110 C. X. l. C. n. 24.5

Conv. Veostad.

7213, č. 1 - a - 17

Postilla venerabilis fratris Nicolai de Lyra sup psalterium feliciter incipit.

Ropheta magn⁹ surrexit in nobis Luce. vij. Quauis liber psalmoꝝ apud hebreos int agiographa cōputetur tamē apud latinos inter libros pphetic⁹ reputat nec imerito: quia dauid qui fecit psalmos saltē pro maiori parte nō solū dicitur pphet⁹ sed etiā eximi⁹ prophetaꝝ: vt dī i principio glose super libꝝ psalmoꝝ: pp̄ter qđ ꝓuenīēter dī de eo verbū propositū: prophet⁹ magn⁹ ꝛc. In quo quidez verbo pñt notari quattuor cause hui⁹ libri. s. efficiēs: materialis: formalis: ⁊ finalis. Causa aūt efficiēs duplex est. s. principalis ⁊ īstrumētalis. principalis aūt ē ipse de⁹ reuelās mysteria in hoc libro descripta. Instrumētalis aūt ē ipse dauid cui scōz Aug. oia ꝓtenta in hoc libro fuerūt reuelata ⁊ ab eo descripta. Scōm vo hiero. ⁊ hilariū ⁊ oēs doctores hebraicos dauid non fecit oēs psalmos sed maiorē partē. Plures aūt alij alios psalmos scripserunt vt moyses salomon ⁊ aliqui alij: vt magis patebit īfra pſequendo per titulos psalmoꝝ. Psalmi tñ facti a dauid ⁊ alijs collecti fuerūt ⁊ in vno libro ꝑgregati: qui dī liber psalmoꝝ ⁊ hoc per esdrā scribā ⁊ prophetā vel per aliū pphetā sanctū quicūq; fuerit vt dicit hiero. i. prologo sup libꝝ īstū: q̄ i modernis bibliis cōiter nō habetur. Tenetur tñ cōiter a doctoribus nostris q̄ esdras q̄ legez ꝓbustā a chaldeis reparauit psalmos a diuerſ factos in hoc volumine ꝑgregauit: nō tñ dī auctor libri seu cā efficiens īstrumentalis sed magis ipse dauid: q̄ maiorē partē psalmoꝝ fecit. Totū. n. a maiori parte denominat. Hec aūt cā efficiēs duplex. s. p̄ncipalis ⁊ īstrumētalis tāgitur cū dī prophet⁹. Ad actū eni pphetandi cōcurrit deus mentē prophete tangens seu eleuās ad supernaturalē cognitionē: ⁊ mens pphete hoc mō tacta seu illumiata. oportet. n. q̄ simł sint mouens actu ⁊ res mota: pp̄ter qđ dicit dñs numeri. xij. Siquis iņt vos pphet⁹ dñi fuerit i visiōe apparebo ei aut per sōnum loquar. In quo verbo tanguntur duo modi prophetādi: ad quos oēs modi pphetie pprie dicte reducūtur put īfra magis videbitur. Unus est in vigilia qui notatur cū dī: i visiōe apparebo ei. Alius ē in sōno: qui notatur cū dī: aut per sōnuz loquar. In vtroq; tñ mō cōcurrit deus vt agens p̄ncipale: et mēs prophete vt agēs īstrumētale: qđ pz per hoc qđ dī in visiōe apparebo ei: scilz i vigilia veritatē supnaturalē ei oñdēs. Aut per sōnū loquar occulta sibi reuelās. Et sic pz p̄mū scilz cā effectiua. Scđo tangit cā mālis siue subiectiua cū dī magnus. Ad cuius itel lectū sciendū q̄ pphet⁹ aliquis dī magn⁹ ⁊ pphetia eius magna dupliciter. Uno mō itensiue: ⁊ hoc tāto magis ꝓtingit quāto clarior est cognitio ipsius pphete: ⁊ scōm hoc dauid dī pphet⁹ magnus: vt dī ⁊ in p̄ncipio glose super libꝝ īstū dī: Alij pphete q̄ quasdā rerū imagines atq; verboꝝ tegumēta pphetauerunt dauid aūt solius spūſācti īstictu sine oī exteriori ad miniculo suā edidit pphetiā. Et hic modus ē excellētior pphetie: vt īfra magis videbitur cuz aget de gradib⁹ pphetie. Sed hic modus magnitudinis prophetie magis pertinet ad cām formalē: que cōsistit in mō tractādi q̄ ad subiectiuā. Alio mō accipitur magnitudo pphē seu pphetie extēsiue: scilz qñ ad plura se extendit: ⁊ hoc pertinet ad cām subiectiuā seu mālē. Et hoc mō pphetia i hoc libro cōtēta dī magna: qz quodāmō se extendit ad oia que i sacra scriptura ꝓtinetur. Scōm enim Lassiodorū super libꝝ īstū tot⁹ christus quantū ad caput ⁊ mēbra ē subiectū in tota sacra scriptura accipiendo subiectū pro mā. Et similiter ꝓz cū totus christus ē mā huius libri differēti tñ mō a tota scriptura sacra: qz hic ē subiectū seu mā per modū laudis: ꝓpter qđ dī liber psalmoꝝ. i. laudū diuinaꝝ: ppt qđ etiā ab alijs doctoribus cōiter dī q̄ cōtinet tota sacrā scripturā per modū diuine laudis. Et idē de magnitudine māe hui⁹ libri pōt dici illud exo. xij. Quadā ⁊ videbo visionē hāc magna: qđ ē verbū moyſ⁹ qui iterpretatur extractus de aquis: qz nullus ē aptus ad cōsiderationē veritatis in hoc libro cōtēte: nisi fuerit extractus ab aqis voluptatū pūtis vite. Unī dī Esa. xxxvij. Qui itelligere faciet auditū. s. dñs. Et rñdet pphet⁹: Ablactatos a lacte auulsos ab vberibus. i. a corpis voluptatib⁹. Tertio i vbo ꝓpositio tāgitur cā formalis: cū dī surrexit. Circa qđ sciēdum q̄ duplex ē forma. s. forma tractandi ⁊ forma tractatus. Forma tractatus est diuisio libri: de qua dicetur posti libri ꝓsecutione. Forma vero tractādi ē modus agēdi: qui i ꝓposito ē modus deū laudandi: vt p̄dictū est. quicquid. n. in hoc libro cōtinetur: per modū diuine laudis ponitur: laus vero diuina oratio ē seu spēs orationis. Oratio aūt fm damas. ē ascēsus mētis in deū: qui quidez ascēsus notatur cū dī surrexit: ꝓpter qđ dī in psalmo. lvi. Exurge gl̄a mea exurge psalte. ꝛc. Hūa ē clare notīcia cum laude. Cognitio aūt ipsius dauid in hoc libro ꝓtenta fuit valde clara q̄tum se extendit cognitio pphetica: vt iam i parte tactū ē: ⁊ postea plen⁹ tāget. Est etiā descripta per modū diuie laudis vt dictū ē: ⁊ iō bñ vocat glozia: ꝓpter qđ dicit dauid: Exurge gl̄oria mea: ⁊ addit. Exurge psalteriū ⁊ cythara: qz aliqui psalmi ab eo descripti cātabant i musico īstrumēto: qđ vocatur psalteriū: ⁊ aliqui i cythara: vt videbitur i prosequēdo: sicut ⁊ mō aliqui cātus siue note magis ꝓprie cātantur in viola: ⁊ alij i alijs instrumētis. Quarto tangit cā finalis cū dī in nobis. i. ad vtilitatē ⁊ salutē nostrā. hō. n. eo q̄ ē capax dei per cognitionē et amorē est ordinatus ad quēdam finē supernaturalē scōz illud Esa. lxiij. q̄ oculus nō vidit nec auris audiuit: ⁊ in cor hois non ascēdit que ꝑparauit deus diligētib⁹ se. Et qz ad finē totaliter incognitū nullus pōt se dirigere: iō necessariū fuit aliqua diuinitus hoibus reuelari: per que dirigerētur i finē supnālē: huiusmōi aūt ē sacra scriptura reuelata: ꝓpter qđ de ea dicit aplus romanoꝝ. xv. c. Que cunq; scripta sūt ad nr̄am doctrinā scripta sunt: vt per pa. ⁊ consol. scripturarū spē hēam⁹: que spes ē expectatō certa future beatitudinis. Liber aūt psalmoꝝ cōtinet totam sacrā scripturā per modū laudis: iō ē toti eccl̄ie valde vtilis ad spē ⁊ ad cōsecutionem future beatitudinis: De quo possumus dicere illud Luc. i. Erexit cornu salutis nobis i domo dauid pueri sui. Deus. n. sanct⁹ ⁊ bñdictus erexit nobis cornu salutis. i. scripturā sacrā efficacē ad ꝓsequēdaz salutē que est scriptura libri psalmoꝝ vt dictum ē in domo dauid pueri sui: qz dauid ꝑ maiorē pte fuit auctor huius libri: per quē si cornu teneat: ⁊ opere impleatur: i pñti gr̄a hēbitur: ⁊ gl̄ia in futuro. Qđ nobis concedat qui ē bñdictus in secula ꝛc.

Ad euidentiā maiorē hui⁹ libri ⁊ aliorꝝ librorꝝ pphetaliū quorꝝ expositiōi intēdo ī sistere p⁹ istuz Añq; descendā ad textū hui⁹ libri queritur vtrū dauid fuerit eximius pphetarū: Et arguitur ꝓmo q̄ non qz deutero. vlti. dī: Nō surrexit vltra pphet⁹ in īsrl̄ sicut moyses ꝛc. ergo vī q̄ moyses fuerit excellētior pphē q̄ dauid. Itē Mat. xi. dī: Inter natos mulierū non surrexit maior ioānes baptista: qui fuit pphet⁹: ergo dauid nō

o excellẽtio2. Jn cõtrariũ arguit per glosam psalmi su-
pra allegatã: q̃ dic̃ q̃ dauid fuit eximi⁹ p2opheta2uz. Rñ
io. Qñ ista qõ mota ẽ ppter intellectũ ꝓphetaꝝ genera-
liter: iõ quattuo2 hic sũt videnda. Primũ est de quib⁹ sit
reuelatio ꝓphetica. scõm de gradibus ꝓphetie. tertiũ de
vario tactu spũssancti circa mentẽ ꝓphete. quartũ de cõ-
paratione ipsius dauid ad alios ꝓphetas. Circa ꝑmũ
sciendũ q̃ ꝓpheta fm noĩs interptationẽ dz quasi p2ocul
fãs: q2 denũciat ea q̃ ꝓcul sunt seu remota a nãli cognitõ
ne hũana: ꝛ iõ de talibus ẽ ꝓphetia. huiusmõi vero sũt
in triplici gradu: q2 quedã sunt sic remota ꝓpter cognitio
nẽ rei cognoscẽde: ꝛ aliqua ex cognoscẽtis ꝓditione: ꝛ ali
qua ꝓpter modũ cognoscendi. Primũ adhuc est in tripli
ci gradu. Prim⁹ ẽ ꝓpter rei cognoscẽde eminentiã: cuius-
modi sũt diuina maxime circa psonarũ ꝓpria: iõ de tali-
bus facte sũt reuelationes ꝓphetice: Esa. vi. per seraphin
ter sãct⁹ clamãtia: ꝛ clarius ẽ i nouo testamẽto: vt. j. Joh.
v. Tres sunt qui testimoniũ dant i celo: pater: verbum: ꝛ
spũssanctus: ꝛ hi tres vnũ sunt. Secũdus gradus est ꝓp
ter rei cognoscẽde latentiã: cuiusmodi sũt cozdiũ secreta soli
deo cognita. Uñ ꝛ cogitatio simonis magi p reuelationẽ
fuit cognita petro: act. viij. Uñ dixit ei: Jn felle amaritudi
nis ꝛ obligatiõe iniq̃tat⁹ video te cẽ. Cogitabat. n. gram
spũssãcti vẽdere. Terti⁹ gradus ẽ ꝓpter rei cognoscẽde di
stantiã: que distantia vno mõ accipitur ex pte loci: ꝛ hoc
mõ heliseus per spm̃ ꝓpheticũ distans per magnũ spaciũ
vidit Giezi accipiẽtem munera a naaman syro: vt hz. iiij.
Reg. v. Alio mõ accipitur distãtia ex pte tpis. s. ꝓteriti vl̃
futuri. Pñs. n. tps non distat a nobis. De distãtib⁹ vero
fm p2eteritũ facta fuit reuelatio moysi qñ ꝓphetauit de
creatione mundi: vt dicit Gzeg. super ezech. De distãtib⁹
vero fm futurũ fiunt cõiter reuelatiões ꝓphetice: vt p3 i
tuenti sacrã scripturã: ꝓpter qõ ꝓphetia diffinit⁹ a cassio-
doz sic: Prophetia ẽ diuina ispiratio rerũ euentus imo
bili⁹ veritate denũciãs. Secũde aliqua sũt remota a co-
gnitione nr̃a ꝓpter ꝓditionẽ cognoscẽtis: ꝛ hoc ꝓpter ali
quẽ cognoscẽtis defectum: qui suppletur per spm̃ ꝓpheti-
cũ. Et h̃ mõ Abyas silonites cognouit vxoz hieroboaz
domũ suã ingredientem: q̃ cecus esset: vt hz. iij. Reg.
xiiij. Tertio mõ aliqua sũt remota a cognitione hũana ꝓ
pter cognoscẽdi modũ: sicut salomon hũit noticiã aialiũ
ꝛ plãtarũ: vt hẽtur. iij. Reg. iiij. non p exercitiũ studij sed
p ispirationẽ spũssancti. Circa scõm nõndũ q̃ ad ꝓphe-
tiã ꝓprie dictam req̃ritur cognitio intellectiua fm q̃ hẽt
dan. x. Jntelligẽtia opus ẽ i visione, ꝛ iõ si. alicui scõ cõi
cetur aliq̃d ad ꝓphetiã ptinens: absq; tali intelligẽtia non
dz ꝓpheta: nisi fortsitan valde large ꝛ improp2ie: qõ ptingit
triplr. Uno mõ sicut in visione: sicut pharao vidit spicas
Gen̄. xli. Et balthasar manũ scribentẽ in pariete: Dañ. v.
ille dormiẽs: iste vigilãs: neuter tñ corp2 fuit ꝓpha: q2 vi-
sionẽ nõ itellexit: sz Joseph ꝛ daniel qui visiones itellexe
rũt. Scõo hoc ptingit i locutiõe sicut Cayphas Joh. xj. di
xit qđ ꝓphetic̃ũ. d. expedit vobis vt vnus moziat hõ ꝓ
pplo: ꝛ non tota gẽs pereat. Jntẽdebat. n. solũ dare ꝓsiliũ
de moꝛte chr̃isti q̃ eẽt expediẽs: q̃uis eẽt inocẽs: ne occa-
siõe ipsi⁹ venirẽt romani ꝛ tollerẽt locũ ꝛ gẽtẽ: sz a spũsan
cto fez ẽ q̃ hoc cõsiliũ sic ꝓtulit: q̃ moꝛs chr̃isti futura fo
ret ꝓ salute spũali tot⁹ mũdi ipso caypha hoc ignoꝛãte. ꝛ
ꝓpter hoc nõ fuit ꝓpheta ꝓprie loquẽdo: sicut nec asina
balaam fuit aial rõnale: q̃uis p linguã eius fuerit ꝓlatus
verbũ rõnale agelo linguã illi⁹ mouẽte absq; tñ cognitio
ne asine: sic̃ pleni⁹ dixi sup Joh. Tertio mõ ptingit hoc in
opatiõe. s. qñ spũssanct⁹ ipellit aliquẽ ad aliq̃d agendum:
qñ hz pspũ euentũ: q̃uis hõ sic motus hoc ignoꝛet: sic̃
dictũ. xj. dz de iepte q̃ irruit i eũ spũs dñi. s. ad pugnãdũ
[illegible] amon: tñ nõ fuit sibi reuelata victoꝛia futura: ꝛ ꝓ
pter hoc nõ dz ꝓpheta: sz talis motus vocat spũssci
istinctus: q̃ ẽ casus ꝓphetie scõz doctoꝛes. i. aliq̃d de
ficiẽs a rõne ꝓphetie: ꝛ talis mot⁹ ẽ simil motui ipsi⁹
bñ fortunati: q̃ mouet ad aliq̃d bñ agẽdũ sine tñ rõne
ꝛ cognitiõe p2euia: vt hẽtur in li. 2o de bona fortũa:
differt tñ: q2 mot⁹ bñ fortũati ẽ a cã nãli. s. ab influentia
oꝛbis vel itelligẽtie motricis: vt dicũt aliq̃. vl̃ ab vtra
q; simul: vt dicũt alĩ. Motus aũt iepte ꝛ ꝓsimiliũ est
a cã supnãli. s. ex motiõe sps diuini. Jste tñ ustinct⁹ ma
gis app2opiquat ad rõnẽ ꝓphie vt videt q̃ duo alĩ
modi ꝑdicti. Jgit q2 ad rõnẽ ꝓphetie vere req̃ritur in
telligẽtia: vt dcm ẽ: iõ fm varietatẽ itelligẽtie accipiũt
gradus ꝓphetie: q2 ille gradus ẽ excellẽtio2 vbi cete
ris parib⁹ ẽ itelligẽtia clario2: dũ tñ ꝓphie limites nõ
trãscendat: vt magis videbitur ifra. Prim⁹ igit grad⁹
ẽ qñ cũ visione alicui cõicata dat visiõis itelligẽtia sic
Hiere. vidit ollã succẽlã: ꝛ facies ei⁹ a facie aq̃lõis: vt
hẽt Hiere. j. ꝛ itellexit p hoc signari exercitũ regis ba
bylõis venturũ ad ꝓburendã ciuitatẽ hierl̃m. Secun
dus gradus est qñ nõ fit tal⁹ visio seu apparitio: sz au
dit vox istruens de aliq̃ supnãli: sicut. j. Reg. iij. samu
el audiuit vocẽ dñi. s. bi loqntis: nec tñ vidit aliquã ef
figiẽ sibi apparentẽ: qõ p3 ex hoc q̃ credidit eẽ vocez
hely ipsũ vocãtis: vt hẽtur ibidẽ: ꝛ iste gradus ꝓphe-
tie ẽ excellẽtio2 ꝑdicto: q2 voces sũt signa magis expl
siua vitat⁹ q̃ figure ꝑdicte. Terti⁹ aũt grad⁹ ẽ qñ non
solũ audit vox istruẽs: sz ẽt cũ hoc apparet psona ali-
qua loquẽs: ꝓpter qõ iste grad⁹ ẽ excellẽtio2 ꝑdictis
Jste tñ gradus variat triplr: q2 psona instruẽs seu ap
parẽs i aliq̃ effigie aliq̃n ẽ hõ scũs: sicut. ij. macha. xv
hẽtur: q̃ onias iã defunct⁹ apparuit iude machabeo
dicẽs ei de hieremia ꝓpha similr̃ apparẽte: hic ẽ q̃
mltũ oꝛat p pplo ꝛ vniuersa sãcta ciuitate hierl̃z ꝛc̃.
Aliq̃n ẽ ãg-lus: de q̃ nõ oz exẽplũ ponere: q2 revela
tiões ve. ac no. testa. vt cõit̃ legũtur sic fce. Aliq̃n aũt ẽ
effigies repr̃tans ipsũ deũ: sicut Esa. vi. dz: Vidi dñz
sedẽtẽ sup soliũ excelsũ ꝛc̃. Et seq̃tur ibidẽ: Et audiui
vocẽ dñi dicẽt⁹ mihi quẽ mittã ꝛc̃. Et iste terti⁹ grad⁹
ꝓphetie ẽ excellẽtio2 scõo: ꝛ scõs ꝑmo: sic̃ de⁹ ẽ excel
lẽtio2 angelo: ꝛ ãgelus hoie. Cõsiderandũ aũt q̃ oẽs
isti gradus ꝓphetie vere ꝑdicti variãtur duplr: q2 ta
les apparitiões aliq̃n fiũt in sõno: ꝛ tũc vocãt revela
tiões p sõnia: aliq̃n aũt in vigilia: ꝛ ꝓprie vocãtur vi
siões. Et iste scõs modus q̃ vocat visio ẽ excellẽtio2 al
tero: q2 maio2 illustratio mẽtis req̃rit ad hoc q̃ ipsa
distracta p opatiões sensuũ exteriozũ i vigilia capiat
itelligibilẽ vitatẽ de supnãlib⁹ q̃ i sõno i q̃ sẽsib⁹ exti⁹
rib⁹ q̃etatis aia magi disponit ad capiẽdũ h̃ mõi ve
ritatẽ. Ecõtrario aũt ẽ in cognitiõe accepta via nãli q̃
accipit p viã sẽsus memozie ꝛ expimẽti: vt dz ꝑmo me
taphy. ꝛ iõ tal cognitio nõ põt accipi i sõno. Ad illũ
aũt modũ ꝓphie q̃ sit i sõno ꝛducit ille q̃ fit i raptu vl̃
extasi: q2 ptũc nõ ẽ vsus sẽsuũ exterioꝝ sic̃ nec i sõno
Quart⁹ aũt gradus ꝓphetie ꝓpe dcẽ ẽ q̃ sine appari
tiõe alicuius figure vel signi sẽsibil̃ capit vitas itelligi
bilis de occultis p diuinã revelationẽ: ꝛ h̃ mõ fce sũt
revelatiões ipsi dauid: vt dz i ꝓncipio glose sup psal-
mũ vt supi⁹ ẽ allegatũ. Et iste grad⁹ ꝓphie ẽ excellẽti-
oꝛ ceteris ꝑdict̃. sicut. n. ille dicẽt melioris igenij ꝛ cla
rioris q̃ capet vitatẽ ꝛclusionũ geometricaliũ sine de
scriptiõe figurarũ sẽsibiliũ q̃ ille q̃ capẽ ñ possz absq;
tali descriptiõe: sic i cognitiõe ꝓphica illa mẽs vi ex
cellẽt⁹ diuinit⁹ illustrata: q̃ vitatẽ intelligibilem capit
absq; sẽsibilib⁹ signis: cuiusmodi sũt figure ꝛ voces su
p2adicte q̃ illa q̃ capit sub tlib⁹ signis sẽsibilib⁹: ꝛ sic
p3 scõz ꝓncipale vz varietas graduũ ꝓphie. Circa

tertiū sciendū q̄ spūssc̄us aliq̄n tāgit mentez ꝑphete de p̄nti tm̄ 7 nō de futuro nec de p̄rito: sicut act. x. de nūcijs cornelij dixit spūssāct⁹ petro: Ecce viri tres q̄ rūt te. Et sic tūc facta ē ei reuelatio de p̄nti: nō tm̄ de p̄terita visiōe cornelij q̄ vidit angelū sibi dicentē: mitte viros i ioppen 7 accersū simonē 7c. quā visionē petr⁹ postea cognouit p relationē cornelij: sic ibidē hz. similiter nec de descēsu spūssci futuro sup cornelīū 7 eius amicos verbū petri audituros: ꝑter qō petr⁹ hoc vidēs fuit valde admirat⁹: qō nō fuisset si ꝑcognouisset Aliq̄n vō spūssc̄us tāgit mētē ꝑphete tm̄ de ꝑterito: sicut moysi fcā fuit reuelatio creatiōis mūdi cū dixit In ꝓncipio creauit 7c. Aliq̄n vō tāgit tm̄ de futo: sic genē. xxvij. Isaac bñdicēs filio suo iacob cognouit ea q̄ circa eū erāt futura: tm̄ ipsū p̄tem non cognouit: qz credebat ipsū cē esau: nec ꝑsiliū rebecce ꝑteritū qō derat iacob p petitōe bñdictiōis patne. Aliq̄n aūt tāgit de p̄nti 7 futo simł: sic genē. xlvij. iacob q̄ pre senectute vidē nō potat manassen 7 ephraiz p̄tes p spm̄ ꝑpheticū cognouit: ꝑꝓ qō cācellatis manib⁹ dextrā sup iunio:ē posuit: 7 q̄d eēt futu:z vtriq̄ fratri p̄dixit Aliq̄n vō tāgit de p̄nti ꝑterito 7 futo: sicut luc. j. dī q̄ elisabet ab salutationem marie repleta ē spūsc̄o: 7 exclamauit voce magna: 7 dixit. Bñdicta tu int̄ mulieres: 7 bñdictus fruct⁹ vētris tui. Ex q̄ pz q̄ cognouit p spm̄ eā bēre i vtero p̄nialit⁹ dei filiū. Sed⁹ ibidem Et beata q̄ credidisti l. agelo nūcianti tibi ꝓceptionē xp̄i. Ex q̄ pz q̄ fuit illustrata de mō ꝓceptiōis p̄terito. silr fuit tacta de futo. vñ subdit: Perficlēē ea que dcā sūt tibi a dño. Spūssc̄us. n. opat⁹ i mētib⁹ hoium put vult: 7 iō nō solū modis p̄dc̄is: sz ēt alijs pōt eas tāgere: tm̄ ille tact⁹ q̄ ē de p̄nti ꝑterito 7 futo ē pfectior q̄ ille q̄ ē de duob⁹ tm̄: 7 ille q̄ ē de duob⁹ q̄ de vno solo: 7 int̄ illos q̄ sūt de vno solo: ille q̄ ē de futuri cōtingētib⁹ videt pfectior: qz futura sunt magis remota a cognitōe nr̄a q̄ p̄nti a vl ꝑterita: q̄ p̄nt eā via nāli cognosci: lz nō illa mō q̄ spū ꝑphetico cognoscūt. His ꝑdict⁹ descēdēdū ē ad quartū ꝓncipale: qō ē de cōparatiōe dauid ad alios ꝑphetas. Circa qō sciēdū q̄ dauid pōt cōparari ad ꝑphetas noui testamēti cuiusmodi fuerūt apli: 7 sic dauid nō fuit excellētior ꝑphārū: qz apli fuerūt de secretis diuinis magis illuminati: 7 i maiori plenitudine receperūt grāz spūssācti: vt hētur ij. ad Cor. iij. si aūt cōparet ad ꝑphas veteri testa. sic adhuc nō fuit excellētior ꝑphaꝫ: vt dicit sāct⁹ Tho. de aq̄no scōa secōe: sz moyses fuit eo excellētior: cui⁹ rōnē ꝓncipalē assignat: eo q̄ fuit ei ꝓcessū videre diuinā cēntiā i p̄nti vita exīti: sm q̄ dicit aug. ad paulinaz de vidēdo deū. Dcm̄ ē aūt supra q̄ grad⁹ ꝑphetie excellētior ē vbi ē cognitō clarior: 7 sic dic̄ q̄ moyses fuit excellētior simplr: tm̄ dauid sm q̄d fuit excellētior: qz plura xp̄i mysteria magis exꝑssit. Ad hoc ēt inducit rōnez scōaz ex pte denūciatiōis: qz moyses ꝑphetiā suā denūciauit toti ꝑplo iudeoꝝ: nō sic aūt dauid nec alij ꝑphete. Tertiā rōnē ad hoc adducit ex pte cōfirmatiōis ꝑphetie nūciate: qō ē p miracula: maiora. n. signa fecit moyses i egypto i mari rubro 7 i deserto q̄ dauid 7 alij ꝑphete. Sz q̄ꝫ sit de conclusione: ratōnes tm̄ inducte nō vidēt valere ad ꝓpositū: qz claritas cognitiōis actū ꝑphetandi excludēs nō pōt ꝓstituere excellētiorem gradū ꝑphie: qz idē ꝓstitueret 7 excluderet vt videt: visio aūt diuine cēntie excludit actū ꝑphetādi sic 7 actū fidei: qz vterq⁹ act⁹ ē necessario enigmatiq̄: 7 iō visio diuine cēntie nō pōt ꝓstituere excellētiorē gradū ꝑphetie: lz faciat clariorē cognitionē seu aliquē clari⁹ cognoscentē: ꝑpter hoc supi⁹ dixi q̄ claritas cognitiōis maior cōstituit excellētiorē gradū ꝑphetie: dū tm̄ talis claritas limites cognitiōis ꝑphetie nō trāscēdat. Preterea si p̄dicta rō valēt sequt q̄ moyses fuit excellētior oib⁹ aplis preter paulū qb⁹ nō fuit ꝓcessum videre diuinā cēntiā i vita p̄nti: qō tm̄ ipse negat ibidē dicens: q̄ apli fuerūt excellētiores moyse: g ex tali visiōe nō pōt dici vt videt q̄ moyses fuit excellētior ꝑphā ipso dauid. Siliter rō scōa nō videt valē: qz denūciatio ꝑphie ē aliq̄d sequens cognitionē ꝑphetica 7 iō nō videt variare gradū ꝑphie: ex hoc q̄ plurib⁹ vl pauciorib⁹ denūciat. Siliter tertia nō valet eadē rōne: qz ꝓfirmatio p signū sequtur ꝑphetiā. vñ 7 iohannes baptista nullū signū fecit: vt dī Job. x. 7 tm̄ a dcō doctore ꝓcedit maior ꝑphet⁹ ipso moyse. Silit nec ex gradib⁹ ꝑphetie supꝛapositi pōt moyses dici excellētior dauid: qz excellētior grad⁹ ē capē vitatē supnālem absq̄ q̄buscūq̄ figuris 7 signis sensibilib⁹: q̄ gradus fuit i dauid: vt dcm̄ ē p glosā psalmi p allegatā. Et idē videt p illud qō hz. ij. Reg. xxiij. Sicut lux auroꝛe orientis sole māe absq̄ nubib⁹ rutilat: qō dī de dauid. Visiones. n. imaginarie 7 signa sensibilia q̄cunq̄ sūt q̄si quedam nubes claritatē solis excedentē vtutē visus nr̄i nobis ꝓtēperātes ille. n. actus ꝓtionis 7 fortionis visus ē q̄ claritatē solis pōt bñ nude itueri q̄ ille q̄ nō pōt absq̄ ꝓtēperamēto tli: 7 iō dauid q̄ absq̄ signis sensibilib⁹ capiebat radiū diuine luc⁹ habuit excellētissimū gradū ꝑphetice cognitiōis. Et lz moyses eūdē gradū hūerit: sm q̄ dī numeri. xij. de ipo palā 7 nō p enigmata deū videt. i. absq̄ figuri 7 sensibilib⁹ signis vt ibidē fuit expositū: tm̄ nō hūit totiēs nec ita cōtē tales illustratiōes sicut dauid. Itē sm q̄ dic̄ doctor ꝑdict⁹ dauid pleni⁹ 7 clari⁹ exꝑssit mysteria xp̄i q̄ moyses: lex aūt vet⁹ 7 ꝑphete ordinabātur ad christuz sicut ad finez. vñ dicit apls gal. iij. lex pedagogus nr̄ fuit in christo: 7 act. x. dī de xp̄o: huic oēs ꝑphete testimonium phibent. Et rabi moyses dicit i libro directiōis pplexoꝝ q̄ oēs ꝑphe nō sūt locuti nisi ad dies messie: iō cū finis sit nobilior his q̄ ad finē: ꝑphetia dauid videt fortiri quādā excellētiam: 7 hoc ex hoc q̄ xp̄i mysteria sic exꝑssit: 7 iō ꝓbabilit⁹ videt posse dici excellētior ꝑphā ipso moyse: q̄uis moyses excellētior fuerit alijs p̄dictis q̄ ꝑphetiā trāscēdūt vel eā ꝓsequūt. Btus ēt greg. exꝑsse dic̄ q̄ dauid clariorē cognitionē q̄ moyses hūerit: homel. iij. sup finē ezechiel. Ad p̄mū dicēdū q̄ illud ē verbū iosue scribētis de moyse 7 tpe ipsius nō surrexerat ꝑpha maior moyse: tm̄ nō ē ꝓ illud dī iosue nō surrexerat ꝑpha maior moyse: tm̄ nō ē ꝓ illud dictū q̄ postea maior surrexerit: 7 oz hoc dicē saltē de ꝓphetis noui testa. vt p̄dictū ē. Ad scōz dicēdū q̄ iohānes baptista ptinet ad no. testa. vñ dic̄ saluator matth. xi. Lex atq̄ ꝑphete vsq̄ ad iohānē. s. exclusiue. vñ 7 ꝑphia iohānis i nouo scribit⁹ testamēto: 7 iō excellentior dī ꝑphetis vetis testa. Ad maiorē aūt euidētiā dicendoꝝ sciēduz q̄ btus hiero. ter trāstulit psalteriū. ꝓmo sm. lxx. ꝑterpretes qō psalteriū romanū dī: eo q̄ ecclia bti petri illo vtitur. Scōo fecit aliā trāslationē nō multū distantē a ꝓma: 7 tm̄ magis appropiquātē hebraico: 7 vocat psalteriū gallica nū: eo q̄ damasus papa ad rogatū hiero. illud fecit cātari i ecclijs gallicanis: ꝑꝓ hoc dī i rla fratrꝫ. minoꝝ: clerici faciūt diuinū officiū sm ordinem romane ecclie excepto psaltio: qz fratres vtūt psalterio gallicano. Tertio ad p̄ces sophonij q̄ frequnt⁹ disputabat cū iudeis: q̄ solū recipiunt illud qō ē i hebreo fec trāslationē imediate acceptā ab hebo: ꝑꝓ qō vocat psalteriū hiero. iuxta hebraicā vitatē, media aūt trāslatio ē cōior int̄ latinos: 7 iō i expositōe h⁹ libri itēdo eā ꝑseq̄: 7 vbi nōbilit⁹ discrepat ab hebo vel a trāslatōe hiero. iuxta hebraicā vitatē tāgā illō sz grāz a dño deo mihi datā. Itē nōdū q̄ sm q̄ dic̄ hiero. i ꝓlogo sup libꝝ psalmoꝝ. xvij. sūt psalmi sine titulo: alij aūt sūt ititulati: 7 hoc idē pz i hebreo. q̄ aūt sūt ititulati 7 q̄li 7

q̄ nō videbit i pſecutiōe libi. De titul' aūt iſti ē cōis opio latinoꝝ q̄ appoſiti fuerūt ab eſdra pſalmos in hoc volumine colligēte ⁊ ꝯgregāte: vt ſupra dcm ē: tñ apud hebreos ſūt auctētici ſic ⁊ pſalmi ceteri: ſicut ⁊ p̄m' pſal. ab eſdra p modū plogi cōpoſit' ſiue appoſit' int' pſalmos cōputat: vt infra dicet. Sz ꝺ hoc videt illud qꝺ dicit hiero. in epla ad paulinū i deſcriptiōe viri iuſti: cū eū dauid arborī q̄ ē i paradiſo cōpararet int' ceteras virtutes: hoc etiā itulit in lege dñi volūtas ei': ⁊ i lege ei' meditabit die ac nocte. hꝰ aūt aſſūptū ē de p̄mo pſ. q̄ dauid fecē cū ⁊ nō eſdras. Dicē dū q̄ hoc nomē dauid aliqñ accipit ꝓ libro pſalmorū: ⁊ ſic dicit hiero. i plogo galeato q̄ p̄mittit libris regū q̄ int' agiographa p̄m' liber ē iob: ⁊ ſcōs dauid ⁊ ſic ꝓñt: ⁊ hoc mō accipit hiero. i ꝓpoſito cū dr: cū eū dauid ligno paradiſi cōpararet ⁊c. i. liber pſalmorū. vñ ꝓñt i eadē epla enumerat libros ve. ac no. teſta. Et ē ſ. his modus loquēdi cū dr: Dauid cōparat: ſicut cū dr euāgeliū hoc dic̄. i. lib euāgeliorū: ⁊ ꝺ nō valet argumentū: q̄ dauid nō ē ꝓ nomen actoris libri pſalmorū: quoꝝ fuerūt multi actores: vt dicetur in expoſitione p̄imi pſalmi.

Sequunt additiōes dñi pauli burgēſis ad poſtillā venerabil' fratris Nicolai de lyra ſup pſalteriū. Et p̄mo circa plogū eiuſdē: deinde ſingule additiones burgeñ. ſingulis pſalmorū poſtillis ſubnectūt cū replicis deficiuis poſtille eiuſdē fris Nicolai de lyra edit' a venerabili ⁊ religioſo patre fratre matthia doringk p̄uinciali miniſtro ſaxonie ⁊ thuringie ordinis minorū.

In plogo vbi dr i poſtilla: tñ apud latinos int' libros p phēticos reputatur. Additio.

Oppoſitū videt ſētire btūs hiero. q̄ i plogo galeato tripharie diſtinguēs ſacrā ſcripturā ait: Tert' ordo agiographa poſſidet: ⁊ p̄m' liber icipit a iob: ſcōs a dauid ⁊c. q̄ qdē diſtinctio hiero. tripdita tenēda videt. Nā vt actor poſtille i p̄ncipio p̄mi pſ. ait hiero. diligēti' ſtuduit circa textū ſacre ſcripture: p̄ꝑ qꝺ i hꝰ modi magī ē ſibi aſſētiēdū ⁊c. p̄eſertim cū ſua opio in hoc auctē euangelica firmet. Nā luc. xxiiij. legit: Neceſſe ē ipleri oia q̄ ſcripta ſūt i lege moyſi ⁊, pphetis ⁊ pſalmis. vbi ſat' pz q̄ pſalmi tertiū ordinē tenēt in ſacris ſcripturis diſtinctū a lege ⁊ pphetis.

In eodem plogo vbi dr in poſtilla: ſed quicquid ſit de concluſione. Additio.

Obiectiōes ꝺ rōnes ſcī tho. p poſtillatorē fcē nō videtur hēre vigorē: qꝺ de p̄ma obiectiōe pz ſic: Nā viſio clara diuine eſſētie lz i btis i t̄mino exīntibus pphiā: ſeu actū, pphetādi excludat nō tñ in viatoribꝰ: alis n. ſeqret q̄ xp̄s q̄ a p̄mo inſtanti ſue conceptionis hūit claram diuine cētie viſionē nō fuiſſet pphēta: qꝺ ē ꝺ vtriuſq; teſtamēti auctoritatē. legit. n. deut. xviij. pphaz ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuorū: qꝺ itelligit ad lr̄am p̄ncipaliter de xp̄o. p̄ut ibidē cōiter exponit. Sīlr luc. xxiiij. Duo diſcipuli de chriſto adinuicē cōferētes dicebāt: Fuit vir pphā potēs i ope ⁊ ſermōe: ⁊ ſici alīs locis. Cū igit chriſt' verus viator ⁊ ver' pphā fuerit: oz cōcedere q̄ claritas viſiōis diuine cētie limites cognitiōis, pphetice i vō viatoris nō trāſcendat: ⁊ ſi hoc ē p̄cedendū de xp̄o: q̄ lz ver' fuiſſet viator nō tñ pur': a fortiori de pur' viatoribꝰ vt de moyſe ⁊ paulo. Rō aūt ḡre i ſtatu vie claritas cognitiōis diuine cētie nō excludit pphiaz ſic i ſtatu t̄mini ē iſta: Nā viatores clare deū vidētes lz exīpte ipſius cognitiōis nō ſint q̄ſi p̄cul exīntes: cū talis viſio nō ſit enigmatica: ex pte tñ cogſcētiū q̄ i ſtatu vie nō totalit' i vltia ſui pfectiōe exiſtūt: p̄cul exiſtere dicūt vñ ij. Lor. v. Quādiu i corpe ſum': a dño peregrinamur. Pōt ēt alia rō aſſignari ḡre viſio clara diuine cētie excludit actū fidei: nō aūt excludit actū ꝓ fie. Nā fides ē corꝝ q̄ nō videt ab ipſo credēte: lz pphia ē eorꝝ q̄ ſūt p̄cul a cōi hoīuz cognitiōe cū qꝺ, pphā querſat ⁊ cōicat i ſtatu vie: lz pphā eadē clare videat Ex qꝺbus ſeqt̄ q̄ act' pphetādi nō ſēp ē enigmatic' ſicut act' fidei. Et iō viſio clara diuine cētie i viatore ꝓſtituere oz excellētiorē gradū pphetie p̄ꝑ clariorē cognitionē: qꝺ ſatis oñdit Numeri. xij. vbi ipſe deus diſtinguēs int' pphias moyſi ⁊ alios ſic dic̄: Si qꝺs fuerit int' vos pphēta dñi: i viſione apparebo ei vel per ſōnum ⁊c. Et ſeqtur: Et nō tal' ſeruus me' moyſes: ore n. ad os loquor ei ⁊ palā ⁊ non p̄ enigmata. Ex qꝺbus vbis duo māifeſte habēt. p̄imū q̄ act' pphetādi nō ſēp ē enigmatic': qꝺ pz i moyſe. ſcōm q̄ pphetia non enigmatica excellētiorē gradū pphetie cōſtituit: vt pz recte ītuēti vba p̄dcā. Itē ſcōa obiectio poſtillatoris nō videt valere. ſ. illa i q̄ dic̄ q̄ ex p̄dcā rōne ſci tho. ſeqret moyſen excellētiorē fuiſſe oīb' aplis p̄ꝑ paulū ⁊c. Nā int' miniſtros noui teſtamēti ⁊ vetis ē tā lata diſtātia q̄ miniſtri noui teſta. p̄ferēdi ſūt ſemp antiqs ēt ipſi moyſi: q̄ qdē p̄eminētia quo ad donū pphetie de quo agit pōt ꝓſiderari ex duob'. p̄mo qꝺ pphete antiq̄ p̄ut cōiter tenēt ⁊ modus loquēdi ſcripturarū teſtat: ipſū donū hūerunt tñmō in actu ſeu diſpoſitōne nō tñ in hītu: ⁊ iō i illis ꝓſuetū ē dicere: locutus eſt dñs ad pphām talē: loqre talia ⁊ hꝰ mōi. Sīlr fm̄ eſt verbū dñi ſup talē ſ. u man' dñi ⁊ hꝰ mōi: q̄ qdē modus loquēdi manifeſte denotat q̄ mētes taliū pphārū idigebāt de ſingulis noua reuelatiōe: qꝺ nō ꝓtingeret ſi i hītu pphētiā hūiſſent. Hītus. n. ē q̄s vtī cuz voluerit vt dicit cōmētator i trio de aīa. Aplis vero donū pphie videt fuiſſe hītualit' collatū: nō. n. idigebāt noua illuſtratione de ſingul' q̄ ex copioſa effuſione ſpūſci fuerūt de oīb' ēt ſupnālib' ad doctrinā pertinētib' ſalut' repēte edocti teſtāte vitate: Joh. xiiij. ca. Ipſe docebit vos oīa ⁊c. Sīlr Luc. xxi. c. Dabo vobis os ⁊ ſapiētiā cui nō poterūt reſiſtere oēs aduerſarij ⁊c. q̄ ⁊ ſilia māifeſte denotāt aplos hūiſſe i hꝰ mōi ſupnālibus q̄ſi hītualē illuſtratiōne p̄ modū forme p manētis: q̄ cū volebāt vtebāt: nō aūt ātiq̄. Pōt ēt hoc deduci ex geſtis vtrorūqꝫ. Heliſe'. n. q̄ i illo ſtatu magnus fuit, pphā turbat' aliq̄liter ex ītuitu regis iſrl' pſalteriū fecit applicari: vt p laudem pſalmodie ſpūs pphie attingēt. iij. Reg. iij. c. Aplī vō ⁊ alij q̄plurimi eccl'ie p̄mitiue nō ſolū gaudētes ꝓtumelias patiēdo: ſz i medio rozmētoꝝ acerrime cruciati ſpūs pphetic' retinebāt: q̄ magnalia dei ⁊ ſupnālia q̄ ad pphetiā p̄tinēt ſe peꝛ reſerabāt: qꝺ maximū ſignū ē ipſos hāe pphiā habitualē atqꝫ imobilē. Cōſtat aūt q̄ ille q̄ hz aliquā p fectionē i hītu ſicut ſciētiā vel hꝰ mōi: ſimplr̄ p̄cellit in eadē pfectione ſeu ſcia illū q̄ tantū in actu ſeu diſpōne eandē hz pfectionē ſeu ſciam. ⁊ ſic moyſes q̄ i actu ſeu diſpoſitōe tñ donū pphetie habuit: nō p̄t dici excellētior in pphetia aplis q̄ habitualr̄ eā mō p̄dicto habuerūt: nō obſtāte q̄ aliqñ clariorē cognitionem ipſe moyſes habuit: q̄ excellētior oīb' pphēt' antiq̄ dici debet. Et nō q̄ lz ſcūs Tho. in ſcōa ſcōe. q. clxxi. articulo ſcōo in deci. q. ꝓcludit q̄ pphetia non ē habit', hoc tñ itelligēdū ē de, pphia ſz ſua ꝓpria rōne. Ad hꝰ eni q̄ aliqs dicat, pphā nō reqrit q̄ inſit aie ſue aliqs habit', pphetic' p modū forme: vt patet de ātiqs' qui fuerūt pphe ſine tali habitu: lz ex hoc nō excludatur q̄ qs poſſet hāe donū pphie habitualit': p̄ut dcm̄ eſt de aplis. Uñ nōnter ꝓcludit ſcūs Tho. ibidē q̄ pphetia ꝓprie loqndo nō ē habit'. i. q̄ de ꝓpa ſui rone nō ē q̄ ſit habit'. Scōo p̄eminētia pphetie aplorū reſpectū antiquorū poſſz ꝓſiderari ex hoc q̄ donū pphie cōit acceptū, p̄ut i antiqs fuit ē gra gratis data tātum: ⁊ pz

Matth. vij. vbi nñdet: Nũq̃ noui vos. bis q̃ dixerũt
i nole tuo, pphetauim⁹. vñ hiero. sup illud vbuz dic:
Prophetare ⁊ vtutes facẽ indũ ñ ẽ ei⁹ meriti q̃ opat.
Sz i aplis donũ, pphetie fuit g̃a gratũ faciẽs vl ex ea
imobilit deriuatũ. Ex ipsa. n. repletõe spũssancti q̃ in
gra gratũ faciẽte fuerũt pfirmatũ oiuz chartissimatũ do
na: put cõiter tenet hũerũt: iter q̃ donũ, pphetie pnu-
merat: vt pz. j. Lor. xij. Et sic manifestũ ẽ donũ, pphe
tie i eis fuisse gram gratũ faciẽte vl ilepabilr se hns ad
eã: ⁊ p pñs donũ, pphetic ũ i eis excellẽti⁹ fuit q̃ i anti
qs: sic gra gratũ faciẽs excellẽtioz ẽ q̃ grati data. Ad
supzadcã videt facẽ illud. ij. Lor. iij. vbi aplus de se ⁊
alijs pmittue ecclie dicebat: Nos vo oẽs reuelata fa-
cie gliaz dñi speculãtes ⁊c., put dño pcedẽte ibidẽ de
clarabit. Itẽ obiectio postillatoris ꝑ scoam rõnẽ ici
Tho. vbi dic q̃ cũ denũciatio, pphetie ẽ a iqd sequẽs
pphetica cognitõnẽ: iõ nõ oz variare gradũ, pphetie
⁊c. nõ vi valẽ. Dignitas. n. seu excellẽtia eoz q̃ sũt ad
finẽ ex maioꝛi appꝛopiquatione seu adeptione finis
sumi oz ẽt si ral finis nõ sit de eẽntia rei sz eã aliqñ cõ
sequat. Nõ. n. q̃ maiozẽ gram hz seu magi vtuosus est
excellẽtioz ẽ alio hoc nõ hñte: sz gra ⁊ vtutes nõ sunt o
eẽntia hois: sz ẽt qñqz cõsequũt. Cũ igit finis, pphetie
ẽ vtilitas ecclie. j. Lor. xiij. Qui, pphetiz at hoibus lo
qr̃ ad edificationẽ exhoꝛtationẽ ⁊ pſolationez: seq̃t q̃
q̃ plib⁹, pphetiã sua denũciat excellẽtioꝛ ẽ illo q̃ pau-
cioꝛib⁹ certis parib⁹. Bonũ. n. fm phm q̃to vniuersa-
li⁹ tãto diuini⁹: vñ denũciatio, pphetica plurib⁹ facta
excellẽtioꝛẽ, pphetiã facꝛ: ⁊ sic altioꝛẽ pstituit gradũ, p-
phetie: pserti cũ toti ppło cultui diuio mãcipato suas
denũciat, pphetias: vt moyses. Itẽ obiectio ꝑ tertiã
rõnẽ sci Tho. i q̃ oz q̃ pfirmatio p signa sequit, pphe
tiã ⁊c. nõ videt valẽ, put ex dcis ꝑ scoam obiectionẽ, sa
tis pz. Cõfirmatio. n. p signa lz nõ sit de eẽntia, pphe-
tie ptinet tñ ad ei⁹ finẽ certũ seu efficacius pſequẽdũ.
Ad hoc q̃ pphetia credat dant miracula ⁊ iõ turba
videꝫ xp̃z adolescẽtẽ resuscitare: qõ ẽ de magis mira
culis: magnũ, ppbaz ipsũ iudicabãt. Lu. vij. Prophe-
ta magn⁹ surrexit i nobis. Cñ ⁊ pfirmatio apostolice
doctrine signis a deo factis attribuit: iuxta illõ Mar
ci vlti. Dño coopante ⁊ pmonẽ pfirmãte sequẽtib⁹ si-
gnis. Qꝛ aũt oz de Joãne baptista q̃ nullũ signũ fec:
vt habet Joã. x. ⁊ tñ fuit, pphet⁹ ⁊ plus q̃, pphet⁹. Ad
hoc pñt dari rõnes. Prima: qꝛ ei⁹ vita fuit tam preda
ra q̃ nõ idigebat pfirmatiõe miraculoꝝ. Secũda qꝛ
videbant dẽa ei⁹ ipleri cuident i xp̃o cui tanq̃ pnci-
paliozi miracula reseruabat: put ibidẽ cõit oz. Et põt
ad h⁹ reduci illõ vbũ xp̃i de Joãne. s. q̃ ẽ pl⁹ q̃, ppha.
Nã certi pfirmatiõe miraculoꝝ idigebant: ipse vo nõ
lz hoc vbũ alias nõ hẽat expositões. Ad illõ qõ sub
iũgit de gradib⁹, pphetie ⁊c. Ex dcis pz q̃ tã dauid q̃
moyses habuerũt, pphetiçã illustrationẽ absq̃ signis
sensibilib⁹: qõ ẽ valde excellẽs i gradib⁹, pphetie nõ tñ
ẽ sum⁹ grad⁹. Nam visio clara diuie eẽntie i statu vie
quã moyses hũit: vt dcm ẽ excellẽtioꝛẽ gradũ, pphetí
ce ꝓgnitois pstituit. Itẽ qõ addidit postil. moysẽ nõ
hũisse totiẽs: nec ita cõiter illustratiões, pphetic as sic
dauid: nõ videt hẽ aliqõ fũdamẽtũ i sacra scriptura
nec ipsemet aliquã allegat auctẽ ad hoc facientẽ: ⁊ iõ
nõ reqrit aliq̃ solutio: pserti cũ oppositũ ex sacra scri
ptura rõn abilr possz deduci. Si. n. numerẽt psalmi a
dauid editi: ⁊, pphetie singule ipi⁹ moysi i pẽtateucho
ptẽte idubitant⁹, pphetie excedũt psalmos: ⁊ p pñs si i
q̃liber psalmo reqrit noua illustratio: pari rõne ⁊ i q̃-
libz, pphetia mosaica. Nec. n. visisse vi q̃ ille q̃ tã fa
miliarit cũ deo sehẽbat. vt ꝺ illo legeret. Loq̃bat de⁹
moysi facie ad faciẽ: sic hõ solet loq̃ cũ amico suo: Exod.
xxxiij. haberet pauciozes illustratões q̃ ipse dauid: de q̃
nihil tale legit: sz potꝰ aliud qõ ẽ sati ad oppositũ. legi. n.
de⁹ misisse, pphetã suuz natiõan ad dauid: vt ei reuelaret
aliq̃ de volũtate dina erga eũ. ij. Reg. vij. ⁊. xxj. Silr. j. Re.
xxj. ⁊. ij. Reg. vlti. legit gad, ppha missus a deo ad ipsum
dauid vt eidẽ denũciaret q̃da futura. Ex q̃b⁹ satis demõ
strat dauid nõ hũisse tã frequẽtes illustratiões sic moyses:
q̃ nũq̃ indigat istruct nisi a deo vel ãgelo. Et notãdũ q̃ gad
, ppha titulat caplo alle. videꝫ dauid. i., ppha ipsi⁹ dauid.
Qui. n., pphet⁹ dr̃ hodie: vocabat olim videꝫ. j. Reg. ix.
ex q̃b⁹ pz q̃ gad, ppha frequẽt denũciabat ipi dauid aliq̃
pphetica: qõ de moyse sile nũq̃ legit. Itẽ ad hoc q̃ postil
lato⁹ ait, pphetiã dauid fortiri quãdã excellentiã: ex eo q̃
xp̃i mysteria magis expressit: cũ finis totꝰ legis ẽ xp̃s ⁊c. Di
cendũ q̃ lz talis excellẽtia sit va: nõ tñ pcludit excellẽtiaz
simplr sz fm q̃d. Excellẽtia. n., pphetie moysi ex oib⁹ q̃ ad
, pphetiã efficacẽ cõiter reqrunt cõsurgit: vñ excellẽtioꝛ dz
dici simplr. Excellẽtia tñ, pphetie dauid ex maioꝛi expssi
one mysterioꝝ xp̃i tñ pſiderat: q̃ q̃dẽ pſideratio ẽ fz q̃d.
Nec ẽt fm hãc cõsiderationẽ excellẽtioꝛ certis posset dici
, pphet⁹. Nã de Esa. ait hiero. i eodẽ, plogo: q̃ ita vniuer-
sa xp̃i ecclieq̃ mysteria ad liq̃dũ, pſecut⁹ ẽ: vt nõ cũ putes
de futuro vaticiari sz de pteritũ histoziã texẽ. hec ille. Con
stat g̃ q̃ maioꝛ excellẽtia ẽ vniuersa mysteria xp̃i ⁊ eccle i li
q̃dũ redigẽ q̃ i lõ q̃ doctoꝛes tradũt de dauid de q̃ non
vniuersalr dicũt sz idefinite mysteria xp̃i expmẽ: ⁊ tñ nec
ob hoc Esa. dr̃ eximi⁹ pphetaꝝ: ⁊ a fortioꝛi nec dauid sic
dz dici. Circa qõ ẽt attẽdẽdũ q̃ moyses oia xp̃i mysteria i
plicite tradidit: seu figuralr sz nõ explicite. totũ. n. nouum
testm̃ i veteꝛ cõtinet iuxta sniam greg. sup illud eccl. j. Tan
q̃ rota i medio rote. Cũ igit moyses fuit pc pu⁹ ve. testa. q̃

p bñ respicietī,plogū galeatū q ē,plogus i libros regū sta
im clare patebit q illā distinctionē triptitā nō asserit:bea
us hiero.nisi vt oñdat libros ab hebreis receptos disti
ui ꝫ apocriphos:ipe aūt nō asserit illā hebreoꝝ distictio
ē:ſz allegat coꝝ opionem.ꝓstat.n.agiographa sic ꝛ ꝓ
phetica multiplicit dici.ſm.n.vocū,ꝑpetatē agiographa
icūt oēs sacre scripture:sic accipiēdo btūs dio.c.j.eccla.
lice hierarchie dicit:Uenerādissima eloqa dicūt eē q i a
giographis tradita sūt ꝛc. Scdo dicūt agiographa:vt ab
su nois p hebreos ꝫ ꝓphetica ꝛ legalia distincta:ꝛ bñ he
rei hoc noie abutūtur:qz agiographū dr ab agios:qđ ē
cūs:ꝛ graphos scriptura:q̄si sca scriptura vel a scis ꝓscri
ra:qđ nomē cū sit cōe legalib' ꝓphetalib' ꝛ aliꝫ:p quan
dā āthonomasiā hebrei fortassis spāl'r dauid ꝛ daniel iob
r aliorꝫ scriptis deputarūt.Sil'r ꝓphetic' liber ſm hugo
ē de scō victore duplr dr:vel qz script' stilo ꝓphetico. ſ.
e futuris vel nālit ignotis:vel qz script' a ꝓpheta. Jn ꝓ
na acceptiōe ꝛ dauid ꝛ daniel ꝛ iob libri ꝓphetales dici
ūt:qz altiſſ mas ꝓphetias stilo ꝓphetico texuerūt.Scdo
nō loquēdo ꝓpheta triplicit ꝓsiderat:vt videlz sit ꝓphe
a officio missiōe vel gra:q̄uis igit dauid daniel iob spū
gra fuerit,ꝓphe nō tñ officio vel missiōe:ió libri eoꝝ int
ꝓphetales nō ꝓputant:ꝛ qz int legales ēt ꝓprie cōputari
ió poterāt hebrei nomē agiographi eis iponebāt.Jllū igit
nodū hebreoꝝ btūs hiero.nō asserit nec laudat sed alle
at:vt pz studiose respicietī,plogū ei'.Nec valet q burgē.
ꝓ ꝓfirm tiōe sue itentiōis adducit:Lu.xxiij.oz ipleri oia
scripta sūt i lege,ꝓphetis ꝛ psalmis de me.Nā xps non
tēdit p illa vba dr igrē libros ſz mās libroꝝ. Non.n.li
er psalmoꝝ excludit a libris ꝓpheticis:cū in eo oia xpi
ecclia mysteria sūt stilo ꝓphetico scripta. Nec auctor li
ri excludit a ꝓphetis:cū sit eximi' ꝓphetarū: q̄uis nō le
at missus ad ꝓphetādū tā q̄ ex offo. Sz q̄ ad mās libro
ū distīguunt psalmi,ꝓphetie ꝛ lex:q̄ tria i eodē reperiunt li
bro.Lex.n.ē mā de agēdis:ꝓphetia de futuris euētib':psal
i' de diuis laudib' cātādis. Nūc aūt i libris moysi repit
ex dirigēs act' hūanos:i eisdē repit,ꝓphetia,pnūcias euē
us futos:reperiunt ēt i ipis cātica ad psallēdū ꝛ laudandū
eū: ꝛ illa q̄dā ꝓcellētia dicūt agiographa:q̄ tres mās ēt
eptūt i psaltio ꝛ q̄si i singul libris sacre scripture.xps igit
sua vba distīguē voluit libroꝝ mās nō libros:vt dcm ē.
Jtē i eodē aggressu postil.mouit qōnē:an dauid fuit ꝓ
phetaꝝ eximi'. Et dicq̄ scūs tho.vult q nō sed moyses
ld quā qōnē scūs tho.aliq̄s rōnes adducit.Postil.nō fa
tis vim de illa qōne ptractat rōnes adductas oñdēs eas
ió valē.Sz burgē.assumit hic certamē,p scō tho. putās
oluē ꝛ euacuare rōnes postil.ꝫ sactū tho factas.Sz po
lus vr eū nuoluē q̄ defēsare. Ad qđ vidēdū tanga ſm or
linē rōnes sci tho.sigillati ꝛ obiectiōes postil.ꝛ scm bur
ē.ptractabo.Est igit ꝓma rō sci tho.q: moyses vidit
lare essentiam diuinā:dauid non:igitur moyses est excel
ētioꝝ,ꝓpheta q̄ dauid. Cōtra effectū b' argumenti arguit
osti. p' sic:ex eo nemo pōt dici excellētioꝝ,ꝓpha qđ rōnē
ꝛ actū,ꝓphetādi excludit:ſz clara visio cēntie diuie ē hui'
nōi:q̄ ꝛc. Burgē.aūt dicit hāc obiectionē nō valē:qz si va
ēt inqt:xps nō posset dici,ꝓpha:qz sp clare vidit diuinaꝫ
cēntiā.Sz huic burgē.obiectōi rndet scūs tho.scdo scde
j.clxxiij.arti.v.in rnsione ad tertiū argumētū.d.xps fuit
ꝓpehēsoꝝ ꝛ viatoꝝ:inq̄tū ꝓpehēsoꝝ nō ꝓpetit sibi rō ꝓ
phetie ſz solū inq̄tū viatoꝝ. Dec ille.Uñ apparet q scūs
tho.sicꝑ burgē.non velit defendi.Clari' ēt dicit idē ibidē.
j.clxxvi.arti.vl.i solutiōe tiij argumētu.vñ sic clara visio
excludit rōnē,ꝓphetie a xpo ſm scm tho.sic eadē clara vi
sio excludit rōnē,ꝓphetie a moyse ꝛ paulo durāte visiōe:
ꝓ ꝓns clara visio nullū gradū dicit ptinētē ad rōnē,ꝓphetie:
ꝫ ꝓpositū postil. Ea aūt q burgē.dicit ò moyse arguūt
eū fuisse,ꝓphetis sui tpis excellētioꝝ nō rōne visiōis
clare ſz magis familiaris locutiōis dei ad ipsū:ꝛ hoc
signat cū dr. Oze ad os loquoꝝ ei palā ꝛ nō p enigma
ta:qz ꝑcepta ꝛ leges loq̄bat de' sine enigmatib'. Po
stil.ēt sua obiectionē ꝫ ꝑmā rōnē sci tho.confirmat per
hoc q si clara visio arguit excellētioꝝ gradū ,ꝓphetie
igit moyses fuit excellētioꝝ,ꝓpha q̄ oēs apli ꝓcē pau
li:qđ scūs tho.negat. Hāc confirmationē burgē.volēs
euacuare pōit duas dias int hēre spm,ꝓphetie. Prio
dicit q ātiq ipsū hūerūt i quadā dispositiōe ꝛ solo ac
tu:apli aūt hitu. Jō apli hūerūt donū,ꝓphetie excel
lēti' q̄ moyses. Scda dria qz ātiq hūerūt hoc donū
vt grām gratū datā:apli aūt vt grāz gratū faciētem:ió
apli erāt excellētioꝛes,ꝓphete. Sz vtrūq mēbrū illi'
distictōis ē ꝫ scm tho. Nā oppositū ꝑme dicte disputa
tat ꝛ ꝓcludit scūs tho. vbi supra.q.clxxj.arti.ij. p to
tū oñdens q lumē,ꝓphetic ū se hz p modū passiōis ꝛ
ꝑfessiōis nō p modū hitus. Jdē dicit.q. c.lxxiij. arti.
ij.i rnsiōe ad scm argu.ꝛ.q.clxxvj.ar.vl. i rnsiōe ad
ēt ū argumētū. Sz qđ addidit burgē.q apli poterāt i
actū,ꝓphetādi q̄n volebāt:qđ ē signū hitus:hoc fa sū
vr. Nā aplis dcm ē:dū steterit ate reges ꝛ ꝑsides:no
lite cogitare quo aut qđ loq̄mini:dabit.n.vobis i illa
hora qđ loq̄mi: nō.n.vos estis q̄ loq̄mini:ſz spūs ꝑris
vr q̄ loq. i vobis. Qđ exponēs btūs greg.dicit: Uos
vba editis:ſz ego sū q̄ loquor:q̄ frustra ēent aplis ꝓ
missa,p certo tpe:si id facē rōne hitus ēet semp i eoꝝ
ptāte. Oppositū ēt scde dicte burgē. disputat ꝛ ꝓclu
dit isdē scūs tho. vbi supra a qōne.clxxvj.vsq ad qō
nē.clxxix.i oib' qōnib' ꝛ articul oñdens ,ꝓphetiā esse
grām gratis datā. Nec ē qs doctoꝝ notabiliū tractās
id apli ꝑme Lor.xij. vbi enūerat iter alias grās ,ꝓphe
tiā:q exponat illū passū de gratijs gratuiti. Ponit.n.
drias int grās:qz gra gratū faciēs solū vtil'ē hñti:gra
aūt gratis data ēt nō hñti:qz eccliē.ꝛ his qb' directōe
op'ē. Uñ puerile argu. fac burgē. arguēs: qz apli ex
repletōe spūsci hūerūt charismatū dona:igit illa do
na oia erāt gratū faciēta vl' isepabil'r se hñta ad illa.
nā ſm apo.j.Lor.xij. illa cessabūt i btitudie: gratuita
aūt nō:ſz pficient:qz gl'ia dr gra ꝓsūmata igit nec inse
parabil'r erāt i aplis ꝓiūcta. Fateor q̄ post missionem
spūsci illa dona fuerūt ꝓiūcta gre gratuite: ſz ex hoc
nō sequtur:igit illa dona fcā sūt gratuita vel isep.bil'r
cōiuncta:sic nō sequit:albedo ꝛ dulcedo ꝓiungūt i la
cte:igit albedo sit dulcedo.nec ē verisile aī missionez
spūsci aplos dona gratis data nō hūisse:qz regressi
cū gaudio eo q spūs eis i noie dñi subycerēt:audiet
dñz dicētē:i h' nolite gaudē:qz spūs vob subyciūt:ſz
gaudete:qz noia vra scripta sūt i celis. Nec visile ē illa
dona p' missionē spūsci fcā fuisse alteri' rōnis:mā se
rūt igit grati data:q̄uis pfectioꝛi gre ꝓiūcta. Et qz oia
q̄ burgē.hic ad saluādū dcā sci tho.ꝫ obiectionē ꝑ
mā postil.adducit sūt ꝫ scm,tho. ió q̄rit saluare ea.vñ
scūs tho.ea saluari non vult. Male igit igressus ē cer
tamē,p eo:qz ꝫ eū sentiēs secū nō ē ꝛc. Nūc seqtur
scda rō sci tho.arguit sic:moyses,ꝓphetiā suā denūcia
uit toti ppło:nō sic dauid nec aliq̄s aliorꝫ:igit moyses
fuit,ꝓpha excellētioꝛ. Cōtra illā rōnē arguit postil.sic
Denūciatio ꝛ publicatio ē accidēs sequēs ꝓphetiaz
cognitionē:ió nō variat gradū,ꝓphetie. Burgēsis aūt
dicit hāc obiectionē nō valē dās istantiā de hoie hñte
magnā grāz ꝛ vtutē:q̄m ille ē excellētioꝛ hoie tātā gra
tiā nō hñte:ſz grā ꝛ vt' nō sit de cēntia hois: sicq̄ cā
q̄nq̄ ꝓsequt effectū Sz illō nō ē scholastice dcm:nā hō
hñs grām nō ē ꝑ se ꝛ itrisece excellētioꝛ hoie nō hñte
ſz bñ ꝑ denoiationē vtutis ꝛ gr̄ c:q̄ exterisece aduenit:

sed hoc nihil ad ꝓpositū: nā gradus rei ē ipsi rei modus intrisecus: q̄ p nihil extrisecus pōt variari. alb⁹. n. bō nō ē magis bō q̄ niger: q̄uis sit alius vl alter. ois .n. q̄litas aduenies variat: si intrinsec⁹ intrinsece: ⁊ si extrisecus extrisece. Nūc aūt denūciatio ꝓphetie vni vl plurib⁹ nō soluz ē accidēs extrinsecū sed accidens p accidēs rōni prophetie: iō nihil taliū variat gradū eius intrinsecū: q̄ gradus ēt fin sanctuz tho. attendit penes maiorez ⁊ pfectiorē illustrationē luminis ꝓphetici nō ex maiori pfectiōe prophete saltē gratiali. Unde stat aliq̄ ꝓpheta ē in gra pfectiorē qui non ē pfectior ꝓpheta: vtputa hieremias sāctificatus i vtō: nec graviter legitur peccasse: ⁊ p veritate multa sustinuisse dicitur: iō ille ꝓpheta dī pfectior q̄ dauid: cuz quo stat q̄ dauid fuit pfectior ꝓpheta: q̄ pfecti⁹ illustrat⁹: vt ēt tenet burgen. Prio cōsolatione burgen. qui hic putauit perfectionez accipi a fine: dico q̄ stat moysen ꝓpter denūciationē fuisse ꝓphetā vtiliorem: sed dauid ꝓpt illustrationes mētales excellētiorē. Exemplū familiare: sint duo doctores: vn⁹ excellētissime lr̄ature: alt solū cōpetētis: iste cōpetentis litterature bn̄ p̄dicat: alt bal buciens nō pōt predicare: nunqd p̄dicās nō predicāti dz censeri doctor excellētior? certe non: sz bn̄ cōcedit vtiliorem: sic i ꝓposito. Tandē sequitur tria rō sācti tho. Arguit. n. sic: Moyses cōfirmauit ꝓphiam suaz pluribus miraculis q̄ dauid vel quicūq; ali⁹: igitur fuit ꝓpheta excellētior. Contra illā rōnē arguit postil. sicut ꝓtra scōam q: talis ꝓfirmatio p miracula ē accīs. Sz burgen. minus erudite dicit rndēdo ad illā obiectionē sicut ad priorē. Nā facere miracula cū sit accīs extrinsecū non sequēs de necessitate spm̄ ꝓpheticū: plura vel paciora facere miracula non variat rōnē nec gradū intrinsecū spūs ꝓphetie. Cōfirmat q: spūs faciēdi virtutes ⁊ miracula ⁊ spūs ꝓphetie sūt dona gratis data ⁊ essentialit distincta: iō vnū nō specificat gradū alterius. Stat igitur excellētiorē ꝓphetā: vtputa ioannez baptistā paciora vel nulla facere miracula ⁊ munorē ꝓphetam facere plura: imo stat aliquē facē miracula q̄ nunq̄ fuit ꝓpheta: ⁊ ecōuerso esse ꝓphām q̄ nunq̄ fecit miraculū. Burgen. aūt inter alia duas assignat rōnes inualidas quare ioannes baptista cum essz plus q̄ ꝓpheta nullū legitur fecisse miraculū: ad colorandū suum errorē. Prima ē: q: vita eius fuit tā preclara q̄ nō indigebat cōfirmatiōe miraculoz. Patet aūt q̄ vita xp̄i fuit multo p̄clarior: cuius tota vita ⁊ ois actio nr̄a est instructio. Si igitur rō burgen. valet: xp̄s minus q̄ ioannes debuit facere miracula: cui⁹ oppositū docuit dicēs: opa q ego facio testimoniuz perhibent de me. Secunda rō burgen ad idē ē: q̄ iohānes opationem miraculozum xp̄o tanq̄ p̄ncipali reseruabat. Nec illa valet: q: ea xp̄o reseruare ad ipsuz non ptinebat: sicut nec ad eum pertinebat. facere nisi instr̄aliter ⁊ mīsterialiter: sicut nec ad quencunq; sanctum alū ꝓ ut dictū ē in correctione ꝑme additiōis circa octauū capitulum exodi. Nec valet burgen. obiectō ꝫ postil. dicentē q̄ moyses nō būit totiēs nec ita communiter illustratiōes ꝓpheticas sic dauid spāliter itellectuales. Contra qō burgen. arguit q̄ q: in scripturis plures reperiūntur ꝓphetie moysi q̄ psalmi quos fecit dauid: ⁊ cū q̄libet prophetia requirit specialez illustrationem: sequitur moysen frequētius illustratum q̄ dauid. Etiā q: dauid sepe fuit instructus ab hoīb⁹ ⁊ alīs ꝓphetis sicut per nathan et gad: qō nō legit de moyse: igitur amplius a deo illustrat⁹. Ad hec dicendū q̄ posito ꝫ nō cōcesso q̄ moyses hūisset plures illustratiōes q̄ dauid: illa tñ hūit cōiter per sensibilia signa visui vel auditui pñtata: nō sic dauid q̄ sēper hūit itellectuales illustratiōes sine b⁹ mōi sēsibiliū spērum pñtatione: igit dauid hūit frequēti⁹ illū excellētissimū gradum ꝓphie q̄ moyses. Raro. n. legit moyses illustrat⁹: nisi int uenerit aliqō sēsibiliter visuz vel auditum p ministerium angelorū pñtatum. Nec obstat si dauid aliqn fuit informatus ab alīs ꝓphetis i agibilib⁹ vel alias: hoc. n. fiebat illis tpi b⁹ qñ dauid nō fuit capax ꝓphetaliū illustrationuz: vtputa i fuga a facie saul: de q̄. j. Reg. xxij. vl i cura ⁊ solicitudine qñ cogitauit ō domo dñi ꝓstruēda: de q̄. ij. Reg. vij. vel i pcto: de q̄. ij. Reg. xij. ⁊ vlti. In talib⁹. n. dispositiōib⁹ nō ē mēs apta ad ꝓpheticas illustratiōes maxie itellectuales q: i his oz animū ee a sēsibiliū occupatiōib⁹ absolutū. Sz ⁊ moyses h⁹ mōi instructiōes i agendis recepit ab hoie. s. iethro vt pz exo. xviij. Nec valz q̄ burgē. rndit ad rōnē postil. acceptā ex dicī. s. tho. Nā excellētia dauid nō ē fz q̄d ⁊ extrisecū sz simplicit ⁊ intrisecū: q: fin ꝓpriā rōnē. q: sic fm scm tho. dauid plura mysteria xp̄i plenī⁹ ⁊ clarius expressit: ita ēt plenī⁹ ⁊ clarī⁹ vidit: q̄ modi videndi cōstituunt eū i eē ꝓphete excellētioris simplr fz ꝓpriā rōnē ꝓphete q̄ olim ad hoc videtes dicebātur. Et qō arguit burgē. de esaia nō vrget: q: ⁊ si Esaias ꝓut dicit bn̄s hiero. ratio-

Incipit prologus beati hieronȳ. p̄sbr̄i i psalteriuz.

Psalterium rome dudū positus emēdarā: ⁊ iuxta septuagita iterpretes: lz cursim: magna tamen ex p te correxeram. Qō qa rursū uidetis o paula ⁊ eustochiū scriptorū vicio deprauatū: pluscz antiquū errorē q̄z nouā emendationem valere: me cogitis vt veluti quodā nouali: scissū iam aruū exerceā: et obligs sulcis renascentes spinas eradicem: equuz esse dicentes: vt qō crebro male pullulat crebrius succidat. Uñ consueta p̄fatiōe cōmoneo taz vos qbus forte labor iste desudat: q̄z eos q̄ exemplaria ist̄iusmodi bere voluerint: vt q̄ diligēter emēdauī: cū cura et diligentia trāscribātur. Notet sibi vnusqsq; vel iacentē lineā vel radiantia signa. i. obelos vel astericos: et vbicunq; viderit virgulam precedentē ab ea vsq; ad duo puncta q̄ ipresse⁹: sciat i septuagita translatoribus plus hēri. vbi autē pspexerit stelle similitudinē de hebreis voluminib⁹ addituz nouerit eque vsq; ad duo pūcta iuxta theodotionis dūtaxat editionē: qui simplicitate fmonis a septuagita iterp̄tibus nō discordat. Hec ergo et vob ⁊ studioso cuiq; fecisse me sciēs nō ābigo multos fore: qui vel inuidia vel supcilio malint cōtenere videri preclara q̄z discere: ⁊ de turbulento magis riuo q̄z de purissimo fonte potare.

Explicit ꝓlogus.

iuralitatis mysteriozū de xp̄o exp̄ssoz fuit magn⁹ pphe
cipse tñ illū gradū illustratiois itellectualis sic dauid cōi
r nō būit sz p imagines visas vel auditas: sic moyses cōi
r pphetiā texuit. Male igit concludit burgen̄. p opione
ncti tho. qz p dcā a sancto tho. negata: vt patuit supza.

Psalmus primus.

Beat⁹ vir Quāuis beat⁹ au gu. dicat sum dauid fuisse ac rē oium psalmozuz hiero. qui diligenti s studuit circa textū cre scripture: ppter ō in hoc ēmagis si assentiendū: dicē- um: i plogo. n. super salterium noiat de- m actores psalmo- uz. s. dauid: moysen: lomon: tres filios chore: asaph: ethan: hemā ⁊ Jdituz. rez ēt istos dicē q plures p̄s. fci sūt ab alīs scis pphet⁹: q̄ noia ignozāt. vñ ⁊ aliq̄ p̄s. sūt sine titulo: ⁊ aliq̄ būtes ti- lū nō exp̄mūt noia actoz: vt videbit ifra. pseq̄ndo. Silit ab. salomō sup p̄ncipiū libi p̄s. noiat decē actores ipso i. s. melchisedech: abraā: moysē: dō. salomonez ⁊ asaph: es filios chore: ⁊ Jditū: ⁊ sic i aliq̄ differt a hiero. qz pōit braā ⁊ melchidech int actores psalmoz. ⁊ omittit hemā ethan. Quid tñ videat veri⁹: videbit i loc suis. pseq̄ndo lidēt g fozsitā alicui q fm actores p̄s. liber iste possz diui i: sz h⁹ nōi pōt pueniēt fieri: qz psalmi vni⁹ actor non po- ūt segregati ad vnā ptē: qz int psal. dō ponunt plures de s. alioz: ⁊ int psal. alioz a dauid ponūt aliq̄ p̄s. ipsi⁹ dō: t videbit. Itē p⁹ psal. lxxj. i cui⁹ fine pōit hebo: explicit dauid filij isai ponūt plures psalmi ab ipso dauid ititu ti tāq̄ ab actore. Rō aut h⁹ ē: qz fm q dic hiero. i plogo p psalteriū psalmi a diuersis actozib⁹ copositi: postea p gut⁹ fuerūt i vno libro collecti: ⁊ sic iueniebant sic scri ebāt: ppt qō aliq̄ p̄s. pri⁹ fci posteri⁹ sūt scripti: qz tardi⁹ erūt iuēti. Et eodē mō de actozib⁹: qz oēs p̄s. vni⁹ actor ō fuerūt sil iuēti: nec imediate vn⁹ p⁹ aliū: sz i medio fuert ēti aliq̄ p̄s. alioz doctoz: ppt qō liber iste nō pōt diuidi m ordinē actoz nec ēt tpuz: vt pz ex dict: nec ēt māz: qz i diuersis psal. ⁊ diuersoz actoz ⁊ distāt scripti eadē mā re nt tāgit: ⁊ ecōuerso aliqñ i eodē p̄s. ō diuers matīs agit: pt qō nō video bñ q̄lit artificiose posset diuidi liber iste si i q̄dā generali: qz p̄mo ponit p̄fatio: ⁊ scō executō: ⁊ io p̄ncipalit itenta pclio. scōa ps icipit i p̄ncipio secundi s. tria in p̄ncipio cētesimi q̄dragesimiq̄nti: lauda aia mea ñz. Dui⁹. n. libri itentio ē diuia laudatio. Circa p̄mū sciē- ū q̄ p̄s. psal. ē sine titulo i hebreo: ⁊ hoc idē dicē hiero. i plo o sup psal. pp qō si i aliq̄b⁹ libris iueniat scptū: ps dauid videt eē vez: sz magi ab aliq̄ nescio q̄ p sua volūtate ap ositū: sz magi vī iste p̄s eē cōposit⁹ ab illo q̄ p̄s. collegit ⁊ i oc libro redegit: q̄ fm cōem opi. ⁊ magis verisilez credi r fuisse Esdras: vt supza dictū ē: ⁊ sue collectiōi huic p̄s. p osuit p modū cuiusdā plogi: q̄ tñ ve dz ps alīs cōpagia s: fm q̄ hz act. xiij. vbi dz sic scriptū ē psal. ij. filius me⁹ s tu: ego hodie genui te. qō hz psal. seq̄nti: q̄ nō posset ve cōs dici: nisi iste eēt p̄mus: ⁊ merito int p̄s. cōputat: qz Es- ras spm̄ pphicū būit: ⁊ ei⁹ liber int scripturas canōicas onit. Igit i h⁹ psal. q̄ p modū p̄fatiōis pōit: Esdras idu it ad studiū sacre scripture q̄ i h⁹ libro ptinet p modū lau is diuine: ⁊ hoc facit dupl'r. p̄mo excludēdo a fidelibus rinā puersā. scōo pcludēdo i eis doctrinā catholicā ⁊

Jncipit liber hymnoz̄ vel solilogoz̄ Psalm⁹ .i.

Beat⁹ vir q̄ nō abijt: cō silio ipio- rū: ⁊ i via peccatoz̄ nō stetit: ⁊ et i cathedra pesti lētie nō sedit. ⁊ Sed i lege dñi volūtas ei⁹: ⁊ in lege ei⁹ me ditabitur die ac nocte. ⁊ Et erit tanq̄z lignuz q̄d planta tū ē secus decursus aq̄rum: q̄d fructū suuz dabit in tpe suo. ⁊ Et fōliū eius nō defluet: ⁊ ōmnia q̄cunq̄z faciet p̄sperabunt. ⁊ Non sic ipij nō sic: sz tāq̄z puluis quez p̄jicit ventus a facie tre. ⁊ Jdeo nō resurgūt ipij in iudicio: ⁊ b Et i via ⁊c. Per stationē. n. q̄ imobilitatē impoz- tat hitus doctrie puerse significat: qz hitus ē de difficili mobilis. Tertio hituat⁹ i doctria puersa docto⁹ alio- rū efficitur ad sui ⁊ alioz casū m isex: ⁊ hoc excludi tur cū dz: c Et i cathedra ⁊c. i hebreo hz: ⁊ i cathe dra derisoz nō sedit. puerse. n. doctrie doctores fm vitatē sūt derisores: qz errores docēt sub spē vitatis. d Sz i lege. Hic p̄ñ excludit q̄ fidelib⁹ dz eē exerci tiū sacre scripture. ⁊ p̄mo oñdit h⁹ mōi exercitiū. ⁊ se- cūdo exercitij p̄miū: ibi Et foliū ei⁹ nō defluet. Circa p̄mū sciendū q̄ sic i pgressu puerse doctrie triplex ē gradus: vt predecm ē: sic ē i pgressu sane doctrine. P̄i m⁹ ē intēta auditio ⁊ deuota: qđ nōt cū dz: d Sz in lege ⁊c. Scōs ē hituatio firma: ió sbdit: e Et in le- ge ⁊c. p frequentē. n. meditationē hit⁹ scie generatur ⁊ firmat. Tertius ē alioz istructio p̄ficua ex hitu p̄ce dēs: ⁊ hoc nōtur cū subdit: f Et erit ⁊c. discipulus .n. audiēs deuote ⁊ intēte accipit fructū sacre scripture a doctore: sz q̄n hituatus incipit docē: tūc dat h⁹ mōi fructū alys tpe sue doctrie. Cōparat aut merito talis doctoz ligno sec decursus aq̄z plātato: qz fidelibus doctozib⁹ ecclie assūt fluēta diuie gr̄e ⁊ tandē glie: fm q̄ dz Ecc. xxiij. Qui elucidāt me. vita eīnam hēbūt Sci. n. doctores sūt sacre scripture q̄ va sapia ē elucida tores. g Et foliū. Hic p̄ñ ponit predci exercitij p̄mū. ⁊ p⁹ oñdit q̄lit fidelib⁹ p̄cedit. scōo q̄lit puerī doc- toz⁹ denegat: ibi Nō sic ipij. Circa p̄mū dz: g Et foliū ⁊c]fluxⁿ. n. folioz ē signū mortificatiōis arboz- sz viroz ⁊ p̄manētia eoz ē signū cuidēs vite ipsoz. vi ta aut spūal i p̄nti hz p gr̄az vsq̄ ad finē ptinuata: ⁊ q̄ tū ad h⁹ dz: g Et foliū ⁊c]. i. docto⁹ fidei a gr̄a ⁊ cha ritate nō decidet: qz i p̄miū sui laboris cōcedit ei in p̄nti ptinuatio gr̄e ⁊ adeptio glie in futuro: ió subdit h Et oia ⁊c]. qz p opa sua ad beatitudinē sēpiternā deducet: Ro. viij. Diligētibus deū oia coopant in bo nū ⁊c. i Non sic ipij. Hic p̄ñter dcm̄ p̄miū a puer sis doctozibus excludit: ⁊ scōo rō h⁹ reddit: ibi Om nouit. Circa p̄mū dz: i Nō sic ipij: qz puersis docto rib⁹ p̄mo denegat vita gr̄e: ⁊ scōo vita glie: ió replica tur: k Nō sic ⁊c]. comparat aut doctor puersus pul ueri p ventū detecto: qz docto⁹ puersus ad fingēdū er rores ⁊ periculosas nouitates p ventum supbie ⁊ ina nis glie ipellitur: ⁊ sic p̄mo deijcit i foueā culpe: ⁊ po stremo i foueā gehēne: ppter qō subdit: l Jdeo nō ⁊c]sz. n. in iudicio extremo omnes generalit resurgāt

tamē doctores ꝑuersi ⁊ eoꝝ sequaces nō resurgēt ad
suā exaltationē: ꝫ ad maiorē sui depressionē. qz tunc
degcient i foueā gehēne i aīa ſil ⁊ corpe. Et qz nō so-
lū dānabunt puersi doctores ſz ēt doctrie ipsoꝝ imi
tatores ꝑ mala opa: iō subdit: n Neqꝫ cē. ſic. n. oꝫ
scribi i cōcilio: qz
i hebreo ⁊ i trans
latione Hiero. ac
cepta immediate
ab hebraica vita
te hētur i congre
gatōe iustoꝝ. ista
aūt cōgregatio ē i btitudine celesti: ſm ꝙ dī ps. xlvj.
Principes ppl'oꝝ congregati sūt cū deo abraā. m Qm̄
nouit. hic ꝓnter rō ꝓdictoꝝ reddit. ſ. q̄re gra ⁊ glia p
uersis doctorib' denegat: ⁊ bonis cōcedit cū dicit:
n Qm̄ nouit cē. i. pcessū eoꝝ ꝑ viā pītis vite nouit
noticia approbatiōis: viā aūt puersoꝝ nouit noticia
reprobatiōis: iō subdit: o Et iter ipioꝝ peribit. qz
iter eoꝝ ꝑ viā pītis vite i morte ēminat ad dānationē
aie: ⁊ futuro iudicio ad dānatōez aie ſil ⁊ corpis ēmi
nabit: ⁊ sic oīno pībūt puersi absqꝫ aliq̄ spe redeūdi.
In psalmo primo beatus vir. vbi dī in postilla.: Quā
uis beatus Aug.

nēqꝫ peccatores i concilio
iustoꝝ.] Quōniā nouit do-
minus viā iustoꝝ. Ꝉt iter im
pioꝝ peribit.

Additio.

Quod aūt dauid sit actor oium ps., put Aug.
ponit pōt trib' rōnib' ꝙprobari. Prima ē: nā
cōiter tenet ꝙ dauid dī ꝓpheta antonomati
ce seu ꝑ excellētiā: sic ēt paul' dī aplūs eodē mō, put i
glo. psalterij i plogo hī. Et rō h'ē: qz dauid respectu
alioꝝ ꝓphetaꝝ i cōi i duob' excellebat. Primo qz sī-
ne apparitiōe alicui' figure vel signi sēsibil' vitatē itel
ligibilē de occulti capiebat ꝑ diuiaz reuelatōez: qō
nō sic ē de alīs ꝓphetis cōit dictis excepto moyse q ꝑ
q̄sdā sūtudies rerū capiebāt diuia: iuxta illud Oꝫee.
xij. In mānu ꝓphetaꝝ assimilabor. Scōq qz aliq̄ ꝓphe
obscure ⁊ q̄si ꝑ enigmata de xp̄o ꝓphauerūt. Ūn sup
illō ps. xvij. Tenebrosa aq̄ i nubib' aeris. glo. Obscu
ra doctria i dcis ꝓphetarū. Dauid aūt, put dī i glosa
i plogo psalt̄ij de icarnatiōe: de passiōe de etna genitu
ra xp̄i euidētissime disseruit. Sz ꝓstat ꝙ he due ex
cellētie, phetādi ueniūt i ps. q̄ nō titulant ipsi dauid
sic i ipsis q̄ dauid titulāt. In psalmo. n. scōo. ſ. Quare
fremuerūt gētes. q̄ ps. nō titulat ipsi dauid: exꝑsse
fit mētio de generatiōe etna xp̄i cū dicit: Fili' me' es
tu: ego hodie genui te. Silr de regno xp̄i a deo ꝓstitu
to cū dī: Ego aūt ꝓstitut' sū rex. Simil'r ēt de plurib'
alīs xp̄i mysteriīs: vt latius patebit i sequēti ps. tā i
postilla q̄ i additiōe: ⁊ hoc sine apparitiōe alicui' fi-
gure vel signi sēsibil': sic i alīs ps. ipsi dauid titulat.
Hoc idē pz i quāplurimis ps. titulatis filīs chore ⁊
asaph ⁊ alīs: put ē manifestū discurrēti ꝑ singulos.
Pari igit rōne asaph ⁊ filij chore ⁊ h'moi debērēt di
ci ꝓphete ꝑ excellētiā ⁊ egregij psalmiste isr'l sic ⁊ da-
uid: qō ē icōueniēs ⁊ ꝫ oēs de hac mā loquētes tā he-
breos q̄ catholicos. Scōa rō ē. Nā si psalm' certū nō
hīs titulū nō dz ipsi dauid attribui: put supponunt
opinātes i hac pte ꝫ beatū aug. Pari rōne oēs q̄ sine
titulo reputāt: nō sūt dauid attribuēdi: ſz h'ē manifeste
falsū. Nā ps. ciij. q̄ icipit: Cōfitemi dño ⁊ inuocate no
me ei'. ⁊ ps. xcv. q̄ icipit: Cātate dño ois tra. sūt i psal
tio ſm hebraicā vitatē sine titulo ⁊ tm̄ mānifestū ē q eo
rū actor fuit dauid: vt pz ꝑmo paralip. xvj. c. vbi isti
duo psalmi ꝓiūcti attribuūt ipi dauid: put ēt postil. ibi
dē dīc: ⁊ pari rōne ēt dicēdū ē de alīs ps. titulū nō hn̄
tib' q̄ sūt ipsi dauid attribuēdi. Tertia rō est. Nam si
psalm' q̄ alteri ꝓrē dauid titulat nō dz attribui ipsi
dauid: put supponūt opinātes i hac pte ꝫ beatū Aug. p
ri rōne oēs ps. alīs a dauid titulati: ſz h'ē falsū. Nā ps.
lxxi. q̄ icipit: De' iudiciū tuū cē. titulat salomoni ⁊ nō d
uid: ⁊ tm̄ actor ipsius ps. fuit ipse dauid: qō pz ex h°: nā
fine ipsi' psa.. dī: Cōplete sūt oīones dauid filij Isai: ex ē
ē mānifestū q dauid f
cit hūc psal. ⁊ nō sal
mon. Ridiculosuz. n
esset apponere in fin
euāgelij ſm matth. c
pletū ē euāgeliū scōn
marcū. Sūt ēt queda
dā alia ad h°ptinētia: de q̄b' ī. videbit i additiōe sup psa
xlj. q̄ icipit: Quēadmodū desiderat ceru' cē.
In eodē psalmo primo vbi dī i postilla: Comparatur a
tem doctor peruersus.

Additio.

Apud dialecticos regularit dī: sic, pposito
⁊ oppositū ò oppositū. Ūn cū doctor cath
lic' ligno secus decursus aq̄rū plātato a psalm
sta ꝓparat merito ei' oppositū. ſ. doctor puersus nō pulu
ri ſz aliq̄ ligi deserto seu siccitate hītāti ꝓparari debuiſſ
vñ ⁊ biere. xvij. cū vir q̄ confidens i dño ligno sup aq̄s tran
plātato ꝓparat: ibidē hō confidens i hoīe q̄si myrice in de
serto cē. assimilat. Sz rō dīe int̄ vtraq̄ auctē ex pte mā
de q̄ predcē auctes tractāt sumi posset. Cōfidēs. n: in ho
nō ē de se mal': nisi inq̄tū ꝓncipaliē nō confidat i dño: vñ ib
dē subiūgit: Et a dño recedit cor ei' cē. Et iō ligno aīato
siccitate degēti assimilat: qō aduenīēte hūore i vita pseu
rat. Sz doctor puersus seu heretic' ēt si doctrine sue pr
ciose aliq̄tulū va misceat: penit' ē piculosus ⁊ execrādu
vñ non ligno aliq̄lē vitā hīnti cōparari dz: ſz puluerī ꝑ ve
tū deiecto q̄ penit' ifructuosus ē ⁊ inaīatus.

Qrca psal. ꝓmū postil. dicit beatū Replic
Hiero. sētire nō oēs psal. fcōs a dauid cui' opp
situz btūs Aug. sentire vī. xvij. de ci. dei. c. xvi
In hac pte tenet postil. opionē bti hiero. burgeñ. aūt be
ti Aug. i diuersis locis: vnusq̄sq̄z ꝑ opione rōnes plēs ac
ducit: dīc tm̄ vterq̄z postil. circa psalmū: Dñs regnauit: ir
scanē ppli. Et burgeñ. circa psalmū: Dñe de' salutis. q̄ d
titulis nō ē multū curādū: verūtm̄ studiosis honesti' ē sc
rū opiones q̄tū possibile ē concordare q̄ argumētis inolu
iccirco, ꝑ q̄licūq̄z scōrū cōcordātia pono q̄dā vīsilia de
Quoꝝ ꝓmū ē istud: q̄ auctorē alicui' rei eē ꝓtigit duplic
ter. Aut. n. ē auctor vt architectus: aut vt manufactor. I
lā' distinctionē ponit Aristo. primo metaphy. oñdens circ
eandē rē illū isto dignioꝝ ē auctorē. Auctor. n. ꝓncipalis
dignioꝝ i edificatiōe dom' ē architect': apud cui' intellect
ē rei fiēde rō ⁊ idea: ad quā aspiciēs mādat domū sic fier
cui' mādati executor ē ipse manufactor: q̄ more ītrōnat
liū: vt iquit Aristo. nō ad aspectū idec: ſz ad mādatuz ⁊ c
rectionē hītis ideā opatur: Est igit vterq̄z auctor edificij
uis diuersimode: ille vt dignioꝝ q̄ admīstrat formā ⁊ spē
iste vt min' dign' q: disponit māz. Sine illo fieret res irr
bilit: vt vult beatus. aug. lxxxiij. q. sine isto nō fieret eff
ctualit. Est igit vterq̄z rei auctor, pducit. n. ille domū itr
iste domū extra i effectu. Scōm dcm ē: Oñcūq̄z due c
ptiales cōcurrūt ad eundē effectum: ⁊ si diuersimode: ef
ct' ille vē dī ꝓcedere ex vtriusq̄z efficacia ⁊ aucte: Ideo
les vē pducit ab vtroq̄z parēte: qz mat admīstrat mām:
formā: vt q̄busdā plz: vel sic alīs videt. si mat aliq̄d fac
ad formā: min' tm̄ ꝓncipaliē pze. Illo ēt mō ⁊ virgili' ⁊ g
do ambo sūt auctores histore de bello troiano: q̄uis il
describit eā metro: iste, psa. Tertū dcm: Quāuis ꝓncip
lioꝝ auctor effect' est administrator formę q̄ materie: h
tm̄ intelligendū est de forma ītrīseca ⁊ substātiali nō extri
ca ⁊ artificiali: qz alīs manufactor esset potior architect

qō ē ꝫ ꝑmū dcm̄ ⁊ Aristo. Quartū dicunꝫ: Uisio ⁊ visio nis itelligētia reuelate diuinit⁹ sūt de ītrīseca ⁊ formali rō ne ꝓphetie: ꝫ hoc dcm̄ ex ꝓcedēte cognitiōe. ꝓterea. n. ꝓphete dicti sūt videtes: ⁊ q̄to gradus visiōis ē excellentior: tāto ꝓpha ⁊ ꝓphetia dignior. ⁊ vt dī Daniel. x. Intelligētia opus ēt visiōe. Naꝫ nabuchodonoso: balthasar ⁊ aryphas q̄ visiōis reuelate itelligētiā nō hēbāt: ꝓphe dicti nō merent. Per hec dcā pōt sumi talis cōcordantia doctoꝝ scōrū. Nā cū beat⁹ Aug. oium ps. auctem dauid attribuit: titulos asaph ⁊ alīs ascriptos exponit ad h⁹ significādū: videlz ꝙ illi itelligebāt illoꝝ ps. cātores vel ꝓpositores ſm mām a dauid mīstratā. Hui⁹ rei verisimilitudo pōt accipi ex vbo dauid ītra cū dixit: Om̄ nō cognoui lr̄aturā nē. dauid. n. ab ieūne pueritia p̄cis sui pascebat oues: a patru ouiū assūptus ad militiā: ⁊ cito p⁹inunct⁹ i regē: ꝓinter diū saul ⁊ psecutionē fugiēs studio vacare nō potuit: p⁹ mortē saul statī vnctionē regiā assecutus: bellis ꝫ philistīꝫ occupatus: ⁊ alias gētes i circuitu a studio lr̄arū fuit ipedit⁹. Oēs tñ psalmi vt vult btūs hiero. i hebreo sūt metri ce ⁊ ornate ꝓpositi: quē stilū illiterat⁹ ꝫ cōez cursū serua re nō cōsuerit: nisi q̄s dicat dauid h⁹ mōi scias liberales fuisse ifusas: q̄ auēte caret. nā si sacrā scripturā legam⁹ habuisse ifusā q̄ ad salutē ptinet: nō tñ legimus artes ifusas vt plurimū seruiūt ad vanitatē. Cū igit dauid ad lr̄aturā nō hās ignorauerit colores rhetoricos ⁊ artificiales ornat⁹: visile vī q̄ dauid receptas ⁊ itellectas ꝓpheticas illustratiōes dederit filys chore ⁊ alīs. put illos vel alios ꝓ se hēbat māz dictamis: q̄ tāḡ i h⁹ mōi artib⁹ periti ex nā sic mīstrata ꝓposuerūt carmē ⁊ hymnū ⁊ psalmū. Sic ꝫ dauid ꝓp administrationē matie ex reuelatiōib⁹ diuinis sibi factis p⁹ spm̄sanctū ē auctor oium psal. ꝑncipal⁹ ⁊ sic dicto opionē bti aug. fore verā. Et ide dauid dēs ē egregi⁹ psalmista ⁊ eximi⁹ ꝓphetarū: put ꝓcedit ꝑma rō burgē. Cū hoc stat ꝙ asaph ⁊ filij chore nē. sint auctores aliq̄rū ps. q̄ mādato dauid ex mīstrata mā ps illos cōposuerūt metris ornauerūt ⁊ decātauerūt: ⁊ sic ꝫ opionē bti hie. dī. illi i titul⁹ noiati pñt dici illoꝝ ps. auctores: q̄ cōpositores mō pdcō: ⁊ ita dauid ē auctor oium ps. ſm mām ꝑ opione beati Aug ⁊ alīj sūt auctores aliquoꝝ psal. ⁊ forsitis oiuꝫ ꝫ formā, ꝑ opione bti hiero. Et sic̄s obiḡēt ꝙ sic illi ꝓpositores cēnt potiores auctores psalmoꝝ q̄ dauid: sic ꝑncipalior ē ille q̄ admīstrat formā q̄ q̄ māz: vt ꝓz ex dcō. dcō supraposito. Huic obiectiōi rñdet ꝑ idez dcm̄: q̄ forma quā illi ꝓpositores dederūt fuit solū artificialis et extrīseca: mā aūt quā dauid admīstrat ⁊ si fuit iformis q̄ ad illā formā extrīsecā: fuit tñ formata forma intrīseca ꝑti ēte ad nāz ꝓphetie: puta itelligētia: ⁊ hec forma dī ītrīseca: q̄ op⁹ ē i visiōe put dcm̄ ē i q̄rto dicto supraposito. Dauid aūt hūit vt ꝓpha itelligētiā māe, ꝓpositē: igit dignioremā māe, ꝓposuit q̄ illi ꝓpositores: q̄ foꝛtasse ps. q̄s cōposuerūt ex mīstrata mā no itellexerūt ꝫ coꝛ mysteria: ꝫ solū grāmaticalia ⁊ i superficie ſm formā artificialē: quaꝝ māe dederūt: itelligētes si fuit metrū spondaicū iambicū sales vel alteri⁹ generis: ⁊ sic fuerūt ꝓprie manufactores: dauid aūt architect⁹. Ꝫ aūt ex ꝑma dcō supraposito illuꝝ illis fore potiorē: q̄ ille tractabat mām ꝫ itelligētiā vt ꝓpheta: isti ſm artis actū ⁊ ꝓsuetudinē: ꝑ ꝓns non vt ꝓphe. Quib⁹ sic stātib⁹ remanet dubiū: cū dauid vt dcm̄ ē non fuerit lr̄at⁹: ⁊ psalmi ꝓpositi sint ab alīs ad ei⁹ īstructionē ad mām sibi reuelatā: q̄re aliq̄ attribuunt illis ꝓpositoribꝰ: ⁊ aliq̄ ipsi dauid imediate: vt ꝓz i titulis psalmoꝝ ꝫ hebraicā vitatē. Scōo remāet dubiū de psalmo. lxxxvij. titulato moysi famulo dei Sile dubiū de psalmo. cxlv. titulato aggeo ⁊ ꝯgacharie. Ad ꝓmū pōt dici ꝙ aliq̄n dauid ad cōpositionē psalmoꝝ sumpsit paucos: vt filios asaph: nē. h⁹ mōi: aliq̄n multos. Ꝓio mō ascripsit ⁊ ascripsit fecit cōpositoribꝰ: scōo mō nō: q̄ in enumerando plures tituli fuissēt facti imoderati ⁊ tediosi: igit illos ps. ꝓpositores ipsi dauid tanḡ ꝑncipali ascripserūt: vtrobiq̄ ſm exigētiā matie psalmoꝝ. Ad scām pōt dici ꝙ moysi vel alīs, ꝓphetis aliq̄ ps. ascripti sūt: iō nō ꝙ ipsi eos fecerūt: ꝫ q̄ mā coꝛ silis ē matie q̄ i libris ,ꝓpharū illoꝝ ꝓtinet. Cui hic modus cōcordandi factos doctores nō placuerit: videat de modis positoribꝰ. Sicꝫ aūt ſeq̄ voluerit opionē beati hiero. sānctitate beati Aug. semp salua, put facit postil. ad argumēta burgēn. poterit facilit rñdere. Cuꝫ. n. burgēn. arguit ꝙ si filij chore fuissent auctores. x. psal. eis ititulatoꝝ: asaph. xij. moyses. xij. eman vnius: ethan vni⁹ ſeq̄tur dauid nō ee illis pl⁹ egregiū psalmistā. Rñdet ꝙ nō ſeq̄tur: q̄ oēs residuos ꝓposuit dauid q̄ sūt numero ⁊ mysterio plēs oib⁹ ⁊ distributiue ⁊ collectiue. Et q̄a excellētioꝝ mō visionis vidit mās psalmoꝝ q̄ alīj. Sꝫ q̄ burgēn. arguit psalmis sine titulo ad hoc pōt dici ꝙ illi debēt attribui auctori ꝓximi ps. ꝓcedētis. Et iō psalmi. lxxxvij. ⁊. xcviij. q̄ nō hñt titulū attribuūt moysi q̄ ꝫ btm̄ hiero. ē auctor psalmi. lxxxvij. Scōs ps. q̄ ē sine titulo attribuit dauid ꝓpt auēte scripture: act iij. vbi tanḡ psalm⁹ dauid allegat. Per idē rñderur facilit ad alias rōnes p burgēn. i plerisq̄ locis fcās p eū ꝑ beatū hiero. Et hec dcā meliori iudicio saluo. Psalmus. II.

Quare fremuerūt gētes. Hic ꝓnter icipit executio h⁹ libri seu narratio. Et pōt diuidi i duas ptes: q̄ ꝑmo agit de xpi regno: scōo de eius sacerdotio. ē. n. xps rex ⁊ sacerdos: vt declarat apl's ad hebre. Scōa. icipit. ps. cix. Uñ i illo ps. dī dō xpo: tu es sacerdos i etnū nē. Ista tñ diuisio nō ē pcisa: q̄ i ꝑma pte ētaliq̄n agit de xpi sacerdotio: ⁊ i scōa dō ei⁹ regno. nō. n. i hoc libro apparet mihi artificial⁹ diuisio ꝓpi supradcā: tñ ꝑma ps pōt diuidi i septē ptes scōm septē ei⁹ distinctiōes. scōa icipit in ꝑncipio scōi nocturni: ttia i ꝑncipio ttij. ⁊ sic de alīs. Circa ꝑmā partem nō video aliā diuisionē rōnabilē: nisi ꝙ q̄libet ps. ꝑ se exponat: ⁊ maxie q̄ intēdo q̄tū potero sēsū ingrere lr̄alez. Sciēdū igit ꝙ iste ps. i hebreo ⁊ trāslatiōe hiero. q̄ ē iuxta hebraicā vitatē ē oino sine titulo: ⁊ iō si i aliq̄b⁹ libris iuēiat aliq̄s titul⁹ vt psalm⁹ dauid: vl' aliq̄d h⁹ mōi non ē de textu: ꝫ ē appositus ab aliquo expositore sicut ⁊ i multi alīs ps. ꝓpt q̄ dē titulis psalmoꝝ, put cōiter scribunt i bibliis parū ē curādū: sed solū, put scribunt i hebreo ⁊ i trāslatione hiero. iuxta hebreum. Igitur q̄ iste ps. nō hꝫ titulū: ex titulo non appet q̄s fuit actor h⁹ ps. dicūt aūt hebrei moderni ꝙ dauid fecit hūc ps. laudando deū de victoria hita de philisteis: q̄ ascēderūt ad pugnādū ꝑ eū: q̄n audierūt eū fuisse iunctū publice sup totū isrl: vt hz. ij. Reg. v. lz. n. ꝑmo fuisset iunct⁹ i domo ꝓpria sui ꝓ samuele: vt hz. j. Reg. xvj. hoc tñ fuit secrete: ⁊ postea sup tribū iuda solā: vt hz. ij. Reg. ij. tñ postea fuit iunctus publice sup totū ꝓplm isrl: q̄ audito philistei ascenderūt vt destruerēt regnū ei⁹: ⁊ ſm istū itellectū exponūt hebrei moderni ps. istū dicētes: Quare fremuerūt gētes. i. philistei: q̄ oēs q̄ non erāt de gēte iudeoꝝ vocabant gētes siue gētiles: vt hz i no. ⁊ ve. testa. i plurib⁹ locis. Et ꝓpli. diuersarū. s. ciuitatū i terra philisteoꝝ existētiū. Meditati sūt iania. intēdebāt. n. destruere regnū dauid: ꝫ frustrati fuerūt ab intentione sua. Astiterūt reges terre. j. q̄nq̄ philistinoꝝ satrapte. Et ꝓncipes: q̄ sub eis regebāt ꝓplm terre. Cōuenerūt in vnuꝫ aduersus dōm. q̄ venerūt ꝑ dauid: q̄ erat inunctus in regeꝫ ex ordinatione diuina: ⁊ sic dicebat xps dñi

idest vnctus ex ordinatiõe diuina: ⁊ sic venerũt ꝫ dñz .s. ad destruendũ eius ordinationẽ. Dirũpamus vincula eorũ. fm hunc intellectũ verba sũt philistinorum se ipsos exhortãtiũ ad belladũ ꝫ dauid: ne regnuz eius inualesceret: ⁊ sic subiũceret sibi philisteos: qbus filij isrl prius erãt subiecti: ⁊ hoc mo loquebantur. j. Reg. iiij. Confortamini ⁊ estote viri philistijm: ⁊ ne seruiatis hebreis sicut illi seruierũt vobis: cõfortamini ⁊ bellate. Et sic loquebant in proposito: ne essẽt alligati iugo seruitutis sub hebreis dicẽtes: Dirũpamus ꝛc̃. Qui habitat i celis: verbuz ẽ ipsi⁹ dauid oñdentis q̃ vtute diuina fuerũt frustrati ab intẽtione sua: qz eius vtute fuerunt debellati: vt hẽtur. ij. Reg. v. ⁊ sic fuerũt ab eo derisi. Tũc loquetur ad eos i ira sua. i. vidicta que fuit locutio dñi p factũ. Unde subditur: Ego aũt cõstitutus sũ ꝛc̃.] in hebreo habetur: Ego aũt constituí regẽ meum: ⁊ in translatione hiero. iuxta hebraicã vitatez Ego aũt ordinus sum regem meũ. ⁊ fm hoc est verbũ dñi loquẽtis de dauid inuncto in regẽ de ordinatiõe dñi: ꝗsi dicẽt dñs philisteis: frustra nitimini ꝫ regem dauid quem instituí: qz nõ potestis resistere mee ordinationi. Super syon montẽ scm̃ eius. quia hierusalez erat metropolis in regno israel ⁊ in monte syon erat fortaliciũ illius ciuitatis ⁊ domus regis: ibi fuit tẽplũ edificatũ diuino cultui deputatum. Predicãs pceptũ eius. in hebreo habeẽ: Narrabo dei preceptũ vel statutũ. ⁊ est pncipium versus sequẽtis. ⁊ similiter ẽ i trãslatione hiero. iuxta hebraicũ: quod exponit sic Rabi salomon: vt sit verbũ ipsius dauid dicentis: Dñs ꝓcepit mihi vt enarrẽ alijs illud quod sequitur: Dominꝰ dixit ad me. per reuelationẽ. Filius meus es tu. i. amicabilis sicut filius. Ego hodie genui te. quod exponit Ra. Joseph sic: idest magnificaui te cõstituens te pncipem super populũ israel: qui dicitur primogenitꝰ filius meus: ⁊ per cõsequens tu specialiter modo es filius meus. Postula a me. qñ debebis cõtra gẽtiles pugnare: ⁊ dabo tibi victoriã. ideo subdit: Et dabo tibi gentes ꝛc̃. Reges eos in virga ferrea. i. subijcies i gladio Et tanq̃ vas figuli ꝓfringes eos. dicit Rabi salomon q̃ hoc spãliter fuit impletũ quãdo dauid super filios ãmon debellatos circumegit ferrata carpenta: diuisitq; cultris: ⁊ trãsduxit eos in typo lateruz: vt hẽt. ij. Reg. xij. lateres aũt fiunt de luto sicut vasa figuli. Et nunc reges itelligite. Hic conuertit dauid verbũ suuz ad hortandũ reges ⁊ iudices ⁊ potẽtes terre: vt attendant se habere deum regem ⁊ iudicẽ sup se: cui debẽt seruire in reuerẽtia ⁊ timore: ne deuient a vía vitatis ⁊ iusticie: ⁊ patet satis littera fm istum intellectum. Ly autẽ intellectui predicto in multis cõsonet littera: tamen nõ videtur mihi ad presẽs tenenda: primo quia littera i plurib⁹ discordat: vt videbitur: scõo qz apostolus ad hebre. j. per illud quod dicit in hoc psal. ꝓbat christum esse maiorẽ angelis dicẽs: ad quem enz aliquãdo dixit angelorũ: Filius meus es tu: ego hodie genui te. ꝓbatio aũt non valet ex sẽsu mystico sed tm̃ ex litterali: fm q̃ dicit Augu. contra vincẽtiũ donatistam. Et ideo fm apostolũ qui sciuit vetus testamentũ p eruditionẽ gamalielis: ⁊ perfectius per illumiatõnẽ spũssancti: oz dicere q̃ iste psal. itelligitur ad lrãm de christo. Jtẽ act. iiij. apli post receptionẽ spũssancti hũc psal. allegauerũt tanq̃ de xpo dictũ: vt patebit infra. Jtẽ Ra. salomõ i pncipio glose h⁹ ps. dicit sic: Magistri nri exposuerũt hũc ps. de rege messia: p quẽ itelligit xps i lege ⁊ ppbis ꝓmissus: vñ subdit: sed ad intellectũ psalmi planũ. i. lrãlẽ: ⁊ propter responsiones ad hereticos exponitur de dauid. Ex hoc ocõ Rabi salomonis tria hẽmus. Unũ ẽ q̃ doctores hebreoꝝ intellexerũt hunc psal. de christo ad lrãm. Scõm ẽ q̃ rnsionẽ ad hereticos ra. salomon ⁊ alij posteriores doctores exposuerũt hunc psal. de dauid vocat aũt hereticos ꝓuersos de iudaismo ad fidẽ catholicã: q̃ ꝓtra alios pugnãtes i pfidia iudaica arguebãt de hoc p̃ non pot aũt argumentũ fieri nisi ex sensu literali: vt supra dictũ ẽ. ⁊ sicpz fm hom̃ litteratos de iudaismo cõuersos q̃ p̃ i te intelligitur de p̃

Quare fremuerũt gentes: ⁊ pop̃uli meditati sũt inania. Astiterunt reges tre: ẽt pncipes: ps. dõ. II.

ad lrãm sic igitur duo predicta i vbo ra. salo. inclusa vi sũt. Sed tertiũ qõ ibi icluditur videl oino cõfictũ. s. q̃ iste ad lrãm exponẽdus sit de dauid. tũ qz cõfitetur q̃ a q̃ doctores hebreoꝝ hũc psal. exposuerũt de christo: q̃ seqbant lrãm seu sensũ lrãlẽ. item qz cõfitetur q̃ exposi huius psal. de dauid est ꝓpter rnsionem ad conuersos quo videtur conficta ad eu adendũ apparenter conuersi argumenta. Ego igitur volẽs sequi doctrinã apostoloꝝ ⁊ dicta doctorũ hebraicorum antiquorum exponam h psal. de christo ad lrãm: ip̃obãdo ex textu expositione predictam rabi salomonis ⁊ modernorum hebreorũ. nio tamen cum ipsis in hoc q̃ ipse psal. sit factus a dauqz hoc non appareat ex titulo: cum nullus sit ibi: vt dictum ẽ: nec ex ꝓcessu psal. q̃ de xpo intelligẽdus ẽ: tm̃ apparet manifeste ex alia scriptura canonica: qz act. iiij. aplí spũsancto repleti dixerunt: Dñe tu qui fecisti celum terrã ⁊ oia q̃ in eis sũt: q̃ spũsancto per os patris nostri dauid dixisti: Quare fremuerũt gẽtes ꝛc̃. exq̃ pz q̃ iste ps. a dauid descriptus ẽ: i quo describitur regnũ xpi. Et ditur iste psal. i tres ptes: qz ꝑmo describitur regni xpi institutio: scõo istituti dilatatio: ibi Postula a me. tertio dilati veneratio: ibi Et nunc reges. Circa primuz ꝑmo ponitur remotio ipedimẽti: scõo stabilitio regni ibi Ego aũt constitut⁹. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ regnũ christi ipedire voluerũt psequẽtes christũ i psona ꝓpria ⁊ ẽt in mẽbris suis. psecutes aũt eum i psona ꝓpria fuerũt ꝑncipes iudeoꝝ: herodes ⁊ pont⁹ pilat⁹ q̃ facti sũt amici i psecutiõe xpi: Luc. iij. Jstorũ aũt alíq̃ fuerũt gẽtiles. s. pont⁹ pilat⁹ ⁊ sui milites xpm̃ crucifigẽtes: iudei aũt fuerũt herodes ⁊ ꝑncipes sacerdotũ ipsũ accusãtes ⁊ mortẽ eⁱ⁹ neqter ꝓcurãtes: ⁊ hꝰ n exponit lrã ista: act. iiij. vñ pⁿ illo verbũ supra allegatum Quare fremuerũt gẽtes: ⁊ ppli meditati sũt inania. Astiterunt reges terre: ⁊ pncipes conuenerũt i vnum aduersus dominum: ⁊ aduersus christum eius. subditur immediate pro expositione. conuenerũt eni vere in ciuitate ista adversus sanctum puerum tuum iesum quem vnxisti: herodes ⁊ pontius pilatus cum gentibus ⁊ populis israel ꝛc̃. Primo igitur in hoc psalmo ponitur persecutio christi a gentibus in generali: cum dicitur: a Quare fremuerũt gentes. idest gẽtiles: ⁊ est verbũ ipsius dauid admirantis malitiam persecutorum christi quam ꝓuidebat i spiritu. cundo a iudeis in generali cum dicitur: b Et populi. israel. c Meditati sunt inania. cogitãtes p mortẽ christi struere regnum eius: cum tm̃ p hoc fuerit exaltatũ ⁊ dilatatum. vnde post resurrectionẽ suam dixit: Matth. vlti. data est mihi omnis potestas i celo ⁊ in terra. Tertio describitur persecutio christi a iudeis ⁊ gẽtilibus magis i speciali: cum dicitur: d Astiterunt reges terre. i. herodes vocatur rex galilee: Marci. vj. ⁊ Matth. xiiij. ⁊ pontius pilatus qui tenebat ꝓtunc in iudea locum imperatoris vnde ⁊ centurio sub eo constitutus vocatur regul⁹: Joh. iiij. e Et pncipes. scilicet iudeoꝝ vel sacerdotes

Cõuenerũt i vnũ ad tractandũ de morte xpi: vt exps
dicũt q̃tuor euãgeliste:ĩo subdit: g Aduersus ꝛc.ex
c aũt q̃ dr hic aduersus xpm ei⁹:absolute apparet q̃ nõ
lligitur de dauid sz de xpo in lege ⁊ pphetis ꝓmisso:q̃
icũq̃ i veteri testa.fit sermo de xpo dñi:itelligit de xpo
ege ⁊ pphetis ꝓmis
: qui antonomatice
xps nisi p lram pze
dẽtẽ vel subsequen-
m manifeste appare
q̃ sermo sit de alio
dr xps denominati-
: sic.ij.Reg.j. dixit
auid de saule: Quo
isus fuisti mittẽ ma-
ũ tuam in xpm dñi ?
ixerat n ille adole-
es se saulẽ interfecisse
mlr esa.xlv. Hec di-
t dñs xpo meo cyro
u⁹ apphẽdi dexterã
ẽ. Sz i hoc loco nõ
pparet q̃ dauid dr
ic xps dñi:nec ex ti-
lo psalmi:vt iã visũ ẽ:q̃ non hz:nec ex processu psalmi:
t iã visũ ẽ:⁊ ãplius videbit:⁊ iõ de xpo ad lram itelligit

Dirũpam⁹ ꝛc] .vbũ ẽ ipsi⁹ dauid ꝓuidẽtis i spũ sã-
o q̃ colligatiões predictoꝝ ꝑ xpm forẽt destruẽde ⁊ pu-
ẽde:q̃ ⁊ ponti⁹ pilat⁹ i vidicta mortẽ christi fuit p iperato
romanũ i exiliũ missus:⁊ simlr herodes de regno deie
⁹ i exiliũ relegat⁹:⁊ principes iudeoꝝ ⁊ tot⁹ ppls p Titũ
vespasianũ occisus ⁊ captiuat⁹:sz q̃ expresse narrat Io
ph⁹ ⁊ scholastica historia:nõ sbdit: i Qui habitat ꝛc] q̃
machinati:fuerũt i mortẽ xpi:ne pderent locũ ⁊ gentez : vt
ẽtur Joh.xj.⁊ vt ipedirẽt regnũ christi:⁊ cõtigit eis ꝑ iuz
e p hoc perdiderut locũ ⁊ gentẽ.⁊ regnũ xpi fuit exaltatũ
dilatatũ. Vñ ⁊ ad hoc sbdit: k Tũc loq̃t⁹ ira ⁊ furor
eo nõ hñt locũ ꝓpe:sz significãt acerbitatẽ vidicte : quã
cit dr de psequẽtib⁹ xpm:vt dictũ ẽ:⁊ sic dr ad moduz
ati vel furẽtis se hñt. l Ego aũt. Descripta remotione
pedimẽti regni christi:hic ꝓnr ponit stabilitõ eiusdẽ regni
ñ dr: l Ego aũt ꝛc].⁊ sz trãslationẽ q̃ vocat psalteriũ
allicanũ ẽ verbũ xpi hois:quẽ dr⁹ pr instituit regẽ sup oẽz
reaturã:sm q̃ dr ad hebre.j. Quẽ ꝓstituit heredẽ vniuer-
oꝝ. m Sup syon ꝛc].Signũ aũt euidens glorificatio
is christi ⁊ stabilitiõis i regno celesti fuit missio ipũ sãcti
signo visibili:sm q̃ dr Joh.vij.q.circa finẽ.c. Nodũ erat
hũs datus:q̃ nondũ erat iesus glificatus. Hec aũt missio
i signo visibili fcã fuit ad lram i monte syon supcentũui-
nti credentium noia:sz q̃ dicit hiero.i epla ad paulinũ:
⁊ satis hẽtur act.j.⁊.ij. n Predicãs preceptũ eius.i mõte
teni syon fuit tẽplũ i q̃ christ⁹ pluries psonaliꝫ predicauit
vt testatur q̃tuor euãgeliste:⁊ ibi predicauit precepta mo-
alia dei:ex illo ẽt loco exierũt apli ad predicãdũ p orbẽ v
hũ dei:sic predictũ fuerat: Esa.ij. De syon exibit lex ⁊ ver
hũ dñi ỏ hierlz. Scoz aũt trãslationẽ hieronymi iuxta he
braicã vitatẽ q̃ sic hz: Narrabo dei preceptũ. ⁊ ẽ ꝓncipiũ
ẽsus sequẽt⁹:⁊ seq̃t⁹ eodẽ vsu:Ego aũt ordinatus sũ.i.feci vl
statui. Regem meũ.verbũ ẽ christi oñdentis ex voluntate
seu precepto dei pris:quo ꝺe⁹ pr instituit eũ regẽ sup oĩa.
p Dñs dixit ꝛc].sm vtrãq̃ trãslationẽ ⁊ apli sniam:he-
bre.j.istud ẽ vbũ christi declarãtis suã eternã generationẽ
a pre cũ dr ei i persona pris: p Ego hodie genui te.i.eter
naliter.i etnitate.n.nihil trãsit i preteritu:z: nec expectat in
turũ:⁊ iõ eterna generatio filij a pre cõueniẽter exprimit
r dñs tẽp⁹ cũ dr hodie.generatio aũt ipsi⁹ dauid iã trã-

cõuenerũt i vnuz: adũersus
dñz ⁊ aduersus xpm eius.]
Dirũpãmus vincula eorũ :]
⁊ ꝓijciamus a nobis iugũ
ipsorũ.Qui hitãt in celis ir
ridebit eos:⁊ dñs subsãna-
bit eos.]Tũc loq̃t⁹ ad eos
in ira sua:]⁊ i furore suo cõ
turbabit eos.Ego aũtez cõ
stitutus suz rex]ab eo supẽr
syon mõtẽ sanctũ ei⁹:]pdi-
cãns ꝓceptum ei⁹.Dõmin

dixit ad me: filius meus es
tu]ego hodie genui te.]Põ
stula a me:⁊ dabo tibi gen
tes hẽditatẽ tuaz:]⁊ pos̃ses-
sionem tuam terminos ter-
re.]Reges eos in virga fer-
rea:]⁊ tanquam vas figuli
confringes eos. Et nũnc re
ges intelligite: erudimini
qui iudicatis terram.]Ser-
uite domino in timore:]⁊
exultate ei cum tremore.

sierat in preteritũ:⁊ simlr sua ꝓmotõ ad regnũ:⁊ ideo
hoc verbũ nõ pot itelligi de dauid.vt videt: maxime
cũ apls dicat ad hebre.j. Ad quẽ.n dixit aliqñ ange-
loꝝ filius meus es tu:ego hodie genui re.q.d. ad nul
lũ.⁊ multo minus pot dici de dauid q̃ angeli sci sũt
magi filij dei per
adoptionẽ gre q̃
dauid ⁊ magi ma
gnificati: sz q̃ dr
matth. xj. Qui
aũt minorẽ ẽ in re
gno celoꝝ maiorẽ
ẽ illo. Vñ ⁊ dicũ-
tur filij dei:iob.j.
Li q̃ assisterẽt fi-
lij dei ꝛc.⁊ tñ filia-
tio hec expressa
nõ pot itelligi de
aliq̃ agelorũ q̃tũ
cunq̃ magno tm
apls: ⁊ multo mi
nus de dauid. Ex
q̃ seq̃tur q̃ hec fi
liatio ꝑ expressa i
telligit ỏ filiatiõe nãli ipsi⁹ xpi q̃ ꝓcedit etnaliter a pre.
q Postula a me. Hic ꝓnr describit regni christi dilata-
tio q̃ fcã ẽ p hoc q̃ principes tre ⁊ ppli p magna parte
supposuerũt colla sua iugo christi p fidẽ et obedientiã
⁊ pfecti sbiecti circa finẽ mũdi ⁊ pfectissime i extremo
iudicio:q̃ oĩa pfecte erũt subiecta christo:vt dicit apls
ad heb.ij.⁊ hoc ẽ qõ dr: q Postula a me.vbũ ẽ dei
pris ad filiũ.quẽ filij frequẽt⁹ orauit ꝓ salute fideliũ q̃ ẽ
p fidẽ xpi. r Et dabo ꝛc] i veti.n.testõ iudei dicebãt
hẽditas ⁊ ps dei:sz q̃ ad predicationẽ christi ⁊ apl⁹-
rũ firmãserũt obstinati i infidelitate:⁊ gẽtiles receperũt fi
dẽ christi deuote:vt pz ex occursu libri actuũ apl⁹oꝝ:
iõ gẽtiles ꝺ merito dicũt hẽditas christi. s Et possessi
onẽ ꝛc].q̃ a tpe apl⁹oꝝ fides christi diuulgata ẽ per
orbẽ vniuersũ:sz q̃ dr infra psal.xvij. In oẽz trã exi
uit son⁹ eorũ. Per ꝺ ẽt pz q̃ ꝺ psal. nõ pot exponi de
dauid ad lraz vt vr:q̃ regnũ ei⁹ nõ se extẽdit vsq̃ ad
fines tre.sz fuit sat strictuz. Nec valet si dicat q̃ scri
ptura ꝺ loq̃t de finis tre isrl. Tũ q̃ illos finiꝺ nõ ob
tinuit dauid:q̃ nõ fuerũt integraliter obtẽti vsq̃ ad tẽp⁹
salomõis filij sui. Tũ q̃ idefinita vr eq̃pollẽ vli. t
Reges eos ꝛc].p ꝺ designat ptas christi isupabil⁹ ⁊ et
ternas:sz q̃ dcm fuerat Daniel.vij. Aspiciebã i visiõe
noctis:⁊ ecce cũ nubib⁹ celi q̃si fili⁹ hois veniebat :⁊
vsq̃ ad ãtiquũ dier⁹ puenit:⁊ i ꝓspcũ ei⁹ obtulerũt eũ:
⁊ dedit ei ptatẽ ⁊ honorẽ ⁊ regnũ.⁊ sbdit : Ptas eius
ptas etna q̃ nõ auferet:⁊ regnũ q̃ nõ corrũpet. vel p
vgã ferreã pot itelligi gladi⁹ mãlis ꝓncipũ christianoꝝ
rũ:q̃ rebelles christo tã⁹ ei⁹ ministri debellauerunt:sic
pz tpe Caroli ⁊ aliorꝝ ꝓncipũ fideliũ q̃ ꝺ infideles vi
ctoriossime se hũerũt. v Et nũc reges. Hic ꝓnr de
scribit regni christi debita veneratiõ:q̃ cũ sit rex regũ
⁊ dñs dñantiũ:vt hr apoc.xvij.oẽs reges potentes ⁊
dñi debẽt ipsũ debite venerari:iõ dr: v Et nunc re
ges intelligite.ipsius christi regiã maiestatẽ. x Erudi
mini ꝛc].i.scitote vos hze supiorẽ iudicẽ oĩa clare itu
entẽ: sm q̃ dr hebre.iij. Omnia nuda ⁊ aperta sunt
oculis eius. y Seruite ꝛc].s.filiali. z Et exulta
te ei.per cordis deuotionẽ ⁊ eleuationẽ in deũ.vñ dr
exultatõ quasi extra saltatio. ⁊ Cum tremore.hoc
additur:ne dicta exultatio in dissolutionẽ vertatur: si
cut faciunt dissolute cãtantes i ecclia:cũ tñ ois cantus

creature accipit trāsūptiue ꝓ facē ꝗliter frequēt in sacra scriptura termino ꝛ fit trāsūptio. sicut igit ꝗlibz a deo factus pōt dicē ꝓpzie deū suū factoz ē sic redēpto rē: ita ip̄zopzie ⁊ trāsūptiue pōt dicē deū suū patrez. Nec hoc ē ꝯ beatū aug. cū fz ipsū trāsūptiue ꝓpositō nes nō sūt ve essē tialit sz nūcupatiue: ita ⁊ grāmaticus ebzardus cū de masculinis posuisset multas acceptōes illi⁹ nois pat dicēs: Est pz hic cura: pz ē alius genitura. ꝛcludit finalit: Ac sūmū regem vocat ipsa creatio pzez ꝗsi velit dicē: Deus non ē pz creature ꝓpzie: sed dz pz quēadmoduz de xpo dz: ouis leo petra ⁊c. q̄ fm Aug. sup Joh. magis sūt va fm sil̄itudinē q̄ fm ꝓpzietatē. Et ista multiplici acceptiōe pzis itāte nemo etiaz modici itellect⁹ errare potit q̄ itelligat q ds ē pz xpi rōne generatiōis: ⁊ hoc ꝓpe: fz ē pz create rōne factionis fz trāsūptiue. Hoc igit q̄ apls ad hebze. j. de hoc psalmo allegauit: cui aliq̄n āgelo ꝛ dixit ds fili⁹ meus es tu: ego hodie genui te. vt pz ex dictis nō ꝛcluisset iudeis fm motiuū vocale burgeñ. fz ꝛcludit secundū motiuū reale postil. Nec mḡr sniarū hanc adūctez allegat in sensu vocali quē p̄tētdit burgē. fz i sēsu reali postil. Et hūc sensū iuuat lra q̄ sequtur i apl̄o: ego ero illi i patrē ⁊c. vt significet i diuia generatiōe coexistere nō solū pñs vt hodie ⁊ p̄teritū vt genui sed ⁊ futurū: qz ero illi i p̄xm. Hic aūt ꝛcursus diuz dz̄arū tpis non ē possibil̄ i generatiōe dauid: igit de dauid nō pōt iste ps exponi: qđ ē ꝓpositū apl̄i ⁊ postil. Psal. III.

Omine qd m̄ltiplicati sūt. Iste ē p̄m⁹ ps int̄ hūtes titulos: vt pz i hebzaico ⁊i trāslatiōe Hiero. iuxta hebzaicū. Et ē titulus eius tal: Psal. dauid cū fugeret a facie absalon filij sui. Jn q̄ titulo apparet actoz psal. s. dauid ⁊ mā ei⁹: qz i illa fuga dauid cozā dño se humiliauit flēs opto capite ⁊ nudis pedibus icedēs; vt hz̄. ij. reg. xv. ⁊ iurias sibi illatas semel vbis ⁊ fact̄ patiēt sustinēs: vt hz̄ ibidē. xv. ⁊ oza uit dns: vt respiceret afflictionē suā: ⁊ itellexit a dño se exaudit̄. Et de istis fecit hūc psal. ⁊ plures alios: vt patebit ifra. Jgit diuidit ps iste i tres ptes: qz ꝓmo describit multitudo psequētiū. scdo dei assistētis adiutoziū vel p̄sidiū: ibi Tu aūt dñe. Tertō aduersari ozū ext̄miniū: ibi Qm̄ tu pcussisti. Circa ꝓmū dicit:

a Dñe qd multiplicati sunt ⁊c. qz sic dz. g. Reg. xv. Facta ē cōiuratio valida. s. ꝯ dauid: pplusq; ꝛcurrēs augebat cū absalon. Et subdit ibidē. Venit q̄ nūci⁹ de dauid dicēs: Toto cozde vniuersus ppls isrl̄ seq̄t absalon. b Multi dicūt ⁊c. j. de aia mea. c Nō est ⁊c. ad cuius itellectū sciendu⁹ q̄ bersabee vxoz vrie fuit neptis achitophel: ⁊ ꝓpt hoc fuit ꝓncipalis ꝛsiliarius absalon i rebellitōe ꝯ dauid pzez suū: ⁊ ad iducendū pplm̄ ad ipsius dauid psecutionē dicebat q̄ dauid erat ipsi deo odiosus ꝓpt adulteriū cuz bersabee ⁊ homicidiū viri sui vrie: ⁊ō ppls isrl̄ cepit vulgarit dicere de dauid: Ei qui iuratus ē ouē ⁊ iterfecit pastoz

.III.

Ominē quid multiplicati sunt q tribulāt me: m̄lti insurgūt aduersum me. Multi dicunt aie mee: nō ē salus ipi in deo ei⁹. Tu aūt dñe susceptoz meus es: glozia mea ⁊ exaltans caput meū. Voce mea ad dñm clamaui: ⁊ exaudiuit me de mōte sancto suo. Ego dormiui ⁊ sopor atus sū: ⁊ exurrexi quia dns susc̄pit me. Non timebo milia ppli circūdantis me: exurge dñe saluum me fac deus meus. Quoniam tu pcussisti oēs aduersātes mihi sine cā. Dentes peccatoz cōtriuisti. Dñi est salus: ⁊ sup̄ populum tuum benedictio tua.

potuerit esse saluatio: quasi dicēt nō. Ouē aūt vocabāt bersabee: qz sic vocatur i parabola nathan ꝓphē. ij. Reg. xij. Pastozem aūt vocabāt vriā: qui ipsā nutrierat: vt in eade parabola dz̄. ⁊ fz hoc dicebat dauid: Multi dicūt aie mee non est salus ipsi in deo ei⁹. Sz qz dauid per reuelationē intellexit deum respexisse humiliationem suā ⁊ audisse eius ozationem: ideo subditur

b Tu autez domie ⁊c. vbi incipit secūda pars in qua describit assistentia diuini adiutozij cum dicitur: c Tu autem domie ⁊c. ꝓtegens me in persecutione absalon.

e Gl̄ia mea ⁊c. qz vidit se rediturum ad gl̄iaz regni sui ⁊ exaltationem suam: vnde erat fugitiuus: ideo sb̄ditur: f Voce mea scilicet cordis ⁊ oris.

g Ad dñm clamaui ⁊c. i psecutiōe absalon: ⁊ exaudiuit me. i. de monte syon in quo erat tabernaculuz ad qō arca dñi fuerat reportata de ꝓcepto dauid p sadoch ⁊ abiathar sacerdotes. vt hz̄. ij. Reg. xv. ⁊ ibi fiebant sacrificia ⁊ oziones ꝓ ipso dauid. Uel aliter: h De mōte sancto suo. i. de celoz bitaculo. ad hoc. n. fiebāt oziones ⁊ sacrificia i mōte syon: vt exaudirēt̄ur i celo: sicut habet. ij. Reg. i oziones salomōis: tu exaudies i celo ⁊c. i Ego dormiui ⁊c. sopor autē in sacra scriptura accipit ꝓ magna tristicia. vñ gen. xlv. dz̄ de iacob q̄ fuerat nimis tristis: ⁊ cōtinue de ioseph quē credebat morituū nūc̄iauerūt ei dicētes: Joseph filius tuus vivit: ⁊ dñatur i tota tra egypti: q̄ audito iacob ꝗsi de graui sōno euigilās ⁊c. ⁊ sic loqtur dauid: Ego dormiui ⁊ sopoz atus sū. ꝗsi absoꝛpt⁹ ꝓe tristicia de afflictione sua ⁊ ppli occasione sui ⁊ malicia absalon filij sui. k Et exurrexi. a tali tristicia. l Quia dns ⁊c. i sua ꝓtectione: ⁊ō subdit: m Nō timebo ⁊c. exūtis cū absalon. n Circūdantis me. itentio. n. erat absolon ⁊ ppli q̄ cū eo erat sic obsidere dauid i aliq̄ ciuitate: q̄ nō posset aliq̄liter euadē. vñ ij. reg. xvij. cū dixisset chusi de dauid q̄ si vbē aliquā fuerit igressus: circūdabit ois ppls isrl̄ ciuitati illi funes: ⁊ trahemus eā in torrentē: vt nō repiat nec calculus q̄dē ex ea. Subdit: Dixitq; absalon ⁊ oēs viri isrl̄: melio⁹ ē ꝓsiliū chusi ⁊c. o Exurge dñe ⁊c. victoria. n. quā hūit de absalon fuit magis vtute diuina q̄ hūana. ꝓ Qm̄ tu percussisti. Hec ē ptia ps i q̄ describit aduersariozum ext̄miniū cū dz̄. Qm̄ tu percussisti ⁊c. absalon. n. ⁊ ppls q̄ erāt cū eo psecuti fuerūt dauid sine eā iusta ex pte sua: fz moti fuerūt ꝓ pzia malicia. q Dētes ⁊c. s. achitophel ⁊ aliozum qui de tractōibus suis mozdebāt dauid dicētes: ei q̄ rapuit ouē ⁊ iterfecit pastozē poterit ē saluatō: ꝗsi dicerent nō: sic supza allegatū ē. dētes aūt istozū fuerūt ꝓtriti: qz achitophel se suspēdit: vt hz̄. ij. Reg. xvij. ⁊ magna ps ppli i bello cecidit: ⁊ alia ps debellata ⁊ ꝓtrita fugit: vt hē. ij. Reg. xviij.

r Dñi ē salus. hoc dz̄ cōtra illud qō dicebat pplus: ei q̄ rapuit ouē ⁊ pcussit ⁊c. quia sibi dictū fuerat a dño per nathan ꝓphetam de peccatō illo: dns transtulit pcm̄ tuū. ij. Reg. xij. vel quia magis virtute diuina q̄ hūana fuerat dauid saluatus a psecutione absalon ⁊ populus qui erat cum dauid: ⁊ ideo subditur: s Et sup̄ ppl'm ⁊c. vel hoc dixit dauid i fine huius psal. ip̄recādo ppl'o suo multiplicationē bonozum spiritualium ⁊ tempozaliū: que frequent in

us. Nexus eni atq; vnio ſpūalis ab apoſtolo vinculum
ad ephe.iiij. Sollicite ſeruate vnitatē ſpūs i vinculo pa
. Itē h⁹ mōi aduerſarij itendebāt obedictiā dei ⁊ xpi ei⁹
ſe ⁊ toto vniuerſo ſubtrahē q̄ fuit cōis intētio pſequētiū
i ⁊ ſuoꝝ. vñ ⁊ i pſona eoꝝ pſalmiſta ait: Et p̄ciam⁹ a
bis iugū ipſoꝝ. Jugū. n. lex euāgelica poſſ; dici a iūgo
s: ē. n. lex amoris q̄ adiūicē fideles iūgit: vnde matth. xj.
ollite iugū meū ſuper vos. vñ ⁊ h⁹ mōi aduerſarij ſic vi
lū vnitatis eēntialis i diuis pſonis ⁊ vnionis pſonalis
aturis xpi dirūpere p ſubuerſionē fidei conabant: ſic et
itatē euāgelicā a ſe p̄cere nitebant: i qb⁹ oēs pſecutio
s q̄ aduerſus oīm ⁊ aduerſus xp̄m ei⁹ iſurgūt vtualiter
udi pñt: vt p; intueti. Sz q; hec itentio inanis eſt ⁊ va-
a ió ſubdit. Qui hitat i cel ⁊c. vt i poſtilla ōclarat. Ter
ī ē q̄ regnū xpi cōſtitutū ē a ſolo deo: cui⁹ ordinatiōi ne
o pōt reſiſtere. vñ dic i pſona dei iuxta hebraicā verita
Ego aūt cōſtitui regē meū ſup ſyon montē ſanctū meū.
uartū ē q̄ xp̄s rex ānūciaturus erat p̄ceptū oīi cū dicit
xta hebraicā veritatē: Narrabo dei p̄ceptū. put i poſtil
declarat. Quintū ē q̄ xp̄s rex ē fili⁹ dei p̄is fm genera
nē etnā: ⁊ hoc cū dixit: Dñs dixit ad me ⁊c. put expoſi
ē. Sextū ē q̄ regnū xpi p̄hebēſurū ē et talia. vñ dic:
oſtula a me: ⁊ dabo tibi gētes hēditatē tuā. put i poſtil
declarat. Septimū ē q̄ regnū xpi poti⁹ p̄ſiſtit i ſpūalib⁹
oc cū dic: Et nūc reges itelligite ⁊c. q. dicat: itus legite
gnū xpi nō ſufficieten⁹ meditādo: nam i iteriozibus ſeu
ūalib⁹ maxie p̄ſiſtit. Octauū q̄ h⁹ regni. ſ. dei ⁊ xpi reco
itio i cultu iteriozi p̄ſiſtit potius q̄ in exteriozi: Juxta il
d Lu. xx. c. Que ſūt ceſaris date ceſari ⁊c. Uñ dicit: Ser
te ꝺo cū timoze: ⁊ exultate ei cū tremoze. Cult⁹. n. latrie
quē de⁹ a nobis p̄ncipaliꝝ colit i fide ⁊ ſpe ⁊ charitate ꝼz
g. cōſiſtit: q̄bus timoꝝ ſcūs filialis ⁊ exultatio deuotio
s cū cōtritiōis tremoze ſemp aſſociātur. Nonū: ad ptici
tionē regni xpi obtinendū neceſſaria ē iozpatio myſti-
cū ipſo xpo: q̄ nota ē cū dicit: Appb ēdite diſciplinaz.
i i hebraica vitate apte legit: Oſculamini filiū. i. iozpa
ini filio. p oſculū. n. vt dic glo. ſup illud canti. j. Oſculet
e ⁊c. diuerſa cozpoza p̄iungunt: q̄ deſignat vnionē coz
uis xpi myſtici iuxta illō apli. j. Loz. x. Oēs vnū cozp⁹
m⁹. Et ſic ſimpliꝝ ⁊ p̄p̄ie filiū. ſ. xp̄m ſui fideles oſculāt.
oſculū. n. homagiū de q̄ loq̄tur poſtillator nō oz q̄s ſim-
iciť aliū oſculari ſz fm q̄d. ſ. oſculari pedē ei⁹ vel manū.
ecimū q̄ pena eoꝝ q̄ filiū. ſ. xp̄s p iozpozatōnē nō oſcu
it ē duplex. P̄ma i hac vita p carētiā gr̄e q̄ ē pena cō-
icta: ⁊ hoc cū dic: Pereatis de via iuſta. Tales. n. a filio
arati pereūt a xp̄o qui ē via i pñti. Scōa vo eoꝝ pe
ē iflicta. ſ. i fato: ⁊ ſpaliꝝ cū i finali iudicio tradūť i ignez
ū: vt ibi: Jte maledicti ⁊c. matth. xxv. q̄ nōbilit innuit
dicit: Cū exarſerit i breui ira ei⁹. i. filij cui noluerunt vni
q̄ venies ad iudicū i forma ſerui gl'oſa tribilis ipſe ap
rebit fm aug. ſup Joā. Et p̄p̄e dicit i breui. Nā iudiciuz
ale ⁊ſi maximū ſit et inumerabiliū ſuppoſitoꝝ ⁊ cārū
finitiuū breuiſſimū tñ ē i determinatiōe ⁊ executiōe ſnie:
xta illud apli: Jn momēto ⁊ i ictu oculi ⁊c. j. ad Loz. xv.

EN pſalmo ſcōo poſtillatoꝝ arguit cō Replica.
tra iudeos ex circūſtātijs lr̄e generatōez hic exp̄ſ
ſā ō dauid vl creata alia nō poſſe itelligi. Burgē.
it illā rōnē puipendēs q̄ſi iudeis nō ꝓcludat p̄mittit aliā
nē: q̄ vt ipe dicit ex neceſſitate lr̄e debeat ꝓcludē iudeiſ.
ic p̄mo videndū ē quo burgēſ. irrōnabiliꝝ mouet ꝯ rōnē
oſtil. Scōo oñendū ē q̄ rō burgēſ. quā p̄mittit etiā nec
ro pbo min⁹ p̄tinaci iudeo ꝓcludit. Quo ad p̄mū bur
ñ. dicit rōnem poſtil. nō valere q̄n ex dicto huius pſal.
go hodie genui te. p̄bat eternitatē generatiōis: q̄ dauid
enire nō pōt. Et putat q̄ poſtil. arguat etnitatē ex ſolo
erbio hodie: ⁊ noluit aduertere q̄ arguit eternitatem
ex ꝓiunctiōe v̄bi p̄teriti tp̄is. ſ. genui ⁊ hodie: q̄ō ē tp̄is
p̄ñus: q̄ coniūctio nulli creature ꝓuenire pōt put oñ-
ſum ē circa tertiū capl; Exo. j. i cozrectozio illi⁹ dicti:
Ero q̄ ero. vbi dcm̄ ē q̄ oē coexñs oibus differētijs tē
poꝝ ⁊ ſil eas cōpletens ē neceſſario eternū: ſed deus
ſolus coexiſtit oi ꝺie tēpozū: ⁊ ē ſimul ꝓplectēs oēm
h⁹ modi tempozū ꝺiam: igitur ſolus deus ē eternus.
puto infidelē nō poſſe negare maiozē. minoz aūt p̄ba
tur circa tertiū ca. exodi allegatū p lr̄am ſacre ſcriptu
re ⁊ ſāctos doctozes: ibi vide. Jta vult poſtil hic. ar-
guere nō ex ſolo aduerbio hodie ſz ex aduerbio tp̄is
p̄ñtis ⁊ v̄bo adiūcto p̄teriti tp̄is. Cū igitur illa tem
poza i nulla creatura concurrant: ⁊ nulla creatura ſit
illis differentijs tempozū coexiſtat: conſtat q̄ ſol⁹ de⁹
ē talis de quo vtrūq; ſimul verificari poterit: igitur
illa generatio in hoc pſalmo deſcripta p hodie genui
te. nulli creature ꝓuenire pōt: per q̄ns nec ipſi dauid
q̄ eſt concluſio quā intēdit poſtil. Eſt igitur rō ſua ſuf
ficiens ꝯ iudeos: ⁊ ita de ſolo deo pōt exponi illō de
utero. per burgēſ. allegatū oñs te elegit. vt vere p̄o-
pter coexiſtentiā eternitatis reſpectu oium tempozuz
de⁹ poterit dicē vere, p̄p̄ie ⁊ ſil hodie elegi te nō crea
tura quecūq; ſz vere ⁊ p̄p̄ie ⁊ ſimul oz dicere creatu
rā: hodie eligo te. Jrrōnabiliter igitur burgēſ. motus
eſt ꝯ bonā rōnem poſtil. Quo ad ſcōm videndū ē
q̄tum concludit rō burgēſ. quā multū magnificat po
nēs vim rōnis ſue in eo q̄ dr: Fili⁹ meus es tu. q̄ vt
dicit nulli creature reſpectu dei conuenire pōt: igit nec
ipſi dauid: q̄ ſic declarat. Naz ſi reperiatur i ſcriptu
ris q̄ deus dicat pater creature vel generare creatu
rā vel creatura filius dei: hoc ſolū itelligendū ē i quo
dā generali non i ſingulari. p̄batur hoc p dcm̄ Aug.
dicētis q̄ nem⁹ dz dicere deo: pater mi q; hoc dicē
ſolū xpi ē: ſed hoies debēt dicē in cōi pater noſter ⁊c.
Sed q̄uis hoc dcm̄ ſic ſatis catholicū: tñ nō cōuincit:
ptinacem iudeū. Tū q; non fundat in lr̄e h⁹ neceſſita-
te: put burgēſ. p̄miſit cōcludere ex neceſſitate littere.
Tū q; vis ſue rōnis eſt beatus Aug. cuius dictū nō
grandipendit iudeus. Tū quia ex neceſſitate h⁹ lr̄e nō
habet q̄ ſcripture ſonātes deū patrē creature ⁊ crea
turā filium dei ſolum debeāt itelligi i vniuerſali nō in
ſingulari: ⁊ q̄ deus generauit creaturā ſolū i vniuer-
ſali reſpectu alicuius termini cōis ſpeciē ſignificātis:
ſeu reſpectu alicui⁹ multitudinis collectiue. Jllud inq̄
dcm̄ non cōuincit puruz p̄hm: multo minus p̄tinacē
iudeū: cuz non ſit dcm̄ artificioſe. Nā fm p̄cipia di
u na theologiꝝ ⁊ philoſophis pōt p̄ſuaderi oppoſitū.
Omnium enim vna vox eſt q̄ actus ſunt ſuppoſitoꝝ
ita ⁊ paſſiones: cū igitur generare ⁊ generari ſint act⁹
⁊ paſſio: erunt ſuppoſitoꝝuz: ſuppoſita aūt ſint ſingu
laria ⁊ indiuidua: igiur generās omne generat indiui
duū. Sed de⁹ generat creaturas fm ſcripturas: Job
xxxviij. Deuteronomij. xxxij. ad Ro. viij. ⁊ multi alijs
locis: igit generat eam fm rationē induiduales ⁊ nō
fm ſpeciem: q; ſpecies ſunt eterne igenerabiles ⁊ in-
coꝝruptibiles. Hec eſt ſchola peripateticoꝝ. Jtem oē
generans multitudinē filioꝝum generat quodlibz ſin
gulare illi⁹ multitudinis: ſed deus ē pater totius mul
titudinis filioꝝum iſrael: ⁊ genuit eam totam: vt patet
Deutero. xxxij. igitur genuit quodlibet ſuppoſitū eiuſ
dem multitudinis. talis generatio non terminat ad ali
quod in communi quemadmodum ſomniat burgen
ſis: ſed potius ad per ſe ſingulare ⁊ p̄imo. Nec video
cur de virtute ſermonis quilibet homo a deo genera
tus poſſit dicere deo: Pater mi: ſicut creatus poteſt
vere dicere creatoꝝ mi: niſi q; generare dei reſpectu

aliqb⁹ aliꝫ: qz idē bñficiū i ꝑlib⁹ psalmis recolit: vt ꝑz de eductiōe ppli isrl de egypto: ꝑpt qō h ps. huic itellectui videt satis rōnabilit applicari. Igit ꝑz hūc sensū psalmus iste diuidit i tres ptes. qz ꝑmo ponit grax actio de dicta liberatiōe. secūdo ꝑdit aduersarioꝝ allocutio ꝑ iniq̄ psecutiōe ibi Filij hominū. tertio resumit diuia laudatio i psalmi cōsūmatione ibi Dedisti leticiā. sic frequēt fit i cātilenis q̄ ab eodē ici piunt & ad idē terminant. Circa ꝓmum dauid grās agēs dixit:

a c Victori i psalmis cāticum dauid. .IIII.

Cum inuocarē exaudiuit me dē⁹ iusticie mee: in tribulatiōe dilatasti mihi. Miserē mei: & exaudi oratiōnē meaz. Filij hōmi num usquequo gui corde ut qd diligitis uanitatem: & q̄ritis mēdaciū? Scitote q̄m mirificauit dñs scm suū dñs exaudiet me cū clamauero ad eū]. Irascimini & nolite peccare: q̄e dicitis

a c Victori i psalmis cāticum dauid. .IIII.

b Cum inuocarē exaudiuit me dē⁹ iusticie mee: in tribulatiōe dilatasti mihi. Miserē mei: & exaudi oratiōnē meaz. Filij hōmi num usquequo gui corde ut qd diligitis uanitatem: & q̄ritis mēdaciū? Scitote q̄m mirificauit dñs scm suū dñs exaudiet me cū clamauero ad eū]. Irascimini & nolite peccare: q̄e dicitis i cordib⁹ vestris: & in cubilibus vestris cōpungimini Sacrificate sacrificiū iusticie & sperate in dño: multi dicunt q̄s ostendit nobis bona]. Signatū est super nos lumē vultꝰ tui dñe]: dedisti leticiā in corde meo. A fructu frumenti vini & olei sui multiplicati sū]. In pace i idipsuz dormiaz & requiescā] Quoniam tu domine singulariter in spe: constituisti me].

c De⁹ iustitie mee .i. iusticie mee auctor inq̄tū hoiez iustificat: & remunerator iquātū ꝑ opib⁹ iusticie mee remunerat: iō ꝑdit: d In tribulatiōe. eo q̄ erā circūdatus a saule & exercitu ei⁹. e Dilatasti mihi. faciēdo euz recedē: & sic habui spaciū dilatatū ad eūdē ꝑz ꝓpositū volūtatis mee. f Miserē mei &c. i futuro sic feciſti in ꝑterito, bñficiū eni obtētū ꝑstat fiduciā ad aliud obtinēdū g Filij hoium. Hic ꝓnter dauid aduersarios suos alloq̄tur ꝑ iniq̄ psecutiōe. & ꝑmo arguit eos de peccatis ppetratis. secūdo iducit eos ad desistēdū ab inchoatis ibi: Irascimini. tertio ad exercēdū opa eqtatis ibi Sacrificate. Circa ꝑmū dicit sic: g Filij hoium. i. rōnabiliter & iuste viuētiū: q̄les fuerūt abraā isaac & iacob: ex q̄b⁹ descēderūt saul & viri ei⁹. h Usquequ graui corde. i. aggrauati ex peccati ꝓsuetudie. i Diligitis vanitatez. i. tanto affectu anelatis ad me vane psequēdū. sicut eni medicina dicit vana q̄ frustrat sine intēto. s. sanitate: vt hz ex scō phyco. ꝛ: ita psecutio saulis ꝯ dauid dicit vana: qz frustrabat itētio psequētiū intēdētiū cape dauid & occidē dauid. k Et q̄ritis mēdaciū. In hoc tāgit dauid cāz sue psecutōis i pte: qz aliq̄ adulatores & detractores pessimi adinueniebāt mēdacia ꝓtra dauid dicētes sauli: q⁹ dauid q̄rebat eū occidē: ꝑpt q̄ dauid dixit sauli de spelūca exeūti. j. Re. xxiiij. q̄re audis vba hoiuz loquētiū dauid q̄rit malū aduersū te? ecce hodie viderūt oculi tui q⁹ tradiderit te dñs in manu. mea in spelunca &c. Trāslatio vero hiero. iuxta hebraicum hz: filij viri vsquequo inclīti ignominiose diligitis vanitatē que rentes mēdaciū semp. & ad eūdē itellectū reducit: cuz eni dicit: Filij viri. i. hoiuz virtuosoꝝ: abraaz isaac & iacob. Et ponit hic singulare ꝑ plurali. s. viri ꝑ viroꝝ sicut exo. viij. dicit venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. Usq; q̄ inclyti. i. vos q̄ deberet] eē iclyti mozib⁹ sic est] iclyti ex parētib⁹. Ignominiose diligit] vanitatē. i. affectatis me psequ vane: vt supra expositū ē: qō ē vobis ignomiosū: vñ dixit dauid sauli. j. Reg. xxiiij. quē pseqūris rex isrl: quē psequer] canē mortuū pseqūris & pulicē vnū. q. o. hoc est tibi valde ignomiosū. Querētes mēdaciū. exponat stē supra. l Scito te q̄m dñs mirificauit. i. mirabilē fecē. m Scm suum. i. meipz quē fecit mirabilē vocādo de gregib⁹ ad regni iura p samuelē vngēdo me i regē: & me liberādo freqnt mirabili mō de saule & exercitu suo. vocat aūt se dauid scm nō iactāter. ſz gratāter hoc attribuēs deo q̄ scificauit ipz. In trāslatione hiero. iuxta hebz. habet: Miserico corde suū. qz virt⁹ miserico rdie pollebat in dauid qua sauli manib⁹ eius tradito pluries pepcit: vt patz. j. Reg. xxiiij. & xxvj.

n Exaudiet me &c] In ꝑiculis futuris sicut in ꝓteritis.

o Irascimini. Hic cōsequēt dauid inducit aduersarios suos ad desistēdū a peccatis inchoatī. Circa q̄ sciendum q⁹ peccatuz inchoat in cogitatiōe & manifestatur i locutiōe: & ꝑsumat in opatione. dicit igit aduersarijs suis: o Irascimini & nolite peccare. i. iraz quam ꝯ me accepisti nolite in ope ꝑsumare. p Que dicit i cordib⁹ vīs. cogitādo me ꝑsecq̄. q Et in cubilib⁹ vīs. i. in tentoriis & locis solitarijs ꝯ me tractatis. r Cōpungimini. ꝑ ꝓtritionē & ꝓpūctionē a ꝑsecutiōe taliū desistati. In trāslatōe hiero. iuxta hebraicū hī Loqmi i cordib⁹ vīs sup cubilia vīa & tacete: & i eūdē sēsū reducit. q. o. q̄ cogitat ꝯ me solitarij: non solū desistat] ab ope: ſz ēt a mānifestatiōe p locutionē cum alijs. s Sacrificate. Hic ꝓpt iducit aduersarios ad opa iusticie: cui⁹ sūt due ptes. s. ōcliare a malo: ad q̄ō iduxit p⁹ te ꝓcedēti: & facē bonū: ad q̄ō iducit i hac pte dicēs: s Sacrificate sacrificiū iusticie. i. exercete opa iusticie iuste viuēdo cū ꝓxio q̄ō ē sacrificiū acceptū dō. t Et sperate i dño. recipiēdo ꝑ tūb⁹ ꝑmiū. ſz qz possz aliqs q̄rē q̄ sit ista bōa opa iusticie: iō i ꝑsōa taliū ꝑdit dicēs: u Multi dicūt &c]. & h ē ꝓncipiū vsus i hebo & trāslatiōe hiero. iuxta hebraicū. q⁹ aūt ista q̄ō nulla sit: & q⁹ ꝑ ignorātiā iusticie ꝓdcē null⁹ excuset a pctō oñdit dicēs: x Signatū ē &c]. lumē. n. nāle itellect⁹ hūani q̄ō ē q̄dā ipssio diuini luis eo q⁹ hō scōz ptē itellectiuā ē ad imaginē dei: sufficiēt oñdit q̄ sint opa iusticie: qz sic ꝑma ꝓncipia speculabiliū sūt p se nō: ita & opabiliū ex q̄b⁹ pñt deduci ꝯclōes in lumie nālis rōnis: ꝑpt q̄ dic Apo. ro. ij. gētes q̄ legē nō hñt nāliter ea q̄ legis sūt facūt: ipsi sibi sūt lex q̄ oñdūt op⁹ legis scriptū i cordib⁹ suis. y Dedisti leticiā. h icipit vsus seqns i heb. & trāslatiōe hiero. iuxta heb. vbi dauid resumit ꝯfessionē laudis diuie i psalmi ꝑsumatiōe dicēs deo: y Dedisti leticiā i corde meo. nō solū de liberatiōe mea ō manu saul: ſz ēt de liberatiōe ꝑpli isrl ab infestatiōe philistinoꝝ: q̄ venerāt ad occidēdū & depdādū ꝑplm & vastādū bōa eorū: q⁹ ꝑ saulē debellat & fugat] ꝑplis israel collegit pacifice fruct⁹ tre sue: iō ꝑdit: z A fructu frumēti &c]. & per ista tria intelligūt alia terre nascētia: tm i hebre. non ē olei: nec i trāslatiōe hiero. iuxta hebre. a In pace &c] h⁹ dic dauid i ꝑsona sua: qz ad tps fuit a ꝑsecutiōe saul securus & sic potuit dormire & q̄escere secure. simlr hoc dicit ꝑsona populi q̄ liberat⁹ ab infestatione philistinoꝝ potuit secure quiescere & dormire. b Quoniā tu dñe &c]. hoc dicit dauid ꝓ ꝑsona ꝓpria: quia fuit certificatus

sacra scripta p̄ bñdictionē designāt. Mystice p̄ absalon ois psecutorē intelligit q̄libet tyrānus apostatās a fide: pse quēs christū p̄ suū i mēbris suis: q̄lis fuit Julianus apostata: ꝫ quātūcūq; talis ptāte ⁊ multitudie sibi adherente sulciat: tñ finaliť deficit: ⁊ frequēter in pñti: sic Julian⁹ apostata fuit occisus a scō mercurio ad hoc p̄ gloriosā v̄ginem missus: ⁊ semp̄ i futuro nisi peniteat añ mortē: ⁊ ad hāc sententiā pōt facilit̄ h⁹ psalmi lr̄a applicari.

Jn psalmo tertio: Dñe q̄d multiplicati sūt. Additio.

Salm⁹ iste duplici sēsu lr̄ali debz exponi iuxta regulā bti Jsidori in p̄mo de simo bono: put exponit̄ a magistro h⁹ postille in p̄logo scō sup Genē. in scā glo. videlz. P̄rim⁹ eni sēsus accipiēd⁹ ē ex ipso titulo: ⁊ sic tractat de his q̄ ptigerūt ipsi dauid cū fugēt ab absalon filio suo reddēs gr̄as deo de sua libatiōe: Ad q̄ sēsus reducit lr̄a saltē p̄ maiori pte: put in postilla declarat. Sz q̄i eodē psalmo ptinēt aliq̄ q̄ nullo mō recte applicāt ipsi dauid i illa fuga exñti: ꝫ potius xp̄o cui oia i hoc psal. ptēta p̄p̄rie ⁊ iuxta p̄mariā significatiōez lr̄e applicāt circo alius sēsus lr̄al⁹ h⁹ psalmi resultat p̄fectior p̄mo sensu ⁊ ad lr̄az p̄p̄riorē. Cōtinet. n. i h⁹ psal. Ego dormiui ⁊ soporat⁹ sū ⁊c. q̄d de dauid in illo statu mīme pōt intelligi. Nā sopor ⁊ sōnus apō grāmaticos distinguūt fm supi⁹ ⁊ ifer⁹. Jn q̄cūq; eni est sopor i eodē ē sōn⁹: ꝫ nō ecōtra. Nā sopor addit ad dormitionē sōni suauitatē ⁊ q̄etudinē: q̄d dauid in illa fuga nō legit̄ habuisse: ꝫ potius oppositū. Legit̄ eni. ij. Reg. xvij. Nūc g̃ mittite cito ⁊ annunciate dauid dicēs: ne moremini illa nocte i cāpestrib⁹ deserti ꝫ absq; dilatione trāsgredimini ne forte absorbeat⁹ ex ⁊ ois pplus q̄ cū eo ē: ⁊ ifra. Surrexit g̃ dauid ⁊ ois pplus q̄ cuz eo erat ⁊ trāsierūt iordanē donec diluceſceret. Nullo g̃ mō sustinuisset q⁹ i illa fuga q̄euisset ⁊ sopor⁹ cēr. Q̄ aūt dicit magr̄ postill'e q⁹ sopor i scriptura accipit̄ p̄ magna tristicia potī⁹ habet̄ oppositū. Nā sup illud Job. xxxij. q̄n irruit sopor sup hoies ⁊c. glo. cū cessant ab exteriori actiōe inde fit q̄es mētis: nō g̃ q̄es mētis p̄patit̄ secū magnā tristiciam nec etiā facit ad p̄positū q̄d allegat posti latoris de illo v̄bo geñ. xlv. de Jacob q̄s de graui sōno euigilās ⁊c. Nō eni dicit de sopore ꝫ de sōno: sed inq̄t sopore ⁊ sōnū ē dicta vt dictū ē. Nec valet dicere q̄d i alia trāslatiōe legit̄: Et sōnuz cepi. Nā hebraica v̄itas testat⁹ p̄ nr̄a trāslatiōe: v̄ba eni oīno illi ponūt⁹: ⁊ in hoc psalmo: vbi dicit sopor⁹ sū: ⁊ in sequenti vbi dicit: ⁊ req̄escā. vñ oz dicē q⁹ dormitio i h⁹ psalmo ptēta fuit i trāqllitate ⁊ q̄ete: q̄d nō pōt ipsi dauid applicari in statu illius fugē: vt ostū ē. Scōs g̃ sensus huius psalmi lr̄alis ⁊ p̄p̄rius ē vt intelligatur de christo in passione: morte: sepultura: resurrectiōe: ⁊ psequētiū punitiōe: ⁊ iustoz remuneratiōe. dicit. n. Dñe q̄d multiplicati sūt ⁊c. a deo eni multiplicati sūt psequētes xp̄m: vt etiam eoz⁹ numero adiūct⁹ sit ifelix discipul⁹. Cōsequēt̄ dic: Multi dicūt aīe mee ⁊c. Nā multi psequētiū dicebāt: Si filius dei ē desc̄ndat nūc ꝺ cruce ⁊ credim⁹ ei. Matth. xxvij. c. Cōsequēt Tu aūt dñe susceptor me⁹. bñuolentie es. Nā. n. diuia humanā suscepit. Et gl'ia mea. P̄rincipal⁹ eni gr̄a christi fm q⁹ hō ē tota trinitas. Et exaltās caput meū. i. mētē meā q̄ tāta p̄secutiōe nō deprimit̄. Seqūt: Voce mea ad dñm clamaui clamās eni christ⁹ in cruce voce magna emisit spm̄: Lu. xxiij. Seqūt: Et exaudiuit me de mōte scō suo. Nā aplus cōmorās clamorē validū christi dixit: Exaudit⁹ ē p̄ sua reuerētia: ad heb. v. ca. Que exauditiō intelligit̄ q̄ ad resurrectiōnē ⁊ efficaciā passionis. Seqūt: Ego dormiui i cruce p̄ mortē. Sepe eni in scripturis accipit̄ dormire p̄ mori: vt ibi dormiuit dauid cū p̄tribus suis. ij. Reg. ij c. Et de Stephano: obdormuit i domino: actu. vij. ⁊ sic de multis alijs. Et soporat⁹ sū. Jn sepultura in qua p̄mo requieuit a psecutiōib⁹ ⁊ oppressorib⁹. Sic. n. in morte xp̄i que fuit abiectissima et ignominiosa p̄sideranda magnitudo patiētie ip̄i⁹ ⁊ stātie sic eius sepultura fuit honorabilissima: ⁊ ore p̄phetico talit̄ p̄nunciata. vñ esa. xj. erit sepulchr⁹ eius gloriosū. Ad ōnondū vtutē magnā morientiū q̄ ꝺ ptentionē occidentiū et mortu⁹ honorifice sepelit̄: seqūt: Et surrexi ⁊c. q⁹ tna die resurrexit. Seqūt: Nō timebo milia ppli ⁊c. i. custodes sepulchri: q̄ aucte plurimoz⁹ xp̄m circūdabāt nec valuer⁹ resurrectiōez xp̄i impedire. Exurge oñe. i. tac me exurgē tua diuina potētia. Saluū me fac de⁹ me⁹ a corruptiōe: iuxta illo: Et ñ dimittes scm̄ tuū videē corruptionē. Seqūt: Qm̄ tu percussisti ⁊c. nā oēs psequētes xp̄z i passiōe p̄cer penitētes fuer⁹ grauit̄ punit⁹. vt iatius pz i hist̄oria. vñ. Dñi ē sal⁹ cui⁹ effect⁹ ē: Et sup populū tuū bñdictio tua. effectus. n. passiōis xp̄i ē gr̄a in pñti: ⁊ gl'ia i futuro: q̄ ē sūma bñdictio. Replica.

Tertio psal. Dñe q̄d multiplicati. vbi positrōne tituli p̄mū expōit psal. ist⁹ ꝺ dauid iq̄tū figura xp̄i: de q̄ p̄incipalit̄ exponit: vt vult idē postil. i suo reportorio morali. burgē. monet difficultatē vocalē ⁊ grāmaticalē de li sopor⁹: dicēs sopore de dauid nō posse expōi: q⁹ sopor significat tranq̄llā vel sapidā q̄tē: q̄lē dauid nō hūit i fuga a facie absalon. Huic tñ vocali difficultati pōt satisfieri p̄ id q̄d pōit burgē. geñ. xv. vbi nr̄a trāslatio cōit hz: sopor irruit i abraā: ⁊ horror magn⁹ ⁊ tenebros⁹ inualit cū: vbi burgē. dic trāslatiōez nr̄az se p̄p̄rie hr̄e ad hebraicaz lr̄az. Un̄ pz sopore nō sp accipi p̄ mētis sapida trāquillitate: put se burgē. i hoc loco restrigit Psal. IIII.

Cum inuocarē. Huic psalmo p̄mittit titulus tūs fm heb. Ad victoriā i organis psal. dd. Dicit aūt Ra. sa. q⁹ p̄ hoc q⁹ dr̄ ad victoriā intelligit q⁹ p̄s iste cātabat a leuit⁹ cū quodā conatu vni⁹ chori ad superandū alterū: ⁊ ecōuerso: sic i ecclia i catu alicui⁹ p̄se vn⁹ chor⁹ nitit alterū superare. Per h⁹ aūt q̄ subdit Jn organis: intelligit q⁹ cāt⁹ h⁹ psal. magis erat aptus decātari i istro musico q̄ vocat organa q⁹ i alijs musicis instrumēt. sic vna nō magis appropriat viole q⁹ alio musico istro. Per h⁹ aūt q⁹ dr̄ ps. dauid. oñdit q⁹ fuit auctor h⁹ p̄s. Ad intellectū vo p̄dcm̄ reducit titul⁹ h⁹ p̄s. q̄ ponit i trāslatiōe Hiero. iuxta hebr. q̄ talis ē: Victori. i psalmis canticū dauid. Et q⁹ dr̄: Victori. subintelligit chori leuitar⁹: q⁹ vnus chor⁹ nitebat alterū vincē mo p̄ dcō: ⁊ cū ibdit: Jn psalmis. accipit̄ cātus p̄ istro i q̄ cātat. s. p̄ organis: sic ecōuerso aliq̄n ponit istr⁹ musicū p̄ cātu q̄ i eo cantat: sic dr̄ cōit: viola facit hoiez tripudiare: q⁹ sonus viole facit hoc q⁹ addit: Cāticū dauid idē penit⁹ significat sic p̄s. dauid. q⁹ expositū ē. Ad cū dē intellectū reducit̄ titulus q̄ cōit ponit i bibliis q̄ talis ē Jn finē p̄s. cātici dauid. Finis eni hz rōnē vltimi ⁊ optimi. ij. phicoz. Leuite aūt i cātu huius p̄s. faciebāt vltimū de potētia: vt p̄z p̄dcā: ⁊ hoc erat ēt optimū in genē diuinar⁹ laudū. certa h⁹ tituli patēt ex dictis. Jgitur ex p̄dcis titul⁹ apparz māifeste auctō h⁹ p̄s. s. dauid: ꝫ mā ñ apparet: p̄p̄ter q̄ apō hebreos: ⁊ silr apud latinos varie exponit̄ ēt i sēsu lr̄ali quē put potero itēdo p̄seq̄. ⁊ p̄p̄ter brevitatē sectādā omissis varijs expōib⁹ vnā accipio q̄ mihi vī magis q̄uenire lr̄e ⁊ ēt rōni. s. q⁹ iste p̄s. sit gr̄ar⁹ actio ipsi⁹ dauid. p̄ eius libatiōe q̄n saul ⁊ eius exercit⁹ cingebāt dauid ⁊ viros eius i modū corone: ⁊ dauid desup̄abat se posse euadē: ⁊ tūc venit nūcius ad saul dicēs: festina ⁊ veni q̄m irruerūt se philistīm sup trā: ⁊ tūc fuit cōpulsus dimittē dauid ⁊ viros eius: vt hz. j. Re. xxij. ñ ē. n. visū le q̄n dauid egerit psalmū spāle reddēdo deo gr̄as de ista liberatiōe: nec inuenitur alius psalmus ad hoc appropriatus: licet i aliquibus alijs p̄s. fiat mentio de hoc beneficio cum

cultū aliū bētis i eo2dib⁹ ⁊ i secretis: aliud i exhio2ib⁹ oñditis. Cōsequēt ꝓsulit eis qd agēdū sit iuxta dicta mē nālis rōnis: vnde dicit: Sacrificate sacrificium iustīcie. sacrificare eni deo ptinet ad ius naturale: vt in secunda secunde. q. lxxxv. lz eni determinationes sacrificio2ꝝ istituti-

one diuīa vl' humana fiāt: ō lege tñ cōi nāli sacrificia soli sūmo seu supno enti sūt offerēda: vt in pdca qōne satis declarat: ⁊ talia ꝓprie posset dici i cōi sacrificia iustīcie eo q' nālis iustīcia h⁹ dictat. Et q2 de rōne act⁹ humani ē vt ordinet i finē. Finis aūt vltim⁹ ⁊ pcipu⁹ hois ē vltima btūdo: q̄ a solo deo expectari d2: ⁊ ō hoc dicit: ⁊ spectate i dño. q. d. sicut oblatio sacrificio2ꝝ soli deo pueniť: ita ipsi⁹ ꝟa remuneratio ab eodē ē spectāda nō a vanis idolis. Cōsequēt q2 multi varia circa felicitatē seu btūdinē opiati sūt: vt ꝑbs narrat i. j. ethi. iccirco hoc dicit: Multi dicūt: qs oñdit nobis bona. ꝟa. n. btūdo fm boetiū ē status oiuz bonoꝝ aggregatiōe pfect⁹ Uñ nōn dixit bona i plurali. q. d. qs oñdit nob bōa hoc ē q̄ sūt illa bōa q̄ aggregāt in ꝟa felicitate: qb⁹ sic q̄rentib⁹ rndit: Signatū ē super nos lumē vultus tui dñe. hoc ē dicē sup nos. i. i supio2i pte nr̄i itellect⁹: q̄ ē rō: lumē itellectuale nāliter ē signatū seu ipressū: qō d dē lumē q2 a deo deriuat: vult⁹ dei possz dici: p qō lumē ꝑma ꝓncipia tā speculabiliū q̄ opabiliū cognoscimus: a qbus certa a nobis nālit cognoscibilia ōducūť ⁊ sic illud lumē sufficiēs ē ad oñdēdū nobis q̄ sūt illa bōa i ꝟa btūdie aggregata q̄rū nāliť a nobis pñt cognosci: ⁊ sic exponit cōit iste vsicul⁹. Sz q2 vltia ⁊ ꝟa btūdo supnālit nobis iest: nec nāli rōne sufficienť cognoscit: iccirco hic passus alit videť exponēd⁹. s. q' rō nra nālit illustrata vult⁹ dei dicat. Sicut. n. ꝑ vultum bō hoi assimilat: sic assimilamur deo p rōnē fm quaz ad imaginē dei sum⁹: vt i ꝓmo dī. iij. lumē aūt supaditū huic vultui ē gra p quā cogscimus ea q̄ ad salutē nra sūt necessaria. vñ psalmista nōnť dixit: Signatū ē sup nos. q2 tale lumē nō ē sup ifideles seu idolatras signatū. Si. n. de luie nālis rōnis itellexisz: q̄rētib⁹ qs oñdit nob bōa, ꝓpus rndisz: Signatū ē super nos. Si aūt dicat q' h rnsio nō sufficit idolatris luie gre carētib⁹: dicedū q' sic. Nā p libeꝝ arbitriū qlibet se possz ꝓparare ad graz. vñ puer. xvj. hois ē ꝓparare aiuz: lz i h⁹ reqrat motio diuīa. Seqť i alio vsu fz hebraīca vitatē: Dedisti leticiā in corde meo: a fructu frumēti ⁊ vini mltiplicati sūt. In q̄ cetis expositiōib⁹ omissis videt dicēdū q' psalmista i hoc loco ad hram loqť de sacrificio altaris: qō ē sūmū ⁊ vltimū sacrificiū sub spēbus frumēti ⁊ vini p xp̄m sacerdotē fm ordinē melchisedech cōsecratū: qui q̄dē sensus proprie applicat sic hra. Nā cū psalmista iuitasz idolatras ad sacrificādū deo i generali i hac pticula reuertit ad cōmendādū fructū h⁹ sūmi sacrificij i spāli deo regratiādo ⁊ alloq̄ndo sic: Dedisti leticiā i corde meo. cū persp̄z video ex infidelib⁹ seu idolatris: qui mō sacrificare deo ffugiūt fideles mltiplicari ō fructu frumēti ⁊ vini ꝓsecrati. tūc. n. icepit fideliū mltiplicatio: cū h⁹ sacrz diuulgari icepit: vt ꝓz act. ij. vñ hic vtendū ē q̄rta rōne Isidori de spe ⁊ genē circa expositionē sacre scripture: vide supra i ꝓlogo sup genē. Nā cū de sacrificio i generali ꝓmo tractasset trānsit ad vltimā. ⁊ sūmā spēz sacrificij. Et q2 hoc sacrificiū ē vniōis ⁊ vnitatis: i quo

Victori super hereditatibus canticum dauid. .V.

Verba mea auribus percipe domine: intellige clamorem meum.

fideles i pace xp̄i ⁊ eccle reqescūt: ō sic dit: In pace i idipsz dormiā ⁊ reqescā. q. d. ⁊si corpaliť nō attinga hoc sacrm In pace. i. i vniōe. In idipsū. p fidē. Obdormiā. i pūti ⁊ in futuro. Reqescā. firmiť spectando diuia circa hoc, pmissa q̄ sibi singlariť fuerūt reuelata. vñ subdit: Om̄ tu dñe singulariť i spe cōstituisti me. Replica:

Verba mea auribus percipe domine: intellige clamorem meum.

In expositiōe psalmi quarti quā fac⁹ posť. vt gratiarum actionē ipsi⁹ dauid ꝓ bñficio liberationis: qñ liberat⁹ ē de obsidiōe saul circūdāte eū ⁊ viros ei⁹ in modū corone: vt dī. j. Reg. xxiij. burgen. dicit eā nec rōni nec lre ꝓsonā. Primū oñdit sic: q2 nō vī rōnabile dauid fecisse duos ps de eadē mā: sz. liij. ps. ē de illa mā: vt dicť postillatorē sētire. Irrōnabiliť igit hāc mām huic ps assignat. Sed burgen. nō vī attendisse q' tractat⁹ de cā ⁊ occasiōe nō hz eādē māz cū tractatu ō effectu ⁊ executōe. Nā nō ē eadē mā ꝑmi libri sniaꝝ ⁊ scōi: cū tñ ꝑm⁹ sit de causa scōs de effectu ⁊ creata: sic ē i ꝓposito q' mā psal. liij. ē de nūcio zipheoꝝ: q̄ sauli inotuit dauid apō ipsos ziphēos latitare. Illoꝝ igit ziphēoꝝ ingratitudinē ibi redarguit: vt ꝓz: ex q̄ denūciatiōe saul tāq' ex cā motius se transtulit: ⁊ dauid ad modū corone circūdedit: adeo q' de euasiōe ō q̄tū de hūano igenio non erat spes: ⁊ tñ diuia dispositiōe id faciēte euasit. ecce effect⁹ ꝓ q̄ i hoc ps gras agit. Nō ē igit irrōnabile duos ps fore de sic distincta mā quā burgen. vnā ⁊ idistictā putat: ⁊ sic ꝓcedūt ex flo fundamēto false applicatiōes lre: qs isdē burgen. facit q̄ ad quartum quod obīcit.

Psal. V.

Verba mea. huic psalmo ꝑmittit titulus tlis scōm heb. Ad victoriā sup hanehilot ps dauid. Ad c⁹ intellectū sciendū q' i hac dictiōe hanehilot li ha nō ē de substātia vocabuli: sz ē articulare accusatiui casus in hebreo: sicut cū dī in latino a magister li o nō est de substātia dictionis: sed est articulare vocatiui casus. Nehilot aūt dictio hebraīca ē equoca ad significandum qōdam istrm musicū: ⁊ sic est nomē singlare: ⁊ fm hoc sēsus h⁹ tituli ē: ps dauid sup nehilot. i. aptus ad cantādū i tli musico instro. Ad victoriā. i. cū conatu leuitaꝝ siue cātoꝝ, put expositū ē i titulo psalmi ꝓcedētis. Et ad significādū hereditates i psali: q2 ē psale h⁹ nois nehila: qō significat hereditatem. Sile hētur frequenť i latino. pila. n. vt ē istrm terendi ē singlare: ⁊ vt signat iacula ē nomē psale. vñ vsus: Pila terit pultes: sz pila gerūt i hostes. Et fm hoc sēsus ꝓdicti tituli fm aliqs hebreos ē: ps dauid sup hēditates. i., p conseruatione hereditatū duodecim tribuū isrl. dicit. n. rabi salomō q' ps iste fes ē a dauid ad h⁹ q' sacerdotes ⁊ leuite decātarēt ipsū ad ipetrādū diuinū auxiliū ꝰ hostes isrl irruētes i terrā suā: ⁊ sic ista dictio nehilot fm vtraq; significationē ponit i hoc titulo: q2 denotat māz psalmi ⁊ istrz i quo cātabat: q2 leuite cātabāt psalmos vocibus hūanis ⁊ istris musicis. Ad victoriā. i. cū conatu cātoꝝ vt supra expositū ē. In idē redit titul⁹ posit⁹ i trāslatiōe hieronymi iuxta hebre. q̄ tlis est: Victori sup hēditatib⁹ cāticū dauid hoc aūt qō dī victori vl' ad victoriā sz hebre. pōt referri ad modū cātādi leuitarū: q̄ erat cū q̄dā conatu vicēdi: vt dcm ē psal. ꝓcedēti. vel pōt referri ad ipsū deū cui dirigebāt huiusmōi cāt⁹: vt cēt victor hostiū. Igit fm sensū istū ps iste diuidit i duas ptes: q2 ꝓmo ōscribit cātādi mod⁹ ⁊ scōo effect⁹: ibi Mae exaudice. Circa ꝓmū dī i ps ōa c' libz cātor' ꝓputati ad decātatōnē h⁹ psal. a Uerba rc] exaudicdo ea i effcu. b Intellige rc]. i. itētōez affect⁹. vñ i heb. hz h cogitatōez meā: q2 ozo dz cē vocal⁹ ⁊ mētalis.

per diuinā reuelationē de ꝓsecutione regni ꝑsidꝝ moꝛ
tē saulis: ⁊ finaliē de ꝓsecutiōe regni eius: tñ ꝑ moꝛtē christi
ad qō nos ꝓducat ⁊c. Moraliter exponēdo psalmum
istū ꝑ saulē q̄ abutens ūterꝝtat demon pōt itelligi: q̄ bōis
nālibus a deo sibi datis: q̄ remāserūt i eo ꝓtinue abutitur
ꝑ dauid: q̄ inꝑpetat manu fortis itelligit q̄libet fidelis: q̄
cū dei adiutoꝛio eius isultib⁹ resistere nitit: fm illud ꝑma
peri. v. Aduersari⁹ vester diabol⁹ tāq̄ leo rugiēs circuit
q̄rēs quē deuoꝛet: cui resistite fortes i fide. Et cū ꝑ ūternā
ꝓsolationē seu diuinā reuelationē se itelligit exaudituꝝ: ꝑ
demonē iuchit eius vtutē ꝓtenendo: ⁊ ꝑ deuotionē i deū
erigitur gratias agendo.

In psalmo quarto. Cum inuocarem. Additio.

HEc expositio postillatoꝛis nō videt rōni ꝓsona nec
lre. nā ꝑmo dauid psalmū: egit spālē sup māz hi-
storie. j. Reg. xxiij. quā postillatoꝛ assignat ꝓo mā
h⁹ psalmi: q̄ q̄dē psalm⁹ ē. liij. cui⁹ titulus ē tal: Ad victoꝛ
am i oꝛganis eruditō dauid q̄m venerūt ziphei: ⁊ dixerūt
saul: nōne dauid abscōditus ē apud nos: Cōstat aūt q̄ hi
storia ꝑdicta q̄ hz. j. Reg. xxiij. q̄ agit de saul ⁊ de exercitu
eius: q̄ dauid cingebāt i modū cozone ⁊c. totā sumit rōnē
seu occasionē i illis ziphеis: vt satis ꝓz historiā illā ituēti
Si igit dauid istū psalmū ō illa mā edidisset: rōnabile vi-
dētur hoc iseruisse i titulo h⁹ psal. sic i alio: sz qz h⁹ nō fec
videt q̄ mā h⁹ psal. nō ē eadē. Preꝛea lra h⁹ psal. nō pmit
tit i multis loc vt ꝑdicte historie ꝓpe applicet. Nā illō qō
dic. Et q̄ritis mēdaciū nō ꝓuenit historie. ziphei. n. q̄ fue-
rūt ꝓncipales motoꝛes illius ꝓsecutiōis: nullū mēdaciū le
gunt ꝓtulisse ipsi saul sz tm̄ vitatē ei de absconsiōe dauid
apud eos ꝑ reuelasse lz malicioſe: ipꝛopꝛie n. vl etiā sle
eis dicēt: q̄rit⁹ mēdaciū. Itē illud qō dic: Mirificauit dñs
scm̄ suū: nō videt ꝓpe ꝓuenire dauid i hac vita exīti: q̄ lz
scūs ꝑ inocentiā seu gr̄am dici possz: nō tñ mirificat⁹ i ea
dē scitate. Nec etiā saluatio dauid de q̄ agit i ꝑdca histōia
mira doz dici. solet. n. sepe ꝓtingē q̄ reges vel ꝓncipes ca-
stra obsidētes ex aliq̄ occasiōe a tali obsidiōe recedāt: ēt
si nihil admiratōe dignū supueniat. ꝓtea q̄ dic: Irascimi
⁊ nolite peccare ⁊c. Et sacrificate sacrificiū iusticie ⁊c. nō
ꝓueniūt māe ꝑdce historie. Nā dauid i alio ꝑs. ꝑdco ꝓ ad
uersarios illos q̄ ipsū ꝑ modū cozōe ꝓcingebāt ipꝛecabat
deū ꝑ vltiōe dicēs: Auerte mala inimic⁹ meis ⁊c. qō mi-
nime vz ꝓsonare cū hac exhoꝛtatiōe seu iuitatiōe. s. sacri-
ficate ⁊c. Sūt ēt i hoc psal. alia ipꝛtinētia ꝑdce expōi que
ꝑnt patē ituēti: q̄ cā bꝛeuitat⁹ omitto ⁊c. Un̄ seq̄ndo glosā
oꝛdinariā ⁊ alios q̄ hūc psal. aliē itellexerūt videt dicen
dū q̄ dauid i eo ꝓncipaliē intēdit ꝓ idolatras. Fuit. n. ma-
gn⁹ ꝛelatoꝛ diuini honoꝛ ꝓ illos ꝓut satis ꝓz ex hoc q̄ i
ꝓmoꝛdijs sue inuētutis se moꝛtis piculo exposuit nō po
tēs tolerare q̄ golias: lz gigas tribū exꝛoꝛaret deū ag
minū isꝛl: vt hz. j. Reg. xvij. vñ i hoc psal. ꝓ idolatras iten
dere videt ꝓmo eos iꝛobādo. Ad cui⁹ itellectū sciēdū q̄
idola i sacris eloquijs dicunt surda: iuxta illō ps. ciij. Au
res hūt ⁊ nō audiūt. Et ió coꝛ cultoꝛes illudebat helias
iij. Reg. xviij. ca dicēs: Clamate voce voce magna ⁊c. q. d.
Innanū inuocatis eos q̄ minie audiūt. Dauid q̄ ꝓ tales dic
Cū inuocarē exaudiuit me ⁊c h⁹ ē dicē: ego colo deū viuū
⁊ vez: quē cū inuoco me exaudit: ⁊ i tribulatiōe mihi ꝺila
tat nō sic vos: q̄ moꝛtua ⁊ fla inuocat⁹. Et dixit nōnt: Deus
iusticie mee. qz ad hoc vt inuocās deū exaudiat: req̄rit q̄
ꝓꝛo sit iusta. s. q̄ sit debite circūstationata: ⁊ talis semp au
dit: sz qz oꝛās nō doz initi ꝓpꝛijs meritis sz potiꝰ diuine mie
subiungit: Miserere mei ⁊ exaudi oꝛonē meā: iuxta illud
dañ. ix. c. Nō i iusticijs nr̄is ꝓsternim⁹ ꝑces nr̄as coꝛā te
sz i miseratiōib⁹ tuis. Cōsequēter dicit: Filij hoiuz. vbi in
hebꝛeo hz: filij viri. i. vtuosi. Ad qō nōndū q̄ cultoꝛes ido
ꝛū erāt i duplici ꝺfia. Nā quidam eoꝛuz ex simplicitate
seu ignoratia tales deos colebāt sicut iperiti ⁊ vulga
res: alij vero. s. veri pbi ꝓ dictamē rōnis coꝛ h⁹ facie
bāt: vt Aug. narrat i. vi. de ciui. dei. c. iij. de seneca q̄
cultum idoloꝝ ad moꝛē asserebat ptinē nō ad verita
tē rei. vñ ꝓ tales dauid dicebat: Filij viri. i. vtuosi: ac si
diceret: de simplicibus seu vulgarib⁹ nō ē miranduz
si a tramite rōnis deuiēt: sz vos sapiētes seu veri pbi
q̄ dici debetis filij viri p assimilationē vtutis sic filij
dei aliqui q̄nq̄ dicūt ꝓz assimilationē gr̄e. Usq̄quo
graui corde. i. obstinati seu obdurati corde: iuxta illō
exo. vij. c. Obduratū ē coꝛ pharaonis. Diligitis vani
tatē ⁊ q̄ritis mēdaciū. Ad qō sciendū q̄ rō seu mens
hūana volūtate ⁊ itellectu pficit. volūtatis aūt bonū
est finis seu ꝓsecutio finis: malū aūt ipsius ē finis itē
ti carētia. bonū ēt itellectus ē vez: malum aūt ipsius
ē falsū: vt ex physicis documētis hēt. Et ió idoloꝝ
cultoꝛes diligūt vanitatē: simil⁹ querūt mēdaciū vo-
cātes deū illud qō nō ē de⁹: ⁊ sic i tali cultura icurrit
duplicit malū rōnis. s. itellectus ⁊ volūtat⁹: que q̄dē
duo mala hieremias explicat ꝓ idolatras: hiere. xvj.
ca. di. Dñe ad te gētes venīēt ab extremis tre: ⁊ dicēt
fm hereditauerūt ꝑes nr̄i ⁊ vanū absq̄ vtilitate. Cō
sequent fcā exꝛoꝛatione taliū ipsos ad latriaz inui
tat q̄si ꝓphetice ꝑ cognitionē xp̄i cui⁹ doctrina potis
sime idola destruxit: iuxta illud esa. ij. Et idola peni
tus ꝓterent. qō ꝓꝛie intelligitur fiendū virtute christi
Silit ⁊ vitas testat: Joh. xij. Pꝛinceps h⁹ mūdi ej̄cie⁹
foras. A ꝓma. n. etate vsq̄ ad sexta exclusiue i q̄ xp̄s
venit: ⁊ doctrina euāgelica ꝑ oꝛbē fuit diuulgata ido
latria ꝑ vniuersū mūdū publice viguit ꝓterq̄ in pau-
cissimis. s. israeliticis q̄ cultui diuino mācipabātur lz
nō oēs nec sꝑper: vt ꝓz in sacris historijs. Notāter er
go dicit: Scitote q̄m mirificauit dñs scm̄ suū. Xp̄s
enim scūs scōꝝ ē: Dañ. ix. c. mirificat⁹ fuit a ꝓꝛie nō so
lū i ipsius incarnatione resurrectione ⁊ h⁹ mōi: sz ēt i
demoniozꝝ expulsione intantū q̄ ꝓmū signū eoꝛuz
qui christū ꝑ fidē recipiebāt in ꝓmitiua eccl̄ia erat
demoniozū exfulsio: Marci vlti. c. Signa eos q̄ cre
diderit: hec sequent: In noie meo demonia ej̄cient. q̄
quidē demones ꝓncipales sūt i idolatria. Oēs. n. dij
gentiū demonia. Et qz finaliter itendit a quocūq̄ cul
toꝛe q̄ exaudiatur ab eo quē colit: ió ꝑs iuitādo ido
latras eis denūciat q̄ scūs ꝑdictus intm̄ ē mirificat⁹
q̄ deus exaudit illos q̄ ad ipsū scm̄ clamāt. vñ subdit
Dñs exaudiet me cum clamauero ad eu. i. ad illum
scm̄ sic mirificatuz: iuxta illud Joh. xvi. c. Siq̄d petie
ritis ꝑez meū in noie meo ⁊c. Consequent dicit: Ira
scimini ⁊ nolite peccare. q̄ versus multū varie ab ex
positoꝛibus declararur: videtur tñ consonum littere
⁊ rōni q̄ gētiles pbi q̄bus dauid in hoc ps. loquebat
cognitionē dei hēbāt: iuxta illud Ro. j. ca. Qui cū de
um cognouissēt ⁊c. fm quā cognitionē merito debuis
sent irasci ꝓ eos q̄ idola vane colebāt: qz fm pbm in
secūdo rhetozice: homines irascuntur ꝓcipue cōtra
eos: qui despiciunt ea circa que ipsi maxime studeut
Jccirco huiusmodi pbos psalmista hoꝛtatur dicens
Irascimini. i. contra idolatras simplices seu vulgares
qiu verā pbiam: per quā verus deus cognoscit i qua
maxime studetis despiciunt: debetis irasci ⁊ non eis
in tali crimine participare. Unde sequitur: ⁊ nolite
peccare. ⁊ quia tales philosophi in coꝛdibus seu in
secretis cubilibus vanitatem idoloꝝ fatebantur:
exterius tamen vulgari consuetudini consentientes:
ideo eisdem ait: Qui dicitis in coꝛdibus vestris ⁊ i
cubilibus vestris compungimini: hoc est dicere com
punctionem debetis habere: ex eo q̄ circa diuinum

Domine ne in furore. huic psalmo preponitur talis titulus in hebreo: Ad victoriam in organis super octauam. ps dauid. Et secundum hebre. octaua est hic nomen instrumenti musici eo q octo chordas habeat: sic nominati. sic monochorda. q est instrumentum musicum ab unita te chorde nomiatur: ꝛ hoc igitur sensus huius tituli est: ps dauid super octauam: idest aptus decantari i instrumēto tali: Ad victoriam in organis. i. in cātibus eo mō quo cantores conabantur in cantic̄is vnus chorus a iū superare: sicut supra expositū ē in titulo psalmi iiij. ꝛ sic organis nō est hic nomē i strumēti sed cant⁹. Et ppē hoc hiero. i trāslatōe iuxta hebraicū p organis trāstulit h i psalmis. d. Victori i psalmis ps dauid sup octauā. ꝛ pz expō ex his dictis ꝛ ītitulo psal. q̄rti Et similiter patet expositio tituli q̄ cōiter ponit in bibl̄is q talis est: In finem ps dauid pro octaua: quia p finē hic intelligit vltimū de potētia i cōflatu cātoruꝫ sicut dictū fuit supra titulo q̄rti psalmi. Igitur ex p̄dictis apparꝫ q dauid actor fuerit huⁱ⁹ psal. ſz materia seu de quo fecerit nō apparet: ppter qđ varie ꝛ multipliciter exponit apō hebreos ꝛ latinos. ꝛ ppter breuitatē sectādā vnā expositionē accipio q mihi videt littere rationabiliuſ applicari. s. q dauid fecerit istū psalmū petēs misericordiā super offensam diuinā: qua iactāter ꝛ cōtra legē iussit populū numerari absqꝫ datione argēti qđ i tali numeratiōe ꝓcipitur dari: Exo. xxx ca. propter quod gad. pphēta de mandato dñi dixit ei Triū tibi dat optio ꝛc. vt habet. ij. Reg. xxiiij. Et ibi dē subdit: Dixit aūt dāvid ad gad: coarctor vndiqꝫ minis ꝛc. dauid videbat seq̄ penā horribilē sup se ꝛ populū occasione sui. Et secūdū hoc iste psalm⁹ in duas ptes diuidit: qꝛ ꝑmo ponit ipius dauid mirabiliter afflicti ꝺuota petitio. secūdo ipius dei exauditio: ibi Discedite a me. Circa primū dauid ꝑmo iplorat diuinā misericordiā. secūdo ad ipsam obtinēdaꝫ allegat suā penitētiam: ibi Laborauī. Circa ꝑmū dicit sic: a Domine. ne. ꝛc] idest ne punias me secundū rigorē iustic̄ie tue: sed magis secundū dulcorē tue misericordie. ꝛ dicit furore tuo alludendo ei qđ scribit. ij. Re. xxiiij. de populi numeratione. Et addidit furor dñi irasci ꝓtra israel cōmouitqꝫ dauid dicētē ad ioab: vade numera israel ꝛ iudā. b Miserere ꝛc] ex visione eni angeli percutientis populum pro numeratione predicta dauid fuit ita territus q ꝺ cetero fuit q̄si lāguid⁹ itātū q nō calefiebat vestibus: vt habet. iij. Reg. j. Et huⁱ⁹ langui de frigiditatis vna cā fuit iste ꝛror: vt dicūt doctores sicut expositū. iij. Reg. j. c Et anima mea ꝛc.] videns enim angelū cedentem populum occasione sui ita fuit turbat⁹ q dixit ad dominū: Ego sum qui peccaui: ego sum q̄ inique egi: isti q̄ oues sunt qđ fecerūt: vertat ob secro ira tua ꝓ me ꝛ ꝓ domū ꝑris mei: vt hab. ij. Re. ult.

Victori in psalmis ps Dauid sup octauam. .VI.

Domine ne i furore tuo arguas me:]ne qꝫ i ira tua cōripias me. Miserere mei dñe qm infirmus sum:]sana me domie: qm cōturbata sūt ossa mea. Et ā̄ia mea turbata est valde:]sed tu dñe vsqꝫquo Cōuertere domine ēt eripe aīmā meam: salū̄ me fac ppter misericordiaꝫ tuam. Quōniā nō ē in morte q̄i memor sit tui: i inferno autē qs cōfitebit tibi.] Laborauī in gemitu meo: lauabo p singulas noctes lectū meū] lachrymis meis stratū meū rigabo. Turbat⁹ ē a furore oculus me⁹: inueterauī inter oēs inimicos meos. Discedite a me oēs q opami in iquitatē:]quōniā exaudiuit dñs vocē fletus mei. Exaudiuit dñs deprecatiōem meā: dñs oratonem meaꝫ suscepit. Erubescant ꝛ cōturbentur

o Sz tu dñe vsqꝫquo: subitelligitur sustinebis ppl'i p cussiōnē ꝛ meā afflictionē. Et ē mop⁹ loquēdi decurtatus sic̄ homo anxiatus ꝛ territus non ꝓfert itentionē suaꝫ cōplete sed truncate. c Cōuertere. de rigore iustic̄ie ad dulcorē mie. f Et eripe aīmā meā. de isto timore ꝛ afflictione. g Saluum me fac ppter misericordiā tua. nō ppter iustic̄iā meā cum iniq̄ egerim. Et ad allegationē diuie misericordie: subdit p modum cause: h Quoniā nō ē in morte. i. post mortē: i Qui memor sit tui. memoria fructuosa quantū ad eos qui decedūt i pec cato mortali: ideo subdit: k In inferno autem quis ꝛc]. s. cōfessione laudis diuine. q. d. nullus: eo q i inferno nulla est redēptio. timebat eni dauid ne magna pars popli q moriebat subito i illa pestilētia triū diex̄ decederet i pec cato mortali: ꝛ sic dānaret: qđ erat ei valde lugubre: sicut ꝛ moꝛs filii sui absalō: q̄ vis ipm psequeret: eo q probabiliter credebat ipm i peccato mortali decessisse: sic dictū fuit. ij. Reg. xviij. l Laborauī. Hic consequēter dauid p ipetratōe diuie mie allegat penitētiā suā ꝺ peccato commisso. d. l Laborauī in gemitu meo. p anxietate cordis nō potēs cōtinere a gemitu etiā cor̄a hoibus de die in diē qđ est durū ꝛ laboriosuꝫ maiestati regie. m Lauabo p singl̄as nocte etc̄.]q. d noctes i secreto cubiculi magis erubebat ī signis pnie p profluuiū lachrymarū ppter peccatū ꝑmissū. n Turbat⁹ est a furore oculus me⁹. i. a doloꝛe cordis. vñ i hebreo ꝛ i trāslatione hiero. iuxta hebre. p furoꝛe habet amaritudie ex qua ꝓfluebāt lachrymе i tanta abūdātia q̄ visus acies caligabat. o Inueterauī. i. adi eritū corporis ꝛ aie ꝓpiquauī: secūdū illud hebr. viii. qđ ātiquat ꝛ senescit ꝓpe iteritū ē. p Inter ūmicos meos. s. sathan ꝛ satellites suos q̄ me ꝓuocant ad peccatum: numeratōis populi: scōm q̄ habet. j. paralip. xxi. Cōsurrexit aūt sathā ꝓtra israel ꝛ icitauit dauid vt nūeraret israel. q Discedite a me. Hec scōa ps ꝑncipalis huⁱ⁹ psalmi in q̄ ponit diuia exauditio ꝺ q̄ certificatus fuit dauid p vbuꝫ gad ꝓphete dicētis sibi ꝺ mādato dñi q̄ edificaret altare i area ornā iebuꝫei ꝛ ibi sacrificaret. de⁹ aūt ñ ꝓcipit sibi offerri sacrificiū ab hoc nisi placatus erga eū. Scōo hoc itellexit p ōscēsū ignis ꝺ celo sup holocaustū suū: vt hētur. j. paralip. xxi. q̄ descēsus signū ē diuie placatiōis ꝛ acceptatiōis: sic dictū fuit gen̄. iiij. ꝺ oblatōe abel. ꝛ iij. reg. xviii. ꝺ oblatōe helie. Nō ē aūt verisile q̄ dauid tātū bñficiū trāsierit sine speciali grarū actiōe: nec iuenit aliⁿ ps dauid ad hoc applicat⁹: ꝓpter qđ dixi i ꝑncipio huⁱ⁹ psal. q̄ ad istā sniaꝫ rōnabilit̄ applicat. dic̄ igit dauid: q Discedite a me oēs ꝛc]. i. tu sathā ꝛ satellites tui q̄ me ꝓcitasti ad numeratōem ppli. r Om̄ exaudiuit dñs vocē fletus mei. sic. n. ōmes igerūt se peccatoꝛib⁹ vt faciāt eos ruere ꝺ peccato in pctm̄ sic ffugiūt q̄n vidēt peccatorē a deo exauditū ꝛ libatū qa cū supbissimi sint abhorrēt ab hoib⁹ ōnici ꝛc. s Exaudiuit dñs ōpcatiōz meā ꝛc. ꝛplicatio ē eiusdē scie ad oñdēdū maiorē gratitudinē diuine gr̄e sibi facte. t Erubescāt ꝛ ꝓturbēt ꝛc. reuertāt ad exp̄mēdū ꝛ erubescētiā ꝛ turbatōz

c Intēde voci oōnis mee. replicatio ē eiusdē ſnie: ſicut frequēter fit in his que ꝓnunciantur ex magno affectu.
d Rex meus ⁊ de⁹ meus. i. rex me⁹ ꝓ ſpālē ꝓuidētiā ⁊ ꝓtectionē. lz. n. ſit rex oīuz per potētiā ⁊ generale regimē: tñ dicebat ſpāliter rex hebreoꝝ ꝓ ſpālē curā ⁊ ꝓtectionē qz dedit illi ꝓplo quē eduxerat de egypto ꝓ multa ſigna ⁊ ꝓdigia in monte ſynai legem diuinaz ſm q̄ dicitur ꝑſ. cxlvij. Nō fecit taliť oi nationi: ⁊ iudicia ſua ñ mānifeſtauit eis.
e Et de⁹ me⁹. lz. n. ſit de⁹ oīuz ꝓ creationē: tñ dicebat de⁹ iudeoꝝ rū ſpāliť ꝓ uerū cultū ⁊ fidē gentiū⁹ alijs ad idolatriam dedītis.
f Qm̄ ad te oꝛabo. ⁊ non ad idola: ſicut gentiles faciebāt: ⁊ ſic apparet modus cantādi dicuo⁹.
g Dñe mane exaudies. Hic incipit verſus in hebreo ⁊ i trāſlatiōe hieronymi iuxta hebreoſ vbi pōit oōnis ſiue pſal. effectus: q̄ ē duplex. ſ. deiectio hoſtiū ⁊ ꝓtectio ciuiū. ſcōus ponitur ibi: Et letentur.

Intendē voci oōnis mee rex me⁹ ⁊ de⁹ meus. Quōniā ad te oꝛabo: dñe mane exaudies vocē meā. Mane aſtabo tibi ⁊ videbo quōniā nō de⁹ volēs iniqtatē tu es.] Neq; hītabit iuxta malignus: neq; ꝑmanebunt iniuſti ante oculos tuos. ōdiſti oēs qui opantur iniqtatem: ꝑdes oēs q̄ loquunť mēdaciū. Virū ſāguinium ⁊ doloſū ābominabitur dñs: ego aūt i multitudine mie tue. Introibo in domū tuā: ādoꝛabo ad tēplū ſanctū tuum in timōꝛe tuo. Dominē deduc me in iuſticia tua: ꝓpter inimicos meos] dirigē in conſpectu tuo viā meā. Quōniaz non eſt in oꝛe eoꝝ veritas] cōꝛ eoꝝ vanū ē. Sēpulchꝝ patens eſt guttur eoꝝ: linguis ſuis doloſe agebāt] iudica illos deus. Bē cidāt a cogitationib⁹ ſuis] ſecūdū multitudinem impietatū eoꝝ expelle eos: quōniā irritauerūt te domine. Et lētentur omnes qui ſperant in te: in ēternū exultabūt] et habitabis i eis. Et glōriabūtur in te omnes] q̄ diligunt nomen tuū quōniā tu bñdices iuſto. Dōmine vt ſcuto bone voluntatis tue] coꝛonaſti nos.

Prima in tres: qz ꝑmo petit hoſtiū deiectio. ſcōo adhuc ſubditur petendi modus ibi: Ego aūt i multitudie. Tertio reſumit ipſa petitio ibi: Dñe deduc me.
Circa ꝑmū oꝛ:
h Mane exaudies. i. exaudias. hebrei. n. non hñt modū optatiuū: ſed ꝓ eo vtūtur futuro idicatiui.
i Vocē meaz. faciedo de hoſtib⁹ vidictā. ⁊ dicit mane duplici rōne. ꝓima ēqz illa hoꝛa i ſcriptura oꝛ apta ad faciendaz vidictā de peccatoꝛibus ſm q̄ oꝛ infra ꝑſ. c. In matutino i terficiebā oēs peccatoꝛes terre. vnde ⁊ illa hoꝛa fecit dñs vindictā de egyptijs ſubmergēdo eos i mari rubꝛo: ſm q̄ hītur exo. xiiij. Jāqz aduenerat vigilia matutina: ⁊ eccere ſpiciēs dñs ſup caſtra egyptioꝝ ꝓ colūnā ignis ⁊ nubis iterfecit exercitū eoꝝ: ⁊ ſubuertit rotas curruū: ferebant q̄z in ꝓfūduz. Scōa rō ē qz illa hoꝛa ſurgebāt ſacerdotes ⁊ leuite: ⁊ diſponebāt ſe ad offerēdū ſacrificiū matutinuz qō cū diuinis laudib⁹ offerebať: iō ſubditur:
k Mane aſtabo tibi. paratus ad tuū obſequiū.
l Et videbo. de iectionē hoſtiū per te: cuī cā ſubditur:
m Qm̄ nō deus ⁊c. Sicut demones qui a gētilibus ꝓ dijs colebātur: ideo ſubditur:
n Neq; hitabit iuxta te malignus. i. idolatra malo igne ignitus. lz. n. deus ſit vbiq; per eſſentiā ꝓntiaz ⁊ potentiā: tñ dicebat ſpāliter hītare i hīrl̄z: ſecundum q̄ dicitur. ij. paralipo. vj. Elegi hieruſalem vt ſit nomē meū i ea. Et hoc rōne tēpli ſuo cultui deputati: ⁊ iō iuxta eū dicebātur hītare iudei i regno iudee: cuius metropolis erat hīrl̄m: ⁊ iō nō erat dignū q̄ gētiles hītarent i trā illa qui erāt dediti idolatrie.
o Neq; ꝑmanebūt iniuſti. i. hoſtes noſtri inimicos nos iniuſte.
p Ante oculos tuos. p approbationē: ſz magis deūcies eos p reprobationē.
q Odiſti oēs qui operāt iniqtatē. i. aduerſarios nr̄os iniq nos perſequētes.
r Perdes oēs qui ⁊c. Qz multi de gentib⁹ circa iudeos exītib⁹ fraudulēter ſimulabāt cū iudeis amicitiā: cū tñ quererēt eoꝝ ſubuerſionē: ſm q̄ habetur Neemie. vj.
s Virū ſāguinū. i. effuſoꝛē ſanguinis innocētis.
t Et doloſū. amicitiā vt decipiat ſimulāte: quales erāt hoſtes iudeoꝝ.
v Abominabit dñs eū a ſe reꝛciēdo.
x Ego aūt. Hic ꝓnter adhuc ſubdit de pſallēdi ſeu oꝛādi mō cū dō in ꝑſona cuiuslibet cantoꝛis h⁹ pſal. Ego aūt. ⁊ incipit hic verſus in hebreo ⁊ i trāſlatōe hiero. iuxta hebꝛe.
y Ego aūt ⁊c. i. ꝑſumēs de tua mia ñ de mea iuſticia.
z Introibo ⁊c. i. tēplum tuo noi dedicatū.
a Adoꝛabo ad tēplū ſanctū tuū. quia iudei etiam extra hierl̄m exiſtētes verſa facie vſus hīrl̄z adoꝛabāt: vt hz. ij. pal. vi. Dan. vi.
b In timoꝛe tuo. i. reuerēdo mō.
c Dñe. Hic ꝓnť reſumit petitio de ſubiectiōe hoſtiū cū dō i ꝑſōa ꝑpli iudaici:
d Dñe ōduc ⁊c. i. ōduc me i ꝓtectiōe tua vt ſim iſtrm iuſticie tue ad deūciēdo hoſtes me iuiſte ꝑ ſeqntes.
e Dirige ⁊c. faciēdo eā ꝓſperā: ⁊ ad h⁹ allat aduerſarioꝝ malicia tanq̄ cāz.
o Qm̄ nō ⁊c. qz p⁹ ſimulatōnē amicitie inimicitias exercebāt: vt ſupra dēz ē.
e Loꝛ eoꝝ ⁊c. nihil hñs amicitie ſtabile.
f Sepulchꝝ patēs ⁊c. q. d. vellēt nos ſi poſſēt deglutire.
g Doloſe ⁊c. ꝑ⁹ amicitiā ſilādo.
h Judica ⁊c. ꝓdēnādo eos ad penā ⁊ iteritū. vñ i trāſlatiōe hiero. iuxta hebꝛe. hz: ꝓdēna eos de⁹.
i Decidāt ⁊c. qb⁹ cogitāt nos pdē: ⁊ hēditates nr̄as poſſidē.
k Scōz multitudinē ⁊c. Multiplicatō. n. pctoꝝ mereť extīminū gētl.
l Qm̄ irritauerūt ⁊c. attribuēdo vitatē tuā idol⁹ ⁊ demoib⁹: ſm q̄ dī ꝑſ. xv. Oēs dij gētiū demōia ⁊c.
m Et letent ⁊c. Hic ꝓnť ponit 2⁹ effcūs q̄ ē ciuiū ꝓtectio cū oꝛ: Et letēť ⁊c. hita victoria ō aduerſarijs ex q̄ cāt leticia.
n In ēternū ⁊c. i. exultēt: qz ſic dixi hebꝛei ꝓ mō optatiuo vtūť futuro idicatiui. ⁊ dic: i ēternū vt i ꝑnti i dño gaudeāt ipz laudādo: ⁊ ꝓfectu⁹ i futo.
o Et hitabis i eis. i ꝑnti ꝓ gr̄az: ⁊ i futo ꝓ glīaz: iō ſbdit: p
Et glīabūť ⁊c. ſbdit cā:
q Qm̄ tu ⁊c. libonis tpalib⁹ ⁊ ſpūalib⁹ multiplicādo. ⁊ ſbdit ꝓ victoria ō aduerſarijs gr̄az actio cū dō i ſi. ꝑſ.
r Dñe ⁊c. i. ꝓ tuā bonā volūtatē: ñ ꝓ nr̄az iuſticiā vl̄ fortitudinē.
s Scuto. ſ. tue ꝓtectiōis ⁊ defēſiōis.
t Coꝛonaſti nos dādo victoriā de aduerſarijs nr̄is: q̄ ꝓ coꝛonationez ōſignat: eo q̄ coꝛona victoꝛib⁹ ātiq̄ donabat.
Scōz āt ſēſū allegoꝛicū iſte ꝑs ē oꝛo ecclē ꝛ ifideles trā fidelīū inuadētes.
Scōz vo ſēſū moꝛalē ē oꝛo ecclē ꝛ ōmones: fideles ſuis tētatiōib⁹ ꝑſeqntes: ⁊ q̄rētes eos deūcē a ꝑſecutiōe hēditat⁹ eīne. ſz iſtos ſēſus nō itēdo ꝓ ſeq exponēdo tōlr: tū qz de facili a q̄libz itelligēte pōt ad h⁹ applicarī lr̄a h⁹ pſalmi. tū qz alij doctoꝛes ⁊ poſitoꝛes valde ſufficiēť ꝓſecuti ſunt iſtas expōnes.

predictis. q Et ꝓpzehendat.ira q̄ nō possū effugere. r Et cōculcet ꝛc̄.]me occidēdo ira q̄ cadauer meū ꝓculcetur ab hoibus ꝛ bestijs. s Et gloziā meā.i.gloziam regni isr̄l mihi a deo promissaz per samuelem. t In puluerē deducat.p cadaueris mei incinerationez.

v Exurge dñe. hic ꝓiter allegat rōnem sue liberatiōis ex pte diuine iusticie dicens: v Exurge dñe in ira tua .i.i effectu iusticie tue p vindictam. x Et exaltāe ꝛc̄] tuam iusticiā oñdendo. y Exurge dñe de' me' ꝛc̄].i. sicut tu mādasti iudicib' facere vindictā de mal' ita facias tu vindictā de meis psecutozib':quia nō habeo iudicē in ira ad quē possim recurrere:eo q̄ me psequit rex terre. z Et synagoga ꝛc̄. hic icipit versus:ꝛ est sēsus:congregatio populoꝝ circūdabit te.s.circa templū:i quo ē habitatio tua ozādo p vindicta iusticie faciēda ꝺ gētiles eos psequētes:ideo subdit: a Et propter hāc ꝛc̄].i. ꝓpter iusticiaz faciendā ꝛ ostendēdā de supnis ꝓcede.dicit enī de' quodāmodo ꝓcedere i altū qñ effectū sue potētie oñdit q̄ pri' nō appebat. b Dñs iudicat populos.dicūtur aūt hic ppli iudeoꝝ aduersarij:de quib' fuerūt viri frequēter vindicati diuinit' ꝓpter ozonem eoꝝ deuotam:sicut pz in libris regū:ꝛ in libris iosue ꝛ iudicū: ꝛ iō dauid psiliter petit vindicari nō ꝛelo vindicte:sed amoze iusticie dicēs: c Judica me ꝛc̄.]ꝛ pz snia ex dictis. d Cōsūmet.hic ꝓiter ꝓpter suā liberationē allegat psequentiū malicia.d. Cōsūmetur nequitia.i trāslatiōe hiero.iuxta hebze.hz: Cōsūmetur ꝛ in idē redit. i. terminetur:ꝛ in hebzeo habet:finiat. e Peccatoꝝ.i.saul ꝛ suoꝝ satellitū me nequiter occidere q̄rentiū:ꝛ ista nequitia fuit terminata q̄tuz ad effectū qñ dauid t mēs incipere i manu saulis fugit ad terrā philistinoꝝ:sm q̄ dicit.i. Reg. xxvij. ꝛ nūciatū est saul q̄ fugisset dauid in geth:ꝛ nō addidit vltra vt q̄reret desperās se posse capere eū. f Et diriges iustū.s. me seruū tuū. g Scrutans cozda ꝛ renes deus.i.tu deus facies p̄dicta qui es: g Scrutans cozda.i.clare vidēs cogitatiōes. h Et renes.i.delecta tiōes q̄ p renes designant:eo q̄ delectatōes venereo rū q̄ sūt magis vehemētes vigent in renib' viroꝝ:sm q̄ dicit greg.homel' xxxij. q: viris luxuria i lumbis sit femīnis i vmbilico:restat dñs qui de diabolo ad btm iob loquit':dicēs virtus eius in lūbis eius:ꝛ fortitudo illius in vmbilico vētris eius. Videbat enī deus clare cogitatōes iniq̄s saulis q̄rentis occidere innocētē:ꝛ delectatiōes ei' malas:eo q̄ assuet' malis delectabat i eis:sm q̄ dicit ꝓuer.ij. de talib': Qui letant cū male fecerit ꝛ exultāt i reb' pessimis. Et cogitatiōes dauid rectas ꝛ ei' delectatiōes bonas:pp qō dignuz erat vt a deo dirigēt ꝛ adiuuaret: iō subdit: i Justū adiutoziū ꝛc̄.]ꝛ patet lr̄a ex dictis. k Deꝰ iudex iust'.reddēs iustis ꝛ iniq̄s sm suā iusticiā ꝛ iniquitatē ppetratā. l Fortis q: nullus pōt ipedire eius volūtatē. m Et patiēs. q̄ nō statim punit iniq̄tatē ppetratā sed expectat dans tp̄us penitētie:iō subdit:

cozde. Deꝰ iudex iust' fōtis ꝛ pāciens: nūnqd irascit p singlos dies.] Nisi ꝓuert' fueritis gladiū suū vibrabit:arcū suuz tetēdit ꝛ paravit illū. Et in eo paravit vasa mortis:]sagittas suas ardētibus effecit.]Ecce ꝑturit iusticiā: cōcepit dolorē:] ꝛ peperit iniq̄tatez. Lacū aperuit ꝛ effodit eū:]ꝛ icidit in foueā quā fecit. Cōuertetur dolor ei' i caput eius:ꝛ in uerticē ipsi' iniq̄tas eius descendet. Confitebor dño scd̄z iusticiā eius:ꝛ psallam nomini domini altissimi.

n Nūqd ꝛc̄].i.nūqd infert vindictā statim cuz alioꝝ ꝓmittit contra eū offensā.q.d.nō sed expectat tp̄us debituz dans penitentie locū:sed q: qñ peccatozes hac dei patiētia abutunt:grauī' punitur:ideo subdit:

o Nisi cōuersi fueritis.tu saul ꝛ satellites tui a malis vestris.

p Gladiuz suum vibrabit.ad vos ꝓsequēdū:qō fuit ipletum in mōte gelboe vbi saul irruit sup gladiū suum qui dicit hic gladius dñi:ex hoc q̄ illud factū fuit ex ozdine diuine iusticie inquantum fuit penale. q Arcum suum tetendit ꝛc̄. quia ibidem saul fuit vlneratus a sagittarijs vt hz.j. Reg. vlti. quoꝝ arc' dicūt arc' dñi:eo q̄ ozdie sue iusticie fuit sic vulneratus:ꝛ nō solū saul fuit sic mortu' sz ēt cōplices ei'. r Et i eo ꝛc̄].i. istrumēta mortifera:q: i hebzeo istrumēta cuiuslibet artis dicūt vasa:ꝛ iō oñdens q̄ sint ista vasa subdit: s Sagittas ꝛc̄.]sagitte.n.ille quaꝝ ferra ignitū tur anteq̄ ꝓficiantur grauī' nocēt:ꝓpter q̄ talib' sagittis aliq̄ vtūtur in bellis maxie ꝓtra obsessos.sagitte aūt philistinoꝝ q̄ dicunt sagitte dei rōne p̄dicta fuerūt valde grates sauli ꝛ suis ꝓplicib':ꝛ iō sagittis ardentib' ꝓpant: ca aūt hui' nocumēti subdit:cuz dī: t Ecce ꝑturit ꝛc̄.]hic ē ordo ꝓposter':q: ꝓceptio ꝑcedit ꝑturitionē:saul aūt primo ꝓcepit dolorē ex inuidia ꝓtra dauid dolēs q̄ plus ꝓbitas dauid laudaret cū cantaret in chozis pcussit saul mille ꝛ dauid decē milia: vt habet.t. Reg.xviij. ꝑturit aūt iusticiam q̄n doloze inuidie inualescēte qui silis ē doloꝛi mulieris ꝑturientis filiā suā dedit ipsi dauid vt eū faceret ruere gladio philistinoꝝ:ita q̄ sub simulatiōe amicitie q̄rebat eum iterficere:sm q̄ habet.j. Reg.xviij. pepit aūt iniq̄tatē q̄n apte ꝛ manifeste voluit eū interficere:vt hz.j. Re.xix. tūc enī manifeste appuit malicia sua que ꝓrius latebat i ipsius corde.sicut in partu apparet fetus q̄ ꝓrius latebat i vētre. v Lacū aperuit ꝛc̄.]q: saul q̄siuit occisionē dauid p philisteos:vt dictū ē:ꝛ ipse incidit i hoc malū:q: ab eis occisus fuit:iō subdit: x Conuertet dolor ei'.i.malū qō ex doloze inuidie ꝓcepit ꝺ me ꝓuertet sup eū:ꝛ pz littera ex dictis ꝛ pz etiā ex dictis q̄ dauid hic ꝓphetando p̄dixit mortē saulis ꝛ modū ꝛ ei' cām. y Confitebor dño. hic vltimo i fine psal. ꝓuertit se dauid ad laudē dei ꝺ sua liberatione a psecutiōe saulis sm ozdinē diuine iusticie:ꝛ pz lr̄a. Moraliter aūt posset exponi ps. iste vt sit ozatio cuiuslibz positi i afflictione corꝑali ex psecutione ūusta: vel i afflictione spūali ex tētatiōe demonū maligna: peretis diuinitus liberari allegando suam innocentiam ꝛ psecutozum malicias ꝛ pertranseo:tuz quia ad hoc potest littera de facili applicari sm p̄dicta:tū q: sicut p̄dixi intēdo ūsistere sensui lr̄ali

demonū qñ videt peccato: ē resurgere ⁊ deū sibi placatū ꝓpter eam dicta. ꝙ Cōuertant. non conuersione penitentie que nō cadit i demonib⁹: ſz couersione erubescētie retrocedēdo a me a deo exaudito ſm mltitudinē ſue mie ideo subdit: ꝛ Et erubescāt valde velociter. qa diuina gra i instanti infundit ⁊ per hoc diabolica instātia ꝓfusa cito repellit. Ille autem ps potest exponi moraliter de quolibz peccatore veracit penitēte: ⁊ implorāte diuinā miam ꝓ sua liberatione a culpa cōmissa ⁊ pena icursa: ⁊ post lōgā ⁊ deuotā oratiōem ꝓbabiliē se estimat a dño exaudituꝫ p ea tā sibi diuit⁹ interna cōsolatiōem: ꝓpter quod iste ps. int septē psalmos ꝓnitētiales ē ꝑm⁹: sed hāc expositionē nō itendo ꝓsequ: tū qz ō facili ad hoc pōt litteram applicari: tū qa doctores nostri hāc expositionē ⁊ consimiles nō solū sufficient: ſz etiā sufficiētissime tractauert ⁊ in scriptis multipliciter reliquerunt. Psal. VII.

uehementer omnes inimici mei: conuertantur ⁊ erubescāt valde velociter.

Pro ignorantia dauid qñ cecinit dño sup verba ethiopis filij gemini. ps. VII.

Dñe deus meus in tē speraui: saluū me fac ex oibus psequentibus me ⁊ libera me. Nequ rapiat ut leo aiam meā: dum non est qui redimat: neque qui saluuz faciat.] Domine deus meus si feci istud: si est iniquitas in manibus meis.] Si reddidi retribuentibus mihi mala]: decidam merito ab inimicis meis inanis. Persequat inimicus aiam meā] ⁊ cōprehendat:

piat ut leo aiam meā: dum non est qui redimat: neque qui saluuz faciat.] Domine deus meus si feci istud: si est iniquitas in manibus meis.] Si reddidi retribuentibus mihi mala]: decidam merito ab inimicis meis inanis. Persequat inimicus aiam meā] ⁊ cōprehendat: ſz ꝓpter hoc nō tradereti man⁹ saulis ⁊ aliorum ipsiū psequentiū: ⁊ ſm hoc sēsus h⁹ti. ē: Ignorātia dauid .i. ipa ignorātie dauid ꝓdcā: quā cecinit dño .i. p pē quā remittēdā cecinit dño hunc psal. Super verba ethiopis. i. ꝓpter verba saulis ōnigrati i fama ⁊ moꝛib⁹. filij gemini. quia saul fuit de stirpe gemini: vt hī. j. regū ix. Per verba aūt ista saulis itelligit preceptū ei⁹ quo ꝓcepit doech idumeo interficere sacerdotes dñi: ⁊ ciuitatē eoꝝ peutere i ore gladij: viros ⁊ mlieres puulos ⁊ lactātes. vt hētur. j. reg xxij. Ad istū aūt itellectū vadit titul⁹ hiero. i trāslatiōe iuxta hebre. ⁊ ꝑz ex dictis. Aliū etiā psal. fecit dauid ꝓ malicia ipi⁹ doech: vt videbit. j. Dñe de⁹ me⁹ ⁊c. Igit ſm sniaz ꝓdictā quā tenēt hebrei: ⁊ hiero. idē videt sentire ex titulo psal. Psalm⁹ iste i duas ptes diuidit: qa ꝓmo ōō petit suā lībatōem ibi dñe de⁹: ſcōo ad h⁹ allegat mltiplicē rationez ibi: Dñe de⁹ me⁹. Circa ꝓmū dic sic: a Dñe. ꝓ oīz genālē gubnatōez. b De⁹. ꝓ creatiōez. c Me⁹ p spālē cultū ⁊ deuotionez. d In te speraui. ſ. de tua pietate ꝓfidēs pl⁹ q̄ ō mea eqtate. e Saluū me fac ⁊c a saule ⁊ suis ꝓplicib⁹ me psequētib⁹ ꝓtegēdo. f Et libera me. ab ipis assecurādo. g Neqn rapiat ut leo cruōlissim⁹. h Aiaz meā. poccisiōez a corpe sepādo i Dū nō ē ⁊c]. ex horrēda n. occisiōe sacerdotū ꝓpt qō ōō ipe sciebat ꝙ si cadēt in mānu saul' nllo pcio posset rēdimi nec p hūanā potētiā saluāi eo ꝙ saul tenebat potētiā regni. k Dñe de⁹. hic ꝓnter ōō ꝓ sua liberatōe allegat triplicē rōnez. ꝓma accipit ex sua inocētia ſcōa ex dina iusticia ibi: Exurge dñe. tria ex psequntiuz neqtia ibi: Cōsūet neqtia pētoꝝ. Circa ꝓmū ōō allegat suā inocētiā impēdo sibi malū si i ipo sit ꝓtiū. o. k Dñe de⁹ me⁹ expōat sic ꝓ⁹. l Si feci istō. ō ꝓterito. ſ. ꝙ q̄sieriz moꝛtē saul' put sibi ab eo ⁊ ōrtractatoꝛib⁹ ipo nebat: vñ dixit ei ōō. j. Reg. xiij. q̄re audis verba hoīum loqntiū ōō q̄rit malū aduersū te ⁊c. m Si ē iniqtas ⁊c]. q̄rēs facē de furto qō mihi ponit vt dcm ē. n Si reddidi ⁊c]. h⁹ ē si pseqntib⁹ me reddidi malū ꝓ malo qō ꝑz ex hoc ꝙ saul pseqndo ōō bis cecidit i manu ei⁹ ita ꝙ potuit eū occidē: vt hī. j. reg. xxvj. ⁊ xxiij. ⁊ tū david ei pepcit. o Decidā. i. sine vtute: ita ꝙ nō possiz me ab eis aliq̄l ꝛdēdere. ⁊ ſz hāc lram ōō ipe cat sibi malū pene nisi fuēit inocēs a ꝓdcis. In hebreo aūt ⁊ i trāslatōe hiero. iuxta hebr. sic hēt: Si reddidi retribuētib⁹ mihi malū: et dimisi hostes meos vacuos. spoliando saulē ⁊ hoies suos bonis suis: imo hastā saul' ⁊ cyphū aq̄ q̄ accepat i tētorio saul' in certū signū ꝙ poterat eū occidē rstituit: vt hēt. j. reg. xxvj. ⁊ ſz ista lra q̄ viꝛ vī i fine h⁹ vī⁹: Si reddidi ⁊c. ōō nō ipecat sibi malū sed allegat inocētiā suā: ſz i ꝓncipio vī⁹ seqntis incipit hoc ōpcari. o. p Persequt ⁊c]. i. meipm nisi fuerī i nocēs a

j. reg. xxij. Dauid culpā suā recognoscēs dixit ad abiathar: ego sū reus oīm animarū ꝓtis tui: ⁊ cām h⁹ assignans dixit: sciebā. n. i. scire poterā ⁊ debebā i illa die ꝙ cū ibi esset doech idumeus ꝓcul dubio ānunciaret sauli: ⁊ ideo dauid fecē hūc psal. oratiōem dñm vt remitteret sibi dcm ignorātie peccatū: ita

est iustū inquātū ē ab eo ad quē ptinet saluare rectos
corde. Septi° q2 possz qs qrere: si de° ex iusticia salua
uerat dauid de mānu saulis ppt rectitudinē cordis sui
z saul p oppositū pdenauēat ex ei° malicia: quo tāto
tpe de° toleranit malicia ipi° saulis pmittē° afflictionē
dauid ab eo: Ad qd rndet q h°n ē ex iusticia dei nec
ipotētia: q2 de° ē iudex iust° z fort: sz h° ,puenit ex di
uina patiētia seu misericordia p quā nō statī punit: sz
dat tpus penitētie. vñ dic: Fort: z patiēs nūqd irascet
p singulos dies. i. nūqd statī punit cū aliqs offensam
cōmittit. q. d. nō: sz qnqz dissimulat pctā pp penitētiā
vt sapiētie. xj. ca. Octauo exhortat semet z alios seq
ces saul sic siba fili° botri: q ēt erat gemi z ex illa pte
conat° ē turbare regnū dauid: vt hī. ij. Reg. xvj. ca. vt
,uerterent ab ipugnatiōe ipsi° dauid: ne eis cōtingēt
sic ,tigerat ipsi saul i q de° exercuerat vindictā sue iu
sticie: vñ dic: Nisi ,uersi fuerit vos. s. ,sāguinei seu se
qces saul a psecutiōe mea. Gladiū suū vibrabit: arcū
suū tetēdit z. vsqz ibi Sagittas suas ardētib° effecit.
q oia acciderāt ipsi saul tpe sue mort: ex ordiatiōe di
uine iusticie, put i postilla lati° declarat. q. d. dauid su
pradcis aduersarijs: Cōuertimi ab ipugnatiōe mea
ne vobis ,tingat iusticia diuia coopāte ea q ,tigerūt
sauli pdecessori vestro. s. ea q i lra ,tinent: q dauid in
hoc psal. narrat nō ,phetādo de futuro, put: postil. di
cit: sz poti° narratiue ,minādo. Nono declarat causā
tāte vltiōis diuine circa saul: vt oñdat q malicia sau
lis ,pria fuit cā hui° vindicte diuie: nō aūt dauid, pcu
rāte: sz poti° iniusticiā ab ipo saul patiēte. vñ dicit: Ec
ce pturit iniusticiā z. s. ipe saul. z exponat totū sic in
postilla vsqz ibi Et in verticē ipi° iniqtas ei° descēdet.
Decto finaliť ,uertit se ad reddēdas gratias actōes.
deo excusās se ab ifamia pdcā sibi iposita. eo q pu
nitiōes saulis z suoz attribuēde sūt iusticie diuine vt
dictū ē: nō aūt ad culpā ipsi° dauid. vñ dicit: Confite
bor dño fm iusticiā eius z. Replica.

IN expositiōe psalmi qui icipit: Dñe de° me°
in te speraui. Burgen. notat postillatorem ex
trib°. Pri°. q: postil. dic q p nomē ethiopis
qd ponit i titulo h° psal. itelligit saul. Cōtra qd arguit
burgen. sic: Dauid fuit adeo humilis q nūq legit de
saul irreuerēt locut°: igit nō vocauit hic saul ethiopē
Hic rndeo p aliq dcā. Primū: Nō ē op° humilitatis
ō prauo bn loq: q2 iustū ē prauos mala ,memorare
Justicia aūt z humilitas sūt virtutes ,nexe: nō ē igitur
virtuti: sz cuiusdā crudelitatis op°: q de saul nō legit
irreuerēt locut°. Scōm dictū: Dauid honeste loquēs
de saul de prauato nō hūit respectū ad psonā priuatā
sz publicā: nec habuit respectū ad aliquā ei° virtutez
sz ad dei tolerantiā. Tertiū dictū: Dauid vl quicūqz
ali° dicēs veritatē nō loquit irreuerenť: q2 verū a quo
cunqz dr a spūsancto est: cui° instinct° z generalis z spe
cialis irreuerētia rōnabiliter dici nō pōt. Quartum
dictū: Nomē ethiopis de se nō est nomē irreuerentia
le: q2 est nomē famose gentis. Quintū dcm: Nomen
ethiopis pp aliquā verā similitudinē ad saul trāslatū
nō ē irreuerēt iale: q2 vere dcm ad lram: vl trāsūptiue
nō ē irreuerenť dictū. Ex quib° pz solutio argumenti
p burgen. facti q ad hoc. Et mirū ē de burgen. qui ex
ponit illū versū hui° psalmi: Cōsumet nequitia pctōz
de saul z suis ,plicib°: quo nō arguit ibi dauid os su
um ,irreuerenť ꝫ saul rela xasse: q2 maior irreuerētia ē
ipz dicere nequā z peccatorē q ethiopē: q2 illa ē irre
uerētia ad lram: ista p pulchrā trāsūptionē: neutra tn
ē vere irreuerētia: q2 vtrūqz verū iuxta itellectū tertij
dicti supra positi. Ad laudē. n. dei cōmemorare pctā
prauoz z penas correspondētes nō ē irreuerētiale: sic d
cere iudā mercatorē pessimū z. Scōo burgen. notat po
stillatorē hic: q2 dicit dauid peccasse p ignorātiā crassā i
nece sacerdotū quos occidit saul: de q .j. Reg. xxij. qd di
ctū dic burgen. irrōnabile ex eo. Prio q2 vt dic postil. i lo
co allegato excusat dauid a peccato i illo fcō. Secdo ex eo q
nō legit dauid de pctō illo penituisse. Rndeo h q burgen
falsū iponit postillatori: q2 i loco allegato postil. non excu
sat dauid a pctō. Et si in aliq alio loco ipsū videat excusa
re: hoc itelligendū est de tāto nō de toto: qsi nō peccaueri
in hoc fcō ex malicia: sz ignorātia crassa: vt hic dicit: de q
mā vide in correctiōe. ij. Reg. xv. Nec sequit si dauid nō le
gat penituisse de h° mōi pctō: q igit nō peccauit cū sit pe
catū venia dignū: q2 nō ex malicia fcm: imo videt peniter
tiā suā ō hoc pctō dauid descripsisse. j. Re. xxij. vbi dixit
ad abiathar: Ego sū reus oium aiaruz pris tui z. Tertio
burgen. notat hic postillatorē qsi iplicet exponēdo illū ver
sū: Dñe de° si feci istud z. decidā merito ab inimis meis i
anis. vbi dauid iprecat sibi ipsi malū nisi sit inocēs. sz fm
postil. dauid nō fuit inocens imo reus in nece sacerdotum
igit iprecat sibi malū vt videlz deūciat: a q tn malo se pe
tit hic liberari: z sic est iplicatio. Hic rndeo q dauid in h°
psal. habuit duplicē respectū: vnū ad pctm ignorātie quo
ad necē sacerdotū de qua sermo: tūnēs ne ppt h° mōi pe
catū pmitteret a deo psecutio ipius dauid. vñ se petit l be
rari: z sic ille versus pōt cōtinuari q dicat dauid: Dñe de°
si feci istō. videlz ex malicia: decidā ab inimicis meis ina
nis z. Sz tu scis q p ignorātiā: igit veniā merear: put pe
tiui in ,ncipio h° psal. o. Saluū me fac ex oibus. Alium
respectū hūit dauid ad peccatū infidelitatis: qō ei aduersa
rij ei° z adulatores saul iponebāt: suggerētes q dauid sē
per tenderet ad malū saul z regnū ipsi° conaret sibi vsur
pare: z ob illū respectū petit liberari a saulis iniusticia psecu
tōe: q2 nihil eoz fecit q ei sic iponebant: ideo dixit: Dom
ne de° si feci istud z. Et fm illū duplicē respectū multū cō
uenienť applicat titul° z mā h° psalmi. Psal. VIII.

DOmine dñs noster. huic psal. pponit talis titul°
in hebreo: Ad victoriā sup haguitit psal. dauid.
Ad cui° intellectū sciēdū q hec syllaba ha q ppo
nit huic vocabulo guitit ē articulare accusatiui casus i he
breo: sic in gallico dicim° lemestre: hec syllaba le ē articula
re accusatiui casus z notatiui: sz i latino nō ponit taľ articu
latio: q2 casus distinguunt z cognoscunt p variationē vo
cabuli in fine cū dr: magister mgri mgro mgrm nisi in voca
tiuo casu vbi dr aliqn o magister: ita q li o ē articulare vo
catiui casus: igit si supradict° titul° h° psalmi de hebreo po
nat in latino dz sic dici: Ad victoriā vel victori sup guitit
psalmus dauid. ita q hec ppositio sup sufficienť exprimit
accusatiuū casū i hoc vocabulo guitit qō ē nomē hebraī
cū equiuocū vt dicūt hebrei: q2 vno mō ē nomē cuiusdaz
,strumēti musici sic vocati hebraice: eo q ,mo fcm fuit in
geth ciuitate philistinoz. z sic exponit ra. sa. predictum ti
tul. dauid ē iste supple sup guitit. i. aptus decantari i tali
,strumēto musico: eo q diuersi cātus diuersis instrumētis
appropriāt. Ad victoriā siue victori. i. i qdā conatu leui
tarū qrū vn° chor° conabat i cātando superare alteruz: sicut
plen° fuit dictū supra in ti. psal. qrti. Alij vo hebrei antiq
dicūt q guitit h accipit in alia significatōe: videlicet, put si
gnificat torcular dicētes q p h° itelligit edom siue esau qui
dr torcular: Esa. lxiij. vbi dr: Quis ē iste q venit de edom
tictis vestib° de bosra: Et sequit: Quare rubrū ē idumētu
tuū z vestimēta tua sic calcātiū i torculari: Et rndet: Tor
cular calcaui sol°. Dicūt. n. q hec scriptura loqt de messia
i cui° aduētu expectāt regnū romanū p regnuz edom de
gnatū calcādū z subjciēdū iudeis p regē messiā: sic torcu
lar calcat. Et itelligūt regnū romanum ,put aliqn cōtinui

In psalmo. vij. Domine de⁹ in te speraui. Additio. Titul⁹ illi⁹ psalmi nō bñ exponit i postilla nec p ꝓns recte assignat principal mā ei⁹. Ad qō sciendū q̄ lz hoc nomē chusi appellatiue h̄ sumat ꝑ put significat ethiopē fm trāslatōnē hiero. ⁊ etiā ethiops i hoc loco ītel ligat ꝑ aliquo hoie denigrato i fama ⁊ moꝛib⁹: nō tn dz in elligi de saul. Nā manifestū ē q̄ tāta fuit humilitas dauid q̄ nūq̄ legit vocasse saul nisi hoie ꝑ ꝓ vel hoie regio: vel christum dñi tā i absentia q̄ i pñtia: nō solū i vita vt pz i q̄ plurimis locis p̄mi regū: sz ēt post mortē sepe vocauit eū christū dñi: vt pz in. ij. reg. j. ca. Silr i ceteris titul⁹ psalmo rū i qb⁹ fit mētio de saul sp vocat cū hoie ꝓꝓio sine aliqua gnominiosa appellatiōe: vt pz i psalmo q̄ incipit: Diligam te dñe. ⁊ in psalmo: Miserere mei de⁹ miserē mei. ⁊ i psal mo: Eripe me de īmicis meis de⁹ me⁹. ⁊ i alijs: vt. j. suis lo cis patebit. In q̄ꝛ ꝓꝓijs titul⁹ fit expꝛssa mētio de saul sub p po hoie sine tali cognoiatōe. Postillator ēt dixit j. psalmo xvj. supra illud vbū: Ut nō loquat os meū opa hoīum. q̄ dauid nō relaxauit os suū irreuerenꝫ de saul loquēdo sz magꝫ reuerenꝫ. Nō ꝑ videt rōnabiliꝛ dcm̄ q̄ h̄ singlariꝫ no minasset eū sic vituperose. Preterea dicē q̄ dauid fuit cul pabiliꝛ p ignoꝛātiā crassā i moꝛte sacerdotū non vi rōnabi le. Tū qz ipsemet postillator excusat dauid ab h⁹mōi pctō vt. j. reg. xxij. Tū qz nullo mō dauid nec aliq̄s ali⁹ bōe mē is debuisset pſumere q̄ saul tātā crudelitatē exercuisset i sacerdotes q̄ penit⁹ īgrabat īimitias itrisec⁹: q̄ erāt int saul ⁊ dauid: ⁊ cū hoc sciebāt illa eē vā q̄ achimelech dixit sau l. s. Quis i oīb⁹ seruis tuis sic dauid fidel⁹ ⁊ gener regis ⁊ iosua i domo tua ⁊c. put i pdcō ca. Tū qz nō legit i libꝛ ḡū nec paral⁹. q̄ dauid petiuisset veniaz ab hoc pctō sic cōsuerit petē ab alijs p ipsū ꝓmissis. Nec aliquis ꝓpha ex pte dei legit ipsū arguē de hoc pctō sic de alijs. Nec etiaz hoc psal. fecit mētionē de petēdo h⁹ i veniā. Oō aūt alle gat postillator. d. q̄ dauid cōgnit culpā suā dicēs ad abia thar: Ego sū re⁹ aiarū oīuz pꝛis tui ⁊c. nō valet. tū qz dicit reg. i ca. ad ei⁹ dī. v. q̄ bonaꝛ mentiū ē ibi timē culpā vbi culpa mīme repꝛit. Tū qz talia verba dauid itelligi debent dca cē ad ꝓsolationē ⁊ maioꝛē securitatem abiathar: vt fir mꝛ dauid credēt cē sibi magꝫ obligatū. Preterea posito q̄ dauid cēt culpabiliꝛ i occisiōe sacerdotū: ⁊ q̄ circa hoc mā psalmi vsaret tn̄ ſra nō vi recte appꝛopari isti casui. Dicit n. dauid i ꝓma allegatiōe quā ꝑ sua libatiōe facē i h⁹ psal. dñe de⁹ me⁹ si feci istō si ē iniq̄tas i manib⁹ meis ⁊c. Sz cō tat q̄ fm postillatorē ipse dauid nō erat inocēs i hoc pec cato sz poti⁹ culpabiliꝛ. quō ḡ ipꝛecabat maledictionē si cēt culpabiliꝛ dicēs: pseq̄t⁹ inimic⁹ aiaz meā ⁊c. Ex qb⁹ vbis ma nifeste appet q̄ ipse erat inimic⁹ ab hoc q̄ sibi ab aduersa rio i hoc loco ꝓponebat qō nō pōt ꝓuenire pdcō casui ꝑ put ponit a postillatore. Et iō circa titulū h⁹ psal. sequē⁹ trāsla tionē hiero. tāq̄ verā: aliē vī dicēdū. s. q̄ ethiops iste ē se nei fili⁹ gemi ⁊ de cognatiōe saul: q̄ fugiēte dauid ab abſa on egressus ē ad maledicēdū dauid ⁊ mittēdū lapides ꝓ tū dicēs: Egredē vir sāguinū ⁊ vir belial: r̄ddidit tibi dñs oīuersū sāguinē dom⁹ saul: qm̄ iuasisti regnū ꝑ eo: vt hz j. Reg. xvj. c. vñ pz q̄ semei ille volebat ꝓponere dauid q̄ uisset culpabiliꝛ i sāguie saul: eo q̄ successisz sibi i regnū: ex dauid sē tit se valde afflictū. Vñ circūstātib⁹ dicebat: Si oꝛte respiciat dñs afflictionē meā: put i eodē ca. Et ne tā a sua iuria neqss̄ima ipunita remanēt dauid pcepit salo moni tpe moꝛti sue vt iterficēt semei: vt hz. ij. reg. ij. c. vbi ic dī: Hēs q̄z apō te semei filiū gemi q̄ maledixit mihi ma lictiōe pessima qn̄ ibā ad castra ⁊c. Et seq̄t: Deduceseq̄ ca nos ei⁹ cū sāguie ad ifernū. Huic igit hist oꝛie ꝓpie redu cit sēsus hr̄ak tituli h⁹ psal. s. sic: Pro īgrātia dauid. h⁹ ē pro culpa q̄ ꝓponebat dauid de moꝛte saul cui⁹ culpe nll⁹ mō erat sibi pscī⁹: ⁊ sic eā penit⁹ īgrabat eo mō q̄ itelligit illō psal. xxxiij. q̄ īgrabā introgabāt me. qō expōitur ad hr̄am: ꝓponebāt ꝓ me mala q̄ꝛ nō eraz mihi pscī⁹: vt postillatoꝛ exponit ibidē. j. ⁊ seq̄t i titulo: quaz cecinit dño offerē sibi inocētiā suā: vt p h⁹ de⁹ ꝓuertēt maledi ctionē semei i bñdictōnē: vt. ij. reg. c. allegato. Forte re spiciet dñs afflictōez meā ⁊ r̄ddet mihi bonū ꝑ male dictōe hac hodierna. Et seq̄t i titulo sup vba ethiopis .i. semei q̄ sic erat denigrat⁹ i vita vt nō eēt dign⁹ noie ꝓpio vocari. vñ abisai i pdcō ca. canē vocabat eū di cēs: q̄re maledicit canis iste dño meo regi ⁊c. vñ nōn dī i titl⁹ sr̄ vba ethiopis ñ sup fcā. nā lz pdcūs semei mittebat lapides ꝓ dō ⁊ ꝓ fuos ei⁹: ⁊ spgebat trā ad uersus eū i magnā ꝓtūeliā: vt hz. ij. re. c. supradcō da uid tāq̄ magnaim⁹ tn̄ nō curabat de fcis suis sz poti⁹ de iſāta quā sibi pessime iponebat: ⁊ iō sup vba ethi opis cecinit dño. Et sic mā ꝓncipaliꝛ h⁹ ps. supradcā v⁹ illi⁹ ethiopis. s. semei fūdat: lz cū ea ꝺ alijs ad eā q̄dā mō ptinēt⁹ tractet. Circa quā māz decē fac. Pmō. n. dauid petit suā libationē tā ab absalō a q̄ ptūc fugie bat ꝓ ēt a semei ⁊ a ꝑsāguitate saul⁹ quā ēt ptūc rōna biliꝛ timebat ex subito icursu ipi⁹ semei. vñ dic̄: Salu uz me fac ex oīb⁹ psequētib⁹ me. sub sīg vlī: vt ꝓpben dat pſecutores ex pte absalon ⁊ ex pte saul. Et qz iste due irruerēt sup dauid subito ⁊ q̄si ex ipꝛouiso: iccir co dicebat: Neq̄n rapiat vt leo aiaz meā ⁊c. q. d. isti p sequētes insidiose ⁊ repēte vt leo me rape sine spe re dēptōis trēdūt. Scōo allegāt⁹ suā inocētiā de cꝛpa ꝓ dcā sibi malicioſe iposita dicēs: Dñe de⁹ meus si feci istō. qō mihi ipōit iste ethiop. s. q̄ pcurasse mortē sau lis. si ē iq̄tas i mānib⁹ meis. vt pret illa mihi ipolita ali q̄n malū ei⁹ pcurasse. Si r̄ddidi retribuētib⁹ mihi ma la decidā merito ab īimic⁹ meis ianis. totū istō expo nat sic i postilla vsq̄ ibi i puluerē deducat. Tertio pe tit vidictā ex diuia iusticia. d. Exurge dñe i ira tua ⁊c. Quarto qz ethiops ille. s. semei volebat ꝓtēdē q̄ da uid iuasisz regnū q̄si tyrānice vl itrusiue dicē q̄n iua sisti regnū ꝑ eo: vt. s. allegatū ē iccirco petit stabilitatē ḡni sui qō legitie hūerat. tū ex istitutōe dīna p samue lē. vñ dic̄: Exurge dñe i ꝓcepto qō mādasti. h⁹ ē i ꝓfir matōe ḡni mei qō exꝓcepto tuo hūi. tū qz ḡnū hūit ēt ex electiōe seu ꝓstitutōe hūana ꝓforma⁹ se dine isti tutōi. vñ dic̄: ⁊ synagoga pplox circūdabit te. qz ppli ꝓgregati. s. i eb⁹ō ⁊ i hier⁹m sequē⁹ mādatū dī ipm da uid r̄cepūt i regē: vt i. ij. reg. v. c. Quito petit q̄ h⁹mōi iusticia ꝓ aduersarios suos notabili⁹ fieret pp hāc ifa miā sibi malicioſe iposita. vñ dī: Et pp hāc i altū regre dē. i. pp hāc maledictōnē mihi malicioſe i tpe mee pse cutōis iposita i altū regredē h⁹ ē alti⁹ oīdē⁹ potētiā iu sticie tue iudcā⁹ pplos aduersatiū. vñ dic̄: Dns iudicat pplos. ⁊ libando ipm dō iustū ⁊ inocētē. vñ dic̄: Judi ca me dñe fm iusticiā meā ⁊ fm inocētiā meā sup me. vbi iusticiā allegat q̄tū ad vex ius qō hēbat i reg̃ vt dī ctū ē. inocētia vo q̄tū ad ei⁹ imūitatē a pctō pdcō sibi falsē iposito. 6⁹ qz dauid p⁹ moꝛtē saul ⁊ sibi ꝑ maioꝛi pte adherētiū crederat se iā eē libatū ab illa pſecutōe: ⁊ mō videbat ex ea pte adhuc insurgē ꝓ eū tribulatōes ꝓtumelias: iccirco petebat a dō q̄ illa pſecutio neqss̄i ma iā ex toto ītmiaret. vñ dicebat: Cōsūmet. i. ītmiet seu finiat: neq̄tia pctoꝝ. i. saul ⁊ suoꝝ satellitū q̄ sic an tea māu armata eū q̄rebāt occidē: sic ⁊ mō iuria⁹ seu blasphemā⁹ ipm pseq̄bant: q̄ neq̄tia sic ītminata de⁹ q̄ scrutās corda fnes diriget iustū. s. ipm dō: vñ ⁊ dic̄: Et diriges iustū scrutās cōda ⁊ fnes de⁹. q̄ qdē directō sibi dēbat ex dīna iusticia pp rectitudinē cordis quā hēbat circa pdcā. vñ sōdit: Justū adiutōiū meū a dño q̄ saluos facit cōs corde. i. adiutōiū meū qō peto a dño

q̄ diuia,puidētia ñ se extēdit ad ista iferiora:sz tñ ad supiora:i q̄z psona dī iob.xxij. Circa cardies celi p-ābulat nec ñra ꝓsiderat. v Dñe dñs nr̄ ꝛc. Dic i fine p̄s.resumit dauid ꝑmū vsū sic i cātilenis fieri solet: q̄ i fine reiterat p̄n.q̄ tū:ꝛ ió exponat sic p̄us. Moliter aūt possz exponi p̄s iste q̄ ē ō xp̄o capite:vt visū ē de quolibz fideli:q̄ ē mēbrum xp̄i:q̄ p vtutē hūilitat̄ ꝛ patiētie p diuinā vtutē sublimat̄ ad coronam glie:ad quā ꝛ nos pducat. In psal.viij.

Dñe dñs nr̄:q̄z admirabile ē nomē tuū i vniuersa terra

Dñe dñs nr̄. Hic psal.satis añ expo- Additio.
ni- in postilla excepti paucis: i q̄b⁹ vī aliq̄ vlteri⁹ addendū. ꝑmū ē:q̄ cū dicit: Admirabile ē nomē tuū in vniuersa tra.inuit nobis q̄ nomen xp̄i de quo agit nō i iudea tñ erat publicādū admirabile sic nomē dei tpe ve.te. de quo i p̄s. Not⁹ i iudea ō us:ꝛ isr̄l magnū nomē ei⁹.sz ēt i vniuersa tra: q̄ factū fuit p apl̄os q̄b⁹ iniūctū fuit actuū j.ca. Eritis mihi testes in iudea ꝛ samaria:vsq̄z ad extremū tre: q̄ ꝛ fecerūt:q̄ i oēm trā exiuit sonus eo⁹. Secūdū ē q̄ cū dicit: Eleuata ē magnificētia ꝛc.itelligit̄ magnificētia ꝑpe de hūanitate xp̄i.nā fm pbm in.iij. ethico.pti net ad magnificū ꝓpare puenientē bitatiōez. Cōstat aūt ꝑ dī ad co loc.ij.c. q̄ i christo hītat oīs plenitudo diuinitatis.ꝛ h⁹ē q̄ dic glo.i hoc loco: Magnificētia tua.i.fili⁹ tu⁹ de⁹ hō. Eleuata ē de trena hūilitate Sup celos.ꝛ sic magnificētia dei i h⁹ loco ē ipse xp̄s Tertiū ē q̄ cū dī: Ex ore infantiū ꝛ lactentiū pfecisti laudē.sz i hoc q̄ dicit: Ex ore infātiū intelligant pueri i tē plo:vt ipse allegat Mat.xxj.tū hoc q̄ dic lactentiū. ñ ꝑpe applicat ipsis pueris:q̄ ia trāslatū ederat etatē lactentiū vt de se p̄z:sz hz itelligi ō simplicib⁹ fidē catholicā tpe apl̄oꝝ recipiētib⁹:ō q̄b⁹ j.pe.ij. Quasi mō geniti infātes lac ꝓcupiscite.ꝛ.j.coꝛ iij. Lac potū dedi vob: nō escā. Ūñ sic i pueris seu infātib⁹ laus dei vī ꝓcessisse a spūsco ligua eoꝝ mouēte:put dī i postilla sic i lactētib⁹ q̄ hz vsū rōnis hūtes:nō tñ alta doctrinā pp simplicitatē suā capere posset.laus dei seu pfessio fidei vī ꝓcedē a spūsco mētes coꝝ illūinate:ꝛ sic ex ore vtroꝝz laus pficit i corde.s.ꝛ i ore:q̄z corde credit ad iusticiā or aūt pfessio fit ad salutē.ad Ro.x.ca. Quartū ē q̄ cū dic: Celos tuos opa digitoꝝ tuoꝝ.itelligendo ē de ēpyreo:q̄ ē celū spūale:ꝛ ió dī: Opa digitoꝝ tuo rū:q̄ denotat opis subtilitatē.celi aūt sidera:q̄ corpozei sūt nō dicūt opa digitoꝝ sz potiꝰ opa manuz iuxta illō: Opa manuū tuarū sūt celi. Quitū q̄rendo ē cū psal.dic: Lunā ꝛ stellas q̄ tu fundasti.cur ꝓtemisit facē mētionē de sole:q̄ maxie ꝑncipalioꝛ ē int̄ sidera vñ ꝛi scriptur sacris sp eis ꝓferf:ꝛ de eo fit ꝑncipal⁹ mētio:vt i p̄s.solē i ptātem dieī:ꝛ lunā ꝛ stellas i prā tē noctis:ꝛ sic de mltis alijs. Ad q̄ dicendō q̄ i hoc loco psal.loq̄t de celo ēpyreo:vt dcm ē:i quo p lunā de signat vniuersal⁹ eccl̄ia: put i glo.ꝛ sic p stellas debēt itelligi singule btōꝝ psone tā ageliceq̄ hūane:sz quā ꝓsiderationē xp̄s designari oz p solē:q̄ ē ver⁹ sol iusticie:iuxta illō malachie vl.c. Oriet vob t mētib⁹ nomē meū sol iusticie ꝛc.q̄ q̄dē sol ē magnificētia dei sup celos:vt dī i p⁹ vsu h⁹ p̄s.iccirco de sole nō facē cū luna ꝛ stellis mētionē:q̄ tñ in celo empyreo sūt nō supra celos sic sol:q̄ ē magnificētia dei:vñ ꝛ rōnabiliꝰ admirat vides excellētiā h⁹ mōi lune ꝛ stellarū. Quid ē hō q̄ memoꝛ es ei⁹? Sextū aduertēdū ē q̄ h̄ psal.notabiliꝰ ꝛ ꝑpe coꝛrespōdet auctī apl̄i ad phil.ij.p postillatoꝛē allegate.s. Propt̄ qō ꝛ de⁹ exaltauit illū ꝛc.ꝑmo q̄ sicut ibi hz q̄ p meritū hūilitatis passionis christi ei⁹ hūanitas fuit exaltata intñ q̄ dedit ei nomē qō ē sup oē nomē ꝛc.pari forma psal.cuz ꝑmisit i ti. Victoꝛi sup toꝛcularib⁹ qō passionē denotat subdit: Quā admirabile ē nomē tuū ꝛc. huic ēt qō dicit apl̄s: Propt̄ qō ꝛ de⁹ exaltauit illū.coꝛrespōdet psalmista dicēs: Exaltata est magnificētia tua ꝛc. Silr huic qō dicit apl̄s: Dedit illi nomē qō ē sup oē nomē coꝛrespōdet psal.dicēs: Quā admirabile ē nomē tuū. huic ēt qō dicit apl̄s: In nōie iesu oīe genu flectat celestiuz: coꝛrespōdet psal.dicēs: Oues ꝛ boues ꝛc. huic aūt qō dicit: Inferno⁹.coꝛrespōdet psal. dicēs: Pisces maris q̄ p ābulāt semitas mar⁹.lz.n.ꝛa sit ifimū elemētū tñ sz modu loquēdi sacre scripture maria dicunt ee subt trā:eo q̄ flumina fluūt cōit vsus mare.vñ legit: Quia ipe sup maria fūdauit eā. huic aūt qō dic apl̄s: Et ois lingua ꝓfiteat ꝛc. coꝛrespōdet psal.dicēs: Ex ore infātiū ꝛ lactentiū ꝛc.i q̄ cō phēdit oēz linguā.s.coꝛporalē ꝛ mētalē mō supradcō. Septimū psalmista i vlt⁹ vsu relumit ꝑmū vsuz:ꝑtermittēdo tñ id qō dixerat: Eleuata ē sup me magnificētia.ꝛ sic pōt itelligi nomē dei i hoc vlt⁹ vsu supti de diuinitate tm̄ ,put in glo.ad phil.ij.nā nomē diuinitat̄ cepit cognosci in vniuersa tra p exaltationē christi:sic i ifirmitate passionis dī esse exinanita. In eodē psal.viij.vbi dī in postilla hec syllaba ha q̄ ꝑponit̄ huic vocabulo guttr.

Hec syllaba ha iuxta verā ꝛ cōem Additio.
habraice lingue grāmaticā nec ē articulare accusatiui nec alicui⁹ alteri⁹ casus: q̄ idifferēt ꝑponit̄ cuilibet casui.q̄ sic pz.nā vbi hēm⁹ gen̄.j. Terra aut erat ianis ꝛ vacua.i q̄ loco tre ē mānifeste notati casus:ibi ꝑponit̄ hec syllaba ha:vt ibidē pz.silr i eodē ca.vbi dī. Congregatiōes q̄z aq̄rū appellauit maria.i q̄ loco li aquarū ēt grī casus:ibi ēt ꝑponit huic dictōi aq̄rum hec syllaba ha. silr gen̄.ij.c.vbi trāslatio nra hz: Precepitq̄z ei dicēs.i hebraico hz: Precepitq̄z hoi dicēs.q̄ idē ē i sntia cū ibidē de homine loquit:in q̄ loco huic dictōi hōi q̄ ē mānifeste datiui casus ꝑponit hec syllaba ha.silr gen̄.j.vbi dī: Diuidituq̄z aq̄s q̄ erat sub firmamēto.huic dictōi aq̄s q̄ ē mānifeste accusati casus ꝑponit hec syllaba ha:vt ibidē pz.silr Deus. xxxij.vbi dī: Audite celi q̄ loq̄r.i q̄ loco li celi ē vocati casus:vt ē manifestū eidez ꝑponit hec syllaba ha.silr gen̄.ij. vbi dī: Cōpleuitq̄z de⁹ die septi⁹.vbi li septio est mānifeste ablati casus:ꝑponit ei hec syllaba ha:ꝛ sic in alijs q̄ plurimis ꝛ inūerabilib⁹ locis. Ex q̄b⁹ pz q̄ hec syllaba ha nō ē i hebreo articulare accusati nec alicui⁹ alteri⁹ cāus:vt dcz est:vñ appet q̄ h⁹būt postillatoꝛ ab aliq̄ min⁹ sufficienter docto in grāmatica hebraice lingue. Sz videdū ē q̄d significet hec syllaba ha in hebraica ligua:cū alicui dictōi ꝑponat. Ad q̄ sciēdū q̄ cū noia cōia seu appellatiua i ꝓpositionib⁹ ꝑponūt sine signo vniuersali itelliguntidifferēt nr̄ ꝑ q̄cūq̄z vno q̄ illo noie posset appellari:vt cū dī:mgr̄ venit itelligit idifferēt de q̄cūq̄z q̄ mgr̄ dī:ꝛ ad vificādū talē,ꝓpositionē sufficit q̄ vn⁹ mgr̄ vēit q̄cūq̄z sit ille.sz ꝓtingit sepe q̄ int̄ multos mgr̄os q̄ pueniūt i aliq̄ societate seu collegio sūt alīq̄s mgr̄ notioꝛ:vtputa de q̄ frequēti⁹ fit ꝑmotali societate vel collegio q̄ de ceteris mgr̄is pp aliquā ꝓeminentiā officij:vl alicui⁹ singularitatis ad mgr̄m ptinētis.i q̄ casu in hebraica lingua cū dī:mgr̄ vēit sine additiōe: itelligit de q̄cūq̄z idifferent sic in lingua latina fit cōit:sz cū additur in hebreo hec syllaba ha huic dictōi mgr̄:tūc nō verificat nisi de illo mgro notioꝛi mō ꝑdcō vt dcm ē:ita q̄ exūtibus mltis mgr̄is i eodē collegio quoꝝ vn⁹ ēet notioꝛ rōne ꝓdcā falsū ēet dicē:mgr̄ venit cū additiōe h⁹ syllabe ha:nisi ille mgr̄ q̄ singularit⁹ mō ꝓedcō determiat vēisse:ꝛ ide ē q̄dā regula grāmatical⁹ in ligua hebraica q̄ nūq̄ nomi ꝓpositio additio illi⁹ syllabe ha:sz etiā ꝑticipia noia varient p casus

sub se oia regna tre q̄ expectāt sibi subīciēda p regē messi am ⁊ maxime populū catholicū romane ecclie subiectuz. Et sic exponūt titulū p̄dcm̄: Victori super torcular. i. regi messie deuicturo edom p̄dcō mō. Psal. dauid. i. dicat ad laudē ei⁹ ps fact⁹ ab ipo dauid cū dr: Dñe dns nr. ⁊c. Jgit ps q fm hebr. antiqs iste ps est de victoria fcā p xpm qđ verū ē: qz h⁹ expsse saluator dicit matth. xxj. allegans aliqđ dcm̄ i hoc ps. scriptū de ipso q cuz pueri im tēplo ad ei⁹ laudez clamarent: Osanna filio dauid: principes sacerdotuz indignati dixerunt ei audis quid isti dicunt q. d. nō debēs sustinē talē falsum applausuz ⁊ rndit eis: Nunquid nō legisti qz ex ore infātiū ⁊ lactentiū pfecisti laudē. i. vos q legitis scripturas debētis itelligē q h⁹ scriptū ē de me. Hoc ēt pz p aplm i epla ad hebr. ij. vbi magnā ptē h⁹ ps. iduxit tāq̄ dictā ò xpo: ⁊ p ons totū ps. d. sic: Quid ē hō q memor es ei⁹ ⁊c. vsqz: ibi Oia sbiecisti sub pedib⁹ ei⁹. Et postea subdit exponēdo de xpo. d. Eū aūt qui modico q̄ angeli minoratus est videam⁹ iesuz p passionē mortis glia ⁊ honore coronatū. Nec pōt dici q iste expositōes fuerit mystice: fz sūt lrales: qz xps loqbat le gisperitis: ⁊ Apls hebreis q̄ nō attēdebāt nisi ad sensū lrā lē: ppt̄ qđ hebrei antiq bñ dixerūt dicēdo q iste ps. est de xpo itelligend⁹ ad lram: ⁊ q romanū iperiū erat ei subīciē dū: sicut videm⁹ ipletū in capite a cōstantino tpe: alie etiam ptes orbis xpo subīciēt añ finē mūdi: vt ē ꝓphetatū p da nielē. vij. ois ppl⁹ tribus ⁊ lingue seruient ei. sed istud qđ iudei expectāt. i. futurū messiā est falsū. Accipiēdo igitur il lud qđ ē veritatis fa sitatē dimittēdo pōt exponi titul⁹ he braicus supza posit⁹: ⁊ titul⁹ hiero. in trāslatione iuxta he braicū: qui est oio silis nisi q ponit plurale ꝓ singulari. d. sic: Victori ꝓ torcularib⁹ ps. dauid. i. regi xpo victori. Pro torcularib⁹. i. p meritis suaz passionū: q̄ torcularia dicūt si accipiant ptes passiōis: siue torcular: si accipiat tota pas sio simul: eo q sanguis ei⁹ ibi fuit exp̄ssus: sic sanguis vue in torcularib⁹: seu torculari: ⁊ h⁹ spinee corone ipositiōe flagellatiōe: ⁊ pedū ⁊ manuū ꝓfixione: ⁊ lateris trāsfixiōe p que habuit plenā victoriā ⁊ glorie coronā ⁊ exaltatōez sup oia creata. Psal. dauid. i. iste ps. factus est a dauid ad ei⁹ gloriā ⁊ honorē. Ad diuisionē igit huius ps. fm sniam ti tuli p̄dcām ꝓsiderandū q̄ lz triumphus xpi fuerit merito ri⁹ rone hūanitat⁹ patietis rōe cui⁹ ē sup oia exaltat⁹: fz q dic apls phil. ij. Humiliauit semꝫ scīs obediēs vsqz ad mor tē: morte aūt crucis: ppt̄ qđ ⁊ de⁹ exaltauit illū ⁊ donauit il li nomē qđ ē sup oē nomē. tm̄ fuit effectiue virtute diuinita tis: vt pz aucte apl̄o iducta: ⁊ iō psal. dauid ꝓfitet i xpo ptā tē diuinit⁹. ⁊ scdo ꝓditionē hūanitat⁹: ibi Quid ē hō. Circa ꝑmū dicit: a Dñe. oium p gnālem gubernationem. b Dñs nr. p spālē cultū ⁊ fidē: ⁊ qz ex semie dauid assum psit cārē. c Quā admirabile. i. valđ admirabile. d Est nomē ⁊c. ppt̄ qđ dicit apls p⁹ vba p̄missa: Exaltauit illū ⁊ dedit illi nomē qđ ē sup oē nomē. Illa aūt q̄ superexcellētia sī icōphēsibilia sī a nob: ⁊ p ons sī admirabilia. e Qm̄ eleuata ⁊c. i. ipe xps q rōe deitat⁹ dr dei sapia ⁊ vt⁹ fz q dic apls. i. ad cor. i. Predicam⁹ xpz dei vtutē ⁊ dei sapiaz.

Victori pro torcularib⁹ psal. dauid. VIII.

Domiē dōmin⁹ nr̄: q̄z admirabile ē nōmen tuū i vniuersa tra. Qm̄ eleuata ē magnificentia tua sup celos. Ex ore infantiū et lactentiū perfeciſti laudem ꝓpt̄er inimicos tuos: ut de struas inimicū ⁊ vltorem. Quoniam videbo celos tuos opera digitorū tuorū lunā ⁊ stellas q̄ tu fundasti. Quid est hō q memor es ei⁹: aūt filius hois qm̄ visitas eum Minuisti eū paulomin⁹ ab āgelis: gla ⁊ honore corona sti eū Let cōstituisti eū sup opa manuū tuarum. Oia subiecisti sub pedibus ei⁹: oues ⁊ boues vniuersas: ī super ⁊ pecora cāpi. Aues celi ⁊ pisces maris: q ꝑ ambulant semitas maris.

Jn isti aūt duob⁹ ꝓsistit magnificētia: eo q ꝑ ista duo fiūt magna fcā circa q̄ ppzie ē magnificētia: vt hz. iij. etbi. ⁊ nomē magnificētie h⁹ oñdit. f Sup celos. i. sup oēz creaturā celestē et āgelicā: sic dic apls hebre. i. tanto melioz āgelis effect⁹ q̄to differēti⁹ p illis nomē hereditat⁹ nit ⁊c.

g Ex ore infantiū ⁊c. Diuinitas aūt xpi fuit ꝓfessa ab angelis cōfessiōe laudis ab hora natiuitatis ꝑut habet luc. ij. Et subito fcā ē cū angelo multitudo milītie celestis exercit⁹ laudātiū d̄um ⁊c. Sed laus ista fuit perfcā qm̄ pueri in tēplo cla mabāt ꝓfitentes diuinitatē christi dicētes: Osanna idest obsecro sal ua i excelsis. Sa lutē enī celestē nullus dat nisi de⁹ fm q dr in ps. graz ⁊ gl̄am dabit dns. Pueri aūt isti nō erāt hoies lrati q ex scia legi ⁊ ꝓphaz posset cogscē diuinitatē xpi ⁊ sic ꝓfiteri: pp qđ ista laus videt ꝓcessisse a spūscō liguas eoz mouēte: sic locutio as ne balaaz nō fuit ab ea nisi passiue tm̄: fz effectiue fuit ab āgelo linguā ei⁹ mouēte ⁊ sic ista laus pucroz vī pfectior fuisse q̄ āgeloz q̄tū ad h⁹ q efficiebat h⁹ mō ūmediate a spūscō: qui pcellit oēs āgelos i infinitū. h Propt̄ inimicos. pfitādos qz p ista laudē ⁊ scripture itei ptationē a xpo fcām ꝑn cipes sacerdotū xpo ūmicātes fuerūt ꝓfusi. i Ut de struas ⁊c. i. ppl̄z iudaicū xpz psequēte q fuit ei⁹ ūmi cus: ⁊ ēt vltor inquātū sub titulo vltionis iniuric legi mosaice eū pseqbant iponētes sibi trāsgressionē legi i violatōe sabbati ⁊ qbusdā alīs: ⁊ iste ppl⁹ vltor ⁊ imi mic⁹ pp h⁹ postea fuit destruct⁹ p romanos xpo eos ad h⁹ icitate ex ordie sue iusticie. k Qm̄ videbo. hic ꝓr̄ dauid exp̄mit i xpo cōditionē hūanitatis q̄tū ad hūiliatōez ei⁹ ⁊ exaltatōz dicēs: k Qm̄ videbo ⁊c. i. celū sidereū in q̄ sūt stelle: ⁊ empyreū i q̄ sūt angeli eminētiā eoz ꝓsiderādo respcū nature hūane i se cōsi derate: ió sbdit: l Quid ē hō. i. nā hūana respcū an gelice: q̄si dicēt modicū qđ: ⁊ tm̄: m Memor es ei⁹ eā a petō liberādo. vī. n. de⁹ quodāmō oblitus fuisse hūane nature q̄ diu dimisit ea sub malo culpe ⁊ pene: ⁊ recordat⁹ ipsi⁹ qm̄ vēit libare eā: sic petebat dauid: ve ni ad libādū nos ⁊c. h⁹ aūt nāe āgelice ñ fcē cui⁹ pcm̄ ñ remediauit. n Aut filius hois. i. filius vgis: qz hō ē gene ri cōis. q. d. nā hūana xpi i se ꝓsideata mior ē āgeli ca: ⁊ tm̄: o Visitas eū. assumēdo illā nāz i suppositō vbi vt sic cēt vn⁹ filius vgis ⁊ dr: h⁹ āt ñ fcē de⁹ nāe āgeli ce: qz nusq̄ āgelos ap̄hēdit: fz semē abrae: vt dr he br. ij. p Minuisti ⁊c. Jī sua passiōe: qz āgeli ñ sī h⁹ mō passibiles. passiōe corpali. q Gla ⁊c. qz p meritū sue passiōis rsurrexit ⁊ ascēdit i celū ⁊ coronat⁹ sup ā glos sedz ad dextrā dei ꝑis fz q dr mar. vl. Et dns qdē ies⁹ p̄ q̄ locut⁹ ē eis assūpt⁹ ē i celū ⁊ sedz a dxtra dei. r Et ꝓstituisti ⁊c. pp qđ dns p⁹ i surrectiōez suā mar. vl. dixit: Data ē mihi ois ptās i celo ⁊ i tra. ⁊ iō sbdit: s Oia sbiecisti ⁊c. qz ēt agli suę mi sī hoi xpo sbiecti. t Quesī ⁊c. Justō addit ad rmouēdū ērorē illoz q̄ dixer⁹

xpi sublimitas: cui⁹ i p⁹ aduētu oīsa ē būilitas. f In ꝓuertēdo. Hic ꝓnter dauid exp̄nit māz sui cāt⁹: q̄ est duplex iudiciū pdēz: z p⁹ exp̄mit iudiciū discretōis: z 2⁹ iudiciū discussiōis: ibi Cōuertā. cē. p⁹ dic: f In ꝓuertē⁹ cē.l.q.d. pp h⁹ letabor z exltabo i te: q2 ūmic⁹ me⁹. s. diabol⁹ q̄ icitauit dauid ad nūandū pplm: vt hz.ḡ.re. xxiij. z. s. Paralyp. xxj. z et ínimic⁹ būani generi: i cui⁹ ꝑsona loq̄bat dauid: z ñ solū i sua pte ꝙuēcet. g Retrorsū. q2 a tpe p̄dicationis xpi z z apl̄oz frequent demones fuerūt expulsi z fugati: vt pz i euangelio Jo. xij. nūc iudicium ē mūdi: nūc pnceps mūdi ei̯ciet foras. z i actib⁹ apl̄oz i plib⁹ locis. h Infirmabunt. q2 ptās demonū fuit debilitata ne posset tātū nocē hoib⁹ q̄ntū añ: ió subdit: i Et pibūt cē] reputabāt. n. i h⁹ q̄dā mō se pire q̄ arcebāt a nocumēto boiuz: vt dr Mar. s. Quid nob z tibi iesu nazarene: veni tu añ tps pdere nos. k Cūm fecist cē]. i. facies tpe xpi a me desceṡu ri fm carnē: z loq̄t de futuro p modū p̄teriti: pp certitudinē ppbetie: q̄ mō loquēdi frequent vtūtur ppbe l Sedisti sup thronū cē. p h⁹ designat ptās iudiciaria xpi q̄ntū ad iudiciū discretiōis q̄ fideles credētes ab obstinatis infidelib⁹ sūt separati: ió subdit: m Increpasti gētes. p pdicationē apl̄oz de idolatria cui erāt subdite. n Et perīt ipi⁹. i. diabol⁹: q2 gētes pdicationē apl̄oz recipiētes ꝓfregerūt idola i q̄b⁹ demones colebāt. o Nomē eoz delesti. q2 q̄ pus vocabāt pagani: mō vocant xpiani: z noīa idoloz pierunt de tra. sic pdcm̄ fuit zach. xiij. In illa die dic dñs: pdam noīa idoloz de tra. z nō memorabūt vltra. p Inimici defecerūt framee. i. gladij diaboli q̄b⁹ q̄si inūabilr saucia bāt gen⁹ būanū. q Defecerūt. q2 p magna pte eorum ptās diminuta ē p xpm z apl̄os: vt pdcm̄ ē. r Et ciuitates cē. Imulte. n. ciuitates cultui demonū dedite p pncipes catholicos sūt destructe: vt p Carolū magnū z alios pncipes xpianos. s Perīt cē]. i. idolatrū z idoloz. t Cū sonitu. i. p sonitū pdicatōis apl̄oz z alioz pdicato: vt pdcm̄ ē supra. vel aliter: t Cū soni tu. s. armoz z tubaz q̄ solet fieri i bellis: q̄ntū ad illos q̄ periāt xpianoz armis. v Et dñs cē.] q2 regnum dñi nr̄i iesu xpi stabile ē i eternū x Parauit cē.]p hoc notat xpi ptās iudiciaria q̄ntū ad iudiciū discretiōis: vt dcm̄ ē supra: z ē repetitio eiusdem sniē: sic frequent fit i cāticis. y Et ꝑcus cē.]. i. pplo catholico: q̄ fuit valde paup z abiect⁹ i p̄n⁹. z Adiutor i oportunitatib⁹. i. i tpe oportuno: qō ē tribulatiōis tps: ió subdit: z In tribulatiōe. s. martyrū tpe quoz fuit adiutor: vt tormēta nō solū sustinerēt patient. sed etiā gaudent: Act. v. Jbāt apli gaudentes a conspectu cōsilij: qm̄ digni habiti sūt p nōie iesu ꝓtumelia pati: ió subdit:

In cōuertēdo ūmicū meū] retrorsū: infirmabūt et pibūt a facie tua.] Qm̄ fecisti iudicium meū] z cām meā: sedisti sup thronuz q iudicas iusticiaz. Increpasti gentes et periit impius: nomē eoz delesti ieternū z i seculuz seculi. Inimici defecerūt framee i finē: et ciuitates eoz destruxisti.] Perīt memoria eoz] cū sonitu: et dñs i eternuz p manet.] Parauit i iudicio thronuz suuz:] z ipse iudicabit orbē tre i eqtate: iudicabit pplos i iusticia. Et fact⁹ est dñs refugiuz paupi:]ad iutor i oportunitatib⁹ in tribulatiōe. Et sperent i te q nouerūt nomē tuū: qm̄ nō derelinqsti q̄rentes te dñe. Psallite dño qui habitat i syon: án nūciate int gētes studia ei⁹.] Qm̄ requirēs sāguinē eoz recordat⁹ ē:]nō ē oblit⁹ clamorē paupez. Miserē mei dñe: vide humilitatē meaz de ūmicis meis.] Qui exaltas me ē portis mortis:]ut annūciem oēs laudatōes tuas in portis filie syō.] Exultabo i salutari tuo:]fixe sunt gentes i interitu quē fecerūt.] In laqueo isto quē abscōderūt ꝓhebesus ē pes eoz.] Cognoscet dñs iudicia faciēs] litus. s. ipe dñs. Clamorē paupez. i. martyrū. Qm̄ recordatus ē. s. clamoris ipsoz: Requirēs sanguinē eoz. de manu tyrānoz: aliq̄n p penā tēporalē: aliq̄n p eternā: z aliq̄n vtroq; modo. b Miserere mei dñe. loquitur i plona ecclesie. i Vide humilitatē cē.]. i. afflictionē mihi illatam a tyrānis. k Qui exaltas cē.]sicut in ꝓmissa ecclesia ioānes euāgelista āte portam latinā in feruētis olei dolīū messius tāq̄ fortis athleta exīt victus nō adustus: z paulus i damasco z hierusalē de ianuis mortis fuit diuinit⁹ saluat⁹: vt habet Act. ix. z. xxj. z multi alij christi discipuli sic fuerūt saluati. l Ut annunciē oēs laudatiōes cē.]. i. in ecclesia militāte: q̄ est filia triūphantis. Ad hoc. n. fuit ioannes predcō modo saluat⁹: vt ānūciaret predicationes christi i grecia: z apocalypsim scriberet septē ecclesijs q̄ sūt i asia. Silr paulus vt predicaret euāgeliū gentibus: vt dr Act. ix. Vas electiōis mihi est iste vt portet nomē meū coram gēnib⁹ z regibus. Et ex eadē cā mors imminens multis sanctis fuit diuinitus retardata: vt pz in eorū actibus: ppter quod ex tanto beneficio a dauid preul so subdit: m Exultabo cē.]quo sic saluabis electos tuos. n Infixe cē.]quia multi tyranni in gentilitate obstinati i psecutiōe martyrū subito mortui sunt z in inferno dimersi: sicut egeas in psecutione andree a demone suffocatus interīt: z quintianus sancta agatha interfecta: dei iudicio in flumine interīt: z similiter de multis accidit vt patet in legendis sanctorū. o In laqueo cē.]q2 plures tyrāni laqueū mortis parātes christiāis: preoccupati sunt morte diuino iudicio: z sic frustrati sūt ab intētione: sicut Julianus apostata in bello psarū occisus est a beato mercurio iam ante defuncto ad preces sancti Basilij z populi sui: eo q̄ ciuitatem z populum dispositerat destruere in suo reditu de illo bello: z sic comprehensus est pes eius in laqueuz mortis quem alijs preparauerat. Et ex hoc z pdcis effectib⁹ concludit dauid. p Cognoscet cē.]q2 p effectus iusticie appet ptās iudiciaria xpi q̄ntū ad iudiciū discretionis

cui" rō ps ex dictis: qz illō qō significat noīe ppzio nō exigit aliqō signū p qō distigubat ab alīs: cū nihil significet p nomē ppziū: nisi aliqō singulare: nisi forte sumat equiuoce: qō ē alteri" rōnis. Cōtingit tn qnqz q preponit hec syllaba ha supflue sine hac ppzia significatōe: sic z i ppheticis locutiōibus qnqz ponunt plura verba vbi pauca sufficerent fm modū cōem hūanum z ista sunt diligenē attendēda i expositione multoz passuū sacre scripture ad habēduz verū sensū hr̄alem: sic Esa. vij. ca. vbi dr̄: Ecce vgo pcipiet in hebzaico addit huic dictiōi vgo hec syllaba ha: qō non modice attentiōis ē: vt ibidē deo dante videbit. His visis h" nomē guttit i hebzaico fm suā planā z verā acceptionē nō significat tozcular. Un Ra. abēhagra: q int ceteros expositores hebzaicos ppi" hr̄am sequit: ad ridiculū reputat dicere q hic sequit guttit p tozcularī seu tozcularib": hoc. n. magis ptinet ad etymologiā seu allegoziā q ad sensū hr̄alē vñ fm illū z alios nō mediocris auctozitat h" nomē guttit significat instrumētū musicū sic dcm: eo q fuit datū ad decātandū obed edon getheo: q fuit hcuita. z sic guttit ē nomen adiectiuū: ac si dicēt in latino: instrumentū getheum. vel iō forte fm alios istud instrumētū musicū fuit intitulatū a geth: eo q dauid inuenit eū: cū habuit victoziā de golia: q cognoiabat de geth. Un. j. Reg. xvij. Apparuit vir ille spurius ascēdens goliath noīe philisteus de geth. maxim". n. robur phylistinozum: q israelē aduersabant residebat in geth: q p opt dauid i lamētatōez saul z ionathe: cū dixissz quomō ceciderūt fortes: subdit Nolite nunciare i geth. ij. Reg. j. q. d. illi robusti de geth h" audientes decidēt de fortib" isr̄l. vñ i memoziā illi" maxīe victozie quā dauid hūit auxilio diuino de illo robustissimo philisteo de geth ipo fuit h" nomē alicui notabili. istrumēto musico: cū quo laudes deo decantarent in recognitionē tante victozie: z fm hec addit ista syllaba ha isti dictiōi guttit ad denotādū q illud istrumentū guttit erat noti" inter alia istrumēta talia musicalia aliarū specierū: vel forte qz aliqō singulare istrumentū guttit noīe erat noti" z excellentius respectu aliozū i sua spē: z in tali cātabant h" mōi psalmi. Psal. IX.

Jn finē p occultis ps. dauid Confitebōr tibi dñe i tōto cozde meo

narrabō omnia mirabilia tua. Lętabor z exūltabo i te psallaz noī tuo altissīe.

Confitebor tibi dñe. Huic psal. ponit talis titulus hebzeo: Ad victoziā almut labē ps dauid. Ad cui" itellectū sciendū q hec dictio almut ab aliqbus i duas ptes diuidit: z sic ē sensus: Sup moztem laben ipoztat filiationē: z hoc mō accepit hiero. i trāslatōe iuxta hebzaicū dicēs sic: Uictozi sup mozte filij ps dauid. z fm hoc aliqui expositores nr̄i dixerūt q dauid fecit hūc ps. p morte filij sui absalon. Sed btūs aug". hoc reprobat z merito: vt vr̄: qz dauid in morte absalon nō cecinit carmē leticie: sz magis carmē lugubze. d. Fili. mi absalon qs mihi tribuat vt ego moriar p te zc. ij. Reg. xviij. In hoc autem psalmo exprimit carmē leticie: quia i secūdo versu dr̄: Letaboz z exultabo in te zc. z circa mediū psalmi: Exultabo in salutari tuo. Alij dixerūt q dauid fecit hūc psalmū: gr̄as agens de morte primogenitozū egypti: Jn exitu isr̄l de egypto: vt habet Exo. xij. z sic ē pdictus titulus iēsus: Ad victoziā sup mozte filij zc. i. filiozū: accipiēdo singulare p plurali: sic Exo. viij. venit musca grauissima. i. multitudo muscarū. Sz ista expositio nō hz magnā appentiā: qz i toto ps. isto nō fit mētio apta de ista pcussiōe pmogenitozū egypti: nec de exitu filioz isr̄l de egypto. Jtē hec expositō z pdcā ipzobant p h" q pdcā dictio hebzaica almut i oib" bibliis hebzaicis qs ego vidi scribit p vna dictōe: z sic non pōt signare p" morte. Accipiēdo igit almut, put ē vna dictō adhuc fm hebzeos hz triplicē significationez qz vno mō ē nomē istr̄i musici i q cantabat iste psal. vt dicunt alij hebzei. Sz hāc expositōez vt icōueniētē dimittit Ra. sa. Alio mō signat iuuentutē: sic alma in hebzeo signat iuuēculā: z hāc seqt Ra. sa. dicēs: q dauid i spū sācto puidit iuuenes fortes de isr̄l captiuādos p romanos: z postea maximū tps releuādos lz nō i eis dez nūo: p regem messiā: quē in aduētu suo dic subiecturū orbē trarū iudeis: z sic ē iēsus tituli predci: Sup iuuentutē filij. i. filioz zc. Sz hec expositio supponit falsū erroneū. s. christū cē vēturū: z iō totaliter ē vitāda. Tertio almut signat occultationē z fm h" ponit ti. h" psal. cōiter in bibliis nr̄is: Jn finez, p occulti filij psal. dauid quā significatōez sequūt Aug. z cassiodoz": pp qō itendo ea seq. Ad cui" itellectum sciendū q duplex ē iudiciū diuinū. vnū ē iudiciū discretōis q discernit fideles ab infidelib": z h" potissime icepit a pdicatōe xpi apl̄oz: qz iusto dei iudicio lz occulto nob aliq puersi sūt ad fidē z alij i infidelitate indurati. Cui" ē rō nob valde occulta: vñ cū apl̄s dixisset ro. ix. Cui" vult miserei: z quē vult idurat. Et postea. xj. Uide ꝑ bonitatē z seueritatē dei: i eos qdē qui nō credūt seueritatē. i te aūt bonitatē dei: si pmāseris. Postea subdit: O altitudo diuitiaz sapiētie z scie dei: q incōprhēsibilia sūt iudicia ei". Et ps. xxxv. Judicia tua abyssus multa. Aliud aūt ē iudiciū dei: qō dr̄ iudiciū discussiōis: qō erit i fine mūdi. z lz illō iudiciū futurū sit valde clarū: qz mānifestabūt ēt occulta cozdiū: tn ē mō nobis valde occultū fm q dic saluator mat. xxiij. De die aūt illa z hora nemo scit: neq; āgeli i celo: nisi sol" pat. Utrūq; aūt iudiciū datū ē ipli xpo: fz q ipse dic ioh. v. Pr̄ oē iudiciū dedit filio. Et de isto iudicio duplici sibi dato: qō puidit dauid i spūsco fecit hūc ps. z sic ē sensus tituli pdci: Jn finē p occultis zc. i. iste psal. fcūs ē a dauid p occulti filij. i. p duplici iudicio pdcō dato filio. Jn finē. i. dirigēs nos ad ꝓsiderationē finis mūdi z bt̄ tudis. q tūc retribuet iustis tāq; vltim" finis. Et sic iste ps ē de iudiciaria ptāte xpi sic pcedēs ps de sua exaltatiōe quātū ad sensū hr̄alez. Nō. n. ois expositio psalmoz de xpo ē mystica: sic supza oīssi ē. ps. ij. z. viij. Et idē dicēdū ē de isto. Ps̄a. n. z expōssius pphauit dauid de xpo q alij pphe: pp qō dr̄ eximi" pphaz: sic dcm fuit i pn" h" libz. Jgit fm h" iste ps diuidit i duas ptes: qz p" dauid se cātare pdic. scdo māz sui cāt" sōiūgit: ubi Jn quertēdo. Circa pmū dic sic: a Cōfitebor tibi dñe. i. ꝓfessiōe laudis. b Jn toto cozde meo, i. itellectu z affectu. c Narrabo oīa zc. j. i. excellētia mirabilia tua: q st i duob" iudicijs tuis nob valde occlt̄: z h ē hyppolica locutio: sic dr̄: Tota ciuitas currit ad tale spectaculū: ad denotādū multitudinē eūntū q̄ uis multi nō vadāt: sic st multa dr̄ mirabilia: q nō narrāt i h" ps. tn dr̄: oīa mirabilia. ad denotādū magnitudinē boz mirabiliū. d Letaboz. iteri". e Et exultabo. exti". dr̄. n. exulta" qsi extra saltatō: vñ. j. ps̄. lxxiij. Cozmeū z caro mea exultauerūt i deū viuū. qz sm q dic btūs greg. omel. j. q̄ uis iudiciū futuz tribile sit iusti: tn iusti erit mā exultatōis: pp qō dic saluator ō illo iudicio apl̄is: luc. xxj. His aūt fieri icipiētib": rspicite z leuate capita vra. i. exhilarate corda: put exponit greg. c" rō ē: qm appzopinqt redēptio vra. f Psallā zc. Jn futuro. n. iudicio apparebit

q Uides. tu deus cui⁹ oculis oia sūt nuda ⁊ aperta.
r Qm̄ tu ⁊c. Iquos iſliget ſcis tuis ārixp̄s. s Cō-
ſideras. diligent ad puniēdū. t Ut tradas eos. ſ. āti
chriſtū ⁊ ſatellites ſuos. v In man⁹ tuas. ſ. iuſticie
tue. x Tibi derelict⁹ ē paup. i. pplus chriſtianus
y Orphano. i.
pplo chriſtiano:
q antichriſti tpe
videbitur q̄ſi ſine
patre ꝓgente: ⁊
mīe compatiente
z Tu eris adiu-
tor. accipiēs eos
i man⁹ tue miſeri
cordie. a Con-
tere brachiū. i. po
teſtatē. b Pec-
catoris ⁊ maligni.
.i. antichriſti: qui
dī hō pcti ⁊ filius pditōis. ij. theſſa ij. c Quereꝛ pec
catū illi⁹. i. diligēt diſcutiet neqtia ipſi⁹ an ſit āpli⁹ vtil⁹
ad purgationē electoꝝ. d Et nō inueniet. ad hoc vltra
vtil: eo q̄ ſufficiēt erūt purgati: ⁊ ſic antichriſt⁹ cū ſuis
deꝛiciet in ignē iferni: ſic ꝑ ꝓiciet vḡa i ignē p⁹ debitā
filij caſtigationē. Et qz tūc apparebit manifeſta ptās:
⁊ dñiū chriſti: iō ſ̄bdit: e Dns regnabit in eternū. qz
ptās ei⁹ ptās eterna: q̄ nō auferet: ⁊ regnū ei⁹ qō non
corrūpet: vt dī Dañ. vij. pibitis gentes. i. tu ātichriſte
⁊ tui cōplices. ⁊ qz hoc erit ad petitōnē ſcoꝝ: iō ſ̄bdit
Deſiderium pauperū exaudiuit dns ⁊c. Et finaliť cō-
cludit dauid: f Judicare pupillo ⁊ humili. i. p po-
pulo catholico ⁊ fideli: quod erit in extremo iudicio
g Ut nō apponat ⁊c. J. i. antichriſt⁹: q̄ erit hō purus
lz p malicia a demōe obſeſſus: ꝓpť qō ꝓnder ſe tāq̄
ſit de⁹: vt dī. ij. ad theſſa. ij. Jn pſal. ix. Cōfiteboꝛ
tibi dñe. vbi dī in poſtilla: Ad cui⁹ itellectū ſciendū q̄
hec dictio almut.

Additio.

Titulus h⁹ pſalmi nō exponit ſz hebraicū ve
ritatē: nec etiā lra h⁹ pſ. ꝓpie applicat huic
ſēſui. ſ. p occulti filij, put dī i poſtil. Ro. ꝑmi
ē: nā ſm vitatē hebraice lingue hec dictio almut non
ſignificat occultationē: niſi ꝓponat ei hec lra n. vel h.
ita q̄ dicat nalmut vl halmut. vñ ipropie vl nō vere
iſte titul⁹ intꝛetat dicēdo ꝓ occultis. Jtē filij i hoc ti.
hebraice poſitus nō ē genitiui caſus: ſz datiui: cuz dī
laben: vt pz ſcīēti vitatē h⁹ lingue: ⁊ ſic pz ꝑmū. ſ. q̄ ti
tulus h⁹ pſal. nō exponit i poſtil. ſm hebraicā vitatez
Scōz pz. nā lz littera pſal. ſaltē. p magna ſui pte ſit ap
plicabil⁹ duplici iudicio filij dei: put poſtil. dicit: non
tñ pſalmiſta i hoc pſal. tractat de h⁹ mōi iudicio q̄tuz
ad eius occultationē: ſz potiꝰ q̄tū ad ei⁹ iuſticiā ⁊ po-
tētiā atq; maieſtatationē: vt pz diligēt intuēti. vñ ipro
pie dī. Pro occultis filij potius enī debuiſſz dicere:
Pro iudicijs filij. vñ melius vī titulus exponēdus. ſ.
vt itelligat hec dictō almut 2mō. ſ. put ſignificat iuuē
tutē ſeu adoleſcētiā: ſm q̄ in multis locis ſacre ſcripture
accipit alma. p adoleſcentula. ⁊ elem. p adoleſcēte: vñ
i ti. pſalmi. xlv. dictō eiuſdē ſignificatiōis ponit. ſ. ala
moth: ⁊ exponit ibidē p iuuētute: ſm hiero. quā ſniaz
ibidē ſeqt poſtil. iō ſm hoc ſēſus ꝓdcī tituli erit talis:
Victori in iuuētute ſeu i adoleſcētia filio pſal. dauid:
quā ſignificationē ſequēdo pſal. iſte diuidit i duas ptes:
ſz q̄ duplicē māz vī hīc: vnā. ſ. ꝑmordialē ⁊ figu
ratiuā: ⁊ alia ꝓncipalē: ⁊ figuratā. ſcōa ibi Parauit in
iudicio. Prima ps q̄ ē ꝑmordial tractat ō victoria da
uid: quā hūit ꝯ goliā. vt hī. j. Reg. xvij. cui matie ꝓpe
applicatur titulus. ſ. ſic: Victori filio in adoleſcētia. hoc ē
dicere: iſte ps attribuit filio: qui fuit victor in adoleſcentia
ſua. ſ. dauid: vnde verba hui⁹ tituli ꝓpiſſime adaptantur
huic hiſtorie: nō ſolū realiť: ſed etiā v̄baliť. Legitur enī ibi
q̄ cum ſaul vidiſſet dauid egredientē cōtra philiſteū dixit
ad abner: cuius filius
eſt iſte puer: vbi in he
breo habet: iſte elem.
quibus verbis predi-
ctus titu. ꝓpie corre
ſpondet. vocatur enī
victor iſte. ſ.
dauid filius: ⁊ elem. ſ.
puer. Circa igiť iſtam
māz ꝑmordialē p⁹ da
uid reddit gr̄az actio-
nes deo de iſta victo-
ria dicens: Cōfiteboꝛ
tibi dño ⁊c. letaboꝛ ⁊
exultabo i te. ꝓnť exprimit bñficiū: qō a deo hūit i eadē vi
ctoria. d. Jn ꝓuertēdo inimicū meū retroꝛſū. ſ. goliā: ⁊ etiā
in debellatiōe ſen fuga ſuoꝝ: cū dicit: Jnfirmabunť ⁊ peri
bunt a facie tua. ſ. philiſtym. Et quia hec victoria deo ē at
tribuenda: iō dicit: Qm̄ feciſti iudiciū meū ⁊ cauſā meam.
Quod q̄dē iudiciū: qz ex mera iuſticia diuina, pceſſit: eo q̄
ſpurius ille. ſ. golias blaſphemabat populū dei. d. Ego ex
probraui agminib⁹ iſrl̄ hodie: vt ī predcō ca. iō ſeqť: Sedi
ſti ſup thronū q̄ iudicas iuſticiā. Et qz in hoc ꝓflictu exerci
tus aduerſarioꝝ non eq̄liter fuit debellatus: gentes enī ꝑ
maiorē pte fuerūt in fugā ꝓuerſe: ⁊ p ꝓpīs cōfuſe: ſed caput
eorū ex toto pditum: iō dicit: Jncrepaſti gētes. i. philiſti-
nos. Et perīt ipius. i. golias: ⁊ qz fama ⁊ gloria oiuz eorū
ex hoc actu fuit deinceps denigrata: iō dicit: Nomē eoruz
deleſti i eternū ⁊c. Ratio enī huius deletiōis: qz philiſtini
ꝓcipue ꝓfidebāt de fortitudine ſua: ⁊ capitis ſui: ⁊ excellē-
tia haſte ⁊ gladij: ⁊ alioꝝ armorū que habebāt. cū aūt per
vnū puerū ſeu iuuenem inermem fuerūt deuicti: tunc fuit
deletum predictum nomen eorum: Unde dauid dicebat
vt nouerit eccleſia hec: quia non in gladio: nec in haſta ſal
uet dominus ⁊c. Jccirco dicit: Jnimici deferunt framee in
finem: ideſt framee inimici defecerunt in finem: ſeu a fine
intento. Et ſequitur: Et ciuitates eorum deſtruxiſti. ideſt
tu deus qui iudicas iuſticiam deſtruxiſti ciuitates philiſti
norum: ſcilicet a gloria ſua: eo q̄ iſrael perſequendo philiſ
teos venerant vſq; ad portas acharon: que eſt principalis
ciuitas ex quo memoria audacie ſeu fortitudinis philiſti-
norum delebatur: vnde ſequitur: Perīt memoria eorum
cū ſonitu. ſ. turbarum ſeu exercitus populi iſrael: ⁊ vt oñ
deret q̄ vltio diuina contra adhuc nō erat conſūmata: ſequi
tur: Et Dominus in eternum pmanet. i. paratus vltiora fa
cere contra aduerſarios ppli ſui. Parauit in iudicio ⁊c.
Hic incipit ſcōa ps h⁹ pſal. ſ. principalis ⁊ figurata in q̄ pſal
miſta tractat de iudicio ſeu de iudiciaria poteſtate chriſti
Ad quod ſciendum q̄ hec hiſtoria ſcilicet victorie dauid
tam contra philiſteum: q̄ contra leonem: ⁊ vrſum: de qb⁹
in predicto ca. primi Regum fit mentio. Figurativa ē mul
tiplicis victorie chriſti: vnde glo. in predicto capi. ſic ait:
Pugna philiſtinorum contra iſrael pugna demonum con
tra eccleſiam accipi poteſt. Goliath vero diaboli ſuperbiaz
ſignificat: quā dauid ideſt chriſtus ſingulari certamine p
ſtrauit ⁊ populum dei eripuit: qui leonem ⁊ vrſum necauit
ideſt diabolum ſcilicet ⁊ antichriſtum: alterum nunc laten
ter inſidiantem: alterum poſtea manifeſte ſeuientem. Hec
gloſa. Et ideo poſtquam pſalmiſta regratians deo hiſtoriā
figuralem narrauit conſequenter in hac parte rem figura
tam denunciat: que conſiſtit in duplici iudicio chriſti: ſcilz

Uides quoniam tu laborē ⁊ dolorē cōſideras: ut trā-
das eos in mān⁹ tuas. Tibi
derelict⁹ eſt paup: orphano
tu es adiutor. Cōtere bra-
chiū peccatoris ⁊ maligni:
quereť pctm illi⁹ ⁊ nō in-
ueniet. Dominus regnabit in
eternum ⁊ in ſeculum ſecu-
li: peribitis gentes de terra
illius. Deſiderium paupe-
ruz exaudiuit dns: prepara
tionē cordis eoꝝ audiuit au
ris tua. Judicare pupillo ⁊
humili: ut non apponat vltra
magnificare ſe hō ſup terram.

q Cõuertant. Hic ꝓnter agit dauid de iudicio discussionis: qõ erit i fine mũdi. ⁊ ꝓ describit bonõi iudiciũ: scdo tpus ãtichristi p:euius: ibi Ut qd dne. Circa ꝑmum dicit: q Conuertant ⁊c. Iqõ erit qñ p sniam iudicis xpi deiciẽtur in iferni ꝓfundũ: ⁊ cui mõi sint isti pctores subdit. r Oẽs gentes ⁊c.] .s. in fine vite morientes sine remedio pnie Et qz sic mali punientur ita boni ꝑmiabũt iõ subdit: s Qñ ⁊c. Ihoc ẽ i finali iudicio. t Obliuio ⁊c.] vi eni pauperuz obliuisci i pñti: nõ liberas eos de malis ꝑsentis vite: cũ tñ possit: sz tũc recordabit: qñ eoruz patiẽtia remunerabit: iõ subdit: v Patientia ⁊c. Iqz sic p sniaz finalis iudicij iusti ibũt i suppliciũ eternũ: ita iusti i vitã etnã: vt hĩ Matth. xxv. Et quia hoc ẽ desiderabile iustis: ideo petit dauid ꝛ Exurge ⁊c. Ip protestatẽ iudiciaria sup alios hoies: qz taĺ protestas auferet i finali iudicio: iõ subditur: y Judicent gentes. gnãliter sine exceptiõe. z In ꝓspectu tuo. sed qz ptãs iudiciaria data ẽ ipsi xpo: vt supra dcm ẽ: ideo subditur:

in opib⁹ manuũ suarũ ꝓprehẽsus ẽ peccator. Cõuertãtur pctores i infernũ: Iõẽs gẽtes q̃ obliuiscũt deuz. Iqñ nõn in finẽ. Iõbliuio erit pauperis: Ipatientia paupez nõ pibit i finẽ. IExurgẽ dñe nõ ꝓfortet hõ: Iudicentur gẽtes i ꝓspcũ tuo. Constitue dñe legislatorez sup eos: Ivt sciãt gẽtes qñ hoies sũt. IVt quid dñe recessisti lõge: Idẽ spicis i opportunitatib⁹ i tribulatiõe. IDũ supbit ipius icẽndit paup: ꝓprehẽdũt in cõsilijs qb⁹ cogitãt. Iqñ laudat pctor i desideriis aie sue: ⁊ iniquus bñdicit. Exãcerbauit dñz pctor: Ifz multitudinem ire sue nõn q̃ret. Nõn ẽ de⁹ ꝓspcũ ei⁹: Iinquinatẽ sũt vie illi⁹ i oi tpe. IAuferũt iudicia tua a facie ei⁹ I oiũz inimicoz suoz dñabitur. IDixit enĩ in corde suo: nõ moueboz Ia gnãtõe i generatiõez sine malo. Cuius maledictõe os plenũ ẽ ⁊ amaritudine ⁊ dõlo: sub lingua ei⁹ labor ⁊ dolor. I Sedet i isidijs cũ diuitib⁹ in occultis: vt interficiat innocentẽ. Oculi ei⁹ i pauperẽ respiciunt: Iinsidiat in abscondito q̃si leo Iin spelunca sua. In sidiat vt rapiat pauperez: rapere pauperẽ dum attrahit eũ. I In laqo suo bũiliabit eum: Iinclinabit se: et cadet cũm dominatus fuerit pauperum. IDixit enim in corde suo oblitus est deus: I auertit faciem suam ne videat in finem. Exurgẽ dñe de⁹ ⁊ exaltet manus tua: Inẽ obliuiscaris pauperum. Ipro pter qd irritauit ipi⁹ deuz: I dixit enĩ i corõ suo ñ rgret I

a Cõstitue ⁊c. I. s. christũ legislatorẽ euãgelice ad iudicãdũ eos: sm q dr Act. x. Ipse ẽ q cõstitutus ẽ iudex viuorũ ⁊ mortuorũ. b Sciant gẽtes ⁊c. Ipuri excepto christo q̃ ẽ de⁹ ⁊ hõ: q̃ i iudicio apparebit in forma hũana: tq̃ iudicat⁹ fuit corã pilato: iudicabit m̃ auctoritatiue p forma ꝺeitat. c Ut qd dne. Hic ꝓnter dauid describit tps antichristi: qõ erit finali iudicio ꝓuiũ: vbi ꝓponit antichristo psecutio: ⁊ scdo ei⁹ deiectio. ibi Exurge dne. Circa ꝑmu sciendũ q tãta ẽ futura psecutio ecclie tpe ãtichristi: vt videat de⁹ eã deseruisse si posset fieri: quã dauid ꝓuidens i spũ dicit: c Ut qd dne ⁊c. I. i. recedes tpe antichristi longes de futuro p modũ ꝓteriti rõne ꝓdcã. vi. n. de⁹ recedẽ quodãmõ a fidelib⁹ q̃ i nõ liberat eos cũ possit a tãtis psecutiõib⁹. d Dei picis ⁊c. Illos. n. vi de⁹ despicere tãq̃ rẽ nulli⁹ pretij q̃s nõ liberat tpe oportuno: qõ ẽ tps tribulatiõis. e Dũ supbit ipius. i. ãtichristus: ⁊ loquit de futuro p modũ pñtis pp certitudinẽ ꝓphetie. f Incẽdit paup. i. ppls christian⁹ sibi iobediẽs cruciat⁹ i genere cruciat⁹: qõ p icendiũ designat i scriptura: ⁊ aliqs ad lram incẽdet. g Cõphẽdunt. i. ꝓprehẽdent. vñ i trãslatõe hic ꝺo. iuxta hebraicũ hz: Capiant. s. antichristus ⁊ satellites ei⁹: q̃ sm doctoz ãtiquoz i mõte oliueti fulminabit: ⁊ magna ps adherẽtiũ sibi de q̃ dicit apls. ij. ad thessalo. ij. Tũc revelabitur ille iniquus: quẽ dñs nr iesus iterficiet spũ oris sui. h In cõsilijs ⁊c. Iqua sic cogitabunt cruciare christianos: sic a deo cruciabunt. i Qñ lauda tur peccator. i. antichristus a sibi adulantibus: qui dr bõ peccator ⁊ iniquus: scda ad thessa. ij. k Exacerbauit ⁊c]

ex nimia adulatiõe adherẽtiuz sibi eleuabit in tãtã superbiã q̃ blasphemabit dñm ꝓuocãs irã dei. l Scdz multitudinẽ ire sue. i. ire dei ꝙ se ꝓuocate. m Non queret. s. ꝑniam: sz morietur i obstinatione: ideo subdit: n Nõ ẽ de⁹ ⁊c. I. i. nullu⁹ reputatõis corã se: qz de ipo dr. ij. ad thessa. ij. Qui aduersatur et extollit supra oẽ q̃ dr de⁹: aut qõ colit: ita vt i templo dei sedeat oñdes se tanq̃ ipse sit de⁹. o Inq̃nate ⁊c. Iqz sp occupabit i pctoz̃ pollutõe. p Auferũt ⁊c. Iqz i nullo timebit diuia iudicia supra se vẽtura ꝑ elatõe ⁊ obstinatõe nimia. q Odium inimicorũ ⁊c. Ipotẽtia ⁊ seductõe pplos si subyciẽs. r Dixit enĩ ⁊c. I qz ex nimia elatiõe reputabit dñũ suũ stabile. s Sine malo. i. ex presũpta securitate dicet: ero sine malo cuiuscũq; pene. t Cui⁹ maledictõe ⁊c. Iblasphemãdo xpz. v Et amaritudine pcipiẽs iobediẽtes sibi ad amaritudinẽ vite ꝓduci. x Et dolo. qz vbis dolosis mltos decipiet. y Sub ligua ⁊c. Iqz precipiet iferre laborẽ: ⁊ doloẽ sactis. z Sedet i isidijs meditãdo iponere isidias scis. a Cũ diuitib⁹. h⁹ se culi i hoc sibi adherẽtib⁹. a Ut interficiat innocẽtẽ. i. pplm fidelẽ sibi nõ obediẽtẽ. b Occli ei⁹ ⁊c. I. i. ppl̃z xpianũ tũc depauperãdũ: ꝓsideras q̃liter possit totaliter destruere ipm: iõ subdit: c Insidiat ⁊c. Iꝛpz lra ex ocis. d Rape ⁊c. Iqz quos tormẽtis flectẽ nõ poterit vbis dolosis ad se trahẽ studebit. ⁊ qz aliqs dolositate ocipiet: iõ sbdit: e In laqo ⁊c. Iz qz pp h⁹ finaliter deiciet. iõ sbdit: f Inclinabit se no voluntarie: sz dina vtute. g Et cadet. s. a dñio suo h Cũ dñat⁹ ⁊c. I. s. xpianoz suo tpe sbiectoz: ⁊ cã ei⁹ deiectõis sbdit cũ dr: i Dixit ⁊c. Inõ hñs noticiã fcorum meoz k Auertit faciẽ suã ⁊c. Et q̃ vi q ãtixps futur⁹ fautor h⁹ error⁹ sit: q̃ diuia, puidẽtia nõ se extẽdat ad ista iferiora. l Exurge dñe. Hic ꝓnter describit ipi⁹ ãtixpi finaĺ deiectõ: q̃ fiet vtute diua ad pces scoz: qõ puidẽs dauid de h⁹ silr orãs dixit: l Exurge dñe de⁹. videbit. n. q̃si dormire ãtixpi tpe: eo q tãta mala pmittet eũ agẽ: ⁊ p ꝓns videbit surgere qñ icipiet eũ deicere. m Et exaltet ⁊c. I i ptãs tua ad eũ deiciẽdũ ⁊ pcutiẽdũ. n Nec obliuiscar⁹ pauperũ. dimittẽ eos i ãti xpi psecutõe ⁊ suoz. o Propt quid ⁊c. I. i. antichristus suis blasphemys cõtra eũ. p Dixit. n. ⁊c. Ifacta mea ad puniẽdũ tãq̃ nescies ea: vt pdcm est: vel ipotẽs ad me restrigẽdũ: ⁊ tñ nõ ẽ ita: ⁊ ideo subditur

m Palpebre ei⁹ ꝛc.]i. scrutāt act⁹ ꝛ cogitatões eoꝝ
n Dñs interrogat iustū. ad remūerādū. o Et ipium.
ad puniēdū tpib⁹ tñ debit. p Qui aūt ꝛc.]qz p hoc
duceť ad gehēnā. In trāslatiōe hiero. iuxta hebraicū
hz sic: Dñs iustū ꝓbat. i. approbat. ipiū aūt ꝛ diligētē
iniqtatē odit aīa
ei⁹. s. dei: ꝓparās
ei penā p suis ini
qtatib⁹: ō ſbdit:
q Pluet ꝛc.]qz
frequēť subito ꝛ
ip̄rouise moriunť
ſi capti laqueo.
r Ignis ꝛ ꝛc.]qz
i gehēna ē tāta pe
na q vbis nō po
test bene exp̄imi
s Cū iust⁹ ꝛc.]
sic oē aīal diligit
sile sibi. t E-
quitatem ꝛc.] ad
remunerandū sic
videt iniqtatē ad
puniēdū: vt oēz ē

Psal. XI.

Saluum me fac dñe ꝛc. huic ps. ꝓponit titulus tal⁹ i hebo Ad victoriā sup octauā cāticū dauid. Et h accipit octaua ꝓ īstrumēto octo chordarū i q cātabat illō cāticū: sic oēz fuit supra ps. vj. Istū aūt ps. dauid fecit qn fugiēs de ceila saluat⁹ fuit cū viris suis ò pditiōe hitatoꝝ ceile: q tractaue rāt de pditiōe ei⁹ i manu saul: vt hērēt fauorē ei⁹: red dētes ipsi dauid ꝛ viri ei⁹ malū ꝓ bono: qz saluauerat eos de philisteis: vt hī. j. Reg. xxiij. dicit igit: a Saluū me fac dñe ꝛc.]ò ciuitate ceile. b Qm ꝛc.]opeꝝ ꝛ vbꝝ. c A filijs hoiuz. i. ab hitatoribus ceile: q dicū tur h filij hoiuz ꝛ nō dei: ꝛ ió oēz: d Uana ꝛc.]mutuo se exhortātes ꝛ occulte ad pdēdū dauid i fauorē reg⁹ saul. e Labia dolosa. supple hūt viri ceile. f In corde ꝛc.]qz i vbis suis ꝓtedebāt ipsi dō fidelitatē: ꝛ int se ōnū tractabāt. g Disperdat ꝛc.]. i. labia ceiletaꝝ. h Et linguā magniloquā qrebāt ꝓtendētes vbis ipsi dō q fecē. ī magna ꝓ eo. vl: h Liguā magni loquā. qz ciues ceile dicebāt se facē magnū ꝓ rege saule: vt sic hērēt ei⁹ grāz: si traderēt ei dauid: vñ ſbdit: i Qui dixer. t. i. int se tractauer. k Linguā ꝛc.]qz pdēdo dō magna ꝓ saule faciem⁹: ꝛ sic hēbim⁹ oppoꝛtunitatē magna petēdi ab eo. l Labia ꝛc]. i. vba q tractam⁹ ō dauid, pcedūt a nob: ꝛ nō ex alioꝝ suggestiōe ꝛ sic erūt magis placita coꝝ rege: ꝛ q ēent illa vba ſbdit: m Quis nr dñs ē: sic. n. dicebāt: Quis dubitat qui saul sit dñs nr: ꝛ nō dauid: ꝛ ió dēm⁹ ei fauē: sz ró nō valet: qz ró erat ō deū ꝛ iusticiā. n Propt miseriā. Hic ꝓsequēť ponit ipsi⁹ dei, ptectio circa dauid: cū dz i pson eius: n Propt ꝛc.]. s. dauid ꝛ viroꝝ ei⁹: q mltas miserias sustinebāt tāq fugitiui ꝛ depauperati o Nūc exurgā. ad eos, ptegēdū a dcā, pditōe. p Ponā in salutari. i. i ephot: vbi dns dedit rnsū saluti ipsi dauid petēti. j. Reg. xxiij. Si tradēt me viri ceile: ꝛ eos q mecū sūt i manu saulis: ꝛ dixit dns: tradēt. Et ſbdit Nūciatū ē saul q fugēt dauid de ceila: ꝛ saluat⁹ esset q Fiducialiť ꝛc.]. i. i dauid. ad h⁹ eni saluauit de⁹ da

Palpebre ei⁹ iterrogāt filios hoīm.]Dominus iterrogat iustū ⁊ ipium: q aūt diligit iniquitatē odit aīam suam.]Pluet sup pctōres laqueos:]ignis ⁊ sulphur ⁊ spūs pro cellaꝝ ps calicis eoꝝ.]Qm iust⁹ dns ⁊ iusticias dilexit] equitatem vidit vult⁹ eius.]

Ad victoriā sup octauā

Saluū me fac dñe qm̄ defecit sanct⁹:]qm̄ dimi nute sūt veritates]a filijs hoīm. Uana locuti sunt vnusquisqz ad, pximū suū:] labia dolosa in corde ⁊ corde locuti sūt.]Disperdat dns

vniuersa labia dolosa:]⁊ lin guā magniloquā. Qui dixerūt: linguā nostrā magnificabim⁹:]labia nra a nobis sūt:]quis nr dns est: Propter miseriā inopū]⁊ gemitum pauperum: nūnc exurgam dicit dominus. Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo.]Eloquia domini eloqa casta: argentum igne examinatū:]pbatū terre purgatū septuplum. Tu dne seruabis nos]et custodies nos: a generatione hac] in eternū. In circuitu ipi ābulāt:]sm altitudinem tuā mltiplicasti filios hominum.

v Tu domine ꝛc.]. s. ptegendo ō pdictā pditōez. x Et custodies ꝛc.]. i. ab habitatoribus ceile ⁊ a saule a In eternū: qz non pmittes nos cadere in manib⁹ eoꝝ. b In circuitu ꝛc.]. i. habitatōes ceile: ⁊ ipe saul q querebant dauid ⁊ viros ei⁹ decipere. c Scōz altitudinem tuā. i. sm altitudinez consiliꝝ tuiqō est incōprehēsibile d Multiplicasti filios hominum. idest saul doech: ⁊ alios eorum complices: ⁊ ceile habitatores in mea persecutione ad exercitium patientie mee ⁊ meritum vite future.

Posset autem iste psalmus exponi moraliter de quolibet viro iusto in persecutionibus posito contra quem parant machinationes fieri: Deus tamē totum conuertit ad meritum sue patientie: ⁊ ipse est sperās ab omnibus liberari auxilio diuine gratie: sz pertranseo qz de facili pōt ꝛa ad hanc sniam applicari.

¶ In psal. xj. Saluum me fac. vbi dicitur i postilla: Huic psalmo premittitur talis titulus.

Additio.

Littera huius psalmi nō proprie adaptatur hīstorie dauid fugientis de ceila: prout postil. exponit tum quia in titulo de hoc nō fit mētio sicut alys psalmis: vbi de casibus singularibus: qui ipsi dauid cōtigerūt tractat: sicut in ps. iij. vbi pmittit in ti. psalmi: ps dauid: cū fugeret ab absaló filio suo. similiť i psal. hoc i cui⁹ ti. ponitur: ad victoriam ps dauid: quādo veū docch idumeus: ⁊ nunciauit sauli ꝛc. ⁊ in ps. cxij. in cuius titulo ponitur eruditio dauid cū esset in spelunca: ⁊ sic de multis alys tum quia verba psalmi manifeste videntur loqui generaliter quasi de toto mundo: vel saltem de generatione contēporanea: cum qua ipse dauid conuersabatur: in qua licet forte essent multi probi viri ⁊ veraces: quia tū pro maiori pte deficiebāt: ⁊ denoiationes sm pbm fūt a maiori iccirco dicebat: Diminute sūt veritates a filijs hoiuz. ⁊ h⁹ modi Uñ meli⁹ vī dicēdū sm glo. q i hoc loco sic dicit: videns sāctus vir multiplicatā vanitatē h⁹ secli: exclamat ꝓ magnitudine pcli ⁊ ait: Saluū me fac de⁹. ⁊ infra: Qm̄ defecit sāctus. i. non inuenit sanctus in hoc mundo: vbi tot mali sūt ⁊ hec opinio fuit in belia quando dixit: Domine relictus sum ego solus. Hec in glo. sm quam glosam bipartitus est psalmus. nam in ꝓma pte psalmista petit a puersitate secli saluari. in scōa ondit qūo contra huiusmodi mala seculi oportebat deū exurgere ad remediandū. scōa: ibi Propt miseriā inopū ꝛc. Prima ps facilit ē applicabil⁹ ad ꝓpositū eo mō q exponit in postilla hoc mutato. s. q illa q referunt ad viros ceile tñ: referant ōsi i vniuerso mō pdicto.

discretiõis ⁊ discussiõis: fm q̃ tã diabol⁹ q̃ antichrist⁹: ⁊ eoꝝ mẽbra penitus ꝓstrant: vñ hec ps diuidẽda ẽ ⁊ exponẽda ꝓut in postilla: excepto q fm hãc expõnẽ q̃daꝫ versus exponũt melius fm figurã: sic cũ dicit: Infixe sũt gẽtes in ũteritu quẽ fecerũt: ⁊ i laqueo isto quẽ abscõderũt ⁊c. qõ magis ꝓprie exponit de philistinis q̃ credẽtes laqueũ parare populo dei p goliam in ipso cõprehensus ẽ pes eoꝝ. Silr: Cognoscetur dñs iudicia faciẽs ⁊c. nã ex hoc q i opibus manuũ suarũ cõprehẽsus ẽ golias dei iudiciũ cognoscit: vt sic. s. de re ad figuraꝫ vel eꝫ transeat locutio in eodẽ ꝓtextu: nã fm Isidoꝝ desũmo bono. xx. ca. ꝓpẽ ꝓpositionẽ capitis diaboli ad sua mẽbra iniqua: scriptura loquẽs de vno in eodẽ contextu transit ad loquẽdũ de altero: sic Esa. xiij. loquẽs de rege babylonis: q erat diaboli mẽbrũ transit ad loquẽdũ de ꝓncipe demonũ cũ sbdit ibidẽ: quõ cecidisti ỏ celo lucifer: Si aũt õ ꝓdictã expõnẽ q̃s obyciat dicẽs quõ ps iste fuit intitulatus de victoria dauid adolescẽtis: cũ in eodem ps. tractet de iudicijs dei q maiora sũt: cuꝫ tñ denotatio fieri debeat sẽp fm pbm a digniori? Ad hoc dicẽdũ q moris ẽ ꝓphetarũ in silibus cũ de diabolo tractat: ⁊ de aliquo eius mẽbro notabili intitulare ꝓphiaꝫ de mẽbro: ⁊ deinde introducere tractatũ de capite: sic Ezech. xxviij. intitulat ꝓphetia de ꝓncipe tyri: ⁊ ibidem transit ad loquendũ de diabolo dicens: tu signaculũ similitudinis ⁊c. ⁊ eadẽ rõne sb titulo victorie dauid õ goliã tractat de victoria xpi õ diaboluꝫ ⁊ antichristũ: q̃ quidem ꝓcessus est nobis ꝓnaturalis fm philosophũ in p⁹ phycoꝝ. s. a magis notis ad minus nota.

Victori dauid ps. X.

In dño ꝓfido quõ dicitis aie mee: transmigra] in montez sicut passer. Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum: paraverunt sagittas suas in phare-
tra ut sagittent in obscuro rectos corde. Quoniam quem perfecisti destruxerũt iustus autem quid fecit?] Dominus in templo sancto suo: dns in celo sedes eius. Oculi ei⁹ i pauperẽ respiciũt:

Replica.

In psalmo: Cõfitebor tibi dñe. Burgen. ipzobat titulũ quẽ ponit btus hiero. iuxta hebraeũ: ⁊ quem exponit beatus Aug. cassi. haymo. ⁊ mgr in glo. eos sequtur ⁊ postil. in q̃ min⁹ bñ se hz Burgen. Pzi⁹ qz ipzobat scos doctores cũ tñ ei videat crimen lese manifestatis si q̃q postillator ỏcliat ocã sci Tho. ex magna rõe. putat eni oẽs añ eũ ꝓpetatẽ idiomatis hebraei ignorasse: inde ausus fuit se cunctis opponere ex debili rõne. Arguit eni sic õ titulũ: q ẽ ꝓ occultis filij ⁊c. Utrũq; inqt iudiciũ christi .s. discretõis ⁊ discussiõis: de q̃ h tractat psalm. nõ ẽ occultũ igit nõ ẽ applicabile titulo q ꝓponit huic ps. ꝓ occultis filij. Hic vz dicendũ q q̃uis vtrũq; iudiciũ erit manifestũ i fine seculi. est tñ nobis imo toti ecclesie occultũ ꝓ statu psẽti: ⁊ sic de eo tractat psalmista in h⁹ ps. put declarat et bñ applicat postillator ⁊ mgr in glo. Burgen. autẽ fingit aliuꝫ titulũ talẽ: Victori i iuuẽtute filio ps dauid ponẽs inuentutẽ: vbi btus hiero. ⁊ sci ponũt occultationẽ. Sed reuera titul⁹ nõ vz ad ꝓpositũ h⁹ ps. Nã dato sz nõ ꝓcesso q q̃nq; ꝓmi vsus h⁹ ps. exponi posset de victoria dauid õ goliath q̃ ipsi i iuuẽtute ꝓtegebat: sic Burgen. vult: totũ tñ residuuꝫ h⁹ plixi psal. ad h⁹ mõi iuuẽtutẽ non ẽ applicabile iudicio xpi: qõ ꝓtigit mũdo iueterato: nec respicit ad christi iuuentutẽ: quis. n. oẽ iudiciũ ỏdit pz filio: vt pz ioh. v. Ad iuuentutẽ tñ nullũ hz respectũ nec ẽ visile q⁹ titul⁹ psal. debeat respicẽ tm ptẽ ꝓmialẽ: ⁊ ad ptẽ executiuã nullã hze applicationẽ: ⁊ solũ ptinere ad figurã: vt vlt Burgen. ⁊ nihil ptine re ad rem figuratã. Sz ⁊ ecce siqs voluerit seq Burgen. in expõne ꝓmc ptl h⁹ psal. de victoria dauid õ goliath ñ cogit ꝓpt hoc recedere a scis doctoꝛib⁹ mutãdo titulũ: nam titul⁹ ꝓ occulti filij fuit bñ eidẽ expositiõi: nam illa victoria ⁊si in fcõ fuit manifesta: tñ q̃ ad vtutẽ q̃ fcã fuit ipsa victoria fuit iopinabilis ⁊ occultissima: qz diuino iudicio fcã. qõ ẽ occultũ filij: q̃uis vt dictũ ẽ manifestandum

In dño ꝓfido ⁊c. Psal. X.

Huic psal. ꝓponit tal⁹ti. i hebo: Ad victoriã dauid. In trãslatiõe vo hiero. iuxta hebraeũ dicit: Victori dauid. ⁊ est eadẽ snia. Exponit aũt ouplr. Uno mõ q dauid fcẽ hũc psal. ad laudez dei victoriis: vel q ỏdit dauid victoriam de inimicis. Alio mõ q dauid fecit hũc psal. decãtãdũ a leuiti: cũ conatu q̃ vnus choꝛ⁹ nitebat aliũ supare: vt dictũ ẽ supza psal. iiij. De mã ãt h⁹ ps. dic Ra. sa. q dauid fecit hũc psalmũ qñ fugiẽs ꝓsecutionẽ saul dixit illud qõ hz. j. Reg. xxvj. Maledicti sũt in ꝓspectu dñi q eiecerũt me hodie: vt nõ inhabitẽ in hereditate dñi dicẽtes: vade serui dijs alienis. Et postea subditur qñ fugit ad regẽ geth: sz littera psal. nõ vz ꝓcordare cũ dz: In dño confido quõ dicitis aie mee transmigra in montẽ sic passer. fugiẽs saulis ꝓsecutionẽ. Ista littera magis vz sonare q remanserit in terra ex diuina ꝓfidẽtia. Et eodem mõ ipzobat opinio: que dic q dauid fecerit hũc psal. eo q dauid ad instantiam viroꝝ suoũ fugit ad loca mõtuosa: que erant tutioza: vt hz. j. Reg. in plurib⁹ locis: non tñ cõfidebat in montib⁹ illis: sz i dño. Lra. n. huius psal. magis vz sonare q detestatus fuerit fugam Et iõ vz mihi saluo meliori iudicio q iste psal. sit exponendus de reuersiõe dauid in terrã iuda ex diuina cõfidentia. vt habet. j. Reg. xxij. vbi dz q dauid fugit ad regem moab: cui gad ꝓpha dixit ex pte dñi: Noli manere i presidio: sz ꝓficiscere ⁊ vade ad terrã iuda: qõ ⁊ fecit confidens de ꝓtectione diuina. Igit fm hoc ps iste diuidit in duas ptes: qz ꝑmo ponitur confidentia dauid in persecutione: scõo assistentia dei in eius ꝓtectiõe: ibi Dominus in templo. Circa ꝑimuꝫ dic sic: a In dño ꝓfido. i. in ei⁹ ꝓtectiõe assecurat⁹ ex vbis gad ꝓphe. b Quõ ⁊c.] i. fuge extra terrã isrl a facie saulis. c Sicut passer. euolans a facie sagittantis: ⁊ dirigit dauid verbũ illud ad viros: q cũ eo erãt q dictam fugã sibi ꝓsuluerãt: eo q multi eoꝝ eẽnt amaro aio ⁊ oppressi ere alieno: vt hz. j. Reg. xxij. d Qm̃ ecce pctores itenderũt. h⁹ allegabãt viri dauid. d. fuge sic passer trã isrl: qz saul ⁊ cõplices ei⁹ oib⁹ modis q̃rũt te interficẽ. e Ut sagittẽt in obscuro. i. ifidiose. f Rectos corde. i. dauid ⁊ frẽs ei⁹. g Qm̃. Hic dirigit dauid sermonẽ ad deũ. d. g Qm̃ quẽ pfecisti. i. achimelech sacerdotẽ quẽ i statu pfecto fecisti. h Destruxerũt. s. saul ⁊ doech: ⁊ alij cõplices ei⁹ cũ alijs sacerdotib⁹: vt hz. j. Reg xxij. i odiũ dauid: iõ dicit: i Just⁹ aũt ⁊c.] q. d. achimelech iust⁹ nihil fecẽat dignũ morte. vel: i Just⁹. i. dauid q nihil fecerat: ꝓpt qõ tanta strages ꝓpt eũ debẽt fieri. k Dñs. Hic ꝓpt describit diuina assistẽtia i dauid ꝓtectiõe: cũ dz: k Dñs i templo ⁊c.] i. i tẽplo gle sue: vbi a scis ãgel⁹ videbit clare: ⁊ sic ẽ ibi mõ spãli. nõ. n. põt intelligi h⁹ de tẽplo mãli: qõ nõdũ erat factũ a salomone. l Oculi ei⁹ i pauperẽ respiciũt. i. in dauid ⁊ pplm ei⁹ depauperatũ: qz cum eo erant multi debitis multis obligati: vt dcm ẽ supza: respiciebãt aũt oculi dei ipsũ dõ ipsũ ꝓtegen⁹.

c Exltabit coꝛ meã. letícia ıterıoꝛi. v Lætabo dño letícia exterioꝛi: ꝙz ꝙ dicit ifra psal. lxxxıij. Coꝛ meũ ⁊ caro mea exultauerũt in deum viuũ.

¶ In psal. xcij. Usqueq̃ dñe. vbi dꝛ in postilla: De mã aũt psal. dicit Ra. sa. Additio.

Expositio Ra. sa. i hoc psl. nõ ē lr̃alis. exꝯ. n. ꝙ ꝓpha q̃ter repetit petitiones seu ꝙquestiones sue tribulatõnis petens ⁊ desideraꝛ eas termiari: nõ sequit ꝙ totidẽ sint tribulatões sepate a qbꝰ liberari petit. Cõtingit eni sepe in scriptur sacris repetitio vni⁹ ⁊ eiusdẽ ad maioꝛẽ firmitatẽ seu expssiõnẽ ꝙceptꝰ mẽtis ꝓut ifra: Attollite portas. ⁊ iterũ attollite portas ⁊c. ⁊ ió hec expositio etiã int̃ hebꝛeos nõ reputat lr̃al: ꝙz q̃si mystica. vñ ⁊ abenhagra ⁊ alij expositoꝛes ꝙ mag ꝓpe lr̃am sequũt nõ referũt q̃tuoꝛ ꝙquestiões pdcas ad q̃tuoꝛ tribulatiões ab inuicẽ separas: ꝙz i vna ⁊ ea dẽ tribulatiõe dicũt expꝛimi nouos sẽsus ꝙrẽt: vñ cũ dꝛ: Usqueq̃ dñe obliuiscer̃is me ⁊c. psalmista ꝙrit exhoc ꝙ deꝰ tã diu reliq̃rat eũ i tribulatiõe: qõ vi tã q̃si obliuiscẽs eũ. Cũ aũt dꝛ scdo: Usqueq̃ auertas faciẽ tuã a me. ꝙrit ꝺ hꝰ ꝙ nõ solũ deꝰ se oñdit q̃si obliuiscẽs: qꝺ ꝓtigit i humanis ex sola obliuiõe q̃ puenit ex labilitate mẽoꝛie: ꝙz ẽt deꝰ se oñdebat vt volẽs obliuisci ex certa ꝺliberatiõe: qꝺ ꝓpie significat cũ dic Auert faciẽ tuã a me. Dñs. n. ꝙ auertit faciẽ suã a suo fuo manifeste oñdit ꝙ vult eũ obliuisci ⁊ nõ ei, puidẽ qꝺ ẽ signũ maioꝛis idignatiõis: put deut. xxxij. c. ⁊ ait: Absꝯdã faciẽ meã ab eis. q̃ oia de deo itelligẽda sũt metaphoꝛice. Cũ aũt tertio ꝙrit. ꝺ. Quãdiu ponã ꝙsilia i aia mea. ꝓpha oñdit se cẽ valde anxiatũ in aia ⁊ doloꝛosũ i coꝛde ex vehemẽtia tioꝛis q ẽ ꝺ malo fuꝯ. nã ꝙz phm i 2° rhetoꝛice: Timoꝛ ꝙsiliatiuos facꝯ. Cũ aũt 4° ꝙrit dicẽs: Usqueq̃ exaltabit inimicꝰ sup me. oñdit se afflictũ ex exaltatiõe ĩmici: q̃ int̃ ceteas ꝙsuras ẽ valde hoꝛribil. vñ ꝺ dicebat. q̃. Reg. xxiij. incidam⁹ i manus dñi ⁊ nõ i man⁹ hoiuꝫ. Uñ meli⁹ vꝫ dicẽdũ ad lr̃am fm glo. ſ. ꝙ ꝓpha i hoc psal. in persona ãtiquoꝝ patrũ q̃si ꝺ dilatiõe aduẽt⁹ xpi p quez futurã redẽptionẽ expectabãt ꝙrit: vel i ꝓsona scꝺoꝝ moderꝺoꝝ fm christi aduẽtũ ꝺsideratiũ: iuxta illud philip. j. Cupio dissolui ⁊ cẽ cũ christo. vel potius ꝙz vtrũq; reddẽdo singula singulis. Cũ aũt dicit: Respice ⁊ exaudi me. petit illumiari ne cedat fraudib⁹ iimici confidens in misericoꝛdia dei ꝙ exultabit i salutari suo ⁊c. Replica.

Similit in psl. Usqueq̃. postillatoꝛis expositõ ẽ de tribulatiõibus isr̃l ad lr̃az: burgeñ. ꝺ tribulatiõib⁹ fideliũ p allegoꝛiã. Liberatio eni ppli isr̃l a tribulatiõib⁹ coꝛpalibus ⁊ tpalibus ẽ figura liberatiõis fideliũ a tribulatiõib⁹ spũalib⁹. Psal. XIII.

Dixit insipiẽs i coꝛde suo. huic psl. preponit tal' ti. i. hebꝛeo: Ad victoꝛiã dauid. Et exponat sic

Exũltabit coꝛ meũ in salutari tuo: cãtãbo dño qui bona tribuit mihi: ⁊ psallã noi dñi altissimi.

supꝛa psl. ꝓcedẽti. De mã aũt hꝰ psl. dicũt aliq̃ ꝙ ẽ de sẽnacherib q̃ p nũcios ⁊ lr̃as blasphemauit deũ isr̃l: vt hꝫ. iij. Reg. xviij. ⁊. xix. dicẽs ꝙ nõ possꝫ eruere eꝛechiã de manꝰ suis: ⁊ sic negabat diuinã potẽtiã: ⁊ p ꝙns deũ: qꝺ ẽ idem cũ sua potẽtia. Et lr̃a hꝰ psl. sat̃ põt ad hꝰ applicari excepto vsu vltimo qui vꝫ dicit coꝛdare: q̃ facit mẽtionem de reditu captiuitatis plebis iudaice. Sennacherib autem nõ captiuauit eꝛechiã ⁊ ꝓplꝫ eius: ⁊ lꝫ captiuauerit oscee regẽ isr̃l ⁊ ei⁹ ꝓpl'm: illa tñ captiuitas nõ ẽ reducta nec reducẽt fm sniam iudeoꝝ: ꝓpter quoꝺ ra. sa. expoit hunc psl. de nabuchodonosoꝛ q̃ blasphemauit deum isr̃l vbo ⁊ feꝯ qñ iussit incẽdi ei⁹ tẽplũ per nabuzardã: qꝺ ñ fecisset si reputasset eũ verum deũ: ⁊ꝫ hꝰ diuidit iste psl. in q̃tuoꝛ ptes: q: ꝓ⁰ describit nabuchodonosoꝛ ⁊ ꝓpl'i sui malicia. 2° circa hoc examiatio diuia: ibi dñs de celo. 3° ꝺbita pena: ibi Nõne cogsc̃et. 4° liberatio ppli isr̃l ⁊ dei mia: ibi Quis dabit. Circa ꝓmũ dꝛ: a Dixit insipiẽs. ſ. nabuchodonosoꝛ ⁊ eius exercit⁹. b Nõ ẽ deꝰ. nõ negabat gnãliter deũ: qꝺ colebat ꝺũ suũ. vt hꝫ Dañ. j. ꝙz negabat deũ isr̃l cẽ vere deũ potẽtissimũ: qꝺ ẽ falsũ ⁊ erroneũ. c Corrupti sũt. luxuria: qꝺ babylonij erãt luxuriosi. d Et abominabiles. idolatria q̃ ẽ deo abominabilis: vñ ⁊ frequẽt i sacra scriptura noiat abominatio. e In studijs suis. qꝺ talia studiose ⁊ a ꝓposito exercebãt. f Nõ ẽ q ⁊c. ſ. meritoꝛium: ꝙz aliq̃ facẽt aliqꝺ bonũ de genere. g Nõ ẽ vsq; ad vnũ. Dñ nõ ẽ in hebꝛeo: nec i trãslatiõe Hiero. iuxta hebꝛeũ: sed infra ponit vbi exponẽt. h Dominus de celo. hic consequenter ponitur dicte malicie examiatio cũ dicit: h Dñs de celo ꝓspexit ⁊c. quia nihil penitus potest latere ipsũ. i Ut videat si ẽ ⁊c. per verã cognitionẽ. k Aut requirens deum. per bonã opationẽ. Et quales predictos inuenerit ostẽdit: l Oẽs declinauerũt. a rectitudine iustitie. m Simul inutiles ⁊c. dicit aũt res inutilis q̃ nõ valet ad finẽ intentũ: sicut medicina que nõ valet ad sanitatẽ. Homo aũt ordinatur ad felicitatem ad quam isti erant inepti. n Non est q̃ ⁊c. ſ. meritoꝛium: quod non potest esse sine fide ⁊ charitate. o Non est vsq; ad vnum. ita ꝙ nec vnus talis reperitur in eis: quia sine fide impossibile est placere deo: vt dicitur ad hebꝛ. xj. Aliter exponit: o Non est vsq; ad vnũ. exceptiue. i. in omnib⁹ populis nõ est nisi vnus populus iudaicus qui de deo habeat legẽ veram ⁊ cultum. Lex eni data in monte synai solum fuit data populo iudaico. p Sepulchꝛum patens ⁊c. quia nitebantur deglutire ppl'm iudaicum. q Linguis ⁊c. quia malũ quod inferre nõ poterãt ptãte: iferre q̃rebãt fraudulentijs ⁊ dolositate. r Quoꝝ os ⁊c. i. blasphemijs ꝓtra deũ. s Et amaritudie ⁊c. ꝓtra deꝰ ppl'm quẽ videbãt interfici: ⁊ ad amaritudinẽ deduci moꝛti: iõ subdit: Veloces pedes coꝛum ⁊c. t Contritio ⁊c. Ad hoc eni discurrebant per terram isr̃ael vt ppls iudaicus totaliter conteretur ⁊ ad miseriam deduceretur. v Uiã pacis ⁊c. i. tenere noluerũt. ⁊ cã hꝰ ꝺdit cũ dꝛ: x Nõ ẽ ⁊c. Scriptũ ẽ ꝓuer. xv. ꝓ timoꝛe dñi declinat oꝰ a malo: ⁊ ió subtracto huius timoꝛis retinaculo currũt hoies ad malũ sine frene

Sil'ē cū dō i fine b'ptis: Quis noster dñs ē. nō referat ad saul, put in postil. fz itelligat sic q̄ mendaces viri de facūdie sue loq̄citate p̄fidētes iactabāt se de ptāte ꝓpria labio rū q̄si a deo nō sint, vñ dicebāt: Quis nr̄ dñs ē. i. q̄s ē cuius regule nos subiūciamur. q. d. nullus. Scōa ps vo vltiorē req̄rit indaginē. Pro cui' declaratiōe sciēd q̄ q̄ psalmista ꝓncipalit attribuebat mala mūdi ad defectum veritat' i filijs hoīum iccirco q̄ ꝓria p̄ijs curant ꝓphetice dicit q̄ ad tollēdū h'modi fa. sitatis malicīā venturus erat ille cui' eloquia sunt maxime vera: sic dicā ipiozū sum me falsa. vñ seq̄t: Propter miseriā inopū ⁊ gemitū pauper. s. iustoz q̄ de malis gemūt ⁊ p̄ pctis ꝓterūt: supple tollendā. Nūc exurgam dicit dñs. i. apparebo. Ponā in salutari. i. in iesu ꝓsolatiōnē pauper. Et fiducialit agā i eo. i. potētialit: q̄z nihil ei rēsistit. Cōsequēt dicit. Eloquia dñi. oīdens q̄ eloq̄a h'̄ saluatonis sūt p̄ria p̄dictis: vt dictū ē. sunt enī: Quasi argētū igne examinatū purgatū septuplū. i. p septiformē spm̄ purificata atq̄ rutilāria. Quia tñ aduentum h'̄ mōi actoris veritatis nō ita de ꝓpiquo psalmista ꝓspiciebat: iccirco petebat a gnātiōe falsiloqua sibi cōtēpanea custodiri ⁊ tuari Vñ dicit: Tu dñe seruabis nos a gnātiōe hac. ⁊ vt magis oīderet se idigere tali custodia subdit: In circuitu ipi ambulant. ad deuozandū iustū eo mō quo. i. Pe. v. c. dō: Aduersari' vest diabol' circuit q̄rēs quē deuozet. ⁊ seq̄t: Scōz altitudinē tuā. i. fm incōp̄ehensibilitatē ꝓsilij tui. Multiplicasti filios hoīum. s. ipios de q̄b'̄ i p̄ma pte dicebat: Diminute sūt veritates a filijs hoīum. q. d. ex duob' maxie idigemus custodia tua. vnum est: q̄z aduersarij sūt astuti ⁊ solliciti ꝝ nos: vñ i circuitu ābulāt. Scōz ē. q̄z sūt multi numero: vñ ⁊si nō essent ita solliciti adhuc essēt valde timendi ꝓp̄ eoz multitudinē ⁊c.

Replica.

In psalmo Saluū me fac. modica ē diuersitas: q̄z expositio postillatoris ē de singlari casu: Burgen. át gnālit' ecclesia.

Psal. XII.

Victozi dauid ps. XII.

Usquequo dñe oblīuiscēris me lin finem: vsq̄ꝫ auertis faciē tuam a me.] Quādiu ponā ꝓsilia i aīa mea: dolorē i corde meo p diez.] Usquequo exaltabit inimic' me'] super me. respice ⁊ exaudi me dñe deus me'. Illumina oculos meos] ne vnq̄z obdormiaz in morte:] ne q̄n dicat inimic' me'] p̄ualui aduersus eum] Qui tribulant me exultabunt si mot' fuero:] ego aūt in mia tua] speraui.

Upponit talis ti. in hebreo: Ad victoriā dauid. vl fz hiero. Victori dauid. q̄d in idē redit. Et exponitur dupliciter. Uno modo vt sit sensus p supplectionem Iste ps factus a dauid decātād' ad victoriā. i. cū q̄dā conatu leuitaz vt freq̄nt supra ē expositū. Alio mō vt sit sensus: Iste ps fcūs ē a dauid ad laudē dei victoris sup oia vl q̄ p̄cellat victoriā. De mā aūt h'̄ ps. dicit Ra. sa. q̄ factus ē de q̄uoz regnis p q̄ afflīgēdi erāt filij isrl. Primū ē regnū babylonioz q̄d destruxit ciuitatē hierusalē ⁊ tēplū ⁊ captiuauit pplm sub nabuchodonosoz rege: vt hz. iij. Reg. vlt. Scōz ē regnū psaz sub q̄ fuit ꝓhibita reedificatio templi vt hz p̄ Esdre. iij. ca. Tertiū ē regnū grecoz p q̄d fuit positum idolū abominatōis in tēplo ⁊ ppls occisus ⁊ cōpulsus ad idolatriā sub antiocho rege: vt hz p̄ Macha. j. ca. ij. ⁊. iij. Quartū ē regnū romanoz p q̄d fuit iterū templuz destructū ⁊ ciuitas ⁊ ppls captiuatus sb Tito ⁊ Uespasiano iperatorib'. ⁊ a p̄ma affluctione fuerūt liberati filij isrl p cyrū q̄ remisit captiuitatē dās licētiā reedificādi tēplum fm q̄ hz. j. Esdre. j. A secūda p darium sub q̄ ꝓsūmatū ē tēplū scōz: vt hz. j. Esdre. vj. A tertia per machabeos: vt pz j. ⁊. ij. macha. A q̄rta expectāt liberari p regē messiaz. Sz istud dictū deficit i duob'. Unū ē: q̄z supponit falsū. s. xp̄z venturū: ⁊ q̄ debeat t̄miari ista captiuitas iudeoz q̄ vsq̄ ad finē mūdi durabit: fz q̄ dī Amos. ij. Sup trib' scelerib' iuda ⁊ sup q̄rtū non p̄uertam: quod sic exponit vno mō q̄ lz scelera tria ꝓp̄ q̄ incurrerūt tres ꝓmas afflictiōes fuerūt eis r̄missa q̄rtū ad h'̄ q̄ liberarēt: nō tñ q̄rtū scelus: qđ fuit vēditio ⁊ occisio xp̄i ꝓp̄ q̄ sūt in hac captiuitate: remittetur eis: sc q̄ ab ista captiuitate liberentur. Scōz est q̄ dicit populū israel grauiter afflictum a regno psaruz qđ nō ē verū: q̄z illō regnū remisit captiuitatē babylonie: vt dictū est ⁊ p̄misit filios isrl habitare in terra sua pacifice ⁊ vti legib' suis. Nec illō impedimētū reedificatōis tēpli fuit a rege p̄saz: vt dicit ra. sa. sup p̄mū Esdre: fz a samaritanis qb' fuit ꝓcessū q̄ nō p̄mitterēt ciuitatē reedificatiōnē: ⁊ sb h'̄ ꝓtextu ꝓhibuerūt reedificatiōnē tēpli pl' faciētes q̄ eis mādatū fuerat a rege. Un ⁊ p̄ea ꝓsūmatū ē tēpiū sb dario rege psaz. Et ex decursu p̄mi Esdre ⁊ neemie appet q̄ regnū illo tractauit iudeos sat' hūane: ꝓp̄ qđ dī Ezechi. j. q̄ illō regnū dsignat p facie hois: q̄z illō regnū sat' hūane filios isrl tractauit. Sequē igit dcm̄ ra. sa. i pte dimittēd ē regnū romanoz ⁊ regnū psaz rōb' p̄dcis: ⁊ loco ipoz ē accipiēdū regnū assyrioz: q̄z captiuauit regnū isrl tpe osee vt hz. iij. reg. xvij. Et regnū egyptioz qđ afflixit regnū iuda tpe ioathā q̄ē pharao nechao victū misit i egyptū iponēs tre tributū magnū: vt hz. iij. reg. xxij. Et sic tnū regnū ē babyloioz: ⁊ q̄rtū grecoz: igit fz istā sniaz dō p̄uidēs q̄uoz afflictiōes p̄dcas sibi succedētes facq̄uoz qōes: petēs ⁊ dsideras eas t̄miari. d. i p̄sōa ppli isrl a Usq̄q̄ ⁊c.]. s. i pplo meo mihi succesturo pmit tē eū affligi ab assyrijs. b In finē. i. tādiu. vz. n. afficto q̄ nūq̄ debeat t̄miari sua afflict'. c Usq̄q̄ auerti ⁊c] tādiu dimittē ppl̄z meū i egyptioz futute. d Quādiu ⁊c]. tractās ⁊ p̄sideras qūo possi liberari a captiuitate babylōica. ⁊ loq̄t dō i p̄sōa iesu filij iosedech ⁊ zorobabel filij salathiel: q̄ freq̄nt meditabāt ⁊ deuz ōprecabāt ō captiuati h'̄ reditu ⁊ dñs exaudiuit eos: q̄z fēs ē sb eoz ducatu: vt hz. j. Esr. e Dolorē ⁊c]. i. oī die q̄z ō ōstructiōe ciuitatis hierl̄z ⁊ tēpli dolebāt q̄si cōtinue. f Usq̄q̄, ⁊c]. i. āthioch' q̄ p supbiā ita fuit eleuat' vt vidēt sibi q̄ hāet pelag' ad iter agēdū ⁊ trā ad nauigādo pp mēti elatōez: vt dī. ij. macha. v. g Sup me. q̄z ppl̄z isrl̄ afflixit ⁊ nimis suppeditauit: ⁊ iō ꝓpba sb dit: h Respice. oculo tue mie. i Et exaudi me. i berādo a tāta tribulatōe. k Dñe. p oīuz gubernatiōnē. l De'. p creationē. m Me'. p verū cultū ⁊ fidē n Illumina ⁊c]. luie ꝓsolatōis tue. o Ne vnq̄ ⁊c] morte mortalis culpe: ⁊ p̄ps i morte gehēne fractus ipa. tētia ⁊ despatione sub tāta tribulatōe. p Neq̄n ⁊c]. i. diabol'. q Prevalui ⁊c] qđ ꝓtigit q̄n aliq̄z deūcit a mōte clpe i mōtē gehēne. r Qui tbulāt ⁊c.] ad h'̄. n. sēnacherib ⁊ pharao ⁊ nabuchodonosoz tribulauerūt filios isrl vt trāsferrēt eos de tra sua. vñ ⁊ sēna charib trāstulit filios isrl i assyrios: nabuchodonosoz tres trib' i babylonē: ⁊ pharao ioathā i egyptū: vt supra dcz ē. Sil'r āthioch' tribulauit iudeos: vt facēt eos trāsire ad gētilē ritum. s Ego aūt ⁊c]. non i iusticia mea t Speraui. ab isti tribulatōib' liberari: iō subdit:

vñ bñ ſtãt ſil' iudei negabãt xp̃z eẽ deũ: ſz nõ negabãt deũ eẽ. Stãt ẽt ſil' deũ negabãt: ⁊ nõ negabãt deũ. pz̃ ma ps p̃z p ſyllogiſmũ expoſitoziũ: qz illũ negabãt ⁊ ille ẽ de⁹. igit deũ negabãt ỏmõſtrãdo xp̃z p li illũ ⁊ il le. ſcõa ps ẽt mãifeſta ẽ p gnãlẽ ꝓfeſſionẽ ⁊ cultũ oium iudeoz. Intellectũ igit pſal. h⁹ vide i anſhel. ꝯ iſipiẽtez ⁊ doctozẽ ſubtilẽ q. j. ũ. di. libri pz̃mi. Pſal. XIIII

Domie ꝙs habitabit ⁊c. huic pſal. premittit ta lis ti. in hebzeo: Pſal. dauid. Ex quo appz auctoz pſal. De mã autẽ hui⁹ dicũt alĩ ꝙ dauid fecit hunc pſal. ad oñendũ ꝙs eẽt dign⁹ habitare i tra iſrl̃i ſecu ritate ⁊ abſq; tranſmigratiõe. ſ. ille ꝙ hz ꝓditiões i h⁹ pſal. deſcriptas cũ dz: Qui igredit ſine macla ⁊c. vſq; i finẽ pſal. Promiſit. n. de⁹ illi illi⁹ tre habitatoez ꝙdiu colerẽt eũ ⁊ facerẽt iuſticiã: ⁊ eos de tra expellere: qñ facerẽt ꝯrium: vt pz deut. xj. in plib⁹ locis ve. teſta. Et cũ dz: a Dñe ꝙs ⁊c] p tabernaculũ ⁊ mõtẽ itelligi tur ciuitas hieruſalẽ cui⁹ vna ps erat i mõte ⁊ i illa fu it tẽplum. Et p hieruſalẽ ꝙ erat metropolis in iudea i telligit tota tra illa. ⁊ ad hoc põt ſatl applicari littera h⁹ pſalmi. Videt tñ mihi ꝙ dauid fecit hũc pſal. p ſacerdotib⁹ ⁊ leuitis i tẽplo miſtrãtib⁹ dño: ⁊ iõ tenebãt ad maiozẽ pfectionẽ ꝙ cõis pplus: ſicut eccle miſtri ꝙ laici. Et fm h⁹ diuidit iſte pſal. in tres pres: qz p̃mo dauid circa h⁹ mouet qõnẽ: ſcõo ponit ſolutionẽ qõis ibi Qui ingredit. tertio cõcluſionẽ: ibi Qui facit hec.

Circa p̃mũ dicit: a Dñe ꝙs ⁊c] i. ꝙs ẽ dign⁹ tibi ſeruire in loco ſcõ vbi eſt arca teſtamẽti. ⁊ dic̃ i ta bernaculo: qz tpe dauid arca fuit i tabernaculo: qõ ei tetẽdit: vt hz̃ j. paral. xvj. b Aut requieſcet. hoc ẽ in ꝺete mẽtis ⁊ cozpozis tibi ſeruiet. c In mõte ſcõ tuo. i. i mõte Moria quẽ elegit de⁹ vt ibi fundaret tẽplũ ſuo nõie dedicãdũ. d Qui ingredit. hic ꝓñr ponit dauid rñſionẽ deſcribẽdo pfectionẽ que in mini ſtris dñi requirebat cũ dz: o Qui igredit ⁊c] ſ. cozpozis ⁊ mẽtis. ꝓcipit. n. leuit. xxj. ꝙ hõ de ſemie aarõ hñs maculã cozpalẽ repellat a ſacerdotio: ⁊ pleni⁹ declaratũ fuit ibidẽ: ⁊ multo magis ẽ indgn⁹ miſtrare deo hñs maculã mozalis culpe. e Et operat iuſticiã. qz nõ ſufficit declinare a malo niſi etiã operet bonũ. f Qui loquit ⁊c] i. put exiſtit in cozde ſuo. ⁊ h⁹ facit quedã virt⁹ que a pbo. iij. ethico. veritas noiatur: p quã hõ talẽ i vbis ⁊ fcis ſe oñdit exteri⁹ qualẽ iteri⁹. g Nõ egit ⁊c] aliuz vbis decipiẽdo. h Nec feẽ ⁊c] i fcõ. i Et opprobriũ ⁊c] defect⁹ eoz ꝓteritos ꝓperãdo vl' ad eoz ifamiã alĩs ꝓpalãdo. k Ad nihilũ ⁊c] qz fm vtatẽ nõ ẽ aliq̃ honoze dign⁹: eo ꝙ bonoz deferẽd⁹ ẽ alicui i teſtimoniũ ſue vtutis: vt hz̃. iij. li. ethicoz. l Timẽtes aũt dñm. i. vẽ vtuoſos m Glorificat. eos mã feſte ⁊ publice honozãdo. Re uerẽtia. n. delata alicui i teſtimoniũ ſue vtutis ẽt in ſecreto vl' cozã pauc dz̃ honoz. Si aũt h⁹ fiat publice ⁊ cozã multis dicitur gloria quaſi quedã claria g. mutata i c. a claritate dcã. n Qui iurat ⁊c] qz fac iura mẽtũ bonũ ⁊ tenet ipm. In trãſlatiõe hiero. iuxta he

Pſal. dauid. XIIII.

Domine qs habitabit in tabnaclo tuo: aũt qs requieſcet i mõnte ſcõ tuo? Qui igredit ſine macla: let opaz iuſticiaz. Qui lõqt veritatẽ i cozde ſuo: lq nõn egit dolũ i lingua ſua. lNec fecit proximo ſuo malum l et opprobrium non accepit aduerſus proximos ſuos. lAd nihilũm deductus eſt inconſpectu eius malignus: ltimẽtes autem dominum glorificãt. Qui iurat proximo ſuo ⁊ non decipit: lq pecuniã ſuã nõ dedit ad vſurã: lt munera ſup innocentẽ nõ accepit. lQui facit hec nõ mouebit in etẽnuz.

brazicũ hẽt ſic: Jurat vt ſe affligat p ieiunia ⁊ vigilias: car nẽ caſtigã⁹ ⁊ nõ mutat iuramtũ ſuã⁹. Tñ ibi põt iuramtũ ꝓ voto: qz vtrũqz ẽ obligatoziũ. o Qui pecuniã ⁊c] etiaz gentili vt dicit h glo. hebzaica. Et per hoc videtur q iſte pſal. de perfectione ſacerdotuz ⁊ non cõmunis popu li intelligatur: vt dictuz eſt: quia lex moy ſi permittebat cõmuni populo tradere ad vſuram alieno qui nõ erat de gente iudeoz: vt habetur deutero. xxiij. ſed hoc non per mittebatur ſacerdotibus qui debebant eẽ maioris perfectionis. p Et munera ſuper ⁊c] ad accelerandum ei iuſticie iudicium. Cum enim aliquis cauſus dubius accidebat in aliqua ciuitate extra hieruſalem debebat reduci ad iudicium ſacerdotum in hieruſalem: vt habetur deut. xvij. Et pro terminatione illius iudicij non erat licitum eis aliquid accipere ꝓ mercede. q Qui facit hec. hic cõſequent dauid infert cõcluſionẽ di. q Qui facit hec. q dcã ſũt i hoc pſal. r Nõ mouebit. i. nõ amouebit tãq; idign⁹ a ſuo miſterio. s In eternũ. i. i vita pñti: nec etiam a ꝑmio i vita futura. Cõtraria vo facies amouebit: fz qõ dz eſa. xxij. c. Vade ⁊ igredẽ ad deũ q̃ habitat i tabernaculo ad ſobnã ꝓpoſitũ tẽpli pp maliciã ſuã dices ei: Quid tu hic? aut q̃ſi quis hic? ⁊ ſubdit: Ecce te faciet dñs aſportari ſic aſportatur gall⁹ gallinaci⁹ ⁊c. Mozaliter aũt poſſz exponi pſal. iſte de pfectiõe miſtrozũ eccl'ie. ⁊ poſſet textus applicari de facili: fz p trãſeo intẽdens ſenſui litterali.

In pſal. xxij. Dñe ꝙs habitabit. vbi dz i poſtilla: Videtur tñ mihi ꝙ dauid fecit hũc pſal. Additio.

Et q̃ i h⁹ pſal. ponũt ad vtutẽ ptinẽtia nõ videt ptinere ad miſtros eccl'ie tñ put poſtil. dic: fz poti⁹ ad cõez pplm tãq; ea q̃ cõit requrunt de necitate ſalutis. nã cũ dic: Qui igredit ſine macla. itelligit de macla mẽtis tñ q̃ ẽ p clpã mortalẽ pcti eo mõ q̃ dz deut. xviij. c. Abſq; macla cris cozã dño deo tuo. vbi loq̃t toti pplo ⁊ nõ ſacerdotib⁹ tm̃ vt ibidẽ pz. Silr i phibitiõe vſure ꝓ nõ legit i ve. teſt. aliq̃ dzia int̃ ſacerdotes ⁊ populares: fz idistincte phibebãt eis vſure q̃tũ ad iſrahelitas: exo. xij. c. idiſtincte ẽt ptinebant eis q̃tũ ad alienigenas: deut. xxiij. Silr cũ dicit: Et munera ſup innocentẽ nõ accepit. itelligit plane ꝺ eũ q̃ accipit munera ꝓ condẽnatione inocentis: qõ phibetur cõmuniter deut. xvj. ca. Unde ex his ⁊ aliꝭ i hoc pſalmo contentis nõ ſequitur q̃ iſte pſal. intelligitur de perfectione ſacerdotum ⁊ non cõmunis populi: ſicut poſtil. ait: ſed poti⁹ oia in eo contenta vident eſſe de neceſſitate ſalutis. Et iõ melius vz dicendũ cũ glo. q̃ in h⁹ loco diſtinguit tabernaculũ a monte ſancto: itelligendo tabernaculũ ꝓ pñti eccleſia in q̃ eſt cõtinua militia: iuxta illud iob. vij. ca. Militia eſt vita hominis ſuper terram. ꝓprium enim eſt belli atq; militantium in tabernaculis habitare. vnde ⁊ contabernales milites dicuntur tanquã ſimul habentes tabernacula. Ad quem ſenſum facit hebraica veritas in qua vbi dz: Quis habitabit ⁊c. hz̃: qs pegrinabit in tabernaculo tuo? qz dz i ſcõa cor]. v. ca. q̃diu i hoc cozpe ſumus a deo pegrinamur. ꝓñr ꝓ mõte ſcõ itelligẽda ẽ eccl'a ſupioz in qua ẽ vã requies. vñ dicit: Quis requieſcet in monte ſcõ tuo? qz nullus in agone contẽdet vbi ẽ viſio pfecte pacis. prophe ta igit qz in pñti eccleſia pp cozpalẽ cohabitationẽ bonoz

ꝫ Nõne cẽ]. Hic ꝓñẽ ponit ꝓdictoꝝ pctõꝝ pena: cũ dr: Nõne cognoscẽt oẽs q opant iniqtatẽ. s. dei iusticiã. q. d. sic quã cognoscẽt p pene sibi iflicte expientiã. a Qui deuorãt cẽ. Jqz delectant in occisione: sicut in sapidi cibi comestione: ſm illud ,puer. j. Letant cũ male fecerint ⁊ exultãt in reb' pessimis

Nõnẽ cognoscent oẽs qui operãt iniqtatẽ: Jqui deuorant plebẽ meã sicut escã panis: Jnõn nõn inuocauerũt illic trepidauerũt timore vbi nõ erat timor. JQuõniã dñs

b Dñz nõ inuocauerũt. in afflictiõe positi qz nõ crediderũt i euz ppt quod dr Ro. x. Quomõ inuocabũt in quẽ non crediderunt: c Illic trepidauerũt cẽ]. ſm q scribit ꝓuer. xxviij. Fugit ipi' nemine psequẽte. Dicit aũt Ra. sa. q hoc fuit ipletũ in balthasar nepote nabuchodonosoz qui videns manũ scribentẽ in pariete fuit ita territ' q cõpages renũ ei' soluebant ⁊ genua ei' ad seinicẽ collidebãt ex nimio tremore: vt habet Dañ. v. ⁊ tñ man' illa eũ nõ tangebat nec sciebat qd significabat. d Qñ dñs i cẽ.] In hebre. nõ est ꝓncipiũ vsus: sz finis vl' ẽ ꝓcedẽt: vbi reddit cã dicti tioris. eo eni q dñs ẽ in gnãtõe iusta. s. i congregatiõe iustoꝝ imittit ab eo tal' timor aliqñ maiis hoib'. e Cõsiliũ. Hic ẽ ꝓncipiũ vsus: ⁊ ẽ sensus: e Consiliũ inopis. i. ppli isrl' depaupati: f Cõfudistis tu nabuchodonosor ⁊ exercit' tuus. i. ꝓfusibile ⁊ opprobrio fũ dixisti: ⁊ qõ sit illõ ꝓsiliũ subdit: g Qñ dñs spes cẽ]. Jmperabãt. n. filijs isrl babylonij in captiuitatem ductis q sperabant in deo qui sic pmiserat eos captiuari.

h Quis dabit. Hic vlti ponit liberatio ppli isrl ex dei miscricordia cũ dr p modũ optãtis: h Quis dabit ex syon. i. ex celo p syon designato eo q ibi fuit tẽplũ dñi. vel aliter: h Quis dabit ex syon. p modũ negãtis. i Saluta re israel. q. d. nullus qz in captiuitate babylonica destructũ fuit tẽplũ: vt habet. iiij. Reg. vlti. ⁊ sic nõ poterat ibi offerri sacrificiũ, p salute israel ⁊ sic liberatio ab illa captiuitate ex sola dei liberalitate erat expectãda: ppt qõ subdit k Cũ auerterit cẽ]. reducẽdo eã de babylone. l Exultabit cẽ] qz redierũt cũ magna leticia ⁊ exultatiõe. Mo aliter aũt possz exponi psal. iste de qlibet peccatore in malis obstinato: q lz vbis ꝓfiteat deũ tñ negat fcõ: ſm illud ad Titũ. j. Cõfitẽt vbis se nosse deũ: factis aũt negãt. Cui' malicia de' examiat ⁊ punit: ⁊ inocẽtẽ de manu ei' eripit Et ſm ꝓdcã ad hãc sniam põt de facili lra applicari.

Jn psal. XIII. Dixit insipiens. Additio.

QSalmus iste apud catholicos meli' ⁊ magis ꝓprie põt exponi ad lram de iudeo ꝓptore pso nã christi q̃ de sennacherib vl' nabuch. Pri' qz sennacherib ⁊ nabuch nõ negabãt gnãliter deũ: qz colebant deos suos: vt patz. iiij. Reg. xviij. ⁊ Dañ. j. sz negabãt deũ isrl eẽ verũ deuz potentissimũ. Jude' aũt xpm ꝓtemnens deũ negat gnãliter cui' rõe ẽ: nã ipse oẽs deos ceteraꝝ natiõũ negat. d. Omnes dij gẽtiũ demonia cẽ. ⁊ cũ hoc negando xpm ꝓprie negat deũ isrl: ⁊ p ꝓsequẽs talis gnãliter negat deũ. vñ de ipsis dr q deũ nõ bñt. ,ꝑe igit iude' xpm negãs eẽ deũ ẽ insipiens q̃ in corde suo dic': nõ ẽ de'. qz lz ore suo vnũ deũ ,pfiteat hẽre. s. creatorẽ celi ⁊ terre ⁊ humanoꝝ: ⁊ ẽt qñqz iplicite pharisei ,pfitent eẽ xpm deuz vt tũ tentãtes dicebãt: Scim' qm̃ verax es ⁊ viã dei i vitate doces: vt hz matth. xxij. ca. ex q̃ seqbat christũ eẽ deũ cũ in doctrina sua h' pluries ꝓtineat: nihilomin' tñ in corde deũ verũ negat ꝓtemnẽs xpm q̃ ẽ ver' de'. Scõo qz hoc nõ dr: Jllic trepidauerũt timore vbi nõ fuit timor. non põt hec intelligi de balthasar ,put Ra. Sa. dicit: balthasar. n. lz nesciret i ꝓticlari qd man' illa significabat scribẽs Dañ. v. bñ tñ pcipiebat illud eẽ magnũ monstrũ ⁊ alicui' significatiuũ ꝓtra statũ regni sui: cũ in tam magna solẽnitate sue festiuitatis hoc apparebat. vñ optic ſm glo. ,pheta i hoc ps. agit ꝯ iudeos ꝓptores xpi ⁊ negãtes verã ditatẽ ei'. Circa qõ tria fac. Pri'. n. ipos increpat. d. Corrupti sr cẽ. vsqz ibi Nõ est timor dei añ oculos eoꝝ. ⁊ circa hoc eos dicit a deo examinatos. d. Dominꝰ de celo ,pspexit cẽ. si ẽ intelligens. s. corde credẽdo deũ eẽ hoinẽ: aut reqrẽs deum. s. sequẽdo mandata eius: quod nõ inuenit: sz oẽs declinauerũt sit. Scõo eis minat iudiciũ cũ dicit: Nõne cognoscẽt oẽs q̃ opant iniqtatẽ: hoc est dicẽ nunqd hi q̃ vexãt deũ negãt ⁊ deuorãt plebẽ meã sicut escã panis. s. xpi discipulos psequẽdo: nec de his timẽt: sz poti' trepidãt vbi nõ ẽ timor: qz timuerũt pdẽ regnũ trenũ Jobã. xi. Si relinqm' eũ sic veniẽt romani ⁊ tollẽt locũ nr'm cẽ. Nũqd nõ ꝓgnoscẽt p expiẽtiã supplicio rũ: Qm̃ dñs i gnãtiõe iusta ẽ. q. d. sic cogscẽt. Juxta ẽ oẽs dies pditiõis eoꝝ: Deut. xxxij. ca. vñ lra isti ptis sic ꝓtexit: Nõne cogscẽt oẽs q̃ opant iniqtatez cẽ. qm̃ dñs i gnãtiõe iusta ẽ. ⁊ nõ in ea gnãtiõe ꝓtaua q̃ deum vexãt xpm. s. sibi ,pmissũ negat. q. d. vt ꝑ. ⁊ qz pcipua cã q̃ iudei ꝓtẽpserũt xpz fuit ipsi' hũilitas ⁊ abiectio credẽtes talia ex ipotentia eẽ ⁊ nõ volũtarie sũpta: vñ dicebãt matth. xxvij. Si filius dei ẽ dscẽdat nũc de cruce cẽ. Jccirco ꝓfutar eos psalmista. d. Cõsiliũ inopis ꝓfudistis. i. humilẽ xpm ꝓtẽpsit iõ ꝗs vocabat eis cõsulebat i deo solo spem ponere nõ i diuitijs seu trãsitorijs seculi. vñ dicebat matth. xix. ca. Si vis pfect' eẽ vẽde oia q̃ hẽs ⁊ da pauperib' cẽ. Jccirco aduersus eos iuehit dicẽs admiratiue: Cõsiliũ inopis ꝓfudistis: qm̃ dñs spes ei' ẽ. q. d. ex hoc debẽt cũ magi reuereri. Tertõ eisdẽ ꝓdicit aliq̃ ꝓsolatoria ad ,ppositũ ptinẽtia. s. q in fine mũdi cũ plenitudo gentiũ intrauerit ſm Apo. ad Ro. xi. reliquie iudeoꝝ saluabunt ꝑ eũdẽ deum saluatorẽ quẽ negauerũt vt deũ ẽ: Jccirco eis vltri' alloqt. d. sic: Quis dabit ex syon salutare isrl? hoc ẽ dicere: vos ꝓsiliũ xpi ꝓfudistis: sz qs alt' ex syon. s. ꝺ iudeis ,pcedẽs dabit salutare isrl? supple nisi ille quez humilẽ spreuistis: vñ sequt: Cũ auerterit dñs captiuitatẽ plebis sue cẽ. i. cũ ille dñs quẽ dixist ñ eẽ deũ redimet ppl'm suũ finaliter a captiuitate diaboli: Exultabit iacob cẽ. Jsta expositio q̃ extrahit ,p maiori pte a glosa ordinaria, pri' applicat lre q̃ illa postillatoris fũdata supra opionẽ Ra. sa. vt pz diligẽt ituenti. Et nota q in hõ ps. ſm trãslationẽ nr'am ponũt tres vsus q̃ i biblijs hebraicis mirũ inueniũt. s. sepulchrũ patẽs ẽ gutt' eoꝝ. Quoꝝ os maledictiõe cẽ. Cõtritõ ⁊ i felicitas cẽ. Et isti tres vsus nõ leguntur i ps. lij. ẽt i trãslatio nr'a q̃ qdẽ psal. fere in toto assimilat huic. Replica.

SEd circa psalmũ Dixit insipiẽs. burgeñ. fac argumẽtũ inualidũ ꝯ postil. exponẽtẽ ipz de ifidelib' ⁊ gẽtilib' ꝯ qõ arguit sic: Gentiles ⁊ si negabant deũ israel esse verũ deum: nõ tñ generaliter negabãt deũ eẽ: qz colebãt deos suos. Exponit igit õ iudeis negãtib' xpm eẽ deũ. Sz reuera si argumentũ burgeñ. valet cõtra postillatorem: valet etiam contra se: quia si iudei negabãt christũ eẽ deũ: nõ tñ negabãt generaliter deum esse: quia deũ vexãt colebãt ſm legez

Ecce homo vorax ⁊ potator vini ⁊ peccatorū ⁊ publicanorū amic⁹: matth. xj. Et i passiõe dicebãt: Vach q̃ destruis tẽplũ dei. ⁊c. matth. xxvij. v Prouidebã ⁊c.] quia aia christi ab instãti creatiõis habuit continue charitatẽ diuine visiõis. x Quoniã a ⁊c.] hũanitas autẽ christi est organũ diuinitati coniunctũ: et iõ non põt mouẽi ad aliq̃d: nisi scõz voluntatẽ diuinitatis: ꝓpter qõ in christo nõ potuit eẽ aliq̃s mot⁹ inordinatus ꝛsurgens ex ꝓdictis ꝛiurijs vel ex q̃buscunq; causis alijs.

y Propter hoc. ⁊c. hic ꝓnter describit ipsius christi glosa resurrectio: cuz dicitur: y Propter hoc: i. ꝓpt̃ resurrectõnẽ meã q̃. j. põit: q̃ erat cã leticie ordinate ipsi xpo. Certitudo .n. boni expectati cã delectamẽti: ḋa ꝓpter certitudinẽ obtinẽdi bonũ futurꝫ iã apphẽdit q̃si ꝓsens: ⁊ sic ẽ cã delectatiõis q̃ ẽ de bono apphẽso in pñti. z Jusup. ⁊c] .s. resurrectiõis future. a Qñ. ⁊c]. i. i lymbo⁹ factorũ patrũ: vbi aia xpi fuit p. xxxj. horas tñ. s. ab hora nõa ferie sexte in q̃ fuit sepata a corpe vsq; ad diluculũ dici dñice qñ fuit corpi reiũctatio ꝓdit: b Nec dabis ⁊c.]. i. corp⁹ meũ totaliter i pollutũ. c Videẽ corruptõez. i. icineratõez vl̃ putrefactõez. Fuit tñ ibi corruptio accipiẽdo ꝓ morte: ḋa corp⁹ christi fuit ve mõtuũ p sepationẽ aie. d Notas. ⁊c.] accelerẽdo tẽpus resurrectionis mee. e Adiplebis ⁊c.] ḋa tunc gloria aie christi quã habuit a ꝓncipio: ⁊ q̃ ꝓstitit i vidẽdo ꝺ uz facie ad faciẽ fuit ꝺriuata ad corp⁹ i sua resurretione: ḋa extũc hũit corp⁹ glorioſũ. f Delectatões ⁊c] ḋa xps assumptus ẽ ad dexterã ꝓtis sm q̃ dicit mãci vlti. Et dñs quidẽ postq̃ locutus ẽ eis assumptus ẽ i celũ: ⁊ sedet ad dexterã dei. g Usq; in finẽ. i. vsq; in eternũ: ḋa dignitas sessionis huius inerit christo homi sempiterne duratiõis. Moraliter autẽ posset exponi ps iste de quolibz fideli q̃ ẽ mẽbrũ christi expectãs resurrectõez suas ⁊ positõez sui ad ꝺexterã cũ alijs electis agitur de passione christi ⁊ eius resurrectiõe: quarum prima inter actiones virtuosas christi est optima. Similiter et secunda quntum ad ea que ad ipsius premium ptinent: iccirco ni vtraq; simul bene dicitur: Aurum optimum ipsi dauid: idest christo.

Psal. XVI.

Exaudi dñe. ⁊ cete.] huic psalmo ꝓponit talis ti. in hebreo ⁊ in translatõne hieronymi: Oratio dauid Ex quo patet auctor huius psalmi accipiẽdo large ps. ꝓ oratione: quia accipiendo psalmum ꝓpie: vt dz a psallendo publice: vel cũ instro musico: sic non ẽ psalmus: sed ẽ oratio dauid in secreto facta apd deũ ꝓ liberatõe sua a psecutõe saulis: propter qd ⁊ multas alias fecit oões. Et diuiditur i duas ptes. Et ꝑmo: vt sua ozo exaudiat allegz dauid suã innocentiã. Secundo

Prouidebaz dñm in conspectu meo semper:] qñ ã dextris ẽ mihi ne cõmouear.] Propter hoc letatum est coz meũ: ⁊ exultauit lingua mea: insup ⁊ caro mea requiescet i spe.] Quoniã nõ dereliques aiam meã in inferno]: nec dabis scm tuũ] videre corruptionez. Notas mihi fecisti uias uite:] adiplebis me leticia cũ uultu tuo:] delectatiões in dextera tua] usqz in finem.

Oratio dauid. XVI.

Exaudi dñe iusticiam meaz:] intende deprecatiõnẽ meaz. Aurib⁹ ꝓcipe orationez meã:] nõn i labijs dolosis.] De vultu tuo iudicium meum prodeat:] oculi tui uideant equitatẽ.] Probasti coz meum et uisitasti nocte: igne me examinasti:] et nõ ẽ inuenta i me iniqtas.] Ut nõn loquar os meũ opera hominum:] propter verba labiorum tuoꝝ] ego custodiui uias duras.] Perfice gressus meos in semitis tuis:] ut non moueantur uestigia mea.] Ego clamaui

saulis ⁊ suoz̃ satellitũ malicia. Jsta. n. duo faciũt oionez alicuius exaudibilẽ. scõa ibi: A resistẽtibus. Circa primuz dicit sic: a Exaudi dñe ⁊c.] i. meipm ꝓpter iusticiam meã quã tenui erga saul ⁊ domũ suaz: ꝓ quib⁹ dauid multiplicit ⁊ fideliter laborauit: vt patz ex decursu j. reg. ⁊. ij. b Aurib⁹ ⁊c.] loquit ꝺ deo p modũ hũanũ: qz i deo n sũt liniamẽta corpis. c Nõ ⁊c.]. i. orationẽ percipe factam a me ꝛaciter ex corde ⁊ nõ labijs tñ: sicut ozo eoz̃ ꝺ qb⁹ dic esa. xxx. Hic ppls labijs me honorat: coz aũt eoꝝ lõge ẽ a me. d De vultu ⁊c.]. q. d. pat⁹ sũ sustinẽ q̃d decreueris. vñ dicebat sauli. j. reg. xxvj. Si dñs icitat te aduersũ me odoret sacrificiũ. e Oculi tui ⁊c.] iter me ⁊ saulem. f Probasti coz meũ. qz homo videt a q̃ patet: deus aũt i tuet coz: vt habet. j. reg. vj. g Et visitasti nocte. cognoscẽdo ⁊ exaiando cogitatiões meas nocturnas: que magis latẽt: diurne. n. aliqñ ꝓ aliqua iudicia hominibus patent. h Igne ⁊c.]. s. igne tribulatiõis me purificantis ab aliquibus meis insolẽtijs: sine q̃bus nõ transit vita hũana: sm q̃ dr eccle. ij. In igne ꝓbat aurũ: ⁊ in camino argẽtũ: ⁊ homines receptibiles i camio tribulatiõis. i Et. nõ ⁊c.] nõ itẽdit dauid ꝓ hoc se dicẽ imunẽ ab oi pcto: sz ḋa ñ fecerat aliq̃d iniquũ erga saul vñ deberet eũ psequi: sz magis pepcit ei a morte cũ posset eũ occidẽ: vt patz. j. re. xxiij. ⁊. xxvj. k Ut nõ ⁊c.] quia non solũ contra saul cũ psequentẽ nõ extendit manum suã percutiẽdo eũ cũ posset vt dictũ est: sed nec etiã relaxauit os suũ irreuerẽter de ipso loquẽdo: sz magis reuerẽter: vt dixit. j. reg. xxvj. Nũc ergo ozo dñe mi rex verba serui tui ⁊c. l Propter ⁊c.] que dixisti luiti. xxj. Non queras vltionẽ: nec memor eris iurie ciuitatis tuoz̃. m Ego ⁊c.] quia ꝓpter verba tua predicta ego peperci sauli ñ q̃rens vltionẽ: ⁊ sic oportuit me eẽ ꝓfugum in montibus ⁊ rupibus in quibus sunt vie dure: q̃ si iterum fecissem non oportuisset me per tales vias ambulare.

n Perfice gressus meos ⁊c.] vt non declinem a via veritatis. o Ut non ⁊c.] a rectitudine iusticie. p Ego clamaui ⁊c.] ex hoc q̃ iam a⁹ saluasti me: habeo spem iterum exaudiri: propter q̃ iteruz clamaui deprecando. ⁊

Jn ps. xv. Cõserua me dñe. vbi dicit in postil. huic psalmo premittitur talis titulus. Additio.

Dictio hebraica que i titulo huius psalmi ponitur sm suã ꝓpriam significationez non significat idez q̃ humilis ⁊ simplicis ꝓut in postilla: nisi forte scõz etymologiã: sz ꝓpria significatio illius dictiõis ꝺriuat ab vna dictiõe que ꝓprie significat auꝝ optimũ. Unde canti. v. c. vbi dr: caput eius aurũ optimũ. ponit i hebraico hec dictio tate: a qua dictiõe ꝺriuatur in hebraico hec dictio mitã: que ponit in hoc titulo: ⁊ significat aliq̃ compositum seu ornatum auro optimo. vnde sensus istius tituli sm hebraicam veritatẽ talis est: Aurum optimũ ipsi dauid. Dauid enim in hoc titu. est datiui casus: vnde quia in hoc psalmo

cū malis quidā ꝛ idigni iactāt se eē de eccleſia cū tñ vere nō ſint q̄rens a deo dicit. dñe q̄s habitabit ſeu q̄s peregrinabit in tabernaculo tuo. i. in pñti eccleſia ſe ſic habeat: vt i mōte ſcō tuo. ſ. i futura beatitudine ſit dign⁹ reqeſcē. Ad qō ſubdit rñſio dei: Qui igredit ſine macula ⁊c. vbi ponū tur. x. virtutes ſeu. x. effēs vtutū nōbilr: vt hī glo. vide ibi. Et finaliē cōcludit: q̄ facit hec nō mouebit ietnū q̄ nō ſolum reqeſcet qō q̄q; quodāmō in hac vita ſaltez impfecte ꝓtigit: ſz talē ſtabilitatē attiget de q̄ poſſet dici: nō mouebit in eternū: qō nō pōt dici niſi de reqeſcēte i ſupi oz eccl'a: de q̄ legit in ps. de⁹ i medio ei⁹ nō ꝓmouebit. Replica.

Pſalmū. Domie q̄s habitabit taber. poſtillator expōit ſpecifice de heroicis: burgeñ. aū gnāliē de eccl'ia. ſpēs aūt generi nō ꝑdicit ⁊ talis varietas īter poſtillatorē ⁊ burgeñ. ſepe occurrit: ō q̄ cetero nō fit mētio: q̄ vtraq; ps ſtare pōt i veritate.

Pſal. XV

Onſerua dñe ⁊c. huic pſalmo c ꝓponit titul⁹ talī hebreo: humil⁹ ⁊ ſimplicis ps. dauid. qō exponūt aliq̄ de pſona ipſi⁹ dauid ſimplicis ⁊ humilis: vt pz ex decurſu. ſ. Reg. ⁊ ſcōi petentis a deo ꝓſeruari i pſecutiōib⁹ ſaulis ⁊ abſalon filij ſui. Sz hoc nō videt vez: q̄ Petr⁹ ap'ls ad itelligēdū ſcripturas diuinit⁹ illuſtrat⁹ dicē hūc pſalmū itelligēdū eē de xpo: ⁊ nō de dauid: act'. ſcōo: vbi ſic dicit de xpo: Quē deus ſuſcitauit ſolutis doloribus⁹ inferni: iuxta qō ipoſſibile erat teneri illū ab eo: qō ꝓbat p lram h⁹ ps. d. Dauid eni dicē i eū. i. i xpm vel i pplm xpianum. Prouidebā dñm coram me ſp ⁊c. vſq; ibi: Notas mihi feciſtis vias vite replebis me iocūditate cū facie tua allegās lram h⁹ ps. ſcōm. lxx. trāſlatōez q̄ tūc erat auctētica: ⁊ ſubdit eā exponēdo: Viri frēs liceat audēter dicē ad vos de patriarcha dauid qm defūct⁹ ē ⁊ ſepultus: ⁊ ſepulchrū ei⁹ ē apud nos vſq; in hodiernū diē. q. d. hec ſcriptura nō itelligit de eo: ſz de xpo cui⁹ reſurrectionē ꝓuidit i ſpūſcō: ō ſubdit ibidē. Prouidēs locut⁹ ē de reſurrectiōe xpi: q̄ neq; derelict⁹ ē i iferno: nec caro ei⁹ vidit corruptionē. Ex ō pz māifeſte q⁹ itentio beati petri ē hūc pſalmū debē itelligi nō de pſona dauid: ſz de reſurrectōe xpi. Et iō q̄rere h̄ alīū ſēſū lr'alez vī q̄dāmō iudaīgare: igitē ſm iſtā ſniam exponit ti. p̄dcūs: humil⁹ ⁊ ſimplicis dauid. i. iſte ps cūs ē a dauid ad laudē humil⁹ ⁊ ſimplicis. ſ. xpi: q̄ de ſeipſo dicit: Matth. xi. Diſcite a me q⁹ mitis ſuz ⁊ humil⁹ corde. Et ſm hoc iſte ps diuidit i duas ptes: q⁹ ꝓmo deſcribit hois xpi actio vtuoſa. 2° ei⁹ reſuurrecto gloriosa: ibi Propt⁹ h⁹ letatū ē ⁊c. Circa ꝓmū deſcribit ꝓ⁹ actio xpi vtuoſa erga deū. 2° erga ꝓximū: ibi Scis q̄ i tra ſūt. ⁊ 3° iterū erga deū ibi: Bñdicā dñm. Circa ꝓmū dicit dauid i pſona xpi hois: a Cōſerua me de⁹ ꝓ talē modū loq̄bat xp̄s hō deo pri: Trāſcat a me calix iſte: Matth. xxvi. b Qm̄ ſpaui i te ꝛ aūt i xpo non fuerit ſpes: ꝓut ē vt⁹ theologica eo q⁹ ab iſtāti ꝓceptiōis ſue fruebat fruitiōe btā: ⁊ ſic erat ibi tētio q̄ nō ſtat cū ſpe q̄ ē vt⁹ theologica hñs deū ñ habi tū ꝓ obiecto: tñ i xpo fuit ſpes glie corpis añ reſurrectiōez quā a deo expectabat. c Dixi dño ⁊c. Jſic loq̄bat do pri poſit⁹ i paſſiōe. De⁹ heli lamaſabathani: q̄ interptat de⁹ me⁹ de⁹ me⁹: vt q̄d derelīq̄ſti me: Matth. xxvij. d Qm̄ bonox ⁊c. Jde⁹ aūt pr nll'o creato bono eget: ⁊ iō nō eget bonis ipi⁹ xpi: vt hois. e Sactis. hic pñr de ſcribit actō xpi erga ꝓximū: ⁊ p̄ q̄tū ad ap'los dicēs: e Scis ⁊c. i. ap'lis alijſq; diſcipul' xpi. f Mirifi cauit ⁊c. i. mirabiles fecit i eis illuſtrādo eos ſcia ad dicādū: ⁊ ꝓfirmā do miraculis ꝓ⁹ dicationes eoz. Jſte tñ actiones xpi ei ꝓpetebant rōe deitat'. Et q⁹ ꝓdicatōes ap'lo rū ꝓuerſe ſūt gentes ad fidē: q̄ pius erāt idolatrie detē: iō ſubdit: g Multiplicate ⁊c. i. infirmitates idolatrie gētiliuz q̄ pz ex trāſlatione hiero. iuxta he. vbi dr: Multiplicabūt idola eox: h Poſtea acceleraverūt. q⁹ dimiſſis idol' ad fidē xpi velociter cucurrerūt iudeis remanētib⁹ i infidelitate ꝓ maiori pte. i Nō ꝓgrebabo ⁊c. i. deliberabo vbi conueniebāt ad colendū idola. k De ſanguibus quia fiebat ſacrificiū idolis de ſanguinibus animalium: ⁊ aliquando de ſanguinibus hominuz: ⁊ talia cōuēticula chriſtus per ap'los non cōgregauit: ſz magis diſſipauit. l Nec memor ero nominuz eox ⁊c. Et vocat h⁹ xp̄s labia ſua labia gētiliū ꝓuerſox: q̄ ſūt membra xpi. Sacra n. ſcriptura frequēter ſub vno ꝓtextu lre loquēdo de xpo capite trāſit ad ei⁹ membra ⁊ ecōtrario: ſm q⁹ dicē Jſi. li. de ſimo bono: ꝓut plenī⁹ declarauī i pn'geñ. Gētiles āt ꝓuerſi ad fidē catholicā iuramēta p idola: ⁊ talia vba q̄ faciebāt ad eox reuerētiā totaliē dimiſerūt tāq; oblita: ⁊c. rō ſubdit: m Dñs ps ⁊c. i. ps mea hēditaria. dñm. n. ieſū xpm elegerūt ꝓuerſi ad fidē ꝓ ꝓte ſua hēdaria. n Et calic mei. i. paſſiōis mee q̄ p calicē deſignat i ſcriptura. Vñ ſalvator ō ſua paſſiōe dicē Matth. xxvij. Si nō pōt h⁹ calix trāſire niſi bibā illū ⁊c. Multi aūt gētiles añ querſionē xpm pſequētes amore xpi poſtea ad paſſionez ſe ꝓmpte ⁊ letāter obtulerūt: ⁊ h⁹ pp ſpez hēditatē cēne ꝓſequēde: iō ſ'bdit: o Tu es q̄ reſtitues ⁊c. p funes ceciderūt mihi i p̄claris. i. i ap'lis q̄ p̄ cētis fuerūt illumiati a ſp̄ūſcō: ⁊ ipi⁹ p ſortes miſſi fuerūt ad p̄dicādū: q̄ ſortes ap'lox p funes itelligūt. Vñ i li. Joſue: ſortes decē tribuū frequēt ibi noiant funes ⁊ finiculi. Et loq̄t h⁹ ſcriptura i pſona xpi trāſeūdo de mēbris ad caput. q Eteni hēditas ⁊c. i. eccl'a fideliū: q̄ vocat hēditas xpi: ſic ſcribit i pſona dñi hiere. ij. Qui fecit oia ipe ē ⁊ iſt' ſceptrū hēditat⁹ ei⁹: dñs exercituū nomē ei⁹. r Bñdicā. hic reuertit ſcripta ad actōnē xpi hois erga deū cū dr i pſona ei⁹: r Bñdicā dñm. gras agēdi deo pri: ſ. cū hī Job. xj. Pater gras ago tibi qm̄ exaudiſti me ⁊c. s Qui tribuit mihi itellectū. q⁹ aia xpi ab inſtāti creatiōis ſue fuit repleta ſcientijs. t Inſup ⁊ vſq; ad noctē. i. vſq; ad mortē: q̄ i ſcriptura nox vocat. v Increpuerūt me renes mei. i. iudei de cōſanguinitate mea nati. Chriſtus. n. ſm carnem natus fuit de iudeis. parentela aūtez eius deſignatur renes: eo q⁹ ibi viget virtus generatiua i ſexu virili. Judei aūt increpuerunt chriſtum in vita dicentes ei: Demonium habes: Joban. viij. Et dicentes chriſto:

Hūilis ⁊ ſimplicis ps dō.

Onſerua me xv. dñe. quōniam ſperaui i te: dixi dñō deus meus es tu: quōniā bonox meorū nō eges. Sanctis q̄ ſūt i tra eius: mirificauit oēs voluntates meas i eis. Multiplicate ſunt infirmitates eorū: poſtea acceleraverunt. Non congregabo ꝓuētic⁹ la eoruz de ſanguibus: nec memor ero nominū eoruz p labia mea. Dominus ps hēditatis mee: et calicis mei tū es q⁹ reſtitues hereditatez meā mihi. Funes ceciderūt mihi i p̄claris: etenī hēditas mea p̄clara eſt mihi. Bñe dicaz dñm q̄ tribuit mihi itellectū: inſup et vſq; ad noctē increpuerūt me renes mei

imminentiū periculoꝝ. e Et liberator meus. de manu pręualentiū inimicoꝝ. f Deus meꝰ adiutor meus. sine cuius adiutorio iā nō potuisse euasisse aduersarios. g Et sperabo i eum. de premio vite future. b Protector meus. ꝯ insurgētes hostes. i Et cornu salutis mee. repellēs ⁊ cōcutiēs inimicos⁹ ⁊ aduersarios fortes. k Et susceptor meꝰ. cū declinaui hostes me fortiores. l Laudās. Hic ꝓnter ponit liberatiōis mā: ⁊ ꝑmo pōit liberationez sui: secō liberationē isrl de ira egypti: ibi cōmota e: cuius rō ꝯ. dicetur. Circa ꝑmū ponit māz sue liberatiōis. i. mala illata sibi ab aduersarijs suis tam spūalia ꝙ cōporalia: ⁊ ꝙtū ad hoc dicit:

ēt liberator meꝰ. Deus meus adiutor meus: ēt sperabo i eū. Protector meus ēt cornu salutis mee: ēt susceptor meus. Laudās inuocabo dñz: ēt ab inimicis meis saluus ero.] Circūdederūt me dolores mortis:] ēt torrētes iniqtatis cō turbauerūt me.] Dolores inferi circūdederūt me:] p ocupauerunt me laqi mortis. In tribulatione mea i uocaui dñz:] ⁊ ad deū meum clamaui. Et exaudiuit de tēplo sācto suo] vocem meā: ēt clamor meus i conspectu eius introiuit i aures eius.] Cōmmota ē ⁊ cōtremuit terra:] fūdamēta mōtium cōturbata sūt ⁊ commota sūt: quōniā iratus ē eis. Ascēndit fumꝰ i ira eiꝰ] ēt ignis a facie eiꝰ exarsit:] carbōes succēsi sūt ab eo. Inclinauit celos ⁊ descendit:] ēt caligo sub pedibus eiꝰ.] Et ascēndit sup cherubin ⁊ volauit:] volauit sup pēnas ventoruz. Et posuit tenebras latibulū suū.] i circuitu eius tabernaculū eiꝰ: tēnebrosa aqua i nubibus aeris.] Pre fulgore i ꝓspectu eiꝰ] nubes trāsierūt: grādo ⁊ carbones ignis. Et intonuit de celo dñs: ⁊ altissimus dedit vocē suā: grādo ⁊ carbones ignis.] Et misit sagittas suas ⁊ dissipauit eos: fulgura multiplicauit: ēt ꝓturbauit eos. Et ap paruerūt fōtes aq̄ꝝ:] ēt reuelata sūt fūdamēta orbis ira rū.] Ab increpatōe tua dñe] ab ispiratiōe spūs ire tue. Misit de sūmo ēt accepit me: ēt assūpsit me ō aquis

k Et susceptor meꝰ. cū declinaui hostes me fortiores. l Laudās. Hic ꝓnter ponit liberatiōis mā: ⁊ ꝑmo pōit liberationez sui: secō liberationē isrl de ira egypti: ibi cōmota e: cuius rō ꝯ. dicetur. Circa ꝑmū ponit māz sue liberatiōis. i. mala illata sibi ab aduersarijs suis tam spūalia ꝙ cōporalia: ⁊ ꝙtū ad hoc dicit:

l Laudās inuocabo dñm. ꝑ cuasione malorū: que sequūtur cuz dr: m Et ab inimicis ⁊c]. i. sic dns me saluauit ab inimicis meis corporalibus. s. saule ⁊ absalon ⁊ eoꝝ cōpilcb': ita spero ꝙ saluabit me ab inimicis spūalibus. s. demonibus. n Circūdederūt me ⁊c.] fuit. n. dauid aliqn ita circundatꝰ ab aduersarijs ꝙ desperabat se posse euadere: vt dcz ē ps. ꝓcedēti. o Et torrētes ⁊c]. qz ꝑpter iniqtatē eiꝰ cōmissā ꝯ vrīā in adulterio vxoris sue ⁊ homicidio vrie sustinuit ꝓsecutionez absalon filij sui: ut hētur. ij. Reg. xij. Et ꝑpter iniquitatē numeratiōis ꝑpli sustinuit magnā turbationē ⁊ anxietatez animi ex pestilentia ꝑpli sui: vt hētur. ij. Reg. xxiiij. Et ꝑpter hoc subdit:

p Dolores inferni ⁊c]. qz dolore mortis rogauit ut gladi' angeli pcutientis ꝑplz verteret i eū: ut hētur. ij. Reg. xxiiij. ⁊ sic descēderet ad infernū: vbi descēdebant oēs morientes ante xp̄i aduentū. q In tribulatiōe ⁊c]. ꝑ liberatiōe a ꝑdictis malis. r Et exaudiuit ⁊c]. i. ō celo: qō est templū glie dei. s Vocē meā. i. sua gra dando mihi liberationē. t Et clamor ⁊c]. loqtur de deo more hūano: qꝰ clamor petētis introire aures postulati dr: qn eiꝰ oro exaudit. v Cōmota ē ⁊c]. Hic ꝓnt dauid introducit liberationē isrl ab egypto ꝑ sue liberationis exēplo: qz sicut dic Ra. sa. modus antiquus hebreorū fuit i ꝓticularib' liberatiōibus facē mētionē de liberatione egyptiaca: q fuit generalis toti ꝑplo: ⁊ hoc ꝓz in plurib' locis sacre scripte: dic g: v Cōmota ē ⁊c]. i. habitates i terra ꝑm modū cōez loquendi: qz ꝑpter plagas ꝙ ꝑpti oēs habitantes egyptū fuerūt ꝓterriti ⁊ cōmoti: ut ꝓz i exodo. Et ēt ad lram inf plagas illas facte fuerunt coruscatiōes ⁊ tonitrua horribilia: ut hētur Exo. viij. ita ꝙ videbat tremē tota ira ⁊ cōmoueri montiū fūdamēta. x Qm̄ irat' est eis. talia erāt. n. ꝯ egyptios diuie ire cūdie signa. y Ascēdit fumꝰ ⁊c]. loqtur de deo ad modū hois irati: de cui' ore ⁊ narib' exit fumus. z Et ignis ⁊c] qz ignis ⁊ grādo mixta pariter ferebant ad punitionē egyptiorū: ut hētur exo. ix. Et iste ignis dr a facie dei exarsisse: qz ꝓcessit de eius ꝓcepto ⁊ volūtate. a Inclinauit ⁊c]. ñ ꝑ loci mutationē: q deo ē ipossibil: sz ꝑ effectꝰ exhibitōez egyptios i ira puniēdo: ⁊ hebreos liberādo. b Et caligo ⁊c] qz fec tenebras palpabiles trib' diebus in egypto: ut hētur exo. x. c Et ascēdit ⁊c] p hoc. n. designat velocitas diuini ꝓsidij ad liberationē ꝑpli ō egypto: qz oēs filios isrl eadē die duxit sil' cū tn essēt i maximo numero: ut hēt exo. xij. o Et posuit tenebras ⁊c]. hoc itelligitur de nube exīte i' ter exercituz egyptiorū ⁊ filios isrl super mare rubrum: q erat obscurissima ⁊ densissima ex pte egyptiorū: ita ꝙ non poterāt accedē ad filios isrl: ⁊ i nube illa erat angel' ꝓsonā dñi repntās: vt hī exo. xiiij. iō dic hic: Latibulū suū ⁊ tabernaculū. e Tenebrosa aq̄ ⁊c]. qz ex nubis densitate fluebant pluuie grosse ad maius ipedimentū egyptioꝝ: verūtn qz nubes illa ex pte filioꝝ isrl illuminabat noctē: vt ibidē dr: iō sbdit: f Pre fulgore ⁊c]. qz ex illa nube circa vigiliā matutinā facta sūt tonitrua ⁊ fulgura rotas curruū sbuertentia: iō sbditur:

g Nubes transierunt ⁊c.] Ex q̄ pz ꝓnia vsq ibi: b Et misit sagittas suas. i. fulgura q̄ a deo mittebant sicut sagitte super egyptios: iō subdit: i Et cōturbauit eos. ita. n. fuerunt egyptij cōturbati: ꝙ volētes fugere aqs maris currebāt ꝯ eos: ꝛz ꝙ hētur Exo. xiiij. Fugiētib' egyptijs occurerūt aq̄ ⁊c. k Et apparuerūt ⁊c]. i fūdo. n. maris sūt fōtes aqrū i aliq̄bus locis q̄ nō apparēt: nisi denudet fūdus maris: qō tūc fuit factū: vt filij isrl trāsirēt ꝑ maris alueū: iō sbdit: l Et reuelata ⁊c]. i. ptes ire exīntes sb aqs mar': q̄ hic dicūt fūdamēta orbis ad silitudinē fūdamenti domꝰ artificial: i q̄ fūdamentū ē ps iferior: qz sup ira sūt alia elemēta ⁊ supius coꝝpa celestia. m Ab increpatiōe ⁊c]. per hoc oñdit a q̄ ꝓcessit tlis punitio ꝯ egyptios. s. a dei vidicta ꝯ eos. n Misit de sūmo. Hic ꝓnt describit forma liberatiōis ipsi' dauid: q̄ fca ē diuia vtute: ⁊ ꝑmo describit forma liberatiōis eiꝰ ꝑ modū euasiōis ō manu aduersarioꝝ: secō ꝑ modū ꝛsecutiōis ⁊ destructiōis eoꝝ: ibi Qm̄ i te cripiar: Pria i duas: i ptē ꝓncipalē ⁊ incidētalē: secda ibi: Cū sco sacꝰ eris. Circa ꝑmū dic dauid: n Misit de sūmo. i. de celo vñ venit auxiliū mihi. o Et accepit. s. deꝰ. p Me. liberando sua gra ⁊ virtute. q Et assumpsit me ⁊c]. i. de

q Inclia aurē tuā mihi etc. loquit̄ ō deo more humano q̄ i clinat aurē suā alicui qñ vult eum exaudire. r Mirifica mias tuas. i. fac eas mirabiles: me pauperē liberando a re ge tā potēte ⁊ iniquo. s A resistētibus. Hic ꝓsequenter dauid ꝓ exaudit̄oe sue oꝛonis allegat nequitiaꝫ saulis. d. s A resistētib⁹ dextere tue. man⁹ q̄ est oꝛgaꝝ oꝛganoꝝ designat op⁹ dīnū: ita q̄ op⁹ misericōdie dr̄ man⁹ dextra: op⁹ sue iustīcie sinistra: sm q̄ dr̄ mat. xxv Statuet oues a dextris: hedos aūt a sinistris. Dñs autē posuit dextraꝫ suā sup ōō ex sua mia: vngēdo eū in regēp sāuelez: cui dextre saul et sui cōplices resistebāt. t Custodi me ut pupillā oculi. i. ita diligenē q̄ ñ possit nocere mihi. v Sub vmbra alaꝝ tuaruꝫ ꝓtege me. i. ad modum gallie sollicite ꝓtegētis pullos suos ſb alis ne milu⁹ possit eos rapere x A facie ipioꝝ. i. saul ⁊ satellitū suoꝝ y Qui me afflixerūt persequendo ad mortem de loco ad locuꝫ. z Inimici ⁊c] qñ saul et viri ei⁹ cingebāt dauid ⁊ viros ei⁹ i modū coꝛōe: ita q̄ ōō ōspabat se posse euadere. j. reg. xxiij. a Adipē suū ꝓcluserūt. psequēdo me obstīate absq; vlla mia. p talē modū loquit̄ iob. j. canōica. iij. Qui viderit fratrē suū necessitatez hēre ⁊ clauserit viscera sua ab eo ⁊c. b Os coꝛū locutū ē supbiā. dicētes se me occidere ꝑ dīnā oꝛdiatōez q̄ disposuit me regnare post saulē. c Proꝛiciētes me. i. suis pſecutōnib⁹ me eiciētes a cōi hōinū societate. d Circūdederūt me. mihi tendentes insidias circūquaq;. e Oculos suos. ⁊c. Intuitu enim regni terreni persequebat dauid ad mortē ne regnū saulis trāsiret ad eū ⁊ ad donū suā. f Susceperūt me sicut leo patus ad p̄dā. i. aperte me psequētes cū maxima crudelitate. g Et sicut ⁊c] quia cum hoc etiam querebant capere dauid occultis insidijs. Et ideo exclamauit dauid. d. h Exurge dñe ꝓueni eū. ⁊ loq̄tur ō ꝓterito p modū futuri quia erat tā liberatus de inimicis suis: vt dictū est: sz facit hoc ad expꝛimendō statū i quo fuerat potius in persecutōe dicit igit̄: h Exurge dñe ꝓueni eū. dādo ei impedimētū ne ꝓueniat ad intētū: sicut dictū ē. j. Reg. xxiij. qñ cingebat dauid i modū coꝛone ne posset euadere: ⁊ ex oꝛdinatōe diuina venit subito nūcius dicēs ad eū: Festina ⁊ veni qm̄ insuerūt se philistei sup terrā: ⁊ sic ꝓtunc dimisit pſecq̄ dauid i Et supplāta eū. qō factū est qñ saul psequens dauid ad mortē cecidit i man⁹ eius: ita q̄ dauid poterat eū occidere: t hēt. j. re. xxiij. ⁊. xxvj. k Eripe aiaz meā ab ipio. i. a iule. l Frameā tuā. i. me q̄ sū gladius tuus ad destructiōnē infideliū: aliter nō potuisset iterfecisse goliath gigantem nec totiēs debellasset philisteos nisi diuia virtute pugnaſſet. m Ab inimicis man⁹ tue. i. a saule ⁊ suis cōplicib⁹ inimicantur tuis opibus i me. n Dñe a paucis. i. a me viris meis q̄ pauci sum⁹ respectu saulis ⁊ exercitus ei⁹ o Diuide eos in vita eoꝝ. ita q̄ q̄diu viuēt non possint nos ꝓtingere nec capere. p De absc̄ōditis tuis. id est ō diuitijs temporalibus que diuino iudicio lz nobis occulto frequēter ꝓcedunt hoibus malis. q Adimplet⁹ est vēter eoꝝ. s. saulis ⁊ amicoꝝ eius q̄ erant pleni talibus bonis ꝓpter potētiam regni temporalis. r Saturati sunt filijs. qz mali homies aliquādo dispensatione dei occulta nō solū abūdant bonis temporalib⁹ sed etiā i multitudine ꝓlis. s Et dimiserunt ⁊c] quia etiam post mortē suā abundāt filij eoꝝ. vel aliter qz cū saule mortui sūt i monte gelboe illi qui erant fortes ⁊ robusti: ⁊ sic relicta sunt bona eoꝝ paulis suis remanentibus: ⁊ q̄ respectu iterfectoꝝ erant nullius momenti: sz quia dauid nō cōfidebat i talibus bonis tē poralibus ⁊ terrenis sed i spiritualibus ⁊ eternis: ideo subdit: t Ego aūt i iusticia. s. legali que ꝓtinet oēs virtutes. v Apparebo i ꝓspectu tuo. i. pñti p gr̄am: ⁊ i futuro p gloriam: ⁊ ideo subdit: x Satiabor ⁊c.] quia satiat appetitum humanum eo q̄ ibi ꝓsequit̄ bonum infinituꝫ Moraliter potest exponi ps iste de quolibet fideli posito i magna tribulatiōe coꝛporis ⁊ anime petēti inde misericoꝛditer diuinitus liberari: ⁊ sz predicta littera potest faciliter applicari.

qñ exaudisti me de⁹: inclina aurem tuā mihi ⁊ exaudi ꝛba mea. Mirificā misericoꝛdias tuas: q̄ saluos facis spātes in te. A resistētibus dextere tue custodi me: ut pupillā oculi. Sub vmbra alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me: a facie ipioꝝ q̄ mē afflixerūt. Inimici mei aiam meaꝫ circūdederūt:] adipē suuꝫ ꝓcluserunt: os eoꝝ locutū ē superbiaꝫ. Proꝛiciētes me nunc circūdederunt me: oculos suos statuerunt dclinare in terrā.] Susceperūt me sicut leo patus ad p̄dam: et sicut catulus leōis hitans i abditis.] Exurge dñe ꝓueni eū et supplantā eum: eripe aiam meā ab ipio: frameā tuam ab inimicis manus tue. Dñe a paucis de terra diuide eos i vita eoꝝ: ⁊ dē abscōditis tuis adiplet⁹ ē ventер eoꝝ. Saturati sunt filijs ⁊ dimiserunt reliquias suas paulis suis.] Ego aūt i iustīcia apparebo ꝓspectu tuo satiaboꝝ cū apparuerit gloria tua.

Ad victoꝛiam seruo dñi Dauid qui locutus est verba carminis huius: in die qua liberauit eū dominus de manu omnium inimicoꝝ eius: ⁊ de manu Saul: ⁊ dixit: .VXII.

Diligām te domine foꝛtitudo mea: dō minus firmamentum meuꝫ et refugiū meuꝫ

Diligā te dñe foꝛtitudo mea ⁊c. huic psalmo ꝓponit̄ talis titu. i hebꝛeo: Ad victoꝛiā fuo dñi dauid q̄ locut⁹ ē verba carminis hiu⁹ i die qua liberauit eū dominus de manu omniū inimicoꝝ eius ⁊ de manu saul ⁊ dixit: Diligā te ⁊c. In hoc aūt titu. apparet auctoꝛ psalmi huius. s. dauid. ⁊ materia ei⁹: qz sicut ꝓcedēs ps est oꝛatio dauid ut liberaret a pſecutiōib⁹ inimicoꝝ suoꝝ: ita iste ps est gratiarum actio ꝓ liberatiōe ab inimicis tā adepta. p hoc aūt q̄ dr̄ i fine dr̄ tituli: de manu oīuꝫ inimicoꝝ ei⁹. i q̄ generalitate icludit ēt saul: ⁊ nihilomin⁹ additur de manu saul itellgit̄ q̄ pſecutio saulis ponderabat supꝛa oēs alias pſecutōes sm q̄ dic̄ hic ra. sa. Diuidit aūt iste ps i duas ptes: q̄a ꝑmo ponit̄ liberatiōis dauid nāratio. secūdo intenta conclusio ibi Uiuit dñs. Prima i tres: quia ꝑmo ponit̄ dei liberātis efficacia. scōo liberatōis materia: ibi Laudās inuocabo. ttio liberatōis forma: ibi Misit ō sūmo. Circa ꝑmū dic̄ dauid: a Diligaz te dñe charitatiua dilectione. b Foꝛtitudo mea. i. q̄ dedisti mihi foꝛtitudinē ꝓtra insultus aduersarioꝝ. c Dñs firmamentū meū. i. dās mihi firmitatē patiētie ⁊ tolerātiā aduersarioꝝ. d Et refugiū meū. i magnitudine

disciplina tua ipsa me docebit. q2 vexatio a deo illicta dat intellectū. l Dilatasti gressus &c. Ji hebreo hēbur passus meos q2 qñ pedes sūt coniūcti: hō dispositus ē ad cadendū: sed qñ sūt cōueniēter elōgati: tūc ē dispositus ad firmius standū: & p hoc itelligit firmitas in statu regio: q̄ inerat ipsi dauid a deo.

m Persequr inimicos &c.] q2 nō poterūt manum meam effugere.

n Et nō cōuertar. ab eoꝝ iſecutione. o Cōfringā illos. q̄ contigit i filijs āmon: q̄s capta ciuitate regia trucidauit: & transire fecit sup eos ferrata carpenta trāsducens eos i typo laterū: vt hētur. ij. Reg. xij. p Et pcussisti &c.] Jō goliath getheus et ꝫ alios philisteos: q̄s diuia virtute frequēter debellauit. q Et supplātasti &c.] scilz philisteos & alios pplos infideles q̄s dauid redegit sb tributo: ut hētur ij. Reg. viij. r Et inimicos meos &c.] cōuertēdo eos in fugā cozā me. s Et odiētes me dispdidisti. s. sauli & absalon & Sibā filium botri cū adherētibus sibi. t Clamauerunt &c.] deficiente eis auxilio humano. v Ad dñz clamauerūt &c.] q2 erāt idigni auxilio diuino. x Et cōminuā eos &c. tanq̄ destitutos ab ōi auxilio hūano & diuino: ut dēz est. y Eripies me. i. eripuisti. z De ꝫdictiōibus pplī. s. qñ sub absalon & sb Siba filio botri pplus isrl rebellans ꝫdixit mihi. a Cōstitues me. i. cōstituisti. b In caput gentiuz. cōseruans mihi stabilitatē regni. Et q2 dñiuz dauid se extēdebat ēt ad alias gētes in circuitu q̄ erant idolatre vt philistei & āmonite & ceteri: iō sbdit: c Populus quē non cognoui. noticia approbatiōis ,pter eoꝝ idolatriā. d Seruiuit mihi. obediēdo & tributum reddēdo. & q2 nō solū obediebant dauid i ,pria psona sz ēt nuncijs ab eo missis: iō sbdit: e In auditu auris obediuit mihi. Uerūtn q2 iste gentes recesserūt ab obedientia regni dauid tpe roboaz regis nepotis sui & aliorū seqntiuz: iō sbdit: f Filij alieni &c.] q2 iurauerāt ei seruire & successorib' suis. g Filij alieni inueterati sunt. Lz. n. in pncipio bñ obedierit: tñ ipso decedēte ab obedientia declinauerūt: iō sbditur: h Et claudicauerunt a semitis suis. Jn hebreo hētur: Et timebunt i clausuris suis. & i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū hētur: Et ꝫbent i angustijs suis: & in eandē sniam reuertit: q2 boies rebellare volētes recludūt se & sua i ciuitatib' et locis muratis timētes inuadi ab illis ꝫ q̄s rebellāt. Jstā aūt rebellionem futuraz dauid puidit in spu. i Uiuit dñs. Hic ponit h' psl. intenta conclusio: videlz diuini nois magnificatio ,p bñficijs pdictis cum dī: Uiuit dñs. q2 est vita p essentiā: & oia viuunt i eo: sm q̄ dī Joh. .j. Q̄d fēm est in ipso: vita erat. q2 creatura vt est i deo ē ipsa creatrix essentia: q̄ est idē q̄ intelligere diuinū. Jntelligere aūt est supremus gradus vite: & q2 itelligere diuinum est optimū: eo q̄ vnico actu itelligit pfecte se & oia alia: iō dicē phs. xij. metaphy. q̄ deus viuit vita nobilissima sēpiterna & optima. k Et bñdictus de⁹ meus. ex bñficijs mihi collatis.

Dilatasti gressus meos sb tus me:] & non sūt infirmata vestigia mea. Persequr inimicos meos & cōprehēdā illos:] et nō quertar donec deficiāt. Cōfringam illos nec poterunt stare: cadēt sub tus pedes meos. Et p2cinxisti me virtute ad belluz:] et supplantasti insurgētes in me subt⁹ me.] Et inimicos meos dedisti mihi dorsū:] et odientes me dispdidisti. Clamauerūt nec erat q̄ saluos faceret] ad dñz: nec ex audiuit eos.] Et cōminuam eos vt puluerē ante faciē vēti: vt lutū platearū deiebo eos. Eripies me de ꝫtradictiōib' pplī: cōstitues me i caput gentiū. Pō pulus quē nō cognoui ser uiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi. Filij alieni mēniti sūt mihi:] filij alieni i uetati sūt: et claudicauerūt a semitis suis. Uiuit dñs: et bñdictus de⁹ me⁹: et exaltet de⁹ salutis mee. Deus q̄ das vindictas mihi: & sub dis pplos sub me: liberator meus de inimicis meis iracūdis. Et ab insurgētib' i me exaltabis me: a viro iniquo eripies me. Propterea cōfitebor tibi i nationibus dñe: & nōi tuo psalmum dicā. Magnificās salutes regis ei⁹: et faciēs miam xpo suo dauid:] et semini eius vsq3 in seculum. Victori cāticum dauid. xviii.

l Et exaltet deus salutis mee. nō in se: cū sit magnitudinis infinite sed in creaturis ipsum laudantibus.

m Deus q̄ das vindictas mihi. & p3 sentētia ex dēis vsq3 ibi:

n Propterea confitebor tibi. cōfessione laudis tue. o Jn natiōibus. q2 psl. facti a dauid diuulgati sūt ad oēs natiōes i xpo credentes. p Magnificās salutes regis eius. i. salutes mea) q̄ sū rex ab eo īstitut⁹.

q Et faciēs &c.] i. unctο in regē de eius mādato p samuelez: vt hētur supra. j. reg. xvi. r Et semini ei⁹ vsq3 i seculū. q2 deus ōdit regnū ipsi dō p se & successorib' suis: ut hēt. ij. reg. vij.

q Jn psal. xvij. Diligam te dñe. vbi dī in postilla: Et posuit immaculatam viam meam. Additio.

Hacule adulterij & homicidij fuerūt ablate ab aia ipsius dauid p suā ,tritionem & dei miam ēt anteq̄ psecutionē absalon patiēter tolerarer: lz vez sit q̄ sblata macula adhuc remānsit reatus pene satisfactorie: vt satis hētur in textu p postillatorē allegatuz. s. ij. reg. xij. vbi postq̄ dauid dixit ad nathā: Peccaui dño. statī ei rndit: Dñs quoq3 trāstulit peccatū tuuz itelligitur q̄tum ad culpā: ,put ēt postillator ibidē expōit. vñ remissa culpa manifestū est q̄ nō remanet macula: reatus tñ pene satisfactorie rmānsit. vñ seqt i lra: Uerūtn q2 blasphemare fecisti inimicos nomē dñi: filius q̄ natus ē tibi morte morietur: & ista bñ tractantur in ,ma scde. q. lxxxvij. vide ibi.

q Jn eodez psl. xvij. vbi dī in postilla: Et semini eius vsq3 in seculum. Additio.

Proprius & verius exponit hoc q̄d dī: Et semini eius. de xpo qui factus est ex semie dauid sm carnem: ad Ro. j. Cuius regnum ē vsq3 i seculum: q2 regnū eius non corrūpet: Dañ. vij. c. Et regni eius non erit finis &c. Lu. j. ca. Psal. XVIII.

Celi enarrāt gliaz dei. huic psl. ppōit tlis ti. i heb. Ad victoriā ps dauid. & i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū: Victori cāticū dauid. & ē supra expositū i suo sili psl. xij. Dicūt aūt hebrei q̄ iste psl. factus ē a dauid p gr̄arū actiōe de datiōe legis: q̄d fuit magnū bñficiū & spāliter datū filijs isrl: vt hētur infra psl. cxlvij. Qui annunciat verbū suū iacob iusticias &c. nō fecit taliter ōi nationi &c. Et ꝫ istū intellectū psl. iste diuidit i duas ptes: q2 ꝑmo dauid oñdit magnitudinē diuine sapiētie generaliter ex excellētib'

tribulatiõibus multis saule ⁊ absalone me persequẽtibus. Q⁹ autẽ p aĝs tribulatiões itelligãtur pz Esa. viĵ. vbi dr: Adducet dñs sup eos aĝs fluminis fortes ⁊ multas regẽ as syriozũ ⁊ oẽm gl̃iam eius. i. exercit⁹ eius. r Eripuit me ꝛc̃. ſ. saule ⁊ absalone. s Et ab his q̃ ꝛc̃. i. Siba filio botri ⁊ sibi adherẽtib⁹: ut hẽtur. ĵ. Reg. xx. t Q̃m cõfortati ꝛc̃. Jhñtes magnaz potẽtiã ꝑpter multitudinẽ sibi adherẽtẽ. v Preuenerũt ꝛc̃. Jq⁹ saul ita ꝓuenit dauid: q⁹ ad modũ cozone circũdedit dauid: ꝑpter qõ õspabat se posse euadẽ: vt hẽt. j. Reg. xxiĵ. Et achitophel dedit absalõ ꝓsiliũ vt pseq̃ret dauid: ita q⁹ ꝓueniret eũ añq̃ posset itrare aliq̃ fortalicium: vt hẽtur. ĵ. reg. xvij. Et Siba filius botri cõcitauit rebellionem ꝯ dauid anteq̃ rediſſz ad ciuitatẽ ⁊ domũ regiam. x Et factus est ꝛc̃. Jq⁹ ex ordinatiõe diuina saul cõpulsus fuit insecutionẽ dauid dimittere: eo q⁹ philisti im infuderãt se super terrã isrl̃: ut hẽtur. j. reg. xxiij. ⁊ nutu dei cõsiliũ achitophel fuit dissipatũ: ut hẽtur. ĵ. reg. xvij. et caput fuit sibi ãputatuz de cõsilio mulieris sapientis ⁊ hoc deo fauẽte: ut hẽt. ĵ. reg. xx. y Et eduxit me ꝛc̃. ſ. regni isrl̃ ꝑdcis tribulationib⁹ iminatis. z Et retribuet ꝛc̃. Jex hoc. n. q⁹ dedit mihi bõa tpalia spero ab eo cõsecꝰ eĩna. ⁊ Et ſm puritatẽ ꝛc̃. Ji. opez q̃ ꝑ manus designãt: eo q⁹ manib⁹ opamur. a Quia custodiui ꝛc̃. Jq̃tum ad ꝑcepta moralia affirmatiua. b Nec ipie gessi ꝛc̃. Jagendo ꝯ negatiua. c Q̃m oia ꝛc̃. Jexequẽdo ꝑcepta eius iudicialia. d Et iusticias ei⁹. i. ceremõias ei⁹. e Nõ repuli a me. eas dimittẽdo. f Et ero imaculat⁹ ꝛc̃. Jq⁹ nõ patit̃ ꝓsortiũ macla toz: cũ sit sãctus sãctoz. g Et obseruabo me ꝛc̃. Ji. cauebo a recidiuo adulterij̃ ⁊ homicidiũ i fco vzie ⁊ cõsilib⁹. h Et retribuet ꝛc̃. Jexponit iste vsus sic̃ supra. i Luz sãcto sãctus eris. Dec ẽ ps icidẽtalis i q̃ dauid icidẽtaliter oñdit dei miam ⁊ benignitatẽ generaliter erga bonos: eo q⁹ particulariter locut⁹ fuerat de bonitate dei erga se ꝑpter suã innocẽtiã. d. Cũ sco ꝛc̃. Jverbũ ẽ dauid ad deũ. q. d. sãct⁹ te sãctuz cõfitebit̃ a q̃ sua sãctitas deriuat. vl̃ aliter: i Cũ sco. q̃. ſ. sce viuit. k Sãct⁹ eris. suã sãctitatẽ augmnetãdo. l Et cũ viro inocẽte. i. q̃ malũ alijs nõ facit. m Jnnocẽs eris. malũ ei nõ iferẽdo: nisi fortitã malũ tpalis pene ad purgionẽ culpe ꝓterite vl̃ ad exercitiũ sue patiẽtie: qõ cedit ei ad bonũ vite eĩne. n Et cũ electo. ad vitã eternã p ꝑdestinationẽ. o Elect⁹ eris. q⁹ eliget te omiſſ alijs. p Q̃m tu pplm ꝛc̃ Jfz q⁹ dr iacobi. viij. Deꝰ supbis resistit: hũilib⁹ aũt dat gr̃am. q Q̃m tu illumias ꝛc̃. Jlucerna ẽ lumẽ i testa: ⁊ iõ lumen näle itellectus hũani positi i corpore terreo bñ dr lucerna: hãc deus lucernã illuminat: q̃n lumini näe addit lumen gr̃e: q⁹ gr̃a pficit nãm. r Deꝰ meus ꝛc̃. Lumen. n. näle cõparatũ ad deũ tenebra ẽ sicut ⁊ q̃libet creatura: et iõ dauid petit ipz illumiari gr̃a diuina. vel aliter. Tenebre dicũtur hic opa meritoria p peccatũ mortale extincta: que recupata gr̃a viuificãtur ⁊ illuminãt. s Q̃m in te. Hic ꝓnter ò scribitur liberatio dauid p modũ isecutionis ad uersarioz cũ dr: Q̃m in te eripiar. i. per te eripiar a tẽtatione. Tẽtat⁹. n. fuit dauid occidere nabal cum oibus de domo sua: a q̃ tẽtatione fuit ereptus ꝑ verbũ abigail a deo ad hoc directe: p pi qõ dixit ei dauid: Bñdict⁹ dñs deꝰ isrl̃ q̃ misit te hodie i occursuz meuz ꝛc̃. vt hẽt. j. reg. xxv. t Et i deo meo. i. i virtute dei mei. v Trãsgrediar murũ. capiendo aduersarios itra suũ fortaliciũ: qõ fcm ẽ q̃n cepit fortaliciũ iebuzeoz in hierl̃z: ut hẽt. ĵ. reg. v. et q̃n cepit rabath filioz amon vt hẽtur. ĵ. reg. xij. x Deꝰ meus ꝛc̃. Jista ẽ lex diuina i q̃ nõ ẽ aliq̃ imundicia ꝓcessa tãq̃ licita: lz aliq̃ fuerit p missa ꝓpt̃ mal⁹ ꝓiculuz euitandũ: sic̃ vsura cũ extraneis ne fres suos vsura grauarẽt: et libell⁹ repudij̃ ne vxores occiderẽt: deute. xxiij. ⁊. xxiiij. y Eloqa dñi ꝛc̃. i. pura ⁊ mũda sic̃ metalla i fornace ꝓbata. z Protector ẽ ꝛc̃. ſ. ipse deꝰ: dũ tñ ista spes ꝓueniat ex gr̃a ⁊ meritis: aliter. n. nõ eẽt spes sz ꝓsũptio. a Q̃m qs ꝛc̃. q. d. nullus: q̃m alij sũt dij tm̃ ꝑticipatiue. ſ. hoies sci: sz illo ps. lxxxi. Ego dixi: dij estis. vel sũt dij falsi sic̃ idola gẽtiũ. b Deus qui ꝛc̃. Jcorpali ꝯ hostes visibiles: ⁊ spũali ꝯ hostes inuisibiles. c Et posuit ꝛc̃. Jauferes a me maculã adulterij̃ cũ bersabee ⁊ homicidiũ vzie: q̃ macule fuerũt purgate ꝑ patiẽtiã quã deꝰ dedit dauid i ꝓsecutiõe absalon: ſm q⁹ ꝓdixit ei nathan ꝓpheta: vt hẽt. ĵ. reg. xij. d Qui ꝓfecit ꝛc̃. Jdãdo mihi agilitatẽ ad hostes meos iseq̃ndũ. e Et sup excelsa ꝛc̃. i. stabiliẽs i regia dignitate. f Qui docet ꝛc̃. Jq⁹ deꝰ docuit eũ artẽ plãdi. g Et posuisti ꝛc̃. Jdãs mihi fortitudinẽ ꝓueniẽtẽ ad exeq̃ndũ ꝓliãdi, artẽ. h Et dedisti ꝛc̃. Ji. q. d. fortitudo mea paz posſz: nisi ꝓtectio tua adesset. i Et disciplina tua ꝛc̃. Jꝑ tribulatiões tpales me corrigẽdo. k Et

multis. Eripiũt me de inimicis meis fortissimis: Jet ab his q̃ oderũt me: Jquoniã cõfortati sunt sup me. Jpreuenerũt me i die afflictiois mee: Jet factꝰ ẽ dñs ꝑtector meꝰ. Jet eduxit me i latitudinẽ: Jsaluuz me fecit q̃m voluit me. Et rẽtribuet mihi dñs ſm iusticiã meaz: Jet ſz puritatẽ manuuz mearum retribuet mihi. Jquia custodiui vias dñi: Jnec ipie gessi a deo meo. Jquoniã oia iudicia eius in cõspectu meo: Jet iusticias eius nõ repuli a me. Et ero i maculat⁹ cuz eo: Jet obseruabo me ab iiqtate mea. Jet rẽtribuet mihi dñs Jſz iusticiã meã: ⁊ ſm puritatẽ manuũ mearuz i cõspectu oculoꝛ ei⁹. Cuz sco sãctus eris: Jet cũ viro innocẽte innocens eris. Et cuz electo electus eris: ⁊ cuz puerso p uerteris. Quoniã tu pplm hũilẽ saluuz facies: Jet oculos supboruz humiliabis. Quoniã tu illumias lucernã meã dñe: Jdeus meꝰ illumia tenebras meas. Jq̃m i tẽ eripiar a tentatiõe: Jet in deo meo trãsgrediar murũ. Deus meus impolluta via eius Jeloqa dñi igne examinata: Jꝑtector ẽ oiuz sperãtiũ i se. Quoniã qs deꝰ ꝑter dñz: Jaut qs deus ꝑter deũ nr̃m. Deꝰ q̃ pcinxit me virtute: Jet posuit imaculatã viã meã. Jqui pfecit pedes meos tanq̃z ceruorũ Jet sup excelsa statuens me. Qui docet manꝰ meas ad preliũ: Jet posuisti ut arcuz ereũ brachia mea. Jet dedisti mihi protectionez salutis tue: Jet dextera tua suscepit me. Et disciplinã tua correxit me i finez: Jet disciplina tua ipsa me docebit.

ſ̄ditur: Si mei nō fuerint dñati. ifideles. Tunc imaculatus ero. ab eoꝝ culpa. Et emūdabor a delicto maximo. i. ab idolatria ad quā me non cogēt: ⁊ sic manebo mūdus ab ea. q Et erūt vt ꝓplaceāt eloq̄a oris mei. q; eloq̄a ex corde mūdo ꝓcedentia ſūt deo placita.

r Et meditatio cordis mei ⁊c̄ Jad te cognoſcendū ⁊ amandū veraciter Dñe adiutor meus. in tribulationibus ſuperuenientibus. t Et redēptor meus. de egypti ſeruitute: i q̄ dicit ſe dauid redēptum i ſuis ꝓ̄lijs. Lz aūt iſta expoſitio ſatis cōcordet lr̄e: tn̄ nō vī cōueniēs vt dicat expoſitio lr̄alis. ꝑmo q; paulus apl̄s i lege ⁊ ꝓphetis edoctus p eruditionem humanā ⁊ diuinam allegat lr̄am h̄ ꝑ. ſ. dēam de publicatiōe euangelij p apl̄os ⁊ diſcipulos xp̄i: Ro. x. cōcludens: Ergo fides ex auditu: auditus aūt p verbū xp̄i. Sed dico: Nunq̄d nō audierūt: q. d. ſic: q̄d ꝓbat per lr̄am h̄ ꝑ. d. Et quidē in oēm terram exiuit ſonus eoꝝ: ⁊ i fines orbis terre v̄ba eoꝝ. Iterum in fine h̄ ꝑ. dī: Dñe adiutor meus ⁊ redēptor meus. p hoc. n. q̄ dī Redēptor meus. abſolute itelligit ille qui ē redēptor anthonomaſice: ſicut cū dī p̄bs abſolute itelligitur ariſtoteles. Redēptor aūt anthonomaſice dictus i ſcriptura ē ipſe xp̄s. Redēptio. n. a captiuitate egypti fuit ꝓticularis vnius ppli. Redēptio aūt fca per xp̄z ē generalis totius mūdi. Quā redēptionem ꝑuidit i ſpu ꝓphetico ipſe dauid: q; clarius ⁊ diffuſius ſcripſit myſteria xp̄i q̄ alij: vt dcm ē in ꝓcipio h̄ libri: ⁊ de hoc fecit hunc ꝑ. ſ. Igit fm iſtum itellectū ꝑ. iſte in tres partes diuidit: q; ꝓmo deſcribit euangelij publicatio: ſcdo publicati cōditio: ibi Lex dñi: tertio eiuſdē obſeruatō: ibi deſiderabilia. Circa ꝓimum dī: Celi. i. apli q̄ dicūtur hic celi metaphorice: q; fuerunt excellēter illumiati ⁊ i deū eleuati Tali mō loq̄ndi vſus ē eſaias. i. c. Audite celi ⁊ auribus ꝑcipe terra. Nō. n. alloq̄bat corpa celeſtia ⁊ terrā que ē elementū: q; nō h̄nt ſenſū ⁊ intellectū: ſed ſub noīe celoꝝ alloq̄bat maiores i ppło: ⁊ ſub nomine terre mīores: ſicut iudicū. ix. ſub noīe ramni itelligit abimelech q̄ ſenſū lr̄alem: ⁊ ſic i ꝓpoſito apli nomīātur celi: cū dī: Celi enarrāt gl̄iaz dei. quā xp̄s būit i miraculis ⁊ gl̄iam ſue reſurrectiōis ⁊ aſceſſiōis: hoc narrauerūt v̄bo ſue ꝓdicatiōis. Et opa manuū eius ānunciat firmamentū. p firmamentū i q̄ ſūt ſtelle fixe itelligit eccl̄ia q̄tū ad doctores ſactos: vt dī Dañ. xij. Qui aūt docti fuerint: fulgebūt q̄ſi ſplēdor firmamēti: ⁊ q̄ ad iuſticiā eruditi plurimos q̄ſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. Dies diei eructat verbū. p diē itelligit no. te. i q̄ ē veritas reuelata: p noctē v̄o vetus teſta. i q̄ vitas erat ſub figuris ⁊ velaminibus obūbrata. ſic. n. loq̄t apls ad Ro. xij. Nox ꝑceſſit: dies aūt appropiquauit. loquēs ō tpe ve. teſta. ⁊ noui. Eſt igit ſēſus: Dies diei eructat verbū. i. no. teſta. ab euāgeliſtis ⁊ aplis deſcriptū ppło chriſti ano. Eructat verbū. i. ānūciat verbū icarnatū. Et nox nocti idicat ſciam. q; ve. teſt. iudeis annūciauit xp̄i myſteriū: lz magis occulte: ſicut pz Eſa. ix. Paruulus natꝰ ē nobis: ⁊ filius datus ē nobis: ⁊ vocabit nomē eius admirabilis: cōſiliarius deus fortis ⁊c̄. In q̄ oñditur hūanitas xp̄i ⁊ diuinitas eius. Et i multis alijs locis ſacre ſcripture vete. te. deſcripta ſūt myſteria xp̄i: lz minus clare q̄ tpe v̄itatis reuelate. Non ſit loq̄le neq; ſer. q; aplis alijſq; diſcipulis cū eis exītibus i die pētecoſtes data eſt gr̄a linguarū: vt poſſent ꝑdicare euāgeliū xp̄i linguis oiuz gētium: vt bētur act. ij. q; ſpūſſactus in linguis igneis cecidit ſup aplos ⁊ alios xp̄i diſcipulos: de q̄bus dī ibidē. j. .c. Erat aūt turba hoīum fere. cxx. In oēm terrā exiuit ſonus eoꝝ. q; viuente beato petro fides xp̄i ꝑdicata eſt vſq; i frāciā: que ē in vltimo clymate verſus occidentē. vñ et ſenonis fūdata eſt eccl̄ia in noīe beati petri viui: q; ipſo viuēte cōſecrata ē. Cū igit apli alijq; diſcipuli xp̄i exierūt de hierl̄z ad publicandū euangelium p orbē: fm q̄ bētur act. j. Eritis mihi teſtes hierl̄z ⁊ i ōi iudea ⁊ ſamaria vſq; ad vltimū terre. Hierl̄m aūt ſita eſt i medio clymate: ⁊ iō ſicut euangeliū publicatū ē viuente beato petro vſq; ad vltimū clyma verſus occidentē: ita itelligendū ē verſus alias ptes mūdi. In ſole poſuit tabernaculū ſuū. i. i beata vgine q̄ noiatur ſol ꝓpter plenitudinē gr̄e: q; i ipſa bitauit xp̄s ſicut i tabernaculo: ꝓpter q̄ in ꝑſona eius dī eccl̄. xviij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et ipſe tanq̄ ſpōſus ꝓcedēs de thalamo. i. de virgili vtero ad deſponſandā ſibi eccl̄iam. Exultauit vt gigas. ꝓpter magnitudinē virtutis. Ad currendā viā. vite pītis. Scōm vo lr̄am hebraicā ⁊ hiero. translationē i quibus ſic bētur: Soli poſuit tabernaculū ſuū in eis. exponenduz eſt de xp̄o qui ē ſol iuſticie: cuius tabernaculū eſt hūanitas q̄ ē tabernaculū diuinitatis. Et hoc tabernaculū poſuit deꝰ pater i eis. i. in alijs apoſtolis alijſq; diſcipulis cuz quibus familiariter bitauit: ſz q; dī iob. j. Verbū caro fcz ē: ⁊ bitauit i nobis ⁊c̄. Et ipſe tanq̄ ſponſus ꝓcedens de thalamo ſuo. hoc ē de virginali vtero: ſicut ꝓius exponat vſq; ibi: A ſūmo celo egreſſio eius. i. icarnatiōe i q̄ viſitauit nos oriens ex alto. Et occurſus eius vſq; ad ſūmum eius. i ſua benedicta aſceſione in q̄ aſcendit ad dexterā patris: vt bētur matth. vl. Nec eſt q̄ ſe abſcōdat a caloꝛe eius. Dic ē ardor charitatis ipſius q̄ ſe extēdit ad oēs q̄tum eſt de ſe: ut dicit lucas. xij. Ignē veni mittere in terrā: ⁊ q̄d volo niſi ut accēdatur. Lex dñi. Hic cōſequēter deſcribit euāgeliū publicati ꝓditio cū dī: Lex dñi. q; imediate tradita ē a dño incarnato: ut pz matth. v. Aperiens os ſuū docebat eos dicēs: Beati paupes ⁊c̄. Lex aūt moſaica lz ſit a deo: nō tn̄ fuit data imediate ab ipſo ſed mediāte angelo q̄ in ꝑſona dñi loquebatur ei: ꝓpter q̄ in exodo aliq̄n angelus aliq̄n dñs noiatur: fm q̄ dicit beatus greg. ⁊ beatus ſtephan' act. vij. dic̄ de moyſe: Hic ē qui fuit in eccl̄a i ſolitudine cū angelo qui loq̄bat ei in mōte ſynai ⁊ cū patribus nr̄is. Et. j. eo. c. arguens iudeos dixit: Qui accepiſtis legē in diſpoſitiōe angelorū ⁊ nō cuſtodiſtis. Cōuertens alias. i. ordinās motus interiores aie: lex aūt moſaica ordinabat actus exteriores: de motibus aūt iterioꝛ parū ſe itromiſit: ꝓpter q̄ dī in glo. phi lipen. iij. q; lex vet' ꝓhibebat manū nō animū. Et matth. v. dī: Audiſtis q; dcm ē antiq̄s: Non occides: q̄ aūt occiderit: reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis: q; ois q̄ irascitur fratri ſuo: reus erit iudicio. Teſtioniū dñi. i. euāgeliū. Fidele. q; adiplet q̄d ꝓmittit iducens obſeruatores ad vitā beatā: q̄d nō faciebat lex vetus: ſz q; dī heb. vij. Nihil ad perfectū adduxit lex. Sapiaz ꝑſtans puulis. i. aplis alijſq; xp̄i diſcipul' q̄ erāt ſimplices ⁊ hūles: ſz q; dic̄ ſaluator matth. xi. Cōfiteor tibi pr̄ dñe celi ⁊ terre q; abſcōdiſti hec a ſapientibus ⁊ prudētibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis. Juſticie dñi recte. i. cōſilia euāgelica cōem iuſticiam excedētia: fm q; dī. j. Juſticia tua ſic mōtes dei. ⁊ iſta ꝓſilia iuſtificāt ⁊ rectificāt ⁊ dirigunt hoiem ad vite pfectionē. Letificātes corda. ex cōſolatiōe diuia: ꝓpter q̄ de ipſis dicit ſaluator matth. xiij. Sile eſt regnū celoꝝ theſauro abſcōdito in agro: quē cum iuenit hō abſcōdit: ⁊ p̄ gaudio illius vadit ⁊ vendit oia q̄ hz: ⁊ emit agrū illū. Q̄d exponens greg. dicit; Theſaurus

ût cōplaceāt eloquia oris mei: ⁊ mēditatō cordis mei in ꝓſpectu tuo ſemp.]Dñe adiutor meus ⁊ redēptor meus

creaturis p q̃s deuenit in cognitionē creatoris: scdo spāliter ex oratione legis: ibi Lex dñi imaculata. Circa primū sciendū q̃ dauid ad declarationē diuine sapie non ē vsus creatis spūalibus: cuiusmōi sunt angeli: q̃ nō sunt visibiles sz corporib⁹ celestibus q̃ sūt manifesta oibus. d Celi. i. orbes planetarū. b

Enarrant gliam dei .i. patēter ondūt magnitudinē sue potentie ⁊ ordinē sue sapie. c Et opa manuuz eius. i. magnitudinez sue vtutis. d Annūciat firmamentū. i quo sūt stelle fixe. Ex his. n. creatis excellētibus declarat ordo diuine vtutis ⁊ sapie: sm q̃ dī sapie. xiij. A magnitudie speciei ⁊ create potit cognosci biliter creator horuz videri. e Dies diei eructat vbum: ⁊ nox nocti .ꝛc. variatō. n. diez sm longitudinez ⁊ breuitatē caliditatē ⁊ frigiditatez ⁊ alias variatiões q̃ per motū celi cāntur: ⁊ sz certas periodos ordinate reiterātur: ondunt potentiā ⁊ sapiaz motoris pmi. s. dei. Et q̃ ista sūt oib⁹ nota vel pūt cē: iō sdit: f Nō sūt loqle .ꝛc. hoc ē gētes tā diuersarum linguaz. g Quoz nō audiantur .ꝛc. Qa oēs habitantes i ira p predca pūt edoceri de diuia sapia ⁊ potētia: acsi docerētur p sonū vocis hūane. h In sole posuit tabernaculū suū. in hebreo ⁊ i trāslatione hiero. iuxta hebreū hēt sic: Soli posuit tabernaculū in eis. ⁊ ē finis versus p̄cedētis: ⁊ sic exponit: q̃ sol i medio planetarū ponit: hz. n. tres supza se: martē iouē et saturnuz: ⁊ tres infra se: venerē mercuriū ⁊ lunā: ⁊ sic i ordib⁹ planetaz. q̃ celi dicunt: hz habitaculū. ⁊ fit spālis mētio de sole magis q̃ de alijs: sel lis: q̃ p ipsū et eius effect⁹ magis innotescit ordo diuine sapie hoibus. i Et ipse .ꝛc. Jq̃ i ortu suo egredit de hemispio nobis occulto ornat⁹ suis radijs: sicut spōsus egreditur de thalamo suo cōpositus ornamentis. k Exultauit ut gigas .ꝛc. .i. ad agendū cursū suū velocē: sz q̃ dī. ij. esdre. iiij. Velox cursus solis cōuertit i gyro celū in locū suum i vna die. quia vna die nāli circuit totū celū: qđ ē ita magnuz: q̃ ira nō est nisi q̃si punctulus respectu eius. Ex q̃ apparet p mi motoris vtus sapia ⁊ igēs potentia. l A sūmo celo .i. ab oriēte: q̃ ē pncipalior ps celi. m Egressio eius. vsq̃ ad occidentē. n Et occursus eius. de nocte. o Usq̃ ad sūmū ei⁹. reuertēdo i oriētē: sz q̃ dī eccl. j. Orit sol ⁊ occidit: ⁊ ad locū suū reuertit .ꝛc. p Nec ē q̃ .ꝛc. Jq̃ de die cāt calorē i hemispio nr̄o: ⁊ de nocte i hemispio opposito. q Lex dñi. Dic p̄mit ondit ordo diuie sapie spālit ex lege data tiōe: q̃ disponebat ad xp̄m dei sapiaz ⁊ vtutem: ut dic apo. gal. iij. Lex pedagog⁹ nr̄ fuit in xpo. Et primo describit legis date additio: scdo ei⁹ observatio: ibi Desiderabilia. Circa p mū dī: q Lex dñi. q̃ dns dedit eā i mōte sinai. r Immaculata. q̃ ñ p̄cedit aliq̃d imundū tāq̃ licitū: lz pmittat aliq̃ min⁹ malū ad mai⁹ malū euitādū: ut dcz ē ps. p̄cedēti s Cōuertēs aias. s. ad ipz deū. ⁊ loqt hic de q̃nq̃ libris moysi: q̃ ꝓpe dicūt lex apud hebreos. t Testionū dñi fidele

Celi enarrāt gliam dei: et opa manuū ei⁹ annūciat firmamentū. Dies diei eructat verbuz: ⁊ nox nocti indicat sciaz. Non sūt loqle neqz sermones: quoꝝ nō audiāt voces eoz. In oēm terrā exiuit sonus eoz: ⁊ in fines orbis tre verba eoruz. In sole posuit tabernaculū suū: et ipse tāq̃ sponsus procedens de thalamo suo. Exultauit ut gigas ad currendā viā: a sūmo celo egressio ei⁹. Et occursus ei⁹ usq̃ ad sūmum ei⁹: nec ē q̃ se abscōdat a calore ei⁹. Lex dñi imaculata conuertēs aias: testimoniū dñi fidele sapiaz pstās paruulis. Justicie dñi recte letificātes corda: preceptū dñi luciduz illuminās oculos. Timor dñi sanctus p manēs i seculū seculi: iudicia dñi vera iustificata in semetipsa. Desiderabilia sū per aurū ⁊ lapidē pciosuz multū: et dulciora sup mel ⁊ fauū. Etenim seruus tuus cūstodit ea: i cūstodiendis illis retributio multa. Delicta qs itelligit: ab occultis meis munda me: et ab alienis pce seruo tuo. Si mei nō fuerint dñati: tunc imaculatus ero: et emūdabor a delicto maximo. Et erunt ꝛ Justicie dñi recte. Reuertit magis ad describendū i spāli cōditionē legis mosaice: i q̃ erāt tria p̄cepta horum gnā. s. cerimonialia p̄cepta q̃ i ve. lege iustificatiões vocāt: et q̃tū ad h⁹ dī ꝛ Justicie dñi recte qz ad cultuz diuino erant istituti. ɣ Letificantes cōda. qz leuite cā tabāt i sacrificiorū oblatiōe. Alia erant p̄cepta moralia: ⁊ q̃ principua sūt p̄cepta decalogi: et q̃tū ad hoc dī: z Preceptū dñi .ꝛc. qz p̄cepta decalogi sūt q̃ si q̃dā conclusiões i mediate elicite a iure nāli: ut dcz fuit exo. xx. iō si lucide ⁊ clare. a Timor dñi scs. qz pplis audiēdo vocē dñi dāt p̄cepta decalogi fuit valde pūt⁹: ut hēt exo. xx. cui⁹ tioris dz cē memoria ppetua: iō sdit: Permanet i seculum seculi. Alia p̄cepta fuer iudicialia: ⁊ q̃tū ad hoc dī: b Judicia dñi va .ꝛc. Jq̃ cōtinēt ⁊ manifestant iusticiā: sicut apparet de lege taliōis ⁊ o mltis alijs: Exo. xxi. ⁊. xxiij. c Desiderabilia. Hic describit p̄nter legis observatō: q̃ primo dz cē i corde: iō primo dī: c Desiderabilia. sup ple sūt p̄cepta diuina. d Sup aurū .ꝛc. Jnq̃tū spūalia corporalibus preferunt. e Et dulciora. gustu mentis mee. f Sup mel ⁊ fauū. i. magis q̃ sit mel ⁊ fauum gustui corpis rone ia dca. Scdo debēt cōseruari i ope: iō sdit: g Etenim seruus tuus. q̃ vere seruit tibi. h Custodit ea .ꝛc. Jope adiplendo. i In custodiendis illis .ꝛc. .s. btitudo futura. Sz qz ia in lege sunt mlta p̄cepta. s. sexcenta. ⁊. xi. sm hebreos: iō difficile est ob seruare ea absq̃ delicto: iō sdit: k Delicta qs itelligit. q. d. nullus pfecte: iō sdit dauid: l Ab occultis meis munda me. dulcedie mie tue. m Et ab alienis .ꝛc. Jdelictū. n. alterius trāsit ad aliquē ꝓpter suam negligentiā: qñ negligit cos corrigere loco ⁊ tpe q̃s dz: ⁊ hoc correctione fraterna q̃tū ad oēs: vel correctione coactiua q̃tū ad plātos ⁊ pncipes o q̃bus erat dauid: ⁊ iō merito dicit: m Ab alienis pce seruo tuo. qz ipossibile ē vel saltē difficile trāsire sine defectu in tali correctione. n Si mei .ꝛc. Jdefectus ppij vel alieni mō dco. o Tūc imaculatus ero. i. cōscia ppria. p Et emūdabor .ꝛc. Jq̃ q̃ cauet minora peccata: cauet ēt maiora. Aliī exponit ab aliq̃bus ab illo loco. Ab alienis. hoc ē ab infidelibus: q̃ sunt alieni a fide. Parce seruo tuo. ira q̃ nō hēant potentiā sup me: p quā inducāt me ad peccata infidelitatis sue: sic antioch⁹ cogebat iudeos trāsire ad ritū gentilē ⁊ idolatrie: ut hētur. ij. macha. vi. ideo

salus dextere eius. i. per ãgelos sãctos potẽtes q̃ sũt ad dexterã eius. q Hi i curribus ⁊c.]supple cõfidũt. s. aduersariũ nr̃i. r Nos aũt in noie dei ⁊c] sperantes victoriã cõsequi v̈tute eius. s Ipsi obligati sũt. i. ob supbiã suã ligati catenis ⁊ cõpedib' tãq̃ victi. t Nos aũt surreximꝰ eis ꝓualendo nõ nr̃a sed tua v̈tute: io sb̃ditur: v Et erecti sumus. auxilio manus tue. x Dñe saluum fac regẽ. i. meipm saluando exercitũ meũ: cuiꝰ salus redundat in me. y Et exaudi nos i die ⁊c.]. i. in die belli i q̃ solẽt homines inuocare dñm fortius rõne imminentis periculi. Mozalit põt exponi p̃s. iste: ut sit oro ecclie ꝓ exercitu ꝓcedẽte ad bellũ cõ inimicos fidei vl iusticie ꝓ defensiõe regni. cetera patẽt.

In p̃s. xix. Exaudiat te dñs ⁊c. Additio. n Ulla videt rõ q̃re dauid cũ psonalit egrederetur ad bella nõ idigeret orõnibus sacerdotũ ⁊ sacrificijs ꝓ victoria sua: ⁊ sic iste p̃s. magis ꝓprie ad lr̃am exponẽt a dauid factus: ut ipsũ cãtarẽt sacerdotes ꝓ ipso dauid ad bellũ exeũte ad impetrandã sibi victoriã a deo: pro ut ꝓprie sonãt verba psalmi ꝓ magna pte spãliter vlti mi versus: vbi dr̃ de rege tanq̃ i tria psona: Dñe saluũ fac regẽ ⁊c. ⁊ in psona sacerdotũ: Exaudi nos i die qua inuocauerim' te. Uñ restrigere tps i q̃ factus fuit iste p̃s. ad illud tps tñ: qñ dauid nõ egrediebat ad bellũ: nullũ hz in lr̃a fundamentuz: ut satis pz ⁊c. Psal. XX.

Omie i v̈tute tua ⁊c. Huic p̃s. ꝓmittit tal' ti. in hebreo: Ad victoriã p̃s. dauid. ⁊ i trãslatione hiero. iuxta hebreũ: Uictori cãticũ dauid. ⁊ pz expositõ ex dcis supra p̃s. x. Ex quo pz auctor psalmi. s. dauid. De mã aũt eius dicit Ra. sa. Magii nri ex posuerũt hunc p̃s. de rege messia. i. xp̃o. Et ibidẽ sb̃dit q̃ ad hoc iduxerũt cõcordantiã que hẽtur Dañ. vij. de xp̃o: vbi dr̃ sic: Ecce cũ nubibus celi q̃si filius hois veniebat: ⁊ vsq̃ ad antiquũ dierum puenit: ⁊ i conspectu eius obtulerũt eũ: ⁊ dedit ei ptãtem ⁊ honorẽ ⁊ regnũ: ⁊ oẽs ppli tribus ⁊ lingue seruiẽt ipsi: ptãs eius ptãs eterna: que nõ auferet: ⁊ regnũ q̃ nõ corrũpetur. Per magistros aũt suos itelligit ra. sa. doctores hebreorũ antiquos. Dicit tñ q̃ iste p̃s. cõueniẽter exponit de rege dauid ꝓpter rñsionẽ ad hereticos: ꝓ q̃s itelligit cõuersos hebreoz: q̃ ex lr̃a hꝰ p̃s. ⁊ expositiõe eius fz antiq̃s ɔ iudeos sui tpis arguebant. Ex q̃bus pz q̃ iste p̃s. ad lr̃am de xp̃o est itelligendus ꝑm antiq̃s hebreos: ⁊ io alia expositionẽ lr̃alem seq̃ vel q̃rere: vtpote de rege dauid vl alio q̃cunq̃ est magis iudaiçare q̃ iudaiçabant hebrei antiq̃ ⁊ dare occasionẽ modernis iudeis defẽdendi suũ errorẽ: ꝓpter q̃ expositio de rege dauid vr̃ esse cõficta ut pz per ꝓdca. Psal. igit iste ad lr̃am exponẽdus ẽ de magnificẽtia regni xp̃i: que cõsistit i eius exaltatione et aduersariorũ depressiõe: q̃ ponit ibi Inueniat manꝰ tua

Hi i cũrribus ⁊ hi i eqis:] nos aũt i noie dei nr̃i inuocabimꝰ.] Ipsi ob̃ligati sũt et ceciderũt: nos ãt surreximus: ⁊ erecti sumus. Dñe saluum fac regẽ: ⁊ exaudi nos i die q̃ inuocauerimꝰ te] Victori cãticũ dauid .xx. Omine i virtute tua letabitur rex: ⁊ super salutare tuum ex̃ultabit vehementer. Desideriuz cordis eiꝰ tribuisti ei: ⁊ uoluntate labiorũ eius] nõn fraudasti eũ. Uñ preueniſti eũ i bñdictiõibꝰ dulcedinis:] posuisti i capite eius coronam de lapide pcioso. Uitã petijt a te ⁊ tribuisti ei: longitudinẽ dier̃ i seculuz ⁊ i seculũ seculi. Magna ẽ glia ei⁹ i salutari tuo:] gloriã ⁊ magnũ decorẽ impones sup eũ.] Uñ dabis eũ in bñdictionẽ in seculuz seculi:]lętificabis eum i gaudio cum vultu tuo.] Uñ rex sperat in dño:]ęt i mia altissimi non commouebitur.] Inueniatur manꝰ tua ⁊c. Igitur circa pmũ dauid i spũsancto puidẽs xp̃i hois regnũ ad qõ fuit exaltatus i hũanitate dei pñs v̈tute: fz q̃ dr̃ act. ij. Dextera igitur dei exaltatus ⁊c. dicẽ sic: a Dñe. i. o tu dñe deus pat̃. b In v̈tute tua letabit rex. s. xp̃s rex regũ ⁊ dñs dñantiũ: qui inq̃tũ hõ letabat de v̈tute diuia: i q̃ faciebat miracula: ⁊ mẽtes simpliciuz illustrabat sapia: fz q̃ dr̃ Lu. iij. In ipa hora exultauit i spũsancto ⁊ dixit: Cõfitebor tibi p̃ celi ⁊ terre qui abscõdisti hec a sapientibus ⁊ prudẽtib'? ⁊ reuelasti ea paruulis. c Et sup salutare tuuz. i. q: disposuisti saluare mũduz per ipsuz. d Exultauit vehemẽt. i. valde: q: excessus nõ hz i xp̃o locũ. e Desiderium cordis tribuisti ei. ō sui corpis glorificatiõe ⁊ credentiũ vocatione: q̃ multuz desiderauit ⁊ rõnabiliter. f Et volũtate ⁊c]. i. orõnibus suis voluntatẽ iteriorẽ exprimẽtibus labijs. g Nõ fraudasti eũ. q: fuit exauditus) i oibus orõnibus suis q̃ pcedebãt ex volũtate deliberatiua q̃ sẽper erat cõformis volũtati diuie: q̃ sẽper ipleꝫ. h Uñ pueniſti eũ ⁊c.]ista preuentio fuit a tpe abrae: cui dẽm fuit a dño: Gen. xxij. Et bñdicẽtur i semie tuo oẽs gẽtes terre: qđ semen ẽ xp̃s. Et i sancta Eliçabet dicẽte vgini marie Lu. j. Et bñdictus fructus vẽtris tui. Aliter exponit: Preueniſti eũ in bñdictiõibus. i. in donis spũssancti ⁊ charismatib' q̃bus aia xp̃i fuit repleta ab istanti creatiõis ⁊ sic pueta. i Posuisti i capite ⁊c.]dãdo ei dignitatẽ regiã sup oẽm creaturã: ⁊ hoc auctoritatiue a pncipio vniõis cũ deitate: executie aũt in sua resurrectiõe: ꝓpter qđ tunc dixit aplis matth. vlti. Data ẽ mihi oĩs ptãs in celo ⁊ i terra. k Uitã petijt a te. s. gliosam q̃tũ ad corpus quã obtinuit i sua resurrectiõe: io sb̃ditur: l Et tribuisti ei. ⁊ q: xp̃s resurgẽs ex mortuis iã nõ moritꝰ: mors illi vltra ñ dñabitur. fm q̃ dicit aplis Ro. vi. io sb̃ditur: m Longitudinẽ dierũ i seculũ seculi. i. eternaliter. n Magna ẽ ⁊c]. i. i xp̃o cuius magna fuit glia in sua ascẽsione. o Gliam ⁊ magnuz ⁊c.]qđ impletũ fuit qñ xp̃s i hũanitate ascẽdẽs positus ẽ ad dexterã patris: vt hẽtur marci vlti. p Uñ dabis eũ ⁊c.]oẽs enim bñdictiones ecclie fiunt i noie xp̃i: sicut p̃dcm fuit abrae: ut hẽtur supra. q Letificabis eũ ⁊c.]q: q̃to hũanitas xp̃i certis creatis itellectualib' ꝓpinquor ⁊ priũctior ẽ deitati: tãto clarꝰ videt eã: ⁊ eã fruit delectabilius. r Uñ rex ⁊c.]fz .n. in xp̃o nõ fuerit spes q̃ est v̈tus theologica: tñ fuit in co spes q̃ est certa expectatio future glie: quã ante passionẽ nõ hũit q̃tum ad corpus: sed eã spauit. s Et i mia ⁊c.] qa hũanitas xp̃i a vbo miserico: dit assũpta nũq̃ fuit ab eo separata nec sepabitur: q: ẽt in triduo mortis corpus exñs i sepulchro fuit vnitũ verbo ⁊ aia: q̃ erat i lymbo. t Inueniat. Descripta magnificẽtia regni xp̃i i eius exaltatiõe: hic ꝓnter describitur eiusdẽ magnificẽtia i aduersariorũ depressione: cũ dr̃: t Inueniatur manus tua ⁊c. Circa qđ sciendũ q̃ vtraq̃ dr̃ manus dei. i. opatiua virtus: aliq̃n q̃ accipitur i bono: ⁊ tunc manus eius dextera respicit bona eterna: ⁊ sinistra eiꝰ bona tpalia: fz q̃ dr̃ puer. iij. Longitudo

abscoditus ē celeste deiderū. ager vo i q thesaurus absco-
ditur ē disciplina studij celestis que cōsistit in obseruantia
cōsilioz. Preceptū dñi lucidū. qz clare z lucide traditū est
euangelio i q veritas ē reuelata. Timoz dñi sāct⁹. i. timoz
filialis obediētie ac reuerentie. Permanet i seculū seculi. qz
pmanet ēt in. btitudi
ne: z hic timoz dñi p
tinet ad nouuz testa.
Timoz aūt pene ma
gis ptinebat ad vet⁹:
qz terroze penaruz a
peccatis retrahebat:
ppter qō i terrozib⁹
fuit datū: vt hēt exo.
xx. Judicia dñi va.
qz iudiciuz dñi extre
mū: in q xps iudica-
bit erit verissimum.
Justificata in semet-
ipa. qz cuilibet māife
ste patebit eqtas illius iudicij: z vocat hic iudicia pluraliter:
eo q erit oīum generaliter. Aliter pōt exponi: Judicia dñi
zc. i. sñia a dño date in textu euāgelij que sūt vere et iuste:
z hec expositio magis cōcordat lre sequēti. Desiderabilia.
Hic pnter describit euangelij publicati obseruatio: q pmo
dz eē in affectu: z q̄tum ad hoc dī: Desiderabilia sup aurū
zc. non solū q̄tum spūalia corpalibus pferunt: sed ēt q̄tū
euangelio lege mosaica excellētius z pfectius iuenitur: ut
pz ex pdictis. Scdo in effectu: z q̄tum ad hoc dī: Etenim
seruus tuus. i. bonus christianus z maxime i statu pfectio-
nis positus q nō solū tenet ad pcepta sz ēt ad cōsilia. Custo
dit ea. i. custodiet ope adiplēdo. Retributio multa. qa sm
mensurā meriti maius z minus pmiū hētur. Et qz sic dcm
ē: lex euāgelica nō solū ordinat mor⁹ exteriores sz ēt interiores:
z nō solū dat pcepta sz ēt psilia: i qbus hō pōt de facili de-
ficere absq; hoc q auertat: iō subdit: Delicta quis intelligit
.q.d. nullus pfecte: iō subdit: Ab occultis meis munda me
dñe. talia remittēdo. Et ab alienis pce seruo tuo. q̄ pnt ei i
putari rōne negligētie correctiōis fraine q̄tū ad oēs: vl cor
rectionis coactiue q̄tum ad plātos z pncipes: ut pdcm est.
Si mei nō fuerit dñati. defectus pdcī. Tūc imaculat⁹ ero.
in pītis vite termino. Et emūdabor a delicto maximo. i. i
morte iueniar mundus a qlibet pctō mortali: qō z si tunc
nō sit maximū ex genere: tñ ē maximum ex tpis cōditōe:
eo q extūc nō ē remediabile: sicut nec peccatū demonū: qa
sicut dicit damas. qō est hoibus mors: hoc ē angelis casus.
Et erūt ut cōplaceāt eloqa oris mei. i. orōnes mee vocales.
Et meditatio cordis mei. i. mentales. In cōspectu tuo sem-
per. i. tibi placētes. Illud. n. qō est placitū alicui libenter re
spicitur ab eodez: sm q dī gen. iiij. Respexit dñs ad abel et
ad munera ei⁹: ad cayn vo et ad munera ei⁹ nō respexit. Dñs
adiutor meus. i tribulatiōibus z pressuris. Et redēptor me
us. pcio tui sāguinis: sm illud pma pe. j. Nō. n. auro vel ar
gēto redēpti estis de vana vīa cōuersatiōe patne traditiōis
sz pcioso sanguine q̄si agni icontaminati z immaculati iesu
christi dñi nr̄i. In pl. xviij. Celi enarrāt. vbi dī i
postilla: Lz aūt ista expositio zc. Additio.

Expositio hebreoz nō procordat lre spāli⁹ i illo vsu
vbi dī: Et ipse tanq̄ sponsus zc. q̄ ē q̄dammodo
pncipalioz pticula h⁹ pl. sicut sol corpalis ē prin
cipalioz ps celoz z firmamēti simlr diei z noctis de qbus
agit. Cōstat aūt q sol corpalis nō vere dī pcedere tanq̄ spō
sus: cū nullā hēat sponsā. simlr nec verificat ō eo q pcedat
de thalamo suo: cū eius motus sit tm̄ fz situ: i q motu nō
pceditur de vno loco ad aliū locum. simlr nec vē dī de sole
corporali q exultat vt gigas: cuz sit imaiatum: put cōiter

Ad victoriā ps dō. xix.

Exaūdiet te dñs i die
tribulatōis:] ptēgat te
nōmē dei iacob. Mittāt ti
bi auxiliuz de sancto: ēt de
syon tueat te. Mēmoz sit
oīs sacrificij tui: ēt holocau
stum tuū pingue fiat. Tri
būat tibi secūdū coz tuū:]
ēt oē psiliū tuum pfirmet:]
Letabimur i salutari tuo:
z in noie dei nr̄i magnifica
bimur.] Impleat dñs de⁹
petitiōes tuas:] nūc cōgno
ui quoniām saluum fecit
dom⁹ xps suū.] Exaūdiet
illū de celo scō suo: li pōtē
tatibus salus dextere eius

tenetur: z sic nō cadit in eo exultatio: q dia ppie dicu
tur de xpo. Est. n. xps verus spōsus: cum sponsā hz. si
militer z vere pcessit de thalamo vginali egrediēdo ab
ipso thalamo in sua bñdicta natiuitate p verū motuz
localē. simlr exultauit qz nō inuitus sed letāter cū gau-
dio charitatis exi
uit ad currenduz
laborez vie pītis
vite zc.

In eodem pl.
xviij. vbi dī i po
stil. Et ipse tanq̄
sponsus zc.

Additio.

In thalamo. s.
i vtero
virginali dē hu
mane nāe vt spō
sus spōse copula
tus est: ut hētur expresse in glo. super hūc locum. vnde
cōsensus virginis loco totius humane nature expecta-
batur tpe ānunciatiōis i spūali matrimonio iter filiuz
dei z humanā naturā celebrato: ut i tertia pte. q. xxix.
Tho. i cor. q. añ rnsionem ad argumēta. non. n. pueni
ens dcm est q xps pcessit de virginali vtero ad despō
sandam sibi eccliam vt i postilla: sed potius pcessit de
thalamo virginali: sicut spōsus pcedit de thalamo fca
despōsatione: vt verba psalmiste sonāt. Psal. xix.

Exaudiat te dñs zc. Huic pl. ppōitur talis ti.
in hebreo: Ad victoriā dauid pl. qui pōt vno
mō exponi sicut supra pl. xij. Alio mō: qz sic
dicit ra. sa. iste pl. factus fuit a dauid: postq̄ viri eius in
rauerūt dicentes: Jā nō egredieris nobiscū in bellū: ne
extinguas lucernā in isrl. ut hētur. ij. Reg. xxi. plus. n. po
terat iuuare exītes i prelio suis oronibus absens q̄ pu
gnando corpis viribus pñs: sicut z moyses fortius di-
micauit pcibus ꝫ amalech q̄ exercitus ab eo missus ar
mis istructus: vt hētur Exo. xvij. vñ ibidē dī: Cūq; ele
uaret moyses manus suas deuote orādo vincebat isrl: si
aūt paululū remisisset: supabat amalech. Est igitur sē
sus pdicti ti. pl. dauid. i. factus ab ipso dauid. Ad vi-
ctoriā. s. ipetrandā p exercitu suo: z hoc est qō dicitur:
a Exaudiat te dñs zc. Jodādo victoriā de aduersari
is. b Protegat te. q es exercit⁹ isrl. c Nomē dei
iacob. i. vtus nois dei p te iuocata. d Mittat tibi
auxiliū de sācto. i. de celo p angelos sāctos tibi assisten
tes i bello. e Et de syon tueat te. i. merito orōnū z
sacrificioz q̄ fiebāt in mōte syon: eo q erat ibi arca te-
stamti i tabernaclo qō tetēdit ei dō: vt hēt. j. paral. xvi
z ibi faciebat sacrificia fieri p pplo suo pcedēti ad bel
lū: iō subdit: f Memor sit oīs sacrificij tui. i. sacrificij
p te oblati. g Et holocaustū tuū pingue fiat. i. deo
acceptū. h Tribuat tibi zc]. i. victoriā de aduersa
rijs: ad hoc. n. tēdit cor oīuz exītiū i plis. i Et oē cō
siliū zc. Jscribit. n. ecclastes. ix. Melior ē sapia q̄ arma
bellica. z iō i bellis maxie valēt cōsilia bona: q̄ confirmāt
qñ victoria obtinet: ad quā victoriā seq̄t victoz leticia
fz q dī Esa. ix. Letabūt coram te sic q̄ letāt i messe: sic ex
ultāt victores capta prda zc. iō subdit: k Letabimur i
salutari tuo zc. Jcui⁹ virtute sup aduersarios exaltamur
l Impleat dñs zc. Jde ptectiōe eius hñda z victoria
obtinēda: qbus bitis ifert: m Nūc cognoui. p expiē
tiā bñficij diuini. n Qm̄ saluū fecit zc]. i. dauid de
mādato eius iunctū: q dī saluat⁹ i salute sui exercitus.
o Exaudiet zc. Jauxiliū tribuēdo. p In potētatib⁹

tres: q2 tractat xpm passu: pmo circa passionez xpi de scribitur eius derelictio a pie: scdo eius derisio a iudeo rū gente: ibi Ego aūt sum vermis. tertio eius afflictio in passione: ibi Qm̄ tu es. Circa primū dauid puidens i spu xpi passionē i persona eius dicit: a Deus deus meus. i. o tu pat deus meus rone humanitatis a te create. b: Respice i me. positū in afflictione: tm̄ hoc non est in hebreo: ut pdcm̄ ē. c Quare dereliquisti me. i manib⁹ iudeoz̄ū me psequentiuz traditū eoz̄ū voluntati. d Longe a salute mea. s. cōporali: q2 non fuit pseruat⁹ a morte. e Uerba delictoz̄ meoz̄. delicta ppli sua dic: tū ppter membroruz̄ capitis affinitatē: tum q2 fec̄ ea sua quodāmō sustinendo p eis penā. In hebreo aūt in in trāslatione hiero. iuxta hebraicū hētur sic: Uerba rugitus mei vel clamoris mei. q2 xps clamauit i cruce voce mag. o. heli heli xc̄. matth. xxvij. f De us meus clamabo p die. q2 circa horā nonā dici clamauit i cruce: heli heli: ut dī matth. xxvij. h Et nocte. p̄cedente simlr clamauit ad pzem p sua liberatione. o. Pater mi si possibile ē trāseat a me calix iste. g Et non exaudies. q2 non fuit exauditus i ista oz̄one: nō. n. p̄cedebat ex volūtate deliberatiua sed ex rone afflictionis z motuū sēsitiue pris ad offendā i xpo veritatem hūane nāe de cuius integritate ē ps sēsitiua. i Et nō ad ūsipientiā mihi. supple hoc cōtigit q̄ non sū exaudi tus: imo in hoc apparuit maxima eius sapia z q̄tū ad diuinitatē z q̄tum ad humanitatē: q2 iste modus liberatiōis hūane nature fuit cōueniētissimus: vt sic hō pe naz̄ solueret qui debebat: z deus redimeret q̄ poterat. k Tu aūt xc̄. i. oia sācte facis z ordiate: lz aliq̄n alīt ignorātibus⁹ videat. l In te spauerūt xc̄. Jō seruitute egypti: de captiuitate babylōis: que liberatiōes fuerunt q̄dā figure h⁹ liberatiōis p mortē meā facte. m Ego aūt. Hic p̄ñter describit ipsius xpi derisio: cū dī in persona eius: Ego aūt sū vermis. i vilis z abominabilis i cōspectu iudeoz̄. vñ expuerūt i faciē eius: z colaphis cū ceciderunt tanq̄ contēptibilem: vt hētur matth. xxvi. n Et nō hō. i. non vtens rone sz magis demōis agitatiōe. vñ dicebāt ei: ioh. vij. Demoniū habes. o Opprobriū hoiuz̄. i. maioz̄. s. sacerdotum pharisеoz̄um. p Et abiectio plebis. s. ppli cōis: lz. n. ppls pmo eum honorauerit: postea tñ deceptus a sacerdotibus eū contēpsit: matth. xxvij. Pretereūtes aūt blasphemabāt: iō sb̄ditur: q Oēs videtes xc̄. s. taz maiores q̄ minores: ut dcz̄ est. r Locuti sūt labijs. me vituperādo z blasphemādo. s Et mouerūt caput. me sicut falsuz p̄phaz notādo. q̄d aūt dicerent sacerdotes eū blasphemāte: sb̄ditur: t Spauit i dño: eripiat eū xc̄. Jnde

quāre me dereliqsti: lōgē a salute mea vēba delictoz̄ meoz̄. Deus meus clamabo per diē: et nō exaudies: et nocte et nō ad ūsipientiā mihi. Tu aūt i sācto habitas: laus israel. In te spauerūt pres nri: sperauerūt et liberasti eos. Ad te clamauerūt: z salui facti sunt: i te sperauerūt: z nō sūt cōfusi. Ego aūt sum vermis et nō hō: opprobriū hoium et abiectio plebis. Omnes videtes me deriserūt me: locuti sunt labijs: et mouerūt caput. Sperauit i dño eripiat eū: saluum faciat eū

scribit matth. xxvij. Principes sacerdotū illudētes cū scribis dicebāt: Alios saluos fecit: seipsū non pōt saluū facere. sb̄ditur: Cōfidit in deū: liberet eū nunc si vult. v Qm̄ tu es. Hic p̄ñr describit passiōis afflictio: i q̄ verbō recurrit ad dīnū auxiliū dī. v Qm̄ tu es xc̄. i. sz nāz nasci me fecisti de virgine. x Spes mea xc̄. q2 sicut supra dictū est: i xpo erat spes ingtuz̄ i eo erat certa expectatio future gle q̄ ad corpus. y In te piectus sū ex vtero. i. tibi in supposito verbi vnitus a conceptionis principio. z De vētre xc̄. i. de uz meū te cognoui q2 aīa xpi ab instāti conceptionis fuit repleta virtutibus z scietijs. a Ne discesseris a me. sb̄trahendo auxiliū tuum: cuius cā sb̄ditur: b Qm̄ tribulatio xpima ē: q̄m̄ nōn ē qui adiuuet. Circūdederūt me vituli multi: taūri pingues obsederūt me. Aperuerunt sup me os suū: sicut leo rapiens z rugiēs. Sic aqua effusus sū: et dispsa sunt oia ossa mea. Fc̄m est cor me uz tanq̄z cera liquescens in medio ventris mei. Aruit tanquaz testa uirtus mea:

q̄m̄ vult eū. Qm̄ tu es qui extraxisti me ō uētre: spes mea ab uberibus matris mee: in te piectus sū ex vtero. De vētre matris mee deus me⁹ es tu: ne discesseris a me. Qm̄ tribulatio pxima ē: q̄m̄ nōn ē qui adiuuet. Circūdederūt me vituli multi: taūri pingues obsederūt me. Aperuerunt sup me os suū: sicut leo rapiens z rugiēs. Sic aqua effusus sū: et dispsa sunt oia ossa mea. Fc̄m est cor me uz tanq̄z cera liquescens in medio ventris mei. Aruit tanquaz testa uirtus mea:

petitio z cōsiles erāt rōnis nō p se sed veritatē nāe passibilis oñdentis. o Circūdederūt me xc̄. i. iudei qui ppter insolentiā z carnis petulantiā vocāt vituli. e Tauri pingues xc̄. q2 iudei erāt auari z diuitijs ipinguati. f Aperuerūt xc̄. Desiderātes me deuorare. g Sicut leo rapiens z rugiens. ex crudelitatis magnitudie. h Sicut aq̄ xc̄. Jaq̄. n. pfectius effūditur de vase q̄ alij liq̄res: q2 de alijs liq̄ribus effusis remanet sapor z odor: p hoc itelligit q⁹ in dei ira itendebāt eū anihilare: vt de eo nulla memoria remaneret. i Et dispersa xc̄. i. discipuli q̄ debebant esse alijs robustiores: tm̄ iminente passiōe eū reliquētes fugerūt dispsi: ppter qō p̄dixit eis xps: ioh. xvi. Uenit hora: ut dī spgamini vnusq̄sq⁹ i pp̄ria: z me solū relinq̄tis. Uel alit z magis iuxta lram. h Sicut aq̄ xc̄. i. destitutus vigore i pte sēsitiua ppter passionis horroz̄ē iminētis. i Et dispersa xc̄. i. a iuncturis dissoluta. Tali mō dī Ecc̄. x. Dne i visione tua dissolute sūt cōpages mee: z nihil remānsit in me virtū. k Fc̄z est xc̄. Jsicut. n. cera a calore ignis resoluit: sic cor humanū iḡtum ē sēsitiue pris organuz horroze terribilis iminentis passiōis: z hoc fuit i xpo: non tm̄ fuit i eo aliq̄d deordinatū. Ad cuius plenior̄ē itellectū sciendum q⁹ rō deliberatiua aliter mitigat seu minuit dolorē interiorē aie: z aliter dolorē exteriorē sēsibilē i carne: q2 pmuz dolorē mitigat inḡtū ibi ponit modū virtutis: ita q⁹ nō trālgredit limites recte rōnis: z hoc maxime fuit i xpo: scdm aūt dolorē nō mitigat seu diminuit directe: q2 nō obediuit ptī itellectiue: diminuit tm̄ idirecte: q2 obedit per quādā redundantiā virtutis aie ad corpus: z hoc nō fuit in xpo: q2 sic dic Dama. ordinatiōe diuina fc̄z est: vt q̄libet ps faceret id q̄ erat sibi ppriū: vt sic dolor sēsibilis i xpo esset maximus z maxime meritorius: iḡtū a rōne deliberatiua erat maxime acceptus ppter salutē hūani generis: z ad exp̄mēdum magnitudinē h⁹ doloris sēsibilis dc̄a sunt ista de xpo. Effusus sū sicut aqua. l Aruit tanq̄ xc̄. q2 humor exīs in corpe xpi fuit q̄si exhaustus per sudorē sanguineū: de quo

dierum in dextera eius: & in sinistra illius diuitie & gloria. Aliquando aũt respicit malũ pene: qñ a deo iſligit iuste: & sm hoc dr hebre. x. Horrendũ ẽ icidere i manus dei viuẽtis. Et tũc per sinistrã itelligit minor punitio: & p dexterã q for ti' pcutit grauior. Et sz hoc dr: t Inuẽiat man' tua. pu nies pctã. v Om nibus inimicis tuis. q̃tum ad penã cõez. x Dextera tua. gra uius punies ex spali cã. y Inuẽiat &c] Sicut. n. diligere de uz ẽ actus pcipuꝰ: ita odire eũ est actus pes simus: eo q odiũ dei directe opponit cha ritati. z Pones e os vt clibanuz ignis. iuoluẽdo eos igne ge henne. a In tẽpo re vult' tui. i. iudicij tui qñ pones faciem tuã ad eos condẽnandũ. b Dñs in ira sua. i. i vindicta sua. c Cõturbabit eos. pferens ꝯ eos sñiaz. d Et de uorabit eos ignis. s. gehẽne nõ consumẽdo sz emaliter affli gẽdo. e Fructũ eoꝝ. &c]. i. bona tpalia tõliter ab eo au feres: dr' fruebãt. f Et semẽ eoꝝ. i. imitatores. g A filijs hoiuz. i. a societate sãctoꝝ. Posset ẽt lra ab illo loco: Inueniat &c. exponi de punitione iudeoꝝ. p morte xpi: p pter quã ciuitatẽ hierz et tẽplum icenderũt romani: & po pulũ ptim occiderũt: & ptim captiuũ p mundũ dispserũt: & q̃tum ad hoc sbditur: Qm̃ declinauerũt in te mala. s. pene xp̃m occidẽtes & affligẽtes. Cogitauerũt cõsilia q̃ non potuerũt stabilire. dr. n. ioh. xi. q hũerunt cõsilium iterfici endi xp̃z: ne occasione ei' venirẽt romani: & tollerẽt locuz et gentẽ. Et hoc cõsiliũ non fuit stabilitũ: sed magis accidit ꝯ riũ: qz ꝑpter morte xpi romani destruxerũt locũ & gentez: vt dcm ẽ. Qm̃ pones eos dorsũ. i. terga vtẽtes corã aduer sarijs. Et i reliquijs tuis. hoc ẽ psequẽtib' paucis. Prepara bis vultũ eoꝝ. dr cõfusioni q̃ magis apparet i vultu q̃ i ce teris ptibus corpis. Prosequẽdo vo expositionez de finali punitõe vt supra dcz ẽ resumẽda ẽ ab illo loco. h Qm̃ declinauerũt. ponit cã finalis punitiõis: q̃ ẽ penitẽtia final: q̃ notat cuz dr: Qm̃ declinauerũt in te. i. ꝯ te. i Mala .i. peccata que sũt ꝯ deũ: & bñ dr: Declinauerunt. qz sic de clinatio i grãmatica ẽ de casu in casũ: sic declinatio a iusti cia ẽ ruendo de peccato i peccatũ: qz sicut dicit greg. pecca tum qñ p penitentiã nõ diluit: mox suo pondere ad aliud trahit: & tandẽ ad pfundũ ꝓtẽptus & obstinatiõis deducit: sm q dr puer. xviij. Impius cũ i pfunduz peccatoꝝ vene rit: ꝓtẽnit. k Cogitauerũt &c. Jqz repẽtine tollũt ꝺ felici tate tpali: i q̃ cogitabãt pmanere. l Qm̃ pones eos dor sum. a facie tua eos deijciẽdo in infernũ: sm q dr matth. xxv. Discedite a me maledicti i ignẽ eternũ. m In reli quijs tuis. i. i demonib' q̃ sunt a te totaliter relicti: tanq̃ irre uersibiles ad bonũ. n Preparabis vultũ eoꝝ. mittẽdo eos ad societatẽ eoꝝ. Un matth. xxv. dr: Discedite a me &c & sbditur: qui prepatus ẽ diabolo & ãgelis eius. In fine cõ cludit psalmista. d. o Exaltare dñe &c. Jqꝺ maxime ap parebit in finali iudicio. p Lãtabimus &c. Jqz electi in patria cõtinue cantabũt laudes diuinas: sm illud psalmi lxxxiij. Beati q̃ hitant in domo tua dñe: i secula seculoꝝ laudabũt te. Moraliter põt exponi ps. iste de q̃libet iusto regnũ suum bñ regente. s. q̃tum ad vires interiores & sẽsus & actus exteriores cũ dei adiutorio: ꝑpter qꝺ coronabitur finaliter in celo: & eius inimici. s. demones punitũ in iferno.

ꝺibus iimicis tuis: ꝺexte ra tua inueniat omẽs q te ode rũt.] Pones eos ut clibanũ ignis i tẽpe vultus tui: ꝺo mi' in ira sua cõturbabit eos: et deuorabit eos ignis. Fructum eoꝝ de terra per des: et semẽ eoꝝ a filijs bo minũ. Quoniã declinaue rũt in te mala: cogitauerũt

psilia que nõ potuerũt sta bilire.] Quoniã pones eos dorsum: in reliquijs tuis p parab vultus eoꝝ. Exalta re dñe in virtute tua: cãta bim' & psallemus vtutes tu as lad vincendum pro cer ua matutina.

Deus de' meus respice in me:

Deus de' me' respice &c. Antiq he bei hunc ps. exposuerunt de tribulatione ꝯ iu deos per Aman excitata: i qua aduersarij eorũ ad cer tã diem se pparabant ad occidendũ eos & spoliandũ: tractãtes iter se de mõ occidẽdi & affligẽdi p cõfixionez manuũ & pedum i ligno.: sic aman pparauerat mar docheo: ut hẽtur hester. vij. & ve stes & spolia eoꝝ iter se diuidebãt per verba. & littera h' ps. satis pos set ad hãc sñiam applicari. Dixerit igitur q cũ dr in ti. h' ps. qui talis est i hebreo: Ad vicendum p cer ua matutina ps. dauid. Cerua ma tutina dr hester regina: q̃ ꝺ liberatiõe ppli sui valde fu it puigil & solicita. Ra. sa. dicit: q p ceruã matutinam hic itelligit congregatio ppli isrl: q̃ cerua vocat: ut dr pro uer. v. Cerua charissima & gratissimus hinulus: q̃ fuit valde afflicta p nabuchodonosor ipsã spoliantẽ & par tim occidentẽ & ptim captiuãtez: sed p orõnes sãctoꝝ h' cõgregatiõis i orõnibus vigilantiũ fuit liberata tpe cyri. Et q̃uis possit ad hoc lra applicari: tñ iste exposi tiones & cõsiles nõ pñt esse vere si dicãtur lrales: primo qz xps matth. xxvij. ptulit pncipium h' ps. tanq̃ dcm de psona, ppria dicẽs in cruce: Heli heli lamazabatha ni. qꝺ est interpretatũ: deus meus deus meus ut qꝺ de relicqsti me: sic. n. iste ps. incipit i hebreo & i trãslatione hiero. iuxta hebreũ. q aũt i translatiõe cõi interponit: Respice i me. non ẽ i hebreo nec i trãslatiõe hiero. dcã: sed fuit additũ a. lxx. iterptibus. Et pz sic pm sñiam sal uatoris pncipiũ h' ps. & per pñs totus ps. ad lrã ꝺe ip so ẽ itelligendus. Jtẽ matth. xxvij. dr q illud qꝺ. j. scri bitur: i hoc ps. diuiserũt sibi vestimẽta mea &c. ipletum fuit i xpo. Et idẽ dr Joh. xix. Item paulus apls qui sci uit legẽ p exercitiũ studij: & postea plenius p istructiõez spũssancti allegat lrã h' ps. ꝺe xpo dcaz: Hebre. ij. di cẽs de credẽtibus i xpo: Nõ confudit eos fratres voca re. s. xps dicẽs i psalmo: Annũciabo nomẽ tuũ fratri bus meis: i medio eccle laudabo te. Propi qꝺ merito qꝺam noie theodorus qui exposuit hunc ps. ad lrã ꝺe dauid posito i persecutiõe saulis: a qua tñ diuinitus fu it liberatus: ꝑpter hec & quedã alia fuit condẽnat' i sy nodo toletana. Jgit seqndo xpi matth. ioh. & pauli sen tentiã & detmiationẽ eccle iste ps. exponẽdus ẽ ad lrã de xpi passione a q̃ fuit diuinitus liberatus i sua gliosa resurrectiõe. Scom hec igit i ti. h' ps. supapposito p cer uã matutinã ieelligitur hũanitas xpi: qz sic cerua ꝺ no cte latitat i cubili suo a q̃ i mane psilit: apparens i ma nifesto: sic hũanitas xpi tpe noctis. i. i triduo sue mor tis latuit q̃si i cubili corpus i sepulchro: & aia i sãctoꝝ lymbo: sed i mane tertia die resurgens apparuit marie magdalene & postea discipulis i manifesto. Nec miran dũ si hũanitas xpi metaphorice dr cerua: qz tali mõ lo quẽdi frequẽter vtit scriptura: sicut gen. xlix. dr: Neptа lim ceru' emissus dãs eloqa pulchritudinis. a De us deus meus. Psal. iste diuiditur i duas ptes: qz pmo describitur passio xpi ex carnis ifirmitate: scꝺo eius re surrectio ex deitatis virtute: ibi Tu aũt dñe. Prima i

a Et ipse.s.xps qui idem est cum patre deitat' rone.
b Mãducauerunt ꝛc'.i.repleti diuitijs ꝛ honorib': cuiusmõi sũt pncipes xpiani q̃ deuote mãducant corp' xpi. Et bñ dr: Mãducaueruut ꝛ adorauerũt.qz nullus dz corpus xpi sumere:nisi adoret. c In cõspectu ei' cadẽt.ex latrie reuerẽtia: qõ pz ex eo qõ dr i hebre. ꝛ in translatione hiero. iuxta hebreum: Et curuabunt genu.qõ est ꝓpe latrie signũ: ꝓut diffusius declarauí:hester.iij d Oẽs qui ꝛc'.i.omẽs mortales hoies. e Et aia ꝛc'.qz dauid hũit fidẽ xpi venturi. f Et semẽ ꝛc'.i.imitatores mee fidei. In hebreo autẽ hẽtur: Et aiam suã non viuificauit.cui cõcordat translatio hiero.iuxta hebreũ:que sic hz: Et aia eius nõ viuet.ꝛ est finis versus pcedentis:ꝛ fz hoc reddit cã eius qõ supra dcm est: Et adorabũt ꝛc'. Ex hoc.n.q̃ xps humiliter ꝛ charitatiue exposuit se morti ꝓ humano genere metuit talẽ honorẽ:fz q̃ dr philip'.ij. Hũiliauit se metipsum factus obediẽs vsq; ad mortẽ:mortẽ aũt crucis:ꝓpter qõ ꝛ deus exaltauit illum:ꝛ donauit illi nomen qõ ẽ super õe nomen:ut i noie iesu õe genu flectat ꝛc'. f Et semẽ ꝛc'.i.fideles q̃ sũt semẽ xpi. g Annunciabitur dño ꝛc'.i.ppli xpiani qui regenerãtur in xpo aq̃ ꝛ spũsancto:q̃ tpe dauid adhuc erat ventura ꝛ per orbẽ diuulgãda. h Et annunciabũt celi iusticiã eius.i.ipsi apli alijq; discipuli xpi qui noiati sũt celi ꝑ.xviij. i Justiciã eius.i.xpi ꝛ non iusticiã ex opibus legis:ex qbus nõ iustificabat ad plenum hõ:vt hẽtur Ro.iij. k Populo q̃ nasceť.i.pplo xpiano ex aq̃ ꝛ spũsancto nascituro. l Quẽ fecit dñs. spãli ꝛ nouo genere factiõis:de q̃ dr:nos fecit:vt essemus iusti i cõspectu eius.vbi dicit glo.prima factio fuit de nihilo:scõa de sãguine,ꝓprio:ꝛ io magis est attendẽda ꝛ cõsideranda q̃ prima. Moraliter aũt põt exponi ps. iste de quolibet fideli:qui ẽ mẽbrum xpi:q̃ in afflictione mẽtis vel corpis positus petit a deo liberari:a qbus cum dei adiutorio resurgit saltẽ spualiter:ꝛ si nõ corpaliter qz deus pmittit aliqñ fideles suos in afflictiõibus corporalibus mori:vt per merituz patientie pueniant ad maius pmiũ celestis glie. In ps.xxi. Deus deus meus.vbi dr in postil. Antiq̃ hebrei hũc ps. exposuerunt.

Circa expositionẽ h' ps. duo vi Additio. dẽtur pncipaliter addenda:pmum.s.circa expositionẽ ti.scõz circa ea ad que posset lra h' ps. recte applicari. Circa pmum spãliter cuz in ti.dr:fz hebraicã veritatẽ: Pro cerua matutina.attendẽdũ est q̃ in illis verbis ꝑter illa q̃ a doctoribus cõiter declarãtur põt nõbiliter itelligi tps ꝓprius:ad qõ referẽda sũt ea q̃ in hoc ps. cõtinẽtur.qõ quidẽ tps icipit a tpe quo passio xpi imminebat et terminat i tps quo sua resurrectio fuit manifestata. Ad cuius declarationẽ sciendum q̃ dies artificialis ,put cõiter accipitur ẽ latio solis sup terrã. Uñ inter quẽlibet diez et noctẽ imediate precedẽtem est qõdaz tps qõ dr crepusculũ matutinũ:qõ incipit ab initio splendoris qui apparet in aere ante ortum solis:ꝛ termiatur in ipso solis ortu:qõ quidẽ tps.s.huiusmodi crepusculuz põt dici cerua matutina:eo q̃ nũciat ortuz solis ꝓpinquũ:qõ est qõdaz desiderabile ꝛ iocundũ:Eccles.xi.c. Suauis est lux. Ceruus autem in

uerse familie gẽtium.]Qm̃ dñi ẽ regnũ:et ipe dñabitur gẽtiũ. Mãducauerunt ꝛ adorauerũt oẽs pingues terre:]i cõspectu ei' cadẽt õẽs qui descẽdunt i trã.]Et aia mea illi viuet:]et semẽ meum seruiet ipsi.]Annũciabitur dño generatio ventura:]et annũciabũt celi iusticiã eius:]pplõ qui nasceť quẽz fecit dñs.

scripturis velox nũcius pulchritudinis ẽ:iuxta illud Esa. xlix.in postilla allegatũ.cũ aũt ips ve.testa.nox dr sicut et ips nouí dies appellatur:iuxta illud Ro.xiij. Nox pcessit: dies aũt appropinq̃bit. cõsequẽs ẽ vt iter diẽ nouí testa. ꝛ noctẽ veteris pcedentis aliqõ ips intercipiatur:qõ se hẽat vt crepusculũ inter pdictã noctez et diem: qõ qdem crepusculũ in hac silitudine ꝓ prie icipit a tpe q̃ passio xpi imminebat:in q̃ splẽdor redẽptiõis incipiebat oriri:lz.n.de tpe passiõis dr abac. vlti. Ibi absc̃dita ẽ fortitudo eius. ibidẽ tñ de eadẽ dr: Splendor eius vt lux erit. Terminat aũt hoc crepusculũ i manifestatiõe resurrectionis xpi:i q̃ ꝓprie ortus est sol iusticie:ꝛ dies euãgelica manifeste claruit. vñ i manifestatione resurrectiõis legit: Marci.xvi.c. Et valde mane veniunt ad monumẽtũ orto iã sole ꝛc'. Psal. igit iste q̃ tractare icipit a tpe passiõis:ꝛ imminatur i mãifestationẽ resurrectiõis ꝓprie cõphendit crepusculũ iterceptũ inr noctẽ testamẽti veteris et diez nouí:qõ ips cerua matutina appellari dz rone pdca. Circa scõz uero.s.ad q̃ lra h' ps. applicari posset:attendẽdũ ẽ:q̃ dicere,put postil. dicit:q̃ lra h' ps. satis posset applicari ad tribulationẽ ꝛ iudeos ꝓ aman excitatã:vt i libro hester:vel ad tribulationẽ eoz ꝓ nabuchodonosor:ut ra.sa. dicẽ ꝛ h' mõi:nõ solũ est a mẽte sactoz ꝛ doctoz penit' alienũ sz ẽt vitati lre manifeste ꝛrũz.ꝓmũ pz ex allegatiõe apli ad hebr.ij. de illo vsu: Narrabo nomen tuũ fratrib' meis. qõ allegat i postilla.nõ.n. apls cõcludẽt hebreos si sñia h' ps. ad lram applicabilis eẽt ad aliquã historiam ꝑter q̃ ad mãz passiõis ꝛ resurrectionis imo apls penitus inutiliť allegasset. Euacuarẽt.n.hebrei suã allegationẽ asserẽdo hũc ps. nõ de xpo sed de alijs posse intelligi ad lraz,put postil. fatetur:lz minus recte. vñ non solũ ꝑdẽnandus est exponẽs hũc ps. de dauid ad lram vel pplo israelitico ꝛ h' mõi ꝓter q̃ de xpo:,put i synodo toletana ꝓ postil. allegat:sed ẽt asserens q̃ lra h' ps. talibus est satis applicabilis:ẽ a mẽte sacroz alienus:imo exp̃sse vi ꝛ auctem xpi i cruce clamãtis heli heli lamaçabathani:i quo manifeste oñdit hec vba de ipso debere intelligi ꝛ ꝓ q̃s illa q̃ in psalmo sequũtur. Uñ ꝛ glo.ordinaria in hoc loco sic dicẽ: Iste ps. sufficeret i testimoniũ dñice passiõis: neq̃ sit alicui excusatio: neq̃ sit ãbiguitas. Hec i glo.ꝛ sic pz ꝓmũ. Scõz pz. Nã lra ps. plane loqť q̃si de vna psona singlari i maxia afflictiõe exñti:q̃ qdez ꝓsona loqť vt ꝓ se distincta nõ solũ a pseq̃ntib' sz ẽt a fidelibus ꝛ ꝛ cõplicib'. vñ psõa illa tribulatissima exp̃sse dicebat: Narrabo nomẽ tuũ frib' meis.simlr ꝛ: In medio eccle laudabo te.tanq̃ ab his fidelibus ꝛ illa congregatiõe,ptũc distincta. Ex q̃ pz q̃ lra ps. nõ põt itelligi de congregatione fideliũ i psecutione aman ꝛ nabuchodonosor ꝛ silium:i qbus psecutiõibus fideliũ cõgregatio cõiter affligebatur. Que attendentes qui dã hebreorum expositores de dauid in persecutiõe saulis posito ꝛ ab illa diuinitus liberato hũc ps. exposuerunt: vt posset itelligi q̃si i persona singulari ꝛ nõ de collectiõe seu pplí multitudine:qz hoc esset manifeste ꝓ totam formam psalmi:ut dictũ est. Sed nec hoc stare potest.obstãt enim plures uersus qui hoc nullo modo patiũtur:sicut cũ dicitur: Foderũt manus meas ꝛ pedes meos ꝛc'.quod nũq̃ de dauid legitur:nec etiam q̃ fuisset in persecutiõe saulis qua litercunq; vulneratus: nec ossa sua dinumerata: similiter neq; vestimenta sua per aduersarios diuisa: nec super vestem suam singularem aduersarij sortem misissent: vt est

habetur luce. xxij. ⁊ p extractõem sãguis i flagellatõe: corõ natiõe: manuũ ⁊ pedũ confixiõe ⁊ lateris aptiõe: in cuius signũ post sanguinẽ exiuit aq̃: ut hẽtur Joh. xix. ad oñdẽdũ q̃ corpus remãsit q̃si exangue p̃ sanguinẽ arefactũ. Et oia ossa mea cõturbata sũt. q̃ deficiẽte sãguine deficit virtus ossiũ. m Et lingua mea ⁊c.]pze desectu hũoris. n Et i puluerẽ ⁊c].i. ad mõtem per quã corpa redigũtur i puluerẽ: tñ corpus xpi ab hoc fuit pseruatuz p sue resurrectionis accelerationẽ: ut dicm fuit supza p̃s. xv. o Qñ circũdederunt ⁊c]. i. audei se hñtes ad me: nõ sicut hoies sed sic canes rabidi. p Lõ siliũ malignãtiũ ⁊c] fz q̃ dr matth. xxvij. Mane aũt facto cõsiliũ inierunt oẽs p̃nci pes sacerdotũ ⁊ seniores ppli aduersus iesum: ut eũ morti traderent: ⁊ vinctuz adduxerũt et tradiderũt pontio pilato p̃sidi. q Foderũt manus ⁊c.]clauis i cruce perforando. Et hoc facerint milites p̃sidis qui erant gẽtiles: hoc tñ factũ fuit ad ipoztunã p̃recẽ iudeorum. r Dinumerauerũt ⁊c].i. dinumerare potuerunt. Ad cuius itellectũ sciendũ q̃ qñ aliq̃s affigebatur cruci p̃us accipiebatur mẽsura corpis sui a manu i manum fm latitudinẽ: ⁊ a spatulis usq̃ ad pedes fz lõgitudinẽ: vt i ligno crucis fierẽt foramina: p q̃ claui facilius possent trãsire: et sic fm fuit de xp̃o. qñ aũt vna manꝰ fuit pforata ⁊ affixa: humozes cucurrerũt ad locũ illuz: q̃z nãliter currũt ad locũ lesũ: ⁊ sic nerui fuerũt retracti ad illã partẽ: ⁊ iõ ad hoc q̃ alia manus reduceretur ad locũ foramínis i ligno facti: oportuit ea violenter trahi cũ cordis. Et idem itelligendũ ẽ de pedibus ,pter lesionẽ factaz i ptibus supioribus: ppi qõ ex tali violenta corpis extẽsione apparebat ossiũ iunctura: q̃z xp̃s nudus fuit crucifixus: ⁊ sic poterant ossa eius dinumerari. s Ipsi vero ⁊c.]estimátes me purum hoiez: eo q̃ videbãt me talia passũ. t Diuiserũt sibi ⁊c.]fz q̃ dr ioh. xix. Acceperũt vestimenta eius ⁊ fecerunt q̃ttuoz pres vnicuiq̃ militi partẽ vnã. v Et super vestẽ ⁊c].i. super tunicã eius incõsutilẽ: ut dr ibidẽ. Et q̃z non erat cõueniẽt diuisibilis: miserũt sortẽ q̃s hẽret eã totaz. x Tu aũt dñe. Hic ,ñter describitur xp̃i resurrectio ex deitatis virtute: quã xp̃s hõ primo postulat dicẽs: x Tu autẽ dñe ⁊c.]qõ fm est per accelerationẽ sue resurrectiõis que fca est tertia die. y Erue a framea ⁊c].i. a morte violẽta: q̃ gladio solet iferri: qõ fm est per hoc q̃ lz plage sibi infligte ⁊ tormẽta de sua nã deducerent hoiem purũ vsq̃ ad separationẽ aie a corpe: tñ non fuit sic sepata i xp̃o sed pzia voluntate: fm q̃ dixerat i ioh. x. Ego pono aiam meam: ⁊ nemo tollit eã a me: sed ego pono eã a meipso. i. pzo volũtate mea. Qõ ẽt fuit oñsuz per magnitudinẽ clamoris in morte: q̃ non potuit esse nãliter i hoie sic ,ppinq̃ morti: ,pter qõ centurio videns q̃ sic clamans expirasset ait: Uere hic hõ filius dei erat: vt hẽtur marci. xv. z Et de manu ⁊c].i. de ptãte inferni: q̃ deuozat auide sic canis. a Salua me ⁊c].i. iudaici ppli quẽ vocat leonem p̃pter crudelitatẽ. b Et a cornibus vnicorniũ. i. a p̃suptione ⁊ supbia militũ: q̃ me putabãt custodire intra sepulchrum. c Narrabo nomen ⁊c]. i. aplis aliisq̃ discipulis qbus manifestauit suã resurrectionẽ fcam virtute dei p̃is: fm q̃ ex primit aplus. hebze. ij. vt dcm ẽ supza. d In medio ⁊c].i. in medio cõgregatiõis fidelium: i q̃ post resurrectionẽ annunciauit virtutẽ dei p̃is ad laudẽ ⁊ gliam sui nominis. Uel aliter: d In medio ⁊c].i. facia te laudari p aplos aliosq̃ credentes: q̃ i die pẽtecostes recepta gia spũssancti loquebãtur varijs linguis magnalia dei: actu. ij. e Qui timetis dñz. hic ,ñter ex tãto bñficio incitat alios ad laudandum deũ. d. e Qui timetis dñz. timore filiali. f Laudate eũ. corde ⁊ ore. g Uniuersũ semen iacob. i. vniuersi imitatores fidei eius ⁊ operz. h Glificate euz. corã oibus absq̃ timore ⁊ verecũdia honorãtes eũ: q̃z glia est honor exhibitus alicui corã multitudie i testimoniũ sue vtutis: vt dicit cõmentator supra primũ ethic. i Timeat euz ⁊c.]nõ carnaliter sed spũaliter: fz q̃ dr stinguit aplus: Ro. ij. isrl fm carnẽ ⁊ fz spũz. k Qñ non ⁊c].i. xp̃i: q̃z in pauptate fuit natus conuersatus ⁊ mortuꝰ: q̃z nudus crucifixus: ⁊ i alieno sepulchro sepultus. l Nec auertit faciem suã a me ⁊c. q̃z xp̃s in oratõne sua ,pcedente ex volũtate deliberatiua fuit exauditus: vt dcm est supza p̃s. xx. m Apud te ⁊c.]verbũ est xp̃i ad pẽz directum: q̃z xp̃s in noie p̃is laudatur i ecclia per orbẽ terraz diffusa. n Uota mea. i. corpꝰ meũ ⁊ sanguinẽ meum voluntarie a me oblata in cruce. o Reddaz. conuertendo substantiã panis et vini i corpus meũ ⁊ sãguinẽ in sacro eucharistie. Ipse ẽ. n. sacerdos sũmꝰ q̃ hãc ꝓsecratiõe efficit vture diuinitat] Sacerdos aũt ecclíastice ẽ minister pferẽs vba ꝓsecratiõis i nõie eius. p In cõspectu ⁊c]. i. fideliũ corazqbus i ecclia cõficit hꝰ sacrz. q Edẽt pauperes. i. vere hũles r Et saturabũt. q̃z ꝓficit eis hꝰ sacrz. s Et laudabũt dñz. q̃z cũ dinis laudib⁹ ⁊ gratz actõib⁹ dz accipi hꝰ sacrz. t Uiuẽt corda ⁊c.]q̃z viuificat spũaliter ⁊ etna liter: ioh. vi. Si q̃s mãducauerit ex hꝰ pãe: viuet i etnũ ⁊c v Remiscent ⁊c.] vbũ ẽ ipsi⁹ dõ ꝓuidentis ,uersionẽ oiuz gentiũ ad fidẽ xp̃i añ finẽ mũdi: iõ sũdit: x Et adorabũt. adoratione latrie. y Uniuerse ⁊c.]sic supza dcm est: Dañ. vij. Omnis populus tribus ⁊ lingue seruient ei. z Quonia domini est regnum. generaliꝫ

reputãtur apud deũ i generatiõe. ſ. ſpirituali: qui q̃dez apoſtoli ⁊ alij diſcipuli ānunciaturi erant iuſticiã xp̃i pplo fideli: q̃ naſciturus erat ꝑ ſp̃z: qui q̃dem ppls a dño a q̃ fides ⁊ charitas ifundũtur factus ẽ: ⁊ hoc eſt qđ dicit: Uiuẽt. ſ. apli ⁊ h̃ mõi: ⁊ annũciabũt iuſticiaz eius pplo q̃ naſcet: quẽ fecit dñs. Et ſic ꝓz manifeſte q̃ mã h̃ ꝑſ. incipit a tpe q̃ paſſio xp̃i imminebat: ⁊ termiat i tp̃s i q̃ ſua reſurrectio icipiebat manifeſte diuulgari: qđ tp̃s ꝛgrue cerua matutina nũcupat rõne pu⁹ dca ⁊c.

In eodem p̃ſ. xxi. vbi dr in poſtilla: Moraliter aũt poſſet exponi ꝑſ. iſte ⁊c. Additio.

Difficile eſſet imo ⁊ veriꝰ impoſſibile iſtũ p̃ſ. verace exponere de q̃libet fideli i afflictiõe mentis ſeu corꝑis poſito ⁊c. ꝓut poſtil. dicit. Uerſus. n. h̃ ꝑſ. ꝓ maiori pte ſic dicũtur de xp̃o ꝓprie q̃ de nullo alio verificãt. vñ recte tenendũ ẽ cũ glo. ꝓallegata: q̃ ꝑſ. iſte eſt ꝓprie teſtionium prophetic̃ dominice paſſionis. Replica.

In p̃ſ. Deus meus reſpice i me ⁊c. Burgẽ. oñ dit ſe ꝑ ſenio delyrare. Nã ponit poſtillatori expoſitionẽ: quã tñ ex intẽtiõe reꝓbat: ⁊ de xp̃o expoſitionẽ ꝓſequtur ꝛ iudeos ꝓ totũ. In q̃ expoſitione notat poſtil. q̃ rõ deliberatiua aliq̃ mitigat doloꝛẽ interiozẽ aie: ⁊ aliter doloꝛẽ exteriozẽ i ſenſu ⁊ in carne. ꝓmo mõ mitigat directe ponẽdo ibi modũ vtutis: q̃ mitigatio hũit locũ in xp̃o. ſcõdo mõ non mitigat niſi i directe ꝓ modũ redũdantie vtutis i carnẽ: ⁊ hec in xp̃o nõ fuit: ſed ſuſpẽdebat a diuinitate. Fuit igit doloꝛ ille maximus. Huic mõ dicẽdi burgẽ. valde moleſtus audacter ſine diſtictione ꝛdicit: volẽs q̃ ẽt xp̃i doloꝛ fuit maximus cũ moderamie deliberatiue ⁊ recte rõnis cõſideratus: nõ ꝓpendẽs quãtis diſtictiõibus vtaꝫ doctoꝛ ſ̃btilis libꝛo. iij. di. xv. tã ptinẽtibus ad diſtictionẽ portionũ q̃ affectionũ. Cũ. n. cõſtet xp̃i paſſionẽ ꝓuiſam a deo ut ꝓbatur i vltimo tractatu ꝓmi libꝛi ſñiarũ: conſtat ẽt ſic ꝓuiſam ex ſũma charitate exhibitã: q̃ maiorẽ charitatẽ nemo hz: q̃ ut aiam ſuã ponat q̃s ꝓ amicis ſuis: q̃ ſũt mitigatiua ꝓut ad rõnez ptinet deliberatiuã. Quo ad ꝓuiſionẽ dicit beatus greg. Jacula miñ ferũt q̃ ꝓuidenꝫ. vñ mala tolerabiliuus ſuſcipiũt ꝓuiſa. De charitatiua exhibitõe dicit. b. Ber. Scua ⁊ imania delectabilia facit amoꝛ: charitas. n. nomẽ difficultatis erubeſcit: ſupple accidẽte plena deliberatiõe. Uñ ⁊ ſi affectiõe cõmodi aia xp̃i triſtabat rõne ꝛiunctiõis ad appetitũ ſenſitiuũ: affectione tñ iuſti talis triſticia mitigata fuit rõne deliberatiua cõiuncta fini ꝓuiſo ⁊ ex ſũma charitate exhibito. Nec valet qđ burgẽ. adducit: q̃ iõ doloꝛ ille ẽt rõne deliberatiua moderatus debuit eſſe maximus: qꝛ ꝓ oibus peccatis ſatiſfactoꝛius. nã ſi ꝓuiſũ fuiſſet minimus doloꝛ imo nullus ſuffeciſſet. ſic eim ſolo vbo dei cũcta ſunt creata: ita ſolo ipſius nutu poterãt ſufficiẽter recreari collapſa. Uñ ſancti doctoꝛes ⁊ magiſter ſñiaꝝ lz de doloꝛe aiẽ xp̃i modeſtius loquũt q̃ burgẽ. nõ audent i ea cõcedere doloꝛẽ paſſiõis ſz ſolũ ꝓpaſſionis. Uñ ẽt gloſant dca. b. hil. ꝛ burgẽ. intẽtionẽ extreme loq̃ntis de xp̃i paſſiõe adinſtar celi aereꝫ pfozantiſ ⁊c. Jd ẽt qđ burg. ſcõdo adducit nõ plus ꝓbat niſi q̃ doloꝛ aie xp̃i vt cõiuncte appetitui ſẽſitiue ex affectione cõmodi fuit maximus: q̃ ex rõne deliberatiua cõiuncta fini ⁊ innixa affectioni iuſti fuit mitigat. Primo mõ reſpexit volita: ſcõo mõ acceptata. Et ẽ q̃dam mõ ſile de p̃ciẽte merces tpe piculoꝛ. Uñ penſado in hac mã deciſionẽ doctoꝛis ſubtilis apparet burgẽ. temere locutũ ⁊ ad pauca reſpicientẽ ⁊ delyrãdo ſe i ꝛdictoꝛiꝰ inuoluentẽ. Dicit nãq̃ in fine h̃ corꝛuptionis q̃ xp̃s nõ legitur cõqueſtus de doloꝛe corꝑali: ⁊ ſtatim p̃ cõcludit q̃ ea q̃ dicit hic conquerẽdo: diſperſa ſunt omnia oſſa mea. ⁊ ſimiliter foderũt manus meas ⁊ pedes meos ad doloꝛez corꝑoralẽ debeãt referri: q̃ ẽ manifeſta ꝛdictio. Ulterius quoq̃ delyrãdo circa illũ paſſũ: Mãducauerũt ⁊ adoꝛauerũt oẽs pingues terre: cadẽt oẽs qui deſcendũt i terrã. dimittit hebꝛaicã veritatẽ: ⁊ inititur ꝛ ſuum moꝛem nie translatiõi: ⁊ exponit li cadent in mala ſignificatiõe: cũ tñ beatus hiero. ex hebꝛaica trãſlatione exponat in bono: ponens ꝓ li cadent: curuabunt genu: qđ eſt ſignum latrie adoꝛationis requiſite ad dignam ſacre euchariſtie cõionẽ. Et cũ poſtil. cũ beato hiero. exponat ſm allegatã per eum hebꝛaicã veritatez: burgeñ. tñ eum quẽadmodũ conſueuit nequaq̃ repꝛehendit. Et cũ dicit poſtil. hunc p̃ſ. moraliter poſſe exponi de quolibet fideli in tribulatione poſito ⁊c. Burgẽ. dicit hoc fore impoſſibile ex ſophiſtica rõne: quia vt inquit ſic ꝓprie dicũtur in hoc pſal. contenta de chriſto q̃ de nullo alio p̃nt verificari: ſi vult dicere ꝓprie verum ẽ: ſed nõ ꝛ poſtil. qui nõ dicit ꝓprie ſed moraliter et trãſlũptiue: cũ. n. xp̃s tribulatus dixit ad lr̃az ꝓprie: foderunt manus meas et pedes meos. quare ſic fidelis non põt dicere tranſũptiue manus ſuas. i. opera ſua fodi. i. calũniari: et ſic de alijs. vnde ꝓ burgeñ. hic ⁊ alibi vel iuiduz vel delyrũ: qꝛ ſine rõne lyre inconſonum. Pſal. XXII.

Dominus regit me ⁊c. Huic pſal. premittit talis titulus in hebꝛeo: Pſal. dauid. ⁊ i translatiõe hiero. iuxta hebꝛaicũ: Canticũ dauid. et idez ẽ: quia cãtus ⁊ pſal. idẽ ſignãt. Et patet expoſitio ex ſupradictis: niſi q̃ dicit hic Ra. ſalo. q̃ aliq̃n ſp̃ũſſanctus ꝓius tãgebat mentẽ dauid: ⁊ poſtea canebat pſalmũ: ⁊ tunc i titu. talis pſalmi ꝓponitur canticũ nomini ipſius dauid. Aliq̃n aũt ecõtrario dauid icipiebat canere cum inſtrumẽto ad excitãdum deuotionẽ ſuaz: ſicut legitur. iiij. Reg. iij. de heliſeo. Cũq̃ caneret pſaltes: factus eſt in euz ſp̃ũs dñi ⁊c. Et poſt dauid ſẽtiebat tactũ ſp̃ũſſancti. Et i titu. pſal. ſic facti ꝓponitur vl ꝓmittitur nomẽ dauid cãtico. Dñs regit me. dicũt aliqui q̃ dauid fecit hũc pſal. preuidẽs i ſpiritu captiuitatis babyonice reditũ: i cuius perſona dicit: Dñs regit me. qꝛ reduxit i terrã iſrael diuina gubernatõe. Et nihil mihi deerit. quia in via defectũ notabilem nõ habuit. In loco paſcue ibi me collocauit. i. in terra iſrael: que eſt fertilis. Sed iſtud non bene cõſonat ei quod dicitur neemie. v. vbi dicitur q̃ populus qui redierat de captiuitate erat i tanta paupertate: q̃ aliqui diſponebãt vendere filios ſuos et filias i ſeruitutem: ⁊ alij poſſeſſiones ſuas: ut poſſẽt habere alimẽta ad viuendum: ꝓpter quod Rabi ſalomon aliter exponit: ſcilz de perſona ipſius dauid: qui tẽpoꝛe ſaulis cum viris ſuis ad regem moab fugit: ut habetur. j. Regum. xxij. Sed quia cum dauid fuerũt homines fugitiui: et debitis obligati: et per cõſequens ad idolatriam ⁊ alia mala proni: gad ꝓpheta de mandato domini dixit ipſi dauid: q̃ non maneret ibi: ſed iret in terram iuda: quod ⁊ fecit. Unde ibi ſubditur: Et profectus eſt dauid: ⁊ venit in ſaltum areth: confidens de prouiſione diuina. Et dicit hic Rabi ſalomon: q̃ diuina virtute factus eſt ille locus abundans fructibus et animalibus et irriguus fontibus: ut dauid et viri eius poſſent ſuſtẽtari ibi: et non haberent occaſionem idolatrandi remanẽtes in terra moab: que erat idolatrie ꝺdita. Poteſt etiam dici abſq̃ tali miraculo: q̃ ille ſaltus erat fertilis: et abundãs victualibus: et q̃ fuerit ille ſaltus de quo dicitur primo Regum. xiiij. Omneq̃ terre vulgus venit in ſaltum in quo erat mel ſuper faciem agri. ſcilicet fluens de arboꝛibus: in quibus apes melliſicabant in magna abundantia. Et de eadem materia eſt pſalmus. x. ſupra poſitus. Differt tamen in hoc q̃ ille ẽ gratiarũ actio de ꝓtectione contra inuaſiones ſaulis: iſte vero de ꝓuiſiõe dei in victualibus. Secundũ igitur hunc ſẽſum dicit dauid:

manifestū in sua hīstoria. Nec ēt dici posset q̄ hoc esset de mēte aduersarioꝝ: lz illud nō potuissēt effectualiter adimplere. nā cū dauid i sua psecutione pauprime viuebat ⁊ mēdicatiue: nulla rō patēt q̄ saul ⁊ sui cōcupiscerent vestimēta ipsius dauid hēre ⁊ multo mīꝰ sup eā sortes mittere: cuz verisīlr esset vilissīmi pcū. milites aūt q̄ hoc fecerunt circa vestimēta xp̄i moti fuerūt ex alia rōne: put dixi in hoc passu i additione sup iohānē. xix. q̄ quidē rō i dauid nō hz̄ locū: ut pz̄ eandē rōnem cōsideranti ibidē. Simlr sunt ⁊ alij versus circa finē psalmi: qui fz hebraicā vitatē ꝓpriſſime intelligēdi sunt de xp̄o ⁊ de nullo alio: ut. j. patebit ⁊c.

¶ In eodē p̄s. xxi. vbi dī in postilla: Ut sic dolor sēsibilis in xp̄o esset maximus. Additio.

NOn solū dolor sēsibilis i xp̄o q̄ cātur ex corpali nociuo fuit maximus iter dolores pūtis vite: sed ēt dolor iterior q̄ cātur ex apprehēsiōe alicuī nociui q̄ tristicia dī: fuit ēt maximus iter siles dolores: ut sāctus tho. sufficiēter declarat i ītia parte. q. xlvi. Nec ē dicendū q̄ dolor iterior in xp̄o fuit mitigatus p rōnem deliberatiuā: inq̄tū ponit ibi modū seu mediū vtutis: put vī postilla. sētire. Nā fm dictamen recte rōnis xp̄s hūit dolorez p oībus peccatis hūani generis p q̄bus satisfaciebat: ⁊ q̄si sibi attribuebat. d. vba delictoꝝ meoꝝ. Simlr hūit dolorem nāliter iuxta dictamē recte rōnis p amissiōe vite corpalis: q̄ amissio tantū ē magis dolēda rōnabilit: q̄to viuēs q̄ eā amittit ē magis vtuosus fz ph̄m i libro ethicoꝝ. Ex q̄bus cōsideratiōibus dolor xp̄i iterior ēt cum moderamine rōnis cōsideratus manifeste fuit maximus. Ad nullū .n. purū viatorē ptinuit dolere seu tristari p oībus peccatis humani generis p modū satisfactiōis. simlr nec alicꝰ puꝰ viator aiaz tā virtuosā dimisit: ⁊ sic pz q̄ dolor iterior xp̄i fm rōnem moderatus fuit maximus i suo genere. Unde xp̄s de dolore corpali non legitur cōqueri: lz fuerit maximꝰ in suo genere: de dolore tm̄ interiori q̄ est tristicia legit dixisse: Tristis ē aīa mea vsq̄ ad mortē: marci. xiiij. c. Unde ad exprimendā magnitudinem hui dolozis iteriozis: q̄ i corde pncipaliter cōsistit dī: Factū ē cor meū tanq̄ cera liq̄scens ⁊c. ex vehemētia. n. tristicie q̄ maxime ꝓriatur robori cordis cor dī liq̄fieri: ⁊ q̄si dissolui. Simlr q̄ dī: Aruit tāq̄ testa virtus mea. referendū est ad dolorē interiorē. s. ad tristiciam: q̄ est valde exsiccatiua. Unde. puer. xvij. c. Spūs tristis exsiccat ossa. Alia aūt ut cū dicit: Dispersa sūt oia ossa mea. si militer et Foderūt manus meas ⁊ pedes meos ⁊ hui modi. referēda sūt ad exp̄ssionē acerbitatis doloris sēsibil ⁊ exteriozis.

Jn eodē p̄s. vbi dī: Foderūt manus meas ⁊ pedes meos.

HEbrei tm̄ timuerūt cludi ex isto Additio. passu. s. cuz dī: Foderūt manus meas ⁊ pedes meos. q̄ nulli alteri de cōtentis i sacra scriptura nisi xp̄o i cruce manib⁹ ⁊ pedibus pforato applicari posset q̄ eoꝝ puersitas lr̄am antiquā corrupit. vñ vbi dī: Foderūt. finxerūt ibi aliā dictionē q̄si similis platiōis sic: q̄ vbi lr̄a hēbat: caru: q̄ idē significat q̄ foderūt. posuerunt: caari: q̄ significat idē q̄si leo: q̄ruz neq̄tiaz sēsus lr̄e testat: cū manifeste appareat iconsonus ⁊ defectuosus. Est. n. sensus pre dicte lr̄e sic corrupte talis: Cōsiliū malignantiū obsedit me q̄si leo manus meas ⁊ pedes meos. nulla. n. cōueniētia rōnabilis vī ad hoc: ut leo obsideat spāliter manus ⁊ pedes.

Jn eodē p̄s. vbi dī i postilla: Erue a framea de aīaz meā. Causa ex q̄ mors xp̄i de directo sibi Additio. cuta ē: fuerūt psecutores ⁊ occisores ipsius q̄ sufficiētē cām mortis ei itulerunt cū intētione occidendi ipsū ⁊ effectu sbsequente. Sed xp̄s fuit cā sue mortis indirecte. s. q̄ non ipediuit: cū ipedire potuisset: vel aduersarios reprimendo: sic vt non vellēt aut nō posset eum occidere: vel cōseruando nām carnis sue: ne a q̄cunq̄ lesiuo opprimeretur: q̄ impedimētū aīa xp̄i inq̄tuz vnita vbo dei potēt facē fz Aug. i. liij. de trini. sed q̄ hoc nō fecit: dī sua aīam posuisse: put sāctus tho. latī i tertia pte. q. xlvij. arti. j. in cor. q. declarat. Jn eodē p̄s. vbi dī in postilla: Edent pauperes: ⁊ saturabūtur. Additio.

NOtāda vī dictia int hoc q̄ dicit: Edēt pauperes ⁊ saturabūtur ⁊c. Et q̄. j. sequtur: Mā ducauerūt ⁊ adorauerūt oēs pingues tre. Nazlz vtrobiq̄ loq̄tur de māducatiōe corpis xp̄i: ut cōiter tenet: tm̄ paupes spu q̄ sunt vē hūles ⁊ imitatores xp̄i dicētis: Discite a me: q̄ mitis sū ⁊ hūilis corde: matth. xi. cū edunt hoc sacim saturātur: q̄ i mēte reficiūtur. simlr ⁊ laudāt deū p hoc sacrificium laudis. simlr ⁊ viuēt corda eoꝝ i seculū seculi: iuxta illud ioh. vi. c. Qui manducat hūc panē: viuet i eternū. Sed pingues tre. s. q̄ terrenis sūt ipinguati: lz māducent sacialiter: ⁊ adorēt corporalit: tm̄ non saturātur: q̄ mētalit non reficiūtur: nec viuent p hoc in seculū sed potius i cōspectu eius cadent: ⁊ descēdunt i terrā. Nā qui indigne māducat: iudicium sibi māducat. j. Cor. xi. Unde nōnter dicit: In cōspectu eius. q̄ solus deus videt quo cadūt: ⁊ discernit q̄ sumunt ad vitam: ⁊ q̄ ad mortē. Hec expositio istoꝝ versuum accipitur a glo. ordinaria: ⁊ vī magis cōsona rei ⁊ lr̄e q̄ expositio postillatoris.

Jn eodem p̄s. vbi dī in postil. Et aīa mea illi viuet.

SCiendum q̄ ab illo loco: vbi dī Additio. in trāslatione nīa: Et aīa mea illi viuet ⁊c. vsq̄ in finez psalmi: hebraica veritas sic hz: Et aīam suā nō viuificabit: ⁊ est finis pcedētis versus: pro ut postil. dicit. Et sequtur i alio versu: Uiuēt ⁊ annūciabūt iusticiā eius pplo q̄ nascet: quē fecit dñs. Ad quoꝝ versuū planum itellectū considerandū ē: q̄ cū psalmista in hoc psalmo declarasset xp̄i angustias ⁊ opprobria ⁊ tormenta ⁊ huiusmōi passiones: simliter ⁊ cuz hoc oñdisset instantiā oratiōis christi pro sua liberatione: ut cū dicit: Ne discesseris a me: salua me ex ore leonis ⁊ huiusmodi. Et consequēter exp̄essisset ipsū fuisse exauditū: cum dicit: Nec auertit faciē suam a me: et cum clamarē ad eum exaudiuit me. Consequēter etiaz declarasset sublimationē ⁊ vniuersalitatē regni eius dicendo: Conuertentur ad dominū vniuerse familie gentiū: quoniā domini est regnum ⁊c. manducauerunt et adorauerūt. Ex istis simul cōsideratis quoddam ambiguuz posset oriri specialiter apud ātiquos: q̄ hoc habebant tantū ex prophetico vaticinio: quod quidē ambiguū seu dubiū posset esse tale. s. qualiter xp̄s ex tāta afflictione fuisset liberatus: ⁊ ocueniisset ad tantum dominiū ⁊ honorē: vtrum. s. per oppressionē inimicoꝝ superādo eos corporaliter p se vel p alios: put contigerat ipsi dauid: q̄ fuerat xp̄i figura: vel alio modo. Ad quod declarandū dicit: Et aīam suam nō viuificauit: hoc ē dicere q̄ victoria sua fuit per mortē propriam: in quibus verbis denotat mortem christi esse volūtariā: nō tamen ab ipso de directo causatā: ut dictū est. dicendo enim: Animam suā nō viuificauit. subintelligitur: cum hoc facere posset: ⁊ sic fuit voluntaria: quia tamē non dixit: Animaz suā mortificauit. videtur inuere q̄ non fuit causa sue mortis de directo sed per indirectū: scilicet nō remouendo causas mortificātes. Consequēter restabat declarādum quomodo post mortē christi qui sine successione seu posteritate carnali discesserat: fides sua fuisset per orbem diuulgata: ad quod declarandum subiunxit: Semen seruiens ipsi annunciabitur domino in generatione. hoc est dicere q̄ licet christus non habuerit semen carnale: quod ei succederet in fide: sicut Abzaam: habuit tamen semen spirituale: scilicet apostolos et discipulos seruientes ipsi: qui

Cōsequeter octauo dicit: Mia tua subsequtur me. quia ad hoc mōi grārū p̄cedentiū reseruationē requritur mia sequens ad custodiā: sicut i collecta dr: Gra tua dne sup nos pueniat ⁊ sequtur. q̄ quidē gra subsequēs nō fuit i antiq̄ pplo: cuius testm̄ fuit q̄dammō sēm irritum: Hiere. xxxi. c. Feriam cū domo israel ⁊ domo iuda pactū nouum nō sicut pactum qđ pepegi cuz patribus eoz qđ irritū feci. Cōsequē nono dicit: Ut inhitem i domo dni i lōgitudine dierz. s. in domo dni nō manufacta sicut i antiq̄s: sed i illa i qua eternaliter viuit. Un dicit ꝓcludendo oium p̄dcorum finē: Ut inhitem in domo dni i lōgitudine dierū. Hec expositio p maiori pte accipitur ex glo. ordiaria: ⁊ pōt dici sēsus ꝓprius lralis h' ps. qui ē ꝓpheticus ⁊ vaticinatiuus de futuro sicut ⁊ p̄cedens ⁊c.

Canticū dauid. XXIIII.

Omini est tra ⁊ plenitudo eius:]orbis t̄rarum et vniuersi qui habitant in eo.] Quia ipse sup maria fundauit eum:] ⁊ sup flumia p̄parauit euz. Quis ascēdet i montē dni:

Replica.

In ps. Dns regit me. Burgen. laborat circa sē sū eius mysticum lralem oīno dissimulando motus ex debili rōne faciliter solubili imo reducibili z se. Cū. n. postil. exponit eū de dauid revocato per ꝓphām gad de tra moab: vt rediret i terrā iuda: ⁊ venisset i saltū areth: vbi confidentia diuini p̄sidij dixit: Dns regit me ⁊c. historia ps. j. Reg. xxij. Huic expositiōi burgen. se opponit motus ex lra ps. h': qz vtiqz dauid in hoc statu nō erat in loco pascue i q̄ nihil ei deesset: cū saltus areth describat desertus inuius ⁊ iaquosus: ut ps p expositionē sup ps. Deus deus me' ad te de luce ⁊c. Ad hec dico dupl'r. Dico q̄ vīsīle ē vallē areth fm aliquā eius partē fuisse sterilē: ut describitur ps. supra allega. ⁊ fm aliquā eius ptē fuisse delitiosā. Huius vīsīlitudinis rō ē: qz cū abiathar nūciaret dauid exītī i eodē saltu areth iterfectionē p̄is sui domus ⁊ ciuitatis sue per saul: dixit ei dauid: mane mecū ne timeas ⁊c. vt ps primo Reg. xxij. Sed nō est vīsīle q̄ dauid sic afflictū ad maiorē sui afflictionē voluit ad tā horridū locum i uitare: put describitur. Est igit vīsīle partez eius fuisse delitiosam. Et fortasse ps illa vallis erat locus de q̄ dr. j. Reg. xiij. Omne vulgus venit i saltū i q̄ erat mel super faciē terre. s. fluens de arboribus. Dico scdo q̄ ⁊ si totus locus fuerit iuius iaq̄sus ⁊c. tm̄ dauid vocat eum hic locū pascue ⁊c. ꝓpter diuiaz illuminationū ibi receptarū cōsolationes: ⁊ hoc vi dauid inuere i ps. supra allegato: i q̄ p' allegatas miserias corpales sbiungit p delitijs spūalibus ducēs sic: In sācto apparui tibi ⁊c. ⁊ fm illud dcm argumentū burgen. pōt reduci z suā expositionē. Nā eccl̄ia p̄mitiua non fuit collocata i loco pascue i q̄ nihil sibi derat cōsolatiōis corpal: qz Apo. ad hebre. xi. Cōsolationes tpales p̄mitiue eccl̄ie describens ait: Circuierūt i melotis i pellibus caprinis egētes angustiati ⁊c. put ēt burgen. ifra ps. Uoce mea expōit. Et que necessitudo i p̄mitiua eccl̄ia fuerit: apls p totū describit: ⁊ vita sācto rum docet. In sēsu igitur lrali de abūdantia corpalium sicut iste ps. non pōt vificari de dauid sic nec de eccl̄a. Sicut igitur burgen. applicat ad eccl̄iam spūalem abundantiā: qđ verum ē per allegoriam: ita pōt eadē abūdantia applicari ad dauid in dca fuga ad lraz. Burgen. ēt in sua applicatione dicit p̄cepta euāgelica semitā dici: qz artiora q̄ p̄cepta legis: cum nō solum manū sed ēt animū cohibeant: de q̄ vide supra ꝓma correctione: gen. iij. Magis ꝓprie p̄cepta noue legis dicerētur semite rōne cōpendij q̄ artationis: cum rone forme plus q̄ ve. legis videatur extensa ēt vsqz ad hostes: iō dr matth. ij. q̄ debeāt abūdare. i. plus extendi q̄ p̄cepta veris legis. Unde ibi qūo burgen. male allegat ad suū propositum. Psal. XXIII.

Omini est terra ⁊c. Huic psal. ꝓponitur talis ti. i hebreo ⁊ in trāslatione hiero. iuxta hebreū: Cāticū dauid. Et pz expositio ex dcis p̄cedentis ps. Dicit ār aliqui q̄ dauid in h° ps. describit generale dnium dei super oēz creaturā: ⁊ ꝓncipiuz psalmi satis cōsonat cum dr: Dni est terra ⁊c. Iz finis psalmi videatur ad aliud i spāli tēdere: cū dr: Attollite portas ꝓncipes vras ⁊c. ꝓpter qđ ra. sa. alii exponit. d. q̄ structo tēplo per salomonē cū arca portaret a sacerdotibus: vt poneretur i templo intra sācta sāctorum: porte clauserunt se: nec fuerūt aperte donec sacerdotes canerēt psalmū. cxxxi. Memēto dne dauid. Et cū venerunt ad locū illuz psalmi propter dauid seruū tuū non auertas faciē xp̄i tui. i. salomonis i regno tuo inuncti: sicut plenius dixi. ij. Paral. vi. ⁊ iij. Reg. viij. Et tūc porte fuerūt aperte: ⁊ arca fuit introducta i locū suū. Dauid igitur hec ꝓuidens i sp̄usācto fecē hūc ps. ⁊ ps. cxxxi. Nec obstat q̄ isti duo ps. i hoc loco sūt ita distāter ab inuicē situati: qz sicut dicit hiero. i prologo h' libri psalmi fuerūt scripti i hoc libro nō fz ordinē quo erāt facti: sed fm ordinē q̄ fuerunt reperti. Cōtigit aūt i aliqbus q̄ illi q̄ erant ꝓmo facti fuerūt vltimo vel de vltimis reperti: sicut pz de ps. cxliij. Bñdictus dns deus meus q̄ docet manus meas ad pliū. quē fz hiero. fecit dauid de victoria hita z goliath philistēū. Et sic fuit ꝓmus vel saltē de ꝓmis factis a dauid. Et ecōtra tertius ps. quē fecit dauid fugiēdo a facie filij sui absalon fuit de vltimo factis. s. circa finem vite dauid. Et sic dicenduz de istis duobus ps. Iz fuerint de ꝓpinquo facti: tm̄ fuerūt distanter reperti: ⁊ sic in hoc volumie scripti. Igitur fm sensū istū ps. iste diuidit in duas ptes: qz ꝓmo describitur circa templū salomonis debitus cultus: scdo arce ingressus: ibi Attollite portas. Circa ꝓmū dauid ꝓmo ꝓbat dei cultū: scdo per modū qōnis declarat colendi modū: ibi Quis ascendet. Circa ꝓmuz facit talem rōnem: Ille qui est deus oium per creationem: ⁊ dns per generalē gubernationē ē summe colendus: sic ē de deo israel: cuius cultui deputatum fuit templū: ergo ⁊c. Huius rōnis ponitur tm̄ minor: cū dr: a Dni est terra ⁊c.] per plenitudinem intelliguntur aialia et terrenascentia. b Orbis terrarū ⁊c.]per hoc tollitur error manichei q̄ dixit ista iferiora corruptibilia nō ee a deo bono sed a malo: qui posuit duo principia vnum boni ⁊ alterum mali. c Quia ipse super ⁊c.]non est per hoc intelligendum: q̄ maria sint simpliciter iferius terra: cū terra sit infimum elementum ⁊ grauissimum: sed solū fm aliquas partes terre: scilz ripas maris que supereminent aque: et per talem modum loquendi dicimus q̄ normandia est supra mare oceanum: et terra ianuensis super mare mediterraneum ⁊ similiter de fluminibus q̄ parisius est super secanam: et aurelianis super ligerim: et sic de alijs. Ad hoc enim sunt terre situate super maria et flumina: ut deseruiant vtilitati hominum in nauigatiōibus et piscatiōibus et alijs vtilitatibus. d Quis ascendet. Hic consequenter declarat colendi modum per modum questiōis dr. d Quis ascendet. quasi dr. exquo est ita excellēter colendus: quis erit ad istum cultū dignus: et ideo dicit: d Quis ascēdet i montē domini. i. in montē morīa i quo fuit fūdatum templū ⁊ domino dedicatuz: ut habetur. ij. Paralipo. iij.

a Dñs regit me ⁊c. Hoc dicebat de viris suis timẽtibus redire ī terrã iuda p̄ inopia: eo q̄ erant debitis obligati: ut hẽtur. j. Reg. xxij. ⁊ est sẽsus: a Dñs regit me. p ꝓphaz suũ in terrã iuda me reuocãdo. b Et nihil mihi deerit. exquo. n. me in terrã suo cultui dedicãtã reuocauit teneo firmiter q̄ de victu conueniẽti mihi ⁊ societati mee prouidebit. c In loco pascue .i. bone sufficiẽtie vl̃ bñ sufficiẽtis ad viuẽdũ. d Ibi me collocauit. quia in saltu areth erat locꝰ sufficiens ad viuendũ: vt p̄ dcm est: ex q̄ pz sñia eiꝰ qđ sb̃dit: e Super aquã ⁊c. Hic q̄ pus timore saulis volebã manere i terra gentiliũ: mõ volo ꝯriũ. f Deduxit me ⁊c. .i. reduxit me i locũ sue culture: que ē iusticia pfecta. g Propter nomẽ suũ. .i. ne ego vl̃ viri mei aliq̄d agerem ꝯ honorẽ nois sui: ut p̄ dcz ē. h Nã ⁊si ⁊c. i. in piculo mortis ex psecutiõe saulis intra regnũ suum. i Nõ timebo mala. ab eo excogitata. k Quñ tu mecũ es. tãq̄ defensor fortis. Et i hoc dirigit dauid verbũ suũ ad ipsũ deum. l Virga tua ⁊ baculus tuus ⁊c. i. defensiões tue ⁊ q̄ designãtur noibus baculi ⁊ virge. m Parasti ⁊c. i. victũ sufficiẽtẽ. n Aduersus eos ⁊c. s. saul ⁊ eius cõplices. o Impinguasti ⁊c. q. d. nõ solũ p̄uidisti mihi de cibo sed ẽt de potu cõueniẽtiq̄ cõdimento: qđ noie olei designat. p Et calix meus ⁊c. i. nõ solũ mihi p̄uidisti de cibo: sed ẽt de potu cõueniẽti. q Et mia ⁊c. p̄uidendo mihi sufficiẽter succedenti tpe. r Et vt inhitẽ i domo dñi. i. i terra vbi viget cultꝰ dei. s In lõgitudine dierꝝ. Moraliter põt exponi pſ. iste de hoie deuoto fugiẽte a seculo tanq̄ a loco piculoso ⁊ intrãte locũ religiõis maxime mẽdicãtis cõfidens de diuina p̄uisione ⁊ defẽsiõe ab aduersarijs nõ solũ corpis sed etiaz mentis. In pſ. xxij. Dñs regit me. Additio.

TAbulatio Ra. sa. in hoc loco nullũ hz fundamentũ i sacra scriptura: imo ꝯrium hꝰ qđ asserit hẽt i pſ. lxij. qui pſ. factus fuit i deserto iudee: cũ ibi nec fugitinus: put in illius titulo cõtinet: ⁊ ibidẽ expresse dr q̄ dauid erat i terra deserta inuia ⁊ iaquosa: vñ apparet falsitas fictionis Ra. sa. dicẽtis q̄ ille locus abũdabat fructibꝰ ⁊ fluminibus ⁊ hꝰ mõt: q̄ quidẽ fictio maliciose fabricata est ad ꝙuacuandũ vez sensum hꝰ pſ. in q̄ regimẽ ecclie sb̃ xpo pastore denotatur inuẽdo excellentiã hꝰ regiminis respectu antiq̄. Ad cuius declarationẽ sciendũ q̄ cum psalmista in fine p̄cedentis pſ. dixisset sentẽtionaliter q̄ ppls erat nasciturus: quem fecit dñs noua. s. factione p regenerationẽ: in ꝓnti igitur pſ. hanc mãm ꝓsequitur declarãdo effectũ seu fructũ hꝰ noue factionis seu regeneratiõis. lz. n. cõtinuatio mãe nõ sit necessaria i oibus pſ. fm hiero. in plogo: nõ est iconueniens: ut aliq̄ duo pſ. cõtinui inuicẽ in mã cõtinuentur: imo fm glo. in plogo psalterij talis cõtinuatio. s. duorũ psal. adinuicẽ sepe cõtingit: qui quidẽ effectus seu fructꝰ p̄incipalis hꝰ noue factionis ē illũ nouũ ppl̃ dirigere seu deducere ad vitã eternã: qđ notatur cũ dr i fine pſ. Ut inhitem in domo dñi in lõgitudine dierũ. Vñ ppls iste nouus deo regratiãdo narrat quo ad vitam eternaz deducitur p xpm pastorem excellentiori mõ q̄ ppls antiquus deducebatur. Et p̄mo hoc oñdit i generali. d. Dñs regit me: ⁊ nihil mihi deerit. hoc est dicere: sum sub regimine talis pastoris: qđ notabile ē: ut nihil mihi deficiat: cuius oppositũ i antiquo ppło legitur. Nihil. n. ad pfectũ deduxit lex: ad hebre. vij. ca. Scdo descẽdit ad ꝑticularia declarando initium hꝰ regiminis dicens: In loco pascue ibi me collocauit. p loco pascue itelligende sunt diuine scripture: in quibꝰ fideles pascuntur: prout fuerat promissum: hiere. iij. ca. Et scet vos scia ⁊ doctrina. qđ impletum fuit per xpz: Unde Lu. xxiij. Tunc aperuit illis sensum: ut intelligerẽt scripturas. cuius oppositũ de antiq̄ ppło legitur: Esa. viij. .c. Liga testimoniũ: signa legem. Cõsequẽter tertio dicit: Super aquã refectiõis educauit me ⁊c. q̄ postq̄ fidelis ĩstruit de fide in loco pascue: p̄nter deducit super aquã refectiõis. s. baptismi i q̄ reficiũtur: qui vires per peccatũ amiserãt: ⁊ sic aia cõuertit ad statũ iusticie: q̄ q̄dem aq̄ in antiquo ppło nõ legitur nisi fm ꝓmissionẽ: vt ibi egech. xxxvi. Effũdam super vos aq̄s mũdas: et mũdabimini. Cõsequẽter q̄rto dicit: Deduxit me super semitas iusticie ⁊c. vñ post baptismũ reqritur ambulare super semitas iusticie. s. p̄ceptoꝝ dei: q̄ fm Angu. in via dñi nõ ꝓgredi: regredi ē. Precepta aũt dei in euangelio contẽta semita iusticie debent dici: eo q̄ artioza sint q̄ p̄cepta veteris legis: cũ nõ solũ manũ sed ẽt animũ phibent: iuxta illud matth. v. Nisi abũdauerit iusticia vestra pluſq̄ scribarũ ⁊ phariseoꝝ ⁊c. Consequẽter dicit: Etsi ābulauero i medio vmbre mortis. s. i vmbra seculi qđ caligie peccatoꝝ obscurat: ⁊ ad mortẽ ducit. Nõ timebo mala: qm̃ tu mecũ es. s. p disciplinaz q̄ denotat p virgam: iuxta illud ꝓuer. xiij. Qui pcit virge: odit filiũ suum. Et per dulcẽ gubernationẽ seu sustẽtationem q̄ significat per baculũ: iuxta illud thobie. v. et .x. Baculus senectutis nre. In q̄bus. s. vga et baculo sacramẽtuz penitẽtie itelligi põt: qđ est ꝓprie remedium ꝯ vmbra mortis: qđ q̄dez sacm penitentie per qđ fit remissio peccatoꝝ ꝓprie aiam peccatricẽ cõsolat. Unde Esa. xl. c. cũ dixisset: Cõsolamini consolamini ppli mi ⁊c. Infra sb̃iungit: Loqmini ad cor hierlm. q̄ q̄dem cõsolatio in antiquis nõ fuit: vñ hiere. ij. Elongauit a me consolatorẽ ⁊c. Cõsequenter sexto dicit: Parasti in cõspectu meo mensam. s. cõionem corpis xpi. Aduersus eos q̄ tribulãt me. qz idigne sumẽtibus obest. Qui. n. mãducat idigne: iudiciũ sibi mãducat. j. Cor. xi. Quo q̄dẽ facio debite sũpto caput. s. mens sumẽtis oleo leticie. s. grẽ spũali ipinguat: vñ sequit: Impinguasti in oleo caput meũ. fz illud eccles. ix. c. Oleuz de capite tuo ñ deficiat. q̄ q̄dẽ mẽsa i ātiq̄s ñ hũit locũ nisi figuratiẽ: Exo. xxv. c. vbi legit de mẽsa posita i tabernaculo: sup quam erãt pães ppositiõis. Et sequit septio: Et calix meꝰ iebriãs q̄ pclarꝰ ē. i. calix sãguis xpi: q̄ sic iebriat recte sumẽtẽ q̄ dat obliuiõez ĩrenaz cogitationũ: ⁊ sic q̄ pclarꝰ ē. Dixit tñ mẽsã ⁊ calicẽ: ñ qz dixa sacia fz qz sb̃ dixiſ spẽb' sũpta ⁊ ĩ ea ĩpõit: Impinguasti i oleo ca. meũ. qz ipiguatio mẽti debite sumẽtiũ oleo spũali leticie cõiſ effcs ē vtriusq̄

Sanctificũ dauid. xxiij.

Dominus regit me ẽt nihil mihi deerit: In loco pascue ibi mẽ collocauit. Sup quaz refectionis educauit me: animaz meã conuertit. Deduxit me super semitas iusticie: ꝓpt nomẽ suũ. Nam ⁊ si ābulauero i medio vmbre mortis non timebo mala: quoniam tu mecuz es. Virga tua ⁊ baculus tuꝰ: ipa me cõsolata sũt. Parasti i ꝓspectu meo mensã: aduersus eos q tribulãt me. Impinguasti in oleo caput meum: Et calix meꝰ iebriãs q̄z pclarus est Et misericordia tua subsequet me: oibus diebꝰ vite mee. Et ut ihabitẽ i domo dñi: in lõgitudine dierꝝ.

reputabat poetas [illegible] titudinē tanti dñi recipiendā. Cōsequēter q̄nto sequit: Quis ē iste rex glie ꝛc̄. cuius sēsus est. naz in p̄dicto ingressu pueri hebreoꝝ ꝰ̄ spiratiōe diuina clamātes eū nominabāt exp̄sse regē isrl̄ ⁊ iplicite deū ⁊ regem glie: vt p̄z matth. xxi. ca.

Ex q̄ clamore et alijs solēnitatib⁹ usolitis occurrēti bus tota ciuitas commota ē: ⁊ q̄si admiratiue querebant: q̄s ē hic: vt ibi hēt: ⁊ hoc est q̄ dī in persona p̄dicte ciuitatis: Quis est iste rex glorie. Ad q̄ ibidē rñdetur: Jesus naçarenus ꝛc̄. in q̄ noie q̄ fm rei veritatē est sup oē nomē: icluditur v̄a diuinitas eius et regnū ⁊ alia q̄ ad mysteriū redēptionis ptinēt. vñ in p̄sona taliū rñdentiū dicit psalmista: Dñs fortis ⁊ potēs ꝛc̄. Et idē dicendū de scōa inrogatione ⁊ rñsiōe: si itel ligatur repetitio ad maiorem firmitatē. P̄ōt tñ dici q̄ hec repetitio nō vacat a mysterio. nā xp̄s i hoc aduētu ad hierl̄m duo p̄ncipaliter itendebat ad nr̄am salutem explere. s. passionē p̄ quam diabolū vicit: ⁊ fm eam rñ dex p̄mo: Dñs fortis et potēs dñs fortis i plio. Ulteri⁹ vo itendebat p̄sequi glioſā resurrectionē: fm quā i scōa rñsione dī: Dñs virtutū ipse est rex glie. Hec expositio vī satis cōsona lr̄e ⁊ sufficiēter i euāgelica narratiōe fūdata. P̄ñt ēt ista applicari ad introitū xp̄i in vtero virginali. vñ et ecclia cātat istos versus i officio annunciationis: sed hoc nō est fz sensū lr̄alem sz potius spūalē: q̄ non fuerūt apte porte corporales i illo ingressu sed tñ porte mētales recipientes filium dei i magna latitudie charitatis ⁊ deuotiōis: iuxta illud canti. v. ca. Surrexi ego ad aperiendum dilecto meo. Replica.

Semp dauid. p̄s. XXIIII.

AD tē dñe leuaui aiaz meā: Deus me⁹ in te cōfido nō erubescā. Neq; irrideant me inimici mei: Etenim vniuersi q̄ sustinent te] nō cōfūdent. Cōfūdant omnes iniqua agentes] sū peruacue. Uias tuas domine demonstra mihi: Et semitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua et doce me: quia tu es saluator me⁹: et te sustinui tota die.

TN p̄s. Dñi est terra. q̄ ponitur illa pars finalis: Attollite portas p̄ncipes ꝛc̄. postil. allegat q̄dam dictuz Ra. sa. q̄ dez burgēn. dicit fabulaz: q̄ ex scriptura non hz auctez. Et est argumētuz burgēn. consuetū more husitorū. Unde ēt postil. narratione Ra. sa. ēt non grādipendens exponit finem psalmi ad modū conclusionis sic: Ex quo p̄s. totus dicit de generali dei dñio concluditur more humano: q̄ ad ei⁹ ingressum qualēcunq; merito porte sūt attollende ꝛc̄. Burgēn. autē descendit ad spēm exponens de ingressu xp̄i in hierusalē i die palmarū: q̄ expositio ꝛsi faueat fi dei nostre patitur tñ instantias: primo ex eo quia eius ingressū colentes nō fuerūt sic dispositi sicut hic describūtur: cū dī: Innocens manibus ꝛc̄. Sed ut verū fatear ille cultus fuit magis ex miraculosa ispiratiōe q̄ virtute colentiū: quia dī Joh. xij. de illis cū tanta signa fecisset coram eis: non credebant ei: ideo sero in tota hierusalez hospitio nō recept⁹ redijt in bethaniā: abijtq; ⁊ abscondit se ab eis. nec cultus ille māsuus fuit: quia cito post i eius mortem conseruerunt. Ceterū quia ille ingressus per prophetas describitur humilis ⁊ māsuetus super pullū asine: de quo non videtur cōuenienter exponi: quia porte sūt attollende. Nec forma questiōis fm Burgēn. facte i commota hierusalem fuit prout hic describitur: q̄uis questio facta fuit: Quis est hic. non tñ: Quis est iste rex glorie. non enim querētes de eo talia predicata sentiebant: ut patet per omnes euāgelij ptes.

Psalmus. XXIIII.

AQz versus icipiunt ordiate a litteris alphabeti hebraici. Primus versus ab aleph: secūdus a beth: ⁊ sic cōsequenter hoc excepto q⁹ hic omittūtur due littere .s. vau ⁊ copf: qz nullus versus per eas incipit. Sunt tñ in hoc p̄s. xxij. Usus sic sūt ⁊. xxij. littere hebraice: quia quattuor versus p duas litteras icipiūt. s. xvij. ⁊. xix. per litteraz res: ⁊. xvi. ⁊. xxvij. p litteraz phe. Dicunt alīq̄ q⁹ iste littere sic ponūtur in p̄cipijs versuum ad signanduz aliq̄d mysticū. Sed hebrei de hoc nihil dicunt in aliqua scriptura quā viderim. Et ideo alij dicunt: q⁹ fez fuit ad quendā modū spālez dictādi: q̄ tunc currebat sicut in illo hymno: A solis ortꝰ cardine. versus incipiunt p lr̄as alphabeti latini: p̄mus ab. a. scōs a. b. ⁊ sic p̄ñter vsq; ad. g. icluſiue: vt p̄z ituēti: Ad te dñe leuaui ꝛc̄. Huic p̄s. pponitur talis ti. in hebreo: Dauid. ⁊ nō plus: nisi q⁹ p̄mittitur lr̄a lamech ad designandū q⁹ dauid ē hic datiui casus ac si diceret ipi dauid. In trāslatiōe aūt hiero. iuxta hebreoz addit hec dictio sēper i titulo sic: Sēper dauid. sz saluo meliori iudicio nō vī bñ addita in ti. qz li sēper est vltima dictio p̄s. p̄cedentis i biblijs hebraicis q̄s vidi: ⁊ sic non p̄tinet ad ti. h⁹ p̄s. Per hoc aūt q⁹ in hoc ti. nō pōitur canticū nec p̄s. sicut i alijs cōiter: oñditur q⁹ nō ē p̄s. p̄prie dictus a psallēdo: sz ē simplex oro. quā fecit dauid p liberatiōe sua a psecutiōe saulis: p̄pter quā multas orōnes fecit: sicut dēm fuit supra p̄s. xvi. Scōz hoc g̃ diuiditur hec oro in q̄ttuor: qz p̄mo dauid petit i deuio h⁹ vite diuinā directionē: scōo impedimenti remotionē. ibi Reminiscē miserationuz tuarū. tertio termini degustationē: ibi Quis ē hō. quarto a p̄suris liberationē p̄pter q̄etioreꝝ cōtēplationē: ibi Oculi mei.

Circa p̄mū p̄emittit modū sue petitiōis. d. a Ad te dñe leuaui ꝛc̄. Jqz oro est ascēsus vel elevatio mentis i deū fm Damas. b Deꝰ meus i te cōfido. i. i tua bonitate nō mea eq̄tate: vnde. j. petit remissionē sue culpe. c Neq; irrideāt ꝛc̄. i. saul ⁊ cōplices sui me tenēdo ⁊ morte turpi affligēdo: q̄ ēt timebat saul sibi iferri a philisteis: vt hētur .j. reg. vi. p̄pter q̄ petijt ab armigero suo inffici ab eo dī. Euagina gladiū tuū: ⁊ interfice me: ne forte veniāt icircūci si isti: ⁊ interficiāt me illudentes mihi. d Eteiz vniuersi ꝛc̄. i. q̄ sustinēt psecutōes p̄pt te: sic ego sustineo. e Nō cōfundēt. finaliter seu ēnaliter: sz aliq̄n p̄fundātur ad tps seu tpaliter. Cōsequēter oñdit q̄ sunt digni confundi ēnaliter dī. f Cōfundant oēs ꝛc̄. i. idolatre ⁊ innocentū psecutores. g Supuacue. i. iutilit ⁊ ifructuose imo mltū dānose. Cōsequēter formal petitionē suā. d. h Uias tuas ꝛc̄. Joucendo p viā rectā iusticie inī deuia h⁹ vite: q̄ nullus absq; tuo auxilio pōt sufficiēter euitare. i Et semitas tuas edoce me Semita strictior ē ⁊ rectior via cōi: ⁊ p hoc dauid petit nō solū dirigi i iusticia cōi neccia ad salutē: sz cū hoc i iusticia excedēte: q̄ tendit ad p̄fectionē. k Dirige me ꝛc̄. Jq̄. s. nō pōt hēri hūana inuestigatiōe. l Quia tu es deꝰ saluator me⁹. ad quā salutē dirigi nō possū nisi p tuā illustrationē. hō. n. diuinit⁹ ordiat ad finē excedentē cognitōez nālē: fz q⁹ dī Esa. lxiij. Oculꝰ nō vidit nec auris audiuit: ⁊ i cor hois n̄ ascēdit q̄ ꝓpasti diligētib⁹ te. Ad finē aūt cognitū tōlz nulꝰ pōt se dirigē: ⁊ iō orboiez edoceri a deo ad psecutōz salutis eine. m Et te sustinui ꝛc̄. i. p̄p̄ te sustinui psecutionez saul ꝓtinue: p̄p̄ q̄ deces ē ut me ꝓsoler p tuas illustratōes

e Aut qs stabit ꝛc. Stabilit ibi ministrādo p vite sue merito: ꝛ rñdet ppha dicēs: f Innocēs manibus. i. opib' q̄ per manus designant: eo q' manus ē organū organo: ut dī. iij. de aīa. g Et mundo corde. qz nō sufficit mūdicia exterior: nisi ēt sit interior. h Qui nō accepit i vano ꝛc. Applicādo eaz totalit bōis terrenis q̄ vana sē: ꝑz q' dī ecclīastes. j. Uanitas vanitatum ꝛc. sz magis applicat eā bonis spūalibus ꝛ eternis: cū ipsa sit creatura spūalis ꝛ imortalis. i Nec iurauit i dolo ꝓximo suo. ipsū fallaciter decipiendo: sed magis cum eo vitatē custodiēdo k Hic accipiet bñdictionē a dño. i. multiplicationē in bonis tpalibus ꝛ spūalib'.

Aut qs stabit i loco sancto eius. Innocēs manibus et mūdo corde: qui nō accepit i vano aīaz suā: nec iurauit i dolo ꝓximo suo. Hic accipiet bñdictionē a dño: et miaz a deo salutari suo. Hec ē generatio que rētiū eū: querētiū faciē dei iacob. Attollite portas pn

l Et miam ꝛc. Jqz si ex fragilitate hūana aliqñ peccauerit penitens miam a deo obtinebit. m Hec ē generatio q̄rentiū eum. qz a talibus bñ q̄ritur ꝛ iuenit. n Attollite portas ꝓncipes vias. Hic ꝓpheta describit arce ingressus q̄ factus fuit miraculose tpe salomōis: ut pdez ē: iō dī: Attollite portas. i. sepate vnā ab altera. o Principes. i. o vos angelice virtutes ad loci sācti custodiam deputate: ꝓpter qō gen. xxviij. Jacob vidit scalā cuius sūmitas tangebat celū ꝛ pes terrā. s. i mōte moria: vbi fuit templū fundatū postea: ꝛ vidit āgelos descēdētes ad reuerentiā loci et custodiā: sicut dēm fuit ibidē. Simlr iosephus de iudaico bello dicit q' ante tēpli destructionē p tirum ꝛ vespasianū ꝓcesserūt multa signa destructiōis tēpli: iter q̄ ponit illō. s. in festo pētecostes cū sacerdotes de nocte intrarēt templuz ad agendū res diuinas ꝓmo senserūt quēdam strepitum ꝛ motū: ꝛ postea subito audierunt vocē dicentē: Migrem' hic. que fuit vox angelox deferentium locū ꝓpter malicia inhabitantium. Clausio vero portaruz tēpli ꝺ sacerdotes portātes arcā dñi ꝛ earū aptio fuēt fē ministerio āgelico ꝓpter qō dī: Attollite portas ꝓncipes vias. i. aperite eas. In hebreo ꝛ i trāslatione hiero. iuxta hebreū hētur: Leuate porte capita vīa. i. sepate ptes vias supiores virtute diuina: ꝛ p ꝓns ptes iferiores. ꝛ in idē redit: qz angeli sūt executores mādati diuini. p Et eleuamini. i. sepamini ad magnificentiā dei. q Porte eternales. qz dñs ꝓmiserat ponere nomen suū i tēplo illo i sēpiternū. i. absqz tpis determinatione: dū tñ ibi fideliter ei seruiret: ꝑz q' dī. iij. reg. ix. Sācti ficaui domum hāc quā edificasti: vt ponerem nomē meuz ibi iſempiternū ꝛc. r Et introibit rex glie. i. arca testamēti super quam erāt sedes dei in ꝓpiciatorio: sicut meli' fuit expositū exo. xxv. s Quis ē iste rex glie: admiratiue dicit: qz excellētia glie eius et honoris ōi est creature admirabilis: ꝓpter qō rñdetur: t Dñs fortis ꝛ potēs. ꝺ oēs protestates terrenas: que nihil sunt in cōspectu eius. v At tollite portas. exponat sic pri': qz repetitio ē eiusdē ad maiorem cōfirmationē vsqz ibi x Dñs virtutū. i. āgelicaz potestatū: p hoc oñditur: q' ñ solū ꝓsunt creatis iferioribꝰ sz ēt supioribꝰ. y Ipse ē rex glie. i. super oia gloriosus ꝛ bñdictus in secula seculoz. Qui aūt vult tenere ꝓmaz exposition em: videlz q' in hoc ps. describatur soluz generale dominiū dei: satis ꝑz expositio ex pdictis vsqz ad locum illum Attollite portas ꝛc. ubi loquitur de deo more humano: quia hōi excedentis magnitudinis requiritur altior introitus: ꝛ per hoc insinuat ꝓpha q' altitudo dei excedit oēz mēsurā creatā. Lecta pñt ō facili huic sñie applicari

In ps. xxiij. Domini est terra. vbi dicitur i postilla: Ꝓpter quod ra. salo. exponit. Additio. Sta fabulatio rabi salo. de clausura portaz q̄ fuit portata arca in templo salomonis ꝛ earum apertione miraculosa non video qua auctoritate credatur: p̄sertim cū hoc miraculum tam notabile verisimilit scriptura nō prētermisisset: sz potius expressisset: sicut expressit. iij. reg. viij. q' cū exissēt sacerdotes de sactuario: nebula ipleuit domū dominī: intrñ q' nō poterant sacerdotes ministrare: que quidē nebula erat signū diuine pñtie. frequēter. n. legitur dñs apparuisse moysi in nube. Simlr ꝛ. ij. paral. vij. legitur: q' cū cōplesset salomon p̄ces: ignis descēdit de celo: ꝛ maiestas dñi ipleuit domū. Sed de clausura vel aptione portaz vtrobiqz nihil legitur. Preterea hec narratio est exposita ꝺ liam dicentez q' dñs rex glie ꝛ dñs fortis ꝛ potēs ꝛc. erat ingressurus p illas portas que denoiatiōes nullo mō pertinent ad arcā testamenti: lz super eam esset sedes dei i ꝓpiciatorio: ꝓut postil. dicit: sedes. n. dei non ē deus: ꝛ maxime qa cū dicit: Dñs virtutū dñs fortis. ponitur vtrobiqz nomē dñi tetragrāmaton: qō nō ē cōicabile creature. Unde melius vi dicendū q' in hoc ps. ꝓncipaliter tractatur de ingressu xp̄i: qui verus deus ē ꝛ hō in templo ꝛ i ciuitatem sāctam hierlz in die rami palmarū: qui quidē ingressus ꝓphetizatus fuit zach. ix. c. Ecce rex tuus venit tibi ꝛc. in q̄ ingressu xp̄s fuit noiatus rex isrl' cū glia i excelsis: matth. xxi. c. Uñ ꝛ eccla istos versus. s. Attollite portas ꝛc. cōsueuit solēnit' cātare i illa dñica qñ solēnizatur memoria h' ingressus. Circa qō psalmista p uidēs i spu itroitum xp̄i in sua ciuitate et tēplo publice sb'ti. regali ꝛ dñio: ꝓmo ꝓponit generale dñiuz dei in toto orbe dicens: Dñi est terra. ex q̄ scdo quasi mouendo homes ad reuerentiā tanti dñi ifert q' ille qui ad cultū eius adheret: dz eē virtutibus tā interius q̄ exterius ornatus. Uñ dicit: Quis ascēdet i montē dñi ꝛc. exponat totū sicut i postilla vsqz ibi excelsiue: Hec est generatio q̄rentiñ dñz: q̄rentiū faciē dei iacob. Ubi tertio ꝓnunciat q' generatio illa q̄ debebat exire obuiam xp̄o: vt eū deuote ac reuerenē reciperet: sic fuerūt fbe p tūc occurrētes xp̄o ꝛ signa deuotiōis ꝛ hūilitatis erga eū oñdētes: erat generatio bōa ꝛ laudabilis: qz q̄rebāt deū ꝛ faciē dei iacob. i. pñtiam dei icarnati de iacob ꝛ alīs patriarchis descēdētis sm carnē. Cōsequnt q̄rto sb' iungit ꝑz veritatatē hebraicā: Leuate porte capita vīa ꝛc. q. alloquēs portas hierlz ꝛ tēpli more hūano dicat: O porte attēdite: qz ille dñs cui' ē terra ꝛ plenitudo ei' ꝛc. cuius ministri debēt eē innocētes ꝛ mūdi ꝛc. introire dz per vos. Leuare igitur debetis capita vīa: qz quē totus non capit orbis p vos ingressurus ē. Cōsueuerūt. n. ꝓphete q̄si puipendere domos edificatas ad hitatiōez dei ex respectu excellētie sue magnitudis. Uñ esa. lxvi. Hec dic dñs: Celū sedes mea: ꝛ ira scabellū pedū meoz q̄ ē ista dom' quā edificabis mihi. Et isto mō psalmista

ꝙ Tribulatiões cordis ꝛc̄.]qz ī fauorē saulis multi p sequebātur dauid: sicut pz. j. Reg. de cypheis ꝛ hitatori bus ceile. a De necessitatibus ꝛc̄]. i. tribulatiōibus imminētibus p q̄s necesse hēo trāsire. b Uide humilitatē meā. i cordē. c Et laborem meum. in corpe.

d Et dimitte vniuersa ꝛc̄.]acceptando ista p satisfactōe. e Respice inimicos meos. ad eos repmē dū. f Quā mltiplicati sūt. ꝛ iō nō possū euadere nisi p tuū adiutoriū. g Et odio iniq̄ oderūt me. s. eo ꝙ tua sca voluntate ordinasti me ꝛgnare. Et qz psequūt me, p bono ope qō feci cū saul ꝛ ppło ei⁹ p eis exponēdo me periculis: vt pz. j. Reg. in pluribus locis: ꝛ sic reddūt mihi mala p bonis. h Lustodi aiam meā. i. vitā meā: qz aia viuificat. i Et erue me. de periculī mi hi pparatis. k Nō erubescā. captus ab aduersarijs. l Quā spauī in te. qz tu es ptector in te sperantium. m Innocētes ꝛ recti ꝛc̄.]Iz aūt i principio fuge dauid aliq̄ oppressi debitis adhesissēt ei: vt hētur. j. Reg. xxij. tñ postea multi boni et iusti cōsiderātes ipsius saul malicia ꝛ dauid innocētiā de diuersis tribub⁹ ıſrl̄ venerūt ad dauid adherētes ei: vt hēt. j. paral. xij. n Quia sustinui te. i. ppter te iniquā saulis psecutionez: ꝛ qz ad bonū pncipē ptinet non solū bonū ꝑ se optare sed ēt cōe: iō subdit dauid depcando: o Libera deus ıſrl̄. i. bonos de pplo ıſrl̄: p Ex oibus tribulatiōib⁹. i. a corpalibus ꝛ spūalib⁹. Mozaliter posset exponi ps iste de q̄libet fideli exīte in afflictiōe spūali a deo petēte liberari q̄ dz facē easdē petitōes cū ipo dauid. XXV

Tudica me dñe qm̄ ꝛc̄.]Huic ps. p̄mittitur talis titulus i hebreo: Dauid: nisi ꝙ p̄mittit lra lamech ad designandum ꝙ dauid ē datiui casus. In trāslatione Hiero. iuxta hebraicū nihil pponit. Pz aūt sīīa hui⁹ ti. ex ps. precedenti. Dicunt aūt aliq̄ ꝙ dauid fecit hunc ps. fugiens psecutionem saulis ꝛ petēs ab eo liberari: vñ. j. dī: Ne pdas cū ipīs deus aiaz meam ꝛ cū viris sanguinū vitā meam. De mā tñ h⁹ ps. determinata non iueni aliq̄ nōbiliter dām: ppter q̄ saluo meliori iudicio vī mihi ꝙ iste ps. sit exponendus de statu dauid qñ p⁹ mortez saulis de rñso dñi intrauit regnū manēs i hebron cū adherentibus sibi: vt hētur. ij. Reg. ij. Et qz sola domus iuda seq̄bat ipsum dauid: reliquus aūt ppłs erat cū isboseth filio saul: iō dauid ozauit: vt status suus ꝑ sperareť. Igit fz hoc ps. iste diuidit i duas ptes: qz primo dauid petit se ꝑ sperari in bonis: scōo ꝑseruari a malis: ibi Ne pdas cū ipīs. Prima in duas: qz ꝑmo petit ꝑ speritatē in statu regni: scōo i cultu dei: ibi Lauabo. Circa ꝑmū dic sic dauid: a Judica me dñe. i. cām regni termina, p me. b Qm̄ ego ꝛc̄]. i. absq; p̄sūptione ꝛ abitione. c Ingressus sum regnū p tuum rñsum. d Et i dño sperās ꝛc̄.]fz ꝙ dī. ij. Reg. iij. dauid ꝑficiens sēper se ipso robustior: domus aūt saulis decrescēs ḡtidie. Et qz inocentia dauid de ingressu regni non erat oīb⁹ nota: iō petit eā manifestari. d. e Proba me ꝛc̄.]pbatio aūt ꝛ tentatio ad hoc ordinātur: vt aliq̄d ignotū manifesteť ipsi tentanti: ꝛ sic homo tentat aliuz: deo aūt nihil ē ignotum: ꝛ ideo nō tentat vt sibi aliquid manifestetur: sed alīs: sic gen. xxij. dī: Tentauit deus abraam ꝛc̄. qz per hoc ꝙ ad pceptū dei paratus fuit filiū immolare: notū fuit aliis bonū obediētie suę fm ꝙ plenius dcz fuit ibidez. Et hoc mō petijt dauid se tentari a dño deo: vt eius innocētia fieret alīs manifesta: vt sic libētius se ei subijcerent. Et sic fām fuit: qz per hoc ꝙ dauid i morte abner fleuit ꝛ ieiunauit: cognouit ppłs ei⁹ ꝛ ıſrl̄ vniuersus ꝙ nō fuisset interfect⁹ de scitu ei⁹: fz ꝙ hēt. ij. Reg. iij. Et cognouit oē vulgus ꝛ vniuersus ıſrl̄ i die illa qm̄ non actū fuisset a rege ut occideret abner. Simlr p hoc ꝙ nō fuit letatus de morte isboseth regis: fz magis interfectores eius morte punit: vt hētur. ij. reg. iiij. notū fuit oibus ꝙ nō ex ābitiōe vel p̄sūptione q̄rebat regnū fz ex diuina ordinatiōe: ppter q̄ stati sb̄dit. c. v. Quoniam vniuerse tribus ıſrl̄ venerūt ad eū in ebron: vt vngerēt eū regem. Et qz ad pfectā innocētia requritur mūdicia cordis ꝛ corpis: iō sb̄dit: f Ure renes meos. pseruando me a peccatis carnalib⁹. g Et cor meū. pseruando me a peccatis spūalibus. h Qm̄ misericordia ꝛc̄.]ipsa iugit meditando. i Et cōplacui ꝛc̄.]i ipsa delectando: iō supple: k Nō sedi ꝛc̄]. i. cū hoibus p̄sūptuosē icedere volētibus q̄rens ab eis consiliū de mō intrādi regnū. l Et cū iniq̄ ꝛc̄]. i. cū ioab ꝛ abisai ꝛ eoz cōplicib⁹. q̄ iniq̄ interfecerunt abner. m Odiui ecclām malignantiū. s. rechab ꝛ baana: q̄ erant pncipes latronū: ꝛ insidiose occiderunt dñm suum isboseth. ij. Reg. iiij. n Et cum impijs ꝛc̄.]quia talibus nō fauit: fz magis eos interfici iussit. o Lauabo. Hic ꝓnter petit ꝑsperitatē i cultu dei dicēs: Lauabo ꝛc̄]. i. vtinam lauē. hebrei. n. non hīt modū optatiuum: sed vtūtur pro eo futuro indicatiui. Per manꝰ autez designantur opera: eo ꝙ manus est organū organorū: vt dicitur tertio de anima. per hoc autem petit dauid sanctitatem vite: que requiritur i cultu dei: ideo subditur:

p Et circūdabo altare tuuz domine: ideſt veniā ad offerendas oblationes et sacrificia: tamen per sacerdotes ad quorum officium spectat talia offerre. q Ut audiam vocem laudis. quia in talibus oblatiōibus leuite cantores cantabant diuinas laudes. r Et enarrem vniuersa mirabilia tua. ideſt faciam enarrari per leuitas: quia Dauid fecit cantica a leuitis decātanda: vt habetur primo Regum decimosexto: et primo Esdre tertio. s Domine dilexi decorē domus tue. propter hoc enim adduxit arcam testamenti hierusalem iuxta domum regiam vt haberet cultum dei prope se. Et fecit eam introduci:

Tribulatiões cordis mei multiplicate sūt:] de nēcessitatib⁹ meis erue me.] Vide humilitatē meā: ēt labore meū: ēt dimitte vniuersa delicta mea.] Respice inimicos meos: quōniā multiplicati sūt: et ōdio iniquo oderūt me. Lustodi aiam meā: ēt erue me nō erubescā: quōniā spauī in te. In nocētes et recti adhesērūt mihi:] quiā sustinui te. Libera deus ıſrael ex oibus tribulatiōib⁹ suis.

Psalmus. XXV.

Udicā me dñe: quō niam in innocentia mea] i grēssus sū: ēt i dño sperans nō infirmabor.] Proba me dñe ꝛ tenta me:] vre renes meos ēt cor meū. Quōniā mia tua añ oclos meos ē:] ēt cōplacui i veritate tua.] Nō sedi cū cōcilio vanitatis:] ēt cū iniq̄ gerētib⁹ nō introibo.] Odiui ecclīaz malignantiū: ēt cuz ipijs nō sedebo.] Lauabo iter innocētes manꝰ meas:] ēt circūdabo altare tuū dñe.] Ut audiā nocē laudis: ēt enarrez vniuersa mirabilia tua. Dñe dilexi decorem domꝰ tue:]

inter deuia hᵒ vite:hic ꝓiter petit offendiculi remotionez: qō i via recta pōt ipedire:hoc aūt est peccatū ipediens a recto ꝓcessu.ad hanc aūt remotionē ipetrandā allegat ꝑmo diuinā miaz dicens: n quēdo est actus interioꝛ miserantis:miseratio vero effectus exterioꝛ:ꝛ vtrūqz allegat dauid.ſ.actuz diuine mie q̄ est idē qō ipse deus:ꝛ effectum eius q̄ recipitur in eo cuius miserē. o Que a seculo sunt.i. a mundi ꝓncipio.In oibus.n.opibus diuinis relucet effectus diuine miseratiōis. Lō sequēter dauid petit peccati remissionē.d. p Delicta iuuētutꝫ mec.i.peccata ex passione cōmissa:qꝛ passiones magis dñant tpe iuuētutꝫ. q Et ignoꝛantias meas. i. peccata q̄ sūt p ignoꝛantiā cōmissa. r Ne memineris.ad me puniendū. De peccatis ppetratis ex certa malicia nō loqtur:qꝛ peccata q̄ fecit ex certa scia fuerunt fēa pᵐoꝛtē saulis:vt homicidiū vrie ꝛ bis silia:hanc vo oꝛōnez fecit exñs i persecutiōe saulis:vt predēm ē. s Scōm miam tuā.ꝛ non fm iusticiā meā. t Memēto mei tu.remittēdo culpā ꝛ dādo gꝛaz. v Ꝓpt̄ bonitatē tuā dñe.de nā.n.boni est ut sit sui diffusiuū:ꝛ iō bonitati tue infinite cōdecens ē:vt diffūdat se erga penitentes remittēdo eis culpam ꝛ cōferendo gꝛam. x Dulcis ꝛ rectus dñs.i.misericoꝛs ꝛ iustus:qꝛ dulcedo mie sine rectitudine iusticie nō est mia:sed pusillanimitas ꝛ iusticia sine mia ē crudelitas:ꝓpter qō dicit greg.i pastorali liboꝛ.j.Inesse bonis rectoꝛibus oz iuste cōsulēs mia ꝛ pie seuiēs disciplia ne iusticia sit aspa:ꝛ pietas sit remissa. Sit g̃ amoꝛ sed nō emolliēs:sit ꝛelus:sed nō exasperās : sit pietas:sed nō plusq̄ expedit pcns. y Ꝓpter hoc ꝛc.] q̄ lex ē:ut si vere peniteāt:miam consequātur:sinaūt cinaliter puniātur tāq̄ sua mia abutētes. z In via.ſ.pñtis vite:qꝛ pᵐoꝛtē non ē locus penitētie. a Diriget mansuetos.i.tractabiles ꝛ benignos:qꝛ māsuetudo est quedā mentis tractabilitas. b In iudicio.i.in ꝑceptis iudicialibus seruandis:per que hō bñ se hz ad ꝓximū. c Docebit mites vias suas.q̄tum ad cerimonialia ꝑcepta diuini cultus:p que hō bñ se hz ad deum. d Uniuerse vie dñi.i. opa eius que sūt quedā vie deueniēdi i cognitionē ipsius. e Mia ꝛ veritas.i.iusticia:qꝛ lz in aliq̄bus eius opibus magis appareat eius mia:vt in ꝑmiatione sāctoꝛuz: tamē ibi ē ēt iusticia inq̄tum deus ordinauit:q̄ꝓ talibus operibus redderetur ꝑmium eternū:ꝓpter qō dicit aplus.q̄.ad Thi.iiij. Bonū certamen certaui:cursū consūmaui:fidem seruaui:iō reposita ē mihi coꝛona iusticie quā reddet mihi dñs i illo die iustus iudex. Et siliter lz in aliq̄bus operibus magis iusticia appareat:vt in dānatione maloꝛ:tñ ibi est mia inq̄tum punit citra cōdignum:quia tanta est offensa quantus ille qui offenditur:ꝛ iō in quolibet moꝛtali peccato incurritur de rigoꝛe iusticie pena infinita ēt intēsiue:si poſſet esse. f Requirētibus testamētum eius.i.legem a deo datam. g Et testimonia eius.per oracula ꝓphetarū.

Reminiscere ꝛc.] Mia ꝓprie loquēdo est actus interioꝛ miserantis:miseratio vero effectus exterioꝛ:ꝛ vtrūqz allegat dauid.ſ.actuz diuine mie q̄ est idē qō ipse deus:ꝛ effectum eius q̄ recipitur in eo cuius miserē. o Que a seculo sunt.i. a mundi ꝓncipio.In oibus.n.opibus diuinis relucet effectus diuine miseratiōis. Lō sequēter dauid petit peccati remissionē.d. p Delicta iuuētutꝫ mec.i.peccata ex passione cōmissa:qꝛ passiones magis dñant tpe iuuētutꝫ. q Et ignoꝛantias meas.i. peccata q̄ sūt p ignoꝛantiā cōmissa. r Ne memineris.ad me puniendū. De peccatis ppetratis ex certa malicia nō loqtur:qꝛ peccata q̄ fecit ex certa scia fuerunt fēa pᵐoꝛtē saulis:vt homicidiū vrie ꝛ bis silia:hanc vo oꝛōnez fecit exñs i persecutiōe saulis:vt predēm ē. s Scōm miam tuā.ꝛ non fm iusticiā meā. t Memēto mei tu.remittēdo culpā ꝛ dādo gꝛaz. v Ꝓpt̄ bonitatē tuā dñe.de nā.n.boni est ut sit sui diffusiuū:ꝛ iō bonitati tue infinite cōdecens ē:vt diffūdat se erga penitentes remittēdo eis culpam ꝛ cōferendo gꝛam. x Dulcis ꝛ rectus dñs.i.misericoꝛs ꝛ iustus:qꝛ dulcedo mie sine rectitudine iusticie nō est mia:sed pusillanimitas ꝛ iusticia sine mia ē crudelitas:ꝓpter qō dicit greg.i pastorali liboꝛ.j.Inesse bonis rectoꝛibus oz iuste cōsulēs mia ꝛ pie seuiēs disciplia ne iusticia sit aspa:ꝛ pietas sit remissa. Sit g̃ amoꝛ sed nō emolliēs:sit ꝛelus:sed nō exasperās : sit pietas:sed nō plusq̄ expedit pcns. y Ꝓpter hoc ꝛc.] q̄ lex ē:ut si vere peniteāt:miam consequātur:sinaūt cinaliter puniātur tāq̄ sua mia abutētes. z In via.ſ.pñtis vite:qꝛ pᵐoꝛtē non ē locus penitētie. a Diriget mansuetos.i.tractabiles ꝛ benignos:qꝛ māsuetudo est quedā mentis tractabilitas. b In iudicio.i.in ꝑceptis iudicialibus seruandis:per que hō bñ se hz ad ꝓximū. c Docebit mites vias suas.q̄tum ad cerimonialia ꝑcepta diuini cultus:p que hō bñ se hz ad deum. d Uniuerse vie dñi.i. opa eius que sūt quedā vie deueniēdi i cognitionē ipsius. e Mia ꝛ veritas.i.iusticia:qꝛ lz in aliq̄bus eius opibus magis appareat eius mia:vt in ꝑmiatione sāctoꝛuz: tamē ibi ē ēt iusticia inq̄tum deus ordinauit:q̄ꝓ talibus operibus redderetur ꝑmium eternū:ꝓpter qō dicit aplus.q̄.ad Thi.iiij. Bonū certamen certaui:cursū consūmaui:fidem seruaui:iō reposita ē mihi coꝛona iusticie quā reddet mihi dñs i illo die iustus iudex. Et siliter lz in aliq̄bus operibus magis iusticia appareat:vt in dānatione maloꝛ:tñ ibi est mia inq̄tum punit citra cōdignum:quia tanta est offensa quantus ille qui offenditur:ꝛ iō in quolibet moꝛtali peccato incurritur de rigoꝛe iusticie pena infinita ēt intēsiue:si poſſet esse. f Requirētibus testamētum eius.i.legem a deo datam. g Et testimonia eius.per oracula ꝓphetarū.

Reminiscere miserationuz tuarū dñe ꝛ miarū tuaruz: q̄ ab seculo sunt. Delicta iuuētutis mee: et ignoꝛātias meas ne memineris. Secūdū miam tuā mēmēto mei tu ꝓpt̄ bonitatē tuā dñe. Dulcis ꝛ rectus dñs: propt̄ hoc legē dabit delinquentib⁹ i ꝛia. Dirigēt mansuetos in iudicio:docebit mites vias suas. Uniuerse vie dñi:mia et veritas: requirentib⁹ testamentū eius et testimonia ei⁹. Propt̄ nomen tuū dñe ꝓpiciaberis peccato meo:multū est enim. Quis ē hō q timet dñz:lege gē statuit ei i via quam elegit. Alia eius i bonis demorabit:et semē eius hereditabit terrā.] Firmamētuz ē dñs timētibus euz]et testamentum ipsius: vt manifestetur illis. Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.] Respice in me et miserere mei : quia vnicus et pauper suz ego.

Jtus.n.qui seruatur tanta apparet q̄ vniuerse vie dñi sūt mia ꝛ vitas. Uel aliter: g Requirētibus.i.custodientibus legē ꝛ ꝓphetarū monita.apparet per experiētiam diuinoꝛum beneficioꝛum q̄ vniuerse vie dñi sunt mia ꝛ veritas:ꝛ hoc magis cōsonat luttere hiero. iuxta hebꝛeum:que sic hz:His qui custodiūt pactū eius ꝛ testificationē ei⁹. Ulterius concludit dauid petitionē suam de remissione peccatoꝛuz dicens: h Ꝓpter nomen tuuz dñe.i.ꝓpter declarationem bonitatis tue. i Ꝓpiciaberis pecato meo. ipsum remittēdo. k Multum ē enim .i.excedēs facultatem virtutis mee ad satisfaciendū: qꝛ de nullo peccato pōt hō satisfacē nisi ex dei dono.nullum.n.opus est satisfactoꝛiū absq̄ diuina gratia factū. l Quis est homo. Hic consequēter dauid petit vite future degustationē oi. l Quis est homo ꝛc.]timoꝛe filiali ꝛ per ꝓns cōsolationes eius sentiens .q.d.istud est sūmum desiderandū : cuius cā subditur cū oī: m Legem statuit ei in via. ſ.legē diuinam et legē nature:que dirigūt in viā iusticie:que est ꝑe omnibus eligenda. n Anima eius ꝛc].ſ.in bonis diuine gratie ꝛ consolatiōis:a quibus per peccatum moꝛtale non amouebitur. o Et semē eius hereditabit terraz.hoc exponitur ab aliquibus de terra ysrael:quā habitauit ille populus quādiu deo debite seruiuit. Et inde fuit eiectus:quādo ad idolatriaz declinauit:ut patet.iiij. Reg. Sed melius exponitur de terra viuētum. ꝓmiū enim ē finis meriti:et per cōsequens melius ipso:quia finis ē melioꝛ his que sūt ad finem.opera autē meritoꝛia sūt maioꝛa bona q̄ꝓ hereditaſ terrena:ꝛ ideo non potest habere rationē finis respectu operis meritorij:ꝓpter quod vbicūqz in sacra scriptura ꝓmittūtur bona terrena quasi ꝓmiū: itelligūtur bona spiritualia ꝛ eterna tanq̄ ꝑcipaliter intēta. p Firmamentū est ꝛc.]quia stabilit tales in bono.In hebꝛeo habetur: Lōsiliū domini timētibus eū.et in translatione hieronymi iuxta hebꝛaicū habetur:Secretū domini ꝛc. Et i idē reuertitur:qꝛ dās aliquibus bonū cōsiliū ipsos firmat ꝛ stabilit. Et littera hec vltima magis cōsonat sequēti. q Et testamentū ꝛc.]qꝛ occulta legis diuie reuelātur talibus. r Oculi mei. Hic cōsequēter dauid petit sibi liberationē a tribulatiōibus: vt quietius possit vacare cōtēplationi et diuinis cōsolationib⁹.d. r Oculi mei sēp ad dominū:de cuius virtute cōfido:ideo subdit: s Quoniā ipse euellet ꝛc.]ab isidis mihi p saulē ꝑparat. t Respice i me.tu dñe pietatis affectū:ꝛ miserē mei i effectu. v Quia vnicus.respectu multitudis saulē seqntis:p talē modū dī cōiter:Rex ē solus qñ hz paucaz gentē se cū respectie. x Et pauper sū ego.respectu saul:qꝛ ego sum fugitiuus:ꝛ ipse est rex in potestate constitutus.

factum: ex quo secuta est occisio sacerdotū. j. Reg. xxij.
3 In petra exaltauit me. i. in loco sic vocato: qñ saul
& viri ei⁹ cingebāt dauid: & viros eius in modū corone
ita q dauid desperabat se posse euadere: & a deo factus
fuit q nuncius venit ad saul. q. Festina & veni: qñ insu
dest se philistijm
sup terrā. Reuer
sus est ḡ saul desi
stens psequi dauid:
Et subditur ibi:
Propi hoc voca
uerunt locū illuz
petram diuisionis
j. reg. xxij. a Et
nunc exaltauit ca
put meū. coronā
do me corona re
gni israel pacifice
& quiete. b Cir
cuiui. frequētādo
locū diuini cult⁹.
c Et immolaui
cē. Ip sacerdotuz
man⁹. d Ho
stiam vociferatō
nis. q. hodie offe
rebant cū vocife
ratione diuine laudis p cantores. e Cātabo cē. Iq:
ipsemet dauid cantabat coram arca: sm q hz. ij. Reg.
vj. f Exaudi dñe cē. J. i. oionē. g Qua clamaui
ad te. orando ex magno affectu pro bono regni statu: &
tuo cultu: vt pz p pdicta. h Tibi dixit cor meū. q:
ñ solū orabat voce: sz & mēte. i Exāsiuit te cē. J. i. fa
cies corpis exterior: & facies mētis interior. k Faciē tuā dñe
requirā. i. gratiaz tuā: Et loquit ō deo more humano: q:
qñ petens est sibi grosus vertit faciem ad cū: qñ autem
displiceaz auētit: ideo subdit: l Ne auertas cē. Imihi tuā
gratiā denegando. m Ne declines cē. I Talis enim
declinatō faciet apud homines signū ē homis irati. n Ad
iutor meus. Hic pñter dauid petit pseuerantiā in bonis
dicens: Adiutor meus esto dñe. q. d. Sine tuo adiuto
rio nullum ē opus bonū. o Ne derelinquas me. q:
tunc nō possem i bono stare. p Neq despicias me
cē. I Illa. n. que sic relinquunt despici videtur: Et sub
dit cām necessitatis pdicti adiutorij. d. q Qm pat
meus cē. J. i. adam & eua dereliquerunt me expositum
miseriis pntis vite: q: p eoz transgressionē deriuat ad
omnes homines originale peccatū: p quod hñt pronitatez
ad malū: & difficultatē ad bonū. r Dñs autē assum
pſit me. quia recurrentibus ad eum non denegat suuz
auxiliū z difficultatē ad bonū: & pronitatē ad malū: iō
subdit: s Legē pone cē. I Lex dr a ligando: dicit igitur.
Legem pone mihi cē. q. d. ita liga me lege nāli & diuia:
vt non declinē a via regia mandatoz tuoz: t Et di
rige me cē. Ip semitaz que ē artior: & rectior intelligitur
pfectio maior: que est superogationis: quā dauid desi
derabat. v Ne tradideris me cē. J. i. in voluntates
malignoz spirituū mihi aduersantiū. x Quoniā
insurrexerunt cē. I Demones enī de iustoz innocentia
requisiti falsum respondent: & z eos allegant: sicut patz
iob. j. q satban requisitus a dño de innocentia sci iob:
falsum respondit: & z eum falsuz allegauit. d. Nūquid
frustra timet iob deū cē. y Et mentita est cē. I qa
satban mendax est: & pater ei⁹. i. inuentor mendacij: vt
dr Joha. viij. Aliter exponitur ab aliquibus ab illo lo
co. Legem pone mihi domine cē. quod est petitio da

,ptexit me in absc̄dito ta
bernaculi sui. In petra exal
tauit me: & nūnc exaltauit
caput meū sup inimicos me
os. Circuiui & immolaui in
tabernaculo ei⁹ hostiā vo
ciferatōis: cāntabo & psal
mū dicā dño. Exaudi do
mine vocē meā q clamaui
ad te: miserē mei & exaudi
me. Tibi dixit cor meū ex
quisiuit te facies mea: faci
em tuā dñe requirā. Ne aū
tas faciem tuam a me: ne
declines i ira a seruo tuo.

uid petentis: vt a deo sic dirigatur q a saule & eius com
plicibus non capiatur: Et q̄ subditur: Qm insurrexerūt
in me testes iniqui. s. illi qui erga saul falso diffamabāt da
uid: sm q ipse dicit. j. Reg. xxiij. Quare audis verba ho
minū loquentiū: dauid querit malū aduersum te. Sed pri
ma expositio magis
consonat lre p̄ceden
ti & subsequenti: que
loquit de pseuerātia
dauid in bonis post
mortem saulis: ppt
quod ex tali pseuerā
tia: quā a deo obtine
re sperabat: cōcludit
i fine psalmi. z Cre
do videre bona dñi.
electis repromissa.
a In terra viuenti
um. i. in vita beata: q̄
est eterna. Spes eim
est certa expectatō fu
ture beatitudinis ex
gra & meritis ,pueni
ens: Propter q̄ da
uid exhortat seipsuz
loquens ad seipsum
quasi ad aliuz dicēs:
b Expecta dñm. i. p virtutē spei beatitudinē ab ipso ex
pectando. c Uiriliter age. de bono in melius ,ficiēdo
d Et confortet cor tuū. virtute diuine gratie: q̄ stabilit cor
,pter q̄ dr hebre. xiij. Optimum est gratia stabilire cor.
e Et sustine dñm. patienter ferendo eius disciplinę flagel
lum: q: ipse vulnerat & medet: percutit & manus eius sana
bunt: Job. v. Moralit autē pōt exponi ps iste ut sit ora
cuiuslibet sapientis ad vnctōem regiā: seu pontificalē se de
uote pparantis: q: p̄ debet petere ,stantiam z insultus ma
lignoz spirituū: scdo diligentiā circa diuinū cultuz: tertio
pseuerantiā i bonis: ut ptingat ad finale pmiū: q: qui pse
uerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Matth. x.

Adiutor meus esto nē delin
quas me: nēq; despicias me de
us salutaris meus. Qm pater
me⁹ & mr mea dereliq̄rūt me I
dñs aūt assūpsit me. Legē
pone mihi dñe i via tua: Et
dirige me i semita recta I p
pter inimicos meos. Ne
tradideris me i aias tribula
tiū me: Iqm insurrexerūt i me
testes iniq: I et mētita ē iniq
tas sibi. I Credo vidē bona
dñi in terra viuentiū. Expe
cta dñm uiriliter age: & cōfor
tet cor tuū et sustine dñm.

In psal. xxvj. Dñs illuminatio mea. vbi dr in postilla:
Exāsiuit te facies mea. Additio.

In his vbis cum dicit psalmista: Exquisiuit te fa
cies mea facie tuam dñe requirā. vi ,prie petere
visionē facialē diuinam: in q̄ vltima btitudo cō
sistit. De illa enī dicit Apo. j. corinth. xiij. ca. Tūc autē fa
cie ad faciez: qō notanter innuit in p̄missis vbis. sz quia ta
lis visio facialis non habet decōi lege in statu vie: iccirco
p vbum futuri tēporis subiunxit: Faciem tuā dñe requirā.
. i. pseuerans instabo ut inueniā: & sic in p̄dictis vbis magis
videt petere psalmista grām ,summatā: que ē in gloria: q̄
gram enigmaticā: q̄ ptinet ad viaz: cum tñ subdit: Ne auer
tas faciem tuā a me. potest intelligi de grā ,put in postilla.
q: p eam deuenit ad facialē visionē: quā principaliter petiuit.

In eodem psal. xxvj. vbi dr in postilla: Qm pater me⁹.
idest adam. Additio.

Qum psalmista dicit: Pater meus & mater mea
dereliquerunt me. ad lram potest intelligi pro
prie de Dauid: qui cum esset minimus fratrum
contemptus fuit a parentibus: vnde nolebant eum presen
tare samuelī ad vnctionem: quasi contemptiue eum relin
quentes: a domino tamen per samuelē fuit assumptus: vt
patet. j. Reg. xvj. ca. hec in glosa: et pertinet ad sensum lit
teralem: quia ad ,prīam historiam ipsius dauid. Quod
autem subditur: Legem pone mihi domine cē. continuat
proprie cum p̄dictis: sm hanc expositionē sic: Nam quia
ad regem pertinet regere populū: sm legem diuinā: iccirco

intra tabernaculū qō ei tetenderat ⁊ ꝓparauerat magnificē: vt hētur. j. paral. xxv. Et voluit ei ēt edificare domū cedrinā: vt hētur. j. paral. xvij. ſz dñs fecit hoc edificiū retardari vſq; ad tps ſalomōis filij ſui. Dauid tñ ꝓparauit impēſas: vt hētur. ij. paral. xix. Et dedit ſalomoni deſcriptionē tēpli ⁊ oīum edificiorū ⁊ vtenſilium.

t Et locū cē].i. locum q̄ vocatur ſāctū ſanctorū: in q̄ erat arca teſtamenti ⁊ ꝓpiciatoriū: qō erat q̄ſi ſedes dei: ſicut plenius expoſui: Exo. xxv.

v Ne pdas. hic cō ſequēter dauid petit preſeruari a malis dicens: Ne perdas. i. pdi permittas. ⁊ Cū impijs. i. cuz male ſe hñtibus erga deum. pietas. n. eſt diuinus cult⁹: ⁊ iō ipietas diuino cultui opponit.

y Et cū viris ſāguinū. i. cum hoīb⁹ male ſe hñtib⁹ ad ꝓximū: ſicut ſunt homicide ⁊ raptores: q̄ dicūtur viri ſanguinū. i. multi ſāguinis effuſores: cuiuſmōi ſūt raptores de alieno labore ⁊ ſāguine viuētes. z In quorū manib⁹ cē].q. ſēper parati ſūt iniq̄ agere.

a Et dextera cē].i. ꝑ q̄bus innocētes cōdēnauerūt ſeu vexauerūt ſeu iterfecerūt.

b Ego aūt cē]. In fine pſalmi repetit innocētiā ſuā circa ingreſſū regni quā allegauerat i ꝓncipio: ſicut freq̄nt fit i cātic⁹: i q̄b⁹ ꝓncipiū repetit i fine: verūtn q⁹ pītē vitā ñ trāſit aliq̄s ſñ cāpa aliq̄: iō ſ̄bdit: Redime me ⁊ miſerē mei.

c Pes. n. me⁹. i. affectio mea.

d Stetit i dirēco. appetēs rectitudinē iuſticie.

e In eccl̄ij bñdicā cē]ō bñſi cūs mihi collatā te. Moraliter poſſet expōi pſ. iſte ō q̄libet fideli q̄ veniēs ad etatē adultā oz regnū ſuū igredi bñ regēdo mor⁹ iteriores ⁊ act⁹ exteriores.

Et q⁹ ꝑpter ꝓnitatē ſenſuū ad malū patīt difficultatē circa regni b⁹ ſtatū: iō oz de uz ſolicite depcari: vt pſperet ſtat⁹ ſui regni ad laudē ⁊ cultum nois diuini. Et pōt ad hec lra de facili applicari.

Omīn⁹ illumiatio mea cē. huic pſ. pſ. XXVI. pmittit tal⁹ ti. i hebreo: Dauid: preponit tñ lra lamech ad ōſignādū q⁹ ē datiui caſus. In trāſlatione vo hiero. nihil ꝓponit: ſz abſolute dī dauid: ⁊ p hoc apparet auctor pſalmi. ſ. dauid. De mā aūt h⁹ pſ. ⁊ tpe q̄ fēs fuit dic̄ hiero. in ꝓlogo h⁹ libri: q⁹ dauid fec̄ hūc pſ. p⁹ mortē ſaul añq⁹ vngēr i regē: ⁊ ſz hoc ñ pōt itelligi ō vnctiōe q̄ i iunct⁹ fuit a ſamuele: ſic̄ hēt. j. Reg. xvi. q⁹ illa iunctio fuit lōge añ mortē ſaul: p⁹ mortē vo ſaul bis fuit iunct⁹: ꝑmo ſup tribū iuda: vt hēt. ij. reg. ij. c. ſcōo ſup totū iſrl: vt hēt. ij. Reg. v. De qua tñ iſtarū duarū vnctionū factus fuerit hic pſ. hiero. non dicit: videtur tñ q⁹ factus fuerit ꝓ ſcōa: q⁹ ꝑma fuit ꝑticularis ⁊ ſm quid: iſta aūt generalis ⁊ ſim pliciter. Dicūt aūt hebrei ⁊ eſt ſatis veriſile: q⁹ q̄n⁹ deus pro mouet aliquez ad aliquam dignitatem datur ſibi gr̄a per quam cōuenienter poſſit exequi illā: ⁊ hoc niſi promot⁹ ponat ſibi obicem: propter qō dauid ad illaz vnctionē deuote ſe preparauit: ⁊ hunc pſ. fecit. Et diuiditur i tres partes ſm tria petita a dauid neceſſaria ad exequendū debite regie dignitatis officium. Primum eſt cōtra aduerſarios conſtantia: ſcōm eſt circa diuinū cultū diligentia: quia per ipſum reges regnant: tertiū eſt in bonis perſeuerantia: ſine qua alia ſūt inutilia. ſcōm petitur: ibi Unaz petij a dño. tertiū: ibi Adiutor meus eſto.

Circa primū oſtcit dauid: a Dominus illuminatio mea. i cognitione agendorū que maxime requiritur i rege.

b Et ſalus mea. i periculis bellorū.

c Quem timebo. timore filialis reuerētie.

d Dom⁹ ꝓtector cē] ꝙ hoſtes.

e A q̄ trepidabo. q̄ñ. n. hoſtes veniūt ꝙ aliquē regez: oz formidare ne hoſ dñs pmiſerit ꝓpter ſuā culpam: ideo ſubditur:

f Dum appropiant cē].i. mihi ⁊ pplo meo nocē volētes.

g Ut edant. i. edi faciāt a ſeris ⁊ auibus.

h Carnes meas. i. pplī mei interficiendi. Et quia dauid ex contriti one aduerſariorū ſuorū diuina virtute iam facta confidebat de futura: ideo dicit: i Qui tribulant cē].i. tribulauerunt de preterito: q⁹ in libro pſalmorū q̄ cōpoſitus ē metrice: rōne metri frequēter ponitur tēpus vnū ꝓ alio: ⁊ q⁹ loquentes ex magno affectu frequēter mutat modū loquēdi de preterito i futurū ⁊ econtra. Hic aūt liber facet⁹ ē p modū oz̄onis ſeu diuine laudis: i q̄bus req̄ritur affectus deuotionis.

k Ipſi infirmati cē].ſ. ſaul doech ⁊ iſboſeth ⁊ cōplices eorū.

l Si cōſiſtat cē]. de futuro.

m Non timebit cor meū. cōfidēs ex diuino adiutorio ſicut iuuit de preterito: iō ſubdit:

n Si exurgat cē]ſicut factū ē p⁹ iunctionē predictā: vt habetur. ij. reg. v. Audierūt ergo philiſtijm q⁹ vnxiſſent dauid i regē ſuper iſrael: ⁊ aſcenderūt vniuerſi: vt quererēt dauid. Et ſequitur ibidē: Et conſuluit dauid dominū dicens: Si aſcendam ad philiſtijm: ⁊ ſi dabis eos i manu mea. Et dominus dixit ad dauid: Aſcende q⁹ tradēs tradā tibi philiſtijm i manu tua.

o Una petij. Hic cōſequēter dauid petit circa diuinū cultuz diligentiā dicens: Unam. ſ. rem: ꝓ Petij a domino. ꝑ ceteris q Hanc requiram. deprecando dominum p ſeueranter pro obtētu ipſius: quia ad hoc q⁹ petitio ſit exaudibilis a deo: non ſolum requiritur q⁹ ſit pia ⁊ p ſe ſicut iſta: ſed etiaz q⁹ ſit perſeuerās: ⁊ que ſit dicta petitio dicitur:

r Ut inhabitem cē].i. q⁹ domus habitationis mee ſit prope locuz cultus diuini.

s Ut videam. ideſt ſciam.

t Voluntatem domini. quia ibi dabātur diuina reſponſa.

v Et viſitem tēplū eius. ad adorādum ibidem frequenter ⁊ offerendū. Et dicit templū: quia habuit propoſitum edificādi ipſū: vt eſt dictum pſalmo precedenti. Et vna cauſa huius propoſiti ſubditur:

x Quoniam abſcondit me cē].i. in ſui cultus loco. ſ. quādo fugiens ſaulez ipſum interficere volentem venit in nobe ad abimelech ſacerdotem: ⁊ ibi accepit panem ⁊ gladiū: vt dicitur. j. Reg. xxi. ca.

y In die malorū. in hebreo habetur: In die peſſimaco q⁹ illa die ibi erat doech idumeus: q⁹ retulit ſauli hoc

Afferte dño filij dei ⁊c. Psal. XXVIII.

Huic psal. p̄mittit talis ti. in hebreo. Psalm' dauid. In translatõe vo hiero. dr: Canticum dauid. ⁊ in idem redit: ⁊ pz expositio ex dictis supra p̄s. xxij. ⁊. xxiij. De mã aũt huius psalmi dicit hiero. in ꝓlogo huius libri q̄ dauid fec̄ hunc psal. in cõsummatiõe tabernaculi: qõ fecit ad reponendũ aream dñi vt hz. j. Paralip. xvj. quo ꝓsũmato erat ibi deo deuote offerendum ⁊ seruiendũ: et fm h'iste p̄s. diuidit i duas ptes: ꝗa p̄ dauid inuitat ad offerendũ deo deuote: ꝛ õclarat q̄ seruiendũ ẽ ei humiliter ⁊ ꝓmpte: ibi Uox dñi. Circa p̄mum dicit sic:

Cãticum dauid. XXVIII.

Afferte dño filij dei: afferte dño filios arietum. Afferte dño gl'iam ⁊ honorẽ: ‖ afferte dño gl'am noi eius: adorate dominũ in atrio sancto eius. ‖ Uox dñi super aquas: deus maiestatis intonuit: ‖ dñs sup aq̄s multas: Uox domini in uirtute: uox domini in magnificentia. Uox domini confringentis cedros: et ꝓfringet dominus cedros libani. Et cõminuet eas tãq̄z uitulũ libani: ‖ et dilect' quẽadmodũ fili' unicornuũ. ‖ Uox dñi incidẽtis flãmã ignis: uox dñi ꝓcutientis deserti: ⁊ cõmouebit dñs desertũ cades. Uox domini ꝓparantis ceruos et reuelabit

a Afferte dño filij dei. i. vos filij isr'l qui estis filij dei tanq̄ ab eo specialit̄ electi ⁊ dilecti: fm q̄ ipse dic̄ Exo. iij: Filius me' pmogenitus isr'l. Uel alit: b Filij dei .i. vos sacerdotes ⁊ ministri: q̄ inc̄ filios isr'l estis spāliter electi ad cultuz dei. c Afferte filios arietũ. hoc dicit ꝓp̄ iuge sacrificiũ in q̄ offerebant q̄tidie duo agni immaculati: vnus in mane: ⁊ alius in vespere: ⁊ p h'intelligunt alie oblatões ⁊ sacrificia: q̄ offerebant medio tẽpore: qz ante sacrificiũ matutinũ nõ poterat fieri aliq̄ oblatõ seu sacrificiũ: silr nec post iuge sacrificiũ vesptinũ. d Afferte dño ⁊c. Ioia opera vestra bona ad ei' gloriã dirigendo: fm q̄ dicit aplus p̄ma cor'. x. Omnia in gloriã dei facite. Hoc aũt facit fides operãs p dilectõem in q̄bus ꝓsistit cultus dei interior: ꝓpter qõ dicit Augustinus in encheridion: Fide spe ⁊ charitate diligit deus seu colit. e Afferte gl'iam noi eius. i. noi eius tetragrãmaton: qõ hẽbatur i tãta reuerentia apud hebreos qõ nõ noiabat in publico: ſz tantũ in templo i bñdictõibus sacerdotũ super pp̄lm. f Adorate dñm ⁊c. i. in atrio sacerdotũ vbi fiebant sacrificia: qõ erat sanct' alio atrio in q̄ erant alij vulgares ad adorandũ ⁊ audiendũ v̄bum diuinũ. g Uox dñi. Hic ꝓpter dauid õclarat q̄ deo sit obediendũ ꝓmpte: ⁊ hoc p multa exẽpla v̄tutis diuine cui nullus põt resistere. Primũ est exemplum de transitu maris rubri cũ dicit: g Uox domini ⁊c. Jqz sic dcm̃ fuit Exo. xiij. de nube intermedia inc̄ castra isr'l ⁊ egyptioz diuino iussu ꝓcesserunt tonitrua ⁊ fulgura subuertentia rotas curruũ egyptioz: et aque reuerse sunt sup egyptios: iõ subdit: h Dñs super aquas multas. Scõm exemplũ est in datione legis que facta est in terroribus diuine v̄tutis: fm q̄ dr Exo. xix. Jam aduenerat dies tert'⁊ mane inclaruerat: ⁊ ecce ceper̄t audiri tonitrua: ⁊ micare fulgura: ⁊ nubes dẽ sissima operuit montẽ: clãgoreq̄s buccine vehemẽtius p̄strepebat: ⁊ q̄tum ad hoc dr: i Uox dñi i virtute. postea locutus ẽ dñs dicens: Ego sũ dñs deus tuus: qui eduxi te de terra egypti. ⁊ ꝓnter ponunt decẽ p̄cepta decalogi: ⁊ q̄tum ad hoc dr: k Uox dñi in magnificẽtia. Loquebat eni sicut rex magnificus iponens p̄cepta Et qz filij isr'l fuerunt valde pterriti: fm q̄ dr: ibi Et p territi ac pauore concussi steterũt ꝓcul dicentes moysi Loquere tu nobis ⁊ audiemus. non loquat nobis dñs ne forte moriamur. et q̄tum ad hoc dicit: l Uox dñi ꝓfringentis cedros. i. maiores illius pp̄li: qui cõfracti timore sic loquebant moysi. m Et ꝓfringet dñs cedros libani. hoc addit ad denotandũ magnitudinẽ p̄cipũ illi pp̄li: q̄ erant capita tribuũ. Jn mõte eni libani crescũt maiores cedri q̄ alibi. n Et cõminuet eos ⁊c̄. i. sicut vitulũ pascentem in libano: qui ex modico sonitu et fragore terret ⁊ tremit: sic isti fuer̄t mirabilit̄ territi: vt p dictum est: ⁊ q̄si comminuti in mente: cõsiderantes diuinã maiestatẽ: ⁊ suã fragilitatem reputauerunt se quasi nihil: ⁊ sic res cõminuta: qz tñ moyses nõ fuit in aliquo territ': vnde dixit ad pp̄lm: Nolite timere ⁊c̄. Et subdit: Moyses aũt accessit ad caliginẽ in qua erat dñs: iõ subdit: o Et dilectus. s. moyses q̄ fuit deo dilect': ⁊ hõb': vt hz Eccl'. xlv. p Quẽad modũ fil' ⁊c̄. i. secur' ⁊ imperterrit': sic vnicornis. Jn trãslatõe aũt hiero. iuxta hebreũ sic hz: Et disperget eas q̄si vitulũ libani: ⁊ sarion q̄si fil' rinocerontis. Et cadẽ ẽ smia: qz mltũ irriti dispguntur: vñ ꝺ filijs isr'l dr vbi supra pterriti ac pauore ꝓcussi steterũt ꝓcul. Et sarion. i. fili' p quẽ intelligitur moyses a deo p̄dilect'. Sic fil'. q̄si fil' rinocerõtis. i. ita ipauidus: sicut rinoceros: qõ idẽ signat qõ vnicornis. Tertiũ exemplũ ẽ de vindicta dñi fcã in deserto de chore ⁊ cõplicibus ei': vt hz. Nũe. xvj. ex q̄ aliq̄ fuerũt cõbusti p ignez a deo imissũ: ⁊ aliq̄ a ira absorpti: ⁊ q̄tũ adh'dr: q Uox dñi incidẽtis ⁊c̄. ‖ qz aaron p illa plaga sedãda obtulit thymiama: ⁊ sic cessauit icẽdiũ: fz q̄ dr Nũe. xvj. Obtulit thymiama: ⁊ stãs inc̄ mortuos ⁊ viuos p pp̄lo depcat' ẽ: ⁊ plaga cessauit. r Uox dñi ꝓcutientis desertũ. qz tũc fuit ire motus: ⁊ ira aperuit os suũ ⁊ deglutiuit Chore Dathan ⁊ Abyron: ⁊ tabernacula eor̄. s Et cõmouebit ⁊c̄. ‖ h'ad dit: qz h'scñ accidit i deserto cades: vbi mãserũt filij isr'l lõgo tpe: vt hz Deut. j'. Quartũ exẽplũ põit cũ dr: t Uox dñi ꝓparantis ceruos. Dicũt hebrei: Uox dñi occidẽtis ceruas. hiero. in trãslatõe iuxta hebraicũ dic̄: Uox obstetricãs ceruas. et fm h' ista lra mltiplicit̄ exponit. Ra. sa. exponit de tpe messie i q̄ ut dic̄: iudei abũdabũt oib' deliciis ac bonis: et sic ad voluntatẽ eorum dñs inficiet ceruos: ⁊ alia aialia siluestria: q̄ sũt comestibilia. Sz h' dcm̃ fũdatur sup errorẽ eor̄ q̄ dicũt vitã futurã fore aialẽ cibis idigentẽ sic̄ dixi plen' sup Genes. j. c. Et i h' errore ꝓueniũt cũ tartaris ⁊ saracenis. Dictio aũt hebraica h̄ posita cõuoca ẽ ad designandũ occisionẽ obstetricationẽ ⁊ ꝓparatõez. Scõm aũt trãslatõez hiero. iuxta hebraicũ ponit de vtute dei dãti ceruis vtutẽ pariẽdi: ⁊ ẽt nutriendi fet': ita q̄ supplet ibi vicez obstetricis. Scõz aũt lram cõez põt exponi de ira neptalim fz q̄ scribit Gen. xlix. Neptalim ceruus emissus dãs eloq̄a pulchritudis. qõ exponit a doctoribus hebreis ⁊ latinis: eo q̄ in sorte neptalim erat ira ꝓmittua añ alias sortes ꝓferens fruct' suos: sic̄ ceru' velociter currit alijs aialib': ⁊ pp h' ō ill' fiebãt sacrificia i solẽnitate paschali ꝺ granis nouis: ⁊ tũc leuite cãtabãt diuinas laudes: q̄ sr eloq̄a pulchritudis. Scõz h' igit̄ p ceruos h̄ itelligũt fruct' ꝺ ira neptali velociꝰ ad maturescẽdũ p alijs: sic̄ ceru' velocior ẽ i cursu alijs aialib': q̄ q̄dẽ velocitas fiebat diuia vtute oia ꝓducẽte: ⁊ fm hoc dicitur Uox dñi ꝓparãtis ceruos. Et qz ꝺ ill' fructib' fiebat oblatio i solẽnitate paschali: ut dcm̃ ẽ: iõ sb̄dit: v Et reuelabit

regi p̄cipiebat: Deutero. xvij. c. vt scriberet sibi librū legis diuine: ⁊ assiduc in eo legeret. ⁊ h⁹ est qđ dicitur: Legē pone ⁊c.

Replica.

TN psal. Dñs illuminatō. pauca ponit Burgen. sz q̄ ponit magis tendūt ad lr̄e discontinuatōez q̄ ex positionem p̄sertim circa illū passum: Qm̄ pat meus ⁊ mr̄ mea ⁊c. Quez sic exponit q̄ pentes dauid ꝓtemnēdo eū ⁊ abiectēdo: noluerūt eū samueli p̄tar̄ ad vnctiōem: q̄si ꝓtēptiue eū dereliquendo. Illud aūt nō vr̄ verū q̄ pentes dauid illud fecerāt ex ꝓtēptu: sed q⁹ nō p̄sumebant de iunioze: nec de illa p̄ma vnctōe fcā per samuelem fcūs ē psal. iste: q⁹ fcūs ē p⁹ mortem saul: vt dicit beatus hiero. Illa āt vnctio lōge añ mortem saul fcā est: vt patz. j. Reg. xvj. etiā h⁹ videtur: q⁹ tpe p̄me vnctōnis dauid nihil hūit aduersi qđ timerz: put ꝟ allegat. ð. Si surgat aduersū me p̄liū castra ⁊c. imo statim post p̄mā vnctionē fact⁹ ē amicissimus ipsi saul eius psaltes armiger ⁊ gener: q̄ oia patēt. j. Reg. p totū. q̄uis post factus sit saul eius psecutor: de quo hūc psal. nō fecit ꝓput btūs hiero. sentit: ⁊ supza allegatū ē.

Bauid psal. XXVII.

AD te dñe clamabo dē⁹ meus ne sileas a me: nēq̄ taceas a me: ⁊ assimilabor descēdētibus in lacū.] Exaudi dñe vocez oronis mee dum oro ad te: dū ex tollo manus meas ad tēplū scm̄ tuū.] Nē sil tradas me cū pctoꝛib⁹:] et cū opātib⁹ iniq̄tatē ne pdas me.] Qui loquūt pacē cū ꝓxio suo: mala āt in cordib⁹ eoꝝ. Dā illis sm opa eoꝝ] et sm ne quitiā adiuētionū ipsoꝝ.] Scōm opa manuū eoꝝ tribue illis: redde retributiōem eoꝝ ipsis. Qm̄ nō intellexerūt opa dñi:] et in opa manuū eⁱ⁹ destrues illos] ⁊ nō edificabis eos. Bēdict⁹ dñs: q̄m exaudiuit voc̄ deprecatōis mee. Dñs ad iutor me⁹ ⁊ ꝓtector meus: et in ipo sperauit cor meū et adiut⁹ sū. Et reflorzuit caro mea: et ex voluntate mea cōfitebor ei. Dominꝰ fortitudo plebis sue:] et protector saluationum christi sui est.] Saluum fac populum tuū dñe] et benedic hēditati tue: et rege eos et extolle illos usq̄z in eternū.

Bauid psal. XXVII. ⁊c. Repetitio est eiusdem ad maiorem expressionem. n Quoniam non ⁊c. i. opera a domino p̄cepta: que sunt sancta ⁊ bona: talia non intellexerūt practice: q̄uis achitophel qui erat valde sapiens intellexerit speculatiue. o Et in opera ⁊c.]q⁹ absalon sine filio mortuus ⁊ interfectus ē: vt hr̄. ij. Reg. xvij. ⁊ achitophel suspendio interīt. ij. Reg. xvj. Et vtrūq̄z ꝓtigit iudicio diuino. p Bñdictus dñs. Hic ꝓñt describit petitōis dauid exauditio: quā in spū puidit in generali: non tñ q̄tum ad oēs ꝓditōes pticulares. dicit igit: p Bñdictus dñs. tāq̄ gratus ō diuino bñficio. q Qm̄ exaudiuit ⁊c. i. exaudiendaz reuelauit. r Dñs adiutor meus. in factis arduis. s Et protector meus. in periculis. t Et in ipso sperauit cor meum. ⁊ non lingua tantum. v Et adiutus sum. eo q̄ sperauī vere corde ⁊ ore. x Et reflorzuit caro mea. quia ex letitia cordis interioris fit quedam refluentia in carne exteriori: sm q̄ dicitur Prouer. xvij. Animus gaudens etatez floridam facit: spiritus autez tristis exiccat ossa. y Et ex voluntate mea. i. motu proprie deuotōnis. z Cōfitebor ei. confessione laudis: Et quid confiteatur subdit dicens: a Dominus fortitudo plebis sue. quasi d. Ego ⁊ plebs mea cum simus pauci non possemus resistere: nisi virtute diuina. b Et protector ⁊c. idest mei qui sum christus eius: quia per eum in regem vnctus. Et quia ad bonum principem pertinet desiderare bonū ppli sui: iō sbdit dauid. d. c Saluū fac ⁊c. in periculis. d Et benedic hēditati tue. multiplicando ppl̄m tuū in bonis tpalibus ⁊ spūalibus. e Et rege eos. ne deuient a via iusticie. f Et extolle illos. pducendo eos ad celsitudinē celestis glie. g Usq̄z i eternum. i. sine fine. Mozaliter āt pōt exponi psal. iste de q̄libet fideli posito in afflictōe corporali vl mētali: et iō deuote se petit liberari diuinitus: ⁊ sētiēs se a dño exauditum studet ei deuote regratiari. Cetera patent.

saulis positus diu innocentiã seruauerat: vt pz ex decursu ꝑmi Reg. decimo candẽ innocẽtiã se tenẽ ꝓfidebat: ió dicebat: n Dñe i volũtate tẽ.] fuit. n. decorus corpore: vt hĩ. j. Reg. xvj. ꝛ magẽ mẽte vtuꝫ decore. Uerũtñ qz in hoc nimis ꝓfidebat: deus ad horã eũz dimisit: et sic grauit peccan fragilitatẽ suã cognouit. et hoc est qđ addit: o Auertisti faciẽ tuaz a me. ad horam me relinquendo fragilitati mee.

nũ. Dñe i volũtate tua: ꝑstitisti ỏcori meo vtutẽ. Auertisti faciẽ tuã a me: et fcs sũ ꝑturbat. Ad te dñe clamabo:] et ad deũ meũ deꝓcabor. Quẽ vtilitas in sãguine meo:] dũz descẽdo i corruptiõem. Nũnqd ꝓfitebit tibi puluis: aut annunciabit vitatẽ tuaz. Audiuit dñs et misert ẽ mei: dñs fcs ẽ adiutor me.] Cõuertisti plãctũ meũ i gaudiũ mihi: cõscidisti saccũ meũ et circũdedisti me leticia. Ut cãtet tibi gloria mea et non compungar: dñe deus me i eternũ ꝓfitebor tibi.]

p Et fcis sum ꝑturbat. qz ꝑ sathanã in flagitia grauia delectus. q Ad te tẽ.] cor de ꝛ ore. r Et ad deũ meũ deꝓcabor. pro dictorum peccatorũ remissiõe allegando quod sequitur: s Que vtilitas tẽ.] i. in pctõ meo ex q̃ merui ꝙ sanguis meus effunderet. t Dũ descendo tẽ.] i. si ꝓpi eũ incurrã mortẽ corporis ꝛ iehẽne. q. d. nulla: vñ sequitur v Nũqd ꝓfitebit tibi puluis. s. corporis mei incinerati. q. d. nõ: ꝛ ió meli ẽ vt mihi remittas culpã ꝛ penam eternã eã cõmutando in penã tpalez. x Audiuit dominus. Hic ꝓnter ꝓfitet diuinã clemẽtiã. o. x Audiuit dñs. deꝓcatoẽm meã exaudiẽdo. y Et misertus ẽ mei. meũ flagitiũ remittẽdo. z Dñs factus tẽ.] insultus sathane a me repellendo. a Cõuertisti planctũ meũ. de peccati ꝓmissiõe. b In gaudiũ mihi. de eius remissione. c Cõcidisti saccum meũ. vestẽ lugubrem deponendo. d Et circũdedisti me leticia. interius ꝓsolando. Hoc ãt factũ fuit qñ post pctm̃ berſabee ꝛ vrie cõmissũ ieiunauit dauid ꝛ fleuit iacẽs sup terraz infirmato paruulo de berſabee nato: vt hĩ. ij. Reg. xij. Postea mortuo puero surrexit ỏ luctu: ꝛ mutata veste lugubri lotus ꝛ vnctus ẽ i signũ exultatõnis. Cognouit eni pctm̃ suũ dimissũ q̃tum ad culpã: ꝛ pene ptem ꝓpi luctũ suũ ꝛ pueri mortẽ. e Ut cantet tibi gl̃ia mea laude publica ꝛ clara. f Et nõ cõpũgar. remorsu cõsciẽtie mee ex pctõ cõmissiõe: qđ cogui eẽ dimissũ q̃tuz ad reatũ culpe. g Dñe de meus tẽ.] qz i patria erit ꝓfessio laudis diuine pfecta: ꝓs. lxxxiij. Beati q̃ habitant in domo tua dñe in secula seculoz landabũt te. Moraliꝫ posset exponi ꝑs iste de q̃libet fideli: q̃ reuelatione diuina seu ꝓbabili ꝓiectura cogĩsz aliqđ graue pctm̃ a ỏo sibi dimissũ: ꝓpi qđ gr̃as agit collaudãdo dei bonitatẽ: ꝛ recognoscẽdo suã fragilitatẽ.

Cꝫ In psal. xxix. Exaltabo te. vbi dr̃ in postilla: Dicũt alii hebrei.

Additio.

HOc dictũ hebreoz nullã vã hñe verisimilitudinẽ sicut dcm̃ ẽ supra i additiõe sup psal. xxiij. nec etiã oẽs expositores hebrei hoc dicũt: nã rabi abenhagra: q̃ magis sequit sensũ lr̃alẽ hunc ps. exponit de dedicatõe domus dauid: de q̃ lz nõ legat fcã aliqua solẽnitas: cũ illa nõ erat ꝓstructa ad sacra seu sacrificia ministranda: verisimile tñ est vt aliqua iocũditas i sua dedicatione fieret: cum illa fuit ꝓma domus ad honorem regie dignitatis in pplo israelitico ꝓstructa. Addit etiã abenhagra ꝙ dauid p aliqđ tps ante ꝓdictam dedicatõez egrotauit ꝛ conualuit: ꝛ sic de vtroq; gr̃. s agẽs hũc psal. cõposuit: fm quã positõem satis ẽ lr̃a applicabilis: que q̃dẽ expositio magis videt admittenda: q̃ expositio Rabi salo. Tum qz illa presupponit miraculũ de q̃ debuisset fieri mẽtio. Ista ãt nõ ꝓsuppõit aliqđ ꝓter cursuz nãlem: Tum quia de remissione adulterij ꝛ homicidij sũt alij psalmi ꝓpij: vnde non est necessarium: ut circa hũc psalmus iste versẽt tẽ.

Replica.

IN expositiõe psalmi. Exultabo te. Burgẽn. ꝓfert rabi abenhagra rabi salomon Et fm illum exponit istũ psal. de dedicatõne domus dauid addens ꝙ dauid añ illã dedicatõnem egrotauit: ꝛ conualuit: ꝛ sic de vtroq; gr̃as agẽs hunc psalmum cõposuit. Sed hec expositio ea facilitate contẽnitur qua probatur. Nulli. n. auctoritati scripture innitit: quod est argumẽtũ apud Burgẽn valde cõmune. Nec est verisimile dauid domum suam dedicasse: cum ante ꝛ post locus fuerit ꝓphanus in quo actus cultus diuini publice fieri non consueuerunt: nec de egrotatione ꝛ conualescentia dauid scripturã allegat. Fundatur igitur illa expositio super sola voluntate ꝛ imaginatõe. etiã non est verisimile ꝙ dauid fecit psalmum singularem hunc de his que contigerunt solum fm cursum naturalem: qualia sunt illa de quibus dicit Abenhagra prout vult Burgẽn. Et cum postillator exponit hũc psalmum de gratiarum actione dauid ꝓ remissione peccati adulterij ꝛ homicidij valde eleganter Burgẽn. instat dicẽs ꝙ ỏ illa materia sunt alij psalmi facti. Ubi respondeo ꝙ ñ est inconueniens de vna materia plures esse psalmos a dauid factos: vt pz discurrenti p libz psalmoz. Psal. XXX.

IN te domini speraui tẽ. Huic psalmo premittit talis titulus in hebreo: Ad victoriam psalmus dauid. Et in translatione Hieronymi iuxta hebraicum: Victori psalmus dauid. Et patet expositio ex dictis supra psalmo. x. ꝛ iiij. In aliquibus autem libris additur. Pro extasi. sed non est in hebreo: nec in translatiõe Hieronymi iuxta hebraicuz: et ideo videtur ab aliquo doctore appositum: forsan pro eo quod infra dicitur: Ego autem dixi in excessu mentis mee tẽ. Excessus enim mentis et extasis idem signant. Ex titulo autem apparet auctor psalmi scilicet dauid: sed materia non apparet: propter qđ varie exponitur. Dicunt enim aliqui ꝙ dauid fecit hunc psalmum loquens in persona populi de captiuitate babylonica liberati preuidens in spiritu hanc liberationem. Aliqui autem dicunt ꝙ fecit hunc psalmum loquens in persona populi israel liberati de seruitute philistinorum per ipsum dauid. Sed littera huius psalmi non videtur bene concordare: propter quod Rabi salomon dicit ꝙ fecit hunc psalmum existens in persecutione saulis: pro qua multos psalmos fecit: quia longo tempore: duravit: ꝛ fecit hunc psalmum gratias agendo: eo ꝙ multa pericula preterita iam euaserat: et orando pro euasione presentium et futurorum: que formidabat. Igitur secõm hanc sententiaz que videtur mihi littere magis consona psalmus iste diuiditur in duas partes: quia primo dauid ostendit persecutõnis sue acerbitatem: secundo diuine retributionis equitatem: ibi Erubescant impij. Prima in duas: quia primo ostenditur confidentie dauid stabilitas. ꝛ secundo persecutionis atrocitas: ibi Miserẽ mei. Circa pmũ dic sic dauda In te domine speraui. sicut in protectore forti.

condensa.i. atriū sacerdotū ⁊ tēplū: qz tunc aperiebant ad solēnius celebrandū diuina: ⁊ dī: ℣ Lōdēsa. eo q vulgus nō hēbat illuc accessū liberū. ℣ Et i tēplo eius cē. Quia tūc diuine laudes fortius cātabant p leuitas ⁊ sacerdotes. Tñ h accipit tēplū ꝓ tabernaculo: qō ꝓparauit arce dñi: ⁊ frequēt accipit vnū ꝓ alio i veteri testa.

z Dñs diluuiū cē. Hic ꝓfter pōit ꝗntū exēplū ō diluuio: qō tpe noe fuit iductum diuina vtute sup terrā ad puniendū hoiuz malicia: vt hī Gen. vij. ⁊ q̄tū ad hoc dicit

z Dñs diluuiuz. i. traz dissipatā p diluuium. a Jnhitare facit. p multiplicatiōez hoium ⁊ aialium: q in arca reseruauit.

b Et sedebit dñs tanq̄ iudex omniū.

c Rex in eternū. fm illud Esa. ix. Multiplicabit eī ꝑperium: ⁊ regni eius ñ erit finis. Ultimo dauid impetrat pplo suo. d. d Dñs vtutē .s. patiētie in aduersis. e Dabit pplo suo. i. det. Hebrei enī nō hñt modū optatiui: sz ꝓ eo vtunt futuro idicati modi. f Dñs bñdicet. i. bñdicat. g Populo suo. euz in bonis tpalibus ⁊ spualibus mltiplicādo. h Jn pace. Quia sic dicit ꝑscianus: Si querat qd ē summū bonū i vita: bñ rñdet pax. Mystice possz exponi ꝓs iste ō mali ecclesia in q̄ qtidie offert agnus imaculatus iesus christ⁹ ad honorē dei patris seu totius trinitat⁹: cui seruiēdū ē: ⁊ ꝓmpte obediendū ꝓpt mirabilia: q̄ facit in celo ⁊ in tris. Pz⁹ mirabili cozrespōdet sacrm baptismi: fm illud Lor. x. Oēs i moyse baptizati sūt in nube ⁊ i mari: Scdo vo exēplo cozrespōdet publicatō euāgelij: ꝓ quā ꝓfracti sūt cedri lybani .i. ꝓncipes secli submittētes hūilit colla sua iugo fidei. Tertio exemplo cozresponder repssio ignis iussu dei cōburēdi vtutem amittenti in mltis martyribus: sic pz ex eoz legendis: et terremot⁹ oppimens tyrānos ⁊ eoz ministros: ⁊ cozruere faciēs tēplo idoloz: sic pz in legēdis plurīū martyz. Quartū vo exēplū repsentat ꝓmittue ecclesie statū: qz tūc sic ira ꝓmittua ꝓtulit mltos fideles gaudent ⁊ ꝓmpte currētes ad martyriū: qō fuit mā exultatōis ciuiuz celestiū in tēplo glie deū iugiter laudantiū. Quintū exemplū ꝑsignauit statū mūdi añ incarnatōem christi: i q̄. deo ꝓmittēte suo iusto iudicio iundauit diluuiū vicioz: sz ꝓ christum et aplos tanq̄ ꝓ alterū noe ⁊ filios eius hitata ē terra ex mltiplicatōe fideliū. Jn psalmo. xxviij. Afferte dño. vbi dī in postilla: Vox dñi obstetricās ceruas. Additio.

WPud hebreos duplex ē vita futura. Prima est in tpe messie p cos adhuc expectati: in q̄ vitā aialē gerendo: cibis ⁊ potibus indigebūt: sic ⁊ mō: nisi q abūdāt⁹ ⁊ supra modū: ⁊ delectabili⁹ credūt se talia hitaturos. Scda ē in alio seculo in q̄ fm ꝓncipaliozes ⁊ magis autēticos nō credūt hēre vitā cozpozalē: sz spualem tm vñ nō ꝓueniūt in h⁹ erroze cū saracenis cē.

GAltabo te dñe cē. Psal. XXIX.

Huic psal. ꝓmittit talis ti. in hebreo: ⁊ in trāslatō ue hiero. iuxta hebraicū: Psalmus cantici ꝓ dedicatōe dom⁹ dauid. Circa quod sciendū q ista dedicatio nō fuit dom⁹ dauid in q̄ hitauit: lz aliq̄ h⁹ dicāt ⁊ male: qa nō legit illius dom⁹ aliq̄ dedicatio: sz tēpli edificati ꝓ salomonem: qō h dī domus dauid: qz voluit tēplū edificare: vt

condensa: et i tēplo eī⁹ oēs dicent gliaz. Dñe dominꝰ diluuiū ihabitare facit. et sedebit dñs rex in eternuz. Dñe dominꝰ vtutē pplo suo dabit: dñs benedicet pōpulo suo in pace. Psal. cantici in dedicatōe domus dauid.

GAltabo te .XXIX. domie qm̄ suscepisti me: nec delectasti inimicos meos sup me. Dñe deus meus clamaui ad te: et sanasti me. Dñe eduxisti ab inferno aiam meā: saluasti me a descendētib⁹ in lacū. Psallite dño sancti eī⁹: et confitemini memorie sācti tatis eius. Qm̄ ira in indignatōe eī⁹: et vita in volū tate eī⁹. Ad vesperū demorabit flet⁹: ⁊ ad matutinuz letitia. Ego āt dixi i abundātia mea: nō mouebor in eī⁹ hī. ij. Reg. vij. lz de mādato dñi edificiū fuit retardatū vsq̄ ad tps salomonis filij sui. Dauid tñ tradidit ei descriptōem tēpli ⁊ edificioz in circuitu ⁊ vtensiliū: ⁊ pre parauit ipensas saltem ꝓ magna pte: vt hī. j. paralipo. xxviij. ppt qō hic dī domus dauid. Dicūt aūt hebrei ⁊ satis verisimiliter: put plenī⁹ declaratuz fuit. iij. Reg. viij. ⁊. ij. Paral. vj. q in dedicatōe tēpli: cū sacerdotes portantes arcam vellēt eam trāsferre ō tabernaculo dauid in q̄ fuerat ⁊ introducē intra scā scoz: porte tēpli clauserant se: nec fuerūt reserate donec leuite cātates psal. cxxxj. venirent ad locū illū. Propt dauid puz tuū ne auertas faciē christi tui. i. salomonis in regē inuncti. Et tūc porte fuerūt reserate: Qō vidētes oēs pplī cognouerūt q petrus dauid de adulterio bersabee ⁊ homicidio vrie erat totalit a deo remissū: ⁊ vsq̄ ad tēpus illud plures de pplo tenebant cōtrariū: Jgit dauid hoc ꝓuidens in spū fecit hunc psal. in quo describit ꝓdicti peccati cōmissionem ex sua fragilitate: ⁊ eiusdē remissionē ex dei misericordia ⁊ benignitate. Et fm h⁹ iste psal. diuidit in duas ptes: qz ꝓmo dauid ꝓfitet diuinā benignitatē vel bonitatem: scdo ꝓpriam fragilitatem ibi: Ego āt dixi. Circa ꝓmū dauid ꝓmo dei bonitatez ꝓfitet: scdo alios ad idē hortat: ibi Psallite dño. Circa ꝓmū dicit sic: a Exaltabo te dñe. nomē tuū publice collaudādo. b Qm̄ suscepisti me. in tua gra: post tāta flagitia a me ꝑpetrata. s. in adulterio bersabee ⁊ homicidio vrie. c Nec delectasti cē. s. achitophel ⁊ absalon: q̄ inducebāt populū ad me psequendū: allegantes ꝺ me ꝓdictū flagitium: tū finaliē non fuerūt delectati: qz achitophel se suspendit: ⁊ absalon in bello interijt: ⁊ magna pars pplī sequentis ipsum. d Dñe deus meus cē. corde ⁊ ore. e Et sanasti me. a ꝓdicti pcti vulnere. f Domie eduxisti ab inferno aiam meā cē. qa ꝓpter dcā flagitia erā dignus gehenna: sz tu saluasti me tua misericordia g Psallite dño. Hic ꝓfē alios hortat ad laudandū deum de misericordia sibi fcā. d. g Psallite dño cē. i. vos sacerdotes diuio cultui deputati ⁊ scificati. h Et ꝓfitemini cē. Ꝓfessiōe laudis: ad q̄z ꝓfessionē cū dicerent: Memēto dñe dauid apte fuerunt porte tēpli: vt dcm ē ps. ꝓcedenti. ⁊ sic oibus apparuit pctm̄ dauid a deo dimissū. i Qm̄ ira cē. Jcito trānsiēs: vñ in hebreo: ⁊ in translatōe hiero. iuxta hebraicuz hī: Qm̄ ad momentū ira eī⁹ ⁊ vita in voluntate eius. qz non vult deus mortē peccatoris: sz ut ꝑuertat ⁊ viuat. Ezechiel xviij. Quia eī⁹ misericordia superexaltat iudiciū: Jacobi ij. k Ad vesperū cē. q. d. si in vespere ducat fletuz pctōres punicē cito trāsibit: ⁊ i mane dabit letitiā eos ꝺ lan⁹ l Ego āt dixi. Hic ꝓfē dauid ꝓfitet ꝓpriā fragilitatem. Et circa h⁹ ꝓmo declarat suā miseriā: ⁊ secundo dei clementiam: ibi Audiuit dñs. Circa ꝓmum dicit l Ego āt dixi cē. i. in ꝓncipio regni mei qñ abundaui bonis tēporalibus ⁊ spualib⁹. m Nō mouebor in eternū. a via veritatis iusticie. Ex h⁹. n. q in psecutōe

assequi suū intentū in psecutōne iustoꝝ: sicut tyrāni intendentes p tormenta auertere martyres a fide: & nō valentes erubescebant et ꝓfundebant de eoꝝ tolerātia: sic̄ pz da Daciano & scō Uincētio: & de Paschasio & sācta Lucia & multis alijs: & saul psequens dauid euz capē ñ valēs reuertebat

ī domū suā ꝓfus⁹ j. re. xxiij. & xxiiij

s Et deducant ī infernū. p⁹ vitaz istaz si i sua malitia pseuerēt. Hoc autez dicebat dauid nō zelo vindicte: sz zelo diuine iusticie: cui est applaudendū: ꝯz h⁹ psal. lvij. Letabit iust⁹ cū viderit vindictā &c. t Muta fiāt &c̄. i. saul q aliqñ vocabat dauid filiū: sicut hz. j. Regū. xxiij. vbi dr: Dixit saul

ēt deducant in ifernū: mūta fiant labia dolosa. Que loquunt adūsus iustū iniq tāte: in supbia & ī abusiōe.

Quā magna multitudo dulcedis tue dñe: quā abscondisti timētib⁹ te. Perfecisti eis q sperāt in te: in ꝓspectu filioꝝ hoiuz. Abscōndes eos ī abscondito faciei tue: ā ꝓturbatōe hoium. Protēges eos in tabernaculo tuo: ā ꝯdictione linguaꝝ.

Nūqd hec vox tua ē fili mi dauid: & leuauit saul vocez suā & fleuit q̄si ei cōpatiēs ad horā: tñ postea quesiuit eū ad mortē. Et labia hitatoꝝ ceile & ciphe oꝝ: q ptēdebāt amicitiā ad dauid i vbis: & tñ q̄rebant eū tradere i manu saul: vt pz. j. Reg. xxiij. & xxvj. v Que loquunt aduersus iustū. i. memetipm q ēt nihil eis nocui sz bene feci. x Iniq tatē. ō me dicētes q q̄rē malū sauli regi: sm q hz. j. Reg. xxiij. y In supbia & in abusiōe. qz alicq de dauid loquebant supbe iactantes se ut caperent regis inimicū: & alicq in abusione mendacii ōtrahētes ipi dauid: ut hērent grām saulis. z Quā magna multudo. Hic ꝓñ describit equitas diuine retributōis q̄tū ad sustinētes patienꝫ psecutōem ꝓpi deū. Et ꝑmo facit dauid qd dictū ē. secdo ex h⁹ inuitat fideles ad patienter sustinendum: ibi Diligite dñm. Circa ꝑmum dic: z Quā magna. i. valde magna. a Multitudo dulcedinis &c̄. Iin futura bitudie: qz oculus ñ vidit nec auris audiuit q̄ ꝑparasti diligentibus te: vt hz Esa. lxiij. b Perfecisti. i. psectā rem fecisti & ꝑparasti. c Eis q̄ sperant in te. spe debita: q̄ ē ex grā & ex meritis ꝓueniēs d In ꝓspectu filioꝝ hoiuz. q non timent nec erubescūt suā spem oñdere coꝝā hoib⁹ eos̄ psequētib⁹. e Abscondes eos ī absc̄dito faciei tue. i. coꝝā facie tua: q̄ hoibus huius mūdi est abscondita. f A ꝓturbatōe hominū. qz visi sūt oculis insipientiū mori: illi autē sūt in pace: vt hz sap. iij. Et qz nō solum ꝓtegit eos in futuro seculo: sz etiā aliqñ i pñti: iō subdit: g Protēges eos &c̄. Ispāliter eos ꝓtegens in pñti seculo. h A cōtradictione liguaꝝ. s. ab illis q̄ linguis suis tractabant de morte eoꝝ: & qz istud ꝓtigit ipsi dauid ab hitatoꝛib⁹ ceile: q̄ tractabant inter se ipsū tradere in manibus saulis vt hz. j. Reg. xxiij. ideo grās agēdo subdit. i Benedictus dñs qm mirificauit &c̄.] me liberādo mirabiliter. k In ciuitate munita. i. in ceila in q̄ credidit euz saul capere: eo q erat ciuitas fortis & clausa: sm q hz. j. Re. xxiij. Nūciatum ē āt saul q venisset dauid in ceilaz: et ait saul: Tradidit eū dñs in manus meas: ꝓclusus q̄ ē ingressus vrbē in qua porte & sere sunt. l Ego āt dixi &c̄.] In translatōe hiero. iuxta hebreū habet: Ego autē dixi in stupore meo. stupor. n. est quidam excessus mentis. Dauid aūt tunc fuit positus in magno stupore: qm audiuit q saul veniebat ad obsidenduz euz: & q viri ceile traderent eum in manu saul: & tunc dixit dauid domino:

Benedictus dominus qm mirificauit misericordiā suam mihi. in ciuitate munita. Ego autē dixi i excessu mētis mee:] piect⁹ sū a facie oculoꝝ tuoꝝ.] Jō exaudisti vocē oratonis mee:] dū clamarez ad te. Diligite dñm oēs sci ei⁹: qm vitātē requret dñs] & rētribuet abūdāter faciētib⁹ superbiā.] Uiriliter agite et cor vestrū: omnes qui sperati in dño:

m Proiectus sum &c̄.] q. d. videtur q ego sim positus extra custodiā tuam. n Ideo exaudisti &c̄.] me mirabiliter liberando. o Dum clamarem ad te. corde & ore positus in tanta anxietate.

p Diligite dñz. Hic ꝓñter inuitat fideles ad patienter tolerandū. d. p Diligite dñm omnes sācti ei⁹. ita q non recedat ab amore eius positi in tribulatōe. q Qm̄ veritatem &c̄.] bene remunerando vos p vestris angustijs: & laboribus. r Et retribuet abūdanter &c̄.] .i. vestris psecutoribus eos debite puniendo: ideo subditur: s Uiriliter agite. in bonis pseuerādo & p sperando. t Et cōfortetur cor vestrum. tribulationes sufferendo. v Oēs qui speratis in domino. spe debita: que est certa expectatō future beatitudinis ex gratia & meritis ꝓueniens. Expositio autem huius psalmi & sequentis & consimiles: sz sint historiales seu litterales respectu ipsius dauid: sūt tñ morales respectu nostri. s. inq̄tuz dauid dedit nobis exempla vtutis. In psalmo. xxx. In te oñe sperani. vbi dicit in postilla: Igitur sm hanc sententiā.

Additio.

Littera huius psalmi non potest rōnabiliter videri consona sententie Ra. sa. quam sequitur postillatoꝛ: nam iste versus: In manus tuas cōmendo spiritum meum. qui est ꝑpe principium psalmi necesse est ut exponatur de christo qui clamans in cruce eadez verba formaliter p se ꝓtulit: vt patet luce. xxiij. ca. & ideo sic̄ ps ille qui incipit heli heli lamasabathani. hoc est: deus deus meus vt quid dereliquisti me? que fuerunt verba in cruce clamantis: exponitur ad lrām de christo: sic & pari ratiōe iste ps vbi ponūtur hec vba a christo ēt i cruce plata. s. In manus tuas cōmendo &c̄. exponendus est principaliter de christo: sic tamen ut q̄ñq̄z christus de se loquitur sm naturam assumptam: q̄ñq̄z de mēbris suis: que sunt corp⁹ eius mysticum. s. ecclesia: vñ sm glo. in hoc loco: Qui enim dignatus est p nobis homo fieri: non dedignat nos transfigurare in se. vnde in hoc psalmo vtenda est regula Jsidori que ponit in ꝓlogo sup Gen̄. In hoc igitur psalmo christ⁹ ꝑmuz sm q homo orat: In te domine speraui. que verba vsq: ibi Educes me de laqueo quem absconderūt mihi. inclusiue faciliter possunt applicari christo in agone passionis existenti &c̄. secūdo cum dicit: In manus tuas domine cōmendo spiritum meum. sunt ꝓpria verba ab ipso christo ꝓpe suam sanctam expirationem ꝓlata: vt dictum ē in quibus verbis spiritus. i. animam a corpore in ꝓximo separandam deo cōmendat. Consequenter christus tertio in persona corporis sui mystici per huiusmodi passionē redempti gratias agens dicit: Redemisti me domine deꝰ veritatis. vbi christus qui est veritas: deus veritatis vocatur quia fecit quod ꝓmisit: & quia huiusmodi redemptionis christi non sunt participes illi: qui finem suum in vanitatibus seculi ponunt: sed tantū illi qui huiusmodi vanitatibus dimissis in domino sperant: et i ipsius misericordia

b Nō ꝓfundar in eternū. Iz ꝓfūdar ad tps: qz erat exul ⁊ fugitiuus: ⁊ tāq̄ leſor regie maieſtatis. c In iuſticia tua. ⁊c. Iqz ꝓfido de ea nō de mea. d Inclina ⁊c. Ioqt̄ ꝺ deo more hūano: cē aurē ſuā icliare ad illꝺ qꝺ vlt audire: vel exaudire. e Accelera ⁊c. Ine deficiā i pſecutōe. f Eſto mihi ⁊c.] in pñtibus periculis. g Et in domū refugij. ꝑ futuris. h Qm̄ fortitudo ⁊c.] hoies. n. ēt illi q̄ erāt de tribu iuda ⁊ dauid: nō audebāt eū recipere timore ſaulis regis: imo ēt cū eo erāt i pſecutiōe dauid: Iz q̄ dī. j. Re. xxiij. q̄ ſi in ira ſe abſconderit pſcrutabor eū i cunctis milib' iuda. i Et ꝓpt nomē ⁊c. Ip talē viā q̄ ſaul nō poterit me capere. k Et enutries me. ſ. in deſerto loc vbi nō poſſū ab hoīb' victualia habere. l Educes me ⁊c.] i. ꝺ occulto iſidꝰ ſiphe ozz: ⁊ ꝓſimilib' q̄s faciebant ꝺ dauid in fauorez ſaulis: vt hī. j. Re. xxiij. m In manꝰ tuas ⁊c.] qz nō hēo ꝓtectōez ſeu ꝺfenſionē ex pte hoīmnum. n Redemiſti me ⁊c.] qz dauid ꝺ ſeruitute egypti redēptꝰ fuerat in patrib' antiquis. ꝺ Odiſti obſeruātes vanitates. i. ſōnia auguria ⁊ ꝓſilia: ꝑ q̄z obſeruatōem aliq̄ ſperāt euadē pericula. p Supuacue. qz talis obſeruatō inutil ē: imo nociua: qz ē ſupſtitioſa. q Ego āt ⁊c.] nō in talib' ſomnijs vanis. i Exultabo ⁊c.] me liberāte ab anguſtia: ⁊ ſic pſecutio ē cā triſticie: ſic liberatio eſt cā leticie. k Qm̄ reſpexiſti ⁊c.] Excelſus. n. de' būilia reſpicit: Iz q̄ pſ. cxxxvj. l Saluaſti de neceſſitatibus. i. de periculis vrgentib' in q̄bus homo eſt neceſſitatus. m Aiam meā. i. vitā meā. ⁊ q̄ fuerūt illa pericula vrgētia ſubdit: n Nec ꝓcluſiſti ⁊c.] ſ. ſaulis ⁊ exercit' eius: q̄ cingebāt dauid ⁊ viros eius i modū coronē: ita q̄ dauid ꝺſperabat ſe poſſe euadē: vt hī j. Reg. xxiij. o Statuiſti i loco ⁊c.] qz tūc ex ordinatōe diuina nūc' venit ad ſaul. o. Feſtina ⁊ veni: qz ifuderunt ſe philiſtīm ſup trā: et ſic fuit cōpulſus recedē: ⁊ dauid q̄ fuit concluſus potuit quo voluit abire. p Miſerere mei Hic conſequenter deſcribitur perſecutōnis acerbitas cuz dī: p Miſerere mei domine ⁊c.] pōdere malorꝫ pñtium ⁊ timore futurorꝫ iminentiū. q Cōturbat' ē ⁊c.] iſta ira erat p zelū nō p viciū: tñ ex ea dī oculꝰ corpor turbari: ꝺa paſſio ire maxie appet i facie ⁊ in oculꝰ potiſſime. r Alia mea. qz ira p zelū oculū mētis turbat: Iz ira: q̄ ē p viciū illū excecat. s Et veni me'. qz paſſio ire imutat totū corp'. t Qm̄ defecit ⁊c.] i. ad defectōem fuit diſpoſita ex doloribꝰ ⁊ anguſtijs: vñ de ipo dī. iij. Reg. j. Et rex dauid ſenuerat: hēbatq̄ etatis plurimos dies: cuq̄ operiret veſtib' nō

ſperaui nō ꝓfūdar in eternū: i iuſticia tua libēa me.] Inclinā ad me aurez tuā:] accelera ut eruaſ me.] Eſtō mihi i dū ꝓtectorē ſ ēt i domū refugij: ut ſaluū me facias. Qm̄ fortitudo mea et refugiū meū es tu:] ēt ꝓpt nomē tuū deduces me] ēt enutries me. Educes me ꝺ laqueo hoc quē abſconderunt mihi:] qm̄ tu es ꝓtector me'. In manꝰ tuas cō mēdo ſpm̄ meū:] redemiſti me dñe deꝰ vitat'.] Odiſti ꝺbſuātes vanitates ſupua cue. Egō āt i dño ſperaui] exultabo ⁊ letabor i miſericordia tua.] Qm̄ reſpexiſti būilitatē meā:] ſaluaſt ꝺ neceſſitatibꝰ aiam meā. Nec ꝓcluſiſti me i manibꝰ inimici:] ſtatuiſti i loco ſpacioſo pedes meos.] Miſerē mei dñe qm̄ tribulor:] ꝓturbat' ē in ira oculꝰ me':] aia mea

ēt venter me'. Qm̄ deſecit i dolore vita mea:] et anni mei i gemitib'. Infirmata eſt i pauptate vtus mea:] et oſſa mea ꝓturbata ſūt. Sū per oēs inimicos meos factus ſū opprobriū vicinis meis] valde: ēt timor notis meis. Qui uidebant me foraſ fugerūt a me: ꝺblīuioni datus ſū tanq̄z mortuus a corde.] Facꝰ ſū tāq̄z vas pditū: qm̄ audiui vituperatōem multorꝫ cōmorātiū in circuitu.] In eo dū cōuenirent ſimul adūſum me:] ac cipere aiam meā conſiliati ſunt.] Egō autem in te ſperaui domine:] dixi deꝰ me' es tu: i mānibus tuis ſortes mee] Eripe me ꝺ manu inimicorꝫ meorꝫ:] ēt a pſequentib' me. Illūſtra faciē tuam ſup ſeruū tuū:] ſaluū me fac i miā tua:] dñe ñ ꝓfūdar qm̄ inuocaui te. Erubeſcāt impij

caleſiebat: ⁊ tñ tūc nō hēbat niſi. lxx. annos: qz. xxx. annoz erat cū regnare cepiſſet: ⁊. xl. annis tm̄ regnauit: vt habetur. ij. Regū. v. Oz enim ita cito venit ad ſenium ⁊ mortem: vna cauſa fuit. ſ. ꝓpter dolores ⁊ anguſtias quas in perſecutione ſaulis ſuſtinuit. v Infirmata ē ⁊c.] in illa. n. pſecutōne multas pauptates ſuſtinuit tanq̄ fugitiuus: vñ ⁊ abimelech panes eſurienſ petijt: vt hī. j. Reg. xxj. ⁊ ab nabal ſ̄ſidiuz victꝰ vt hī. j. Reg. xxv. ex ꝺfectu āt victꝰ debilitat corpor vtus. x Sup oēs ⁊c.] qz eis ꝑ opprobrio dicebat q̄ erant amici prodītoris regis licet falſo. y Et timor notiſ meis. qz timore ſaulis non audebant eū recipere: et timebāt occaſione eī damnificari a rege. z Qui videbant me foraſ. hoc eſt in deſerto vbi eram fugitiuus a fugerunt a me. timentes ne imponeret eis q̄ eſſēt ꝺ mea gente. b Obliuioni datꝰ ⁊c.] ſcilicet amicorꝫ meorꝫ. c Tāq̄ mortuꝰ. de quo dī vulgariter: Mortuꝰ nō habz amicū. d Factꝰ ſū ⁊c.] de q̄ nullꝰ ſperat recuperatōz. e Qm̄ audiui vituperatōem multorum ⁊c.] vnde ⁊ nabal cuius manſio erat in carmelo in quo dauid ⁊ viri eius ſepe latitabant vituperauit dauid: et viros eius dicens: Quis eſt dauid: ⁊ quis eſt filius Iſai. q. d. nullius momenti: ⁊ ſubdit: hodie increuerūt ſerui qui fugiūt dominos ſuos ⁊c. f In eo duz conuenirent ⁊c.] ſ. ſaul ⁊ exercit' eī. g Accipere animam ⁊c.] quia de morte mea tractabant. h Ego autem in te ⁊c.] tanq̄ in meo protectore. i Dixi deus meus es tu. per veraz fidem et cultum. k In manibus tuis ⁊c.] ideſt ſortes tam vite q̄ mortis mee ſunt in tua diſpoſitione. In hebreo hī: In manib' tuis tpa mea. i. ad viuēdū q̄tum tibi placuerit ⁊ nō plus. l Eripe me ⁊c.] ſ. ſaul ⁊ ſuorū cōplicū. m Et a pſequentibus me. quacūq̄z alia occaſione. n Illuſtra faciē ⁊c.] i. ſup me tetipſū me tua gra illuſtrādo. o Saluū me fac ⁊c.] nō i mea iuſticia. p Dñe nō ꝓfundar. ab aduerſarijs captus ſeu acerbitate perſecutionis in patientiam fractꝰ. q Qm̄ inuocaui ⁊c.] quia potens es me exaudire. r Erubeſcāt. Deſcripta acerbitate pſecutōis: hic ꝓnter deſcribitur equitas diuine retributionis: et ꝑ q̄tū ad pſequentes: ſcdo q̄tum ad pſecutōem ſuſtinentes: ibi Quā magna. Circa pmū dicit: r Erubeſcāt impij. nō potēte

Beati quoꝝ remisse sūt ꝛc. Psal. XXXI.

Huic psal. p̄mittit talis ti. in hebreo: Dauid eruditio. ꝛ p̄ponit lr̄a lamech ad designandū q̄ dauid est dati casus. In translatōe hiero. iuxta hebreum ponit sic: Eruditio dauid. tñ nō mutat sensus: p hoc eni qđ ponit hic:

Eruditio. dat intelligi q̄ aliquid p̄fundū fuit ipsi dauid reuelatuz: sz qđ sit illud nō apparet in speciali ex lr̄a tituli: p̄pter qđ varie circa hoc dī ab hebreis doctoribus ꝛ latinis: et omissis alijs accipio vnū modū dicendi: q̄ vī mihi magis probabilis: et magis consonus lr̄e: ꝛ ipz psequit Ra. sa. hebr⁹ videlicz q̄ dauid fecerit hūc psalmū quādo sibi fuit reuelatū a deo dimissum sibi peccatuz adulterij cum bersabee: ꝛ homicidij vxie: quod nō pōt sciri ab aliq̄ nisi p spālem dei reuelatōem. alioquin posset scire aliquis certitudinaliť se hēre gr̄am sine qua nō remittit culpa: qđ est ꝫ illud Eccl. ix. Nemo scit vtrū amoze an odio dignus sit. Sciendū igit q̄ circa dimissionē dicti peccati fuerūt ples reuelatōnes diuine. Prima fuit fcā ipsi nathan p̄phē cui fuit reuelata dimissio dicti peccati: quantum ad ptem pene ipo dauid peccatū suū hūilit recognoscēte: vt hī. ij. Re. xij. Et dixit dauid ad nathan: Peccaui domino. Dixitq̄ nathan ad dauid: Dñs quoq̄ transtulit peccatuz tuū nō morieris ꝛc. Mozs. n. cozpozal⁹ quā dauid meruerat: p̄pter hūilem p̄fessionē suā trāslata fuit ad puerū de bersabee natū: tñ cū hoc p̄dixit sibi nathan q̄ eēt afligend⁹ tpaliť: ꝛ q̄ dñs suscitaret ꝫ eū malū de domo sua: vt ibidē hī: ꝛ reuelatōes nō fuerūt facte ipsi dauid ūmediate: quia tunc non erat dignus: postea tñ p penitētiā ꝛ oꝛones deuotas meruit: vt sibi reuelaret dimissio peccati p̄dicti q̄tuz ad culpā: ꝛ de hoc fecit hūc psal. In q̄ p̄mo gr̄as agit de pcti dimissione: scđo ozat vt p̄seruetur a recidiuatōe: ibi P2o hac ozabit. Prima i duas q̄ p̄mo describit remissionis culpe fructū: scđo remittēdi modū: ibi Qm̄ tacui. Circa p̄mū dicit: a Beati q̄z ꝛc. Quantū ad culpā. Isti enim sūt beati in spe: ꝛsi nō adhuc in re. Remissio. n. culpe nō fit nisi p gr̄am: q̄ est quedā arra glozie. b Et quoꝝ ꝛc. s. ipsi deo: nō q̄ possit ei aliquid celeri aut tegi: sed q̄ nō respicit ad vlteriꝰ punienda saltē pena eterna: ꝛ p̄pī hoc subdit: c Beatus vir cui nō ꝛc. ad eternaliť puniendum. d Nec est in spū ꝛc. Quꝝ vere penitet mente sicut exteriꝰ ozat. e Qm̄ tacui. Hic p̄nī oñdit remissiōis modus: ꝛ q̄ opposita iuxta se posita magis eluescūt: ideo describit p̄mo remissionis ipedimētū: scđo eiusdē factiuum: ibi Delictū meū. Circa p̄mū sciendū q̄ ipedimentū remissionis culpe est eius celatio sub sāctitatis specie p̄pī qđ dī. p̄. xxviij. Qui abscondit scelera sua nō dirigeť. dauid āt pctm̄ cū bersabee celauit: ꝛ p̄p e⁹ maiozē celatōem vzīā occidi fecit: ꝛ sic de peccato in peccatum miserabiliť ruit: deo iuste pmittēte ꝛ diabolo opante. ꝛ h̄ē qđ dic̄ dauid: e Qm̄ tacui. scel⁹ meū absc̄ōdēdo

Eruditio dauid. xxxi.

Eāti quoꝝ remisse sūt iniqtates: ⁊ cta sūt pcta. ⁊ Beat⁹ vir cui ñ iputauit dñs pctm̄: ⁊ nec est ī spū ei⁹ dol⁹. ⁊ Qm̄ tacui inueterauerūt ossa mea: dū clamarē tota die. Qm̄ die ac nocte ḡuata est sup me man⁹ tua: ⁊ p̄uersus sū ī erūna mea dū p̄figit spina. ⁊ Delictū meū cognitū tibi feci: ⁊ iusticiā meā ñ abscōdi.

f Inueterauerūt ossa mea. i. vires aie ex pctō p̄tractiōe que p ossa designant: in quib⁹ p̄sistit robur cozpozis: sic in viribus aie robur mentis maxime in viribus intellectiuis. g Dū clamarez tota die. iste clamoꝛ ñ erat p̄fessionis peccatoꝝ: sed anxietaſ timoꝛi: ne sup eū appareret diuinū iudiciū in aliqua manifesta punitōe. Ex vere cūdia eni non aperiebat peccata sua faciēdo p eis debita sacrificia in lege p̄cepta: q̄ p varijſ peccatī varie imponunt: ꝛ sic merito formidabat ne sup eum veniret vindicta diuina aperta. et est hoc quod dicit: h Qm̄ die ac nocte ꝛc. i. continue timui aggrauatōnem manuſ tue super me. i Conuersus sum in erumna ꝛc. s. contritōis. Ad vbum. n. nathan p̄phete fuit

Dixi p̄fitebor aduſū me ī iusticiā meā dño: ⁊ tu rmi sisti ipietatē pcti mei. P2o hac oꝛabit ad te oīs sanct⁹ in tp̄e oppoꝛtuo. Uerūntñ in diluuio aq̄ꝝ mltaꝝ: ad eū nō appꝛoximabūt. Tu es rfugiū meū a tbulatiōe q̄ circūdedit me: ⁊ exultatō mea erue me a circūūātib⁹ me. ⁊ Intellectū tibi dabo ꝛ istruā te ī via hac q̄ gdieꝛ firmabo sꝑ te oculos meos.

contritus ꝛ confessus peccata verecūdia depositra: vt hī. ij. Reg. xij. k Delictū. Hic p̄nter ponitur ꝛo quod ē remissionis culpe factiuum. quod est humilis ꝛ vera confessio quā fecit dauid ad vbum nathan p̄phete: vt dictū est: ꝛ h⁹ est quod dicit: k Delictum meū ꝛc. ⁊p veram p̄fessionē et satisfactionem ꝛ sacrificiozum oblationem. l Et iniusticiam meam non abscondi. post nathan reprehensionem. m Dixi. idest firmiter p̄posui et opere implebui. n Confitebor aduersum me iniusticiam meam domino. modo p̄dicto. o Et tu remisisti. per gratiam tuam. p Impietatem peccati mei. quantum ad culpā q P2o hac oꝛabit. Hic consequenter dauid oꝛat vt p̄seruetur a recidiuo: et primo facit quod dictum est: secūdo ponit monitionem erga alios: ibi Nolite fieri. Circa primum dicit sic: q P2o hac. scilicz re que pastea subditur: vnde ꝛ in translatione hieronymi habetur: P2o hac oꝛat ꝛc. r Orabit ad te omnis sanctus. idest a culpa ꝑpetrata per te emendatus. s In tēpoꝛe oppoꝛtuo. qđ est tempus remissionis culpe: tunc enim sunt p̄ceſ exaudibiles: quia in gratia facte: ꝛ p̄ quo tunc sit oꝛandum ⁊bditur cum dicitur: t Uerūtamē in diluuio aquaꝝ multarū. i. tentationum vehementium. v Ad eum non appꝛoximabūt. ſ. peccata p peccati recidiuū: de hoc dꝛ oꝛare deū omnis emendat⁹ a pctō: ꝛ sic oꝛabat dauid: iō ⁊subdit: x Tu es refugiū meū ꝛc. ⁊in adulteriū ꝛ homicidiū ꝑpetratōe. y Exultatio mea. relaxando culpā: quia sic cōmissio culpe est penitentib⁹ cā tristicie. ita est remissio cā leticie. z Erue me ꝛc. i. a demonibus querētibus me impellere ad recidiuū: ſm q̄ dī. j. Pe. v. Aduersari⁹ vester diabolus tanq̄ leo rugiens circuit q̄rens quē deuoꝛet. a Intellectū tibi dabo. ſm hebreoſ. hoc allegat dauid p cā q̄ debebat eum p̄seruare a culpa: ꝛ coniungitur sic littere p̄cedenti. Erue me a circūdantibus me. i. a demonib⁹ me tēntantibus: quia dixisti mihi: a Intellectum tibi dabo. ad cognoscendum agenda. b Et instruam te. ad vitandum vitanda. c Firmabo sup te oculos meos. sicut sup rem quam volo custodire cum diligentia. qui eni vult diligenter custodire rem aliquaz hz attētos oculos sup ipaz Et si queriť vbi dixit ista dñs dauid: potest rñderi q̄ hec dixit. ij. Reg. vij. vbi dī sic: Ego te tuli de pascuis ꝛc. ꝛ subditur: Et fui tecū in omnib⁹ vbicūqz ābulasti. ꝛ. j. Paral.

letantur: ideo sequit: Odisti obseruantes vanitates supuacue. Ego aũt in dño sperani exultabo ⁊ letabor in misericordia tua. vbi oñditur redẽptio huiusmodi misericordie diuine attribuenda potius q̃ merit̃: vnde ⁊ vlterius dicit: Qm̃ respexisti humilitatẽ meã. i. infirmitatẽ. s. q̃ nõ poterã ꝓprijs actibus seu meritis redimi: ⁊ ideo: Saluasti ỏ ne cessitatibus aĩam meã. hoc ẽ de necessitate mortis spũalis in qua multe misericordie includunt: ⁊ iõ pluraliter de necessitatibus dicit: Consequenr̃ christus 4° ꝑm naturã assũptam dicit: Neq; ꝛclusisti me in manu inimici. q̃ in sepulchro positus: ⁊ ab inimicis custoditus nõ fuit in manibus eoꝝ ꝛclusus: sed potius de illa clausura exiuit in spacioſuz locũ. s. in statu glorioſe libertatis: vnde: Statuisti in loco spacioso pedes meos. ⁊ possunt hec vba spãliter referri ad hoc q̃ christus post resurrectõem iuit in galileã in montez quẽ discipul̃ suis statuerat: vbi ⁊ pedes eĩ glorioſos tenuerũt: Matth̃ xxviij. c. ⁊ q̃ statim post resurrectionẽ glorioſam christi eius corp̃ mysticũ fuit in maximis tribulatõibus ⁊ pſecutõibus tam iudeoꝝ q̃ romanoꝝ. vt ꝑz in actib̃ apostoloꝝ: et in alijs gestis discipuloꝝ christi: Iccirco ꝓnter christus ſ̃ in pſona corporis sui mystici dicit oratio: Miserere mei dñe qm̃ tribulor ⁊c. que omnia faciliter applicantur ecclesie ꝑmitiue in his tribulatõibus constitute: vsq; ibi: Super omnes inimicos meos ⁊c. Circa quod sciẽdum q̃ ecclesia post christi resurrectionem non solum fuit afflicta seu tribulata ab inimicis. s. iudeis ⁊ paganis: q̃ de directo eã persequebanr̃: sed etiã a falsis christianis: ⁊ pseudo apostolis: de quib̃. q̃. Cor̃. xj. Periculis ex genere: periculis ex gentibus: periculis in falsis fratribus. Falsi. n. christiani male viuẽres: similit̃ ⁊ pseudo apostoli falsa dogmatizantes opprobrium ⁊ etiam timorem subuersionis in religione christiana q̃tum in se erat causabant: ꝓ quibus oibus christus in persona ecclesie dicebat: Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium vicinis meis valde ⁊ timor notis meis. vt per inimicos intelligantur iudei seu pagani: per vicinos pseudo apostoli: qui magis videbanr̃ appropinquare ad sequelam christi: licet false. per notos vero falsi christiani vulgares: ⁊ sic cum dicitur: Vicinis meis ⁊ notis meis. intelligendũ est sub sensu ablatiui casus non datiui: ex quorum peruersitate sequebatur tanta diffamatio in vita ⁊ doctrina ecclesie q̃ simplices infideles viam salutis inquirere ab ipsa doctrina ecclesie discebant: ideo seq̃tur: Qui videbant me foras fugiebant a me ⁊c. mors christi salutifera tradita erat fere obliuioni. Un̄ sequitur sex̃ in persona christi: Obliuioni factus sum tanq̃ mortuus a corde: ⁊ factus sum quasi vas perditum. quia per talẽ falsam doctrinam ⁊ infamiaz quodãmodo crux christi videbatur euacuari. j. Corinth̃. j. Cetera autem que sequuntur faciliter sunt applicabilia ad diuersas ⁊ varias tribulationes: persecutiones: opprobria: ⁊ cõminationes ecclesie primitiue post resurrectionem christi vsq; ibi: In manibus tuis sortes mee. vbi in hebraico habetur: In manibus tuis tempora mea. cuius sensus est: quia ecclesia in hoc seculo constituta tanq̃ nauis in medio maris quandoq; fluctib̃ seculi agitat: quandoq; vero ꝓcellis in auram cõuersis aliq̃li letat tranquillitate: vt hĩ infra psal. cvj. ⁊ in euangelio: ⁊ hec sũt tẽpora q̃ in manib̃ dei ꝓfitet eccl̃esia. o. In manibus tuis tẽpora mea. q. d. tam i tpe fluctuatõis q̃ in tpe serenitatis in te sperani: q; de me es tu: iuxta illud ad Ro. xiiij. Siue viuim̃ siue morimur dei sum̃. Cõsequenr̃ christus in pſona corporis sui mystici. s. ecclesie orat q̃ pdẽ tribulatões nõ cedant i ꝓfusionẽ ecclesie finalẽ. o. Nõ ꝓfũdar qm̃ inuocaui te. sz potius in ꝓfusionẽ veniãt aduersariozuz spãliter eoꝝ q̃ nomẽ christi blasphemãt: vñ dicit: Erubescãt ipij ⁊c. muta fiãt labia dolosa q̃ loquunr̃ aduersus iustũ. i. christũ. Iniquitatẽ in supbia ⁊ in abusiõe. In supbia. n. bũa ne sapientie se extollentes q̃dam pbi loquunr̃ aduersus christũ: sz iudei in abusione. s. scripturis abutendo. Cõsequenr̃ dicit octauo: Quã magna mltitudo dulcedis tue. vbi ꝓphetice christus declarat q̃ oia pdicta aduersa cedent in bonũ inuisibile iustoꝝ: q̃z ineffabilis suauitas est: ⁊ iõ dicit: Quã magna multudo ⁊c. qõ q̃dem bonũ inuisibile ⁊ absconditum est: vnde dicit: Quã absconditi timentibus te. silr ⁊ bonũ pfectum est: vñ dic̃ Perfeciſti eis. quod quidẽ bonũ sz modo sit occultum: sperat̃ tñ in futuro iudicio maxime publicari: vñ dicit: Perfeciſti eis qui sperant in te in cõspectu filioꝝ hominum. in quo statu. s. cum erunt iusti intra absconditus faciei diuine eũ. s. videntes per speciem: tunc erũt omnino absconditi. i. separati a conturbatõe hoium: ⁊ similiter ꝓtecti a cõtradictõne linguarũ. ⁊ hoc est qõ dicit: Abscondes eos in abscondito faciei tue ⁊ sic ꝓteges eos ⁊c. Consequenr̃ nono: quia ecclesia sz in hoc seculo nõdũ in abscondito faciei diuine tranquilla existens: sz in contradictione hominũ ⁊ in ꝓtradictõne linguarũ adhuc fluctuans: cũ hoc tñ mirifice misericordia diuina ꝓtegitur: iccirco i pſona ipsius ecclesie dicit: Benedict̃ dñs qm̃ misericordiã suaz mirificauit mihi in ciuitate munita. i. i hoc mundo que ciuitas munita dr̃ ꝑm gloeo q̃ sapientia carnis ⁊ philosophica traditõe cõtra deum armata est: que quidem ꝓtectio sic est mirificata q̃ rõnem humanam excedit: ideo sequitur: Ego autẽ dixi in excessu mentis mee. i. in pauore meo: cuz contra me horribiliter insurgerent gentes. Proiectus sum a facie oculorum tuorũ. hoc est quia per viam humanam nõ possem euadere: sed solum diuina miseratione fideliuz ꝓces acceptante: vnde sequitur: Ideo exaudisti vocem orationis mee. Consequenter decimo ecclesia seu populus fidelis predictas cõtradictiones atq; angustias huiusmodi expertus: et ex his mirifica misericordia liberatus iam alios hortatur dicens: Diligite dominũ omnes sancti eius. hoc est dicere: ex his tribulatõibus non debetis desistere a via veritatis: sed viriliter age: quia q̃ abundanter superbiunt punientur: ⁊ iusti sperates premiabuntur: vnde dicitur: Diligite dominum ⁊c. ⁊ viriliter agite ⁊c. Et nota q̃ in hac vltima conclusione exhortatoria tangit psalmista tres virtutes quibus viriliter est agendum ad vltimi finis consecutionez: quas nõ tangit ordine nature: sed dignitatis: vnde primo tangit charitatem tanq̃ ceteris digniorem: ⁊ hoc cum dicit: Diligite dominum omnes sancti eius. secundo tangit fidem: que virtutum est fundamentum: ⁊ hoc cum dicit: Quoniam veritatem requiret domiñ. tertio spem cum dicit: Qui speratis in domino.

Replica.

In te domine speraui. Hunc psalmũ exponit postillator ad litteraz de dauid ꝑm historiam Burgen̄. autem putat illam expositionem irrationabilem maxime quia quedam sunt verba q̃ christus in cruce ꝓtulit: que non possunt ꝓprie de alio exponi: puta: In manus tuas cõmendo spiritum meum. sed clarum est argumentũ illud modicũ valere: q; sancti doctores dicunt illum versum ⁊ nõnulla alia vba christi fore doctrinalia plus q̃ formalia: ⁊ q̃ christ̃ ea dixerit plus grã exẽpli q̃ pſonalis subsidij. Et q; ꝑm sanctos doctores dauid sepe ⁊ multuz figurat christum: ⁊ gerit eius typũ specialiter in persecutione: nõ mirũ q̃ multi psalmi de dauid ꝓ historiã exponẽdi christũ dñm ꝓncipaliter ⁊ es̃ passionẽ describũr: sic q̃ q̃uis sint ỏ dauid ad lram fci: sunt tñ ꝓ spũsanctũ de christo ꝓncipaliter intenti. Et ꝑ illũ modũ dicẽdi tollunt multe diuersitates inter postillatorẽ ⁊ Burgen̄. circa psalterium.

tãda sr aliq̃ vba: ꝑ cũ dic̃: Cõfitebõ aduersũ me iiustic̃ã meã. sr. n. aliq̃ q̃ ꝓfitent iniq̃tatẽ suã: sz ñ aduerl' eos: sz qñq̃ aduersus deũ dicentes: de' voluit h' fieri: qñq̃ aduersus ꝓstellatões siderũ dicẽtes: Stelle mihi fecerũt: vel diabol' me decepit ꝛ h' mõi: iuxta illud: Ad accusãdas excusatões i pctis: q̃ oia excludit ps. d. Cõfitebor aduersũ me iiustic̃ã meã. q. d. ego sũ q̃ peccaui: ñ fatũ: nõ fortuna: nõ diabol' me coegit: sz ego psuadẽti ꝓsensi. hec in glo. Scõo nõndũ ẽ cũ dic̃: Tu remisisti ipietatẽ peccati mei. qõ vr referenõ ad culpã. Jn pctõ. n. ꝓsideraf clpa q̃ ẽ ipietas pcti: q̃i rõ formal' ipsi' ꝓsideraf ẽt pena debita: q̃ pctñ q̃ñq̃ dr: vt. ij. Lor. v. c. i fine: vñ. d. Remisisti ipietatẽ pcti. qz i va pnia culpa q̃ ẽ ipictas pcti totaliꝫ remittit: nõ ãt pena pcti remittit ex toto. Cõsequenr 4° vt oñderet hãc remissionẽ eẽ de cõi lege necessariã etiã scis q̃ in ira sr: cũ dixisz: Et tu remisisti ipietatẽ ꝛc. subdit: Pro hac. s. remissione pcti: Orabit ad te ois scus. vñ glo. Jnde. n. ẽ scũ qz dimisisti: qz aliꝫ nõ eẽt scus nec orazet: qz oẽs sr pctores: ꝛ egent gra dei. hec i glo. q̃ itelligi oz de cõi lege: q̃ q̃dẽ oio vt digna sit exaudiri facliẽda ẽ: Jn tpe oportuno. s. i statu gre: cũ q̃ q̃dẽ oione ad hoq̃ sit efficax requrit vigilãtia: p quã ẽt scus dũ i hac vita existit abstineat se ab influentia carnaliũ: fm illud saluatorl Mat. xxvj. Vigilate ꝛ orate. vñ sequit: Verũtñ in diluuio aquaz mltaz ad eum nõ approximabunt. q. d. sz scus ozet: sz tps sit opportunũ: tñ diluuiũ aquaz. s. pcupiscẽtiaz ad cũ. i. ad scm nõ debẽt approximari: fm imitatõem seu idebitã adhesionẽ: ꝛ qual' sit oio sci ad ꝓpositũ ptinens declarat cũ sbdit: Tu es refugium meũ a tribulatõe: que circũdedit me ꝛc. hoc ẽ dicẽ: tu q̃ solus es refugiũ meũ: erue me ab ipugnatõib' carnaliũ voluptatũ ꝛ erroz q̃ i hac vita cõi circũdãt. Cõsequẽr 5° de' rñdz pẽitẽti ꝛ orãti. d. Jntellcm tibi dabo ꝛ istruã te i via hac q̃ gradiẽrl. q. d. sz ego sum rfugiũ tuũ: tñ oz qr vtarl itellectu tibi dato nãli: silr istructõe diuine legis tibi tradita: ꝛ sic: Firmabo sr te oculos meos. i. dabo tibi graz pseuerãtie: p quã bõ firmat i bono. Et ad declarãõ quõ vti debeat nãli intellectu subdit: Nolite fieri sic̃ equ' et mulus quibus non est intellectus. aialia eni bruta semper sequũt passiões carnales sine aliq̃ moderatõe rõis: qõ i hoib' ẽ maxie viciosũ: vñ ẽt phi tales icrepãt tanq̃ vitã pecudũ eligẽtes: vt in. j. ethicoz. Silr ad iueniendõ qr hõ oz istrui in hac via q̃ gradit istructõe diuine legis subdit: In chamo ꝛ freno maxillas eoz ꝓstringe. Preccpta eni diuina ad moderatõem hũanoz actuũ bene cõpant chamo ꝛ freno respcũ bruto: qz dirigũt actus hũanos, phibẽ' ꝓcipic̃: sic̃ sessor dirigit equũ i via rca p chamũ ꝛ frenũ: vñ bñ sbdit: Qui ñ approximãt ad te. hoc ẽ dicẽ: qz ꝓcepta diuina ꝓstringentia act' hũanos sr necessaria iiustis nõ ãt iustis q̃b' lex non ẽ ipolita: vt. j. ad thi. j. c vñ dic̃: Qui ñ approximãt ad te. i. ad sanctũ orãtẽ i tpe opportuno: cui de' sic alloquit̃: vñ seq̃t: Mlta flagella pctoris. qz sr, multi sic a recta via deuiãtes: q̃bus nõ sufficit chamus ꝛ frenũ ꝓcepto: sz requrunt super h' flagella correctõis vel finalis punitõi). Sperantẽ ãt in dño mia circũdabit. s. sperãtes spe formata. Misericordia. hoc ẽ gra gratificans: q̃ misericordit dat ꝛ vn diqz tuet. Cõsequenr sexto vt oia pdcã do attribuãtur nõ meritis: finaliꝫ ꝓcludit: Letami in dño. s. attribuẽdo deo iustificatõem vram pot' q̃ ꝓpijs meritis.

Bati q̃z. quẽ psalmũ postil. Replica. expõit ad lram o dauid pnia, p pctis adultẽq̃ ꝛ hoicidiũ. ꝛ sic dõ i h' ps. dat exẽplũ vr penitẽ volẽtib'. Burgen. q̃ in pnci' sui corruptoz, pmisit velle p, sed sensuz lralẽ ab eo longe recedit motus debilit: pr̃imũ qz dicit ti. huius ps. expositõi postil. nõ consonare: scdo qz dicit hũc ps. de cõitate penitẽtiũ non o solo dauid exponi debẽ ex eo motiuo: quia bonũ de q̃to cõius de tanto diuinius: q̃si cõitas pctoz sit aliq̃d magis bonũ q̃ vnus pctor: Ter qz dic̃ dõ certificatuz p nathã ꝓphaz o remissione pctoz pdcoz: q̃si p hoc voles innuere q̃ io dauid in hoc ps. se formã penitentib' dare nõ debuerit vel potuerit. Pz ãt illa duo vltia fore irrõnabilia: qz et si p nathã fuẽit sibi denũciata rmissio q̃ ad reatũ clpe tñ ñ pene: q̃nmo isdẽ nathã pdixit penã reseruataz vt pz. ij. Re. xij. nũqd igit debuit se phẽ formã ꝛ exẽplũ penitẽtib': pmũ gras agẽdo ꝓ dimissiõe culpe: deide se hũiliando ꝓ relaxatõe pene debite quẽadmoduz facit vt clare lra h' ps. oñdit. Jrrõnabile q̃z ẽ dicẽ plures peccãtes vno peccatore existere q̃ diuinius: vel expositõem de plibus magis eẽ diuinã: maxime q̃ expositio o vno exẽplarir applicat ad alios. Primũ ãt motiuũ Burgen. ẽ oio falsũ: na ti. h' ps. ab hier. ex hebraica vitate trãslat' ẽ ille: Eruditio dauid. ꝛ fz glo. mgr̃alẽ itellẽs dauid: vt ex ti. dec̃ itelligi quõ dauid i h' ps. velit oñdẽ se eruditũ i modis vẽ pnie: ꝛ i modis eisdẽ alios erudire. Eruditõ. n. actõez ꝛ passiõez signat sic̃ alia noia vbalia. Pz igit Burgẽ. irrõnabilr postillatori irrõnabilitatẽ iposuisse. Psal. XXXII.

Exultate iusti i dño ꝛc. huic ps. ñ pmittit ti. aliqs i hebreo: ppr̃ qõ dixer aliq̃ q ñ ẽ ps distinct' a pcedẽti: ꝛ occasiõe h' oci respexi tres biblias hebraicas: ꝛ tres libros hebraicos editos sr libz psalmoz: ꝛ i oib' iuci hũc ps. distinctũ a pcedẽti: ñ solũ i signatõe p spaciũ vacuũ int duos ps. sz ẽt i q̃tatõe: qz iste ps apõ hebreos q̃tat. xxxij. pcedes ãt. xxj. ꝛ codẽ mõ i trãslatõe hiero. iuxta hebreũ dr stiguit a pcedẽti p lraz magnã capitalẽ i pn' ꝛ p q̃tatõez: qz h ps ab eo q̃tat. xxxij. ꝛ pcedes. xxxj. Jte hiero. i plogo libri psalmoz fac mẽtõz o ps. quinct apõ hebreos: q̃ tñ sr distincti apõ nos: ꝛ etiã eo o quinct apõ nos distinct tñ apõ hebreos: nec tñ fac ibi mẽtõz o quinctõe istoz duoz psal. Ex q̃ pz q̃ sr ps. distincti apõ hebreos: sic̃ ꝛ apõ latios saltẽ a tpe beati hieronymi quod diu valde est q̃ floruit. s. tempore dociani ꝛ valẽtiniani ipatoz: q̃ cepert ipare ãno dñi. cccl xxj. h' ãt op' fuit scriptũ ãno dñi. M. ccc xxvj. Motiuũ ẽt aliox ñ valz: qz mlti sr ps. sine ti. ꝛ distincti ab aliꝭ videlicz xvij. vt dic̃ b. hiero. i plogo libri psalmoz. Et iã hũm' o trib'. s. o p' ꝛ 2°. ꝛ isto ꝛ o aliꝭ videbit̃ iferr' psequẽ': igit ex ti. ñ pt videri qs fuẽit auctor h' ps. qz ti. ñ hz: nec iueni h' clare determinatũ nisi fz itẽtõez aug' q̃ dic̃ oẽs ps. fcos a dauid sz hãc itẽtõez ñ itẽdo seq̃ sic̃ dixi a pn' h' libri. Tenenõ tñ ẽ qr hic ps sicut ꝛ aliꝫ fact' fuerit ab aliquo sancto ꝓpha q̃ cũq̃ fuerit ille. s. dauid: vel ali': et ex circũstãtia lre vr scus ad hoc qr per leuitas cantaretur in templo: ꝓpter quod satis ꝓbabile est qr dauid eũ fecerit qui diuinas laudes per leuitas in templo decantãdas ꝓ magna parte cõposuit: vt habet. j. Paralip. ꝛ. j. Esdre. iij. Jgit iste ps i duas ptes diuidit: qz pmo auctor h' ps. inducit fideles ad dei pconiuz et scdo ondit hui' pconij pmiũ: ibi Btã gens. Pria i duas qz p' inducit ad dr laudatõz: 2° ad h' iducẽ ꝛplicẽ roz: ibi Quia rectũ ẽ. Circa pmũ dic̃ sic: a Exultate iusti i dño. i. extra vos in deũ saltate per deuotõez. b Rectos decet collaudatio. et hoc duplici rõne: vna accipitur ex parte laudantis. decẽs. n. est vt laudet deũ de rectitudine sua quaz hẽre nõ põt nisi ex diuina gra: q̃ sbjcit ptẽ aie supiorẽ ipi deo: ꝛ vires iferiores rõni: ꝛ in hoc ꝓsistit hois rectitudo. Alia rõ accipit ex pte dei: qz cum eius bonitas ꝛ maiestas sint infinite pces pctoz coram eo sunt idigne: fm illud Ecclesiastes xv. Non est speciosa laus in ore peccatoris: sed decenter.

xvij. vbi cadē dicūt. d Nolite fieri. hic ꝑñt dō circa alios facit monitōem: vt caueant a peccatis: qz boni ꝓcipis est nō solū cogitare de se: sz ēt de sua gente: ⁊ ꝑ facit suā monitōem: scdo subdit retributōem: ibi Multa. Circa ꝓmuz dicit: d Nolite fieri sic equus ⁊ mulus. i. sequētes appetituz sensitiuum viuentes vita brutali.

e Quibus nō ē intellectus. q. d. hoc nulla culpa est in brutis animalibus: qz nō hnt intellectū ꝑ quē possint refrenare appetitum sensitiū: sz in hoibus rōem hntibus est hꝰ valde culpabile: qz ꝓ rōem ꝑñt appetitū sensitiū refrenare. Et iō de hoibus appetitū sensitiū sequentibꝰ dauid deꝓcat deū. d. f In chamo ⁊ freno maxillas eoꝝ cē. i. cos q̄ nolūt obedire tibi sicut equus indomitus: penis ⁊ laboribꝰ eos affligе: ita q̄ pena dāte eis intellectū obediāt tibi ad nutū: sicut frequēt legit in libro iudicū: q̄ filij isrl deo recalcitrantes p idolatriaz tradebant in manus affligentiū eos: ⁊ sic reuertebant ad verū dei cultū. g Multa flagella. Hic ꝑñ ponit sue monitōis retributōem. d. Multa flagella peccatoris. i. multe pene pcōrib' obstinatis in iferno sūt reseruate: sm illud Deut. xxxij. vbi enumeratis multis flagellis dic: Nōne hec cōdita sūt apd me ⁊ signata in thesauris meis: Mea est vltio: ⁊ ego retribuā eis in tempore cē. h Sperantē aūt in dño. spe debita: q̄ ē certa expectatio future brūtudis ex gra ⁊ meritis ꝓuenies. i Misericordia circūdabit. in futura brūtudie: in q̄ ex dei mia circūdq̄ hēbit mām leticie supza se in visione diuina: infra se videdo iſernū ⁊ tormēta q̄ euasit ex dei gra circa se ex scōz ⁊ āgelorū societate grata: ⁊ iō in fine psalmi excitat iustos ad laudē dei. d. k Letami in dño. gaudio interiori. l Et exultate. gaudio exteriori: q̄ exultatio dī ꝙsi extra saltatō: inq̄tuz gaudiū mentl ꝓrūpit exterius in vocib' diuine laudis. m Et gloriami oēs recti corde. qz sm q̄ dicit apo. Cor. j. Gloria nra hec est testimonium ꝓscie nre. Hec. n. est recta gloriatio: qñ ꝓscia non remordet de graui pctō.

Jn psal. xxxj. Beati quoꝝ. vbi dī in postil. Accipio vnū modū dicendi: q̄ vī mihi magis ꝓbabil'. Additio.

Este modus dicēdi quē inuenit Ra. sa. non vī rōnabil': tum qz si dauid in hoc psal. tractaret de casu q̄ sibi occurrerat: rōnabiliꝰ videret q̄ hꝰ exꝑsse set in ti. sicut in q̄plurimis alijs psalmis de se tractantibus hoc fecit: vt pz discurrenti p titulos: tum qz lra hꝰ psal. bñ posset applicari cōi statui penitentiū ⁊ ꝓfitentiū ꝑz vniuersalem ꝓsideratōem: ⁊ sic mā psalmi est dignior q̄ si particulariter de dauid loqueret. bonū. n. sm phm in. j. ethi. quāto vniuersalius tāto diuinius: tū qz dauid certificatus fuit de dimissione peccati adulterij ⁊ homicidij ꝑ nathan ꝓphaz q̄ ex pte dei sibi dixit: Dñs q̄z pctm tuū transtulit cē. ij. Re. xij. quod vbū intelligendo ē de dimissiōe cīpe quō dauid cōfitebat dicens sibi: Peccaui dño. de necessitate eni incūbit cuilibet credē ꝓphe dñi: vt Deus. xviij. ⁊ sic fūdamentum Ra. sa. nō valet: vñ in hoc ꝑl. ꝓncipalit vī dauid intendere ad cōmendatōem ꝓritōis ⁊ ꝓfessionis: silr ⁊ satisfactōis: q̄ sūt ptes integrales pnie: vñ ⁊ hic ꝑs merito vn' de penitentialibus noiat. Circa qō ꝑ' oñdit indigentiā remissiōis pctoꝝ ꝙspeū oiuz i ꝑi. d. Bti q̄z remisse sūt cē. Nō. n. dixit: Beati in q̄bus nō inuenit pctm: nā in oibus de cōi lege inuenitur qz. j. Joh. j. Si dixerim': qñ peccatū non hēmus nosipsos seducimus. sed dicit: Beati q̄bus remittunt: ⁊ sic apparz ne cessitas pnie q̄ ad hoies in cōi. hꝰ etiā oñdit cū dic: Et q̄z tecta sunt peccata. Nō. n. dixit: Quoꝝ nulla sūt pctā. qz tales cōli minime reperiunt: sz dicit: Quoꝝ tecta sunt. i. pctā: q̄ in eis fuerūt sūt tecta ac si nō videant. Silr cum dicit: Btūs vir cui nō iputauit dñs pctm. idem ostēdit q. d. sz habuit nō tm ei iputat a deo. Et in his tribꝰ modis ꝑs loquit more hūano. Dō. n. qñq; peit simpliciter remittendo offensam quaz sibi scit eē illatā nulla recōpēsatiōe vel vindicta interueniēte et de hoc dicit: Quoꝝ remisse sunt iniquitates. qñq; aūt qz offensa illata alicui est occulta: ideirco non punit: qz ea q̄ nō apparēt idē ē ac si nō essent sm iurisperitos: ⁊ de hꝰ dicit: Quoꝝ tecta sūt pctā. Qñq; vo hō offensā sibi factā dimittit: qz non curat de ea in modico eā reputans: qz qd modicū est q̄si nihil esse vī: sm phm. ⁊ de hꝰ dicit: Cui nō iputauit dñs peccatū. Sed qz de istis tribus modis ꝓmus nō cōpetit deo: qz essz ꝑ eius iustitiā ūmensā: sm quā nullū maluz dz esse impunitū. scds modus ēt sibi non cōpetit: qz est ꝑ eius infinitā sciam: sm quā oia sunt nuda ⁊ apta ante oculos eius. Jdeirco de tertio mō tm est agendum sz quem qñq; deus nō iputat peccata hoi ea reputās minima: ⁊ hoc rōne penitentie: sm quā hō vere penitens ⁊ se accusans eꝰ peccatū minime reputat a deo: Juxta illud de publicano q̄ se accusans descendit iustificatus in domū suā: luc. xviij. c. Et hoc est qd sequit imediate Nec est in spū eius dolus. vbi glo. querit: Cui nō iputauit dñs peccatū. ⁊ rndit illi. s. Jn quo non est dolꝰ. qz se accusat cū sit peccator corde tenet qd ore fatet: hec in glo. Consequenter oñdit q̄ non sufficit peccatori nō hēre dolū in spū: sic q̄ in spū accuset se: sed requiritur oris ꝓfessio sine qua non fit dimissio peccati cōmissi: sz potius augmentat culpa: si ꝓfessio oris indebite differat: vñ dicit: Qm̄ tacui inueterauerūt ossa mea. hoc ē qz tacui ꝓfessionē inueterauerunt ossa mea. i. interior fortitudo mentis: q̄ ossa qñq; dicit in scriptura: vt in ꝑs. Non est pax ossibus meis a facie pctoꝝ meoꝝ: Cui taciturnitati pniciose plerūq; associat clamor puersus: ⁊ hoc ē cuz peccator non solū nō ꝓfitet se peccatorē: sz potiꝰ clamat iactādo se de iustitia: vñ sequit: Duz clamarē tota die. vbi glo. Tacuit. n. quedā: ⁊ quedaz nō tacuit. tacuit cōfessionē: ⁊ clamat ꝑsuptōem: sic ille qui sana mēbra medico oñdebat ⁊ vulnerata tegebat: ⁊ iō nō fuit curat': sz inueteratus: sicut pharisceus qui dicebat: Nō sū sic ceteri hoies cē. luc. xviij. c. Cōsequent tertio oñdit quō ad ꝓritōem ⁊ ꝓfessionē puenit dicens: Qm̄ die ac nocte grauata est sup me manꝰ tua cē. Cui' sensus est: nā peccatores hꝰ mōi. s. q̄ pctā tacent dū clamant falsā iustitiaz ut plurimū non deueniūt ad ꝓritōem ⁊ ꝓfessionem penitentialē: nisi ꝑus humilient per aliquā afflictōem: iuxta illud Esa. xxviij. ca. tm̄modo sola vexatio dat intellectū auditui: Jō ꝑl. i ꝑsona tal' pctōr ad deū dic: Qm̄ die ac nocte grauata ē sup me mā' tua. ad hūliādū me supbū: iō ꝓuersus sū. i. ꝓrit' Jn erūna mea. i. i āxietate mea. Dū ꝓfigit spina. i. dū cōpūcta ē ꝓscia: cē ꝓscie fmoz sus spine interi' fracte seu fixe assimilat: tūc. n. sēsi dolorē ꝓritōis: ⁊ iueni meā infirmitatē: ⁊ sic Delictū meum cognitū t feci. hꝰ ē dicē: sic ꝓuers' sū i erūna: vt i ꝓpūctōe ꝓscie irē ō vno opposito ad aliō: vt q̄ ꝑ' tacebaz ōlictū meū nūc cognitū tibi feci. Et iniusticiam meā. i. merita mea fla q̄ clamabā. Nō abscōdi. i. ñ opui sz apui ꝑ vaz ꝓfessiōz: vñ seqt: Dixi ꝓfitebō aduersū me cē. i q̄ vsu no

ta flagella pctōris: sperāntez autē āt i dño miā circūdabit. Lētami i dño ēt exultate iusti: ēt gliami oēs recti corde.

Nolite fieri sic equꝰ ⁊ mulus: q̄ibꝰ nō ē itellectus. In chamo ⁊ freno maxillas eorum ꝓstringe: qui nō approximant ad te.

a Beata gens. hic ꝓñter describit diuine laudatiõis siue cultus ꝑmiũ: ⁊ ꝓmo ponit ipm'ꝑmium: scõo huꝰ ꝑmij cã siue ꝓncipiũ: ibi De celo respexit dñs. Circa primũ sciendũ ſm q̃ dicit Boetius de ꝓſol. li. iij. Beatitudo est status oium bonoꝝ ꝙgregatõe pfectus q̃ in re hẽ bit i patria i fruitõe dei: cuꝰ bonitas ẽ infinita. Ad hãc ãt btitudinẽ puenit p vez dei cultũ ſm q̃ dicit ſaluator Joh. xij Ubi ego ſũ illic ⁊ minister meꝰ erit. et sic hĩ in ſpe in via p vez ⁊ debitũ dei cultũ: ⁊ hẽ qõ dr. a Beata gens cuꝰ ẽ dñs deus eiꝰ. p veraz fidem ⁊ debitum cultũ. b Populus quez elegit electõne ꝑdestinatõnis: q̃ infallibiliter ꝙsequit effectũ: iõ subdit: c In hereditatẽ sibi. q: ꝑdestinati ĩmobiliter adherebũt deo in patria celesti: ita q̃ erũt hereditas dei: ⁊ deus erit hẽditas ipſoꝝ: quia illos quoſ sic ꝑdestinauit ab eẽno vocat tpaliter ad fidẽ suã: ⁊ iustificat p gr̃am finalez: ⁊ sic ꝓñt eoſ magnificat p gl̃iaz: ſz q̃. d. apo. Ro. viij. Quoſ predestinauit: hos ⁊ vocauit: ⁊ q̃s vocauit hos ⁊ iuſtificauit: et q̃s iustificauit hos ⁊ magnificauit. ⁊ sic q̃ pꝰ fuerãt bti i ſpe fi ſi bti i re. d De celo. hic ꝓñt ostẽdit huius ꝑmiatõis ꝓncipium: ⁊ ꝓmo oñdit ꝓpositum scõo declarat p exemplũ: ibi Non saluat rex. Circa primũ sciendũ q̃ opera meritoria non sunt ꝑma cã ꝓpter quam aliqui ꝑmiant in vita beata: ſz q̃ declarat apo. Ro. ix. de Jacob ⁊ Eſau dicens: Cũ nondu nati fuiſſẽt aut aliquid boni aut mali egiſſent dicñ est q̃ maioꝝ seruiet minori: sicut scriptũ ẽ: Jacob dilexi: Eſau ãt odio habui. Nec etiã meritoꝝ futuroꝝ ꝓuiſio: imo ꝑparatõ gr̃e in tpe ꝓcedit ex eterna ꝑdestinatõe: vt predictum ẽ ⁊ hoc est quod dr: d De celo ꝓſpexit dñs. ⁊ accipit hic celũ sũme trinitatẽ: quod idem ẽ q̃ deꝰ: q: ab eẽno oia ꝓuidit in seipso: iõ subdit: e Uidit oẽs filioſ hoiuz .ſ. equales in naturalibꝰ: ſed aliquos elegit ex ſpãli gratia ad ꝓticipatõem beatitudinis supnaturalis: ad quã nõ pot homo attingere ex naturalibus. f De ꝓparato ⁊c. Jrepetitio est eiusdem ad maiorem affirmatõez Et quos sic elegit ex sua mera voluntate ⁊ gratia: hos diſposuit iustificare in tempore per gratiam finalẽ alũs dimiſſis: ideo subdit: g Qui finxit ſigillatim corda eoꝝ. i. animas quas creauit eiusdem nature in ſpẽ: diſtinctas ĩdiuidualiter: ⁊ ꝓpter hoc hic dicit: Sigillatim. In translatõne vero hiero. iuxta hebraicuz habet: Fingẽs pter coꝛ eoꝝ. i. corda: q: ponit hic ſingulare p plurali: ſic Exo. viij. Uenit muſca grauiſſima. Qõ ãt dicit hiero. hic pariẽ referendõ ẽ ad vnitatẽ ſpecificã aiarũ. Rõ ãt diuersitatẽ hꝰ lr̃e ẽ q̃ dictio hebraica ḥ posita .ſ. iahad aliqñ accipit ꝑ ſingularitate: aliqñ ꝑ ſimultate. lxx. ãt iterpretes acceperũt vnã ſignificatõez: hiero. aũt in translatione iuxta hebreũ accepit aliã. Et credo q̃ i hꝰ loco. lxx. interpretes melꝰ acceperũt: ⁊ lz aie ſint eiusdẽ ſpẽi: tñ variant i operatõibꝰ ꝓuicte coꝛpibꝰ: q: aliqñ ꝺ clinãt ad bonũ vez: ⁊ aliqñ ad bonũ apparẽs tñ: ⁊ ſz hꝰ diuerſificant ſtatus bonoꝝ ⁊ maloꝝ: ⁊ hec oia ſunt deo clariſſime nota: ideo ſbdit: Qui itelligit oia opa eoꝝ. h Nõ ſaluat rex. hic declarat ꝓpositũ ꝑ exẽplũ .ſ. q̃ diuina ꝓuidẽtia ẽ ꝑmũ ꝓncipiũ ſaluti hoiuz: tã i coꝛporalibꝰ q̃ i ſpũalibus: tpalibus ⁊ eternis. ⁊ ꝓmo põit exemplum i reprobati: ſcõo i electis: ibi Ecce oculi dñi. Circa ꝑmuz dr ſic: h Nõ ſaluatur rex per mltã vir-tutem. .ſ. ſui exercitus niſi cum hoc habeat diuinam ꝓtectõnem hoc apparet Nume. xxj. de ſeon rege: qui cum exercitu fortiſſimo egreſſus est obuiam filijs iſrl: ſz ſtatim cecidit i plio. i Et gigas ñ ſaluabit ⁊c. J hoc apparet ibidem ò og rege baſan: qui ſolus remanſerat de ſtirpe gigantium: vt dr Deut. iij. ⁊ tñ ſtatim coram filijs iſrl: ſimiliter in goliad gigãte quẽ dauid adhuc adoleſcens ictu lapidis iterfecit. k Fallax equus ad ſalutẽ. hoc apparet in pharaone ⁊ exercitu eiusdẽ: de quo ſcribit Exo. xv. Ingreſſus ẽ eques pharao cum curribus ⁊ equitibꝰ eius in mare: ⁊ reduxit ſup eos dominus aquas maris. Jſta ãt dicta ſunt ad oñendum q̃ ſi nõ potuerũt ſaluari coꝛporalit ⁊ tpali vtute hũana: mltominus poterunt conſequi ſalutem ſpũalẽ ⁊ eternã abſq; dei gr̃a ſpãli. l Ecce oculi dñi. hic ꝓñt ponit exẽplum q̃tũ ad bonos cũ dr: Ecce oculi dñi ſup metuentes eum. ut cos diligenter cuſtodiat: ſicut hõ figit oculos ſup rez quã vult diligenter cuſtodire: ⁊ ſi aliqñ ꝑmittat eos tribulari tpaliter: hꝰ tñ ẽ ad bonũ ipſoꝝ: vt ꝑ patiẽtie meritũ hẽant maꝰ ꝑmiũ: iõ ſbdit: m Et in eis q̃ ſperãt. ⁊ ꝑ. i. i eis q̃ ſperãt n Sup miſericordia eiꝰ. ⁊ in q̃ ſperent ſubdit cũ dicit: o Ut eruat a morte. .ſ. culpe. p Et alat eos in fame. .ſ. pane celeſti damnati eſurientibꝰ: ſm q̃ dr Eſa. lxv. Hec dicit dñs deus: Ecce ſerui mei comedent ⁊ vos eſurietis ⁊c. Et qz dñs aliqñ liberat ſperates in ſe nõ ſolũ i futuro: ſz etiaz in pñti: iõ põt aliter exponi: Ut eruat a morte. ſic heliã eruit de manu ieẓabel eũ occidere volentis: ⁊ pauit eũ tempore famis p coꝛuos ⁊ mulierẽ viduã: vt hĩ. iij. Reg. xvij. Et eo dẽ mõ fuit de ꝓphis q̃s abſ õdit abdias ne interficerent p ieẓabel: ⁊ pauit eoſ pãe ⁊ aq̃: vt hĩ. iij. Re. xviij. ꝓpt q̃ ò dit auctoꝛ hꝰ ſl. q Alia nr̃a ſuſtinet dñm. i. patient expectat eiꝰ bñplacitũ. r Qm̃ adiutoꝛ ⁊c. J in futuro ⁊ aliqñ in pñti ꝑ ſuo bñplacito vt dictũ ẽ. s Qm̃ in eo ⁊c. J. q. d. ſi tribulemur exterius: tñ ꝙſolamur ab eo interius: ⁊ qz iſta conſolatio ꝓcedit ex ſpe tribulatõnis future: ideo ſbditur: Et in nomine ſancto eius ſperabimus. Ꝓpt q̃ò finaliter oꝛando concludit. t Fiat miſericordia tua ſup nos q̃admodũ ſpauimꝰ in te. et hꝰ ſpe debita: q̃ ẽ certa expectatio future beatitudinis ex gratia ⁊ meritis ꝑueniens.

¶ In pſalmo. xxxij. Exultate iuſti. vbi dicitur in poſtilla ſed hanc opinionem non intendo ꝓſequi.

Additio.

Opinio augꝰ. ẽ ꝓbabilio: vt dicñ ẽ i additõe ſup ꝓncipiũ hꝰ libri: vñ ḥ ꝓs ſic ⁊ oẽs alij dauid ſunt attribuẽdi. In codẽ pſl. vbi dr i poſtilla. Fidelitas ãt dei ꝙſiſtit i ſua iuſticia.

Additio.

Non vr̃ rõ quare fidelitas pertineat ad temperamẽtũ iuſticie ⁊ miſericordie: vñ melius videt dicẽduz

Beatã gẽs cuius ẽ dñs deus eiꝰ: ꝓpulꝰ quẽ elegit in hereditatẽ sibi. Dẽ celo respexit dñs: vidit oẽs filios hoium. Dẽ ꝑparato habitaculo suo: J respexit sup oẽs q̃ habitant trã. Qui finxit sigillatim corda eoꝝ: q̃ itelligit oia opa eoꝝ. Nõ saluatur rex p mltã vtutẽ: et gigas nõ saluabit in mltitudie vtutis sue. J Fallax equꝰ ad salutẽ

i abũdãtia aũt vtutis sue nõ saluabitur. J Ecce oculi dñi sup metuentes eũ: et in eis qui sperãt sup mia eiꝰ. Ut eruat a morte aias eoꝝ: et alat eos in fame. Aiã nr̃a ſuſtinet dñm: qm̃ adiutoꝛ et ꝓtector nr̃ ẽ. J Quia in eo letabitur coꝛ nr̃m: J ⁊ in nomine sancto eius sperauimꝰ. Fiat mia tua dñe sup nos quẽadmodũ ſpauimꝰ in te. J

laudat a iustis. c Cōfitemini domino. ꝓfessiōe laudis. d In cithara i psalterio ꝛc.] Exꝑmunt ät h̄ ista musica ĩstrumēta: qz diuine laudes cātabāt i tēplo p leuitas: nō solū vocib' hūanis: sz ēt musicis instrumēt: ut pz. iij. Re. x. ij. paralip. in plibus locis. dz aūt hic: In psalterio decē cozdarū. illud enī instrumē tū fuit factū in vene ratōnem. x. decalogi ꝓceptoꝝ. e Cāta te ei cāticū nouū. Si enim amoz carnalis z lasciuus sp facit inuenire cātilenas: z nouos cantādi modos: mltomagis amoz di uinus sp facit adiuenire nouos modos deuotōis z laudis diuine. f Quia rectū est. Hic ꝙnter ad ꝓbandū suū ꝓpositū inducit triplicem rōnem: scōa ponitur ibi Uerbo dñi. tertia ibi Dñs dissipat. Prima vo rō accipit ex dei fidelitate: q̄a fidelitas ē in oibus laudanda: z maxime fidelitas diuina: q̄ est excellentissima. z hoc ē qđ dz: f Quia rectū ē vbū dñi ꝛc. q. d. Bene debetis laudare deū: qz vbum dñi rectuz g Et oia opa ei' in fide. i. in fidelitate. Rectū enī dz cuius mediū non exit ab extremis: verbū ät mediū est inter intē tōem loquentis: z ei' effectum: z iō tūc est vbū rectū qñ nō declinat ab intentōe loquentis: z eius opere: z sic est in deo qz eius vbum ꝓducit effectū: put egreditur ab eius intētō ne. Fidelitas aūt dei consistit in sua iustitia misericozdia tē perata: iō subdit: h Diligit misericozdiā z iudiciū. Iudiciū. n. ē effect' iustitie: sz qz misericozdia superexaltat iudi ciū: vt hī Jac. ij. iō sequit: i Misericozdia dñi plena ē terra. k Uerbo dñi. Hic ponit scōa rō diuine laudis: q̄ accipit ex infinita dei ptāte: z ꝑmo ponit ipa rō: scōo ex h' sequēs vtilis monitio: ibi Timeat dñz. Circa ꝑmū ꝑmo ò clarat infinitas potestatis diuine in cozpozib' celestib' cum dicit: k Uerbo dñi celi firmati sūt. q. d. rōnabile est vt deum laudetis: qui est tante potestatis q̄ solo ei' verbo celi firmati sūt. i. stabiles z incozruptibiles facti: qz nō sūt suscep tiui pegrinaꝝ impssionū: etiā fm phm. l Et spū oris eius. hoc est vbo ipsius: z loquit ò deo hūano moze: quia vbum ꝓgrediens ò oze hois formatur ex aere respirato ab aia: fm q̄ hī. ij. de aia. Aer aūt vocat frequēt spūs in scri ptura. m Ois vtus eoꝝ. In translatōne hiero. iuxta hebreū hī: Omnis oznatus eoꝝ. p quē intelliguńt stelle: et in idē redit: qz in varijs stellis sūt varie vtutes z ifluentie. Cōsequent oñdit ptās diuina in cozpozib' inferiozib' cum dz: n Cōgregans sicut in vtre aquas maris. Ex hoc di cūt aliqui q̄ aque maris in oceano sūt ꝫ nām suā detente ita q̄ si sibi dimitterent fluerent sup terras: qz sūt altiozes terra: vt dicūt in medio oceani: Sz hoc nō vī verū: qz oia grauia fluida tēdunt ad centrū vndiq̄ fm angulū rectum z iō sicut aque oceani sunt dimissiozes terra iuxta ripam uta in medio: quia equaliter tendūt vndiq̄ ad centrū: vnō dicit aug' super Gen. q̄ deus sic res quas condidit admini strat: vt eas ꝓpos motus agere sinat: quod nō esset si aque occeani plus distarent a centro mūdi in eius medio q̄ i lit toze: Igitur ꝓgregatio aquaꝝ in vnū locū: vt hī Gen. j. facta fuit p hoc q̄ añ tertiū diem aque p modū euaporatōis eleuate erant sup ĩrā: z p aerē diffuse: sz ītia die dedit eis deus densitatē debitā: z sic occupauerūt minozē locum: se cit etiam ꝙcauitates z cauernositates in terra: que ꝓpt suā soliditatē bene potest hēre aliquas suas ptes a cen tro mundi magis distantes alijs: ut pz in altis montib' in quib' ꝙcauitatibus ꝙgregarent aque z appareret arida: ad habitatōem hoium z aialiū: sicut dictū fuit plenius Gen. j. Aque tñ stant in oceano tāq̄ in nāli loco: Et sic dicūtur ibi ꝙgregate sic aque in vtre: qz ꝓius erant alibi diffuse vt dictum est: o Ponēs i thesauris abyssos. i. inferiozes aq̄s maris: q̄ sunt hoibus occulte: sicut illa que reponunt in thesauris. Qz aūt aque mar' nominentur abyssi vel abyssus: pz Gen. j. vbi z tenebre erant sup faciē abyssi z spūs dñi ferebat super aq̄s. Jbi enī signat noie abyssi z aquaꝝ idē: ut dictū fuit plenius ibidē. p Timeat dñm: Hic ꝙnē ex dicta ponit vtilis monitio cum dz: Timeat dñm ois ĩra. i. habitantes in terra: qz terra est elementū insensibile in quo nō cadit timoz. q Ab eo aūt cōmoueant. cōmotione timozis z ē repetitio eiusdē snie ad maiozē expssionem. Et rōz huius timozis subdit dicens: r Qm̄ ipse dixit z facta sūt. sicut enī simplici voluntate oia creauit ò nihilo ita pōt in nihiluz redigere: z iō merito debet eū creatura rōnalis timere: z hoc timoze filiali. s Dñs dissipat. Hic ponit tertia rō diuine laudis: q̄ accipit ex gubernatōis seu dominij generalitate: qz pōt oia fm q̄ sibi placet ꝓmouere z impedire. z hoc est qđ dz: s Dominus dissipat ꝛc.] Hoc apparet ex eo qđ hī Gen. xj. i filijs noe: qui habuerunt inter se ꝙsiliū edificādi turrim cui' cacumen ptigeret ad celū: sz dñs reꝓbauit ꝙsiliuz eoꝝ: ita ꝙfundens eoꝝ labiū: vt nō intelligeret vir suū ꝓximū: z sic destiterūt ab opere suo inchoato. t Reꝓbat aūt ꝛc. Jhoc apparuit i egyptijs cogitātib' filios ysrl capere inter desertum z mare rubrū: sz dñs eos sub mersit z filios ysrl liberauit: vt hī Exo. xiij. v Et reꝓbat ꝙsilia ꝓncipū. sicut pz in libro iosue: qz mlti reges ꝙuenerūt in inuicē vt inficerent iosue z filios ysrl sz fuerūt debellati z occisi. Alij autez pōt exponi iste vsus de machinatōibus contra dauid a deo dissipatis cū dz: s Dñs dissipat ꝛc]. i. saul z suoꝝ satellitum: qui psequebant dauid moze gentiliū infideliū: sed ipsi non obtinuerunt intentū. t Reꝓbat aūt ꝛc]. i. philistinozum: quia audientes dauid inunctum sup israel venerūt cū exercitu magno ad dissipandū ei' regnū: sz ipsi vtute diuina magis q̄ hūana ꝏbellati fuerūt ab eo z subiugati: vt hī. ij. Reg. v. v Et reꝓbat ꝙsilia ꝓncipū. i. absalō z achithophel: z eoꝝ q̄ erāt ꝓncipales i tribubus israel contra dauid ꝙsurgentiū: sz ꝓ magna pte fuerūt occisi: z reliq̄ fugati: vt hī. ij. Re. xvij. Et q̄a hec fcā sūt diuia vtute z ꝓuidētia: q̄ i sua dispositōe nō fallit: iō ꝏdit: x Cōsiliū ät dñi i eternū manet. qz sz diuina' snia aliqñ mutetur: vt pz de niniuitis Jone. iij. tñ ei' ꝙsiliū non mutatur. Cōsiliū enī dei ꝓprie accipitur fm diuinā ordinationem: put est in seipso: Sentētia ät aliqñ accipit sz merita hoiuz z demerita: q̄ si variabilia

Confitémini dño in cithára: in psalterio decem cordaz psallite illi.] Cántáte ei canticuz nouuz: bñ psallite ei in vociferatōe. Quia rectuz ē vbū dñi: et omnia opa ei' in fide. Diligit misē ricordiá z iudiciū: miá dñi plena ē tra. Verbo dñi ce li firmati sṫ: et spū oris eius ōmis vṫ eoꝝ. Cōgregās sicut in vtre aqs maris: pō nens in thesauris abyssos. Timeat dominuz ois tra: áb eo autem cōmoueātur omnes inhabitātes orbē. Qm̄ ipse dixit z facta sūt: ipe mādauit z creata sunt. Dominꝰ dissipat ꝙsilia gē tiū:]rꝓbat ät cogitatōes pplorꝝ: z rꝓbat ꝙsilia ꝑn cipū. Cōsiliū ät dñi i eter nū manet: cogitatōes cor dis ei' i gnātōe z gnātiōez.

dicūt deū tm̄modo tpe ꝓsperitatis: ſz illud Zacha. xj. Bñdictus dñs deus qm̄ diuites facti ſum⁹. ſz maledicūt tpe aduersitatis: vñ vxor Iob dicebat ei in aduersitate posito: Bñdic deo ⁊ morere. i. maledic: vt ibidē fuit expositū Job. ij. c Sēper laus eius in ore meo. li ſp non importat hic ptinuitatē. Non enī pōt hō mortalis cōtinuare diuinā laudē: q; oportet q; aliqñ iterrumpat ex fragilitate carnis ſaltē tēpore dormitōnis: ſz ſemp laus eius in ore meo. In dño laudabit aia mea: audiāt māſueti ⁊ letentur. Magnificate dñm mecū: ⁊ exaltem⁹ nomē eius in idipz. Exquiſiui dñz ⁊ exaudiuit me: ⁊ ex oīb⁹ tribulatōib⁹ me is eripuit me. Accedite ad eū ⁊ illuminamini: ⁊ facies vre nō ꝓfūdent. Iſte pauper clamauit ⁊ dñs exaudiuit eū: ⁊ ō oīb⁹ tribulatōib⁹ eius saluauit eū.] Immittit ang⁹ dñi i circuitu timentium eū:] ⁊ eripiet eos. Gūſtate ⁊ videte q̄oniam ſuauis ē dominus: beatus vir qui ſperat in eo.] Timete dñm oēs ſancti eius: qm̄ non ē inopia timentibus eū.] Diui tes egerūt ⁊ eſurierūt: inquirentes aut dñm nō minuētur omni bono. Uēni te filij audite me: timorem domi docebo uos.] Quis est hō qui vult uitā: diligit dies uidere bonos? Prohibe linguam tuā a malo: philiſteis mō ſup: adicto. o Et de omnibus tribulatōibus ⁊c. Iq: nō ſolū fuit modo ſaluatus a philiſteis: ſed etiā de manib⁹ ſaulis q̄ conatus fuerat occidere eum: vt habet ꝑmo Reg. in pluribus locis. q. d. Si ego qui ſum pauper ⁊ fugitiu⁹ inueni gratiaz apud deū: ſilr illi q̄ vero corde accedunt ad deum. ſcdo inducit rōnem ex pte ſpūs angelici dicens: Immittit. ſ. in fluxū ſue virtut⁹. p Angelus dñi ⁊c. Ihoc pz in pluribus locis ſacre ſcripture: vnde ⁊ angelus liberauit loth a ſodomis: Gen. xix. ⁊ tres pueros de camino ignis: Dan. iij. vbi dicit q; angel⁹ domini deſcēdit cū azaria ⁊ ſocijs ei⁹ in fornacē: ⁊ excuſſit flāmā ignis de fornace: ⁊ ſimilit liberauit⁹ danielem de lacu leonum Dan. vj. Hoc allegat dauid ad oñendum ꝓdeſcenſionem angelo⁹ erga eos qui corde vero ⁊ puro accedunt ad deum. tertio adducit rōnem ex pte ipſius dei dicens: q Guſtate ⁊ videte. q. d. experimento poteſtis ꝓbare. r Qm̄ ſuauis ē dñs. ⁊ loquit ad modū hoiuz dulcedinē vini ꝓbātis: q; ꝓ modicū degustāt: ⁊ ex h⁹ cognita ei⁹ dulcedie alliciunt ad ām̄li⁹ gustādū: ſic hoies deuoti p̄ ꝓcipietes aliq̄d de dulcedie dei āplius alliciunt ad ampli⁹ ſentiendu. Sz aduertendū q; ꝓbantes dulcedinē vini illud modicuz qō ꝓgustant ſup linguā diu retinēt: ſic ſentiētes diuinā bonitatē debēt eā q̄ diu poſſūt retinere: q; h⁹ē qōdā ꝓludiu beatitudis future: ꝓpt qō ſequit: s Btūs vir ⁊c.] Talis enī ꝓgustatio diuine dulcedis auget ſpē future btitudis. Li cet āt aliqñ apud hoies nimia familiaritas pariat ptēptu talis tñ familiaritas dei ad hoiem q̄ ei cōicat i pñti vita ſuam dulcedinē magis auget reuerētiā filialē hois ad deū: iō ſbdit: t Timete dñm oēs ſci ⁊c.] Ex h⁹ēnī q; ſentiūt in ſe diuinā p̄ſentiā mō ꝓdcō ſufficit⁹ eis ꝓ oi bono: imo alia bona eis deſipiūt: niſi q̄tum neceſſitas exigit. Econtrario āt ē de cupidis h⁹ mūdi qb⁹ oia deficiūt: ꝓpt quod ſbditur v Diuites egerūt. q; fm q; dicit hiero. in epla ad paulinū: Antichꝛtus dictū est: Auaro deest tam qō hz q̄ qō non hz: iō ſbdit: x Et eſurierūt. q; nō audēt frui bonis habitis: ſz ea relinquūt alijs. y Inqrentes āt dñm. fide et deuotōe. z Non minuent oi bono. q; abūdāt in bonis deuotōe. a Tēporalia vo q̄tūcūq; modica eis ſufficiūt: imo ſpūalib⁹. Tēporalia vo q̄tūcūq; modica eis ſufficiūt: imo ꝓ diuitijs cōputant: vnde dicit apls ꝑma thimo. vj. Habētes alimēta ⁊ qb⁹ tegamur: his ptēti ſimus. Et hiero. in epi ſtola ad paulinum: Uictus ⁊ veſtitus diuitie ſunt chriſtiano⁹. a Uenite filij. Hic cōſequenter hortat ad bonuz vite actiue que conſiſtit in vitatione peccati: ⁊ operatiōe boni ad ꝓmum. Timo: autem dñi facit vitare peccatum: ſm illud Prouer. xv. Per timorē dñi recedit omnis a malo: ideo dicit: a Uenite filij. per deſideriū diſcipline. b Timorem domini ⁊c. Iqui eſt initium ſapientie iuſtorum. c Quis ē homo q̄ vult vitā. ſ. beatā in q̄ null⁹ morit. d Diligit dies ⁊c. Iin beatitudine celeſti: vbi dies nō interrumpentur noctib⁹: faciat ſupple quod ſequitur: e Prohibe linguā tuā. vbi docet vitatio peccati oris: et ꝑmo reſpectu dei cū dī: f A malo. ſ. blaſphemie ⁊ diuini ptēptus ⁊ ſimiliū: ſecundo reſpectu ꝓximi cum dicitur:

cū glo. vbi sic: Fidelis dī deus. ſz aliī deus: aliī hō fidelis dī fidelis. n. est deus dans hōi qō ꝓmisit. fidelis ē hō credens ꝓmittenti deo. Hec in glo. q magis ꝓsonare vī rōni fidelitatis vel fidei ꝛc. In eodē psal. vbi dī in postilla: Circa ꝑmū ꝑmo declarat infinitas ptātis. Additio.

IN expositō ne hui⁹ vſus ſcilz Uerbo dñi celi firmati ſi ꝛc. multū vī deuiare postillatorā cōi sententia catholicorū: q in hoc loco distinctōem psonarū in diuinis insinuari dicūt: vt pz ꝑ Ambro. in. vj. ō trini. vñ ꝑmo sententiarū dī. ij. inī ceteras testimoniales auctes ō distinctōe diuinarū psonarū hoc inducit. Tenendū ē igitur in hoc loco cū glo. dicēte: Uerbo dñi. i. filio pris. Et spiritu oris eius. i. spūsancto: q ꝓcedit a filio: q ē os pris. Nec in glo. Dicere āt q ḣ loquit psalmista de deo more hūano est nimis iudaiçare. In eodem psal. xxxij. vbi dicit in postilla: Congregans sicut in vtre aquas maris.

Psalmus dauid quando commutauit os suum coram abimelech ⁊ eiecit eum ⁊ abiit. .XXXIII.

OPinio postillatoris in h⁹ loco circa ꝓgregationē aq̄rū vī discordare ab illo qō ipsemet vī opinari i hac eadē mā in ꝑuer. c. xxx. q̄d tn in hoc ꝑbabilius videat: Ben. j. est magis ꝑpzie tractandum ꝛc. Replica. Additio.

IN psalmo: Exultate iusti. Burgen. notat postillatorē. ꝑmo q exponēdo vſuz istū. Opera dei in fide dicit. i. in fidelitate: Fidelitas aūt dei ꝓsistit i tēperamento iusticie ⁊ misericordie. Burgen. putat h⁹ sine rōne dictū dicens q fidelitas dei ꝓsistit in h⁹: q dat hōi qō ꝑmisit: sed vī Burgen. incidē in id quod redarguit. Deus eni dans qō ꝑmisit fidelis ē: ſm Burgen. ſz cuncta q̄ ꝑmittit ⁊ dat ꝓsonant tēperamēto iusticie ⁊ misericordie: q in oi opere dei ꝓcurrūt: quēadmodū circa q̄rtū sententiarū declarari ꝓsueuit dis. xlviij. vide ibi Scotuz. Stat igit fidelitas dei in dcō tēperamento: qō Burgen. calūniari nitebat Scōo Burgen. notat postillatorē in expositōe illi⁹ versus: Uerbo dñi celi firmati sūt. dicentē: ⁊ ꝑpha loquit de vbo ⁊ spū dei more hūano. In hoc dicit Burgen. postillatorez nimis iudaiçare: ꝓ eo q sancti doctores ⁊ mgr̄ sententiarū ex h⁹ loco arguūt trinitatē psonarū. Ad id rñdeo q sci doctores credentib⁹ psuasionē facere pñt de mysterio trinitatis bñdicte ex isto loco ⁊ alīs ꝛz sensū lr̄alem: quē auctor sacre scripture spūsanct⁹ efflagitat: ſz nō ē ſm sensū lr̄alem: ꝑut voces ꝑmarie significāt sine absurditate: si eni in aliq̄ sacre scripture vocū significatio ꝑmaria falsuz aliq̄d inducit: vt Judicū. ix. Jerūt lingna ad ꝓsulendū sup electōne regis: qō q falsū ē ꝓ sensu lr̄ali hēri nō dz: tunc eni sensus pabolic⁹ ⁊ mysticus locū hz ꝓ sensu lr̄ali. In ꝓposito āt nō ē sic: qa cū nihil absurditatis sit in expositōe postil. eius expositio ē ꝑmo lr̄alis: ex q̄ sumi pōt argumētū validū ēt apud infideles: cum hoc stat eiusdē passus eē lr̄alem sensum ꝑncipalio rē: q̄uis nō cōiozem ⁊ ꝑriozē: ꝑut Burgen. intendit: a q̄ tn apud infidelē argumentū validū sumi nō pōt. Si. n. quis velit arguē iudeo vl pagano trāssumē⁹ ī mios lr̄e: vt accipiendo celos ꝓ aplis: vbum dñi ꝓ filio in diuinis: argumētū ꝑcederet in equiuocis: ꝓ ꝓsequēs inualidū. Infidelis etiam ex h⁹ mōi argumēto sentiret pluralitatē deoz ex ꝓpositione plurium psonarū: quo posito non posset ei ex h⁹ loco ꝑsuaderi dei oipotētia. Nā positis plurib⁹ oīs null⁹ eoz. essz oipotēs: q alī alterū facēt nullipotētē: sicut arguit doctor subtilis: ⁊ añ eū Ouidius de vetula. Ad euadendū h⁹ mōi infidelitū errorē ⁊ derisionē. lxx. interptes mysteriū trinitatis occultauerūt in sua translatōe: vt dicūt doctores sancti circa illū locū: Esa. ix. vbi loco illi⁹ dicti: Et vocabit nomē eius admirabilis de⁹ fortis ꝛc. trāstulerūt magni ꝓsilij angelus. Et q ipse Burgen. in vltio articulo ꝑlogi sui in h⁹ opus: dicit postillā mgr̄i nicolai forte adeo vniuersalē q sepe ēt infideles ad eā hēant recursū: iccirco placuit: imo decuit postillatorē h⁹ passus oīdere expositionē ſm significatōnē imino⁹ oibus cōem sine absurditate expositōez fidelib⁹ spūalē nō reijciēdo: imo eā vtit in disputatōe de tpe messie ꝓ iudeos. frustra igit Burgen. laborat calūniando. Tertio Burgen. nōt postillatorē circa illū passū: Cōgregās sic i vtre aq̄s ꝛc. asserēs q postil. pv. ij. discordat ab eo qō ḣ opinat: ſz falsū ponit ei: nā idē qō ḣ dicit: dixit ex itētiōe bti aug. ō q̄ in ꝛ° correctorio Ben. j. supra vide ibi.

BEnedicā dñz i oi tpe ꝛc. Psal. XXXIII.

Hic ē scōs ps alphabeticꝰ: q incipiūt vsus ordinate ꝑ lr̄as alphabeti hebraici. h⁹ excepto q obmittit ḣ lr̄a sexta. s. vau: q null⁹ vsus ꝑ eā icipit: tn sūt ḣ. xxij. vsus: sic sūt. xxij. lr̄e hebraice: q sūt ḣ duo vsus icipiētes ꝑ lr̄az phe. s. xvj. ⁊. xxij. Ad q̄d autē posite sint iste lr̄e i ꝑncipijs vsuū dcz fuit supra. ps. xxiij. Huic āt ps. ꝑmittit tal⁹ ti. i hebreo. Dauid qñ cōmutauit rōem suā cozā abimelech ⁊ fugauit eū ⁊ abijt. huic tn noī dauid ꝑmittit lamech lr̄a ad designandū q ē dati casus. ⁊ ē sensus: Ipsi dauid fuit ḣ ps ꝓ gr̄az actōe: qñ cōmutauit rōez suā. i. vbū suū. ⁊ silis ti. pōit i trāslatōne hiero. iuxta hebreū vbi sic hī: Dauid qñ cōmutauit os suuz. ⁊ accipit os ꝓ vbo plato ore. Cozā abimelech ⁊ eiecit eū ⁊ abijt. Ad cui⁹ itellectuz sciendū q ista duo noia abimelech ⁊ achimelech hñt magnā ꝓueniētiā: ꝑpī qō dixerūt aliq̄ q signāt eādē psonā dicētes q dauid fcē hūc ps. qñ fugiēs saulē venit i nobe ad achimelech sacerdotē vt hz. j. Re. xxj. Et tūc mutauit os suū cozā eo: q nō dixit se fugitiuū: ſz ꝓ negocijs vrgentib⁹ a rege missū. Sz huic dcō ꝛriat qō seqt i pdcō ti. Et fugauit eū vl eiecit. q achimelech ñ fugauit dauid: ſz magi eū amicabilr: ⁊ ho nozifice suscepit ꝓbēs ei panes ⁊ gladiū: vt hz ibidē ꝑpī qō alīt exponit cōit a doctorib⁹ hebreis ⁊ latinis ō fuga dauid ad achis regē geth ad quē fugit recedēs ab achimelech. Erat eni binomi⁹ q vocabat abimelech nomine regni: ⁊ achis noie ꝓprio: ſm q dicit Ra. sa. sic imperatores romani dicebāt cesares noie ipīj: ⁊ tn hēbant ꝑpriū nomē ꝓsonale. s. iuli⁹ augustꝰ tyberiꝰ: ⁊ sic de alijs Et h⁹ octm ꝓsonat ei qō dī Ben. xx. ⁊. xxvj. q abraā iuit ad pegrinandō i geraram vbi regnauit abimelech. ⁊ silr postea ꝑ magnū tps Isaac. Illa āt ciuitas q̄ antiq̄tus dicebat gerara postea vocata fuit geth. De gerara eni dī q erat i palestina: q ē ira philistinoz: ⁊ idē dī de geth. ⁊ q̄libz rex vocabat abimelech noie rḡni. Qñ āt dauid fugit i geth fuit cognit⁹ a philisteis: vñ dixerūt Nūq̄d iste ē dauid rex ire. q. d. bonū eēt eū inīficē ne veniat ad regnū ⁊ ꝛualescat ꝓ nos: ꝑpī qō adduxerūt eū ad achis vt mozere: ꝑpī qō dauid i tali pclo posit⁹ simulauit se isanū: ꝛz illō poeticū: Stultitiā simulare loco prudētia sūma ē. Et iō achis tāq̄ isaniētē eū eiecit: ⁊ sic dauid de pclo libēat⁹ abijt: ⁊ ꝑ gr̄az actōe hūc ps. ꝓposuit. Igit ꝛz h⁹ iste ps i duas ꝑtes diuidit: q ꝑ dauid ō sua libēatō ne dño regr̄at. ꝛ° alios ad bonū hortat: ibi Accedite ad eū. Prima in duas. q ꝑmo ponit gr̄az actō: ⁊ ꝛ° eiusdē augmentatio: ibi Magnificate dñm mecū. Circa ꝑmū dicit dauid: a Bñdicā dñz. ei regratiādo. b In oi tpe. s. ꝓsperitat ⁊ aduersitatis contra multos qui bene

m Fiant vie ꝛc.] vt nō videāt nociua ad euitandū. n Et lubricū. vt nō possint stare. o Et angel' dñi. hoc totū p̄dixit dauid ꝓphetice: ꝛ motus ꝯelo diuine iusticie: ꝛ cāz dicte punitois subiūgit qñ dic̄: p Qm̄ gratis. i. sine cā. q Abscōderūt mihi ꝛc.] qz saul et cōplices sui ponebant insidias occultas ꝫ dauid: vt hz. j. Regū. xxiij. r Supuacue exprobrauerūt ꝛc.] dicētes vituperia ō me mēdacia: vt supra expositū ē frequent. s Veniat illi ꝛc.] in hoc p̄dicit ꝓ ꝓphetie modū mortē ipsi us saulis: qui voluit dauid maliciose occidē ꝓ manus philistinoꝝ: vt hz. j. Re. xxij. ꝛ ipse saul ab ipis philistei fuit vulnerat': ꝛ timēs ab eis turpit occidi seipsū interfecit: vt hz. j. Reg. xxj. ꝛ sic cecidit in laqueū quē paraverat ipsi dauid: qō a p̄ncipio ignorauit. t Alia āt mea. hic ꝓñt exp̄mit gaudiū de sua liberatōe futura de manu saulis: ꝛ oium aduersarioꝝ suorū. d. t Alia āt mea ꝛc.] sibi gras deuote rendendo v Et delectabit ꝛc.] i. de h' saluabit me ꝓ sue voluntatis bnplacito: nō dic̄ de morte saul' ꝛ exercit' ei': ō q̄ doluit ꝛ luxit: vt hz ij. Reg. j. Sed gaudē de ꝓpa salute p̄tinet ad charitatē quē hz hō ad seipsū. x Oia ossa mea dicēt. magna. n. leticia ꝛ admiratio mētis redūdat ad vires corporis: iō. d. x Oia ossa mea dicēt. i. manifestabūt gestib' exultatois gratitudinē mihi p̄stite salvatōis. y Dñe q̄s silis tui. q. d. nullus. a Eripiēs inopē. i. meipsū ꝛ pplm mihi adherētē. Erat eni dauid a facie saul' fugitiuus: ꝛ ꝓ ꝓñs bonis suis spoliat': ꝓuenerūt etiā ad ipsū hoies depauperati: ꝛ debitis obligati: vt hz. j. Reg xxij. ꝛ scūs ē coꝝ p̄ceps. b De manu fortioꝝ ei'. s. saulis ꝛ sui exercitus. c Egenum et pauperē ꝛc.] bona. n. mobilia ꝛ imobilia fugitiuorum fisco regio applicant: ꝛ sic bona dauid ꝛ coꝝ q̄ cū ipso erāt diripuerūt satellites saul'. d Surgentes. Postq̄ dauid postulaverat auxiliū diuine defensionis: hic ꝓñt allegat p̄culū sue p̄secutois: ꝛ p̄mo ꝓpositū declarat: scdo ꝓ se ꝛ sibi cōpatientib' orat: tibi Exultent. Prima in tres: qz p̄ oñdit ꝓpositū ex impositōe falsi: scdo ex cōspiratōe cōi: tibi Et aduersū me tertio ex adiūctōe doli ibi Quoniam mihi. Circa p̄mum sciendum q̄ multi de populo ysrael ad habendum gratiam saulis imponebant dauid multa falsa quibus applaudebant saul: quia per hoc persecutio quam faciebat contra dauid videbatur esse iusta: ꝛ ex hoc aggrauabatur persecutio contra dauid: ꝛ hoc est quod dicit: d Surgentes testes iniqui. quia aliqui de p̄dictis proponebāt falsa contrā dauid coram saule: ꝛ alij attestabantur ad maiorem assertōnem. e Que ignorabam. i. non eraz mihi conscius istorum malorum. f Interrogabant me. idest proponebant ꝓtra me ac si deberez respondere: loquit de se quasi de reo: qui habet respōdere parti aduerse. g Retribuebāt mihi mala ꝓ bonis. qz multa bona fecerat dauid saulī ꝛ populo eius pugnādo pro eis cōtra philisteos: vt patz. j. Regū in pluribus locis. h Sterilitatē aīe mee. Egō āt cū mihi molesti eēnt: induebar cilicio.] Humilia bā i ieiunio aīam meā:] et oro mea i sinu meo ꝓuter. Quasi ꝓximū ꝛ q̄si fratrez nr̄z sic̄ cōplacebā: q̄i lugēs ꝛ ꝓtristat' sic hūiliabar.] Et ad̄ sū me letati sūt ꝛ ꝓvenerūt:] congregata sūt sup me flagella ꝛ ignorauī.] Dissipāti sūt nec cōpuncti: tētauerūt me. subsānauerunt me subsānatōe:] frenduerūt super me dentib' suis.] Dñe q̄n respicies: restitue aiaz meā a malignitate eorum:] a leonibus unicā meam. Confitebor tibi in eccl̄ia magna] ꝛ .i. vtinā ꝓfitear tibi confessione laudis in loco cultus tui.

Fiant vie illoꝝ ꝛ tenebre] et lubricū: et āgel' dñi ꝓsequēs eos. Qm̄ grat̄ absconderūt mihi interitū laquei sui:] sū peruacue exprobrauerunt aīam meā.] Veniat illi laqꝰ quez ignorat:] ꝛ captio quā abscōdit apprehēdat eū: ꝛ in laqueū cadat in id ipm. Alia āt mea exultabit in dño:] ꝛ delectabit̄ super salutari suo.] Omnia ossa mea dicēt: dñe q̄s silis tibi: Eripiēs inopem de manu fortioꝝ ei': egenū ꝛ pauperē a diripientib' eū.] Surgētes testes iniq: q̄e ignorabā interrogabāt me. Retribuebant mihi mala ꝓ bonis: sterilitatē aīe mee. Egō āt cū mihi molesti eēnt: induebar cilicio.] Humilia bā i ieiunio aīam meā:] et oro mea i sinu meo ꝓuter. Quasi ꝓximū ꝛ q̄si fratrez nr̄z sic̄ cōplacebā: q̄i lugēs ꝛ ꝓtristat' sic hūiliabar.] Et ad̄ sū me letati sūt ꝛ ꝓvenerūt:] congregata sūt sup me flagella ꝛ ignorauī.] Dissipāti sūt nec cōpuncti: tētauerūt me. subsānauerunt me subsānatōe:] frenduerūt super me dentib' suis.] Dñe q̄n respicies: restitue aiaz meā a malignitate eorum:] a leonibus unicā meam. Confitebor tibi in eccl̄ia magna]

g Et labia tua ne loquant dolū. ſ. deceptōes falſitates et h'mōi ꝯ ꝓximū. h Diuerte a malo. vitādo pctm̄ opis i Et fac bonū. Iſte. n. ſūt oue ptes iuſticie. Pōt ēt aliť exponi. h Diuerte a malo. i. obſerua p̄cepta negatia: que malū ꝓhibēt: ſic̄ non occides. i Et fac bonū. i. obſerua mādata affirmatiua q̄ inducūt ad bonū: ſicut: memēto vt die ſabbatū ſcifices: ⁊ honora p̄em tuū ⁊ matrez: talis. n. obſeruatio ducit ad vitā beatā: Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. Et ſic rñdet dauid ad illud: quod ſupra q̄ſierat: Quis ē hō q̄ vult vitaz ⁊c̄. k Inq̄re pacē. q̄ ē ſūmū bonū. l Et pſeq̄re eā. i. pfecte ſeq̄re: qō fit q̄n p bona opa hō ad pacē eternā ptigit. m Oculi dñi. Poſtq̄ dauid i duxit alios ad bonū hic ꝓpt̄ oñdit fructū et quia oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt: ió mixtim agit de fructu bono

ēt labia tua ne loquant̄ dolum. Diuerte a malo ēt fac bonum: iq̄ire pacē ēt pſequere eā. Oculi dñi ſup iuſtos: ⁊ aures ei⁹ ī p̄ces eoz. Vultus āt dñi ſup faciētes mala: ut pdat de tra memoriā eoz. Clamauerunt iuſti ēt dñs exaudiuit eos ēt ex oib⁹ tribulatōnib⁹ eoz liberauit eos. Juxta ē dñs his q tribulato ſt corde: ēt humiles ſpū ſaluabit. Multe tribulatiōes iuſtoz: ēt ō oib⁹ his liberabit eos dñs. Cuſtodit dñs oia oſſa eorū: vnū ex his non ꝓtereť. Mors pctōz peſſima: ēt

nozz operū ⁊ malozz. o. m Oculi dñi ſup iuſtos. tāq̄ ſup ſpāliť dilectos. Oculus. n. dirigit ad id qō ſpecialiť diligit. n Et aures ei⁹ ad p̄ces eoz. tanq̄ pate ad exaudiendum. o Vultus āt dñi. ſ. ire ⁊ turbatōis. p Sup facientes mala. vñ in hebreo ſic hī: Jre dñi ſup faciētes mala. ad puniendū: ió ſubdit: q Ut pdat de tra ⁊c̄. i. de tra viuentiū in q̄ nō hēbunt locū: et aliq̄n ēt pdit memoriā eoz de tra pñtis vite: q̄ ē morientiū: q̄ poſt eoz vitā nō remanet fama: ſz ifamia: ſm q̄ dī Prouer. x. Memoria iuſti cū laudibus: ⁊ nomē ipiozz putreſcet. r Clamauerūt iuſti. de uote orando. s Et dñs exaudiuit eos. p̄mouēdo eos in bonis. t Et ex oib⁹ tribulatōib⁹ ⁊c̄.] ꝓtegēdo eos a malis ſpūalibus: ⁊ ēt aliq̄n a corporalibus: ſic̄ liberauit Danielē de lacu leonū: ⁊ tres pueros ō camino ignis: pfecte tñ liberat eos q̄n ducit eos ad requiē trāſferendo de malis vite pñtis. v Juxta ē dñs ⁊c̄.] q: ſp parat⁹ ē eos adiuuare eos liberando: vel virtutem patientie tribuendo ad maiuſ meritū ipſoz. x Et humiles ſpū ſaluabit. ſm q̄ dī p̄v. xvix. Humilē ſpū ſuſcipiet glia. y Multe tribulationes iuſtoz. q: aliq̄n dñs p̄mittit: vt p patētie meritū pueniāt ad maiꝰ p̄miū: ió ſ̄bdit: z Et ō oib⁹ his ⁊c̄.] q: trāſlati ad requiē liberant ab omnibus p̄ſentis vite penalitatibus. a Cuſtodit dñs oia oſſa eoz. p oſſa in quibus conſiſtit robur corporis intelliguntur virtutes in quibus conſiſtit robur mentis: quas dominus cuſtodit illeſas finaliter in electis ſuis. b Mors pctōz peſſima. Mors. n. nature mala eſt: quia eſt priuatio corporalis vite: mors autē culpe peior: quia eſt priuatio ſpūalis vite: ſed tñ nō ē peſſima: ſed q̄dū pctor ē in pñti vita pōt redire ad vitam ſpūalem p penitentiā: ſz mors gehēne eſt peſſima a q̄ non eſt reuerſio poſſibil: ⁊ hec ē mors pctōz in mortali pctō decedētiū. c Et qui oderūt ⁊c̄.] q: odiū fratrū ē occaſio mltoz malozz: ſicut ecōtrario amor p̄rimi ē cā bonozz: q: qui diligit p̄rimum legem impleuit. Ro. xiij. Jn hebreo et in tranſlatōe hiero. iuxta hebreū habetur: Interficiet ipios malicia

q oderūt iuſtū delinquēt.] Redimet dñs aias ſuoz ſuoz: ēt ñ delinquēt ōes q ſperāt in eo. Dauid.

Judica dñe. xxxiiii. nocētes me: ēxpugna ipugnantes me. Apphēn de arma ⁊ ſcutū: et exurge i adiutoriū mihi. Effūnde frameā ēt cōclude aduſus eos q pſequūt̄ me:] dic̄ aie mee ſalus tua ego ſū. Confūdant̄ ⁊ reuereant̄: querētes aiam meaz. Aūtant̄ retrorſum ⁊ ꝓfundant̄: cogitantes mihi mala. Fiant tāq̄z puluis añ faciē vēti ēt angelus dñi coartās eos.]

r odiētes iuſticiā. quia malicia hois eſt ſemp cā mortis eius ſpūalis: ⁊ aliq̄n etiā corporalis: ſicut malicia achitophel fuit occaſio ſue ſuſpenſionis: vt hī. ij. Reg. xvij. d Redimet dñs ⁊c̄.] hoc fuit adimplettū in chriſto: q̄ nos redemit ſuo ſanguine p̄cioſo. e Et non delinquent. finaliter. f Oēs q̄ ſperāt in eo. ſpe formata charitate: que p̄uenit ex gratia ⁊ meritis: ⁊ hoc itelligēnd ē d̄ p̄destinatis.

Pſal. xxxiiii.

Judica do mine nocentes me ⁊c̄. Huic pſ. p̄mittit̄ tal⁹ ti. in hebreo ⁊ i trāſlatōe hieron. iuxta hebreuz. Dauid tñ in hebreo p̄ponit̄ lr̄a lamech ad deſignādū q̄ dauid ē dati caſus: et ē ſenſus: hic p̄s appropriat⁹ ē ipſi dauid tāq̄ ei⁹ auctori: ⁊ ſic appet auctor h'pſ. Mā āt eius non ſic apparet. Expoſitores tñ hebrei ⁊ latini dicūt cōiter q̄ dauid fecit hūc pſal. ꝯ pſecutōez ſaul petēs diuinū auxiliū: in qua pſecutōe multos pſ. fecit: q: diu durauit. Et diuidit i duas ptes. q: p̄mo dauid poſtulat auxiliū diuine defenſionis: ſcōo declarat piculū ſue pſecutōis: ibi Surgētes teſtes. Prima in tres: q: p̄ petit auxiliū diuinū: ſcōo ꝓphetice p̄dicit deiectiōem hoſtium ibi Cōfundant̄. tertio exp̄mit ſue liberatōis gaudiū: ibi Ala āt mea exultabit in dño. Circa p̄mū dic̄. a Judica dñe nocētes me. iudicio ꝓdemnatōis in hoc facto: q: iniuſte pſequunt̄ me: ſicut p̄z manifeſte ex decurſu p̄mi Reg. quia dauid nihil forefecerat ſauli aut populo ſuo: ſed fecerat eis multa bona: p quibus reddebant ei mala: ꝓpter quod ſubdit dauid: b Expugna impugnantes me. q: nō poſſum eos expugnare. c Apphē de arma. loquit̄ de deo more humano: quia aliquis volens auxiliū p̄ſtare alicui munit ſe armis: ⁊ hoc duplicibus. ſ. armis ad ſuſtinendū ictus: ⁊ q̄tum ad hoc dicit: Scutum. ⁊ armis q̄tum ad inuadendum: ⁊ q̄tum ad hoc ſubditur: e Effunde frameā. i. euagina gladiuz f Et conclude aduerſus ⁊c̄.] ita q̄ non poſſint ampli⁹ me perſequi. g Dic anime mee. per reuelatōnem interiorem. h Salus tua ego ſū. p effectū exteriorē i Cōfundant̄. Dic ꝓpter dauid ꝓphetice p̄dicit deiectōez hoſtiū. ſ. ſaulis doech ⁊ ꝓſimiliū. d. Confundant̄ ⁊c̄. hoc fuit ipletum quando ſaul confuſibiliter de plio fugiens ſeipſum interfecit: ⁊ ſilr doech armiger eius et magna pars populi fugiendo interūt: ⁊ iſti pluries q̄ſierant dauid ad mortē. k Fiant ⁊c̄.] q: ſic puluis ñ p̄t reſiſtē vētoz ipulſui: ſic nec ſaul ⁊ viri ei⁹ philiſtioz iuſtioi. l Et āgel⁹ ⁊c̄. Jn. n. ſaul ⁊ exercit⁹ ei⁹ fuiſſēt ſic̄ dbelati a philiſteis: niſi āgel⁹ dñi iuſto dī iudicio fuiſſz ꝑſ⁹ ei⁹, p pctis ſuis: ſz q dī deut. xxxij. d ſūjs iſrl q̄n pſeq̄batur vnus mille: ⁊ duo fugarent decem milia: nonne ió quia deus ſuus vendidit illos: ⁊ dñs cōcluſit illos.

f Uerba oris ꝛc. Jqñ suasit ionathe de q̄ ꝓfidebat da uid sicut de seipso q̄ adduceret dauid vt mozeretur. j. Reg. xx. g Noluit intelligē ꝛc. Jqz cū ionathas inocētiam dauid allegaret: saul intelligē noluit: ſz magꝭ indignās ionathan lācea ꝓcutere voluit: vt ibidē dicitur:

Uerba oris eius iniqtas ⁊ dol᷒:] nō luit itelligē ut bñ ageret.] Jniqtātē meditat᷒ ē i cubili suo:] ástitit oi vie nō bone: malicīā āt nō odiuit. Bñē i celo mia tua: ⁊ ⁊itas tua vsq; ad nubes.] Justicīa tua sic mōtes dei:] iudicīa tua abyssus multa. Hoies ⁊ iumēta saluabis dñe: Jquemádmodū multiplicasti misericordiam tuā de᷒.] Filij áūt hominū i tē

b Jniqtatē ꝛc.] qz ōnocte vigilās cogitabat q̄modo posset dauid capere: ⁊ eū occidere. i Astitit omni vie non bone. i. male: qz paratus fuit ꝓcē dauid p vias pessimas. s. sup abruptas petras: que solis ibicibus sūt puie: vt habet. j. Regū. xxiij. Uel aliꝭ: i Astitit omni vie non bone. qz paratus erat oi ꝓsilio malo acquiescere: iō subdit: Malicīā aūt nō odiuit. k Dñe in celo. hic ꝓñ agit de benignitate dei: q̄ p᷒declarat gnāliter: scōo speciāliter: ibi Filij aūt hoium. tertio singulariter: ibi Nō veniat mihi pes superbie. Primo oñdit gnāliter erga oēs creaturas viuentes vita aiali. Circa qō sciendū q̄ misericordia superexaltat iudiciū: Jaco. ij. Uñ ini dei ꝓpetates tenet quandā excellentiā: ppi qō dr: q̄ miserer᷒i ē el᷒ ꝓpriū: ⁊ ad h᷒ oñendū dr: k Dñe in celo misericordia tua. tāq; in loco supiori. l Et veritas ꝛc. Jq̄ sunt inferiores celo. m Justicia tua ꝛc. Jq̄ ut in pluribus sūt iferiores nubib᷒. n Judicia tua abyssus multa. idest hoibus abscōdita: verūtamen quia ista apparēt aliqñ per effectus: ⁊ maxie dei largitas: de q̄ ꝑncipaliter h agit: iō sb̄dit: o Hoies ⁊ iumēta ꝛc. Jqz nō solū creatura rōnal᷒ saluat᷒ p dei ꝓuidentiā: sed etiā brutal᷒: quia aialibus dat pīlos ꝓ vestitu: ⁊ auib᷒ plumas: ⁊ eis ō victu ꝓuidet sufficienter sine solicitudie coz. p Quēad modū mltiplicasti ꝛc. J. q. d. Ex mltitudie misericordie tue ꝓcedit q̄ nō solū rōnabilibus creaturis ſz etiaz irrōnabilibus ita ꝓuidēs. q Filij aūt hoium. hic ꝓñter oñditur diuina largitas spāliter. s. circa hoies: q̄ eoipso q̄ sūt ad imaginē dei facti sūt ad bonū excedēs creaturā irrōnalem ordinati. s. ad bonū rōnis: q̄ si bñ vtantur ad bitudinē supnaturalē vlterius deducunt: ⁊ h᷒ est qō dr: q Filij aūt hoium. s. rōnabiliter ⁊ iuste viuentiuz r Jn tegmine alarū ꝛc. J. i. in bitudine recta ⁊ absc̄dita apud te: ſm illud Esa. lxiij. Oculus nō vidit: ⁊ auris nō audiuit: ⁊ in cor hois nō ascendit: q̄ ꝓparasti diligentibus te: iō sb̄dit: s Jnebriabunt. i. saturabūt a bſq; tñ fastidio. t Ab vbertate domus tue. i. dom᷒ celestis glorie: ſm q̄ dictū est supra. ps. xvj. Satiabor cū apparuerit gloria tua. v Et torrente ꝛc. Jhoc addit ad oñdendum pfectōem refectōis glie: qz apud nos refectio ꝓficit ex cibo ⁊ potu. x Quñ apud te ꝛc.] deus. n. est vita p essentiā: et oia sūt in eo vita: ſm q̄ dr Job. j. qō factū est. s. i creaturis Jn ipso vita erat. Creatura eni anteq̄ crearet nō erat aliud q̄ creatrix essentia q̄ est p essentiā ipa vita: vt dcm̄ est. y Et in lumine ꝛc. J. i. in lumie creato glie videbimus lumē tue essētie qō videri nō pōt ab intellectu creato: nisi ad hoc eleuetur p lumen glorie fortificans lumē nāle intellect᷒ creati: sicut nec oculus noctue posset videre luce solis: nisi aliq̄ addito sibi fortificaret: ꝓpi qō dr. ij. meta. q̄ sic se hz ocul᷒ noctue ad lumē solis: ita intellectus nr̄ ad ea q̄ sunt manifestissima in nā. p q̄ itelliguñt diuina: q̄ de se sūt manifestissima: ſz vtutē intellect᷒ nr̄i excedentia: sicut ⁊ lux solis ē maxime visibilis: tñ ꝛpportionata noctue oculis. Et qz ad hāc visionez nō possum᷒ ptingē: nisi p diuinaz gr̄az: iō subdit dauid depcando: a Protende misericordiam ꝛc. J. i. dirigentes cognitōnem suā nālem q̄tum possibile ē ad te illustra fidei cognitione. b Et iustitiam ꝛc.] .i. viuentes ſm rectum iudicium rōnis rectifica rectitudine gratie tue: q̄ sola iustificat pfecte: et sic sp ꝓtigit: quia gr̄a est pfectio nature: et ideo dirigentibus se in deū q̄tum possibile ē vtute nature nō denegat pfectio gr̄e. c Nō veniat. Hic ꝓñ ostēditur diuina liberalitas singularit᷒ q̄tū ad ipm dauid: q̄ depcan᷒ dic̄: Nō veniat ꝛc. J. i. pes saul superbi: ⁊ suoz satellitum ad me p sua volūtate conculcandū. d Et man᷒ pctōris. i. psuadēt mihi malū. e Nō moueat me. supbe a rēitudie veritat᷒ ⁊ iustic̄e. Uel aliꝭ: Nō veniat ꝛc. J. i. demon q̄ p superbiā cecidit nō me subiciat sibi p pctm̄ mortale. Et man᷒ pctōris. i. ptās demonis i pctō obstinati. Nō moueat me. a statu gr̄e: ⁊ vtrūq; fuit ꝓcessū aliq̄ mō ipi dauid ex diuia largitate: qz ñ fuit dat᷒ i manu saul ipm ꝓsequēt᷒: ſz aliq̄n p sathā i pctm̄ mortale icidēt: tñ p pniaz surrexit: ⁊ i finali gr̄a ōcessit. f Ibi ceciderūt ꝛc. Jqz ꝓsecutores i pctis frequent᷒ traduñt i manib᷒ inimicoz tpalit᷒: ⁊ i ptātez demōis finaliter. Jn psal. xxxv. Dixit iust᷒. vbi dr i postilla. Circa qō sciēdū q̄ mia superexaltat iudiciū. Additio.

Jcet vez sit q̄ miserēi ⁊ pcē ꝓpriū sit dr vt i collecā cātat eccl̄ia: nec tñ pp h᷒ vitaſ diuia dz dici iferior q̄ mia dr: sic nubes ſt iferiores celo: put postil. dic̄. nā mia dr ō deo ſz opatōez i creaturis: inq̄tū ōfect᷒ alioz ſbleuaz: respcū cui᷒ dr i ps. Miseratōes ei᷒ sup oia opa ei᷒. ſz vitas diuia siue accipiat cēntialit siue psonalit᷒ appropian᷒ eaz filio pōt cōcerno: put Job. xxiij. c. Ego sū via vitas ꝛc. nullo mō tñ dz dici iferior q̄ ei᷒ mia: ut ē manifestū. Sz ad intellectū hoz vsuū attēdendū ē q̄ dauid in h᷒ loco tractat ō q̄busdā opatōib᷒ diuinis: put referunt ad creaturā rōnalē. s. mia ⁊ vitas iustic̄ia ⁊ iudiciū: ſz i h᷒ loco cū dr: Veritas dei. itelligit fides: vt i. j. Thi. ij. Oēs hoies vult de᷒ ad agnitionē veritatis venire: qō intelligit de veritate fidei: ⁊ sic in pluribus locis. Manifestū ē aūt q̄ misericordia dei maxime relucet in celo: vbi beati misericordiā dei plene ꝓsequūt vt Matth᷒. v. ca. Cuius rō est: Nā gl̄iam celestē null᷒ de cō digno ſm legem cōem meret: Uñ apls ad ro. viij. ca. Non sunt ꝺdigne passiones huius seculi ad futuram gloriam: q̄ reuelabitur in nobis. et sic manifestum est q̄ in celo maxime relucz misericordia dei in beatis: ⁊ iō dicitur: Domine in celo misericordia tua: sed fides dei nō hz locū in existentibus in celo: quia per claram visionem excluditur saltem q̄tum ad actuz: ⁊ ideo fides dicitur cē vsq; ad nubes: q̄ q̄dē nubes sunt inferiores celo: ⁊ i regione corruptibili: ⁊ ſz visum nostruz ipsi celo approinquant: ⁊ sic p nubes ꝓpe

hebrei.n.nō hñt optatiuū modū:ſz vtunt futuro indicati modi loco optatiui. d In pplo graui.mozib⁹ ⁊ etate:cu iuſmodi ſūt ſacerdotes ⁊ leuite. e Laudabo te.i. vtinaz laudē. vna.n.cā ꝯre dauid affligebat in pſecutiõe ſaul erat ꝓpt hoc q accedē nō audebat ad locum diuini cult⁹. vl po teſt alii exponi: vt ſit ꝓphetia d futuro cū dī: Cõfitebor tibi ⁊c q pſalmi a dauid facti cātabant a cultoribus dei in veteri teſtamēto: ⁊ ēt mō cantant i nouo. f Nō ſupgaudeāt mihi. capiēdo me ⁊ tenendo ad ſuam volūtatem g Qui aduerſātur ⁊c]. ſ. ſaul ⁊ cōplices ei⁹: ut pz ex p̄cedentibus. h Qui oderūt me grat⁹. i. ſine cā me odiētes i cozdib⁹ ſuis. i Et annuūt oculis. paſſiones enim odij ⁊ ire maxie appārēt i facie ⁊ i oculis potiſſime. k Qm̄ mihi. hic ꝓnter oñdit gravitatē ſue pſecutōnis ex adiūctōe doli: q̄ marie aggrauat pſecutōem: q̄ tunc neſcit poſitus in pſecutōe in q̄bus debeat ꝓfidere: ꝓpt quod Apo. d. ſcōa ad cor⁹. xi. enumerat piculis in q̄b⁹ fuerat vltimo loco dicit pericula in falſis frib⁹: q̄ illud fuerat mai⁹ ſm h⁹ igit dicit dauid: k Qm̄ mihi ⁊c.]ptēdētes mihi amicitiā. l Et in iracūdia ⁊c]. i. ſz modū boium terre noz: q̄ aliud hñt in cozde: ⁊ aliud in oze. m Dolos cogitabāt. ſ. ꝯ me: vt pz de hitatoz⁹ ceſle ⁊ ſipheis. j. Regum xviij. n Et dilatauerūt ⁊c.] loquētes ſupbe. o Dixerunt euge euge. interiectio ē gaudētis. p Viderūt oculi nri. fugā ⁊ exitū iſti⁹ hois. q Vidiſti dñe. hanc iniq̄tatē ꝯ me. r Ne ſileas. hoc ē ne diſſimules ⁊ trāſeas abſq̄ debita punitōe. hoc dicebat dauid nō ẓelo vindicte: ſz diuine iuſticie. s Dñe ne diſcedas a me. ſubtrahēdo brachium defenſiōis tue: q̄ nō poſſē tot laqueos euadē. t Exurge ⁊ intēde ⁊c. Jeos ꝑdēnādo. v Deus me⁹ ⁊c. Jq̄ non habeo iudicē ad quē poſſim recurrere niſi ad te: q̄ ps aduerſa erat rex ire. x Judica me ſz iuſticiā tuā. q̄ n ꝑdēnat iuocētes: ſz ipios. y Et non ſupgaudeāt mihi. capiendo me ⁊ tenēdo ſm ſuā volūtatē. z Nō dicāt ⁊c.]gaudētes d mea captōe: ſic philiſtei gaudebāt d captōe ſāſonis: Iud. xvj. a Nec dicāt deuorabim⁹ eū. q. d. ſi tenerēt me ſtati tractarēt me interficē crudeli morte. b Erubeſcāt. ipij. c Et reuereāt ſil. tāq̄ fruſtrati ſua itētōe. d Qui gratulāt mal⁹ meis. i. q̄rūt gratulari. ſ. ſaul ⁊ ei⁹ viri: e Induāt confuſiōe ⁊ reuerētia. i. timore. q. d. talib⁹ circūdēt vndiq̄ ſic veſtimētū circūdat hoiez ex oi pte. g Qui maligna ⁊c] loquētes de me falſa coꝛa ſaule. h Exultēt. hec ē vltia pſalmi⁹ pſ. in q̄ dauid orauit ꝓ ſe ⁊ patiētib⁹ ſibi. d. Exultent ⁊c]. i. approbāt. i Justicia mea ⁊c. Jeū laudādo d mea liberatōe a piculis grauib⁹: lō ſequit: k Qui volūt pacē ſerui ei⁹. i. mei q̄ ſū ſeru⁹ dñi. l Et lingua mea ⁊c]. i. ore ⁊ cozde eā pfitebit. m Tota die laudē tuā. i. ſingul⁹ diēb⁹ Miſtice āt exponit ps iſte de chriſto cui⁹ dauid fuit figura ſic dcm fuit ſupra pſ. iij. ⁊. iiij. q̄ paſſus ē in ſe ⁊ in mēbris ſuis a pplo iudaico ⁊ tyrānis: ⁊ lō i h⁹ pſ. ſz hūanitatē loquēs ꝓmo petit a patre ſeu tota trinitate auxiliū ꝓtectionis: ⁊ ſcōo exprimit gravitatē ſue pſecutōis: ibi Insurgentes. Quā gravitatē explicat ꝓmo ex ipoſitōe falſi: quia ſibi fuit impoſitū q̄ eſſet falſus ꝓpha: ⁊ mēbris ſuis q̄ eēnt magi ⁊ deceptoꝛes. Secūdo ex conſpiratione cōi: ibi Et aduerſum me. q̄ contra eum ꝓuenerūt herodes ⁊ pontius pilatus cum ꝓncipibus ſacerdotuz: vt ſupra expoſitū fuit ij. pſal. Tertio ex adiunctione doli ibi Quoniaz michi quidem pacifice loquebatur. quia mltos dolos cogitauerunt contra chriſtum vt patet ex textu euangelij: ⁊ contra membra ei⁹ vt patet ex actib⁹ apoſtolozum: et epiſtol' pauli. Reſiduū āt huius expoſitiōis omitto: tum ꝓpt breuitatem ſectandaz: tum q̄ ſatis diffuſe tradit in glo. ſup pſal. tum q̄ ꝓſideratis illis: q̄ ſunt expoſita de dauid in hoc pſ. pōt de facili applicari littera huius pſ. chriſto ptim ꝓ mēbris ſuis: in q̄bus ſe dicit pſecutōez pati: Act. ix. Saule ſaule q̄d me pſequeris.

mus eum. Erubeſcant ēt reuereant ſimul: qui ꝯtulātur mal' meis. Induantur confuſione: et reuerentia: qui maligna loquuntur ſuper me.] Exultent et letentur q uolūt] iuſticiā meā: et dicāt ſp magnificet dñs] q uolunt pacē ſerui eius. Et lingua mea meditabitur iuſticiam tuam:]tota die laudē tuaz. Pro victoria ſuo dñi dauid. pſal. xxxv

Dixit iniuſt⁹ ut delinq̄t in ſemetipſo:] nō ē timor dei añ oculos eius.] Quoniam doloſe egit in cōſpectu eius: ut inueniatur iniquitas ei⁹ ad odiū]

Pſal. xxxv.

Dixit iniuſtus vt delinquat ⁊c. Huic pſal. ꝓmittitur talis ti. in translatōe hiero. iuxta hebreū Pro victoria ſeruo dñi dauid. q̄d exponunt ſic aliqui: q̄ dauid fecit hunc pſalmum ꝓ victoria populi iſrael glorioſe exeuntis de ſeruitute egypti ad ſeruiendum domino libere: ſm q̄ fuit dictum pharaoni: Exo. v. Hec dicit dominus deus hebreoꝛum: Dimitte populum meum vt ſacrificet mihi in deſerto. Et licz lra huius pſ. poſſet ad h⁹ applicari: ſaluo tñ meliori iudicio mihi vī meli⁹ q̄ dauid fecit hūc pſ. de ſeipſo a pſecutōe ſaulis pluries diuinit⁹ liberato: q̄d vī ex ti. pſ. q̄ taſ ē in hebreo: Ad victoziam ſeruo dñi dauid. Et huic noī dauid ꝓpōſit lra lamech: ad oñdenō q̄ ē dati caſus ⁊ ſic li ſuo dñi ñ refert ad pplz iſrl: ſz ad ipz dauid. Jgit ſz hūc ſēſū ps iſte diuidit i duas pteſ. Et p̄agit de malignitate ſaul' dauid pſequēti: 2° de benignitate dñi ipm liberāti: ibi Dñe i celo mīa tua. Circa ꝓmū dī ſic: a Dixit iuſt⁹ ⁊c]. i. ſaul firmit diſpoſuit ⁊ dliberauit d iniſticiem dauid: lz iuſte: de q̄ deliberatōe hī. j. Reg. xx. Et intellexit ionathas q̄ diffinitū eēt a pte ſuo ut interficēt dauid. b Nō ē timoꝛ ⁊c]. q. d. Si añ oculos mētis ei⁹ timoꝛ dñi pōeret a tāto malo retraheret: ſz q̄ dī ꝓv. xv. Per timorē dñi declinat oīs a malo. c Qm̄ doloſe egit. ſ. cū dauid faciēs eū genez ſuū: vt ſic occidēt gladio philiſtinoꝛ: put hī. j. reg. xviij. d In ꝓſpcū ei⁹. ſ. dī: q̄ nulla doloſitas latz eū. e Ut inueiat ⁊c. Jeū. n. ſaul ñ potuit occidē dauid latēt ac doloſe gladio philiſtinoꝛ pſecutus ē eū: patēt manifeſtās odiū: q̄d ꝓceperat ꝓtra ipſū.

q2 sicut dēm est iusti cū bono vtutis aliqñ assequūtur affluentiā i tpalibus bonis. h Delectare in dño. delectatio dr qsi de alio letatio: igitur i dño delectari ē de bonitate eius letari q̄ suggit p cognitionem z amorez. i Et dabit cē. Iusti. n. nō petūt a deo simplr nisi bona gr̄e z vtutis q̄ sēper dātur petētibus qñ petūt p se z perseuerāter: qđ faciūt iusti: de alijs aūt bonis i ferioribus nō faciunt petitiones nisi sub ꝓditione. s. si expediāt honori diuino z saluti sue vel alioruz: et hꝰ ēt mō deus eos exaudit. k Reuela dño. cē. nō ei aliquid manifestando: q2 oia nuda z aperta sunt oculis eius ēt ab eterno: sed in oro ne cora eo tuū desiderium explicādo z directionez eius petendo. l Et ipse faciet. q2 sicut nā non deficit i necessarijs: sic nec auctor nāe multo minus. m Et educet cē. Iponēdo opa iusticie tue alijs in exemplum virtutis: fz q̄ dicit saluator: Matth. v. Sic luceat lux vīa cora hoibus: vt videant opa vīa bona. n Et iudicium tuū cē. Iudiciū est effectus iusticie: z per hoc ō signat q̄ deus iustos facit ꝓsperari i opibus iusticie vsq; ad perfectionē debitam. Et p talez modū loqr̄ sap. puer. iiij. Justoꝝ semita q̄si lux splēdens z crescēs vsq; ad pfectū diem. i. vsq; ad pfectionē iusticie: sic ascensus solis pficitur i meridie: z q2 deus tanta bona cōfert iustis ēt in pñti: iō sbditur: o Subditus esto dño. humiliter z deuote seruiendo. p Et ora eū. q. d. tūc cōfidenter poteris orare eū: q2 cōsequeris intentū: si tamē oro sit pia ꝓ te z pseuerās: q̄lis ē oro iustoꝝ. q Noli emulari. hic ꝓnter oñditur q̄ pspitas iustoꝝ est maior ēt i pñti z hoc ex duratiōe: q2 pspitas malorꝝ ꝓsistit i bonis tpalibꝰ trāsitorijs z corruptibilibꝰ: vt pz ex pre dēis. pspitas aūt iustoꝝ ꝓsistit ꝓncipalr i bōis aie q̄ sūt incorruptibilia inquātum manēt in aīa sepata: ppt qđ dr: q Noli emulari cē. hic ē peccator q̄ nō vadit p viā legis diuine z rōnis recte: sed fz ipetū passiōis sue: sm q̄ dr Esa. lij. Oēs nos q̄si oues erauimus vnusq; qz i viaz suā declinauit. Et talis in via sua pspera: qñ obtinet qđ intendit. Ista tñ psperitas ē magis aduersitas: q2 si sit alicui boni tpalis additamentū: est tñ boni spūalis detrimentū: sm q̄ dicit Aug. i sermone de innocētibus: Lucrū in arca dānum in cōscia: tulit vestē: z pdidit fidem: acqrit pecuniā: et amittit iusticiaz. z iō de talibꝰ dr hic: q Noli emulari. i. imitari. r In eo q̄ psperatur i via sua. i. fca illius q̄ predēo mō ꝓspe ratur: cuius psperitas est magis aduersitas iudicanda. s Desine ab ira cē. l. talium q̄ frequēter passiones ire nimiū excedentes patiūtur ad cōplendū suas iniqtates: iō sbditur: t Noli emulari ut malignerīs. z sbditur cā: v Qm̄ qui malignātur cē.] saltē in morte nāli: z freqnter anticipātur z moriunt morte ināli. l. gladio veneno vel aliq̄ hmōi. x Sustinentes aūt dñz. i. patientes expectantes eius bñplacitum. y Ipsi hereditabūt terrā. l. viuentiū quaz ppetuo possidebūt: z freqnter i hac terra diutius malis hoibus viuūt: iō sbditur: z Et adhuc pusillū. l. tpis. a Et non erit peccator. sbtractus de medio mō predēo. b Et q̄res locū cē. Iq; freqnter ꝓ suis malicijs non soluz destruūtur i personis ꝓprijs: sed ēt loca eorū z posteritas tota.

Delectare in dño: ēt dabit tibi petitiones cordis tui.] Reuela dño viā tuā:] z spera i eo: ēt ipe faciet. Et ēducet q̄si lumē iusticiā tuā:] z iudiciū tuū tāq; meridiē:] subdit' esto dño: ēt ora eū. Noli emulari i eo q ꝓspat in via sua: li hoie faciente i iusticias. Desine ab ira: et derelinq furorē:] noli emulari: ut malignerī. Qm̄ qui malignant exterminabunt:] sustinētes aūt dñz ipi hereditabūt trā. Et adhuc pusillū: ēt nō erit peccator: ēt q̄res locū eius: z nō inueniēs.] Mansueti aūt hereditabunt tram:] ēt delectabūt i multitudine pacis. Obseruabit peccator iustū: z stridebit sup eū dentibꝰ suis.] Dns autem irridebit eū:] quoniam prospicit q̄ veniet dies eius. Gladium euaginauerunt peccatores: intenderunt arcum suuz. Ut decipiant pauperem z inopem: vt trucident rectos corde. Gladius eorū intret

c Mansueti ār cē.] exponatur sicut pri': q2 mansueti sunt illi qui expectāt patiēter bñplacitum domini. d Et delectabūtur i multitudie pacis. s. superne: q̄ est pfecta pax. frequēter ēt i multitudine pacis tpalis: q2 mansueti non movēt rixas z brigas: ꝓpter q̄s debeāt ab alijs iquietari. pōt ēt hꝰ referri ad pplm isrl: q̄ q̄diu seruiuit dño mansuete: z obediēt bitauit in pace i ira a deo sibi data: vt pz ex decursu vete. testa. e Obseruabit. hic ꝓnter oñditur q̄ prosperitas iustoꝝ sit maior q̄ malorꝝ ex admixtiōe mali: q2 psperitas malorꝝ sēper hz malū pene annexū. Et hoc contigit vno mō: q2 sunt diuisi a seipsis: eo q̄ sēsualitas trahit ad bonū sensibile rōni ꝓriū. dictamē aūt rōnis sīue synderesis ad ꝓrium: ppter qđ dicit phs. ix. ethico. De ipis cōtendit ipsoꝝ aīa: z hoc quidē huc trahi: hoc aūt illuc quē admodū discrepantia. Et postea concludit dicens: Igitur si sic miserꝝ est esse: malū fugiendū malicia intēse. Alio mō ꝓtigit ex hꝰ q̄ mali torquētur inidia de bono virtutis: qđ relucet in iustis: z ide est q̄ tyrāni aliqñ plus affligebantur de patiētia z magnanimitate martyrū q̄ ipsi martyres de afflictione sibi illata a tyrānis: sicut legit de vaciano z sancto vincētio. vñ dixit ei beatus vicentius: Paratus sū xpi seruus ad oia: ut dū deuotionē meam punis i corpore acerbius: ipse puniaris in mente. Et sbditur: Ad hec martyris vba sūma voce vacianus cepit infremere: z rapido ore cū stridore dentiuz anhelare: vt oñderetur pfidia se potius q̄ martyrem dei laniare: z hoc ē qđ dr hic: e Obseruabit peccator iustū cē. Dolens de bono sue virtutis. f Dns aūt cē. Iq2 non hēbit intentū quo intēdebat iustum auertere a virtute. g Qm̄ prospicit q̄ veniet dies eius. i. dies debite punitionis ꝓ suis malis. h Gladiuz euaginauerūt peccatores cē. q2 frequenter armāt se q̄tum pñt ad destruendum iustos. i Gladius eorū intret in corda ipsorū cē. quia vsi persecutionē inferunt iustis in corpore: ipsi prius persecutionē sustinent in mente: vt dictum est de vaciano. Itē q2 frequenter ꝓtingit diuino iudicio: ut mors quā ꝓparauerant alijs veniat sup eos: sicut Aman fuit suspēsus i patibulo qđ ꝓparauerat Mardocheo: Hester. vij. Alit pōt expōi lra de iniq̄ saule z dauid iusto ab illo loco: Obseruabit peccator iustū. i. saul ipsū dauid: cui frequenī insidias posuit: vt hētur. j. Reg. Et stridebit sup eū dētibꝰ suis. q2 frequēi ex nimia ira z desiderio occidēdi eū frēduit super ipsū. Dns aūt irridebit eum. q2 ab intēto fraudauit eū nō ꝑmittēs dauid cadere i manus eius. Qm̄ prspicit q̄ veniat dies eius. s. mortis q̄ infectus fuit a philisteis. Gladium euaginauerūt petōres. q2 saul z eius satellites cuz gladijs z

itelligit status iusto:uz existentiu in via:in quibus diuina veritas maxime relucet:fm fidem formatam:7 sic ꝑpe dr: Veritas tua.i.fides tua vsq; ad nubes. Cōsequenter q; iustitia diuina est fortissima:sic q; nullus ei resistere possit:iccirco dicit:Justicia tua sicut montes dei.sicut.n.mōtes altissimi:q; dicunt montes dei sr iaccessibles: sic iusticia diuina etiam que in rebus inferioribus relucet est irresistibilis. Judicia aūt dei que inuestigabilia sunt:7 incomphensibilia recte dicūt abyssus multa:q; sic abyssus est abscondita ab oculis hoūm: sic 7 diuina iudicia: Jste videtur sensus ꝓpius ꝓdicto; versuū:sed vlteriꝰ videndum est quō ꝓtinuatur sententia hoꝫ vsuum ꝓcedentibus 7 sequentibus. Pro quo sciendū q; hic respondit psalmista cuidā tacite qōni. Cum.n.de ꝓdicto iniusto.s.saule tot mala dixisset intm q; peccata sua non ignorātia simplici:sed potius ex affectata ꝓcederent:7 hoc cum dicit: Noluit intelligere ut bene ageret.7 insup q; ipsū dauid psequebat ex certa malicia:7 ex odio iusticie.7 hr cum dicit:Maliciam autem non odiuit. q; quidem circūstantie maxime aggrauāt delictū. Ex istis pōt oriri quedā qō admiratiua que aliqñ a ꝓphetis in siliibus casibus mouet.s. quō deus tolerat q; impius talis pessimus psequatur seu opprimat innocentem 7 iustū:vñ abac.j.in simili deo sic alloquebat: Quare non respicis sup iniquagentes:7 taces deuorante impio iustiorē se:Ad hr respondet psal.q; hoc nō ꝓuenit ex debilitate iusticie diuine: qz iusticia tua sicut montes dei. Neq; ēt ex hoc q; hec inferiora non ꝓsideret: put quidā errantes dicebant iob.xxij.ca. Circa cardines celi pambulat nec nra ꝓsiderat.7 hoc cū dicit: Judicia tua abyssus multa.q; si ptingat penetrando vsq; ad infima 7 secreta: sz potius ꝓdicta tolerantia ꝓuenit ex hoc q; vera felicitas 7 ꝑmiatio ē in celo:vbi miserico:dia dei relucet ꝑmiando iustos in vita beata 7 ūmo:tali:de quo dicit: Dñe in celo misericordia tua 7c.similiꝰ in bonis in hac vita existentibus ē felicitas inchoatiua p grām: de q; dicit: Veritas tua vsq; ad nubes. quod intelligendū est de veritate fidei formate: q; in hac regione corruptibili attingit. Cōsequenter declarat qdam q; ad btitudinem ptinent:7 ꝑmo q; tum ad beatitudinem iperfectā:q; est in statu vie p spem:7 hr cum dic: filij aūt hoūm in tegimine alarū tuarū sperabunt. scdo q; tuz ad beatitudinē pfectam:que est in re.s.in statu glorie:7 hoc cū subiūgit:Inebriabunt ab vbertate domus tue 7c.exponantur omnia ut in postilla :vsq; ibi:Jbi ceciderunt. Ubi postq; oñderat vbi sit vera ꝑmiatio:ꝓnter declarat vbi sit vera punitio.s.in vltio supplicio ifernali: vbi nulla ē redemptio:de q;.d. Jbi ceciderūt q; operant iniq;tatē:expulsi sunt neq; potuerūt stare. qz nō ē ibi possibilitas redeūdi ad statū gre. Et sic pz qualiꝰ qō tacite in hoc psal. mota soluit sētialiter:eo mō q; ifra i ps.lxxij.s. Quā bonus deus isr.ex psse mouet 7 soluit: put ibi largius patebit. Replica.

EN psalmo. Dixit iustus 7c. Burgen. notat postillatorē circa illū passū: Dñe in celo mia tua 7c. qz dicit ex ꝓgruentia miam int ceras dei ꝓprietates hre q̄ndā pcellētiam:iō dr mia in celo: veritas aūt vsq; ad nubes 7c. Burgen. rustico more se opponit in his q; huano mō trāsferunt ad diuina:q; trāslatō ex ꝓgressus ꝓgressio mō fieri pōt:sic christ' dr leo:nunc ouis:nūc rex: nūc vmis 7c. ita ēt nubes abyssus mōtes iteri':superi' 7c. qz.n. miseri cordie dei effectus sr nobis magr familiares:pñt describi per mōtes nobis manifestos. Judiciū aūt p abyssū nobis occultatā:7 ecouer' mia rone inimnabilitat' pōt circūloq; p abyssū:iudiciū aūt roe timoris q̄si i ꝓspectu manifestū ē vt mōtes: put narrat btus hiero. hāc vocē: Uenite ad iudiciū sp aurib' suis insonuisse. Rusticale igit ē ex his facē mām disputatōis:q; ꝙrus modis sic pñt interptari 7 applicari.

Dauid. psal.XXXVI.

Noli ēmulari in malignātib': Jnēq; çelaueris facientes iniquitatem. Quōniam tanquā fenum velociter arescent: Jquēad modum olera herbarum cito decident. Spēra i domio 7 fac bonitatē:7 ibabita tra 7 pascer' i diuitijs ei' J

Psal.XXXVI.

Noli emulari 7c. Huic ps. ꝓmittit tal' ti.i hebreo:7 i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū: Dauid:abz aliq̄ additiōe nisi q; i hebreo ꝓpōit lra lamech ad designādū q; dauid est dati casus:7 ē sēsus q; h ps approbat ipi dauid tāq; auctori. De mā vo hr' ps. sciēdū q; multi videtes saulē regez 7 doech armigez suū 7 p'ea absalō 7 achitophel 7 plesalios iniq agētes tpalit ꝓspari:7 dauid inocētē 7 parētes suos:7 fres 7 multos alios iustos tūc 7 postea tpalit affligi declinabāt ad malū:7 recedebāt a bono:qī de' curā d actib' hoiuz ñ hāt: Et iō dd fec hūc ps. oñdēs q; ꝓspitas malorꝫ sit ptēpnēda:7 iustorꝫ appetēda ē:qz iusti sp sr meliorī ꝓditōis ēt i pñti:lz hoib' bona sēsibilia tm ꝓsiderātib' ꝙrū videat. Diuidit igit iste ps i duas ptes qz p'facē suā deductōez:2° ponit q̄ndā monitōez:ibi Expecta oñm. Prima i duas:qz p° declarat ꝓpositū ex eo qō iusti 7 iusti i pñti hūt:2° ex eo qō i futuro recipient ibi Nouit dñs. Pria i duas:qz p° oñdit ꝓpositū ex ꝓditōe boni:2° ex aditōe mali:ibi Obfuabit petōr. Pria adhuc i duas:qz p° oñdit ꝓpositū ex bōi ꝓditōe:scdo ex e' duratōe:ibi a Noli emulari. Circa ꝑmū dauid facē talē rōez. Illa ꝓspritas ē melioꝛ 7 magr appetenda i q̄ qs assequat mai' bonū:lz ꝓspritas iustorꝫ in pñti ē h' mōi:q; ē magr appetēda. Maiorē hr' rōis dauid suppōit tāq; p se manifestā:qz nihil ē appetibile nisi iq̄tū bonū 7 iō q̄tū hz ō bōitate:tm hz ō appetibilitate. Minorē aūt dclarat oñden' p° q; ꝓspitas malorꝫ i pñti modica est: 2° q; ꝓspitas iustorꝫ ēt i pñti ē magna:ibi Spera i dño. Circa ꝑmū sciēdū q; int bona hois bōa tpalia:q; sūt exteriora sr modica.bona aūt aie q; sr vtutes 7 scie sr maxia bona vo corps sr media: ꝓspitas aūt tpalis malorꝫ ē in bonis exteriorib' seu corpis tm:7 iō ñ se extēdit ad maiora bōa ipi' hois: ppr qō ñ ē appetēda:7 hr ē qō dr: a Noli emulari 7c.].i. noli imitari malignātes i suis opibus b Neq; çelaueris.i.amaueris. c Facientes iniquitatez.tales.n.nō sūt imitādi nec amādi iq̄tū mali: qz lz nā sit ex charitate diligēda q̄diu sūt in pñti vita i qua pñt ad bonū reuerti:tñ eorꝫ malicia ē odiēda: et sic loq̄tur saluator luce.xiij. Siq̄s venit ad me:7 ñ odit patrē suū aut mrem 7c.nō pōt ee me' discipulus: sr̄dit aūt rōem pdcōr.d. o Qm tāq; 7c. Jsenū 7 olus cito desiccant:qz parū i ira radicant:7 sic modicū attrahūt de hūore virore nutriēte 7 ꝙfuante:sic appetit' malorꝫ radicat in bono sensibili:qō hz modicū de bonitate: 7 sic eius appetibilitas cito transit:7 eius adeptio 7 ꝓtinuatio fastidiū iducit:sic pz de cibo quē famelic' appetit:sciat' vo abhorret 7 reiecit. e Spera i dño. hic ꝓñt dclarat q; iusti i pñti ēt assequunt mai' bonū: qō est bonū vtuti:7 nō solū bonū vtuti politice:q; ē p acq̄sitōem sed etiam virtutis infuse:que est per grām: 7 etiā aliqñ cū hr' talem abūdantiā:lz nō sp:qz ē de mīoz' bōis: ppr qō eorꝫ ꝓspitas ēt in pñti ē appetēda:7 hr ē qō dr: e Spera i dño. figendo appetitum in summo bono f Et fac bonitatē.i.opa bona. g Et ihabita 7c.]

subditur: t In eternū ꝓseruabūtur i vita beata. Et ꝙa sicut iusti ꝑ opibus iusticie ꝑmiabunt:ita ipij ꝓ opibus iniusticie punient:iō sb̄ditur: v Iniusti punient.pena eterna. x Et semē ipiorum pibit.i.imita tores ipietatis ipsoꝝ. y Justi aūt hereditabunt terrā. ſ.viuentium.

z Et inhabitabūt ꝛc̄.].i.einalit. vbi .n.in ve.testa.duplicatur seculū sicut hic:itelligit ꝑ petuitas a pte finis. Et ex hoc pz q̄ hic loq̄tur dauid de terra viuētiū:qz ira ista iferior ꝑ iudiciū nō habitabit. a Os iusti meditabit sapiam. Posita varietate meriti ⁊ demeriti q̄tū ad iustos ⁊ ipios i vita actiua:hic ꝑnter ponitur in vita cōtēplatiua: cum dī: a Os iusti meditabitur sapiam.i. loq̄tur sapiaz ex meditatione cordis sui,pcedentem fm dēz salvatoris:matth.xij. Ex abūdantia.n.cordis os loq̄tur. Bō de bono thesauro suo ꝓfert bona vba. Sapia aūt dī q̄si sapida scia:q̄ ꝓprie est circa cognitionē diuinoꝝ. b Et lingua eius ꝛc̄. Jqō iportat rectitudinem cognitois in agendis ad ꝓximū. c Lex dei eius in corde ipsius.ꝑ iugem meditationē. d Et nō supplantabūtur ꝛc̄. Jqz non amouebitur a via iusticie ꝑ demōis vel hois suggestionē. Sicut aūt meditatio iusti ē circa legē dei:ut eā custodiat:ita meditatio ipij est vt malum cōceptū pficiat:iō sb̄ditur: e Cōsiderat peccator iustū. q̄liter ⁊ quō possit decipere ipsū. f Et q̄rit mortificare eum.qz nō solum q̄rit ei nocere i bonis exteioribus sed ēt in psona ꝓpria:nec solum q̄rit eū ꝑuare vita corporali sed ēt spūali:q̄rens eū auertere a via iusticie: sed qz deus frequēter eripit iustū de manu ipij:iō sb̄ditur: g Dns aūt ꝛc̄. Jsicut pz de ioseph:quē liberauit dns de manibus fratrū suoꝝ. h Nec dānabit ꝛc̄].i. ad petitionē eius seu voluntatez:sicut liberauit ioseph ad iudicatū carceri ad petitionē mulieris iniq̄:Gen.xxxix. Et danielē adiudicatū leonibus ad suggestionez hoiuz iniq̄rum:Dan.vi. i Expecta dnm. Postq̄ oñdit ꝑ speritatē iniquoꝝ esse ꝓtēnendaz:⁊ iustoꝝ appetenda: hic ꝑnter ponit suaz monitionem:videlz q̄ hō cōmittat se fideliter dispositioni diuine:nec moueat a rectitudine iusticie ex maloꝝ trāsitoria,psperitate.d. i Expecta dnm.i.eius dispositionem patiēter. k Et custodi viam eius.obseruando mādata eius. l Et exaltabit te.de valle pñti miserie. m Ut hereditate capias terrā.ſ.viuentium. n Cū perierint pctōres videbis.beati.n.vident dānationem maloꝝ:⁊ est eis mā exaltationis:iōtum euaserūt eā ex gīa diuine miserationis. o Vidi impiū superexaltatū.in pñti vita deo pmittente. p Et eleuatum sicut cedros libani.hoc ē in maxima dignitate tpali.in monte.n.libani crescunt maxime cedri:hoc pz de Nerone ipūssimo:q̄ tñ iperauit toti mundo:⁊ de multis alijs tyrānis. q Trāsi

in ēinū ꝓseruabūt. Iniusti punientur:ēt semen impiorum peribit. Justi aūtem hereditabunt terram:ēt inhabitabūt i seculū seculi sup eā.] Os iusti meditabitur sapiaz:ēt lingua eius loq̄t iudiciuz.] Lex dei eius i corde ipsi⁹:ēt nō supplātabūt gressus ei⁹.] Cōsiderat pector iustū:ēt q̄rit mōtificare euz. Dns aūt n dēlinq̄t euz i manib⁹ eius:nec dānabit eū cū iudicabit illi.] Expecta dnz ēt custodi viā eius:ēt exaltabit te ut hēdi

tate capias trā:cūz pierint pctōres videb. Vidi ipiuz superexaltatuz:ēt eleuatū sic cedros libani. Et trānsiui ⁊ ecce nō erat:⁊ q̄siui eū:⁊ nō ē inuēt⁹ loc⁹ eius.] Custodi innocētiā:ēt vide eqtatē: qm sūt relique hōi pacifico.] Iniusti aūt dispibunt:simul relique ipiorum ītibunt. Salus aūt iustoꝝ a dño:ēt ꝓtector eoꝝ in tpe tribulationis.

ui ⁊ ecce non erat.qz talis ptās est ita breuis:q̄ non est nisi q̄dam trāsitus:fm q̄ dī sap.ij. Umbre.n.trāsitus ē tps nostrū. r Quesiui eū ꝛc̄. Jqz i ,profundo iferni est abscondi tus. s Custodi innocentiā.nulli nocumētū inferendo. t Et vide eqtatez.iuste cū ,prio agendo. v Qm̄ sūt relique ꝛc̄] qz bona opa ꝑ meritū remanēt cū illis q̄ trāseūnt ō hoc mundo ceteris eis deficientibus. x Jn iusti aūt dispibunt.ꝑ eternam dānatione. y Simul relique impiorum iteribunt.i.filij q̄s reliquerūt:⁊ sunt imitatores scelerum patrum. z Salus aūt iustoꝝ a dño.i. salus eterna:q̄ datur a solo deo. a Et ꝓtector eoꝝ in tpe tribulationis.i.mortis: qz dns eos protegit a ptāte demonis. b Et adiuuabit eos dominus.firmādo eos ꝑ tentatiōes in pñti. c Et liberabit eos. si ceciderint in manu inimici ꝑ pctm̄. d Et eruet eos.ꝑ verā pñiam. e A pctōribus.i.a demōibus i pctō obstinatis ⁊ pseuerātibus. f Et saluabit eos.deducēdo eos ad gl̄iaz dei. g Quia spauerunt in eo.spe debita:q̄ puenit ex meritis ⁊ gīa diuina. Posset ēt hoc exponi de ptectione diuina q̄ ptegit fideles suos i pñti ab hoibus iniq̄s:sicut liberauit filios isrl̄ de manu pharaonis:⁊ dauid multotiēs de psecutione saulis: ⁊ idē possit exēplificari i multis alijs. Expositio aūt h⁹ ps. tota moralis ē:⁊ iō non oz addere aliam moralitatem.

Jn ps.xxxvi. Noli emulari.vbi dī i postilla: Desine ab ira:⁊ derelinque furorem. Additio.

Verba.ſ.Desine ab ira:⁊ derelinque furorē. nō vidētur ,prie exponi i postilla:tum qz maligni de q̄bus loq̄tur nō solū sequūtur passiōes irascibil: sed potius ⁊ freq̄ntius cōcupiscibilis:q̄ sūt magis cōnales. tū qz ipropie dī:q̄ hō desinat ab ira alterius:vel derelinquat furorē eius.fm.n.istū intellectū deberet dici: Recede ab ira:⁊ caue furorē ⁊ h⁹ mōi. vñ melius hētur in glo. vbi sic dī:Desine ab ira.i.non irascaris de floze maloꝝ:qz ide irasci et indignari ē ꝙ deū murmurare ⁊ ,prie blasphemare:simil⁹ ⁊ derelique furorē.ē eadem sntia sb̄ alijs verbis:⁊ qz ex tali emulatiōe murmuratiua hō efficit malignus: iō sb̄dit: Noli emulari vt malignēris. Jn eodē ps.xxxvi. vbi dī in postilla: Mutuabitur peccator:⁊ non soluet

Jcet pctōres i inferno recipiūt penas ,p suis demeritis:nō tñ ex hoc,prie pñt dici mutuari.de rōne.n.mutui ē q̄ obligat recipientē ad restituendū illud q̄ recepit vel equalens:sed ꝓstat q̄ peccatores i iferno nō tenent soluē penas q̄s recipiūt:lz semper remanēat obligati ex demeritis ꝑteritis. Sz magis,prie dicendū ē ex glo.ſ.sic:Mutuabit peccator.qz accipit corꝑ et mentē ꝛc̄ a deo. Et nō soluet.qz de recepti nō facit fm dei ꝑcepta. Justus aūt miserē⁊ tribuet de his q̄ accepit a deo ⁊ sic soluit mutuū. Et seqtur: Quia bñdicētes ei.ſ.i oibus gīas agētes ⁊ iussa sequētes. hereditabūt terrā.ſ.viuentiū.

Jn eodem psalmo.xxxvi.vbi dicitur i postilla: Junior fui:etenim senui ꝛc̄. Additio.

arcubus freqnter q̄sterũt ad mortẽ dauid ⁊ viros eius. Sla
dius eor̄ itret in corda ipsor̄. In h̄ dauid vi. ꝓphetice mor
tẽ saulis p̄dixisse ⁊ doech. idumei: qr ipsi irruerũt sup .ccc.
os gladior̄ ⁊ sic se interfecerũt. j. Reg. vi. Et arcus eor̄ ꝓfrin
gat. tota. n. virtus saulis ⁊ sui exercitus fuit ibi confracta.

p Melius ẽ modi
cũ iusto. qr q̄tucũq;
modicus hẽat de bo
nis tpalib⁹ hz ibi suf
ficientiã: eo q̄ appeti
tus eius tendit ad bo
na spiritualia: in qui
bus q̄etatur eius aia.
l Sup diuitias pec
cator̄ multas. i. q̄bus
nõ hñt sufficientiã ſz
magis indigẽtiam: qr
eis abutũtur p ꝓdiga
litatẽ seu auariciaz a
vtute declinãtes. Si
p̄mo mõ abutũtur. ſ.
p ꝓdigalitatẽ statĩ di
uitijs euacuant: ⁊ sic
ad renendũ statũ suũ
anxiant diuitias inde
bite acq̄rendo. Si se
cũdo mõ. ſ. per auari
ciã sic incurrunt idigẽ
tiã: tũ qr non audent
vti suis diuitijs: tũ qr crescẽte ꝯcupiscẽtia vi eis q̄ semp pl⁹
eis deficiat: qr si hñt centũ: anhelant ad hñdum mille: ⁊ si
mille ad decẽ milia: ⁊ sic semper augmẽtãdo: ⁊ tñ postea to
tũ pdunt i mortẽ: ⁊ aliq̄n ẽt ante: qr ab eis p̄dones vl latro
nes auferũt: iõ sb̄ditur: m Qm̃ brachia ⁊c̄. i. diuitie i
q̄bus cõfidebãt. n Cõfirmat aũt iustos dñs. qr a bono
vtutis nõ mouẽtur i ꝓsperis vl aduersis. o Nouit dñs.
Hic ꝓnter oñditur ꝓsperitas iustor̄ excellẽtior ꝓsperitate
malor̄: ex eo q̄ i fuko recipiẽt. ⁊ p̄mo circa hoc tãgitur di
uersitas recepti: ⁊ scõo meritl: ibi Apud dñm. Circa p̄muz
sciendũ q̄ iusti i fuko recipient ꝓ suis opibus p̄miũ glie: ma
li vo malum pene eine: fm q̄ dr matth. xxv. Et ibunt hi in
supplicium eternũ: iusti aũt in vitã eternã. Et hoc est qõ dr:
o Nouit dñs dies imaculator̄. qr ipse solus nouit secre
ta cordium. Multi aũt vident imaculati exterius: sed sũt
valde maculati interius. Et hec noticia diuina q̄tuz ad iu
stos ẽ noticia approbatiõis: ad quã sequtur p̄miũ retributi
onis eine: iõ sequtur: Et hẽditas eor̄ in eternũ erit. p Non
ꝓfundent i tpe malo. i. i extremo iudicio imo magis bono
rabunt: qr tũc eis dicet: Uenite bñdicti p̄ris mei ꝓcipite pa
tum vobis regnũ ab origine mũdi ⁊c̄. Sz ipũ tũc ꝓfundẽt
q̄bus tũc p oppositũ dicet: Ite maledicti in ignẽ eternũ ⁊c̄.
q Et i dieb⁹ famis saturabũt. qr tunc ipi dãnati esurient
p carentiã oĩs boni: ⁊ iusti satabunt p adeptionẽ sũmi bo
ni: ideo dr Esa. lxv. Serui mei comedent: ⁊ vos esurietis.
r Inimici dñi ⁊c̄ i vita p̄nti: q̄ n ẽ nisi momtũ rspectu
future. s Deficiẽtes quẽadmoduz fum⁹ deficiẽt. qr q̄to
plus fumus exaltat deficit: sic ipũ q̄to plus fuerint exaltati
in vita p̄nti: tanto magis depment i fuka: fm q̄ dr apoca.
xviij. Quãtũ glificauit se in delicijs: tantũ date illi de tor
mẽtis ⁊ luctu. t Mutuabit peccator ⁊c̄. mutuari ẽ ab
alio recipẽ: pctores aũt i iferno semper recipiẽt penã p suis de
meritis: ⁊ nõ soluẽt qr tm̃ remanebũt obligati sicut ꝑus. ſ.
ad penã eternã: qr i iferno nulla est redẽptio. v Justus
aũt miseret ⁊ tribuet. iste iustus vt dicit Ra. ſa. itelligit ipe
deus q̄ miseretur oĩum: ⁊ tribuit eis bona: sed melius tra
hit hec lra ad exp̄mendũ miam suã quã iustis tribuit glie

in corda ipsorum: ⁊ arcus eorum confringatur. Me
lius ẽ modicũ iusto: sup di
uitias pctor̄ multas. Qm̃
brachia pctor̄ ꝓterẽt: Con
firmat aũt iustos dñs. No
uit dñs dies imaculatorũ:
⁊ hẽditas eor̄ ieternũ erit.
Non ꝓfundentur i tpe ma
lo: ẽt i diebus famis satura
bũt: qr pctores pibũt. Ini
mici uero dñi mox vt ho
norificati fuerit ⁊ exaltati:
deficiẽtes quẽadmodũ fu
m⁹ deficiẽt. Mutuabit pec
cator ⁊ nõ soluet: Iustus aũ
miserẽt ⁊ tribuet. Quia bñ
dicẽtes ei hereditabũt trã:
maledicẽtes autez ei dispi
bũt. Apud dñm gressus
hois ꝓdirigẽt: et viaz ei⁹ vo
let. Cũz ceciderit non colli
dẽt: quia dñs supponit ma
nũ suã. Junior fui eteiz se
nui: et nõ vidi iustũ delictũ
nec semẽ ei⁹ q̄rẽs panẽ. Tota die miseret et cõmodat:
⁊ semẽ illius i benedictiõe erit. Declia a malo: et fac
bonũ: et ihita i seculũ seculi. Quia dñs amat iudiciũ:
et nõ dereliquet scos suos:

plenitudinẽ: iõ sb̄dit: x Qr bñdicẽtes ei. i. ipsi deo
q̄les sunt iusti. y Hẽditabunt terram. ſ. viuentium.
z Maledicẽtes aũt ei. q̄les sũt ipi. a Dispibunt.
eterna perditione. b Apud dñm. Postq̄ descripta
ẽ diuersitas iustor̄ ⁊ impiorũ q̄tum ad receptionẽ pre
mĩ ⁊ pene: hic cõ
seq̄nr describitur
eor̄ diuersitas q̄
tũ ad meritũ ⁊ d̄
meritũ: q̄ sunt rõ
nes recipiendi pe
nã ⁊ premiũ: et p
mo oñditur hec
varietas i opbus
vite actie: ⁊ scõo
ꝓtẽplatie: ibi Os
iusti. Circa p̄muz
dr sic: b Apd
dñm ⁊c̄. ſ. iusti.
c Dirigẽt i via
pñti: vt non decli
net a rectitudine
iustitie: iõ sb̄dit:
d Et viaz eius
volet. i. approba
bit eã ordinãs ad
meritũ vite eine.
e Cũ ceciderit.
p pctm̃ veniale.
f Nõ collidet. qr p hoc a gia nõ decidet: iõ sb̄ditur:
g Quia dñs supponit manũ suã. h⁹ aũt man⁹ suppo
sitio ẽ dine gie ꝓseruatio: quã hñs pot vitare oe pctm̃
mortale: sz ipa p̄uat nõ pot: qr pctm̃ qd mox p penitẽ
tiã nõ diluit suo pondere trahit ad aliud: vt. d. Bre. sup
ecch. Sz qr iusti pdestinati aliq̄n cadũt p pctm̃ morta
le: sic pz de dauid: iõ pot ẽt exponi de casu mortal⁹ pec
cati: cũ dr: e Cũ ceciderit. p pctm̃ mortale. f Nõ
collidet. i. irrepabiliter nõ frãget. g Quia dñs ⁊c̄. Ip
penitẽtiã eũ reducẽdo ad gram. h Junior fui: eteim
senui. ex h⁹ appet q̄ dd fec hũc ps. i. sua senectute. i Et
ñ vidi iustũ delictũ. ⁊ itelligit d iusto pdestiato: q̄ si ali
q̄n delinq̄t a deo p̄ suũ pctm̃: tm̃ finaliter recipiẽt ad statũ
gie. k Nec semẽ ei⁹ ⁊c̄. ⁊ accipit hic semẽ p oi ipz imi
tãte i opib⁹ bõis. Cõtra h⁹ vi qr dd q̄ fuit iustus ⁊ pde
stinat⁹ q̄siuit panẽ ab abimelech. j. Reg. xxv. ⁊ a nabal
. j. re. xxv. Et helias silr a mliere sareptana. iij. reg. xvij.
Dicẽdo q̄ scripta hic vtiq̄ ⁊ i plurib⁹ alijs locis cõi mõ lo
quẽdi. Dr aũt cõiter q̄ nullus ẽ i foro q̄n sũt ibi pauci i re
spectu ad alias vices: qr illd qd modicũ ẽ q̄i nihil cõpu
tat: scõo phycor̄. Lz aũt semẽ iusti aliq̄n q̄rat seu mendi
cet panẽ inolũtarie: h⁹ tm̃ raro ꝓtingit: nisi ill q̄ sumũt
statũ mendicatiũ: ⁊ rari⁹ ꝓtigebat tpe vete. te. q̄n dd p
tulit vbũ istd: qr abũdãtia bonor̄ tpaliũ p iusticie opi
b⁹ p̄mittebat: vt pz deuto. xxviij. ⁊ Esa. j. c. Si volueri
tis ⁊ audieritis me: bona tre cõedetis: iõ sb̄dit: l Tota
die miseret. q̄tũ ad actũ pietatis ũiorẽ. m Et cõmodat.
q̄tũ ad effectũ extiorẽ: ⁊ h⁹ de bõis a deo sibi collatis.
n Et semẽ illi⁹ ⁊c̄. i. i abũdãtia sufficiẽti bonor̄ spũa
liũ ⁊ tpaliũ. p Declia a malo. obſuãdo p̄cepta dca
logi negatiue. p Et fac bonũ. obſuãdo affirmatiue.
q Et ihita i seclz seculi. i. p h⁹ ihitat i eina btitudie: sz
illud matth. xix. Si vis ad vitã igredi: serua mãdata: et
qr vita beata a solo deo datur: ideo sb̄ditur p causa:
r Quia dñs amat iudiciũ. i. opa iusticie que p̄cipi
untur mãdatis decalogi. s Et non derelinquet san
ctos suos. i. predestinatos q̄ ab eo fin aliter recipiũtur: iõ

cecidi in tā enormē petm̄. l Et curuatus sū vsq; in finē. i. deiectus sū tōliter a rectitudie iusticie. m To ta die cōtristatus igrediebar. ad locū solitariū pñie: qa postq; reprehensus fuit a nathan ꝓpha de illo pctō et vxie homicidio: qō secutum fuerat adulteriū. dī de da uid. ij. reg. xij. Et ieiunauit Dauid ieiunio: ⁊ ingressus seorsū iacuit sup terrā. Et subdit cām. d. n

tōta die ꝓtristatus igrediebar. Qm̄ lūbi mei ipleti sūt illusionib⁹: ⁊ ēt nō est sanitas in carne mea. Afflictus sum ⁊ humiliatus sū nimis: rugiebam a gemitu cōdis mei. ⁊ Dñe ante te oē desiderium meū: ⁊ ēt gemitus meus a te nō ē abscondit⁹. ⁊ Cor meū ꝓturbatū est: dereliqt me virt⁹ mea: ⁊ ēt lumē oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipsuz nō est mecū. ⁊ Amici mei ⁊ pximi mei: ⁊ aduersū me appropinquerūt ⁊ steterunt. Et qui iuxt me erāt de longe steterunt: ⁊ vim faciebāt q querebāt aiam meam. ⁊ Et qui inquirebant mala mihi locuti sūt vanitates: ⁊ dolos tota die meditabant. Ego autē tanq; surdus ñ audiebā: ⁊ sicut mutus non aperiēs os sum. Et factus sū sic homo nō audiens: ⁊ non hns in ore suo redargutōes. Qm̄ in te dñe spauit: tu exaudies me ⁊ dñe deus meus. Qm̄ dixi nequando supgaudeant mihi inimici mei: ⁊ ēt dū cōmouent pedes mei sup me magna locuti sūt. Qm̄ ego in flagella paratus sū: ⁊ dolor meus in cōspectu meo sp. ⁊ Quoniaz iniqtatez meā ānunciabo: ⁊ ēt cogitabo ꝓ pctō meo. ⁊ Inimici autē mei viuunt ⁊ cōfirmati sunt sup me: ⁊ ēt multiplicati sūt qui odezūt me iniq. ⁊ Qui retribuūt mala ꝓ bonis ⁊ detrahebant mihi: qm̄ sequebar bonitatē. Ne derelinq;s me dñe deus meus: ne discesseris a me. ⁊ Intende in adiutoriuz meū: ⁊ dñe de⁹ salutis mee.

ꝓ Et curuatus sū vsq; in finē. i. deiectus sū tōliter a rectitudie iusticie. m To ta die cōtristatus igrediebar. ad locū solitariū pñie: qa postq; reprehensus fuit a nathan ꝓpha de illo pctō et vxie homicidio: qō secutum fuerat adulteriū. dī de da uid. ij. reg. xij. Et ieiunauit Dauid ieiunio: ⁊ ingressus seorsū iacuit sup terrā. Et subdit cām. d. n Qm̄ lumbi mei ⁊c. ⁊ Fz q; dic̄ grego. homel. xxxij. Luxuria virorū iacet in lūbis. Et iō lūbi dauid illusiōibus fuerūt repleti: qñ p illusiōnē demōis incurrit crimē adulij. In trāsla. hiero. iuxta hebraicū hēt sic: Qm̄ lumbi mei ipleti sūt ignominia. quia valde ignomiosū fuit dō incurrē tātū flagitiuz. Pōt ēt h⁹ reduci ad fedi tatē quā fec̄ absalō accedēs publice ad vxores pīs sui ad ig̃miniaz ei⁹: ut hēt. ij. reg. xvi. Qō cōtigit dauid ꝓpt pctm̄ adulij cuz bersabee et homicidij vxie: sic̄ pdixit ei nathan ꝓpha. ij. reg. xij. Hec dic̄ dñs ⁊c. ⁊ seqt: Suscitabo aduersū te malū ō domo tua. Et ꝓpt h⁹ recordat hic dō psecutionē quā ab absalon sustinuit: qz fuit i penā peccati pdci. o Et nō ē sanitas in carne mea. qz ex ifirmitate carnis, pcedit luxuria. Lūbi autē ⁊ caro ipsi⁹ dauid dicūt nō solū p psona sua sz ⁊ p psona filij sui absalō: qz filius ē de substātia pīs. p Afflict⁹ sū. de malicia filij mei absalō. q Et humiliatus sū nimis. qz p eū fugitiu⁹ fcs sū de metropoli ciuitate regni mei. s. de hierlz: vt hēt. ij. reg. xv. r Rugiebā ⁊c. ⁊ qz dauid dolorē i corde suo exprimēt p signa exteriora manifestabat: nec oīno celare potat. s Dñe añ te ⁊c. ⁊ qz te nō latet aliqō secretū. t Et gemit⁹ me⁹ ⁊c. ⁊ q. d. appo nas mihi remediū. v Cor meū ꝓturbatū ē, ꝓpt pdca. x Dereliqt me ⁊c. ⁊ qz fugiēs de hierlz, ꝓpt absalon a scēdebat olīuū olīuaꝝ scādens ⁊ flēs ⁊ opto capite ⁊ nudis pedib⁹ incedens: vt hēt. ij. reg. xv. ⁊ sic fuit multū fatigat⁹ i illo itinē: maxie cū esset iaz senex ⁊ etatis puecte. y Et lumē oculoꝝ ⁊c. ⁊ qz sicut erat fatigat⁹ i corpe ita ebat⁹ i oculis ex labore ⁊ senectute. pōt ēt hoc referri ad oculos mētis: qz i illa fuga ebat⁹ ⁊ min⁹ puidēs pcipitāt dedit hēditatē miphibosceth iusti Sibe suo ei⁹ pessimo detractori: vt hēt. ij. reg. xvi. z Amici mei ⁊c. ⁊ h⁹ apparet de absalon filio ei⁹ ⁊ amasa nepote suo ⁊ achitophel psiliario suo: q; pseqbāt dō vsq; ad mortē. a Et q; iuxta me erāt. añ psecutionē absalō. b De lōge ste terūt. i. a me recesserūt, ꝓpt timorē absalō. c Et vim faciebāt ⁊c. ⁊ qz absalon ⁊ sui cōplices toto conatu suo grebāt dauid ad mortē. d Et q; inquirebāt mala mihi. sic̄ se mei ⁊ psiles. e Locuti sūt vanitates. falsa mihi ꝓperā tes. Dicebat. n. ei Semei: Egredē vir sanguinū ⁊ vir belial: vt hēt. ij. Reg. xvi. f Ego autē tanq; ⁊c. ⁊ i. me audire dissimulabā patiēt sustinēs ei⁹ maledictionē. Un̄ abisai volenti ip sū ifice dixit: Dimitte eū vt maledicat ⁊c Ex h⁹ pz finia vsq; ibi g Qm̄ i te ⁊c. ⁊ i. exaudias. hebrei. n. nō hnt optatiuuz: sic̄ supra dcz ē: sz vtit futo indicatiui loco eius. h Qz dixi. s. tibi in i oratione mea. l Ne qñ supgaudeāt ⁊c. ⁊ i. ne aliqñ me teneāt pro voluntate sua ad me iterficiēdū: qō sū me desiderāt. k Et dū commouēt pedes mei. fugiēdo, ꝓpt absalō de citate regali. l Sup me ⁊c. ⁊ sic̄ pz de Semei: vt dcz ē. ⁊ silit̄ achitophel dixit ad absolon. ij. reg. xvij. Eligā mihi duodeciz milia virorū ⁊ ꝓsurgēs secr̄ dauid hac nocte: ⁊ irruens sup eū qppe q lassus ē ⁊ solutis mānib⁹ pcutiā eum. Et sic iste iactabat se q; pcutēt dauid fugiente. m Qm̄ ego i flagella ⁊c. ⁊ i. ꝓpt⁹ aio ad sustinēdū flagella q; dñs mihi voluerit inferre. Un̄ dixit. ij. reg. xv. ad sadoch: Reporta arcā dei i vrbē: si iuenero graz i oculis dñi reducet me: ⁊ ondet mihi eā ⁊ tabernaculū suū: si aut dixerit mihi nō places: ꝓsto sū: faciat qd bonū ē coram se. n Et dolor me⁹ ⁊c. ⁊ qz scio me meruisse, p pctō adulij cuz bersabee et homicidij vxie: ⁊ p talē modū lodt. j. ps. l. Pctm̄ meum ō me ē sēp. o Qm̄ iniqtatē ⁊c. ⁊statiz. n. ea recognouit ad reprehensionē nathan, ꝓphe: ut hēt. ij. reg. Et, p expiatiōe ei⁹ multa postea obtulit sacrificia: q; qdāmō annūciabāt pctā p qb⁹ offerebāt: qz alia sacrificia offerebāt, p peccat⁹ ex certa malicia cōmissis: ⁊ alia, p pctis ignorantie: vt pz in Leuit. p Et cogitabo ⁊c. ⁊ cauēdo diligēt a recidiuo. q Inimici āt mei ⁊c. ⁊. s. absalō ⁊ achitophel ⁊ coꝝ cōplices, ꝓpt ōz ptātē cui ñ potat resistē cōpulsus erat fugē. r Et multiplicati sūt. vñ. ij. reg. xv. dī: Luigz imolaret victias fca ē ptura tio valida. s. ō dō: pplsq; pcurrēs augebat cū absalō: ⁊ ibi sbdit: Ueīt igit nunci⁹ ad dō. d. Toto corde vniuersus isr̄l seqt absalō. s Qui oderūt ⁊c. ⁊ qz dō multa bona fecerat eis ⁊ iō sbdit: t Qui retribuūt ⁊c. ⁊ me psequendo. v De trahebāt mihi. me ifamādo. x Qm̄ seqbar bonitatē. i. p bonis q; fecerā eis ista mihi iferebāt tāq; ingratissimi. y Ne delinq;s me. Hic pōt h⁹ ps. conclusio ītēta i q; dō deū oparat: vt eū pfuet a recidiuo i pnita mala. d. z Ne delinq;s me dñe. s. i pdca mala ricidē. a De⁹ me⁹ ⁊c. ⁊ q. d. si ad modicū dimiseri me fragilitati mee ñ potio tētatorib⁹ resistere: ⁊ iō sbdit: b Intende ⁊c. ⁊ tinue pstādo mihi auxiliū. c Dñe de⁹

Hec expositio nō vī sufficiēs: tū qz manifestum est p experientiā: q ita frequēnter ꝓtingit: vt filij iustorū mendicēt sicut ꝛ ipiozꝫ: imo quidā phozū asserebāt q ois diues est iniquus aut heres iniq: tū qz lz qnqz illud qō modicū est qsi nihil reputet: tū valde iconueniens vī q dauid ita spāliē testet: q nec i iuuentute nec in senectute vidisset iustū querentē panem: cū ipsemet in psona ꝓpria opposituz fuisset exptus: vt pz in locis allegatis i postilla. Un̄ meli⁹ vī dicendū cum glo. fm quā panis in hoc loco itelligit cibus spūalis: iuxta illō eccī. xv. .c. Cibauit illuz pane vite ꝛ intellect⁹. qō sē per ē cū iusto ꝛ cū semine eius descēdente p imitationem. Nec mirū si in hoc loco panis ad lr̄az intelligatur ꝓ cibo spūali qz i hoc ps. cū dī: terra. simplr itelligitur ira spūalis .s. terra viuentiū vt ibi: Sustinētes aūt dñz: ipsi hereditabūt terrā. qō exponitur ēt a postillatore de terra viuentiū. Un̄ et postillator in fine h⁹ ps. dicit q tota eius expositio ē moralis seu spiritualis ꝛc. Replica.

Ps. Canticuz dauid i cōmemoratiōez sabbati. XXXVII

Dominē ne in furore tuo arguas me: neqz i ira tua corripias me. Quoniā sagitte tue infixe sunt mihi: ꝛ cōfirmasti sup me manū tuā. Non ē sanitas i carne mea a facie ire tue: non ē pax ossib⁹ meis a facie peccatorū meoꝝ. Quoniā iniquitates mee supgresse sūt caput meū: sicut onus graue grauate sūt super me. Putruerūt ꝛ corrupte sūt cicatrices mee: a facie insipientie mee. Miser factus sū et curuatus sū vsqz i finē

Ps. Nī psalmo: Noli emulari. Burgeñ. notat postil. sine cā. Cū. n. exponeret illū passū: Desine ab ira ꝛc. fz ꝓtinuationē vt q̄ phibet ne emulet prauos suis passiōibus ꝓtinuo phibetur ne emuletur eoꝝ irā ꝛ furorē: iō dī: Desine ab ira ꝛc. Burg. nescio q̄d susurrās de p prietate vocis: q magis ppie debeat dici: Recede ab ira: et caue furorē. tñ ita ppie ꝛ magis dī q̄s nō emulari irā alioꝝ: sicut recedere ab ira alioꝝ. Nec vez dicit burgeñ. quia malignī freq̄ntius mouent passiōibus cōcupiscibilis q̄ ira scibilis. Nā motus inordinati cōcupiscibilis potius attenduntur penes fragilitatē q̄ malignitatez. Motus aūt irascibilis attēdunt penes violentā iniquitatē ꝛ iniusticiā ꝛ malignitatē: q̄ hic describūtur. Et qō notat de mutuatiōe peccatoꝝ ꝛ de solutione iustoꝝ stat bñ fz vtrāqz expositiōez. Illud aūt qō dī: Nō vidi iustum derelictū nec semē eius q̄rens panē. burgeñ. exponit de pane spūali: postillator autē de pane corpali. Et sic experiētia oñdit dicendū ꝓrium: vt pz. j. Reg. xxv. rñdet postil. q illa expositio dz intelligi vt i pluribus. qō. n. modicū est: p nihilo cōputatur. Nā q̄uis iusti aliq̄n egeant pane: finaliter tñ nō fraudant: nec egestate pereūt. Ideo dixit pī sanctus frāciscus: Nō ē formidandū q filij erni regis fame peant: q̄ i paupcula religione sunt gerādi ꝛc. Sed expositiōi Burgeñ. occurrit difficultas: q̄a xps clamauit in cruce ad oñm: Quare dereliq̄sti me. ideo vult postil. q sbaudiat finaliē iustos nūq̄ dereliqui. Sz de pane spūali maioꝛ difficultas ē: nō. n. puto illū fore iustū q̄ panē spūalē non ꝓtinuo reqrat ꝛ q̄rat. De illo. n. dī: Qui edunt me: adhuc esurient ꝛc. Nisi forte burgeñ. velit recurrere ad foꝛ. ips libertatis: i q̄ datur apex perfectiōis vltra quam ꝓficere non pōt: de q̄ erroꝛe loquitur clementina: ad nostrum de hereticis. Psal. XXXVII.

Domine ne i furore tuo ꝛc. huic ps. pmittit talis ti. in hebreo: Psal. dauid ad recordandū. in trās latiōe vo hiero. iuxta hebraicū sic hētur: Canticuz dauid i cōmemoratiōez sabbati. q aūt hiero. addidit sabbati foꝛsitā fuit ad denotādū q iste ps. cātabat a leuitis i diebus sabbatoꝝ: tñ hebrei de hoc nihil dicunt: qō videriz. Ex titulo vo hebraico apparet auctoꝛ ps. s. dauid. De mā aūt dicit Ra. sa. q dauid fecit hūc ps. i psona totius pplī israel collectiue ad recordandū peccata pplī coram deo ad hūiliationē ꝛ diuine mie ipetrationem. fuit. n. cōsuetū apud hebreos sic recordari cōe pctm̄ pplī. Aliq̄ vo expositores latini dicunt q dauid fecit hūc ps. loqns i p̄sona pctoꝛuz diuisiue: ita tñ q pōt exponi de quolibet pctoꝛe. Alij autē dicūt q fecit hūc ps. loqns i psona beati Job: ꝛ hūc modum ꝓcedēdi vī cassiodoꝛus ꝓ seq̄. Sz saluo meliori iudicio oēs iste expositiones vident mystice ꝛ morales: ppt qō dicendū q dauid fecerit hunc ps. ō seipso ad recordādum ꝓpria peccata notabilia coram dño. Lz enim fuisset dimissa q̄tum ad culpā: ꝛ ppter ipsa sustinuit aliquā penā: timebat tñ ne adhuc alia adderet sup se vel sup pplm suum. Et dato q fuisset certificatus de dimissiōe tot⁹ culpe ꝛ pene: tñ vtile foret sibi ad sui hūiliationem coram deo talia recordari. Igit fm hoc ps. iste diuidit in duas ptes: q̄ ꝓmo ponit h⁹ mōi recordatio: secō itēta ꝯclusio i fine ps. ibi Ne derelinq̄s me. Circa ꝓmū sciendū q dauid legitur peccasse nōbiliter: ꝓmo i fco vxie uthei: vt hētur. ij. reg. xi. secō i numeratiōe pplī. ij. Reg. xxiiij. Primo igit dauid recordatur scōm: ꝛ secō primū ibi: Miser fact⁹ sū. Et circa vtrūqz recordat culpā cōmissā ꝛ penā inflictā. Sciendū ēt q lz de vtroqz fecerit ps. spāles: fec̄ tñ hunc ps. de vtroqz sil̄. Et ꝓmo recordat vltimū tanq̄ magis vicinū tpi in quo fecit hunc ps. d. a Dñe ne i furore tuo arguas me. i. non punias me fz rigorē iusticie tue: q hoc esset mihi ipoꝛtabile: sed magis fm tēperamētū mie tue. Notandū ēt q eodē mō incipit ps. sextus quē fecit i anxietate positus ex pplī pcussione ꝓ ista numeratiōe: ut dcm fuit ibidē. q Qm̄ sagitte ꝛc. i. pene mihi denūciate ex pte tua p nathan ꝓpham dicentē: Hec dicit dñs: aut septez annis veniet tibi fames in ira tua: aut tribus mēsibus fugies aduersarios tuos: aut tribus diebus erit tibi pestilentia i terra. Un̄ dauid istis sagittis pcussus dixit: Coartoꝛ nimis vndiq̄. ij. Reg. xxiiij. c Et confirmasti ꝛc. i. firmiter disposuisti me puniri alio istoꝝ trium modoꝝ. d Non est sanitas ꝛc. i. punitiōis tue: q̄ dauid videns angelū cedentem pplm fuit supra modū pterrit⁹: ꝛ ex hoc i pte secuta ē i carne ei⁹ tāta frigiditas q̄ ñ calefiebat vestib⁹: ut dcz fuit. ij. reg. j. d Nō est pax ossib⁹ meis. q̄ sūt foꝛtioꝛa carne. e A facie pctoꝝ meoꝝ. i. ppt peccata mea: p h⁹ ysinu ās q̄ multo plus dolebat de culpa q̄ de pena: iō sbdit: f Qm̄ iniq̄tates ꝛc. i. nō sū sufficiēs ad satisfaciēdū. Un̄ ꝛ ppt h⁹ pctm̄ dauid de⁹ pcutiebat pplz: qō erat ip si dauid valde graue: iō sbdit: g Sic onus ꝛc. Jtm̄ q dicebat dño. ij. Reg. xxiiij. Ego sū q̄ peccaui: ꝛ ego q̄ iniq̄ egi: isti q̄ oues sūt q̄d fecerūt: vt aūt obsecro ira tua ꝫ me ꝛ ꝫ domū p̄is mei. h Putruerūt ꝛc. Jq: pctm̄ adulīj qō cōmiserat cū bersabee q̄dām redijt i pctō ō pplī nūeratiōe: iō sbdit: i A facie insipientie mee. i. ppt insipiētiā meā. De pctō. n. h⁹ nūeratiōis dixit ōō. ij. Reg. xxiiij. Peccaui valde i fco isto: lz pcoꝛ dñe vt trāsferas iniq̄tatē seruī tui: q̄ stulte egi nimis. k Miser fcs sū hic ꝓñ ōō recordat pctm̄ ō adulīio cū bersabee ꝛ ea q̄ secuta fuerūt ad illō. d. k Miser fcs sū. q̄ deo ingrat⁹

a Dixi.i.firmiter ūn cozde meo ꝓposui. b Custo diaz vias ꝛc̄.]murmurando ꝫ deū de afflictione mea. c Posui ozi meo ꝛc̄ſ.i. Semei mihi maledicens ꝛ lapides ꝛ terrām ꝫ me ꝓiciens: vt habetur.ij. Reg.xvi. d Obmutui.nihil rndendo sibi. e Et hūiliatus sū.magna.n. humiliatio erat: q̄ rex patiēter talia sustinēr. f Et siluī a bōis. Iste .n. semei erat dignus morte ꝓpt crimen lese maiestatis: ꝓpt qō dixit absal: Quare maledicit canis moriturus dño meo regi vadā ꝛ ꝑputabo caput eius. Dauid aūt nō dedit sibi līām sed magis ꝓhibuit. Et sic siluit a bono iusticie fiende: non tm̄ peccauit: q̄ illa iuria erat ꝫ psonā suā: ꝛ sic poterat sine lesione iusticie dimittē vindictā vel differre: ſz magis meruit sustinēdo patiēr ex hūilitate. Unde sḇdit ibidem: Dimitte eū vt maledicat: si fōte respiciat dñs afflictionē meā ꝛc̄. De duobus.n. bōis vnū est melius alio. vñ dicit apls.j. ad Coz.vij. Qui iungit virginē suā matrimonio: bñ facit: ꝛ q̄ non iūgit: melius facit. g Et dolor meus renouatus ē. q̄ tūc recoluit i spāli de malicia filij sui absalō. o.ij. Reg.vi. Ecce filius meꝰ q̄ egressus ē de vīo meo: q̄rit aiaz meam: q̄to magis nūc filꝰ gemini. de q̄ malicia valde dolebat. vñ ꝛ mortuo absalon in sua malicia dicebat.ij.reg.xviij. Quis mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te filij mi absalon. lugēs eius dānationē: sicut exposituz fuit ibidem. h Cōcaluit cor meum ꝛc̄. ex charitate.n. quā hēbat ad filiū dolebat de eꝰ culpa magis q̄ de psecutiōe ab eo ꝫ se mota. i Locutꝰ sū. Hic ꝓnter describitur ipsius dauid ꝓfidētia: ꝛ ꝑmo describit humanū defectū: scdo ex hoc ꝓcludit q̄ de solo deo est ꝓfidenduz: ibi Et nunc. Describendo autem hūanuz defectū ꝑmo icipit a seipso. o. i Locutus sū in lingua mea. te deꝑcando corde ꝛ ore. k Notū fac ꝛc̄]. i. terminū psecutionis in q̄ sū. l Et numerꝰ dierū meoꝝ q̄s est. i. quot diebus stabo i ista tribulatiōe. m Ut sciā q̄d desit mihi. i. q̄tum oportebit me vlterius sustinere. q. d. cū difficultate possuz ista sustinere: ꝛ iō ōsidero finē scire. n Ecce mēsurabiles. i. breues: vt supra expositum est. Posuisti dies meos: ideo subditur: o Et substātia mea. i. vita mea: vt hēt i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū. p Tāq̄ nihilū aī te. q. q̄ modicū ē q̄si nihil reputaī. Scdo ꝓcedit ad oīdendū hūanū defectū gnāliter. o. q Uerūtn̄ vniuersa vānitas ꝛc̄.] q. oīnis hō est ita breuis vite q̄ q̄cq̄d ꝓtigit in ea oz reputari iane: ꝛ sic ē modice duratiōis: ita est parue cognitiōis: iō sḇditur: r Uerūtn̄ in imagine ꝛc̄. etiā in utilis ꝛ frequnter noxie solicitudinis: iō sḇdit: s Sed ꝛ frustra ꝓturbat ꝛc̄. ꝛ exponat sicut i ꝓcedenti expositione dcm est. t Et nunc. Hic ꝓnter ꝓcludit q̄ de solo deo est ꝓfidendū: exquo defectus hūane fragilitatis tātus ē. o. Et nūc q̄ est expectatio mea ꝛc̄. ꝛ exponat sicut in expositione ꝑmissa. Et q̄ de solo deo est ꝓfidenduz: iō ꝓuertit se ad ipsū deꝑcanduz .o. v Ab oīb' iniq̄tatibus ꝛc̄.]non solū q̄tum ad culpam: ſz et q̄tum ad penaz mihi a te iflictā: que non solū erat dura ſz et ignominiosa: iō sḇditur: x Opprobriū insipiēti dedisti me. ſ. semei mihi maledicēti: vt ꝑz ex ꝑdictis. y Obmutui. patiēter sustinendo: vt ꝑdcz est. z Qm̄ tu fecisti. vñ dixit dauid. ij. Reg. xvi. Dñs .n. ꝑcepit ei: vt malediceret dauid: tm̄ peccauit semei hoc faciēdo: q̄ iniq̄ voluntate hoc faciebat. Dñs. n. aliq̄n malis hoibus vtitur ad bonum: vt diffusius fuit ibi dcz:

Pro victoria iditū cāticū dauid. XXXVIII.

Dixi cūstodiaz vias meas: vt ñ delinquam i lingua mea.]Posui ori meo custodiā: cū ꝓsisteret pctor ad uersum me.] Obmutui et hūiliat' sū: et siluī a bonis: et dolor meus renouat' ē. Cōcaluit cor meū intra me: ꝛ i meditatiōe mea exardescet ignis. Locutus sū i lingua mea: nōtum fac mihi dñe finē meū.] Et numerū dierū meoꝝ q̄ ē: ut sciaz qd desit mihi. Ecce mēsurabiles posuisti dies meos: et substa mea tāq̄z nihiluz ante te. Uerūtn̄ vniuersa vanitas: ois hō viuēs.]Uerūtn̄ i imagine ptrāsit hō: sed et frustra ꝓturbat. Thesaurizat: ꝛ ignorat cui cōgregabit ea. Et nūnc q̄ ē expectatio mea: nōne dñs: ꝛ substa mea apud te ē. Ab oībus iniq̄tatibus meis erue me:] opprobriuz insipiēti dedisti me. Obmutui: ꝛ non aperui os meū: q̄n tu fecisti: a moue a me plagas tuas. A fortitudine manus tue ego defeci i increpatiōib': ꝓpt iniq̄tatē cōripuisti hoiem. Et tabescere fecisti sic aranea aiam ei':]verūtn̄ vane cōturbat ois hō. Exaudi orōnem meā dñe] ꝛ deꝑcationē meā: auribꝰ pcipe lachrymas meas. Ne sileas q̄n̄ ꝏduena ego suz apd te ꝛ pegrin']sic oēs ꝓres mei. Remitte mihi: ut refrigerer pūsq̄z abeā: et amplius non ero.

a Dixi. i. firmiter ūn corde meo ꝓposui. b Custo diaz vias ꝛc̄.]murmurando ꝫ deū de afflictione mea. c Posui ori meo ꝛc̄ſ. i. Semei mihi maledicens ꝛ lapides ꝛ terrām ꝫ me ꝓiciens: vt habetur. ij. Reg. xvi. d Obmutui. nihil rndendo sibi. e Et hūiliatus sū. magna. n. humiliatio erat: q̄ rex patiēter talia sustinēr. f Et siluī a bōis. Iste .n. semei erat dignus morte ꝓpt crimen lese maiestatis: ꝓpt qō dixit absal: Quare maledicit canis moriturus dño meo regi vadā ꝛ ꝑputabo caput eius. Dauid aūt nō dedit sibi līām sed magis ꝓhibuit. Et sic siluit a bono iusticie fiende: non tm̄ peccauit: q̄ illa iuria erat ꝫ psonā suā: ꝛ sic poterat sine lesione iusticie dimittē vindictā vel differre: ſz magis meruit sustinēdo patiēr ex hūilitate. Unde sḇdit ibidem: Dimitte eū vt maledicat: si fōte respiciat dñs afflictionē meā ꝛc̄. De duobus. n. bōis vnū est melius alio. vñ dicit apls. j. ad Coz. vij. Qui iungit virginē suā matrimonio: bñ facit: ꝛ q̄ non iūgit: melius facit. g Et dolor meus renouatus ē. q̄ tūc recoluit i spāli de malicia filij sui absalō. o. ij. Reg. vi. Ecce filius meꝰ q̄ egressus ē de vīo meo: q̄rit aiaz meam: q̄to magis nūc filꝰ gemini. de q̄ malicia valde dolebat. vñ ꝛ mortuo absalon in sua malicia dicebat. ij. reg. xviij. Quis mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te filij mi absalon. lugēs eius dānationē: sicut expositus fuit ibidem. h Cōcaluit cor meum ꝛc̄. ex charitate. n. quā hēbat ad filiū dolebat de eꝰ culpa magis q̄ de psecutiōe ab eo ꝫ se mota. i Locutꝰ sū. Hic ꝓnter describitur ipsius dauid ꝓfidētia: ꝛ ꝑmo describit humanū defectū: scdo ex hoc ꝓcludit q̄ de solo deo est ꝓfidenduz: ibi Et nunc. Describendo autem hūanuz defectū ꝑmo icipit a seipso. o. i Locutus sū in lingua mea. te deꝑcando corde ꝛ ore. k Notū fac ꝛc̄]. i. terminū psecutionis in q̄ sū. l Et numerꝰ dierū meoꝝ q̄s est. i. quot diebus stabo i ista tribulatiōe. m Ut sciā q̄d desit mihi. i. q̄tum oportebit me vlterius sustinere. q. d. cū difficultate possuz ista sustinere: ꝛ iō ōsidero finē scire. n Ecce mēsurabiles. i. breues: vt supra expositum est. Posuisti dies meos: ideo subditur: o Et substātia mea. i. vita mea: vt hēt i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū. p Tāq̄ nihilū aī te. q. q̄ modicū ē q̄si nihil reputaī. Scdo ꝓcedit ad oīdendū hūanū defectū gnāliter. o. q Uerūtn̄ vniuersa vānitas ꝛc̄.] q. oīnis hō est ita breuis vite q̄ q̄cq̄d ꝓtigit in ea oz reputari iane: ꝛ sic ē modice duratiōis: ita est parue cognitiōis: iō sḇditur: r Uerūtn̄ in imagine ꝛc̄. etiā in utilis ꝛ frequnter noxie solicitudinis: iō sḇdit: s Sed ꝛ frustra ꝓturbat ꝛc̄. ꝛ exponat sicut i ꝓcedenti expositione dcm est. t Et nunc. Hic ꝓnter ꝓcludit q̄ de solo deo est ꝓfidendū: exquo defectus hūane fragilitatis tātus ē. o. Et nūc q̄ est expectatio mea ꝛc̄. ꝛ exponat sicut in expositione ꝑmissa. Et q̄ de solo deo est ꝓfidenduz: iō ꝓuertit se ad ipsū deꝑcanduz .o. v Ab oīb' iniq̄tatibus ꝛc̄.]non solū q̄tum ad culpam: ſz et q̄tum ad penaz mihi a te iflictā: que non solū erat dura ſz et ignominiosa: iō sḇditur: x Opprobriū insipiēti dedisti me. ſ. semei mihi maledicēti: vt ꝑz ex ꝑdictis. y Obmutui. patiēter sustinendo: vt ꝑdcz est. z Qm̄ tu fecisti. vñ dixit dauid. ij. Reg. xvi. Dñs .n. ꝑcepit ei: vt malediceret dauid: tm̄ peccauit semei hoc faciēdo: q̄ iniq̄ voluntate hoc faciebat. Dñs. n. aliq̄n malis hoibus vtitur ad bonum: vt diffusius fuit ibi dcz:

ꝛ Amoue a me plagas tuas. i. penas mihi iuste inflictas: a q̄bus nō possū liberari nisi ꝓ te. a A fortitudine manus tue. i. punitiōis tue expōat sicut ꝓs: ibi b Cōcripuisti hoiem. i. meipsū ex fragilitate hūana peccantē. c Et tabescere fecisti ꝛc̄]. i. aiam meā vel psonā reddidisti ꝛ contēptibilē coram absalon ꝛ eius cōplicibus. o Uerūtn̄ vane conturbat ois hō. ſ. de isrl: ſz q̄ dī. ij. Reg. xv. Toto corde vni uersus isrl seqtur absalō. Et isti vane ꝓturbabāt ꝫ dauid: tū q̄ non hēbant cām iustā: tū q̄ non hūerunt intentū ſz magis ꝓfusionē. e Exaudi. Hic vltio ponit istātia orōnis ipsius dauid cū dī: e Exaudi ꝛc̄.]per effectū liberationis mee. f Auribus pcipe lachrymas meas. fleuit. n. dauid i illa psecutione: ſm q̄ dī. ij. Reg. xv. Dauid ascēdebat cliuū oliuaz flens ꝛ opto capite ꝛ nudis pedibus incedēs. g Ne sileas. i. ne tardes seu dissimules audire deꝑcationez meā. h Qm̄ aduena ꝛc̄.]hoc dixit: q̄ erat fugitiuus de sua ciuitate regia. i Sicut oēs ꝓres mei. i. patriarche sācti q̄ in terra aliena fuerunt aduene ꝛ peregrini: vt ꝑdcm est. k Remitte mihi. ſ. adulteriū cuz bersabee: ꝛ homicidiū vrie: ꝓpter qō sciebat dauid psecutionem absalō euenisse sibi: ꝓut nathan ꝓpha sibi ꝓdixerat. ij. reg. xij. Hec dicit dñs: Ecce ego suscitabo super te malū de domo tua ꝛc̄. l Ut refrigerer. p tuā ꝓsolatiōne. m Priusq̄ abeam. de vita pñti per mortez. n Et amplius nō ero. ſ. in statu merendi: ꝛ ꝓpter hoc nunc ē tps remittēdi: q̄ post mortē non fit peccati remissio. Moraliter posset exponi ꝑs. iste de quolibet fideli exīti in afflictiōe tpali ꝓ peccatis suis: ꝛ sustinet eam patiēter: ꝛ confidens de diuina

salutis mee. i. a q̄ efficiētur: ⁊ in quo obiectiue cōsistit salus vite eterne: ad quaz nos pducat q̄ sine fine viuit ⁊ regnat.

In psal. xxxvij. Dñe ne in furore. vbi dr in postilla: De mā autem eius dicit Ra. sa. Additio.

Hec expositio vī rōnabilior: qz ꝓtēta i hoc p̄s. cōia sūt pctōribus: q̄ a deo in hac vita flagellantur ꝓpter pctā cōmissa: ⁊ ēt p̄ remissionē vnius peccati in aliud reciduntur: ⁊ iterꝫ penitēt: sicut cōiter contingit in hoibus ꝓterꝫ in virīs valde pfectis. vñ non oz appropriare istū p̄s. Job: nec alicui pson̄e singulari: ⁊ hanc expositionē vī seq̄ glo. ad quaz lr̄a facilī est applicabilis: ⁊ fm hoc propie ponitur inter psalmos penitētiales. Replica.

In psal. Dñe ne i furore scdo. Postil. iter mltas expositiones eligit ⁊ pseq̄tur illā de pson̄a dauid multum elegāter. Sz burg. ꝑelegit illā Ra. sa. expositionem: q̄ est de tota congregatione ppli. Et iō burg. dicit cum eē p̄s. penitētia lē. Et fortasse mouet rōnibus q̄bus supra circa p̄s. Beati q̄ rū. Sed q̄tum rōnes sue cōcludāt: vide ibi. Et mirū q̄ burgēn. hic Ra. sa. seq̄tur: quē sēper reprobare cōsueuit. Et puto nullā aliā hūisse cām: nisi qz postil. hic ipsum reliquit.

Oxi custodiā ⁊c. Huic p̄s. p̄mit p̄s. XXXVIII. titur talis ti. in hebreo: Ad victoriaz iditū p̄s. dauid. Istis tñ noibus idituz ⁊ dauid p̄mittit lr̄a lamech ad designandū q̄ sunt datiui casus. Ad intellectū autē h̄ ti. ꝓsiderandū q̄ sicut dr. j. paral. xxv. dauid cōstituit cātores ad diuinas laudes ducētos. lxxxviij. q̄ per vices canerent diuinas laudes i tēplo: ⁊ istis fecit tres p̄ncipales cātores. s. aphat eman ⁊ idituz. fecit ēt p̄s. ab istis cātorib⁹ de cantādos: fm q̄ hētur. j. paral. xvi. ⁊. j. Esdre. iij. Est igitur sēsus h⁹ ti. Psalmus dauid. i. sibi apꝛopatus tā q̄ auctori idituz. i. apꝛopatus cātoribus exīstibus sb̄ iditū p eos decātandus. Ad victoriā. i. cum q̄dam conatu inq̄tū vna pscātor nitebat̄ supare aliā: put expositum fuit supra p̄s. iij. In trāslatione vo hiero. iuxta hebreū ponitur talis ti. Pro victoria iditū canticum dauid. In biblijs aūt nīs cōiter dr sic: In finē canticū dauid p iditū. Et i istis ti. eadē penitus ē sñia sicut in ti. hebraico: ut pz ex dēis hic ⁊ supra p̄s. iij. Per hūc igitur ti. apparet auctor p̄s. ⁊ per quos erat decantādus ⁊ modus cātandi. Sed mā nō apparet: ꝓpter q̄ de h⁹ varie dr apō hebreos ⁊ latios. Et omissis mltis ꝓpr̄ ꝓ lixitatē vitandā accipiā duos modos exponēdi: q̄ videtur mihi magis lr̄e ꝓpinqui. Unus modus ē quē pseq̄tur Rasa. dicens: q̄ dauid fecit hunc p̄s. p tribulatiōibus veteris filijs isr̄l vel sup pplm isr̄l maxime tpe captiuitatis babylonice: quā puidit dauid in sp̄u. Et iō i hoc p̄s. oñdit q̄ debeant ea patiēter sustinere cū deprecatione ad deū p eius īmitatione. Et fm hoc exponitur iste p̄s. sic: q̄ dauid loq̄batur i pson̄a ppli captiuati dicens: Dixi custodiā vias meas. i. cū diligētia me custodiā. Ut non delinquā i lingua mea. q. d. ne aliq̄ mō murmurē de diuinis iudicijs qñ omittit gentiles ⁊ idolatras dñari ⁊ filios isr̄l ꝓ peccatis suis ad tps affligi ⁊ captiuari. Posui ozi meo custodiaz cū ꝓsisteret peccator. i. ppls babylonicus idolatrie deditus. Aduersū me. Lū. n. ppls isr̄l erat ibi i captiuitate: isidiabātur babylonij aliq̄d rapere de ore eius: vt posset cū accusare: ꝓpter quod oportebat eū tunc maiorē custodiā ozi apponere. Obmutui ⁊ hūiliatus sū. corazs babylonijs. Et silui a bonis. i. a lege diuina: vt dicit Ra. sa. qz de ea non audebat loq̄ coram babylonijs. Et dolor meꝰ renouatus ē. q. d. pus doluerat de sua captione: ⁊ iterꝫ de legis dei depssione. Cōcalcauit cor meū itra me. qz ira ē ascēsio sāguinis circa cor: ēt illa que ē p zelū: q̄lis est ista: ⁊ sic cābat calorē intra. Locutus sū i lingua mea. i. tacite orādo. Notū fac mihi dñe finez meū. i. finē hꝰ captiuitatis: ut sic possim manifeste ⁊ publice ꝓmere verba diuine laudis vel legis. Et numerꝰ dierꝫ meorꝫ quis ē. i. dierū hꝰ captiuitatis. Ut sciā q̄d desit mihi. i. q̄tuz distō a redēptione hꝰ captiuitatis. Et ꝓ acceleratione redēptionis allegat breuitatē vite hūane. d. Ecce mēsurabiles. i hebreo hētur: Ecce palmos. palmus aūt ē mēsura breuis: ꝓpter q̄ hiero. in trāsla. iuxta hebreuz dic̄: Ecce breues ⁊c. idē significat q̄ dr hic: Ecce mēsurabiles. qz res breuis ē de facili mēsurabilis. Posuisti dies meos. q. d. nisi cito terminet ista captiuitas: in ea moriar: exquo ita breues sūt dies mei. Et substātia mea tanq̄ nihilū ante te. qz illud q̄ est modicū q̄si nihil reputat: iō sb̄ditur: Uerūtamē vniuersa vanitas oīs hō vīuēs. exquo vita eius ē ita breuis: ⁊ sicut ē parue duratiōis: ita ē parue cognitiōis: iō sb̄ditur: Uerūtñ i ymagine ꝓtransit hō. i hebreo hēt: In obscuritate. ⁊ idē signat q̄ dr hic: In imagie. qz illud q̄ tm̄ cognoscit in sua imagine cognoscitur iperfecte. Et sicut hō ē parue cognitionis: ita ⁊ frequēter inutilis ⁊ noxie solicitudinis: iō subditur: Sed ⁊ frustra cōturbat. i. vana solicitudine anxiatur: cuius cā sb̄ditur: Thesauriçat. cū magna solicitudine. Et ignorat cui cōgregabit ea. qz forsitā cito morietur: ⁊ thesaurus suus ignotis relinq̄tur: ⁊ iō ꝓcluditur: q̄ solicitudo ⁊ spes hois ē ponēda i deo: cū dr: Et nūc q̄ ē expectatio mea: nōne dñs: q. d. sic. Et substātia mea apud te est. ⁊ accipitur hic substātia ꝓ diuitijs. Diuitie. n. iustoꝝ reseruātur apud deū: ꝛ illud Esa. lxvij. Oculus nō vidit: nec auris ⁊c. Et qz ex confidētia diuina insurgit hō ad deprecandū ipsū deum: iō deprecando dic̄: Ab oībus iniq̄tatibus meis erue me. nō solū q̄tum ad culpā sed ēt q̄tum ad istius captiuitatis penā: vñ sb̄dit: Opprobriū insipiēti dedisti me. i. pplo babylonico ido latrie dedito. Obmutui ⁊ nō aperui os meū. ad rñdendū ꝓ illatū mihi opprobriū. Qm̄ tu fecisti. sb̄jciendo me eius seruituti: iō sb̄dit: Amoue a me plagas tuas. i. penas istas a te mihi iflictas: q̄rum grauitas allegatur: cū sb̄ditur: A fortitudine manus tue. i. punitionis tue. Ego defeci. q̄si non potēs vel saltē cū difficultate sustinere. Et hic terminat versus i hebreo ⁊ i transla. hiero. iuxta hebreū: ⁊ versus seq̄ns incipit cū dr: In increpationibus. i. duris punitiōibus. Propter iniq̄tatē corripuisti hoiem. i. israelē. q. d. lz punitio tua sit dura: tñ ē iusta. Et tabescere fecisti sicut araneā. In hebreo ⁊ in trāslatiōe hiero. iuxta hebreū hētur sic: Tineā aiam eius. i. vitā eius reddidisti ꝓptibilē ⁊ oculeatam corazs babylonijs. Uerūtñ vane ꝓturbatur oīs hō. q. d. lz iuste posueris nos in captiuitate: tamē babylonij abutūtur nostra seruitute: ⁊ contra nos prouocātur sine causa: ideo sb̄ditur deprecatio de liberatiōe ab ea cū dicitur: Exaudi orōnem meaz ⁊c. Ne sileas. i. ne dissimules audire te. Qm̄ aduena ego sum. in terra babylōis. Apud te. q. d. tamē ibi colo te. Et peregrinus sicut omnes patres mei. s. abzaam Isaac ⁊ Jacob peregrinati sūt i terra aliena: vt patet i Gen. xij. ⁊. xxvi. Remitte mihi. culpam ⁊ captiuitatis penā. Ut refrigerer. per tuā cōsolationem. Priusq̄ abeam. de vita p̄nti per mortem. Et amplius non ero. scilz in statu merēdi: vel in statu quo possim in regnum iudee reuerti. Alio modo potest exponi psalmus iste de ipso dauid: ita q̄ fecerit ipsū positus in fuga a facie absalon filij sui: postquaz audierat vituperia sibi illata a semei. Sicut enim pro persecutione saulis fecit multos psalmos: vt ex dictis supra patuit: et infra adhuc patebit: sicut et de persecutione sibi mota ab absalon. Et videtur mihi q̄ hec expositio secūda est magis rationalis ⁊ magis consona littere q̄ precedens. Et fm hoc psalmus potest diuidi in tres partes: quia primo describitur ipsius dauid patientia: et secundo eius cōfidentia: ibi Locutus sum: tertio oratonis instātia: ibi Exaudi orōnez meā. Circa p̄mū dic̄ sic:

scdz culpe. vñ dicit: Ab oibus iniqtatib' meis erue me. Et q2 stultus q remanet in vanitate mūdana irridet iustos ⁊ bonos: iō sequtur: Opprobriuz insipienti dedisti me. q. d. iō debes me eruere: q2 dedisti me opprobriuz i sipienti eo mō q dī alibi: Nō erubescāt in me q spectāt te deus isrl. qō quidē opprobriū q2 non ex culpa deprecātis insurgeret oñdit. d. Obmutui ⁊ nō aperui os meum. i. non egi ptentiose sed tacui. Et q sit cā h' tacituritatis virtuose sbdit cū dicit: Qm tu fecisti. s. me talē dās mihi patientiā seu discretionē ad talia toleranda seu euadēda. Nono postq petiuit remissionez culpe petit remissionē pene: vñ dicit: Amoue a me plagas tuas. ⁊ ut oñderet illas plagas eē grauis illatas: sic q vix posset eas tolerare: sbdit: A fortitudine manus tue ego defeci. q. d. plage tue sic moderent erga me ut pficiā: non ut deficiā. Decimo ne forte qs estimaret q h' modi plage fortiter illate excederēt rōnem iusticie: ⁊ essēt q̄si vindicatiue: iō sbdit: In increpatiōibus ꝓpter iniqtatē Lo2ripuisti hoiez. q. d. hec increpatio tua iusta ē: q2 ꝓpē iniqtatez. Et pia ē: q2 ordinat ad correctionē. vñ dicit: Lo2ripuisti hoiem. ⁊ modū correctionis oñdit esse valde afflictiuū: cū dicit: Tabescere fecisti sicut araneā aiaz ei': nā aia penitētis in talibus plagis grauibus in hac vita ꝓstituta tabescit ⁊ attenuatur sentiēs maximā fragilitatē suam. Et ex his sequtur q hō ex tali increpatione correctiua q̄tūcunq grauī non tōnabiliter ꝓqueritur seu ꝓturbatur sed ex fragilitate humana. vñ dicit: Uerūtñ vane ꝓturbatur ois hō. s. sic correctus: lz affligatur ⁊ tabefiat. Undecimo instāter petit suā liberationem trib' modis. Primo. s. per orōnem que est eleuatio mentis i deum: scdo per deprecationem que ē frequēs supplicatio: tertio per lachrymas que i pcibus ad impetranduz mīam sunt efficaces. vñ dicit: Exaudi orōnez meā dñe. quo ad primum: Et deprecationē meam. quo ad scōz. auribus percipe lachrymas meas. quo ad tertium. Et reddens rōnem quare exaudire oz dicit: Ne sileas qm̄ ego aduena sū apud te ⁊ peregrinus. hoc est dicere: ego iaz sum apud te in spe: lz adhuc sum aduena ⁊ peregrinus in hoc seculo: in q̄ non hēo quietam mansionem: ad hebre. xiij. ⁊ sequit: Quasi oēs pres mei. iuxta illud apli. ij. Lo2. v. c. Quādiu. n. sumus in corpore: a dño peregrinamur. ⁊ que sit sua petitio sbdit. d. Remitte mihi vt refrigerer. hoc est dicere: remitte mihi iniquitates. s. culpe. ⁊ plagas. s. pene de qbus supra dixerat. Ut refrigerer. per miam ab estu viciox ⁊ penarum. Priusq abeā. ab hac vita ubi nūc peregrinus suz. Et amplius non ero. s. in ea. Replica.

CIrca ps. Dixi custodiam. cuz postil. ex multis expositiōibus vnam preelegisset. s. q exponat psal. iste de dauid exīte in fuga tpe psecutionis ab absalon filio eius illate: ⁊ ad illum casū ps. hunc ptinēter applicasset: burgeñ. se putat lucernā accendere: dicit hūc ps. exponi debere non de vno pticulari sed de quolibet penitente indistincte: hōs p rone pncipali: q2 vniuersalio ra sunt potiora particularibus ⁊ magis diuina allegās ad id aristotelē. j. ethi. Sed hec rō qua burg. vtitur frequēter brocardica vi: q2 non distinguit de vniuersali i essēdo pdicando ⁊ causando. Nā in essēdo ꝓstat particularia vniuersalibus potiora: q2 q̄cd tale vle pfectionis includit: includit particulare ⁊ vltra: iccirco vulgatum verbū est: q priora cōitate sūt potiora perfectiōe. Simile iudicium est de vniuersali in predicando: sz de vniuersali i cāndo puto burgeñ. nolle dicere: q2 propositio suo minime seruit. Nec allegat Aristo. in eo sensu in quo ipse allegata verba scribit: q2 intētio aristo. ē q bonum de quāto cōius de tanto diuinius. Nunc autē per cōius non itendit vlius sed cōicabilius. Et cum burg. aliquē passum sacre scripture presertim psalmorū expōit de pluribus vel de oibus peccatoribus: quem postil. fz sonum primariū terminoz sine absurditate exponit de vno singulari peccatore alīs tñ bñ applicabilis per modū exē pli. semper ipse burgeñ. adducit p regula illud aristo. ꝫ ipius intentionē. Uniuersalia sunt potiora singularibus putās se accēdisse lucernā ⁊ aliquid diuinū in mediū deduxisse. q. dicere de pluribus pctōribus sit aliquid diuinius q̄ dicere de vno: vel q̄si plures pctōres sint aliquid plus boni q̄ vnus singularis: qō q̄tum seruit lr̄ali expositiōi pensēt h' burg. amatores eius frastas grādipendentes. Letex putat burgeñ. aliquid diuinū adduxisse arguendo ꝫ postil. q2 p mo lr̄aliter exponit multos ps. de singularibus casibus ipius dauid volēs fm opionem beati hiero. quam sequitur postil. de auctoribus psalmoz: q tunc filij choze asaph idi tū cē. plura mysteria xp̄i ⁊ ecclie descripserunt q̄ dauid: q̄ vt plurimum fm expositionem postil. de se suisq casibus scripsit. Rñdeo q q̄uis postil. primo ad lr̄am fm q termini cōiter ptendunt sine absurditate multos ps. exponat de dauid singulariter: nō intēdit tñ excludere sēsus lr̄ales eorundem ps. principales: qui sunt de xpo ⁊ eccl̄ia: quorum typuz dauid gerit: typuz inquam xp̄i aliqñ in regem constituti: aliqñ per malos tribulati: aliqñ vt victoris de tribulatiōibus liberati cē. typuz ēt gerit eccl̄iam in sua persona deserens: nunc a deo electam: nunc a prauis abiectam: nūc tribulatam: nūc de tribulatione gras agentem cē. qui sūt sensus ab auctore spūsancto pncipaliter intēti: lz sint alij sēsus priores sed non digniores per voces primo sine absurditate significati. Et per ea dca soluūtur mlte differētie circa psalterium iter burgeñ. ⁊ postil. quorum alter refert se ad casū singularem p voces primo significatum: alter ad sensū exēplarem p spūmsanctuz pncipaliter intentū. Et ad id cozrectoriorum volo oēs dīas h' modi referri ut non oporteat inutiles fieri repetitiones. Psal. XXXIX.

EXpectans expectaui cē. huic ps. p̄mittit talis ti. i hebreo: Ad victoriam ps. dauid. In trāsla. vero hiero. iuxta hebreum sic hētur: Pro victoria canticū dauid. ⁊ idē penitus signat. Expositio aūt h' ti. pz ex dictis supra ps. xj. vbi ponitur cōsilis ti. Ex ti. aūt isto apparet auctor psalmi. s. dauid: sed mā non apparet: ⁊ ꝓpter hoc varie exponit. Dicit aūt Ra. sa. q dauid fecit hunc ps. pro bñficio exhibito pplo isrl in exitu de egypto: q2 tunc fuit eductus de seruitute dura ⁊ vili: qō notatur cū dī: Et eduxit me de lacu miserie ⁊ de luto fecis cē. Et tunc transito mari rubro cecinit canticū nouum. d. Cātemus dño gloriose cē. Exo. xv. Et sic lr̄am sequentez applicat ad ea que fca sūt pplo isrl i deserto. Sz huic expositiōi vi repugnare manifeste qō sbditur: Sacrificiū ⁊ oblationez noluisti cē. in quo describit euacuatio sacrificioz ⁊ oblationuz veteris testa. ut magis patebit psequendo. Ista aūt non fuerūt tūc reprobata sed magis a deo instituta i monte synai: ꝓpter qō alii exponit a doctoribus catholicis. Et dicunt alicq q dauid fecit hunc ps. p gratarum actione de sua liberatione a psecutione filij sui absalon. Sed ꝫ hoc vi q circa pncipiuz h' ps. dī: Misit i os meū canticū nouum cē. q2 dauid fuit liberatus p mortē absalon: de qua nō cecinit carmē leticie: sz plāxit ⁊ luxit. d. Absalō fili mi qs mihi tribuat ut ego moriar p te. ij. Reg. xviij. Itē hec expositio ⁊ cōsiles videt esse ꝫ itentionem apli manifeste: hebre. x. vbi iducit lr̄am h' ps. dēam ad lr̄am i psona xp̄i: ut patebit ifra lr̄am h' ps. psequēdo: ꝓpter qō dicere q ad lr̄am itelligatur de dauid seu quocunq alio ⁊ mystice tātū de xpo vi esse q̄dam iudaici erroris cōfirmatio. Ad exponendnm aūt hūc ps. de xpo due regule exponēdi sacrā scripturā qs cum alijs exposui in pncipio super Gene: sunt hic repetende. Prima ē de

miſericordia ipſã iplorat deuote ⁊ inſtãter. Et ꝓſideratis ꝑ dictis lr̃a huius pſ. pōt ad hoc de facili applicari.

¶ In pſ. xxxviij. Dixi cuſtodiã. vbi dr̃ in poſtilla: Ad itellectum autem huius ti. Additio.

¶ Ex hoc ti. pōt ſumi argumentum ꝓ opione beati Aug. dicētis q̄ oium pſ. actor̃ eſt dauid. Et rō q̄re aliq̄n intitulãtur filijs chore aſaph ⁊ h̄ modi ē: qz appropriãtur eis tã q̄ cãtoribus: qō ꝓz manifeſte i hoc pſ. cuius actor̃ ē dauid: ⁊ tñ appropriat iditū tanq̄ cantori ⁊ ſic de alijs intelligendū ē: lz non ita exp̄matur.

¶ In eodem pſ. xxxviij. vbi dicit in poſtilla: Accipiaz duos modos exponendi. Additio.

¶ Euter iſtor̃ modorū vī rōnabilis ſeu cōſonus lr̃e h̄ pſal. Modus. n. Ra. ſa. non ꝓſonat p̄ncipio h̄ pſal. cū dr̃: Dixi cuſtodiam ⁊c̄. Et poſui ori meo cuſtodiã ⁊c̄. qō exponit in pſona ppli exñtis i captiuitate babylonica: q̄ diligēter cuſtodiebāt ſe a murmuratiōe ꝺ diuiniſ iudicijs: cū deus pmitteret idolatras dñari ⁊ filios iſrl affligi ⁊c̄. nam hoc ē manifeſte ꝫ illud qō cōtinet. iiij. Reg. x. c. ⁊. ij. paral. xx. c. in quibus locis ⁊ alijs q̄plurimis teſtat lr̃a q̄ captiui tas babylonica ꝓceſſit ex vera iuſticia i vltionē ꝓuaricatiōnū magnar̃ a pplo iſrl ⁊ regibus eor̃ ꝓtinue cōmiſſaruz. hoc ēt hētur Dañ. ix. c. vbi daniel in orōne ſua exp̄ſſe ꝓfitebatur diuinā iuſticiā circa deſtructionē hierlz ⁊ trāſmigrationē pplī: vñ de hoc nullus locus erat murmuratiōi. Si milr ⁊ qō dicit: Notum fac mihi finē meū. qō exponit de fine illius captiuitatis: nō vī rōnabiliter dcm. naz finis babylonice captiuitatis fuit notificatus a deo ꝑ hieremiam: hiere. xxix. c. vbi dr̃: Cū ceperit ipleri i babylone. lxx. anni: viſitabo vos ⁊c̄. Uñ non oportebat orare. Notū fac mihi finē meū. Simlr cū dicit: q̄ pplꝰ ille nō audebat loq̄ de lege diuina coram babylonijs: nullum hz fundamentū in lr̃a. Simlr qō introducitur: In imagine pertranſit hō: ſed fruſtra ꝓturbatur ⁊c̄. qō exponit de vanitate ſolicitudinis humane: lz ſit in ſe vez: tñ oīno vī ipertinēs huic ꝓpoſito: et ſic de multis alijs in hoc pſ. ꝓtentis. Scōs ēt modus exponēdi ad quē magis inclinatur poſtil. ſ. q̄ dauid fecerit hūc pſ. poſitus in fuga abſalon ⁊c̄. non vī rōnabilis. nā de illa p̄ſecutiōe abſalon ſimilr ⁊ de iniurijs ſibi illatis a ſemei iā fecerat pſ. tertium ⁊ ſeptimum: q̄ de ipſa ꝓpria mā intitulãtur. vñ nō vī rōnabile q̄ iſte pſ. de eadē p̄ſecutione exponatur: tum qz nō vī rō q̄re alij pſ. p̄dicti de hoc intitularētur exp̄reſſe: ⁊ non iſte pſ. tum qz applicare h̄ modi pſalmum ad aliquā ſingularem hiſtoriā cū poſſet intelligi ad lr̃az de vniuerſaliori mā nō eſt aliud q̄ lucernā accenſā ſb̄ modio ꝛcludere: qō eſt inc̄ueniēs. Cōſtat aūt q̄ vniuerſaliora ſūt potiora ⁊ diuiniora q̄ pticularia ſeu ſingularia inq̄tuz h̄ modi ſz plz̄ in ꝓmo ethi. Tū qz ſi dauid fuit actor̃ pſ. ipi intitulator̃ tñ ⁊ nō alior̃: put poſtil. opinatur: ⁊ de iſtis maior pars applicat caſibus ſingularibus: q̄ ipſi dauid cō tigerunt: put ipſemet poſtil. in hoc pſ. ⁊ in alijs plurimis vī velle: ſequeretur q̄ filij chore et aſaph plures pſ. compoſuiſſent de myſterijs xp̄i ⁊ eccl̄ie ⁊ de alijs vniuerſalibus ad diuerſos ſtatus eccl̄ie p̄tinentes q̄ ipſe dauid q̄ ꝓ maiori p te de ſuis ſingularibus caſibus: vt plurimum tractat ſm opionem poſtil. put ꝓz diſcurrenti per pſ. intitulatos ipſi dauid ⁊ p. ꝓpias expoſitiōes eor̃ a poſtil. aſſignatas: hoc aūt vī valde inc̄ueniens: cū de dauid ſingulariter legatur .ij. Reg. xxiij. c. q̄ fuit egregius pſaltes iſrl: ⁊ doctores ēt ip ſum dicāt eximiū ꝓpharū: qō magis ꝓueniret filijs chore ⁊ aſaph: ſi h̄ modi applicationes ſingulares poſtillatoris eſſent vere. Tū qz ſunt ibi alīq̄ verſus valde ipertinētes ꝓ poſito: ſicut vniuerſa vanitas oīs hō: ⁊ in imagine p̄tranſit hō: ⁊ theſaurizat ⁊ ignorat cui congregabit ⁊ h̄ mōi: q̄ ⁊ ſimilia verba lz ſint i ſe vā: ſūt tñ in hac mā ipropria ⁊ ipertinētia. Uñ melius vī dicendum q̄ hic pſ. nō applicatur alicui hiſtorie p̄terite vel future i ſingulari: ſed itelligitur idiſtincte de q̄libet penitente: q̄ mundana p̄tēnit: q̄ hoies cōiter ſequūtur: ⁊ magnis plagis ſeu turbatiōib̄ affligit̄ a deo petit ſuā liberationē. Uñ pſ. iſte in. xi. pticulas diuiditur. Primo. n. qz ꝛz phm in. ij. rhetorice: homines iraſcūtur p̄cipue ꝛ eos q̄ deſpiciunt ea circa que ipſi maxime ſtudēt. Iccirco penitēs iſte q̄ de contēptu mūdi p̄ncipaliter intēdebat loqui: merito timebat calūnioſos ⁊ litigioſos. vñ dicit: Dixi cuſtodiã vias meas: vt nō delinquā in lingua mea nō ſolū ꝑ fatua vel ociоſa ſed ēt per vera eloq̄a: q̄ non pacifice tolerantur a calūnioſis diligētibus mundū: ⁊ iō ſb̄dit: Poſui ori meo cuſtodiam: dum ꝓſiſteret peccator̃. i. mūdanus aduerſuz me. Scōo qz ex hoc ſilētio ſequebatur q̄ ēt a bōis alijs annūciandis abſtinebat: ita q̄ non poterat bonos docere: iō dolor ei renouatus oñditur. vñ dicit: Silui a bonis: ⁊ dolor meus renouatus ē. Tertio qz ex hac taciturnitate ſeq̄batur in corde ſuo ⁊ aīo magnus eſtus ⁊ ardor: iuxta illud hiere. xx. ca. Fuit in corde meo quaſi ignis eſtuans ⁊c̄. iō ꝓnter quaſi cōpulſus habuit loqui. vñ dicit: Concaluit cor̃ meū intra me ⁊c̄. ⁊ locutus ſuz in lingua mea: que quidē locutio non hoibus mundanis ⁊ ꝓtumelioſis ſed deo a quo cuz ſilentio audiri poterat dirigebatur. Uñ ꝓnter quarto explicat deo ſuam locutionem que talis eſt: Notum fac mihi oñe finē meum ⁊c̄. Ad qō ſciendum q̄ iſte penitens mundana con tēnebat reputans ea vana ex ſui breuitate ⁊ varietate: ⁊ iō ſoli deo loq̄tebatur. d. Notuz fac mihi oñe. i. tu q̄ ſcis v niuerſa: fac mihi ꝓnotum finem meū ⁊ numerum dieruz meor̃: vt ſciam q̄d deſit mihi. i. q̄tuz debeo durare in hoc ſeculo: ⁊ ſic poſſez ſcire breuitatez ⁊ diurnitatem mee duratiōis. Ad qō rñdit: Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos. i. breues: ⁊ q̄ ēt i illa modica duratione nō eſt ſtabilitas ſed magna mobilitas ⁊ varietas: iō dicit: Et ſb̄ſtantia mea tanq̄ nihil ante te eſt. quia ēt illa breuis duratio in qua hō vī ſubſiſtere tanq̄ nihil ante te eſt: qz duratio mobilitatis que ſucceſſiua eſt: tā q̄ nihil reputatur reſpectu eternitatis in qua ē tota ſīl interminabilis vite poſſeſſio ꝛz boetiū: ⁊ ſic concludit: Uerūtñ vniuerſa vanitas oīs hō viuens. Quinto oñdit mundana eſſe contēnenda: ex hoc q̄ in hoie eſt ali qō perpetuo manens. ſ. aīa: ſm quaz eſt ad imaginem dei: in qua imagine de hac vita tranſit ceteris mundanis exterioribus oīno dimiſſis: iō ſb̄dit: Uerūtñ i imagine pertranſit hō. i. hō de hac vita i ſola imagine trāſit ad aliā vitā exterioꝛa mundana totaliter relinquēs ⁊ ēt corpus ꝓpriū: qō non ē de eſſētia imaginis. vñ dicit: Et fruſtra conturbatur. ſ. in actionibus ⁊ deſideriſ mundanor̃. Sexto qz forte quis diceret non eſſe fruſtrabilia iſta mundana: qz lz hō in ſeipſo non poſſet ea diuturne poſſidere per ſe: poſſet tñ per filium vl heredez qui reputatur eadem perſona cū patre: ideo concludens hunc errorez dicit: Theſaurizat ⁊ ignorat cui congregabit ea. neſcit. n. ſi filius in eis ſibi ſuccedat an inimicus: ⁊ ſic concludit q̄ turbatio humana circa talia acquirenda vel conſeruanda oīno eſt fruſtrabilis. Septimo ex p̄dictis concludit q̄ in rebus mundanis non eſt ponenda ſpes ſed in deo: apud quez ſubſtantia hominis eſt: ⁊ hoc eſt qō dicit: Et nunc que eſt expectatio mea: nonne dñs: ⁊ ſubſtātia mea apud te eſt. Et nota q̄ in hebreo non ponitur eadem dictio vbi hic dr̃: Et ſubſtantia mea apud te eſt: et ſupra vbi dr̃: Et ſb̄ſtātia mea tanq̄ nihil ante te eſt: ſz ponūtur diuerſe dictiones que bñ conſonant huic expoſitioni: ut pz in illa lingua erudito. Octauo qz nemo ſine peccato eſt ut expectatio ſua i deo ſit certa: petit erui ab oīb̄ iniq̄tatib̄

qz talia nō fuerūt de se deo accepta: ut dōz ē. d Tūc dixi. ego xp̄s. e Ecce venio. ad offerēduz sacrificiuz acceptissimū deo. f In capite libri ⁊c. Iste ē liber diuine p̄destinationis: de q̄ scribitur i p̄s. lxix. Deleant de libro viuentiū ⁊c. In capite aūt h⁹ libri dī ē descriptū illud qō primo ⁊ p̄cipaliter pertinet ad diuinam p̄destinationē: sicut caput est p̄cipalis ps hominis. Mysterium aūt icarnationis xp̄i per qō oēs homines induuntur ad vitam eternā siue beatā ē illud qō p̄cipaliter p̄tinet ad diuinā p̄destinationis. g Scriptū est de me ⁊c. ꝓpter qō dic̄ xp̄s ioh. vi. Descendi de celo non vt faciam voluntatez meā sed voluntatem eius qui misit me. Et qz voluntas deliberatiua xp̄i hois sēper erat diuie volūtati conformis: iō s̄bditur: h Deus meus volui ⁊ legem ⁊c. i. s. legez euangelicā. i Annunciaui iusticiam tuā. i. legē euangelicam q̄ p̄tinet iusticiā pfectam. k In eccl̄ia magna. i. in tēplo vbi oēs iudei ꝓueniebant: i q̄ xp̄s frequēter docuit: ut describūt q̄ttuor euāgeliste. Simil̄r in eccl̄a magna p totū orbez diffusa in q̄ xp̄s p ap̄los euangeliū ꝓmulgauit: ꝑz q̄ dī p̄s. xviij. In oēm terrā exiuit sonus eoꝝ. l Ecce labia mea non phibebo. a ꝓmulgatione veritatis euāgelice p me ⁊ alios doctores eccl̄ie. m Justiciā tuā ⁊c. qz xp̄s eā manifestauit verbis ⁊ factis. n Veritatez tuā. q̄ iplesti ꝓmissum de xp̄o p̄bis fēm. o Et salutare tuū. i. meipsū a te missū ꝓ salute hoiuz. p Dixi. oia ista manifeste docuit xp̄s: ut pz ex decursu euangelij. q Nō abscōdi miam tuam. quam per me voluisti mundo facere. q Et veritatez tuam. qz mia et veritas sēper se cōcomitātur in operib⁹ dei. r A cōcilio multo. sic dz scribi per. c. qz sic est in heb. ⁊ in trās latione hiero. iuxta hebreū hētur: in eccl̄ia multa: qō idem est. s Tu aūt dñe. hic ꝑfecte describitur ipsi⁹ xp̄i devota dep̄catio ꝓ statu corpis sui mystici: ⁊ ꝓmo q̄tum ad amotionem mali: ⁊ scō q̄tuz ad adeptionē boni: ibi Exultēt. Circa ꝓmuz dicit: s Tu aūt dñe. i. tu deus p̄. t Ne longe facias ⁊c. i. a corpe meo mystico: ꝓ quo xp̄s legit frequēter orasse in euāgelio. v Mia tua ⁊c. Jozōnem meā sēper exaudiendo. Dis. n. ozō xp̄i ꝓcedens ex voluntate deliberatiua fuit exaudita: sm q̄ dicit saluator ioh. xi. Ego autem sciebaz qz semper me audis: quia voluntas xp̄i deliberatiua sēper fuit ⁊ ē cōformis voluntati diuine. Et cām huiꝰ de p̄cationis subdit. d. x Qm̄ circūdederunt me mala. s. pene. y Quorum non ē numerus. multe enim

libri scriptū ē de me vt facerez volūtatem tuā:] deus meus volui ⁊ legez tuaz in medio cordis mei.] Annūciaui iusticiaz tuā in ecclia magna: ecce labia mea n̄ ꝓhibebo dñe tu scisti. Jūsticiam tuā nō abscondi i corde meo:] veritātē tuaz et salutare tuum dixi. Nō abscondi miam tuaz et veritatem tuā: a cōsilio multo. Tu aūt dñe nē longe facias miseratōes tuas a me:] misēri cordia ⁊ vītas tua semp susceperūt me.] Qm̄ circūdederūt me mala quōrum nō est numerus: ꝓphēnderūt me iniqtates mee: et nō potui vt viderem. Multiplicate sunt super capillos capitis mei:] ⁊ cor meū dereliquit me. Complaceat tibi dñe vt eruas me:] dñe ad adiuuandum me respice.] Cōfūdant ⁊ reuerant sil: qui q̄rūt aiam meaz] vt auferant eam. Auertant retrorsuz ⁊ reuerātur: q volūt mihi mala. Ferant ꝓfestim cōfusionez suā: qui dicunt mihi euge euge. Exultent ⁊ letent super te oēs q̄rentes te: et dicāt semp magnificet dñs qui diligūt salutare tuum. Ego autez mendicus sum ⁊ pauper:] dominus solicitus est mei. Adiutor meus et protector meus tu es: deus meus ne tardaueris.

penalitates fuerunt inflicte christi fidelibus a p̄cipio eccle sie: ut patet i apostolis ⁊ martyribus. z Cōprehenderūt me iniquitates mee. quia a p̄cipio fuerunt aliqui mali cū bonis in corpore christi mystico: ut patet de iuda proditore ⁊ multis alijs. a p̄cipio etiā insurrexerūt hereses: vt patet ex epistolis pauli et aliorum apostolorum: propter quod beatus Johannes in euangelio suo expressit diuinitatem christi contra Ebion et Therintum et corum sequaces eam negantes: ꝑz q̄ dicit Hieronymus in libro illustriū virorū. ⁊ Et non potui ut viderē. quia hereses insurgētes multum obnubilabant fidem simplicium. a Multiplicate sūt super ⁊c.] modus est loquendi hyperbolicus ad designandum multitudinem heresum: que insurrexerūt in eccl̄ia dei: sm q̄ patet p Augustinum de heresibus. b Complaceat tibi domine: ut eruas me. idest corpus meum mysticuz a malis predictis. c Domine ad adiuuādum me respice. contra mala insurgentia de futuro. d Confundātur ⁊ reuereātur ⁊c. idest fidelium meoruz vitam cuiusmodi fuerunt tyranni in primitiua ecclesia: quorum multi fuerunt confusi corporaliter et temporaliter sm ordinem diuine iusticie: et aliqui cōfusi confusione penitentie que est confusio adducens gloriam: quia multi videtes patientiā martyrum et dei virtutem circa ipsos cōuertebantur ad fidem. e Qui dicunt mihi euge euge. interiectio est exultantis: que aliquādo profertur ad congaudendum: et sic proferebatur a fidelibus de patiētia martyrum gaudentibus. aliquādo etiam profertur ad deridendum: et sic proferebatur a martyrum persecutoribus. f Exultent. hic consequēter pōitur deprecatio christi pro suo corpore mystico quantum ad adeptionē boni: cum dicitur: f Exultēt et letentur super te. deum patrem vel totam trinitatem de bono quod daturus es eis. g Omnes querētes te. i. fideles mei qui te querūt per veram fidē. h Et dicant sēper magnificetur dominus. regratiando de bonis eius. i Qui diligunt salutare tuum. i. me christū quem misisti pro salute hominum. k Ego autem mendicus ⁊c.] si hoc refertur ad personam christi: certum est q vitā valde pauperem duxit in hoc mūdo: sicut patet ex euāgelio. si autē referatur ad corpus christi mysticū: sic certuz est q fuerūt ⁊ sunt multi fideles propter christū paupertatem eligentes. l Dominus solicitus est mei. qz sufficiēter prouidet talibus ex ꝓuidētia dei: sm q dicit saluator: matth. vi. Primum querite regnum dei et iusticiā eius: et hec omnia adūcientur vobis. et ideo in fine psalmi concluditur: m Adiutor meus. ad bonum promouēdo. n Et protector meus. a malis preseruando. o Tu es deus meus ne tardaueris. mihi assistere in predictis.

dño ⁊ eius corpe qđ est eccl'ia seu fidelius congregatio. Quia ꝓpter ꝓnexionē capitis ad corpus ⁊ ecōtra sacra scriptura frequnter sb vno ꝓtextu trāsit de vno ad aliud loquēs quasi de vna psona: sicut Esa. lxi. Induit me vestimento salutis: ⁊ idumēto iusticie circūdedit me q̄si sponsū decoratum corona ⁊ q̄si sponsam ornatā monilibus suis. Q. n. dr: q̄si sponsū decoratū corona. referendū ē ad xp̄m: ⁊ qđ sb̄dit: Quasi spōsam ⁊c. ad corp' eius mysticū qđ est eccl'ia: fm q̄ dicit Aug. iij. de doctria xp̄iana. Hoc p̄ ēt clarius in nouo test. act. ix. vbi dicit: Saule saule qđ me p̄sequeris. i. corpus meum mysticum. Saulus. n. non p̄sequebat xp̄m in persona ꝓpria sed eius fideles. qđ ātstati sb̄ditur: Ego sū iesus naz̄arenus. ad p̄sonam dñi refertur. Alia rl'a est de corpe dñi biptito: qz in corpe dñi mystico ꝓtinētur sil' mali cū bonis vsq; ad diem iudicij: fm tūc segregabūtur sic pastor segregat oues ab hedis: ⁊ rone h' cōmixtionis aliq̄n vituperātur boni cū malis: sicut Esa. j. Cognouit bos possessorē suū: ⁊ asinus p̄sepe dñi sui: isrl' aūt me non cognouit: ⁊ ꝑpl's meus nō intellexit. Aliq̄n aūt mali ecōtra cōmendantur cum bonis: sicut Osee. xi. Puer isrl' ⁊ dilexi eū. His igitur p̄missis p̄s. iste diuiditur i tres ptes: qz p̄mo ponit circa mysteriū incarnationis gr̄arū actio ex pte corpis mystici: scdo h' mysteriū rō ex psona xp̄i: ibi Sacrificiū. tertio deuota deprecatio p̄o statu corpis mystici: ibi Tu aūt dñe. Circa p̄mū dr in psona corpis xp̄i mystici: a Expectās expectaui dñm. quia sancti p̄ces de corpore xp̄i mystico exītes p fidez cū magno desiderio expectauerūt xp̄i aduentū. vñ dicebāt Esa. lxiij. Utinā dirūperes celos ⁊ descēderes. b Et itēdit mihi .i. orōni fidelium de aduentu xp̄i. c Et exaudiuit p̄ces meas. in mundū veniēdo. d Et eduxit me de lacu miserie ⁊c. qz resurgens a mortuis eduxit scos p̄es de inferno. e Et statuit supra petrā. i. xp̄m: fm q̄ dicit apl's. j. Cor. x. Petra aūt erat xp̄s. f Pedes meos. i. affectus qbus aīa gradit: p p̄dicationē. n. xp̄i ⁊ apl'orū ceperūt hoies ꝓtēnere tpalia: ⁊ totū affectum suū ponere in deū. g Et direxit gressus meos. i. actus meos i vitā eternā: ⁊ hoc p legē euangeli cā q̄ introduxit ad btitudinem: qđ lex vetus facere nō poterat: fm q̄ dr heb. vij. Nihil ad perfectū adduxit lex. h Et misit in os meū ⁊c. Istud impletū fuit qn apl'i ⁊ alij dsci puli recepto spūsācto i signo visibili loqbant varijs liguis magnalia dei: act. ij. i Uidebūt multi. qz ad vocē apl'orū aliorūq; cū eis deum laudantiū ꝓuenit multitudo ⁊ mente ꝓfusa est p̄ nimia admiratiōe: ut ibidem dr. k Et timebūt ⁊c. Iqz auditis verbis beati petri mlti cōpuncti sūt corde de xp̄i morte: ⁊ puersi sunt ad fidē: ⁊ apposite sunt i die illa aie circit' tria milia: ut ibidē dr. vñ ⁊ subdit: l Beat' vir cuius ē nomen dñi. s. iesu xp̄i. m Spes eius. qz fm q̄ dr act. iiij. Non est aliud nomē sb celo datū hoibus in quo oporteat nos saluos fieri. n Et non respexit i vanitates .i. i leges gentiliū idolatrie deditas. o Et ad insanias falsas .i. errores iudeorū ꝫ xp̄m obstinatorū: q̄ ꝓprie dicūtur insanie: qz auertūt a mētis sanitate. Cōsequenter oñditur magnitudo mysterij incarnatiōis cū dr: p Multa fecisti ⁊c.

Pro victoria canticū dauid. xxxix.

C Expectans expectaui dñm: et itendit mihi. Et exaudiuit p̄ces meas: et eduxit me de lacu miserie: ⁊ de luto fecis. Et stătuit supra petrā pedes meos: et direxit gressus meos. Et imisit i os meū canticū nouū: carmē deo nr̄o. Uidebūt multi et timebūt: ⁊ sperabūt i dño. Beat' vir cui' nomē dñi spes eius: et nō respexit i vanitates et insanias falsas. Multa fecisti tu dñe deus me' mirabilia tua: et cogitatiōibus tuis nō ē q̄ similis sit tibi. Annunciaui ⁊ locutus sū: mūltiplicati sūt sup̄ numerū. Sacrificiū et oblationem noluisti: aures aūt pfecisti mihi. Holocaustum et p̄ctō nō postulasti: tūnc dixi ecce venio. In cāpite mundū creando ⁊ gubernādo: sed satis magis fuit mirabile ipsū recreando p tuā bndictā incarnationē ⁊ passionē. iō sequtur: q Et cogitatiōib' tuis. qb' ab eterno dispositi mysteriū tue incarnationis. r Non ē qui similis sit tibi. q. d. h' mirabile excedit oia alia. Jn hebreo hē tur: Et cogitatiōes tue nobis. i. p̄o nobis: fm q̄ trāsfert hiero. in trāslatione iuxta hebreū: ⁊ est ibi finis versus: ⁊ exponat sicut ꝑ̄us. Et cogitationes tue. qbus ab eterno dispositi cā nē assumē. Pro nobis. s. sūt quia sunt cā nīe saluti. r Non ē qui similis sit tibi. principiū ē versus sequentis: ⁊ iungitur cum lr̄a seqnti sic: r Nō ē q̄ similis sit tibi. s. i mirabilibus faciēdis maxime i mirabili icarnationis mysterio. s Annūciaui ⁊ locutus sū. fm possibilitatē meam: sed qz excedūt facultatē humanā: iō sb̄dit: t Multiplicati sunt sup numerū. Jn trāsla. hiero. iuxta hebreū hētur: Plura sūt quam narrari q̄ant. s. mirabilia tua maxie i mysterio tue icarnatōis ꝓtēta: ⁊ iō qđ dr hic: t Multiplicati. forte ē lr̄a corrupta vicio scriptorū ponentiū multiplicati p multiplicata: vel si sit lr̄a vera supplendū est sic: t Multiplicati sūt. s. effectus mirabiliū tuorū. v Sacrificium. Hic ꝓnter oñditur mysteriū icarnatiōis nr̄ō: ⁊ hoc i psona xp̄i: qz ꝓpria trāsit de corpe ad caput p modum p̄dictū. Circa qđ sciendū q vna cā h' bndicte icarnationis fuit ad supplendū iperfectionē legis p ipsum xp̄m incarnatū: ꝓpter qđ ipse dic̄ matth. v. Non veni solue legē sz adimplere. Jn lege aūt erāt alīq̄ p̄cepta cerimonialia de sacrificijs ⁊ oblatiō bus offerēdis. Hec aūt sacrificia erāt iperfecta: qz nō poterāt auferre pctā: ⁊ iō ista iperfectio fuit sublata p vnū sacrificiū pfectū. s. corp' xp̄i i cruce oblatū: qđ succedit oibus sacrificijs veris legis. Et hoc ē qđ dicit apl's ad hebre. ix. Impossibile est .n. sanguinem taurorū ⁊ hyrcorū auferre pctā: ideo ingrediēs mundū. s. dei filius p suā icarnationē dicit: Hostiā ⁊ oblationem noluisti: corp' aūt aptasti mihi. i. corpus passibile aptū imolationi: sicut diffusius exposui super ep̄lam ad hebre. ⁊ hoc est qđ dr hic: lz alīq̄ vocabula sint mutata: qz xp̄s ⁊ apl'i non sēper allegauerūt scripturā verbo. testa. de vbo ad verbū. Dr g̃ in psona xp̄i hoīs loq̄ntis deo p̄ri vl' toti trinitati. v Sacrificiū. qđ fiebat de aīalibus ⁊ aubus. x Et oblationem. q fiebat de reb' iaiatis: vt ō pane simila ⁊ oleo ⁊ silibus. y Noluisti. qz talia nō erant deo accepta de se: sicut ē corp' xp̄i: qđ qtidie offertur i altari sed tm̄ ex fide offerētium. z Aures aūt pfecisti mihi. ad heb. x. dr: Corp' aūt aptasti mihi: ut dcz est: tm̄ eadē ē sīnia cū dr: z Aures aūt pfecisti mihi. i. aures pfectas ad obediendū: qđ fuit i hoc q̄ fuit obediēs deo p̄ri vsq; ad mortē crucis: vt hēt philip. ij. a Holocaustū. hoc erat qddā genus sacrificij qđ totū incēdebat ad honorē dei. b Et ꝓ pctō. i. hostiā ꝓ pctō: cui' vna ps icēdebat: ⁊ alia erat sacerdotū: ut diffusius dixi sup leui. c Nō postulasti.

qui ordinauerũt xp̃m mortuũ in sepulchro custodire: ne eius discipuli eum tollerẽt & dicerẽt eũ resurrexisse: vt hẽtur matth. xxvij. iõ subditur: b Nunqd qui dormit. i. iacet mortuꝰ in sepulchro. c Nõ adiçiet vt resurgat. q. d. non. Sic. n. loquebantur de xp̃o mortuo illud qõ ò resurrectiõe sua p̃dixerat p̃tẽnẽdo.

nũnqd q dormit nõn adiçiet vt resurgat: Etẽniz hõ pacis mee i qũa spaui: qui edebat pães meos mãgnificauit sup me supplãtationẽ.] Tũ autẽ dñe miserere mei: et resuscita me: et retribuã eis. In hoc cognoui qm̃ voluisti me: qm̃ ñ gaudebit inimicus meus sup me. Me aũt ppter innocẽtiaz suscepisti:] & cõfirmasti me i conspectu tuo in eternũ. Benedictus dñs deus israel a seculo in seculum: fiat fiat.

Pro victoria doctissimi filiorum chore. .XLI.

d Etenim hõ pacis mee & cẽ. q. d. xp̃s. Nõ ẽ mirum si iudei qui erãt inimici mei talia dicebãt & faciebãt ꝺ me: q2 ẽt discipulus meus mihi familiaris ꝺ me cõspirauit cũ eis. s. iudas scarioth: & hoc ẽ qò dõ: o Etenim hõ pacis mee. i. mecũ hitans pacifice. e In q̃ sperauí. i. de q̃ oñdi q2 p̃fideres de eo. s. in eo q2 portabat & custodiebat illa q̃ ex deuotione offerebãtur p̃ necessariis xp̃i & discipulo2 eius & ad oandũ paupe rib9: vt hẽtur. xij. & xiij. f Qui edebat panes meos. & dicit panes in plurali: q2 iudas cũ aliis discipulis in cena dñi duplicẽ panem mãducauit. s. corpalez & sacramentalẽ: q2 corpus xp̃i cuz aliis sũpsit. g Magnificauit cẽ.] tradendo me iudeis ad hoc q2 esses totaliter dilectus & ꝺculcatus per mortẽ: ſz non hũit itentuz: ꝺa xp̃s p hoc magis exaltationẽ hũit ẽtia die resurgendo: tũc. n. dixit: Data ẽ mihi omnis ptãs i celo & in terra. h Tu aũt dñe. hic ꝺnter agitur de xp̃i resurrectiõe cũ dr in pſona xp̃i hois. h Tu aũt dñe. i. tu deus pater vel tota trinitas. i Miserere mei. ut non dimittas diu aiaz meaz in iferno & corpus meuz i sepulchro. k Et resuscita me. aiaz corpi reuniẽdo: qò factũ fuit tertia die qñ resurrexit in corpe glorioso: p glia. n. corporis quã nõ hũit ante resurrectionez legit xp̃s orasse: ioh. xij. l Et retribuã eis. istud fuit adiplẽtũ qñ pplꝰ iudaicus fuit occisus & captiuatus per romanos ppter petrñ qò cõmiserat in xp̃m: sicut p̃dixerat xp̃s Lu. xix. videns iesus ciuitatẽ sanctã hierlz fleuit super illam. d. Quia si cognouisses & tu. s. mala tibi vẽtura simílr fleres. m In hoc cognoui qm̃ voluisti me. i. dilexisti vel approbasti. n Qm̃ non gaudebit cẽ. i. pplus iudaicus. o Sup me. s. finaliꝫ: q2 q̃uis iudei de morte xp̃i ad horã letati fuerint: tñ post resurrectionẽ magis fuerunt ꝓtristati: q2 tunc fuit magis declarata glia xp̃i. Sed põt hic queri: qũo xp̃s hõ qui hũit perfectã noticiã ab instãti sue ꝓceptionis p suã resurrectionẽ cognouit erga se dilectionẽ vel approbationẽ p̃ris. Ad hoc dicendum q2 ꝓter sciaz diuinam q̃ cõpetit xp̃o inq̃tum deus ponitur i xp̃o triplex noticia a doctoribus. Pria est qua cognoscit verbũ & alia in verbo: & fm istã noticiam non cognoscit vnã creaturam p aliã vel vnuz effectuz p aliũ: q2 in hac noticia non sũt cognitiones volubiles ab vno in aliud trãseũtes sed per verbũ imꝺiate alia cognoscũtur. Scda noticia est q̃ a p̃ncipio ꝓceptionis sue cognouit res in genere ꝓpio p sciam diuinitus infusã: & ista noticia põt ꝓsiderari dupl'r. Uno mõ q̃tum ad acquisitionẽ: & sic non cognoscit vnũ per aliud:: q2 cognitio oium q̃ sic cognoscit sil sibi fuit infusa. Alio mõ q̃tum ad vsum: & sic bñ cognoscit vnuz p aliud: sicut hns noticiã acquisitã vtendo ea aliqñ ꝓcludit effectũ per eãm vel econuerso & vnũ sile per aliud & sic de aliis modis ꝓcludendi: & hoc mõ xp̃s matth. xvij. cũ q̃sulisset a petro: Reges terre a q̃bus recipiunt tributũ: a filiis suis an ab alienis: rñdit petrus: ab alienis: ꝓclusit xp̃s: g̃ filij sũt liberi. Tertia cognitio ẽ expi mẽtalis que fuit acq̃sita per lumen itellectus agentis: & ista cognouit vnũ per aliud & nõ solũ q̃tuz ad vsũ sed ẽt q̃tũ ad acq̃sitionez: & ſz hoc de xp̃o dicit apls: he bze. v. Didicit ex his que passus ẽ obediẽtiã. p Me aũt ppter cẽ.] lz. n. xp̃s nõ meruerit gliaz aie sue quã ab istanti sue cõceptionis hũit: tñ meruit gliam corpis et suam exaltationem: & q̃tuz ad hoc dicit: p Me aũt ppter innocentiã. i. ppter merituz inocentis vite. q Suscepisti. corpus gloriosuz mihi ꝓferendo & i eodẽ ad te assumẽdo: fm q2 dr mar. vlti. Et dñs quidẽ iesus postq̃ locutus ẽ eis assũptus ẽ in celũ. Et q2 hec assũptio est stabilis ſz q2 ibidẽ sedit: & sedet a dextris dei: iõ sequtur: Et ꝓfirmasti me in cõspectu tuo in eternũ. Ultio i fine ps̃. ppha dauid gias agit de predicis. d. r Benedictus dñs deus isrl. q2 lz sit deus oiuz p creationẽ: tñ dicebatur deus isrl p debitum cultũ & veram fidẽ. s Fiat fiat. in heb. aũt hẽtur: Amen amen. qò importat vitatis ꝓfirmationem. Jn ps̃. xl. Beatus q̃ itelligit. vbi dr in postilla: Sz põt q̃ri quo xp̃s hõ. Additio.

Hec qò de facili põt solui ex mõ loq̃ndi sacre scripture. Cõsueuit. n. scriptura de deo & fm deitatez aliq̃ dicere q̃ ei non pertinẽt fm suam eternã noticiã sed solũ ſz suũ effectũ: eo mõ q̃ Sen. xvij. legitur: Nũc cognoui qm̃ times deũ. qò cõiter exponitur: Nunc alios feci cognoscere. Uñ a fortiori pñt exponi hec vba psalmi. s. Jn hoc cognoui qm̃ voluisti me. i. alios cognoscere feci. Et sic i hoc loco non requiritur altior altercatio. Replica.

Jn ps̃. Beatus qui itelligit circa illũ passũ: Jn hoc cognoui qm̃ voluisti me. postil. mouet qõnem q̃ genere noticie xp̃s cepit cognoscere: & bñ soluit: vide ibi. Burgeñ. aũt nititur ire p cõpendiũ volens hũc passũ exponi sicut illũ: Sen. xvij. Nũc cognoui. i. cognoscere feci. Sz expositio hec bti Aug. xvi. de ciui. c. xxxvij. locum hz vbi scriptura loq̃tur de nouitate cognitiõis dei: hic aũt agit de nouitate cognitiõis hũanitatis ad deũ. Uerũtñ eã expositõez sup allegatũ locũ gen. burg. abũcit: & q̃uis sit bti aug. ẽtẽnt. hic ãt ꝺ postil. cum non hẽat locũ grãdipẽdit: qò ẽ signum incircũspecti vel inuidi. Psal. XLI.

Quẽadmodũ desiderat. huic ps̃. ꝑmittit tlis ti. i heb. Ad victoriã eruditio filijs chore. & huic dictiõi filijs ꝓponit lra lamech ad designandũ q2 ẽ datiui ca. & ẽ sẽsus: q2 ps̃. iste ẽ eruditio fca filijs chore a deo p spz ꝓpheticũ: q̃ cãtãdus ẽ a leuitis cũ q̃dã conatu victorie: sic supra frequẽter ꝓpositũ ẽ. Tñ ſz aug. q̃ dic oẽs ps̃. fcos a ꝺ: iste ps̃. deuenit a filijs chore: ñ q2 ab eis fcs: ſz q2 ab eis decãtadus. Sz ꝺ hoc: q2 lz filij chore fuerit de leuitis: tñ nõ fuerũt cãtores ſz ianitores: ut hẽt. j. pal. xxvi. Jtẽ ra. sa. & alij doc. hebrei & hieron. q̃bus in hoc magis ẽ credendũ vt vi dicũt q2 iste ps̃. fcs fuit a filijs chore: vtz aũt ab vno vel a pluribꝰ eoz nõ iueni dõz ab hebreis. Sz hiero. vi sentire q2 fuerit fcs ab vno: q̃ inter filios chore fuit excellẽtior. vñ & in trãsla. iuxta hebreuz ponit talez ti. Pro victoria doctissimi filioz chore. nec hoc dẽm infringitur: p hoc q2 in ti. hebraico i plurali dr: Filijs chore: sicut de aliquo libro vl tractatu edito ab aliq̃ fratre

Beatus qui itelligit. huic ps. ꝑmit titur talis ti. in hebreo: Ad victoriā ps. dauid. ⁊ i trāsla. hiero. iuxta hebreū: Pro victoria canticū dauid. ⁊ idē penitus signāt. Ex predcis aūt pz expositio h⁹ ti. ⁊ ex titulo apparet auctor psalmi. s. dauid: sed mā h⁹ ps. non appet: ꝑpter qō varie dī a diuersis. Dicunt. n. aliq̄ ꝙ dauid fecit hūc ps. ꝑ salomone filio suo: quē disposuerat regnare post se de voluntate dñi ut apꝑet. j. paral. xxviij. hoc tn̄ nō obstante Adonias frat eius volebat euz sup plātare: ut hētur. iij. Reg. j. tum qz hēbat ꝑ se abiathar sūmuz sacerdotē ⁊ Joab ꝑn cipem militie: q̄ adiuuabāt ptez Adonie: vt hētur ibidē: tū q̄a videbat ꝑem suū senem iacentez in lecto taq̄ ipotentē: sed ꝑ sapiaz nathan ꝓphe adonias fuit fraudatus a ꝓposito: ⁊ salomon ꝓstitutus i regno: vt hētur. iij. Reg. j. Dicūt igit ꝙ de hoc dauid fecit hūc ps. d. a Beatus q̄ intelligit ⁊c̄. i. beatus sit nathan ꝓpha q̄ posuit itellectū suum ꝑ salomōe egeno ⁊ paupe: inq̄tū adonias volebat eū de regno eȳcere. Et sic ꝓnter q̄tum pnt lr̄am sequētē applicāt ad hanc mām. Sz hec expositio ⁊ cōsiles videt dissonare ab itentione saluatoris: ioh. xiij. vbi allegat scripturā h⁹ ps. tanq̄ dcam de seipso ad lr̄am. d. Sed vt ipleat scriptura: Qui māducat meū panē: leuabit calcaneū suuz ꝫ me. Cui concordat lr̄a hebraica in hoc ps. q̄ sic hz: Comedens panē meū magnificabit sup me talū. Et i transla. hiero. iuxta hebreū q̄ sic hz: Qui manducabat panē meum leuauit ꝫ me plantā. Et ꝓz oēs expositores catholicos saluator ioh. xiij. allegat scripturā de hoc ps. Dicenduz igitur ꝙ dauid q̄ plura mysteria xp̄i descripsit q̄ alij ꝓphe: ut dcm fuit in ꝓncipio h⁹ libri ꝓuidens passionē xp̄i ⁊ eius resurrectionē i spu fecit hunc ps. qui ꝑm hoc diuidit i duas ptes: in ꝓma agitur de xp̄i passione: in scda de eius resurrectiōe: ibi Tu aūt dñe. Circa ꝓmum sciendū ꝙ passio xp̄i icepit a sua pauptate quam pati cepit ab hora natiuitatis. Et iō ꝓmo agitur de eius pauptate: ⁊ scdo de eius morte: ibi Inimici mei. Circa ꝓmum dicit dauid: a Beatus q̄ itelligit ⁊c̄. i. xp̄m q̄ in pauptate fuit natus: utpote de paupe mr̄e ⁊ in paupere loco: ⁊ paupibus pannis inuolutus: simil̄r in pauptate ꝙuersatus. Un̄ dicit de seipso matth. viij. Vulpes foueas hnt: ⁊ volucres celi nidos: filius aūt hois nō hz vbi caput suum reclinet. Simil̄r fuit i pauptate mortu⁹: vtpote vestibus suis spoliat⁹: ⁊ in alieno sepulchro repositꝰ. De isto igitur paupere dicit dauid: a Beatus qui intelligit ⁊c̄. i. itus legit: ita ꝙ sub pauptate quam gessit in forma nr̄e hūanitatis itus legit ꝑ veram fidē charitate formatā diuitias sue deitatis: q̄s dabāt itelligere opa diuie virtutis q̄ faciebat. b In die mala liberabit eū dñs. qz talē fidelē in die iudicij liberabit dñs a ptāte inimici. c Dñs ꝙseruet eū. in corpe. d Et viuificet eū. sua gr̄a in mēte. e Et beatū faciet eū i terra. s. viuentiū: in q̄ ē btitudo va. f Et nō tradat eū in aiaz. i. ad voluntatē. g Inimicorꝝ eius. corpaliuz ⁊ spūaliuz. h Dñs opē ⁊c̄. i. cū iacuerit sup lectū afflictus dolore corpis seu mentis. i Uniuersū stratum eius versasti. mutat ꝓpha modum loquēdi de tertia

Psal. XL.

Pro victoria canticum dauid. .XL.

Beatus qui intelligit sup egenuz ⁊ paupe rē: li die mala liberabit eū dñs. Dñs cōseruet eū: et viuificet eū: et beatū faciat eū in tra: et non tradat euz in aiaz inimicorꝝ ei⁹. Dñs opē ferat illi sup lectuz doloris eius: Juniuersū stratū eius versasti i infirmitate ei⁹. Ego dixi dñe miserē mei: sana aiam meā: qz peccaui tibi. Inimici mei dixerunt mala mihi: qn̄ morietꝰ ⁊ peribit nomē eius. Et si igrē diebat ut videret vana loquebat cor eius: congregauit iniqtatē sibi. Egrediebat foras: et loqbat in idipsū. Aduersum me susurrabāt omes inimici mei: Aduersuz me cogitabāt mala mihi. Uerbum iniquum constituerunt aduersum me: persona ad scdaz: q̄ mutatio fit valde frequēter i ꝓphetis. Et ē sensus h⁹ lr̄e ꝙ sic ꝙsoletur ⁊ sanet a deo: ꝙ nō idigeat lecto pato ad iacendū: sed magis reseruet ranꝫ lectus q̄ aliquis nō idiget amplius: per talē moduz saluator iob. v. c. dixit: Languido ab eo curato in ꝓbatica piscia: Surge tol le lectū tuū ⁊c̄. et h⁹ ꝓcepit ad manifestationē miraculi pfecte sanati onis. Cōsequēter dauid ꝙuertit se ad orandū ꝑ se sicut orauerat ꝓ alīs. d. k Ego dixi dñe miserere mei. cuius cāz ꝑdit. d. l Sana aiam meā. q̄a peccaui tibi. i. adulterio bersabee et homicidio vrie ⁊ ꝓpli numeratiōe. Uirtus. n. diuinitatis xp̄i q̄ sanat peccata ē eterna: fm ꝙ dicit aplus ad hebre. xiij. Jesus xp̄s heri ⁊ hodie ipe et i secula. ꝓpter qō poterat saluare aiam dauid a peccatis. m Inimici mei. hic ꝓpr̄ agitur de xp̄i morte: ⁊ mutat dauid modū loquēdi: qz prius locutus fuerat de xp̄o: hic introducit xp̄m loqntem: sicut ps. scdo cū locutus fuisset de xp̄o. d. Quare fremuerūt gentes. Consequēter introducit xp̄m loquentē i ꝓpria persona ⁊ dicentē: Ego aūt ꝓstitutus suz rex ab eo ⁊c̄. sicut fuit ibidē expositū: ⁊ hec mutatio fit frequēter in ꝓphetis: igit in ꝑsona xp̄i dī: m Inimici mei dixerūt mala mihi. qz iudei dixerunt ei vituperia freq̄nter: sic pz iob. viij. Nōne bn̄ dicim⁹ nos: qz samaritanus es tu: ⁊ demoniū hēs: n Qn̄ morietur ⁊ peribit nomen eius. Freq̄nter. n. tractauerunt de xp̄i morte: ut sic periret memoria nois eius: ioh. xi. Ab illo die cogitauerunt ut interficerēt eū. Alij ēt tres euangeliste scribūt q̄liter tractauerūt de eius morte. o Et si ingrediebatur ⁊c̄. Hic mutatur silr̄ modus loq̄ndi: q̄a scriptura freq̄nter loquēdo de pluribus i plurali trāsit ad loquendū de illis q̄si de vno: eo ꝙ sunt ꝓiuncti ad aliq̄d vnū ⁊ maxime i scripturis ꝓpharum: ⁊ sic dī hic: o Et si ingrediebat. s. q̄libet de inimicis meis. p Ut videret me. docentē vel ꝙersantē. q Uana loqbat. qz falsa referebat ad meā diffamationē. r Cor eius ⁊c̄. Jqz freq̄nter iudei posuerūt insidias xp̄o: ut euz caperent i sermone vel in aliq̄ reprehēsibili cōo: sic pz in pluribus locis in euāgelio. s Egrediebat foras. ad vulgares turbas. t Et loqbatur in idipm. diffamando xp̄z ut auerteret deuotionē ꝓpli ab eo: sicut hētur ioh. x. Demoniū hz ⁊ insanit: q̄d eū auditis? Pōt ēt ista lr̄a ab illo loco: Et si ingrediebatur vt videret. exponi i singulari de ipso iuda qui aliq̄n egrediebatur ad tractandū cum iudeis de traditione xp̄i: ⁊ itez ingrediebat cōsortiū xp̄i ⁊ aplorꝫ: ut videret tps ⁊ locū quo posset eū caute tradere: ⁊ sic multa falsa ⁊ iniqua fingebat et dicebat hinc ⁊ inde prout scribunt quattuor euangeliste. v Aduersum me susurrabant ⁊c̄. idest latenter detrahebant. x Omnes inimici mei. scilz scribe ⁊ pharisei ⁊ consimiles. y Aduersū me cogitabant mala mihi. scilicet inferre mortez contemptibilem ⁊ dolorosam. a Uerbum iniquū cōstituerūt aduersum me.

d Oia excelsa tua ⁊ fluctus tui. i. pene iflicte a supio
ribus ⁊ iseriozibus. e Sup me trāsierūt. sicut aq ni
mie terrā coopiunt. Uerūtn qz i talibus oz hēri patien
tia: iō sb̄ditur: f In die mandauit ⁊c. Ip diez itelligi
tur tps ꝓsperitatis: ⁊ p noctē tps aduersitatis. Est igit
sēsus: q sicut de
i ꝓsperitate oñdit
miam suā hoib⁹:
ita tpe aduersita
tis q oñdit iusticia
am suā nō debet
omit. i cantic̄um
laudis eius: fz q
dēz fuit supza ps.
xxxiij. Bñdicam
dñm in oi tpe. i.
tpe ꝓsperitatis et
aduersitat⁹: iō sb̄
ditur: g Apō
me ozō deo vite
mee. i. directa do
qui ē auctoz ⁊ cō
seruatoz vite mee
h Dicā deo su
sceptoz meus es.
qz ppl̄z isr̄l̄ susce
pit tāq̄ sibi pecu
liarem educendo
de egypto mira
biliter et dādo ei
legez. i Qua
re oblitus es mei.
dimittēdo me tādiu i captiuitate: lz. n. obliuio non ca
dat in deo: tn̄ ad modū obliuiscētis se hz qn̄ petētibus
auxiliū nō prebet. k Et q̄re ꝓtristatus icedo. p viaz
h⁹ vite. l Dū affligit me inimicus. i. ppls babyloni
cus. m Dū ꝓfringūtur ossa mea. labozib⁹ duris et
verberibus: sicut i egypto fuerūt afflicti: vt pz Exo. v.
n Exprobrauerūt mihi. verbis duris ⁊ blasphema
tozijs: iō sb̄dit: o Dum dicūt mihi ⁊c. ⁊ exponat si
cut supza. p Quare tristis es aia mea. hic ponit
consolatio ex spe liberatiōis: ⁊ exponat sicut supza.

In ps. xli. Quemadmodum. ubi dī in postilla: Iste
psal. denominatur a filijs choze. Additio.

NOn hētur in lr̄a in. j. paral̄. xxvi. q filij choze
sic simplr̄ notati fuissēt ianitozes sz q̄daz cho
reitaz de filijs asaph. vñ sicut ex hoc q aliq̄
de filijs asaph fuerūt ianitozes: non hētur q asaph nō
eēt de cātoribus: sic cadē rōne ex hoc q aliqui chozeite
erāt ianitozes: ñ seqtur q oēs filij choze essēt ianitozes:
vñ illa auctas per postil. allegata non facit ꝯ opionem
beati aug. multi. n. doctozes hebreoz maiozis auctis a
pud eos q̄ Ra. sa. tenent dauid fuisse auctorē oiuz ps.
dicere aūt q filij choze a tpe pditionis patris eoz̄ qō
fuit i deserto hūerunt sm̄ ppheticū: vī oino irrōnabi
le: tuz qz sine fundamēto alicuius auctis sacre scriptu
re: tum qz nō ē verisile q in tā longis tpibus q̄ fluxerūt
a tpe moysi vsq̄ ad tps dauid nō fuisset fca aliq̄ mētio
in aliq̄ bistozia Josue vel iudicū vel samuelis de ipsis
filijs choze si fuisset ppbe vt postil. sequēdo Ra. sa. vī
velle. Item de asaph eman ⁊ iditum nō legit aliqō mi
raculū in lr̄a nec in dictis expositoz: ⁊ tn̄ eis intitulant
plures ps. vt pz psal. discurrenti. Et iō ista q̄ de prophe
tia filioz choze narrātur: vident magis ficticia q̄ vera:
ex q̄bus cū alijs que dca fuerunt in additiōe supza. pri
mū ps. vī q opio Aug. stat in suo vigoze. Replica.

Omiā excelsa tua ⁊ fluctus tui: sūper me transierūt. In
die mādauit dñs misericoz diam suaz: ⁊ nocte cantic̄ū
eius. Apūd me oz̄o deo vi
te mee: dicāz deo susceptoz
meus es. Quare oblit⁹ es
mei: et q̄re contristatus ice
do dū affligit me ūmic⁹?
Dum ꝓfringunt ossa mea:
exprobrauerūt mihi q tri
bulant me ūmici mei. Dū
dicūt mihi p singulos dies
vbi est deus tu⁹: q̄rē tristis
es aia mea ⁊ q̄re cōturbas
me? Spera in deo qm̄ ad
huc confitebor illi: salutare
vult⁹ mei ⁊ deus me⁹.

EVdicā me XLII.

Ojrca psalmū: Quēadmodum. mouet Burgen. diffe
rētias inter beatum Hiero. ⁊ beatum Augu. de au
toritatibus psalmoz̄um: de quibus vide circa psalmum
primum. Psal. XLII.

EVdica me. Postq̄ postulata est liberatio: hic con
sequēter ad hoc alle
gatur ratio: ⁊ accipi
pitur ex malicia gen
tis babylonice: que e
rat dedita idolatrie:
⁊ ideo rationabile vi
debat q populus de
um colēs ab eius ser
uitute liberaretur: et
hoc ē qō dī: a Ju
dica me deus. i. fz iu
diciuz tuū iustū libe
ra me. b Et diserc
ne cām ⁊c. i. babylo
nica idolatrie dēdita.
c Ab hoie iniquo
⁊c. Jqz pplus babylo
nicus nō solū male se
hēbat erga deū p ido
latriā sed et erga ho
mines per iniusticiā.
Et cā dēe liberatiōis
allegatur cū sb̄ditur:
d Quia tu es deus
fortitudo mea. q. d.
nō possuz liberari p
me sz solū ex tua for
titudine. e Quare me repulisti. a ciuitate ⁊ terra depu
tata tuo cultui. f Et quare tristis icedo ⁊c. exponatur
sicut supza. g Emitte lucem tuā. ad educendum nos de
terra babylōica: sicus emisisti ad educendū patres nostros
de egypto: sicut hētur Exo. xiij. Nūq̄ defuit colūna nubis
per diem: neq̄ columna ignis per noctem coram populo.
h Et veritatē tuā. qua promisisti per moysen nos libera
re de captiuitate qm̄ reuerteremur ad te: Deute. xxx. Si ad
cardines celi fueris dissipatus: inde retrahet te dñs deus tu
us ad terrā quā possederunt patres tui. i Ipsa me ōdu
xerūt. i. deducēt: loqtur ppha de futuro p modū pteriti, p
pter certitudinē ppbetie: ⁊ hic modus loquēdi frequēs est
i ꝓphetis. vñ Esa. ix. dī de xpo, ptunc futo: Parvulus na
tus ē nobis. k Jn montē sanctū tuum. iste ē mons mo
ria: vbi salomon edificauit templū: vt hētur. ij. paral̄. iij.
l Et i tabernacula tua. dicūt hic tabernacula loca q̄ erāt
circa tēplū ozōni deputata. m Et introibo ad altare dei
. i. ad offerendū sacrificia ⁊ oblatiōes q̄ offerebant in altari
holocaustoz̄: ⁊ ad offerendū thymiama sup altare incēsi.
n Ad deū q̄ letificat ⁊c. Jnuētus aūt ppl̄ iudaici fuit in
exitu de egypto: sm̄ q dicit dñs per hiere. ij. ca. Recordat⁹
sum adolescentiam tuam: qm̄ secuta es me in deserto. Et
ista inuētus fuit q̄dāmodo renouata i liberatione ppl̄i de
captiuitate babylōica: sm̄ q dī. j. ps. ci. Renouabit vt aqle
inuētus tua. o Cōfitebor tibi i citbara. qz diuīe laudes
cantabantur a leuitis nō soluz humanis vocibus sz et mu
sicis istrumētis: ut hētur. j. paral̄. xxv. p Quare tristis
es aia mea. exponatur sicut supza. Mystice posset expōi
ps. iste a ꝓncipio: Quēadmodū desiderat ⁊c. de q̄libet pso
na deuota: q̄ ꝓsiderans miseriam pñtis vite reputat se esse
in captiuitate babylonis: q̄ ꝓfusio iterp̄tatur: ⁊ iō totis pre
cordijs suspirat de presēti seculo nequā eripi ⁊ ad terrā su
am que ē terra viuentiū perduci: fz q̄ dicebat paulus apo
stolus de seipso: philip. j. ca. desiderium habens dissolui:

mínoze freq̃nter dī: hec ē ꝺoctrína fratrū mínoꝝ. Sciēꝺuꝫ igit̄: q᷑ lꝫ filij choze ꝑmo fuerínt cū pēe ſuo i illa rebellíōe ꝓ moyſen: ꝺe q᷑ hēt Numeri. xvi. tī audita reprehēſíōe moyſi penituerūt: alijs tñ ſe elōgantíbus a tabernaculis choze ⁊ ſibi aꝺherentiū remāſerunt: vt ꝑſuaderent pīi q᷑ penitēt ⁊ obeꝺiret moyſi: q᷑ non acceſcente rupta fuit terra: ⁊ choze cū ſibi aꝺherētíbuſ pere unte fēꝫ eſt grāꝺe mi raculū: vt filij ei⁹ non perirēt: ſm q᷑ dī Nu meri. xvi. vbi iſtō mi raculuꝫ fuit pleníus expoſitū: ⁊. j. pleníus ꝺicet ꝑſ. xlv. Extunc āt filij choze totís vi ſceribus ꝓuerſi ſunt ad dñm: ⁊ ꝺeus ꝺeꝺit eis ſpm ꝓpheticum: et multa ꝺe futis ꝓphe tauerūt: ⁊ ꝑſ. fecerūt: q᷑ruꝫ iſte ē vnus: in q᷑ agit̄ ꝺe ſtatu ppli iſrl exñtis in captiuitate babylonica: quam p̄uiderūt in ſpu. Et ꝺiuíꝺitur i ꝺuas p tes: q᷑ ꝑmo a ꝺca captiuitate liberatio poſtulat: ⁊ ſcꝺo ad hoc rō allegat: ibi Judica me ꝺeus. q᷑ lꝫ ſit ꝑſ. ꝺiſtictus ab iſto apud nos ⁊ i tranſla. hiero. in q᷑ ponitur. xlij. ꝓpter q᷑ ſic q᷑tau. q᷑uis aliter nō ꝺiſtixerím: tñ non ꝺiſtinguit̄ apud hebꝛeos. Prima i ꝺuas: q᷑ ꝑmo ꝺeſcríbit ꝺeſideriū libera tíōis: ſcꝺo tedium ꝺilatíōis: ibi Fuerunt míhi lachꝛyme.

Circa ꝑmuꝫ i ꝑſona ꝺeuotoꝝ iuꝺeoꝝ i captiuitate babylo nica exñtiuꝫ dī: a Quēadmodū ꝺeſiderat ceruꝰ ⁊c.]q᷑ vexatus a venatoꝛíbus ⁊ calefactus multū ꝺeſiderat aquā. b Ita ꝺeſiderat ⁊c]. i. ut reducar ad locū tui cultus. ſ. in hierlꝫ. quā ꝺc᷑ ad h⁹ elegerat: vt hēt. ij. para. vi. c Sitiuit .i. ſūme ꝺeſiderauit. ꝺ Alia mea ad ꝺeū fortē viuū. ſic ē i hebꝛc. ⁊ i tranſla. hiero. iuxta hebꝛaicū. Sed vício ſcripto rū poſitum ē fontē in líbꝛis nr̄is cōiter ꝓpter lr̄arum ſimi litudinē: vel ex iperitia aliquoꝝ correctoꝝ q᷑ ex ignoꝛantía vítatis hebꝛaice poſuerūt hic fontē: eo q᷑ ꝑmittit. Quēad modū ꝺeſiderat ceruus ad fōtes aq̄rū ⁊c. e Qñ veniaꝫ ⁊c]. i. i loco cult⁹ ꝺiuíni: hoc mō loq̃tur ſcripta Exo. xxiij. ter i anno apparebit oē maſculínū tuuꝫ coꝛā ꝺño ꝺeo tuo. f Fuerūt míhi. Hic ꝓñter ꝺeſcribitur tediū ꝺilationis: ⁊ ꝑmo ex tēꝓríſ lōgitudíne: ſcꝺo ex afflictionis multitudíe: ibi Abyſſus. ꝑma i ꝺuas: q᷑ ꝑmo exꝑmit̄ tediū: ſcꝺo ſb̄ditꝫ aliq̃le ſolatiuꝫ: ibi Quare triſtis es. Circa ꝑmū dī: f Fu erūt míhi lachꝛyme mee. q᷑ ppls ꝺeuotus freq̃nter lachꝛy mabatur i babylone ꝑ captiuitatis lōgitudíe magis amo re cultus ꝺiuíni q᷑ patrie: vtrūq᷑ enim erat tunc ꝺeſertum. g Panes ꝺie ac nocte. q. ꝺ. iſte lachꝛyme ex tedio ꝓcedē tes auferebāt míhi appetitū comeꝺendi: ſicut dī ꝺe Anna .j. Reg. j. Porro illa flebat: ⁊ nō capiebat cíbū. h Dum dī míhi q᷑tídie. a babyloníjs míhi exꝓꝛobrātibus. i Ubi ē ꝺeus tuus. q. ꝺ. nullus vtutis ē: q᷑ non pōt ppl᷑ ſuum a captiuitate liberare: ⁊ ꝺe tlíbus blaphemijs ꝓ ꝺeuꝫ afflige bant̄ boni iuꝺei ſupra moꝺū: iō ſb̄ditꝫ: k Hec recoꝛꝺa tus ſū ⁊c. cuꝫ lachꝛymis oꝛādo. Hoc mō ꝺicebat anna. j. Reg. j. q᷑ flendo oꝛabat. Unū ⁊ oē q᷑ō inebꝛiare pōt non bi bi: ſed effuꝺi aíam meā i ꝓſpectu dñi. l Qm̄ trāſibo in locū tabernaculi. i. i hierlꝫ: vbi ꝺauid ꝑmo fecit tabernacu lū ad reponenꝺū arcā ꝺei. m Admirabiliſ. q᷑ ibi ꝺabāt ꝺiuína rīſa ⁊ mírabília. n Uſq᷑ ad ꝺomum ꝺei. q᷑ ibi fuit eꝺificata ꝺomus ꝺei ꝑ ſalomonē: ad quā trāſlata fuit arca ꝺe tabernaculo q᷑ō ꝺauid feceꝛat: ut hēt. iij. reg. viij. o Jn voce exultatiōis ⁊ confeſſiōis. ſ. ꝺiuíne lau ꝺis: ibi. n. leuite ꝺiuínas laꝺes cātabant cū mētis exul tatione. p Sonus epulātis. Jn trāſla. hiero. iuxta hebꝛeū hēt̄ur: Multitudinis feſta celebrātis. ⁊ tunc eſt

Quēmaꝺmoꝺuꝫ ꝺeſiderat ceruus ad fon tes aq̄rū: ſitā ꝺeſiderat aía mea ad te ꝺe᷑.]Sitiuit ā̄ia mea ad ꝺeū fortē viuū: q᷑ñ veníā et apparebo añ faciē ꝺei.]Fuerunt míhi lachꝛy me mee p̄nes ꝺie ac no cte: ꝺū ꝺī míhi quotíꝺie: ubi ē ꝺeus tu⁹.]Hec recoꝛ ꝺat⁹ ſū ⁊ effuꝺi in me aíam mcā: q᷑m trānſibo in locuꝫ tabernaculi admirabil᷑ uſ q᷑ ad ꝺomū ꝺei. Jn vōce exultatiōis ⁊ ꝓfeſſiōis: ſōn⁹ epulātis. Quāre triſtis es aía mea: ⁊ q᷑re conturbas me. Spā i ꝺeo: q᷑m ādhuc ꝓfiteboꝛ illi: ſalutare vult⁹ mei et ꝺeus meus. Ad mē ipſū aía mea ꝓturbata ē: p ꝑea mēmoꝛ ero tui ꝺe terra ioꝛꝺanis et hermoni ím ā mōte modico. Abyſ ſus abyſſum inuocat: in vōce cataractarū tuarum.

plana lr̄a. ad ídeꝫ aūt pōt referri q᷑ō dī h: p Son⁹ epulātis. q᷑ nō ſo lum leuite ꝺiuíaſ laꝺes cātabāt i pacifícoꝝ oblatí one: ſed et offerē tes: q᷑rum vna ꝑs illíus oblationis erat: ꝺe illa epula bant̄ letant̄ coꝛaꝫ ꝺño. q Qua rētriſtis. Hic ꝓñ ponitur aliq̃le ſo latium q᷑ō ſurgeꝺat ex hoc q᷑ po pulus ꝺuotus fir miter ſpabat ab illa captiuitate li berari: ſicut ꝑ hieremíā ⁊ alios ꝓphas fuerat ꝺcm: ꝓpt q᷑ō ſic ꝺicebat ppls ꝺuot⁹ loq̃ndo ſibiipſi: q Quare triſtis es aía mea. q. ꝺ. recipias ꝓſolationē: ⁊ ſb̄ditꝫ cāꝰ r Spera i ꝺño. firmiter ab eo expectādo liberationē. s Qm̄ adhuc cōfiteboꝛ illi. ꝓfeſſiōe laꝺis i loco ꝺe putato ſuo cultui: ⁊ q᷑lis futura ſit hec ꝓfeſſio ſb̄ditꝫ t Salutare vultus mei. i. ꝺās mihi leticiam ſaluris. v Et ꝺe᷑ me᷑. tu es ſupple: ⁊ nō ali᷑. x Ad meipꝫ aía mea. ꝓturbata ē ꝓpter ꝓꝺca. y Propter ea. ad ali q̃lē meā ꝓſolationē. z Memoꝛ ero tui ꝺ ira ioꝛꝺa nis. i. bñficioꝝ q᷑ feciſti i ira ioꝛꝺānis q᷑ñ feciſti ꝑes nr̄os trāſire ꝑ alucū arentē: et poſtea aq᷑ iuerūt fꝫ curſū ſuū: vt hēt̄ur Joſue. iij. ⁊ Et hermonīj. i. ꝺe mirabilibuſ factis i ira hermonīj: q᷑ ſic noiata eſt a monte hermon: ⁊ eſt ꝓpe ioꝛꝺanem. a A mōte modico. q᷑ ille mōs hermon ē modicus reſpectu montiū i ira illa exñtiuꝫ. Dicit tñ Ra. ſa. q᷑ mons modicus hic dī mons ſynai: q᷑ ē modicus reſpectu mōtiū i q᷑bus moꝛtui ſūt aaron ⁊ moyſes. in illo aūt monte ꝺedit ꝺeus ppl᷑o iſrl bñficio rum legis: vt hēt̄ur Exo. xix. ⁊. xx. Jſtoꝝ aūt bñficioꝝ recoꝛꝺabāt̄ur iuꝺei i captiuitate babylonica poſiti ad ſuā ꝓſolationem: q᷑ ex illis hēbant ſpē ſue liberatiōis: q᷑ ſicut ꝺicit greg. homel. j. Sequentiū rerū certitudo ē ꝑteritoꝝ exhibitio. b Abyſſus. Hic ꝓñter ꝺeſcríbitur tedium ꝺilationis ex afflictionis multitudíne: et mixtim ꝺeſcribitur hic multiplex afflictio ⁊ interpoſi ta cōſolatio: ꝺicit ergo: b Abyſſus abyſſū inuocat .i. vna afflictio aliam. Dicit enim cōmuníter q᷑ vnum ꝺamnum ſiue malum non venit ſolitarium: ſed aꝺꝺu cit ſecum alia: et ſic fuit in ꝓpoſito: quía cum malo captiuationis ꝺe terra ꝓpꝛia euenit iuꝺeis maluꝫ op preſſiōis i ſeruitute et laboꝛíbus ꝺuris et contēptibili bus verbis ⁊ huiuſmoꝺi. c Jn voce cataractarum. cataracte ꝺei ꝺicūtur feneſtre celi: que ꝑ quandam ſi militudínem viꝺentur aperiri in voce tonitrui et ful guris et pluuiarum magnarum i talibus ꝺeſcenꝺentí um: ſm q᷑ ꝺicitur Geneſi. vi. ꝺe ꝺiluuio: et cataracte celi aperte ſunt. et per hanc ſímilitudinem ꝺenotatur multitudo et magnitudo afflictionum: que ſuper po pulum iſrael venerunt tempoze captiuitatis babyloni ce iuſto ꝺei iuꝺicio ꝓ ſua íniquitate: ideo ſubꝺitur:

b In cõmutatiõibus eoꝝ. ⁊ ꝓpter hoc ꝓcium erat modicũ ⁊ ꝙsi nullum: qz pauci erãt emptores respectu vẽdentiũ. De hac aũt vẽditione iudeoꝝ ⁊ captiuatiõe ⁊ occisione dñi. ỹ. macha. v. Erãt aũt toto triduo. lxxx. milia interfecti. xl. milia vincti: non minus aũt venunda ti. c Posuisti nos opprobriũ vicinis nr̃is. i. gẽtilibus q̃ erant circa terrã ꝓmissionis: q̃ gaudebant de infortunio iudeoꝝ exprobrãtes eis ⁊ deridẽtes eos: iõ sb̃dit: o Posuisti nos ⁊c.] qñ. n. loq̃bant de infortunio aliq̃uz ponebãt ꝓ exemplo vel similitudine infortuniũ iudeorũ. e Cõmotiones capitis ⁊c.] solent. n. homines mouere capita ꝑ admiratione: qñ vident aliq̃d magnũ repente deiectuz ⁊ ãnihilatũ q̃lis erat status iudeoꝝ. f Tota die verecũdia ⁊c]i. occurrit mihi oc casio verecũdandi. g Et confusio faciei mee ⁊c. hõ. n. cõfusus solet faciez opire ⁊ se q̃tum põt abscõdere. h A voce exprobrãtis ⁊c.] ꝑ pplz iudaicũ. i A facie inimici ⁊c.] qz non solũ molestabãt eos vbis sz ẽt factis. k Hec oia. Hic ꝓnter ponit deꝑcatio, ꝓ liberatione: ⁊ ꝓmo ad hoc allegat rõ ex pte pplĩ afflicti: scõo ex pte dei: ibi Exurge. Rõ aũt q̃ dz mouere deum ad liberandũ pplm afflictũ ex pte eius ẽ qñ sustinet patiẽter ⁊ nõ mouet a lege dei: sic fuit i ppósito: qz i pśecutione regis antiochi lz aliq̃ iudei legez dereliq̃rint: tñ maior ps fidelis stetit in lege dei: ⁊ ꝓ ea sustinens afflictiões ⁊ torm̃ẽta exq̃sita: ut hẽt. j. macha. ⁊. ỹ. ⁊ hoc est qõ dr̃ hic: k Hec oia. s. mala supra dẽa. l Venerunt sup nos ⁊c.] qz colimus te sicut deum nr̃m. m Et iniq non egimus ⁊c. i testõ tuo: mãdata legis tue trãsgrediẽdo. n Et nõ recessit ⁊c.] ꝓ apostasiam a fide. o Et declinasti semitas ⁊c.] qz per afflictiões q̃s sustinemus vi q̃ repuleris nos a te. p Humiliasti nos ⁊c.] qz iudei tpe illo fugerũt ad loca deserta q̃ erãt afflictiua: ita q̃ hẽbant afflictionẽ sup afflictionẽ. Vñ dr̃. ỹ. macha. v. Judas aũt machabeus recessit in desertum locũ: ibi q̃z inter feras vitã i mõtibus cũ suis agebat ⁊ fení cibo vescentes demorabãtur. Vñ hic i hebreo ⁊ in trãslatione hiero. iuxta hebraicum hẽtur: in loco draconũ. ꝓ quo nos hẽmus i loco afflictionis. q Et cooperuit nos vmbra mortis. qz in q̃libet mometo erant in mortis periculo. r Si obliti sumus ⁊c.] eius recordationem debitis tpibus omittendo. s Et si expandimus manus ⁊c. scelus idolatrie cõmittendo. t Nonne deꝰ requiret ista. ad puniendũ suo iusto iudicio. q. d. sic. vñ sb̃ditur: v Ipse. n. nouit ⁊c.] hoc dr̃ ꝫ errorẽ gentilium q̃rũdam qui negabãt diuinã ꝓuidentiã se extendere ad actus hoiũm. x Qm̃ ꝓpter te. i. ꝓpter custodiam legis tue. y Mortificamur tota die. iusserat eũm antiochus interfici iudeos: q̃ nollent ad ritus gentiliũ trãsire: ut hẽtur. j. macha. j. z Exurge. Hic ꝓnter ad liberati onẽ ppli allegatur rõ ex pte dei: cui seruiebat ppls iudaic̃: ⁊ ipse poterat eũ liberare in momento: iõ dicitur: z Exurge. ⁊ loq̃tur ꝺ deo more hũano: ꝺa ille q̃ oppresso vult auxiliũ ferre surgit ad iuuandum ipsũ. a Quare obdormis domine. deus. n. ad modum dormiẽtis dr̃ se hẽre qñ ꝓmittit malos dñari ⁊ iustos tribulari. vñ qñ aliq̃ talia videtur: cõiter dr̃: deus dormit. b Exurge. repetit hoc verbũ ad exꝑmenduz de sideriũ liberationis. c Et ne repellas. s. ꝑcẽsniaꝫ. d Infinẽ. i. finaliter. e Quare faciẽ tuaz auertis. loq̃tur de deo more humano: qz quãdiu orõnem aliq̃rum nõ exaudit: faciem suaz auertit. f Obliuisceris iopie nr̃e. in tãta. n. inopia erãt: q̃ feni cibo vescebantur: vt predẽm ẽ. g Et tribulatiõis nr̃e. qz multis modis et varijs tribulabãt: vt ps. j. macha. ⁊. ỹ. h Qm̃ hũiliata ẽ i tribulatione aia nr̃a. i. vita nr̃a: tũ qz in signum hũilitatis nr̃e vel hũiliationis ponebãt cinerem super capita sua: sic mos erat iudeoꝝ: tum qz hitabant i mõtibus iter feras: vt ẽ dr̃: vbi non hẽbant lectisternia: sz iacebãt i puluerib̃: ⁊ iõ sb̃dit: i Cõglutinatus. i. imediate adherẽs. k Intra venr̃ nr̃. qz nec ẽt paleas hẽbãt: q̃s inr̃ se ⁊ traz ponerẽt: iõ ꝓcludit: l Exurge dñe: adiuua nos. tãtis malis oppressos. m Et redime nos ⁊c.] qõ colim̃: ne ex malis q̃ sust̃i nem̃ vẽiat apud gẽtiles i contẽtũ. Moraliter põt expoi ꝑ. iste de q̃libet fideli i magna afflictiõe posito mẽtis vl corꝑis vel vtroq mõ: q̃ tñ patienr̃ sustinet: ꝑstina bñficia dei sibi collata recolẽs: ut se oñdat gratũ: ⁊ ꝓ ꝑs dispositũ ad alia i futo recipiẽda: ⁊ sic vltiu explicat mala q̃ sustiet coram deo petẽs hũili ⁊ deuote ab eis liberari diuina mia ⁊ virtute.

Psal. XLIIII.

Ructauit ⁊c. Huic ꝑ. ꝓmittit tales ti. in heb. Ad victoriã super sosanim filijs chorẽ eruditõ cãtici dilectõuz. Circa qõ sciẽd̃ q̃ iudei moderni dicũt q̃ hoc nomẽ sosani significat rosas i pl̃ali. Hic aũt trãsfert lilia: q̃ ponit hic talẽ ti. Victoriã ꝓ lilijs filioꝝ chõe eruditõis cãticũ amãtissimũ. credo tñ q̃ hic. meli dic i ppósito: ⁊ q̃ tpe suo iudei dicebãt significatiõez dcẽ dictõis lilia i pl̃ali: ⁊ liliũ qñ ponit i singlari ipsi̇. vñ i toto ve. testõ vbicũq̃ est ista dictio in pl̃ali vel singlari hic. trãsfert lilia vel liliũ: ⁊ in q̃dam glo. hebraica sup locũ istũ ego reperi sic dcm: Victoria sup lilia. Quicq̃d tñ sit de significatiõe ista vel illa nõ mutaẽ tñ sñia apud hebreos: nec apud latinos: qz ꝛz hebreos ꝓ lilia vel rosas ꝟ itelligunt filij isrl: q̃ alios pplos in fide excellebant ⁊ cultu vnius dei: ⁊ in ꝑ. isto exꝑmitur, ꝑsperitas filioꝝ israel: que fuit ꝓuisa in spu: a filijs chore: et hoc ab vno coꝝ vel pluribus: sicut expositum fuit supra psalmo. xl. Tamen de ista prosperitate

ꝛ esse cū xpo: ꝛ iō talis psona sic deuota plāgit se esse in miseria vite pñtis: ꝛ deprecatur pduci ad gl̄iaz celestis vite: vbi deū suū videbit facie ad faciē: ꝛ vbi erit laus ei⁹ eis: fz q dī ifra p̄s. lxxxiij. Beati q̄ habitant i domo tua dñe: i secula seculoꝝ laudabunt te. Et huic sñie p̄sideratis predictis posset ifra h⁹ p̄s. facilit applicari: ppt̄ qō pertrāseo: ꝛ qz sēsui ifrali ifistere ꝓpono fz gl̄iaz a deo mihi data. p̄s. XLIII.

¶ Ad victoriā filijs chore eruditio.

Psal. XLIII.

Eus auribus nr̄is audiuim⁹: patres nr̄i anūciauerunt nob. Opus qđ operatus es i diebus eoꝝ: ꝛ in diebus antiqs. Manus tua gētes dispdidit: et plātasti eos: afflixisti pplos: et expulisti eos. Nec. n. i gladio suo possederunt trām: ꝛ brachiū eoꝝ nō saluauit eos. Sz dextera tua ꝛ brachiū tuū ꝛ illumiatio vultus tui: qm̄ cōplacuisti i eis. Tu es ipe rex me⁹ et de⁹ me⁹: qui mandas salutes iacob. In te inimicos nr̄os ventilabimus cornu: et in nomie tuo spnem⁹ isurgētes i nobis. Non. n. i arcu meo spabo: ꝛ gladi⁹ meus nō saluabit me. Saluasti. n. nos de affligētibus nos: ꝛ odientes nos cōfudisti. In deo laudabimur tota die: et in noie tuo cōfitebimur i seculuz. Nunc aūt repulisti: et cōfudisti nos: et nō egredieris in virtutib⁹ nr̄is. Auertisti nos retrorsum post inimicos nr̄os: et q oderūt nos diripiebāt sibi. Dedisti nos tanq̄z oues escarū: et i gētib⁹ dispersisti nos. Vendidisti populum tuum sine precio: et non fuit multitudo

mus cornu: et in nomie tuo spnem⁹ isurgētes i nobis.] Non. n. i arcu meo spabo: ꝛ gladi⁹ meus nō saluabit me. Saluasti. n. nos de affligētibus nos: ꝛ odientes nos cōfudisti. In deo laudabimur tota die: et in noie tuo cōfitebimur i seculuz. Nunc aūt repulisti: et cōfudisti nos: et nō egredieris in virtutib⁹ nr̄is. Auertisti nos retrorsum post inimicos nr̄os: et q oderūt nos diripiebāt sibi.] Dedisti nos tanq̄z oues escarū: et i gētib⁹ dispersisti nos. Vendidisti populum tuum sine precio: et non fuit multitudo

Tad hebreos: Ad victoriam filijs chore eruditio. Et exponatur sicut ti. p̄s. p̄cedētis: q ē idez i sñia cum isto ꝛ et in vbis: nisi q hec dictio eruditō ponit hic i fine: ibi aūt ponit in scdo loco. De mā autē h⁹ p̄s. dicūt aliqui q p̄s. iste est de statu captiuitatis babylonice: q̄ puisa fuit a filijs chore: ut supra dcz ē: ita q in hoc p̄s. recordāt bñficia pplo isrl̄ pstita ꝛ miserie i quibus erat i babylone: ꝛ petitur liberatio ab ipsis: sed sm hoc p̄s. iste non differt a precedēte i sñia nisi forte modicū: ppter qđ alij exponūt de statu ppli i captiuitate fca p romanos: i q̄ sunt mō. Sz hoc nō vī rōnabiliter dcz: qz ab ista captiuitate nō reducent ad terrā natiuitatis sue. Un dī Lu. xxi. de ista captiuitate. Captiui ducent i oēs gētes: ꝛ hierlm a gētibus calcabit: donec ipleāt tpa nationū. Et iō de ista captiuitate nō diceret, ppha illud qđ ponit in fine h⁹ p̄s. Exurge dñe adiuua nos: ꝛ redime nos ꝛc. Et iō saluo meliori iudicio mihi vī melius dicendū: q p̄s. iste sit factus de psecutione quā sustinuit pplus iudaicus sb antiocho nobili: vt hētur. j. ꝛ. ij. macha. quā in spu puiderunt filij chore. Scdz hoc igit iste p̄s. diuidit in tres ptes: qz pmo describit antiq̄rū dei bñficioꝝ recordatio: scdo pñtiuz maloꝝ deploratio: ibi Nūc aūt repulisti: tertio ꝓ liberatione deprecatio: ibi Hec oia. Prima adhuc i duas: qz pmo recordāt p̄terita fca: secūdo verba: ibi Tu es ipse. Circa pmum dī: a Deus auribus nr̄is audiuim⁹ ꝛc. fz q dicit Ra. sa. ꝛ bñ. ex ista lr̄a pz q filij chore non loq̄bant ꝓ seipis: qz mirabilia q̄ fecit deus i exitu de egypto ꝛ in deserto pplo isrl̄ nō cognouerūt p narrationē patrū suoꝝ: qz ipsimet oculis ꝓpr̄js viderunt: et iō loquunt ꝓ pplo tūc futo: qđ ipletū fuit tpe machabeoꝝ: q̄ pplus exns in magna afflictiōe recolebat bñficia antiq̄s p̄ibus collata. Un ꝛ. ij. macha. dī de iuda machabeo: Admonuit aūt eos ꝛ de auxilijs dei que fca sūt erga parētes: ꝛ q sub sēnacherib centū. lxxx. quinq̄ milia perierūt ꝛc. iō sb̄ditur: b Opus qđ operatus es in diebus eoꝝ. i. moysi ꝛ Josue ꝛ aliorū patrū. c Manus tua gētes dispdidit. q̄ habitabant i terra, p missiōis: qđ ipletū ē tpe Josue. d Et plātasti eos. s. filios isrl̄ in eadē terra. e Afflixisti pplos. qz aliq̄ eoꝝ fuerunt in plīs trucidati: vtpote chananei ꝛ iebusei. f Et expulisti eos. qz aliq̄ eorū recesserunt ꝓ timore añ ingressū filioꝝ isrl̄: vt dcm fuit in libro Josue. Sed qz victorie iste fuerūt fce diuina virtute magis q̄ hūana: iō subdit: Nec. n. in gladio suo possederunt terrā: ꝛ p̄z lr̄a. g Tu es ipse. Hic ꝓpter recolunt antiquoꝝ verba: qz Josue ꝛ alij bellatores illius tpis videntes victorias mirabiles q̄s deus dabat eis: attribuebant eas diuine virtuti: ꝛ ita sperabāt d futuris: ꝛ iō sic dicebant: g Tu es ipe rex me⁹. p spālem gubernationez: ppt̄ qđ et deus dedit illi pplo legē: sm q dī ifra p̄s. cxlvi Nō fecit taliter oi nationi: ꝛ iudicia sua nō manifestauit eis. Et hoc fuit: qz xpus de illo pplo erat nasciturus. h Et de⁹ meus. p spālē cultum. i Qui mādas salutes iacob. i. victorias i bellis. ppls. n. iudaicus exiuit de Jacob per. xij. patriarchas: a q̄bus denoiate sūt. xij. tribus isrl̄. k In te. i. per tuam virtutē. l Inimicos nr̄os ventilabimus. i. fugere faciemus. m Cornu. i. ptāte nobis a te data. Sic. n. de preterito ꝛ de pñti hēbant victorias virtute dei: ita sperabāt de futuro. n Et in noie tuo ꝛc]. i. nullo mō timebimus de eoꝝ insultibus de tua virtute cōfidētes: iō sb̄ditur: o Non. n. i arcu meo ꝛc. ꝛ p̄z lr̄a vsq; ibi: p In deo laudabimur tota die. i. si laudemur de talibus victoriis: totū attribuatur deo: ꝛ non nobis. q Et in noie tuo cōfitebimur. cōfessione laudis ꝓ bñficijs collatis nobis. r In seculū. hoc ē semper i futuro. s Nūc aūt. Hic ꝓpter recolunt miserie in quibus erat pplus iudaicus tpe antiochi regis: cui dī: Nunc autē repulisti. qz videbatur gens iudeoꝝ a deo repulsa: sicut mulier cui dabat libellus repudij. t Et cōfudisti nos. Un dī. j. macha. j. Et vniuersa dom⁹ Jacob induit cōfusionē: ꝛ maxime qz antiochus rex posuit abominandū idolum desolationis super altare dei: vt dī ibidē. v Et nō egredieris ꝛc.] in hebreo et in translatione hiero. hētur: In exercitibus nostris. ꝛ idē est: tum quia iudei nō poterant tūc congregare exercitū: tū quia si tunc congregarēt: pugnare tñ cōtra antiochū regē non auderent. x Auertisti nos retrorsū ꝛc]. i. fugere nos fecisti: ꝛ inimicos nostros nos isequi. vnde dicitur. j. machab. ij. q matathias ꝛ filij eius fugerunt ad mōtes: ꝛ q multi secuti fuerunt eos. y Et q oderūt ꝛc]. qz antiochus ꝛ milites sui rapiebāt bona iudeoꝝ. z Dedisti nos ꝛc]. que interficiūtur vt edātur: sic tempore antiochi multi de iudeis valde fuerunt interfecti. a Et in gētibus dispersisti nos. quia multi de eis tunc fuerūt capti: ꝛ alijs gentibus in seruitutem venditi. b Vendidisti populuz tuū sine precio. tot enim de iudeis vendebātur q dabātur pro modico precio: qđ quasi pro nihilo reputabatur: ideo subditur: a Et non fuit multitudo. s. pecunie vel ementium.

intelligũtur aplī a xp̃o missī ad predicādū ⁊ destinati: vt hẽtur Mar. vl. Eũtes docete oẽs gentes. Et iste sagitte ceciderũt in corda inimicorum xp̃i ita penetrãtes corda infideliũ ⁊ gentiliũ q̃ multi cõuersi sunt ad fidẽ p orbẽ vniuersũ: ⁊ sic facti sunt de inimicis amici: ideo sequitur: Sub te .i. sub obedientia tua xp̃e. t Sedes tua. hic p̃ñt describit magnificẽtia regis xp̃i q̃ tũ ad deitatẽ: tñ cũ hoc adiũgit ei humanitate: qa iste due nãe sũt in separabiliẽ cõiuncte i vno supposito: dicitur igitur: t Sedes tua deus. i. maiestas regia. Uñ i hebreo ⁊ in translatione hiero. iuxta hebreũ p̃ñt: Thronus tu⁹ de⁹. thronus aũt dñi ꝓprie sedes regie maiestatis. v In seculũ seculi. In hebreo hẽtur: Olla veed. ⁊ significat i seculũ seculi ⁊ vltra: ⁊ ẽ regula apud hebreos: q̃ vbicunq; sic scribit̃ itelligitur duratio ppetua a pte finis: ⁊ aliq̃ ab vtraq; pte. Et q̃ p̃z q̃ hic fit sermo de regno xp̃i de q̃ scribit̃ daniel. vij. Ptãs eius ptãs eius q̃ non auferetur: ⁊ regnũ eius qd̃ nõ corrũpetur. x Uirga directionis ⁊c. Distinguit̃. n. regnũ a tyrãnide: p hoc q̃ tyrãnus q̃rit vtilitatẽ ꝓpriam p subditorũ oppressionez: rex aũt bonus cõe subditorũ p eorũ directionẽ fm lineã vitatis ⁊ iustitie. y Dilexisti iustitiã ⁊c. Jhoc aũt dñi de xp̃o rõne hũanitatis: ꝓpter illd̃ qd̃ subdit̃: z Unxit te deus ⁊c. Jxp̃s. n. i humana nã vnctus fuit plenitudine gie ab instãti creationis aie. a Pre cõsortibus tuis. i. oĩbus itellectualibus creatis: ꝓpt̃ qd̃ dñi ioh. iij. q̃ datus ẽ ei sps non ad mẽsurã. b Myrrha ⁊ gutta ⁊ cassia. p istas spẽs aromaticas p̃ñt intelligi aromata q̃ sãcte mulieres emerũt ad vngendũ corpus dñi: qz de talibus spẽbus erant confecta. Et qz corpus dñicum erat q̃si vestimentũ deitatis: fm q̃ scribitur philip. ij. c. Habitu iuuentus vt hõ: iõ subditur: c A vestimẽtis tuis. ⁊ dñi i plurali ꝓpter diuersas ptes corpis. d A domibus eburneis. domus eburnee sũt pixides facte ꝺ ebore vel alabastro: qd̃ est simile ebori: i qbus illa aromata erant reposita sicut in domibus suis. e Ex q̃ bus delectauerũt te. qz deuotio illaꝝ mulierũ fuit accepta a xp̃o: lz non vnxerit corpus eius: qz nõ inuenerũt eũ i sepulchro: iã. n. surrexerat teste ãgelo. f Filie regũ. iter. n. mulieres illas fuerũt maria iacobi ⁊ maria salome: que fuerũt sorores beate vginis marie ex parte matris: de q̃ certum ẽ q̃ descendit de stirpe dauid ⁊ alioꝝ regũ a dauid descendẽtiũ: ⁊ idẽ visile est de suis sororibus: iõ dñi hic: f Filie regũ in honore tuo. qz illã vnctionẽ facere volebant ad xp̃i honorẽ. g Astitit. Hic p̃ñter describitur regine decẽtia: cũ dñi: Astitit regina. s. ecclia xp̃i sponsa. h A dextris tuis. i. i potiori bus bonis eius: qd̃ p̃z de ecclia triũphante: que ẽ cum bonis xp̃i celestis glie: simil̃r de militãte q̃ astat ipi xp̃o in bonis gie q̃ sunt maxima bona p̃ntis vite. i In vestitu deaurato. per hoc itelligitur decor sapie: q̃ refulget in eccla. k Circũdata varietate. s. charismatũ ⁊ virtutuz. l Audi filia. legẽ euangelicã. sicut. n. ecclia ẽ xp̃i sponsa: ita ⁊ eius filia. m Et vide itelligendo. n Et inclina aurẽ tuam. ad obediendũ opere adiplendo. o Et obliuiscere ppl̃z tuũ. i. iudaicũ ppl̃z de q̃ descẽdit ꝓmittua ecclia: sic̃ p̃z in aplis q̃ fuerunt natiõe iudei. p Et domũ p̃ris tui. i. synagogam siue templũ i q̃ conueniebãt iudei ad sacrificia offerendũ: q̃ cessauerunt eo q̃ esset figure oblationis corpis xp̃i i cruce ⁊ iõ illis sacrificijs legalibus et iperfectis successit sacrificiuz vnuz pfectissimũ. s. eu charistie sacim. q Et cõcupiscet rex ⁊c. Jqz xp̃s rex delectatur in cultu spũali ecclie: q̃ est pulchrior q̃ cultus exterior synagoge in auro tẽpli ⁊ siliquã ẽt domum p̃ris tui. Et cõcupiscet rex decorẽ tuũ. Jqm ipse ẽ dñs de⁹ tu⁹ ⁊ adorabũt eũ. Et filiæ tyri i muneribus: vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis. JOmnis glõria eius filie regis abintus: Jin fimbriis aureis circũnamicta varietatib⁹. Adducent regi virgines post eã: J proxime eius afferentur tibi. J Afferentur i leticia et exultatione: Jadducẽtur in templũ regis. J Pro pãb⁹ tuis bus cõsistens. r Qm̃ ipse est dñs deus tuus. ꝓpter hoc xp̃s dicebat Joh. iiij. Sps est deus ⁊ eos q̃ adorant i spu ⁊ vitate oz adorare. s Et filie tyri i muneribus. tyrus fuit ciuitas gentiliũ: ⁊ iõ per filias tyri itelligũtur ciuitates gentiliũ designãdo a pte totum. Et multe ciuitates gẽtiliũ conuerse sũt ad fidẽ per p̃dicationẽ aplorum offerẽtes xp̃o munera deuote. t Vultũ tuum ⁊c. Jvidemus. n. adimpletũ q̃ ꝓncipes mũdi ⁊ potẽtes honorãt xp̃m ⁊ ecclam suam humiliter se subijciẽdo eis. v Omis glia eius ⁊c. Jglia. n. ecclesie consistit in ornatu interiori charismatũ ⁊ vtutũ ⁊ nõ i magno apparatu exteriori: sicut synagoga gl̃iabat in parietib⁹ tẽpli deauratis ⁊ vasis aureis ⁊ ceteris pciosis i misteriũ tẽpli deputatis: iõ subdit̃: a Jn fimbriis aureis. i. sapie doctrinis. b Circũamicta varietatib⁹. s. diuersoꝝ statuũ q̃ si i ecclia dei ⁊ i varietatib⁹ charismatũ ⁊ vtutũ q̃ si i psonis h⁹mõi statuũ. c Adducẽt regi. Descripta magnificẽtia regi ⁊ regie i scipis: hic p̃ñt idẽ oñdit̃ i, ple, ꝓcedẽte ab eis: ñ p carnalẽ gnãtionẽ sz spũalẽ. s. p fidez ⁊ sacia. Et ꝓmo agit ꝺ filiab⁹: scõo ꝺ filijs: ibi Pro pãb⁹. Circa ꝓmũ dñi: c Ad ducẽt regi ⁊c. Jloqt̃ h ꝺ spõsa p filitudinẽ regie quã sequũt domicelle ad eius honorẽ. vñ i heb. dñi sic: In brodatis ducet ad regẽ vgines sequũt eã: ⁊ in trãsla. hiero. iuxta hebreũ hẽt In scutulati ducet: h⁹ est i vestib⁹ pulchre ⁊ varie depictis ⁊ ornatis ducet ecclã spõsa ad regẽ xp̃m: ⁊ vgines sequũt eã: qz multe nobiles puelle spreto maritali thoro vgitatẽ suam ꝑse crauerũt xp̃o: qd̃ cedit ad honorẽ eccle. d Proxie eius ⁊c. Jꝺ i trãsla. btí Hie. hẽt: Amice eius ducẽt i: h⁹ mõi. n. vgines cõsecrate sunt amice ecclie: ⁊ totũ ordinat̃ ad honorez sponsi xp̃i. e Afferent i leticia ⁊ exultatiõe. s. mentis: aliter. n. tlis ꝓsecratio ñ plz xp̃o: vtpote si fieret p violentiã. Pot̃ et dici aliter: e Afferẽt i leticia ⁊c. Jqz tlia fĩa pfectois fiũt ãgelis sciis ꝓcurãtib⁹: q̃ de tlib⁹ letãt ⁊ exultãt: qz scribit̃ Lu. xv q̃ gaudẽt de pñia pctoꝝ ⁊ p pñs ꝺ promotõe iustoꝝ ad opa supererogatiõis. f Adducẽt ⁊c. i. ad seruiẽdũ xp̃o regi: aliter ñ ei placerẽt: sz magis displicerẽt: sic̃ p̃z de vgib⁹ q̃ ꝓsecrabãt ad seruiẽdũ dee veste. a Pro pãb⁹ tuis. Hic p̃ñt agit de filijs: ⁊ quertit psalmista vbũ suũ ad regẽ xp̃m. o. a Pro pãbus tuis. i. loco patrũ tuoꝝ fm humanã nãz q̃ fuerunt

varie dr̃ ab hebreis. Dicũt. n. aliqui q̃ fuit illa quã hũerũt ſ̃ rege aſſuero ad ꝓcurationẽ regine heſter. Et fz hoc ꝑſ. iſte loq̃tur ad lr̃az de rege aſſuero ⁊ regina heſter ⁊ ſtatu ꝓ ſpero iudeoꝝ tpe illo. Alĩ dicũt q̃ loq̃tur de ꝓſperitate q̃ fuit ſub ſalomõe: q̃ ſatis apparet. iij. Reg. ⁊. ij. paral. Et fz hoc ꝑſ. iſte loq̃tur ad lr̃am de rege ſalomone ⁊ filia pharaonis eius vxore. Uel fz alios de regina Saba q̃ venit ad regẽ ſalomonẽ: ⁊ dedit ei. cxx. talenta auri ⁊ aromata multa nimis ⁊ gẽmas p̃cioſas: vt hẽt iij. Reg. x. Alĩq̃ autẽ doctores catholici dicunt q̃ ꝑſ. iſte loq̃tur ad lr̃az de rege dauid ⁊ berſabee: ex q̃bus ꝺ deſcenderũt multi regeſ boni ⁊ iuſti: ut ezechias ⁊ Joſias ⁊ plures alĩ: q̃ ꝓ roſas vel lilia deſignãt. Sed oẽs iſte expoſitiões vl cõſiles excludunt ꝓ hoc q̃ de rege de q̃ fit ſermo i hoc ꝑſ. ĩ. dr̃: vt pz ex decurſu lr̃e. Sedes tua deus i ſeculũ ſeculi v̊ga directiõis. Itẽ poſtea ſubdit de rege ⁊ regina ſil. Audi filia ⁊ vide ⁊ iclina aurẽ tuã ⁊c. Et ſubditur: Et cõcupiſcet rex decorẽ tuum: qm̃ ipſe eſt dn̄s deus tu⁹: ⁊ adorabũt eũ. Et i trãſlatione hiero. iuxta hebreũ hẽtur: Et cõcupiſcet rex decorẽ tuum: qz ipſe ẽ deus tu⁹: ⁊ adora eũ. De aſſuero aũt vl ſalomone vel dauid ſeu q̃cunq; alio rege mortali non põt dici q̃ ſit deus ⁊ latria adorãdus. Itẽ hebreoꝝ ꝓmo aplꝰ allegat hunc ꝑſ. dcm̃ ad lr̃am de xp̃o dicẽs: Ad filiũ aũt: Thronus tuus deus i ſeculũ ſeculi: ꝓpter qõ ꝑſ. iſte loquitur ad lr̃am de rege imortali ieſu xp̃o: q̃ ẽ vere deus latria adorãdus: ⁊ de ſua ſpõſa eccl̃ia tanq̃ de regina. Itẽ in trãſlatõe chaldaica q̃ apud hebreos ẽ auctẽtica: ⁊ vocat targũ vbi nos hẽmus in hoc ꝑſ. Speciosus forma ꝓ filiꝭ hoiuz hẽtur ſic: Pulchritudo tua rex meſſia maior q̃ filiorũ hominis. Ex q̃ pz q̃ ꝑſ. iſte itelligit de xp̃o ẽt fm hebreos. Igitur fm hoc põt exponi ti. p̃dictus: Ad victoriã ſuper lilia ⁊c. vt ſit ſẽſus: ꝑſ. iſte eſt eruditio fca per ſp̃m ſanctuz filiꝭ chore cãtici dilectionũ ſup lilia. i. de cantico dilectionum xp̃i ⁊ eccl̃ie ꝓ lilia deſignatoꝝ: qz xp̃s virgo eſt ⁊ eccl̃ia mater ⁊ virgo. ⁊ hic ꝑſ. idem ẽ q̃ iſtud canticũ decantandum ad victoriã. i. cũ q̃dam conatu leuitaꝝ: ſicut frequẽter ſuperius expoſitũ eſt: ⁊ ad eundẽ intellectum de facili põt reduci ti. hiero. vt pz de ſe. Scõm igit hũc ſenſũ ꝑſ. iſte diuidit in duas ptes: qz ꝓmo p̃mittitur quedã p̃fatio: ⁊ ſcõo ſ̃ ditur narratio: ibi Speciosus forma. Premittitur aũt p̃fatio: qz de maxima re loq̃tur ꝑſ. iſte. ſ. de dulciſſima dilectione xp̃i ⁊ eccle. Jn q̃ p̃fatione ꝓmo ponitur ꝓncipale agẽs h⁹ ꝑſ. ſ. ſpũſſactus i quadã plenitudine. cũ dr̃: a Eructauit cor meũ. ſicut. n. venter ex plenitudine cibi corporalis emittit eructationẽ: ſic cor ꝓphe ex plenitudine gie ſpũalis emiſit hunc ſermonẽ: iõ ſ̃ ditur: b Uerbũ bonũ. qz eſt myſteriũ xp̃i ⁊ eccl̃ie expreſſiuũ: ⁊ iõ non ſolũ bonum ſz ẽt optimum. Et i hoc in q̃daz generali tãgitur mã h⁹ ꝑſ. Tertio oñditur intẽtio cũ ſ̃ ditur: c Dico ego opa mea regi. i. ad laudẽ regis regũ ieſu xp̃i. Quarto modus loq̃ndi cũ dr̃: d Lingua mea ⁊c]. i. ſpũſſancti: q̃ in docendo nõ idiget iteruallo tpis. e Speciosus forma. Hic ꝓnter ponitur narratio: ⁊ ꝓmo deſcribit regis xp̃i magnificentia: ſecundo ſpõſe decentia.: ibi Aſtitit regina: tertio ꝓlis connectia: ibi Adducẽtur. Circa ꝓmum ꝓmo deſcribit xp̃i magnificentia q̃tum ad hũanitatem: ſcõo q̃tum ad deitatez: ibi Sedes tua deus. Jſta tñ diuiſio nõ ẽ ꝓciſa: qz in ꝓma pte ſit aliq̃ mentio de deitate: ⁊ i ſcõa de humanitate: ſed ẽ a pluri. Circa primũ ſciendũ q̃ ſpecioſitas optime ſeder i ꝓncipe: ꝓpter qõ dr̃: Speciosus præ filiis hominum. Diffuſa eſt gratia in labiis tuis: propterea benedixit te deus in eternum. Accingere gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime. Specie tua ⁊ pulchritudine tua intende proſpere procede et regna. Propter veritatem et manſuetudinem et iuſticiam: et deducet te mirabilr dextra tua. Sagitte tue acute: populi ſub te cadẽt i corda inimicorum regis. Victori pro liliis filiorum chore eruditionis canticũ amantiſſimum. Caplz. xliiii. Eructauit cor meum verbum bonum: dico ego opa mea regi. Lingua mea calamus ſcribe: velociter ſcribẽt. Speciosus forma ꝓ filiis hoiuz: Diffuſa ẽ gratia in labiis tuis: ꝓpterea benedixit te deus in eternum. Accingere gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime. Specie tua ⁊ pulchritudine tua intende proſpere procede et regna. Propter veritatem et manſuetudinem et iuſticiam: et deducet te mirabilr dextra tua. Sagitte tue acute: populi ſub te cadẽt i corda inimicorum regis. Speciosus forma ꝓ filiis hoiuz: Diffuſa ẽ gratia in labiis tuis: ꝓpterea benedixit te deus in eternum. Accingere gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime. Specie tua ⁊ pulchritudine tua intende proſpere procede et regna. Propter veritatem et manſuetudinem et iuſticiam: et deducet te mirabilr dextra tua. Sagitte tue acute: populi ſub te cadẽt i corda inimicorum regis.

perio. et q̃tũ ad hoc dicit ꝺ xp̃o: e Speciosus forma ⁊c.] Fuit eim ſpecioſus ꝓ alĩs ex pte corpis: qa corpus eius fuit formatũ ſpũſſancti vtute: in cuius ope nõ põt eẽ error nec defectus. Simlr ex pte aie qz ab iſtanti creatiõis fuit repleta oĩbus gratiis virtutibus ⁊ ſciẽtiis: fm q̃ dr̃ Joh. iij. q̃ datus ẽ ei ſpũs nõ ad menſuraz. Scõo in ꝓncipe ſedet optime eloq̃ntie claritas: et q̃tum ad hoc ſ̃ ditur: f Diffuſa ẽ gra i labiis tuis. vñ dr̃ Lu. iiij. Mirabãtur oẽs in verbis q̃ ꝓcedebant de ore eius. g Propterea bñdixit te deus i eternũ. iſta bñdictio ẽ glie corpis collatio ⁊ ad celũ aſſũptio: quã non hũit xp̃s a ꝓncipio ſed ex vtutis merito. Tertio in ꝓncipio req̃ritur ꝓbitas: et q̃tum ad hoc ſ̃ ditur: h Accingere gladio tuo. nõ mãli q̃ xp̃s nõ fuit vſus: imo vſum eius ꝓhibuit petro: ioh. xviij. Dixit ergo ieſus petro: Mitte gladium tuũ in vaginã. Et iõ gladꝰ hic itelligitur verbũ dei: fz q̃ dicit apls eph. vi. Et gladius ſpũs qõ ẽ verbũ dei. Et iſto gladio vſus fuit xp̃s ſuo vbo ꝑſcindens vicia ⁊ errores. i Super femur tuũ. p femur vbi viget vis generatiua itelligitur hũana nã: i q̃ xp̃s p̃dicauit ⁊ docuit. Cõſequẽr redit ad deſcribẽdũ expreſſiõ ſpecioſitatẽ dicens: k Spe tua ⁊ pulchritudine tua. Circa qõ ſciẽdũ q̃ ſpecioſitas ꝓpe cõſiſtit in viuacitate coloris ⁊ ꝓportione mẽbroꝝ: ſed ad pulchritudinẽ cũ iſtis req̃ritur debita pfectio quãtitatis. Unũ. iiij. ethi. dr̃: q̃ parui p̃t dici formoſi ⁊ cõmẽ ſurati nõ tñ pulchri. In xp̃o aũt nihil defuit de his q̃ p tinẽt ad debitaz formoſitatẽ ⁊ perfectionẽ corpis ⁊ aie: iõ non ſolũ a ſpe: ſz ẽt a pulchritudine commendatur. l Intẽde, proſpere. i. proſperitati ꝓpũi tui. ad hoc. n. tẽdebat intentio xp̃i. m Procede. p viam mortalis vite. n Et regna. qz ca⁹finita obtinuit regnũ q̃tũ ad executionẽ: ꝓpr qõ i ſua reſurrectiõe dixit aplis: matth. vlti. Data ẽ mihi oĩs poteſtas in celo ⁊ in tra. Et qz gliam corpis quã tunc hũit ex merito p̃cedenti accepit: ut iaz dcz ẽ: iõ ſ̃ ditur: o Propter vitatẽ. ſ. vite ⁊ doctrine. p Et manſuetudinẽ. qz moleſtias ⁊ iurias ſuſtinuit ſine mẽtis pturbatiõe: fz q̃ p̃dixerat Eſa. xli. Non erit triſtis neq; tbulẽtus. q Et iuſticiã. abũdantẽ quã ſecit i ſua paſſiõe offerendo ſeipſũ deo pr̃i p offenſa generis humani: ⁊ ſic fecit reconciliationẽ p viam iuſticie. r Et deducet ⁊c.]per dexteraz q̃ eſt pars nobilior et fortior itelligit diuinitas xp̃i: cuius organũ coniunctũ erat hũanitas: ⁊ iõ in oĩbus mouebat fm motũ deitatis. s Sagitte tue ⁊c.]fm q̃ dicit Ra. ſa. lr̃a iſta ẽ reuerſata ſicut ⁊ i pluribus locis ſacre ſcripture: ⁊ ad habendum planuz intellectum eius ſic eſt ſituanda: Sagitte tue acute cadent in corda inimicorum regis populi ſub te. Per ſagittas que miſſe a longe feriunt:

ísrl: dissolutū ē cor eoꝝ: ⁊ nō remansit in eis spūs timē
tes introitū filioꝝ ísrl: vt hī iosue. v. et hoc ē qđ dicitur
m Cōturbate sūt gentes. in terra ꝓmissa hitantes.
n Et iclinata sūt regna. i. deiecta sūt ab audacia ⁊ fo
titudine sua. ⁊ dicit regna in plurali: qz. xxx. reges ⁊ vn⁹
fuerūt debellati a iosue ⁊ filijs ísrael vt hēt iosue. xij.
o Dedit vocez suā. s. dominus: ⁊ hoc p sacerdotes q̄ de p̄cepto eius in circuitu hieri
cho tubis clangebant: et in die se
ptimo ex tali clā
gore ⁊ populi cla
more muri hieri
cho fūdit⁹ cecidi
cor ruerūt: vt hēt iosue. vj. et quia h⁹ fcm fuit p ter
remotū a deo im
missū: iō subdit: p Mota ē ter
ra. Iste vo ꝛremo
tus nō ꝓtigit a cā
nāli: sz diuina vtute: iō sequit: q Dns vtutum ⁊c̄. i.
acceptator depcationū nostraꝝ. r Uenite. p deuo
tionē. s Et videte. p attentōem. t Opa dñi. qa
illud factū cōtigit virtute diuina: nō hūana. v Que
posuit ꝓdigia. in hebreo ⁊ in translatōne hiero. iuxta
hebreū hī: Solitudines. qz ciuitas hiericho fuit posita
sub maledicto ad reedificandū: vt hī iosue. vj. Maledi
ctus vir coꝛā dño: qui suscitauerit: ⁊ reedificauerit ciui
tatē hiericho. x Auferens bella vsq; ad finē ꝛre. qa
hitatores ꝛre ꝓmissiōis ita fuerūt debellati p iosue ⁊ fi
lios ísrl q̄ nullus audebat bellū mouē ꝯ eos: ꝛz q̄ dicit
iosue. xj. Quieuitq; ꝛra a plīs: iō subdit: y Arcuz
ꝓteret ⁊ ꝓfringet arma ⁊c̄. qm̄ p talia nō potuerūt resi
stere filijs ísrl: ⁊ ista qz fiebāt diuia vtute: iō sb̄dit i pso
na dñi: z Uacate ⁊ videte. p diligentē attentionem.
a Qm̄ ego sū deus. cui⁹ vtuti nullus potest resistere.
b Exaltabor in gentibus. in eaꝝ mirabili ꝓtritōne.
c Et exaltabor in terra. qz p effectū videbit q̄ nullus
pōt mihi resistere. o Dns vtutū nobiscū susceptor
⁊c̄. istud vbū est filioꝝ chore ꝓfitentiū in fine psalmi se
saluatos de ꝛre aptura diuia vtute. Psal. XLVI.

OMnes gētes plaudite ⁊c̄. huic psal. p̄ponitur
tal⁹ ti. in hebreo: Ad victoriā filijs chore psal
mus. ⁊ patet sensus h⁹ tituli ex supradict. In
hoc ār psalmo spū ꝓphetico ponit gr̄aruz actio a filijs
chore. p victoria futura sub iosue de pplīs hitantib⁹ in
terra chanaan: circa quā exp̄munt h⁹ aliq̄ dei bñficia in
spāli: q̄ nō fuerūt exp̄ssa psal. p̄cedenti: et diuidit in du
as ptes: qz p̄ pplus ísrl ad dei laudē inducit. et scdo ad
h⁹ rō inducit: ibi Qm̄ dns. Circa p̄mū dī: a Oēs gē
tes. i. oēs tribus ísrl: vnde in hebreo hī: Omnes popu
li. ⁊ sīlr in translatione hiero. iuxta hebreū. hoc. n. no
mē gentes cōiter accipit ꝓ gentilib⁹: q̄ nō erant de filijs
ísrl. Sz hoc nomē ppli indifferenī accipit ꝓ iudeis ⁊ gē
tilibus. b Plaudite manib⁹. in signū exultatōis: in
hebreo hī: Tangite manib⁹. s. instrumēta musica: in q̄
bus diuine laudes canebantur a leuitis: ⁊ cum hoc etiā
vocibus hūanis: iō subdit: Jubilate deo in voce exulta
tōis. c Qm̄ dns. Hic p̄nī rō ad h⁹ inducit: ⁊ ꝛ diuia
laus resumit: ibi psallite. Circa p̄mū ꝓmo accipit rō diuine
laudis ex sua excellentia cū dī: c Qm̄ dns excelsus. qa
transcendit oēm intellectū creatū: ⁊ p ꝯs omnē laudem
sibi oblatā fm q̄ dī Eccl. xlij. Bñdicentes dñz exaltate euz
q̄tum potestis: maioꝛ est eni omni laude. Scdo adducitur
rō ex eī⁹ bñficijs cū dī
d Terribilis. s. ho
stibus nostris: quod
magis exp̄mit cū dī:
dī: e Subiecit po
pulos nobis. i. chana
neos ⁊ āmoꝛreos: ali
osq; q̄ hitabant i ter
ra ꝓmissionis. Jn he
breo āt hī: Pestilētia
uit pplos nobis. i. pe
stilentia eos percussit
p nobis vt hēremus
victoriā: ⁊ h⁹ fcm fuit
pugnāte iosue ꝯ eos:
fm q̄ dī iosue. x. Cū
q; fugeret filios ísrl ⁊
essēt i descēsu bethoꝛ
on: dns misit super
eos magnos lapides
ō celo vsq; ad acceba
⁊ moꝛtui sunt multo
plꝰ lapidib⁹ grādinis q̄ꝯ quos ꝑcusserūt gladio filij ísrael.
f Et gentes sub pedib⁹ nostris. hoc fuit ipletū in q̄nq; re
gibus q̄ tūc fugerūt in spelancā: vt ibidē hī: ⁊ postea inde
eiecti sūt ad iosue: Et ait ad p̄cipes exercitus q̄ secū erāt:
Jte ⁊ ponite pedes vestros sup colla regū istoꝝ. ⁊ sequitur
postea: Sic eni faciet dominus cūctis hostibus vestris cō
tra q̄s dimicabitis. g Elegit dns ⁊c̄. Jdcebat eniz terra
ꝓmissionis spāli mō hereditas dei: eo q̄ ibi viguit cultus
dei. h Spēm iacob. in hebreo hī: Hīaz iacob. de hoc
eni gloriat⁹ fuit iacob patriarcha: q̄ illa ꝛra fuit sibi ⁊ suo
semini ꝓmissa. vel pōt ibi accipi iacob ꝓ pplo ísrl descē
dente a iacob: ⁊ sic est sensus: h Spēm iacob. i. terraz
speciosam quā dedit pplo ꝺscendēti de iacob. i Quaz
dilexit. ⁊ istud pōt referri ad psonā p̄triarche iacob: de quo
dixit dns malachie p̄: Jacob dilexi: Esau aūt odio habui
vel ad pplm descendentē de iacob qui fuit popul⁹ peculia
ris ipsius dei: vt hī Deute. vij. k Ascendit dns in iubilo.
iste ascēsus fuit q̄n hita est victoria de pplis hitantib⁹ i ter
ra ꝓmissionis: fm q̄ dī iosue. xj. Quieuitq; ꝛra a plīs. fi
lij āt ísrl posuerūt tabernaculū dñi i sylo: vt hī iosue. xviij.
Cōgregati sūt oēs filij ísrl in sylo: ibi fixerūt tabernaculū te
stimonij: ⁊ fuit eis terra subiecta. Sylo aūt ē i sorte ephrai
q̄ ē ꝛra mōtuosa. tabernaculū aūt fuit apoꝛtatū ō galgal:
qui locus ē ꝓpe iordanē: ⁊ sic demissio ꝓpter qō poꝛtan
tes tabernaculū ⁊ arcā ad locū sylo incedebāt ascendēdo: ⁊
p talē modū dī deus ascēdisse: qz ꝓpiciatoꝛiuz qō erat sup
arcā erat q̄si sedes dei: sic dictū fuit Exo. xxv. Jlla aūt de
poꝛtatio fuit cū iubilo diuinarū laudū: q̄ cantabant voci
bus hūanis ⁊ musicis instris: ⁊ ꝛz hoc nō sit scriptū iosue
xviij. tū hoc ꝓbabilit dī ex alijs locis scripture: in q̄bus ar
ca legit deposꝛtata cū tali solennitate: vt hī. ij. Regū vj. qn̄
arca fuit ꝺposꝛtata ad locū quē parauerat dauid: ⁊ sīlr. iij.
Re. viij. l Psallite. hic ꝓ p̄dict⁹ dei bñficijs laus ei⁹ resu
mitur cum dicitur: Psallite deo nostro. et dicitur quiqui
es psallite ad maioꝛē inuitatōem fm numerum quinq; li
broꝝ moysi: cuius cā subdit: m Qm̄ rex omnis terre
dns. iō excellenī laudādus: iō sb̄dit: n Psallite sapienī.
. i. mature ⁊ deuote: ⁊ nō insolenī seu dissolute. o Re
gnabit deus super gentes. licet enim modo regnet: tamen

patriarche reges sancti ꝛ ꝓphe: ex ꝗbus descẽdit xp̃s ꝟz carnẽ. b Nati sũt tibi filij. i. apli ꝛ. lxx. discipuli qui patriarchis ꝛ ꝓphetis successerũt. c Constitues eos ꝑncipes ꝛc̃.]i spũalibus: qz ꝓstituti sunt ep̃i per diuersas orbis partes. d Memores erunt nois tui ꝛc̃.]qz per doctrinam quã seminauerunt et quã in scripto dimiserunt reduxerunt ꝛ reducent ad memoriaz fca regis xp̃i generationibus sibi succedẽtibus vsq; ad finez mundi: ideo sb̃ditur:

nati sunt tibi filij: cõstitues eos ꝑncipes super oẽz terrã.]Memores erunt nois tui dñe: in oi generatione ꝛ generatiõe.] Propterea populi cõfitebũtur tibi i ẽternum: ꝛ in seculum seculi.] Victori filioz chore ꝑ iuuentutib⁹ canticũ. XLV.

Eus nr̃ refugiũ ꝛ virtus: ad̃iutor in tribulatiõibus: que inuenerunt nos nimis.] Propterea non timebim⁹ duz turbabit terra:] et trãsferent montes in cor maris.]Sonuerũt ꝛ turbate sunt aque eoz: cõturbati sunt mõtes in fortitudine ei⁹. Fluminis ipet⁹ lẽtificat ciuitatẽ dei:]sãctificauit tabnaculũ suũ altissimus.] Deus i medio ei⁹ nõ ꝓmouebit:] ad̃iuuabit eã deus mane diluculo. Cõturbate

Psal. XLV.

Eus noster refugiũ ꝛc̃. huic ps̃. ꝓponitur talis ti. in hebreo: Ad victoriã filijs chore super alamot canticũ. Et dicunt alij hebrei q alamot ẽ nomẽ musici instrumẽti: sup qõ vel i q̃ cãtabatur ps̃. iste. Alij vero dicũt q est nomẽ cõe: ꝛ significat iuuẽtutes i plurali: ꝛ isti melius dicũt vt credo. ꝛ hunc sensũ sequitur hiero. in trãslatiõe iuxta hebreũ: vbi ponit talem ti. Victori filioz chore ꝑ iuuẽtutibus canticũ. Dicunt aũt aliqui expositores catholici q dauid fecit ps̃. hunc ꝓfitens diuinã ꝓtectionẽ circa se ꝛ circa regnum suũ. Sed q̃ tpe dauid vel filij eius fuerit talis terremotus q̃lis describit i ꝓncipio huj⁹ ps̃. cũ dr̃: Propterea nõ timebimus cũ turbabit terra: ꝛ trãsferẽtur montes ꝛc̃. nõ inuenitur: ꝓpter hoc dicit Ra. sa. ꝛ alij hebrei q filij chore fecerũt hũc ps̃. q̃n miraculose fuerũt salua ti pereũte chore. i. pẽ eoz cũ alijs mlt̃is: sm q dr̃ Numeri xxvi. Et fcz est grãde miraculum: vt pereunte chore filij ei⁹ nõ perirent. Dicit aũt rabi sa. ꝛ satis visimilr q illud miraculũ fuit: qz ad dcz moysi alij recesserũt a tabernaculis chore ꝛ socioz eius: vt hẽtur Numeri. xxiij. Filij aũt chore remãserunt suadẽtes pãi: vt obediret moysi: ꝛ tunc ipso non accẽscente subito aperta fuit terra ꝛ chore cuz suis cõplicibus ad ifernũ descẽdentibus filij ei⁹ diuina vtute steterẽt in aere i medio illius aperture: q̃sq; ira sb̃ pedibus eoz̃ fuit recluſa: ꝛ hoc fuit grãde miraculũ. Si. n. cũ alijs recessissẽt de tabernaculo pãis sui añ terre aperturã: nullũ fuisset miraculũ de salute eoz: sicut neq; de salute alioz. Uiso igit hoc miraculo dei circa se cõuersi fuerunt ad deuz toto corde: ꝛ redeunt in eis spũs ꝓphetie: ꝛ fecerũt hunc ps̃. ꝛ i istis bñ dicit Ra. salomon: ut credo: ꝛ ad hoc cõcordat ti. ps̃. supra positus: Ad victoriã filijs chore sup iuuẽtutes cãticũ. vt sensus: ps̃. iste appropriat filijs chore ut actoribus q̃ est canticũ sup iuuẽtutes. s. filioz chore miraculose saluatas: vt dcm est. Ad victoriam. i. q̃ est ps̃. decãtãdus a leuitis cũ q̃dam conatu victorie: sicut frequẽter supra expositũ ẽ. Dicit aũt ra. sa. vlterius: q in hoc ps̃. denũciauerunt filij chore sile signuz in futuro fiẽdũ: de q̃ dixerũt: Nõ timebimus dũ turbabitur terra ꝛc̃. Sed qz tale signũ nõ legitur postea fcz maxime tpe filioz chore vt melius dicendũ: q fecerunt hunc ps̃. gias agentes deo de liberatiõe sua: ꝛ cũ hoc denũciantes alij circa filios isrl̃ de ꝓximo ventura. Et ꝑmo ponitur primũ: scdo scõm: ibi Fluminis impetus. Circa primũ dr̃: a Deus noster. p veraz fidem ꝛ ꝓfessionem. b Refugiũ ꝛ virtus. supple es nobis: ideo subditur: c Adiutor i tribulatiõibus ꝛc̃.]in hoc q ira aperta ẽ sub pedibus nostris: ꝛ saluasti nos pereuntibus alijs. d Propterea non timebimus ꝛc̃.]. i. non timuim⁹ videntes manifeste auxiliũ gie tue: ꝛ loquũtur de ꝓterito per modũ futuri: ꝛ hic modus loquendi est frequẽter i ꝓphetis: sicut econuerso frequẽter in ꝓphetis loquũtur de futo ꝑ moduz preteriti. Uel aliꝫ vt sit locutio de futuro: vt sit sensus: Propterea. qz saluasti nos in tremotu tam mirabili ꝛ hoꝛribili: Non timebimus dũ turbabit ira. i. si accidat casus illis vel etiaz magis hoꝛribilis ꝛ h⁹ de tua bonitate et potẽtia cõfisi. e Et transferẽtur mõtes ꝛc̃.]. i. si ꝓtingeret motus ire tã hoꝛribilis: q ex hoc mõtes ꝓpinq̃ mari caderẽt in mare: sicut aliq̃n ꝓtingit i terremotibus magnis. Et qz ex tali casu cãtur sonus terribilis ꝛ turbatio aq̃z maris: iõ sb̃ditur: f Sonuerũt ꝛ turbate sunt ꝛc̃. Ex dcis ꝑz q iste ps̃. est ꝓmus int̃ illos q̃s fecerũt filij chore: qz fecerũt ipsum ꝑ gratã actione sue liberatiõis ꝛ saluatiõis: ꝛ tũc ꝓmo requieuit in eis spũs ꝓphetie: vt predcm est: tñ nõ est scriptus in primo loco: qz ps̃. scripti fuerunt i libro psalmoz̃ sm ordinẽ q̃ reperiebant: ꝛ aliq̃n priores posterius reperiebãtur: sicut fuit dcm in ꝓncipio h⁹ libri. g Fluminis ipetus ꝛc̃.]Hic ꝓnter describit futuroz̃ ꝓnunciatio in spũ ꝓphetico. Circa qd̃ sciendũ q dicta ire ruptura ꝓtigit q̃n filij isrl̃ erãt i deserto. Primũ aũt mirabile qd̃ deus fecit eis in exitu de deserto fuit transitus iordanis mirabilis. scõm aũt fuit destructio chananeoz̃ terribilis: ꝛ ꝓmo denũciat ꝓmum: scdo scõm: ibi Cõturbate sũt gentes. Circa ꝓmum sic dr̃: g Fluminis impetus. i. cursus iordanis impetuosus. h Letificat ciuitatez dei. i. letificabit ꝓplz isrl̃ q̃ dr̃ ciuitas dei. Ciuitas. n. est ciuium vnitas: ꝓplz aũt isrl̃ vnitus erat i cultu vnius veri dei: ꝛ tõ merito vocatur ciuitas dei: quaz ciuitatẽ letificat cursus iordanis dupl̃r. Uno mõ qz stetit vt ꝓplz trãsiret ꝑ alueũ siccũ: ut hẽt Josue. iij. Alio mõ qz postq̃ trãsierat ꝓplz iordãis iuit cursũ suũ sic ãte fecerat: vt hẽtur Josue. iiij. i Sãctificauit tabernaculũ ꝛc̃.]hic accipit tabernaculũ ꝑ arca. s. cõtinẽs ꝓpter̃to: sicut aliq̃n fit ecõuerso: sicut cõiter dr̃: dolium est bonũ rõne bonitatis vini i eo contẽti. Arcaz aũt testamẽti tũc deus sanctificauit. i. eius sãctitatẽ oñdit: qz statim cũ sacerdotes eã portãtes posuerũt pedes in aq̃ iordanis cursus aque supueniẽtis stetit: ꝛ q̃n exierũt de iordanis alueo: cursus iordanis solitus reicepit: vt hẽt Josue. iij. ꝛ iiij. k Deus i medio eius ꝛc̃.]. i. i medio ꝓpli isrl̃: q̃ dr̃ ciuitas dei: ita q vimittat eaz sb̃trahẽdo suũ auxilium: iõ sb̃ditur: l Adiuuabit eũ deus mane diluculo. i. valde prompte ꝛ cito. m Cõturbate sunt. hic denũciatur scõm. s. destructio chananeoz̃ et alioz̃ in terra ꝓmissa hitantium: qz cum audierũt sic cationem iordanis diuina virtute ꝓ transitu filioz̃

magnificētiã. Et exultēt filie iude. i. ciuitates iude. Ꝓpter iudicia tua dñe. p que subiecisti nobis gētes in circuitu nr̃o. Circūdate syō ⁊ cōplectimini eã. validis muris ⁊ munitōibus. Narrate in turrib⁹ ei⁹. laudes dei cuius bñficijs hec fiũt. Ponite cozda vestra in vtute eius. totũ ei attribuen⁹ Et distribuite domos eius. i. distinctis officijs ad ōi gliam disponite. vt enarretis i ꝓgenie alia. i. filijs vestris succedenti b⁹ dei bñficia: iō sb̃ditur: Qm̃ h̃ ē deus nr̃ ipe ⁊c. Licz ãt hec exposito videat in pluribus lr̃e ꝓcozdare: tñ in aliquibus discozdat. s. ab illo loco cũ dr̃: Qm̃ ecce reges terre ꝓgregati sũt. qō nō vr̃ posse intelligi ad lr̃am de regibus venientib⁹ ad regẽ salomonẽ: ut audirent eius sapientiã: qz de illis dr̃. j. palip. ix. Omnesqz reges terraz desiderabãt videre faciẽ salomonis: ut audirent ei⁹ sapientiã. Desideriũ aũt si cōpleat delectat aiaz vt hz̃ in ꝓuerbijs: ⁊ iō valde dissonat qō sb̃dit in h⁹ ps. Ipsi videtes sic admirati sũt ꝓturbati sũt ⁊c. imo magi de eius visione gaudebãt ⁊ de ei⁹ amicitia acquisita lẽtates recedebãt: sicut pz ibidẽ ō regina saba. Et idẽ ꝓbabiliꝫ intelligit de alijs: q̃ filij cã ad salomonẽ veniebant. Itẽ qō sequit̃ i spũ vehemẽti. dicũt referri ad ioſaphat: qō nō vr̃ ꝓuenient dcm̃: eo q̃ fuit quintus rex a salomone: ꝓpr̃ qō ficticiũ vr̃ q̃ scriptura i eodẽ ꝓtextu faciat talem saltum: ꝓpter quod ⁊ aliq̃ alij hebrei exponũt psalmũ istũ de rege messia: p quem intelligunt chr̃istũ futurũ: in cuius aduentu expectant hierlm ⁊ tẽplum reedificari magis magnifice q̃ vnq̃ fuerit: ⁊ sic exponũt lr̃am istã: Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis̃ in ciuitate dei nostri. vsqz ad locũ illũ: Reges terre. Qui exponũt locuz illã de regibus gog ⁊ magog: ⁊ alijs regibus sibi adiungendis: q̃s dicunt venturos ꝑ hierlm sic reedificatã: sed destruent̃ p regẽ messiã. Et ad h⁹inducũt scripturã Eze chiel. xxxviij. vsqz ad finẽ eiusdẽ libri: iō subdit: Cōturbati sũt cōmoti sũt ⁊c. ⁊ qz nō solũ venient p tram: sed ẽt p mare in nauibus suis: q̃s ꝓteret dñs: iō subdit: In spũ vehementi ꝓteres. ⁊ tũc filij isr̃l videntes ista dei beneficia dicent: Sic audiuim⁹. s. p dcã ꝓpharum. Sic vidimus in ciuitate dei nostri. eẽ adipletũ: ⁊ sic applicant lr̃am sequentẽ ad suũ ꝓpositũ. Sz expositio hec ẽ erronea: qz supponit chr̃istũ venturũ in mundũ: sic ꝓbaui diffusius p scripturas veteris testamẽti: in q̃dam qõne quã disputaui de aduentu chr̃isti: que in plurib⁹ loc̃ hz̃ ꝓpr̃ qō saluo meliori iudicio vr̃ mihi melꝰ dicendũ q̃ iste ps exponendus est ad lr̃am de chr̃isto: cuius aduentus iam transijt: in q̃ aduentu ciuitatẽ hierlm ⁊ tẽpluz magis glorificauit sine cōparatõne q̃ vnq̃ fuerit: qz ibi fuit oblatus a btã vgine: ⁊ ibidẽ pluries docuit: ⁊ i hierusalẽ cũ discipulis suis iminente passiõe cenauit: ⁊ in hierlm ꝑ nobis mortẽ fuit adiudicatus: ⁊ ꝓpe portam ciuitatis passus: Joh. xix. In ciuitate aũt hierlm ꝑmo discipulis suis manifestauit suã resurrectõem: ⁊ de mõte oliueti: q̃ est iuxta hierlm ascendit in celũ: ⁊ apostolis in monte syon existentib⁹ misit in signo visibili spm̃scm̃ fm q̃ dicit hiero. in epla ad paulinuz de oibus diuine scripture libris. vij. ca. q̃ epla ponit in ꝓncipio bibliarũ nostraz tpe moderno: et ꝓpr̃ ista ⁊ alia multa in quib⁹

Magnũs dñs ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei nr̃i in mõnte scõ ei⁹. Fundat exultatiõe vniuerse tre: mõns syon latera aquilonis ciuitas regis magni. Deus in domib⁹ eius cognoscetur: cũz suscipiet eã.

Quoniam ecce reges terre congregati sunt: conuenerunt in vnum. Ipsi videntes sic admirati sũt: ꝓturbati sunt cõmoti sũt: tremor apphẽdit eos. Ibi dolores vt parturiẽt: i spiritu vehemẽti ꝓteres naues tharsis.

deus nr̃ ⁊ homo in vna ꝑsona ciuitatẽ glorificauit ⁊ tẽplũ vt dr̃ Aggei. ij. Adhuc vnũ modicũ est. ⁊ subdit: Et veniet desideratus cũctis gentibus: ⁊ iplebo domũ istã gloria dic̃ dñs exercituũ. ⁊ ibidẽ subdit: Magna erit glia domus istius nouissime plus q̃ ꝑme. ⁊ certũ est q̃ ꝓpha loquebat de tẽplo qō reedificabatur post reditũ de captiuitate babylonica ⁊ istud q̃si nullius reputatõis fuit respectu tẽpli ꝑmi qō edificauerat salomon in edificijs ⁊ h⁹mõi: ꝓpter qō in nullo pōt vbuz ꝓphete verificari: nisi ꝑ hoc q̃ chr̃istꝰ glorificauit ipz ꝑ pdcã. adhuc. n. stabat illũ tẽplum: igit̃ fm hũc sensũ ps iste diuidit in tres ptes: qz ꝑmo ponit̃ ꝓphetie denũciatio: ⁊ eius dẽ denũciatois ipletio: ibi Sicut audiuim⁹. ⁊ ipletionis publicatio: ibi Circũdate syon. Circa ꝑmũ dr̃: a Magn⁹ dñs ⁊c. ⁊ h⁹ ex suis magnis bñficijs. b In ciuitate dei nr̃i. s. hierlm q̃ fuit electa ad cultũ dei. c In monte scõ eius. qz in ꝑte ciuitatis in qua erat mõs syõ erat tẽplũ diuino cultui deputatũ: ⁊ iō dicebat̃ mons sanct⁹: qz scm̃ in vna significatõe idem ẽ qō diuino cultui deputatũ: ꝓpr̃ qō vestes sacerdotales dicunt̃ scẽ: ⁊ cetera diuino cultui deputate: in locis ãt istis fuerunt ꝑdcã beneficia ad dei laudẽ exhibita: ex hoc ecclesia: d Fundat. in fide catholica per chr̃istũ ibidẽ ꝑdicantẽ in ꝑsona ꝓpria: et miracula facientẽ: ⁊ p apl̃os postea: vt hz̃ Act. ij. ca. e Exultatõe vniuerse terre. i. ad exultatõem vniuerse tre: qz fides catholica de hierlm ad alias ptes orbis p ꝑdicatõez discipulorꝫ chr̃isti est deriuata: fm q̃ erat p Esaiam ꝑdcm̃. ij. ca. De syon exibit lex: ⁊ vbũ dn̄i de hierlm. qō est cã exultatõis omnibus fidelib⁹. f Mons syon latera aqlonis. qz sic dcm̃ est mõs syon est i aqlonari ꝑte hierlz. g De⁹ in domib⁹ ⁊c. Jchr̃istus. n. de⁹ ⁊ hõ in tẽplo fuit cognit⁹ a scõ Symeone iusto: ⁊ ab anna ꝓphetissa: ⁊ alijs fidelib⁹. h Cũ suscipiet eã. s. hierlm ꝓmouendo eã ad talẽ gliam: vñ ⁊ i trãslatõne hiero. iuxta hebreũ hz̃: In auxiliãdo. i Qm̃ ecce reges terre. isti fuerũt tres reges qui venerũt ad adorandũ chr̃istũ natũ. k Ipsi videntes admirati sũt. s. videntes stellã ductricẽ ad puerũ iesum ⁊ ei⁹ mr̃em. l Cõturbati sũt cõmoti sũt. istõ refert̃ ad herodẽ regẽ ⁊ suos fautoreſ q̃ audiẽtes vba ꝑdcõꝝ fuer̃t valde ꝑturbati: fz q̃ dr̃ Mat. ij. Audiẽs ãt herodes rex ꝑturbat̃ ẽ ⁊ ois hierosolyma cũ illo. et qz aduent⁹ regũ fuit cã ꝑturbatis herodis ⁊ suoꝝ: vt dcm̃ est: iō sb̃ eodẽ ꝓtextu ponit̃ vnũ iuxta aliũ: sic effect⁹ iuxta cãm ⁊ eꝰ: ⁊ ẽt fm modũ loquendi scripture: q̃ variat̃ de bonis ad malos fz illã rgulã exponẽdi sacrã scripturã quã posui i ꝓn⁹ Gen̄. q̃ ẽ de corpe dn̄i bipartito: qz i eo ꝓtinent̃ bõi ⁊ mali: ⁊ ꝓpr̃ talẽ ꝓiũctõez i vno corpore frequenti fit trãsitꝰ de vno ad aliud. Et h⁹mõi spõsa i cãtic. dic̃: Nigra sũ sz formosa. nigra pp pctõres: formosa pp iustos: sic ibidẽ plen⁹ fuit expositũ: ⁊ h⁹mõi ꝓt dici i ꝓpõsito q̃ scripta sb̃ vno ꝓtextu loquen⁹ ō rgib⁹ cupientib⁹ xp̃m adorare trãsit ad loquẽduz de hẽode ⁊ suis fautoribꝰ qrẽtib⁹ eũ occidẽ. m Tremor apphẽdit eos. eo q̃ herodes timuit regnũ suũ pdẽ: ⁊ qz ex h⁹ iteri⁹ torqbat: iō sb̃dit: n Ibi dolores vt pturiẽt. Istõ pōt referri ad dolores matrũ: q̃z filios herodes occidi fec̃ pp chr̃istũ: Mat. ij. o In spũ ⁊c. Ji hebreo ⁊ i trãslatõe hiero. iuxta hebreũ hz̃. Jn spũ vredinis. ⁊ dr̃ ab vro vris: herodes n. audiẽs q̃ magi rediss̃et i trã suã ꝑ mare i nauib⁹ tharsis: irat⁹ eas succẽdit: vt hz̃ in scholastica historia: ⁊

pfectius apparebit regnū suū in futuro iudicio. p Deus sedet sup sedē sanctā suā. i. sup ꝓpiciatoziū: fm modū pdictū: vel sup celū empyreū: qđ figurabat p scā scōz in q̄ erat ꝓpiciatoziū: sicut plenius dcm fuit Exo. xxv. q Principes pploz. i. xp̄i. tribuū isrl. r Congregati sūt cū deo abzaaz. i. ad locū diuini cultus in sylo: vbi cōgregati fuerūt pncipes ppli israel: vt dictū est supza. Et dicit de abzaam q̄ abzaā pmo publice fidē vnius dei pdicauit seu cōfessus ē alijs ad idolatriā declinātib⁹. s Qm̄ dij fortes terre. isti sūt iudices tre isrl: de q̄bus dī Exo. xxij. Dijs nō detrahes: t pncipi ppli tui nō maledices. t Uehementer eleuati sūt. fuerūt mltū inaltati q̄n terra fuit subiecta filijs isrl: t locus diuini cultus in sylo stabilitus.

deus sedet sup sedē sanctā suā. Principes ploz cōgregati sunt cuz deo abzaā

Jn psalmo. xlvj. Omnes gentes ꝛc̄. Additio.

Licet lra h⁹ psalmi q̄tum ad plura in eo contenta aliqualiter possz tolerare expositōem postil. t Rasa. quē in hoc loco sequit: nō tn̄ ex toto. vn̄ apud catholicos verius t magis ꝓpe exponit ad lram de ascensione christi t de ei⁹ sessione in celo t de regno eius. Ad q̄ scienđ q̄ lz ꝓpiciatoziū q̄ erat sup arcā sit q̄si sedes dei ꝓut postil. allegat: ex hoc nullo mō sequit q̄ ꝓpiciatoziū dicat deus sic q̄ cū dī: Ascendit deus in iubilo. sit idē ac si dicat: Ascendit ꝓpiciatoziū arce in iubilo. put postil. vult Legit enī de celo q̄ sit sedes dei: Esa. vl. nunq̄ tn̄ ad lraz celū dī deus. silr t arca federis cū suo ꝓpiciatorio in transitu iordanis: vbi maxime fuit glorificata ꝓpr̄ miraculū ibi factū: vt pz iosue. iij. nō tn̄ ibidē vocat deus: sz dī: Ecce arca federi dñatoris omnis terre: vn̄ p̄supposita catholica fide iste p̄s ad lram intelligit in pson̄a ecclesie reddētis gr̄arum actōes deo p ascēsione christi ad celū: t hoc cū dicit: Ascēdit deus in iubilo ꝛc̄. q̄ in iubilo angeloz dicētiū: Uiri galilei q̄d aspicitis in celū ꝛc̄. Dñs. in voce tube. s. apostolice: q̄ tpe ascensiōis aplis fuit iniūctum pdicatōis officiū vniuersalit: Mar. xvj. Euntes in mūdū vniuersū pdicate euāgeliū ꝛc̄. silr ecclesia reddit gr̄as de sessione christi in celuz cū dicit: Deus sedet sup sedē scām suā. silr t de extensiōe regni christi sup oēm tra: t sup gentes ꝛc̄. cum dicit: Rex oīs terre deus: t regnabit de⁹ sup oēs gentes. iuxta illud Mat. xxviij. Data est mihi oīs ptās in celo t in terra. silr t de h⁹. s. q̄ pncipes ploz. s. apli de quibus dī: Constitues eos pncipes sup oēm terrā. Conuenerūt. credendo. Cū deo abzaam. i. cū christo q̄ est de⁹ abzae: q̄. s. abzaā hūit duos filios vnū ō ancilla: t alīū ō libera: q̄ allegorizat ab aplo Gal. iij. ō duobus testamētis: t sic ecclesia reddit gr̄as speciales de hoc. s. q̄ pncipes ploz. s. apli congregati fuerūt cū christo deo abzaā ꝓiungendo sil duo testamenta ꝫ deos fortes terre. s. iudeos terrena sapientes: q̄ de se p̄sumētes vehemēter eleuati sūt. i. valde supbierūt: q̄ quidē bñficia ecclesie collata sūt tam maxima: vt p eis ꝓdecent ecclesia inuitat oēs gentes ad laudem dei: t sepe replicat: Psallite psallite sapiēter. Cetera āt q̄ i hoc p̄s. ꝓtinent facilit huic ꝓposito posset applicari: Et sic expositō hec debet teneri apud catholicos nō solū vt vera: sz ēt vt ꝓprie lr̄alis tanq̄ ex pma t ꝑpa significatōe lre ꝓsurgens: t fidei veritati oīno ꝓsona: cū hoc tn̄ stare pōt q̄ ex ea fortе non sumat argumentū efficax cōtra infideles: put ꝓtingit in mltis locis sacre scripture ꝛc̄.

Replica. Jn expositōne psalmi: Omnes gentes. Burgen. adducit ꝫ postillatorē q̄ ad lram fm pmū sonuz vocis debeat exponi ō christi ascensione. Postil. aūt gnāliť exponit de deo fm verā trāsumptōem: q̄ videlicz ds videt ascendere ipso ascendente in q̄ credit residere: vn̄ Burgen. i fine sue expositōis fatet ex sua expositōe ꝫ infidelē argumentū efficax sumi nō posse: qō ē vex signū expositōez Burgen. lr̄alez nō esse. Ex postillatoris aūt expositōne ēt ifidel ꝓuincit q̄ deus israel ab oīb⁹ sit venerāđ: q̄a est terribilis rex magnus: put pz ex miracul' in expositione postil. deductis: q̄ negari non pōt: sed ad argumentuz Burgen. cōe est ꝫ istā ipsi⁹ expositōem. consueuit. n. arguere vniuersalia sūt pticularibus magis diuina: sz postil. exponit vniuersalit de deo: vbi Burgen. pticularit artat ad christū: igit expositio postil. est melioz t diuinioz: sed argumētū reputo modicū h̄ sic alibi ꝓpr̄ ea q̄ superius dcā sī.

quōniā dij fortes tre uehemēt eleuati sī. Latin⁹ psalmi filioz chore. XLVII.

Magn⁹ dñs t laudabil' nimis. Psal. LXVII. huic p̄s. i hebreo t in translatiōe hiero. iuxta hebreū p̄pōit talis ti. Cantic⁹ psalmi filioz chore: t patet sn̄ia ex supradictis. De mā vo hui⁹ psalmi dicūt cōit expositores nostri q̄ p̄s. iste loquit ad lraz de magnificentia ciuitatis hierlm t tēpli: q̄ salomō rex valda magnifice fec̄ edificari: vt h̄. iij. Re. t. ij. Paral. t h⁹ ad dei cultū t honorē: qō p̄uidentes in spū filij chore dixerūt: vel dauid fm alios. Magn⁹ dominus t laudabilis nimis in ciuitate dei nr̄i. i. in hierlm: quā deus elegit ad cultū nois sui: vt h̄. ij. Paral. vj. Jn mōte scō eius. q̄. in monte mozia siue syon erat tēplū t regale palaciū. Fūdat exultatōe vniuerse terre. Tota enī tra isrl exultauit in tēpli t ciuitat' edificatōe t ꝓsūmatōe: mlti ēt de alijs terris aliq̄n veniebāt ad tēplum cā deuotōis Mons syon latera aquilonis. q̄ syon ē in pte aq̄lonari ciuitatis hierlm: vt dicūt alīq̄ fm alios magis est in pte australi: t sic lra esset exponēda: Mons syon. s. a pte australi. Latera aq̄lonis. i. ps ei opposita in hierlm. Ciuitas regis magni. i. faciūt ciuitatē regis nr̄i. i. dei: ad cuius cultū ē electa cā deuotōis. Deus in domibus ei⁹ cognoscet. q̄. in edificijs ad diuinū cultū deputatis nō solū fiebant sacrificia: sed ēt ibi vigebat doctrina legis et ꝓphaz. vnde t christ⁹ euāgelio frequent legit docuisse in tēplo: t in scō scōz dabant diuina rn̄sa. Luz suscipi⁹ et eā. ꝓmouēdo ciuitatē ad hāc gl̄iam: vn̄ t in trāslatone hiero. hēt sic: Deus in domib⁹ ei⁹ agnitus est. in auxiliando. Qm̄ ecce reges terre ꝛgregati sūt ꝛc̄. q̄. mlti reges audiētes famā salomonis veniebāt ad audiendum ei⁹ sapientiaz: t ad videnđ ipsius t ciuitatis magnificentiā. Ipsi videntes sic admirati sūt. q̄. maioza videbant q̄ audierāt: t iō mltū admirabant: fm q̄ dī de regina saba. iij. Re. x. Turbati sūt t cōmoti sūt. q̄. ipi vl saltē mlti eoz̄ iuidia pcussi turbabant: vt dicūt isti. Tremoz appḧendit eos. q̄. timebāt de suis regnis expelli p potentiā salomonis: t sic tozq̄bāt dolozib⁹ mlti: iō sb̄dit: Jbi dolores ꝛc̄. i. spū vehemēti ptēs naues tharsis. istō refert ad iosaphat regē iude: q̄ ad silitudinē salomonis fecit naues ad afferenđ aur̄ ō ophir: sz tēpestate isurgēte cōfracte sī: eo q̄ ꝓtraxerat amicitiā cū ochozia rege israel pessimo: vt h̄. ij. par. xx. Sic audiuim⁹ sic vidim⁹. ista sī v̄ba hoiuz tpe salomonis existentiū: q̄ videtes ciuitatē hierlm magnificētiā: dicebāt se vidē ipletū q̄d a filijs chore t alijs ꝓphis audierāt eē pdcm. Suscepim⁹ deus mīaz tuā ꝛc̄. q̄. i tēplo a salomōe edificato dabāt diuina rn̄sa: t alia bñficia. Scōm nomē tuū de⁹. q̄đ ē imensū. Sic t laus tua i fines tre. s. diffusa. ē: vn̄ dixit dauid j. par. xxij. Dom⁹ quā edificari volo dño tal⁹ eē vt in oīb⁹ regiōib⁹ noiet. Letet mōs syō. i. hitātes i eo: ꝓpr̄ loci

habebo timere i iudicio si iniquitas circũdet me: sic re-
te inuoluens auẽ captã vel bestiã: ꝛ iõ dicit: i Calca
nei mei. i. operis mei: qz calcaneum bois facit vestigiuz
in puluere. opa aũt boiuz aliqñ vocant in scriptura ve
stigia eoꝝ: ꝛ in hꝰ intelligit pſ oppoſita: videlz q absolu
ti ab iniqtate nõ
hẽbũt tũc timere.
k Qui confidũt.
Hic ꝓñt declarat
dcã ſolo: ꝛ pꝰ q̃tũ
ad iuſtos: 2ª q̃tũ
ad iuſtos: ibi Et
dñabũt eoꝝ iuſti
Circa ꝓmũ ſcien-
dũ q iiqtas circũ
dã ipiũ pp quã i
iudicio ꝓdẽnabi
ex duobꝰ ꝓncipa-
liter oritt. ſ. ex pñti
ꝓſperitatis inor-
dinato appetitu:
et ex fute felicita-
tis ꝓcẽptu: ꝓmo q̃
declarat ꝓmuz: ꝛ
2ª ſcõm: ibi Non
videbit interitũ.
Circa ꝓmũ dicit:
k Qui confidunt
.i fiduciã ꝛ finez
ponunt. l In

calcanei mei circundabit
me. Qui confidunt in virtute
ſua: ꝛ in multitudine diui-
tiaꝝ ſuarũ gloriãtur. ¶ Frat
nõ redimit redimet homo:
nõ dabit do placatõez ſuã. ¶
Et pretiuz redemptõis aie
ſue: et laborabit in etnuz et
viuet adhuc in finez. Non
videbit interitũ cũz viderit
ſapiẽtes moriẽtes: ſimul ſtul-
pibũt. Et re
linquet alienis diuitias ſu-
as: ¶ Et ſepulchra eoꝝ dom
illoꝝ in etnũ. Tabernacula
eoꝝ in ꝓgenie ¶ ꝓgenie: vo
cauerũt noia ſua in tris ſuis.

Et homo cũ in honore eet
non intellexit: ¶ compat ẽ iu
mẽtis iſipientib: ¶ Het ſilis ſa
ctus ẽ illis. ¶ Hec via illoꝝ
ſcandalũ ipſis: et poſt ea in ore
suo ꝓplacebũt. Sicut oues
in inferno poſiti ſunt: mors
depaſcet eos. Et dñabũtur
eoꝝ iuſti in matutino: ¶ Het au-
xiliuz eorũ veteraſcz in infer
no a gloria eoruz. Verũta-
men deus redimet aiaz me
am de manu inferi: ¶ cũz ac
cepit me. Ne timueris cũz
diues factꝰ fuerit hõ: et cuz
multiplicata fuerit glia do
mus eiꝰ. ¶ Cũ cum interiit

ſepulchra ſunt interioza hiracula mortuoꝝ. ꝛ Dom illoꝝ in etnũ. putãt. n. iſti q iuſti et iuſti pmõte nihil hẽant in ſe niſi q cadauera eoꝝ in ſepulchris remanẽt abſqz alia re ſurrectõe futura: ppt qõ querũt ppetuari q̃tũ pñt in vita iſta faciendo alia ad eoꝝ famã poſt mortẽ: vnde ſubditur:

a Tabernacula eo
rũ ⁊c. ¶ faciũt eni aliq̃
magna ꝛ fortia edifi-
cia: que pñt pmanẽ i
multis gnãtionib: vt
ſic in illꝫ remaneat eo
rũ fama: iõ ſubditur
b Vocauerũt noia
ſua. i. q̃ſierũt vocari
p famã remanentez.
a In tris ſuis. qz hõ
magis curat õ fama
in vita: ꝛ poſt vitam
in ira ꝓpa q̃ in alie-
na: ſile legit. ij. Reg.
xviij. de abſalon vbi
dr: Pozro abſalon e
rexerat ſibi titulũ cũ
adhuc viueret. dixe
rat. n. nõ hẽo filiuz i
q̃. ſ. maneat mẽoria
mei: ꝛ hꝰ erit monuñ
tũ nois mei ⁊c. hꝰ ãt
error] cauſa ſbditur:
b Hõ cum i honore
⁊c. ¶ honor bois ꝓſiſtit i hꝰ q̃ ſcũs eſt ad imaginẽ dei capax
ipſius p cognitõez ꝛ amorẽ: ꝛ ſic ordinat ad btitudinẽ eter
nã: quã hõ carnalis nõ itelligit: vt dcm ẽ: vñ ſbdit: c Lõ
patꝰ ẽ ⁊c ¶ eo elegit vitã voluptuoſã: q̃ vocat vita pecudũ. j.
ethi. o Et filis ſcũs ẽ illis. qz ſubtracto honore imagis
nõ erit hõ a bntis: vñ in ꝓna taliũ carnaliũ dr Eccles
iij. Unus ẽ interitꝰ bois ꝛ iumẽtoꝝ: ꝛ eq̃ vtriuſq̃ ꝓditõ: ſic
moritt hõ: ſic ꝛ illa moriunt: nec hz aliq̃d iumento amplꝰ.
e Hec via illoꝝ. i. ꝓceſſus taliũ in vita pñti. f Scãda
lum ipſis. qz facit eos ruere de peccato in peccatũ: vt ꝓdi-
ctũ eſt. g Et poſtea in ore ſuo cõplacebũt. qz iactant ſe
de tali vita tãq̃ aſſecuti felicitatẽ homi poſſibilẽ. Sz ſa
nõ videt nec ꝓſiderant penã ſibi paratã poſt mortẽ: iõ ſbdi
tur: h Sicut oues. ſ. ducte ad occiſionẽ hoc ignorãtes: ſic
iſti: i In inferno poſiti ſũt. poſt mortẽ. k Mors de-
paſcet eos. ſ. mors iehenne: q̃ ſp affliget eos: ꝛ ruminabitſi
cut vermes corrodũt cadauer i ſepulchro. l Et dñabũ
tur. Hic ꝓñter declarat ſolutõnem ſupra poſitã q̃tũ ad iu-
ſtos: q̃ non habent timere in iudicio: ſed magꝫ letari: vt ſu-
pra dcm eſt. ꝛ hoc eſt qõ dr: l Et dñabunt ⁊c. ¶ qñ iudex
veniens ſua claritate illuminabit vniuerſa que ꝓpus erãt in
nocte: qz tũc clare diſcernent pij ab ipijs: ꝛ iſti in btitudine
dñabunt: ꝛ illi in infernũ detrudentur: iõ ſubdit: m Et
auxiliũ eoꝝ. qõ hẽbãt ab inimicis taliꝫ in vita ꝓſenti.
n Veteraſcet in iferno. qz totaliter ceſſabit. o Al glia co
rũ. ſupple erit trãſit ad maximã ꝓfuſionẽ. Sz qz iuſti a ta-
libus erũt liberi: iõ ſbdit: p Verũtn deꝰ ⁊c ¶ i. de ptãte
eius. ꝛ loquitur hic pſalmiſta in perſona cuiuſlibet iuſti.
q Cũ acceperit me. ſ. de pñti vita. vel aliter: Cũ acceperit
me. i. me receperit ad ſuã grãm. r Ne timueris. hic ex
pdcis ponit qdã vtil monitio. ſ. q hõ nõ turbet ſeu admi
reẽ cũ viderit aliqs malos in pñti ꝓſperari: ꝛ ſe taliꝫ pua-
ri: qz totũ erit oppoſitũ i futuro. ꝛ hꝰ ẽ qõ dr: Ne timueri.
q̃ſi miſer ꝛ puat oib bonis. s Cũ diues fcũs fuerit hõ.
viuẽs carnaliter ꝛ mũdane. t Et cũ mltiplicata ⁊c. ¶ pa-
rentibus ꝛ ꝓle. v Qñ cum interierit. per mortẽ cito

sic adipleta ē ꝓphetia ista. q Sic audiuim⁹. hic ꝓnter ponit ꝓphetie adipletio cū dr: Sicut audiuimus. s. a filijs chore vel alijs ꝓphetis. r Sic vidim⁹. adipletū in aduentu christi: ⁊ loquit hic ps. in ꝑsona fideliū: q dicebāt ad impletū christi mysteriū. s In ciuitate dei vtutū. i. ange-lor. angeli. n. sci ꝓpt reuerētiaz diuini cultus frequentabāt locū illū. t Deus fūdauit ⁊c. Jqr christus de⁹ ⁊ hō fundauit eaz i fide catholica: vt ꝑdictū est: q fūdatō stabilis est in eternum. v Suscepimus deus miam tuā ⁊c. hoc fuit adipletū qñ christus ꝑ quez miaz dei ꝓsecuti sumus oblatus ibi fuit: ⁊ veritatem euangelicam docuit. x Scām nomen tuū deus. i. fm magnitudinē nomis tui: que est infinita. y Sic ⁊ laus tua in fines tre. i. diffusa ē p orbē traxt per ꝑdicatōez aplor. z Justicia. s. abūdāte q cōtinet in veritate euāgelij. a Plena est dextera tua. i. ꝑpiciatō seu largitas tua p quā ē p orbē diffusa. b Letet mons syon. vñ doctrina euangelica accepit exordiū: vt ꝑdictū est. c Et exultent filie iude. i. ciuitates iude in qb⁹ ꝑdicauit christ⁹ i ꝓpa ꝓsona. d Propt iudicia tua oñe. eis p te denūciata. e Circūdate. hic ꝓñr describit ipletōnis dicte ꝓmulgatō: q fcā ē p aplos q adipletū xpi mysteriū ꝓstant publicauerūt in hierlm ⁊ ciuitatibus ꝓpinqs ⁊ remotis fm q dixit eis christus act. j. Eritis mihi testes i hierlm ⁊ in oi iudea ⁊c. Et hoc ē qđ dr eis in spū ꝓphetico e Circūdate syon. qñ i mōte syō vbi eat tēplū: ⁊ et i alijs locis p hierlm ꝓstant discurrebāt publicādo fidē christi ⁊ miraculis ꝓfirmabāt intm q in plateis ponebant infirmi in lectulis veniente petro: vt saltē vmbra illi⁹ obūbraret quē quā illoz: ⁊ liberarent ab infirmitate sua: vt habet. act. v. f Narrate in turribus eius. i. publice ⁊ manifeste: sicut p cones clamātes in turrib⁹ audiunt de tota ciuitate. g Ponite corda vestra in virtute eius. i. ipsius christi: in cui⁹ virtute magnalia faciebāt apli: vt hī in actibus aplor. h Et distribuite domos eius. i. ordinate loca ad cultū ipsius: qđ fecerūt apli p hierlm ⁊ ciuitatibus iude: postea vo in orbe terraz vbiq: fm q hī ex corr actib⁹: iō sbdit: i Ut enarretis in ꝓgenie altera. i. gentilitate q erat altera ꝓgenies a iudea: qz ꝓmo ꝑdicauerī apli ⁊ christi discipuli iudeis ⁊ postea gentibus p orbem diffusis. Quid āt ꝑdicauerint oñdit cū subdit: k Qm hic est deus. s. christus cuius diuinitatē ꝑdicauerūt. l De⁹ nr. q se dedit nobis: ⁊ nō solū in ꝑnti p grāz: sz ēt in futuro p glīaz: iō sequit: m In eternū ⁊ in seculum seculi ipse reget nos in secula. hebrei aūt dicunt: Ipse reget nos suauit: qz diuina ꝓuidentia attingit a fine vsq ad finē fortit: ⁊ disponit oia suauit. Hiero. autē in translatōe iuxta hebreū dic̄: n Ipse reget nos. quia tūc magꝭ apparebit q ipse est rector christianorr i h⁹ q deficientib⁹ hūanis auxilijs hēbit spālē curā ipsorr. Rō aūt h⁹ diuersitatis in lra est ista: qz i hebreo sic hr: Ipse reget nos almut. almut aūt si sint due dictōes signat sup mortē vl in

Sicut audiuim⁹ sic vidim⁹ in ciuitate dñi virtutuz in ciuitate dei nr̄i: deus fūdauit eaz i eternū.]Suscepimus de⁹ misericordiaz tuā: i medio templi tui. Secūdū nomen tuū de⁹ sic et laus tua in fines terre: iustitia plēna est dextera tua. Letet mōs syō et exultēt filie iude propt iudicia tua domine. Circūdate syon ⁊ complecte mini eam: nárrate in turribus eius. Pōnite corda vestra i virtute eius: et destribuite domos ei⁹ ut enarretis in ꝓgenie altera. Quō-niā hic est de⁹ deus noster in ēternū ⁊ in seculū seculi: ipse reget nos i secula.

Victori filiorum chore cāticum. .XLVIII.

Audite hec omes gētes: auribus pcipite omes q hitatis orbē. Quiq terrigene ⁊ filij hoium: si mul in vnuz diues ⁊ pauper. Os meum loqtur sapiam: ⁊ meditatio cordis mei prudētiaz.]Inclinábo pabolam aurem meam:]periam in psalteriō propositionez meam.]Cur timebo in die mala: iniquitas

mortē: ⁊ sic accipit hiero. si autem sit vna dictio sic signat secula in plurali: put lra hz cōis: vel iuuentutem loco cui⁹ hebrei dicūt suauit: eo q hō puerū suū puulū ducit in suauitate: ⁊ nō rigore: fm q dicit Ra. sa. super istū locū. Hiero. tñ min⁹ bñ vī dicē: qz in oibus biblijs hebraicis qs vidi almut hic ē vna dictio: ⁊ nō due.

Psal. XLVIII.

Udite h⁰. huic ps. ꝓmittit talis tit. in hebreo: Ad victoriā filij chore psalm⁹. ⁊ i translatōe hiero. iuxta hebreū: Victori filioꝝ chore cāticū. ti. aūt cōis est: In finez filijs chore ps. ⁊c eadē snia in istis: vt pz ex dict̄ supra ps. xlij. Et pz expositio ex supra dictis Sciendū tñ q fz aug⁹. ps iste intitulat a filijs chore: qz ab eis decantādus: sz a dauid sactus: fm vo hiero. ⁊ doctores hebreos: quibus vī mihi magis in hoc assentiendū iste ps ⁊ alij sic intitulati a filijs chore fuerūt ab eis fci. s. ab vno eoꝝ vel plurib⁹: vt dcm̄ fuit supra ps. xlj. ⁊ ex dictis ibidē pz expositio h⁰ti. Diuidit āt iste ps in duas ptes. s. in ꝓhemiū ⁊ tractatū: scda incipit: ibi Cur timebo. Circa ꝓmū ꝓ⁰ reddūtur auditores beniuoli ex cōi vtilitate doctrine cū dicitur: a Audite hec oēs gentes q. d. illud qđ ē hic dicendū vtile ē p bono cōi oiū. b Auribus pcipite. i. aure corporis ⁊ mentis. c Quiq terrigene. i. q̄rūcūq⁹ nationū ⁊ statuū: iō subdit: Simul in vnū diues ⁊ paup. Scdo reddunt attenti ex dicendoꝝ ꝓfunditate cuz dr: d Os meū loquet sapientiā. que est notitia de altissimis. e Et meditatio cordis mei prudentiā. que ē directiua in agibilibus hūanis. tertio reddunt dociles ex modi loquendi intelligibilitate cū dr: f Inclinabo ⁊c.]. i. applicabo intellectū meū ad intelligendū vba legis ⁊ ꝓphaꝝ: q frequenī si pabolica: ⁊ tūc potero lucide tradere alijs ipa: iō sbdit: Periaz. i. lucide tradam. g In psalterio ⁊c.]⁊ dicit in psalterio: qz iste ps erat aptus decantari i tali instro. h Cur timebo. hic ꝓñ ter ponit tractatus in q ꝑ mouet qdā qō ⁊ soluit: ⁊ 2⁰ declarat solutio: ibi Qui confidunt. 3ex h⁰ qdā monitio inducit: ibi Ne timueris. Circa ꝓmū sciendū q ista qō ē de extremo iudicio: qđ erit valde formidabile iniustis: delectabile tñ iustis: tūc videntib⁹ vindictā de pctorib⁹: fz q dr ps. lvij. Letabit⁹ iustus cū viderit vindictā: manus suas lauabit in sanguie pctorr. Propt qđ saluator luc. xxj. loquēs de aduētu ad iudiciū dicebat discipul⁹ suis: Dū āt fieri incipiētib⁹ respicite ⁊ leuate capita vra. i. exhilarate corda vra: fz q expōit greg. Scdz h⁰ igit psal. mouet qōez. d. h Cur timebo i die mala. i. i die iudicij: q frequnt vocat dies mala i scriptura vete. te. ⁊ noui: ⁊ loquitur i ꝑsona generi hūani: i q sūt plēs mali q̄ boni: fm q dr Eccl. j. Stultorr infinit⁹ ē nūs. Cōsequent rndet ad qō nē. d. i Iniqtas calcanei mei circūdabit me. i. in h⁰

Burgeñ. exponit de mysterio redēptōis chr̄isti sine cōti
nuatōe lr̄e: ⁊ ut ꝓpositū suū elaborare accepit nomen
fris valde extranee: vt ille dicat frat̄ alic⁹ q̄ ꝓticipat cuz
eo in crimie: q̄ acceptio nimis extorta ē: nec ꝓbat̄ p con
cordātiā p eū adductā: Ben. xlix. qz symeon ⁊ leui ñ di
cunt ibi fres rōne
crimis: sz rōne ger
minis: q̄uis eoꝝ
posteri fuerāt fu
turi criminosi: vt
ibidē dicit: nec so
nat catholice qō
Burgeñ. h ꝓtēdit.
Pretendit enim q̄
frat̄ qui iustus est
redimere pōt ꝓ a
uum h descriptū
videlz ꝓfidentē in vtute sua: ⁊ in multitudie diuitiarum
suarꝝ gloriātē cē. ꝑz a ꝓrio sensu q̄ argumētū Burgeñ.
sepe grādipendit. Arguit enī sic: Frat̄ in crimie ꝓticeps
in crimine non redimet: igit nō ꝓticeps in crimie: sz in
nocēs redimere pōt: ꝓñs vī falsū ēt ō chr̄isto q̄ redimit
talē ꝓauū iudicio diuino damnatū: qz efficacia sue re
dēptōis respicit patiēs dispositū q̄le nō ē id qō h descri
bit. Bene igit dicē postil. q̄ li redimet hō. dz exponi iter
rogatiue: vt sensus sit: exq̄ frat̄ non redimet an forte hō
redimet se. q. d. non ideo sequit: nō dabit deo placatōez
⁊ ꝓciū redēptōis aie sue: qz est extra statū merendi: sz la
borabit in eternum. i. afflīget: ⁊ viuet adhuc in finem
qz ⁊si desiderabit, mori mors effugiet ab eo. Et h⁹ mō
etiā btūs hiero. exponit hūc passū: cui Burgeñ sine rō
ne audet se opponē. Notat ēt Burgeñ. postil. exponētē
illū passū: hō cum in honore cēt nō intellexit. de bono
re sblimi ⁊ spūali: qz ad imaginē dei creat⁹. Burgeñ. āt
exponit de honore mūdano exceccāte ne intelligat: sz nō
vī ꝓbaz honorē mūdanū sic grādipendē: vt dicat ho
minē in eo esse: sed potius videri eē: sz loquit de vo hono
re: de q̄ supra: Elia ⁊ honore coronasti eū cē. ⁊ cum
carnalis hō de q̄ hic fmo: illū verū honorē non aduer
tit: dī ñ intelligē: q̄ tñ ad hoc creatus fuerat: vt intellige
ret rōem imaginis: subtracto. n. honore imagis nō dif
fert a brutis: iō dicit: Silis fcūs iumentis. subtracto au
tē honore mūdano adhuc remanet hō: ⁊ sepe a bestiali
tate reuertit ad rōcinatōem. Nec ē alicuius ponder⁹ qō
Burgeñ. dicit deueterascē: qz idē ē cū ocō postil. posita
enī resolutōne p tēp⁹ cessat qō veterascit: vt vult postil.

Deus deoꝝ dñs locutus ē. Psal. XLIX.

Huic psal. in hebreo ⁊ i trāslatōe hiero. iuxta
hebreū ꝓponit talis ti. Psalmus asaph. ⁊ sz
aug⁹. attribuit ei solū sicut cantori: qz fuit vnus de ꝓnci
palibus cantorib⁹: vt hī. j. palip. dauid āt sic actori: fm
vo hiero. ⁊ oēs hebreos quibus in hoc magis assentō
asaph non fuit tñ cātor: sed ēt ꝓpha: ⁊ fecit hūc psal. ⁊
plēs alios: vt videbit infra. De mā vo h⁹ psal. dicūt ali
qui doctores catholici q̄ psal. iste loquit de datōe legis
in monte synai ad quē venit dñs in terrore tonitrui et
fulguris: vt hī Exo. xix. Sz ꝑ hoc vī qō in ꝓncipio hu
ius psal. dī: Deus deoꝝ dñs locut⁹ ē: ⁊ vocauit terraz a
solis ortu vsq; ad occasū. ⁊ ibi est finis ꝓmi vsus in he
breo ⁊ in trāslatōe hiero. iuxta hebreū. Ad datōem au
tē legi mosaice nō vocauit dñs hitatores ire a sol ortu
vsq; ad occasū: sz tm̄ pplm iudaicū: cui sol⁹ data ē lex
illa: eo q̄ chr̄ist⁹ de pplo illo fm carnē erat nascitur⁹: vt
dcm̄ fuit in ꝓp⁹ exodi. Itē in hoc psal. non fit mentio de
monte synai in q̄ data ē lex mosaica: sz solū de mōte sy
on: in quo data fuit lex euangelica: qz chr̄istus ibi do

Psal. asaph. XLIX.

Deus deoꝝ dñs lōcu
tus ē: ⁊ vocauit terraz
A solis ortu vsq; ad occa
sū: ex syon spēs decoris ei⁹.
Deus manifeste veniet: de⁹

nr̄ ⁊ ñ silebit. Ignis in cōn
spectu ei⁹ exardescet: ⁊ in cir
cuitu ei⁹ tempestas valida.
Aduocauit celuz de sursū
⁊ terram discernere pplm
suū. Cōgregate illi scōs ei⁹:

cuit: ⁊ sup apl̄os spm̄scm̄ misit ad ꝓfirmatōem euāgelice
legis: iō dī h: Ex syon spēs decoris ei⁹. Itē in h⁹ psal. fit mē
tio de reprobatōe sacrificioꝝ veteris legis fm q̄ dī infra:
Non accipiā de domo tua vitulos. Et postea: Nūq̄d man
ducabo carnes tauroꝝ. In datōe vo legis in monte synai
nō fuerūt reprobata
veteris legis sacrificia
sed magis instituta ⁊
approbata: ꝓpter qō
dicit Ra. sa. hebreus
q̄ iste psal. loquit ad
lr̄am de rege messia
. i. chr̄isto: cui⁹ aduēt⁹
erit manifest⁹: qz tūc
fient multa mirabilia
vtute diuina: in̄ que
vt dicit erit vnū. s. q̄
oēs iudei ꝑ orbē dispersi: q̄si i momēto ꝓgregabunt ad ipz
i hierlm: ⁊ fm h⁹ exponit qō subdit: Cōgregate illi scōs ei⁹.
Et sic ꝓsequent̄ applicat lr̄am ad suū ꝓpositū: ꝑ put potest.
Omittat igit opio ei⁹ q̄tū ad h⁹ qō ꝓtiet falsitat̄. s. q̄ xp̄s vē
tur⁹ sit in mūdū: ⁊ iudei ꝓgregādi ad ipz: ⁊ accipiat id qō ē
vīt̄. s. q̄ iste ps loq̄t ad lr̄az de rege messia q̄ ē xp̄s dñs nr̄.
Et diuidit in duas ptes: qz p̄ describit aduent⁹ xp̄i: z vt sui
euāgelij: ibi Audi ppls me⁹. Prima ī duas: fm duplicē xp̄i
aduentū. s. in carnē vel mūdū: ⁊ ad iudiciū: ⁊ p̄agit ō ꝓmo
ꝑ de cē: ibi De⁹ manifeste veniet. Circa ꝓmū sciendū q̄ dī ali
qñ i plurali dicūt i scripta ꝓphete ⁊ hoies sci: qz p̄ alīs sūt
ptices deitatis. ⁊ h⁹ mō dī infra p̄s. lxxxj. Ego dixi dij estis
⁊ filij excelsi oēs: sz q̄ exponit saluator Joh. xj. ca. o. Illos
dixit deos ad qs fmo dei scūs ē: fm h⁹ igit dī h: a Deus
deoꝝ dñs. i. ille q̄ ē vn⁹ ver⁹ de⁹ ⁊ dñs dñoꝝ. i. scōz ꝓphaꝝ
lz. n. sit dñs oium gnālit: tñ istoꝝ ē dñs spālit: inq̄tū obedi
unt ei sic fidelis fuus dño suo. b Locut⁹ ē. s. in hūanita
te ꝓ nobis assūpta: vñ dic Joh. viij. Principiū q̄ ⁊ loquor
vobis. c Et vocauit ītā a sol ortu vsq; ad occasū. h est
finis vsus: vt ꝑdcm̄ ē: ⁊ ē sensus q̄ vocauit hitantes in ītā
ab ortu sol⁹ vsq; ad occasū ad euāgelicā legē ꝓ se ⁊ ꝓ apl̄os
q̄s misit i mūdū: fm q̄ dī ps. xviij. In oēm ītā exiuit sonus
eoꝝ cē. Lex aūt mosaica fuit data tm̄ vni ppl̄o. s. iudaico.
d Ex syon spēs decoris ei⁹. chr̄istus. n. docuit euāgeliuz
i mōte syō: ⁊ ad ei⁹ cōfirmatōez ibidē spm̄scm̄ sup apl̄os mi
sit: exq̄ fci sūt ꝓstātes ⁊ loquētes oīb⁹ linguis: vt ide exirēt ad
ꝑdicandū i diuersis ptib⁹ orbis: sic ꝑdcm̄ fuerat Esa. ij. De
syon exibit lex. ⁊ vbū dñi de hierlm: ⁊ h⁹ ē qō dī h: d Ex
syon spēs decoris ei⁹. qz puritas legi euāgelice ide deriuata
ē ad alias ptes terre. e Deus manifeste veniet. Dic cōt̄
agit ō aduētu ad iudiciū: q̄ erit valde manifestus: fm q̄ dic
saluator Mat. xxiiij. Sic fulgur exit ab oriēte: ⁊ appz vsq;
ī occidētē: ita erit aduētus filij hois. ⁊ h⁹ ē cū dī: De⁹ mani
feste veniet. qz de⁹ in hūana nā appebit in iudicio: in q̄ fuit
iudicat⁹ cozā pilato: sz appebit i forma gloriosa oīb⁹ mani
festa. f Et nō silebit. qz ꝓferet sniaz ꝑ ipios. d. Ite male
dicti cē. ⁊ ꝓ iustis. d. Uenite bñdicti patris mei cē. vt hēt
Matth. xxv. g Ignis in conspectu eius exardescet. h⁹
dī ō igne flagratōis q̄ ꝓcedet aduētū iudic. h Et in cir
cuitu eius tēpestas valida. intm̄ q̄ admirabit oīs creatura.
i Aduocauit celū de sursū. qz angeli cū eo descendēt ad
iudiciū: fm q̄ ipsemet dicit Mat. xvj. Filius hois vēturus est i
glia patris sui cū angelis suis: ⁊ tūc reddet vnicuiq; sz opa
sua. k Et terrā. qz ad ꝓceptū ei⁹ mortui de ītā resurget
Joh. v. Oēs q̄ in monumētis sunt audiēt vocem filij dei.
l Discernere pplm suū. tunc. n. discernent pij ab ipīs: si
cut segregāt oues ad hedis: ⁊ ibūt ipi in supplicium eternuz
iusti āt in vitā eternā: vt hī Mat. xxv. iō sūdit: m Con
gregate illi. i. xp̄o. n Scōs ei⁹. sic mēbra capiti: ⁊ dirigit

ꝛ repente. ꝛ Non sumet oĩa. minus dicit ꝛ plus signat .s. q nulla poꝛtabit: iō subdit: ꝛ Neq; descendet cē]. i. felicitas vite pñtis. a Quia aĩa cē]. i. cōmendabit ab adulatoꝛibus q assistūt talib⁹. b Cōfitebit tibi. te cōmē dās. c Cū bñfeceris ei. i. opatus fueris ad ei⁹ lucrū tēpo

rale vel honoꝛē vl alid sic. d Introibit vsq; in ꝓgenies cē.] descendēs cū eis ad ī fernuꝫ: sicut fuit imitatoꝛ paternoꝛ scelerū. e Usq; in eternū nō videbit lumē. gre ꝛ glie: qz in inferno nulla est redēptō. p hoc aūt intelligit oppositū de iustis. s. q videbūt lumen gre ꝛ glie eternalit. Ultimo repetit cām errozis hoium carnaliū cū dī: f Dō cū in honoꝛe cē.] ꝛ exponat sic ꝑus. Ad hoc. n. repetit vt p hoc intelligat q ē vbū memoꝛia dignū: ꝛ debet imꝓmi in coꝛdibus hominum.

nō sumet oĩa: nēq; descendet cū eo glia eius.] Quia anima ei⁹ in vita ipsius benedicetur:] Cōfitebit tibi cū bñfeceris ei. Introibit usq; ī ꝓgenies patrū suoꝝ: usq; in eternum non videbit lumē. Homo cū in honoꝛe eet nō intellexit: ꝓpat⁹ ē iumentis insipiētib⁹: ꝛ silis fcūs est illis.

Jn psal. xlviij. Audite hec. vbi dī in postilla. Sciendus tū q ꝑm augustinum. Additio

De hac diuersitate opinionū augustini ꝛ hero. circa actoꝛes psalmoꝝ satis dcm est in additōne supꝛa pl. ꝑmū. ꝛ xlj. vñ ibi videndū ē qd circa hoc rōnabiliꝫ sit tenendū: Sz circa māz hui⁹ psalmi inquirēdū vī quid tam magnū ꝛ ꝓfundū ꝛ tam apertū ad intelligendū vba legis ꝛ ꝓphetarū in hoc psal. ꝓtineat: vt in suo ꝓemio psalmista tanta ꝓponat ad reddenduꝫ auditoꝛes attentos: tam ex dicendoꝝ ꝓfunditate dicendo: Os meū loquet sapientiā. q ex vtilitate in agendis cum dicit: Et meditatio coꝛdis mei ꝓudentiā. ꝛ cetera huiusmōi: q in hoc psal. ꝓmialiter ꝑter modū cōem psalmoꝝ ꝓponunt. Si aūt dicaꝛ q cā huius est: eo q in hoc psalmo declaraꝛ quō hō debet foꝛmidare extremū iudiciū: ꝛ non ꝓsidere de mūdanis bonis: que potius sunt ꝓtemnenda: cuꝫ sint modice durationis ꝛ h⁹ mōi: que ꝛ silia in hoc psal. apte continent hoc nō videt sufficē: qz iam in alijs psalmis ꝑteritis: vt in ꝑs. Dixi custodiā. ꝛ ēt in futuris: ꝓut infra patebit. de istis multa tradunt: ꝓut in locis suis posset videri. Sz dicendū ad hoc vī q in hoc ꝑs. clarius ꝛ aptius explicat mysteriuꝫ redēptōis christi: ꝛ hoc inq̄tuꝫ apte tradit q hūanuꝫ gen⁹ cōiter tendebat in damnatōem infernalem. ꝛ hoc cū dicit: Sicut oues in inferno positi sunt: moꝛs depascet eos. qō loquit q̄si de cōi lege. ꝛ cum hoc etiā tradit q redēptō ab hui⁹mōi ꝓdemnatōe infernali a nullo est nisi a deo. ꝛ h⁹ cum dicit: Uerūtn deus redimet aiam meā de manu inferi. Innuit ēt q hec redēptio fiet p hoiem. ꝛ h⁹ cū dicit: Redimet hō. vt infra dicet. Et sic ꝑz q ī hoc psal. tradit illud mysteriū a seculis absconditū: de quo apls ad col. ꝓmo: Mysteriū qō absconditū fuit a seculis gnātōibus: nunc manifestū est sanctis: ꝛ qz ista tam magna ꝛ ꝓfunda ꝛ tam vtilia toti generi humano: tam in credendis q̄ in agendis nō sic legūtur apte ꝛ cōpendiose tradita in ꝓpheticis scripturis veteris testamenti: iccirco nō imerito inuitat ꝛ incitat oēs gētes ꝛ oēs habitantes oꝛbē cuiuscunq; status: ꝛ hoc cum dicit: Omnes gentes cē. quiq; terrigene cē. ꝓmittens se locuturꝫ sapientiā de diuinis: ꝛ ꝓudentiam de hūanis. ꝛ hoc cum dicit: Os meū loquetur sapientiaz cē. ꝛ de parabolis legis ꝛ ꝓphaꝝ eis aperire ꝓpositōem. ꝛ hoc cū dicit: Inclinabo ad parabolā aurē meā cē. q omnia ꝓprie ptinent ad mysteriū redēptōis christi: vt ꝑz intuenti cē. Ex qbus rōnabiliꝫ inferē q auctoꝛitas istius psalmi nō nisi egregio psalmiste israel ē attribuenda. Jn eodē psal. vbi dī in postilla: Redimet hō. interrogatiue.

Additio.

Nulla rō nec aliq̄ō signū apparet in lra hebraica nec latina: q̄re illud qō dī: Redimet hō. teneaꝛ interrogatiue: vñ mel⁹ vī dicendū q illa vba intelligunt plane: sic immediate ꝓcedentia ꝛ sequētia. Dco q̄z intelligētia sciendū q fraꝛ in scriptura ꝓcerōez ꝓiunctōnis: q̄ ꝓuenit ex ꝓsāgunitate qnq; significat societatez vl ꝓticipatōem i bono vel in malo. Exēplū ꝑmi: Oēs fratres estis vos. Matth. xxiij. ca. Exēplū scōi. Genesis. xlix. ca. Symeon ꝛ leui frēs: vñ qz nullus hō qui sit fraꝛ i crimie cōi hūani generis pōt redimere: qz indiget ꝓpiatōe ꝓ se: ꝛ iō nō posset ꝓpe alijs suffragari: ꝓut ad hebꝛe. v. ca. iccirco fraꝛ nō redimet: sz hō supple q nō est fraꝛ in h⁹modi crimis ꝓticipatōe posset redimere. ꝛ h⁹ est qō dicit: Redimet hō. s. nō fraꝛ in crimie sed hō: qua tū ptāte ꝛ auctoꝛitate talis hō redimat postea declarat. d. Uerūtn deus redimet aiam meā. in q̄ oñdit q hec redemptō fcā ꝑ hoiem fit virtute diuina. Consequēt aūt declarans quō fraꝛ non redimat cuꝫ subdit: Nō dabit deo placatōem suā cē. exponat vt in postilla interposuit tñ: Redimet hō. inē hoc qō ꝑdixit: Fraꝛ nō redimet. ꝛ hoc qō subiūgit: Nō dabit deo placatōnem suā: vt excluderet errozē. possz eni ꝺs estimare q ad nullū hominē ptineret redimē exq̄ frater nō redimit.

Jn eodē psalmo vbi dicit in postilla. Homo cum in honoꝛe esset non intellexit. Additio.

Ex hoc q hō est capax dei ꝑ cognitōez ꝛ amorē nō ꝓtingit eū nō intelligē: sz potꝫ eē: vnde ipꝛopꝛia vī expositō postillatoꝛis i h⁹ viu: sz potꝫ videt dicendū q honoꝛ h intelligit de honoꝛe mūdano: de q̄ supꝛa loquit circa ꝓncipiū psalmi. d. Qui cōfidit in vtute sua cē. de q̄ honoꝛe. s. mūdano ēt imediate supꝛa loquit cū dī: vocauerūt noia sua in ꝛris suis cē. ꝛ talis honoꝛ apparens ē ꝓpꝛia cā vt hō non intelligat qz abūdatia ꝛ amoꝛ terrenoꝝ intellectū excecant hūanū: vnde ꝓpe dicit: Hō cū in honoꝛe esset cē. s. hūano nō intellexit: vnde ꝛ cōparat iumentis cē.

Jn eodē psal. xlviij. vbi dī i postil. Et auxiliū eoꝝ.

Hoc qō dicit: Ueterascet. Additō. nō significat idē qō cessabit: ꝓut postil. dicit: Nā lz q veterascet ꝛ antiquaꝛ ꝓpe interitum sit: vt ad hebꝛe. viij. ca. tñ ex hoc non dī cessare: vñ ista vba: Auxiliū eoꝝ veterascet in inferno a glia eoꝝ. potius vident referēda ad auxiliū qō homes hēre putāt i memoꝛia hoium p⁹ eos relicta: ad qō ptinet illud qō ꝑ⁹ dixerat: Uocauerūt noia sua in terris suis. qō q̄dē auxilium lz nō statim deleꝛ cū moꝛte: tñ veterascet in ꝓcessu tēpoꝛis donec ex toto deleaꝛ: iuxta illud Eccles. j. Non ē memoꝛia ꝓtoꝝ: sz nec eoꝝ quidē que postea futura sūt recoꝛdatio. vñ sēsus est: Auxiliū eoꝝ. i. hoium q̄ faciūt magna ꝛ foꝛtioꝛa edificia: vt eoꝝ fama perpetuet. Ueterascet in inferno. s. h⁹mōi auxiliū ipsis iā in iferno existentib⁹ languet. Et veterascet a glia eoꝝ. hoc ē dicē q lz illa edificia foꝛtia pmanēāt in multis gnātōibus: tñ veterascent a glia edificantiū: qz sepe ꝓtingit eē magna sepulchꝛa ꝛ edificia antiq̄ q̄z noia fabꝛicantiū ig̃rātur: ꝛ sic veterascūt a glia eoꝝ. s. edificantiū. Replica.

Jn psal. Audite hec oēs gentes. postil. se bñ hz expones eū de diuino iudicio: quō i illo null⁹ puersus ꝓfect⁹ i vtute sua cē. redimi poterit neq; ꝑ fratrez. neq; per se.

deceptõez ꝓximi cũ dr: r Et lingua tua ꝓcinnabat dolos. i. colorabat falsa ⁊ mẽdacia ad ꝓximi deceptõez s Sedens aduersus ⁊c. Jfalso accusãdo eũ in iudicio vel calũnioſe ipm obiurgãdo. t Et aduersus filiuz matris tue. i. aduersus catholicũ ecclesie mris tue filiũ. v Ponebas scã dalũ. ꝑbẽdo ei oc casiõem ruin ex vbis tuis malis ⁊ factis. Scãdaluz eni ẽ dcm vl fcm mi fctũ ꝑbẽs alii occasionez ruine. Qz aũt oia mala ista ꝑdcã sint i mlis ecclesie mini stris: tam clericis ꝙ etiã religiosis mal: apper ad sen sũ: ⁊ ex hoc ꝑbẽt laicis ⁊ simplicib materie scãdalũ. x Hec feciſti et tacui. qz de mala nra nõ statim pu nit: sed freqnt differt ꝓm ordinem sapientie sue: ⁊ iõ vr mal ꝙ ñ obeat alis pũire: iõ sbdit: y Existiasti iniq ⁊c]. i. ꝙ nõ displiceãt mihi pcã tua eo ꝙ ñ stati punio ipa: sz expecto tps debitũ: iõ sbdit: z Arguã te. saltẽ i mõte. a Et statuã ꝓ facie tua. p remorsũ ꝓscie tue: q ẽ magna pena i dãnat: ppt qd vocat vmis ꝓscie mordes ⁊ corrodens ꝓtinue Esa. lxvj. Vermis eoz ñ morietur: et ignis eoz nõ extinguet. b Intelligite. Hic vltio ponit intẽta ꝓclusio: qz ꝑdcã ad hoc sunt inducta ꝙ mali ante mortẽ corrigant: ⁊ sic p sacrm eucharistie: qõ dicit viaticũ ad patriã reducant: ⁊ hoc ẽ qõ dr: b Intelligite hoc q obliuiscimi deũ. ei mãdata ꝓtẽnendo. c Ne qñ rapiat. s. vos de pnti vita. d Et ñ sit q eripiat. qz in inferno nulla ẽ redẽptõ. e Sacrificiũ laudis. s. eu charistie: vt dcm est. f Honorificabit me. si pmissa debita pnia recipiat ⁊ admistret. g Et illic iter quo ostendã illi. in vtute h sacrificij. h Salutare dei. i. vita btã in q ẽ salus nra ad quã nos pducat ⁊c.

Jn psal. xlix. Deus deoz. vbi dr in postilla: Et ligua tua ꝓcinnabat dolos. Additio.

Jn bibliꝭ hebraicis correctis nõ dr ibi blasphemiã n ecaliq dictõ ad eã ptinẽs: sz ponit ibi qdaz dictõ q ꝓ prie significat dolũ in singulari vel fraudem.

Jn eodẽ psalmo vbi dr in postilla: Sacrificium laudis. i. eucharistie. Additio.

Illic iter. glosa. Jllic. i. in sacrificio laudis. Est iter. qz h sacrificiũ ẽ iter ad deũ. hec i glo. q vr magis ppria h lre. Et notãdũ ꝙ ꝓput dr Joh. xiiij. ca. Christus ẽ via veritas ⁊ vita. q tria ꝓ ordinẽ innuunt in hoc ꝙ dicit: Jllic ẽ iter q oñdam illi salutare dei. in hoc. n. ꝙ dicit: Jllic ẽ iter. oñdit ꝙ ibidẽ est via vt dcm est: cũ aũt sbdit: Quo oñdaz illi. innuit ibi eẽ veritas. id eni qõ vere oñdit nõ nisi veritas ẽ. cũ autez sequit: Salutare dei. intelligit vita. s. btã in q est va salus. ⁊ sic ps in ꝑdcis vbis manifeste innuit ꝙ in sacrificio laudis. s. in eucharistia ẽ realit ipse christ: q est veritas via ⁊ vita ⁊c. Psal. L.

Jserere mei deus. Huic psal. ꝓmittit tal titul i hebreo ⁊ in trãslatõe hiero. ⁊ decetero ꝓ talẽ modũ loquẽdi intelligat trãslatio hiero. iuxta hebreuz: vt breuius scribat: Ad victoriã ps dauid cũ veniet ad eũ nathan ꝓpha: qñ intrauit ad bersabee. Circa qõ scienõ ꝙ hõ nõ fuit ũediate p adulteriũ cum bersabee: sz qñ p mortez vrie dauid accepit in vxorẽ bersabee: tũc. n. ceit nathan ad arguendũ dauid: vt hr. ij. Reg. xij. ⁊ tunc dauid petit suum re cognoscens dixit: pec caui dño: ⁊ de penitẽ tia illa fecit psal. istũ ⁊ sic pz actor ⁊ mã h psal. q diuidit in duas ptes: ⁊ in ꝓma da uid petit culpe remis sionẽ: in scõa gre resti tutoem: ibi Asperges me. Licz ãt ista duo sint idẽ re: qz nõ fmit tit petit: nisi p gram iustificantẽ: differunt tñ rõe: qz remissio cõ pe respicit maculã q abijcitur: iustificatio gram q acqrit. Ꝓia in duas: qz ꝓponit i ploratio remissionis ⁊ ad hoc inducit alle gatio multiplicis psuasionis: ibi Qm iniqtatẽ. Circa pmũ dicit dauid: a Miserere mei de ⁊c.] sz aug. misericor dia miseris necessaria est: ⁊ ideo dauid iplorando magnaz misericordiã ꝓfitetur suam magnam miseriã: ⁊ in h oñdit culpe sue grauitatẽ. b Et ꝓm multitudinẽ miserationũ tuarz. iplorando miserationũ multitudinẽ: oñdit sue cõpe multiplicitatẽ: qz ꝓmo peccauit adulterando: scõo peccatũ suũ celare volendo: z in mõ celandi: qz volebat introducẽ falsũ heredez, inducens vriã ad dormiendõ cũ vxore sua: vt sic puer ꝓceptus de dauid ascriberet vrie. ãrto in hoc ꝙ non potens hoc facere vriam fidelissimum militem suũ fe cit occidi, pditorie ꝙnto quia occasione mortis ipsius plu res alij de seruis dauid fuerũt mortui: vt habet. ij. Reg. xj. c Amplius laua me ⁊c. in hoc. n. ꝙ petit amplioꝛez lotionẽ ⁊ mundatõem ostendit peccati sui diuturnitatẽ. macule enim in vestibus recenẽ ꝓtracte de facili abluunt: sz inueterate de difficili. a tpe autẽ quo dauid cõmisit adulteruum cum bersabee vsqz ad reprehensionem p nathan trãsiit annus vel circiter: quod pz ex hoc ꝙ puer quem conceperat bersabee ò dauid iaz erat natus: vnde ⁊ dixit sibi nathan: filius qui natus est tibi morte morietur. d Qm iniquitatem. Hic consequenter inducitur psuasio ad impetrandam dictam remissionẽ: ⁊ ꝓma accipit ex pte vere penitentie ipsius dauid: ꝓpter quã deus peccata remittit: ⁊ hoc ẽ qõ dicit: e Qm iniqtatem meam ego cognosco. q. d. miserere mei: qz iniquitatem meã tanꝙ vere penitens recognosco. f Et peccatum meũ ꝓ me est semp. i. horriduz mihi est: sicut aduersarius existens ꝓtinue ꝓ me presentialiter. scõa rõ accipit ex pte veritatis diuine ad quã ptinet iplere qõ ꝓmisit. Promiserat ãt deus dauid añ peccata pdicta ꝙ firmaret regnũ ei ad posteros: ⁊ ꝙ filij su edificarz tẽplũ oñt: quã ꝓmissionẽ milti dicebant ipeditã ⁊ frustratam ꝓpter vrie occisionẽ: ꝓpter qõ dauid ad peccati sui remissionẽ allegat dicte ꝓmissionis implctionẽ fiendaz dicens: f Tibi soli peccaui. s. tãꝙ iudici: ⁊ punire potẽti. peccauerat. n. ꝓ vriã ⁊ alios occasione h interfectos: tñ qz erat rex ñ hẽbat iudicẽ ⁊ supioꝛẽ: q possz eũ punire nisi deũ. g Et malũ coram te feci. ⁊ sbintelligitur remitte mihi. h Ut

intrauit ad bersabee.

.L.

Jserere mei deus: scõm magnam misericordiam tuam. Et scõm multitudinez miserationũ tuarum dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniquitate mea: ⁊ a peccato meo munda me. Qm iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum ꝓ me est semper. Tibi soli peccaui et malũ coram te feci ut iustificer in sermonib tuis

hoc vbū ad angelos scōs: q̄ erūt executores diuini iudicij i hoc. o Qui ordinat testamentū eius sup sacrificia. duplex ār est testm̄. s. vetus ⁊ nouū. Jn veteri ār fuerūt mlta sacrificia: qz imperfecta. Jn nouo ār ē vnū pfectissimū i quo christus immolat. s. eucharistia: qđ institutū ē a christo q̄tuz ad id qđ ē essentiale.

Sz circa solēnitatem h⁹ sacrificij multa sūt ordinata a scis patribus noui testamenti: ⁊ eodē mō fuit de sacrificijs veteris legis a scis patrib⁹ illi⁹ tpis ⁊ isti pīes: ⁊ illi christo aggregabuntur.

p Audi ppls. hic p̄ñ describit vt⁹ euangelij: q̄ p̄sistit p̄ncipaliī in duob⁹. s. in actoris p̄ditōe: ⁊ sacrificij oblatōe: qz p p̄ditōez actor⁊ oia vera ꝓbāt ⁊ ad sacm̄ eucharistie oia sacra noue legis ordinant. Primo igit ponit p̄mū: scōo scōm: ibi Nō in sacrificijs. Circa p̄mū sciēdū q̄ ꝓpria p̄ditio christi: q̄ ē actor euāgelij ē q̄ deꝰ ē ⁊ hō verus in vna psona: vñ dicit leo papa: Patris eni piculi est si in filio dei vera hūanitas: aut patris neget eqlitas. Hūanitatē eni declarauit int hoies cōuersādo i nā passibili: deitatē aūt vbis ⁊ scis oñendo: ⁊ hoc ē qđ dr̄ h in psona eius: p Audi ppls ⁊c. Jchristus. n. in psona ꝓpria p̄dicauit filijs isrl: ⁊ si aliq̄n alijs p̄dicauit vt samaritanis: tñ h⁹ fuit ita raro q̄ p nihilo reputat respective: ꝓt qđ dicit Matth. xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ pierūt dom⁹ isrl. q Et testificabor tibi. vbis ⁊ factis. r Deus deus tu⁹ ego sū. deitatē ār testificat ē vbis Joh. x. Ego ⁊ pr̄ meꝰ vnū sum⁹: ⁊ in multis alijs locis: silr factis faciendo miracula p iperium tāq̄ ꝓpria ptāte: qđ est solius deitatis: sz dicit: Deꝰ tu⁹. qz nāz hūanā deitati vnitā assūpsit de pplo isrl: qz btā vgo desc̄dit de semie dauid. Per h⁹ ār q̄ actor euāgelij declarauit suā deitatē: firmitatē dedit vbis ⁊ factis suis: q̄ in euāgelijs p̄tinent: cū a deo q̄ ē ipa veritas nō possit tradi aliqua falsitas. s Nō in sacrificijs. hic p̄nter oñdit euāgelij vt⁹ q̄tū ad eucharistie sacrificiū: ⁊ p̄ declarat ꝓpositū: scōo cōcludit intentū: ibi Jntelligite hec. Prima i duas: qz p̄ponitur sacrificioꝝ veteris legis euacuatio: ⁊ scōo sacrificij noue legis stabilitio: ibi Jmmola deo. Circa p̄mū sciendū q̄ sacrificia veteris legis habuerūt cursū vsq; ad mortē christi: sz extūc fuerūt mortua: poterāt tñ seruari vsq; ad publicatōem euangelij: ꝺñ tñ hoies nō ponerēt ibi fidē: post publicatōem aūt euāgelij sūt mortifera. dicit g: s Nō in sacrificijs. s. veteris testamēti. t Arguā te. tāq̄ reprehensibi lē si omittant: ⁊ hoc a tpe passionis: qz vsq; tūc offerenda erant ex dei obedientia. v Holocausta ⁊c. Jn hebreo ⁊ i translatōe hiero. hr̄: Et holocausta tua cozā me sūt sp. ⁊ sm̄ q̄ dicit Ra. sa. ⁊ bñ rōne hui⁹ copulatiue: ⁊ li nō qđ ē i p̄ncipio vsus h resumit: ⁊ ē sensus: Et holocausta tua nō sūt cozā me sp. i. de cetero nō sūt mihi accepta. Et hoc mō loq̄tur scriptura psalmo p̄cedēti vbi dr̄: Nō dabit deo placatōem suā: ⁊ p̄ciū redēptōis aie sue. subintelligit silr non dabit: vt supra dcm̄ ē. x Nō accipiā de domo tua vitulos ⁊c. q. d. sic sacrificia veteris legis nō sūt mihi amplius accepta rōe obedientie: ita nec rōne indigentie: nec a parte animaliū tuoꝝ quasi eis indigeā: quia omnia animalia tam domestica q̄ siluestria mea sunt. y Cognoui omnia volatilia celi. hoc dicit: quia de aliquib⁹ auibus fiebant sacrificia. s. de turturibus columbis et passeribus. z Et pulchritudo agri mecum est. quia fiebant oblatōes in lege de frugib⁹

q ordinat testm̄ ei⁹ sup sacrificia. Et annūciabūt celi iusticiam ei⁹: qm̄ deꝰ iudex ē. Audi ppls me⁹ ⁊ logr isrl. Et testificabor tibi: deꝰ deꝰ tuus ego sū. Nō in sacrificijs tuis arguaz te: holocausta aūt tua in ꝓspcū meo sūt sp. Nō accipiā de domo tua vitulos: neqz de gregib⁹ tuis hircos. Qm̄ mee sūt oēs ferē siluaꝝ: iumēta i mōtib⁹ ⁊ boues. Cognoui oia volatilia celi: et pulchritudo agri mecū ē. Si ēsuriero nō dicā tibi: meꝰ ē. n. orb tre ⁊ pleni

tu⁹ ei⁹. Nūqd mādūcabo carnes tauoꝝ: aut sāguinē hircoꝝ potabo. Jmmola deo sacrificiū laudis: et rd de altissio vota tua. Et inuoca me i die tribulatōis: eruā te et honorificab⁹ me. Pec catori aūt dixit deꝰ: q̄re tu enarras iusticias meas: ⁊ assumis testm̄ meū p os tuū: Tu vo odisti disciplinā: et p̄iecisti sm̄ones meos retroꝝ sū. Si videbas furē curre bas cū eo: et cū adulteris portiō tuā pōebas. Os tuum abūdauit malicia: et lin

a Si esuriero nō dicam tibi. i. si ita essz q̄ esurirem non oporteret q̄ a te aliquid peterez: cum omnia in potestate mea habeam: sz quia sicut deꝰ non indiget talib⁹ p̄pter defectum rerum: sic nec ex cōditione sue nature cui repugnat comedere ⁊ bibere inquantuz deus: ideo sequitur b Nūquid mā ducabo ⁊c. quasi dicat nō. c Jmmola deo. hic consequenter describitur sacrificij noue legis stabilitio ⁊ primo immolatio huius sacrificij p̄cipitur: secūdo minister indebitus excludit: ibi o Peccatori. Circa primum sciendum q̄ christus instituendo eucharistie sacramentum simul p̄cepit huius sacrificij exercitiū sm̄ q̄ dicit luc. xxij. cum dixisset: Hoc est corpus meū quod pro vobis tradetur. statim subditur: Hoc facite i meam cōmemorationem. ⁊ hoc est quod dicitur hic: c Jmmola deo sacrificium laudis. idest sacrificium eucharistie: quod immolatur cum laudibus diuinis. d Et redde altissimo vota tua. que promisisti in baptismo inquantuz ad omnes catholicos: et in susceptione sacri ordinis: vel professione religionis: quantum ad clericos ⁊ religiosos: quasi diceret: sine istis sacramētum eucharistie non reciperetur digne a laicis ⁊ ab inferioribus: nec administraretur digne a ministris ecclesie ⁊ superioribus: ideo subditur: e Et inuoca me. si feceris ista f Jn die tribulatōis. i. tētatōis. g Eruam te. quia sicut dicitur. j. Corinth. x. Fidelis ār ē deus q̄ non patiet vos tētari vltra id quod potestis: sz faciet cū tētatione p̄uentū vt possitis sustinere. h Et honorificabis me. digne recipiendo vel administrando sacramentū eucharistie. i Peccatori. hic consequenter minister idebit⁹ excludit cū dr̄: Peccatori ār dixit deꝰ. ipz repellēdo. k Quare tu enarras iusticias meas. euāgeliū in missa recitādo vel exponēdo. l Et assumis testamētū ⁊c. q̄ epla ⁊ cetera q̄ sequunt vel dicunt in missa accipiunt p maiori pte de veteri vel nouo testō. m Tu vo odisti disciplinā. mādata supiorū p̄tenere ⁊ et mea: tō subdit: n Proiecisti sermones meos retroꝝ sū. qđ explicat magis in pticulari. o Si videbas furē ⁊c. Jn furto ei⁹ pticipādo: vl exēplo illi⁹ furtū aliud cōmittēdo: sequēdo cupiscētiā oculoꝝ. p Et cū adulteris ⁊c. sequēdo cupiscētiaz carnis. q Os tuū abūdauit malicia. i. mal⁹ vbis ⁊ supbis sequēdo supbiā vite: vñ sequit: r Et lingua tua ⁊c. Jn hebreo hr̄: Blasphemia. pctñ. n. blasphemie p̄cedit ex magna elatōe supbie. Scōm aūt lr̄am nr̄am istud refertur ad

fuisset: si dauid ꝓpꝫ̄ctm̄ vrie mortuus fuisset: fm rigo
rē iusticie: ⁊ qz decet deū adiplere ꝓmissū: iō hoc alle
gat dauid. o. r Benigne fac dñe ⁊c. i. ꝓcede magis
fm dulcorē misericordie: q̄ fm rigorē iusticie. s Sy
on. i. monti syon: ⁊ q̄ sit illa bona volūtas ostendit. o.
t Ut edificent muri hierusalez. .i. muri templi in hierusalem p filiū meū: qō fuit edificatū in illa p te vbi ē mons sy
on: tm̄ cū hoc clausit salomon hierlm triplici muro: vt
dm̄ fuit. iij. Re. iij. v Tūc acceptabis sacrificiū iu
sticie. i. p̄ restitutōem iusticie mee sacrificiū meū erit ti
bi acceptabile. vel pōt hoc referri ad sacrificia salomo
nis oblata tēplo edificato: quoꝝ acceptatōem de' osten
dit per descensū ignis de celo sup ea: vt hī. ij. Paralip.
vij. x Tūc iponent ⁊c. extūc enī cū maiori deuotō
ne ⁊ fiducia obtulerūt ibi sacerdotes sacrificia.

**Benigne fac dñe i bōa vo
lūtate tua. Syon: vt edificēt
muri hierlz. Tūc acceptab
sacrificiū iusticie oblatōes
⁊ holocausta: tūnc ponēt
super altare tuum vitulos.**

In psal. l. Miser ē mei de'. vbi dī i postilla: Licet āt
ista duo sint idē in re. Additio.

Hec hoc q̄ culpa nō remittit nisi p grām iusti
ficātē nō sequit q̄ iustificatio p grām: ⁊ remis
sio culpe sint idez in re: put postil. vī arguere
sz potius oppositū. nā cum grā iustificans sit cā remissi
onis culpe: sequit q̄ iustificatio p grām se hēat ad remis
sionē culpe sicut cā ad effectū: ⁊ sic sequit q̄ differat i re
cū idē nō sit cā sui ipsius: sed veritas hui' ē q̄ si grē infu
sio ⁊ remissio culpe fm s'bam actus cōsiderent idē sūt:
cū eodē actu deus largit grām ⁊ remittit culpam: si ve
ro cōsiderent ex pte obiectoꝝ sic differūt sz differētiā
culpe: q̄ tollit: ⁊ grē q̄ infundit: ꝓma scōe. q. cxij.

In eodē psal. vbi dī in postilla: Ut iustificeris in ser
monibus tuis. Additio.

Remissio fcā ipsi dauid a deo añ peccatū: de
hoc q̄ firmaret regnū ei' ad posteros: ⁊ q̄ filī'
sui' edificaret tēplū dñi: poterat adipleri absq;
h' q̄ de' remitteret dauid culpaz quā incurrerat. Dato
enī q̄ dauid fuisset eternaliter ꝓdēnatus: posset ex eo de
scendē salomon: vel alī' filī' q̄ edificaret tēpluz: ⁊ ad po
steros descendē regnū suum etiā vsq; ad chr̄istuz. Chr̄i
stus enī ex multis descendit peccatoribꝫ: vt pz in ei' gene
alogia: vnde hoc qō dī: Ut iustificeris in sermonib' tu
is. nō bñ intelligendo exponit: ut ꝓmissio tua mihi fcā
adimpleat: put postil. exponit: sed ꝑdcā vba melius vi
dent exponenda fm glo. q̄ in hoc loco sic dicit: Precat
ꝫ dauid vt peat: vt sic ipleat qō ꝓmisit de venia igemi
scentis. o. Quacūq; hora pectōr ingemuerit oīum iniq
tatū ei' nō recordabor. q. d. Jō me mūda vt iustificeris
in fmonib' tuis: q̄ sūt de ꝓmissiōe venie ingemiscenti.
Et vincas. i. cōuincas eos: q̄ dicūt q̄ nō ꝑceres mihi: eo
q̄ grauit peccaui. Cū iudicaris ab eis. Dec in glo. Nec
mirū si deus dī iudicari ab hoie: nā fm glo. deus tāte
iusticie ē: vt se cū hoie vellet iudicari: vñ Esa. v. ca. Ju
dicate inī me ⁊ vineam meā. Si āt dicat q̄ sermōes illi
de venia ꝓcedēda ingemiscenti fuerūt dicti ꝓ Ezechielē
q̄ magno tpe fuit p' dauid. Ad hoc dicēdū q̄ etiā moy
ses q̄ pus fuit: hoc idē vī asserere Exo. xxxiij. vbi dic:
Dominator dñe deus misericors ⁊ clemēs ⁊ patiens: ⁊
multe miseratōis ac verax: q̄ custodis misericordiā i mi
lia auferens iniq̄tatē ⁊ scelera atq; pcta ⁊c. qō intelligit
circa penitentes. In hebreo autem vbi nos habemus:
Et vincas cum iudicaris. habet: Et mundes cū iudica
bis. quod magis correspondet sensui ꝑdcō: hoc ē dicere
iustificādo seu verificādo sermones tuos de venia ꝓce
denda peccatoribꝫ mūdabis peccatorem. s. penitētē cū ipm
iudicabis ⁊c. In eodem psal. vbi dī in postilla: Di
cit igit: Ecce enī veritatem dilexisti. Additio.
Successio regni in filīs dauid ⁊ descensus chr̄isti
de semine ei' poterant ipleri ēt si peccatū nō fuis
set remissum ipi dauid: vt dcm̄ ē: sz vba
hec: Ecce enī veritatē dilexisti incerta et
⁊ occulta sapiētie tue mānifestasti mihi. alit
vident exponenda. s. vt referant ad reuelatōem fcām ipsi dauid penitenti ꝓ na
than ꝓpheram dicentem sibi: Dns transtulit a te peccatuz
tuū. ij. Reg. xij. ca. que quidē remissio erat incerta multis:
imo fere oēs scientes grauitatem delicti ipsius dauid crede
bant oppositū: sz erat vera ⁊ occulta apud sapientiā diui
naz: ⁊ manifestata dauid ꝓ ꝓpham: vnde dicit sic: Exquo
remissio peccati mei: sz sit incerta hoibus ⁊ occulta: tamen
eam mihi manifestasti: ꝑcor ergo vt eam ad pfectum i pu
blicuz adducas: vnde ꝓprie subiungit: Asperges me domi
ne hysopo ⁊c. naz Leuit. xiij. vbi agitur de ritu leprosi mū
dati: quod significat peccatorem cui iam culpa ē remissa.
Legit q̄ cū sacerdos inuenerit leprā eē mūdatā: facit cir
ca eum quedam cerimonialia: inter q̄ cum hysopo aspgit
leprosum illum iam mundatū: vt ibi latius ꝓtinet: ad quē
ritum referēda sūt verba dauid in hoc loco. q. d. exquo iā
manifestasti mihi ꝓ ꝓpham occulta sapientie tue. s. remis
sionem peccati mei ꝓ quā sū vere mundat': sz occulte: iam
nō restat nisi vt ritu sacerdotali asperges me hysopo ⁊ mū
daboz. s. in publicum.

Replica.

In psalmo Miserere mei deus Burgen. de remissiōis
culpa: ⁊ iustificatiōis idētitate volēs aliq̄d dicere ꝓtra
postillatorem sese inuoluit dicens ꝓmo iustificationem fo
re cām remissionis: ex hoc arguit q̄ non sunt idez in re: qz
nihil ē causa sui ipsius: sed illud dictum suum non videt
habere veritatem: quia prior est ō cōmuni lege remissio q̄
iustificatio: ideo vulgo dicitur q̄ expulsio vicij virtutis me
retur ingressum. nullum autem posterius est causa prioris:
vt sic. Dicit scōo q̄ est idem actus remissio ⁊ iustificatō. qō
dictum etiā non videtur verū: quia stat q̄ detur gratia ⁊
non remittatur culpa: sicut in beate virginis conceptione
iuxta doctrinam scholе fratrum minorum. Unde de idēti
tate ⁊ distinctione remissionis culpe ⁊ infusionis gratie: si
ue quo ad actus: siue quo ad obiecta: grandis disputatio ē
inter scotistam ⁊ thomistaz. vide de hoc scotum li. iij. di.
xvj. q. ij. In eodem psalmo circa passum illum: Ut iustifi
ceris in sermonibus tuis. cum postil. exponit eum de veri
ficatione ꝓmissorum factoꝝ ipsi dauid de firmitate regni
sui ad posteros ⁊c. Burgen. exponit de veritate sermonuz
domini quibus dicitur: Quacunq; hora peccator igemu
erit ⁊c. sed replicat ꝓtra se q̄ illi sermones de venia conce
denda ingemiscenti fuerunt ezechieli longe post tēpora da
uid dicti: non igitur dauid potuit ea exemplariter allegare
iō adducit aliam auctoritatem de Exo. xxxiij. sed illi ser
mones nō sunt ꝓprie dei: sz moysi: ⁊ sic esset sensus: Ut iu
stificeris in sermonibus moysi. cui' ꝓprie sunt: vt pz in lo
co allegato. Per idē pz q̄tū valeat qō Burgen. sb̄dit circa
vsum: Ecce enim veritatem dilexisti. nam stante iudicio
hominū q̄ ꝓpter grauitatem peccati dauid deus nō pmit
tit filiū suū regnare post ipsū: nec chr̄istū nasci ex ei' semie
optime locum habet expositio postil. q̄ autē hoies hēāt
illam opinionem ostendit Burgen. circa psal. Domine ꝓ
basti. allegans ad hoc illud psalmiste. Multi dicūt anime
mee non ē salus illi in deo eius.

iustifi.i ser.tu.i.vt ꝓmissio tua mihi fca impleat ꝓut decet tuã veritatẽ. i Et vincas cũ iudicaris.faciẽdo ꝙriuz illius qõ de te iudicat a multis.ſ.q tua ꝓmissio mihi facta sit retractata. Jn hebreo hꝫ:Et mũdaberi cũ iudicar].i.apparebis mundus adiplendo ꝓmissũ:cũ tu de te a malꝫ iudicet ꝙrium mõ pdcõ.

Tertia quasio accipitur ex hũana fragilitate ex q pctm eius est remissibile: nõ sic ãt pctm angeli in q̃ non ẽ talꝫ fragilitas : et hꝰ ẽ qõ dr: k Ecce.n. i iniqtatibꝰ rẽ. Jqr hõ desc̃dẽs ab adaz per carnalẽ gnãtiõem in vnione aie ad corpus ꝓtrahit originale peccatũ: qõ ẽ ad peccata actualia idiatiuũ rõe fomitis remanent ẽt in illis q̃ mũdati sunt ab originali inq̃tum ẽ culpa. l Et i peccatis ꝓcepit rẽ. repetitio ẽ eiusdẽ ad maiorẽ exꝑssiõez. Quarta ãt psuasio accipit ex diuina veritate:et est eadẽ cũ scõa:repetit tn h sub alijs vbis eo q est efficacior alijs:sic cõũ fit in psuasionibꝰ q rõ magis efficax sub alijs vbis pluries replicatur:dicit g: m Ecce.n. veritatẽ dilexisti.tu q̃ es ipa veritas.q.d.ex psequẽti decẽs ẽ q ꝓmissiões tue verificentur. n Jncerta z occulta rẽ. Jad occulta.n.diuine sapiẽtie ptinent futura ꝓtingentia:de qbus erat ꝓmissio ipsi dauid facta de successiõe regni in filijs:z ꝺ descẽsu chꝛisti ꝺ semie eꝰ q.d.decet ut ista ipleant:q̃ nõ iplerent nisi pctm mihi ꝛmittereꝭ. o Aspges. Hic ꝑñ petit dauid gr̃e restitutõem.z pponit sua petitio:z ad hꝰ inducit multiplex persuasio:ibi Docebo iniqs. Primo g petit gr̃az iustificatẽ.ꝺ. o Aspges me dñe.i.aspergas. Hebꝛei.n.non hñt optatm moduz sz p eo vtunt futuro idicatiui. p Hysopo z mũdaboꝛ. loquit de mũdatõe spũali p modũ emũdatois corꝑalis:qz emũdato leprosi z ꝓtaminati ex tactu morticinꝫ fiebat cũ hysopo:vt hꝫ in leuitico:z in hꝰ ꝓfitet dauid se incurrisse lepram z mortẽ spũalẽ. q Lauabis me.i.laues me aqua tue gr̃e:de q̃ dr Ezech.xxxvj. Effundã sup vos aquã mũdã z mũdabimi ab oibus ĩq̃namentis vr̃is. r Et sup niuẽ dealbaboꝛ.qz dealbatio spũalis maioꝛ ẽ corꝑorali z melioꝛ:qz ibidẽ idẽ ẽ esse maius z melꝰ q̃to spũalia corꝑoralibus ꝑferunt. Scõo petit dauid spm̃ ꝓphetic:q̃ ab eo recesserat ꝓpter pctã pdcã.ꝺ. s Auditui meo dabis gaudium.i.des gaudiũ auditui meo p hoc q facias me audire auribus mẽtis reuelatões tuas sic ante. t Et exultabũt ossa hũiliata.i.tãta erit exultatio in mẽte mea q redundabit ad corpus meũ in terra hũiliatũ:qz ex penitẽtia dauid iacuit in ira.ij.Re.xij. v Auerte faciẽ tuã rẽ.]vt ñ aspicias ea amplius ad puniendũ. x Et oẽs iniqtates meas dele.sic delent scripture de qbus nõ curat: z qz hoc nõ pot fieri sine gr̃a iustificante:iõ repetit petitõez iam posita ꝺ iustificatõe p gr̃am: sicut effectuose petentes replicant suas petitões:iõ dr: y Coꝛ mundũ crea rẽ.]z dicit crea:qz gr̃a iustificans de potẽtia subiecti nõ educit:sz in aia a deo creatur. z Et spm̃ rectũ .i.recte tendentẽ in deũ. a Jnnoua in visceribus meis.qõ fit p gr̃e restitutõem:z repetit petitõem de gr̃a ꝓphetie.ꝺ. b Ne ꝓjcias me a facie tua.subtrahendo a me tua secreta. c Et spm̃ sanctũ tuũ.ſ.ꝓpheticũ. ꝺ Ne auferas a me.mihi nõ restituẽdo:qz adhuc tũc carebat ipo: iõ ꝑdit: e Redde mihi rẽ].i.salutare tuũ me letificans. f Et spũ ꝓncipali.i.spũsancto. g Cõfirma me.pseruãdo me a recidiuo. h Docebo iniquos.Hic consequenr ad pdcãm petitõnem impetrandã iducitur multiplex psuasio: z ꝓma accipit ex pte boni ad alios deriuandi cũ dr: h Docebo iniquos vias tuas.q.d.si mihi petenti gr̃az restitueris hoies iniq ex penitẽtia mea edocti penitebũt: z sequit: i Vias tuas.i.mandata tua. k Et i ꝓj ad te ꝓvertentur. p penitẽtiam z dicunt impj ꝓ

Ecce enim in iniqtatibꝰ ꝓcepit me mr̃ mea. Ecce enim veritatẽ dilexisti: ĩcerta et occulta sapie tue manifestasti mihi. Aspgẽs me dñe hysopo z mundabor: lauabis me et sup niuẽ dealbabor. Auditui meo dabis gaudiũ z leticiaz: et exultabunt ossa hũiliata. Auerte faciẽ tuã a peccatis meis: et oẽs iniqtates meas dele. Coꝛ mũdũ crea in me deꝰ et spm̃ rectũ innoua in visceribus meis. Ne ꝓjcias me a facie tua: et spm̃ scm̃ tuum ne auferas a me. Redde mihi leticiaz salutaris tui: et spiritu principali cõfirma me. Docebo iniquos vias tuas: et impij ad te cõuertentur. Libera me de sanguinibus deus deus salutis mee: et exultabit lingua mea iustitiam tuam. Dne labia mea aperies: z os meum annunciabit laudem tuam. Quoniã si voluisses sacrificium dedissez vtiqz: holocaustis non delectaberis. Sacrificium deo spũs ꝓtribulat: coꝛ ꝓtrituz z hũiliatũ deꝰ nõ dspicies.

ꝓcie peccantes ꝺ deum. iniqui vo ꝓtra ꝓximũ: tñ frequẽter vnum ꝑ alio accipit. Scõa psuasio accipit ex bono qõ eueniet ipsi dauid deum laudãdo ex restitutiõe sue iustitie.z hoc ẽ qõ dr: l Libera me de sanguinibus.ſ.a pena mortis quã incurri: ꝓpr effusionẽ sanguinuz vrie z alioꝝ occasione eius interfectoꝝ. m Et exultabit lingua mea iustitiam tuam. videtur q deberet dicere misericordiam tuam. Ad hoc dicendũ q in omnibus dei operibus semp se cõcomitantur misericordia z iustitia:z ideo cum dicitur hic: n Justitiam tuam. subintelligitur misericordia tẽperata:z sic fuit in ꝓpposito:quia licet dauid non habuerit tunc penam mortis quam incurrerat in ꝓpria ꝑsona:tamen eaz habuit in ꝑsona filij sui de bersabee nati:vt habet.ij.Reg.xij. cuz hoc etiam ꝓsecutionem grauez sustinuit a filio suo absalon cõtra eum motam in penam huius peccati:sicut dicit.ij.Reg.xij. Suscitabo aduersum te malum de domo tua. o Domine labia mea aperies.i. aperias. vt supra dictum est: z in hoc petit dauid restitutõnem gratie:quia illi soli qui sũt in gratia possunt debite coram deo os suum aperire ad ipsum laudandũ:quia nõ est laus speciosa in ore peccatoris:Eccle.xv. Tertia psuasio accipitur ex ꝓmptitudine ipsius dauid ad satisfaciendũ:q notat cuz dr: p Qm̃ si voluisses rẽ].i. patus erã z sum facẽ. Circa qõ sciendũ q sacrificia veteris legis non erant deo accepta de se:sed tm̃ ex fide z devotõe offerentiuz: ꝓpr qõ dr Gen.iij. Respexit dñs ad abel z ad munera eius:quia nõ respexit ad munera:nisi ꝓpter bonitatem offerentis:z iõ dauid ante remissio nẽ peccati non erat i statu offerendi:ita q sue oblatiões eẽnt deo accepte.remissio ãt peccati acq̃rit ex ꝓtritõne sufficiẽti:iõ ꝑdit: q Sacrificiũ deo spũs ꝓtribulatus rẽ. qz sacrificia deo oblata nõ erant accepta:nisi ꝓcedẽte ꝓtritõe debita. Quarta ãt psuasio accipit ex diuina veritate:qz deus añ ꝓmiserat dauid tẽplũ edificã dũ p filiũ suũ nasciturũ:vt hꝫ.ij.Re.vij.qõ ipletuz non

Dixit insipiens. Huic psalmo in hebreo ꝓmittitur talis ti. Ad victoriā super mahalat eruditō dauid. Et dicūt aliq̄ hebrei q̄ mahalat ē hic nomē instrumēti musici cui apprōpriabat cāt' h' ps. Alij āt dicūt q̄ significat chorꝫ: ꝛ h' mō accipit hiero. i tñslatiōe sua: vbi pōit talē titulū: Victori ꝑ chorꝫ eruditio dauid. fm ergo hāc significatōnem quā credo veriorē sensus h' ti. ē: q̄ dauid fecit hūc ps. decantādo a chorꝫ leuitarū cum q̄dā conatu victorie sic supra frequenī ē expositū. In aliq̄bus ꝓbl̄ij ti. ꝑdcō additur ꝓ amalech: ſz hoc ē falſū: q̄ hebreus ꝛ hiero. nō hñt: nec psal. iste fuit fcs ꝫ amalech: vt videbit i ꝓcessu Sciendū ꝙ q̄ psal. tertiusdecim' ē multū sillis isti in sentētia ꝛ vbis: vt pz intuenti: ꝓpī q̄ dicit Ra. sa. q̄ dauid fecit hunc ps. ꝫ Titū q̄ destruxit tēplū scōm: ꝛ pplm iudaicū ptim iterfecit: ꝛ ptim captiuauit: sic fecerat psal. xiij. ꝫ nabuchodonosor regē babylonis: q̄ ꝑmū tēpluꝫ destruxit ꝛ pplm captiuauit. Dicit ēt Ra. sa. q̄ in aduētu messie tēplū reedificabit ꝛ iudei ꝑ orbē dispsi ibi in momēto ꝙgregabunt. Sz h' ē falſū ꝛ erroneū: vt supra dcm ē frequenī: ꝓpī q̄ ps. iste pōt exponi de afflictōe iudeo⁊ ꝑ regnuꝫ greco⁊ quo mlti iudei fuerūt infecti ꝛ multi captiuati: ꝛ maxie tpe antiochi illustris: ꝓpter cuius tyrānidē iudei: q̄ remanserant in ira fugerunt ad montes: ꝛ ad alia loca relinquētes oia q̄ hēbant in ciuitatib' ꝛ villis: vt hī. j. Macha. ij. ab hac āt miseria seu captiuitate fuerūt subleuati ꝑ machabeos: q̄ ciuitatem ꝛ templū recuperauerūt: ꝛ infideles ō iudee finibus eiecerūt: qō ꝓuidens dauid in spū fecit hūc ps. q̄ diuidit in q̄tuor ptes: q⁊ ꝑ ōscribit greco⁊ ꝛ spālit ātiochi malicia 2ᵒ examinatio diuina: ibi De' ō celo ꝓspexit. ꝫ debita pena: ibi Nonne scient. ꝛ 4ᵒ liberatio ppli ex dei mīa: ibi Quis dabit. Circa ꝓmū dī: a Dixit insipiēs. i. antiochus. b Nō ē deus. q⁊ cultū veri dei amouit ō hierusalē ꝛ ciuitatibus iudee: ꝛ idolū posuit sup altare dei vt hī. j. Machabeo⁊. j. ꝛ sic fcō ꝛ vbo negabat vez deum. c Corrupti sunt. pctō luxurie: greci. n. erāt luxuriosi: ꝛ de antiocho nobili q̄ fuit figura antichristi dicitur spālit Dañ. xj. ca. ꝛ erit in ꝙcupiscētijs feminarum. d Et Abominabiles fci sūt. pctō idolatrie: qō vocat abominatio frequenī in scriptura: ꝛ de antiocho dicit j. Macha. j. q̄ edificauit abominandū idoluꝫ sup altare dei. e Non ē q̄ faciat bonū. s. meritoriū: qō fieri nō pōt sine fide ꝛ charitate: ꝛ aliq̄n facerēt aliq̄ bonū de genere. Non est vsq̄ ad vnū. hoc nō ē in hebreo: nec in trāslatōe hiero. ſz infra ponit vbi exponet. f Deus de celo. hic ꝙnī ponit examinatō malicie cū dī: Deus de celo cē.]q⁊ nihil penitus latet ipm: ꝛ hoc spālit dī ꝫ illos q̄ negabāt diuinā ꝓuidētiā se extendē ad act' hūanos. g Ut videat si ē intelligēs. ꝑ verā cognitōnem. h Aut requirens deū. ꝑ bonā operatōez. q̄le) aut inventi fuerit s'dit: i Oēs declinauerūt. a rectitudie iusticie. k Simul inutiles fci sunt. i. inepti ad ꝓsecutōnez vite btē sic medicia dī, iutilis: q̄ ē inepta ad consecutōnem sanitatis. l Nō ē q̄ faciat bonū. exponat ut supra. m Nō ē vsq̄ ad vnū. qō duplicit exponit: vno mō inclusiue: vt sit sēsus q⁊ nec vnicus tal' repit in eis. s. in hoibus antiochi: q⁊ sine fide ipossibile ē placere ōo: hebr. xj. Alio mō exclusiue: vt sit sēsus In oibus pplis nō ē nisi vn': q̄ de deo habeat legē veraz ꝛ cultū. s. ppls iudaic': cui data fuit lex in mōte synai: de q̄ datōne dī infra ps. cxlvj. Nō fec talit oi natōi: ꝛ iudicia sua nō manifestauit eis. n Nonne scient. hic ꝙnī ponit ōterminatio pene de hīc cū dī: Nonne scient cē.]. q. d. imo ipsi sentiet dei iusticiā ꝑ pene ifligēde experiētiā vñ in psona taliū dī:

Nōnē sciēt omēs qui operantur iniquitatez:]q̄ui deuorant plebez meam vt cibuz panis:]Deum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore vbi non fuit timor.]Qm̄ deus dissipauit ossa eorū q̄ hoib' placēt:]pfūsi sūt qm̄ de' spreuit eos] Quis dabit ex syon salutare isrl: cū ꝙuerterit de' captiuitatē plebis sue]exultabit iacob ꝛ letabitur isrl.]

Victori per chorum eruditio dauid. LII.

Dixit insipiēs in corde suo: nōn ē deus. Corrupti sunt ēt abois abiles facti sūt in iniqtatibus: nōn ē q̄ faciat bonuz. Deꝰ de celo ꝓspexit sup filios hoium:] vt videat si est intelligēs aut requirens deuz. Omnes declinauerūt simul inutiles facti sūt: nōn ē qui faciat bonuz: nō est vsq̄ ad vnum.

Saꝑ. v. Lassati sum' in via iniqtatis ꝛ pditōis cē. ꝛ s'dit postea: Talia dixerūt hi q̄ i iferno positi sūt. o Qui deuorant cē.]. i. ita delectant i spoliatōe ꝛ occisiōe inocētū: ac si comederent bonū cibū. p Deū nō inuocauerūt. q⁊ ñ crediderūt in eū: ꝓpī q̄ dī Ro. x. q̄o inuocabūt eū i quē nō crediderūt: q Illic trepidauerūt cē.]fm q̄ scribitur Prouer. xxviij. Fugit ipius nemine psequēte. ꝓpī. n. mala q̄ fecerūt timent in oi loco sibi insidiari: ꝛ in oi cibo impotionari: ꝓpī q̄ dicit Boetius. iij. de ꝑsolatōe de dionysio tyrāno: q̄ ꝓpī mala q̄ fecerat erat in continuo timore sortī sue piculoꝫ expertus tyrannus regni metus pendētis sup verticē gladij terroꝛe ꝛ similauit: cū eni q̄dam amicus suus dicēt eū felicē: fecit eū sedē in solio regali: ꝛ optima cibaria fecit apponi: ꝛ sup caput sedentis gladiū acutissimū tenui filo appendi: quē pcipiēs ille q̄ sedebat nullo mō comedere poterat: ſz ꝑ timoꝛe timebat ꝛ pallebat: tūc dixit ei dionysius: Quō dicis me felicē: q̄ ptinue suz in tali statu q̄li tu es mō? r Qm̄ deus dissipauit ossa cē.]. i. vtutē eoꝝ: Qui hoibus placent: sicut sūt vane glorioſi applausu hoium: ꝛ adulatōibus delectati de diuino bñplacito nō curātes. In hebreo hī: Deus dispgit ossa obsidentiū te. ꝛ in trāslatōne hiero. Circūdantiū te ꝛ idē est: ꝛ referī ad antiochū ꝛ eius exercitū: qui obsederunt ꝛ destruxerūt ciuitates iudee: sed ipsi postea fuerūt fugati ꝛ debellati a machabeis: ꝛ antiochus miserabilit mortuus fuit in mōtibus: cadēs. n. de curru habuit ossa collisa: ꝛ tādē miserabilit mortu' est: vt hī ij. macha. ix. s Confusi sūt cē.]intm̄. n. fetebat antioch' ex languoꝛe a deo immisso: q⁊ eius fetoꝛe exercitus grauabatur: vt ibidem habetur: quod erat maxima confusio sibi ꝛ toti exercitui. t Quis dabit. Hic consequenter describitur populi liberatio ex dei misericordia: ꝛ loquit dauid per modum optantis ad exprimendum desideriū huius liberationis dicens: t Quis dabit ex syon. idest ex habitantibus seu ministrantibus in templo: quod erat in monte syon. v Salutare israel. i. remedium cōtra antiochū ꝛ eius exercitum: ꝛ hoc fuit adimpletū quando dominus dedit constantiaz ꝛ audaciā mathatie ꝛ filijs ei' ad pugnandū ꝑ populo: qui mathatias fuit sacerdos mistrans in templo ꝛ mansit in hierusalem: vt habet. j. Machabe. ij. x Cum ꝙuerterit dominus captiuitatem cē.] inductam per antiochum. y Exaltabitur iacob cē.]

Quid gloriaris. Huic psalmo ꝓmittit talis ti.i hebreo: Ad victoriã ꝑs dauid qñ venit doech idumeꝰ: ⁊ annunciauit sauli ⁊ dixit ei: venit dauid in domũ achimelech: ⁊ in trãslatõe hiero. ponit ti. eiusdẽ sententie: lz vba aliquãtulũ sint mutata. De hac aũt annũciatiõe hẽt: j. Reg. xxij. qz cũ saul turbaꝰ de hoc q̃ dauid euasisset manꝰ eiꝰ ꝙquereret de fuis fuis tanq̃ fautoribꝰ ipiꝰ dauid: iste doech dixit sauli q̃ videat dauid in domo achimelech sacerdotẽ: ⁊ q̃ dederat ei panes ⁊ gladiũ adiũgens etiã fal sũ �fm opinionẽ aliq̃rũ: sic modus ẽ relatoꝛ. s. q̃ achimelech ꝙsuluisse ꝙ dauid deum: tm ꝛriũ vi mihi ꝓbabili. s. q̃ ꝙsuluit sic ibidẽ plenius fuit expositum: ꝓꝑ quod saul iratꝰ iussit sacerdotes vxores ⁊ puulos eoꝝ interfici: ⁊ citatẽ eoꝝ ꝺstrui: cui ssiõis doech cũ suis satellitibꝰ fuit executoꝛ: vt ibidẽ hz: ⁊ de hoc fecit dauid psal. istũ: ⁊ diuidit i duas ptes: q: ꝑmo malicia doech arguit: 2o innocentia dauid oñdit: vt oppositum iuxta se posita magis eluceſcãt: ibi Ego aũt. Prima in tres: q: ꝑ dauid arguit doech maliciã: 2o ꝓdicit penã: ibi Propterea destruet te: 3o oñdit vtilitatis ꝙsequẽtiã: ibi Uidebũt iusti. Circa ꝑmũ dicit a Quid gloriaris i malicia. q. d. hec ẽ pessima gl̃ia: qz ꝓpria ẽ illoꝝ q̃ peccãt ex certa malicia ⁊ hitu: signũ. n. hitus gnãti ẽ delectatõ i ope. ij. ethicoꝝ: ꝓpꝑ quod dr puer. j. Qui letant cũ malefecerint: ⁊ exultãt in rebꝰ pessimis. b Qui potẽs es in iniqtate. i. potenꝫ exercuisti iniqtatẽ sacerdotes vxores eoꝝ ac puulos occidẽdo: vt dcm ẽ. In hebreo ⁊ in trãslatõne hiero. sic hz: Quid gloriaris in malicia potens mĩa dei tota die. ita q̃ li tota die q̃ ꝑncipiũ vsus scõi in trãslatõe nr̃a ẽ finis ꝑmi in hebreo ⁊ in trãslatõe hiero. ⁊ ẽ sensus: Quid gloriaris in malicia potẽs. i. q̃d gloriaris eo q̃ maliciã tuã potenꝫ exercuisti in ope ⁊ in sacerdotũ occisione. Misericordia dei tota die. i. mĩa dei q̃ tota die sustinet te in vita: debuisses te retraxisse a tãta malicia. c Tota die iniustitiã cogitauit lingua tua. In hebreo ⁊ in trãslatõe hiero. sic icipit vsus iste: Insidias cogitauit lingua tua. tm nõ mutat̃ ſnia: iste. n. doech q̃si ꝓtinue insidiabat dauid ⁊ amicis eiꝰ ipsos sauli falso accusando: q̃d erat iniustum. d Sic nouacula acuta fecisti dolũ. nouacula bñ acuta aufert pilos q̃si insẽsibiliꝫ. Doech aũt sic dolositates suas colorabat q̃ saul nõ ꝑcipiebat: ⁊ qz faciebat hoc ex hitu: q̃ causat delectatõem in ope: vt dcm est: iõ seq̃t: e Dilexisti malitiam ꝛẽ. ⁊ ꝓz lr̃a vsq̃: f Dilexisti oia vba ꝑcipitatõis .i. vba saulis qbꝰ ꝑcipitanꝫ ꝑcepit sacerdotes occidi: ad q̃d eũ induxisti. g Lingua dolosa. vt ꝓz ꝓ ꝓdcã. b Propterea hic ꝓñt dauid in spũ ꝓphetico ꝓdixit ipsius doech penaz dicẽs: Propterea deus destruet te in finẽ. licet mõ sis potens cum rege. i Euellet te ꝛẽ. Jaiam de corpe auferen. q̃d fuit impletũ i mõte gelboe: vbi doech iusto dei iudicio interfecit se: put dcm fuit. j. Reg. vlt. k Et radicẽ tuaz de tra viuentiũ. hoc fuit ipletũ q̃n dauid fecit interfici filiũ doech in q̃ sperabat ꝓ mortẽ suã manere: sic in q̃dã radice remanente: vt dcm fuit. j. Reg. vlt. ⁊ ij. Reg. j. l Uidebũt iusti. Hic ꝓñt ponit vtilitatis ꝓmia: qz iusti videtes punitõem iniq̃z: ex hoc magꝭ firmant in bono: ⁊ ꝓtenũt ꝓsperitatẽ maloꝝ: ⁊ hẽ q̃d dr: l Uidebũt iusti. s. doech destructõem. m Et timebũt. magꝭ offendẽ deũ q̃ ante. n Et super eũ ridebũt. cõtenentes eiꝰ ꝓsperitatem ꝓteritam o Et dicẽt ꝛẽ. ꝓ per bona merita. p Sz sperauit in multitudine diuitiarũ suaꝝ. q̃s male acq̃siuit sauli adulãdo: ⁊ munera ab illis q̃ hẽ bãt negociari cũ rege male accipiẽdo. q Et ꝑualuit. ad tpꝰ: qz inꝰ fuos saul erat potentissimꝰ: vt hẽt j. Re. xxij. r In vanitate sua. q̃a ꝓsperitas eiꝰ tñ siuit velut vmbra. s Ego aũt. Hic ꝓñter oñdit ipsius dauid innocentia: qz ꝓpter doech et saul maliciã nõ reliq̃t suã innocentiã: qõ ꝓz ex hoc q̃ sauli bis in sua manu tradito bis a morte pepercit: vt habet j. Regũ. xxiij. ⁊. xxvj. ⁊ hoc est qõ dicit: s Ego aũt ꝛẽ. Jnon est per hoc intelligendum q̃ aliqua arbor olive esset iuxta domum dei: quia ꝓcepit Deut. xvj. Nõ plantabis lucũ iuxta altare oñi dei tui: neq; vllam arborem: sed per oliuam fructiferam ꝫ intelligit oleũ qõ ꝺ fructu olive exꝑmit: quo lucerne i domo dei replebãtur: �fm q̃ dr Leuit. xxiij. Precipe filijs israel: vt offerant oleũ de lignis oliuarũ purissimũ ad cõcinnandas lucernas: istaꝝ aũt lucernarũ aliq̃ ardebãt de nocte ⁊ de die: lz plures arderent de nocte: est igit sensus: s Ego aũt sic oliua ꝛẽ. i. sic fructꝰ olive ẽ fomentũ luminis continue in domo dei: sic innocentia mea lucebit coram deo nec extinguetur ꝑ doech vel saulis nequitiaz. t Speraui in misericordia dei in eternuz ꝛẽ. i. non tm̃ in vita ꝑnti: sed ẽt in futuro: ideo subdit: v Confitebor tibi in seculũ. confessiõe laudis. x Quia fecisti. mihii misericordiã in ꝑnti. y Et expectabo nomẽ tuũ. in futura retributõne iustoꝝ. z Qm̃ bonum est ꝛẽ. Jqui laudant ꝓtinue nomẽ tuũ: sed in conspectu iniquoꝝ nõ est bonũ: qui frequenꝫ verbis ⁊ factis blasphemãt ipm.

Moraliter autem posset exponi psalmus iste de q̃libet iniquo detractoꝛe: qui per detractiones ⁊ adulationes suas excitat aliquẽ potentem ad innocentum psecutõem: ꝑ quo consequitur finaliter penaz eternam: ⁊ cũ hoc aliquando tẽporalem. ⁊ ad hoc consideratis ꝓdictis ꝑ põt de facili applicari lr̃a hoc psalmi.

Jn psal. lj. Quid gl̃iari. vbi dr i postil. Circa ꝑmũ dic.

Jttera hebraica sic hz: Additio. Quid gloriaris in malicia o potẽ) mĩa dei tota die. q̃d sic exponit abenhagra: ⁊ bñ vt videtur. o potẽs. i. doech q̃ ꝓtũc potẽs erat apud regẽ saul. Quid gloriaris in malicia. i. in vanuz gloriaris in tua malicia me psequẽdo: nã mĩa dei tota die ẽ: q̃ me ꝓtegit a tua psecutõe. q̃d ꝓsonat cum fine psalmi vbi dr: Ego aũt sic oliua ꝛẽ. speraui in misericordia dei.

Ad victoriam psalmꝰ dauid qñ uenit ad eũ doech idumeus ⁊ nunciauit sauli ⁊ dixit ei: uenit dauid i domũ achimelech. .LI.

Quid gl̃oriaris i malicia: q̃ potẽs es i iniqtate? Tota die iniusticiaz cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolũ. Dilexisti malitiã sup bonitatẽ: iniqtatẽ magꝭ q̃z loqui equitatẽ. Dilexisti oia vba ꝑcipitatõis: lingua dolosa. Propterea deꝰ destruet te i finẽ: euellet te ⁊ emigbit te ꝺ tabernaculo tuo] et radicẽ tuã ꝺ tra uiuentiũ. Uidebũt iusti et timebũt: et super eũ ridebũt et dicẽt: ecce hõ q̃ nõ posuit deũ adiutoꝛẽ suum.] Sed speuit i multitudine diuitiaꝝ suaꝝ: et ꝑualuit i uanitate sua. Egõ aũt sic oliua fructifera in domo dei: Jspaui i mia dei i eternuz ⁊ in seculum seculi. Confitebor tibi i seculũ q̃a fecisti et expectabo nomẽ tuũ: q̃m bonũ in ꝓspcũ scoꝝ tuoꝝ.

o Et ꝓfitebor ꝛc̃] .i. ꝓfitebor noi tuo dñe ꝓfessiõe laudis bonitatẽ quã mihi exhibuisti. p Qm̃ ex omni tribulatiõe eripuisti me. de ꝑterito ex q̃ spero q̃ sic fiet de futuro: ꝛ iõ subdit: q Et sup inimicos meos despexit oculus me⁹. i. ꝓ nihilo cõputaui cor insidias cõtra me ꝓfidẽs de tua bonitate non de meis meritis vel virtute. Moraliter aũt ꝓ ōt exponi iste ps ꝓtra flatores pessimos excitates potẽtes ꝑ innocentes: q̃z insidias innocẽtes euadũt ex diuina bonitate.

In ps. liij. De⁹ in noie tuo. vbi dr̃ in postil. Et sup inimicos meos despexit ocul⁹ meus.

Additio.

In hebreo hr̃: Et sup inimicos meos respexit ocul⁹ meus. qõ itelligẽdũ est eo mõ quo dr̃: Letabit̃ iustus cũ viderit vindictã ꝛc̃. Psal. LIIII.

Exaudi deus. Huic psal. ꝑmittit tal⁹ti. i hebreo Ad victoriã i organis eruditõ dauid. Et est sensus q̃ dauid eruditus a dño fecit hũc ps. ad eruditõem alior: q̃ ps decantand⁹ est in organis cuz q̃dã conatu victorie: sic frequẽ expositũ ẽ supra. Titulus ãt hiero. est ciusdẽ snie lz aliquãtulũ differat in lr̃a q̃ tal⁹ ẽ: Victori in psalmis eruditõ dauid. De mã vo h⁹ psal. varie dr̃: sz illud qõ vr̃ mihi ꝓbabilius ꝛ magi cõsonũ lr̃e ẽ: q̃ dauid fecit hũc ps. gras agens deo: qñ fugiens de ceila saluat⁹ fuit de manib⁹ saul: q̃ volebat euz i ceila obsidẽ: ꝛ ꝺ manib⁹ ppli ceile: q̃ disp̃ebat eũ sauli tradẽ: vt hr̃. j. Re. xxiij. cũ tñ saluasset ppl̃m illũ de manibus philistinor: ut hr̃ ibidẽ: Igit̃ iste ps diuidit i tres ptes: q: ꝑ dauid ozãdo suũ piculũ exꝑmit: ꝛ ceile ppl̃m arguit: ibi Precipita dñe. ꝫ circa se diuinũ bñficiũ recolit: ibi Ego ãt. Circa ꝑmũ dci auxiliũ iuocat. o. a Exaudi de⁹ oronẽ meã. ꝛ q̃ter eandẽ sniam replicat ꝓ alijs vbis ad oñendũ magnũ affectũ sue oronis: ꝛ cãm allegat. o. b Cõtristat⁹ sũ ꝛc̃]. i. eo q̃ p exercitiũ armor liberaui ceile ppl̃m: ꝛ tñ tanq̃ ingratus voluit me tradẽ in man⁹ saul. c Et ꝓbatus sũ a voce inimici. s. saul q̃ dixit me obsidẽ in ceila: vt audiui. d Et a tribulatõe pcr̃is. i. a tribulatõe mihi ꝑpata p dolũ ppli ceile q̃ in h⁹ peccauit grauissime. e Qm̃ declinauerũt ꝛc̃. Illi eni q̃ volebãt eũ tradẽ in manu saul: dicebãt eũ reũ lese maiestatis querẽ malũ saul: ꝑ qõ ñ debebãt eũ saluare: lz pugnassz ꝓ eis. f Et i ira molesti erãt mihi. q̃uis nõ meruisse: lz mag̃ oppositũ: iõ sb̃dit: g Lor meũ ꝛc̃. Iex istor dolo ꝛ ẽt meo piclo: iõ sb̃dit: h Et formido mortꝛ ꝛc̃. Itũ ꝓpter potẽtiã saul me psequentis:

ẽt ꝓfitebor noi tuo dñe qm̃ bonũ ẽ: Qm̃ ex oi tribulatõe eripuisti me: ẽt sup ĩmicos meos despexit oculus me⁹. Victori i psalmis eruditio dauid. .LIIII.

Exaudi de⁹ oronẽ meam et ne despexeris deprecatõem meã: intẽde mihi ꝛ exaudi me. Cõtristatus sũ i exercitatõne mea: ẽt conturbat⁹ sũ a voce inimici ẽt a tribulatõe pctor̃. Qm̃ declinauerũt i me iniqtates: ẽt i ira molesti erãt mihi. Cor meuz ꝓturbatũ est in me: ẽt formido mortꝛ cecidit super me. Timor ẽt tremor venerunt super me ẽt contexerunt me tenebre. Et dixi q̃is dabit mihi pẽnas sicut columbe: ꝛ volabo ꝛ requiesam. Eccẽ elõgaui fugiens: ẽt mansi in solitudine. Expectabam euz qui saluum me fecit: a pusillanimitate spiritus ẽt tempestate. Precipita domine diuide linguas eorum: quoniaz vidi iniquitatẽ et contradictõem in ciuitate. Die ac nocte circumdabit eam sup muros eius iniqtas: ẽt labor in medio ei⁹ ꝛ iniusticia. Et nõn ꝺesecit de plateis ei⁹ vsura et dol⁹. Quoniã si ĩmic⁹ me⁹ maledixisset mihi: sustinuissẽ vti qz. Et si is q̃i oderat me sup me magna locut⁹ fuissz ãbscõdissez me forsitan ab eo. Tu vo hõ vnanimis: dux me⁹ ẽt not⁹ me⁹. Qui simul mecum dulces capiebas cibos. i domo dei ambulauimus cũ consensu.

tũ ꝓpter neqtiã ppli tra cime disponent]. i Timor. i cor de. k Et tremor. i cor pe causat⁹ ex timore. l Venerũt sup me. ꝓpter pdcã. m Et ꝓtexerꝛ me tenebre. i. aduersitates oure. aduersates. n. in sac̃ scriptura frequent tenebre nominant. n Et dixi q̃s dabit mihi pẽnas ꝛc̃. timuit. n. dauid ne ciues claderẽt portas: ꝛ sic non posset exire ꝓ sua voluntate ad saluandũ se ꝛ viros suos: q̃ erãt cũ eo: qz tñ de ciuitate exiit: iõ subditur: o Ecce elongaui fugiẽs. saulẽ ꝛ pplm ceile. p Et mãsi i solitudie. i. i deserto: sm q̃ hr̃. j. Re. xxiij. q Expectabã eũ ꝛc̃]. q. d. lz man⁹ saul ꝓtic euasisse: tñ magi ꝓfidebã ꝺ ꝓtectõe ei⁹ q̃ de asperitate defti: quia saul postea q̃siuit euz sup abruptissimas petras: q̃ [illegible] vt hr̃. j. Re. xxiij. r A pusillaanimitate ps. i. a timore nimio cũ erã i ceila rclusus. s Et tẽpestate. s. saul volẽt me ibi obsidẽ. t Precipita. Hic pñt dauid arguit pplz ceile: ꝛ ꝑscribit eor dpã: ꝛ ꝑ penã ꝺbitam: ibi Veniat mors. Circa ꝑmũ dic̃ orando. t Precipita dñe ꝛ diuide liguas eor. i. fac habitatores ceile ita ꝑcipitanꝛ loq̃ ꝛ discordant ab iuicẽ: q̃ ñ possint pficẽ suã ꝓditoz tradẽdo me manib⁹ saul. v Qm̃ vidi. i. certitudinaliter itellexi. x Iniqtatẽ ꝛ ꝺictõem i ciuitate. qz q̃rũt me iniq tradere ꝺicẽtes inocẽtie mee: vt ps ꝑ pdcã. vl dicit: Cõtradictõez. qz ñ oẽs ꝓcordabãt ad tradendũ eũ. y Die ac nocte ꝛc̃. Iqz aliq̃ intñ erãt maligni q̃ discurrebãt sup muros ad videndũ ne dauid exiret dõec saul cũ suo exercitu veniss. z Et labor i medio ꝛc̃. Iqz maligni ꝛ iusti in h⁹ laborabãt nocte ꝛ die. a Et nõ defecit ꝛc̃. Iqz i ciuitate ceile erãt aliq̃ publici vsurarij: ꝛ mercatores fraudulẽti. b Qm̃ si inimicus ꝛc̃. Ieo q̃ sibi nocuisse. c Sustinuissẽ vtiq̃. i. hũisse cãz sustinẽdi patiẽt. d Et si is q̃ oderat me. manifeste. e Sup me magna locut⁹ fuissz. cominãdo mihi mortez. vel aliqd tale. f Absc̃ôdissẽ me ꝛc̃. Isi vidissẽ me ipotẽ tẽ ad resistẽdũ. g Tu vo hõ vnanimis. alloq̃t ppl̃m ceile sb̃ noie hois q̃ oñderat sibi amicitiã tãq̃ hñs cũ eo vnã mẽtẽ. h Dux me⁹. qz ꝑ nũciũ adduxẽat dõ ad ꝺfensiõem sue ciuitat⁹. i Et not⁹ me⁹. ex noticia. n. quã hẽbat dauid cũ eis veit citꝛ i eor auxiliũ. k Qui sil ꝛc̃. Iqz ppls ille cõedebat cũ dõ: sic cũ amico familiari. i hebreo hr̃: Dulcorabim⁹ psiliũ. ꝛ i tristatõe hier. Que sil hũim⁹ dulce secretũ qz maiores citat⁹ ceile aliqñ tractabãt ꝓsilia cũ dõ i signuz amicitie. l In domo ꝛc̃.] i hebr. hr̃: Cũ fremitu. i. cũ tba magi: vt expõit Ra. sa. ꝛ i idẽ rdit: qz qñ milti ꝓsetũt vadũt sil i tba. Scienꝺ ãt q̃ dom⁹ ꝺi ñ accipit ꝺ ꝑ tẽplo q̃ erat in hirlz ad qꝺ ꝺꝺ tẽ ñ portat: nc̃ auꝺbat ascẽdẽ: sz accipꝛ ꝓ scbola vl synagoga: q̃ hẽbat i q̃libz citate iuꝺoz: ñ ad sacrificãꝺ

qđ fcm fuit qñ iudas machabe⁹: ⁊ ppls q̄ erat cū eo recuperata ciuitate mūdauerūt tēplū reedificātes altare: ⁊ sup illō offerentes cū gaudio magno: vt hī. j. Macca. iiij. vñ ibidē dī: Fcā est letitia in pplo magna valde. Moralit aūt pōt exponi ps iste de q̄libz pctōre in malis suis obstinato: q̄ lz ꝓfiteat deum vbis: negat tn factis: ꝛz illud apli ad Titū p⁹. Confitent se nosse deū: factis āt negāt: cui⁹ malitiā deus examiat⁹ et punit: ⁊ innocentē de manu ei⁹ eripit. ⁊ huic sñie de facili ꝓsideratā pdcis pōt littera applicari.

Ad victoriā organis eruditio dauid qñ venerūt ziphei ⁊ dixerūt sauli: nōne dauid absc̄ditus ē apud nos. .LIII.

DEus in nomie tuo sāl uū me fac: ⁊ in vtute tua iudica me. Deus exaudi orationez meā: auribus percipe verba oris mei.

In psal. liij. Dixit insipiens. vbi dicit i postilla: Propter qđ ps iste. Additō.

Salmus iste magis ꝓprie pōt exponi psupposita vitate fidei de antichristo: ⁊ de afflictōe fideliū p ipsius tyrānicaz ptātem: cui⁹ antichristi figura fuit antioch⁹: put cōit tenet a q̄ afflictōe maxia liberādi sūt p christū. Ad qđ attendendū est q⁹ sic in ps. xiij. q̄ ꝓ maiori pte assilat huic: agit ō iudeo christū in ꝑsona ꝓtemnēte: q̄ rōne de ipso iudeo ꝓprie dī: Dixit insipiēs in corde suo: nō ē de⁹. put in additōe supcundē psal. fuit oñsū: sic in hoc ps. agit de antichristo cui⁹ ꝓncipal⁹ ⁊ ꝓpa nequitia ꝓsistit in negādo christū cē deū: ⁊ sic ꝓpe de ipso posset dici: Dixit insipiēs in corde suo: nō ē deus. nā lz antichrist⁹ in ore suo vez deū ꝓfiteat cē in mundo cū legē pētateuchā asserat verā cē: cui⁹ legis cerimonialia ⁊ iudicialia ⁊ h⁹ mōi restaurare attētabit: vt doctores cōiter dicūt: in q̄ lege manifesta sūt testimonia de deo: nihilomi⁹ tn in corde deū negat vez: negādo christum cē vez deū eo mō q̄ supra fuit expositū in pdcā additōe: vñ isti duo psal. ad inuicē correspondēt sic ꝓmū ⁊ vltimū vni⁹ rei: nā sic ꝑsecutio iudeoz fcā in capite christo fuit ꝓma ⁊ ꝓncipal⁹ inter oēs ecclesie ꝑsecutōes: sic ꝑsecutō antichristi ē vltima ⁊ maxime ꝓncipal⁹ inī ꝑsecutōes ecclesie in christi mēbris ꝓpetratis. Et ī ō iste psal. distinguend⁹ est ⁊ exponēdus sic cōpar sus. s. xiij. exceptis duobus vsibus: q̄ no ponunt eodē mō in vtroq; psal. s. q⁹ vbi dī i ps. Qm dns in gnātōe iusta ē. cōsiliū inopis ꝓfudisti: qm deus spes eius est. in hoc ps. legit: Qm de⁹ dissipauit ossa eoz q̄ hoibus placēt ꝓfusi sūt: qm deus sprevit eos. Prim⁹ vsus fuit expositⁿ in additōe super pdcm psal. applicādo illa vba ꝓprie ad iudeos: q̄ ꝓsilia xpi iopis ꝓtēpserūt: vide ibi. Sz vsus ꝓtentus i hoc ps. s. Qm deus dissipauit. ꝓprie applicat ipis adherentib⁹ ātichristo q̄z ossa. s. mēbra erunt dissipata: q⁹ sepata a regno dei: ⁊ ēt inī se ꝓfracta in ōriū mēbroz christi: cuius os nemo ꝓfregit: vt in epla ad timo. ij. cap. vñ q⁹ hec ꝑsecutio vltia imināt in sepatōe pfecta mēbroz christi a diabolo ⁊ antichristo ⁊ eoz mēbris: Iccirco postq̄ hic ps dixit de reprobis q̄nia de⁹ dissipauit ossa eoz: q̄ hoibus placent. s. ātichristi et seq̄ciū ei⁹: q̄ hoibus placebūt largiēdo eis bona tpalia: de q̄ bus dicit: Qm deus dissipauit. i. sprevit Eos. statim subiunxit de electis: Quis dabit ex syon salutare isrl ⁊c. iuxta illud Matth. xxv. Ibunt in vitā etnā. ⁊ sic ꝓsūdit manifeste insipiens. s. antichrist⁹: q̄ dicebat in corde suo: Nō ē de⁹. q̄ qdem vba. s. Quis dabit ex syon ⁊c. ⁊ cuz auerterit dns captiuitatē plebis sue: que in vtroq; psal. finalit ꝓtinent: ō notant salutē vniuersalē fideliū: put fuit in passiōe christi ſm sufficiētiā: ⁊ erit in aduētu 2ᵒ ꝗtum ad oēs electos: qō ñ ꝓpe pōt dici de liberatōe a captiuitate babylonica: nec ab oppressiōe ātiochi: cū i vtraq; pplo israelitic⁹ erat dispsus p orbē: ⁊ sic tales liberatones nō erant vniuersales. Cetera aūt ꝓtēta i h⁹ ps. facilit applicant ꝓposito ex his q̄ dicunt in postilla: ⁊ etiā in additōe supradcā, mutatis mutandis ⁊c. In eodē ps. vbi dī in postilla: Non ē q̄ faciat bonuz. Additio.

Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me: et fortes quesierunt animaz meam ⁊ nō ꝓposuerunt deū añ ꝓspectū suū. Ecce. enī de⁹ adiuuat me: et dns susceptor ē aie mee. Auerte mala inimicis meis: et in vitate tua disꝑde illos. Uolūtarie sacrificabo tibi:

VEritas hebraica in hoc loco sic hz: Nō est qui faciat bonuz: nec etiā vnus. cui⁹ sensus ē: nā lz etiā in tpe antichristi aliq̄ boni qz tn erūt pauci nūo: iccirco in nihilū reputant: iuxta phm i 2° physicoruz: qō modicū est q̄si nihil reputatur. Replica.

QIrca psalmū: Dixit insipiēs. oñdit Burgen. suam insipientiā: sicut supra circa ps. eiusdē ꝓncipiū: ⁊ ibi vide correctōem. Psal. LIII.

DEus in noie tuo. huic psalmo ꝓponit talē titi. i hebreo: Ad victoriā i organis eruditio dauid qñ venerūt ziphei ⁊ dixerūt sauli: Nōne dauid absconditus ē apud nos: vt hī. j. Reg. xxiij. ⁊. xxvj. q̄uis. n. essent de tribu iuda: sic ⁊ dauid tn i fauorē regi voluerūt eū tradē in manus ei⁹. ⁊ sic ex hoc ti. ꝓz actor ⁊ mā h⁹ psalmi in gnāli. ꝓ hoc aūt qđ dī: in organis. signat q⁹ cantus h⁹ psal. appropriat⁹ erat huic instro musico: qđ dī organa. titulus ēt cōsilis ponit in trāslatōe hieronymi: sed ponit ibi ps. s. cantus ꝓ instro: sic dictū fuit supra psal. iiij. Diuidit āt iste psal. in duas ptes: q⁹ ꝓ⁹ dauid ponit suā deꝑcatōem: 2ᵒ ut sit magis exaudibilis facit deo votū seu ꝓmissionē: ibi Uolūtarie. Circa pri mum dicit: a Deus in nomine tuo. i. in virtute nominis tui a me inuocati. b Saluum me fac. a ziꝑheis mihi insidiantibus: ⁊ saule ⁊ viris eius me persequentibus. c Et in virtute tua iudica me. idest ꝓ me conseruans meam innocentiam: ⁊ puniens eorum maliciam. d Deus exaudi orationem meam. per condescensum tue saluatōnis. e Auribus percipe verba oris mei. loquitur de deo more hominis qui inclinat aurem ad petitionem quam vult exaudire. f Quoniam alieni insurrexerunt aduersuz me. idest ziꝑheis volentes me prodere: ⁊ in hoc alienati sūt a me: q̄uis sint de tribu mea. g Et fortes quesierunt animam meam. i. saul rex ⁊ exercitus eius. h Et non ꝓposuerunt deum ante conspectum suum. quia dei timore postposito querunt me innocentem interficere. i Ecce enim deus adiuuat me. idest spero q⁹ me adiuuabit in hac tribulatōne. k Et dominus susceptor est anime mee. idest conseruator vite mee. l Auerte mala inimicis meis. idest auerte a me mala ab inimicis contra me cogitata: ⁊ conuerte super eorum capita: ſm q⁹ dicitur Prouer. xj. In insidijs suis capient iniq̄m. m Et in veritate tua disꝑdes illos. ita q⁹ non possint ꝑficere quod cogitant ꝛ me sic veracit promisisti inocētia ꝓseruare. n Uolūtarie. Hic ꝓñt dauid ꝓmissiōz deo facit. vt sua deꝑcatio sit magis exaudibilis dicens: Uoluntarie sacrificabo tibi. sacrificium laudis: et etiaz sacrificium legis: quando potero ad locuz diuini cult⁹ accedere: qz ꝓtūc ñ poterat: eo q⁹ exul ⁊ fugitiuus erat.

fm aliqs hebreos mīktam ē dictio cōposita ex imīk et tam: ꝛ sic significat hūilem simplicē vel pfectū: ꝛ h' mō accipit hiero. q̄ ponit talē titulū: Victori p colūba muta: eo q̄ pcul abierit dauid hūilis ꝛ simplex: qñ tenuerūt eū philistei in geth. ꝛ fm istū sensuꝫ oꝫ hic supplere p talē modū: Dauid hūil' ꝛ siplex supple fec̄ ps. istū qñ tenuerūt eum ꝛc̄. Scōm alios vo mīktam ē nomē cantici speciale sic motett' apud nos vel hoquet'. ꝛ dic̄ Ra. sa. q̄ signat canticū pulchrū vel decentez ꝛ fm hoc ē sēsus ti. hebrabici: Miktam dō. i. cāticū dō decens ab eo fem̄ qñ tenuerūt euꝫ philistei. De ista aūt tentōe vidē aliq̄ expositores nr̄i q̄ intelligit qñ iesbidenob philisteus nisus fuit pcutere dauid: p̄sidioq̄ ei fuit abisai filius saruie: ꝛ pcussū philisteū iterfecit: vt hī. ij. Re. xvj. sz istud nō vī vez: qz dauid nō fuit ibi capt' imo habuit victoriā: pterea illud bellū nō fuit in geth: ꝛ iō Rabi sa. exponit hoc de dauid: qñ fugiēs a facie saul veit ad achis regē geth: quē cū cognouissent philistei dixerunt nūq̄d nō iste est dauid rex tre: vt hī. j. Reg. xxj. ꝛ tūc tenuerūt eū adducētes ad achis vt iterficeret: sz achis credens eū ē furiosū eiecit eū: ꝛ sic saluat' fuit. De h'g dauid fecit hūc ps. ꝛ silr. xxxiij. sicut dem̄ fuit ibidē. sz ps xxxiij. magī respicit euasionē dauid ad mādatū achis: ppī q̄ ille ps incipit a gr̄arū actōe sic: Bn̄dicā dn̄m in oi tpe ꝛc̄. iste āt ps magis respicit captōem ipsius p quā fuit in piculo: ppē q̄ incipit ab iploratōe diuine misericordie sic: Miserē mei de' ꝛc̄. De eadē. n. mā dauid aliqñ plures psal. fecit: vt satis patuit p supradcā. Sciēdū ēt q̄ dauid h' vocat colūba muta elongationū: colūba qz fuit sine felle amaritudis: qz saulē ipsū psequentē ad mortē bis saluauit a morte: vt hī. j. Re. xxiij. ꝛ. xxvj Muta qz tētus a philisteis nō audebat loq̄ ideoma hebraicū: sz mutauit os corā achis ne ampli' cognosceret vt hī. j. Re. xxj. Dī ēt colūba elongatōnū: qz timore saulis fugerat extra trā isr̄l ad trā philistinoꝝ: q̄d āt significet p hoc q̄ dī in titulo: Ad victoriā. frequēt dem̄ ē .s. conatus leuitarū: ꝛ sic pz sīnia ti. hebraici: ꝛ silr ti. hiero. que ē eadē in sba. Patet ēt actor h' ps. ꝛ mā in gnāli Scōm h' igit̄ ps iste diuidit in tres ptes: qz pmo ponit ipsius dauid depcatio: scō depcatōnis exaudītio: ibi Sic̄ sustinuerūt. vel potī' ibi: Pro nihilo. vt videbitur tertio gr̄arū actio: ibi In deo laudabo. Circa pmuꝫ dic̄ dauid: a Miserē mei deus ꝛc̄. i. hoies eo mō loquē di quo dī Exo. viij. Venit musca grauissima. i. mltitu' muscaꝝ: plures. n. philistei tenebāt eū ipugnantes eum ꝛ pculcātes sic̄ morte dignū: iō sb̄dit: b Qm̄ mlti bellātes ꝛc̄. qz q̄rebāt eū occidē: vt pdcm̄ ē. In hebreo hī sic: Multi bellātes aduersū me altissime. q. d. tu deus qui es altissimus libera me ab ista multitudie a qua nō possū me defendere: ꝛ vsus scōs incipit sic: Quacūq̄ die timebo ꝛc̄. ꝛ tūc lr̄a est plana cū subdit: Ego vo i te sperabo. i. q̄cūq̄ die occurrerit mihi mā timendi: et sic p eo q̄ dī in pncipio h' vsus i trāslatōe nr̄a: c Ab altitudine. qō ē ō pcedenti vsu: in hebreo ē Altissime. ꝛ h' modo signantur versus in trāslatōne hieronymi. Potest ēt exponi trāslatō nostra sic: c Ab altitudie diei timebo. i. tpe alte diei: qz fugitiui q̄lis erat dauid magis timent de die q̄ de nocte: qz nō possūt ita de facili se abscondere et euadere de die sicut de nocte. d Ego vero in te sperabo. i. in quocūq̄ timore ñ desperabo: sz magis sperabo ō tua ptectōne. e In deo laudabo ꝛc̄. te ōuote ō pcando. f In deo sperabo ꝛc̄ J. i. hō carnalis: nec p hoc intendit a se excludē oēm timorē hois: sed tm̄ timorē qui deīcit in desperatōez: ppī qō simul pōit: In do sperabo. g Tota die ꝛba ꝛc̄ J. i. oia ꝛba de me dcā ad meaꝫ laudem retorq̄bant inmeā pdēnatōez. dicebāt. n. philistei: nūq̄d nō iste ē dauid rex tre: nōne huic cātabāt p choros dicētes: Percussit saul mille: ꝛ dauid decem milia: ꝛ ex istis cōcludebant q̄ deberet occidi ne posset eis vlterius nocē: vt hī. j. Re. xxj. ideo subdit: h Oēs cogitatōes ꝛc̄ J. i. ad inferendū mihi malū. i Inhabitabūt ꝛ abscondent. i. publice ꝛ occulte querēt mihi nocē. k Ipsi calcaneū meuꝫ obseruabūt. querentes me supplantare. Et videt hic dauid ꝓphetice loqui de malis q̄ quesierūt philistei facē sibi: qñ audierūt ipsū ē vnctū in regē sup isr̄l: qz tūc q̄sierūt eū occidere: vt hī. ij. Re. v. l Sic̄ sustinuerī ꝛc̄. Ji hebreo ꝛ i trāslatōe hiero. hī: Expectantes aiaꝫ meā. i. spantes auferre aiaꝫ meā de corpe: ꝛ ptigit cū lr̄a pcedenti imediate: qz ē finis h' vs': ꝛ sequēs vsus incipit: ibi Pro nihilo. m Pro nihilo. Nec ē ps scōa hui' ps. in qua describit exauditio dauid depcātis: ꝛ pmo q̄tum ad repssionem aduersariorum cum dī: m Pro nihilo saluos facies illos. interrogatiue: ꝛ est sensus saluabis aduersarios meos p nihilo. i. qui nihil boni fecer̄t: sz tm̄ mala. q. d. non decet iusticiaꝫ tuam ideo subdit: n In ira. i. vindicta iusticie tue. o Populos. philistinorum. p Confringes deus. ita q̄ li de' ē finis h' vsus. In hebreo ꝛ i trāslatōe hier. ꝛ i trāslatōe cōi ē pncipium versus sequentis: ꝛ hoc fuit adipletum qñ philistei venientes ad destruendū regnū dauid fuerūt diuina vtute debellati magis q̄ humana: ppter quod tunc dixit dauid. Diuisit oēs corā me inimicos meos sic diuiduntur aq̄ vt hī. ij. Re. v. q Deus vitam meam ꝛc̄ J. i. pericula vite mee annunciaui tibi in mea oratione. r Posuisti ꝛc̄. J eas exaudien'. s Sicut ꝛ in pmissione tua. i. sicut pmisisti mihi me in periculis custodire. t Tunc conuertentur inimici mei retrorsum. idest cum me exaudieris deprecantem aduersarij mei fugient: quasi. d. hoc semper attribuam virtuti tue ꝛ non mee. Littera hebraica sic habz ab illo loco: Deus vitam meam ꝛc̄. motionem meam numerasti: pone lachrymam meaꝫ in vtre: tuo. nonne in numero tuo tunc conuertentur inimici mei retrorsum. ꝛ est sensus: Motionem meam numerasti. idest loca ad que fugi a facie saulis. Pone lachrymam meam in vtre tuo. vt sit reposita coram te quasi in vase misericordie tue ad exaudiendum. Nonne in numero tuo. supple erit: q̄i dicerz sic: qz tu pones eā i nūo tuo cū alijs anxietatib' q̄s sustinui. Tūc quertent̄ inimici mei retrorsū. trāslatio vo hier. sic hz.

Qñ Jsērere mei deus qm̄ conculcauit me hō] tota die ipugnans tribulauit me. Conculcauerūt me inimici mei tota die: q̄oni am multi bellātes aduersuꝫ me] Ab altitudie diei timebo: ego vero i te sperabo. In deo laudabo sermōes meos:] in deo spaui non timebo quid faciat mihi caro.] Tota die verba mea execrabant: aduersuꝫ me] omēs cogitationes eor in malū.] Jnhabitabūt ꝛ abscōdent: ipi calcaneū meuꝫ obseruabunt. Sicut sustinuerūt aiam meaꝫ] pro nihilo saluos facies illos: i ira populos:] confring̃s. De' vitā meā ānūciaui tibi:] posuisti lachrymas meas i spectu tuo.] Sicut ꝛ i promissōe tua tūc ptēt inimici mei retrorsū.

qz hoc solū erat licitū fieri in hierlm: sz qz ppls ibi ꝓueniebat ad audiendō legē ⁊ ad orandū deū. m Ueniat moꝛs. Hic ꝓnter p̄dicit penā debitā dicēs: Ueniat moꝛs sup illos. hoc dicit dauid nō ꝯelo vindicte: sz ꝯelo diuine iusticie. vel aliꝛ: m Ueniat moꝛs ⁊c̄. i. digni sūt ꝙ veniat sup illos moꝛs. n Et descē dant ⁊c̄.] sic choꝛe et cōplices eius: vt hēt Nūi. xvj. eo ꝙ ingrati de beneficijs moysi rebellauerāt ei: ita fecerūt hitatoꝛes ceile ipsi dauid: vt pz ex p̄dictis. o Q̄m ne q̄tie. s. multe sūt i eis: vt patet per p̄dicta. p Ego āt. Hic tertō dauid recolit circa se dei beneficiū tā ꝙ gratus. d. Ego āt ad deū clamaui. tanꝙ ad saluatoꝛē meū. q Et dñs saluauit me. de manibus saul ⁊ hitatoꝛ ceile. r Uespe et mane ⁊ meridie. i. tribus tēpoꝛibus per diē. s Narrabo ⁊ annūciabo. diuia bn̄ficia mihi collata: sic̄ legit de daniele: Dan. vj. ꝙ trib⁹ tēpoꝛib⁹ i die adoꝛabat deū ꝯ hierlm. t Et exaudiet dñs ⁊c̄. de futuro: sic̄ exaudiuit de ꝓterito. v Redimet i pace aiam meā. i. vitā meā ꝓ Ab his q̄ appꝛopinquāt mihi. i. a ꝓditoꝛibus ceile: q̄ appꝛopinquāt mihi in signū amicitie. y Q̄m in mul tos erant mecū. i. i magno nūo assistebant mihi ad me ꝓ pendū: ⁊ in hoc erat grau⁹ piculū: tū qz erant multi: tū qz dolosi. z Exaudiet deus. me. s. depcantē. a Et hūliabit illos. ad nihilū deꝛigendo. b Qui ē añ secula. i. ille q̄ ē deus eternus ⁊ potens oia: ⁊ cām h⁹ adiectōnis subdit: c Non eni est illis cōmutatio. de pctō ad pnām: sed sunt obstinati: ⁊ sic nō merent veniā. d Et nō timuerūt deū. sz magis ꝓtemptserūt: sic dī de obstinato ꝓuer. xvij. ipius cū in ꝓfundū pctō᷒ venerit ꝓtemnit: sic dī: e Extendit manū suā in retribuēdo. fm alīqs istud refert ad pplm ceile: q̄ nitebat retribuere ipsi dauid malū ꝓ bono: fm alios refert ad deū q̄ hz manū extensā ad reddendū penā ꝓ pctō tpe tn̄ debito: fm oꝛdinē iusticie sue: ⁊ huic consonat lra sequens cū dī: f Cōtaminauerūt testm̄ eius. i. dei legem: q̄ ꝓhibet psecī inocentē. g Diuisi sūt ab ira vult⁹ ei⁹ ⁊c̄. .i. vultus pplī ceile: q̄ in vultu erant pacifici cū dauid: ⁊ ꝯ riū hēbant in coꝛde. h Moliti sūt sermones ei⁹ sup oleum ⁊c̄. qz in pñtia dauid loquebant amicabilia ⁊ pacifica: ⁊ in occulto tractabāt ꝯria. i Jacta sup dñm curā tuā. Hic dauid alloquit seipsū: vt in deo ponat spē suā. k Et ipse te enutriet. qz in desertis locis lōgo tpe vixit dauid cū viris suis p dei ꝓuidentiā specialē: vt pz. j. Reg. l Et nō dabit in eternū fluctuatōem iusto. i. ipsi dauid: ⁊ loquit de se tanꝙ de alio: fluctuatōem aūt vocat psecut ōem saulis ꝓ quā ōō cōpellebat fugē ō loco ad locū: q̄ nō sp durauit: qz moꝛtuo saule ōō i regē unct⁹ fuit. m Tu vo deus ⁊c̄]. s. ꝓditoꝛes ⁊ psecutoꝛes meos. n In puteū interi⁹. hoc est ad moꝛtē: ⁊ subdit cām. d. o Uiri sanguinū ⁊ dolosi. i. querētes effūdē sanguinē innocētē ⁊ dolose. p Nō dimidiabūt dies suos. i. nō viuēt fm medietatez vite sue nālis: qa moꝛs taliū cōiter accelerat fm deū saluatoꝛis: Matth. xxvj. oēs qui acceperit gladiū gladio peribūt. q Ego aūt sperabo in te dñe. liberantē me a piculis: ita ꝙ viuā fm totū cursum vite mee: qō pz ex. iij. Reg. j. vbi dicit: Et rex dauid senuerat: hēbatq̄ etatis plurimos dies.

Uenīāt moꝛs sup illos: ēt descēdāt i ifernū viuētes.] Q̄m nēqtie i hitacul⁹ eoꝝ: in medio eoꝝ. Ego āt ad deuꝫ clamaui: ēt dñs saluauit me. Uespere ⁊ mane et meridie nārrabo ⁊ ānūcia bo: ēt exaudiet vocē meā.] Redimet in pace aiaꝫ meā ab his q̄ appꝛopiquāt mihi: qōniā in mltos erant mecū. Exaudiet de⁹ ēt hūiliabit illos: q̄ est añ secula. Nō.n.ē illis cōmutatō ēt nō timuerī deū: extēdit manū suā i retribuēdo. Cōtaminauerūt testamentū ei⁹: diuisi sunt ab ira vult⁹ eius: ⁊ appꝛopinq̄uit coꝛ illius. Molliti sunt sermones ei⁹ sup oleum: ⁊ ipsi sūt iacula. Jacta sup dñm curam tuā ēt ipe te enutriet: ēt non dabit in eternum fluctuatōez iusto. Tu vero deus: deduces eos] in pūteuꝫ interi⁹. Uiri sanguinum ⁊ dolosi nō dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo i te domine. Uictoꝛi pro columba miletam eo ꝙ ꝓ cul abierit dauid humilis ⁊ simplex qñ tenuerunt eū philistei i geth. .LV.

Moraliꝛ autez pōt exponi iste psal. de quolibet iusto i psecutiōe posito ꝯ quē etiā ab ingratis fabꝛicantur machinatōes dolose: ꝓpter qō oꝛat ꝺuote ab istl liberari: quē dñs exaudiuit: et aduersarios ei⁹ puniuit. ⁊ ad hoc pōt de facili applicari littera ꝓsideratis p̄dictis.

In psal. liij. Exaudit de⁹. vbi dī in postilla: Cō taminauerūt testamentum eius.

Additio.

Q Elius videtur ista ẏba referri ad deū: vt sit sensus: Contaminauerūt testamentū eius. i. legē dei: in cuius penā: Diuisi sūt ab ira vult⁹ ei⁹. .s. dei: ⁊ hāc diuisionē ⁊ discoꝛdiā impcabat psalmista supꝛa in eodem psalmo. d. Precipita dñe ⁊ diuide linguas eoꝝ.

¶ In eodem psal. vbi dī in postilla: Moraliter autez pōt exponi.

Additio.

Q Otius videt ptinere ad sensū lr̄alem exponē istū psalmū de quolibet iusto in pfectōe posito ⁊c̄. ad quē sensū ꝓpe erit notabilioꝛ ⁊ vniuersaliꝛ: ꝙ exponēdo ꝯ hitatoꝛes ceile: de qua hīstoꝛia iā plures psalmos dauid fecerat.

Replica.

¶ In psalmo Exaudi deus. cum postillatoꝛ exponit illū passum: Cōtaminauerunt testamentū eius diuisi sūt ab ira vultus eius. de puersis quoꝝ vultus ⁊ ira sunt diuisi: quia per vultū publice blandiunt: ⁊ per iram occulte seuiunt: ponens exemplum de ceilensibus: qui dauid venerabant in publico: sed occulte apud saul eū tradere conati sūt. Burgensis autem vult melius exponē dicens ꝙ vultus debeat ad deum referri: vt sit sensus: ꝙ peruersi diuisi sunt ab ira vultus dei: sed ista expositio nō videtur ꝓpꝛia ꝙ mali in penā diuidātur ab ira vultus dei: nam esto ꝙ diuidantur a gratia ⁊ lenitate vultus dei: non tamen ab ira: quia huic merent sēp subīci ⁊ ab illa semper puniri: ⁊ habere vultum dei iracundū quasi semp pñtem: per consequens nō diuisi ab ira vultus dei. Nec valet quod Burgeñ. addit ꝙ iste ps nō potest esse de ceilensibus: quia multi psalmi alī sunt ō illa materia: ex quo non sequitur: igitur iste non. nec valet materia huius psalmi est de peruersis generaliter: qz cū hoc stat ꝙ sit de ceilensib⁹ specialiī ⁊ exemplariī.

Psalmus. LV.

Q Jserere mei deus. huic psal. ꝓmittitur talis titulus in hebꝛeo: Ad victoriā super colūbam mutaz elōgationum dauid miktam qñ tenuerūt eū philistei in geth. Ad cuius itellectum sciendum ꝙ

In translatõe hiero. hĩ: Alia mea dormiuit i medio leonũ ferociũ. ⁊ põt reduci ad eandẽ sniam: vt pz. n Filij hominũ. cũ saule existentiũ. o Dentes eoꝝ arma ⁊ sagitte. qz parati sũt mala dicẽ de ꝓpe p obiurgatõez ⁊ de longe p detractõem: sicut sagitte a longe ꝓcutiunt. p Et ligua eoꝝ gladius acut⁹. qz sicut gladius acutus sepat ꝓiuncta nãliter: sic doech et alij ꝓsiles p suas detractões ⁊ obloquutões diuidebãt amicitiaz iter dauid ⁊ saulẽ: cũ tñ saul deberz eũ nãliter diligẽ sicẽ generũ suũ. q Exaltare. hic ꝓponit grãꝝ actiocuz dr: Exaltare sup celos. i. laus tua magnificetur ab angelis sanctis r Et in oẽm terram glia tua. sup ple magnificẽt a cũctis hoibus deuotis: ⁊ sbdit cãz ex pte sui dicens: s Laqueũ paue-

Filij hoĩuz dentes eoꝝ arma ⁊ sagitte: et lingua eoꝝ gladius acut⁹. Exaltare super celos de⁹: et in oi terra glia tua. Laqueũ parauerũt pedib⁹ meis: ⁊ icurũauerũt aiam meã. Foderũt añ faciẽ meã foueã: et inciderunt in eã. Paratũ cor meũ de⁹ paratũ cor meuz: cantabo ⁊ psalmũ dicã. Exurge gloria mea exurge psalteriũ ⁊ cithara: exurgã diluculo. Cõfitebor tibi i pplis dñe: ⁊ psalmũ dicã tibi in gentib⁹. Qm magnificata ẽ vsqz ad celos mia tua: ⁊ et vsqz ad nubes vitas tua. Exal-

rũt ⁊c̃. ⁊ i. posuerũt insidias ad me capiendo. t Incurvauerũt aiam meã. i. icuruare voluerũt vitã meã deiciendo me in mortẽ. v Foderũt añ faciẽ meã foueã. qrentes me ad mortẽ. x Et inciderũt in eã. qz saul in q̃ tãꝝ in pncipe erat totus exercitus in vtute intrauit i spelunca in q̃ dauid potuissz eũ si voluisset occidẽ: vt p dcm ẽ: ⁊ qz ex h⁹ hẽbat mãz laudãdi deũ sbdit: y Paratũ cor meũ deus. ad te laudandũ: ⁊ tibi ꝯuenũ: ⁊ replicat idẽ. d. Paratũ ⁊c̃. ad oñendũ magnũ affectũ: ⁊ eodẽ mõdo dr: z Cantabo ⁊ psalmũ dicã. qz ẽ replicatio eiusdẽ p alia vba. a Exurge glia mea. glia ẽ clara notitia cũ laude: ⁊ sic dauid seipsum excitat ad recognoscẽ dũ diuina bñficia in laudib⁹ diuinis. b Exurge psalteriũ ⁊ cithara. h⁹ dicit qz aliq̃ laudes diuine ꝓuenient⁹ cãtabant in psalterio: ⁊ aliq̃ magis i cithara. c Exurgã diluculo. i. pmpte ⁊ expedite aio volenti. d Confitebor tibi in pplis dñe. ꝓuidit. n. dauid in spũ q⁹ laudes diuine ab eo cõposite cãtande erãt in futuro in diuersis pplis ⁊ gentib⁹: sicẽ adipletuz videm⁹. e Qm magnificata ẽ ⁊c̃. Hb⁹ fuit adipletũ tpe iosue: qñ sol sterit spacio vn⁹ diei: vt isrl hẽret plenã victoriã: vt hĩ iosue x. f Et vsqz ad nubes veritas tua. qd fuit etiã tũc adipletũ qñ dñs misit lapides magnos de nubib⁹ sup aduersarios isrl: vt ibidẽ hr: g Exaltare sup celos de⁹ ⁊c̃. exponat sicẽ supra. Mozalit põt exponi ps iste sicut ꝓcedẽs: qz ẽ silis mã in vtroqz ⁊ eadẽ diuisio: vt pz p pdcã. In psal lvj. Miserere mei. vbi dr in postilla: Magnificata est vsqz ad celos misericordia tua.

Nulla rõ videt quare Additio. statio solis miraculosa tpe iosue attribuatur misericordie diuine: ⁊ missio lapidũz ꝺ nubibus attribuat diuine veritati: cũ vtrũqz ptineat ad misericordiã vel iustitiã seu potẽtiã ⁊ h⁹moi. Sed sensus ꝓprius h⁹ vsus. s. Magnificata ẽ vsqz ad celos misericordia tua: ⁊ vsqz ad nubes vitas tua: hr in additione sup ps. xxxv. vbi silia vba ponunt. s. Domine in celo misericordia tua: ⁊ veritas tua vsqz ad nubes. vide ibi.

Si vere vtiqz. huic psal. Psal. LVII. pmittit talis titulus in hebreo fm Ra. sa. Ad victoriã ne disperdas dauid suaue canticũ siue decens: fm vo hiero. ti. talis est: Victori vt ñ disperdas dauid humile ⁊ simplicẽ. ⁊ pz exposito vtriusqz p predicta in ti. psalmi precedentis. De mã vo h⁹ psalmi dicit Rabi sa. q⁹ dauid fecit hũc ps. qñ saul ad oem ciatõem ꝯpheoꝝ exiit cũ tribus milibus virorũ electorũ ad q̃rendũ dauid: vt hẽt j. Reg. xxvj. qõ cum cognouisset dauid p explozatozes suos: accepto secũ abisai clazvenit ad castra saulis de nocte: ⁊ inuẽit oes dormiẽtes: ⁊ cuz abisai vellet saulem occidere dauid h⁹ ꝓhibuit: ⁊ assumpta hasta: q̃ erat ad caput eius ⁊ cypho aque: recesserunt inde. Cũqz sic essent elõgati q⁹ erãt in loco tuto dauid clamauit fortiter: cuigilãs abner ⁊ pplm inculpãs eos ꝺ hoc q⁹ male custodierãt dñm suũ oñdens p hastã ⁊ cyphuz aq̃ q⁹ potuerat saulẽ occidisse si voluisset: ⁊ p hoc declarauit malicia saulis ⁊ alioꝝ ipsũ innocentẽ psequentiũ: igit fm hoc ps iste diuidit in duas ptes. in ꝓma dauid oñdit saul ⁊ satellitũ suoꝝ malicia: ⁊ in scda ꝓdicit penã debitaz: ibi Deus conteret. Circa ꝓmũ dicit: a Si vere vtiqz iustitiã loquimini. i. si iustitiã vultis loqui. b Recte iudicate q. d. p hastaz ⁊ cyphũ aque potestis manifeste ꝓpendere iustitiã ⁊ innocentiã meã erga saul ⁊ eꝝ malitiã cõtra me. c Filij hominũ. rõnabilit ⁊ iuste viuẽtiũ: tales. n. fuerũt patriarche ex q̃bus descenderat saul ⁊ ppls eius: ⁊ ex h⁹ deberẽt mouẽi ad recte iudicandũ ⁊ viuendũ: sz qz faciebat ꝓtiũ iõ sbdit: d Etenim in corde ⁊c̃. i. iniqtates q̃s cogitastis in cordibus vestris opere adimpletis. e Iniusticias manus vestre ꝓpinãt. i. ornant vl palliant apparenti iustitia ⁊ falsa. in hebreo hr: Iniqtatẽ manibus vestris ꝓpondera te. i. iniqtatem qua me psequimini ponderate ꝓ me innocentiam meam: vt sic videatis eius grauitatem ⁊ ab ea cessetis: ⁊ eandẽ sententiã habet littera hiero. que talis ẽ: Iniquitates manuũ vestrarũ appendite. s. in statera iusta mõ iam dicto. f Alienati sunt peccatores a vulua ⁊c̃. h⁹ dicitur pro tanto: quia homines peruersi in suis operib⁹ dicũtur male nati fm cõmunem modum loquendi. Rabi sa. exponit h⁹ de illis q̃ cũ adhuc in vtero mris existũt p aliq̃ signa figurat eoꝝ vita mala futura: sicẽ Esau in vtero mris impellebat fratrẽ suũ iacob. g Furoꝝ illis fm silitudinẽ serpentis. in hebreo habet: Uenenum illis. ⁊ ad eundẽ sensum refertur: quia serpentes ex ira ⁊ furoꝝ effundunt venenum. h Sicut aspidis surde ⁊ obturantis aures suas. quia videns incantatorem ponit vnam aurem contra terram ⁊ aliam obturat cauda sua ne audiat carmen incantatoris: sic peccatores obstinati qualis erat saul et eius viri nolunt audire vnde reuocentur a suo erroꝝ.

Secretioza mea tu numerasti. i. nullū meū secretū absconditū ē tibi. Repone lachrymā meā in vtre tuo. exponat sic pus: sz non in narratōe tua: qua feres sniam ꝫ malos. Tūc ꝓuertent ꝛc. exponat sic pus. t Jn quacūqz die inuocauero te. sincerit ꝛ deuote. v Ecce cogitaui qm̄ deꝰ me es. exaudiendo me et saluādo. x Jn deo

Jn q̄cūqz die inuocauero te: ecce cognoui qm̄ deꝰ me us es. Jn deo laudabo verbū: in dñio laudabo sermonē: i deo spaui nō timebo qd faciat mihi hō.

Dec est tertia ps huiꝰ psalmi in q̄ ponit ipsius dauid gratz actionꝫ sua liberatōe dicētis: x Jn deo laudabo vbū. i. tuū femineū bñficiū gras referendo. y Jn dño laudabo ſmonē. repetitio ē eiꝰdē ad maiorē effectꝰ exp̄ssiōez. z Jn deo spabo. q̄ me ꝓteget de futo: sic fecit ꝺ ꝓterito. a Nō timebo ꝛc.] timore deꝛiciente me in dēspratōem vel nimis pturbāte rōez. b Jn me sūt deus vota. fecerat enī aliq̄ vota spālia ipsi deo: si liberaret eū ab illo piculo: sz nō sint exp̄ssa i scriptura q̄ desiderabat adimplere. c Que reddā laudatōes tibi. i. ad laudē nois tui: ꝛ subdit cāz. d. d Qm̄ eripuisti aiaz meā de morte ꝛc. i. qz pfecisti illud pp qꝺ vouī tibi: ꝛ iō iustū est vt ddā vota tibi: e Ut placeā cozā deo. Jn hebreo ꝛ i trāslatiōe hiero. hz Ut ambulē cozam deo. ꝓcedendo de bono i melꝰ. f Jn lumine viuētiū. i. q̄diu ero i vita p̄nti: vel f Jn lumine viuentiū. hz ē in lumie gre q̄ viuit in deo. Moraliter pōt exponi psal. iste de q̄cūqz fideli q̄ posit in mortis piculo orat deū deuote ꝓ sua liberatōe: ꝛ a deo exaudit agit gras deo tāq̄ gratus. Jn psalmo. lv. Miserere mei deus. vbi dz i postilla: Pro nihilo ꝛc. Additio.

Jn hebraica veritate vbi dz: Pro nihilo. pōit q̄dā dictio eq̄uoca: q̄ significat qnqz nihilū: qnqz vanitatē: qnqz vo iniq̄tatē. Cōsequent vbi trāslatio nra hz: Saluos facies illos. i hebreo hz. Saluabis ab illis. vñ hec vba ſm lram hebraicā ꝓprie exponunt sic: Pro iniq̄tate. s. aduersariozꝫ de q̄ imediate an dixerat. Saluabis ab illis. i. saluabis me ab illis: ꝛ sic exponit iste vsus a q̄busdā hebreozum expositoribus:: ſm quam expositōem non oz ut teneat interrogatiue sz plane. Psal. LVI.

Jserere mei deꝰ. Huic ps. p̄mittit tal ti. in hebreo: Ad victoziā ne disp̄das dauid miletaz qn̄ fugit a facie saul in spelūcā. Ad cuiꝰ intellectū sciendū q̄ dauid legit bis fugisse i spelūcā a facie saul: pꝰ in spelūcam ad ollā: vbi venerūt ad eū illi q̄ erāt de cognatione sua: et alij q̄ erāt in angustia ꝓstituti: ꝛ fcūs ē eoꝝ ꝓnceps pꝰ Reg. xxij. ꝛ de ista nō loquit hz: qz de ista fuga intitulat ē aliꝰ ps. s. cxlj. ſm q̄ dicit hiero. in ꝓlogo sup ps. Scꝺo qn̄ saul p sequebat dauid sup abruptissimas petras: q̄ solis ibicibus sūt pue: vt hz. j. Reg. xxiij. ꝛ tūc saul itrauit eandē spelūcā ad purgandū ventrē: dauid āt ꝛ viri eiꝰ fugientes saul ꝓius itrauerāt eādē spelūcaz latitātes i eiꝰ iteriozi pte: ꝛ tūc viri dauid voluerūt saulē occidere: sz ꝺō hoc ipediuit: ꝛ silenter ozā chlamydis saul abscidit: ꝛ cum exisset saul de spelūca: post eū abijt clamans ꝛ ostendit ei pannū p̄cisuz in argumentū q̄ potuerat eū occidisse si voluisset. qꝺ recognoscēs saul gras egit ipsi dauid: ꝛ recedēs cū exercitu suo a psecutōne dauid: tūc ad tp̄s cessauit. Et de fuga dauid ad hanc spelūcā loq̄t ti. hꝰ ps. ꝛ sic pz vltima ps hꝰ ti. Ad itellcm vo ꝺm ptis pz ex dictis q̄ dauid erat in piculo mortis qn̄ fugit ad spelūcā illā: ꝓpter qꝺ in ti: hꝰ psal. loquens ꝺ deo dixit: Ne disperdas. i. ne dispdi p̄mittas. Dauid miletā. i. ipsius dauid cāticū decēs vl suaue: vt dic Rasa. q. d. dauid si p mitteres me p̄ire nō possem āpliꝰ cantica dulcia ad laudē tuā facē et dicē. qꝺ aūt ꝓponit: Ad victoziā signat conatū leuitaꝝ in cātu huius ps. vt frequenter dcm̄ est. Scꝺz alios vo miletam signat hūilem et simplicem: vt dictum est psalmo ꝓcedenti: ꝛ sic posuit hiero. ti. huiꝰ psal. dicēs: Pro victoria vt nō disp̄das dauid hūilem ꝛ simplicem qn̄ fugit a facie saulis in spelūcā. ꝛ pz snia ex dictis: igit psal. iste in tres ptes diuidit: qz ꝑmo ponit ipsius dauid anxia deꝑcatio: scꝺo diuina exauditio: ibi Misit de celo. ꝫ graz actio: ibi Exaltare. Circa ꝑmū dic: a Miserere mei ꝛc.] ſm q̄ dicit Ra. sa. semel dicit: miserere deus. petens ne occideretur a saule: scꝺo petens ne saul occideret ab ipso: vnde ꝛ tunc dixit dauid: Propicius sit mihi domin: vt non mittā manū meā in christū dñi: j. Reg. xxiij. pōt ēt dici q̄ replicat: miserere mei. ad maiorē affectꝰ sui exp̄ssionē: sicut frequenter fit in oronibus deuotis. b Quoniam in te ꝛc.] hic dicit allegando q̄ deus debeat sui misereri: qz ꝓpriū est ipsius ꝓestare misericordiam illis qui habent in ipso fiduciam. c Et in vmbra alarum tuarum sperabo. sicut pullus sub alis matris sue ne rapiatur a miluo. d Donec transeat iniquitas. scilicz saulis me persequentis. e Clamabo. cozde ꝛ ozo. f Ad deum altissimum. ꝛ per consequens potentissimū ad me saluādū. g Deum qui bene fecit mihi. de ꝓterito: ꝛ sic spero q̄ faciet de futuro. Jn translatione hiero. hz: Deuz vltorē meū. quia nolebat accipere vltionem de saul manu ꝓpria: sz expectabat eam de manu diuina: vnde dicebat: vlciscatur me deus de te: manus autem mea non sit in te. j. Regū. xxiij. h Misit de celo. hic consequēt describitur diuina exauditio cum dz: Misit de celo ꝛ liberauit me. omne. n. bñficiū a deo p̄stitū ꝓuenienter dicitur celitus datum. i Dedit in opprobriū conculcātes me. .s. saul ꝛ viros eius querentes me occidere: ꝛ sic me dare in conculcationē hoiuz ꝛ bestiaꝝ. Qz autē dauid tūc exprobrauerit sauli ꝛ viris eius hz. j. Re. xxiij. vbi dicitur: Dixitq̄z ad saul: quare audis verba hominum loquentium: dauid querit malum aduersuz te ꝛc. ꝛ post ea: Quem persequeris rex israel quem persequeris: canem mortuum persequeris: ꝛ pulicem vnum. q. d. hoc vertitur in opprobrium tuum. k Misit deus ꝛc.] .i. iusticiam suam: quia semper cōcomitantur se in operibus diuinis. l Et eripuit ꝛc]. i. hominum ferociū: cuiusmodi erant saul ꝛ satellites eiꝰ. m Dormiui cōturbat. qn̄ fui in psecutōne eoꝝ positus: hō enim positus in tali psecutione non potest dormire quiete.

meū. peccādo ꝺ deū supple meruerūt ista ꝓsecutiōez: iō ſb̄ditur: i Sine iniquitate cucurri. cursu vite p̄ntis. k Et direxi. opa mea ad finē debitum. In trāslatiōe hiero. hēt̄ur: Et illi currunt ⁊ p̄parātur. ⁊ fm hoc refertur ad satellites saulis: q̄ discurrebāt tanq̄ parati ad dauid occisionē: iō subdit: l Exurge in occursuz meū. ad liberandum me añq̄ me occidāt. m Et vide meā innocētiā ⁊ eoꝝ maliciam. n Et tu dñe. et ꝓ ideſt. i. tu dñe. o Deus virtutū. i. angeloꝝ. p Deꝰ isrl. per verā fidē ⁊ spālem cultuz. q Intēde. hic p̄nter vt sua oro sit exaudibilis allegat aduersario rū maliciā: ⁊ primo explicat eoꝝ culpā: scdo p̄dicit penaz debitā: ibi Deus oñdit. Circa p̄mum dī: q Intēde ⁊c.] qz diuina ꝓuidētia se extendit ad oēs tā iustos q̄ i iustos ad reddendū eis fz merita ⁊ demerita: iō ſb̄dit: r Nō miserearis oibus ⁊c.] ex certa malicia ⁊ obstinata: quia tales sunt indigni mia. s Conuertētur ad vesperā. satellites. n. saul venerūt vespe ad custodiendū domū dauid de nocte: vt p̄dēz est. t Et famez patient vt canes. i. magno desiderio q̄rētes occidere dauid. In heb. hēt̄ur: Et latrent ut canes. qz inter se loqbant quo euz occiderēt. v Et circuibūt ciuitatē. qz non solū custodiebant domū dauid sed alicq̄ eoꝝ currebāt ꝓ vicos: ne manus eoꝝ euaderet. vel q: postq̄ sciuerūt eum fugisse scrutabātur loca ciuitatis: si forte alicubi lateret. x Ecce loqnt̄ in ore ⁊c.] qz inē se tractabāt ꝺ ipsius dauid occisione. y Quis audiuit. i. ac si nullus eos audiret. vñ in trāsla. hic. hēt̄ur: Quasi nemo audiat. tñ michol audiuit: ⁊ ipsi dauid annūciauit. z Et tu dñe. hic p̄nter describit petitionis exauditio: ⁊ p̄mo q̄tuz ad ipsius dauid liberationē: scdo q̄tum ad aduersarioꝝ punitionē: ibi Deus oñdit. Circa p̄mum dicit: z Et tu dñe deridebis eos. frustrando eos ab intētiōe: qz cuz obsiderēt domū dauid: fugit per fenestram: vt p̄dēm est. a Ad nihilū deduces ⁊c.] malignātes simlr sicut ⁊ isti. b Fortitudinē meaz ⁊c.] i. exponendā tuo seruitio. c Qz deus susceptor meus es. liberando me a q̄rentibus me occidere. d Deus meus mia ⁊c.] qz deus misericors diter liberauit dauid añq̄ veniret mane i q̄ saul disposuerat eum occidere. e Deus oñdit. hic p̄nter ponitur exauditio petitionis dauid q̄tū ad aduersarioꝝ punitionē cū dī: e Deus oñdit ⁊c.] i. super saul et satellites suos. f Ne occidas eos. vlciscendo de manu ꝓpria: qz hoc faciā per alios i iusticia mea: lz autē non sine iniqtate concurri et direxi. Exurge i occursū meum et vide: et tu dñe deus virtutuz deus isrl. Intende ad visitādas omes gētes: nō miserearis oibus qui opant iniquitatez. Cōuertēt ad vesperā et famē patiēt vt canes: et circuibunt ciuitatē. Ecce loqnt̄ i ore suo: ⁊ gladius i labijs eoꝝ: qm̄ quis audiuit: Et tu dñe deridebis eos: ad nihiluz deduces oēs gētes. Fortitudinez meā ad te custodiā: qm̄ deꝰ suscepto meꝰ es: deus meꝰ mia p̄uēiet me. Deus oñdit mihi super inimicos meos: ne occidas eos neqū obliuiscant ppli mei. Dispērge illos in virtute tua: ⁊ depone eos protector meus dñe. Delictuz oris eoꝝ: sermonē labioꝝ ipsoꝝ: et cōprehendāt i superbia sua. Et de execratione ⁊ mendacio ānuncia buñt i cōsūmatione: in ira cōsūmatiōis ⁊ nō erūt. Et sciēt quia deus dñabit iacob: ⁊ finiū tre. Cōuertentur ad vesperā ⁊ famez patient vt canes: et circuibūt ciuitatez. Ipsi dispergēt ad māducandū: si vero nō fuerit satati et murmurabūt Ego aūt cātabo fortitudinez tuā: et exaltabo mane miaz tuā. Quia factus es suscepto meus: ⁊ refugiuz meū i die tribulatōis mee. Adiutor meus tibi psallā: q: deꝰ suscepto meꝰ es: deus meus mia tua.

sit scriptū: q̄ deus morte saulis ⁊ suoꝝ satellituz dauid reuelauerit: tū hoc credendū ē: eo q̄ cuz eēt ꝓpha hoc dixit: ⁊ hoc dauid adipleuit: qz sauli bis manibus eius tradito a morte pepcit: vt hēt̄ur. j. Reg. xxiiij. ⁊. xxvi. g Nequando obliuiscant ppli mei. suis ꝓsecutoribus misereri. hec. n. mia dauid regis data ē in exemplū totiꝰ plebis. h Dispērge illos i vtute tua. hoc fuit adimpletū i mōte gelboe: qñ coram philisteis ceperūt per diuersas vias fugē. j. Reg. vi. i Delictū oris eoꝝ ⁊c.] resumatur li depone cuz dī: Delictū oris eoꝝ ⁊c.] qz vba quibus saul ⁊ doech disponebant dauid interficere: fuerunt depositā ⁊ deiecta qñ ceciderūt i mōte gelboe. k Et cō prehēdant ⁊c.] q̄diu .n. saul fuit humilis placuit deo ⁊ electus fuit i regē: ⁊ qñ superbiuit: dñs eū abiecit: vt hēt̄ur. j. Reg. xv. l Et de execratiōe ⁊c.] qz iminente morte saulis reꝑhēsus fuit a samuele sibi apparēte de trāsgressiōibus suis: vt hēt̄ur. j. Reg. xxviij. m Et scient. per experientiaz punitionis ⁊ reuelationē samuelis: qz deus dñabitur iacob: trāsferens regnum ad dauid ⁊ domū eius. o Cōuertent ad vesperā ⁊ famē patiētur. istō refertur ad famen inductā tpe dauid in ira isrl: ut hēt̄ur. ij. Reg. xxi. q̄ fuit inducta a deo tribus ānis ꝓpter petrī saulis: q̄ iniuste occiderat gabaonitas: ut ibidē dī: ⁊ iō illi ꝺ cognatione ⁊ tribu saulis in illa fame fuerūt grauius afflicti: ⁊ iō q̄tum ad hoc dī: Conuertent ad vesperā. reuertēdo ad ꝓpias domos de agro vl alio laborīcio sicut moris est. Et famē patientur. qz non inuenient ibi vñ reficiātur. p Circuibūt ciuitatē. querēdo victū p mendicitatē. q Ipsi dispergētur. trāseundo ad alia loca q̄ tpe illius famis erāt minus afflicta. r Ad manducandū. i. ad querendū victū. s Si vero ⁊c.] ⁊ accipitur hic si ꝓ quia: qz non inuenie bāt ad sufficientiā: iō ſb̄ditur: t Et murmurabūt. p impatientiā: qz multi eoꝝ ipatienter illā penuriā sustinebāt. v Ego aūt. hec ē vltima ps hꝰ ps. i qua ponit ipsius dauid gr̄arum actio. p sua liberatiōe: cū dī: v Ego aūt cātabo. i. in deuotis cāticis laudabo. x Fortitudinē tuā. q̄ me eripuisti de insidijs saulis. y Et exaltabo mane ⁊c.] .i. sūmo mane surgā ad magnificandū miam tuā: ⁊ subdit cāz: z Qz factus es suscepto meus. de aduersarioꝝ meoꝝ manibus. a In die tribulationis mee. qz disponebāt oīno me occidere. b Adiutor meus tibi psallā ⁊c. repetitio ē eiusdē sīie ad maiorē expressionē deuotiōis sue.

Moralr posset exponi ps. iste de q̄libet fideli in angustia exīte: q̄ per p̄ces suas meret liberari ⁊ psecutores suos puniri. Allegorice vo exponit de xp̄o per dauid figurato: qui custoditus fuit i sepulchro tanq̄ alter dauid in domo: sz hꝰ non obstāte ꝓ diuinā potentiā resurrexit: ⁊ iudei qui illum

l Deus ꝓteret. Hic ꝓnter dauid ꝑdicit pena talibus debita: & primo ꝑdicit hoꝝ modi penā: secdo vtilitatē inde sequentē ibi Letabit. Circa primū dicit sic: i Deus ꝓteret dētes eorū. quibus mordebāt alios vbis iniuriosis & detractoribus: Dicebāt. n. ipm dauid esse reū crimine lese maiestatis: cuz tm bonū regis & regni q̄ siuisset. k Molas leonuz ferociū. i. saul doech & ꝑsimilium: ad modū leonis ferocium. l Cōfriget dns qđ fuit impletū in monte gelboe vbi mortuus fuit saul et doech: et multi alij. m Ad nihilū deuenient &c.] qz regnum fuit amotuz a saul et posteris eiꝰ. n Intendit arcū suuz &c.] istud potest ꝛferri ad deū q̄ ꝑcussionē maloꝝ fm ordinem iusticie sue parat inferē daz debito tempore. ꝑt et referri ad quēlibet obstinatuz in suo malo: q̄ semp tēdit arcū sue malicie ad nocendū alīs q̄diu pōt viuere. Et huic ꝓcedat translatio hieronymi q̄ sic hz: Intendāt arcū suū donec ꝓterant. o Sicut cera q̄ fluit auferent. ò pñti vita morte repētina. i hebreo hz: Quasi limax tabefactus auferent. & in trāslatōe hiero: Quasi vmis tabefactꝰ ptrāseant. & est eadē ſnia: licet sint alia vba: qz per vtrūq; designat subtractio pctoꝝ repentina. p Supcecidit ignis. i. punitio a deo imissa. Et non viderunt solem. subtracti de hoc mūdo p mortē. in hebreo hz: Occidit abortiuū mulieris q; nō uidit solem. & sili in translatōe hiero. & est eadē ſnia. p hoc enī intelligit punitio diuina: q̄ peccatores ad nihilū ꝺducit. q Priusq; itelligerēt spine vre rhānū. p spinas intelligunt hoīes filij puuli iniquoꝝ: vt dic̄ Rasa. p rhānū qui acutꝰ pungit intelligunt filij eoꝝ adulti: q̄ plus de malo sciūt & faciūt: & fm hoc est sensus: q Priusq; intelligerent spine vestre. i. anteq; filij vestri puuli hērent tm intellectū q; possent ita male agē sic adulti. r Sicut viuētes sic in ira absorbet eos. i. eo tpe q̄ sperabit ò oratione vite eoꝝ deꝰ auferet eos subito de pñti vita. In trā slatōe hiero. sic habet: Anteq; crescāt spine vestre i rhānū. i. anteq; ueniant ad maliciaz rhamni mō supra expositō. Quasi v uētes in ira tēpestas rapiet eos. & est lra planior: & cadē ſnia. in hebreo aūt habet: Sicut viuēs sic in ira absorbet eos. & refert ad deū: q̄ sicut viuens. i. viuidus & fortꝰ cui potestati nō pōt resisti: sic in ira absorbet eos auferens repentine de pñti vita. s Letabit. Hic ꝓnter ponit vtilitas sequens ex malorꝝ punitōe cum dī: s Letabit &c.] .i. pctoꝝ punitōem non motus ẓelo vindicte ꝓprie: sz ẓelo diuine iusticie. t Manꝰ suas lauabit. i. opa sua magis iustificabit: fm illud apoc. xxij. Justus iustificetur adhuc. v In sanguine peccatoris. i. in punitione eius: q̄ est occasio meliorationis vite sue: fm illō Prouer. xxj. Mctato pestilente sapientior erit puulus. x Et dicet homo. i. quicūq; rōnabiliter loquens. y Si vtiq; est fructus iusto. & accipit hic si ꝑ q̄: qz ex punitōe peccatorꝝ affirmabit ꝑmiū iustorꝝ p locū a ꝑtis. z Utiq; est deꝰ &c.] .i. dans sētentiā ꝑ eis: non solū in futuro: sz et frequēt in pñti.

In psalmo. lvij. Si uere vtiq;.

Additio.

Materia huius psalmi fm q̄sdam hebreoꝝ expositores vniuersalius & ꝓpriꝰ pōt assignari .s. vt exponat de falsis iudicib⁹ q̄ ꝓtendūt se iusticiā diligere: et tm iudicia falsa ꝓferunt: quibꝰ psal. exprobans alloq̄tur: Si vere vtiq; iusticiā loquimi recte iudicate. hoc ē dicere: si iusticiam quaz vniuersalit loquimi iudicijs particularibus applicaretis ꝺberet recte iudicare: sz tm opposi tum facitis: qđ declarat. ꝺ. Letmin corde &c. exponat ꝓput in postil. & qz cōit tales falsi iudices occultat suā falsā iusticiaz sub colorib⁹ apparentibus: iō se quit: Iniusticias manꝰ vestre concinat. i. ornat: ꝓut i postill. In hebreo hz: Iniq̄tatē manꝰ vestre ponderāt. & est sensus: Taliē cōponderat i falsis stateris: rōnes falsas & apparentes cū veris & veridicis ac si essent eiusdē valoris. Cetera aūt exponant ut in postilla applicando ea vniuersalit iudicib⁹ iniqs qs deus iudicat qñq; in pñti p repentinā & subitā eradicatōem. Psal. LVIII.

Eripe me. huic psal. ꝑmittit talis ti. in hebreo Ad victoriā ne disperdas dauid canticū decēs qñ misit saul & custodierūt domū ad occidendū eū. hoc hz ꝓ Reg. xix. q̄ saul voluit ꝑcutere lancea dauid psallentē coram eo: sz declinauit dauid ictū & iuit ad domū suā: & tunc saul misit satellites suos nocte illa in domū dauid ut custodirēt euz & interficerēt mane: qđ cū annūciassz michol ipsi dauid deposuit eū ꝑ fenestrā & sic abijt & saluat⁹ ē. Igit qz tūc fuit dauid in morti piculo: iō sic incepit titulū hoc ꝑs. Ne disperdas. i. ne disperdi pmittas tu dne deꝰ meꝰ dauid cāticū. qz si puret vlteri laudes tuas nō cātare. In translatōe hiero. icipit sic ti. Uictori vt nō disperdas dauid hūlē & simplicē. residuū hoc ti. ē sic in hebreo. Et ex supradictis pz ſnia hoc ti. pz etiam actoꝝ hoꝝ ꝑs. s. dauid: & mā eꝰ in gnāli. Ad habenduz āt eoꝝ noticiā in spāli ps iste diuidit i tres ptes: qz ꝑ ꝓpōit ipsius dauid deuota petitō: scdo dei exauditō: ibi Et tu dne: tertio ꝑ exauditōe grāz actō: ibi Ego āt cantabo. Pria adhuc in tres: qz ꝑ dauid in sua petitōe allegat suam āgustiā: 2ꝺ ꝓpam innocentiā: ibi Neq; iniq̄tas: 3ꝺ aduersarioꝝ nequiciā: ibi Intēde. Circa ꝑmū dic̄: a Eripe me &c.]. q. d. ñ possū cripi sine tuo adiutorio. b Et ab insurgētib⁹ &c.] qz ad captādū saulis beniuolētiā multi insurgebāt ad capiendō dauid q̄uis eēt innocens: iō sꝺit: c Eripe me ò opantib⁹ iniq̄tatē. qz scienꝰ ꝑsequebant innocētez. d Et ò viros sāguinū &c.]. i. de viris patis ad effundendum sanguinē innocentē. e Quia ecce ceperūt aiaz meā. i. meꝑz a pte ꝓncipali: q̄ ē aia ꝺsignās totū: ꝛputabāt. n. se ꝺ cepisse: eo q̄ custodiebāt domū i q̄ erat reputātes q̄ ñ possz eos effugē: iō sꝺit: f Irruerūt i me fortes. q̄z fortitudini ñ possū bellādo resistē. g Neq; iniquitas. Hic ꝓnt allegat suā innocētiā. ꝺ. Neq; iniq̄tas mea. peccādo ꝑ ꝓximū. h Neq; peccatuz

Iudicās eos in ira. Uictori vt nō dispdas dauid hūilez & simplicez qñ misit saul & custodierūt domuz ad occidēdū eū. ꝑs LVIII.

Eripe me ꝺ inimicis meis deus meus:] et ab insurgentibus in me libera me.] Eripe me ꝺ operantibus iniquitatem. et ꝺ uiris sanguinum salua me.

Quia ecce ceperunt animaz meam: irruerunt i me fortes. Neq; iniquitas mea neq; peccatum meuz dne:

nõz a q̃bus tãto fiducialius i oꝛigialibus sacre scripte accipitur testimoniũ q̃to nobis auidi⁹ aduersant. Tuꝛ qꝛ vidicta diuina i eis magis relucet: cũ in diuersis tpi bus ꝛ in varijs locis delectio ꝛ oppꝛobꝛiũ eoꝛ demon strat: q̃ si in breui tpe ꝛ in q̃busdã regionibus ꝓsupti fu issent: qõ ꝓpꝛie oꝛabat psalmista. o. Ne occidas eos ne q̃n obliuiscãtur ppli mei. s. ne obliuiscant mie tue q̃ eos spectas: vt ad ꝙuersionẽ ꝓuocẽtur: simiꝛ ne obliuiscã tur sacrarũ lr̃aꝛ tuarũ: q̃ apud eos oꝛiginaliꝫ resident: si militer ne obliuiscãtur iusticie tue videtes eos q̃tidie af fligi ꝛ suppmi i penã sceleris occisois xpi: q̃ oia pñt tra di obliuioni: si celeriꝫ fuissent ꝓsupti. Magis. n. mouet visa q̃ audita: sicut sẽsus visus certioꝛ ẽ auditu ꝛ ceris sẽsibus: put i pmo metaphy. ꝛ qꝛ si i vno loco seu regi one tm̃ remãsissent puniẽdi: nõ seq̃rẽtur pdce vtilitates i toto oꝛbe: iccirco dicit: Dispge illos in vtute tua. i. per oes gẽtes dispgant: vt testimonia sacre scripture q̃ apꝛ eos sunt: simiꝛ ꝛ euidẽtia diuine vindicte vbiq̃ demõ strarent: vñ seq̃tur: Et depone eos. s. ut sint oppꝛobꝛiũ hoium. ꝛ qꝛ illi pfidi ꝛ si ope non pñt iã ꝙ xpm recalci trare: vbis tñ non cessant eũ blasphemare: iccirco dicit: Delictũ oꝛis eoꝛ sermonẽ labioꝛ ipsoꝛũ: ex q̃ seq̃tur q̃ cõprehẽdunt in supbia sua. Nã sm glosaz cõprehendit aliqs i supbia sua: cũ videt se supbe egisse: ꝛ tm̃ frustra: qꝛ sẽm eoꝛ irritũ vident: ꝛ tm̃ remanet delictũ eoꝛum apud alios i memoꝛia: ꝛ hoc spãliter i duobus: pmo in execratiõe in q̃ sunt cõiter int̃ gẽtes: simiꝛ ꝛ in menda cio: inq̃tum ꝙ xpm mendaciũ finxerũt nõ solũ in vita dicẽtes eũ seductoꝛẽ ꝛc. sed ẽt in moꝛte asserẽtes ipsum nõ resurrexisse ꝛ dãtes pecuniã ad occultandaz resurre ctionẽ: vt hẽtur matth. xxviij. ca. ꝛ hoc est qõ dr̃: Et de execratione ꝛ mẽdacio annũciabunt. s. ab aplis ꝛ alijs veris ꝓdicatoꝛibus. vñ finis talium. s. iudeoꝛuz i ꝓteruia sua ꝓtinaciũ est in cõsũmatione ꝛ i ira cõsũmatiõis. i. in vidicta dei q̃ peccatoꝛ cõsumit: ita vt finaliter pereat ab esse eẽno ꝛ glorioso: de q̃ seq̃tur: Et non erũt. ꝛ sequi tur: Et sciẽt qꝛ dñs dñabit iacob ꝛ finiũ ꝛre. hoc ẽ qꝛ iã in illa consũmatiõe ꝓ experiẽtiã cognoscent: q̃ xps quẽ contẽpserũt dñabitur iudeis ꝛ gẽtibus ꝛc. Cõsequent declarat tertiũ statũ iudeoꝛ. s. qñ in fine mũdi ꝙuertentur: ꝛ de his dicit: Cõuertent ad vesperã. s. in fine mũdi qui ẽ eius vespera simplr: ꝛ põt ꝓstrui cũ ꝓcedenti vsu sic: Cũ illi iudei sciẽt: qꝛ deus dñabitur iacob ꝛ finium terre ꝓ uerã fidem: tũc ꝙuertent: exponat versus sicut ꝓ us: ꝛ seq̃tur de istis: Ipsi iã disꝑgent ad manducãdũ. s. vt alios lucrent: si vo nõ fuerit satati: eo q̃ multi rema nebunt ĩcreduli murmurabũt ꝙ tales. i. icrepabũt. Sed nõndum vbi trãslatio nãa hz: ꝛ murmurabũt. hebꝛai ca lr̃a hz quandã dictionẽ eq̃uocã: q̃ vno mõ significat murmurationẽ: alio mõ significat mansionẽ seu quietẽ quã hõ dr̃ hẽre in nocte: cũ iacet in domo recollectus: ꝛ cessat a laboꝛibus diurnis: eo mõ q̃ dr̃ Señ. xxiij. ca. locus spacios⁹ ad manendũ. vbi. n. dr̃ ad manendum ponitur silis dictio sicut hic: ꝛ ad istã vltimã significa tionẽ magis tendit lr̃a ꝓus ꝓut hic ꝓpꝛie syllabicat: et sic erit sensus: Si nõ fuerit satati. s. qꝛ nõ oes cõuertẽt: tñ iã q̃escent seu cessabũt: qꝛ iã finis h⁹ mudi erit: i q̃ ta lia hñt cessare. Cõsequẽter q̃nto ꝓcludit in psona xpi hois q̃ totã laudẽ ꝛ victoriã deo attribuit. Ego aũt cã tabo foꝛtitudinẽ tuam: ꝛ exultabo mane miam tuã. qꝛ vt ait psal. Ad vesperã demoꝛabit fletus: ꝛ ad matuti nũ letitia: i q̃ insinuat letitia resurrectiois q̃ mane dñi ce dici pmo fuit manifestata: qꝛ fẽs es susceptoꝛ me⁹ ꝛc. me resuscitans: ꝛ refugiũ meum. a custodia aduersario rum liberãs: que oia diuine mie attribuit cõcludẽs: De us meus mia mea. Replica.

Ti psl. Eripe me ꝛc. Que postil. exponit de dauid cu stodito i sua domo ꝛc. put ti. h⁹ psl. formaliꝫ sonat: burg. q̃ ꝓsueuit titulos magnificare: ꝛ sm formaz ti. mãm psl. assignare: hic dimittit formã tituli exponẽs psl. istum de xpo custodito in sepulchꝛo redarguens postil. q̃ sm formã ti. accipit mãz psl. ad cauendũ sñiarum iuolutionẽ. Catholi ce põt dici q̃ lr̃alis sensus h⁹ psl. pmus ẽ de dauid iuxta for mã ti. sed p allegoriã est de xpo: cuius figurã gessit dauid i multis: ut supꝛa sepe dcm est ꝛ spãliter i hac mã h⁹ psl. Et cũ burg. dicit hunc sensũ forc lr̃alem de xpo: ꝓcedit ei sicut supꝛa q̃ est sẽsus ꝑncipalis: sed nõ pmus ad lr̃am sm vocũ significationẽ: est igit̃ sẽsus lr̃alis pmus de dauid tanq̃ de fi gura: sed ꝑncipalis ẽ de xpo tãq̃ figurato. Argumẽta aũt burg. de applicatione q̃rũdam versuũ modici põderis sũt: nã sũt q̃dam cõgruentie applicabiles ꝑ et cõtra: que de ne cessitate rõnis nihil concludunt. Psal. LIX.

Deus repulisti. huic psl. ꝑmittitur talis ti. in heb. sm Ra. sa. Ad victoriaz super rose testimonium suaue canticũ dauid ad docendũ qñ pugnauit ꝙ aram fluuioꝛ ꝛ syriam soba ꝛ reuersus est ioab: ꝛ percussit edom i valle salinaꝛ. xij. milia. Ad cuius ĩtellectũ sciendũ q̃ dauid misit Joab ꝛ oẽm exercitũ bellatoꝛ ꝙ filios amõ q̃ iniuriati fuerant nũcijs dauid: vt hẽtur. ij. reg. x. ꝛ debel latis filijs amon ꝛ syris q̃ venerunt i eoꝛ auxiliũ: ioab re dijt i hierlm: vt hẽtur. ij. Reg. x. ꝛ postea dauid cũ toto ex ercitu suo exposuit se ut iret ad pugnandũ ꝙ syrios: vt ibi dẽ hẽtur. Dicit igit̃ Ra. sa. q̃ syri hoc audientes miserũt nũ cios ad dauid dicẽtes: q̃ non erat ei licitũ venire ꝙ ipsos ꝑ pter fedus ꝛ iuramentũ qõ fecerat iacob cũ laban syro: ut hẽtur Señ. xxxi. ꝛ tunc dauid ꝓsuluit sapientes legis: q̃ rñ derunt ei q̃ erat licitũ: eo q̃ syri pꝛius fregerãt iuramentuz veniẽdo ad bellũ ꝙ seruos dauid i auxiliũ amonitaꝛ: ut dr̃ ctũ est: ꝛ qꝛ cusan rasathaim rex syrie ipugnauerat filios is rael eos sb̃ǧiens seruituti sue per octo ãnos: vt hẽtur iudi cũ. iij. Dicit igit̃ ra. sa. q̃ i ti. predcõ ꝑ rosã intelligit̃ cetus sa pientũ: q̃ testificatus fuit ipsi dauid: q̃ licite porat ꝙ syrios ad bellũ ꝓcedere: ꝛ q̃tum ad hoc dr̃: Sup rose testimoniũ. i. rñsũ datũ ipsi dauid ꝑ cetuz sapientũ. de q̃ rñso ꝛ victo rijs seq̃ntibus) q̃ tãgunt in q̃dã gnãli in ti. cũ sb̃ditur: Qñ ꝑ cussit aram fluuioꝛ ꝛc. fecit dauid psl. istũ: sm hoc igit̃ sen sus h⁹ ti. est: Lãticũ suaue dauid. supple ẽ iste psl. ab eo fcs: Sup rose testimoniũ. i. ꝓp rñsũ sibi datũ a cetu sapiẽtuz ꝑ rosã designato. Ad docendũ. s. ipsũ dauid q̃ licitũ erat si bi pugnare ꝙ syrios. q̃d aũt significet: Ad victoriã. in ꝓnci pio ti. freq̃nter supꝛa dcm ẽ. Qñ pcussit aram fluuioꝛ. arã ẽ nomẽ ciuitatis i q̃ bitabat laban syrus: ꝛ dr̃ fluuioꝛuz q̃a erat i medio duoꝛ fluuioꝛũ: ꝓpter qõ alio noie vocat̃ me sopotamia a meso qõ est mediũ i greco: ꝛ potamos qõ est fluuius. Et reuersus ẽ ioab. s. in hierlz debellatis amonitis ꝛ syris ut ꝓdcz ẽ. Et pcussit edom ꝛc. ista victoria attribui tur dauid. ij. Reg. viij. vbi dr̃: Fecit q̃q sibi dauid nomen: cũ reuerteret capta syria i valle salinaꝛ cesis duodeci mili bus: ꝛ seq̃tur: Et fca ẽ vniuersa idumea fuiẽs dauid. Et ꝑ mo paral. attribuit abisai: de q̃ dr̃. j. pal. xviij. Abisai vo fi lius saruie pcussit edom i valle salinaꝛ: hic aũt attribuit ipsi ioab. Dicendũ q̃ isti tres fuerũt i illa victoria: qꝛ fca su it i reditu dauid ꝺ syria: ad quã capiẽdã iuerat cũ toto exer citu suo: vt ꝓdcz ẽ. Et attribuit hec victoria ipsi dauid tan q̃ regi: ioab vo tãq̃ ꝑncipi militie: abisai vo tãq̃ duci vni⁹ aciei: q̃ fecit ꝓbitatẽ nobilẽ in illa victoria: ꝓpter qõ attri buit abisai tãq̃ duci. Nõ ẽ. n. iconueniẽs idẽ attribui diuer sis psonis rõnibus diuersis. xij. milia. j. pal. xviij. ponũtur xix. milia: nec ẽ ꝺdictio: qꝛ mino⁹ numer⁹ icludit i maioꝛi: nec ponit hic mino⁹ numer⁹ cũ ꝑcisiõe ptis excedentis: q̃. j. pal. exꝑmit. In trãsla. vo hic talis ponit ti. Victoꝛi ꝑ lilij testioniuz hũilis ꝛ pfecti dauid ad docẽdum qñ pugnauit

in sepulchro fecerant custodiri i penam h' fuerūt p roma' nos captiuati ⁊ per orbē dispersi: tñ ad vesperā h' mundi ꝓuertentur ad xp̄m: ⁊ famē patient̄ p fidei xp̄iane zelū ꝯ he reses sicut canes latrātes: ⁊ fidē xp̄i cum feruore magno ⁊ desiderio p̄dicantes: sed de hac expositione breuit̄ pertranseo: qz diffuse tradit̄ in glosa ordiaria sup librū psalmoꝝ.

Jn psal. lviij. Eripe me. Additio.

Littera h' p̄s. p magna parte nō p̄ōt applicari ad histori ā illā. j. Reg. xix. s. qñ misit saul satellites: vt custodirēt dauid i domo sua vt iterficeret ⁊c. non. n. recte appropriat huic ꝓposito qō dr: Et tu dñe de' virtutū intēde ad visitādas oēs gentes ⁊c. Cū iste casus fuit singularis i q̄ visitatio diuina se nō extēdebat ad oēs gētes sed tm̄ ad liberationem dauid ⁊ suoꝝ. Etiā si dicat q̄ liberatio ipsius dauid q̄dammō se extēdebat ad totū ppl̄z israelis: eo q̄ erat ipsoꝝ rex futurus adhuc iproprie seu im prinent̄ diceret̄ super hoc: Ad visitādas oēs gentes. Similr vbi dr: Ne occidas eos neq̄ obliuiscant̄ ppli mei: sed dispge illos in vtute tua ⁊c. Dicere ēt q̄ deus p̄ceperat dauid q̄ nō interficeret saul: ne obliuiscer̄t pp̄s misereri p̄secutoribꝰ suis ē oio sine fundamēto: nusq̄. n. tale legitur i histori ā ꝓ pria ipsius dauid: nec ipse dauid abstinuit ab occisione sau lis ex mia sed potius ex fidelitate: ut hētur. j. Reg. xxvi. cs. Quis. n. extendet manū in xp̄z dñi ⁊c. Similr cū dicit: Dispge illos i vtute tua: qō ꝓprie itelligit̄ de aduersarijs: nō fuit adimpletū i gelboe: ut dicit postil. nā ibi saul ⁊ doech q̄ fuerunt p̄ncipales aduersarij occisi sūt ⁊ non dispersi. Si milr dicere q̄ illō qō legitur: Cōuertent̄ ad vesperā ⁊ famē patiētur vt canes ⁊c. referendū ē ad illos de cognatione saulis: q̄ fuerunt i illa fame grauius afflicti q̄ ceteri ē oino sine fundamēto. Nā in illa historia. ij. Reg. xxi. vbi ō hac fame agit̄: nihil legitur spāle de cognatione saulis q̄tum ad hoc q̄ paterent̄ grauioꝝ famē q̄ ceteri. Jnsup ⁊ veritas hebrai ca in hoc loco vbi nos hēmus: famez patient̄ hz: ⁊ rugient vt canes. Vñ verius dicendū ē ⁊ magis lr̄e ꝓsonum: q̄ lz i hoc p̄s. agat̄ saltē i sui p̄ncipio ⁊ forte ēt in fine de custodia dauid per satellites suos q̄ fuit figura xp̄i i sepulchro a mi litibus custoditi: tñ p magna pte p̄s. iste ad lr̄am transit ad agendū de re figurata. s. de xp̄o in sepulchro custodito ⁊ ō eius resurrectiōe ⁊ pena aduersarioꝝ ⁊ ēt de reconciliatione eoꝝ: put plene i glosa ordinaria hētur: nec ē iste sensus alle goricus: put postil. dicit sed ꝓprie lr̄alis tanq̄ ex necessita te lr̄e ꝓsurgens. Si aūt obijciat̄ de titulo i q̄ ꝓtinet̄ qñ misit saul: ⁊ custodierūt domum ad occidendū eū: ex q̄ vī q̄ mā h' p̄s. referenda est tm̄ ad illā custodiam ipsius dauid ⁊ ei' liberationē ⁊ h' modi. Ad hoc rñdetur q̄ illa vba tituli nō denotāt q̄ tota mā psalmi lr̄alis sit de illa custodia dauid: sz tm̄ q̄ p̄s. fuit fēs a dauid tpe illius custodie: nō. n. dicit ti tulus q̄ illud cantic ū ē de missione saul ad custodiam da uid in domo ⁊c. sed q̄ fuit factus qñ misit ⁊c. vñ ti. demon strat tps editionis psalmi nō māz: sicut i multis ꝓpheticis locutiōibus hoc hētur. vñ Esa. vi. c. cum legit: Jn āno quo mortuus ē rex ozias ⁊c. non itelligit q̄ illa reuelatio ꝓphe tica debeat intelligi tm̄ de morte ozie: qz multa maiora ⁊ di uiniora fuerūt esaie reuelata ꝓtunc: vt p̄z ibidē: sed tm̄ ille ti. denotat tps reuelationis: ⁊ sic i ꝓposito. Est tm̄ notandū q̄ qz vt dōz est: custodia dauid in domo fuit custodie xp̄i fi gura i sepulchro: iō tenendum ē q̄ dauid exñs i illo pericu lo petebat a deo hec que sequunt̄. Primo petebat a deo suā liberationez. d. Eripe me de inimicis meis ⁊c. vsq̄ ibi Exurge i occursū meum ⁊ vide. ⁊ tūc dauid illuminatus p sp̄m de custodia xp̄i in sepulchro quā figurabat: in q̄ xp̄s custodiebat: non vt occideret sm carnē: cū iam mortu' ēēt: sed vt occiderēt eius famā occultādo resurrectionē eius: et sic eū tollerent de cordibus fideliū: qō minime valuerunt: sicut neq̄ custodes dauid eū potuerūt occidere. Super qō dauid ꝯnter scōo ꝓphetice orat p resurrectione xp̄i a se pulchro. d. Et tu dñe deus virtutū intēde ad visitādas oēs gentes. vbi hebraica vitas hz: Resurge ad visitāda' oēs gentes. Resurrectio. n. xp̄i ordinata fuit ad genera' lē iustificationem mundi ꝑz sufficientiā: iuxta illud ad Ro. iiij. c. Resurrexit ꝓpter iustificationē nr̄az. sz qz nō oēs p̄cipes sunt gr̄ia resurrectiōis: iō ꝯnter sc̄dit ⁊tio: Non misereris oibus q̄ operant iniquitatē. hoc est di cere: q̄uis visitatio tua sufficies sit ad visitandas omēs gētes: nō tñ oibus misereberis sed q̄busdā. s. p̄destinati: iō ꝓprie dicit: Non misereris oibus ⁊c. sc̄intellige: sed q̄busdam: vt hētur in glosa. Et qz inē illos operantes iniquitatē circa p̄sonam xp̄i ⁊ circa eius custodiam in sepulchro de q̄ agit̄ p̄ncipales fuerunt iudei: iō de ipsis q̄rto tractat triplr. Primo de statu q̄rūdam eorum. s. qui ꝓuersi sunt ad fidē p' resurrectionē xp̄i ⁊ ascensiōez ⁊ cōfirmationem ap̄lorum: de q̄bus dicit: Cōuertent̄ ad ve sperā. i. tardius seu serius: qz añq̄ eum crucifigerēt hoc debuissent facere: et isti famez cōuertendi alios patient̄ vt canes. vel sm hebraicam veritatē: Et rugiēt. s. latrā do in reprehēsione infideliū: vt p̄z de paulo: similr ⁊ de stephano ⁊ de alijs: q̄ q̄dem ꝓuersi. s. in p̄mitiua eccl̄ia euāgelizando: Circuibāt ciuitatē. s. mundū q̄ circūstat vndiq̄ iudeā vbi ista dicebant: sicut canes i nocte rugi unt ꝯ fures ⁊ latrones. P̄ōt ēt intelligi: Conuertent̄ ad vesperā. de iudeis q̄ per intualla tēpoꝝ post diuulgati onē euāgelij ꝓuertunt̄ q̄tidie: q̄ dicunt̄ ad vesperā ꝓuer ti. i. in sexta etate seculi. Ex q̄bus fuerunt similr et erūt nonnulli q̄ circuiūt ciuitatē. s. eccl̄ias ꝯ hereticos vl̄ sal tem ꝯ iudaicas ipugnationes: vt p̄z in gestis seu tracta tibus taliū q̄ inueniunt̄ p̄cipue i hispania: vbi iulianus pomerū de stirpe hebraica fuit toletan' archiep̄us ter tius succesſoꝝ beati alfonsi ⁊ eius maxime imitatoꝝ: ꝓ ut in historia roderici toletan̄. hētur. Similr ⁊ petrus alfonsi h' nationis q̄ edidit quēdam dialogū solēnem ad fidei catholice cōfirmationem. Similr ⁊ magist̄r al fonsus burgen̄. magnus phs ⁊ biblicus qui i. lx. etatis sue anno fere fidem xp̄i ⁊ sacrū baptismū suscepit. Et ꝓñ cū essz sacrista eccl̄ie balisolitan̄. plura opuscula ad cōfirmationem fidei ⁊ cōfutationē iudaice pfidie edidit: ⁊ sic de alijs de quibus dicit ⁊ p̄ncipalius de p̄mitiuis. Ecce loquunt̄ i ore suo ⁊c. qz ēt ipsi cōuersi loquūtur i ore suo magnalia dei q̄ alijs intimāt. vñ: Gladius i la bijs eoꝝ. s. gladius verbi dei penetrabilioꝝ oi gladio: ut in ep̄la hebreo. iiij. c. ⁊ sequit̄: Q̄m quis audiuit. q. d. iō instans p̄dicatio taliū ꝓuersoꝝ ad fidem fuit a deo suis tp̄ibus p̄ordiata. Q̄m quis audiuit. qz. s. pauci au diunt cū effectu verbū dei: ⁊ qñq̄ magis iclinant ad au diendum simiū p̄dicatiōes tanq̄ magis ꝓtenti de testi monijs aduersarioꝝ: sed qz multi sunt q̄ corde nō audi unt istos nec illos: sequtur: Et tu dñe derides eos. s. nō audiētes. Lra posset facilit̄ applicari huic ꝓposito. s. vsq̄ ibi: Deus oñdit mihi sup inimicos meos ⁊c. vbi oñdit scōs status iudeoꝝ. s. pfidoꝝ q̄ obstinati rema nent i nequitia sua ꝓterieētes: q̄ruz statū vel potius rui naz p̄s. declarat cū dicit: Deus oñdit mihi super inimi cos meos. i. oñdit mihi q̄liter isti inimici xp̄i sunt puni endi ad gliam dei ⁊ eccl̄e vtilitatē. Pro q̄ sciendū q̄ lz magnitudo sceleris iudeoꝝ xp̄m occidentiū seu ipsius occisionē ꝯnter appropriantiū tanta fuerit q̄ videret cō gruum diuine iusticie: ut statim delerent̄ de ira: put hē tur Numeri. xiij. c. ꝓsumā eos subito: tñ diuina sapia ordinauit ne funditus ⁊ subito perirent de hoc seculo: tū ut ex eis quādoq̄ aliq̄s in tpoꝝ succeſſioe saluarent: tū ut eccl̄ia testimonia veteris legis ab eis hēret. Sunt .n. put dic̄ glo. q̄dam bibliothece nīi ⁊ baiuli codicum

obliuio: talis. n. sic se hz ad peccata ꝓterita q̃si oblit' sit iterū opari ipsa. Tertiū est boni opis multiplicatio: q̃ designat' per ephraim: q̃ interpretat' crescēs aut fertilitas. Quartuz est ꝓprie conscie testificatio: sm illud apli. ij. cor. j. Glia nr̃a hec ē testimoniū cōscie nr̃e: t figurat per galaad: q̃ interpretat' aceruus testionū: t talis sb̃uicit sibi cōcupiscētiaz carnis p moab ō signata: q̃ iterp̃tatur ex p̃re. hec aut tē ꝓcupiscētia trahit' ex carnali generatione. Et concupiscentiā oculorū q̃ figuratur p idumeā: q̃ trena interpretat': t supbiam vite: q̃ p philisteā designat: eo q̃ ore contēdens iterp̃tat'. superbi. n. vbis ōspicabilibus nitūtur alios ꝓtendere: sz qz oia ista emanant a deo: iō sibi ē tota victoria attribuenda.

hoīs. Jn deo faciemus virtutē: t ipse ad nihilū deducet tribulātes nos.

Ad victoriā super organum psal. dauid. LX.

EXaudi deus deprecationē meā: intende oroni mee. A finibus terre ad te clamaui dum anxiaret cor meum: in petra exaltasti me. Deduxisti me quia fes es spes mea: turris fortitudinis a facie inimici. Jnhabitabo in tabernaculo tuo in sēcula: protegar in velamēto alarū tuarū. Jam tu deus me' exaudisti orōnez meaz: dedisti hereditatē timentibus nomē tuum. Dies sup dies regis adijcies: annos eius usq; in diē gnātiōis t gnātiōis. Permanet in etnū in cōspectu dei: miam t veritatem eius q̃s requiret: Sic psalmū dicā nōi tuo in seculū seculi: ut reddez vota mea die in diem.

Ad victoriā sup iditum psal. dauid. LXI.

NOnne deo subiecta

Psal. LX.

a EXaudi deus. huic ps̄. p̄mittit talis ti. i heb. Ad victoriā sup organū ipsi dauid. t pz ei' ex positio ex dcis supra ps̄. iij. De mā aut h' ps̄. dicūt doctores cōiter q̃ dauid fecit istū ps̄. exns in fauilis psecutione: sz vbi t q̃n non dī clare. Saluo aut meliori iudicio vī mihi q̃ fecit istū ps̄. postq̃ euaserat manus saulis ipsū i modū corone cigētis: vt hētur. j. Reg. xxiij. ꝓpter q̃ dauid ascēdit ide: vt. j. Reguz. xxiij. et hitauit in locis tutissimis engaddi: q̃ erat versus finem regni saulis: vt sic si saul ipsum ūseq̃retur: posset citi' exire de ptāte eius: ꝓpter q̃ t finaliī transiuit ad terram philistino z: ut hētur. j. Reg. xxvij. Sciendū tn̄ q̃ lz ps̄. iij. Cū inuocarē tē. sit de eadē mā: tn̄ differt ab isto: qz ille ps̄. q̃rtus ē ꝓprie de bn̄ficio illius euasiōis de manu saul ipsū in modū corone cingētis: iste vo est de hoc bn̄ficio iā exhibito t alijs exhibēdis: ut patebit in ꝓcessu. Itē qz ps̄. quartū fecit dauid imediate p' recessum saul' ab ipso: istū aut postea qn̄ iā dauid elōgat' erat i fine regni saulis. Igit in hoc ps̄. p̄mo dauid diuina bn̄ficia sibi p̄stita recolit: scdo p̄standa ꝓphetice p̄dicit: ibi Jnhabo. tertio ꝓ vtrisq; gras agit: ibi Sic psalmū dicam.

Circa p̄muz icipit ab orōne deuota sicut grat' t deuotus dicens: Exaudi de' deprecationē meā. t pz. b A finibus tre. s. isrl'. c Ad te clamaui. faciens hūc ps̄. vt iā dcm est. vlterius recolit bn̄ficiū sibi p̄stituz in euasione de manib' saulis. d. d Dū anxiaret cor meū. eo q̃ saul t eius exercitus cīterat me i modū corone: ne posse euadere. vñ ibidez dī q̃ dauid despabat se posse euadere: ꝓpter q̃ anxiebat: sed sicut ibidē dī: ex ordiatione diuina nūcius venit ad saul. d. Festina t veni: qa philistiim effuderūt se super terraz: ꝓpter q̃ fuit cōpulsus recedere a dauid: ꝓpter q̃ vocauerūt locū illū petram diuidentē: ut hētur ibidē: t hoc ē q̃ dī: e Jn petra exaltasti me. liberādo me a p̄dca ātietate. f De duxisti me. ad locū tutiorē: vt p̄decm est. g Qz fes es spes mea. in oi angustia. h Turris fortitudinis a facie inimici. i. saul' me psequntis. i Jnhabitabo. hic p̃ni

ꝓphetice p̄dicit bn̄ficia a deo sibi p̄standa: t p̄mo in cultu diu o: q̃ dauid desiderabat. d. i Jnhabitabo i tabernaculo tuo. dauid. n. tetēdit tabernaculū iuxta domū suā i q̃ posita fuit arca t diuinus cult' ordinat': t dauid illū locū frequētabat: t deū laudabat: ut hēt. j. pal'. xvi. k Jn secula. hoc exponit Ra. sa. d. q̃ sicut dauid p̄uidit se hitaturum i tabernaculo dei in p̃nti seculo: sic preuidit se hitaturuz i seculo futuro in tabernaculo dei q̃ ē loc' sanctoruz. l Protegar in velamento tē. Jta q̃ aduersarij mei nō poterūt me capere. Scdo i regno cū dicit: m Quām tu deus me' tē. teneo firmit' q̃: n Dedisti hereditatē. i. regnum isrl'. o Timētibus nomē tuum. i. mihi t filijs meis me imitātibus. hanc. n. hereditatē ordinat dē' dauid auctoritatiue q̃n fuit iunct' p samuelē: sz executiue q̃n fuit iunct' i regē sup totū isrl': ut hēt. ij. Reg. v. Tertiū q̃tū ad vite sue cursū: cuz dī: p Dies sup dies regis adijcies. i. facies eū viuere sm cursū vite sue: iō sb̃ditur: q Annos ei'. supple multiplicabis. r Usq; in diē tē. Jsic. n. fuit de dauid. vixit. n. lxx. ānis: ut hētur. ij. Reg. v. t sic potuit videre filios usq; in tertiā gnātionem. s Permanet in eternū tē. i. sic pmanebit regnū meum: qz xps descēdit a dauid sm carnē: cuius regnuz est etnum. t Miam t veritatē tē. i. qs posit explicare: verbū est ipsius dauid recognoscētis circa se miam t veritatē dei inexplicabilē. v Sic psalmū. hic p̃nter dauid p bn̄ficijs p̄dcis gras agit. d. v Sic psalmū dicā tē. i. q̃diu viuā. x Ut reddam vota mea. i. laudes a me tibi promissas. y De die in diē. i. p singulos dies. vel alit: Sic psalmū dicā nōi tuo in seculū seculi. i. vsq; ad finem mūdi: qz psalmi ab ipso dauid facti cātabunt sēp i ecclia dei: t eodē mō redundāt ab eo, p̄misse laudes q̃ si idē q̃ psalmi. LXI.

NOnne deo. huic ps̄. p̄mittit tlis ti. in heb. Ad victoriā sup iditū ps̄. dauid. Dicit aut Ra. sa. q̃ iditū est hic nomē istrumēti musici cui appropabat cāt' h' ps̄. Alij vo dicūt q̃ iditū ē nomē vnius de trib' principalibus cātorib' a dauid istitutis: put dcz fuit supra ps̄. xxxvij. Et hz hoc sēsus h' ti. ē: q̃ ps̄. iste fes fuit a dauid decātādus p leuitas: q̃ erant sb̃ iditū. De mā vo h' ps̄. dicunt alij q̃ dauid fecit ipsū postq̃ adeptus fuerat regnū isrl': q̃n philistei voluerūt ipsū deijcere a regno: ut hēt. ij. Reg. v. t iō cōfidens de deo dicebat: Nōne deo subiecta erit aia mea tē. Et p̃nter in uehebat p philisteos sb̃dens: Quousq; irruitis sup hoiez tē. i. sup meipsum ad me dīciendū. Sz hoc nō vī bn̄ dcz: qz de eisdē sb̃dit: Ore suo bn̄dicebant. s. mihi: t corde suo maledicebāt. philistei aut t alie gentes nō bn̄dicebant sibi ore: sz maledicebāt: sicut t maledicebāt corde. Et iō saluo meliori iudicio vī mihi q̃ fecerit ps̄. istū cū esset i psecutiōe saul': t h' postq̃ ad verbū gad ꝓphe de ira moab redīt ad terrā iuda: vt hēt. j. Reg. xxij. de q̃ ēt fecē ps̄. x. vt supra dcm ē: tn̄ illū fecit i suo reditu: istū aut postq̃ p aliqđ tps in ira iuda māserat. Et qa redīt: t iudea mālit ex diuina ꝓsidentia: iō ps̄. x. ab ea icipit cū dī: Jn dño confido tē. similr t iste

aduersū syriam mesopotamie soba ⁊ reuersus ē ioab : ⁊ p cussit edom in valle salinaꝝ. xij. milia. Ad cuius intellectū sciendū q̄ vbicūq; in ve. testō hiero. trāsfert liliuz vel lilia: hebrei dicunt rosā vel rosas: sicut dēm fuit supra ps. xliij. ō idē ipoztat per vtrūq; s. cetus sapientū. Et lz hic ponat singulare. s. rosa ſm hebre. hiero. tñ trāsfert plurale dicēs lilis: eo q̄ q̄libet ō cetu sapientū poterat dici rosa vel liliū ppt̄ pulchritudinē sapie: ⁊ sic totus cetus dr lilia in plurali: qō subditur:

Victori p lilijs testioniū hūiliscz perfecti dauid ad docendū qñ pugnauit aduersus syriā mesopotamie soba: ⁊ reuersus ē ioab : et pcussit edom ī valle salinarū. xij. milia. .LIX.

Deus repulisti nos ꝺ̄t destruxisti nos: irāt̄ es ꝺ̄t misertus es nob. Cō mouisti terraz et ꝓturbasti eā: sana ꝓtritiones eius qa cōmota ē. Ostendisti pplo tuo dura: potasti nos vino cōpunctōis. Dedisti metu entib⁹ te significationez: ut fugiant a facie arcus. Et liberent dilecti tui: saluū fac dextera tua ꝺ̄t exaudi me. Deus locut⁹ ē in sco suo: letabor ꝺ̄t ptibor sichimā: ꝺ̄t cōuallez tabnaculoꝝ meti bor. Deus ē galaad ꝺ̄t me us ē manasses: ꝺ̄t ephraim fortitudo capitis mei. Juda rex me⁹: moab olla spei mee. In idumeā extendaz calciamētū meū: mihi alie nigene subditi sūt. Quis ducet me in ciuitatem muni tā: quis deducet me vsq; in idumeā: Nōne tu de⁹ qui repulisti nos : ꝺ̄t non egre dieris deus in virtutibus nostris:] Da nobis auxiliuz de tribulatiōe: ⁊ vana salus

s. rosa ſm hebre. hiero. tñ trāsfert plurale dicēs lilis: eo q̄ q̄libet ō cetu sapientū poterat dici rosa vel liliū ppt̄ pulchritudinē sapie: ⁊ sic totus cetus dr lilia in plurali: qō subditur: Hūilis ⁊ pfecti dauid ē: qz dictio hebraica miktam fz Ra. sa. signat canticuz decens vel pulchrū: fz hie. ro. vero humilē ⁊ pfectuz. qō aūt dr hic: Testimoniū humilis ⁊ perfecti dauid. non dr testimoniū dauid eo q̄ dederit ipsū: sed qz a sapiētibus fuit sibi datum: ut prędcm est: ⁊ sic pz expositio ti. hiero. ex his q̄ dca sunt in expositiōe ti. hebraici. a Deꝰ repulisti. Ad intellectū hᵘ ps. sciendū q̄ añq̄ regnū israł fuisset in manu dauid simplr: fuerat multiplr afflictū ⁊ vastatum: vt pz tpe iudicū ⁊ i ꝓncipio regni saul: i q̄ philistei tenebāt ipsū i tanta seruitute: q̄ faber ferrarius nō erat i tota ira israel. cauerant. n. philistei: ne facerent hebrei gladiū aut lanceā: ne possent rebellare: ut hētur. j. Reg. xiij. Item mortuo saule philistei itrauerunt ciuitates regni israł vñ fugerat populus: ⁊ hitauerūt ibi: ut hēt. j. reg. xxxi. Jtez pmortē saul fca est lōga cōcertatio de regno int̄ domū dauid ⁊ domum saul: vt hētur. ij. Reg. iij. ꝓpter qō gentiles i circuitu regni israł exītes multiplr vastauerūt illud nō hītes validaz resistentiā ꝓpter dcam ꝓtentionē. dauid igit hec ꝓsiderans sēc pſ. istum: i q̄ pmo vastationē regni plāgit: scdo restitutiōez eius ꝓphetice pdicit: ibi Ut liberētur. Circa primum dr: a Deus repulisti nos. ꝓpter peccata nīa. b Et ꝺstruxisti nos. i. destrui pmisisti. c Jratus es. ꝺ regnū israł tpib⁹ ꝓteritis: vt pz ex dcis. d Et misertus es nobis. qz regnū in pte ꝓseruasti. e Cōmouisti terrā tē. j. i. commoueri ⁊ cōturbari pmisisti hītates i ira nīa ab aduersarijs. f Sana ꝓtritiones eius. tpe meo. g Oñdisti pplo tuo dura. ꝓpter eius pctā. h Potasti nos vino cōpunctiōis. hie. hz vino merozis: ⁊ idē est: qz mero⁹ ē cōpunctio de peccatī. i Dedisti metuētibus te significationē. respectu futi tpis. k Ut fugiant a facie arcus. tue iustitie q̄ extenta ē ad pcutiendū peccātes: ⁊ hic arc⁹ effugit cauēdo a peccatis l Et liberent. Hic ꝓpter restitutionē ⁊ ampliationē regni pdicit: ⁊ hoc pmo pdicit: scdo cui attribuendū sit oñdit: ibi Quis deducet. Circa pmum icipit ozādo. o. l Et liberent dilecti tui. i. pplus israł q̄ dr dilect⁹ deo: osee. xi. Puer israł ⁊ dilexi eū. m Saluū fac. s. pplm israł. n Dextera tua. q. d. nō pōt fieri virtute hūana. o Et exaudi me. deprecantē ꝓ regno meo. Et ad hoc ipetrandum allegat diuinā, pmissionē. d. p Deus locutus ē in sācto suo. i. samuele: cui dñs reuelauit futurā regni ꝓsperitatē tpe dauid: ꝓpter qō dixit .j. Reg. xiij. Quesiuit sibi dñs virū iuxta cor suū: ⁊ pcepit ei ut esset dux sup pplz suū: ⁊ hanc reuelationē samuel dixit ipsi dauid: ꝓpter qō sbditur: q Letaboꝝ. i deo salutari meo. r Et partiboꝝ sichimā. i. diuidaz spolia ire Sichē bellatozibus meis: q̄ fuerat occupata ab aduersarijs regni israł. s Et conuallē tabernaculoꝝ metiboꝝ. locus ē ꝓpe iordanē: vbi iacob reuertēs de mesopotamia de clinans esau fiez suum fixit tentoria : ⁊ appellauit nomen loci illius sochoch. i. tabernacula: Señ. xxxiij. illa enim vallis erat ō regno israł: sed occupata fuit ab aduersarijs: q̄ bus expulsis dauid restituit terrā filijs israł vnicuiq; ſm mensuraz sibi debitā: ⁊ qa i istis Dauid fuit adiutus spāliter ab aliq̄bus tribubus: iō ꝓpter exp̄mit eas dicens: t Meus ē galaad. ibi fuerunt boies bellicosi sicut iair ⁊ iepte: de q̄bus descenderunt boies fortes. v Et meus ē manasses. hoc dicit q̄tū ad illā partē que erat circa iordanem: de q̄ fuit gedeon vir fortis x Ephraim fortitudo capitis mei. i. regni mei. y Juda rex meus. i. custos ⁊ defēsoꝝ regni mei: Iste enim due tribus fuerunt fortiozes ⁊ bellicosiozes alijs: ꝓpter quod fuerunt situate in duabus extremitatibus regni: tribus ephraim i extremitate aq̄lonari: et tribus iuda in extremitate australi : sicut plen⁹ fuit dcz: cū ageret de diuisiōe tre i libro iosue. z Moab olla spei mee. i. sēper spo in deo q̄ ira moab erit mihi sbdita ad seruiendū sicut olla q̄ bō vtif in ministerium suū. Jn heb. hētur: Moab olla lauatiōis mee. i. pplus moab erit mihi ita sbiect⁹ sic olla ad lotionē pedū ꝓparata. a Jn idumeā extendā calciamentū meū. i. calcabo eā: ⁊ subiugāda per plenā victoriā. b Mihi alie nigene sbditi sunt. i. alie natiōes i circuitu regni mei mihi sūt sbiecte. Jn heb. hētur: Mihi philistena associata ē. i. addita regno meo: qz seruiuit dauid sb tributo: vt hēt. ij. reg. viij. c Quis ꝺducet. Hic ꝓpter oñdit q̄ predce victozie sūt deo attribuende. vñ dicit dauid: Quis deducet me in ciuitatē munitā muris: victualibus: bellatozib⁹ ⁊ armis. d Quis deducet me vsq; i idumeā. vbi erāt multi fortes ⁊ bellicosi: Respondet: e Nōne tu de⁹. q. d. nullus alⁱ pōt mihi hoc facere. f Qui repulisti nos. tpibus ꝓteritis : vt pz ex pdcis. g Et nō egredieris tē. j. i. exercitibus nīis iterrogatie .q. d. imo tu egredieris: alii nihil facere possemus: ꝓpi hoc sbditur: h Da nobis auxiliū tē. ⁊ pz lra ex dictis. Mozalr pōt exponi ps. iste de q̄libet vere penitente: q̄ ꝓsiderans regnū aie sue per pctā ꝓterita dissipatū lamētat: ⁊ p restitutione ipsius ad statū vtutis ⁊ gie de precat: ad hoc aūt adiuuat p ōttuoz. Primū ē pura cōfessio: q̄ p iudā designat: q̄ confessio intrpretat. Scdm ē a recidiuo ꝓseruatio: q̄ p manassē itelligit: eo q̄ intrpretat

dicit tñ se hec duo audisse: qz sm glo. oia q̄ dcā sunt in lege z pphis ad hec duo referunt. s. ad hoc q̄ Ptās dei ē. z io timēdus. Et tibi dñe mia. z io diligēdus. Inter bas. n. duas molas aia fideľ dz pteri: ne ppt irrozē ptā tis despect: vel ppt suauitatē miseratiōis psumat: z ne qs putet q̄ de so la ptāte sine mia vtat i puniēdis: et sola mia sine iusticia i pmiandis: io dicit: Et tibi dñe mia. qz tu reddis vnicuiq; sm opa sua. Nā i vtroq; mia vtit pmiādo vltra cō dignum z puniē do citra: et sic in reddendo vnicui q; fz opa sua vti tur mia. Non. n. dic q̄tū opa sua sz fz opa sua: b'ē qz mali puniēt: z boni pmiabūt: ñ tñ fz pdignitatē: sed mō predco.

Psal. dauid cū esset i deserto iudee. LXII.

Deus de' me': ad te de luce vigilo. Sitiuit i te aia mea: q̄z mūtipliť tibi caro mea. In tĕra deserta iñia et iaquosa sic i sancto apparui tibi: ut videre vtutē tuā et gliaz tuā. Qm mē lioz ē mia tua sup vitas: labia mea laudabūt te. Sic benedicā te i vita mea: et in noie tuo leuabo man' meas. Sic adipe z pinguedine repleat aia mea: et labijs exultatōis laudabit os meum. Sic memoz fui tui sup stratū meū i matutinis meditaboz in te: quia fuisti ad iutoz meus. Et in velamento alarum tuaz exultabo. adhesit aia mea p' te: me susce pit dexťa tua. Ipi vero in vanū q̄sierūt aiam meā: introibūt i iferioza tre: trādet in man' gladij: ptes vulpiuz erūt. Rex vo letabit i deo laudabūt oes q̄ iurāt in eo: quia obstructū ē os loquē tium iniqua.

Deus deus meus ad te. huic psal. .LXII. pmittit talis ti. in hebreo. Psal. dauid cū eet in deserto iudee: z silis ti. ponit in trāsla. hie. Et ex hoc pz falsitas ti. q̄ cōiter ponit i bibliis nostris: Psalmus dauid cū esset i deserto idumee. Item qz oēs expositores tā hebrei q̄ latini dicunt q̄ dauid fec hunc ps. fugiens a facie saulis. In tota aūt illa fuga non legit dauid fuisse in idumea sz tm in tra moab z tra isrl z vltimo i tra philistinoz: ppter qd sicut dixi a principio de titulis psalmoz pax est curandū: nisi p q̄to accipiū tur imediate ab heb. vel trāsla. hiero. iuxta heb. qz in alijs multa sūt apposita fz fātasias expositoz. De mā vo h' ps. sciendū q̄ dauid i pncipio psecutiōis sue a sau le fugit ad regem moab: ut hētur. j. Reg. xxij. Sz inde ad dēm gad pphe redijt ad terrā iuda: ut ibidē dī: z hi tauit i locis desertis: qz in ciuitatib' nō poterat hitare ppt psecutionez saul: z io idiguit cōsolatiōibus diuis: qz erat in tra sui psecutoris: tm qz erat in locis desertis z sterilib' oibus bonis: decēs fuit q̄ de' eū cōsolaret: qa ad eius mandatū venerat ad locū illū: z ō istis fecit da uid ps. istum: in q̄ pmo gliatur de psolatiōibus diuis: scdo vaticinatur deiectionem suis aduersarijs: ibi Ipsi vo: tertio letatur in laudibus conditoris: ibi Rex vero. Circa pmum dicit sic: a De' deus me' cē. Iqz sūmo mane ad diuinas laudes cōsurgebat: hoc ē ꝫ principes q̄ vsq; ad altā diem volūt dormire. b Sitiuit in te aia mea. desiderās cōsolationē tuaz i hoc deserto i tpa libus z spūalibus z maxie de xpo: qz dauid sūme desi derabat xpm de suo semie sm carnē nasciturū: qz ō ip so ad dauid fca fuit repromissio: io sbditur: c Quā multipliť tibi caro mea. qz multi de dauid carnaliter ō scēdētes: ut eechias iosias esaias z daniel: z multi alij facti q̄ fuerūt de semie regio hoc desideraverūt. vñ dic saluatoz aplis: Lu. x. Multi reges z pphe desideraue rūt videre q̄ vos videtis. d In tra deserta. qz tunc dauid erat i deserto iudee: ut dēm ē. e Inuia z inaq̄ sa. i. carēs vijs z aqs q̄lis ē tra deserti. f Sic i scō ap parui tibi. i. sic i tali loco deserto hūi illuminationē et cōsolationē tuam: ac si esse i loco sanctuarij tui: vbi fie bant diuine reuelatioes: eo q̄ erat ibi arca testamenti z cul tus dei. g Ut videre virtutē tuā. a psecutiōe saulis me ptegente. h Et gliam tuā. qz talis protectio cedebat ad dei gloziam. vel alit: g Ut videre virtutē tuā. i. xp̄z de me nascituz: q̄ est vtus dei: sm illud apli. j. ad Coz. j. Predi camus xp̄z dei virtu tē. h Et gliam tu am. glia ē clara noti cia cū laude: oia autē ad noticiā ptinentia i diuinis filio appzo priāt: z io dī dei glia: sicut z dei virt'. i Qm melioz ē cē. Ivi ta. n. nāe vita gie z vi ta glie depēdet ex dei mia tanq̄ ex re melio ri: io sbdit: k La bia mea cē. I p cōso latiōib' mihi exhibi tis. l Sic bñdicā te i vita mea. i. i tota vita mea. m Et i noie tuo. i. i vtute no minis tui. n Leua bo man' meas. i ozō ne deuota. o Sic adipe cē. I. i. sic cozp' reficit pinguibus: sic aia mea tuis illu minatiōib' z psolatiōib'. p Et labijs exultatiōis cē. Iqz de tātis bñficijs nō ero tibi ingratus. q Sic memoz cē. I cogitās de tua bōitate nō solū de die sz ēt de nocte. r Et i velamento cē. I. i. de tua ptectiōe gaudebo. s Adhesit aia mea p' te. feruēti dilectiōe. t Me suscepit dexťa tua. i sua ptectione z cōsolatione. v Ipsi vo. Hic pnter vati cinat deiectionē suis aduersarijs. o. v Ipsi vero. s. saul z cōplices sui x Inuanū q̄sierūt cē. Iqz frustrati sūt sua intētione: q̄ q̄rebāt dauid occidere. y Introibūt i iferio ra tre. qz q̄rebāt aliq̄n dauid i cauernis z spelūcis tre: vel in inferioza tre. i. gehennā q̄ est in iferiozib' tre. z Tradent i manus gladij. qz gladio ceciderūt i mōte gelboe. a Par tes vulpiū erunt. cadauera. n. eoz remāserūt sup terrā: ita q̄ vulpes z alie fere poterāt deuozare. b Rex vo letabi tur. Hic vltimo dauid letat de cōsolationibus pditoris. o. b Rex vo letabit in deo. z loq̄tur de se sicut ō alio: z vo cat se regem: tū qz inunctus fuerat p samuelē: vt hēt. j. reg. xvi. tū qz erat certificat' diuina reuelatiōe: q̄ regnaret post saulē. c Laudabūt oēs cē. Iuramētū. n. debite fm est act' vtutis: qz fūdat sup reuerentiā diuie vitat': io dī deuī. .x. Per nomē illius iurabis. d Qz obstructū cē. I. s. do ech z alioz detractoz saulē ꝫ dauid mēdacit̄ puocantiū: q̄ruz os fuit obstructū: qñ ceciderūt in mōte gelboe: z loq̄t hic dauid de futuro p modū pteriti ppt certitudinez ppbe tie. Mozaliť pōt exponi ps. iste de q̄libet iusto i psecutiōe hoium posito: q̄ tñ fouet diuinis psolatiōib': z eius aduer sarij finaliť destruunt: ppt qō in dño letat nō ꝫelo ppzie vi dicte sed iusticie diuine. In ps. lxij. Deus de' me'. vbi dī i postilla: Sic i sancto apparui tibi. Additio.

In heb. hēt: Sic i scō vidi te. s. p illuminationē z psolationē: qō ad idem redit sic i trāsla. nīa. In eodē ps. vbi dī in postil. Laudabūt oēs q̄ iurāt i eo. Additio.

Turare p creatas pncipalr seu simplr vī illicituz. vñ hiero. sup illud matth. v. Ego dico vobis nō iurare dino nec p celū nec p terrā cē. dic q̄ saluatoz nō p deū iura re ꝓhibuit sz p celū z trā. vñ sm canōes cleric' p creatas iu rās punit xxij. q. j. in decretis. scōario tñ z sm qd ingtum i creatis diuina vitas mānifestat: posset de eis sumi iuramētū

cum dī: Nōne deo ſbiecta erit anima mea: ab ipſo. n. ſalutare meū. Jgit fm hoc pſ. iſte diuidit i duas ptes: q̄ pmo deſcribit ipſi⁹ dauid de deo ꝓfidētia: ſcdo arguit aduersari oꝝ ſuoꝝ malicia: ibi Quouſq; irruit. Circa pmū dicit ſic:

a Nōne deo ſubiecta erit aia mea. obediēdo mādato ei⁹ p gad, ꝓphaz. q. d. ſic ꝛ ſubdit cauſam. d.

b Ab ipo. n. ſaluta re meuz. i. expecto ſalutē meā in aia ꝛ corpore: qō ꝓbat p hoc qō ſbditur:

c Nā ꝛ ipſe deus meꝰ. per creationē. d Et ſalutaris meus. per gubernationē. Adiutoꝛ ꝫ ſaulē me perſequētē.

e Nō mouebor āplius. de ira iſrl niſi ꝺ uolūtate eiꝰ. exq̄. n. ad eā redierat de mādato dñi non ē diſile q̄ eaz poſtea exiuerit tranſiēs ad terrā phiſtinoꝝ: ut hēt. j. Reg. xxvij. ſine diuina reuelatione ſpāli ſibi immediate tēa vel p gad ſeu aliū ꝓphām: vel p abiathar ſacerdotē q̄ erat cū dauid: ꝛ freq̄nter cōſulebat p eo dñm: ut hēt. j. Reg. in pluribus locis: q̄uis tūc reuelatio nō ſit ſcripta: q̄ nō oia ſcripta ſunt.

f Quouſq; irruitis. Hic ꝓpīt dauid arguit aduerſarioꝝ ſuoꝝ malicia: ꝛ pmo arguit eos ꝺ crudelitate: ſcdo de cupiditate: ibi Uerūtn vani. Prima in duas: q̄ pmo arguit ſuoꝝ pſecutoꝝ ſeuitia: ſcdo reſumit ſuā in deo ꝓfidentiā: ibi Uerūtn deo. Circa primum dicit:

f Quouſq; irruitis. Tu ſaul doech ꝛ conſiles.

g In hoiem. i. i meipſū rōnabilit ꝛ iuſte viuentē: ꝛ loquit de ſe tāq̄ de alio.

h Jnſiciatis vniuerſi vos. i. q̄ritis me iterfi cere.

i Tanq̄ pieti iclinato ꝛc]. i. mihi minamini mort tē tanq̄ pieti ꝓpinq̄ ad ruinā. In heb. ꝛ in trāſla. hiero. ſic hētur: Sicut murus iclinat⁹ ꝛ maceria corruēs. ꝛ ſic nō refert ad dauid ſed ad pſecutoꝛes eius: ꝛ ē ſēſus: Minamini mihi mortē: ſicut murus inclinatus ꝛ maceria corruēs minātur mortē trāſeuntibus iuxta ſe.

k Uerūtn preciū meum ꝛc]. ſ. ſaul ꝛ cōſiliarū eius. Et vocat hic dauid p̄ciū ſuum duas filias ſaulis: q̄rū p̄mā ſaul promiſit ſibi dare in p̄cium p bellis ꝫ philiſteos gerēdis: ꝛ ſcdaz quā dedit dauid p cētū p̄pucijs philiſtinoꝝ: ꝛ tn iſtud p̄cium fuit a dauid repulſū: q̄ p̄ma fuit data adriel molachite: ut hētur. j. reg. xvij. ꝛ ſcda poſt fugā dauid fuit data fathiel filio lais: vt hēt. ij. Reg. iij.

l Lucurri i ſiti. i. ad bella ꝫ philiſteos expedite. preſſi ex ꝺſiderio hñdi filiā regis vxorē. vel alit: In ſiti. q̄ bellātes multū ſitiūt. p eo vo q̄ dī hic: In ſiti. i heb. hētur: Narrauerūt mendaciū. ꝛ i trāſla. hiero. Placuerūt ſibi in mēdacio. ꝛ ſic refert ad saul ꝛ cōſiliarios ſuos: q̄ mēdacijs volebāt decipē dauid.

m Oze ſuo bñdicebant. ſaul ꝛ ſui ꝓſiliarij ꝓtendētes oze: q̄ fierē gener regis ad meam exaltationē.

n Et corde ſuo maledicebāt. q̄ p hoc itēdebāt me morti tradere gladijs philiſtinoꝝ: vt hētur. j. Reg. xviij. vbi dī: ſaul aūt reputabat. d. Non ſit man⁹ mea ſuper eū: ſz ſit ſup eū man⁹ philiſtinoꝝ.

o Uerūtn. Hic dauid repetit ſuā cōfidentiā ī deū: ꝛ exponat ſicut i pncip⁹ pſalmi: q̄ ē eadē ſñia: vt pz in lra vſq; ibi:

p Jn deo ſalutare meū. i. tota ſalus mea.

q Et glia mea. fm illud

cerit aīa mea ab ipſo. n. ſalutaꝛ meū. Naz ꝛ ipe deꝰ meꝰ et ſalutaꝛ meꝰ ſuſceptō meꝰ non mouebo aplꝰ. Quouſq; irruitis i hoiem: iterfi citis vniuerſi vos tanq̄ pa rieti iclinato ꝛ macerie de pulſe: Uerūtn pciuz meuz cogitauerunt repellere: cū curri i ſiti: oze ſuo benedice bant et corde ſuo maledice bāt. Uerūtn deo ſubiecta eſto aīa mea: qm̄ ab ipo pa tientia mea. Quia ipſe deꝰ meus ꝛ ſaluatoꝛ meꝰ: adiu toꝛ meuſ nō emigrabo. Jn deo ſalutare meuz et gloria mea: deꝰ auxiliꝫ mei et ſpes mea i deo eſt. Sperate i eo omis cōgregatio ppli: effū dite coram illo corda vra:] deus adiutoꝛ noſter in eternū.] Uerūtn vani filij hominuz: mendaces filij homi nuz in ſtateris: vt decipiāt ipſi ꝺ vanitate in idipſuz. Nolite ſpare in iniqtate: et rapinas nolite cōcupiſcere diuitie ſi affluant nolite coꝛ apponere.] Semel locuꝰ ē deuſ duo hec audiui: q̄ia ptās dei ē et tibi dñe mia: q̄ia tu reddis vnicuiq; iu xta opera ſua.]

apli coꝛ. x. Qui gl̄at i dño gl̄iet.

r Deꝰ auxiliꝫ mei. i. dato: auxiliꝫ mei tpe pnti.

s Et ſpes mea i deo eſt reſpectu vite fute. Spes. n. ē certa expectatio future bti tudinis ex gīa ꝛ meritis p̄cedēs vel ꝓueniēs. Et iō ad hāc ſpē inducit fidelē pplm. d.

t Spate in eo ois cōgregatō ppli. ſ. fidelis. ifideles. n. nō hñt vñ vitaz beatā ſpare valeant.

v Effundite coꝛā illo ꝛc]. i. p̄ces ex deuotis coꝛdibus p̄cedentes.

x Deꝰ adiutoꝛ ꝛc.]ſine cuius adiutōio nullū opus ē meritoriū.

y Uerūtn. Poſtq̄ dauid arguit pſecutōes ſuos ꝺ crudelitate: hic ꝓpīt arguit eos ꝺ cupiditate: ꝛ pmo arguit eorū auaricia: ſecūdo ſubdit cāz: ibi Semel. Circa primū dicit:

y Uerūtn vani filij hoium. dicunt. n. vani hoies q̄ nō oꝛdinat opa ſua ad finē debitū: cuiuſmōi ſūt auari finē ſuū ponētes i diuitijs: ſicut medicina dī vana q̄ nō oꝛdiat ad ſanitatē.

z Mendaces filij ꝛc.]hoies. n. cupidi i falſis pōderib⁹ ſtudent alios decipe.

a De vanitate i idipſū. oia. n. talia ſtudia dī cūt vana vel vanitas: q̄ ſunt ad malū oꝛdiata: q̄ talia acq̄ſita i morte dereliquunt. Lz. n. rex ſaul tribus decē ptibus nō vteret i ꝓpa pſona: tn q̄ erat cupidus: q̄ ꝫ ex hoc q̄ gabaonitaſ iuſte occidit cupiditate hēdita tis eoꝝ ductus: ut hētur. ij. Reg. xxi. credibile ē q̄ talit p alios exercebat. doech aūt idumeus et alij ſatellites eius p ſe ꝛ p alios talia exercebāt. In heb. ſic hēt: Mēdaces filij hoium i ſtateris ad aſcēdendū. i. ad ponēdū i ſtatera. Ipſi ꝛ vanitas ſūt. i. ſūt eiuſdē pōderis: ut exponit Ra. ſa. q̄ tales nihil valent ſicut nec ipſa vanitas.

b Nolite ſpare in iniqtate. p fraudulētiā.

c Et rapinas nolite ꝓcupiſcere. auferēdo aliena p violentiam.

d Diuicie ſi affluāt ꝛc.]ponēdo ibi finē vltimuz: q̄ iſta ꝺducūt ad gehēne iteritū.

e Sel. Hic reddit p̄dictoꝝ cām q̄ accipit ex rigoꝛe iuſticie ad puniendū malos: ꝛ dulcoꝛe ſue mie ad p̄miandū bonos: ꝛ hoc ē qꝺ dī: Semel locutus ē deuſ. q̄ i deo vnicū ē verbū: q̄ oia exponūt ꝛ dicūt: lz hoib⁹ diuerſis reuelatiōib⁹ notificēt: iō ſbdit: Duo hec audiui. ꝛ q̄ ſit illa ſbdit. d.

f Quia ptās dei eſt ad puniendū fm rigoꝛē ſue iuſticie.

g Et tibi dñe mia. ad p̄miandū fm dulcoꝛē tue gīe. Nec mirandū q̄ mutat modū loq̄ndi de ītia pſona ad ſcdaz: q̄ mutatio freq̄nt fit i ꝓphis ꝛ maxie i libꝰ pſalmoꝝ: q̄ metrice ſcriptꝰ ē i heb.

h Quia tu reddes ꝛc.]ſic iuſtus iudex q̄ nō pmittit aliq̄ꝺ malū ipunitū nec aliq̄ꝺ bonū irremuneratū. Mozalr pōt expōi pſ. iſte de q̄libet iuſto: q̄ ex obediētia ad deū pſecutiones iuſtas patient tolerat: ꝛ vicia pſecutoꝝ arguēs coꝛā ꝺo memorat: ꝛ eſtatē diuie retribulatōis p vtriſq; expectat.

In pſ. lxi. Nōne deo. vbi dī i poſt. Duo hec audiui Uāuis. n. ꝓphā plura audiuerat: Additio.

rectitudine. Mozalr pot exponi pl. iste de quibet iusto ab iniqs vsq ad mortē calūniaz sustinēte: q tñ p sua iustícia subito diuinit liberat: z ei aduersarij cōdēnant.

¶ In pſ. lxiij. Exaudi deus orōnez. vbi dr in postilla: Scrutati sunt.

Additio.

In vera litra hebraica sic hēt: Et interioza hois z cor pfundū. q qdē ira pti nuat cū pmissis sic: Defecerūt scrutantes scrutinio .ſ. chaldei q daniel aduersabāt: lz scrutati fuissēt i toto conatu ite riozi z corde, pfūdo: defecerunt tñ tanq a desiderio suo ōfraudati nē

Pſal. LXIIII.

TE decet hymn⁹. huic pſ. pmittitur tlis ti. in heb. Ad victoriā pſ. dauid cantici. In trāsla. vero hiero. sic hēt: Victōi pſ. dauid cantici. Et pz expositio ex supradcis i pluribus ti. In aliqb⁹ aūt biblijs ponit sic ti. In finē pſ. dauid canticuz hicre. z aggei vel ezechielis de verbo pegrinatiōis. Sz oia ista z cōsilia si inueniant sūt qdā additiones fce ab expositorib⁹: eo q pſ. iste loqtur de reditu captiuitatis babylonice: quē pre dixerūt hieremias z ezechiel z aggeus, pphetauit his q redierāt a captiuitate p tēpli reedificatiōe: q dauid pui dit in spu: z ō hoc fecit pſ. istū. Diuidit aūt pſ. iste i duas ptes: q primo agit de reditu captiuitatis: scōo de statu fertilitatis: ibi Uisitasti terrā: z iebziasti. Circa pmū dr: a Te decet hymnus de⁹ in syon. sic dicebant redeūtes de captiuitate: eo q de⁹ illū locuz elegerat ad cultū suū: ut hētur. ij. pal. vi. In heb. hēt: Tibi silētiū laudis de⁹ i syon. Et i trāsla. hiero. Tibi silet laus de⁹ in syon. nec ē ōrium trāsla. nīe: q hoc dr, p eo q diuia laus qtūcunq fiat ab hoie: deficit i infinitū a diuia magnitudie collaudata. b Et tibi reddet nē. q ibi adducebant ea q dño p votū obligabāt. c Exaudi orōnez meā. vox ē pplī redeūtis reedificationē tēpli postulātis. d Ad te ois caro veniet. i. de oi natiōe venīēt hoies ad te adorādū: qñ tēplū fuerit reedificatū. vñ c. lxvj. legit q eunuchus regie cādacis a lōginqs valde ptibus vēit adorare deū i hierlz in illo tēplo reedificato: z idē fiebat de alijs mundi ptib⁹. e Uerba iniqz. i. fca babylonioz eo mō q dr. ij. Reg. i. Qō ē verbū qō fēm ē. f Prevaluerūt sup nos. ppi pctā nīa nos captiuādo z tēplū ōstruēdo. g Et ipietatib⁹ nē. Iad trā nīaz nos reducēdo: z templū reedificādo. h Beat quē elegisti zē. Iad seruiendū tibi i loco cult⁹ tui. i Inhitabūt in atrijs tuis. atria. n. erāt loca circa templū vbi fiebāt sacrificia z oblationes orōnes z legis lectiōes: vt dēz fuit plenius. iij. Reg. k Replebimur i bōis dom⁹ tue. qa sacerdotes z ministri viuebāt de bonis oblatis i domo dei. De hostijs et pactis offerēdis vna pte hēbat: qua dnā dño; letanī comedebāt. l Sāctū ē templū tuū. i. tuo nōi dedicatū. m Mirabile in eqtate. oēs. n. casus difficiles z dubij referebāt ibi ad sacerdotes leuitici generis: vt hētur deut. xvij. vt determinarēt q cqd esset iustū et iniustū: z erat firma z stabil eoz sñia. n Exaudi nos de⁹ salutaris nī. i reedificatione. tēpli z ciuitatis: o Spes oiuz nē. i. tu q es spes oiuz hitantiū in mari z in ira q̄tū cūq lōge: q nullum bonuz possum⁹ hēre nisi a te: z allegat ad hoc rō ex pte diuine potētie cum dr: p Preparās montes. i. tu q facis z sustentas montes, p voluntate tua. q Qui ptur bas nē. Icōmoues tempestates sicut tibi plz: z q ex talibus hoies irent: iō subdit: r Turbabūt gētes nē. ſ. totius ire. s A signis tuis. i. a mirabilibus que facis i ira z in mari oēs contremiscunt. q. d. tu q es tante potentie potes nos exaudire in templi z ciuitatis reedificatione: iō sbdit: t Exitus matutini nē. i. oblationes sacrificij matutin z vesptini delectabiles facies fidelib⁹ tibi deuot: z h⁹ potissime fuit tēplo reedificato: q ēt a pncipio redit i hierlm edificauerūt altare: z obtulerūt sup illō holocaustū dño z mane z vespe: ut hēt. i. esdre. iij. v Uisitasti trā. hic pñt dauid, pphetat de statu fertilitat⁹ fute p⁹ reditū captiuitat⁹ cū dr: Uisitasti terram z iebziasti eā. pluuijs tuis eā fecūdādo: z loqt ō futo p modū pteriti, ppt certitudinē, pphie. x Multiplicasti locupletare eā. q. d ex fertilitate irenasciū q si dr uitie nāles multiplicant vlriius diuitie artificiales. y Flume dei nē. Ibic ē fluus⁹ iordānis q dr dei fluus⁹: q ad ingressū arce dei nudat⁹ fuit et⁹ aluens: ut hēt iosue. iij. z q. i illo baptizat⁹ fuit xps de⁹ z hō. z Parasti cibū nē. Ifz. n. q aq iordanis sūt maiores vel miores: fz h⁹ ira illa, pfert fructū āpliores vel pauciores: put audiui ab aliqb⁹ q hitauerunt ibi. a Riuos et⁹ iebziās. In heb. z i transla. hiero. hēt: Sulcos et⁹ iebziās. q. d cū sulci ire q sūt qi qdā riuuli humectāt illa q sūt semiata vl plātata ad germinādū vel fructificādū ois illa q sūt semiata vl plātata ad germinādū vel fructificādū ois illa q sūt semiata vl plātata ad germinādū vel fructificādū ois cādū disponūt. b In stillicidijs ei⁹. i. i pluuijs ō celo stillātib⁹ a deo. c Letabit germinās. i. ira germia, pferens: q dr tūc letari metaphorice sic z pratū ridē: qñ incipit virescē: vl dr ira germinās letari: q. d tē ē cā leticie colētib⁹ eā z hitātib⁹ i ea. d Bñdices corone nē. i. ex benignitate tua bñdices circulo ānī dādo rores pluuias z calores z h⁹modi dices circulo ānī dādo rores pluuias z calores z h⁹modi dices circulo ānī dādo rores pluuias z calores z h⁹modi d

Victori canticum dauid. LXIII.

Exaudi deus orõnez meã cũ ꝺp̃cor:å tioze inimici eripe aiam meaz.] Protexisti me a cõuentu malignãtiuz:]å mltitudine operãtiũ iniqtatem. Qũia exacuerunt ut gladium linguas suas:]itẽderũt arcũ rẽ amarẽ:vt sagittẽt i occultis imaculatuz. Sũbito sagittabũt eũ ⁊ nõ timebũt: firmauerũt sibi sermonẽ neqz. Narrauerũt vt abscõderẽt laqos:dixerũt qs videbit eos:Scrutan sunt iniqtates:defecerũt scrutantes scrutinio. Accedet hõ ad cor altũ:⁊ exaltabit deus. Sagitte puuloꝝ fce sũt plage eoꝝ:]⁊ infirmate sũ ꝑ eos lingue eoꝝ. Cõturbati sũt oes q videbãt eos:⁊ timuit omnis homo. Annũnciauerunt opera dei:⁊ facta eius intellexerũt.]Letabit̃ iustus i dõmino ⁊ sperabit i eo: ⁊ laudabuntur omes recti corde.]

Psal. LXIII. Exaudi deꝰ orõnez meaz. Huic ꝑs. ꝓmittit talis ti. i heb. Ad victoziam ꝑs da uid. ⁊ i trãsla. hiero. Victori cãticum da uid. ⁊ idẽ signant: pz ãt expositio ex supzadictis in plibus titul' silibus. Dicit aũt ra. sa. q doctozes antiq hebzei exposuerunt hũc ꝑs. ꝺ daniele qui fuit de semie dauid, vñ Esaias dixit regi eçechie. iiij. Reg. xx. De filijs tuis qui egredient ex te qs generabis tollẽt: ⁊ erunt eunuchi i palatio regis babylõis. qꝺ fuit ipletum in daniele ⁊ socijs eius: vt hẽtur Dañ. j. Dauid igit̃ puidens i spu q daniel de suo semie erat nasciturus: ⁊ p inuidiã malignantiũ fozet i lacũ leonũ, ꝓciẽdus: ⁊ inde mirabilit̃ liberãdus fecit hũc ꝑs. loquens in psona danielis: et ꝑm hoc diuidit̃ in tres ptes: ꝺa ꝓmo recolit̃ diuinũ bñficiuz: scꝺo describit̃ malũ aduersantiũ: ibi Quia exacuerũt. tertio sꝺit̃ bonũ ꝓsiderantiũ: ibi Cõturbati sũt. Circa ꝓmũ ꝺr: a Exaudi deus orõnem meã cũ depcor. i. de corde pcor. talit̃. n. daniel depcabatur dñz itra lacũ leonuz. b A tioze inimici ⁊c]. i. a tioze leonũ: ꝺbus datus sũ ad deuozãdũ: ⁊ sic fẽm est: qz deus misit angelũ suum: ⁊ ꝯclusit oza leonuz: ut hẽt Dañ. vi. ⁊ sic sine timoze potuit cũ eis esse: ⁊ accipit hic singulare ꝓ plali cuz ꝺr: Inimici. i. inimicoꝝ: sicut Exo. viij. Uẽit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. c Protexisti me ⁊c]. i. machinantiũ malũ in corde ⁊ ẽt in ope: ꝓpt qꝺ sꝺit̃ o A multitudine opantiũ iniquitatẽ. Circa qꝺ sciendũ q dar⁹ rex disp̃ebat ponere danielẽ sup totũ regnũ: ut hẽt Dañ. vi. ꝓpter qꝺ ꝓncipes ⁊ satrape inuidẽtes ꝙgregati sunt ad inuicẽ q̃rẽtes occasionẽ mortis ꝺ danielẽ: ut sic mozeretur: iõ dicit: Protexisti me a cõuentu malignãtiũ. qz deꝰ ipsuz mirabilit̃ liberauit. e Quia exacuerũt vt gladiuz. hic ꝓnter describit̃ malum ip̃oꝝ aduersãtiuz danieli. Et ꝓmo describit̃ malum eoꝝ culpe: ⁊ scꝺo pene: ibi Scrutati sũt. Circa ꝓmum ꝺr: e Qz exacuerũt ⁊c.]tractãdo de mozte inocẽtis daniel. f Intẽderũt arcũ rẽ amarã. i heb. hẽt: Uerbũ amarũ. arcus aũt ferit a longe: ⁊ isti simiłr ꝓpositũt a lõge vba: p q̃ daniel finalit̃ mozeret: vt p' videbitur. g Subito sagittabũt eũ. hoc. n. itendebãt. s. ipsuz finalit̃ ex ip̃ouiso occidere. h Et nõ timebũt. qz nõ videbant dei vindictã sup se venturã. i Firmauerũt sibi sermonẽ neqꝑ. qz erãt i sua malicia obstiati. k Narrauerũt ut absꝺerẽt laqos. i. modos capiẽdi danielẽ maliciose. l Dixerũt qs videbit eos. q. ꝺ. nullus videbit intẽtũ nrz: donec hẽamus effectũ: ⁊ ita accidit: qz ut hẽtur: Dañ. vi. Pricipes ⁊ satrape surripuerũt regi ut poneret edictũ: vt ois q̃ petẽt aliquã petitionẽ a q̃cunqꝫ deo ⁊ hoie vsqꝫ ad. xxx. dies: nisi a te rex mittat̃ in lacũ leonũ: ⁊ hoc dicebant ꝓtextu boni eius: vt sic hoies magis redigerent sb̃ tioze darij i ꝓncipio eius regni: ut ibidẽ plenius exposui: p hoc intẽdentes cape danielẽ: de q̃ tenebãt q nõ dimitteret adorare deum suũ, ꝓpter regis edictuz: qꝺ ⁊ accidit: ut hẽt ibidẽ. Rex aũt in ꝓncipio non pcepit eoꝝ fraudez: qz nõ posuisset il lã legez: qꝺ pz ex hoc q posuit coz suuz ut liberaret danielẽ: ne mitte ret̃ in lacũ leonũ vt hẽtur ibidem. m Scrutati sũt. Hic ꝓnter describit̃ malũ pene ip soꝝ cũ ꝺr: Scrutati sũt iniqtates. qz cũ magna diligẽtia q̃siuerũt vias iniqs ad iterficiendũ danielez. n Defecerunt scrutantes scrutinio. i. defecerunt ab intẽto: qz finalit̃ daniel fuit liberat⁹: ⁊ ipsi fuerũt a leonib⁹ deuozati: ⁊ iõ sb̃ditur: o Accedat hõ ad cor altũ. in heb. hẽtur: Coꝝ pfundũ. fz illũ modũ loquẽdi q̃ hẽtur iob. iij. Puteus altus ẽ. i. pfundus. Iste hõ fuit darius rex: q̃ pfunde cõsideras ꝓfunditatem diuine sapie ⁊ iusticie i mirabili saluatiõe daniel a leonib⁹ iusſit accusatozes ei⁹ mitti i lacũ leonũ cũ filijs ⁊ vxoꝛib⁹. p Et exaltabit̃ deus. qz tũc darius scripsit vniuersis ꝓplis regni sui: vt oes timerẽt ⁊ pauerẽt deũ daniel': ut hẽt ibidẽ. q Sagitte puuloꝝ ⁊c.]qz ꝓpter vba q̃ ꝓ tulerũt ad mortẽ daniel q̃rẽdã mortui fuerũt: ut pz ex ꝺcis: ⁊ vocãt hic puuli q̃ us essent ꝓncipes ⁊ magni: qz ex inuidia ꝺ danielẽ fuerãt moti: ut ꝺcm est. Inuidia vo ẽ tristicia ꝺ bono alĩus inq̃tũ estimat̃ ꝓpij boni diminutiũ: ut dicit phs. q̃. rhetozice: ⁊ iõ nullus inuidet alteri: nisi iq̃tuz p ipsũ reputat se diminutũ: ⁊ p ꝑs puulũ: ⁊ iõ ois inuidus inq̃tũ h⁹ mõi ẽ puulus: fz q̃ declarat. b. greg. v. moza. exponẽs illꝺ iob: Paruulũ occidit iuidia. ab illo vo loco iclusiue: Et exaltabit̃ deꝰ. lra hebzaica sic hz. Et sagittabit eos dñs sagitta subita. fei sũt ict⁹ coꝝ: scadaliçauerũt eos ligue coꝝ. trãsla. vo Hiero. sic hz: Sagittabit q̃ eos dñs iaculo repẽtino. iferent plage coꝝ: ⁊ corruẽt i semetipsos liguis suis. ⁊ pz q̃ eadez est ſnia i heb. ⁊ i transla. hiero ⁊ exponit̃ de iaculo vel sagitta diuine iusticie q̃ peussi fuerũt aduersarij daniel' subito: qz cũ crederẽt eũ iuenire a leonib⁹ deuozatũ: subito educt⁹ fuit viu⁹ et sanus: ⁊ ipsi ꝓiecti fuerũt leonib⁹: etiã momẽto deuozati. r Cõturbati sũt. Hic ꝓnter describit̃ bonũ ꝓsiderantiũ: qz oes videntes liberatiõez danielis mirabilẽ: et punitiõez aduersariorꝫ ei⁹ horribilẽ fuerũt mirati ⁊ timuerũt deũ daniel': ⁊ hoc ẽ qꝺ ꝺr: r Cõturbati sũt. nõ sbatiõe doloris sz admiratiõis. s Et timuit ois hõ. deũ daniel'. t Et annũciauerũt opa dei. qz istud fẽz fuit publicatũ ad laudẽ dei p totũ regnũ: vt ꝓdẽz ẽ. v Et sca ei⁹ ⁊c]. i. itra se legẽdo meditati sũt aduertentes q hoc ñ potat fieri nisi vtute diuina. x Letabit̃ iustus. i. daniel. y In dño. qz letitia sua erat debite ordinata. z Et sperabit i eo. de futura vita obtinenda. ⁊ Et laudabunt ⁊c.]exẽplo daniel: q saluat⁹ ẽ ꝑ sua

fuit ifrl in exitu de egypto: z q̃tum ad hoc dī: Bñdicite gẽtes deum nr̃m: q̃ fic liberauit nos de afflictiõe egyptioꝝ. r Qui posuit aiam meã ad vitã. qz quanto ppls ifrl plus oppmebat ab egyptijs: tãto magis multiplicabat z crescebat: ut hẽtur Exo. j. s Et nõ dedit ẽ. i. non pmisit me cadere p idolatriã. t Qm̃ pbasti nos deus. nõ ad capiendum noticiã de aliq̃ ig̃rato: cuꝝ oĩa tibi nota sint ab eterno: sed vt patientiã z fidelitatem nr̃am notã facẽs toti mũdo. v Igne nos examinasti i. in afflictione ignis q̃ cogebant coquere lateres: ut hẽt exo. v. ppter qõ dicẽ dñs hiez. xi. Eduxi eos de fornace ferrea egypti. x Induxisti nos i laqueũ. i. iduci pmisisti: qz pharao z serui ei sep q̃rebãt occasiões iplicandi filios ifrl maiorib' laborib'. vñ dicebãt: Vacãt z iccirco vociferant dicẽtes eam' et sacrificemus dño deo nr̃o: oppmant opibus. y Posuisti tribulatiões ẽ. Jqz cogebant ab egyptijs portare onera grauia luti z latis. z Imposuisti homines ẽ. j. exactores pharaonis q̃ cõpellebãt eos ad opera nimis grauia: z eos flagellabãt: ut hẽtur Exo. v. a Trãsiuimus p ignẽ. i. p laborẽ ignis ad coquendum. b Et aquã. quã portabãt ppijs humeris ad cõmiscendũ cũ ira: vt inde lateres formarent. c Et eduxisti nos i refrigeriũ. i. in libertatẽ a tanta fuiture. vel alit: Trãsiuim' p ignẽ. qz murmurãte pplo ifrl ꝫ deum i deserto accensus fuit ignis: z deuorauit extremã partẽ castroꝝ: ſz ozã te moyse fuit absorptus: ut hẽtur Numeri. xi. b Et aquã. j. fluuij iordanis q̃ siccata fuit in trãsitu populi. c Et eduxisti nos i refrigeriũ. i. iraz pmissam lacte et melle manantẽ. d Introibo i domũ tuã. i. locũ tui cultus nõ tñ vacuus: ſõ sb̃dit: e In holocaustis. i. sacrificijs ad honorẽ dei totalr incẽsis. f Reddaz tibi vota mea q̃ distinxerũt. i. distincte z a proposito emiserũt labia mea. g Et locutũ est ẽ. Jboies. n. i tribulatiõe exñtes solẽt vota facere dño si euadãt. h Holocausta medullata. i. bona z pinguia. i Offeraz tibi cũ incẽso arietũ. i. cũ arietibus totalit incẽsis ad honorẽ tuũ. k Offerã tibi boues cũ hircis. de istis trib' fiebant sacrificia maiora. j. de bobus hircis z arietib': minora aũt fiebãt de auib'. l Venite. Hic ꝓnter inducit rõ diuine laudis ex spũali ꝓsolatione: cuꝝ dī: Venite et audite oẽs q̃ timetis deum. talibus. n. narrãda sũt diuina bñficia q̃ bñt ea in reuerẽtia: nõ aũt i malicia obstantis q̃ despiciunt ea: ppt qõ dicẽ saluator: matth. vij. Nolite dare sẽm canibus: neq̃ margaritas vias ponat ante porcos: iõ sb̃dit: m Et narrabo vobis ẽ. Jeaz spũaliter cõsolãdo. fuit. n. ppls ifrl valde cõsolatus: qñ viderũt egyptios mortuos p' transitũ maris rubri: z i oratione legis z in aljs bñficijs diuinis. n Ad ipsũ oze meo clamaui. ei regratiando. o Et exultaui ẽ. j. gaudiũ z dulcedinẽ sensi iterius i corde: dũ laudarẽ exteri' oze. Cõsequent oñdit q̃bus talia ꝓcedũtur vel denegãt: cuꝝ dī: p Iniq̃tatẽ si aspexi ẽ. Jcõscius mihi mortal' peccati. q Nõ exaudiet dñs. qz ozõ talis non est exaudibilis.

laudis ei'. Qũi posuit aiaz meã ad vitã: z nõn dedit i cõmotionẽ pedes meos. Qm̃ pbasti nos deus: ignẽ nos examinasti sic̃ examinat argentũ. Induxisti nos in laqueũ: posuisti tribulatiões i dorso nr̃o: Jm posuisti homines sup capita nr̃a. Trãsiuimus per ignẽ et aquam: et eduxisti nos in refrigeriuz. Introibo in domuz tuã in holocaustis: rẽddam tibi vota mea: que distinxerũt labia mea. Et locutũ e os meuz: in tribulatiõe mea. Holocaustã medullata offerã tibi cũ incẽso arietũ: offeraz tibi boues cũ hircis. Veni te audite et narrabo oẽs q̃ timetis deũ: quãta fecit aie mee. Ad ipũz oze meo clamaui: et exultaui sub lingua mea. Jniq̃tatez si aspexi in corde meo: Jnon exaudiet dñs. Propterea exaudiuit deus: z attẽdit voci deprecatiõis mee. Benedict' de': q̃ nõ amouit orationẽ meã et miaz suã a me.

Victori in psalmis canti cũ carminis LXVI.

Eus misereat nostri r Propterea exaudiuit deus. supple deprecationem meã: qz nõ fui taliũ mihi consei us: z qz hoc et̃ pcedit ex dei bñficio: iõ subditur: s Bñdictus deus q̃ non amouit orõez meam repellendo ppter peccati malicia. t Et miaz suam a me. supple non abstulit sed magis beneficia sue mie contulit. Et loq̃tur hic scriptura de pplo ifrl p illis q̃ erãt boni z deuoti: rõne q̃rum commẽdat totus ppls: sic̃ econuerso rõne malorum vituperat ꝫ rlaz ꝺ cõpore dñi pmixto quaz posui i Sen̄. principio. Moralit pot exponi ps. iste sicut z pcedens de q̃libet de peccati fuitute educto tanq̃ de egypto q̃ tenebra inꝑetat: z ad dei laudẽ insurgit ex sua mirabili liberatiõe: qz magis est ipium iustificare q̃ celuz z terram creare fm Aug. super ioh. z ex grauiũ laborũ euasione qui sũt i opibus pctorũ. vñ dī in pson pctorũ: sap. v. Lassati sumus i via iniq̃tatis z pditionis: ãbulauim' vias difficiles ẽ. z et ex diuia cõsolatione q̃ freq̃nt magl sentit p' veram penitẽtiam de peccatis q̃ ante pctorum perpetrationem.

Jn ps. lxv. Jubilate deo. vbi dī in postil. Bñdictus deus qui non amouit orõnem meam. Additio.

Dum orõ repellit ppt peccati malicia: nõ ppt hoc p pe dī amoueri orõ ſz effect' orõnis: vñ melius exponi sic. s. q̃ ps. regratiat deo i psõa ppli vl suipsi' ex h' q̃ talit ꝺduxit eũ seu gubernauit: q̃ nũq̃ possz deserẽ orõez: iq̃tuz cõit erat i tribulatõe z afflictiõe: et sic erat sibi neciuz orare: silr nunq̃ potuit deserẽ gratiaz actionẽ iq̃tuz sp affluit sibi diuia mia: z hoc est qõ dicẽ: Bñdict' de' q̃ n amouit orõez meã z miaz suã a me. nã si nũq̃ esset i tribulatiõe orõ tepescẽt: z si mia non affuisset: gratiaz actio n̄ ualescẽt: q̃ ẽ de essentia orõnis deuote: ut apls dicẽ: z ad h' vi glo. ꝺclare

Eus misereat nr̃i. huic ps. pmittit tal' ti. LXVI. i heb. Ad victoriaz i organis ps. cãtici. Et i trãslatiero. dī: Victori in psalmis cãticum carminis: z ẽ eadẽ sñia i vtroq̃ ti. q̃ pz ex supradictis ps. iij. Ex ti. aũt isti non apparet auctor psalmi nec mã. Dicũt aũt circa hoc aliqui q̃ ps. iste est gratiarum actio p fertilitate cuiusdã anni: in dei. n. collectis fructibus cõueniebãt in septẽbri i hierlm q̃ mẽsis erat q̃si totus festiuus: qz in illo mẽse erat festuz tubaz z festũ expiatiõis z tabernaculorum: z festũ cetus seu collecte: ut hẽtur Leuit. xxiij. Et q̃n annus fuerat fertilis: consuetũ erat q̃ aliqs vir sc̃s z deuotus faciebat canticũ spale p gratiarum actione: z sic fuit de isto ps. ut dicunt: ſz non exp̃munt q̃s fuerit actor ille. Scdm hoc igitur ps. iste diuidit i duas ptes: qz primo ponit h' fertilitatis iplorat io: secundo pro obtentu ipsius gratiarum actio: ibi Cõfiteant. Circa pmũ dicit: a Deus misereatur nostri. peccata remittendo.

grana. k Clamabunt eccl̃m ꝛc. Jolcitur clamare ꝛ hymnū dicere metaphorice: sicut supra expositū ē: vel qz ex fruētis illis dabātur p̃mitie sacerdotibus ꝛ ōcime leuitis ꝛ uinas laudes cātantib⁹. Mozaliꝫ pōt exponi ps. iste de q̃ libet vere penitēte tā⁹ recedente de babylonica captiuitate ꝛ ad fertilitatē bonorum operū totis viribus anhelāte tā in se q̃ in alijs: ꝛ cōsideratis p̃dictis pōt ad h⁹ lr̃a ō facili applicari.

In ps. lxiiij. Te decet hymn⁹. vbi dr̃ in postil. In aliq̃b⁹ aūt biblijs. Additio.

IN biblijs hebraicis nec i transla. chaldaica nulla mētio fit i hoc ti. de hieremia aggeo ꝛ ezechiele nec de verbo pegrinationis: sicut nec in ps. aliqua mētio fit de captiuitate chaldaica: nec de chaldeis: ut pz intuēri. Et ubi dr̃ in trāsla. nīa: Uerba iniquoz. in heb. hētur: Uerba iniquitatū. vñ in h⁹ loco planius ꝛ magis cōsonū lr̃e se hz quidā expositor hebreoz: q̃ dicit q⁹ iste ps. fuit fct̃s p tpe sterilitatis qñ pplus deū orabat p pluuia: ꝛ deus exaudiebat eos. Ad qō sciendū q⁹ inter cetꝫ bona tpalia q̃ deus pplo iudaico promittebat p̃ seruatōe legis diuine: vnū p̃cipuū erat pluuia oportuna: ꝛ ecōtra minabat eis i penā pcōz clausurā celi. s. sterilitatē. vñ deut. xi. Si obedieritis mādatis meis ꝛc. dabo pluuiā terre vīe tpaneā ꝛ serotinā. ꝛ infra: Cauete ne forte recedatis a dño. ꝛ seq̃tur: Iratusq⁹ dñs claudat celū: ꝛ pluuie nō descendāt. ꝛ inde ē q⁹ iter alias orōnes q̃s salomō fecit in dedicatiōe p̃mi tēpli: vna ē talis. s. Si clausū fuerit celum: ꝛ nō pluerit ꝓpter peccata eoz: ꝛ orātes i loco isto et penitētiā egerit ꝛc. Exaudi dr̃ i celo: ꝛ dimitte peccata seruoz tuoz. ꝛ seq̃tur: Da pluuiā sup terrā tuā quaz dedisti pplo tuo ꝛc. vñ ps. iste per totū applicat huic māe. s. cū alq̃ p⁹ edificatiōe tēpli ꝓtingebat sterilitas ex pcō pplī: et ppls cōuertebat ad deuz orās in tēplo hierlm ꝛ deus miserebat eis: tūc ꝓprie ps. iste erat decātādus: in q̃ ps. dr̃: Te decet hymnus deus i syon ꝛc. i. cōdecens est nos te laudare in h⁹ scō loco ꝛ reddē vota nīa tibi: vbi nos dignare exaudire. Uñ seq̃tur: Exaudi orōnem meā. vbi veritas hebraica hz: Exaudiēs orōnem meā. qō cōstruit cū p̃dcīs. s. tibi redden dū est votum q̃ exaudis orōnem meā. s. pplī i q̃rū psona loq̃tur. Et qz bñficium pluuie oportūe nō solū ad hoies sz ad oia aialia se extēdit: iō scō dicit: Ad te ois caro veniet. eo mō q̃ dr̃: Et iples oē aial bñdictōe. Cōseq̃nr̃ ittio qz cā sterilitatis fuit ꝓpter peccata: q̃ q̃dem peccata deus miserādo pepcerat: put i orōne salomōis p̃dca continebat: iō seq̃tur: Uerba iniq̃tatū ꝓualuerūt sup nos: ꝛ ipietatibus nr̃is tu ꝓpiciaberis. i. pepcisti futuꝝ ꝓ ꝓterito. Cōseq̃nter ārto laudat pplm quē deus elegerat ad hitandū per fidē i tali loco: vñ dicit: Beatus quē elegisti ꝛ assūpsisti hitabit i atriis tuis. i q̃ loco p fidē hitantes nō solū replebant boniś spūalib⁹. s. remissione pcōrū sed ēt tpalibus. s. pluuijs ꝛ h⁹moi: et hoc ē qō seq̃tur: Replebimur i bonis domus tue. Cetꝫ i h⁹ ps. ꝓtēta huic ꝓpositō satis pñt applicari put in postil. ꝛc.

JUbilate deo ois terra. Huic ps. p̃mit ps. LXV. tit talis ti. in heb. Ad victoriā canticū psalmi. Et in trāsla. hiero. Uictori canticū psalmi. ꝛ pz expositio vtriusq⁹ ex supradictis i silibus ti. Sed ex ti. istis non apparet actor nec mā h⁹ ps. Ra. sa. exponit hūc ps. tanq̃ sit

Victori cāticū psal. LXV.

JUbilāte deo ois tra: psalmū dicite nōi ei⁹: dāte gliam laudi eius. Dicite deo q̃z tribilia sūt opa tua dñe: i multitudie virtutis tue mētient tibi inimici tui.] Ois terra adoret te et psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo. Uenite ꝛ videte opa dei: terribilis i consilijs sup filios hoium. Qui cōuertit mare i aridā: i flumine ptrāsibūt pede ibi lētabimur in ipso. Qui dñat i virtute sua i eternū: oculi ei⁹ sup gētes respiciūt qui exasperant nō exaltent i semet ipsis. Benedicite gētes deuz nr̃z: ꝛ audita facite voce

gtarū actio p̃ liberatione facta de captiuitate ista i qua sūt iudei in diuersis ptibus orbis: ad qō applicat qō. j. dr̃: Imposuisti hoies sup capita nīa. i. diuersos reges ꝛ eoz satellites. Et qz ab hac captiuitate sperant liberari p messiā ventuꝝ ꝛ eius tēplū reedificatuꝝ vbi reddēt vota q̃ mō faciūt i captiuitate ista vt liberent de ea: iō sb̃dit postea: Introibo in domam tuā: i holocaustis reddaz tibi vota mea. Hec aūt expositio fūdat sup fūdamentū erroneū ꝛ peꝛ ꝓs ruinosū. s. q⁹ xp̃s sit vēturus i mundū qō iā trāsijt in ꝓteritum. Jō saluo meliori iudicio mihi vi: q⁹ ps. iste a q̃cūq⁹ sit fct̃s ē gtarū actio p liberatiōe pplī iudaici de egypto: de q̃ liberatiōe plures alij ps. faciunt mētionē. Jgit fm hoc ps. iste i duas ptes diuidit: qz primo auctor h⁹ ps. iducit oēs ad dei laudationē: scōo ad ducit ad hoc multiplicē rōem ibi: Uenite ꝛ videte. Circa ꝓmum dicit: a Jubilate deo ois tra. i. oēs hitantes in tra: ꝛ dr̃ iubilus ꝓprie gaudiū cordis: qō nō pōt totaliter celari: q̃n oñdat i signo exteriori. b Psalmum dicite nōi eius. i hoc vī esse ꝓphetia ō futo: q⁹ ps. iste erat decātandus i laudē dei a diuersis gnātiōib⁹. c Date gliam laudi eius. i. tioze depositō laudate eū corā oib⁹: qz gl̃ia est clara noticia cū laude. d Dicite deo ꝛc. Ji multiplici egyptioꝝ pcussione: ut hētur Exo. vsq⁹ ad xiiij. c. iclusiue. e Jn multitudie vtutis tue ꝛc. Jloquit de ꝓterito p modū futi: sic freq̃nr̃ fit i ꝓphetis: ꝛ maxie in lib. psalmoz cā metri: qz metrice est descript⁹. Pharao aūt rex egypti ꝛ eius ppls a deo plagis pcussi freq̃nter asserebāt dimittere pplm isrl: dū tm essent liberati: ꝛ p̃ liberatiōe retractabāt: ut pz Exo. i pluribus locis: ꝛ sic mētiebant qz nō itendebāt pplm dimittere sz tm liberari a diuia pcussione. f Ois terra adoret te. repli catio ē sm̃is in ꝓmo vsu posite ad maiorē expssionez affectus: sicut cōiter fit i gtarū actiōib⁹. g Uenite. p⁹ q⁹ auctor h⁹ ps. iduxit ad dei laudationez: hic ꝓnter ad ducit ad hoc multiplicē rōnez: ꝛ adducit ꝓmo rō ex mirabiliū opatiōe: ꝛ scōo ex pplī grauī liberatione: ibi Benedicite: ttio ex spūali ꝓsolatiōe: ibi Uenite audite. Circa ꝓmum dicit: g Uenite ꝛ videte opa dñi. q̃ fuerūt valde mirabilia i liberatiōe pplī isrl de egypto: ut hēt i Exo. h Terribilis i cōsilijs sup filios hoium. i. sup egyptios: q̃ ex decreto diuini cōsilij freq̃nter ꝛ terribiliter pcutiebant. i Qui cōuertit mare in aridā. qz deus mare rubrū diuisit: ut filij isrl trāsirent p siccum: ꝛ egyptij eos sequentes mergerent i maris profundo: ut hēt Exo. xiiij. k Jn flumie ptransibūt pede. i. i flumine iozdanis vbi filij isrl sicco pede trāsierūt: iosue. iij. l Ibi letabitur i ipso. qz tunc populus isrl letatus fuit in deo. m Qui dñatur i virtute sua ineternuz. qz ptās eius ptās eterna que non auferet: Dan. vij. n Oculi ei⁹ sup gētes respiciūt. qz oia nuda ꝛ apta sunt oculis ei⁹: heb. iiij. o Qui exasperāt. deo recalcitrādo. p Non exaltent i semetipsis. qz tñ ad horā eleuent: tñ eternaliter depmunt. q Bñdicite. Hic ꝓnter accipit rō diuine laudis ex liberatiōe a laboribus duris: a q̃bus liberat⁹

vnanimiter i tẽplo ⁊ frãgentes circa domos panez sumebãt cibũ cũ exultatiõe ⁊ simplicitate cordis collaudãtes deũ. f Cãtate. Hic ꝑnter agitur de xp̃i ascẽsione ⁊ eius bñficijs: ⁊ ꝓmo inuitãtur angeli ad laudandũ xp̃m ascendentẽ: ſcõ hoies: ibi Regna terre cantate deo. Circa ꝓmũ ꝓmo inuitant angeli ad eius ministeriũ: ſcõ ad consortiuz et ad vtrũq; cum exultatione: ſcõa ibi Currus dei. Prima adhuc in duas: q; ꝓmo dauid facit ꝓpositum: ſcõ ad hoc inducit exemplum: ibi Deus cuz egrederer̃is. Circa ꝓmũ dicit ſic: Cãtate deo. ⁊ dirigit h⁹ verbum ꝓncipaliter ad ãgelos q̃ xp̃o ascẽdenti exhibebant ministerium cũ laudibus: vñ in eius ascẽſu apparuerunt angeli: vt hẽtur act. j. g Iter facite ei. i. ministeriũ exhibite xp̃o ascẽdenti: nõ ꝓpter sui indigentiã sed ad eius magnificentiã. h Qui ascendit super occaſũ. In heb. hẽtur: In arabot: ⁊ vt dicũt hebrei: nomẽ ẽ ꝓpriũ vnius de septẽ celis: ꝙliter autẽ distinguunt septẽ celos non ẽ pñtis speculationis: ſed fz eos hec est vã lra: Qui ascendit in celum, qõ competit xp̃o: q; xp̃s ascendit ad celum empyreũ: qõ anthonomatice celum dr̃: ⁊ ſõ dr̃ hic celum ſine additiõe. eadẽ vo ſnia designatur p hoc qõ hic dr̃: Qui ascendit ſup occaſum. iudei .n. adorabãt ad occidentẽ: ſicut declaratũ fuit plenius i exo. ⁊ iij. Reg. in q̃bus agitur de diſpoſitiõe tabernaculi moyſi ⁊ tẽpli ſalomõis. per hoc ꝙ q̃ dr̃ xp̃s ascẽdiſſe ſuper occaſũ: itelligit ascendiſſe ſup locũ adorationiſ hũane. ſ. ad locũ adoratõis ãgelice: q̃ loc⁹ ẽ celũ ẽpyreũ: vbi angeli adorãt ⁊ venerãtur deum: ſõ ⁊ de xp̃o ſb̃ditur: i Domin⁹ nomen illi. ⁊ dr̃ dñs absolute: q; preest oi creature: fz q̃ dr̃ matth̃. vl. Data ẽ mihi ois ptãs in celo ⁊ in ra. k Turbabũtur a facie eius. ſ. inimici sui: de quibus dcm est in ꝓncipio h⁹ ꝑſ. l Pris orphanoz ⁊ iudicis viduarũ. i. a facie illius q̃ est pat orphanoz ⁊ iudex viduarũ. ꝓpriũ. n. ipſius dei est misereri. orphani aũt ⁊ vidue magis indigẽt diuina mia q̃ alie persone: ⁊ ſõ xp̃s verus deus dr̃ pr̃ orphanoruz eos nutriẽdo: ⁊ iudex viduarũ eas de iniurijs ſibi illatis: que eis ſolent inferri: eo q̃ non pñt ſe defẽdere vidicando. m Deus in loco ſcõ ſuo. hoc est i celo empyreo: lz. n. ſm deitatem ſit vbiq; p pñtiam eſſẽtiam ⁊ potentiã: in celo tñ empyreo dr̃ esse ſpãliter per glie refulgentiã: ſm ẽt hũanitatem aſſumptã ẽ ibi ſicut in loco ꝓprio ⁊ determinato. n Deus q̃ ibitare cẽ. Ip quam pot intelligi eccl̃ia triũphans: q; oẽs ibi hitantes sunt i charitate pfecta ꝓcorditer viuẽtes. Põt ẽt domus dei dici eccl̃ia militans q̃ fuit valde vnanimis p⁹ ascẽſionẽ xp̃i ſb̃ aplis: ſm q̃ dr̃ act. iij. Multitudis aũt credentium erat cor vnum ⁊ aĩa vna: nec q̃ſquã eorũ q̃ poſſidebat aliq̃d ſuũ eſſe dicebat: ſed erant illis oĩa cõia. Et q; illo tpe multi de iudaiſmo ⁊ de gẽtilibus ad fidem xp̃i cõuertebãtur: ut hẽtur act. ij. ⁊ in pluribus locis: ſõ ſb̃ditur: o Qui educit victos in fortitudine cẽ. Circa

Cãtate deo pſalmuz dicite nõi ei⁹: itẽr facite ei q̃ aſcẽdit ſup occaſũ: dñs nomen illi. Exultate i cõſpectu ei⁹: tbãbunt a facie eius pat̃is orphanorũ ⁊ iudicis viduarũ. Deus in loco ſcõ ſuo: deus qui inhitare facit vnius moris in domo.] Qui educit vinctos i fortitudie: ſilit eos q exaſperãt q hãbitãt i ſepulchris. Deus cuz egredereris i cõſpectu ppli tui:] cũ pertrãſires i deſerto. Terra mota ẽ. etẽiz celi diſtillauer̃t a facie dei ſynai] a facie dei iſrl. Pluuiã voluntariã ſegregabis deꝰ hẽditati tue:] et infirmata ẽ tu vo perfeciſti ea. Animalia tua habitabunt in ea:] parasti in dulcedine tua pauperi deꝰ.] Dominus dabit verbum euãgelizãtibus: virtute multa.] Rex vtutuz dilecti dilecti:] et ſpeciei dom⁹

qõ ſciendũ q̃ dicit Aug. ſup ioh̃. Maius ẽ iuſtificare ipiũ q̃ creare celum ⁊ terram: ⁊ iõ iuſtificare impium ẽ op⁹ magne fortitudinis: ⁊ maxime qñ tenetur i peccato ligatus vinculo cõſuetudinis: ⁊ hoc notat cũ dr̃: Qui educit vinctos in fortitudine. ſed adhuc maioris fortitudinis ẽ: q̃ aliquis non ſolũ pdcõ mõ ligatus ſed ẽt actu pſequens fidẽ conuertatur: ⁊ de infidelitate educatur: qualis fuit paulus ⁊ plures alij: iõ ſb̃ditur: p Similiter eos q exaſperãt. ſ. õ xp̃z verbis ⁊ factis: ꝓpter qõ dixit xp̃s paulo: actuũ. ix. Saule Saule q̃d me p̃ſequeris? Sed adhuc difficilius vi: q̃ aliq̃ mortui i infidelitate ſeu mortali pctõ reſuſcitarẽtur: ⁊ ad fidez ſeu penitentiaz reuertãtur: ſicut fuit de iuuene reſuſcitato a ſancto iohãne euãgeliſta: ⁊ de illo qui p ſuſpendiũ ſe interfecerat reſuſcitato a btõ martino: ⁊ de multis alijs diuia vtute ſic reſuſcitatis i noie xp̃i: iõ ſb̃dit: q Qui hitãt in ſepulchris. trãſlatõ hiero. ſic hz: Educit victos i fortitudine. icredduli aũt hitauerũt i ſiccitatib⁹: ⁊ ſic est alt̃ſẽſus talis: Increduli. ſ. i infidelitate obſtinati. hitauerũt i ſiccitatib⁹. i. carerũt hũore vtutis ⁊ gie. r De⁹ cũ egredereris. Hic ꝓñt adducit exẽplũ ad ꝓpoſitũ vel port⁹ argumẽtũ ex exẽp⁹ deductũ: q; mal⁹ fuit xp̃z i celũ aſcẽdere q̃ ãgelũ i pſona dei loqñtẽ ad dãdũ legẽ ſup mõtẽ ſynai deſcẽdẽ: ⁊ iõ q; tũc fca fuit ſpãlis gia pplo fideli: multo fort⁹ ꝏbuit i xp̃i aſcẽſiõe fieri: ⁊ hoc ẽ qõ dr̃: r De⁹ cũ egredereris cẽ.] exeũtis ꝺ egypto quẽ ꝓcedebat dñs p diẽ i colũna nubis: ⁊ p noctẽ in colũna ignis: Exo. xiij. s Cũ p trãſires i deſerto. ſ. vſq; ad mõtez ſynai. t Terra mota ẽ. q; mons ſynai videbat tremere. v Etenim celi cẽ.] i. dei deſcẽdẽtis i monte ſynai: q; nubes dẽſiſſima opuit montẽ ſynai: Exo. xix. ex q̃ nube ſtillabãt pluuie: ex hꝰ ꝓcludit. d. x Pluuiã volũtariã. cẽ.] i. multo magis eccl̃iaz tuã que ẽ hẽditas tua ẽpta tuo ſãguine irrigabis volũtarie pluuia gie tue. y Et infirmata ẽ. q; p⁹ aſcẽſi onẽ xp̃i eccl̃ia i hierlim collecta multas pſecutiões ſuſtinuit: vt hẽt act. viij. ⁊ ix. z Tu vo pfeciſti ea. q; de⁹ tantã vtutez cõtulit credẽtib⁹: q̃ ex illis pſecutiõibus magis creuit et confirmata fuit fides catholica. a Animalia tua cẽ.] i. fideles tui, q̃ i plurib⁹ locis ſacre ſcripture dicũt oues dñi: ⁊ eodẽ mõ hic dicũt animalia ei⁹: ⁊ h⁹ mõ accipit ra. ſa. q̃ animalia dei ſi filij iſrl. b Parasti cẽ.] i. pplo catholico qui fuit pauper ⁊ abiect⁹ i ꝓncip⁹ pasti ad ſufficiẽtiã: fz q̃ dr̃ act. iiij. Gra magna erat i oib⁹ illis. neq; n. q̃ſq̃ egẽs erat ĩ illos. c Dñs dabit cẽ.] q̃ fuit tũc ipletũ: fz q̃ dr̃ ac. iiij. Virtute magna reddebãt apli testioniũ rſurrectõiſ dñi nri iesu xp̃i o Rex vtutũ dilecti. trãſla. hiero. hz Reges exercituũ fedrabũt. q; p p̃dicatõez aplorz aliorq; diſcipulorz xp̃i ñ ſolũ vulgares homines: ſz multi reges ꝓncipes ⁊ potẽtes fuer̃t federati cũ xp̃o p ſuſceptionẽ fidei: ⁊ h⁹ ẽ q̃ dr̃ hic: o Rex vtutũ. i. reges potẽtes: ⁊ accipit hic ſiglare ꝓ plari: ſic exo. 8⁰. Vẽit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarz. e Dilecti. i. fẽi ſi dilecti ipi⁹ xp̃i q̃ ẽ dilect⁹ p̃ris: fz q̃ dr̃ mat. 3⁰. Hic ẽ filꝰ me⁹ dilect⁹ cẽ. f Et ſpẽi dom⁹ cẽ. q; ꝓncipes ⁊ potẽtes ꝓuerſi ad fidẽ ꝺabũt eccl̃e ꝓciosa donaria: ex q̃b⁹ ornata ẽ eccl̃a: ut pz i plib⁹ hiſtorijs ⁊ ſcõz legẽdis: ⁊ hoc ẽ qõ dr̃: f Et ſpẽi domus.

b Et bñdicat nobis. i bonis spūalibus ⁊ corporalibus nos multiplicādo. c Illumiet vultū suū sup nos. loqtur scriptura de deo ad moduz hoīs: q̄ qñ vult gīam facere alicui oñdit ei vultum hilarē ⁊ iocundū. d Ut cognoscamus i tra. i. i fertilitate terre. e Uiā tuā. i. vestigia tue gīe per effectū fertilitatis cō cesse f Jn oīb' gē tibus salutare tuū. i. vt sit notū oībus gentibus q̄ tu hēs spālē curā de salute nīa: iō sb̄dit: g Cōfiteant tibi ppli deus. i. p effectū nobis p̄cessuz cōfiteant tuā bonitatē ac deitatez: ⁊ ad te conuertant: sicut legitur q̄ qñ iudei fuerūt liberati mirabiliē de psecutiōe aman: multi gētiles per diuersas ptes eoz cerimonijs iungebant: vt hētur hester. viij. h Letent ⁊ exultent ⁊c. Jsicut patuit in aman: q̄ diuino iudicio fuit suspēsus cū filijs suis. i Et gētes in tra dirigis. q̄z p tales effectus dirigis gētiles ad cognitionez tue vitatis. k Cōfiteant tibi ppli deꝰ. Hic p̄miter ponit gīaz actio p fertilitate adepta cū dr: k Cōfiteant tibi ppli deus. s. p̄fessiōe tue laudis: ⁊ quare debeāt sic cōfiteri: iō sb̄dit: l Terra dedit fructū suū. i magna abūdantia p tue gīe bñficium: iō sb̄dit: m Bñdicat nos deus deꝰ nr̄. de futo: sic ia fecit de p̄terito. n Et metuāt eū oēs fines tre. tanq̄ iudicē oium ad puniendum mala potētissimū. Lz aūt hec expositio in pluribus concordet ire: tn̄ vī aliq̄ mō extranea q̄ p fertilitate i iudea que est parua ira iuitarent oēs gentes ⁊ ppli totius mūdi ad cōfessionē diuine laudis: ⁊ maxie q̄z talis fertilitas nō erat i alijs terris: ppter q̄d saluo meliori iudicio vī mihi q̄ ps. iste nō ē gīaz actio p p̄terito bñficio: sed magis ē ppheta de futo. s. de xpi incarnatione ⁊ eius p̄uersatiōe int hoies: q̄d q̄dem bñficiuz fuit a sāctis p̄bus sūme desideratū: ppter q̄d alicꝰ sāctus ppha q̄cunq̄ fuerit ille vī de hoc ps. istum fecisse. d. Deus misereat nr̄i. mittēdo nobis saluatorē. Et bñdicat nobis. cōferendo gīam suā. Jlluminet vultū suū sup nos. clarificādo miraculis filiū suum: q̄ dr vultus p̄is: q̄z ē eius imago: Ad col. j. dr: Trāstulit in regnū filij dilectionis sue q̄ ē imago inuisibilis dei. hoc. n. petebat saluator: iob. xvij. Pat clarifica filiū tuum. ⁊ ipse rndit: Clarificaui ⁊ iterū clarificabo. q̄z clarificauit eū miraculis ante mortē ⁊ p' resurrectionē. Et misereat nr̄i. liberādo a gehēna p sāguinez filij sui. Ut cognoscamus i tra viā tuā. psalmista cōuertit vbū suū ad xp̄z: cuius vita hoibus fuit cognita iter hoies cōuersando docēdo: sanitates donādo. Jn oībus gētibus saluta re tuū. q̄z salus p xp̄m fca notificata ē oibus gētibus p p̄dicationē apl'oz: sm q̄ dr ps. xvij. Jn oēz terrā exiuit sonus eoz ⁊c. Cōfiteant tibi ppli deus. p̄fitēdo tuā deitatē. Cōfiteant tibi ppli oēs. ipendēdo latrie seruitutē. Letent ⁊ exltent gētes. de sua vocatione ad fidē xp̄i. Qm̄ iudicas pplos in eqtate. vocando ad fidē se disponētes p opa iusta sine psonarū acceptiōe. vñ petrus videns vocationē cornelij iusti dixit: act. x. Jn vitate cōperi q̄ nō ē psonaz acceptio apd deū. sz in oi gēte q̄ timet deū ⁊ opat iusticiā accept' ē illi: iō sb̄dit: Et gētes i tra dirigis. i viam eine salutis. Cōfiteātur tibi ppli deꝰ. ⁊ q̄d debeāt p̄fiteri: sb̄dit cū dr: Terra dedit fructū suū. i. virgo beata. p̄tulit filiū: d q̄ tra dic Esa. xlv. Alpe riat terra: ⁊ germinet saluatorē. Et q̄z vocandi ad fidē baptizādi erāt i noīe trinitatis: ꝛz q̄ hētur matth. vlti. Euntes docete oēs gētes baptizātes eos in noīe p̄is ⁊ f. ⁊. s. s. iō sb̄dit: Bñdicat nos deus. p̄ferēdo gīam baptismalē. ⁊ dicit bñdicat i singulari ad denotandū vnitatē essētie. ⁊ deus ter ad oñdenduz trinitatez psonaz: sicut Esa. vi. Trinitas psonaz oñditur per seraphin ter scūs clamatia ⁊ vnitas essētie: p hoc q̄ sb̄dit: Deus exercituū: Et metuant euz oēs fines terre. non timore seruili ꝛz filiali: q̄ stat cum charitate.

et bñdicat nobis: illūminet vultū suuz sup nos: ⁊ misereat nr̄i. Ut cognoscam' in terra viā tuā: in oīb' gētib' salutarē tuū. Cōfiteant tibi ppli deꝰ: cōfiteant tibi ppli oēs. Letēt ⁊ exultēt gētes: qm̄ iudicas pplos in eqtate ⁊ gentes i terra dirigis. Cōfiteant tibi ppli deꝰ: cōfiteant tibi ppli oēs: terra dedit fructū suuz. Benedicat nos deꝰ deꝰ nr̄ bñdicat nos deus: et metuāt eū oēs fines tre.

Victori dauid psalm' cātici. LXVII.

Exurgat deꝰ et dissipētur inimici eius: et fugiant q̄ oderūt eū a facie eius. Sicut deficit fumus deficiant: sicut fluit cera a facie ignis sic pereāt peccatores a facie dei. Et iusti epulentur et exultent in cōspectu dei ⁊ delectentur i leticia.

Psal. LXVII.

Exurgat deꝰ. Huic ps. premittitur talis titulus in heb. Ad victoriā dauid psalm' cātici. ⁊ i trāsla. hiero. Victori dauid ps. cātici. ⁊ est eadē sīnia vtrobiq̄: q̄ pz ex p̄dcis i alijs ti. Ex ti. aūt isto apparet auctor h' ps. i. dauid. De mā vo h' ps. dicit Ra. sa. ⁊ alij hebrei ⁊ etiā aliq̄ doctores catholici i hoc eos sequētes q̄ dauid fecūc ps. p gīaz actione de bñficijs collatis pplo isr̄l pti i egressu de egypto: ptiz i. p gressu p desertū: ⁊ ptiz i. i gressu tre. p missionis ⁊ p' egressū. Dicūt tn̄ q̄ ista bñficia nō ponūtur in hoc ps. eodē ordie q̄ fuerūt fca: sed q̄tū ad aliq̄ p̄ora postponūt posterioribus ⁊ econuerso. ⁊ q̄z ista expositio est multū intricata: ⁊ i aliqbus vī extorta: ⁊ cū hoc ēt satis plixa: iō caz dimitto ⁊ accipio aliā: que magis p̄ſoat scripture no. testa. Paul'. n. apls ad eph. iij. exponit scripturā h' ps. de missione spūssācti p' ascēsionē xp̄i. d. Unicuiq̄ nām data est gīa ꝛz mensurā donationis iesu xp̄i. p̄pter q̄d dicit: Ascēdens i altū captiuā duxit captiuitatē: dedit dōa hoīb'. p̄pi q̄d vī q̄ ps. iste ad lr̄am nō sit gīaz actio de p̄teritis bñficijs ꝛz magis ppheta de futuris p xp̄m exhibēdis: q̄d p̄euidens dauid in spu fecit ps. istuz. Scdm igit hūc sensū ps. iste i duas ptes diuidit: q̄z p̄mo agit de xp̄i resurrectiōe: secūdo de eius ascēsione: ⁊ cū istis agit de bñficijs seqntibus ad ea: scda incipit ibi: Cātate deo. Circa p̄mum dauid postulat xp̄i resurrectionē. d. a Exurgat deꝰ. q̄z xp̄s mortuꝰ fuit ex hūanitatis infirmitate: sed resurrexit ex diuinitatis vtute. b Et dissipētur inimici eius. i. iudei qui in vindictā mortis xp̄i p titum ⁊ vespasianum ptim fuerūt trucidati: ⁊ parti captiuati: ⁊ p orbē dispersi. vel alit. Jnimici eius. i. spūs maligni: q̄ xp̄o resurgente fuerunt cōfusi ⁊ spoliati. c Et fugiāt q̄ oderūt eū. i. demōes. d A facie eius. q̄z p' resurrectōez i noīe xp̄i fugabant demones de obsessis. e Sic deficit fumus deficiāt. non ē p hoc intelligendū corruptio eoz q̄tum ad nāz eoz: cū sint imortales: sed deiectio eoz a ptāte quā hēbant sup hoies. Adorabant. n. cōiter i idolis: q̄ idolatria per orbē ē ānihilata. f Sic peant pctōres. i. demones mō p̄dcō: qui p̄prie vocātur pctōres: q̄a sunt in peccato obstinati: quia irremediabile ē peccatū angeli. g Et iusti epulentur ⁊c. Jquia post resurrectionem christi fideles simul habitātes in hierusalē reficiēbātur in oño exultantes: sm q̄ dr act. ij. Perdurantes

a Deus nī deus saluos faciēdi. qz ab eo est salus hominū. pditio aūt ex malicia eoz: fz q dī osee. xiij. Perditio tua ex te isrl tm̄mō ex me auxilium tuū. b Et dñi dñi exitus mortis. i. a morte: qz sicut ꝓpriū est dei saluos facere: ita ēt a morte culpe z gehenne facere dēliberare. Et nōnduz q cū dī hic: Dñi dñi. non ē nugatio: qz i heb. sunt duo noia: primū est nomen dñi tetragāmaton: qđ signat dei puraz substātiā: fm est adonai: qđ ipoz tat dñium: z per ꝑns respectuz ad creaturā: z sic nō ē ibi nugatio: da sūt noia a diuersis ꝓprietatibus ipositā: ꝓpter qđ hieron. trāstulit: dñi dei mortis egressus. qz vbicūq ponit nomē dñi tetragrāmaton qđ est ineffabile. hiero. transfert hoc nomē dñs: z iō ꝓ adonai trāstulit dei. c Uerūtn̄. hic ꝑnter declarat aduersarioz fidei deiectio: z ꝓmo q̄tuz ad iudeos: scđo q̄tum ad gētiles tyrānos: ibi Increpa feras. Prima i duas: qz ꝓmo ponit iudeoz deiectio: secūdo xpianoz exultatio: ibi Preuenerunt. Circa ꝓmū dicit: c Uerūtū deus confriget cet. q. d. q̄uis deus velit oēs saluos fieri: tn̄ vult capita inimicoz suoz puniri fm ordinē iusticie sue: cuiusmodi fuerunt sacerdotes z ꝓncipes iudeoz: ut hētur in textu euāgeliozum. d Uerticē capilli cet. i. ciuitatem hierlz q̄ erat caput regni iudee: z dī vertex capilli. i. capillosus: qz ꝓpi muros z tres eā circūdātes videbat ie expugnabil: sicut vtex capillosus dī fortis: z tn̄ fuit destructa z icensa a romanis ꝓpter pctā iudeoz eā inhitantiū. Modus aūt de structiōis ei' ꝏditur: cū dī: e Dixit dñs ex cet. Ad cuius intellectū sciendum q iudea i q̄ metropolis erat hierlm ē sita ex vna pte sup iordanez fluuiū: iuxta quē est ira basan: vt pz ex libro numeroz: z ex alio latere super mare mediterraneū. Uespasianus aūt missus a nerone ꝯ iudeam aggregauit sibi exercitū ex vtroq latē .s. per terrā basan z p mare: z hoc ē qđ dī: Dns dixit. qz ex diuina dispositione fca est destructio iudee i vltionē mortis xpi: sic ꝓdixerat saluator: Lu. xix. ca. Ex basan conuertā: conuertā in ꝓfundū maris. i. conuertā exercitū ꝯ iudeā ex pte terre basan z ex pte maris. f Ut intinguat pes tuus cet. qz in destructione hierlm tāta fuit occisio iudeoz: q pedes ābulantiū tingebanē i sāguine: z canes fm suū appetitū poterāt sanguinē occisoz lingere. A ꝓncipio. n. belli vsq ad finē fuerūt decies cētena milia iudeoz occisi: ut dicit iosephus lib. de iudaico bello. cā aūt tante occisiōis ꝏditur: cū dī: g Uiderunt igressus tuos deus. iudei. n. viderāt ꝓcessuz xpi per terrā eoz ꝓdicando: miracula faciendo: z iō erant magis puniēdi tāq excusationē sui sceleris nō hētes: ꝓpter qđ dicit saluator: ioh. xv. c. Si opera nō fecissez in eis q̄ nemo alius fecit: pctm̄ non hērent: nunc aut viderūt z oderunt z me z ꝑrem meum cet. Et ibidē ꝓmittitur: Si nō venissem: z locutus eis nō fuissē: pctm̄ nō hērent: nunc aūt excusationē non hnt de peccato suo. h Ingressus dei cet. In hoc psalmista cōfitetur deitatem xpi z eius humanitatē in q̄ descendit a dauid z aliis regibus. i Qui est i sacro. i. in celo empyreo sanctis angelis z spiritib' appropriato: k Preuenerūt. Hic ꝑnī ponitur xpianozum laudatio q̄ ꝓcessit non ex zelo vidicte sed diuine iusticie: cū dī: Preuenerunt. Circa qđ sciendum: q añq venirēt romani ad destruēdā hierlm z terrā i circuitu: xpiani ibidez exn̄ tes monitu angeli trāsierunt i regnū agrippe: qđ erat confederatuz romanis: put hētur in ecclastica historia: et hoc est qđ dī: k Preuenerunt ꝓncipes. i. apli z alij ꝓncipales int xpianos: qz sicut dcm est: ꝓuenerunt destructionez terre inde recedendo z ad regnum agrippe transeundo: vbi cum alijs fidelibus insistebāt diuinis laudib': iō subditur: l Cō iuncti psallētibus cet. i. virginuz deuotarum: qz a ꝓncipio ecclie alique virgines fuerunt deo cōsecrate: sicut pz de scā tecla z de plurib' alijs: ut magis patebit ifra: z vocant hic tympanistrie: non quia vterentur tympanis materialibus: sed quia cum apostolis isistebant diuinis laudibus: et hoc modo beatus Aug. virginem mariā nominat typanistriā in sermone de natiuitate ipsius. o. Audite igitur quēadmodū tympanistria nīa cātauerit. ait. n. Magnificat aia mea dñm cet. m In ecclesijs bndicite cet. Hoc dicit: qz apli z primi discipuli xpi fuerunt de pplo isrl: ut pz ex decursu euangelij: z ab istis tanq a fontib' originata ē deuotio laudis in ecclesijs. n Ibi beniamin. i. paulus qui fuit de tribu beniamin: fm q dicit Ro. xi. q̄ cōuersus ad fidē iunxit se cū alijs fidelibus: ut hētur act. ix. o Adolescentulus. qz fm veritatē adhuc erat adolescēs qñ fuit cōuersus. vñ dī act. vij. Et testes deposuerūt vestimenta sua secus pedes adolescētis q̄ vocabat saulus: z satis cito post fuit ꝓuersus. Uel dī adolescētulus: qz iter alios apl̄os fuit vltimo ad fidē vocatus. p In mētis excessu. qz fuit raptus vsq ad tertiū celum: ut hētur. ij. Coz. xij. q Principes iuda duces eoz um. dns enim noster iesus xps fuit de tribu iuda fz carnē: vt hētur Ro. j. z per consequēs iacobus iohannes simon et iudas z iacobus minoz eius cognati germani fuerunt de eadem tribu: vt videtur: et isti fuerunt cum alijs apostolis duces christianozum. In translatione hieronymi habetur: Principes iuda i purpura sua. quia ꝓpter christum sustinuerunt martyriū suo sanguine purpurati. et licet iohannes non transierit per gladium: tamē paratus fuit sustinere martyrium quando fuit missus in feruētis olei dolium: propter quod dicit Augustinus libro de bono cōiugali: Non est impar meritum martyrij i iohāne qui passus non est: et in petro qui passus est. r Principes zabulon et principes neptalim. iste due tribus acceperunt sortes suas pro magna parte in galilea: ut habetur in iosue: de q̄ fuerunt plures discipuli christi: vnde vocabantur galilei actuum. j. z. ij. et ideo de tribu zabulon z neptalim fuerūt ibi aliqui. s Manda deus virtuti tue. verbū est psalmiste loquentis in persona primitiue ecclesie: z est sensus:

Deus nī deꝰ saluos faciendi: et dñi dñi exitꝰ mortis. Uerūtn̄ deꝰ ꝯfriget capita inimicoꝝ suoꝝ: verticē capilli pambulātiū i delictis suis. Dixit dns: ex basan ꝓuertā: cōuertā i ꝓfundū maris. Ut intinguat pes tuꝰ i sāguine lingua canū tuoꝝ ex inimicis ab ipo. Uiderūt igressus tuos deꝰ: igressus dei mei regis mei qui ē in sco. Preuenerūt ꝓncipes ꝓiuncti psallētibꝰ: i medio iuuencularuꝝ tympānistriaꝝ. In ecclijs bndicite do: dño de fontibꝰ isrl. Ibi beniamin adolescētulus: i mentis excessu. Principes iuda duces eorum: ꝓncipes zabulon et principes neptalim: Manda deus virtuti tue:

s Māda deus virtuti tue. idest potestati āgelice que tua mādata exequitur: scilz ut ꝓtegat nos z defēdat: quod tūc fuit factū: quia sicut dcm est: ecclia fideliū de monitu āgeli trāsiuit ad agrippe regnū tanq ad locuz secuz. Item tunc petrus fuit eductus de carcere per angelum: actuum. xij.

hoc est ad spēz ⁊ decorē domus dei que est eccl'ia pertinet. a Diuidere spolia. hoc est diuersis eccl'esiis ⁊ psonis eccle siasticis diuidere pdēa donaria. Cōsequēter oñdit qliter tpa libus talibus sit vtendū: cū dr: b Si dormiatis. Ad eu ius itellectū sciendū q̄ cleros grece idē est qđ sors latine. co lūba autē hic accipit ꝓ eccl'ia que freq̄nter colūba noiatur in cā ticis. penne aūt hr̄ co lumbe sunt virtutes eam ad celestia eleuā tes: dic̄ ergo: b Si dormiatis. i. dęscatis. c Inter medios cle ros. i. inēstatus eccl'ie .s. militantis ⁊ trium phantis: qđ fit qñ sic vtuntur hoies bonis pñtis vite: vt ñ amit tant bona eterna: sed magis acquirāt: qz si cut diuitie ipedimen ta sunt reprobis: ita ꝓbis sunt adiuuamēta virtutis: ut dicit Ambro. sup Lu. ⁊ sic: d Penne colūbe deargentate sūt. qz pñs vita duci tur i cōscie puritate. e Et posteriora dorsi eius. i. supio res ptes pēnarum q̄ sunt sup colūbe dorsū. f In pallo re auri. i. riminātur i pfecta charitate q̄ hētur i statu patrie. Cōsequēter oñdit p quoz ministerium deus talia agit: cū dr: g Dū discernit celestis. i. pr̄ celestis. h Reges. i. re ctores. i Sup eam. i. super eccl'iam: qđ fuit fēm qñ deus decreuit mittere apl'os ad diuersas partes orbis ad regēdaz ⁊ ordinandā eccl'iam: ad cuius regimē ⁊ ordinationē apl'i i stituerunt per diuersas partes orbis epos ⁊ sacerdotes: ut pz ex eoz gestis: iō sb̄ditur: k Niue dealbabunt in sel mon. selmon vno mō est ꝓprium nomē cuiusdā mōtis: ut hētur Jud. ix. alio mō ē nomē appellatiuuz: ⁊ significat ob scuritatē: ⁊ sic accipitur hic ab hebreis; ⁊ sic ē sensus huius lr̄e: k Niue dealbabuntur. i. super niuē dealbabūtur: ⁊ ē modus loq̄ndi hebraicus. vñ supra p̄s. l. vbi hēmus: Su per niuē dealbabor. in heb. hētur: de niue albabor. i. plus q̄ nix. Jn selmon. i. illi qui fuerūt in obscuritate erroz: qa p ministros eccl'ie ifideles cōuersi ad fidē baptizabant: ⁊ sic qui fuerāt i obscuritate errorū super niuez dealbabant: qa maior ē dealbatio mētis q̄ corpis: q̄to spūalia corpalibus pferūt: ⁊ qz sic augmētata fuit eccl'ia: iō sb̄dit: l Mons dei mons pinguis. ⁊ icipit hic versus sequēs p̄cedentem in heb. ⁊ i trāsla. hiero. Et dr̄ hic eccl'ia mons piguis ꝓpt abū dantiā gr̄e diuine i pmitiua eccl'ia maxime. m Mōs co agulatus. i heb. et in trāsla. hiero. hētur: Mons excelsus. ⁊ idē signat: qz coagulatio hic accipit ꝓut ipoztat appositio nē ad rem aliquā per quā ialtat. Et dr̄ eccl'ia mōs excelsus vel coagulatus: qz fm dēm saluatoris matth̄. xiij. assimila tur grano sinapis: qđ cum sit minimū: ascendit arboz̄ ma gnā p fidei dilatationē: ꝓpter qđ de ea dr̄: Esa. ij. Erit i no uissimis diebus mōs dom' dei i vtice montiū ⁊c̄. n Ut qđ suspicamini ⁊c̄. psalmista cōuertit fmonē ad gētiles ido la colētes in delubris ⁊ phanis. o. n Ut qđ suspicamini .i. falso creditis. o Mōtes coagulatos. i. loca salutis ex tra eccl'iaz c̄. s. tēpla vīa ⁊ idola. p Mōs i q̄ bñplacitū ⁊c̄]. i. ille solus ē vere mons coagulat' ⁊ piguis i q̄ bñplaci tū ē deo cohitare: cuiusmōi ē eccl'ia militās. vñ dicit saluā tor: matth̄. vl. Ecce ego vobiscū sū oibus dieb' vsqz ad cō sūmationez seculi. Et eccl'ia triūphās in q̄ ein alii cū sanctis hitabit: iō subdit: q Eteiz dñs hītabit in finē. in trāsla. hiero. hētur: Jn sēpiternū. r Currus dei. hic ꝓnter psal

diuidere spolia. Si dormi atis inē mēdios cleros pēn ne colūbe deargētate: et po steriora dorsi eius i pallore auri. Dū discernit celestis rēges sup eam niue dealba būt i selmō: mons dei mōs pinguis. Mōs coagulat' mōs piguis: ut qd suspica mini mōntes coagulatos? Mons i quo bñplacitū ē deo hītare in eo:]eteiz dñs hitabit in finē. Currus dei decē milib' milt̄iplex: milia letātiū: dñs i eis in synai in scō.]Ascendisti i altū cēpi sti captiuitatē: accepisti do na i hoib'. Eteniz ñ credē tes inhītare dñm deū. Bē nedict' dñs die quotidie: prosperum iter faciet nob deus salutariuz nostroz.]

misia inuitat angelos ad deferēdū xp̄o ascēdenti ꝓsor tiū. ad magnificētiā. n. regis non solū facit multitudo ministrantiū sed et multitudo associātiū: fm q̄ dr̄ pro uer. xiij. Jn multitudine ppli dignitas regis: i paucita te vo plebis ignominia ꝓncipis. Et ꝓmo iuitat psalmi sta āgelos ad xp̄i ascēdentis cōsor tiū: scdo declarat eccl'ie ꝓfectū: ibi Benedictus dñs. Circa ꝓmū psal mista ad suum ꝓpositum ꝓmittit exemplū de mul titudine angeloz assistentiuz in da tione legis: fm q̄ hēt deut. xxxiij. vbi dr̄: Dñs ò sy nai vēit. ⁊ sb̄dit: Et cū eo sāctorū milia. i. āgelorū: vt ibidem fuit ex positum: ⁊ hoc ē qđ dr̄ hic: r Currus dei. dicūt aūt angeli dei currus dei: eo q̄ sibi sb̄sunt: ⁊ ꝓpter hoc dr̄ i eis sedere sicut in curru vel in sede: fm q̄ dr̄ infra psal. lxxix. Qui sedes sup cherubin. s Decē milib' mul tiplex. i. duplicatus. vñ in heb. legit: Bis decē milia mi lia letātium: qz angeli sācti sēper laudāt deū. t Dñs in eis ⁊c̄]. i. associatus fuit per eos i legis datiōe sup mō tem sāctuz synai. Et ex hoc arguit q̄ maior multitudo debuit esse in ascēsu xp̄i. d. v Ascēdisti in altū. i. in celum empyreū. x Cepisti captiuitatē. i. accepisti il los q̄ i lymbo detinebātur captiui: eos tecū ad celestia deducēdo: qđ fuit mai' q̄ dare legē mosaycam: ⁊ iō. de buisti hēre tecū maiorez āgeloz multitudinē y Ac cepisti dona i hoibus. i. accepisti dona spūssancti a deo pr̄e seu tota trinitate distribuēda hoibus. i. aplis alīsq̄ discipulis i die pētecostes. Nec est ꝓ hoc intelligendū q̄ xp̄s hō in sua ascēsione acceperit spūmsanctū: cū ab in stāti ꝓceptionis fuerit plenus spu gr̄ie ⁊ veritatis: ioh. j. Sed ꝓ tanto dr̄ xp̄us accepisse dona spūssancti in sua ascensione: quia ad declarationez sue perfecte glorifica tionis: ad dexteram patris datus fuit spūssanctus in si gno visibili apostolis: prop̄ quod dicit ioh. vij. Nōdū erat spirit' datus: quia nōdum erat iesus glorificatus. Et quia spiritussāctus nō solum datus fuit in signo vi sibili aplis: qui iudei erāt sed etiā gētilibus: ut pz act. x. de cornelio ⁊ amicis eius: ⁊ i pluribus alīs locis eiusdē libri de alīs gētilibus: iō sb̄ditur: z Etenim nō credē tes. ⁊c̄. q. d. ēt per dona spūssancti fēm est q̄ gentiles nō credentes. s. prius in vnū deum: habitent dominum de um: ⁊ habitētur ab eo: quia per gratiam sāctispiritus deus habitat in hominibus ⁊ homines in deo: ꝓz q̄ di cit̄ prima iohan. iiij. Qui manet in charitate: in deo manet: ⁊ deus in eo. ⁊ ideo li credētes pōt teneri nomi natiue vl̄ accusatiue. a Bñdictus. hic ꝓnter psalmi sta enarrat eccl'ie ꝓfectum: qđ facit dupliciter: vno mō declarando eius ꝓmotionem: alio modo aduersarioz fidei depressionem: scōm facit ibi: Uerūtñ deus. Circa primū dicit: a Benedictus dominus deus quotidie .i. per singulos dies laudetur a fidelibus: et cā sb̄ditur cū dicitur: b Prosperum iter faciet ⁊c̄.]promouen do eccl'iam de bono in melius ad salutē electoz. Et qa ꝓz apl'm. j. Timo. ij. Deus vult omnes homines sal uos fieri: ⁊ ad agnitionem veritatis venire: iō subdit:

ſuper celos celoꝝ ad orientē: ita ut p iſta duo itelligat ad lr̃am q̃ xps aſcendit ſup oēs celos corpales non excludēdo q̃n aſcēderit altius. non. n. dixit: qui aſcendit i occaſū vel in orientē ſz ſup occaſū ⁊ ſup celos celoꝝ ad orientē. Cū aūt dicit: Aſcēdiſti in altū ⁊c. intelligenduz ē de ſūma altitudine q̃ attigit ad ſeſſionē a dextris p̄is: q̃ eſt ſūma altitudo: ad quā nā hūana attigere poſſit: qđ ꝺ claraſ cuz ſbdit: Accepiſti dona i hoibus: inde. n. xps hūit accipere dona ſpūſſācti hoibus diſtribuēda.

Victori p lilijs dauid.

SAlūuz me fac deꝰ: qm̃ intrāuerūt aq̃ vſq; ad aiam meam.] Infixus ſum in limo profundi: ⁊t nō eſt ſubſtantia. Veni in altitudinez maris: ⁊t tempeſtas demerſit me. Laborauí clamās rāuce facte ſunt fauces mee:

Jn eodē p̄ſ. vbi dr̃ in poſtilla: Et accipitur hic ſingulare pro plurali. Additio.

TRāſlatio hiero. in hoc loco eſt ꝓpria ſicut in heb. iō nō oz vt accipiat ſingulare ꝑ plurali: nec in hebreo i hoc loco hēntur verba que ſonent noialiter vel pticipialiter: dilecti dilecti: ſed poꝰ verbaliter. ſ. federabunt federabunt: ſeu amicabunt amicabunt: ⁊ eſt ſenſus q̃ multi reges vel p̄ncipes caruatiz vl ſucceſſiue cōfederarent ⁊ amicarent cū fidelibus xp̄i fidē ſuſcipientes. Cōſeq̃nter vbi dr̃: Et ſpeciei domus di uidere ſpolia. Jn heb. hētur: Et ſpēs domꝰ diuidit ſpolia. ⁊ ſpēs domus vulgariť int̄ hebreos dr̃ vxor. vñ idē ē ac ſi dicat q̃ ſpēs domus. i. eccl̃ia q̃ eſt ſpōſa xp̄i diuider ſpolia p̄ncipum ⁊ potentū: eo mō q̃ dr̃ in poſtilla.

Jn eodē p̄ſ. vbi dr̃ i poſtil. Niue dealbabūť i ſelmon. Additio.

HOc nomen ſelmon appellatiue ſū ptum i hebraico ſignificat vmbrā q̃ non ſēp accipitur ꝑ obſcuritate vel erroꝛe: ſed ſepe ſignificat gr̃e ꝺ enſaculum: vt ibi: Scapulis ſuis obumbrabit tibi: ⁊ Luc. j. Virtus altiſſimi obūbrabit tibi. Vñ ſm gloſā: qz vmbra fit ex corpe ⁊ lumine: lumē ē verbū: caro xp̄i ē corpus: acceſſit lumen corpi. i. verbū carni: ⁊ ſic cātur quedā vmbra ineffabilis: q̃ eccl̃ia ꝓtegit: ⁊ ſic eccl̃ia dr̃ ſel mon. i. mons vbraculoſus: i quo dealbanť hoies per remiſſionē petōꝝ: de q̃ ſelmon ſtati ſbdit: Mōs dei mōs pinguis. de q̃ eſa. ij. ⁊. michee. iij. Jn nouiſſimis diebus erit mōs domꝰ dñi ſup verticē montiū. ꝓut i poſtilla.

Jn eodem p̄ſ. lxvij. vbi dr̃ in poſtilla: Viderunt ingreſſus tuos deus. Additio.

HEbraica veritas hz: Viderūt greſſus tuos deus greſſus dei mei. qđ melius vī adaptari ꝓpoſito: q̃ translatio nr̃a que dicit vtrobiq; igreſſus. Nā iudei ꝓpie loq̃ndo ñ viderūt ingreſſū xp̄i in ſra ſeu i mūdo ſz viderūt eī ꝓgreſſū ſeu proceſſū p ſuos effectꝰ. LXVIII

SAluum me fac deus. Huic p̄ſ. premittitur talis ſti. in hebreo: Ad victoriā ſuper roſas dauid. Jn trāſlatiōe vero hiero. ſic hētur: Victori ꝑ lilijs dauid: ⁊ eſt eadē ſnīa vtrobiq;. per hoc aūt q̃ dr̃ ad victoriam vel victori ſignificat conatus leuitaz i cantando: ſicut frequēť dēm eſt. Per roſas aūt ſm hebreos itelligūtur filij iſrl̃ q̃ fuerint pplūs a deo electus: ⁊ ſm eos ijdem itelliguntur ꝑ lilia: qz vbicunq; i ve. teſtō hiero. tranſfert lilium vel lilia i plurali: hebrei dicunt roſam vel roſas: vt dēm eſt ſupra p̄ſ. lxiij. Filij aūt iſrl̃ fuerunt i afflictione poſiti i captiuitate babylonica ⁊ in captiuitate p romanos in q̃ ſunt adhuc: q̃s prenidit dauid: ⁊ iō fecit hunc p̄ſ. ad lr̃am: ut dicūt orans ꝑ liberatione eoꝝ: quaz liberationem aliqui hebrei referunt ad captiuitatē babylonicam: aliqui ad iſtā in q̃ ſunt. Aliqui expoſitores ēt catholici referunt hoc ad liberationē ipſius dauid ⁊ viroꝝ eius de perſecutione ſaulis. Et hec expoſitionum varíatio vī quedā a veritate deuiatio: ꝓpter qđ augu. ⁊ caſſio dorus dicunt q̃ hic p̄ſ. ad lr̃am loq̃tur de xp̄o: cuius myſteria plenius ceteris ꝓphetis dauid prenidit: ⁊ expreſſi? ſcripſit: ſicut plenius fuit dr̃ i p̄ncipio hⁱ libri. Et iō prenidēs paſſionē xp̄i in ſe ⁊ i membris futurā fecit hūc p̄ſ. qđ pōt declarari per ſcripturā noui teſtam̃. Saluator. n. ioh. xv. de ſeipſo dicit: Ut impleatur ſermo qui i lege eorum ſcriptus ē: Qm̃ odio me hūerunt gratis. ⁊ ſic qđ dr̃ in hoc p̄ſ. Multiplicati ſūt ſuper capillos capitis mei q̃ oderunt me gratis. dicit ipletum ad lr̃am in ſeipſo. Similr̃ paulus apl̃s ro. xi. allegat qđ hētur i hoc p̄ſ. Fiat menſa eoꝝ coram ipſis i laqueum ⁊c. dēm ad lr̃am de iudeis excecati: eo q̃ perſecuti ſi xp̄z. Jtē Ro. xv. qđ hētur. j. Et opprobria exprobrantium tibi ceciderūt ſuper me. dicit dñs ē ad lr̃az in perſona xp̄i. Jtē ioh. ij. ſcribitur: q̃ cū xps fco flagello de funiculis eiecíſſet ementes ⁊ vēdentes de templo recordati ſunt diſcipuli eius: qz ſcriptum eſt: Zelus domus tue comedit me. Et per hoc inſinuat euāgeliſta q̃ hec ſcripta que hētur i hoc p̄ſ. tunc ad lr̃am fuit impleta de xp̄o: ꝓpter qđ dicit Augu. de hoc p̄ſ. quia xps hic loquit: oino dubitare non pmittimur. Dic. n. verba illa expreſſa ſūt: q̃ i eius paſſione cōpleta ſunt. Apl̃i ēt loq̃ntes ꝺ xp̄o teſtimonia ex iſto p̄ſ. dederunt. Quis aūt deuiet a ſnīs eoꝝ: aut q̃s agn̄ nō ſeq̃tur arietes? Igitur ſm hunc ſenſū p̄ſ. iſte diuiditur in tres ptes: qz p̄mo dauid loquēs in pſona xp̄i ⁊ corpis eius myſtici petit a penis liberationez: ſcōo predicit iudeoꝝ punitionem: ibi Fiat menſa eorum: tertio conuertit ſe ad dei laudationē: ibi Laudabo. Prima in duas: qz primo ponit penaꝝ explicatio: ſecūdo petitur liberatio: ibi Ego vo oro nē. Pria adhuc i duas: qz p̄mo ponūť pene illate fēis: ſcōo vbis: ibi Qm̃ ꝓpī te. Pria adhuc i duas: qz pⁱ plāgitur penaꝝ illatio: ſcōo iferētiū multiplicatio: ibi Multiplicati ſūt.

Circa primū dr̃: a Saluū me fac deꝰ. ſ. a penis illatis. b Qm̃ intrauerunt aque ⁊c.] per aquas itelligūtur perſecutiones ſeu pſequentes: ſm q̃ dr̃ Eſa. viij. Adducet dñs ſuper eos aquas fortes ⁊ multas regez aſſyrioꝝ. Et iō hec lr̃a pōt intelligi de capite xp̄o: qz perſecutiones iudeorum intrauerunt vſq; ad animam eius. i. vſq; ad ſeparationem anime a corpore et de corpore eius myſtico: quia ſtephanū ⁊ iacobum ⁊ plures alios occiderūt. c Jnfixus ſum in limo profundi. hoc etiā intelligi poteſt de chriſto capite ratione ſue ſepulture: quia fuit poſitus ītra terram. Similiter de fidelibus ſuis: quorū multi fuerunt i carceribus recluſi: vt habetur in actibus apoſtolorū octauo ca. ⁊ alijs pluribus locis. d Et non eſt ſubſtātia. ideſt diuitie: qa chriſtus etiam propr̄ijs veſtibus ſpoliatus fuit poſitus in cruce. Vel aliter: d Non eſt ſubſtātia. ideſt virtus ſubſiſtendi in corpore mortuo et ſepulto: et loquitur de virture naturali non de diuina que nō fuit a corpore ſeparata. e Veni in altitudinem maris. ideſt i profundum perſecutionis: que nomine aquarum deſignatur: ut ſupra dictum eſt. quelibet autem cōgregatio aquarum mare vocatur in hebreo. f Et tempeſtas demerſit me. ideſt acerbitas paſſiōis: ex qua obūt in cruce. g Laborauí clamās. ſ. i cruce: qñ voce magna clamās emiſit ſpz: matth. xxvij. h Rauce fēe ſunt fauces mee. Raucedo. n. cāt ex ſiccitate humoꝝ in faucibus et arteriis: xps aūt ē i paſſiōe multos humores emiſit de corpore: vtpote in ſāguineo ſudore: de quo habetur Luce. xxij. In flagellatione: i corone ſpinee

t Confirma hoc deus qđ opat' es i nobis. nos docedo ꝛ
resurrectionē tuā mānifestādo: ꝛ spūmsanctū nobis mittē-
do. a A tēplo tuo. qz in illo tēplo xp̄s freqnter docuit:
in mōte ēt syon i q̄ erat tēplū sup ap̄los alios; discipulos
spūmsanctū mīsit: fm q̄ dicit hiero. in ep̄la ad paulinū de
oībus sacre scripture
libris. b Tibi of-
ferent reges mune-
ra. p hoc. n. q̄ xp̄s ap̄los
alios; discipulos sic
cōfirmauit: q̄ ꝓstant
fidē p̄dicauerunt per
orbē multi reges con
uersi dederūt mlta ꝛ
magna mūera ad edi
ficationē eccl'arum et
sustētationē pauperū
xp̄ianoꝝ amore xp̄i:
sicut pz ex gestis apo
stoloꝝ ꝛ alioꝝ xp̄i di
scipuloꝝ. c Increpa feras. hic ꝓnter i-
uehit̄ psalmista ꝓ gentiles tyrānos: inī q̄s maiores fuerūt i
peratores romani ꝛ eoꝝ p̄fecti: q̄ conati sūt fidē catholicaz
destruere: ut pz de nerone: domiciano: decio: diocleciano ꝛ
valeriano ꝛ multis alīs: ꝛ ꝝtum ad hoc dicit: c Increpa feras. ꝛ vocat p̄ncipes romanos feras: qz dabant feris
martyres deuozādos: prout pz i multis martyrum gestis.
d Arūdinis. arūdo. n. vento mouet: ꝛ ita p̄ncipes roma
noꝝ vēto vane glie mouebant: vel qz ad quēlibet errorem
idolatrie de facili cōuertebant: fm q̄ dicit leo papa i fmōe
scōrum petri ꝛ pauli de roma q̄ magnā credebat se fecisse
religionē: cū nullius gētis respuisset falsitatem: ꝛ bñ dicit:
e Increpa feras ꝛc. qz psalmista puidit cōstantinū ip̄era-
torē post multā stragē xp̄ianoꝝ a deo lepra pcutiendū: ꝛ a
p̄ncipib' ap̄loꝝ petro ꝛ paulo ꝛcrepandū: ꝛ sic ad fidē con-
uertendū: vt hētur i gestis beati siluestri. e Cōgregatio
touroꝝ ꝛc̄. i. p̄ncipes romani q̄ vocati sūt fere ꝓpr crude-
litatē. e Cōgregatio touroꝝ i vaccis ppl̄oꝝ. cōparant
.n. tauris domesticis: qđ notat p hoc qđ dr: In vaccis ppl̄o
rū: qz tauri idomiti nō sunt sic ꝓgregati cū vaccis hoiuz: et
rō h' cōparatiōis: qz nō solū conabant s'uertē xp̄ianos p
tormēta tā fere: sz ēt p blādimēta tanq̄ tauri domestici p
mittēdo eis honores diuitias ꝛ silia: dū tñ vellent recedē a
fide xp̄iana: ut pz in mltis martyr gestis: iō s'ddit: f Ut
excludāt. s. a vitate fidei. g Eos q̄ ꝓbati sunt argēto. i.
magis ꝓbati in fide q̄ argentū i fornace. h Dissipa gen
tes q̄ bella volūt. iste gētes sunt romani q̄ p bella totū orbē
sibi s'bugauerūt. i Veniēt legati ex egypto. h' ꝓph' pōt
exponi de philone: q̄ cū socijs suis de alexādria egypti fuit
missus legat' ad ip̄atorē claudiū: ꝛ tūc ꝓtraxit familiarita
tē cū petro ap̄lo rome exīti: ꝛ reuertēs alexādriā eccl'iaz sci
marci ꝓgregatā honorauit: ꝛ i libris suis magnifice cōmē-
dauit: put scribit̄ i libro illustriū viroꝝ. k Ethiopia p̄
ueniet man' ei' deo. ethiopia. n. ē iuxta egyptū: ꝛ citr' ꝛ vni
uersalius fuit conuersa ad xp̄m q̄ egypt': videlz p beatum
mattheū ap̄lm: q̄ veniens ad illā puinciā baptiçauit regem
ꝛ eius filiū: quē a morte suscitauerat: ꝛ filiā eius ephigeni
ez vginē xp̄o cōsecrauit: ꝛ eā ducētis vginibus p̄fecit: ꝛ ppl̄z
regni p maiori pte baptiçauit: ut hētur i p̄dco lib. illustriū
viroꝝ: ꝛ hoc ē qđ dr: k Ethiopia p̄ueniet. s. egyptum.
l Man' ei' deo. i. dare deo man' p ꝓfederationē ad xp̄z.
Cōfederatio. n. i' plurib' locis sacre scripte dr dextaruz da
tio: qz hoies fedus iniētes i multis ptib' dāt inuicē dextras
man'. m Regna tre. hic vltio ps. iuitat hoies ad psallē
dū deo ascēdēti. o. m Regna tre. i. hitātes i oib' regnis
tre. n Cātate deo. ipsū devote laudādo. o Psal
lite deo q̄ ascēdit sup celū celi. i. ad extremitatē celi ēpy
rei qđ ē excelsi' ir celos. p Ad orientē. hoc dr qz xp̄s
ascēdēs i celū ascēdit de monte oliueti: ut hēt act. j. qui
mōs ē i oriētali pte iuxta hierlm: i q̄ cōpletū fuit myste
rium redēptiōis
hūane. q Ec
ce dabit vē. Jhoc
cōiter exponit de
voce q̄ xp̄s suscī-
tabit mortuos a
sepulchris i finali
iudi' sz vt ꝓtinuet
lra p̄cedētib' pōt
expōi d voce p̄di
catiōis ap̄loꝝ ali
oꝝq̄ discipuloꝝ
xp̄i: qb' xp̄s ascē
dēs p̄cepit p̄dica
re per orbē euāge
liū: fm q̄ hētur
mar. vl. Euntes i
mundum vniuersū p̄dicate euangeliū oi creature. Et
huic voci q̄ dr vox xp̄i: eo q̄ fuit de ei' mādato: Dedit
vocē vtutis cōfirmādo p̄dicationem eoꝝ miraculis.
vñ ibidē s'ddit: Jlli aūt ꝓfecti p̄dicauerūt vbiq̄ dño
cooperāte ꝛ sermonē ꝓfirmāte seq̄ntib' signis. r Da
te gliam deo sup isrl. i. ꝓpter bona q̄ fecit isrl p quem
notat ppls xp̄ianus cui fca sunt bñficia p̄dca. vñ dic
ap̄s Ro. ij. Nō. n. q̄ in manifesto iudeus ē: neq̄ q̄ i ma
nifesto in carne ē circūcisio: sed q̄ i abscondito iudeus ē
ꝛ circūcisio cordis i spu non lra. s Magnificentia
eius ꝛc̄. Jqđ exponitur ab aliqbus de nubibus mālib'
ex qbus ꝓcedūt pluuie choruscationes ꝛ tonitrua: per
q̄ apparet hoibus ptās dei ꝛ eius magnificētia. Sz ut
cōtinuet lra: vī melius exponi d ap̄lis alīsq̄ discipulis
ad p̄dicādū missis: de qbus dr Esa. lx. Qui sūt hi q̄ vt
nubes volāt. Ex istis. n. nubib' ꝓcesserunt pluuie sacre
doctrie: fm illud deuto. xxxij. Concrescat vt pluuia do
ctrina mea: ꝛ tonitrua ānunciādo tenorē diuinoꝝ iudi
ciorū ꝛ choruscationes miraculoꝝ: ꝓpter qđ s'ddit:
t Mirabilis de' i sanctis suis. qz p eos fecit mirabilia:
cecos illuminādo: leprosos mūdādo: mortuos suscitā
do ꝛ cōsilia. v De' isrl. i. ppli xp̄iani: sic supra expo
situm ē. x Ipse dabit vtutē. opandi p̄dca. y Et for
titudinem. ad tolerandū cōstāter illata sibi tormēta sic
pz i martyribus. z Plebis sue. i. ppl̄o xp̄iano: ꝛ ꝓpr
bñficia p̄dca fidelib' collata ponit i fine p gratiaꝝ actiōe:
ꝛ Bñdictus deus. i donis suis i secula seculoꝝ amē
non mireť aliquis si toties i expositiōe h' ps. vsus sū se
su metaphorico: qz aliū nō pōt fieri. vñ Ra. sa. exponēs
iudaice tantū vel plus vtit: ꝓphe. n. cōiter pabolice lo-
quunt. Jn ps. lxvij. Exurgat deus. vbi dr i postilla:
Qui ascēdit sup occasū. Jn heb. hēt araboth. Additio
Raboth in heb. ꝓpie significat occasum. vñ
de quia primum celū mobile prout cōmuni-
ter tenetur mouet celos iferiores motu diur
no ab oriente i occidentē: iccirco illud celuz vocatur a-
pud eos araboth: idest tendēs ad occasū: quia fm phi-
losophū motus denoiatur a termino ad quē: ꝛ quia ꝓ
ut cōmuniter tenetur: in corporibus celestibus ē alius
motus tendens ab occidente in orientem: et est motus
proprius solis ꝛ planetarum: et etiam stellarum fixa-
rum: qui motus debet denominari orientalis: scili-
cet a termino ad quem et cetera. De illo potest intelli
gi illud quod ponitur in fine psalmi: Qui ascendit

verbū salomonis ꝑuer. xxxi. Date sicerā. i. potū inebri atiuū merētibus: ⁊ vinum his q̄ amaro sūt aīo. Sapientes iudeoꝝ ordinauerūt ꝙ condēnatis ad mortē daretur plenus cyphus de vino fortī: ut magis hilarīt sustinerent mortē: ⁊ illud vinū fuit acceptū ꝑ xpo ⁊ duobus latronib⁹ cū eo crucifigendis: sed iudei vinū illud acceperunt ⁊ biberūt cuz deri sione xpi: ⁊ ꝓpter talem derisionez dicit hic: In me psallebāt qui bibebant vinū. ⁊ i loco vini p̄dicti posuerūt acetuz: vt dī. j. Aliter ēt pōt exponi ꝙ de crucifixione xpi tanq̄ de re insolita ⁊ notabili fuerunt fēe cātilene derisorie in fauorē sacerdotū: qui eius mortem procurauerāt tanq̄ ō falso ꝓpha volēte regnare ⁊ nō potente: que decātabant ꝑ tabernas: ⁊ sic dī: In me psallebāt ⁊c. Omnes autez iste pene p̄nt ꝛp membra xpi applicari: qz ꝓpter xp̄m sustinuerūt opprobria ⁊ ꝓsusiones ⁊ ꝓsecutiones ēt ab amicis ītimis tanq̄ ab extraneis. afflixerūt ēt se ieiunijs ⁊ cilicijs: ⁊ sustinuerūt ēt ꝓdēnationes puersas a iudicibus ⁊ derisiones ab ebriosis potatoribus: ut pz in multis sanctoruz martyrū gestis. m Ego vero. Hic ꝓnter petitur ipsius xpi capitis ⁊ mēbroꝝ liberatio a penis. Et primo ponit ōca petitio: scōo ad hoc inducit rō: ibi Exaudi me. Circa p̄mum dī: m Ego vero orōnem ⁊c. J. s. dirigo. n Tps bñplaciti deus. i. expectās tps liberationis fm dispositionē sue volūtatis. o In multitudine ⁊c. Jozabat. n. xps non solū ꝑ se in persona sed; ēt ꝑ membris suis que sūt multa: ⁊ iō petit multitudinē mie. p In veritate salutis tue. i. salutis a te ꝓmisse: q̄ ꝓmissio est i veritate. q Eripe me ⁊c. Jsupius dixit: infixus sū i limo: q̄ limus idē est qđ lutū: ꝓpter qđ sciendū ꝙ aliq̄n dī alicꝫ infigi in lutū: q̄n cadit ibi: lz cito resurgat: sed magis ꝓprie dī infigi q̄n nō pōt inde retrahi. Supius aūt xps dixit se infixū in luto: eo ꝙ mortuus fuit ⁊ positus i sepulchro ītra terrā: hic aūt petit vt non infigat. i. ꝙ non diu ibi remaneat ꝑ sue resurrectiōis accelerationē. r Libera me ab his ⁊c̄. J. i. iude is a q̄rum ptāte fuit totaliter liberatus i resurrectione. s Et de ꝓfundis aq̄rum. i. ꝓsecutionū: ut supra dcm est: ad q̄rum ꝓfundū hō deducit q̄n occidit: ⁊ i hoc petit suā resurrectionē sicut ꝓius: ꝑ alia tū verba: qđ solet fieri i talib⁹ orōnibus: ⁊ iō adhuc sb̄ditur: t Nō me demergat tēpestas aq̄. supius dixit: et tempestas demersit me: eo ꝙ mortuus fuit i cruce. Oz̄ḡ hic dī: Non me demergat tēpestas aque. sensus est. i. me ꝑ mortem demersū non diu teneat in morte. v Neq̄ absorbeat me, pfundū. i. corpus meū ītra sepulchrū nō putrefiat seu corrūpatur: ⁊ a vermibus corrosuz absorbeat. x Neq̄ vrgeat ⁊c. J Et in heb. hētur: Nō obturet super me puteus os suum. ⁊ dī hic puteus lymbus īferni ad quē descendit alia xpi ad extrahendū inde pīes detē

Ego vero orōnez meā ad te dñe: J tp̄us bñplaciti de⁹. In multitudie mie tue: exaudi me J i vēritate salutis tue. Eripe me ō luto vt nō infingar: J libera me ab his q oderūt me J ēt de ꝓfūdis aq̄ruz. Nō me demergat tēpestas aq̄: nēq̄z absorbeat me, pfundū: nēq̄z vrgeat sup me puteus os suum. J Exaudi me dñe qm̄ benigna est mia tua: fz multitudinē miserationū tuarū respice me. Et nē auertas faciem tuā a puero tuo: J qm̄ tribulor velociter: exaudi me. Intende aie mee ēt libera eam: propt inimicos meos eripe me. Tu scis improperiū meū ēt ꝓfusionez meā: ēt reuerentiā meā. In cōspectu tuo sūt oēs q tribulāt me: J improperiuz expectauit cor meū ⁊ miseriā. J Et sustinui q si cōtristaret ⁊ nō fuit: J ēt q cōsolaretur ⁊ non īueni. Et dederūt in escam meam fel: ēt in siti mea potauerūt me aceto.

tos: fm illud zacharie. ix. c. Tu q̄q in sāguine testamēti tui eduxisti vinctos de lacu in q̄ non erat aq̄. Sic igitur petit xps vel potius dauid in ꝑsona xpi ꝙ aīa xpi cito de īferno redeat ad corpus: ⁊ resurrectio cōpleatur: ita ꝙ corpus nullā corruptionē seu putrefactionē patiatur: qđ ⁊ fm fuit sicut supra dcz ē psal. xv. ꝙ Exaudi me. Hic ꝓnter adducitur rō sue exauditiōis: et accipitur p̄mo ex pte ꝓphetatis diuine: cuius ꝓphetas est mia ⁊ benignitas: ⁊ p ꝓis ad exaudiendum ꝓmptas: ⁊ hoc est qđ dī: Exaudi me domine qm̄ benigna est ⁊c. et pzlra. Scōo accipit ex pte obedientie xpi q̄ fuit obediens patri vsq̄ ad mortem: propter qđ vocatur hic puer. nomie. n. pueri freq̄nter in sacra scriptura designatur seruus valde obediens: ⁊ fm hoc xps vocat puer: act. iiij. Cōuenerunt n. vere in ciuitate ista aduersus sanctū puerū tuum iesū quem vnxisti herodes ⁊ pōtius pilatus ⁊c. ⁊ fm hoc dī hic: z Ne auertas ⁊c. Jozōnem meam repellēdo: ⁊ lo q̄tur de deo ad modū hoīs q̄ auertit facie q̄n nō vult exaudire deprecationē petētis. a Intēde aie mee. i. vite mee corporali. b Et libera eā. resuscitādo a morte. c Propter inimicos meos. i. ꝓpter iudeos: qđ dupl̄r exponitur: vno mō de iudeis obstinatis: ut per resurrectionē xpi confūdant. Allio mō de ꝙrtēdis: ut audita xpi resurrectione ꝙrtātur: sicut legit act. ij. ꝙ ꝓdicante petro xpi resurrectionē multi cōuersi sunt ad fidē: ⁊ ibidē sb̄ditur: Et apposite sūt in die illa aie circiter tria milia. d Tu scis improperium meū. i. mihi illatū in verbis iniuriosis: ut pz ex ꝓdictis. e Et ꝓfusionem meā. qz captus sū ad modum latronis. f Et reuerētiā meā. hic accipitur reuerētia ꝑ verecūdia: sicut irreuerēs dī iuerecūdus: ꝓpter qđ in trāsla. hiero. dī: Ignominiā meā. i. in sputis ⁊ collaphis mihi a iudeis illatis. g In ꝓspectu tuo ⁊c. Jāsi diceret: ꝑ voluntate tua potes eos punire. h Improperiū expectauit ⁊c. J qz ꝑ collaphos ⁊ sputa a iudeis illata a militibus ꝓfidis fuit illusus ⁊ crudeliter occisus. i Et sustinui ⁊c. Jhoc vī falsū: qz apli in morte xpi simul contristati sūt: fm ꝙ dixerat eis ioh. xvi. Amen dico vobis: quia plorabitis ⁊ flebitis vos. Dicendum ꝙ loquitur hic fm cōem modum loquēdi quo dicitur nullus adesse: vbi pauci sunt respectiue: sicut dicit: nullus est in ecclesia vel i foro: quia pauci sunt ibi: fm ꝙ deberent vel consueuerunt esse: ita in morte christi fuerunt pauci contristati: cum tamē debuissent omnes compati ei cui insensibilia compati videbantur: quia in morte christi sol obscuratus est: et terra mota: et petre scisse sunt: et monumenta sunt aperta: ut patet ex decursu euāgelij. k Et qui consolaretur et non inueni. quia etiaz principalis eius discipulus scilicet petrus eum in sua presentia ter negauit. l Et dederunt in escam meam fel. sicut dicitur matthei xxvij. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. Et quia fel erat de natura sua magis esibile ꝙ potabile: ideo nominat ipsum escam. m Et in siti mea potauerūt me aceto. Johannis. xix. Cum ergo accepisset iesus acetum.

impositiõe ⁊ in manuũ ⁊ pedũ transfixiõe. i Defecerũt oculi mei. q̃ oculi eius cozpales in morte fuerũt extincti. k Dũ spo in deum meũ. q̃ certitudinaliter expectabat gloriã sui cozpis i resurrectiõe: q̃ fca ẽ diuina vtute. l Multiplicati sũt. hic ꝓñter xp̃s hõ plangit aduersantiũ multiplicationem. o. l

Multiplicati sũt ⁊c.] modus est loq̃ndi ad designandũ magnaz aduersantiũ multitudinẽ. m Qui oderunt me gratis. i. sine cã: cum ecõtrario deberent eũ diligere ꝓpter bona que fecerat eis veritatẽ docẽdo: sanitates donando ⁊ sic de aliis: ꝓpter qõ dixit eis ioh. x. Multa bõa opa oñdi vobis ex pr̃e meo: ꝓpter qõ cuz opus vultis me lapidare. Isti aũt odiẽtes xp̃m fuerunt multiplicati: q̃ phariseι ꝑmo ꝓceperũt ꝯ euz odium: scõo scribe: tertio sacerdotes: ⁊ vltimo ppls a sacerdotibus deceptus: ꝓpter qõ petiuit liberationẽ barrabe ⁊ xp̃i crucifixionẽ: mar. xv n Cõfortati sũt ⁊c. Iq̃ herodes ⁊ pilatus p̃stiterũt eis fauorẽ: herodes. n. illusit eũ ⁊ spreuit: lu. xxiij. Et pilatus i fauorẽ iudeorũ dedit iniquã sniaz ꝯ xp̃m. o Que nõ rapui ⁊c. Imodus ẽ loq̃ndi p quẽ significat q̃ tũc soluit penã ꝓ peccatis hũani generis q̃ non ꝓtraxerat. p Deus tu scis insipientiã meã. hoc nõ intelligit de psona xp̃i in q̃ nulla fuit isipiẽtia sz oimoda sapia: sed sicut passionẽ oium mẽbrorũ suorũ dicit suã: act. ix. Saule saule q̃d me pseq̃ris? ⁊ zacharie .ij. Qui tangit vos: tãgit pupillã oculi mei: ⁊ hoc ꝓpter cõnexionẽ capitis ad mẽbra: sic isipientiã mẽbroz suoz ⁊ delicta sua ẽ dicit. Et q̃ ꝓ istis penã portauit ⁊ satisfecit: sic hõ satisfaciẽs ꝓ debitis alt̃ius facit q̃dammõ illud debitũ ẽ suũ. sicut ẽt cõiter dr̃ onus muli ⁊ cameli: q̃ illud onus dr̃ esse suũ solum ad portãdũ non q̃tum ad possessionem ⁊ dñium: ⁊ bñ dicit: q Delicta mea ⁊c. Iq̃ ỏlicta eoz q̃ ea absc̃ount nolẽtes deserere ⁊ ꝓsiteri xp̃s nõ fecit sua pro eis satisfaciẽdo sed solũ delicta eoz q̃ vere ꝓtriti cõfitent. r Nõ erubescant ⁊c. Iloq̃tur ꝓ sanctis p̃ribus in lymbo salutẽ xp̃i expectãtibus cũ magno desiderio: ⁊ iõ nisi ad eos descẽderet xp̃s: cẽt eis ꝓfusio ⁊ maxime ꝓphetis ibidẽ exñtibus q̃ talia ꝓdixerant vẽtura. nec orat sic xp̃s hõ dubitãs de aduentu futuro: sed sicut orauit i suscitatiõe laçari: quã tñ sciebat certitudinaliter futurã. vñ dixit tũc: Ecce ago tibi pr̃: qm̃ audisti me: ego aũt sciebã q̃ sẽper me audis: ioh. xi. sz sic orãdo oñdebat in se veritatẽ hũane nãe: i q̃ minor est pr̃e. s Nõ ꝓfundant ⁊c. hoc dixit ꝓ aplis alijsq̃ discipulis q̃ruz ꝓfirmationẽ petebat a pr̃e: ita q̃ nõ timerẽt seu erubescerẽt de xp̃i ꝓfessione: sed magis gl̃iarent: q̃ ⁊ fẽz fuit p missionẽ spũssancti: postq̃ de ipsis dr̃ act. v. Et illi quidem ibãt gaudẽtes a cõspectu cõsilij: q̃m digni hiti sunt ꝓ noie iesu contumeliã pati. t Deus isrl. i. ppli xp̃iani: ut dñm est in ps. precedẽti. v Qm̃ ꝓpter te. hic ꝓñter sanctoz explicat penas suas in verbis. o. v Qm̃ ꝓpter te ⁊c. Iq̃ iudei vocabãt eũ infidelem ⁊ demoniacũ: ioh. viij. Nonne bñ dicimus nos: q̃ samaritanus es: ⁊ demonium hẽs? Et q̃ cum tenerẽt eũ vinctum: plures dicebãt ꝯ eũ falsum testimoniũ: matth. xxvi. x Operuit cõfusio faciez meam. q̃ velãtes faciẽ suam pcutiebãt eũ dicẽtes: Prophetiza quis ẽ q̃ te pcussit. reputantes eũ ꝓpham falsum: Lu. xxij. y Extraneus factus sũ fratrib' meis. i. iudeis q̃s vocat fr̃es: eo q̃ ipse erat iudeus. z Et peregrinus filijs matris mee. s. synagoge: ⁊ est repetitio eiusdẽ sñie p alia vba ad maiorem exp̃ssionẽ. a Qm̃ ẽl' domus tue comedit me. q̃ oñdit xp̃s maxime qñ ỏ domo dei eiecit negociatores: ioh. .ij. o. Nolite facere domum p̃ris mei domũ negociatiõis. b Et opprobria exprobrantiũ tibi. miracula. n. xp̃i attribuebant iudei virtuti demonis: matth. xij. Hic ñ eũcit demonia nisi in belzebub ꝓncipe demoniorũ: q̃ tñ fiebãt virtute totius trinitatis: ⁊ sic iferebant opprobria p̃i. c Ceciderũt super me. q̃ occasiõe miraculoz q̃ xp̃s faciebat virtute deitatis: q̃ est cõis toti trinitati ⁊ maxie in suscitatione laçari: iudei q̃sierunt occasionez mortis xp̃i dicentes: Quid facimus: q̃ hic hõ multa signa facit ⁊c. ioh. xi. Et hoc ẽ qõ dr̃: c Ceciderunt sup me. obruendũ morte: sicut lapides ꝓiecti a machina ꝯ turri infrangibilẽ resiliunt cadentes supra domũ turri ꝓiunctã eaz frãgentes ⁊ destruentes: sic opprobria iudeoz ꝓiecta ꝯ vtutem deitatis cui nocere nõ poterãt: resilierũt supra fragilitatẽ hũanitat̃ deitati ꝓiunctã: ⁊ eã obruerũt morte. d Et opui i ieiunio ⁊c. Ixp̃s. n. ieiunauit. xl. diebus ⁊ xl. noctibus: matth. iiij. e Et fẽz ẽ ⁊c. Iq̃a diabolus accepit ex hoc occasiõẽ tẽtandi xp̃m ⁊ psuadendi ei: ut eũ adorauet: ut ibidẽ hẽt: q̃ xp̃s sibi reputauit opprobriũ: ꝓpi q̃ repulit eũ idignãter. d. Uade satbana ⁊c. f Et posui ⁊c. Idoctores. n. cõiter dicũt q̃ per cilicium hic itelligit fletus xp̃i i suscitatiõe laçari: ioh. xi. eo q̃ antiq̃ flẽtes mortuũ iduebãt cilicium. Sz mihi vr̃ q̃ conuenient ꝓ cilicio pot itelligi aspitas vestiuz xp̃i. cũ .n. reprobauerit mollicie vestium matth. xi. dicẽs: Ecce q̃ mollibus vestiunt i domibus regũ sũt. satis appet q̃ aspis vestibus vtebat: q̃ cepit facẽ ⁊ docere: act. j. vñ ⁊ ioh. xix. dr̃: q̃ ei' tunica erat iconsutil' ỏsup ꝓtexta ꝓ totũ: ⁊ hoc mõ fiunt vestes cilicie ⁊ aspe. g Et fẽs suz illis i parabolã. hoc ẽ i derisũ: q̃ de eo dicebãt: Ecce hõ vorax ⁊ potator vini publicanorum ⁊ peccatorum ami cus: matth. xi. h Aduersum me loquebãtur ⁊c. i. ꝓncipes sacerdotum: qui eũ iudicauerũt mortis reum: marci. xiiij. Et isti vocãtur sedentes i porta duplici de cã: tum quia sedebãt iuxta portã templi ad docendum populũ: tum quia fm modum iudicũ antiquorum alicuãdo sedebant i portis ciuitatũ ad iudicandũ populũ in cõibus causis: romani. n. retinebãt sibi cãs sanguis. i Et in me. idest de me. k Psallebant. derisorie. l Qui bibebant vinum. scribitur. n. i quodã libello hebraico qui intitulatur: cõdẽnatus iudicio: q̃ propi

deſecerunt oculi mei dum ſpero i deũ meum. Multiplicati ſũt ſup capillos capitis mei: Iqũi oderunt me gratis. Cõfortati ſũt q̃ perſecuti ſũt me inimici mei iniuſte: Iqũe non rapui tunc exoluebã. Deus tu ſcis inſipientiã meã: et delicta mea a te nõ ſũt abſcõdita. Non erubeſcãt in me q̃ expectãt te dñe: Idñe virtutũ. Non cõfundant ſup me: q̃ q̃runt te Ideus iſrl. Qm̃ ꝓpter te ſuſtinui opprobriũ: Iope

ruit cõfuſio faciẽ meaz. Extrane⁹ fc̃s ſũ fratrib⁹ meis: et pegrin⁹ filijs mris mee. Qm̃ çelus domus tue comedit me: et opprobria exprobrantiũ tibi cẽciderunt ſup me. Et ỏpui in ieiunio animaz meam: Iet factum eſt in opprobrium mihi. Et põſui veſtimentum meum cilicium: Iet factus ſum illis i parabolam. Aduer ſum me loquebantur qui ſedebant i porta: Iet in me pſallebãt qui bibebãt vinũ

celesti ẽ charitas pfecta. est. n. ibi vna vox letãtiũ: ⁊ vn' ardor cordiũ ad quã pducat ⁊c.

¶ In psalmo. lxviij. Saluũ me fac. vbi dr in postilla: Nec orat sic christus hõ. Additio.

Christus orauit nõ solũ vt oñderet veritatẽ humane natu re in q̃ minor ẽ pie: sz etiam vt oñderet se esse a patre: vnde ipse dicit Joh. xj. Propter populũ qui circũstat dixi .s. verba oratõis: vt credant quia tu me misisti: qõ itelligit etiã fm doctrinã beati augustini. x. de trinitate dicit q̃ orauit christus ne filius ignoret. orauit etiã christ' vt nobis exemplum daret orandi: Vñ ambro. sup luc. in materia oronis christi dicit ad p̃cepta virtutis nos informat exemplo. Itẽ qr christus sciuit quedam esse fienda mediante sua oratione: iccirco cõuenienter orat, p̃ut in. iij. pte. q. xxj. articulo p̃. in rñsione ad secũdum argumentũ. In eodem psalmo vbi dr in postilla Et placebit deo super vitulum nouellum.

Victori dauid ad recordandum. LXIX. Eũs i adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuãdum me festina. Cõfundant et reuereant: qui querũt aiaz

Additio.

Postillator reliquit sine expositõne illa vba q̃ in littera ptinent. s. Cornua, pducentẽ ⁊ vngulas. q̃ quidem vba non vident applicari sacrificijs veteris legis in quibus nusq̃ fit mentio de hoc q̃ tauri vel vituli de quibus sacrificia fiebant, pducerent cornua vel vngulas: vt patet in leuitico ⁊ in alijs locis vbi de sacrificijs ve. le. tractatur. ⁊ sic hec verba in sensu lr̃ali videntur omnino supflua ⁊ infructuosa: vnde fm doctrinam gregorij. xxxj. moraliũ. cum ratio littere defecisse cognoscit: restat vt ad sensũ mysticũ sine dubitatõe recurrat: quapropter in hoc loco recurrendũ est ad sensum spũaliorem fm quem cum dicit: Laudabo nomen dei cum cantico ⁊c. intelligitur de futura laude scilz patrie: que magis placet deo q̃ omnis vita gratie: que quidem. s. vita gratie significat per vitulum nouellum ex nouitate vite, pducentem cornua quibus expugnentur heretici et ecclesie aduersarij: similiter ⁊ pducentem vngulas quibus aspera seculi calcet: ⁊ eos quibus tantũ terrena sapiunt vngulis excitet: put in glo. largr̃ habetur. Replica.

Saluum me fac deus. vbi postillator dicit christum hominem orare: vt ostendat veritatem humane nature in se in qua minor est patre. Burgen. autem iuxta intentõem sci thome: put eũz allegat tertia pte. xxj. q. christum dicit orasse non solũ fz humanitatem: sed etiam fm deitatez: qõ satis erronee sonat. nã orare sicut adorare est actus latrie: qui ẽ actus seruitutis inferioris ad superiorẽ. Christus ãt fm cõem catholicorr doctrinã sic nõ dr se hẽre ad patrẽ fm deitatem: sz solũ fm hũanitatẽ. Motiua ẽt Burgen. ad sic dicendũ nõ cogunt. Nã p̃mũ cũ dicit christũ orasse: vt oñderet se eẽ a pie: fm illud Joh. xj. Propr̃ pplm q̃ circũstat dixi vt credant quia tu me misisti. Nã nõ orasse orationem de deitate intelligi: sed hũanitate in q̃ fuit missus missiõe visibili. Nec orauit christus in ,posita allegatõe: vt crederent eũ facere miracula vtute dei iterpellati qui eũz misit. Multi. n. dixerũt eũ facere miracla in ptate demonũ. Orauit igit ad oñm vt hunc errorem excluderet: oũ non a diabolo sed a deo postularet. Ad idem est hil. x. de trinitate. ⁊. xj. Quod aũt allegat btñ ambrosiũ q̃ christus orauit vt daret nobis orandi exẽplũ est ꝓ Burgen. nam dare exemplũ ptinet ad hũanitatez christi: qr dicit beatus augustinus nisi esset verus deus: nõ afferret remedium: nisi esset verus homo nõ ꝓberet exemplum. Nec cogit si christus sciuit aliqua fienda oratione sua mediante: quia anima christi vidit in verbo ea que vbum vidit: ideo iuxta ea que vt homo vidit in verbo orauit fieri vt hõ non vt deus. sed vt ꝓsulamus senectuti Burgen. delyrãtis dicere possumus fm cõicationez ideomatũ christuz deum orare: sicut damascenus dicit pueruz stellas creare. In eodem psalmo circa illum passũ: Et placebit deo sacrificium diuine laudis. sup vitulum nouelluz cornua, pducentẽ ⁊ vngulas. vbi glo. magistraliter ad litteraz his vbis dicit nõ plus significari: nisi q̃ vitul' nouell' in sacrificio offerendus nodũ hẽat cornua ⁊ fortes vngulas: iõ tal' dr̃ pducẽ ea vtute augmẽti nãl': nã i lege ꝓhibitũ fuit õfectuosa aialia in nãlib' offerri. Nõ sũt igit talia vba supflua sic putat Burgen. nã in multis passibus sacre scripture sensus allegoric' plus pensat vba: ⁊ ad maiorẽ vtilitatẽ refert q̃ lr̃alis sensus. Nõ igit seqt lr̃alez sensũ eẽ in iutilẽ vl' abijciendũ. ⁊ p̃ recurrendũ ad sensũ mysticũ: fm doctrinã beati aug'. ⁊ btĩ grego. xxxj. moraliũ: qr h' solũ faciendus ẽ vbi lr̃a fz ꝓmariã vocũ significatõem essz falsa vl' absurda: q̃liter nõ ẽ in ,posito: qr in ,posito sensus lr̃e ẽ siue offerant pfecti boues iã hõtes cornua ⁊ vngulas siue vituli adhuc nãles ea ,pducentes: adhuc placebit amplius sacrificiũ laudis q̃ legis: ,put intendit postillator.

Psalmus. LXIX.

Deus in adiutoriũ ⁊c. Huic psalmo ꝓmittit tal' ti. in hebreo: Ad victoriam dauid ad recordandõ In trãslatõne hiero. sic dicit: Victori dauid ad recordãdum. ⁊ est eadem sententia: vt patet ex supradictis. Quo autem dicitur hic ad recordandum: dicũt expositores cõiter q̃ hoc dicitur eo q̃ dauid fecit hunc psalmũ ad beneficia sibi prestita a deo recordanda: ,pter quod in alicq̃bus bibliis post illud verbum: Ad recordandum. additur q̃ dominus fecit eum saluum. sed hoc additum fuit ab aliquo expositore quicunq̃ fuerit ille: quia hoc non habet i hebreo nec in translatione hiero. iuxta hebraicam veritatẽ Itẽ fm h' eadẽ esset rõ q̃ in q̃libet psal. quẽ dauid fecit pro sua liberatõe a periculis poneret ad recordandũ: qõ no est vez: ⁊ iõ saluo meliori iudicio vr̃ mihi q̃ hic ps ẽ ,pphetia de futuro. puidit n. dauid in spũsco q̃ pncipiũ h' ps. recordandũ eẽt in ecclesia dei in pncipio oium horarr canonicarũ: vel iuxta pncipiũ: sic videmus adipletuz: ⁊ ppr̃ h' in ti. posuit ad recordandum. Itẽ de hoc psalmo ⁊ sequenti q̃ incipit: In te oñe ⁊c. dicũt alicq̃ expositores q̃ ẽ idẽ psal. i hebreo. alij aũt oppositũ: ,pter quod vidi plures libros hebraicos: ⁊ in alicb' põit idẽ psalm': i alijs aũt distinct': pmũ tñ videtur mihi verius: licz hiero. dicat duos esse psalmos quia hunc quotat. lxix. ⁊ aliuz. lxx. non tñ mutat sentẽtia: siue hoc teneat siue illud: qr vtraq̃z vr̃ esse scũs a dauid: cũ esset in psecutõe absalon filij sui: vt mihi videt saluo meliori iudicio. Scõm igit hunc sensum diuidit ps iste in duas partes: quia p̃mo dauid petit celerem liberatõem: scõo ad hoc inducit multiplicem rõnem: ibi In te domine. Circa p̃mũ dicit: a Deus adiutoriũ meũ intẽde. qr nõ possũ absalon filio meo resistere: sicut ipsemet dicit. ij. Re. xv. Surgite ⁊ fugiamus: neq̃. n. erit nobis effugiũ a facie absalon.

b Domine ad adiuuandũ me festina. qr achitophel nitebat eũ psequi ⁊ cõphendere eadem nocte: vt hr̃. ij. Re. xvij.

c Confundant ⁊c. quod ⁊ factum est: quia achitophel se suspendit: vt habet eodem cap̃. ⁊ absalon interfect' fuit:

n Fiat mensa. hic ꝑnter p̄dicit iudeoꝝ punitio: cū dr: Fiat mensa eorum ⁊c.] Q̄n. n. hierlm fuit obsessa a romanis: iudei illuc cōuenerūt ad celebrandū paschale ꝙuiuū: qđ non poterat fieri extra hierlm: ⁊ sic fuerunt illaq̄ti: q̄ fuerūt a romanis circūclusi sicut aues i laqueo. o Et in retributiões. penarū debitaꝝ ꝓpter mortē xp̄i illata: sicut. n. p̄dixerat Luc. xix. Circundabunt te inimici tui: ⁊ coāgustabūt te ⁊c. seq̄tur eo q̄ nō cognoueris tps visitationis tue. p Et in scādalum. ruendo de malo i malu: q̄ primo passi sunt famē i illa obsidione: intātū q̄ mlieres comedebāt paruulos suos: ut dicit iosephus libro de iudaico bello: ⁊ ex cōsequenti mortis pestilētiam: ⁊ vlterius captionem ⁊ occisionez q̄tum ad multos: ⁊ captiuitatē q̄tuz ad alios. q Obscurent oculi eoꝝ ne videāt. q̄ remanentes ⁊ p̄ orbē dispersi sūt in sua infidelitate excecati: fz q̄ dicit apl's Ro. xi. allegās scripturā istam. r Et dorsū eoꝝ semper incurua. pōdere pctoꝝ superappositoꝝ. s Effunde sup eos irā tuā. i. effectū iustitie tue. t Et furor ire tue. i. rigor tue iustitie. v Lōp̄hendat eos. qđ fz ē i destructione eoꝝ p romanos. x Fi at habitatio eoꝝ deserta. q̄ romani destruxerūt ciuitates eorū ⁊ loca. y Et in tabernaculis eoꝝ ⁊c.] q̄ expulsi ⁊ captiuati fuerūt totaliter de iudea. ⁊ h̄ punitionis cā sb̄ditur cū dr: z Q̄m quē tu pcussisti ⁊c.] s. xp̄z occidendo eū. dicit. n. apl's Ro. viij. de deo p̄r: Proprio filio suo n̄ pepcit: sed p nobis oibus tradidit illū: et sic pcussit eum: q̄ persecutiōibus iudeoꝝ exposuit: hoc tū fuit ex maxima charitate: sm q̄ dr. j. ioh. iij. Sic deus dilexit mundū: ut filiū suuz vnigenitum daret. Sed iudei pcsecuti sūt eū ex inuidia ⁊ iniq̄tate: ꝓpter qđ puniti fuerūt. a Et super dolorē ⁊c. q̄ non solū pcsecuti sunt ad mortē xp̄m i persona. p̄pria sed et mēbra eius: stephanū lapidando: iacobū occidendo: alios i carcerando ⁊ flagellādo: ut pz in act. apl'oꝝ. b Appone iniquitatē. i. apponens. s. pmittendo: q̄ deus nō est cā iniq̄tatis effectiue sed tm̄ pmissiue. c Super iniq̄tatē eoꝝ. q̄a super pctoꝝ cōmissionem et apposuerunt obstinationē: iō sb̄ditur: d Et nō intrēt in iusticiā tuā. reuertēdo de culpa ad gīam. e Deleant de libro viuentiū. per finalem reprobationē ⁊ eternam dānationē. f Ego sū paup. xp̄s. n. in pauptate fuit natus: cōuersatus: moriuus: ⁊ in alieno sepulchro positus. g Et dolēs. q̄ dolor i passiōe xp̄i fuit maximus. h Salus tua deus suscepit me. resuscitando a morte. i Laudabo. hic ꝓnter vltio ponitur gīarū actio: cū dicitur: Laudabo nomen dei ⁊c.] non est intelligēdū q̄ ex laude hūana aliq̄d deo accrescat sed ipsis laudātibus. k Et placebit deo ⁊c.] sacrificium. n. diuine laudis magis ē deo placitum q̄ sacrificiū aialium et a tpe veteris legis: q̄ sacrificia aialium non erāt accepta nisi ex deuotione offerentiū: tpe vero noue legis talia sacrificia sunt tanq̄ mortua reprobata: ⁊ hoc est qđ p̄dixit saluator ioh. iiij. Venit hora ⁊ nunc est qñ veri adoratores adorabunt p̄z in spu ⁊ veritate. l Videāt pauperes. i. xp̄iani qui i p̄mitiua eccl'ia fuerunt pauperes. m Et letētur. de mutatione cultus corporalis veteris legis in spūalē nouę. n Quērite deū. in fide ⁊ charitate. o Et viuet aia vra. vita gr̄ie. p Q̄m exaudiuit pauperes dn̄s. p̄ces eoꝝ ex audiēdo. q Et vinctos suos ⁊c.] p̄ces in lymbo detentos cum xp̄o resurgente educēdo: pōt ēt hoc referri ad fideles q̄ in p̄mitiua eccl'ia in carceribus vinciebātur: ⁊ aliq̄n fractis carceribꝰ diuinitus liberabātur. r Laudent illū celi ⁊ terra. i. ciues celestes et boies in terra habitantes. s Mare ⁊ omia reptilia in eis. non q̄ talia irrōnabilia deum laudēt ꝓpr̄ie: sed q̄ sūt hoibus mā diuine laudis qui eū laudāt ex suis creaturis. t Q̄m deus saluam faciet syon. hoc exponitur dupl'r: vno mō de eccl'ia militante q̄ per syon signatur: eo q̄ incepit ibi per xp̄i p̄dicationez: q̄ frequēter legit p̄dicasse in tēplo qđ erat i mōte syon: ⁊ ibi ꝓfirmata fuit p spūs̄ancti missionē i signo visibili super apl'os alioscz xp̄i discipulos: sm q̄ dicit hiero. in epl'a ad paulinum de oibus sacre scripture libris. v Et edificabuntur ciuitates iude. q̄ apl'i alīq̄ discipuli de monte syō missi sūt ad p̄dicandū per orbē vniuersū: vbi per eos cōstituite sunt ⁊ ordinate eccl'ie que dicūtur ciuitates: eo q̄ ciuitas est ciuiū vnitas: ibi aūt vniebātur fideles i fide ⁊ charitate. dicūtur ēt ciuitates iude. i. xp̄i qui sic nominant: eo q̄ fuit ò tribu iuda: sicut ⁊ Gen. xlix. sāson nominat dan sm̄ oēs expositores catholicos ⁊ hebreos: cū dr: Dan coluber i via. q̄ fuit de tribu dan. x Et ibitabunt ibi. fideles xp̄i. y Et hēditate adq̄rēt eā. q̄ decedētibus ꝑmis alīq̄ q̄si hereditarie succedunt eis. z Et semē seruoꝝ eius. i. xp̄i: ⁊ vocātur hic eius serui sui discipuli: q̄rum semen. i. imitatores eoꝝ possidēt ecclesias p orbē. a Et q̄ diligūt nomen eius. exītes in charitate. b habitabunt in ea. numero ⁊ merito: q̄a sola charitas diuidit inē filios p̄ditionis ⁊ regni. Alio mō exponit de eccl'ia triūphante q̄ syon appellat: heb. xij. Accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatem dei viuentis hierlm celestem ⁊ multoꝝ milīū angelorū freq̄ntiam. Hanc aūt syon celestē deus saluaz fecit: q̄ per homines illuc ascendentes angeloꝝ ruinam reparauit. y Et edificabuntur ciuitates iude. i. xp̄i: ⁊ p̄ncipi dicit he ciuitates diuersoꝝ angeloꝝ ordines. x Et inhabitabūt ibi. sācti illuc assūpti. y Et hereditate acq̄rent eā. i. immobilit'r: sicut hereditas dr res imobilis. z Et semē seruoꝝ eius. i. fideles discipulorum christi imitatores. ⁊ Possidebit eaz. ēmaliter absq̄ amissione. Et qui diligunt nomen eius: habitabunt in ea. quia i ciuitate

Fiat mensa eoꝝ coram ipis in laqueū: ⁊ ēt in retributiones ēt in scandalū. Obscurent oculi eorū ne videant: ēt dorsuz eoꝝ semp̄ incurua. Effunde sup eos iraz tuaz: ēt furor ire tue ꝓprehendat eos. Fiat habitatio eorum deserta: ēt i tabernaculis eorum non sit q̄ inhabitet.] Q̄m quē tu pcussisti pcsecuti sūt: ⁊ ēt super dolorē vulneꝝ eorum addiderūt.] Appone iniq̄tatē sup iniq̄tatē eorum: ⁊ nō intrent i iusticiā tuaz. Deleant de libro viuētiuz: ⁊ cū iustis nō scribāt. Ego sum paup ⁊ dolens: salus tua deꝰ suscepit me. Laudabo nomen dei cū cātico: ⁊ magnificabo eū in laude.] Et placebit deo super vitulum nouellum: cornua ꝓducentez ⁊ vngulas. Videāt pauperes ⁊ lētent: quērite deum ⁊ viuet aia vestra. Q̄m exaudiuit paupes dn̄s: ⁊ vinctos suos despexit.] Laudent illum celi ⁊ tra: mare ⁊ oia reptilia in eis. Q̄m deꝰ saluaz faciet syon: ⁊ edificabunt ciuitates iude. Et ibi tabunt: ⁊ hereditate acquirent eam. Et semen seruoꝝ eiꝰ possidebit eaz: ⁊ q̄ diligūt nomē eiꝰ habitabūt in ea.

ꝙ hoc ē qđ dicit: x Ne ꝓiȝcias me i tpe senectutis ⁊c. .i. tpe senectutis ⁊ defectibilitatis mee no ſbtrahas a me auxiliū vtutis tue. y Quia dixerūt inimici mei mihi. i. ō me: qđ postea ſbdit: z Et custodiebāt aiaz me am. i. vitā mea. ſ. achitophel ⁊ ꝓſiles: q̄ fuerāt p̄ ꝓſiliarij dauid ⁊ custodes corpiſſui. a Cō ſiliū fecerūt i vnū. .i. cū ipo absalon ad me iugulādū. b Dicētes de⁹ dereliq̄t eū ⁊c. posui t enim iste achitophel i capitib⁹ populi p suā astuciā q̄ dauid erat ſimplicit̄ reprobat⁹ a deo ꝓpt̄ adulterium cū berſabee: ⁊ homicidiū vrie: ſic̄ plen⁹ erat deꝫ ſupra p̄ſ. iij. ad hoc vt ꝑpl̄s pſequeret dauid securū tāq̄ homicidā a deo reprobatum: ⁊ ideo ſbdit dauid: c Deus ne elongaueris a me. ſbtraben⁹ auxiliū defensionis tue. d De⁹ me⁹ in auxiliū meum reſpice. loq̄t ō deo ad modū hois: q̄ bz oculos attētos ad eū quē vlt ad iuuare. e Cōſumant ⁊ deficiāt detrahētes aie mee. q̄les erant achitophel ⁊ sui seq̄ces: vt pz ex dictis. f Operiant ꝓfusiōe ⁊ pudore ⁊c. qđ ⁊ fecz fuit: q: achitophel sese ſuſpēdit: vt hz. ij. Re. xvij. ⁊ absalō pēdēs i q̄rcu p crines infect⁹ fuit: ⁊ magna ps ꝑpli ⁊ reliq̄ ps ꝓfusibilit̄ fugit. ij. Re. xviij. g Ego āt. p̄⁹ q̄ dauid ꝑ exauditōe sue petitois allegauit rōnes: ꝫ ꝓnter ꝓmittit ꝑ ipa gr̄az actōes: ⁊ p̄facit ꝓcessū: ꝛ oñdit ꝓmissiōis ꝓncipiū: ibi Qm̄ nō cognoui. tertio redit ad ꝓpositū: ibi Nā ⁊ ego. Circa ꝑmū dicit: g Ego āt sep sperabo. liberari de tribulatōib⁹ p tuū auxiliū. h Et adiciā sup oēz laudē tuā. i. ad laudes q̄s feci tibi ſp adiciā alias fz auxilia q̄ ꝓstabis mihi. i Os meū ānūciabit iustitiā tuā. eā ꝓfitēs ore: ſic̄ teneo corde: fz illud romanoꝝ. x. c. Corde creditur ad iustitiā: ore aut̄ fit ꝓfessio ad salutē. k Qm̄ nō cognoui. hic ꝓnt̄ oñdit h⁹ ꝓmissionis ꝓncipiū ipletū. nō. n. pōt alicui tales laudes excellētes deo soluē: nisi hēat noticiā de diuinis: quā noticiaz nō hūit dauid p studiū exercitatōem: ſz p diuinā ifusionē. ⁊ h⁹ē qđ dic̄: k Qm̄ nō cognoui lr̄aturā. p doctrinā hūanā: qđ pz ex h⁹ q̄ iuuenis exñs fuit ꝺputat⁹ ad custodiā ouiū: vt pz. j. Re. xvj. ⁊ ide fcūs fuit armiger saulis. ⁊ ide assūpt⁹ ad milicīā i bello ꝯ goliath: vt dcm̄ fuit. j. Re. xvij. l Introibo i potētias dñi. i. ad cognoscendum el⁹ vtutes ⁊ magnificētias p ipsi⁹ ispiratōez: ideo ſbdit: m De⁹ docuisti me a iuuētute mea. q: iuuenis erat, q̄n fuit unct⁹ p samuelē. j. Re. xvj. et extūc ſpūs dñi direct⁹ ē in dauid: vt ibidē dr̄: Et cepit ꝓphetare ⁊ psal. facere. n Et vsq; i senectutē ⁊c.]vixit. n. dauid vsq; ad senectutem: ſm q⁹ hz. iij. Re. j. Et rex dauid senuerat: hēbat̄q; etatis plurimos dies. nec fuit derelict⁹ a domino: nisi ad tēpus modicuz: ꝓpter berſabee ⁊ vrie peccatū. o Donec annunciem brachiū tuum. i. magnitudinem virtutis tue. p Generatōni omni que ventura est. quod pz impletuz: qz psalmi dauid a tēpore ipsius generatōnibus sibi succedenti b⁹ recitati sūt: ⁊ vsq; ad finē mundi recitabuntur inter fideles q Potentiā tuā ⁊c. h⁹ refert ad illud qđ ꝑdicit: Donec annūciē r Usq; i altissima que fecisti. i. facies. s Magnalia. quia de mysteriis christi: q̄ sūt maxima diffusi⁹ ⁊ clarī⁹ scripsit q̄ cetery ꝓphe: vt dcm̄ fuit in ꝓncipio huius libri. t Deus q̄s silis sit tibi. q. d. nullus: qz v̄tus eius erratę distat i infinituz a creatoris virtute. v Quantas oñdisti mihi ⁊c.]. ſ. malo pene: qz dauid fuit in multis tribulatōibus ⁊ periculis mortis: vt pz ex ꝺcursu. j. Reguz ⁊. ij. x Et conuersus. erga me oculꝰ tue miſericordie. y Uiuificasti me. de periculis mortis eripiens⁹.

ctaz ⁊ seniuz: de⁹ ne derelin quas me.] Donec ānūciez brachiū tuuz: generatōi oi que vētura est: Potentiaz tuā ⁊ iusticiaz tuā de⁹ usqz in altissima q̄ fecisti magnalia: deus qs similis sit tibi: Quantas oñdisti mihi tribulatiōes multas ⁊ malas:] Et cōuersus uiuificasti me: et de abyssis tre iterum reduxisti me. Multiplicasti magnificentiā tuā: et cōuersus cōsolatus es me. Nam et ego cōfitebor tibi i uasis psalmi veritatez tuā deus: psallam tibi i cithara scūs isrl. Exultabunt labia mea cū cātauero tibi: et aia mea quam redemisti. Sed ⁊ lingua mea tota die meditabitur iusticiā tuam:]cuz cōfusi ⁊ reuereriti fuerūt qui querunt mala mihi.]

a Et de abyssis terre iteruz reduxisti me. quia dauid frequent̄ se abscondit in speluncis ⁊ cauernis terre: de quibus postea exibat deo ipm de periculo educēte. b Multiplicasti magnificētiam tuam. me frequenter magnificēdo. c Et conuersus consolatus es me. post aduersitatez ꝓsperitatem conferendo: que tunc est magis ꝓceptibilis: et causa maioris consolatōnis. d Nam ⁊ ego. hic ꝓnter reuertitur ad ꝓpositum. ſ. laudes ⁊ gratiarum actiones deo ꝓmittendo dicens: Nam ⁊ ego confitebor tibi. confessione laudis. e In vasis psalmi. hoc est in instrumentis musicis more hebraico: quo istrumēta cuiuslibet artis dicuntur vasa. Dauid autem diuinas laudes canebat nō solum voce: sed etiam instrumentis musicis: vt frequenti apparuit ex ꝺdictis: ideo subditur: f Psallam tibi in cithara sanctus israel. i. tibi qui es deus sanctus ipsius israel g Exultabunt labia mea cum cantauero tibi. quia magna deuotio mentis redundat etiam ad sensus corporales per delectatōem. h Et aia mea quam redemisti. i. vita mea quā eripuisti a ꝑcedentibus periculis: ⁊ redimes a futuris. i Sed ⁊ lingua mea ⁊c.]. i. ex meditatiōe cordis confitebitur iusticiam tuam. k Cum confusi ⁊ reueriti fuerint ⁊c.]quod contingit absalon ⁊ achitophel: et complicibus eorum qui querebant animam dauid. Moraliter potest exponi psal. iste de q̄libet fideli existenti i magna tribulatōe: qui coram deo narrat pericula sibi iminētia petēs ab eis velociꝰ liberari: ⁊ ꝓmittēs deo deuote ac fideliter regratiari. l In psal. lxx. In te dñe speraui vbi dr̄ i postilla: Circa ꝓmuz allegat dei magnificentiam.

vt hī sequenti capitulo. o Auertantretrorsū ꝛc̄ qz populus qui erat cū absalon eo deuicto fugit nitabernacula sua: vt hī. ij. Re. xvij. et ad idez refert qō sb̄dit: e Auertanē statim erubescentes. qz fugientes de plio merito erubescunt. f Qui dicunt mihi euge euge. interiectio ē gaudentis: qz pplus exūs cū absalon erat in tāta multitudie qꝫ gaudētes dicebāt: statim hēbim⁹ eū i manibus nr̄is captū. g Exultēt ꝛ letenē ꝛc̄. i. ego ꝛ viri mei q̄ ꝝm⁹ iusticiam tuā: ꝛ p te liberari. h Et dicāt sp magnificet dn̄s. de bn̄ficijs nobis p̄stitis i Ego vo egen⁹ ꝛc̄. qz in illa fuga siba p̄stitit ei cibaria: vt hī. ij. Reg. xvj. Et in īmino berzellai galaadites ꝛ machir filī ami el p̄stiterunt ei necessaria: vt hī. ij. Reguz xvij. ꝛ ideo sb̄ditur: k De⁹ adiuua me. q̄si dicēt: sine tuo auxilio nō possū resiste re: ꝛ iō sb̄dit: l Ad iuuoz meus. ꝫ hostes inuadens. m Et liberato⁹ me⁹ es tu. i. a periculis iminentibus. n Dn̄e ne mozer̄. ꝛ in h⁹ perit celerez liberatōem sicut in p̄ncipio psalmi.

In psal. lxix. Deus in adiutoziū. vbi dī in postil. Item de h⁹ psal. ꝛ sequēti q̄ icipit: In te dn̄e spaui. Additō.

Quod hebreos ist̄ sūt duo psalmi distincti: qō pz i q̄tatōe psalmoz: ꝛ ēt in eoz oz̄onibus: qz vterq; psalmus p se legit̄ int̄ eos seu cantat̄.

Psal. LXX.

In te dn̄e speraui ꝛc̄. Licet hic psalmus nō sit aliꝰ a p̄cedenti: vt credo: quia tamen a hieronymo ꝛ alijs nostris doctoribꝰ ponit̄ alī: iō volui ponē aliquā distinctōem: ꝛ ppī psalmoz q̄tatōem: put hēt in libris nr̄is. Sciendū igitur q; in aliquibus biblijs ponit̄ h talis titul⁹: Psalm⁹ dauid filioz ionadab ꝛ poz captinoz ꝛz i hebreo ꝛ i trāslatōe hiero. null⁹ simplicit̄ ponit̄ titulus s ꝛ iō iste vī appositus fm imaginatōem vel opinionē alicuius expositoris: qz nec iste titulus vī mltū cōcordare sequēti lr̄e: ppī qō sic dcm̄ ē vī magis scōa ps h⁹ psal. in q̄ dauid ad sui liberatōem a deo inducit multiplicē rōnem: ꝛ diuidit in duas pres: qz p̄mo dauid inducit h⁹mōi rōnes: 2° p̄mittit multiplices gr̄az actōes: ibi Ego autē sēp sperabo. P̄ma in tres: quia p̄mo inducit rationes ex parte dei: secundo ex parte sui: ibi In te cantatio mea semp. tertio ex p te aduersarij: ibi Confundantur. Circa p̄muz allegat p̄mo dei magnificentiam: secundo eius iusticiam: ibi Deus me⁹ eripe me. Circa p̄mum sciendum q; ad magnificū pertinet adiuuare confidentem de se: ꝛ maxime quādo habet iusticiam p̄z se. et hoc allegat dauid dicens: a In te domine speraui. tanq; in adiutoze potenti. b Non cōfundar in eternum. i. finaliter: quia in persecutōe absalō repoz tauit honozem: ꝛ absalon cum suis confusionem. c In iusticia tua libera me. q. d. tibi p̄pzium est iustos liberare: cuiusmodi sum ego in hac persecutione. d Inclina ad me aurem tuam. loquitur de deo ad modu⁹ hominis: qui inclinat aurem quādo vult exaudire deprecantē. e Esto mihi in deum p̄tectoꝛez ꝛc̄. quasi diceret: nulla p̄tectō aut munitio valet mihi sine te. f Quoniam firmamentū meū. dans mihi firmitatem constātie. g Et refugium meum es tu. in omni tribulatiōe. omnia ista ostendunt fiduciam quam habebat dauid in deo: ppī quaz exaudibilis erat sua petitio.

meā. Aūertanē retrorsuz et erubescāt: q volūt mihi mala. Aūertanē statim erubescentes: qui dicūt mihi euge euge. Exūltent ꝛ letenē in te oēs q querūt te: ⁊ dicāt sp magnificet dn̄s: q diligūt salutare tuū. Ego vo egen⁹ ꝛ paup sū: ⁊ de⁹ adiua me. Adiutoꝛ meus ⁊ liberatoꝛ meus es tu: dn̄e ne moz̄eris.

Psal. LXX.

In te dn̄e spaui nō cōfūdar in eternū: in iusticia tua libera me ꝛ eripe me. Inclinā ad me aurem tuaz ꝛ salua me. Esto mihi in deū p̄tectoꝛez ꝛ in locū munitū: ut saluū me faci as. Quoniā firmamentuz meū: ⁊ refugiū meū es tu. Deus me⁹ eripe me de manu pctoꝝ: ⁊ de manu ꝫ legē agētis ⁊ iniq. Quoniā tu es patiētia mea dn̄e: ⁊ dn̄e spes mea a iuuētute mea. ⁊ In te ꝛfirmat⁹ sū ex vtero de ventre mr̄is mee: tu es p̄tector me⁹. In te cātatō mea sp: tanq; p̄digiū factus sū multis ⁊ tu adiutoꝛ fortis. Re⁊ pleat̄ os meū laude ut cāt̄ gliaz tuā: tota die magnitudinē tuā. Ne p̄jcias me

h Deus meus. Hic consequēter dauid allegat diuinam iusticiam ad quam ptinet iniquos punire: q les erant p̄secutores dauid: ꝛ hoc ē qō dic̄: h Deus me⁹ ꝛc̄. i. peccatoꝛum: qz multi in fauoꝛem absalon iniuste persequebant eum.

i Et de manu contra legem agētis. i. ipsius absalon q̄ agebat ꝫ legē nālez ꝛ diuinā ꝛ humanam persequendo patrez suū: quem omnis lex p̄cipit honorare.

k Et iniqui. idest achitophel qui fuit cōsiliarius dauid: ꝛ contra eum dabat iniqua consilia: ꝛ de eius consilio absalon contra patrem rebellauit: vt dictum fuit. ij. Reguz. xv.

l Quoniam tu es ꝛc̄. ⁊ idest p̄stans mihi patientiam in hac tribulatōne: fuit enim tunc valde patiens: vt habetur secundo Regum xvj. quia iniurias semei sibi maledicentis: ꝛ lapides cōtra eum mittentis valde patienter portauit.

m Domine spes mea ꝛc̄. ⁊ quasi diceret: nihil boni speraui obtinere nisi per te.

n In te confirmatus suz ex vtero. non est per hoc intelligendum q; fuerit in vtero matris sanctificatus. sed hoc dicitur: quia in vtero matris fuit a deo p̄tectus sine qua p̄tectione non fuisset de vtero matris natus: vnde ꝛ in translatione hieronymi habetur: A te suscitatus sum ex vtero ꝛc̄.

o De ventre matris mee. i. ab hora natiuitatis mee vsq; nunc.

p Tu es p̄tector meus. sicut fuisti anteq; essem natus.

q In te cantatio mea semper. Hic adducit rōnes sumptas ex pte sui ad ostendendum q; oz̄o sua sit exaudibilis. et accipit p̄ma rō ex sua deuotōne: secunda ex corporis defectōe: ibi Ne p̄jcias. Circa p̄mū sciendū q; ad deum pertinet audire oz̄ones deuotoꝛ: qualis erat dauid: qui continue erat intentus diuinis laudibus. et hoc est quod dicit:

r Tanq; p̄digiū ꝛc̄. ⁊ fuit enim mltum mirabile q; dauid adhuc iuuenis leonem ꝛ vrsum suffocauit: ꝛ gigantem fortissimū in funda ꝛ lapide debellauit: vt hī. j. Re. xvij.

s Et tu adiutoꝛ fortis. q. d. tu fecisti ista mirabilia ꝛ non ego: ideo sb̄dit:

t Repleat̄ os meum laude. p diuinis beneficijs.

v Ut cāt̄ gloriam tuam. in psalmis a me cōpositis.

x Ne p̄jcias. Hic consequenter accipitur ratio ex parte defectionis ipsius dauid qui iam erat senex ꝛ tendens ad defectum roboris: quando absalon contra eum rebellauit: ad deū aūt qui fortissimus est pertinet adiuuare deficientes: maxime in causa iusta: sicut erat in ꝓposito.

humanitatē. p Et añ lunā. i. anteq̄ crearet luna: qđ verificat de christo fz deitatē: q̄ est eterna: ꝓpter quod dicitur hebreoꝝ. xiij. Jesus christus heri z hodie ipse z in secula. q Descendet. Hic ꝓñ describit bonitas regiminis: z q: incipit a mansuetudie ꝓncipis: fz q dr ps. lxxxix. Qm̄ supuenit māsuetudo z corripiemur. iō ꝑmo describitur māsuetudo christi: 2° magnitudo sui ꝑerij: ibi Et dñabitur. Circa ꝑmū sciendū q christ⁹ in ꝑmo suo aduētu nō venit i magnitudine sue potestatis: fz in benignitate sue hūilitatis: fz q fuit ꝓphetatū ꝙach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iustus z saluator: z ipe pauꝑ p quo transtulit Matth. xxj. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. z hoc est qđ dr: q Descendet sicut pluuia in vellus. i. suauiter z iperceptibiliter descendet in vgine p suā incarnatiōem ita q latuit ēt mundi ꝓncipē. s. demonē. Et notandū q pluuia in vellere recipit: z ab eo exꝑmit sine corruptiōe velleris: sic christus fuit ꝙceptus z nat⁹ absq̄ corruptōe virginis. r Et sic stillicidia ꝛc. Jque cū qđā suauitate cadunt in eam: z oia ista dicunt ad oñendū benignitatez hūilitatē christi in suo ꝑmo aduētu. s Orietur in diebus ei⁹ iusticia. i. fides catholica: q̄ ꝓtinet ꝑfectā iusticiā. t Et abūdantia pacis. hoc exponūt aliqui ō pace tēporali: que fuit p orbē vniuersū tpe natiuitatis christi: ꝓpt qđ augustus cesar: tūc iussit pplm per totū orbē nūari: Luc. ij. fz hoc nō bñ ꝙsonat lre sequēti q dr: Donec auferat luna. qz cito post insurrexerūt bella: etiā in iudea iudeis ad inuicē pugnantib⁹: z iteruz ꝯ romanos rebellantib⁹: fm q dicit iosephus libro de iudaico bello: ꝓpt qđ ciuitas hierlm z tra. in circuitu fuit destructa: et iō melꝰ exponit hoc de pace quā angeli clamauerūt in christi natiuitate dicētes: Glia in altissimis deo: z in tra pax hoibus bone volūtatis. z hec ꝙsistit in trāquillitate ꝙscie: que ꝑmanet i iustis omni tēpore: Prouer. xij. Nō ꝓtristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. z sic ꝑmanet in iustis vsq̄ ad finē mūdi cui succedit pax celestis: que exuperat oēm sensū: z sic manet eternaliter a pte finis sic z luna que ē ic⁹ corruptibilis. v Et dñabitur. Hic ꝓñ describit magnitudo regni christi: z ꝑmo q̄tū ad eius dilatationem: scđo quantum ad fame diffusionem: ibi Sit nomen. Prima in duas: quia ꝑmo describitur regni dilatatio: secundo adducitur ad hoc rō: ibi Qui liberabit. Circa ꝑmum dicit: v Et dñabitur a mari vsq̄ ad mare. i. sup totam terram mari circūdatā. licet enim oceanus sit vnū mare: tamen fm diuersas sui ptes varie noiatur: vtpote mare orientale a pte orientis: z occidentale a parte occidentis: z eodem modo a parte austri z aquilonis. In omnibus enim istis terris aliqui receperunt fidem christi per predicatōnem apostolorum aliorumq̄ discipulorum: scōm q dictum fuit supra psalmo. xviij. exponendo illud: In omnem terram exiuit sonus eorum ꝛc. x Et a flumine. s. paradisi terrestris. y Usq̄ ad terminos orbis terrarum. z in translatione hieronymi dicitur: Usq̄ ad terminos orbis terre. idest vsq̄ ad terminos orbis constituti circa terram per circuitum: z isti termini ꝓtendumtur vsq̄ ad vltimum celum: z tantum ꝓtenditur potestas christi: propter quod dicit Matth. vlti. Data est mihi omnis potestas in celo z in terra. Ex predictis patet q psalmus iste non potest verificari ad litteram de salomone:

ēt añ lunā: in gnātōe z gnātōem. Dēscēdet sic pluuia i vell⁹: ēt sic stillicidia stillātia sup trā.] Orietˉ in diebus eius iusticia ēt abūdantia pacis: donec auferat luna. Et dñabit a mari vsq̄ ad mare: ēt a flumie vsq̄ ad tmīnos orbis tray. Cora illo ꝑcidēt ethiopes: ēt inimici ei⁹ trā lingēt. Reges tharsis et insule munera offerent: reges arabum z saba dona adducent. Et adorabūt eum omnes reges: omnes gentes seruient ei. Quia liberabit pauperem a potēte: z pauperem cui nō erat adiutor. Parcet pauperi et inopi: z aias pauperum saluas faciet. Ex usuris z iniquitate redimet aias eorum:]

da pax que fuit sub eo non multum durauit: sed eo mortuo statim regnum ei⁹ scissum fuit. iij. Regum xij. immo etiaz ante mortem salomonis domin⁹ ei aduersarios ꝓpter eius peccata suscitauit. iij. Reg. xj. itez q: monarcha non fuit: sed tm̄ in iudea z in aliquib⁹ terris ꝓpinquis regnauit. a Coram illo ꝑcident ethiopes. b conuenienter pōt exponi ad lram de celeri ꝙuersiōe ethiopum ad christū ad p̄dicatōem beati matthei: sicut dictuz fuit supra psal. lxvij. exponendo illud: Ethiopia ꝓueniet manus eius deo. z fm hoc dicit hic: a Coram illo ꝑcident ethiopes. fidem ei⁹ humiliter recipiendo: z eū deuote adorando. b Et inimici eius terram lingent. i. ethiopes qui pus erant inimici eius per idolatriam inclinauerūt se ad ipsuz ad adorandū deuote ac si terrā p deuotione z hūilitate vellent lingere: z in hoc impletū fuit dictū Esa. lx. ca. Uenient ad te qui detrahebant tibi: z adorabunt vestigia pedū tuoꝝ. Alii exponitur ab aliquib⁹: b Et inimici ei⁹. de iudeis obstinatis ꝯ christum: qui in obsidione Titi fuerūt ita fame ꝑstricti: q ipsi q̄rebant ad comedendū illa que de emūdatōe cibi fuerunt ꝑiecta ad terram: z in sterquilinijs: fz littera magis ꝓtinuat fm ꝑmā expositōem. c Reges tharsis z insule munera offerent. hoc exponit ab aliquibus de regib⁹ qui venerāt adorare christū: qui erant de illis ptib⁹. potest etiā hoc exponi de plurib⁹ ptibus vel natiōib⁹: q̄ hic noiant quaꝝ reges z principes fidem christi acceperunt: z munera deuote dederunt ad ecclesiarū cōstructōem: z pauperū christianoꝝ sustentationem. d Et adorabūt eū omnes reges terre ꝛc. quod impletū fuit in constantini conuersione: cui tanq̄ monarche obediebāt reges terre: z ipse ꝑcepit vbiq̄ terraruz ad honorem christi ecclesias edificari: z sic omnes reges terre adorauerunt eū. i. christum: quod dupliciter potest intelligi. vno mō quia caput eoꝝ. s. imperator in quo omnes alij erant in virtute: adorauit christum deuote. Alio mō potest exponi q ex ei⁹ imperio ꝑmiserūt ecclesias ad honorem christi edificari. Item alio mō pōt exponi ꝑ tpe moderno: quo idolatria fere cessauit in mūdo z sic omnes reges z gentes eis subdite adorant vnū verum deū: z p ꝙs christum qui est verus deus. Iz no oēs reges z gentes eis subdite credant deū humanatū ꝑ mūdi salute. e Quia liberabit. Hic ꝙnter ponit dicte dilatatōis rō: q̄ est iusticia: ad quā sequit pax regni: quaz desiderant oēs mortales: vt hz Dester. xij. z iō maxie facit ad dilatatōez regni: z hoc ē qđ dr: e Quia liberabit pauperē a potēte. q. d. merito dilatabit ei⁹ imperiuz: qz potentes arcebit a tyrannide sup pauperes: qđ fm̄ est ꝑ hoc q maxīmi ꝓncipes mundi subditi sunt iugo christi: z sic inferiores z impotentes a tyrannide eripiunt: z hoc ratione potentum: z timore christi: z patet littera vsq̄ ibi: f Ex usuris ꝛc.] qz sūmus pontifex qui est christi vicarius ꝓhibet usuras in iure canonico: et multi principes christiani eius edicto

Magnificentia ꝑpe dcā fm phm i 4° ethicoꝝ ē circa opa magne sūptuositat: que ad ꝓpositū nō ptinent: vnde in expositōe hꝰ vsus ſ. In te dñe speraui. ipzoꝑie itroducit magnificētia: sz i hꝰ vsu vt vī dauid duo allegat: ꝓpi q̄ oz a deo exaudiri. Primū: qz in eo sperat q̄ ē eternꝰ: ⁊ nō i rebus mūdanis q̄ sūt caduce seu mometanee: et hoc est qđ dicit: In te dñe speraui nō cōfūdar i eternū. secdo qz hz iusticiā: ⁊ sic ptiet ad deū q̄ ē sume iustꝰ euz liberare: vñ dicit: In iusticia tua libēa me.

Additio.

Addition

Jn salomonē ps .LXXI. Deus iudiciū tuū regi da: et iusticiā tuā filio regis. Jūdicare pōpulū tuum i iūstīcia: et paupes tuos i iudicio. Sūscipiant montes pacem pplo: et colles iusticiam. Jūdicabit pauperes populi et saluos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatorem. Et pmanebit cum sole

Jn salomone ps .LXXI. Deus iudiciū tuū regi da: et iusticiā tuā filio regis. Jūdicare pōpulū tuum i iūstīcia: et paupes tuos i iudicio. Sūscipiant montes pacem pplo: et colles iusticiam. Jūdicabit pauperes populi et saluos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatorem. Et pmanebit cum sole

In eodem psal. vbi dī inpostilla: Qm nō cognoui litteraturam.

Additio.

Addition

Vbi lra nra dī literatura: in hebreo hz queda; dictio: q̄ signif cat ꝓncipalit nūm seu nūatōem: vnde fm q̄sdā expositores hebreoꝝ sensus est: Non cognoui seu nescio nūare oēm laudē tuā: seu iusticiam tuam de quibus imediate añ loq̄bar eo mō q̄ dī alibi in psalmo: Annūciaui ⁊ locutus sū: multiplicati sunt super numerū. ac si diceret: Tota die anūciabo salutare tuū in vīt: qm nō cognoui numerare particularia.

Replica.

Replica

In psalmo Jn te dñe speraui. postil. post diuisionē dicit dauid in ꝓma pte allegare dei magnificentiā: Burgeñ. aūt dicit q̄ ipzoꝑie introducit hꝰ magnificētia allegans ad hoc aristotilē 4° ethicoꝝ dicētē q̄ magnificentia est circa opa magne suptuositatis: q̄ ad deū nō ptinent. Hic dico q̄ fm ꝓpam rōnem virtutis moralis nulla vtus hz locū in deo: nec fm illam rōem: vbi est circa arduā ⁊ difficilia: que locū in deo non hz: ⁊ ideo ꝑpter effectus q̄ a deo fiunt: vel a deo fieri petunt assignari in scriptura deo rō vtutis illꝰ vel alteri cōsueuit. Nūc aūt liberatio quā in ꝓposito dauid fieri petiuit: sine maximis sūptibꝰ more humano fieri nō potuisset. per deū igit fcā ex effectu transfert ad deū vtus magnificentie: q̄si id ꝑ deū fcm dicat opus magnificū: qđ ꝑ hoiem maximis expensis fieri oportuisset: et ió. b. aug⁹. lxxxiij. q. xliij. q. dicit magnificētiā eē admīstrationem rez excelsaꝝ: que administratio in ꝓposito apud deū ꝓpie locū hz: vñ ⁊ fm hūc sensū Burgeñ. infra circa psalmū Bñdic. ij. allegando suū auctorē abenhagra dicē ex operibus creatōnis deū ꝓpe dici magnificū: qz aristoteles dicit magnificentiā vtutem a q̄ magna opa fiunt: ⁊ fortassis opus ꝓseruatōis qđ petiuit hꝰ dauid ab opere creatōnis fm magnitudinē pfectōis ñ lōge distat. pōt igit ꝓpe dici magnificū: sic ⁊ btus martinus dī trīū mortuoꝝ suscitator magnificus ⁊c.

Psal. LXXI.

Psal. LXXI.

Deus iudiciū tuū ⁊c. huic psalmo ꝑmittit talis ti. in hebreo: Salomoni. ⁊ in translatōe hiero. dī: Jn salomonē. ⁊ ē eadē sententia. ſ. q̄ psal. iste attribuit salomoni: hoc tñ varie exponit. Dicūt. n. hebrei moderni ⁊ aliqui doctores nostri q̄ dauid fecit hunc psalmū orans ꝑ filio suo salomone: vt regnū sub manu sua ꝓsperaretur in iusticia ⁊ veritate: ⁊ ió intitulat a salomone tanq̄ ab eo ꝑ quo fieb atoratio. Hieronymꝰ aūt in ꝓlogo sup librum istum dicit q̄ salomon fecit hunc psalmū: ⁊ sic intitulatur ab eo tanq̄ ab actore. De mā vo huius psalmi mihi videt saluo meliori iudicio q̄ nō sit ꝓsperitas regni sub salomone: sed magis ꝓphetia de christo rege ꝑpter plura in hoc psalmo contenta: que non possūt conuenient de salomone dici: sed solum de christo rege: vt patebit infra ꝓsequendo Et hūc sensū ꝓsequūt hiero. aug⁹. ⁊ cassiodoꝝ: ⁊ fm hoc psalmus iste in duas ptes diuidit: qz ꝑmo ꝓpha denūciat christi regiā dignitatem: secūdo ex hoc collaudat diuinam maiestatem: ibi Benedictus dominus. Prima in duas: quia ꝑmo declaratur in christo auctoritas iudicis secundo bonitas regiminis: ibi descendet. Circa ꝑmum ꝓpheta ad exprimendum eius desiderium de re ꝓnunciata per modum oratōnis denūciat christi ptātem iudiciariaz dicēs: a Deus iudicium tuum regi da. .i. tu deus pat da regi christo ptātē iudiciariam: qđ factum est: vt habet Joh .v. Pat omne iudicium dedit filio. b Et iusticiam tu. a. i. p testatis pdicte executōez. c Filio regis. i. christo qui fm deitatē filius est regis eterni. ſ. patris: ⁊ fm humanitatem est filius dauid regis: vt habet Matth. ꝑmo: Qui descendit de ipso dauid fm carnem: Ro. j°. et fm vtrangz naturam data est ei potestas iudiciaria. licz. n. eadem sit potestas patris ⁊ filij in diuinis: tamen illaz habet filius a patre: sicut ⁊ substantiam. similiter fm humanitatez data est christo potestas iudiciaria: quia in extremo iudicio apparebit in forma humana i qua fuit iudicatus coram pilato: apparuit tamen coram eo i natura passibili: sed in iudicio apparebit i forma gloriosa. d Judicare populum tuum ⁊c. hoc cōtinuatur ei quod ꝓdicitur: Da iusticiam tuam filio regis. d Judicare. idest ad iudicandum actu. e Populum tuum. i. christianum: qui est populus patris sicut ⁊ filij. f Jn iusticia. reddendo ei fm merita. g Et pauperes tuos in iudicio. vt ꝑ abiectione quam sustinent in presenti recipiant exaltationem ⁊ honorem in futuro: fz q̄ dicitur Matth. v. Beati pauperes spiritu quoniam ipsoꝝ est regnum celorum. h Suscipiāt montes. i. angeli: fm q̄ dicitur infra psalmo centesimo xxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli: fm q̄ exponit augustinus. i Pacem pplo. qui receperunt mandatum a deo denunciando pacem fideli populo in christi natiuitate: fm q̄ habet luce. ij. Facta est cuz angelo multitudo militie celestis exercitus laudantium deum ⁊ dicentium: Gloria in altissimis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis. k Et colles iusticiam. per colles qui sunt montes minores intelliguntur apostoli aliiq̄ christi discipuli: qui acceperūt mandatum a christo de ꝓmulganda lege euangelica: in qua cōsistit iusticia fm q̄ declarat apostolus Ro. iij. ⁊. v. l Judicabit pauperes pplī. hec sbdit ꝓpha ad oñdenō q̄ ꝓphetia sua effet in effectu adimplēda: ⁊ exponatur sic ꝑ us. m Et saluos faciet filios pauperū. i. imitatores christi ⁊ apostoloꝝ aliorumq̄ discipulorum: qui fuerūt pauperes euangelici. n Et humiliabit calumniatorem. i. deiciet tyrannos fidelium christi psecutores: sic patet de nerone qui ꝓmam persecutōem mouit contra ecclesiā: ⁊ domiciano qui mouit secundam: ⁊ vterq; fuit de imperio deiectus: ⁊ ꝑmus se interfecit: scdus a senatu interfectus fuit: ⁊ de multis alijs tyrannis idē contigit. Vl per calumniatorem potest intelligi antichristus qui aduersabit ecclesie: ⁊ extolletur super omne quod dicitur deus: aut quod colitur: quē dñs iesus interficiet spū oris sui: ⁊ destruet illustratōe aduentus sui: vt hēt ij. thesa. ij. o Et permanebit cum sole. i. eternaliter a parte post: sicut sol est incoꝛruptibilis: quod verificat de christo non solū quantum ad deitatē: sz et q̄tum ad

iste rex est filius. vñ ex isto loco ex necessitate lre hebraice pot sumi efficax argumētū ad hoc q in diuinis ē de re filiū seu filiationē ab eterno. Et nota q in hoc loco et in precedēti imediate fauorabilior est lra hebraica veritati fidei q̄ cōis nra trāslatio: et sic ē i quāplurimis aliis locis sacre scripte.

In eodē ps. lxxj. De iudiciū. vbi dr in postil. Complete sunt oones dauid filij isai.

Additio

EX q̄ dauid fecit hūc psalmū sm hieronymū et oēs doctores hebreos: put vitas lre in fine tetatur. Sumit argumētū p opinione augustini dicētis q psalmi etiaz intitulati aliis psonis p̄ter dauid sūt attribuēdi ipsi dauid tanq̄ actori. nā iste psalm' ititulat salomon: et tam eius actor fuit dauid. Similit ex psalmo imediate p̄cedenti. s. in te dñe speraui: q ñ intitulat alicui actori: et tñ tot' intelligit fcūs i psona dauid: put pz etiā in postilla sumit argumētū p p̄dicta opinione augustini dicētis q etiā psalmi nullū hñtes titulū attribuēdi sūt dauid tāq̄ actori.

Quam bon' israel de' ꝛc. huic psalmo p̄mittit talis titul' in hebreo: Psalm' asaph. Et i trāslatione hiero. Canticū asaph. et est penitus eadē sñia. Scōm augu. iste psalmus intitulat ab asaph nō tāquā ab actore sed tanquā a cantore: q̄ sm eū dauid fecit oēs psalmos: q̄ alios fecit decantādos p asaph q̄ erat vn' de p̄ncipalib' cantorib'. Scōm vo hieron. et doctores hebraicos q̄b' vī in hoc magis assentiēdum sicut dixi a p̄ncipio hui' libri asaph nō solū fuit p̄ncipalis cantor: q̄ etiā habuit spiritū p̄phie: et fecit hūc psalmū et plures alios: put videbit j. Fecit aūt hūc psalmū ad oñendū bonitatē diuie puidētie: que attingit a fine vsq̄ ad finē fortit: et dispōit oia suauit. Sapi. viij. q̄ frequent hōib' ignorantib' et infirmis videat p̄ciū eo q̄ vident frequēter malos tpaliter p̄sperari et iustos multipliter tribulari. In hoc igr psalmo sic p̄cedit: q: p̄mo ponit intentā cōclusionē: secūdo ad vtrāq̄ ptē adducit rōnem: ibi Mei aūt. q̄ ponit vitatis determinationē: ibi Existimabam. Circa p̄mū dr: a Quā bon'. i. valde bon' est sup. b De' israel. q: q̄ sit de' oium p creationē: dr tñ de' israel p verā fidē: verūtamē q: bonitas diuina nō sentit ab iniq̄s: sicut nec claritas delectabilis ē oculis infirmis: q̄ solū sentit et degustat a bonis: iō sb̄ditur:

c His q̄ recto sūt corde. q: recte tēdūt in deū sicut i sūmū bonū. d Mei autez. hic p̄ñt arguit ad vtrāq̄ ptem: et p̄mo ad oppositū: scōo ad p̄positū: ibi Si dicebam. Contra bonitatē diuie puidētie accipit rō ex duob' maxie. s. ex p̄speritate malor et ex tribulatōe iustorum et p̄mo arguit ex p̄mo: secūdo ex secūdo: ibi Jō cōuertet. Prima adhuc in duas: q: p̄mo ponit p̄speritas malor secūdo iniq̄tas ipsor: ibi Jō tenuit. Circa p̄mū loq̄t p pheta i psona ppli infirmi: q̄ videns p̄speritatē malor incipit dubitare de bonitate diuie puidētie. vñ milti talia videtes dicūt deū dormire: quasi nō hēat p̄uidentiam de hūanis actib': sicut dicit tullius et plures alij: in quor

Cōplete sūt oones dauid filij isai. Canticum asaph. Quām bon' israel deus: his q̄ recto sūt corde. Mei aūt pene moti sūt pedes: pene effusi sūt gressus mei. Quia ęlaui sup iniquos: pacem peccator videns. Quia nō est respect' morti eor: et firmamētū in plaga eor. In

psona dicit iob. xxij. Circa cardines celi pambulat: nec nra cōsiderat. Dicit g̃ pphā i psona infirmor: d Mei aūt pene moti sūt pedes et. i. fere cecidi a rectitudie sentiēdi de bonitate diuie puidētie. e Quia ęlaui sup iniq̄s. i. motus sui p quādā ꝛcupiscētiā ad sequēdū eos. Ūñ dr eccl. ix.

Ne ęles glām et opes peccatoris. i. nō cōcupiscas eas. Et motiuum dē ꝛcupiscētie tāgit dicēs: f Pacem peccator videns. i. eor tpalē felicitatez Visa enī magis mouent aiam q̄ audita. Et p̄ter magis explicat in particulari eorū felicitatē dicens:

labore hōium nō sūt: et cū hōib' nō flagellabunt. Jō tenuit eos supbia: opti sūt iniq̄tate: et impietate sua. Prodijt q̄si ex adipe iniq̄tas eor: i trānsierūt in affectum cordis. Cogitauerūt et locuti sunt negtiā: iniq̄ tatē in excelso locuti sunt. Posuerūt i celū os suū et lingua eor trāsiuit i tra. Jdeo

g Quia non est respectus morti eor. i. non vident cito mori sed diu viuē et diuti' q̄ iusti. Ecclīastes. vij. Justus perit in iustitia sua: et impi' multo viuit tpe in malicia sua. h Et firmamentū in plaga eorū. i. nō est longa duratio in plaga eorum q̄si sit firmata: q: si infirment aut vulnerent cito curant habentes in ꝓmptu remedia curationū ꝓpter abūdantiā diuitiar suar. i Jn labore hōium nō sunt. sed in delicijs et solatijs viuūt. k Et cū hōibus nō flagellabunt. quia ꝓpter diuitias suas eis parcit de grauib' et duris laborib' qui alios imponunt. Et frequēter etiā contingit q̄ bonis iustorū in tempestatib' destructis eor bona remanēt illesa.

l Jdeo tenuit. Hic cōsequēter describit eor iniquitas: cū dicit: Jdeo tenuit eos supbia. q: tpalis ꝓsperitas frequēter est occasio supbiendi. Et dicit tenuit. q: talis supbia nō est ad horā p modum passionis trāseuntis: sed p modum habitus pmanētis. m Operti sunt iniquitate peccando contra p̄imum. n Et impietate. peccādo cōtra deum. q: sicut pietas signat dei cultū: sic impietas eius oppositum. Et dicit operti sūt. q: vndiq̄ ad peccādum intenti sūt: sicut vestimentū operit hominē circūquaq̄. o Prodijt quasi ex adipe ꝛc. i. ex diuitiarum pinguedine que p̄stant fomē tuz omnib' vicijs: quia pecunie obediunt oia Ecclīastes. x. p Trānsierūt in affectum cordis. i. habituati sunt in malis: et sic afficiunt et letantur in ipsis: scōz illud puer. ij. Qui letant cum malefecerint et exultant in reb' pessimis.

q Cogitauerūt. intellectum suum et industriam applicando ad maliciam. r Et locuti sūt nequitiaz. p̄cipientes suis satellitib' exequi ipsam ad iustorū afflictionē: sicut patet in tyrannis tā in nouo q̄ in veteri testamēto. s Jniq̄tatem in excelso locuti sunt. blasphemias dicēdo de deo: sicut pharao dicebat Exo. v. Nescio dominū et israel nō dimittam. Et sennacherib. iij. Reg. xviij. dicebat q̄ deus nō posset liberare eęchiam et populū suū de manu eius. Et in nouo testamēto multi tyranni blasphemias magnas dixerunt de christo. t Posuerunt in celum os suum. p̄cipientes se adorari sicut deū: qō patet de nabuchodonosor qui p̄cepit oloferni exterminare deos oēs terre: ut ipse sol' deus diceret: Judith. iij. Et Caius iperator misit statuā suā ut in ea adoraret tanquā deus ab vniuersis: scōm q̄ dicit iosephus libro de iudaico bello: et alij historiographi: ideo subditur: v Et lingua eorum trānsiuit in terra. i. lingua eorum intantum trānsiuit metas rationis: ac si non essent homines terreni: sed magis dij celestes. x Jdeo conuertetur. Hic cōsequēter arguit ex iustor aduersitate dicens: Jdeo cōuertet ppls meus hic. q: ppls infirm' conuertitur

edocti phibēt vsuras ⁊ phibuerūt: ⁊ ad eaꝝ restitutionez subditos cōpulerunt. g Et viuet hoc intelligit de vita christi post resurrectōem: que ē imortalis: sm q̄ dī Ro. vj. Christus resurgens ex mortuis iā non morit: ⁊ iō illa vita sola dicenda est vita simplicit: quia vita p̄sens potius dicē da est mors q̄ vita: sm q̄ dicit beat⁹ gre gor⁹ homelia. xxxv.

⁊ honorabile nomē eoꝝ coꝝā illo. Et viuet ⁊ dabit ei de auro arabie: ⁊ adora būt ō ipso sp: tot̄ die bene dicēt ei. Erit firmāmentū i trā in sūmis montiū: sup extollet sup libanū fruct⁹ ei⁹: ⁊ florebūt de ciuitate sicut fenū tre. Sit nōmē ei⁹ bñdi

h Et dabit ei ō auro arabie. q̄ p̄ resur rectiōez christi multi p̄ncipes ⁊ potētes ad fidē q̄erli dederunt donaria p̄ciosa ad e dificatōem ecclesiaꝝ ⁊ sic verisile est q̄ de derūt de auro arabie q̄ō ē p̄ciosissimum. i Et adorabūt de ipso semp. i. p ei⁹ bñ ficijs adorabūt deū. k Tota die. i. assidue: q̄tū pōt fiēi bono mō. l Bñdicent ei. de suis bñficijs regratiando. m Erit firmamentum ⁊c̄. In hebreo hz: Erit abūdātia frumenti. ⁊ in trāslatōe hiero. sic dī: Erit memoriabile tri ticū. ⁊ iō translatio cōis vī corrupta p̄ scriptores ex silitudi ne dictionū hūs firmamentū ꝑ frumentū: quod exponūt hebrei dicentes: q̄ in aduentu messie quē falso expectāt fru menta crescent in tanta altitudine: sic cedri libani: ⁊ facient spicas magnas ⁊ latas: ex q̄bus vēto flante decidet simila de q̄ iudei ꝑ sua voluntate poterūt satiari. Sz q̄ istud est omnino irrationabile ⁊ erroneū: ideo melī exponit de sa cramento eucharistie in quo christus p̄tinet vbiq̄ in eccle sijs sb̄ spē pāis triticei: ꝑ p̄i q̄ō se ꝓpat grano frumēti Joh. xij. ca. ⁊ iō dī hic: m Erit frumentū. i. eucharistie sacra mentū. n In terra in sūmis mōtiū. q̄ episcopi ⁊ sacer dotes q̄ in ecclesia dei sūt q̄si montes sup capita sua eleuāt hoc sacrm. o Superextollet ⁊c̄. Iq̄ fruct⁹ hui⁹ sacrāmēti extollit hoiem ad altitudinē celi: Joh. vj. Siq̄s manducaꝝ uerit ex hoc pane viuet in eternū. p Et florebūt de ciui tate. i. de ecclesia in q̄ vniunt fide ⁊ charitate christiani. ciui tas. n. est ciuiū vnitas. q Sicut fenū terre. sicut enim fe num subito multiplicatur: sic christiani per orbem in par uo tempore fuerunt multiplicati. r Sit nomen. hic cō sequenter describitur magnitudo regni christi quantuz ad diffusionem fame: quia nomen christi ⁊ christianoꝝ dila tatum est per orbez ⁊ magis dilatabitur: ⁊ hoc est quod di citur hic: r Sit nomen eius benedictum. idest solenni memoria diuulgatum. s In secula. idest in generationi bus sibi succedentibus. t Ante solem permanet nomē eius. quia ab eterno est nomen christi sm eius deitatem: ⁊ ex hoc cum p̄cedentibus patet q̄ psal. iste non potest cōue uenienter ad litteram exponi de salomone: de cuius nomi ne non erat verbuz nec memoria añ ipsius tēpora. v Et benedicent in ipso ⁊c̄.] quia in omnibus partibus mundi benedicuntur fideles in nomie christi. x Omnes gen tes magnificabunt eum. tanq̄ saluatorem ⁊ dominū om nium. y Benedictus. hic vltimo ponitur gratiaꝝ actō ꝑ beneficijs p̄dictis cum dicit: Benedictus dominus de us israel. idest populi christiani: sicut supra expositum est. z Qui facit mirabilia solus. maxima enim mirabilia in mysterio christi continentur: que in hoc psalmo describun tur: vt visum est. a Et benedictum nomē maiestatis eius in eternū: q̄ angeli ⁊ hoies sci etialit laudabūt deuz: sm q̄ hz ifra ps. lxxxiij. Bti q̄ habitant i domo tua dñe ⁊c̄. b Et replebit maiestate ei⁹ ois tra. q̄ō fuit ipletū i missiōe spūssācti: q̄ tūc spūs dñi repleuit orbē terraꝝ. hoc etiā aliī

ctuz i sēcula: ante solē pma net nomē eius. Et bēdicent in ipso oēs fines trē:] oēs gētes magnificabunt eū. Bñdictus dñs de⁹ isrl: q̄i facit mirabilia sol⁹. Et bēdictuz nomē maiesta tis ei⁹ i etnū: ⁊ replebit ma iestate ei⁹ ois terra: fiāt fiat.

exponit de miraculis factis p orbē terraꝝ ad p̄ces sanc toꝝ: que miracula sunt maiestatis diuine declaratiua c Fiat fiat. In hebreo dicit: Amen amen. q̄ō signat fideliter: ⁊ duplicat ad designandū h⁹ ꝓphetie certitudi nez. Complete sunt oꝝones dauid filij ysai: scōm hiero. ⁊ doctores hebre os istud adiungit huic psal. ⁊ ex hoc vī q̄ dauid fecerit hūc psal. ⁊ nō sa lomon. Sz queri tur h quō hoc sit verū q̄ oꝝones da uid i hoc psalmo sunt cōplete: cum postea in h⁹ libro sint p̄les psalmi a dauid tanq̄ ab auc toꝛe intitulati. Ad q̄ō respōdet aliqui doctores nostri q̄ hoc dicit ꝑ tanto: q̄ in h⁹ psa gijt ō christi regno: ad q̄ō oēs psalmi facti a dauid sūt ordinati tanq̄ ad finem: finis autem imꝑtat complementum. Aliter aūt potest dici ⁊ magis litteraliter q̄ ps iste sm veritatem fuit vltim⁹ inē psalmos scōs a dauid: tū non fuit scriptus in vltimo loco: q̄ psalmi scribebā tur in libro psalmoꝝ: sm q̄ inueniebant: sicut dictum fuit in p̄ncipio huius libri. ⁊ ex hoc contigit q̄ psalmus centesimus. xliij. qui fuit p̄mo fcūs: vel saltē ō p̄mis po nit circa finem libri: quia fuit de vltimo inuentis: ⁊ eo dē mō iste qui fuit vltimo factus ponit circa mediū li bri: quia sic fuit inuentus. ⁊ hanc solutōem tangit Ra. in glosa sua.

In psalmo. lxxj. Deus iudicium. vbi dicit in postil. Et permanebit cum sole ⁊c̄. Additio.

VBi translatio nostra hz: Et p̄manebit cuz sole. veritas hebraica dicit: Et timebūt te cū sole ⁊c̄. ⁊ sic pōt intelligi hic versus de duratōe christia ne religiōis: vt sit sēsus q̄ q̄diu tēpora reuoluunt iuxta cursum solis ⁊ lune: sm quem distinguuntur tempora semper timebit christus in ecclesia: contra illos q̄ dicūt ecclesiā aliq̄n defuturam: ⁊ sm hunc sensum magis oñ ditur q̄ si dicat q̄ christus manebit cum sole: q̄ vt dicit glosa non est magnum permanere cum sole ei per quez omnia facta sunt.

In eodem psalmo vbi dicitur in postilla: In hebreo habet: Erit abundantia frumenti. Additio.

IN hebreo in hoc loco cū hoc q̄ dī frumentuz supponit q̄dā dictio q̄ sonat picat: q̄ non signifi cat abūdantiā: sed potius placentam seu placē tulam frumenti: ⁊ sic vera translatio sm hebraicam ve ritatem in hoc loco talis est: Erit placenta seu placentu la frumenti: quod ꝑ p̄ie applicat sacramento eucharistie: in quo sub spē placentule frumenti verum corpus christi p̄tinet: ⁊ cum hoc concordat translatio chaldaica in qua vbi dicitur: In sūmis montium. exp̄sse dicit: In capitibus sacerdotum.

In eodem psal. vbi dicitur in postilla: Ante solez p manet nomen eius. Additio.

IN h⁹ loco hebraica veritas vbi dī: Permanet nomen eius. dicit: hynon nomen ei⁹: que non ē eiusdē significatōis cū hoc q̄ō dicit: Permanet. sz significat filiatōem: vnde Rabi abenhagra i sua glo. i h⁹ loco sic dicē: Hec dictō hynō ē vbū passiuū: q̄ō ōriuat ab h⁹ noie nyn: q̄ō ꝑpe significat filiū: hec ille. Et sic sen sus ē: q̄ añ solē filiabit nomen ei⁹: ac si dicat: q̄ ab eīno

g Et nesciui.i.me ignorãtẽ reputaui q̃to eñ homo plus per charitatẽ deo cõiungitur:ꝛ a carnali ꝯlibidine retrahit:tãto mi' se reputat per humilitatẽ:ꝛ magis cognoscit suã ignorãtiam:ideo sb̃dit: h Ut iumen tuꝫ fcũs sum apud te.i.in sciẽtie tue cõparatõe:que magis excedit cogni

tionẽ hũanam:q̃ hũana brutalem i Et ego semp tecũ.qz qñ homo resilit in ꝓpriam ꝓuidentiã ꝛ ignorantiã cõmittit se se totaliter diuine dispositõni:ꝛ ipe eũ recipit: ſm q̃ dicit̃ psalmo.liij Jacta super dñm curam tuã:ꝛ ipse te enutriet:iõ subditur: k Tenuisti manũ dexterã meã.me dulciter in tua ꝓtectione recipiẽdo. l Et in volũtate tua deduxisti me.a deuꝰ vite ꝓsentis mihi ꝓcauẽdo. m Et cũ gloria suscepisti me.de ꝓsenti miseria ad vitã beatã transferendo:iõ sb̃ditur: n Quid eni mihi est in celo ꝛc̃. J quasi diceret:nec in celo nec in ẽra est aliq̃ creatura q̃ mihi sufficiat ꝓ beatitudie mea:q̃ cõsistit obiecti ue in solo deo:qui est bonitatis infinite:iõ sb̃dit: o De fecit caro mea ꝛ cor meũ.in cõsideratõe bonitatis tue q̃ nõ põt cõprehendi a finita virtute: ſm q̃ dicit̃ prima Cor.xj. Qꝛ oculus nõ vidit ꝛ auris nõ audiuit: ꝛ in cor hominis nõ ascendit q̃ ꝓparauit deꝰ his q̃ diligũt eum iõ sb̃ditur: p Deꝰ cordis mei.i.anime mee creator:ꝛ bñficiator:iõ sb̃dit: q Et pars mea deꝰ ineternuꝫ.i. adimplens desideriũ meũ. r Quia ecce q̃ elongant se a te.per peccatũ mortale. s Peribũt.perditione gehenne. t Perdidisti oẽs ꝛc̃. J per peccatum idolatrie:qõ in scriptura fornicatio notat. v Mihi autẽ adherere deo bonũ est.per fidẽ ꝛ charitatẽ in ꝑnti.

x Ponere in dño deo spem meã.per certã future beatitudinis expectationẽ.spes eni est certa expectatio future beatitudinis ex gr̃a ꝛ meritis ꝓueniẽs. y Ut annunciem ꝛc̃ J.i.illa q̃ debẽt annũciari fidelib' ad gloriã tuã ꝛ eoꝝ vtilitatẽ. z In portis filie syon.hoc nõ est in hebreo nec in translatõe hieronymi :sed fuit appositum ab aliquo expositore:eo q̃ in veteri testamento ꝓphete ꝛ doctores annũciabãt reuelationes sibi factas:ꝛ legis expositiones in portis atriorũ dom' domini: que erat in mõte syon:ꝓpter qõ fuit dcm̃ hieremie.vij.Sta in porta dom' domini ꝛc̃.

¶ In psalmo.lxxij. Quaꝫ bon' isr̃l:vbi dicit̃ i postil. Secũdũ vero hiero.ꝛ doctores hebreos. Additio.

Non oẽs doctores hebrei hoc sentiunt.ſ. q̃ dauid nõ fecit oẽs psalmos:nec in hoc videt magis assentiendũ hieronymo q̃ augustino :sed potiꝰ ecõtra.ut dcm̃ est supra in ꝓncipio libri ꝛ in psal. immediate ꝓcedentibus:ꝛ in q̃busdam alijs ꝛc̃.

¶ In eodem psalmo vbi dicit̃ in postilla:qz ꝯelaui super iniquos. Additio.

Iste ꝯelus potest exponi in bonũ.ſ. de ꝯelo iusticie eo modo quo dicit̃ in psalmo :ꝯelus domus tue comedit me Justi enim videntes ꝓsperitatem malorum frequenter ꝯelant ꝯelo iusticie nõ concupiscentie timẽtes.ſ.ne simplices ex talium ꝓsperitate decipiant. vñ dicit infra: Jdeo conuertet populus meus hic ꝛc̃. Et quia ꝯelus cordis ꝛ cetere passiones ani

ad nihilũ redactꝰ sum:et nesciui. Ut iũmẽtũ factꝰ apud te:et ego semp tecũ. Tenuisti manũ dexterã meã:et in volũtate tua deduxisti me: et cuꝫ gloria suscepisti me. Quid.n.mihi ẽ i celo:ꝛ ad te qd volui sup terrã :J Deficit caro mea ꝛ cor meũ:deus cordis mei et ꝑs mea deꝰ in eternũ. Quia ecce q̃ elõgãt se a te ꝑibũt:pdidisti oẽs q̃ fornicãt abs te.J Mihi ãt ãdherẽ deo bonũ ẽ:põnẽ i dño deo spez meã. Ut ãnũciẽ oẽs ꝓdicatiões tuas in pȯrtis filie syon.

Eruditio asaph. Ca.LXX

mi cum valde intendunt turbant motus corporales ſm philosophum:ideo ꝓdixit psalmista:Mei autez pene moti sunt pedes ꝛc̃.qõ intelligit de motu ꝛ gressibus corpora libus que ex vehemẽtia ꝯeli iusticie precipitabant.

Jn eodem psal.lxxij. vbi dicitur in postil. Quia non est respectus mortis eorum. Additio.

Etn hebraico ponunt i hꝰ vsu alique dictiones obscure et equiuoce:ſm quas q̃dam hebreoꝝ exposit̃es hunc versum sic interpretant: Quia non sunt ligamẽta in morte eoꝝ.qõ sic exponunt :quia isti peccatores moriũt absq; penis corporalibus: ac si nõ essent anime eorum ligate suis corporib' :ꝛ sic sine pena corporali vel saltem cũ leuissima migrant ab hac luce:qõ nõ cõtingit cõmuniter hominib' :similiꝛ q̃ sequit Et firmamentũ in plaga eorum .interpretant iuxta litteraꝫ hebraicam que videt sonare sic:Et est sana valitudo eoꝝ qõ sic exponũt.ſ.q̃ tales ipi i vita sua sũt fortes ꝛ validi ꝛ moriunt sine penis saltem grauib' :ꝛ ideo sb̃dit imediate: Jn labore hominũ nõ sunt ꝛc̃.q.d.isti nec laborant in vita quia fruunt suauitate corporali:nec i morte :quia sine agone moriunt:cuiꝰ oppositum frequenꝫ cõtingit etiã in viris iustis ꝛ sanctis ꝛc̃.

¶ Jn eodem psalmo vbi dicit̃ in postil. Uerũtamen ꝓpter dolos. Additio.

Etn hebreo habetur:Ueruntamẽ in dolis seu fraudibus posuisti eos.qõ exponit̃ ab aliquib' hebreis sic:q̃ impij qui innocẽtes defraudant seu affligunt finaliter defraudant ꝛ decipiunt.ſ. in istis mũdanis: quia frequẽter cõtingit eis qõ subdit̃ .ſ. Deiecisti eos dum alleuiarent.exponat ꝓput in postilla: Jn eodem ps̃l.lxxij vbi dr̃ in postilla. Quia inflammatũ est. Additio.

Hec cõiunctio.ſ.qz meli' videt referenda ad precedentia in ꝓncipio psalmi. Ad qõ sciendum q̃ cuꝫ psalmista dixerat q̃ ꝯelo ꝓsperitatis impiorũ pene moti essent pedes eius visi ꝓpter ea que fuerunt sibi revelata in sanctuario dei.ſ. in sacra scriptura de punitione malorũ ꝛ premiatione bonorũ ad que cognoscẽda attingẽ nõ poterat per inuestigationẽ naturalis rõnis: sed per illustrationem diuinã:iccirco dicit q̃ inflãmatum est cor eius ex ꝯelo predicto:ꝛ renes cõmutati per vehementiã cõsiderationis circa inquisitionẽ cause huiusmodi. renes eni q̃nq; dicunt erudire hominẽ eo modo quo dicit̃: Increpuerunt me renes mei. Et qz omnia ista nõ sufficiebãt ad habendũ quesitum:ideo dicit: Et ego ad nihilũ redactus suꝫ ꝛ nesciui.quasi diceret tota inquisitio mea frustrata fuit:quia ne sciebam de his reddere rõnem.vñ sequit: Ut iumentum factus sum apud te.i.in cõparatione tue iusticie ꝛ putidentie qz tñ in illis inq̃sitionib' nunquã deuiabat a cõfessione iusticie ꝛ bonitatis diuie:licet in particulari nesciret rõnem reddere:iõ subdit Et ego semp tecũ.ſ.in vera fide ꝓ quam talia attribuebat diuie pietati:ꝛ iõ sb̃dit Tenuisti manum dexterã meã ꝛc̃.exponãtur sicut in postilla.

Psal. LXXIII

Ut qd deus repulisti. huic psalmo ꝓmittit talis titulus in hebreo ꝛ in trãslatione hiero. Eruditio asaph.ꝛ habet multiplicẽ intellectũ:qz eruditus fuit a deo per reuelationẽ de cõtentis in hoc psalmo. ꝛ scripsit hun

ad cōsiderādum ꝓsperitatē malox iuxta aduersitatē bono
rum. y Et dies pleni.s.vigilijs z meditatōib'. z In
uenient in eis.in cōsideratione taliū. a Et dixerūt.post
talem cōsiderationē. b Quomō scit de'.i. mirant quō
deus ꝓmittit talia.si ad hec se extēdat sua ꝓuidētia: ꝓpter
qō sb'dit repetēdo hec
uiter ꝓsperitatē malo
rum iuxta aduersita
tem iustox:quia op
posita iuxta se posita
magis eluescunt.
c Ecce ipsi peccato
res ⁊c̄.i.in malis hu
ius seculi. d Ob
tinuerunt diuitias.q̄
bus habent cox pales
delicie:⁊ sb'ditur:
e Et dixi. ego exer
citatus in iusticia cō
cludēs ex p̄dictis:
f Ergo sine causa.
i.frustra. g Justi
ficaui cox meū.cauen
do a peccato cordis:
h Lauī iter innocē
tes ⁊c̄. Icauēdo pecca
ta opis:⁊ cā sb'ditur:

cōuertetur pplus me' hic:
Et dies pleni inuenient in eis.
Et dixerūt qō scit deus:
⁊ si ē scia in excelso? Ecce
ipi peccatores ⁊ abūdātes
i seculo] obtinuerūt diui'
tias. Et dixi: ergo sine cā iū
stificaui cor meū: ⁊ lāui iter
innocētes man' meas.] Et
fui flagellat' tota die: et ca'
stigatio mea in matutinis.
Si dicebam narrabo sic:
ecce nationē filioꝝ tuoꝝ rē
pbaui. Existimābaz vt co'

gnoscerē: hoc labor ē ante
me. Donec intrē i scūariuz
dei: et itelligā in nouissimis
eoꝝ. Uerunt̄ ꝓpter dolos
posuisti eis: deiecisti eos dū
alleuarent. Quomodo fa'
cti sūt in desolatōez subito
defecerūt: perierūt propter
iniqtatē suā. Uelut sōnium
surgentiū: domine in ciui'
tate tua imaginē ipsoꝝ ad
nihilum rediges. Quia in
flammatum est cor meum
et renes mei ꝓmutati sūt: et

probriū ut videāt semp. Simlr Matth. xxv. Jbūt hi
i suppliciū eternū: iusti aūt i vitā eternā. s Uerūtamen
hic ꝑñ dicta determinatōem declarat: et ꝓmo quantuz
ad penā malorū: secūdo quantū ad bonū iustorum: ibi
Quia inflāmatū ē. Circa ꝓmū dicit: s Uerūtn̄ ꝓpter
dolos. qb' iniusti
defraudauerūt ⁊
afflixerūt inocen
tes ⁊ iustos.
t Posuisti eis.
s. finē sue ꝓsperi
tatis tpalis eoꝝ sb'
trahendo de p̄nti
vita: hoc dicit ꝓ
illud qō supra fu
erat iductū ad op
positū de lōga vi
ta malox: qz nō ē
respect' morti eo
rum: qz etiam ali
qñ cōtingit ꝓriuz
ex diuīa ordinati
one: ⁊ hoc ad ter
rorem aliorū ma
lorū ⁊ consolatio
nem bonox: ideo
sb'dit: v Deie
cisti eos dū alleuarētur .i. dū adhuc eēnt in augmēto
sue prosperitatis tēporalis: sicut patet de antiocho illu'
stri ⁊ de mltis alijs tyrānis. x Quomodo facti sūt
in desolationem. quia non solum aliquando moriunt
sed etiam possessiones eorum ⁊ domicilia destruuntur
y Subito defecerunt. de presēti vita. z Perierūt
in gehennali pena. a Propter iniquitatem suaz. qa
mortui sunt cum finali impenitentia. b Uelut som
nium surgentiū. illa enim que videntur in somnis non
sunt res vere sed imaginarie: ideo statim euanescūt ho'
mine euigilante: sic prosperitas temporalis compata ad
eternam nulla est: ⁊ ideo comparatur somnio: quia sta'
tim euanescit per mortez que oculos aperit quos culpa
clausit vel clausos tenebat in presenti vita. c Dne i
ciuitate. q̄ additur tua. in aliquibus libris non est i he
breo. In translatione vero hiero. sic habetur. In ciuita
te eorum imaginem ipsox ad nihilum rediges. potenti
bus enim huius mundi fiebant antiquitus imagines i
ciuitatibus: quibus populares reuerentiam faciebant:
⁊ quādo diuino iudicio ejciebantur a sua tyrānide vel
potestate ⁊ interficiebantur. iste imagines in detestatōez
eorum confringebantur. Uel per imagines intelligunt
filij eorum: quia filius est naturalis imago patris: ⁊ ta'
les tyranni leguntur frequenter interfecti cum tota ꝓle
sua: vt habetur in libro regum in pluribus locis: ⁊ in
pluribus alijs historijs. d Quia inflāmatū est. Hic
ꝑñter describitur premiatio bonorum in presenti q̄tuz
ad bona gratie: ⁊ in futuro quantum ad bona glorie.
Dicit igitur psalmista in persona talium: d Quia i
inflāmatum est ⁊c̄. istud quia non refertur ad precedē
tia quasi: hic reddatur ratio predictorum: sed magis se
quentium: dicit ergo: d Quia inflāmatum est cor
meum. per dei puram dilectionem. e Et renes mei
commutati sunt. per carnis cōcupiscentie remissionem
aut repressionem: que viget in renibus quātum ad ma
sculos: ut dicit Gregori. homelia. xxxij. f Et ego ad
nihilum redact' sum ⁊ nesciui. quasi diceret ex hoc q̄
dilexi deum ex toto corde ⁊ repressi impetum luxurie
secutū est q̄ ego ad nihilum redact' sū i mea reputatōe.

i.quãdiu. h Improperabit inimic⁹. improperabãt eñi chaldei iudeis captiuatis q⁹ de⁹ eor non esset verus deus:q⁹ eos nõ saluauerat:⁊ q⁹ istud in iniuriã nomis dei resultabat:subdit: i Irritat aduersari⁹ nomẽ tum in finem.i.nimis diu:iõ sb̃ditur: k Ut q̃d auertis manũ tuã ⁊c] supple extrahere.

l De medio sinu tuo in finez.i. tam diu. Et loq̃t de deo ad modum hominis:q̃ q̃diu differt pcutere dẽ manũ suam in sinu tenere. Et q̃ ista dilatio nõ ꝓcedat ex impotentia oñdit dicens:

m Deus autez rex noster ante secula.q̃ põt exponi duplicit. Uno⁹ sic:Rex nr̃ qui est deus añ secula .i. ab eterno:non tñ rex ab eterno: ḋa nomen regis⁹ connotat respectũ ad creaturã subditã. Alio modo ut per secula intelligant reuolutiones multor iubileor.seculum enim cõiter accipitur in sacra scriptura,p reuolutione.l.annorum.ab exitu enim de egypto vsq̃ ad fundationẽ templi per salomonẽ fluxerũt anni quadringenti octoginta:⁊ inde septem anni vsq̃ ad consummationẽ eius:ut habet.iij. Reg.vj. Et inde vsq̃ ad destructionez eius ꝓ nabuchdonosor quadringẽti.x.fm doctores hebreor:⁊ sic p3 q⁹ multi iubilei fluxerunt ab exitu de egypto ⁊ ingressu terre,ꝓmissionis vsq̃ ad tempus asaph: qui erat contẽporaneus ipsi dauid:⁊ multo plures vsq̃ ad tẽpus captiuitatis babylonice ,ꝓ quo loquebat in hoc psalmo dicens: Ante secula operat⁹ est salutem. Et fm istam expositionem secundam li ante secula:non notat eternitatem diuinitatis:sed tempus q̃ fluxit a salute filiorum israel de egypto per ingressum terre promissionis vsq̃ ad horam in qua asaph fecit hunc psalmum: vel vsq̃ ad captiuitatem babylonis.pro cuius relaxatione orabat n Operatus est salutem in medio terre.adducendo filios israel in signis ⁊ prodigijs in hierusalem ⁊ ꝓ missionis terram:que est in medio clinate terre habitabilis. o Tu confirmasti in virtute tua mare. quia i transitu maris rubri aque erant filijs israel pro muro a dextris ⁊ sinistris: ut habetur Exodi .xiij. p Conтribulasti capita draconum in aquis.quia aque reuerse sunt super egyptios:ut ibidem habetur:qui quidaz egyptij nomine draconum designantur :quia regnum egypti draco nominatur:Eqech.xxix. Draco magne qui excubas in medio fluminum ⁊c. q Tu confregisti capita draconis.principales egypti submergendo.

r Dedisti eum escam populis ethiopum .i. auibus corui generis:qui pascuntur cadaueribus.mare enim rubrum proiecit egyptios mortuos in mari ad littus deserti:ut habetur Exo.xiij.⁊ sic fuerunt in escam auib⁹ corui generis:que vocantur hic ethiopes:primo propter similitudinem nigredinis: secundo quia in aliqua parte ethiopie homines comedunt draconez ⁊ serpentes:⁊ egyptij vocantur hic nomine draconũ. s Tu

inimicus:irritat aduersarius nomẽ tuũ in finẽ: Ut q̃id auertis manũ tuã ⁊ dextraz tuã] ō medio sinu tuo i finẽ Deus aũt rex noster añ secula:operatus ẽ salutẽ in medio terre. Tu confortasti in vtute tua mare:cõtribulasti capita draconũ in aqs Tu ꝓfregisti capita draconis:dedisti eũ escã populis ethiopũ. Tu dirupisti fontes ⁊ torrentes:] tu siccasti fluuios ethã. Tuus ẽ dies ⁊ tua est nox:tu fabricatus es auroraz ⁊ solẽ.] Tu fecisti oes terminos tre:estatez ⁊ ver tu plasmasti ea. Deor esto mur⁹:inimicus improperauit dño:et pplus insipiens icitauit nomen tuũ. Ne tradas bestijs aias cõfitentes tibi:⁊ aias paupez tuoruz ne obliuiscaris in finẽ. Respice in testamentũ tuuz:q̃a repleti sũt qui obscurati sũt tre domib⁹ iniquitatuz. Ne aũtat humil⁹ fact⁹ confusus pauper ⁊ inops laudabũt nomẽ tuũ. Exurge de⁹ iudica cauz tuã]

dirupisti fontes ⁊c.] q⁹ eduxit aquã de petra in deserto in tanta abundantia q⁹ pplus bibit ⁊ iumẽta:ut habet Numeri xx. t Tu siccasti fluuios ethan.in trãslatiõe hiero. hẽt Flumia fortia ethan.ethan eni vno mõ ẽ nomẽ ꝓprium cuiꝰ dam deserti:ut hz Numeri.xxxiij. Alio mõ ẽ nomen appellatiuũ ⁊ significat fortitudinẽ:⁊ sic transtulit hiero.h.Dicit aũt rab.sa. q⁹ per fluuios ethan seu fortitudis intelligit fluui⁹ iordanis qui fuit siccatus diuia vtute in trãsitu filioz isrl: Josue. iij. Et accipit plurale ꝓ singulari: cũ dr fluuios.i.fluuiũ: sic Exo.xxxij. isti sunt dij tui isrl:⁊ tñ non erat nisi vn⁹ vitul⁹ ꝓflatilis.

v Tuus est dies ⁊ tua ẽ nox.q⁹ tibi obediunt sicut creatori.

x Tu fabricatus es ⁊c.] p que itelligit creato corpoz celeste.

y Tu fecisti oes terminos tre. p q̃ intelligit creatio inferioz corpoz:⁊ p h⁹ itelligit vlteri⁹ creatio medioz. z Estatẽ ⁊ ver tu plasmasti ea.q̃si diceret tu es factor oium tempoz. Dia autez ista induxit ꝓpha ad oñendũ magnitudinẽ diuine ptãtis q̃ poterat liberare pplz suũ ⁊ vindictã accipẽ de blasphemijs:iõ cõcludit dicens: Memor esto.⁊ quid sit illud oñdit.d. a Inimic⁹ improperauit dño.q⁹ improperãdo captiuis iudeis q⁹ de⁹ eos nõ poterat saluare:improperabãt ipsi deo. b Et pplus insipiens i.babylonic⁹ q̃ dr insipiẽs:eo q⁹ nõ hẽbat verã cognitiõem de deo in q̃ solo ẽ vã sapiẽtia. c Incitauit nomen tuũ.i. ex blasphemijs nomini tuo irrogatis meruit q⁹ excitet iustitia tua ad faciẽdũ vindictã de ipsis. d Ne tradas. hic vltio allegat ꝓpha pplũ isrl miseriã q̃ i babylonia frequentabat morti sine cã:sic p3 i trib⁹ pueris i ignem ꝓiectis eo q⁹ nolebãt adorare statuã aureã:Dañ.iij. Et Daniel fuit ꝓiectus i lacũ leonũ eo q⁹ orabat deũ:Dañ.vj. ꝓpter q̃ dicit asaph: d Ne tradas bestijs.i.leonib⁹ sic daniel: q⁹ nõ ẽ tãta iustitia i alijs sicut i daniele:q̃ mererent saluari.vel aliter d Ne tradas bestijs.i.babylonijs bestialit viuentib⁹ ⁊ crudelit:lz eni extũc eẽnt traditi babylonijs q̃tũ ad captiuitatem:nõ tñ q̃tũ ad mortẽ iferendã nisi p regis sententiam.

e Animas.i.hoies:denominãs totũ a pte digniori:sicut Exo.j. Oes aie q̃ egresse sũt de femore iacob. f Cõfitentes tibi.ꝓfessione fidei ⁊ laudis. g Respice in testamẽtũ tuũ.q̃,ꝓmisisti filios isrl liberare de captiuitate qñ p pniaz ꝓuerterẽt ad te:Deut.xxx. Si ad cardies celi fuer⁹ dissipat⁹ ide te retrahet dñs de⁹ tu⁹ ⁊c. Allegat ẽt babylonioz pecca tũ dicẽs: h Quia repleti sũt domib⁹ iniquitatũ.i. iniquitatib⁹ i qb⁹ pseuerãt tãq̃ habitates i domib⁹. i Qui obscurati sũt tre.i.a trenis desiderijs q̃ obscurãt lumẽ rõnis.

k Ne auertat.a tua mia. l Humil fcũs ꝓfusus i. pplus isrl ꝓ captiuitatẽ hũiliat⁹ ⁊ ꝓfus⁹. m Paup ⁊ inops.i. pplus isrl ꝓ captiuitatẽ depauperat⁹ ⁊ inops fcũs. n Laudabunt nomẽ tuũ.i reditu de babylõe in hierlm:q̃ ⁊ fm fuit q̃ Zorobabel ⁊ alij cũ eo redeũtes edificauerũt altare dei ut offerrẽt i eo holocaustomata:⁊ fecerũt festũ tabernaculoz:ut hz.j.Esr.iij. o Exurge de⁹.ad liberãdũ pplz tuũ. p Judica ⁊c]iterũ peto pẽã ꝓ iuriijs irrogat⁹ ꝑ tua maiestatẽ iõ subdit

psalmū ad eruditionē alioꝝ. De materia vero huⁱ psalmi dicit rabi salomon q asaph in spū puidens captiuitatē populi isrl per Titū ⁊ Uespasianū fiēdā ⁊ diu duraturā: fecit hunc psalmū: orans p liberatione ppli ab ista captiuitate in qua nūc est: quā liberationē expectāt iudei fieri p regem messiā: q reedificabit eis ciuitatē hierusalez ⁊ tēplū: ⁊ restituet eis arcaz testamēti ⁊ vasa sanctuarij. Sz hec expositio habet errorē fundamētū. s. q christus futur⁹ sit in mūdum: cū hoc iam trāsierit in ꝓteritum ut frequēter dcm est. similiꝰ quātū ad hoc q dicit de area testamēti ⁊ alijs vasis sanctuarij: q sint eis reddenda: qz dī hiere. iij Jn dieb⁹ illis ait dns nec dicent vltra arca testamenti dni: neq; ascēdet sup cor: neq; recordabūtur illi⁹ nec visitabunt nec fiet vltra: ppter qđ saluo meliori iudicio mihi videt q psalmus iste loquit ad lram de captiuitate babylonica: quaz puidit asaph futurā: ⁊ in hoc psalmo orauit p ei⁹ liberatione. Se cūdū igit sensum hūc psalmus iste diuidit in q̄tuor partes. Primo eni asaph p liberatōe ppli allegat pristinā dei amicitiam: secundo aduersantiū malicia: ibi Leua man⁹ tuas. 3° dei potentia: ibi Usquequo. q̄rto ppli miseria: ibi Ne tradas bestijs. Circa pmū sciēdū q ad magnanimuz pertinet q si amicus eius familiaris in aliq offenderit eū: citius ei reconciliari debet ppter pristinā amicitiā: deus aūt elegit populū isrl tanquā sibi familiarē ⁊ peculiarē: ⁊ ex hoc allegat asaph diuinā reconciliationē: licet multipliciť deū ppls offenderit añ babylonicā captiuitatē: ⁊ hoc est qđ dicitur:

a Ut qđ deus repulisti. s. pplm tibi familiarē ⁊ electum b Jn finē. i. tam diu sustinēdo ei⁹ captiuitatē. c Jrat⁹ est furor tuus. p hoc nō est itelligēdus in deo alicjs motus passionis sz rigor sue vltionis. d Sup oues pascue tue. i. sup pplm tuū isrl quē pauisti manna. xl. annis in deserto vsquequo introduxisti eū in tram melle ⁊ lacte fluentem: ut habet Josue. v. e Memor esto cōgregationis tue. qz dns congregauit filios isrl in ramasse: qñ debuerūt egredi ō egypto: ut dcm fuit Exodi. xij. f Quā possedisti ab initio. s. exitus de egypto: qz p legē susceptā ppls isrl obligauit se deo ad seruiēdū sibi spāli seruitute. g Redemisti virgam. i. sceptr̄ regiū. h Hereditatis tue. i. iudee q dicit hereditas dni eo q ibi viguit cult⁹ diuin⁹: vbi aūt spāliť habebat locū sceptr̄ regiū ondit cū dicit: i Mons syon i quo habitasti in eo. qz in mōte syon fuit templū in quo dicebat de⁹ spāli modo habitare: ⁊ etiā dom⁹ regia: sicut frequēter dcm est supra. k Leua man⁹ tuas. Hic cōsequēť allegat ppha aduersantiū malicia: ppter quā decens est q deus eā puniat: ⁊ liberet detētos ab eis. Et circa hoc pmo allegat malicia babyloniorꝝ: secūdo apostatatiū iudeorum ibi Signa nra. Circa pmū dicit: k Leua man⁹ tuas. i. virtutē tue ptātis: qz in deo nō habēt locum lineamēta corporis. l Jn supbias eor⁹ in finē. i. ad frangendū totaliť supbiā babyloniorꝝ: qđ fcm fuit qñ dns per Cyrum ⁊ darium babyloniā destruxit: ut habet Dañ. v. Et hui⁹ destructiōis allegat cām mouētem dicēs: m Quāta malignat⁹ ē inimicus. i. rex babylonis ⁊ ei⁹ ppls. n Jn sancto. i. in templo diuio cultui deputato. Cōsequēter explicat magis in particulari mala fcā a babyloniis in ciuitate ⁊ in templo dei: cū dī: o Et gloriati sūt. tanq̄ fecissent ꝓ pria virtute: cū tñ a te fcm fuerit, ppt ppli correctionem

Ut qđ deꝰ repulisti i finē: irat⁹ est furor tuꝰ sup oues pascue tue: Dē mor esto congregationis tue quā possedisti ab initio. Redemisti virgaz hereditatis tue: mons syō i quo habitasti in eo. Leua manus tuas in superbias eorū i finē quāta malignatus ē inimicꝰ in sancto: Et gloriati sunt qui oderūt te: in medio solenitatis tue. Posuerunt signa sua signa et nō cognouerūt: sicut i exitu sup summum Quasi i silua lignoꝝ securibus exciderūt ianuas eius in idipsuz: In securi ⁊ ascia deiecerūt eam. Incenderūt igni sanctuariū tuū in terra: polluerūt tabernaculū nominis tui. Dixerūt i corde suo cognatio eorum simul: quiescere faciamus oēs dies festos dei a tra. Signa nra nō vidimus iam non ē ꝓpha et nos nō cognoscet amplius. Usququo deꝰ ꝓperabit

p Qui oderūt te. i. babylonij q erant idolatre. q Jn medio solennitatis tue. i. in hierusalē quā destruxerūt babylonij in q̄ iudei manentes in circuitu ꝓueniebant ter in anno ad celebrandū festiuitates domini. s. in festi pasche: pentecostes ⁊ tabernaculorum ut hī Exo. xxiij. r Posuerūt signa sua. i. vexilla sua in signum victorie: qz capta ciuitate chaldei posuerūt vexilla sua super portas: ⁊ loca solēnia in signū captionis ⁊ victorie: iō sbdit: t Sicut in exitu. s. belli habita victoria v Super summū. i. sup turres ⁊ loca ardua: vbi in signū victorie solent poni vexilla: ⁊ interponit: s Et nō cognouerūt. s. chaldei hoc facientes q ppter peccata populi isrl dabat deꝰ illis tantā victoriā: sz attribuebāt sue ptāti. x Quasi in silua lignoꝝ securib⁹ excidert ianuas cē. i. ianuas ciuitatis a deo electe: ita irreuerenter exciderūt ⁊ destruxerūt sicut ligna de siluis. y Incēderunt igni sanctuariū tuū. i. templū tuo cultui deputatum ⁊ dedicatum: vt habet. iiij. Re. vl. z Jn terra. q si diceret sanctuariū tuū qđ est in celo nō potuerunt destruere. a Polluerūt cē. q capto tēplo imolauerť suis idolis victoriā eis attribuētes: sicut cōsueuerant in victoriis aliaꝝ gentiū. b Dixerūt in corde suo cē. i. de hⁱ habuerūt cōceptū chaldei: qđ sbdit: c Quiescere faciam⁹ oēs cē. erat eni eoꝝ intentio ut deus hebreoꝝ amplius ibi nō coleret: ppt qđ templū fundit⁹ destruxerūt. d Signa nra. hic ꝓnt ppha allegat malitiam apostatantiū iudeoꝝ: multi eni iudeoꝝ trāsierunt tūc ad chaldeos: ut habet hieremie. xxxviij. ⁊ illi erant acriores ꝓ ciuitatē ⁊ templū tanq̄ apostate a iudaismo sicut ⁊ de rapsace qui iudens fuerat: ut habet. iij. Reg. xviij. ⁊ isti dicebāt: d Signa nra nō vidim⁹. i. talia qualia data sūt pātibus nris in exitu de egypto. e Jā nō est, ppha. q annunciet nobis dei volūtatē: ⁊ sic debemus eū dereliquere sicut reliquit nos: iō sbdit: f Et nos nō cognoscet amplius. i. fcā nra non approbabit. Reputabāt eni deū totaliť repulisse pplm iudaicū. Sed ꝓ illud qđ dicit hic: Jā nō est ppha. videt mānifeste qđ hēť iij. Re. ⁊ hieremie. xxxij. ⁊ pluribus alijs capitulis q hic remias, pphetabat eis in noie dni. Ad qđ dicendū q ñ reputabāt eū ppham dni: imo etiā illi qui remāserant in iudaismo dicebāt ei: non misit te dns ⁊ mēdaciuz loquerisi: hieremie. xlij. ⁊ multomagis apostate iudeorum putabāt eū falsum ppham. g Usquequo. Hic ꝓnter ppha allegat dei potētiā que tanta est: q solo nutu poterat destruere illos qui tantū virtuperiū fecerāt ciuitati ⁊ loco suo nomini deputato dicens: Usquequo deus

deus ꝑm Aug. colit: qꝫ intendebãt romani a fidelibus christi amouere: ⁊ hoc ẽ qꝫ dicit: Quiescẽ faciam⁹ oẽs dies festos dei a terra: sic ꝙ gloria nominis dei cessaret in terra. Cõsequẽter q̃nto psal. in ꝑsona fideliũ sic tribulatoꝝ dicit: Signa nr̃a non vidim⁹. licet enĩ in ꝑmittua eccla tpe ꝓdicto multa signa ⁊ miracula fiebãt a deo p aplos ⁊ alios discipulos christi ad fidei ꝓfirmatõem: iuxta illud Mar. xvj. Dño coopante ⁊ sermonẽ ꝓfirmante sequẽtib⁹ signis. nõ tñ p illa signa tollebat vniuersalr̃ pſecutio christianoꝝ: sicut in antiq̃ tẽpore p signa fcã p moysen fuit ppls totaliꝫ a captiuitate redempt⁹: sed sem per remanebat crudelitas pſecutiõis: vñ notanr̃ dic: Signa nr̃a nõ vidim⁹. nõ eni dicit: signa nõ videm⁹: quia multa signa ⁊ miracula occurrebã: sed dicit: signa nr̃a ſ. signa q̃ ꝓgregatio dei ab initio a deo possessa: de qua in ꝓncipio ps. locut⁹ fuerat: per q̃ ppls dei totaliꝫ libera ret ab afflictõe. talia signa nõ vidim⁹ in toto isto tpe: ⁊ idẽ itelligit cũ dicit: Jã nõ est ꝓpha ⁊ nos nõ cognoscet ampli⁹. ſ. ꝓpha talis: q̃ totũ pplm liberet ab huiusmõi pſecutõe. Cõsequẽter sexto repetit admiratione seu q̃relam suã in ꝓncipio ps. ꝓpositã addẽs vel explicãs q̃relã de diuturnitate huiusmõi pſecutõis: ⁊ hoc cũ dicit: Usq̃q̃ deꝰ improperabit inimic⁹. similr̃ ⁊ declarãs ꝙ hꝰ videbat redundare in dedec⁹ diuini nomis: ⁊ hoc cum dicit: Irritat aduersari⁹ nomẽ tuũ in finem. similr̃ dicit Ut q̃d auertis manũ tuã ꝛc̃. exponatur sicut in postilla Cõsequẽter septio allegat rõnem q̃re huic generatõi noue. ſ. fideliũ christi: de qua loq̃t: debẽt pot⁹ succurri per diuinã potẽtiã ⁊ miserico:diã: ⁊ hoc cũ dicit: Deꝰ autez nr̃ rex añ secula ꝛc̃. q. d. licet idẽ deꝰ ⁊ rex sit modernoꝝ ⁊ antiquoꝝ eiusdẽ virtutis ⁊ potẽtie tñ opatus est salutem in medio ẽre: q̃si dicẽt tẽporib⁹ nr̃is opatus est salutem incarnatõez ⁊ passionẽ in medio ẽre. i. in hierusalẽ que dicit eẽ in medio ẽre habitabilis. vñ ab⁹ hebreis dr̃ umbilicus mũdi: ⁊ iõ pot⁹ debuisset succurrẽ suis fidelibus q̃ añ pſertim cũ eis ꝓmisisset: Ego aũt vobiscum sum vsq̃ ad cõsummatõez seculi: Matth. vl. Que pro missio nõ fuit fcã antiquis sic absolute nisi ſb̃ ꝓditione Cõsequẽter octauo allegat signa ⁊ pdigia q̃ fuerũt facta pribus tã in redemptõe egyptiaca q̃ in deductione p desertũ: ut oñdat ꝙ diuina potẽtia excedit ptãtem omniuz corpoꝝ in regione actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ existẽtiũ: ⁊ a fortiori ptãtem tyrãnoꝝ excedit: ut ex hoc ꝛcludat ꝙ deus posset eos faciliter suppr:imẽ: ⁊ hoc cũ dicit: Tu ꝓfirmasti in vtute tua mare ꝛc̃. vsq̃ ibi: Tuus ẽ dies ꝛc̃. Et exponãtur illi vſus sicut in postilla. Cõsequẽter nono oñdit ꝙ diuina potẽtia nõ solum se extendit ad transmutationem horũ inferioꝝ: sed etiam ad creationẽ celestium ⁊ terrestriũ corporum: que quidẽ creatio est in infinituz maioris potẽtie q̃ transmutatio: ut est manifestũ: ⁊ circa hoc dicit: Tuus est dies ⁊ tua est nox. vsq̃ ibi Memor esto. exponãt sicut in postilla. Cõsequẽter decimo petit liberationẽ populi fidelium ex hoc ꝙ eoꝝ afflictio reddẽbat in imꝓperiuz diuinũ: sicut etiã iam supra dixerat: ⁊ hoc cum dicit: Memor esto huj⁹: inimic⁹ imꝓperabit dño ⁊ popul⁹ insipiẽs ꝛc̃. exponãtur sicut i postilla. Cõsequẽter vndecimo petit liberationẽ populi fideliũ a romanis ⁊ eorũ sequacibus ex hoc ꝙ illi. ſ. ad uersarij erãt brutales eo ꝙ carebãt cognitione diuina: ⁊ fideles erãt confitẽtes deo confessione vere fidei ⁊ laudis: ⁊ hoc cũ dicit: Ne tradas bestijs. i. romanis q̃ licet ut hoies viuerẽt: bestie tñ debẽt dici i cõpatione fideliũ vñ ⁊ Danielis. vij. monarchia romanoꝝ in bestia q̃rta designat. homines aũt cõsueuerũt in scriptura dici anime put in postilla allegat. Et notãr̃ dicit: Animas pauperum tuoꝝ. q. veri fideles christi, ꝓprie dici debẽt pauperes spũ: Matth. v. ca. ꝑsertim ꝙ tpe illo de quo ps. hic loquit: quo tpe pñt noiari pauperes simpliciter: eo ꝙ nihil appropriabãt sibi sed viuebãt in cõi Act. ij. cap. Consequẽter xij. petit liberationẽ ex pmissione diuia in nouo testamẽto ſ. de assistẽtia circa fideles vsq̃ ad cõsummationẽ seculi: ꝓ ut est allegatũ: vñ dicit: Respice in testamẽtũ tuũ. ſ. nouum q̃ est, ꝓpe tuũ: q. ꝓfirmatũ i tuo sanguie: iuxta illꝫ Zacha. ix. Tu aũt in sanguie testamenti tui emisisti vinctos tuos ꝛc̃. q̃ ppls existẽs in captiuitate babylonica nõ recte potuisset dicẽ. ſ. respice in testamentũ tuũ. q. illa captiuitas fuit ordinata in vltionẽ testamẽti dei: q. irritũ fecerãt Hiere. xj. ca. Et ut oñdat q̃tũ necessaria eẽt diuia puidentia ad custodiã hui⁹ testamẽti ſbiũgit: Quia repleti sũt q̃ obscurati sũt terre domib⁹ iniq̃tatũ. hoc est dicẽ: q. illi q̃ sunt obscurati carẽtes. ſ. lumie gr̃e ⁊ fidei ⁊ ꝛenis adherẽtes. ſ. romani repleti sũt domib⁹ iniq̃tatũ. ſ. q. oia quecũq̃ hñt ordinãt in exercẽdã iniq̃tatẽ suã ꝓ diuulgatione diuini nominis: ⁊ sic diuina puidẽtia erat valde necessaria. Cõsequenter. xiij. petit huiusmõi liberationẽ ex pietate christi: q̃ maxie in pauperib⁹ ⁊ hũilib⁹ relucet: ut in ps. Animas paupeꝝ saluas faciet. ⁊ hoc cũ dicit: Ne auertat hũilis fcũs confusus. in illo eni statu eccle. ſ. ꝑmitie de q̃ hic tractat: in pplo fideliũ maxime vigebat hũilitas ⁊ pauptas: ut ꝓz in eoꝝ gestis: q̃ etiã expectabãt ⁊ petebãt laudare nomẽ dñi glorioſe ⁊ publice: sicut fuit tpe Cõstatini: q̃ eccl̃as fecit edificari p orbẽ ad laudem diuini nominis: ⁊ iõ dicit: Paup ⁊ inops laudabunt nomẽ tuũ. Cõsequẽter. xiij. petit ut supra allegãs ꝙ ista cã erat dei pot⁹ q̃ sua: vñ dicit Exurge deꝰ ⁊ iudica cãm tuaz hoc est dicẽ nõ peto vindictã seu vltionẽ sanguis seruorum tuoꝝ: sicut antiq̃ petebãt: ut in ps. Innotescat i gẽtib⁹ vltio sanguis seruoꝝ tuoꝝ. sed peto ut iudices cãz tuã. ſ. blasphemia tui nominis: vñ dicit Memor esto improperioꝝ tuorum ⁊ ne obliuiscaris voces inimicoꝝ tuoꝝ ꝛc̃. inimici. n. i. romani nõ credebãt ꝙ martyria sanctoꝝ cederent in magnam eoꝝ gloriã: sed solũ cõcludebãt ex hoc impotẽtiã dei ⁊ hoc publice asserebãt: vñ seq̃tur: Ne obliuiscaris voces inimicoꝝ tuoꝝ. ex q̃bus vlteri⁹ seq̃bat ꝙ aduersarij nedũ nõ corrigerẽtur: ſz ꝙ eoꝝ peccata que p̃cipue fundabant in superbia quotidie augerẽtur. vñ ſuperbia eoꝝ ascẽdit semp ũtãtũ eni creuerat romanoꝝ ſuperbia: ut q̃dã eoꝝ faciebant se adorare ut deos: ut ꝓz de Hadriano q̃ posuit statuã suã in tẽplo ut ibi adorar̃et vbi deꝰ ꝓsueuerat adorari: in q̃ gratiꝫ videt peccare q̃ nabucho. q̃ seipsuz fecit in statua adorari: ⁊ hoc ꝓpt circũstãtiã loci. Ex q̃bus diligẽter ꝓsideranti patet ꝙ ps. nõ petit in hoc psalmo exp̃sse vindictã de aduersarijs: sed pot⁹ eoꝝ correctionẽ p suppssionẽ eoꝝ superbie Uñ cũ incepit cõtra eos orare dixit: Leua man⁹ tuas in superbiam eoꝝ. nõ in ꝓnis eoꝝ sed in vicia. Similr̃ in fine hꝰ inuit dicẽs: Supbia eoꝝ q̃ te oderũt. ⁊ est ꝓpr⁹ mod⁹ sanctoꝝ noui testamẽti: q̃ nõ mortẽ peccatoꝝ: sed eoꝝ correctionem desiderãt. sed fideles antiq̃ testamẽti exp̃sse petebant vltionẽ ⁊ vindictã corporalẽ ꝓ babylonios: ut ꝓz. j. in ps. Sup flumia babylonis. vbi hr̃ filia babylonis misera: beatus q̃ retribuet tibi. qꝫ ad lr̃az itelligit de destructõe regis babylonis p ꝑsas: qꝫ fuit i pena destructiõis hierlm: ⁊ ẽ ꝓpr⁹ mod⁹ atiq̃ꝝ qb⁹ a deo ꝓcipiebat iterficẽ corporaliter oẽs chananeos ⁊ amalechitas ⁊ huiusmõi: ut in. j. Reg. xv. ca. qꝫ nõ ptinet ad pfectionẽ stat⁹ sanctoꝝ no. testamẽti Et ex hoc satis ꝓz ꝙ mã hui⁹ ps. itelligẽda ẽ ut supra. Replica

FIn psalmo ut q̃d deꝰ. Cũ postil. ine ceteras expositiones eã q̃ de captiuitate babylonica elegisset ⁊ optie applicasset burgẽ. ex debili cã dic eã irrõnabilez. Nã ut dic, ꝑphe dicũt illam captiuitatem esse ex iustissima ⁊ manifestissima causa: ⁊ allegat ad hoc multa loca prophetarum: ideo psalmista non potuit rationabiliter conqueri dicens: Ut quid deus. Ad hoc respondeo

a Memor esto improperioꝝ ꝛc. ⁊ ꝑz lra ex ꝓdictis.
b Ne obliuiscaris voces inimicoꝝ tuoꝝ. i. babyloniorū te blasphemātiū: ⁊ ꝓpt hoc dicūt inimici dei: ⁊ qz erāt ido latre pessimi. c Supbia eoꝝ q̄ te oderūt ascēdit semp. intātū eni ascēdit supbia regū babylonis qō faciebat se adorari tāq̄ deū i aurea statua quam erexit: Dan. iij. put ibidem fuit expositū. Moraliter pōt exponi ps. iste: ut sit oīo ecclesie ꝓ pplo catholico q̄ aliqñ ꝑ demones detinet i captiuitate peccati. ad cuius liberationem allegat ꝓmo ecclesia dei amicitiā: qua pplm catholicū recepit ꝑ gr̄am baptismalē: secūdo demonū malicia obstinatā: tertio dei potētiam ad peccatoꝝ iustificationē: quarto ppli miseriā q̄diu detinet in captiuitate peccati qō ꝑ babylonē significat: quia babylon ꝯfusio interpretat: et ad hoc lra pōt de facili cōsideratis predictis applicari.

memor esto improperioꝝ tuoꝝ q̄ ab insipiētes sunt tota die. Nē obliuiscaris vocēs inimicoꝝ tuoꝝ: supbia eoꝝ q te oderūt ascēdit sp.

¶ In psal. lxxiij. Ut quid deus. vbi dr in postil. ꝓpt quod saluo meliori iudicio.

Additio.

Psalmus iste nō videt rōnabiliter exponēdus de babylonica captiuitate. nā eni ꝓmus vsus q̄ est quasi thema totī⁹ ps. hoc nō tolerat. manifestū est eni q captiuitas babylonica, pcessit ex euidētissima iusticia diuia cui oēs ꝓpbe de illa captiuitate loquētes attribuūt illā captiuitatē ut pz. iij. Re. xvij. vbi per extēsuz recitant maxima scelera decē tribuū isrl: ꝓpter q̄ ex dei iusticia fuit ablat⁹ a ꝓspectu dei: ⁊ ibidē habet q etiā ipe iudas ābulauit in erroribus isrl donec ꝑcipere cepit eos de a facie sua. silr. ij. paralip. vlt. de iuda dicit q̄ plurimas abominationes ⁊ cōcludit donec ascēdēt furor dñi in iuda: ⁊ nō eēt vlla eoꝝ curatio. Et mlta ad h⁹ ptinētia hiere. xliij. ca. ⁊ in multis alijs locis. vñ nō videt ꝯueniēter dcm q psalmista q̄si ꝯquerēs vel saltē admirās dixisset: Ut q̄d de⁹ repulisti in finē irat⁹ est furor tuus ꝛc. cuz cā huius repulsionis erat mālestissima ⁊ iustissima: ut dcm est. Vñ Daniel iā existēs q̄si in fine seu īmino illi⁹ captiuitatis. s. lxx. annoꝝ cū orasset ꝓ liberatōe ppli ⁊ reedificatione templi: nō allegat nisi miserationes diuias: ut pz Dan. ix. ca. vbi inī multa ad hoc ptinētia dr: Tibi dñe iusticia: nobis aūt ꝯfusio faciei ⁊ omni isrl ꝛc. Silr ⁊ ꝓach. ꝓmo de hac mā angel⁹ ad deū loq̄t sic: Usq̄q̄ nō miserēberis hierlm ꝛc. Nō eni isti ꝓpbe ꝯquerētes seu admirātes ꝑ tali liberatione orabāt: cū in hoc nō habuissent locū sed solū misericordiā būlit̄ petētes: ⁊ idē pz de oib⁹ ꝓphis de hac mā loquentib⁹. Et hec est rō ḡre ra. sa. ⁊ alij expositores hebreoꝝ ñ ex posuerūt hūc ps. de illa captiuitate: licet multa in eo cōtēta possent de illa captiuitate exponi. Vñ maiores semp reuerētia salua ps. iste videt loq̄ ꝓncipaliter de afflictiōe fidelium xpi ꝑ tyrānidē romanoꝝ a tpe passionis christi vsq̄ ad tps cōstantini cesaris: sb quo stat⁹ eccle fuit in trāq̄llitate: put i hi storijs ecclasticis largi⁹ cōtinet. vñ ps. puidēs tam crebras ⁊ acerbas cōtinuas atq̄ diuturnas psecutiones ꝫ fideles christi ꝓ illo tpe insurgē: fecit hunc ps. circa q̄ ḡtuor decim facit. Nā ꝓmo q̄si ꝯquerēs vel saltē admirās de diuia iusticia in quātū oues pascue christi sic tradebat seu tradi ꝓmittebat in manib⁹ infidelium ⁊ spēaliter romanoꝝ alloq̄t deo dicēs: Ut q̄d de⁹ repulisti nos i finē. i. totalr seu ppetuo nos repulis a tua ptectōne: in q̄ repulsione de⁹ oñdebat seq̄si iratū super oues pascue tue: tō seq̄t: Irat⁹ ē furor tu⁹ super oues pascue tue. vñ q̄uis tribulatōes ille seu psecutōnes in bonū spūale fidelium cedebāt: tñ sm hūanā apparētiā videbant fideles a deo repelli ⁊ ꝫ eos furor dei icēdi: qō ē magna admiratione dignū: cū fideles in ꝓmitiua eccla erāt valde deuoti ⁊ in amore dei feruētes: ut pz ex eoꝝ gestis ⁊ ex eoꝝ vita vñ ꝓprie poterāt dici oues pascue christi. Nō sic de his q̄ i babylonica captiuitate existebāt: q̄ ꝑ maiorē ptē idolatrabāt: ut pz ꝑ magistrū historiarū dicentē: q oēs ibi dem existētes ꝓter socios daniel adorauerant statuā nabuch. ⁊ idē tenēt hebreoꝝ doctōres. vñ ly in ini eos essent paucissimi iusti: nō ꝓpt hoc totus pplus potuit dici oues pascue christi: qz qō modicū ē ꝑ nihilo reputat fz ꝑhm. Cōsequēter secūdo allegat rōnē q̄ ad deū ptinē vī, ptegē seu liberare oues suas ꝓdictas ab huiusmōi psecutoribus: ⁊ hoc ex memoria patꝝ antiq̄rū qb⁹ fideles christi in fide succedūt. d. Memor esto ꝯgregationis tue quaz possedisti ab initio hoc ē dicē a tpe antiquo quo fuit segregat⁹ pplus dei a ceteris natōib⁹ ad cultū diuinū: ⁊ sic ab eo possessus. cōiter fuerūt a deo ꝓtecti ⁊ liberati ab afflictōib⁹ aduersarioꝝ ꝑ signa ⁊ ꝓdigia: ꝑserti in ꝗbus i qb⁹ leges diuinas obseruabāt: ut pz ex decursu veteris testamēti ꝑ magna pte: qō breuit epilogans dicit: Redemisti virgā hēditatis tue. i. ꝑ virgā mosaicā ꝑ quā fuerunt multa ꝓdigia fcā: redemisti hēditatē tuā a captiuitate egyptiaca. ⁊ seq̄t: Et mons syon in q̄ habitasti in eo vbi ꝓtermissis q̄plurimis medijs de directione ꝑ desertū ⁊ acḋsitōe ire: facit mētionē de vltia ḋete quā habuerūt q̄n templū dei fuit circa montē syon edificatū: in q̄ dicit de⁹ habitare: ut hī. iij. Re. viij. ca. vñ dr: Et mons syon i q̄ habitasti i eo. ex qb⁹ allegat ps. q de⁹ nō minus debuisset ꝓtegē oues pascue sue. s. pplm acḋsitōis noue legis q̄ ꝯgregatōem antiquā patrū. Cōsequēter ītio petit suppressionē romane superbie ex duob⁹. Primo ex hoc q templū deo dedicatū destruxerūt. Pro q̄ sciēdū q licet destructio ciuitatis ⁊ templi secūdi ꝑ romanos fuit a deo ordinata in vltionē occisionis christi: ut pz dañ. ix. ca. ⁊ i alijs locis romani tñ nō tendebāt ad illū finē: sz ut iudeos debellarēt tanq̄ rebelles romano ipio qō mānifeste pz ex hoc q ita tyrannice ⁊ crudeliter psecuti sūt discipulos christi sicut ⁊ iudeos. vñ sicut ⁊ nabuch. ly in destructōe tēpli ꝓmi fuit executor diuie iusticie: ut dr hiere. xxix. ca. tñ qz ei⁹ itērio hoc nō ferebat sz pot⁹ in ꝓpria elatione ⁊ supbia: iccirco de hoc fuit culpabil. Et idē dicēdū de romanis in destructōe tēpli secūdi. vñ circa hoc dicit: Leua man⁹ tuas in superbia eoruz. i. romanoꝝ ꝛc. vsq̄ ibi: Polluerunt tabernaculū nois tui. exponūt hi vsus sicut in postilla: hoc excepto q ea que in postilla applicāt babylonijs circa destructōem tēpli ꝓmi applicēt romanis respectu tēpli secūdi. Cōsequēter q̄rto dicit: Dixerūt in corde suo ꝛc. in hoc vsu ps. ponit secūdā rōnē q̄ romani psequētes fideles christi tempore supradicto erāt digni punitione diuina eo. s. q ꝓpria intentio eorum erat amouere gloriam nominis dei de terra: in qua pessima intentione omnes fere conueniebant. vnde cum dicit: Dixerunt in corde suo. denotat q hoc erat ex propria intentione eorum. Intentio enim communiter dicitur esse in corde. Jn hoc etiam q dicit Cognatio eorū simul. denotat q omnes senatores vel imperatores ⁊ alij eorum presidentes erant vnius intentionis in hac persecutione: ⁊ que sit illa intentio declarat dicens: Quiescere faciamus dies festos dei a terra. Circa quod sciendum q fideles christi in primitiua ecclesia vsq̄ ad tpus cōstantini predictum nōdum ꝓmittebantur hīe eccl̄as seu tēpla sacra ad cultū diuinū publice dedicata: sicut in antiq̄ testamento erat templum hierosolymitanum dedicatum ad hoc q cultus diuin⁹ apud fideles consistebat totaliter in mentis tranquillitate ⁊ deuotione: que sunt propria festa in quibus

a Ego aũt. hic vltimo ponit grã actio p ppli liberatõe ⁊ aduersariorũ punitõe cũ dr: Ego aũt annũciabo. .s. dei vtutem ⁊ laudẽ. b In seculũ. qz psal. iste a tpe asaph vsqz nunc decantat' est ad laudẽ dei: ⁊ adhuc decantabit: iõ subdit: c Cantabo deo iacob. lz. n. sit õus omniũ p creatõem: dr tñ de iacob spãliter: eo qp ppls isrl' descẽdes a iacob susceperat dei legem: nõ alij ppli: vñ dicit infra psal. cxlvij. Qui annũciat vbum suũ iacob: iusticias ⁊ iudicia sua isrl'. Non fecit omni natõi ⁊c. d Et omnia cornua. i. supbias ⁊ ptates. e Peccatorũ cõfringã. i. pfringẽda denũcio p ptatem diuinã. vel alit põt dici qp ppha h mutat modũ loquẽdi: qz pus dicebat in psona ppa: Ego aũt annũciabo ⁊c. ⁊ pñt transit siue descendit ad loquendum i psona dei. d. Oia cornua peccatorũ pfringã. qz de' fecit de peccatorib' vindictã: ⁊ transitus talis frequenter fit in ppbetis: ⁊ in illis maxime q metrice scripserũt: quales fuerũt illi q psalmos fecerũt. f Et exaltabuntur cornua iusti. i. xpi: q dicit anthonomatice iust': eo qp iustificat alios: sm qp dicit Esa. liij. In scientia sua iustificabit ipse seruos meos multos: ⁊ iniqtates ipsorũ ipe portabit. In resurrectõe aũt christi exaltata fuerũt eius cornua: ppt qd dixit tũc Mat. vl. Data est mihi oĩs potestas in celo ⁊ in terra. ppt quod scũs zacharias nomiauit christũ cornu: Luc. j. Erexit nobis cornu salutis in domo dauid pueri sui. Christus enim descendit de dauid sm carnẽ: Ro. j. Qui fcũs est ei ex semie dauid sm carnem. Moraliter põt exponi ps iste de quolibet vere penitente q egressus de captiuitate peccati: profitetur dei iustitiã: ⁊ ei' misericordiã ⁊ ptãtem demonũ ptenit: et deo gras agit. In psal. lxxiij. Cõfitebimur. vbi dicit in postilla: Cum accepero tẽp'. Additio.

Quidã expositores nr̃i intelligũt hec vba. s. Cum accepero tps ⁊c. a filio dei dcã añ carnis assumptõez: vt sit sẽsus: Cũ ego. q sũ etern'. Accepero tps. i. fuero fcs hõ tpaliter: Tũc iustitiã iudicabo. iuxta illud Joh. v. ca. Oĩe iudiciũ dedit pr filio. ⁊ sic cũ dr: Liquefacta est terra ⁊c. intelligit a soliditate virtutũ: eo qp oẽs fere leprosi erãt in peccato añ aduentũ christi. sz dicit: Ego pfirmaui columnas ei'. i. aplos: ⁊ correspondẽter ad istũ sensũ pñt exponi tam pcedentia q̃ sequẽtia.

In eodẽ psal. vbi dr in postil. Quia neqz ab oriẽte.

Attẽdendũ ẽ qũo itelligãt ista vba: Additõ. Neqz a ocidentis mõtib'. qz nõ videnẽ correspõdẽ huic qd pmittit: nec ab oriente neqz ab occidẽte potius eni debuisset dicere: Nec ab aqlone ⁊ mari: sicut psueuit scriptura loq: cũ de q̃tuor ptibus mũdi agit: vt i plurimis locis. Sed ad h' ppzium intellectũ sciendũ qp sm astronomos tra habitabilis se extendit ab oriente i occidentẽ: sic qp tinet centũ. lxxx. gradus: q̃ ẽ medietas tot' orbis tre: ⁊ h' distãtia q̃ ẽ ab oriẽte tre vsqz ad occidẽ logitud' tre. latitud'. n. tre habitabil: q̃ psiderat ab aqlone ad austrũ ñ ẽ tante distãtie: quia non occupat nisi. lxvj. gradus fere vnde totum residuũ tam ex parte aqlonari q̃ australi sunt deserta loca: put philosophi ⁊ astronomi de hoc loquentes tam rõnibus q̃ inuestigatõib' demonstrat. Bene igit psalmista volens quatuor partes mũdi notare nominauit partem orientalem ⁊ occidentalem sub propr̃is nominibus: eo qp ab oriente in occidentem se extendit habitatio humana: sz partez aqlonarẽ et australẽ nominauit desertos montes: quia subtracta pte habitabili in latitudine terre ex vtraqz pte remanent magna loca deserta in quibus verisimiliter sũt montes ⁊c.

Egõ autez annunciabo in ſeculũ: cãntabo ðo iacob. Et ðia cornua pẽtoꝝ pfrigã: ẽt exaltabũt cornua iusti. Victori in carmib' ad assyrios ps asaph. cantici. LXXV.

In eodẽ p̃s. lxxiij. vbi dicit in postilla Vini meri.

Additio.

Vbi translatõ nra hz: Meri: in hebraico hr̃ quedã dictõ: q magis sonat spissuz vel lutuosũ: qõ qdaz hebreoꝝ sic exponũt qp i hoc calice. s. vltionis diuine est vinũ lutuosum ⁊ spissũ: qõ generat in fundo multas feces: sic qp de inferiori pte vbi sunt feces bibũt peccatores grauissimi: ⁊ de supiori bibũt alij q̃ non tã grauiter peccarunt: ⁊ hoc ad designandũ qp seruat pportio diuine iusticie circa punitõem transgressorũ.

Psal. LXXV.

Notus in iudea deus. huic psalmo pmittit talis titulos in hebreo: Ad victoriã in organis psalmus asaph cantici. ⁊ in translatione hiero. Victori i carminibus psalmus asaph cantici. ⁊ patet snia vtriusqz tituli ex dcis supra psalmo. iiij. De mã autem huius psalmi dicit Ra. sa. qp asaph puidens in spiritu afflictionem regni iude p sennacherib tempore eçechie: ⁊ eius percussionem a deo: sm qp habet. iiij. Reg. xix. qp angelus domini percussit in castris assyriorũ. clxxxv. milia: quod videns sennacherib fugit confusus ad terram suam: ⁊ ibi fuit occisus a filijs suis: vt habetur ibidem. fecit etiam de hoc p̃s. istum: et huic dcõ pcordãt ples doctorez ⁊ expositorez catholici: ppt qd i tendo illud sequi: igit sm hoc psalmus iste diuidit in tres partes: quia pmo describitur regni iude conditio: secundo sennacherib dciectio: ibi Jbi confregit. tertio gratiarum actio: ibi Quoniam cogitatio hominis. Circa pmum sciendum qp in regno iudee metropolis erat hierusalem i qua erat templum: ppter quod vigebat ibi diuinus cult' ⁊ sciẽtia legis ⁊ ppbetarum: ⁊ hoc est quod dicitur: a Notꝰ in iudea deus. nõ sic aũt in alijs terris: vbi non vigebat verus dei cultus: nec scientia legis ⁊ ppbarũ. b In israel magnum nomẽ ei'. h' ẽ nomẽ dñi tetragrãmaton: quod est ppriatum altissimo creatori: in quo nomine sacerdotes in templo benedicebant populum. c Et factus est in pace. i. in tempore pacis. d Locus eius. i tẽplum in q̃ habitat deus p specialem effectum dando ei responsa sup p̃piatorũ: hoc enim templum fuit edificatum tempore salomonis: qui propter hoc nominatus fuit salomon: idest pacificus: quia maxima pax fuit in regno iudee temporib' eius: vt habetur. iij. Regum. e Et habitatio eius in syon. quia templum fuit edificatum in illa parte ciuitat' hierusalem: vbi est mons syon. f Jbi confregit. hic pñter describit ipse sennacherib dciectio: eo qp volebat destruere ciuitatẽ hierlm: ⁊ templũ in ea edificatũ cultui diuino deputatũ: ⁊ hoc est qd dr: f Jbi pfregit. s. deus. g Potẽtias. i. bellatores exercitus sennacherib. h Arcuz scutũ ⁊c. i. oia istra bellica: qz inficti bellatorib' arma bellica ad nihilũ valebãt vltra ipsi sennacherib: ppter qd fuit territus ⁊ pfusus: vt pdcm est. i Illumias tu mirabilia a mõtibus eternis. mõtes eterni h dicuntur angeli qui sunt immortales: quia ministerio angelico facta est exercitus sennacherib pstratio: et factum est hoc mirabiliter: quia corpora eorum redacta fuerunt in cineres: vestibus eorum

primo q̄ ꝑphis allegatis p burgē. cōstetit cā il' captiuitat' qz fuerūt cōtranei illoz paruoz regū: ꝑpter quos captiuitas fuit iflicta: palpauerūt z captiuitatē ex ea cā ꝓdixerunt Dauid aūt vel asaph solū in spū ꝓuiderūt captiuitatē non cām: quis scirēt eā nō futurā sine cā: cām tū in specie fortas se nō viderunt. Stat eni mētez ꝑphete tangi de vno z ñ de alio iō dixit heliceus .iiij. Reg. iiij. Et dominus celauit hoc a me ꝛc. Rñdeo scdo q̄ dato q̄ viderit z cāz z effectum in spū: nō sequitur: igit nō poterant rationabilit ozare p liberatione allegādo ad id familiaritatem z amicitiā dei ad populū illū añ h' modi peccata habitā: put exponit postilla. Nec oz dici q̄ illa oīo hz formā q̄rimonie: sed potiꝰ admiratōis z desideriꝫ. Et in ea forma dixit angel' sacharie ꝓmo: Dñe de' exercituū vsquequo tu nō misereberl hierusalē z vrbiū iuda quib' irat' es. et apoca. vj. Similis forma ē: nō q̄rimonie sanctoz sed desideriꝫ fz ordinez iusticie cōplendi fm glosā: qz dī ibi Usquequo dñe nō vindicas

Victori nō dispdas ꝑs. cantici asaph. LXXIIII.

Cōfitēbimur tibi de' cōfitebimur: et inuocabim' nomē tuū. Narrabim' mirabilia tua: cū3 accepero tp̄us: ego iusticias iudicabo. Liquefacta est tra: et oēs q habitant in ea ego cōfirmaui colūnas ei'. Dixi iniq̄is nolite inique agē: et delinquētib' nolite exaltare cornu. Nolite extollē i altū cornu vr̄m: Inolite loq aduersus deū iniq tatē. Quia neq3 ab oriēte neq3 ab occidēte neq3 a d̄sertis mōtib': q̄oniā deus iudex ē. Hūc hūiliat et hūc exaltat: q̄ia calix i manu dñi vini meri plen' mixto. Et iclinauit ex hoc in hoc verūtī fex ei' nō ē exinanita bibent oēs peccatores tre

Onfitebimur tibi de'. Huic ꝑs. Psal. LXXIIII. p̄mittit talis titul' in hebreo: Ad victoriā non di sperdas ꝑs. asaph cantici. Et in trāslatione hieronymi: Victori nō disperdas ꝑs. asaph cantici. z est eadē sententia vtrobiq3 q̄ talis est: Iste est psalm' cantici asaph ne dispdas. i. vt nō p captiuitatē dispdas pplz isrl: sicut fecisti in captiuitate babylonica. Sicut eni psalm' p̄cedēs est oīo asaph p liberatōe ppli a dicta captiuitate: ut dcm̄ ē: ita iste psalm' est descriptio ppli reuersi in terrā natiuitatis sue sb cyro rege. Q3 aūt p̄mittit ad victoriā vel victori fm trāslationē hieronymi designat conatū leuitaz in decantatione hui' psalmi: ut frequēter supra dcm̄ est. Scdm igit hūc sensum psalm' iste diuidit i tres ptes: qz ꝓmo describit reuersio rū cōditio: secūdo aduersariorum punitio: ibi Dixi iniqs. z̄ p ambob' gr̄az actio: ibi Ego aūt. Circa ꝓmū dicit in ꝑsona ppli de captiuitate babylonica reuersi: a Cōfitebimur tibi de'. q̄ iuste nos captiuasti, p peccatis nr̄is. b Cōfitebimur. q̄ misericorditer nos reuocasti. c Et inuocabim' nomē tuū. ista duo cōfitēdo: vñ dī neemie. ix. de reuersis a captiuitate babylonica: Quar i die z quater in nocte cōfitebant: z orabāt in cōfessione z adoratōe: de nocte cōfitentes dei iusticiā: z de die ei' misericordiā. scdm illud psalmi. xlj. In die mādauit domin' misericordiā suā: z nocte canticuz ei'. d Narrabim' mirabilia tua. hoc dī in ꝑsona ppli q̄ narrabat mirabilia dei: q̄b' de' patres eoz liberauerat de egyptiaca captiuitate: z ipsos de captiuitate babylonica.

e Cū accepo tp̄s ego iusticias iudicabo. Ra. sa. cōiungit hāc lr̄am cū p̄cedēte dicēs q̄ ē vbū ppli isrl: z est sensus: Cū accepero tp̄s. s. festiuū. Ego iusticias iudicabo. i. laudes tuas narrabo: nō sicut gētiles q̄ i vanitatib' z idolaticis expē dūt festos dies. Sed qz iudicare nō iuenit dcm̄ in sacra scriptura ꝓ narratione laudis: iō aliter dī a doctoribꝰ nr̄is. s. q̄ ꝑphā mutat h' ꝑsonā z loq̄t in ꝑsona dei dicētis: f Ego iusticias iudicabo. i. fr̄ias iusticie ponā in effectu: iustos de afflictionib' liberādo z ipios puniēdo. g Liquefcā ē terra. s. isr

h Et oēs q̄ habitāt in ea. qz sicut virtute ignis metalla resoluunt z liquescūt: sic terra iudee z habitātes i ea z eoz edificia p incēdiū a chaldeis fuerūt destructa.

i Ego cōfirmaui colūnas ei'. in reuersione de captiuitate: z vocant hic colūne terre isrl ꝛorobabel iesus filius iosedech esdras nemias aggeꝰ z ꝛacharias ꝑphete: z ceteri q̄ confirmauerūt corda ppli ad reedificationē tēpli z ciuitatis. k Dixi. Hic cō sequēter describit aduersantiū punitio: qz babylonij q̄ filios isrl captiuauerāt p persas z medos fuerunt debellati z destructi: ut hī Dañ. v. z quantū ad hoc dicit in ꝑsona dei k Dixi. cui' vi cere est facere: scdm illud ꝑs. xxxij. Dixit z fcā sunt.

l Iniquis. i. babylonijs. m Nolite inique agere. qz abstulit eis ptātē exercēdi vltra suā neq̄tiā. n Et delinquētibus nolite exaltare cornu. i. ptātē regiā: quia ad medos z ꝑsas trāstulit eā: Dañ. v. o Nolite extollere in altū ꝛc.] repetio est eiusdē ad maiorē ꝑfirmationē. p Nolite loq̄ aduersus ꝛc.] in hoc tāgitur cā deiectōis potētie babylonis: qz ꝺ deū blasphemias loq̄bant: ut dcm̄ est psalmo p̄cedenti. q Quia neq3 ab oriēte ꝛc. i. ex nulla pte poteris diuinū iudiciū effugere iō sb̄ditur: r Quoniā deus iudex est. qui est ꝑsens vbiq3 p essentiam potentiā z ꝑsentiā: scdm q̄ dicit in fra psalmo. cxxxviij. Si ascēdero in celum tu illuc es: si descendero ad infernū ades ꝛc. s Hūc humiliat. eū ejcies a sua ptāte. t Et hūc exaltat. a statu humili z paupere: z hoc facit de q̄libet, p sua volūtate: z hoc pz in rege babylonis quē deiecit p cyrū quē a statu misera bili ad monarchiā pduxit. Quādo eni fuit nat' de filia regis astriagis fuit in nemore expositꝰ feris z auibꝰ deuorand': sed diuina virtute fuit saluat': z postea ad monarchiā exaltat': put plen' dī in scholastica historia'su per dañ. Et causa efficiens dicte deiectionis superborum a sublimitate subditur: cum dicitur: v Quia calix in manu domini. per calicem in scriptura intelligit tur pena a deo inflicta vel infligenda: vnde habetur supra psalmo .x. Pluit super peccatores laqueos ignis sulphur z spiritus procellarum pars calicis eorum.

x Uini meri .i. puri sine aqua: z in hebreo habetur Uini fortis. y Plenus mixto .i. in calice cum vino forti mixta ē aliqua species fortificatiua z inebriatiua: sicut solet fieri in clareto: omnia ista dicuntur ad designandum acerbitatem vltionis diuine. z Et inclinauit. s. calicem suum. a Ex hoc in hoc. ad inebriandum vnum populum post aliuz puniendo peccatores successiue scdm ordinem sue iusticie: sicut puniuit iudeos per babylonios: z postea babylonios per medos z persas: z postea medos z persas per grecos. z grecos per romanos. b Ueruntamen fex eius non est exinanita. i. fundus in quo feces resident calicis non est euacuatus: quia semper in deo remanet virtus ad puniendum peccatores: ideo subditur: Bibent omnes peccatores terre.

Victori sup iditum psal. asaph. .LXXVI.

Vocē mea ad dñz clamaui ꝛc. Psal.LXXVI. Huic psalmo ꝓmittit talis ti. in hebreo: Ad victoriā sup iditū ipsi asaph ꝑs. ⁊ in translatōne hiero. Victori sup iditū psalmus asaph. ⁊ ē eadē sentētia in vtroq; vt pz ex supradcis in plīb' locis. Dicūt ār alīq sequētes i hᵒ opinionē augustini dicentis: q̄ dauid qui fecit oēs psalmos: vt dcm̄ fuit in ꝓncipio hᵒ libri diffusius: fecē hūc psal. ꝓ psecutōnibus q̄s sustinuit a saule ⁊ absalon filio suo: sz ꝓ istud dcz ē q̄ i titulo dr: Psalmᵘ asaph. ꝓpt quod isti refugiūt ad interꝓtatōem nois dicentes q̄ asaph inꝓphetat transiliens. Dauid aūt in hᵒ psalmo instruit calcātes tribulatōes hui⁹ vite ꝓ virtutem fortitudinis: ⁊ trāsiliētes ad deū ꝑ confidentiā in ipso: sicut ipse in psecutōe saulis ⁊ absalon filij sui. Sup iditū: q̄ ꝓmo fuit cantat⁹ psalm⁹ iste ꝑ eū: sz ista expositio ꝓma facie videt extorta: ꝓpt q̄ō Ra. sa. dicit: q̄ asaph fecit hūc psal.: q̄ hūit spm̄ ꝓphetic̄: vt dcm̄ est: et sic ꝓuidit tribulatōem in q̄ mō fuit iudei ꝑ romanos fc̄am de qua fecit hunc psal. orans ꝓ liberatōne ꝑpli isrl ab ista captiuitate: a qua ipe ⁊ alij iudei expectant liberari ꝑ regē messiā venturū: ⁊ sic dr in hoc titulo: Psalmus asaph. i. fc̄us ab ipso asaph. Super iditus. dicens q̄ iditum nō est h nomē ꝓpium vni⁹ cantoris: ꝓut accipitur ꝓmo Paralip. xxv. sz est nomē appellatiuū ⁊ significat leges in plurali: fm ꝓpetatem chaldaici sermonis: quo vtunt frequent ꝓphe: ⁊ maxime in hoc libro psalmoz ⁊ ꝑ leges intelligunt hic diuine sententie: quibus decreuit ppl̄m isrl affligi ꝑ romanos fm ordinez sue iusticie q̄ frequent in sacra scriptura lex accipit ꝓ snia: que ꝑ legē ꝓfertur. Expositio autez ista q̄tum ad aliquid est falsa. s. q̄ christus sit venturus: ⁊ iudeos ꝑ orbē dispersos in hierlm congregaturus: ꝓpt quod alit ē exponēdus iste titulus. s. q̄ asaph in spiritu ꝓuidit captiuitatez babylonicā futurā: ꝓpter peccata maloz iudeoz: vt patz iij. Reg. in fine: ⁊ eā imminandā ꝑ orones bonoz viroz .s. danielis: vt pz dañ. ix. ⁊ eçechielis ⁊ alioz scoz illi⁹ tpis: ⁊ fm leges sue sapiētie ⁊ iusticie: q̄ ꝑ iditū signant: ⁊ sic fecit hūc psal. de futuritōe hᵒ captiuitatis ⁊ ei⁹ imi natione. Scōm hoc igit psal. iste diuiditur in duas partes: q̄ asaph ꝓmo ꝓponit intentū: scōo declarat ꝓpositum: ibi In die tribulatōis. Circa ꝓmuz dicit in pſona ꝓpria ⁊ scoz: q̄ futuri erāt i captiuitate babylonica. d. a Voce mea ad dñm clamaui. q̄ ipe orauit ꝑ liberatōe illius captiuitatis future: ⁊ silr sci q̄ fuerūt tpe captiuitatis. s. hiere. ⁊ eçechiel daniel: ⁊ ceteri ꝑ eodē orauerūt. b Et intendit mihi. quia a deo exauditi fuerūt captiuitas. n. illa fuit liberata i fine. lxx. annoz: fm cōe dictū: fm hebreos in fine quinquaginta duoz annoruz. c In die. Hic ꝓ̄ declarat ꝓpositū: ⁊ ꝑ q̄tū ad ꝑdcōz scoz orōnē: q̄tum ad ꝑpli liberatōnem: ibi Memor fui. Prima in duas: q̄ ꝓmo ponit orō scoz deuota: secūdo eoz afflictio ex fragilitate hūana: ibi Nunqd in in eternū. Circa ꝓmū in pſona scoz ꝑ liberatōne decantatū dicitur: c In die tribulatōis mee. i. tpe captiuitatis babylonice. d Deum exquisiui. i. diligenter quesiui misericordiam eius per deuotam orationem: ideo subditur: e Manibus meis. scilicet ad deum extensis. f Nocte. idest tribulationis tempore: quod per noctem designatur. g Contra eum. scilicz versus hierusalem vbi dicebatur habitatio dei propter templuz quod fuerat ibi: ꝓpt quod iudei extra terram ꝓmissionis i captiuitate positi versa facie cōtra hierusalez adorabāt vt habetur dañ. vj. ⁊. iij. Re. viij. h Et non sum deceptus. quia secutus est finaliter orationis effect⁹. s. liberatio populi ꝑ cyrum regem psarū vt habet Esd. ꝓmo ⁊. ij. Paralip. vlt. In translatōe hiero. hēt Manus mea nocte extendit. s. in oratione tribulationis tempore. Et nō quiescit. quia sancti orabant ꝑ liberatione populi quasi contiuue. i Renuit cōsolari anima mea. s. in corporalibus delectationibus: a quibus sancti tunc se abstinebant: vt dei misericordiam facilius ꝑpetrarent: vnde dr daniel. x. In dieb' illis ego daniel lugebam trium hebdomadaruz diebus panē desiderabilem non comedi ꝛc. ⁊ hiere. dixit baruth: hiere. xlv. Ecce quos edificaui ego destruo. s. populū meum isrl. sequitur: ibi Et tu queris tibi gaudia. quasi diceret: non debes querere captiuitatis tpe ppli dñi. k Memor fui ꝛc. quia in talibus afflictōnibus deus respicit sanctos suos: visitans eos spiritu alibus consolatōnibus. l Et exercitatus sum. in diuinis laudibus. m Et defecit spūs meus. quia aliquando hoies deuoti ex feruenti deuotōne rapiuntur a sensibus: ⁊ sic deficit spūs quantum ad vsum actualem exterioꝛum sensuum. Littera hiero. sic habet: Recordans dei conturbabar: loquebar ⁊ deficiebat spiritᵘ meus. ⁊ eadem sententia est in hebreo: que sic potest expōi Recordans dei. i. diuinoꝛum beneficioꝛ erga populum israel. Couturbabar. ex offensa eius contra deum ex q̄ meruit captiuari. Loquebar. conferendo diuinam bonitatez ad populi ingratitudinem: ⁊ econuerso. Et deficiebat spiritus meus. ꝓe nimia admiratione. ⁊ loquitur ꝓphetа in pſona ꝓpria preuidens ista: ⁊ in persona iustoꝛ in captiuitate babylonica detentoꝛ. n Anticipauerunt vigilias oculi mei. s. excitatus a somno aperui oculos meos añ vigilias. i. anteq̄ esset tempus surgendi ad matutinum: ⁊ ad dicendum laudes diuinas de nocte fm moduz consuetuz. sic enim faciunt homines deuotione feruentes: q̄ surgunt ante alios ad orandū. o Turbatus sum. de ira dei excitata ꝑ ppl̄m ꝑ Et nō sum locutus. i non habui audaciā aliq̄d petēdi a deo ꝓ ꝓfusiōe. Sic. n. loq̄bant tres pueri i camio ignis: dañ. iij. Et nūc ñ possum⁹ apire os: ꝓfusio et opprobriū sci sum⁹ ꝛc. q Cogitaui dies ātiq̄s. i. creatōis mūdi: q̄n hō fc̄s ē ad imaginē dī dñans oīb⁹ creaturis iferioꝛi bꝰ: ⁊ tñ ꝑ clpā suā fuit eiect⁹ ò delicijs paradisi: sic ⁊ nos ò ira nra. r Et an. eter. i mēte hūi. repetitò ē eiusò snie ad maiorē exꝓssiōez: ⁊ dicūt h āni eini āni ꝓmi: sic ⁊ mōtes dicūt eini i plīb' locis sacre scripte ad ōsignandō lōgitudiez duratōis. s Et meditat⁹ sū nocte cū corde meo. recolēs nraz clpaz ⁊ diuinā iusticiā. t Et exercitabor. i talib⁹ meditatiōibus. v Et scopebā spm̄ meū. diligēter inuestigan⁹ ne ibi laterz aliq̄ grauis clpa dī offensiua. x Nūqd. hic ꝓ̄ describit iustoꝛ afflictio ex fragilitate hūana. dr. n. pv. xij. Spes q̄ differt affligit aiaz. Iusti aūt i captiuitate positi spabāt ide liberari

Vocē mea ad dñz clamaui ꝛc. Psal.LXXVI. Huic psalmo ꝓmittit talis ti. in hebreo: Ad victoriā sup iditū ipsi asaph ꝑs. ⁊ in translatōne hiero. Victori sup iditū psalmus asaph. ⁊ ē eadē sentētia in vtroq; vt pz ex supradcis in plīb' locis. Dicūt ār alīq sequētes i hᵒ opinionē augustini dicentis: q̄ dauid qui fecit oēs psalmos: vt dcm̄ fuit in ꝓncipio hᵒ libri diffusius: fecē hūc psal. ꝓ psecutōnibus q̄s sustinuit a saule ⁊ absalon filio suo: sz ꝓ istud dcz ē q̄ i titulo dr: Psalmᵘ asaph. ꝓpt quod isti refugiūt ad interꝓtatōem nois dicentes q̄ asaph inꝓphetat transiliens. Dauid aūt in hᵒ psalmo instruit calcātes tribulatōes huⁱ⁹ vite ꝑ virtutem fortitudinis: ⁊ trāsiliētes ad deū ꝑ confidentiā in ipso: sicut ipse in psecutōe saulis ⁊ absalon filij sui. Sup iditū: q̄ ꝓmo fuit cantat⁹ psalm⁹ iste ꝑ eū: sz ista expositio ꝓma facie videt extorta: ꝓpt q̄ō Ra. sa. dicit: q̄ asaph fecit hūc psal.: q̄ hūit spm̄ ꝓphetic̄: vt dcm̄ est: et sic ꝓuidit tribulatōem in q̄ mō fuit iudei ꝑ romanos fc̄am de qua fecit hunc psal. orans ꝓ liberatōne ꝑpli isrl ab ista captiuitate: a qua ipe ⁊ alij iudei expectant liberari ꝑ regē messiā venturū: ⁊ sic dr in hoc titulo: Psalmus asaph. i. fc̄us ab ipso asaph. Super iditus. dicens q̄ iditum nō est h nomē ꝓpium vni⁹ cantoris: ꝓut accipitur ꝓmo Paralip. xxv. sz est nomē appellatiuū ⁊ significat leges in plurali: fm ꝓpetatem chaldaici sermonis: quo vtunt frequent ꝓphe: ⁊ maxime in hoc libro psalmoz ⁊ ꝑ leges intelligunt hic diuine sententie: quibus decreuit ppl̄m isrl affligi ꝑ romanos fm ordinez sue iusticie q̄ frequent in sacra scriptura lex accipit ꝓ snia: que ꝑ legē ꝓfertur. Expositio autez ista q̄tum ad aliquid est falsa. s. q̄ christus sit venturus: ⁊ iudeos ꝑ orbē dispersos in hierlm congregaturus: ꝓpt quod alit ē exponēdus iste titulus. s. q̄ asaph in spiritu ꝓuidit captiuitatez babylonicā futurā: ꝓpter peccata maloz iudeoz: vt patz iij. Reg. in fine: ⁊ eā imminandā ꝑ orones bonoz viroz .s. danielis: vt pz dañ. ix. ⁊ eçechielis ⁊ alioz scoz illi⁹ tpis: ⁊ fm leges sue sapiētie ⁊ iusticie: q̄ ꝑ iditū signant: ⁊ sic fecit hūc psal. de futuritōe hᵒ captiuitatis ⁊ ei⁹ imitatione. Scōm hoc igit psal. iste diuiditur in duas partes: q̄ asaph ꝓmo ꝓponit intentū: scōo declarat ꝓpositum: ibi In die tribulatōis. Circa ꝓmuz dicit in pſona ꝓpria ⁊ scoz: q̄ futuri erāt i captiuitate babylonica. d. a Voce mea ad dñm clamaui. q̄ ipe orauit ꝑ liberatōe illius captiuitatis future: ⁊ silr sci q̄ fuerūt tpe captiuitatis. s. hiere. ⁊ eçechiel daniel: ⁊ ceteri ꝑ eodē orauerūt. b Et intendit mihi. quia a deo exauditi fuerūt captiuitas. n. illa fuit liberata i fine. lxx. annoz: fm cōe dictū: fm hebreos in fine quinquaginta duoz annoruz. c In die. Hic ꝓ̄ declarat ꝓpositū: ⁊ ꝑ q̄tū ad ꝑdcōz scoz orōnē: q̄tum ad ꝑpli liberatōnem: ibi Memor fui. Prima in duas: q̄ ꝓmo ponit orō scoz deuota: secūdo eoz afflictio ex fragilitate hūana: ibi Nunqd in in eternū. Circa ꝓmū in pſona scoz ꝑ liberatōne decantatū dicitur: c In die tribulatōis mee. i. tpe captiuitatis babylonice. d Deum exquisiui. i. diligenter quesiui misericordiam eius per deuotam orationem: ideo subditur: e Manibus meis. scilicet ad deum extensis. f Nocte. idest tribulationis tempore: quod per noctem designatur. g Contra eum. scilicz versus hierusalem vbi dicebatur habitatio dei propter templuz quod fuerat ibi: ꝓpt quod iudei extra terram ꝓmissionis i captiuitate positi versa facie cōtra hierusalez adorabāt vt habetur dañ. vj. ⁊. iij. Re. viij. h Et non sum deceptus. quia secutus est finaliter orationis effect⁹. s. liberatio populi ꝑ cyrum regem psarū vt habet Esd. ꝓmo ⁊. ij. Paralip. vlt. In translatōe hiero. hēt Manus mea nocte extendit. s. in oratione tribulationis tempore. Et nō quiescit. quia sancti orabant ꝑ liberatione populi quasi contiuue. i Renuit cōsolari anima mea. s. in corporalibus delectationibus: a quibus sancti tunc se abstinebant: vt dei misericordiam facilius ꝑpetrarent: vnde dr daniel. x. In dieb' illis ego daniel lugebam trium hebdomadaruz diebus panē desiderabilem non comedi ꝛc. ⁊ hiere. dixit baruth: hiere. xlv. Ecce quos edificaui ego destruo. s. populū meum isrl. sequitur: ibi Et tu queris tibi gaudia. quasi diceret: non debes querere captiuitatis tpe ppli dñi. k Memor fui ꝛc. quia in talibus afflictōnibus deus respicit sanctos suos: visitans eos spiritu alibus consolatōnibus. l Et exercitatus sum. in diuinis laudibus. m Et defecit spūs meus. quia aliquando hoies deuoti ex feruenti deuotōne rapiuntur a sensibus: ⁊ sic deficit spūs quantum ad vsum actualem exterioꝛum sensuum. Littera hiero. sic habet: Recordans dei conturbabar: loquebar ⁊ deficiebat spiritᵘ meus. ⁊ eadem sententia est in hebreo: que sic potest expōi Recordans dei. i. diuinoꝛum beneficioꝛ erga populum israel. Couturbabar. ex offensa eius contra deum ex q̄ meruit captiuari. Loquebar. conferendo diuinam bonitatez ad populi ingratitudinem: ⁊ econuerso. Et deficiebat spiritus meus. ꝓe nimia admiratione. ⁊ loquitur ꝓphetа in pſona ꝓpria preuidens ista: ⁊ in persona iustoꝛ in captiuitate babylonica detentoꝛ. n Anticipauerunt vigilias oculi mei. s. excitatus a somno aperui oculos meos añ vigilias. i. anteq̄ esset tempus surgendi ad matutinum: ⁊ ad dicendum laudes diuinas de nocte fm moduz consuetuz. sic enim faciunt homines deuotione feruentes: q̄ surgunt ante alios ad orandū. o Turbatus sum. de ira dei excitata ꝑ ppl̄m ꝑ Et nō sum locutus. i non habui audaciā aliq̄d petēdi a deo ꝓ ꝓfusiōe. Sic. n. loq̄bant tres pueri i camio ignis: dañ. iij. Et nūc ñ possum⁹ apire os: ꝓfusio et opprobriū sci sum⁹ ꝛc. q Cogitaui dies ātiq̄s. i. creatōis mūdi: q̄n hō fc̄s ē ad imaginē dī dñans oīb⁹ creaturis iferioꝛi bꝰ: ⁊ tñ ꝑ clpā suā fuit eiect⁹ ò delicijs paradisi: sic ⁊ nos ò ira nra. r Et an. eter. i mēte hūi. repetitò ē eiusò snie ad maiorē exꝓssiōez: ⁊ dicūt h āni eini āni ꝓmi: sic ⁊ mōtes dicūt eini i plīb' locis sacre scripte ad ōsignandō lōgitudiez duratōis. s Et meditat⁹ sū nocte cū corde meo. recolēs nraz clpaz ⁊ diuinā iusticiā. t Et exercitabor. i talib⁹ meditatiōibus. v Et scopebā spm̄ meū. diligēter inuestigan⁹ ne ibi laterz aliq̄ grauis clpa dī offensiua. x Nūqd. hic ꝓ̄ describit iustoꝛ afflictio ex fragilitate hūana. dr. n. pv. xij. Spes q̄ differt affligit aiaz. Iusti aūt i captiuitate positi spabāt ide liberari

ꝛ armis remanentibus illesis: ita ꝙ ezechias ꝛ viri sui sine difficultate aliꝙ poterāt colligere arma ꝛ spolia: ꝛ p hꝫ illuminati sunt i cognitōe diuine vtutis. Jn hebreo hī: De mōtibus rapine. ꝛ in trāslatōe hiero. A montibus captiuitas. ꝛ tunc referendū est ad montē syon: ꝛ montē moria vbi tē plū erat fundatū: ꝙa sennacherib intendebat spoliare ꝛ captiuare hitantes in eo: sz sacrificijs ꝛ oblationibus ibi factis ordinatōne dei pcussit angelus castra assyriorum vt pdcm ē: ꝛ sic accidit ꝫ riū. k Turbati sunt oēs insipientes corde. i. bellatores sennacherib: ꝙ erant adhuc idolatre: ꝛ sic insipientes de deo verā notitiā nō habentes. l Dormierūt sōnū suū. dormitōe mortis: sm ꝙ dr Joh. xj. Lazarus amicꝰ noster dormit. i. mortuus est: vt ibidē subdit: m Et nihil inuenerūt oēs viri ꝛc. Jq bellatores sennacherib mltas ꝫuitias p bella acquisierāt ꝙs ibidez dimiserunt: q mortui nihil potuerūt ibi habē: ꝛ illi pauci viri ꝙ ibi remāserant ita repente fugerūt cū sennacherib ꝙ nihil potuerūt ꝫ illis secū portare. n Ab increpatōe tua deus iacob dormitauerūt. i. mortui sūt nō morte nāli: sed tua vtute sm ordinē iustitie tue. o Qui ascenderūt equos. i. equites exercit sennacherib. p Tu terribilis es. in iudicijs tuis. q Et ꝙs resistet tibi. q. d. nullus: cū infinita sit tua vtus. r Extūc ira tua. i. statim cū decreuerit punitōem alicuius: ꝓcedit i effectu sm modū tue iustitie vel sentētie. s De celo auditū fecisti iudiciū. q: punitōem sennacherib ꝛ exercitus ei⁹ deus nūciauit esaie: ꝛ esaias ezechie: vt hī. iij. Reg. xix. t Terra tremuit. i. hitātes in terra iuda p timore tremuerunt ex aduentu sennacherib ꝫ eos. v Et quieuit. quia audientes pcussionē sui exercitus ꝛ fugā eius: in securitate quieuerūt: īo sḋit: x Cū exurgeret in iudicio deꝰ. i. ad faciendū vindictā de sennacherib ꝛ exercitu eiꝰ. y Ut saluos faceret ꝛc. i. ezechiā ꝛ pplm eius. z Qm̄ cogitatio hois. Hic vltio ponitur grauz actio ꝓ pplī liberatōne ꝛ supbozꝫ punitōe cū dr: Quoniā cogitatio hois. i. ezechie rōnabiliter viuentis ꝛ pplī sui. a Confitebit tibi. cōfessione laudis ꝓ sua liberatōe mirabili. b Et reliquie cogitatōnis ꝛc.] reliquie cogitatōnis dicunt hic memorie de illo facto: q: ezechias ꝛ populus suus nō solū egerunt gratias deo semel. s. quando liberati fuerunt: sed etiam postea quando istud beneficium occurrebat memorie eorum ꝓpter quod in veteri testamento fuerunt aliqua festa annuatim ordinata ad beneficia diuina recolenda: sicut festuz pasche ꝓ exitu de egypto: et festum pentecostes ꝓ datione legis: ꝛ sic de alijs. ꝛ similiter in nouo testamento de natiuitate christi ꝛ eius resurrectōe ꝛ ascensione: ꝛ ꝓsilib⁹. trāslatio hiero. habz sic: Quia meroz hois ꝓfitebit tibi reliquijs merozis accingeris. qō sic pōt exponi: Quia meroz hois. s. ezechie ꝛ pplī sui qui fuerūt in meroze positi ꝓ v̄bis ꝛ lr̄is blasphematorū ꝫ deū: ipsi⁹ sennacherib ꝛ nūcioꝝ ei⁹: vt hī. iij. Reg. xix. Confitebit tibi. q: tunc ezechias ozauit dnm̄ ꝓfidens ꝙ ꝓ pctis suis ꝛ pplī talia ꝓtigisset. Reliquijs merozis accingeris. q: postꝙ ezechias ex meroze sciderat vestimēta sua ꝛ indut⁹ fuerat sacco: vt hī ibidē: Alsē dit i domū dn̄i: ꝛ expandit illas lr̄as blasphematorias coram altare dn̄i ꝙsi accingens illud. Jn hebreo āt sic hī: Qm̄ ira

turbati sūt oēs insipientes corde. Dormierūt sōnū suum: et nihil inuenerunt oēs viri diuitiaꝝ in mānib⁹ suis.] Ab increpatōe tua ḋ iacob dormitauerūt q ascenderēt equos. Tu terribil es et qs resistet tibi: extunc ira tua. De celo auditū fecisti iudiciū: tra tremuit et quieuit. Cū exurgēt i iudiciū deꝰ: ut saluos faceret oēs mansuetos terre.] Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: et reliquie cogitatōnis diē festū agēt tibi.] Vouete et reddite domio deo vestro: omnes qui i circuitu eius affertis munera. Terribili et ei qui aufert spiritum principum: terribili apud reges terre.

hominis ꝓfitebit tibi: ꝛ reliquias ire cinges vl retinebis ꝙ exponit Ra. sa. sic: Qm̄ ira hois. i. sennacherib qui iratus ꝫ regnuz iude volebat illud destruere. Cōfitebit tibi. i. erit occasio tibi ꝓfitendi cōfessione laudis: q: populus a ꝑsecutōe eius liberat⁹ habuit maiorē occasionē gras agendi deo: ꝛ se occupādo in diuinis laudibus Et reliqas ire cinges vel retinebis. ꝙ exponit Rabi sa. de regibus ꝑsequentibus pplm israel: qui quādo videbāt liberationem eius mirabilem retinebantur ab ira: ꝛ cōuertebant ad dei laudez: sic nabuchodonosoz ex ira fecit ꝓjci tres pueros in caminū ignis: sed qn̄ vidit liberatōnem eoꝝ mirabilem: fuit ꝓuersus in māsuetudinē deū laudās ꝛ dicens: Bn̄dict⁹ deus eoꝝ sidrac videlicet misac ꝛ abdenago. sz q: sennacherib ex liberatōe ezechie ꝛ pplī isral mirabili non legit conuersus ad dei laudem: sed magis ad oppositum: quia fugiens ad ꝛram suā adozauit in templo vesrac deum suū: vt hī. iij. Re. xix. Jdeo alit exponit ista littera: Et reliquias ire cinges vel retinebis. ꝙa sennacherib fugiens ꝛ iram ꝫ iudeam retinens cogitabat si posset iterū exercitum ꝓgregare ad destructiōem iudee: sed fuit impeditus a deo: ex cuius ordinatōne sibi sui adramelech ꝛ sirasar occiderūt eum: vt habet ibidem. Cōsequenter ꝓpha inuitat pplm suum ad dei laudē dicens: c Vouete ꝛ reddite dño. i. vota que fecisti vt liberaremini a sennacherib ꝑsecutōe reddite: exquo estis liberati: a displicet infidel ꝓmissio: Eccliastes. v. d Omnes qui in circuitu eius. i. de tota terra iudee q est in circuitu hierlm ꝛ tēpli. e Affertis munera terribili. i. deo qui terribile iudiciū fecit de sennacherib ꝛ exercitu eius. Jn hebreo ꝛ i translatiōe hiero. li terribili est finis huius versus: ꝛ versus sequens incipit: ibi Et ei q: aufert spm̄ ꝓncipum. vbi redditur rō q̄re deus dr terribilis in fine ꝓcedentis vsus: ꝛ est sensus ꝓtinuando ad lr̄am ꝓcedentem. e Affertis munera terribili. et ei et ꝙ idest f Ei qui aufert spiritum principuz. idest vitam eorum: sicut dictum est de sennacherib ꝛ principibus sui exercitus. g Terribili apd reges terre. q: alij reges audientes punitiōez sennacherib deum israel timuerunt. Mozaliter potest exponi psalmus iste d qualibet cōitate fideli seu persona singlari: que d aflictione magna corpozali tempozali vl spirituali a deo magnifice liberatur: ꝛ ex hoc ad dei laudez deuote excitat. ¶ Jn psalmo. lxxv. Notus in iudea deus. vbi dicitur in postilla: Jn hebreo habet: De montibus ꝛ rapinis.

Additio.

In hoc loco lra hebraica habz vocabula diuersimode interptabilia: sicut in multis alijs locis sz vn⁹ mod⁹ itelligēdi ꝓpinqoz littere talis est: Terribilis es tu mirabiliter ꝙ montes ferarū. i. rapacium animalium: ꝛ est sensus: ꝙ sicut boies consueuerūt terreri a montibus in quibus fere habitant: sic magis fuit territus sennacherib: ꝛ illi qui cuz eo remanserunt a deo inferēte illā plagā terribilē. vñ sequitur: Turbati sunt omnes insipientes corde.

ꝑpriū nomen illi⁹ cantoris de quo .j. Paralip.xxv. vel est nomē alicuius musici instrumenti seu modulamis quo cantor ille frequentius vtebat.

In eodē psalmo vbi dī in postilla: Scōm h⁹ igitur psal. iste diuidit i duas partes. Additio.

NOn ꝑpriē vī applicari mā huius psal. captiuitati baby. tuz qz i illa captiuitate rarissimi iusti reperiebāt: vt dcm ē supra i additiōe sup ps. lxxiij. Ut q̄d de⁹. tuz qz qō dicit postil. de scis q̄ abstinebāt a delectatōib⁹ tpe h⁹ captiuitatis nullū fūdamētū hz i lra: nisi solū de daniele i illo ieiunio triū hebdomadaꝝ. Illud. n. qō allegat de baruth. hiere. xlv. manifeste deuiat a veritate lre: tā hebraica q̄ latina. nō enīz legit: ibi Et tu q̄rē tibi gaudia: ꝑt postil. allegat. sz dic: Tu q̄ris tibi grādia: ꝑt manifeste vitas hebraica hz. silr i libris nris correctis hī. Tū qz qō dī: Nūq̄d i ēternū ꝓiciet de⁹ ꝛc. vsq; ibi: Aut ꝓtinebit in ira sua mīas suas. iclusiue nullū vī hīet locū i illa captiuitate cū essz taxata a deo duratio illi⁹ captiuitatis .s. lxx. ānoꝝ. hiere. xxix. q̄ qō taxatō nō erat saltē scī q̄ p libēatōe ppli ozabāt: ꝑt pz Dañ. ix. c. i q̄z psona ps iste loq̄t pz postil. vñ meli⁹ vī dauid q̄ ps iste loquit de afflictōe ppli christiani sub tyrānica ptāte romani iperij in ꝑmitiua ecclesia: de q̄ mā tractat ps. lxxiij. Ut q̄d deus. ꝑt in addi. ibidē fuit expositū. De fidelib⁹. n. illi⁹ tpis pñt oia ꝓtēta in hoc ps. exponi. ipsi. n. ꝑpe renuebāt ꝓsolari i delectatōibus mūdi: ꝛ memores dei p spem ꝛ charitatē ōlectabāt ēt in martyrio ꝓstituti. silr in diuinis laudibus q̄ti die exercebant anticipādo vigilias: ꝛ h⁹ mōi. Isti. n. poterant dicē admiratiue: Nūq̄d in ēternū ꝛc. qz durato illi⁹ ds psecutōis ñ legebat ptaxata in sacris scripturis: vñ ex fragilitate hūana vna cū igrantia timi illi⁹ psecutōis admiratie ꝓrebat ac si estimaret q̄ ille psecutōes ēent i petuū durature: vnde ad ꝓsolatōem oiuz pdcoꝝ dicit: Nūc cepi ꝛc. Sciendū q̄ potētia diuina q̄ manifestata fuit i ve. le. p miracula subuertētia aduersarios corpaliter ꝛ liberātia ppl'm dei: vt in egypto: in no. le. potⁱ fuit oīsa p mirabilē patiētiā scoꝝ in acerbissimis cruciatib⁹ ꝛ psecutōib⁹ assiduis. Et hāc dziaz inuit apo. ad he. xj. c. vbi dicit: Sci p fi. vi. re. ꝛc. obturauerūt ora leonū extinxerūt ipetū ignis castra verterūt ꝛ h⁹ mōi. q̄ oia pertinent ad statū antiq̄oꝝ. s. ve. le. vbi oia ista ꝛ silia leguntur: sz postea subdit: Alij vo distenti sūt nō inuenientes redēptōem ꝛc. qō ptinet p̄cipue ad statū scoꝝ no. testa. q̄z q̄plurimi p̄serti in ꝑmitia ecclesia nō inuenerūt redēptōem. s. corporalē vt meliorem inuenirent redemptōnem. s. spiritualez de quib⁹ ibidē dicit: Lapidati sūt se. s. i ocu. gladij mortui sūt ꝛc. q̄ q̄dē fuerūt maxīmi in testimonio fidei: vt ibidē ꝓcludit apo. d. Et hi oēs testimonio fidei ꝓbati sūt. ex q̄bus pz q̄ in statu ꝑmitie ecclesie de q̄ hic tractat: Cepit mutatio ꝛc. s. potentia dei q̄ manifestabat antiq̄s p destructōem aduersariorū corporalē nūc. s. i statu ꝑmitie ecclesie ꝓncipali⁹ manifestabat p mortē ꝛ psecutōem fideliū illatā ab aduersarijs: ꝛ h⁹ nō imerito: qz isti sequebant vestigia christi: q̄ mortēdo vicit hostē. Illi vo nondū tā pfecti sequebant vestigia moysi ꝛ aliorū patrū q̄ nō moziendo: sz supando vincebāt: vñ dī: Et dixi ꝛc. hoc est in solutōe pdcārum admirationū ꝛ ꝓsolatōe psecutionū sup q̄bus cogitabā ānos eīnos ꝛ h⁹ mōi. Dixi nūc cepi. i. nunc in ꝑmitia ecclesia incipit mutatio dex. ex. mō supradcō. ꝛ ponitur ibi cepi i ꝑma psona ꝑ cepit qō ē i. ꝓtia psōa: sic in plib⁹ locis hī: ꝛ sic sci remanent consolati de psecutōibus suis inq̄tum cedebat in glozīā dei p testimoniū fidei: ꝑñt cōmemorat miracla antiq̄oꝝ patrū. d. Memor fui ope. do. ꝛc. exponat sicut in postil. ꝛc. mutatis mutādis vsq; ibi Deduxisti sic oues pq̄pulū tuū ꝛc. hoc est dicere q̄ omnia miracula illa ptinebant ad illum statum imꝑfectū qui per ꝑmissiones tēporales deducebat: vt .j. scde. q. xcix. articulo vlt. in corpe q. sicut ꝛ a puris hominibus regebantur .s. a moyse ꝛ aaron. secus aūt oportuit fieri in quib⁹ christi quoꝝ ipse est pastor ꝛ exemplar: quē sequentes nō debent admirari de mūdi psecutōibus: iuxta illud: Qui vult venire post me abneget semetipm. Replica.

IN psalmo Voce mea. similis est altercatō postil. bene applicando exponit illum psalmū de captiuitate babylonica terminanda p orōnes scoꝝ illius tēporis: in q̄rum psona psal. iste loquit. Burgen. autē exponit de persecutōe ecclesie ꝑmitiue sub tyrannide romani imperij asserens q̄ expositio postil. sit irrationabilis ꝑmo ex eo quia in illa captiuitate rarissime inueniebātur sancti ꝛ iusti: vbi dico q̄ sufficiunt danie. tres pueri ezechiel abacuc aggeus zacharias neemias zorobobabel: de quibus constat ex canone sacre scripture ꝓeter plures alios in quoꝝ psona ꝑpha h orōnem texuit. Q̄ aūt hi delectationes corporales abiecerunt de daniele ꝛ tribus pueris ꝓstat dañ. j. dictū. De aliorū abstinentia nō oz dubitare: nec vrget q̄ tēpus captiuitatis illius erat taxatum q̄si iō non haberet locū q̄ h dī: Nunq̄d in eternū ꝓciet deus: aut continebit in ira sua ꝛc. qz ꝑphetie nō sūt sp diffinitie. ꝛ si diffinita foret taxatio adhuc de⁹ vult rogari: vñ ꝛ āgel⁹ zach. j. nō obstāte illa taxatōe sibi nota dixit: Dñe de⁹ exercituū ꝑut in ꝓcedenti correctōe allegatū ē. Burgen. āt expositio q̄ putat aliq̄d magni fꝑperisse maiores sustinet difficultatē ꝓmū oiuz cū expōit illū passū: Nūq̄d i ēternū ꝓciet de⁹. o q̄rē scoꝝ no. te. extrance vī sonare cū sacro canōe ñ legi⁹ q̄relas ꝑmitie ecclie qñ apli gaudebant i ꝓspcū ꝓsilij. silr et alij qñ digni hīti sī ꝑ noie iesu ꝓtumelia pati. act. iij. Et ipse Burg. dicē cosdē scos fuisse ꝓsolatōes mūdi: sz mēores dñi p spē ꝛ charitatē ōlectabāt ēt i martyrio ꝓstituti. Nec valz ꝑma rō q̄rele scoꝝ p Burg. h⁹ ꝓficte q̄si iō q̄rulabāt: q̄a imīnū psecutōis ecclesie igrabāt. nā pax ecclesie ptaxata in apoc. legit: vbi clare dīs stat⁹ ecclie ꝑtunc ꝛ nūc futur⁹ distinguit. Nec scda rō sua mltū decorat statū ecclesie ꝑmitie: q̄a dicit eā q̄rulasse ꝑpi igrantiā timi ꝛ hūanā fragilitatē. Illa enī ecclesia nō catholice dī fragil fuisse: q̄ tātas victorias exercuit: vt ēt regna ꝛ iperiū subiugaret. Nec ēt igrātia in ea locū hūit: qz in ea fuerūt ꝑphe ꝛ doct. p spm̄. s. edocti ꝺ oī vitate ad illū statū ptinēte iuxta christi ꝑmissuz. nec mior difficultas orit ex alio dcō Burg. q̄ ad mutatōez dextē excelsi nitit distiguē ecclesiā ꝑmitiuā a synagoga pagē: ꝛ pati q̄ synagoga i suis victorijs fuēat i spera actiōe: ecclia āt ꝑmitiua fuerit i spera passiuoꝝ. Allegat ad h⁹ apo. ad heb. xj. vbi fm expositōez suā de synagoga dī: Sci p fi. vi. re. et ea q̄ sequunt vsq; ibi: Alij vo distēti sī nō inuenientes redēptōem: lapidati sī: secti sī ꝛc. q̄ dic ptinē ad ecclesiā ꝑmitiuā sz ficta ē hec glo. Burgen. silr ꝛ distinctio i illa glo. fundata. Nā aplꝰ tā actōes q̄ passiones allegatas de scis ve. le. dixit ꝑut oēs exponūt: ꝛ aplꝰ oīdit ibidē i ꝓncipio c. xij. vbi ꝑ iducta exēpla patiētie: ꝛ vtutū scoꝝ ve. te. iducit exēpla virtutū xpi cuidēt⁹: ꝛ scoꝝ no. te. Et qz expositō Burg. ē ꝺ rotundā lram: male applicat dictum apostoli sic male expositum ad exponendum illud illius psal. hec mutatio dex. excelsi in no. testa. Nec valere videtur fundamentuz quod assumit ex docis. s. tho. j. scde. q. ix. q̄ videz miracla ꝑ aplm i illo loco allata ptiebāt ad illū statū ipsiꝰ ꝺductū ꝑ ꝑmissiones tpales: ꝛ directū ꝑ puros hoies. s. moysen ꝛ aaron: qz ꝺ illo statu dī ꝓñt: Nō suscipiētes redēptōez. s. tpalē: ut melioꝛē inuenirēt resurrectōem: ꝛ sequitur de eodem statu: q̄bus dignus nō erat mūdus: vñ pz q̄ illa miracla nō ptinēt ad ꝑmissiones tēporales: sz spūales ꝛ eīnas: ꝑut vult glosa magistralis: ꝛ cōiter oēs sic exponūt apostolum ꝛc.

quia tñ ista liberatio differebat: mens eoꝝ affligebat: ⁊ dicebant: ꝛ Nūquid in eternum ꝓiciet deus. nos a terra nra. mod⁹ ē loquendi hoib⁹ in afflictōe longa positis: qz sic apphendit ab eis ex hūana fragilitate: q̄si sp deberet durare. ɣ Aut ñ apponet vt cōplacitioꝝ sit adhuc. erga pplm suū: quē ꝓpt culpam

aůt nō apponet ut cōplacitioꝝ sit adhuc: Aůt i finem miāz suā abscidet: a gnātōne i gnātōem: Aůt obliuiscet misereri de⁹: aůt ꝓtinebit i ira sua mias suas: Et dixi nūnc cepi: hec mutatō dextere excelsi. Memoꝝ fui operū dñi: q̄ia meoꝝ ero ab initio mirabiliuz tuoꝝ. Et meditaboꝝ i oib⁹ opib⁹ tuis: et i adinuentōib⁹ tuis exerceboꝝ. Deus in scō via tua: q̄ia de⁹ magn⁹ sic deus nr̄: tu es q facis mirabilia. Notā fecisti in pplis ỽtutē

suā de terra sua captiuauit tāq̄ abiectum. z Aut in finē. hoc ē totaliť. a Misericordiā suā abscidz. a nobis. b A gnā tōe in gnātōem. i. i generatōibus sibi succedētib⁹. c Aut obliuiscet misereri de⁹. nobis: cū tñ ei⁹ ꝓpietas sit misereri ⁊ parcere. d Aut ꝓtinebit in ira sua misericordias suas. ita q̄ ñ extēdet eas āplius ad nos tales q̄relas ⁊ ꝓsi miles solēt facē hoies ēt bōi i afflictiōe positi ex pte sēsualitatis motꝰ: lz p rōez sentiāt ꝛiū: sic xps ꝛz sēsualitatē dicebat: Transeat a mecalix iste. ⁊ fm rōez dicebat: Uerūtamē nō sic ego volo: ꝛz sic tu. iō sb̄dit: e Et dixi nūc cepi ꝛc̄. Jn hebreo ⁊ in trāslatōe hiero. hī: Et dixi ibecillitas mea ē. f Hec mutatio dextere excelsi. ⁊ ē sensus: Et dixi. fm rōis iudiciū: Imbecillitas mea est hec. i. talꝭ q̄ relatio quā ꝓmisi ꝓcedit ex ibecillitate hūana. Mutatio dex. excel. p dextera itelligit mīa dei: ⁊ p sinistrā ei⁹ iusticia ē igit sensus: f Hec mutatio dextere excelsi. i. mutatō effectus sue pietatis: q̄ nos in ira ꝛr̄l introduxit: ⁊ nūc p sinistrā sue iusticie inde eiecit ⁊ afflixit: ꝓcessit fm ordinez sue sapientie: ⁊ iusticie ad nr̄am correctoez. g Memor fui. Hic ꝓñ declarat ꝓpositū q̄tum ad ꝓpli liberatōem: quaz declarat futurā p sile vel maius: qz ꝑpls ꝛr̄l diutius ⁊ grauius fuit afflictus in captiuitate egyptiaca: q̄ i babylonica: ⁊ tñ ab illa fuit liberat⁹ p ozones ⁊ merita iustoꝝ: ex q̄ concludit q̄ multo fortius liberabit ab ista p ozones eoꝝ. vtutem h⁹ rōnis ponit diffuse. s. liberatōem ꝓpli de egypto diuina vtute: ⁊ ꝓmo in gnāli: 2⁰ magis in spāli: ibi Uiderūt te. Circa ꝓmū dicit: g Memor fui operū dñi. q̄ fecit ꝓ liberatōe ꝓpli de egypto ꝑcutiens egyptū multis plagis: vt hī i exo. h Quia meoꝝ ero ab initō ꝛc̄. i. mirabiliū q̄ fecisti i ꝓnc⁹ hui⁹ liberatōis. s. apparēdo moysi i rubo i specie ignis rubi nō cōburēt: Exo. iij. ⁊ ō vsiōe vge moysi i colubrū: ⁊ iterū in vgā: ⁊ de manu ei⁹ appente leprosa ⁊ iterū sana: ⁊ de ꝓuersiōe aq̄ flumis in sāguinē: q̄ mirabilia fecit de⁹ i ꝓnc⁹ liberatōis de egypto mittēs ad h⁹ moysen: Exo. iiij. i Et meditaboꝝ in oib⁹ opibus tuis. q̄ fecisti in liberatōe ꝓpli de egypto k Et i adiuentōib⁹ tuis exerceboꝝ. i. in ꝑceptis legis: q̄ spāliť adiuenisti vt dares ea pplo de egypto exeūti. l De⁹ i scō via tua. i. i angelo scō tuo q̄ ꝓcedebat castra filioꝝ ꝛr̄l i colūna ignis ⁊ nubis: oñdēs eis vīa p diē ⁊ noctē: Exo. xiij. ⁊. xiiij. ⁊ ꝓnter ps. ex talib⁹ admiras ꝓuertit modū loquēdi. o. m Quis de⁹ magn⁹ sic de⁹ nr̄. q. d. null⁹. qz nullus ali⁹ ꝑt facē opa vtutē tot⁹ creature exceden tia: iō sb̄dit: n Tu es de⁹ q̄ facis mirabilia. nō solū hoib⁹ sz ēt āgelis: qz mirabilia diuia nō solū excedūt facultatem hūana: sz ēt angelicā. o Notā fecisti in pplis. tot⁹ ozbis ꝛre. p Uirtutē tuā. qz mltipl⁹ ꝑcussisti egyptū: ⁊ b⁹ ꝑ scripturas legi ⁊ ꝓpbaꝝ: q̄ diffuse ſr̄ ad oēs ppl⁹os diuulgare ꝑ ꝓdicatōez apl⁹oꝝ aliozūq̄ xp̄i discipulozꝝ: ⁊ ēt ꝑ iudeos dispsos p ozbē ꝛraꝝ. q Redemisti i brachio tuo. i. i fortitudie tua: q̄ ꝑ brachiū ōsignatur. r Populū tuū: filios iacob ⁊ ioseph. dic̄ filios iacob. q̄tum

tuam: rēdemisti in brachio tuo ꝓpulum tuum: filios iacob ⁊ ioseph. Uiderūnt te aque ⁊ timuerunt: ſct turbati sunt abyssi. Multitudo sonitus aquarum: vōcem dederunt nubes. Etenim sagitte tue transeunt: vōx tonitrui tui i rōta. Allūxerunt coruscatōnes tue orbi tre: cōmōta est ⁊ ꝓtremuit tra. Jn mări via tua ⁊ semite tue i aqs mltis: ēt vestigia tua non cognoscent Deduxisti sic oues pplm tuū: i mānu moysi ⁊ aarō.

ad illos q̄ cum iacob descenderunt in egyptū: de q̄b⁹ hēt Gen. xlvj. et q̄tū ad posteritatē eoꝝ dicit: Aut filios ioseph. q̄a illi fuerūt nati in egypto: ⁊ isti ⁊ illi fecerāt vnum populū a deo electū eo q̄ christ⁹ ō illo ꝑpl⁹o erat nascitur us. s Uidert te. hic describit liberatio ꝑpli de egypto magi i speciali ꝑ diuisiōem mar̄ rubri ipam specificādo cū dr̄ s Uiderūt te aq̄ ꝛc̄. i. ita diuise fuerūt aq̄ mar̄ rubri ad iperiū tuū ac si te viderēt ⁊ timerēt: qz ēt creata isensibil obedit creatori. t Et abate sūt abyssi. inq̄tū ꝑ nāz suā solidate sūt: ⁊ erāt ꝑ muris filijs ꝛr̄l a dextris ⁊ sinistris. Exo. xiij. v Multitudo soni. aq̄: qz aq̄ maris rubri cū magno fremitu ⁊ fragore reuerse ſt sup egyptios: sb̄uertētes curr⁹ ⁊ eqtes eoꝝ: vt hī ibidē: x Uoce dede. nu. qz dñs ex colūna ignis ⁊ nubis fecit ꝓcedē egyptios fulgura ⁊ tonitrua: vt dcm̄ fuit ibidē: y Et eni sagitte tue transeūt. qz illa fulgura ꝓcedebāt q̄si q̄dā sagitte a deo imisse. a Uox tonitrui tui i rota. i. ad sūlitudinē rotaꝝ: q̄n. n. audit⁹ son⁹ rotaꝝ curruū: vī aliq̄n q̄ sit tonitruū. vl̄ alit: b Jn rota. qz sonit⁹ tonitrui causat i nubib⁹: q̄ voluunt circa ira. c Alluxert choruscatōes tue orbi tre. qz ille choruscatōes ⁊ tonitrua ꝛr̄ uenerūt ad notitiā oiuz hitātiū i ira: vt p̄dcz ē: iō sb̄dit d Cōmota ē ⁊ ꝓtre. ter. qz ex tali noticia i oib⁹ irre pti b⁹ aliq̄ noti ſt ad diuinā reuerētiā ⁊ timoꝛē. e Jn mari via tua ꝛc̄. qz viā fec pplo suo p mediū mar̄. f Et vestigia tua ꝛc̄. Jqz p⁹ q̄ aq̄ reuerse fuert ad locū suū illa via ab hoib⁹ ñ fuit visa. g Deduxisti sic oues ꝛē. Jp ōptū ad modū ouiū. h Jn mānu moysi ⁊ aarō. qz moyses erat duxꝛ ppli: ⁊ aarō ſr̄ ei⁹ sūm⁹ sacdos offerēs hostias ⁊ sacrificia ꝑ salute ꝓpli ꝛr̄l: vñ exo. vj. dr̄: Iste ē aarō ⁊ moyses q̄b⁹ ꝓcep dñs ut educēt filios ꝛr̄l ō egyp⁹. Moraliť ꝑt expōi ꝑs iste ō q̄cūq̄ ꝓgregatōe fidēli seu ꝑsōa sīglari exīte i tbulatōe tpali seu spūali rogāte deū ōuote ab ea libēari: ⁊ q̄tūcūq̄ ex infirmitate hūana tedio afficiat: tñ spat diuit⁹ libēari exē ꝓcedētiū scoꝝ q̄s de⁹ libēauit ō māib⁹ tyrānoꝝ ꝑ gliaz martyrū ad eīā btitudinē tñsferē: ⁊ aliq̄n ēt i ꝓnti vita ad tps ffua⁹ ad ꝓfirmatōez xp̄ianoꝝ i fid: q̄ videtes aliq̄n martyres libēari ō māib⁹ tyrānoꝝ miraculose: ꝑ h⁹ magꝭ ꝓfirmabant in fide.

Jn ps. lxxvj. Uoce mea. vbi dr̄ i postil. Sup iditū. Ditū nec hebraice: nr̄ chaldaice signi ficat leges i plr̄: nr̄ i singlari. Dat. n. significat legē in singlari: silr̄ datoch significat leges i plurali: sz iditū nihil hoꝝ significat: nisi forte ꝑ modū etymologie valō rmote. Un alij expositores hebroꝝ dicūt q̄ iditū: vl̄ est

legũtur fca ꝑ pplo ysrl in terra egypti ante tps moysi: q longo tpe natus est p' mortẽ ephraiz patriarche. Itez ante tps moysi filij ysrl erant i egypto i magna seruitute: ⁊ sic nõ est verisile q possẽt igredi ꝑ sua voluntate ⁊ maxime cũ exercitu: ꝓpter qõ istud melius exponitur õ filijs israel qui õ volũtatẽ moysi ꝓcesserũt ad ꝓlium õ amorreos et amalechitas: vt hẽtur Numeri. xiiij. Et in illis filij ephraim fuerunt ꝓncipales ⁊ alios mouentes: eo q ꝓ ceteris aspirabãt ad oñz ronib' supradcis: ⁊ h' ẽ qõ dr: y filij effrem. i hebreo ⁊ i translatiero. hẽtur: filij ephraim. est. n. idẽ nomen effrem et ephraim. Sicut .n. noia latina ꝓpria frequenter variant a pte finis: ut guillerinus ⁊ guillerotus: ita ẽt in heb. tñ eandẽ personã significant. z Intẽdentes ⁊ mittẽtes arcũ. i. tendẽtes arcũ ⁊ mittẽtes sagittas ex eo. a Cõuersi sũt in die belli. q: stati fuerunt debellati: ⁊ fugerũt confusi: ut hẽtur numeri. xiiij. b Nõ custodierũt testm̃ dei ⁊c. q: ad mandatum dei ꝑ moysen noluerunt ꝓcedere ad bellũ õ aduersarios: sed volebãt in egyptuz diuerti vel reuerti: ⁊ postea ꝓpria capitositate moti prexerũt õ in bibitionẽ moysi fcam ex pte dei: ⁊ tñ in susceptiõe legis cũ alijs petiuerant q mãdata dei fierẽt eis per moysẽ: ꝓmittẽtes q hũiliter obedirẽt: sm q hẽtur Exo. xx. di cẽtes moysi: Loqre tu nobis ⁊ audiem': non loqtur nobis dñs: ne forte moriamur: ⁊ ꝓpter hoc dr hic: Nõ custodierunt testm̃ ⁊c. c Et obliti sũt. Hic ꝓnter describitur bonitas dei ⁊ ingratitudo ppli gnãliter: ⁊ ꝓmo in cõparatione ad bñficia dei ingressuz terre ꝓmissiõis ꝑcedentia: scõo q̃tum ad seqntia: ibi Et iduxit eos in mõtẽ sanctificationis. ꝓma i duas: q: ꝓmo describunt bñficia dei: scõo ingratitudo ppli: ibi Et apposuerũt. Prima i tres: q: ꝓmo describunt bñficia ꝑstita pplo i egypto: scõo i mari rubro: ibi Intrupit mare. tertio in deserto: ibi Intrupit petrã ⁊c. Circa primum dicit sic: c Et obliti sũt. s. filij ysrl gnãlit. d Bñficioz eius. q: flagellando egyptios ⁊ pecora eoz saluauit hebreos ⁊ ꝑstantiã eoz. e Et mirabiliũ ⁊c. q: egyptijs exñtib' i tenebris tribus diebus lux magna erat vbicuq; habitãt filij ysrl: ut hẽtur Exo. x. qõ fuit valde mirabile. ⁊ simlr in alijs plagis egypti a qbus filij ysrl fuerũt imunes ⁊ saluati. f Coram ꝑibus ⁊c. Vt q deberet dicẽ: coram eis: q: loqtur de eis q exierunt de egypto: ut pz p lr̃am precedentẽ ⁊ sbsequentẽ. Ad qõ dicendũ: q cõit filij ẽt tã puecti exierũt cũ ꝑibus suis: sicut naason cum aminadab ꝓe suo ⁊ sic de alijs. Et lz ꝓes ⁊ filij illa mirabilia vidissent: tñ scripta facit memoriã de ꝓib' magis q̃ de filijs: q: erant honorabiliores ⁊ ꝓncipaliores. Pot ẽt dici de mirabilibus factis in persona moysi: de q dicũt hebrei: ⁊ satis ꝓbabiliter sicut ego posui super illud Exo. iiij. Quis fecit surdũ ⁊ mutũ videntẽ ⁊ cecũ: q cũ adductus fuisset coram pharaone ut occideret ꝓpter infectionem egyptij: Exo. ij. Spiculator q debebat cũ occidere: fuit tunc percussus cecitate: ⁊ sic moyses euasit. Pharao ẽt videns eũ recedentẽ factus ẽ mut' ad horã: ita q̃ nõ potuit seruis suis ꝓcipere ut caperẽt: ⁊ seruꝰ fuit ita attonti ac si essẽt surdi ⁊ ceci: ⁊ sic ex talib' miraculis moyses fugit libere. Ista aũt mirabilia fuerũt facta i iuuentute moysi: q in egressu de egypto fuit. lxx. annoz: Exo. vij. et sic ista mirabilia non fuerũt visa a iuuenib' de egypto exeuntibus: sed solum a ꝑibus eoz. g In capo thaneos. thamnis ciuitas est egypti regia: ꝓpter qõ tenebãtur ibi regia consilia: sm qõ dr esa. xix. Stulti principes thaneos sapientes cõsiliarij pharaonis dederũt ꝯsilium insipiens. Et q: ꝓpter obstinationez regis tota egypt' flagellabat diuersis plagis: ciuitas regia ⁊ terra ꝓpij grauis ꝑcutiebat: ꝓpter qõ de illa fit hic spãl mentio. Simlr si referat hec lra ad mirabilia circa moysen fca ut ꝑdẽz est: verisile est q hoc fuerit in thanis: i qua rex freqntius hitabat. h Intrupit. Hic ꝓnr describunt dei bñficia i mari rubro exhibita: cum dicitur: Intrupit mare: ⁊ pduxit eos. qa sicco pede fecẽ eos trãsire: vt hẽt Exo. xiiij. i Et statuit aqs q̃si in vtre. aq .n. detinent in vtre: ne affluant: ⁊ eodẽ mõ aq maris diuise ex vtraqz pte detinebant diuina vtute: ne effluerent sup filios isral: q: vt ibidẽ dr: erãt eis q̃si ꝓ muro a dextris ⁊ a sinistris. k Et deduxit eos in nube dei ⁊c. i. colũba nubis ⁊ ignis: vt ibidez hẽtur. Et colũna nu. ꝓbis tegebat eos ab ardore solis: ⁊ colũna ignis oñdebat eis viã i tenebris nocti: in q trãsierũt mare rubrũ: ⁊ alij ẽt tribus qñ de nocte incedebat exercit'. Utrũ aũt esset vna colũna ignis ⁊ nubis vl due dez fuit: exo. xiiij. l Intrupit. Hic ponũt bñficia exhibita in deserto nõ oia sed aliq: ⁊ spãliter fit hic mẽtio de bñficio aq: de q hẽt Exo. xvij. qñ educte fuerũt aq ò petra oreb: ⁊ hoc est qõ dic: l Intrupit petrã in eremo. i. loco sicco ⁊ deserto. m Et adaquit eos. i. abũdanr potauit. n Velut in abysso multa. q: egresse fuerunt aque in magna abũdãtia: q: in exercitu hebreoz erãt sex cẽtum milia absq; mulieribꝰ ⁊ puulis ⁊ pecoribꝰ: ⁊ iõ oportuit q eẽt aq multa: vñ tãta multitudo ppli posset adaqri. Sile ẽt fcm legit: numeri. xx. vbi dr q moyses pcussit vga bis silicem: et egresse sunt aque largissime: ita ut ppls biberet ⁊ iumẽta: ⁊ ꝓpter hoc subdit: o Et eduxit aquã ò petra ⁊c. Q. n. ista eductio aq de petra fuerit alia a ꝑcedente pz: q: illa fuit ante dationẽ legis: ista vo post: ut pz intuenti librum exodi et numeroz. Sciendũ tñ q illa q narrãtur i hoc ps. ⁊ in alijs non sẽper narrãtur eo ordine q fuerũt fca: sed aliqua prius fca postea scribũtur ⁊ econuerso: sicut pz in alijs libris sacre scripture: et maxime i illis qui metrice scripti sunt: q lis est liber psalmorũ. p Et apposuerunt. Hic cõsequenter oñditur ingratitudo populi: ⁊ primo q̃tum ad ingratitudinis magnitudinẽ: secũdo q̃tum ad eius multitudinẽ: ibi Quotiens exacerbauerunt. Prima in duas: quia ꝓmo oñditur ꝓpositum in his que cõtigerunt ante missionem exploratoz: scõo p' missionẽ eoz: ibi In oibus his. prima adhuc i duas: q: ꝓmo describit ppli ingratitudo: secundo dei mãsuetudo: ibi Jõ audiuit. Circa ꝓmũ dr: p Et apposuerũt adhuc peccare ei. ⁊ p hoc qõ dr: Et apposuerũt. appet recidiuũ eoz in petm: ex q aggrauat negociũ. anteq; .n. transissent mare rubrum peccauerũt õ moysen ⁊ deum dicẽtes: Quid hoc facere voluisti vt educes nos de egypto

Filij effrem intẽdentes et mittẽtes arcũ: cõuersi sũt i die belli. Nõ custodierunt testamentũ dei: et i lege eius noluerũt ãbulare. Et oblitisũt beneficiorũ eius: et mirabiliũ eius q ondit eis. Coram ꝑibus eorũ fecit mirabilia i terra egypti: i campo thaneos. Intrupit mare ⁊ pduxit eos: et statuit aqs q̃si in vtre. Et deduxit eos i nube diei: ⁊ tota nocte in ill luminatiõe ignis. Intrupit petraz in eremo: et adaquauit eos velut in abysso multa. Et eduxit aquam de petra: et eduxit tanquã flumina aquas. Et appo suerunt adhuc peccare ei

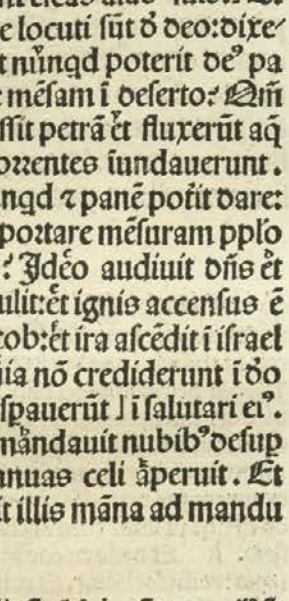

Attẽdite populе meꝰ ⁊c. Psal.LXXVII. Huic psal. ꝑmittit tal ti. in hebreo ⁊ in trãslatiõe hiero. Eruditio asaph. ⁊ accipit duplicit. ſ. actiue ⁊ passiue: qz de his q̃ in hoc psal. ꝓtinent asaph fuit edoctꝰ a parentibꝰ: vt pz in textu: ⁊ p spm̃scñ plenius. scripſit etiã psal. istũ ad eruditionẽ ppli. De mã vero huꝰ psal. saluo iudicio meliozi mihi vr q̃ asaph fecit hũc ps. volẽs oñdẽ ex scripturis ⁊ histoꝛijs antiqs q̃ ꝛgnũ isrl ptinebat ad dauid ⁊ posteritatẽ eiꝰ ex diuina electõne. Jnt alias ãt tribꝰ: tribꝰ ephraī videbat magis aspirare ad regnũ: tuz qz ephraim fuit filius ioseph: qui hũit dominiũ super alios fres suos i egypto: tum qz iacob patriarcha adoptauit ephraī ⁊ manassen i filios: vt hī Gen. xlviij. tũ qz benedicens eis ꝓposuit effraī q̃ erat iunioꝛ ipſi manasse: vt ibidẽ hī: vñ et hieroboam q̃ inuasit regnũ q̃tuz ad decez tribus fuit de tribu ephraim: ꝓpt qõ asaph lz toti populo isrl in hoc psalmo loquat: tñ spãliter ꝓ tribũ ephraī inuehit. Igitur ſm hunc ſenſũ psal. iſte in tres ptes diuidit: qz ꝓmo asaph ꝓmittit quandã ꝓfationẽ: ⁊ scõo subiungit suã narratõem: ibi Quãta audiuimus. tertio ꝓcludit intentã ꝓclusionẽ: ibi Et repulit. Circa ꝑmũ asaph reddit auditoꝛes benivolos dociles ⁊ attentos sic solet in ꝓfatoꝛibus fieri. reddit ꝛaũt auditoꝛes eos benivolos in psona dñi dicens: a Attendite populе meus ⁊c.] q. d. vos qui estis mihi ppl̃us peculiaris ⁊ electus debetis eẽ benivoli ad audiendã legez: quã ꝓ ceteris populis dedi vobis in monte synai. scõo reddit eos dociles. d. b Jnclinate aurẽ ⁊c.] modus. n. est docilis discipuli aurẽ suã hũiliter inclinare ad verba magistri sui. tertio reddit eos attentos ex difficultate dicendoꝝ ad q̃ debent hoies attẽdere. d. c Aperiã in parabolis os meũ. vocant hic parabole scã ⁊ docã veteris testamẽti: qz fuerunt figure no. ꝑma. Cor. x. Omnia in figura ꝓtingebant illis. d Loquar ꝓpositõnes ab initio. i. que solent tractari inter sapientes ab antiquo. vnde in hebreo ⁊ i translatõne hiero: habet: Loquar enigmata antiqua. e Quanta. Hic ꝓnter subdit narratio in qua ꝑmo describit bonitas dei ⁊ magnitudo ppli in quodã generali: scõo magis i speciali: ibi Filij ephrem. Circa ꝑmũ oñdit beneficia dei collata ppło iudaico fuisse sufficiẽt ei manifestata: vt de ingratitudine non posset ꝓ ignorantiã excusari. d. e Quanta audiuimus. ſ. dei bñficia collata ppło iudaico in egressu de egypto: ⁊ in ꝓgressu per desertũ: ⁊ in ingressu tre ꝓmissionis: que diffuse scripta sũt in libꝛis moysi: ⁊ iosue eius ministri. f Et cognouimꝰ ea. ⁊ modus cognoscendi subdit cũ dz: g Et pꝛes nostri ⁊c. quibus debemus credere tanq̃ sollicitis de nostra salute. h Non sũt occultata ⁊c.] qz pꝛes narrauerũt filijs i succedentibus sibi generatõibus. i Narrantes laudes dñi. hoc refert ad illud qõ ꝑmittit: Patres nr̃i narrauerũt nobis laudes dñi. quibꝰ moyses ⁊ alij iusti laudauerũt deũ in exitu maris rubꝛi dicentes: Cantemꝰ oño gl̃iose ⁊c. Exo. xv. k Et virtutes eius. quibꝰ pcussit egyptũ decẽ plagis l Et mirabilia eiꝰ que fecit. ducẽdo pꝛes nr̃os p mare rubꝛum ⁊ p desertum. m Et suscitauit ⁊c. ſqz pꝛ eductõez populi de egypto dedit eis legem in monte synai Exo. xx. que vocat testimoniũ: eo q̃ decem ꝑcepta decalogi fuerunt scripta in tabulis lapideis: vt in posterũ essent i testimoniũ diuine locutõis cũ ppło. Moyses silr scripsit Deuteronomiũ: ⁊ ꝑcepit poni in latere arce: vt essẽt ibi in testimoniũ ꝛ populũ: vt hẽt Deut. xxxj. Dicit etiã lex a ligando qz filij israel eam susceperũt pro se ⁊ p posteris suis et sic ligabat oẽs pñtes ⁊ absentes futuros: ſm q̃ dz Deute. xxix. Nec vobis soli ego hꝰ fedus ferio: ⁊ hec iuramenta cõfirmo: sed cunctis pꝛsentibꝰ ⁊ abñtibꝰ ꝓpter qõ dicitur n Quanta mãdauit ⁊c.] Exq̃ enim pꝛes legez receperant ꝓ se ⁊ p sua posteritate tenebant eis notificare: ꝓpt quod dz Deut. vj. Narrabis filijs ea ac nepotibꝰ tuis. o Ut cognoscat gnãtio altera. quia patres tenebãt notificare filijs de generatõe in gnãtoem: iõ sbdit p Filij qui nascent. ⁊ pz lra ex dictis: ⁊ huius notificatois subditur causa finalis duplex. vna est adeptõ boni q̃ notat cũ dz: q Ut ponant in deo spem suã. de futura retributõe. r Et non obliuiscant operũ dei. Minus dicit ⁊ plus significat. i. in sua memoria teneãt firmiter opa dei. s Et mandata eius exquirãt. sanum intellectũ a sapientibus inquirendo: vt sic impleãt opꝰ non solum ſm vba legis: sed etiã ſm intentõem mandatis. Scõa cã ꝑdicte notificatois est cuitatio mali: q̃ notat cum dicitur: t Ne fiant sic pꝛes eoꝝ ⁊c.] i. iram dei ꝓuocans. Q̃ enim patres de egypto exeuntes ꝓ magna ꝑte fuerunt pꝛaui ⁊ deum exasperantes: pz in fabricatõe vituli aurei: ⁊ in multis alijs que tangunt in exodo: ⁊ in libꝛo numeroꝝ: ꝓpter quod dixit moyses pro pinquus mozti sue: Deut. xxxj. A die qua egressus es ꝛ egypto sp aduersus dñm ꝓtendisti: ideo ſbdit: v Generatio que non direxit coꝛ suũ. ad deum diligendum ⁊ in ꝑceptis eius ambulandũ. x Et non est creditꝰ ⁊c.] qz incredituli fuerũt eius ꝓmissionibus: vt pz Nũi xiij. ⁊ loquit h asaph ꝓ malis hominibus illius ꝑpli rõne quoꝝ sil̃ etiã vituperant boni: ſm illã regulã quã ego posui in ꝓncipio Gen. ꝛ corꝓe dñi pmixto ex bonis ⁊ malis. y Filij ephrem. Hic ꝓnter oñdit dei bonitatẽ: ⁊ ꝑpli ingratitudinẽ magis in spãli: ⁊ ꝑmo q̃tũ ad ipſius ephraī tribũ: scõo q̃tum ad totum ꝑpl̃m: ibi Et obliti sunt. Circa ꝓmuz sciendũ q̃ alīq̃ hebꝛei exponunt hãc lr̃am de filijs ephraī: q̃ viuente adhuc patre multiplicati sunt ⁊ fortificati: ⁊ ꝑsũptuosioꝛes effecti rõnibus supꝛadcis exierunt de egypto vt isti dicunt ⁊ p viã breuioꝛẽ ingredi voluerũt terrã ꝓmissionis. ſ. p tram philistijm: q̃ vicina est: vt hī Exo. xiij. Sz infecti sũt a philisteis q̃ hitabant in geth: ⁊ terris circũiacẽ tibus: eo q̃ occupabant tps a deo ꝓstitutuz: qui dixit abꝛae Gen. xv. Semẽ eius futuꝝ pegrinũ in terra aliena q̃dringentis annis: qui nõdũ erãt cõpleti: sed hꝰ non vr vez: qz ifra assignat cã hꝰ ingratitudis: Lozã ꝑibus eoꝝ fecit mirabilia in tra egypti: nulla aũt mirabilia

cōcupiscentie: qz ibi sepelierūt ppl'm qui desideraverat carnes: Nume. xi. in fine. o In oibus hic ꝓnter oñ ditur bonitas dei ⁊ igratitudo ppli in his q̄ acciderunt p' missionē explozato'z: de q̄ hētur numeri. xiij. qz explozatozes de sua legatiōe reuertētes truerunt ppl'z: ita q̄ volebāt reuerti i egyptū: ut hēt Nume. xiij. Caleph aūt filius iephone: ⁊ iosue filius Num econtrario ꝓhortabāt ppl'm dicentes: q̄ poterant hostes debellare ita faciliter sicut poterant comedere panez: sed ppl's nolebat eis credere: ſz magis voluit eos cū moyse ⁊ aarō lapidare: ⁊ hoc est qđ dī: o In oibus his. i. non obstātibus predictis dei bñficiis ⁊ punitiōibus: e Peccauerunt adhuc. ex nimia ingratitudine. f Et nō crediderūt in mirabilib' ei'. qz ꝓpter miracula q̄ fecerat educēdo eos de egypto debebāt credere firmiter q̄ introduceret eos i terrā promissionis valde facilit qđ fuisset: nisi eoz malicia impediuisset: iō subdit: g Et defecerunt ⁊c. qz ꝓpter illud peccatū oēs qui exierunt ò egypto a. xx. annis ut supza ex diuina sñia mortui sūt i deserto: ut hētur Nume. xiij. preter caleph filiū iephone ⁊ iosue filiū Num ⁊ leuitas q̄ nō fuerant numerati a. xx. annis et supza sed ab vno mense ⁊ supza: vt ibidē fuit expositum. h Et anni eoz cū festinatione. qz moys multoz accelerata fuit in rebellioē choze: Nume. xvi. et per serpētes ignitos: Numeri. xxi. ⁊ i peccato beelphegoz: ꝓ q̄ occisi sunt. xxiij. milia hoium: Nume. xxv. i Luz occideret eos ⁊c. non ē intelligendū de eisdē hoibus i numero sed de diuersis eiusdē tñ ppli: cum deus iterficeret aliq̄s subito: alij timebant ⁊ miaz a deo petebāt. k Et rememorati sunt ⁊c. pugnans ꝓ eis ꝯ exercitū pharaonis. vñ dixerunt: fugiamus israelem: dñs pugnat ꝓ eis ꝯ nos: Exo. xiij. ⁊ similr ꝯ amalech: sm q̄ dī Exo. xvij. Cum q̄ leuaret moyses manus vicebat israel. l Et deus excelsus redēptoz eoz est. de captiuitate egypti. Sed ista reuersio ad deū saltem q̄tū ad multos nō erat ex amore iusticie sed timoze pene: iō subditur: m Et dilexerunt eū in oze suo. qz in exteriozib' verbis ꝓtenderūt signa diuine dilectiōis. n Et lingua sua mētiti sunt ei. qz nō sic hēbant in mente ꝓut ꝓtendebāt oze: iō sequitur: o Coz aūt eoz non erat rectū cum eo. per veram dilectionē. p Nec fideles hīti sunt i testō eius. i. in p̄ceptis legis: q̄ dī testm̄ per debitam impletionē i opatione. q Ipse aūt est misericoz. qz eius ꝓpzium ē misereri ⁊ ꝓcere. r Et ꝓpitius fiet peccatis eoz. puniēs eos citra ꝓdignum. s Et non dispdidit eos. totaliter delēdo sicut meruerant. t Et abundauit vt auerteret ira suā. i. effectū vidicte sue quē auertit ꝓ pte: iō seqt: v Et non accēdit ⁊c. i. vindictā ſz solū partē eius: cuius cā ſbdi tur ex pte fragilitatis hūane: cū dī: x Et recozdatus est .i. ad modū recozdātis se hūit: qz oblīuio i deū non cadit. y Quia caro sūt. .i. fragiles ⁊ ꝓni ad casū ꝓpter fomitē ex carne ꝓcedentez: ppt qđ ēt pctm̄ homis re mediabile ē non autē angeli q̄ carnē ⁊ ossa non hz. z Spūs vadēs ⁊ nō rediens. i. tendēs ad mortē per sepationem a cozpe: nō qz sps hois mozi at: q̄ est icozruptibil: ſz qz hō cōpositus ex cozpoze ⁊ spu mozit. Et nō rediens. qz sps sepatus a cozpoze ad ipsum nō redit vtute nāe. a Quotiēs. Postq̄ descripsit ingratitudinē ppli q̄tū ad ei' magnitudinez: hic ꝓnter describit eā q̄tum ad multitudinem: ⁊ ꝓmo cōmittēdo: scōo omittendo: ibi Nō sunt recozdati. Circa ꝓmuz dicit: a Quotiēs exacerbauerunt ⁊c. sua pec

Jn oibus his peccauerūt adhuc: et nō crediderūt in mirabilib' ei'. Et defecerūt in uanitate dies eoz: et anni eozū cuz festinatione. Cū occidēt eos q̄rebant eū: et reuertebant ⁊ diluculo veniebāt ad euz. Et rememorati sunt qz deꝰ adiutoz est eoz: et deus excelsus redēptoz eozū ē. Et dilexerunt eū in oze suo: et lingua sua mētiti sunt ei. Coz aūt eoz nō erat rectū cuz eo: nec fideles hīti sunt i testō eius. Ipse aūt ē misericoz et ꝓpitꝰ fiet peccatis eozū: et nō dispdet eos. Et abundauit vt auerteret irā suā: et non accēdit oēz irā suam. Et recozdatꝰ ē qđia caro est: spūs vadens ⁊ nō rediēs. Quotiens exacerbauerūt eū in deserto: i irā ꝓcitauerūt eū in iaquoso. Et cōuersi sūt et tētauerunt deū: ⁊ sctz isrl exacerbauerūt. Nō sūt recozdati manꝰ eius die q̄ redemit eos de manu tribulātis. Sic posuit i egypto signa sua: et ꝓdigia sua i cāpo thaneos. Et puertit in sanguinē flumina eozū: et hymbres eozū ne biberēt. Misit in eos cynomiaz et comedit eos: et ranā ⁊ dispdidit eos. Et dedit erugini fructus eozū: et labores eozuz locuste. Et occidit in grādie vineas eozū: et moros eozū i pruina. Et trādidit grādini iumēta eozum:

et subdit: Multo. n. melius ē seruire egyptijs q̄ mori i solitudine: Exo. xiiij. q Jn ira excitauerūt ⁊c].i. i deserto i q̄ erat defectus aq̄: q̄ p̄ trāsitū maris rubri freq̄nt murmurauerūt ꝯ deus ⁊ moysen i deserto: vt pz i libro exodi ⁊ numeroꝝ. r Et tentauerūt deū ⁊c].i. ex p̄meditatiōe ⁊ certa malicia. Tentare aūt ē accipere experimentū de aliq̄. isti autē voluerūt experiri i sēsibili signo: an deꝰ hēret curā de eis p̄uidēdo eis de victualibꝰ: iō sb̄ditur: s Ut peterēt escas ⁊c].i. ad sustentamentū vite ipsoꝝ: cum debe rēt hoc tenere firmit̄ ex p̄cedētibus signis. Legūtur aūt hoc bis petiuisse: semel ante dationē legis: vt hēt Exo. xvi. vbi dixerūt moysi: Cur induxisti nos i desertū istud: ut occideres oēm multitudinē istam fame? ⁊ alias p̄legē dataz: ut hēt numeri. xi. dicentes: Quis dabit nobis ad vescendū carnes ⁊c. Et q̄tum ad istud scōm subditur: t Et male locuti sē de deo. ⁊ modus loq̄ndi subdit: cū dī: Dixerūt. v Nūquid deus potit pare mēsaz i deserto. i. refectionez splendidā carniū: q̄ erāt attediati esu mane dicētes nume. xi. Alia nīa arida ē: nihil respiciūt oculi nīi nisi man. ⁊ q̄ deus ōberet hoc facē arguebāt p̄ signum dationis aq̄ de petra dicentes: x Qm̄ p̄cussit petrā. i. p̄cuti fecit p̄ moysē. y Et fluxerūt aq̄. hoc dī de p̄ma eductiōe aq̄ ante dationē legis q̄ tangit Exo. xvi. z Et torrētes inundauerūt. q̄: aq̄ i magna abūdantia exierūt: ut supra dm̄ est. a Nūquid et panē potit dare: ex mō loq̄ndi appet q̄ non loq̄bant assertiue vt fideles: sed magis dubitatiue ⁊ deū tentātes. Sciendū ēt q̄ locutio hec nō itelligit de datione mane: q̄ p̄cessit eductionē aq̄ de petra imediate p̄dēam: q̄a mana fuit p̄us data: ut hēt Exo. xvi. et prima eductio aq̄ de petra postea sb̄ditur: Exo. xvij. Sed p̄ petitionē panis hic itelligit petitio cibi delicati carniū q̄ ponit nume. xi. iō sb̄dit: b Aut parare mensā pplo suo. i. refectionez splendidā ⁊ delicatā: Jn heb. ⁊ in trāsla. hiero. hēt: Aut parare carnē pplo suo. c Jdeo audiuit. Hic describit oñi māsuetudo: q̄: non statiz puniuit eoꝝ ingratitudinē: sed p̄mo iplacuit eoꝝ petitionem: ⁊ distulit penā tpe debito inferendā: ⁊ circa hoc p̄mo ponitur dei ordiatio: scdo ordinatiōis executio: ibi Et mādauit. Circa p̄mū dī: Jdeo audiuit dñs. eoꝝ petitionez nō ꝓpter meritū sed ad sue potētie declarationez. o Et distulit. iferre eis penā debitā. e Et ignis accēsus est in iacob. i. furor dñi: q̄ freq̄nter i scriptura p̄ ignē designat: accēsus ē ꝯ pplm descendentē de iacob: iō sb̄ditur: f Et ira dei. et est expositō p̄cedētis verbi. Et p̄z ideſt: ideſt. ira dei ascendit in isrl. ad puniendū ipsuz: ut videbit. j. ⁊ cā hꝰ ire sb̄ditur cū dī: g Quia nō crediderūt ⁊c]. ex miraculis .n. p̄cedentib⁹ debebāt credere firmit̄ ⁊ sperare q̄ deus non deficeret eis in necessarijs. Aliter ēt exponit ab aliq̄bus. Et ignis accēsus est in iacob. de igne q̄ deuorauit extremā ptē castroꝝ: nume. xi. sed p̄ma expositio magis ꝓsonat ordini historie. h Et mādauit. Hic p̄nter describitur diuie ordinatiōis executio: ⁊ p̄mo q̄tum ad pīa exaudi tionem: scdo q̄tuz ad iustā punitionē: ibi Adhuc esce. Circa p̄mū p̄mo ponitur exauditio petitiōis panis cū dī: h Et mādauit nubibus ō sup. q̄: māna data eis p̄ pāe exo. xvi. generabatur sursū in aere: vbi est locus nubiū. i Et ianuas celi. scilz aerei. k Aduit. iq̄tū mana ide descēdere fecit: iō sb̄ditur: l Et pluit illis māna. ōscēdebat .n. cū roze: ut hēt numeri. xi. Ros aūt ⁊ pluuia differūt solū fm̄ multitudinē ⁊ pauci tatem māe: iō dī hic māna descendere p̄ modū pluuie. m Et panē celi dedit eis. .i. formatū in celo aereo. n Panez angeloꝝ ⁊c] q̄: māna formabat ⁊ descēdebat ministerio āgelico. o Libaria misit ⁊c.]q̄: quilibet colligebat q̄tuz edere poterat: Exo. xvi. Cōsequēter ponit petitiōis carnium exauditio cuz dī: p Trāstulit austrū de celo ⁊c. auster ē vent̄ meridionalis: quē tunc deus fecit cessare a flatu suo: ⁊ fecit flare aphricum: qui ē vēt̄ occidētalis: laūalis tñ versus meridiē: q̄ in regiōe opposita castris: q̄ erāt versus vētum illū: erat magna multitudo coturnicū q̄s vētus ille trāsportauit vltra mare rubrum ad locū vbi erāt castra hebreoꝝ: ut hēt̄ur nume. xi. vbi dī: Uēt̄ aūt egredies a dño arrepta trans mare coturnices detulit ⁊ dimisit in castra: iō sb̄ditur: q Et pluit sup eos sicut puluerē. i. valde abūdanter. r Carnes. nō mortuas sed uiuas: iō sb̄ditur: Et p̄ idest. s Sicut harenaz maris ⁊c.]⁊ dicit sicut harenā maris ꝓpter abūdantiā: q̄: inde hūerunt satis ad comedēdū usq̄ ad mensem: Numeri. xi. t Et ceciderūt ⁊c.]ita q̄ poterāt eas capere sine aliq̄ difficultate. v Et māducauerūt ⁊c.]q̄: multi tm̄ comederunt q̄ vertebat in nauseam: fz q̄ dī Numeri. xi. Donec exeat p̄ nares vras: ⁊ vertat i nauseaz. x Et desideriū eoꝝ attulit eis. i. abūdantiā carnium sicut desiderauerāt. y Nō sūt fraudati a desiderio suo. q̄: cōsecuti sunt effectum: tū ad malū ipsoꝝ: ut statim subditur. z Adhuc esce. Hic p̄nter describitur executio diuie ordinatiōis q̄tum ad eoꝝ punitionē cū dī: z Adhuc esce eoꝝ ⁊c.]q̄: non totū adhuc comederāt: ⁊ pbabile ē q̄ ipsi vel plures eoꝝ actu comedebāt: q̄n dei punitio venit sup eos: iō sb̄dit: a Et ira dei ascēdit sup eos. i. ad puniendū eos potestatiue: iō sb̄ditur: b Et occidit pigues eoꝝ. i. diuites repletos diuitijs. c Et electos isrl. i. fortes ⁊ nobiles: q̄si diceret sine acceptiōe psonaꝝ puniuit magnos ⁊ puros morte repētina: ppi q̄ locus ille vocat̄ fuit sepulchra

dr: Et excitatus ē tanq̄ dormiēs dñs. q̄ diu dimisit sic populm affligi videbat q̄si dormiēs. m Et tāq̄ potens. sic dr scribi: qz in heb. z i transla. biero. hētur q̄si fortis. Crapulatus a vino. ille. n. q̄ fortis est roboze qñ sopit' ē a vino nō pōt uti sua fortitudine: z sic videbat multis de pplo ysrael de ipso deo q̄diu fuerunt in tāta afflictiōe: sz tūc visus fuit eis q̄si excitat' qñ cepit eos iuuare et aduersarios pcutere: iō subditur: n Et percussit inimicos suos in posterioza. qa p'cussit philisteos i secretioze pte nat' iū. j. Reg. v. z cō putrescebant pro minētes extales eoz: ut ibidē hētur. o Opprobriū sēpiternū dedit illis. qz coacti fuerūt remittere arcā ad terrā isrl: ut eoz plaga turpis z vitupabilis ab oīb' cognoscerē: qz cū arca remiserunt anos aureos recognoscētes plagam suā vilē: qz ēt hoc fm redactuz ē i sacra scriptura: q̄ vsq̄ hodie vbiq̄ diuulgat. p Et repulit. Hic ponit intēta ꝓclusio i hoc ps. s. q̄ dignitas regia ptineat ad dauid z eius posteritatē ex diuina electione z nō ad tribū ephraim: z hoc ē qd dr: Et repulit tabernaculū ioseph. i. ciuitatē sylo in q̄ reposita fuit arca in tabernaculo: iosue. xviij. Et dr tabernaculū ioseph: eo q̄ sylo erat in sorte ephraim filij ioseph. q Et tribū effrem nō elegit. i. ephraim. s. ad regiaz dignitatē. Ieroboā. n. de tribu ephraim q̄ regnauit sup decē tribus: nō regnauit ex diuina electiōe sed vsurpatiue ex pplī rebellione ꝺ filium salomōis: vt hētur. iij. Reg. xj. r Sz elegit tribū iuda. p dignitate regia. s Montē syon quē dilexit. i. elegit ad suum cultū: qz altare de mādato eius fuit ibi edificatū per dauid. ij. Reg. xxiij. z postea ibidē fuit edificatū templū p salomonē. ij. par. iij. iō sb̄ditur: t Et edificauit. i. edificari fecit. v Sic vni cornis sāctificium suū. i. sanctū edificiū suo nōi deputatum. Et dicit sicut vnicornis: qz sicut vnicornis nō permittit aliud aial ad suū latibulū accedere: sic deus ꝓhibuit oēm alienigenā a sacerdotib' sibi ꝓsecratis intra tēplum ministrare: fm q̄ scribit Nume. iij. c. Externus q̄ accesserit ad ministrandū morte moriat. vñ z ozias rex q̄ voluit thurificare ibi: statim fuit lepra ꝑcussus: sicut hētur. j. paral. xxvi. x In terra quā fundauit in secula. i. in iudea quā fūdauit ꝓ cultu suo z regali solio stabilr q̄tū fuit ex pte sua: z ita fuisset nisi peccata pplī isrl ipediuissent. y Et elegit dauid seruū suum. i tribu iuda z iter filios Jsai: q̄uis esset iunioz. z Et sustulit eū de gregibus ouiū. pascebat. n. actualiter gregē qñ fuit vocatus: vt samuel vngeret eū in regē. j. Reguz xvi. a Depost fetātes. i. p' oues fetas. vñ trāsla. hiero. hz: Sequentē fetas adduxit eū. i. oues hūtes fetus. b Pascere iacob seruū suū. i. pplm isrl descendētem de iacob: z sic de pastoze ouiū factus ē pastor fidelium. c Et isrl hereditatē suā. vocat aūt ppls isrl hēditas dñi: eo q̄ fuit spāliter a deo elect'. z p talē modū loquitur moyses deut. xxxij. Pars aūt dñi pplus eius iacob funiculus hereditatis eius. o Et pauit eos. i. gubernauit. e In inocentia cordis sui. i. i puritate cōscientie. f Et i itellectib' manuū suaz. i. prudēter se hūs

Et excitatus ē tāq̄z dormiēs dñs: tanq̄z potēs crapulat' a vino. Et p̄cussit inimicos suos in posterioza: ꝏpprobriū sēpiternum dedit illis. Et rēpulit tabernaculū ioseph: et tribum effrem nō elegit. Sed elegit tribuz iuda: montem syon quem dilexit. Et ędificauit sic ūnicornis sāctificiū suū: i tērra quam fūdauit in secula. Et elegit dauid seruum suum: et sustulit euz de gregibus ouium: dēpost fetantes accepit euz. Pascere iacob seruuz suū: et isrl hereditatem suaz. Et pāuit eos i īnocentia cordis sui: et i itellectib' manuū suaz dēduxit eos.

in opibus suis: fm q̄ dr. j. Reg. xvij. In oībus quoq̄ vijs suis ꝓsperāter agebat dauid. g Deduxit eos. vñ. ij. Reg. v. Dixerunt. n. filij isrl: cum esset saul rex sup nos: tu eras educēs z reducēs isrl. Mystice exponit ps. iste ō regno xpi: cuius figura fuit, regnum dauid: ꝓpter qō i hoc ps. primo excitat attētoēz iude ozū tanq̄ ad mysteri uz excellentissimū: se cūdo oñdit bonitatē xpi z igratitudinē iudeozum ab illo loco: Quanta audiuim', vsq̄ ibi: Et repulit tabernaculū ioseph. oia. n. bñficia ibi narrata ꝓtulit xpus inq̄tuz deus ipsis iudeis. vñ dr heb. xiij. Jesus xps heri z hodie ipse z in secula. Et lz in h° ps. arguatur igratitudo iudeoz. gnāliter: tñ igratitudo sacerdotū spāliter qui p ephraim designātur: qz sicut ephraiz i bñdictione iacob fuit ꝓpositus manasse: sic sacerdotes ꝓcellebāt pplz ex sua cōsecratione: z isti fuerūt magis igrati deo xpo: qz morte eius ꝓcurauerūt: z regnū iude qō q̄dam spāli mō dicebatur regnū xpi voluerūt vsurpare rebellātes romanis: ut dicit iosephus libro de iudaico bello. Ultimo asaph ab illo loco: Et repulit tabernaculū ioseph z c. vsq̄ ad finem psalmi describit dilationē regni xpi z eccle ꝓfectum: sicut ꝓmpletū videm' p orbē terraz. In ps. lxxvij. Attēdite. vbi dr in postilla: De mā. vero h' ps.

Additio.

On solū voluit asaph oñdere in hoc ps. q̄ regnū isrl ptineret ad dauid z posteritatē eius: sed ēt q̄ cultus diuinus debebat cē in mōte syon ex diuina electiōe: nō aūt in sylo vel alibi. vñ in fine dicit cōcludens: Et repulit tabernaculū ioseph: z tribū ephraim nō elegit: sed elegit tribū iuda mōtē syon quē dilexit. vñ simul ō vtraq̄ repulsione. s. ioseph z sylo z ō vtraq̄ electōe. s. iude z syon agit.

In eodē ps. vbi dr i postil. Propter qō melī' exponitur de filijs isrl.

Additio.

Hec expositio nō vī valere: tum qz in illa hīstoria Nume. xiij. nulla fit tribuū distinctio nec aliqua mētio spālis de ephraim vel iuda z h' mōi: imo non ē veri simile q̄ ephraim fuisset ibi ꝓncipalis motor: cum iosue q̄ erat de tribu ephraim assignat' i explozatoēe ꝺdicebat alijs explozatoribus sicut z caleph de tribu iuda: vt i hīstoria ps. tum qz illa hīstoria nō ptinet ad ꝓpositum: naz hic ps. vult ꝓbare deē tribus isrl: q̄ ut dicit se sepauerunt a regno dauid in deserto: z nulla talis sepatio legit nec postea vsq̄ ad tps roboam. Ūñ melius vī dicendū ad ꝓpositum q̄ hic loq̄tur ps. ꝓphetice de illo futuro bello qō fuit initū inter abiam regē iude z ieroboā regem isrl: q̄ erat de tribu ephraim: ut hētur. ij. par. xiij. qō quidē bellū fuit initū spāliter sup diuisiōe regni. vñ abias ipsū monuit ieroboam z alios eū seq̄ntes. d. Num ignoratis q̄ de' isrl dederit regnū dauid i sēpiternum z c. z surrexit ieroboā seruus salomōis z rebellauit. simlr ibidē abias redarguit ieroboaz z alios de electiōe sacerdotū z de semie aaron: qō ptinet ad reprobationē diuini cultus pniciose fcaz p ieroboā z israelitas: z post multa ꝓcludit: Filij isrl nolite pugnare ꝺ deum vrz: in q̄ bello exercitus ieroboā cum israelitis excedebat exercituz abie cū iuda in duplū: z tñ clamātibus viris iude z sacerdotibus canētibus cū tubis perterruit deus ieroboam: z percussit eos abias z pplus eius plaga magna: z persecut' est abias ieroboam fugientē: z cepit aliqs ciuitates eius z c.

qz aialia tūc in cāpis exñtia ex magnitudine grādinis fuerunt interfecta: ut ibidē hētur. r Et possessionē eorum igni. qz grādo ⁊ ignis mixta parīt ferebant: vt ibidē hētur. s Misit i eos irā idignatōis sue. i. effectū ire sue ⁊ idignatiōis p plagas dās ⁊ seqntes. t Immissiones p angelos malos. hoc dī ad oñdendū q̄ angeli mali fuerūt executores diuine iusticie i persecutiōibus egypti: tñ ali qui boni āgeli aliqñ sunt executores i talibus: sicut dz fuit plenius Exo. xij. v Uiam fecit semite ire sue. qz puniendo egyptios declinabat ab hebreis. x Nō pepercit ⁊c. Indifferenter cuncta puniens magnos sic ⁊ paruos. y Et iumēta eoz ⁊c. Ista fuit dnta plaga q̄ pcussit aialia i cāpis pestilētia: vt hēt Exo. ix. i pncipio. z Et percussit oē pmogenitū ⁊c. Ista fuit decima plaga: de q̄ hēt Exo. xij. in medio capituli a Primitias omnia. co. in taber. cham. i. i tabernaculis egyptioz descendētiū a cham: qz mesrai fuit filius cham: vt hētur Gen. x. Ab isto autez mesrai denominata ē egyptus: qz ibi denominatus fuit. vñ i toto ve. testō vbi in nīa transla. ponitur egyptus: i heb. hētur mesraim. b Et abstulit de egypto ⁊c. ſ. pplm isrl dūligēter custodiēdo: sicut pastor custodit oues. c Et pduxit eos tāq̄ gregez in deserto. vbi pauit eos pane celesti: ut pdēm est. d Et deduxit eos i spe. perueniendi i terrā pmissā. e Et nō timuerunt. lz. n. timuerit sup mare videtes exercitū egyptioz appropinquātem eis: tñ moyse eos assecurāte secuti sūt eum p mare: ita q̄ timor ille nō fuit tātus q̄ impediret eos a seqla moysi. f Et iduxit. Hic pñter oñditur bonitas dei ⁊ ingratitudo pplī p̄ ingressū ire pmissionis. ⁊ diuidit i tres ptes: qz pmo describitur dei bonitas: scdo pplī malignitas: ibi Et tētauerūt: tertio pene acerbitas: ibi Audiuit deus. Circa primum dī: f Et induxit eos ⁊c. i. in hierlm: q̄ est metropolis iudee: in q̄ edificatū fuit tēplū i mōte moria. ij. pal. iij. g Mō tē quez ⁊c. qz fuit acqsitus magis vtute diuina q̄ hūana. h Et eiecit a facie eoz gētes. i. chananeos ⁊ alios ibi hītātes: vt diffuse traditur i libro iosue. i Et sorte diuisit ⁊c. Joe q̄ diuisione hēt iosue. xiij. c. vsq; ad. xvij. ca. inclusiue. k Et hitare fecit ⁊c. i. i domib⁹ ⁊ villis a gētilibus edificatis. l Et tētauerūt. Hic pñter ponit pplī malignitas exercēdo peccata antiq̄ patrū suoz cū dī: Et tētauerūt. diffidētes de diuina virtute. m Et exacerbauerūt. puocātes ad irā. n Deū. mitissimū. o Et testimonia ⁊c. i. legis pcepta. p Et auerterunt se. scieni recedētes a diuina seruitute. q Et nō seruauerunt pactū. i. legē quaz pepigerāt obseruare, piceptes: Exo. xxiij. Oia q̄ locutus ē dñs faciemus ⁊ erimus obedientes. r Quēadmodū pres eoz. q̄ adorauerūt vitulū: ⁊ multiplr offēderunt deū in deserto. s Cōuersi sūt in arcū prauum. p pōptitudinē ad male agendū: sicut arcus cum ipetu emittit sagittas. t In irā pcitauerūt ⁊c. Circa qō sciendū q̄ añq̄ poneret arca dñi in sylo ⁊ p̄ destructionē sylo vsq; ad edificationē tēpli salomonis licitū fuit hebreis offerre oblatiōes et sacrificia votiua alibi q̄ vbi erat arca: qz illis tpibus arca nō hūit stabilē mansionez: sed q̄diu fuit i sylo ⁊ in tēplo salomonis nō fuit h⁹ licitum: sicut plenī⁹ fuit dcz: deuī. xij. Post edificationē āt tēpli isti immolabāt in excelsis deo qō erat illicitū nisi ex dispēsatione spāli: sic helyas obtulit sacrificium in mōte carmelij. iij. Reg. xviij. Et nō soluz imolabant i collibus deo: sz ēt demonibus in idol: qō erat grauissimum: iō sb ditur: v Et i tentauerunt ēt exacerbauerūt deū excelsū: Ēt testimonia eius nō custodierunt. Et auerterūt se ēt nō seruauerūt pactū: qūēadmodū pres eorum auersi sunt i arcū prauuz. In irāz pcitauerunt euz i collib⁹ suis: Ēt in sculptilib⁹ suis ad emulationē euz puocauerunt. Aūdiuit de⁹ ēt spreuit: ēt ad nihiluz redegit valde isrl. Et rēpulit tabernaculuz sylo: tabernaculuz suū vbi habitauit i hoibus. Et trādidit in captiuitatē vtutē eoruz: ēt pulchritudinē eoruz in manus inimici. Et pcluſit in gladio pplm suuz: ēt hereditatē suā sprēuit. Iuuenes eoz cōedit ignis: ēt vgines eoz ñ st lamētate. Sācerdotes eorū i gladio ceciderūt: ēt vidue eoz ñ plorabant. scul. suis ad emu. i. ad vindictā. Eum puocauerūt. x Audiuit deus. Hic describit pene acerbitas: cū dī: Audiuit deus. predēcam pplī neqtiam. y Et sprevit eum. propter suam nequitiā vel maliciaz. z Et ad nihilū redegit ⁊c. tradens eum post mortē iosue oure seruituti aliorum populoruz: eo q̄ declinauerat ad ido latriam: vt patet ex de cursu libri iudicum ⁊ primi regum. a Et repulit tabernaculum sylo. qz capta arca dñi que fuerat in sylo: vt habetur primo reguz. iij. ciuitas sylo fuit destructa. b Et tradidit ⁊c. Quia philistei fortes populi eos occiderūt ⁊ captiuauerunt. c Et pulchritudinem eoz ⁊c. i. arcam testamenti q̄ erat gloria populi israel quam ceperunt philistijm: p̄pter qō vxor finees moriens dixit: primo regum. iij. Translata est gloria de israel: quia capta est arca dei. d Et concluſit in gladio populum suum. scilz philistinorū. e Et hereditatem suam. scilz terram israel. f Sprevit. intantū enim erāt spreti sub seruitute philistinorum: q̄ faber ferrarius non inueniebatur in israel: ne hebrei ibi facerēt gladium aut lanceam: primo regum. xiij. g Juuenes eorum comedit ignis. accensus per philisteos. h Et virgines eorum nō sunt lamentate. quia quilibet querebat locum fugiēdi dimitto occisos insepultos ⁊ inlamētatos. i Sacerdotes eoz ⁊c. ſ. ophni ⁊ finees. j. reg. iij. k Et vidue eoz nō plorabātur. eadē rōne qua dīm fuit de virginibus. l Et excitatus ē. Hic pñter ponit diuina psolatio cū

Circa primū dī lamentando: a Deus venerunt gentes.i.babylonij qui erāt gentiles. b In hereditatem tuā.i.in iudeā q̄ dicebat dei hereditas:eo q̄ eā filijs isrl̄ dedit:7 q̄ in ea fides 7 cultus dei viguit:sicut dr̄ est supra ps.lxxv. Notus i iudea deus. c Polluerūt templum 7c. Ipsum destruendo 7 vasa diuini cultus asportādo:et humanis vsib⁹ applicādo:Dañ.v. d Posuerunt hierlm in pomorū custodiaz. Custodes.n.pomorū faciūt magnū aceruum lapidū: vt desuper ascendentes videant p totum pomeriū: 7 sic ista trāslatō tedit in idem cuz trāslatiōe hiero. 7 lra hebraica:ut pz per pdca. e Posuerūt mortcina.i. cōpa mortificata.vñ translatio hiero. hz: Dederūt cadauera seruoz tuoz. q̄ indifferēter cū alijs occidebant leuitas 7 sacerdotes diuinis ministerijs intēdētes. f Escas volatilibus celi.q̄ sup terram remāserunt īsepulta. g Carnes sāctorū tuorū.q̄ idifferēt occidebant iustos 7 pctōres exceptis paucis a deo reseruatis. h Effuderūt sanguinē 7c.ex dictis pz sīia. i Facti sumus opprobriuz vicinis nīis. q̄ philistei 7 alij in circuitu iudee habitantes faciebāt de iudeis suas derisiones.subsānatio est modus derisiōis dictus a rugatione nasi. k Usq̄quo dñe īrascēris i finē.tenēdo pplm tuum i afflictione 7 captiuitate tā cōtinue 7 plixe. l Accēdet velut ignis çelus tuus. ita q̄ non extinguatur nec mitigetur:7 loq̄tur psalmista i p sōa ppli i captiuitatē ducti sic̄ puidebat. m Effunde. Hic ꝓfter ponitur psalmiste depcatio:7 primo iplorat diuinam iusticiam ꝰ hostes:scdo eius miaz erga ciues: ibi Ne memineri. Circa pmuz dic̄ m Effunde īrā tuam.i.effectū iusticie tue per vindictā. n In gentes q̄ te non nouerūt.q̄ nō hēbant fidem vnius veri dei:sed erant idolatre pessimi colētes idolum belis 7 ēt draconē:Dañ.xiij. o Et in regna.q̄ sub rege babylonis multa regna erāt subiecta. p Que nomen tuum nō inuocauerunt.q̄ non hēbant eius fidem:.ppter q̄ dic̄ aplus Ro.x. Quo inuocabūt eum in quē non crediderunt: q Quia comederūt iacob.i.pplz descendētez de iacob:quem dicūtur comedisse:eo q̄ bona eius diripuerunt:7 pplm in magna pte occiderunt 7 captiuauerunt:sicut tyrānus dr̄ comedere sbditos suos. r Et locū eius desolauerunt.q̄ ciuitates iudee depopulauerunt 7 destruxerūt. s Ne memineris. Hic ꝓfter implorat dei miam erga ciues.o. Ne me.ini.no.anti.i.ab antiq̄ a pūbus nīis icepta:ut pz in ꝓcessu libri iudicum. t Cito anticipēt 7c. Icuius anticipatiōis causam subdit: v Quia pauperes facti 7c].i.spoliati 7 afflicti:7 iō anticipent nos mie tue:ne ex nimia tristicia absorbeamur p impatientiā seu desperationē:7 loq̄tur asaph in psona ppli in firmi:cuius captiuita tez futurā puidebat. x Adiuua nos dē salutaris nr̄.i.q̄ salua sti nos de egypto 7 in alijs periculis preteritis:7 i hoc allegatur diuina magnificētia: q̄ modus ē magnifici libenter audire bona que ꝓtulit:vt hēt iij. ethico. y Et ꝓpter glo.no.tui 7c. Iq̄si diceret:q̄ tu noiaris dē nr̄:7 nos ppls tuus:7 iō nīa liberatio ptinet ad gliaz nominis tui. z Et ꝓpicī esto peccatis nostris ꝓpter nomē tuum.i.ꝓpter tuaz bonitatez non ꝓpter nostrā iusticiā. a Ne forte dicant i gentib⁹.i.inter gentiles. b Ubi est dē eoz.q.d. nullī momēti 7 vtutis est:ex q̄ non saluauit pplm suū. Sic.n. loq̄bant babylonij 7 alij gētiles de deo iudeoz. c Ut inotescat in nationibus coram oculis nīis vltio san.ser.tuoz q̄ effusus est. Hic termiat vsus in heb.7 in trāsla.hiero.7 est sēsus: Ultio sāguinis fuoz tuoz 7c. q̄ effusus ē.a babylonijs. Innotescat i natiōib⁹.ita q̄ omēs natiōes sciāt. Coram oculis nīis.ita.s.q̄ nos ēt videamus ad laudē tue iusticie:sicut fēz fuit de aman 7 filijs eius:q̄ totaz gentē iudeoz machinabat exīminare:7 videntibus iudeis fuit suspēsus cū filijs suis i patibulo: Hester.vij. d Introeat i cō.tuo ge.cōpe.vt a vīculis 7 carcerib⁹ absoluantur. e Scōm magnitudinē brachij tui.i.fortitudinis tue q̄ p brachiū designat. f Posside filios mortificatoz.i.mortificandoz ex nimia afflictiōe.vñ transla.hiero.hz: Filios interitus.filij aūt interitus dicūt illi q̄ sunt dispositi ad interitū: sicut filij mortis q̄ sunt digni morte sm modū loq̄ndi scripture. g Et redde vicinis nīis.s. philisteis 7 alijs nationibus i circuitu iudee positis. h Septuplū in sinu eoz .i. vindictā perfectā q̄ septenario designat:cuius cā subdit: i Imꝓperiū ipsoz 7c]. captiuitatē.n.iudeoz attribuebant ipotētie diuie:7 sic iustuz erat q̄ tal' blasphemia puniret. k Nos aūt. Hic vltimo ponit gīaz actio ꝓ depcationis exauditiōe:quā vidit asaph futurā:7 iūgit se cū pplo tpe liberatiōis fute:eo q̄ erat de eadē lege.o. Nos aūt ppls tu⁹.cui i mōte synai legē ōdisti. l Et oues pascue tue.q̄ māna celesti nos pauisti. m Cōfitebimur tibi i seculuz ꝓfessione laudis,p liberatione nīa:7 non solū semel sz futis tpibus:iō sbdit: n In gnātione 7 gnātionē.i.i gnātiōib⁹ sibi succedētib⁹. o Annūciabim⁹ laudē tuā.q̄ vidēm⁹ ipletuz: eo q̄ psalmus iste recolit:ut sit ozō ecclie in gnātionibus sibi succedētibus ad magnificationem laudis diuie.

Cāticū asaph. LXXVIII.

Eūs venerūt gētes in hereditatē tuā: pollu erunt tēplū scm̄ tuū: posuerunt hierlm in pomorū custodiā. Posuerūt mortcina seruoz tuoz bestijs tre. Effuderūt sāguinē ipsoz tāq̄ aquā i circuitu hierlz:7 non erat q̄ sepeliret. Facti sum⁹ opprobriū vicinis nīis: subsanatio 7 illusio his q̄ i circuitu eius sunt. Usq̄quo dñe irascēris i finē: accendet velut ignis çelus tuus. Effunde irā tuaz in gētes q̄ te nō nouerunt: et in regna q̄ nō mē tuuz non inuocauerunt. Quia comederūt iacob: et locū eius desolauerūt. Ne memineris iniqtatū nīarū antiq̄ruz: citō ātic̄pēt nos mie tue: q̄ā paupes facti sumus nimis. Adiuua nos deus salutaris nr̄: et ꝓpter gloriaz nois tui dñe libera nos. Et ꝓpicī esto ptis nīis ꝓpt nomē tuuz: nē forte dicāt i gētibus: ubi ē de⁹ eoruz. Ut inotescat in nationibus coram oculis nīis: Ultio sāguinis seruorū suorū q̄ effusus ē. Intrōeat in cōspectu tuo: gemit⁹ ꝓpediti ruz. Scōz mag̃nitudinem brachij tui: posside filios mortificatorū. Et rēdde vicinis nīis sptuplū in sinu eorū: iproperiuz ipsoz q̄ō exprobrauerunt tibi dñe. Nos āt ppls tuus et oues pascue tue: cōfitebimur tibi in seculū. In gnātiōnez 7 gnātionē: annunciabim⁹

prout ibidē latius ꝓtinetur. De hoc igitur bello ꝓphetādo psalmista sumit exordiū sui ꝓpositi valde ꝓprie: eo q̄ deus ibidē oñdit q̄si miraculose q̄ hieroboaz rex qui erat de tribu ephraim ⁊ alie tribus cū seq̄ntes iniuste sepauerūt se a regno dauid: ⁊ iō cōuersi sūt. s. i fugā i die belli supradicti: ⁊ loq̄tur de futuro p modū preteriti ex certitudie ꝓphetie: ꝑut sepe cōsueuerunt loqui ꝓphete: ⁊ seq̄tur: Non custodierunt testm̄ dei. s. de electiōe dauid ⁊ posteritatis eius. Et i lege eius noluerūt ābulare. separādo se a cultu dei qō erat in hierlm ⁊ fabricādo sibi vitulos. Et obliti sūt bñficiorum eius ⁊c̄. ⁊ que sint illa beneficia vniuersaliter subiungit dicens: Coꝝ pribus eorum fecit mirabilia in ⁊ra egypti in cāpo thaneos. concludēs hic in vniuersali oia illa q̄ fuerunt fca in egypto ꝺ pharaonē ⁊ egyptios: de quib' ꝓprie dr: Coꝝ pribus eorum. q̄ illi qui fuerūt tpe belli ꝓdicti nihil viderūt ex istis: sed ex narratione patrū hoc hūerunt. Et seqūtur narratio ꝓticularis miraculoꝝ ⁊ bñficiorum dei vsq̄ ad electionē dauid ⁊ syon: de qbus ꝓncipaliꝰ intendebat. Et exponat totus ꝓcessus psalmi i narratiōe h' modi bñficiorū ⁊ miraculoꝝ ⁊ electionis dauid ⁊ syon sic in postilla.

In eodē ꝑ. vbi dr i postil. Et sic ista mirabilia.

Additio

Sta mirabilia nullū hñt fūdamentū i sacra scriptura. vñ sm verā expositionem illius versus: Filij ephraim intēdentes ⁊c̄. quā supra posui non i-digemus istis fabulatiōibus. In eodē ꝑ. lxxvij. vbi dr i postil. Mystice exponitur ꝑ. iste.

Additio.

Magister raimūdus maꝛ. in scōa pte pugionis. c. j. pōnit multas similitudines figuratiuas iter diuisionē iudeoꝝ tpe hieroboā ⁊ israelitas qui sb ephraim sepe noiantur et iter iudeos q̄ cōiter noiantur tribus iuda et iter diuisionē ipsoꝝ iudeoꝝ in iudeos ⁊ xp̄ianos ꝑ' passionē xp̄i. s. i hebdomada. lxx. danielis. Nā sicut i prima diuisione maioꝛ hebreoꝝ numerus. s. decem tribus recesserunt a regno dauid: q̄ fuit ver' rex a deo elect': ⁊ adheserūt hieroboam seruo eius: ⁊ minoꝛ pars eoꝝ. s. tribus iuda ⁊ alia tribus stetit i vitate deū colendo ⁊ domū dauid seq̄ndo: sic in secūda diuisiōe maioꝛ ps iudeoꝝ recessit a regno xp̄i dicentes: Nō hēmus regē nisi cesarē: ioh. xix. c. Et minoꝛ ps. s. apli ⁊. lxx. discipuli ⁊ q̄dam alij pauci respectu ꝓsequēti um secuti sunt oñm xp̄m vez messiaz. Sili' sicut in prima diuisiōe ps illa q̄ a dauid recessit: turpit incidit i errorem: q̄ duos vitulos coluerūt tāq̄ deum: vt Exo. xxxij. c. sic in scōa diuisiōe iudei a xp̄o recedentes duos messias falsos sibi statuerūt vnū ꝑ' alium. s. vnū i hierlm noie barcoqba: et alterꝝ postea i ciuitate q̄ dr byter noie bēcoqbā: ꝑut i historijs Talmuticis ⁊ i historia iosephi ista latius tradūt: hec ⁊ alia nōbiliter ponit magister ꝓdictus vbi supra. Ex qb' oñditur q̄ nō solum de regno dauid dici oꝛ q̄ fuit figura regni xp̄i in vniuersali sed ēt diuisio vel sepatio israelitarū seu ephraitaꝝ a regno dauid ⁊ a cultu diuino i hierlz: fuit ꝓpria figura sepatiōis iudeoꝝ ꝑ maioꝛi parte a regno xp̄i ⁊ eius eccl'ia: qō facit ad maiorē attentionē ꝓtentoꝝ i hoc ꝑ. ad quā attentionē psal. inuitat in ꝓncipio h' ꝑ. d. Attēdite ppls meus. in q̄ ꝑ. conclusio finalis est ꝓdēnare ephraim ⁊ syloꝛ qui figurāt magnā ptem iudeoꝝ recedentiuz a vero xp̄o: ⁊ synagogā reprobatā eoꝝ: simil' ⁊ cōmendatio iude q̄ figurat paucos de genere hebreoꝝ ꝓfitentes xp̄m: simili' ⁊ cōmendatio syon q̄ significat eccl'am xp̄i: sicut syon erat ciuitas dauid.

Replica.

In ꝑ. Attendite. postil. exponit satis ꝓtinuando mām ꝑ. de electione dei: q̄ dauid ⁊ sua dom' electa fuit ad regnū: ꝺ quā electiōez nulla alia tribus q̄ ephraim ꝑsumpsit: iō cū gnāli reprehēsione igratitudinis iudeorū spāliter reprobrat prefuptio ⁊ igratitudo illius trib' spālij ⁊ q̄si icidētalit. Burg. aliter assumit: sed valde discōtinuat mām h' ꝑ. Nam cū a ꝓncipio dicat de bñficijs dei erga pplm iudaicum i exitu de egypto ⁊ de plagis ꝺ egyptū ⁊ ita gnāliter ꝓsequtur: q̄uis aliq̄n spālia ꝺ distinctione tribuū iuda ⁊ ephraiz iterserat. Nō ē aūt rōnabile nec verisimile vt de actis in egypto in mari rubro ⁊ i deserto subito vadat ad historiaz abie ⁊ hieroboā: ꝑut hic burg. vult: ⁊ post modicū reuertatur ad egyptuz ⁊ desertū sine cā meliori quaz hic burgeñ. allegat. dicit ꝑ. ꝓphetice loq̄. cum tñ totus ꝑ. sit historiacus: vt pz ei' mām discurrēti. Melius igit postil. cōtinuat mām h' ꝑ. qz sic non vagatur ut bur. nec motiuū burg. fundatum super auctoritate negatiua vī valere. Nam nō seq̄tur Nume. xiij. vbi tractat de infausto bello iudeoꝝ non fit spālis mentio de tribu ephraim nisi q̄ iosue de illa tribu restitit ne bellarent: igitur trib' ephraim nō fuit motrix ad illud bellū: ꝑ qō postil. lram ⁊ mām h' ꝑ. ꝓtinuat. sufficit. n. verisimilitudo sūpta ex rōnibus postillatoris: q̄s vide i postil. nec legit de tali bello ab exitu de egypto vsq̄ ad tps ꝑ. q̄ mā h' ꝑ. pōt cōtinuari. bellum autē inter abiā regem iuda ⁊ hieroboā regē israel. qō burg. hic predco mō vagādo introducit hz ꝺ se idē argumentū qō burg. facit ꝺ postil. naz in illo bello ⁊ eius historia nulla fit mētio de arcu filioꝝ effrem: igitur non ē ad ꝓpositum burg. expositio. Tale. n. argumentū ē apud burg. cōiter achilles q̄uis apud doctos modicū ꝓcludat: qz est ab auctoritate negatiua: qō grā dipendūt ēt hereties: Uyckleff ⁊ hus. Sed ⁊ hoc fallū vī qō burg. ad ꝓbationē sui ꝓpositi adducit: videlz q̄ psal. vult reprobare dece tribus isrl: q̄ se a regno dauid sepauerunt: cū tñ ꝑ. iste loq̄tur gnāliter de bñficijs dei toti pplo exhibitis: ⁊ gnāliter de totius ppli ingratitudine ab exitu ꝺ egypto vsq̄ ad tpa psal. qui in spiritu vidit exaltationem ephraim i ꝑsona hieroboaz reliquis tribus h' ꝑ. historialiter ītellectis: iō illa tribus per incidentia in hoc psalmo prenostice abijcitur de alijs tribubus faciendo mētionem. Est igitur distinctio tribuum iuda et ephraim non principale in psalmo sed incidentale. Sed quod addit burgeñ. hieroboam et tribus eū sequentes iniuste se a regno dauid separasse nō videtur verū: nam de illa separatione dixit dominus iij. Regum. xij. A me factū est hoc verbum. de qua materia vide correctionem quintam: Gene. xlix.

Psalmus. LXXVIII.

Deus venerūt gētes ⁊c̄. Huic psalmo premittitur talis titulus in hebreo. Psal. asaph. ⁊ in trāslatione hieronymi: Canticū asaph. in hoc actor apparet huius psalmi. De materia vero huius dicūt alij expositores nostri q̄ loquitur de persecutiōe iudeorū sub antiocho rege qui polluit templū ponēdo ibi abominandum idolum ⁊ populum israel occidit qui nolebant transire ad gentilē ritum: vt habetur diffuse primo ⁊ secundo Macha. Sed huic expositioni non consonat quod dicitur in principio psalmi: Posuerūt bierusalem in pomorum custodiam. loco cuius in hebreo ponitur: Posuerūt hierusalem in aceruum. Et i translatione hieronymi: In aceruis lapidum. per quod manifeste exprimitur destructio ciuitatis ⁊ templi: quod nō fecit antiochus: sed polluit templum ponendo ibi idolum: vt predictum est: propter quod melius dicitur q̄ psalmus iste loquitur de destructiōe ciuitatis ⁊ templi facta per nabuchodonosor regem babylonis: vt habetur quarto Reg. vltimo. Et ꝺ reparatiōe per cyz regē persarum: qui dedit licentiā reedificandi templū: .j. Esdre. j. Igitur sm hunc sensū ꝑ. iste diuidit in tres partes: qz primo ponit psalmiste lamentatio ꝑ. dca de structiōe: secōo eius deprcatio ꝑ. repatione: ibi Effunde ira tua. tertio ipsius ꝓsolatio ꝑ. exauditōe: ibi Nos aūt.

tum qz hoc dcm ꝓsonat dcis hebꝛeoꝝ antiq̄rum. Dic .n. Ra. moyses exponens illud Gen. xl. Uidebā coꝛam me vitē ꝛc. vna expositio est: hic ē ist de egypto transplātatus in terrā ꝓmissionis. Alia expositio ē: hic est messias: sicut scriptum ē ps. lxxix. Et ꝓtice eam quam plātauit dextera tua. ⁊ est plātatō a supioꝛi ad inferius. Et hoc dcz Rabi moysi valde ꝓsonat persōe xpi in quo est duplex nā. s. diuina nā ⁊ humana: diuina a superius: humana ab inferius. Et pz ꝙ ipe allegat hanc scripturaz de messia dcam: per quem itelligit xpz. Igit pz hūc itellectū sē sus pdcī ti. cū oī: Ad victoriā si lilia testioᵐ asaph ps. tal'ē: ps. iste ē testionū asaph sup lilia vl' p lilijs: ut hz ti. hiero. i. sup xpz ⁊ eccliaz suā vl' coꝛpus mysticū q̄ p lilia ꝺsignāt: ut plenius fuit dcm. ē. ps. xliij. Q; aūt in ti. ꝓmittit ad victoriā significat conatū leuitaꝝ in cātando hunc ps. sic freq̄nter. ē. dcm est.

laudem tuaz.

¶ Ad victoriā sup lilia testimoniū asaph. ps. .lxxix

O Ui regis ist' itēde: qui deducis vt ouē ioseph. Qui sedes sup cherubin mānifestare: coꝝ ephraim ⁊ beniamin ⁊ manasse. ¶ Excitā potentiā tuā et veni: ut saluos facias nos. Deus cōuerte nos: et oñde faciē tuā et salui erimus. Deꝰ uirtutuz: quousqz irascēris sup ꝛ oꝛōnem serui tui. Cibabis nos pane lachrymarū: ⁊ potū dabis nobis in lachrymis in mēsurā. Pō suisti nos in ꝓtradictiōez: et inimici nri subsaunauerūt nos. ¶ Deus virtutuz ꝓuerte nos: ⁊ oñde faciē tuaz ⁊ salui erimus. Uineaz de egypto trāstulisti: eiecisti gētes et plantasti eaz. Dux itineris fuisti in ꝓspectu eius: et plātasti radices eius et iplenuit terram. ¶ Operuit montes umbra eius: et arbusta tabernaculi erat sctū sctoꝝ ubi erat ꝓpiciatoꝛium in quo dabant diuina rnsa: ⁊ ꝓpter hoc dicit: e Manifestare coꝝ ephraī ꝛc. dādo nobis ꝓpicia rnsa. f Excita. hic ꝓnter ponit dcē oꝛōnis rō: qz asaph puidebat pplz oñi multiplicit affligendū a diuersis pplis: ⁊ iō ꝙ eius liberatiōe ꝙcabat. d. f Excita potentiā tuā. cui nullus pōt resistere. g Et veni. per effectum tue potētie. h Ut saluos facias nos. ab affligētibus nos: ⁊ cō numerat se asaph populo futuris tpibus affligendo rōne pdcā ps. ꝓcedenti. i Deus virtutū. i. angelorum. k Conuerte nos. a culpa ad gīam ⁊ a luctu ad leticiaz. l Et oñde faciē tuam. loqtur de deo ad modum hois: q̄ q̄diu tenet iram ꝓ aliquē: auertit ab eo faciem: sed qñ placatus ē oñdit sibi faciez hilarē: ⁊ in hoc petit asaph diuinā placationem. m Et salui erimus. qz sine tua gīa non pōt nobis eē salus. n Dne deus vir. q̄usqz irasc. i. q̄diu. o Sup oꝛōnez fui tui. i. sup illud ꝺ q̄ te rogo. s. de liberatiōe ppli .q. dicat: ista dilatio ē signum ire tue i pplo. p Libabis nos. resumat li quousqz vt'lit sēsus q̄diu: Libabis nos pane lachrymaꝝ. i. pmittes nos i captiuitate ⁊ afflictiōe: qa hoies in tali statu viuūt i lachrymis ⁊ luctu. q In mensura. i. ꝛ mēsurā pctoꝝ nōoꝝ. q. dicēt: nos meruim⁹ hāc afflictionē ꝓpt pcta nra: ꝛ tu nos libera ex tua gīa. r Posu. nos i ꝓdic. ⁊c] vicinis nris: qz samaritāi qs rex assyrioꝝ fec̄ habitare i ciuitatib⁹ ist': ut hēt. iiij. Reg. xvij. odiebāt iudeos ⁊ ecōuerso: ⁊ iō impediebant q̄tuz poterāt reditū iudeoꝝ in terrā suā: ⁊ postq̄ redierāt de licentia cyri fuerūt eis multum molesti: vt pz. i. Esdre ⁊ neemie q̄si per totum. s Et inimici nri ⁊c.] sicut dī neemie. iiij. Fcz est aūt cum audisset sanaballath q̄ edificaremus murū: iratus ē valde ⁊ motus nimis sbsānauit iudeos ⁊c. t Deus virtutū ⁊c.] expōatur sicut prius: qz repetitio est eiusdē: sicut freq̄nter fit i oꝛōnibus. v Uineā. hic ꝓnter describitur ꝓcessus ecclie ante xpi aduentuz: q̄ ꝓprio noie dī synagoga: ⁊ ꝓmo describit ꝓcessus in ꝓsperitate: scōo in aduersitate: ibi Ut q̄d destruxisti. Circa primum dicit: v Uineā. i. pplz ist' dei cultorē: Esa. v. Uinea oñi exercituū domus ist' ē. x De egypto trāstulisti. educendo pplm illum mirabilit de egypto: que erat terra idolatrie dedita: sicut agricola transplantat vineam de terra mala in bonā. y Eiecisti gētes. de terra ꝓmissionis: ut hētur in libro iosue: cuius victorie ꝓ reges chanaaz fuerūt magis virtute diuina q̄ humana. z Et plantasti eā. dando pplo ist' i terra ꝓmissionis quietez: sm q̄ dī iosue. xi. Cepit ergo iosue oēm terram sicut locutus ē dns ad moysen: ⁊ tradidit eā in possessionē filijs ist' sm ptes ⁊ tribus suas: quieuitqz terra a prelijs. ⁊ Dux itineris fuisti in cōspectu eius. i colūna nubis per diem ⁊ in colūna ignis per noctem: vt dux esses itineris vtroqz tpe: Exo. xiij. a Et plantasti radices eius. i. sanctos pres: ut iosue ⁊ similes: qui in cultu ⁊ fide dei erant radicati. b Et implenit terrā. per multiplicationē prolis. c Operuit mōtes umbra eius ⁊c. per adeptionez honoris ⁊ dignitatis: qō maxime fuit tpe dauid ⁊ salomonis ⁊ alioꝝ regū bonoruz.

Moraliꝫ pōt exponi ps. iste: vt sit oro ecclē ꝺ infideles eccle
sias ⁊ sācta loca ꝑphanantes occidētes ꝑplm xp̄ianū ⁊ eꝝ
terrā destruētes: ꝓpter qō eccl̄ia in p̄ncipio hꝰ ps. hāc deua
stationem lamentat: ⁊ scōo deuote ⁊ hūliꝫ ꝓ restauratiōe
depcat: ibi Effunde rē. iplorando dei iusticiā ꝺ infideles: ⁊
eius miam erga fideles: ⁊ vltimo regratiat in spe exauditio
nis: ibi Nos aūt. In ps. lxxviij. Deus venerūt gētes.

Vbi dr in postilla: De mā vero eius. Additio.
Ateria hꝰ ps. non pōt applicari ad destructionem
ciuitatiſ ⁊ tēpli per nabuch. vt postil. vult: primo
qꝛ nullo mō ꝓsonat huic qō dr: Posuerūt morticina fuo
rum tuoꝝ rē. ⁊ carnes scōrum tuoꝝ. Constat. n. qꝺ tota fe
re multitudo iudeoꝝ qui fuerūt captiuati vel occisi in tpe
nabuch. nec erāt serui dei nec sācti sed potius idolatre seu
apostate a fide dei: vt i multis locis hētur a ꝑphetis. vñ et
ezechiel ꝺ in medio illꝰ captiuitatis babylonice ꝑphetauit:
dicit i pſona dei: Fili hois mitto te ad filios isrl ad gentes
apostatrices rē. Ezech. ij. Lx. n. inter eos fuissēt aliq̄ pauciſ
simi iusti. ſ. hieremias ⁊ daniel ezechiel esdras ⁊ hꝰ mōi: illi tñ
nō fuerūt occisi: nec eoꝝ sāguis effusus rē. nec ab eis noian
da ē tota illa mltitudo ſuos dei ⁊ sāctos: ꝺnimo sacra scri
ptura vniuersalr loq̄ndo eos noiat apostatas: vt ps in p̄ce
dēa aūcte ezech. et Esa. simplr eos noiat gentem peccatricē
. ꝺ. Ue genti peccatrici rē. Esa. j. c. ⁊ sic in multis alīs locis
diuersimode appellabātur a ꝑphetis trāgressores diuino
rum p̄ceptoꝝ non aūt serui dei nec sancti. Itez non ꝓsonat
huic expositioni qō dr: Polluerunt tēplum sāctū tuū. ꝺa
chaldei cōbusserunt ipſū ⁊ penit̄ destruxerūt: qō est alteri
us rōis a pollutione. Itē non cōsonat huic expositioni qō
dr: Ne memineris iniq̄tatū nr̄arum antiq̄rū. ipsi. n. de p̄nti
hēbant q̄plurimas iniq̄tates: ꝓ qbus potius debebāt dep̄
cari deum q̄ ꝓ iniq̄tatibus antiquis seu antiq̄rū. vñ melꝰ
⁊ ꝑpius exponit ꝑ doctoreſ nr̄os iste ps. ſ. de pſecutione iu
deoꝝ tpe antiochi: in q̄ tpe maiores eoꝝ. ſ. sacerdotes ⁊ co
ruꝫ seq̄ces a qbus multitudo ꝺz denoiari fuerunt veri ſui
dei ⁊ mlti eoꝝ sacro martyrio cozonati: eo q ꝓpter hono
rē dei ⁊ ne idola colerent disponebāt se morti: vt ps i libris
macha. Antiochus ēt non cōbussit nec destruxit templū:
sed potius polluit idolo abominabili ibidē ꝓstituto. simlr
⁊ isti, ꝑpie dicebant: Ne memineris iniq̄tatum nr̄aꝝ antiq̄
ruꝫ: cui essent recte viuentes: ⁊ iō recte credebat q illē tribu
lationes eis aduenissent ex peccatis antiq̄rum. vñ hebraica
lra in hoc loco hz: Ne memineris iniq̄tates antiq̄ruꝫ. Qō
aūt obȝcitur a postil. ex hoc q ꝺr: Posuerūt hierlm in po
moꝝ custodiā non valet ꝺ predēa: itelligit. n. fm quosdam
q fecerunt hierlm vilē ⁊ abiectā sicut custodiā pomoruꝫ q̄
pomis collectis in modicū reputat: lz non sit destructa. Se
cūdū vero quoꝛūdam hebꝛeoꝝ expositionē quam in hoc
loco credo eē verā dictio q̄ hic pōitur vbi trāslatio nr̄a hz
In ꝓpomoꝝ custodiam. ꝑpie significat loca infima seu sb
terranea. vñ dicunt q greci i pſecutione antiochi fodebant
hierlm in multis locis ad q̄rendos thesauros: put sepe fa
ciunt debellatores ciuitatum famosaꝝ: ⁊ sic itelligunt illō:
Posuerunt hierlm in foueas seu fossas infimas seu subtra
neas rōne predēa rē. Replica.

In ps. Deus venerunt gētes rē. postil. dicit mām
eius esse destructionē ciuitatis ⁊ tēpli ꝑ nabucho
donoſor: ⁊ bñ applicat. Sed burg. dicit illā applicationeꝫ
nō valere: p̄mo ex eo qꝛ oēs i illa captiuitate erāt apostate
⁊ idolatre: iō de eis nō pōt exponi: Posuerūt morticina
seruoꝝ tuoꝝ rē. ⁊ carnes scōruꝫ rē. Ad illud dico iudicio
meliori saluo q ipſa est ſnīa burg. i hac pte: qō sic ps: qꝛ ca
ptiuitatem ⁊ miserias hic descriptas deus cōminabat po
pulo in diuino cultu bñ reformato ꝑ iosiam optimū regē:
cuius cōminationis cā assignat prauitas manasse regis: vt
ps ꝑ lram planā. iiij. Reg. xxiij. ⁊ xxiiij. Et qꝛ post iosiā nō
fuit rex ita prauus ⁊ potens q̄ pplm ꝓuersū per iosiaꝫ
ita gnāliter auerteret a deo: vt ipie fecit burg. Naꝫ ioa
chim pr̄ iosiaꝫ regnauit tribus mēsibus: ⁊ victus a pha
raone rege egypti ductus ē i reblata: ut ps. iiij. Regum
. xxiij. pr̄ quē regnauit eliachim alias dr̄s ioachiꝫ: hui⁹
tpibus iste miserie iceperunt ꝑ regē babylonis latrūcu
los chaldeoꝝ ⁊ syrie moab ⁊ amon ⁊ totū ꝓpi manaſ
se pcm̄: ut dr̄ eodē. c. Nec burg. ipiam ſnīam suā ꝓbat
ꝑ eçechielē: qꝛ ille fuit missus ad residuū pplī iam capti
uati ad eius potētes q̄ erāt despati ex vehemētia tribu
lationis: ⁊ rone illius despatiōis dom⁹ exasperās dice
bant: ꝺbus nō obstātibus sāguis multus scōrum ino
centū i circuitu hierlm fuit effusus añ ꝓsūmataꝫ capti
uitatē iuxta mentē hꝰ ps. Nuꝫ sine ipietate dicere possu
m⁹ oēs sacerdotes leuitas ⁊ inocētes apostatasse ⁊ non
mltos i pplo bonos remānsisse: de q̄rū occisione hic dr:
Lū ⁊ ipse burg. leuitas i pleriſq; locis sic laudat: qꝺ nec
i adoratiōe vituli nec morte xp̄i consenserūt: nec vnq⁹
idolatriā cōmiserūt: ut pbat. j. in. ij. additione: ioh. xi.
Nō erāt igit oēs ip̄ij ⁊ apostate tpe captiuitatis babylo
nice: put vult burg. ꝺdicendo sibiipsi. modi aūt loquē
di ꝑphaꝝ ꝑ burg. allegati de puersiſ exponāt. Qō aūt
scōo obȝcit burg. qꝺ destructio tēpli nō dr̄ pollutio vo
calis ē difficultas. Qō itio obȝcit de ozōne sic tribula
toꝝ: Ne memineris iniq̄tatū nr̄arum antiq̄rū rē. put
burg. allegat ē ad ꝓpositū postil. qꝛ nō ꝑpter pcā sua
sed p̄decessoruꝫ suoꝝ achaz ⁊ potissime manasse passi
sūt: ut hz lra plana ꝺ allegata. Ad scōm ēt qō burg. facē
ꝑ vitate sue expositiōis facilr pōt deduci ꝑ expositione
postil. Lū. n. dicit qꝺ tpibus antiochi a bonis sacerdoti
bꝰ ⁊ eoꝝ seq̄cib⁹ debeat denoiari tota multitudo: sic ēt
i mā postil. qñ erant plures ꝓphe sacerdotes ⁊ iusti: ꝑ
ut dām est q̄ tpe anthiochiane cladis. ps. LXXIX.

Qui regis isrl itende. huic ps. ꝑmittit talis ti. i
heb. Ad victoriā sup soſanym testimonium
asaph ps. Circa qō sciendū q soſanyꝫ fm he
breos modernos significat rosas i plali: fz vo hiero. ſi
gnificat lilia: ⁊ dicit melꝰ vt credo: fz q dixi plenꝰ. ſ.
in ti. ps. xliij. tū ꝑ hoc non mutat ſnīa: qꝛ idē hic intelli
git ꝑ rosas ⁊ lilia eodē mō q̄ dām fuit ps. xliij. Dic igit
rabi sa. q ꝑ lilia itelligunt filij isrl: ad hoc iducēs illud
cāticoꝝ. ij. Sicut liliū inē spinas: sic amica mea inē fili
as. qō exponit de synagoga seu de pplo isrl. lilia igitur
ista pr̄ tps asaph fuerūt i tribꝰ nōbilib⁹ pſecutionib⁹ de
signatis ꝑ spinas. ſ. ꝑ babylonios: ⁊ ꝑ antiochū illustrē
⁊ ꝑ romanos in q̄ sunt mō: a ꝑma aūt pſecutiōe fuerūt
liberati ꝑ cyrū q ꝺedit eis libertatē redeūdi ad terrā ſu
aꝫ deo hꝰ illi ispirāte. j. Esdre. j. a secūda ꝑ machabeos:
⁊ a tertia expectāt iudei liberari ꝑ messiā futuꝝ: ⁊ ꝓ
pter hoc in hoc ps. ter dr̄: Conuerte nos. ſ. de luctu ad cō
solationē: put ipse Ra. sa. dicit. ſ. q̄rto vsu ⁊ octauo et
vltio. Et ad hūc sensū adaptat lraꝫ hꝰ ps. put pōt. Sz
hec expositō ē erronea q̄tū ad hoc q dicit xp̄z vēturꝝ:
qꝛ loq̄t̄ de ꝑmo eius aduentu: q iā transiit i ꝑteritū: ꝑ
ut diffuse declarauī in q̄dā q̄one de q̄libet ꝑ scripturas
ve. testa. Itē i aliq̄b⁹ valde extorte expōit lram q̄ hēt. j.
Fiat man⁹ tua sup vir dexte tue ⁊ sup filiū hois quem
ꝓfirmaſti tibi. quam expōit de esau ꝑ quē intelligit ipe
riū romanū vel potius pplm catholicū romane eccle
sie ſbiectū. ꝺ. sic: Fiat manus tua. i. vindicta tua sup viruꝫ
dexte tue. i. sup esau q̄ est vir stanſ. ſ. vt signū ad sagitta
vt faciat vindictā dexta tua de ipso. pz q̄ ista expositio
est extorta: qꝛ vir dexte dei et ꝓfirmat⁹ sibi: nō accipit
i scripta nisi i bono. Lassiodorus aūt ⁊ alīq alīj docto
res catholici exponūt hunc ps. ad lraꝫ de xp̄o: ⁊ bñ vt
credo: tum qꝛ lra valde ꝓsonat: vt videbit exponendo:

xiij.c. Videmus nūc per speculū ⁊ i enigmate tūc aūt facie ad faciē. Tertio i statu resurrectiōis gloriose i q̄ nobis oñditur xp̄s nō solū q̄ ad mentē sed ēt q̄ ad corpora cū oculi corpales glorioſi xp̄m in gl̄ia respiciēt: ō q̄ pōt itelligi illud Esa. lij.c. Oculo ad oculū videbunt cū cōuerterit dñs ſyō. In q̄bus oñsioni b' triplici mō cōuertimur ad deum: in p̄mo p fidem iustificantē: in scōo p visionē beatificantē: i tertio per gl̄iam cōſūmantē: vñ merito ter repetit psal. De deus conuerte nos: ⁊ oñde faciē tuā ⁊ salui erimus. In eodē p̄s. vbi dr̄ in postilla: In heb. hēt: Et cōmotio agri depasta ē eā. Additio

Victori i torcularibus asaph. LXXX.

Exultate deo adiutori nostro: iubilate deo iacob. Sūmite psalmū ⁊ date tympanū: psalteriū iocūdū cū cithara. Buccinate i neomenia tuba: i insigni die solēnitatis vre. Quia p̄ceptū in isrl̄ ē: ⁊ iudciū deo iacob

TN heb. nō hētur in hoc loco dictio significās cōmotionem: sed ē ibi q̄dam dictio q̄ fz q̄sdā est nomen spēi cuiusdā auis nobis ignote: ⁊ similis dictio ponit. ſ. i p̄s. xlix. vbi translatio nīa hz: Et pulchritudo agri mecū ē: q̄ q̄dē auis dr̄ ee inē volatilia sicut leuiathan iter pisces. In eodē p̄s. lxxix. vbi dr̄ i postilla: Cerimonialia q̄ tm̄ figuralia erāt. Additio.

CErimonialia ve. testa. non tm̄ erāt figuralia: hēbant. n. duplicem rōnem. ſ. lr̄alem q̄ ad cultū dei p illo tpe ordiabāt: ⁊ figuralē q̄ ordinabāt ad figurandū xp̄z ⁊ eius mysteria: put largius hēt p̄ma scōe. q. cij. arti. ij. arguēdo i oppositū: nihilomin' tn̄ veniēte xp̄o cessabant cerimonialia ⁊ oēs rōnes eorū vt hētur i eadem pte. q. ciij. arti. iij. i cor. q. Replica.

TN p̄s. lxxix. Qui regis isrl̄ itēde ⁊c̄. Burg. notat postil. q̄ dixit: Cerimonialia tm̄ fore figuralia: volens burg. fm intētionē san. Tho. q̄ ēt sint lr̄alia. Ad hec p̄cordādum dico q̄ postil. loq̄tur fm p̄ncipalem intētionē instituētis q̄lis non ē lr̄alis. rō. n. legaliū spāliter cerimonialiū duplex est: opus ⁊ exercitiū. ſ. opus opans ⁊ opus opatū: p̄mus respicit p̄ncipalem itentionē instituētis: q̄ ad hoc primo respicit: iō respexit deus ad abel ⁊ p̄ñter ad munera eī: Heñ. iiij. Ad scōs aūt. ſ. op' opatū sola occasiōe deus respexit: imo fm se ⁊ p̄priam rōnem lr̄alem despexit: q̄a h' modi fēa sunt ei molesta imo odita: vide ca. j. Esa. hec est sīnia beati Aug. j. ⁊. ij. retractationū ⁊ magistri in p̄ncipio. iiij. ⁊ cōiter oium catho. doctorū. vnde ō solo ope opante hñte respectū ad instituentē dixit postil. ad occasionale q̄ respicit lr̄am occidentē: ⁊ ad op' opatum direxit burgeñ. suum respectum adhuc vt apparet iudaizans. Psal. LXXX.

CExultate deo ⁊c̄: huic p̄s. p̄mittit talis ti. in heb. Ad victoriā sup haguitit asaph. Ad cuius intellectum sciendū q̄ p̄ma syllaba h' dictionis haguitit nō est de substātia vocabuli sed est articulare accusatiui casus: sicut dr̄ in latino: o magister li o nō est de sbstātia dictiōis: sed ē articulare vocatiui casus. guitit aūt in heb. hz duplicē significationē: q̄a significat instrm̄ musicum sic notatum: eo q̄ reptus fuit in ciuitate geth: vt dicit Ra. ſa. significat et torcular: et hoc mō transtulit hiero. q̄ ponit talē ti. Victori in torcular' asaph. ita q̄ fm eum ibi accipiat singulare p plurali. ſ. torcular p torcular': sicut frequēter fit in scriptura ⁊ ecōuerso. pōt aūt conuenienter dici q̄ guitit hic accipit in vtraq; significatione. Ad cuius intellectū sciendū q̄ p̄s. iste spāliter erat decātandus i festo tubarū: vt magis videbit, psequendo: q̄ incipiebat p̄ma die septēbris q̄ apud hebreos est in nouilunio, p̄pinq̄or eq̄noctio autū nali siue sit añ eq̄noctium siue p' siue in ipso eq̄noctio. illo aūt tpe cōiter cōplete sūt vindemie i terra, p̄missionis: q̄ calida ē: ⁊ iō de vino tunc exp̄sso de torcularibus fiebāt libamina sacrificior̄ in tēplo: p̄pter q̄ p̄s. iste intitulat a torcularibus seu torcular. Itē q̄ leuite cātabāt psalmos nō solū vocibus hūanis sed etiā musicis instrīs: ut frequēter dēm est: ⁊ cant' h' p̄s. magis p̄prie cātabat instrō musico: q̄ hebraice vocatur guitit: p̄pter hoc ēt iste p̄s. titulatur haguitit, put ē nomē instrī musici: ⁊ sic accipit i hoc ti. in significatione duplici. His p̄missis sciēdū q̄ vna de causis q̄bus iste p̄s. cātabat in festo tubarū erat p gratiarū actione de fructibus anni collectis: q̄rū collectio tunc erat cōpleta: vt dēm est. Et iō p̄s. iste diuidit in duas ptes: q̄ p̄mo iducitur ppls ad gratitudinē erga deū: scōo oñdit eius ingratitudo p oppositū: vt opposita iuxta se posita magis eluceſcant: scōa ibi In tribulatiōe. p̄ma i duas: q̄ primo ppls ad dei laudes incitat: scōo ad hoc rō adducit: ibi Quia p̄ceptū. Circa p̄mum dr̄: a Exultate, deuotiōe. b Deo adiutori nīo. in oibus piculis ⁊ negocijs. c Jubilate. ore vocis: fm illud psal. lxxxiij. Cor meum ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuū. d Deo iacob. Dr̄ aūt deus iacob: eo q̄ votum fecit ei de cultu spāli: Heñ. xxviij. .d. Si deus fuerit mecū ⁊c̄. Sequtur: Erit mihi dñs i deū: ⁊ lapis iste quē erexi i titulū vocabit dom' dei ⁊c̄. e Sumite psalmū. ad decantandū nō solū vocibus sed ēt instrīs musicalibus: iō sb̄ditur: f Et date tympanū. Non exp̄mit hic istrm̄ guitit: q̄uis sit magis p̄prium cantui huius p̄s. q̄ alia: q̄ p̄ncipalem mentionez fecerat de ipso in ti. p̄s. Scōm. n. hebreos tituli fuerunt appositi in p̄incipijs psalmorū ab auctoribus ipsor̄. g Buccinate in neomenia tuba. idest in nouilunio: ⁊ dicitur a neos grece quod est nouum latine. In omnibus enim nouilunijs faciebant festuz p̄opter beneficiū diuine gubernatiōis: eo q̄ in nouilunio cōmuniter magis apparet trāsmutatio tēporis: sed in nouilunio mēsis septimi cum hoc cōcurrebat festum tubarum quod erat valde solēne apud iudeos: ut habetur leui. xxiij. ⁊ Nume. xxix. iō subditur: h In insigni die solēnitatis vestre. idest festi tubarum. In hebreo habetur: In termino dici festi nostri. et est eadem sentētia: quia terminus dicti festi quantum ad eius ichoationem erat p̄ima dies mensis septimi. In trāslatiōe vero hieronymi sic habetur: In medio mense die solennitatis vestre. et ad idem potest referri: quia p̄ima dies mensis septimi est in medio anni: fm q̄ incipit annus a p̄incipio martij: alio tamen modo incipit a p̄incipio septembris: p̄out dictum fuit plenius Gene. vij. et exodi. xij. Si autem referatur hoc ad medium mensis septimi: sic dies solennitatis refertur ad quintamdecimam diem eiusdem mensis: in qua incipiebat solennitas tabernaculorum: Leuitici. xxiij. et Numeri. xxix. i Quia p̄ceptum. Hic consequenter ponitur dicte inductionis ratio cum dicitur: Quia p̄ceptum i israel est. quasi dicat: bene debetis deum laudare in dicta solennitate: quia dominus p̄cepit hoc israel in lege: Leuitici. xxiij. et Numeri. xxix. vt predictum est. k Et iudicium deo iacob. idest faciet vindictam de p̄cepti omissione. Ratio vero quare dominus p̄cepit illam solennitatem tubarum fuit p̄opter memoriam liberationis isaac ab immolatione: vel potius p̄opter memoriam obedientie abrae: qui paratus fuit filium immolare: et ipsius isaac qui paratus fuit ex eadem

c Extēdit palmites suos vsq; ad mare. s. mediterraneum. d Et vsq; ad flumē. s. euphratē. e Propagies eius. ꝛ in hoc denotat dilatatio possessiōis: q; tota ira in termedia sb̄iecta fuit regno isrl tpe salomonis: vt frequēt .s. dām est. f Ut q̄d. Hic ꝓnter describit ꝓcessus in aduersitate cum dō: Ut q̄d destruxisti maceriam eius. i. angelorum custodiā: eo q; populus erat cōuersus ad idolatriā: ut ps. lxj. et liij. Reg. in multis locis. vel p maceriā intelligit clausura hierusalē quaz destruxerūt chaldei. g Et vindemiant eaz ꝛc̄.] q; regeſ syrie ꝛ multi alij añ destructionez ciuitatis p nabuchodonosor et p' fuerūt eis molesti bona eoꝝ rapientes ꝛ pplm occidentes: ut ps. liij. et liij. Reg. ꝛ i libro esdre ꝛ neemie ꝛ. j. ꝛ. ij. mach. h Exterminauit eā aper de silua. i. nabuchodonosor q̄ sic noiatur: eo q; diu hītauit iter feras: Dañ. iiij. i Et singularis ferus depastus ē eam. Iste fuit antiochus rex q̄ fuit valde singularis in supbia q̄si hēret terram ad nauiganduz: ꝛ mare ad ambulandū ꝓpter mētis elationē. ij. mach. v. fuit ēt valde ferus p tormenta inhūana ꝛ exq̄sita inducens pplz isrl ad transgressionē legis. ij. mach. vij. in heb. hētur: Et cōmotio agri depasta est eā. per cōmotionem itelligūt oēs bestie que cōiter mouētur p agrū ad depascendū ipsuz: ꝓpter qō bie ro. trāstulit: Et oēs bestie agri depaste sūt eā. per qō pōt in telligi multitudo diuersaꝝ gentiū q̄ erant in exercitu antiochi ꝛ aliorum reguz iudeā deuastantiū. k Deus virtutū. Hic ꝓnter describitur status eccle pfectus p' aduentū xp̄i: quā pfectionē petit asaph deuote. d. Deus virtutū ꝓuerte. per cōdescensionē bonitatis tue. l Respice de celo ꝛ vide. oculo tue clemētie. m Et visita. in ꝓpria persona. n Uineā istam. qō fām est i sua bñdicta icarnatione: in q̄ visitauit nos oriens ex alto: Lu. j. o Et perfice eam ꝛc̄. Status. n. ve. testa. fuit iperfectus: fm q; hētur ad heb. vij. Nihil ad pfectum adduxit lex: sed hec pfectio reseruabat xp̄o: ꝓpter qō dicit mat. v. Nō veni soluere legē sed adimplere. q; moralia p̄cepta adipleuit ꝓsilia supaddendo: iudicialia vero adipleuit rigorē tēperando: ut boies cauerent a malis: ꝛ studerent bonis magis ducti amore boni: qō ē ꝓpriū pfectoꝝ q̄ timore mali pene: qō est iperfectorū. vnde dicit poeta: Oderūt peccare mali formidine pene. Oderūt peccare boni virtutis amore. Cerimonialia vero q̄ tm̄ figuralia erant: adipleuit in sua incarnatiōe ꝛ passiōe cui' erāt figure: ꝛ sacramēta efficaciora instituit: q̄ ꝓferunt gr̄iam: ꝛ introducunt ad gr̄iam: qō non poterāt facere sacramēta vetera: ꝓpter qō dicūtur egena ꝛ infirma: Gal. iiij. p Et super filiū hois. resumat li Respice. s. sup xp̄m hoiem qui in euāgelio vocatur filius hois. i. virginis: q; hoc nomē hō ē generis cōis: alij autem sunt filij hoium. s. viri ꝛ mulieris. q Quē ꝓfirmasti tibi. i. imobiliter assūpsisti: q; qō semel assūpsit nunq̄ dimisit: vt dicit damascenus. vñ ꝛ in triduo mortis xp̄i aia exīs in lymbo ꝛ corpus i sepulchro fuerūt ꝓiūcta verbo. r Incēsa igni ꝛ suffossa. p hoc itelligunt sacerdotes iudeoꝝ q̄ in vltionez mortis xp̄i a romanis fuerunt obsessi ꝛ tandē i icēdio templi aliqui eoꝝ fuerūt mortui: ꝛ alij fugerunt ad sb̄terranea loca vbi fuerūt capti ꝛ interfecti: iō sb̄ditur: s Ab increpatiōe vultus tui peribūt. q; ex rigore diuine iusticie q̄ hic increpatio dī i vltionē mortis xp̄i perierunt. t Fiat manus tua super virū dextere tue. vir iste ē xp̄s hō ad dexterā dei p̄is assūptus: marci vlti. Et dñs q̄dem ihesus postq̄ locutus ē eis: assūptus est i celum: et sedet a dextris dei. super viruz istum post eius ascensionem fēa ē spāliter manus diuine virtutis declarādo eī gliam ꝛ deitatez per miracula fēa ab apostolis alijs q; discipulis i nomine xp̄i. v Et super filiū hois. ꝛ accipit hic et ꝓ ideſt: ut illud qō sb̄dit sup filium hois sit expositiuum illius qō ꝓmittitur: Super viz dextere tue. vt p hoc hō xp̄s itelligat de q̄. s. dixerat: Sup filium hois ꝛc̄. x Et non discedim' a te. p aduersionē a fide. vñ dic apls ro. viij. Quis nos sepabit a charitate q̄ est in xp̄o ihesu: tribulatio fames nuditas aut gladi' ꝛc̄. q. dicerēt nō: sicut lra sequēs oñdit. y Uiuificabis nos. vita gr̄ie in pñti: et gl̄ie in futuro. z Et nomē tuū inuocabimus. tpaliter in pñti: ꝛ einaliter i futuro: fm illud psal. lxxxiij. Beati q̄ hitant in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabūt te. a Dñe deus vtutū ꝓuerte nos. ad te pfecte diligēdum. b Et oñde nobis faciē tuā. p aptam visionē. c Et salui erimus. q; i clara visiōe ꝛ perfecta fruitione ꝓsistit eterna salus. In ps. lxxxix. Qui regis isrl. vbi dī in postilla: Manifestare coā ephraiz bēiamin.

Quidā expositores hebroꝝ aliter Additio. assignāt cām noationis haꝝ tribuū. s. ephraim beniamin ꝛ manasse dicentes q; qn iacob bñdicebat filijs suis: Gen. xlix. i bñdictiōe ioseph dixit ista verba: Inde pastor egressus ē lapis isrl. Ex quibus verbis dicūt q; sumit exordium h' ps. cū dicit: Qui regis isrl. qō in heb. in hoc loco ꝓprie sonat: Quis ē pastor seu rector isrl: ꝛ iō sb̄iūgit psal. Qui deducis velut ouē ioseph. s. filium illū: i cuius bñdictiōe deus fuit nominatus pastor seu rector isrl. Et q; psal. nominauerat in hoc loco ioseph rōne p̄dca: vlterius noiat duos filios ioseph. s. ephraiz ꝛ manasse. noiauit ēt beniamin cū istis duobus duplici de cā: prima eo q; dixerat: Qui sedes sup cherubin mānifestare. arca. n. testamēti vbi erāt cherubin: primo fuit in sorte ioseph: q; in sylo: secōo i sorte beniamin. s. in hierlm: ꝛ iō noiauit beniamin cuz aliis. Itē q; ioseph ꝛ beniamin ambo erāt filij rachel: q̄ q̄ dez fuit vxor iacob ꝓma i intētione: lz secōa i executiōe: vt ps Gen. xxix. ꝛ iō simul nomiat oēs tribus ab ea descendētes. ꝛc̄. In eodē ps. vbi dī i postil. Deus vtutū.

Secundū Aug. iste versus. s. Deus virtutū cōuerte nos. sūmam totius ꝓtinet religiōis: vñ trina repetitiōe cōmēdat. hec ille. Sz attēdendū ē q; trina repetitio h' versus nō dz a mysterio vacare: p quo dici pōt q; facies dei q̄ ē xp̄us ut. j. Cor. xiij. triplicit nobis oñdit ad salutē: primo in statu vie per fidē: q̄ est oñsio enigmatica: secōo in patria per apertā ꝛ clarā visionē: q̄ dī esse facie ad faciē. vñ. j. Cor.

q: apes mellificabãt i rupibus ẽre ꝓmissionis: vbi abũdãter mel colligit: vñ ⁊ ira illa dñi manans melle: Exo. iij. Moraliꝛ pót exponi ꝑ. iste vt sit giarũ actio eccle ꝑ aliq̃ seu ꝑ aliq̃bus bñficijs a deo exhibitis pplo xp̃i ano: verũtn qz fm dñm saluatoꝛis matth. xij. Eccliã ẽ sicut sagena nondũ tracta ad littus: ⁊ sic hz bonos cuz malis pmixtos: iõ gratitudinẽ bonoꝛ cõsiderans erga deũ ꝓmo in hoc ꝑ. in deum p exultationẽ ⁊ iubilũ eleuatur. scõo ingratitudinẽ maloꝛ ꝓsiderans eos in pso na dñi detestat: ⁊ patent ptes fm predca.

In p̃. lxxx. Exultate deo. vbi dñ in postil. Et iõ ꝑ. iste diuiditur in duas partes. Additio.

PSalmus iste non vñ vere exponi i postilla: eo q ꝑsupponitur falsũ tã circa cãz celebratiõis festi tubaꝛ q ẽt circa tps cõplete collectionis fructuũ in ira ꝓmissionis: qõ pz sic: nã festum tubaruz nõ celebrat ꝑ giarum actiõe de fructibus collectis ipsi⁹ anni sicut neqz collectio fructuũ tunc erat cõpleta: ꝑut postil. supponit i hoc loco: cuius ꝓrium ipsemet fatet i fra ꝑ. lxxxiij. vbi dicit q. xxij. mẽsis septẽbris erat tps ad hoc assignatũ. Falsitas aũt ꝑsuppositi ꝓdicti pz: Legitur. n. deut. xvi. Solẽnitatem ꝰqz tabernaculoꝛ celebrabis p septẽ dies qñ collegeris de area ⁊ de torcular fruges tuas. ex q̃ pz manifeste q i festo tabernaculoꝛ ꝺ hoc agebatur: ⁊ q ꝓtunc erãt fructus collecti non aũt i festo tubaꝛ. itẽ pz Leui. xxiij. vbi sic dr: Quintadecia ḟ die mẽsis septimi qñ ꝓgregaueritis oẽs fruct⁹ ire vie celebrabitis ferias dñi. vij. dieb⁹. Vñ ad vioꝛẽ itellectũ h⁹ ꝑ. ꝓmittenda sũt duo. Primũ ẽ q iter festa ve. testa. ꝺ q̃bus agitur leuitici ꝓdco caplo ⁊ in alijs locis quedaz erãt celebrãda cum gaudio ⁊ leticia i memoriam ꝓteri toꝛ bñficioꝛ: sicut festũ pasche i memoriã redemptionis egyptiace: ⁊ festũ pentecostes in memoriã datiõis legis: ⁊ festũ tabernaculoꝛ qõ celebrabat. xv. die mẽsis septimi i memoriam bñficioꝛ dei in deserto exhibitorũ: de q̃ festo dicit in ꝓdco caplo: Habitabitis i vmbraculis septẽ diebus ⁊. j. Ut discãt posteri vñ q in tabernaculis fecerim habitare filios isrl. in q̃ q̃dez festo. s. tabernaculoꝛ reddebant giarũ actiones cum magna leticia de fructibus collectis eodem anno. vñ in caplo ꝑallegato cum dixisset: Oñ ꝓgregaueritis oẽs fructus ire vie celebrabitis ferias dñi septem diebus. postea sbiungit: Sumetisqz vobis i die ꝑmo fructus arboris pulcherrime spatulasqz palmaꝛ: ⁊ seqtur: Et letabimini coraz dño deo vro septẽ diebus. Quedam vo alia festa celebrant ad hoc vt i illis tpibus ad deũ ꝓuerterent: ⁊ iõ talia festa lz essent celeberrima non tñ cuz gaudio ſaltẽ corporali celebrabãt: q̃ q̃dẽ festa duo erãt: primũ. s. ꝑma die mẽsis septimi i q̃ excitabãtur ad ꝓtritionẽ: ut ad deum ꝓuerterent: ⁊ iõ illa dies vocabat dies clãgoris: Nume. xxix. Dies clãgoris est ⁊ tubaꝛ. simiꝛ vocabat ⁊ festuz memoriale: Leui. xxiij. qõ q̃dem memoriale pót intelligi duplr: vno mõ respectu celebrãtium q̃ hẽbant reducere ad memoriã flagitia ꝑterita vt ꝓterrent. alio mõ respectu dei q̃ memoꝛ iustitie patrũ ⁊ ꝓmissionũ ꝙs eis fecerat ⁊ spãliter abrae filios eorum reduceret ad statũ penitẽtie: ⁊ auerteret ab eis iram suã: vt pz Exo. xxxij. .c. vbi agitur de ꝓpiciatiõe peccati vituli ⁊ i alijs locis ꝙplurimis: vbi memoria patruz ꝑ venia posteritatis eoꝛ allegabat. Scõz vo festum erat decima die h⁹ mensis septimi: qõ vocabat dies expiatiõis celeberrimus ⁊ sactus ꝓpter expiationẽ pctoꝝz: quam i illa die a deo spectabãt: Leui. xvi. in q̃ q̃dez festo cessabant gaudia q̃cunqz tpalia: immo tenebãt affligere aias. Dr. n. Leui. .c. ꝓallegato: Ois aia q̃ non fuerit afflicta die hoc peribit a pplis suis. Rõ aũt q̃re dies ꝑma ⁊ dies decia mẽsis septimi erat assignata ad h⁹ mõi penitentis et ꝓpiciatiõnẽ: Nume. predco. .c. est videda. Scõo premittẽdũ ẽ q tube in veti lege duplr accipiũtur: vno mõ ꝑ tubis ductilibus q̃ de metallo fiunt: q̃ q̃dem tube vocãtur in heb. hacosrot: et istis vtebãtur in solẽnibus leticijs ⁊ i bellis ⁊ in alijs ꝓgregationib⁹: simiꝛ ⁊ in festis ꝑmo mõ dcis ⁊ neomenijs cõib⁹. vñ Nume. x. Siqñ hẽbitis epulum ⁊ dies festos ⁊ calẽdas canetis tubis sup holocaustis ⁊c. q̃ q̃dem tube erant argẽtee: vt ibidem dr: ⁊ vocabãt hacosrot: ut dcm est. Alio mõ accipitur tuba ꝑ cornea q̃ qñqz dr buccia: ⁊ talis tuba semper vocat in heb. non hacosrot sed sophar: ⁊ alibus tubis vtebãtur spãliter qñ deus vel eius ministri ꝑplz intẽdebãt excitare ad attẽtionẽ alicuius magni: sicut i datione legis legitur: Clãgoꝛqz buccine vehemẽti⁹ ꝑstrepebat. vbi loco buccine hẽtur in heb. sophar: Exo. xix. simiꝛ qñ ꝓphe exhoꝛtabantur pplm ad penitentiã: talis exhoꝛtatio assimilabatur in scriptura voce tube cornee: vt Esa. lviij. c. Quasi tuba exalta vocem tuam. ⁊ Eçech. xxxiij. Si audiens aũt ꝺs sonitũ buccine nõ se obseruauerit ⁊c. sanguis ipsius super caput eius erit. vñ in q̃libet istoꝛ locoꝛ ⁊ cõsilium hẽtur i heb. sophar non hacosrot: lz translatio nra indifferẽt videatur ista accipere vt in pluribus. Jn hoc igit festo. s. clangoris seu tubaꝛ nõ tuba ductilis sed cornea ad ꝓuocationem penitẽtie clãgebatur rõne predca. His ꝓmissis ꝑ. iste fuit ꝓpie ordinatus ꝑ festo tubaꝛ: sicut ẽt hodie hebrei cũdez ꝑ. cantãt in eode festo: sed non ordinat ad giarũ actiones de fructib⁹ collectis vt i postilla: sed potius vt ꝓparẽt per timoꝛẽ dei ad expiationẽ seu indulgẽtiã i ꝓximo futurã. s. in decima h⁹ mensis vt dcm est. Vñ psal. circa hoc octo facit. Primũ ꝓponit q cõiter. s. in alijs tpibus ꝑsertiz festiuis exultãdũ est deo ⁊ iubilandũ tanq̃ vero adiutori ⁊ gubernatori: ⁊ hoc non solũ mente ⁊ ore sed ẽt cum musicis instijs: ⁊ de hoc intelligũtur duo versꝰ primi. s. Exultate deo ⁊c. Date tympanũ. Cõsequẽr scõo dicit q in festo tubaꝛ aliꝰ ẽ agendũ. s. q non in musicis instijs iocundis sed potius i tuba cornea ẽ clãgendũ seu buccinandũ: eo q hoc festũ nõ ordinatur ad giarũ actionẽ de ꝑteritis sed potiꝰ ad cõtritionẽ de cõmissis ⁊ ad disponendũ pplm ad susciꝑiendã expiationẽ. vñ dic: Bucciate i neomenia tuba. s. cornea. vñ i heb. in hoc loco dr sophar: qõ nullo mõ significat nisi tubã corneam: qõ facit ad excitationẽ pctoꝝz ad penitẽtiã ꝓuocãdo eos non ad leticiã sed ad timoꝛẽ: ⁊ qz neomenie sũt. xij. i q̃libet anno sicut ⁊. xij. lunatiõe): iccirco declarat q̃ sit ista neomenia: de q̃ in hoc ꝑ. loqt. ꝺ. Jn insigni die solẽnitatis vie. Cetere aũt neomenie nõ erant solẽnes: qõ pz ex hoc q nõ cõnumerabãt iter alias ferias dñi sactas: Leui. xxiij. vñ ⁊ in eis poterant opera seruilia facere sicut ⁊ i alijs diebus ꝓphanis: sed hec neomenia. s. septimi mensis erat solẽnis ⁊ sacta: in q̃ non licebat aliq̃d opari: vt i predco. ca. hẽtur. Et hoc notatur cũ dic: Jn insigni die solẽnitatis vie. i. illa neomenia tñ dz bucciari tuba cornea mõ predco ⁊ nõ i alijs. Jn ceteris aũt neomenijs tube ductiles clangebant: vt Numeri. x. vbi supra: cuius rõnem reddit. ꝺ. Quia preceptum in israel est ⁊c. exponatur vt in postilla. Consequenter tertio: quia homines sepe retrahũtur a diuino timoꝛe: igitur psalmista ducit cõtra tales testimoniũ dicens: Testimonium in ioseph posuit illud. cuius sensus est: q in historia ioseph habetur manifestum testimoniuz q homo debet preponere diuinum timoꝛẽ timori humano. Joseph enim cũ ab vxore domini sui agitaretur vt cõmitteret adulteriuz: diuinum timorem allegauit dicens: Quomodo posſuz facere malum hoc ⁊ peccare i deum meum: Gene. xxxix. qui quidem ioseph licet ob hãc causam fuerit acriter icarceratus: de eo enim legitur i psal. ca. iij. Humiliauerũt i cõpedibus pedes eius ⁊c. postea tamẽ de carcere eductus ꝓpositus fuit super totam terram egypti: vt habetur Gene. xli.

obediẽtia ad deũ īmolationem ſuſtinere: ſicut pleniꝰ fuit declaratũ Geñ. xxij. vñ ⁊ i feſto predco iudei clãgebãt i cornib⁹ arietũ i memoriã arietis oblati p iſaac. l Teſtimonium i ioſeph poſuit illud. Dicit Ra. ſa. q eodem die p⁹ reuoluti nẽ annoꝝ ioſeph eductus fuit de carcere: ⁊ ſic illa dies fuit ſolẽnis ẽt p ioſeph liberatione.

Teſtimoniũ in ioſeph poſuit illud: cũ exiret de terra egypti linguã quã non nouerat audiuit. Diuertit ab oneribus dorſuꝫ eius: mani eꝰ i cophino ſeruierũt. In tribulatiõe inuocaſti me et liberaui te: exaudiui te i abſcõdito tẽpeſtatis: pbaui te apud aquã ꝺictiõis. Audi pplꝰ meus et proteſtabor te: iſrl ſi audieris me nõ erit i te deꝰ recens: neqꝫ adorabis deũ alienuꝫ. Ego. n. ſũ dñs deꝰ tuus q eduxi te de tra egypti: dilata os tuum ⁊ implebo illud. Et nõ audiuit pplꝰ meꝰ vocẽ meaꝫ: et iſrl nõ intendit mihi. Et dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorũ: ibunt i adiuentiõibꝰ ſuis. Si populus meus audiſſet me: iſrl ſi in viis meis ambulaſſet. Pro nihilo forſitã inimicos eorum humiliaſſem: ⁊ ſup tribulãtes eos miſiſſem manuꝫ meã. Inimici dñi mentiti ſũt ei: et erit tẽpus eorũ in ſecula. Et cibauit illos ex adipe frumenti: et de petra melle ſaturauit eos.

m Cũ exiret de tra egypti. In heb. hẽtur ſup terraꝫ egypti. qõ ſm iſtã expoſitionez fuit qñ ioſeph factus fuit ꝓpoſitus ſup egyptũ: ⁊ tunc iuit ad videndũ terrã egypti ⁊ ad ꝓuidendũ de ꝓſeruatione frumenti: ſcz q⁹ dr Geñ. xli. Egreſſus ẽ itaqꝫ ad terram egypti ⁊c. n Linguã quã nõ nouerat audiuit. Dic Ra. ſa. q hic accipit ligua p idiomate: ſicut frequnter accipit in ſcriptura ⁊ ẽt i mõ cõi loqndi. dic ẽ q gabriel docuit ioſeph. lxx. idiomata q añ ñ nouerat ſcz tm hebraicũ. o Diuertit ab oneribꝰ dorſũ eius. qz liberatus fuit a ſeruitute ꝓncipiſ militie: q ipſũ emerat i ſeruũ: Geñ. xxxix. p Manus eius i cophino ſeruierũt. ſic modus ẽ miniſtrantiũ i domibꝰ ꝓncipũ. Qd aũt dcz eſt i hac expoſitiõe gabrielẽ dia idiomata ioſeph docuiſſe ſlm ẽ: qa ad hoc ſe non extẽdit vtus angeli: vt in iſtanti vel tpe tã breui hoc faciat ſed ſolũ ad virtutẽ ſpũſſacti: q donũ linguarũ dedit aplis: act. ij. Preterea ſancti ⁊ doctoreſ catholici dicũt cõiter q hoc donũ ꝓmo datum fuit aplis: vt poſſet ꝓdicare fidẽ catholicã in oi lingua: q rõ non hũit locũ in ioſeph: ⁊ iõ alit exponit hec ſcriptura ab illo loco: Teſtimoniũ in ioſep ⁊c. i. in pplo iſrl noiato noie ioſeph: qz pplm illuz ſaluauit i egypto tpe famis: vt dcz ẽ in pl. pcedenti. m Cũ exiret de tra egypti. qz cito pꝰ exituz de egypto dedit dñs pceptũ de feſto tubarũ moyſi in deſerto: ſed ſic dcz ẽ in heb. hẽtur: Sup terrã egypti. ⁊ tunc ſupplendũ ẽ libere: qz ante retinebat pplꝰ iſrl i aliqbus ciuitatibꝰ ſb ſeruitute: vñ non poterat exire: ſed ꝓmogenitis interfectis hũerunt licentiã exeũdi ad aliã terrã egypti: ⁊ eundi p quã partẽ vellent. n Liguam quã nõ nouerat audiuit. qz pplꝰ audiuit deũ loqntẽ dãdo. x. legis pcepta: Exo. xx. o Diuertit ab oneribus dorſũ eius. qz pplꝰ de ſuitute egyptiaca fuit diuinit⁹ liberatus. in trãſla. hiero. hẽtur: Amoui ab onere humerũ eius. ⁊ ẽ eadẽ ſnĩa niſi q mutat modus loqndi de deo de tria pſõa ad ꝓmã: q mutatio frequẽs eſt i pphet. p Manꝰ eius i cophino fuierũt. i. in iſtio fco ad expoꝛtandũ feces de ciuitatibꝰ: ad qõ compellebãt filiũ iſrl in egypto: put dcm fuit Exo. j. in heb. ⁊ in trãſla. hiero. hẽtur: Manꝰ eius a cophio trãſierũt vel receſſerũt. ⁊ ſic refert ad tpꝰ in q fuerũt a dca ſuiture liberati: trãſla. aũt iſta refert ad tpꝰ q fuerãt in ſuitute occupati. q In tribulatiõe. Hic ꝓnter deſcribit ingratitudo pplꝰ: ⁊ ꝓmo q̃tũ ad culpã: ſcdo q̃tũ ad penã: ibi Et dimiſi eos. Circa ꝓmũ dr i pſona dei ꝓmo recolẽt ſua bñficia pſtita. q In tribulatiõe. q fuiſti oppreſſus i egypto dura ſuitute. r Inuocaſti me. vt te liberarẽ. s Et liberaui te. iſignꝫ ⁊ ꝓdigꝫ te educẽdo. t Exaudiui te in abſcõ. tẽpeſtatis. i. qñ tẽpeſtas veniebat ſup egyptios ex audiui te ſaluãdo q̃ i abſcõdito ⁊ loco tuto. v Pro baui te apud aquã ꝺictionis. declarãdo tuaz ingratitudinẽ ⁊ rebellionẽ: Nume. xx. x Audi pplꝰ. cui ſpãlẽ legem dedi i mõte ſynai. y Et cõteſtaboꝛ te. i. ero ꝺ te teſtis ſic ⁊ iudex ſi legez meã trãſgreſſus fueris: iõ ſbdit: z Si audieris me. obediẽdo ei qõ dixi tibi in datione legis: Exo. xx. Nõ habebis deos alienos coram me. a Nõ erit in te deus recens. i. nulla creatura nãliter vel artificialiter fca erit apud te a te pro deo reputata: oia .n. creata in tpe ẽ fca: ⁊ per ꝓns eſt recẽs reſpectu eternitatis. b Neqꝫ adorabis deũ alienũ. vñ. Exo. xx. ſubdit: Non adorabis ea neqꝫ coles. Ego. n. ſuꝫ dñs deꝰ tuus ⁊c. ⁊ non alius ſicut falſo dixiſti de vitulo: Exo. xxxij. Iſti ſunt dij tui iſrl q̃ te eduxerũt de egypto. c Dilata os tuũ. petẽdo tibi vtilia. d Et implebo illud. dando petitionẽ tuã: ſi tm me ſolũ recognoueris. e Et nõ audiuit pplꝰ vocez meã. mihi obediẽdo. f Et iſrl nõ intendit mihi. mãdata mea puipendẽdo: in q̃ appet maxima ingratitudo. g Et dimiſi eos. Hic ꝓns ponit hꝰ ingratitudis ſequẽs pena q̃ eſt multiplex. Pria ẽ puatio gre ſpũalis: q̃ nõt cũ dr: Et dimiſi eos. ſbtrahendo ab eis meã gram a peccatis ꝓſeruatẽ: iõ ſbdit: h Secoz deſideria cordis eorum. i. ſm inclinationẽ fomitis ad malũ. i Jbũt i aduenõibꝰ ſuis. i. i pctis enormibꝰ ab ipſis iuetis. Scoa pena ẽ ſbtractio ſbſidij tpalis: q̃ nõt cũ dr: k Si pplꝰ meꝰ. i. pplꝰ iſrl quẽ redemi o egypto. l Audiſſet me. mihi obediẽdo. m Si i vijs meis ambulaſſet. ꝑcepta mea obſuãdo q̃ ſit vie pueniẽdi ad btitudinẽ: mat. xix. Si vis ad vitaz igredi ſua mãdata. n Pro nihilo. i. grat. o Forſitã inimicoſ eorum hũiliaſſẽ. eos ad nihilũ deducẽdo. ⁊ dicit forſitã non ꝓpter mutabilitatẽ diuine volũtatis: q̃ ẽ imutabilis: ſz ꝓpter vtbilitatẽ hoiſ de bono ad malũ: ꝓpꝛ qõ freqnt impedit diuie ꝓmiſſiõis effectũ: q̃ ẽ ſb ꝓditõe. i. ſi hõ pſeueret i bono. p Et ſup tribulãtes eos miſiſſẽ manũ meã. eos iflictẽdo: ſic fecit pharaoni i mari rubro: q̃ ſbſidia eis non feci ꝓpꝛ eorum ingratitudinẽ o ꝓteritã bñficij. Tertia pena ẽ iflictio ſuppli cij gehẽnal que nõt cuz dr: q Inimici dñi mẽtiti ſũt ei. iſti ſi pueri iudei q̃ ꝓmiſerãt obſuare legẽ dei: Exo. xxiij. dicẽtes: Oia q̃ mãdauit nobis dñs faciemꝰ: ⁊ erimꝰ obediẽteſ. ⁊ tm ſciẽr ⁊ a ꝓpoſito cito trãſgreſſi fuerũt enormit vitulũ ꝓflatilẽ adorãteſ: exo. xxxij. r Et erit tpꝰ eorum i ſcla. i. tpꝰ pũitiõis hꝰ pctiꝰ: qz lz tẽi pte fuerit punitũ: vt ibidẽ hr: qz ceciderũt i illa die q̃. xxiij. milia tm adhuc refuat punitio i futuꝫ: ſz q dixit dñs moyſi pꝰ illã mortalitatẽ: Ego ãt i die vltõis viſitabo hꝰ pctz eorum. s Et cibauit eos ex adipe frumenti. i. o pane ſco o ſimila tritici: qz ñ obſtante dca trãſgreſſiõe introduxit pplz ad trã ꝓmiſſã tritico abũdãtẽ. t Et o pe. mel. ſatu. eos

o Usqueqū. i. q̄diu. e Judicatis iniquitatez. iustificādo partez iniquam ꝓp munera vel fauorē. f Et facies pctōrum sumitis. i. psonas maloꝝ ꝓpter eorum potentiā vel aliam cām malā acceptatis. g Judica te egeno ⁊ pupillo. eius iusticiā declarando. h Humilē et pauperez iustificate. i. suaz iusticiam ꝓserua te. i Eripite pauperez de manu. diuitis iniq̄. k Et egenū de ma. pec. li. q eum calūniat iniuste. l Nescierūt neq; intellexerūt. s. talia facere nō ꝓpter ignorantiaz legis sed ꝓpter errorem electionis: quā ignorat ois malus: ut bētur iij. ethicoꝝ: qz ēt ille qui peccat ex certa scia ignorat. s. q tale malum sit dimittendū ne ꝓueniat aliq̄ bono apparenti: quod tunc elegit ex peruersa affectione ipsū ad hoc inclināte: ⁊ iō sequtur: m In tenebris ābulant. qz puersitas affectus inducit tenebrā i intellectu. n Mouebūt oia fundamēta terre. in finali iudicio i q̄ ista puersa ad debitū ordinē iusticie reducent. o Ego dixi dij estis. s. pticipatiue: eo q iudices ex officio sunt executores diuine iusticie. p Et filij excelsi oēs. inq̄tum ad eā imaginē sunt facti. q Vos aūt sicut homines moriemini. qz ptās vīa non ꝑseruabit vos a morte. r Et sic vn⁹ de ꝓncipibus. i. de angelis supbientib⁹. s Cadetis i foueā gehenne p eq̄tatē diuine iustie: iō sūdit: t Surge deus iudica terrā. i. surges ad iudicādū bitantes terrā gnāliter. v Quoniaz tu hereditabis i oibus gētibus. qz finali iudicio pacto oēs electi erunt sūiecti ordini sue mie imobiliter ⁊ reprobi ordini sue iusticie.

Mystice pōt exponi p̄s. iste ꝺ sacerdotes ⁊ scribas iudeoꝝ q xp̄m humilē ⁊ pauperē ꝺdēnauerunt ad mortē: ꝓpter qō p diuinū iudicium a romanis fuerunt tpali occisi ⁊ captiuati: ⁊ i iudic̄ extremo erūt etnalr ꝺdēnati

Deus q̄s similis erit tibi. huic p̄s. LXXXII. ꝓmittitur talis ti. in heb. ⁊ in transla. hiero.

Canticuz asaph p̄s. ex q̄ apparet actor p̄s. De mā vo ipsius dicūt cōiter expositores hebrei ⁊ latini q asaph fecit hunc p̄s. ꝺ hostes iuadētes terrā ⁊ pplm iudeoꝝ: ⁊ lra ꝓcedat: sed ꝺ q̄s hostes vel q̄ tpe nō dicūt: sed lram exponūt ptim de hostibus q̄s hūerunt a ꝓncipio exitus de egypto vsq; ad tp̄s asaph: ⁊ ptim de hostibus qui fuerūt postea: Sed ꝺ hoc vī q de illis petit asaph: Fac ill̄ sicut madian ⁊ sysare rē. ⁊ postea sūdit: Deus meus pone illos vt rotā rē. Ex q̄bus vī q loquitur de hostibus isr̄l futuris p⁹ tp̄s suum. Non. n. fit petitio ō preteritis: ꝓpter qō saluo meliori iudicio vī mihi q asaph fecit hūc p̄s. ꝺ sēnacherib ⁊ eius exercitum sicut de p̄s. lxxv. supradēm est. psalmiste. n. de eadem re plures aliq̄n p̄s. fecerunt: sicut supra pluries dēm est de dauid: ⁊ eodē mō dī hic ō asaph. verūtn̄ p̄s. iste differt a. lxxv. qz ille p̄s. loq̄tur ꝓncipalr ꝺ sennacherib nō exp mēs pplos in odium iudeoꝝ sibi adiūctos. In hoc aūt fit ecōuersio: qz exprimūt ꝓncipalr ppli in circuitu iudee hitātes q incitauerūt sennacherib ad veniendū ꝺ terrā iuda tpe ezechie duplici rōne: vna qz iuidebāt iudeis ⁊ eos odiebat: alia qz illi ppli iā sennacherib sūditi erāt: q deos eoꝝ exterminauerat: sm q dī iij. reg. xix. Vere dñe dissipauerunt reges assyrioꝝ gētes ⁊ tras oium: ⁊ miserūt deos eoꝝ in ignez. solaciuz aūt ē misero hēre socium: ⁊ iō incitauerūt sennacherib: vt veniret in iudeā ad sūiciendum sibi gentem et destruenduz ide diuinum cultuz. Igit sm hoc p̄s. iste diuidit in duas ptes: qz asaph ꝓmo deꝑcando narrat hostium nequitiaz: ꝛcō ꝺ eos iplorat diuinam iusticiā: ibi Fac illis. Circa ꝓmū dicit: a Deus q̄s similis erit tibi. translatio hiero. hz: Deus ne taceas tibi. ⁊ rō h' diuersitatis est: qz dictio hebraica que ponit ibi. s. domym eq̄uoca ē ad significandum silitudinē ⁊ taciturnitatez: credo tn̄ q ista trāslatio melior est i hoc: qz statiz sūditur: Ne taceas. ⁊ iō in trāsla. hiero. est quedā apparens nugatio: exponat igit ista trāslatio: a Deꝰ q̄s similis erit tibi: q. diceret dij gentiū quos destruxit sēnacherib nō erant similes tibi: sm q dī. iij. Reg. xix. Non. n. erāt dij: sed opa manuū hoium: iō sūditur: b Ne taceas. i. ne dissimules iuriaz hostium nīoꝝ: qui reputant te deūciendū ꝑ sennacherib sicut deos suos. c Neq; cōpescaris deus. i. ne retineris amplius ab illatione vidicte: cuius cā sūditur: o Qm̄ ecce inimici tui. q volunt destruere locū cultus tui. e Sonuerunt. i. ad hoc cum fremitu armoꝝ ⁊ sonitu tubarū venerunt. f Extulerūt caput. ꝺ te supbientes. vñ dixit sennacherib scribens ezechie: Nō seducat te deꝰ tuus. iij. Reg. xix. credebat. n. q nō posset saluare ezechiam ⁊ pplm eius de manu sua. o. Nuz igitur solus potis liberari: Nunqd li berauerūt dij gentiū singulos rē. g Sup populū tuū mali. cōsiliuz. ut. s. excitarent sēnacherib ꝺ pplm dei ⁊ templū: ut dcm est. h Et cogi. aduer. sactos tuos. i. sacerdotes ⁊ leuitas tuo cultui deputatos: sicut ēt res inqiate dicūt sacte: eo q sunt diuino cultui deputate: vt vasa vestes ⁊ hmōi. i Dixerūt. adinuicē mutuo se exhortātes. k Uenite ⁊ dispdamus eos de gente rē. i. sic deleamus eos q nō remaneat nīa gentis memoria. l Qm̄ cogitauerūt vnanimiī. i. concorditer i malo. m Simul aduersū te testm̄. i. pactum firmum ad destruēdum terrā ⁊ templum cultuꝫ tui. n Disposuerūt. i. firmiter statuerunt. Et qui fuerint isti populi: explicat dicens: o Tabernacula idumeoꝝ. idest habitātes in tabernaculis idumeoꝝ: isti autem descenderunt ab esau qui altero nomine vocatus ē edom: ⁊ sicut iste odiebat iacob fratrem suum querens occidere eum: vt habetur Gene. xxvij. sic idūmei descendētes ab eo odiebant filios isr̄l descendentes a iacob. p Et ismalite. Isti descenderunt ab ismael filio abrae: Gene. xvi. Et odiebant filios isr̄l qui descenderāt de isaac: sicut ⁊ ismael persequebatur Isaac: scōm q dicitur Galatas. quarto.

Usquequo iudicatis iniqta tē: et facies pctōrū sumitis: Judicate egeno ⁊ pupillo: humilē ⁊ paupertē iustificate. Eripite pauperez: et egenū de manu pctōris liberate. Nescierūt neq; intellexerūt: in tenebris ambulant: mouebūt oia fundamenta tre. Ego dixi dij estis: et filij excelsi oēs. Vos aūt sicut homines moriemini: et sic vn⁹ de ꝓncipibus cadetis. Surge deus iudica trāz: qm̄ tu hereditab i oibus gentib⁹.

LXXXII.

Deus quis similis erit tibi: nē taceas neq; cōpescaris deus. Qm̄ ecce inimici tui sonuerunt: et q oderūt te extulerūt caput. Sup pplz tuū malignauerunt consilium: ⁊ cogitauerunt aduersus sanctos tuos. Dixerunt venite ⁊ dispdamus eos de gente: ⁊ nō memoret nomē isr̄l vltra. Qm̄ cogitauerūt vnanimit: simūl aduersū te testamentuz disposuerūt tabernacula idumeoꝝ ⁊ ismalite.

ꝛ hoc ē qđ dicit: Testimoniuꝫ in ioseph posuit illud ꝛē. h᷑ est dicere: manifeste videmus q᷑ ioseph fuit ab oneribus et seruitutib᷑ in q᷑bus fuerat positus diuinitus liberat᷑: eo q᷑ timuit deum plusq᷑ hoies: ꝛ nō solū hoc sed ēt sup terram egypti q᷑si dñs exiuit: Geñ. xli. c. cuius regiōis linguam non nouerat: qđ est magis mirabile: q᷑ hēre dñium in ꝓpria patria. Et ex his pꝫ ꝓpria expositio hoꝝ versuuꝫ vlq᷑ ibi exclusiue: In tribulatiōe. Cōsequēter q᷑rto inducit aliud testimoniū de pplo israelitico. d. In tribulatione inuocasti me ꝛē. Ad qđ sciendū q᷑ testimoniū de ioseph ꝓdcꝫ nō oino suffecisset ad inducēdū pctōres ad penitentiā: cū ipse ioseph esset iustus: de q᷑ nullus defectus peccati in scripta legit: qđ nō inuenitur in cōi statu hoiuꝫ: de q᷑bus. j. iob. j. c. Si dixerimus q᷑ pctm̄ non hēmus. mia igitur diuina circa ioseph fca forte non esset trahēda ad ꝓfectiaꝫ q᷑tum ad manifestos pctōres: iō psal. sufficiens inductiuū allegat qđ ad pctōres ut timore pctōrum cōmissoꝝ a ꝓtritione non desistant. vnde dicit: In tribulatione inuocasti me ꝛ liberaui te. vbi loquit pplo israelitico quē deus liberauit a tribulatiōe egyptiaca: de q᷑ vt in glo. metu egyptioꝝ non audebāt gemere cū affligerētur. vñ Exo. ij. Post multū vero tpis mortuꝰ ē rex egypti: ꝛ ingemiscētes filij israꝫ ꝓpter seruitium qđ erat durum ꝛē. Ex q᷑ apparet q᷑ i tpibus lōgis retroactis gemere nō audebāt: ꝛ iō dicit: Exaudiui te i abscondito tēpestatis. qz tribulationes illas q᷑si in cordibus abscōdebāt: sed q᷑ hec liberatio non fieret eis tā q᷑ bonis ꝛ iustis: sicut fca fuit ioseph oñdit cū seqtur: Probaui te apud aquā ꝯdictionis. de q᷑ legitur Nume. xx. in q᷑ ꝯdictiōe de potētia diuina ꝛ eius bonitate detraxerunt dicētes vt in psl. Nunqđ poterit deus mensam parare i deserto. Ex q᷑bus ꝓcluditur q᷑ nō soluꝫ bonis deus puidet de sua mia sed ēt pctōribus: qđ introducit psl. ad excitandū pplm ut ꝓuerteretur ad deū. Cōsequēter q᷑nto: qz hoies freq᷑nter retrahūtur a timore diuino ꝓpter falsas suggestiōes demonum: q᷑ ut plurimū in idolis colunt: iccirco psal. dicit: Audi pple meus ꝛē. que verba plane referūt ad idolatriā quā duplr̄ phibet: ꝓmo. s. in corde cum dicit: Nō erit in te. s. itra te. Deus recens. qz fm glo. cū imago ꝛecentis dei. s. non ēni in mēte portat: tūc imago veri dei i ipsa creatione aie ipressa remanet vetusta. scđo idolatriā prohibet in exiori cultu: ꝛ hoc cum dicit: Nec adorabis deuꝫ alienum. ꝛ qz ad ista erāt obligati p ꝓcepta diuine legis i ꝓma tabula ꝓtenta q᷑ incipiebat a cognitiōe dei: Exo. xx. c. Ego sū dñs deus tuus q᷑ eduxi te ꝛē. Iccirco psal. hic cōmemorat illud verbū. s. primum i decalogo: cui immediate seq᷑tur pdēa ꝓcepta vñ ꝓprie premisit: Audi pplꝰ meus ꝛ ꝓtestaboꝛ te. i. testimoniꝰ scripturaꝝ ꝓpbabo qđ dicaꝫ tibi. Nō erit in te deus recens. Cōsequēter sexto qz multi retrahūtur a diuino timore seu cultu timētes ne deficiāt in tpalibus: q᷑ credebant hēre a demonib᷑ q᷑s in idolis colebant: iuxta illud osee. ij. c. Uadā p᷑amatores meos q᷑ dant panes mihi ꝛē. iccirco psl. ꝯ hoc dicit: Dilata os tuum ꝛ iplebo illud. qđ pōt duplr̄ intelligi: primo respectu bonoꝝ tpaliuꝫ: qz deus nūq᷑ deficit in necessariꝭ: iuxta illud psalmi: Req᷑rentes aūt dñm non minuētur oi bono. scđo respectu bonorum spūaliū: q᷑ in bonū infinitū ordinātur: circa qđ notāt dicit: Dilata os tuū. qz desideria tpalium lz multa ꝛ varia sint: angusta tñ sunt ꝛ modici valoris: sed spūalia eo q᷑ sūt infinita req᷑runt magnā dilatationē seu capacitatē i recipiēte: iō dicit: Dilata os tuum. q. diceret: non desideres breuia ꝛ finita sed ifinita ꝛ etna. Et ego iplebo illud. qz solus deus pōt tale desiderium satiare. Cōsequēter septimo qz fꝛ phꝫ plures sunt q᷑s sensus certificat: q᷑ q᷑s rō psuadet: iccirco psl. ad certificationem pdictoꝝ inducit testimoniū exprimētale de ipso pplo israꝫ: q᷑ q᷑diu recesserunt a deo: ꝛ ad heserūt idolis fuerūt deserti a diuina ꝓtectione: ut pꝫ i multis histoꝛiꝭ sacris spāliter in libro iudi. q᷑si per totum: ꝛ hoc est qđ dic: Et non audiuit ppls vocē meam ꝛē. Et dimisi eos. i. ꝓmisi eos ambulare. Scoꝝ desideria cordis eoꝝ. ꝛ exponatur put in postil. ꝛ seqtur: Ibunt i aduentionibus suis: iuxta illud osee. ix. c. Facti sunt abominabiles sicut ea que dilexerunt: ꝛ loq᷑tur de idolatris. Consequēter viij. idē intendit inducere ab oppositō: qz. s. q᷑n populus ille obediebat mādatis dei ꝓficiebat in duobus: ꝓmo. s. q᷑ a deo ꝓtegebatur spāliter ab hostibus: scđo qz ꝓuidebatur ei a deo nō solū circa necessaria vite sed ēt circa q᷑dam delectabilia q᷑ ꝓferunt ad vite cōseruationē: primū oñdit cum dicit: Si pplꝰ meus audisset me. Et nota q᷑ in heb. nulla dictio ponitur hic q᷑ sonat forsan vel forsitan q᷑ est dictio dubitandi: sꝫ hētur sic: Israꝫ si in vijs meis ambulasset q᷑si ꝓ modico inimicos eius humiliassē. q. diceret sine vlla difficultate: qz qđ modicum ē q᷑si ꝓ nihilo reputat fm phꝫ in de celo: ꝛ hoc est manifestum: qz voluntati diuine non est q᷑ resistat. Et qz q᷑cunq᷑ pplꝰ dei in vijs eius ābulat tribulātes eos sūt inimici dei: eo q᷑ psequuntur populum suū ꝛ turbant eius cultū: iccirco cū psal. dixisset: Sup tribulātes eos misisse manū meam. subdit: Inimici vo dñi mentiti sunt ei. q. diceret tribulātes pplm dei inimici dñi sunt: eo mō q᷑ dr̄ Exo. xxij. c. in simili mā: Inimicus ero inimicis tuis. similr̄ ꝛ tales inimici deo mētiūtur: in q᷑tum denegāt eius dñium gnāle: fm q᷑ tenēt seruos suos seruare ꝛ non turbare cultū eius: ꝛ seqtur: Et erit tps eoꝝ in secula. exponat put i postilla. Quo ad scām dicit: Cibauit eos ex adipe frumēti. ad oñdenduꝫ q᷑ deus puidebat pplo suo de ptinētibus ad ꝓseruationē vite q᷑ i noie panis icludūtur. similr̄ puidebat eis de alijs delectabilibus ad ꝓseruationē vite ꝓferentibus: et circa hoc dicit: Et ō petra melle saturauit eos. qz terra ꝓmissiōis de oibus abūdabat: ex q᷑bus psal. intendit inducere pplm ad diuinū timoreꝫ per clangorē tube corneei ꝓma pte signatū oñdendo eis exēpla de bonis tpalibus: quibus pplꝰ ille ad actus virtutū inducebatur.

Replica.

In psl. Exultate deo. postil. ꝛ burgeñ. satis cōcordant i ꝓclusione: qz qđ burg. exponit de timore dei: postil. de laude dei: qz timor filialis non ē sine laude nec laus sine timore. In q᷑bus vero dissonāt pertinēt ad cultū iudeoꝝ: quem puto fm vsum modernū burgēsi fuisse magis notū: postil. tñ fm vsuꝫ antiquum in scriptura satis oñdit fundamentum: nec multū pertinet ad intellectū sēsus lr̄alis ille vl̄ iste vsus cultus: certū est non eē oino eundem ꝛē. psl. LXXXI.

Deus stetit in synagoga. huic psl. ꝓmittitur talis ti. in heb. ꝛ in trāsla. hiero. Psal. asaph. ex quo apparet actoꝝ. De mā vero hñ᷑ psl. dicunt expositores hebrei ꝛ catholici: q᷑ asaph fecit hūc psal. contra peruersos iudices arguens eoꝝ nequitiam et petens super hoc diuinā iusticiā ad lineam equitatis talia reducentē: dicit igitur: a Deus stetit in synagoga. i. in cōgregatione. ꝛ dicitur a syn quod ē con: ꝛ goge aggregatio: b Deoꝝ. idest iudicū: fm q᷑ dr̄ Exo. xxij. Ad deos vtriusq᷑ causa perueniet. idest ad iudices. Et dicitur deus stare in congregatione iudicū: qz clare videt ꝛ attēte fca ꝛ dca eoꝝ: iō subdit: c In medio aūt deos diiudicat. i. discernit vtꝝ iudices iuste vel iniuste iudicēt: ꝛ iō subdit asaph contra iudices peruersos:

Psal. asaph .LXXXI
Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deos diiudicat.

pcsertim cum sēnacherib manifeste anhelabat ad mo narchiā volens sibi oēs gētes subjcere. vñ legit scripsit se eçechie regi. iiij. Reg. xix. sic: Tu. n. ipse audisti q̄ fece runt reges assyrioꝝ vniuersis tris; quo deuastauerunt eas ⁊c. Ex q̄ p3 q̄ non idigebat icitatoꝝ: ad hoc ut in deā sbiugaret: qz potētissime intē debat sibi subiu gare natiōes. vñ ps. iste non vī ap propriādus sēna cherib nec exerci tui eius: nec ēt ali cui de psecutoꝝ bus gentis iudai ce in singulari: sz psalmista i hoc ps. intēdit gnāliter loqui ꝺ aduersarios ⁊ ipugnatores ppli israelitici qui fu erūt tpe regni ipsius dauid ⁊ successoꝝ eius ⁊ spāliter eoꝝ q̄ erant iusti sicut eçechias ⁊ iosias ⁊ hᵓ modi. Pro q̄ sciendū q̄ tpe iudicū q̄ncūq; ppls israeliticus recede bat a deo: ⁊ adherebat idolis: tradebat eos deus i ma nibus inimicoꝝ circūstantiū: vt hētur iudi. ij. Similr ⁊ q̄n surgebāt aliq̄ iudices ꝓuidentia diuina saluabāt ab hostibus: vt in eodē ca. hētur i gnāli ⁊ ꝓnter ālia per totū librum i spāli. regnante aūt dauid cuius regnū fu it a deo i perpetuū stabilitū: put q̄plurime auctes so nant fuit eis ꝓphetice dcm a deo p nathā ꝓphām q̄ de ceto q̄ ppls dei nō turbaret sic per aduersarios. vñ. ij. Reg. vij. sic legit: Ponā locum pplo meo isral: ⁊ nō tur babit āplius: nec addēt filij iniq̄tatis ut affligāt eum si cut pus ex die q̄ ꝓstitui iudices sup pplm meū isral: sz qz in pncipio regni ipsius dauid sup isral stati ascēderunt philistei ꝺ eū. ij. Reg. v. ⁊ postea in ꝓcessu tpis habuit agere bella cū diuersis natiōib' i circuitu ⁊ spāliter cuz syria moab ⁊ amō ⁊ philistijm ⁊ amalech ⁊ idumeo: ꝓ ut pōt hēri. ij. Reg. viij. iccirco dauid ꝓuidens in spu ista bella futura tpe suo ⁊ ēt alia tpe successoꝝ cōposu it istū ps. petens a deo vindictam ò suis aduersarijs eo mō saltē quo ꝓsueuerūt facere tpe iudicum: qñ iudex erat deo gratus: ⁊ iō dicit: fac illis sicut madian ⁊ sisa re. Uñ notandū q̄ sicut illi q̄s hic noiat ò q̄bus fuerat fca vidicta a deo tpe iudicū. s. madian oreb ⁊ zeeb ⁊ hᵓ modi nō currerūt simul sed successiue i diuersis tpibus sic intelligēdū est de inimicis de q̄bus in hoc ps. vindi ctā petit psalmista. s. tabernacula idumeoꝝ ⁊ ismaelita rū ⁊ hᵓ mōi. nec obstat q̄ dicit: Cogitauerūt vnanimi ter simul ⁊ hᵓ mōi: qz inq̄tū in hoc oēs ꝓueniebant: vt diſperderent israelē de gente in hoc vnanimes dici pnt: si cut vna dī fides vel opinio diuersoꝝ qñ cōueniunt in eodem credibili seu opinabili: lz non sint i eodē tpe nec loco. ⁊ notāter dicit ps. Ecce inimici tui sonuerūt. simi lit ⁊ aduersū te testimoniū diſposuerunt. q. d. peraplᵓ debes vindictam exercere in istis q̄ in alijs aduersarijs q̄ fuerunt tpe iudicū: qz tunc israelite erant idolatre et p ꝓns q̄ aduersabātur eis ñ aduersabant deo: sz tpe' da uid ⁊ similiū qui verū deū colebant eoꝝ aduersarij inimici dei debent dici ⁊ ꝺ eum testimoniū diſponere: vñ potⁿ erāt puniēdi. Ex q̄bus bñ cōsideratis satis pz p pa applicatō lre hᵓ ps. ad hāc expositionē ⁊c. Replica

IN ps. Deus q̄s similis. postil. applicat histo riam persecutionis ⁊ punitiōis sennacherib ad mām hᵓ ps. sed ꝓpter gentes iudeis vicias in hoc ps. cōmemoratas addit postil. q̄ iō fit illaꝝ gen tiū cōmemoratio: qz ille icitabāt sēnacherib ad iuaden dū ⁊ destruendū iudeos. Et puto ad hoc bonā fore ve risilitudinē: qz ille gētes valde oderāt iudeos: ⁊ sepe eos

Ad victoriam Baguitit filiorum chore.

Psal. LXXXIII.

QUā dilecta tabernacula tua dñe vtutū:] cōcupiscit et deficit anima mea in atrio domini.] Cor meum et caro mea: exultauerunt i deum viuū. Etenim passer inuenit sibi domuz:]

infestabāt: ira' vt achaz ꝺ eos iuocaret auxiliū sēnacherib: vt p3. iiij. Reg. xvi. ⁊ sic auxilio ipsius recepto i iudeos nō poterāt deseuire. Audientes aūt eçechiā rebellare ⁊ a tribu to sēnacherib recessisse gauisi, peuldubio ipsum ad iuaden dū iudeos cōcitabāt auxilia ꝓmittentes: vt ē cōe in pplis. Burgen. attēdens rō nabilē applicationez mās hᵓ ps. ad sēnache rib tam q̄ ad inuasio nem ꝙ sui exercit' de iectionez solū obijcit ꝺ id q̄ postil. addi dit de ꝓcitatione: ⁊ fa cit argumentuz satis debile q̄ fundat sup falsa imaginatione: videlz q̄ eiusdē effectus nō pnt cē plu res cāe ptionales occasionales: vel sine q̄bus nō. Arguit. n. sic ꝑmo: Nō legit de illa ꝓcitatiōe: sed nō sequtur: igit non ē visilis: qz supza verisilitudo oñsa ē. Et scō arguit. Rebel latio eçechie fuit cā mouēs sēnacherib: igitur nō gentiū cō citatio. Sed ꝓstat nō seq: qz cōe est in effectibus plures cās ptiales cōcurrere: nec expositio burg. de bellis dauid ꝺ ho stes iudeoꝝ valet: qz philistei fuerunt ꝑmi ⁊ acerbiores im pugnatores dauid: vt p3. ij. Regū. v. qui tñ hic iter hostes nō noiantur: ⁊ sic valet argumētū cōsuetū: valet ⁊ meum i simili forma. Nō legitur assur vnq̄ ꝺ dauid pugnasse: tñ i hoc ps. dī: Et eiz assur venit cū illis: facti sūt in adiutoriū fi lijs loth: ⁊ sic de multis alijs q̄ ꝺ burg. obijci possent ⁊c.

QUā dilecta tabernacula. Huic ps. ꝑ .LXXXIII. mittet talis ti. in heb. Ad victoriā super haguitit filioꝝ chore ps. Jn q̄ fm hiero. ⁊ doctores hebre os apparet actor ps. vel actores. s. filij chore. non tñ dicunt vtrū fuerit factus ab vno eoꝝ vel a pluribus. De mā vero hᵓ ps. dicūt doctores hebrei: q̄ ps. iste exprimit desideriuz fi lioꝝ isral exñtium i captiuitate ad tēpli reedificationē. Sed saluo meliori iudicio vī mihi q̄ magis exprimat desiderū sactoꝝ adhuc in hac valle miserie degentiū deueniendi ad gaudium supnoruz ciuiū: de quoꝝ numero erant filij cho re spm, pphet cum hñtes. Et fm hoc ista dictio haguitit i duplici significatiōe deseruit: qz significat instim musicum cui appropriatur cātus hᵓ ps. ⁊ qz significat torcular: vt su pra dcm est plenius ps. lxxx. eo q̄ iste ps. proprie cātabatur i mense septēbri collectis vindemijs ⁊ in torcularibᵓ expssis. s. i festo cetus vel collecte: qō fiebat. xij. die hᵓ mensis: ut hē tur Leui. xxiij. ⁊ Nume. xxix. i memoriā vel potius figurā collectionis sactoꝝ in regno celoꝝ: ꝓpter qō illud festuz dī celeberrimū atq̄ sactissimū ibidē. Jgit fz hᵓ ps. iste diui dit i duas ptes: qz prio oñdit q̄ felicitas supna oz sup oia ꝓcupisci: ꝛᵒ sbdit q̄lr hō ꝑuelat ipsā adipisci: ibi Beat' vir. Circa ꝓmū dī: a Quā dilecta. i. valde dilecta. b Ta bernacula tua ⁊c. i. āgeloꝝ: ⁊ dicit tabernacula tua i pl'ali ꝓpter diuersos btoꝝ status fz varia eoruz merita: propter quod dicit saluatoris ioh. xiij. Jn domo patris mei māsio nes multe sunt. c Concupiscit ⁊ deficit ⁊c. Jquia omnis intellectus et affectus hominis existentis in via deficit a p fecta cognitione ⁊ dilectione beatitudinis superne: fz illud Coz. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit: ⁊ in coꝛ homi nis nō ascendit que preparauit deus his qui diligunt illuz. d Coꝛ meum ⁊ caro mea exultauerunt i deū viuum. fo rtes enim motus anime redundant ad corpus: sicut ex ma gno timore homines infrigidātur et pallescunt: ⁊ ex maxi ma ira calefiunt et rubescunt: et ideo cum anima fortiter exultat in deo fit quedam redundantia in sensu corporeo. Consequenter ostendit: q̄ beatitudo superna quietat ho minis appetitum dicens: e Etenim passer inuenit sibi domum ⁊c. idest locum ad quiescendum: quasi diceret:

q Moab. iste fuit filius loth: ⁊ similr ām̃on q̃ postea po
nit:: ut hētur Gen̄. xix. ⁊ ab istis denominiati sūt duo ppli. s.
moabite ⁊ ām̃onite: ⁊ isti odiebant ppos isrl iponētes eis
lz falso q̃ tulissent ptē ire ipsoꝝ qñ ascēderūt de egypto: ut
hēt iudicū. xi. a Et agareni. Isti fuerunt filij cethure: q̃
alio noie dc̃a ē agar:
vt dc̄z fuit Gen̄. xxv.
⁊ isti odiebant filios
isrl: sicut ⁊ ismaelite
fratres sui. b Jebal
de isto non hētur cla
re dr̄igo: nisi forte fue
rit sobal filij seir hoc
rei: Gen̄. xxxvi. noia
enīz hebrea aliq̃n sic
variant a pte pncipij
sicut ⁊ latina. nicola
us. n. ⁊ colin' sūt idez
nomen: variatū tm̄ a
pte pncipij. Isti igit̄ ō
scendētes de iebal fue
rūt molesti filijs isrl
sic̄ ⁊ idumei hitato
res montis seir. c
Et amalech. ppls iste
odiebat filios isrl: et
pmo iuasit eos in de
serto cū ascēderent de egypto: Exo. xvij. o Alienigene.
Jn hebreo hētur philistei. qui fuerūt multū ifesti iudeis: ut
pz. j. Reg. e Cum hitantib' tyrū. lz. n. hitatores tyri fue
rint cōfederati iudeis tpe salomonis ⁊ hyrā rege tyri: vt hē
tur. iij. Reg. v. tm̄ postea fuerūt eis inimici. Et oēs isti ppli
fuerūt hitātes i circuitu ire filioꝝ isrl: ⁊ icirauerunt senna
cherib regē assyrioꝝ ad veniendū ꝫ regnum iudee tpe eze
chie rōnibus p̄dc̄is: iō sb̄ditur: f Eteim assur venit ⁊c̄]
hoc nō dr̄ eo q̃ filij loth essēt pncipales i illo exercitu: sed sē
nacherib rex assyrioꝝ: ut dc̄m ē: sed hoc dr̄ ō filijs loth: eo
q̃ ipi vēdicabāt ius in aliq̃ pte ire: ut p̄dc̄z est: ⁊ sic ille exer
citus faciebat q̄dām̃ō ad coꝝ adiutoriū. g Fac illis.
Hic pñter asaph iplorat ꝫ p̄dc̄os hostes vindictā diuinaz
d. Fac illis sicut madian ⁊ sysare. q̃s miraculose debellauit
deus per barach: iudi. iij. h Jn torrente cyson. belluz il
lud fuit ppe torrentē illū: ⁊ multi fuerūt ibi sb̄mersi. vñ dr̄
iudi. v. Torrēs cyson traxit cadauera coꝝ. i Dispierūt
in endor. nomen ē loci vñ fuit illa mulier phitonissa: quaz
p̄suluit saul. j. Reg. xxviij. ⁊ bellum illud fuit ppe. k Fa
cti sūt ut stercus ire. q̃ cadauera coꝝ remāserūt sup̄ terrā
insepulta. l Pone pncipes eoꝝ ⁊c̄. Jistos debellauit dn̄s
miraculose p gedeonē ⁊ trecētos viros cū eo: iudicum. vij.
m Oēs pncipes eoꝝ. i. pplorum supra memoratorum.
n Qui dixerūt ⁊c̄]. i. hierlz in q̃ erat templū dei ⁊ p ꝫ̄s
terrā iudee cuius metropolis erat hierlm. o Deus me'
pone illos ut rotā. i. fac illos istabiles. Dicit aūt ra. sa. q̃ p
rotā itelligit hic q̃dam spēs tribuli seu herbe: q̃ in sūmitate
facit quādā sperā albā lanugini simlem: q̃ ad modicū fla
tū vēti dispgitur ⁊ disparet. ⁊ simlr stipula flatui venti re
sistere non pōt: ⁊ ita fēm fuit de exercitu sēnacherib: q̃ an
gelus dn̄i vna nocte interfecit ibi centū octoginta q̃nq̃ mi
lia: vt hētur. iiij. Reg. xix. a Sicut ignis q̃ cōburit siluā.
ex magna potētia. b Et sicut flāma cōburens montes.
ex ardoris vehemētia. c Ita psequeris illos ⁊c̄. q̃ coꝝpo
ra moꝛtuoꝝ in exercitu sēnacherib fuerūt redacta i cinere:
ita q̃ ezechias ⁊ viri eius poterāt colligere spolia absq̃ aliq̃
difficultate. d Jmple facies eoꝝ ignominia. q̃ tūc fuit
impletū: q̃ sennacherib mane surgēs ⁊ videns illā pestilen
tiā sui exercitus fugit cum paucis ad terrā suaz confusus.

Moab et aggareni gebal
⁊ ām̃on et amalech: alieni
gene cū hitantib' tyrū. Et
enim assur venit cū illi: facti
sūt i adiutoriuz filijs loth.]
Fac illis sic madian et sysa
re: sic iabin i torrēte cyso.
Dispierūt in endor: facti
sunt vt sterc' ire. Pone pn
cipes eorū sic oreb ⁊ zeb ⁊
zebee]⁊ salmana. Omnes
pncipes eoruz: qui dixerūt
hēditate possideam' scūa
riū dei.] Deus meus pone
illos vt rotā: ⁊ sicut stipulā
ante faciē vēti. Sicut ignis
q̃ cburit siluā: et sicut flam
ma cōburens mōtes. Jtā
pseqūris illos i tēpestate tua:
⁊ i ira tua turbab eos. Jm
plē facies eoꝝ ignominia:
et q̃rent nomen tuum dn̄e.
Erubescāt ⁊ cturbent in se
culum seculi: et confundā
tur et pereant. Et cogno
scant q̃ nia nomen tibi do
minus: tū solus altissim' in
omni terra.

e Et querēt nomen tuū dn̄e. hoc non dr̄ p ipso sena
cherib q̃ videns illā plagā diuinitus inflictā non q̃siuit
deū per penitentiā: sed magis tanq̃ idolatra pessimus
adorauit in tēplo nesrach deū suum: vt hētur ibidem:
sed hoc dicitur p̄o aliquibus, cum eo fugientibus: qui
considerātes dei
israel potentiam
exhibuerunt sibi
reuerentiam. vn
de ⁊ plurimi q̃z
amici fuerāt in il
la pestilētia moꝛ
tui iputantes h'
supbie sennache'
rit: eo q̃ blasphe
mauerat deū isrl
disponebant euz
iterficere: ꝓpter
qō cōuertit se ad
adorandū deum
suum: ꝓmittens
ei q̃ ūmolaret ei
duos filios adrā
elech et saraçar:
si posset illud pe
riculuz euadere:
qō illi itelligētes
inīecerūt euz: vt dc̄z fuit plen'. iij. Reg. xix. f Eru
bescāt ⁊ cturbent i seculū seculi ⁊c̄. hoc dr̄ de sennache
rib ⁊ alijs cū eo in malo obstinatis. freq̃nter. n. scripta
sb̄ eodē ptextu de malis transit ad bonos ⁊ ecōuerso: si
cut dc̄m fuit i pncipio Gen̄. fm rlaz illā de coꝛpe dn̄i bi
ptito: ⁊ hitum est exemplū supra ps. lxxvij. vbi dr̄: Luz
occideret eos q̃rebāt eum: qō nō pōt itelligi de eisdem
numero: sed q̃ aliqbus occisis ꝓpter suā maliciaz: alij
hoc videtes cōuertebant ad deū per penitētiā saltez ad
horā: vt ibi dc̄m fuit. g Et cognoscant. p experiētiā
pene sibi iflicte. h Quia nomē tibi de'. ⁊ nulli alii ē
diuinitas attribuenda: hoc. n. demōes ⁊ dānati cogno
scūt. i Tu solus altissim' i oi ira. q̃ nulli alteri pōt
cōpetere potētia ifinita. Mozalr pōt exponi ps. iste: vt
sit oro ecclē ꝫ hostes fidelium referēs humiliter coram
deo coꝝ nequitiā: ⁊ sup̄ hoc petens devote diuinā vidi
ctā exēplo maloꝝ antiq̃ꝝ a deo iuste punitoꝝ.

Jn ps. lxxxij. Deus q̃s similis erit tibi. vbi dr̄ in po
stilla: Propter qō saluo meliori iudicio. Additio.

Hec expositio nullū hz fundamentū in scriptu
ris sacris. nusq̃. n. legitur i sacra scriptura nec
i glo. auctēticis q̃ gētes i hoc ps. expresse vl ali
qui coꝝ icitassent sēnacherib ad veniendū ꝫ hierlz seu
ꝫ iudeos: lz potius ex plano textu histozie sacre hēt alia
cā potissima q̃ sennacherib ascēdit ꝫ iudeaz ⁊ eius regē
. s. ezechiam. legit. iij. Reg. xvi. q̃ achaz rex iuda tribu
lat' a rege syrie ⁊ a rege isrl: q̃ ꝫ eam cōsurrexerūt hūit
refugium ad regem assyrioꝝ: ⁊ recepit euz in dominū:
vt eum liberaret a p̄dictis aduersarijs. vnde littera ibi
dem sic dicit: Misit autē achaz nūcios ad regez assyri
orum dicēs: Seruus tuus ⁊ filius tuus ego sū: ascende
⁊ saluū me fac de manu regis syrie ⁊c̄. sed postea cū eze
chias filius p̄dicti regis achaz regnasset rebellauit ꝫ re
gē assyrioꝝ: p̄out legitur. iij. Reg. xvij. vbi loquēs de
exordio regis ezechie dr̄ sic: Rebellauit q̃z ꝫ regē assy
rioꝝ: ⁊ non fuiuit ei: nulla. n. redditur alia icitatio idu
meoꝝ vel ismaelitaꝝ ⁊ h' mōi: put postil. ait ad h' q̃
sennacherib insurgeret ꝫ ezechiam ⁊ regnum eius: q̃. p
dca rebellio fuit sufficies cā ad hoc: vt ex dictis pater:

cõtra hoc est qõ sequtur: Cor meũ & caro mea exultaue rũt &c. qz cũ gaudio charitatis stat languor dilatiõis: iuxta illud cãtico. ij. c. Amore langueo &c.

In eodẽ ps. vbi dr in postilla: Consequẽter oñdit q beatitudo superna quietat hois appetitũ. Additio.

Hec rõ quã postil. assignat ad oñendũ q beatitudo supna q̃etat hois appetitũ: sumpta ex hoc q passer & bruta aĩalia inueniũt locũ ad q̃escendũ non vi hẽre efficaciã: qz multi ẽt phoz posuerũt finẽ vltimũ i corpalibus delectatiõib': fm qs ẽt rõnalis creata i talib' q̃etat: ut i pmo ethicoz. Vñ ppter planũ itellectũ h' versus. s. Etẽim passer &c. quidaz exponũt totũ illud qõ legit a pncipio ps. s. Quã dilecta tabernacula tua vsq; ibi Beati q̃ hitant. iclusiue de tabernaculis manufactis. s. mãlibus i quib' deus colebatur: & vbi arca testamẽti residebat: ad q̃ tabernacula deuoti i remotis agẽtes maxime p desideriũ tendebãt. vñ & dauid cũ ab arca dñi & ei' tabernaculo hũisset separari dixit: Si iuenero gratiã i oculis dñi reducet me & ondet mihi eã & tabernaculũ suũ. ij. Reg. xv. vñ in psona cuiuslibet talium psal. dicebat: Quã dilecta tabernacula tua. similr &: Cõcupiscit & deficit aĩa mea &c. maxime .n. desiderabãt viri iusti iuxta talia tabernacula collocari: vt ad dei cultũ mãciparent: fm quẽ sensũ intelligẽ dũ ẽ qõ dr: Etẽiz passer inuenit sibi domũ &c. eo mõ q̃ saluator dicit: Lu. ix. c. Vulpes foueas hñt: & volucres celi nidos: filius aũt hois nõ h3 vbi reponat caput suũ &c. q. dicẽt psalmista: Passeres qñq; nidificãt in tẽplo dei: & vbi sũt ei' altaria: vbi ego collocari seu hitare desidero: & fm hãc expositionẽ cõgruẽtius cõtinuat lra q̃ dicit: Et turtur nidũ vbi reponat pullos suos. cuz hoc qõ sequtur imediate: Altaria tua oñe vtutũ. q̃ fm expositionẽ postil. est. n. sensus talis: Etẽiz passer inuenit sibi domũ: & turtur nidũ iuxta altaria tua oñe virtutum. vbi ego desidero cohitare. Et nota q vbi trãslatio nãa h3 turtur: hebraica vitas h3 birũdo. qõ magis cõsonat huic expositiõi: cũ birundo cõiter i magnis edificijs cõsueuit nidificare. qõ aũt sequtur: Beati qui hitant i domo tua. itelligit ỏ domo celesti: put postil. exponit. vñ pueniens psal. fecit mentionẽ pmo de desiderio iusto ad tabernacula manufacta, ppter cultuz dei ibidẽ exhibendum: ut ex hoc magis oñderet vehemẽtia desiderij ipsoz ad hitandum i domo celesti: vbi beatificãt: de q̃ dicit: Beati q̃ hitant in domo tua. q. diceret tabernacula tua. s. h' ecclie militãtis sũt tã dilecta q i eis cor & caro exultãt i deũ: sed hec exultatio ẽ iperfecta: ppter qõ iducit exemplũ. d. Sicut passer inuenit sibi domũ &c. ad insinuandũ q hec exultatio q̃dammõ ẽ brutalis i cõparatiõe celestis exultatiõis: eo q nõ btificat nec pticipat eternitatẽ: q̃ tñ duo facit hitatio i domo celesti. Primũ oñdit cũ dicit: Beati q̃ hitant in domo tua. scõm cũ dicit: In secula seculoz laudabũt te. Cõsequẽter dicit: Beatus vir cuius ẽ auxiliũ a te. vbi oñdit qũo hitatio domus celestis i q̃ hõ eternalit btificat hẽri possit: & exponat totũ sicut in postilla: excepto q in hoc loco translatio nãa i q̃busdã deuiat ab hebraica vitate. nã vbi nos hẽmus: Ascensiones i corde suo disposuit in valle lachrymaz i loco quem posuit. hebraica veritas sic hz: Semite i cordibus suis trãseũtes in valle lachrymarũ fontẽ posuerũt eũ. Etẽiz bñdictiones &c. cuius sẽsus ad ppositum talis eẽ vi. s. q vir ille q̃ est beatus i spe: eo q h3 auxiliũ diuinũ ad hoc vt in btitudinem tẽdat: h3 semitas suas i corde suo. s. tendẽdi i btitudinẽ: ad quã nõ per latã viã sed p strictaz q̃ semita est hõ deducitur: vt matth. vij. c. & mutat singulare i plurale: put freqnter in scripturis cõtingit. Cõsequẽt oñdit que sũt iste semite i q̃bus hõ h3 auxiliũ diuinum: vt in verã beatitu dinem tendat: & hoc cũ dicit: Trãseũtes i valle lachrymaz fontez posuerũt eũ. Pro q̃ sciendũ q xps qui veras semitas tẽdẽdi in beatitudinẽ hoibus oñdit: de q̃bus semitis Isa. ij. ca. Ambulauim' i semitis suis: pcipue & succicte hoc legit oñdisse mar. xvi. c. cum apostolis pcepit: Euntes i mundum vniuersũ &c. Qui crediderit & baptiçat' fuerit &c. Trãseũtes igitur apli de mãdato xpi. In valle lachrymaz. s. i vniuersũ mundũ. Fontẽ. s. baptismũ. Posuerũt eũ. s. auxilium diuinũ: de quo pius dixerat: q̃ quidẽ fons. s. baptismus pro pzie pstat auxiliũ diuinũ tendẽdi i beatitudinẽ cũ vbis xpi q̃ sũt forma sacramẽti: de q̃ dicit: Etenim bñdictionez dabit legislator. Et nota q vbi nos hẽmus bñdictionẽ in singulari: hebraica veritas h3 bñdictiones i plurali: qõ pot itelligi de alijs sacramentis: in q̃bus bñdictio xpi. s. gia a xpo deriuata augetur seu pferẽ. Itẽ vt oñderet q ille fons baptismalis h3 efficaciã istr aliter ad tendendũ i btitudinem psuppositã tñ fide recta: put i verbis saluatoris predcis oñditur: ideirco añq̃ dixisset psal. Fontẽ posuerũt cuz. premisit: Semite i cordibus suis. Fides. n. formata, ppzie sunt semite tẽdendi in diuinã cognitionẽ & amorem &c.

In eodẽ ps. vbi dr in postilla: In secula seculoruz laudabunt te. in hebreo habetur: Cela. Additio.

Hec dictio cela lz fz aliquos hebreoz doctores minus bñ sentiẽtes significet ppetuitatẽ: fz tñ doctores hebraicos in eadẽ lingua eruditos & fz doctores nros hoc nõ significat. primũ pz: nã rabi abenhazra supra ps. ij. s. Dñe q̃d multiplicati &c. dicit q hec dictio cela nihil significat: sed i quibusdã locis ponitur ad supplendũ modulamẽ cãtus: ad qõ duas rõnes inducit. Prima est q hec dictio. s. cela non inuenitur i tota sacra scriptura veteris testa. nisi solũ in psalterio: qõ ordinatũ fuit vt cãtaretur. si militr i cantico abacuc qõ est per modum psalmi: & hoc est verũ. Ex quo sequtur q si perpetuitatem significasset: cum i q̃plurimis locis sacre scripture itẽtio ppetuitatis hẽtur q ibidẽ q̃nq; hec dictio cela iterponeretur. Secuda rõ est: q̃a hec dictio cela ponitur sepe i psalterio & in predicto cãtico abacuc: vbi nullo mõ significat perpetuitatez seu sẽpiternitatem. vñ supra in ps. Exultate deo. vbi transla. nãa dicit: Probaui te apud aquaz q̃dictionis. in heb. additur cela. si militer abacuc. ij. vbi dr: Deus ab austro veniet: & sanctus a monte pharan. superadditur in heb. cela. Sed constat q, pbatio apud aquam q̃dictionis non fuit perpetua: simi liter nec aduentus dei de monte pharan: & sic inuenitur in alijs locis vbi nulla perpetuitas habet locum. Hieronym' etiam videtur esse istius opinionis: quod patet ex hoc: naz nunquã inuenitur: q ipse trãstulisset istam dictionez cela: sed semper dimisit eã ac si nõ esset ibi posita: sicut patet in hoc psalmo. nam vbi dicitur: Auribus pcipe deus iacob: supadditur i hebraico cela. in cuius loco nihil posuit: & sic fecit per totũ psalteriũ. vñ manifestum est: q qui apposuit in hoc loco semper: hoc fecit preter mentẽ hieronymi: cũ i nullo alio loco inueniat hãc dictionem cela transtulisse. fz vero glosam nostram hec dictio cela significat diapsalma. vbicunq; enim in psalterio cela ponitur: licet hieronymus nihil loco eius ponat: glosa nostra ponit ibi diapsalma: quod significat fm catholicon requiẽ distincte cõtinuationis scilz pausationez. Cassiodorus autẽ dicit q diapsalma vbicunq; repertum fuerit fit per quandam sonorũ mutationem. patet igitur scõz hos doctores q cela non dicit perpetuitatem. vnde qõ in translatione nostra dicitur in hoc versu: In secula seculorum laudabunt te. non habetur ex hac dictione cela: sed ex alia dictione que ponitur i hebraico. s. od: qõ cõmuniter significat vltra: et quandoq; perpetuitatem: ut in psalmo nonagesimoquinto: Dominus regnauit in seculum et vltra.

multo magis rōnabilis creatura hz locū i q̄ q̄etatur: ⁊ hec ē btitudo celestis: ꝓpi qđ sb̄dit: f Altaria tua dñe vtutū. i. angelox supple sunt illa i q̄bus q̄etatur appetitus humanus. ⁊ vocat hic altaria electox diuersa cōsoztia fm varia eox merita: qz i illis iugiter offerunt sacrificia diuīe laudis: ꝓpter qđ subdit:

g Beati q̄ hitant i domo tua dñe. i. i celesti btitudine. h In secula nē.] In hebreo hētur: cela. vbi nos hēmus i secula secula seculox. ⁊ fz doctores hebreos illa dictio signat ꝓpetuitatē a pte p̄: ⁊ ꝓpi hoc hiero. trāstulit sēper. talis aūt laudatio ꝓpetua nō pōt verificari ad lr̄az de laude celebrata in tēplo post captiuitatē babyloni cā reedificato. tū q̄a illud tēplux durauit tm̄. cccxx. annis fm hebreos. tū qz medio tpe laus diuina fuit ⁊terrupta. s. tpe antiochi illustris: q̄ post ibi abominandū idolux: ⁊ fecit ibi ⁊molari carnes suillas ⁊ alia ⁊munda fm cultū idolox. j. macha. j. i Beatus vir. Hic ꝓnter oñditur q̄liter hō btitudinē supnā valeat adipisci: ⁊ ꝓmo oñditur q̄ hoc nō pōt fieri sine spāli dei adiutorio: scōo ad hoc porrigit dēpcatio: ibi Dñe deus virtutū. Circa ꝓmū dr̄: i Beatus vir. s. i spe: q̄ est certa expectatio future btitudinis. k Luius ē auxiliū abs te. i. a te. Jste. n. due ꝓpositiōes abs ⁊ a idem significāt. q. dicēt: ad btitudinem supernā nullus pōt attigere nisi p tuū auxiliū spāle: qz excedit facultatē create: sed ille q̄ ad hoc p te dirigitur pōt attigere: ⁊ modus subdit cū dr̄: l Ascēsiones in corde nē.]. i. gradus virtutū p q̄s ascendit ad celū: q̄s hō gīa dei illumiatus in se disposuit: qz vsus liberi arbitrij cū dei gīa ad meritū concurrit. m Jn valle lachrymaruz. hoc est i statu pn̄tis miserie: in q̄ est meritū ⁊ demeritū. n Jn loco quē posuit. i. cōstituit ipse deus ad merendū vitā beatā ⁊ p lachrymationē ⁊ fletū: fz q̄ dicit saluator matth. v. Beati q̄ lugent: q̄m ipsi cōsolabunt. o Etenim bn̄dictiones nē nē.] Hic est xps legislator euāgelice qui dat bn̄dictiones gīe sue lugētib' p remissione culpe cōmisse ⁊ p dilatiōe celestis glie: ⁊ de talibus sb̄dit: p Jbunt de virtute i vtutē. sēper pficiēdo in augmēto gīe: donec pueniant ad terminū visionis beate: iō subdit: q Uidebit deus deox. i. sanctox angelox ⁊ electox: qui dicūt dñ̄ ptícipatiue. r Jn syon. s. celesti: de q̄ dr̄ heb. xij. Accessistis ad syon montē et ciuitatē dei viuētis hierlm celestem ⁊ multox miliuz angelorū frequentiā. s Dñe deus. Hic ꝓnter ponit dēpcatio p auxilio diuino ipetrando ad hanc btitudinē ꝓsequendā: ⁊ ꝓmo ps. dēpcationem istā ꝓsequtur: scōo ad cōmendatione supne beatitudinis reuertit: ibi Quia melior ē. Circa ꝓmū dicit psalmista i psona fidelium: s Dñe deus virtutū. i. angelox: vt freqnter dām est. t Exaudi orōnez meā. producendo ad btitudinē. v Auribus pcipe. oñdēdo per effectū. x Deus iacob. qđ dr̄ eo qz fecit deo spāle votuz: vt dām est supra ps. lxxx. y Protector nr̄. ꝑ isultus ōmonum z Aspice deus. pces nr̄as acceptādo: sicut dr̄ Genē. iij. Respexit dñs ad abel ⁊ ad munera eius. a Et respice nē.] Illi q̄ exponunt ps. istum de desiderio exūtium i captiuitate babylonica ad templū reedificādū exponunt hoc de zorobabel: ⁊ alio alij de neemia sacerdote: sed vtriq̄ infringitur: tū qz zorobabel non fuit rex nec p ꝓns i unctus vñ posset dici xps. similr neemias nō fuit sacerdos sūmus: qui solus cōsecrabat per inunctionē ꝓprie dām: sicut declaratū fuit leui. iij. tum qz fm hebreos

tur turtur nidum vbi ponat pullos suos. Altaria tua dñe vtutū: rex meus et deus meus. Beati q̄ hitāt in domo tua dñe: i secula seculorū laudabūt te.] Beat' vir cuius ē auxiliū abs te: ascēsiones i corde suo disposuit] in valle lachrymarū: i loco quē posuit. Etenim bn̄dictiones dabit legislator: ibūnt de virtute i vtutē: uidebit deus deox in syon. Dñe deus virtutū exaudi orōnez meā: auribus pcipe deus iacob. Protector nr̄ aspice deus: et respice in faciē xpi tui.] Quia melior ē dies vna in atrijs tuis: sup milia. Elegi abiectus esse in domo dei mei: magis q̄z habitare in tabernaculis peccatorū. Quia miseri cordiā ⁊ veritatē diligit deus: gratiā et gloriam dabit dominus. Non ꝓuabit bonis eos q̄ ābulāt i innocētia: dñe vir utū beatus hō qui sperat in te.

udei nō hūerūt aliquam vnctionē regum vel pōtificuz post captiuitatē babylonicā: ꝓpi qđ et rabi sa. expōit hoc de dauid: vt sit sē sus: q̄ orō ppli reuersi ō captiuitate sit exaudibilis per merita eius: sicut moyses i sua orōne allegabat merita patrum abrae isaac et iacob: Exo. xxxij. Sed qz sicut dēz est ps. iste nō pōt ꝓuenienter exponi ad lr̄am de statu ppli isrl̄ in̄ captiuitatē babylonicā ⁊ aduētū xpi: iō melius exponitur de iesu naçareno q̄ ē vere xps antho nomatice dictus: qz per eius meritum oēs orōnes eccle sie hñt effectum: ꝓpter qđ in oibus orōnibus eccl̄ie ponitur in fine: per dñm nr̄m iesum xpm nē. vel aliquid simile. b Quia melior ē. Hic reuertitur psal. ad ostendū excellentiā superne beatitudinis: ꝓpter qđ est sume desiderabilis. o. b Quia melior est dies vna in atrijs tuis. i. i celestibus cōsortijs: ut predēm est supra. c Super milia. s. bonarū dierum q̄ possent hēri i pn̄ti vita: iō: d Elegi abiectus ee. i. in humilitate viuere: sine qua ad illam beatitudinē nō pōt peruenīri fz doctū saluatoris: Lu. xviij. Quicūq̄ non recepit regnum dei vt puer non ⁊troibit i illud. i. per humilitatē ut parvulus. e Jn domo dei mei. i. in eccl̄ia militante que est domus dei iferior: sicut eccl̄ia triūphans est domus dei supior. f Magis q̄ hitare in tabernaculis peccatox. i. in excellētijs superbox: qz superbia icluditur i oi peccato mortali: per qđ hō sb̄trahit se a debita obdiētia dei. g Quia miam ⁊ veritatem. i. iusticiam. h Diligit deus. ꝓpter qđ se cōcomitantur in opib' diuinis. i Gīam. in pn̄ti. k Et gl̄iam. in futuro. l Dabit dñs vere būilibus. ꝓpter qđ dr̄ puer. xxix. Humilē spu suscipiet glia: ⁊ iaco. iij. dr̄: Deus superbis resistit: būilibus aūt dat gīam. m Nō ꝓuabit bonis. s. gīe ⁊ glie. n Eos q̄ ābulant i innocētia. lz frequēt ꝓuent in pn̄ti bonis tpalibus: ꝓpter hoc ꝓcludit i fine. o Beatus hō qui sperat in te. p spē formatā charitate ⁊ nō i bonis trāsitorijs ⁊ caducis. Jn ps. lxxxiij. Quā dilecta: vbi dr̄ i posti. Cōcupiscit ⁊ deficit aia mea

Quidam exponunt hec verba. s. Additio. Concupiscit ⁊ deficit aia mea. alii sic. s. ut aia ex vehemētia ꝓcupiscētie seu desiderij tēdēdi i deum pfecte: qđ q̄dem desiderium i hac vita nō cōplet. Deficit. i. affligit eo mō q̄ dr̄: Defecerunt oculi mei i eloquium tuū dicentes: Quā ꝓsolaberis me: cuius rō ē: qz spes q̄ differt affligit animum: puer. xiij. c. ⁊ hec sntia vi magis consona lie: in qua nulla fit mētio de cognitione fz solum de affectu ⁊ defectu: qui ꝓprie intelliguntur: cuz dicitur: Concupiscit et deficit. modo predicto: neq̄

quātūcūq; iūsti descēdebant ad infernū. ⁊ sic ira dei nō fuit totaliter auersa. h Nunqd ineternuz iraſceris nobis.q.d.nō:cum parcere ⁊ miſereri ſit tibi ꝓpꝛium.

i Aut extendes irā tuā ⁊c.].ſibi ſemp ſuccedentibus generationib⁹.q.d.nō:qz aduent⁹ chriſti fuit ꝓmiſſus ira certū tempus ut hēt Dañ.ix. p hebdomadas ab eo ꝓdictas: ⁊ Aggei.ij.dicit adhuc vnū modicū ⁊c. ⁊ ſ̄bdit:Et veniet deſideratꝰ cunctis gentib⁹. qō expoꝓnit de chriſto ab hebꝛeis doctꝛib⁹ ⁊ latinis.

k Deus tu conuerſus. ad nos p tuā bñdictā incarnationē. Uiuificabis nos.per tuā gr̄am:Joh.j. Gr̄a ⁊ veritas per ieſum chriſtū fca ē. m Et plebs tua letabit in te.per plebē intelligit pplūs ſimplex ⁊ cōis. In natiuitate vero chriſti paſtoꝛes q̄ fuerūt ſimplices letati ſunt:Lu.ij. Et reuerſi ſunt paſtoꝛes glorificātes ⁊ laudantes deum ⁊c. Similiter qñ chriſtus venit in hierlm,ꝓpe ſuā paſſionē receptus fuit a pplo cōi letanē:⁊ pueris clamantib⁹ oſãna filio dauid:Matth.xxj. n Oñde nobis dñe miſericordiā tuā. In aduentu enī chriſti in mūdū fuit viſibiliter oñſa dei miſericordia. In punitione enī adam ⁊ diluuio ⁊ ſimilib⁹ fuerat oñſa dei iuſtitia:Et ſalutare. et,p id eſt. o Salutare tuū da nobis.i.filiū tuū,ꝓpt qō eſaias hoc ꝓuidens dixit.ix. Filꝰ dat⁹ eſt nobis:⁊ vocabit nomē eiꝰ admirabilis ꝯſiliarꝰ:deꝰ fortis ⁊c.⁊ loq̄tur de futuro per modū ꝓteriti: ꝓpter certitudinē ꝓphetie:⁊ sic ſecūda ps hui⁹ verſus eſt expoſitiua ꝓme.p hoc enī q̄ deꝰ pī dedit nobis filiū ſuū i incarnatōe oñdit nobis viſibiliter miſericordiā ſuam. p Audiam hic ꝓñt pſalmiſta ꝓnunciat dictā deꝓcationē exaudiendam:⁊ ꝓmo ꝓnūciat incarnationē filij dei:ſecundo modū incarnādi:ibi Ueritas de terra. Circa ꝓmū dic̄: Audiam.attente. q Quid loquat in me dñs.p interna reuelationē:⁊ qd ſit illō ſ̄bdit dicēs: r Qm̄ loquet pacē ⁊c.] qz ipſo nato angeli ſtati cantauerunt: Gloria in altiſſimis deo:⁊ in terra pax hoīb⁹ bone volūtatis Lu.ij.et dicit:In plebē ſuā quātū ad pplm iſrl cōmunē s Et ſup ſanctos ſuos.quātū ad maioꝛes.ſ.doctoꝛes ⁊ dei miniſtros:de qb⁹ multi crediderunt in chriſtū:ut dicit Joh.xij. t Et in eos q̄ ꝯuertūt ad coꝛ.i.veracit ⁊ ex coꝛde ꝯuertūtur ad chriſtū:qō dicit ꝓpt gentiles q̄ relicta gentilitate fidē catholicā ſuſceperunt deuote. In hebꝛeo ⁊ in trāſlatōe hiero. hꝫ:Et nō cōuertent ad ſtulticiā.i.idolatriā q̄ ē maxia ſtulticia.ſ.attribuere creature deitatē:ad quā idolatriā nō ſūt gentiles ꝯuerſi:vel reuerſi poſt fidē chriſti ſuſceptā:imo idolatria ceſſauit:ſz q̄ ꝓdixerat dñs Zach.xiij. In die illa dicit dñs ꝓdam noia idoloꝝ de terra. v Uerūtñ ꝓpe timentes ⁊c.] qz chriſtus nō ſolum ꝓſtat ſaluē his q̄ ſūt pfecte ꝓrecti ſed etiā his q̄ ſūt attriti:q̄ dimittūt peccare,ꝓpter timorē dei:q̄ timoꝛ licet ſit ſeruilis ſaltē quātū ad aliq̄d tamē introducit charitatē:ſicut ſeta filū ſm̄ auguſtinū: put allegat magiſter tertio ſentētia ꝝ diſtinctione.xxxiij. ⁊ iō dicit h q̄ eſt,ꝓpe timētes:inquātū talis timoꝛ de,ꝓpi

Nunqd in eternū iraſceriſ nobis: aut extendes irā tuā a generatōe i generationē] Deus tu ꝯuerſus viuificabis nos:et plebs tua letabitur in te.] Oñde nobis dñe miſericordiā tuaz:] ⁊ ſalutare tuū da nobis. Audiam quid loquat in me dñs deꝰ:quoniā loquetur pacē in plebē ſuaz.] Et ſup ſanctos ſuos:et in eos qui cōuertunt ad coꝛ. Uerūtñ ꝓpe timētes eum ſalutare ipſi⁹:] ut inhabitet glia i terra nr̄a.] Miſericordia ⁊ vitaſ obuiauerūt ſibi:iuſticia ⁊ pax oſculate ſunt.] Ueritas de terra orta eſt:et iuſticia de celo ꝓſpexit. Etenī dñs dabit benignitatez: et terra nr̄a dabit fructū ſuuz Juſticia añ eū ambulabit et ponet i via greſſus ſuos

quo diſponit ad charitatē. ꝓ Ut inhabitet gloria ⁊c.] i.chriſtus q̄ ē gloria pīis:in q̄ vbū caro fcm̄ eſt ⁊ habitabit in nobis:iō ſ̄bdit: Et vidim⁹ gloriā eiꝰ:gloriā q̄ſi vnigeniti a pīe:Joh.j. ꝝ Miſericordia ⁊ veritas obuiauerūt ſibi i.ſimul ꝯuenerūt in pſona chriſti:quia ex dei miſericordia vbū aſſumpſit carnē ad ꝓplēdū veritatem ꝓmiſſionis fcē patribus veteris teſtamenti de incarnatiōe filij dei. ʒ Juſticia ⁊ pax oſculate ſunt.qa chriſtꝰ in ſua paſſiōe ſatiſſecit,p nobis per viā iuſticie: quā iuſticiā ſtatim pax fuit oſculata: qz p ſuū ſanguinez pacificauit ea q̄ ſunt in celis ⁊ in terris:Col.j. a Ueritas. Hic ꝓñt deſcribit modū natiuitatꝭ chriſti:qz natꝰ ē de virgie ⁊ hoc eſt qō dicitur:

a Ueritas.i.chriſtꝰ q̄ dicit de ſeipo Joh. xiij. Ego ſum via veritas ⁊ vita. b De terra orta eſt.i. de virgine que terra vocat:Eſa.xlv. Aperiat terra ⁊ germinet ſaluatoꝛem illa enim q̄ oriunt de terra nō oriūt ex cōmixtione maris ⁊ femine:ſic beata virgo cōcepit ⁊ peperit ſine virili cōſortio ⁊ ꝓpter hoc de iſto ꝓceptu ⁊ oꝛtu ꝓdixit Eſa.liij. Aſcendet ſicut virgultū coꝛam eo:⁊ ſicut radix de terra ſitienti.i. de virgine nō fecūdata ſemine virili:⁊ ꝫ doctoꝛes catholicos ⁊ hebꝛeos antiq̄s ca.liij. Eſa. loq̄t de chriſto ut magis declarabit ibidē dño cōcedēte. c Et iuſticia de celo ꝓſpexit.i.pī iuſtꝰ vel tota trinitas diſpoſuit ut dei filꝰ acciꝑet ō virgine carnē:ut ſic p viā iuſticie hō veꝝ ſatiſfacēt: ſic ꝑm⁹ hō deū offendit. Cōſequēt oñdit q̄ vtute beata virgo fuit fecūdata cū dī: d Eteni dñs dabit benignitatē.i.gr̄e ſue plenitudinē nō ſolū ad ſanctificationē mētis virgis:ſed etiā quātū ad fecūdationē ventris. e Et terra nr̄a .i. beata virgo intemerata. f Dabit fructū ſuū. qz i partu virgo pmānſit ⁊ p̄ partū. Cōſequēt agit de chriſti ꝓcurſoꝛe:cū dī: g Juſticia añ eū ābulabit.i.iohes baptiſta: q̄ dī iuſticia eo q̄ pñiam ꝓdicauit p quā ſit iuſticia de offēſis ꝓmiſſis:ꝓpter qō dic̄ ſaluatoꝛ:Matth.xxj. Uenit ad vos iohes in via iuſticie. Et qz nō ſolū iuſticiā pñie ꝓdicauit:ſz etiā p̄ eā tenuit i aſperitate veſtit⁹ ⁊ parcitate victꝰ: ſm̄ q̄ dī Matiij. Johes hēbat veſtimētū de pilis camelorꝝ ⁊ çonā pellicēam circa lūbos ſuos:eſca aūt eiꝰ locuſte ⁊ mel ſilueſtre.ideo ſ̄bdit: h Et ponet i via.ſ.pñie. i Greſſus ſuos. ut facto oñderet i ſeipo:qō alīs ꝓdicaret verbo:ſicut de xpo dī Act.j. Cepit,Ieſus facē ⁊ docē.ɔ maliciam ſacerdotū ⁊ ſcribaꝝ:de qb⁹ dic̄ ſaluatoꝛ:Matth.xxiij. Dicūt.n.⁊ non faciunt:qb⁹ ſiles ſūt q̄ vtutū opa ꝓdicāt vbo:⁊ deſtruūt exemplo ſuo malo. In pſ.lxxxiij. Bñdixiſti. vbi dī in poſtilla: Ad cui⁹ itellectū ſciēdum q̄ liberato a babylonica captiuitate. Additio.

Salmꝰ iſte nō ptinet i aliq̄ ad gr̄arū actionē,p liberatōe de captiuitate babylonica:q̄nimo,put bī gl. iſte ē vn⁹ de ꝓncipalib⁹ pſal.q̄ de aduētu p̄ xp̄i tractat:qō ſic pz: Nā ꝓma eiꝰ ps q̄ ꝓtinet i trib⁹ ꝓmis vſib⁹ quā poſtillatoꝛ appꝛopat redēptōi babylonice nullo mō vī rōnabili poſſe ei adaptari:tū qz hꝰ qō dī: Anerciſti captiuitatē iacob.nō pōt de illa liberatōe itelligi ſm̄ quā non fuit auerſa captiuitas iacob:eo q̄ decē trib⁹ q̄ erāt maxima ps deſcēdētiū de iacob:⁊ q̄ cōit vocabāt iſrl fuerūt trāſmigrati

In eodē ps. Quā dilecta. vbi dī i postil: Qz miaz ⁊ vitatē Bi trāslatio nīa hz: Quia miam ⁊ Additio. veritatē diligit deus. hebraica vitaſ sic dic. Quia sol ⁊ scutū seu ꝓtectoz est deus. ⁊ nulla verba ponunt ibi eq̄oca: ex q̄bus ista varietas posset oriri. sensus aūt hoz verborum iuxta hebraicaz veritatem talis vī esse: dicturus. n. ps. Etiam ⁊ gliam dabit dñs. ꝓmisit quō deus hoc dat. Pro q̄ sciendū: q̄ cū aliqua forma introducitur ab agente de nouo in aliq̄ q̄nq̄ ꝑ introductionem forme non est necessaria actio agētis ad illius forme cōseruationē: sicut cū ignis introducit formā ignis i aliq̄ subiecto: q̄nq̄ tñ est necessarius cōtinuus influxus agētis i subiecto ēt ꝑ introductionē forme ad ipsius forme cōseruationē: sicut fit i illuminatione. corpus. n. luminosū nō solū introducit in aere dispositō formā luminis de nouo: sed ēt req̄ritur eius influxus cōtinuus ad cōseruationē illius forme introducte: sic q̄ cessāte tali influxu statim cessat illa illumiatio: ⁊ isto mō dñs dat gliam et gliam. s. q̄ non solū eam ifundit sed ēt ꝑ influxū cōtinuum q̄diu urat eā cōseruat: cuius rō est: qz gia ꝟz Aug. in libro de nā ⁊ gia est quedā lux aie: simili⁊ glia q̄ est gia consummata fm eundē. ⁊ qz nulla lux iter corpalia luce solis ē lucidior: iccirco cōparat deū in cōferendo gliam ⁊ gliaz soli nō dñs aliq̄d lumē sēsibile altius cui ista cōpararent. Cōsequi qz hō sic i gia cōstitutus fm statū pūtis vite adhuc idiget: vt eū diuinū auxiliū ꝓtegat ꝫ tentationā impulsus: vt i gia ꝑseueret vsq̄ ad finē vite: put ēt aug. dicit i libro de pseuerātia: iccirco psalmista vocat deū ꝓtectorē seu scutū respectu eoz q̄ in gia cōstituti ꝑ illuminationē diuinā ⁊ ꝑ eius ꝓtectionē i eadē pseuerāt vsq̄ ad glie cōsecutionē. Replica.

IN ps. Quā dilecta. Cum postil. ex lra illa: Etenim passer inuenit sibi domū ⁊c. oñdit q̄ btitudo supna q̄etat hois desiderium facies talez rōnem: Si aialia bruta dei puidētia iueniūt sui appetitus q̄etationē: multo amplius rōnabilia: quā deductionē burg. dicit nō hēre efficaciā: qz multi phi posuerūt btitudinem i corpalib' delectationibus: ecce ꝑ deo q̄ efficaciē burg. efficacē rōnem postil. vult infirmare. Efficacia. n. rōnis postil. fundat sup rla q̄ a nullo docto negat: videlz: Si illud q̄ minus vī ineē ineſt: ⁊ id q̄ magis. id aūt q̄ infert ex p̄nti: sed sola btitudo superna quietat appetitū rōnabilē: hoc ꝓbat beat' Aug. in libro cōfess. d. Inq̄etū ē cor meū deus donec q̄escat in te. Illud aūt q̄ burgen. ꝫ illā sb̄lūptionē adducit de phis erroz ē: nō igitur valet fm phoz. Illi. n. loquūt de q̄etatione irrōnabil' appetitus: qz bestialis. Si. n. nulla rō adesset: expientia docuisset i nulla re cāta ⁊ finita rōnabilem appetitū q̄etari: super fūdamēto igit erroneo burg. fūdat aliā illius desiderij de q̄ hic sermo q̄etationē sed erroneaz. Scōm fm q̄ dicit burgen. ē q̄ videlz totū p̄ncipiū ps. exponat de tabernacul' manufactis: ad q̄ deuoti sic afficiūtur: sicut hic dicit. Et si fm iudaismū hēret h' mōi expositio colorē: tñ fm euangliū sapit errorē: qz dicit ioh. iiij. Uenit hora qñ neq̄ in hierosolymis neq̄ in mōte hoc adorabitis ꝑem: sed veri adoratores adorabūt ꝑem in spu ⁊ veritate. Cuius. n. appetitus ex vehemētia deficeret i re manufacta nisi accipiēdo signū ꝑ signato: vt si affecto xpi sepulchrū: verius xpz sepultū: put beatus ambro. dicit i sermōe paschali: Quid igit q̄ fierūt mulieres i sepulchro nisi iesū: ⁊ q̄d vos q̄ritis i ecclia nisi saluatorē: manufacta. n. oia pluſ deficiūt appetitui rō

LXXXIII.

Uictoruz filioruz chore canticum.

Benedixisti dñe trā tuā: auertisti captiuitatē iacob. Remisisti iniquitatem plebis tue: operuisti oia peccata eorum. Mitigasti oēm irā tuā: auertisti ab ira indignatiōis tue. Cōuerte nos deus salutaris nr: et auerte iram tuam a nobis.

nali q̄ appetitꝰ rōnal' tabernacul' manufactis. LXXXIII

Benedixisti dñe terrā ⁊c. huic ps. ꝓmittit talis ti. in heb. Ad victoriā filioz chore ps. ⁊ i trāslatiōe hiero. Victori filioz chore cāticuz. ⁊ eadē sñtia vtrobiq̄: q̄ satis pz ex supra dictis. De mā ve ro h' ps. dicūt hebrei cōiter: q̄ sic precedēs loq̄t fm opioez eoz de desiderio redeundi de captiuitate babylōica ad reedificādū tēplū: sic iste ps. ē gīarum actio ꝑ sua reuersione ⁊ pro bono et pacifico statu terre eis collato: sed sicut nō sū secutus eoz dcm in precedēti ps. non sic vī mihi sequēdū in isto saltē in toto: qz post reditū captiuitatis babylonice nō legit ppls isrl tantā pacē ⁊ psperitatē hūisse vsq̄ ad aduentū xpi. q̄ ad hoc possit cōueniēter applicari illud q̄ infra dicit: Cōuerte nos deus salutaris nr ⁊c. vsq̄ ad finē ps. ut vī debit. psequēdo: imo ppls de captiuitate babylonica reuersus fuit freq̄nter ꝓhibitus ab edificatione tēpli: primo Esdre: ⁊ in reedificatione muri ciuitatis multipliciē afflictus ⁊ impeditus: ꝓpter q̄ vna manu faciebant opus: ⁊ alia tenebāt gladiū ad se defendēdū ab hostib' irruētibus: nēemie. iiij. Itē ppls reuersus de captiuitate sēper seruiuit sub tributo: ꝓmo regib' psaz: postea gre coz: sicut pz ex libris esdre nēemie ⁊ machabeoz: ⁊ ex hīstoria iosephi i libro antiq̄tatuz: ⁊ hoc vsq̄ ad tēpus iude machabei ⁊ fratū suoz: q̄ ad tps liberauerūt populū de manu antiochi illustris: nec tūc ēt ppls habuit magnā pacē: qz iudas machabeus ⁊ fres sui in defensiōe ppli fuerūt successiue interfecti: ꝓpi q̄ vī mihi saluo meliori iudicio q̄ ps. iste non tā ē gīaz actio ꝑ reditu captiuitatis babylonice q̄ ꝓphetia de liberatiōe pfecta ꝑ xpm fienda. Ad cuius intellectū sciendū q̄ liberatio a babylonica captiuitate fuit figura liberatiōis per xpm fiēde: ⁊ iō psalmista in hoc ps. fecit mentionem de vtraq̄: ut oñderet corrispōdentiā figurati ⁊ figure. Et iō ps. iste diuiditur i tres ptes: qz ꝓmo ponit gīaruz actio ꝑ liberatiōe tpali ꝑ cyrū: scdo deꝓcatio ꝑ liberatione spūali fienda ꝑ xpm: ibi Conuerte nos deus. tertio ꝑ nunciatio oze ꝓphetali circa xpi mysteriū: ibi Audiā q̄d loq̄tur. Circa ꝓmum dī i persona ppli de babylōe reuersi: a Benedixisti dñe terrā tuā. i. iudeā: cuius metropolis. s. hierlm fuit electa a deo: vt poneret nomen suū ibi. q̄. paral. vi. quaz dī deus bñdixisse: q̄n reduxit populum de captiuitate: ut ibi deo seruiret: ideo subditur: b Auertisti captiuitatem iacob. idest ppli de scēdentis a iacob. c Remisisti iniq̄tatem plebis tue. ꝓpter quam fuerat captiuata i babylōe. d Operuisti oia peccata eoz. i. non vis ea āplius videre ad puniendū: ⁊ loq̄tur de peccatis ꝓteritis: ꝓpter q̄ pplus fuerat ductus in captiuitatez babylonis. e Mitigasti oēm iram tuā ⁊c. qz relaxatio pene signū ē mitigatiōis ire. f Cōuerte nos. Hic ꝓnter ponitur deꝓcatio pro liberatione spūali que fienda erat per xpm: cū dī: Conuerte nos deus salutaris nr. ad te clarius cognoscendū ⁊ perfectius amandū: q̄d fm est per doctrinaz xpi: que figuras et obscuritates veteris te. explanauit: ⁊ rigorez eius tpauit: ꝓpter q̄d dī lex amoris: vetus testamentum lex timoris. g Et auerte iram tuā a nobis. q̄d factum ē per christi satisfactionez: vsq̄ enīz ad illā oēs

rendam viam tē. Replica.

IN ps. Bñdixisti. Cuz postū. rōnabiliter repro bauit expositionē iudeoz exponētium hunc ps. de grārum actione p reductione a captiui tate babylonica: morem tñ gerere volens hebreis concedit q̄ pma ps huius sīn absurdita tē pōt illi materie applicari burgē. ꝫ id inuehit. q. sit impossibile sic applicari pmā ptez ps. Ad id motus pmo q: dicit per illā redēptionem captiuitatē iacob auersam: cū tamē maioz ps iacob steterit in decē tribub' nō redēptis vsq; in hodiernū diem. per reductionem igit a captiuitate babylonica nō est auersa captiuitas iacob: sed solū iude ⁊ hierlm. Nec etiā sic fuit illa captiuitas redempta q̄n semp mānserūt sb tributis ⁊ tribulatōibz: hec sūt motiua burgē. Ad q̄ dicendū videt pmo q̄ noīat h iudam ⁊ hierlm nomine iacob tanq̄ ptem dignioze de iacob apō quē ex dei ordinatōe residebāt regalia ⁊ sacerdotiū. A pncipalioꝛi aūt, consueuit fieri denoiatio. De illa igit pncipalioze portione iacob liberata: conuenit ⁊ sine absurditate dici potuit captiuitas iacob auersa 2° pōt dici q̄ recedentib' decē tribub' a regno roboā: nō sic recesserūt q̄nimmo de singulis tribub' in hierlm ⁊ alīs ciuitatib' iude: remānserūt ex deuotione nolentes a solatio tēpli arce ⁊ cultu vn' dei secludi: vt īnuit burgen. super psal. precedenti: ⁊ idem videri potest. iij. Re. xij. vbi postq̄ dicitur: nec secutus est dsq̄ domū dauid pter tribū iuda solā: stati post sb'dit de tribu beniamin q̄ etiam sequebat domū dauid: ⁊ de reliqs addit: cito post cū dicit: Missus, ppheta semeyas vt loq̄ret regi roboam: ⁊ ad omnez domū iuda ⁊ beniamin ⁊ reliquos pplos. Et ad idem facit qō in eodem cap. seqt. Et abūt isrl in tabernacula sua: super filios aūt isrl dcūq; habitabant in ciuitatib' iuda regnauit roboam. ⁊ idem fm plan' de reliqis isrl tpe iosie ps. xij. palip. xxxiij. nec leuite consenserūt in facturam vitulōz hieroboam: put pbat auctoꝛitate burgen. sup De' venerūt gentes. ideo etiam dī in eodē ca. iij. Reg. xij. quō hieroboam fecit sacerdotes de extremis ppli: q̄ non erāt de tribu leui. vnō ⁊ trib' iude ⁊ leui semp dicūt fuisse coniūcte: qb' sic stātibus sī intelligat burgen. auersionē captiuitatis iacob vniuersaliter sicut videt ptendere: dico q̄ illa distributio debeat intelligi accōmoda nō p singulis genez: sed p generib' singulōz: put sepe, cōtingit in sacra scriptura. Sed ad illō qō burgē. addit q̄ etiā redeūtes de tran smigratione babylonica manserūt semp sb tributis ⁊ tribulationib': dico q̄ non pōt ex hoc inferre q̄ captiuitas iacob nō sit auersa: qz multe gētes seruiūt sb tributi tñ libere a seruitute captiuitatis: nec postillatoꝛ voluit absolute pncipiū hui' ps. intelligē de liberatōe babylonice captiuitatis: sz solū p quāto est figura redēptionis hūani generis q̄ p xp̄z fcā ē: de q̄ redēptōe ēt ad lras pncipalr ps. iste loq̄t, put postillatoꝛ clari' expōit. LXXXV

NClina dñe aurem tuā. huic ps. pmittit talis titul' in hebreo: Oratio dauid. Exquo patet

Oratio dauid. LXXXV.

NClinā dñe aurē tuā ⁊ exaudi me: qm̄ iōps ⁊ paup sum ego. Custōdi aiaz meā q̄oniā sanct' sū: salūū fac seruū tuū deus me' sperántem in te. Miserēre mei dñe quoniaz ad te clamauī tota die: lētifica aiam seruī tuī q̄oniaz ad te dñe aiam meam leuauī. Quō

niam tu domine suauis ⁊ mitis: ⁊ multe misericordie omnib' inuocātib' te. Aū ribus pcipe dñe oīonē meam: ⁊ intende voci depcationis mee. In die tribulationis mee clamauī ad te: qūia exaudisti me. Nōn ē similis tui in dijs domine: ⁊ nōn est fm opera tua. Oēs gētes quascūq; feciſti

actoꝛ ps. De materia vero ei' dicūt cōit doctores hebraici ⁊ latini: q̄ dauid fecit hūc ps. in persecutōe saulis existens p sua liberatōe deū oraīs. Dīo aūt fm damascenū est petitio decentiū a deo. hō eni in oīone nō debet a deo petē nisi q̄ decet deū dare: ⁊ iō dauid in hac oīone pmo allegat exaudītionis diuīe decenti am: 2° explicat petitōnis sue formā: ibi De duc me dñe. Prima in duas: qz primo dauid allegando dictaz decentiā: pmo induc ad hoc rōnes sūptas ex pte sui: 2° ex pte dei ibi: Quoniaz tu dñe suauis. Circa pmū al legat tres rōnes: q̄rū prima accipit ex sua indigentia: qz cū deus sit ditissim': fm q̄ dī xxj. ppositōe de cāis Primū ens cuz sit diues p seipsum: ⁊ nō ē diues mal' eo: decet eū inopem sblcuare: qlis erat dauid ⁊ alī q̄ erāt fugitiui cū eo: fm q̄ dicit. j. Reg. xxij. Conuenerunt ad eū omnes q̄ erāt in angustia constituti ⁊ oppssi ere alieno ⁊ factus est pnceps eoz. ⁊ hoc allegat dauid dicens: a Inclina dñe aurē tē. ⁊ loquit de deo more hominis q̄ inclinat aurē suā ad illud qō vult exaudire. b Quonia inops ⁊ paup sum ego. Secūda rō accipit ex sua innocētia qz cū de' sit iustissim' decet eū innocētes liberare: ⁊ hoc allegat dauid dicēs: c Custodi aiam meā. i. vitā meam. d Quoniam sanct' sum. i. innocens erga saulē: qō pz ex hoc q̄ cū saul eū psequeret: dauid actu saluauit eum bis a morte: ut hī. j. Reg. xxiiij. ⁊. xxvj. e Saluuz fac seruum tuū. i. meipsū in innocentia tibi seruientē. f Sperātē i te. q. d. nō possem saluari de manu saul nisi p te. Tertia ratio accipit ex oīonis instātia quā decet deū exaudire: qñ est pia ⁊ pseueras: qlis erat oīo dauid: ⁊ hoc allegat dicēs: g Miserere mei dñe qm̄ ad te clamauī tota die. i. pseueranter ⁊ instanter. h Letifica aiam seruī tui. liberādo me de psecutōne saulis. i Qm̄ ad te dñe leuauī. i. corā te non solū ore sed etiā corde: qz fm damascenū oīo est eleuatio mentis in deū. k Quoniā tu. Hic cōsequēter allegat rōnes sūptas ex pte dei: ⁊ sūt q̄tuoꝛ. Prima accipit ex dei clemētia quaz decet exaudire deprecantes: ⁊ hoc allegat dauid dicēs: Qm̄ tu dñe suauis ⁊ mitis. l Aurib' pcipe oīonē meā. dando mihi effectū oīonis ⁊ deprecationis mee. Secunda ratio accipit ex dei magnificētia quam decet exaudire recognoscentes pterita bñficia: qlis erat dauid: ⁊ hoc ē qō dicit: m In die tribulationis mee. i. tpe hui' tribulatōis: i qua sum cōfidēt clamo ad te. n Quia exaudisti me. tpib' pteritis: dādo mihi victoziā ꝰ vsū ⁊ leonē ⁊ ꝰ goliath gigantē. j. Reg. xvij. Tertia rō accipit ex diuīa potētia q̄ cum sit infinita pōt statim adiuuare: ⁊ hoc allegat dauid dicēs: o Nō est similis tui. qō est verum sī accipiat de dijs gentiū: q̄ sūt dij falsi: iste solus ē deus ver'. Similī si itelligat de dijs ptícipatōe: cuiusmōi sūt angeli ⁊ hoīes sācti: qz sūt virtutis finite. p Et nō ē fm opa tua. qz infinita tua potētia potes facē opa: oēm virtutē creature trāscēdētia. q. d. tu potes me stati liberare, p volūtate tua. q Oēs gētes q̄scūq; feciſti. h pōt q̄rta rō q̄ accipit ex dei honorificentia pponebat eni dauid sī a saule liberaret ⁊ ad regnū promoueret: sicut dñs dixerat p samuelē q̄ edificaret dño tēplum famosū: ⁊ augmētaret diuinū cultū: ad qō tēplum venirent cā oīonis: nō solū iudei sed etiā gentiles longinqui: propter

vltra flumia gaçan: ut. iiij. Re. xviij. ⁊ nō fuerūt participes hiu' liberatōis. vñ nō ē vex dicē q' i illa liberatone babylonica fuerūt auersa captiuitas iacob: sed sola captiuitas iude seu hierlm: tū qz etiā illi de iuda ⁊ alijs tribib': qui fuerūt trāsmigrati i babylonia lz eis fuisset data licētia reedificandi tēplū ⁊ ciuitatē hierlm: nō tñ fuerūt liberati seu redēpti a fuitute: qz semp remāserūt sb' fuitute ⁊ tributo regis pſarū ⁊ alioz succedētiū: put postillator deducit i pncipio expositōis h' psalmi. vñ melⁱ vi dicēdū q' tot' iste pſ. loquit nōbilit de aduētu p' christi i psona fideliū iustoz q' ꝯcurrerūt tpe sui aduēt': ⁊ h' triplici mō fm triplicē eoz cōsideratione. erāt enī alīq eoz q' scrutātes scripturas cognoscebāt q' iā plenitudo tpis sui aduēt' iminebat: ⁊ isti loquebant p modū gr'arū' actionis: ⁊ q̄si ex certitudie scripturaz: h' repu tabāt tāq' pteritū iā: ⁊ i psona taliū loq't vsq; ibi: Cōuerte nos de' ⁊c. exclusiue. lz qz tales iusti adhuc nō cognoscebāt visibilit mysteriū ipletū: ideirco orabāt ut ipleret non tanq' dubij de ipletōe: lz tanq' ad eā deuoti: put frequēt in sacris scripturis fit hī: ⁊ i psona taliū loq't: vsq; ibi Uerūtn ꝓpe exclusiue. qñ vo tales iā visibilit cognouerūt aduētū christi huiusmōi ipletū tūc de eo alīq nōbilia mysteria p modum laudis narrauerūt: ⁊ i psona taliū loq't vsq; in finē pſ. Circa pmū dicit: Bñdixisti dñe terrā tuā. Jn q̄ vbo valde nōn dū est scōm glosaz q' qz i ordēnatione Ade: pma maledictio quā de' ꝛ cū sentialit diffiniuit: fuit maledictio ire: Gen. iij Maledicta tra i ope tuo. Cōuenient igī i aduētu christi premisit pſ. Bñdixisti dñe trā tuā. q. d. O dñe i aduētu filij tui reuocasti illā sniam latā ꝛ adam: qz p aduētū christi: benedixisti tram: quā ppt adā iā maledixeras: ⁊ declarans q̄ sit ista bñdictio dicit: Auertisti captiuitatē iacob. Jacob. n. ibi itelligi oz eo mō q' luc. pmo ca. Et regnabit i domo iacob i eternū. put. s. ꝓphendit oēs iustos. hec igī dom' iacob que sb' diabolo ⁊ lege mēbroz captiuabat: fuit liberata p xpm Et nōndū q' plenitudinē h' mōi tpis bñdictōis ⁊ redēptōis iusti scrutātes scripturas ꝓsiderabant iā iminere pcipue ex daniclis ꝓphīa: cui āgel' declarās determinatuz tps aduētus christi p certas hebdomadas: ut hī daniclis. ix. ibidē ei expressit q̄sdā effect' h' mōi aduēt' dicēs. lxx. hebdomade ut ꝓfūmet puaricatio ⁊ finē accipiat peccatū ⁊ deleat iniq̄tas vñ vba pſalmiste in hoc loco in psona taliū scrutantiū scripturas pdictas ꝓpe ꝓsonāt sniali h' mōi dictis daniclis: ⁊ hoc cū dicit Remisisti iniq̄tatē plebis tue ⁊c. Mitigasti irā tuā ⁊c. q. d. exq̄ tps assignatū p danielē in hebdomadibus iā iminet: iā certi sum' ex certitudie ꝓphetie q' remisisti in iquitatē ⁊c. ⁊ operuisti peccata: ⁊ mitigasti oēm irā tuā ⁊c. vñ pz q' hec pma ps hui' pſ. ꝓpissime adaptat huic ꝓposito ⁊c. Cōsequēter i secūda pte dicit: Conuerte nos de' ⁊c. vbi gl. qd̄ dixi ut pteritū oro ut fiat. ꝓphetice q̄ dixit ut pterita s. ea q̄ ptinent i pma pte. hic aūt. s. in secūda orat ut ve sint futura: hec i glo. ⁊ sic pz rō distinctiua iter pmā ptē iam expositā ⁊ hāc secūdā: i q̄ pſ. in psona eoz qui ex testimonio scripturaz nouerāt tps aduētus christi iminere: qz tñ nondū hoc ipletū visibilit videratur ut ipleat orat: ⁊ exponāt isti vsus vsq; ibi: Uerūtn ꝓpe timētes eū. exclusiue sicut in postilla excepto illo vsu vbi dī: Audiā qd loq't in me de' ⁊c: q̄ fm hāc expositionē vi cē exponēdus. s. q' iusti orātes p aduentu christi nō petebāt solū eū videre dicētes: Oñde nobis dñe misericordiā tuā ⁊c. lz et doctrinā suā saluberrimā audire iuxta illud: ⁊ hoc ē qd̄ dicit: Audiā qd loq't in me de'. h' est nō solū peto suā visionē: lz etiā suā audire doctrinā: q̄ q̄ dem doctrina. s. christi pncipalit ⁊ finalit ꝓsistit i pace. s. spirituali habēda: p quā filiationē dei adoptiuā ꝓpe attigim' iuxta illud Mat. v. ca. Beati pacifici qm filij dei vocabūt ⁊ hoc ē qd̄ dī: Qm loq't pacē in plebē suā. in fmone enī domini in mōte christ' primo locut' fuit pacē in plebē suā mō dicto: Et sup sanctos suos. s. apostolos q̄ ibi principaliter assistebāt. silr: Et in eos q̄ cōuertūtur ad coz. s. in futuris temporib' doctrinā christi recipiētes. Circa pmū dicit Uerūtamē ꝓpe timētes eū ⁊c. qd̄ ꝓpe pōt itelligi ee oēm in psona eoz q̄ iā natiuitatē christi iminere pcipiebant ⁊ spaliter beate virginis q̄ tps cōceptionis certi' ceteris creaturis cognouerat: ex q̄ poterat ꝓcognoscere tempus natiuitatis: qd̄ qdem tps fuit ꝓportionatū tempori cōceptionis: vñ Lu. ij. Impleti sūt dies ut pareret: ⁊ sic in psona ei' ⁊ etiā ioseph: qui iā conscius erat huiⁱ mysterij appropinquāte tpe bñdicti part': psalmista dicebat vba pdicta. s. Uerūtamē ꝓpe timētes eū. hoc est dicere hoc p quo orat in pte pcedenti iā adest: qz Ꝓpe timētes eū salutare ipsi'. vbi cū dicit timētes. intelligēdū est de timore filiali ⁊ sancto q̄ pmanet in seculū seculi. qualiter aūt erat ꝓpe timētes eū: declarat cum seqtur: Ut inhabitet gloria in terra nra. exponat put in postilla. Cō sequēter in psona taliū narrat queda nōbilia circa hoc mysteriuz: ⁊ hoc cū dicit: Misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi. cōtinuat cū duab' partib' precedentib' sic: nā iusti pdicti q̄ p aduētu christi orabant innitebātur diuine misericordie: cui oratio semper innitit: sed cum tales p scrutiniū scripturaz ad uentū christi iminere repiebāt initebant vitati diuine: ⁊ iō cū tales aduētū ei' visibilit pceperūt: tunc misericordia q̄ petebat in oīone ⁊ veritas q̄ in scripturis reperiebat ꝓpe obuiauerūt sibi. Cōsequēter oñdit qd gestū sit qñ misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi: ⁊ de hoc sb' dit: Justicia ⁊ pax osculate sūt. in qb' vbis icarnationez christi inuit: scōm quam hūana nā in iustitia originali potissime ꝓstituta: Et pax. s. spūal' q̄ vnionē ⁊ fruitionē appetitaz vtutū in summo bono fm dyonisiū significat. Osculate sūt. s. vnite deo p verā fruitionē sine qua vnione fruitiua pfecta pax haberi nō pōt. Cōsequēter i nuit hāc vnionē h' mōi nature assumpte ad deū ee personalē. s. factam in psona filij dei: ⁊ hoc cum dicit Ueritas de terra orta est. in quo loco vitas intelligēda est p filio dei: de quo Joh. xiij. Ego sum via veritas ⁊ vita sed cū ipam vitatē q̄ est verus de' ipossibile est nasci nec oriri tpaliter nisi tñ fm assumptionem nature cui hoc cōpetere posset: ⁊ sic p cōmunicationē idiomatū de ipo filio dei verificari posset tpalit oriri: ideirco cuz dicitur Ueritas de tra orta e. ꝓpe inuit q' illa vitas esset vnita nature nascibili tpalit. Innuit etiā cū dī De terra. modus natiuitatis christi: qz. s. nat' fuit de virgine: put deducit i postilla. Cōsequēter dicit: Et iustitia de celo pspexit. qd̄ itelligit scōm glosam sic: Ueritas. i. christus: De terra. i. de virgine nat' ē: ut iustitia de celo pspicēt. hoc est dicē: ut iustificarēt hōies a deo. pōt etiā intelligi hoc qd̄ dī: Et iustitia de celo pspexit. p eo q' nascēte dño facta est multitudo militie celestis laudantiū ⁊c. Lu. ij. qd̄ ad iustitiā ptinet. s. ut creature honorē debitū tribuant creatori suo. simillt dicēdū ē d stella q̄ apparuit i oriēte nato dño: Matth. ij. q̄ magos direxit ad adorationem christi: qd̄ etiā ptinet ad iustitiā mō pdicto: ⁊ sic cuz veritas orta est de terra iustitia de celo pspexit. qd̄ aūt seqtur: Etenim dñs dabit benignitatē ⁊c. vsq; ad finē pſ. exponat ut in postilla excepto vbo vltio in q̄ dī: Et ponet in via gressus suos. qd̄ melⁱ vi referri ad christū: de q̄ pncipalius loq't pſ. ⁊ sensus talis est: Justitia. s. iohānes Añ ipsum. i. christū: Ambulabit. q̄ qdē christ': Ponet in via gressus suos. s. in decursu pntis vite: eo mō q̄ eo ipo christo legit supra in pſ. Exultauit ut gigas ad cur

vero eius dicunt cōmuniter doctores hebraici ⁊ latini.

Additio.

Octores latini ⁊ oēs hūc ps. exponētes non oēs exponūt de dauid in psecutione saulis posito: ut postillator vī asserere. nā glo. cōis tenz hūc ps. q̄ est q̄dā oro, put in ei⁹ titulo p̄mittit̄ itelligi de christo: put in eadē lat⁹ cōtinetur: que q̄dem expositio glo. in hoc loco nō vī eē mystica sed lr̄alis: tū qz hoc qō dī: Custodi aiam meā qm̄ sanct⁹ sū. nō p̄ōt ,ppe dici de dauid in hac vita existēte: in q̄ q̄nqz fuit peccator qnqz iust⁹: nunq̄ tñ sanct⁹ dū viueret ab aliq̄ legit vocari: pre sertī a seipso qō elationē sapit: tū qz illud qō dī: Omnes gentes quascūqz feciſti. nō recte applicat ad edificationē tēpli quā dauid ,ponebat facere: ut postillator asserit tale enī ,positū nec edificiū nō cōtinet in lr̄a hui⁹ psal. neqz cōgrue hō petit gr̄am ,p eo qō ponit seu ,ponit se factuz: qz fm phm. iij. ethico. nō fortes sed agoniçātes coronant: tū qz illud qō dī: Saluū fac filiuz ancille tue valde inconsonū est: ut attribuat dauid :de cui⁹ matre nulla mētio penit⁹ legit i scriptura fieri. de pie enī dauid sepe fit mētio tā tpe suo: ut pz in. j. Reg. xvj. q̄ etiā post Esa. xj. ca. Egrediet virga de radice ieſſe. ⁊ in multis alijs locis: nusq̄ tñ de mr̄e: vñ pot⁹ debuisset dicere: Saluuz fac filiū serui tui. Rect⁹ igit̄ iste ps. seu oro fm glo. intelligenda est a dauid fcā in psona christi: q in forma serui legit orasse. Orat etiā ,p nobis: ut sacerdos nr̄: orat etiā in nobis tā q̄ caput nr̄m ⁊ instructio nr̄a. vñ p̄mo oran do declarat fragilitatē suā in forma serui. d. Inclina domine ꝛc. qm̄ inops ⁊ paup sū ego. Cōsequēt innuit sanctitatē suā. d. Qm̄ sanct⁹ sū ego. q̄ nō ad supbiā elati reputāda est: sed pot⁹ ad ꝓfessionē nō ingrati: ut in glo. q̄ vba ,ppie ad christū ptinēt. alij vero quātūcūqz sancti de seipsis nunq̄ legūt talia vba ptulisse. Abraam enim Gen. xviij. ca. dixit: Ego sū puluis ⁊ cinis: similr ⁊ beatus iohes baptista de se dicit: Qui de terra est de terra loq̄t: Jo. iij. ca. vñ fatet se eē de terra terren⁹: ⁊ talis fuit modus cōis sanctorz: q̄ lz de seipsis qnqz dicāt se esse iustos nō tñ sanctos: licet alios a se qnqz sanctos vocent: ut in ps. Sāctis q̄ in terra sūt ei⁹. Cōsequēt ,pclamat di uinā misericordiā ex assiduitate orōnis ⁊ eleuatōe mentis dicēs: Miserere mei dñe ꝛc. Cōsequēter dicit: Qm̄ tu dñe suauis. allegās rōnes sue exauditōis: ⁊ exponāt isti vsus sicut in postilla referēdo eos suo mō ad christū vsqz ibi cū dī: Oēs gentes ꝛc. q̄ q̄dem vsus recte itelligēdus est, pphetice dict⁹: put in glo. p̄nunciat eni ecclam dei eē vbiqz dilatādā: cū dicit: Oēs gētes quascūqz feciſti ꝛc. similr ⁊ nomē dei vbiqz p̄dicādū: cū dicit: Et glorificabūt nomē tuū. Cōsequent p̄nunciat q̄ p glorificationem seu p̄dicationē nominis dei: ⁊ p miracula hoc cō firmātia: excludūt dī falsi a terra: ⁊ hoc cū dicit: Qm̄ magn⁹ es tu ⁊ faciēs mirabilia tu es de⁹ solus. hoc ē dicere: sic glorificabit nomē tuū p p̄dicationē in oibus gētibus quascūqz feciſti: ⁊ etiam demōstraberis magnus qz facies miribilia: ex quo manifestabit̄ q̄ tu es de⁹ sol⁹ ⁊ nō ali⁹. Cōsequēr dicit: Deduc me dñe in via tua. vbi ps. orat in psona christi, p mēbris suis de quib⁹ dixerat Oēs gētes quascūqz feciſti venient ⁊ adorabūt te ꝛc. ,p q̄bus nō orat ut veniāt ad viā: qz in eadem iā sūt: sz ut in via dñi iā existentes deducāt ne labant in ea: aliud ē eni fm glosam duci ad viā: aliud deduci in via: qō ē ad iuuari ne in ea cadat. Et ingrediar in vitate tua. i. vlteriꝰ te ducēte, pficiā in vitate tua: ⁊ sic pficiēdo: Letet cor meū ut timeat nomē tuū. Timor eni dei cū letitia spūali admiscend⁹ est in hac vita: qz letitia seu iocūditas animum trahit: timor vo a via recedē nō sinit: ⁊ seqt: Confitebor tibi dñe ꝛc. exponat ut in postilla: vsqz ibi Erui

sti aiam meam ab inferno inferiori. in q̄bus vbis cōfitet in psona ecclesie q̄ fuerit liberata a dānatōne inferni p missionem filij. dicit aūt infern⁹ inferior: qz pñs vita vbi est corruptio ⁊ mortalitas infern⁹ est respectu habitationis celestis vbi est vita ineffabiliū gaudiorz: sed habitatio dānatorum adhuc est inferior respectu isti⁹ vite. Cōsequēter dicit: Deus iniq̄ surrexerūt sup me. qō p̄ōt exponi tam ,p christo in sua passione q̄ ,p membris in assidua psecutōe tyrannorz ⁊ hereticorz. Et tu dñe de⁹ miserator. qz ,ppū est ei misereri. Et patiens. qz expectat malos: ⁊ inde est: Multe misericordie ⁊ verax. in pmissis: Respice in me ⁊ miserere mei: da ipiuz tuū: ⁊ iudicū ptātem. iuxta illud Jo. v. Ptātem dedit ei iudiciū facere: Puero tuo. i. seruo. i. christo in forma fui. Et saluum fac. i. resuscitādo. Filiū ancille tue. i. beate virginis: iuxta illud: Ecce ancilla dñi: Lu. j. ca. Si aūt ,p mēbris itelligat itelligendū est: Da iperiū tuū puero tuo. i. sanctis q̄ se debūt ad iudicandū: Matth. xix. ⁊ accipit singulare ,p plurali: put scriptura sepe cōsueuit: qui q̄dē sunt filij ancille. i. ecclesie: ⁊ sequit: Fac mecū signū in bono qō i psona christi intelligēdū ē de signo resurrectōis: iuxta illud Matth. xij. Signū nō dabit ei nisi signū Jone ,pphe: ⁊ seqt: Ut videant q̄ oderūt me ⁊ cōfundant. i. iudei ⁊ alij psequētes q̄ cōfūdātur in resurrectione christi. P̄ōt etiā hoc itelligi de mēbris p redundantiā capitis: ⁊ qz p resurrectionē virt⁹ dei declaratur ⁊ spes credētiū ꝓfirmat: ex q̄b⁹ dicit: Qm̄ tu deus adiuuisti me ⁊ consolat⁹ es me. In eodē ps. vbi dicit in postilla: P̄ōt alit dici. i. q̄ dauid ibi demeruerat descēdere ,p occisione sacerdotum nobe.

Additio.

Hec opinio postillatoris fuit ipzobata supra in additione. ij. Re. xv. ca. vbi rōnabilit̄ est oñsuz q̄ dauid nō fuit in culpa circa occisionē sacerdotuz nobe: licet fuisset in cā: nec ex hoc qō dixit ad abiathar: Ego sū re⁹ oīuz aiarz p̄ris tui ꝛc. seqt qō postillator intēdit. piarz eni mētiū ē ibi apponē culpā vbi nulla ē. Q̄ aūt dicit q̄ revelatū fuisset dauid illud peccatū eē relaxatū a deo: nulluz habet fundamētū in scriptura.

Replica.

In ps. Inclina. cū postillator exponit mām hui⁹ ps. de dauid: put cōit exponūt doctores: burgen. se opponit. d. q̄ nō oēs doctores sic exponunt: nec postil. dixit oēs sz cōit. Opponit secūdo burgen. ,p hoc qō dī in ps. Custodi aiam meā: qz sanct⁹ sū. qō sine iactātia dauid de se ,ppe dicere nō potuit. Ad qō rñdet postil. q̄ sanct⁹ trāssumit ,p innocente: ⁊ sic dauid se potuit in hac pte bene dicere innocentē, ꝛ opponit bur. ꝛ applicationē illi⁹ passus oēs gētes quascūqz feciſti volēs q̄ qz de edificatōne tēpli in lr̄a nō fit mētio: iō ad illā nō debeat fieri applicatio. Etiam ut dicit nemo ꝓgrue petit gr̄am ad id qō ponit vel ,ponit se factuz: ⁊ allegat ad idē aristotelē dicentem: nō fortes sed agoniçantes coronari. Ad illud dicēdū q̄ illud argumētuz si valet habet locū in multis psalmis: in q̄b⁹ de mā non fit mētio sed p debitas applicatōes ingrit sepe mā psalmorum. Nūc aūt post p̄mā inunctionē factā p samuelē: dauid ,ppo suit cultū dñi dei augere: ⁊ ad id tēplū ꝓstruē ad qō oēs gētes fm distributionē accōmodā vel hypbole venture erat ad deū honorādū. Accipit igit̄ dauid ex hoc mām orōnis petēs ut det ei gr̄am id pficiēdi qō, ppositū: nō petit coronari nec p̄miari sed i ope ptinēte ad meritū adiuuari. Brocardica igit̄ allegatio aristotelis q̄ nō est ad ,ppositū: nec vez vi det assumptū burgē. q̄ videl⁹ nemo ꝓgrue petit gr̄am ad id qō se factuz ,ponit: qz magis ꝓgrue petit ds p gr̄az iuuari in faciēdis q̄ i his q̄ iā fcā sūt. nā p̄mam respicit meritū in q̄ totū est gratiosum: scōm aūt petit p̄miū qō aplus declarat iustū scribēs. ij. ad Timo. iiij. vbi p⁹ enumerata p gr̄az merita: exigit coronā de iustitia quā inqt reddet iust⁹ iudex 4⁹ burgen. opponit q̄ dauid non potuit sibi attribuē illud hui⁹ ps. Saluū fac filium ancille tue. ⁊ ratio sua ad hoc vī

qō templo edificato dixit salomon. iij. Reg. viij. Insuper ⁊ alienigena: q̄ nō est de ppl'o tuo isrl' cū venerit de tra longinqua, ppt nomē tuū. Audiet enī nomē tuū magnū: ⁊ manus tua fort ⁊ brachiū tuū extentū vbiq; cū venerit ⁊ oraverit in loco isto tu exaudies in celo ⁊c. Et ex hac dei bonificentia ozo dauid erat exaudibilis: ⁊ hꝰ ē qō allegat dauid. q Oēs gētes quascūq; feciſti .i. aliq ex oibꝰ gentibꝰ: sicut dī omne animal fuit in arca noe: in q̄ fuerunt aliq̄ individua ō omnibꝰ spēbus aialium: vel pōt dici q ē hyperbole ad significandū q multi de gentilibus venirent: sicut dī totus ppl's civitatis currit ad tale spectaculū ad designandū multitudinē euntiū: ly maior pars nō vadat. r Venient ⁊ adorabunt coram te dñe. in templo a me edificando: sic enī voluit facere: ut pz. ij. Re. vij. Hec tñ edificatō fuit dilata vsq; ad tempus filij sui de p̄cepto dñi ibidē: tñ dauid p̄parauit ipē sas ꝓ magna pte: ⁊ tradidit exemplar tēpli ⁊ edificioꝝ i circuitu salomoni filio suo: ut hī. j. paralip. xxviij. ⁊ sic ꝺdammō edificauit. s Et glorificabūt nomē tuū. ad honorē dei enī ptinebat q gētiles veniebāt adorare in loco suo nomini deputato. t Qm̄ magn' es tu: ⁊ faciēs mirabilia. ex mirabilibꝰ enī eꝰ auditis in partibꝰ longinq; deveniebāt adorare in hierlm: ut dcm̄ est in ozone salomonis. v Tu es deꝰ solus. ex mirabilibꝰ enī eꝰ virtutē totꝰ creature trāscendentibꝰ: cognoscebat etiā a gētibꝰ q erat deꝰ ⁊ nullꝰ alius. x Deduc me. Postq̄ allegauit decentiā divine exauditōnis: h ꝓpr̄ ponit formā sue petitionis: ⁊ ꝓmo respectu boni opandi: secūdo respectu mali evadēdi: ibi Quia misericordia. tcio respectu regni ꝓsequēdi: ibi Et tu dñe. Circa ꝓmuz dicit: x Deduc me dñe in via tua. i. in via iustitie: per quā nō possum absq; deuio incedē sine tua directione.

y Et ingrediar in veritate tua. i. in veritate vite a te tradita in lege. z Letet cor meū ex tua ꝓsolatione. a Ut timeat ⁊c.]. hoc addit ad excludēdum leticiā ineptam.

b Cōfitebor tibi dñe deꝰ ⁊c.]q bonū opus non habeo a me sed a te. c Et glorificabo nomē ⁊c.] In oibꝰ operibꝰ meis tuā gloriā p̄cipaliter q̄rendo: f̄m illud. j. Cor. x. Oia in gloriā dei facite. d Quia misericordia. Hic ꝓpr̄ formaꝝ petitionē respectu mali amovēdi: ⁊ ut petitio sit magis exaudibilis de futuro: cōfitet se liberatū de p̄terito dicens: d Quia misericordia tua magna ē sup me. liberādo me de piculo p̄terito: qō explicat dicēs: e Et. ꝑ id est. f Eruisti aiam meā. i. vitā meā. g Ex inferno inferiori. In hebreo hī scol. qō aliqñ accipit ꝑ inferno: ⁊ aliqñ accipit ꝑ fossa: ⁊ sic accipit hic f̄m hebreos aliqs: q̄ dauid fuerat i piculo mortis, ppinque: qñ saul fecit custodiri domū eꝰ nocte ut occideret mane: ⁊ sic poneret i fossa ire: sz evasit ex dei adiutorio: ut hī. j. Reg. xix. ⁊ hoc est qō dicit dauid. g Eruisti ani. me. ex iferiori. infe. hoc ē a fossa sepulture q̄ fit i fra tram. Ra. sa. exponit de inferno ꝓprie dicto: vbi meruerat dauid descēdere ꝓpter adulteriū bersabee ⁊ homicidium vrie: sed nathan ꝓpha dixit ei: Trāstulit dñs peccatuz tuū. ⁊ f̄m hoc dixit dauid: Eruisti aiam meaz ⁊c. Sed istud nō vī q̄venienter dcm̄: q̄ dauid fecit psalmū istū in p̄secutione saul' existēs: peccata aūt illa ꝓmisit dauid pꝰ morte eī ꝑ magnū tps: ut pz. ij. Reg. xj. Nec pōt ꝓpriē dici q dauid hoc dixerit, pphetādo de futuro: q̄ nō habuit p̄cognitionem sui casus q̄ requirit ad pphetiā Dañ. x. Intelligētia ē opꝰ i visione ⁊ ideo accipiendo scd ꝑ inferno pōt alit dici .s. q dauid ibi ōmerus erat descēdē ꝑ oblationē sacerdotū nobe: cuꝰ dauid fuit in culpa: ut ō claratū fuit. j. Regum. xxij. qō ⁊ recognouit: dicens ad abiathar: Ego sū reꝰ oium aiarū p̄ris tui. ⁊ revelatum fuit dauid q illud peccatū erat sibi relaxatum a ō: ⁊ sic dixit Eruisti aiam meā ⁊c. Cōsequēt postulat liberari a malo de de futuro dicēs: h Deꝰ iniqui. s. saul doech ⁊ eoruz satellites. i Insurrexerūt sup me. q̄rentes me occidē iuste. k Et synagoga. i. cōgregatio. l Potētiū. q̄ potētes ō regno adherebāt sauli regi. m Quesierūt aiam meā auferre eā de corpe. n Et nō ꝓposuerūt te ⁊c]. i. nō faciūt hoc amore iusticie: sz liuore iuidie: ⁊ sic ꝫ legē tuā querūt innocentē interficē. q. d. ex hoc decet te me liberare. o Et tu dñe. Hic ꝓpr̄ formaꝝ petitionem de adeptione regni: ⁊ ꝓmo allegat divinam misericordiā q̄ elegit eū p̄ fratribꝰ suis dicēs: Et tu domine miserator ⁊c. Secūdo eī vitatē: ad quā ptinet iplere illud qō dixerat samueli de regno dauid futuro: cū dicit:

p Et verax. iplendo, pmissa: iō sbdit: q Respice i me. oculo misericordie. r Da impium. i. regnū isrl'. s Puero tuo. i. mihi tibi obedienti. t Et saluū fac filiū ancille tue. mrem aūt suā vocat dei ancillā. i. fidelē ⁊ devotā. v Fac mecū signū in bonū. de regno pacifice obtinēdo: qō fcm̄ fuit sibi qñ philistei ascēderunt ꝫ eū ad destruēdū eī regnū: eo q audiverāt eū de novo i unctū sup totū isrl: ut hī. ij. Re. v. Et dns dedit ei signū q iniret bellū ꝫ philisteos qñ audieret sonitū gradientis in cacumine pirozꝝ: ꝑ qō signū designabat sibi assistens auxiliū angelo ꝛ: sicut dcm̄ fuit ibidē. x Ut videāt q̄ oderūt ⁊c. q: tūc philistei fuerūt debellati ꝓsus ibilit ⁊ i fugā ꝓversi: qō ꝓvidit ōō futuꝛꝛ: iō sbdit: y Quoniam tu dñe adiuvisti me ⁊c. ⁊ loqt de futuro ꝑ modū p̄teriti, ppt certitudinē pphetie. Mozal'r pōt exponi p̄s. iste de q̄libet fideli posito i afflictione corpali ab hoīb' excitata: vel spūali a demonib' q̄ ꝑ sua liberatōne orat deū devote allegās ꝑmo decētiā exauditōnis divine ex pte sui: allegās indigentiā: innocētiā: oīonis instātiam ⁊ ex pte dei clemētiā: magnificētiā: potētiā: honorificentiā: ⁊ vlteri' formaꝝ petitionē suā: ibi Deduc me vt i bono ope ꝓserueꝛ: ⁊ a malo culpe ⁊ pene p̄serueꝛ: ⁊ sic tandem i regno glorie coronet: ⁊ sic ꝓsederat p̄dict pōt ad hoc lra ista de facili applicari ⁊ ptes distingui.

Jn psal. lxxxv. Inclina dñe: vbi dī i postil. De mā

principiū: ibi Nunqd syon. Circa primum dicitur:
a Fundamenta eius. i. eccle. b In montib' sanctis. in mōte syon: vbi christ' pdicauit: z in alio monte vbi legē euangelicā, promulgauit: Matth. v. vj. z vij. z i monte thabor: vbi cōtribus discipulis: petro iacobo z iohanne futurā gloriam sue resurrectionis in transfiguratione postendit: Matth. xvij. vel alit: b In mōtib' sanctis. i. i christo z apostol' z hoc mō loquit Joha. Apoc. xxj. Et mur' ciuitatis hns fundamenta duodeci. z i ipis xij. noia apostoloz um z agni.

Filiozum chore cantici psalmus. LXXXVI.

Fundamenta eius in montib' sanctis: diligit dōmin' portas syon sup̄ omia tabernacula iacob Gloziosa dicta sunt de te: ciuitas dei. Memor ero raab z babylonis: scientiū me. Ecce alienigene z tyr' z ppls ethiopū: hi fuerunt illic. Nunqd syon dicz hō et homo nat' est i ea: et ipe fundauit eam altissimus. Dominus narrabit in scriptūris pploz: et pncipum hoz q fuerūt i ea. Sic letātiū oium habitatio ē in te.

c Diligit dns portas syon. i. approbat. Et dicūtur h porte syon illa p q̄ fit ingressus ad eccl'am militātem. i. exorcismus z catheclsm' z baptism'. d Sup omnia tabernacula iacob. i. sup cultū ve. legis: q̄ fuit in plurib' tabernaculis: primo in tabernaculo a moyse fco: Exo. xxvj. 2° in tabernaculo fcō a dauid. ij. Reg. vj. z tertio i templo salomonis. iij. Reg. vj. e Gloziosa dicta sūt de te. in veteri z nouo testamēto: ut p3 in hoc psalmozū libro: z in alijs libris ppheticis patebit dño p̄cedēte. In nouo vero testamēto p3 vbiq3. f Ciuitas dei. Ciuitas eni est ciuiū vnitas: in eccl'a vero de oīb' nationibus vniūtur hōies p fidē z charitatē christi: p qō efficiūtur ciues celestes: sm q dicit Ephe. ij. Jam non estis hospites z aduene: sed estis ciues sanctoz z domestici dei rē.
g Memor ero. Hic p̄ñ describit ciuiū multiplicatio Circa qō sciēdū q lex mosaica nō fuit publicata oibus nationib': sed tm iudeis sm q dicitur infra p̄s. cxlvij. Nō fecit talit omni nationi: z iudicia sua ñ mānifestauit eis. qz alie gentes ad eā nō tenebātur: sed ad legē euāgelicam oēs obligabant: ppt qō christ' p̄cepit eā p apostolos alios3 christi discipulos vbiq3 publicari: Mar. vl. Euntes in mūdū vniersū p̄dicate euāgeliū omni creature: Qui crediderit z baptiz'at' fuerit salu' erit: q̄ vero nō crediderit cōdēnabit. z p talē multiplicationē multiplicat' est numer' fideliū p orbem: z hoc ē qō dicitur:
g Memor ero raab z babylonis rē. Hic noiant aliq ppli circa terrā iudee habitātes q̄ p p̄dicationez apostoloz cōuersi fuerūt ad fidem in magna pte; z p istos itel liguntur alij ppli p orbē dispsi: ex q̄bus aliq a tpe apostoloz fuerūt ad fidē p̄uersi: sicut dcm fuit. s. p̄s. xvij. Sciēdū tn q̄ scōm hebreos z etiaz beatū hiero. i trāslatione iuxta hebreū hoc nomē raab: qō hic ponit non ē nomē ppriū illius mulieris que recepit nūcios iosue: z absc̄odit. Josue. ij. sed est nomē appellatiuū z significat supbiā vel supbam: p qō designat gens egypti: q̄ tēpore moysi p supbiā fuit valde rebellis deo: ut habet i Exo. sed post mortem christi humiliter suscepit fidem christi catholicā p p̄dicationē beati marci: sicut ethiopes p p̄dicationē beati matthei. Jtē vbi trāslato nr̄a habet: Ecce alienigene. in hebreo z i translatione hiero. hī: Ecce palestina. in illa terra aliqñ multū viguit fides christiana. h Hi fuerūt illic. i. aliq de istis pplis p̄dictis recepti sunt in eccl'esia q̄ dicit ciuitas dei: ut dcm ē. In hebreo z in trāslatione hiero. hī sic: Jste nat' est ibi. z est cadē snia: qz li iste refert ad quēlibet pplm p̄dcm: ut sit sensus: iste. i. qlibet de pplis p̄dictis ad eccl'am receptus natus est ibi. i. renat' p baptism̄: sm q dicit: Salua. Jo. iij. Nisi qs renat' fuerit ex aqua z spiritusancto: nō p̄t introire in regnū dei. i Nunqd syon. Hic p̄ñ ponit duorum p̄dictoz pncipiū effectiuū: qō est christ' verus hō z verus de': cū dicit: Nunquid syon dicet homo. q. d. sic. In hebreo z in trāslatione hiero. habet: ad syon dicet rē. Et sic p3 q i translatione ista li syon est datiui casus: ut sit sensus: hō dicet ipi syon. Jste hō p̄t itel ligi iohes baptista p nuncias christi aduētum: sm q dī Jo. j. fuit hō missus a deo cui nomē erat iohes: h venit in testimoniū ut testimoniū phiberet de lumie rē. Alit exponit ut iste homo sit ipe christ': q̄ aduentū suū dixit in mōte syon vbi frequēter p̄dicauit ipm ee cōpletū. Et etiaz eccl'e p syon significate aduētū suū pmum esse completum dixit. s. apostolis alijs3 discipulis: in qb' eccl'a scōm statuz noui testamēti incepit: iō subdit: k Et hō nat' est in ea. i. in eccl'a p syon significata: ut p̄dcm ē: qz christ' nat' est de virgine: q̄ est nobilissimū mēbz eccl'e. Et dicit in ea: qz christus ab instāti cōceptionis fuit in vtero mris hō pfect' virtutib' z sciētijs: licet nō scōm quātitatē corpis. l Et ipse fundauit eā altissim'. i. ipse ho christ' q̄ est altissim' sm naturā diuinā fundauit virginē eam p̄firmādo sua gr'a: ita q nec mortaliter nec venialit peccauit. vel Eam. i. eccl'am quā fundauit mō supradicto. m Dns narrabit. i. narrari faciet. n In scripturis pploz. i. in euāgelijs ad oēs pplos deriuatis: mō supradicto. Et dicit narrabit: qz ipse christus nihil scripsit: sed scribē euāgelia euāgelistī ispirauit. o Et pncipū hoz q̄ fuerūt i ea. i. i scripturis apostoloz: q̄ sūt pncipes eccl'e p' christū: z ipsi scripserūt christi z eccl'esie mysterium: ut p3 in epistolis pauli apostoli z alioz. In hebreo z in trāslatione hiero. hī: Dns narrabit i scripturis pploz. iste nat' est in ea semp. z ut dicit ra. sa. z bñ in hoc li semp refert ad pmā ptē huius vsus sic: Dns narrabit. i. narrari faciet mō p̄dicto. Semp in scripturis pploz. qz iste scripture vsq3 ad finē mūdi narrabūt inter pplos credentes: in q̄bus cōtinet qō sbdit: Jste nat' est in ea. i. ipe christ' natus est de virgine: z eccl'a mō p̄dicto. p Sicut letātiū. Hic p̄ñ describit secūd' stat' eccl'e. s. triūphantis: in quo est laus iugis z ppetua: sicut. s. dcm est p̄s. lxxxiij. Beati q̄ habitant in domo tua dñe in secula seculoz laudabunt te rē. z hoc est qō dicit h: Sicut letātiū oium habitatio est in te: nō eni pōt dici ita generalit quātū ad statū vite p̄ntis: nec quātū ad leticiam spūalem: qz semp sūt aliq mali mixti cū bonis: q̄bus nō cōpetit letitia spūalis: nec quantū ad letitiā corporalem qz in eccl'a semp sunt aliqui afflicti mestitia temporali.

Jn p̄s. lxxxvj. Fundamēta eius. vbi dicit in postilla: Jn hebreo addit cela. Additio.

Stensuz fuit in additione. s. p̄s. lxxxiij. additione ij. q̄ cela in hebreo nō significat ppetuitatē: nec ē necessaria ista allegatio: qz ex alijs q̄ p̄tinent i p̄s. hoc satis manifestatur eius materia rē. Jn eode p̄s. vbi dicit in postilla: Auctoritas vero esa. quā alle. p se loq̄tur de predicatione apostolozum. Additio.

Auctoritas esa. Et adducēt oēs fratres rē. Esa. lxvj. nō ppe exponit de his q̄ adducūt ad fidē christi p p̄dicatoez apostoloz. seu discipuloz. nā de talib' impropzie diceret q̄ adducūt i eqs z q̄drigis z huiusmodi:

valde pueriliter sonat: qz ut inquit nusq; in scripturis sit mētio de mre dauid sed bn de pcio non debuit h allegare mrem suam: sed pot? dixisse Saluu fac filiu serui tui non ancille. Quauis eni illa cosequētia nullu habeat colorem: errat tn in antecedēte: uno dicit sibiipsi: qz scom ipsi? corruptoriu sup ps. Dns illuminatio mea. fit mentio de mre dauid ad lram: Qm pr meus t mr mea dereliquerunt me tc. t ps. l. ad lram fit mētio de mre dauid tc. Et miruz qre dauid in orationis sue humilitate no possit vel debeat matris sue carnalis vel etiaz spu alis synagoge veri? ecclesie memoriam facere dicēdo: Saluu fac filiu ancille tue tc. In hoc loco eni t infra ps. Credidi. burgē. dicit q fideles pnt se dicere filios ancille dei. i. eccle: sed excludit utrobiqz dauid sine ratione: si dauid ad eccl'am tanq; mrem no pertinuerit: vel si fidelis no fuerit. In quo oēdit se burgē. iudeu fidelē no esse vel fuisse: sic suu optimu regē dauid de eccla ejiciēdo: t int fideles no coputando: sed qo spaliter tangit de occisione sacerdotu nobe: vide corrigi. ij. Re. xv. LXXXVI.

Fundamēta eius in mōtibus. huic psalmo pmittitur talis titul' in hebreo t in trāslatione hiero. Filioz chore psalm' cantici. Et pz expositio ex su pradictis psalmo. lxxxvij. t. lxxxviij. De mā vero hui' ps. dicūt aliqui hebrei q loquit de ciuitate hierlm qua edificauit salomon ea claudendo triplici muro: t de tēplo qo ibi edificauit valde notabiliter t sumptuose: ut pz. ij. Re. t. ij. palip. Sed hoc no videt posse stare: qz cu dicit infra Gloriosa dicta sut de te ciuitas dei. In hebreo dr: Lela. qo ppetuitatem significat apte post: ut dcm est. s. ps. lxxxiij. ppt qo hiero. addidit h semp qo est omissum in translatione cōi. Ciuitas aut t tēplu qo edificauit salomon no durauit in ppetuu sed solu. cccc xx. annis fm hebreos: t tuc nabuchodonosor ciuitatē t tēplum destruxit t succendit. iij. Reg. vlti. ppt qo aliq alij hebrei doctores dixerūt q ps. iste loqt de ciuitate hierlm t tēplo reedificādis p regē messiam quē ad huc expectāt nobilius t alti? q fuerint tempore salomonis vnde dixerūt aliqui ipsoz q in aduentu messie mons syon eleuabit in altu: qz dnm? transferet ibi montem synai: t montē thabor: t mōtem carmeli: t super istos eleuabitur mons syon inducentes ad hoc illud Esa. ij. Erit in nouissimis diebus mons dom' domini in vertice montium t eleuabit sup colles. t sic fm eos dicit in principio hui' psal. Fundamēta eius in montibus sanctis tc. Et tres dicuntur mōtes sancti predicti: qz in vno data fuit lex: Exo. xx. in alio ostensa victoria barach: Judi. iiij. in tertio descendit ignis de celo sup sacrificiu helie. iij. Re. xviij. Sed dictum istoz pma facie videt ridiculu t ficticiu: ppter qo ra. sa. reprobat ipsum sup Esa. dicens: q eleuatio dom' domini est itelligenda fm magnitudinē signoz t mirabiliu que fient ibi in aduentu messie: q reedificabit templuz t ciuitatē hierusalem in mōte syon: t ibi adducent iudei qui sut dispersi per orbē: quia gentes apud quas sut dispsi audiētes mirabilia dei que tuc fient ibi: filios israel quos inuenīet in terris suis mitrēt honorifice: offerentes eos donu dño. Et inducit ad hoc auctoritatē Esa. lxvj. Annūciabunt gloriam meam gentib': t adducēt omnes fratres vros de cunctis gentibus donu dño in equis t quadrigis t lectics t in mulis t carrucis ad montem sanctum meuz hierlm dicit dns: t ad h' applicat lram sequētem: Memor ero raab t babylonis tc ppt put pōt. Sed psecutionē huius adaptationis dimitto: ad vitandu plixitatem. Et qz fundat super erroneum fundamentum. s. christu ventuz ad salutem hominum: qo iam transijt in preteritum: scom q tenet tota eccla tanq; diuinis miraculis confirmata: scom q dicit Mar. vlti. Illi aut profecti pdicauerūt vbiqz dno coopante t sermonē confirmante sequentib' signis. Ad qo sequit verā esse fidem eccle: vel deum esse testem t confirmatorem falsitatis: qo est manifeste impossibile. Et hanc veritatem declarau diffuse p scripturas veteris testamēti in quadā questione de quolibz que a multis habet: ppter qo hic solu repeto vnam auctoritatē que habet Aggei. ij. que est: Adhuc vnuz modicu est: t ego mouebo celu t terram mare t aridam: t mouebo oēs gentes t veniet desideratus cunctis gentibus: t iplebo domum istā glozia dicit dnm' exercituum. Aggeus autem ppheta tuc loquebat de domo dni que a zorobabel t alijs patrib' deuotis edificabat post reditu captiuitatis babylonice exhortās populu ad illi' edificationis opus: dicens in psona dni q eet glorificanda mirabiliter in aduentu desiderati cunctis gentibus: p que intelligit christus scom expositores catholicos t hebreos: qo non esset verum nisi christus venisset stante adhuc illa domo que iam diu destructa est p romanos. s. xlij. post passionem christi anno. Item in auctoritate pdicta subdit ppheta: Magna erit glozia dom' isti' nouissime plus q prime: dicit dns exercituum. ex quo duo manifeste ostendunt videlicet q illa dom' que tunc edificabat erat nouissima: t sic non erat tertia expectanda futuris temporib' edificanda: ut iudei expectant: ppter qo dicit hiere. vij. Nolite cōfidere in verbis mēdacibus: dicentes: templum domini: tēplum domini: templum domini: qz non reedificabit tertio. Aliud est q ppheta asserit domu secunda per zorobabel t alios patres edificata: fore magis glorificandaz q prima fuerit qo nullo modo pōt intelligi nisi p hoc q fuit honorificata gloriose de christi psentia: q fuit ibi oblatus a mre sua: Luc. ij. ibi etiā pluries psonaliter pdicauit: ut cōcorditer dicūt quattuor euangeliste: ibi etiā multa miracula fecit: utpote cecos t claudos curando: Matth. xxj. t alia mirabilia opando. In mōte etiā syon in quo erat tēplum misit spiritū sanctū super apostolos: ut dic hieron. in epistola ad paulinū de oibus sacre scripture libris: qo fuit mirabile maximū. s. q homines illitterati t simplices stati oēs scripturas sacras intelligerēt: t omnib' linguis loquerent: t qui pus erant timidi nulla aduersa p christo formidarēt pati sed magis gauderēt: fm q dicit Actu. v. Ibant apostoli gaudentes a conspectu cōcilij: qm digni habiti sut p nomine iesu contumeliaz pati. Et ista t cōsimilia fca p christū sunt illa signa maiora: que ra. sa. dicit fienda in hierlm t in monte syon i aduentu messie. Sed in hoc errat q expectat fieda illa que iā sunt facta. Auctoritas vero Esa. quā allegat p se loquit de pdicatione apostoloz aliorumqz christi discipulorum: per quā adducti sunt de oibus mundi prib' aliqui ad fidem christi: que adductio nō fit p motuz local: sed p motū anime ad fidem: et fm hoc dicit salvator: Joh. x. de vocatione gentiū ad fidē: Et alias oues habeo q nō sunt ex hoc ouili: t illas oues oportet me adducere: t fiet vnū ouile t vn' pastor. ppter pdicta t plura alia q causa breuitatis omitto: sancti doctores nostri: Hiero. Aug. Cassiodorus dicunt q iste psal. ad lram loquit de mysterio christi t eccle: qo quidem mysterium cognouerunt filij chore per spiritū ppphetie in hoc psal. designātes ecclesiā nomine syon t hierusalem quia scom veritatem eccla put restringit ad statum noui testamēti fuit ibi fūdata t ichoata per christi oblationem: predicationē: mortem t resurrectionē: t spiritus sancti missionē: t hoc est qo dicit: Hebre. xij. Accessistis ad montē syon t ciuitatem dei viuentis hierlm celestem tc. Igit fm hoc psal. iste diuidit in duas partes: scom duos ecclesie status. s. militantis t triumphantis: de secundo agit: ibi Sicut letantiu. Circa pmū describit huius ciuitatis. s. ecclesie militātis fastigiu: secundo multiplicatio ciuiuz: ibi Memor ero. 3o variusq; effectuum

sicut plen⁹ fuit expositū. s. titulo psalmi. iiij. Similiter ad dom̄ intellectū reducit titul⁹ posit⁹ in trāslatōe hiero. nisi q̄ p hac dictōe mahalat ponit chozus: ⁊ sic accipit vnā ei⁹ significationē tātū: ⁊ alias duas omittit: sicut p dom̄ est. Ra. sa. dicit q̄ mā hui⁹ p̄s. sūt afflictiones quas ppls iudaicus sustinuit: ⁊ maxie i babylonica captiuitate: quas puidit heman eçraita: ⁊ sic fecit hūc psalmū deū deprecando p̄ ppli liberatione. In cuius psona loq̄t i hoc p̄s. q̄ scōm hoc diuidit in duas partes. In p̄ma enim diuinū auxilium iplorat: in secūda ad hoc ratio multiplex allegat: ibi Quia repleta est malis. Circa p̄mū dicit: a Dñe. rōne generalis gubernationis.

b De⁹. ratione creatōis. c Salutis mee. ratione mee liberatōis de egypto: q̄ ex gratitudine hic recolit ut liberatio de captiuitate babylonica citi⁹ ipetret. d In die clamaui ⁊ nocte. ⁊ sic oñdit ozonis pseuerantia: ⁊ intentio pura cū sbdit: e Coram te intret in conspectu tuo ozo mea. Ex quo oñdit feruēs ⁊ deuota q̄si se ingerens: ⁊ ista tria faciūt ozonem exaudibilē: iō sbdit: f Inclina aurez tuā ad p̄cem meā. exaudiēdo eā p effectuz. g Quia repleta. Hic p̄ñ ad p̄positū allegat ratio multiplex: ⁊ p mo ex horroze illati supplicij. fuerūt enī iudei i captiuitate babylonica horribilit afflicti ex quo decens erat: di uinā misericordiā sup hoc cōmoueri: ⁊ hoc allegat: cuz dē: g Quia r̄pleta ē malis. s. pene corpalis. h Alia mea. q. d. nō possū plus sustinere: iō sbdit: i Et vita mea inferno appropinquauit. In hebreo aūt habetur ad scol appropinquauit. Scol aūt significat fossam ⁊ infernū: ⁊ vtroq̄ mō h accipit: qz p mortē corpozalem quā psalmista allegat ppinquā corp⁹ descendit ad fossā ⁊ aia p illo tpe ad infernū: quia aie quātūcūq̄ iuste descendebāt ad lymbū patz. k Estimat⁹ sū cū descendentib⁹ in lacum. q. d. ita sum absorptus corpozalibus penis: sicut descēdentes in lacū p fundū absorbent aquas l Fact⁹ sum sicut hō sine adiutorio. qz tu sbtraxisti a nobis tuū adiutoriū cōtra babylonios ⁊ hūanū adiutorium nō habem⁹. m Inter mortuos liber. q. d. ab istis afflictionib⁹ nō apparet liberatio nisi p mortē: exq̄ sum⁹ destituti adiutorio diuino ⁊ hūano. n Sicut vulnerati dormientes in sepulchris. i. sicut mortui.

o Quoz nō es memor ampli⁹. qz cito dant oblioni. p Et ipsi de manu tua. i. de manu tue protectionis quātū ad statū vite presentis. q Repulsi sūt. qz nō admittūt ampli⁹ ad act⁹ vite p̄tis: scōm q̄ dz Job. xvj Semitā p quā non reuertar ego ambulo. r Posuerūt me in lacu inferiori. Lacus frequēter accipit in scriptura p carcere: q̄ aliq̄n sit sup terrā: aliq̄n sub terra: ⁊ tunc dicit lacus inferior. in captiuitate aūt babylonica multi de iudeis fuerūt positi in carcerib⁹: qz etiā sedechias rex eoz fuit incarcerat⁹. Ex quo rōnabiliter colligit q̄ aliq̄ fuerūt positi in carcerib⁹ subterrancis: ⁊ quātū ad hoc dz hic: Posuerūt me in lacu inferiori in tenebrosis. quia ibi est defect⁹ lucis

s Et i vmbra mortis. qz nō possunt homines diu ibi viuere p nām. t Super me. Hic p̄ñ secundo allegatur rō ex rigore diuini iudicij: p̄z quē ppls iudaic⁹ tūc fuit punit⁹: ⁊ iō decēs erat ut rigor iusticie tpare tur p dulcorē miseri cordie: ⁊ hoc allegat p̄s. d. t Sup me cōfirmat⁹ est furor tu⁹ i. rigor iusticie tue.

v Oēs fluct⁹ tuos. i. impet⁹ tribulationū p Induxisti super me. ⁊ loq̄t de deo ad modū maris pcelloſi y Longe fecisti notos meos a me. Vocat h notos idumeos qz iudei ⁊ idumei ex duob⁹ fratrib⁹ descenderūt. s. iacob ⁊ esau: ꝓpter hoc dicit Deut. xxiij. Nō abominaberis idumeū qa frater tuus est. vñ dicūt hebrei q̄ qñ ducebant captiuati in babylonē spabāt habere consolationē aliquā ab idumeis p quoz terrā debebāt trāsire: sed ipsi magis ibi iuenerunt derisionē ⁊ desolationē: iō sbdit: z Posuerunt me abominationez sibi ⁊ .Tradit⁹ sū. i māu babyloniorz. a Et non egrediebar. de afflictione ⁊ seruitute eoz. b Oculi mei languerūt p̄ inopia. Afflictio enī mētis ⁊ corporis magis apparet in oculis q̄ in alijs ptibus. c Clamaui ad te dñe tc. i. ore ⁊ corde petiui assidue ut rigor tue iusticie erga nos conuertat in dulcorem misericordie. d Nūqd mortuis. Hic tertio allegat rō ex decore diuini obsequij: ad quod ira iudee erat electa a deo: ⁊ ppls iudaic⁹: ꝓpter qō specialē legē accepit a deo: Exo. xx. Et iō decens erat q̄ iste cult⁹ restitueret: p hoc q̄ ppls iudaic⁹ de babylone in iudeā reduceret: qō h allegat psalmista oñdendo q̄ alij modi nō sūt ita cōuenientes. d. d Nūqd mortuis facies mirabilia. i. suscitando iudeos mortuos ⁊ sepultos in terra iuda ad fruiendū tibi. q. d. nō. licet enī alīq̄ fuerūt ibi suscitati: tñ fuerūt valde pauci: qō aūt modicū ē q̄si nihil reputat. ij. phycorum.

e Aut medici suscitabūt ⁊ p̄fitebūt tibi. cōfessione laudis illi. s. q̄ p medicos fuerit suscitati. q. d. nō: qz nō se extendit ad hoc ars ipoz. f Nūqd narrabit aliq⁹ in sepulchro misericordiā tuā. q. d. nō: qz in sepulchro nō ē nisi corp⁹ inanimatū ⁊ putrefctm. g Et vitatem tuā in pditione. i. in inferno dānatoz: q̄ ꝓpe vocat pditio. q. d. nō: qz existentes ibi magis blasphemāt deū. h Nūqd cognoscēt in tenebris. i. in gētib⁹ obtenebratis ignorātia ⁊ errore. i Mirabilia tua. q. d. nō: impediēte hoc malicia ipoz um: Sa. ij. Excecauit enī illos malicia eoz. k Et iusticia tua in terra obliuionis. i. in terra ab hominib⁹ nō habitata: ꝓpt q̄ dicit oblioni data. q. d. nō: qz ad obsequiū diuinum sola

Cāticū psalmi filijs chore advictoriā sup mahalat ad respōdēdū eruditōi beman eçraite. LXXXVII.

Dominē deus salutis mee: in die clamaui ⁊ nocte cōrā te. Intret i cōspectu tuo ozo mea: iclinā aurē tuā ad p̄cem meam. Quia repleta est malis aīa mea: ⁊ vita mea iferno appropinquauit. Estimat⁹ sum cū descēdētib⁹ i lacuz: fact⁹ suz sicut hō sine adiutorio inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes in sepulchris quoz non es memor ampli⁹: ⁊ ipsi de manu tua repulsi sūt. Posuerūt me in lacu inferiori: in tenebrosis ⁊ in vmbra mortis. Sup me cōfirmat⁹ est furor tuus: ⁊ oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me. Longe fecisti notos meos a me: posuerūt me abominationez sibi. Tradit⁹ sum ⁊ ñ egrediebar: oculi mei languerūt pre inopia. Clamaui ad te dñe: tota die expandi ad te manus meas. Nūqd mortuis facies mirabilia: aūt medici suscitabūt ⁊ cōfitebunt tibi: Nūnquid narrabit aliquis i sepulchro misericordiā tuā: ⁊ veritatem tuam in pditione: Nūqd cognoscentur in tenebris mirabilia tua: ⁊ iusticia tua in terra obliuionis?

qz ad talem adductionē. ſ. ad fidem chriſti non ptinet adductio p talia ⁊ multomin⁹ ad huiuſmōi reductionem ptinet illud qō ibidem imediate ſequit vbi ſic. Quomō ſi inferāt filij iſrl mun⁹ in vaſe mūdo in domū dñi. nō eni portāt hi q̄ ad fidē chriſti nouit venīūt in vaſe mūdo ſicut mun⁹ ⁊c. ſed in hac auctozitate eſayas p̄nūciat q̄ddam valde nouuz in eccla dei qō in ſynagoga antiqua reputabat ſacrilegiū. ſ. q⁹ oſſa ſanctoz martyz ſeu cōfeſſoz ⁊ huiuſmōi portant cū magna veneratione ad eccl̄am tanq̄ ſacre reliquie in capſis ſeu reliq̄rijs p̄ciosis ⁊ mūdis: ⁊ ſic ꝑ adducūt fratres. i. ſancti in coz reliquijs in quadrigis ⁊ huiuſmōi: ⁊ tā quā mun⁹ cōſecratū deo offerūt in vaſib⁹ mūdis. Apud antiquos aūt. ſ. veteris teſtamēti nulla oſſa nec aliquid de coz poze mortuoz quātūcūq; ſanctoz intrabant templū: imo tangentes talia erāt ꝓhibiti ab ingreſſu tēpli donec purgarent: ut ꝓz Leui. xxj. ⁊ hec vī eē vna de auctozitatib⁹ validiſ ꝺ iudeoz ꝓfidia: ⁊ ibide dño cōcedēte plenī videbit.

In eodem p̄ſ. vbi dī in poſtilla: Circa primū dicit: Fūdamenta eius. i. eccle. Additio.

ROn hī in lr̄a cui referat illud relatiuū. ſ. ei⁹ nec in hoc p̄ſ. p̄ceſſit aliqua mētio de eccla: qz p̄mū vbū hui⁹ p̄ſ. eſt qō dz: Fundamēta ei⁹ nō exprimēdo cuius. Ad qō bñ reſpondet in glo. vbi ſic: non refert ei⁹ ad aliquod p̄miſſū: ſed ad cozdis ꝑpbe meditationem q̄ nūq̄ de illa. ſ. eccla cozde tacuerat: ⁊ ſi oze aliqñ omiſiſſet: hec i glo.

In eodē p̄ſ. vbi dī in poſtilla: Diligit dñs portas ſyon. Er portas ſyon forte meli⁹ intelligerēt. Additio. gr̄a ⁊ virtutes q̄b⁹ pſeuerant habitis infallibiliter ſit ingreſſus ad eccl̄am nō ſolū militātē ſed etiam triūphātē. per baptiſmū aūt fit huiuſmōi ingreſſus inquātū p eū gr̄a ꝓfert: qz ꝛz phi. Unūquodq; ꝑpt aliud ⁊ illud magis. Inde eſt q⁹ ingreſſus ad eccl̄am magis eſt attribuendus gr̄e q̄ baptiſmo p̄ſertim cū de⁹ nō alligauit potentiā ſuā ſacramētis: ⁊ ſic ſine baptiſmo pōt fieri huiuſmōi ingreſſus nūq̄ tñ ſine gr̄a ⁊ virtutib⁹ theologicis: has igit portas ꝓ pzie ſup oia diligit de⁹ tabernacula iacob: in q̄b⁹ gr̄a nō cōferebat. gr̄a eni ⁊ veritas p ieſū chriſtū fca ē: Jo. j. In eodem p̄ſ. vbi dicit in poſtil Nunquid ſyon. Additio.

ADmaiozē, declarationē hui⁹ vſus ⁊ ſequētiū ſciēdū ē q⁹ dicere q⁹ ds fūdauit aliquā ciuitatē antēq̄ fundatoz in ea naſceret ꝓplicat q⁹ talis fūdatoz fuit añ talez fūdationē: ⁊ tñ fuit nat⁹ in eadē iam fūdata: qō nō pōt itelligi niſi de chriſto ſcōm duas naturas in ꝓſona ſua vnitas que fuit ab eino p̄m fundationē eccl̄e: ⁊ tñ tpaliter in ea nat⁹: ⁊ qz hoc myſteriū excedit oēm cognitionē nāle⁹ bñanā: iccirco nullo mō eēt credibile niſi deo reuelante: vñ circa hoc p̄ſ. dicit: Nūq̄d ſyon dicet hō: ⁊ hō natus ē in ea ⁊c. q. d. cui homini puro credēdū eēt tātū myſteriū. ſ. q⁹ alicui⁹ nat⁹ in ciuitate fundaſſet eā añ ſuā natiuitatē. cui rñdet Dñs narrabit in ſcripturis populoz. q. d. licet nō eēt credēdū alicui puro homini annūciāti tātū myſteriū: ſed tñ hoc credēdū ē deo reuelāti: ⁊ hoc eſt qō ſ̄bdit: Dñs narrabit in ſcripturis ꝓploz. hoc eſt dicere: de hoc nō crederetur alicui puro homini niſi qz dñs narrabit in ſcripturis: ⁊ exponat hic vſus put in apoſtilla. Si aūt vbi dī in trāſlatiōe noſtra Nunq̄d ſyon: legat: Ad ſyon dicet. tūc intelligēdū ē admiratiue: ut ſi dicat: Quō ad ſyon dicēt tā ardua q⁹ hō nat⁹ i ea eſt fundatoz ei⁹. ad qō rñdet: Dñs narrabit ⁊c. ⁊ ē eadē ſnia cū p̄ma. In eodem p̄ſ. vbi dicit in poſtil. Sicut letātiū

ATtendendū eſt quare dicit p̄ſ. Additio. Sicut letātiū. ⁊ nō dicit ſimplicit: letātes erimus ſed ſicut letātiū. Cui⁹ rō eſt: qz ſm gloſaz talis erit leticia future beatitudinis qualē hic nō nouim⁹ exprimere vñ cū nō poſſz exprimi dixit ut potuit: qz eſa. lxiij. ca. Oō ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit ⁊c. Et notādū q⁹ ſm gloſā iſte pſalm⁹ breuis eſt numero vboz: magn⁹ aūt pondē ſnia rum: qō ſic patet: nā in hoc p̄ſ. innuūtur ſeptē excellētie notabiles eccl̄e ſpūalis: quaz tres ſumūt ex pte ſui edificiū. Prima. ſ. ex fundamētis q̄ ſunt p̄ma ps edificij: ⁊ de hoc dicit: Fūdamēta ei⁹ in mōtib⁹ ſanctis. ſecūda eſt ex portis ipſi⁹ q̄ ſūt vltia ps edificij: ⁊ hoc cū dicit: Diligit dñs portas ſyon. tertia vero excellētia ſumit ex pte illarū partiū q̄ cōtinētur iter p̄dicta duo extrema: utputa ꝓſtructio parietū ⁊ tecti ⁊ huiuſmōi: de q̄b⁹ dicit: Glozioſa dicta ſūt de te. q. d. inenarrabilia ſūt que dicta ſunt de te. ſ. de fabrica ⁊ conſtructione tua ſpirituali p ꝑpbetas in ſcripturis: ⁊ iō breuiter ſb genere ea ꝓcludit dicēs Gloziоſa dicta. q̄rta excellētia ſumit ex multiplicatione ciuiū: qz non ex vna natione tm̄ ſed ex oībus: ⁊ de hoc dicit: Memoz ero raab ⁊ babylonis ⁊c. vſq; ibi: Hi fuerunt illic. q̄nta ſumit ex pte edificatozis q̄ fuit ver⁹ deus ⁊ ver⁹ homo: put traditur in ſcripturis: ⁊ de hoc dicit Nunq̄d ſyon dicet homo. ⁊ dñs narrabit ⁊c. ſexta ſumitur ex pte leticie habitātiū in ea q̄ talis eſt q̄lis nō poſſz exprimi: ⁊ de hoc dicit: Sicut letātiū oīum. put. ſ. expoſuit. ſeptima eſt ex capacitate illi⁹ ciuitatis: q̄ tanta eſt ut oēs electos quoz numer⁹ ſoli deo eſt cogniꝰ in ſe letanē recipiat: ⁊ de hoc dicit: Omniū nroz habitatio eſt i te q̄liter aūt iſte lr̄e applicētur ex dictis in poſtilla cū additionibus faciliter pōt haberi ⁊c.

Pſal. LXXXVII

DOñe deus ⁊c. huic p̄ſ. p̄mittit talis titul⁹ i hebreo: Cāticū pſalmi filijs chore ad victoziā ſup mahalat ad rñdēdū eruditioni hemā egraite. Ad cui⁹ intellectū ſciēdū q⁹ de iſto hemā ⁊ de ethan egraite a quo intitulat p̄ſ. ſequēs duo fūt modi dicendi apud hebreos. vn⁹ eſt q⁹ fuerūt leuite cantozes: ſicut videt ꝓtendere lr̄a. j. palip. xxv. qui habuerūt ſpiritū ꝓphetie: ⁊ ſic pſalmos fecerūt: ⁊ ſcōm hoc dicūt egraite a loco egrai: vnō fuerūt oziūdi: ⁊ hūc modū dicendi ſecutus ſum. iij. Reg. iiij. ⁊. j. palip. ij. vbi de ipſis fit mentio Alt⁹ modus dicendi eſt q⁹ fuerūt de tribu iude deſcēdentes ab eo p ſaram filiū ei⁹: qz genuit phares ⁊ ſaram de thamar: ⁊ hoc videt lr̄a ꝓtetedere. j. palip. ij. Et ꝛz hunc modū dicēdi dicūtur egraite. i. de tribu ſare: ſed q̄cquid ſit de tribu coz nō multū refert ad ꝓpoſitū: qz tenet ab oībus hebreis ⁊ hiero. q⁹ habuerūt ſpiritū ꝑpbie p quē fecerūt pſalmos ab eis intitulatos: ⁊ ꝛz hoc i titulo iſto ꝓz actoz p̄ſ. hui⁹. ſ. hemam egraita. Itē ſciendū q⁹ hec dictio hebraica mahalat eſt equoca: qz ſignificat q̄ddam inſtrumentū muſicū ⁊ choz ⁊ infirmitatē. Et in hac triplici ſignificatōe hic accipit: qz cant⁹ hui⁹ p̄ſ. magis ꝑpe cantabat in inſtrumēto muſico noie mahalat q⁹ in alijs Itē qz cantabat a chozo leuitaz nō ſolum inſtrumētis muſicis: ſed etiā vocib⁹ humanis. Itē qz ſcōm hebreos p̄ſ. iſte loq̄t de afflictionib⁹ populi iſrl ipm debilitatib⁹ ⁊ infirmitatibus. Scōm latinos vero loq̄tur de paſſione chriſti: q̄ ſcōm infirmitatē humane nature aſſumptam cōueniebat ſibi. Qz aūt in titulo ponit ad victoziā deſignat conatū leuitaz in modo cantandi hūc p̄ſ. Qz aūt ponit ibi filijs chore ad reſpondendū: deſignat q⁹ illi de choro heman incipiebāt cantum hui⁹ pſalmi: ⁊ filij chore reſpōdebāt: ſicut dī. ij. Mach. j. Jonatha inchoante ceteris aūt rñdentib⁹ ⁊c. ⁊ ſic in titulo illo tāgitur actor pſalmi: ⁊ mod⁹ cantandi quātū ad cantozes ⁊ inſtrumētā ⁊ conat⁹ in cantu ⁊ mā pſalmi in generali. Ad cundē intellectum de facili reducit titulus q̄ cōiter ponit in bibl̄ijs: ſed aduertendum q⁹ habet melach ꝑ mahalat qō ꝑceſſit ex ignozantia idiomatis hebrei: ⁊ ſic fuit male ſcriptum p litteras latinas. ſimilit ꝑ ad victoziā habet in fine: ⁊ eſt eadē ſnia: qz finis hic accipit ꝑ vltimo de potētia qō faciebāt leuite in cantando hunc pſalmum

cui concordat hoc qđ statim sequit ad respondendum. Sunt autem quedam cantica que cantant per modum responsorij: ut in eccla frequentatur. vnde circa titulos psalterij videt dicendū q̄ sunt quidam q̄ exprimūt materiam principalē psalmi vel saltem illud a quo psalm' incipit exordiri: sicut p̄s. iij. Domine quid multiplicati. cuius titul' est: Psalm' dauid cum fugeret ab absolon filio suo: & sic de similib'. Sunt alij tituli in q̄bus nō exprimit materia nec aliquid de contentis in psalmo: sed declarat modus cantandi: ac si diceretur in p̄mo tono vel in secūdo tono & huiusmōi: vel declarat organum musicum in quo talis cantus ꝓprius debet poni: & istis modis intelligunt: negumoth qđ ponit in quarto psal. & nehiloth que ponit in quinto: & mahalach que ponit in hoc p̄s. & sic de multis alijs: & istius opinionis est rabē hagra qui inter alios expositores hebreos fuit perfectior in sua grāmatica: vnde nō est curandum quātum ad sensum lr̄alem de istis titulis q̄ ad ostensionem mōi cantādi vel psallendi ponunt: nisi forte per modū etymologie: que nō ptinet ad sensum lr̄alem: vnde & ecclesia vniuersalis cui' auctoritas maxima est: non consuevit legere hos titulos in ecclesia. His obmissis circa materiam hui' psalmi postillator videt non modicum a veritate deuiare: & postponit etiam sententiā doctorum nostrorum qui cōmunit tenent hunc p̄s. de passione christi tractare: & adheret opinioni ra. sa. singulari qui ip̄m exponit de afflictione iudaici ppli in babylonica captiuitate: quā quidem expositionē ra. sa. littera nō patitur ut patet manifeste in certis locis: & p̄mo in hoc qđ dicit In die clamaui & nocte coram te &c. oñsum est eni supra i additione q̄ ppls ille in babylonia existens tot' vel maxima ps eius a qua totū denominari erant idolatre tres aūt pueri & daniel & esdras: tanquam pauciss̄imi ꝓ nihilo sunt reputādi: sm p̄hm in. ij. physicorum. vñ oratō taliū idolatrarum nō erat exaudibilis vsquequaq̄. Item hoc qđ dicit: Inter mortuos liber. nō ꝓprie intelligitur sm hāc expositionē: liberatio eni p mortē falsa liberatō est: nisi in illis q̄ alia vita meliorem certitudinaliter spectant: vñ & phus improbat in ethicis occidētes seipos quātūcūq̄ sint in angustia sūma positi. Itē qđ sequitur Nunqđ mortuis facies mirabilia &c. vsq̄ ibi: In terra obliuionis. valde insufficienter exponūtur sm hāc expositionē. vult eni postillator allegare in psona illius ppli q̄ nulla via eēt ad restituēdū diuinū cultū nisi p reductionem ppli in iudeā: qđ est mānifeste falsū. poterat eni diuinus cult' repari p alias nationes: eo mō q̄ dr̄ Matth. iij. ca. Potes est de' ex lapidib' istis suscitare filios isr̄l: q̄ qđem auctoritas bn̄ intellecta cōtradicit huic expositioni postillatoris: simil'r hoc qđ dicit: Ut qđ dñe repell' orationem meā &c. nō verificat de babylonicis: q̄ ut dcm̄ est indigni erāt exaudītione: vñ inuanū q̄reret: Ut quid dñe repellis. vñ ꝓpter ista & multa alia q̄ ex istis possent deduci tota lr̄a fere p̄s. nō est applicabilis huic expositōni. Nec rationabiliter hec expositio debuisset occupare mēbrana: q̄ nec est lr̄alis nec figuralis. Vā igit expositio hui' p̄s. q̄renda est in glo. nr̄a vbi singularia vba ponderant & applicat passioni christi: qui qđē christ' fuit vere inter mortuos liber: ut in glo. cū qbusdā suis circūstantijs &c.

Replica.

IN psalmo. Domine de' salutis mee. burgen. dicit non esse curādū de titulis: ideo eccla vniuersalis que est maxime auctoritatis: nō ꝓsuevit legere hos titulos: & tamē in multis locis fecit de eis magnos tractatus. Sed in mā hui' psal. burgen. valde inuadit postillato. dicens ipsum multū a veritate deuiare: & postponē sniam doctor̄ nr̄orum q̄ cōit tenēt hūc psalmū tractari de passione christi. Inspicienti aūt diligenter factū postillatoris: patet q̄ burgen. falsum ponit postil. nam ipse amplectit cū sanctis doctoribus eandem veritatē sic dicens circa finē hui' p̄s. Scōm doctores nr̄os catholicos: Aug. & Hiero. &c. qbus in hac pte magis adherendum est mā hui' p̄s. est passio dñi nr̄i iesu christi: quā p̄uidit p̄s. per spiritū ꝓphēticum & eā scripsit in hoc p̄s. loquēs in persona christi: que expositio q̄ clare tradita est: & in glosis nr̄is cōiter reperit eā non resumo sed solū expono lr̄am ut figuralē: iuxta illud. j. Cor. x. Omnia in figura contingebant illis. hic mod' dicendi debuit sufficere burgen. in multis locis psalmor̄ ne calūniaret postillatorē figuralit exponentem: figuratam tamen & p̄cipaliter a. ss. materiā intentam non reꝓiciendo. Illa autem que burgen. opponit cōtra illam figuralem expositionē non sunt insolubilia. Primus cum dicit q̄ ppls tempore captiuitatis babylonice fuit cōit malus: & per cōsequens frustra orat q̄ non meret exaudiri Ad qđ respōdeo q̄ ista oratio non ponitur hic exaudibilis merito populi captiuati: sed merito ꝓphete psonam ppli captiuandi assumētis & p populo orantis & rationes exaudītionis allegantis: 2° obꝓcit burgen. de eo qđ dicit: Factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber: qđ de eis verificari nō potest: quia mors peccatorū pessima: non igit libera. Ad qđ dico q̄ nō est allegatio ppli sed ꝓphe credentis & sperantis meliorīs gr̄e repositionē per mortem. 3° obꝓcit burgē. ꝙ illud qđ dicit: Nunqđ mortuis facies mirabilia &c. qđ dicit incōuenienter exponi quasi nō sit via repandi cultum diuinum nisi per liberationem populi a captiuitate predicta. Ad hoc respondetur q̄ postillator exponit nō de necessitate sed de congruitate: q̄ magis decuit diuinum cultum repari p ppl'm in datione legis desponsatum in lege educatū: & vñ costabat ex diuina ꝓmissione christus nascitur. Ne igit ꝓmissio facta patribus frustraret de potētia ordinata id fieri oportuit: quanuis de potestate absoluta multiplex alius modus possibilis fuit iuxta allegatum burgen. de Matth. iij. Pōt deus de lapidib' suscitare filios abrae. quam auctoritatem burgen. pensat valde contra postilla. cum tamen laboret in equiuocis: q̄ iste loq̄tur de potentia ordinata: ille aūt de absoluta que respicit potentias obiectiualē: scōm quā quodlibet pōt fieri ex quolibet: non aūt scōm ordinatā scōm quā ex aq̄mo vel lapide nō fit hō qđ vltimo obꝓcit burgē. videlicet q̄ ppls captiuus: q̄ pro uus nō meruit exaudiri: ideo frustra in psona eius dicitur: Ut quid dñe repellis orationē meā &c. Soluit ex rōnis ad ꝓmam obiectionem.

Psal. LXXXVIII.

QIsericordias domini. Huic p̄s. ꝓmittitur talis titulus in hebreo & in translatōe hiero. Eruditio ethan ezraite. in quo notat auctor hui' p̄s. sicut dictum est plenius p̄s. precedenti. Dicit aūt psalm' iste eruditio ethan: quia de ipso fuit eruditus p spiritumsanctum & ipsum scripsit ad eruditionē aliorū. De mā aūt huius p̄s. dicunt cōcorditer doctores hebrei & latini q̄ psalm' iste loq̄t de stabilitate & ꝓpetuitate regni dauid: que completa est in christo & in nullo alio: de cui' regno dicit Daniel. vij. Aspiciebā in visione noctis: & ecce quasi filius hōis veniebat &c. & ꝙditur: Potestas ei' ptās eterna que nō auferet: & regnum ei' qđ nō corrumpet: scōm expositores hebreos & latinos sed in hoc est differentia q̄ iudei expectant hoc esse complendum in messia futuro. Catholici vero dicunt hoc esse completum in christo qui descēdit de semine dauid scōm carnē Ro. j. & Matth. j. vbi eius generatio describitur per dauid & de perpetuitate regni eius dixit angelus ad virginē: Lu. j. Dabit illi dominus deus sedem dauid patris eius: & regnabit in domo iacob in eternū: & regni eius non erit finis. Dividit aūt p̄s. iste i duas ptes: q̄ ꝓmo psalmista se excitat ad dei laudationem: secundo explicat hui' laudis rōnem: ibi

creatura ītellectualis est apta. Iste aūt vie restituendi diui num cultū ad hoc sūt excluse: ut p hoc ostēdat exaudienda via p̄dicta. s. p reductionē pp̄li in iudeā: ⁊ talis mod⁹ loquē di frequēt est in pp̄his: ⁊ maxie in libro psalmor̄: q̄ metri ce script⁹ est. s. q̄ ad plenū ītellectum v̄bi aliq̄d est supplēdū

l Et ego. Hic q̄rto allegat rō ex pte hūa ni desiderij. iudei enī deuoti q̄ erāt in baby lone feruēti desiderio q̄rebāt redire in iude am magis p̄p̄ cultuz diuinū q̄ p̄p̄ nāle so latium: ⁊ hoc allegat cū dr̄: l Et ego ad te dñe clamaui. ore si mul ⁊ corde. m Et mane oro mea p̄ueni et te. i. anteq̄ aliq̄d opari incipiā dirigā or̄onem meā ad te n Ut q̄d dñe repellis or̄onē meā. eā nō exaudiēdo.

o Auertis faciē tuā a me. loq̄t de deo more hūano: quia hō auertit faciē ab illo quē nō vult exaudire. Cōsequēr alle gat necessitatē exauditōis. o. p Paup sum ego: ⁊ in la. a iuuen. mea. Iuuētus aūt pp̄li isr̄l itelligit̄ p tpe quo fuit i egypto: sm illud Hiere. ij. Recordat⁹ sum tui miserās ado lescentiā tuā ⁊ charitatē despōsationis tue: qñ secuta es me in deserto. s. i exitu de egypto: ⁊ tūc pp̄ls isr̄l fuit valde pau per ⁊ afflict⁹. q Exaltat⁹ aūt. in adeptione terre p̄missio nis regib⁹ chanaā debellatis tpe iosue: ⁊ adhuc plus tpe da uid ⁊ salomonis: q⁊ tūc pp̄ls isr̄l fuit maxie exaltatus.

r Humiliat⁹ sum ⁊ p̄turbat⁹. p nabuchodonosor regem babylonis: ciuitatē ⁊ templū destruētē: ⁊ pp̄lm captiuātem s In me. i. sup me. t Trāsierūt ire tue ⁊c̄. i. effect⁹ pu nitionis tue venerūt sup me. v Circūdederunt me sicut aqua tota die. i. sicut aqua tāgit intrātē ip̄am circūquaq: ita punitōes tue tetigerūt me in aīa ⁊ corpe. x Circūde derūt me simul. ⁊ hoc facit ad aggrauatōem: q⁊ qñ aliq̄ ma la pene eueniūt successiue facil⁹ portant. y Elongasti a me amicū ⁊ p̄ximū. i. illos q̄ fuerūt añ amici mei ⁊ p̄xim: ita q̄ nō possū habē ab eis p̄siliū ⁊ auxiliū. z Et notos meos a miseria. supple mea: ita q̄ p eos non pōt releuari. In translatione vero hiero. hr̄: Et notos meos abstulisti. ita q̄ nō p̄nt auxilium ferre mihi. Sc̄m doctores nr̄os ca tholicos Aug. ⁊ Hiero. ⁊c̄. q̄b⁹ in hac pte magis est adherē dū: mā huius p̄s. ē passio oñi nr̄i ihesu christi: quā p̄s. puidit p̄spm̄ pp̄hice: ⁊ etiā scripsit in hoc p̄s. loquēs in p̄sona chri sti. Sed hāc expositionē nō p̄sequor: q⁊ clare ⁊ lucide tradi ta est in glo. sup psalteriū q̄ habet vbiq̄: ⁊ sic ad eā pōt q̄li bet recurrere: ⁊ sc̄m hoc expositio quā posui est tm̄ figura lis: q⁊ oia in figura p̄tingebant illis. j. Corinthior̄. x. ca.

Jn. p̄s. lxxxvij. Dñe deꝰ. vbi dicit̄ in postilla. Canticum p̄s. filij chore.

Additio.

Jtulus hui⁹ p̄s. videt singularis int̄ ceteros. est enī duplicat⁹: q⁊ cū dr̄: Canticū psalmi filij chore. vī idē titul⁹ oīno cū titulo. xlvij. q̄ incipit: Magnus dñs q̄ habet p titulo. Canticū p̄s. filior̄ chore. ⁊ sic in q̄busdam alij⁹. cū aūt addit ad victoriā sup mahalach ⁊c̄. vide tur alt⁹ titul⁹ cū ibi noiet alt⁹ tāq̄ actor p̄s. Jtē in q̄cūq: titu lo ponit̄ hec dictio ad victoriā seu victori semp ab ipsa ea dem dictōe incipit titul⁹: ut p̄z discurrēti p oēs titulos psal mor̄ vbi hec dictio ponit̄: sed cū in hoc titulo postq̄ dixe rat: Canticū psalmi filior̄ chore. postea subdit Ad victoriā ⁊c̄. Ex hoc p̄z q⁊ sit secūdus titul⁹: q̄ q̄dē titul⁹ sic duplicat⁹ manifeste facit p opinione beati aug. attribuētis auctoritatem oīum p̄s. ipsi dauid: ⁊ diuersitatē titulor̄: in q̄bus alij dicūt q̄si actores attribuit officio cantoratus. s. eo q⁊ dauid

Et ego ad te dñe clamaui: et mane oro mea preueniet te. Ut quid dñe repellis oro nem meā: auertis faciē tuā a me: Paup sum ego ⁊ in laboribus a iuuētute mea: exaltat⁹ aūt humiliat⁹ sum ⁊ cōturbat⁹. Jn mē trānsie runt ire tue: ⁊ terrores tui p̄turbauerūt me. Circūdederunt me sicut aqua tota die: circūdederūt me simul Elōgasti a me amicū ⁊ p̄xi mū: et notos meos a miseria

actor distribuebat quosdā p̄salmos q̄busdā cantorib⁹ q̄ satis habet ex hoc titulo vbi duo q̄si actores noiant s. filij chore ⁊ heman: q̄ nō p̄tingit i p̄pheticis locutio nib⁹. Jz enī p̄pha p̄currat frequēter in eadē sīa: nō tam in eadem forma v̄bor̄. nec vnq̄ legitur q⁊ vna ⁊ eadem p̄phetia numero duob⁹ p̄phetis sit ⁊ semel attribuat. Cū igitur iste psal mus attribuatur p̄mo filijs chore: secūdario vo he man: mānifestus ē q⁊ isti nō ponunt h tanq̄ actores: sz poti⁹ tanq̄ canto res. filij enī chore erant leuite: simi liter ⁊ isti egraite: ut hī in locis allegatis p postillatores ad planū ⁊ vez sensum: vnde ⁊ vtriusq: tanq̄ cantor⁹ dauid: distribuit istū p̄s. q̄ rone eis intitulat. p̄nt etiam multi cōformit̄ vnū ⁊ eundū psalmū vel hymnū canta re sb̄ omnimoda p̄formitate sonor̄ ⁊ modulaminum: nō tn̄ eandē p̄phetiā sb̄ eisdē v̄bis ⁊ syllabis p̄ ferre. q̄li bet enī p̄pha habet suū p̄priū modū loquēdi seu scribē di in p̄phetijs: vñ ⁊ hiero. dicit in plogo sup Esa. q⁊ ipse fuit v̄bane eloquētie: non aūt hieremias: ⁊ sic de alijs: vñ apud veros hebraicistas mod⁹ loquēdi tot⁹ p̄salterij est cōformis q̄si ab vno p̄pha seu actore p̄positi: sicut ⁊ pentatheucus ⁊ alij libri q̄ tātū vnū hīnt actorē. postilla tor vo volēs fugere rōnez: q̄ p beato augustino manife ste facit asserit q⁊ actor huius p̄s. fuit heman egraites vo lens excludere filios chore: qō nō valet: cū p̄s. iste p̄mo intitulet filijs chore: ⁊ secūdario heman: ut dcm̄ ē. Sciē dum etiā q⁊ multi hebreor̄ expositores sūt isti⁹ opinio nis. s. beati aug. allegātes ad hoc illud qō legit̄. ij. Regū xxiij. ca. vbi de ipso legit̄ q⁊ fuit egregi⁹ p̄salmista isr̄ael ut ibidē: q̄ q̄dem allegatio videt valida. si enī p̄salmi in titulati filijs chore ⁊ asaph oēs eēnt ab eis p̄positi poti or̄ mō potuissent vocari egregij p̄salmiste isr̄l q̄ ipe da uid. p̄salmi enī eis intitulati ut cōiter tractāt ad lr̄az de altioribus mysterijs christi ⁊ eccle q̄ p̄salmi intitulati ipsi dauid: q̄ p magna pte tractāt lr̄aliter de suis casib⁹ sin gularib⁹: put p̄z in quattuor p̄s. immediate p̄cedētibus p̄s. enī q̄ incipit: Quā dilecta tabernacula tua ⁊c̄. intitu lat filijs chore: in quo q̄dē p̄s. tractat de beatitudie cele sti. similiter p̄s. q̄ incipit: Benedixisti dñe. intitulatus eisdē: tractat egregie ad lr̄am de p̄mo aduētu christi. p̄s. etiā q̄ incipit: Fundamēta ei⁹ eisdē intitulat⁹ tractat nota biliter ⁊ valde cōpēdiose de ecclesia triūphante ⁊ militā te: ut. s. dcm̄ ē. p̄s. vero inter p̄dictos posit⁹ q̄ incipit: Jn clina dñe. intitulat⁹ ipi dauid agit ad lr̄am sc̄m postil latorē de p̄secutione quā passus ē dauid a saule: ⁊ alijs suis p̄secutoribus: q̄ q̄dem mā ad lr̄am incōpabiliter ē mi noris dignitatis respectu p̄dictar̄: ⁊ similit inueniet in toto psalmo q̄si p magna pte. Valde ip̄ropie igit̄ attri bueret soli dauid q⁊ esset egregius p̄salmista: cum filij chore ⁊ asaph similiter ⁊ heman potius debuerūt dici egregij si p̄salmor̄um qui sunt eis intitulati fuissent acto res: ⁊ dauid esset actor eor̄um tātum: qui ei intitulant: Sunt etiā alie rationes p̄r opinione beati augu. que fuerunt supra tacte in suis locis: ista autem ponuntur hic eo q⁊ respiciunt singularitatē istius titul. Jtē scien dum q⁊ hec dictio mahalath: q̄ ponitur in hoc titulo sumēda est in illa prima significatione. s. put significat quoddaz instrumentū musicū vel certū modū cantādi

versus quē iudei adorāt ad orientem: habet austrum ad partē dexterā. a Thabor. Hic cōsequēter describit bñficia post ingressum terre ꝓmissionis: cū dicit Thabor ⁊ hermon ⁊c. Thabor est mons in tra ꝓmissionis in q̄ fuit denūciata victoria barach de sisara ⁊ de eo⁹ exercitu: Judi. iiij. que victoria scā fuit virtute diuia: ut sedet ibidē. v. cap. De celo dimicatū ē ꝯ eos. Et ꝓ gra rū actiōe delbora ⁊ barach cātauerūt canticū: Jud. v. De mōte vero hermon nō recolo aliqō notabile scīm: ibi nisi dicat illud qō supra posui p̄. xlj. s. q⁹ hermon ē mons ꝓpi quus loco iordanis: vbi trāsierūt filij isrl sicco pede de quo beneficio deū laudauerunt ꝓpt qō dicitur:

Thabor ⁊ hermon in nomine tuo exultabūt: tuum brachiū cū potētia. Firmet̄ tur man⁹ tua: et exaltet̄ dextera tua: iustitia ⁊ iudiciu⁹ preparatio sedis tue. Misericordia ⁊ veritas precedent faciē tuā: beatus ppls q̄ scit iubilationē. Dñe in lumine vult⁹ tui ambulabūt et in nōie tuo exultabūt tota die: et in iustitia tua exaltabūtur. Quoniā gloria virtutis eox tu es: et in bñ placito tuo exaltabit cornu nr̄m. Quia dñi est assūptio nr̄a: et sancti isrl regis nr̄i. Tunc locut⁹ es in visione sanctis tuis: et dixisti: posui adiutoriu⁹ in potēte et exaltaui electū de plebe mea. Jnueni dauid seruu⁹ meū: oleo sancto meo vnxi eū. Man⁹ n. mea auxiliabit ei: et brachiū meū ꝓfirmabit eū. Nihil proficiet inimic⁹ in eo: et filius iniquitatis nō apponet nocere ei. Et cōcidam a facie ipsius inimicos eius: et odientes eu⁹ in fugā cōuertā. Et veritas mea et misericordia mea cū ipso: et in nōie meo exaltabit cornu eius. Et ponā⁹ in mari manu⁹ eius: et in fluminibus dexteram eius. Ipse invocabit me pater meus es tu: deus me⁹ ⁊ suscepto⁹ salutis mee. Et ego primogenitum ponā illiu⁹

a Thabor ⁊ hermō i nōie tuo exultabūt. i. erūt occasio exultationis ꝓ effectib⁹ tue virtutis ibi oñsis b Firmet̄ man⁹ tua. ꝯ inimicos nr̄os. c Et exaltet̄ dextera tua. eos debellādo: qō fuit ipletū qñ iosue debellauit reges chananeox. d Justicia ⁊ iudiciū ꝑparatio sedis tue. Sedes aūt dei dicebat ꝓpciatoriū: ut dcīm fuit Exo. xxv. Jsta sedes fuit ꝑparata qñ arca testamēti supra quam erat ꝓpciatoriū habuit stabilē māsionē: qō ꝓmo fuit i silo: Josue. xviij. secūdo i tēplo salomonis. iij. Reg. viij. Ad ꝑparatōem aūt hui⁹ ꝑcessit iustitia dei ⁊ iudicium qb⁹ chananei fuerūt debellati: ⁊ etiā ꝓpter nequitias suas electi: ⁊ similr tpe salomonis q̄n data ē pax pplo israel ne turbaret̄ ab oīb⁹ aduersarijs i circuitu. iij. Reg. iij. e Misericordia. erga nos. f Et veritas. erga ꝓies nr̄os: qb⁹ ꝓmisisti dare terrā chanaā in eorum filijs. g Precedēt faciē tuā. expellēdo aduersarios de terra illa ut arca tua ⁊ ꝓpciatoriū habeāt q̄etā māsionē. ⁊ qz diuie laudes ibi cātabāt: iō sb̄dit: h Beat⁹ ppls qui scit iubilationē. Isti erāt sacerdotes ⁊ leuite ad diuinus obsequm deputati: de qb⁹ adhuc sb̄dit: i Dñe in lumine vult⁹ tui ambulabūt. i. in lumine naturalis rōnis qō est q̄dā ipssio diuini lumis: ut dcīm fuit. s. psalmo iij. ⁊ in lumine diuie legis in q̄ lumie sacerdotes ⁊ leuite alios ꝓcedebāt tāq̄ magis edocti. k Et i nōie tuo exultabūt. te devote laudādo. l Tota die. i. singulis diebus: horis tamē ad hoc cōpetētib⁹: qz oportebat eos aliqn̄ refici ⁊ quiescere. m Et in iustitia tua exaltabunt. qz ad sacerdotes leuitici generis casus dubij referebant ut viderēt qd eēt iustū vel iniustū: ⁊ eorum sentētia inviolabilit̄ observabat: ut habetur Deut. xvij. n Quoniā gloria virtutis eorum tu es. hoc est: virt⁹ eox ⁊ sapiētia ad tuā gloriam ordinat. o Et in bene placito tuo exaltabit cornu nostrum. i. potestas nostra que per cornu designat in scriptura: cuius causa sb̄dit:

p Quia dñi ē assumptio nra. sua virtute educēdo nos de egypto ⁊ i trā ꝓmissionis iducēdo. q Et sancti isrl. ⁊ ꝓ idest i. dei isrl q̄ ē sanctus sanctox. ita q⁹ isrl ē h genitiui casus: sic Esa. j. Blasphemauerūt sanctū isrl. i. sanctū deū isrl. r Regis nr̄i. Ab eductōe enī isrl de egypto vsq⁹ ad tps salutis nullus habuit ꝓpe ptātē regiā sup illos nisi de us: sic declaratū fuit ꝯ. libro Josue ⁊ Judicū: ꝓpt qō cū pplus petiuit regez: Dns dixit ad samuelē. j. Reg. viij. Nō te abiecerūt sz me ne regnē super eos. s Tūc locut⁹ es. Hic ꝓphēt describit i spāli ꝓncipale bñficium. s. de ppetuitate regni dauid. Circa qō psalmista primo recitat diuinā ꝓmissionē 2° regni dauid defectionē: ibi Tu vo repulisti: 3° iplorat eī restitutionē: ibi Usquequo dñe. prima adhuc in tres: qz ꝓmo recitatur ꝓmissio de regni dauid ꝓmotione: 2° de successox eī correctōne: ibi Si autez. 3° de dauid regni ꝑpetuationē: ibi Misericordiam. Circa ꝓmū dicit

s Tūc. s. illo tpe q̄ saul tāq̄ rex fuit pplo plat⁹. t Locut⁹ es sā. t. i. samueli de inūctōe dauid. j. Re. xvj. ⁊ ipi nathā de successiōe regni dō. ij. Re. vij. v Et dix. po. adiu. s. meū. x Jn potēte. i. i ipo dauid q̄ a iuuētute leones ⁊ vrsū ⁊ gigātē iterfec. j. Re. xvij. y Et exaltaui electū. i. dauid. z De plebe mea. i. de hūili statu: quia tūc pascebat oues actu. j. Re. xvj. iō sb̄dit: a Jnueni dauid fuū meū. i. fuū fidelē ⁊ bonū. b Oleo sancto vnxi eū p̄ ꝓphetā samuelē. j Re. xvj. 2° sup iudā tm̄. ij. Re. ij. 3° sup totū isrl. ij. Re. v. c Man⁹. n. mea. i. fortitudo mea. d Auxiliabitur ei. ꝯ hostes. e Et brachiū meū ⁊c. repetitio ē eiusdē in mai oz exp̄ssionē. f Nihil ꝓficiet ⁊c]. i. saul cū satellitib⁹ suis. g Et filius iniquitatis. i. absalō cū sibi adherētib⁹: q̄ valde rebellauit ꝯ dauid ꝑ em fuū q̄rēs eī mortē. h Et cōcidā a facie eī⁹ inimicos eī⁹. i. philisteos q̄rētes destruē regnū eī⁹. ij. Re. v. i Et odientes ⁊c]. i. āmonitas ⁊ syros q̄ fugerūt a facie exercit⁹ dauid. ij. Re. x. k Et veritas mea. iplēdo sibi ꝓmissū. l Et misericordia. remittēdo ei multiplex peccatū. s. adulteriū cū bersabee homicidiū vrie ⁊ supbiā in ppli numeratōe: ut hz. ij. Reg. xj. ⁊. xxiij. lz eni dauid fuerit punit⁹ tpaliter: ñ tñ etnaliter. m Et i nōie ⁊c]. i. ptās regia: ꝓpter qō sb̄dit: n Et ponā ⁊c.] qz dauid sbiecit sibi terras philistinox situatas sup mare mediterraneū. o Et i fluminib⁹ ⁊c]. i. i syria vbi sūt plura flumia: vñ et mesopotamia syrie dī a meso qō ē medium ⁊ potamos fluui⁹: qz ē i medio fluuiox hic ⁊ ide currētiū: sic dcīm fuit plenū: Ge. xxiij ⁊ h⁹ fuit ipletū qñ dauid debellauit syros ⁊ tributo sbiecit ij. Re. x. p Ipse invocauit ⁊c.]. Dauid. n. fuit valde devotus ⁊ frequēt invocauit deū ⁊ saluatorē: ut pz i h⁹ li. psalmorū i plurib⁹ locis. q Et ego ꝓmogenitū ponā illū. i. honorabilē sic filius ꝓmogenit⁹ ē honorabilior alijs. r Excellūs ꝑ regib⁹ ire. s. illi⁹ tpis. vl ꝑ regib⁹ ire qui erāt in circuitu

Quoniã dixisti. Circa ꝑmũ dicit: a Misericordias domini. lz eni in deo sit tãtũ vna misericordia sicut ꝛ vna volũtas: tñ hz multos effect' ex qb' noiat in plurali. b In eternũ cãtabo. i. hoc carmine laudabo: ꝛ dicit i eternum: qz ꝓuidit hũc ꝑl. vsqz ad finẽ mũdi decãtãdum in eccla: ꝛ ista laus diuina adhuc erit

Erudítio ethan ezraite.

pfectior i patria: sicut dcm̃ fuit. s. ꝑl. lxxxiij Beati q̃ habitãt i domo tua dñe ꝛc̃.

Psalmus. LXXXVIII.

c Annũciabo veritatẽ tuã in ore meo. hoc dic̃: qz misericordia ꝛ veritas iusticie semp se cõcomitant i opib' diuinis: lz i alio q̃ ope pl' reluceat iustícia: ꝛ in alio miseri cordía: sicut dcm̃ fuit .s. plem' ꝑl. xxiij.

Misericordias dñi: in ẽternũ cãtabo. In generatione ꝛ generationez ãnnũciabo vitatẽ tuã i ore meo. Quoniã dixisti i eternũ misericordía edificabit in celis: ꝓpárabit vitas tua i eis. Disposui testamẽtum electis meis: iurasti dauid seruo meo vsqz in eternuz ꝓparabo semẽ tuũ. Et ædificabo in generatõe ꝛ generationẽ: sedẽ tuã. Cõfitebũt celi mirabília tua dñe] ẽteni vitatẽ tuã in ecclesia sanctoꝝ. Quoniã qs i nubibus equabit dño: símilis erit deo i filijs dei: Deus q glorificat in cõsilio sanctorũ: mágn' ẽt terribilis sup oẽs qui in circuitu ei' sunt. Dñe deus virtutũ qũis símilis tibi: potẽs es dñe ẽt veritas tua in circuitu tuo Tu dñaris ptãti maris: mõtũ aũt fluctuũ ei' tu mitigas Tu humiliasti sicut vulneratum superbum: in brachio virtutis tue dispersisti inimicos tuos. Tui sunt celi ꝛ tua est tra: orbẽ terre ꝛ pleitudinẽ ei' tu fũdasti: áquilonẽ ꝛ mare tu creasti

d Quoniã dixisti. Circa ꝑmũ scidũz q rõ hui' laudis ꝓncipaliter ẽ ꝓpetuatõ regni dauid in christo: que describit ꝓncipaliter in hoc ꝑl. ut dcm̃ est sed qz lex disponebat ad christũ: scõm q dicit Gal. iij. Lex pedagogus nr̃ fuit in christo. ꝛ iõ data fuit illi soli ppło de q̃ christ' erat nasciturus: put dcm̃ fuit plen' i ꝓncipio exodi: ꝛ iõ secũdaria ratio dicte laudis ẽ datio legis: ꝛ vtrũq; bñficiũ h̃ describit i q̃dam generali: ꝑmittit tñ mod' q̃liꝑcesserũt ex ordinatione dei: cũ dr̃: e Quoniã dixisti. i. ordiasti. f Misericordia edificabit in celis. qz effect' diuie misericordie ꝓpus reuelant sanctis angelis: qui sunt executores opum diuinorum q̃ hominib'. Dicit etiã Edificabit i celis. qz p effectũ diuie misericordie circa christi mysteriũ reparatur ruina angelorũ g Preparabit veritas tua i eis. i. veritas iusticie tue q̃ sẽp cõcomitat opus misericordie. Cõsequenter ꝓcedit ad duo bñficia ꝓdicta: ꝛ ꝑmo ad legis datiõnẽ cũ dr̃ i ꝑsona dñi:

h Disposui testamẽtũ. i. legẽ q̃ frequẽt i veteri testõ vocatur testm̃. i Electis meis. i. filijs isr̃l quos elegi in ꝑlm peculiarẽ. Cõsequẽter ꝓcedit ad bñficiũ ꝓncipale dicens:

k Iurauí da. ser. vsqz in eter. ꝓpa. semẽ tuũ. i. nõ deficiet generatio tua de semine tuo vsqz ad christũ: qõ pz ipletũ p christi genealogiã: Matth. i. l Et edifi. i gene. ꝛ gene. sedẽ tuã. i. regnũ tuũ ꝛtinuabo succedẽtib' generatõib' vsqz ad christũ: ꝛ ita fcm̃ fuisset nisi reges a dauid descẽdẽtes posuissent ipedimẽtũ: qz ista ꝓmisso sicut ꝛ mlte alie i scriptura fiũt sb̃ cõditõe: si reges a dauid descẽdẽtes deo obedirẽt sz qz mltũ declinauerũt ad idolatriã: ut pz. iiij. Re. iõ regnũ dauid tpe sedechie fuit iterruptũ. m Cõfitebũt. Hic ꝓñ explicat duo ꝓdicta bñficia i ꝑticulari: ꝛ ꝑmo quãtũ ad legis datõem: 2° q̃tũ ad regni dauid ꝓpetuatõem: ibi Tunc locut' es. Circa ꝑmũ sciẽdũ q lex fuit data satis cito p' exitũ de egypto: ꝛ iõ h̃ mẽtio fit de isto exitu ꝛ aliq̃b' bñficijs illi ꝑplo exhibitis: ꝛ ꝑmo de bñficijs exhibitis añ ingressũ tre ꝓmissiõis: 2° p' ingressuz: ibi Thabor. Circa ꝑmũ dicitur

n Cõfitebũt ꝛc̃. Hoc eni ꝓfitebãt fcõ i descensu manne: iõ q̃ scribit Sap. xvj. Panẽ paratũ de celo ꝑstitisti eis ꝛc̃.

o Et vitatẽ tuã. de adipletõe ꝓmissiois fcẽ Abrae ꝛ alijs ꝑib' q̃b' ꝓmisit trã chanaan: quã vitatẽ ꝓfessi sũt filij isr̃l itrãtes trã illã. n In eccla scõꝝ. i. i loco diuio cultui deputato vbi ꝓueniebãt hões sci ꝛ diuoti. o Qm̃ qs i nu. equa. dño. Iste nubes fuerũt illa nubes q̃ ꝓcedebat ꝑplm de egypto exeũtẽ: Exo. xiij. Et illa nubes densíssima q̃ operuit mõtem synai qm̃ dñs dedit ibi legẽ Exo. xix. ꝛ de illa nube ꝓcedebãt verba decẽ q̃ dñs dixit ꝑplo: Exo. xx. In istis aũt duab' singulariter apparuit virt' diuina. p Símilis erit deo i filijs dei. Filij dei dicũt ãgeli sic hz iob. j. Cum venissent filij dei ut assisterẽt coraz dño: est igr̃ sensus Quis in filijs dei i. i ãgelis sanctis: Erit filijs deo. per eqlitatẽ. q. d. null' qz ẽt ille q̃ iter oes ẽ excellẽtior distat a vtute dei i infinitũ. q Deus q̃ glorificat i cõsilio scõꝝ. i. angelorũ q̃b' secreta diuina ꝑ' reuelãt: ut p eos ad hões deferant. r Magn'. ptãte. s Et terribil'. reuerẽtia ꝛ honore eo mõ q̃ dr̃ Ge. xxviij. Quã terribil' ẽ loc' iste. i. reuerẽd' ꝛ venerabil'. t Sup oes q̃ i circuitu ei' sũt. i. sup oes ãgelos q̃ ei assistũt. v Dñe de' vtutũ. i ãgelorꝝ q̃ executores sũt diuie volũtatis: vñ vn' ordo noiat vtutes. x Quis silis tibi. q. d. null' ꝑ eqlitatẽ: qz angeli supmi distãt a deo ipoportionabiliter: ꝛ alie creature mlto fortius: iõ sb̃dit: y Potẽs es dñe. potẽtia infinita: que soli deo ꝓuenit. z Et vitas tua i circuitu tuo. Veritas intellect' nr̃i causat a reb': sz vitas itellect' diuini ẽ cã rerꝝ cã vẽ relucet i effectib' suis: ꝛ iõ vitas diuina i oib' relucet creaturis: vñ glo. sup ꝑl. xj. Defecerũt vitates ꝛc̃. sic ab vna facie resultãt mlte silitudies i plurib' specul: sic a vitate diuina mlte vitates i creaturis. Dicũt aũt creature eẽ i circuitu dei ñ qz icludat i eis: sz qz itimioꝛ ẽ oi creature q̃ ipsa sibi: ei' ꝓncipia itrinseca vnies ꝛ i eẽ cõseruans.

a Tu dñaris ptãti maris. qz ad ei' ipius mare fuit di uisũ: ut ꝓberet filijs isr̃l trãsitũ ꝑ siccũ. b Motum aũt fluctuũ ei' tu mitigas. qz tuc aque facte sũt q̃si murus solid' ex vtraq; pte diuisionis: Exo. xiij. c Tu hũiliasti sicut vulneratũ supbũ. i. pharaonẽ ꝛ ei' exercitũ eos ibi sb̃mergẽdo. d In brachio vtutis tue. q. d. ista pfecta sũt ꝑ tuã potẽtiã. vel q dr̃ h̃: In bra. vir. tue disper. inimicos tuos. potest referri ad victoriam filijs israel: quam dedit eis dominus de amalech: Exodi. xvij. e Tui sunt celi ꝛc̃. quasi diceret: non est miranduz si fecisti talia: quia tu fecisti omnem creaturaz celestem ꝛ terrestrem: ꝛ ideo est in obedientia tua.

f Aquilonem ꝛ mare tu creasti. In hebreo ꝛ in translatione Hieronymi habetur: Aquilonem ꝛ dextrum tu creasti per dextrum secundum q dicit Rabi salomon: intelligitur pars australis oppolita aquilonj: quia si homo vertat faciem suam de occidente

quasi diceret nō: qz deus z natura nihil faciunt frustra dicit enī aliqd vane scīm vel constitutū: qñ nō attingit finem intentū: sicut medicina dicit frustra cōfecta vel ꝓpinata: qñ nō inducit sanitatē. nullus aūt homo potest ptingere ad vltimū finē vite hūane: q̄ est felicitas supna nisi ex dei miseri cordia: z iō si humano generi non adesset: vane videret ꝓstitutū genus hūanū. Sciendū tn̄ q̄ non frustra sunt ꝓstituti q̄ nō pertingūt ad hūc finē: qz hoc etiam cedit ad gloriam dei: ꝓpter quam ꝑncipaliter oia sunt cōdita: Prouer. xvj. Oia eni ꝓpter semetipm operatus est dñs. hoc etiā cedit ad gloriā electoꝝ: q̄ ex dei miseri cordia attingūt finē vltimū: z hanc sniam deducit apostolus satis diffuse Ro. ix. z. ij. Timo. ij. In magna domo nō solum sunt vasa in honorē sed etiā in cōtumeliā ꝛc. a Quis est hō q̄ viuet ꝛc. quasi diceret nullus: qz statutū est hōibus semel mori. b Eruet aiam suā de manu inferni. q. d. nullus: ꝑ tpe ista in quo omnes descendūt ad infernū quātūcūqz iusti: z hō durauit vsqz ad redēptionē factā per christū ipsi dauid ꝓmissam: ut patet per ꝓdicta: z ideo iplorat eū aduentū dicens:

Quis est homo q̄ viuet z non videbit mortem: eruet aiam suaz de manu inferi: Vbi sunt misericordie tue antique domine: Sicut iurasti dauid in veritate tua: Memor esto domine opprobrii seruoꝝ tuorū: quod ꝓtinui in sinu meo multaꝝ gētiū. Quod exprobrauerūt inimici tui dñe qđ exprobrauerūt ꝓmutatōez xpi tui Benedict' dñs in etnū: fiat fiat.

c Vbi sunt misericordie tue antique dñe. qz ab antiq̄ fuit ꝓmissio fcā de christo ipsi abrae: Gen. xxij. In semine tuo bñdicent oēs tribus terre: z postea ipsi dauid. ij. Reg. vij. ꝑ ipsum nathan: ut. ō. expositū est: iō sb̄ditur: d Sicut iurasti dauid in veritate tua. i. in teipso qui es veritas. e Memor esto opprobrii seruoꝝ tuorū. i. opprobrii illati seruis tuis. g Multaꝝ gentiuz. i. a multis gentib' a tpe captiuitatis babylonice vsqz ad christū: qz toto illo tpe q̄si cōtinue pplis expectās christū fuit in opprobrio: lz tpe machabeoꝝ fuerit sbleuatus auxilio paruulo: Daniel. xj. Et iō cōcepto christo: beata virgo dixit in cantico suo: Lu. j. Deposuit potētes de sede: z exaltauit humiles. Fuit. n. nā hūana mirabiliter exaltata ꝑ hoc q̄ fuit in vnitate suppositi a vbo assumpta: z maxie pplis de q̄ scōm carnē fuit nat': quātū ad credētes. f Quod ꝓtinui in sino meo. i. dissimulaui z patienter sustinui opprobriū mihi illatū ab infidelibus. Et loq̄t ppha in psona ppli expectātis christi aduentū. vel pōt istud referri: z meli' ad pplm catholicū: q̄ in ꝑmitia eccla sustinuit multa opprobria patieni, ppt christū: fm q̄ dicit Actu. v. Ibāt gaudētes a ꝓspectu concilij: quoniā digni habiti sūt ꝑ noie iesu ꝓtumeliā pati. iō sb̄dit: h Quod exprobrauerūt ꝓmutationē christi tui. qđ fm hebreos itelligit de messia. Ex hoc eni christ' z etiā catholici sustinuerūt multa opprobria: qz ꝑ doctrinaz christi z apostoloꝝ reprobat vita z doctrina scribaruz z phariseoꝝ: in quo erat quedā cōmutatio. In hebreo z in translatione hiero. habet. Quod exprobrauerunt vestigia christi tui: z tūc est plana lra: qz fcā z vba christi que sūt eius vestigia fuerūt a sacerdotib' z legisperitis reprobata: z ꝑpter eoꝝ sequelā catholici a sacerdotibus z scribis: z postea a tyrannis multa opprobria sustinuerūt z tormenta: z quia talia sustinebāt nō solum patienter sed etiā gaudēter: ut dcīm est: ideo sb̄ditur in ꝑsona eorum: i Bñdictus dñs in eternuz. de omnib' que fecit nobis in ꝓsperis z aduersis: fz illud ꝑs. xxxiij. Bñdicam dñm in omni tempore. s. ꝓsperitatis z aduersitatis. k Fiat fiat. i. ita stabiliamur per eū grām: fz illō hebre. xiij. Bonū est gratia stabilire cor: q̄ in aduersis z ꝓsperis in ipso stabiliē maneam'. In ꝑs. lxxxviij. Misericordias dñi. vbi dicit in postil. Tui sūt celi ꝛc.

Additio.

Quidā expositores hebreorum dicūt z forte bñ q̄ psalmista h̄ numerat sex differētias positionis mūdi. s. surſū z deorsum: z hoc cuz dicit: Tui sūt celi z tua est terra. cōsequēter sinistrum z dextrz: z hoc cū dicit: Aquilonem z dextrum tu creasti. consequēter añ z retro: z hoc cū dicit: Thabor z hermon. Thabor eni est i pte occidētali respectu terre ꝓmissionis: z sic retro: z hermon in oriētali: z sic est añ. q. d. ꝑs. oēs differentie positionis in q̄bus mūdus ꝓsistit in tua sūt potētia: fm quā expositionē non req̄rit q̄ in thabor vel in hermon aliqō notabile eēt fcm. In eodem ꝑs. vbi dicit in postilla: iō sb̄dit: Beatus populus qui scit iubilationem.

Additio.

Expositio hui' vsus. s. beat' ppls q̄ scit iubilationē in postilla tradita nō vī ꝓsona rōni: tū qz nō videtur aliq̄ ratio q̄ hec beatitudo. s. sciēdi iubilatōez apprōpet sacerdotib' z leuitis tm̄: cū iubilatio in laudē dei de q̄ agit. h toti pplo ꝓcipiat: vñ legit in ꝑs. Jubilate deo ois terra. z in alijs q̄plurimis locis: tū qz ex hoc q̄ sacerdotes ad diuinū cultū deputāt: nō sequt q̄ in lumine ambulēt: sed q̄ in eo ambulare debēt. Meli' g̃ vī dicēdū cū glosa dicēte q̄ iubilus est gaudiū qō vbis explicari nō pōt: nec tñ penit' reticeri: vñ z vociferatōes iubilose ꝓsueuerūt fieri qñ tanta leticia adest: qō exꝑmi non pōt: put de elizabet legit: Lu. j. ca. q̄ cū cognouisset aduētū mris dei ad se: tm̄ fuit plena letitia spiritussancti q̄ exclamauit voce magna ūsi iubilose vociferās: pplo g̃ ille q̄ scit de illo gaudēdū eē qō dici nō potest: nouit de gra adepta iubilare: z de deo nō de hōie: vnde seqt: Dñe in lumine vult' tui. s. i illuminatōe spiritussancti cui sententie, ꝓprie adaptāt sequētia: vsqz ibi Et sancti israel regis nostri. In eodē psalmo vbi dicit in postilla: Misericordiam autem meam non dispergā. Additio.

Qlius vī dicēdū q̄ hoc qō dī: Neqz nocebo. refertur ad hoc qō ꝓdixit: Misericordia aūt meam. z ad hoc qō seqt imediate: In veritate mea. z ē sensus sic: Misericordiā meā. ab eo totaliter nō auferā ut vītas mea quā illi ꝓmisi remaneat illesa: si eni misericordiā ab eo abstulissem sequerer nocumētū. i. defect' in vitare diuina q̄ qđē snia replicat sb̄ alijs vbis: cū seqt: Testamentū meū.

Omine refugiū. huic ꝑs. LXXXIX. ꝓmittit talis titul' i hebreo z i trāslatōe hieron. Oro moysi viri dei. z eiusdē snie ē titul' q̄ cōit poni i biblijs q̄ talis ē: Oro moysi hōis dei. dic aūt gl. sup ꝑs. istū q̄ titulat a moyse nō sic ab actore: sz qz fuit legislator veteris testamēti z ppha noui: z i h' ꝑs. aliq̄ tāgit ptinētia ad vet' testm̄ z aliq̄ ad nouū: iō intitulat a moyse: q̄uis david hūc psalmū fecerit: glosa vo ista ꝓcedit fz opinionē augustini q̄ dic q̄ dauid fec oēs ꝑs. Sz beat' hiero. q̄ pl' studuit i talib': z oēs doctores hebrei dicūt q̄ plures alij fecerūt psalmos inter quos actores ab ipsis ponit moyses: sic plenius dixi in principio huius libri. Et istud dictum tanquam verisimilius secutus sum. nec ratio data in glosa valet: quia eadem ratione multi alij ꝑs. in quib' ponunt aliqua

iudee quos dauid sbiecit sibi: ut habeā. ij. Re. a In eternum seruabo illi misericordiā meā. qz saluat' est salute eterna. b Et testamentū meū fidele ipsi. i. fideliter adimplebo qō sibi promisi de successione regni ⁊ alijs bonis: ⁊ hoc p nathan pphām. ij. Reg. vij. c Et ponā in seculū seculi semē ei⁹. i. in succedētibus generationib⁹ seruabo semē ipius ⁊ vsq; ad christū in quo perpetuabit regnū ei⁹: iō sbdit: Et thronū eius sic dies celi. d Si autez. hic ꝓnter psalmista recitat promissionem factā ipsi dauid de successoꝝ eius benigna correctiōe: que habeā. ij: Reg. vij. ⁊ h recitat i psona dei. d. Si aūt dereliquerint filij eius legez meā: ⁊ in iudicijs meis nō ambulauerint. e Si iusticias meas ꝓphanauerint: ⁊ mandata mea nō custodierit. f Visitabo in virga iniquitates eorum: ⁊ in verberib⁹ peccata eoꝝ. g Misericordiā aūtē meā nō dispgā ab eo: neqz nocebo i veritate mea. h Nē qz ꝓphanabo testamētum meū: et que procedūt de labijs meis nō faciam irrita. i Semel iurauī i sancto meo si dauid mētiar: semen eius in eternū manebit. k Et thronus eius sicut sol i ꝓspectu meo: ⁊ sicut luna pfecta in eternum: et testis in celo fidelis. l Tu vero repulisti ⁊ despexisti: distulisti christū tuum. m Auertisti testamētū serui tui: prophanasti i terra sanctuariū eius. n Destruxisti oēs sepes eius: posuisti firmamentum ei⁹ formidinem. o Diripuerūt eū oēs transeūtes viā: factus ē opprobriū vicinis suis. p Exaltasti dexterā deprimentiuz eū: letificasti oēs inimicos eius. q Auertisti adiutoriū gladij ei⁹: ⁊ nō es auxiliat⁹ ei in bello. r Destruxisti eum ab emūdatione: et sedē ei⁹ i terra collisisti. s Minorasti dies temporis ei⁹: perfudisti eū cōfusione. t Usque quo domine auertis in finē: exardescet sicut ignis ira tua: u Memorāe q mea substātia: nūnqd. n. vane ꝓstituisti oēs filios hoīuz

excelsum pre regib⁹ terre. In ēternuz seruabo illi misericordiā meā: et testamētum meū fidele ipsi. Et pō nam in seculū seculi semen eius: ⁊ thronū ei⁹ sicut dies celi. Si aūtē dereliquerint filij eius legez meā: ⁊ in iudicijs meis nō ambulauerint. Si iusticias meas ꝓphanauerint: ⁊ mandata mea nō custodierit. Visitabo in virga iniquitates eorum: ⁊ in verberib⁹ peccata eoꝝ. Misericordiā aūtē meā nō dispgā ab eo: neqz nocebo i veritate mea. Nē qz ꝓphanabo testamētum meū: et que procedūt de labijs meis nō faciam irrita. Semel iurauī i sancto meo si dauid mētiar: semen eius in eternū manebit. Et thronus eius sicut sol i ꝓspectu meo: ⁊ sicut luna pfecta in

in q̄ sancti pies illi⁹ tp'is p tali dilatōe suspirabāt ⁊ affligebāt: fz q dī: Prouer. xiij. Spes q̄ differt affligit aiam. y Auertisti testm̄ fui tui. i. pmissum sem̄ dauid fuo tuo retardasti: iō dī h: auertisti ⁊ ñ abstulisti. z Pro phanasti. i. pphanari pmisisti. a In ira sanctuariuz ei⁹. i. tēplū qō dī sanctuariū dauid eo q̄ pcepit illud edificari per salomonē filiū suū: ⁊ ꝓparauit impēsas ⁊ tradidit exemplar edificioꝝ ⁊ vasorū. i. palip. xxviij. qō fuit pphanatū qñ p chaldeos fuit ꝓbustū. iij. Reg. vl. ⁊ bñ dī ꝓphanasti i ira sanctuariū. qz sanctuariuz qō est i celo pphanari non pot. b Destruxisti oēs sepes ei⁹. i. muros hierlm ⁊ alias ciuitatū q̄s destruxerunt chaldei. c Posuisti firmamētum ei⁹. i. hierlm q̄ erat fortior ciuitas tanq̄ metropolis. d Formidinez. qz et p' reditū captiuitat' babylonice illi q̄ habitabāt ibi: erāt i magna formidine: ut habeā. Neemie. j. e Diripuerunt eū oēs trāseūtes viā. qz samaritani: ⁊ alij q̄ erāt ipis p pinq̄ irruētes i pplm iudeoꝝ homicidia faciebāt ⁊ ꝓdas rapiebāt: ⁊ iō sbdit: f Factus ē opprobriū vicinis suis. qz gloriabāt de ꝓdis ⁊ occisiōib⁹ i pplo isrl facti: ⁊ ex h⁹ pz snia seqnt vsuz: Exaltasti dexterā nē. g Auertisti i. fugē fecisti. h Adiutoriū gladij ei⁹. i. viros debellatores q̄ p gladiū dēbant defendē pplz ⁊ ipi fugerūt nocte de hierlz: ut hz. iij. Re. vl. iō sbdit: i Nō es auxiliat⁹ ei i bello. ꝫ chaldeos. k Destruxisti eū ab emūdatōe Dū. n. pplis erat i ira. pmissiōis vtebat aqs lustratōis ad purificādū hoīes iq̄natos ex tactu alicui⁹ mortici seu alti⁹ rei īmūde: fz q̄ dī Nu. xix. sed ducto pplo i captiuitatē cessauit tal' emūdatō. l Et sedē nē.] i. maiestatem regni abstulisti. m Minorasti nē.] qz tūc multi viuētes vtriusqz sex⁹ fuerūt occisi ⁊ mortui: ⁊ sic dies vite eoꝝ fuerūt minorati. n Perfudisti nē.] qz ad ira lōgiquam fuerit filij isrl ducti captiui ꝓfusibiliꝫ valō. o Usqueq̄ h ꝓñt pl. iplorat regni ōō restitutionem. d. Usqueq̄ nē]. s. oculos mie tue a nobis. p In finē. i. ita diu. q Exardescet nē]. q. d. ita exardescet ira tua q⁹ nūq̄ extinguet: sic nec ignis hūs ꝓbustibile appositū: cuz tū pcē ⁊ miseri tibi fit. ppū: iō sbdit: r Memorare q̄ nē]. i. q̄ fragil' ē hūana nā ad casū: sm q̄ dī Sen. viij. Sēsus. n. ⁊ cogitatō cordis hūani ꝓna sūt ad malū ab adolescētia sua: ⁊ iō sēp idiget tua mia: ⁊ h⁹ ꝓñt oñdit ex vltio fine hōis. d. s Nūqd. n. vane ꝓsti. oēs nē.]

ꝛ in trāslatione hiero. habet. Cōsumpsim⁹ annos nr̄os sicut sermonē. i. sicut ꝓmo cito trāsit ꝛ desinit ee sic āni nr̄i: ꝛ ptinet ad sniam ꝓdictā de brcuitate vite humane lr̄a aūt cōis refert ad inutilitatē laboris q̄ frequēter contingit in vita hominis: qz sicut aranea multū occupat ad texendū telam que modico vēto dissipat: sic homines multū studēt ꝛ meditant ad cōsequēdū honores vel diuitias: q̄ velociter amittunt: ꝛ sic dr̄: a Anni nostri. i. homines in annis nr̄is viuētes. b Meditabunt. inutilia sicut aranea mltū intendit ꝓ tela facienda. Cōsequenter ꝓsequit mag in ptīculari ꝛ dei minate vite hūane brcuitatem dicens: c Dies annoꝝ nr̄oꝝ in ipsis. lxx. anni. de cōi cursu. d Si aūt in potētatib⁹. i. in bn̄ cōplexionatis e Octoginta anni. in statu ꝓueniēti. f Et amplius eoꝝ. i. tps vltra ꝓcedēs. g Labor ꝛ dolor. qz senecs nō ē nisi q̄dam languor. h Cm̄ supuenit māsuetudo. in hebreo ꝛ in trāslatione hiero. hr̄: Cm̄ trāsiuim⁹ cito q. d. vita pns nō est nisi q̄dā transit⁹ brcuis Et auolauim⁹. de pnti seculo: sicut auis de nido: ꝛ sic cōtinuat sententie ꝓcedenti de brcuitate vite nr̄e. lr̄a aūt cōis pōt reduci ad diuinā sniam q̄ imisit diluuiū: qz peccata hominū demeruerūt deletionē humani generis simplicit: sed ꝓ māsuetudinē diuinā saluat⁹ est noe cū filiis suis ꝛ eoꝝ vxoribus ad cōtinuationē generis humani: ꝛ q̄tū ad hoc dr̄: h Cm̄ supuenit māsuetudo. s. diuini iudicij ipm cōtempans a rigore. i Et corripiemur. qa hōies sapiētes dictā punitōem attēdentes a suis insolentijs emendant. k Quis nouit. Postq̄ psal. recoluit bn̄ficia dei ꝓterita: h ꝓpr̄ ꝓcedit ad alia bn̄ficia ipetranda. s. de legis datione ꝛ tabernaculi cōstructōe: 2m̄ ibi petitur: Respice dne. Circa ꝑmū ꝑmo ꝓtinuat se ad ꝓcedētia dicēs: k Quis nouit tē. q. d. exquo vita hominis ē ita breuiata: ꝛ sciētia acq̄rit ꝓ expientiā longi tēporis Quis nouit ptātem ire tue. i. quis in tam brcui tēpore posset scire excellētiā tue ptātis ꝛ vindicte. q. d. nullus nisi ex tua speciali instructōe: iō cōsequēter petit hanc instructionē. d. l Dexterā tuā. i. ptātem tuam que per dexterā in scriptura designat. m Sic notā fac. nos illustrando. n Et eruditos corde. i. fac eruditos corde. o In sapiētia. a te nobis ifusa ꝛ data: ꝛ hoc fuit ipletū q̄n dedit illi ppl̄o legis diuine bn̄ficiū: ꝛ ꝓpr̄ hoc de illa lege dicit moyses: Deut. iiij. cap. Hec est sapiētia nr̄a ꝛ intellect⁹ coꝝ ppl̄is. p Cōuertere dne. respiciendo nos oculis tue misericordie. q Usqueq̄. i. vsq; ad aliqō tps: vñ alia translatio hz alīquātulū. q. d. illō qō tibi placuerit quātūcūq; apud te sit modicuz sufficiet mihi: ꝛ erit mihi magnū. r Et deprecabilis esto super seruos tuos. preces eoꝝ exaudiēdo: ꝛ ut sint mag exaudibiles recolit bn̄ficiū in transitu maris rubri ex tum dicēs: s Repleti sum⁹ mane misericordia tua. qz sbmersit dns exercitū egyptioꝝ in mari rubro ꝓbēs filios isr̄l trāsitū sup siccū: hoc fuit scm̄ in vigilia matutina: Exo. xiiij. t Exultauim⁹ ꝛ delectati sum⁹ tē. qz stati mari trāsito cantauerūt canticū exultatōis dicētes: Cātem⁹ dño gloriose tē. v Letati sum⁹ ꝓ die. qui. nos humi. i. humiliari nos ꝑmisisti in dura ꝛ vili seruitute egypti. Op posita eni iuxta se posita magis elucescūt: ꝛ iō qz dura fuit

dies annorum nr̄orum in ipsis septuaginta anni. Si aūtem in potentatib⁹ octoginta anni: et amplius eorum labor ꝛ dolor. Quoniam supuenit māsuetudo et corripiemur. Quis nouit potātem ire tue: ꝛ ꝑ timore tuo iram tuam dinumerare. Dexteram tuā sic nō tam fac: et eruditos corde in sapientiā. Conuertē dne usquequo: et deprecabilis esto super seruos tuos. Repleti sum⁹ mane misericordia tua: ex̄ultauim⁹ ꝛ delectati sum⁹ in omnib⁹ diebus nr̄is. Letati sum⁹ ꝓ diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidim⁹ mala. Respice in seruos tuos: et in opa tua ꝛ dirige filios eoꝝ. Et sit splendor domini dei nostri sup nos: et opa manuū nr̄aꝝ dirige sup nos: ꝛ opa manuum tuarum dirige.

bebat ei recēti memoria: ex hoc augebatur ppli letitia. x Respice. Hic ꝓpr̄ ponitur bn̄ficiū de ꝓstructiōe tabernaculi ad cultū diuinū: ad cui⁹ cōstructionē seniores populi obtulerūt donaria ꝛ mīores opati sunt faciendo op⁹ tabernaculi: ꝛ vasa ad ministerium necessaria. s. beçeleel filius huri ꝛ plures alij: ꝛ hoc est qō petit moyses. d. x Respice dne i seruos tuos. i. seniores i spirādo eis volūtatez offerēdi: donaria ad op⁹ tabernaculi. y Et in opa tua. i. in ope tabernaculi ꝛ vasoꝝ ad cultū tuū. z Dirige filios eoꝝ. dans eis ad hoc sapiētiā ꝛ itellectū: ꝛ hoc fecit dns: ut hr̄ Exo. xxxj. dicēs: Ecce vocaui beçeleel ex noie filiū huri: ꝛ ipleui ipm spiritu dei sapiētia ꝛ intelligentia tē. Et Exo. xxxvj. Fecit ergo beçeleel ꝛ ooliab: ꝛ oēs viri sapiētes: quibus dedit dns sapiētiā tē. a Et sit splendor dni dei] i. deitas dans in tabernaculo rnsa: sic fcm̄ ē ꝓstructo tabernaculo vbi dabātur diuia rnsa de ꝓpiciatorio: fz q̄ dr̄ Exo. xxv. Inde ꝑcipiā ꝛ loquar ad te super ꝓpiciatoꝝ. b Et opa manuū nr̄aꝝ dirige. Istud bis repetit: semel ꝓ structione tabernaculi: ꝛ semel ꝓ sacrificijs ibidē p man⁹ sacerdotū offerendis. Expositores nr̄i cōit exponūt hūc psalmū de xp̄o ab illo loco: Dexterā tuā tē. q̄ in sacra scriptura dicit pr̄is dextra. Sz hāc expositionē nō ꝓsequor: tū qz mihi vī magis mystica q̄ lr̄alis: tū qz expositio ista valde sufficiēter ponit in glo. Moralit aūt pōt exponi psalm⁹ iste ut sit oīo cuiuslibet fidelis: q̄ ut oīo sua sit exaudibilis: ꝑimo recolit diuia bn̄ficia hūano generi ꝓstita: ꝛ sic vlteri⁹ petit diuina sapiētia illustrari interi⁹ in mēte: ꝛ in opib⁹ suis exteri⁹ dirigi diuina virtute. In psal. lxxxix. Dne refugium.

Additio.

Et dcm̄ est pluries in ꝑcedētib⁹ non oēs doctores hebrei tenēt opinionē beati hiero. fz multi eorum tenēt sicut Augustin⁹. s. q̄ solus dauid fuit actor oium psalmoꝝ i psalterio ꝓtentoꝝ: ꝛ p ꝓpr̄s istū psalmi. ititulat aūt a moyse rōe tacta i glo. q̄ q̄dē rō valida ē nō obstante eo q̄ ꝺ eā obīcit a postillatore: nō eni qz i hoc ponūt alīq̄ ptinētia ad vet⁹ testamētū ꝛ alīq̄ ad nouū: ex hoc solo ititulat iste psalm⁹ a moyse: qz sic loqret q̄ alīq̄ ꝙplures psalmi eidē ititularēt: put postil. allegat. Sz iō psalm⁹ iste ititulari vī moysi: qz i eo tangūt brcuit ea q̄b⁹ lex mosaica ē impfecta lz bona ꝛ a deo data: q̄ q̄dē lex debebat pfici p xp̄m Ad cui⁹ declarationē sciēdū q̄ ꝑm apostolū ad hebreos. vij ca. Nihil ad pfectū adduxit lex: de cuius legis ipfectione est q̄ in ea terrena promittebant: similiter ꝛ comminabantur trāsgressores per penas temporales non perpetuas: ut patz ex communi decursu veteris testamenti: cui⁹ ratio est quia fz augustinum contra faustum. iiij. libro: Populus ille carnalis rebus vite presentis totaliter inherebat. sed constat q̄ talia momentanea sunt: ꝛ quasi nullius durationis

ptinẽtia ad vet⁹ testamẽtũ: ⁊ aliqua ad nouũ intitularẽtur a moyse: qõ est mãifeste falsum ex p̃cedentib⁹ ⁊ sequẽtibus Jõ ꝓñt dico put videt mihi q̃ ꝑſ. iſte ſit oio moyſi ad impe trandũ bñficia dei pp̃lo iſrl quẽ eduxit de egypto. Ad ipe trandũ aũt bñficia de futuro modus optim⁹ est oñdere gra titudinem de bñficijs receptis in p̃terito: iõ psalmus iſte in duas ptes diuidit: q⁹ ꝑmo moyses tanq̃ gratus recolit p̃terita bñfi cia: ⁊ secũdo p̃cipit ad alia ipetrãda ibi: Quis nouit. Circa ꝑmũ recolit benefi cia collata hũane na ture generaliter: secũdo nature lapse spãliter: ibi Ne auertas. Prima in duas: q⁹ ꝑmo recolit bñficia: secun do errorẽ circa h⁹ ex cludit: ibi Priusquaz mõtes. Circa ꝑmum sciẽdũ q⁹ duplex bñfi ciũ fuit collatũ homini etiã añ lapsum. ſ. bñficiũ creatõnis quo ad imaginẽ dei creat⁹ est ſm aiam: capax ipsi⁹ p cogni tionẽ ⁊ amorẽ. Secũdũ bñficiũ est gubernatõis: q⁹ homo vltra creaturas alias corpales ordinat⁹ ad beatitudinẽ sup naturalẽ ad quã cõsequẽdam indiget speciali gubernatõne ⁊ puidentia dei: de qua dicit apls. j. Cor. ix. Nũ ẽ cura deo de bob⁹. ⁊ hoc duplex bñficiũ recolit moyses. d. a Dñe refugiũ fact⁹ es nobis. i. humane nature a te ex nihilo ꝓduc te: q̃ p tuã spãlem directionẽ ⁊ ꝓtectionẽ dirigit in finẽ vi te beate. b A generatione in generationez. q⁹ ⁊ in statu nature cõdite ⁊ nature lapse idiget hõ p̃dicta directione ad cõsecutionẽ vite beate. c Priusq̃. Hic ꝓñt remouet oc casionẽ errandi: q⁹ dixerat: Dñe refugiũ fcũs es nobis ⁊c. posset aliq⁹ credere q̃ aliq̃ factio vel nouitas eẽt in deo: qõ est falsũ ⁊ erroneũ: ⁊ iõ hoc remouet oñdens dei eternitatẽ q̃ includit imutabilitatẽ: ⁊ hoc est qõ dr: Priusq̃ montes fierẽt ⁊c. i. anteq̃ mũd⁹ crearet. d A seculo ⁊ in seculuz tu es de⁹. i. eternaliter: ⁊ iõ q⁹ de⁹ dr fcũs refugiũ nobis: nõ est p aliquã mutabilitatẽ in deo vel nouitatẽ: sed tm̃ in creatu ra factã: ad quã seq̃t realis relatio in ipsa: ⁊ rõnis tm̃ in deo qua sic noiatur de nouo ſiue ex tpe: sicut ⁊ dr hõ fcũs vel creat⁹: ⁊ sic de alijs. e Ne auertas. Hic ꝓñt ponit dei bñ ficiũ erga humanã naturã post lapsum: qõ est reuocatio de culpa ad gr̃am: qõ q̃dem bñficiũ de⁹ nõ desistit p̃stare natu re lapse ea reuocãdo: aliq̃n mõitis: aliquãdo bñficijs: aliq̃n flagellis: ⁊ alijs modis ſm ordinẽ sue sapiẽtie infinite: ꝑmo ergo hoc bñficiũ ꝓponit: q⁹ errorẽ humanũ circa hoc exclu dit: ibi Qm̃ mille. Circa ꝑmũ dicit: e Ne auertas. i. ne dimittas. f Dominẽ in humilitatẽ. i. dominẽ p peccatũ deiectũ a statu sublimi in quo dominabat creaturis ad sta tum p̃tis miserie: in quo patit etiã a muscis. g Et dixi sti ꝓuertimini ⁊c. q. d. psalmista ita fecisti: q⁹ dixisti peccato rib⁹: Cõuertimini filij hominũ. p pniam resurgendo de cul pa ad gr̃az. Q⁹ aũt hoc fecerit de⁹ a ꝓncipio ꝑz: q⁹ adã ⁊ eua statim post transgressionẽ reꝑhendit: ⁊ similiter cain post obitũ fratris dicẽs: Cur concidit facies tua: Gen. iiij. ⁊ post eĩ occisionẽ dixit: Ubi est abel frater tu⁹. quasi inducẽs eũ ad pniam. Et istam reuocationẽ peccato⁹ semp ꝓtinuauit aliq̃n p seipsũ: aliq̃n p angelos: aliq̃n p homines sanctos: ut ꝑz in decursu veteris ⁊ noui testamẽti. h Qm̃ mille. Hic remouet circa hoc errorẽ humanũ: ⁊ ꝑmo ꝑ tpe añ di luuium: 2⁰ post: ibi Que p nihilo habent. Circa primuz sciẽdũ q⁹ homines differũt a peccatis cõuerti sperantes longã vitã: ⁊ hoc maxime contigit añ diluuiuz: in quo homines oiu viuebãt. ſ. nõgẽtis annis ⁊ octingentis: ⁊ aliq̃n plus: ut ꝑz Gen. v. sed hoc remouet dicens:

Dominẽ refugium fact⁹ es nobis ⁊c. LXXXIX.

lo habent eo⁹ anni erunt. Mane sicut herba trãseat mane floreat ⁊ transeat: ve spere decidat induret ⁊ are scat. Qm̃ia defecim⁹ in ira tua: ⁊ in furore tuo turbati sum⁹. Posuisti iniquitates no stras i ꝓspectu tuo: ſeculuz nostrum in illũminatione vultus tui. Quoniam om nes dies nr̃i defecerũt et i ira tua defecim⁹. Anni nr̃i sic aranea mẽditabunt

h Qm̃ mille anni ante oculos tuos. i. respectu eternitatis qua diuina cognitõ mensura tur. i Tanq̃ dies hesterna q̃ p terijt. h⁹ addidit: q⁹ tps p̃teritũ iã nihil est: ⁊ tẽpus quãticũq⁹ lõguz eternitati cõparatu quasi nihil est. k Et custodia in nocte. Istud est de eodẽ versu: ⁊ accipit hic custo dia ꝑ vigilia: q̃a nos distinguitur i quattuor vigili is in q̃b⁹ solet mutari milites de nocte ꝑ custodia exerci tus: ⁊ sic vna vigilia in eẽnoctio vernali: q̃n ꝑmo solẽt reges ad bella p̃cedere nõ habet nisi tres horas ⁊ semp diminuit p̃cedẽte tpe vsq̃ ad solsticiũ estiuale: ⁊ p hoc designat diminutio tpis humane vite p mortẽ acciden talem. q. d. si cursus naturalis vite hominis duraret mille annis ante diluuiũ: tm̃ aliq̃n breuiabat quãtũ tres horẽ: vel pauciores distãt a die integra. xxiiij. horarum p mortẽ accidẽtalẽ ex infirmitate supueniẽte: vel occisio ne: sicut vita abel fuit abbreuiata ⁊ multo⁹ aliorum. l Que p nihilo. Hic ꝓñt remouet fiduciã vite lõgio ris post diluuium: ex qua erronee homines differũt re uerti a peccatis: q⁹ extũc vita hominis fuit magis bre uis. Circa q̃ sciẽdũ q⁹ hic icipit vsus sequẽs: ſm hiero. ⁊ hebraicã veritatẽ: lra tñ hebraica sic habet: Fluctuasti eos somnus erũt. q⁹ in diluuio erãt fluctib⁹ aquaz sub mersi: exceptis octo psonis. ſ. noe ⁊ filijs ei⁹ ⁊ eo⁹ vxori bus: Gen. vij. ⁊ postea vita hominis fuit abbreuiata in tãtũ q⁹ nõ videbat nisi somn⁹ breuis: ⁊ eadem ẽ ſnia lre hic. q̃ hic habet peutiẽte te eos. ſ. aquis diluuij somniũ erũt. i. q̃si null⁹ reputatis: sicut somniũ: ⁊ ad hoc redu cit lra cõis q̃ sic hz. l Que p nihilo habent eo⁹ ãni erũt. i. anni vite hominis decetero erũt de numero eo rũ q̃ p nihilo habent: iõ sbdit: m Mane sicut her ba transeat ⁊c. p mane intelligit p̃ncipiũ vite: p vespe finis. ⁊ sicut aliq̃n herba floret mane ⁊ vespe desiccat: sic etiã finis vite humane ei⁹ p̃ncipio cito succedit: cui⁹ cã sbdit cũ dicit: n Quia defecimus i ira tua. i. i vindi cta quã fecisti p diluuiũ vita hũana sic ꝓcessit ad defe ctũ: ⁊ q⁹ vindicta illa ꝓcessit ex mltiplicatiõe peccato⁹ ſm q⁹ dr Gen. vj. Repleta ẽ terra iniq̃tate a facie eoruz ⁊ ego disperdã eos cũ terra: iõ sbdit: o Posuisti ini quitates nr̃as in cõspectu tuo. ſ. ad puniẽdũ: sicut iudex ponit coram se reum quem vult punire. p Seculũ nostrum. i. decursum temporum nostrorum. q In illuminatione vultus tui. i. in palam corã te: sicut illud q̃ est in lumine: scõm illud eccle. xxiiij. Oculi domini multo lucidiores super solem vias hominum circum spiciunt. r Qm̃ oẽs dies nr̃i defecerũt ⁊c. repetitio est sententie predicte ad maiorem expressionem.

s Anni nr̃i sicut aranea meditabuntur. Jn hebreo

ptās ire diuīe dignoscitur: ⁊ ut oñderet q̄ estimatio huiusmodi magne ire diuine est vtilis ad inducendum diuinū timorē saltē initialem seu seruilem: sb̄dit Et pre timore tuo irā tuā dinumerare. ⁊ est sensus: quis nouit ptātem ire tue. s. future: ⁊ q̄s nouit dinumerare h̄moī irā tuā p̄ timore tuo. q. d. nullus vel pauci. Ex quo apparet q̄ cōminationes veteris le. modice vtilitatis sunt sicut ⁊ eī⁹ pmissiones: ut dcm̄ est. ex q̄b⁹ oñdit ipfectio veteris legis. Sequit aūt in lr̄a Dexterā tuā rē. Vbi incipit secūda ps hui⁹ p̄s. in q̄ psalmista petit pfectionem no. le. p quā boies bona eīna ꝓsequūtur. Circa q̄ō q̄nq̄ facit: qm̄ p̄mo petit p̄ncipiū p̄cipuū ⁊ sūmū hui⁹ pfecti onis q̄ō est chr̄ist⁹. nā sicut lex p moysen data est: sic gr̄a ⁊ veritas p iesū chr̄istū fcā est: Johis. j. chr̄ist⁹ aūt dextera in scripturis q̄nq̄ noiat: ut ibi Dextera dn̄i fecit virtutē. vñ dicit Dexterā tuā sic notā fac. ut. s. boies p noticiā huiusmōi dextere discāt magis adherere spūalibus ⁊ eternis q̄ tpalib⁹ ⁊ trāsitorijs: ⁊ sic erūt corde eruditi in sapiētia: nō duri ⁊ carnales sicut antiq̄. sapiētia enim est de sūmis ⁊ eternis reb⁹: vñ sniaꝫ hui⁹ vsus talis ē: Dexterā tuā dñe sic notā fac: ⁊ fac eruditos corde i sapientia ut li ⁊ repetere faciat imediate p̄cedens vbū. s. fac. Cōsequēter secūdo ad iclinandū diuinā miseratōem allegat diuturnitatē p̄terite aduersitatis: vñ dicit: Cōuertē dñe vsquequo i. iam ad magnū tp̄s durauit p̄dict⁹ stat⁹ ip fectus: ⁊ iō tp̄s ē ut te talē exhibeas ut possis a peccatorib⁹ exorari: vñ sb̄dit Et deprecabilis esto sup seruos tuos Cōsequēter ttio oñdit q̄ sūt illa bona q̄ cōsecuti sūt illi q̄b⁹ noticiā dextere dei eruditi fuerit in sapiētia: de q̄ dic̄ Repleti sum⁹ mane rē. Ad q̄ō sciēdū q̄ repletio miseri corde ⁊ exultatio ⁊ delectatio: de q̄b⁹ h̄ agit nō bñ p̄nt itelligi de tpalib⁹ cū iā illa reprobauerat i pte p̄cedenti ex sui breuitate ⁊ istabilitate. cui enī mille anni p̄cedentes nihil sūt: ⁊ cui⁹ termin⁹ vltim⁹ vite ē. lxxx. ānorū: ut supra oñdit: q̄d pdest tali ut exultet ⁊ sit iocund⁹ oībus diebus suis sic tpaliter itellectis. vnde necesse est dicere q̄ hic loq̄tur de duratōe eterna: in qua oēs dies sunt sil nec sibi inuicē succedūt. similr ⁊ hec repletio ⁊ exultatō itelligēda sūt spūaliter, put sunt in mane eternitatis: de q̄ alibi dicit: Mane astabo tibi ⁊ videbo te: ⁊ iō pphetice orat ut ppls p noticiā dextere dei: de qua dixerat: repleatur misericordia diuina in mane eternitatis: ut sic exultet ⁊ delectet in oībus diēb⁹ sīmul. s. nō successiuis. Ex q̄ sequitur q̄ sicut in tēporib⁹ retroactis fuerunt afflicti seu humiliati corpaliter ⁊ etiā mētaliter: sic tpe gr̄e erūt letati saltē spūaliter in quo est vera leticia: ⁊ de hoc dicit: Letati sumus p dieb⁹ q̄b⁹ nos humiliasti rē. in hoc autē loco littera hebraica habet: Repleamur mane misericordia tua ⁊ exultem⁹ ⁊ letemur rē. leticia nos p dieb⁹ q̄b⁹ nos humiliasti rē. q̄ō magis ꝓsonat ppositō. Cōsequēter q̄rto dicit: Respice in seruos tuos ⁊ in opa tua dirige filios eoꝝ. vbi hebraica vītas sic hz: Oñdat seruis tuis opus tuū ⁊ pulchritudo tua sup filios eoꝝ. In q̄b⁹ vbis duo petit: p̄mū. s. in carnatione filij dei oñdi suis suis. Incarnatio enī dicit opus dei p excellētiā: iuxta illud Abacuc iij. ca. Opus tuū in medio annoꝝ notū fac. secūdū. s. petit gr̄am deriuari in filios: ⁊ de hoc dicit: Et pulchritudinem tuā sup filios eoꝝ. gr̄a enī scōm glosā sup illud Ut exhilaret facie in oleo. ē q̄dā nitor aie hec igit gr̄a a chr̄isto deriuat in filios adoptōis: vñ Johis. j. De plenitudine eī⁹ oēs accepim⁹ gr̄am p gr̄a: Cōsequēter q̄nto dicit: Et sit splēdor dn̄i dei nostri sup nos rē. Ad cui⁹ cui dentiā attendēdū est q̄ p̄m sanctū Thomam p⁹ 2ᵉ. q. cxj articulo ttio in corpe questionis q̄nq̄ sūt effect⁹ gr̄e i nobis. : p̄m⁹ est ut aīa illustret seu saneꝫ: secūdus est ut bonum velit: tertiꝰ ut bonū q̄ō vult efficaciꝫ operet: q̄rtus est ut in bono preseueret: q̄ntus est ut ad gl̄am pueniat. de tribus enim p̄mis effectibus p̄dictis tractat p̄s. in hoc versu de duobus vero vltimis tractat in p̄s. imediate sequēti: ut ibidē videbit̄. Dicit g̃ de p̄⁹ effectu gr̄e: Sit splēdor dn̄i dei nr̄i sup nos. H̄ra enī scōm Aug. in libro de nā ⁊ gr̄a ē q̄dā lux aie. ⁊ q⁊a deo in fūdit imediate iccirco recte dicitur: Splendor dn̄i dei nr̄i. ⁊ q⁊ hec lux non est nālis: sed supnaturalis: ic circo dr̄: Sup nos. q. diceret sup nr̄aꝫ nām De secundo vero effectu dicit: Et opa manuum nostraꝝ dirige. In p̄mo enim effectu volūtas in q̄ ꝓsistit radix meriti se hz ut mota tantū n ut mouēs: sed in isto secundo se hz ut mota ⁊ mouēs: ⁊ iō dicit: Opera manuū nostrarum. i. actus nr̄i voluntarij: p ut sunt actus fidei spei ⁊ charitatis a volūtate eliciti: qui q̄ dem actus etiam sūt sup nos: inquātum excedūt facultatē humane nature: ideo petit ut dirigant a splendore domini supradicto. De tertio vero effectu dicit: Et opa manuum nr̄arum dirige. non addendo illud sup nos: ut intelligatur simplicit̄ de quibuscūq̄ actib⁹ a volūtate imperatis: nō solum interiorib⁹ sed etiā exteriorib⁹: q̄. s. ad exteriorem exeūt materiā. Non imerito igit̄ hic p̄s. intitulat moysi tanquaꝫ in psona eius loquatur p̄s. De moyse enim in p̄ma apparitione a deo facta in rubo legitur deo dixisse: Obsecro domine mitte quem missurus es: Exo. iij. cap. in quo petebat q̄ deus mitteret chr̄istum quem missurus erat ut gratiam ⁊ veritatem daret sine interpositione legis imperfecte que data fuit p moysen: ⁊ in hoc consistit motiuum expositionis huius p̄s. supradicte.

Laus cantici ipsi dauid.

Qui hābitat i. LXXXX adiutorio altissimi: i p̄tectiōe dei celi cōmorabit̄.] Dicet domino susceptor meus es tu: ⁊ refugiū

Psal. XC.

Qui habitat rē. huic psal. p̄mittitur talis titulus communiter in biblijs: Laus cantici ipsi dauid. Sed iste titulus fuit appositus ab aliquo doctore p̄o sua voluntate: quia in hebreo ⁊ in translatione hiero. nullus omnino ponitur titulus: p̄opter quod dicūt hebrei q̄ iste psal. factus fuit a moyse sicut ⁊ p̄cedens ⁊ similiter sequentes vsq̄ ad centesimum psal. qui incipit: Misericordiam ⁊ iudicium cantabo tibi domine. quoniā in nullo istorum in p̄incipio fit mentio de dauid: vel quolibet alio doctore vel prophetа: ⁊ ideo referuntur ad moysen tanquā actorem: sicut ⁊ psal immediate p̄cedens. Et sunt vndecim psalmi correspondentes quātuz ad numerū xj. benedictionum: quibus moyses benedixit filijs israel Deut. xxxiij. Et sicut moyses psal. p̄cedēti petijt beneficia dei populo exeunti de egypto: ita in hoc p̄s. denunciat multiplex dei beneficium super populum. Et scōm hoc diuidit̄ in tres partes: quia p̄imo denunciat eis adesse diuinaz protectionem: secundo inimicorum deiectionem: ibi Cadet a latere tuo mille. ⁊ tertio populi exaltationem: ibi Quoniam in me sperauit. Circa p̄imum dicit: a Qui habitat in adiutorio altissimi. i. confidenter sperat de eius adiutorio: cuiusmodi erat populus israel in exitu de egypto: quantum ad bonos ⁊ deuotos illius populi. b In protectione dei celi commorabit̄. Isti enī semper fuerūt a deo protecti vsque ad ingressum terre p̄missionis: ut patet ex decursu libri Exodi. ⁊ Nume. licet frequenter mali fuerint puniti ⁊ mortui in deserto. c Dicet domino. scilicet populus deuotus recognoscens dei beneficia.

d Susceptor meus es tu. quia pharaone populum persequente: deus suscepit eum in sua protectione: ut hī

respectu eternitatis: sed lex christi tāq; perfecta bona sempiterna ⁊ spiritualia ꝓmittit. similiter ⁊ de penis perpetuis cōminat. vñ in pñti ps. moysi intitulato: ꝓmo ostendit imperfectio veteris legis ex brevitate vite pñtis cui temporalia in eadem lege ꝓmissa ordinant seu cōminātur: secūdo petitur lex christi perfecta q̄ ordinat ad eternitatem cōsequendam secunda ibi: Dexterā tuā sic notam fac. Circa ꝓmū nouem facit. Nā ꝓmo ꝓmittit q; deus est factus refugiū a generatione in generationē s. a generatione antiqui testamenti: que generatio dicit: ut Mar. vij. cap. Generatio ista signuz q̄rit: in qua generatione felicitas eterna non attingebat ad generationem. s. noui testamēti q̄ etiaz generatio dr: Matth. xxiij. ca. Non transibit generatio hec donec omnia fiant. in qua talis felicitas. s. eterna adipiscit: circa qd notant dic: Domine refugiū factus es nobis. qz deus eter⁹ factus homo tpaliter: est ꝓprium ⁊ singulare refugium a prima generatione imperfecta ad secundā generationē pfectam. Consequenter secūdo ostendit imensitatem eternitatis diuine: et hoc cum dicit: Priusq; montes fierent ⁊c. s. añ mundi constitutionem. Et a seculo in seculum tu es deus. ad designandū interminabilitatē eternitatis a pte post sicut a pte ante. Licet enim duratio eterna nō sit successiua fm ꝑtes: ⁊ posterius tamē in cognitione humana q̄ temporalis est non pōt intelligi nisi cum quadam successione infinita: cognita .n. sunt in cognoscente per modū cognoscentis. Cōsequenter tertio ostendit brevitatem humane durationis: ⁊ eius cām fm statū pñtis vite: ⁊ hoc cū dicit Ne auertas hominem. Circa qd sciendū q; hebraica veritas in hoc loco nihil qd sonat negationē ponit: sed sic dicit Auertisti hominē in humiliatione ⁊ dixisti: conuertimini seu reuertimini filij hominū. qd exponit abenhazra hebreus de necessitate moriē di quā incurrit ꝑm⁹ homo ꝓ peccatū: ⁊ est sensus: Auertisti hominē. s. adam In humiliatione seu abiectione. ⁊ hoc post lapsum cui homini: Dixisti reuertimini filij hominuz s. in terram: legit eni Beñ. iij. in hac materia: donec reuertaris in terrā de qua sumpt⁹ es: quia puluis es ⁊ in puluerez reuerteris: ⁊ notanter dicit Auertisti hominē in humiliatione. in singulari ⁊ postea i plurali: Reuertimini filij homi num. qz licet adā ꝓmo fuit abiect⁹ ⁊ būlliatus in peccato: ⁊ sibi soli videbat de⁹ loq̄ in ꝓdicta auctoritate: tñ peccatum ⁊ el⁹ pena trāsiuit in posteros: qz oēs ex hoc incurrerunt necessitatē moriēdi: ⁊ iō pluraliter dic: Reuertimini. s. ad terram moriēdo. Cōsequēter ārto oñdit ex hoc q; vita hūana fm statū pñtis vite rōne ꝓdicta terminabilis est q; ipsa est momētanea et in nihilū reputāda: ⁊ hoc ex cōsideratione partiū tpis hui⁹ vite. s. ꝓterite: ꝑsentis ⁊ future. nā ps ꝓterita duratōis tpalis quātūcūq; longa: est in se nihil cuz iam trāsijt tota el⁹ duratio: ⁊ de hoc dicit: Qm̄ mille anni ante oculos tuos tanq; dies hesterna q̄ ꝓterijt. ⁊ hec vba pñt dirigi ad deū vel etiā ad hominē. pars vo pñs hui⁹ duratōis est brevissima: qz solū cōsistit in alīq particula ꝓpinq nunc indiuisibili: ⁊ de hoc dicit: Et custodia in nocte. i. q̄dam vigilia noctis: q̄ est ipsius noctis ītia vel ārta ps ut plurimuz ⁊ sic in nihilū reputāda ꝓ sua brevitate: qz fz ꝑhm. ij. phy sicoꝝ: Qd modicū ē q̄si nihil reputat. vñ de vtraq; pte durationis hūane. s. ꝓterita ⁊ pñti concludit dicēs: Que pro nihilo habet. pars vo duratōis hūane quia nōdū est i actu sed solū in potentia: iccirco nō est duratio existēs sed quasi fantastica seu imaginaria: ⁊ de hoc dicit scōm verā lrāz hebraicā ⁊ trāslationē hiero. Fluctuasti eos somnus erūt. q̄si diceret q; fluctuatio duratōis hūane q̄ ꝓcedit a pñti tpe in futurū: est sicut somnus. i. sicut ea q̄ videtur in somnis: que in fantasia cōsistūt ⁊ nō in re. Cōsequenter ꝗnto oñdit defectum hūane vite pñtis ex duob⁹. s. ex sui mobilitate seu instabilitate: ⁊ quia tendit in deterius: primum ostendit cum dicitur: Mane sicut herba transeat. quasi diceret hec duratio humana non solū est in nihilū reputanda rationib⁹ predictis: sed etiā qz mobilis est ⁊ semper in transitu: ⁊ hoc est qd dicit: Mane sicut herba trāseat. secūdū ostendit cum dicit: Mane floreat ⁊ trāseat ⁊c. Ad qd sciēdū q; licet duratio humana distinguat per multas etates: tñ pōt distingui ꝓncipaliter in tres partes. s. in temp⁹ augmenti: de q̄ dicit: Mane floreat. ⁊ in tps mediū in q̄ nō videt augmētū nec diminutio in virib⁹ sensibilit: sed solum transit⁹ temporis: de q̄ dicit: Et transeat. ⁊ tps diminutionis: de q̄ dicit: Uelspe decidat induret ⁊ arescat. i q̄ velspe contingūt tria cōiter. s. diminutio viriū corporis: ⁊ de hoc dicit: Decidat. secūdo frigidatio senilis: ex q̄ mēbra quasi terrestria indurant: de q̄ dicit: Induret ītio motꝰ p quā homo in puluerem arescit: de quo dic Et arescat. Cōsequēter sexto reddēs rationē ꝓdictorum dicit: Quia defecim⁹ in ira tua ⁊c. hoc est dicere q; totū hoc cōtingit ex ira ⁊ furore diuino ꝯ humanū gen⁹. q̄ q̄dem furor ⁊ ira in deo metaphorice intelligenda sūt. s. q; sic se habet ut irat⁹ ⁊ furore plen⁹: ⁊ neqs estimaret hāc vindictā diuinā esse iniustā: ꝓdit: Posuisti iniquitates nras i cōspectu tuo. i. ira tua ꝓuenit ex hoc: qz iniquitates nras nō dissimulasti: sed posuisti eas in cōspectu tuo ut nos punires ꝓ eis: vbi aūt translatio nra dic Seculum nostrum. in hebreo habet: Abscōdita nostra ⁊ est sensus peccata nra etiā si essent occulta fuerūt detecta: In illuminatione vultus tui. ut punirent. Ex q̄bus infert q; brevitas ⁊ defect⁹ humane vite: de qua ꝑ⁹ cō querebat est attribuenda ire diuine ꝓdicto modo intellecte: vñ dicit: Quoniam oēs dies nostri defecerūt: ⁊ in ira tua defecim⁹. Septimo declarat amplius defectum huius vite humane ex duobus: quoꝝ primū est ex ināni labore: qz vt plurimuz hec vita brevis consumit in occupationibus inutilib⁹: ⁊ de hoc dicit: Anni nostri sicut aranea meditabunt. eo q; sine vtilitate ⁊ fructu boni operis transeūt. scōm est ex mēsura hui⁹ durationis cui⁹ spaciū includit in numero. lxx. annoꝝ vt plurimū in longeuis et rarissime attingūt. lxxx. annos: ⁊ de hoc dicit: Dies annoꝝ nostrorum. lxx. anni ⁊c ⁊ si forte in paucissimis hoc spaciū excedat. s. vltra .lxxx. annos nec esse est vt multiplicet labor ⁊ dolor: eo q; ipsa senectus grauis morb⁹ est ut plurimum. Et ex hoc satis apparet q; hic ps. nō fuit a moyse cōpositꝰ: in cuius tempore homines frequēter excedebāt istam mēsuram annoꝝ. Ipse eni moyses cum octogenari⁹ fuisset incepit esse cuz pharaone: ut Exo. vij. ca. ⁊ postea superuixit per. xl. annos Aaron etiam fuit tante etatis fere. similiter ⁊ caleb cuz esset. cxx. annoꝝ dicebat hodie. lxxxv. annoꝝ sum sic valens Josue. xiij. ca. ⁊ sic presumendū est de alīs illi⁹ temporis: scriptura eni nō recitat ista tāq; insueta. Cōsequēter octauo vt oñderet q; ira diuia cui hec brevitas vite attribuit: nō fuit rigorosa sed pot⁹ māsueta: ꝏdit Qm̄ supuenit māsuetudo ⁊ corripiemur. hoc ē dicere q; diuia māsuetudo supuenit in hac punitōe dādo locū hoīb⁹ vt corripent cū potuisset eos totaliē delē ꝓpt peccatū. Cōsequēr nono oñdit q; cōminatōes ve. le. que de tpalib⁹ malis fiūt sūt ipfecte: ⁊ hoc cū dic: Quis novit potestatem ire tue. Ad qd sciendum q; potestas ire diuine magis cognoscit in futura pena que est eterna: q; in ꝑsenti que est temporalis. potestas enim ire hominis est corpus occidere ⁊ post nihil facere: deus autem hic punit ⁊ post in gehennam mittit: vnde Matth. x. capitulo Nolite timere eos qui occidunt corpus: vnde potius timendus est deus propter penas futuras que sunt perpetue q; ꝓpter penas hui⁹ vite terminabilis: ꝑ qs ad obseruantiam legis mosaice ꝑpls ille inducebatur: iccirco dic Quis novit potestatem ire. tue scilicet future vbi magl

glozioſe ⁊ pfectius per adeptionē terre viuentiū per il lam ſignificate. premium. n. nō deficit a merito ſed ma gis excedit. bonū aūt tpale minus eſt bono virtutis: et iō qñcunq; p ope virtutis ꝓmittit aliqđ tpale bonuz p illud itelligit bonū ſpūale: qđ eſt ꝓncipale ꝑmium: ſi cut declaratū ſu it plenius Gene. xv. ⁊ lra ſequens huic vltimo con cordat cuz dicit: m Longitudie dieꝝ ⁊c. Iqz vita beata non bz ter minuz. n

glōrificabo eū. Lōgitudie dieruz replebo euz: Iet oſtē daz illi ſalutare meuz.

Et oñdam illi ſalutare meū. i. meipſum: in q̄ ꝓſiſtit ſaluſ etna i viſiōe dei aperta. Mozaliť ꝑſ. iſte pōt exponi de q̄libet fideli ſperāte in dño ſpe forma ta charitate: q̄ eſt ex gīa ⁊ meritis pueniens: corā q̄ cuz dei adiutozio exercitus cadit demonū debellatus: ⁊ ſic finaliť exaltať in celeſtibus cozonatus.

In ꝑſ. xc. Qui habitat. Additio.

Quod ꝑſ. iſte ſit ad lťam itelligēdus de multi plici bñficio dei ſup ppľm iſraeliticū in deſer to: put poſtil. aſſerit ē oīno irrōnabile: nā ppľs ille i to ta ſcriptura ſacra noiatur dure ceruicis ⁊ iobedies deo ⁊ mādatis eius: de q̄bus i ꝑſ. xciiij. dī: Et dixi ſēper hi errāt corde ⁊c. qđ non ſolū intelligendū ē de his q̄ con ſūpti fuerūt in deſerto: ſed ēt de fīlīs eoꝝ q̄ terrā ꝓmiſ ſiōis ingreſſi ſūt. vñ Nume. xxxij. poſtq̄ dixit moyſes: Iratuſq; ē dñs aduerſus iſrl: circūduxit eum p deſertū xl. annis: donec ꝓſumeret vniuerſa gnātio ⁊c. ſbdit: Et ecce inđt vos ſurrexiſtis ꝓ pībus vīs incremēta ⁊ alū pni hoium peccatoꝝ: vt augeretis furoꝛē dñi ꝫ iſrl. nō g̃ de talibus poſſet verificari qđ in fine ꝑſ. dī: Cūm ūme ſpauit liberabo eū ⁊c. hereditatē. n. terreſtrē ⁊ oia bñfi cia exhibita illi ppľo attribuit ꝓmiſſiōibus patrū non autem meritis illius ppľi dure ceruicis: vt hēt expreſſe deut. ix. Et ide eſt q̄ nō ſolū ab expoſitozibus catholi cis ꝓut pz in glo. cōi ſed ēt ab expoſitozibus hebreozū ꝑcipuis iſte ꝑſ. exponit ad lťam de q̄libet ſeruo dei qui eidē p verā charitatē adheret: vt pz per rabi abēhagra in glo. ſuper ꝑſ. ſimiľr ⁊ ra. moyſes egyptius i ſuo libro notabili apud hebreos de directiōe pplexoꝝ. iij. q. c. v. vbi iſtū ꝑſ. nōbiliter allegat applicando ea q̄ in eodem cōtinētur cuilibet hñti diuinā cognitionē cū vehemēti dilectione: ut ibidē hētur: hoc ēt ꝓſonať huic qđ dī in euāgelio: mat. iiij. Scriptū eſt eim: Angelis ſuis māda uit de te. vbi lz vez ſit: ꝓut ait hiero. q̄ diabolus ibidē falſe allegauit: hoc bz intelligi ex eo q̄ diabolus nō cō cludebat ꝓpoſitū. ſ. q̄ deberet ſe xp̄s mittere deoꝛſum: qz hoc eſſet manifeſte ꝫ illud: Non tētabis dñm deum tuū. cū hoc tñ ſtat q̄ auctas illa per diabolū allegata i telligenda ſit de q̄libet filio dei: alias magiſ, ppie euacu aſſet xp̄s allegationē diaboli dicēdo q̄ illa verba itelli gebātur nō de aliq̄ ſingulari ſed ò ppło iſraelitico. Sūt ēt alia ꝫ ſñiam poſtil. q̄ cā breuitatis omitto. Uñ meli⁹ vī dicendū q̄ hic ꝑſ. ꝓtinuatur cū imediate ꝑcedenti: lz .n. pſalmi cōiter adinuicē nō ꝓtinuenť i mā: qñq; tñ ali q̄ ꝑſ. adinuicē ꝓximi ꝓtinuanť: ut in ꝑmio gloſe ſuper pſalteriū hētur: qz igitur ꝑſ. i vltima pte ꝑcedentis ꝑſ. tractat de tribus ꝑmis effectib⁹ gīe: vt ibidez dcm fuit. In hoc vero ꝑſ. tractat de alīs duobus effectibus vlti mis: q̄rum vnus ē perſeuerare i bono gīe: alius vo ē pueníre ad gl̃iam: de q̄ ꝓio effectu tractat vſq; ibi: Cūm in me ſpauit. de ſcdo vero vſq; ad finē ꝑſ. Circa ꝑmū duodecim facit. Primo. n. dicit q̄ ille qui ē i gīa ꝓſtitu tus indiget ut ꝓtegať a deo talit vt ei pſeuerantia in bo no deť: ⁊ hoc eſt qđ dicit: Qui hītat in adiutozio altiſſimi hoc ē dicere: ille q̄ hitualiter eſt in gīa dei q̄ eſt vez adiuto riū altiſſimi adhuc idiget vt in ꝓtectione dei celi cōmozet. vñ nōnter in ꝑma pte verſus dixit: Qui hītat in adiutozio p verbū de ꝑnti ad denotandū q̄ talis i gīa eſt ꝓncipaliter ꝓſtitutus. In ſcda vero pte verſus dixit: Cōmozabit. p ver bū de futuro: vt itelligať q̄ ꝓtectione pſeuerantie indiget q̄ ad futurū: iuxta illud. j. Coz. x. c. Qui ſtat videat ne cadat.

Cōſeq̄nter ſcdo dicit q̄ talis. ſ. i gīa ꝓſtitutus dz orare pro pſeuerātia pdēa: ⁊ hoc cū dicit: Dicet dño ſuſceptoꝛ meꝰ es tu ⁊ refugium meū ſpabo in eū. hoc eſt dicere: q̄ hītans in adiutozio altiſſimi mō prędco dicere dz deo orādo: Suſce ptoꝛ meus es tu. i. ſis tu. Et refugiū meum. a tētatiōibus ſe culi hꝰ: ⁊ qz talis orō fūdari dz in vera ſpe: iō dicit: Spabo in eum. Cōſequēter tertio declarat q̄ ſunt illa i q̄bus maxi me ꝓtectione indiget: q̄ hītat in adiutozio altiſſimi. ſ. i gīa ꝓſtitutus de q̄ dicit q̄ ſunt duo in genere cōiter. ſ. ꝓſpera et aduerſa. hoies. n. p ꝓſperitatē ſeculi eleuati ſēper icidunt i laqueū ſupbie: ⁊ de hoc dicit: Ipſe liberauit me de laqo ve nantium. ſicut. n. aial capit a venatoꝛe p aliqđ bonuz appa rēs: puta cibū vel hꝰ mōi: ſic hoies a diabolo ſeu a mundo capiūtur p aliq̄ bona apparētia mūdana. De aduerſis aūt dicit: Et a vbo aſpero. ſolēt. n. hoies ꝓpter vitādas aſperi tates ſeculi vtputa detractiōes hoium ſeu iſultatiōes vel p ſecutiōes a via recta deuiare: a q̄bus q̄ hītat i adiutozio al tiſſimi idiget a deo ꝓtegi p pſeuerātiā. Cōſeq̄nter q̄rto de clarat modū ꝓtectiōis. d. Scapulis ſuis obūbrabit tibi: et ſb pēnis eiꝰ ſpabis. Scuto circūdabit te vītas eius. Hic finiť iſte vſus i heb. i q̄ denotāť duo modi ꝓtectiōis diuine circa exñtez i gīa vt in ea pſeueret. Primꝰ. n. modus ē fouēdo eū q̄ p modū nāe. ſicut. n. auis iſtictu nāe pullos, ꝓtegit ab eſtu ⁊ a frigoze ponēdo eos ſb ſcapulis ⁊ ſb alis: ſic deꝰ ꝑſtat au xiliū exñti i gīa: ne ab eſtu vicioꝛ iflameť: neq; ēt a frigoze pigricie ſeu hebetudis eiꝰ fides ſeu ſpes tepeſcat: ⁊ ò hꝰ dicit: Scapulis ſuis obūbrabit tibi: ⁊ ſub pēnis eiꝰ ſpabis. Scōs vo modus ē q̄ artificiaľ. ſic. n. hō p ſcutuz ꝓtegit a iaculis inimici: ſic deus p vītatē ſue fidei ꝓtegit exñtez in gīa: ne ia cula inimici ei noceāt: de q̄ dī: Scuto circūdabit te veritas eiꝰ. qđ nōbiſr ꝓcordat cū eo qđ dī. j. petri. v. c. Aduerſariꝰ vī diabolus circuit: cui reſiſtite fortes in fide. vñ manifeſte appet q̄ ſcutū vītatis diuine q̄ eſt fides dz circūdare fidelez ad hoc ut nō ledať ab aduerſarijs: qđ xp̄s nos docuit i ſua tētatione: matth. iiij. i q̄ cū aduerſarius tētādo circuiret per diuerſa vicia: ſicut p gulā inanē gl̃iaz ⁊ hꝰ mōi xp̄s circūde dit ſe ſcuto vītatis: quālibet. n. tētationē ꝫ eū cōmiſſā cua cuauit p auctez ſacre ſcripture q̄ ē vītas diuina: ꝑmā. ſ. tēta tionē gule cū dixit: Scriptū ē: Non i ſolo pane vī. ſcdaz cū dixit: Scriptū eſt: Nō tētabis dñm deū tuū. tertiā cum di xit: Scriptū ē: Dñm deuz tuū adoꝛabis. Cōſeq̄nter q̄nto dicit: Nō timebis a timoꝛe nocturno. A ſagitta volante p die. ſic ꝓtinuať vſus in heb. i q̄ denotāť ad lťam duo genera piculoꝝ: q̄ hōi q̄ñq; ꝓtingunt iſidioſe: ſic vt ab eis nō bene valeat ꝑſeruari. Primū ē q̄ñ in nocte occulte iſidiāť inimi ci: ⁊ de hoc dicit: Nō timebis a tioꝛe nocturno. Scōm eſt q̄ñ ēt i die p artē ſagittādi a lōge inimicꝰ inſidiať: a q̄bus q̄ hītat i adiutozio altiſſimi a deo ꝓtegit: ne ſubito ⁊ ipzouiſ ſa morte decedat: ⁊ p iſta pñt itelligi duo genera tētationū q̄ruz vnū ē ex ignorātia: ⁊ eſt nocturnū ex defectu māifeſta tionis: aliud vo eſt ex defectu recte deliberatiōis circa ea q̄ ſūt manifeſta: ⁊ de hoc pōt itelligi: A ſagitta volāte p die.

Cōſeq̄nt ſexto dicit: A negocio pambulāte i tenebris ab i curſu ⁊ demonio meridiano. Et nōndū q̄ vbi dī in trāſla. nīa: negocio. in heb. hēt: a deber. q̄ ſignificat peſtē vbicūq; ponit: ⁊ vbi hēmus: in curſu. hētur cōcteb. q̄ ꝺdem dictio ſignificat morſū peſtiferū. vñ deut. xxxij. vbi dicit: Morſu amariſſimo. ponit cōcteb in hebreo. ſimiľr oſee. xiij. Ero

Exo.xiiij. e Sperabo in eum. de futuris bonis ab eo ꝓsequendis. f Qm̃ ipse liberauit me de laqueo venan-tiū.i.egyptioꝝ me ꝓsequētiū tanq̃ illaqueatū: vnde dixit pharao: Coartati sunt in ira cōclusit eos desertim.q.dicerz nō ꝑnt effugere manꝰ nr̃as: Exo.xiiij. g Et a vbo aspo-

meū: deꝰ meꝰ sp̃erabo in eū Q̃uoniā ipse liberauit me de laqueo venātiū: ⁊ a verbo aspero. Scāpulis suis obūbrabit tibi: ⁊ sub pennis eiꝰ sperabis. Scuto circūdabit te v̄itas eiꝰ: nō timebis a timore nocturno A sagitta volātē in die ā negocio pambulāte i tenebris: ab icursu ⁊ demonio meridiano. Cadent a latē tuo mille: ⁊ decē milia a dextris tuis: ad te autē non appꝓpinquabit. Uerūtamen oculis tuis ꝓsiderabis: ⁊ retributionez peccatoꝝ videbis. Q̃uoniā tu es dñe

qz pharao dicebat se eos capere ⁊ interficē Cōsequent̄ ps. dirigit verbū ad ppl̄m in dicto periculo positum dicēs: h Scapulis suis ⁊c.] vnde Exo. xiiij. dr Tollensqꝫ se angelus dñi q̄ p̄cedebat castra israel: abijt post eos ⁊ seqtur postea: Et erat nubes tenebrosa ⁊ illuminans noctē: ita ut ad seuicem toto noctis tpe accedere nō valerent vel pōt illō referri ad columnā ignis ⁊ nubis: q̄ diuino ꝑcepto p diē cōtempabat populo isrl̄ ardorē solis p modū obumbrātis ⁊ ō nocte ostendebat eis viā: ut sic deꝰ esset eoruz ductor vtroqꝫ tpe: ut hī Exo.xiij. i Scuto circunda

bís.talem protectionem diuinā sup te tanq̃ gratus.

r Et retr.pec.videbis.i.deiectionē aduersariorum ꝓ suis peccatis. Et ex ista cōsideratione tanq̃ gratus dño dices qō seqtur: s Quoniā tu es dñe spes mea. qz i te cōfido nō in virtute mea. t Altissimū posuisti refugiū tuū. i. ꝓbui sti te nobis tanq̃ refugiū altissimū ad qō non pōt accedere malū. Consequent psalmista conuertit vbū ad ppl̄z.d. v Nō accedet ad te malū. i. q̄diu pones in deo spem tuaz sicut in refugium non accedet ad te malū. s. mortalis culpe. x Et flagellū .s. tpalis pene. Non appropinquabit tabernaculo tuo. cuius cām subdit: y Qm̃ angelis suis ⁊c.] qō patet ex hoc q̄ angelus p̄cedebat castra isrl̄ i colūna ignis ⁊ nubis Exo. xiiij z In manibus

spes mea:] Altissimū posuisti refugiū tuū.] Non accedet ad te malū: et flagellum nō approꝑpinquabit tabernaculo tuo. Q̃uoniā angelis suis mādauit de te: ut custodiāt te in oibus vijs tuis. In mānib⁹ portabūt te: nē forte offendas ad lapidē pedē tuū.] Sup aspidem ⁊ basiliscum ambulabis:] ⁊ cōculcabis leonem ⁊ draconē. Q̃uoniā in me sperauit liberabo eū: et ꝓtegā eū: qm̃ cognouit nomē meuz. Clamauit ad me: et ego exaudiā eū: cū ipso sū in tribulatōe: eripiaz eū et

portabūt te.i.suo ministerio dirigent te in via. a Ne forte offendas ⁊c.] ambulādo p loca saxosa ⁊ abrupta ⁊ hoc est qō dicit Deut. viij. Adduxit te dñs p desertuz xl. annis: vestimētum tuū quo operiebaris nō defecit: ⁊ pes tuus nō est attritꝰ. ⁊ istō fuit verificatū i bonis: licz mali aliqñ fuerit laboze afflicti: sicut ibidē fuit expositū hāc autē scripturā: Qm̃ angelis suis ⁊c. allegauit diabolus dictā de christo: Matth. iiij. sed fm hiero. ipe falso allegauit. b Sup aspidē ⁊c.] qz dñs deduxit eos p desertū vbi erant animalia venenosa ⁊ ferocia: ⁊ tñ nō nocuerūt ꝑpl̄o pmanenti in bono: fm q̄ dicit Deut. viij. Dñs ductor tuus fuit in solitudine magna atqꝫ terribili in q̄ erat serpēs flatu adurens ⁊ scorpio ac dipsas. Et ponitur hic singulare ꝓ plurali. serpens. i. serpētes: ⁊ sic de alijs sicut dicit Exo. viij. Uenit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ: ⁊ fz hoc dicit: b Sup aspidē ⁊ basiliscū ambulabis. i. inē talia animalia secure ambulabis q̄ etiā erāt in deserto: sicut ⁊ p̄dicta q̄ fūt exp̄ssa. nō enī fuerūt exp̄ssa oia genera animaliū venenosoꝝ ⁊ ferocium q̄ erāt in illo deserto: sed sufficit aliq̄ exp̄mē Deut. viij. ꝓ q̄ intelligūt alia. c Qm̃ in me sperauit. hic vltio denūciat ppl̄i exaltatio q̄ maxime fuit qñ intrauerūt ꝛram ꝓmissionis quā obtinuerunt tpe iosue cū gloria ⁊ triūpho: et p hoc significabat ingressus ire viuentium aptus ꝓ christū: ⁊ hoc est qō dicit ps. loquēs in p sona dei: c Qm̃ in me sperauit. ppl̄us isrl̄. d Liberabo eū. de impedimētis occurrētib⁹. e Protegam euz. a gladijs aduersarioꝝ. f Qm̃ cognouit nomen meū. fm q̄ dicit supra ps. lxxv. Notus in iudea deus i isrl̄ magnū nomē eiꝰ. g Clamauit ad me. orando deuote. h Et ego exaudiā dando ei effectū petitionis sue. i Cum ipso sum in tribulatione. ad exercitium sue patientie. k Eripiam eū. competenti tempore. l Et glorificabo eū. per adeptionē terre ꝓmissionis

exponunt: igit alio mō exponi nō pōt. Burg. ēt habet vnū argumentū sibi familiare: q bonū de q̄to cōius ō tāto diuinius: igit expositio de pluribus siue bonis siue malis melior ē q̄ de vno vel singulis: q̄uis aūt sepe oī derim illud argumentū nō valere ꝫ postillatorē: valet tn̄ ꝫ facientem.

Psal. LXI

BOnū ē cōfiteri domio huic p̄s. p̄mittit talis ti. in heb. et in transla. hiero. ⁊ in transla. cōi. Psalmus cātici i die sabbati. ⁊ sm hebreos moyses fecit hūc p̄s. decā tandū in die sabbati q̄ celebris est apud hebreos in memoriam bñficij creationis: sm q̄ dr̄ Gene. ij. Et bñdixit de⁹ diei septimo ⁊ sanctificauit illum ⁊c. Et diuiditur p̄s. iste in tres ptes: q⁊ p̄mo p̄s. inducit ꝓ bñficio creatiōis ad gr̄arū actionē. scdo oñdit ingratoꝝ punitionē: ibi Vir insipiens. tertio gratoꝝ promotionē: ibi Et exaltabit. Circa p̄muꝫ dr̄: a Bonū est cōfiteri dño .s. cōfessione laudis diuine: ⁊ q⁊ talis cōfessio nō solū fiebat simplici verbo sed aliq̄n cū cātu solēni ⁊ potissime in die sabbati: iō sb̄ditur: b Et psallere nōi ⁊c̄. i. ad gl̄iam nois tui: ad quā dr̄ talis laus ordinari non ad tpale lucrū p̄cipalr: ꝫ ministri dei scōario possint itendere ad victum suū ⁊ vestitū sm decentē statum. c Ad annūciandū mane. i. tpe ꝓsperitatis. d Miam tuaꝫ. q⁊ q̄cq̄d ꝓsperi hēmus: venit ex dei mia. e Et veritatē tuā. i. iusticiā tuaꝫ. f Per noctē. i. tpe tribulationis: q⁊ q̄cq̄d asperi nobis cōtigit: ex veritate diuie iusticie ꝓcedit. Uel pōt hoc referri ad solēnitatē sabbati in q̄ sacerdotes ⁊ leuite nō solū canebāt diuinas laudes de die sed ēt de nocte ꝓ aliq̄ eius p̄te. Et q⁊ non solū canebāt laudes diuinas vocibus humanis sed ēt musicis instiis: iō sb̄ditur: g In decachordo psalterio. i. decē chordaꝝ. h Cū cātico. q̄ fiebat voce hūana. i In cithara. q⁊ varijs instiis vtebātur in cāticis diuersis: ⁊ rō motiua h⁹ cantus tangit cū dr̄: k Quia delec. me dñe in fac. tua. q⁊ creature a deo ꝓducte sunt cā exultatiōis ⁊ delectatiōis hōi: tū q⁊ creature cōpales fce sunt in eius obsequm: tū q⁊ per gradus creaturarū anim⁹ hois eleuat ad deū cognoscē dū ⁊ amandum: verūtn̄ q⁊ hō rōnes creaturaꝝ nō pōt pfecte attingere: sm q̄ dr̄ eccs. j. c. Cuncte res difficiles: nec est q̄ possit eas explicare sermone. iō sb̄ditur admiratiue: l Quā magnificata sūt ⁊c̄.] ⁊ ex h⁹ apparet magnitudo diuine potētie. m Nimis ꝓfunde facte ⁊c̄.] q⁊ diuia secreta nō p̄nt attingi ab aliq̄ creata virtute ꝓpria: ⁊ non solū ꝓut sunt i deo: sed ēt ꝓut sunt i effectibus mirabilibus. nullus. n. vnq̄ per rōnem inuestigare potuit in ꝑticulari q̄litatem magnetis q̄ ferruꝫ attrahit: ⁊ iō dr̄ q̄ hoc hꝫ a tota specie: q⁊ ꝓprietas illa se q̄tur spēm magnetis: sed q̄ sit illa ignoraī. et idem ē de

Psal. cāticī in die sabbati. LXXXXI.

BOnū ēst cōfiteri dño: ēt psallē nōi tuo altissime.] Ad annunciandum mane miaꝫ tuā: ēt vitatē tuaꝫ per noctē. Jn decachōdo psalterio: cuꝫ cātico in cithara. Quia delectasti me dñe in factura tua: ⁊ i opibus manuū tuaꝝ exultabo. Quā magnificata sūt opera tua dñe: nimis ꝓfunde facte sūt cogitatiōes tue.] Vir insipiēs nō cognoscet: ⁊ stultus nō itelliget hec. Cū exorti fuerīt pctōres sicē fenū: ēt apparuerint oēs q operāī iniqtatē. Ut itereāt in seculuꝫ seculi: tu aūt altissim⁹ ie⁹ nu dñe.] Qm̄ ecce inimici tui dñe: qm̄ ecce inimici tui peribunt: et dispgent oēs qui operāī iniqtatē. Et exaltabitur sicut vnicornis cornu meuꝫ: et senectus mea in misericordia vberi.] Et despexit oculus meus inimicos meos: et insurgentibus i me malignantibus audiet auris mea.] Justus vt palma florebit: sicut cedrus libani multiplicabitur. Plātati in domo dñi

virtutibus aliaꝝ rer̄ occultis: ⁊ consideratio taliū dr̄ iducere hoiem in admirationē ⁊ laudem ꝓditoris. n Vir i sipiens. Hic ꝓnter. oñdit ingratoꝝ punitionē: ⁊ ꝓmo tāgit eoꝝ vicium. o. n Vir insipiens nō cognoscet. Dr̄ aūt insipiens ille q̄ non sapit bñficium sue creatiōis: ⁊ iste meritotanq̄ ingratus repellitur a bñficio diuine illustrationis: ⁊ iō sb̄ditur: o Et stult⁹ non itelliget hec. i. intra se non legit diuia bñficia meditādo: ex q̄ mereā a deo puniri ꝓpter q̄ subditur: p Cū exorti fu. pec. si. fenum. q̄ cito arescit ⁊ desiccatur. q Et apparuerint. modico tpe florētes tpali ꝓsperitate. r Oēs qui operāī iniq tatē. q̄s deus aliq̄n p mittit ꝓsperari tpalr ꝓpter aliq̄ modicū bonum ipsoꝝ: q̄ nō meretur eternaꝫ mercedem sed tm̄ tpalez: iō subditur: v Ut intereant in seculum seculi. i. eternaliter ꝓpter suas iniquitates: q̄ ꝓcedit ex alto dei consilio: iō subdit: t Tu aūt altissimus ⁊c̄.] ⁊ per ꝓns potēs ꝓut ⁊ qn̄ ⁊ q̄diu placuerit tibi iniq̄s multiplicit punire: iō sb̄ditur: v Qm̄ ecce inimici tui dñe ⁊c̄. ⁊ ꝑ sinia ex dcis. x Et exaltabitur. Hic ꝓnter describit gr̄arum ꝓmotio: ⁊ primo q̄tum ad tpale oñium: secūdo q̄tum ad diuinū obsequꝫ: ibi Plantati. Circa p̄muꝫ dr̄: x Et exaltabitur sic ⁊c̄.] q̄ fuit impletū tpe iosue: qū. xxx. ⁊ vnus reges fuerunt a pplo isrl̄ debellati: vt hētur iosue. xij. y Et senect⁹ mea ⁊c̄] Jn heb. hētur: Et linitio mea i oleo romoso. i. abundāti: ⁊ hoc fuit ipletum tpe dauid qui fuit linitus. i. vnctus i regez oleo romoso. i. abūdanti: q⁊ ter fuit inunctus: primo per samuelē. j. Reg. xvi. secūdo super tribū iuda. ij. Reg. ij. ⁊ tertio sup totum isrl̄. ij. Reg. v. ⁊ ad eandem sniam reducit lr̄a hiero. q̄ talis est: Et senectus mea i oleo vberi. ⁊ vocat tps dauid senectus respectu tpis sb̄ iosue: q⁊ multi āni fuerunt itermedij. Ad eandē sniaꝫ reducit lr̄a cōis: Et senectus mea in mia vberi. q⁊ dauid suscepit vnctionem regni a deo non solum ꝓ persona sua sed ēt ꝓ tō filijs ab eo descē dētibus: ut hētur. ij. Reg. vij. ⁊ hoc ꝓcessit ex magna dei mia q̄ per oleum designatur in scriptura. z Et despexit oculus ⁊c̄.] q⁊ dauid confidens de dei adiutorio insultum philistinoꝝ ⁊ aliorū aduersarioꝝ suoruꝫ reputauit ꝓ nihilo. a Et insurgētibus i me ⁊c̄.] q. diceret talis rumor tāgit aures meas tm̄mō ⁊ non cor q̄ contingit i dauid nō ex superbia vel ꝓsūptione de virtute ꝓpria sed ex diuina cōfidētia. b Justus ut palma florebit. vocat moyses ipsum dauid iustum: quia deo acceptus fuit: ⁊ floruit i fama ⁊ virtute ⁊ ēt in sublimitatis honore: ideo sb̄ditur: c Sicut cedrus libani multiplicabitur. quia cedrus valde inaltatur. d Plantati. Hic cōsequenter describitur exaltatio populi quantum ad cultum diuinum qui tempore dauid valde fuit augmentatus per ipsum quantum ad ordines sacerdotum et leuitarū: ut habetur ꝓmo paral. xxij. vsq; ad. xxvij. exclusiue: ⁊ hoc est q̄ dicitur: d Plantati in domo domini. i. sacerdotes ⁊ leuite ad diuinū cultū

morsus tuus o iferne. loco morsus ponit cõneteb. ⁊ est rõ: nã duo gnã sũt morbor pestilentiũ: ꝙrum vnũ ẽ qñ nõ apparet ab extra aliq cã pestifera: ⁊ de tali peste dr ꝙ ambulabat i tenebris. i. in occultis. Aliud genus ẽ qñ appet signũ: vtputa antrax seu apostema i aliq mẽbro vl morsus alicuius aialis venenosi: vt Nume. xxi. legit de serpẽtib⁹ ignitis: q̃ momorderũt pplm: de q̃ morsu periclitabãt: ⁊ de isto dicit: A morsu ⁊ demonio meridiano. qz talia signa sũt manifesta sicut ea q̃ fiunt i meridie: ⁊ sũt q̃si morsus demoniacus: vñ sensus ẽ ꝙ a q̃cunq; peste liberabit qui in ꝓtectione dei celi cõmorabit: ne subito ⁊ iprouiso decedat. Per ista ẽt pñt itelligi duo genera tẽtationũ: ꝙrũ vnũ ẽ qñ psecutores occulte ipugnant: ⁊ de hoc dicit: Perãbulante in tenebris. Scõm ẽ qñ psecutores publice ⁊ palã psequũtur: de q̃ dic: Et demonio meridiano. Opio aũt Ra. sa. circa deber ⁊ cõneteb quã allegat postil. fabulosa ẽ ⁊ nullius fũdamenti in scriptura. Lõsequẽter. vij. dicit: Ladẽt a latere tuo mille ⁊c. vbi denotat ꝙ ille q̃ habitat i adiutorio altissimi sic ab eo ꝓtegit gẽa pseuerantie: ꝙ ẽt si ꝓtingat eũ esse i aliq magno periculoꝝ dcorũ seu plioꝝ vbi plurimi periclitãt ex vna parte ⁊ alia: tñ ipse erit a deo ꝓtectus: ⁊ de hoc dicit: Ad te autẽ nõ approximabũt. Lõsequẽt octauo denotat ꝙ existẽtia iusti de q̃ loqtur i medio horꝝ piculoꝝ põt esse sibi vtilis: i q̃tũ ex hoc ꝓsiderat diuinã iusticiã circa eos q̃ i vtroq; latere cadũt: ⁊ de hoc dicit: Uerũtñ oculis tuis ꝓsiderabis: ⁊ retributionẽ pctorũ videbis. Lõsequẽt nono psal. reuertit ad deum. d. Qm̃ tu es spes mea ⁊c. ⁊ est sẽsus: rõ tãte ꝓtectionis ẽ: qz tu deus q̃ es spes mea: posuisti refugiũ tuum Altissimũ. i. potentissimũ. Loca. n. q̃ sunt altissima sũt tutiora ab ipugnatione hostiũ. Lõsequẽt. x. cõuertit ad illũ q̃ habitat in adiutorio altissimi. d. ꝙ erit tutus a q̃cunq; malo ⁊ flagello vniuersalr ne accedat ad eũ vel approximquet tabernaculo suo: sic vt eũ faciat a rectitudine vite deuiare: de q̃ dicit: Non accedat ad te malũ nec flagellum ⁊c. Lõsequẽter. xi. dicit: Qm̃ angelis suis mãdauit ð te ⁊c. ad denotãdũ ꝙ ista ꝓtectio nõ solũ fit a deo immediate: sz qñq; ẽt ab angelis de eius mãdato. vñ dicit: Qm̃ angelis suis de⁹ mãdauit de te ⁊c. In manibus portabũt te ⁊c. Lonsequẽt. xij. dicit: Sup aspidẽ ⁊ basilicũ ãbulabis ⁊c. ad denotãduz ꝙ sic ꝓtegit a dño iustus ꝑdictus: vt ẽt calcãdo venosa aialia ei nõ nocebunt: qð spũalr intelligi dz de diabolo q̃ in figura serpẽtis apparuit i ꝑma tẽtatione hũana: ꝓpter qð ⁊ cõculcãdus est a iustis: Señ. iij. c. Ipsa ꝓteret caput tuũ. Et qz multe sũt spes seu idiuidua h⁹ hostis similr ⁊ q̃plurime ei⁹ versutie: iccirco noiat eũ multis noibus aialiũ ferocium et venenosorũ. s. aspidẽ ⁊ basilicũ leonẽ ⁊ draconẽ. Lõsequẽt dicit: Qm̃ in me spauit ⁊c. vbi tractat de q̃nto effectu gẽe: qð ẽ pducere ad gliam. Circa qð tria facit: qz primo ꝑmittit cãm h⁹ mõi effectuũ ꝓ modũ meriti: ⁊ hoc cũ dic: Qm̃ in me spauit. Ubi notãdũ ꝙ vbi in trãslatione nra hẽtur: sperauit. in heb. hẽtur basach. qð significat amorẽ nõ solũ simplr sed ẽt vehementiã amoris: fz quã talis diligẽs oino fert in suũ dilectum: put Ra. moy. manifeste oñdit libro ⁊ pte ⁊ capło allegato. Uñ deut. x. vbi dr: Sed i pribus tuis ꝙglutinatus est de⁹ vt diliget eos. vbi trãslatio nra hz: Conglutinatus ẽ deus. In heb. hẽtur idẽ verbũ. s. basach. vñ i psona xpi dicit psal. ꝙ qz ille q̃ habitat in adiutorio altissimi vehemẽter dilexit me seu cõglutinatus ẽ mihi: iõ a me fuit liberat⁹ ⁊ ptectus vt esset pseuerãs: q̃ q̃dez dilectio tã vehemẽtissima nullo mõ põt adaptari pplo israelitico i deserto exñti sed tm pribus seu viris valde perfectis. Et vt oñderet ꝙ hec dilectio non ẽ fũdata in aliq vana seu falsa cognitione: iccirco dicit: Qm̃ cognouit nomen meũ. s. ꝙ verã fidez. Scõo ad denotandũ ꝙ ẽt hñs gẽam ⁊ charitatẽ orare dz ꝓ h⁹ mõi ꝓtectione: vt in ꝓncipio ps. dcm ẽ: vt. s. ei pseuerãtia doneť: put Aug. dclarat sup illud verbũ orõnis oñice vbi dr: Sãctificeť nomen tuũ. iccirco dic: Clamauit ad me ⁊ ego exaudiã eũ. q. d. iste q̃ me vehemẽt dilexit: ⁊ sic ñ pslupsit de se: sed adhuc orauit clamãdo vt esset a me ꝓtectus ꝓ pseuerantiã: iccirco Eripiã eũ ⁊ glificabo euz. s. dabo sibi nõ solũ ꝓtectionẽ vt pseueret sed ẽt finalẽ gliaz. Lõsequẽter itio declarat in q̃ ꝓsistit illa glificatio. Pro q̃ sciendũ ꝙ btitudo q̃ est va glificatio ꝓncipalr cõsistit in clara visione dei. vñ sm Aug. visio ẽ tota merces de q̃ dicit: Et oñdam illi salutare meũ. s. xp̃z in maiestate. sed qz aliqñ visus fuit deus ꝓ essentiã nõ tñ beatifice: sicut pz de paulo in raptu: vt. ij. Cor. xij. c. iccirco addẽdũ ẽ ad hoc ꝙ visio dei sit btificata ꝙ sit eina. vñ dicit: Lõgitudine dierꝝ replebo illũ. i. vita eina q̃ sufficit ad replendũ seu satiandũ affectũ hũanuz: oẽs. n. alie lõgitudines citra einam nõ replẽt pfecte humanã voluntatẽ: q̃ fert in bonũ ifinitũ. Et notandum ẽ ꝙ rabi abẽ haşra i sua expositiõe declarãs istud verbũ: Et oñdam illi salutare meũ. sic dicit: Sẽsus h⁹ ẽ vt delectent i splẽdore diuino: qð est vere salutare dei: vel ẽt significat mesiã. hec ille: q̃ sũt verba notãdissima in testimoniũ dei. Itẽ nõndũ ꝙ iste ps. ꝓcipuus ẽ ꝫ tẽtationes q̃ fidelibus sepe ꝓtingũt: ⁊ iõ frequẽtat in eccla in tpib⁹ i q̃bus magis diabolus nitit ad decipiendũ. s. i diebus ieiuñ ⁊ i cõpletorijs: put hẽtur in glo. hebrei ẽt vocant eũ canticũ occasionũ: ⁊ lz apud eos icipiat ps. ab illo loco vbi dr: Qui habitat in adiutorio altissimi. sicut apud nos: tñ qñcunq; eum cantant vel recitãt in suis officijs icipiũt a pte vltima pcedẽti ps. s. vbi dr: Et sit splẽdor dñi dei nri ⁊c. ⁊ sic ꝓtinuãt vsq; ad finẽ. s. vbi dr: Oñdaz illi salutare meũ. qð valde consonat huic expositiõi: qz ab illo loco icipiunt narrare q̃nq; effectus gẽe supradcos: et cõtinuant vsq; ad finẽ h⁹ ps. vt dcm ẽ. Replica.

TN ps. Qui habitat. qz postil. eũ exponit vt ostẽdat ps. denũciare bñficia dei sup pplz exeũtez de egypto: burg. temere redarguit. d. illam postil. expositionẽ oino irrõabilẽ ex motiuis debilib⁹ in pcedenti correctiõe solutis. Jn spali obijcit pmo: qz populus isrl i deserto fuit dure ceruicis ⁊ puersus: igitur merito ppli illi⁹ nõ puenerunt bñficia hic enumerata. Rñdet ꝙ postil. non dicit de merito illius ppli q̃ ad illa bñficia: sed dicit ꝙ sicut i precedẽti ps. psal. petijt a deo pplo exhiberi illa bñficia: ita in hoc ps. denũciat ea sup pplm futa. nihil igit ꝓcludit burg. Scõo obijcit burg. ꝙ ꝓpter puersitatẽ ppli nõ põt ille versus de eo expoi: Qm̃ in me spauit liberabo eũ. Nescio rõnem: burg. tã varius ẽ loqndo de pplo isrl: nũc eum dignificat vltra modũ ꝓtendẽs de eius pmatu ẽt in ecclia xpiana: vt pz Señ. ix. Hic aũt vilificat pplz illũ ad vltimũ: q̃ tñ deo fuit valde peculiaris ⁊ spalit desponsat⁹: vt pz per totuz libũ exodi: ⁊ de illo pplo dr: Non ẽ alia natio tã grandis ⁊c. Deut. iiij. huic pplo dcm ẽ: Eritis mihi i regnuz sacerdotale: gens sãcta: pplis acquisitionis: Exo. xix. et in ps. cxiij. Fca est iudea sactificatio eius ⁊c. ⁊ alibi: Not⁹ i iudea de⁹ ⁊c. Quicqd tñ sit de adoptione h⁹ ppli: dicẽdũ ẽ ꝙ bñficia ꝑstita illi pplo ⁊ ꝑmissa ẽt in hoc ps. cõtenta nõ puenerunt ꝓpter merita ppli sed ꝓpter fidez ⁊ merita patrũ ad satisfaciendũ ꝑmissionibus eis factis: ⁊ ꝓtigerunt illi pplo in figura nri q̃ ad illa bñficia spũalit itellecta aspiram⁹ nõ nris meritis sed merito xpi pribus ꝑmisi ⁊ nobis exhibiti. Uñ si burg. fuisset memor earũ cãrũ diuine miseratiõis ⁊ bñficiorꝝ qs p longaz digressionẽ assignaut. ẽ. Exo. xxxij. in vltimo corrupterio abstinuisset ab his obiectiõib⁹ hic ⁊ pcedẽti ps. fcis: qz illis ibi dcis formalr ꝓdicunt. Et cũ vltimo burgeñ. obijcit auctẽ hebreorꝝ doctorꝝ aliqrum q̃ hũc ps. exponũt de quolibet seruo dei. Rñdeo ꝙ non seqtur: illi sic

permittit euenire bona tpalia: vt in eis inuoluãtur in penã pctõrum. vñ psal. in hoc loco loquit de iustis q̃bus deus aliqñ exhibet bona tpalia vt inde adiuuẽtur ad cõsecutionem spũalium eo mõ q̃ dr in ps. timẽtes autẽ dñm nõ minuẽtur oi bono. Notandũ ẽt q̃ iste ps. ꝑpertinet ad diem sabbati. in ipsius enim exordio tractat ꝺ sabbato legali quod ad memoriã creationis reruz fuit ꝑncipaliter a deo istitutum: vt ps Exo. xx. c. de q̃ dicit: Delectasti me domine in factis tuis & in opibus manuũ tuaruz exultabo: & sic redd t gias de creatione rez: ad qꝺ sabbatũ illud institutũ fuit: i fine aũt ps. tractat de sabbato vltimo & finali in q̃ est vera requies aiarum: i q̃ sancti bñ patiẽtes laudes diuinas idefinẽter annunciabũt: de q̃bus dicit: Adhuc multiplicabũtur & bñ patiẽtes erũt vt annũcient nẽ. vt. ꝝ. expositum est.

¶ Laus cãtici dauid i die ante sabbatũ qñ fundata ẽ terra. LXXXXII.

Dominus regnauit decorẽ indutus est: indutus ẽ dñs fortitudinẽ & precixit se. Etenim firmauit orbẽ tre: qui nõ cõmouebitur. Parata sedes tua extũc: a seculo tu es. Eleuauerũt flumina vocẽ suam. Eleuauerũt flumina fluctꝰ suos: a vocibꝰ aquarũ multarũ. Mirabiles elatiões maris: mirabilis in altis dñs. Testimonia tua credibilia fca sũt nimis: domũ tuam decet sanctitudo domine in longitudine dierum.

Circa ꝑncipium dr: a Dñs. s. Iesus xps verus hõ verus deus. b Regnauit. qz i sua resurrectione ptãtem sup oẽm creaturã accepit: ꝓpter qꝺ dixit mat. vl. Data est mihi ois ptas i celo & i terra. c Decorem indut' est. Indumentũ. n. diuinitatis est vel fuit humanitas xpi: fm q̃ dr philip. ij. In similitudinẽ hominũ fcs est & habitu inuentus vt hõ. & hoc indumẽcum ante resurrectionẽ fuit passibile & mortale & deturpatũ in passione: fm q̃ dr Esa. liij. Non ẽ ei species neq; decor: sed in resurrectione fuit gliosum & sic decoratum. d Indutus ẽ dñs fortitudinẽ. qz istud indumentum fcm est imortale & ipassibile. e Et pcinxit se. qz tãq; fortis precinctus in iferno detẽtos potenter eduxit: et ad celestia deduxit: fm q̃ dr. ꝝ. ps. lvij. Ascendes in altum captiuã duxit captiuitatem &c. f Etenim firmauit orbẽ terre. i. stabilẽ fecit: q̃uis sit ꝺe nihilo virtute sue deitatis. q. di. nõ est mirꝫ si fecit predẽa: cũ sit tãte virtutis. g Parata sedes tua extunc. qz a creatione celi empyrei parata est sedes hois xpi ibidẽ sup angelos. h A seculo tu es. fz q̃ dr heb. xiij. Jesus xps heri & hodie ipse & i secula. i Eleuauerunt. Hic ꝓnter describitur ipugnatõ regni xpi: qꝺ ꝓmo fuit impugnatũ p ꝓncipes sacerdotum volẽtes impugnare xpi resurrectionẽ & ascensiones & xpi regni ꝓdicationem: vt hẽt act. iij. & i pluribus alijs locis: postea p imperatores romanos & alios tyrannos q̃ vbiq; terraꝝ extirpare nitebãtur pplm xpianũ: vt sic ꝺ xpi regno nõ esset amplius memoria i terra: & hoc est qꝺ dr: i Eleuauerũt flumina. i. potẽtes hꝰ mundi q̃ per flumina. designãt vt magis patebit. j. i Eleuauerũt flumina vocẽ suã. qꝺ fuit ipletum qñ iperatores romani & alij tyrani voce publica ꝓcipiebant xpianos vbiq; exminari. k Eleuauerũt flumina fluctus suos. i. psecutiões suas atroces ꝺ xpianos: p talẽ parabolã loqtur Esa. viij. Adducet dñs sup eos aq̃s fluminis fortes & multas regez assyrioꝝ. l Mirabiles. Hic ꝓnter describitur regni xpi ꝓfirmatio: q̃ fca ẽ per duo spãliter: primũ ẽ: qz iter psecutiones atrocissimas tyrannoꝝ maximus creuit numerus xpianoꝝ: vt ps ex gestis aplorꝝ & martyrꝝ & cronicis tpum: & hoc ẽ qꝺ dr: l Mirabiles elationes maris. i. psecutiões ptãtis secularis ꝺ fidez catholicam. m Mirabilis in altis dñs nẽ. q̃ fecit eaz maxime crescere in psecutiõibus. Scõm fuit multitudo & magnitudo miraculoꝝ in testimoniuz veritatis ꝓdicate p aplos alios q̃ xpi discipulos: fm q̃ mar. dr vl. Illi aũt pfecti ꝓdicauerunt vbiq; dño coopante & sermonẽ ꝓfirmante seq̃ntib' signis. i. miraculis sola diuina virtute fcis: & iõ erant testimonia certa veritatis: cum deus nõ possit esse testis falsitatis: & hoc ẽ qꝺ dr: n Testimonia tua. p opa: sola diuina virtute possibilia. o Credibilia fca sunt nimis. i. magis q̃ ꝓma ꝓncipia scianꝝ acq̃sitarum: qz illa accipiũtur ex expiencia sensuũ q̃ pñt falli & deludi: vt freq̃nter reptum est: q̃z veritas diuina non põt fallere neq; falli. p Domũ tuã decet nẽ. Jqz domus dei q̃ est eccla militans ꝑmanebit in sanctitate fidei vsq; ad finẽ mundi: & in eccla triumphãte non recipiẽt aliud nisi sanctum: fm q̃ dr apoc. xxi. Non introibit in eam aliq̃d coinq̃natum & durabit in eternũ.

N ps. xcij. Dñs regnauit. vbi dr in postilla: Et pcinxit se.

¶ Impugnatio regni xpi ꝓncipalr est duplex, nam aut per falsã seu hereticã doctrinã: & de hoc ꝓprie dr: Eleuauerũt flumina vocẽ suã. qz tales aduersarij per verba q̃ vocibus exꝑmunt ꝓprie impugnant doctrinã xpi. Impugnat ẽt p psecutiones atroces seu tyrannicas: & de hoc itelligitur: Eleuauerũt flumina fluctus suos. qz non solũ vocibus sed tumultuosis psecutionibus eam impugnant. In eodẽ ps. vbi dr in postil. Etenim firmauit orbem terre. Additio.

Continuãdo expositionẽ hꝰ. ps. ad lram de regno xpi ꝓut postil. ait & bñ fm hoc dr: Etenim firmauit orbem terre qui nõ cõmouebitur. melius exponit de fundatione ecclie q̃ orbis terre dr: iuxta illud sap. j. c. Spus dñi repleuit orbẽ terraꝝ. q̃ qdez expositio cozrndet auctoritati psalmiste per postil. allega. s. Ascendes in altum captiuam

ibidē deputati. e In atrijs domus dñi ⁊c. Iqz i atrio sacerdotū hostias īmolabant: ⁊ in alijs atrijs legē docebant. f Adhuc multiplicabūtur ⁊c. Iqz nō solū i iuuētute multiplicabātur i bonis opibus sed ēt in senectute. g Et bñ patiētes erunt. i. bona recipientes a deo. fm. n. phm bñficiat' dī bñ passus a bñ factore: ⁊ hoc sonat lia hiero. clarius que talis ē: Adhuc i senectute fructificabūt pingues: ⁊ frodētes erūt .i. ex pinguedine gre: bona opa pducētes. h Ut annūciēt ⁊c. Hic incipit versus vltimus i heb. et i trāslatiōe hiero. q̄ sic hz:

in ātrijs dom' dei nr̄i florebūt. Adhūc multiplicabūt i senecta vberi: et bñ patientes erunt ut ānunciēt. Quia rectus dñs deus nr̄: ⁊ non est iniqtas in eo.

Annūciātes quia rectus dñs. ⁊ est sēsus q̄ nō solū in iuuentute sed ēt in senectute annūciarent pplo constāter iustitias dñi rectas. Jn ps. xcj. Bonū ē cōfiteri dño. vbi dī i postil.

Et hz hebreos moyses fecit ps. istū. Additio. Jctū est. s. q̄ non oēs hebrei sunt illius opionis: imo plurimi eoz attribuūt istū ps. sicut ⁊ oēs alios ipsi dauid: ⁊ qz frequēs repetitio vnius ⁊ eiusdē est fastidiosa: iccirco de cetero nō itendo aliq̄d addere circa auctez psalmoz: nisi aliq̄d noui alleget i seq̄ntib'. Jn eodez ps. vbi dī i postil. Vir īsipiens. Hic cōtinuat dñs ⁊c. Additio.

Hoc qō dicit psalmista: Vir īsipiēs nō cognoscet ⁊ stultus nō itelliget hec: vī ptinere ppzie ad defectū cognitionis seu itelligentie nō aūt ad defectuz gratitudis: put dicit postil. de q̄ in lia h' ps. non vī fieri alia mētio. vñ circa hoc alit' vī dicendum. Pro q̄ sciendu ē: q̄ ps. in pcedenti versu non solū pfitet pductionē reruz a deo: de q̄ dicit q̄ magnificata sūt opa tua dñe sed ēt puidētiaz ⁊ gubernationē rez ab ipso deo: de qbus dicit: Nimis pfunde fce sunt cogitationes tue. Ad pfectionem. n. puidētie ptinet oia intima ⁊ pticularia cōsiderare: qō reqrit pfūdas cogitationes: ⁊ iō dicit: Nimis pfunde fce sunt cogitationes tue. s. circa res gubernādas. sed sicut fuerūt aliq̄ ut platonici q̄ diuinam puidentiā amouerunt a singularibus generabiliū ⁊ corruptibiliū ppter eoz instabilitatē: ut Aug. narrat. viij. de ciui. dei: sic ēt fuerūt multi q̄ amouerūt puidentiā diuinā circa res humanas: ppter hoc q̄ videbāt in hoc mūdo ꝙplurimos iniustos florere ⁊ psperari: similr ⁊ iustos sepe magnas pati aduersitates: ex q̄ pcludebant q̄ talium puidentia seu gubernatio non ptineret ad deum q̄ sū me iustus ē: ⁊ iste erat error dicentiū de deo iob. xxij. Supcardines celi pambulat: ⁊ nīa non pspiciat. ⁊ qz taliū rōcinatio est stulta: iccirco dicit psal. Vir insipiēs nō cognoscet hec. i. non cognoscet q̄ cogitatiōes dei circa rez humanaz gubernationē sunt pfunde ⁊ valide. ⁊ reddens cāz ꝛre stultus hoc non itelligit sb'dit: Cū exorti fuerint pctōres sicut fenum. i multiplicantur in hoc seculo plusq̄ alij: iuxta illud ecēs. j. Stultoz infinitus ē numerus. Et apparuerint oēs q̄ operātur iniqtatē. hoc ē q̄ nō solū multiplicātur numero: sed ēt psperātur florētes: ⁊ hoc est motiuū insipiētis ⁊ stulti pdci q̄ nititur amouere diuinā puidentiā seu gubernatiōez ab h' mōi rebus humanis: qō quidē ps. reprobat cū dicit: Ut intereāt i seculū seculi. hoc ē dicere: talis multiplicatio ⁊ psperitas nō est reputāda Jn seculū seculi. s. in vita futa. Cuius rō est: eo q̄ tales hz mō florēat interibūt tm: qz deus q̄ est altissimus ⁊ potētissimus i eternū non pmittit talia ipunita. vñ seq̄tur: Tu aūt altissim' ⁊c. q̄m ecce inimici tui ⁊c. vsq; ibi Qui operātur iniqtatē. Cōseq̄nr tractat ps. de istis q̄ hz q̄nq; supprimātur: finalr tm ꝙsi triūphalr eleuātur: de qbus dicit: Exaltabit sicut vnicornis cornu meū. cuius rō ē: qz dī. j. ioh. v. c. Hec est victoria q̄ vincit mundum fides nīa. Et qz q̄nq; pringit q̄ magna ps vite iusti sit in tribulatione: dicit q̄ ēt tales in senectute sepe reflorent: ⁊ de hoc dicit: Et senectus mea in mia vberi. q̄ qdez iusti sepe videtes punitionē malox letāt in manifestatione diuine iusticie eo mō q̄ dī: Letabit iustus cum viderit vindictā. ⁊ de hoc dicit: Despexit oculus me' ⁊c. ⁊ qz q̄nq; hec vindicta nō vī sed audit: iō dicit: Et ilsur gētib' in me malignātibus audiet auris mea. supple vindictam seu punitionē eox. Cōseq̄nter oñdit p exemplū diiaz quā posuerat iter iustos ⁊ ipios. d. Justus vt palma florebit ⁊c. q. d. sicut iter plātas sūt q̄dam q̄ cito florent ⁊ cito arescūt sicut fenū ⁊ h' mōi: ⁊ sūt quedā alie q̄ non ita cito florent sed paulatiz: ⁊ tales solide ⁊ recte crescunt i altū sicut palma ⁊ cedrus: sic iter homes q̄nq; pringit: q̄ impij exorti sūt sicut fenum qō modice durationis ē. Justus aūt sicut palma ⁊ sicut cedrus: ⁊ iō sic assimilauit pmo pctōres feno. d. Cum exorti fuerit peccatores vt fenuz. sic mō assimilat iustos palme ⁊ cedro ⁊c. d. Justus vt palma ⁊c. Est ēt alia differētia iter plātas ex loco vbi plantāt: qz q̄dam loca sunt magis apta ad fructificandū q̄ alia: ⁊ iō dicit de iustis: Plantati in domo dñi. hoc est dicere: non solū iusti hñt excellentiā ex pte sui sed ēt ex loco vbi plātant. Quia i domo dñi. Et in atrijs domus dei. s. i gīa ⁊ virtutibus q̄ pertinent ad iustos in qbus deus hitat. Cōseq̄nter qz circa punitionē ipioz oñderat q̄ erant in eternū puniendi: ⁊ hoc cū dixit: Ut intereāt in seculū seculi. nunc aūt dicit q̄ iusti in alia vita pncipalr pmiabunt: ⁊ hoc est qō dic: Adhuc multiplicabūtur i senecta vberi. vñ p senectaz recte posset intelligi vita futura q̄ vltimū locum tenet i duratione hūana: q̄ quidē senecta i viris iustis vberrima ē: iuxta illud: Inebriabimur ab vbertate dom' tue. ⁊ notāter dixit: Adhuc. q. diceret: non solū in hac vita q̄nq; premiātur iusti sed pncipalius i futura. vñ notāt sb'dit: Et bñ patiētes erunt. qz i actibus beatificis iusti solū passiue se hñt. visio. n. i q̄ pncipalr consistit bītudo similr ⁊ gaudium seu letitia q̄ talē visionē cōsequūt non nisi q̄dam passiones sunt. De visione. n. manifestuz est q̄ videns nihil agit in visā rem sed econtra. De gaudio vero ⁊ letitia seu delectatione pz per augu. xiij. de ciui. dei: q̄ eas numerat iter ceteras passiōes aie. vñ pro pfissime ⁊ valde nōbilr dicit: Et bñ patiētes erūt. ⁊ qz iusti in illa vita beata ex q̄nti hñt quandā actionem. s. laudare deum: iuxta illud Esa. lxij. c. Super muros tuos hierlm. iccirco dicit: Ut annūciē q̄m rectus dñs nr̄ ⁊ non est iniqtas in eo. vbi li vt cū dī: Ut annunciēt. te nec non cāliter sed cōsecutiue. Et ē sensus q̄ tales i senecta vberi bñ patiētes mō predco cōtinue annūciabunt rectitudinē diuine iusticie circa pmiuz bonoz. et q̄ nō est in eo iniquitas. s. circa punitionē malox: hz. n. multa alia de attributis essētialibus diuinis ⁊ eius effectibus circa creaturas sunt laudāda: tñ de rectitudine iusticie ⁊ de amotione iniqtatis facit mētionem: vt cōcludat i sipientiā stulti supradcī: q̄ diuinam gubernationē amouebat ab humanis actibus ex iniusticia q̄ in eis apparebat: vt. s. dcm est: oñdens q̄ i alia vita finalr demōstratur q̄ rectus est dñs ⁊c. Si aūt obīciat q̄ predca d hoc qō dī ecēs. ix. Uniuersa eq̄ eueniūt iusto ⁊ impio bono ⁊ malo mundo ⁊ imundo ⁊c. Ex q̄ pz q̄ ista bona tpalia indifferēter se hñt ad bonos ⁊ ad malos: qō ēt sepe vī per experiētiā. Cuius oppositum vī annuere ps. in q̄ busdā versibus h' ps. vt dcm est. Ad hoc dicenduz fm Tho. p^a. 2^e. q. vl. ar. vl. i cor. q. q̄ de tātū dat iustis de bonis temporalibus ⁊ ēt de malis q̄tuz eis expedit ad perueniendum ad vitam eternam. Malis autem q̄nq;

veritatē circa diuinaz ꝓuidentiā cognoscite. Sapia.n. est cognitio de diuinis. a Qui plātauit aurē nō audiet ꝛc̄.q.d. hoc est absurduz q̄ hoies corruptibiles cognoscant ista iferioza ⁊ deus ignoret: qz quicq̄d perfectionis est in istis iferiozibus totum preexistit eminētius in prima cā: ꝓpter qō ꝓbs.j. de aia arguens ꝺ empedoclem ducit euz ad incōueniēs q̄ deus aliq̄ ignoraret que inferiores cognoscūt. s. litez qua dicebat simile sili cogsci: ista aūt inferioza dicebat composita eē ex amicitia et lite: sed i superioribus lis non hz locū nec per ꝓns cognitio litī. b Qui corripit gētes. i. q̄ egyptios gentiles corripuit nobis videntibus terribiliter puniēdo. c Non arguet. similr opa via mala. q.d. imo. d Qui docet hoiem sciaz. i. de a quo est hois scia. q.d. qūo ignorabit illud qō hō scit? e Dns scit cogitationes hoium. q.d. et cogitationes intra mentem latentes ipse cognoscit vsq̄ ad minima. f Qm̄ vane sunt. i. ad malum prone: sm̄ q̄ dr̄. Sen. viij. Sensus ⁊ cogitatio cordis humani i maluz prona sunt. g Beatus hō. Hic quoddā corrolarium cōcludit ex dictis. exq̄. n. cogitationes hoium vane sunt ⁊ ad malū ꝓne cito declināt ad errores: nisi assit diuina correctio: ió dr̄: g Beatus hō quez tu erudieris dne. ipsū illustrando de mēte. h Et de le. tua docu. eum. i. docueris eum ad sequendū dictamen legis nālis: q̄ ē quedam impressio diuine legis in nobis: ⁊ cum hoc istruxeris eum de lege a te data in monte synai ⁊ de lege per te danda in euangelio: de cuius datione futura habuit moyses noticiā: ꝓpter qō dicit saluator ioh. v. c. Si crederetis moysi: crederetis forsitan ⁊ mihi. i Ut mitiges ei a diebus malis. i. diuine vltiōis peccata puniētis. k Donec fodiatur peccatori fouea. i. mors corporal: per quā corpus ponit in fossa terre: ⁊ mors eternalis ꝑ quaz ponitur aia in fouea gehēne vsq̄ ad diez iudicij: i q̄ simul corpus ⁊ aia ponētur in gehenna. l Quia nō repellet dns plebē suam. i. mandatis suis obedientē. m Et hereditatē suam nō derelinquet. q̄ in fidelibus adherentibus sibi cōsistit: quos in pnti fouet per gr̄iam ⁊ i futuro per gl̄iaz: ió sb̄ditur: n Quoadusq̄ iusticia. s. diuina. o Cōuertatur in iudicium. i. ponatur in executione i extremo iudicio: in q̄ oia reducētur ad debitum ordinē iusticie. p Et qui iuxta illā. i. q̄ tūc secure poterūt expectare tenorem diuine iusticie rndet: q Oēs qui recto sūt corde. ꝓpter qō saluator loqns de extremo iudicio dicit aplis: Lu. xxi. His aūt fieri incipientibus respicite ⁊ leuate capita vestra: idest exhilarate corda vestra: vt exponit beatus grego. ⁊ sap̄. v. dicit: Tunc stabūt iusti i magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt ꝛc̄. r Quis consurget. Hic ꝓnē ondit diuinam ꝓuidentiam se extēdere ad act̄ humanos

iacob. Intelligite insipientes i ꝓplo: et stulti aliq̄n sapite. Qui plātauit aurē non audiet: aut q finxit oculū non ꝓsiderat? Qui corripit gentes nō arguet: qui docet hoiem sciam? Dns scit cogitationes hoiuz: qm̄ vane sunt. Beat̄ hō quē tu eruieris dne: et ō lege tua docueris eū. Ut mitiges ei a diebus malis donec fodiatur pctōri fouea. Quia nō repellet dns plebem suā: et hereditatē suā non derelinquet. Quoadusq̄ iusticia ꝓuertat i iudiciū: et q iuxta illā: oēs qui recto sunt corde. Quis ꝓsurget mihi aduersus malignātes: aut qs stabit mecū aduersus operātes iniquitatem? Nisi q̄ dns adiuuit me: paulominus habitasset in inferno aia mea. Si dicebā motus est pes meus: miā tua dne adiuuabat me. Scom multitudinē dolorz meorū i corde meo: cōsolatiōes tue letificauerunt animaz meam. Nunquid adheret tibi sedes iniquitatis: qui fingis per punitionem hebreoꝝ: qui lz pluries fuerint puniti i deserto: tn̄ fuit ibi duplex notabilis punitio: vna ꝓ adoratione vituli: alia pro rebellione cōi: qua ppls voluit in egyptuz reuerti: secūda ponitur ibi Nunquid. Circa primū sciēdū q̄ prima punitio fca est de precepto moysi: Exo. xxxij. vbi dixit: Siquis est oñi iungatur mihi. ⁊ postea subditur: Ponat vir gladium super femur suum: ⁊ occidat vnusquisq̄ fratrez et amicum ⁊ proximuz suum ꝛc̄. ⁊ subditur: Et ceciderunt in die illa q̄si. xxij. milia: et hoc est qō dicit hic moyses loquens i persona propria de preterito per modum p̄sentis vel futuri: qō freq̄nter fit in ꝓphetis. d. r Quis cōsurr. mihi aduer. ma. .i. aduersus incitātes multitudinem ppli ad fabricationez vituli: fuerunt. n. ibi aliqui i citātes alios: ⁊ isti fuerūt pessimi. s Aut quis sta. me. aduer. ope. iniquitatez. i. aduersus sequētes p̄ dictoꝝ instigationē. t Nisi qz dns adiuuit me. i. nisi mihi affuisset dei auxiliū spāle. v Paulominus habi. i infer. aia mea. i. vita mea: ⁊ accipitur hic ifernus ꝓ fossa vel sepultura: ⁊ est sēsus: fuissem mortuus ⁊ sepulture tradit?. vñ lra hebraica sic hz: Habitasset in taciturnitate aia mea. qz per mortē aufertur loquela. aaron. n. timore mortis q̄ sibi īminebat a ppl̄o fecit vitulum: et libērius ppls moysen inf̄ fecisset qñ corriuit vitulū in puluerem: Exo. xxxij. nisi fuisset repressus diuina virtute timorem ei incutiēte: vnde subditur: x Si dicebaz motus ē pes me. i. exquo disposui discedere de mōte synai ad preceptū dñi dicētis mihi Exo. xxxij. Uade descēde: peccauit ppls tuus quē eduxisti de terra egypti. y Mia tua dne adiuuabit me. i. extunc fui certificatus q̄ per tuam miaz me protegeres a populi furore: ió sb̄ditur: z Scom magnitudinem dolorz meorum in corde meo. i. quos sustinui ꝓpter peccata ppli in adoratiōe vituli: ꝓpter qō dolore ⁊ iracūdia motus moyses proiecit tabulas: ⁊ fregit eas ad radices montis: Exodi. xxxij. a Lonsolatue leti aiam meam. qñ post multam precum i stantiam dns preces moysi acceptauit ⁊ nouas tabulas testamenti sibi dedit: Exo. xxxiij. b Nunquid adheret. Hic ponitur secūda punitio notabilis hebreoꝝ: ex q̄ oñdit q̄ diuina prouidētia se extendit ad regimen actuum humanoꝝ: ⁊ ista punitio fuit q̄n ppls territus verbis exploratorū voluit reuerti in egyptū: Nume. xiij. reputās q̄ nō posset iplere dei preceptū de transitu ad terrā ꝓmissionis ꝓpt multitudinē ⁊ magnitudinē pplorꝝ ibidem habitantiū: ⁊ ꝓpt hanc rebellionē explorato̊es qui pplz terruerant peruersi fuerunt morte repentina a dño: ⁊ sīa mortis diffinita fuit a dño sup oēs qui numerati fuerāt i exitu de egypto a. xx. annis ⁊ .s. ita q̄ mortui sunt i deserto oēs ꝓter iosue ⁊ caleph filium iephone: vt ibidē hētur: ⁊ ex ista punitiōe ⁊ precedēti debuerūt filij isr̄l ab errore supradco reuocari: ⁊ hoc est qō dr̄: b Nunqd adheret tibi sedes iniqtatis. i. habituato in malo. c Qui figis laborē in p̄cepto. i. falso dicis te p̄ceptū dñi non posse adiplere de igressu terre ab eo ꝓmisse.

duxit captiuitatē. ibidez. n. subditur ūmediate: Accepisti dona in hoibus. per illa. n. dona spūssancti data a xpo hoib⁹ fuit ecclia fundata: iuxta illud ꝓuer. ix. c. Sapia edificauit sibi domum ⁊c. ⁊. j. Excidit colūnas septē. vñ sicut ps. in illa auctē: Ascendens in altū. postꝙ fecit mentionē de educti one captiuitatis ab iferno: statiz sbiungit xps de fūdatiōe eccle mō pdcō: sic pari forma i h⁹ loco p⁹ꝙ fec mentionez de h⁹ moi deductione cuz dixit: Et precixit se. s. fortitudine ad deducēduz detentos in iferno: statim subdit de fundatione ecclie. d. Eteim firmauit orbez terre.

In eodem ps. xcij. vbi dī in postil. Mirabiles. hic ꝓseqnter describttur regni christi confirmatio.

Psalm⁹ dauid q̄rta sabbati. XCIII.

Eus vltionū dōmin⁹: deus vltionum libere egit. Exaltare qui iudicas terraz: redde retributiōez superbis. Usqzquo pctōres domie: vsquequo pctōres glabūt. Effabūt ⁊ loqnt iniqtatez: loquēt oēs q opant iniusticiā: Populū tuuz dñe humiliauerūt: et hereditatē tuaz vexauerūt. Uiduā ⁊ aduenā itfecerunt: ⁊ pupillos occiderūt. Et dixerūt nō videbit dñs: nec itelliget de⁹ de q̄ certuz ē q fuit ꝓtpaneus moysi: vt ps. Nume. xvij. Ex q̄ seqtur q moyses ⁊ iob fuerunt cōtemporanei: ⁊ p ꝓns error pdcs currebat tpe moysi: ⁊ alīq de pplo isrl erant hoc errore ifecti: qz erant ad mala ꝓni: vt pz ex libris moysi: ꝓpter qō moyses vī feciss hūc ps. ad reuocanduz eos ab errore pdcō: qō facē oīendo punitionem malozum manifeste fcam a deo: qō vez non eēt nisi ei⁹ ꝓuidētia ad ista inferiora ⁊ ad actus humanos se extenderet. Et ex hoc ps. iste in duas ptes diuiditur: qz primo oīditur prepositum i punitione egyptioz: quā filij isrl viderant: secūdo in punitione iudeoruz quam ipsi experti fuerant: ibi Quis surget mihi. Prima in tres: qz primo predcs error in egyptijs esse oīditur: scōo a filijs isrl excludit: ibi Intelligite insipiētes i pplo: ⁊ tertio ex dcis quoddā corrclariū ꝓcluditur: ibi Beatus hō. Circa primū dicit moyses: a Deus vltionū. i. punitionuz iuste ꝓcedentiuz. b Dñs. qz est iudex supioz oibus. c De⁹ vltionū libere egit. qz nō ē subditus alicui legi: ⁊ iō pōt pcere a pena ꝑm q sibi plz cuicunqz delinquēti: nec facē in hoc iniusticiā alicui: ⁊ iō super punitionē malozz de precandus ē: ꝓpter qō subditur depcādo. d Exaltare. oīendo tuam potentiā. e Qui iudicas terraz. inferendo pctōribus penā. f Redde retributionem superbis. i. egyptijs ex supbia nolētib⁹ obedire tuis mādat de dimissiōe ppli isrl: vt pz i Exo. a q̄nto. c. vsqz ad xij. c. inclusiue. Et sciendū q moyses i hoc loco loqt ꝓ tpe in q̄ filij isrl in egypto detinebātur: p quē modum ꝓphe freqnt de preteritis loquūtur: iō subdit: g Usqueq pctōres dñe. i. egyptij idolatrie dediti. h Usquequo pctōres glabuntur. detinentes pplm in seruitute vili. i Effabūtur ⁊ loqntur iniquitatē. sicut pharao: Exo. v. dixit iniq: Quis est dñs vt audiā vocē eius ⁊ dimittā isrl: Nescio dñm: ⁊ isrl nō dimittā. k Populum tuū dñe humiliauerunt. in operibus duris luti ⁊ lateris: Exo. j. l Et hereditatem tuā. i. filios isrl q̄ sūt hēditas tua: ꝑm illud: Hereditas mea isrl. m Uexauerunt. in tantū q vitā eoz ad amaritudinez pduxerūt: Exo. j. n Uiduam ⁊ aduenā interfecerūt ⁊c. i. personis quibus deberent cōpati non pepercerunt: qō pz ex hoc q pueros natos statiz in flumē proīci precperunt: ⁊ sic nullam crudelitatē exercere ꝫ pplz isrl horuerunt: ⁊ cā huius subditur: o Et dixerunt. corde suo tenēdo ⁊ ore proferēdo. p Nō videbit dñs ⁊c. quia tenebant q diuina prouidentia non se extenderet ad ista inferiora: ut predictum est: et sic sine freno timoris dei faciebant horribilia. q Intelligite. Hic consequenter hunc errorem excludit a populo israel qui diu moratus fuit cum egyptijs: et sic plures eorum erant infecti erroribus ⁊ vicijs: quod patet ex hoc q post vocē dominī loquentis eis i monte synai: Exodi. xx. cito declinauerunt ad idolatriam per fabricationem vituli et adorationem: Exodi. xxxij. et ideo errorem talium arguit moyses dicēs: q Intelligite insipiētes i populo. i. vos de populo israel qui estis ifecti errore egyptiorū intelligite efficaciā diuine prouidentie ad oia se extēdētis. r Et stulti aliqn sapite. i. ex q̄ estis sepati ab egyptijs

a Uenite. non passibus corpis sed affectibus mētis p fidē ⁊ deuotionē. b Exultemus dño. non solū iteri' sz ēt exterius deuotiōis signo: qđ notat cū dr: c Exultemus ⁊ iubilemus. qz exultatio dr q̄si extra saltatio: qđ fit qñ mentis deuotio resultat exteri' i sēsibili signo. similiter iublius dr cordis gaudiuz ita intēsū: qđ non pōt interius cōtineri: quin appareat i signo exteriori. d Deo salutari nr̄o. i. ad laudē iesu xp̄i: q̄ est deus verus et nr̄a salus: ꝓpter qđ fuit sic noiat' mat. j. Uocabis nomē eius iesuz: ipse. n. saluū faciet ꝓplm suum a peccatis eorz. iesus. n. interpretat' saluator. d Ꝓeoccupem' faciez eius i cōfessione. sue deitatis ⁊ humanitatis: ⁊ dicit: Ꝓeoccupemus. i. tentationem diaboli ab hac ꝓfessiōe nitētis nos impedire anticipem'. e Et in psalmis. i. laudibus deuotis. f Jubilem' ei. Qñ deus. hic ꝓnter ad ꝓpositū multiplex rō addu citur: ⁊ primo ex regia dignitate cum dr: g Qñ deus magnus dñs. q. d. bñ debemus iubilare xp̄o: qñ ip se est deus ⁊ p ꝓns magnus dñs. h Et rex magnus sup oēs deos. i. sanctos angelos ⁊ ꝓphas dei amicos: q̄ i scriptura dicūtur dij ꝑticipatiue. scđo ex eius ptāte cū dr: i Quia i ma. eius sunt oēs fi. ire. i. i eius ptā te: q̄ pōt eos ad nihilum redigere: qđ ꝓbat ꝓnter dicēs: k Qñ ipsius est mare ⁊ ipse fecit illud. congregās aq̄s in vnū locum: Gen. j. l Et siccā. i. partē terre aridā. m Manus eius formauerūt. per hoc. n. q congregauit aq̄s in locū vnū q̄ dr oceanus appuit ps terre aq̄s discoopta: Gen. j. ⁊ hoc ꝓpter habitationem hoiuz ⁊ aialiuz. Tertio adducit rō ex bñficijs humane nature collatis spāliter: inter q̄ primum ē creatio hois ad imaginez dei: qđ non conuenit alijs corpalib' creaturis: ⁊ i recognitionē h' dicit: n Uēite adorem⁹. adoratiōe latrie. o Et ꝓcidamus. humiliter adorādo. p Et ploremus. peccata nr̄a cōfitendo. q Ante deū qui fec nos. ad imaginē ⁊ similitudinē suaz. r Quia ipse ē dñs deus nr̄. dans se nobis per suā bñdictam incarnatiōez. Scđz bñficiuz ē diuine gubernatiōis: q̄ spāli mō se extēdit ad humanā nām vltra bruta aialia: ꝓpter qđ dicit apls. j. Cor. ix. Non ē cura deo de bobus: ⁊ q̄tū ad hoc dr: s Et nos ppls pascue eius. qz a nobis prouidet spāli mō. pōt ēt hoc referri ad pplm hebraicum: quem deus pauit māna. xl. annis in deserto ⁊ ad pplm catholicū quē i ecclia pascit quotidie eucharistie sacramēto. t Hodie. hic ꝓnter ꝯcluditur intētū ꝓncipale: qđ fm aplm ē inducere pplm maxime hebraicū ad obediēdū xp̄o humilr ⁊ deuote: ne impediatur ab ingressu tre viuentium: sicut pres eius impediti fuerūt ab ingressu tre ꝓmissionis ꝓpter rebellionē ipsoz. Et circa istā ꝯclusionem primo ponitur monitio: scđo adducitur exēplum: ibi Sicut in irritatione. ⁊ tertio pena illata exprimitur: ibi Quadragita. Circa ꝓmū dr: t Hodie. i. tpe gr̄e

Psal. XCIIII.

Uenitē exultem⁹ dño: iubilem⁹ deo salutari nr̄o. Prēoccupemus faciē ei⁹ i cōfessiōe: et i psalmis iubilemus ei. Qm deus magn⁹ dñs: et rex magn⁹ sup oēs deos. Quia in manu eius sūt oēs fines tre: ⁊ altitudines montiū ipsius sūt. Qm ipsius ē mare ⁊ ipse fecit illud: et siccā manus eius formauerūt. Uenite adorem⁹ et ꝓcidam⁹ et plorem⁹ ante dñm qui fecit nos: qa ipse ē deus nr̄. Et nos ppls pascue eius: ⁊ oues manus ei⁹. Hodie si vocē ei⁹ audieritis: nolite obdurare cōda vra. Sicut i irritatōe: sz die tētatiōis i deserto. Ubi tentauerunt me patres vestri: probauerūt ⁊ viderunt opera mea. Quadraginta annis offensus fui generationi illi: et dixi semper hi errant corde. Et isti nō cognouerūt vias meas: ut iurauī in ira mea si intrabunt i requiē meam.

q Uocat dies: Ro. xiij. Nox precessit: dies autē appropinquit ⁊c. vbi per noctē intelligitur ve. testm̄: per diē nouum. v Si vocē do. au. ⁊ accipitur hic si ꝓ quia: qz vox dñi audita est in lege noua: que data ē a deo in carne apparēte: vetus aūt testm̄ fuit datum p angelū loquentē in persona dei: fm q̄ dr act. vij. Hic moyses ⁊c. ⁊ subditur: Hic est qui fuit in ecclia in solitudine cum angelo: qui loq̄bat ei i monte synai. x Nolite obdurare ⁊c. legez euāgelicā repellendo. Obduratio. n. cordis humani in malo nō ꝓuenit ꝓmo ex pte dei sed ex pte liberi arbitrij hominis a deo se auertētis: ⁊ iō ꝓnter iuste deus retrahit gram̄ suā cor mollificantē: ⁊ sic in infidelitate ⁊ malo obdurat. y Sic i irritatiōe. Hic ꝓnter ad ꝓpositum adducitur exemplū ō illis q̄ territi verbis exploratoz rebelles fuerunt dño ⁊ moysi: et voluerūt reuerti in egyptū: Nume. xiij. ⁊ hoc est qđ dicit: y Sicut in irritatiōe. i. nolite obdurare corda vra sicut fecerunt i deserto. In irritatione sz die tētationis. vocatur aūt illud peccatū irritatio dñi: qz viderāt tot mirabilia ei⁹ in transitu maris rubri ⁊ alijs mirabilibus q̄ nullo mō debebant dubitare de ipletiōe ꝓmissionis diuie: sed q̄ absq; difficultate introduceret eos in terrā ꝓmissionis. z Ubi tentauerūt me pres vri. multotiens. vñ dr Nume. xiij. Jaz tentauerūt me p decē vices. a Probauerūt ⁊c. i. tot viderunt opa mea mirabilia q̄ nullo mō deberent facere talia. b Quadragita. Hic ꝓnter ponitur pena debita: qz xl. annis fuit ppls isrl ipeditus ab ingressu terre ꝓmissiōis in q̄bus oēs mortui fuerūt in deserto: q̄ viderāt mirabilia dei: ⁊ increduli fuerant: vt dr Nume. xiij. ⁊ hoc est qđ dr: b Quadragita annis offensus fui gnātioni illi. retardans eos ab ipletione promissi. c Et dixi semper hi errāt corde. ⁊ talis error erat affectatus: ⁊ sic non alleuiabat sed magis aggrauabat. d Et isti non cognouerunt ⁊c. i. ꝑcepta mea i q̄bus debebant ābulare: ⁊ hoc malicia ipsoz eos excecāte. e Ut iurauī. i. irreuocabiliter diffiniui. f In ira mea. i. in effectu vindicte mee. g Si itrabūt. i. non introibunt. h In requiem meā. i. in terrā ꝓmissionis: in q̄ dedit deus filijs isrl quietē: ⁊ qz illa fuit figura q̄tis bonorū in patria: qz oia in figura cōtingebāt illis. j. ad Cor. x. iō per hoc intēdit dauid inducere pplm maxime hebraicū ne per rebellionē ad xp̄m phibeātur ab ingressu terre viuentiū vbi ē q̄es beatoz. In p̄s. xciij. Uenite exultemus. vbi dr in postil. Ad qđ seqtur q̄ est actor totius p̄s. Additio.

Este p̄s. qui sine ti. est: ē positus inē illos. xij. p̄s. q̄s postil. attribuit moysi. Sed nulla rō vī q̄re magis appropriet dauid q̄ alij p̄s. qui huic a parte ante ⁊ post cōtinuatur: vñ ex aucte apli in postilla allegata satis hētur q̄ ēt p̄s. sibi coniūcti appropriādi sunt ipi dauid: hoc idē pōt hēri ex p̄s. xcviij. qui ēt ex necessitate lre hētur q̄ non fuit eius actor moyses ēt fm postil. Psal. XCV.

Cantate dño. huic p̄s. premittitur talis ti. i trāsla. cōi: Psalmus dauid cū domus edificabat post captiuitatē. Et fz istū ti. dauid fecit hunc p̄s. fz aūt

Et q2 ex sua obstinatiõe i malo voluerũt moysen ⁊ aaron iosue ⁊ caleph lapidibus obruere: Nume. xiiij. iõ ſ̃bditur: o Laptabũt. i. captauerunt. e In aiam iusti. i. iustoz volẽtes eos interficere: sed q2 defensati fuerunt ꝓtectiõe diuina: fm q ibidẽ dr: Cunqz clamaret oĩs multitudo ⁊ lapidibus vellet eos obruere vel oppzimere apparuit glia dñi ꝛc. iõ ſubditur: f Et fcs est mihi dñs i refugium. i. mihi ⁊ alijs tribus mecuz exñtibus. g Et reddet illis iniquitatem ipsoz. qa exploratozes qui terruerãt pplm statiz pcussi fuerũt mozte repẽtina. h Et i malicia eoz disperdet eos. q2 alij eis acquiescẽtes vagabundi fuerunt per desertũ quousqz ꝓstrata sũt ibi cadauera eorum: vt ibidẽ hẽtur: ⁊ iõ ſ̃bditur: i Disperdet illos dñs de nr̃i. cuius ꝓuidentia ad oia se extẽdit q̃tũcunqz mima.

laborẽ in precepto. Laptabunt i aiam iusti: ⁊ sãguinẽ innocentez ꝯdemnabunt. Et factus est mihi dñs in refugium: ⁊ deus meus in adiutoriuz spei mee. Et reddet illis iniquitatem ipsorum: et in malicia eorum disperdet eos: disperdet illos dñs deus noster.

In p̃s. xciij. Deus vltionũ. vbi dr in postil. Et iõ q̃tum mihi videtur. Additio.

Error iste circa diuinã ꝓuidentiam non soluz tpe moysi vel iob cucurrit sed ẽt i alijs vargs ⁊ diuersis ⁊ q̃si in oĩbus tpibus occurrit: pser̃tim i his qui fide carẽt: q̃ non solum diuinã ꝓuidentiã negant: sed ẽt ipsum deuz asserunt non esse: iuxta illud: Dixit insipiẽs i corde suo: nõ est deus. tpe ẽt ꝓpharum qui lõge post moysen fuerunt i ipso pplo israelitico hic error manifeste viguit. legitur. n. ezechiel. viij. de israelitis idola colẽtibus: Dixerunt: dñs nõ videt nos: dereliquit dñs terram. i q̃ expresse negabãt ꝓuidentiam diuinã circa ista iferioza. vñ non oz p̃s. istũ apprzopriare illis q̃ fuerunt tpe moysi. superfluũ ẽt vr moysi ad reuocandũ hunc errorẽ aliquem p̃s. ordinare: cũ in tota lege mosaica hoc docetur duplici mõ. Primo hist̃orialiter: vt pz de pmis parentibus a deo punitis ꝓpter trãsgressionez precepti: Gen. iij. c. similr ⁊ de chaz a deo punito ꝓpter fratricidiũ: Gen. iiij. c. similr de gnãtione diluuij a deo destructa ꝓpter peccata: Gen. vi. c. Item de sodomitis diuina iusticia subuersis: Gen. xix. c ⁊ sic de alijs q̃plurimis in pentateucho cõtẽtis. Ex q̃bus oñditur q deus per suã ꝓuidentiaz iustissimã punit reprobos: ⁊ pmiat bonos. Scõo pz hr ex lege mosaica ex preceptis diuinis q̃ in ea dãtur: q̃ oia fũdantur i timore ⁊ amore diuino ⁊ i penis ⁊ pmijs a deo ꝓmissis seu cõminatis hoibus ſz diuinã ꝓuidentiã: vt pz cuilibet intuenti. nõ ergo vr hic p̃s. ex hoc moysi aprzopriari sicut nec egyptijs. Sed melius vr dicendũ fm glo. cui ẽt cõcordãt precipui expositores hebreoz. s. q istе p̃s. loq̃t gnãliter ꝺ oẽs malefactozes postponẽtes diuinũ timorẽ ex incredulitate diuine ꝓuidentie siue sint de pplo israelitico siue de alijs natiõibus. De manasse. n. rege iuda de q̃ legit. iiij. reg. xxi. q ipleuit hierlz sãguine innocẽtiũ ab oze vsqz ad os: ꝓpter quẽ pñt verificari q̃ dicũtur in hoc p̃s. s. Uiduã ⁊ aduenaz interfecerũt ⁊ pupillos occiderũt. q aũt hoc fecisset ex incredulitate diuine ꝓuidẽtie pz. ij. paral. xxxiij. vbi de ipso manasse pr̃ eius penitẽtiã legitur: Cognouit manasses qm̃ dñs ipse est deus. ex q̃ pz q ante hoc nõ cognoscebat dñz esse deum nec per ꝓphs ꝓuideri humano generi: ⁊ sic de multis alijs tam paganis q̃ infidelib' seu hereticis ⁊ ẽt falsis xp̃ianis contingit sepe i multis ⁊ i diuersis ptibus ⁊ non tm̃ in vno tpe seu in vna gnãtione vel regione determinata: ⁊ iõ dicit p̃s. Usqueq̃ pctõres dñe vsquequo gliabũtur. qõ exponens Ra. abenhagra dicit ⁊ bñ q per iterationem li vsqueq̃ itelligitur assiduitas hr peccati ⁊ eius frequentia i multis ⁊ varijs tpibus: ad quam sñiam facile adaptatur littera: prout continetur in postilla specialitate mutata ad generalitatez.

Et notanduz q̃ lz in hoc p̃s. nullus ponatur ti. in hebr. nec in transla. hiero. tñ verum est q istе p̃s. inter hebreos legitur i qualibet quarta feria. rõ aũt quare quarte ferie apprzopretur: hẽtur in glo. vide ibi:

In eodẽ p̃s. xciij. vbi dr in postil. Quoadusqz iusticia. s. diuina. Additio.

Hebraica littera in hr loco nõ habet illud relatiuum q̃: sed sic: ⁊ iuxta illam omnes q̃recto sunt corde. et intelligitur plane non admiratiue: sed sic: Quoadusqz iusticia. i. diuina. Conuertatur ad iudicium. s. in execution extremi iudicij. Et quoadusqz iuxta illam. s. iusticiã. Sunt oẽs qui recto sunt corde. vnde li et cuz dr: Et iuxta illam. iterum repetit li quoadusqz: sicut sepe i scripturis contingit ꝛc. Replica.

Circa p̃s. Deus vltionum. diuersificantur: q̃ postil. applicat peccata ⁊ eorũ penas correspõdentes ad spãles pplos ⁊ ad spãlia tpa: Burgen. aũt et glo. magistralis generaliter applicãt ad oia tpa ꝛc: que applicatio vr moralis: q2 sic in tota sacra scriptura speialia vicia reprehẽduntur: ⁊ punita describũtur: quatenus talis punitio cũctis sit morale exemplu: ne ad similia vicia defluant: ⁊ similẽ punitionem icurrãt. Nec est inconueniẽs moysen vel quẽcunqz certis scripturis generaliter aliq̃d facere ⁊ per decãtationem carminis vel p̃s. ad spãlia applicare: ⁊ per ea soluuntur obiectiones burg. in proposito. Psal. XCIIII.

Venite exultemus dño. Huic p̃s. nullus oĩno titulus preponitur in hebreo nec i translatione hiero. iuxta hebreum. Et fm hebreos istе p̃s. factus est a moyse circa finem vite sue q̃n mortui fuerant in deserto oẽs qui post exitũ de egypto numerati fuerant a. xx. annis ⁊. s. preter caleph ⁊ iosue: vt dcz est precedẽti p̃s. i q̃ p̃s. inducit filios mortuoruz: de q̃bus dixit dñs Numeri. xiiij. q ingrederẽtur terrã ꝓmissionis loco patrũ suoz ad dei laudem ⁊ obedientiã: ne ex rebellione et inobediẽtia impedirẽtur ab ingressu terre ꝓmissionis sicut ⁊ pies eoz: ⁊ lra hr p̃s. ad hoc faciliter põt applicari. Sz apls heb. iij. ⁊ iiij. ponit magnã partem hr p̃s. s. ab illo loco: Hodie si voce eius audieritis. vsqz ad finem di. q hoc dcm fuit a dauid: ad q̃ sequitur q est actor totr̃ p̃s. dicit ẽt ibidẽ apls q p̃s. istе nõ loq̃tur de ingressu terre ꝓmissionis qui iã ante annos multos transierat tpe iosue: sed de ingressu terre viuentium aperiendo p xp̃z tempore gratie: quia per suam benedictam passionem amouit impedimentũ. Et fm hoc psal. istе in tres partes diuiditur: quia primo populus maxime hebraicus fm intentionez apostoli ad christi laudem inducitur. secundo ad hoc multiplex ratio adducitur: ibi Quoniam deus magnus. tertio principalis intentio concluditur: ibi Hodie si voce eius audieritis. Circa primum dicit dauid preuidens christi aduentũ in quo erat exultandum: vnde in eius natiuitate angeli exultauerunt: Luce. ij. Facta est cum angelo multitudo celestis exercitus vel militie laudantium deum ⁊ cetera. et multo fortius homines debebant exultare: tum quia venit in natura humana assumpta non in angelica: fm q dicitur hebreozum secũdo: Nusquã angelos apprehendit sed semen abrae: tum quia venit satisfacere pro peccato generis humani nõ ãgeli: qõ ẽ irremediabile. dicit igitur:

dunt dicẽtes: quia dñs regnauit a ligno. sed hec additõ a ligno non ẽ in heb. nec in greco nec i transla. hiero. lo quendo de trãslationibus eius q̃s vidi: ⁊ credo q̃ assũ ptũ sit de trãslatiõe theodotiõis vl symmachi vl alicu ius alterius: q̃ plures fecerũt diuersas trãslationes. Et q̃ xp̃s exaltatio nez regni meruit per suã passionẽ in cruce: fm q̃ dr philip̃. ij. Humiliauit semetipsuz fẽs obediẽs vsq; ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: ꝓpter qõ ⁊ deus exaltauit illuz. iõ alios translatoruz hoc addidit: a ligno .s. crucis: et fm hoc dr in hymno eccl̃iastico: Impleta sunt q̃ ꝓcinit dauid fidelis carmie dicẽs In natiõibus regnauit a ligno deus. ⁊ pz q̃ iste hymnus ꝓcedit fm opionem Aug. dicentis q̃ dauid fecerit hunc p̃s. ⁊ oẽs alios. z Eteiz cozrexit ozbẽ terre. ab erroze idolatrie: q̃ a tpe p̃dicationis xp̃i ⁊ aplozum cepit cessare: fm q̃ predẽz fuit zach. xiij. In illo die perdã noia idoloz de terra. a Qui non cõmouebitur. s. a veritate xp̃iane fidei: q̃ stabit vsq; ad finem mũdi q̃tũcunq; tribulatiõibus ipellatur: b Judicabit. qõ itelligitur de iudicio discretiõis: qõ a tpe xp̃i incepit: q̃ per p̃dicationẽ eius ⁊ suoz discipuloz aliqui vocati sunt ad fidẽ alijs i infidelitate dimissis iusto dei iudicio sed nobis occulto. de q̃ dicit saluator ioh. xij. Nunc iudicium ẽ mũdi. iudiciũ aũt discussiõis ꝑ penis ⁊ premijs reddendis expectat in fine mundi: et de isto duplici iudicio est nonus p̃s. sicut dcm fuit. s. in p̃s. illo. c Letẽtur celi. hic ꝓnter ponitur exultatio fidelium: q̃ aduẽtus xp̃i in mũdum non solum fuit cã exultationis fidelib' sed ẽt creaturis oĩbus: ⁊ hoc est q̃ dr: Letẽtur celi. i. ciues celi cuiusmodi sũt angeli sancti q̃ in natiuitate xp̃i cãtauerunt cãticũ letitie: vt dcm est in ꝓncipio h' p̃s. Celi ẽt mãles letati sunt: q̃ xp̃o nato stellaz nouam miserũt: Mat. ij. d Et exultet terra .i. ꝓncipes terre: qõ impletũ est qñ reges venerũt xp̃z natuz adozare: Mat. ij. e Cõmoueat mare ⁊ ple. e. i. mare ⁊ eius vnde sibi reuerentiã exhibebãt: qõ fẽz fuit qñ mare ⁊ eius vnde se ei calcabiles prebuerũt: Mat. xiiij. f Gaudebũt campi. qõ ipletum fuit qñ pastores in cãpis cõgregati super gregẽ suum vigilates xp̃m natum adozauerũt gaudẽtes: Lu. ij. Et reuersi sunt pastozes glificãtes ⁊ laudãtes deum. g Tũc exultabũt .i. signa exultationis erũt. h Oia ligna siluaz hoc impletũ ẽ in aduẽtu xp̃i ad hierlm qñ ppli cedentes ramos de arboribus sternebãt in via clamãtes ⁊ dicẽtes: Osanna filio dauid. Mat. xxi. i signũ exultationis magne. Q; aũt dr ligna oia hypbolice ẽ: sicut dr: oẽs ò ciuitate cucurrerunt ad spectaculuz: licet plures remaneant q̃ vadant. i Qm̃ venit iudicare terrã. iudicio. s. discretiõis separãdo fideles ab infidelibus vocãdo electos ad fidẽ per suam ⁊ eccl̃ie p̃dicationẽ: ꝓpter qõ dicit saluator ioh. xij. Nunc iudiciũ est mũdi. iudiciũ. n. discussionis ꝑ penis ⁊ premijs reddẽdis de quo agitur sequẽti p̃s. expectatur in futuro. k Judicabit orbez terre ⁊c. Judicium. n. discretionis q̃ aliqui vocãtur ad fidez ⁊ gr̃am alij nõ est valde iustuz: lz hoc sit nobis occultũ: ꝓp̃ qõ dr p̃s. xxxv. Judicia tua abyssus multa. Moraliter põt exponi p̃s. iste de quolibet fideli q̃ est dei filius per gr̃am ⁊ adoptionem: sicut xp̃s est dei filius per nãz: ⁊ iõ sicut xp̃o cõperit iudiciuz discretionis super alios mõ predcõ: ita cuilibet fideli ipositum ẽ iudiciũ discretionis super ꝓprias cogitatiões locutiões ⁊ opationes: vt nulli iniusto consentiat cozde: nullum iniustuz ꝓferat ozc: nec exerceat in opere.

Etẽi cozrexit ozbẽ tre: qui ñ ꝓmouebit: iudicabit populos i eqtate. Letẽt celi ẽt exultet tra: cõmouat mare ⁊ plenitudo ei⁹: gaudebũt cãpi ⁊ oia q̃ i eis sũt. Tũc exultabũt oĩa ligna siluaz a facie dñi quia venit: quo niaz venit iudicare terraz. Judicabit ozbem terre in equitate: ⁊ populos in veritate sua.

Psal. XCVI.

Dominus regnauit. huic p̃s. ꝓmittitur talis ti. i trãslatõi: Psalmus dauid qñ terra eius ẽ ei restituta. ⁊ fz hunc ti. dauid fecit hunc p̃s. fm hebreos vero moyses fecit ipsum: vt ocz est .s. p̃s. lxxxix. fz ò hac varietate non est magna vis: vt dcm ẽ p̃s. precedenti: sed magis curandum est de mã huius p̃s. Et fz hunc ti. dicunt doctozes aliqui q̃ psal. iste est gratiarũ actio ipsius dauid qñ debellatis philisteis qui regnũ eius inuaserant ⁊ alijs gẽtilibus i circuitu qui regnum suũ molestabant: terra sua fuit restituta in pace ⁊ q̃ete. Sed littera huius psalmi nõ videtur concozdare cuz dicitur: Nubes ⁊ caligo i circuitu eius. ⁊ post sb̃dit: Ignis ante ipsum precedet. quia i bellis ipsius dauid cõtra aduersarios nõ legimus apparuisse talia signa. Item apostolus hebreoz. j. allegat scripturã huius psal. dictã ad litterã de xp̃o. d. Et cũ introducit primogenitũ in ozbem terre dicit: Et adorent eũ omnes angeli dei. quod accipitur ex hoc p̃s. cũ dicitur: Adorate eũ oẽs angeli eius. Apostoli enim alle gãtes scripturam veteris te. nõ semper acceperunt eam de verbo ad verbum: sed suffecit eis aliqñ accipere sensum: q̃uis hic nõ sit magna mutatio in verbo: quia i hoc psalmo ponitur imperatiuũ secũde persõe: cũ dicitur: Adorate hebrei imperatiuũ tertie persone. Sciẽdum est etiã q̃ duplex est christi aduentus. s. in mũdum qui preterũt ⁊ ad iudiciũ qui futurus ẽ: psalmus autẽ iste loq̃tur de aduentu ad iudiciũ: ⁊ sic itelligitur apostoli verbum: Et cũ introducit ꝓmogenitum. i. predicit introducendũ ad iudiciuz: sicut expositum ibidem. tunc enim apparebit i potestate cõstitutus tanquã primogenitus. In primo autẽ aduentu apparuit humilis ⁊ abiectus. huic autem sentẽtie cõcozdat Rabi salomon in p te dicens q̃ hic psal. loquitur ad futurũ quod vocat temp' messie: sed expectat ꝓmum eius aduẽtum adhuc futurum erronee: vt frequẽter supza dictũ est. Patet igit fm sentẽtiã apostoli ⁊ Ra. sa. q̃ psal. iste ad lr̃am itelligitur de xp̃o nõ de dauid nisi figuratiue: nec titulus i ꝓncipio positus valet multum ad oppositũ: quia in hebreo ⁊ i translatione hieronymi nullus ẽ omnino titulus: ⁊ ideo videtur iste titulus appositus fuisse ab aliquo expositoze ꝑ sua voluntate. Dicendũ igitur q̃ psal. iste loquitur de aduentu xp̃i ad iudicium discussiõis: sicut precedẽs de aduentu eius ad iudicium discretionis: ⁊ diuiditur in tres partes: quia ꝓmo describitur ipsius christi generale dominiũ: secũdo aduentus ad iudiciũ: ibi Nubes. tertio exultatio fideliũ: ibi audiuit. ⁊ ista tria se cõsequũtur adinuicem: vt videbitur prosequendo. Circa primũ sciendum q̃ christus i sua resurrectiõe ⁊ ascensione accepit super omnia creata generale dominiũ: propt̃ quod dixit Matth. vl. Data ẽ mihi ⁊c. ⁊ hoc est quod dicit: a Dominus regnauit. s. dominus noster iesus christus. b Exultet terra. i. habitãtes in terra: quia xp̃s per resurrectionẽ ⁊ ascensionem suam prebuit alijs ingressum ad gr̃iam. c Letẽtur ĩsule. quia fides catholica p̃dicata est per apostolos alios q̃ christi discipulos habitantibus

hebreos moyses fecit hūc p̄s. vt dez ē supra p̄s. lxxix. Sed hec varietas actoris nō multū refert ad ꝓpositum: q; vter q;. s. moyses ⁊ dauid sp̄z ꝓphetic̄ hūit: ⁊ de xp̄i mysteriis ꝓpheтauit: vt patuit per ꝓdc̄a. Sed de mā h̄ p̄s. a q̄ depen det itellectus lr̄alis ē magis curandū. Et fm ti. istuz p̄s. iste ē diuinaz gr̄arū actō seu diuina laudatio de reedificatiōe tēpli p⁹ captiuitatez babylonicā tpe zorobabel vt hētur Esdre. j. Sz hoc dēm ipugnat hiero. p hoc q; dī in principio h⁹ p̄s. Cātate domino ⁊c. qō non legitur tūc fēm: sed magi cātauerunt cāticū antiquū: fz q; dī. j. esdre iij. Steterūt sacerdotes in ornatu suo cuz tubis: ⁊ leuite filij asaph in cymbalis: vt laudarent deū p manum regis dauid. i. p cātica ab eo fca: vt ibidē fuit dez. a tpe vero dauid vsq; ad illam reedificationē fluxerūt q̄ngenti anni vel circiter: q; p mū templū fundatū q̄rto anno salomonis stetit. cccc. annis: ⁊ tps captiuitatis durauit. lxx. annis. Itē p hoc qō subditur: Annūciate inter gētes ⁊c. gētiles non fuerūt admissi ad illā reedificationē fz magis repulsi: vt hētur. j. esdre iij. Preterea in heb. ⁊ in transla. hiero. nullus penitus ē ti. ⁊ iō predēs ti. vī appositus ab aliq̄ expositore fm imaginatiōez suā frām h⁹ p̄s. ad dēm edificiū applicante. Ra. sa. vero dic̄ q; hic p̄s. loq̄tur ad tps futurū: ⁊ vocat tps futuz tps messie: qō ipse ⁊ alij iudei dicūt esse futuz: ⁊ tunc edificabit eis templū nobilissimū: in q̄ fiēt iste laudes ⁊ oblatiōes: q̄ videtur tāgi i hoc p̄s. cū dī in ꝓncipio: Cātate dño ⁊c. ⁊ postea i medio sb̄dit: Tollite hostias ⁊c. Sed istud secundū est erroneū. s. q; xp̄s sit vēturus in mūdū ⁊ reedificatur⁹ māle templū: sicut freq̄nter supius expressū est. Sed ꝓmū ē vez: q; iste p̄s. loq̄tur ꝓ tpe xp̄i: qō ꝓprie icepit a ꝓncipio p̄dicationis euāgelij: ⁊ extūc incepit templū reedificari per xp̄m nō ex lapidibus isensibilib⁹ sed ex xp̄i fidelibus: q̄ sunt lapides viui i edificio celestis hierlm collocādi. Et fz hoc p̄s. iste diuidit i duas ptes: q; ꝓmo psalmista inducit ad xp̄i p̄coniū: ⁊ scōo ad eius debitū obsequiū: ibi Cōfessio. Prima in duas: q; ꝓmo iducit ad actū p̄conij: scōo ad diuulgationē euāgelij: ibi Annūciate. Circa ꝓmum dicit: a Cantate dño .i. dño iesu xp̄o: qui est rex regū ⁊ dns dnantiū: apoc̄. xix. b Canticū nouū. ad nouū. n. testm̄ ptinet canticū nouū: fm q; dī: Nouus rex noua lex nova gaudia. vn̄ ⁊ angeli nouum cāticū cātauerūt in natiuitate xp̄i: Luce. ij. Glia in altissimis deo ⁊c. c Cātate dño ois terra. i. oēs hitatores terre: qbus aduētus xp̄i fuit cā leticie. d Cātate dño. repetitio est eiusdē ad maiorē excitationē: sicut solet fieri in cāticis. e Et bn̄dicite nōi eius. gr̄as agēdo de tāto bn̄ficio. f Annūciate de die in die. i. continuate h⁹ modi laudem. g Annūciate. Hic ꝓnter psal. inducit ad p̄dicationē euangelij: q̄ fca ē non solū iudeis sed ēt gētilibus p orbē diffusis: ⁊ hoc ē qō dī hic: g Annūciate iter gētes gliam eius. i. gliam sue resurrectiōis ⁊ ascēsionis ⁊ alia ad fidem ptinentia. h In oibus pplis ⁊c. i. opa miraculosa xp̄i que ānū ciauerunt aplī alīq; xp̄i discipuli: nō solū verbo sed ēt fēo faciētes miracula i noie ⁊ vtute xp̄i: fm q; dī Mar. vl. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerunt vbiq; dño coopante ⁊ sermonē cō firmante seq̄ntibus signis. i Qm̄ magnus dns. q. d. nō

Psal. xcv

Cantāte dño cānticuz nouū: cātāte dño oīs tra. Cātāte dño ⁊ bn̄dicite nomini ei⁹: ānūciāte d̄ die i diē salutare ei⁹. Annūciāte iter gētes gloriā ei⁹: i oībus populis mirabilia ei⁹. Qm̄ mag⁹ dns ēt laudabilis nimis: terribil⁹ sup oēs deos. Qm̄ oēs dij gētiū demōia dns aūt celos fecit. Cōfessio ⁊ pulchritudo i cōspectu ei⁹: scimōnia ēt magnificētia i scificatiōe ei⁹. Afferte dño patrie gētiū: afferte dño gloriā ⁊ honorē: afferte dño gliam noi ei⁹. Tolli te hostias ēt itroite in atria ei⁹: adorate dnm̄ i atrio scō ei⁹. Cōmoueatur a facie ei⁹ vniuersa terra: dicite i gentibus quia dns regnauit.

est miz si talia fiunt virtute eius: q; magnus ē in potētia: cuius magnitudinis nō ē finis. k Et laudabilis nimis. q; trāscendit limites cuiuscunq; create virtutis: ꝓpter qō dī ecc̄i. xliij. Magnificate eū q̄tum potestis: maior ē. n. oi laude. l Terribil⁹ sup oēs deos. q; terribilis ē demoni b⁹: q; p oēs cole bantur in idolis a gētilibus: iō sb̄ditur: Qm̄ omēs dij gētium demonia. m Dns aūt celos fecit. nō aūt dij gentium. n Cōfessio. Hic ꝓnter psal. inducit ad obsequiū xp̄i debitū: ⁊ scōo ad ducit ad hoc motiuum: ibi Commoueat. ad debitum aūt obsequium xp̄i ꝓmo req̄ritur interior ⁊ exterior mūdicia: q; ipe ē sanctus sanctoz: Dañ. ix. ⁊ q̄tū ad hoc dī: Cōfessio. q̄ tollūt̄ imūdicie interiores. m Et pulchritudo. i. mundicie exteriores apposite. n In cōspectu eius. i. in cultu ipsius: hoc dī ad excludendum imūdicias q̄ fiebāt in cultu gentiliū: sicut i sacris priapi viri ⁊ mulieres incedebāt nudi: ⁊ fiebant ibi alie vilitates q̄s non facerēt mō meretrices. Simil⁹ i cultu ve. lerāt aliq̄ imundicie corpales in effusione sāguinis aliali um imolatoz q̄ non sūt in cultu no. legis vbi offert corpus ⁊ sāguis xp̄i sub spēbus panis ⁊ vini. o Sācti mōnia. i. applicatio ad diuina. p Et magnificentia i sanctificatione eius. i. in cultu no. le. qui sanctificatio dī: eo q; sanctificat cultores qō nō faciebat cultus veteris le. ꝓpter qō dicit apls: heb. x. Impossibile. n. est sanguine tauroz ⁊ hircoz auferri peccata: iō sb̄ditur: Sanctificati sumus p oblationē corpis iesu xp̄i. In hac igitur sanctificatiōe ⁊ magnificētia: q; i eucharistia totus xp̄s ꝓtinetur: q̄ non pōt aliq̄d maius cogitari rōne sue deitat⁹: iō sb̄ditur: q Afferte dño patrie gentiū. ad fidē xp̄i conuersaz. r Afferte dño ⁊c. fm cōmentatorem. j. ethi. Honor ē reuerentia exhibita alicui i testimonium sue bonitatis: ēt si fiat in secreto siue corā paucis: fz tūc est gl̄ia qñ exhibetur ei in palā coram multis: p hoc. n. inducimur ad exhibendū reuerentiā dño nr̄o iesu xp̄o i publico ⁊ secreto. s Tollite hostias. i. laudibus diuinis extollite corpus ⁊ sanguinē iesu xp̄i sb̄ spēbus panis ⁊ vini: q̄ dicūtur hostie i plurali: q; lz sit vnū sacm perfecte: tm̄ sunt ibi due ꝓsecrationes distincte: q̄rum vna alteram non expectat. Item q; hoc sacrificiū oībus sacrificijs ⁊ oblatiōibus veteris legis ⁊ multiplicib⁹ succedit tanq̄ perfectum iperfectis. t Et introite in atria eius. i. loca cultui xp̄i dedicata: q; tm̄ in oībus est vnica eccl̄ia: iō sb̄dit: Adorate dnm̄ in atrio scō eius. v Cō moueatur. Hic ꝓnter adducit ad hoc motiuū precipuuz: ⁊ scōo sb̄ditur exultatio fideliū: ibi Letēt celi. Circa ꝓmū dī: v Cōmoueat ⁊c. i. hitatores ire moueāt corā xp̄o motu timoris ⁊ reuerētie: cuius cā subdit cū dī: x Dicite i gēti. q; dns. s. iesus xp̄s. y Regnauit. i. regnū sup totā creaturā accepit i sua resurrectiōe ⁊ ascēsiōe: fz q; dī Mat. vl. Data est mihi ⁊c. ⁊ Mar. vlti. Et dns qdem iesus postq̄ locutus ē eis assumpt⁹ ē in celū: ⁊ sedet a dextris dei. Aug. ⁊ cassiodorus hic ad

christi.ſ.in mundū ⁊ ad iudiciū gnāle ⁊ vltimuz qđ vocat iudiciū diſcuſſiōis. Sz ſaluo meliori iudicio vī mihi q̄ ꝓueniēter pōt exponi de aduentu xp̄i in mūdum ⁊ de iudicio diſcretiōis: qđ incepit a tpe p̄dicatiōis xp̄i ⁊ apl̄oꝝ: vt. ē. dām eſt. Et ſm hoc p̄ſ. iſte ⁊. xcv. ſunt circa eāde māz: vñ ⁊ ſimil̄r incipiūt ⁊ magnā hñt cōuenientiam: non ſoluz i ſñia ſed ēt in verbis. Bñ. n. reperiuntur p̄ſ. plures de eadem mā facti nō ſolū a pluribus actoꝛi bꝰ ſed ēt ab vno actoꝛe: vt in ſuperius dictis patuit in pſalmis ipſius dauid. Igitur ſm hoc p̄ſ. iſte in duas partes diuidit: in ꝑma ponit gr̄arū actio de beneficio icarnationis: in ſcđa de bñficio iudicij diſcretiōis q̄ electi ſunt ad fidē vocati: ſcđa ibi Jubilate ⁊c̄. Circa ꝑmū dī: a Cātate dño. ſ. ieſu xp̄o. b Canticū nouum. tanq̄ actoꝛi noue. in cuius oꝛtu nouum cāticū cātauerūt āgeli: Lu. .ij. c Quia mirabilia fecit. nāſcēdo: lāguidos curādo: moꝛtuos ſuſcitādo: reſurgēdo ⁊ aſcendendo: ⁊ ſp̄m ſanctū in ſigno viſibili mittēdo: q̄ ſimplices ⁊ illitterati ſūt noticia ſcripturaꝝ illuminati: ⁊ linguis oīuz loq̄bātur: act. ij. d Saluauit. i. ſalutē fecit. e Sibi. hoc eſt ad honoꝛē ſuum. ſ. dei p̄ris. f Dextera eius ⁊ brachiū ⁊c̄. i. xp̄s dei p̄ris filius: q̄ dī eius virtus. j. ad Coꝛ. j. c. Predicamus xp̄m dei virtutē. virtus aūt cōſiſtit i parte dextera: ꝓpter qđ ⁊ freq̄nter dextera notat in ſcriptura. ſimil̄r xp̄s brachiū dei dī: Eſa. liij. Dñe quis credidit auditui nr̄o ⁊ brachiū dñi ⁊c̄. q̄ ſcriptura itelligit ad lr̄am de xp̄o: vt plenius oñdetur dño ꝓcedēte q̄n ad locū illum venimus. g Notuz fecit dñs. i. deus p̄r. h Salutare ſuū. i. filium ſuū ꝑ ſalute mundi humanatū: ⁊ ſic viſibilē fēz. i In ꝓſpectu gentiū reuelauit iuſticiam ſuā. i. fidē catholicā iuſtificantē q̄ per p̄dicatiōnē apl̄oꝝ ⁊ alioꝝ xp̄i diſcipuloꝝ publicata ē gētibus diſp̄ſis p oꝛbē terraꝝ. k Recoꝛdatus ē mie ſue ⁊ vī. ſue do. ſ̄r̄. i. ꝓmiſſionis facte p̄ribus eius: ſicut Gene. xxij. ꝓmiſſum fuit abrahe. Bñdicētur in ſemie tuo ⁊c̄. q̄ ꝓmiſſio miſericoꝛdiē ⁊ veracit̄ ipleta eſt in xp̄o nato de ſemine abrae ꝑ iacob q̄ alio noīe dictus ē iſr̄l: Gene. xxxij. ⁊ qz effectus hꝰ ꝓmiſſionis extēſus ē ad oēs gentes: iō ſb̄ditur: l Viderūt oēs termini terre. i. ꝑ fidē cognouerūt ⁊ ꝑ miracula coꝝ eis fca. m Salutare dei nr̄i. i. dñm nr̄m ieſū xp̄m per quē eſt ſalus hoīuz: fz q̄ dī actu. iij. ⁊ non eſt in aliquo alio ſalus. n Jubilate. Hic icipit verſus in heb. ⁊ in tranſla. hiero. vbi ponitur ūitatio gr̄arū actionū ꝑ iudicio diſcretiōis q̄ electi ad fidem ⁊ gr̄am ſūt vocati cū dī: Jubilate deo omnis tra. qz de oībus tre ptibus aliq̄ ſūt vocati. o Cātate. i. laudate in coꝛdibus vīs iterius. p Et exultate. i ſignis deuotiōis exterius. q Et pſallite. recitando oꝛe pſalmos a ꝓphetis ad dei laudem factos. Et qz iſte p̄ſ. tpe veteris te. catabat a leuitis ꝑ expectatiōe dicti bñficij qui talia cātabant non ſolū vocibus hūanis ſz ēt muſicis inſtr̄is: iō ſb̄ditur: Pſallite dño i cithara ⁊c̄.

Psal. XCVII

Cāntāte dño cān/ticū nouū: qā mirabilia fecit. Sāluauit ſibi dēxtera ei⁹: ⁊ brachiū ſc̄m eius. Notū fecit dñs ſāluta/re ſuū: in cōſpēctu gentiuz reuelauit iuſticiā ſuaz. Rēcoꝛdatus ē mie ſue: ⁊ veritatis ſue domui iſr̄l. Vidēr̄unt oēs t̄mini tre ſālutare dei nr̄i: iūbilate dño oīs terra cāt̄āte ēt exultate ēt pſallite. Pſallite dño in cithara i citbara ⁊ voce pſalmi: in tūbis ductilib⁹ ēt voce tube coꝛnee. Jūbilate i cōſpectu regi dñi: mōueatur mare ēt plenitudo eius: oꝛbis terrarum ēt qui habitant i eo. Flūmina plaudent manu: ſimūl mōtes exultabūt a cōſpectu domini: q̄m vēnit iudicare terraz. Judicabit oꝛbem terraruz in iuſticia: ⁊ pp̄los i equitate.

r In tubis ductilibus. i. cuz martello factis. s Et voce tube coꝛnee. qz aliq̄n vtebantur inſtr̄is de coꝛnibus aliarum fēs maxime i feſto tubaꝝ: qđ celebrabat in p̄ncipio ſeptimi mēſis. t Jubilate i cōſpe. re. dñi. ſ. ieſu xp̄i: qui eſt rex regum ⁊ dñs dñantiū: apoc. xix. v Moueatur mare. ad eius reuerentiā qđ fēz fuit q̄n pedib⁹ eius ſe calcabilez p̄rebuit. x Et plenitudo eius. i. habitantes in inſulis maris quoꝝ multi cōuerſi ſunt ad fidem: vt dām eſt p̄ſ. precedenti. y Oꝛbis terraꝝ ⁊. et ꝑ idest. z Qui habitant i eo. qz non ſolū de inſulis maris ſed ēt de terris oībus aliqui ſūt conuerſi ad fidē. a Flumina plaudent. i. hēbunt occaſionez exultationis ſi hērent ſenſum: ⁊ hoc fuit impletuz q̄n xp̄s tactu ſue ſāctiſſime carnis vīz regeneratiuā dedit aq̄s in baptiſmo. b Simul montes exultabūt. i. cā exultatiōis erūt: qđ fuit impletū q̄n xp̄s in montib⁹ legem euāgelicā p̄redicauit: ⁊ ibi miracula fecit: vt hētur mat. v. ⁊ ioh. vi. ⁊ in pluribꝰ locis. ⁊ qz per ſuā p̄dicationē cepit vocare electos ad fidem qđ ptinet ad iudiciū diſcretiōis: iō ſubdit ꝑ cā p̄dēe exultatiōis ſeu gr̄arū actionis. c Q̄m venit iudicare terrā. ⁊ qz iſtud iudiciū ē iuſtū q̄uis ſit nobis occultū: iō ſubdit: Judicabit oꝛbez terrarum in iuſticia ⁊c̄. Pſal. iſte mozalit pōt exponi eodem mō ſicut ⁊. xcv. qz ſūt de eadē mā: vt dām eſt in p̄n⁹ hꝰ p̄ſ.

Pſal. XCVIII.

Dominus regnauit. Huic p̄ſ. nullus ti. preponit in heb. nec in trāſla. hiero. Dicūt aūt hebrei q̄ moyſes fecit ipſū: vt dām eſt p̄ſ. xc. Sed hoc nō vī vez: qz i hoc p̄ſ. dī moyſes ⁊ aaron in ſacerdotibus eius ⁊c̄. ⁊ ſubditur: Ipſi īuocabant dñm ⁊ exaudiebat eos. et ſic actoꝛ hꝰ p̄ſ. vī loqui de ipſis tanq̄ de p̄teritis: ꝓpter qđ p̄ſ. iſte vī ē fēs non ſolum pꝰ tp̄s moyſi ſed ēt poſt tp̄s ſamuelis. Et iō doctoꝛes nr̄i dicūt ipſū eſſe fēm a dauid qui ſamueli ſupuixit: ⁊ dicunt q̄ fecit p̄ſ. iſtum de regno xp̄i. Sed ſaluo meliori iudicio iſta expoſitio vī mihi magis myſtica q̄ l̄ralis: qz in hoc p̄ſ. fit inuitatio ad dei cultū ſm modū ve. legis: vt patebit proſequēdo: qui modus nō hz locuz i xp̄i regno. Raſa. vero dicit q̄ p̄ſ. iſte loquitur de regno meſſie: q̄ debellaturus eſt reges gog ⁊ magog ⁊ multos alios pp̄los cuz eis: ſm q̄ vī p̄retēdere dām ezechiel. xxxix. ⁊ tūc regnū mundi pacifice obtinebit a iudeis. Sed hoc dām eſt erroneū: tum qz aduētus meſſie tranſijt in p̄teritū: tum qz ſm dōz aug. xx. de ci. dei. xi. c. ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ gog ⁊ magog de quibus loq̄tur ezechiel non ſunt aliqui ppli determinati: ſed ūt p̄ſecutoꝛes eccleſie a diabolo ad hoc inducti ⁊ īducēdi maxime circa finem mundi. Igitur ſaluo meliori iudicio p̄ſ. iſte mihi videtur eſſe factus a dauid ad inducendum populum ad diuinum cultū: de quo fuit valde ſolicitus: vt patet primo paral̄. ⁊. ij. Regum. Et hoc fuit poſtq̄ debellatis philiſteis ⁊ alijs contra regnuz eius inſurgētibus ipſe addūxit arcam domini in monte ſyon ītra tabernaculū quod ei tetenderat: ⁊ cōſtituit ibi ſacerdotes ⁊ leuitas ad cultum dei celebrandū: vt habetur. j. paral. xvi. Et ſm hoc p̄ſ. iſte in duas partes diuiditur: quia primo dauid incitat populum ad cultum diuinum: ſecūdo ad hoc recitat exempla ſanctoruz

in ĩsulis maris oceani: vt ꝓz de anglia ⁊ hybernia: ⁊ ẽt maris meditarranei vt ꝓz de Sicilia ⁊ cypro ⁊ plurib⁹ alijs.

o Nubes ⁊ caligo. q² ad gnāle oñium sequtur extremum iudiciū: a q̄ non pōt appellari: iō p⁹ xp̄i oñiuz hic ꝓnter describitur eius gnale iudiciū: ad qō veniet i magna ptate: ⁊ h⁹ ē qō dr̄: o Nubes ⁊ caligo in circuitu eius ⁊c. xp̄s ascendēs ad celuz hūit nubē in obsequiū: fz q̄ dr̄ act. j. Uidētibus illis eleuatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eoꝝ. ⁊ sb̄dit: Hic ihesus qui assumptus ē a vobis i celū sic veniet. s. ad iudicium. Ex q̄ inuitur: q⁹ obsecro nubis vtetur: fz q⁹ dr̄ Lu. xxi. Tūc videbunt filiuz hois venientem i nube cū ptate magna. iō sb̄dit̄: e Justicia et iudicium correctio sedis eius. i. correctō oris ꝓcedens a ptate eius iudiciaria q̄ per sedē designatur: eo q⁹ sentētia iudicis sedēdo dat: erit: e Justicia ⁊ iudicium. i. recta ⁊ irreuocabilis. f Ignis ante ipsuz precedet. s. ignis cōflagratiōis q̄ p̄cedit iudiciū. g Et inflāmabit i circuitu inimicos ei⁹. q² data sñia iudicis reprobi illo igne inuoluētur: ⁊ sic i iferno retrudēt. h Alluxerūt fulgura eius orbi tre. q² ante iudiciuz fient multe ipressiones ignee ⁊ terribiles: iō sb̄dit̄: i Uidit ⁊ cōmota est terra. i. habitantes in ea: q̄ vidētes talia cōmouebunt cōmotione timoris. k Mōtes sicut cera fluxerunt. i. fluent: q² loq̄tur de futuro ꝓ modū ꝓteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie: q² tūc erunt terremotus magni ꝓ loca: fz q⁹ dr̄ matth̄. xxiij. ex q̄bus ruent mōtes. l Annūciauerūt celi ⁊c. q² ꝓ signa in celo apparētia manifestabit iudicis aduentus propinquus. m Et viderūt oēs ppli ⁊c. q² oēs taz electi q̄⁹ reprobi videbunt xp̄m hoiem venientē in ptate ⁊ gl̄ia: q̄ visio erit terribilis reprobis: ⁊ delectabilis electis: iō sb̄dit̄: n Cōfūdantur. i. pfūdent. o Oēs qui adorāt sculptilia. i. oēs idolatre: q̄ tunc maxime cōfundent: qm̄ creaturis attribuerunt cultū soli deo debituz nō solū ab hoibus sed ẽt ab angelis: iō sb̄dit̄: p Adorate eū. i. adorate xp̄z adoratione latrie: q² est verus deus. q Audiuit. Hic icipit versus in heb. ⁊ in transla. hiero. vbi describitur exultatio fideliū: q² sicut iudicium extremū erit reprobis terribile: ita iustis erit delectabile. vñ dr̄ Lu. xxi. de illo iudicio: Arescentibus hoibus ꝓ timore ⁊ exultatiōe. ⁊ post sb̄dit̄: His aūt fieri incipiētib⁹ respicite ⁊ leuate capita vra. i. exhilarate corda vestra: fm q⁹ exponit greg. homelia. j. ⁊ hoc dēm fuit aplis ꝓ oibus electis. Igit̄ circa hoc ꝓmo ponit exultatio fideliū: secundo q̄ddaz correlariū: ibi Qui diligitis. Circa ꝓmū dr̄: q Audiuit syon. i. eccla p verbum xp̄i ⁊ aplorz qui ꝓnū ciauerūt iudicium futurz. r Et letata est. q² hoc est mā exultationis ꝓ electis: vt dēz est. s Et exultauerūt filie iude. i. fideles aie ⁊ electe: ⁊ sb̄dit̄ cā hui⁹ letitie cum dr̄: t Propter iudicia. ⁊ dicit iudicia i plurali: q² non solum iudiciū datū ꝓ gl̄ia electorz erit eis cā letitie: sed ẽt iudiciū datū ꝓ dānatione reproborz: fz q⁹ dr̄ ps. lvij. Letabitur iustus cū viderit vindictā: ⁊ q² tunc oia xp̄o perfecte sb̄ijcient: iō subdit̄: v Qm̄ tu do. al. su. om. terrā. i. sup oēs hoies q̄ in terra nascūtur. x Nimis exaltatus es sup oēs deos. i. angelos sactos q̄ dicūtur dij ꝓticipatiue: Dañ. ij. excepti dijs quoz non ē cū hoibus cōuersatio. y Qui diligitis. Hic vltimo cōcluditur quoddā correlariū: qa iudiciuz extremū terribile erit iniustis: ⁊ delectabile iustis: vt predēm est: iō ps. hortat hoies ad iustitiā: ⁊ ab iniustitia retrahit dicēs: y Qui diligitis dñm: odite malū. s. culpe: qō opponit bonitati diuine: ⁊ q⁹ possint peccatuz mortale euitare oñdit. o. z Custodit dñs aias sanctoz suoꝝ. qui i tētationib⁹ recurrunt ad eius auxilium: fm q⁹ dr̄. j. Cor. x. Fidelis deus q̄ nō patietur vos tētari supra id qō potestis: fz faciet cum tentatione ꝓuentū: vt possitis sustinere.

Nūbes ⁊ caligo i circuitu eius: iūstitia ⁊ iudiciuz cor rectio sedis eius. Ignis ān te ipsū p̄cedet: ẽt inflamma bit i circuitu inimicos ei⁹. Alluxerūt fulgura eius or bi tre: uidit ⁊ cōmota ē tra. Mōntes sic cera fluxerūt a facie dñi: a facie dñi ois terra. Annūciauerunt celi iustitiā eius: ẽt viderūt oēs ppli gliam eius. Cōfūdāt oēs qui adorāt sculptilia: ⁊ qui gliantur i simulacris suis. Adorate eū oēs angeli eius: audiuit ẽt letata ē syon. Et exultauerunt filie iude: ꝓpter iudicia tua dñe. Qm̄ tu dñs altissimus sup oēm terraz: nimis exaltat⁹ es super oēs deos. Qui diligitis dñm odite malū: custodit dñs aias scorum suorū: de mānu pctoris libauit eos. Lux orta ē iusto: ẽt rectis corde letitia. Letamini iusti i dño: ẽt ꝓfitemini memorie scificatiōis eius.

ideo subdit̄: a De manu pec. libe. eos. i. de manu demonis qui obstinatus ē in peccato ⁊ semper homines retrahere nititur ad peccatū: ⁊ quia hec liberatio fit ꝓ gratiam diuinā: ideo subdit̄: b Lux orta est iusto. idest lux gratie diuie. c Et rectis corde letitia. quia lux gratie ē quedaz arra glorie: ꝓpter quod repetitur idē cum dicitur: d Letamini iusti i domino. que est letitia deuotiōis. e Et confitemini me. sancti. eius. gratias agētes de dono gratie vos sanctificantis. Moraliter potest expōi psalmus iste de quolibet fideli qui est dei filius per adoptionē: sicut christus ē dei filius ꝓ naturam: ⁊ ideo sicut ad christuz pertinet iudicium di scussionis generale: ita ad quēlibet fidelem pertinet iudicium discussiōis singulare ꝓpriam conscientiam discutiēdo: vt quod ibi iuenerit de male actis dictis ⁊ cogitatis: sic per penitētiā puniat: vt penaz iudicij futuri euadat: fm q⁹ dicit apostolus. j. ad Cor. x. Si nosmetipsos iudicaremus: nō vtiq̄ iudicaremur.

Explicit hic sextus nocturnus psalterij.

Psalmus. XCVII.

Cantate domino. huic psal. ꝓmittit talis titulus i hebreo ⁊ i trāslatiōe hiero. Psalm⁹. sine aliqua additiōe. Et sic per titulū istum nō apparet actor psal. nec eius materia. Secūdum hebreos moyses fecit psal. istum: vt dictū est supra ps. xc. fm Aug. vero dauid fecit hūc ps. ⁊ oēs alios: fz de hac varietate non est magna vis: vt dictum est psal. xcv. De materia vero huius ps. dicit Ra. sa. hebreus q⁹ ps. iste loquitur de tēpore futuro per quod itelligitur tempus messie: quod iudei expectāt futurū: in quo dicūt multa mirabilia fiēda per regē messiaz: idest christū: ⁊ fz hoc dicitur i ꝓncipio huius ps. Cantate dño canticū nouū quia mirabilia fecit. i. faciet fm ipsum: quia scriptura hic loq̄tur de futuro ꝓ modū ꝓteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. tēpore enim quo fēs est iste ps. xps erat venturus i mundum: sed mirabilia q̄ dicit ista fienda iaz sūt facta i aduentu xp̄i: q² q⁹ dei filius in humana nā apparuit virgo ꝓcepit ⁊ peperit ⁊ cetera mirabilia q̄ xps fec nō solū sunt mirabilia sed ẽt mirabilissima. Et fz hoc doctores nostri exponūt psal. istuz de duplici aduentu

Licet plerūq; dē corrigit seu punit iustos: nō tñ dī vlciscēs nisi ꝯ aduersarios tm: ut pz discurrēti p scripturas. Et iō melius vī dicendū q; dē fuit vlciscēs i adinuētiones moysi ⁊ aaron: eo q; iniurias ꝯ eos illatas p dathan ⁊ abyron ⁊ eoꝝ cōplices vidicauit: vt pz Nume. xvi. ca. ⁊ sic magis ꝓprie ꝓtinuat cū eo qō ꝑmiserat. d. Domine tu exaudiebas eos.

Psal. pro confessione. XCIX.

TUbilāte deo oīs terra: seruite dño i letitia. Intrōite i ꝓspectu eius: i exultatiōe. Scitōte qm̄ dñs ipe ē dē: ipe fecē nos ⁊ non ipi nos. Populus ei⁹ ⁊ ōues pascue eius: intrōite portas ei⁹ i cōfessiōe: atria eius i hymnis ꝓfitemini illi. Laudate nomē eius quoniam suauis est dominus: in eternū mia eius: et vsq; in gnām tionem ⁊ gnātionem veritas eius.

Psal. dauid. C.

MIsericordiaz ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe: psallā ⁊ itelligā in uia imaculata quādo veniesad me. Pambulabam in innocentia cordis mei: i medio dom⁹ mee. Non proponebaz ante oculos meos rē iniustā: facientes puaricatōes odiui

TUbilate deo. Huic ps. premittitur talis ti. in heb. Psalmus ad cōfitendū. ⁊ i transla. hiero. ⁊ i ista qua cōit vtimur dī: Psalm⁹ p confessione. ⁊ idē penitus iportat. Ex hoc aūt ti. nō appet actor ps. quia iudeis dī fuisse moyses: ab augu. vero ipse dauid: sed de hoc nō est magna vis: q; actor ei⁹ q̄cunq; fuerit spm sāctū hūit: sed ex ti. prędcō satis apparet ad qd ps. iste fēs fuerit. s. vt cātaret in oblatione hostie pacifice: de q̄ hētur leui. vij. q̄ offerebat dño p aliquo bñficio ab eo obtinēdo: ad qō exigit diuina placatio vel p bñficio obtento: ad qō dz seq; gratiārū actio: ⁊ ppt hoc talis oblatio dicebat q̄daz confessio diuine laudis: et similr ps. iste q̄ decātabatur in oblatiōe eius. Et diuidit i tres ptes: i prima ad dei laudē inducunt oēs gnāliter: in scda pplus iudaicus offerēs spāliter: ibi Introite in cōspectu: tertō ministroz cetus singularit: ibi Ppls ei⁹. Circa ꝑmuz sciendū q; ois hō a deo recipit spāle bñficium. s. rōnem ⁊ intellectū: p qō est capax ipsius dei: qō alijs creaturis iferioribꝰ nō ꝓuenit: ꝓpter qō ad laudē dei tenet assurgere: ⁊ hoc ē qō dī: a Jubilate deo ois tra. i. hitātes i oi terra: b Seruite dño in letitia. q; nō placēt deo seruitia coacta sed voluntaria: ⁊ hec sunt delectabilia. c Introite. Hic ꝓfter inducit ppls hebraicus spāliter qui offerebat hostias pacificas ad ostiū atriū sacerdotū: ita q; videbat oblationez sui sacrificij: ⁊ q̄tum ad hoc dī: c Introite in cōspectu eius. i. ad locū vñ cōspici poterat diuinus cult⁹ i altari holocaustoz: qō nō ꝑmitteba tur gētilib⁹. d In exultatiōe. i. i mentis deuotiōe: cuius rō sbdit: e Scitote qm̄ dñs ipe ē deus. i. creator oium: qō declarat i hoie cū dī: f Ipse fecē nos. dādo aiam intellectualē: q̄ non educit de potētia māe. vñ dic phs libro de aialibus: q; itellectus est ab extrīseco: ⁊ sic p creationē q̄ soli deo cōpetit q̄ est virtutis infinite: que ad creationē requritur: eo q; inter ens ⁊ nihil nulla est p portio: ⁊ ex hoc seqtur q; sit creator oium: q; virtus ifinita multiplicari nō pōt: sed ēvna tm̄. g Ppls eius. Hic inducit mistroz cetus spāliter: q; in oblatiōe hostie pacifice sacerdotes ⁊ leuite itrabant ad altare: illi ad offerendū: isti ad cantāduz: ⁊ q̄tum ad hoc dī: Populus eius ⁊ oues pascue eius introite rē. lz. n. oēs hebrei essēt ppls dei: tñ sacerdotes ⁊ leuite spāli mō dicebātur eius ppls: q; ad eius obsequm deputati erant. h Et oues pascue eius. q; de oblatiōib⁹ ⁊ decimis deo oblatis erāt nutriti ⁊ sustentati: eo q; deseruiebant diuino cultui: iō sbdit: i Introite portas eius. ad altare diuini cult⁹.

k In cōfessione. s. laudis diuine offerēdo sacrificia ⁊ cantando cātica: ⁊ ad hoc ptinet qō sbditur: l Atria eius. i. itroite in atria eius: q; altare holocaustoz erat i atrio sacerdotum: qō dicebat atriuz iteriꝰ: ⁊ sic per alia atria vbi laici erāt trāsibant ꝓius. m In hymnis. i. laudib⁹ ad h⁹ facti a sāctis ꝓphet⁹. n Cōfitemini illi. ꝓfessiōe laudis. o Laudate nomē eius qm̄ suauis ē dñs. i. cito placabilis hostijs ⁊ laudibus deuotis. p In eternum mia eius. q; sēper paratus est idulgere penitentibus. q Et vsq; in gnātione ⁊ gnātionē veritas eius. fidelr ad implēdo ꝓmissa. Mozalr pōt exponi ps. iste vt sit inuitatō ad dei laudē ppli cōis ⁊ mīnistroz ecclie in oblatiōe eucharistie: q̄ cum diuinis laudibus ōz offerri deo pīi: q; hec ē hostia vere pacifica: per cui⁹ oblationē sūmus sacerdos iesus xp̄s pacificauit oia que in celis ⁊ in terris sunt colenda. Psal. C.

QJsericordiam. Huic ps. ꝓmittit talis ti. in heb. ⁊ i transla. hiero. ⁊ cōi: Psalmus dauid. Ex q̄ ti. apparet actor h⁹ ps. s. dauid q̄ vī fecisse hunc ps. qm̄ cognouit se stabilitū in regno isrl̄ a deo: sm̄ q; hētur. ij. Reg. v. Et cognouit dauid qm̄ cōfirmasset eū deus regē sup isrl̄: ⁊ iō tūc firmiter ꝓposuit bñ vti regia ptāte ad sui meritū ⁊ aliorum exemplū: lz ex ꝓpria fragilitate ⁊ diaboli istigatiōe ab hoc ꝓposito aliqn̄ ceciderit: vt i fēo vrie ⁊ ppli numeratiōe seu alicꝰ alijs: de qbus tñ ve penituit. Et diuidit in tres ptes: q; ꝑmo oñditur q̄liter dauid se hūit deuote erga deū: scdo mūde ad seipsū: ibi Perambulabā. tertio iuste ad ppl̄z: ibi Nō ꝓponebā. ⁊ in istis tribus cōsistit bonus vsus regie dignitatis. Circa ꝑmum dicit: a Miam ⁊ iudi. can. tibi dñe. s. laudibus recognoscēs miam tuā q̄ me ad regnum p mouisti. Et iudicium. q̄ saulē ⁊ domū eius abiecisti. Aliter exponit Ra. sa. sic: Miam ⁊ iudicium cantabo tibi dñe. i. recognoscā tuā miam in ꝓsperis: attribuens illa tue mie ⁊ non mee iusticie seu potentie: ⁊ iudiciū tuum in aduersis illa attribuens equitati tue iusticie pro ōmerito mee culpe. b Psallā ⁊ intel. qñ ve. ad me. reuelādo mihi secreta tua p spm, pphetie: q̄ est gīa gratis data ⁊ ab hñte certitudinaliter cognita: non sic aūt est de gīa gratū faciente. c In via imaculata. q; ips non tāgit cordā, pphaz qñ sunt actu maculati macula carnaliū voluptatū: ꝓpter qō moyses q̄ cū deo solit⁹ erat loq; retraxerat se ab actu matrimoniali: vt dōz fuit Nume. xij. d Perābulabā. Hic ꝓfter oñdit q̄liter mūde se hūit ad seipsuz cū dī: Perambulabā. i. in opib⁹ meis, ꝓcedebā. e In innocētia cordis mei. i. i puritate cōscie. f In medio dom⁹ mee. q. d. multo plus extra: q̄a hoies ⁊ maxime ꝓncipes ⁊ potentes magis sunt soliciti seruare honestatē iter extraneos q̄ iter domesticos. g Nō proponebaz. Hic cōsequenter ostēditur iusticia dauid erga populū: ⁊ primo quātum ad malos: secundo q̄tum ad bonos: ibi Oculi mei ad fideles. Circa ꝑmum ostēditur primo dauid affectus cū dicitur: g Non propo. ante oculos me. rē iniustā. s. ad cōcupiscendū aliq̄d iniustuz cupiditate ductus exēplo raptoz. h Faciētes puaricatiōes. i. diuie legis trāsgressiōes. i Odiui. s. coz malicias: quia

patrum: ibi Moyses. Prima in duas: qz ꝑmo dauid ꝺclarat ꝓstitutionē sui regni: scꝺo inducit ad laudē ꝺei: ibi Confiteant. Circa primū ꝺicꝫ: a Dñs regnauit. i. regnare me fecit. per talē modū ꝺicit dñs Gen. xxij. ad abraam: Nunc cognoui qꝫ timeas ꝺeum. i. cognoscere feci. Qz. n. dñs fecerit regnare dauid ꝑz. ij. Reg. viij. Hec ꝺicꝫ dñs exercituum: Ego te tuli de pascuis sequētem greges vt esses dux super ꝓplm meū isrl: ꝓpter qꝺ regnū dauid ꝺi regnum ꝺei. j. pal. xxix. Seditqꝫ salomon sup solium dñi in regem ꝓ dauid ꝓre suo. b Irascātur ꝓplī. qz philistei audita vnctione dauid fuerunt irati: et conati sunt regnum eius ꝺestruere. ij. Reg. v. et similr alienigene qui erāt in circuitu iudee sed qz fuerūt ꝺebellati a dauid magis virtute ꝺiuina qꝫ humana: ideo subdit: c Qui sedes sup cherubin. hoc ꝺi: qz ꝓpiciatoꝝ sustētabat ab ipsis cherubin: vt ꝺcm fuit Exo. xxv. et ꝺicebatur sedes ꝺei: eo qꝫ ide ꝺabatur ꝺiuina rnsa. ꝺ Moueat terra. in trāsla. hiero. hēt: Lōcutiatur terra. i. hītātes in terra inimicoꝝ nīoꝝ concutiātur timoꝛe: et nobis subꝯciātur: et qꝫ hoc sit ꝺecens fieri allegat. ꝺ. e Dñs in syon magnus. i. ille qui a nobis colitur i monte syon est magnus ꝺominus. Et excelsus sup oēs pplos. g Lōfiteātur. Hic ꝓnter dauid inducit ꝓplm ad cultū ꝺei ꝺirigens sermonē ad ꝺeum. ꝺ. Confiteant nōi tuo gno. ꝓfessione ꝺebite laudis. h Qm̄ terribile. i. venerabile: sicut Gen. xxviij. Quā terribilis ē loc' iste etc. i Et sanctum. formalr et effectiue: qz ois sanctificatio fit in ꝺei nomine. k Et honoꝛ regis. in heb. et i trāsla. hiero. hētur: Et iperium regis. et in idē redit: qz obedire iperio ꝺei est eū honorare. l Judicium ꝺiligit. i. equitatē sicut pz in ve. et no. testō: vbi eam fieri precipit. m Tu parasti ꝺirectiones. i. precepta moralia qꝫ ꝺirigūt in finē vltimū: mat. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. n Judiciuz. i. precepta iudicialia. o Et iustitiā. i. ceremonialia qꝫ ꝺicūtur iustificationes i scriptura vetis te. p In iacob tu fecisti. ad hec. n. tria gnā ꝓceptoꝝ reducūtur oia mādata qꝫ ꝺedit pplo isrl in monte synai: ideo subdit ꝺauid: q Exaltate. i. qtum potestis laudibus extollite. r Dñm ꝺeuz nīm. ꝓ recognitione suoꝝ bñficioꝝ. s Et adorate scabellū ꝓꝺum eius. i. ante scabellū ꝓdum eius: et istud scabellū ꝺicebat arca testamēti qꝫ erat sub ꝓpiciatorio: ita qꝫ ꝓpiciatorii erat qꝺsi sedile ꝺei: et arca testamēti tanqꝫ scabellū illius sedis: sicut ꝺcm fuit Exo. xxv. t Qm̄ sanctū est. ꝺicebatur. n. arca sancta: eo qꝫ sacta ꝓtinebat. s. tabulas ꝺigito ꝺei scriptas: et virgā aaron et vnam auream manna plenam. v Moyses. Hic ad ꝓpositum aꝺꝺucitur exemplū sactorū patrū: cū ꝺi Moyses et aaron i sacerdotib' eius. hoc est fuerūt inter sacerdotes ꝺeuz colētes: qꝺ pz ꝺe aaron qz fuit sūmus sacerdos: similr moyses officio sacerdotali vsus est i ꝓsecratione aaron et filioꝝ eius: vt ꝺcm fuit Exo. xxviij. x Et samuel inter eos q̄ invocāt nomē eius. precerat eim cuneo prophārū ꝺnī colentiū: vt hētur. j. reg. xix. y Invocabant ꝺnm. humilr et ꝺeuote. z Et ipse exaudiebat eos. sicut pz ꝺe moyse et aaron i Exo. et pluribus alijs locis et ꝺe samuele. j. Reg. vij. et xij. a In colūna nubis loquebatur ad eos. hoc inuenit scriptū ꝺe moyse et aaron in pluribus locis: et idem credendū est ꝺe samuele: eo qꝫ hic ꝺi: et maxime: qz ꝺeus cepit loqui cū eo a iuuētute: vt hētur. j. Reg. iij. et cā h' exauditionis subditur cum ꝺi: b Custoꝺiebant testimonia eius. qꝫuz ad iudicialia et cerimonialia: que ꝺicūtur quedā ꝺei testimonia. c Et preceptuz qꝺ ꝺedit illis. i. precepta moralia: que magis ꝓpe ꝺicūtur precepta: et exponitur hic singulare pro plurali: eo mō quo ꝺi Exo. viij. Venit musca grauissima. i. musce.

Psal. xcviii.

Dominūs regnauit irā scant pplī: qui sedes super cherubin mōueat tra. Bō minꝰ in syō magnus: et excelsus sup oēs pplos. Lōfiteā tur nōi tuo magno qm̄ tēribile et scz est: et honoꝛ regis iudiciuz ꝺiligit. Tu parasti ꝺirectiones: iudiciū et iusticiaz in iacob tu fecisti. Exaltate dñz ꝺeum nīm: et adorate scabellū pedū eiꝰ: qm̄ sanctū est. Moyses et aaron i sacerdotib' eius: et samuel inter eos q̄ invocāt nomen eius. Invocabāt dñz et ipse exaudiebat eos: in cō lūna nubis loqbat ad eos. Custoꝺiebāt testionia eiꝰ: et ꝓceptum qꝺ ꝺedit illis. Dñe ꝺeꝰ nr tu exaudiebas eos: ꝺeus tu ꝓpicius fuisti eis: et vlciscēs in oēs adinuētiones eoꝝ. Exaltate dō minuz ꝺeuz nostrū: et adorate in mōte scō eius: qm̄ sanctus dñs ꝺeus noster.

d Et vlciscens in oēs adinuentiones eoꝝ. i. punies defectus eoꝝ q̄ non ꝓcedebant ex instictu tuo sed magis ex eoꝝ arbitrio: sicut pz ꝺe moyse et aaron Nume. xx. vbi ꝺi ꝓpter aqs ꝺictionis. ꝺixitqꝫ dñs ad moysen et aaron: qz non credidistis mihi vt sactificaretis me coram filijs isrl non introducetis hos pplos in terrā quā ꝺedi pribus eoꝝ. qz in penā h' fuerunt morte preuēti. f Exaltate. i. laudibus extollite. g Dñz. rone gnālis gubernationis. h De uz. rone creatiōis. i Nīm. rone cultus spāl. k Et adorate in mōte scō eius. i. in mōte syon q̄ iam erat ꝺiuino cultui applicat': qz ibi erat arca testamēti ad mysteriū a leuitis et sacerdotibus celebrandū: vt predcm est.

Mystice exponit ps. iste ꝺe regno xpi qꝺ accepit i sua resurrectione et ascēsione: qꝺ quidē regnū ꝓncipes iudeoꝝ irati conati sūt ꝺestruere: et postea ꝓncipes romanorū: sed eōrio fcz est: qz ꝓncipes romani volūtarie sbmiserunt colla regno xpi a tpe ꝓstātini: et iudei in seruitutē xpianoꝝ ꝓncipum sūt redacti. Hoc igit ꝺauid i spū ꝓuidens ꝓ regnū suū figurari itroduxit xpm regnantē. ꝺ. Dñs regnauit etc. et ad eius laudē inducit pplz catholicū ad hoc adducens exēpla antiquoꝝ patrum q̄ ꝺe regno xpi noticiā h uerunt: et ꝺeuotiōe letati sūt. vñ et salnator ioh. viij. ꝺixit ꝺe abraaz: Abraaz pr vr exultauit vt viꝺet ꝺiē meū: et eū vidit: et letat' est. Hanc aūt expositionē in pticulari non ꝓsequoꝛ: qz ꝺiffuse tradita ē in glo. super ps. q̄ vbiqꝫ hēt et i expositiōib' alioꝝ doctoꝝ.

Jn ps. xcviij. Dñs regnauit. vbi ꝺi in postil. Circa ꝓmū ꝺicit: Dñs regnauit. Additio.

Non vi ꝓpria expositio quam facit in hoc loco postil. ꝺe hoc qꝺ ꝺi: Dñs regnauit. i. regnare me fecit: qz eaꝺē rone cum saul regnauit posset ꝺici: Dñs regnauit. qz dñs fecit euz regnare: vt pz. j. Reg. x. ca. vbi samuel ꝺicebat saulī: Me misit ꝺeus vngere te i regē. sed cū ꝺi: Dñs regnauit. ꝓpie ꝺz itelligi ꝺe regno xpi: in cui' regno dñs vere et ꝓpie regnat: q ꝺdez ē dñs q̄ sedet sup cherubin: vt statiz ps. ꝺeclarat. vñ expositio h' ps. ꝺe xpo ꝓut glo. et doctoꝛes cōiter tenēt nō ē mystica sz lralis. Jn eoꝺē ps. vbi ꝺi in postil. Et vlciscēs in oēs adinuentiones eoꝝum. Additio.

e In q̃cunq; die tribulor inclina &c. Loq̃tur de deo ad modū hois q̃ inclinat aurē ad audiendū petitionez quā vult exaudire: & q̃ non solū petit exauditionē sed ēt exauditionis velocitatē ꝓpter magnitudinē tribulationis pñtis: iō sb̃dit: Velocit exaudi me. f Quia ō fecerunt. Hic ꝓñt ꝓ dca exauditione allegat rō: & ꝓmo ex fco: scdo ex verbo: ibi Tota die &c. Tcz q̄ ō ꝓmo allegat ē pōdus tribulatiōis ppli iudaici tempore antiochi q̃ nitebat totalr̄ destruere legez dei: vt pz. j. macha. & .ij. & hoc ē q̄ dr̄: f Quia defecerunt sicut fumus dies mei. i. sunt ꝓpinq̃ defectui: nisi tu adiuues.

In q̃cunq; die tribulor iclina ad me aurē tuaz. Jn q̃cunq; die iuocauero te: velociter exaudi me. Quia ō fecerunt sic fumꝰ dies mei: & ossa mea sic cremiū aruerūt. Percussus sū vt fenuz & aruit cor meū: qā oblitus sū comedē panē meum. A voce gemitus mei: adhesit os meū carni mee. Simil fact' sū pellicano solitudis: fact' sū sic nycticorax in domicilio. Vigilāui ēt fcs sum sic passer solitarius i tecto.

g Et ossa mea sicut cremiū aruerunt. cremiū dr̄ a cremo mas: et est illud q̄ in patella remanet de frixiōe. antiochus vo nolētes dimittere ritū iudaicū faciebat frigi i sartagini bꝰ & cremari: vt hēt. ij. macha. vij. h Percussus sū vt fenū. q̄ sicut fenū ad ardorē solis desiccat: sic ppls isrl̄ ex ardore tribulatiōis antiochi ꝓ magna pte deficiebat aliq̃ per mortē: & aliq̃ p transitū ad ritum gētilez: vt hēt. j. macha. j. i Quia oblitus sum comedere panē meū. q̄ milti de pplo fugerūt ad loca deserta: vbi nō hēbant panem ad comedēdū: fm q̄ dr̄. ij. mach. vi. Judas aūt machabeus secessit in desertū locū: ibiq̃ inter feras in mōtibus cū suis vitā agebat: & feni cibo vescētes demorabāt. k A voce gemitus &c. Hic accipit caro ꝓ cute: fm q̄ dicit hiero. & hebrei: q̄ tam ex fame q̄ ex animi āxietate caro tabescebat: & sic cutis ossi bꝰ adherebat. l Similis fcs sum pellicano solitudinis. q̄ sicut dcm ē pplo fugerat ad deserta. m Factꝰ sū sicut nycticorax. q̄ nō appet de die nec clamat: sic milti de pplo abscōditi in locis occultis nō audebāt de die cōparere nec ēt aliquem strepitū emittere ne dēphenderent. n Vigilaui. nō potēs dormire ꝓ anxietate animi. o Et fcs sum sic passer solitarius. fugitiui. n. nō vadunt vniti sz magis diſpſi: & q̄libet abscondit se vbi pōt. p Tota die. Hic ꝓñt allegat rō exauditionis ex vbis iuriosis & ipoperiosis q̄ satellites antiochi ꝓfere bāt ꝺ deum & pplz: & hoc est q̄ dr̄: Tota die exprobrabāt mihi inimici mei. & plus affligebat pplꝰ ex blasphemijs ꝺ deum q̄ ꝺ seipsū. q Et q̄ laudabāt me. s. derisorie: sicut hōi timido aliq̃ dr̄: Ecce hō magne cōstātie: et tale ipropiuz ꝓ oppositū irrogatū magis solet pūgere. r Aduersū me iurabāt. i. iurantes execrādo si bi malū ponebāt me tanq̃ exemplū dicentes: Si nō fecero hec ita male accidat mihi sicut pplo iudeoz: & q̄ sēsus sit iste oñdit trāslatō hiero. q̄ sic hz: Exultātes mihi ꝓ me iurabant. exultātes mihi. i. deridentes me mō prędco. Per me iurabāt. execratiōis iuramēto ponētes miseriā meam ꝓ exēplo: q̄ magis exprmit cuz subditur: s Quia cine. tanq̃ pa. mādu. modicuz hñs de pasta eā ōcoquēs i cinerib': & sic cineres erāt admixti i pane.

Tota die exprobrabāt mihi inimici mei: ēt qui laudabāt me aduersum me iurabāt. Quia cinerē tanq̃ panē māducabā: ēt poculum meū cū fletu miscebā. A facie ire idignationis tue. q̄ia eleuans allisisti me. Dies mei sic vmbra declinauerūt: ēt ego sic fenū arui. Tū āt dñe ieternuz pmanes: ēt memoriale tuum i gnātiōe & gnātionē. Tū exurgēs miserebeꝝ syō: qā tps miserē di eius quiā venit tempus.

t Et poculum meū cū fletu miscebā. i. lachrymę fluebāt de oculis meis ꝓ dolore: ita q̄ cadebant i cypho vel in vase i q̄ debebā bibere. Et q̄ ista miseria cōtigit pplo ex dei permissiōe ꝓpter peccata ppli cōmissa: iō sb̃ditur: v A facie ire idignationis tue. i. vidicte tue: fz q̄ dr̄. j. macha. j. Et facta ē ira magna super populum valde. x Quia eleuās allisisti me. i. grauit: sic grauius alliditur qui ō alto deiicit. Pōt ēt dici q̄ iudei fuerāt eleuati tpe hester & mardochei: vt hētur in libro hester: & hoc tpe monarchie pſarum: cui successit regnum grecoꝝ: ō q̄ exiuit radix peccati antiochꝰ illustris. j. macha. j. & iste grauiuſ afflixit iudeos q̄ aliqs precedētium reguz. y Dies mei sic vmbra declinauerūt. i. q̄i ad nihilū redacti sī sic vmbra. z Et ego sic fenū arui. i. ꝓ feruore tāte tribulatiōis q̄i defeci. a Tu aūt. Hic ꝓñter describit pplī ꝓsolatio ꝓ aduētū xp̄i q̄ hic ꝓ pſalmistā pdicit: & sic ꝓ xp̄m postea fuit ipleta. Et diuidit residuum hꝰ pſ. in tres partes: q̄ ꝓmo describitur eccl̄e ꝓmotio p aduentuz xp̄i: scdo futura tribulatio tpe antixp̄i: ibi Rndit ei. tertio vite pñtis cessatio in fine mūdi: ibi: Initio tu dñe. Prima i duas: q̄a ꝓmo describitur eccl̄e ꝓmotio: scdo ex hoc ꝓcludit gr̄arum actio: ibi Scribātur hec. Prīa i duas: q̄ ꝓmo ponit eccl̄ie ꝓmotio ꝓ xp̄m imediate: scdo mediātibus aplis: ibi Qm̄ placuerunt. Circa ꝓmū sciendū q̄ xp̄s rone deitatis pmanet in eternuz: & hanc veritatē cōfessi fuerūt iudei: ioh. xij. dicentes: Nos audiuimus ex lege: q̄ xp̄s manet in eternū: & sic per suā eternā potentiā mutat tpa & etates: transfert regna atq̃ cōstituit: Dañ. ij. & sic aliq̃n de tribulatiōibus releuat ad ꝓsperitatē: & ecōuerso deiicit fm suam voluntatē: & hoc ē q̄ dr̄: a Tu aūt dñe ieternū pmanes. i. stabilis: & q̄ stabilis manēs dat cūcta moueri: vt dr̄. ij. de ꝓsolatiōe: iō sb̃ditur: b Et memoriale tuū in gnātione &c. q̄ vno ituitu videt successionē oīum gnātionū. & sb̃ditur cōsolato iudeoꝝ xp̄m expectantiū. c Tu exurgēs dñe. vi. n. hōinibus iacere q̄n non pbet eis auxiliū: & p oppositū surgere q̄n pbet. d Misereberis syon. i. pplī colētis deū i syon: ō q̄rz numero erat sāctus symeon: Lu. ij. ꝓpter q̄ rnsū accepit a spūsancto nō visurū se mortē: nisi prius videret xp̄z dñi: quem oēs alij iusti ēt expectabant: q̄ fuit adimpletuz q̄n ibi in tēplo fuit oblatus: q̄ erat in mōte syon: & q̄n ibi pdicauit: & miracula fecit: & q̄n in cenaculo syon sup aplos spūmsanctū misit: fm q̄ dicit hiero. in epla ad paulinū de oībus sacre scripture libris: & tūc fuit adipleta ꝓphetia zacharie. ix. Exulta satis filia syon: iubila filia hierl̄z: ecce rex tuus venit tibi iustus & saluator & ipse paup. fm q̄ allegat matth. xxi. & p hoc q̄ dr̄ hic paup manifeste pz q̄ consolatio ppli in aduentu xp̄i nō erat itelligenda per exhibitionē bonorum tpalium sed spūalium: que tanto meliora sūt: q̄nto q̄ sunt aie corporalibus preferuntur. e Quia venit tps miserēdi eius. fz q̄ fuerat dcm ꝓ ꝓphas & maxie Dañ. ix. vbi aduētus xp̄i sb̃ certis ebdomadib' ānoꝝ diffinitur.

f Quia venit tps. hoc reduplicat ad maiorē assertionez.

ciusdē virtutis est diligere bonū ⁊ odire malū ei oppositū. k Nō adhesit mihi cor prauū. q. dicēt: si ex passione fui mot⁹ ad horā ad aliquā malicia: n tn adhesit mihi p obstinationē. l Declinantē a me malignuz. i. malo igne igni tū. s. igne inuidie: ire supbie ⁊ h⁹ modi: qui declinabat a dauid talia detestante. m Non cognoscebā. per approbatiōez ꝗtucunqz esset mihi ꝓximus: sicut pz ò io ab nepote suo: cuius malicia nō approbauit: sed magis reprobās eū interfici iussit: ⁊ qz dauid non soluz puniebat peccata operis sed ēt oris: iō subditur: n Detrahē tem secreto proximo suo. i. i eius absentia: ⁊ sic est ei celatuz: qa non pōt audire. o Hunc psequebar. ad puniendū: ⁊ qz nō soluz puniebat peccata opis ⁊ oris sed ēt apparentia i alijs signis: iō subditur. p Supbo oculo. qz disposītio cordis maxime appet in oculis. q Et insatiabili corde. ꝗlis est auarus: ꝓpter qò dr auarus ꝗsi auidus eris: qz nō pōt satiari pecunia. r Cū hoc non edebā. i. tales non erāt commēsales mei nec de domo mea. s Oculi mei. Hic ꝓnter onditur ꝗliter se hūit ad bonos: ⁊ scdo iterat ꝗlit se hūit ad malos: ibi Non hitabit. Circa ꝓmū dicit: s Oculi mei ad fideles tre. i. fui solicit⁹ inqrere vbi tales posset inueniri ⁊ mihi sociari. t Ut sedeāt mecū. in ꝓsilijs ⁊ iudicijs et mensis: ⁊ qz nō solum hūit bonos cōsiliaros: sed ēt bonos ministros: iō subditur: v Ambulās i via imaculata. per vite sanctitatem ⁊ honestatē. x Hic mihi ministrabat. i. in domo mea seruiebat. y Non hitabit. Hic reuertitur ad ondendū ꝗliter se hūit ad malos eos a se repellēdo cum dr: y Non hitabit i me. do. mee. i. iter ministros meos. z Qui facit superbiā. alios despiciēdo vel conculcando. a Qui lo. ini. non di. in cōspe. ocu. meoz. qz tales nō audebāt loq in pntia dauid nec ēt apparere: ⁊ qz aliq sunt ita mali q non solū sunt a pncipibus bonis repellēdi sed ēt vita puādi vt iustitia seruet: iō subdit: b In matutino. i. celeriter sine expectatiōe supueniret ipedimentū. c Inficiebā oēs pctores terre. q ꝓ peccatis suis erāt digni morte: qò pz de rechab ⁊ baana q ꝓditiose interfecerāt isboseth: p hoc credentes placere ipsi dauid: sed ipse eos interfici statim iussit. ij. Reg. iij. Si aūt in ꝓriuz arguatur de io ab q ꝓditiose interfecit abner. ij. Reg. iij. ⁊ tn distulit punitionē eius vsqz post mortē suam. Dicendū q dauid nunq fuit ita firmatus i regno nec ita potēs sicut salomon filius suus: vt pz ex. ij. ⁊. iij. Reg. ⁊ iō non potuit eū i vita sua ita punire absqz piculo seditionis sicut tpe salomonis: de q fuit dauid reuelatū q regnaret pacifice absqz ppli seditione: ⁊ iō punitionē eius rōnabilit distulit: ꝓut dcz fuit. ij. Reg. Ad qd autē dauid inficiebat pctores sbdit: d Ut disperdere de ciuitate dñi. i. de hierlm quā dñs ad cultuz suū elegit: vt hētur. ij. paral. vi. ⁊ per ipsā intelligit totū regnū dauid i q hierlm metropolis erat. e Oēs opantes iniquitatē. ꝗtum poterat fieri per viam humanaz. Moralitas aūt h⁹ ps. est q ꝗlibet pnceps se bēat ꝑz formā hic a dauid traditā deuote se hns erga deū: munde ⁊ honeste ad seipz: ⁊ iuste ad pplm sibi subiectum. Psal. CI.

Dñō ādhesit mihi cor prauum: declinantē a me malignū nō cognoscebā. Detrahētē secreto ꝓximo suo: hunc psequebar. Superbo oculo ēt insatiabili corde: cū hoc nō edebaz. Oculi mei ad fideles tre: vt sedeāt mecū: ambulās in via imaculata hic mihi ministrabat. Non hitabit in medio domꝰ mee qui facit superbiā: qui loqtur iniq nō direxit i cōspectu oculoꝝ meoruz. In mātutino interficiebām oēs pctores tre: vt disperderē de ciuitate dñi oēs operantes iniqtatem. Oro paupis cū anxiaret ⁊ coram dño effunderet eloquiū suū. Ex q ti. non appet alicqs actor determinatus: tn sm Aug. dauid fecit huic ps. sm hebreos vero actor i particulari ē incognitus: tenet tn absqz dubio q alicqs hns spm sanctū fecit ipsum q cunqz fuerit ille. De mā vero h⁹ ps. dicūt expositores alicq q loqtur ad lras de anxietate in q fuit ppls syon. i. illi q remanserunt ibi de voluntate dauid ipso fugiente inde ꝓpter absalon. ij. Reg. xv. c. et isti fuerunt sadoch ⁊ abiathar ⁊ alij sacerdotes ibi de mandato dauid arcā reportātes: ⁊ chusi archites amicus dauid ⁊ decē concubine ad custodiam domus derelicte: vt hētur ibidē: et isti afflicti ꝓpter fugā dauid dñi sui vacabant orōni ꝓ eius reditu: ⁊ sic intitulat iste ps. Oro paupis. s. ppli i syon remanētis mō pdco. Sed hec expositio nō hz apparentiam: qz in hoc ps. fit mētio de edificatiōe syon: q in reditu dauid non fuit edificata: qz absalon nihil ibi legit destruxisse. Itē multa q dicūtur in hoc ps. non pnt ad hoc applicari nisi valde extorte. Propter qò alij dicunt magis apparēter q ps. iste loqtur ad lras de anxietate ppli isrl in captiuitate babylonica detēti: qz deuoti ores illius ppli erant valde anxiati de destructione ciuitatis ⁊ tēpli vbi vigebat cultus dei: ꝓpter qò vacabāt orōni ꝓ ppli liberatione ⁊ ciuitatis ⁊ tēpli reedificatione: ⁊ posset ad hoc lra satis applicari. Sed hec expositō ⁊ consimiles vident infrigi per dcz apli: heb. j. vbi apls allegat lram h⁹ ps. q hētur. j. Initio tu dñe terrā fundasti cē. vsqz ibi: Et anni tui non deficient. dcm de xpo ad lram: pbans per eā eqlitatem filij ad prem in potentia ⁊ duratione: vt dcm fuit ibidē: ⁊ satis apparet apli processū intuenti. Et sm hoc ps. iste loqtur ad lram de tpe xpi. Huic aūt dco ꝗtū ad hoc pcordat Ra. sa. d. q ps. iste loqtur ad lram de anxietate ppli isrl in hac captiuitate positi orātis ⁊ dsiderātis ab ea liberari p regē messiā ventuz ⁊ reedificatuz templū ⁊ ciuitatē: ⁊ sic fz eū loqtur de tpe xpi. sz q dicit ipsū venturū ⁊ tēplū male reedificatuz sm ē: vt dcm est. s. ps. lxxxvi. Accipiendo igitur de dictis eius qò vez ē: vī mihi saluo meliori iudicio q ps. iste ad lram loqtur de anxietate ppli isrl cū desiderio despcantis ꝓ aduentu xpi: qò maxime cōtigit tpe antiochi illustris q supra modū afflixit pplz isrl: vt hētur. j. ⁊. ij. macha. ⁊ ꝗto plus affligebatur: tanto magis deprecabatur pro aduentu saluatoris. Et sm hoc psalmus iste in duas partes diuidit: qz primo ponitur afflicti ppli despcatio: secdo ipsius per xpm subleuatio: ibi Tu aūt dñe. Prima in duas: quia primo ponit populi petitio: ⁊ secūdo ad hoc allegat rō: ibi Quia desecerūt. Circa primū dicit psal. i persona ppli anxiati: a Dñe exaudi orōnem meā. pcedentem ex corde: qa orō est ascensus mētis i deū sm damascenū. b Et clamor meꝰ. pcedens ex ore. c Ad te vēiat. i. accept⁹ sit corā te. d Ne auertas. fa. tu. a me. repellēdo orōnez meā: sicut hō auertit facē ab eo quē nō vult exaudire.

k Filij seruoꝝ tuoꝝ. i. apl'oꝝ ꝙs genuerunt p verbū euāgelij: fm q̄ dicit apls cozinthijs: In xpo iesu p euāgeliū: ego vos genui. ⁊ isti sunt vere xpiani. l Vitabunt. s. cinalij cozā te post terminū h' vite. m Et semen eoꝝ in seculū diriget. q: sēper actu ⁊ cōtinue in deuz ferētur. Moraliť pōt exponi ps. iste de q̄libet vere penitēte qui de peccatis cōmissis affligit p penitentiā: ⁊ deū deprecat: ut ad se veniat p gr̄iam ⁊ ipm in aduersis stabiliat p patientiaz: vt sic i tmino vite pñtis pueniat ad gloziam.

Filij seruoꝝ tuoꝝ habitabūt: et semē eorum in seculum dirigetur. Dauid. LII.

Benedic aia mea dño: et oia q̄ intra me sūt nōmini scō eius. Benedic aia mea dño: et noli obliuisci omes retributiones ei'. Qui ppicia at oibus iniqtatibus tuis: qui sanat oes infirmitates tuas. Qui redimit ō intitu vita tuā: qui cozonat te i mia et miserationib'. Qui replet i bonis desideriū tuū: renouabit vt aqle iuuētus tua.

In ps. cj. Dñe exaudi. vbi dī in postilla: Circa p̄mum dicit psal.

Additio.

Clamoz in scripturis sepe significat affectum cordis iuxta illud: Verba mea auribꝰ pcipe dñe intellige clamorē meū. vbi glo. Clamorē. i. affectū cordis: Verba. n. auribꝰ pcipiunt. Clamor aūt q̄ē affectus cordis itelligitur: qz q̄si itus legit. vñ in hoc loco cū dicit: Exaudi orōnem meā. ppriꝰ intelligi oz de orōne vocali q̄ cadit sb auditu. Cum aūt dicit: Et clamor meus ad te veniet. ppriꝰ hz intelligi de affectu cordis q̄ sine vocis strepitu ad deuz venit ⁊c. Psal. LII.

Benedic aia mea. Huic ps. p̄mittit talī ti i heb. ⁊ in trāsla. hiero. Dauid. nisi q̄ pponitur lr̄a lameeh: ad designādū q̄ē datiui casus. Et vi q̄ ps. iste sit q̄dam laus diuina ab ipso dauid composita. Et fz hoc diuidit in tres ptes: qz pmo dauid ad dei laudem excitat nām humanā: scōo angelicā: ibi Dñs in celo. tertio oēm creaturā: ibi Bñdicite dño oia. Prima i tres: qz pmo dauid iuitat ad dei laudē ex bñficijs a deo sibi collatis singularit: scōo ex bñficijs collatis pplo israel spāliter: ibi Faciēs mias. tertio oibus iustis gnāliter: ibi Mia. Circa pmum dicit sic dauid se excitās ad dei laudem. a Bñdic aia mea dño. et accipit hic bñdictio cōfessionis. s. laudis diuine q̄ minoꝝ bñdicit maioꝝ: et nō p bñdictione cōsecrationis q̄ fit ecōuerso: fm q̄ dic apls: heb. vij. Sine vlla ꝺdictione qō minus ē a melioꝝ bñdicitur: p hoc autē q̄ dicit: b Aia mea. intelligunt potētie aie exteriores: vt visus auditus ⁊ sic de alijs. c Et oia q̄ intra me sunt. supple bñdicite. d Nōi sancto eius. ⁊ p hoc itelliguntur omnes potentie interiores. s. itellectus voluntas fātasia sensus cōmunis ⁊ appetitus sēsitiuus: oia. n. ista diuinis laudib' debent applicari. e Bñdic aia mea dño. exponat sicut pr̄ius. f Et noli obliuisci oēs retributiones eius. qz fm q̄ dic seneca libro de bñficijs: Oium ingratissimus ē q̄ bñficij accepti oblit' est. dauid aūt a iuuētute a deo magna bñficia recepit q̄ extūc leonem vrsū ⁊ goliath gigantē iterfecit: ⁊ cum iunioꝝ iter fratres esset i regez vnctus fuit p samuelē. g Qui ppiciat oibus iniqtatibus tuis. dauid. n. valde grauit legit peccasse i adultio cuz bersabee ⁊ homicidio vrie ⁊ in numeratiōe ppli: ⁊ tñ de istis obtinuit remissionē a deo: vt hētur. ij. reg. xij. ⁊ vlti. et p ꝓns de alijs minoribus peccatis. h Qui sanat oēs infirmitates tuas. s. spūales: vt dēm est ⁊ ēt corpales: qz dauid bellis assuetus aliqn sustinuit plagas ⁊ graues ict': de q̄bus bñficio dei fuit sanat'. i Qui redimit de interitu vitā tuā.

Faciēs mias dñs: ⁊ iudiciū oibus iniuriaz patiētib'. Notas fecit vias suas moysi: filijs israēl voluntates suas. Miserator ⁊ misericors dñs: longanimis ēt multū misericors. Nō in pētuum irascet: neq3 in etnū cōminabit. Nō fz pēccata nīa fec nobis: neq3 fz iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniā fz altitudinē celi a tra: cōroborauit miaz suam sup timētes se. Quantū distat ort' ab occidente:

qn saul fecit custodiri domū dauid de nocte: vt interficeretur mane ⁊ fugiens saluatus est. j. Reg. xix. Similit qn saul ⁊ viri eius cingebāt dauid i modum cozone: ita q̄ despabat se posse euadere: ⁊ tn saluatus fuit dei ordiatione. j. reg. xxiij. k Qui cozonat te in mia. qn fuit cozonatus in regē sup tribū iuda. ij. Reg. .ij. l Et miserationibus. qn fuit cozonatus postea sup totuz israēl. ij. Regum. v. m Qui replet i bonis desiderium tuū. dauid dando de aduersarijs victoriā. ij. Reg. v. ⁊ vi. ⁊ diuitias ⁊ gl̄iam. n Renouabitur vt aq̄le iuuētus tua. s. in resurrectiōe futa q̄ resurgēt in etate virili: dauid aūt moztuꝰ fuit in etate senili. iij. Reg. ij. vel pōt referri ad cozonationē salomōis q̄ viuente adhuc pīe istituꝰ ē rex ab eo: cū esset adhuc iuuenis: ⁊ sic senectus dauid fuit q̄dāmō mutata in iuuentutē: inq̄tū filius repūtat pīis psonā: fm illud eccl̄astici. xxx. Moztus ē pī eius: ⁊ q̄si n ē moztuꝰ. relict. n. similē sibi p' se. o Faciens. Hic ꝓn recitat bñficia ppli israēl collata: vt sic nō solū ipse fz ēt totus ppls israēl ad dei laudē excitetur. Et diuidit in duas: qz pmo recitat bñficioꝝ collatio: scōo ad hoc iducit rō: ibi Quō misereť. Circa pmum pmo ponit bñficiū liberatiōis de egypto: cū dī: o Faciens mi. dñs ⁊ iudi. om. iiu. pati. i. filijs israēl q̄ multas iniurias passi fuerūt ab egyptijs: vt pz in Exo. q̄ bꝰ fecit miam eos liberādo: ⁊ iudiciū egyptios multipl'r puniēdo. Scōo ponit bñficiū date legis cū dī: p Notas fecit vias suas moysi. i. pcepta legis q̄ erāt vie veniēdi ad salutē. q Filijs israēl voluntates suas. i. mādata sua sue voluntatis exp̄ssiua: q̄ nota fecit filijs israēl imediate p seipsuz q̄tū ad pcepta decalogi: Exodi. xx. et per moysen quantum ad alia. Tertio ponit bñficiuz diuine miserationis cuz dī: r Miserator ⁊ misericors dñs. q̄ dī misericors rōne affectꝰ interioris: ⁊ miserator actu rōe effectꝰ exterioris. s Lōganimis. diu expectās pctōres ad penitētiā. t Et multū misericors. qz mia superaltat iudiciū: iac. ij. v Nō in pētuū irascet. s. electi suis q̄bꝰ finalr placat. x Nō fz pēcca nīa fecit nobis. puniēdo nos citra ꝺdignum: qz tāta est offensa quātus ille q̄ offendit. Deꝰ aūt infinitus ē: ⁊ p ꝓns offēsa pcpēm mortale cōmissa. y Qm̄ fm altitudinē celi a tra. Altitudo celi a tra accipit fz medietatē diametri celi: ⁊ ad huc ōficit spissitudo tre a superficie vsq3 ad centrū. pūct' aūt ozētis distat a puncto occidētali in celo fm totum celi diametrum: ⁊ iō per minorē distantiā itelligit remissio pene: ⁊ p maiorem remissio culpe q̄ est maius malū: qz opponitur bono spūali: pena aūt bono corpali: ⁊ hꝰ ē q̄d dī: y Qm̄ fz altitudinē celi a tra. i. fz magnā mēsurā sue mie. z Coroborauit miaz ⁊c]. i. liberabo eos a malo pene. ⁊ Quā tū distat ort' ab occidēte. i. fm mensurā maiorē sue mie.

a Q̃m placuerũt. Hic ꝓnter ponit ꝓmotio eccle q̃ fca est per xp̃m mediãtibus apl̃is q̃ p̃dicauerunt fidẽ xp̃i ꝓmo in hierl̃z ⁊ iudea: vt hẽtur i actib' apl̃oꝝ: iõ sb̃dit: a Q̃m placuerunt seruis tuis. i. apl̃is. b Lapides eius. i. fideles de iudeis cõuersi q̃ fuerunt ꝓmi lapides in edificio spũali ecclesie posiũi: sicut p̃dictum fuerat ꝙcharie ix. post verba. ẽ. premissa de aduẽtu xp̃i. Et saluabit eos dñs de' eoꝝ in die illa vt gregẽ ppli sui: q̃ lapides sãcti eleuabũt sup terrã eius. c Et ire eius miserebũtur .i. iudee i q̃ ꝓmo apl̃i p̃dicauerũt: ⁊ multa miracula fecerũt: act. .ij. Multa q̃q; prodigia ⁊ signa p apl̃os i hierl̃m fiebant: ⁊ ibi sb̃ditur: Oẽs ẽt q̃ credebãt erãt piter ⁊ hẽbãt oia cõia: possessiones q̃q; ⁊ sb̃stãtias vendebant: ⁊ diuidebant oia oibus ꝓout vnicuiq; opus erat. ⁊ iõ lapides isti sup terrã eleuati per contẽptum tpaliuz apl̃is erito placuerunt. d Et timebũt gẽtes nomẽ tuuz dñe. q̃ fides xp̃i p apl̃os alios q; discipulos diffusa est ad gentes p alias orbis ptes. e Et oẽs reges ire gliam tuã. q̃ non solũ vulgares receperunt fidẽ xp̃i sed ẽt ꝓncipes maximi: vt pz ipletum i pluribus regnis trarũ: ⁊ in oib' iplebit añ finẽ mũdi. f Q̃z edificabit dñs syon. i. eccl̃iam q̃ merito syon vocat: q̃ ibi iceꝑit p xp̃i oblationẽ: p̃dicationẽ: miraculoꝝ opationẽ: et spũssancti missionẽ: vt. ẽ. dẽm est. g Et videbit in gl̃ia sua. ibi. n. manifestauit gl̃iam sue resurrectiõis apl̃is ⁊ etiã ascẽsionis: q̃ de mõte oliueti ascẽdit q̃ est iuxta hierl̃z: act. .j. h Respexit in orõez humiliũ ꝛc. adiplendo petitionẽ illoꝝ q̃ hũiliter ⁊ deuote petebãt eius aduẽtũ. i Scribant. Hic ꝓnter ꝓcludit gr̃arũ actio: q̃ tãtũ bñficiũ non ẽ dandũ obliuioni: ⁊ iõ dicit: Scribant hec. q̃ scriptura deseruit memorie. k In gnãtione altera. i. vt gnãtiones seq̃ntes hẽant de hoc noticiã: ⁊ sic fm̃ est per euangelistas ⁊ apl̃os q̃ doctrinã xp̃i ⁊ opa descripserunt: vt fideles ppli assurgerent ad laudẽ xp̃i: iõ sb̃ditur: l Et ppls q̃ creabit laudabit dñm. i. ppls xp̃ianus q̃ creat per baptismũ p quẽ ꝓstituitur in eẽ gẽe q̃ creat in aia. m Quia ꝓspexit ꝛc. tunc. n. ꝓprie terrã ꝓspexit oculis sue mie: q̃n̄ visitauit nos oriens ex alto in sua icarnatione. n Ut audiret gemitus cõpeditoꝝ. i. peccatoꝝ q̃ a diabolo tenebãtur cõpediti consuetudie peccãdi. o Ut solueret filios interẽptoꝝ. a viculis ignorãtie ⁊ infidelitatis. p Ut annũcient in syon nomẽ dñi ꝛc. i. in eccl̃a q̃ noie syon ⁊ hierl̃m designat: fm̃ q̃ dicit apl̃s hebre. xij. Accessistis ad syon mõtẽ ⁊ ciuitatẽ dei viuẽtis hierl̃m celestẽ ꝛc. in q̃ fideles annũciant nomen dñi eius fidẽ libere cõfitendo ⁊ p̃dicando ⁊ laudes ei debitas exhibẽdo. q In ꝓueniẽdo ppl̃os. p diuersas orbis ptes dispsos. r In vnũ. i. in vnitatẽ fidei p charitatẽ formate: ⁊ q̃ non solũ vulgares venerũt ad vnitatẽ fidei sz ẽt ꝓncipes: iõ sb̃ditur: Et reges vt seruiant dño. s Rñdit. Hic ꝓnter describit tribulatõ fideliũ tpe antixp̃i q̃ erit acerbissima: tñ breuis in tpe: fz q̃ dr̃ matth. xxiiij. Erit. n. tribulatio magna q̃lis nunq̃ fuit ab initio mũdi vsq; mõ: neq; fiet: ⁊ nisi abbreuiati fuissẽt dies illi non fieret salua oĩs caro: sed ꝓpter electos breuiabunt. ⁊ hec breuitas petit hic i psona eccl̃e tũc tribulãde cuz dr̃: s Rñdit ei. i. eccl̃ia ipi xp̃o: ⁊ loq̃tur de futuro p modũ ꝓteriti ꝓpi certitudinẽ ꝓphetie. t In via virtutis sue. i. patiẽtie q̃ tũc erit maxie necessaria. v Paucitatẽ dierũ meoꝝ. i. dierum afflictionis mee. x Nuncia mihi. vt ex breuitate valeam aliq̃liter ꝓfortari. Lra hebraica ⁊ ꝓphetica. ꝓplanior est: q̃ sic hz: Afflixit i via .s. h' vite. Fortitudinem meã. q̃ tũc fortes in fide .ẽ. modũ affligẽtur. Abbreuiabit dies meos. i. dies afflictiõis mee ꝓpter electos: vt pdẽm est: ⁊ q̃ tunc tanta erit tribulatio q̃ vidẽbit ali q̃bus de eccl̃a q̃ fides catholica debeat totaliter deficere: iõ sb̃ditur i psoa eccl̃ie: y Ne reuoces me. totaliter auferẽdo de p̃ti vita. z In dimidio dieꝝ meoꝝ. i. ante mũdi terminũ q̃ est tps statutum durationis eccl̃ie militãtis: fm̃ q̃ dicit saluator mat. vl. Ecce ego vobiscũ sum oibus diebus vsq; ad cõsummationẽ seculi. a In gnãtione ⁊ gnãtionẽ anni tui. q. d. tu dñe cuius durato ẽ etna potes facilit hoc facere ꝓ volũtate tua. b Initio tu dñe. Hic ꝓnter describitur vite p̃ntis cessatio q̃ erit in gnãli resurrectiõe. motus. n. celi ordinat ad cõpletionem numeri electoꝝ: ⁊ iõ ipso hito cessabit: ⁊ hoc est q̃d dicit apoca. x. c. Iurauit per viuentẽ i secula seculoꝝ: q̃ tps amplius nõ erit. ⁊ q̃ talia ꝓcedent ex ptãte ⁊ voluntate dei q̃ vna est in ꝓie ⁊ filio ⁊ spũsãcto: iõ dr̃: b Initio tu dñe terrã fundasti. i. tu dñe iesu xp̃e fundasti terrã initio. i. ꝓncipio tpis. ⁊ dicit fundasti: q̃ terra ẽ centrum mũdi. c Et opa manuũ tuaꝝ sunt celi. ⁊ per ista duo itelligũtur oẽs alie creature. d Ipsi peribũt tu aũt pmanes. sicut. n. ẽnitas seq̃tur oĩmodã stabilitatẽ ⁊ imutabilitatẽ: ita tps motũ ⁊ mutationem: solus aũt deus est oĩno imutabilis: celi aũt supiores sũt mutabiles q̃tum ad situ: iferiores aũt vt aer q̃tum ad alterationẽ. i oi aũt mutatiõe est aliq̃ depditio: q̃ cessat aliq̃d eẽ q̃ ꝓ pus erat: ⁊ sic i fine mũdi celi peribũt nõ q̃tuz ad substantiã sed q̃tum ad aliquã disꝑsitionẽ: q̃ corꝑa celestia cessabũt a motu locali: ⁊ elemẽtaria a mutua actiõe ⁊ alteratione sb̃stãtijs eoꝝ remanẽtibus: iõ sb̃ditur: e Et oẽs sicut vestimentũ veterascẽt. a statu i q̃ sũt. f Et sicut optoziũ mutabis eos. q̃ aduenĩẽte estate vestis hiemal' mutat: q̃ ñ ẽ aplius necaria remanẽte tñ eã' substãtia: sic corꝑa celestia ⁊ elemẽtaria mutabũt a statu i q̃ sunt q̃ non erit amplius necessarius cõpleto numero electoꝝ. g Tu aũt idẽ ipse es. s. oino imutabilis. h Et anni tui nõ deficiẽt. non ẽ ꝓ hoc intelligẽdũ q̃ i ẽnitate q̃ est mensura durationis diuine sit aliqua successio: sed quia eaz apprehẽdere nõ possumus: nec per ꝓns exprimere nisi p cõparationẽ ad tps.

Q̃m plãcuerũt seruis tuis lãpides ei': ẽt ṫre eius miserebunt. Et timẽbũt gentes nomẽ tuũ dñe: ẽt omes reges ṫre gl̃iam tuam. Quia edificauit dñs syon: ẽt videbit in gl̃ia sua. Rẽspexit in orõez humiliũ: ⁊ nõ spreuit p̃cem eoruz. Scribãnt hec i gnãtiõne alta: ẽt ppls q̃ creabitur laudabit dñm. Quia prospexit de excelso scõ suo: dñs de celo in trã aspexit. Ut audiret gemit' cõpeditoꝝ: ũt solueret filios interẽptoꝝ. Ut ãnũnci ent i syon nomẽ dñi: ⁊ laudẽ eius in hierl̃m. In cõuẽiendo ppl̃os in ũnũ: et reges vt seruiãt dño. Rñdit ei in ũia virtutis sue: pauci citatẽ dierum meoruz nũncia mihi. Nẽ revoces me i dimidio dieꝝ meoꝝ: i gnãtiõne ⁊ gnãtionez anni tui. Initiõ tu dñe trax fũdasti: ẽt opa manuũ tuarũ sũt celi. Ipsi peribũt tu aũt pmanes: ẽt oẽs sicẽ vestimẽtũ veterascẽt. Et sicẽ ꝓtoziũ mutab eos ⁊ mutabũt: tu aũt idẽ ipe es: ẽt ãni tui ñ dficiẽt

ad ꝑmū argmētū: dato etiā q aliq̄ respectu ꝑus esset remissio culpe: nūq̄ tn minoris dignitatis seu vtilitatis eēt infusio gre q̄ remissio culpe. vñ nullo mō est dicēdū q i fusio gre sit minor q̄ remissio culpe: z ideo ad vez intellectū hoz vsuū. s. Qm̄ scom altitudinē celi ꝛc. aliter videt dicēdū. Pro q̄ sciendū q lz magis distet oriēs ab occasu q̄ celū a ira ut dcm̄ est: tn maior diuersitas ē ex nām iter altitudinē celi z infimitatem ire q̄ iter orientē z occidētem prima eni diuersitas ē talis q nūq̄ de vno extremoz nāliter puenit ad reliquū. nūq̄ enim aliq̄ ps celi accedit ad ira nec ecōtra: sz aliq̄ ps orietalis p motū celestē deuenit ad occidētalē z ecōtra: z ideo infusio gre i eo q̄ dcm̄ ea nō hēbat ꝓpzie cōpat altitudini celi a ira: eo q deo q̄ i hoc loco ꝓpat celo ꝓpum ē misereri z gram ifūdere: creature aut q̄ h cōpat ire nullo mō pti net misereri respectu dei seu deitatis. Remissio aut culpe ꝓpe ꝓpat distatie orietis ab occasu: q̄ lz sint maxime distātie tn ꝺ vno puenit ad reliquū: qz ꝺ statu gre qnq̄z deuenit ad lapsū culpe z ecōtra: sicut signa vel stelle que sūt i oriēte: qnq̄z sūt i occasu z ecōtra: vñ qꝺ dī Secundū altitudinē celi. referēdū ē ad infusionē gre: qꝺ aut sequit Quātū distat ort⁹ ab occidēte. referēdū ē ad remissionē culpe mō ꝑdicto. Et notādū q non dixit ps. q̄tū distat celū a ira: sicut dixit q̄tū distat ortus ab occasu: sz dixit scom altitudinē celi a ira: ad denotādū q nō ꝓpat i hoc loco celū ad ira scom distātiā tātū: sz potⁱ scom diuersitatē nature: qz sicut celū est altū simplr: z ira infima simpliciter: sic z deꝰ ē sūmꝰ gre largitor: z creatura rōnalis infima i ordie nature respectu recipiētiū gram.

In eodē ps. cij. vbi dī in postil. Bñdicite dño oēs virtutes eius. hoc exponit duplr. Additio.

In hoc loco hebraica lra hz: Bñdicite dño oēs exercitꝰ ei⁹. qꝺ ꝓpe itelligit de corporib⁹ celestibus q̄ dicūt exercitꝰ dei: vñ Isa. xl. cap. Leuate i excelsū oculos vros z videte qs creauit hec: q̄ educ i numēo militiā. i. exercitū eoz: Et oēs ex noie vocat. vñ i his q̄ttuor vsibz vltis hui⁹ ps. notabilr designat ps. v. distinctōes i vniuerso. In ꝑma eni denotat christū q̄ i se de celesti sibi pata. s. ēpyrio oib⁹ dñat: z de hoc dicit: Dom̄ i celo pauit sedē suā: z regnū illi⁹ oib⁹ dñabit. in 2° loco ponit nām angelicā beatā: z de hoc dic: Bñdicite dño oēs āgeli ei⁹. i 3° loco ponit corpa celestia: de qb⁹ dic Bñdicite dño oēs exercitꝰ ei⁹ ministri ei⁹ q̄ facitis volūtatē ei⁹. vñ notāter dicit in āgelis: Faciētes vbū ei⁹ ad audiēdā vocē ſmonū ei⁹. ad denotādū q angeli p itellectū exequūt diuinā volūtatē tāq̄ itellectuales nāe: sz de corporib⁹ celestib⁹ dixit Faciētes voluntatē ei⁹. qz cū sint in aiata ſm cōem sanctoz opinionē lz faciāt volūtatē dei diuinā nō tn audiūt vocē ſmonū ei⁹. In q̄rto loco ponit oia opa ꝓphendēdo oia ista iferiora. o. Que sūt i oi loco dnationis dei. z qz in hac regiōe inferiori aia hūana spāl⁹ deū hz bñdicē: cuⁱ est capax p cognitionē z amorem: iccirco i. v. loco cōcludit correspōdent ad pncipiuz Bñdic aia mea dño. Replica.

In ps. Bñdic. Circa illū passū: Notas fec vias suas moysi: Burgen. adducit resumēdo quedā p eū dicta. ē. Exo. xxxiij. Sz vide ibi illa correcta q̄si q̄dā delyramēta: qz nō solū a lyra: sz ab oib⁹ recentia. Illud aut qꝺ circa illū passū: Qm̄ secundū altitudinem celi a ira. Burgen. applicat de ordie remissionis culpe z infusiōis gre: vide corrigi. ē. circa ps. Miserere mei deꝰ ꝛc. Circa illū passū aut: Bñdicite dño oēs vtutes ei⁹. Burgen. ē singularis. distinguēs iter angelos z corpa celestia ex eo: qꝺ angeli facientes voluntatē dei audiūt vocez sermonū ei⁹: corpora aut celestia cū sint in aiata z faciāt volūtatem dei nō tn audiūt vocē sermonū ei⁹: ꝑ ꝓpie burgē. volēs loq̄ ꝓpe vi se inuoluē circa vocē ſmonū dei. Est eni illa vox non sensibilis: sz itelligibilis significatio diuine inspiratōis: quā pcipiūt z aiata z inaiata: qz nihil excludit ab ispiratōis diuine illapsu: ideo de corporibus celestib⁹: dī haruth. iij. Stelle vocate respōderūt assumus de modis loquēdi dei: z idiomatib⁹ grandis sermo ē apud doct. circa. ij. senten.

Benedic aia mea dñe deus meus magnificatꝰ es vehemēter. Confessionē z decorē induisti: amictꝰ lumine sicut vestimēto. Extendēs celū sicut pellē: qui tegis aqs supior a eius. Qui ponis nubez ascensū tuū: qui ābulas sup pēnas ventoz. Qui facis angelos tuos spiritꝰ: et ministros tuos ignem vrentez

Psal. CIII.

Benedic aia mea ꝛc. Huic ps. null⁹ titul⁹ ꝓponitur i hebreo nec i trāslatōe hiero. ꝓpter qꝺ dixerunt aliq̄ q nō ē ps. distinct⁹ a ꝓcedēti: sz i libris hebraicis qs vidi ponit ps. distinct⁹: z similr i trāslatōe hiero. quia quotat ps. ciij. ꝓcedēs aut. cij. Et hoc idē dicit hiero. in ꝓlogo sup libz ps. Et diuidit i tres ptes: ꝑmo ps. ad dei laudez se inducit: 2° ad hoc rōnes adducit: ibi Confessionē. 3° dictam laudē resumit: ibi Cātabo dño. Circa ꝑmū dic: a Benedic aia mea dño. z dic aia mea. q. d. nō tātū lingua: sicut faciūt hypocrite: Isa. xxix. Ppls h labijs me honorat: cor aut eoz lōge ē a me. b Dñe deꝰ meus magnificatꝰ es vehemēter. i. tante excellētie es q nō potes laudari a creatura quātum es laudabilis: Eccl. xliij. Maior eni ē oi laude. c Confessionem. Hic ꝓpha adducit rō mottua ad dei laudē: z ꝑmo ex ordinata ꝓductōe mūdi ptiū: 2° ex debita ꝓuisione viuentiū ibi Qui emittis. Circa ꝑmū sciendū q ꝑma ps z ꝓncipalis mūdi ē celū empyreū a ꝓncipio sue creatōis angelis repletū sicut dcm̄ fuit i ꝓncipio Gen. z hoc notat cū dī: c Confessionē z decorē induisti. ita q p decorē intelligit celū empyriū dcm̄ a pyr. qꝺ ē ignis: nō q sit igneū: sed splendidū: z sic aliq̄ mō ꝓuenit cū igne i splēdore. p cōfessionē itelligitur ꝓgregatio āgeloz sactoz deū ꝓfitentiū ꝓtinue ꝓfessione laudis diuine: z istis duob⁹ mōis dī: Deꝰ iduꝰ. metaphorice: qa sicē idumētū facit ad ornatū hōis iduti: sic i istis creaturis ꝓncipaliter relucet gla dei: z ideo sbdit: d Amictꝰ lumine sicē vestimēto. qz lumē magis ꝓpe ē i spūalib⁹ sbstātijs q̄ in corporalib⁹. Secūda ps machine mūdi ē celū crystallinum z sidereū ꝓtinēs sperā stellaz fixaz z orbes septē planetaruz z q̄tū ad hoc dī: e Extendēs celū. s. sidereū. f Sicut pellē. vi eni extēdi sup emisperiū nostz q̄si tētoriū.

g Qui tegis aqs supioza ei⁹. In hoc tāgit celū crystallinū: qꝺ ē supra sidereū: qꝺ dī aqueū: Ge. j. eo q ꝓuēit cū aqs i diaphanēitate: sicē z empyreū dī igneū mō ꝑdicto. Tertia ps ē elemētū ignis z aeris ꝓtinēs spaciū q̄si itra sperā lune z superficiē ire z aq̄: z q̄tū ad hoc dī: h Qui ponis nubez ascensū tuū. i. hebreo z i trāslatōe hiero. hī: Currū tuū. qz nubes p aerē videt ferri ad modū curruū: z qz talis motⁱ fit cōit p ipulsū vētoz: ideo sbdit: i Qui ābulas sup pennas ventoz. z dicūt pēne vētoz metaphorice ad designādā velocitatē motⁱ ipoz. qꝺ aut dī h de ābulare sup pēnas vētoz z agitare nubes q̄si currū suū: p h designat q tales ipressiones z ꝓsilies fiūt i aere ex diuia dispositōe: z qz deꝰ nām corpalē p āgelos admīstrat: ut dicit aug. sup Gen. ideo subditur:

k Qui facis angelos tuos spūs. i. spūales sbstātias facis

a Longe fecit a nobis iniqtates nr̃as. liberãdo nos a malo culpe. b Quo miserer. hic ꝓnter h' miserationis ponit rõ: & primo ex pte diuine bonitatis cũ dr̃: Quo miserer pr̃ filiorum r̃r̃. Scdo ex pte humane fragilitatis: & primo q̃tum ad aiam cũ dr̃: c Qm̃ ipse cognouit figmentum nr̃m. i. fomitem inclinãtẽ nos ad peccatũ: & sic exponũt hebrei iuxta illud Gen. viij. Sensus et cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malũ ab adolescẽtia sua: scdo q̃tũ ad corpus cũ dr̃: d Recordar' ẽ qm̃ puluis sumus. q̃tum ad corpus qđ in puluerẽ resoluit. vnũqđq; .n. resoluit in ea ex qbus cõponitur. e Hõ sicut fenũ. virẽs ad tẽpus modicũ. f Dies ei'. idest vita eius. g Tanq̃ flos agri sic efflorebit. qr̃ sicut flos agri ad calorem solis desiccat: sic vita hois ad calorẽ febris vel alterius infirmitatis statim exterminat. h Qm̃ spũs ptrãsibit in illo & nõ subsistet: qđ põt dupl'r exponi: vno mõ de spũ vitali q̃ egreditur a corde: & in alijs ptibus facit sensũ & motũ: & ipso deficiente deficit corporalis vita. Alio mõ de spũ rõnali q̃ cũ ptransit a corpe desinens ipsũ ifirmare deficit vita: fm q̃ dr̃. j. de aia in fine: q̃ egrediẽte aia corpus expirat & marcescit. i Et non cognoscet amplius locũ suum. In trãsla. hiero. bẽtur: Et non cognoscet eum vltra locus eius. & vtrũq; verũ est: qr̃ sicut exũtes in vita pñti non cognoscũt ea q̃ fiunt i receptaculis defũctor̃: sic nec defuncti ea que fiunt i locis viuentium: fm q̃ dicit Aug. li. de cura ꝓ mortuis agenda: & est intelligendũ hoc de lege cõi: qr̃ aliqñ fit alit̃ ex reuelatiõe spãli. Sciendũ ẽt q̃ beati vidẽt in vbo ea q̃ faciunt ad augmentũ btitudinis sue: & sic vident ea q̃ fiũt hic inferius ad reuerentiã eor̃ & honorẽ. k Mia. hic ꝓnter accipitur rõ laudãdi deũ ex bñficijs oibus iustis collatis cũ dr̃: Mia autem dñi ab eterno vsq; in eternũ. i. absq; termino a pte finis. l Sup timẽtes eũ. timore filialis reuerẽtie: q̃ manet ẽt in patria: fm illud ps. xviij. Timor dñi sanctus p manẽs in seculũ seculi. m Et iustitia illius i filios filiorũ. q̃ sunt imitatores paternor̃ bonor̃. n His q̃ seruãt testm̃ eius. corde retinẽdo & ope adiplendo: & p hoc pz lra versus seq̃ntis. o Dns in celo. hic ꝓnter inducit dauid ad dei laudẽ angelicã creaturam. Circa qđ sciendũ q̃ dr̃ sit vbiq; per essentiã ꝓntiam & potentiã: tñ est in celo spãli mõ. s. per apertam visionem: & hoc ẽ qđ dr̃: Dns in celo r̃r̃. & qr̃ ibi vr̃ clare a sanctis angelis: iõ subditur: p Bñdicite dño oẽs angeli eius. bñdictione laudis diuine: q̃ minor̃ bñdicit maiori: vt. s. dcm est. q Potentes virtute. qr̃ virtus eor̃ ẽt nãlis. s. modum excedit virtutem oium corpaliu: & qr̃ hec virtus remãsit in demonibus: iõ dr̃ iob. xli. Non est ptãs super terrã q̃ ei cõparetur. verũtm̃ qr̃ sancti angeli oino sunt obediẽtes diuine volũtati: iõ subditur: r Facientes ver. il. ad au. vo. ser. eius. Isti sermones sũt diuine, reuelationes: q̃ primo fiunt angelis superioribus & per illos medijs: & per medios iferioribus: & per inferiores factis hominibus fm diony. de angelica hierarchia. s Bñdicite dño oẽs virtutes eius. hoc exponitur dupl'r: vno mõ de oibus angelis cõiter qui aliqñ dicũtur dei virtutes ꝓpter excellentiam sue virtutis. Alio mõ spãliter de ordine medio angelor̃ secũde ierarchie: q̃ dr̃ ordo virtutum: eo q̃ ministerial'r operantur i miraculis factis diuina virtute ꝓ solitum cursũ nãe: iõ subditur: t Ministri eius q̃ fa. vo. eius. ꝓ talia. n. miracula oñditur q̃ deꝰ in creaturis non agit ex necessitate nãe sꝫ ex libera volũtate. v Bñdicite. hic vltimo inducit dauid oẽm creaturã ad dei laudem. o. Benedicite dño oia opera eius. Create .n. intellectuales laudant eũ ꝓpter q̃ capaces sũt ip̃sius ꝓ cognitionẽ & amorẽ: alie aũt creature laudant eum metaphorice: inq̃tum i eis et in eaꝝ ꝓprietatibus relucet deitatis pietia & bonitas ei'. & inq̃tũ sũt mã laudis diuine creaturis intellectualib'

testm̃ ei'. Et memores sũt mandatorũ ipsius: ad faciendũ ea. Dns in celo parauit sedem suã: & regnũ ipsi' oibus dñabitur. Bñdicite dño oẽs angeli eius potentes virtute: facientes verbũ illius ad audiendam vocẽ sermonũ ei'. Bñdicite dño oẽs virtutes ei': ministri eius q̃ faciũt volũtatẽ eius. Bñdicite dño oia opa eius: in omni loco dñationes eius: bñdic aia mea dño.

1 In ps. cij. vbi dicit in postilla: Notas fecit vias suas moysi. i. precepta legis. Additio Legitur Exo. xxxiij. q̃ moyses petiuit a dño: vt oñderet sibi vias suas: in q̃ caplo deus sibi dixit: Ego oñdam oẽ bonum tibi. & j. c. xxxiij. legitur q̃ trãseũte dño coram moyse ait: Dnator dñe deus misericors & clemens patiens & mlte miserationis r̃r̃. vbi fm veram expositionẽ lr̃ale deus ipleuit qđ moysi ꝓ miserat. s. oñdere ei vias sue mie: vt ibidem plenius est exponendũ: & iõ cum in hoc loco dr̃: Notas fecit vias moysi. ad hoc est referendũ. s. ad vias diuine mie: q̃ fuerũt moysi singulariter oñse & non pplo. Precepta autẽ diuina seu mãdata i qbus exꝑmitur diuina volũtas notificata fuerũt filijs isr̃l vniuersalr̃ i datione legis: & sic ꝓprie intelligit: Notas fecit vias suas moysi. s. vias diuine mie. Et filijs isr̃l voluntates suas. i. ꝓcepta sua in qbus diuina volũtas. s. ꝓcepti manifestatur. q̃ aũt sint ille vie q̃s deus notas fecit moysi ps. statim subdit cum dicit: Miserator & misericors dns r̃r̃. vsq; ibi Mia aũt dñi ab eterno & vsq; in eternũ. in qbus versibus multa ponunt ad misericordiam diuinas ptinentia de his q̃ moysi fuerũt notificata: Exo. c. alle. vt pz vtrãq; auctez intuenti. Cõsequẽter tangit ps. mandata dei in gnãli que pplo fuerũt notificata: & hoc cũ dicit: His q̃ seruant testimoniũ eius & memores sũt mãdatorum ipsius ad faciendũ ea. In eodẽ ps. cij. vbi dr̃ in postil. Qm̃ fꝫ altitudinem celi a terra. Additio.

2 Licet vera sit q̃ maior ẽ distantia inter punctũ orientis & punctũ occidentis q̃ inter altitudinẽ celi & terre: put postil. ait: tñ attente cõsideratis verbis ps. ista diuersitas non ꝓprie applicat ad remissionẽ pene & remissionem culpe, put ipse vult applicare: nam in hoc qđ dr̃: Corroborauit miam suã sup timẽtes se. ꝓprie intelligit ifusio gie gratificãtis per quam timentes deũ sunt in sua mia corroborati. per hoc aũt q̃ dr̃: Lõge fecit a nobis iniqtates nr̃as. itelligit elongatio a malo culpe: put ẽt ipse postil. exponit. Cõstat aũt q̃ ifusio gie ẽ cã remissiõis culpe: sic̃ introductio lucis ẽ cã expulsionis tenebraꝝ: vt in. j. & ij. q. cxiij. ar. viij. in rñsione

cognouit occasū suū. i. determinate vadit ad occasū: ac si habēt itellectū: qz talē mot⁹ ē ab itellectu itelligētie mo tricis. p talē modū dī: q⁹ op⁹ nāe ē op⁹ itelligētie.

s Posuisti tenebras. i hemisperio nro p occasū solis.

t Et fcā ē nox. qz sic dies ē latio sup trā: ita nox ē latō eī ſb trā.

v In ipsa ptrā sibūt oēs bestie si lue: qz tūc magis discurrūt ad q̄rē dā p̄dā q̄ de die: ió seq̄t: ꝛ La tuli leonū rc̄. ꝛ qz oia illa. pcedūt ex diuīa. puidētia: ió ſbdit: y Et q̄ rāt a deo escā sibi ꝛ qz habita p̄da reuertunt ad sua latibula: ió ſbdit: Ort⁹ ē sol rc̄.

z Exibit hō ad op⁹ suū. sic enim fere discurrunt p noctē vl de nocte .ppt victū q̄rēdū sic e contrario: hō q̄ ē aīal māsuetuz nā de nocte q̄escit ꝛ de die exit ad opa sua: ꝛ qz ex talib⁹ effectib⁹ appet altitudo diuīe. puidētie nobis icōprehēsibīl': ió ammirati ue ſbdit ōō. a Quā magnificata .i. valde magnificata. b Sūt opa tua dñe oia i sap. fecisti. qz ipsa est regula vitatis. c Impleta ē trā possessione tua. i. hominib⁹ ꝛ aialib⁹ q̄ sūt dei creature. d Hoc mare. h p̄ñ agit de. puisione viuētiū itra aquā: ꝛ p̄mo describit locū eoz: cū dī: Hoc mare magnū. s. ocean⁹ vbi currūt oēs aq̄. e Et spaciosū manib⁹. i. locis. dictio enī hebraica h posita equoca ē ad signādū man⁹ ꝛ loca. f Il lic reptilia. i. pisces diuersoz geneꝛ. g Quoꝛ nō ē numer⁹. qz nō p̄nt ab hōie numerari: sz deo oia sūt numerata. h Aialia pusilla cū magnis. In mari enim sūt pisces alicq̄ valde pui ꝛ aliqui valde magni: ut cete grādia: q̄rū magnitudo ē q̄ttuoz iugeꝛ ire: ut dicē plin⁹ i Illic naues ptrāsibūt. ut bona i vna trā abūdātia ò portēt p nauigiū ad aliā talib⁹ carētē ꝛ ecōuerso.

k Draco iste rc̄. J i he. ꝛ i trāſ. hiero. hī: Leuiatā istū tu formasti ad ludēdū i eo. dicūt hebrei q̄ ē vn⁹ pisces singularis icredibilis magnitudis: ió dī leuiathan istuz i singulari. dicūt tñ hebrei q̄ de⁹ a p̄ncipio creauit duo idiuidua hui⁹ speciei masculū ꝛ femina: sz qz de⁹ p̄uidit q̄ si multiplicarēt nauigatō ipediret q̄ deseruit vtilitati mūdi: ió occidit femellā ꝛ sale p̄diuit reseruās eā iustis post resurrectōem. qō aūt ſbdit: Quē formasti ad ludē dū i eo. dicūt ipsi hebrei q̄ trib⁹ horis i die de⁹ ludit cū leuitathan. Sz p̄mum dcm̄ ē ꝫ sacrā scripturā: Gen. j. qz formatis generaliē oīb⁹ piscib⁹ dixit deus: Crescite ꝛ multiplicamini. ꝛ sic nō creauit aliquā speciē i masculo ꝛ femia quā nō vellet multiplicari. Itē q̄ dicūt carnes femelle reseruatas iustis i resurrectōe: est errozis sarace nozū: i quē iudei moderni ceciderunt credētes q̄ resurrectio sit futura ad vitā aialē cibis idigētē. Et qō dī q̄ de⁹ ludit i eo vel cū eo trib⁹ horis i die puerile ē ꝛ ficticium Et ió aliī dicēdū q̄ p̄s. h loq̄t de cete cui⁹ sūt plura idiui dua i mari nominās eū leuiathan: sicut iob. xl. q̄ noiat etiā draco i trāslatōe cōi: qz Ge. j. vbi dī cete grādia. in

uit occasū suū. Posuisti te nebras et fcā ē nox: in ipsa ptrāsibunt oēs bestie silue. Catuli leonū rugiēs ut ra piāt: et querāt a deo escam sibi. Ort⁹ ē sol ꝛ cōgregati sūt: ꝛ in cubilib⁹ suis collo cabunt. Exibit hōmo ad op⁹ suū: ꝛ ad opationē suā vsq̄ ad vespeꝛ. Quā ma gnificata sūnt opa tua dñe. oia i sapia feciſti. ipleta ē tē ra possessiōe tua. Hoc mar magnū et spacioſū manib⁹ illic rēptilia q̄ꝛū ñ ē nūe rus. Aialia pusilla cuz ma

hebreo hī dracones magnos: tñ ſb istis noib⁹ itelligit h p̄n cipaliī diabol⁹: sicut i li. iob fuit dcm̄. Et ió lra p̄mo ē expo nēda de p̄petratib⁹ ceti: ꝛ secūdo de p̄petratib⁹ diaboli p illas significatis: Qō g̃ p⁹ dī: Draco iste. i cōi trāslatōe vel leuia than istū i trāsla. hiero. p. pnomē demonstratiuū ꝛ nomen cui adiungit designat eī⁹ magnitudo euidēt excedēs magnitudinē alioꝛ aialium ꝛestrium ꝛ marinoꝛ: ꝛ p hoc qō ſbdit: Ad il ludēdū ei vel ludēdū i eo. nō est itelligēduz q̄ li ad teneat causaliter quasi ad hoc leuiathan: finaliē sit formatus: sz tenet p̄secutiue qz ad eī⁹ formationē p̄secuta ē illusio illa. Ex hoc. n. q̄ leuiathā fact⁹ est a deo i corpe tā magno seq̄t q̄ ne cessaria sit ei magna cibatio ex aliis piscibus maris q̄s deuorat: p̄p̄t q̄ pisces cetū videtes ex istinctu naturali fugiunt versus ripā vbi cetus natare nō pōt p̄p̄t aq̄ paruitatē: ꝛ ió cetus eos insequēs ipingit ad terrā ꝛ a piscatoribus ibi occidit: qz non pōt se mouere: ꝛ sic illusus sua spe frustrat. p hoc aūt p̄ncipaliī itelligūt p̄petrates demonis: qz p demōstrationē corpis eī⁹ excedētē: cū dī Draco iste. itelligit ptās demonis oēm ptātē corporalē excedens: si sibi dimittat: p illusionē vero ceti dictā itelligit illusio demonis: qz credēs christū in se deuorare i sua passione ꝛ mēbra sua i tpali psecutōe p eū ꝫ eos excitata defraudat ab itento: ꝛ remanebit p⁹ iudiciū ligat⁹ i iferno: qz non erit ap̄lī⁹ ad exercitiū sanctoꝛ i hoc aere caliginoso. l Oia a te expectāt. h icipit vſu⁹ i hebreo ꝛ i trāsla. hiero. vbi p̄s. declarat. puisionē diuinā circa vtrāq̄ nām p̄dictā simul. d. l Oia. s. viuētia sup trā ꝛ i aquis. m A te expectāt vt des illis escā. qz p appetitū nālem ꝛ sensitiuū tēdunt ad id qō ē a deo circa ipa ordinatū: ꝛ sic dcm̄ ē supra q⁹ op⁹ nāe ē opus itelligētie. n Dāte te illis colligent. hoc dī spāliī p pter illa viuētia q̄ ñ solū q̄rūt cibū ad horā sz etiā p̄gregat p tpe futuro: sicut formica colligit grana i estate: vñ viuit i hieme. o Aperiēte te manū tuā. p diffusionē bonitatī tue i effectib⁹. p Oia iplebūt bonitate. i. bono p̄uenieti tue i effectib⁹. q Auertēte te aūt faciē. denegādo p̄dictā diffusionē. r Turbabūt. ex defectu nutrimēti. s Auferes ſ. t Et deficiēt. a vita pūti. v Et i pul spm̄ eoz. i. vitā. t Et deficiēt. a vita pūti. v Et i pulspm̄ eoz. i. vitā. x Emitte. i. emittes: sic hī i hebreo ꝛ i translatione. y Spm̄ tuū. i. tue volūtatis effectū. z Et creabūt. i. de nouo formabūt eadē i spē ꝛ curſū nāe: ꝛ aliqñ ea dem i numero ad declaratōez ptātis diuine i opib⁹ miracu losis. a Et renouabis faciē trē. sic p̄z i estate: qz tūc renouatur herbis ꝛ florib⁹ ꝛ fructib⁹ q̄b⁹ p̄uata fuerat i hyeme b Sit gl̄a dñi. i. laus ꝛ bonoꝛ sibi debit⁹ ipēdat. c In seculū seculi. i. absq̄ ꝛmino a pte finis. d Letabit dñs i opib⁹ suis. i. i creaturis ad sua gloriā ordinatis: ꝛ q⁹ dī Pro uer. xvj. Uniuersa. p̄p̄t semetipm opat⁹ ē dñs. e Qui respicit trā ꝛ facit eā tremē. ut p̄z i motu trē. p̄cedēte ex diuina spicit trā ꝛ facit eā tremē. ut p̄z i motu trē. p̄cedēte ex diuina ordinatōe. f Qui tāgit mōtes. tactu fulguris: qō frequē tius cadit i mōtib⁹ altis. g Et fumigāt. qz ignis fulgure⁹

ãgelos tuos. i. nũcios tuos. Angel⁹. n. ẽ magis nomẽ officij q̃ nature. l Et ministros tuos ignẽ vrentẽ hoc dr qz angeli legũt frequẽt apparuisse i specie ignis: ut moysi i rubo ardẽti: Exo. iij. Vocat tñ ãgel⁹ ille dñs: qz psonã dñi repzesentabat: ut dic Greg. Jtẽ. iiij. Re. ij. in translatõe helie: que ſcã ẽ ministerio ãgelorũ: apparuit currus igne⁹ z eq̃ ignei. Silr iiij⁹ Re. vj. Apparuit mons plenus eq̃rũ z curruũ igneoz i circuitu helizei. qz sicut dicit hiero. ad defensionẽ ei⁹ venerũt angeli Et dic Ignẽ vrentẽ. qz ãgeli ardẽt charitate z sũt efficaces ad executionẽ volũtatis diuine. Quarta pr̃ ẽ elemẽtũ terre z aq̃ qõ simul cõtinet cũ spera ire: z de pmo dicitur m Qui fũdasti terram. qz sicut fũdamẽtũ ẽ inferior ps domus sic ira ẽ inferior ps machine mũdi. n Sup stabilitatẽ suã. i. sup centzũ mũdi ad qõ vndiq̃ tẽdũt naturaliter ptes ire: z iõ sdit: o Nõ inclinabit in seculũ seculi. declinãs a centro i aliq̃ pte: qz hoc ẽ sibi inaturale. de elemẽto vo aque sdit: p Abyssus. i. ocean⁹ q̃ dr abyssus ꝓpter sui pfũditatẽ. q Sicut vestimẽtũ amict⁹ ei⁹. qz ocean⁹ circũdat ira vndiq̃ excepta vna pte q̃ remãsit arida ꝓpi vitã hominũ z aialiũ irestriũ: ut dcm fuit pleni⁹ Ge. j. r Sup mõtes stabũt aq̃. Ex hoc loco dicit ra. sa. q aq̃ in medio oceani sũt altiores q̃ mõtes i ira positi. Sz hoc falsũ ẽ: qz cũ aq̃ sint graues z fluide eligit tẽdũt ad centrũ vndiq̃: z sic nõ sũt altiores i medio q̃ i ripa: z iõ illud qõ dr hic itelligẽdũ ẽ de aquis pluuialib⁹ q̃ generãt i nubib⁹: fz q̃ dic iob: Qui ligat aq̃s i nubib⁹ suis. nubes aũt generant sup cacumina mõtiũ. s Ab increpatione tua fugiẽt. qz nubes pluuiose mouẽt de loco ad locũ fm ordinẽ volũtatis diuine Aliꝫ exponit hoc referẽdo ad hõies. Jn nubib⁹ eni frequẽt generãt ipssiones tribiles ut tonitrua fulgura z turbines q̃ dicũt increpationes diuine: q̃ frequẽt sũt signa ire sue: z sic homines triti fugiũt de cãpis ad loca magis secura. Cõsequẽt reuertit ad dispositõem elemẽti ire q̃ i aliq̃b⁹ locis ẽ motuosa i alijs plana: z quãtũ ad hoc dr: t Ascẽdũt montes z descẽdũt cãpi. z iste ascẽsus z descẽsus nõ ẽ aliud q̃ elevatio maior mõtiũ z minor cãpoz. vlteri⁹ reuertit ad dispositionẽ elemẽti aq̃. d. v Terminũ posuisti. s. aqs oceani.

x Neq̃ cõuertẽt opire ira. sicut fecerũt tpe diluuij: sic ꝓ misit dñs noe: Ge. ix. dr. Neq̃ erit deceps diluuiũ dissipasoẽm ira. y Qui emittis. Hic ꝓphr adducit rõ diuine laudis ex debita pusione viuẽtiũ: z pmo ex pusione habitantiũ sup aquã: secũdo ex pusione habitatiũ intra aquã: ibi Hoc mare. itio quãtũ ad vtrãq̃ nam: ibi Oia a te expectãt pma i duas: qz pmo describit diuia, puidẽtia circa viuẽtia sup ira m i cibo corpoz: z⁹ in alternatõe tẽpoz: ibi Fecit luna in tpe. Circa pmũ describit mixtim, pusionẽ aialiũ auium z hoiũm: z pmo quãtũ ad ꝓpusionẽ humidi sine q̃ vita sensitiua nõ pot ꝓtinuari. d. y Qui emittis fontes i ꝓuallib⁹. qz i descensu vel pede mõtiũ oriũt cõit fontes magni ex qb⁹ oriũt fluuij notabiles: z hoc ẽ ad sustẽtationẽ vi

Qui fũdasti tra sup stabilitatẽ suã: nõn iclinabit in seculũ seculi. Abyssus sicut vestimẽtũ amict⁹ ei⁹: sup mõtes stabũt aque. Ab increpatione tua fugiẽt: a voce tonitrui tui formidabũt Ascẽdũt mõtes z descendũt campi: in locuz quẽ fũdasti eis. Terminuz posuisti quẽ nõ trãsgredient: neq̃z ꝓuertẽtur opire terrã. Qui emittis fõtes in cõuallib⁹: it mediũ mõtiuz ptrãsibũt aque. Potabũt oẽs bestie agri: expectabũt onagri i siti sua. Sup ea volucres celi habitabunt: de medio petraz dabunt voces. Rigans montes de supioribus suis: de fructu opez tuoz satiabit tra. Produces fenũ iumẽtis: et herbã seruituti hoium Ut educas panẽ de tra: et vinuz letificet coz hois. Ut exhilaret faciẽ in oleo: z panis coz hois cõfirmet. Saturabunt ligna capi z cedri libani q̃s plantauit: illic passeres nidificabũt. Herodij dom⁹ dux ẽ eoz: montes excelsi ceruis petra refugium herinacijs Fecit lunam i tpe: sol cognouit occasum suum. Posuisti tenebras z facta est nox: in ipa pertransibunt omnes bestie siluarum. Catuli leonum rugientes: vt rapiant et querant a deo escas sibi. Ortus est sol: et congregati sunt: et in cubilibus suis collocabuntur. Exibit homo ad opus suum: et ad operationem suam usq̃ ad vesperum. Quam magnificata sunt opa tua dñe: omnia in sapia fecisti: impleta est terra possessione tua. Hoc mare magnum et spatiosum manibus: illic reptilia quorum non est numerus animalia pusilla cum magnis. Illic naues pertransibunt: draco iste quem formasti ad illudendum ei. Omnia a te expectant: vt des illis escam in tpe. Dante te illis colligent: aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate. Auertente autem faciem turbabuntur: auferes spiritum eoꝝ: et deficient: et in pulueres suos reuertentur. Emittes spiritum tuum: et creabuntur: et renouabis faciem terre. Sit gloria dñi in seculum: letabitur dñs in operibus suis. Qui respicit terram: et facit eam tremere. Tanget montes: et fumigabunt. Cantabo dño in vita mea: psallam deo meo quamdiu fuero. Jocundum sit ei eloquium meum: ego vero delectabor in dño. Deficiant peccatores a terra: et iniqui vt non sint amplius. Benedic anima mea dño. Alleluia.

i. de⁹ tes. s. de⁹. e De supioribus suis nubib⁹ pluuiosis sup mõtes generatis: ut ibi crescat herba aialib⁹ siluestrib⁹ opportuna. f De fructu opez tuoz satiabit tra. i. de effectu pluuie q̃ ẽ op⁹ tuũ fecũdabit tra: iõ sditur: g Producẽs fenũ iumẽtis. ad eoz nutrimẽtum. h Et herbã seruituti hõium. i. vsui. granũ eni⁹ semina tũ i tra pmo ꝓducit herbã: postea spicã z vltimo granũ vñ fit panis ad vsũ hõis: iõ sdit: i Ut educas panem de tra. z qz ad sustẽtationẽ vite hũane nõ solũ requritur cib⁹: sz etiã pot⁹ q̃ pncipalit ẽ vinũ de vite: iõ sdit k Et vinũ letificat coz hois. requrit etiã cõdimẽtuz: iõ sdit: l Ut exhilaret faciẽ i oleo. z p oleũ qõ ẽ pncipale cõdimẽtũ itelligũt alia: z qz pluuia tra humectãs fecũdat arbores: iõ sdit: m Saturabũt ligna capi z cedri libani. Dicit eni phs. ij⁹ de aia q̃ i arboꝛib⁹ radices sũt similes ozi i aialib⁹: qz p radices attrahit alimẽtum arboꝛis ad ei⁹ nutritionẽ z fructificatõez. Jn hebreo aũt z i translatione hiero. hr sic: Saturabũt ligna dñi. z fm ra. sa. Ligna dñi h itelligũt ligna padisi terrestris. Sed qz illa mo nõ veniũt i vsũ hois nisi enoch z helie: z h agit de lignis seruiẽtib⁹ ad vsũ hõis: iõ pot dici q̃ oia alia ligna ꝓuenieter dicũt ligna dñi: qz sũt ei⁹ creature. n Jllic passeres nidificabũt. i hebreo z i trãslatõe hiero. hr sic Aues nidificabũt. aues eni alteri⁹ spẽi magis nidificant in cedris q̃ passeres q̃ cõit nidificãt i tectis domoꝛum. o Herodij dom⁹ dux ẽ eoz z. Herodi⁹ ẽ nomẽ auis pdalis q̃ gallice vocat grisant z nidificat in cedris: z dr dux passez vel auiuz eo mo loquẽdi q̃ leo rex dr aialiũ z iõ cũ dr Herodij dom⁹: ibi ẽ punct⁹ z refert ad cedros vbi nidificat herodi⁹. cui⁹ nid⁹ dr dum⁹ ei⁹: z qõ sequit Dux z. refert ad herodiũ mõ pdco. p Montes excelsi. supple sũt refugia: Ceruis. sic Petra. cauernosa est Refugiũ herinaceoꝝ. ẽ aũt herinac⁹ aial puũ spinosum q Fecit lu. h ꝓphr oñdit qlit de ꝓuidet viuẽtib⁹ i alimẽtoe tpuz: cũ dr: Fecit lu. i tpe. fz. n. variũ motũ lune magis appet sẽsibil mutatõ aeris q̃ fz alios planetas. r Sol

uentiũ: iõ sdit: z Potabũt oẽs bestie z. Jqz multũ hñt de calido iterioꝛi. a Jn siti sua. i. refici dictis aqs i sua siti: vñ z transl. hic. sic hz: Et reficiãt onagri sitim suã. b Sup ea volucres celi habitabũt. qz sunt aliq̃ volucres aq̃tiles i fluminib⁹ habitãtes vel ꝓpe: alie etiã volucres cãpales vel nemoroſe venĩũt illuc ad bibẽdũ z ad loca sua reuertunt gaudentes: iõ sdit: c De medio petraz dabunt voces. hoc dr ꝓpter aues i foraminib⁹ murorꝛ habitantes vel etiã in rupib⁹: sic dr de aq̃la iob. xxxix. Jn petris morat z in accessiis rupibus. i hebreo tñ habet De medio ramorũ. z i trãslatione hiero. De medio nemoꝛ. z hoc q̃ tũ ad aues i arboribus cãpoꝛ vl⁹ silvaꝛ comozantes

tote. hic ꝑñs recitat dei bñficia ad laudē ei⁹ excitatiua. Et diuidit i ḋnq; ptes: scōm ḋnq; pies q̄z tēpozib⁹ de⁹ bñficia ꝓtulit ifrl'i: ptes patebūt ꝓsequendo. ꝑma ps ꝓti net tps abrae vsq; ad iacob. dic igr: l Mementote mira. ei⁹ q̄ fecit. q; abrāā de fornace chaldeoꝝ miraculo se liberauit: ut di ctū fuit Gen. xj. ⁊ ꝓpi vxorem eius pharaonē regem egypti ⁊ abime lech regez gerare flagellauit: Gen. xij. ⁊. xx.

m Prodigia ei⁹ Signa ꝑdicta vo cant ꝑdigia q̄si ꝑ cul a digito dicta eo q⁹ cā effectia ta liū ē hoib⁹ icogni ta vel occulta: ḋa fiunt ꝫ curſū nāe ⁊ sic imediate de pēdēt a diuia vo lūtate q̄ nobis oc culta ē. n Et iudicia oris eius. q; flagellatio re gum dicta fuit q̄ dā effect⁹ diuīe iu stic̄ie. pōt etiā lra hui⁹ vsus referri ad mirabilia: q̄ fcā fuerūt i ira egypti ꝑ moysen ⁊ aaron ad punitōem illi⁹ ꝓpli: q̄ explicāt ifra ꝑs. isto. o Semē abrāā. i. vos q̄ estis semē abrāā de betis ista memorari. p Serui ei⁹. q; alijs ad idolatri am declinātib⁹ abrāā cōfessus ē se soli deo fuire tēpore nemroth. q Filij iacob. i. vos q̄ estis filij iacob de betis ista memorari: q; fides abrae ꝑ isaac deriuata est ad iacob. alijs ad infidelitatē declinātib⁹. r Electi ei⁹. q; cū adhuc eēt i vtero mris ei⁹ cū esau: elect⁹ fuit a dño esau reprobato: cū tñ nihil boni aut mali adhuc egissēt ut dicit apostol⁹ Ro. ix. s Ipse dñs de⁹ nr̄. ꝑ verum cultū ⁊ fidē: lz sit dñs ⁊ de⁹ oīum ꝑ creatōem ⁊ guberna tionē: iō ꝓdit: t In vniuersa ira iudicia ei⁹. q; ꝑ sua volūtate pōt peccatores punire. v Memor fuit i se. testa. sui vbi q̄ man. i mille ge. i. i oēs generatōnes fide les. et ponit ibi numer⁹ determinat⁹ ꝑ indeterminato: ḋa numeri trāscēdētes millenariū nō sūt nisi replicationes ei⁹ vel ꝓtū ei⁹. x Quod disposuit ad abrāam. d. ei Ge. xxij. ꝑ memetipm iurauī dic dñs q; feciſti rē hanc rē. seq̄t: Bñdicā tibi ⁊ multiplicabo semen tuū sicut stel las celi. ⁊ ꝓdit postea: Bñdicēt i semie tuo oēs gētes ire q⁹ ipletū ē i christo. y Et iuramēti sui ad isaac. scm q⁹ dicit dñs abrae: Ge. xxj. in isaac vocabit tibi semen. z Et statuit. hic ꝑñs describit tps a iacob vsq; ad io seph: cū dr: Et statuit illō iacob in ꝑceptū. s. vbū dñi ad abrāā ⁊ isaac de cultu dei: eo q⁹ de semie ei⁹ erat christ⁹ nascitur⁹: vñ dixit ei dñs Ge xxvij. Ego sum dñs deus abrāā ꝑis tui ⁊ de⁹ isaac: terrā i q̄ dormis tibi dabo ⁊ semini tuo. ⁊ i illa ira christ⁹ nat⁹ fuit ⁊ mysteriū nostre redēptiōis ipleuit. ꝑ hoc aūt q⁹ dixit dñs: Ego de⁹ abra am ꝑis tui rē. iniunxit sibi cultū vni⁹ veri dei: vnde ⁊ iacob euigilās dixit: Erit mihi dñs in deū rē. a Et ifrl'i testm̄ etnū. Iste ē iacob ꝑdict⁹: q̄ primo vocatus est iacob: eo q⁹ nascēs tenebat plātā fratris sui: Gene. xxv. postea aūt vocat⁹ ē ifrl: eo q⁹ cū angelo fortit luctatus fuit: Ge. xxxij. b Dicēs tibi dabo terrā chanaā. sicut

ꝓdigia ei⁹: et iudicia oris ei⁹. Semē abrāā filij ei⁹ filij iacob electi ei⁹. Ipse dñs de us nr̄: in vniuersa ira iudi cia ei⁹. Memor fuit in secu lū testamēti sui: vbi q⁹ mā dauit i mille generationes Quod disposuit ad abrāā et iuramēti sui ad isaac. Et statuit illō iacob i ꝑceptū et ifrl'i testm̄ etnū. Dicēns ti bi dabo trā chanaan: funi culū beredītatis vre. Cū es set numero breui: pauciſſi mi ⁊ icole ei⁹. Et ꝑtrāsie rūt de gēte i gētē: ⁊ ꝛ regno ad ꝓplz alterū. Non reliqt

hoiez nocē eis: et corripuit ꝑ eis reges. Nolite tāgere christos meos: et i ꝓphetis meis nolite malignari. Et vocauit fāmē sup traz: et oē firmamētū panis cōtriuit. Misit añ eos virū: in filiū venūdat⁹ ē ioseph. Humiliauerūt i cōpedib⁹ ei⁹: ferrū ꝑ trāsijt aiaz ei⁹ donec veniret verbū ei⁹. Eloquiū dñi iflā mauit euz: misit rex ⁊ soluit eū: princeps ꝓpl'oꝝ ⁊ dimisit eum. Constituit euz domi nū dom⁹ sue: et ꝓcipē ois possessioīs sue. Ut erudiret ꝓcipes ei⁹ sicut semetipsuz

ia allegatū ē: q; in illa iacob dormiebat. c Funiculū he reditatis v. stre. eo q⁹ illa ira sortib⁹ erat diuidēda: q̄ ipletū fuit tpe ihesue postea. d Cū cēt numero breui rē. s. ia cob ⁊ familia sua. e Et ptrāsierūt de gēte in gētē rē. ḋa iacob cū familia sua de ira chanaā trāsiuit i egyptum: Ge. xlvj. pōt etiaz hoc re ferri ad abrāā q̄ cum familia sua trāsiuit ꝛ chaldea in syriā: Ge. xj. ⁊ de syria in iram chanaā ⁊ inde in egy ptū: Gen. xij. ⁊ inde redūt i terrā chanaā Gene. xiij. ⁊ inde pe grinat⁹ est in gerar is Ge. xx. Similit isaac de ira chanaā pegri nat⁹ fuit i gerari: Ge. xxvj. f Nō reliqt hoem nocere eis. no tabili nocumēto: vñ ⁊ laban ꝑsequentē ia cob ꝓhibuit ne ei ma lū ageret: Ge. xxxj. Et simili⁹ interfectis habi tatoꝝ⁹ sychez terroꝝ dei iuasit oēs ꝑ circu itum ciuitatis ⁊ non sūt ausi ꝑsequi iacob ⁊ filios ei⁹ ide recedētes Gen. xxxv. g Et corripuit ꝑ eis reges. s. pharaonem regem egypti ⁊ abimelech regem gerare: ut dcm ē ꝛ.

h Nolite tāgere christos meos. vnctio aūt corpalis regū ⁊ pōtificū ꝓmo fuit ordiata a deo tpe moysi: ⁊ iō isti dicūt h christi. i. vncti nō ab vnctōe corpali: sz spūali q̄ ē ꝑ grām dei. i Et in ꝓphetis meis nolite malignari. q⁹ eni abrāā ꝓpha fuerit: hī Ge. xv. simili⁹ isaac ꝓphetice ꝑdixit vētura iacob ⁊ semini ei⁹: Ge. xxvij. simili⁹ iacob futura ꝑdixit no uissimis tēpoꝝ⁹: Ge. xlix. k Et vocauit. hic describit tps ioseph vsq; ad moysen: q̄ ex ordinatōe diuia vēdit⁹ fuit i egyptū ad meritū sue patientie: ⁊ ad puidēdum ꝑii suo ⁊ fratrib⁹ tpe famis future: de q̄ h dr: k Et vocauit. s. dñs. l Famē sup trā. s. septē annoꝝ: de q̄ hī Ge. xlj. m Et oē firmamētū panis. i. sustētatōem vel nutrimētū.

n Cōtriuit. Per hoc nō ē itelligēdū q⁹ panis simpl'r defe cerit: q; tūc etiā vēdebāt alimēta i egypto: ut hī Ge. xlj. sed q; tūc fuit maxia sterilitas ⁊ defect⁹ panis. o Misit añ eos. s. iacob ⁊ ei⁹ filios. p Virz. s. ioseph: q̄ dr vir a vtu te: eo q⁹ noluit adulterio sue dñe ꝫsentire: Gene. xxxix.

q In fuū venūdat⁹ ē ioseph. ꝓncipi militie egypti: Gene. xxxix. r Humiliauerūt i cōpedib⁹ pedes ei⁹. q; ad falsā accusatōem dñe sue fuit i carcē relegat⁹. s Ferrū ptrāsijt aiam ei⁹. q; ex cōpedib⁹ ferreis nō solū fuit afflict⁹ i corpe sz etiā i mēte: q̄uis nō ceciderit a vtute patientie. t Donec veniret vbū ei⁹. q̄n a deo istruct⁹ exposuit sōnia picerne re gis ⁊ pistoris ipi⁹: ⁊ hoc veracit sic ꝓbauit rei euēt⁹: Ge. xl. v Eloquz dñi iflāmauit eū. In trāslatōe hic. hī: Proba uit eū. s. habere dei spm̄: ⁊ q; auꝝ ꝓbat i igne: iō h ponitur Inflāmauit ꝑ ꝓbauit. x Rex misit ⁊ soluit eū. audito ꝑ magistꝝ pincernaꝝ q⁹ optime iterꝑtat⁹ fuerat sōnia ꝑdi cta: Ge. xli. y Cōstituit eū dñm dom⁹ sue. eo q⁹ ꝑ iterꝑ tationē sōnȝ sui cognouit eū hīe spm̄ dñi: Ge. xli. z Et ꝓncipē ois possessioīs sue. scōz q⁹ dr Ge. xli. Dixit q̄z rur sum pharao ad ioseph: Ecce ꝫstitui te sup vniuersā terraz egypti. ⁊ Ut erudiret ꝓncipes ei⁹ rē. q; ñ hēbant sciam nisi humanit⁹ acq̄sitā ꝑ exercitiū studij: q̄ ꝓmo viguit i ter

magis fumigat q̄ inflāmet. Sciēdū aūt q̄ oia p̄dicta de ordine creaturaꝝ ⁊ puisiōe viuētiū ad hoc inducta sūt ut ex eis rōnal creatura īsurgat ad laudē ⁊ honorē p̄ditor. h Cantabo. hec ē vltia ps i q̄ p̄s. resumit dei laudē i p̄ncipio p̄s. in choatā. d. h Cātabo dño i vita mea. i. q̄diu viua: ideo sb̄dit: i Psallam deo meo q̄diu sum. Et dic̄ cātabo ⁊ psallam: q̄ diuia laus dz p̄cedē ex corde ⁊ ore. k Jocūdū sit ei eloquiū meū. i. corazco placitū. l Ego vo delectabor i dño. i. in p̄solationib' diuinis ⁊ ñ i trenis. m Deficiāt peccatores a tra ⁊c. Loq̄t de peccatoribus ⁊ iūctis i sua malicia obstinatis.

fumigāt. Cāntabo dño in vita mea: psallāz deo meo q̄diu sum. Jocundū sit ei eloqū meū: ego vo delectabor i dño. Deficient peccatores a tra: ⁊ iniq ita ut nō sint: benedic aia mea dño. Alleluia. CIII. Onfitemini dño et in uocate nomen ei': annūciate inter gētes opera eius Cantate ei et psallite ei: narrate oia mirabilia ei'. Laudamini i nomie scō ei': lētetur cor q̄rentiū dñm. Querite dñm ⁊ p̄firmamini: q̄rite faciez eius semper. Mēmētote mirabiliū ei' q̄ fecit

n Bñdic aia mea dño ⁊c. ⁊ sic ūminat cāticū sic̄ icepit ipz q̄ frequēt fit i cātilenis: ⁊ exponat sicut i p̄ncipio p̄s.

In p̄s. ciij. Bñdic. vbi dz in postil. Bñdic aia mea domino: ⁊ dicit aia mea. Additio.

Hic p̄s. vī. ptinuari p̄pe cū vbo vltio p̄cedentis p̄s. ibi eni cōcluſit: Bñdic aia mea dño. nō exp̄mens modū seu mām huī' bñdictōis seu laudis. In h' vo p̄s. resumēs illud vbū vltimū. s. Bñdic aia mea dño. declarat mām huī' laudis seu bñdictōis supta ex rez creatōe vnde ra. aben. in sua glo. super psal. in hoc narrat opera a deo fcā i creatōe mūdi: Se. j. Ex q̄b' opib' de' dz p̄pe dici magnific': q̄ magnificētia fm phm. iij. ethi. est vtus a q̄ magna opa fiūt: q̄ q̄dē magnificētia excedit nr̄am narratiōnē: ⁊ iō dicit Uehemēt. ⁊ q̄ hūana mens nō attigit nāliter ad noticiā dei: nisi inquātū a cognitōe creaturaꝝ p̄cedit in cognitōez creatoris: iuxta illud ad Ro. j. ca. Inuisibilia dei a creatura mūdi p ea q̄ fcā sūt intellecta, p̄spiciūt. iccirco dicit: Cōfessionē ⁊ decorē iduisti. P̄ro q̄ sciēdū q̄ sic aliqs hō maxie potēs ⁊ vtuosus sit vndiq; coopt' aliq̄ pulcherrimo ⁊ p̄ciosissimo idumēto: talis nō pōt videri nec p̄ p̄ñs laudari a videntē ip̄m: nisi ex decore ⁊ p̄ciositate idumēti: sic deus nō pōt a nobis cognosci nāliter nec; laudari nisi p creaturas ab ipo factas: ex q̄ p̄sideratōe p̄s. dicit: Cōfessionē ⁊ decorē iduisti. q. d. Ex decore tui idumēti q̄ p̄sistit i opib' tuis habem' te laudare seu p̄fiteri: ⁊ q̄ sūt illa opa sb̄dit. d. Amict' lumine sic̄ vestimēto. q. i p̄ncipio creatōis rez fit mētio de p̄ductōe lucis: Se. j. Fiat lux. vñ lumē h' dcm̄ p p̄s. referēdū ē ad illud lumē p̄mo creatū q̄litercūq; accipiat siue corpalit siue spūalit siue vtroq; mō: ut ibidē ē videndū. Consequēter dicit: Extendēs celū sic̄ pellē q̄ tegis aq̄s supioza ei'. vbi tangunt opa secūde diei: i q̄ fcm̄ fuit firmamētū diuidens aq̄s supiores ab iferioribus: ⁊ sic postea successiue facit mētionez de fūdamēto ire: ⁊ de plātis: ⁊ de luminaribus: ⁊ de piscibus ⁊ de bestijs: ⁊ de hōie. Iz nō fuato semp ordie q̄ Se. j. tradit Introducit etiā q̄dā ad, puidētiā viuētiū ptinētia: sic de pluuijs: fontib' ⁊ vētis: ⁊ de nutrimētis aialiū ⁊ huiusmōi. Et p̄ñter p̄cludit de vltio fine creaturaꝝ q̄ sūt ad clarā noticiā deitatis cū laude fcē: ⁊ hoc cū dic̄: Sit gloria dñi i seculum ⁊c. In fine aūt declarat vltimū finē hōis iusti: cū dic̄ Ego vo delectabor i dño. similit ⁊ punitionē ipioz: cū dic̄ Deficiant peccatores. ⁊ sic resumit: Bñdic aia mea dño. q. d. sic sumit ex creaturis bñdictio seu laus diuia. Ad quā expositionē satis bñ posset applicari lra p̄supp̄sitis aliis de his q̄ tradunt in postilla ad hoc pertinentibus. In eodē p̄s. vbi dicit in postil. Super mōtes stabunt aque. Additio.

Opinio ra. sa. i hoc loco verioz ē. Rō aūt quaz postil. ꝫ cū fac. d. q̄ cū aq̄ sint graues ⁊ fluide eq̄lit̄ tēdūt ad cētr̄ vndiq; non valet: nā vtute diuia erāt congregate p̄ter nām suā ut ira arida apperet vñ Se. j. Congregēt aq̄ q̄ sb̄ celo ad locū vnū ⁊ appareat arida. ⁊ de h' plenius est videndum ibidem. In eodem p̄s. vbi dicit in postil. Herodij dom' dux ē cor.

Additio.

Vera lra hebraica hz sic in hoc loco: Ciconia i abietib' dom' eius: vel abietes sūt dom' eius ⁊ hoc appet mā feste: q̄ ciconia cōit habitat seu nidificat i altis edificijs seu altis arboribus: ⁊ p̄ p̄ñs i abietib' seu cedris: ⁊ p̄sonat cū hoc q̄ seq̄t: Mōtes excelsi ceruis. vbi hebraica lra cū dz Ceruis: hz ibi cibijs: q̄ cōit habitāt i altis mōtib' sic̄ ciconia i altis arboribus seu edificijs. Replica.

In p̄s. Bñdic. 2° burgē. laudat suum auctorem Ra. aben. dicēs eū p̄pe dicē deū magnificū in ope creatōis ⁊c. Circa p̄s. aūt In te dñe speraui. 2m isdē burgen. dicit magnificētiā esse circa opa magnaꝝ expēsaꝝ allegās ad id aristo. q̄ magnificētia i ope creatōis p̄pe locū n̄ hz: q̄ de' creādo nullos sūptus fecit: q̄ de nihilo cūcta p̄duxit: ⁊ ita bur. fantasiando h' laudat i abenhagra q̄ supra reph̄edit i postil. circa p̄s. In te dñe speraui. ⁊ vide ibi cor. circa illū passuz. Supra mōtes stabūt aq̄. bur. allegat q̄ dixerat circa. j. ca. Se. vide ibi cor. Psal. CIIII.

Onfitemini dño ⁊c. fm q̄ dicit hie. in p̄logo sup libz istū. p̄s. iste p̄m' ē iter illos q̄ dicūt alleluiatici: ⁊ fm hoc alleluia q̄ ponit iter p̄ncipiū huī' p̄s. ⁊ finē p̄cedētis nō ptinet ad p̄s. p̄cedētē quāuis hoc aliq̄ dicāt: sz ponit magis i p̄ncipio huī' p̄s. tang q̄ ei' titul': q̄ psalmi a titulis suis denoiant. Sciēdum etiā q̄ alleluia nō est vna dictō ut credūt aliq̄: sz due in hebreo: q̄ allelu significat laudate: ⁊ ē vbū ipatiui mōis significat deū: ⁊ tenet h' i accusatiuo casu. pz igit̄ q̄ p̄s. iste ē q̄dā iuitatio ad laudē diuinā ⁊ duo seq̄ntes similr Et fz aug. facti sūt a dauid: fz vo hiero. ⁊ hebreoꝝ actor ignorat i pticulari: tenet tn̄ q̄ facti sunt ab aliq̄ viro sancto vel pluribus' sp̄n̄sanctū hn̄tib'. Diuidit aūt p̄s. iste in duas ptes: q̄ p̄mo p̄s. excitat ppl'm ad laudē diuinā: 2° ad hoc efficaci' agēdū recitat bn̄ficioꝝ dei memoriā: ibi Memētote. Circa p̄mū dic̄ p̄s. a Confitemini dño. cōfessiōe laudis, p bn̄ficijs ab eo obtētis. b Et inuocate nomē ei'. p obtinēdis: q̄ gratitudo de p̄teritis bn̄ficijs ē optia dispositio p alijs ipetrādis. c Annūciate inter gētes opa ei'. sue bonitatis ⁊ ptātis declaratia q̄ explicāt infra. d Cātate ei. ore. e Et psallite ei. corde f Narrate om. mi. ei'. i. aliq̄ ex oib' q̄ oia nō p̄nt narrari siue enumerari pticularit̄. g Laudamini i nomi. ei'. i. opa facite bona de genē ⁊ ex itētiōe gle diuine ut sic ex illis opib' laudemini i noie dñi ad quā opa illa sūt directa. h Letet cor que. do. q̄rens enim aliq̄d hz mām leticie: q̄n ē cert' de iuētōe. q̄rētes aūt dñm fidelit̄ i ueniūt eū ifallibilit̄: fz illō Mat. vij. Omis q̄ q̄rit inuenit ⁊c ip̄o sb̄dit: i Querite dominū ⁊ p̄firmamini. i. sitl certi de inuētōe. k Querite faciē ei'. i. placete i p̄spectu ei'. l Memē

desiccat': Josue. iij. Et dedit illis regiones gētiū. videlz totā trā chanaā vbi pus gētiles habitabant: ut diffuse tradit i li. Josue. n Et labores pplox possederūt .i. ciuitates edificatas laboꝛib' alioꝛ: ꝛ alia bona eoꝛuz laboꝛib' acqsita. o Ut custodiāt iustificatones eius. i. mādata ei' in lege tradita: ꝛ quādiu ea seruauerūt in illa terra pacifice habitauerunt: ut pz ex decursu veteris testamenti. Sciēdū tn q hoc nō erat pncipale pmiū sz possessio tre viuētiū p illaz pncipalr itellecta sicut frequēt dcm est supza. pmium eni pncipale ē qd melius meritorio ope: opus aūt virtutis melī' est simplicit q quecūqs possessio tpalis p pter qō nō pōt cē vtutis pmiū pncipale. In ps. ciij. Confitemini dño. vbi dī in postilla: Querite faciem ei'. Additio

tione: ꝛ electos suos in letitia. Et dedit illis regiones gētiū: et laboꝛes pplorum possederūt. Ut custodiant iustificatones ei': ꝛ legē eius reqrāt. Alleluia: alleluia

Psal. CV.

Confitemini dño qm bon': quoniā i seculū misericordia ei'. Quis loqtur potētias dñi: auditas faciet oēs laudes ei': Beati q custodiūt iudiciuz: et faciunt iustitiā i omni tēpoze. Memēto nri dñi in bene placito ppli tui: visita nos i salutari tuo. Ad videndū i bonitate electoꝛ tuoruz: ad letādū i leticia gētis tue ut lauderis cū hēditate tua

Quum autem vltmus finis hūane vite est visio faciaī dei: iuxta illud. j. Coz. xiij. ca. Videm' nūc i speculo ꝛ i enigmate tūc aūt facie ad faciē. hic ps. nos ammonet ut semp qra mus faciē ei': hoc ē q habitualiē vl actualiē semp i hoc tendam' tāqm in vltimum finem. Psal. CV.

Confitemini dño qm cē. Huic psalmo pmitti tur talis titul' i hebreo ꝛ i trāslatone cōmuni Alleluia alleluia. Semel p laude dei in pnti: ꝛ itez p laude ei' i ciuitate celesti: et sm h' dī Apoc. xix. Audiui voces i celo āgeloꝛ dicētiū alleluia cē. et seqr postea: Et itez dixerūt alleluia. ppr qō i eccla qn canta tur vsus alleluia in pncipio dī alleluia: ꝛ in fine resumit Diuidit aūt psalm' iste i duas ptes: qz pmo psalmista i uitat ad laudē diuinā: 2° postulat ei' grām: ibi Memēto nri. Circa pmū dicit: a Confi. dño qm bon'. bonitate cui' nō ē finis: ꝛ qz nō solū bon' ē in se: sed etiā bonitatē suā cōicat creaturis: iō sb'dit: b Qm in se. misericordia ei'. ꝛ qz nō pnt sufficiēter ista enarrari a creatura intellectuali: iō sb'dit: c Quis loqr po. dñi auditas faciet cē. q. d. null' cū sit potētie ifinite ꝛ maioꝛ dī laude. Eccle. xliij. d Beati q custodiūt iudiciū. recte iudicādo q̄tū ad iudices. e Et faciūt iusticiā. recte viuēdo cū p̄imo q̄tū ad oēs. f In oi tpe. qz q pseuerauerit vsqz i finē i bono ope salu' erit: scom dictum saluatoris Matth. x. g Memēto. Hic pnt ps. iploꝛat diuinaz grām: ꝛ pmo ponit hui' supplicatō: secudo peccatoꝛum confessio: ibi Peccauim'. 3° resumit ocā depcatio: ibi Sal uos fac nos. Circa pmū dicit: g Memento nri dñe. pferēdo tuā grām: iō sb'dit: h In bnplacito ppli tui qz suā grām hns placet ei. i Visita nos i salutari tuo i. ad saluatōem nr̄am nō ad dānationē q̄liter visitas reprobos: ꝛ qz sal' eterna pstit i visione diuia: iō subditur

Peccauim' cū pīb' nr̄is iniuste egim': iniquitatē fecimus. Patres nr̄i i egypto n intellexerūt mirabilia tua nō fuerūt memoꝛes multitudinis misericordie tue. Et irritauerūt ascēdētes in mari: mari rubro: et saluauit eos ppr nomen suū: ut notā facet potētiā suaz. Et increpuit mare rubrū ꝛ exsiccatū ē: ꝛ deduxit eos in abyssis sicut i deserto. Et saluauit eos de manu odientiū: et redemit eos de manu inimici. Et operuit aq tribulātes eos: un' ex eis nō remānsit. Et credidērūt verbis ei': et laudauerunt laudem ei'. Cito fecerūt: obliti

k Ad videndū. s. te facie ad faciē. l In bonitate electorū tuoꝛ. q. d ad hāc visionē solū pducēt electi decedētes in bonitate finali. m Ad letādū i leticia gētis tue. qz illam visionē isepabilit cōcomitat delectatō suma ꝛ leticia.

n Ut lauderis cū hēditate tua. i. cū electis q sunt hēditas tua. o Peccauimus. qz va humilia tio facit depcatōnem nr̄am efficacez: scom illō Eccle. xxxv. Qui humiliātis se nubes penetrabit cē. iō ps. sue depcatōi iterpōit peccatoꝛ confessionem ꝛ cū hoc recolit diui noꝛ bnficioꝛ exhibitionē: ut sic nō solum cōfiteat peccata: sz et aggrauatōem eoꝛ ex diuinoꝛ bnficioꝛ ingratitudie surgētem Et diuidit i octo ptes scom octo peccata ꝛ dei bnficia. ptes patebunt psequēdo. Primū aūt peccatū ē infidelitatis: qz cū pplus vidisset tot dei bnficia ꝛ mirabilia in egypto: tn diffusus est de dei ptate i trāsitu maris rubri dicēs moysi Exo. xiij. Forsitā nō erāt sepulchra in egypto: iō tulisti nos vt moꝛeremur i hac solitudie: ꝛ hoc ē qd dī: o Peccauim' cū pīb' nr̄is. i. sic pres nr̄i eoꝛ peccata imitātes. Et q̄uis ps. cēt sanct' tn numerat se peccatoribus: eo q erat mēbꝛ illi' ppli. p Iniuste egimus. ꝛ pr mū. q Iniqtatē fecim'. ꝛ deū. r Patres nr̄i i egypto nō itellex. mira. tua. qz si bn itellexissēt deo de cetero firmit adhesissēt. s Nō fu. me. multi. mise. tue. p eis egyptios multiplr affligēdo ꝛ eos a flagellis pseruādo: sicut pz pcedēti ps. ꝛ hāc igratitudinē patꝛ oñdit p effectū dicens:

t Et irritauerūt cē. s. moysen sup mare rubꝛ: ꝛ p ꝛns in eo dñm dicētes: Forsitā n erāt sepulchra cē. ut pallegatuz ē v Et sal. eos ppr no. suū. ꝛ nō ppr iusticiā eoꝛ. x Ut notā fa. po. suā. qz oia opa dei ordināt ad ei' glaz: Prouer. xvj. Uniuersa ppr semetipm opat' ē dñs. y Et increpuit mare rubꝛ cē. hoc hī satis diffuse Exo. xiij. z Et saluauit eos de manu odiētiū. i. egyptioꝛ psequētiū eos ad occidēdū. a Et rede. eos de ma. inimici. i. de ptate pharaonis regis egypti. b Et opuit aq tribulātes eos. i. pharaonē ꝛ ei' exercitū eos psequētes: ꝛ sm qō dī Exo. xiij. Reuersū ē mare p' diluculo ad porē locū fugiētib' qz egyptijs occurrerūt aq ꝛ inuoluit eos dñs i medijs fluctib'. c Unus ex eis nō remānsit. sicut ibidē sb'dit: nec vn' quidem supfuit ex eis. d Et crediderunt verbis eius. Dicit hic ra. sa. q filij israel timebāt egyptios sequi eos in deserto p aliam viam quousqz viderūt egyptios moꝛtuos super littus maris: sed videntes tūc crediderūt verbis dei ꝛ moysi. e Et laudauerunt laudem eius. dicentes illud canticum. Cantemus dño gloziose cē. Exo. xv. f Cito fecerūt. Hic ponit scōz peccatū. s. murmuratōis p defectu cibi ꝛ por': ut hī Exo. xvj. ꝛ. xvij. Item nu. xj. de murmure p defectu carniū. ꝛ. xx. p defectu aq: ꝛ hoc ē qd dī: f Cito fecerunt. i. pauz stetērūt in dei laude. g Obliti sūt opez ei'. qb' eis puiderat

rā egypti:ut hī.j.meta.ibi primo gens sacerdotum vacare cōcessa est ꝛc. a Et senes eī prudētiā doceret.qz nō solū docuit eos de diuis:sz etiā de agibilib' hūanis. b Et intrauit isrl i egyptū.cū filijs ꝛ familijs eoꝝ:ꝛ hoc ad māda tū ioseph:ut possent ibi viuē famis tpe:ut hī Ge.xlvj.

c Et iacob accola fuit i tra chā.i.in egypto q̄ sic noiat:eo q̄ esraum a q̄ denoiata ē egypt' fuit filī cham Ge.x.vñ vbicūqz in ve.te. hī egypt' i latino:i hebreo hī mesra im. d Et auxit populū suū vehemēter. s.dñs cui' pplīs dicebatur iacob ꝛ filij eius: eo q̄ eū colebāt:alijs ad idolatriā declinātibus. e Et firmauit euz sup inimicos eī'.qz ꝑ potētiā ioseph timebāt oēs de cognatōe eī'. f Cōuertit coꝛ eoꝝ .s. egyptioꝝ. g Ut odirent pplm eī'.s. filios isrl:qz sicut dī Exo.j. Surrexit rex nonus i egypto:q̄ ignorabat opa ioseph:ꝛ incepit affligē filios isrl p se ꝛ pplm suū: ita q̄ ad amaritudinez pducebāt vitā eoꝝ:ut dicit ibidē. h Et dolū fecerēt i suos eī'.i. in filios isrl.qz rex egypti p̄cepit obstetricib' ut in partu hebreaꝝ interficerēt masculos:simulādo q̄ passe fuissent aborsū:Exo.j. i Misit moysen. Hec est ārta ps i q̄ describit tps moysi. Et ꝑmo ponit miracula fcā i egypto:2° fcā in deserto:ibi Petierunt Circa pmū ponūt plura de miraculis factis ꝑ filijs isrl tpe moysi:sz nō ponūt fm ordinē historie:ppi qđ dimitto istā ptē idiuisam.dī igit: i Misit moysen seruū suū.ad liberandū filios isrl de egypto:de q̄ missione habet Exo.iij.

k Aaron quē elegit ipm. Huc eni adiunxit moysi ut ꝓ eo loqret multitudini eo q̄ erat eloquēs:fm q̄ dī Exo.iiij. Aaron frat tu' leuites scio q̄ eloquēs sit ꝛc.sed: Ipse loqt ꝑ te ad pplm. l Posuit i eis vba signoꝝ suoꝝ.illa enim signa fiebāt vtute diuina:ad vba tñ moysi ꝛ aaron: iō ad h' exꝑmēdū cōuenīter dī: Posuit in eis vba signoꝝ suorum ꝛ prodigioꝝ i tra cham.i.i tra egypti rōne supradicta.

m Misit tenebras ꝛ obscurauit.ista fuit plaga egypti nona:qz fuerūt tenebre palpabiles i tra egypti:ita q̄ tribus diēb' nemo vidit fratrē suū nec mouit se de loco in q̄ erat: vbicūqz aūt habitabāt filij isrl lux erat:Exo.x. n Et nō exacer.ſ.suos.qz cū pharao ꝓmittebat penitētiā:de' remouebat plagā:ꝛ sic dulcorabat suū sermonē. o Cōuertit aq̄s eoꝝ in sanguinē ꝛc.hec fuit ꝑma plaga q̄ hī Exo.vij. p Et occidit ira eoꝝ ranas.in tota multitudine q̄ itrabāt oia loca ꝛ officinas egyptioꝝ:ꝛ hec fuit secūda plaga q̄ habet Exo.viij. q Dixit ꝛ venit cynomia.i.musca canina tñ cū hoc venerūt musce graues diuersi generis: ꝛ hec fuit ārta plaga:q̄ hī Exo.viij. r Et cynifes in oib' finib' eoꝝ.hec fuit tertia plaga:Exo.viij. s Posuit pluuias eoꝝ grādinē ignē ꝛc.ꝛ ista fuit septima plaga i qua grādo ꝛ ignis mixta parit ferebāt:Exo.ix. t Et percussit vineas eoꝝ ꝛc.s.in grādine ꝛ igne ꝓdictis. v Dixit ꝛ venit locusta ꝛ bruchus. Ista fuit octaua plaga in qua corrosū fuit qđ remāserat ex igne ꝛ grādine: Exo.x. ió ꝑdītur: Et comedit oē fenum ꝛc. x Et percussit oē ꝑmogenitum i tra eoꝝ. ꝛ hec fuit plaga decia: i qua fuit mortua oia primogenita hoīum ꝛ bestiaꝝ Exo.xij. De q̄nta vo plaga ꝛ sexta nō fit h' mentio. y Et eduxit eos cū argēto ꝛ auro qz de mādato domini acceperunt mutuo a vicinis vasa argentea ꝛ aurea:ꝛ sic spolia uerunt egyptum: Exo.xij. nō tñ in hoc ꝓmiserūt furtum: q̄ de mandato dei fuit: cui' sūt oia: sic ibidez pleni' fuit dcm. z Et nō erat in tribub' eoꝝ infirmus. h' a deo factū fuit: ut oēs simul absq̄ ipedimēto posset egredi de egypto.

ēt senes eī' prudētiā docēt. Et intrāuit isrl i egyptū: ēt iacob accola fuit i tra chā Et aūxit pplz suū vehemēt ēt firmauit eū sup īmicos eius. Conūertit coꝛ eoꝝ ūt odirēt pplz eī': ēt dolū facerēt i suos eī'. Misit moy sen suū suū: ⁊aaron quez elegit ipm. Posuit i eis vba signoꝝ suoꝝ ⁊ prodigioꝝ:in tra cham. Misit tenebras ⁊ obscurauit: ēt nō exacerbauit sermones suos. Conūertit aq̄s eoꝝ i sanguinez ⁊ occidit pisces eoꝝ. Et dēdit tra eoꝝ ranas:in penetralib' regū iporū. Dixit ēt venit cynomia ēt cynifes i oib' finib' eorum. Posuit pluuias eoꝝ grādinē: ignē ꝑburētē i tra ipoꝝ. Et pcussit vineas eoꝝ ⁊ ficulneas eoꝝ:⁊ contriuit lignū finium eorū. Dixit ēt venit locusta ⁊ bruchꝰ:cui' non erat numer'. Et comedit oē fenum i tra eoꝝ: ⁊ comedit oēz fructū tre eoꝝ. Et pcussit oē ꝑmogenitū in tra eoꝝ: ꝑmitias oīs laboris eoꝝ. Et ēduxit eos cū argēto ⁊ auro:ēt nō erat i tribubus eoꝝ infirm'. Lētata est egypt' i pfectōe eoꝝ:qz incubuit timoꝛ eoꝝ sup eos. Expāndit nubē i ptectōez eorū: ēt ignē ūt luceret eis p noctē. Petierūt ⁊ venit coturnix: ēt pane celi saturauit eos. Dirūpit petrā ⁊ fluxerūt aq̄: abierūt i sicco flumia. Quoniam memor fuit vbi sci sui: qđ habuit ad abraā puerz suum. Et ēduxit pōpulū suū i exulta

a Letata est egypt' in pfectōe eoꝝ. Cui' cā ꝑdīt:cum dicit: Qz incubuit timoꝛ eoꝝ sup eos. Ex hoc eni q̄ oēs ꝑmogeniti erāt ꝑdito mortui:timebant oēs alij mori si āplꝰ i tra filij isrl morarēt:ꝛz q̄ hī Exo.xij. b Expāndit nubē i ptectionē eoꝝ.ꝛ solis est. c Et ignē.i.columnam ignis. d Ut luceret eis p noctē.fm q̄ dicitur Exo.xiij. Dñs aūt pcedebat eos ad oñdēdā viā p diem in colūna nubis:ꝛ p noctē i colūna ignis: ut dux eēt itineris vtroq̄ tpe. e Petierūt. Hic ꝓñ describit mirabilia fcā i deserto p' exitū de egypto:qz deficiētib' cibarijs q̄ acceperāt i egypto ceperūt murmurare dicentes: Utinā mortui essem' p manū dñi in egypto qñ sedebamus sup ollas carniū ⁊ comedebam' panē in saturitate.⁊ tūc dns fecit adnolare multitudinē coturnicū:ꝛ h' ē qđ dicit: e Petierūt ⁊ venit coturnix.i.multitudo coturnicū:sicut Exo. viij. Venit musca grauissima .i. multitudo muscaꝝ. f Et pane celi saturauit eos .i. manna de celo descēdēte:ut hī Exo.xvj. g Dirupit pe.⁊ flu.aq̄ ꝛc.hoc hī Exo.xvij.ⁿ Nu.xx. h Qm memor fuit vbi sci sui.q.d. ista bñficia nō fuerūt illi populo collata ꝑ ꝑ merita sua cū eēt rebellis ⁊ murmurāꝝ ꝓ deū:sz ꝑ ꝑ merita abrae ⁊ ad iplēdū ꝑmissionē ei fcāz Gen.xvij. i Et eduxit. Hic vltio ponunt bñficia fca tpe ioſue q̄ post mortē moysi eduxit pplm isrl de deserto ⁊ introduxit i terrā ꝑmissionis de mādato dñi: ut hēt Josue.j.ⁿ h' ē qđ dicit: i Et eduxit.s.dñs. k Populū suū.sb ducatu ioſue. l In exultatione.qz multū fuit gauisus.s. pplꝰ qñ iordanis in suo transitu fuit

cōstāter ꝫ idolatras q; occidit ꝯa bri ducē trib⁹ ſymeonis cū muliere madianite. p Et placauit. ſ. deū p ſum bonū ꝯelū. q Et ceſſauit ꝗſſatio. i. plaga a filijs iſrl. r Et reputatū ē ei ad iuſticiā. q; ꝓpī hoc factuꝫ fuit certificat⁹ a deo q; ſuccedēt pīi ſuo in ſūmo ſacerdotio: ut ibidē dicit:

s Jn generatione ⁊ generationē. q; adhuc iſtud factum recolit i memoriā iuſticie ipſius. t Et irritauerūt. hec ē ſeptima ps de peccato ꝺictōnis ꝓpī aq̄ defectū: qō plen⁹ pōſit Nu. xx. ⁊ cōtigit aq̄ fem̄ ꝓcedens lz p⁹ ſcribat q; pſalmiſte non ſemp tenent ordinem hiſtorie: ⁊ h⁹ ē q; dī. t Et irritauerūt eum .ſ. dñm. v Ad aquas ꝺictōnis. q; ipatiēt ⁊ ꝓtenti ſe locuti ſunt ꝫ moyſen ꝓpī aque defectū: ⁊ p ꝓñ ꝫ dñm nō expectātes debite ei⁹ bene placitū. x Et vexat⁹ ē moyſes ꝓpī eos i. turbat⁹ mēte itārum q; timuit ne de⁹ denegāret eis aquā ꝓpter malicīā eorū ⁊ ſic nō credidit plene vbis dñi ꝺb⁹ ei dixit ⁊ aaron fratri ſuo: Loq̄mini ad petrā coram eis: ⁊ illa dabit eis aq̄s ꝓpī qō ꝑcutiēdo petrā ꝓtulit vbū dubitatiuū .d. Nū de petra hac aquā vobis poterim⁹ ēẽere: ut ibidē plenius fuit expoſitū: iō ſbdit: y Et diſtixit i labijs ſuis i. māiſeſte oñdit i mō loquēdi heſitatōem cordis ſui: ꝓpter qō ſtati fuit a deo reꝓhēſus ⁊ ab igreſſu ire ꝓmiſſionis excluſus. z Nō diſpdiderūt. Hic ē ꝓncipiū verſus i hebreo ⁊ i trāſlatōe hiero. ⁊ ē octaua ps i q̄ agit de peccato idolatrie i ira ꝓmiſſionis iā adepta ꝑpetrato. ⁊ diuidit i duas: q; ꝓmo deſcribit culpa: ⁊ ſecundo pena: ibi Et irat⁹ ē. Circa ꝓmū ſciēdū q; dñs ꝓcepit habitatores ire chanaan interfici: Nu. xxxiij. ne ꝑ eos filij iſrl ad idolatriā traherēt: ⁊ ipi cupiditate ducti ꝓmiſerūt eos viuē ꝓpī tributū qō eis reddebāt: ut dcm̄ fuit i li. ioſue. ⁊ ſic tracti fuerūt ad idolatriā eor: ⁊ hoc ē qō dicitur:

3 Nō diſpdiderūt gētes. ⁊ ꝑz ex dictis lra vſq; ibi:

a Et īmola. ſi. ſu. ⁊ ſi. ſuas demonijs. q̄ in idolis colebāt: ⁊ ex hoc apparet vehemētia peccati idolatrie in filijs iſrael: q; nō ſolū imolabāt demonijs aialia in cultu diuino: ſz etiā ꝓlem ſuā quā nāliter diligūt ⁊ cōſeruant bruta aialia q̄tūcūq; ferocia. b Sculptilib⁹ chanaā i. chananeor iter eos habitātiū: ut dcm̄ ē. c Et infecta ē ira i ſanguinib⁹. i. polluta ⁊ ꝓtaminata ē: ſm q; ſbdit: Et cōtaminata ē ⁊c. d Et fornicati ſunt. i. idolatrauerūt: q; idolatria fornicatio noīat in ſcriptura: q; i ea recedit aia a ſponſo ſuo vo. ſ. deo. e Jn adinuentionib⁹ ſuis. i. ſtudioſe ⁊ cū magna diligētia acq̄ſit. f Et irat⁹ ē. Hic ꝓñ ponit pena q̄ ē auxiliū diuini ſbtractio ⁊ aduerſarioꝝ dominatio: ⁊ hoc ē q; dī: Et iratus eſt furore domin⁹. in q̄ notat grauitas culpe deum ꝓuocantis. g Et abominat⁹ ē hēditatē ſuā. ſ. filios iſrl q̄ dicūt dei hēditas i ſcriptura: q̄ ꝓpī peccata ſua fuerīt reiecti a ꝓtectōe diuia ſicut cīb⁹ abominabīl reiecīt. h Et tradidit eos i man⁹ gētiū. idolatrie deditaꝝ. i Et dominati ſūt eoꝝ q̄ oderunt eos. ⁊ ſic ex odio ꝓcedēti grauiuſ afflixerūt eos: iō ſeq̄t Et tribulauerūt eos ⁊c. k Et humiliati ſūt. coram deo.

l Sub manib⁹ eorū. pena inflicta dāte eis itellectū. m Sepe liberauit eos. ſicut pz ex decurſu libri iudicū: q; q̄ncūq; ab inimicis afflicti humiliter deū deꝑcabāt: ſuſcitabat dñs iudices ad eoꝝ liberatōez: ſz q; dī iudicū .ij. Cūq; dñs iudices ſuſcitaret eis in dieb⁹ eoꝝ flectebat miſericordia ⁊ audiebat afflictorū gemit⁹: ⁊ liberabat eos de cede vaſtātium.

n Jpſi aūt exacer. eū in cōſi. ſuo. q; malū culpe ꝓuenit ex defectibilitate liberi arbitrij: ⁊ nō ex deo. o Humiliati ſūt ⁊c. ⁊ pz lra ex dictis vſq; ibi: p Et memor fuit teſtamēti ſui. i. ꝓmiſſi ſui ꝑ moyſē dicti: Deut. xxx. Si ad cardines celi fueris diſſipat⁹. ſ. ꝓpī peccata tua inde retrahet te dñs de⁹ tu⁹: ſi vē penitueris ⁊ aſſumet atq; introducet i terrā quaꝫ poſſederūt ꝑres tui. q Et penituit ⁊c. ad modū penitentis ſe habuit q̄n quos captiuauerat de captiuitate reduxit. r Et dedit eos i miſericordias ⁊c. ⁊ hoc pz de manaſſe rege iuda quē de captiuitate i regnū reſtituit. q. paral. xxxiij. ⁊ de ioachim regi iuda quē rex babylonis de carcere abſtulit: ⁊ inter maiores regni ſui cōſtituit. iiij. Re. vl. s Saluos fac. Hec eſt vltīa ps huⁱ pſalmi: in q̄ reſumit pſalmiſta ſuā deꝑcationē ad ꝓpīū iſrl liberatōem dicens: Saluos fac nos dñe de⁹ nr̄. de ſeruitute ⁊ anguſtijs: in ꝺbus ꝓpīs tuus ē afflict⁹ i diuerſis trīs: q; a tpe iudicū fuit ꝓpīs iſrl frequēt captiuat⁹ a diuerſis gētib⁹. t Et cōgrega nos de nationibus. in loco tui cult⁹. ſ. i iudea. v Ut cōfi. no. ſanc. tuo. cōfeſſione tue laudis. x Et gloriemur i laude tua. i. ꝓpīti ꝑ gr̄am ⁊ i futuro ꝑ gl̄am. y Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrl. i. oib⁹ q̄ facit ⁊ faciet nobis i aduerſis ⁊ ꝓſperis. z Et dicet. i. dicat: q; hebraei ꝓ optatio vtūt futuro idicatiui. ⁊ Fiat fiat. In hebreo bis: Amen: qō ſignificat ſtabilitatē vītati: ⁊ pōſit ꝟ ſemel tātū ⁊c. In ꝓſ. cv. Cōfitemini. vbi dī i poſtil. Saluos fac nos. hec ē vltīma ps huⁱ pſalmi. Additio.

En hac vltīa pte deꝑcatoria ꝓſ. nō loq̄t de fuitute ſeu angustijs iudeoꝝ q̄ fuerūt a tpe iudicū ⁊ citra vſq; ad tēplū ſecundū: q; iā de his dixerat gſas

in ꝓiculis maioꝛib⁹. b Et nō ſuſtinuerūt ꝓſiliū eius. i. nō expectauerūt ſufficiēter tps i q̄ de⁹ diſpoſuerat eis ſbue nire: ſm ꝓſiliū uolūtatis ſue: ſz ꝓuenerūt illō murmurādo ſine rōne. i Et ꝛcupierūt cōcupiſcētiā i deſerto .ſ. carniū ut deū ē. k Et tētauerūt deū i iaquoſo. i. i loco aq̄ penu rioſo, ⁊ dicit tentaue rūt: q̄ non ſolū petie runt aḡs ad ſiti ſuaz releuādā: ſz etiaz ad exꝑiēdū ſenſibili exē plo ſi de⁹ eēt i eis vel nō: ſcōm q̄ dī Exo. xvij. l Et dedit eis petitionē ipoꝛū. ſ. carnes ⁊ aḡs. ut pleni us ꝓtinet i locis ꝓallegatis. m Et miſit ſatu. i aias eoꝝ. q̄ dedit eis carnes ad ve ſcēdū uſq̄ ad mēſem ītegū: ita q̄ vertebāt eis i nauſeā ex nimia repletōe: ut hī Nu. xj i hebꝛeo ⁊ tranſlatōe hiero. hī: Et miſit te nuitatem i aias eoꝝ. i. defectū uiuificandi coꝛpa: q̄ ſicut dī ibi Adhuc carnes erant i oꝛe eoꝝ: ⁊ ecce furoꝛ dñi ꝓcitat⁹ i pplm̄ p cuſſit eum plaga ma gna nimis: vocatuſq̄ ē loc⁹ ille ſepulchꝛum cōcupiſcētie: ibi eni ſepelierūt pplm̄ q̄ deſiderauerat carnes n Et irritauerūt. Hec ē ītia ps i q̄ deſcribīt peccatū ſeditiōnis choꝛe ⁊ ſibi adherētiū: q̄ ꝓ ambitione ſacerdotij mo uit ſeditionē ꝰ moyſen ⁊ aaron: Nu. xvj. put ibidē diffuſi us fuit dcm̄: ⁊ hoc ē q̄ dī: n Et irrita. mo. in ca. aaron ſanctū dñi. i. ꝓſecratū ad fūgēdū ſacerdotio coꝝā dño: ſcōm q̄ hī Leui. ix. Irritatō aūt iſta fuit q̄ choꝛe ⁊ ſibi adherē tes dixerūt eis: ſufficiat vobis q̄ oīs multitudo ſanctoꝝ ē q. diceret debet vobis ſufficē q̄ ſitis in eodē gradu cū alīs: vñ ſbdit ibidē: Cur eleuamini ſup pplm̄ dñi. o Aperta ē ira ⁊ deglutiuit dathan ⁊c. put diffuſ⁹ tradit: Nu. xvj. p Et exarſit ignis i ſynagoga eoꝝ. ⁊ iterfecit. cc. q̄nquagi ta viros q̄ offerebāt incēſum tāquā vēdicātes ſibi illicite ſa cerdotiū: ut hī ibidē. q Et fecerūt. Hec ē ōrta ps in qua deſcribīt peccatū adoꝛatōnis vituli: tū iſtud ꝓceſſit tpe ime diate ꝓſcripto: ſcōm q̄ hī Exo. xxxij. ⁊ hoc ē q̄ dicitur: q Et fecerūt vitulū i oꝛeb. i. ꝓpe mōtem oꝛeb. r Et adoꝛauerūt ſculptile. ⁊ ponit ꝫ ſculptile ꝓ cōflatili: q̄ vitu lus ille nō fuit fcūs ꝓ ſculpturā ſz ꝓ fuſurā: ut hī Exo. xxxij ꝓpī q̄ i hebꝛeo ⁊ i tranſlatōe hiero. hī Et adoꝛauerūt ꝓfla tile. q̄ tū vtrūq̄ ē nomē idoli: iō ꝓīt ꝫ vnū ꝓ alio i trāſla tione cōi. s Et mutauerūt glām ſuā. i. deū vez in q̄ de bēt gloꝛiari: ⁊ q̄ gloꝛioſe eos eduxerat de ira egypti. t In ſimilitudinē vituli comedētis fenū. q̄ ē aial irratio nabile: ⁊ ꝓ ꝓñs extraneꝰ a diuinitate. v Obliti ſūt deū q̄ ſaluauit eos de ſeruitute dura egypti. x Qui fecit ma gnalia i egypto. egyptios multiplr flagellādo. y Mira bilia i ira cham. i. i egypto ſic noīata: rōne ſupza dcā: pplm iſrl̄ a plagis egyptioꝝ ꝓtegēdo. z Terribilia in mari ru bro. pharaonē ⁊ eī exercitū ſbmergendo. a Et dixit. ſ. dñs. b Ut diſperderet eos. ꝓpī eoꝝ ingratitudinem.

ſūt opeꝝ eī⁹: ⁊t nō ſuſtinue rūt ꝓſiliuz eī⁹. Et cōcupie rūt ꝛcupiſcentiā i deſerto: ⁊t tētauerūt deuz in iaquoſo Et dedit eis petitionē ipſo rū: ⁊t miſit ſaturitatē i aias eoꝝ. Et irritauerūt moyſē i caſtris: aaron ſcm̄ dñi. Aperta ē ira ⁊ deglutiuit da than: ⁊ opuit ſup ꝓgregati onē abyrō. Et exarſit ignis i ſynagoga eoꝛuz: flāma cō buſſit peccatoꝛes. Et fecē rūt vituluz i oꝛeb: ⁊t adoꝛa uerūt ſculptile. Et mūtaue rūt glām ſuā i ſilitudinē vi tuli comedētis fenū. Obli ti ſūnt deuz q̄ ſaluauit eos: qui fec magnalia i egypto mirābilia ira cham: tē: ribi

c Si nō moyſes ele⁹ eī⁹ ſte. in cōfra. ſuis oīonib⁹ ipediēdo effectū diuīe vindicte: vñ dixit ei dñs Exo. xxxij. Lerno q̄ pplus iſte dure ceruicis ſit: dimitte me ut iraſcatur fu roꝛ meꝰ ꝰ eos ⁊ deleā: ⁊ ibidē ſbdit: Placatuſq̄ eſt dñs ⁊c. ⁊ ſic pz ſnia eī⁹ q̄ ſbdit: Ut auerteret iram eī⁹ ⁊c.

lia i mari rubro. ⁊t dixit ut diſpdēt eos: ſi nō moyſes electꝰ eī⁹ ſtetiſſet i ꝓfractiōe i ꝓſpectu eī⁹. Ut auerteret irā eī⁹ ne diſpdēt eos: ⁊t ꝓ nihilo habuerūt trā deſide rabilem. Nō crediderūt vbo eī⁹: ⁊t murmurauerūt i tabernaculis ſuis non ex audierunt vocē dñi. Et el⁹ uauit manū ſuā ſup eos ut ꝓſterneret eos i deſerto. Et ut deiſceret ſemē eoꝝ i na tionib⁹: ⁊ diſpgēt eos in re gionib⁹. Et initiati ſūt beel phegoꝛ: ⁊t comederūt ſacri ficia mortuoꝝ. Et irritāue runt eum in ādinuentioni bus ſuis: ⁊t multiplicata ē i eis ruina. Et ſtetit phineel

d Et ꝓ nihilo. Hic icipit vſus i hebꝛeo ⁊ i trāſlatione hiero. ⁊ ē quinta ps i qua pōit pec catū rebelliōis: q̄ ppl⁹ iriꝛ vbis ex ploratoꝝ voluit reuerti i egyptuz ,put diffuſe tradi tur Nu. xiij. ⁊ hoc ē q̄ dī: e Et ꝓ nihilo ha. ter. deſidera. i. terraz abꝛae ,promiſſaz la cte ⁊ melle fluētē ſiue manātē: eam eni ꝓ nihilo ha buerūt q̄ in egy ptū reuerti volue runt. e Non crediderunt vbo eī⁹. quo ꝓmiſerat eos introducē i ter ram illā. f Et murmurauerunt i tabernacul' ſuis. ſcōm q̄ dī Nu. xiij. Igit vocife rans oīs turba fle uit nocte illa: ⁊ murmurati ſunt ꝰ moyſen ⁊ aaron ⁊c. de nocte aūt manebāt ira taber naculū. g Et eleuauit manū ſuā ſup eos ut ꝓſternēt eos i deſerto. tūc eni data ē ꝰ eos ſnia diuia ut oēs q̄ nu merati fuerāt a. xx. annis ſupza nō ingrederent trā ,pmiſ ſionis: ſz mozerent i deſerto ꝓ caleph ⁊ ioſue: Nu. xvj. h Et ut deiceret ſemē eoꝝ i nationibus ⁊c. iſta pena fuit tūc cōminata: tū ꝓcib⁹ moyſi ipedita. i Et initi ati ſūt. Hec ē ſexta ps i qua deſcribīt peccatū ppli iſrael in idolatria Beelphegoꝛ. q̄ plen⁹ deſcribīt: Nu. xxv. Circa q̄ ſciēdū q̄ Nun rex aſſyrioꝝ q̄ cōdidit niniuen ꝓie ſuo mortuo bello noīe: imaginē fecit quā belū noia uit: ⁊ hōib⁹ reis cōfugiētib⁹ ad imaginē pcebat: ,ppī q̄ hōies ceperūt illi imagini exhibē diuinos honoꝛes: ⁊ i de deriuata ē idolatria ad alias gētes: ⁊ ſimilr noia ido loꝝ: q̄ ſicut aſſyrij idolū ſuū vocauerūt belum: ita alij bel: ut babylonij: ⁊ alij beel: ⁊ alij baal ſcōm varietates ideomatū. Moabite aūt idolū ſuū vocauerūt beelphe goꝛ: de q̄ h agit: ⁊ ē nomē cōpoſitū ex duob⁹ integris. ſ. beel ⁊ phegoꝛ: q̄ ē nomē mōtis vbi colebat. Igitur ba lach rex moabitaꝝ de ꝓſilio balaam miſit puellas pul chras ⁊ nobiles ,ppe tētoꝛia filioꝝ iſrl̄ ut p eas iduceret ad idolatriā: ⁊ ſic de⁹ offenderet ꝰ pplm iſrl̄: ⁊ aliqui de pplo luxurioſi accedebāt ad eas: ⁊ cū vellent eas cogno ſcere nō aſſentiebāt ſcōm ꝓceptū regis balach: niſi cum eis ꝓus idolatrarēt: ut dcm̄ fuit plen⁹ Nu. xxv. de q̄ ſe cuta fuit dei ira ꝰ pplm ⁊ plaga magna: ⁊ hoc ē q̄ dī: i Et ītiati ſūt beelphegoꝛ. i. applicati ſūt cultui illius idoli. k Et comederūt ſacrificia mortuoꝝ. i. de car nib⁹ aialiū idolis imolatoꝝ. l Et irritauerūt eu. ſ. deū. m In adiuētionib⁹ ſuis. i. i peccatis ſtudioſe ab eis factī. n Et multi. ē i eis ruina. q̄ tūc occiſi ſunt xxiiij. milia hōiuz: ut ibidē dī: o Et ſtetit phineeꝝ

eis ītellectū. b Et infirmati sūt.i. debilitati virtute. c Nec fuit q̄ adiuuaret. auxilio hūano eis deficiente tales supple dñs frequēter liberauit: ꝛ cā sb̄dit: d Et clamauerūt ad dñm. vere penitētes ꝛ petētes eī auxiliū e Et de necessitatib⁹ eoꝝ. i. de p̄dictis malis: exq̄ tenē tur ad gr̄aꝝ actō nē. Liberauit eos ideo sb̄ditur:

mortis: vinctōs in mēdici tate ꝛ ferro. Quia exacer bauerūt eloqa dei: ꝛ p̄silīū altissimi irritauerūt. Et hū miliatū ē i laboꝛib⁹ coꝛ eo rū: et infirmati sūt: nec fuit q̄ adiuuaret. Et clāmauerūt ad dñm cū tribularēt: et de necessitatib⁹ eoꝝ liberauit eos. Et eduxit eos de tene bꝛis ꝛ vmbꝛa mortis: ꝛ vin cula eoꝝ dirupit. Cōfiteān tur dño misericordie eī⁹: ꝛ mirabilia eī⁹ filijs hōium. Quia p̄triuit portas ereas ꝛ vectes ferreos confregit. Sūscepit eos de via iniqta tis eoꝝ: p̄ōpt iniusticias.n. suas hūiliati sūt. Oēz ēscā abominata est aia eoꝝ: et appꝛopiquauerūt vsq̄z ad portas mortis. Et clāma uerūt ad dñm cū tribulārē tur: ꝛ de necessitatib⁹ eoꝝ liberauit eos. Misit vb̄ū suū et sanauit eos: et eripu it eos de iteritōib⁹ eoꝝ. Cō fiteānt dño misericordie eī⁹ ꝛ mirabilia eī⁹ filijs hōiuꝝ. Et sacrificēt sacrificiuꝝ lau dis: et annūciēt opa eī⁹ i ex ultatōe. Qui descēdūt ma re in nauib⁹: faciēntes opa tionē i aqs multis. Ipsi vi derūt opa dñi: et mirabilia eī⁹ i p̄fundo. Dixit et stetit spūs pcelle: et exaltati sunt fluct⁹ eī⁹. Ascēdūt vsq̄z ad celos ꝛ descēdunt vsq̄z ad abyssos: āia eoꝝ i malis ta bescebat. Turbati sunt ꝛ moti sunt sicut ebꝛi⁹: et oīs sapiētia eoꝝ deuoꝛata est. Et clāmauerūt ad dñm cū tribularēt: ꝛ de necessitati bus eoꝝ eduxit eos. Et stā tuit pcellā eī⁹ i aurā: et silue rūt fluct⁹ eī⁹. Et lētati sunt qꝛ siluerūt: et deduxit eos i p̄tū volūtatis eoꝝ. Con fiteānt dño misericordie eī⁹ ꝛ mirabilia eī⁹ filijs homi num. Et exaltēt eum in ec clesia plebis: et in cathe dra seniorum laudent eū. Posuit flumina in desertū:

Ego dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ vadā ad portas inferi Esa.xxxviij. eo q̄ esaias dixerat sibi ex pte dñi: Dispo ne domui tue morieris eni tu ꝛ non vives. l Et cla mauerūt cē. exponat sic supra. m Misit vbū suuꝝ. i. effectū vbi sui. n Et sanauit eos. qꝛ dicere dei ē fa cere ps. xxxij. Ipse dixit ꝛ fcā sūt. o Et eripuit eos ō interitionib⁹ eoꝝ. i. ab infirmitatib⁹ ducētib⁹ eos ad inte ritū mortis. p Cōfiteāt dño. exponat sicut p̄ius. q Ut sacrificēt sacrificiū laudis. qꝛ in veteri lege sacri ficia offerebāt cū diuis laudib⁹: ꝛ sic ē in noua lege de sa crificio eucharistie. r Et annūcient opa eī⁹. in scīptis expta p mirabilē sanatōem. s In exultatōe. deuoti onis ꝛ nō dissolutōis. t Qui descēdūt mare. Hec ē q̄rta ps in qua ponit gr̄aꝝ actio p liberatōe a q̄rto pcu lo: qō ē tēpestas in mari a deo imissa: ꝛ a quo frequēter hōies diuinit⁹ liberāt. exēplū hī Jone. j. qꝛ ppī tēpestatē a deo imissaꝝ pclitabāt ꝛ diuinit⁹ fuerūt liberati: ꝛ hoc ē qō dī: t Qui descēdūt mare i nauib⁹. mare eni di stat a cētro circūquaq̄z eq̄lit: ꝛ ō ē iferi⁹ ipa terra vbiq̄z sicut in ripa: put dcm fuit. ē. p̄s. ciij. v Faci. opa. in aqs multis. Ibi eni ē magn⁹ labor dirigēdo nauē ꝛ re migādo: ꝛ sic de alīs. x Ipsi viderūt opa dñi. quia multa īsolita vidēt i mari. y Et mirabilia ei⁹ i p̄fundo aliq̄n eni descēdūt aliq̄ de nautis ad recolligēdū anchoꝛas pjectas vsq̄z ad p̄fūdū maris. z Dixit ꝛ stetit spūs pcel le. qꝛ ad ipīū dñi excitat vēt⁹ p̄mouēs mare: ꝛ iō cum dī h Stetit. ñ ipoꝛtat q̄tatō vēti: sz magi foꝝtificatio: sic hō stās foꝝtioꝝ ē q̄ iacens vel sedēs: ppī qō i trāsl. hiero. hī Dixit ꝛ sur rexit vēt⁹ tēpestatis.

a Et exaltati sunt flu. ei⁹ ascē. vsq̄ ad ce los cē. qꝛ qñ vnde sūt magne i mari nauis eleuata sr̄ vndā ascē dit vsq̄z ad magnam ptē aeris: q̄ vocat ce lū i scīptura: vñ dicū tur volucres celi q̄ vo lāt p aerē. ꝛ qñ vnō de altitudie descēdūt vī q̄ debeāt descēdē vsq̄z ad p̄fūdū maris qō dicitur abyssus.

b Alia eoꝝ i malis tabescebat. ppī pcu lū iminētis naufragij c Turbati sunt ꝛ moti sunt sic ebꝛi⁹. qꝛ ex magna p̄motione maris mouet cerebꝝ ꝛ p̄ ꝑnās turbat caput ꝛ vires aie sensitiue.

d Et oīs sapi. eoꝝ deuoꝛata ē. qꝛ turba to cerebꝛo ꝛ virtute fantastica ipedit intel lectus ab actu suo: qꝛ fm q̄ dicit tertio de anima: Intelligētib⁹ nobis necesse est fan tasmata speculari.

e Et clamauerunt ad dñm. exponat sic supra. f Et statuit pcellā eī⁹. i. ptātem. g In aurā. i. in ventū suauē sine trā q̄llitatē. h Et siluerūt fluct⁹ eī⁹. qꝛ fluct⁹ maris p̄turbati faciūt terribilē sonitū q̄ cessat fluctib⁹ q̄tatis. i Et leta ti sūt. s. hoies i nauib⁹ existētes. k Et deduxit eos. s. dñs l In portū volūtatis eoꝝ. i. i portū ab eis desideratuꝝ: ꝛ qꝛ ad hoc dꝛ seq̄ gr̄aꝝ actio: iō sb̄dit: m Cōfiteant dño cē. exponat ut. ō. n Et exaltēt eū. laudes debitas reddē do. o In eccla plebis. i. i loco diuini cult⁹: vbi conuenit ppls fidelis. p Et in cathedra senioꝝ cē. hoc dī qꝛ i ve le. doctoꝛes magis p̄fecti sciētia ꝛ etate docebāt legē ꝛ pphe tas iuxta tēplum: ꝛ in no le. p̄dicatoꝛes annūciāt vbū diui num. q Posuit flumia. Hec est q̄nta ps in q̄ describitur liberatio a p̄culo q̄nto: qō p̄cedit ex sterilitate ire q̄ cōtin git ex nimia siccitate q̄ aliq̄n a deo p̄ppī peccata hōium imittit: ꝛ fm ordinē diuie sapiētie remittit: ꝛ de hoc habet exemplū. iij. Re. xvij. De siccitate fcā tpe achab ad verbum helie ꝛ ad p̄ces eī⁹ reuocata. iij. Re. xviij. ꝛ simile pluries contigit vel in toto vel in parte: quātum ergo ad hoc dicit q Posuit flumia in desertū. ea desiccādo ad modum de serti: qꝛ aliquādo ex magna siccitate ꝛ longa non solum de siccāt toꝛrētes generati ex aquis pluuialib⁹: sz etiā desiccāt fontes ex quibus flumina oriuntur: ideo subdītur:

agẽdo: ⁊ dedit eos i miſericordiã ꝛc. ſz ꝫ loqꝫ ad lr̃am de captiuitate vltia iudeoꝝ ⁊ oium fideliũ a q̃ erãt ſaluãdi per chriſtũ: de q̃ dicit: Saluos fac nos dñe de⁹ nr̃: ſimiliter erãt ꝓgregãdi de nationib⁹. ſ. vniuerſis i ꝓfeſſione ve fidei: de q̃ dicit: Ut ꝓfitcamur nomini ſancto tuo. ꝑ quã cõfeſſionem adepturi erant gl̃am de q̃ dicit: Et gloziemur i laude tua. que oia fcã fuerũt ꝑ illuz bñdictũ q̃ venit i nomine dñi. ⁊ ſ̃ conclusit: Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrl̃ a ſeculo ⁊ vſq; in ſeculũ. ſ. a ſeculo veteris te. vſq; ad ſeculuz noui. vl̃ a ſeculo hui⁹ vite vſq; ad ſeculũ future: de q̃ dixerat: Et gloziemur. Et q̃ hec ſit expoſitio lr̃alis: ꝓ ra. abenhagra. q̃ inter hebreos fuit maximus expoſitoꝛ ad lr̃am quã i hoc loco ſic dicit: Pſalmiſta loqꝫ in ſpũſancto i pſona filioꝝ captiuitatis nr̃e. hec ille. q̃ q̃dẽ vba lz iplicẽt falſitatẽ i ḡtũ ꝑtendunt meſſiam adhuc vẽtuꝝ ad ſaluãdũ generaliter: oñdit tñ veritatẽ i hoc q̃ pſalmiſta loqꝫbat de ſaluatione q̃ ſuo tpe erat fiẽda ꝑ chriſtum.

Alleluia. Pſalmus .CVI.

Onfitẽmini dño qm̃ bon⁹: qũoniã i ſeculũ miſericordia ei⁹. Dicãt qui redẽpti ſũt a dño: quos redemit de manu inimici: dẽ regionib⁹ cõgregauit eos A ſolis ortu ⁊ occaſu: ab aq̃lone ⁊ mari. Errauerũt i ſolitudie i iaquoſo viã ciuitatis habitaculi nõ inuenerũt. Eſurientes ⁊ ſitientes: aia eoꝝ i ipis defec. Et clam̃auerũt ad dñm cũ tribularẽtur: et de neceſſitatib⁹ eoꝝ ẽripuit eos. Et dẽduxit eos i viã rectã: ut irẽt i ciuitatez habitationis. Cõfiteãt domino miſericordie ei⁹: et mirabilia ei⁹ filijs hoiũ. Quia ſatiauit aiam inanẽ: et aiaz eſurientẽ ſatiauit bonis. Sedẽtes i tenebris ⁊ i vmbra liter: ⁊ liberatos a q̃buſdã piculis ſpãliter: ibi Errauerũt. Circa ꝑmũ ſciẽdũ q⁹ pſalmiſta iducit ad gr̃az actionem nõ ſolũ a piculis liberatos ſed etiã alios ꝑ ipſos: ⁊ iõ ꝓſtructio ꝑme ptis icipit ibi:

c Qui redẽpti ſunt. i. liberati a q̃buſcũq; picul⁹.

d Ab oño. i. ꝑ oñm.

e Quos redemit de manu inimici. eos affligẽdo qualitercũq;.

f De regionib⁹. diuerſis vbi erãt diſpſi.

g Congregauit eos. i tra ſua. ſ. iudea.

h Ab ſolis ortu ꝛc. i. ab oib⁹ triscirca iudeã poſiti i q̃cũq; plaga, ppe vel lõge. Iſti iquã dicãt deũ laudando ⁊ alios ad hoc iuitãdo: ſicut dauid liberatus de manib⁹ achis regis geth dixit ſupra. xxxiij. pſal⁹. Magnificate oñm mecũ ⁊ cetera. ita iſti liberati dicãt alijs:

a Cõfiteminí dño qm̃ bon⁹. cui⁹ bonitatẽ i nr̃a liberatõe experti ſumus.

b Qm̃ i ſeculũ miſericordia ei⁹. q; nũq; deſinẽt vere penitẽtib⁹.

i Errauerũt. hic ꝓñ iuitat liberatos ab alicq̃b⁹ piculis ſpãliter q̃ cõmuni⁹ ſolẽt accidẽ hominib⁹. Et diuidit i ſex ptes ſm̃ ſex picula: ⁊ patebunt ptes ꝓſequẽdo. Primũ piculũ ẽ deuiatoris in itinere ad q̃ ſequũt alia. ſ. famis ⁊ mortis ⁊ ꝓſimiliũ: ad hoc hꝫ exẽplũ Geñ. xxj. de agar ⁊ iſmahele filio ſuo q̃ errabat i ſolitudie berſabee: ⁊ conſũpta aq̃ i vtre puer fuit i periculo mortis: ſz dñs mſem ⁊ puerꝝ liberauit de piculo ꝑ angelũ: ⁊ ſimile ꝓtigit multis alijs: ⁊ hoc ẽ q̃ dr̃: i Errauerũt i ſoli. i. iaq̃ſo. q; i talib⁹ deſertis nõ ſunt aq̃ niſi valde raro.

k Viã ciui. ha. nõ iue. i. nõ iuenerũt vnã ſtratã ducẽtẽ ad aliquã ciuitatẽ vbi poſſẽt habitare ſecure: q; i deſertis nõ ſũt tales vie. Et ex hoc ſeq̃t picul⁹ famis ⁊ ſitis: eo q⁹ victualia ñ inueniũt i deſerto: iõ ſ̃bdit

l Eſuri. ⁊ ſiti. aia eo. i ipis defec. q; ex defectu victualiũ ſeq̃t defect⁹ viriũ vitaliũ.

m Et cla. ad do. ut liberarẽt.

n Et de neceſ. ipſo. i. de dicto picul⁹.

o Eripuit eos. clamãtes ad ſe deuote.

p Et deduxit eos i viã rectã. ſua, puidẽtia nõ hũana.

q Ut irẽt in ciui. ha. i. i q̃ poſſent habitare ſecure: ⁊ ſibi de victualib⁹ puidẽ ⁊ q; ad hoc dz ſeq̃ gr̃az actio: iõ ſ̃bdit:

r Cõfiteanť dño miſericordie ei⁹. i. iducãt ad ꝓfitẽdũ illos q̃b⁹ facti ſunt.

s Et mirabilia ei⁹ filijs hoiuz. i. q̃ fcã ſũt filijs hoiũ iducãt ſupple eos ad gr̃as agẽdũ.

t Quia ſatiauit aiam inanẽ. i. debilitatẽ

q̄ mare cēt inferi⁹: terra vbiq; put ipse ꝯcludere itendit sed poti⁹ oppositū. ſ. q̄ mare cēt alti⁹ ipa ira vbiq;. ꝯña ē mālestissima: qz q̄to aliq̄d magis distat a cētro: tāto magis accedat ad circūferētias: ⁊ p ꝯñs ē alti⁹. vex ē tñ q̄ icedētes p terrā vſus mare cōit dicūt i ſacra ſcriptura deſcēdē ſic cum ħ dī: Qui deſcēdūt mare. ⁊ Jone. j. legit de iona eunte ad mare: Deſcendit i ioppē qui eſt portꝰ maris: ⁊ ſic de multis alijs locis. Et ē rō: qz cuz oia flumia vadūt ad mare: ut eccle. j. ⁊ ſcōm curſum fluminū cōſueuerūt hōies vocare ptes ire a q̄bꝰ fluunt ſupiores: ſimiliter ⁊ partes ad q̄s fluūt iferiores: ſō euntes aduersus mare deſcēdentes dicūt ſicut ⁊ ipſe fluētes aque: ſz ex hoc ñ ſequit q̄ partes maris ſe habeant i altitudine reſpectu ire: ſicut in ripa put poſtil. vī velle. quō autē ſit intelligēdū hoc vidēdū ē Gen. j. vbi agit de ꝯgregatōne aquaꝝ ⁊ apparitōe aride.

Replica.

IN pſ. Cōfitemini. iij. Cū poſtil. diceret expoſitionē beati aug. foze myſticā q̄ exponit pſ. de redēptōe ppli fcā p chriſtū: ⁊ diceret mām; huius pſ. foze grāz actionē, p liberatōe a q̄buſcūq; piculiſ corpalibꝰ ſic pícula corpalia i lra deſcribūt: Bur. cōtendens expoſitōem beati aug. foze nō myſticam: ſz lralem q̄ tñ puto de mēte aug. nō fuiſſe. Nā ſcōm eūdē beatū aug. ſupra allegatū ſepe ille ē ſenſus lralis pr̄im⁹ quē voces vel res ſine abſurditate ſignificāt. Oīs aliꝰ aūt myſticus meret dici. Nunc aūt redēptio chriſti ad picula corpalia: de q̄bꝰ ħ pſ. dicit: nō ſe extēdit p̄ncipaliter: ⁊ chriſtus etiā ſibi chariſſimos illis piculis ⁊ ad ea ſuſtinēdū aiauit .v. Nolite timere eos q̄ occidūt corpꝰ ⁊c. Mat. x. voluit eni ſuos charos his piculis exerceri: ut ꝓbat apl's ad hebreos. xj. in ſiti frigore ⁊ nuditate. Ipe etiam apl's glatur ſe huiuſmōi piculis expoſitū. Cōcludens piculis i falſis fratrib'. ij. Cor. xj. redēptio igit̄ p chriſtum fcā p̄ncipaliter reſpicit ſpūalia: de q̄bꝰ beat⁹ aug. hunc pſ. exponit: ⁊ hoc ē myſticare trāſferre corpalia ad ſpūalia circa illū paſſū Qui deſcēdūt mare i nauib⁹ ⁊c. cū poſt. dicit q̄ mare diſtat a cētro ire eq̄lit: ⁊ p ꝯñs inferi⁹ dicit ad q̄d ħ dī fieri deſcēſus: burgē. dicit illud mālestre falſū ⁊ rō ſua ē: qz ſic aq̄ maris totā trā coopiret. Ibi dico q̄ burgē. nō attēdit ad legē poſitā aqs ne trāſirēt fines ſuos: Prouer. viij. Ad quā legē poſtil. reſpexit: ⁊ cū bur. ſbſumit ſi poſtil. vult hoc itelligē de ira diſcoopta tūc nō ſequit q̄ mare ſit inferi⁹ ira: ſz potiꝰ oppoſitū. Ad q̄d dico q̄ bñ ſequit i reſpectu q̄ ad nos: qz ſic ira ē ſb̄ pedibus nr̄is ita ⁊ mare: ſz q̄ ad nām ē aq̄ ſup trā: qz ptinet tram i ſui ꝯcauitate p̄terq̄ ex ea pte q̄ deus voluit ut appeat arida: quō aūt fuit fcm vide i corr. Ge. j.

CVII

ARatū coꝛ meū deus parat̄ coꝛ meū: cāntabo et pſallā i glōria mea Exurge pſalteriū ⁊ cithara: exurgā diluculo. Cōfitebor tibi i pōpul' dñe: ⁊ pſallā tibi i natōib⁹. Quia magna ē ſup celos miſericordia tua: et vſq; ad nubes vītas tua. Exaltare ſup celos deꝰ ⁊ ſup oēm trā gl'a tua: ut liberētur dilecti tui. Saluuz fac dextera tua: ⁊ exaudi me: deꝰ locutꝰ eſt in ſcō ſuo Exultabo ⁊ diuidam ſichimā: ⁊ cōuallē tabernaculorū dimetiar. Meus ē gala ad ⁊ meus eſt manaſſes: ⁊ ephraim ſuſceptio capitis mei. Juda rex meꝰ: moab lebet ſpei mee. In idumeā extēdā calciamētū meum: mihi alienigene amici facti ſūt. Quis deducet me i ciuitatē munitā: qs deducet me vſq; i idumeā: Nonne tu deꝰ q repuliſti nos: ⁊ nō exibis deꝰ i vtutibus nr̄is: Da nobis auxiliuz de tribulatōe: qz vana ſalꝰ hōis: In deo faciemꝰ vtutē: ⁊ ipe ad nihilum deducet inimicos nostros.

Lāticū pſalmi dō. CVII

Aratū coꝛ meū deus parat̄ coꝛ meū: cāntabo et pſallā i glōria mea Exurge pſalteriū ⁊ cithara: exurgā diluculo. Cōfitebor tibi i pōpul' dñe: ⁊ pſallā tibi i natōib⁹. Quia magna ē ſup celos miſericordia tua: et vſq; ad nubes vītas tua. Exaltare ſup celos deꝰ ⁊ ſup oēm trā gl'a tua: ut liberētur dilecti tui. Saluuz fac dextera tua: ⁊ exaudi me: deꝰ locutꝰ eſt in ſcō ſuo Exultabo ⁊ diuidam ſichimā: ⁊ cōuallē tabernaculorū dimetiar. Meus ē gala ad ⁊ meus eſt manaſſes: ⁊ ephraim ſuſceptio capitis mei. Juda rex meꝰ: moab lebet ſpei mee. In idumeā extēdā calciamētū meum: mihi alienigene amici facti ſūt. Quis deducet me i ciuitatē munitā: qs deducet me vſq; i idumeā: Nonne tu deꝰ q repuliſti nos: ⁊ nō exibis deꝰ i vtutibus nr̄is: Da nobis auxiliuz de tribulatōe: qz vana ſalꝰ hōis: In deo faciemꝰ vtutē: ⁊ ipe ad nihilum deducet inimicos nostros.

mi dauid. p hoc aūt q̄ ꝓponit Lanticū dat intelligi q̄ dauid gr̄as agēdo hūc pſ. pcantabat: ⁊ ſic venit ſup eū ſpūs p phetie reuelās ea q̄ i hoc pſ. ſūt deſcripta: ſicut de heliseo dī. iij. Reg. iij. Cūq; caneret pſaltes fcā ē ſup eū manꝰ dñi ⁊c. De mā huꝰ pſ. pz ex circūſtātia lre q̄ ē gr̄az actio: de reſtitutōe regni iſrael i ſtatū bonum: tpe dō victoria ſibi a deo cō ceſſa de aduerſarijs: ⁊ potiſſime de idumeis q̄s redegit ſb̄ tributo. ij. Re. viij. hꝰ etiaz pz p titulū pſ. lix. qui pſ. cōuenit cū iſto nō ſolū i ſnia: ſz etiam in vbis ab illo loco: ut liberēt dilecti tui ⁊c. vſq; ad finē. p̄ncipiuz tñ differt ħ ⁊ ibi: qa pſ. ille icipit a plāctu eo q̄ dauid ibi plāgit deiectionē regni iſrl añ tps ſuū. Iſte autē pſ. icipit a leticie cātu ex victoria ipſi dauid cōceſſa. Et ꝛz hoc pſ. iſte i duas ptes diuidi tur: ⁊ p̄mo ponit hic exultatio: ⁊ 2° exultationis rō: ibi Ut liberent. Circa p̄mū ſciēdū q̄ qñ exultatio mētis in deū ꝛz partem ſuperiorē anime intendit: fit quedam redūdātia ad vires inferiores eam ſequētes ſuo mō: ſicut aūt fuit in dauid qñ fecit iſtū pſ. ⁊ hoc eſt q̄d dicit: a Paratū coꝛ meum deus. i. aia in pte ſupiori. b Paratū coꝛ meuz. in parte inferiori: per coꝛ eni ex quo ꝓcedit ſenſus ⁊ motus ad alias ptes coꝛporis intelligit aia que eſt p̄ncipiū vite in coꝛpoꝛe. c Cantabo. oze. d Et pſallam. mente: fm illud pſal. lxxxiij. Coꝛ meū ⁊ caro mea exultauerunt in deū. e In gloria mea. Gloria eſt clara noticia cū laude. Dauid autem inter alios ꝓphetas habuit valde clarā noticiā: ⁊ ꝓphetiaz ſuam ꝓtulit p modū diuine laudis: ut dictum fuit in p̄ncipio huꝰ libri diffuſius: ꝓpter q̄d ꝓphetia ſua: bene vocat hic gloria. f Exurge pſalteriū ⁊ cithara. quia dauid pſalmos ſuos cantabat voce, pp̄ria: ⁊ muſicis inſtrumētis. g Exurgaz diluculo. Illa eni hoza hōies deuoti ſurgunt ad laudē dei: vnde ⁊ angeli deum laudātes dicuntur aſtra matutina: Job. xxxviij. Cum me laudarēt aſtra matutina ⁊ iubilarent oēs filij dei: Et Gene. xxxij. angelꝰ dñi luctans cum iacob dixit ei: Dimitte me: iam enim aſcendit aurora quaſi. d. iam eſt hora laudandi deū non luctādi: ſicut dcm̄ fuit ibidem. h Confitebor tibi. confeſſione laudis. i Jn populis ⁊c. p̄euidit eni in ſpiritu q̄ pſ. ſui forent in futuris generationib⁹ decantandi: ſicut videmus impletuz in eccleſia. k Quia magna eſt ſup celos miſericordia tua. Qz eni aliquib⁹ angelis de celo cadētibus alij remanentes fuerūt confirmati: ꝓceſſit ex miſericordia dei. l Et vſq; ad nubes veritas tua. i. veritas iuſticie tue p quam angeli ſupbientes ceciderūt in hoc aere caliginoſo vbi generā tur nubes: ꝓpter q̄d dicunt aerei poteſtates. m Exaltare ſup celos deus: ⁊ ſuper oēm terram ⁊c. per celum ⁊ terrā intelligit omnis creatura quam excellētia dei excedit in infinitū. n Ut liberētur. Hic incipit verſus in hebreo ⁊ in trāſlatione hiero. vbi dauid reddit rōem ſue exultatōis q̄ ē reſtitutio regni iſrl i meli⁹: quā exp̄mit p̄mo p modum petitionis a deo. o. n Ut liberentur ⁊c. ⁊ exponatur iſta

a Et exit' aquaz. i. fontes ex qbus aque exeũt de sb̃terraneis locis. b In sitim. i. in ariditatẽ: 7 qz ad hoc seqt̃ de siccatio ire seqt̃: c Terrã fructiferã i salsuginẽ. i. posuit trã q̃ pus pferebat fructꝰ vberes i sterilitatẽ. sal enim reddit trã sterilẽ: 7 cã sb̃dit: d A malicia habitãtiũ i ea. i. talia facit deꝰ in punitione habitãtiũ: 7 qz succedente vã pnia cõdescẽdit diuia mĩsicordia iõ sb̃dit: e Posuit desertũ. i. iram pdicto modo desiccatam. f In stagna aq̃ruz. dãdo pluuias 7 nũes in tãta abũdãtia q̃ in statũ pstinũ reducũt torrẽtes: fontes: 7 flumina. g Et collocauit illic esurientes ꝛ. Et collo. illuc esurĩ. reducẽdo habitatores q̃ ide fugerãt ppter nimiã sterilitatẽ. h Et pstituerunt ciui. habi. reparando loca q̃ ppi habitationẽ fcã fuerãt i pte ruinosa: ita q̃ fuerunt apta ad habitãdũ. i Et seminauerũt agros. ad habẽdũ cibum. k Et plãtauerũt vineas. ad habendũ potũ. l Et fecerũt fructũ natiuitatis. i. fructũ nãlem 7 bonũ. terra eni que diu q̃uit a cultura: qñ itez icipit coli solet ferre fructꝰ multiplices 7 bonos. m Et bñdixit eis. multiplicãdo eis tẽ pozalia 7 spũalia. n Et iumẽta coz nõ minozauit. minus dicit 7 plus significat. i. multiplicauit. o Et pauci. Hec ẽ sexta ps i q̃ ponit liberatio a sexto piculo: qõ ẽ dissensionis iter ꝛciues: q̃ q̃to ẽ intimioz tãto ẽ piculosioz: 7 in ea solẽt pire maiozes q̃ sũt capitanei dissensionũ: 7 pauperes euadẽ p oppositũ: 7 q̃tũ ad hoc dicit: o Et pauci facti sũt. cõciues alicuꝰ ciuitatis vel cõpatriote. p Et vexati sũt a tribulatõe. interꝰ ꝑsurgẽte: 7 vñ ꝑsurgat sb̃ditur: q Effusa ẽ cõtentio sup pncipes. ut pz mãifeste in ciuitatibus lõbardie: 7 i alijs locis. r Et errare fecit eos i inuio. i. iusto suo iudicio pmisit eos errare deuiãdo a iudicio rẽis recte. s Et nõ i via. p quã possent hĩe itẽtũ: lz eẽt maluz 7 sic defraudãt nõ solũ a bono rõnis: sz etiã a bono sensualitatis ab eis optato. t Et adiuuit paupem de iopia. ꝺa ptentio tyrãnoz 7 mutua occisio ẽ pauperz oppssoruz ab eis sb̃leuatio 7 multiplicatio: nõ solũ i bonis tpalib̃: sz etiã in ꝑsõ sb̃dit: v Et posuit sicut oues familias. 7 qz talꝫ mutatio dextere excelsi ẽ bonis cã letitie: iõ sb̃dit: x Ui debũt recti 7 letabũt. 7 qz ẽ tristitie occasio malis 7 iniquis iõ sb̃dit: y Et ois iũqtas. i. ois hõ iniq̃. z Oppilabit os suũ. ex sua delectõe factꝰ tacens 7 mutꝰ. in fine ꝓcludit ꝑ oib̃ꝰ pdictis a Quis sapiẽs 7 custodiet hec. in arca coꝛ dis sui tanq̃ thesauꝛ charissimũ. b Et itelliget. i. intra se leget frequẽter meditãdo. c Misericordias dñi. q̃ sb̃uenũt homini i oi necessitate fidelit̃ inuocãti. Numerꝰ autẽ pdictoz piculoz a qb̃ꝰ deꝰ liberat: pot̃ sic accipi qz piculuz aut ptigit a pncipio itrinseco vel extriseco. si pmo mõ aut est paucaz psonaz vel totꝰ cõitatis: si pmo mõ hoc cõtingit aut ex pte aie: 7 sic ꝓtingit piculũ deuiatõis in itinere ꝑcedens ex ignoratia vel ex pte coꝛpis: 7 sic accipit piculũ infirmitatis ꝓtigẽtis ex humoꝛ distẽperantia. Si ab intrinseco 7 ẽ cõitatis: sic accipit piculũ dissensionis. Si aũt sit ab extrinseco hoc ꝓtingit duplicit. Uno mõ ab hoste: 7 sic accipit captiuitas. Alio mõ a cõtinẽte. s. aere q̃ ppi impulsionem ventoz ꝓturbat mare: 7 sic accipit piculũ tẽpestatis 7 p nimiam siccitatẽ reddit trã sterilẽ: 7 sic accipitur periculum sterilitatis. In ps. cvj. Confitemini ꝛc. Additio.

Hic ps. nõ pmittit alleluia in hebreo. De mã vero eiꝰ q̃tũ ad pmã ptẽ. s. vsq; ibi: Errauerũt in solitudie exclusiue vt tenẽdũ cũ augustino s. q; agit ps. ad lrã de redẽptione generali fcã p christũ quã pphetice pui debat. de illis eni ꝓpe dicit q; sunt: redẽpti a dño 7 cõgregati a regionibus: 7 a quattuoꝛ ptibꝰ mũdi: quo mõ loquendi plures vsi fuerunt ꝑ phete cũ de ꝙgregatione fideliũ in vna 7 eadẽ eccla pphetarent. 7 sic ꝓtinuat pma ps huiꝰ ps. cũ vltia ps. pcedentis vbi dixerat: Et cõgrega nos de nationibus ꝛc. qõ aũt dicit postil. q; ppls isrl̃ fuit frequẽter captiuatꝰ ptic̃larit ad qoẽm positionẽ trazꝫ i circuitu ire ꝑmissionis existentiũ: lz q̃tũ ad aliq̃d teneat vitatẽ: nõ tñ ꝓpe de hoc verificaret: De regionib̃ ꝙgregauit eos a solis oꝛtu 7 occasu ꝛc. qõ plano mõ itelligit de eisdẽ simul redẽptis: 7 a q̃tuoꝛ ptibꝰ mũdi sil ꝙgregatis. vñ sup illõ vbũ: De regionib̃ cõgregauit eos ꝛc. ait aug. ne videns hoc sibi attribuat qz liberatꝰ fuit a pharaone vel huiusmõi: ideo ait De regionib̃ ꝙgregauit eos. i. de q̃ttuoꝛ climatib̃ mũdi. Q; aũt obijcit postil. de lra sequẽti. s. Errauerũt i solitudine ꝛc. vsq; ad finẽ ps. q̃ vi loq̃ de liberatõe a qbusdã piculis coꝛpalib̃ nõ valet. Pro q̃ sciẽdũ q; fideles q̃ sũt redẽpti a dño ꝛc. credẽtes q; solꝰ deꝰ liberat a cunctis piculis: sicut ipi cõfitẽt dño ꝙfessione laudis 7 gratz actionis: 7 sic alios quoscũq; a piculis liberatos inuitant ad huiusmõi ꝙfessionẽ 7 gratz actionẽ. Un 7 pma ps huiꝰ ps. cũ sequẽtib̃ sic ẽ ꝓstruẽda. s. Qui redẽpti sũt a dño qs redemit de manu inimici. Et de regionib̃ ꝙgregauit eos ꝛc. Dicãt nũc. hoc qõ seqt̃. s. q; Qui errauerũt i solitudine. esurientes 7 sitientes ꝛc. Et clamauerũt ad dñm 7 eripuit eos. Cõfiteãt dño misericordie eiꝰ ꝛc. 7 rõ huiꝰ ẽ: Quia satiauit aiam inanẽ ꝛc. illud qõ i pncipio dicit Dicãt. ꝓstruit cũ hꝰ qõ oꝛ: Cõfiteãt dño misericordie eius ꝛc. 7 ẽ sensus q; redẽpti a dño. s. fideles xpi imitari debẽt oẽs a qbuscũq; piculi liberatos ad hoc ut gratz actões deo ꝓsoluãt: 7 sic cõfiteãt dño misericordie eiꝰ. 7 isto mõ ꝓsequt̃ i sequẽtib̃ piculis ꝛc. In eodẽ ps. cvj. vbi oꝛ i postil. Et mirabilia eius filijs hominũ. Additio.

Quod oꝛ: Et mirabilia eiꝰ filijs hõiuz. vi sic intelligẽdũ. s. q; illi q̃ huiusmõi mirabilia a deo receperũt i sui liberatõe ꝓfiteãt illa mirabilia non solum deo: sed etiã filijs hominuz ut deus laudetur ab audiẽtib̃: 7 eadẽ rõe oꝛ infra i sili: Et exaltẽt eũ i eccla plebis ꝛc. In eodẽ ps. vbi oꝛ i postil. Qui descẽdunt mare in nauibus. Additio.

Quod mare distet a centro eq̃lit̃ circũq; ꝑ postil. dic ẽ mãifeste falsum loquẽdo de cẽtro ire seu de cẽtro mũdi: qõ idẽ ẽ ꝑ i talib̃ cõit accipit. nã si eq̃lit̃ distaret mare ab huiusmõi cẽtro: sic tota ira eẽt aq̃s coopta: sic fuit i pꝰ die creatõis. Si aũt loq̃t de ptib̃ ire q̃ nõ fuerũt discoopte: 7 de his tãtum dicit q; equaliter distant a centro: ex hoc non sequitur

p̄dicta chriſt⁹ dedit iude panē intinctū: quo accepto itroi
uit i eū ſathanas ad ampli⁹ eū poſſidēdum: ⁊ exiuit ꝓti
nuo de ſocietate chriſti ⁊ apoſtoloꝝ: ut hī Jo. xij. ⁊ iuit
ad pficiendū ꝓditionē ſuā: accipiēdo choortē a pōtifi
cib⁹ ⁊ phariſeis miniſtros ut traderet i manib⁹ eoꝝ ieſū
ut hī Jo. xviij. iō
ſb̄ditur: r Et
oīo ei⁹ fiat i pecca
tū. Hic accipitur
oīo ꝓ rōe oris: fz
interp̄tatōem no
minis oīo oris rō
⁊ hec oīo nō fuit
directa ad deum:
ſed ad p̄ncipes iu
deoꝝ ut traderēt
ſibi ſocietatem ar
matoꝝ. s Fi
ant. Hic p̄ñ pōit
p̄dicte culpe debi
ta pena: ⁊ primo
ip⁹ iude ſpāliter:
2° ppli iudaici ge
neraliter: ibi Nu
tātes. Circa p̄mū
dī: s Fiāt dies
ei⁹ pauci. qz cito
ſuſpēdit ſeipſum
poſtq̄ tradiderat
chriſtū: Matth.
xxvij. ⁊ Act. j.
t Et epiſcopa
tū ei⁹. i. apoſtola
tum: vñ ⁊ epi i ec
cleſia ſūt ſucceſſo
res apoſtoloꝝ: ut hī in decretis diſtic. xxj. ca. In nouo
teſtamēto. v Accipiat ali⁹. ſ. btūs Matthias q̄ loco
ei⁹ fuit electꝰ: Act. j. x Fiāt fi. eius or. ⁊ vx. ei⁹ vi. ſ. ip̄i
us iude: p qb⁹ ſuſtētādis fur erat: ⁊ loculos hās traden
do vxori ⁊ filijs ea q̄ dabāt p egenis: ut dicit h q̄dā do
ctor ⁊ ſatis ꝓcordat ei qđ dī: Jo. xij. vbi cum dixiſſet iu
das de vngento effuſo: Quare h⁹ vngētū nō venit. i. ven
dit trecētis denarijs ⁊ datū ē egenis: ⁊ ſb̄dit euangeliſta
Dixit aūt hoc nō qz de egenis ptinebat ad eū: ſed qz fur
erat ⁊ loculos cē. y Nutātes. Hic p̄ñ ponitur pena
ppli iudaici generalit̄ q̄ i penā mortī chriſti p romanos
fuit captiuat⁹ ⁊ deſtruct⁹: et ꝑmo deſcribit hec pena: 2°
recolit cās: ibi Pro eo cē. Circa p̄mū dī: y Nutātes
tranſferāt filij ei⁹. i. iudaici ppli. z Et mēdicēt. oibus
bonis ſuis ſpoliati. a Ejciāt de habitationib⁹ ſuis.
qz de tota iudea fuerūt ejecti. b Scrutet̄ feneratoꝝ
oēm ſb̄ſtātiā ei⁹. In trāſla. hic. ponit exactoꝝ. ⁊ iſte fuit
titus q̄ p̄cepit oēm ſb̄ſtātiā iudeoꝝ diligēt iqri ⁊ auſer
ri: iō ſb̄dit: c Et diripiāt alieni labores ei⁹. i. diuitias
eoꝝ laborib⁹ acq̄ſitas. d Nō ſit illi adiutor. qz nul
lus ali⁹ ppls auſus fuit iuuare iudaicum ppli
q̄ roma
nos: imo etiā Agrippa rex q̄ erat iude⁹ noluit eos iuua
re: fz magis cōiunxit ſe romanis: ut refert Ioſephus li. ō
iudaico bello. e Nec ſit q̄ miſereat pupillis ei⁹. quia
milites romani ſine miſericordia eos ptim occidebant
parti captiuabāt multipl⁹ affligētes: iō ſb̄dit: f Fiāt
nati ei⁹ i ite. ⁊ i ge. vna. i. infra tp̄s vn⁹ generatōis: quia
xlij. anno ꝓſt paſſionē chriſti debellauerunt eos roma
ni. g Deleat nomē ei⁹. qz illi q̄ remāſerūt de iudeis
diſperſi ſūt p diuerſas ptes orbis: ſ biecti gentibus alijs
ita q̄ nō faciūt p ſe ppli
m hūtem aliquā trā ſeu oīum

et oīo ei⁹ fiat i peccatuz. Fi
ant dies ei⁹ pauci: et epiſco
patū ei⁹ accipiat alt. Fiant
filij eius orphani: ⁊ vxor
ei⁹ vidua. Mutātes trāſferā
tur filij ei⁹ et mēdicēt: ejiciā
tur de habitatōibus ſuis.
Scrutet feneratoꝝ oēz ſub
ſtātiaz ei⁹: et diripiāt alieni
laboꝝes ei⁹. Non ſit illi ad
iutor: nec ſit q̄ miſereat pu
pillis ei⁹. Fiant nati ei⁹ i in
teritū: i generatōne vna de
leat nomē ei⁹. In memoriā
redeat iniq̄tas patꝝ ei⁹ in
ſpectu dñi: ⁊ peccatū ma
tris ei⁹ non deleat. Fiant
ō dñm ſemp: et diſpeat de ter
ra memoria eoꝝ: ꝓ eo q̄ nō
ē recordat⁹ facē miſericordi
am. Et perſecut⁹ ē hōiez in
opē ⁊ mēdicū: et cōpūctuz
corde mortificare. Et dile
xit maledictōez et veniet ei
et noluit bñdictōem: et elō
gabit ab eo. Et idūit male
dictionē ſicut veſtimētū: ⁊
itrauit ſicut aq̄ i iteriora ei⁹
⁊ ſicut oleū i oſſibus ei⁹. Fi
at ei ſicut veſtimentuz quo
opit: et ſic ẓona qua ſemp
p̄cingit. Hoc op⁹ eoꝝ q̄ñi
detrahūt mihi apud dñm
⁊ q̄ loquūt mala aduerſ⁹
aiam meaz. Et tu dñe dñe
fac mecū ꝓpt nomē tuū
qz ſuauis ē miſericordia tua
Libera me qz egen⁹ ⁊ pau
p ego ſum: et cor meū ꝓtur
batū ē intra me. Sicut vm
bra cū declinat ablat⁹ ſū: ⁊
excuſſus ſum ſicut locuſte.

b Jn memoriā redeat iniq̄tas patꝝ ei⁹ cē. qz infra. xlij.
annos p̄dictos illi q̄ tractauerūt de morte chriſti erāt mor
tui ſaltē p maiorē pte: ſed eoꝝ iniq̄tas fuit ad memoriā re
ducta qñ i vindictā mortis chriſti captiuitas fuit ſup ppl̄m
iducta i Fiāt ꝓ oīm ſemp. i. fiet: qz illi q̄ remāſerunt p
maiorē pte ſunt obſti
nati i infidelitate: ⁊ ſic
ſūt cōtra dominum.
k Et diſpeat de ter
ra memoria eoꝝ. q̄
tū ad bonū: qz de eis
non remanet niſi me
moria ad malū eoꝝ
ſcōm q̄ dī Prouer.
x. Memoria iuſti cū
laudib⁹: ⁊ nomē ipio
rum putreſcet.
l Pro eo cē. Hic
recolit dicte punitōis
cās. cū dī Pro eo q̄ ñ
ē recordat⁹. ⁊ icipit h
vſus i hebreo ⁊ trāſ
latione hiero.
m Facere miſericor
diā. min⁹ dicit ⁊ plus
ſignat. ſ. q̄ ppls iudai
cus fecit crudelitatez
maximā i pſecutione
ſaluatoris: iō ſb̄ditur
n Et pſecut⁹ eſt ho
minē. i. chriſtū de vir
gine natū: ei⁹ eni dei
tatē pſeq̄ nō poterāt.
o Jnopē ⁊ mēdicū
Chriſtus enim duxit
vitam paupem valde. p Et cōpunctuz corde. i. afflictū
mēte ex iudeoꝝ ingratitudine. q Mortificare. qz pila
to iudicāte illū dimitti debere: noluerūt acquieſcere. r. Si
hūc dimittis nō es amic⁹ ceſaris. Joh. xix. r Et Dilexit
maledictionē. q̄ ip̄cat pſecutorib⁹ inocētū: Deut. xxvij. ⁊ in
multis alijs loc. s Et vēiet ei. qz pſecutōem atrociſſimā
ſuſtinuit a romanis. t Et noluit bñdictionē. q̄ i lege ip̄ca
bat̄ p opib⁹ miſericordie. v Et elōgabit ab eo. qz roma
ni nō fuerūt miſerti ppl̄o iudaico. x Et induit maledic.
ſicut veſtimētū. i. fuit circūdat⁹ maledictionib⁹: ſicut hō cir
cūdat veſtimēto. ⁊ qz pena hui⁹ maledictōis nō tātū tetigit
iudeos i exteriorib⁹ bonis: ſz etiā i interiorib⁹ corpis ⁊ aie:
iō ſb̄dit: Et intrauit ſicut aq̄ in iteriora ei⁹. y Fiat ei ſic
veſtimētū cē. pz ex dictis ſnia. z Et ſicut ẓona q̄ ſemp p
cingit. qz fuerūt ligati: ⁊ ſic violēter tracti extra trā ſuam: ⁊
ſic captiuati. Jn fine hui⁹ maledictōis cōcludit p̄ſ. loquens
i pſona chriſti hōis. a Hoc op⁹ eoꝝ. hec pena q̄ p̄dicta
ē p ope malo reddita illis. b Qui detrahūt mihi. i. iu
deis q̄ multipl⁹ detraxerūt xpo: ut p̄dcm ē. c Qui lo.
ma. aduer. aiam meā. i. vitā meā: de cui⁹ deſtructione inter
ſe tractauerūt: ut p̄dcm ē. d Et tu dñe. Hic vltio ponit
oīonis chriſti ſupius inchoate ꝓſūmatio dicētis ad p̄em:
Et tu domine. i. dñe angeloꝝ ⁊ hōium. e Fac mecuz. ſ.
miſericordiā me reſuſcitādo ⁊ glorificādo. f Propt no
men tuū. i. ut nomē tuū glorificet̄ per meam exaltationem
g Quia ſuauis ē miſericordia tua. ſanās oēs morbos ⁊
vulnera. h Libera me. a iudeoꝝ pſecutōe. i Quia
egen⁹ ⁊ paup ſū ego. qz ut dcm ē duxit vitā valde paupem.
k Et coꝝ me. ꝓtur. ē intra me ex iudeoꝝ igratitudine.
l Sic vmbra q̄ declī. abla. ſū. de vita p̄ñ p morte ⁊ paſ
ſionē meā. m Et excuſ. ſū ſic locuſta. i. trāſiēs de loco ad

lra vsq; ad finē ps. sicut supra exposita ē ps. lix. In ps. cvij. Paratū cor meū. vbi dī i postil. in gla mea. Gloria est clara noticia.

Additio.

Quod ppheia dauid iter alias ppe dicat gla rone inducta p postil. hoc facit, p opinione Aug. dicētis q; oiuz psalmoruz fuit actor ipse dauid. si eni asaph et filij chore et alij essent actores ps. sibi ititulatoz: pari rone cuiuslibet eoz, ppheie seu ps. gloria deberent dici: qz eodē mō clarā noticiā p modū diuine laudis i suis ps. mysteria diuia tradiderūt ut dcm fuit i additōe sup, plogū psalterij: et i qbusdā alijs additōnib'.

In eodē ps. vbi dī in postil. Quia magna ē sup celos misericordia tua.

Additio.

Similia vba ponit ps. xxxv. vbi dr: Dne i celo misericordia tua et vitas tua vsq; ad nubes. q; qdem vba fuerūt i additōe super pdcm ps. exposita et eodem mō videtur hic exponēda: vide ibi. Nec obstat q; in h' loco dicit: Magna ē sup celos de' misericordia tua. et ibi dic Dne i celo misericordia tua. qz qō dī h: Magna ē sup celos refert ad hoc q; misericordia excedit merita beatoz. Qz aūt ibi dr: In celo misericordia tua. refert ad beatos q; i regno celoz existētes misericordiā pfecte ꝓsequūt: sicut legit Matt. v. ca.

Replica.

In ps. Paratū cor meū de'. Circa illum passum: Quia magna ē sup celos misericordia tua. Burfacit applicatōnes nō necessarias: de quo vide circa ps. Dixit iniustus.

Psal. CVIII.

Deus laudē meā tē. Huic ps. pmittit talis titul' in hebreo: Ad victoriā dauid ps. et i trāslatōe hiero. Pro victoria dauid canticū. et ps snia ex supra dictis ps. iiij. et xij. De materia vo huj' ps. dicit beat' petrus Actu. j. q; lra huj' itelligit de passiōe christi specialit q;tum ad hoc q; fuit tradit' a iuda pditorie: q; mot' fuit ad h' auaricia et iudei ex iuidia: vñ dicit Act. j. In dieb' illis exurgēs petr' i medio fratrū dixit: Viri fratres oportet ipleri scripturam quā pdixit spūssanc' p os dauid. De iuda q; fuit dux eoz q; ꝓphēderūt iesū: et subdit postea: Scriptū ē eni i li. ps. Fiat cōmoratio eoz defta: et nō sit q; habitet in ea: et episcopatū eius accipiat alter. Prima vo ps huj' vbi hz. ē. psalmo. lxviij et secūda i h' psalmo: tñ beat' petr' ꝓiunxit vtranq; scripturam: Act. j. ut allegatū ē: qz vteq; ps. loqt de christi passione. Et pma ps exprimit penā iudeoz, p christi morte: qz fuerūt captiuati p romanos et ira eoz destructa. Secunda vo ps exprimit substitutōem matthie loco iude. Ad pditionē vo christi cōcurrerūt isti. s. iudas vēdēdo: et iudei emēdo: ut describūt q;ttuor euāgeliste. Jgr scom h' dauid i h' ps. loqt i persona christi hōis: q; frequēt legit deū pīem orasse: et potissime iminēte sua passiōe. Et scom hoc ps. iste diuiditur i tres ptes: qz pmo ponit orōnis christi ichoatio: 2° ad hoc adducit rō: ibi Quia os peccatoris. et 3° subdit orōnis ichoate ꝓsummatio: ibi Et tu dne. Circa p^m dī i persona xpi.

a Deus. s. pī quē christ' hō legit frequēt deū suū vocasse: Mat. xxvij heli heli lamasabathani: qō iterptat de' me' de' me' q;re me dereliqsti.

b Laudē meā ne tacueris. i. orōnē meā ad te directam. In oi eni orone debita laudat de': nō dissimules nec differas exaudire.

c Quia os peccatoris. hic ꝓñ adducit rō ut sua oratio fiat cito exaudibilis: et accipit ex dolositate sue traditōis iminētis: vbi pmo describit pditoris culpa: et secūdo pena: ibi Fiāt dies. Proditores aūt fuerūt iudei emētes: et iudas vēditor: et culpā vtrorūq; sil describit sicut vba emētis et vēdētis sil ꝓcurrūt: et quātū ad hoc dicit:

Pro eo ut me diligerēt detrahebāt mihi: ego autem orabam. Et posuerunt adversum me mala pro bonis: et odium pro dilectione mea. Constitue super eum peccatorem: et diabolus stet a dextris ei'. Cum iudicatur exeat condēnat'

d Quia os peccatoris. s. cet' sacerdotū q; pmo habuerūt noticiā de christo q; eet a deo miss' scom q; dcm fuit sup illō Matth. xxj. Agricole aūt videntes filiū dixerūt: h ē heres. Sz qz christ' cepit rephēdē eoz vicia et hīe gram coraz cōi pplo. ista cognitio de christo fuit i eis obscurata iuidia et odio ꝓ christū: que obscuritas magī aggrauabat q; alleuiabat peccatū: et iō cet' sacerdotū dī os peccatoris.

e Et os dolosi. i. iude, pditoris q; sciēs pncipes sacerdotū congregatos ad tractandū de morte christi: accessit ad eos trāctās cū eis de el' vēditōe: Lu. xxij. cap.

e Locuti sūt aduersū me lingua dolosa. s. iudei et iudas sil tractado de traditōe mea. Jtē quātū ad iudeos singularit verbis dolosis q;rētes cū capē i sermone: Mat. xxij. dicentes Magister scim' qz verax es tē. h' dicebāt dolose ut facilius posset eū capē: ut hī ibidē. Jtē Jo. viij. proponētes q;stionē de muliere deprehēsa i adulterio: ut si dicēt eā dimittēdā arguerēt eum legis trāsgressorē. si lapidādā: dicerēt eū crudelē: et sic redderēt eū pplo odibilē: ut plenius dcm fuit ibidē.

e Et sermonib' odij circūdederūt me. dicētes ei ex odio: Jo. viij. Samaritan' es tu et demonium habes: et Jo. ix. dicētes de eo: Nō ē h hō a deo qui sabbatū nō custodit.

f Et expugnauerūt me gratis. vñ dixit eis: Jo. x. Multa bona opa ostēdi vobis ex pīe meo: ppē q; eoz op' vultis me occidē: et tota passione sua expugnauerunt eū gratis. i. sine cā.

g Pro eo ut me diligerēt. i. p bono q; eis feci: vñ me diligē deberēt.

h Detrahebāt mihi. dicētes de me: Lu. xj. In beelzebub pncipe demoniorū eiicit demonia: et Mat. xj. Ecce hō vorax et potator vini publicanoz et peccatoz amicus.

i Ego aūt orabā. vñ de eo dī Lu. vj. ca. q; erat pnoctās i orone dei.

k Et posuerūt aduersū me mala, p bonis. reddētes vba iuriosa detractōes et psecutōes p bonis q; feci iter eos docēdo sanitates ꝓferēdo: sic ꝓz i euāgelio.

l Et odiū, p dilectōe mea. qz ex dilectione magna erga pplm iudaicū opabat salutē i medio ire: propter q; dicitur Matthei. xxiij. Quotiens volui cōgregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. et pro ista dilectione concepit populus iudaicus maximum odium contra christum.

m Constitue super eum. idest constitues.

n Peccatorem. idest chaipham qui erat pontifex anni illius qui dicitur hic peccator eo q; vltimatum consilium dedit de morte christi: Johan. xj.

o Et diabolus stet a dextris eius. i. stabit: quia ad hoc a diabolo excitabat principaliter: quia cum esset tunc pontifex poterat alios ad suam sententiam inclinare.

p Cum iudicatur. istud ad iudam specialiter refertur: cuius iudicium a christo fuit prolatum in cena: Cum dixit de iuda Ue homini illi per quem filius hominis tradetur tē. Matthei vigesimoseptimo. Est autem ve comminatio pene eterne.

q Exeat condēnatus. quia post verba

in eternū sempiternū hz sacerdotiū: ⁊ iō ps. iste ad lr̄az loquit de christo. Itē hoc pz p dcm saluatoris: Mat. xxij vbi dr̄: Cōgregatis aūt phariseis interrogauit eos ihesus dicēs: Quid vobis videt de christo cui⁹ fili⁹ ē? dicunt ei dauid: ait illis: Quō g dauid i spū vocat eū dn̄z. d. Dixit dn̄s dño meo sede a dextris mē. ⁊ sbdit: Si g dauid vocat eū dn̄z quō filius ei⁹ ē? ⁊ nemo poterat ei rn̄dere vbū: qz phariseī diuinitatem christi ignorabāt: p quā christ⁹ ē dn̄s ipsi⁹ dauid: ⁊ fili⁹ ei⁹ fm carnē: Ro. j. Qui fc̄us ē ei ex semine dauid fz carnem. Ex vbis aūt p̄dictis duo appent manifeste. s. q⁹ dauid fuit actor hui⁹ ps. ⁊ q⁹ ps. iste loq̄t de christo. hoc ēt appet p dcm apostoli: Hebreoz. j. Ubi p lr̄am hui⁹ ps. ꝓbat christū maiorē āgelis. d. Ad quē aūt āgelo⁹ dixit aliqn̄: Sede a dexteris meis: quoadusqz ponā ir̄micos tuos scabellū pedū tuo⁹. q. d. nulli: iō sbdit: Nōne oēs sūt administratorij spūs i ministeriū missi. ꝓbatio aūt nō fit nisi ex sensu lr̄ali: fm q⁹ dic̄ Aug. ꝯ vincētiū donatistā. ex q̄ pz fm sniam apli q⁹ hic ps. loq̄t ad lr̄am de christo. Itē hoc pōt declarari p dicta doctoz hebreoz antiq̄z. pmo qz ionathan fili⁹ ogiel q̄ tante auctoritatis fuit: ⁊ ē apud hebreos q⁹ null⁹ fuit ausus ꝓdicē sibi i trā slatōe sua chaldaica vbi nos habem⁹: Dixit dn̄s domio meo ⁊c. trāstulit sic: Dixit dn̄s, vbo suo. sede ⁊c. Abraā aūt nō pōt dici dei vbū nec dauid: sed tātū dei fili⁹ ihesus christ⁹: fm q⁹ dr̄ Jo. j. In ꝑncipio erat vbū ⁊c. hoc etiaz pz p quādā glo. hebraicā q̄ ē rabi Joden sup illud ps. xvij. Et dedisti mihi ꝓtectionē salutis tue ⁊ dextera tua suscepit me. Glo. in futuz de⁹ scūs ⁊ bñdict⁹ cōuertē faciet regē messiā ad dexterā suā: sicut scriptū ē ps. cix. Dixit dn̄s dño meo: sede a dextris meis. ⁊ idē dic̄ ra. moyhadarsan sup illud Se. xvij. Appuit aūt illi dn̄s ad ilicem mābre ⁊c. pz igit ex dictis christi ⁊ apostoli pauli ⁊ doctoz antiq̄z apud hebreos: ⁊ adhuc apparebit ꝓse quēdo hūc psalmū q⁹ ps. iste itelligēd⁹ ē de christo. His ꝑmissis ps. iste i duas ptes diuidit: qz ꝑmo describit xp̄i cōditio: ⁊ agit de ei⁹ sacerdotio: ibi Jurauit dn̄s. Conditio aūt ipsi⁹ christi ē q⁹ ē de⁹ ⁊ hō i vna psona: ita q⁹ fm nām hūanā ē minor pr̄e: scōm diuinā equalis ei. ꝑmo q̄ oñdit ista minoritas: ⁊ 2 eq̄litas: ibi Tecū ꝑncipiū. minoritas aūt fuit oñsa p hoc q⁹ christ⁹ i nā hūana fuit exaltat⁹ a deo pr̄e i sua bñdicta ascēsione: null⁹ enī exaltat nisi a maiore se: ⁊ hoc ē qō dicit dauid loq̄ns de futuro p modū ꝑteriti: ꝓpt certitudinē ꝓphie: a Dixit dn̄s. i. de⁹ pr̄: b Dño meo. ipsi xp̄o quē dō vocat dn̄m suū rōe deitat⁹: c Sede a dex. meis. qō ipletū fuit i sua ascēsione: fm q⁹ dr̄ Mar. vlti. Et dn̄s q̄dē ihesus postq̄ locut⁹ ē eis assumpt⁹ ē i celū: ⁊ sedet a dextris dei. d Donec ponā ir̄micos tuos. i. iudeos q̄ psecuti fuerūt christū ad mortē. e Scabellū pe. tu. i. sbiectos tibi: qō videmus ipletū: qz illi q̄ de iudeis crediderūt sūt christo sbiecti p fidē. Illi vo q̄ incredulitr̄ remāserūt sūt membris christi sbiecti: qz i terris ꝑncipū christianoz manēt: sic̄ serui ⁊ abiecti: iter saracenos aūt habitare nō ꝑmittunt ut a fidedignis audiui. Ad ascēsionē vo christi secuta ē missio spūsancti in signo visibili: ut hī Act. ij. ꝓpt qō dr̄ Jo. vij. Nōdū erat spūs dat⁹: qz ihesus nōdū erat glorificat⁹. Ista vo missio fuit facta fuit i monte syon: ut dicit hiero. i postilla ad paulinū: De oīb⁹ sacre scripture libris: ⁊ apostoli alīqz discipuli spūsancto cōfirmati: de syon exierūt ad ꝓdicādū p orbē glām christi: scōm q⁹ dixerat eis saluator: Act. j. Accipietis vtutē supueniētis spiritussancti i vos ⁊ eritis mihi testis i hierlm ⁊ in oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsqz ad vltimū tre. Et hoc ē qō ꝓdixit ꝺ dauid dirigēs sermonē ad christū. a Uirgā vtutis tue. i. ptātē docēdi i oīb⁹ linguis: ⁊ faciēdi miracula ad cōfirmationem doctrine. b Emittet dn̄s. i. de⁹ pr̄ q̄ cuz filio misit spūmsāctū ꝓferētē ptātē istā apostolis. c Ex syon. qz spūssanct⁹ ex syon vel in syon apostolis fuit missus: ut ꝓdcm ē. Et ex syon missi sūt apostoli ad ꝓdicādū non solū a filio sz etiā a pr̄e: ⁊ qz p doctrinā ⁊ miracula apostoloz illi q̄ p orbē, ppt idola christū psequebāt ꝙuersi sūt ad fidez ⁊ sbiecti ipsi christo: iō sbdit: d Dominare. s. tu christe.

Uirgā virtutis tue ẽmittet dn̄s ex syon: dñarē i mẽdio ir̄micoz tuoz. Tecuz ꝑncipiū i die virtutis tue i splēdoribꝰ sanctoꝝ: ex vtero ãte luciferuz genui te.

e In medio ir̄micoz tuoz. Notādū vo q⁹ ptās docēdi ꝓdicta ꝙuenīēt significat p virgā: qz doctores hebreoz antiq̄tus virgā portabāt i signū doctrine: ⁊ simil⁹ baculuz portant pastores eccle: vñ ⁊ apostol⁹ ad ꝓdicādū missis: Mar. vj dicit q⁹ nō portēt aliq̄d i via nisi virgā tātū. simil⁹ ptās miracula faciēdi p virgā designat: vñ moyse misso a deo i egyptū dr̄: Exo. iiij. Uirgā q̄qz hāc sume i manu tua i q̄ facturꝰ es signa. f Tecū ꝑncipiū. Hic ꝙñ oñdit⁹ equalitas christi⁹ ad pr̄em q̄ ꝙuenit ei rōne diuine nāe: q̄ ē eadē i pr̄e ⁊ filio: ⁊ hoc est qō dr̄: f Tecū ꝑncipiū. ꝑncipiū dr̄ ꝺ ipse pr̄ fm q⁹ dr̄ Jo. j. In ꝑncipio erat vbū. i. in pr̄e fili⁹ q̄ ē cū filio inq̄tū ē vn⁹ cū eo i nā ⁊ distinct⁹ i psona. hoc aūt ꝓportat hec dictio tecū. s. vnionē distinctoz. g In die vtutis tue. hᵒ est i charitate patrie: q̄ ē dies sine nocte: Apoc. xxj. Nox enī nō erit illic: in q̄ die vi aperte virt⁹ christi quātū ad deitatē ⁊ hūanitatē: qz sancti i patria reficiūt itern⁹ i aspectu deitat⁹ ⁊ extern⁹ in aspectu hūanitatis: ut dicit Aug. sup Jo. iō subdit: h In splēdoribꝰ sanctoꝝ. q̄ illuminati lumie glorie eleuāt ad dictā visionē. i Ex vtero añ lucifez genui te. hoc dr̄ in psona pr̄is: nec mirū: qz mod⁹ loquēdi frequēter mutat i ꝓphis: ⁊ maxie in ps. ut frequēter appuit i ꝓdictis: ⁊ oñdit ꝺ coeternitas filij ad pr̄em. i Ex vtero. qz filius ē de sbstātia pr̄is. k Añ lucifez genui te. i. ante, pductionem stellaꝝ: q̄ noie luciferi designant: sicut totū a nobiliori pte denominat: ⁊ p ꝙñs generatio filij ꝓcedit creationē celi cū q̄ facte sūt stelle. temp⁹ aūt seq̄t motū celi: ⁊ p ꝙñs añ tempus ē generatio filij: ⁊ p ꝙñs eterna: qz añ tps nō ē nisi eternitas. lr̄a aūt hebraica sic hz: Pplī tui ꝑncipes in die vtutis tue in decore sancto de matrice auroze tibi ros adolescētie tue. ⁊ fm istā lr̄am in ꝑma pte hui⁹ vsus: non oñdit eq̄litas filij ad pr̄em: sed magis ꝙtinuat⁹ sma vsus ꝓcedētis: in q̄ agit de ptāte docēdi ⁊ miracula faciēdi apostolis data: p quam facti sūt ꝑncipes super oēm tr̄am in spūalib⁹: fm q⁹ dr̄ ps. xliij. Cōstitues eos ꝑncipes sup oēz tr̄ā ⁊c. ⁊ hoc ē qō dr̄ hic: Pplī tui. i. apli aliqz discipuli cū eis existētes i die pentecostes. Principes. supple sūt ꝓstituti: qz cōit hoc vbuz est in omnibus suis modis ⁊ temporib⁹ supponitur in hebreo In die virtutis tue. i. in die pentecostes qua declarata ē virtus tua in missione spīritussancti in signo visibili: fm q⁹ dr̄ Act. ij. Dextera igitur dei exaltatus effudit hunc quez vos videtis ⁊ auditis. In decore sancto. quia gratia spīritussancti sanctificat ⁊ decorat: De matrice auroze ⁊c. Hic ostendit q⁹ sicut apostoli confirmati fuerunt virtute spīritussanct: sic eadem virtute formatū fuit corpus christi de virgine: ⁊ hec est sententia rabi barachie exponentis super Se. illud trenorum vlt. Pupilli facti sumus absqz patre: de⁹ sanctus ⁊ benedictus ait israeli vos dixistis coram me: pupilli facti sumus absqz patre: redemptor quem ego ex vobis suscitabo sine patre erit: sicut scriptum est psalmo. cix. de matrice

locū fugiēdo pſecutionē:ſicut pz Mat.ij. vbi dr q ppt pſecutionē herodis fuit portat' i egyptū:7 fugiēs pſecutionez iudeoz abijt tranſ iordanē: Jo.x.7 alias ppt eoz pſecutionem abijt i regionē:iuxta deſertū i ciuitatē q dicit effrē: Jo. xj. a Genua mea ifirmata ſūt a ieiuno. Jeiunauit eni chriſt'. xl. dieb' 7 xl. noctib' ptinue: Mat thei.iiij' 7 poſtea eſu rijt ex attenuatōe corporis:7 ñ ſolū ex illo ieiunio: ſz etiā alijs laboribꝫ 7 vigilijs paſſ' ē fatigatōez corporis q maxie ſentit in genibus:eo q ſuſtinēt pōdus corpis:vñ dr Jo. xiij. Jeſus aūt fatigat' ex itinē ſedebat ſuper fontē. b Et caro mea imutata ē.in maciem. c Propter oleū.i.ex defectu olei in q̄ notat tenuitas cibi ſui pdimēto carēs 7 huic pcordat trāſl.bie. q̄ ſic hz: Et caro macilēta ē abſq; oleo.in hebraico ſic hr: Et caro mea macilēta eſt abſq; pinguedie.corp' eni chriſti optie pplexionatū erat:qz vtute ſpiritusſancti formatū q̄ nō pōt deficē:7 iō i iuuentute habuit pueriētē carneſitatē:q̄ tñ fuit imutata in maciē ex ieiuniꝫ laboribꝫ 7 vigilijs:ppt qd Jo.viij. dixerūt iudei ad eū Qui ḡginta āno' nōdū habes rc.ſic eni locuti fuerūt:qz q̄uis haberet tātū. xxxij. ānos cū dimidio vel. xxxiij. fm alios. vide bat tñ ſatis pl' hīe,ppt mutatōem corpis 7 faciei ex pdictis d Et ego ſcūs ſū obprobriū illis . ut pz ex ſupradictis:7 maxie hoc fuit i ſua paſſiōe:iō ſbdit: e Uiderunt me 7 mouerūt capita ſua.me deridendo:ſic dr Mat.xxvij. Pretereūtes aūt blaſphemabāt eū mouētes capita ſua 7 dicentes: Uach:q̄ deſtruis tēplū dei rc. f Adiuua me dñe de' me'.in paſſiōe pfortādo. g Saluū me fac.a morte ſuſcitādo. h Et ſciāt qz man' tua hec i.ptās tua q̄ ſola mortui reſurgē pñt. i Maledicēt illi.qz iudei in malicia obſtinati apoſtolis gl'am reſurrectōis chriſti pdicātib' illi maledicebāt: Act. xix. Cū aūt q̄dā idurarēt 7 nō crederēt male dicētes viā dñi coram multitudie:paul' diſcedens ab eis ſegregauit diſcipulos rc. k Et tu dñe bñdices rc. qz pdicationē apoſtoloz pfirmauit p curatōes lāguidoz 7 ſuſcitationes mortuoz:7 alia dei bñficia q̄ dicūt bñdictōnes in ſcripturis:iō ſbdit: l Qui inſur.i me pfun.qz ex dictis miraculis pfūdebāt aduerſarij vitatis. m Seru' autem tu' letabit.qz chriſt' letabat i ſe 7 i mēbris ſuis. n Indu. q̄ detra.mihi pu.i. vndeq; hēant cāz verecūdie:ſic veſtimē tū circūdat vndiq;. o Et opiant ſic diploide rc.i trāſl. hiero.hr:Sic pallio.7 ex dictis pz ſnia:qz ē repetitō eiuſdē ſnie ſb alijs vbis ſic ſolet fieri i oronib' 7 cāticis. p Lōſi tebor dño.pfeſſiōe laudis. q Et i medio multoz laudabo eū.qd vificatū fuit i xpo qñ p' reſurrectōez diſcipul' ſuis appuit mānifeſtās reſurrectionē ſuā ad laudē dei pris:7 etiā i mēbris ſuis p q̄ laudauit deū prez:7 laudat vbiq; i eccla. r Quia aſti.a dex.pau.i.chriſti hōis i ſe 7 i mēbris ſuis. s Ut ſaluā fa.a pſe.a. meā.me reſuſcitādo 7 mēbra mea ptegēdo 7 ſua gl'a viuificādo. Jn pſ.cvij. De' laudem meā.vbi dr i poſtil. Os pccōriſ 7 doloſi.ſ.iude. Additio.

Genua mea ifirmata ſūt a ieiunio:et caro mea imutata ē,pter oleū. Et ego fcs ſū opprobriū illi: viderūt me 7 mouerūt capita ſua. Adiuua me dñe de' me': ſaluū me fac,ppt miaz tuā. Et ſciant qz manus tua hec: 7 tu dñe feciſti eā. Maledicēt illi et tu bñdices:qui inſurgūt in me cōfūdāt:ſeruꝰ aūt tuꝰ letabit. Indūāt q detrahunt mihi pudore:et opiāt ſicut diploidē pfuſiōe ſua. Lōfitebor dño nimis i ore meo et in medio multoz laudabo eū. Quia aſtitit a dextris pauperis:ut ſaluā faceret a pſequētib' aiaz meā. .ōō

Dixit dñs dñō meo:ſede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos:ſcabellum pedum tuorum.

Dixit dñs rc. Hic incipit ſecunda ps pncipalis i executone h' libri ſic dcm fuit a pncipio:i q̄ agit ō ſacerdotio xpi:tamiſta diuiſio ñ ē p ciſa:qz cū hoc tractāt mlta alia:ſz ē p reductiones ad iſtō qd i h' pſ.tangit:cui pmittit talis titul' i hebreo Pſalm' dauid.ſz ppōit lra lamech ad deſignandū q dauid ē oatiui cauſus:7 ſic apparet actor hui' pſ.qz appropriat ipi dauid ſicut actori. De materia vero hui' pſ. dicūt alij hebrei q eſt gr'arū actio p victoria diuinit' conceſſa abrae de quattuor regib':ut habet plen' Ge.xiij.7 ſic exponūt qd dicit in pncipio:Dixit domin' domino meo: ut ſint verba Elieçer ſerui abrae.d. a Dixit domin'.i.deus q̄ eſt domin' omniū. b Domino meo.ſ.abrae. c Sede a dextris meis.i.ſis ſecurus de ptectione mea in bello cōtra Amraphel:7 alios qui erant cum eo. d Donec ponaz inimicos tuos.i.reges pdictos: q̄ dicuntur inimici abrae eo q captiuauerūt loth nepotem ſuum. e Scabellū pedum tuoz.habendo de eis plenā victoriā:7 ſic conueniēter applicant litterā ad ſuū p poſitū:,put poſſunt. Alij vero hebrei dicūt q eſt gr'arū actio ipſi' dauid:de hoc q domin' eū aſſecurauerit in pſecutione ſaulis:q non traderet in manibus eius:7 ſic cum dicit: Dixit domin' rc. verbum eſt ipſi' dauid dicentis p gr'arum actione. a Dixit dñs.i.deus dixit mihi. b Domino meo.i. p meo dño ſaule me pſequēte. c Sede a dextris meis.i. ſis ſecurus de protectione mea:qz non traderis in manib' ei'. d Donec ponā inimicos tuos.i.oēs illos qui nituntur te impedire a regni cōſecutione. e Scabellum pedū tuoz.i.totaliter tibi ſubiectos:qd fuit ipletū:ut pz.ij. Reg.7.j. pal. 7 ſic ꝓnter nituntur applicare lr'am ad iſtud ,ppoſitum Iſtas duas expoſitiones non intendo pſequi:tū ad prolixitatē vitandam:tum qz ptinent falſitatem 7 a littera diſſonātia:qd pz de ꝑma expoſitōe:fm illud qd in pncipio dicit:Dixit dñs dño meo rc.eſt vbū elieçer: 7 per ꝓns alia q̄ ſequunt:ad qd vr ſeq; q̄ ſit actor pſ. cui repugnat pſalmi titulus:ut dictum eſt. Item ſecunda expoſitio que dicit. Dixit dominus domino meo: ideſt pro meo domino ſaule: videtur extorta manifeſte. Item illud qd dicitur infra: Tu es ſacerdos in eternum rc. nō poteſt conuenire ipſi dauid nec etiam abrae: qz non fuerunt ſacerdotes:ut patet de dauid manifeſte: ſimiliter de abraam: quia dedit decimas melchiſedech ſacerdoti:Gene. xiij. Preterea dato q̄ fuiſſent ſacerdotes illud ſacerdotium non fuit eternum: 7 ideo hec littera dicitur de illo ſolo:cuius ſacerdotium eſt eternum ſcilicet chriſto: ſcom quod diffuſe tractat apoſtolus ad hebreos ſeptimo dicens: Jeſus autem eo q̄ maneat

Additio. Ecūdū glo. p̄cedētia q̄ fuerūt ſingularit dicta applicāda ſūt ipſi iude.cū āt h dr pluraliter: Hoc op' eoz q detrahūt mihi rc.itelligit de iudeis qd vr magſ ppe dcm lz vtrūq; ſit applicabile rc. CIX.

Dixit dñs rc. Hic incipit ſecunda ps pncipalis i executone h' libri ſic dcm fuit a pncipio:i q̄ agit ō ſacerdotio xpi:tamiſta diuiſio ñ ē p ciſa:qz cū hoc tractāt mlta alia:ſz ē p reductiones ad iſtō qd i h' pſ.tangit:cui pmittit talis titul' i hebreo Pſalm' dauid.ſz ppōit lra lamech ad deſignandū q dauid ē oatiui cauſus:7 ſic apparet actor hui' pſ.qz appropriat ipi dauid ſicut actori. De materia vero hui' pſ. dicūt alij hebrei q eſt gr'arū actio p victoria diuinit' conceſſa abrae de quattuor regib':ut habet plen' Ge.xiij.7 ſic exponūt qd dicit in pncipio:Dixit domin' domino meo: ut ſint verba Elieçer ſerui abrae.d. a Dixit domin'.i.deus q̄ eſt domin' omniū. b Domino meo.ſ.abrae. c Sede a dextris meis.i.ſis ſecurus de ptectione mea in bello cōtra Amraphel:7 alios qui erant cum eo. d Donec ponaz inimicos tuos.i.reges pdictos: q̄ dicuntur inimici abrae eo q captiuauerūt loth nepotem ſuum. e Scabellū pedum tuoz.habendo de eis plenā victoriā:7 ſic conueniēter applicant litterā ad ſuū p poſitū:,put poſſunt. Alij vero hebrei dicūt q eſt gr'arū actio ipſi' dauid:de hoc q domin' eū aſſecurauerit in pſecutione ſaulis:q non traderet in manibus eius:7 ſic cum dicit: Dixit domin' rc. verbum eſt ipſi' dauid dicentis p gr'arum actione. a Dixit dñs.i.deus dixit mihi. b Domino meo.i. p meo dño ſaule me pſequēte. c Sede a dextris meis.i. ſis ſecurus de protectione mea:qz non traderis in manib' ei'. d Donec ponā inimicos tuos.i.oēs illos qui nituntur te impedire a regni cōſecutione. e Scabellum pedū tuoz.i.totaliter tibi ſubiectos:qd fuit ipletū:ut pz.ij. Reg.7.j. pal. 7 ſic ꝓnter nituntur applicare lr'am ad iſtud ,ppoſitum Iſtas duas expoſitiones non intendo pſequi:tū ad prolixitatē vitandam:tum qz ptinent falſitatem 7 a littera diſſonātia:qd pz de ꝑma expoſitōe:fm illud qd in pncipio dicit:Dixit dñs dño meo rc.eſt vbū elieçer: 7 per ꝓns alia q̄ ſequunt:ad qd vr ſeq; q̄ ſit actor pſ. cui repugnat pſalmi titulus:ut dictum eſt. Item ſecunda expoſitio que dicit. Dixit dominus domino meo: ideſt pro meo domino ſaule: videtur extorta manifeſte. Item illud qd dicitur infra: Tu es ſacerdos in eternum rc. nō poteſt conuenire ipſi dauid nec etiam abrae: qz non fuerunt ſacerdotes:ut patet de dauid manifeſte: ſimiliter de abraam: quia dedit decimas melchiſedech ſacerdoti:Gene. xiij. Preterea dato q̄ fuiſſent ſacerdotes illud ſacerdotium non fuit eternum: 7 ideo hec littera dicitur de illo ſolo:cuius ſacerdotium eſt eternum ſcilicet chriſto: ſcom quod diffuſe tractat apoſtolus ad hebreos ſeptimo dicens: Jeſus autem eo q̄ maneat

Additio. Udas ꝑditor ꝑpe dr doloſus:qz doloſe cū oſculo pacis dñz tradidit.ſacerdotes aūt q patrē chriſtum blaſphemabāt 7 i eū man' ſceleratas iniecerūt: ñ doloſi dicūt ꝑpe:ſz trāgreſſores ſeu peccatores. In eodē

abominabilis: vñ dicebāt Nu. xxj. Nauseat aia nra su
p cibo isto leuissimo. sic eucharistie cib' sapiā' ē gustui
spūali: ⁊ nutritiu' i gra ipsis bonis: ppt qō dicit salua.
Jo. vj. Siqs māducauerit ex hoc pane viuet in eternum
malis aūt ē valde nociu': fm q dī. j. Cor. xj. Qui mā
ducat ⁊ bibit idi
gne iudiciuz sibi
māducat ⁊ bibit.
ppt hoc ⁊ qdam
alia dī a doctori
bus q istud man
na fuit eucharī-
stie figura potissi
ma: figuratū aūt
reducit ad memo
riā ipam figuraz
⁊ hoc dī h: Me-
mo. fe. do. mira.
suo. i Escam
de. ti. se. s. corpus
suū in sacramēto eucharistie: p qō reducūt ad memori
am mirabilia dei q fecit filijs isrl' in manna. k Me
mor erit. Hic ꝓñ describit cōditio seu efficacia eucha
stie respectu vite future: hz eni efficaciam introducēdi ad
vitā beatā si deuote sumat: ⁊ ppt hoc viaticuz noīat: ⁊
quātū ad hoc dī: k Memor erit in se. testa. sui. hoc
ē hui' sacramēti qō dī testamētū: ut videbit infra.
l Virtutē opeꝝ suoꝝ. i. efficaciā hui' sacramēti a deo
nobis collati. m Annūciabit pplo suo. qz christ' p
semetipm hoc annūciauit apostolis: ⁊ apostoli eccle pri
mitiue: ⁊ sic ꝓñ annūciat i eccla qtidie. q aūt sit vtus an
nūciata: h sbdit: n Ut det il. here. gen. i. vitā beataz
ad quā introducit hoc sacramētū. ⁊ dī vita beata heredi
tas gētiū: eo q oēs gētes inquātū sūt facte ad imaginem
dei hñt quādā aptitudinē ad hāc hereditatē: ppt qō dī
j. Timo. ij. q deꝰ vult oēs hoīes saluos fieri: ⁊ ad agniti
onē vitatis venire: qō ē vex volūtate añcedēte nō tamē
volūtate ꝓñte. o Opa manuū eꝝ. maxie i hoc sacra
mēto. p Veritas. qz ibi ptinet corp' christi verum.
q Et iudiciū. s. vite sumētib' debetur: ⁊ iudiciū morti
sumētib' idebite. r Fidelia oia mādata ei'. ⁊ maxie
mādatū ei' de cōsecratōe ⁊ vsu sacmenti: qō hz in textu
euāgelij. s Cōfirmata in seculum seculi. qz mādata
euāgelica sūt miraculis ꝓfirmata: fm q dī Mar. vlti.
Illi aūt pfecti pdicauerunt vbiqz dño coopante ⁊ fmo
nem ꝓfirmāte sequētib' signis. ⁊ ppt hoc nō pōt sbesse
falsitas cū deꝰ nō possit eē testis falsitatis: ió sbdit Facta
in vitate ⁊ eqtate. t Redēptionē. Hic ponit ipi' eu
charistie institutō: hoc aūt sacramētū christ' instituit in ce
na iminēte sua passione: ut pz i euāgelio: ⁊ hoc ē qō dī
h t Redem. mi. do. po. suo. tūc eni deꝰ pī misit pplo
suo redēptionē: qñ christ' ex obedientia dei ptis venit ad
suā passionē p quā redēptū ē genꝰ hūanū. v Man
dauit in eternū testa. suū. qz tūc instituit eucharistie sacmē
tū: qō vocat testm: vñ dixit christ' i eꝝ institutōe: Matt.
xxvj. Hic ē sanguis meꝰ noui testa. ⁊c. ⁊. j. Cor. xj. dicit:
Hic calix nouū testamētū ē i meo sāguie. p hoc aūt q
dī i eternū: designat q huic sacramēto nō succedēt alia sic
sacmētis ve. le. successerūt noui te. sacmēta. huic aūt sa
cramēto succedet vita beata: i q ē plena fruitō ipsi' christi
ptēti i hoc sacramēto: cuꝰ dcitate beati reficiūt iteri'
⁊ hūanitate exteri': fm q dicit Aug. sup Jo. q aūt mā
datis dei ⁊ spālit mādato eꝝ de eucharistia sit firmiter
obediēdū: ondit cū dī: x Sanctū ⁊ tribile no. eꝝ. qz
sanctū ē i se formalit ⁊ effectiue obedientib': ⁊ tribile iobe
dientib': ⁊ qz p timorē dei declinat ois a malo: Prouer.
xv. ió sbdit: y Initiū sapiētie timor dñi. quia recedēs a
malo accedit ad bonū sibi oppositū. z Intellect' bonus
om. fa. cū. i. itellect' diuini mādati ē valde bonꝰ illis q ad
iplēt mādatū i ope fm vex intellectū eꝝ: illis aūt q non ad
iplent talis itellect' ē magis nociuꝰ q̄ pficuꝰ: fz q dicitur
Lu. xij. Seruꝰ q cog.
volū. do. sui: ⁊ nō se
ppauit ⁊ ñ fecꝰ fm vo
lūtatē eiꝰ: vapulabit
multis plagis. q autē
nō cognouit volūta
tem dñi sui: ⁊ fecit di
gna: plagꝭ. vapulabit
paucis. a Lauda
tio eiꝰ. q ipleuit man
tū dei scōz vex itelle
ctū. b Manet in
seculū seculi. qz eternali
etr manet ꝑmiū opis
virtuosi ⁊c.

miserico[r]s ⁊ miserato[r] dñs
escā dedit timētib' se. Me-
mor erit i seculū testamenti
sui: virtutē opeꝝ suoꝝ an
nūciabit populo suo. Ut
det illis hereditatē gētium
opa manuū eiꝰ veritas et
iudiciū. Fidelia oia māda
ta eiꝰ: cōfirmata in seculū
seculi: facta in veritate ⁊ eq
tate. Redēptionē misit dñs
pplo suo: mandauit i eternū
testamētū suū. Sanctum ⁊
tribile nomē eiꝰ: initiū sa
pientie timor dñi. Intellectꝰ
bonus omnibus facienti-
bus eum: laudatio eiꝰ ma-
net in seculum seculi.

In ps. ex. Confitebor tibi. Additio.

Circa expositōem hui' ps. attendēdū est q pmi vsus
hui' ps. qs exponit postillator de diuinis opibus
in generali pnt, ppt' adaptari sacramēto eucha
stie: de q̄ p totum ps. agit: qō sic pz: nā cū in pmo vsu dicit
Cōfitebor tibi dñe in toto corde meo in ꝯcilio iustoꝝ ⁊ cō
gregatione. ppie pōt itelligi de sacramēto: cuꝰ istitutio fu
it fcā i ꝯcilio. s. in secreto apostoloꝝ: vbi eni nos habem' in
ꝯcilio: hebraica vitas hz in secreto. Fuit aūt hoc sacramētū
istitutū i cenaculo secreto: ut Matth. xxvj. ⁊ p ꝓñs i ꝯcilio
iustoꝝ. s. christi ⁊ apostoloꝝ. vsus etiā eiꝰ est in cōgregatio
ne: q in vnitate ecclastica ad quā ordinat ⁊ figurat. vñ sac
mētū vnitatis dī: ⁊ sic est i cōgregatōe iustoꝝ. s. fideliū. Con
sequēt cum dicit: Magna opa dñi. intelligi pōt ppie de
hoc sacmento in q̄ sūt due ꝯsecratōes: sicut ⁊ duplex mā: q̄
q̄dē ꝯsecratōes sunt Magna opa dñi. nihil eni maꝰ est seu
mirabilꝰ q̄ q p vba sacmētalia sbstātia panis ⁊ vini i cor
pus ⁊ sanguinē christi trāsbstantialit ꝯuertant: in q̄ ꝯuersi
one plura difficilia sunt q̄ in creatōe: put san. Tho. in iiia
pte. q. lxxv. articulo. viij i rnsione ad iiij argumētū deduc
vñ de istis ꝯsecratōib' posset dici Magna opa dñi. sequit
aūt iiio: Exq̄sita in oēs volūtates eiꝰ. Pro q sciēdū q hz vo
lūtas diuia q̄ est eꝝ cēntia simplicissima sit: tñ dicūt multe
diuie volūtates p modū signi seu effect': vñ magister in .j.
dist. xlv. ex hac auctoritate ps. s. Exq̄sita in oēs volūtates. ar
guit q dei volūtas multis modis accipit: vñ ibidem q̄nqz
modos ponit: qb' diuia volūtas. s. signi accipit i scripturis
Dicit eni deꝰ velle illud qō ꝓcipit fieri: ⁊ isto mō inotuit vo
lūtaꝭ diuia circa hoc sacramētū cū de eo dñs dixit: Lu. xxij
ca. hoc facite. Secūdo dī deꝰ velle illud qō ꝓhibet. per hoc
eni q deꝰ ꝓhibet aliq̄d fieri significat se velle q nō fiet: q̄ q̄
dem voluntas diuina. s. ꝓhibitiua circa hoc sacramentum
inotuit: vñ. j. Cor. xj. ca. Quicūqz manducauerit panē ⁊ bi
berit calicē dñi indigne ⁊c. z dicit deꝰ velle illud qō ꝑmittit
fm Augu. in encheridion dicentem: Non fit aliq̄d nisi deꝰ
oipotens fieri velit vel sinēdo vt fiat vel ipse faciēdo: ⁊ isto
mō volūtas dei innotuit in hoc sacramēto cū peccatori oc
culto ꝑmittit hoc sacramētū diſpēsari: ut Aug. dicit super
illud ps. Manducauerūt ⁊ adorauerunt oēs pingues terre
Quarto dicit deū velle illō qō ꝓsuluit fieri: ⁊ hmō inotuit
voluntas diuina circa hoc sacramentū: nam licet Jo. vj. le
gitur: Nisi manducaueritis carnē filij hominis nō habebi
tis vitam in vobis. p hoc tñ fz doc. nō iponit ꝑceptū neces
sitatis ad sūptionē hui' sacmēti: sz tātū rē sacmēti, put Au.
supraꝓdictū verbū Joh. declarat: vnde sumptio huius
sacramenti corporaliter quantum ad populum vel laicos

auroze tibi ros ifantie tue. Ex hoc igitur dicto patz q̄ p̄s. iste fz itētionē ill⁹ doctozis loq̄t de christo q̄ expectabatur ut redēptoz: z q̄ nascitur erat i tris de mre sine pre: z sm hoc exponit ista lra: De matrice auroze. i. de vtero virgi nis q̄ auroza dī: qz sic sol visibiliter oritur de loco auroze: sic chri stus de virgie oriē q̄ dī sol iusticie: Malach iiij. Orietur vobis timētib⁹ nomē meum sol iusticie Tibi ros. i. coz⁹ formatuz vtu te spūssancti de puris simo sanguine beate virgis: sicut ros gene rat vtute celesti in mā bumoris: Adolescē tie tue. qz dei filius im mutabilis z eīn⁹ i coz poze assūpto de virgi ne fcūs ē ifans z ado lescēs z tādē vir pfect⁹

Jurauit dñs z non penite bit eū: tū es sacerdos i eter num secūndū ordinez mel chisedech. Dñomin⁹ a dex tris tuis: cōfregit in die ire sue reges. Jūdicabit i nati onib⁹ iplēbit ruinas: cōq̄ssabit capita in t̄ra multo rū. De torrēte in via bibet p̄opterea exaltauit caput.

a Jurauit dñs. h p̄ñt agit de christi sacerdotio: z qz ad sacerdotiū i difficilib⁹ z dubijs ptinebat vltimū iudiciū: Deut. xvij. Si difficile z ābiguū apud te iudiciū cē pspexeris: Surge z ascēde ad lo cū quem elegerit dñs de⁹ tu⁹: veniesq̄ ad sacerdotes leuiti ci generis z cē. iō hic p̄mo agit de sacerdotio christi: 2° de ei⁹ iudicio finali: ibi Judicabit. Circa p̄mū dic: a Jurauit dñs z nō penitebit eum. i. firmit statuit z absq̄ retractōne Gen. xxij. Per memetip̄m iurauī dicit dñs cē. sequit: In se mie tuo bñdicent oēs gētes ire: qō ipletū ē i sacerdotio chri sti de semine Abrae descēdentis. bñdictio eni ptinet ad offi ciū sacerdotis. b Tu es sacerdos i eīnū qō itelligit de sacerdotio christi: ut supra declaratū ē: z idē dic rab. moy. Hadarsan sup illud Ge. xiiij. At vo melchisedech rex salē hoc ē ac si dixerit scriptura. p̄s. cix. Tu es sacerdos i eīnum scōz ordinē melchisedech iust⁹ z saluator: ut dī zach. ix. Ju bila filia hierlm: ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ z saluator. Ex h⁹ dicto hr q̄ melchisedech q̄ iterp̄tat rex iusticie: fuit figura christi: z q̄ hec scriptura hui⁹ p̄s. cix. itelligēda ē de christo. c Secūdū ordinē melchisedech. qz sic melchisedech ob tulit panē z vinū i sacrificiū: Gen. xiiij. sic christ⁹ in sacrifi cio eucharistie p̄secrat coz⁹ suū z sanguinē: qz i hoc sacrifi cio ipe ē sacerdos z hostia. d Dñs a dex. tuis p̄fre. i die ire sue reges. Isti sūt q̄ aduersus christū surrexerunt. s. hero des z pōti⁹ pilat⁹ z p̄ncipes iudeoz regētes pplz: sicut dcm fuit diffusi⁹ p̄s. ij. exponēdo illud: Astiterūt reges ire cē. Et isti fuerī p̄fracti i die ire dei. i. vindicte ip̄i⁹: qz pilat⁹ z hero des fuerūt relegati i exiliū p ip̄atorē romanū: z p̄ncipes iu deoz p romanos eximiati: e Judicabit. Hic p̄nter agit de iudicio finali: qō fiet p xp̄z auctoritatiue ex ōitate: execu tiue i hūanitate: qz i forma hūana i iudicio appebit: z h⁹ ē qō dī: e Judicabit i natōib⁹. qz illud iudiciū erit genera le. f Implebit ruinas. i hebreo hr: Funera. qz coz⁹a de fūctoz q̄ p morte fuerūt a vita p̄ti resuscitabūt diuia vtu te: z sic replebūt aiab⁹ ea viuificātib⁹: ut sic iusti sint beati i aia z coz⁹e: z ip̄i dānati i vtroq̄: iō seq̄t: g Conq̄ssabit capita. i. grauit dānabit tyrānos hui⁹ mūdi: q̄ fuerūt super alios p̄ncipes z capitanei. h In tra multoz. qz i multis tris magis viget z viguit tyrānis q̄ regnū. Cōsequēt oñdit vñ ptās iudicādi meritorie p̄cessa ē christo hōi: cū dī:

i De torrēte i via bibit. i. de fluxu seu ip̄etu tribulationis bibit i via vite p̄ntis: z maxie i sua passiōe: ppr̄ qō dixit ia cobo z iohānī: Mat. xx. Potestis bibē calicē quē ego bibi tur⁹ sū. Q. āt p torrēte itelligat ip̄et⁹ tribulatōis p̄z Esa. xxx Spūs ei⁹ velut torrēs iundās vsq̄ ad mediū colli ad pden das gētes i nihilū. k Propterea exaltabit caput. ptā tiue iudicādo z oīb⁹ dominādo: scōm q̄ dī phil. ij. Hu miliauit semetipsū fcūs obediēs vsq̄ ad mortē: mortez aūt crucis: ppr̄ qō z de⁹ exaltauit illū cē. In p̄s. cix. Dixit dñs. vbi dī i postil. Donec ponā īmicos tuos

Alleluia Psal. CX.

Confitebor tibi dñe i toto corde meo i cōsilio iustoz z congregatione Magna opa dñi: exq̄sita i omnes voluntates eius. Confessio z magnificētia opus eius: z iustitia eius manet i seculū seculi. Memoriā fecit mirabiliū suoz

Additio.

Licet inter sarracenos q̄plures iudeoz habitēt: ut ē mā festū i hispania z apud trāseūtes in tra sācta: tū etiaz ibi seruiliter z abiecte viuūt: sic q̄ fi deles ibi habitan tes eis i oīb⁹ p̄ferū tur: qō magis ce dit i honorē fidei eo q̄ saraceni nō hñt aliquā rōnez ad hoc nisi iudeoz generalē abiectōem. In eo dē p̄s. vbi dī i postil. Implebit ruinas. Additō Bi trāslatio nra dic ruinas. i hebreo hr q̄dam dictio q̄ significat cadauera: qō magis applī cat sne postil. Psal. CX.

Confitebor tibi dñe cē. In p̄cedēti p̄s. actū ē de sacerdotio christi z ei⁹ sacrificio qō ē eucharī stia: in isto agit de eucharistie efficacia: qz sic baptism⁹ ē qdā spūalis generatō: sic eucharistia est rege neratoz spualis nutritio: tū cū hoc agit h de qbusdam alijs opib⁹ diuis: ex qb⁹ oīb⁹ ē laudāda: z iō huic p̄s. p̄e mittit p titulo: Alleuia. qō significat laudate deū: z ē h duplex dictō: sic dcm fuit. ē. p̄s. ciij. Diuidit aūt p̄s. iste i duas ptes: qz p̄mo psalmista deū se laudare p̄mittit: 2° ad hoc rōnes adducit: ibi Magna opa dñi. Circa p̄mū dicit: a Confitebor tibi dñe. p̄fessio laudis. b In toto corde meo. itellectu. s. z affectu: z iō nō solū labijs sic illi de qb⁹ dixit dñs Esa. xxix. Pplus h labijs me ho norat: coz aūt coz lōge ē a me. c In p̄silio iustoz z cōgregatōe. z nō i q̄uēticulis ifideliū z hereticoz.

d Magna opa dñi. h ad p̄positū rōes adduc: z p̄mo ex diuis operib⁹ generaliter: 2° ex bñficio eucharistie spāliter ibi Memoriā fecit. Circa p̄mum dic: d Magna opa dñi. qō p̄z i rez p̄ductōe z eaz gubernatōe. e Exq̄sita i oēs volūtates ei⁹: qz si aliqs q̄rat rōez opez dei: iue niet q̄ oia dep̄dēt ex ei⁹ mera volūtate z gra, ppr̄ qō ex suis opib⁹ ē magis laudāda: ppr̄ qō sb̄dit: f Confessio z magnificentia opus ei⁹. q̄n eni aliq̄ ppetas alicui q̄enit excellē ter nō solū dī tal i p̄creto: sz ēt i abstracto: sic ille cui lar gitas q̄enit p excellētiā nō solū dī larg⁹: sz etiā ipa lar gitas. de⁹ aūt ex suis opib⁹ ē excellēter laudāda: ut dcm est iō q̄enienter dī h: f Confessio z magnificentia opus ei⁹. i. op⁹ dei ē p̄fessio laudis siue laus ipsa z magnificētia. g Ju sticia ei⁹ ma. i se. se. Justū eni ē q̄ ei⁹ volūtas semp ipleā tur. h Memoriā. h p̄it rō diuie laudis z bñdictio eucharistie spāliter: z p° p̄it hui⁹ sacramēti p̄dictō: 2° ei⁹ in stitutio: ibi Redēptionē. p̄ma i duas: qz p° p̄it ei⁹ p̄dictō respectu p̄ntis vite: 2° respectu future: ibi Memor erit Codictō aūt eucharistie respectu vite p̄ntis ē nutritō spi rituale q̄ fuit figurata i ve. te. i māna: de q̄ de⁹ nutriuit fi lios isrl i deserto: Exo. xvi. cib⁹ aūt ille sapid⁹ erat valde z nutritiuus bonis: scōm q̄ dī Sap. xvi. Panez para tum de celo p̄stitisti eis sine laboze: omne delectamen tum in se habentem. malus autem erat insipidus z

dici de potatiõe: patẽt illa ex dictis: q̃ stat aliquẽ satisfacere precepto allegato ꝛ xpo p charitate ico: pari: ꝛ sic mãducare ꝛ bibere q̃ tñ sacr̃aliter nihil percepit: ꝛ ecõ uerso q̃ dato opposito seq̃retur neminẽ esse in charitate nisi sacr̃aliter cõicantez: qõ ẽ erroneũ dicere. Jn ps. eodẽ cum postil. exponẽt hũc passum: Memoriã fecit mirabilium suoꝝ ꝛẽ. De figuris ꝛ miraculis i opere dei exhibitis ponens exemplũ de mãna i deserto ministrato: ꝑut hẽtur Exo. xvi. hoc burgeñ. valde iconueniẽter dicꝫ putat. Primo obiũcit: q̃ alie figure hꝫ sacramẽti precesserũt: sicut esus agni paschalis ꝛ oblatio melchisedech: q̃ tñ non pñt dici opa mirabilia. Ad qõ rñderi põt q̃ secus ẽ dicere de opibus diuinis ꝛ humanis in figura factis. Esus enim agni ꝛ oblatio melchisedech fuerũt figure hũano tñ opere: ꝛ iõ si illa opa fuerũt figuratiua non tñ mirabilia. Sed dare mãna de celo fuit opus diuinũ ꝛ mirabile: iõ sacꝫ eucharistie institutũ põt ꝓgrue dici memoriale operũ dei mirabiliũ ꝑfiguratiũ ipsã eucharistiã: int̃ q̃ exhibitio mãnatis fuit mirabil⁹. Et cũ scõo burg. obiũcit: figuratum ẽ prestantius figura: sicut rex dignior q̃ regis imago: valde aũt iconueniẽs vr̃ q̃ prestãtius ducat i cognitionẽ viliorꝭ: igitur figuratũ nõ deseruit ad memoriã figure. Ad hoc dico ꝑmo q̃ artis ẽ noticiã aliq̃n ꝑ cedere a minus notis nobis: ſz magis notis nãe: ꝛ sic ꝑ ceditur demõstratiue q̃n ꝓclusio scitur per ꝓncipia: que ante actualẽ demonstrationem ẽ ignota ex ꝑmo posteriorũ. Illa via ꝓcessum est i angelis a cognitione matutina ad vespertinã: videlz a cognitiõe rerꝫ in diuina essentia relucentiũ ad cognitionẽ rerum i ꝓprio genere. Res aũt cognoscibiles ꝑfectius eẽ hñt in essentia diuina: q̃ eminens: q̃ in ꝓprio genere q̃ depẽdens: qõ oñdere reꝗrit aliũ tractatuz: sed sufficit q̃ ꝓncipiũ i q̃ fũdat burg. suum argumẽtũ nõ est gnãliter verꝫ. Secundo dico q̃ oppositus ꝓcessus sciẽdi ꝓuenit ex defectu ītellectus cõiuncti: ꝛ iõ dr̃ ꝓcessus q̃ ad nos: sic. n. ꝓcedimus a cõfusis ad determinata: sicꝫ accidẽtia magnã vim cõferũt ad cognoscendũ q̃ quid ẽ. Scõm illũ modum ꝓncipiũ burg. põt hẽre colorem. Sed ad ꝓpositum dico q̃ sicut .ꝫ. circa Exo. iij. c. dcm ẽ: figura aliq̃n ꝓcedit figuratũ vt in ꝓposito: aliq̃n eꝫ: sicut in signis prenosticis. Primo mõ figuratũ est rememoratiuum figure: pꝫ hoc q̃n xps eꝗtauit super pullũ: dr̃ q̃ recordati sũt discipuli: q̃ hec scripta sũt de illo. Et q̃n expulit vẽdentes ꝺ tẽplo recordati sũt discipuli: quia scriptũ est: Zelus domus tue comedit me ꝛẽ. Ecce fẽm ducens i recordationẽ signi. Similiter ẽ in exẽplo burg. q̃ imago ẽ posterior rege ꝛ imperfectior: tñ facies regis ducit in cognitionẽ imaginis: in prenosticis aũt secus ẽ: ꝑut dcm est. ꝫ. sepius. Q̃ aũt burg. dicit illum passũ exponi debere de mirabilibus i passiõe xpi gestis: q̃rum mirabiliũ memoriam dicit eu charistie institutionẽ. Sz cũ memoria ꝓpe sit ꝓtior: mirabilia aũt i passiõe xpi exhibita tpe institutiõis eucharistie ñ erãt ꝓtita sz futa. Impropie igit dicẽt psalmista hãc institutionẽ illorꝫ memoriam: dixisset potius illorꝫ preambulũ ꝛ significationẽ: puto bñ celebrationẽ ꝛ cõsecrationẽ eucharistie fore memoriale passionis: et ad hoc tendũt argumẽta burg. ex illa lr̃a: Hoc facite in meã cõmemorationem: sed institutio non ẽ memoria: ꝑ

ut dcm est. Illud aũt qõ burg. mouet circa illud: Jnitium sapie timor dñi ꝛẽ. non est ꝑ postil. bñ visũ. Psal. CXI.

Beatus vir qui timet ꝛẽ. Huic ps. premittitur pro titulo: Alleluia. cuius expositio ẽ dcta. s. in aliquib⁹ tñ libris additur ipsi alleluia reuersiõis aggei ꝛ zacharie: sz hoc nõ ẽ i heb. nec in translatiõe hieronymi: ꝛ iõ vr̃ esse additũ ab aliq̃ expositore, ꝑ sua voluntate. Ad intellectũ aũt hꝫ ps. sciẽduz q̃ lz btitudo sit reddẽda, ꝑ opib⁹ virtuosis gnãliter: tñ ꝑ quãdam appropriationẽ dr̃ reddda, ꝑ opib⁹ mie spãlit. vñ dic̃ saluator mat. xxv. Venite, bñdicti ꝑr̃i mei possidete patũ vobis regnũ a ꝓstituti one mũdi. esuriui. n. ꝛ ꝺdistis mihi mãducare: sitiui ꝛ ꝺdistis mihi bibere ꝛẽ. ꝛ ꝑpter hoc in ps. dr̃ reddenda felicitas, ꝑ operibus mie. ꝛ ꝑmo oñditur, ꝓpositum: ꝛ scõo de ĩmisericordibus oppositũ. ibi peccator. Prima i duas: q̃ ꝑmo oñditur, ꝓpositum de felicitate i via: scõo in patria: ibi In memoria eterna. Circa ꝑmum sciendũ q̃ felicitas q̃ põt hẽri in vita pñti ꝓncipalr̃ consistit in opibus bonis aie īterioꝝib⁹: scõario vero cõsistit seu accidẽtalr̃ in bonis exteriorib⁹: ꝑut sunt ipsis virtuosis q̃dam instãa virtutis: fm q̃ dicit ambro. super lucam: Sicut diuitie ipedimenta sũt reprobis: ita, pbis sunt adiumenta virtutis, ꝛ iõ psalmista in hac parte permixtim loq̃tur de istis ꝛ de illis. ꝺ. a Beatus vir. s. in pñti in q̃ ꝑ bono virtutis hito in re hẽtur beatitudo futura in spe. b Qui timet dñm. timore filiali q̃ reformidat offensam: iõ sb̃ditur: c In mandatis ei⁹ volet nimis. istud nimis non iportat vicium sed affectũ intensũ ad iplendum dñi preceptũ: ꝛ potissime i operibus mie. ꝛ q̃ inter oia bona exteriora bonũ ꝓlis ẽ ꝓcipuum: iõ seq̃t: ꝺ Potens in terra erit semen eius. hoc freq̃nter videm⁹ contingere q̃ hoies misericordes hñt filios potẽtes sibi succedentes: sicut salomon potentissimus successit ꝺauid pio ꝛ misericordi. Et q̃ potentia tpalis non ẽ laudabilis nisi hẽat bonitatem moris annexã: iõ sb̃ditur: e Generatio rectorum benedicetur. quia bonum ei iprecabitur a populis propter bonũ virtutis. f Gloria. i. bona fama. g Et diuitie. i. tpalium abundãtia. ꝺ Jn domo eius. i. in familia timentis deum ꝛ opera mie facientis. i Et iusticia eius. i. meritũ sue iusticie. k Manet in seculum seculi. hoc ẽ diu in filiis suis sibi succedẽtib⁹: ſz q̃ dr̃ Exo. xxxiij. Qui custodit miam in milia ꝛẽ. l Exortum ẽ in tenebris. re. corde. quia recte viuentes i pñti inter peccatores tãq̃ in tenebris illumin̄atur specialiter a deo lumine sue gratie: per quam inhabitat mentem: ꝛ ꝑpter hoc subdit̃: m Misericors ꝛẽ. q. d. illud lumen est ipse deus illuminans mẽtẽ: ꝛ per illuminationẽ creatam spãli modo inhabitat mentem: qui ẽ misericors quantũ ad habitum mie. n Et misera tor. q̃tum ad actum: non ẽ per hoc intelligenduz q̃ in deo sit aliqua distinctio habitus ꝛ actus sicut in nobis: sed perfectionem diuinam apprehendere non possumus prout est in se nec per cõsequens nominare: sed sicut est in nobis vbi habitus virtutis ꝛ actus realiter distinguũtur. o Et iustus. quia semper iusticia cum misericordia cõcurrit in diuinis operibus. Jn translatiõe vero. lxx. additur: domin⁹. ad ostendendum q̃ illud quod dicitur hic: Misericors et miserator ꝛ iustus. refertur ad ipsũ deum. p Jocundus homo qui miseretur. dãdo liberaliter non potentibus reddere. q Et cõmodat. gratis petẽtibus reddere. ille. n. qui sic operatur: ex hitu mie opat̃ iocunde: q̃ fm phm. ij. ethi.

cadit sb cõsilio potꝰ q̃ sb pcepto. q̃nto dꝫ deꝰ velle id qõ fit: ⁊ hoc mõ volũtas diuina mãifeste inotuit in hoc sacramẽto in eꝰ institutõe p christũ fcã: ⁊ in eius vsu ab eccla frequẽtato: sic igit: Magna opa dñi. pdicta exquisita sunt in oẽs volũtates eꝰ. qz exq̃site a fidelib⁹ circa illud volũtates dei sũt obseruãde. Cõsequẽter. iij⁹ dicit Cõfessio ⁊ magnificentia opꝰ eꝰ. vbi opus eꝰ accipit p hoc sacramẽto ad qõ ptinet pfessio: qz sacrificiũ laudis: simili ⁊ magnificẽtia ex magnitudine mirabiliũ in eodẽ cõtentoꝝ. Et notãter in p cedenti versu nominãt hoc sacramẽtũ in plurali: cum dicit Magna opa dñi. ad designãdũ duplicẽ cõsecrationẽ: ut dictum est: in hoc aũt vsu noiãt singulariter: cũ dicit Opꝰ eꝰ. ad denotandũ vnitatẽ huiꝰ sacramẽti qõ est vnũ tantũ foꝛ maliter ⁊ pfectiue: quẽ modũ nominãdi eccla tenet in quadã collecta in qua loquens de hoc sacramẽto: primo nominat illud pluraliter: cũ dicit Purificẽt nos sacramenta q̃ sũpsi mus. Cõsequẽter aũt noiat illud singulariꝫ: cum sbdit hoc sacramẽtũ nõ sit nobis reatꝰ ad penã ⁊c. Cõsequenter. vº de effectu huiꝰ sacramẽti dicit: Et iustitia eiꝰ manet in seculum seculi. nã p hoc sacramẽtũ pferẽ gra dicente christo: Jo. vj. Panis quem ego dabo caro mea est p mũdi vita. s. spũali gra: aut iustitia dicit: iuxta illud ad Ro. iij. Justificati gratꝫ p gram. per quã quidẽ gram gloria etiã adipiscit: vñ ibidez dñs dicit: Si qs mãducauerit ex hoc pane viuet in eternuz ⁊ sic ꝓprie dꝫ Justitia eiꝰ. s. huiꝰ sacramẽti manet in seculuz seculi. Cõsequẽter. vº dicit Memoriã fecit mirabiliũ suoꝝ ⁊c. Circa qõ notandũ q̃ licet manna fuit figura huiꝰ sacramẽti nõ tñ ad memoriã illiꝰ referẽda sũt hec vba pſ. s. Memoriã fecit mirabiliũ suoꝝ. ꝓut postil. dicit: tũ qz alie figure pcesserũt hoc sacramẽtũ in ve. le. sicut agn⁹ paschalis ⁊ oblatio melchisedech ⁊ huiusmõi: ad q̃ nõ pñt hec verba referri cũ de eis nõ verificaret q̃ cẽnt mirabilia: tũ qz est figuratũ meliꝰ figura q̃ ad ipsum ordinat: sicut rex dignioꝛ ẽ q̃ eius imago. vñ valde inconueniẽter dꝫ q̃ res figurata sit ad hoc ut deueniat in memoriã sue figure: sed potiꝰ dicẽdũ est ecõtra. vñ veriꝰ dicẽdũ ẽ q̃ hec est esca salutaris quaz dedit deꝰ timẽtib⁹ se: ⁊ memoriã suoꝝ mirabiliũ. s. dñice passiõis in q̃ maxia mirabilia nre saluti ptinẽtia inueniunt. vñ cũ christꝰ hoc sacramẽtũ instituerꝫ exꝑsse dixit: Hoc facite in meã cõmemoratiõnẽ. Lu. xxij. Ad quã memoriã ꝓpissi me adaptant vba pſ. cũ dicit: Memoriã fecꝫ mirabiliũ suoꝝ. vñ ꝛz doctoꝛes sacerdos celebrans dꝫ actualiꝫ memoriã passionis in mẽte habere. In eodẽ pſ. vbi dꝫ i postil. Sanctũ ⁊ terribile nomẽ eius. Additio.

POssibile est ut quis p timoꝛẽ dñi. s. seruilẽ recedat a malo: ⁊ cũ hoc tñ nõ accedat ad bonũ. nã timoꝛ seruilis põt cẽ sine charitate: vñ expositio postil. in hoc vsu. s. Initiũ sapiẽtie timoꝛ dñi. nõ vi sufficiẽt dicta sed hec vba pſ. ad lram expꝛessiꝰ ⁊ veriꝰ exponũt a magistro i iij. Dist. xxxiij. vbi dicit q̃ vterq̃ timoꝛ dei. s. seruilis ⁊ initi alis: dicit initiũ sapientie diuersis tñ rõnib⁹. Nã seruilis dꝫ initiũ sapiẽtie: in quãtũ ꝓparat locũ sapiẽtie ⁊ duẽ ad ipaz Initialis vero dꝫ initiũ sapiẽtie: qz est inchoata sapiẽtia: qa nõ solũ recedit a malo ꝓpter vitãdas penas sicut seruꝰ: sed etiã ad vitãdã offensam diuinã: sicut filiꝰ: huic tñ secũdo timoꝛi. s. initiali ꝓꝛiꝰ applicãt vba pſ. ꝓcedẽtia hũc vsum. s. cũ dicit: Sanctũ ⁊ terribile nomẽ eiꝰ. Nã timoꝛ initialis refugit terribilitatẽ dei. s. penas ab eo inflictas. ozitur etiã ex excellẽtia diuine sanctitatis quã timet offendere seu amittere ⁊ sic timet deũ inquãtũ sanctũ ⁊ inquãtũ terribile nomen eius. Cõtinuantur etiã hec vba. s. Initiũ sapiẽtie timoꝛ dñi cũ imediate sequẽtibus magis ꝓprie si intelligant de timoꝛe initiali q̃ de seruili. Initialis eni timoꝛ est: Intellectꝰ bonus oibus faciẽtibus eũ. qz ꝛz nõ manet in eternũ sicut filialis ⁊ castus: tñ opa in eo fcã sũt bona simplicit inquãtũ meritoria: eo q̃ talis timoꝛ nõ est sine charitate saltẽ inchoata: ⁊ sic talis timoꝛ est intellectus bonꝰ oibus faciẽtibus cum qõ nõ põt dici de timoꝛe seruili quẽ charitas foꝛis mittit. j. Jo. iiij. ca. Est aũt attendendũ q̃ timoꝛ dei in sacra scriptura aliq̃n dicit q̃ est ipsa sapiẽtia: ut pꝛ iob. xxviij qõ videt cõtrariũ huic qõ dꝫ i pſ. Initiũ sapiẽtie timoꝛ dñi. nihil eni ꝑpus est seipso: sed ad hoc dicẽdũ q̃ timoꝛ ille q̃ dꝫ ipa sapientia intelligit de timoꝛe filiali q̃ cõparatur ad totam vitã humanã per sapientiã regulatam sicut radix ad arboꝛem: vñ eccle. j. Radix sapientie est timoꝛ dñi. cuiꝰ rõ est: nã sicut radix totã arboꝛẽ continet virtute: sic filialis timoꝛ q̃ semp est in charitate firmatꝰ totam vitã viri pfecti continet. Replica.

IN pſ. Confiteboꝛ. quẽ ⁊ postil. ⁊ burgen. exponunt de sacramẽto eucharistie sine magna cõtrarietate: Burgen. tñ extendens alas ad volãdum inter cetera dicit: In trãsubstantiatione plura difficilia q̃ in creatione: ⁊ allegat ad hoc sanctũ Tho. iij. pte. q. lxxv. vbi ozit dubiũ an illa difficultas se teneat ex pte dei: rei: vel intellectꝰ nri. nõ ꝓmũ: qz apud deũ nihil est difficile: imo apud intelligẽtias separatas fm phos difficile est ipossibile: alias eni oporteret eas ponẽ fatigabiles. Nec secũdũ: qz ipossibilitas seu difficultas rei fiende attendi vi penes incõpossibilitatẽ terminoꝝ: sed termini creationis sũt magis incõpossibiles q̃ termini trãs substantiatõis: qz potꝰ se cõpatiũtur aliq̃d ⁊ aliq̃d: substantia ⁊ substantia q̃ aliq̃d ⁊ nihil. nec tertiũ dari põt qz intellectꝰ facilꝰ capit ex aliquo fieri aliq̃d vel aliquid fieri post aliq̃d q̃ aliq̃d ex nihilo: supposita igit dei oipotentia facilꝰ intellectꝰ capit trãssubstantiatõem q̃ creationem. Jn eodẽ pſ. burgen. de vsu eucharistie allegat id Jo. vj. Nisi manducaueritis carnẽ filij hõis ⁊c. asserens q̃ quo ad ꝓpm laicũ cõmunio coꝛpalis est cõsiliũ sed p hoc nõ satisfit hereticis modernis: qz ex lra nõ hꝫ illud dcm fundamẽtũ: ió de sacramẽtali communione: nec quo ad clez. nec quo ad laicũ hꝫ vim ꝓcepti ad oẽs fm vez eiꝰ intellectũ: qa in eodẽ cõtextu lre declarat de qua mãducatione ⁊ potatione intelligi debꝫ videlicet ò spirituali: qz seqt Qui mãducat meã carnẽ ⁊ bibit meũ sanguinẽ in me manet ⁊ ego in eo. qõ beatus aug. exponens ait: Hoc est mãducare illã esca ⁊ bibere illũ potuz in christo manere ⁊ christũ manẽtem in se hãre: qõ nihil aliud est q̃ esse in charitate christi. hoc aũt oibꝰ indifferenter est ꝓceptũ saltẽ implicite: sed nihil directe ptinet ad sacramẽtale vel coꝛpoꝛale mãducationẽ hoc verbuz Nisi mãducaueritis ⁊c. Nã hoc vbũ fuit dcm diu añq̃ sacramẽtũ eucharistie fuerit institutũ: ex illa igit lra de sacramẽtali cõmunione nõ põt fieri argumẽtũ efficax. Nã ꝓmo debet existere in rerũ nã: de q̃ agit. C. de iurecodi. l. q̃dam referunt. §. j. Nec ad futuras causas extenditur rescriptũ. eo. ti. c. penul. Jn cuiꝰ ca. glo. vide de hꝰ plures reales cõcoꝛdantias: quoniã ei qõ nõdum est nõ datur ꝑuilegiũ: nec põt dici veꝛ vel bonũ qõ nũq̃ fuit nec moꝛtuũ qõ nũquã vixit. de eucharistia igitur sacramẽtali q̃ nõdũ fuit tam alta snia ꝓferri non potuit: q̃ dꝫ Nisi mãducaueritis ⁊c. nisi qs curiosus hereticus diceret illa vba dicta de vsu sacramẽti eucharistie ꝓnostice p modũ ꝓphie: sed sic dicere nõ põt in aliq̃ passu sacre scripture fudari: ea igitur facilitate cõtenitur qua ꝓbat taliter dictum: ꝓsertim cum constet ex euãgeliꝰ rotundo textu quosdam huic ꝓcepto satisfeciſſe: quos cõstat sacramẽtaliter nunq̃ cõmunicasse: ut patet de latrone: Lu. xxiij. et quosdam sub vtraq̃ specie cõmunicasse: ⁊ tñ huic ꝓcepto nõ satisfeciſſe: ut pꝛ de iuda. dicit igit magister sniaꝝ in. iij. dist. ix. ad intentionẽ beati augustini has ꝓpositiones simul esse veras: non manducans manducat ⁊ manducans non manducat. Similiꝫ põt

anna q̄ ꝑpter sterilitatē ꝓtēnebat in domo helchane a fenēna: ⁊ ꝓcessa sibi a deo fecūditate ꝑplis fuit honorabilis ⁊ letabūda: vñ fecit canticū illud: Exultauit cor meum i dño ⁊c. j. Regū. ij. Allegorice exponit p̄s. iste de abiectione ppli iudaici ꝑpter icredulitatē ⁊ exaltatiōez ppli gētilis i bonis gie: eo q̄ deuote recepit fidē catholicam: ⁊ sic synagoga fca ē sterilis ⁊ abiecta: ⁊ ecclia in fide gentiū fca est fertilis ⁊ letabūda: ⁊ hoc mō loq̄t apls gal. iiij. inducēs illud Esa. liiij. Letare sterilis q̄ nō paris: erūpe ⁊ clama q̄ non parturis: qz multi filij deserte magis q̄ eius que hz vir. Et vocat gentilitatē sterilez ⁊ deserta: qz multo tpe fuit deserta a deo ꝑpter pctm̄ idola trie: ⁊ sterilis i ꝑple ad dei cultū educate: ⁊ ibidē p̄mittit apls: Scriptum ē qm̄ abraā duos filios hūit: vnuz de ancilla ⁊ vnum de libera. ⁊ seq̄tur: Hec sūt per allegoriam dca: hec. n. sūt duo testā ⁊c. hanc aūt expositionem nō ꝑsequor: qz diffuse tractata ē ab alijs i plurib⁹ locis.

In p̄s. cxij. Laudate pueri. Additio.

Ste p̄s. cum q̄nq̄ seq̄ntib⁹ vsq̄ ad p̄s. Beati imaculati excluſiue vocāt ab hebreis alleluia magnū. i. hymnus magnus: de q̄ singularē faciūt solēnitatē: nā in tribus p̄cipuis festis ⁊ in neomenijs stātes istū hymnuz cū maiori cātant solēnitate q̄ ceteros p̄s. totius psalterij. Insup i nocte pasche qm̄ agnus paschalis comedebat: p⁹ eius comestionē recūbentes ad mēsaz ipsū hymnum solēniter dicebāt. vñ de hoc hymno ex istis sex psalmis cōpositō intelligi dz illud qō iminente passiōe: mat. xxvi. c. legit Hymno dcō ⁊c: eo q̄ xp̄s p⁹ agni paschalis comestionē h⁹ modi ritū ꝓsuetum suas hymnū predēm cum apl̄is recitauit: q̄ ēt hebrei hodie agno paschali carētes i illa nocte. s. paschę istū hymnū cum azimis solēniter ꝑut p̄nt cantāt: in q̄ videnē ꝑphetizare nesciētes: sic legit ò caypha ioh. xi. c. Nā ipsi solū attendūt ad hoc q̄ in hoc hymno fit mētio de redēptione egyptiaca: cuius memoriā i paschate celebrant. Sed amplius cōsideranti in hoc hymno ꝓtinētur nō modica mysteria eccle vlis spūaliter a deo redēpte incipiētis ab abel iusto vsq̄ nūc: iter q̄ fit mētio de redēptiōe egyptiaca suo loco: vt. j. patebit. vñ in hoc hymno p̄s. sex p̄ncipalit facit. Nā in primo p̄s. ponit quandā p̄fatiōez gnālem ad diuinam laudē pertinētez: in q̄ de exordio ecclesie militātis ante legē ⁊ eius ꝑgressū vsq̄ ad aduētū xp̄i p quem gīa fca est p̄mittit. In scdo. s. In exitu israel ⁊c. de statu ecclie sub lege agit. In tertio p̄s. s. Dilexi qm̄ ⁊c. agit de statu ecclie in ipso exordio redēptionis añ ip sius publicationē. In quarto vero. s. Credidi ꝑpter ⁊c. agit de statu p̄mitiue ecclie publicate. In quinto. s. Laudate dñm. agit de statu ecclie ex duabus gētibus iā vnite. In sexto vero p̄s. s. Cōfitemini ⁊c. agit de statu ecclie non solum dilatate ⁊ vnite sed ēt florente ⁊ prevalescente put latius patebit in expositiōe hoz p̄s. in singulari. In hoc igitur p̄mo p̄s. p̄fationali h⁹ hymni p̄s. viij. fac̄ q̄ sunt notabilia ad dei laudē ptinentia. Primo. n. oñdit quis ē laudādus. s. deus trinus ⁊ vnus: qō sic pz: nā i p̄ncipio h⁹ p̄s. ter iuitat ad laudē dei: primo. s. cū p̄mittitur alleluia: qō idem ē qō laudate deū: scdo iuitat ad laudem dei cū dicit: Laudate pueri do. Tertio cuz dic̄: Laudate nomen dñi. que q̄dem trina iuitatio ad laudē dei in eodem versu seu cōtextu singularit̄ est in hoc p̄s. vt pz discurrenti per alios: ⁊ sic satis innuitur trinitas eius q̄ laudatur eo mō ⁊ forte clariozi q̄ i illo vbo psalmi: Bñdicat nos deus deus nr̄ bñdicat nos deus. ⁊ in similib⁹ solet cōiter exponi. vnitas aūt eius q̄ laudat oñdit in hoc q̄ non deos dicit laudandos sz deū. similiter nec dixit: Laudate noia dñi sz nomē eo mō q̄ dr̄ Mat. vl. c. In nomine p̄tis ⁊ filij ⁊ spūssancti. Scdo oñdit ēt a quibus dz laudari: qz a pueris. s. animi puritate viuentes. Tertio oñditur ēt q̄ diu est laudādus. s. in hac vita ⁊ i futura: ⁊ hoc cum dicit: Sit nomen dñi bñdictum: ex hoc nunc ⁊ vsq̄ in seculū. Quarto oñditur ēt vbi ē laudādus. s. vbiq̄: ⁊ hoc cum dicit: A solis ortu vsq̄ ad occasum. Quito oñditur etiaz qūo est laudandus. s. super oēm laudez cu iuscunq̄ creature terrestris ⁊ celestis: ⁊ h⁹ cum dicit: Excelsus super oēs gētes dns ⁊ super celos glia ei⁹. Sexto oñditur q̄daz mā p̄ncipalis ad dei laudem in hoc hymno p̄ncipalit ꝓsideranda. s. diuina ꝑuidentia circa regimē creature rōnalis: ⁊ hoc cū dicit: Quis sicut dns deus nr̄ qui i altis hitat ⁊ humilia respicit. s. gen⁹ humanū q̄ in pte ifima vniuersi cōmorat. Septimo oñditur q̄dam effectus h⁹ modi diuine ꝑuidētie: q̄ ecclia fideli uz sumit exordium. s. suscitare hoiem a terrenis ⁊ fetozib⁹ pctōz ⁊ euz erigere ad statū gie ⁊ glie: qō est maximū op⁹: iuxta illud: Miserationes eius sup oia opera eius. vñ aug. super ioh. dicit q̄ maius opus ē: q̄ ex ipio fiat iustus q̄ creare celū ⁊ terrā: ⁊ de hoc dicit: Suscitās a terra. i. a terreni tate. Inopem. in virtutibus. Et de stercore. i. de fetore pctō rū. Erigēs pauperē vt collocet eū cum ꝓncipib⁹. i. cum āgelis. Cū ꝓncipibus ppli sui. i. cū ꝑlarchis ⁊ ppbis: ⁊ in hoc innuit statū ecclie ante legem in q̄ nundū erat alicui⁹ ppli⁹ diuino cultui mācipatus sed q̄si singlariter sumebātur singuli iusti in diuersis ptibus ad societatē sāctoz. Octauo oñditur q̄ ex tali suscitatione inopū ⁊ pauperz ⁊ collocatiōe eoz i celestibus fecūdata est ecclia in ꝑgressu tpis: ⁊ sic q̄ ꝑ us fuerat sterilis mō multos hz filios: iuxta illud gal. iiij. c. ⁊ Esa. liiij. Letare sterilis ⁊c. ⁊ de hoc dicit: Qui hitare facit sterilem i domo matrē filioz letantē. ⁊ in hoc cōtinuat se dicendis in ceteris psalmis h⁹ hymni vt videbitur. vnde p̄s. iste vi ꝑprie eē p̄fatio in h⁹ mōi laude diuia. Replica.

In p̄s. Laudate pueri oñm. vt dicit burgē. incipit hebreoz hymnus: ⁊ ꝓtinuatur vsq̄ ad Beati immaculati excluſiue. hūc hymnū ꝓsueuerunt cum multa solēnitate dicere p⁹ esū agni paschalis. vñ opinatur burg. q̄ illud Mat. xxvi. Et hymno dcō exierūt in mōtez oliuaz. debeat intelligi de isto hymno: q̄ si ita est non iudico nec suam singularē expositionē reprobo. p̄s. CXIII.

In exitu israel de egypto. huic p̄s. in transla. hiero. p̄mittitur alleluia ꝑ ti. tū in heb. est finis p̄s. p̄cedentis. In hoc aūt p̄s. inducit p̄s. ad dei laudem ex ꝓsideratione bñficij pplo israel exhibiti in exitu ò egypto: ⁊ p̄mo illud bñficium recolit: scdo ex hoc dei laus ꝓcludit: ibi Non nobis. Circa primū recoluntur plura mirabilia a deo fca in exitu de egypto non tñ fm ordinem hīstorie aliq̄ narrando: p⁹ q̄ tñ fuerūt p̄us fca sicut frequēter fit i scriptura ⁊ maxime metrice cōpositā q̄lis ē ista. dicit igit: a In exitu israel ò egypto. q̄ hētur Exo. xij. b Domus iacob. qz totus pplus israel descendit de iacob q̄ alio noie dcs ē israel: Geñ. xxxij. c De pplo barbaro. oēs ppli dicūtur barbari exceptis hebreis grecis ⁊ latinis: qz alia idiomata dicunt barbara. d Fca ē iudea scificatio eius. qz in iudea viguit cultus diuinus ⁊ scia legis ⁊ ppharum. e Israel potestas eius. sicut exercitus regis dr̄ eius ptās: qz deus p filios israel tanq̄ per exercitū suum eiecit chananeos de terra illa: vt hētur i libro iosue: ⁊ sic israel dr̄ ptās dei inq̄tū per ptātez a deo sibi ꝓcessā eiecit gentē illam: ⁊ fm hoc lra ista fca est iudea ⁊c. respicit terminuz exitus de egypto. In heb. aūt et transla. hiero. sic hētur: Fact⁹ est iudas ⁊c. ⁊ fm hoc respicit

signū hitus gnāti ē delectatio in opere. r Disponit ser. su. in iudicio. s. recte rationis: vt oino caueat a temeritate locutiōis. s Quia i eternū nō cōmouebit. s. a stabilitate vturis. t In memoria. Hic ꝓnter agit de felicitate p' hanc vitā reddēda ꝓ opibus' mie cū dī: In memoria eterna erit iu. ⁊ accipit hic iustitia ꝑ put dī de virtute mie: Justitia eiz vno mō accipit ꝑ oi vtute. v Ab audi tiōe mala ñ timebit. quā audiēt imisericō des i die iudicij: mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. seqt: Esu riui ⁊ nō dedistis mi hi māducare. Sitiui ⁊ nō dedistis mihi bi bere ⁊c. Sz bonā auditionez quā audient misericordes: Uenite bñdicti ꝑis mei ⁊c. si cut allegatum est. s. x Paratū cor eius spare in dño. non i re b' caducis ⁊ defectibi libus. y Cōfirmatum ē cor eius. i bono ꝑ hitū virtutis ⁊ gie: fm q' dī ad he. xiij. Bonū ē gīa stabilire cor. z Nō ꝓmouebit. a stabilitate virtut' deo ipsū ꝓseruāte. ⁊ Donec ꝺ spiciat inimicos suos. i. sps malignos q tūc ab hoie despiciunt qñ de eis hz plenū triūphū: qꝺ est i morte qñ decedet i statu gie. Et qz ꝑdēa meret hō ꝑ opa mie: iō sb'dit: a Di spsit. ꝑ amorē dei sine aliq acceptatōe. b Dedit. liberalr absqz spe retributiōis irene. c Paupib'. xꝑm repñtātib': Mat. xxv. Qꝺ vni ex mīmis meis fecistis: mihi fecistis ⁊ nō adulatoribꝫ seu histriōib': qbus multi dāt abūdāt ⁊ nihil paupibus. ꝺ Cornu ei'. i. potētia tpalis q vsus ē ad bonū vtutis. e Exaltabit i gīa. s. celesti: vbi augmētabit ei' potentia. f Pctōr. Hic ꝓñi oñdit q' imisericordibus redditur oppositū. s. dolor ⁊ tristicia: qꝺ ꝑt exponi ꝺ pñti vita sic: Pctōr videbit ⁊ irascet. q. ipi' videns ꝑspitatē iusti ꝓturbat ⁊ nō solū iterius sz ēt exteriori signo: iō seqtur: g Dētib' su. fre. ⁊ tab. qz mor' animi redundat ad cor ꝑ'. h Desideriū pctōr ꝑibit. qz pctōres desiderāt pmanere i tpali ꝑspitate: ⁊ defic eis i morte ⁊ aliqñ valde repēte. Alio mō exponit de vita futura i q ipi torq̄buntur nō solū de pēa sibi iflicta sz ēt de iustoꝝ gīa: qz lz ipsā non cognoscāt ituitiue ⁊ ꝓticularit: tñ cognoscūt abstractiue ⁊ gnāli ingtuz i q̄daz gnāli sciūt eos ee in maxia delectatiōe: qꝺ facit ad augumētū sue miserie. In ꝑs. cxi. Beat' vir ⁊c. Additio.

Psalmus iste sumit exordiū ex vltimo vsu ꝓceden tis. ibi. n. tractauit ꝑs. ꝺ timore filiali cū dicit: Intellect' bon' oibus faciētib' eum. vt. s. expositū ē. In hoc aūt declarat opa pia ad timentē deū tali timore ꝓtinētia: q̄rū ꝓncipale est diuinis mādatis obediri cū ꝓmptitudine voluntatis: de q dicit: In mādatis eius volet nimis. i. vehemēter ⁊ prōpte. ad timentē dñz tali timori ꝓtinet ēt opa facere exēplaria: qbus videtes ad filia ꝓuocentur: ⁊ de hoc dicit: Potēs i terra erit semē ei'. qꝺ itelligi dz de semie spūali qꝺ i ira bōa potēs ē multū fructū afferre. Sz cū dī: Gnātio rectoꝝ bñdicet. non ē itelligendū de gnātiōe carnali: cū multi timētes deum tali ꝑple careāt: sz potius itelligendū ē de gnātione fm imitationē operū: iuxta illud ioh. viij. c. Si filij abrae estis ⁊c. exponāt ꝑ put i postil. ⁊c. CXII.

Laudate pueri dñm ⁊c. Huic ps. ꝓmittitur ꝓ ri. Alleluia. qz in eo ps. inducit ad laudez dei ex ꝓsideratione sue excellētis ꝓuidentie: qz abiectos ⁊ depssos iniuste aliqñ sbleuat ad statuz magni honoris ⁊ glie: qz ioseph subito eleuauit de carcere ad hoc q' esset ꝓpositus egypti ⁊ secundus a rege: Genxli. Et fz hoc ps. iste in duas ptes diuidit: qz ꝓmo psalmista ad laudē dei inducit: secūdo ad h' rōem adducit: ibi Excelsus. Circa ꝓmuz dī: a Laudate pueri dñm. nō accipiūtur hic pueri rōne etatis discretione carentes sz accipiūtur hic pueri ꝓ subiecti ⁊ mīstris sic dixit a chimelech ad dauid ꝺ viris q erāt cū eo. j. Reg. xxi. Si mūdi sūt pueri maxime a mulieribꝫ māducēt ⁊c. ⁊ hoc mō loqtur frequēter scriptura: Oēs aūt sunt deo sbiecti ⁊ eius seruitio ⁊ laudibus obligati. b Sit nomen dñi bñdictum. i. sicut ē in se ipso bñdictum: sic bñdicatur a subditis nō bñdictione ꝓsecrationis q fit tm a maiori sed bñdictione laudis q ipenditur a minori. c Ex hoc nunc ⁊ vsqz in seculū. i. fm extensionē ois duratiōis. ꝺ A solis ortu vsqz ad occasū. i. fm oēm extēsionez distātie localis. e Excelsus. Hic ꝓnter psalmista iducit rōem ad ꝓpositum q accipitur ex excellētia sue ꝓuidentie: ex q merito dz laudari: iō dī: Excelsus super oēs gētes dñs. q' tūcunqz sint magne ⁊ diuerse. f Et sup celos. i. sup angelos qui sūt ciues celestes. g Glia eius. qz de oibus hoibus et angelis ad suaz gliam ordinat ⁊ disponit: iō subditur: h Quis sicut dñs deus nr̄. q. d. nullus. i Qui in altis hitat. per sue glie refulgentiā. k Et humilia respicit. per suā ꝓuidentiā. l In celo. qz supbientes angelos ide deiecit: ⁊ humilr sibi adherētes i glia cōfirmauit. m Et i terra. qz in ꝓma etate rebellātes hoies i diluuio sbmersit: ⁊ humilē noe cum sua familia saluauit: ⁊ qz sile fit freqnter i ꝓticularib' personis: iō sb'dit: n Suscitās a tra iopē ⁊ ꝺ stercore. i. ꝺ loco vili ⁊ fetido o Erigēs pauperē. h' patuit i manasse rege iuda q ꝓpter supbiā ꝺ regno suo fuit deiectus a deo ⁊ ab inimicis suis in carcere fetido reclusus: ⁊ fame afflict': ⁊ ꝓpter hūilitatē suā inde a deo fuit releuat': ⁊ in regnū restitutus. ij. par. xxxiij. iō subdit: p Ut collocet eū cū ꝓncipibus. tanq eis ꝓsidens: ꝓpt qꝺ subdit: q Cuz ꝓncipibus ꝓpli sui. ꝑt aūt hoc referri ad exaltationem hūiliū in glia celesti: i q collocant hūiles cū āgelis q dicūtur in scriptura ꝓncipes: ⁊ distinguunt ꝑ tres hierarchias: hierarchia aūt idē ē qꝺ sacer ꝓncipatus: ⁊ qz dca exaltatio nō solū fit in sexu virili sed ēt muliebri: iō sb'ditur: r Qui ha. fa. steri. i domo. dans ei fecunditatē per quam ē honorabilis i domo mariti i q ꝓpius erat cōtemptibilis ⁊ abiecta ꝓpter sterilitatem: iō sb'ditur: s Matrē filioꝝ letantē. exemplū hētur. j. Regū. j. de

iudaisꝫ siue gẽtiles recte viuẽtes: ꝙbus psalmista im precat bonoꝝ augmẽta. o. b Adijciat dñs. iterum alia bona ꝓferendo. i Bñdicti vos a dño. p ꝓsecuti onẽ gr̃e in pñti ⁊ glie in futuro. k Qui fecit celuꝫ et terrã. ꝓpter qꝺ põt dare suã bñdictionẽ gr̃e i pñti vita: q̃ per terraꝫ desi-gnat: ⁊ glie i futu ro q̃ p celuꝫ signi ficat: qꝺ adhuc amplius ꝺclarat dicẽs: l Celuꝫ celi dño. ꝺa ibi magl relucet glia sua in angelis sã-ctis. m Ter-ram aũt dedit fi-liꝭs hoium. i. ha-bitatiõi eoꝝ pro vita pñti: in q̃ si debite viuãt ⁊ de um colãt assumẽ tur ad hitationẽ celestem cũ ange-lis: ꝟz q ꝺi mat. xxij. In resurrectione erũt sicut angeli dei in celo. n Non mortui. supra oñdit q deus est colẽdus: hic ꝓnter oñdit a ꝙbus: ⁊ loqtur de cultu meri torio. ꝺ. Nõ mortui laudabũt te dñe. qz sũt extra statũ merendi: qz fm damascenũ: Qꝺ est hoibus mors: hoc est angelis casus. o Neqꝫ oẽs qui descẽdunt in infer nũ. qz si accipiat p inferno dãnatoꝝ ibi nõ ẽ ꝺci laus ſz magis blasphemia: si aũt de lymbo patrũ vel puerorũ i originali decedentiũ iã sũt extra meriti statũ. p Sz nos q̃ viuimus. in vita pñti. q Bñdicimus dño. me ritorie: qz status meriti durat vsqꝫ ad mortẽ: ꝓpter qꝺ in ipso laudat deus meritorie. r Ex hoc nũc ⁊ vsqꝫ in seculũ. i. vsqꝫ ad finẽ pñtis seculi: qz tunc deficiet tps meriti: pmanebit tñ laus sctoꝝ in patria: ps. lxxxiij. Be ati q̃ hitant i domo tua dñe i secula seculoꝝ laudabũt te. In hoc ps. moraliꝫ itellecto iuitatur qlibet peccatoꝝ miam ꝓsecutus ad dei laudẽ ꝓ bñficio exitus de pecca to qꝺ p egyptum designat: eo q egyptus tenebra interp̃tat cuius iudea fit sãctificatio: eo q iterp̃tat ꝓfessio: tũc fugit mare. i. amaritudo culpe. Jordãis: q̃ iterp̃tat riu⁹ iudicij. Retrorsũ ꝙuertet. s. a iudicio cõdẽnationis ad iudiciũ saluatiõis. Terra mouet a facie dñi: qz hõ ꝺicet ab humo mouet motu bone opationis. De petra. i. coꝛ de pus duro fluũt aq̃ deuotiõis: idolatria abijcitur: ꝺa auaricia q̃ est idoloꝝ seruit⁹: eph. v. c. per liberalitatem ejicit. ⁊ deus fide spe ⁊ charitate colit: ⁊ sic ab hoie viui ficato per gr̃am bñdicit. In ps. cxiij. In exitu isrl de egypto. Additio.

Via i ꝓmo ps. h⁹ hymni pdco ps. inuitauerat ad dei laudẽ cũ suis debitis circũstãtijs inclu-dẽs statum eccl̃ie ante legẽ. s. anteq̃ aliqs ppls esset cul-tui diuino mãcipatus: in hoc aũt ps. agit de statu eccl̃ie sb lege: circa qꝺ sex facit. Nam ꝓmo oñdit vñ sumit initiũ: vt ppls isrl segregaret ad cultũ diuinũ: ⁊ de hoc ꝺicit: In exitu isrl de egypto ⁊c. Scꝺo oñdit quo h⁹ mõi ppls fuit a deo sãctificatus p datione legis: p quã spãl⁹ fuit sb eius regimine ⁊ ptate: de q̃ ꝺicit: Fca ẽ iudea san ctificatio eius: Exo. n. xix. c. legit deum dixisse pplo an te legis datione: Vos vidistis q̃ fecerim egyptijs ⁊c. s. in exitu isrl. Si g̃ audieritis vocẽ meam ⁊c: Eritis mihi i regnuꝫ sacerdotale ⁊ gens sãcta. ⁊ sic fca est iudea sãcti ficatio eius ⁊c. Tꝛiõseq̃nter tertio oñdit quo illi ppls sic deo mãcipato fuerunt magna miracula diuinitus fca:

et bñdixit nobis. Bñdixit domui isrl: bñdixit domui aaron. Bñdixit oibus q timent dñm: pusillis cũ maio ribus. Adijciat dñs super vos: super vos ⁊ sup filios vestros. Benedicti vos a dño: qui fecit celũ ⁊ trã. Celum celi dño: terraꝫ aũt de dit filijs hoium. Non mor tui laudabunt te dñe: neqꝫ omnes qui descẽdũt i infer num. Sed nos qui viuim⁹ benedicimus domino: ex hoc nũc et vsqꝫ in seculũ.

Alleluia. CXIIII.

Jlexi: qm̃ exaudi-et dñs vocẽ oꝛõis mee. Quia iclinauit aurẽ su aꝫ mihi: ⁊ i dieb⁹ meis iuo-cabo. Circũdederũt me do-lores mortis: et pericula iferni

de q̃ ꝺicit: Dare vidit ⁊ fugit ⁊c. vbi ibi: in stagna aquaꝝ ⁊ exponat vt in postilla. Consequnter q̃rto oñdit q oia h⁹ modi miracula attribuenda sũt diuine glie ⁊ i idolatrie de testationem: q̃ qdem idolatria ꝓmo fuit exhibita in scꝺo p cepto decalogi: ⁊ ꝓnter i toto ꝓcessu legis mosaice multipli cii detestata: ⁊ de hoc ꝺicit: Non nobis do mine ⁊c. Simulacra gẽtiũ ⁊c. vsqꝫ ibi: Et oẽs qui ꝓfidunt i eis. ⁊ exponãt sicut in po stilla. Consequnter qn to cõmẽdat ppls deo mancipatuꝫ ⁊ per su os ordines distinctũ eos multipliꝛ bñdicẽ-do: de q̃ ꝺicit: Dom⁹ isrl spauit in dño ⁊c. vsqꝫ ibi Qui fecit ce lum ⁊ terrã. exponat put in postilla. Cõ seq̃nt sexto inuit quẽ dam defectũ h⁹ status .s. exñtium sb lege mosaica. Pro q̃ sciendũ q in lege mosai ca non fuit ꝓmissum regnũ celoꝝ in ꝑmiũ sed tñ terrena. In lege aũt gr̃e hoc fuit expresse ore xp̃i ꝓmissũ: mat. v. Be ati paupes spu: qm̃ ipsorum ẽ regnum celorũ. ⁊ sic in alijs seq̃ntibus. vnde psalmista inuens istũ defectum ꝺicit: Celũ celi dño. q. ꝺ. regnum celoꝝ deo tñ remanet: nõ est. n. hõi-bus ꝓmissuꝫ: qz in lege mosaica terrã tñ dedit filijs hoiuꝫ sed nõ celũ. Ex q̃ seq̃tur q illi q sb lege mosaica decesserũt q̃tucunq; iusti nõ laudabant dñm p adeptionem glie neqꝫ meritorie: cũ i alia vita cesset status meredi: ⁊ de h⁹ ꝺic: Nõ mortui laudabũt te dñe. s. in illa lege p⁹ hãc vitaꝫ: ⁊ multo minus ꝓdenati in infernũ: de q̃ ꝺicit: Neqꝫ oẽs qui descẽdũt in infernũ. qz tũ in illa lege viatores iusti in hac vita exñtes meritorie deũ laudabũt: ideirco ꝺicit: Sed nos q̃ viuimus bñdicim⁹ dño. ⁊ qz hoꝝ meritum extẽdebat vsqꝫ in einam vitam post redemptionem a xp̃o fcam: ideo ꝺicit: Ex hoc nunc ⁊ vsqꝫ in seculum. Psal. CXIIII.

Jlexi. huic ps. ꝓponit ꝑ titulo: Alleluia. in trãs-latiõe hiero. tñ in heb. ponitur in fine precedentis psalmi. Scõm aũt hebreos aliosq; doctores cõi dauid fecit hunc psalmum pro liberatiõe sua a periculis in persecutione saulis: de qua materia fecit plures psalmos: vt patuit per predicta. Et diuiditur i duas partes: quia pri mo cõfitetur suam liberationẽ: secũdo mouetur ad gratia rum actionẽ: ibi Conuertere. Circa primũ sciendu⁹ q̃ psal-mista aliquãdo mutat modũ loquendi de futuro ad pretẽ ritum vel ecõuerso: ꝛs sit locutio de eodem facto: quia hic modus frequens ẽ in prophetijs ⁊ maxime in cõticis metri ce scriptis qualis est iste psalmus ⁊ alij psalmi: ꝺicit igitur: a Dilexi. s. dñm. b Qm̃ exaudiet dñs ⁊c. licet enim ꝺe us sit ꝓpter se diligendus ⁊ super omnia: tamen quando alicui cõdescendit prebet ei occasionem magis diligendi ip sum. c Quia inclinauit aurem suam mihi. loquitur de deo more humano qui inclinat aurem ad petitionez quam vult exaudire: ⁊ ideo auris inclinatio in deo nõ est aliud q̃ exauditio. ꝺ Circundederũt me dolores mortis. s. immi nẽtis quando saul fecit custodiri domum ipsius dauid: vt mane moreretur. i. Reg. xix. ⁊ quando saul ⁊ eius exercitus cingebãt dauid in modũ coꝛone ita q dauid desperabat se posse euadere: primo regum. xxiij. e Et pericula inferni inuenerunt me. in hebreo pro iferno ponitur scol: quod nõ solum signat infernum: sed etiam signat fossam siue se-pulturam: et sic accipitur hic: eo q sequitur ad mortem.

principium exitus de egypto: qz tribus iuda pma intrauit mare rubrū sequēs moysen alijs formidātibus ⁊ tardātib⁹: ⁊ sic fca ē dei sactificatio inḡtū fm istud declarauit dei sā ctitatē: in cuius pfidentia tribus iuda pstāter secuta ē moy sen. Jsrl ptās eius. qz p israele pugnauit ꝯ egyptios: Exo. xiiij. ⁊ dixerūt egyptij: fugiamus israelē: dns .n. pugnat p eis ꝓtra nos. f Mare vidit ⁊ fugit. qz se in pᵗes diuisit retrahēdo se a medio ad pceptū dñi ac si hēret sensuz ⁊ intellectū: qz creata obedit creatori ad nutum. g Jordanis ꝓuersus est retrorsū. hoc fuit in exitu ō de serto: vt hētur Josue iij. qz aq̄ iordanis ex origine sua descēdēᵗes steterunt ⁊ eleuate fuerunt ad modū colᵗlis: ⁊ sic i pte reuertebātur versus locum originis: sic aq̄ flumiꝭ iueniens obstaculum resultat versus origis locū. h Montes exultauerunt vt arietes ⁊c. i. cām exultatiᵗonis dederūt filijs israel: qz in transitu fluuij arnon scopuli ex vna parte inclinati sūt vsq̄ ad ripā oppositam flumis: ⁊ sic prebuerūt trāsitū filijs isral: ⁊ intfecerūt ydias ibi latētes ꝯ filios isral: sicut dcm fuit Nume. xxi. vbi scribit sic: Sicut fecit in mari rubro: sic faciet i torrētibus arnon: scopuli torrentiū inclinati sūt ⁊c. ⁊ sic dicūtur ēt in se exultasse metaphorice: sicut ⁊ ō mari rubro dcm ē: Mare vi. ⁊ fu. qz ad modū cognoscentis iter siccū filijs isral pbuit: ⁊ simlr scopuli dco mō inclinati videbantur applaudere aduētui filioz israel ⁊ transitui. i Quid ē tibi mare q fugisti ⁊c. q̄si diceret: vñ venerunt ista mirabilia in mari rubro ⁊ iordane ⁊ collib⁹: ut dcm ē: ⁊ rñdet: k A facie dñi mota est ira. q̄si diceret: a diuina volūtate pcesserūt ista cui obediunt ēt ifēsibilia: qz sicut ad dei nutū mota ē ira qñ absorbuit dathan ⁊ abiron: ita aq̄ ⁊ colles i predcis ⁊ cōsilibus alijs. vñ ⁊ sb̄ditur aliud mirabile fm qō fuit i deserto cū dr: l Qui ꝓuertit petram i stagna aq̄rum. dando abūdantiā aq̄ de petra: Exodi. xvij. m Et rupē i fōtes aq̄rū. Nume. xx. vbi dr: Lūqz moyses eleuasset manū percutiens virga bis silicē egresse sunt aq̄ largissime ⁊c. n Non nobis. Hic ex predcis miraculis diuinus honor ꝓcludit: ⁊ pmo oñdit q sit honorādus: scdo a q̄ bus: ibi Non mortui laudabūt te. Prima i duas: qz primo dei glia ex dcis ꝓcludit: scdo idolatria excludit: ibi Simulacra gētiū. Circa pmū dicit psalmista: n Nō nobis. d. attribuat glia de predcis mirabilib⁹ ⁊ cōsilibus. o Sed nōi tuo. qz in talib⁹ tota rō facti ē potentia facientis: fm q dicit aug. p Sup mia tua ⁊ vitate tua. talia. n. fca sunt a deo pplo isral ad declarationē diuine veritatis q̄ ipleuit p missiones fcas pūb⁹. s. abrae isaac ⁊ iacob: ⁊ simlr ad declarationē diuine mie: qz q̄uis ppls isral ipsuz freqnter ꝓuocaret ad ira ut i adoratione vituli ⁊ alijs malis q̄ fecit i deserto: tn adimpleuit pmissū pūbus fm i hoc declarās mie sue effectū. q Nequādo dicāt gētes. i. gētiles idola colētes. r Ubi est deus eoz. s. hebreoz. si. n. non adimpleret ꝓmissa eis fca videretur gētilibus q ꝓfeciss̄et virtus sua: et qz tot mirabilia fecit p eis poterāt libere dicere gentilibus: s Deus aūt nr̄ i celo. qz ibi magis relucet sua ptās: verūtn qz se extēdit ad oia iferioza: qō pz p eius miracula fca in mari ⁊ in ira: ut pmissū est: ió sb̄ditur

Mare vidit et fugit iordanis cōuersus ē retrorsum: Montes exultauerunt vt arietes: ⁊ colles sicut agni ouium. Quid ē tibi mare q fugisti: ⁊ tu iordanis qz cō uersus es retrorsū. Montes exultastis vt arietes: ⁊ colles sic agni ouium. A facie dñi mota est ira: a facie dei iacob. Qui ꝓuertit petraz i stagna aq̄ruz: et rupē in fōtes aq̄rū. Non nobis dñe ñ nob: sz nōi tuo da glīaz. Sup mia tua ⁊ vitate tua: neqñ dicāt gētes vbi est deus eoruz. Deus aūt nr̄ i celo: oia q̄cunqz voluit fecit. Simulacra gētiuz argētuz ⁊ auz: opa manuū hoiuz. Os hābēt ⁊ nō loqnt̄: oculos hñt ⁊ nō videbūt. Aures hñt et non audient: nares hñt ⁊ non odorabunt. Manus hñt ⁊ non palpabunt: pedes hñt ⁊ non ambulabunt: non clamabūt i gutte suo. Siles illis fiāt q faciunt ea: et oēs q ꝓfidunt i eis. Domus isral spauit in dño: adiutor eorum ⁊ protector eoz est. Domꝰ aaron spauit in dño: adiutor eoz et protector eorum est. Qui timent dominum speraverunt in dño: adiutor eorum ⁊ protector eorum est. Dñs memor fuit nostri: et benedixit nobis. Benedixit domui israel: benedixit domui aaron. Benedixit omnibus timentibus dñm pusillis cum maioribus. Adiciat dñs super vos: super vos et super filios vestros. Benedicti vos a dño: qui fecit celum et terram. Celum celi dño: terram aūt dedit filijs hoīm. Non mortui laudabūt te dñe: neq̄ omnes qui descendunt in infernum. Sed nos qui viuimus benedicimus dño. Ex hoc nunc et usq̄ in seculum. Alleluia.

Os hābēt ⁊c. ostendit euidēter q carēat vita per carentiā affatus visus auditus olfactus tactus ⁊ gressus: qbus vita manifestatur i hoibus ⁊ aialibus: ⁊ pz lfa vsq̄ ibi: y Similes illis fiāt qui faciūt ea. s. artifices quia carēt vita spūali sicut illa sensibili. z Et oēs qui confidūt in eis. s. idolorū cultores: quia cōfidunt in nihilum: sicut ⁊ idolum nihil ē. j. Cor. viij. a Domus isral. Hic ꝓnter oñditur latrie vtilitas: ⁊ pmo in euasiōe mali: secūdo in adeptione boni: ibi Dñs memor. primum pz p hoc q colentes dñm protegūtur ab eo in periculis: ⁊ hoc ē qō dr: a Domus isral speravit in dño. ipsum deuote colendo. b Adiutor et protector eorū est. sicut pz ꝯ pharaonez ⁊ eius exercitū: Exo. xiiij. ⁊ ꝯ reges chananeorum: vt pz in libro iosue. c Domus aaron ⁊c. lz domus aaron ꝓtineretur i domo isral: sicut pars in toto: tn de ea fit spālis mentio: qz ad eam pertinebat sacerdotium quod ē latrie officium: d Adiutor ⁊ protector eorum ē. sicut patet i deuocatione chore a terra: eo q volebat sibi ⁊ suis vsurpare sacerdotiū ꝯ aaron ⁊ filios eius: Nume. xvi. e Qui timēt dñm spauerūt in dño. dicit Ra. sa. q hoc dr ꝓpter ꝓuersos de gētilitate ad iudaismū q̄ non erant de filijs isral: ⁊ tn deus erat adiutor eorū sil cuz filijs isral: qz multi de talibus ascēderunt cū eis de egypto: vt hēt Exo. xij. pōt ēt hoc exponi de gētilib⁹ deū colētibus q̄lis fuit sactus iob ⁊ multi alij. f Dñs memor fuit nr̄i. Hic ꝓnter oñditur vtilitas latrie in ꝓsecutione boni tpalis ⁊ spūal: ⁊ hoc ē qō dr: Dñs memor fuit nr̄i. lz oblīuio non cadat in deo nec per ꝓnās recordatio ꝓprie dcā: tn fm cōem modū loqndi hoium dr recordari aliq̄ru qñ facit eis bonum: ió sb̄dit: g Et bñdixit nobis. multiplicādo in spūalibus ⁊ tpalib⁹ bonis: qō declarat ꝓnt in toto pplo isral cū dr: Bñdixit domui isral. scdo spālit i tribu sacerdotali dicēs: Bñdixit domui aaron. tertio gnāliter in oībus deum colentibus sive sunt cōuersi ad

Lofiturbati nimis ꝓuident: ⁊ iō ſ̄bdit dauid: d Ego dixi in exceſſu meo. i. ꝓuentus dēa turbatiōe. vñ i heb. hētur: Ego dixi i feſtinatiōe vel ſubitatione mea. q̄ ex turbatiōe mentis ꝓcipitanter locutus fuit. e Dis hō mendax. videbat. n. filiū ꝓpriuz ſe ꝓſequentē ⁊ totū ꝑplm iſr̄l quez a periculis multotiens liberauerat ei fauentē: ſm q̄ dī. ÿ. reg. xv. Toto corde vniuerſus iſr̄l ſeq̄tur abſalō: ⁊ iō cito credidit q̄ ēt miphiboſeth in hoc ſequeretur abſalō cuz alijs. vñ poſt ea dauid videns ſe deceptuz retractauit ſñiaz q̄tū ad hereditatē medietatē. ÿ. Reg. xix. ⁊ lz tunc dauid grauiter peccauerit equando ſeruū dño: vt dēm fuit. ÿ. reg. xix. tñ tenēdum ē ꝓbabiliter q̄ poſtea penituit: ⁊ q̄ ꝓ alia medietate quā dimiſit Sibe: eo q̄ ſibi adheſerat i periculo poſito in alijs ſatiſſecit miphiboſeth: lz nō ſit ſcriptū: q̄ non oia ſunt ſcripta. f Quid retribuaz. Hic ꝓnter deſcribit patiētia dauid in illa ꝓſecutiōe que ꝓz ex hoc q̄ verba ſemei ſibi maledicētis valde ꝓpatienī portauit. ÿ. Reg. xvi. ⁊ iō illam ꝓſecutionē ꝓ ſuis peccatis ⁊ ꝓ būficijs a deo ſibi collatis acceptauit: ⁊ hoc eſt q̄d dic̄: f Quid retribuā dño ꝓ oib'q̄ retribuit mihi. de manibus ſaul me liberādo ⁊ ad regnū ꝓmouendo: ⁊ mortē mihi debitam ꝓ adulterio ⁊ homicidio relaxando: ⁊ rñdet: g Calicē ſalutaris accipiā. i. atrocita tē ꝓſecutiōis: q̄ in ſcriptura calix dī acceptādo. h Et nomē dñi inuocabo. ꝓ mea liberatione a dēa ꝓſecutione. i Uota mea. hic ꝓnter ponitur grāz actio ab eo ꝓmiſſa in ꝑdēa fuga: ſm q̄ hētur. ÿ. Reg. xv. vbi dixit ad ſadoch: Reporta arcam dei in vrbē: Si iuenero gratiā in oculis dñi reducet me ⁊ oñdet mihi eam ⁊ tabernaculū ſuum: hoc aūt dicebat ꝓponens ⁊ ꝓmittēs ibi facere ſacrificiuz: iō dī hic: i Uota mea dño reddā corā oi ꝑplo eius. i. in tēplo vbi cōueniebat ꝑpls: ⁊ ſubdit cām. o. k Preci. in ꝓſpe. dñi mors ſan. eius. i. nō de facili ꝓmittit eos mori: ſicut res ꝑciosa nō ꝓtēnitur de facili: ⁊ ꝓ hoc intelligit liberationē ſuā a morte: nec ponit ſe i numero ſctōz ex elatione ſz magis ꝓfitēs dei bonitatē in ſe: ſicut egechias. iiij. Reg. xx. dixit de ſeipo: Memento dñe qūo ambulaueri coraz te i veritate cor de pfecto ⁊c. cām aūt ſue liberationis oñdit. o. l O dñe q̄ ego ſeruus tuus. te colendo. m Et filius ācille tue. in hoc denotās merita mātis ſue: vl̄ ſicut dic̄ Ra. ſa. vocat ſe ſeruū natum in domo ꝓiſſamilias qui eſt magis dilectus a dño q̄ ille qui ē empticius de foro: ip ſe aūt erat natus in domo dei. i. a fidelibus parētibus deo ſeruiētibus. gētiles aūt ad fidem conuerſi dicebant magis ſeruī dei empticij. n Dirupiſti vincula mea. i. ꝑpter predēa liberaſti me de ꝓſecutione abſalon ⁊ a lioz ſibi fauentiū impediētiū me a regni mei regimine: ſicut vincula mālia impediūt hoiem ne poſſit libere agere. Itē q̄ ꝓſecutio abſalon fuit mota ꝑ dauid in penaz peccati ꝓ adulterio berſabee ⁊ homicidio vrie: ſm q̄ ꝓ dixit ſibi nathan. ÿ. Reg. xij. Hec dicit dño: ecce ego ſuſcitabo ſup te malum de domo tua ⁊c. ⁊ iō dauid liberatus ab illa ꝓſecutione dixit ſe liberatū a vinculis dēorum petōz: eo q̄ ꝑpter illa erat obligatus ad illā penā

humiliat' ſū nimis. Egō dixi in exceſſu meo: ōis homo mēdax. Quid retribuaz dño: ꝓ oibus q̄ retribuit mihi. Calicē ſalutaris accipiā: ēt nomen dñi inuocabo. Uota mea dño reddā corā oi ꝑplo eius: ꝑciosa i ꝓſpectu dñi mors ſcōz ei'.

O dñe q̄ ego ſeruus tuus: ego ſeruus tuus ēt filius ancille tue. Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo hoſtiā laudis: ēt nomē dñi inuocabo. Uota mea dño reddā i cōſpectu omnis ꝑpli ei': in atrijs domus dñi in mēdio tui hierlz.

ſuſtinenda. o Tibi ſacrificabo hoſtia laudis. i. ꝓ ſacerdotes hoſtias offerentes ⁊ cantores i ſacrificijs laudes diuinas dicentes: p Et nomē dñi inuocabo. q̄ non ſolū per alios laudauit deum: ſed ēt in ꝓpria ꝓſona hunc ꝓſ. ⁊ alios decātando. q Uota mea. q̄ feci poſitus i ꝓſecutione abſalon. r Dño red dā. ſicut ꝓmiſi. s In conſpectu oīs populi eius. i. in loco diuini cultus vbi poterat ⁊ debebat aſcēdere oīs ꝑpls iſr̄l ꝓtum ad maſculos trib'tpibus in anno: ex q̄ dī Exo. xxiij. ⁊ vbi erat talis cultus oñdit. o. t In atrijs domus dñi. i. tabernaculi in q̄ erat arca poſita: q̄ templū tpe dauid nō erat adhuc edificatū. v In medio tui hierlz. q̄ illud tabernaculū erat in ciuitate dauid. ÿ. reg. vi. q̄ ciuitas dicebatur forcaliciū ipſius hierlm. Moraliē pōt exponi ꝓſ. iſte de q̄libet fideli: q̄ ſi aliq̄n deficiat per alterius deceptionem ſuā ignorantiā ꝓfitetur humilit: ⁊ tribulationē inſurgentē ſuſtinet patiēter: ⁊ a q̄ liberatus agit deo gr̄as reuerenter.

In ꝓſ. cxv. Credidi ꝑpter ⁊c. Additio.

Erogatoriū vī excellentie, ꝓphetie ipſius dauid. q̄ egregius ꝓſ iſr̄l dī. ÿ. reg. xxiij. c. ⁊ a multi eximi' aſſeritur ꝓphaz q̄ tot ipſius ꝓſ. ſine titulis poſiti applicē' tur ſuis ꝓſecutionibus tpalibus ⁊ trāſitorijs. ſ. ſaul ⁊ abſalon ⁊ b'modi: ſicut Ra. ſa. exponit: cum magnis myſterijs eccl'ie poſſent ꝓprius ⁊ facilius applicari. hebrei. n. nimirū ſi hoc faciāt non hītes ſimilia ſpūalia de q̄bus tales ꝓſ. verificētur: ſed catholici ipſos in hoc ſeq̄ntes nimis videntur iudaiçare. Uñ dicendū q̄ ꝓſ. iſte qui q̄rtus eſt in hymo prēdēo ꝓprie vī ꝓtinuari ꝓſ. ꝓcedenti in mā. Nam poſtq̄ ꝓſ. i ꝓcedenti ꝓſ. egit de ſtatu eccl'ie in ipſo exordio redēptiōis. ſ. tpe aduentus xp̄i ⁊ ipſius paſſionis vt dēm eſt: in hoc agit ꝓnter de ſtatu ꝓmitiue eccl'ie in q̄ fides fuit per aplos ⁊ cetetos diſcipulos ꝑdicata: in q̄ ſtatu potiſſime claruerūt duo ſ. ꝑdicatio fidei: ⁊ martyriū: qō ſancti in teſtimoniuz fidei ſuſtinuerūt: ⁊ ō hoc tractat ꝓncipaliter hic ꝓſ. in q̄ ꝓſ. q̄ttuor facit. Naz ꝓmo ponit fidei ꝑdicationem: ⁊ de hoc dicit: Credidi ꝑpter qō locutus ſū. nā ſm aplm ad Ro. x. Corde creditur ad iuſticiam: ore aūt confeſſio fit ad ſalutē. vñ fides ꝓmitiui nō ſolū credebant corde: ſed ēt loq̄bantur fidei rudimenta ea ꝑdicando ad alioz eruditionem: vñ in ꝓſona cuiuslibet talium ꝓprie dī: Credidi ꝑpter qō locutus ſū. ⁊ q̄ ꝓ tali ꝑdicatione fidei magnas patiebātur ꝓſecutōes: vt ꝓz in actibus aplōz ⁊ in hiſtorijs eccl'iaſticis: iō ſubdit: Ego aūt humiliatus ſū nimis. i. afflictus ꝑpter fidei ꝑdicationē predēam. Conſeq̄nter ſcōo dicit: Ego dixi in exceſſu meo oīs hō mendax. Pro q̄ ſciendū q̄ martyres xp̄i dicūt teſtes fidei. martyr. n. grece ſm hiero. idem ē qō teſtis latie. vñ in ꝓmitiua eccl'ia vt ſancti verbum dei qō ꝑdicabāt foztius in cordibus audientiū ipz imerent martyrio ſe ſubīcie bāt in teſtimoniū fidei: ⁊ iō ꝓſ. in ꝓſona cuiuslibet taliuz dicebat: Ego dixi i exceſſu meo. ſ. inſpiratiōe diuinitus mihi fca. Dis hō mendax. q. d. ꝑdicatio mea non erit efficax: cū poſſit eſſe ſuſpicioſa: eo q̄ credent me verba mendaciter fingere: q̄ oīs hō de ſe mēdax eſt. i. ꝓnus ad mendacia fingenda: ⁊ iō ſ̄bdit: Quid retribuā dño ꝓ oibus q̄ retribuit mihi. hoc eſt dicere: quid poſſum retribuere domino in teſtimonium ſue fidei ꝓ omnibus bonis que retribuit mihi. ſ. nālibus ⁊ gratuitis: ad qō rñdens ſ̄bdit: Calicē ſaluta-

i Tribulationem.in corpe. g Et dolorem.in mente. h Inueni.in pſecutiõe ſaulis iuſte me pſequẽtis. i Et nomẽ dñi iuocaui.freq̃nter.n.dauid rogauit,p liberatione a ſaulis pſecutione. k O dñe libera aiam meã.i.vitam meã. l Miſericors dñs ⁊ iuſtus.q̃ſi diceret:decẽs eſt vt a te ꝓſeq̃r miaz i mea liberatione:⁊ iuſticiã in ſaulis ꝓdẽnatione. m Cuſtodiens parvulos dñs.pp:ium ẽ deitatis ſuccurrẽ i casibus deſperatis.parvuli.n.non pñt ſe defẽdere a potẽtibus:et iõ decens ẽ vt deꝰ ſuccurrat eis.i tali vero ſtatu erat dauid reſpectu ſauliſ regis:vñ dicebat.j.Regũ. xxiiij.

inuenerũt me. Tribulationem ⁊ dolorẽ inuẽni:⁊ nomen dñi iuocaui. O dñe libera aiam meã:miſericors dñs ⁊ iuſtus:⁊ deus nr̃ miſeret.Cuſtodies paruulos dñs:humiliat⁹ ſũ ⁊ liberauit me.Conuertere aia mea

in requiẽ tuã:qã dñs bñfecit tibi. Quia eripuit aiaz meaz de morte:oculos meos a lachrymis:pedes meos a lapſu. Placebo dño i regione viuorum. CXV.

Quẽ pſequeris rex iſrael quem pſeq̃ris:canẽ mortuũ perſeqũris ⁊ pulicẽ vnum.iõ ſ3dit: n Humilatus ſũ.mẽte corã deo:⁊ ptãte corã mundo. o Et liberauit me.ſua gĩa ⁊ virtute. p Conuertere.hic p⁹ ſue liberatiõis ꝓfeſſionem ꝓuertit ad gĩarum actionẽ.d.Conuertere aia mea in requiem tuã.i.in deum per gĩaz actionẽ:in q̃ ſolo mẽs hũana q̃etatur:ſm q⁹ dicit Aug.lib.ꝓfeſſionũ:Inq̃etum ẽ dñe cor meum donec requeſcat in te. q Quia dñs bñfecit tibi. ꝓpt̃ qõ debes ei regratiari:⁊ repetit bñficium ſupra poſituz. d. r Quia eripuit aiaz meã de morte.iminẽte:vt pz ex dictis s Oculos meos a lachrymis.legit̃.n.dauid ploraſſe in pſecutione ſaulis.j.Reg.xx.vbi dr̃:Fleuerũt paritr̃.ſ.dauid et ionathas.⁊ ſ3dit:dauid aũt amplius. t Pedes meos a lapſu.ſ.in manu ſaulis:q⁹ q̃ tucunq; ſolicite ⁊ ardẽter q̃reret eũ:vt pz.j.Reg.tñ in manibus cius nõ cecidit deo ipſuz ꝓtegente:ſm q⁹ dr̃.j.Reg.xxiij. Querebat ſaul dauid cunctis diebus:⁊ non tradidit eũ dñs i manus eius.iõ ꝓcludit dauid: v Placebo dño.ei deuote ſeruiẽdo. x In regiõe viuoz.i.i vita pñti ⁊ poſtea i vita celeſti q̃ dr̃ terra viuentiũ. Mozaliter põt exponi pſ.iſte de q̃liber fideli liberato diuinitus ab afflictione corpali vel ſpũali q̃ recognoſcẽs ſuam liberationem ſurgit ad gĩarum actionem.

In pſ.cxiij. Dilexi q̃m. Additio.

Miſſis alijs expoſitiõibus tã hebreoz q̃ aliozuz q̃ varie ſunt ⁊ ſeq̃ndo expoſitionẽ h⁹ hymni inceptã poſtq̃ pſ.tractauit de ſtatu eccl̃ie ſ3 lege in p̃cedẽti pſ. in hoc vero q̃ eſt tertius i ordine p̃dcoz vr̃ agere de ſtatu eccl̃ie in ipſo exordio redẽptionis.ſ.tpe aduẽtus xp̃i ⁊ ipſi⁹ paſſiõis:añq; tñ lex euãgelica p aplos publicaret. Circa qõ ſex facit. Primo.n.oñdit firmitatẽ fidei formate eiuſdẽ eccl̃ie circa aduentũ xp̃i tã diu deſiderati:⁊ hoc i pſona iuſtoz,p tunc exiſtiuz:de q̃ dicit:Dilexi q̃m exaudiet dñs vocem oronis mee.q.d.credo q⁹ deus exaudiet vocem oronis mee deprecantis,p aduentu xp̃i:⁊ hunc ipſuz diligo.i.valde placet mihi:q⁹ dilectio i ſcripturiſ non ſolũ ꝓſueuit dici de aliq̃ re diligenda ſed ẽt de aliq̃ ãnunciabili cõplexo ⁊ placito:ſicut cũ dr̃ in pſ. Q̃m dilexi legẽ tuã dñe ⁊ h⁹ modi.⁊ ſequitur: Quia inclinauit aurẽ ſuam.i.iã video effectum mee exaudit̃onis p aduentũ redẽptoris:cuius nomen tpe meo p̃cipaliter inuocabo:de q̃ dicit:Et in diebus meis inuocabo.

Cõſeq̃nter ſcdo q⁹ eccl̃ia exñs in hoc ſtatu multa incõmoda ⁊ pericula patiebat maxime in capite q̃ hoc tpe fuit paſſus:iccirco dicit: Circũdederunt me dolores mortis.ſ. xp̃i: cuius doloriꝫ fideles illius tpis ly pauciſſimi cõpatiebãt. ſimilr: Et pericula iferni.hoc ẽ ſepulture xp̃i ⁊ eius deſcenſus ad iferos:q̃bus ſimplices ⁊ deuote pſone maxime affligebãtur:vt pz de maria magdalena plorãte ⁊ h⁹ modi:in q̃

bus tribulationibus ⁊ doloriꝫ ꝓſtitute non ceſſabant xp̃m querere:⁊ ipſum dñm iuocare:vñ ioh.xx.c. Tulerũt dñm meũ nc̃.⁊ de hoc dicit:Tribulationem ⁊ dolorem inueni:⁊ nomẽ dñi iuocabo. Cõſeq̃nter tertio ecclia orat deũ,p effectu h⁹ modi paſſionis xp̃i:q̃ q̃dem effect⁹ ẽ liberatio aiaruz.d. O dñe libera aiam meam nc̃.ſ.a culpa.

Cõſeq̃nter q̃rto ecclia iam certificata de paſſione xp̃i denũciat hãc liberationem eſſe cõpletam.d.Cuſtodiens paruulos dñs.ſ. humiles corde q̃ ſoli participant redẽptionem xp̃i. Et q⁹ hãc humilitatẽ ecclia hz ⁊ p q̃s h⁹ modi liberationem oz ꝓticipare:iccirco ſ3dit:Humiliat⁹ ſum ⁊ liberauit me. Cõſeq̃nter q̃nto reddit gr̃arũ actiones de h⁹ modi liberatione aiam ꝓſolando:⁊ hoc cũ dicit: Conuer.aia me.in re.tuam.i.in requiẽ a te deſideratã. Quia deus bñfecit tibi.⁊ ſic ei ſoli obligaris : ⁊ q̃ ſunt illa bñficia q̃ tibi fecit declarat.d. Quia eripuit aiam meã de morte.ſ.culpe. Et oculos meos a lachrymis.in futuro q̃n abſterget deus oẽm lachrymaz ſctoꝝ:apoc. xxi. Et pedes meos a lapſu.i.affectus q̃bus aia incedit: ſicut bo mouet p pedes. Cõſeq̃nt ſexto q⁹ iſta bñficia p̃cipaliter in futura vita pficiũtur:iccirco cõcludit:Placebo dño in regiõe viuoz.i.ex iſta liberatiõe aie a morte nc̃.finaliter expecto placere deo i regiõe viuoz q̃ ẽ finiſ vltimus hũane vite. Et nota circa iſtum pſ. duo. Primũ q⁹ in toto pceſſu ipſius nõ noiat aliquẽ pp̃lm dei: ſicut in precedẽti pſ.noiat domũ dauid ⁊ iſrl̃ ⁊ h⁹ modi. ſimilr ⁊ in ſeq̃nti dicit:In cõſpectu ois ppli eius nc̃. et h⁹ modi.cuius rõ ẽ:nam ecclia xp̃i exñs i tpe paſſionis de q̃ tpe hic pſ. p̃cipaliter loq̃tur non hẽbat pp̃lm:Dañ. ix.c. Occidet xp̃s:⁊ nõ erit eius ppls. Scõm nota q⁹ ſic̃ in fine pſ. p̃cedentis dixit:Nõ mortui laudabũt te dñe. ad denotandũ q⁹ per legẽ moſaicã mortui nõ attigebãt vitã eternã:vt ſupra expoſitũ ẽ:ſic p oppoſituz i fine h⁹ pſ.declarat q⁹ p liberationẽ xp̃i eripitur aia ꝺ morte.ſ. ſpũali vt placeat dño in regiõe viuoz.ſ.i vita eina nc̃.

Redidi. Huic pſ. nullus oino ti. pſ.CXV. p̃ponit in heb.quez exponit Ra.ſa.de dauid poſito i pſecutione abſalon:in q̃ legit peccaſſe p deceptionẽ ⁊ toleraſſe patiẽter illã pſecutionẽ ⁊ gr̃az actionẽ,p miſiſſe ad ſuã liberationẽ:vt magis videbit,p ſeq̃ndo.Et iõ pſ.iſte i tres ptes diuidit:q⁹ p̃mo ponit p mũ:ſcdo ſcoz:ibi Quid retribuã.tertio tertiũ:ibi Vota mea. Circa p̃mum ſciendũ q⁹ fugiente dauid de hieruſalẽ ꝓpter abſalon Siba ſeruus miphiboſeth occurrit ei cũ duobus aſinis oneratis panibus ⁊ alijs victualib⁹ q̃rens per hoc dauid fauorẽ quem credebat firmit̃ reuerti ad dignitatez regiã:⁊ diffamauit miphiboſeth ꝓcupiſcens eius hereditatem q̃bus fcis ⁊ verbis dauid ꝺceptus dixit ei:Tua ſũt oia que fuerũt miphiboſeth. vt hẽtur.ij.Reg.xvi.⁊ hoc ẽ q⁹ dicit dauid: a Credidi.verbis ſibe nimis faciliter. b Propter q⁹ locutus ſũ.nimis ꝓcipitãter ꝓcedẽdo ei hereditatez dñi ſui. c Ego aũt humi.ſũ nimis.q⁹ ꝓpter abſalon erat fugitiu⁹. In heb.hẽtur:Afflictus ſũ nimis.ex filij mei pſecutiõe:q̃ deberet me honorare. hoies autẽ afflicti ſunt ꝓuidi ad loq̃ndum:ꝓpter q⁹ dicit pñs. ij.eccheziz:

persecutione ⁊ ppli ysrl a gentiliū circūstatiū pturbati one sub suo regimine: vt pz. ij. Reg. ⁊ hoc fac in hoc ps. vsq ad locū illum: Aperite mihi portas iustitie ⁊c. ab illo vero loco vsq ad finē inducit ad laudē dei p edificatiōe tēpli qō p̄euidit ⁊ p̄dixit edificandū tpe salomonis filij sui: ⁊ fm hoc qō ibi sb̄dit: Lapidē quem reprobauerūt edificātes ⁊c. exponūt de q̄dā lapide illius edificij: q̄ frequenter a latho mis fuit oblatus in edificio muri: sed sēp̄ ueniebat nimis longus vl nimis curtus: et sic pluries reiect⁹ fuit ab eis tanq̄ ineptus: sed in cō sūmatione muri i copulatione duoz̄ parietum inuētus fuit aptissimus: qō p̄ mirabili fuit tunc reputatū: qō p̄uidit dauid ⁊ scripsit fiendū: et sic sēsus lr̄alis ē hic de illo lapide māli ⁊ de xp̄o mystice tm̄ exponit. Sed saluo meliori iudicio hoc nō vr mihi bn̄ p̄cordare verbis xp̄i mat. xxi. qui loquēs de seipso a iudeis reprobādo dicit eis: Nunq̄ legistis i scripturis: Lapidem quē reprobauerūt edificātes hic factus est in caput anguli. A dño fām est istud ⁊c. ⁊ idem hēt Lu. xx. Item act. iij. Petrus oñdens p̄ncipib⁹ sacerdotum xp̄i glificationē p⁹ eius passionē act. iij. dicit ō eo: Hic est lapis q̄ reprobatus ē a vobis edificātibus q̄ fēs ē in caput anguli: ⁊ non ē in aliq̄ alio salus. Ex q̄bus pz q̄ ps. iste q̄tum ad istā partē ē itelligēdus de xp̄o ad lr̄az: tū q: pbatio nō ualet ex scriptura sacra nisi per sensum lr̄alem: fm q̄ dicit aug. ꝫ vincentiū donatistā: tum q̄a iudei nō recipiebāt nisi sensū lr̄alem. Jtē hoc dicit Ra. sa. hebr̄eus super illud michee. v. Et tu bethleē ephrata paruulus es i milibus iuda: ex te mihi egredietur q̄ sit dñator in ysrl ⁊c. glosa: ex te mihi egrediet q̄ sit dñator messias filius dauid: sicut ipe dicit ps. cxviij. Lapidē quē reprobauerunt edificantes: hic fēs est in caput āguli. Ex hoc eius dēo tria patēt fm eius sn̄iam: primū est q̄ dauid hūc ps. fecit: scōm q̄ in hac pte loq̄tur de xp̄o ad lr̄am: tertium q̄ xp̄s prius erat reprobādus ⁊ postea glificandus: sicut narrāt euāgeliste. Qz aūt. s. inducitur de lapide angulari i edificio templi salomōis non obsistit: tū q: illud dēm non hētur ex biblia. iij. Regū ⁊. ij. paral. vbi agitur ad lr̄az de illo edificio neq̄ a iosepho sed solū hoc ueni dēz a magro petro comestore i historia scholastica super iiij Reg. ⁊ sic eius dēm secut⁹ fuit: mat. xxi. ⁊ iō suppono q̄ dēm eius sit vez: tñ sēsus lr̄alis in hoc ps. est de xp̄o. sēsus. n. lr̄alis est qui primo intenditur a scriptore: ⁊ iō si de hoc lapide fuisset scriptū itio regū vbi intēditur descriptio historica illius edificij: sensus lr̄alis esset de illo lapide māli: sed vbi scribit illius lapidis mysterium: sēsus lr̄alis ē de xp̄o figurato per lapidem illū: sicut est in ꝓposito: vt pz per dca xp̄i ⁊ beati petri ⁊ Ra. sa. hebr̄ei: sicut Exo. xvij. vbi moyses intēdit scribere historiā aque de petra producte. sensus lr̄alis est de illa petra māli: sed. j. Cor. x. vbi paulus apostolus intendit scribere mysteriū h⁹ historie dicit: Bibebāt aūt de spirtali ꝓnte eos petra: petra aūt erat xp̄s. sensus lr̄alis est de xp̄o ⁊ non de lapide māli. Dis igit

Alleluia. CXVII.

Onfitemini dño q̄m bonus: q̄m i seculū mia ei⁹. Dicat nūc ysrl q̄m bonus: q̄m in seculū mia eius. Dicat nūc dom⁹ aarō q̄m bon⁹: q̄m i seculū mia ei⁹. Dicant nūc q timēt dñm: q̄m i seculū mia eius. De tribulatiōe iuocaui dñz: et exaudiuit me in latitudine dñs.

pmissis ps. iste in duas partes diuidit: qz primo dauid inducit ad dei laudationē: scōo adducit ad hoc rōnez: ibi De tribulatione. Circa pmum inducit ad dei laudatiōem pplm generalit. d. a Cōfitemini. pfessione laudis omēs gnāliter. b Dño q̄m bonus. bonitat⁹ cuius nō ē finis. c Q̄m i seculum mia eius. qz subuenit eum sēper ꝺ uote req̄rentibus. Secundo iultat spāliter pplz ysrl. d. Dicat nūc ysrl. tertio spālius tribum sacerdotalez. d. Dicat nunc domus aaron ⁊c. ⁊ pz fīia ex versu precedenti: ⁊ qz non ē speciosa laus i ore pctōris ecclīastici xv. ideo circa p̄dcos ad dei laudez inuitatos oñdit quoz laus est deo accepta dicēs: d Dicant nunc q̄ timent dñm. timore filiali qui vitat patris offensā. Q̄m bonus ⁊c. exponatur sicut. s. e De tribulatiōe. Hic p̄fīt dauid adducit rōnes inducentes ad dei laudē: ⁊ primo ex liberatiōe sui: scōo ex redēptione generis humani: ibi Fortitudo. Prima i duas: qz p̄mo recolit suā liberationē: scōo assurgit ad grārum actionē: ibi Vox exultationis. Circa pmū dicit dauid: e De tribulatione iuocaui dñm. positus. n. in psecutione saulis legit dñm p̄suluisse. j. Reg. xxiij. ⁊ in persecutiōe filij sui absalon. ij. Reg. xv. ⁊ in illis psecutiōibus multos ps. fecit ad dei laudē: vt patuit ex supra dcis. f Et exaudiuit me in latitudine dños. dilatando ptātem meā ⁊ dñiuz. g Dñs mihi adiutor. vtpote i bello ꝫ goliath gigantē: ⁊ in periculis ꝓpter saulē me persequntē ⁊ p̄similib⁹: ⁊ iō dic: h Nō timebo quid faciat mihi hō. s. timore deijciente a vtute: alicui enim dauid in periculis posit⁹ timuit: sicut quando mutauit os coram achis: primo Regū. xxi. sed ille timor nō fuit vicios⁹ deijciens i desperationē de deo i Dñs mihi adiutor. cuius virtuti nullus potest resistere. k Et ego despiciam inimicos meos. sicut goliath despexit de diuino auxilio cōfisus cōtra eum. vnde dixit ei primo Regū. xvij. Tu venis ad me cum gladio ⁊ hasta ⁊ clypeo: ego autē venio ad te in nomine domini. ⁊ sequitur: Et auferam caput tuum a te: et dabo cadauera castrorū philistīm hodie volatilibus celi ⁊ bestijs terre ⁊c. l Bonum est cōfidere in domino. qui non deficit in necessitate. m Quā cōfidere in homine. hoc dicit propter habitatores ceyle ⁊ ziphe os in quibus confidebat: eo q̄ ceylam ab hostibus liberauerat: et de genere ziphe orum erat: et tamen isti voluerunt eum in manu saul tradere: primo Regum. xxiij. n Bonū est sperare in domino. qui reddit premiū pro virtutum operibus absq̄ dubio. o Quā sperare in principibus. hoc dicit propter p̄ncipes duodecim tribuū ysrael qui adheserunt absalon in persecutione dauid reddētes ei malū pro bono. p Omnes gentes circuierunt me. idest filij israel agentes erga me sicut extranei ⁊ gentiles: quia existentes cum absalon intēdebant dauid obsidere: ita q̄ non posset euadere: vt habetur. ij. Regum. xvij. q Et in nomine domini. supple contigit cōtrarium. r Quia vltus sum in eos. quia multi occisi fuerunt et alij cōfusibiliter fugerunt. ij. Regum. xviij. s Circūdātes circundederunt me. repetitio ē eiusdem sentētie ad maiorem assertionem. t Circūdederuut me sicut apes. volētes me pungere gladijs suis tanquaz aculeis. v Et exarserunt. nimia ira

ris accipia. s. martyriū de q̄ mat. xx. dr: Potestis bibere calicē quem ego bibiturus sū. Et sic nomen dñi inuocabo. i. martyriū accipiā inuocādo nomē dñi. s. p̄dicādo eius fidē: vñ per acceptionē h' mōi calicis nomen dñi inuocabo. Vota mea reddā dño coram oi pplo eius. q2 p testimoniū martyrū iplebo vota mea. s. vt educat fides in cordibus audientiū & hoc publice. s. coram oi pplo eius: & vt oñdat hoc opus .s. martyrū p fide xp̄i accepti esse dño gratissimum subdit: Pretiosa i ꝓspectu dñi mors sctōr eius. & notāter dicit pretiosa. q2 nō solū grata seu accepta ē mors sctōr q̄ cōpetit cuilibet actui meritorio sed pretiosa q̄ denotat excellētiaz seu p̄ciositatē martyrū q̄ ad meritū. & nōnter dicit: In conspectu dñi. q2 q̄uis in ꝓspectu hoīum insipiētiū talis mors est vilis: i ꝓspectu tñ dñi p̄ciosa est. vñ sap. iij. Visi sūt oculis insipiētiū mori: illi aūt sunt in pace. Cōsequenter tertio dicit: O dñe q2 ego seruus tuus. q̄ quidem verba p̄nt cum precedentib' ꝓtinuari sic vt sit sensus: O dñe ego me obtuli ad mortē martyrū predēcam. Quia ego seruus tuus sū & filius ācille tue. & vocat se bis seruum: eo q̄ duplici rōne esset obligatus deo. s. p suscep tionē bonoꝝ nāliuz & gratuitoꝝ. dicit se ēt filiū ancille dei: q2 filius ecclie ē p obedientiaz. dicere. n. q̄ dauid se vocat filium ancille dñi nullā hz rōnez: put plenius dcz fuit. s. in additione sup p̄s. lxxxv. vel alio mō p̄dca verba. s. O dñe q2 ego seruus tuus. p̄nt exp̄i cōtinuando ea cū seq̄ntibus vt. s. sit sēsus: O dñe q2 ego sum seruus tuus &c. ió Dirupisti vincula mea. s. vincula petōrum q̄bus vinctus erā. In martyrio. n. oia dimittūtur peccata: put cōiter tenet sicut in baptismo: vñ sic p te patiendo Tibi sacrificabo hostiā laudis. i. meipsū totū in inuocatiōe tui nois oblatū: de q̄ dicit: Et nomen dñi inuocabo. Et nota q̄ p̄mo noiauerat martyriū calicem ꝓpter eius amaritudinē eo mō q̄ dr Trenoꝝ: Sup te trāsibit calix. mō vocat ipsū martyriū hostiā laudis referendo illud ad actū charitatis: q̄ in martyrio exercet: & ipsum facit hostiā dño in odorem suauitatis: & de vtroq; dicit: Et nomē dñi inuocabo. q2 in vtroq; talis cōpetit inuocatio. Cōsequenter q̄rto repetit impletionē suoꝝ votoꝝ in hoc actu. d. Vota mea dño reddā i ꝓspectu ois pplī eius. exponat vt. s. sed sup hoc addit. In atrijs domus dñi. s. in ecclia militante: vbi vota meritorie reddūtur. Cōsequenter aūt dicit: In medio tui hierlm. s. celestis: in q̄ martyres gloriosi triūphant. P̄ōt ēt hic p̄s. reduci ad statū sctōr ꝓfessoꝝ exponēdo illud q̄d dr: Calicē salutaris accipiā & tibi sacrificabo hostiā laudis. de sacio altaris & cetera ad hoc ꝓpositum reducēdo. sed p̄ma expositio magis vī lic ꝓsonare p̄sertim huic q̄d dr: Preciosa in ꝓspectu dñi mors sctōr eius. Si aūt q̄ratur cur p̄s. in hoc p̄s. nullā facit mentionē de miraculis que i p̄mitiua ecclia de q̄ agit frequenter fiebāt ad ꝓfirmationez fidei predicate: de quibus mar. vl. Dño cooperāte & sermonē ꝓfirmāte seq̄ntib' signis. Ad hoc dicendū q̄ in hoc p̄s. psal. itendit agere de his que singularit claruerūt in primitiua ecclia q̄ nō fuerunt in antiq̄: sicut sunt martyria q̄ in antiquis ve. te. minime seu rarissime fuerunt. Secus aūt est de miraculis q̄ potissime in statu antiq̄oꝝ fuerunt & sepissime diuulgata: & ió in psalmo p̄cedenti. s. In exitu isrl &c. vbi agit de statu ecclie sb lege facit expressam mētionē de miraculis cum dicit: Mare vidit & fugit &c. In hoc aūt p̄s. in quo agit ō statu p̄mitiue ecclie miracula p̄cimittit q̄ cōia sunt vtriq; statui: & solum agit de martyrio q̄d est ꝓpriū ecclie xp̄i seq̄ntis eius vestigia in sua passione & implētis verbū ipsius. s. Qui vult venire post me &c. Matth. xvi. ca. Eadem rōne fit mentio i hoc p̄s. de p̄dicatione cum dicit: Propter q̄d locutus sum. & nō in precedenti. nam p̄dicatio vlis singularis fuit i ecclia xp̄i ipso precipiente: Euntes in mūdum vniuersū predicate euā

gelium &c. Mar. xvi. ca. Replica.

Ed circa psalmū: Credidi ꝓpter q̄d &c. inuebitur burg. ꝫ postil. di. cum nimis iudaizare: q2 seq̄ndo Rasa. exponit p̄s. illum de dauid posito in p̄secutione filij sui absalon. Et ad id vtit imaginatiōe apud cū ꝓsueta: videlz q̄ psalmi hz sēsum eoꝝ p̄ncipalez ab auctore p̄ncipalit intentū dicti de xp̄o vel ecclia tanq̄ de figuratis de dauid tāq̄ de figura exponi nō debere: cuius oppositū. s. sepe oñsum ē specialiter circa psalmū: Dixi custodiam. nā primo fm sāctos doctores req̄rendus ē scripture sēsus ver' fm significationē vocū vel rez quī si nihil absurditatis hz vere lis est: ēt si modum figurādi vel figure teneat: cuz hoc bñ stat q̄ sensus ab auctore p̄ncipaliter ītentus sit de figurato debita applicatiōe fca. & q2 postil. ponit hic p̄mum sensū. s. figuratiuum: burg. aūt sequēs glosā magistralem ponit figuratum: ió nec ille recte dr iudaizare nec iste xp̄izare: cum vterq; fm debitaz applicationem dicat veritatē: ille de figura: iste de figurato. Illud ēt q̄d hic dicit burg. de filio ancille correctū est. s. in p̄s. Inclina dñe.

Psal. CXVI.

Laudate dñm. Huic p̄s. in transla. hiero. ꝓponit: Alleluia. p ti. q̄d significat laudate deū. q2 in hoc p̄s. inducūt oēs pplī tā gentiles q̄ iudei ad laudē dei p aduentu ipsius xp̄i: q̄ instituit vnam ecclīaz ex iudeis & gētibus ad dei gl̄iam & honorē: & hoc mō allegat apls scripturā h' p̄s. Ro. xv. d. Dico. n. iesum xp̄m ministrū fuisse circūcisionis. i. pplī iudaici i fide istruēdi. & postea subdit de gētilibus. gentes aūt sup mia honorare deū sicut scriptum ē. Propterea ꝓfitebor tibi i gentibus &c. & seq̄tur itez: Laudate oēs gentes dñm: & magnificate eū oēs pplī q̄d accipit ex p̄ncipio h' p̄s. ista aūt p̄uidēs p̄s. in spū dic: a Laudate dñz oēs gentes. i. oēs gentes ad xp̄m vel ad fidez xp̄i vocādi. b Laudate eum om. po. i. iudei in duodeciz tribub' diuisi: & p̄ponit gētiles iudeis: q2 pauci de iudeis p̄mo crediderūt & multi de gētilibus: fm q̄ dicit apls Ro. xi. Cecitas exp te ꝓtigit in isrl: donec plenitudo gentiū intraret: & sic oīs isrl saluus fieret: q2 iudei ꝓuertent circa finē mūdi: & ió hic inuitant ad laudē post gētiles: & predēe laudis subdit rōem. d. c Quī ꝓfirmata est sup nos mia ei'. loquit de futo per modū p̄teriti, ppī certitudinez ꝓphetie. in aduentu. n. xp̄i & nō añ fuit mia dei ꝓfirmata p effectum q̄ ante expectabat per magnum desiderium. d Et veri. do. i. ipse xp̄s qui dicit de seipso ioh. xiij. Ego sum via veritas & vita. e Manet in ētnū. fm q̄ dicit apls heb. xiij. Jesus xp̄s heri & hodie ipe & in secula. In p̄s. cxvi. Laudate dñm. Additio.

Iste p̄s. cōtinuat cum p̄cedenti. Nam postq̄ p̄s. egit de statu p̄mitiue ecclie i q̄ maxime floruerunt martyres put dcz est. In hoc aūt p̄s. agit de statu ecclie dilatate per orbem post p̄mitiuos: in quo quidē statu gentilitas fuit iudeis adiūcta sb cultu vnius dei: ió in hoc p̄s. cum dr: Oēs gentes &c. intelligit gentilitas. cum aūt seq̄tur: Oēs pplī. itelligit de israelitis: eo q̄ sunt i tribubus diuisi: & ad istum itellectū vī apls reducere istum p̄s. & fm hoc propositū exponatur psalmus put in postilla.

Psal. CXVII.

Confitemini dño. Huic p̄s. in trāsla. hiero. p̄mittit p ti. Alleluia. q2 psal. iuitat ad dei laudem: & dicunt alīq̄ q̄ dauid fecit hunc p̄s initans pplm ad dei laudem pro sua liberatiōe de saulis

ipm factum ꝓferendo ad scripturas itelligendū: ⁊ facta ecclīastica conferēdū. ⁊ qz eadem ptās remanet i rectozi bus ecclīe: iō ad eos sermo dirigit cū dī: g Cōstituite diem solēnem. i. dies solēnes natiuitatis xpi: resurrectionis ascēsionis ⁊ cōsimiles: qui ꝓstituti sunt solennes per ecclīaz. h

Jn cōdēsis. i. vt ppls fidelis cōueniat ad ecclīam i densitate plebis: iō sb̄dit: i Usqz ad cornu altaris. q. d. ita ꝙ ecclesia ipleat ppl̄o ⁊ clero. k Deus meus es tu. iesu xpe. l Et fiteboꝛ tibi. cōfessiōe laudis. m

Cōstituite diē solēnem in condēsis: usqz ad cornu altaris. Deus meus es tu et cōfiteboꝛ tibi: deus meus es tu: ⁊ exaltabo te. Confiteboꝛ tibi qm̄ exaudisti me et fēs es mihi i salutē. Cōfitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ in seculum mia eius.

Deus me⁹ es tu ⁊ exaltabo te. tua magnalia narrādo. in diebus. n. solēnibus maxime doz i ecclīa fieri talis ꝓfessio ⁊ enarratio. n Cōfiteboꝛ tibi dñe. vox est ecclīe deum laudantis. o Qm̄ exaudisti me. deprecantē te deuote. p Et fēs es mihi in salutem. ꝓferendo gr̄am in p̄nti ⁊ gl̄iam i futuro: ꝓpter qō inuitantur oēs gnāliter ad dei laudez cū dī: q Cōfitemini dño ⁊c. ⁊ exponat sicut i prīncipio p̄s. qz hic versus i fine resumitur: sicut in cantilenis solet fieri. Jn p̄s. cxvij. Cōfitemini dño. Additō.

Ste p̄s. est vltimus istius hymni magni qui incipit ab illo p̄s. Lauda. pueri ⁊c. vt dcm est: et finitur in hoc p̄s. qui ꝓtinuat p̄cedenti sic: Nā in p̄cedenti p̄s. psalmista tractauit breuissime de statu ecclīe per orbem dilatate post primitiuam: de qua solum declarauit vnionē gentiū cum iudeis i vnā ecclīam: vt dcm est. Jn hoc vero p̄s. agit de statu ecclīe sic dilatate in q̄ floruerunt multi sācti doctoꝛes ⁊ pontifices: similiter ⁊ cōfessoꝛes ⁊ virgines. Circa qō vndecī facit. Nam primo vniuersalr̄ inuitat ad dei laudem oēs. d. Cōfitemini dño qm̄ bonus ⁊c. cuius sīa est: Nam deo reddenda ē ꝓfessio laudis p̄ncipaliter ex duobus. Primo ex sua bonitate ineffabili in seipso: de q̄ dicit: Qm̄ bonus. supple est. s. nāliter ⁊ fm essentiam. Secō mō qz ex sua mia alios facit bonos: ⁊ ō hoc dicit: Qm̄ in seculum mia eius. ⁊ sic ꝓtinuat se psalmista cuz vltimo versu p̄cedentis p̄s. vbi dixerat: Qm̄ ꝓfirmata est super nos mia eius. volens in hoc p̄s. spāliter declarare qūo mia dei ptīcipat in ecclīa: q̄ quidē participatio alīquo mō i distinctione sctōrum relucet. Cōsequenter secō distinguit gradus seu ordines sanctoꝛ in ecclīa predcō mō dilatata. p varijs tpibus exīstium: ⁊ hoc tripliciter. s. cum dicit: Dicat nunc isr̄l ⁊c. Dicat nunc dom⁹ aarō ⁊c. Dicant nunc qui timēt dñm ⁊c. ut itelligatur qō dicit: Dicat nunc isr̄l. spāliter de sāctis ꝓfessoꝛb⁹ qui vidētes deum per fidem: iuxta illud. j. Coꝛ. xiij. c. Videmus nunc per speculum. alijs eādem fidem cōfitētur. Jntelligitur ēt qō dicit: Dicat nunc domus aaron. de pōtificibus seu sacerdotibus sāctis ⁊ cum hoc de sāctis doctoribus. s. ex officio. n. competit sacerdotibus ⁊ maxime pōtificibus doctrina legis diuine: malach. ij. Labia sacerdotis custodiunt sciam: ⁊ legez requirēt de oze eius. Jntelligatur ēt qō dī: Dicant nunc qui timēt dñm. de his qui ex timoze dei filiali carnis maceratiōe se castigant: vt virgines ⁊ ceteri religiose viuentes. Consequenter tertio specialius declarat diuinam miam circa ecclīam dī latatam. d. De tribulatione iuocaui dñz. ⁊ est sensus ꝙ ecclesia primitiua maximis angustijs tribulata inuocabat dñm pro releuatione harum tribulationū: quam de⁹ exaudiuit eam dilatando: ideo subdit: Et exaudiuit me i latitudine dñs. Cōsequenter quarto ondit qūo facta fuit talis dilatatio. s. per diuinum adiutoziū contra humanas persecutiones: ⁊ de hoc dicit: Dñs mihi adiutoꝛ nō timebo qd faciat mihi homo. Et dominus mihi adiutoꝛ ⁊ ego despiciam inimicos meos. Cōsequenter quinto ex dictis cōcludit ꝙ bonum ē confidere i domino: ⁊ ꝙ hoc per experientiam videat ipletum in dilatatione ecclesie q̄ fuerat prius oppressa tam sub hominibus vulgaris status ꝙ sub principibus terre: vt patet i histoziis. vnde dicit: Bonum ē cōfidere i dño ꝙ confidere i homine. Et bonum ē sperare in dño ꝙ sperare i p̄ncipibus. Consequenter sexto dicit: Omnes gētes circūdederunt me. Ad quod sciendum ꝙ licet i ecclīa iā dilatata cessauerint seu mitigate fuerint acerbe psecutōes corporales quātum ad publicum statū: surrexerunt tamen persecutiones spirituales latētes. vnde gregozius in homelia: Pugnauit ecclesia. s. primitiua aduersus leonē: pugnat modo aduersus draconem ⁊c. Cuius quidē pugne tria sūt genera p̄cipalia: quoꝛum vnū est hominuz male viuentium: quoꝛum vite exemplo sepe simplices decipiuntur: ⁊ de istis dicit in persona ecclesie. s. iustoꝛū: Omnes gētes circūdederunt me. idest gētiliter viuentes: quos ecclesia dei quādoqz superat. Nam sepe tales in nomine domini. i. diuina virtute cōuersi ad iusticiam penas sustinēt penitendo: ⁊ de hac vltione dicit: Et i nomine domini quia vltus sū i eos. Secūdum genus pugne est diabolica tētatio: de quo dicit: Circūdantes circūdederunt me. diabolus enim ad deuozādum homies cōmuniter circuit. vnde. j. petri. v. ca. Aduersarius vester diabolus circuit querēs quem deuozet. ⁊ ioh. .j. ca. in persona diaboli dicit: Circuiui terram ⁊c. ⁊ de istis intelligitur: Circundantes circūdederunt me. quasi diceret diaboli: qui ex rabie sue malicie circundantes sunt per orbem modo predicto circūdederunt me ad deuozandum: et quia in istos diuina virtute semper infliguntur pene gehennales: ideo dicit: Et in nomine domini quia vltus sum in eos. Tertium genus predicte pugne ē hereticoꝛū qui falsas doctrinas suggerentes quotidie impugnant ecclesiam: de quibus dicitur: Circūdederunt me sicut apes. Apes enim mel portant: et cum aculeo pungūt: sic heretici eloquia diuina de quibus dicit: Quā dulcia faucibus meis eloquia tua ⁊c. allegant: sed cū hoc ledunt fidem veram impungendo seu corrumpendo. Similiter tales quandoqz fingūt se illumiare scripturas: quod non faciūt: sed eas deuastant et consumūt. vnde de eis dicit: Et exarserūt sicut ignis. heretici cum eo ꝙ fideles quantum i se est consumunt: ignis dicuntur a sanctis patribus. vnde in decretis. xxiij. q. iij. Arrius vna scitilla erat in alexandria ⁊c. dicitur autem: Jn spinis. quia sicut communiter exponitur illud verbuz ecclesiastes. vij. ca. Sicut sonitus spinarum sub olla ardentiū sic risus stulti ⁊c. Ignis in spinis magnū sonum ⁊ inutilem facit: ⁊ cito consumit ⁊ deuastat: quod etiam faciunt heretici non magna sed sonoꝛosa loquentes sine aliqua vtilitate sed potius cum deuastatione spirituali. sequitur: Et i nomine domini quia vltus sū i eos. scilz eos quandoqz conuertēdo: ⁊ sic patiuntur penas penitentie: vt supra dictum est: vel quandoqz per vltionem seu vidictaz tēporalem: scilz quando igni tradūtur iudicio ecclesie. Et sic in nomine domini quia vltus sū. Et quia huiusmodi persecutōes specialiter hereticorū aliquādo fuerūt tā valide ꝙ videbat fides quasi subuerti: sicut patet de hereśi arrianoꝛ: que totā ecclīam maxime turbauit: ⁊ de alijs hereśib⁹: prout i histoziis ecclīasticis hē tur: iō subditur: Jmpulsus euersus sū vt caderem ⁊ dñs suscepit me. qualiter autem dominus susceperit ecclīaz ne caderet: subdit dicens: Fortitudo mea ⁊ laus mea dominus.

contra me. p Sicut ignis in spinis. multos me velociter cōsumere ad modum ignis spinas velociter comburentis. y Impulsus. i. cōpulsus fugere de loco ad locū i persecutione saulis z in psecutiōe absalon de ciuitate regia ad desertum. z Euersus sū vt caderem. videlz qñ Jesbidenob nisus fuit pcutē dauid: sz p̄sidio fuit ei abisai filī saruie. ij. reg. xxi. iō sb̄dit: a Et dñs suscepit me. succurrens mihi: qz per abisai z in alijs multis periculis dñs succurrit ei. b Fortitudo. hic p̄ter post sue saluationis narrationē insurgit ad gr̄arum actionē. d. Fortitudo mea z laus mea dñs: z fc̄s ē mihi in salutē. Vox exultationis z salutis: i tabernaculis iustoz. Dextra dñi fecit virtutez: dextera dñi exaltauit me: dextera dñi fecit virtutē. Non moriar sz viuā: et narrabo opa dñi. Castigās castigauit me dñs: et morti nō tradidit me. Aperite mihi portas iustitie: ingressus in eas cōfitebor dño: hec porta dñi iusti intrabunt in eaz. Confitebor tibi qm̄ exaudisti me: z fc̄s es mihi in salutem. Lapidē quē reprobauerunt edificātes: hic factus est in caput anguli. A dño fc̄m est istud: et est mirabile in oculis nr̄is. Hec est dies quam fecit dñs: exultemus et letemur in ea. O dñe saluum me fac: o dñe bene prosperare: benedict' qui venit in noie dñi. Benedixim' vobis de domo dñi: deus dñs z illuxit nob.

noie dñi qa vltus sū i eos. Circūdederunt me sicut apes et exaserūt sicut ignis i spinis: z i noie dñi qz vlt' sū in eos. Impulsus euersus sū vt caderez: et dñs suscepit me. Fortitudo mea z laus mea dñs: z fc̄s ē mihi in salutē. Vox exultationis z salutis: i tabernaculis iustoz. Dextra dñi fecit virtutez: dextera dñi exaltauit me: dextera dñi fecit virtutē. Non moriar sz viuā: et narrabo opa dñi. Castigās castigauit me dñs: et morti nō tradidit me. Aperite mihi

qz oēs articuli sunt de eius diuinitate vel humanitate: z oia facta fluxerunt de latere eius dormientis i cruce: z iō dī hic porta in singulari: fm q ipse dicit ioh. x. Ego sū ostium: per me siquis introierit saluabit. z iō sb̄ditur: q Justi itrabūt i eam. p fidē z deuotionem: z sic p eā intrabūt gliam. r Cōfitebor tibi qm̄ exaudisti me. dauid em̄ z alij sancti in lymbo dixerūt hoc cōfessi sunt qñ xp̄s eduxit eos de loco iferni: z qz h̄ fuit per meritū sue passionis: iō sb̄ditur: s Lapidē. s. xp̄m q vocatus ē lapis: vt .s. allegatū ē: z et Dañ. ij. vbi dī de xp̄o: Lapis autē q pcusserat statuam fc̄s ē mōs magn': z ipleuit vniuersā terrā. qō i telligitur de xp̄o fz exp̄sitores hebraicos z latinos. t Quez reprobauerūt edificantes. i. sacerdotes iudeoz z doctores ad qrum spectabat officiū edificare i fide z moribus pplz. v Hic fc̄s est in caput anguli. cōstituens vnā eccliam ex iudeis z gētib' cuius ipse ē caput z pastor: ppter qō dicit ioh. x. Et alias oues hēo q non sūt ex hoc ouili: et illas oz me adducere z fiet vnum ouile z vnus pastor. x A dño fc̄s est istud. i. a dño iesu xp̄o fca ē ista vnio. y Et ē mirabile in oculis nr̄is. fideles. n. q ex iudeis crediderunt i xp̄m admirati fuerūt: qñ viderūt sp̄m sanctū dari in signo visibili cornelio z alijs gētibus q erāt cum eo: act. x. Et obstupuerūt ex circūcisione fideles q̄ venerāt cum petro: qz i natiōes gr̄a sp̄ussancti effusa ē: q̄ gr̄a vniuit gētiles z iudeos i vna xp̄i eccl̄ia. z Hec ē dies. Hic p̄ter ponit gr̄az actio cum dī: Hec dies. i. tp̄s noui testamēti qō vocat dies rōe veritatis reuelate: q latebat in ve. testō sb̄ figurarū obscuritate: ppter qō paulus Ro. xij. vocat vetus testm̄ noctē z nouū diē. d. Nox p̄cessit: dies aūt approp̄iquabit rē. z Quā fecit dñs. lz faciat oia tpa gnāliter: dī tn̄ facē aliqō tp̄s spāliter ppter bonū qō in illo ptingit fm modū vsitatum loquendi quem tenet hic scriptura loquendo de tēpe xp̄i. a Exultemus z letemur i ea. i. interius z exteri us: tn̄ cum modestia deuotiōis: fz illud p̄s. lxxxij. Cor meū z caro mea exultauerūt in deum viuū. Cōsequent ꝓuertit se dauid ad depcandū xp̄z o salute eīa obtinēda p ipsū. d. b O dñe saluū me fac. educēdo me de lymbo cū p̄ib' sactis. c O dñe bn̄. p̄spare. multiplicādo eccl̄iaz tuā i fidelib' tuis. d Bn̄dict' q̄ venit in noie dñi. i. xp̄s q venit i noie p̄is p salute mūdi: z hoc mō cātabant pueri xp̄o ad passionē venienti: mat. xxi. z de illa laude vī hic dauid ꝓphetasse. e Bn̄dixim' vobis de domo dñi. hoc ē verbum apl̄oz xp̄i q fuerūt primi in domo eius q̄ est eccl̄ia: z bn̄dixerunt ppl̄is veritatem euāgelij nūciando z sacia ministrando: z vnde hūerunt hanc ptātem subdit: f Deus dñs z illuxit nobis. i. xp̄s dñs nr̄ qui ē verus deus ipse illuxit nobis

et affectu: differt. n. cōtēplatio sctō a cōtēplatiōe phō tū: qz ꝓtēplatio phōz est ꝓpter pfectionē ꝓtēplantis: z iō sistit in itellectu. sed cōtemplatio sctōz uz q̄ est ꝓtēplatio theologica ē ꝓpter amorez ipsius cōtēplati. s. dei: et iō non sistit in itellectu p cognitionē: sz trāsit ad affectū p amorē: z iō sanctī in ꝓtēplatione ista ponunt amorē dei tanq̄ ꝓncipalit intētū. f Non. n. hic ꝓnt oñditur q̄ a perfectiōe pdēa excluduntur. s. deliq̄ntes: qō notat cuz dī: Non. n. q̄ operātur iniq̄. i vijs eius ābu. sed magis ī deuijs a via vtutis: z ēt negligentes: qō notat ibi cū dī: g Tu mādasti mā. tua cu. nimis. i. cum magna diligētia z solicitudie qua carent negligētes z per ꝓnās amandatoz diuinoz cū ipletione: q̄rum alīq̄ ptinēt ad vitā actiuā. s. illa q̄ ptinent ad charitatē ꝓmi: alīq̄ vo ad cōtēplatiuā q̄ directe ptinēt ad amorē dei. b Utinaz. Hic ꝓnter agit de btitudis appetitu: cū dī in ꝑsona totius ecclie: Utinā dirigātur vie mee. i. ꝓcessus cogitationū z opez meoz. i Ad custo. iusti. tuas. i. mādata tua ad vitā actiuam z ꝓtemplatiuā ptinētia: q̄ ꝓtinent iusticiā pfectam: z qz hoc non pōt fieri nisi p̄cognoscātur: qz ad icognitū nullus dirigit nisi a casu: z iō sb̄dit: k Tūc non ꝓfūdar cuz ꝑspexero. i. pfecte inspexero. In oibus mandatis tuis. cognoscēdis: z qz ad hoc req̄ritur illustratio z directio dei: iō sb̄dit: l Confitebor tibi i directiōe cordis. i. q̄ directio cordis mei ad intelligendū pdēa sit a te. iō sb̄dit: m In eo q̄ didici iudicia iusticie tue. q̄ non possē sine tua directiōe didicisse: z qz sicut dōm est talis noticia nō sistit i intellectu: sed trāsit ad affectū p dilectionē: q̄ fm greg. opatur magna si est: iō sb̄dit: n Justificatiões tuas. i. mādata tua. o Custodiā. ope adiplendo: z qz ad hoc req̄ritur assistētia diuine grē q̄ facit opus meritoziū: iō subditur: p Nō me derelinq̄s vsq̄quaq̄. q. d. si me ad momentū dimiseris non potero custodire.

Mō. n. q operāt iniq̄tatē: in vijs eius ambulauerūt. Tū mādasti: mandata tua custodiui nimis. Utinaz dirigant vie mee: ad custodiē das iustificationes tuas. Tūc nō ꝓfundar cū ꝑspexero in oībus mādatis tuis. Cōfitebor tibi i directione cordis: i ēo q̄ didici iudicia iusticie tue. Justificatiões tuas custodiā: nō me derelinquas vsq̄quaq̄.

In quo corrigit adolescētioz viā suā: in cū stodiēdo sermões tuos. In toto corde meo exq̄siui te: ne repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In via testimoniozum tuoꝝ rū delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: z cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ

N q̄ corrigit. Hic icipit scōs octonariꝰ vbi ps. incipit tractare de ptinētibus ad btitudinem q̄ cōsistit in opibus vite actiue z ꝓtēplatiue: vt dōm ē: z ꝓmo de ptinētibus ad actiuā: scōo ad contēplatiuā. xi. octonario: ibi Defecit in salutari tē. Prima i duas: qa circa pfectionem vite actiue ꝓmo ponit remotio impediti ui: scōo assecutio. pmotiui octonario q̄nto: ibi Legē pone. Circa ꝓmum sciendū q̄ ad pfectionē vite actiue triplex ē impedimentū. s. passiōis ipulsus: virtutis hūane defect': z corpis aggrauātis pōdus: ꝓmo ponitur ꝓmū: scōo scōm: ibi Retribue. tertio tertiū: ibi Adhesit pauimento. Ad euidētiam dicēdoz sciendū q̄ pfectiões vite actiue z cōtēplatiue sunt connexe: qz sic dōm ē actiua disponit ad contēplatiuā: z ꝓtēplatiua ex amore dei facit descēdere ad actiuā p necessitate ꝓmi releuanda: i cuius figura angeli describūtur ascēdētes z descēdētes i scala iacob: Gen. xxviij. z p ꝓns ptinentia ad vtraq̄z vitam hūt ad inuicē ꝓnexionē. z multo fortius diuersa ad actiuā ptinentia ad inuicē ꝓnectunt: z simil' ptinētia ad ꝓtēplatiuā: ꝓpter qō in singulis octonarijs versuum plura de contētis i alijs octonarijs ponūtur: variatis tñ verbis z ordine sicut pz intuēti lram h' ps. ꝓpter qō diuisio eius p octonarios quā incepi z ꝓsequar non est pcisa: vbi gra q̄ i hoc scō octonario pcise agat de repssione passionū: sed si cū hoc plura alia ponunt in alijs octonarijs ꝓtenta: tñ ponuntur hic p quādz reductionē ad h' modi repressionē. s. p modum añcedentie vel ꝓntie z h' mōi: iz talis reductio aliqñ sit longinqua: z eodē mō dicendū o alijs octonarijs. His igitur ꝓmissis q̄ iste octonarius ititulatur a repssione passionum scilicet irascibilis z concupiscibilis q̄ magis vigent de communi cursu tpe iuuentutis: iō dī p modū q̄sitionis. a In q̄ corrigit. adolescentioz viā suam. seq̄ndo passiões ire z ꝓcupiscentie: z rñdetur: b In custodiendo sermones tuos. q̄ inducunt ad repressionē passionū: z qz ꝓcipiētes spm correctionis vt freq̄nter ex magno feruore mouetur i ꝓncipio: iō in ꝑsona alicuius talis sb̄ditur: c In to. cor. meo exq̄. te: ne repelme a man. tu. minus dicit z plus significat. o Ne repelas me. i. admittas me ad cognitionē z ipletionē mandatorū tuoz: z qz incipiēs itelligere diuina mādata afficit ad ea iō sb̄ditur: e In corde meo abscōdi eloqa tua. tanq̄ thesaurū dilectum q̄ abscōdit vt seruet. f Ut nō peccem tibi. qz mandata dei sic abscōdita pseruant ab offensa dei: z qz talis oz esse gratus erga deū: iō per modū grāz actionis sb̄dit: g Bñdict' es dñe. o bono qō i me cepisti. h Doce me iusti. tuas. perficiēdo qō inchoatū ē. gratitudo. n. de iam accepto est meritoria respectu accipiēdi: z qz hūs noticiā mādatoz vult ēt alios venire ad agnitionez eoz: iō subditur: i In labijs meis ꝓnunciaui. alijs indicando. k Oia iudicia oris tui. vt intendāt sue correctioni: z qz p tale exercitium gnātur hitus qui facit delectabiliter operari: iō sb̄ditur: l In via testi. tu. de. sum. qz signuz hitus generati vel aq̄siti est delectatio i ope: vt dī. ij. ethi. m Sicut in oībus diuitijs. li sicut nō importat eqlitatem tm̄ sed ēt superabundātiā: fm illud sap̄. vi. c. z diuitias nihil esse dixi in comparatione illius: z qz delectatio iducit ad fortius operandum z meditandum: ideo subditur: n In mādatis tuis exercebor et considerabo vias tuas. z quia cessatio ab actu cōsiderandi tandem iducit obliuionem: ideo sb̄ditur: o In iustificationib' tu. medi. tē. z patet ex prędictis sententia.

Retribue. Hic remouetur secūdum impedimentū pfectiōis vite actiue qō ꝓuenit ex defectu virtutis hūane: q̄ iz possit facere opus bonuz de genere: non tamē opus meritoziū vite eterne: ad quod requiritur gratia dei: Romanoz. vi. Gratia dei vita eterna: et ideo istud impedimentum non est per aliquod positiuum sed magis negatiuum forme per quam fit opus meritoziū: ista autez

ꝛ qz non ſolū decūt deūs fortitudine eccl̄ie vt poſſit aduer
ſarijs reſiſtere declinādo pīcula per eos iducta ſed ēt de eis
triumphū p̄ſtando dī: Et fēs es mihi in ſalutē. Conſeq̄n
ter ſeptimo oñdit q̄ p doctores ſāctos eccl̄ie ſpūalis trium
phus hētur de hereticis: ꝛ de hoc dicit: Vox exultatiōis et
ſalutis i tabernaculis iuſtoꝝ. nā talis victoria non attigit p
arma corpalia ſed p vocē ſacre doctrine q̄ letificat: iuxta il
lud pſalmi: Juſticie oñi recte letificātes corda. doctrina au
tē vera ſalutaris cōiter aq̄rit a viris vacātibus ſtudio in ta
bernaculis: iuxta illud deu. xxxiij. c. Letare iſachar i taber
naculis tuis. qō ſic exponit: nā illi de tribu iſachar nō iten
debāt negociatiōib' ſicut illi de tribu ꝯabulon ꝙuicini ſui:
ſed vacabāt i tabernaculis ſtudio ſcripture: ꝛ iō de eis erāt
q̄plurimi doctores legis diuine: vt ibidē dī. vñ p̄dicte pſal
miſta dicit q̄ vox iſtius ſalutis q̄ ab hereticis eccl̄iaz tuebat
pſonabat in tabernaculis iuſtoꝝ. ſ. in ſtudijs ſāctoꝝ docto
rū: ꝛ ne iſta victoria hūano ingenio attribueretur ſubdit:
Dextra oñi fecit virtutē. ꝛ notāter repetit ter: Dextera oñi.
ꝛ i p̄mo loco ꝛ i ītio ſeu vltimo ſbiūgit: Fecit virtutē. i me
dio aūt loco dicit: Dextra oñi exaltauit me. ad denotandu
q̄ p̄ncipiū ꝛ finis v' victorie ſoli vtuti diuine attribuendū
ē: mediū aūt h'. ſ. victorie attribuendū ē humano ingenio tā
q̄ iſtrō a deo exaltato. vñ i medio loco dixit: Dextera oñi
exaltauit me. Cōſeq̄nter octauo dicit: Non moriar ſed vi
uā. qō vī referri ad illud qō dixerat i pſ. Credidi ꝓpter qō
tē. q̄ eſt q̄rtus pſ. h'. hymni: ibi. n. pſ. tractaꝝ de martyrib'
dixit: Pretioſa i ꝓſpectu oñi mors ſcōꝝ eius. vt ibidē fuit
expoſitū: ꝛ neq̄s putaret q̄ ſancti doctores non eſſent ma
gni in ꝓſpectu oñi: eo q̄ nō fuerūt talē mortē p̄cioſam cōſe
cuti: iō dixit: Nō moriar ſed viuā ꝛ narrabo opa oñi. q. d.
q̄libet ſāctus doctor lz ego nō moriar. p deo tanq̄ martyr:
viuo tñ deo vt narrē opa oñi ꝯ hereticos ipugnatores: ꝛ qz
iſti doctores ſancti lz non fuerūt mortui. p xp̄o p martyriū
corpale: fuerunt tñ multa paſſi incōmoda ꝛ anxietates. ſi
milit martyria ītrinſeca p abſtinētias ꝛ vigilias: ꝛ h'modi:
iō ſubdit: Caſtigans caſtigauit me oñs ꝛ morti nō tradidit
me. hoc eſt dicere: lz morti nō fui traditus a deo p martyri
um extrinſecū: eo q̄ diſpoſuerat de me vt narrarē opa oñi.
Caſtigās tñ caſtigauit me. i. multiplr caſtigauit me mō p̄e
dcō: qō q̄dāmō ē martyriū. Cōſeq̄nter nono q̄ſi loq̄ns
ppls fidelium ad h'mōi doctores ſāctos dicit: Aperite mi
hi portas iuſticie. i. exponite mihi doctrinā ſacre ſcripture:
p quaz hō iuſtificat: talis. n. expoſitio ſeu declaratio aptio
dī. vñ Lu. xxiiij. Aperuit illis ſenſū vt itelligerent ſcripꝝas.
Et ingreſſus i eas ꝓfitebor dño. qz p ſcripturas recte intelle
ctas ītrat ad ꝓfeſſionem dei. ſ. ꝓfeſſionē laudis ꝛ laudis. ꝛ ſeq̄
tur: Hec porta oñi iuſti ītrabunt p eā. cuius ſēſus eſt q̄ itel
lectus ſanus ſcripture ſacre p ſanctos doctores aptus ē por
ta oñi p quam iuſti ītrant ad laudē dei ꝛ fidei ꝓfeſſionem.
Cōſeq̄nter decimo ppls hoc qō petebat hñs. ſ. aptionē por
tarꝝ iuſticie deū alloq̄tur reddēs grāꝝ actiones: ꝛ hoc cū di
cit: Cōfitebor tibi qm exaudiſti me. ſ. aperiēdo mihi per tu
os ſāctos doctores portas iuſticie: q̄bus poſſez tibi recte cō
fiteri ꝛ vere cognoſcere. Q. fēs es mihi in ſalutē. i. meus ſal
uator. Cōſeq̄nter. xi. oñdens qño fēs eſt deus ſaluator ſb'
dit: Lapidē quē reprobauerūt edificantes hic fēs eſt i caput
anguli. exponaꝫ hic verſus ꝛ ſeq̄ntes de xp̄o lapide angula
ri ꝓput in poſtilla.

Pſal. CXVIII.

Beati imaculati. huic pſ. p̄mittit. p ti. Alleluia. cu
ius expoſitio patuit. ē. p ti. vo nō appet actor pſ.
tenet tñ q̄ fuit ꝓpha ſanctus q̄cunq̄ fuerit. Eſt aūt iſte pſ.
alphabeticus alio tñ mō q̄ alij alphabetici: qz in iſto ſub q̄
libet lra hebraici alphabeti ponunt octo verſus p ordine:
ita q̄ oēs vſus p̄mi octonarij incipiunt p lram aleph q̄ ē p
ma lra: ꝛ oēs verſus ſcōi octonarij p beth q̄ ē ſcōa: ꝛ ſic ꝯ
ter de alijs. Et qz translator non potuit ſic transferre q̄ oēs
verſus p̄mi octonarij iciperent ab a: q̄ ē p̄ma lra alpha
beti latini: iō p̄mo octonario ꝓpoſuit aleph ad ſignifi
candū q̄ oēs verſus illius octonarij per aleph incipiūt
i heb. currebat aūt tūc q̄dam modus ſpālis verſificādi
ꝑm ordinē lrarū alphabeti: ſic apud nos i illo hymno:
A ſolis ortus car
dine. in q̄ verſus
incipiūt ordinate
p lras alphabeti
latini incipiendo
ab a vſq̄ ad. g. in
cluſive: vt pz ītuē
ti hymnū illum:
ſed i hoc pſ. octo
verſus incipiunt

Beati imaculati ī ūia: q ām̄bulāt i lege dñi. Beā
ti q ſcrutātur teſtīonia ei⁹: i tōto corde exquirūt eum.

a qualibet lra: ibi aūt vnus tm̄. Nec video ibi aliam ſi
gnificationem niſi modū verſificādi ſpālem vt dixi lo
quēdo de ſenſu lrali. De mā h' pſ. ſciendū q̄ aliqui do
ctores exponunt eū totum de dauid ad lram: ſed qz i q̄
libet octonario eaſdē hiſtorias de dauid repetūt: qō ali
bi nō inuenitur i eodē pſ. nec vī ꝓbabile fuiſſe itentiōis
pſalmiſte in eodē pſ. totiēs eandē hiſtoriam repetere: iō
alia via intēdo ꝓcedere. Circa quā ſciendū q̄ ꝑm plures
expoſitores catholicos pſ. iſte loq̄tur de btitudine q̄ fre
quēter in hoc pſ. ſb' noīe btitudinis vl' vite ſpūalis me
morat. Btitudo aūt duplicit hētur: vno mō in re: ꝛ ſic
hētur tm̄ in patria: alio mō in ſpe: ꝛ ſic hētur i via per
bonoꝝ operum merita: ſicut dicit phus. j. ethi. de feli
citate politica q̄ conſiſtit in vſu virtutū: q̄ puerꝰ beati
ficamus in ſpe: non qz adhuc operētur virtuoſe: ſed qz
videtur bone indolis ꝛ apti ad hōdum virtutes politi
cas tpe ꝓcedente: igitur de beatitudie vt hētur in via lo
quitur pſalmus iſte. Et diuiditur i duas partes: quia p
mo agitur de beatitudine i generali: ſcōo de pertinētib'
ad ipſā magis in ſpeciali: ibi In quo corrigit. Prima in
duas: qz primo agitur de beatitudinis ſtatu: ſcōo de eī
appetitu: ibi Utinā dirigātur. Prima adhuc in duas:
quia primo oſtēditur qui ſtatum beatitudinis aſſequū
tur: ſcōo qui ab ipſo excludūtur: ibi Non ſeim. Circa
primū ſciendum q̄ beatitudo ꝓout habetur i via con
ſiſtit in perfectiōe vite actiue ꝛ cōtemplatiue: vita vero
actiua ꝓcedit contemplatiuā: quia mens nō poteſt ele
uari libere in contemplatiōe veritatis: niſi paſſiōes ap
petitus ſenſitiui fuerint moderate p exercitiuz moralis
virtutis: quod pertinet ad vitā actiuā. vnde dicit Gre
gorius. vi. moralium: Cū aliqui cōtemplationis arcem
tenere deſiderāt: prius ſe i campo per exercitiū operis ꝑ
bent: vt ſolicite ſciant ſi nulla iam mala ꝓximis irro
gant: ſi irrogata ab alijs equanimiter portāt: ſi obtētis
bonis tēporalibus nequaq̄ mēs leticia ſoluit: ſi ſubtra
ctis non nimio dolore ſauciatur tē. ꝛ ideo primo ponī
tur perfectio vite actiue cū dicitur: a Beati imma
culati. idest carentes macula mortalis peccati. b In
via. vite preſentis. c Qui ambulant in lege domi
ni. mandata eius opere adimplendo: quia non ſuffi
cit declinare a malo: ſed cum hoc requiritur operari
bonum: ꝓpter quod dicit Gregorius homelia tri
geſimaſecunda: Minus eſt mala non agere: niſi etiam
quiſque ſtudeat et bonis operibus inſudare. Secun
do tangitur perfectio vite contemplatiue: cum dici
tur: d Beati qui ſcrutantur teſtimonia eius. idest
eloquia diuina per ꝓphetas nobis tradita: que ſunt
miraculis tāq̄ diuinis teſtimonijs cōfirmata: Mar
ci vltimo: Illi aūt ꝓfecti prędicauerūt vbiq̄ domi
no cooperāte et ſermonem cōfirmante ſequentibus ſi
gnis. e In toto corde exquirunt eū. idest intellectu

k Dormitauit. Hic ꝑnter petit ꝑdce alleuiatiois confirmatio: qz sꝑer hō oz timere casū a gra alleuiante, ꝓpter variabilitatē fragilitatis humane: iō oī: Dormitauit aia mea ꝓ tedio. fm q dicit hic cassiodorus: dormire ē ꝓprium pigri: fm illud puer. xxiiij. Usqz quo piger dormis. dormitare aūt est lassi seu fatigati: sāctis autē hoibus tediosa ē sarcia corpis cui oz cōdescēdere ꝓcedendo ei refectionē sufficientē ⁊ q̄tem: i quo ꝓdeficsu faciliter deficit hō nimis cōpatiendo: ⁊ sic disponit ad casū: iō sb̄dit: l Cōfirma me. gr̄am tuaz i me ꝓseruādo: ⁊ qz ad h' facit diuini verbi frequēs meditatio: iō sb̄dit: In v̄bis tuis. m Uiaz iniqtatis. i. dispositionez ad lapsū p nimium condescensuz ad corp'.

Dormitauit aia mea ꝓ tedio: cōfirma me in verbis tuis. Uiam iniqtatis amoue a me: et de lege tua miserere mei. Uiam veritatis elegi: iudicia tua nō sū oblit'. Adhesi testionijs tuis dne: noli me confundere. Uiaz mādatoꝝ tuorū cucurri: cum dilatasti cor meū.

Egez pone mihi dne viā iustificationū tuarum: et exquirā eā sep. Dā mihi intellectū ⁊ scrutaboꝛ legē tuā: et custodiā illam i toto coꝛd̄ meo. Deduc me i semita mandatoꝝ tuoꝝ: qz ipsaz volui. Inclinā cor meū i testimonia tua: ⁊ nō i auariciā. Auerte oculos meos ne videāt vanitatez: in via tua viuifica me. Stā tue seruo tuo eloquiū tuū: in timoꝛe tuo. Amputa opprobriū meū qd̄ suspicatus sū: qz iudicia tua iocunda. Ecce cōcupiui mandata tua: in equitate tua viuifica me.

Et veniat sup me misericordia tua dne: salutare tuuz fm eloqum tuum. Et respondebo exprobrātib' mihi verbū: quia in sermonib' tuis supsperaui. Ne auferas de ore meo verbū veritatis usquq̄quā: quia in iudicijs tuis supsperaui. Et custodiā legē tuā semp in seculū ⁊ in seculū seculi. Et ambulabā in latitudine: quia mandata tua exquisiui. Et loquebar de testimonijs tuis in conspectu regū: et nō confundebar. Et meditabar in mandatis tuis: q̄ dilexi ea. Et leuabo manus meas ad mandata tua q̄ dilexi: et exercebor in iustificationibus tuis. Memor esto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti. Hec me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum vificauit me. Dilexerūt me iniqui: sed a lege tua nō declinauerunt. Memor fui iudiciorum tuorum a seculo dne: et consolatus sum. Defectio tenuit me: pro peccatoribus derelinquentibus legē tuā. Cantabiles mihi erant iustificationes tue: in loco peregrinationis mee. Memor fui nocte nois tue dne: et custodiui legē tuā. Hec facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisiui. Pars mea es dne: dixi custodire legē tuā. Deprecatus sum faciem tuā in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum. Cogitaui vias meas: et conuerti pedes meos in testimonia tua. Paratus sum et nō turbatus: ut custodiam mandata tua. Funes peccatorum circūplexi sunt mihi: et legis tue non sum oblitus. Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tue. Particeps ego sum omnium timentium te: et custodientium mandata tua. Misericordia tua dne plena est terra: iustificationes tuas doce me. Bonitatem fecisti cum seruo tuo dne: secundum verbum tuum. Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi. Antequā humiliarer ego deliquī propterea eloquium tuum custodiui. Bonus es tu et in bonitate tua: iustificationes tuas doce me. Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua. Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego autem legem tuam meditatus sum. Bonum mihi quia humiliasti me: ut discam iustificationes tuas. Bonum mihi lex oris tui: super millia auri et argenti. Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me: da mihi intellectum et discam mandata tua. Qui timent te videbunt me et letabuntur: quia in verba tua supsperaui. Cognoui dne quia equitas iudicia tua: et in veritate tua humiliasti me. Fiat misericordia tua ut consoletur me: secundum eloquium tuum seruo tuo. Ueniant michi miserationes tue et viuam: quia lex tua meditatio mea est. Confundantur superbi quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis. Conuertantur mihi timentes te: et qui nouerunt testimonia tua. Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis: ut non confundar. Defecit in salutare tuum anima mea: et in verbum tuum supsperaui. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando consolaberis me. Quia factus sum sicut uter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus. Quot sunt dies seruo tui: quando facies de persequentibus me iudicium. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non ut lex tua. Omnes mandata tua veritas: inique persecuti sunt me adiua me. Paululum minus consumpserunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua. Secundum misericordiam tuam viuifica me: et custodiam testimonia oris tui. In eternum dne verbum tuum permanet in celo: in generatione et generationem veritas tua. Fundasti terram et permanet: dispositione tua perseuerat dies. Quia omnia seruiunt tibi: quoniam omnes serui tui sunt. Nisi quia lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea. In eternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis viuificasti me. Meus es ego: saluum me fac quia iustificationes tuas exquisiui. Me exspectauerunt peccatores ut perderent me: testimonia tua intellexi. Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis. Quomodo dilexi legem tuam dne: tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti mandatum tuum: quia in eternum mihi est. Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi: quia mandata tua exquisiui. Ab omni via mala prohibui pedes meos: ut custodiam eloquium tuum. A iudicijs tuis non declinaui: quia tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem viam iniquitatis. Lucerna pedibus meis verbum tuum: et lumen semitis meis. Iurauī et statui custodire iudicia iustitie tue. Humiliatus sum usquq̄quā dne: uiuifica me secundum verbum tuum. Uoluntaria oris mei beneplacita fac dne: et iudicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semper: et legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatores laqueum mihi: et de mandatis tuis non erraui. Hereditate acquisiui testimonia tua in eternum: quia exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meum ut facerem iustificationes tuas in eternum propter retributionem. Iniquos odiui: et legem tuam dilexi. Adiutor et susceptor meus es tu: et in verbum tuum supsperaui. Declinate a me maligni: et scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum et viuam: et non confundas me ab exspectatione mea. Adiuua me et saluus ero: et meditabor iustificationes tuas semper. Sprevisti omnes discedentes a iudicijs tuis: quia iniusta cogitatio eorum. Prevaricantes existimaui omnes peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui. Feci iudicium et iustitiam: non tradas me calumpniantibus me. Suscipe seruum tuum in bonum: non calumpnientur me superbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuum: et in eloquium iustitie tue. Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: et iustificationes tuas doce me. Seruus tuus sum ego da mihi intellectum: ut sciam testimonia tua. Tempus faciendi dne: dissipauerunt legem tuam. Ideo dilexi mandata tua super aurum et topazion. Ideo ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odiui. Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea. Declaratio sermonum tuorum illuminat: et intellectum dat parvulis. Os meum aperui et attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam. Aspice in me et miserere mei: secundum iudicium diligentium nomen tuum. Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: et non dominetur mei omnis iniquitas. Redime me a calumpnijs hominum: ut custodiam mandata tua. Faciem tuam illumina super seruum tuum: et doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Iustus es dne: et rectum iudicium tuum. Mandasti iustitiam testimonia tua: et veritatem tuam nimis. Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum vehementer: et seruus tuus dilexit illud. Adolescentulus sum ego et contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus. Iustitia tua iustitia in eternum: et lex tua veritas. Tribulatio et angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternum: da mihi intellectum et viuam. Clamaui in toto corde meo exaudi me dne: iustificationes tuas requiram. Clamaui ad te saluum me fac: ut custodiam mandata tua. Preuenerunt in maturitate et clamaui: quia in verba tua supsperaui. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo: ut meditarer eloquia tua. Uocem meam audi dne secundum misericordiam tuam: et secundum iudicium tuum viuifica me. Appropiauerunt persequentes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu dne: et omnes vie tue veritas. Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in eternum fundasti ea. Uide humilitatem meam et eripe me: quia legem tuam non sum oblitus. Iudica iudicium meum et redime me: propter eloquium tuum viuifica me. Procul a peccatoribus salus: quia iustificationes tue non exquisierunt. Misericordie tue multe dne: secundum iudicium tuum viuifica me. Multi qui persequuntur me et tribulant me: a testimonijs tuis non declinaui. Uidi prevaricantes et tabescebam: quia eloquia tua non custodierunt. Uide quoniam mandata tua dilexi dne: in misericordia tua viuifica me. Principium verborum tuorum veritas: in eternum omnes iudicia iustitie tue. Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis tuis formidauit cor meum. Letabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa. Iniquitatem odio habui et abominatus sum: legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi: super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam: et non est illis scandalum. Exspectabam salutare tuum dne: et mandata tua dilexi. Custodiuit anima mea testimonia tua: et dilexit ea vehementer. Seruabo mandata tua et testimonia tua: quia omnes vie mee in conspectu tuo. Appropiet deprecatio mea in conspectu tuo dne: secundum eloquium tuum da mihi intellectum. Intret postulatio mea in conspectu tuo: secundum eloquium tuum eripe me. Eructabunt labia mea ymnum: cum docueris me iustificationes tuas. Pronunciabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua equitas. Fiat manus tua ut saluet me: quoniam mandata tua elegi. Concupiui salutare tuum dne: et lex tua meditatio mea est. Uiuet anima mea et laudabit te: et iudicia tua adiuuabunt me. Erraui sicut ouis que perijt: quere seruum tuum quia mandata tua non sum oblitus.**

l Egem pone. Postq̄ actuz ē de remotione ipedimēti circa pfectionē vite actiue: hic ꝑnr agitur de assecutione pmotiui qō ē triplex. s. fides dirigēs: spes sbleuans: ⁊ charitas stimulās: ⁊ ꝓmo ponit ꝓmū: scōo scōm: ibi Memor esto. tertio tertiū: ibi Bonitatē fecisti. Circa ꝓmum sciendū q fides hētur dupliciter. Uno mō q̄tum sufficit ad ꝓpriam salutē: ⁊ sic hētur ēt a simplicibus fidelibus. Alio mō cū hoc q̄tum ad eius defensionē ꝙ hereticos ⁊ infideles: ⁊ sic hētur a maioribus. primo ꝙ agitur de fide simpliciū: ⁊ scōo de fide maioꝝ: ibi Et veniat. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo petit fidei directio: scōo deuq̄ remotio: ibi Inclina cor. Circa ꝓmū sciendū q lz vitas ꝓma sit obiectum fidei formale: ⁊ ꝙz hoc ptinet ad vitā cōteplatiuā: tn mālit ⁊ ꝓ reductionē ad fidē ptinent oīa q̄ ordinātur in ipsū deum: q ē vitas ꝓma. Inter hec aūt ptinētur opa virtutū q̄ procedūt ex fide ꝓ dilectionē operāte: ⁊ ptinent ad pfectionē vite actiue: ⁊ hoc mō agit hic de fide, put dirigit in opibus vite actiue: et ꝙz hoc dicit ps. loqns in psona hūane nāe: a Legem pone mihi dne viam iustificationū tuarum. sicut enim lex hūana dirigit in opibus iusticie politice: sic fides i opib' iusticie diuine. b Et exq̄ram eā sēper. q̄bita fide q̄tum ad ꝓma credibilia excitat animus ad inq̄rēduz de his q̄ sequūtur ad ipsa: ⁊ qz ad hoc req̄ritur q̄ intellect' a deo moueat: iō subditur: c Da mihi intellectū ⁊ scrutaboꝛ legē tuā. pfecte cognoscēdo q̄ nō posse sine tuo auxilio: ⁊ qz tal' cognitio ordinat ad op': iō sb̄dit: d Et custodiā illam i toto coꝛde meo. q̄tū ad act' interiores. e Deduc me i semita mādatoꝝ tuoꝝ. q̄tū ad actus exteriores: ⁊ qz ex tali exercitio aggenerat q̄dā inclinatio ad actus siles: iō sb̄ditur: Quia ipsaz volui. f Inclina. Hic ꝑnter petit remotio ipedimēti qō est triplex. Primum ē ꝙcupiscentia oculoꝝ q̄ respicit aggregationē bonorū tpaliū: ⁊ q̄tū ad hoc oī: Inclia cor me. in testi. tua ⁊ nō i auariciā. aiuz a diuinis opibus retrahentē. Scōm ē ꝙcupiscētia carnis: q̄ vt plurimū accēdit ex aspectu ipudico: ⁊ q̄tū ad hoc sb̄dit: g Auerte ocu. me. ne vi. vanitatē. i. spectacula ad malū luxurie iducentia. Tertiū est supbia vite: ⁊ q̄tū ad hoc sb̄dit: h Statue ser. tuo elo. tu. in ti. tuo. timoz. n. dñi facit hoīez vaciter hūiliari. i Amputa op probriū meum. i. occasionē labēdi i petm̄ qō est oppꝛobrio sū. k Qō suspicatus sū. i. timui. vñ i trāsla. hiero. hēt: Qō reuerit' sū. l Qz iudi. tua iocūda. decedētib' absq̄ mortali culpa. vñ Lu. xxi. saluator loqns de signis ꝓcedēti b' extremū iudiciū dicit: His aūt fieri incipiētibus respicite ⁊ leuate capita vra. i. exhilarate cōda vra. ⁊ dic̄ greg. ibidē: Nec mirz: qz audiēt illā dulcem sñiaz: Uenite bñdicti ꝑris mei ꝛc̄. mat. xxv. m Ecce cōcupiui mandata tua. scire ⁊ opari. n In eq̄tate tua viuifica me. augmētando i me vitā gr̄e. ⁊ dic̄ in eq̄tate tua. qz talis eq̄tas iusticie ꝙ quā hō dirigit in deū meritorie nō est nisi ꝙ gr̄am a deo hōi dataz q̄ iustificat impium.

Et veniat. Hic ꝑnter petitur fides nō solū ad simplicē credulitatē ꝙz ad eius ꝓstantē ꝓfessionē et defensionē: qō freq̄nter fcz est ēt in simplicib' ꝙ spūssancti assistentiam: ⁊ hoc ē qō oī: a Et ve. su. me mia tua, dne. largiendo fidē mō dco: ⁊ iō sb̄dit: b Salutare tu. fm. elo. tuū. vt. s. sps tuus loq̄tur i me: fm q̄ oī mat. x. Non. n. vos estis q̄ loq̄mini ꝙz sps ꝑris vri q̄ loq̄tur in vobis. c Et rñ debo exprobrātib' mihi. i. opprobriose loquentibus mihi ꝑpter fidem: sicut factum ē multis catholicis. d Uerbum. s. veritatis a spiritu sancto mihi administrandum.

negatio fiue defectus tollit p collatione gre supplētis defectū nāe. igit̄ pmo petitur h' modi supplemētū: scdo tāgitur h' mōi suppletiōis impedimētū: ibi Increpasti. Circa pmū sciendū q duplex ē meritū. s. cōgrui ⁊ cōdigni. meritū aūt cōdigni supponit gr̄am habitualē in merente. meritū vero cōgrui ipsam p̄cedit: q̄ meritū congrui ē qñ hō ex virtute nāli studet bonū opari: ⁊ sic facit qđ in se ē: ⁊ per p̄ns meret de cōgruo q deus det sibi gr̄am p quam vlterius meretur de condigno: ⁊ hoc ē qđ petitur hic in psona nāe hūane: cū dr: a Retribue seruo tuo. i. hoī ad bonū conanti fm facultatem nature. Retribue de cōgruo gr̄am tuā: iō sb̄dit: b Viuifica me. q̄a gr̄a animā viuificat vita gr̄e: sicut aīa corpus vita nāe. c Et custodiā mandata tua. i. mādata tua meritorie q̄tum ad meritū condigni: Et q̄ gr̄a illuminat intellectū ad supnālia cognoscenda: iō subdit: d Reuela oculos meos ⁊c. ⁊ necessitatē h' illuminatiōis sb̄dit. d. e Incola ego sū in terra. q. d. incole celi. s. angeli sancti clare vidēt talia: sed hoies terreni nō p̄nt videre talia absq illuminatione tua. f Nō abscōdas a me mādata tua. i. reueles mihi ea: q̄ minus dicēdo plus signat: ⁊ q̄ dr uine reuelationes fiūt desiderantibus eas: sap. vi. Preoccupat eos qui se cōcupiscunt: vt se illis prior oñdat. iō subdit: g Cōcupiuit aia mea desiderare ⁊c. ista aūt p̄cupiscentia ē in appetitu intellectiuo q̄ reflectit sup actum suū: sicut. n. intellectus intelligit se intelligere: ita voluntas vult se velle vl potius aia per voluntatē: ⁊ dicit: Cōcupiuit aia mea desidere iustificatiōes ⁊c. q̄ sicut noticia intellectus p̄cedit de imperfecto ad perfectū sic amor volūtatis. h Increpasti. Hic tāgitur collatiōis gr̄e impedimentū qđ est superbia: sicut humilitas ē gr̄e meritoria. vñ dr iaco. iiij. Deus superbis resistit: humilib' aūt dat gr̄am. ⁊ fm hoc dr: Increpasti superbos. s. angelos superbientes de celo ejiciēdo: ⁊ pmos parentes cōtinentes mandatū dei de paradiso irestri. i Maledicti q̄ declināt a mandatis tuis. pmi. n. parentes. p̄pter trangressi onē diuini mādati incurrerunt maledictionē: fm q̄ dr Gen. iij. Maledicta terra i ope tuo ⁊c. iō p̄nter petitur h' impedimēti amotio. k Aufer a me opp̄obriū. maledictōis. l Et p̄ceptum. transgressionis. m Quia testimonia tua exq̄siui. ad sciendū ea ⁊ intelligendū: ⁊ iō si trāsgrederer non esset ex ignorātia sed p̄cepto: ⁊ cā dē petitionis subdit cū dr: n Eteim sede. p̄n. ⁊ aduer. me loqbāt. isti p̄ncipes sunt demones: fm q̄ dr eph. vi. Nō ē nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē sed aduersus p̄ncipes ⁊ ptātes tenebras hui⁹ sp̄ualia nequitie: ⁊ isti p̄ncipes frequenter tractant admixce q̄liter possint hoies sanctos ⁊ litteratos deijcere p p̄ceptum diuinor mādatorū: sicut narrat greg. in dialogo: q̄ iudeus in phano idoli abscōditus audiuit demones tractātes de deiectione andree cp̄i fūdane ciuitatis. o Seruus aūt tuus exer. in iusti. tuis. q̄. ⁊ q̄to hō p̄cipit se a demonibus fortius ipugnari: tāto magis dr in bonis opib' exerceri: ad qđ requritur diligens mētis p̄sideratio: iō subditur: p Nā ⁊ testi. tua me. mea ē. i. meditatio mea iugit̄ versat

Obliuiscar sermones tuos: Retribue seruo tuo: viuifica me ⁊t custodiā sermones tuos. Reuela oculos meos: ⁊ p̄siderabo mirabilia de lege tua. Incola ego sū i tra: nōn abscōdas a me mādata tua. Cōcupiuit aia mea desiderare iustificatiōes tuas: in oi tpe. Increpasti superbos: maledicti q declināt a mādatis tuis. Aufer a me oppr̄obriū ⁊t cōtemptū: q̄ testimōia tua circa ipa. q Et p̄silium meū. qđ intēdo simplr̄ plequi. r Justificatiōes tue. i. ipletiones mādator̄ tuorū q̄ iustificant hoiem.

Thesit. Hic ponit tertiū impedimentū qđ est pondus corpis aiam aggrauātis ab opib' virtutis: fz q dr sap. ix. Corpus qđ corrumpitur aggrauat aiam ⁊ deprimit sensū multa cogitantē terrena inhabitatio. hoc autē impedimentuz aggrauās auferetur i resurrectione: q̄ tūc glia aie redūdabit ad corpus faciens ipsū gliosuz aie obediens ad nutū: fm q̄ dr Ro. viij. Ipsa creatā liberabit a fuitute corruptiōis in libertatē glie filiorum dei. in p̄sēti autez non aufertur nisi per modum alleuiationis: quod fit vno modo p augmentū gratie animam fortificātis ad dēm pondus leuius portādū: sicut ille q̄ grauiter portat decē: si multū augeat virtus eius cū dco pōdere non soluz poterit ambulare sed ēt currere: ⁊ ō tali alleuiatiōe dr Ro. viij. Infelix hō q̄s me liberabit ō corpe mortis h'? ⁊ rndet: Gra dñi nr̄i ihesu xp̄i iq̄tuz fortificat ꝫ corpis aggrauationē. igit̄ in hoc octonario q̄rto p̄mo petitur h' modi alleuiatio: scdo alleuiatiōis p̄firmatio: ibi Dormitauit. tertio vtriusq declaratio: ibi Viā mādatorū. Circa p̄mū dr: a Adhesit pauimēto aia mea. pauimentū ē terra vel aliq̄d terreū vt lapides: ⁊ iō cū dr: Adhesit pauimento aia mea. sensus ē: aia mea corpi terreo ⁊ corruptibili aiam aggrauāti ē p̄iuncta. b Viuifica me. i. fortifica i me vitā gr̄e ad pondus corpis leuius ferēdū. c Scōm verbū tuum. de q̄ scribitur deu. viij. Nō in solo pane viuit hō: sed i oi verbo qđ egredit de ore dei. q̄ sicut cib' corpalis fortificat robur corpis: sic verbuz diuinū robur mentis. d Vias meas. i. p̄cessus meos difficiles i via vtutis ppr̄ aggrauationē corpis e Enūciaui tibi. p orōnem deuotā petens alleuiari. f Et exaudisti me. p augmentū tue gr̄e: ⁊ q̄ augmentū istud sēper dr plus ⁊ plus appetit: iō sb̄dit: g Doce me iustificationes tuas. q̄ doctrina fit per augmentum gr̄e amplius illuminātis. h Via iustificationū tuarum instrue me. repetitio ē eiusdē sntie ad maiorē affectus expressionē. i Et exercebor i mirabilib' tuis. i. i opibus virtutū moraliū infusar̄ q̄ sunt mirabiles: tū q̄ cānt i nobis ex diuina ifusiōe: fz q̄ dicit aug Virtus ē bona q̄litas mētis q̄ qs bñ vtitur: ⁊ nullus male vtit: quaz deꝰ i nobis sine nobis operatur. tū q̄ hñt aliud mediū ⁊ aliū finē q̄ vtutes acq̄site: q̄ i tpantia seu i vtute tpantie acq̄sita in suptione ciborum: medium istitutū a rōe ē: vt nō noceat valitudini corpis: nec impediat actū rōis. i tpantia ifusa mediū statutū a le. diuia ē vt castiget corp' ⁊ i fuitutē aie redigat. Silr finis vtutū moraliū acq̄site est vt hō bñ se bēat i politia hoiuz. finis aūt ifuse vt bñ disponat ad politiā ciuiū supnorum: fz q̄ dr eph. ij. Jā nō estis hospites ⁊ aduene: sed estis ciues scōrum ⁊ domestici dei ⁊c.

ꝓcedit ex gīa dei. e Scōm eloquium tuū. q̄ oīristi: petite ⁊ accipietis. f Cogitaui vias meas. i. ꝓcessus in bono q̄ sunt tardi ex fragilitate hūana sed festini ex diuina gīa: iō sb̄dit: g Et cōuerti pedes meos in testimōia tua. vigoratus ex tua gīa: iō subdit: h Paratus sum ⁊ non sum turbat⁹. habitus. n. facilitat hoiem ad opus: ⁊ iō hītes hituz gīe dispositi sunt ad facilit agendū bona opa vite actiue in q̄bus alq̄ difficultatē patiunt: ⁊ q̄ cursum bonoz demones nituntur ipedire suis tētationib⁹: iō sb̄dit: i Funes pctōz. i. tētationes demonū. k Circumplexi sunt me. ad impediendū me in bono ope. l Et legem tuā nō suz oblit⁹. tua gīa cō fortatus: ⁊ q̄ de hoc oz hō deo eē gratus sb̄ditur: m Media nocte surgebā ad confitendū tibi. cōfessione laudis. n Sup iudicia iustificationis tue. i. de hoc q̄ tuo sācto iudicio voluisti me i iusticia custodire: iō sb̄ditur: o Particeps ego suz. ex tua bonitate. p Oium timentiū te. timore filiali qui cauet offensā. q Et custodientiū mādata tua. p sactam opationē: iste. n. sūt oue ptes iusticie: fm q̄ dām fuit. ē. ps. xxxiij. Declia a malo ⁊ fac bonū. ⁊ q̄ predca gīa diuina cōfert oibus se ad eā debite disponentib⁹: iō sb̄ditur: r Mia tua dñe plena ē ira. ⁊ q̄ q̄to plus hūtur bona spūalia tanto magis desiderātur: iō sb̄dit: s Et iustificationes tuas doce me. bona spūalia i me augmentando.

miserere mei ſz ēloquiū tuuz. Cogitaui vias meas: ⁊t cōuerti pedes meos i testimonia tua. Parat⁹ sū ⁊ nō sū ꝯbatus: vt custodiā mandata tua. Funes pctōrū circūplexi sūt me: ⁊t legē tuaz nō sū oblit⁹. Media nocte surgebā ad ꝓfitēduz tibi: sū p iudicia iustificatiōis tue. Particeps ego sū oium timentiuz te: ⁊ cūstodientiū mādata tua. Mia tua dñe plena ē terra: iustificatiōes tuas doce me.

Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo dñe: ſz v̄bū tuum. Bonitatē ⁊t diſciplinā ⁊ ſciam d̄oce me: q̄ in mādatis tuis credidi. Priuſq̄z humiliarer ego deliq: ꝓpt̄erea eloquz tuū custodiui. Bon⁹ es tu: ⁊t in bonitate tua doce me iustificationes tuas. Multiplicata ē sup me iniq̄tas superboz: ego aūt i toto cōde meo scrutaboz mādata tua. Coagulatū ē sic lac coz eoz: ego v̄o legē tuā meditat⁹ sum. Bonū mihi q̄ humiliasti me: ut discam iustificatiōes tuas. Bonū mihi lex oris tui: sup milia auri ⁊ argenti.

Bonitatem feciſti. Hic ponit tertiū ꝓmotiuū i pfectione vite actiue q̄d est charitas stimulās ad opus bonuz: fm q̄ dī. ij. Cor. v. Charitas xpi vrget nos. stimulat aūt ad opus bonū ex ꝓsideratione bñficiorum dei in mēte ⁊ corpe receptoz: ⁊ ꝓmo ponitur stimulatio charitatis ex bñficijs ex pte mentis: ⁊ scōo corporis: ibi Manus tue. Circa ꝓmum sciendū q̄ sic charitas stimulat ad bonū: ita recalcitrat ꝯ malum: ⁊ ꝓmo ponitur ꝓmū: scōo scōz: ibi Multiplicata ē. bñficia aūt dei ex parte mentis sūt duplicia. s. bona nālia ⁊ gratuita: ⁊ q̄tū ad hoc dī: a Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo dñe. aiam ei ꝓferendo ad imaginē tuā creatam: ⁊ bona gīe supaddendo q̄ fuerūt data hōi in statu innocētie: et p̄ lapsū dant i baptismo: ⁊ añ dabātur regularit i circūcisiōe. b Scōm verbum tuū. put hētur Gen. j. ⁊ ait deus: faciam⁹ hoiem ad imaginē. q̄tū ad bona nāe: et similitudinē nr̄az. q̄tū ad bona gīe. Et q̄ non oz hoc hōi sufficere sz sēper oz ꝓfectū i spūalib⁹ q̄rere: fm q̄ dicit Aug. li. de pfectione iusticie: Nemo cū multuz ꝓfecerit dicat mihi sufficit: exiuit. n. de via ante ⁊minū: iō vltra petit. d. c Bonitatē. q̄tum ad pfectionē appetitus. d Diſciplinā ⁊ ſciam. q̄tū ad pfectionem intellectus. e Doce me. illustratione tue gīe ampliore: ⁊ dicit: Di

sciplinā q̄tum ad cognitionē moraliū: ⁊ sciam q̄tuz ad cognitionē speculabiliū. f Quia i mādatis tuis credidi. oz. n. discipulū magio credere si velit ꝓficere: heb. xi. Accedētem oz credere q̄z est nē. ⁊ Isa. vij. fm aliā trāslationez: Si non crediderit⁹ nō itelligetis. ⁊ q̄z iter dei bñficia ad aiam ptinentia nō solum ē collatio gīe sed ⁊t correctio culpe: prouer. iij. Quem. n. diligit dn̄s corrigit. sine q̄ nō transitur pñs vita: iō sb̄ditur: g Priusq̄ humiliarer. per tuam correctionē. h Ego deliq. incurrēdo culpā. i Propter eloquium tuū custodiui. ex diuina. n. correctiōe experitur hō q̄tū bonuz sit deo obedire: ꝓpterq̄ efficit magis solicit⁹ eius mandata custodire. k Bon⁹ es tu. gīaz ꝓferendo ⁊ culpā corripiendo: ⁊ q̄z bonus ē suiipsius diffusiuū: iō sb̄ditur: l Et i boni. tua doce me iusti. tuas. bonitatē tuā mihi cōicando. m Multiplicata. Hic ꝓnit ponit recalcitratio charitatis ꝯ malum q̄ fit resistendo tētationibus demonū: ⁊ hoc notat cū dī: m Multiplicata ē sup me iniq̄tas superboz. i. demonū me nitentiū ipellere ad pctm. n Ego aūt. charitate stimulat⁹. o In toto corde meo. i. intellectu ⁊ affectu. p Scrutaboz māda tua. ad itelligēdū ⁊ opandū: vt sic euadā coz tentamēta. q Coagulatū sicut lac coz meū. i. i malicia cōpressū: q̄z spūs malignī sūt i malicia obstinati. r Ego v̄o legē tuam meditatus sū. ad facilius eis resistendū. s Bonū mihi. q̄z humiliasti me. i. per īsultus demonū dediſti mihi cognitionem fragilitatis mee: ne ex donis tuis caderē in supbiaz: hoc mō docebat paulus. ij. ad Cor. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee angelus sathane q̄ me collaphiget. t Ut diſcam iuſtificatiōes tuas. experimēto. n. ꝓprie fragilitatis mouet hō ad magis addiscēdū arte ꝓ defendēdi ꝯ impugnationē demōis: q̄ hētur p̄ nor. ⁊ ve. testm: iō subditur: v Bonum mihi lex oris tui. q̄z decē ꝓcepta decalogi locutus est dn̄s i mōte synai per angelū eius personā repñtantē: ⁊ legē euangelicā locutus ē dn̄s nobis p filiū i carne apparētez: fm q̄ dī heb. j. Locut⁹ ē nobis i filio quē ꝓstituit heredē vniuersoz. nē. x Sup milia auri ⁊ argenti. q̄z bona spūalia excedūt tpalia q̄ tq̄to sunt aie corpalibus ꝓferūtur.

Manus tue. Hic ꝓnit ponitur stimulatio charitatis ex bñficijs receptis a pte corpis. Circa q̄ sciēdum q̄ mā est ꝓpter formam: ⁊ corpus ꝓpter aiam: ⁊ iō competit ei formatio fm ꝓportionez ad aiaz: anima autem humana ad imaginē dei creata est capax ipsius per cognitionem ⁊ amorez: ⁊ ideo corpus eius a deo formatum est in statura recta: ut ex figura corporis disponat ⁊ quodammodo doceatur contemplari ⁊ amare celestia. vnde dicit poeta: Os homini sublime dedit celumq̄z videre. Jussit ⁊ erectos ad sidera tollere vultus. Et similiter cum quereretur ab empedocle cur viueret: respondit: vt astra aspiciam: celum subtrahe nullus ero. hoc igitur

e Quia ſpaui i ſermonibus tuis. i. i ſermonib⁹ a te mihi cōferēdis ⁊ non i ſermōibus ex mea ſcia ꝓferēdis: iō ſ̄bdit: f Et ne auferas de ore meo. minus dicēdo plus ſignat. i. cōferas ori meo. g Uerbū vitatis. qz a ſpuſacto nō pōt ꝓgredi falſū. h Quia i iudicijs tuis ſupſperaui. diuio .n. iudicio lz hōibus occulto fiūt aliquan do ſimplicib⁹ tłes illu ſtrationes vitatis: et qz ad talē illuſtratio nē ſequtur diuine legis ipletio: iō ſequtur: i Et cuſtodiā legem tu az ſēper. eā opere adi plendo. k Et ābu labā in latitudine. ſ. charitatis q̄ eſt tante latitudinis q̄ ēt ſe ex tendit ad inimicos: matth. v. Diligite ini micos vr̄os: bñfacite his q̄ oderunt vos. l Quia mandata tua exq̄ſiui. nō ſoluz ſpeculatiue ſed ēt ꝓa ctice: ex tali vero exer citio meret charitas augeri: vt tādē mere atur ⁊ perfici: iō ſq̄t: m Et loq̄bar de te ſtimonijs tuis. ꝓſtan ter itrepide. n In ꝓſpectu regū. vt ꝓz ō ſydrach miſac et abdenago cor̄ nabuch. rege: Dañ. iij. ⁊ ō petro ⁊ ioh. cor̄ ꝓncipibus ſacerdotū: act. iiij. ⁊ de multis alijs: vt ꝓz de ſancta lucia ⁊ ſancta agnete ⁊ conſimilibus. o Et meditabor i mādatis tuis q̄ dilexi. dilectio. n. alicu ius rei facit de illa re freq̄nē meditari. p Et leuaui ma nus meas ad mādata tua. ea ope adiplendo ſine q̄ nō ſuffi ceret meditatio: iō ſ̄bdit: q Et exer. i iuſti. tuis. i. i opib⁹ mādatoꝝ tuoꝝ q̄ iuſtificāt hoiez: dū tñ mō debito ipleāt.

Memor eſto. Hic ꝓnter ponit ſcōm ꝓmotiuū in p fectiōe vite actiue qō eſt ſpes ſ̄bleuās: ex hoc. n. q̄ ſpes ſ̄bleuat ad expectationē vite beate in patria ꝓfortat hō in opibus vite actiue i via. ſpes aūt ē certa expe ctatio future btitudinis ex gr̄a ⁊ meritis ꝓueniens: aliī non eēt ſpes ſed ꝓſumptio. primo igit agitur de ſpe ꝓut reſpicit gr̄az dei: ſcdo ꝓut reſpicit vſū bonū liberi arbitrij: ibi Por tio mea. Prima i duas: qz ꝓmo agit de ſpe ꝓut reſpicit di uinam gr̄am: ſcdo de timore reſpiciēte fragilitatē ꝓpriam: ibi Defectio. Circa ꝓmum dr̄: a Memor eſto verbi tui ſeruo tuo. i. qō dixiſti ſeruo tuo. iſte ſeruus fuit abraaz cui deus ꝓmiſit vitā beatā ⁊ ſemini eius: gen. xv. Suſcipe celū ⁊ numera ſtellas ſi potes. ⁊ dixit ei: Sic erit ſemē tuū. i q̄ ꝓ miſit abrae ⁊ imitatorib⁹ fidei ſue gl̄iam celeſtis patrie: vt ibi pleniꝰ fuit dēz. vñ accipit i officio mortuoꝝ illud: Si gnifer ſanctus michael repñtet eas in lucē ſanctam quā olim abrae ꝓmiſiſti ⁊ ſemini eius. b In q̄ mihi ſpē dediſti. i. oi imitanti fidē abrae cui reuelatū fuit myſteriū xp̄i. vñ dr̄ xit ſaluator ioh. viij. Abraam pr̄ vr̄ exultauit vt videret di em meū: vidit ⁊ gauiſus ē. c Hec. ſ. ſpes future btitudis. d Me cōſolata eſt i hūilitate mea. In heb. hētur: In af flictione mea. fideles. n. a tyrannis oppreſſi ⁊ afflicti ex iſta ſpe fuerūt in tormētis multiplicit ꝓſolati: intantū q̄ nō ſo lum patiēs ſed ēt gaudēs ſuſtinebāt. e Quia eloq̄um tuū. q̄ ꝓmiſiſti abrae ⁊ ſemini eius vitā beatā. f Uiuifi cauit me. i. cōfortauit i afflictiōe. ⁊ qz ex patiētia ⁊ ꝓſta tia fideliū tyrāni affligebātur excogitantes adhuc gra uiora tormēta ꝑ eos: iō ſ̄bditur: g Supbi iniq̄ age bāt vſq̄quaq̄. querentes affligere fideles multimode. h A lege aūt tua nō declinaui. qz fideles i talibus cō ſtāter ſteterunt. i Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ ⁊ē. Iqbus malos pdidiſti ⁊ ꝓfiden tes i te liberaſti: vt noe ō diluuio loth de ſ̄uerſi one ſodome ⁊ go morre: ⁊ treſ pue ros de camino i gnis. k Et cō ſolatus ſū. ſperāſ q̄ liberabis me: qz ⁊li aliq̄n dñs nō liberet fideles ſuos a morte tpa li: ſicut machabe os non liberauit de tormētis anti ochi. ỹ. mach. vij tñ fuerunt melꝰ liberati q̄ treſ pu eri de camino ar denti: ſm q̄ dicit aug. qz illi fuerūt liberati de igne: poſtea morituri: machabei vero fuerūt liberati de pñti miſeria in eternū victuri. l Defectio. Hic pñter agit de timore ꝓpter fragilitatis: qz q̄tūcunq̄ hō ſpare debeat de deo: tm dr̄ timere ne labat i pctm̄ ex ꝓpria fragilitate: ⁊ ſic fruſtret ſua ſpe: iō dr̄: l Defecto tenuit me. i. timor magnus. vñ i trāſla. hiero. dr̄: Horror tenuit me. m Pro pctō rib⁹ derelinq̄ntib⁹ legē tuā q̄ ſūt multi valde: ſz q̄ dr̄ ecc̄s. j. Stultoꝝ infinitus ē numer⁹. ⁊ mat. vij. Lata eſt porta ⁊ ſpaciosa via q̄ ducit ad pditionē: ⁊ multi ſūt q̄ itrāt p eā. ⁊ iō q̄libet q̄tūcunq̄ iuſtus dr̄ ſēper timē ne ſimilit ſibi accidat ex ꝓpria fragilitate cū ſit eiuſdē ſpēi ⁊ nāe. ⁊ qz ad talē caſū euitandū multū valet orō p quā mēs a terrenis retrahit ⁊ ad diuina ſ̄bleuat: iō ſ̄bdit: n Lā ta. mihi erāt iuſti. tue. i. laudes diuine. o In lo. pere. mee. i. in via pñtis vite q̄ tēdimus ad patriā ſic peregri ni. ⁊ qz diuine laudes non ſolū dicēde ſūt de die ſed ēt ō nocte: iō ſ̄bdit: p Memor fui nocte nois tui dñe. ⁊ qz orōem dr̄ comitari ſācta opatio: iō ſ̄bdit: q Et cuſtodiui legē tuā. p mādatoꝝ tuoꝝ ipletionē. ⁊ qz iſta hr̄ hō a dei gr̄a: iō ſ̄bditur: r Hec fca eſt mihi. i. hec gr̄a mihi a deo fca ē. vñ ⁊ i trāſla. hiero. iuxta hebraeuz hētur: Hoc fcr̄ ē mihi: s Quia iuſtificatiōes tuas ex q̄ſiui. vñ dicit ſaluator mat. vij. Querite ⁊ inuenietis.

Portio mea. Hic ꝓnter agitur de ſpe ꝓout ꝓ uenit ex bono vſu liberi arbitrij cuz dicitur: a Portio mea dñe. i. firmiter ſpero q̄ tu ſis pars ⁊ portio mea i futura beatitudine: ⁊ vnde ſurgat iſta ſpes ſequtur: b Dixi cuſtodire legem tuā. per bo num vſum liberi arbitrij tua gratia informati. ⁊ quia ad huiuſmodi vſus cōtinuationez facit oratio deuota ſequtur: c Deprecatus ſū faciē tuā i toto corde meo. i. in intellectu ⁊ affectu. d Miſerere mei. cōtinuan do in me bonum vſū liberi arbitrij: cuius continuatio

eloquz tuū viuificauit me. Supbi iniq̄ agebant vſq̄ quaq̄: a lege aūt tua nō de clinaui. Memor fui iudici oꝝ tuoꝝ a ſeculo dñe. Et ꝓ ſolatus ſum. Defectio tenuit me: pr̄ō pctōribus derelin q̄ntib⁹ legē tuā. Cantabi les mihi erāt iuſtificatiōes tue: in lōco peregrinatiōis mee. Memor fui nocte no minis tui domine: et cuſto diui legē tuam. Hec facta ē mihi: q̄ia iuſtificationes tuas exquiſiui.

Portiō mea domine: dixi cuſtodire legem tuā. Deprecatus ſum faciē tuam in toto corde meo

ſpaui in ſermonib⁹ tuis. Et nē auferas de ore meo verbū vitatis vſq̄q̄que: q̄a in iudicijs tuis ſupſperaui. Et cuſtodiā legē tuā ſemp: i ſeculum ⁊ in ſeculū ſeculi. Et ābulabā in latitudie: q̄a mādata tua exq̄ſiui. Et loq̄bar i teſtimonijs tuis i cōſpectu regū ⁊ nō cōfū debar. Et meditabar i mā datis tuis: q̄ dilexi. Et leua ui man⁹ meas ad mādata tua q̄ dilexi: et exercebor in iuſtificationibus tuis.

Memor eſto vbi tui ſer uo tuo: in quo mihi ſpē dediſti. Hec mē cōſola ta eſt in humilitate mea: q̄a

n Paulominus cōsum. me in terra. aliqñ. n. fuit tal' psecutio ⁊ tāta q' ab aliqbus timebātur sācti contēplatiui deficere: sicut qñ helias fugit a facie iezabelis ꝓphetas dñi interficiētis. iij. Reg xix. ⁊ qñ manasses implevit hierl'z sāguine ꝓphārū vsq; ad os. iij. reg. xxi. ⁊ tpe arrij heretici i quo catholici fuerūt i maxima psecutione: ita q' qsi vix bātur deficere: qz tñ in oibus psecutionib' aliqui fideles refuati sūt ꝓstates: iō sbdit:

o Ego aūt nō dereliqui mandata tua. Et qz hoc ñ ꝓcessit ex virtute hūana sz magl ex bonitate diuina: iō subditur:

p Scōm miaz tuā viuifica me. confirmādo me i psecutione. q' Et custodiā testimonia oris tui. i. ꝑcepta decalogū: ⁊ verba sācti euāg. lij q̄ ꝓcesserūt ex ore dei: sicut dōm est. ē. octonario. ix.

Paulominus cōsūmauerunt me i ira: ego aūt non dereliq mādata tua. Scd'm misericordiam tuā viuifica me: et custodiā testimonia oris tui.

Neternū dñe: verbuz tuū permanet i celo. In generatiōe et gnātiōez veritas tua: fūdasti terrā et permanet. Ordinātiōe tua perseverat dies: qm̄ oīa seruiunt tibi. Nisi q' lex tua meditatio mea ē: tunc forte periissē in hūmilitate mea. In eternum non obliuiscar iustificationes tuas: qm̄ in ipis viuificasti mee. Tuus sū ego salūū me fac: qm̄ iustificationes tuas exqsiui. Me expectauerunt peccatores ut pderēt me: testimonia tua itellexi. Omis cōsummatiōis vidi finē: latū mādatum tuū nimis.

Neternū. Hic ꝓnter describitur cōtēplatiōis stabilitas: ⁊ ꝓmo ponit h' modi stabilimētū: scōo tāgitur ipedimentuz: ibi Nisi q' lex tua. Circa ꝓmum dr: a In eternū dñe verbū tuū pmanet in celo. Istud verbuz q̄ deus alloqtur ciues celestes sūt diuine illumiatiōes seu reuelatiōes angelis fce: q̄ruz aliq̄ pmanebunt tm̄ vsq; ad die iudicij. s. ille q̄ sunt de salutis hoiuz ꝓcuratione seu ꝓmotiōe q̄ tūc ꝑminabit: sed illuminatio q̄tum ad noticiā diuine essentie ⁊ ꝓsonaz durabit in eternū. Et qz reuelationes ptinētes ad ꝓcurationē nr̄e salutis p angelos reuelāt hoibus sāctis fm dispositionē diuine sapie: iō subdit: b In gen. et gene. ve. tua. p angelos hoibus reuelata i oib' gnātioni b' sibi succedētib': sicut enoch ⁊ noe i gnātione ante diluuiū abrae ⁊ alijs ꝑiarchis ⁊ ꝓphis in gnātionib' vsq; ad xp̄m: ⁊ a tpe xp̄i vsq; ad iudiciū. c Fūdasti terrā ⁊ pmanet. q. d. cū ira sit facta ꝓpt hitationē hoiuz: multo fortius pmanebūt tue illustratiōes necessarie ad salutē eoz. Ulteri' oñdit hoc idē alio exēplo. d Ordinatione tua pseverant dies. sensibiles. e Qm̄ oīa seruiunt tibi. obediētia ad nutū suo creatori. q. d. multo fortius perseverabit dies ītelligibilis. i. reuelatio tue veritatis necessaria ad directionē nr̄e salutis. f Nisi q' lex. Hic ꝓnter tāgitur q̄ddam ipedimentū: ⁊ ē duplex .s. ab itrinseco ⁊ ab extrinseco: scōm ponitur ibi Me expectauerunt. Circa ꝓmum sciendū q' corpus corrupti bile aggrauat aiam: vt dr sap. ix. ꝓpt qd minus ꝑcipit diuinā illustrationē: ⁊ minus seqtur ei' directionē: ⁊ p hoc hz aliqñ ruendi occasionē: ꝯ qd piculū maxime vaalet diuine legis freqns meditatio. vñ dicit hiero. ad rusticū monachū: Ama sāctaz scripturaruz studia: ⁊ carnis vicia nō amabis. ⁊ ꝓpt hoc dicit ps. f Nisi q' lex tua meditatio mea ē. i. nisi fuissē occupat' i tali meditatiōe. g Tūc forte perissē. p lapsū in culpā grauem. h In hūilitate mea. i. ipulsus corruptiōe mee carnis q̄ ex sua vilitate rō ē mee hūiliationis: fm illud michee vi. Hūiliatio tua i medio tui. ⁊ qz tale ꝓseruatiuū dr diligēter custodiri tāḡ valde necariū: iō sbdit: i In eternū nō obli. iusti. tuas. q̄ ptinent i lege tua. k Quia i ipsis viuificasti me. p eoz meditatiōez ꝓseruādo me a peccati morte: iō ꝓcludit vltius: l Tuus ego sum. eo q' vitam meam quasti dō mō. m Saluū me fac. de futuro sicut ⁊ feciſti de ꝑterito. n Qm̄ iustificatiōes tuas. in lege cōtēplas. Exqsiui. intellectu ⁊ affectu. o Me expectauerunt. Hic tāgit ipedimentū ab extrinseco: qd est illi diatio demonum bonos sbuertē q̄rentiū: ꝓpter qd dr: Me expectauerūt pctores. i. spūs maligni in pctō obstinati. p Ut pderent me. p lapsum mortalis culpe. q Testionia tua intellexi. i. itra me legi. itelligere. n. ē itus legere: ⁊ sic eoz insidias euasi: qz sacre scripture deuota meditatio est armata ꝯ tētatiōes dcmonū: ⁊ qz ex tali meditatiōe itelligit finis pfectiōis hūane sbdit: r Oīs cō sūmationis. i. hūane pfectiōis. s Vidi finē. ⁊ qs sit iste finis pfectionis hūane oñdit cū dr t Latū mādatū tuū nimis. istud ē mādatū charitat' qd est tāte latitudinis q' se ēt extendit vsq; ad inimicos: ut dōm ē. ē. q' aūt sit finis pfectionis hūane ꝓz. j. ad timo. j. Finis ꝑcepti est charitas. et deu. x. dr: Quid petit dñs deus tu' a te nisi vt timeas ⁊ē. sequtur: Et vt diligas eū i toto corde tuo ⁊ē. ꝓpt qd saluator Mat. xxij. dic: In his duob' mādat' tota lex pēdet ⁊ ꝓphe: ⁊ loqtur de duobus ꝑceptis dilectiōis. s. dei ⁊ ꝓximi.

Quomō dilexi. Hic ꝓnter oñdit suauitas seu bonitas vite ꝓtēplatiue ex pte modi ꝓtēplandi: ⁊ ꝓmo oñdit ꝓpositū: scōo excludit opposituz ibi Iniqs odio hūi. Pria in duas: qz ꝓmo oñdit ꝓpositū inḡtū ꝓtēplatio ꝑficit intellectū: scōo iḡtuz dirigit affectū: ibi Ab oi via mala. Circa ꝓmū sciendū q' modus ꝓtēplandi ꝓbz ē p sciam vtute itellect' agentis ex sēsibus acqsitā: cui pōt falsitas admisceri ex itellect' erroze: cōtēplatio vo fidei est p sacrā scripturā vtute spūssancti a supius reuelatā: ꝓpt qd nō pōt ibi falsitas ītueniri: ꝓpt qd tūs modus ꝓtēpladi melioz ē ⁊ amabilioz: ⁊ iō dic ps. i ꝓpli fidel' ꝓsona: a Quo dilexi. i. valde dilexi a Legē t. d. q̄ i sacra scripta ꝓtinet ⁊ maxie legē euāgelicā q̄ dr lex amoris. b To. dic me. mea ē. qz oculi mēt' dirigit ad illd qd ītūse diligit: ⁊ cā h' dilectionis q̄tū ad pfectionez itellect' sbdit cū dr: c Sup inimicos. i. sup ifideles: q̄ lz q̄tū ad nāz sint amici: sī tm̄ q̄tū ad ifidelitatē ūmici. d Prudentem feciſti. i. cogscētē: qz ñ hūt sacrā scripta: sz tm̄ hūanit' reptā q̄tū ad gētiles: vl si hūt ñ tñ itelligūt eā vt sz puersē: c'mōi st iudei ⁊ hētici. e Mādato tuo. i. p mādatū tuū a me vt itellectū ex tua illustratione. f Oriet. mi. ē. i. mihi ipssū ifepabilr. g Super. om. docētes. de sacra aūt scripta edocet hō duplr. Uno mō ab homine perito in intellectu sacre scripture: ⁊ in tali noticia discipulus aliquādo transcēdit magistruz: quia habet clarius ingenium ⁊ diligentius exercitium: sicut contingit in n pluribus fidelibus: et i persona taliū dr: g Super omnes docētes me itellexi. sacre scripte veritate: cuius cā sbdit:

bñficium recognoscit cuz dr: a Manꝰ tue dñe fecerunt me ⁊c̄. in statura recta ad videndū celū. b Da mihi intellectū. hoc ē eleuationē itellectꝰ ad te cognoscēdū ⁊ amandū. c Ut discā mādata tua. vt sic possim ea ope adiplere stimulatꝰ tua charitate. o Qui timēt te. timore filiali annexo charitati.

e Videbūt me ⁊ letabunt. qa charitas dei gaudē facit de bono ꝓximi: sm q dr̄. j. Lor. xiij. ō charitate: Nō gaudet sup iniq̄tate: congaudet aūt veritati. Et q2 homes boni aliq̄n ex fragilitate hūana cōmittūt aliq̄ ꝓpter q̄ a deo puniūt i pñti: ne postea grauius puniātur: sicut pz. iij. Reg. xiij. ō viro dei q̄ seductus a falso ꝓpha in bethel redijt: ꝓpter qō a leone occisus fuit: tñ leo cadauer eius non tetigit sed magis ꝑseruauit ad oñenduz peccatū eius illa pena deletum: ⁊ in alijs eꝰ actib' vite sue meritū: iō sb̄dit: f Logno ui dñe q̄a eq̄tas iudicia tua. q̄bus punis: lz aliq̄n sunt occulta. g Et i veritate tua humiliasti me. me corripiendo iuste. h Fiat mia tua. i offēsaꝝ meaꝝ deletiōem. i Ut ꝓsoletur me. de spe vite eine. k Scōm eloq̄uz tuū seruo tuo. i. ipsi abrae cui ꝓmisisti vitam eternā ⁊ eius semini: vt dēm ē. s. vij. octonario h' ps̄. l Veniāt mihi miserationes tue ⁊ viuā. vita gr̄e in pñti ⁊ glie i futuro. m Quia lex tua meditatio mea ē. q̄ q̄dem meditatio ē dispositio ad gr̄am hñdam ⁊ hītam augmentandā: ⁊ q2 ex pfectu bonorū cātur cōfusio demonū seq̄tur: n Cōfūdant supbi. i. spūs maligni q̄ de celo ꝓpter suā supbiā sūt dejecti. o Qz iniuste iniq̄tatē fecerunt i me. lz. n. iuste a deo pmittāt nos tētare: tñ ptāte sibi ꝓcessa vtūtur iniq̄ volūtate. p Ego aūt exer. in man. tuis. q2 q̄to hō sētit se a demōib' plus tentari: tāto magis dz in bonis opib' exerceri: ⁊ q2 in pugna ꝯ demones indiget hō suffragijs bonoꝝ: iō sb̄dit: q Conuertātur mihi. i. ad ad auxiliū meum. r Timētes te. timore filiali. s Et q̄ nouerunt testimonia tua. itelligēdo ⁊ opando: ⁊ q2 p bonū exercitiū purificat cor hūanū: iō sb̄ditur: t Fiat cor me. ima. i iusti. tuis. i. in exercitio mandatoꝝ tuoꝝ iustificantiuz. v Ut non ꝓfūdar. in pñti p lapsum culpe: ⁊ in futuro per lapsū in foueā gehenne.

Manūs tue fecerūt me et plasmauerunt me: dā mihi itellectuz ut discaz mādata tua. Dñi timent te videbūt me ⁊ letabunt: qa i ẏba tua supspaui. Cognoui dñe q2 eqtas iudicia tua: et i vitate tua hūiliasti me. Fiat mia tua ut ꝓsolet me: sm eloquiū tuuz suo tuo. Veniāt mihi miserationes tue ⁊ viuā: q2 lex tua meditatio mea ē. Confundāt superbi qa iniuste iniquitatē fecerunt i me: ego aūt exercebor i mandatis tuis. Conuertant mihi timentes te: et q nouerūt testimonia tua. Fiat cor meum immaculatuz in iustificatiōibus tuis: ut non cōfundar.

Defecit in salutare tuū aia mea: et in verbuz tuuz supspaui. Defecerunt oculi mei in eloquz tuum: dicentes qñ consolaberis me. Quia fcs sum sic vter i pruina: iustificationes tuas nō sum oblit'. Quot sūt dies serui tui: quando facies de persequētibus me iudicium. Narrauerunt mihi iniqui fabulatiōes: sed nō vt lex tua. Omnia mandata tua vitas: iniquī persecuti sunt me adiuua me.

Efecit. Postq̄ actū est de beatitudine: put ꝓsistit i pfectione vite actiue: hic ꝓnter agit de ea. put est i actib' vite cōtēplatiue. Circa qō sciendū q̄ vita ꝓtēplatiua delectabilioꝝ ⁊ sblimioꝝ ē actiua: q2 ꝓtemplatio magis ꝓprie vsat circa deum: actio vo circa ꝓximū: ꝓpter qō dicit saluator Lu. x. Martha martha solicita es: ⁊ turbaris erga plurima: Maria aūt optimā ptem elegit. ⁊ iō p mo agit de eius suauitate: scōo de eius sblimitate: ibi Mirabilia. Prima in duas: q2 p̄mo oñdit eius suauitas ex pte obiecti cōtēplati: scōo ex mō cōtēplandi: ibi Quō dilexi legē tuā. Pria adhuc in duas: q2 p̄mo oñdit dca suauitas: secūdo suauitatis stabilitas: ibi In eternū dñe. Pria adhuc i duas: q2 p̄mo ponit dce suauitatis delectamētū: scōo sb̄dit eius ꝯpedimentū: ibi Narrauerūt mihi iniq̄. Circa p̄mū sciendū q̄ q̄to aia in cōtēplatiōe magis eleuat: tāto magis ab occupatiōe exteriozꝝ se suū retrahit: ⁊ qñ ꝓtēplatio multū intēdit: se⁹ exteriōz ab actu suo cessat ⁊ ꝯpeditur: vt in raptu: ⁊ sic aia q̄dāmō deficit inq̄tū cessat ab actu exteriozi ab sozpta i cōtēplatione sūmi boni ⁊ delectatiōe seqnti: ⁊ hoc ē q̄ dr̄: a Defecit. in salutari tuo anima mea. q2 talis ds̄fectio ē valde salutaris. b Et in verbū tuum supsperaui. q̄ ꝓmisisti abrae vitā beatā ⁊ eius semini: q̄to. n. aliq̄s plus i ꝓtēplatione eleuat tanto magis de veritate h' p̄missionis certificat. c Defecerunt oculi mei i eloquium tuum. q2 q̄to oculi interiozes aie plus eleuant in deū: tāto magis ꝓcipiūt diuinā bonitatē ⁊ veritatem q̄ i sacra scriptura diuinis eloquijs exꝑmūtur trāscēdere oē bonū creatum in infinitū: ⁊ p ꝑs accēditur eius desideriū ad videndū deū imediate ⁊ eo fruendum: iō sb̄ditur: o Dicētes qñ ꝓsolaberis me. i pfecta beatitudine: ⁊ q2 ex tali eleuatione ad diuina reddi tur homo q̄si insēsibilis circa exteriora agibilia sb̄ditur: e Quia fcs sū sicut vter i pruina. vter. n. i pruina derelict' vī non applicabil' vltra hūanis vsib': ⁊ iō homes excellēter cōtēplatiui reputant i agibilib' ⁊ politicis q̄si stolidi. vñ ⁊. iij. Reg. ix. Principes exercitus q̄ erant cuz iehu dixerūt de ꝓpha q̄ venerat ad eū iungendū: Quid venit iste phanus iste ad te. ⁊ i figura h' facies moysi appuit cornuta ex ꝓsortio ꝑmonis dñi: Exo. xxxiij. q2 excellēt ꝓtēplatiui ab hoibus mūdanis reputant fatui: ⁊ tñ sm veritatē sūt sapiētissimi: q2 sapia ꝓprie ꝓsistit i ꝓtēplatione ꝑme cāe non solū sm sactos sz et sz phos: vt hēt. j. metaphy. ⁊ q2 excellēter ꝓtēplatiuis vita pñs vertit i tediū: iō sb̄dit: f Quot sunt dies serui tui. i. q̄diu retardabor a btitudine celesti: hoc mō dicebat paulus apls phil. j. desideriū hns dissolui ⁊ cē cū xpo. g Qñ fac de pse. me iudiciū. extremū. n. iudiciū i q̄ psecutores humani gener. s. demōes ordrēt i ifernū a sactis ⁊ maxie a ꝓtēplatiuis desiderat: q2 tūc vita ꝓtēplatiua nūc ichoata ꝓsūmabit. vñ dic aug. sup ioh. exponēs illō ẏbum dñi: Sic eū volo manē dōec veniā. i. ichoata cōtēplatō maneat donec veniā pficiēdo cū venero. s. ad iudiciuz. h Narrauerūt. hic tāgit dce suauitatis q̄ est i ꝓtēplatiōe ipedimentū: qō ꝓtigit p falsas suggestiones hēticoꝝ ⁊ infidelium: iō dr̄: Narrauerūt mihi iniq̄ fabulatiōes. qa hēses ⁊ secte ꝓtinēt multa fabulosa ⁊ ꝑficta. i Sed nō vt lex tua. q̄ nullā falsitatē ꝓtinē pōt: cuz sit a ꝑma vitate derīuata: iō sb̄dit: k Dia mā. tua vitas. s. ifallibil'. l Iniq̄. p. sūt me. infideles. n. ⁊ hētici illos psequūt q̄rētes occidē: qs non pñt vbis auertē a vitate: iō sb̄dit: m Adiuua me. ꝯ eozum deceptiōes ⁊ persecutiones.

nō solū sūt odiēdi sz etiā fugiēdi ꝓpt̄ piculū corruptōis ab eis: iō sb̄dit: g Decli. a me mali. ⁊ scru. man. dei mei. sincerit̄ sine admixtione errōis vit̄: ⁊ qz de' tales recipit ut filios charissimos: sm illud .ij. cor. vj. Exite de medio eōr. s. infideliū: ⁊ sepamini dicit dn̄s. seq̄t: Et recipiam vos ⁊ ero vobis in p̄em ⁊c iō sb̄dit: h Suscipe me fz eloq̄ tuū. iā allegatū.

i Et viuā. vita gr̄e. k Et non ꝓfundas me. i. cōfundi ꝑmittas in frustratione spei mee: ppt̄ qō sb̄dit̄ur: l Ab exꝑectatione mea. spes eni est certa expectatio future beatitudinis: ⁊ qz hō nō pōt eā cōseqū sine q̄ virtute ꝓpa: ideo sb̄dit: m Ad iuua me ⁊ saluus ero. q̄si .d. nullo modo possez sine tuo auxilio.

n Et medi. i iustifica. tuis semp. sm q̄ dr̄ apoca. xxij. Just' iustificetur adhuc. ⁊ qz peccatores a spe dicte beatitudis defraudāt sb̄dit̄ur:

o Spe. oēs discē. a iusti. tuis. q̄ dicūt a deo sp̄eti q̄a nō sūt ad gr̄am suā admissi: nec p ꝓpās ad glam: cui' causa sb̄dit: p Quia iniusta ē cogitatio eōr. i. retorta a rectitudine v̄itatis ad malū opandū: ꝓpter qō adhuc sb̄dit: q Prevaricātes reputaui t̄ē.] ꝓuaricātes. i. a lege dei variātes seu declinātes. r Jdeo dilexi testimonia tua. q̄ recte faciūt incedere p viā veritatis ⁊ iustitie. ⁊ qz carnis petulātia frequēter impedit i hac via sb̄dit

s Cōfige ti. tuo car. meas. i. mor' carnales mortifica

t A iudicijs enim tuis timui. q̄bus totū mundū submersisti aq̄s diluuij ꝓpt̄ peccatū luxurie. ois enim caro corrupat viā suā: ut hī Gen. vj. ⁊ sodomā cū alijs q̄ttuor ciuitatib' igne sulphureo succēdisti ꝓpt̄ enormitatē luxurie: Gen. xix. ⁊ horr̄ iudicior̄ cōsideratio carnē configit timore: mor' ei' illicitos reprimēdo.

Feci iudiciū. Hic ꝓpn̄ oñdit malicia deceptōis erronee formidabil: qz demones q̄ sūt malicios i ⁊ nobis inuisibiles maxime conant̄ hoiem inducere ad errorē i fide: ⁊ iō cira hoc iminet homini piculū maximū nisi ꝑseuer̄et p diuinū auxiliū: ad qō ipetrādū multū facit q̄ hō cū ꝓximo iuste vixerit de ꝑteri to: ⁊ iō hic allegat cū dr̄: a Feci iudiciū ⁊ iusti. non tradas me. i. tradi ꝑmittas. b Calūniātib' me. i. detrahentib' mihi nocē semp q̄rētib'. valet etiā ad dn̄m auxiliū ipetrādū obsequū deo ꝑstitū: qō allegat cū dicitur:

c Suscipe fuū tuū i bonū. ꝓtectōis tue. d Nō calūnient me superbi. i. spūs maligni q̄ sūt superbissimi: fz q̄ dr̄ iob. xli. de demone: ipse ē rex sup oēs filios superbie.

e Oculi mei defecerūt i salutare tuū. q. d. nō possum ipm assequi virtute ꝓpria: qz trāscēdit nālem hōis facultatē

f Et i eloq̄ iusticie tue. qz trāscēdit virtutē nālis intelligentie: ꝓpt̄ qō sb̄dit: g Fac cū fuo tuo sm mis. tuā. supplēdo defectū hūane nāe p tuā gr̄am. h Et iusti. tuo doce me. ut possim eas itellectu capē ⁊ ope adimplē: ⁊ ad hoc rō allegat cū sb̄dit: i Seru' tu' sum ego. ⁊ iō teneor iplere mādatū tuū: qō nō possū nisi itelligā ipm: iō subdit:

k Da mihi itellectū ut sciā testi. tua. ⁊ sic adimplē valeaz ipsa. l Tēpus faciēdi dn̄e. q. d. nō differas intellectū mihi dare qz tps ē dādi: cui⁹ rō sb̄dit cū dicit:

m Dissipauerunt legē tuā. heretici ⁊ doctores puersi puertentes ei' verā intellectum ⁊ iō necessarium ē ut seruis tuis des ⁊ pfectus verā ei' itellectuz: ⁊ qz hoc debz haberi tāq̄ donum charissimū. sb̄dit: n Jdeo dilexi mandata tua. veraciter itellecta.

o Sup aurū ⁊ topaçion. i. lapidē pciosū: sm q̄ dr̄ sap. vij. Nec cōparaui illi lapidē pciosum: qm̄ oē aurū i cōparatōe illi' harena ē exigua. s. in cōparatōe sapie: q̄ cōsistit i vero intellectu mādatorr̄ dei: ⁊ qz q̄to plus pciosiras sapientie cognoscit tāto pl' querit ⁊ amat: iō sb̄dit: p Propterea ad oia mādata tua dirigebar. toto conatu itellectus ⁊ affect': ⁊ p ꝓpās a me oppositū odio hī: iō sequit̄ur:

q Oēz viā iniquā. i. errorē ad peccata ducētē. Odio habui

Mirabilia testimonia. Descripta bonitate vite cōtēplatiue: hic ꝓpn̄ describit ei' sblimitas: ⁊ 2° ānexa ei' iocūditas: ibi Principes. Circa ꝑmū notādum q̄ ad sublimitatē ꝓtēplatōis ascēdit frequēti meditatōne ⁊ feruēti oratione: igit̄ 1° pōit ꝑmū: 2° secūdū: ibi Clamaui. ꝑma i duas: qz 1° pōit cōtēplatōis ascensus: 2° ex h' ꝓpn̄ gelus: ibi Just' es dn̄e. Pri⁹ adhuc i duas: qz 1° circa ꝓtēplatōem describit mētis eleuatio: 2° petit impedimēti ablatio: ibi Eripe me. Circa 1ᵐ notādū q̄ ascēd' ꝓtēplatōis philosophice incipit ab admiratōe: fz q̄ dr̄ j. meta. Propt̄ admirari ceperūt hōies philosophari. vidētes eni effect' nature mirabiles: ut coruscatōes: fulgura: tremot': ⁊ similia: inceperūt cās pscrutari ⁊ sic philosophari: ⁊ eodē mō ad sblimitatē ꝓtēplatōis theologice sci doctores: ut Hiero. Aug. ⁊ similes iceperunt ascēdē ex admiratōe: qz vidētes sacras scripturas mirabiles ꝓfidētes de diuio auxilio: itellectū earū sanū iquirē ceperūt ⁊ deo adiuuāte reperierūt. ⁊ quātū ad hoc dr̄: a Mirabilia testimonia tua. i. mirabiles scripture sacre testimonij diuis cōmunite: sm q̄ dr̄ Mar. vlt. Dño coopante ⁊ sermonem ꝓfirmāte sequētib' signis. b Jdeo scrutata ē ea aia mea. q̄rēdo earū itellectū i tui adiutorij confidētia. ⁊ qz vna scriptura itelecta aperit viā ad aliā itelligēdā: iō subditur:

c Declaratio ser. tu. illu. ⁊ intel. dat puul'. i. v̄e humilib' fz absc̄ōdit a superbis: fz q̄ dicit saluator Matth. xj. Confiteor tibi pr̄ dn̄e celi ⁊ tre: qz absc̄ondisti hec a sapiētib' ⁊ prudentib' ⁊ revelasti ea puulis. ⁊ qz cognitio veritatis excitat appetitū ad ampl' cognoscendū iō subdit: d Os meū aperui. i. itellectū p conatū exp̄ēdi ad capiēdū v̄bū dei: qō ē cibus aie: sm illud Deut. viij. Nō in solo pane viuit homo

b Quia testionia tua meditatio mea ē. i. meditatio mea circa testimonia tua ꝑtinue versat: q̄tum humana fragilitas patitur. Alio mō docetur a deo: sic edocti fuerūt apli: ꝺ quibus dicit hiero. in epla ad paulinū de oīb⁹ sacre scripture libris: Quicqd. n. alijs exercitatio ⁊ q̄tidiana in lege meditatio tribuere solet hoc illis spūs sanctus suggerebat: et erant iuxta qd scriptum ē: docibiles deo. hoc ēt mō fuerūt edocti plures alij sancti: sicut ō beato francisco legit ⁊ pluribus alijs: ⁊ iste modus sciēdi ē excellētioꝝ p̄cedēti: propt qd i pſōa taliū ſbditur: i Sup senes. per exercitium longi tpis sacre scripte noticiam hītes. k Intellexi. cuius cā subditur: qz mādata tua q̄siui. i. intellectuz verboꝝ tuoꝝ a te in ferenti ⁊ deuota oratōne postulaui: et dedisti mihi sic scribit sap. vij. Inuocaui ⁊ venit in me sps sapiētie. l Ab oi. hic ꝓnter ponitur bonitas cōtemplationis ꝑ quā dirigit affectū: ⁊ ꝑmo i vitatione mali: scōo i ꝓsecutiōe boni ibi: Lucerna pedib⁹. q̄tum ad ꝓmū dr: l Ab oi via mala. q̄ ducit ad perditionem. m Prohibui pedes meos. directus p cōsideratiōnē legis tue. n Ut custodiā verba tua. i. mandata negatiua q̄ ꝓhibent malum. o A iudicijs tuis. i lege diuina ꝓtentis. p Non declinaui ad iniustaz sñiam timore hūano vel fauore. q Quia tu le. po. mihi. quaz teneoꝝ sequi absq; declinatiōe. Et qz ex tali exercitio expectat optima retributio delectās aiaz: iō ſbditur: r Quā dulcia fau. me. clo. tua nē. os ⁊ fauces ibi accipiuntur metaphorice ꝑ viribus suptoribus aie: q̄bus dulcedo celestiuz in p̄nti aliquo mō sētit ⁊ p̄gustat: ⁊ p ꝓns peccatū qō ē h⁹ dulcedinis ipeditiuū oditur: iō sequtur: s A mandatis tuis itellexi. dulcedinē tue retributiōis: fm q̄ dr Esa. lxiij. Oculus non vidit deus absq; te: ⁊ auris nō audiuit q̄ p̄parasti diligētibus te. t Propterea odiui oēm viā iniq̄tatis. qz ipedit cōsecutionē p̄decē dulcedis ⁊ suauitat⁹.

Lucerna pedibus. Hic ꝓnter ponitur directio contēplatiōis i ꝓsecutiōe boni: ⁊ primo ponit h⁹ mōi directio: scōo impedimēti remotō: ibi Humiliat⁹ sū. Circa primū dr: a Lucer. pe. meis. i. pgressui meo in opibus bonis. b Uerbū tuū. a me diligēter cōsideratū. c Et lumen semitis meis. repetitio ē eiusdez sñie sb alijs verbis ad maiorē exp̄ssionē. vl hoc addit: qz verbū diuinū nō solū dirigit in adiplendis p̄ceptis diuinis sed ēt i cōsilijs euāgelicis: q̄ dicūt semite q̄si vie strictiores ⁊ magis cōpēdiose: ⁊ qz talis ꝓsecutio est valde bona ⁊ per ꝓns diligenter custodienda: iō subdit: o Juraui ⁊ statui. i. firmiter ⁊ sine mutatiōe ꝓposui vl dispoſui. e Custodire iudicia iustitie tue. p quā iustitiā ꝓuenit hō ad salutē. f Humiliatus sū. Hic ꝓnt ponit ipedimēti remotio: qō ē duplex. s. a carne ⁊ ab hoste: scōm ponit ibi Posuerūt pctōres. primuz ipedimētū est a carne corruptibili q̄ aggrauat aiam ipediens ipsā ab expedita ꝓsecutiōe boni: ⁊ q̄tum ad hoc dr: f Humiliatus ⁊c. i. multū inclinat⁹ ⁊ aggrauat⁹ a carne: q̄ ē ēt mihi cā humiliatiōis rōne vilitatis sue. g Uiuifica me. fortificando me ꝫ grauitatē dictam. h Scōm verbū tuū. i. vt possim exeq facilius legē tuā: ⁊ qz ad h⁹ impetrandū facit ozō deuota ſbditur: i Uoluntaria oris mei. i. ꝑcamina volūtarie ⁊ deuote ex ore meo a te directa. k Beneplacita fac dñe. i. vt accepta sint coram te. l Et iudi. tua doce me. non solum intelligēda ſz etiam ope adiplenda: ⁊ ſbditur cā h⁹ petitionis cū dicit: m Aia mea in manibus meis sē per. aiam i manib⁹ hēre i scripta signat i periculo eē: ꝓpt qō iudex ij. Jepte ō bello periculoso qō accepat ꝓtra filios amon dixit: Posui aiam meaz in manibus meis. ⁊ idez dr de dauid ō bello ꝫ goliath. j. Reg. xix. p hoc q̄ dr hic: Aia mea nē. intelligit periculū aie de lapsu ex carne aggrauante ꝓtinue: ꝓpt qō hō indiget ad diuinū auxiliū iplorāduz recurrere: p qō obtinet qō subdit: n Et legē tuā nō sū oblit⁹. meditans eā i corde ⁊ exequēs i ope. o Posuerūt. Hic ponit scōm impedimentum ab hoste q̄ semp nititur executionē boni opis ipedire: ⁊ q̄tum ad hoc dr: Posuerūt pctōres. i. demones. p Laqueū mihi. i. ō ceptionē ad ipediendū me a ꝓsecutione boni. q Et de mādatis tuis non erraui. eoꝝ suggestiōibus ꝓsentiendo p gram tuā me preseruātē: qz hoc tenendū ē firmiter sequtur: r Hereditate acq̄siui testimonia tua. i. imobiliter q̄tum ē ex desiderio meo: sicut hēditas ē immobil⁹ possessio. s Quia exultatio cordis mei sūt. ꝓpter hoc Mat. xiij. Figurat p thesaurū in agro absconditum: quē q̄ inuenit hō abscōdit: ⁊ p gaudio illius vadit ⁊ vendit oia q̄ hz: ⁊ emit agrum illū: ⁊ qz ad hoc requritur diligētia magna ⁊ labor: iō ſbditur: t Jnclinaui me. ad fa. iusti. tuas. ⁊ non audiēdas tm: qz nō auditores legis sed fōres iustificabūtur: Ro. ij. c. v In eternū. i. pseueranter: qz q̄ perseuerauerit vsq; in finem hic salu⁹ erit: Mat. xxiij. iō subdit: x Propt retributionē. que est idē qō salus eīna.

Tribulatus ⁊c. Hic ꝓnt ponit ipedimēti remotio: qō ē duplex. s. a carne ⁊ ab hoste: scōm ponit ibi Posuerūt pctōres. primuz ipedimētū est a carne corruptibili q̄ aggrauat aiam ipediens ipsā ab expedita ꝓsecutiōe boni: ⁊ q̄tum ad hoc dr: f Humiliatus ⁊c. i. multū inclinat⁹ ⁊ aggrauat⁹ a carne: q̄ ē ēt mihi cā humiliatiōis rōne vilitatis sue. g Uiuifica me. fortificando me ꝫ grauitatē dictam. h Scōm verbū tuū. i. vt possim exeq facilius legē tuā: ⁊ qz ad h⁹ impetrandū facit ozō deuota ſbditur: i Uoluntaria oris mei. i. ꝑcamina volūtarie ⁊ deuote ex ore meo a te directa. k Beneplacita fac dñe. i. vt accepta sint coram te. l Et iudi. tua doce me. non solum intelligēda ſz etiam ope adiplenda: ⁊ ſbditur cā h⁹ petitionis cū dicit: m Aia mea in manibus meis sē per. aiam i manib⁹ hēre i scripta signat i periculo eē: ꝓpt qō iudex ij. Jepte ō bello periculoso qō accepat ꝓtra filios amon dixit: Posui aiam meaz in manibus meis. ⁊ idez dr de dauid ō bello ꝫ goliath. j. Reg. xix. p hoc q̄ dr hic: Aia mea nē. intelligit periculū aie de lapsu ex carne aggrauante ꝓtinue: ꝓpt qō hō indiget ad diuinū auxiliū iplorāduz recurrere: p qō obtinet qō subdit: n Et legē tuā nō sū oblit⁹. meditans eā i corde ⁊ exequēs i ope. o Posuerūt. Hic ponit scōm impedimentum ab hoste q̄ semp nititur executionē boni opis ipedire: ⁊ q̄tum ad hoc dr: Posuerūt pctōres. i. demones. p Laqueū mihi. i. ō ceptionē ad ipediendū me a ꝓsecutione boni. q Et de mādatis tuis non erraui. eoꝝ suggestiōibus ꝓsentiendo p gram tuā me preseruātē: qz hoc tenendū ē firmiter sequtur: r Hereditate acq̄siui testimonia tua. i. imobiliter q̄tum ē ex desiderio meo: sicut hēditas ē immobil⁹ possessio. s Quia exultatio cordis mei sūt. ꝓpter hoc Mat. xiij. Figurat p thesaurū in agro absconditum: quē q̄ inuenit hō abscōdit: ⁊ p gaudio illius vadit ⁊ vendit oia q̄ hz: ⁊ emit agrum illū: ⁊ qz ad hoc requritur diligētia magna ⁊ labor: iō ſbditur: t Jnclinaui me. ad fa. iusti. tuas. ⁊ non audiēdas tm: qz nō auditores legis sed fōres iustificabūtur: Ro. ij. c. v In eternū. i. pseueranter: qz q̄ perseuerauerit vsq; in finem hic salu⁹ erit: Mat. xxiij. iō subdit: x Propt retributionē. que est idē qō salus eīna.

Niqs. Oñsa bonitate cōtēplationis sacre scripture hic ꝓnt excludit oppositū. s. malicia deceptiōis erronee doctrīe: ⁊ ꝑmo ondit detestabil⁹: ⁊ scōo formidabil⁹: ibi Feci iudiciū. Circa ꝑmū dic ꝑs. i ꝑsona cuiuslibet fidel⁹: a Iniqs odio hui. q̄z nā ē diligēda: ſz ifidelitas detestāda: ⁊ p oppoᵐ vitas fidei diligēda: iō ſbdit: b Et legē tuā dilexi. ⁊ qz ad h⁹ requrit auxiliū dei ſbdit: c Adiutoz. i. cuitatiōe falsitat⁹. d Et susceptoz meꝰ. i. fide vitat⁹. e Es tu. q̄ es vitas ifallibil⁹: ꝓpt qō ſbdit: f Et i verbum tuum supspaui. q̄ vitā beatam ꝑmisisti abrae ⁊ semini eius. i. oi fidē eius imitanti: Gen. xv. vt dr est. s. Et qz ifideles rōe ifidelitat⁹

vīg. Nō in solo pane viuit hō sed i oi vbo qō ꝓcedit de ore dei.

CLamaui i toto corde. Hic ꝓñ agit de sblimitate ꝓtēplatōis put acqrit oīone seruēti: ad qō duo faciūt. s. ꝓditio oīonis ⁊ hūiliatio orantis ꝑmo ponit ꝑmū: secūdo secūdum ibi: Uide humilitatē meā. Prima i duas: qr primo ponit oīonis ꝓditio: s. impedimenti remotio: ibi Appropinquauerūt. Circa ꝑmū dicit:

a Clamaui in toto corde. hoc ē intellectu ⁊ affectu feruenti ⁊ deuote.

b Exaudi me dñe. eleuādo me ad cognitiōez tue veritatis: iō sbdit

c Justificatōes tuas requram. qr q̄to plus cognoscunt tāto ampliꝰ requiruntur.

d Clamaui ad te. orādo deuote: ⁊ ē repetitio ſnie ꝑdicte ad expssionem affectꝰ maiorem.

e Saluū me fac. illustrādo me tua veritate.

CLamaui i toto corde ēxaudi me dñe: iustificatōes tuas ſrqrā. Clamaui ad te ⁊ sāluū me fac: ut custodiā mādata tua. Preueni i maturitate ⁊ clamaui: quia i verba tua supspera ui. Preuenerūt oculi mei ād te diluculo: ut meditarer eloquia tua. Uocē me am audi secūndum miseri cordiā tuā dñe: ⁊ secūdū iudiciū tuum viuifica me Appropinquauerunt psequentes me iniqtati: a lege aūt tua lōge fci sūt. Prope es tu dñe: et oēs vie tue veritas. Initio cognoui de testimoniis tuis: quia i eternum fundasti ea.

Jdē humilitatē meaz ēt eripe me: quia legē tuaz non sum oblit. Judica iudiciū meuz ēt redime me: ꝓpt eloquz tuuz viuifica me. Lōgē a peccatorib⁹ salus: quia iustificatōes tuas nō exqsierūt. Miserationes tue multe dñe: secūnduz iudicium tuum viuifica me. Multi q̄ psequūt me ⁊ tribulāt me: a testimoniis tuis nō declinaui. Uidi prēuaricātes ēt tabescebā: qr eloquia tua nō custodierūt. Uide qm mandata tua dilexi dñe: in misericordia tua viuifica me. Principium verborum tuorum veritas: in ēternum omnia iudicia iustitie tue.

Principes psecuti sunt ēt eripe me: quia legē tuaz non sum oblit. Judica iudiciū meuz ēt redime me: ꝓpt eloquz tuuz viuifica me. Lōgē a peccatorib⁹ salus: quia iustificatōes tuas nō exqsierūt. Miserationes tue multe dñe: secūnduz iudicium tuum viuifica me. Multi q̄ psequūt me ⁊ tribulāt me: a testimoniis tuis nō declinaui. Uidi prēuaricātes ēt tabescebā: qr eloquia tua nō custodierūt. Uide qm mandata tua dilexi dñe: in misericordia tua viuifica me. Principium verborum tuorum veritas: in ēternum omnia iudicia iustitie tue.

Principes psecuti sunt

f Ut custodiā mādata tua. q̄ custodiri nō pñt nisi ꝓcognita.

g Preueni in matu. ⁊ clamo. d. iste clamor festinꝰ nō ꝓcedit ex ipetu passionis sz ex deliberatōe rōnis.

h Quia i vba tua supsperaui. i. plus q̄ i vbis aliorz quoruūcūqz: qr vba tua falsitatē non pñt ꝓtinere.

i Preuenerūt oculi mei. i. intellect⁹ ⁊ affectus.

k Ad te diluculo. i. a tpe iuuentutis.

l Ut meditarer eloq̄a tua. q̄ sūt a tpe iuuētutis meditāda: sz illud Ecclesiastes. xj. Memēto creatoris tui i diebus iuuētutis tue: ⁊ qr oīo taliū oz exaudiri seqt:

m Uocem meā audi. me illustrādo.

n Scōz misericordiā tuā dñe. qr dona dei ꝓcedūt ex sua misericordia ⁊ liberalitate.

o Et scōm iudiciū tuū. s. ꝑmū in q̄ iudicas cū trāquillitate ⁊ misericordia: p Uiui. me. luie. tue gre.

q Appropinquerūt. Hic ꝓñ ponit impedimēti remotio: qō ē malorz psecutio turbatiuū p hoc mētes deuote cōtēplātiū: q̄z milītia ꝑmo ponit ibi cū dicit:

q Appropin. pse. me iniqtati. i. appropinquerunt mihi psequētes me iniq̄.

r A lege aūt ⁊c.] q̄ phibet p secutionē inocētū.

s Prope es tu dñe. ad me seruandū ⁊ eos repellēdū si tibi placuerit.

t Et oēs vie tue veritas. q. d. siue dimittas me i tribulatōne siue liberes totū facis iuste: qr aliq̄n iusto suo iudicio innocentes p mittit tribulari ad augmētū sui meriti: sic pz de scō iob ⁊ alijs multis.

v Initio cognoui de testimoniis tuis. i. a pncipio ex q̄ habui vsū rōnis: ⁊ incepi tua testimonia itelligē.

x Quia i eternū fūdasti ea. ⁊ hꝰ ē vez generalit de testimoniis noue legis ⁊ de testimoniis veteris legis q̄tū ad moralia ꝓcepta q̄ manēt i noua lege: ⁊ affectꝰ istoz i ꝑmio manebit i eternum.

Jde humilitatē. Hic ꝓñ agit de altitudie cōtēplatōis, put acqrit humilitate orātis cū dr: a Uide hume. fm q̄ scribit Ecclesiastici. xxxv. O iō hūiliantis se nubes penetrabit: ⁊ donec aspiciat altissimꝰ nō ꝓsolabit.

b Et eripe me. de tenebris ignorātie eleuādo ad ꝓtēplati onē vitatis tue.

c Quia legē tuā nō sū oblit⁹. q. d. illud modicum q̄ de lege tua capē potui firmit retinui: ⁊ iō decēs vt addas ampliꝰ. Et qm tpe q̄ ps. loqbat totū genꝰ humanum erat ipeditū a visiōe beata in q̄ pficit vita cōtēplatiua: iō sbditur

d Judica iudiciuz meū. i. fer p me sniaz ꝺ diabolū me detinē tem captiuū.

e Et redime me. tuo sanguine ab eꝰ ptāte.

f Propt eloquū tuū viuifica me. qō osee a te inspirat dixit. vj Uiuificabis nos post duos dies: in tcia die suscitabis nos. vbi loqt ꝓpha ꝺ rsurrectōe christi p quā genꝰ humanū ē viuificatum vita gre ⁊ gle. ⁊ quia peccatū demonis nō est sic remediabile: iō sbdit:

g Longe a peccatorib⁹ salus. i. a demonib⁹ in peccato obstinatis.

h Quia iusti. tu. nō exq. sbjciēdo se humilit dispositioni tue: sz magis p supbiā ab ea resilierūt.

i Miserationes tue multe dñe. erga genꝰ humanū cuꝰ peccatū ē remediabile.

k Secūdū iudiciū tuū. s. discretōis q̄ nūc discernis pios ab ipijs.

l Uiuifi. me. p augmtū tue gre: cuius necessitatē sbdit dr.

m Multi q̄ psequūt me ⁊c. q. d. multi sūt demones ⁊ mali hōies a ꝓtemplatōe tua bonos ꝺpedientes: ppt qō idigēt auxilio tue gre ut possint i bono pseuerare: iō sbdit:

n A testimoniis tu. ñ declinaui. fultus robore auxilij tui.

o Uidi p̄uaricātes. i. ipios legē tuā trāsgredientes.

p Et tabescebā. i. lacrymis fluebam vñ i trāslatōne hiero. hr: Et merebā. sic eni ad virtutū ptinet letari de obseruatōe diuine legis: ita et tristari de eius trāsgressione nō solū i se sz etiā i alijs: ⁊ qr hoc ē meritoriuz augmēti gre sbdit:

q Uide qm mandata tua dr. dñe. ꝙlās p eis i me ⁊ i alijs.

r In misericordia tua viuifi. me. p augmētū gre ꝓcedēs ex tua misericordia ⁊ liberalitate: ⁊ ad hoc ꝓsequēdū allegat vitas diuia ad quā ptinet iplē ꝑmissa augmētatōis gre disponētib⁹ se ad eā cū dr:

s Principiuz vbo. tu. veri. i. vba tua ꝓcedūt a mēte tua q̄ ē vitas icreata ⁊ ois vitatis create regula: ⁊ iō sūt stabilia: ppt qō sbditur

t Jn eternū oia iudicia iustitie tue. qr sntia dei i extremo iudicio de gla bonorz ⁊ pena reproborz stabit i eternū: sz q dr Mat. xxv. Et ibūt hi i ignē eternū: iusti aūt i vitaz eternam.

Principes psecuti. Postq̄ descripta ē vite ꝓtēplatiue sublimitas: h ꝓñ describit ei annexa iocūditas ⁊ ꝑmo ponit hꝰ mōi exultatio: s. petit eꝰ augmentatio: ibi Appropinquet deprcatio. Circa ꝑmum ꝑmittit p turbatio a qete ꝓtēplatōis: ut p hoc exultatio seqūs ꝓtemplationē cuidēt appareat. Hec aūt pturbatio vno mō est ab extrinseco. s. a demonib⁹ deuotos a ꝓtēplatōe ⁊ oratiōe

sed in omni ⁊bo qō ꝓcedit de ore dei: ⁊ iō itellect⁹ h nomine oris designat: qz i aialib⁹ os dī illa ps corporis p quā cibus accipit. e Et attraxi spiritū. s. itelligētie q̄ dat desideran tib⁹ ipm: iō sb̄dit: f Quia man. tua desi. Et qz hoc ꝓce dit ex dei liberalitate ⁊ misericordia sb̄dit: g Aspice in me ⁊ miſere mei. ele uando itellectū meū ad capiendū vitatem trāscēdētē itellect⁹ mei facultatē. h Se cundū iudiciū diligē tiū nomē tuū. i. sicut iuste disposuisti facē diligētib⁹ te: qz sic dī sup septimuz capitu lū celestis hierarchie vbi scientia foris stat dilectio intrat.

i Gressus meos. h ꝓpe petit impedimenti remotio. Circa qō scī endū q̄ i ꝓtēplatione diuine vitatis impedit curiositas pscrutandi ſm q̄ dī Prouer. xxv Qui perscrutator est maiestatis oppzimet a gloria: ⁊ iō hoc pti⁹ petit remoueri cū dī:

aperui et attraxi spm̄: quia mādata tua desiderabam. Aspice in me ⁊ miſere mei: secundū iudiciū diligētiuz nomē tuū. Gressus meos dirige sc̄m eloquz tuū: et nō dominet mei oīs iniusti cia. Redime me a calūnijs hoīuz: ut custodiā mādata tua. Faciē meā illumia sup ſeruū tuuz: ⁊ doce me iustifi cationes tuas. Exit⁹ aquā rū deduxerūt oculi mei: qa nō custodierūt legē tuam. Iust⁹ es dne: et rectuz iudiciū tuū. Mānda

i Gressus meos. i. ꝓcessus meos i cōtēplatione. k Di rige sc̄m eloq̄ tuū. ⁊ nō sc̄m motū animi curiosū ⁊ pze sumptuosū. l Ut nō dominet mei oīs iniusticia. ⁊ acci pitur h iniusticia ꝓ quolibet peccato: qō pōt ꝓtingē ex iqui rentis curiositate. sicut eni oīs virt⁹ dī q̄dammodo iusticia sic oīs deuiatio a vtute iusticia noīat. ⁊ in cōtēplatōe vitat ipedit pturbatio ab extrinseco mota: ⁊ hoc petit remoueri dicēs: m Redime me a calūnijs hoīum. ut nō ipediāt a quiete cōtēplatōis animū meū. n Ut custodiā mādata tua. q̄ custodiri nō pñt absq; eoz noticia: ⁊ sic ꝓtēplatia di rigit actiuā. ⁊ qz illuminat⁹ a deo i cognitōe vitatis deside rat ampli⁹ illustrari sb̄dit: o Faciē tuā illumina ⁊c. ve rūtamē qz deo pmittēte ⁊ diabolo istigāte i tali altitudine cōtēplatōis insurgit aliqn̄ mot⁹ vane gle: sc̄m q̄ dī Ioz. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me ⁊c. q̄ mot⁹ stati cū pcipit oz purgari lachrymis ꝓtritionis: iō sb̄dit: Exitus aquaz deduxerunt ⁊c.

Iustus es dne. Postq̄ descript⁹ ē cōtēplatōis ascē ſus: h ꝓpe describit sequēs zelus: discipuli enim ꝓficiētes in cognitione alic⁹ doctrine solent ꝓ ea mi rabiliter zelare. Circa qō notādū q̄ calor naturalis duplicit accēdit. Uno mō ab extrinseco ad ꝓsentiaz sui ꝓpr̄i: ꝓpt qō ventres aialiū in hyeme sunt calidissimi: ſm q̄ dicit pbus Alio mō ab intrinseco ex virtute nāli: sicut calor nālis fo tior est in iuuētute q̄ i senectute. Eodē mō zelus diuine legis duplicit accēdit. Uno mō ex ꝓsentia transgressionis ipsius sicut. j. Mach. ij. dī de mathathia. Accensus ē furor ei⁹ ſm iudiciū legis: ⁊ insiliēs trucidauit illū sup aram. s. iudeum i cōspectu ei⁹ idolis imolātē: ⁊ Nu. xxv. dī de phinees q̄ fa ctū fecit simile: Zelo meo cōmot⁹ ē ⁊c. Alio mō ex cōditiōe vbi diuini qō ē incētiuū ad diuine legis zelū: sc̄m q̄ dicit Deut. xxxij. In dextera ei⁹ ignea lex. Primo igit ponit ꝑm⁹ mod⁹: secūdo secūd⁹: ibi Ignitū eloq̄ū. Circa ꝑmū sciēdum q̄ quāto ē lex rectior ⁊ iustior tāto zelus ꝓ ea debet ē feruē tior: ⁊ iō ꝑmo ponit rectitudo legis diuine cū dī: a Ju stus es dne. qz ē regula iusticie: ꝓpt qō lex ab eo data non pōt ē nisi recta: iō sb̄dit: b Et rectū iudiciū tuum. i. lex

sti iusticiā tēstimonia tua: ⁊ veritatē tuam nimis. Tā bescere mē fecit zel⁹ meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitū eloq̄ tuū vehemēter: ⁊ seruus tu⁹ dilexit illud. Adolescētul⁹ sū ego et ꝓtēpt⁹: iustificatōnes tuas non sū oblit⁹. Iusticia tua iusticia i eternum et lex tua veritas. Tribulatio ⁊ angustia inuenerūt me mādata tua meditatō mea est. Equitas testimonia tua in eternum: intellectum da mihi et viuam.

tua sc̄m quā de alīs debet fieri iudiciū: qz quicqd iue nitur ei repugnās iudicādū ē falsū: ⁊ p ꝓns lex diuina ē summe desiderāda ⁊ custodiēdā: iō sb̄dit: c Mānda sti iusticiā. i. legē tuā iusticiā ꝓtinētē. d Testimonia tua. ⁊ p idest. i. testimonia tua q̄ sūt idē qō ipa lex a deo data ⁊ testificata ⁊ q̄ iste sit intelle ctus pz ex trāslati one hiero. iuxta hebr̄e. q̄ sic habet Precepisti iusticiam testimoniū tui ⁊ veritatē tuā. i. veritatē legis tue e Nimis. i. val de ⁊ sb̄intelligit: custodiri: ⁊ iō ex pmit i trāslatione cōi: ꝓpt qō zelatores ipsi⁹ videntes eā trāsgredi iteri⁹ accēdūt: iō subdit f Tabescere. i. liquefieri.

g Me fecit zel⁹ me⁹. circa legez tu am. h Quia obliti sunt verba tua inimici mei. faciētes ꝙ eā ac si eā p nihilo reputarēt: ⁊ oēs tales repu tat ps. inimicos suos: qz sūt aduersarij veritatis.

i Ignitū. Hic ꝓnter ponit secūd⁹ mod⁹ accensionis zeli. s. ex cōditione vbi diuini: cū dicitur Ignitū eloquiuz tuū. qz inflammat ad amorē diuinū q̄ ꝓpe dī zelus: eo q̄ est amor singularis. k Adolescētul⁹ sū. hoc dicit psalmista i psona ppli diuie legi subiecti. lex aūt ver⁹ fu it data post duo milia annoz̄ vel circit a ꝓncipio mūdi ⁊ sic ppls sub hac lege existēs dī adolescētul⁹ respectu po puli q̄ ꝓcessit a ꝓncipio mūdi: ⁊ multo fortⁱ ppls chr̄i stian⁹ q̄ postea cepit eē p duo milia ānoz̄ vel circiter.

l Et cōtēpt⁹. qz post legē data ⁊ ingressū terre, pmissio nis ppls iudaic⁹ fuit multiplicit seruituti subiect⁹ varijs gentib⁹: ut pz libro iudicū. m Justificatōes tuas nō sū oblit⁹. hoc videt repugnare ei qō ꝓdcm̄ ē immediate qz ppls isrl tradit⁹ fuit seruituti ꝓdicte, ꝓpt transgressio nes legis: ut pz libro iudicū. Dicēdū q̄ in illo ppło semp remāserūt alīq̄ iusti ⁊ stabiles in lege dei, ꝓpt quoz me rita ppls frequēter liberat⁹ fuit a seruitute: ut pz i eodez libro: ⁊ p illis dī h de ppło in cōi: Justificatōes tuas ⁊c. sc̄m illā regulā quā posui i ꝓncipio Gen̄. de corpe oīs pmixto ex bonis ⁊ malis: ꝓpter qō in scriptua boni fre quēter vituperāt rōne maloz̄: ⁊ mali cōmēdāt ratione bonoz̄. clari⁹ aūt exponit hec lra de ppło chr̄istiano q̄ i ꝓmitiua eccla fuit multiplicit afflict⁹ ⁊ cōtēptus a tyran nis: ⁊ tñ p hoc a fide catholica nō recessit: iō subdit:

m Justicia tua dne iusticia i eternū. qz iusticia q̄ ē p fidē ducit ad eternitatē beatitudinis. n Et lex tua veritas. qz nulla pōt ꝓtinere falsitatē: ꝓpt qō nō solum dī vera sed veritas i abstracto ad denotandū veritatis puritatē. o Tribulatio ⁊ angustia inuenerūt me. i ty rānoz̄ psecutōe. p Mādata tua meditatio mea ē. meditatio eni diuie legis ꝓbet ꝓtātiam in aduersis.

q Equitas testimonia tua i eternū. tāta eni equitatē ꝓtinet q̄ nō solū dicūt eq̄ i ꝓcreto sz equitas i abstracto. r In tellectū da mihi. ad ea cognoscēdū ⁊ ope adiplēdum.

s Et viuā. vita gr̄e i pñti ⁊ gl̄e i futuro: ſm illō Deut.

singulare ẽ q̃ put dicũt expositores hebrei in quolibet vsu fit mẽtio de aliq̃ ptinente ad deũ p cõpationẽ ad salutẽ humanã ut via dñi vel testimoniũ dñi seu manda tũ ei⁹ seu eloquiũ vel p̃ceptũ iudiciũ vel iustificatio seu iusticia: ⁊ hoc ẽ verũ put pz discurrẽti p oẽs vsus huius psalmi: in q̃z q̃libet ẽ aliq̃ dictio huiusmõi excepto illo vsu vbi dr: Suscipe fuũ tuũ i bonũ nõ calũniẽt me sup bi: in q̃ nõ apparet talis dictio scõm q̃sdã: lz etiã in illo vsu hoc idẽ habeat nã cũ dicit: Suscipe fuũ tuũ i bonũ idẽ est ac si dicat in bonitatẽ tuã. Tertiũ singulare in h⁹ psalmo ẽ q̃ semp psalmista i eodẽ loquit deo tanq̃ allo quens secũde psone: ⁊ hoc iuariabiliter p totũ psalmũ exceptis trib⁹ vsib⁹ pmis. s. Beati imaculati: Beati q̃ scrutant: ⁊ Nõ eni q̃ opant iuitatẽ. q̃ qdẽ tres vsus sũt q̃si p log⁹ totũ psalmi. Excipit ẽt iste vsus vbi dr: Declinate a me maligni. i q̃ vsu loq̃t de deo: ut de ttia psona cũ dicit Et scrutabor mãdata dei mei. in ceteris aũt oib⁹ semp loq̃t deo tãq̃ secũde psone: qõ nõ fit in alijs psalmis totius psaltestrij imo frequẽter i eodẽ psalmo loq̃t psalmista deo q̃nq̃z i tertia psona q̃nq̃z in secũda: ut cum dicit Deꝰ misereat nr̃i ⁊c. in q̃ vsu loq̃t deo in tertia psona: ⁊ statim subdit: Ut cognoscam⁹ i terra viã tuã. in secunda psona: ⁊ adhuc ꝓtigit q̃ nedũ i eodẽ psalmo sed i eodez vsu mutat modũ loquẽdi de ttia psona i secũdã: ut cuz dr: Dñi est salus. ecce locutio i ttia psona: ⁊ seq̃t statim i eodẽ vsu: Et sup pplm tuũ bñdictio tua. vbi loq̃t deo i secũda psona. Jn hoc tñ pñti psalmo lz sit maior numerus vsuũ q̃ in multis psalmis psalterij simlr iũctis cũ in hoc ps. sint. clxxvj. vsus nũq̃ tñ ps. variat modũ loquẽdi ad deũ. s. ut ei loquat i ttia psona sed semp in secũda ut dcm ẽ: q̃ qdẽ singularitates nõ debẽt vacare a mysterio sic ut censeãt casualiter ꝓtingẽ seu pter itentũ actoris: p sertim cũ h psalm⁹ fm sniam sanctoꝝ doctoꝝ: ut hẽ in glo. q̃to i supficie vr̃ aptior tãto mysterioꝝ altitudie ẽ pfundior: vñ circa pdcã aliq̃d vr̃ dicẽdũ. Et q̃tũ ad pr̃i mũ. s. ỏ octonario alphabetico i hoc psalmo obseruato pter rõem mystícã q̃ i glo. cõit hẽ: pot alia rõ assignari q̃ vr̃ magis lr̃alis. s. q̃ qz i hoc psalmo generaliter intẽdit psalmista cõphendẽ vitã oium i beatitudinẽ tẽdẽtiũ tã actiuoꝝ q̃ ꝓtẽplatiuoꝝ: put pz in pmis duob⁹ vsib⁹. s. Beati imaculati ⁊c. Et beati q̃ scrutãt ⁊c. ⁊ fm expositionem postillatoris: ⁊ cũ stat⁹ ppli israelitici q̃druplicit distinguebat: ut hẽ ifra ps. cxxxiiij. s. in domũ israel q̃tũ ad rũ. trib⁹: ⁊ i domũ aaron q̃tũ ad sacerdotes: ⁊ i domuz leui q̃tũ ad leuitas: ⁊ in timẽtes dñm q̃tũ ad cõuersos de gentilitate ad iudaismũ: put ibidẽ exponet ⁊ q̃libet istoꝝ statuũ poterat diuidi in duas ptes fm duos choros psallẽtiũ put ꝓuenit i ecclesia fieri. Jccirco ps. in q̃libet distinctione hui⁹ psalmi posuit octo vsus: ut q̃libet ps pdictoꝝ haberet i q̃libet octonario vnũ vsum: ⁊ hoc lb q̃libet lr̃a alphabeti ad designãdũ extensionẽ h⁹ mõi doctrine p totũ corp⁹ policie fideliũ sicut alphabetũ cõphẽdit oia lr̃aꝝ elemẽta. Quãtũ vo ad secũdã ⁊ tertiaz singularitatẽ vlteri⁹ vr̃ dicẽdũ. Ad cui⁹ euidẽtiã attẽdẽdũ est q̃ ad pfectionẽ vite actiue ⁊ ꝓtẽplatiue: de qb⁹ in hoc psalmo agit put postil. exponit: ⁊ bñ requirit deuotõ q̃ ẽ act⁹ religionis: put fz Tho i secũda secũde. q. lxxxij. articulo 2° in corº. q. habet. Jlle enim qui vitã actiuam bene exercet oz q̃ non solum agat illa q̃ ad h⁹mõi vitã actiuã ptinẽt: lz etiã ut talia deuote agat. s. cũ pmptitudine volũtatis faciẽdo illa i dei obsequiũ: vñ Exo. xxxv. Multitudo filioꝝ israel obtulit mẽte pmptissima atq̃ ỏ uota pmittias deo. Jdẽ dicẽdũ ⁊ fortⁱ de vita ꝓtẽplatiua q̃ magis cõsistit i mẽte. Jn hoc igitur psalmo agit ps. de actiuis ⁊ ꝓtẽplatiuis nõ solũ inquãtũ sũt simplicit tales sed iquãtũ sũt i vtraq̃z vita deuoti: quod facit ad perfectionem vtriusq̃z vite. ⁊ quia deuotio fm hug. est feruor bone volũtatis quẽ mens cohibere nõ valẽs certis manifestat indicijs: iccirco in hoc psalmo ponit ps. plurima signa exteriora ad deuotionẽ ptinẽtia in vtraq̃z vita. Jn vita eñ actiua ptinet ad deuotũ agere ea q̃ ad obsequium diuinuz ptinẽt, pmpte ⁊ expedite: de q̃ dicit: Viã mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri. simlr ⁊ talia agere gratanter ⁊ sine turbatiõe: de q̃ dicit Parat⁹ sũ ⁊ non sũ turbat⁹ ut custodiã ⁊c. simlr in vita cõtẽplatiua ptinet ad deuotũ assiduitas vacãdi diuinis pser tim i tẽpoꝛib⁹ in quib⁹ hõies cõiter ꝓsueuerũt q̃eti corpora li ⁊ sõno vacare: ⁊ de hoc dic Media nocte surgebã ad confitendũ tibi. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo ut meditarer ⁊ huiusmõi. simlr ⁊ elevatio manuũ: de q̃ dicit: Et le uaui man⁹ meas ad mãdata tua. ⁊ psternatio corpis in tra de quo dicit: Adhesit pauimẽto aia mea. simlr ⁊ fluxus lachrymaꝝ q̃ ꝓtingit sepe deuot⁹ ex ꝓsideratõe ppe fragilitatis: ⁊ de hoc dicit: Exit⁹ aquaꝝ deduxerunt oculi mei. ⁊ sic sic de multis alijs exterioꝛib⁹ q̃ significãt feruorẽ mentis. si milr ponit ps. aliq̃ in hoc psalmo itrinseca q̃ ad deuotionẽ ptinẽt vel p modũ cause sicut est frequens meditatio in sacris scripturis: de quo dicit Quo dilexi legẽ tuaz dñe tota die meditatio mea ẽ. Et meditaboꝛ in mãdat⁹ tuis q̃ dilexi ⁊ sic de q̃plurimis. Ponit etiã alia q̃ ptinent ad deuotionẽ p modũ effect⁹ sicut ẽ leticia spũal⁹ q̃ sequit deuotionẽ. dñ. n. i collecta: Jpsa q̃z sancta deuotio letificet. ⁊ de hoc dic. Le taboꝛ ego sup eloquia tua. Et quã dulcia faucib⁹ meis eloquia tua ⁊c. ⁊ sic de multis alijs ptinentib⁹ ad pdicta q̃ cã breuitatis omittunt. Ex qbus deducitur q̃ frequẽtatio assi dua tã in mẽte q̃ in ore de lege diuina ⁊ de mãdatis eius seu eloquijs iudicijs ⁊ testimonijs ⁊ h⁹mõi ptinet ad deuotionem p modũ cause: ⁊ iõ in quolibet vsu hui⁹ psalmi in quo pncipaliter ps. intendit agẽ de deuotõe tã circa actiuos q̃ ꝓtem platiuos: ut dcm est: merito ponit aliq̃d pdictoꝝ qõ est singulare in hoc ps. similr ⁊ alloq̃ deo semp in secũda psona videt ptinere ad deuotionẽ p modum effect⁹. Jlle eni cuius mens feruet in famulatũ seu obsequiũ alicui⁹ semp videtur eũ hre añ oculos q̃si pncipaliter ꝓstitutũ ne deuiet a pmptitudine obsequij ei⁹: vñ ps. Preuidebã dño i ꝓspectu meo semp. Quapropter i hoc pmo octonario q̃ q̃si pambulũ ẽ ad seq̃tia i trib⁹ pmis vsib⁹ oñdit ps. de qbus intendit. s. de viris actiuis ⁊ contẽplatiuis qbus beatitudo ꝓpetit in spe exponãt pdicti vsus: ut in postil. excepto cũ dr Jn toto corde exq̃runt eũ. qõ referẽdũ ẽ ad hoc q̃ quis vitã suã ad dei seruitiũ ordinat: ⁊ p ꝓns oia q̃ ppe seipm agit virtualiter ordinãt in deũ qõ ptinet ad deuotionẽ: vñ cũ dicit i q̃to versu Tu mãdasti mãda. tu. custo. nimis. reddit rõem pdictoꝝ ac si ps. dicat deo. merito exq̃rend⁹ es i toto corde: q̃ tu mãdasti mãdata tua custodiri nimis. qõ itelligẽdũ ẽ pncipaliter de duob⁹ mãdatis charitatis i qb⁹ tota lex pendet ⁊ pphe Matth. xxij. ca. Mandauit eni de⁹ Deut. vj. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde. in q̃ manifeste oñdit q̃ ad perfectam dilectõem ñ sufficit deũ diligere nisi ex toto corde diligatur Simlr circa charitatẽ, pximi dicit Mat. xxij. ca. Diliges pximũ tuũ sicut teipm. vñ nõ sufficit solũ pximũ diligẽ nisi qs diligat eũ sicut seipm. Ex qb⁹ sequit q̃ i vtraq̃ vita requirit deuotio ut sit pfecta. Cũ eni qs diligit deuz ex toto corde ⁊ ex tota substãtia ⁊c. pmpte ⁊ deuote eũ diligit. simlr q̃ pximũ sicut seipm diligit: pmpta volũtate eũ diligit. tali eni volũtate. s. pmpta q̃libet seipm diligit ut cõiter: ⁊ sic cũ dr Custodiri nimis. li nimis non significat plus q̃ oporter: sed modũ iponit. s. ut nõ solũ mãdata pdicã custodiant quãtuz ad materiã actus sed etiã nimis. i. cũ pmptitudine affectus put de⁹ mãdauit mãdata sua ⁊ dicta custodiri: ut dcm est ⁊ sic in hoc quarto vsu ps. fundat intentionẽ suã in lege dei uinia. s. q̃ ad pfectionẽ vite spũalis tam actiue q̃ ꝓtemplatiue requirit deuotio qõ est pncipale intentum huius psalmi: ⁊

pturbantib⁹:sicut legit frequēter de multis sanctis: ⁊ q̄tuz ad hoc dr: a Principes psecuti sunt me gratis.i. demones:de qb⁹ dr Et h.vj.ca. Nō ē nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē:sed aduersus pncipes ⁊ ptates ⁊ aduersus mūdi rectores tenebraz hui⁹ ꝯ spūalia neqtie cē. Alio mō ab itrinseco.s. a fragilitate hūana,ppt quā hō quātūcūq; iustus timore ꝓcutit ne fiat trāsgressor legis diuine: ⁊ q̄tū ad hoc dr:

me gratis:et a verbis tuis formidauit cor meū. Lēta bor ego sup eloquia tua:sicut q̄ inuenit spolia multa. Iniqtatē odio habui ⁊ abominatus sū:legē aūt tuaz dilexi. Septies i die laudē dixi tibi:sup iudicia iusticie tue. Pax multa diligētib⁹ legē tuā:et nō ē illis scāda lū. Expectabā salutare tuū dne:et mandata tua dilexi. Custodiuit aia mea testimonia tua:et dilexit ea vehemēt. Seruaui mādata tua ⁊ testimonia tua: quia oēs vie mee i ꝓspectu tuo.

Appropinquet deprecatio mea in ꝓspectu tuo dne:iuxta eloquiū tuū da mihi itellectum. Intret postulatio mea i ꝓspectu tuo secūdū eloquiū tuuz eripe me. Eructabūt labia mea hymnū:cuz docueris me iustificatões tuas. Pronūciabit lingua mea eloquiū tuū:qa oia mādata tua equitas. Fiat man⁹ tua ut saluet me:quoniam mādata tua elegi. Concupiui salutare tuuz dne:et lex tua meditatio mea est. Viuet aia mea et laudabit te:⁊ iudicia tua adiuuabūt me. Errāui sicut ouis q perijt: qrē seruū tuuz quia mandata tua non sum oblitus.

d Sicut q̄ inuenit spolia multa.cui⁹ gaudiū duplicat.s. de obtentu victorie ⁊ pde magnitudine: sic contēplatiu⁹ delectat de victoria ꝯ hostes quā hz i spe:⁊ p pñs ō obtētu glē: qz spes ē certa expectatio future beatitudis.⁊ qz amor vni⁹ ꝯz iducit odiuz alteri⁹ ⁊ ecōuerso subdit: e Iniqtatem odio ha.⁊ abo. sum. tanq̄ q̄d vile. f Legē aūt tuā dilexi. tanq̄ q̄d vile ⁊ honorabile eā iugit meditādo.⁊ qz ex hoc ꝓfūpit hō in laudē diuinā:ideo subdit: g Septies in die laudē dixi tibi.i septē horis canonicis. h Sup iudicia iusticie tue. confitēdo dia opa tua iusta:q̄ sūt q̄dā executiones iusticie tue latētis i tua mēte.⁊ qm̄ vita ꝓtēplatiua ē q̄eta respectu actiue q̄ hz laborē ānexū subdit: i Pax multa diligētib⁹ le. tuā. qz ex tali dilectione q̄si iugit meditāt sacrā scripturā. k Et nō est illis scandalū.i.tāta occasio ruēdi i peccatū: sicut actiuis q̄ frequēt hūt mām turbatōis:ppt qd dns dixit Lu.x. Martha martha solicita es ⁊ turbaris erga plurima:⁊ sequitur Maria optimā ptē elegit nē.⁊ qz vita ꝓtēplatiua pficit i p⁹ subdit: l Expec.salu.tu.dne.i.claritatē visionis tue ⁊ fruitionis beate.⁊ qz ad hoc pueniē p obseruationē mādatoz dei:sm q̄ dr Matth.xix. Si vis ad vitā igredi serua mandata.idē subdit: m Et mādata tua dilexi.ea tanq̄ rē charissimā diligēt custodiēdo. n Custo.aia mea testi.tua.i.illa q̄ ptinent ad cultū latrie:qz sūt q̄dā testificatiões deitatis. o Et dilexit ea vehemēt.i.valde itense:ita q̄ p li vehemēter:nō itelligit aliq̄s excessus idebit⁹ vel inordinat⁹ ⁊ hui⁹ obseruatōnis cā subdit cū dr:Seruaui cē. p Quia oēs vie mee i ꝓspectu tuo.i.oia fcā dcā ⁊ cogitata mea patēt i ꝓspectu tuo:qđ dz mouere hōiem ad tue legis obseruātiā absq; aliq̄ obliquatōe ⁊ remissione:ppt q̄ dicit Boe.v.de conso. O viri magna ē vobis idicta necessitas,pbitatis si dissimulare nō vultis:qm̄ cūcta agitis ante oculos iudicis cuncta

Appropinquet. Dic pñs petit aures cernentis. gmētatio dicte iocūditatis ānexe cōtēplatōi: ⁊ qa ppt talē ānexionē augmētata ꝓtēplatōe augmentat talis exultatio:ideo petit augmētū ꝓtēplatōis cū dr: a Appropin.deprca.mea i ꝓspec.tuo.p effectū exaudition is:⁊ q̄ sit illa petitio subdit cū dr: b Juxta elo.tu.da mihi itellec.hoc ē sm altitudinē eloquij tui q̄ trāscēdit facultatem humani ingenij eleua itellectū meū ad ipm itelligē dū. c Intret postulatio mea.repetio ē snie pmisse ad exprimēdū magnū desideriū petitōis sue. d Secūdū eloquiū tuū eripe me.i.sm eloquij tui altitudinē eripe me a meditatōe irestriū:ad q̄ meditāda nā humana est ꝓna:eleuādo me ad ꝓtēplationē celestiū.⁊ qz ad talē eleuationē seqtur laus cordis ⁊ ozis seqt: e Eructabūt labia mea hym. cuz docueris me cē. p dicto mō eleuādo.⁊ qz ex cognitione diuinoz eloquiorū descēdit hō ad docēdū p ximū subditur: f Pronunciabit lin. mea eloq. tuū. ex charitate docēdo ꝓximū:cui⁹ necessitas subdit cū dr: g Qz oia mandata tua equitas.qz sūt recta via veniendi ad salutē:ad quā nō pōt aliter deueniri. ⁊ qz talis doctrina nō ē efficax sine spāli auxilio dei:sm q̄ dicit Prouer.xvj. Hōis ē animū pparare: sz dñi gubernare linguā.ideo subdit: h Fiat man⁹ tua ut saluet me. i.dirigat linguā meā i docēdo ad meā ⁊ alioz salutem. i Qm̄ mādata tua elegi.p oib⁹ tpalib⁹ ad ea meditādū opandū ⁊ docēdū:⁊ qz ad hoc mouet amor eius pre mij:subdit k Concupiui salutare tuū dne.i.salutem eiā q̄ est in te obiectiue. l Et lex tua meditatio mea ē.eo q̄ dirigit ad ꝓsecutionem hui⁹ salutis: Prouer.vj. Mādatū lucerna ē:⁊ lex lux cē.⁊ qz ad h⁹ seqt augmentū grē i q̄ ē spūalis vita seqt: m Viuet aia mea.vita grē i pñti ⁊ glē i futuro. n Et laudabit te.laude imperfecta in pñti vita:sed laude pfecta i futuro:sm q̄ dr .s. pſ.lxxxiij. Beati q̄ habitāt i domo tua dne i secula seculoz laudabūt te. o Errāui sicut ouis q̄ perijt.hoc nō videt itelligi de erroze in moribus qz stati subdit: Mandata tua nō sū oblit⁹.sz de erroze sm modū cōem loquēdi hōium mūdanoz. Ad cui⁹ itellectū sciēdū q̄ ouis dr errare qñ segregat se a grege.hōies aūt tendētes ad pfectionē ꝓtēplatōis segregāt se a cōi habitatōe hōium: ut libere possint vacare cōtēplatioi diuine:⁊ tales ab hōib⁹ mūdanis reputant stulti ⁊ huic seculo pditi: vñ ⁊ religiosi mūdo mortui dicūt:⁊ sm hoc dicit pſ.i pſona cōtēplatiui. o Errāui sicut ouis q̄ perijt.q̄tū ad reputationē hōium mūdanoz.⁊ qz refugientib⁹ amore dei mūdanū ꝓsperitū ꝓcedit diuinū:sz illō Osee.ij.ca. ducā eā i solitudinē ⁊ loquar ad cor eius cē.ideo subditur: p Quere seruū tuū. cum iteri⁹ ꝓsolādo. q Quia mādata tua nō sū oblit⁹.terrenis iherendo p amorem: sz celestia appetēdo ad qō tēdit mādatoz tuoz obseruatio. In pſ.cxvij. Beati imaculati cē. Additio.

Tria sūt i h⁹ pſ.singularia q̄ i nullo alioz inueniunt. Primū ē q̄ sub q̄libz lra alphabeti hebraici ponūt octo vsus: put dr in postilla. 2ᵐ

derelinqntes legem diuiuã tolerant in hac vita ⁊ eo rũ punitio reseruatur i futura in qua iustificatiões dei magni relucent: ideo subdit: Cantabiles mihi erant iustificatões tue in loco peregrinationis mee. Luius sensus est: Lz de culpa delinquẽtiũ doleaz: vt dcm est: gaudeo tamẽ in loco peregrinationis mee. i. in hoc scło ꝓsideras iustificatões tuas i alia vita: ⁊ ideo Cãtabiles mihi sunt. i. delectabiles. In eodẽ psalmo vbi dicit in postilla: Dec facta est mihi. Additio. vj.

HOc ꝓnomen hec cũ dr: Dec facta ẽ mihi. non est plurale neutri ge. qz si sic debuisset dicere: Dec facta sunt mihi. vñ opz dicere ꝙ hec ꝓnomen sit se. ge. in singulari. vñ ꝛz glo. refert ad hoc qõ dixerat in ꝓcedenti vsu: Memor fui nocte nois tui dñe. vbi ꝑ nocte intelligit locus peregriatõis: de q̃ in ꝓceden ti vsu dixerat in q̃ ꝓtingũt multe aduersitates ⁊ miserie in qb' vir sctũs dz esse memor nois dei ⁊ custodire legẽ ei': vñ ps. quasi reddẽs deo grãs de aduersitatib' ⁊ miserijs hui' pegrinatõis ꝑ quas iust' reꝑmit a supbiẽdo dicit: Dec fcã est mihi. i. hec nox tribulatiõis fcã est mihi a te de': Oz iustificatões tuas exq̃siui. i. vt iustificationes tuas exq̃rã eo mõ quo dr i sequẽtib': Bonũ mihi qz humiliasti me vt discã iustificatões tuas ⁊c.

Jn eodẽ psalmo: Jn eternũ. vbi dr i postilla: Ordiatõ ne tua pseuerãt dies. Additio. vij.

VBi trãslatio nra hz: Ordiatõe tua pseuerãt dies. hebraica lra hz: Ordiatõi tue pseuerãt hodie ⁊c. ⁊ ꝓtinuat cũ ꝓcedẽtibus ⁊ sequẽtibus fm q̃dã hebreoz expositores sic: Dixit. n. ps. Jn eternuz dñe vbuz tuũ pmanet i celo. Jn q̃ intelligit ꝙ celestia coꝛpora que vbo dñi firmata sũt manẽt i eternũ. s. a pte post fm suã sbam. Silr ⁊ cũ dicit: Jn generatõe ⁊ generatione vitas tua. intelligit ꝙ i istis iferioꝛib' remãet vitas dñi ꝑ quã subsistũt ꝑ successionẽ gnãtionũ adiuicem: sub q̃ bus gnãtoꝛib' sibi succedẽtib' terra q̃ est quasi centrum vniuersi fũdata pmãet: ⁊ de hoc dixit: Fũdasti terrã ⁊ pmanet. ⁊ qz tã celestia coꝛpa quo ad idiuidua q̃ inferiora q̃ ad spẽs hñt ppetuitatẽ duratõis iuxta dinã ordiatõem: iccirco dicit: Ordiatõi tue pseuerãt hodie. q. d. celestia sil ⁊ terrestia vsq; hodie seruãt ordiatõem tuã: eo ꝙ oia seruiũt tibi. Et qz ex hniusmõi pseuerãtie ppetuitate aliqui posset errare estimãtes ꝙ talia entia fuissent ab eterno sicut multi gẽtiles philosophãtes estimauerãt: eo ꝙ mũdũ icepisse nõ pot demõstratiue ꝓbari: iccirco subdit: Nisi ꝙ lex tua meditatio mea ẽ. tũc forte perissez i hũilitate mea. q. d. ex pseuerãtia duratõis creaturaz sb vno ordie potuisse i hũilitate mea. s. i fragilitate intellect' mei perire. s. errare: Nisi ꝙ lex tua meditatõ mea ẽ Jn lege. n. dina. s. mosaica moyses ꝓphetãdo de ꝓterito put dicẽ Greg. i homel. dixit: Jn ꝑncipio creauit de' celũ ⁊ trã. i quo nouitas mũdi apte tradit. vñ lz i eternũ. s. in ppetuũ celũ ourer sicut ⁊ tra fũdata pmaneat: nõ tñ ab eterno fuerũt testãte lege dina oppositũ: vt dcm ẽ ⁊c.

Jn eodẽ: Quo dilexi. vbi dr i postilla: Quia i eternũ mihi ẽ. Additio. viij.

SEcundo cõi nemini ipzimit mãdatũ diuinũ ise parabilr: cũ q̃libet viator ꝑ peccatuz possit se parari a deo ⁊ a mãdatis ei': vñ cũ dr: Quia i eternũ mihi ẽ. mel' exponit vt itelligat ꝙ fidelis iterꝑtat mãdatũ diuinũ vt ad eternitatẽ sibi valeat. Jude' aũt seu hereticꝰ iterꝑtat mãdata dei referẽdo ea ad ꝑmia tẽporalia. vñ i hoc fidelis efficit magis prudẽs ⁊ i ei' ꝓsona ꝓprie dr: Sup inimicos meos prudẽtẽ me fecisti mãdato tuo: qz i eternũ mihi est. rõe ꝓdcã. Cõsequẽter qõ dr Sup oẽs docẽtes me itellexi. nõ vr itelligẽdũ de hoc ꝙ discipulus aliqñ trãscẽdit magistrũ ꝑ pspicuitatẽ igenij seu assiduitatẽ studij: vt postil. dicit: qz hoc cõe ẽ tam fidelibus ꝙ infidelibus: sz hoc ꝓuenieter posset referri ad scribas ⁊ phariseos q̃ sup cathedrã moysi sedẽtes: vt Matth. xxiij. .c. legẽ dei videbãtur docẽ: ⁊ tñ sup tales fideles itelligit q̃ nõ i lra sed i spiritu q̃scit: vñ dicit: Quia mandata tua meditatio mea est. meditatio. n. ꝓpe ẽ illoꝛ q̃ intrisecus sũt vt spualia: qõ aũt sequit: Sup senes itellexi. intelligẽdũ est in ꝑsona fideliũ q̃ per tẽpoꝛ successionẽ pla explicite cognoscunt de his q̃ ad fidẽ ptinẽt ꝙ ãtiq̃ implicite talia cognoscebant in fide antiquoꝛ. Pot etiã intelligi de populo noue legis qui iunioꝛ est respectu iudaici seniorꝛis: vñ posset dicere ppls nouus ꝙ sup seniores. s. antiqtate tpis itellexit: qz mãdata dei q̃siuit nõ mãdata hoiũm: sicut ille de q̃bus Ysaias dicit: Erat timoꝛ dei ⁊c. Jn eodẽ: Feci iudiciũ. vbi dr i postilla: Nõ tradas me. i tradi pmittas. Additio. ix.

HOc qõ dicit: Nõ tradas me calũniantib' me. plenius posset intelligi de ꝓauis hoib' qui calũniantur coiter eos qui iudiciũ seu iustitiã psequũt seu iudicialr exercẽt: vt frequẽter ꝑ experiẽtiã hr: vñ Matth. .v. c. Beati qui psecutõem patiũtur ꝓpt iustitiã. vñ i ꝑsona taliũ ps. orat ne tradant huiusmõi hoibus calũniantib' ꝑ tegendo eos in hac vita vel ad eos ad aliã perducẽdo a talibus calumnijs imunes. Replica.

TN psalmo: Beati imaculati. non variant multuz postillatoꝛ ⁊ burg'. nisi i applicatõe que non variat veritatẽ. Sed circa illã ptẽ: Retribue. dicit postil. ꝙ hõ ex nãli vtute põt mereri de ꝓgruo: quo facto qõ i se est petit deũ vt retribuat grãm qua mereri valeat de ꝓdigno. Burg. ꝺdicit ex opione. s. Tho. ꝑma scẽe. q. cix. Hic dico ꝙ de merito ꝓgrui ⁊ ꝓdigni grãdis restat disputatio sco. ꝺ Tho. Nõ. n. min' rñdet de' hõi ꝑ vtutẽ nãlem habẽti bonũ vsũ liberi arbitrij q̃ angelo. Sz angelo in ꝑma mozula existẽti in beatitudine nãli que nihil est nisi bon' vsus rõis: rñdit deus ꝑ collatõem grẽ in scõa mozula igit ⁊ hõi. Nec oportet huiusmõi vsum ꝓcedẽ aliqõ donũ gratuitũ vel dispositionẽ gratuitã sed solũ gratis datã que ꝓtinet sub nãli facultate: que patent ꝑ magistrũ li. ij. dis. iij. q. iij. vide ibi Sco. qz hic disputare de hoc nõ pertinet ad sensum lralem in ꝓposito quesitum. Psal. CXIX.

AD dñm cũ tribularer: Huic psalmo ꝑmittitur talis titulus in hebreo: Canticũ graduũ. ⁊ similiter in alijs quattuordecim sequẽtibus. sed in aliqbus eoꝛ fit aliqua additio vt videbit. Dicũtur aũt isti q̃deciz psalmi cantica graduũ fm doctoꝛes hebreos ⁊ latinos: eo ꝙ in ascẽsu templi qui erat ꝑ q̃decim gradus cãtabãtur a sacerdotib' ⁊ leuitis: prim' psalm' i ꝓmo gradu ⁊ scõs i secundo: ⁊ sic de alijs. Sed vtr isti psalmi ad hoc fuerit facti varie dr. Dicũt. n. aliq̃ ꝙ Dauid qui ꝓcepit salomoni edificare templum ⁊ tradidit ei descriptõem templi ⁊ porticuũ ⁊ per ꝓsequens graduũ: vt habet. j. paralip. xxviij. fecit psalmos istos ad decantandũ in gradib' modo ꝓdicto. Dicunt etiã ꝙ per ascensum graduũ coꝛpaliuz intelligitur ascensus in gradib' virtutũ: qui tangũtur in psalmis istis gradatim ascendendo. Sed ꝓtra ꝓmũ videtur esse qz tertius psalmus quintus: duodecim': ⁊ quartusdecim' intitulãt a dauid sic Canticũ graduũ dauid. similiter octauus a Salomone sic: Canticũ graduũ salomonis vel salomoni. Ceteri aũt oẽs intitulant sine tali additione sic: Canticũ graduũ. Et ex tali variatione intitulatõis videtur ꝙ non oẽs facti sunt a dauid: sed solum illi qui ab eo sunt intitulati: nisi appareat aliunde ꝙ dauid fecerit: sicut dicet infra de aliquib' psalmis: ⁊ ꝙ octauus factus sit a salomone: ceteri vero ab aliquibus alijs spũ ꝓphetie habentibus quoꝛ noia sunt ignota. Et ex hoc sequit ꝙ non fuerũt facti a Dauid vt decantarentur modo supradcõ. Cõtra scõm dcm videtur esse ꝙ ita alt' gradus virtutis ponitur i ꝓmo psalmo: sicut i aliq̃ seqntiũ

qz tal' custodia diuinoꝝ mãdatoꝝ .ſ. p deuotõez ẽ difficilis qz vt dicit phs in li. ethi. Opari iuſta. ſ. ea que iuſt' opat nõ ẽ difficile: ſed eo mõ q̃ iuſt' opat difficile ẽ. ſ. q̃tũ ad iniuſtoſ iccirco dicit in. v. vſu: Utinã dirigant vie mee ꝛc. q. o. difficile eſt mihi vt taliter cogitatões ⁊ opa mea dirigant ad cuſtodiẽdas iuſtificatões tuas. ſ. mõ p̃dcõ: ſz hoc opto ſeu deſidero: ⁊ de hoc dicit: Utinã dirigãt ꝛc. Lõſeq̃nter qz ẽ alia difficultas ex pte mandatoꝝ eo q̃ ſunt plurima: p̃ſertim in lege veteri in q̃ mãdata diuina p' duo p̃ncipalia p̃dicta i magno numero fuerũt: vt pz ex decurſu pentateuchi: iõ dicit' in vj. vſu: Luc nõ ꝓſudar cũ p̃ſpexero in oib' mãdatis tuis .ſ. q̃ nõ ſolũ ſim diligens i operãdo ſeu ꝓtẽplãdo deuote: ſed etiã i p̃ſpiciẽdo oia mãdata nulla p̃termiſſo. Et qz iſte due difficultates quaꝝ vna ẽ circa directõem viaꝝ: ⁊ alia circa p̃ſpexionẽ mãdatoꝝ ſpectabat p̃ſ. vt p deũ tollerent: iccirco in. vij. vſu ex certitudie ſpei reddit gr̃as de vtroq̃. de p̃mo cũ dicit. Confitebor tibi in directõe cordis. ſ. q̃ tu dirigis coꝝ meũ a q̃ vie mee p̃cedũt. de ſcõo vo cũ dicit: In eo q̃ didici iudicia iuſticie tue. hoc ẽ: Cõfitebor tibi q̃ a te adiut' didici iudicia iuſticie tue: ⁊ ſic poſſum p̃ſpicẽ oia mandata tua. Conſeq̃nt p̃ſ. quaſi tã a deo adiut' in p̃dcis in. viij. vſu dicit: Juſtificatões tuas cuſtodiã. offerẽdo ſe ꝓfidens de dei adiutorio ad cuſtodiẽdas iuſtificatões dei ſeu mandata: de quib' in exordio dixerat: Tu mandaſti mãdata tua dñe ꝛc. Sz qz vt i eoõ vſu dcm̃ fuit: ad pfectõez cuſtodie mãdatoꝝ dei req̃rit deuotio q̃ itelligit i hoc q̃ dicit: Cuſtodiri nimis. iccirco ſubdit in hoc. viij. vſu: Nõ me derelinq̃s vſq̃quaq̃. Circa qõ ſciendũ q̃ vbi nos hẽm': Nõ me derelinq̃s vſque quaq̃. lra hebraica hẽt: Nõ me derelinquas vſz nimis. Eadem. n. dictio ponit h̃ in hebreo: q̃ etiã in illo loco cuſtodiri nimis ſupra dcõ. ⁊ ẽ ſenſus: Ego iuſtificatões tuas cuſtodiã a te adiut': vt dcm̃ eſt. ⁊ peto q̃ Nõ me derelinq̃s. i. q̃ me adiuues Donec illas cuſtodiã vſz nimis. i. vſq̃ ad cuſtodiã deuotã: vt dcm̃ ẽ. Et ſic optie ꝓcordat hoc qõ ſ'dit in fine h' octonarij cũ dicit: Nõ me derelinq̃s vſq̃ nimis. huic qõ dixerat in exordio allocutõis ad deũ: Tu mãdaſti mã. tu. docu. ni.

In eodem pſalmo vbi dr̃ i poſtil. Jn q̃ corrigit.

Diſtinctio poſtil. circa hũc pſalmũ p octonarios: ⁊ octonarioꝝ p vſus: lz artificialis ſit ſm ſe: nõ tñ corrũdet lr̃e quo ad maiorẽ ptẽ eo q̃ mẽbra diſtinctõis tã gnãlis q̃ pticularis coincidũt inuicez. Et iõ meli' vr̃ q̃ req̃rat p̃tinuatio cuiuſlibz octonarij ad p̃cedẽ: ſilr ⁊ vſuum cuiuſlibet octonarij int' ſe nõ exorbitãdo a p̃ncipali mã quã intendit p̃ſ. q̃ eſt deuotio q̃ ad pfectõem vite ſpũalis ptinet: vt dictũ ẽ. Jn hoc 2° octonario p̃ſ. agit õ q̃busdã ad deuotõem ptinẽtib': quoꝝ aliq̃ ꝓſtitit in actib' exteriorib': ⁊ ptinẽt ad deuotõem diſpoſitiue: quoꝝ vnum eſt cuſtodire ſermones dños. ſ. mãdata: ⁊ de hoc dicit in p° vſu: Jn quo corrigit adoleſcẽtior viã ſuã ꝛc. q. d. q̃lr hõ diſponit ſe ad cuſtodiẽda mãdata dina nimis: õ q̃ dixerat i p° octonario: qõ optabat ut difficile: de q̃ dixit: Utinã dirigãt vie mee ꝛc. Ad qõ rñdet: Jn cuſtodiẽdo ſermones tuos. ⁊ dixit adoleſcẽtior. i. incipiẽs tendẽ ad vitã ſpũalẽ: q̃ eſt ſicut adoleſcẽs in vita corpali qui nõdũ habet mẽbra ſeu vires pfectas. req̃rit etiã diſpoſitiue ad p̃dictã pfectõem deuotionis habẽdã intentio affect' ad exq̃renda mãdata: ⁊ de hoc dicit i 2° vſu. Jn toto corde meo exq̃ſiui te. qõ dr̃ ex toto cor de intelligit ex intentõe affect' qui ꝓſiſtit i corde. ⁊ qz tali affectu de' nõ ſubtrahit effectũ: iõ dixit: Ne repellas me a mãdatis tuis. i. indecẽs eſt vt me repellas. ⁊ qz q̃nq̃ aliq̃ diligẽter exq̃runt: ⁊ tñ incaute ſeruãtur: iõ dicit in .iij. vſu: Jn corde meo abſcondi eloq̃a tua vt nõ peccẽ tibi. hoc eſt dicere: Illa q̃ exquiſiui ex toto corde circa doctrinã mandatoꝝ tu oꝝ in ipo corde ſũt abſcõdita ſeu recõdita apud me nõ tñ in libro vt inde poſſim repellẽ tẽtatões: iõ ſ'dit: Ut nõ peccẽ tibi. Conſeq̃nter qz ad pfectõem vite ſpũalis p̃dcãm non ſufficit diſpoſitio humana: ſed req̃rit auctoritas diuina: iõ dicit i quarto vſu: Bñdict' es dñe doce me iuſtificationes tuas. i. p infuſionẽ tue bñdictõis doce me iuſtificatões tuas. i. da mihi doctrinã fidei per quã iuſtificer: de qua abacuh. ij. Juſt' in fide ſua viuit. Nec obſtat qõ in p̃cedenti octonario dixerat didici iudicia iuſtificatõis tue. qz in hoc pſalmo ſepe petit qõ habet: qõ p̃tinet ad feruorẽ mentis. ⁊ qz ad maiorẽ ꝓfirmatõem ſeu habitu atõem diuine doctrine in mente req̃rit repetitio eiuſdẽ ⁊ platio p vba vt mẽti tenacius infigat: iccirco i. v. vſu dicit: Jn labijs meis p̃nunciaui oia iudicia oris tui. ⁊ qz p talẽ frequẽtatõem ⁊ ꝓfirmatõem habitualem ſequit delectatio in ope que perficit operatõem ſm phz: iccirco in. vj. vſu dicit: Jn via teſtimoniorũ tuorũ delectatus ſum ꝛc. Ex qua quidẽ delectatõe ſeq̃t q̃ hõ ꝓtinuat talia in quib' delectat: iccirco ſubdit q̃ in vtraq̃ vita iaz delectat' frequẽtat opatões ad eã pertinẽtes. vñ de actiua dicit: Jn mãdatis tuis exercebor ꝛc. Exercitiũ. n. mãdatoꝝ ad actiuã pertinet ſicut ⁊ meditatio eoꝝ ad ꝓtẽplatiuã: ⁊ iõ ſ'dit: Jn iuſtificatõib' tuis meditabor. Ex dictis in additõibus hoꝝ duoꝝ octonarioꝝ ⁊ etiã ex ꝓtentis vltra' in poſtilla põt lector reducẽ cetera i hoc pſalmo ꝓtenta ad ꝓpoſitũ p̃dictũ. ſ. ad excitandũ deuotõem mentis in vtraq̃ vita p̃dictaꝝ: ⁊ iõ diſcurrẽ p ſingula q̃tũ ad hoc omitto ad vitandũ ꝓlixitatẽ.

In eodẽ pſ. cxviij. vbi dr̃ i poſtil. Retribue. Additio.

Non põt hõ ex ſola vtute naturali aliq̃ opus facẽ per q̃ mereat de ꝓdigno nec de ꝓgruo q̃ deus det ſibi gr̃am: qz ipa p̃paratio ad gratiã habitualẽ nõ eſt ex ſola vtute nãli. Pr̃eſupponit. n. aliq̃ auxiliũ gratuitũ ex parte dei interi' aiam mouentis ſiue bonũ p̃poſitũ inſpirantis: lz tale auxiliũ non ſit per donũ habituale: vt Tho. p̃ma ſcõe. q. cix. arti. vj. i corpe. q. vñ glo. ſuper iſtud vbũ pſal. Retribue ſuo tuo dicit: Non vtiq̃ p meritis bonis redde: ſed retribue. i. itez ⁊ itez da: vel p malis meis retribue bonũ: qñ añ fidẽ nõ debeẽ hõi niſi mala p malis: retribuit añt de' p gr̃az bona p malis. hec i glo. Ex q̃ pz q̃ retribue i h' loco non intelligit per modũ meriti cuiuſcũq̃. ſz ſicut dr̃ retributio cũ mala reddũt p bonis ſm illud pſ. Retribuentes mala p bonis detrahebãt mihi ꝛc. Eadẽ rõne poſſet dici retributio cũ bonũ dat p malo: put etiã in glo. habet. ⁊ ſic intelligit in ꝓpoſito cũ dr̃: Retribue ſeruo tuo. i. hõi qui ſeruus dei eſt ſm creationẽ. retribue ei etiã nihil boni merẽti gr̃am tuã per quã vinificetur.

Jn eodẽ pſalmo vbi dicitur in poſtilla: Increpaſti.

Additio. iij.

Humilitaſ nec aliq̃ diſpoſitio ſeu vtus pure humana non eſt p̃me gr̃e meritoria p̃ut dictum fuit in p̃cedenti additõe: nec eadẽ rõe deus ſuꝑbis reſiſtit qua humilib' dat gr̃am. Nã ſuꝑbis reſiſtit ex iuſticia: humilibus dat gr̃am per miſericordiã.

Jn eodẽ pſalmo: Memor eſto. vbi dicitur in poſtilla: Honor tenuit me ꝛc. Additio. v.

Melius vr̃ iſte vſus exponẽdus ſm glo. ſ. vt i h' oñdatur vtus pietatis q̃ in ſcõ viro qñq̃ tãta ẽ vt magis doleat aliena culpa q̃ ſua ꝓtumeliã: et de hoc apls. ij. cor. xj cap. Quis infirmat ⁊ ego non infirmor. Et ſm hãc ſententiã iſte vſus p̃tinuat cuz p̃cedẽti ſic: Dixerat. n. Memor fui iudicioꝝ tuorũ ⁊ conſolat' ſum. in q̃ apparet q̃ iuſtus i pena inflicta reꝓbis ſm iudiciũ diuinũ eſt conſolatus eo modo quo dr̃ i pſ. Letabit iuſtus cũ viderit vindictã. vñ ne intelligeret q̃ iuſto culpa peccatoꝝ placeat: iõ ſ'dit: Defectio tenuit me. ſ. de hoc q̃ peccatores derelinquũt legẽ diuinã: qõ pertinet ad culpam. ⁊ qz q̃nq̃ huiuſmodi peccatores

horum canticorum adinuicem prout videbitur pro sequendo ꝛc̄.

¶ In eodem psalmo centesimo decimonono: vbi dicitur in postilla: Propter quod videtur mihi melius dicendum.

Additio.ij.

Stud cāticum non videtur pertinere ad captiuitatez babylonicam. Primo quia in illa captiuitate non fuit oppressus populus israeliticus per fraudem seu dolositatem: sed per puram violentiam ⁊ armorum potētiam obsidendo ciuitatem hierusalem: quam cuz machinis ⁊ aliis bellicis artificijs acquisiuerunt babylonici ⁊ totaliter deuastauerunt. Similiter ⁊ regem eorum Sedechiam fugientem violenter captiuauerunt vt ista ⁊ alia pertinentia ad hoc patent quarto Regum vltimo capitulo. Inconuenienter igitur conquereretur quis in persona populi israelitici in illa captiuitate existentis de lingua dolosa: cum dicit: Libera animam meaz a lingua dolosa. quid apponatur tibi ad linguam dolosam. Secundo quia babylonij descendebant a Cham filio Noe: vt habetur Geneseos decimo. Cedar autem descendit ab Ismael filio Abrae: vt legitur Geneseos vigesimoquinto. Qui quidē Abraam descendit de Sem. Non enim vere diceretur ꝙ populus israeliticus in captiuitate babylonica existens habitasset cum habitantibus Cedar: cum valde remote essent iste nationes non solum quo ad originez: vt dictum est: sed etiam quo ad locum. Babylonia enim est in parte orientali terre: scilicet in Asia: Arabes vō qui sunt in Cedar sunt in aphrica. Tertio qz hoc quod dicitur: Cum his qui oderunt pacem eraz pacificus: ⁊ cum loquebar illis impugnabant me gratis. valde improprie applicaretur israeliticis in Babylonia captiuatis. Captiui enim improprie dicerentur esse pacifici dominis suis: sed subiecti ⁊ subditi ⁊ huiusmodi. Et cum dominus percutit vel aliquod damnum vel lesionem infert seruo suo valde improprie diceretur impugnare sed cum affligere vel opprimere ⁊ huiusmodi. vnde proprie videretur iste psalmus exponi de statu ecclesie tribulate a paganis ⁊ hereticis ⁊ specialiter a saracenis a quibus ecclesia diu fuit tribulata: ⁊ etiam hodie tribulatur in diuersis regionibus vt patet per experientiam: in qua tribulatione ecclesia non dicitur captiuata ab eis nec debellata: sed potest dici turbata per eos seu tribulata de qua tribulatiōe iste psalmus videtur tractare. Circa quod sex facit: quia primo orat deum dicens: Ad dominum cum tribularer. Non enim facit mentionem de captiuitate: quia deus nunꝙ permisit ecclesiam vniuersalem ab illis supprimi in captiuitate sed bene tribulari: ⁊ quia sperat diuino adiutorio ab eorum tribulationibus liberari: iccirco dicit: Clamaui: ⁊ exaudiuit me. itelligēdo preteritum pro futuro: vt moris est in talibus.

Consequenter secundo declarat que sit hec tribulatio a qua petit liberari dicens: O domine libera animam meam a labijs iniquis ⁊ a lingua dolosa. Pro quo sciendum ꝙ licet saraceni sepe impugnant ecclesiā per viā potentie ⁊ manu armata: tamen in hoc psalmo potē intēdit psalmista de eorum impugnatione spirituali que ē duplex. Uno modo blasphemādo Christum nostrū ⁊ doctrinam eius: ⁊ de hoc intelligitur quod dicit: Libera me a labijs iniquis. Alio modo fraudulenter iactando se seruare legem ⁊ euangelium: ⁊ in hoc seducunt multos fideles presertiz in exordio sui erroris. Nam in eorum alchorano nefandissimo sepe precipit seruare legem ⁊ euangelium: ⁊ tamen vtrunqz despiciunt vt patet ad sensum. vnde de hoc proprie intelligitur quod dō: Et a lingua dolosa. qz mendaciter ⁊ dolose pseudo propheta suus machometus loquitur ⁊ precipit ea q̄ non vult fieri: vt dictum est. Consequenter tertio psalmista querit quod remedium sit adhibendum tali lingue dolose. vnde dicit: Quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam. Ad quod respondet: Sagitte potentis acute. idest scientia sacre scripture: que sagitte potentis scilicet Christi sūt ⁊ acutissime: vt ad hebreos quarto capitulo: Sermo dī penetrabilior est omni gladio acuto. Et quia huiusmodi sententie sacre scripture non soluz penetrant ad modum sagitte seu gladij: sed etiam vt ignis iuxta illō Hieremie vigesimotertio capitulo: Nonne verbum meum sicut ignis dicit dominus. ideo subdit: Cum carbonibus desolatorijs. vel potest referri hec responsio cum dicitur: Sagitte potentis. ad destructionem eorum futuram ante aduentum Christi: secundum quam quarta bestia a Daniele visa cum cornibus suis penitus destruetur: inter que cornua potestas tyrannica saracenorum includitur prout declaratur in additione super Danielem septimo capitulo. Consequenter quarto preuidens prophetā hanc turbationem esse valde diuturnam: Excedit enim in temporis duratione ceteras turbatiōes quas passi sunt fideles tam in antiquo testamento q̄ in nouo. A tempore enim ortus sui vsqz hodie fluxerūt plusq̄ .dccc. anni: ⁊ adhuc est in magna valitudine. vnde merito psalmo taz longissima diuturnitate huius turbationis plangēdo dicit: Heu me quoniam incolatus meus prolongatus est. Et nota ꝙ non dixit captiuatio mea: nec suppressio ⁊ huiusmodi: sed incolatus seu peregrinatio secundum trāslationem Hieronymi: in quo denotatur ꝙ populus fidelium non erat ab eis totaliter supprimendus nec captiuādus: sed ꝙ cum eis habebat conuersari audiendo eorū dolositates circa ea que sunt fidei prout sepe contigit christianis in terris eorum ditioni subiectis commorantibus qō est maxime molestum viris fidelibus. Et si queratur qui sunt illi cum quibus erat iste incolatus seu peregrinatio: hoc exprimit dicens: Habitaui cum habitantibus Cedar Isti enim proprie sunt agareni descendētes ab Ismael per Agar: vt dictum est: qui postea falso nominabantur saraceni: quasi per Saram liberam ab Abraam descendissent Ex istis enim sunt arabes habitantes in tabernaculis Cedar: scilicz in tentorijs denigratis: de quibus canticorum primo: Nigra sum sicut tabernacula Cedar. Consequēter quinto vt amplius declararet qualiter se habet ecclesia cum huiusmodi habitantibus Cedar subdit: Multū incola fuit anima mea cum his qui oderunt pacem. Hic finitur versus in hebraico: ⁊ est sensus ꝙ ecclesia habitat cum istis tanꝙ cum aduersarijs cum quibus non habet pacem: sed tamen nec totaliter ab eis deuicitur nec totaliter eos deuincit. Et ista est propria comparatio fidelium ad saracenos, quo ad potentiam mundanam: quia vt communiter cum eis conuersantur tanꝙ cum his qui oderūt pacem modo predicto. Consequenter vt sexto ostenderet ꝙ defectus huius pacis non procedit ab ecclesia: sed potius huiusmodi habitantibus cedar nolentes recipere verbum veritatis: iccirco subdit: Eram pacificus. cuius sensus est: quia ecclesia non dedit eis aliquam occasionez

fm expositõem eorũ qua exponũt illud: Heu mihi qz incolatus meus ꝓlongatus ẽ. qõ exponũt de homine sic perfecõ: q ex desiderio vite celestis vita pñs ei efficitur tediosa: qõ ẽ maxime perfectõis in vita pñti fm q dicebat Paulus de se ipso phil. j. Desideriũ hẽns dissolui z esse cũ xpo. Nec ordo istoꝝ psalmoꝝ ostendit talem ordinẽ graduũ virtutũ lram ipsoꝝ ꝓsideranti. Igit propter pdicta z silia saluo meliori iudicio videt mihi dicẽdũ q oẽs isti psalmi non fuerunt facti ab eodem actore: nec ad hoc vt decantarent in gradibus mõ pdicto. sz alii quis vel aliqui de sacerdotibus seu cantoribus deuotis psalmos istos ab alijs factos ordinauerũt decantari in solẽnibus diebus mõ pdicto ascendendo gradus templi: sicut beatus Greg. qui ordinauit officiũ ecclesiasticũ psalmos a dauid factos z alijs aliquis applicauit ad diuersa festa: qz aliqui decantantur in festis apostoloꝝ: alij in festis vginũ: z sic de alijs. z aliqñ ex modica ꝓuentiõe: sicut benedic scos appropiatur angelis ex illo versu: Qui facit angelos suos spũs zc. z ideo intẽdo primo exponere psalmos istos lraliter fm modicitatẽ intellectus mei: postea in fine aliquid addere breuit de mystica expositõe. a Ad dñm cuz tribularer. Ex titulo huius psalmi supraposito nõ apparet eius actor. De mã vero eius dicit ra. sa. q est oratio ꝓ liberatione populi israel a tribulatõe captiuitatis in qua nunc sũt per orbẽ dispersi a qua expectãt iudei per messiam futurũ liberari. cuius aũt oro sit: nõ dic: sed supponit q sit facta ab aliquo sancto spũ dei habente quod ẽ verũ. sed ꝑmũ eius dictũ est falsum: qz aduent xpi iam transijt in ꝓteritũ: sicut frequenter dcm est: ꝓpter quod videtur mihi melius dicẽdũ q sit oro alicuius sancti viri q cunqꝫ fuerit prior liberatõe populi israel de captiuitate babylonica in qua multi illius temporis psalmos z orõnes fecerunt: vt pz de Dañ. ix. c. z in hoc li. psalmoꝝ in plibus loc. Et fm hoc psalm iste in tres partes diuidit: qz ꝑmo petit dicta liberatio: scõo pdicit babylonioꝝ punitio: ibi Quid det tibi. tertio plangit liberatõis dilatio: ibi Heu mihi.

Circa ꝑmum sciendũ q gratitudo de beneficio ꝓterito ẽ dispositio ad impetrandũ futuꝝ: ꝓpter quod ps. i persona populi isral tanq gratus recognoscit ꝓteritũ bnficium dicens: a Ad dominũ cũ tribularer zc. Quod ꝓuenienter intelligitur de tribulatõe quã passus fuit populus p sennacherib eñ captiuitatẽ babylonicã ꝓ qua Ezechias rex z Esaias ꝓpheta z populus clamauerũt ad dñz exauditi fuerũt: quia dñs misit ãgelũ suum z peussit in castris sennacherib cẽtũ octogintaq̃nqz milia bellatoꝝ: ꝓpter qõ cõpulsus fuit fugere ad terram suã: vbi infect fuit a filijs suis: vt habetur .iiij. Re. xix. ꝓsequẽter ps. petit liberatõem õ captiuitate babylonica i ꝑsona popli captiui dicẽs: b Dñe libera aiaz meam a labijs iniquijs. babylonioꝝ q inique blasphemabant deũ dicentes iudeis: q deus eoꝝ erat impotens ad liberandũ eos de manibus suis: z tales diuine iniurie magis grauabãt deuotos q ꝓpe. c Et a lingua dolosa. qz babylonij frequẽter imponebãt eis falsa: vt sic dolose extorqrẽt eorũ bona. d Quid det. Hic pdicit babylonioꝝ punitio q facta fuit postea p Cyz z Dariũ destruentes ciuitatẽ babylonicam z occidẽtes pplm: vt hĩ Dañ. vj. z hoc dicit ps. ꝓuertens vbũ suũ ad pplm babylonicũ: d Quid det tibi aut qnid apponatur tibi ad linguã dolosam. i. que pena inferetur tibi ad puniendũ peccata lingue tue pdcã: z rñdet

Canticũ graduum. CXIX.

AD dominũ cũ tribularer clamaui: z exaudiuit me. Domie libera aiaz meã a labijs iniqs: et a lingua dolosa. Quid det tibi aut qd apponat tibi ad linguã dolosaz: Sagitte potẽ

e Sagitte potentis acute. i. ppli psaꝝ z medoꝝ q sagittis interfecerũt pplm babylonicuz: fm q dr Esai. xiij. Suscitabo sup eos medos qui argentũ nõ querãt z aurũ non velint: sed sagittis interficiant paruulos zc. vel aliter: e Sagitte potẽtis. i. ipsi dei oipotentis. cui perse z medi fuerunt instrumẽta ad puniendũ babylõis peccata. f Cũ carbonib desolatorijs. qz incenderunt babylonem z facta est ita desolata q nõ habitatur ab hoib sz a feris z venenosis aialib fm q predixit Esa. xiij. ca.

tis acute: cũ carbonib desolatorijs. Heu mihi quia icolat me. plogat ẽ: habitaui cũ habitantib cedar: multuz icola fuit anima mea. Cũz bis qui oderunt pacez erã pacificus: cũm loquebar illis ipugnabãt me grãtis.

de babylone: Non habitabitur vsqz in finẽ. z sequit: Sed habitabũt ibi bestie z dom eoꝝ replebunt dracon. In translatõe hiero. z in hebreo hr: Cũ carbonib iuniperoꝝ: qui diu ꝓseruãt ignẽ. s. per annũ: vt dr in libro q vocat catholicon: qñ carbones isti cinerib sũt opti. vñ dr iuniper a gigno gignis: z pir qõ ẽ ignis q̃ gignes ignẽ Et vt dicit ra. sa. p hoc itelligit ignis gehẽne ie xtiguibilis i q puniũt babylonij qui fuerunt idolatre pessimi.

f Heu mihi. Hic ꝓnter plãgit pdicte liberatõis dilatio cũ dr in persona popli in babylonia detẽti: Heu mihi qz icolat meus. i. moza mea i terra aliena. vñ i hebreo z trãslatõe hiero. hr: Peregriatio mea, plõgata ẽ. valde .n. tristabile est pplo fideli cũ idolatris diu morari: z maxime i eoꝝ fuitute. g Habitaui cũ habitãtib cedar .i. cũ hitantib i terra cedar qui fuit filius ismael: Gen. xxv. de q ismaele ꝑ se z sua posteritate dicit Gen. xvj. Hic erit ferus hõ man ei ꝛ oẽs zc. z per istos itelligũt babylonij q ꝛ filios isral fuerũt crudeles z duri: io repliccatur planctus de moza cum ipsis: cum sb dit: Multuz icola fuit aia mea. cui etiã cã replicat cũ dr: h Cuz bis qui oderũt pacẽ. i. cũ babylonijs rationib dictis. i Eram pacific. nõ reddẽdo eis iniurias ꝑ iniurijs. k Cuz loquebar illis. modeste z rõabilr. l Impugnabãt me calũnijs. m Gratis. i. sine cã. Moraliter pot exponi psalm iste de q̃libz fideli exĩte i tribulatõe corporali seu spũali ex demonũ tẽtatõe a qua petit deuote liberari: z q demones arceãtur ab ipugnatõe fidelium i gehẽnã retrusi: z suspirat ꝑ dilatõe sui remedij.

In psalmo centesimo decimonono Ad dominũ cuz tribularer z ceteta: vbi dicit in postilla: Et ex tali varia tione intitulatõis.

Additio prima.

De auctoritate horꝝ cãticoꝝ. s. graduũ idem videtur dicendũ sicut de ceteris psalmis quoꝝ actor ẽ dauid: lz alicq ei nõ ititulant imo videant ititulari alijs: vt frequẽter. s. dcm ẽ: z nõnullis rõib psuasum: vñ nõ opz amplius his imorari. De significatõe aũt huius tituli cũ dicit: Canticũ graduũ. quidam de antiquis expositoribus hebreoꝝ dicũt z forte ꝓbabiliter q hoc designat quãdã spem cant q eleuãdo vocem gradatim decãtabat: z ide fuerũt ista cãtica appropriata ad ascẽsum tẽpli qui erat ꝑ. xv. gradus: ita q sicut corporaliter sacerdotes z leuite ascendebãt de gradu in gradum ad ingressum tẽpli: ita voces eoꝝ gradatiz eleuabant. Et quicqd sit de hac materia horꝝ canticoꝝ lz prima facie non videat totalr ad lram ꝓtinuari: tñ a diligenter cõsiderãti reperiri potest aliqualis cõtinuatio

teram: vtputa cum scuto insuper protegente ⁊ simili bus: que communiter supra ponuntur ad partem sini stram ⁊ non ad dexteram eo q̄ manus dextera nō po test cooperiri scuto: vt sit expeditior ad inuadendum: ⁊ sic dextera manus indiget vlteriori protectione: pro pter quod dicit Dominus protectio tua super manum dexteram tuam. scilicet q̄ man⁹ dextera licet nō cooperiatur scuto sic sinistra: erit tamen a deo protecta: ⁊ ista dicūtur metaphorice ad designandum excellentiam ⁊ diligentiam diuine custodie. Consequenter quarto dicit: Per diem sol non vret te. ⁊ cetera. quod expōitur communiter ad litteram de custodia diuina ab estu solis ⁊ humectatione lune que nocent sanitati corporis cum in aliquo excessu contingunt. Sed vlterius hec verba possunt intelligi de alijs influentijs celestium corporum. Ad quod sciendum q̄ gentiles ⁊ maxime saraceni contra quos hic agitur secundum expositionem predictam i principio ortus sue secte consueuerunt aspicere in iudicijs astrorum: ⁊ secundum ea dirigere bella sua ⁊ alia facta publica: vt patet in gestis eorum: quod etiaz plures gentiles facere consueuerunt. vnde Ysaie quadragesimoseptimo capitulo: Saluent te augures tui qui contemplabantur sidera ⁊ supputabant menses. ⁊ cetera. vnde ad remouendum hunc errorem deuteronomij quarto legitur: Ne forte oculis eleuatis ad celum videas solem ⁊ lunam ⁊ omnia astra celi: ⁊ errore deceptus adores ea ⁊ coles que creauit deus tuus in ministerium cunctis gentibus. ⁊ ad hanc intentionem reducenda videntur verba psalmiste in hoc loco quasi di. taliter dominus custodit te q̄ nulle influentie celestium corporum tibi nocebunt inter que corpora celestia sol habet pleniorem potestatem de die ⁊ luna de nocte. vnde in psalmo: Sol in potestate diei. ⁊ cetera.

Consequenter quinto vt omnia pericula particularia quasi sub clausula generali comprehenderet subdit: Dominus custodit te ab omni malo: scilicet corporali. ⁊ sequitur: Custodiat animam tuam dominꝰ scilicet a malo spirituali: quod propie est in anima.

Consequenter sexto ne ex dictis intelligeretur q̄ deus custodiret populum huiusmodi ab omni malo sic q̄ nunq̄ alicui eorum contingeret in particulari aliquod malum pene seu culpe: iccirco subdit: Dominus custodit introitum tuum ⁊ exitum tuum ex hoc nūc ⁊ vsq; in seculum. Cuius sensus est q̄ principalia ad populum dei pertinentia semper a deo custodirentur Introitus enim quod est principium vie vel motus rei est plus q̄ dimidium totius itineris secunduz phi losophum primo ethicorum. Exitus etiam qui finis est habet rationem optimi. ⁊ sic ecclesia prophetice dicitur custodiri a deo. Ex hoc nunc ⁊ vsq; in seculum. eo modo quo dicitur Mathei vltimo: Ego autez vobiscum sum vsq; in consummationem seculi.

Psalmus. CXXI.

Letatus sum in his q̄ dicta sunt mihi: i dōmū domini ibimus. Stantes erant pedes nostri: in ātrijs tuis hierusalez. Hierusalem que edificatur ut ciuitas: cuius participatio eiꝰ in idipsum. Illuc enim ascenderūt tribꝰ tribus dñi testimonium isrl: ad confitendum nomini domini. Quia illic sederunt sedes in iudicio:

Letatus sum. Titulus: Canticum graduum Et patet sententia ex supradictis. De materia autem huius psalmi videtur mihi saluo meliori iudicio: q̄ sit oratio Dauid exultantis in domino de edificatione ciuitatis ⁊ templi quam preuidit fiendam per Salomonem filium suum: sicut dixit ei nathan propheta de mandato domini: secundo Regum septimo. Et diuiditur in duas partes. quia primo pōitur exultatio pro huius modi edificatione. Secundo subditur deprecatio pro edificij conseruatione: ibi Rogate. Circa primum dicitur: a Letatus sum in his que dicta sunt mihi. per diuinam reuelationem factam Nathan prophete: ⁊ que sint illa subditur cum dicitur: b In domum domini ibimus. vbi exprimitur templi edificatio: quo edificato populus ibat illuc in diebus solemnibus. propter quod subditur: c Stantes erant pedes nostri. loquitur de futuro per modum preteriti: propter certitudinem prophetie: ⁊ licet Dauid ante illud tempus mortuus fuerit: tamen connumerat se futuris hominibus: eo q̄ erat pars populi ⁊ princeps. sequitur: d In atrijs tuis Hierusalem. Erant enim ibi tria atria per Salomonem edificata: scilicet atrium sacerdotum: vbi erat altare holocausti: ⁊ atrium mundorum vbi orabant homines mundi: ⁊ atrium immundorum: vbi erant immundi. e Hierusalem que edificatur vt ciuitas. scilicet valde notabilis: sicut de aliquo notabili clerico dicitur: Hic est clericus scilicet per excellentiam. Et eodem modo dicitur hic: f Ut ciuitas. scilicet valde excellens: in hoc exprimitur edificatio ciuitatis quam fecit Salomon valde notabilem claudens eam triplici muro: ⁊ edificia valde solennia faciens in ea: vt patet tertio Regum tertio. ⁊ quarto Regum vigesimosecundo. g Cuius participatio eius in idipsum. idest cum ipso templo: de cuius edificatione premissum est: Quod fecit Salomon valde notabile. vnde dicit secundo paralippomenon secundo: Domus quam edificare cupio magna est nimis ⁊ inclyta: ⁊ ad correspondentiam nobilitatis templi edificauit ciuitatem Hierusalem valde notabilem: ideo de ea dicitur: g Cuius participatio eius in idipsum. vnde in hebreo habetur: Hierusalem que edificatur vt ciuitas: que associatur ei simul. idest que associatur templo prius edificato in nobilitate ⁊ fama edificij. h Illuc enim ascenderunt tribus. scilicet duodecim. i Tribus domini. quia in populo israel in duodecim tribubus diuiso erat verus cultus domini: ceteris gentibus ad idolatriam declinantibus. k Testimonium israel. idest secundum testimonium ipsius israel: qui alio nomine vocatus est Jacob: qui testificando predixit edificationem templi futuram: Genesis vigesimooctauo. l Ad confitenduz nomini domini. confessione laudis ⁊ oblationis. m Quia illic sederūt sedes. i. super sedes. n In iudicio. ad determinandum casus dubios in alijs ciuitatibus ⁊ locis contingentes: qui determinabantur per sacerdotes ⁊ Reges:

impugnationis nisi inquantum proponebat eis verbum fidei ⁊ veritatis quod ipsi non possunt pacifice sustinere: ⁊ ideo subdit: Cum loquebar illis: scilicet verba salutis ⁊ pacis. Impugnabant me. scilicet non solum per linguam iniquam seu dolosam: sed etiam per potentiam inuasiuā: que proprie dicitur impugnatio. ⁊ quia talis inuasio est penitus irrationabilis ideo cum dixit: Impugnabant me. subdit: Gratis. idest absq causa rationabili.

Psal. CXX.

Leuaui oculos Titul' h' psalmi est: Canticū graduum. de quo dicēdum est sicut in psalmo precedenti. De materia vero huius psalmi videtur mihi saluo meliori iudicio: q sicut precedens est oratio alicuius sancti spiritum dei habentis pro reditu populi israel de babylonica captiuitate: sic psalm' iste est oratio pro bono statu populi de captiuitate reuersi ō quo habetur primo Esdre. Dicit igitur psalmista in populi persona: a Leuaui oculos meos in montes. hoc est ad deum ⁊ ciues celestes: qui dicuntur montes infra psalmo centesimo vigesimoquarto. Montes in circuitu eius. idest angeli: vt exponit Augustinus. b Unde veniet auxilium mihi. Diuina enim adiutoria hominib' prestita communiter per angelos administrantur: principaliter tamen sūt a deo: propter quod subditur: c Auxilium meum a domino: qui fecit celum ⁊ terram. ⁊ non ab idolis que nullam habent virtutem: nec ab angelis sanctis nisi ministerialiter tantum: vt dictum est: quia non sūt creatores celi ⁊ terre. Consequenter psalmista cōuertit sermonem suum ad populum israel dicens: d Non det in commotionem pedem tuum. idest non permittat amplius te duci in captiuitatem extra terram tuā. e Neq dormitet qui custodit te. scilicz deus ⁊ angeli sancti quib' committit custodiam fidelium qui dicuntur ab hominibus dormire quando subtrahunt suffragium: verumtamē secundum veritatem in eis non cadit somnus qui est passio sensitiue partis: propter quod dicuntur vigiles. Danielis quarto. In sententia vigilum decretum est: ⁊ cetera. ió subditur: Ecce non dormitabit neq dormiet: ⁊ cetera.

f Domin' custodit te. in bono. f Domin' protectio tua. contra malum tibi inferendum. g Super manuz dexteram tuam. idest plusq manus tua dextera posset te protegere ⁊ custodire. ⁊ per manum dexteram intelligitur omnis potestas humana. h Per diem sol non vret te. idest non vrat te: quia hebrei non habent optatiuum modum: sed loco eius vtuntur futuro indicatiui modi: quasi .d. ardor solis non exurat te per diem sicut fecit in babylonia: vbi cogebaris operari in agris in feruore diei sicut coguntur serui. i Neq luna per noctez. idest gelu in hyeme quod maxime intenditur de nocte quando aer est depuratus a nebulis: ⁊ luna lucet clare: propter quod dicebat Jacob Geneseos tregesimoprimo: Die noctuq estu vrebar ⁊ gelu. k Dominus custodit te ab omni malo. i. potens est te custodire a malo culpe ⁊ pene. l Custodiat animam tuam dominus. idest vitam tuaz corporalem ⁊ spiritualem. m Dominus custodiat introitum tuum ⁊ exitum tuum. idest dirigat te in omnibus operibus tuis a principio vsq i finē. n Ex hoc nunc ⁊ vsq in seculuz. idest semper.

In psalmo centesimo vigesio: Leuaui oculos

Additio.

Sicut psalmus precedēs proprie posset exponi in p'sona ecclesie turbate ab habitātibus Cedar: vt supra dictum ē: in cuius fine cōcluditur q ipsi aduersarij ecclesiam impugnant gratis scilicet sine causa rationabili: sic psalmus presens videtur exponendus in persona ecclesie sic impugnate petentis a deo ⁊ non ab aliqua creatura quātumcūq excelsa adiutorium. Circa quod sex dicit: Nam prio dirigens oculos mentis ad superiora ad querendum auxilium seu protectionem ab huiusmodi impugnātibus dicit: Leuaui oculos meos in montes. idest ad sublimes potestates in quibus diuina potestas maxime relucet. Quid autem querat in huiusmodi leuatō ne oculorum subdit dicens: Unde veniet auxiliuz mihi. Et quia hoc auxilium est sperandum a solo deo principaliter: ideo subdit: Auxilium meum a domio Et quia multe sunt creature que dicuntur seu possūt dici domini ad exclusionem talium dicit: Qui fecit celum ⁊ terram. Consequenter secundo psalmista preuidens q ecclesia predicto modo tribulata quantumcunq a predictis aduersarijs turbaretur: nūq tamen pateretur lapsum periculosum saltem in vniuersali: iccirco subdit per modum prophetice orationis populum alloquens: Non det in commotionem pedem tuum. Lapsus enim ruinosus populi assimilatur in scripturis lapsui pedis. vnde deuteronomij .xxxij. capitulo dicit: In tempore vt labatur pes eoz. Et causam huius protectionis dicit esse diuinam prouidentiam incessabiliter populum protegentem ad similitudinem alicuius potentis viri qui vigilanter custodit atrium suum: ⁊ de hoc dicit: Nec dormiet qui custodit te. ⁊ etiam addit dicens: Ecce nō dormitabit neq dormiet: ⁊ cetera. quia homines quandoque etsi non dormiunt per somnum profundum: dormitant tamen leuiter sic vt per talem dormitationē cesset eorum prouidentia quod excludit a custodia diuina circa populum fidelium in hoc casu dicens: Ecce nō dormitabit. ⁊ cetera. Consequenter tertio quia ista custodia diuina se extendit etiam ad illa in quibus prouidentia humana non consueuit sufficienter prouidere: ideo subdit: Dominus protectio tua super manuz dexteram tuam. Pro quo sciendum q impugnantes communiter partem sinistram protegunt plusq dex

Canticū graduū. CXX.

Leuaui oculos meos i mōtes: vnde veniet auxiliū mihi. Auxiliū meū a dño: q fecit celum ⁊ terraz. Non det in commotionez pedem tuum: neq dormitet qui custodit te. Ecce nō dormitabit neq dormiet: qui custodit israel. Dominus custodit te: dominus protectio tua sup manuz dexteram tuam. Per diez sol non vret te: neque luna per noctem. Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus. Dominus custodiat introitū tuum ⁊ exitum tuum: ex hoc nunc ⁊ usqz i seculum.

Canticū graduū. CXXI.

cor:e põdet,ꝑportõabilr militanti: ⁊ etiã eccl'ia militãs celesti. Et sunt duo ꝓncipalr:quoꝝ ꝓmũ ptinet ad cultum dei:scõm vo ad directõem ꝓximi. De ꝓmo aũt dicit: Illic.n. ascẽderũt tribꝰ tribꝰ oñi. Illud.n. ꝓpe ptinet ad cultũ dei:qõ ad,ptestatõem ve fidei ⁊ ꝓfessionez diuine laudis ptinet:que q̃dẽ testificabant seu ꝓtestabãtur tribus ilrl' ascẽdẽtes ter in ãno ad hierlm mãlez: vt exo.xxiiij.c. vi ibidẽ offerrẽt sacrificia laudis i testimoniũ diuine excellẽtie qõ erat singulare i illa ciuitate hierusalẽ mãli:cũ alie ciuitates gentiũ ꝓtũc idolatrarent. ⁊ hoc est qõ dicit: Illic ascẽderũt ⁊c. Testimonium ilrl' ad ꝓfitendũ nõi oñi.qui q̃dẽ cultus p̃cipue viget i eccl'a militanti: vbi tribus oñi.ſ.fideles quotidie ascendunt p gradus ꝟturũ ad testimoniũ fidei exꝑssius exhibendũ ⁊ offerẽdũ ꝓfessionẽ laudis.pfectius aũt iste cultus viget i hierlm celesti ad quam ascendũt soli electi qui sunt ve tribus oñi ⁊ testificant dei excellẽtiã pfecte per clarã eꝰ visionẽ. vñ Joh.iij.c. Qõ vidimꝰ testamur. Silr ⁊ ꝓfitent nõi oñi.p plenam ⁊ assiduã ꝓfessionẽ laudis: vt.s. in ꝑſ. Beati qui hitant in domo tua dñe in scla scłorum laudabũt te. De scõo aũt dicit: Qz illic sederũt sedes in iudicio.in hierlm.n.materiali determinabant quecunq; qõnes ⁊ dubia in lege diuina exorta,put dr i positꝰ a: qõ maxime ptinet ad directõem,ximi.⁊ de hoc ſ̃dit: Illic sederũt sedes in iudicio sedes sup domũ dauid.qõ p̃cipue viget in eccl'a militante:vbi cãe pertinẽtes ad fidẽ ⁊ operatõem fideliũ determinãt vlr ⁊ ꝓncipalr ꝑ sũmos pontifices:cuius sũmi põtificis auctozitas fundat sup domũ dauid.ſ.s.xp̃m dicẽtẽ Petro: Pasce oues meas. Joh. vltimo.c. dr tñ in pl'ali sedes cũ sit tñ vna ꝓncipalis:qz per successionẽ sunt multi sedẽtes in ꝓma sede Petri:etiã ꝓpter sedes ꝓticulares cathedraliũ ecclesiaꝝ que etiã sut in iudicio eccl'astico posite ⁊ fundate sup domũ dauid.ſ.ꝑ auctozitatẽ xp̃i:cui sedes dauid ptinet:vñ Luc.j.c. Dabit ei dñs sedẽ dauid p̃ris eiꝰ ⁊c. a quo ois ptãs eccl'iastica deriuat. Ad eccl'iam aũt triũphantẽ hoc maxime ptinet:⁊ p̃cipue in iudicio finali. vñ saluator Matth.xix.c. ait apostolis: Sedebit⁊ vos sup duodecim sedes iudicantes duodecim tribꝰ ilrl'. vñ ꝑ duodecim sedes intelligit perfectio tribunalis.ſ. vniuersitas iudicantiũ qui sũt oẽs pfecti:sicut ꝑ duodecim tribus vniuersitas iudicãdoꝝ: vt magr i.iij. dis.xlvij. Et sic manifestũ ẽ qꝺ hec scõa ꝑeminẽtia hierlm mãlis circa iudicãda pfectius ptinet ad eccl'am militãtem:per amplius etiã ⁊ pfectꝰ ad hierlm supiorẽ: cuiꝰ participatio plena est i idẽm:vt dcm est. Cõsequẽter q̃nto cõsiderãs ꝑſ.qꝺ ad hierlm illã de qua letabat in eũdo ad illã:vt in ꝓmo vsu:Et in cuiꝰ atrꝛs iam q̃dãmodo erãt stantes pedes sui ⁊ fratrũ ꝑ spem:vt i scõo vsu dcm fuit non poterat hẽre accessum nisi ꝑ verã charitatẽ ex qua pax pfecta celestis attingit:ideirco hortat frẽs ad ozãdũ seu petẽdũ charitatẽ illam que a solo deo infũditur seu dat:iuxta illud ad Ro.v.c. Charitas dei diffusa ẽ i cordibus nr̃is ꝑ spm̃ scm̃ qui datꝰ est nobis.⁊ de hoc dicit: Rogate que ad pacẽ sũt hierlm.i.petite vt illa que ad pacem verã que ad eũdũ ad hierlm pertinet habeatis: ⁊ que sint illa subdit dicẽs: Et abũdantia diligẽtibus te abũdantia.n.in hoc loco ſm lr̃am hebraicam cui ꝓcor dat glosa nr̃a est abũdantia pacis que in solis hñtibus charitatẽ hẽtur. Impũs.n.nõ est pax. Esai.xlviij. cap. Abũdantia igit pacis ẽ diligentibus te.ſ.deũ. Consequenter sexto ipse ꝑſ. petit a deo illa ad que hortabatur alios vt ea peterẽt:⁊ de hoc dicit: Fiat pax i virtute tua .ſ.in charitate que est virꝰ dña ꝑ excellẽtiã cũ sit maior ceteris virtutibꝰ theologicis:vt.j.cor.xiij.⁊ in hoc diſti guit pax vera que ẽ circa appetitũ boni vi a pace apparẽte que est circa appetitũ boni apparẽtis tm̃: qz ꝓma pax ꝓcedit a charitate que ẽ vtus dina ranq; effectꝰ eius.scõa vo ꝓcedit ab appetitu boni simulati tm̃:qõ q̃dẽ bonũ appetendo seu ꝓsequndo nõ hz pax sed potiꝰ bellũ:vñ sap.xiij. In magꝝ viuentes in scie bello tot ⁊ tãta mala pacẽ appellant. Et qz pax vera nõ equalit reqrit̃ur in oibus ascendẽtibꝰ in hierlm de qbꝰ dixerat i q̃rto vsu: Illic.n.ascenderũt tribꝰ ⁊c.sed abũdãtiꝰ reqrit̃ rit in his qui alijs ꝓsident:de quibus dixerat in quarto vsu: Illic sederũt sedes in iudicio.iccirco ſ̃dit: Et abũdantia in turribꝰ tuis.ſ.abũdantia vere pacis sit in turribus tuis.ſ.in his qui sunt alioꝝ ꝓpositi: sicut turres ꝓponuntur in custodia muri. Consequenter septimo conuertitur ad hierusalem celestem de qua ꝓncipaliter agit declarans duobona pertinentia ad ipsam hierusalem: que bona per predictam orationem a deo intendit impetrare:quoꝝ ꝓmum est augmentum numeri ciuium celestium:⁊ de hoc dicit: Propter fratres meos ⁊ ꝓximos meos. multiplicandos. Loquebar pacem de te. Secũdum est integritas domus dei que per assistentiam omniũ electorum in ea perficitur: ⁊ de hoc dicit: Propter domuz dei nr̃i.ſ.integrandã. Quesiui ꝑdicta bona tibi. ꝑſ.CXXII.

CXXII.

AD te leuaui oculoſ meos:qui habitas i celis. Ecce sicut oculi seruoꝝ in manibꝰ dñoꝝ suoꝝ. Sicut oculi ancille i manibꝰ dñe sue:ita oculi nostri ad dñz deum nostrum donec miſereatur nostri. Miserere nostri domine miserere nostri quia multum repleti sumus despectione. Quia

AD te leuaui oculos. Titulus huius psalmi est: Canticum graduum. Cuius patet sententia ex supradictis. Et videtur psalmus iste esse oratõ alicuius sancti prophete pro liberatione populi ilrael ab afflictione inducta per antiochum illustrẽ i qua populus mirabilr fuit afflictꝰ ⁊ despectus:vt habetur ꝓmo Machabeoꝝ ⁊ secũdo:quod preuidens ꝓpheta dixit in ꝑsona populi i illa afflictõe futuri: a Ad te leuaui oculoſ meos.corꝺis ⁊ corꝺoris. b Qui habitas in celis.lz enim deus sit vbiq; per essentiã:pñtiam:⁊ potentiam:tamẽ ſpeciali modo dicitur habitare in celis vbi facie ad faciem videtur a sanctis. Populus.n.positus in illa afflictione sub antiocho pro sua liberatione pluries orauit deũ devote:vt habetur primo Machabe.⁊ secũdo. c Ecce sicut oculi seruoꝝ ⁊c. Seruus.n.⁊ ancilla nihil habẽt nisi a domino ⁊ domina:⁊ ꝑ consequens filij seruoꝝ tuoꝝ totum auxilium suum expectãt a domino patrũ:⁊ similr ancilla a dña sua.⁊ hoc mõ populus in dicta tribulatõe constitutus non videbat se posse liberari via humana:ꝓpter qõ a deo erat tota expectatio ⁊ spes sua:ideo subdit: d Ita oculi nr̃i ad dominũ deum nostrum donec misereatur nostri.liberãdo nos de persecutione antiochi. e Miserere nr̃i domine miserere nostri. Ad hoc.n.replicatur petitio vt ostenda tur afflictõis itensio:ꝑ quã sit magis exaudibilis: ⁊ ad hoc ſ̃ditur rõ cũ dicit: f Quia multũ repleti sumus despectõe.qz antiochꝰ in tẽplo posuit abominandũ idolũ: vt hz .j.mach.j.pplm etiã iudaicũ cõpellebat multũ afflictiue ⁊ contemptiue transire ad gentilem ritum: ideo subditur: f Quia multum repleta est anima nostra.idest vita nostra. ⁊ supplendum est afflictione ⁊ contemptu: ⁊ est modus loq̃ndi dolentis:qui ex vehementia doloris trũcat vba

secundus q dicitur deuteronomij decimoseptimo: ideo subditur: o Sedes super domum dauid. per domum dauid intelliguntur reges ab eo descendentes. p Rogate. Hic consequenter ponitur deprecatio pro ciuitatis z templi conseruatione. pro qua psalmista non solum orat sed ad orandum alios inuitat dicens:

p Rogate que ad pacem sunt hierusalem. hoc est ad tranquillum statum in ea habitantium.

q Et abundantia supple sit bonorum temporalium z spiritualium. r Diligentibus te. quia

sedes super domum dauid Rogate que ad pacem sut hierusalem: et abundantia diligentibus te. Fiat pax i virtute tua: et abundantia in turribus tuis. Propter

es ciuitas ad dei cultum electa: ita q psalmista verbum suum dirigit ad ciuitatem hierusalem. s Fiat pax in virtute tua. idest fortitudo murorum z edificiorum tuorum tanta sit q aduersarij non possint perturbare pacem ciuitatis. vnde in translatione Hieronymi habetur: Fiat pax in muris tuis. z quia pax ciuitatis non conseruatur ex muris tantum: sed cum hoc ex abundantia victualium z armorum: ideo subditur: t Et abundantia in turribus tuis. in quibus solent arma z victualia repoi. v Propter fratres meos. idest propter iudeos natione quos psalmista vocat fratres secundum modum consuetum scripture. x Et proximos meos. idest conuersos de gentilitate ad iudaismum: quia plures tales erant inter iudeos i iudaismo. y Loquebar pacem de te. orando deum p tua pace. Tempore enim orationis homo fidelis cum deo loquitur. Et quia psalmista non solummodo considerabat pacem propter conuersos z iudeos: sed principaliter propter cultum dei qui vigebat in hierusalem: ideo subditur z Propter domum domini dei nostri. idest propter templum diuino cultui deputatum. z Quesiui bona tibi a deo tibi impendenda per orationem meam.

fratres meos: et proximos meos loquebar pacem de te. Propter domus domini dei nostri: quesiui bona tibi.

Canticum graduum.

In psalmo centesimo vigesimoprimo: Letatus sum.

Additio.

AD declarationem huius psalmi z eius continuationem cum precedentibus considerandum est q sicut habetur secundo Regum septimo. postq Dauid habuit quietez z aliquam securitatem ab hostibus exterioribus: considerauit de templo dei edificando: de quo locutus est Nathan propheta: vt ibi latius habetur. vnde pari forma postq Dauid in psalmo precedenti fuit a deo in persona ecclesie prophetice ab hostibus finaliter securatus: in hoc psalmo agit de domo domini z eius ciuitate. vnde hic psalmus duplicem sensum videtur habere litteralem: vnum scilicet minus principalem z imperfectum in quo agit de ecclesia militante per hierusalem materialem figurata: z aliū magis principalem z perfectum in quo agit de hierusalē que sursum est mater nostra: Galata. quarto capitulo. Qui quidem sensus duplex litteralis quomodo itelligatur habetur a postillatore in tertia regula exponendi sacram scripturam in secundo prologo super Genesim. Et sic quodā modo intellexerunt hunc psalmum precipui z antiqui hebreorum exponentes illum versum scilicet: Hierusalem que edificatur vt ciuitas z̄. de correspondentia vtriusq hierlm p̄dicte. Unde psalmista in hoc psalmo septē facit. Primo enim in persona ecclesie quasi securatus de custodia diuina: vt in fine psalmi precedentis ad vltiora se extendit: scilicet ad considerandum de leticia spirituali que in ecclesia celesti iam sedatis tribulationibus habetur: z ō h° dic̄: Letatus sum in his que dicta sunt mihi scilicet per reuelationem diuinam in scripturis contentam. Et que sint illa dicta sūdit dicens: In domum domini ibimus. s. in ecclesia superiori: vbi eternaliter erimus: iuxta illud: Ut inhabitem in domo domini in longitudine dierum. Consequenter secundo vt ostendat q nō solū letabitur ex hoc q tendebat seu ibat in domum dñi: sed qz quodāmodo ibidē existebat saltem in spe: ideo subdit: Stantes erant pedes nostri z̄. vbi notanter dixit: Stantes erant. per modum preteriti imperfecti: z non dixit: Stantes fuerunt neq; sunt. ad designandū q i hac vita habetur inchoatio tantū existentie in illa domo dñi: non tñ perfecta statio nec omnimoda carentia illi°. Consequēter tertio declarat que sit ista hierusalem inuisibilis z imaterialis quam vocat domum domini de qua hic loquitur: z hoc p modū cuiusdā similitudinarie, p portionis dicens: Hierusalem q̄ edificatur vt ciuitas cuius participatio eius i idipsū. Ad qō sciendū q antiqui hebreoz z etiaz mlti moderni: vt ra. sa. z alij ex hoc versu intelligunt q hierlm cū templo suo materialiter sumpta: correspōdet hierusalem celesti in situ: ita q in loco summi celi suprapositō Zenith capitis hierusalem materialis illic est celestis hierlm vbi deus videtur a sanctis suis. Et licet ista sic corpaliter z materialiter intellecta alie na sint a veritate: cuz celum empyreum vbi sancti angeli z anime sanctoz gloriose existunt non restringit ad certuz locum illius empyrei vniuersos orbes corporales continentis: cum in principio creationis rerū totum fuit repletum angelis: vt habetur in secundo sententiarum. Est tamen verum q hierusalem materialis cum cultus diuinus ibi vigeret: fuit figura ecclesie militantis. z ipsa ecclesia militans secundum Dionysium de ecclesiastica hierarchia: est figura celestis ecclesie: z hoc est quod dicit psalmista: Hierusalem que edificatur. z cetera. Cuius sensus est: Hec hierusalem materialis z visibilis: scilicet que edificatur est supple. Ut ciuitas. ad similitudinem ciuitatis. Cuius participatio est in idipsum. scilicet in deum. cuius est domus inquantum ibidem plene participatur. Que quidem hierusalem secundo loco hic intellecto potest intelligi de ecclesia militante: in qua deus participatur per gratiam: licet imperfecte. vel altius de ecclesia triumphante in qua deus participatur plene per gloriam: z vterq; sensus est verus z consonus littere: licet secundus sensus sit aptior inquantum perfectiorem participationem includit. Consequēter quarto ondit in quib° hierlm illa materialis

nobis existenti per suam ꝓuidentiam ⁊ ꝓtectionem: ⁊ ideo in hoc psalmo tangit multa genera persecutionuꝫ quoꝝ quedam ꝓcedunt a ferocitate seu inhumanitate persequentiū. ⁊ de hoc dicit: Forte viuos deglutissēt nos cū irascē. fu. eoꝝ in nos. Quedā aūt ꝓcedūt ex insipientia psequentium: sicut cum vulgares idocti non ex passione ire: sed potius ex qdā insipietia psequūtur fideles: ⁊ de hꝭ dicit. Forsitā aqua absoꝛbuisset nos. Aqua. n. sepe populos significat: vt apo. xvij. c. Et qꝛ tales vt plimū tangꝫ indisciplinati impetuose psequūtur: iō sḃdit: Torrētem ptrāsisse aiaꝫ nr̄am. torrens. n. fluit cū impetu. Quedā aūt psecutōes ꝓcedūt ex deceptōe diabolica vel hūana vl̄ et mūdana ꝙḃ hō qñqꝫ capit sicut pascer i laqꝺ: q ꝙdē laqus diua vtute ꝓterit: vt iusti liberētur: ⁊ de hoc dicit: Alia nr̄a sicut passer rē. ⁊ laqus ꝓtritꝰ ē rē. ⁊ sic de oiḃꝰ concludit: Adiutoꝛiū nr̄m in noie dñi. coꝛrñdet ad ꝑn̄m psalmi i sñia. i. liberatio nr̄a: de oiḃꝰ ꝑdcis ⁊ sillibꝰ ascribēda ē diuo adiutoꝛio tm̄: ad quā sniam faciliter lr̄a applicatur. Psal. CXXIIII.

Qui confidūt. Titul' hꝰ psalmi ē: Cāticū graduū ē sñia ꝓ ex supꝛadcis. De mā vo huꝰ psalmi nō vr̄ qꝫ itelligat de hierlm māli: cuꝰ nūqꝫ fuit tāta pax ⁊ sblimitas q̄ta describit i hoc psalmo: vt videbit: qꝛ multotiēs fuit ipugnata ⁊ plies destructa: bis totalr̄. s. semel ꝑ nabuch. ⁊ semel ꝑ romanos: ⁊ plies ptialr̄ q̄tū ad aliquā partē muroꝝ ⁊ edificioꝝ: vt ꝓ ex libris regū: paral'. ⁊ mach. Et iō exponit de hierlz spūali. s. eccla. de qua dī apo. xxj. Vidi ciuitatē sanctā hieruſalē descēdentē de celo rē. in q̄ ꝑ fidē xp̄i hitāt xp̄iani: qō ꝓuidēs psalmista i spū ꝓphico dixit: a Qui confidūt i dño. nō in idolis vanis: nec i rebus mundanis. b Sicut mons syon. qꝛ sicut mōs syō ē imobilis: ita q̄ vē confidūt i dño a stabilitate fidei nō mouent: iō sḃdit: c Nō cōmouebit i eternū q hitat i hierlz. spūali ꝑ fidē charitate formatā. Et cāz hꝰ stabilitatl subdit dicens: d Mōtes i circuitu eī. i. angeli ad custodiā eccl'e ōputati. e Et dñs i circuitu pplī sui. ꝓpt qō dic̄ Matth. vltī. Ecce vobiscū sū oiḃꝰ dieb' vsqꝫ i cōsūmatōem seculi. f Qꝛ nō reli. do. vir. pec. i. ptātē eoꝝ. g Super sortē iustoꝝ. i. qualē iust' intm̄ vt moueāt a statu fidei ⁊ vtutl: qꝛ facē cū tētatōe ꝓuētū vt possint sustinē: vt dicit apls Coꝛ. x. iō sḃdit: Ut nō extēdant. iu. ad iniq. ma. suas. Et qꝛ boni merent ꝓmiari: ⁊ mali puniri: sḃdit psalmista: h Bñfac do. bo. ⁊ re. coꝛ. ꝓcrēdo eis bona gr̄e in pñti ⁊ gle i futuro. i Declinātes aūt. a rectitudine fidei ⁊ vtutis. k In obligatōiḃꝰ. i. ad pec cata que obligant ad penā: iō i trāslatōe Hiero. hꝫ sic: Qui aūt declināt ad ꝓuitates suas rē. l Adducet dominus. ad penam eternam. m Cum operantibus iniquitatem. i. cum demonibus obstinatis in iniqtate: ꝓpt dī Matth. xxv. Ite maledicti i ignē eternū qui parat ē diabolo ⁊ angelis eī. n Pax sup isrl'. nō sup isrl' ꝼm carnē: sz ꝼm spm̄. s. sup pplm catholicū: ꝓpter qō i natiuitate xp̄i cantauerūt angeli: Luc. ij. Gla in altissimis deo ⁊ in terra pax hoiḃꝰ bone volūtatis. Per bonā. n. volūtatē hñt pacē coꝛdis interiā: ꝼm q dī ꝓuer. xij. Non ꝓtristabit iustū quicquid ei acciderit: ⁊ p illā disponūt ad pacē supnam.

In psalmo. cxxiij. Qui confidūt. vbi dī i postilla: De mā huꝰ psalmi. Additio.

Iste psalmꝰ ꝓtinuat cuz ꝓcedenti sic Nā cū dixissz psalmista in ꝓcedēti: Adiutoꝛiū nr̄m i noie dñi rē. In hoc psalmo declarat qui sint illi qḃ adest tale adiutoꝛiuz .s. Qui confidūt i dño

Cāticū graduū. CXXV.

In cōuertēdo dñs captiuitatē syon: facti sumꝰ sicut ꝓsolati. Tūnc rpleti ē gaudio os nr̄z: ⁊ lingua nr̄a i exultatione. Tūnc dicēt inter gētes: magnificauit dñs facē cū eis. Magnificauit dñs facere nobiscuz: facti sumꝰ letātes. Conuerte dñe captiuitatem nr̄az: sicut torrēs i austro. Qui seminat i lachrymis: i exultatōe metet. Euntes ibant ⁊ flebāt: mittētes semia sua. Venientes aūt veniēt cū exultatione: portantes manipulos suos.

imobiliter ⁊ hitāt in hierlm. ꝑ verā charitatē: ⁊ de hoc dicit Sicut mōs syon nō cōmouebit in eternū q hitat in hierlz rē. Cetera exponāt put in postil. Psal. CXXV.

In conuertendo. Titulus hꝰ psalmi ē: Cantícum graduū. sine aliqua additōe: ⁊ pz snia ex supꝛadcis De mā vo huꝰ psalmi pz ex circūstantia lr̄e q loquitur de reditu pplī isrl' a babylonica captiuitate: qꝛ de captiuitate facta per romanos nō ē reuersus ppls iudaic' nec reuertet: vt frequēt supꝛa dcm̄ ē. Dicit igr̄ ps. a In conuertendo dñs captiuitatē syon. reducēdo pplm de babylone i hierusalē i qua ē mōs syon: vbi fuerat tēplum ⁊ domus regia. b Facti sumꝰ sicut ꝓsolati. magna. n. ꝓsolatio fuit eis redire ad locū cultꝰ dīni. c Tūc repletū ē gau. os nr̄m rē. qꝛ statiz cū venerūt i hierlm erexerūt altare ⁊ obtulerunt hostias cū dīnis laudiḃꝰ: vt hꝫ. j. Esdre. iij. d Tūc dicēt inter gētes rē. Cyr'. n. rex persar̄ ꝑ totū regnū suū fecit publicari edictū in q̄ hitabāt gentiles de reditu iudeoꝝ in trā suam i q̄ edicto ꝓtinebat ꝓceptū dñi de hoc sibi factū Esdre. j. ꝓpter qō gētiles hoc audiētes dicebāt deū celi magnificasse pplm isrl': ⁊ alicꝫ eoꝝ ꝓuertebant ad iudaismū: de q̄ ctiā iudei letabāt: iō sḃdit: d Magni. dñs fa. no. ō reditu nr̄o ⁊ ꝓuersiōe gētiliū. e Fcī sumꝰ licē letātes. verūtn̄ qꝛ adhuc nō erat edificatū tēplū nec ciuitas repata: iō sḃdit: f Cōuerte do. cap. no. rē. vēt' austral' ē pluuiosus: ⁊ iō facē fluere torrētes ꝑ nos ōsiccatos: ⁊ sic petit ps. qꝛ gra dīna effluat i populo de captiuitate fducto: sicē tpe salomōis p reedificatōem ciuitatl ⁊ tēpli vbi dabāt dīna rnsa. Et ad hꝰ ipetrādū allat ps. pplī pniaz q̄ ē dispō ad gr̄az ipetrādā dicēs: g Qui seminat i lachrym. ꝑ verā ꝓtritōez ō pccis. h In exultatiōe metent. ex ꝓsecutōe gr̄e dīne. Et ꝓsequēter applicat ad populū isrl' dicens: i Euntes. in captiuitate babylonicaz. k Ibant ⁊ flebant. ex ꝓtritiōe de peccatis ꝓpter que peccata q̄ captiuitatē meruerāt. l Mittētes semia sua. sicē. n. fructꝰ ꝓducit ex semie: sic ex vā ⁊ ꝓsā pnia suo mō rportat bñficiū dīne gr̄e: iō sḃdit: m Uenientes āt ve. rē. ⁊ pz lr̄a ex dict'. Moralr̄ aūt pōt expōi psalmꝰ iste de q̄libz reducūte

sua. ppter qđ aliq̄d ē supplendū ad habēdū intellectum.

g Oppzobriū abūdantib⁹.i.antiocho ⁊ eius exercitui q̄ abundabāt diuitijs:eo q̄ spoliauerāt regnū egypti ⁊ rēplū dñi in hierlm ⁊ etiā ciuitatē:vt hī.j.mach.j. h Et ōspectio supbis.qz ppter ista erant valde elati in supbia: intm̄ q̄ de antiocho dī.ij. macha.v. q̄ erat ita elat⁹ ac si haberet pelag⁹ ad ambulādū ⁊ terrā ad nauigādum.

In psalmo .cxxij. Ad te leuaui oculos meos.vbi dī i postilla:Et vī psalm⁹ iste.

Additio.

IN afflictione inducta p antiochum nō solū oppzobriū ⁊ despectōem passi sūt israelitici:sed occisiones ⁊ magnas pdas ⁊ strages.silr ⁊ templi multiplicē profanatōem:vt pz in libris machabeoz.vñ non ꝓpe applicatur lra huius psalmi illi historie:sed ꝓuenienti⁹ ⁊ magꝭ ꝓprie pōt intelligi in ꝓtinuatōe cū p̄cedēti iu psona eccle xpi: que etiā tpe tranquillitatis ⁊ pacis de qua pace locutus fuerat in p̄cedenti psalmo:vt dictū est: sustinet multa opprobria ⁊ despectōem ab his etiā fidelib⁹ qui abundant i seclo ⁊ in multitudine diuitiaꝝ suaꝝ gloriant:similiter in potestatib⁹ mūdanis.tales.n.cōiter despiciūt bonos ⁊ deuotos: vñ in glo.sup hunc psalmū dī: Irridetur .n.a timente qđ amat:qui sperat nō visa.⁊ ei dī: Quid credis insane: quid credis:reuersus est aliq̄s ab inferis ⁊ rettulit tibi: q̄d ibi agitur:ecce qđ ego amo video ⁊ fruor.hec i glo. De hac igitur despectōe ⁊ de h⁹ mōi opprobrio qđ tpe trāq̄llitatis sepe in eccla ꝓtingit ꝓphā ꝓquerit in psona iustoꝝ eccle dicēs: Miserē nr̄i dñe: qz multū repleti sum⁹ despectōe.vñ si queratur a qb⁹ despiciat:subdit:Multū repleta ē aia nostra opprobriū abūdantib⁹.i.ab abūdantib⁹. Ad quē sensū lra facilit applicat:nec req̄rit q̄ aliqua dictio de ꝓtētis i hoc psalmo intelligat nisi in sensu lrali:vt pz intuēti. Et nota q̄.ē.in cāntico graduū qđ incipit:Leuaui oculos me.i mon.ꝑ.petit i psona eccle auxiliū a dño: in hoc vo psalmo petit misericordiā:cui⁹ rō talr pōt assignari:qz in nullo psalmo eccla innitit iusticie diuine:eo q̄ tribulātes eā.ſ.habitātes cedar de quib⁹ ibi loquit manifeste sūt ꝺ deū. Sed in hoc psalmo eccla poti⁹ innitit misericordie dine:qz patit ab his q̄ ꝺ gremio sūt.ſ.de xp̄ianis abūdantib⁹ ⁊ supbis.vñ de rigore iusticie poti⁹ esset puniēda eccla saltē in tpalib⁹ ꝓ talib⁹ eius cōciuib⁹:sicut frequnter etiā iusti puniūtur tpaliter cū suis cōciuibus:sicut pz in captiuitate babylonica in qua nōnulli iusti fuerūt puniti:sicut hieremias daniel ⁊ h⁹ mōi: ⁊ iō plies petit miam dicēs:Miserē nr̄i dñe miserē nr̄i rē.q.d. Non pr̄ā insticiā sed misericordiā petim⁹.

Psal.CXXIII.

NIsi qz dñs. huic psalmo ꝑmittit talis titulus i hebreo:Canticū graduū dauid. ⁊ sic apparet actor psalmi. De materia aūt ei⁹ mihi vī q̄ Dauid fecerit hunc psalmū gr̄as agēs de sua liberatōe ⁊ ppli sui a philisteis ascēdētib⁹ ꝺ eū qñ eum audierūt esse inunctū in regē sup isral.ij. Re.v. vt sic dauid occideret ⁊ regnū ei⁹ destrueret:sed fuerūt ꝺbellati vtute diuini auxiliꝫ:vt ibidē hī:Et dixit dñs ad dauid: Dabo tibi philistūm in manu tua. Se cūdū hoc igit dauid inuitat ppl̄m ad deū laudandū dicēs:

b Dicat nunc isral.i.ppls isral hita victoria de philisteis.

c Nisi qz dñs erat in nobis.p adiutoriū spāle:⁊ replicat hoc dicēdo:Nisi qz rē.ad oñdēdū maiorē gratitudinē ꝺ auxilio diuino. d Cū exurg.ho.in nos.i. philistei: vt p̄dictū est. e Forte viuos deglutissent nos.i. nō potuissem⁹ resistē eoz impetui sicut nec illud qđ deglutit deglutiēti. f Cū irascē.fu.eoz i nos. qz philistei venerūt ꝺ dauid ⁊ ppl̄m ei⁹ cū magno furore ⁊ desiderio eos destruēdi: iō subdit: g Forsitan aqua .ſ. tribulatōis que per impetū aque designatur Esai.viij. Adducz dom⁹ sup eos aq̄s fortes ⁊ multas:regē assyriorum rē.

multum repleta est aia nr̄a ꝺppzobriū abūdātib⁹ ⁊ ꝺe spectio superbis.

Canticū graduū .CXXIII.

NIsi qđia dñs erat i nobis dicāt nūc isral: nisi qđia dñs erat i nobis. Cū exurgerēt homines in nos: forte viuos deglutissent nos. Cū irascerēt furor eoz in nos:

h Absorbuissz nos. includendo nos vndiqz: sicut ille qui absorbet aqua vndiqz circūdat ea.q.d. nō potuissem⁹ aliqualiter euasisse. i Torrentē pertransisset aia nr̄a. in hebreo ⁊ in trāslatōe hiero. habet: Torrens trāsisset super aiam nostrā. ⁊ per torrentē intelligit impetus philistinoꝝ quo dauid ⁊ ppls fuissent obruti nisi fuissent diuinit⁹ saluati:⁊ iō cū dī h: Torrentē ptrā sisset aia nr̄a. locutio ē figuratiua:sicut illud poeticum: Perflauit fistula buccas.⁊ silr cū sb̄dit: k Forsitā ptrāsiſ. aia no. aquā itole. qz in hebreo ⁊ translatōe hiero. habet: Forsitā ptrāsissent sup aiam nostrā aque sup bie vel fortes:iō sb̄dit ꝓ gratiaꝝ actōe: l Benedict⁹ dñs rē.] minus dicit ⁊ plus signat:qz non solum eos a philisteis capi nō pmisit:sed etiā philisteos eis sb̄iecit: iō sb̄dit: m Aia no.si.pas.erep.ē de la. ve.i. de insidijs philistinoꝝ:⁊ ꝓ quē modū sb̄dit: n Laq. ꝓtriē rē. qz exercit⁹ philistinoꝝ a dauid ⁊ ppl̄o suo fuit debellat⁹. ⁊ qz hoc fuit vtute diuina:subdit: o Adiutoriū nr̄m in no.do.q̄ fe.ce.⁊ ter.q.d. nō in noie idolorū qui nullā hēnt vtutē:qđ iō dī qz philistei tūc fugientes reliquerūt idola sua ad salutē ppli philistinoꝝ ⁊ ēt sui ipotentia:qz dauid ⁊ viri eius tulerunt ea: vt hī.ij. reg.v.ca. In psal.cxxij. Nisi qz dñs. vbi dicitur i postilla:De materia autē eius.

Additio.

NOn vī ꝓprie materia huius psalmi assignari a postillatore:qz de istis psecutionibus corporalibus que tpe dauid ꝓtigerūt:iam plures psalmi fuerunt facti in particulari ⁊ etiā generalr:vt pz in illo psalmo:Diligam te domine. In cuius titulo sit mentio de liberatione ipsius dauid ab oibus inimicis suis:tuz qz improprie applicaretur illi historie hoc qđ dicitur:Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiū.quia vt ibidem patet: philistei non insidiose insurrexerunt cōtra dauid ⁊ populum suum sed palaz ⁊ manu armata:vt habetur.ij.reg.v.vnde melius videtur dicendū:q̄ hic psalmus continuatur ad predictos sic:q̄ postq̄ psal.in persona ecclesie petiuit auxiliuz ab aduersarijs exterioribus:vt in primo ⁊ secundo cantico:⁊ consequenter introduxit leticiam de pace ⁊ tranquillitate ecclesie: vt in tertio cantico. Consequenter etiam petiuit vt misericorditer liberaretur ab intrinsecis eam tribulantibus: vt in psalmo precedenti. In hoc vero psalmo vult ostendere q̄ quandocunqz ⁊ a quibuscunqz persecutionibus ecclesia liberatur: ascribendum est soli pietati diuine: vnde dicit: Nisi quia dominus erat in nobis rē.quasi dicerz: Non potentie nec viribus humanis attribuenda est: sed soli deo in

discipuli ẽ fructꝰ legis: q̃ ẽ sapia: Et dī fructꝰ ventris eo q̄ latet i corde: qō h̄ vocat vẽter eo mō loquendi q̃ dicit Prouer. xxij. Appone corꝝ tuū ad doctrinaꝫ meaꝫ q̃ pulchra erit tibi cū fuaueris eā i vẽtre tuo. sic exponit rasa. Ad hūc aūt itellectum pōt aliq̄ mō reduci translatio cōis q̃ sic habet.

f Cū dederit dilectis suis. i. studiosis doctoribus i doctrina fidei ⁊ moꝝ q̃ sūt a deo dilecti. g Sō num. i. requem per mortẽ q̃ dicit sōnus in scriptura Jo. xj. Lazar' amicus nr̄ dormit: sz vado ut a somno excitez eum.

h Ecce hēditas dñi filij. i. fideles edocti ab ipis i fide ⁊ moꝛib': q̃ dicūt eoꝝ filij i scriptura sūt hereditas dñi magis dilecta q̄ dom' mālis. ⁊ q̃d sit bonū q̄ reportāt finaliter oñdit cū dī: i Merces fructꝰ vẽtris. i. chriſt' q̃ ẽ fructꝰ vẽtris virginalis: ẽ merces eoꝝ: q: ẽ beatitudo obiectiue: in aspectu cui⁹ sue diuinitatis reficiūt beati iterī': ⁊ i aspectu sue humanitatis exterī' fm q̄ dicit Aug. sup Johā. k Sicut sagitte i manu potẽtis. q̃ sūt parate ad aduersariorū destructōnem. l Ita filij excussoꝝ. i. de numero expeditorum ad pugnā tanq̄ excussi ab ipedimẽtis: i hebreo aūt h̄: Ita filij iuuẽtutū. ⁊ ẽ eadẽ snia: q: iuuenes sūt magis expediti ad pugnādū: ⁊ isti sūt illi filij de q̃b' p̄dcm ẽ qui sūt edocti i fide ⁊ moꝛib' a sanctis doctoꝛib': ⁊ sic sunt parati debellare aduersarios veritatis: fm q̄ dī ad Titum p̄mo: Amplectẽtẽ eū q̃ fm doctrinā ẽ fidelē fmonẽ ut potẽs sit exhortari i doctrina sana: ⁊ eos q̃ p̄dicūt arguere. m Bea. vir q̃ iple. desi. suū ex ipis. in hebreo ⁊ trāslatione hiero. h̄ Pharetrā suā ex ipsis. p quā itelligit schola doctoꝛis vel eccla boni pastoꝛis vbi congregātur tales filij sic edocti: ⁊ ad cūdē sensum reducit lra cōmunis cū dī: Desideriū suū ex ipsis. quia bon' doctor desiderat h̄e tales filios ⁊ simil' bon' pastor. ⁊ q: boni tas eoꝝ redūdat ad meritū doctoꝛis vel pastoꝛis: ꝓpt̄ q̄ talis doctor vel pastor ẽ beat' vir: ió dicit: m Beatus vir. s. ex cōgregatōe eoꝝ. n Non cōfundet. talis doctor vel pastor: vel hoc refert ad quēlibet discipuloꝝ edoctoꝝ. o Cū loquet inimicis suis. i. aduersarijs veritatis eos potenī arguēdo. p In porta. hoc ẽ i loco patēti. vel In porta. i. in iudicio: q: iudices antiquit' in portis sedebāt: ⁊ ibi corā eis aliq̄n facte sunt disputationes fideliū cū infidelib'. In psal. cxxvj. Nisi dñs. vbi dī i postil. Huic psalmo p̄mittit tal' titul'. Additio.

Psalmus iste pōt exponi de edificatōe corpali sine aliq̄ distinctōe: verī' tn̄ ⁊ magis corrndēt ad psalmos p̄cedētes exponit tot' de edificio spūali. Pro q̃ nota q̄ q̃ttuor tāgūt h̄ a psalmista ptinentia ad bonū ciuitatis seu dom' i q̃z q̃libet psalmista asserit q̄ hz a deo efficaciā p̄ncipaliter. Primū ẽ ipa edificatio de q̃ dicit: Nisi dñs edificauerit domū ⁊c. Secūduz ẽ custodia eī' de q̃ dicit: Nisi dñs custodierit ciuitatem. Tertiū ẽ industria ciuiū ad q̃renda ea q̃ requīt ad sustentationē seu ꝓseruationē eoꝝ. ⁊ q: hoc nōnulli credūt de pēdere a solicitudine hūana tm̄: ió dicit Uanū est vobis añ lucē surgē ⁊c. q. d. nō ꝓfidatis de nimia solicitudie vīa surgēdo mane ad opationes exercēdas ⁊ retardādo sessionē, put i hebreo h̄. s. nimiā morā faciendo circa eas: ⁊ q̃re hoc sit vanū declarat cū dicit: Cū dederit dilectis suis somnū. hoc ẽ dicē q̄ dilecti deo q̃ ab eo i agendis diriguntur ista oia hūt: lz habeāt somnū q̃tū sine huiusmōi solicitudinib' magnis: eo mō q̃ dī i psal. Inq̃rentes aūt dñm non minuēt oi bono. Quartū autez qō ptinet ad bonū ciuitatis seu domū ẽ pluralitas ciuiū seu domesticoꝝ: de q̃ dicit: Ecce hereditas dñi filij. q. d. h̄e filios nō depēdet totaliter ex hūana industria: sz requirit auxiliū diuinū fecūdans coniuges ⁊ dans eis mercedē fructus vẽtris: q̃ q̃dē filij sūt q̃si arma parentū ad eoꝝ defensionem ⁊ ió subdit: Sicut sagitte i manu potẽtis ita filij excussoꝝ. vbi i hebreo h̄ ut pōstillator ait: Filij iuuẽtutis. Et rō ẽ q: filij senectutis coiter nō attigūt pfectā etatē i vita parētū ut eis possint adiuuare ⁊ q: de talib' filijs. s. adiuuātib' parētes meli' ẽ h̄e plures ió subdit: Beat' vir q̃ iplebit pharetrā suā ex eis fm hebreos cum dixisset eni q̄ filij sūt sic sagitte: ió ꝓgregatōem eorum corrndēt dicit cē i pharetra i q̃ sagitte ꝓsueuerūt ꝓgregari: ⁊ q: cū talib' bñ ꝓgregatis pōt hō resistē aduersarijs: ió dicē Nō cōfudet. Pro 2°. s. de edificatōe spūali sciēdū q̄ q̃ttuor p̄dicta p̄nt applicari ad ciuitatē spūalem q̃ ẽ eccla dei: de cui⁹ edificatōe fuerat locut' in cantico supradcō: vbi dī Hierlm q̃ edificat ut ciuitas. ⁊ de eī' custodia simil'r dixerat in alio cātico dī. Hierlm. Mōtes i circuitu eī'. ⁊ i hoc cātico adiūgit ītio de solicitudie hūana: de qua i huiusmōi ciuitate nō est cōfidendū: ⁊ hoc cū dicit Uanū est vobis añ lucē surgē vsq: ibi: Cū dederit dilectis suis somnū. Addit etiam q̃rto q̄ in hac ciuitate. s. spūali maxie est appetenda ꝓcreatio filiorum spiritualiū: de quo dicit: Ecce hereditas dñi filij ⁊c. qui q̃dem filij multū valent in defensione spūali huiusmōi ciuitatis: ⁊ de hac dī. Btūs vir q̃ iplenit ⁊c. vsq: in finem.

Psal. CXXVII.

Beati omnes. Titulus hui⁹ psalmi est: Canticum graduū. cuius snia pz ex supradictis. De materia vero hui⁹ psalmi videtur q̄ sit quedam inuitatio ad timorem dei: ꝓmittendo deum timentib' ꝓsperitatem temporalem scōm modum veteris testamenti in quo pro talibus bona temporalia ꝓmittebantur: fm q̄ dicit Esa. j. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis: ⁊ fm hoc dicitur: a Beati omnes qui timent dominum. ⁊ dicitur omnes indifferenter: quia nō est personarum acceptio apud deum: Actu. x. b Qui ambulant in vis eius. mādatis suis obediendo que sunt vie deuenīēdi ad salutem.

c Labores manuum tuarum quia manducabis. i. si timueris deum habebis abundantiam bonorum temporalium: ita q̄ non oportebit te de alieno viuere. secundo ꝓmittitur abundantia in prole que est magis reputanda q̄ diuitiarum abundantia cum dicitur: d Uxor tua sicut vitis abundans. quia pariet tibi filios multos. e In lateribus domus tue. quia habebis abundanter: vnde poterunt nutriri in domo tua: ⁊ non solum nutriri: sed etiam ad augmentum perduci: ideo subditur: f Filij tui sicut nouelle oliuarum. gratiose crescentium. g In circuitu mense tue. parati ad ministrandum tibi honorifice. Tertio promittitur celebritas fame cum dicitur:

h Ecce sic benedicetur homo. i. commendabitur: ⁊ ei

de peccato mortali tanq̃ de babylone q̃ ꝓfusto iterp̃tat: ⁊ p
verã penitẽtiã ꝓfect̃ donũ gr̃e in p̃nti ⁊ gl̃e in futuro.

¶ In p̃s. cxxv. In cõuertẽdo dñs. vbi dr̃ in postil. De materia vero huius psalmi. Additio.

Iste psalm' nõ loq̃t de reditu ppli isr̃l a babyloni
ca captiuitate q̃ in illo reditu nũq̃ fuerũt tam re
pleti gaudio q̃ de ipsis ꝙuenienter verificaret: Tũc
repletũ est gaudio os nr̃m. ut patz ex hist'ijs Esdre ⁊ nec
mie. similr nec ꝑpe de eis posset dici: Tũc dicẽt inter gentes
magnificauit dñs facere cũ eis. licet eni cyrus dedisset eis li
centiã reedificãdi: gẽtes tñ circũstãtes multipl'r ipediebant
⁊ eos fatuos reputabãt: ut hr̃. j. Esdre iij. ⁊ necmie. j. simi
liter nec de eis ꝑpe posset dici: Uenientes aũt venient cũ exul
tatione. cũ nũq̃ legãt ꝙ maiori pte fuisse i vã penitẽtia. vñ
expositores hebreoꝝ spãliter ra. abenhagra. istum psalmũ
exponũt de tpe messie quẽ false spectãt: sed nos veri' de tpe
christi veri i q̃ sum' debem' exponẽ illũ i q̃. s. tpe ꝙuertit de
us captiuitatẽ syon. ⁊ ꝓtinuat p̃s. iste cũ p̃cedẽti sic: Nã cuz
dixisset q̃ de' ẽ in circuitu ppli sui ad custodiã: ⁊ q̃ nõ reli
que virgã peccatoꝝ sup sortẽ iustoꝝ: ne forte ds ex hoc cre
deret q̃ i tpe christi, ptũc vẽturi cessarent oẽs psecutores: iõ
dicit: In ꝙuertendo dñs captiuitatẽ r̃ẽ. facti sum' sicut con
solati. quasi dr̃. non ex toto erimus consolati: sed sicut con
solati: eo mõ q̃ apls. ij. Cor. vj. ca. dicit q̃si tristes semp autẽ
gaudẽtes: qõ q̃dẽ gaudiũ statim declarat dicẽs: Tunc reple
tũ ẽ gaudio os nr̃m r̃ẽ. q̃ apli ⁊ p̃mittiue eccl'e nõ solũ gau
dẽtes p̃nũciabãt christũ eẽ i bonis: circa qõ ipoꝝ os ⁊ lin
gua assidue versabat: sz etiã oppꝛobria ⁊ ꝓtumelias cũ gau
dio suscipiebãt: Act. v. ca. Jbãt apli gaudẽtes: q̃ digni ha
biti sũt p nois christi ꝓtumelias pati. ⁊ q̃ multi de gẽtibus
hoc cognoscebãt p̃dicãtib' aplis: iõ sq̃dit: Tũc dicent inter
gẽtes. Cõsequẽt psalmista declarat modũ isti' ꝙersionis de
q̃ dixerat: In ꝙuertẽdo dñs captiuitatẽ syon. p moduz oꝛo
nis ꝓphetice dicẽs: Conuerte dñe captiuitatẽ nr̃am sic toꝛ
rens i austro. Pro q̃ sciẽdũ q̃ plaga seu regio austral' est sic
ca nãlit̃ plusq̃ alie regiones: ⁊ iõ cũ i ira aliq̃ australi supue
nit toꝛres q̃ irrigat: tũc talis ira ꝙertit̃ a sterilitate ad ferti
litatẽ: cui assimilat ꝙersio captiuitatis syon. s. eccl'e p aduẽ
tũ christi: q̃ pus erat q̃si sitiens: ⁊ iõ christ' assimilat radici
de ira sitiẽte: Esa. liij. ⁊ post fuit irrigua: sic Hiere. xxxj. Et
aia eoꝝ sic ortꝰ irriguꝰ r̃ẽ. Cõsequẽt p̃s. declarat ꝓcessũ illo
rũ q̃z os ⁊ ligua replebit̃ gaudio. s. apostoloꝝ ⁊ p̃mitiuoꝝ
eccl'e: ⁊ de hoc dicit: Qui seminãt i lachrymis. q̃ p̃dicti cũ
maximis laboꝛib' ⁊ psecutionib' seminabãt vbũ dei: vnde
Euntes ibãt ⁊ flebãt mittẽtes semia sua. postea tñ: Cũ exul
tatione poꝛtabãt manipulos suos. s. fructũ sue p̃dicationis

Psi dñs. Huic psalmo p̃mittit talis CXXVI.
titul' i hebreo ⁊ trãslatõe hiero. Cãticũ graduum
salomonis. Et ꝛz q̃ dicit ra. sa. iste psalm' intitula
tur a salomone nõ sic ab actoꝛe: sz q̃ fact' fuit a ipo dauid
q̃ sic ꝓuidit eũ edificaturꝝ domũ dñi: ita ꝓuidit eũ acceptu
rũ i vxoꝛẽ filiã pharaonis ꝑ legẽ diuinã q̃ ꝓhibet iudeis ac
cipere mulieres alienigenas: ⁊ ꝛz hoc dixit: Nisi dñs edifica
uerit domũ i uanũ laboꝛauerũt q̃ edificãt eaz. q. d. frustra
edificat domũ dño q̃ trãsgredit̃ ei' mandatũ: q̃ melioꝛ est
obedietia q̃ victime. j. Re. xv. Et ad hãc sniam applicat lit
terã sequẽtẽ. Sz istud dcm̃ vr̃ eẽ mãifeste ꝑ sacrã scripturaz
q̃ dicit. iij. Re. viij. ⁊. ij. palip. v. q̃ edificata domo nebula i'
pleuit eã i signũ diuine acceptatõis ⁊. ij. palip. vij. q̃ ignis tũc
descẽdit de celo ⁊ deuoꝛauit holocausta ⁊ victimas: ⁊ ma
iestas dñi ipleuit domũ. Itẽ. iij. Reg. ix. dr̃ q̃ dñs apparuit
salomoni sic apparuit ei i gabaon: dixitq̃ dñs ad eũ Exau
diui oꝛonẽ tuã r̃ẽ. ⁊ sq̃dit: Et sanctificaui domũ hãc quam
edificasti. ⁊ p oia ista oñdit̃ q̃ illa edificatõ fuit deo accepta
Itẽ salomõ nõ vr̃ i aliq̃ peccaste accipiẽdo filiã pharaonis
in vxoꝛẽ: sic dcm̃ fuit diffuse. iij. Re. ij. Et iõ dicẽdũ q̃ salo
mon fecit psalmũ istũ: q̃ tñ reputabat se ⁊ totũ ppl'm
suũ nõ sufficere ad edificatõem dom' dñi: ꝛz q̃ ipe dixit
ij. palip. ij. Quis eni ꝑualere poterit ut edificet ei do
mũ dignã. q. d. null' nisi ipemet de' apponat manum
suã: iõ ꝛz hoc dixit: Nisi dñs edificauerit domũ i uanũ
laboꝛauerunt r̃ẽ
Circa q̃ sciẽduz
q̃ domus dñi du
plicit̃ edificatur.
Uno mõ coꝛpo
raliter ex lignis ⁊ la
pidib'. Alio mõ
spũaliter p doctri
nã i fide ⁊ moꝛib'
⁊ i vtraq̃z edifica
tione req̃rit diui
nũ auxiliũ. Igit i
hoc psalmo agit̃
p̃mo de edificatõ
ne coꝛpali: ꝛ° de
spũali: ibi Cũ de
derit dilectis suis

¶ Cãticũ graduum salo
monis. CXXVI.

Nisi dñs edificaue
rit domũ: i vãnũ labo
rauerũt q̃ edificãt. Nisi
dñs custodierit ciuitatem:
frustra vigilat qui custodit
eã. Uanum est vobis ante
lucem surgere: surgite p' q̃z
sederitis q̃ manducatis panẽ

Circa p̃mũ dicit salomõ: a Nisi dñs edificauerit do
mũ. dirigẽdo ⁊ ꝓfortãdo artifices. b Jn uanũ labo
rauerũt r̃ẽ. vñ ⁊ lapis angularis ꝓsũmãs edificiũ parie
tũ: pluries fuit reiect' ab artificib' sic iutilis: ⁊ tñ i cõsũ
matõe edificij fuit aptissim': qõ a dño fcm̃ fuit fm q̃ di
ctũ ẽ supra p̃s. cxvij. Lapidẽ quẽ reꝛobauerũt edifican
tes h̃ fact' ẽ i caput anguli. A dño fcm̃ ẽ istud r̃ẽ. Et ad
hoc adducit exẽplũ de custodia ciuitatis hũana q̃ non
valet sine diuia cũ dr̃: Nisi dñs custodierit r̃ẽ. ⁊ fm sen
tentiã p̃dictã alloq̃t psalmista artifices dicẽs: c Ua
num ẽ vobis añ lucẽ surgẽ. i. de mane: ut habz trãslatio
hiero. ⁊ hoc ẽ añ solis oꝛtũ: nisi supple assit diuinuz ad
iutoꝛiũ: ut p̃missũ ẽ d Surgite postq̃ sede. q̃ man
pa. do. in hebreo sic hr̃: Retardãtes sessionẽ ⁊ mãducan
tes panẽ laboꝛatiũ. ⁊ ẽ sensus sic vanum ẽ vobis mane
surgẽ ad icipiendũ op' nisi assit diuinũ adiutoꝛiũ: ita si
ne tali adiutoꝛio vanũ ẽ: Retardare sessionẽ. i. q̃tez ab
ope op' multũ ꝓtinuãdo: Et mãducãtes panẽ laboꝛan
tũ. isti sũt artifices manualiter operãtes. trãslatio autẽ
cõmunis potest sic exponi: d Surgite postq̃ sederi
tis. quasi. d. non opoꝛtet vos nimis cito surgere ad op'
quia si vobis assit diuinũ adiutoꝛium plus faciet q̃ so
licitudo vestra nimia: ⁊ ideo d Surgite postq̃ sede
ritis. i. postq̃ conuenienter quieueritis. e Qui man
ducatis panem doloꝛis. i. vos operarij qui habetis vi
ctum ex laboꝛe coꝛpoꝛali acquisitum: qui laboꝛ est cau
sa doloꝛis in coꝛpoꝛibus vestris. f Cũ dederit. Dic
consequenter agitur de edificio spirituali p doctrinam
sanam fidei ⁊ moꝛũ. Circa q̃ sciendum q̃ hec est vera
littera hebraica: ut dicunt hebrei saltem moderni: Sic
dabit excitanti se se a somno. ⁊ est finis versus pre
cedentis in hebreo ⁊ in translatione hieronymi: ⁊ con
tinuatur sententie p̃cedenti qua dixerat operarios ha
bere victum p magnum laboꝛem coꝛpoꝛalem sũdens
Sic dabit. s. dominꝰ victum cõuenientem sine tali labo
re excitanti se a somno: ꝓpter amoꝛem studij legis
diuine: sicut facit doctoꝛ studiosus: ⁊ subditur: Ec
ce hereditas dñi. quam magis appꝛobat deus
q̃ domum materialem. Filij idest discipuli edocti a
doctoꝛe predicto. Circa q̃ sciendum q̃ li filij pꝛout scri
bitur in hebreo non potest esse genitiuus singularis nu
meri sed nominatiuus pluralis: ⁊ quid sit illud bonum
quod acquiritur dictis discipulis: ostenditur cum sub
ditur: Merces fructus ventris. i. bonum q̃ repoꝛtant

ratio q̄ dē nō puniat peccata ad plenū ex allegatōe sue misericordie:cū dī: a Quia apud te ꝓpiciatō ē.q.d. q; ꝓpriū tibi ē misereri ⁊ parcere:nō decet te iūctates p dicto mō obſuare. b Et ꝓpr̄ legē tuā.q̄ ꝓmittit vere penitētib' misericordiā. c Sustinui te dñe.expectando bñficiū tue misericordie.

d Sustinuit aīa mea i vbo ei⁹. qō ꝓmittit mīficordiā penitentib':⁊ sic ē r̄petitō eiusd̄ snie sub alīs verbis ad maiorē ex pſſionē affect':sic cōit fit in deuotis oīonib'. e Sperauit aīa mea in dño ⁊c.h est ꝓncipiū versus q̄ talis ē i hebreo ⁊ trāslatiōe hiero. Aīa mea ad dñm a vigilia matutina vsq; ad vigiliā matutinā. ⁊ sic exponit: Aīa mea ad dñm.intēta p deuotōem expectādo suam misericordiā. A vigilia matutina vsq; ad vigiliā matutinā.i.a ꝓncipio diei nālis vsq; i finē icludēdo diē ⁊ nocte:⁊ p hoc insinuat psalmista q̄ aīa iusti oz semp eē ad dñm itēta:nō solū tpe pſperitat̄ significato p diē:sz etiā aduersitat̄ significato p noctē:⁊ sic cū i trāslatōe cōi dī

Quia apud te ꝓpiciatio ē: & ꝓpr̄ legē tuaz sustinui te dñe. Sustinuit aīa mea in verbo ei⁹:spērauit aīa mea i dño. A custodia matutina vsq; ad noctē:spēret isrl' in dño. Quia apud dñm misericordia: & copiosa apd eū redēptio. Et ipē redimet isrl:ex oīb' iiquitatib' eius

Canticū graduū. CXXX

f A custodia matutina vsq; ad noctē. li vsq; ad noctem:itelligit icluſiue. g Speret isrl i dño.h ē ꝓncipium vsus sequētis i hebreo ⁊ i trāslatōe hiero.dicit igitur:Speret israel in domino.misericordiā ei⁹ patiēter expectādo:cui⁹ rōnē assignat dicēs: h Quia apud dñm misericordia.q̄ superexaltat iudiciū:ut dī iacobi.ij. i Et copiosa apud eū redēptio.q.d.potēs est multis modis redimere pplm isrl de captiuitate:⁊ nō solū de captiuitate corporali:sed etiā spūali:iō subdit: k Et ipse redimet isrl ex oīb' iniq̄tatib' ei⁹. qō semp verificat de vere penitētib':⁊ sic ex fine hui⁹ psalmi apparet q̄ ē ozo p toto pplo isrl:sicut ꝑdcm ē in ꝓncipio eius.

In psalmo.cxxix.De,pfundis.vbi dī i postil.De mā vero hui⁹ psalmi ⁊c. Additio.

Continuat iste psalm⁹ cū p̄cedēti sic: Nā i p̄cedenti tractauerat de ipugnatōe hūana ꝑ ppl̄z dei:in q̄ dixit q̄ de⁹ ē vltor talīū aduersariorū d. Dñs iust' ꝓcidet ceruices peccatorꝝ ⁊c. In hoc autem p̄s.itēdit de ipugnatōe itrinseca eccl'e q̄ fit p multa ⁊ varia peccata i ipsa eccl'a ꝓpetrata:licet eni eccl'a pñs quantū ad iustos ē sine macula ⁊ ruga:semp tñ i ea sūt mixti mali cū bonis. Et q; isti peccatores sūt multi ⁊ sepe i p fundo malorꝝ submersi:iō eccl'a talīū oās dicit: De,pfundis clamaui ad te dñe.i.de,pfundis peccatorꝝ.sicut enim de⁹ i altis dī habitare:sic eadē rōne dī lōge eē a peccatorib':iuxta illud Lōge a peccatoribꝰ sal'.⁊ cū altū ⁊ ꝓfundū sūt opposita ⁊ valde remota:iō petit:Exaudi oīonē meā.q.d more hūano a longe a te clamo:⁊ iō req̄rit ut fiāt aures tue itēdētes ad vocē deꝓcatōis mee. Ille eni q̄ vult audire aliquē existētē i valde remotis oz q⁹ habeat aures attētas ad audiēdū. Letera aūt patent ex his q̄ dicunt i postil.applicādo ad hūc ꝓpositū. In codē ps. De,pfundis.vbi dī i postil. Quia apud te,ppiciatio est.

Littera hebraica i hoc loco ver' sonat ut timearis:⁊ pōt exponi sicut i postilla ⁊ ē etiā alⁱ sensus ut itelligat sic:q; Tecū' est ꝓpiciatio.hoc ē q; tu potes remittere peccata: iō timēdus es Si eni de⁹ nō posset peccata remittē effrenate ⁊ intrepide q̄ lapsi eēnt i vno peccato:cōtinue ⁊ icessanter vlteri⁹ peccarent q̄si de venia desperātes:⁊ h sensus magis ꝓcordat cum lra Nō eni dicit:q; apud te solū ē ꝓpiciatō ⁊ timor seq̄ret ex exclusione alteri⁹ ꝓpiciantis:sz simplicit sine exclusiōe dicit: Tecū ē ꝓpiciatō.qō ꝓsonat secūdo sensui.

Dñe non ē exaltatū cor meū:neq; elati sūt oculi mei. Neq; ambulaui i magnis: neq; i mirabilib' sup me. Si non humiliter sentiebā:sed exaltaui aīam meā. Sicut ablactat' ē sup matrē suā:ita retributio i aīam meā. Speret isrl' in dño:ex hoc nunc ⁊ vsq; in seculum.

Psal. CXXX.

Dñe nō ē exaltatuz. Huic psal. ꝓmittit talis titul' in hebreo: Canticum graduū ipsi dauid. Ex q̄ ꝓz q⁹ dauid fecit psalmū istū. Circa qō sciēdū q⁹ sicut i corpe nāli bona ⁊ mala dispositio capitis redūdat i mēbris:sic meritū ⁊ demeritū ꝓncipis redūdat i subditis:vñ ⁊ ppls isrl fuit percussus ꝓpr̄ peccatū dauid i ppli numeratōne:ut hz.ij. Reg. xxiiij. Ideo dauid hoc ꝓsiderās i hoc psalmo ꝓponit corazꝝ deo meritū vite sue nō ad iactātiā sz i se recognoscens diuinā mīficordiā ⁊ grām ad ppli sibi subditi ꝓseruationē: sic iij. Re. xx. Ezechias dixit Obsecro dñe:memento qūo ambulaueri i veritate corā te ad ipetrādū ꝓlōgationē vite sue Et q; humilitas ē fūdamētū aliarꝝ vtutū:iō i hoc ps.magl facit mētionē de sua humilitate p hoc insinuās alia bona supedificata a deo:dicit igit: a Dñe nō ē exaltatuz cor meum.motu supbie iteriori. b Neq; elati sūt oculi mei.in signo exteriori.dispositio eni cordis magis apparet i oculis q̄ i ptib' alīs. c Neq; ambulaui i magnis.oñdēdo supbiā i facto. d Neq; i mirabilib' sup me.i.i trāscēdētib' statū meū ut p hoc essem i admiratōe hoium: qō maxie q̄runt supbi. e Si nō humiliter sētiebā.de meipso. f Sz exaltaui aīam meā.i.meipm a pte denominādo totū me p supbiā eleuādo fiat supple de me punitio i modū q̄ sequit: g Sicut ablactat' ē sup mrem suā.a q̄ mr̄ subtrahit mammillā sic a deo subtrahat mihi oīs ꝓsolatōis dulcedo:sz qz nolebat ppm puniri,ꝓpr̄ ipm:iō subdit: h Ita retributio i aīa mea.i.fiat punitio i ꝓpa ꝓsona:sic eni loquebat.ij. Re.xxiiij. Ego sū q̄ peccaui ego q̄ iniq̄ egi:isti q̄ oues sūt q̄d fecerūt:vertat obsecro ira tua ꝓ me.iō subdit: i Speret isrl i dño.ꝓseq̄ bona ab ipo:ita q⁹ occasione mei nō puniat i aliq̄. k Ex hoc nūc ⁊ vsq; i seculū.i.p totū tps futurum Moralitas aūt hui⁹ psalmi ē ut ꝓncipes mūdi exemplo david ꝑcelent,p salute populi sui. In ps.cxxx. Dñe nō ē exaltatum. vbi dī i postil. Circa qō sciēdum. Additio.

Quia i psalmis ꝓteritis multa ponūt ad dignitatē eccl'e ptinētia:ne ex hoc forte aliq̄ iactātia oriret i singularib' psonis:ideirco in hoc psalmo dauid agit de humilitate sua nō iactāt sz deo regratiās ⁊ ut ab eo alīj discāt. Humilitas eni i magnis viris ⁊ virtuosis est ꝓcipue cōmēdāda:vñ bernar.sup missus ē home. Non ē magnū esse humilē in abiectione:rara,p:sus ⁊ ꝓciosa virtus ē humilitas honorata. vñ dicit Non ē exaltatū cor meū ⁊c. exponat,put in postilla:sz vbi translatio nostra dicit: Sed exaltaui animam meam. In hebreo habet verbum quod significat subiectionem: vnde littera sic habet: Si non humiliter sentiebam ⁊ subieci animam meam. ⁊ qualis sit ista subiectio subdit dicens: Sicut ablactatus est super matrem suam. Ablactatus enim non presumit neque

bona impcabūt: qz ḋlibet dicet de eo: i Benedicat tibi dñs ex syon. i. i tẽplo qȯ erat i mõte syon vbi fiebãt oblationes p salute timẽtiū deū ⁊ dabãt diuia rnſa. k Et vide as bona hierlm oi. die. vi. tue. magna eni erat ꝓsolatio populo deuoto qñ ciuitas hierlm i q̄ vigebat cultꝰ diuiꝰ erat i bono statu. l Et videas fi. fili. tuoꝝ. i. lõgã vitã habeas. m Pacẽ sup islr. resumat li videas. s. pacem sup totum pplm magna eni erat ꝓsolatio timẽtibꝰ deū videnti pplo pacificũ statum.

Jn ps. cxxvij. Beati oẽs. vbi dr i postil. De mã vo huiꝰ psalmi. Additio.

ESte psalmꝰ vr ꝓtinuari ad ꝓcedẽtẽ sic: Jn ꝓcedẽti eni impbat nimiaz solicitudinẽ humanaz circa ea ḋbꝰ hõ idiget: ⁊ hꝰ cũ dic Uanũ ẽ vobis añ lucẽ surgẽ. Jn hoc aũt cantico dicit q̄ talia nõ deficiũt timẽti deũ: eo mõ q̄ supra i alio loco dcm ẽ: Jnq̄rẽtes aũt dñm nõ minuẽt oi bono. ⁊ hoc dic Beati oẽs q̄ timẽt dñm ⁊c. vsq̄ tibi: Et bñ tibi erit. Similr i ꝓcedẽti ps. dixerat q̄ ꝓcreatio filioꝝ erat valde appetẽda dicẽs: Ecce hẽditas dñi filij. Jn hoc aũt cãtico dicit q̄ hãc abũdãtiã filioꝝ hz timẽs dñm: ⁊ de hoc dic Uxor tua sicut vitis abũdãs ⁊c. ista aũt itelligi debẽt ad lram spualiꝫ. nã si tpaliꝫ itelligerent de filijs carnaliꝫ ⁊ huiusmõi: manifestã caperẽt istãtiã. Cõstat enim q̄ multi timẽtes deũ nõ hñt filios carnales nec occupãt i manuum laboribus ⁊c.

Psal. CXXVIII.

a SEpe expugnauerũt me. Titulꝰ huius psalmi est: Cãticũ graduum. ⁊ patet snia ex supradictis. De mã vero huiꝰ vr saluo meliori iudicio q̄ sit gr̃az actio ꝓ liberatõe pplī islr a psecutõibꝰ suis q̄ frequẽr legit fcã a deo. Et diuidit i duas ptes: qz ꝑmo ponit dcã liberatio: secũdo psequẽtiũ punitio: ibi Dñs iust. Circa ꝑmũ dr b Dicat nũc islr. gratãter recognoscẽdo liberatõem sui a piculis. c Sepe expu. me a iu. mea. iuuentus aũt islr dr q̄n fuit i egypto: vñ dixit dñs Hiere. ij. ca. Recordar' sũ adolescẽtiã tuã q̄n secuta es me i deserto. ⁊ locꝫ de ꝓgregatione pplī islr: tũc eni liberauit eos dñs ab egyptijs eos psequẽtibus i mari eos sbmergẽdo: Exo. xiiij. ⁊ postea ab amalechitis eos iuadẽtibꝰ: Exo. xvij. ⁊ iõ replicat: Sepe expugnauerũt me ⁊c. d Eteni nõ potuerunt mihi. s. ꝑualẽ: qz egy ptij fuerũt sbmersi ⁊ amalechite debellati. e Supra dor. meũ fabri. peccatores. i. egyptij filijs islr grauia onera ponẽtes: ut hr i Exo. f Prolõgauerũt iniqui. suã. nolẽtes dimittẽ pplm ad dei mãdatũ: ⁊ sic nõ solũ fuerũt filijs islrael crudeles: sz cũ hoc deo rebelles. g Dñs iustꝰ. hic ꝓponit dictoꝝ psecutoꝝ punitio cũ dr: Dominus iu. cõcidet cerui. peccatoꝝ. eos malis gratibꝰ suis bũiliãdo. h Confũdãt ⁊ puertãt retrorsuz. tãq̄ debellati a deo. i Oẽs q̄ oderũt syon. q̄ tũc erat locꝰ diuini cultꝰ: ⁊ p hoc intelligunt filij islr q̄ locũ istũ cã deuotõis frequentabãt. k Fiãt sic fenũ tectoꝝ ⁊c. qȯ post modicũ virorẽ cito desiccat ⁊ deficit ⁊ i hoc petit ps. q̄ ꝓsperitas psequẽtiũ pplm islr cito trãseat ⁊ deficiat. l De quo. i. de feno tectoꝝ. m Non iplemanũ suã q̄ metet ⁊c. qz reputat ipm iutile: ⁊ i hoc desi gnat psalmista q̄ ꝓsperitas tpalis maloꝝ nõ ẽ vtilis sz magis nociua. n Et nõ dixerũt q̄ ꝓteribãt ⁊c. Jmodus ẽ hõium trãseuntiũ iuxta ꝛrenascẽtia bonũ fructũ faciẽtia ipcari bñdictõem dñi sup ipa: ⁊ nõ sup terrena scẽtia nullũ bonũ fructũ faciẽtia: ⁊ p hoc petit ps. q̄ psecutoribus ppli islr non impcent ꝓspera sed magis aduersa fm ordinẽ diuine iusticie mala eoꝝ punientia. Jn psalmo cxxviij. Sepe expugnauerunt me vbi dr i postil. De mã vo huiꝰ psalmi. Additio.

COntinuatur h psalmõ ꝓcedẽti sic: Dixerat eni i psalmo ꝓterito q̄ timens deũ haberet mlta bona ⁊ specialiꝫ videt pacẽ sup islr. s. super totũ pplm fidelẽ: ⁊ neꝯ putaret q̄ illa pax eẽt tpaliꝫ itelligẽda: iõ sbdit Sepe expugnauerũt me a iuuentute mea. q. d. nõ itelligas q̄ ppls dei semp habeat pacẽ tpalem. nã frequẽr ꝓtigit oppositũ: qz. Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea. i. a ꝓncipio exordij fideliuz: qȯ satis pz i. pcessu vtriusq̄ testamẽti: ⁊ ut oñdat q̄ ex talibꝰ impugnatõibꝰ nõ seqꝫ sbuersio fideliũ finaliꝫ: iõ dic Sepe expugnauerũt me eteni ñ potuerũt mihi. Cetera aũt exponat put i postilla: reducẽdo tñ illa nõ solũ ad pplm ãtiquũ veris testamẽti: sz ẽt ad pplm nouũ fideliũ: vtriusq̄ eni ꝓtigerũt ea q̄ i hꝰ pr. ꝓtinent: ut pz ituenti.

Psal. CXXIX.

a DE pfundis. titulꝰ: Cãticũ graduuz. ⁊ pz snia p ꝓdcã. De mã vo huiꝰ psalmi dicũt aliqui q̄ ex ore ipsius dauid p sua liberatõe a peccatis adulterij cũ bersabee ⁊ homicidij vrie: sz finis psalmi vr magis ꝓtẽdere q̄ sit oro p liberatõne pplī islr a babylonica captiuitate fcã ab aliq̄ spũ dei hñte: q̄ loquẽs i persona populi dicit: a De profundis. i. de terra babylonis que est demissa respectu iudee: ⁊ etiam quia in babylone aliqui de iudeis erant positi in carceribus subterraneis. b Clamaui ad te domine. orando corde ⁊ ore. c Fiant aures tue intendẽtes. loquitur de deo ad modum hominis cuius aures sunt attente ad petitionem quam vult exaudire. d Si iniquitates obseruaueris domine. volendo eas vsq̄ ad vltionem punire. e Domine quis sustinebit. quasi. d. nullus: quia peccata ꝓpter que populꝰ fuit captiuatꝰ fuerunt multa ⁊ grauia valde: ut patet ex. iiij. Reg. ⁊ ij. paral.

a Quia apud te ꝓpiciatio est ⁊ ꝓpter legem tuã sustinui te dñe. in hebreo hr: Quia tecũ ẽ ꝓpiciatio ꝓpr hoc timeberis. qȯ exponit ra. sa. sic: Quia tecum est ꝓpiciatio. i. quia tu solus potes peccata dimittere vel remittẽ: Propter hoc timeberis. i. es timendus: si enim alius posset peccata remittere: non sic esset: quia ad illum posset esse recursus. Et ad idem videtur tendere translatio hieron. que sic habet: Quia tecum est ꝓpiciatio cum sis terribilis. fm vero translationẽ cõem hic allegatur

dñm. Benedicat tibi dñs ex syõ: et videas bona hierusalẽ oibꝰ diebꝰ vite tue. Et videas filios filioꝝ tuo rũ: pacẽ sup islr. Canti cum graduũ. CXXVIII.

SEpe expugnauerunt me a iuuẽtute mea: dicãt nũc israel. Sepe expugnauerũt me a iuuentute mea: etenim ñ potuerũt mihi Supra dorsũ meũ fabricauerũt peccatores: prolõgauerũt iniqtatẽ suã. Dñs iustus pcidet ceruices peccatorũ: cõfũdãt ⁊ puertant retrorsũ oẽs q̄ oderũt syõ. Fiãt sicut fenũ tectoꝝ: qȯ priusq̄ euellat exaruit. De quo nõ ipleuit manũ suaz q̄ metet: ⁊ sinũ suũ q̄ manipulos colliget. Et nõn dixerũt qui ꝓteribãt bñdictõ dñi Jsup vos: bñdixim⁹ vos in noie dñi. Canti cum graduũ. CXXIX.

DE profũdis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocẽ meã. Fiãt aures tue intendẽtes: i vocẽ deprecatõis mee. Si iniquitates⁹ observaueris dñe: dñe qs sustinebit.

erant sibi dimissa fuit facta illa clausio postaꝫ ꝛ aptio sic dictū fuit plen⁹. iij. reg. viij. ꝛ. ij. palip. vj. c Jurauit dñs. Hic ꝓnter agit de ꝓmissione successionis regni in ple dauid: ꝛ ꝓmo describit dcā ꝓmissio. scdo ꝓmissionis rō: ibi Qm̄ elegit. Circa ꝓmū dr: c Jurauit dñs dauid .i. ipsi dauid vitatē. qz est vitas ꝓma. d Et non frustrabit eum. dene gādo ꝓmissū: ꝛ qd sit illud subditur: e De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā. Si cūstodierit filij tui testamētū meū: ēt testimōia mea hec q̄ docebo eos. Et filij ēoꝝ vsqz in seculū sedebūt sup sedē tuam. Qm̄ elegit dñs syon: elegit eā in habitatōem sibi. Hec reges mea in seculū seculi: hic habitabo: qm̄ elegi eā. Vidūaz ei⁹ bñdicēs bñdicā: paupes ei⁹ saturabo panib⁹. Sacerdotes ei⁹ induā salutari: ēt sci ei⁹ exultatiōe exultabūt. Illūc ꝓducā cornu dauid: paraui lucernā xp̄o meo. Inimicos eius induam confusione: sup ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.

christi tui. Jurauit dñs dauid vitatē: ēt nō frustrabit eū: de fructu ventris tui ponā sup sedē tuā. Si cūstodierīt filij tui testamētū meū: ēt testimōia mea hec q̄ docebo eos. Et filij ēoꝝ vsqz in seculū sedebūt sup sedē tuam. Qm̄ elegit dñs syon: elegit eā in habitatōem sibi. Hec reges mea in seculū se

Psalm⁹ iste ꝓtinuat cuz ꝓcedēti sic: In illo enim dauid se cit mentionē de hūilitate sua: petēs a deo retributōem hui⁹ humilitatis in aia sua dicens: Jta retributio i aia mea: ꝓut exposi tum est in additione psalmi ꝓcedētis. In hoc aūt cantico dauid declarat quō ds exaltauit illū in ꝓmiū ꝓdicte humilitatis ꝓmittēdo ei xp̄z ventuꝝ de semie suo eo mō quo abrae in ꝓmiū imolatiōis filij sui ꝓmiserat q̄ i semie suo. s. xp̄o bñdicēt oēs gētes: gen. xxij. cap. Circa qd psalmista duodeci facit. Nā ꝓmo ꝓphetiās p modū orōis dicit: Memēto dñe dauid ꝛ ois māsuetudinis ei⁹. i. remiscaris eū remunerare ꝓ sua humilitate ꝛ māsuetudine. Cōsequnter scdo incipit exordiri ꝓmissionē illā de xp̄o ab eo descēturo digressionē faciēs a ꝓposito suo circa edificatōem tēpli: cuius rō est. nā ꝓpheta tūc fuit sibi hoc ꝓphetatū ꝓ nathan: vt pz. ij. reg. ꝛ de illa hīstoria agit vsqz ibi: Et sancti tui exultatōe exultabūt. ꝛ exponāt vsus inime dij sicut i postilla. Cōsequnter tertio qz ēt illa q̄ sunt a deo ꝓmissa qnqz requrūt orōnes sanctoꝝ vt ope impleant: iccirco orat ne impediat ꝓdcā ꝓmissio: ꝛ de hoc dicit: Propt dauid fuuz tuū non auertas faciez xp̄i tui. i. vī xp̄i qui antonomatice dr xp̄s dei. hec. n. vba: Nō auertas faciē xp̄i tui. nō pnt rōabilr itelligi de salomone. nā si salomō nō regnasset valde ipropbe diceret q̄ ipse salomō auertēt faciē suā a regno: sed potius q̄ regnum auerteret faciem suam a Salomone: ꝛ sm hunc sensuz debuisset dicē: Propt dauid fuū tuū nō auertas faciē regni a xp̄o tuo. Qd āt hic fabulāt hebrei de sacerdotib⁹ trāsferentib⁹ arcā ad templū salomōis ꝛc. ficti cia ē. Nō. n. hz fūdamētū i scriptura: nec ē verꝝ q̄ ppls non credebat fuisse dimissū ipi dauid adulteriū ꝛ homicidium vsqz ad tps translatōis ipsi⁹ arce: tū qz. iij. reg. vlti. fuerūt signa manifesta qb⁹ tot⁹ ppls debuissz credē q̄ deus acceptaue rat sacrificia ꝛ holocausta oblata ab ipo dauid: qd nō fuisset ipo nō exīte i gra: tū qz salomō fili⁹ bersabee cū q̄ dauid cōmiserat adulteriū fuit assūpt⁹ i regnū ꝛ approbat⁹ a deo alijs fratrib⁹ exclusis: qd eēt valde icōueniēs si petm̄ ꝓis ꝛ mris nōdū fuissz dimissū. Nec eēt visile qz nō fuissz obiectū salomoni nouit regnāti p pplm vel aduersarios. Cōsequnter ārto dicē qūo sua orō fuit exaudita dicēs: Jurauit dñs dauid ꝛc. qd nō dz itelligi de successiōe salomōis in regnū. Prio qz i illa hīstoria in q̄ agit ō dimissiōe nathā ad Dauid: vbi fit mentio de successioe filij dauid in regnū ꝓis q̄ hī duobus loc. s. ij. re. vij. ꝛ j. pal. xvij. nūq̄ legit q̄ de⁹ iurassz sup tale successionē: sz solū hoc simplr legit fuisse ꝓphetice ōnūciatū: vt pz i vtroqz caplo ꝓdcoꝝ. vñ cū ḧ hī: Jurauit dñs ꝛc. Nō ē referēdū ad ꝓphetiā nathā vbi nullū iuramētū interuenit. Scdo qz valde icōueniēs vī q̄ sup successionez salomonis i regno ꝓtrali ꝛ caduco de⁹ tā firmū iurasset: tum

tẽtat ambulare in magnis: sed semp nitit directõi mẽis. Ad cui⁹ ꝓfirmatõem p modũ oꝛonis vel iuramẽti dicit: Ita re tributio i aia mea. s. a deo q̃ retribuẽdo eũ qui se humiliat exaltat ⁊ ecõtra: Lu. xiiij. ca. Finalit autem iuitãs fideles ad hũc modũ viuẽdi i ẽa humilitate ꝓcludit: Speret isrl i domino. i. nõ i viribus nec meritis ꝑpis cõfidat: ex q̃ ꝑsumptõ supba oꝛit: sz i deũ semp speret: q̃ qdem spes vera non ex meritis seu viribꝰ ꝓpis tãtuz ꝓuenit: sz ꝑncipaliter etiam ex gratia.

Psal. CXXXI.

Memẽto dñe dauid. Titulus huius psalmi: Canticuz graduũ. Licet i hoc titulo non ponat nomen dauid: tam fuit actoꝛ huiꝰ psalmi: ut dcm fuit supza psalmo. xxiij. et apparebit i ꝓcessu huiꝰ psalmi i q̃ dauid fac mẽtionẽ ꝓncipalit de duobꝰ: videlicet de deuotione quã habuit de edificatõe tẽpli: ⁊ de ꝓmissione sibi facta a deo q̃tũ ad successionẽ regni i filijs suis: de qbꝰ duobꝰ hi. ij. Re. vij. ꝓmo q̃ ponit ꝑmũ: secũdo scõz: ibi Jurauit dominꝰ. Prima i duas: qz ꝓmo ponitur deuotio dauid erga tẽpli edificatõem: 2º circa arce trãslatõem: ibi Ecce audiuimus. Circa ꝑmũ dicit: a Memẽto dñe dauid. cõferendo ei bona gr̃e ⁊ gl̃e. b Et ois mãsuetudinis eiꝰ. q̃ manifeste patuit i hoc q̃ sauli ipm ad mortẽ psequẽti: bis a morte pepcit cũ posset eũ occidẽ: ⁊ qꝺ plus ẽ de manibꝰ virorũ suoꝝ saulẽ occidẽ volẽtiũ liberauit ipm: ut hi. j. Re. xxiiij. ⁊ xxvj. Et qz nõ solũ fuit mãsuet⁹ sed etiã valde deuot⁹: ió sbdit: c Sicut iura. dño vo. vouit deo iacob. licz eni sit deꝰ oium generalit: tñ dr deꝰ iacob spãlit: qz vouit ei exhibẽ spãlem cultũ: Ge. xxviij. dicẽs: Erit mihi dñs i deũ. ⁊ lapis iste quẽ erexi in titulũ vocabit dom⁹ dei ↄ̃. ⁊ quale fuerit votũ dauid sbdit: d Si itroiero. i. nõ itroibo. e In tabernaculũ dom⁹ mee. ibi habitãdo i mẽtis q̃ete. f Si ascẽdero. i. nõ ascẽdã. g In lectũ strati mei. ibi dormiẽdo deliciose. h Si dedero. i. nõ dabo. i Somnum oculis meis. pfectũ ⁊ q̃etũ. k Donec iueniã locũ dño. i. aptũ ꝓ tẽpli edificatõe: ió sbdit: l Tabernaculuz deo iacob. i. ut edificẽ ei tẽplũ qꝺ aliq̃n vocat tabernaculũ. sic eni ꝓposuit dauid firmit facere: suppolita tñ dei volũtate: nec est ꝓ hoc itelligẽdũ q̃ nullo mõ itraret domũ suã vel lectuz seu dormiret: sed q̃ talia nõ faceret cũ bona ⁊ pfecta quiete mẽtis: donec domũ dñi cõpleret: ⁊ i hoc exꝑmit magnũ eiꝰ desideriũ ad domꝰ dñi cõplemẽtũ: ⁊ hoc mõ dr fm cõem modũ loquẽdi de hõie multũ desiderãte finẽ alicuꝰ negocij q̃ nõ dormiet bonũ somnũ donec cõpleuerit tale negociuz Et qz dñs noluit q̃ ipse edificaret sed expectaret tps filij sui salomonis: fuit liber a voto: dñs tñ habuit acceptuz eiꝰ bonum ꝓpositũ: scõz q̃ dr. iij. Re. viij. q̃ cogitasti i corde tuo edificare domũ nomini meo bñ feciſti hoc ipm mẽte ptransitans: verũtñ tu nõ edificabis mihi domũ sed filꝰ tuus ↄ̃. m Ecce audiuim⁹. hic ꝓñ oñdit devotio dauid in arce trãslatõe fcã: ⁊ ꝓmo q̃tũ ad translationem factã tpe dauid: 2º q̃tũ ad trãslationem tpe salomonis: ibi Surge dñe. Circa ꝑmũ sciẽdũ q̃ arca ꝓmo habuit stabilẽ mãsionẽ i silo vbi posita fuit tpe iosue q̃ erat de tribu ephraim: scõm q̃ hẽt Josue. xix. Cõgregati sũt oẽs filij isrl in silo ibiq̃ fixerunt tabernaculũ testimonij: ⁊ ibi fuit arca circit annis. ccc. ⁊ .x. s. vsq; ad illud tps quo capta fuit a philisteis ⁊ portata in terrã eoꝝ: ut hi. j. Re. v. ⁊ extũc nõ habuit stabilem mãsionẽ quousq; fuit posita in tẽplo ꝓ salomonẽ edificato: sz in terra philistinoꝝ fuit trãslata de ciuitate in ciuitatẽ: ut hi. j. Re. v. ⁊ ide remissa i trã isrl: ut hi. j. Re. vj. ⁊ tũc fuit posita in cariathiari ut hi. j. Re. vij. ⁊ ide trãslata fuit i maspha: ⁊ inde in galgala: ut dicitur libro ꝺ hebraicis qstionibus: ⁊ postea fuit trãslata i nobe vbi erat tpe saulis: fm q̃ hi. j. Re. xxj. ⁊ ide trãslata ẽ postea i gabaa in domuz aminadab: ⁊ inde transtulit eã dauid in domũ obededom: ⁊ ide i ciuitatẽ dauid: ut hi. ij. Re. vj. Igit dauid i trasłatõe arce de oiꝰ istis locis nõ facit mẽtionẽ: sed tãtũ de sylo vbi fuit ꝓmo posita: ⁊ de gabaa vñ accepit eã: ⁊ de loco vbi eã posuit cũ dicit: m Ecce audiuim⁹ eã. s. arcã fuisse positã ꝓmo. n In ephrata. i. in sylo q̃ est in sorte ephraim: ⁊ ió nõ accipit hic ephrata ꝓ ciuitate bethleem q̃ alio noie vocata ẽ ephrata: ut hi Beñ. xxv. qz arca nunq̃ legit fuisse i bethleem. o Jnuenim⁹ eã i cãpis silue. i. i gabaa q̃ est in tritorio cariathiarim: q̃ ciuitas siluaꝝ interꝑtat: gabaa eni ꝓput hic accipit ⁊ cariathiari sũt loca ꝓpinqua: ut dcm fuit plen⁹. ij. Re. vj. p Introibim⁹ i tabernaculũ ei⁹. ⁊ loqt de tabernaculo qꝺ tendit ei dauid in heirusalẽ: ut hi ibidẽ. q Adorabimus i loco. i. vsus locũ. r Ubi steterũt pedes eius. ꝓpiciatoriũ eni qꝺ dicebat sedes dei: erat sup arcã ita q̃ operculũ arce erat q̃si scabellũ dei sedẽtis sup ꝓpiciatoriũ: ut dcm fuit plen⁹ Exo. xxv. Boies ãt venientes ad tabernaculũ oꝛonis cã: adorabãt vsa facie ad locũ arce. s Surge dñe. hic ꝓñ describit trãslatõ arce ad tẽplũ edificatũ a salomone: vbi habuit stabilẽ mansionẽ ⁊ q̃etam: quã trãslationẽ ꝓuidit dauid fieri post mortẽ suaz ió dicit: s Surge dñe in requem tuã. hoc ẽ in domuz a salomone filio meo edificãdã: vbi elegisti stabilẽ mansionẽ ⁊ q̃etam t ℟ Tu ⁊ arca sanctificatõis tue. que sic noiat eo q̃ cõtinebat sancta. s. tabulas digito dei descriptas ⁊ virgã aaron ⁊ vnã aureã mãna plenam.

v Sacerdotes tui. i. ad tuũ obsequiũ deputati.

x Jnduãt iustitia. ita q̃ nõ solũ oꝛnẽtur exteri⁹ oꝛnamẽtis coꝛpalib⁹: sed etiã iteri⁹ virtutib⁹. y Et sancti tui. i. sacerdotes ⁊ leuite tuo obsequio deputati: sanctum eni i vna significatõe idẽ ẽ qꝺ diuio cultui deputatũ: vñ ⁊ etiã vestes ad hoc deputate dicũt sancte. z Exultẽt i. te laudẽt cũ deuotione mẽtis i signo exteriori apparẽte: fm illud ps. lxxxiij. Coꝛ meũ ⁊ caro mea exultauerũt i deũ viuum. a Propt dauid fuũ tuũ. i. ꝓpter merita eiꝰ ⁊ depcationẽ. b Nõ auertas faciẽ christi tui. salomonis de mãdato tuo i regẽ vncti. dicũt eni hebrei q̃ cũ sacerdotes trãsferrẽt arcã ad tẽplũ salomonis porte clauserũt se ↄ̃ eos: ⁊ cũ ozarẽt dñm ⁊ cantarẽt psalmũ istũ qñ venerũt ad vsũ istũ: Porte aperuerũt se. ⁊ sic vidit ois ppls q̃ dauid erat deo acceptꝰ: vsq; eni ad illud tps multi de pplo tenebãt ↄ̃iũ ꝓpt adulteriũ cũ bersabee ⁊ homicidiũ vrie: ⁊ ad declarandum q̃ illa peccata

Canticũ grad. CXXXI.

Memẽto dñe dauid: et ois mãsuetudinis eiꝰ. Sicut iurauit dño: votum vouit deo iacob. Si itroibo in tabernaculũ domꝰ mee si ascẽdero i lectũ strati mei Si dedero somnuz oculis meis: ⁊ palpebris meis dormitationez. Et requem tẽporibus meis: donec iueniaz locũ dño: tabernaculũ deo iacob. Ecce audiuimꝰ eã i ephrata: iuenimꝰ eã i campis silue. Jntroibimꝰ in tabernaculũ eiꝰ: adorabimꝰ i loco ubi steterũt pedes eiꝰ Surge dñe i requẽ tuã: tu ⁊ arca sanctificatõis tue. Sacerdotes tui idũãt iustitiã: et sancti tui exultẽt. Propt dm fuũ tuũ ñ auertas faciẽ

vbi ſolēniter petūt aduētū ſui meſſie inaniter ſpectati ſic dicētes: Producas cornu dauid xpi tui: ⁊ para lucernā xpo tuo. ex quo pz manifeſte q̄ iſta vba intelligūtur dicta fuiſſe de vero meſſia nō de ſalomone. Cōſequēter decimo: qz multi infideles ſeu heretici nō capientes hoc myſteriū credūt de hoc ꝓfundē fideles dicentes eos i hoc ſacro idolatrare: iccirco pſ. p oppoſitū dicit: Inimicos eius iduā ꝓfuſiōe. iuxta illud hiere. xvij. c. Cōfundant qui me pſequūt: ⁊ nō ꝓfundar ego. ⁊ merito ſicut ſacerdotes xpi iduūtur ſalutari: ita inimici ei⁹ indui debēt ꝓfuſione. Cōſeq̄nt vndecimo dicit: Super ipm aūt efflorebit ſāctificatio mea. Vbi ē attēte nōdū q̄ vbi trāſlatio nra dicit: Sāctificatio mea. in hebraica veritate hī nygro. Pro cui⁹ declaratōe ſciēdū q̄ i veteri lege illi qui erāt ꝓſecrati ⁊ ſctificati p certū votū ſic vt ſepararent ab imūdis ꝓtagionib⁹ pluſq̄ ceteri de pplo ⁊ quedā alia obſeruarēt dicebāt naçarei: vt pz nume. vj. cap. q̄ ꝺdē ꝓſecratio ſeu ſctificatio abſtractiue ſūpta naçareitas i lingua latina dicēda ē. i hebreo vo tal⁹ ſignificatio abſtracta dī naçar⁹. ſi āt ferat ad hñtē illā ꝓſecrōez tē i hebreo dī nygro: qō ſignificat idē qō ꝓſectio ſua: vl naçareitas ſua: put in ꝓcedō. c. Nu. vj. plīes ponit talis dictio. ſ. nygro ſub hac ſignificatōe ⁊ forma: vnde i pposito idē eſt dicē: Super ipm āt efflorebit nygro. ⁊ dicere Sup ipz aūt efflorebit naçareitas ſua ſeu ꝓſecratio ſua qō pertinet ad xpm qui maxie fuit a ꝓtagis peccati immunis: ⁊ deo ſingulariſſime ꝓſecratus. ⁊ ſic p excellentiā naçare⁹. vñ ex hac auctoritate ꝓpe iuxta vitatē litte re hebraice acceptā xps fuit ꝓphetice a dauid naçareus vocat⁹ tanq̄ hīs naçareitatē vt dcm eſt. vñ qō legitur matth. ij. de xpo: vt impleret qō dcm ē: qz naçareus vocabit. ad iſtā auctoritatē ē referēdū. nuſq̄ n. legit i pphetid ſcriptur⁹: q̄ xps naçare⁹ vocaret niſi tm i h⁹ loco. Et poſtillator ibidē hoc nititur fūdare in dictis Eſaie: vbi dī: Et necer de radicib⁹ ei⁹ aſcēdet. qō ēt ponit i glo. non vī valē. nā necer ſcribit cū lra c. neçer vo cū ç. inē quas dictōes eſt magna differētia tā in pferēdo q̄ in ſignificādo. Nō. n. xps vocat ab euāgeliſta nacare⁹: ſed naçare⁹. Judei vo xpm in ſuis ſcripturis mēdaciē ipzo perantes cōiter vocāt eū nacareū ad excludēdū ab eo naçareitatē: que ſignificat ꝓſecratōem ⁊ ſanctificatōem: vt dcm ē quod abſit a veri catholici. Dī aūt fm glo. florē ſāctificatio xpi ſeu naçareitas inq̄tū i eo ſolū ē ptās ſctificationis actiua: ipſe. n. ſolus ſctificat ſeu naçareos facit: iuxta illud qō i pſona dei legit amos. ij. c. Suſcitaui ō iuuenib⁹ vīs naçareos. Replica.

In pſalmo: Memēto dñe dauid. Burg. putat incōueniēt exponi de ſalomone illud pſalmi Nō auertas faciē xpi tui ex debili motiuo. Ad qō dici pōt: q̄ i hac expoſitōe itelligēdū eſt i lra ponit genitiuū p ablatiuo more greco⁊: ⁊ ſic ē ſenſus: Nō auertas faciē a xpo tuo. ſ. ſalomōe: ſic ē ꝑba. Nec eſt illa expō noua vel ficta: qz magr i glo. ſup illo pſ. Purgatū ire purgatū ſeptuplū. dicit: ponit genitiu⁹ p ablatio more greco⁊. ⁊ ſic ſenſus ē: Purgatū ire. i. purgatū a ira. Et cū poſtil. dicit ħ aliquos de pplo hūiſſe opionē de dauid q̄ nō eēt deo grat⁹: nec peccata adulteriū vel homicidiū dimiſſa: Burg. dicit hoc nō eſſe vez: ſz ꝑcipitāter dcm eſt p Burg. qz ipe ſibi ifra circa pſalm: Dñe p baſti. ꝺdicit ſic dicēs: Dauid p tūc ſe ſciuit ee i gra: licet apud plīmos credētur ipi dauid nō fuiſſe pcta dimiſſa put. ſ. i pſalmo tertio dicebat: Multi dicūt aie mee nō eſt ſalus illi i deo ei⁹. hec Burg. vbi vī duplex ꝺdictio: vna de illa hoium opione: alia de loci allegati expoſitōe: qz pſalmū. iij. de quo ſūpſit allegatōem ſupra exponit de xpo vōlēs q̄ de dauid iſte pſ. totaliter nō poſſit exponi: hic eū adducit quaſi de dauid exponēdū. Nec valet illud quod iducit burg. ad ſic dicēdū in hoc loco: qz videlicz dauid deū placabat: put hz. ij. reg. vlt. Nā illa placatio ptinebat ſolū ad caſū numeratōis populi: vt pz ibi in lra ūcta glo. vñ pp⁹ ſcire nō potuit deū ipſi dauid placatū quo ad peccata prioza: pſertī qz vindicta illoz nō ptinebat ad ſolū dauid: ſed ⁊ ad oēm domū ei⁹ſ: put dī. ij. reg. xij. Nō recedet a domo tua gladi⁹ vſq; in in ſempiternū. Eſto igr q̄ peccata dauid erāt abolita quo ad culpā nō tñ quo ad vindictā ⁊ penā: qz illa ōbebat manere in domo eius i ſempiternū. Cū aūt vidēt ois popul⁹ in delatiōe arce ⁊ tēpli dedicatiōe: illa magna ſigna clemētie de ꝙbus. ij. reg. dicit: tunc pmo pp⁹ ois receperit ꝓuiz opinionis ꝑpetue bite ex cōminatōe pene dicte taxate. ij. regū. xij. Nec i placatione dauid: de q̄. ij. reg. vlt. put allat Burgois iſrl fuit pñs. ſicut in iſto facto dedicatōis templi. Potuit igit dauid gratā oblatōem deo facere exiſtēs in gratia: nō tñ abſolutus a pena: put. ſ. tactū ē. p idē tollit quod burg. poſt obūcit: q̄ videl⁹ icōueniēs vī ſi pp⁹ habuiſſet talē opinionē q̄ ſalomō fuiſſet in regnū aſſūptus ⁊ illud adulteriū non fuiſſet ei obiectū: tū qz aſſumptio ſalomōis fuit de voluntate dei: tū de volūtate pīs adhuc viuēti quib⁹ nō erat reſiſtēdū. Nec iuſte ſalomoni fuiſſet obiectū adulterium: qz ipſe fuit legitimus fili⁹ dauid. frat aūt eius ex adulterio natus fuit mortu⁹: vt pz. ij. reg. xij. Nec ſine periculo fuiſſet ex opione pp⁹li aliqd feditatis obūcē regi. Sed ⁊ Burg. vlteri⁹ obūciēdo dicit valde incōueniēs deū inponē iuramētū in re caduca qualr ħ exponit poſtil. de ſucceſſiōe ſalomōis i regno. Ad qō dico: Deus iurauit pībus ſup adeptōe terre. p miſſe: deut. xxxiij. Et i plībus alijs locis. Et ſiqs dixerit q̄ illa. p miſſio cū iuramēto p̄cipalr reſpiciebat terrā viuētiū: ita dico i. ꝓpoſito q̄ iſtud iuramētū de ſalomone ad litterā p̄cipalr reſpicit regnū xpi cui⁹ nō erit finis: verūtamē burg. imemor fuit ſcripturaꝝ qñ voluit ſic dicē. Naz iurauit de⁹ ad Iſaac pſalmo. ciij. Jurauit deus ſup deſolatiōe regni iude. hiere. xxij. ⁊. xliij. ⁊. lij. Et gnāliter notādū pro ꝓcordantia finali q̄ poſtil. exponit hunc pſalmū de dauid ⁊ ſalomone tanq̄ de figura deſignāte xpm: Burg. autez de de xpo tanq̄ figurato fm modū dictū circa pſalmuz: Dixi cuſtodiā. ⁊ circa pſalmū: Laudate pueri. Pſal. CXXXII.

Ecce q̄ bonū. Huic pſalmo p̄mittit talis titulus i hebreo: Cāticū graduū ipſi dauid. ex q̄ pz acto⁊ h⁹ pſalmi. De mā vero ei⁹ dicūt expoſitores cōiter q̄ loquitur de vnitate popli iſrael ad inuicē per charitatē ſub vno rege ⁊ ſub cultu vni⁹ dei: ō quib⁹ fact⁹ fuerat ſermo pſalmo p̄cedēti. Et fm hoc dicit dauid: a Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū. i. valde bonū ⁊ valde delectabile. ſ. b Habitare fratres. i. filios iſrael qui dicunt fratres ꝓpter vnitatem culti⁹ diuini. vñ dicit deut⁹. xxiij. Non fenerabis fratri tuo ad vſurā. i. iudeo ſed alieno. i. gentili. c In vnū. per concordiam charitatis ſub vna lege ⁊ ſub vno rege. Ad hoc adducit duplex exēplum. Primū eſt de vnguēto vñ ꝓſecrabatur ſummus ſacerdos quod erat valde p̄cioſum redolens ⁊ ſuaue cū dicit: d Sicut vnguētū in capite. ſ. ſūmi ſacerdotis. Dicit. n. ra. ſa. q̄ vnctio illa fiebat cū digito ꝓſecrantis intincto vnguēto: qui digit⁹ pmo applicabat capiti ipſi⁹ conſecrādi: ⁊ trahebat verſus palpebras ex vtraq; parte: ⁊ ſic deſcēdebat vſus barbā: iō ſbdit: e Qō deſcēdit in barbā nō cuiuſcūq;: ſed f Barbā aaron. i. ſummi ſacerdotis

qz plũmi reges regnãt ex ordiatõe vel promissiõe dña sñ tali iuramento: iccirco potẽ dicẽdũ ẽ z verũ q hoc iuramentũ fuit scñ ipsi dauid sup aductũ xpi de fructu vẽtris sui qõ fuit inẽ promissa diuina: qõ pcedat ꝑpe cũ illa hystoria: gen. .xxij. cap. vbi cũ deꝰ inẽ qda alia denũciasset abrae q i semie suo bñdicent gentes: qõ intelligit ad lram de xpo inposuit firmũ iuramẽtũ dicẽs: Per memetipm iurauí dicit dñs zẽ super qõ apls ad hebr. vj. reddẽs rõem ãre deꝰ abrae iurasset sic dicit: In quo abũdantius volẽs deꝰ ondere pollicitati onis heredibꝰ imobilitatẽ psilij sui iterposuit iuramẽtum. Ex quo pz q ex maxima excellẽtia rei promisse deus iterposuit iuramẽtũ: qõ tñ nõ cõpetit regno Salomonis tpali: vt de se pz. Si aũt dicat vñ hẽt auctoritatẽ istud iuramẽtũ cũ hoc nõ inueniat in caplis supradcis vbi de successiõe regni dauid agit. ad hoc dicẽdũ q sufficit auctoritas ipsi dauid q magnꝰ z egregius ꝓf. fuit in isrl. vt. ij. reg. xxiij. Manifestũ ẽ. n. q sepe euãgeliste de vna z eadẽ re tractãtes qdã explicat aliqua q ab alijs fuerũt ptermissa. Põt ẽt rõabl'r dici q natha q nõ erat tanti gradus i ꝓphia fuit revelata successio salomonis tm q figuratiua erat successiõis xpi: sup quã iuramẽtũ interuenit ppi arduitatẽ z magnitudinẽ rei promisse. Cõcordat ẽt cũ hoc qõ legit. ꝯ. in psalmo de sacerdotio xpi Jurauit dñs z nõ penitebit eũ: tu es sacerdos in eternũ. qõ q dẽ iuramẽtũ nõ legit in alijs hystorijs ꝓphẽticis: z tñ credẽ dũ ẽ firmũ ex testimonio ipius dauid q deꝰ hoc iurauit ꝓpter magnitudinẽ excellentie talis sacerdotij. Cõsequnter qnto iurꝑonit illa que fuerũt denũciata p nathã ipsi dauid que ptinẽt ad salomonẽ z etiã ad alios successores: z hꝰ cuz dicit: Si custodierit filij tui testamẽtũ meũ zc. z exponat sic in postilla. Nec ẽ necessariũ q ista includãt sub iuramento supradcõ: sed solũ fuit successio xpi sub iuramẽto z sine alia qua ꝓditõe put dcm est vallata. Illud aũt qõ sequit: Si custodierint filij tui. est ꝓditionale: vt pz in lra. Consequnter sexto neqs putaret q cã pncipalis hꝰ iurate promissionis fuisset meritũ ipsi dauid eo q dixerat: Propter dauid seruũ tuũ zc. iccirco cãm verã huiusmõi reddit dicẽs: Qm elegit dñs syon zc. Ad qõ sciẽdũ q pncipalis cã huiusmõi promissiõis facte z iurate ipsi dauid nõ ẽ dicẽda deuotio dauid z huius modi. Sicut. n. dicit apls ad ro. viij. c. Nõ sũt ꝓdigne passiones hꝰ seculi ad futurã gloriã que revelabit i nobis. Pari rõe dicẽdũ ẽ q non sũt ꝓdigne ozões z merita sctõz ad hoc vt deꝰ tm bñficiũ iureiurãdo hũano generi promisisset: ꝙ hoc ꝑpe z pncipalr' processit ex diuina liberalitate: z iõ dic: Qm elegit dñs syon. electio. n. vt di. iij. ethi. libertatẽ importat. vñ q deꝰ elegit syon. i. eccla cui figura erat syon illa mãlis: que qdẽ electio nõ solũ fuit ad diuina rmsa ibi dãda z huiusmõi: nec ad sacrificia legalia ibi offerẽda: q ista i qplurimis alijs locis fuerunt facta: vt pz in decursu scripture sacre: sed hec electio fuit pncipalr ad hoc vt in ea deus hitaret. s. per carnis assumptõem. vñ sequit: Elegit eã i hitatõem sibi. Sm illud Joh. j. Et hitauit i nobis. Et nota q bis dixit elegit. s. elegit syon: z elegit eã in hitatõem: forte ad denotãdum duplicẽ electõem illi' syon: pmã. s. min' pncipalẽ q ptinebat ad cultũ diuinũ veteris testamẽti ibidẽ celebratã: scõam vo. s. pncipalẽ ad ihitatõem diuinitatis supradcãm: q ẽ electio potior z dignior. Et vt ampli' declaret q hec hitatio erat inse parabilis z eternũ duratura: iõ subdit: Hec requs mea in seculũ seculi. s. in eternũ: qõ nõ põt itelligi de terrena syon q sepe fuit z est euersa: z sequt: Hic hitabo qm elegi eã. s. non ex meritis pncipalr: sed ex electõe: vt dcm ẽ. Cõsequnter septimo qz hitatio xpi i eccla pñti sm nãm assũptã in ꝑpa effigie nõ durauit i eccla militante nisi vsqz ad ascẽsionẽ. posset qs obijcere ꝯ hoc qõ dr: Hec requs mea in seculũ seculi: hic hitabo qm elegi eã. dicẽs q nõ hitauit xps in eccla ppetue sm nãm assũptã: iõ subdit: Viduã eius bñdicẽs bñdicam. circa quod notãter attendẽdũ est q vbi trãslatio nra hẽt viduã: hebraica lra hz ceda: qõ nullo mõ significat viduã sed ꝑpe significat escã: z spãliter illã que datur viatoribus p modũ viatici cibi. vñ oio ꝙsilis dictio hẽt genẽ. .xlij. c. vbi dr: Datisqz supza cibarijs i via. vbi. n. nos hẽmus cibarijs in via: hebraica lra hẽt ceda. Silr iob .xxxviij. c. vbi dr: Quis parauit corno escam suaz. vbi li escam suã significat p silem dictõem. s. ceda. vñ sz veritatẽ hebraicã sensus hui' ẽ: q deꝰ pmittebat se benedicturꝰ escã ecclie viaticã: qõ ꝑpe significat sacrm eucharistie de quo fideles xpi. s. pauperes spiritu saturant: z iõ subdit: Pauperes eius saturabo panibus. iuxta illud psal. Edent pauperes z saturabũtur. Et sic ꝙstat q p dictũ sacrm xps perpetuo hitat i eccla: ad qõ vno modo applicat illud: Ego aũt vobiscũ suz vsqz ad ꝙsummatiõez seculi. matth. vltio. Et nota q ra. abenhagra exponẽs illũ vbum. s. ceda eius bñdicẽs bñdicã sic dicit: ceda significat idẽ qõ cibaria ad viã: z est sensus q bñdictio iueniretur in cibo quẽ trãseũtes p viã portarent de syon. hec ille. In qbꝰ vbis iste ra. mãifeste ꝓphauit ꝑdictã expõez lz nescies. Cõsequnter octauo declarat excellẽtiã ministrorꝫ hui' sacri cũ dicit: Sacerdotes eius induã salutari. vbi notãda est differẽtia inẽ huiusmõi sacerdotes z illos quibꝰ paulo añ in hoc psalmo dixerat: Sacerdotes tui induãtur iusticia. illi. n. erãt sacerdotes veteris legis qui corã arca federis ministrabãt: vñ cũ dixisset: Tu z arca sanctificatoris tue. statim subdit: Sacerdotes tui induant iusticia. q qdẽ sacerdotes indui dicũtur iusticiaz: eo q fide iustificabant. Justus. n. i sua fide viuit: abac. .ij. c. isti vo sacerdotes de quibus in hoc loco loqtur sm nouí testamẽti q pauperibus spũ panes mistrabãt qbꝰ saturant: qui qdẽ sacerdotes nõ solũ iusticia induũtur: sed etiã salutari. salus. n. nunqm fuit data aut pmissa nisi p xpm: de quo matth. j. c. Ipe. n. saluũ faciet pplm suum a peccatis eoꝝ. silr ꝺ. pmis dixerat: Et sancti tui exultabunt. de istis vo dicit: Exultatõe exultabũt. duplicãs exultatõem vt intelligat maiorꝫ seu perfectiorꝫ exultatio. Cõsequnter nono declarat duo maxime attẽdenda circa hoc sacrm: z hoc cũ dicit: Illuc, producã cornu dauid parauí lucernã xpo meo. circa qõ notãdũ q in multa ineffabilia que in sacro eucharistie pñt ꝙsiderari duo sũt maxime attendẽda: quoꝝ vnũ ẽ potestas instituentis. s. xpi: z de hoc dicit: Illuc, producam cornu dauid. cornu. n. in scripturis significat eminentẽ potẽtiam vt ibi: Exultabũtur cornua iusti. Sz ꝙstat q hoc sacramẽtũ nõ nisi p potentiã xpi infinitã, producit in effectu: z ideo dicit: Illuc. i in eccla de qua loquit. Producã cornu dauid. i. producã potentiã dauid infinitã in effectu. s. mõ ꝑdicto. Secõm ꝙsiderãdũ est circa hoc sacrm vtilitas eccle cui ꝓcessuz fuit: z de hoc dicit: Parauí lucernã xpo meo. Pro quo sciẽdũ q vtilitas huius sacri in eccla ꝑcipue ꝙsistit in hoc q deus q inuisibilis est visibilr a nobis cognoscat vt sic in eius amorẽ trãsformemur: quod vtiqꝫ fit p lucẽ diuinã oculis nris mentalibz infusam. vnde eccla in ꝑfatõe cantat: Per icarnati vbi mysteriũ noua nre mẽti oculis lux tue claritatis infulsit: vt dũ visibiliter deũ cognoscimus p hunc inuisibiliũ amorem raptamur. ꝓpter qõ i huius sacri mysterio ꝑpe dr q deus parauit lucernã xpo suo. s. lumẽ diuinũ infusum imentib' digne sumẽtib' quo xpm inuisibilẽ sub visibili sacro exñtẽ cognoscim' p fidẽ z per charitatẽ amam' qõ aũt allegat postil. de hoc qõ dr. iij. reg. xj. Filio aũt eius dabo vnã tribũ: vt z remaneat lucerna dauid seruo meo zc. in hebraica vitate non dr i illo loco lucerna sed nouale: vt ibidẽ fuit dictũ in additõe. Et nõ q istl vbis psalmiste. s. Producã cornu dauid: z parauí lucernã xpo meo. in ꝑpa forma vtunt hebrei i suis ozonib'

fm tres gradus hoium: vel potius i statu hoium: put gradatim tēdūt ad pfectōem: ita q̄ p̄mus gradus ē inci piētiū: scōs pficientiū: tertiꝰ pueriētiū seu pfectoꝝ: ꝛ tā gunt in tribꝰ q̄narīs q̄ndecim psalmoꝝ graduū. Igit circa p̄imū q̄nariū in quo tangit pfectio icipientiū ꝓsi derādū q̄ incipiēs aggredi statū vtutis patit difficulta tē ꝛ turbatōem ꝑpter resistentiā passionū sensitiue ptis ita q̄ eius tēperātia magis est oicēda ꝓtinētia que cum difficultate tenet se ꝫ passiones. ꝛ silr oicēdū de alīs tri bus vtutibus cardinalibꝰ: que deficiūt fm suū modū a perfectōe vtutis: ꝑpter qō necesse hēt recurrē ad dīnuꝫ auxiliū implorādū. ꝛ fm hoc dī in p̄mo psl. Ad domi nū cū tribularer clamaui ꝛc. Scdo ex hoc ulterꝰ ꝓcipit quādā fiduciā hndi cū dīno auxilio de passionibꝰ triū phū: ꝛ q̄tū ad hoc dī in psl. scdo: Leuaui oculos meos in mōtes vnde veniet auxiliū mihi ꝛc. Tertio ex hꝰ vl terius ꝓcipit spem deueniēdi ad deū debite colēdū pas sionibꝰ q̄etatis: iō dī tertio psl. Letatꝰ sum i his q̄ dicta sī mihi in domū dñi ibim' ꝛc. Quarto ex hoc vlteriuꝰ cō cipit spez reportādi celeste p̄mium ex dcō obsequio: ꝛ fm hoc dī. iiij. psalmo: Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis. Ecce sicut oculi seruoꝝ in manibꝰ dñoꝝ suoꝝ ſ. ad recipiendū mercedē ab eis. Ita oculi nr̄i ꝛc. Qui tus gradus ē vt de inchoata pfectione ꝛz p̄dicta hō nō glietur: sed totū attribuat dīne grē: ꝛ sibi nihil: fm dcm saluatoris Luc. xvij. Cū oīa feceritis que p̄cepta sūt vo bis dicite: Serui iutiles sumus. ꝛ fm hoc dī in q̄nto psl. Nisi q̄ dñs. Circa 2m q̄nariū in quo describit status p̄ficiētiū: p̄imus gradus ē q̄ sedatis iā passionibus per exercitiū vtutis ꝓficit de stabilitate in bono cū dei adiutorio: ꝑpter quod dī in p̄mo psalmo. Qui ꝓfidūt in dño sicut mons syon ꝛc. Scds gradus ē: vt liberatus a passionibus ipm̄ pus vt captiuū detinētibus ad pcipiē dum dīnas ꝓsolatōes assurgat: ppī qō in 2o psalmo dī: In conuertēdo dñs captiuitatē syon facti sumus sic ꝓso lati. Tertius gradus ē vt pfectōem in qua cū dei adiu torio iam pfecit ad alios deriuet p̄ximi edificatōem: in qua scit se nihil posse agere sine dei assistētia spāli: p pter qō dī in. iij. psl. Nisi dñs edificauerit domum ꝛc. Quartus gradus ē: vt ex edificatōe p̄imoꝝ sumptus debitos nō reqrat: sed grat impendat: fm q̄ dicit apls .ij. ad thes. iij. Nocte ꝛ die operātes: ne quē vestrū gra uaremus: nō q̄si nō habuerimus ptātez: sed vt nosmet ipsos formā daremus vobis ad imitādū nos. ꝛ ꝑpter hoc in q̄rto psl. dī. Beati oēs qui timēt dñm qui ambu lant i vīs eius. gratis exēplo ꝛ vbo p̄imū edificando: iō sbdit: Labores manuū tuaꝝ manducabis: beatꝰ es ꝛc. Quintꝰ gradus ē vt ꝑpter tribulatōem insurgentem a p̄dictis bonis opibus nō desistat: iō sbditur in. v. psl. Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea ꝛc. Circa 3m q̄nariū in quo describit status pfectoꝝ ꝓsiderandū q̄ sicut dī Jaco. j. Patiētia opus pfectū habet. Patien tia vo hī in duplici gradu. primus ē q̄ hō tribulatiōes patienter sustinet: ꝛ ꝑpter eas a bono opere nō desistit. ꝛ hic est vltimus gradus p̄cedentiū q̄narīū: vt dcm ē. Se cūdus qui est altior: ꝛ vbi incipit tertius q̄narius ē: quā do non solū hō persecutōes patienter tolerat: sed etiā psecutoribus bonū optat ꝑ eis orādo exemplo xp̄i in cruce dicētis Luc. xxiij. Pater ignosce illis q̄ nesciunt quid faciūt: ꝛ ꝑpter hoc dī i p̄mo psalmo: De ꝓfundis clamaui ad te domine. i. de ꝓfūdo tribulatōis orando etiā ꝑ inimicis. vnde sbditur: Si iniqtates obſeruaueris dñe ꝛc. ꝛ q̄ ex tanta perfectōe habita de facili insurgit aliquis motus saltē leuis ꝑpie elatōis diabolo instigā te qui insidiat hoibus pfectis: iō scōs gradus est vt ex p fectōe habita nullus motus elatōis surgat interius: nec aliq̄ō signū appareat exterius: ideo sbditur ꝑ. ij. Dñe non est exaltatū cor meū neq; elati sunt oculi mei ꝛc. Tertius āt gradus ē vt hō quicqd est cordis ꝛ operis applicet ꝑ votuꝫ diuinis obsequiis: iō dī. iij. ꝑ. Memento dñe dauid ꝛ ois mansuetudinis eius. Sicut iurauit dño votū vouit deo ia cob ꝛc. ꝛ q̄ charitas est vinculū pfectōis: fm q̄ dī col. iij. ꝛ iō quartus gradus ē vt hō sit in charitate p fectus fm modū qui tradit act. iij. Mul titudis credētiuꝫ erat cor vnum ꝛ aīa vna: ꝛ ꝑpter hoc dī i. iij. ꝑ. Ecce q̄ bonū ꝛ q̄ iocūdū habitare fra tres i vnū ꝛc. Quin tus gradus est q̄ homo ex perfectōe charitatis q̄tū possibi le est obliuiscatur huiꝰ seculi ꝛ occupetur in dīnis laudibus quasi mēte hitans in ciuitate celesti: fm illud phil. iij. Nr̄a ꝓuersatio in celis ē. ꝛ ꝑpter hoc dī ꝑ. v. Ecce nūc bñdicite dñm oēs serui dñi. Qui statis in domo dñi ꝛc.

Alleluia. .CXXXIIII.

Laūdate nomē domini laūdate serui dñz. Qui statis in domo dñi: i atriis domus dei nr̄i. Laūdate dominum: quia bonus dñs: psallite nōi eius qm̄ suaue.

Jn psalmo. cxxxiij. Ecce nūc bñdicite dñm. vbi dī in po stilla: Jn noctibus extollite. Additio.

TN hebreo li Jn noctibꝰ. est finis p̄mi vsus. Pro q̄ est sciendū q̄ hic ps. loquit de sacerdotibus ꝛ leui tis ꝑut postilla. dicit: ad quos p̄cipaliꝫ ptinet bñ dictio dei. ſ. laudis. silr bñdicere pplm bonū eis ipſecādo: ō quo in fine psal. Bñdicat te dñs ex syon. sed q̄ in p̄ncipio dixerat: Bñdicite dñm oēs serui dñi. qō cōprehēdit oēs ser uos dei etiā si nō sint sacerdotes neq; leuite: ad quos nō p tinēt p̄dicta ex officio: iccirco adiungit: Jn noctibus. ꝑ qō necessarie intelligunt tm̄ sacerdotes ꝛ leuite. Ceteri autē de pplo nō stabāt in domo dñi nisi tm̄ de die. Continuat tm̄ h psal. p̄cedenti sic: Nā sicut ab eccla iā congregata sub vno re ge xp̄o ꝛ sacerdote: put in p̄cedēti bñdicendus est deus ab oībus per gr̄aꝝ actōem: de quo dicit: Ecce nūc bñdicite do minū ꝛc. ita ꝛ ꝑnter bñdicēdus est pplus sub huiusmodi p̄n cipe ꝓstitutus a sacerdotibus quibꝰ talis bñdictio ex officio cōpetit ꝛc. Replica.

TN canticis. xv. graduū inter postilla. ꝛ burg. sunt nōnulla que uident ꝓpria. Sz stāt ut plīmū i diuer sa applicatōe ad mām psal. quā cōiter postil. ꝑ hi storias assignat ad lr̄am tāq̄ figurā. Bur. āt moralitatē re fert ad xp̄m vel eccl̄am tanq̄ ad figuratū: reliq̄ nō sunt mlt̄ū disputabilia. Psalmus .CXXXIIII.

LAudate nomē. Huic ps. p̄mittit talis titulus i he breo: Alleluia. i. laudate deū. ex q̄ titulo nō appet acto: psalꝫ sz satꝫ apparet q̄ ps. iste ē q̄dā iuitatio fidelīū ad laudē dei. ꝛ p̄mo ponit iuitatio i gnāli: 2o magis i spāli ꝛz diuersoꝫ statꝰ: ibi Dom'isrl. p̄ma i duas: q̄ p̄mo po nit ocā iuitatio. 2o sbdit ad hoc mltiplex rō: ibi Laudate do minū. Circa p̄mū dic ps. a Laudate no. dñi. ipz laudibꝰ extollēdo. b Laudate ser. do. cū oēs tenēt fuire duote ꝑ bñficio creatōis ꝛ gnālis gubernatōis. c Qui sta. i do. dñi i atri. ꝛc. q̄ ꝑter atriū sacerdotū vbi offerebant hostie erāt alia atria vbi vlgares vacabant oratioīi: ꝛ in vno eo ruꝫ recipiebantur gentiles: q̄ venicbāt i hierlz cā orōis ꝛz q̄ dī iob. xij. Erāt āt gētiles q̄dā ex his q̄ ascēderāt vt adora rēt i die festo. d Laudate. hic ꝑnter iducit mltiplex rō laudis dīne: ꝛ pꝰ ex sue ōitatis vitate: 2o ex idoloꝝ falsitate: ibi Si mulacra gētiū. vitas āt deitatis ex duobꝰ allat: pꝰ ex sua boni tate: 2o ex sua ptate: ibi Qz ego cognui. Circa p̄imū dic ps. o Laudate do. q̄ bo. do. est. n. infinite bōitatis: ppī qō est sūme laudabilis: iō dī: e Psallite nōi eiꝰ q̄ sua. ē. est. n.

tñ ab aaron descendẽtis. Alij.n. miores sacerdotes nõ consecrabantur per talem vnctõem: sicut dictũ fuit plen⁹ exo. .xix. ⁊ leuit. vij. g Qõ descendit in oram vestimẽti ei⁹. hebrei dicunt: Qõ descendit sup vestimẽtorũ os eius. ⁊ est istud de versu p̃cedenti. ⁊ refertur ad barbã summi sacerdotis: que descendebat super oraz superiorez tũice hiacynthine: ⁊ superhumeralis: q̃ ora dicit os vestimenti: ⁊ ideo pz q̃ cũ dr i trãslatõe nostra: In oraz nõ itelligit ora inferior vestimenti: sed superior. Et referẽda est snia huius versus ad p̃cedentẽ: vt sit sẽsus: Sicut vnguẽtuz tale est valde redolens ⁊ suaue sic habitare fres in vnũ mõ p̃dicto est valde bonũ. h Sic̃ ros hermon. hic est p̃ncipiũ tertij vsus ⁊ vltimi huius psalmi: vbi ponit sc̃om exemplũ ad p̃positum de descẽsu rozis q̃ est valde suauis ⁊ bon⁹ terrenascẽtibus: ita similr valde bonũ est habitare fres i vnũ ⁊ q̃tũ ad hoc dr: h Sicut ros hermon. i. descendens in montẽ hermõ: qui mõs est fructuosus ⁊ pascualis vtute roris ibi descendẽtis. i Qui descẽdit in montẽ syon. non ẽ intelligendũ q̃ idem ros numero de monte hermon descendat sup montẽ syon: tũ q̃ vnus mons multũ distat ab alio tum q̃ mons hermõ est demissior q̃ sit mons syon: p̃pter hoc dr mons modic⁹. s. psalmo. xlj. De terra iordãis ⁊ hermonij a monte modico. sed idẽ ros specie ⁊ in qualitate sue natiuitatis ⁊ fecũditatis descẽdit super utrũq; montẽ. ⁊ sic est sẽsus q̃ sicut ros descendẽs i monte hermon: ⁊ ros descẽdens in monte syon sunt valde boni: sic etiã habitatio fratr̃ mõ supradcõ est valde bona: ⁊ q̃ sit rõnabile talem rozẽ i monte syon descendere oñditur cuz sb̃ditur: k Quoniã illic mandauit dñs benedictõem. i. in monte syon vbi erat templũ: ⁊ sacerdotes ibi bñdicebant populũ. l Et vitã. in hebreo hẽtur: Bñdictõem vite. q̃ sacerdotes bñdicẽtes impcabant pplo bona tpalia ⁊ spiritualia quib⁹ p̃tinuatur ⁊ p̃seruatur vita corporis ⁊ aie. Et eandẽ sniaz importat trãslatio cõmunis que hẽt: Et vitã vsq; in seculũ. vt patet de se

aaron. Quod descendit in oram vestimenti ei⁹: sicut ros hermõ: q̃ descẽdit i montez syõ. Quoniã illic mãdauit dñs bñdictõnẽ: et vitã vsq; in seculum. Canticum graduum. CXXXIII.

Jn psalmo. cxxxij. Ecce q̃ bonũ. vbi dicit in postilla: De materia vero huius. Additio.

QUia in psalmo p̃cedenti p̃ncipalr de regno xp̃i in sede dauid positi factus fuit sermo: iõ i p̃senti psalmo agit de vnitate ppli xp̃iani per charitatem sb̃ huiusmodi rege xp̃o: quod maxime bonum ⁊ iocundum est. Dicit autẽ. Habitare fratres. iuxta illud: Oẽs fratres sumus in xp̃o. s. per vnitatẽ fidei ⁊ charitatis. Ad quod inducit duo exempla: primuz. s. de vnguento quod descendit in capite aaron ⁊c. Pro quo sciẽdum q̃ hoc exemplũ inducit non solũ p̃pter redolẽtiã ⁊ suauitatẽ vnguenti: sz q̃ nominauerat xp̃m qõ intelligitur vnctus: ne forte quis putarz q̃ unctio xp̃i esset tñ regia: sicut fuit vnctio ipsius dauid: cui⁹ sedes data est xp̃o: iccirco oñdit q̃ unctio xp̃i nõ sosũ est regia: sed etiã sacerdotalis: ⁊ cũ hoc dicit: Sicut vnguentũ in capite aaron. licz. n. nõ equiparet sacerdotiũ aaron momẽtaneũ sacerdotio xp̃i eterno: cõparat tamẽ sillitudinarie per modũ exempli. Jn hoc autẽ qõ dr de vnguento aaron: qõ descendit in barbã barbã aaron: ⁊ in oram vestimenti eius. datur intelligi q̃ vnctio xp̃i capitis que est plenitudo gratie eius deriuat in barbã. s. in fortes ⁊ strenuos sibi p̃iũctos. i. aplos qui virilr tanq̃ barbati pssuras sustinuerũt p xp̃o. silr ⁊ per uestes intelligenda est ecclia que significat p tunicã incõsutilẽ xp̃i. tota. n. gratia membrorũ ecclesie que p vnctõ nẽ designat a plenitudie gratie xp̃i deriuatiue descendit vñ Joh. j. De plenitudine eius omnes accepim⁹. Sc̃om vero exẽplũ: Sicut ros hermon. inducit etiã ad excludendũ errorem qui posset p̃tingere ex p̃mo exẽplo. posset. n. quis putare q̃ vnctio xp̃i esset aliqualiter p hũanã industriaz seu obsequiz mĩstrata sicut vnctio ipsi⁹ aarõ que celebrata fuit p moysen: vt exo. xxx. c. ad qõ excludẽdũ dic̃ Sicut ros hermõ ⁊c. Ros. n. q̃ ira fecundat non per opus humanũ sz celitus infũditur. vnde Michee. v. Quasi ros a dño quasi stille super herbam: que nõ expectant virũ nõ p̃stolatur filios hoium. Cetera autez exponant vt in postil. reducendo ad hũc p̃positũ ⁊c.

Ecce nũc bñdicite dño oẽs serui dñi. Qui statis i domo dñi: i ãtriis domus dei nr̃i. Jn nõctib⁹ extollite man⁹ vr̃as i scã: et bñdicite dñz. Bñdicat te dñs ex syõ qui fecit celum ⁊ terram.

Psalmus. CXXXIII.

Ecce nunc bñdicite. Huic psalmo p̃mittitur talis titulus in hebreo: Canticũ graduũ: ⁊ patz snia ex supradictis. De materia vero hui⁹ psalmi satis pz q̃ est quedã inuitatio sacerdotũ ⁊ leuitarũ ad laudẽ dei cũ dr: a Ecce nũc bñdicite ⁊c. i. vos sacerdotes ⁊ leuite qui ad diuinũ obsequiũ estis a deo electi: p̃pter hoc sb̃ditur: b Qui statis in domo dñi. ad ipsam officiãdã. c Jn atriis dom⁹ dei nostri. ⁊ q̃ in atriis ⁊ p̃pe atria erant habitacula eoz vt essent sp parati ad sua officia: nõ solũ de die sed etiã de nocte: iõ subditur: d Jn noctibus extollite manus vestras i sancta. deuote orãdo vlã facie ad sanctũ cõz: vbi erat arca ⁊ p̃piciatoriũ. e Et bñdicite dñm. benedictiõe p̃fessionis diuine laudis q̃ impẽdit maiori a subditis: ⁊ nõ bñdictõe p̃secratiõis que p̃trario modo impeditur. s. iferioribus a superiori: de qua dr hebre. vij. Sine vlla p̃tradictõe quod min⁹ ẽ a meliori bñdicit. Cõsequenter psalmista postq̃ seruos dei ad dei laudẽ inuitauerat eis dẽ benedictõem dei optat dicẽs: f Benedicat te dñs ex syon. i. ex templo qõ est in monte syon in quo tẽplo erat p̃piciatoriũ: vbi dabant diuina rñsa: ⁊ inde p̃cedebat p̃piciatio ⁊ benedictio diuia: ⁊ dicit: f Bñdicat te. in singulari: q̃ in p̃ncipio psal. dixerat q̃ deberẽt cẽ vnũ p̃cordia charitatis. g Qui fecit celũ ⁊ terram. hoc dr ad excludendũ manicheoz errorẽ q̃ dicũt inferi ora a diabolo esse creata. Ultimo circa q̃ndeciz psalmos graduũ p̃dictos ponẽda ẽ quedã breuis expositio mystica ad dandũ occasionẽ vlterius meditandi magi deuotis. Ad cuius intellectũ sciendũ q̃ Macrobius super sõnum scipionis distinguit virtutes i politicas: purgatorias purgati animi: ⁊ exẽplares. exẽplares vo põit in deo inquãtum in eo sũt exẽplaria oium ⁊ per p̃seq̃ns virtutũ: ⁊ iõ de istis nihil ad p̃positũ: q̃ hic agit ọ virtutibus: put pficiũt status hoiuz. Uirtutes aũt ab hoibus habent duplicit. vno mõ cõi ⁊ humano: ⁊ sic dicunt virtutes politice: q̃ homo est aial politicũ. Alio mõ excellẽter quasi mõ diuio: ⁊ tales vtutes a pho vocant heroice seu diuine. vij. ethi. Hũc aũt modũ hẽndi vtutes distinguit Macrobius in duos. Un⁹ est put hõ est i tẽdẽtia ad talẽ pfectõem diuinã: ⁊ sic dicũtur vtutes purgatorie. Alius modus est put hõ iã assecut⁹ ẽ terminũ dicte tendẽtie q̃tũ põt hẽri in p̃nti vita: ⁊ fm h⁹ dicunt vtutes purgati animi. Hec aũt distinctio vtutũ in tribus gradib⁹ sb̃ aliis vbis ponit a catholicis doctorib⁹

in quolibet vsu huius psalmi ponit ista clausula: Qm in eternū misericordia eius. in hebreo: ita q. xxvj. vicibus ponit in hoc psalmo: eo q sicut dicit ra. sa. a principio mundi vsq ad datōem legis i mōte synai fuerūt .xxvj. gnātōes in qbus mūdus fuit sustentat' sola diuina mīa tōe: z nō ex alicu ius legis date a do observatōe. Iste aūt. xxvj. gnātiones sicut colligūt ex scripta: Sen. .v. hētur q adaz gēuit seth: q seth genuit enos: qui caynam: qui malalehel: qui iared qui enoch: q matusalez: q lamech qui noe: qui sem. Itē gen. xj. hētur: q sem genuit arphaxat: qui sale: qui heber: q phalech: qui reu: qui saruch: q nachor qui thare: q abraam: abraā vo genuit Isaac: Sen. xxj. Isaac genuit iacob: Sen. xxv. iacob leui: Gene. xxix. Itē exo. vj. habet q leui genuit caath: q amrā: qui moysen: qui genuit gerson: exo. ij. z in hac gnātōe fuit data lex: exo. xx.

Cōfitemini dō deoz: qm
Cōfitemini dño dñoz: qm
Qui fac mirabilia magna solus: qm.
Qui fecit celos i itellectu: qm.
Qui firmauit terrā sup aqs: qm.
Qui fecit lumiaria magna: qm.
Solē in ptātē dei: qm. Lunā z stellas i ptātē noctis: qm.
Qui percussit egyptum cū primogenitis eoz: qm.
Qui eduxit isrl de medio eoz: qm.
In manu potenti z brachio excelso: qm.
Qui diuisit mare rubrū i diuisiones: qm.
Et eduxit isrl per mediū ei: qm.
Et excussit pharaonē z virtutē ei' i mari rubro: qm.
Qui traduxit pplm suū p desertū: qm.
Qui percussit reges magnos qm.
Et occidit reges fortes qm.
Seon regē amorreoz qm.
Et og regē basan: qm.
Et dedit terrā eoz hereditatē: qm.
Hereditatē isrl seruo suo: qm.
Qui in humilitate nra memor fuit nostri: qm.
Et redemit nos ab inimicis nris: qm.
Qui dat escam omni carni: qm.
Cōfitemini deo celi: qm.
Confitemini domino dñoz: qm
in eternū misericordia eius.

o Cōfitemini deo deoz. i. angelorū qui dicūtur dij participatiue. e Cōfitemini dño dominoz. i. principū terre. puer. viij. Per me reges regnāt ꝛc. f Qui facit mirabilia magna solus. mirabile dī alicui quod trāscēdit cognitōem ei': z iō aliqua sūt mirabilia simplicib' que nō sūt mirabilia sapientib': sicut eclypsis solis vel lune mirabilis est laico: nō aūt astrologo: z p hūc modū aliqua sūt mirabilia hoibus: non tn angelis: illa vo sūt mirabilia simplr siue magna q̄ trāscēdūt facultatē tot' nāe create: z hec sūt soli deo possībilia. g Qui fecit celos in itellectu. i. p itellectū z volūtatē: z nō per nāe necessitatē. h Qui firmauit terrā sup aquas. i. iuxta aqs fm cōem modū loquēdi q. d. dī: talis ciuitas est sup mare: z talis supra secanam. i Qui fecit lumiaria magna. z q̄ sint illa sūdit: k Solē in ptātē diei. qz dies ē latio solis sup terrā. l Lunā z stellas in ptātē noctis. i. ad illuminādū noctem. m Qui percussit. hic ponit iuitatio ad laudez dei ex bñficijs dīnis collatis isrāeli: cū dicit: m Qui percussit egyptū. nouez plagis ppt' pplm isrl' liberādū: vt hī in exo. n Cū primogenitū eoz. ista fuit decima plaga: exo. xij. o Qui eduxit isrl de medio eoz. i. egyptiorū. p In manu potēti z brachio excelso. timebāt. n. oēs egyptij mori si ppls isrl amplius detineret i egypto exo. xij. q Qui diuisit mare rubrū i in diuisiones. ex hoc dixerūt aliqui q mare rubz fuit diuisū in .xij. locis: ita q q̄libet tribus hūit viā per se distictā ab alijs Sz hoc fuit iprobatū exo. xiij. Et lz mare diuisuz fuerit i vno tn loco: ptes tn illius diuisionis dicūt hic diuisiones: qz aque erāt eis p muro a dextris z a sinistris. r Et eduxit isrl per mediū ei'. pbens ei iter siccum. s Et excussit pharaonē z virtutē eius. i. exercitū eius. t In mari rubro. vbi pseqbant ppli isrl ex nimia obstinatōe ꝫ deū. v Qui trāsduxit pplm suū p desertū. xl. annis quousq mortui fuissēt oēs q exiuerūt ò egypto pter caleb z iosue z filios leui: eo q territi vbis explorator' voluerūt reuerti in egyptū: vt dcm fuit plenius Numeri. xiiij. x Qui percussit reges magnos ꝛc. expositū est hoc psalmo pcedēti vsq ibi: hereditatē isrl' suo suo. in clusiue: hoc excepto: q iste vsus: Et oia regna chanaan. nō est i hebreo: nec i translatōe Hiero. z iō vī hic appositus ab aliquo expositore: sicut ponitur i textu psalmi pcedētis. y Quia i humilitate nra. qua fuim' valde deiecti z cōtepti i seruitute egypti. z Memor fuit nrī. nos ide liberando: iō sūdit: a Et redemit nos ab inimicis nostris. i. egyptijs: qui vitā filioz isrl' producebāt ad amaritudinē afflictōibus duris: vt habet exo. j. b Qui dat. hic ponit iuitatio ad dī laudē ex bñficio collato dī viuēti vita sensibili: cū dī: b Qui dat escaz oi carni. vīētia. n. vita vegetabili tm: vt plante: nō hūt carnē: silr nec angeli in quib' ē tm vita itellectiua: qz spūs carnē z ossa nō hz: Luc. vlt. c Confitemini deo celi. lz. n. sit de' totius creature: tn spāli mō dī deus celi: eo q vī ibi clare. d Confitemini dño dñoz ꝛc. tot' iste vsus vī h appositus ab aliquo expositore: qz nō ē i hebreo nec i trāslatōe Hiero.

In ps. cxxxv. Cōfitemini. vbi dī i postilla: Et notādum q in quolibet versu. Additio.

NOn vī necessariū esse reddē rōez de numero horū vsuū: tum qz i alijs psalmis fuit apposita illa clausula. s. Qm i eternū misericordia eius. sub alio numero: vt pz i ps. Cōfitemini. z i alijs: tū qz q̄libet vsus hz spāle rōem regratiādi deo z laudādi misericordiā eius: vt pz intuēti. vā rōabilr nri sancti doctores q' vlteri' rōes ptinentes ad sensū spūalē scrutati sūt nō curauerunt de reddenda rōe hui' numeri. Dixerūt tn q iste ps. inter alios ē notādus qz hz oēs vsus vnifines: z dcq ibi dī ad misericordiā dei refertur. Rō aūt assignata a' ipo ra. sa. invalida vī: tū qz nō minus attribuēda ē sustentatio mūdi misericordie diuine p' datōem legis q̄ añ: imo forte magis: tū qz si iste generatiões numerēt p iudā filiū iacob: sicut i genealogia xpi tūc erunt .xxviij. gnātōes: qō pz sic: Nā iuda posito loco leui fre suo ꝫstat q iudas genuit phares: qui esron: qui arā: qui amunadab: qui naason: in cui' gnātōe data ē lex: quib' gnātōibus additi supradcis alijs vsq ad iacob iclusiue sūt. xxviij. gnātōes: z ēt si p leui cōputent sūt. xxvij. vt pz discurrēti p eas. Si forte qs de huiusmōi numero oio vult hīe aliqlē mysticam rōem pōt eā accipe sic: Nā fm cōputatōem euāgelicaz Matth. j. a dauid vsq ad trāsmigratōem babylōis fuerūt gnātōes. xiij. z a trāsmigratōe babylonis vsq ad xp̄z. xiij. z sic sūt a dauid vsq ad xp̄m gnātōes. xxvij. a qb' si sūbtrahātur due gnātōes. s. dauid z salomonis remanēt. xxvj. q̄ icipiūt a gnātōe roboam in qua filij isrl' recesserūt non solū a regno dauid a deo ꝫstituto: ꝫ a cultu diuino facientes sibi

nomē dñi mel i ore:melos i aure:ꝛ iubilus i corde: vt dicit beatus Bern.ꝛ lꝫ oēs teneant deū laudare:vt ꝓdictū est: tñ ꝓncipaliꝫ ppls isrl quē elegit vt inde in hūanitate assumpta nasceretur:ꝓpter qō legē diuinam ei dedit:ꝛ hoc est qō dī: Qm̄ iacob elegit sibi dñs ꝛc. f Quia ego cognoui. Hic accipit rō diue laudis ex sua ptāte q̄ apparꝫ in effectib⁹ ꝛ bñficijs hoib⁹ exhibitis:ꝛ primo hoc oñdit: bñficijs exhibitis oib⁹ geraliꝫ:2° pplo isrl spāliter ibi Qui percussit. Circa ꝑmū dicit psalmista: f Qz ego cog̃ui ꝛc.q.d. hec dꝫ esse rō laudādi deū:quia ego cog̃ui q magnus est dñs:magnitudine cui⁹ nō ē finis. g Et deus nr̄ ꝑ oib⁹ dīs. ꝛ accipit hic dī ꝓtipatiue:cuiusmōi sunt angeli sancti: quibus ꝑest ipe de⁹ tanq̄ ministris dñs: iō sb̄dit: h Oia q̄cunq̄ voluit dñs fecit i celo.ali quos angelos ibi stabiliēdo:ꝛ alios ꝓpter supbiā suā inde ejciēdo. i Et in terra. aliquos homes p gr̄az suā vocādo:ꝛ alios iusto dei iudicio: licꝫ occulto dimittendo.

Qm̄ iacob elegit sibi dñs: isrl i possessionē sibi. Quia ego cognoui q magn⁹ est dñs:ēt de⁹ nr̄ ꝑ oib⁹ dīs. Oia q̄cūq̄ voluit dñs fec̄ i celo:ēt i tra: i mār̄ ꝛ i oib⁹ abyssis. Educēs nubes ab extremo tre:fulgūra i pluuiam fec̄. Qui ꝓduxit vētos de thesauris suis:qui percussit ꝓmogēita egypti ab homie vsq̄ ad pec̄. Et misit signa ꝛ ꝓdigia in medio tui egypte:i pharaonē ꝛ i oēs seruos ei⁹. Qui percussit gentes multas:ēt occidit reges fortes. Seon regē amorreoꝝ ꝛ og regē basan: ēt oia regna chanaā. Et dedit terrā eoꝝ hereditatē:hereditatē isrl pplo suo. Dñe nomē tuū i ēternū: dñe memoriale tuū i gēnatōez. Qm̄ iudicabit dñs pplm suū:ēt i suis deꝑcabit. Simulacra gētiū argētū ꝛ auꝝ:ópa manuū hoīum. Os hābēt ēt nō loq̄nt:ōculos hñt ꝛ nō videbūt. Aures hñt ꝛ nō audient: nēq̄ ē spūs i ore ipoꝝ. Siles illis fiāt q̄ facūt ea:ēt oēs q ꝓfidūt i eis. Dom⁹ isrl bñdicite dño:dom⁹ aaron bñedicite dño. Dom⁹ leui bñdicite dño:qui timetis dñz bñedicite dño. Bñdict⁹ dñs ex syon:q hābitat i hierlm

Alleluia. CXXXV.

Onfitemini domino quoniaꝫ bonus:quoniā in sclz misericordia ei⁹.

k In mari ꝛc. aliquos inde tpre tēpestat̄ mirabiliꝫ saluādo:alios piclitantib⁹ ꝑpt vento ꝝ flatus:iō sb̄dit: l Educēs nubes ab extremo tre.i.a mari oceano vñ vtplimū eleuant vapores humidi ex qb⁹ nubes generātur:ꝛ iste ocean⁹ ē terre hitabilis termin⁹. m Fulgura in pluuiā fecit. qz frequēter in dictis nubib⁹ gnāntur tonitrua:ꝛ ide ꝓcedunt coruscatōes ꝛ fulgura q̄ terminant per hoc q nubes i pluuiā resoluūtur. n Qui ꝓduxit vē.de thesau.suis.i. ō loc hoib⁹ occultis. o Qui percussit. Hic ꝓnter adducit rō diuine laudis ex effectibus dei mirabilibus ꝓ pplo isrl factis cū dī: Qui percussit ꝓmogenita egypti ꝛc. de qua percussiōe hētur exo.xij. p Et misit signa ꝛ ꝓdigia ꝛc.]ꝓ pplo isrl liberatōe:sicut ꝓz in exo.vbi describunt decē plage egypti. q In pharaonē ꝛ i oēs ser.ei⁹.quos post multa flagella finaliter sb̄mersit i mari rubro:vt hī exo.xiiij. r Qui percussit gen.mul.in ꝓspectu filioꝝ isrl post egressū de egypto.l.amalechitas:exo.xvij. s Et occidit reges fortes. ꝛ q̄ sint illi sb̄dit: t Seon re.amoꝝ.ꝛ og.re.basan. de q̄ꝝ occisione hī Nume.xxj. v Et oia regna chanaan.vbi innfecit per iosue ꝛ filios isrl reges.xxxj.vt hī iosue. xij. x Et dedit ter.eoꝝ here.nō cuicūq̄:sꝫ pplo isrl:vt hī lib.iosue.ꝛ qz ex istis est a filijs isrl spāliter laudabilis sb̄dit: y Dñe nomen tuū in ēternū.sit laudabile a nobis. y Dñe memoriale tuum.i.remaneat memoria bñficioꝝ tuoꝝ. z In gnātioe ꝛ gnātōem.i.in gnātōibus sibi succedētibus:sicut videmus impletū. a Qz iudica.do.po.suū.dādo ꝑ eo sniam ꝛ ꝑsecutores ei⁹ iniuste. b Et i suis suis deꝑcabit.i.deꝑcabilis efficiet orōes eoꝝ exaudiēdo. c Simulacra. Hic adducitur rō diue laudis ex falsitate idoloꝝ:q̄ ꝑ oēs a gentibus colebant:ꝛ hoc ē qō dī: c Simulacra gentiū.i.a gētib⁹ ꝑ oēs venerata. d Argētū ꝛ auꝝ. supple sunt q̄tū ad mām. e Opa manuū hoiuꝫ. q̄tū ad formā ꝑ artificiū factā. f Os hñt. s. silitudinarie:qō ꝓbat ꝑ hoc qō sb̄dit: g Et nō loq̄nt.qz carēt ꝓpo oris ope Unūquodq̄ n. hꝫ ꝓpriū op⁹ in qō cū pōt dī illud: cuꝫ aūt nō pōt nō dī illō: nisi eq̄oce: sicut oculus lapideus aut depictus eo q nō pōt videre ut dicit phs.ij.de aia.ꝛ eodē modo exponēdum ē qō sb̄dit: h Oculos hñt ꝛc.quoꝝ rō reddit cū sb̄dit: i Neq̄.n.ē spūs i ore ipsoꝝ. ꝛ iō ex quo non hēnt spm̄ nō possunt habē opa vite:q̄ mediantibus spiritib⁹ exercent: vt dī li.de differētia spūs ꝛ anime. k Siles illis fi. q̄ fa.ea.qz carēt sēsu discretionis: ꝛ motu bone opatōis. l Et oēs qui ꝓfidūt in eis. qz ꝓfidūt i nihilo eo q idolū nihil ē fm q dicit apls .j.cor.viij.

m Dom⁹ isrl. Postq̄ iduxit ps.pplꝫ ad dei laudē in gnāli:h ꝓpter inducit ad idē magis in spāli distinguēdo stat⁹ ppli isrl cū dī: m Dom⁹ isrl.q̄tū ad.xj.trib⁹. n Bñdicite do mio.bñdictōe q̄ ꝓsistit i ꝓfessiōe laudis. o Domus aarō.q̄tū ad sacerdotes q̄ distinguebāt ꝫ alios ò tribu leui. p Bñdicite dño.bñdictōe laudis:isti.n.tenebā tur ad hoc ꝑe ceteri rōe officij. q Domus leui. q̄tū ad leuitas.i.put distinguebant ꝫ sacerdotes:isti tñ ꝛ illi erāt de tribu leui. r Bñdicite dño. eū laudādo ꝑ ceteri pplis ex officio iposito. s Qui timetis dñm. hoc dī ꝑ ꝓuersos de gētilitate ad iudaismū q̄ nō erāt de aliq̄ xij. tribuū. t Bñdicite dño.eo q de gr̄a sua iūxit vos pplo suo. v Bñdict⁹ dñs ex syon.i.ex templo qō erat in mōte syon:qz ibi cū magna solēnitate celebrabātur laudes dine. x Qui hitat in hierlm.qō dī eo q elegit eā vt ibi esset templū suo nōi dedicatū:vt hī.ij.pal.vj. Elegi hierlm vt sit nomē meū in ea.ꝛ in illo tēplo erat ppiciatoriū:qō sedes dei dicebatur: vt dictū fuit diffusius exo.xxv.

Psal.CXXXV.

Onfitemini. Titulus hui⁹ psalmi ē: Alleluia. ex quo ꝓz q psalm⁹ iste ē inuitatio ad dei laudē:sicut ꝛ ꝓcedēs facta ab aliq̄ viro sc̄o:cuius nomē fm hebreos ꝛ hiero.ignoraī. Et diuidit i tres ptes:qz ꝑmo ponit inuitatio ad laudē dei ex bñficijs collatis oib⁹ gnāliter:sc̄do ex collatis pplo isrl spāliter:ibi Qui percussit egyptū.tertio ex bñficio collato oi viuenti vita sensibili:ibi Qui dat escā. Circa ꝑmū dicit ps. a Cōfitemini dño. ꝓfessiōe laudis. q Qm̄ bon⁹. bonitate cui⁹ nō ē finis. c Qm̄ in sc̄m mia eius.qz semper parat⁹ ē parcē ꝛ misereri vē penitētibus. Et nondum q

ndo eos ꝑ ſua culpa: q̄ abſalon cū ſuo exercitu fuit de bellat̄: ⁊ ſyba decapitat̄. k Qm̄ magnificaſti. i. magnificare feciſti. l Sup oē. i. ſup oēm vtutē creatam m Nomē tuū. oēs. n. hoies boni audiētes ꝓdcāz miſericordiā dei erga ꝺō: ⁊ iuſticiā erga abſalon ⁊ ſybam: magnificabāt ꝓ eum nomē ei⁹ laudib⁹ extollendo. n In quacūqz die inoc. te exau. me. h⁹ dixit q̄ bñficiū dīnū iā ꝓſtitū ꝓbz ꝓfidētiam obtinendi futuꝝ: ió ſ̄bdit: o Mltiplicabis in aia mea vtutē. ſ. patientie ⁊ obtinēde victorie. p Cōfiteant. Dic ꝓnter inducit alios reges ad laudē dei: ex cui⁹ vtute depēdet ſtat⁹ ⁊ dignitas eoꝝ dī. Cōfiteant tibi dñe oēs reges ire. recognoſcētes tuū dñiū generale. q Q̄ audierūt oia verba oris tui. i. illa que feciſti mihi ꝫ abſalon ⁊ ſybā: ⁊ nō loq̄tur de regib⁹ ire gnāt̄: ſed de regib⁹ i circuitu iudee exñtib⁹ ad quos venit rumor ꝓdictoꝝ ꝺ cito diuulgat. Et bñ noiant facta dei ei⁹ vba: q̄ ei⁹ facē ⁊ dicē ſunt idē: ſm q̄ dī. ē. ꝓſ. xxxij. Dixi ⁊ facta ſūt. r Et cātēt i vijs dñi. i. ꝓpter vias dñi: q̄ ſūt ei⁹ opa. s Qm̄ magna ē gl̄a dñi. iſtō debēt cātare cātico laudis dīne. Et q̄ nō ſolū gl̄a dñi ē magna i ſe: ſz etiā i effectu: ió ſ̄bdit: t Qm̄ excelſus dñs ⁊ hu. reſpi. vt attollat. v Et alta lon. cog̃. i. ſupba ab eīno cognoſcit vt depmat. vñ i hebreo hī: Et alta a lōge ꝓſpiciet. ⁊ hoc dī ſpāl̄r ꝓpter humilitatē dauid fugiētis a facie abſalon nudis pedib⁹ incedēdo ⁊ lamētādo: vt hī. ij. reg. xv. Et iniurias semei hūilit̄ diſſimulādo. ij. reg. xvj. Quā humilitatē deus reſpexit: ipz dauid in regno reſtituēdo: ⁊ ꝓpt̄ ſupbiā abſalon quem deiecit a regno q̄ ꝺ inuaſerat ꝑ mortē vīlē ⁊ aſperā: nec poſt ſe reliq̄t plē maſculinā ad ſui memoriam: vt hī. ij. reg. xviij. Et q̄ bñficiū a deo obtentū ꝓſtat ꝓfidētiā obtinēdi aliud de futuro i caſu ſili: ió ſ̄bdit dauid: x Si ābulauero i medio tri. ſicut fecit fugat̄ ab abſalon.
y Uiuificabis me. i. ſaluabis me a morte iminenti.
z Et ſup irā inimicoꝝ meoꝝ. ſ. abſalon: achitophel: ſybe: ⁊ ꝓſilium. ⁊ Extēdiſti manū tuā. faciēdo ò eis vindictā. a Et ſaluū me fecit. a ꝓſecutōib⁹ eorum. b Dextera tua. i. vtus tua ⁊ nō mea. Et q̄ dauid ſic ſperabat de futuro ſi caſus ꝓſilis ꝓtingeret ſubditur:
c Dñs retribuet ꝓ me. penā mihi aduerſantibus.
d Dñe mia tua i ſe. q̄ ſp̄ parat̄ ē recipe recurrētes ad ipm. e Opa ma. tua. i. me et regnū meū: qō p te cō ſecutus ſum. f Ne deſpicias. ſ̄btrahēdo a me manū ꝓtectōis tue. Moral̄r pōt expōi ꝑ. iſte vt ſit gr̄arum actio deuota cuiuſlibz liberati dīnit⁹ a ꝓſeqntiū tribulatōe: ⁊ iuitatio alioꝝ ad ꝓfeſſionē deuotā laudis dīne

In pſalmo. cxxxvij. Cōfitebor tibi dñe. vbi dī i poſtil. Dominus retribuet ꝓ me. Additio.

N hebreo hētur: Dñs pficiet ꝓ me: vel ſupplebit pro me. ⁊ ſic erit ſenſus q̄ dauid petebat a deo vt opera ſua iperfecta vel diminuta ꝑ ſuā miam ꝓficeret: ⁊ ſupplerz eius defectus. Pſal. CXXXVIII.

Omie, ꝓbaſti me. Huic ꝑ. ꝓmittitur talis titulus in hebreo: Ad victoriā ꝑ. dauid. in q̄ apparet actor ꝑ. ſ. ꝺō: ⁊ modus cātādi hunc ꝑ. cū ꝓmittitur: Ad victoriā. q̄ cātabat a leuitis cū quodā conatu vnius chozi contra alteꝝ ad habēduz victoriā i cantu ſicut freq̄nter dictū fuit. ſ. De mā vo huius ꝑ. vī ex circūſtantia lr̄e: q̄ ſit q̄dā aſſurrectio ad ꝓfeſſionē dīne laudis ex ꝓſideratōe eminētie dīne. Et diuiditur i duas ptes: q̄ ꝓmo ꝺō deſcribit dei eminētiā: ꝛ ꝓſurgit ad ei⁹ reuerētiā: ibi Quia tu poſſediſti. ꝓma i duas: q̄ ꝓmo deſcribit celſitudinem dīne ſcie: ꝛ latitudinez ſue pñtie: ibi Quo ibo.

Circa ꝓmū dicit: a Dñe, ꝓbaſti me ⁊ co. me. i. cognoſci me feciſti. hō. n. ꝓbat aliq̄d ad hoc q̄ noticiā accipiat de illo: ſed deus cui⁹ ſcia eſt infinita nō ſic ꝓbat vt accipiat noticiā: ſed vt alij accipiāt: ⁊ hoc mō loquit̄ Gen. xxij. Nūc cog̃ui q̄ timeas deū. i. cognoſcē feci. per hoc. n. q̄ abzaā ad mandatū dei voluit filiū īmolare fuit nota hoibus p̄optitudo ſue obediētie: ⁊ ſil̄r per tribulatōes quas dauid ſuſtinuit a ſaule: abſalon: ⁊ alijs patienter: nota fuit hōib⁹ ꝓfectio ſue patientie. b Tu cog. ſeſ. meā ⁊ reſur. meā. i. q̄cq̄d feci ſedēdo vel ſurgēdo: q̄eſcendo vel ābulādo. Al̄r exponit ſic:
b Tu cognouiſti ſeſ. meā. i. itroniſatōem meā ſup regnū iſr̄l. c Et reſurrectionē meā i regno p̄ mortē abſalon: q̄ vtrūqz a deo fuit. Et q̄ non ſolū cognoſcit exteriora: ſed et latentia in corde: ió ſ̄bdit. d Intellexiſti cogi. me. de lon. i. ab eīno. e Semitā meā ⁊ funi. me. i. iuſticie exercitiū: ſm q̄ dī. ij. reg. viij. Et menſus ē dauid duos funiculoſ vnū ad occidēdū ⁊ aliū ad viuificādū. f Inueſtigaſti. i. ꝓfecte cognouiſti ſicut res que iueſtigat vſz ad minīa ꝓfecte cognoſcitur: q̄: iueſtigatio ꝓpe dcā q̄ ipoꝛtat diſcurſū vnius rei note ad aliā cognoſcēdā non ē i deo. g Et oēs vias meas ꝓuiſti. añq̄ eſſem i rerū natura. h Q̄ non ē ſermo i lingua mea. ſup. ſufficiens ad explicādū celſitudinē tue ſapie: ideo ad hoc ſubdit: i Ecce dñe tu cognouiſti oia nouiſſima ⁊ antiqua. i. oia que erunt ⁊ que fuerunt q̄tumcūq̄ ſint alijs latētia. k Tu formaſti me. ꝓncipaliter: q̄ cauſe ſcōe nō agūt niſi i vtute ꝓme. l Et poſuiſti ſuper me manū tuam. ad tenēdū me i eſſe: artifex. n. creatus completo artificiato remouet manū ſuā ab eo: ſicut carpētator a domo facta: q̄ nō eſt ei⁹ ꝓſeruator: ſed tm̄ factor. ſed artifex oīum deus formata creatura non ſ̄btrahit manū ſuam ab ea: q̄ non ē tm̄ factor eius ſed etiā ꝓſeruator: ⁊ ideo ſi retrahēt manū ſuā ab ei⁹ ꝓſeruatōe decidēt i nihilū: ⁊ ꝓpter p̄dcā ꝓcludit: m Mirabilis fcā ē ſcia tua ex me. i. mirabilior: q̄ ego poſſim cogitare: ꝓpt̄ q̄ ò hiero⁹ trāſtulit: Mirabilior eſt ſcientia tua a me. Hebrei enim non habent

qm̄ mag̃nificaſti ſup̄ oē nō mē ſcm̄ tuū. In quacunqz die inuocauero te exaudi me: mūltiplicabis i anima mea vtutē. Confiteantur tibi dñe oēs reges terre: quia audierūt oia verba oris tui Et cāntēt i vijs domini: qm̄ mag̃na eſt gloria dñi. Qm̄ excelſus dñs ⁊ humilia reſpicit: et alta a lōge cognoſcit. Si ambulauero in medio tribulatōis uiuificabis me: ⁊ ſup̄ irā inimicoꝝ tuoꝝ extendiſti manum tuaz: et ſaluū me fecit dexter̄a tua. Dñs retribuet ꝓ me: dñe miſericordia tua i ſeculuz: operā manuū tuaꝝ ne deſpicias. Ad victoriam ꝑ. dauid. CXXXVIII.

Omie ꝓbaſti me ⁊ cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionē meā et reſurrectōem meā. Intellexiſti cogitatōes meas de longe: ſemitā meā ⁊ funiculū meuz iueſtigaſti. Et oēs vias meas ꝓuiſti: q̄ nō ē ſermo i lingua mea. Ecce dñe tu cognouiſti oia nouiſſima: ⁊ ātiq̄: tu formaſti me et poſuiſti ſup me manū tuā. Mirabilis fcā ē ſcia tua ex me:

publice vitulos argēteos: ⁊ sic ꝑter i illis gnātōibus ꝑ ma iori parte deuiauerūt a via dñi vsq; ad gnātōem xpi: in q̄ reformata sūt oia ꝑm sufficietiā. vñ ꝑdicte .xxvj. gnātiōes videt i mia dei sustētari.

ꝑsl.CXXXVI.

SUp flumia. huic ꝑs. nullus oio titulus ꝑpōitur i hebreo nec in translatō ne hiero. ⁊ iō titulus qui in aliq̄bus biblijs ponit. s. Psalm' ōō ꝑ pter hieremiā. fuit ap posit' ab aliquo expo sitore: eo q; ista psal mi ꝑsonat lamētatōi bus hieremie: q; iste ps. loq̄tur de tēpli de structōe: ⁊ de babylo nica captiuitate: cui' actor ignorat ꝛ hie ro. ⁊ hebreos: ⁊ diuidit i duas ptes: q; ꝑ mo describit ppli ca ptiuati lamētatio: ⁊ aduersantiū punitio: ibi Memor esto. Circa ꝑmū dr: a Su per flumina babylo nis. q; terra illa abun dat aquis fluuialibus. b Illic sedimus. i. diu hitauimus: sic dr deuio. j. Sedistis er go i cades barne multo tpre. c Et fleuim'. hitando ibi i amaritudine: cui' cā ꝑdit cū dr: d Dū recor. tui syō. i. tē pli q̄ erat i mōte syon incēsi ⁊ destructi: de qua destructōe plus affligebant q̄ de sua captōe. e In salicib' in medio eius. i. i medio babylōis q̄ est plena salicib' ꝓpter abūdātiā fluminū. f Suspēdim' organa nr̄a. i. subtraximus nos ab oi carmie letitie nō solū rōe captiuitatis ⁊ destructōis tē pli: sed etiā rōe exaggeratōis mali: q; babylōij exigebāt car mina letitie ab hoibus i tāta amaritudine ꝓstitutis: ⁊ hoc ē quod dr: Q; illic iterroga. nos ⁊c. g Et q̄ abduxerunt nos. de iuda in babylonē captiuos: dicebāt nobis supple: h Hymnū can. no. ō can. syon. hoc ē de cāticis q̄ cātabāt i tēplo q̄ fuit i mōte syō: ⁊ ꝑdit rōlio iudeor: i Quō cātabim' cāticū dñi. i. deputatū dino cultui. k In terra aliēa. i. idolatrie ꝑdita. q. d. nullo' oz hoc fieri. vñ ⁊ baltha sar rex applicās vasa dini cult' hūanis vsib': statim fuit a deo punit': vt hr dañ. v. l Si oblit' fuero tui hierlm. i. destructōis tue cātās cāticū letitie q̄si oblit' destructōis tue m Obliuioni det dextera mea. i. tota vt' mea ꝑ infinitatē vt' mortē. n Adhēat lin. mea fau. meis. ita q; nō possim loq̄. o Si nō me. tui. dolēdo q̄si ꝓtinue de tua destructi one. p Si nō ꝓposuero tui ⁊c.]. i. si accidēte mihi cā ali cui' letitie nō recordabor i ꝓncipio de tua destructōe dolen do: ⁊ supplēdū ē: puniar a ōo. vñ dr ecclīastici. xj. In die bo nor ne inemor sis malor. q Memor esto. hic ꝑter ponit aduersantiū punitio: ⁊ ꝑmo idumeor q̄ sp fuerūt iu deis molesti: sicut esau a q̄ descēderūt idumei: q̄rebat occi dere iacob a quo descēderūt iudei: vt hr Gen. xxvij. iō dic: q Memor esto dñe filior edō. i. idumeor ad puniēduz eor nequitiā. r In die hierlm. i. destructōis hierlm i q̄ fuerūt idumei cū babylonijs eos icitātes ad totalē destructi onē ciuitat: iō subdit: s Qui dicūt. i. dixerūt babyloni is. t Exinanite exinanite. i. totalr exterminate hierlm. v Usq; ad fūdamēta. Cōseqūter petit ps. punitōez baby lonior di. x Filia babylonis. i. gens babylonica. y Misera. i hebreo ⁊ trāslatōe hiero. hr: Uastata. ⁊ loquit de futuro ꝑ modū ꝑteriti ꝓpter certitudinē ꝓphie ꝑuidit. n. regnū babylonis destructū ꝑ Cyr ⁊ Darij: iō subdit: z Beat' q̄ retribuet tibi retributōem tuā .i. penā tibi debi tā. a Quā re tri. no. i. ꝓpter ma la q̄ fecisti nobis. b Beat' q̄ te. ⁊ alli. puu. suos. in hebreo hr: Tuos ⁊ trāslatōe hie ro. ex q̄ ꝑz q; ista cōis que hz puu los suos. intelligi tur de puulis ba bylōis: quos cru delr interfecerūt me di ⁊ ꝑse in baby lonis destructōe: ꝛz q; dr Esai. xiij. de babylōijs: Su scitabo sup vos medos qui argen tū non q̄rant nec aur velint: sed sa gittis puulos in ficiēt: ⁊ lactātibus vteris nō misere būtur ⁊ sup filios nō parcet oculus eor. c Et allidet eos ad petrā. ex crudelitate. n. acci piebāt pueros ꝑ pedes ⁊ allidebāt capita eor ꝓ pariete)

Mozalr pōt exponi ps. iste ō quolibz penitēte q̄ lamē tat se fuisse in captiuitate demonis per petrm mortale ⁊ petit punitōem demonis ⁊ mēbror suor in gehēna ꝛz ordinē dine iusticie.

ꝑsl.CXXXVII.

COnfitebor tibi dñe. huic ps. ꝓmittit talis ti tulus in hebreo: Ipsi dauid. ex q̄ appet actor ps. nō trm eius mā. sed ex circūstātia lre vi q; sit grar actio ipsi' dauid postq; liberat' fuit a psecutōe ab salon ⁊ rebellione sybe filij bochri: ⁊ venit ad tēplū dñi ad adorādū ⁊ regratiādū sicut ꝓmiserat fugiēs a facie absalon: put hr. ij. reg. xv. Et dixit rex ad sadoch: Re porta arcā dei in vrbē: si inuenero grām i oculis dñi: re ducet me ⁊ ondet mihi eā ⁊ tabernaculū suū. Et ꝛz hāc sniam psal. iste i duas ptes diuidit: q; ꝑ ōō ipsi deo re gratiat: ⁊ ad sile alios reges hortat: ibi Cōfiteātur tibi. Circa ꝑmū dic ōō: a Cōfitebor tibi dñe. ꝓfessiōe lau dis ⁊ grar actōis. b In toto corde meo. i. i toto in tellectu ⁊ affectu. c Cōm au. ver. ori mei. hō nō ē i he breo nec i trāslatōe hiero. vñ vi q; ꝓmo fuerit q̄dā glo. ad ondēdū cām grē ōō grās deo agebat. s. eo q; ozem suā exaudiuerat q̄ petiuerat a psecutōe absalō liberari. ⁊ postea hec glo. forte iterlineari fuit inꝓta textui ꝑ ipe ritiā scriptor sic ⁊ i mlti alijs locis biblie factū ē sile. d In ꝓspectu āgelor. tibi assistētiū: sm illō Matth. xviij. Angeli eor sp videt facie ꝑris q̄ i cel ē. e Psal lā tibi. q̄rēs tibi placē ⁊ angelis tuis: ⁊ nō hoibus vanis f Adorabo ad tēplū scm tuū. i. vsa facie ⁊ extēsis ma nib' ad ipm: sic. n. orabāt iudei vbicūq; essēt: vt hr. iij. reg. g Et ꝓfitebor nōi tuo. i laude ⁊ grar actōe: ⁊ sic dit cā: h Sup mia tua. quā mihi fecisti liberando me de psecutōe absolon ⁊ diss̄siōe excitata ꝑ sybam. ij. reg. xx. i Et vitate tua. i. iusticia tua quā fecisti puni

obstinatos morte gehenne: q̃ dr mors scda. apoc. xx. ió supple dico: b Viri sanguinũ declinate a me. q̃ hoc reo etiã vos videre: cui' cã sb̃ditur cũ dr: c Qr dicitis in cogitatõe. s. via. d Accipiãt i vani. ciui. suas. viri. n. sanguinũ semper cogitãt quõ possint alienas ciuitates z loca capere: pplm occidere: z bona rapere z istud ꝓcedit ex vanitate supbie exñtis in eis. Et qr tales si deo z hõib' iustis odibiles: ió sb̃dit dauid: e Nõne qui oderũt te dñe oderã. q. d.

ũiri sanguinuz declinate a me. Quia dicitis i cogitatõne: accipiãt i vanitate ciuitates suas. Nõne q oderũt te dñe oderã: z sup inimicos tuos tabescebã. Perfecto odio oderã illos: inimici sci sunt mihi. Proba me deus z scito cor meũ: interroga me z cognosce semitas meas. Et uide si uia iniqtatis in me ẽ: et deduc me i via eina.

sic: qr eoꝝ vicio est odiendũ bonis hoibus: sicut ẽ odiosũ deo. f Et sup inimicos tuos tabescebã. i. resoluebar interius ex zelo iustitie tue ꝓ eos irat': ió subditur: g Perfecto odio oderã illos. z qr hõ iustus sp dz timere ne in tali zelo excedat modũ z incurrat aliqd peñ saltẽ leue: ió subdit dauid: h Proba me deus z scito cor meũ. i. fac me scire ea que latẽt i meo corde. ꝓbatio. n. dei nõ est ad hoc q ipse noticiã accipiat: sz ali' sic dcm fuit in pncipio huius psalmi. i Interroga me z cognosce. i. fac me cognoscere. k Semitas meas. i. facta z cognita mea occulta. l Et vide. i. fac me videre. m Si via iniqtatis i me ẽ. i. aliqua latẽs culpa vt ꝓ verã pniam expediar ab ipsa. n Et deduc me i via eina. i. ad beatitudinẽ einã ad quã nullus põt puenire: nisi fuerit totaliter expedit' a peccato: sm q dr apoc xxi. Nõ intrabit in eã aliqd coinqnatũ. Moralitas huius psalmi est q quilibet exẽplo dauid diligenter ꝓsideret dei noticiã oia intuentẽ: z attẽdat ipm vbiqz pñtem z sic assurgat ad dei sanctoꝝqz eius reuerẽtiã z ad detestatõem iniquoꝝ. In ps. cxxxviij. Dñe ꝓbasti me. vbi dr in postilla: De mã huius psalmi. Additio.

Licet multa in hoc psalmo ponãtur ad excellentiã diuinã pertinẽtia: tñ pncipalis itentio psalmiste in eo vr esse q̃dã ꝓclusio supplicatoria quã in duob' vltimis vsibus ponit. s. cũ dicit: Proba me deus rc̃. Et vide si via iniqtatis in me ẽ. Ceteri ãt vsus ꝓcedẽtes a pncipio psalmi vsqz ad illũ locũ sũt quasi quedã notabilia ꝓambula ad illã supplicatõem seu orõem intẽtã. Ad cuius declaratõem ꝓsupponẽda sũt quedã. Primũ est: q lz de lege cõi nullus scit se certitudinaliter esse in gra. vñ eccl. ix. Nemo scit vtrũ sit odign' odio vel amore. dauid tñ ex reuelatõe diuina sciebat se ipsũ esse in gra spaliter cũ hunc psalmũ cõposuit: qui q̃dẽ ps. ex circũstantia lre vr esse fact' postq̃ deus ei dimiserat pctã que cõmiserat. s. homicidiũ z adulteriũ z numeratõis ppli: ꝺ quoꝝ dimissione fuerat certificatus per ꝓphã nathan. ij. reg. xij. quo ad ꝓma duo peccata: z de tertio ꝓ acceptatõem sui sacrificij. ij. reg. vlt. Et qr remissio peccatoꝝ nõ ẽ nisi ꝓ graz. vnde ad Ro. iij. c. Justificati per gram ipsius. iccirco dauid ꝓtic credendus est hoc sciuisse. s. seipm esse in gra: lz apud plũmos crederet nõ fuisse dimissa illa peccata ipsi dauid: de qbus. s. in psalmo dicebat: Multi dicũt aie mee: non est salus ipsi in deo eius. Scõm ꝓsupponẽdũ est q dauid ex hoc nõ sciebat certitudinaliter se esse adeptuꝝ gram: ꝓut ẽ de lege cõi: nec de hoc legitur sibi fuisse aliq̃ reuelatio fca: z ió in ꝓma parte hui' psalmi deo refert gras ꝓpter iustificatõem suã: z in vltima parte petit certitudinẽ finalem sue salutis. s. in duob' vltimis vsibus ꝓdictis: inter

que ponit q̃dã notabilia tã circa ꝓuidentiam diuinã q̃ etiã circa ꝓductõem z formatõem hois: q̃ circa ꝓdestinatoez sãctoꝝ: silr z maloꝝ reprobatõem. Circa que oia tredecim facit. Nã p̃ multos philosophates q̃ a cognitõe dina ãmouebãt indiuidua seu singularia: vt Job. xxij. c. Sup cardines celi pambulat: nec nostra ꝓsiderat. ps. attribuit deo pfectã z singularẽ cognitõem de hoie: z de hoc dicit: Dñe ꝓbasti me rc̃. dicit aũt: Probasti. nõ vt deus noticiã accipiat ꝓ pbatõem: sz ad excludẽdũ quozũdaz errozẽ dicẽtiũ: q diuina cognitio est ꝓ applicatoez vniuersaliũ cãꝝ ad effectus pticulares uel ꝓ alios certos modos mediante quib' res cognoscũt: qd nõ ptinet ad dei cognitõem: sed designat q noticia dei est per cuidentiã imediatã: q quodãmodo assimilat cognitõi hũane que ꝓ experimẽtale ꝓbatõem acqrit sine alio discursu. a tali. n. noticia. s. experimẽtali tota cognitio humana deriuat cuz nihil sit i intellectu qn ꝓus fuerit in sensu. q. d. Cognitio tua de me est ꝓbatissima absqz discursu. silr est intelligẽdũ illd qd infra dr: Inuestigasti: qd hz referri ad pfectõem cognitois: nõ aũt ad modũ inuestigatois q̃ deo nõ ptinet. In hoc ãt q dicit: Cognouisti me. ondit ipm fuisse a deo approbatũ fm noticiã approbatois: de qua. ij. Timo. ij. c. Nouit dñs qui sunt ei'. Cõsequnr scdo tagit q̃ttuor singlaria circa hoiez. s. sessionẽ z resurrectõem rc̃. Pro q̃ sciẽdũ q deuio. vj. circa explicatõem ꝓcepti de dilectõe dei dr: Meditaberis. s. i his q̃ ad dinã dilectõem ptinẽt. Sedes i domo tua z ãbulas i itinẽ: z dormies seu cubas atqz ꝓsurges. qd expõit sic: Nã hõ dz meditari i his q̃ ad dilectõez dei ptinẽt tã i tpre q̃etis q̃ in tpre laboris. silr i ingressu lecti ad dormiẽdũ: z i egressu ad vigilãdũ: ad q̃ q̃ttuor lz nõ eodẽ ordie referẽda sũt ẽba ps. in hoc loco. q. d. Dñe tu cognouisti sessionẽ meã. s. an i sessiõe mea tpre q̃etis meditor i his q̃ ad dilectoez tuã ptinẽt. Et resurrectõem meã. s. cũ surgo de lecto ad vigilãdũ. Et semitã meã. s. cũ ãbulo i itinẽ. Et funiculũ meũ. qd i hebreo hr̃: Accubitũ meũ. s. cũ lectũ itro: ad qd trãslatio nra posset reduci: Nã lect' ẽ hoibus quasi funiculus hẽditat. Lũ. n. hõ i lecto dormiẽs iacet nihil aliud vr hr̃e tanq̃ ꝓpriũ sibi. z quia ista q̃ttuor q̃tũ de se idifferẽtia sũt quo ad meritũ vl demeritũ nisi inq̃tũ cadũt sub cogitatõe hois ea debite ordinãti deũ vl alr: iccirco iterposuit: Intellexisti cogitatões meas de lõge. i. itellexisti qs cogitatões hẽaz i huiusmõi varietatibus meis supradict. s. vtrz sint digna mercede vl nõ. Dicẽ ãt a lõge: eo q finis cogitatois q̃ ẽ vltim' i executõe z ꝓ pñs lõge est pncipalis quo ad meritũ z demeritũ: z ió dicit: q de' cogitatões hũanas qualiter pueniant de lõge. s. de fine ꝓpe intelligit. Et ne qs estimaret q cognitio dina circa hoiem solum ad quattuor ꝓdicta se extẽderet: ideo dicit: Et oẽs vias meas puidisti: vt oñdat oẽs hũanas actões que ꝓ vias itelligũtur cõprehẽdi i cognitõe dina que eas ab eno ꝓuidit. Et reddẽs rõem quare sub clausula vlr cõprehendit vias humanas z non eas discuerẽdo spaliter expressit: sicut iceperat: subdit dicẽs: Quia non est sermo in ligua mea. s. sufficiens ad expressionem singulorum eo modo quo dicitur ecclesiastes. j. Cuncte res difficiles non põt eas homo explicare sermone. Et nequis putaret q huiusmodi diuina cognitio se extendit solum ad presentia eo q sunt in actu z nõ ad preterita z futura que nõ habent esse actuale i seipsis: ió subdit: Ecce tu dñe cognouisti oia nouissima z ãtiq. q. d. nõ solũ presentia sed etiam preterita z futura. Cõsequnr tertio

cõpatiuũ gradũ sed vtũtur positiuo p eo cũ ablatiuo casu fm q̃ hĩ. ē. ps. cxvij. Bonũ ē pfidē in domino q̃. i. melius. n Confortata est. i. sup oĩa eleuata. o Et nõ poro ad eã. s. cõprehẽdẽdã. p Quo ibo. hic pñter oñdit latitudinẽ dine pñtie q̃ se extẽdit ad oẽs locũ: ppi qõ dic: p Quo ibo a spũ tuo. i. a te ipso: q̃ spũs est deus Job. iiij. q Et q̃ a facie tua fugiã: idest a pñtia tua. q. d. hoc ẽ impossibile: qõ pbat pñter dicẽs: r Si ascẽdero i celũ tu illic es. p refulgẽtiam tue glie. s Si descẽdero in infernũ ades. p exercitiuz tue iustitie. t Si sũp. pẽ. me. dilu. i. si hẽrẽ pennas qb' possez citissime vel altissime volare añ clarã dic: q̃ sic p uenire ad extrẽa maris. v Etenim illuc ma. tua ẽdu. me. sine q̃ nulla creatura põt aliqõ op' facẽ. x Et tenebit me dex. tua. alr decidere in nihilũ vt pdictũ ẽ: q̃ sic non possũ effugẽ pñtiam tuã. y Et dixi forsitã tẽ. Iqsi. d. posset aliqs ignarus dicẽ: Iz ds sit pñs vbiqz tñ nõ videt ea q̃ fiũt i tenebris: sicut hõ exñs i loco tenebroso nõ videt ea q̃ sũt i pñtia sua: hoc remouet dicẽs: z Et nox illu. mea i delĩ. meis. q. d. ipa nox illuminata ẽ corã ds vt videant ibi ab ipo delitie carnales q̃ cõiter fiunt in tenebris: fm illud iob. xxiiij. Oculus adulteri obſuat caliginẽ. q̃ pbat pñter q̃ nox ita nota sit deo sic̃ dies di. a Quia tene. nõ obscu. a te. q̃ nihil i eis exñs latet te. b Et nox sicut dies illuminabit. i. ita clare pz pspectui tuo sicut q̃ lux pter quod sẽdit: c Sic̃ te. ei': ita q̃ lu. ei'. i. eodẽ modo patẽt ipsi deo q̃ ea q̃ fiũt i vtroq̃. d Quia tu possedisti. h pñter ex pcedẽtib' dauid psurgit ad laudẽ dinaz: q̃ primo ad laudãdũ deũ i se: scdo i amicos suos: ibi Mihi aũt q̃. Circa primũ dicit: d Quia tu pos. re. meos. formãdo me i vtero mris. e Suscepisti me q̃. Ji vita me pseruãdo q̃ i psecutoib' ptegẽdo: q̃ ad dignitatẽ regni promouẽdo. q. d. ppi ista q̃ psilia: f Cõfitebor tibi. bonitatẽ tuã recognoscẽdo.

g Quia terribilr magnificat' es. in trãslatõe hiero. hĩ: Quia terribilr magnificasti me. q̃ ẽ eadẽ sntia: q̃ deus magnificando dauid mõ pdcõ declarauit hoibus magnitudinẽ sue bonitatis q̃ potẽtie: iõ sẽdit dauid: h Mirabilia opa tua. nõ solũ i me: sz i oibus creaturis: q̃ mima etiã creatura non põt ad plenũ iuestigari ab hoie: utpote p quã vtutẽ ferr̃ trahit a magnete. i Et aia mea cognoscet nimis. i. conabit q̃tũ potit ad cognoscẽdũ opa tua: q̃ maxime bñficia mihi facta: inẽ que ẽ formatio mea: iõ sẽdit: k Nõ ẽ occulta tũ os meũ a te. q̃ accipit h̃ os ossis qõ latet in carne: iõ sẽdicitur: l Quia feci. i occul. q. d. quõ cẽt tibi occultatũ q̃ fecisti illud intra carnẽ vbi occultat aliqs sed nõ tibi. m Et substa mea i ife. ter. i. substa corpis mei nõ latebit tibi cũ adhuc cẽt i mã vnde fcã ẽ: q̃ dẽ mã. p maiori pte ẽ terra q̃ est iferius elemẽtũ. n Imperfectũ meũ viderũt oculi tui. i trãslatõe hiero. hĩ: Informẽ me adhuc viderũt oculi tui. res. n. añq̃ sit formata ẽ ipfecta. Est igr sensus: Cũ cẽm adhuc i fieri viderũt me oculi tui: q̃ de' cognoscit res pfecte añq̃ sint i facto esse. o Et in libro tuo. i. i noticia tua q̃ dr liber eo q̃ ibi oĩa retinẽtur firmit absq̃ obliuiõe. p Oes scribent. i. noticia. n. pdestinatoris dine: que dr liber vite soli electi sũt scripti: q̃ i noticia pscie siue reprobatõis: q̃ pt dici liber mortis: soli reprobi sũt scripti sed i noticia dina gnãliter supra put se extẽdit ad pdestinatõnẽ q̃ pscìam oes sunt scripti: q̃ sic accipit h̃ liber dr: vt dictum est.

Cõfitẽbor tibi: qã terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua: et aia mea cognoscet nimis. Non est occultatũ os meum a te: quod fecisti in occulto: et substãtia mea in inferioribus terre. Imperfectus meus viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribẽtur: dies formabũtur et nemo in eis Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui deus: nimis cõfortatus est prin cipat' eor̃. Dinumerabo eos q̃ sup harenã multiplicabũt: exurrexi et adhuc sũ tecũ. Si occideris dr pctores

q Dies formabunt. i. futuro sic tu preuidisti.

r Et nemo i eis. q̃ nemo ẽ in tpe futuro qõ nõduz ẽ adhuc. per hoc itelligit dauid q̃ tps futur̃ q̃ ea q̃ futura sũt i eo sũt pfecte cognita ipi deo: q̃ ei' noticia mensurat eĩtate que assistit oi tpi pñti pterito q̃ futuro.

s Mihi aũt. hic pseqnter dauid ostendit se habere reuerentiam ad deum non solum in se sed in amicis suis. q̃ primo ostendit in amicis dei ppositum: scdo in eius inimicis oppositum: ibi Si occideris. Circa primũ dicit: s Mihi autem nimis honorati sunt amici tui deus. in hebreo habetur: Sodales tui. q̃ p hoc itelligunt angeli sancti q̃ sũt i societate dei q̃ ei' amici: de qbus dixit dauid in ps. pcedẽti: In pspectu angelor̃ psallã tibi. t Nimis cõfortatus est. i. firmiter stabilitus. v Principatus eorũ. angeli. n. sãcti p ordies triũ hierarchiar̃ sũt distincti. hierarchia vo ẽ idẽ qõ sacer principat'. q̃ qz iste tres hierarchie q̃ tres ordies i singulis hierarchijs imobilr stabiliunt: iõ puenienter dr: Nimis pfortatus ẽ pncipatus eor̃. Et qz angeli sunt i maxio numero: fm illud Job. xxv. Numqd est numerus militũ ei'. iõ sẽdit: x Dinumerabo eos q̃ su. hare. mul. i. si vellẽ eos numerare nõ possem sicut nec maris harenã. videm'. n. sensibilr q̃ corpa celestia q̃ sũt incorruptibilia supra modum excedũt corpora elemẽtaria q̃ mixta q̃ sũt corruptilia in pti nua q̃titate. Et eodẽ mõ ualde pbabile est: q̃ angeli qui sũt adhuc supioris nãe excedãt in numero oẽm corpalẽ creaturã: ppi qõ dr Dan. vij. Milia miliũ ministrabãt ei: q̃ decies milies centena milia assistebãt ei: vbi designat maxia multitudo ãgelor̃ nobis icognita p replicatõem q̃ multiplicatõem maximor̃ numeror̃. q̃ qz pro pheta dauid coguit p reuelatõem se futur̃ in societate angelor̃ ad quã electi assumũt: iõ sẽditur: y Exurrexi. p tuã grãm a peccat̃ que cõmisi. s. adulteriũ cum bersabee: q̃ homicidiũ vrie: q̃ numeratõis ppli. z Et adhuc sũ tecũ. i pñti p grãz: i futo p glaz: õ q̃ loqbat dõ p mo'' pñti ppr certitudinẽ sibi fcẽ reuelatõis. a Si occideris dr pñr oñdit opp'' dr inimici dei: vz q̃ nõ sint honorabiles sibi sz magr detestabiles dr. a Si occi. õ pec. q̃ accipit h̃ si p qz: vt sit sẽsus: qz certũ ẽ q̃ tu occides pctores

iusticiã gloziã merẽt: lz eã postea p eoz defect' amittãt
z seqtur: Dies formabũtur z nemo i eis. Ad qõ sciẽdũ
q; dies i scriptura ad lram accipit qñq; p statu gr̃e: vt
ad Ro. xiij. Dies aũt appropiquabit. qñq; aũt p statu
glie: vt in psalmo: Melioz est dies vna i atrijs tuis sup
milia. Et qz i libro dei scribunt: vt dcm̃ ẽ nõ solũ illi q̃
p eternã p̃destinatiõem ad gloziã ordinãt: sed etiã illi q̃
per p̃nt̃ iusticiã gloziã merẽt licz eã postea: vt dcm̃ est
amittãt: iccirco dicit i psali: Dies formabuntur. dies .s.
vtrozũq; p̃dictoz formabũtur i libro dei: qz vtrorũq;
ordinatio ẽ notitia dei imutabilr ex parte sui: lz muta-
bilit ex pte eoz qui scribũt. vñ psalmista de noticia dei
circa h̃ mõi dies dicit: Nouit dñs dies imaculatoz. Et
qz hec noticia in qua formant isti dies est ab eterno añ̃
ipsi pscripti in rez natura essent: ideo sũdit: Et nemo
in eis. Nemo scriptoz in eis. s. in diebus formatis mo-
do p̃dicto. qõ aũt interpõit hic postillator ò libro mo-
tis non inuenit in sacra scriptura aliquid dici liber mo-
tis: qz vt dicit sanctus thomas in prima pte. q. xxiij. ar
ti. ij. in rñsione ad vltimũ arg. non est psuetũ pscribi il
los qui repudiant: sed eos qui eligunt: vñ tales non dicũ
tur scribi in aliquo libro dei. s. celesti: sed dicũt in terra
scribi: iuxta illud hieremie. xvij. Recedẽtes a te in terra
scribant. Cõsequẽter decimo dicit: Mihi aũt nimis ho
norati sũt amici tui deus z nimis pfor. est principatus
eoz. Ad cui' declarationẽ attẽdendũ q; qz conscriptio
in libro vite de qua fecerat mẽtionez est mere gratuita
vt dictũ ẽ: iccirco surgit quedã tacita murmuratõ ptra
deũ ab his qui min' bñ de diuinis sentiũt: eo q; videtur
deus in hoc esse acceptor psonaz: qz exquo nulla p̃ces-
serũt merita in hijs qui ab eterno pscripti sunt. similiter
poterant ibi pscribi ceteri homies quoz nec merita nec
demerita p̃cesserũt. Ad quã tacitã murmurationẽ p̃s.
rñdet: Mihi aũt nimis honorati sunt amici tui deus.
hoc ẽ dicere iudicio meo valde sũt digni honore quos
deus ex sua liberalitate recipit in amicos. q. d. quos eni
deus sũme bonus z sapiens significat temerariũ est: vt
ab hoibus ptemnant sed potius honorari debent. Et
isto mõ videtur apls loq de ista mã ad ro. viij. cũ dicit
Si deus p nobis quis ptra nos: qs accusabit aduersus
electos dei cõ. q. d. ipsa electio diuia ab eterno p̃ordiata
sufficit p ratiõe ad hoc q; tales sint digni glorificatione
Et notandũ q; in hoc versu videt ps. tãgere vtrunq; ge-
nus pscriptoz i libro dei de q̃bus aug. de ci. dei. quorũ
vnuz est eoz q̃ sunt pscripti tm̃ fz p̃sentẽ iusticiã p gra-
tiã. z de istis dicit: Mihi aũt ni. hono. sũt amici tui de'
Amici eniz possunt dici quicũq; sunt in gr̃a dum in ea
sũt. vnde iohã. xv. ca. Vos amici mei estis si feceritis ea
que pcipio vobis. Sed ostat q; multi iplent p̃cepta di-
uina: qui tm̃ postea gloziã dei nõ psequũtur ꝓpter eorũ
defectũ. Scõm gen' pscriptoz i libro vite est illoz qui
fm eternã p̃destinatiõem pscribunt: z de istis ꝓpe intelli
gitur: Nimis pfortatus ẽ pncipatus eoz. cõscriptio. n.
taliũ ẽ pfortata: qz inuariabilis: silr z est pncipatiua: qz
oẽs tales pscripti regnãt cũ xpo: z per pseqns: Cõforta
tus est pncipatus eoz. ¶ Cõsequẽter vndecimo oñdit
q; cõscriptio p̃dicta cõprehẽdẽs vtrũq; genus pscripto
rum est valde numerosa. lz. n. pauci sunt electi: multi tm̃
vocati sunt p gratiã qui nõ attingũt gliam: iõ sequitur:
Dinumerabo eos z sup arenã multiplicabunt: qõ non
solũ põt intelligi de solis electis p diuinã p̃destinatiõem
qz vt dr̃ Matth. vij. c. Arta est via que ducit ad vitam
z pauci sũt qui inueniunt eam. Nec etiam de angelis cõ
uenit̃er intelligit: quia in hoc psalmo agitur tantuz de
formatõe hominis: z de alijs cõditõibus humanis: nõ
autẽ de angelicis. sequitur autẽ: Resurexi z adhuc suz
tecum. p quo sciẽdum q; dauid dum per reuelatiõez cogno
uit se resurrexisse a peccatis: z per cõsequens cognouit se es-
se in gratia: vt supra dictũ est: tamẽ post illã remissionẽ pec
catorum ꝓcedente tempore nõ sciebat certitudinaliter se es
se in gratia sed tantũ cõiecturaliter inquantũ percipiebat se
diligere amicos dei: put in precedẽti versu: Mihi autez ni
mis. similiter z odio habere inimicos dei: put in versibus
imediate sequentibus habetur: z ideo dicit: Resurrexi. s. a
peccatis put mihi fuit reuelatum. Et adhuc sum tecum. s.
per gratiam: quod quidem scio per coniecturas in hoc psal
mo contentas modo predicto de quo dicit: Et adhuc suz te
cum. quasi di. adhuc sum: licet non sciam certitudinaliter.
si enim sic sciuisset ꝓprius dixisset: Resu rexi z tecum suz
Q; autem postilla. dicit q; Dauid cognouit per reuelatiõem
se esse futurum in societate angelorum nullum fundamen
tum habet in sacra scriptura: immo eius oppositum statiz
in sequentibus comprobatur. Si enim reuelatum sibi fuis
set diuinitus se gloziam adepturum inuanum dixisset: Ui
de si via iniquitatis in me est cõ. vt patet intuenti. ¶ Con
sequenter duodecimo ostẽdit illud quod cõiecturaliter di-
xerat: Adhuc sum tecum. s. per gratiam: z hoc ex nimio ze-
lo quem habebat contra peccatores z inimicos dei: z hoc
cum dicit: Si occideris deus peccatores. si pro quia: quia
scio domine q; occides peccatores. s. morte spirituali: ideo
dico: Uiri sanguinum declinate a me. quorum quendaz er
rorem ad mãm istam pertinẽtez exp̃mit: cũ dicit: Quia di-
citis in cogitatione accipiant in vanitate ciuitates suas. cu-
ius sensus est: Nam heretici z alij inimici dei inuidentes pre
destinatis quos deus ad gloziã preelegit anteq; quicq; mere
rentur: vt dictum est: dicunt de eis detrahendo in cogitatio
nibus suis: Accipiant in vanitate ciuitates suas. hoc est di-
cere: Illi qui predestinati dicuntur accipiunt ciuitates suas
. s. ecclesiam p̃sentem z celestem: quarum vnam dicunt acci
pere per gratiam z aliã per gloziam: z hoc i vanitate: quia
nullis meritis precedẽtibus talem p̃destinatõem dicũtur ta
les ciuitates accipere. Possunt etiã ista verba intelligi dicta
esse ab hereticis qui aliam vitã negant: sicut saducei z hu
iusmodi. Isti eniz dicũt de iustis q; accipiunt in vano ciui-
tates suas: quasi dicerẽt q; in vano laborant cum non sit ali
quod p̃miũ eternũ in illis ciuitatibus. Et quia talia dicta
sunt horribilia sanctis viris: ideo dicit: Nõne qui oderunt
te domine oderam cõ. que satis patent in littera. ¶ Conse-
quenter tertiodecimo ponit cõclusionẽ supplicatoziam quã
p̃cipaliter i hoc psalmo intẽdit: z hoc cũ dicit: Proba me de
us cõ. Circa quod ꝑmo aspectu ad litterã dubiũ occurrit. s.
quõ psalmista qui in p̃ncipio huius psalmi testatus est: Dñe
pbasti me z cognouisti me cõ. Modo qrit: Proba me de-
us z tenta me. Si enim eum iam probauerat deus z cogno
uerat: superflue z inutiliter videtur petere vt iterum probe-
tur. Ad quod sciendum correspondenter ad p̃dicta q; pro-
batio primo modo dicta z cognitio seu probatio intelligen
da est quo ad presentem iusticiam. s. vtrum Dauid esset in
statu gratie: z quia dauid de hoc iam erat certificatus vt p̃
dictũ eũ: ideo dixit: Domine probasti me z cognouisti me.
idest approbasti: vt dictũ est. Sed probatio h̃ secundo loco
data intelligenda est quo ad eternam predestinationem: scz
vtrũ dauid esset securus ad gloziam finaliter cõsequendam
quod ipi dauid non constabat certitudinaliter p reuelatio-
nẽ: vnde ratõabiliter timebat filiali timore ne forte incurre
ret in aliquam dei offensam ex qua impediretur a consecu-
tione glorie eo modo quo dicitur: Si quis se existimet stare
videat ne cadat. j. Cor. x. ca. Etiõ petit iterũ a deo ꝓbari: z
subdit: Et vide si via iniquitatis i me est. ubi nota q; non di
xit: Si iniquitas in me est: qz licz certitudinaliter sciuisset p
reuelationem non esse in ipo iniquitatem: vt dictũ ẽ: ꝓpt
quod dixerat alibi: Probasti cor meũ z non est inuẽta i me

ostẽdit quasdã eminẽtias singularit ad cognitõem spãlr dei
ptinẽtes: ꝛ de hoc dicit: Tu formasti me ꝛc. Ad qõ sciẽdu3
q fm Aug. in li. de trinitate vniuersas creaturas spũales ꝛ
corpales nõ q3 sũt iõ nouit deus: sed iõ sũt q3 nouit. Cuius
rõ est. Nã sic se habz scia dei ad oẽs res creatas sicut scia ar
tificis ad artificiata ab ipso artifice ꝓducta. Ad qõ oñden
dum postq dixerat: Tu cognouisti oia nouissima ꝛ antiq:
subdit: Tu formasti me. ac si dicat: Cognitio tua est cã mee
formatõis modo ꝓdicto: sed ne putaretur q cognitio seu p
uidentia diuina non requirit ad ꝓseruatõem rei postq ẽ cre
ata seu formata sicut nõ requirit cognitio artificis finito ope:
iõ subdit: Et posuisti sup me manũ tuã. exponit sicut in po
stilla. Cõsequenter ꝝrto ex ꝓdictis ꝓcludit tria mirissima
circa diuinam cognitõem: ꝑmo cuz dicit: Mirabilis facta
est scientia tua ex me. valde. n. mirabile est q cognitio sit cã
rez nãlium cognitaz cum in creaturis est cõiter oppositũ
Scõo dicit etiã: Cõfortata est. q3 huiusmõi cognitio seu p
uidentia diuina sic est confortata q res p eam ꝓseruantur i
esse ꝛ ipsa a rebus sbtracta deficiunt: qõ ad maximã forti
tudinẽ ptinet. Tertio dicit: Et non potero ad eã. s. vt ab ea
qualrcunqz possem me sbtrahẽ. Cõsequent ꝗnto hoc vlti
mũ quod dixerat declarat. s. Nõ poro ad eã. vt ab ea ꝗliter
cunqz possem me sbtrahere. ꝛ hoc ex tribus: ꝑmo ex diuine
pñtie imensitate: q3 cũ sit vbiqz nullus põt a sua pñtia abes
se: ꝛ de hoc dicit: Quo ibo a spiritu tuo. exponat sicut i po
stilla vsqz ibi: Si sũpsero pẽnas meas diluculo. cui sensus
est: Si hẽrem pennas siles diluculo. qõ in ĩstanti volat ab
oriente in occidentẽ: ꝛ sic cũ tanta velocitate trãsirem ad ex
trema maris: hoc nõ sufficẽt ad hoc vt me sbtrahẽ possem
a tua pñtia. ratio quare: Quia illuc man' tua deducet me.
ꝛ hic ponit scõam rõem p quã hõ nõ posset se sbtrahere a
diua scia: que ẽ eadẽ cum sua potẽtia. ꝛ q3 deus p suã potẽ
tiã est vbiqz sicut p suã essentiã: iõ dicit: Illuc. s. in extremis
maris: vel vbicunqz. Deducet me man' tua. i. ero sb ptãte
tua quocũqz me deducas: nec potero declinare a ỏductõe
tua: Q3 tenebit me dextera tua. ꝛ sequit: Et dixi forsitan te
nebre. vbi ponit tertia rõ in qua dicit q hõ nõ posset se sub
trahere a cognitõe diuina ꝓpr tenebrositatẽ seu obscuritatẽ
loci: q3 nihil in eis latet deũ: ꝛ exponat lra ꝓut in postil.
Consequenter sexto ꝓbat qõ vltimo dixerat. s. q deus cog
scit ꝛ operatur in locis tenebrosis sicut i lumiosis: ꝛ hoc cũ
dicit: Quia tu possedisti renes meos. renes. n. sũt in corpo
re humano valde occulti ꝛ obtenebrati: q3 cõiter sunt oper
ti adipibus ꝛ visceribus aialis: ꝛ tñ hoc non obstãte a ỏo
possidẽt: ꝛ sic infert ꝓpositũ. sed q3 nõ solũ deus possidet in
terioza mẽbra humana sed etiã ea format ꝛ organiçat i vio
mris: iõ subdit: Suscepisti me de vtero mris mee. vbi hebrai
ca lra habet: Pepegisti me in vio mris mee. idẽ. n. verbum
habet hic ꝛ iob. x. vbi dr: Ossibus ꝛ neruis cõpegisti me. ꝛ
sic est sensus: q deus in vio mris formar totã cõpaginẽ hu
mani corpis ibi exñtis: ad qõ necessariũ requirit vt cognitio
ꝛ potẽtia diuina se extendat etiã in obscuris ꝛ latebris qõ
erat intẽtũ. Consequenter septio q3 i cõpositõe organica hu
mani corpis sũt q plurime maxie sbtilitates de qbus taz
phi q medici tradũt multa: vt phs in li. de aialib': ꝛ Salie
nus in sua anathomia: que tñ ipsi phi potẽtie formatiue na
turali attribuũt: q lz sit vez instrmalr ꝛ scõario: ꝓncipalr tñ
oia sunt attribuenda summe cognitõi ꝛ potẽtie. s. diuine in
stituentis nãm: iccirco dicit: Confitebor tibi. s. ꝓfessione lau
dis: q3 terribilr magnificat' es. s. in cõpositõe corporis hũa
ni organica de qua pus dixerat: que tante sbtilitatis ẽ: vt
in eo qui eam diligenter ꝓsiderat nõ solũ cãt admiratõem
sed etiã rorem. Illa. n. que magne ꝓfunditatis sapie sũt ter
rorem cãnt: vñ in psalo dr de deo: Terribilis i ꝓsilys super
filios hoũm. ꝛ seqtur: Mirabilia opa tua. s. in hoc q cor
poris humani dispositio supradicta est optia fm ꝓuenien
tiã ad aiam hũanam ꝛ ad eius operatões: put Tho. in
ꝑma pte. q. xcj. arti. iij. in cor. q. ꝛ iõ subdit: Et aia mea
cognoscet nimis. i. cognoscere põt q ad ipsius existẽtiã
ꝛ eius operatões corpus hũanũ est optime cõpaginatũ
seu organiçatũ. talis. n. cognitio exquisita ꝛ copleta ca
dit sub cognitõe humana: vt pz p Salienũ in li. de iuua
mentis mẽbrorz: vbi de quolibet mẽbro ꝛ iunctura hu
mani corporis reddit rõem ꝓuientẽ ad opatões aie:
vñ respectu huius bñ dicit: Et aia mea cognoscet nimis
q3 pfecte talia ab hoie cognosci possũt. qõ aũt superius
dixerat: Mirabilis facta est scia tua ex me: ꝛ nõ potero
ad eã intelligit de scia dei que ẽ sua essentia ineffabilis:
hic aũt loquit de opatõibus ab ea ꝓcedentibus q sub
hũana cognitõe cadere possunt: ꝑsertiz illa que in hũa
na natura ꝓtinent. Cõsequnter octauo circa huiusmo
di mirabilia opa dei dicit: Nõ ẽ occultatũ os meũ a te.
Circa qõ attẽdẽdũ q cũ aia hũana sit rõabilis magr cõ
uenit cũ angelis q cũ aialib' brut: ꝛ iõ sua creatio cum
ãgelis i ꝑmordio fuisse fcã videtur eẽ ꝓuenies: tñ deus
alr disposuit. s. vt in corpe hũano sibi ꝓportõato crea
ret: ꝛ hoc ẽ qõ dicit: Nõ ẽ occultatũ os meũ a te. Os. n.
hic accipitur ꝓ corpulẽtia hũana i vtero mris organiça
ta: qõ est magnũ opus dei: iuxta illud ecclastes. xj. Sicẽ
ossa cõpaginata in vio ꝓgnãtis. illa ãt ossa sũt a ỏo fa
cta in eẽ cõpleto p ifusionẽ aie rõalis: ꝛ de hoc dicẽ: Qõ
fecisti in occulto ꝛ sba mea in inferiorib⁹ re. sba. n. ac
cipitur ꝓ aia que est forma eẽntialis: ꝛ per ꝓns ꝑcipua
pars sbalis ipsius hois: ꝛ sic deus os. s. corpulẽtiã i ven
tre ꝓgnantis fecit cũ sba sua. i. cũ aia in inferiorib⁹ terre
q3 in vio ꝓ infusionẽ fuit creata. ꝛ sic excludit errorem
dicentiũ q aia humana fuit creata cũ angelis: qõ alicq
voluerũt ex dictis Aug. in. vij. sup geñ. ad lram intelli
gere: qõ tñ ipse nõ asserẽdo dicit: vt ibidẽ pz. Excludit
etiã error dicentiũ q angeli in vtute diuina cãnt seu ꝓ
ducũt aias rõales: qõ tñ est falsũ cũ ps. soli deo loques
dicit: Qõ fecisti in occulto ꝛc. vñ in ꝓductõe ꝑmi hois
Geñ. ij. dr: q spirauit deus in faciẽ hois spiraculũ vite.
in alijs vo aialibus que mediantibus cãis scõis ꝓducũ
tur dixit: Producat tra: ꝛ ꝓducant aque ꝛ huiusmodi.
Consequẽter nouo agit de alio opere dei magno circa
hoiem: in hoc. s. q pertinet ad ꝓsecutõem vltimi finis
ad quẽ fuit creatus: ꝛ de hoc dicit: Imperfectũ meũ vide
rũt oculi tui: ꝛ in libro tuo oẽs scribent. Pro q sciẽdũ
q illi qui a deo ꝓordinãt ad vitã beatã ꝓsequndã que ẽ
vltim⁹ finis humane vite peligunt a deo nõ ex meritis
eorz futur. vñ ad ro. ix. de electõe iacob ꝛ reprobatiõe
Esau tractãs dicit: Cũ nondũ nati fuissent aut aliquid
egissent boni vel mali: vt fm electõem ꝓpositũ dei ma
neret non ex opibus sz ex vocãte dcñ est ei q maior ser
uiet minori: ꝛ hoc est quod dicitur: Imperfectum me
um viderunt. ꝛ verius: Informem meum. secundum
Hieronymũ: viderunt oculi tui. quia sz antequ homo
formaretur nec sit in rerum natura videtur a deo cui⁹
visio etiam se extendit ad non ẽntia. ꝛ sequitur: Et in
libro tuo omnes scribentur. quia antequ sint ꝛ aliquid
mereantur: omnes iusti non solum predestinati ad fina
lem gloriam consequendam: sed etiam electi ad gratiã
qua gloriam merentur: licet eam finaliter non conse
quantur scribuntur in libro dei scz vite: de quo libro ꝓ
ut refertur ad diuinam predestinationem imobilẽ nul
lus deletur. vnde apoc. iij. Nõ delebo nomen eius de li
bro vite. put autem in seipsis homines mutabiles sunt
deleri possunt de hoc libro: iuxta illud psalmi. Delean
tur de libro viuentium. vnde cum dicit: Et i libro tuo
oẽs scribent. de oib⁹ põt intelligi: nõ solũ ỏ ꝓdistinati q
gloriã finalr ꝓsequũtur: sed etiaz de his qui fm pñtem

ideo dicit dauid: a Eripe me dñe ab hoie malo. i. a saule reddente mihi malū p bono. b A viro iniq̄ eripe me. i. a doech incitante saulē ad psequēdum me. c Qui cogitauerūt iniquitates in corde. cogitantes multis machinatōibus me occidere. d Tota die cō stituebāt plia. qz de filio doech z alioz malignantiū: saul frequenter eduxit exercitum ad capiēdum dauid. e Acuerūt liguas suas sicut serpētes zc. qz doech z alij ōtractores incitabant maligne saulē ad pseq̄nduz dauid inique: ppter qō dixit dauid ad saul. j. reguz. xxiiij. Quare audis uerba hoium loquētium: dauid q̄rit malū aduersū te zc. ideo sb̄dit: f Custodi me ō mana pctōris. i. saulis obstinati i pctō odij contra me. g Et ab hoib' iniqs eripe me. i. a doech z alijs sibi in malicia adherētibus. h Qui cogitauerūt supplātare gressus meos. vt ad regnū pueire nō valeā sic a dño p missū ē mihi p samuelē. i Absconderūt supbi laqz mihi. qz frequēter posuerūt insidias occultas cōtra dauid k Et funes extenderūt in laqeū. querētes me capere etiā p illos q̄ deberēt me diligere. s. p habitatores ceile: quos dauid liberauerat de philisteis: z p zipheos: de quoz genere dauid erat: z tū isti voluerūt eū i manib' saul tradere: vt hz. j. reg. xxiij. l Juxta iter scādalū posuerūt mihi. i. quesierūt me capere p sideratōez loco rū vbi psueuerā ire. vnde. j. re. xxiij. dixit saul ziphei: Abite ergo z diligenti' pparate z curiosius agite: z sideratе locū vbi sit pes ei' zc. m Dixi dño. Tu es dñe deus meus. Auribus pcipe dñe oronem meā. Ne auertas faciem tuā a me. ne forte efficiar similis descendentibus in lacum. Audiam mane misericordiam tuam. quia in te speraui. Notam fac mihi viam in qua ambulem. quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis dñe. ad te confugi. Doce me facere voluntatem tuam. quia deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Propter nomen tuum dñe uiuificabis me in equitate tua. Educes de tribulatione animam meam. Et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant animam meam. quoniam ego seruus tuus sum. Psalm. dauid. cxlij.

Ad victoriam ps dauid. C.xxxix.

Eripe me dñe ab hoie malo: a viro iniquo eripe me. Qui cogitauerunt iniqtates i corde: tota die pstituebāt plia. Acuerūt liguas suas sicut serpētes: venenū aspidū sub labijs eorū. Custodi me dñe de manu pctoris: et ab hoib' iniquis eripe me. Qui cogitauerūt supplātare gressus meos: abscōderūt superbi laqueum mihi. Et funes extenderūt i laqueū: iuxta iter scādalū posuerūt mihi. Dixi dñō meus es tu: exaudi dñe vocē deprecationis mee. Dñe dñe virtus salutis mee: obumbrasti sup caput meū in die belli. Non tradas me dñe a desiderio meo peccatori: cogitauerūt pra me: ne derelinquas me: ne forte exultent. Caput circuitus eorū labor labiorū iporū operi et eos. Cadent sup eos carbones: i ignē deijcies eos i miserijs nō subsistēt. Vir liguosus diriget i terra: virū iniustū mala capiēt i interitu. Cognouī quia faciet dominus iudiciū inopis: et vindictā pauperū. Verūtamē iusti cōfitebūtur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

Psal. dauid. CXL.

Dominē clamaui ad te exaudi me: intende voci mee cum clamauero ad te. Dirigatur oro mea sicut incensū in pspectu tuo

a desiderio meo peccatori: cogitauerūt pra me: ne derelinquas me: ne forte exultent. Caput circuitus eorū labor labiorū iporū operi et eos. Cadent sup eos carbones: i ignē deijcies eos i miserijs nō subsistēt. Vir liguosus diriget i terra: virū iniustū mala capiēt i interitu. Cognouī quia faciet dominus iudiciū inopis: et vindictā pauperū. Verūtamē iusti cōfitebūtur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

Psal. dauid. CXL.

Dominē clamaui ad te exaudi me: intende voci mee cum clamauero ad te. Dirigatur oro mea sicut incensū in pspectu tuo

bā: vel nō petebā ad significādū illius qō accidit sibi horro rē: z subdit cām dicti horroris cū sb̄dit: t Cogitauerūt pra me. p vias diuersas me occidere. v Ne forte exaltē tur. hentes de me intentū. ppt̄ h' supple peto ne tradas me in manib' eoz: z ē modus loq̄ndi trū car': sicut solēt loq̄ homines in timore positi x Caput circuitus. postq̄ dauid petijt suam liberatōez: hic cō seq̄nter pphetice pdicit psecutoz suorum punitōem. Ad c' intellectū sciēdū q̄ saul p seq̄ns dauid ex ōsilio occidēdi eū cingebat eū z viros eius i modū corone ne posset euadē: vt hz. j. reg. xxiij. Ad hoc aūt ici tabat a doech z alijs detractoribus falso dif famātib' dauid apud eū. z ista iniqtas saulis z detractoz pra dauid fuit occasio q̄ dēmisit eos occidi i mōte gelboe: vt puniret ista malicia eoz z hoc ē qō dī: Caput circuit' eoz. i. saul q̄ erat caput exercit' cir cūdātis dauid modo dicto. y Labor labioz impioz. i. frequēs detractō doech z alioz similium. z Operiet eos. i. erit occasio q̄ opiant mortē i mōte gelboe: sic auē captaz opit rete. Et qz nō solū fuerūt pūiti tpali morte: sz ēt igne gehēne sm cōez opionē: iō sb̄dit: Cadēt su. eos carbones zc. a In miserijs nō sb̄sistēt. qz pena ifernalis ē iportabil'. Et qz doech detractor pessim' nō solū fuit punit' i se: sz ēt i ple: qz dauid filiū ei' fec occidi: eo q̄ dixit se saulē iterfecisse q̄rēs p hoc ipi dauid placē: vt dcm fuit. ij. re. j. iō sb̄dit: b Vir liguo. nō dixi. i ira. qz doech nō reliqt filiū supstitem: iō ad huc sb̄dit: c Virū iniustū. s. doech idumeū. d Mala capi. i inte. s. suo z filij sui: z iō sb̄dit h: mala i pauperi. Et qz sic dcm ē ista punitio fuit fcā advindicādū mala q̄ fuerāt dauid z viris ei': iō sb̄dit. e Cognouī. s. p pphie spūtum. f Qz fa. dns iu. iopis. i. ipi' dauid q̄ fuit iops i fuga saul' itm q̄ a nabal petijt cibū. j. re. xxv. g Et vin. pau. i. viro rū dauid q̄ erāt pauper: sm q̄ dī. j. re. xxij. Et quenerūt ad eū oēs q̄ erāt i angustia pstituti z oppressi ere alieno z amaro aio z fact' ē eoz pnceps. Et qz dauid z viri ei' i illa psecutōe nō declinauerūt a fide vni' dei z ipius cultu: iō sb̄dit: h Verūtn iu. pfi. nōi tuo. ēt i tribulatōib' positi. i Et habitabūt recti cū vltu tuo. i. placētes i pspcu tuo. ps. CXL.

Domie clamaui. Huic psalo pmittit tal' titul' i hebreo Psalm' dauid. Ex q̄ appet actor psalī. De mā vo ei' vī ex circūstātia lre q̄ dauid expt' se peccasse pctō ligue: vt appebit i pseq̄n' fec hūc ps. petēs a dño vt n̄ paret apl' fcidi uū. Et dicit i duas ptes: qz p' dauid exaudiri postlat. 2' petitōez suā explicat: ibi Pōe dñe. circa p'm dic: a Dñe cla. ad te. cōde z ore ōpcan'. b Exau. me. petitōez meā adipleri'. c Intende vo. mee. zc. rpetitō ē eiusde snie ad maiorē affect' expssionē. d Dirigat oro zc. oblat. n. sacrificij i altari

iniq̃tas: non tñ sciebat si erat in eo aliqua via iniquitatis .s. dispositio tendẽdi ad iniq̃tatẽ: qđ põt eẽ in exñtib⁹ i. gra: ⁊ sic petit vt nõ pmittat a deo tendẽ in talẽ viã: vñ dic: Deduc me in via eterna. s. ad eñã vitã psequẽdã. Qualit autẽ intelligatur hec, pbatio respectu dei, pbantis dictũ est in ꝓn cipio psalmi. Et nota q̃ ibi dixerat Dñe, pbasti me ⁊ cognouisti me. i. approbasti: vt dictũ est. sed hic dicit: Proba me ⁊ cognosce me. i. approba me. q̃ ꝓma approbatio erat de p̃terito ⁊ pñti que erat iã imutabiliť approbata. sed scđa approbatio est de futuro qđ respectu flexibilitatis hũane semper habet nãm cõtingẽtis: iõ non ꝓpe peteretur approbari sed magis ꝓpe petitur deductio in via eterna. Replica.

IN psalmo: Dñe, pbasti. Burg. introducẽdo mãm psalmi fm suã applicatõem que nõ est directe cõtra postil. dicit dauid se sciuisse absolutũ a culpa: ⁊ esse in gra q̃uis opio multoꝝ fuit ad ꝟium. ⁊ sic hic põitur qđ sepe in odiũ postil. approbauit: sicq̃ sepi⁹ sibiipsi ꝟdicẽ circa illũ passũ: Et aia mea cognoscet nimis. s. opa mirabilia oñi: put in psalmo enumerant: glo. Burg. est: Cognoscz nimis. i. perfecte: vt inquit talia ab hoie pfecte cognosci possunt. Allegat ad hoc ea que scripsit Galienus. Sz attendat Burg. quid Aristoteles de hoc sentit dicẽs: Ea que scimus minima sũt in ꝓparatõe eoꝝ que ignoramus. ⁊ phs. j. phy coꝝ dicit: Tũc arbitramur vnũquodq̃ scire. s. pfecte: cum cãs cognoscim⁹ ⁊ ꝓncipia vsq̃ ad elemẽta. differẽtie. n. ꝓpe rez que sumunt a ꝓpꝛijs ꝓncipijs sũt nobis ignote. q̃tuz. n. de eis dicẽ vel scribẽ poterit: solũ sũt circũlocutões fm doctrinã eiusdẽ Aristotelis. Ois nra cognitio intellectualis oz tũ hẽt a sensu. opz. n. intelligentẽ fantasmata speculari: phỹ. iij. de aia. Sẽsus autẽ solũ oñdit accidẽtia. ex. ij. de aia. que q̃uis magnã vim ꝓferũt ad cognoscẽdũ q̃ qđ est: hoc solũ est argutiue. Intellect⁹. n. cõiunctus ⁊ abstractiue cognoscit nãm sbe: vix tñ vel nullaten⁹ intuitiue. cognitio autẽ rez ex suis operatõibus ⁊ alijs accidẽtibus nõ ẽ nisi argutiua ⁊ a posteriori: nõ igit perfecta. Psalmista igit fortasse voluit dicere q̃ mirabilia dei cognoscẽt nimis. i. perfecte: nõ ex scitie acq̃sitõe sed diuina inspiratõe. ⁊ hoc bñ credo. Sed de libro vite que hic dicũtur: vide. ś. exo. xxxij. correctorio vlti. Jd autẽ quod iterpõit postil. q̃ reprobi pñt dici i libro mortis sicut electi in libro vite: hoc est burgẽsi valde molestum q̃ vt inquit in sacra scriptura nõ oĩ de tali libro. hec ẽ burpsueta rõ seu ualida: ⁊ errori Uuichlef ⁊ boemoꝝ ualde ꝓpinqua: Nec postil. talẽ librũ mortis ponit fz rem: sed fz dici: ⁊ illud dici põt fundari sup argumẽto a ꝟio sensu: quem bur sepe grãdipendit. põt etiã fundari super regula: Sic ꝓpositũ in ꝓposito: ita oppositũ in oppositio: si saltẽ altez in esset a nã. Nec burg. reddit rõem cũ aliqui dicant scripti q̃rum nec merita nec demerita ꝓcesserũt: quare non põt dici hoc de oibus q̃ eadem rõe sint scripti. fm enim irradiatõem idealẽ difficile est negare oẽs hoies: imo oẽs res fore in pspectu diuine cognitõis: ⁊ fm hunc modũ oẽs dicunt scripte sicut picte. Alan⁹ enim de planctu nãe ea rõe dixit vestẽ stronez oĩum rez formas quasi depictas ꝓtinẽ. Sed q̃ de hoibus oibus fm illum modũ scriptis aliq̃ sint p̃destinati: aliqui p̃scити: hoc ꝓuenit ex dei miatõe diue volũtatis fm doctrinã doctoris subtilis. hec autẽ determinatio diuine volũtatis cũ sit respect⁹ ad extra ad diuinam volũtatem terminat⁹ non in ea fundatus. si ponatur nunc scriptio nunc deletio nulla sequitur ex hoc in diuina voluntate mutatio: sicut nec ex aliis respectibus. s. creatõis incarnatõis ⁊c. Burgen. etiã illum passuz: Mihi autẽ nimis honorati sunt amici tui. exponẽs de hoibus nõ de angelis: ꝓut postil. facit modicã adducit rõem. s. ꝓpter hoc qđ dr matth. vij. Arta ẽ via ⁊c. ⁊ matth. xx. c. Multi sunt vocati: pauci vo electi. Burg. non audet exponẽ amicos dei solos electos qui pauci sunt ꝓpter hoc quod sequtur: hic dinumerabo eos ⁊ sup arenã multiplicabunt. iõ exponit amicos dei de oibus ꝓteritis pñtibus ⁊ futuris qui sũt amici fm pñtem iusticiã: ⁊si nõ fz eiꝝ nam ꝓdestinatiue atuez. sed videtur q̃ per hypbolicã locuti onẽ burgen. ad sic dicẽdũ nõ fuit cõpulsus. q̃uis. n. electi in cõparatõe ad reprobos sint pauci: absolute tñ intelligendo nõ sũt ita pauci q̃n humanã noticiã excedãt sub sola numeratõe diuina cõprehẽsi: q̃ apoc. vij. post visa multa milia sanctoꝝ descripta dicitur: Post hec vidi turbã magnã quã dinumerare nemo poterat ⁊c. Nõ est inq̃ Burgen. cõpulsus ad dicendũ eos dei amicos: qui anteq̃ nati fuerũt: fuerũt a deo oditi: quia i eterna ꝓscitia nullũ actũ positiuũ deus hũit circa ꝓscitos: nisi ꝓuidẽdo eoꝝ eẽ nature fm doctrinã Scoti li. j. dis. xlj. Et idẽ iudicium est de oibus ꝓscitis. de Esau autez scribit Malach. j. q̃ fuerit oditus añq̃ natus. Et si ipe vel quiscũq̃ alius fuerit amicus fm ꝓsentẽ iusticiam: hoc est solum fm dici non fm esse: Nam dicitur puer. xvij. Omni tempore diligit qui est amicus. planior igitur est expositio postil. de angelis q̃uis etiã de electi hominibus sit absurda. Et cum postil. dixit hic dauid fuisse reuelatum q̃ esset futurus in gloria in societate dei: Burgen. obꝟcit per argumẽtum suum cõsuetũ apud hereticos cõmune: videlz: nõ habet in scriptura sacra: igitur non est credendũ. Arguit autẽ ex scriptura oppositum: vt ipse putat: ⁊ arguit sic: Infra scribitur: Et vide si via iniquitatis in me est ⁊c. Uane dixisset sic dauid: si fuisset sibi reuelatum q̃ esset futurus i gloria. Ad hoc dico dupliciter. Primo q̃ dauid hoc dixit non habendo respectu ad factã sibi reuelatõem sed ad ꝛelum que dixit habuisse cõtra iniquos: ne forte si esset excessiuus q̃ distrahere posset a beatitudine sibi reuelata: q̃ tunc deus ꝛelum suũ moderando ducat i vita eterna. Secũdo respondeo: q̃ quia dauid sciuit dei potẽtiam illis reuelatoibus nõ esse alligatã: nec viatoris liberũ arbitriũ huiusmodi reuelatõibus limitatũ: quinimo cũ eis constat cõtingentia ad vtrũlibet q̃re probabiliť habuit dubitare an reuelatio, pcessisset ex diuina diffinitõe: sicut distingui solẽt, pphetie cõminationis ⁊ diffinitõis: ideo dauid non frustra dixit: Et vide si via iniq̃tatis in me est: ⁊ deduc me i via eterna ⁊c. Sicut enim cõtingit ꝓscitum esse in via fm presentem iusticiam: sic contingit predestinatum non obstãtibus reuelatõibus esse extra viam fm ꝓsentem iusticiã: quia alias sequeretur error: q̃ gratia semel habita amitti non possit si vera fuit: q̃ reprobatur: de pe. dis. ij. §. charitas. Et potest etiam hoc dici breuiter q̃ dauid frustra non dixit: quia bonarum mẽtium est ibi culpam agnoscẽ vbi culpa non est. inq̃t beatus Gregoriꝰ: ⁊ habetur. v. di. ad eius.

Psalmus. CXXXIX.

ERipe me. Huic psalmo premittitur talis titulus in hebreo ⁊ translatione Hieronymi: Ad victoriam psalmus dauid. Et patet sententia ex dictis in titulo psalmi precedentis. De materia vero huius psalmi videtur ex circunstantia littere: q̃ fuerit ab eo factus cum esset in persecutione Saulis: petens ab eo diuinitus liberari: ꝓ quo fecit mꝛtos alios psalmos: vt patet ex supradictis: quia illa persecutio fuit lõga ⁊ Dauid fuit in maximis periculis: vt patet ex decursu. j. Regũ. Igitur scõm hoc psalmus iste diuiditur in duas partes. In prima Dauid petit suam liberationem. In secunda prophetice predicit persecutorum punitionem: ibi Caput circuitus. Prima in duas: quia ꝓmo Dauid ꝓ sua liberatione impetranda allegat persecutorum nequitiã. Scõo suã in deo cõfidẽtiã: ibi Dixi dño. Circa primũ sciendum q̃ cũ de⁹ sit iustissimus ad eũ pertinet liberare inocẽtes de psecutõib⁹ iniquorũ:

Quia ad te dñe. Circa primū sciendū q̄ hec ē lr̄a in hebreo: Sicut findens ⁊ scindēs in ira. Et i trāsla. hiero. Sicut agricola cū scindit terrā sic dissipata sūt ⁊c. et est eadē sñia vt pz: ⁊ est sēsus: q̄ sicut ille q̄ scindit terrā fac ibi quandā ꝓfunditatē ⁊ terre dissipationē: sic a Dissipata sunt ossa nr̄a. i. sic dissipata est virtus mentis nr̄e q̄ ossa ꝺp signatur: in q̄bus est robur corꝑis. b Secus infernum. i. ꝑpe infernū. vñ in heb. ⁊ i transla. hiero. hē tur: In ore iferni. dissipatio. n. virtutis q̄ fit p vicia facit appropiq̄re ad penā gehēne. ad eūdē sensū reducitur lr̄a cōis cū dr̄: Sicut crassitudo terre ⁊c. Crassitudo, ꝓprie ē in aiali: ⁊ latet sub pelle: ⁊ ad similitudinez h̄ crassitudo ire dr̄ q̄ latet sb̄ eius superficie: qñ vo ira aratur: superficies sb̄uerti tur: ⁊ sic crassitudo eius surſū erigitur. Est igitur sēsus: sicut crassitudo ire surſū appet ex ire scissione cum vomere: sic ossa nr̄a dissipata sunt ⁊c. ⁊ exponat sicut. ē.

Dissipata sūt ossa nr̄a sec̄ infernuz: q̄ ad te dñe dñe oculi mei: i tē spaui nō auferas aiam meam. Custodi me a laqo quē statuerūt mihi ēt a scādalis operantiuz iniquitatē. Cadēt i retiaculo eius pctōres: singlariter

c Quia ad te dñe ⁊c. hic icipit vsus i heb. ⁊ i trāsla. hiero. vbi ꝓpter dauid petit ꝑseruari a dca pena gehenne: ⁊ incipit hic ꝓstructio: Non auferas aiam meam. i. non pmittas eā auferri a ꝓspectu gr̄e tue ⁊ p ꝓpās trahi ad penā gehenne. Quia ad te dñe dñe oculi mei. tanq̄ ad ꝓtectorē meuz. d In te spaui. q. d. decet vt me p̄ serues a pena gehenne: q̄ modus ē magnifici liberare sperantes in se. e Custodi me a laqo. ſ. deceptionis. f Quē statuerūt mihi. ſ. spūs maligni. g Et a scādalis ⁊c. Scandalū. n. est dcm vel fm minus rectū prebens alteri occasionē ruine. ⁊ sic petit dauid ne pctr̄ lingue aliene prebeat sibi occasionē ruine. h Cadent i retiaculo eius pctōres. i. occasionem peccādi amātes: ꝙz illud eccl. iij. Qui amat periculuz i illo pibit. i Singulariter sū ego. i. a societate male loquentiū me sb̄traho: ne sint mihi peccādi occasio. k Donec trāseam. de pñti vita ad sctōz reqem. Moralitas aūt h̄ ps. est vt hō qui alias exptus est p linguam se peccasse: vel ad hoc pctr̄ sentit se, pnuz eē: exēplo dauid peniteat: vt sic a recidiuo p deuotam orōnem ꝑseruet: ⁊ a pena debita liberetur. In ps. cxl. Dñe clamaui. vbi dr̄ i postilla:

De mā vero eius. Additio.

Neōueniens vi q̄ hic ps. applicet ad singula res historias ipsius dauid, put postil. vult: tū ꝓpter rōnes allegatas in additiōe scda sup ps. xxxvij. similr̄ in additione sup ps. cxv. q̄ ibi pñt videri: tū q̄ i hoc ps. sunt alię versus ipertinentes tali expositiōi: sic cū dr̄: Ad excusādas excusationes in peccatis. Si enim dauid petebat hic ꝑseruari ab his in q̄b̄ iā peccauerat: supfluū erat sibi petere vt nō ptinaciter defēderet pctr̄ suum excusatiōibus falsis: cū hoc nunq̄ legitur fecisse: vt pz in suis historijs. Similr̄ cū dicit: Dissipata sūt ossa nr̄a ⁊c. nunq̄. n. ossa dauid fuerūt dissipata sed potius aduersariorz suorz. Q̄ aūt per ossa itelligatur virt' mentis: put postil. ibidē exponit hoc manifeste exorbitat a sensu lr̄ali: ⁊ sic de plurimis alijs versibus qui nō videtur i postilla ꝓgrue exponi: put bñ intuēti patebit. Uñ melius vi dicendū cum glo. fm quam xp̄s in hoc ps. q̄nq̄, p membris q̄nq̄, p se loq̄tur: sic vt a suis, ꝓprijs ad nr̄a redit: ⁊ a nr̄is interdū ad sua, ꝓpria transit: p ut ista ⁊ alia ad hoc ptinētia latius ꝓtinētur in glo. que no tabilit̄ hūc ps. exponit. Et iō q̄ vult hēre expositionē lr̄alez verā ⁊ mysteriosā h̄ ps. ibi querat. Replica. N ps. Dñe clamaui. quem postilla. exponit de dauid petente se decetero ꝑseruari a peccato oris ex cusādo petr̄: Burg. illā expositionē abjcit tanq̄ irrōnabilez: allegat ad hoc delira menta sua posita circa ps. Dixi custodiā. ⁊ Memento dñe dauid. q̄ vide i correctorio in locis allegatis. Nec valet qō burgē. spāliter hic obj̄cit dicens q̄ dauid nunq̄ proposuit falsas excusationes tendētes ad peccati defensionē: q̄z vt dicit i suis historijs nō reperitur: ſz hoc est flz: q̄z vt hētur. ij. Reg. xi. dauid q̄plura malicio se dixit ⁊ scripsit in mā vrie que tēdebant i excusationez peccati cum eius vxore bersabee cōmissi: q̄bus verbis q̄z vrias satisfacere noluit: vt videlicet cū bersabee dormiret: iccirco scripsit vel scribi fecit maliciose ad mortez vrie: qui casus est ibi valde proprius: quia petit decetero ab huiusmodi ꝑseruari dicēs: Non declines cor meū in verba malicie idest declinari permittas: fuerūt enim illa verba ⁊ prolata ⁊ scripta verba malicie pertinētia ad excusationez peccati. Et cū in eodem psalmo postillator illū passum: Dissipata sunt ossa mea. exponit de mētis sue roboze ⁊ virtute: Burgensis obj̄cit dicens illā expositionē non esse litteralem q̄ per ossa accipiatur mētis robur ⁊ virtus: sed hoc ē manifestū deliramentū pretēdens q̄ nullus sit sēsus litteralis nisi q̄ per voces significat quod falsū ē: quia i sacra scriptura nō solū voces significant: sed etiā res sūt significatiue: quia alias omnes propositiones more humano ō deo dicte essēt absurde: puta Oculi domini sup iustos. Et fiāt aures tue intendentes. Jn manus tuas ⁊c. Similr̄ ⁊ de angelis ⁊ hominibus: vtputa: Qui facis angelos tuos ignē vrentē. Et iustus vt palma florebit. Psalmus. CXLI.

Uoce mea. huic psalmo p̄mittitur talis titulus i hebreo: Eruditio dauid cū esset in spelūca oratio. per hoc autē q̄ dicitur: Eruditō. ostēditur q̄ dauid in cōpositione huius psalmi fuit eruditus a spiritusancto: ⁊ illum scripsit ad eruditionē aliorum. per hoc autem q̄ dicitur: Oratio. designat q̄ factus fuit per modū simplicis oratiōis. ⁊ per hoc q̄ dicitur: Cū esset i spelūca. ondit locus vbi fuit factus. ⁊ fm q̄ dicit hieronym' in ꝓlogo sup lib. psalmorz itelligit de spelūca odollā: ad quaz fugit dauid postq̄ euaserat de manib' philistinorū volētiū eū occidere in geth: vt habet. j. Reg. in principio. xxij. ca. ⁊ in fine xxi. Et fecit hunc psalmū antequā venirent ibi ad eum illi de cognatiōe sua ⁊ homines amaro animo et oppressiere alieno existentes: igitur fm hoc psalmus iste in duas pres diuiditur: quia primo dauid oñdit anxietatem animi sui: secūdo petit diuinitus consolari: ibi Clamaui ad te. Circa primū dicit: a Uoce mea ad dñm clamaui. quia ex magna anxietate non poterat a clamore cōtinere. b Uoce mea ad dominum deprecatus sū. repetitio est eisdem sentētie ad maiorem affectus expressionē. c Effundo in conspectu eius ⁊c. hoc dicit: quia orādo lachrymas effūdebat: ⁊ hoc modo loq̄batur anna. j. Reg. j. Effudi aiam meam i cōspectu dñi. d Et tribulationem meā ante ipsū pronūcio. nō ad aliquid sibi manifestandū: quia omnia nuda et apta sūt oculis eius: sed ad cōsolationem aliquā ipetrāda

holocaustoꝝ: qđ erat sub diuo sacerdotes q̄ obtulerūt sacrificia lauabāt manꝰ ꝫ pedes: ꝫ sic intrabāt primā portā tēpli: vbi erat altare incēsi ibi cremātes thymiama: qđ h̄ dī icensum: ꝫ tūc dicebat sacrificiū ꝓsūmatū: hebr̄. ix. In pori q̄dē tabernaculo introibāt semp sacerdotes oblatōes sacrificioꝝ ꝓsūmantes. illa .n. sacrificia nō erant deo grata ex se: sed ex deuotōe offerētiū: q̄ qui dē deuotio significabat p crematōem icē si: iō tūc dicebāt sacrificia ꝓsūmari. p hoc ꝙ qđ dicit dauid. Dirigat oro mea cē. petit q̄ sua oro sit ꝓsūmate exaudita: ꝫ idē petit p hoc qđ sequit: e Eleuatō manuū meaꝝ sacrificiū vesptinū. Pone dne custodiā ori meo: et ostiuꝫ circunstantie labijs meis. Non declines cor meū in verba malicie: ad excusandas excusatōes in pctis. Cuꝫ hominib' opantib' iniqtatē: et nō cōicabo cū electis eoꝝ

eleuatō manuū meaꝝ sacrificiū vesptinū. Pone dne custodiā ori meo: et ostiuꝫ circunstantie labijs meis. Non declines cor meū in verba malicie: ad excusandas excusatōes in pctis. Cuꝫ hominib' opantib' iniqtatē: et nō cōicabo cū electis eoꝝ

Cōrripiet me iust' in misericordia ꝫ increpabit me: oleū aūt pctōris nō impiguet caput meū. Quīm adhuc ꝫ oro mea in beneplacitis eoꝝ: absorpti sūt iuncti petre iudices eoꝝ. Audiēt verba mea quīm potuerūt: sicut crassitudo tre erupta est sup terraꝫ

.s. ros est equoca ad significādū caput: quā significatiōnē sequūtur hic hebr̄i: ꝫ ad significādū fel: loco cuius trāstulit hiero' amaritudis. qz freqnt in scriptura amaritudo significat noie fellis: ꝫ econuerso. pōt tn trahi ad sensū p̄cedētē vt p amaritudinē intelligat supbia p̄cedēs aliqn ex vnctiōe regia: sicut patet in saul. Ista tamē littera: Oleū aūt peccatoris nō impiguet caput meum. exponit cōit a doctoribus nostris de vbo adulatoris significato noie olei: sicut dī psalmo. liij. Molliti sūt pmones eius sup oleū ꝫ sic petit dauid q̄ p vba adulatorū nō erigat in supbiā ꝫ dei ptēptū. prima tn expositio vī mihi magis litralis. q Quīm adhuc. hic ꝓnter dauid petit pseruari a pena p pctō lingue debita: ꝫ pmo a pena infligēda in pnti. scdo a pena inferni: ibi Sicut crassitudo. Circa pmū dicit. q Quīm adhuc ꝫ oro mea. supple ptēdit ad ipetrādū quod sequit: r In beneplacitis eoꝝ. in hebreo hī: In malis eoꝝ. cui ꝓcordat translatio hiero. que sic habet: Pro malicijs eoꝝ. vt nō sint mihi occasio delinquendi: ꝫ p pnas q̄ debeat puniri in pnti. Ad hūc etiā sensū pōt reduci trāslatio cōis cū dī: r In beneplacitis eoꝝ. i. i malis eoꝝ in quib' delectant eo q̄ peccāt ex hitu q̄ cāt delectatōem in opere malo sm illud puer. ij. Qui letant cū male fecerit ꝫ exultāt in rebus pessimis. Cōsequnter adducit exēplū ad ppositū. s. q̄ aliq̄ sancti p vbis malis aliorꝝ deliquerint: ꝫ sic puniti fuerint in pnti cū dī: Absorpti sūt iuncti petre iudices eoꝝ. vbi hz trāslatio hiero. ꝫ silr lra hebraica: Ablati sūt iuxta petrā iudices eoꝝ. ꝫ ē eadē snia hic ꝫ ibi. ꝫ exponūt h' hebrei de moyse ꝫ aarō q̄ iudices fuerūt ppli isrl ꝫ sācti ꝫ tn p murmuratiōib' ppli ꝛ deū peccauerūt ad aquas ꝛdictōis dubitātes de ipletōe verbi dini qđ eis dixerat Loqmini ad petrā coram eis ꝫ illa dabit aquas: ꝫ p illo pctō fuerūt puati ingressi ire, p missiōis: vt hī nume. xx. ꝫ hoc ē qđ dī hic: s Absorpti sūt. i. p pctm lapsi. t Juncti petre. i. iuxta petrā de qua debebāt aquam eūcere. v Judices eoꝝ. i. moyses ꝫ aarō. q. d. dauid mlto forti' debeo mihi timē ꝫ p ꝓsequns deū orare ne p pter verba malorum trahar ad peccādum: ꝫ per consequens ad penam sustinendum. x Audient. idest audiant: quia hebrei pro optatiuo vtūtur futuro indicatiui: vt frequenter dictum est. y Verba mea quoniam potuerunt. in hebreo ꝫ in translatione hieronymi habetur: Verba mea quoniam decora sunt. ꝫ in hoc dauid sermonem dirigit ad maliloquos: ꝫ est sensus: Audient verba mea. maliloqui corrigentes se a sua malicia. Quoniam decora sunt. idest ad decorem honestatis inducentia: ꝫ per consequens receptione digna. Ad hunc sensum potest trahi littera communis. Audient verba mea. scilicet maliloqui ad suam correctionem. Quoniam potuerunt. scilicet se corrigere ad monitionem verborum meorum. z Sicut crassitudo terre ꝫ cetera. Hic incipit versus in hebreo ꝫ in translatione hieronymi: vbi Dauid petit preseruari a pena gehēne. primo tamen ostendit modū hanc penam incurrendi. secūdo petit ab ea liberari: ibi

meã ꝑ pctõ adulterij cũ bersabee ⁊ dãnationẽ filij mei ꝑ mea ꝓsecutione: ꝓpter qõ eum moztuũ valde luxit: vt hẽt.ij.reg.xviij. vt ibidẽ plenius fuit dcz. o Me ditatus sũ i oibus operibus tuis. in qbus sẽper ꝓcurrit iusticia. p In factis manuũ tuaꝝ. repetitio est eiusdẽ sñie ad maiorẽ affectus expꝛessionem. ⁊ qz diuina iusticia est formidanda: iõ subdit dauid: q Expandi manus meas ad te. s. humiliter deꝑcãdo. r Alia mea sicẽ terra sine aq̃ tibi. In heb. hẽt: Sicẽ terra lassata. ⁊ ẽ eadez sñia: qz ira sine aq̃ in pulueres resoluit: ⁊ q̃si res lassata dissipat: ⁊ ex hoc bñ ꝺsignat dauid ꝙ erat totus dissolutus timoꝛe diuine iusticie: ꝓpꝛ qõ sb̃dit adhuc: s Uelociter exaudi me dñe defecit sps meus. i. ꝓpe defectuz: sic de hoie ad moztẽ appꝛopiquãte dr: iam ẽ moztuus. t Nõ auertas faciem tuã a me. tanq̃ offensus ꝛ me: ⁊ loqtur de deo ad modũ hois q̃ indignãter auertit faciẽ suam ab eo ꝛ quem ẽ offẽsus. v Et silis ero descẽdentib' in lacũ. s. si auertas faciẽ tuã a me mõ pdco. x Audita fac mihi mane miam tuã: qã in te spaui. Nõtam fac mihi viã in q̃ ambulez: gã ad te leuaui aiam meã. Eripẽ me ꝺ inimicis meis

meditat' sũ in oibus operibus tuis: i fcis mãnuũ tuarum meditabar. Expãndi manus meas ad te: aia mea sicut ira sine aq̃ tibi. Uelõciter exaudi me dñe: defecit sps meus. Nõn auertas faciẽ tuaz a me: ẽt similis ero descẽdentib' in lacũ. Audita fac mihi mane miam tuã: qã in te spaui. Nõtam fac mihi viã in q̃ ambulez: gã ad te leuaui aiam meã. Eripẽ me ꝺ inimicis meis

dñe ad te cõfugi: dõce me facere voluntatẽ tuam: qa dꝰ meus es tu. Spũs tu bonus ꝺducet me in terrã rectã: ꝓpter nomẽ tuũ dñe viuificab̃ me in ẽqtate tua. Edũces de tribulatõe aiaz meã: ẽt i mia tua disperdes inimicos meos. Et pdẽs omnes q tribulant animã meã: quoniam ego seruus tuus sum.

¶ Psalm' dauid aduersus goliã. CXLIII.

ꝓsalmi: Donec iusticia ꝓuertatur i iudiciũ. Ad qõ dicendũ sm glo. ꝙ iusticia sm quã petebat exaudiri dauid nõ intelligit iusticia humana quã cõiter iusticiã vocamus: sed iusticia diuina q̃ deus penitẽtibus ⁊ se accusãtibus indulget. vñ Esa. xliij. Dic tu ꝓior iniq̃tates tuas vt iustificeris. vñ nõ dixit: Exaudi me i iusticia sed in tua iusticia. Cõsequẽter autez qz i iudicio diuino penitẽtes liberãtur: nõ dixit: Non ĩtres in iudiciũ tuũ cum seruo tuo: sed Non ĩtres i iudiciũ. s. cõiter dcm: sm qõ pctores iuxta mensurã delicti puniuntur. Uñ ps. iste exponit melius ꝺ pfecutione spũali in q̃ iusti i hac vita afflicti ad deũ clamant: ⁊ ꝓsidꝛantes defectus suos petunt liberari per iusticiam diuinã q̃ veri penitentes liberãtur ⁊ non ĩtrare iudiciuz cõiter dcm: q̃ deliq̃ntes ẽt si peniteãt ⁊ ꝓfiteant: nihilomin' puniũtur pena suis defectib' ꝓportionata. Et ad hunc sensũ faciliter reducit lra: quẽ qdem sensũ penultimus versus testat cũ dicit: Sps tuus bonus deducet me in terrã rectã. qꝺ valde ipꝛopꝛie exponit de hierlm: qꝺ nusq̃ legit noiari terra recta sicut nec alia loca vbi fuerũt tabernaculuz ⁊ arca dñi recta nominant: sed ꝓ ira recta ĩtelligendũ ẽ celũ: qꝺ ẽt dr terra viuentiũ: ⁊ iõ cũ dixisset: In terrã rectã. stati sb̃iunxit: Propter nomẽ tuũ dñe viuificabis me. s. deducẽdo me i terrã predcam: q̃ est vera terra viuentiuz. Replica.

IN ps. Dñe exaudi. ij. quẽ postil. exponit de dauid petẽte se liberari a filij sui absalon psecutiõe: ⁊ sic dauid se ponit ꝓ exẽplo mozali aliꝰ tribulatis: ꝺ qbus exponit burg. Sed ꝙ dicit burg. hierlm non vere dici terrã rectã: fundat sup argumẽto suo ꝓsueto non reperit in scriptura: igitur nõ ẽ vex. põt. n. rõnabiliꝛ dici ira recta ex effectibus: qz in hierlz per sacrificia oblatões ⁊ alios cultus ibi querebat rectitudo q̃ alibi fieri non debuit edificato templo: ibi rectificabantur errãtes ꝓ sanã legis doctrinaz: ibi rectificabãt peccãtes ꝓ oblatiões ⁊ sacrificia, put dcz ẽ.

BEnedict' dñs. Huic ps. ꝓmittitur tlis CXLIII. ti. in heb. ⁊ transla. hiero. Dauid. sine aliq̃ additione. dic tñ hiero. in ꝓlogo sup lib. psalmoꝝ ꝙ dauid fecit hũc ps. cum stetit ꝛ goliã getheũ: ꝺ q̃ hẽtur. j. reg. xvij. Circa qõ sciẽdũ qõ dicit Aug. de pugna dauid ⁊ golie ꝙ dauid accepit hanc pugnã ex instictu spũssancti ⁊ ex reuelatione ꝓpria ꝙ dñs volebat ꝓ eius victoriã philisteos ꝺbellare: ꝓpter qõ dixit golie. j. Reg. xvij. Tu venis ad me cuz gladio ⁊ hasta ⁊ clypeo: ego aũt venio ad te in nõie dñi. et subditur: Et dabit te dñs in manu mea: ⁊ ꝓcutiam te: ⁊ auferam caput tuum a te: ⁊ dabo cadauera castroꝝ philistiꝫ hodie volatilibus celi ⁊ bestijs terre: vt sciat ois terra qz est dñs deus i isrl ⁊c. Igitur sm istam sñiam ps. iste in duas ꝓtes diuiditur: qz ꝓmo dauid diuinum sibi assistens adiutoriũ ꝓfitetur: scõo laudare dñm pollicet: ibi Deus canticum nouũ. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo ꝓfitet assistentiã adiutorij diuini: scõo hoc attribuit bonitati diuine ⁊ non sibi: ibi Dñe ds ẽ hõ. Circa ꝓmũ sciendũ ꝙ dauid, pcessit ad pugnã ꝛ goliath inermis excepto baculo ⁊ funda: vt hẽtur. j. Reg. xvij. vt per hoc i eius victoria magis reluceret virtus

cuius cā subditur cū dī: e In deficiendo ex me spm meum. q. d. in tāta afflictione sū q fere expiro. f Et tu cognouisti semitas meas. p qs ego possim icedere magis secure. q. d. illas nō video nisi dirigas me: iō subdit: g In via hac q ambu. absco. la. mihi. qz saul ꝛ eius satellites i terra

pronūcio. In deficiēdo ex me spz meū: et tu cognouisti semitas meas. In viā hac q ambulabā: absco de rūt laqueū mihi. Cōsidera bā ad dexteraz ꝛ videbam: et ñ erat q cognosceret me. Perijt fuga a me: et non ē qui requirat aiam meam. Clamaui ad te dñe: dixi tu es spes mea: portio mea in terra viuentiuz. Intende ad deprecatiōez meā qz humiliatus sū nimis. Libera me a psequntibus me: qz cōfortati sūt super me. Educ de custodia aiam meā ad confitendum nōi tuo: me expe

israrebāt p multas insidias eū capere: ꝛ cū inde fugeret in geth: philistei voluerūt eū occidere: iō subditur: h Cōsiderabaz ad dexteraz. i. vbi posse inuenire aliquā spem ritatem q p dexteraz designat. i Et nō erat q cognoscēt me. qz in terra israel nullus audebat ei hūanitatē prestare timore regis saulis. k Perijt fuga a me. qz dauid fugiens i terraz philistinoz fuit ibi i periculo maioꝛi: vt predēm est: iō subdit: l Et non ē qui requirat aiaz meam. i. vitam meaz ad saluandū ipsam. m Clamaui. Post q dauid explicauit anxietatē animi sui: hic pñter petit ab ea liberari. d. Clamaui ad te dñe. positus in dca anxietate. n Dixi tu es spes mea. qz p te solū spero liberari. o Portio mea i terra viuentiū. i. inī viuētes hᵒ seculi non hēo vnde viuā nisi p tuā puisionē: qđ dixit qz erat exul ꝛ pfugus ab hereditate sua tpali. p Intende ad dep. meā qz humi. sū nimis. q. d. ita afflictus sū ꝛ abiectus q cū magna difficultate possū sustinē: iō subdit: q Libera me a pse. me. s. saule doech ꝛ silibus. r Quia pfortati sunt sup me. i. fortiores me intrñ q non possū resistere ꝓpter regiā ptātem me psequentē. s Educ de custodia. i. de carcere: sicut dī Ysa. xlij. Tradidit illos custodie tribus dieb' ꝛ trib' noctibus: tertio vero die eductis de carcere ꝛc. vñ in heb. ꝛ in transla. hiero. hētur hic: Educ de carcere aiam meam. i. meipsū a nobiliori pte denominādo totum. Carcerē aūt vocat dauid illā spelunca in q erat absco ditus: nec audebat exire. t Ad pfitendū nōi tuo. ad hoc .n. pncipaliꝰ desiderabat dauid a psecutiōe saulis liberari: vt posset libere accedere ad tabernaculū dñi: ꝛ ibi confiteri dño pfessione laudis. v Me expectant iusti. s. samuel ꝛ alij iusti de pplo israel: q expectabant cū desiderio coronationem dauid in regē sicut dixerat per samuelē. x Donec retribuas mihi. p psecutione quā patioꝛ ꝓpter dignitatem regni. In heb. hētur: Me coronabūt iusti cū retribueris mihi. qđ fuit impletū qñ seniores de oibus tribubus israel vnxerūt dauid in regem. ij. Reg. v. Mozaliꝰ posset exponi ps. iste de qlibet fideli in magna afflictione exīte exēplo dauid explicante cozā deo anxietatez animi sui petēdo deuote ab ea diuinitus liberari: vt sic pfessiōe laudis diuine posset libere dño confiteri.

Psal. CXLII.

Omine exaudi ozōem. Huic ps. premittitur talis ti. in heb. ꝛ in transla. hiero. Psalmus dauid. in aliquibus tñ biblijs ponitur talis additio: Psalmꝰ dauid qñ psequebatur eum filius suus absalō. que quidē additio vī apposita ab aliquo doctoze seu expositoze: eo q lra hᵒ ps. vī satis ad hoc pcordare. illa. n. persecutio durauit plu

ctant iusti donec retribuas mihi. Psal. dauid qñ pseqbatur eum filius suus absalon. CXLII.

Omine exaudi ozōez meā: auribꝰ pcipe obsecrationē meam: in veritate tua exaudi me i tua iustitia. Et non intres i iudiciū cū seruo tuo: qā nō iustificabit i conspectu tuo oīs viuēs. Quia psecutus est inimicus aiaz meā: humiliauit in tra vitam meā. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi: et anxiatꝰ ē sup me spūs meꝰ: in me turbatū est coꝛ meū. Memoꝛ fui diez antiquoꝝ

ribus diebus: ꝛ iō dauid i illa exīs fecit plures ps. vt pz ex supradictis ozādo deum deuote p sua liberatione. Igitur pz hoc ps. iste in duas partes diuidit. In prima ponit petitio lachrymosa: scdo subditur exauditio gratiosa: ibi sps tuus. Prima adhuc i duas: qz primo ponitur dca petitō: scdo petitiōis ro: ibi Quia persecutus est. Circa p mū dicit dauid: a Dñe exaudi ozōnem meā. a p secutione absalo me liberando. b Auribus percipe obsecratiōez meam. repetitio est eiusdē ſnie ad maiozem deuotionis expressiōez. c In veritate tua exaudi me in tua iustitia. i. in veritate tua que est idem qđ iustitia tua: ꝛ in hoc allegatur verbuz diuinum quo pcepit filijs pareteꝰ honozare: Exo. xx. Honoza pez tuum ꝛc. ꝛ iō ad veritatem diuinam ꝛ iustitiā pertinebat liberare dauid a persecutiōe filij sui a quo debebat honozari. d Et non intres in iudicium cū seruo tuo. i. mecum. sciebat enim dauid q illa psecutio ex permissione diuina erat mota cōtra eum ꝓpter punitionem adulterij sui cū bersabee ꝛ homicidij vrie: ꝛz q dixerat sibi nathan propheta. ij. Regū. xij. Hec dicit dñs: Ecce ego suscitabo super te malū de domo tua ꝛc. ꝛ ideo dicebat dauid: Non intres in iudicium cum seruo tuo. q. d. non punias me sm rigozem iustitie: sm quaz dauid meruerat mortem: quia sm legem diuinam vtrūq vicium plectitur morte: ꝛ ad hoc allegat fragilitatem humanam qua peccauerat dicēs: e Quia nō iustificabitur coram te omnis viuens. i. nullus homo viuens iustificabitur: quia quātūcunq sibi caueat: tamē frequēter labitur saltem venialiter peccando: prouer. xxiij. Septies in die cadit iustus ꝛc. ꝛ i hoc allegat dauid q deceat deum rigozem iustitie temperare pro humana fragilitate. f Quia persecutus. hic ponitur predicte petitiōis rō que accipitur ex atrocitate psecutionis quā dauid sustinebat: iō dicit: f Quia persecutus ē inimicus. i. absalon ꝛ achitophel eius psiliariꝰ. g Iam mea. i. vitam meam: querebāt. n. eaz occidere. h Humiliauit in terra vitaz meā. tunc. n. fugit dauid peditādo flens ꝛ operto capite: vt hētur. ij. Reg. xv. Iniurias et semei valde humiliter sustinuit. ij. Reg. xvi. i Collocauit me in obscuris. qz dauid fuit cōpulsus se abscōdere in locis desertis ꝛ cauernosis. k Sicut mortuos seculi. qui ponūt i foueis sōterraneis. l Et anxiatus est sup me spūs meꝰ. ex nimia afflictiōe. m In me turbatū est coꝛ meū. ꝓpter malicia filij mei me pseqntis. n Memoꝛ fui diez antiquoꝝ. i. diez noe i qbus mundū sōmersisti diluuio p peccato luxurie: ꝛ i qbus p noe amicū tuū maledixisti ipsi cham p pris derisiōe: geñ. ix. q. d. dauid: ex istis valde timeo punitiōez

vtentiū sed tm̄ bn̄ vtentium: fz q̄ dicit beatus ambro' super lycā: Sicut diuitie impedimēta sūt reprobis: ita ꝓbis sūt adiuuamēta virtutis: iō sb̄ditur: Beatus ppls cuius talia sūt. si tm̄ bene vtatur: ꝓpter q̄ subdi: Beatus ppls cuius ē dn̄s deus suus. qz ille q̄ vez deum colit bn̄ vtitur tpali ꝓsperitate. Alii qui vero expositores nr̄i lr̄am p̄dēam ab illo loco: m Quorū filij. put iacet in transla. cōi exponunt de philisteis cōiungendo lr̄e precedenti: qz vt isti dicūt: glia bantur de multitudine z pulchritudine prolis masculine z femininе z de abūdātia in terrenasc̄tib' z aīalib' z de fortitudine ciuitatū: z sic in fine subdit: Beatū dixerūt. s. philistei. Pplm cui hec sūt. vel beatus ppls cuius sunt talia iactando se de predēcis. Sed qz male vtentes cuius modi erant philistei nō erant p hoc beatiores sed miseriores: iō ad repellendū dez eoz sb̄ditur: Beat' popul' cuius dn̄s deus eius. qual' erat ppls iudeoz colēs vnuz vez deū. Sed qz hebrei z hiero. lr̄am predēcam non referūt ad philisteos sed magis ad hebreos vt visuz ē: iō translatio cōis pōt reduci ad intellectū eoz supra positum: sic vt ab illo loco: Quorum filij ⁊c. sit cōstructio suspensiua vsq; ad illū locuz: Beatū dixerunt ⁊c. z ibi icipiat ꝓstructio: Beatum dixerunt ⁊c. btitudine q̄ hēt in pñti. Populum cui sūt hec. s. premissa in lr̄a cuz dī: m Quoz filij sicut nouelle plātationes ⁊c. i. q̄ abundāt in bona ple masculina z feminina z i terrenascenti bus: ꝓpter q̄ sb̄dit: n Ꝓptuaria eoz plena eructantia ex magna abūdantia. o Ex hoc in illud. p pter diuersas spēs terrenasc̄tium abūdantes: z similr in aialibus: ꝓpter q̄ subdit: Oues eoruz fetose ⁊c. z si milit i fortibus ciuitatibus: ppt q̄ sb̄dūr: p Nō est ruina macerie neq; trasitus. vbi hostes possint facilit incurrere: z p ꝓns: q Neq; clamor in plateis eoz. z subito icursu hostium. z q̄ deceat deuz laudare talia pplo ilr̄ oñditur cū sb̄dit: r Beatus ppls cui' dn̄s deus eius. q. d. hic solus est ppls iudaicus i q̄ p tūc vigebat fides vnius dei z eius cultus: z iō cum ex hoc fit beatus p̄ncipaliter: decet q̄ hēat abūdantiam bonorū tpalium que in hoibus bonis facit adiutoriū virtutis. Moralit pōt exponi p̄s. iste de q̄libet fideli q̄ hita victoria de hoste visibili seu inuisibili cuiusmodi ē ips malignus exēplo dauid insurgit ad laudem dei.

N̄ ps. cxliij. Bn̄dictus dn̄s. vbi dī in postilla: Qui das salutem regibus. Additio.

Hoc qō dicit: regibus i plurali non ē necesse: vt referat ad saul z dauid: sed gnāliter intelligendū est. s. q̄ dauid attribuit deo victoriam quā hn̄t reges quicūq; sint: qz oē datuz optimū de sursum ē descendens: Jaco. j. c. Inconueniēs ē. n. dicere q̄ dauid voluisset se regem tpe h' pugne: cū postea pluries vocabat se seruum regis: vt ps. j. Reg. xxiij. z i alijs locis.

N̄ eodē ps. vbi dī i postil. Quoz filij. Additio.

N̄ hoc loco non est dictio in heb. q̄ significat quozum: put in transla. latina hētur: nec ēt que significat idē qō vt sint: put in trāsla. hiero. hētur: fz vera lr̄a hebraica sic hz: Q̄m filij nr̄i q̄si plantatio ⁊c. vel: q̄ filij nr̄i quasi plantatio. Ad cuius sensū ꝓprius intelligendū est z attendendū q̄ dauid i hoc loco non petit bn̄ficia futura circa ꝓsperitatē ppli: sed potius regratiat de preteritis bn̄ficijs populo dei exhibitis mediante victoria sua. vñ cum dixisset: Deus canticū nouum. de duobus itendit deuz laudare: primo. s. de liberatione sua: scdo de ꝓsperitate que secuta fuit i pplo dei per eandem victoriā. De pmo dicit: Qui redemisti dauid seruum tuū. sed qz preuidebat se adhuc in multis certaminibus futuz cuz h' modi alienigenis philistinis: iō regratiādo de h' modi victoria iam preterita introducit petiti onē de sua liberatione futura ab eis: z de hoc dicit: Eripe me z erue me de manu filioz alienoz. q. d. qui nūc eripuisti me de h' modi gladio maligno ꝓtinua, ptectionem tuaz eripiēdo z eruēdo me vlteri' ab h' mōi manu filioz alienorū ⁊c. De scdo vo regratiādo dicit: Q̄m filij nr̄i ⁊c. Ꝓ q̄ sciendū q̄ si victoriā certaminis golias hūisset: filij ilr̄ oēs essent serui philistinoz: put hētur. j. reg. xvij. z per ꝓns totus status eoz subuersus: sed per victoriaz quā deus dedit ipsi dauid fuit per oppositum: qz status ppli fuit valde prosperatus: z iō in hac victoria singularit legitur q̄ de oibus ciuitatibus ilr̄ exibant mulieres psallentes. j. Reg. xviij. c. qō non sic legitur de alijs victorijs. vñ dauid de hac regratiando deo dicit: Q̄m filij nr̄i q̄si plantatio. i. merito decātandū est tibi canticū nouum sup hāc victoriam: qz p eam iuuenes nostri non viuēt seruili sed pficient i virtutib' tāq; liberi. similiter z filie nr̄e q̄si angeli ornate ⁊c. exponātur put i postilla non tm̄ per modū petitionis sed per moduz regratiationis: qz per hanc victoriam fuit ppls multiplicatus i personis z i' victualib' z i ceteris que i lr̄a ꝓnētur: z finalit i pace politica q̄ p̄ncipalit ꝓsistit i securitate ab hostibus z calūniatoribus itrinsecis: z hoc ex vigore iusticie q̄ tpe pacis potius colit. vñ Esa. xxxij. c. Erit op' iusticie pax. z de hoc dicit finalit: Non est vlulat' i plateis nr̄is. z vtrūq; significatur p dictionē hebraicā i hoc loco positam: z ē sensus q̄ tā nō erat i pplo vlulatus: qui cātur ab icursu hostium: nec clamor q̄ cātur ab oppressione calūniatoz cōciuiū. z qz oia ista pertinēt ad felicitatē politicā pcipue hec clausula vltima q̄ tranqllitatem ppli significat: qō ē maximū bonum qō itenditur in regimine politico: vt hētur. ix. ethi. iō subdit: Beatus ppls cuius hec sūt. qō itelligitur de beatitudine ciuili: sed qz felicitas vera non ꝓsistit in his sed potius in adhesiōe ad deū per cognitionē z amorem: iuxta illud: Mihi autē adherere deo bonū ē. iō subdit: Beat' populus cuius dn̄s deus eius. Replica.

N̄ ps. Bn̄dictus dn̄s deus meus. ꝓcordant postil. z burg. preterq̄ in expositione illius passus: Qui das salutē regibus. hoc exponit postil. de dauid z saul non excludens q̄n de alijs iudeoz regibus poterit exponi ꝓphetice. obijcit aut burg. q̄ tpe pugne cum goliath dauid se non potuit dicere regem: qz sepe post se dixit seruū regis: vt ps. j. reg. xxiij. ⁊c. Ad qō rn̄deo q̄ dauid se vere illo tpe potuit dicere regem: qz ante illā pugnam a samuele inunctus fuit in regez: vñ q̄uis nondū hūit executionē regie maiestatis: fuit tm̄ vere rex cōstitutus a deo: q̄uis nōdū assumptus a pplo: sic z xps se dixit regem: qñ tm̄ nullam fecit regie maiestatis executionem: qz venit iudicari non iudicare ⁊c. dauid igitur vere se cōnumerauit regib': qz hūit ius ad regnum: q̄uis nondū in regno ⁊c. In reliquis h' ps. burg. variat applicationē veritate nondum mutata ꝓout sepe consueuit. Psal. CXLIIII.

Exaltabo te. Huic ps. premittitur talis ti. in heb. z in transla. hiero. Hymnus dauid. Circa qō scidum: q̄ hymnus ꝓprie est laus diuina cum cantico seu

diuina. hō aūt in baculo pugnat cū manibus: ⁊ q̄tum ad hoc dicit: a Bñdictus dñs deus me⁹ q̄ docet ⁊c. pugnā do vero in fūda vtitur magis ꝓpꝛie digitis: ⁊ q̄tuz ad hoc ſ̄ditur: Et digitos meos ad bellū. b Mia mea. q: ꝓ ꝓpꝛium ē ipſius dei parcere ⁊ miſereri: iō dauid vocat eum miaz in abſtracto. d. Mia mea. in bñficijſ mihi ꝓferēdis. c Et refugium meū. in pericul⁹ p te euitādis. d Suſceptoꝛ me⁹. tanq̄ pī miaꝝ. e Et liberatoꝛ meus. i periculiſ occurrētib⁹. f Protectoꝛ meuſ. ꝙ golie iſultus. g Et in ipſo ſperaui. de victoꝛia obtinenda. h Qui ſubdis populum meū ſub me. In heb. ⁊ trāſla. hiero. hētur: Qui ſ̄dis pp̄loſ mihi. i. philiſte os exñtes in magna multitudine. ꝓpt qō dicūtur pp̄li in plura li. p hoc. n. q̄ dauid goliam interfecit fuerunt oēs philiſtei debellati: vt hēt. j. Reg. xvij. ad hunc aūt itellectū reducit lr̄a cōis. Qui ſ̄dis pp̄lz meū. i. pp̄lm iſrl. Sub me. i. in obedientia mea: ꝓpter hoc n. q̄ dauid goliā deuicit hūit magnū nomen i pp̄lo iſrl: et fuit poſitus ſup viros belli ꝙ aduerſarios regni: ⁊ p hoc fuit diſpoſitus ad hoc q̄ pp̄ls deſideraret oñium eius: vñ cū pp̄ls venit ad eum vt vngeret eū regem dixit ei. ij. Regū. v. Cū eſſet ſaul rex ſup nos: tu eras educens ⁊ reducēs iſrael. i Dñe. Hic ꝓnter dauid totū attribuit diuine bonitati: ⁊ ꝓmo q̄tum ad reuelationē ſibi fc̄am de victoꝛia ꝙ goliam: vt prędēm eſt. d. Dñe quis eſt hō. i. ipſe dauid. k Quia innotuiſti ei. victoꝛiā de golia reuelando. l Aut filⁱ hominis. i. ipemet dauid qui vocat filius iſai. j. Reg. ⁊. ij. i pluribus locis. m Quia reputas eū. tanta victoꝛia dignū. q. d. hoc ꝓuenit ex tua bonitate tm̄: iō ſubdit: n hō. i. dauid. o Vanitati ſilis fēs eſt ⁊c. i. nullius momenti et in ſe ⁊ i ſua reputatiōe: ꝓpter qō poſtq̄ iam adeptuſ fuerat regiam dignitatem dixit. ij. Reg. vi. Vilioꝛ fiam pluſq̄ fēs ſū: ⁊ ero humilis in oculis meis. Scō attribuit diuine bonitati obtentū victoꝛie. d. p Dñe inclina celos tuos ⁊ deſcende. non per loci mutationē ſed pietatis ꝓdeſcenſionem. q Tange montes. i. percute philiſteos ſupbos. r Et fumigabūt. i. virtus exercitus eoꝝ extiguet ſicut ticio: cuiuſ flāma extincta fumigat. s Fulgura coꝛuſcationē. i. oñde tue virtutis euidentiā. t Et diſſipabis eos. i. acies eoꝝ. v Emitte ſagittas tuas. i. dirige lapides in eos q̄ dicūtur hic ſagitte: eo q̄ emittūtur a lōge de fūda ſicut ſagitte ꝺ arcu. x Et ꝓturbabis eos. q: ꝓſtrato golia ictu lapidis philiſtei ꝓturbati ⁊ ſtupefacti fugerūt: ⁊ filij iſrl eos inſeq̄ntes multos occiderūt. j. Reg. xvij. y Emitte manū tuaz de alto ⁊ eripe me. de manu golie. z Et libera me ꝺ aq̄s multis. i. de philiſteis eo mō loquēdi q̄ dī apoc. xvij. Aque q̄s vidiſti ſup q̄s mulier ſedet pp̄li ſūt ⁊c. a Et de manu filioꝝ alienoꝝ. et p ideſt. i. de manu philiſtinoꝝ qui dicūt filij alieni: eo q̄ erant idolatrie dediti. b Quoꝝ os locutū eſt vanitatem. q: goliath noie oium philiſtinoꝝ exꝓbrabat agmnibus iſrl hodie. j. Reg. xvij. c Et dextera

Bñedictus dñs deus me⁹ q̄ docet manus meas ad prelium: ⁊ digitos meos ad bellū. Mia mea et refugiū meum: ſuſceptoꝛ meus et liberatoꝛ meus: Protectoꝛ meus et in ipſo ſperaui: qui ſubdit populū meū ſub me. Dñe qd ē hō q̄ innotuiſti ei: aut filⁱ hominis q̄ reputas eū. Homo vanitati ſilis fēs eſt: dies eius ſicut vmbra pretereunt. Dñe inclina celos tuos ⁊ deſcende: tange montes et fumigabūt. Fulgura coꝛuſcationem et diſſipab eos: emitte ſagittas tuas: et conturbabis eos. Emitte manum tuā de alto: eripe me: et libera me ꝺ aq̄s multis: et ꝺ manu filioꝝ alienoꝝ. Quoꝝ os locutum eſt vanitatē: et dextra eoꝝ dextra iniquitatis. Deus canticū nouū cātabo tibi: in pſalterio decachordo pſallam tibi. Qui das ſalutē regib⁹: q redemiſti dauid ſeruū tuum: de gladio maligno eri pe me. Et erue me ꝺ mānu filioꝝ alienoꝝ: quoꝝ os locutū ē vanitatē: ⁊ dextra eorū dextra iniqtatis. Quoꝝ

e Deus canticū nouuz. hic ꝓnter dauid ꝓ bñficijs prędēs deū laudare ꝓmittit: in q̄ quidē laude ꝓmo diuinū bñficium recognoſcit: ⁊ ſcō ꝓſpeꝝ ſtatū gentis ſue deꝓſcit: ibi Quoꝝ filij. Circa primū dic: e Deus canticū nouū cantabo tibi. in recognitiōe noui bñficij. f In pſalterio ꝺca chordo. i. decem cordas habente. g Pſallā tibi. cant⁹. n. b⁹ pſ. magis appꝛopriabatur huic inſtio q̄ alteri quem decacabat dauid non ſolū voce humana ſz ēt inſtio muſico. h Qui das ſalutē regib⁹. i. mihi ⁊ ſauli: vocat. n. ſe regē: eo q̄ erat inunct⁹ per ſamuelem et ſimilr ſaulem: eo q̄ adhuc actu tenebat regnum: et vterq̄ tūc fuit ſaluatus: q: dauid hūit victoriaz de golia: ⁊ ſaul de exercitu philiſtinoꝝ: q: tñ hoc ꝓceſſit ex victoria dauid: vt predēm eſt: iō ſ̄ditur: i Qui rede. dauid ſer. tu. de gla. ma. i. de gladio golie: cuius haſtile erat quaſi liciatoꝛiū texentiū: ⁊ ferrum ſexcentos ſiclos hēbat ferri: vt hētur. j. Reg. xvij. k Eripe me ⁊ erue me. Hic icipit verſus ſequēs imediate precedentez in heb. ⁊ tranſla. hiero. l De manu filioꝝ alienoꝝ ⁊c. exponatur ſicut. ꝺ. q: eſt repetitio eiuſdē ſicut freq̄nt fit in cāticis. m Quoꝝ filij ⁊c. Hic ꝓnter dauid ꝓ ſperitatem iſrl deꝓſcit: put ſonat lr̄a hebꝛaica ⁊ tranſlatio hiero. q̄ ſic hñt: Ut ſint filij noſtri. i. filij iſrl iuuenes. Quaſi plātatio creſcens in adoleſcētia ſua. i. pfici ant i virtute coꝛpis ⁊ mētis. Filie noſtre q̄ſi angeli oꝛnate ad ſimilitudinē templi. i. vt oꝛnētur ⁊ tradātur nuptui: vt ſic poſſit melius pp̄ls multiplicari: ⁊ i hoc petit dauid ꝓſperitatē pp̄li iſrl q̄tum ad multitudinē pſonarū. Coſeq̄nter idem petit q̄tum ad multiplicationē bonoꝝ tpalium: ſine q̄ non pōt multiplicatio pp̄li ſuſtentari: ⁊ ꝓmo i frenaſcētibus. ſ. blado ⁊ vino ⁊ ſilibus. d. Ꝓptuaria nr̄a plena et ſupeffūdentia ex hoc i illud: ſcō in aialibus: cū ſubdit: Pecoꝛa nr̄a in milibus inumerabilia i cōpitibus nr̄is tauri nr̄i pingues. ſic hz trāſlatio hiero. ⁊ lr̄a hebꝛaica eſt eadē in ſñia que talis eſt: Oues nr̄e a milibus in decē milia in egreſſibuſ nr̄is boues nr̄i pingues. tertio in edificijs ⁊ clauſurijſ cū dī: Nō eſt interruptio. ſ. in muris ciuitatū. Et non eſt egreſſuſ. vñ poſſint fugere illi qui apud nos detinētur captiui ꝺ alienis gētibus. Et nō eſt vlulatus in plateis nr̄is. ꝓpt inimicos nr̄os ſubito irruētes. q. d. ſint ciuitates noſtre ita fortes ⁊ munite q̄ nō hēamus timere incurſuz ſubitum hoſtiū. nec mirandū ē de mutatione modi loquendi: videlz de optatiuo mō ad indicatiuum: ⁊ de futuro ad pñs: q: talis mutatio frequēs eſt in ꝓphetis ⁊ maxime in ſcripturis metrice cōpoſitis: cuiuſmodi eſt liber pſalmoꝝ: ⁊ q: pſpitas tpalis non eſt ad bonum male

verbis suis. quia semper implentur ⁊ nō trāseunt i va
cuū: ſm q̄ dicit saluator matth. v. Jota vnū aut vn⁹
apex nō p̄teribit a lege donec oia fiāt ⁊c. m Et scūs
i oibus operibus suis. sanctū. n. dī q̄ ē ad dei gloriam
ordinatū. ꝓpter q̄ res etiā ſsensibiles vt calix ⁊ vestes
⁊ huiusmodi di-
cunt̄ sancte: eo q̄
sunt ad diuinum
cultū ordiate. oia
aūt opera diuina
sunt ad dei gl̄iam
ordinata: ſm q̄
dī Prouerb. xvj.
Uniuersa ꝓpi se
metip̄z operatus ē
dñs. ⁊ iō dī scūs i
oibus suis opib⁹
n Alleuat dñs
hic ꝓnter psalmi
sta iducit oēs gnā
liter ad laudē dei
⁊ hoc ex bñficijs
cōiter oibus exhi
bitis: ⁊ iō ꝑmo di
cta bñficia ad me
moriam reducit. ſcōo ꝓpositū ꝓcludit: ibi Laudatiōez
dñi. Circa ꝑmū ꝑmo tāgit diuina bñficia releuādo a ma
lis dicēs: n Alleuat dñs oēs qui cozruūt. q̄ cozruētes
i culpam ſemper paratus ē releuare q̄tum ē i ſe: licz
aliqui rennuāt: ſm q̄ dicit Prouer. j. Extēdi manum
meā ⁊ nō ſuit qui aſpiceret. ⁊ ex hoc ſequit q̄ paratus ē
releuare a pena gehēne que p̄o culpa mortali debetur
cozruētes autē i penam tempozalē aliqñ releuat: ſic̄ p̄z
de manasse rege iuda. iiij. Reg. ⁊. ij. paral. xxxiij. quem ō
captiuitate ⁊ carcere releuauit ad ſuū regnū: ⁊ ſimiliter
de ſācto iob ⁊ multis alijs quos tēpaliter releuauit de
miserijs: tñ nō ſic ē de oibus etiā dilectis ſuis: vt patet i
ſanctis martyribus: ſed alleuauit eos melius eos trans-
ferēdo de miseria p̄nti ad gloriam celestē. o Et erī
git oēs eliſos. eodē modo exponat q̄ ē repetitio eiusdē
ſentētie ſub alijs verbis. Conſeq̄nter tangit diuina bñfi
cia in bonis ꝑmouēdo dicens: p Oculi oium in te
ſpāt dñe. ꝑ hoc aūt quod ſubdit: Et iples oē aial ⁊c. pa-
tet q̄ hec ſcriptura nō loquit gnāliter de oi creatura vt
exponunt aliqui ſed tm̄ de creatura aiata aia ſenſibili:
cuiusmodi ē homo ⁊ aial bzutū ꝓpter hominē factum
dic̄ igit: p Oculi oium in te ſperāt dñe. q̄ a deo ex
pectāt ꝓuiſionē victualiū nō ſolū hoies ſz etiā bestie ⁊
aues: ſm q̄ dī Matth. vj. Cōſiderate volatilia celi ⁊c
⁊ ſubdit: ⁊ pater veſter celeſtis paſcit illa. q Et tu
das illis eſcam i tpe oportuno. aliqua enim aialia ſunt
que ſm ꝓdicionē nature ſue p magnū tp̄is ſpaciū nō co
medūt ſz nutrimēto p̄ius recepto viuūt sicut hirūdies
nō comedūt i hyeme ſz viuūt de alimēto recepto i eſta-
te: vt dicit ꝓmētator albertus ſup ſcōm de aia: ⁊ de plu
ribus alijs ponit exēpla. r Aperis tu manū tuā. p
bonitatis diffuſionē. s Et iples oē aial bñdictiōe. i.
cōueniēti refectione. t Juſtus do. i om. vijs suis. i.
processibus suis cum ſit ipſa regula iuſticie ⁊ veritatis.
v Et ſanctus i oib⁹ opibus suis. exponatur ſic̄ supza.
x Prope ē do. om. iuocā. eū. ſz q̄ hoc ē itelligēduz ō
fideliter iuocātibus tm̄: iō ſubdit: Omnib⁹ iuocātibus
eū i veritate. q̄ iuocātes eū pie. i. de ptinētibus ad salu
tē. ꝑ ſe ⁊ pſeueranter ſemp ab eo exaudiunt: tpe tñ ōbito
iō ſubdit: y Uolūtatē timētiū ſe. timore filiali qui ē
ānexus charitati. z Faciet. q̄ tales ſupponūt volun
tatē ſuā diuine volūtati: ⁊ ſic̄ ſicut diuina volūtas implet
ita ⁊ ſua. a Et deꝑcationem eoꝝ exaudiet. ſi ſit pia ꝓ
ſe: ⁊ pſeuerās: vt p̄dictum ē: b Et saluos faciet eos. salu
te eterna ⁊ aliqñ etiā tpali vt dictū ē supza. c Custo. do
min⁹ oēs diligētes ſe. ſicut amicos charissimos i ciuitate ce
leſti collocandos.

d Et oēs peccato-
res. i peccato mortali
decedētes. e Diſp
det. depditione gehē-
ne. f Laudationē
hic ex p̄dictis benefi
cijs ꝓcludit psalmista
deū ab oibus hoibus
eē laudandū. ⁊ ꝓmo
icipit a ſeipſo dicens:
Laudationē dñi loq̄t
os meū. ⁊ ſecūdo ali-
os ad idem inuitat:
g Et bñdicat oīs ca
ro. i. oīs homo q̄ fre-
quēter i ſcriptura ca-
ro nominatur: ſm q̄
dī supza Pſal. lxxvij
Et recozdatus ē quia
caro ſūt ⁊c: Geñ. vj. Nō ꝓmanebit ſp̄us meus in homine i
eternū: q̄ caro ē. h Nomini ſācto eius. ſ. dei a quo oīs
ſanctitas deriuat. i Jn ſeculū ⁊ in ſeculū ſeculi. i. eterna-
liter: vbicūq̄. n. fit talis replicatio huius dictionis ſeculuz
eternitas deſignat ſaltem a pte poſt: ſm doctozes hebreoz
Sensus aūt l̄ralis huius psalmi ē etiā moralis: vt p̄z ex di-
ctis: ꝓpter quod nō oportet aliā moralitatē addere nec i cō
ſimilibus psalmis.

Psalmus. CXLV.

Lauda aia mea. huic psalmo ꝑ titulo ꝓponitur
Alleluia. quod ſignificat laudate deū: vt dictum
ē supza. Circa materiā huius psalmi ꝓsideraduz
ē q̄ ex decurſu veteris teſtamēti p̄z q̄ q̄diu filij iſrl̄ ꝓfidētia
habuerūt i dño bñ fuit eis: qñ aūt diffidentes ō diuio auxi-
lio recurrerunt ad humanū: malū fuit eis: vñ ⁊ ſedechias
rex ꝓfidēs ō adiutozio regis egypti ꝓtra regē babylōis fuit
captus ⁊ excoculatus: ⁊ ciuitas hieruſalē deſtructa: ⁊ pplus
captiuatus: vt hētur. iiij. Reg. ⁊. ij. palip. i fine. multa etiaz
alia exēpla poſſent ad hoc adduci ō ſcriptura: ſz ꝓpter bre
uitatē omitto quod ꝓsiderans actoz huius psalmi qui ſm
hebreos ignozat: i hoc psalmo ōclarauit q̄ nō de homibus
ſz de deo ē ꝓfidēdum. Et diuiditur in duas partes: q̄ ꝓmo
psalmiſta laudat deū ſm huius psalmi titulū. ſcōo deſcen-
dit ad ꝓpositum: ibi Nolite. Circa ꝓmum dicit: a Lau
da aia mea dominū. q. d. nō laudēt eū labia mea tm̄ ſicut
illoꝝ de quib⁹ dī Eſa. xxix. Populus iſte ozat ſuo ⁊ labijs
ſuis glorificat me: coꝝ aūt eius lōge ē a me. b Laudabo
dominum in vita mea. i. in vita preſenti q̄diu durabit.
c Pſallam deo meo q̄diu fuero. ideſt in futuro. laus. n.
diuina non tollitur a ſanctis per mortem ſed magis perfi-
citur. d Nolite confidere. hic conſequenter deſcendit
ad ꝓpoſitum: ⁊ oſtendit primo q̄ confidentia in homini
bus eſt fugienda: ſecundo q̄ confidentia in deo eſt ampleꝛ
etenda: ibi Beatus cuius. Circa primum dicit: d No
lite confidere in principibus. qui ſunt principales ⁊ poten-
tiozes inter alios: ⁊ ideo ſi non eſt ponenda confidentia i ta
libus multo minus in alijs: ideo ſubditur: e Jn filijs
hominum in quibus non eſt ſalus. ideſt non poſſunt ſeip-
ſos ſaluare: quod ſtatim declarat dicens: f Exibit ſp̄us
eius. i. anima cuiuſlibet hominis egredietur de coꝛpoꝛe etiā

exultatione: ⁊ ideo si non sit laus dei sed alteri⁹ persone nō est hymnus: etiam si fiat cū exultatione: ⁊ similiꝫ si sit laus diuina ⁊ nō fiat cum cantico seu exultatōe: sed magis cum fletu sicut planctus hieremie non est ꝓpꝛie hymnus: ⁊ ideo per hoc quod dicitur in titulo: Hymnus dauid. designatur ꝙ Dauid fecit hunc psalmum ad dei laudem cū cantico seu exultatione. Et diuidit in duas partes: quia ꝓmo dauid deū laudat. scōo alios ad huiusmodi laudem excitat: ibi Generatō. Circa ꝓmū dic̄: a Exaltabo te deus. p creatorē. b Meus. per fidē ⁊ specialē dilectionem. c Rex. p omnium gubernationem: rex. n. dicitur a regendo. d Et benedicaꝫ nomini tuo. non benedictione cōsecrationis que a maiore impenditur minori: hebꝛe. vij. Sine vlla cōtradictione: qō minus ē a meliore benedicitur: sed benedictione gratiaꝝ actōis ⁊ laudis que a minori exhibetur maiori. e In seculū ⁊ in seculū seculi. ꝓuidit. n. dauid ꝙ pīs iste ⁊ alij ab eo facti essent cantandi i futuris generatōibus ad laudē dei. f Per singlos dies benedicā tibi. qz dauid singulis diebꝰ aliqua hoꝛa vl plibꝰ intēdebat diuinis laudibꝰ cui⁹rō sōditur ibi: g Magnus dñs. nō magnitudie molis sed vtutis. h Et laudabilis nimis. i. plus ꝙ possit a creatura laudari. eccliast. xliij. Bñdicētes dñm exaltate illū quātum potestis: maioꝛ est. n. oi laude. i Et magnitudinis ei⁹ nō est finis. qz potestas ei⁹ nō est determinata ad aliquē certū effectū: sed oi facto pōt sp maius facere. k Generatio. Hic ꝓpter dauid alios ad dei laudē excitat: ⁊ ꝓmo excitat pīes veteris testamēti: scōo noui: ibi Cōfiteantur tibi. tertio oēs in cōi: ibi Alleuat dominus. Circa ꝓmuꝫ dicit k Generatio ⁊ generatio laudabit opera tua. i. lauder: hebꝛei. n. ꝓ optatiuo vtunt futuro indicatiui modi. ꝓ hoc aūt quod dicitur hic: Generatio ⁊ generatō: intelligitur generatio fidelū veteris testamēti: que ꝓcessit captiuitatē babylonicā ⁊ generatio que secuta est vsqꝫ ad xp̄m. l Et potentiā tuam ꝓnunciabunt: qua eduxisti hebꝛeos potenter de egypto: vt pꝛ in Exo. ⁊ etiā de captiuitate babylonica: vt hī Esdre. j. m Magnificentiā gl̄e sanctitatis tue loquent. quā ostendisti in datōe sancte legis. n Et mirabilia tua narrabunt. que tūc vtute diuina apparuerūt: vt hī exo. xix. o Et virtutem terribiliū tuoꝝ dicent. i. iudicia tua terribilia in apertione terre ⁊ deuoratōe choꝛe: ⁊ alioꝝ sibi adherentiū in rebellioē. Numeri. xvj. et in alijs punitōibꝰ terribilibus. p Et magnitudinē tuā narrabūt. quā oñdisti in rebellione og regis basan: ⁊ seon regis amoꝛꝛeoꝛum. q Memoꝛiā abūdantie suauitatis tue. qua pauisti eos manna i deserto: ⁊ potasti eos aq̄s ꝓductis de saxo durissimo. r Eructabunt. i. de coꝛde deuoto ꝓferent ⁊ narrabunt. s Et iustitia tua. qua chananeos de terra ꝓmissionis eiecisti: ⁊ filios israel ibi habitare fecisti. t Exultabūt. i. cū exultatōe deuota referent hec ⁊ ꝑdicta opera tua.
v Misaratoꝛ. ꝙtuꝫ ad effectū. x Et misericoꝛs dñs. ꝙtum ad affectum. y Patiens. qz non statī iſert punitionē pro peccatis: sed aliquādo differt etiā per totā vitam peccatoꝛis: qō videt boibus nimis differre: ideo subdit: z Et multū misericoꝛs. tñ totū bene facit ſm ordinē sue sapientie. a Suauis dominus vniuersis. qz oībus creaturis dat esse: qō est desideratissimū boibus ſm se: lz aliquādo rōne mali adiuncti efficiat aliquibꝰ tediosum ⁊ cū hīs aliꝭbus dat viuē vt vegetabilibus ⁊ vltra hec sentire aialibus: ⁊ vltra predicta intelligere boibus ⁊ angelis. b Et miserationes eius sup oīa opa eius. qz diffusio sue bonitatis ad oēz creaturā modis ꝑdictis nō ꝓcedit ex aliqua obligatōe seu debito ex parte dei: sz ex mera bonitate ⁊ pietate ipsius. c Confiteantur hic consequenter incitat fideles noui testamēti ad laudē dei dicēs: c Cōfiteantur tibi dñe oīa opa tua. i. laudēt te ſm suum modum qz ⁊si irrōnabilia ⁊ insensibilia nō laudēt deū ꝓpter eo ꝙ carent intellectu: bonū quod habēt i deū referēte: tñ laudant deū inq̄tū sunt mā dine laudis intelligibilibꝰ creaturis. d Et sancti tui. i. fideles noui testamenti tibi cōsecrati p sacra noui testamēti que sūt efficacia ad sanctificatōem. non sic aūt erant sacramēta legalia q̄ apls appellat infirma ⁊ egena: ad Hal. iiij. e Bñdicāt tibi. ꝓ pīlibus veteris testamēti eo ꝙ in ipsis cōpletū ē mysteriū xp̄i. f Gl̄am regni tui dicent. i. ꝑdicabunt gloriā regni celestis: qō fecerūt apli alīqz discipuli per oꝛbē dispersi: pīes aūt veteris testamēti annūciauerunt gl̄am regni terreni. deuto. xxviij. Si audieris vocē dñi dei tui ⁊c. sequit: Faciet te dñs deus tuus excelsiorē cunctis gentibus que vsquā in terra. ⁊ Esa. j. Si volueritis ⁊ audieritis me: bona terre comedetis. tñ i istis ꝓmissionib⁹ ⁊ ꝓsilibus intelligebant bona spūalia ꝓncipalr ꝓmissa vt frequenter dictū est. s. qz tñ ppls rudis illa nō capiebat: iō pīes veteris testamēti illa tacebant que pīes noui testamēti sunt apte ꝑdicata. g Et potentiā tuā loquent. i. oñdent per miracula doctrinā euangelicam ꝓfirmantia: ſm ꝙ dī marci vlt. Illi aūt ꝓfecti ꝑdicauerūt ybiqz dño cooperante ⁊ sermonē confirmante sequentibus signis. h Ut notā faciant fi. ho. po. tuam. per opa totā vtutem nāe create transcendentia.
i Et gl̄iam magnificentie regni tui. gl̄a est clara notitia cū laude: in regno aūt celesti: de quo hic est sermo: est clara dei visio ⁊ iugis laudatio: ideo regnū illud dī glorioſum. est etiā ei⁹num: ꝓpī quod sōditur: k Regnū tuum regnū oīum sclorꝝ ⁊c. ſm ꝙ dicit Luc. j. Regni eius non erit finis. l Fidelis dñs ⁊c. totus iste versus videtur hic appositus ab aliq̄ translatore vel expositore: qz non est in hebꝛeo nec in translatione hiero. potest tamē sic exponi. l Fidelis dominus i oībus

Hymn⁹ dauid. CXLIIII.

Exaltabo te deus meus rex: et bñdicā nōi tuo i sēculū ⁊ in seculum seculi. Per singulos dies benedicā tibi: et laudabo nomē tuū in seculum ⁊ i seculū seculi. Magnus dñs et laudabilis nimis: et magnitudinis eius nō ē finis. Generatio ⁊ generatio laudabit opa tua: et potentiā tuā ꝓnunciabūt. Magnificentiā glie sanctitatis tue loquent: et mirabilia tua narrabunt. Et ̄virtutē terribiliū tuorū dicēt: et magnitudinē tuaꝫ narrabūt. Memoriā abūdātie suauitatis tue eructabūt: et iustitiā tuam exultabunt. Miserator et miserator dñs: patiens et multū misericors. Suauis dñs vniuersis: et miserationes eius sup oīa opa eius. Cōfiteātur tibi dñe oīa opa tua: et sancti tui benedicant tibi. gl̄az regni tui dicēt: et potentiā tuā loquent. Vt notā faciāt filijs hoīuꝫ potentiā tuā: et gl̄az magnificētie regni tui. Regnū tuū regnū oīuꝫ sclorꝝ: ⁊ dñatō tua i oi gnātione ⁊ gnātiōem. Fidelis

iurias pro iniurijs. Quarto tāgit eius iusticiā dicens:
l Humilians aūt peccatores. i. babylonios in peccatis obstinatos: m Usq; ad terrā. p cyrū z variuz q̄ p magna parte babylonis populū occiderūt: z babylonē destruxerūt: ita q̄ facta ē inhabitabilis hominibus sicut dictum ē supra Psalm. cxix.
n Precinite. h̄ p̄fir adducit rōes diuine laudis ex beneficijs collatis generaliter. z primo incitat ad dei laudem dicens: Precinite dño in p̄fessione. i. i laudōris. o Psallite deo nostro in cithara. q. d. non soluz ē laudādus vocibus humānis sed etiā musicis instrumētis quibus vtebant leuite cātores. scdo subdit beneficiū cōiter a deo p̄stitum cū dr: p Qui operit celū nubib'. z ad quid subdit: q Et parat terre pluuiā. vt fecūdet ad terrenascentiū, productionē: iō subdit: Qui pdu. i mon. fe. z her. ser. ho. z ālter deseruiat oī dit dicēs: q Qui dat iumentis escā ipoz. Iumenta dicunt quasi iuuamenta: vt equi z muli z cameli z huiusmodi aialia quibus vtitur hō i vecturis z agricturis z huiusmodi: z sic terrenascētia que sunt esca istoz aialiū cedūt i seruitutē houm. Et q̄z de' nō solū pceui det istis aialibus: sz etiā alijs z auib': iō subdit: r Et pullis coruoz inuocātibus eū. dicit. n. Isidor' q̄ corui nō mistrant cibū pullis suis: donec videāt eos nigrescere plumis: q̄z tunc recognoscūt eos tanq̄ suos: sz anteq̄ habeāt plumas nigras nutriunt roze celesti: z sic dicūt a deo nutriri. per hoc aūt q̄ dr: s Inuocātib' eū. nō ē intelligendū q̄ ista inuocatio sit p aliquā recognitionē i pullis existentē: sz q̄z vnaquecz res p appetitū naturalē tendit ad suā pfectionē: sic dicunt iuocare deū a q̄ recipit ois pfectio z oē bonū. t Nō i fortitudie eq. hoc ē i eqtib' de sua fortitudie p̄fidentib' magis q̄ ō dō v Uolūtatē habit. i. nō placent sibi. x Nec i tibijs viri. hoc ē i peditib' i suo roboze p̄fidentib' magis q̄ i deo: y Beneplacitū erit ei. q̄z tales frequēter debellātur a paucis z male armatis: ita q̄ victoria magis apparet facta virtute diuia q̄ hūana: ppter q̄ subditur: z Benepla. ē dño sup ti. eū. z iō nō p̄fidūt de virtute sua sz diuina. z Et i eis qui spe. super miseri. ei'. q̄z ñ p̄sumūt de sua iusticia: sz ō dei mia: z iō talibus frequēter datur victoria: licet sint pauci z q̄i inermes: z ō hoc habēt exēpla mlta in libris reg. iudith z machabeoz: q̄ propter breuitatem omitto: z quia sunt satis nota.

Psalmus. CXLVII.

Lauda hierlm. Huic psalmo p̄mittit p titlo i aliq̄b' libris: Alleluia aggei z çacharie. q̄ videt appositū ab aliq̄ trālatore seu expositore eo q̄ videbat sibi q̄ psalmus iste esset q̄dam laus p reedificatōe tēpli z ciuitat hierlz: quod factū fuit tēporibus aggei z çacharie, ppheta. z ad hoc pplm exhortantiū: sz i hebreo nullus penit' ē titulus: nec videtur mihi saluo meliori iudicio q̄ psalmus iste loquat ō reedificatione hierusalē post captiuitatē babylonicā: q̄z i hierusalem tūc reedificata nō fuit tāta pax z abūdātia q̄ta ōscribit i hoc psalmo: imo frequēter inuadebat a gentilibus circūstātibus: z subiecta fuit seruituti psaz z medoz: z postea greco. z postea romano. fuit etiā tāta penuria bonoz tē poralium q̄ tpe neemie q̄ ciuitatē tūc reedificauit multi ō populo isrl̄ disponebāt vendere filios suos i seruos z filias i ancillas: vt de p̄cio eoz possent habere alimēta: vt hēt neemie. v. ca. Et iō vī mihi q̄ psalmus iste loquat de edificatiōe spūalis hierusalē que ē ecclesia sm q̄ dr apoc. xxi Ostēdit mihi ciuitatē sanctā hierusalem descēdētē de celo z̄c. q̄ edificata ē a christo nō ō lapidibus materialibus sed ō spūalibus q̄ sūt fideles adiuicē charitate z fide cōiuncti. igit sm hoc

pies māsuetos dñs: humiliās aūt pctores usq; ad terrā. Precinite dño i p̄fessione: psallite deo nostro in cithara. Qui opit celū nubibus: et parat tre pluuiā. Qui producit i mōtib' fenum: z herbā seruituti hoīuz. Qui dat iumētis escā ipozum: et pullis coruoz inuocātibus eū. Nōn i fortitudie eq vōlūtatē hēbit: nec i tibijs viri bñplacitū erit ei. Beneplā

citum est domino super timentes eum: et in eis qui sperāt sup misericordia ei'.

Alla. CXLVII.

Lauda dū tuū syō. Quoniā cō fortauit seras portaz tuaz benedixit filijs tuis in te. Qui posuit fines tuos pacem: et adipe frumenti satiat te. Qui emittit eloquiuz suū tre: velocit currit sermo ei'. Qui dat niue sicut lanā

psalmus iste diuidit i duas ptes: q̄z prio ecclia ad dei laudē inuitat. scdo ad hoc rō assignat: ibi Qm̄ p̄fortauit. Circa primū sciēdū q̄ sicut ecclesia vocat hierusalē ita et noīat syon: eo q̄ i mōte syon fuit tēplū diuino cultui deputatū. z q̄z i hierlz z i syō fūdata fuit ecclesia: vñ dr hebreoz. xij. Accessistis ad mōtē syō z ciuitatē dei viuēti i hierusalē cē. z iō sub vtroq; noie inuitatur ecclia ad dei laudē cum dicit: a Lauda hierusalē dñm z̄c. Pōt et dici q̄ h̄ inuitat hierusalē z syon ad lrāz ad dei laudē, p pt hoc q̄ ibi ecclia icepit p doctrinā christi q̄ i tēplo qō erat i hierusalē z i mōte syō frequēter docuit z doctrinā suā miracul' confirmauit. in hierusalē et passus fuit z resurrectionē suā discipul' manifestauit: z ibidē spūs scūs i die pētecostes apostol' dedit: vt pz ex decursu euāgelioz z actuū. ij. b Qm̄ p̄fortauit. Dic p̄ncipue inuitatōis rō assignat: q̄ p' accipit ex bñficio noue legis z' ex bñficio veteris: ibi Qui ānūciat. prīa i duas: q̄z prio ponit dictū bñficiū. scdo declarat qdā dictū: ibi Qui dat niuez. Circa primū dicit psalmista: b Qm̄ p̄fortauit seras portaz tuaz. supple debes laudare deū. dicūt aūt h̄ porte hierusalē sacra noue legis: z maxie sacrm baptismi p qō est ingressus ad ecclesiā. Sere aūt h' portaz sūt vtutes sacroz q̄ dicūt h̄ p̄fortate: q̄z sacra noue legi hūt vtutez sactificādi q̄ virt' n̄ erat i sacris veteri legi: iō subdit: c Bñdixit filijs tuis i te. bñdictiōe gre. d Qui posuit fines tuos pacē. p pter qō nato christo ageli nūciauerūt eā: Lu. ij. dī. Glia i altissimis deo: z i tra pax hoib' bōe volūtat. q̄ ē pax cordis interna p quā acq̄rit pax celestis z eterna. e Et adipe frumēti saciat te. i. sacro eucharistie qō p̄ficit i pāe ō frumēto z ē spūalis refectio. f Qui emittit eloquiū suū ire. i. vbū euāgelicū qō p̄cepit publicari p orbē terraz p apl̄os alios q̄z discipulos christi ad hoc missos: mar. vlti. Eūtes i mundū vniuersū p̄dicate euangeliū oi creature. g Uelociter currit sermo ei'. q̄z euangeliū i breui tpe fuit publicatū vbi q̄z i tota terra habitabili. s. viuēte adhuc bto petro: sicut declaratum fuit diffusius supra psalmo. xviij. h Qui dat niuem. Hic cōsequēter declaratur vltio dictū de veloci publicatione euangelij: z hoc per effectus mirabiles qui fiūt velociter ex voluntate dei cum dicitur: h Qui dat niuem sicut lanam. hoc est ad modum lane albam z mollem: z hoc fit valde velociter cum in dissolutione nubium in pluuia congelatur anteq̄ ascendat ad terram.

malis gratibus suis. g Et reuertet. s. cor⁹. b In terram suã. vnde habuit originẽ fm illã oñi sentẽtiam Gen. .iij. Donec reuertaris in terraz de qua sũptus es: qz puluis es ⁊ in puluerẽ reuerteris. i In illa die. s. sepationis aie a corpe. k Peribunt oẽs cogitationes eoꝝ. qz nõ poterũt exequi qõ facere ꝓposuerãt. Per oĩa nõ ẽ itelligẽdũ q homo nullo mõ ỏbeat de hoie ꝑsidere: sz q nõ ꝑsidat i homie ꝓncipaliter ⁊ ex diffidẽtia diuini adiutorũ de quo debet ꝓncipaliter cõsidere: ex ꝑsequẽti vero de homine inẽgtũ ẽ instrumẽtũ vel coadiutor ipsius dei. l Beatus. hic ꝓfr oñdit q ỏ deo ꝓncipaliter ꝑsidẽdũ ẽ dicẽs: Beatus cui⁹ deus iacob adiutor ei⁹. ⁊ magis nomiat hic deus iacob q̃ alteri⁹ patriarche: qz hic loquit psalmista de cõfidentia i deo q̃ dixit iacob vt haberet ꝓfidentiã in eo: Gen. xlvj. Noli timere descendere i egyptũ: ⁊ sequit: Ego descẽdam tecũ illuc: ⁊ ego adducã te ide reuertẽtem. m Spes ei⁹ i dño deo ipsius. tanq̃ i suo ꝓtectore ⁊ saluatore. Cui⁹ rõ ꝓfr redditur: ⁊ ꝓmo ex diuina potestate cũ dr: n Qui fecit celum ⁊ terrã ⁊c. ⁊ sic põt vbiq; saluare: qz eius ptãs attingit vbiq;. scdo ex diuia veritate que adimplet promissa: iõ subditur: o Qui custodit veritatẽ i seculũ. tertio ex dei equitate cũ dr: p Facit iudicium iuriã patiẽtibus. eos vindicãdo. quarto ex ỏi pietate cũ dr: q Dat escã esurientibus. supplẽs defectum nutrimẽti. r Dñs soluit compeditos. a carceribus liberãdo. s Dñs illuminat cecos. visũ restituẽdo. t Dñs erigit elisos. claudos erigendo. vnde i hebreo ⁊ translatiõe hieronymi habet: Curuos. ⁊ de oibus istis possent põi exẽpla de scriptura: sz ꝓpter breuitatẽ omitto. Per ista ẽt tria ꝓdicta subintelligitur remotio cuiuslibet alterius impedimẽti. quinto adducit rõ ex diuina charitate: cum dicitur: v Dominus diligit iustos. qz ipse ẽ regula iusticie ⁊ simi litudo ẽ causa dilectõis. ⁊ qz diuina charitas se extẽdit potissime ad debiles ⁊ ipotentes personas: iõ subdit: x Dominus custodit aduenas: extra terram natiuitatis sue existentes. y Pupillũ. i. infantẽ matre carentem z Et viduam. orbatam marito a Suscipiet. in sua cura speciali. b Et vias peccatoꝝ. i. ꝓcessus iniquoꝝ ꝓtra huiusmodi psonas imponentes: c Disperdet. sicut frequẽter factum est ex diuino bñficio speciali. Et qz potestas dei ẽ eterna: iõ in fine concludit: d Regnabit dominus i secula deus tuus syon. licet enim sit deus oium locoꝝ: tamẽ dr hic specialiter deus syon: qz ibi fuit templum suo cultui dedicatum: ibi etiam misit spiritũ sanctuz super apostolos in signo visibili in die pentecostes: e In generatiõe ⁊ generationẽ alleluia. i. laudate deum i omnibus generatiõib⁹ sibi succedẽtib⁹: ⁊ sic termiat psalm⁹ i laudẽ dei a q̃ incipit.

In psal. cxlv. Lauda anima mea: vbi dicitur in postilla Qui custodit veritatem in seculũ. Additio. Nebreo habetur. Qui custodit veritatẽ seculo exponitur sic ab hebreis q deus non solum fecit hoium i quib⁹ nõ ẽ salus. Exibit spiritus ei⁹ ⁊ reuertet i terrã suã: in illa die peribũt oẽs cogitatiões eoꝝ. Beat⁹ cui⁹ de⁹ iacob adiutor eius: spes eius i dño deo ipsius: qui fecit celũ ⁊ traz: mare ⁊ oia q̃ i eis sũt. Qui custodit veritatẽ i seculũ fa cit iudiciũ iuriã patiẽtib⁹: dat escã esurientib⁹. Dominus soluit compeditos: dominus illuminat cecos. Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos. Dñs cũstodit aduẽas pupillũ ⁊ vidu

celum ⁊ terram. s. totũ mundũ: sed etiã custodit veritatẽ seculo. s. ꝓseruãdo eã in esse. Psal. CXLVI.

Laudate dñm. iste psalmus in hebreo ẽ sine titulo: qz alleluia positum in aliquibus bibliis ꝓ titulo huius psalmi est de psalmo ꝓcedẽti nisi dicatur q alleluia positum in principio huius psalmi sit eius titulus vbi. n. nos habemus: Laudate dominum qm̃ bon⁹ ẽ psalmus ⁊c. i hebreo habet: Alla qm̃ bonus ẽ psalmus ⁊c. Et fm h⁹ iste psalmus põt dici alleluiaticus qz apud hebreos nõ solum psalmi sed ẽt aliqui libri nominãtur ab eo qõ ponitur i principio: sic liber geneseos nominatur apud hebreos hec sit: quod signat i principio: ⁊ eodẽ mõ alij libri moy si denominant a suis ꝓncipijs. Et fm hoc iste psalmus dr alleluiaticus: qz incipit ꝓ alleluia. ⁊ diuidit in duas ptes: qz primo psalmista ad dei laudem nos inducit: sẽcũdo ad hoc rõnes adducit: ibi Edificans hierusalem. Circa primum dicit: a Laudate dñm qm̃ bonus ẽ psalmus. i. bonum ẽ psallere ad honorem diuini nominis: ideo subdit: b Deo no. sit iocun. decoraq; laud. .i. ꝓcedens ex mentis ⁊ corporis iocunditate: fm illud Psalmi. lxxxiij. Cor meũ ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuum. per deuotionẽ ⁊ nõ ꝓ dissolutionez ⁊ ex decore ꝓscientie seu puritate: qz nõ est speciosa laus in ore peccatoris: eccli. xv. c Edificans. hic ꝓfr psalmista adducit rõnes diuine laudis sumptas ex eius beneficijs: ⁊ primo ex beneficijs factis populo israel speciali ter: secundo omnibus generaliter: ibi Precinite. beneficium aũt factum filijs israel quod h recolitur ẽ liberatio a captiuitate babylonica: circa quam ꝓmo ostendit diuinam potentiam dicens: c Edificans hierusalez dñs. s. ꝓ neemiã: cui volũtatẽ dedit ⁊ potestatẽ reedificãdi hierusalẽ: d Dispersiones israel ꝓgregabit. s. ꝓ zorobabel ⁊ iesũ filium iosedech ꝓmo: ⁊ postea ꝑ esdra ⁊ ꝓ neemiaz. e Qui sanat ꝓtritos corde. i. filios isr̃l qui erãt in amaritudine animi i babylone. f Et alligat ꝓtritiones eoꝝ. reducendo eos cum leticia ad terram natiuitatis eoꝝ. secũdo circa hoc tãgit diuinã sapiẽtiam dicẽs: g Qui nu. mul. stel. qz fecit eas i certo numero. h Et oĩbus eis nomina vocat. nomina eni ponunt a ꝓphetatibus reꝝ: ipse aũt cognoscit vsq; ad minima omnes virtutes ⁊ ꝓphetates stellarum: iõ subditur: i Et sapientie eius nõ est numerus. qz infinita ẽ q̃tum ad cognita: qz nõ solum cognoscit facta et fienda: sed etiã possibilia fieri. similiter q̃tuz ad modũ cognoscẽdi ẽ infinita: quia claritas sue cognitionis ẽ infinita qua comprehẽdit se ⁊ oia alia. Tertio circa hoc tangit dei misericordiam dicẽs: k Suscipiens mansuetos dominus. i. filios isr̃l de babylone educens qui ĩter babylonios erãt humiles ⁊ mãsueti nõ reddentes

quia faciũt illud a l quod ordinãtur ex diuina istitutione. Cõsequẽter reuertitur ad elementũ terre quãtuz ad illud quod supereminet z eleuatur in aere dicens:

r Montes z omnes colles. dicũtur autez colles mõtes minores. s Ligna fructifera zc. arbores enim ad herent terre: z iõ cuz ipsa cõputantur. vnde z tertia die producte sũt arbores sic z terra distincta: Gen. .j. Consequenter descendit ad ea q̃ mouẽtur in terra cuz dicitur: t Bestie. q̃tum ad aialia siluestria. vnde dicũtur bestie quasi vastie. v Et vniuersa pecora. quantuz ad domestica. x Serpentes. quantum ad animalia reptantia: que nõ mouẽtur pedib9. y Et volucres pennate. z in hoc tangit animata se mouẽtia per aerem: omnia autẽ ista inuitãtur ad dei laudẽ: z ipsũ laudant inquãtum in ipsis relucet diuina bonitas: z sũt materia laudis diuine itelligibilibus creaturis. z Reges terre. hic cõsequenter inuitatur ad dei laudem ratiõalis creatura que ẽ humana: et primo ponitur dicta iuitatio: secũdo iuitationis ratio: ibi Laudent nomẽ domini. Circa primum inuitantur primo superiores cũ dicitur: z Reges terre. vnde dicitur .j. petri. ij. Siue regi tanquã precellẽti. Consequẽter iuitantur alij in generali cum dicitur: a Et omnes populi. s. regibus subiecti. Et vlterius iuitantur magis i speciali cũ dicitur: b Principes. qui dominãtur sub regibus. c Et omnes iudices terre. q̃ sũt instituti a regibus z pricipibus ad terminandũ causas. Consequẽter iuitatur alij cuiuscunq; sexus z etatis cũ dicitur: Juuenes z virgines zc. d Laudent. Hic incipit versus i hebreo z trãslatione hieronymi vbi ponitur ratio dicte inuitatiõis ad laudem dei: z ponitur hic duplex ratio. Prima accipitur ex diuina celsitudine cum dicitur: e Laudent nomẽ domini. scilz omnes predicti. e Quia exaltatũ est nomen eius soli9. quia omnis creatura nihil est i comparatione ipsius: ideo subditur: f Confessio eius. idest cõfessio laudis ipsius. g Super celum z terram. i. fiat ab habitantibus in celo z i terra. Secũda ratio accipitur ex condescẽsione diuina in sua icarnatione benedicta: quod notatur cũ dicitur: h Exaltauit cornu populi sui. qa per hanc icarnationem natura humana est supra modum exaltata: vnde z christus propter hoc vocatur cornu i nouo testamẽto z veteri. vnde dixit zacharias habita reuelatiõe de christi icarnatione propiqua: Erexit dominus nobis cornu salutis i domo dauid pueri sui. Luce. j. Et anna mater samuelis similiter de hoc pphetauit dicens. j. Regum. ij. Dabit imperiũ regi suo: z sb limabit cornu christi sui. Et quia aduentus christi in mũdum fuit angelis valde iocũdus: propter quod cantauerũt: Gloria in altissimis deo. in natiuitate ipsius: Luce. ij. ideo subditur: i Hymnus omnibus sãctis eius. i. angelis beatis qui speciali modo dicũtur sancti:

> Mõtes z oẽs colles: ligna fructifera z oẽs cedri. Bestie z vniuersa pecora: serpẽtes z volucres pẽnate. Reges tre z oẽs pplí principes z oẽs iudices terre. Juuenes z virgines senes cũ iunioribꝰ laudẽt nomen dñi: qa exaltatũ ẽ nomẽ eiꝰ solius. Confessio eius sup celũ z terrã: z exaltauit cornu pplí sui. Hymnus oibꝰ sãctis: filijs isrl populo ap propinquãti sibi.

deutro. xxxij. Dominus de syna venit. z subditur: Appauit de monte pharan z cum eo sctorum milia. i. angelorz: vt ibidẽ fuit expositũ. Et qz nõ solum fuit iocũdus angelis sed etiã hoibus: z maxime debuit esse iocũdus pplo isrl: de quo fuit natus fm carnẽ: iõ subdit: k Filijs isrl. resumatur li hymnꝰ qui signat laudẽ de deo cũ cantico seu exultatõe: vt dictũ est. s. psal. cxliij. l Populo appropinquãti sibi. i. pplo isrl fm genus ppinquo sibi: vt dcm est. s. qz maria mater eius fuit de populo illo.

In psalmo. cxlviij. Laudate dñm de celis. vbi dr in postilla: Circa pmũ pmo ponit. Additio.

Tota synagoga hebreorz recitat quotidie istos septẽ psalmos qui incipiũt ab illo: Exaltabo te dñe deus mẽ. z terminant in fine psalterij pmittẽs eis z subiũgens aliquas orões in qbus orõnibus expresse asserunt q̃ isti psalmi sunt facti ab ipso dauid. vnde mirz ve dr q̃ fm hebreos nomen illius qui hos psalmos composuit ignorat: imo ex hoc sumitur rõ p opinione Augustini circa auctoritatẽ psalmorz: vt supra dictũ fuit supra. Item circa declaratõem huius psalmi z duorũ sequentiũ attendendum est: q̃ hi tres psalmi proprie possũt applicari tribꝰ statibus ecclesie principalibus: in quib9 laus dei consideratur in singulis suo mõ. Primus .n. status ecclesie consideratur in lege antiqua: in qua diuina vitas in seipa nondũ manifestata erat: nec adhuc via sanctorz. pparata: ad hebr. ix. Erat tamẽ excellentior status ille respectu ceterarz nationũ i sex. Primo in hoc q̃ cognoscebat deum esse creatorez mundi: qõ qdem creatõis beneficiũ celebrabãt: in cui9 memoria sabbatum seruabatur: vt patet exo. xx. Et ad istũ statum referri posset psalmus iste. s. Laudate dominũ de celis: in quo fit mentio expressa de creatõe mundi correspõdent ad ea q̃ cõtinentur Genesis .j. licz nõ oino eodẽ ordine. Exprimunt etiam in hoc psalmo angeli qui non fuerunt expressi in creatione mundi ppter populi ruditatẽ: sed includunt in hoc q̃ dixit: Fiat lux. fz Aug. de quibus creaturis dixit: Quia ipse dixit z facta sunt. ipse mandauit z creata sunt. pfitendo ipsarũ creatõem. Secũdo iste status pfertur ceteris i h9. q̃ non solũ deum profitebatur esse creatorem mundi: sed etiam conseruatorẽ rerum creatarum: quarum quedam sic ab eo cõseruantur vt hẽant ppetuitatem etiam fm indiuidua: sicut sunt celestia de quibus dicit: Statuit ea in eternum zc. quedam vero perpetuitatem a deo habent fm speciem: sicut ista inferiora de quibus dicit: Laudate dominũ de terra zc. exponantur cetera sicut in postilla. Consequenter facit mentionem de regimine politico humano: eo q̃ deriuatur a lege naturali a deo pmordialiter istituta: in quo regimine pncipales sunt reges tanq̃ capita z populi tanq̃ corpora de quibus dicit: Reges terre z omnes populi pncipes z omnes iudices terre. Minus vero pncipales in huiusmodi regimie sunt illi qui nõ hẽnt perfectã rõem ad regendũ: sicut illi qui nõdũ attingũt pfectam etatem: de quib9 dicit: Juuenes z virgines. Silr z illi qui iã transierũt etatẽ virilẽ z ex senectute debilitãtur: de quib9 dicit: Senes. Tertio preferr iste status in hoc q̃ pfitebar vnitatẽ dei excluſa pluralitate deorz: quã cetere natões pernicioſe estimabant: z de h9 dicit: Laudent nomen domini quia exaltatũ est nomen eiꝰ soli9. Quarto pferr iste stat9 in exclusione idolatrie: vt patz exo. xx. c. Multi. n. philosophantes z alij credebãt tm vnũ deũ ee: q̃ tñ aliquas creaturas colebãt tanq̃ deos: vt pz. iij. reg. xvij. de his quos rex assyriorz hitare fecit i ciuitatibus samarie. z qz huiusmodi idolatre colebant vt deos qñq; creaturas celestes qñq; terrenas: ideo sbdit: Confessio eius .s. fidei vnitatis dei est. Super celũ z terrã. pfitebantur .n. q̃ nullus alius deus erat in celo nec i terra: vt habetur deutero. iij. c. Scito ergo hodie z cogita in corde tuo q̃ dñs ipse est deus in celo sursũ z in terra deorsum z non sit alius.

a Nebulã sicut cinerẽ spergit. i. ad modũ cineris colora tam colore subalbido. Et talis spersio nebule fit valde sẽ to. b Mittit crystallũ suã. in hebreo habetur: Mittit glaciẽ suã. ꝛ idẽ est: qz crystallus ẽ glacies longo tempore i durata: ꝛ ẽ valde mirabilis mutatio cũ aq̃ tã mollis ꝛ flui da in glaciẽ taz durã ꝛ solidaz ita cito mu tat: videlicet aliqñ in vna nocte vl̃ minozi tpe. c Ante faciẽ frigoris eius quis su stinebit. q. d. null⁹ ho mo si deus velit ipm itendere. tm̃. n. posset a deo frigus itendi q̃ nõ posset sustineri et sicut aq̃ velociter idu rat ꝛ solidat i glaciez ita cito mollis ꝛ flui da ei⁹ volũtate efficit tõ subdit̃: Emittet ver. suũ ꝛ liquefaciet ea ꝛc. d Qui an nũciat. Hic ꝓsequẽt ponit̃ rõ diuie lau dis ex bñficio ve. leg. Circa quod sciẽdũ q̃ quia xp̃s erat nascitu rus de pp̃lo isrl̃ a iacob descẽdente: iõ pp̃s ille pollere ꝺbu it p̃ ceteris spãli sanctitate: sicut dictũ fuit diffusius i princi pio exo. ꝓpter quod illi populo facte fuerũt cõiter reuelati ones ꝓphetice: ꝛ spãliter data fuit lex diuina i mõte synai. vnde dicit ap̃s Ro. iij. Quid ergo amplꝰ iudeo ẽ. ꝛ respõ det multũ p̃ omnẽ modũ. primũ quidẽ qz tradita sunt illis eloquia dei ꝛc̃: ꝛ hoc ẽ qõ dz hic: d Qui annũciat ver. suũ iacob. habuit eni reuelationẽ de xp̃o de tribu iuda na sciturꝺ: vt pz Geñ. xlix. vbi dixit. Nõ auferet sceptrũ de iu da ꝛ dux de femore eius donec vẽiat qui mittendus ẽ. i. xp̃s. vnde ꝛ i trãslatiõe chaldaica habet donec veniat messias. e Et iudicia sua isrl̃. i. legẽ pp̃lo isrl̃ in qua cũ aliis ꝓcep tis ponunt iudicialia. f Nõ fecit taliter omni nationi. reuelationes. n. ꝓphetice nõ sic facte fuerũt aliis gẽtib⁹ cõi ter: sed valde raro: vt sctõ iob ꝛ aliquibus aliis valde pau cis. g Et iudicia sua non manifestauit eis. i. legẽ veterez quã solũ dedit iudeis: lz aliqñ gẽtiles admitterẽtur ad ritũ illius legis. In psal. cxlvij. Lauda hierusalẽ vbi dz in postil. Qm̃ ꝓfortauit seras portaz. Additio. Qa rõne sacramẽtum baptismi posset dici porta hierusalẽ: eo q̃ p̃ ipm ẽ igressus ad eccl̃iam: eadẽ rõne sacramẽtum penitẽtie dici põt porta hieru salem: qz per illud ẽ regressus ad eccl̃iam post lapsum: ꝛ sic possunt hic accipi porte hierusalem in plurali.

Psal. CXLVIII.

a Laudate dñm de celis. huic psalmo p̃mittit talis titulus i hebreo ꝛ i translatione hieronymi: Alle luia. in aliquibus bibl̃is additur aggei ꝛ çacharie qõ fuit additũ ab aliquo translatore seu expositore: nescio tm̃ quare: qz psalmus iste nõ videtur plus factus ab eis q̃ ab alijs: sed ẽ quedam iuitatio oium creaturaruz ad laudã dñ deum: facta ab aliquo viro sancto quicũq; fuerit: cuius nomen ignoraf p̃m hebreos: ꝛ ꝓphetauit de ꝓio xp̃i aduẽ tu i fine huius psalmi qui diuidit̃ in duas ptes: qz p̃mo ad laudẽ dei iuitant creature supiozes scõo iferiozes: ibi Laudate dñm de terra. Circa p̃mũ p̃mo ponitur dicta iuitatio: scõo iuitationis rõ: ibi Quia ipse dixit. p̃mo inuitãtur cre ature superiozes generalr: cũ dz: Laudate dñm de celis ꝛc̃. scõo magis spãliter: vbi p̃mo exp̃imit̃ natura angeli ca cũ dz: b Laudate eũ omnes angeli eius. qui sũt i trib⁹ hierarchijs ꝛ nouẽ ordinibus. c Laudate eũ oẽs virtutes eius. ad laudẽ dei inuitatur spãliter ordo virtutũ: qz p̃ angelos illius ordinis fiũt effectus mira biles i admiratiõ diuine potestatis homines iducẽtes: ꝛ p̃ ꝓsequẽs ad eius laudem: scõo natura celestis corpozea: ꝛ p̃ q̃tuz ad celum sidereum quod est nobis magis notũ cũ dz: d Laudate eũ sol ꝛ luna ꝛc̃. licet. n. corpora celestia sint iam mata: vt dicit da mascenus: tamen dicũt laudaf deũ inq̃tũ ex sua pulchitudine ꝛ vtute ducunt homes i cognitionẽ ꝛ laudẽ ipsius dei. Lõsequẽter iuitat ce lum empyreum dicens: e Laudate eum celi celorum. dz. n. empyreum celum celũ celoz qz est super alios celos. Qz aũt põitur hic celi in plurali: hoc ẽ ꝓpter diuersas mansiones electoz ibi existẽtes fm q̃ dic̃ saluatoꝛ Joh. xiij. In domo patris mei mãsiones multe sunt. Consequẽter iuitat celum crystallinum quod dz aqueum ꝓpter similitudinẽ in diaphaneitate: sic̃ empyreum dz a pyr quod ẽ ignis ꝓpter similitudinẽ i claritate dicẽs: f Et aque que super celos sũt. qz celum crystallinum ẽ super celũ sidereum. g Laudent nomen dñi. eo modo quo dictũ ẽ. h Quia ipse dixit. Hic ꝓsequẽter ponit̃ dicte laudatõis rõ: que ẽ duplex. vna ex bñficio creatiõis: cũ dz: Quia ipse dixit ꝛ facta sunt ꝛc̃. ꝛ sic habẽt ab eo esse: ꝛ p̃ hoc excludit̃ error illoꝝ q̃ dicunt q̃ creature icorruptibiles: vt itelligentie ꝛ corpoꝛa celestia nõ habẽt deũ ꝓ cã efficiẽte: sed tm̃ ꝓ finali Secunda ratio accipitur ex duratione earum eterna a parte post cum dicitur: i Statuit ea in eternum ꝛc̃ sed quia ista conseruatio in esse dependet ex diuina voluntate: ideo subdit̃: k Preceptum posuit. q̃ maneant in perpetuum quãtum ad suam substãtiam.

l Et non preteribit. reducẽdo eas ad nihilum lz posset facere sicut ꝛ de nihilo creauit. m Laudate dñm. Hic ꝓsequenter inuitantur ad dei laudem creature inferiozes que sunt in regione elementari. ꝛ primo inuitatur natura irrationalis secundo rationalis: ibi Reges terre. Circa primum dicitur: m Laudate dominuz de terra. ꝛ in hoc tangitur infimum elementum: ꝛ consequenter elementum aque cum dicitur: n Draco nes ꝛ omnes abyssi. dicuntur autem hic abyssi loca p̃ funda oceani vbi habitant cete grandia: que dicuntur hic draconeꝫ. vnde Geneseos. j. vbi nos habemus: Creauit deus cete grãdia. in hebreo habetur: Creauit deus draconeꝫ magnos. Consequenter tangit elementum ignis ꝛ aeris cum dicitur: o Ignis. q̃tuz ad superi⁹ elementum. p Grando niꝛ glacies ꝛ spiritus ꝓcellarum. i. venti facientes procellas in mari. ista enim generantur in aere. q Que faciunt verbum eius.

nẽbulã sic̃ cinerem spergit. Mittit crystallũ suã sic̃ bucellas: ãnte faciẽ frigoris ei⁹ quis sustinebit. Emittet verbũ suũ ꝛ liq̃faciet ea: flabit sps eius ꝛ fluẽt aque. Qui annũciat verbũ suũ iacob: iusticias ẽt iudicia sua isrl̃. Nõ fecit taliter omni nationi: ẽt iudicia sua nõ mãifestauit eis̃. Alla. CXLVIII.

Laudate dñm de celis: laudate eum i excelsis. Laudate eũ oẽs ãgeli ei⁹: laudate eũ omnes virtutes ei⁹. Laudate eũ sol ꝛ luna: laudate eum omnes stelle ꝛ lumen. Laudate eum celi celorum: ẽt aque oẽs que super celos sũt laudent nomen domini. Qnia ipse dixit ꝛ facta sunt: ipse mandauit ꝛ creata sunt. Statuit ea in seculum ꝛ in seculum seculi: preceptũ posuit ẽt nõ preteribit. Laudate dominũ de terra draconeꝫ: ꝛ omnes abyssi. Ignis grandõ niꝛ glacies sps procellaruz que faciunt verbum eius.

suum propositum adducit cõcordantiaz: in qua cornu accipitur i malo: ꝛ dr de ipsius cornu deiectione. Nam qđ allegat deu. penul. de ephraim cornua rinocerõtis cornua illius accipit, p regno decẽ tribuũ fm oẽs: qđ regnum. s. sepe detestatus ẽ: ꝛ. j. Reñ. xlix. vt pz in eiusdez .c. correctorio. v.

Similiter qđ allegat Treñ. ij. sonat in deiectionẽ cornu ꝛ regalie: hic aũt sonat in exultationem: qz ex optima cã consurgentẽ. dr enim hic: Cõfessio eius super celum ꝛ terram. ꝛ p qz exaltauit cornu ppli sui. Ad pbandũ ineptias suas adducit pcordãtias vocales tm̃ non reales more vilium collectoꝝ ꝛc.

Exultãtiones dei in gutte eoꝝ: ẽt gladij ancipites in mãnibus eoꝝ. Ad faciẽdã in nationib⁹: increpatões i pplis. Ad alligãdos reges eorum in compedibus: et nobiles eorum in manicis ferreis. Ut fãciant in eis iudicium conscriptum: glõria hec est omnibus sãctis eius.

Alleluia. .CL.

QAlleluia. CXLIX. Cantãte dño canticuz nouũ: lãus eius in ecclia sãctoꝝ. Lẽtẽt isrl̃ i eo q fecit eũ: ẽt filie syon exultẽt in rẽge suo. Lãudẽt nomẽ eius in chozo i tympãno ꝛ psalterio psallãt ei. Quiã bene placitũ ẽ dño in pplo suo: ẽt exaltauit mãsuetos in salutẽ. Exũltabũt sãcti i glia: lẽtabũtur in cubilib⁹ suis.

QCantate dño. huic ps. i heb. ꝛ i trãs. CXLIX la. hiero. ꝓponitur, p ti. Alleluia. ꝛ p hoc designatur q ̃ iest q̃dam laus diuina: ꝛ fz. hebreos est diuina laus, p victoria quam expectãt sibi affuturã per regem messiam: q̃ fm eos sbũget pplo iudeoꝝ oẽs nationes ꝛ reges eoꝝ: fm q vi lra prętẽdere. j. Ad faciendã vindictam in natiõibus ꝛc. Sed hec expositio innititur falso fũdamento. s. q xps sit vẽturus i mundũ: cũ iste aduẽtus iam transierit in ꝓteritũ: vt frequẽ dr est. s. ꝛ iõ q̃tum ad hoc ista expositio tanq̃ erronea dimittat: ꝛ p q̃to põt hẽre veritatẽ accipiat: vt ps. iste sit quedã laus fca ab aliquo sãcto viro, p victoria pfecta quam habituri sunt fideles ppli in scdo aduentu xpi. s. ad iudicium: qz tunc tyranni ꝛ potẽtes h⁹ mundi q̃ fideles afflixerũt in corpe ꝛ aia detrudẽtur in ifernũ: ꝛ sãcti cũ xpo regnabũt in eternũ: qđ puidens in spũsãcto aliqs vir sãctus cuius nomẽ ignoraf fz hebreos fecit ps. istũ: fm vero beatum Aug. dauid fecit ipse uz. Igitur fz hãc sñiam ps. iste in duas ptes diuidit: qz primo fidelis populus ad laudem inducitur: scdo ad hoc rõ adducit: ibi Quia bñplacituz est. Circa primũ dicit psalmista: a Cantate dño canticũ nouum. p nouo bñficio fidelibus affuturo. b Laus eius in ecclia sctoꝝ. s. ve. ac noui testa. quoꝝ vna est ecclia: lz aliqñ ecclia magis stricte accipiat: put ꝑ synagogã diuidit. c Letet isrl̃ i eo qui fecit eum. i. in xpo venturo ad iudiciuz: q̃ potentia sue deitatis fecit totũ mundũ. Et vocat hic pplm fidelis dcunq̃ ꝛ potissime xpianus isrl̃. vñ dr Ro. ij. Non. n. q̃ in manifesto iudeus est: neq̃ q̃ in manifesto in carne ẽ circũcisio: sed q̃ in abscõdito iudeus est et circũcisio cordis in spu nõ lra. d Et filie syon. i. ecclie que vocat syon: vt dcm est. s. psalmo. cxlvij. e In rege suo. i. in xpo qui in iudicio apparebit i regia maiestate: sicut i pmo aduẽtu apparuit i nra infirmitate. f Laudẽt nomen eius in chozo. i i societate pcordi charitate: qa de bñficijs cõibus deus in cõi est laudãdus. g In tympano ꝛ psalterio psallãt ei. per ista instia designat spũalis gaudij redũdantia de mente interiori ad extra: fz illud psalmi. lxxxiij. Cor meũ ꝛ caro mea exultauerũt in deũ viuũ: ꝛ ẽt qz non solũ in ve. testõ sed ẽt in nouo ecclesia vtitur non solũ sono vocũ sed ẽt instioꝝ: vt tympanis ꝛ organis in pluribus locis. h Quia bñplacitum. hic adducit rõ laudandi deũ. Circa qđ sciendum q̃ lz aduentus xpi ad iudiciũ futurus sit valde terribilis inmustis: erit tm̃ delectabilis iustis: ꝓpter qđ saluator Lu. xxi. loquẽs aplis de signis ꝓcedẽtibus extremũ iudicium subdit .d. His aũt fieri incipientib⁹ respicite ꝛ leuate capita vra. i. exhilarate corda: fm q exponit beat⁹ greg. homelia. j. ꝛ iõ aduẽtus xpi ad iudicium dr esse delectabilis iustis: qz hẽbunt iudicẽ gratũ: ꝛ hoc ẽ qđ dr: b Quia bñplacitũ est dño i pplo suo. lz. n. oẽs boni et mali sint sui generaliter: tm̃ iusti dicũtur pplis suus spãliter qui sunt a deo electi ad regnandũ cum eo in ciuitate celesti. i Et exaltauit mãsuetos in salutem. loquitur hic ꝺ futuro per modum ꝓteriti ꝓpter certitudinem prophetie. ꝛ dicũtur hic mansueti potissime illi qui dulciter sustinẽt oppressiões tyrannoꝝ amore dei: qui in iudicio futuro erũt exaltati: ideo subdit: k Exultabũt sancti i gloria. quia post iudiciũ sancti erũt glorioti in aia ꝛ corpore: ꝛ sic augmentata glia augmẽtabit eoꝝ exultatio ꝛ lericia: ꝛ quia tũc totaliter quietabitur anime appetitus: ideo subditur: l Letabũtur i cubilibus suis. qz cubile est locus q̃etis. Et dr in plurali: cubilibus. pro diuersis glie gradibus seu mãsionibus: quia licet sit eadem beatitudo oium obiectiue nõ tamen formaliter: quia licet omnes sancti videant deũ: ꝛ eo fruãtur: tm̃ vnus videt ipsũ clarius altero: ꝛ dulcius fruitur ipso: ꝛ qz tũc in corporib⁹ gloriosis erit laus vocalis: fm q dicunt aliqui doctores et probabilit: ideo sbditur: m Exultationes dei in guttura eoꝝ. qz laus vocalis icipit a gutture ꝛ arterijs. n Et gladij ancipites. i. ex vtraq̃ parte scindẽtes. o In manibus eoꝝ ad faciendã vindictam ꝛc. per hoc itelligitur constãtia sctoꝝ ꝛ potẽtia in extremo iudicio ꝺ illos qui iuste oppresserũt eos in hoc mundo: fm q dr sap. v. Tũc stabunt iusti in magna cõstantia aduersus eos qui se ãgustiauerunt ꝛc. Uel põt referri illa littera ad angelos sãctos qui erunt executores diuini iudicij separãdo impios a iustis: et mittendo eos cũ demonibus in ignem inferni: fz q dicitur matth. xiij. Exibunt angeli ꝛ separabũt malos de medio iustoꝝ: ꝛ mittent eos i caminum ignis. ꝛ quia ab illa pena nõ poterunt solui seu liberari: ideo subdit: Ad alligandos reges eoꝝ ꝛc. p Ut faciãt in eis iudicium cõscriptum. i. executionẽ extremi iudicij in diuina pscientia ab eterno cõscripti ꝛ ẽt in libris ve. ac no. testamẽti. Et qz talis executio diuine iustitie cedet ad augmentũ glie electoꝝ: fm q dr. ꝺ. psal. lvij. Letabitur iustus cuz viderit vindictam: iõ sbdit: q Manus hec est oibus sanctis eius. vel istud põt referri ad ad sñiam datam, p electis: quia sicut angeli erunt executores diuini iudicij mittẽdo malos i gehennã ita erũt executores transferendo electos in animam ꝛ corpore ad gloriam sempiternam.

Psalmus. CL.

YLaudate dominũ in sanctis eius. huic psal. ꝑmittitur talis ti. in hebreo ꝛ i trãslatione hieronymi: Alleluia. ad designandum q̃ psal. iste ẽ quedã invitatio ad laudem dei: ꝛ exponitur cõmuniter ad litteram referendo ad tempus veteris testamenti: ꝛ fm hoc in hoc psalmo tria tanguntur. Primum est laudatiõis locꝰ cũ dr:

Quinto prefertur iste status: quia sub fide ⁊ cultu vni⁹ dei miraculose exaltatū fuit cornu populi dei. ſ. per regiā potestatē sublimē mltis miracul' acq̄sitā: vt p3 i hiſtoria dauid .j.⁊.ij. Reg. Exaltatio. n. cornu i hoc loco nō est necessariū vt itelligat de regno xp̄i spūali: put i postilla sed ō regia potestate sublimi: deutro. xxxiij. de ephraim legitur: Cornua rinocerōtis cornua illius: q̄ō dī ꝓpter regnū decē tribuū q̄ō ab eo descendit nō ꝓpter regnum xp̄i: q⁹ non descendit de tribu ioseph ⁊ ephraim ſimil'r cum dī Trenoz. ij. cap. Cōfregit in ira furoris sui oē cornu isr̄l. intelligitur ad l'raz de oblatiōe regie ptātis a iudeis tpe hieremie nō de regno xp̄i. Sexto p̄fertur iste status q⁹ nō solum adepti fuerūt filij isr̄l regiā ptātem mō predcō: sed ēt quandā sactitatē sortiti sūt. vñ. Exo. xix. c. legitur: Uos eritis mihi in regnū sacerdotale et gēs sācta. ⁊ de hoc dicit: Hymn' oībus sanctis eius. ⁊ seq̄tur: Filij isr̄l ꝑplo appropiquāti sibi. eo q⁹ nō fecit taliter oi natiōi: vt dēz est i fine p̄decētis p̄s. Scōs vō status ecclie ꝓsideraf sb lege euāgelica: ad quē quidē statum ꝓprie applicaf sequēs p̄s. ſ. Cantate dño cē. q̄ō sic p3: nā hic staf' prefert p̄cedenti in sex. Primo i ipsius nouitate: hic. n. staf' nouus dī: tū respectu antiq̄ q̄ vetus est: de q̄ apls ad hebre os. viij. ca. dicendo: Nouū veterauit prius. tum respectu legislatoris: de q̄ ad ephe. iiij. Induite nouum hoiem q̄ f3 deum creatus ē. tū respectu mandati p̄ncipalis. vñ ioh. xiij. c. Mādatū nouū do vobis. tum respectu cuiuscunq⁹ legem euāgelicā suscipiētis ad gal. vlti. c. Nec circūcisio aliq̄d valet nec p̄pucium sed noua creatura. Et iō in statu no. testa. merito cāticum nouū cātari dz. vñ Esa. xlij. c. vbi de xp̄o i p̄mo sui aduētu ad l'raz agit dī: Cātate dño cānticū nouuz laus eius ab extremis terre. q̄ō ꝓprie ꝓcedat in forma verboz cū p̄mo versu h⁹ p̄s. ſ. Cātate dño canticū nouū: laus eius i eccl'ia sctōz. nisi q⁹ vbi dī hic: Laus eius i eccl'ia sanctoz. ibi dī: Laus eius in extremis ire. Ex q̄ intelligit q⁹ ecclesia sctōz. ſ. euāgelica de q̄ ibi ⁊ hic agitur: diffundenda erat i extremis terre. ſ. p orbē terraz. Scō p̄fertur hic status nouus respectu p̄mi in p̄ntia xp̄i: fuerat. n. xp̄s in antiq̄ testō sb figura: mō est i reali p̄ntia: ⁊ de hoc dicit psal. Letetur isr̄l in eo qui fecit illum: ⁊ filie syon exultēt in rege suo .q. d. status nō solū letaf in deum q̄ fecit eū. ſ. tanq⁹ in creatorē ꝓprie in p̄mo statu: sed ēt tanq⁹ in regem suū. ſ. in regem saluatorē: iuxta illud Esa. xxxiij. c. Dñs rex nr̄ ipe saluabit nos. Tertio p̄fertur i exaltatione humiliuz. In veteri. n. lz cōmendet humilitas: nō tñ sic laudaf sicut i nouo: vbi xp̄s q̄i totam doctrinā suaz i hoc fūdauit: mat. xi. Discite a me q⁹ mitis sū ⁊ humilis corde. ſimil'r ⁊ premū vltimū quasi totum humilitati attribuit. d. Lu. xiij. c. Qui se humiliat exaltabit. ⁊ de hoc dicit psalmista: Quia bñplacitū ē dño in pplo suo ⁊ exaltabit māsuetos in salutē. hoc ē dicere: populus h⁹ noui staf' in q̄ bñplacitū ē deo sūt māsueti q̄ exaltabūtur i salutē. Quarto p̄ferf hic status respectu primi in purificatiōe interioris hois. ſ. cōscie. In p̄mo. n. statu vt augu. dicit: manus, phibebātur nō animus. ſ. ut in plurib⁹: in statu vero nouo tota glia iustoz. in cōscia interiori ꝓsistit. vñ. ij. Loz. j. c. Glia nr̄a hec est testimoniū cōscie nr̄e. ō qua glia dicit psal. Exultabūt sancti i glia: letabūtur i cubilib⁹ suis. ſ. i cōscientijs suis purificatis. vñ i glo. Justi de actib⁹ suis bonis nō letātur extra. ſ. in pplari fauore sed i cubilib⁹ suis. ſ. in cōsciētijs. vñ mat. vi. c. Intra cubiculū tuuz: ⁊ ora p̄em tuum. Quinto vero p̄fertur hic status p̄cedenti i potestate duplici sibi data. ſ. tpali ⁊ spūali: put exponit illud verbū euangelij: Luc. xxij. Ecce duo gladij. ⁊ de hoc dicit: Et gladij ancipites i manib⁹ eoz. ſ. gladius tpalis: q̄ apud imperialē ptātem p̄ncipaliter resident: ⁊ gladius spūalis. ſ. ligādi ⁊ soluēdi qui residet apud petrū ⁊ eius successores: cū p̄mo. n. gladio q̄nq⁹ fit: Uindicta i natiōibus. cuz scō: Increpatiōes in pplis. Et ex hoc, puenit q⁹ q̄nq⁹: Alligātur reges coz. in cōpedibus. q⁹ f3 glo. in preceptis dei q̄ dicūtur vincula ferrea q̄ q̄si dura sūt ⁊ isolubilia: vt cū dī: Q⁹ deus ꝓiunxit hō non sepet: mat. xix. c. Alligat' es uxori: noli q̄rere solutionē. j. Loz. vij. c. Dis. n. vinculis liganf gentiū reges ⁊ nobiles seculi ab isirmis h⁹ mūdi: quos elegit dñs: vt fortia queq⁹ ꝓfunderet. hec in glo. ⁊ seq̄tur: Ut faciant i eis iudiciū ꝓscriptum. q⁹ oia ista i p̄mo statu fuerunt ꝓscripta saltē in figura ⁊ mō cōplentur. Sexto p̄fertur hic status precedenti: quia p̄mus p' tinebat tñ filijs isr̄l pplo appropiquanti sibi. vt in fine p̄cedentis p̄s. ꝓcluditur. Gloria. tñ h⁹ status: Est oībus sanctis. ſ. per oēs gentes ⁊ per totū mundū vt in glosa. Tertius vero status ecclie cōsideratur i lege beatifica ⁊ eterna. ſ. i statu glie: ad quem quidē statum ꝓprie applicaf p̄s. vltimus. ſ. Laudate dñz in sāctis eius. ⁊ exponaf sicut vltimo loco exponitur i postilla ad istud ꝓpositū reducendo vsq⁹ ibi cū dī: Ois spūs laudet dñz. q⁹ verbū preter expositionē postil. que satis competens ē pōt ēt aliter exponi ⁊ forte magis ꝓprie. Ad q⁹ sciendu⁹ q⁹ f3 greg. in eccl'ia p̄nti imolatur deo sacrificiū cōpūctionis: iuxta illud: Sacrificiū deo spūs contribulatus. in celesti vero sacrificium laudis. vñ psalmista: Dirupisti vincula mea ⁊ tibi sacrificabo hostiaz laudis. cuius rō est. Nam i hac vita retardaf spūs: ne feratur totus i ipsū deum: q̄nq⁹ ex grauedine pctoz: q̄nq⁹ ex impedimēto molis carnalis que sūt vicula anime: q̄bus diruptis in statu glie sacrificatur deo hostia laudis: in qua q̄dez hostia nihil reperitur quin ferat i deum: iō dī: Omnis spūs laudet dñm. i. totus spūs. dictio. n. hebraica i hoc loco posita vtrūq⁹ significat idifferēter. ſ. totū ⁊ omne. Notādū est ēt q⁹ vltimus versus h⁹ p̄s. vltimi cozrespōdet primo versui p̄mi psalmi: sicut vltima perfectio alicuius rei p̄me inchoate perfectioni ipsius. Beatitudo .n. de qua itelligitur illud: Beatus vir qui nō abijt i cōsilio ipiorum. est beatitudo vie nondū perfecta sed incipiens per recessū a malo. Sed i hoc verbo vltimo itelligitur perfecta ⁊ cōsummata beatitudo que terminaf in totali adhesione ad deū per claram cognitionē ⁊ pfectum amorem in q̄bus cōsistit summū gaudiuz ⁊ vera laus dei: de quibus Esa. lj. Gaudium et exultatio. reperietur in ea gr̄arum actio ⁊ vox laudis: ad q̄ nos perducat dei filius amen.

Replica.

EN psalmo: Laudate dñm de celis. vbi postil. dicit ex titulo nō esse notum nomen auctoris apud hebreos: Burgensis vult q⁹ dauid sit auctor h⁹ p̄s. sicut ⁊ oium aliozū fm opinionem beati augustini: de qua opinione vide cozrectoriū circa psalmū primuz. Sed probatio burgen. est probatio ignoti per ignotius: quia nititur probare per orationes quasdam quas nūc facit synagoga: que orationes nobis sunt magis ignote: ⁊ dato q⁹ essent nobis note: non esset tamen auctētice: ⁊ absit eius orationes esse auctēticas ⁊ efficaces: quia per synagoge orationes iudei singulis diebus ecclie christi ⁊ christianis maledicūt: vt dicitur in glosa ordinaria esaie. Circa illū autem passuz: Et exaltauit cornu ppli sui. quez postillator exponit de incarnatione christi in qua exaltauit nobis cornu salutis: pro ut auctoritatibus probat postillator: burgen. exponit de potestate regia in veteri testamēto miraculose data populo israel: in quo burgen. multipliciter peccat. Primo quia dicit potestatem regiam iter iudeos miraculis multis acquisitam: cū tamē peccatis populi multuz reprehēsibiliter fuerint regalia iudeorum exacta ⁊ introducta: de quo vide primi Regum. viij. in cozrectorio satis lato. Secūdo peccat: quia cum cornu hic accipiatur i bono: et sic dicatur exaltatū: Burgen. ad ꝓbandū

a Laudate dñm in sctis eius. ⁊ vocat hic sca pma ps templi q̄ dicebatur sctum siue scta: ⁊ scda q̄ dicebatur sctūsanctoꝝ: vbi sacerdotes dicebant diuinas laudes: qa pma pte intrabāt quotidie sacerdotes sacrificioꝝ offícia ꝓsūmantes: scda vero pte intrabat sūmus sacerdos semel in anno: vt hēt heb. ix. ⁊ qz deus nō solū est laudandus i terris sed ēt i celis: iō subdit: b Laudate eum i firmamento virtutis. ⁊ vocat hic celū empyreuꝫ firmamentū: eo q̄ est imobile ⁊ firmuꝫ: ⁊ sic diuine cōtemplatiōi et eius laudi aptissimū. c Laudate eū. Hic ponitur scdm. s. ipsi⁹ dei laudandi magnificus status cū dī: Laudate eū in virtutib⁹ eius. lz. n. diuina virtus sit vnica sicut ⁊ eius substātia: tñ est multiplex in effectibus: ita q̄ nunq̄ tot effectus ꝓduc quin possit adhuc ꝓducere plures: iō dī: d In virtutib⁹ eius. i. in effectibus suis iam fcis ⁊ fieri possibilib⁹: ⁊ qz magnitudo virtutis eius ē nobis icomprehēsibilis: iō subdit: e Laudate eū fm multitudinē magnitudinis eius. i. q̄tū cunqꝫ poteritis: qz adhuc ad debitam eius laudē nō attigetis: eccl. xliij. Bñdicentes dñm exaltate eū q̄tum potestis: maior est. n. oi laude. f Laudate eū. Hic ꝓnter ponitur tertiū. s. laudatiōis modus: ⁊ qz in ve. testō non solū laudabant deū vocibus humanis sz ēt musicis instrūmentis: iō dī: Laudate eum in sono tube ⁊c. ⁊ nominātur hic plura instrūmenta musica quibus vtebātur sacerdotes ⁊ leuite: ⁊ descriptionem eoꝝ ptransco: qz sūt satis nota excepto vno cū dī: g Et choro. Et dicūt aliqui q̄ chorus est instrūm de corio fcm: et hz duas fistulas de ligno: vnam per quam inflatur: ⁊ aliaz per quam emittit sonum: ⁊ vocatur gallice cheurete: credo tñ magis q̄ hic accipitur chorus ꝓ laudantium societate. h Laudate eū i chordis. i. i instrūmentis hūmōdi chordas de ere seu intestinis: sed qz iste modulatiōes instrūmentorum seu vocum deo non sūt accepte: nisi in q̄tum procedunt ex mētis deuotione: iō ꝓcludit in fine: i Omnis spiritus laudet dñm.

Videtur aūt mihi q̄ psalmus iste pōt aliter exponi: vt sit conclusio totius libri psalmoꝝ ⁊ consequēter se hñs ad precedentem psalmū: qui terminatur i translatione electoꝝ ad celestem gl̄iam peracto iudicio extremo: ⁊ ideo in hoc psalmo inuitātur omnes ciues celestes ad dei laudes perpetuam: inter quos primo inuitātur homines ad gl̄iam assūpti: quia xp̄s in humanitate assūpta ⁊ beata virgo maria excedunt omēs angelos in celesti gloria: ⁊ ideo dī: Laudate dominū in sanctis eius. i. in societate scōrum ex hominib⁹.

Laudate eum in firmamento virtutis eius. i. in celo empyreo: qō est bonoꝝ locus: ⁊ dī firmamentum rōne pcta. Scdo inuitātur ciues celestes q̄tum ad angelos: cū dī: Laudate eum i virtutibus eius. i. in societate angeloꝝ q̄ nominātur noie virtutū: eo q̄ medius ordo medie hierarchie nominat ordo virtutum: extrema autem aliqñ nominantur a medio. Laudate eum fm multi. mag. eius. lz autē magnitudo dīna sit vna ⁊ non multiplicata i se: dī tñ qdāmō multiplicari inq̄tum ab ea ꝓducūtur multi effectus magni. ⁊ quia isti effectus maxime relucēt in ciuibus celestibus tam angelis q̄ hoībus: iō vtrisq̄ dī: Laudate eum fm multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in sono tube ⁊c. fm q̄ dicit beatus greg. Balbuciēdo pout possum⁹ excelsa dei resonamus. s. ꝓ sensibilia nobis nota: ideo hic exprimūtur multa instrumenta musica: non quia habeāt locum in celesti patria: sed ad signandum magnitudinē iocunditatis celestis: i qua licet sit laus vocalis fm aliquos doctores: vt dictū est psalmo precedenti: tamen laus mētalis siue spiritualis est principalioꝝ: ideo in fine cōcluditur: Omnis spiritus laudet dominū. i. spiritus angelicus ⁊ humanus: qui ibi continue laudant deum: fz q̄ dicitur supra psalmo. lxxxiij. Beati qui habitāt in domo tua domine in secula seculoꝝ laudabūt te. Ad⁹quam laudes nos ꝓducat qui cum patre ⁊ spiritusācto viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

Laudate eum in sono tube: laudate eum in psalterio ⁊ cithara. Laudate eum i tympano ⁊ choro: laudate eū i chordis et organo. Laudate eum in cymbalis benesonātibus: laudate eum i cymbalis iubilatiōis: ois sps laudet dñm. Alla.

Explicit psalterium.

Explicit postilla supra librum psalmoꝝ edita a fratre Nicolao de lyra ex ordine minoꝝ sacre theologie doctore excellentissimo.

Expo ꝓlogi i ꝓuerbia salomonis incipit.

a Tungat epla ꝛc. Hūc ꝓlogū ꝓmittit hieronymus tribus libris salomonis scribens chromatio ⁊ heliodoro epis. Un ipe dicit i scdo libro ꝯ rufinū: salomonis libros ꝗs oli iuxta additis obelis ⁊ astericis i latinū ṽterā ex hebraico trāsferēs ⁊ dedicās sācti epis chromatio ⁊ heliodoro hoc i pfacuncle mee fine cō iunxi: Sicui sane lxx. interpretū ꝛc. Un nō oz apprōpriari pabolis cū oibus sit cōis. In ꝓia pte istius ꝓlogi captat hieronymus eorum beniuolentiā comēdās i eis charitatē: cū dicit iūgat epla ꝛc. In scda qz postulationi nō satisfeceāt rationabilē ꝓtendit excusationē: ibi Cōmentarios i osee ꝛc. In tertia dicit ꝙ licet mlti ab eo diuersa poscerēt istī tñ ꝓteritis obnoxius tenebatur ꝓpt sūptuū admīstrationē: ibi Mittit solatia sūptuū ꝛc. In quarta dic se eis tria salomonis volumina transtulisse cū duobus libris apocryphis: qui licet nō habeant auctoritatem: valēt tñ ad ecclesie edificationē: ibi Itaqꝫ longa egrotatione fractus ꝛc. Ultimo translationi. lxx. quam cotexerat ꝓfert istam editionem: ibi Sicui sane. lxx. interpretū ꝛc. aliq libri habēt istam salutationē in ꝓncipio: Chromatio ⁊ heliodoro episcopis hieronymus salutem. ⁊ postea seqt iungat epistola ꝛc. construe sic: Epistola. ista singularis ⁊ indiuisa ab epi quod est supra: ⁊ stolon missio quia super intentione mittentis gerit officiū nūcij. Jungat. i. iūctos nos esse ostendat. Quos sacerdotiuꝫ. i. episcopalis dignitas: Jūgit. quia ābo estis episcopi. Immo. i. certe vl poti⁹: Chartā. p diuersas epistolas diuisā: ⁊ dī a careo quia caret pilis ⁊ carnibus. Non diuidat. i. non diuisos ostendat vos. Quos amor christi non mūdi: Nectit. i. colligat ⁊ cōiungit. q. d. vnicā ⁊ indiuisā epistolā vobis scripsi: quia estis in dignitate socij: ⁊ ꝓ charitatē cōnexi ne si diuersa scriberē diuisionē inter vos aliquā denotarē. Cōmentarios. i. expositorios tractat⁹. a cōmento dī cōmētarius. a. um. i. expositorius. nā cōmentū dī quasi cū mente. cōmentū ei est pluriū studio vel doctrina i mēte habitoꝝ i vnū collectio. vel dī cōmētū a cōmiscor ceris cōmētus sū ꝓmiscui: qd significat cōmemorare ad memoriā reducere: mētiri: fingere: cōponere vel adiueni re. forte vicio scriptoꝝ iuenimus cōmentarios ꝓ cōmentaria. dī ei hoc cōmētariū: ⁊ ide hoc cōmentariolū dimīnitiuum ꝓ scripto interpretatiuo. vnde Jsidorus i vj. etymo. Cōmentaria dicta: quasi cū mēte. Sūt ei interpretationes vt cōmēta iuris: in osee: amos: çacharia: malachi am ꝛc. in abachuc dicit glosa cōmētatur hieronym⁹ sup osee: ioel: ⁊ amos: abdia: ⁊ ionā pāmachio: sup nau: micheaz: sophōia: ⁊ aggeū paule ⁊ eustochio: sup abachuc chromatō: sup malachiā exuperio tolosane ecclesie pontifici ⁊ mineruo ⁊ alexandro monachis sup çachariam exuperio tolosāo epo. b Pre valitudie. i. ꝓ ifirmitate: vl posse ⁊ preciū denotat. Jtē valere i mala significatōe dicitur perire vel ifirmari: ⁊ inde vale valeto valetote verbum defectiuū qd pertinet ad salutationē in recessu. vnde versus drialis: Dicit aue venies tibi iure: valeqꝫ recedens: Hoc verbū salue cōprehendit aueqꝫ valeqꝫ. ⁊ qr ꝑ peractā sepulturā recedens amici dicebāt mortuo vale: qd erat signū ꝙ amplius nō debebant eum videre dicunt quidam ꝙ ab isto vale dicitur valitudo ꝓ ifirmitate. vl b Pre valitudie. i. firmitate ōficiēte. valitudo ei dī firmitas: vl infirmitas: vñ grecissimus: Infirmi tibi sit valitudo sit ꝗs firmi: dicas a valeo dis silicꝫ mō. ſ. ꝗs diuersas significatōes. c Solatia sūptuū. i. expensaꝝ sine quibus nullum est solatium: iuxta illud: Si sūptus desinit tibi nulle delitie sint. d Notarios. i. scriptores. e Librarios. i. librorꝝ custodes: vel potius notarios appellat qui prio scribebant in cedulis de minuta littera: sed librarios notat illos qui scripta a notarijs redigebant in libros scribentes de grossa littera. vñ Jsidorus in vj. etymo. liber est interior tunica corticis que ligno adheret: vnde ⁊ liber dicitur in quo scribimus eo ꝙ ante vsum charte vel mēbranarū de libris arborꝝ volumia fiebant ⁊ cōpaginabantur: vnde ⁊ scriptores a libris arborum librarios vocauerunt. f Diuersa poscentiū. qz vos petitis cōmentaria in dictos ꝓphas: ⁊ alij petunt alias scripturas. g Equū. i. iustū. h Uobis esurientib⁹. i. valde dicta cōmentaria desiderantibus: sicut valde desiderat cibū qui esurit. i Alijs laborari. i. ad petitionē alioꝝ quibus nō teneor sicut vobis: ⁊ tamē instanter petūt ꝗsi: k Obnoxius sim. i. obligatus. obnoxius ex o b ⁊ noxius. i. subditus. vel obnoxius cōponitur ab ob ⁊ noxa. ꝓprie quidē obnoxius alicui dicitur qui ꝓpter noxam. i. culpam vl ꝓpter offensam aliquam illi est suppositus debitus vel obligat⁹: sed ponitur ꝓ subiecto subdito quocūqꝫ mō. l Cui ꝙ alij ꝓter vos. in ratione dati ⁊ accepti. q. d. nulli sū obligatus nisi vobis: quia nullus alius dedit mihi expensas: ⁊ a nullo alio accepi eas. m Tridui. i. parui tēporis: ⁊ tūc quasi ponitur finituꝫ ꝓ infinito. vel Tridui. i. modici laboris a tris idest tres ⁊ dies. n Maslot. quod scilicet volumen hebrei vocant pabolas: maslot hebraice: pabole grece: ꝓuerbia latine. est autem parabola rerum genere dissimilium cōparatō: sicut. xxx. ꝓuer. diabolus cōparatur sāguisuge: quia semper sitit sanguinem peccatorum. Item in eodem capitulo leoni fortissimo cōparat salomon christuꝫ de morte triūphantē: gallo q ānūciat horas noctis ꝓparat ꝓdicatorē: arieti q ē dux gregis ꝓparat sacerdotē: vñ dic Jsidorus i vj. etymo. Cōmentaria dicta: quasi cū mēte. Sūt ei interpretationes vt cōmēta iuris: in osee: amos: çacharia: malachi am ꝛc. in abachuc dicit glosa cōmētatur hieronym⁹ sup osee: ioel: ⁊ amos: abdia: ⁊ ionā pāmachio: sup nau: micheaz: sophōia: ⁊ aggeū paule ⁊ eustochio: sup abachuc chromatō: sup malachiā exuperio tolosane ecclesie pontifici ⁊ mineruo ⁊ alexandro monachis sup çachariam exuperio tolosāo epo.

Epla sācti hieronymi ꝓ sbyteri ad chromatium ⁊ heliodoꝝ epos de libris salomonis.

Tungāt epla ꝗs iūgit sacerdotiū: imo chartā nō diuidat: quos christi nectit amor. Cōmētarios i osee amos ⁊ çacharia: malachiā ꝗz poscitis. Scripsissem si licuisset ꝓpe valitudine. Mittitis solatia sūptuū. Notarios nostros ⁊ librarios sustētatis: vt vobis potissimū nr̄m desudet ingeniū. Et ecce ex latere frequēs turba diuersa poscētiū: qi aut equū sit me vobis esurientib⁹ ⁊ alijs laborare: aut i rone dati ⁊ accepti: cuiqꝫ ꝓ vos obnoxius sim. Itaqꝫ longa egrotatiōe fract⁹: ne penit⁹ hoc āno reticerē ⁊ apud vos mut⁹ essē tridui op⁹ noi vio ꝓsecraui intꝑtationē videlz tum salomonis voluminū: māsloth: qd hebrei pabolas: vlgata

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra cum additionibus Pauli burgensis ⁊ replicis defensiuis Mathie doring super prouerbia salomonis incipit feliciter

Ecce descripsi eam tibi tripliciter ꝓ uer. xxij. fm q dicitur in principio libri de plātis: Tria vt ait ēpedocles i tota rez varietate: pcipue excellētissimū diuīe mūificētie donū phiā s. extollūt magnifice mobil affluentie ꝓtēpt': future felicitat appetit': mētis illustratio: q̄z prio nihil honestius: secundo nihil felici': tertio nihil ad amboz adeptionē cōpēdiosam efficacius. Uera autem philosophia traditur in sacra scriptura: ⁊ quodā speciali modo in libris salomonis qui ꝓpter hoc sapientiales dicūtur. philosophia ei antiquitus sapientia dicebatur: ⁊ philosophi sapientes Sed pythagoras nomē sapientis refugiens ne arrogantie notā incurreret philosophū se esse respōdit. i. amatorez sapie: qō pōt dici sine nota arrogātie: ⁊ extūc vocati sunt philosophi: qui prius sapientes dicebantur: ⁊ sapientia extūc philosophia noiari cepit. Igitur in libris salomonis qui fm noiationē antiquā sapientiales dicunt tria predicta philosophiā seu sapientiā extollentia cōtinētur: videz mobilis affluentie cōtēptus: future felicitatis appetitus: ⁊ mentis illustratio. Licet aūt mentis illustratio iter ista tria ponat vltio: tm̄ ordine tpis ⁊ nature p̄cedit alia duo: q̄z ē via ad ꝓpēdiosaz adeptiōez eoz vt dictū ē. Igitur i prio libro salomōis q̄ dr pabole: mētis illustratio cōtinet: q̄z ibi documēta ponūtur ad eruditionē simpliciū: ⁊ ad augendū sciam itelligētiū: fm q̄ dr i principio libri: Parabole salomonis filij dauid regis isrl ad sciendā sapiētiā ⁊ disciplinam ⁊c. In scdo vero libro eius q̄ ecclesiastes dr: ꝓtēptus mūdi docetur: fm q̄ i principio libri dr: Uanitas vanitatū dixit ecclesiastes vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas. In tertio vero libro ei' q̄ dr Canticū cāticoz: superne felicitatis appetit' exprimit: fz q̄ in principio libri dr i psona ecclesie q̄ a prio abel iusto icepit: vt dic̄ Gregor' home. vij. Osculet me osculo oris sui ⁊c. qō q̄dē osculū hēt in fruitiōe btā: igit i vbo passū pto circa libros sapiētiales tāgūtur quatuor cause. s. effectiua: subiectiua: formalis ⁊ finalis. Causa vero effectiua duplex est: vna principalis. s. dei reuelās sapientiā i his libris ꝓtētā. Alia instrūal. s. ipse salomō q̄ habuit hāc sapiētiā diuinitus infusā: vt pz tertio reg. iij. ⁊ eā descripsit spū sancto dictante i tribus libris p̄dictis: ⁊ hoc notat cū dr Ecce descripsi. vñ dr ecclesiastes. xij. Cūq; esset sapiētissimus ecclesiastes docuit populū: ⁊ enarrauit que fecerat ⁊ inuestigans cōposuit pabolas multas: quesiuit verba vtilia: ⁊ cōscripsit sermōes rectissimos ⁊ veritate plenos Circa scōm ꝓsiderādū: q̄ sicut corpus mobile sub ratōe absoluta subiectū ē in tota philosophia naturali: i partialib' vero libris sub rōnib' ꝑtis: vt i libro de celo ⁊ mūdo subiectū ē corpus mobile ad situ: ⁊ sic de alijs: ita deus est subiectū in tota sacra scriptura sub rōne deitatis absolute: ideo dr theologia quasi sermo de deo. In partibus vero sacre scripture ē subiectū sub rōnib' magis determinatis: vt in veteri testō subiectū ē deus vt creator: ⁊ i nouo vt redēptor. In libris vō sapientialibus ē subiectū vt sapiētie dator. nec obstat si dicatur q̄ hec est rō cause effectiue: q̄z in tota sacra scriptura deus ē cā efficiens ⁊ subiectiua. efficiēs inquātū ab eo infūditur ⁊ regulatur. Subiectiua vero inquātū p ipsā ifusā ab hoibus cognoscitur: ⁊ ista cā subiectiua tāgitur cū dr. Eam. s. sapientiā que ē idē qō ipse deus. ⁊ q̄z eius cognitio ē sūme desiderabil: iō dr ea: sap. viij. Hāc amaui ⁊ exq̄siui ea a iuuentute mea: ⁊ amator fact' sū forme illi'. Tertio aūt tāgit i verbo ꝓposito cā finalis cū dr: Tibi. i. ad vtilitatē tuā. Ad bonū ei totius ecclesie descripti sūt isti libri ꝓtinētes doctrinā sapiētie: p quā habetur gra in p̄nti: ⁊ gloria i futuro: ꝓpter qō de ipis dr ꝓuer. ij. Longitudinē dierz ⁊ ānos vite ⁊ pacē apponēt tibi. Et dicit ānos vite quātū ad gratiā i p̄senti viuificantē. Pacē. s. triplicē: internā: fraternā ⁊ supnā ⁊ qz superna hz eternitatē annexā: iō dicit: Longitudinem dierz. qz eternitas a nobis nō capit in p̄nti nisi fm imaginationē tpis ifiniti. Causa vero formalis tangit cū dr Triplici ter. est aūt duplex forma. s. forma tractādi: ⁊ forma tractat' forma tractādi ē mod' agēdi: q̄ triplex ē in libris sapiētialib' qz pcedūt monitiue: cōminatiue: ⁊ pmissiue. De quo pōt accipi qō dr ecclīastes. ij. Funicul' triplex difficile rūpit. qa si a liqs n̄ acqescat mōitis: ꝓpellit tn̄ cōminatiōib': vel attrahit pmissis: ⁊ i hoc etiā h' doctrie soliditas ōsignat. Forma vero tractatus est diuisio huius doctrine q̄ vt iā dictū ē in tres libros diuiditur. s. puerbia: Ecclesiastē: ⁊ Cātica cāticoz. ceteri vero vt liber sapiētie: ⁊ ecclesiasticus nō sūt ō canone vt patet per hieronymū in ꝓlogo galeato: nec habentur in hebreo: ideo eoz expositionibus ad p̄sens intendere nō propono.

Incipit ꝓlogus i libros eosdez salomonis.

TRibus noibus vocatū fuisse salomonē: scriptura mānifest issime docent: Pacifi cuz. i. salomonem: ⁊ idida: hoc ē dilectū dñi: ⁊ qō nūc dr coeleth i. ecclīastē. Ecclesiastes aūt greco sermone ē appellat': qz cetū. i. eccl'iam ꝓgreget: quē nos nuncupare possum' ꝓcionatorē: eo q̄ loq̄t ad pplm: ⁊ fmo ei' n̄ spālr ad vnū: fz ad vniuē sos dirigat generalr. Pro ro pacifice' ⁊ dilect' dñi: ab eo q̄ regno ei' pax fuerit: ⁊ eū dñs dilexerit appellat' ē Mā ⁊ psalm' q̄dragesimus quart' ⁊ septuagesimus primus dilecti ⁊ pacifici titulo pnotāt. Qui tñ ⁊ si ad prophetiam christi ecclesieq; ptinētes felicitatē ⁊ vires salomonis excedūt: tamē fz

o Coeleth. hebraice qđ volumē: Possum' dicere ecclesi
asten nē. coeleth hebraice: ecclesiastes grece: cōcionator latie
concionor concionaris dī loqui ad concionē: ⁊ inde cōciona
tor dī liber iste: eo q̄ sermo ei' nō spēaliter ad vnū sicut i p̄
uerbijs: ʒ ad vniuer
sos generaliter dirigā
tur: docēs oia q̄ i mū
do cernim' caduca eē
⁊ breuia ⁊ ob hoc mi
nime appetēda: ita di
cit Jsido. in vj. ety.
p Syrasirim qđ in
linguā nr̄ā vtīt̄ cāticū cāti
cor. Fert ⁊ pānāethos ihesu
filij syrāch liber: ⁊ ali' pseū
dographus: q̄ sapia salo
lomonis iscribit. Quor p̄
orē hebraicū repperi: nō ec
clesiasticū vt apud latinos
ʒ pabolas p̄notatū. Cui iū
cti erāt ecclesiastes ⁊ cāticū
cāticor: vt silitudinem salo
monis ñ solū nūero libro
rū: sed ēt māx genere coeq̄
ret. Secūd' apud hebreos
nusq̄ ē: q̄ ⁊ ipē stil' grecaʒ
eloquētiā redolet: ⁊ ñnulli
scriptor vetex: būc eē iudi
autez editio prouerbia vo
cat: cōeleth: que grece ec
clesiasten: latine concionato
rē possum' dicē: syrasirī: qđ
i lingua nr̄a vtīt̄ cānticū cāti
cor. Fert ⁊ pānāethos iesu
filij syrāch liber: ⁊ ali' pseū
dographus: q̄ sapia salo
lomonis iscribit. Quor p̄
orē hebraicū repperi: nō ec
clesiasticū vt apud latinos
ʒ pabolas p̄notatū. Cui iū
cti erāt ecclesiastes ⁊ cāticū
cāticor: vt silitudinem salo
monis ñ solū nūero libro
rū: sed ēt māx genere coeq̄
ret. Secūd' apud hebreos
nusq̄ ē: q̄ ⁊ ipē stil' grecaʒ
eloquētiā redolet: ⁊ ñnulli
scriptor vetex: būc eē iudi
philonis affirmāt. Sicūt er
go iudith ⁊ tobie ⁊ macha
beor libros: legit qđē eos
ecclia: ʒ iter cānonicas scri
pturas nō rēcipit: sic ⁊ hec
duo volumia legat ad edi
ficationem plebis: ñ ad au
ctoritatē eccliasticor dog
matū p̄firmādā. Sicūi sane
septuagita interptū magis
editio placet: hz eā a nobis
oli emēdatā. Necq̄ ei noua
sic cūdim': vt vetera destru
amus: et tāmē cū diligētis
sime legerit: sciāt magi nr̄a
scripta intelli: quē ñ i tertiū
vas trāsfusa coacuerīt: ʒ stā
ti dē plo purissīc p̄mēdata
teste: suū sāporē seruauerit.
Explic epla sci hierōymi
philonis affirmāt. Sicūt er
go iudith ⁊ tobie ⁊ macha
beor libros: legit qđē eos
ecclia: ʒ iter cānonicas scri
pturas nō rēcipit: sic ⁊ hec
duo volumia legat ad edi
ficationem plebis: ñ ad au
ctoritatē eccliasticor dog
matū p̄firmādā. Sicūi sane
septuagita interptū magis
editio placet: hz eā a nobis
oli emēdatā. Necq̄ ei noua
sic cūdim': vt vetera destru
amus: et tāmē cū diligētis
sime legerit: sciāt magi nr̄a
scripta intelli: quē ñ i tertiū
vas trāsfusa coacuerīt: ʒ stā
ti dē plo purissīc p̄mēdata
teste: suū sāporē seruauerit.
Explic epla sci hierōymi

dolet: būc iudei philonis eē affirmāt: q̄ pide sapia noia
tur: qr in eo christi aduēt' q̄ ē sapia p̄tis ⁊ passio ei' cuidē
ter exprimit. De philōe dic hierōym' i libro illustriū vi
ror: q̄ fuit iudeus natiōe alexādrin' ō genere sacerdotū
v Prenotatum. i. intitulatum. Scōs. s. liber sapiētie.
x Jpe stilus. i.
ipse mod' scriben
di. y Eloquen
tia redolet. i. sapit
q.d. ita luculēt ⁊
tā excellēter loqt
q̄ ex ipso mō lo
quēdi appet būc
librū greco eloq̄o
fuisse scriptuz q̄a
philo in greca lin
gua fuit pit' ʒ eēt
iudeus. a Sic
ē iudith nē. Jsi. i
vj. ety. dicit ⁊ iu
dith tobie ma
chabeorūq̄ libri
q̄bus auctoribus
scripti sunt mīme
pstat. hñt aūt vo
cabula ex eor no
mīb' q̄r gesta i
eis scribuntur.
b Canonicas. i.
regulares i q̄b' dā
tur recte regule vi
uēdi: q̄ recte regūt
q̄ rcte ducūt: nec a
liorsū trahūt: q̄ di
storum prauūq̄ corrigunt vnde dicuntur canonice a
canō grece qđ ē rgla latie siue p̄suetudo approbata siue
īstitutio: ⁊ scias q̄ canō i rcto ñ dr̄ sine accētuari cū cor
ripiat penl. obliq̄. Jñ cānic'. i. regularis vt dictū ē i p
logo galeato sup libros regū iuēies q̄ libri sint ō cānone:
⁊ q̄ nō. c Nō recipit. hoc vex ē ō orīētali ecclia: ʒ oc
cidētal' recipit vt dic Aug'. i libro ō ciuitate dei vel forte
nōdū tpe suo erāt recepti. d Uel nō recipit iter cano
scrip. i. nō p̄putat i canone veteris legi aut noue. si tñ ca
nonici libri ab ecclia catholica approbati. o Sicut
sane nē. lra plāa ē: snia ei talis ē: si alicui magi plz editio
lxx. q̄ nr̄a: pōr eā habere oli a me correctā. e Cudim'
i. fabricam' vel facim'. Cudo is dī fabricare: ferire polire: sculpē: ⁊ tōdē. f Sed cū diligentissime legerit nē.
hic, pbat p sile suā editionē p̄ualē: sicut ei vinū trāsfusū
ō prio vase i secūdū: ⁊ ō scdo i tertiuz corrūpit: ⁊ acescit
ita editio. lxx. ō hebreo i grecū: ⁊ ō greco i latinū q̄si i ter
tiū vas trāsfusa: mīn' valz q̄ nr̄a q̄ ūmediate ō ipo fonte
vīrat hebraice ē assūpta: ⁊ h' ē qđ ipe dic: g Sciat ma
gis nr̄a scripta itelli. i. magis eē itellībilia: qr puriōa sī ⁊
vīora q̄ editō. lxx. h Que ñ i tertiū vas trāsfusa coacue
rit. i. corrupta fuerit ad mōz vini nimīs ō vase i vas trās
fusi qđ amittit colorē ⁊ saporē ⁊ valorē. Coacuerit a co
aceo qđ p̄pōit a cō ⁊ aceo. i. eē vl fīei acidū. i Sz stati
i. imediate. k De plo. i. ō torclari. l Purissīe p̄mē.
teste. i. vase pēit' icorrupto. Cōmēdata a p̄mēdo qđ p̄po
nit a con ⁊ mādo: ⁊ ē p̄mēdāe: tradē: p̄mittē: laudāe ma
gnificare ⁊ extollē. Testa q̄i tosta a tost': ta: tū qr cū pus
moll' sit tosta p' hac ōsiccat ⁊ idurat oū coqt. Et' dī olla
vl ēt q̄cqd ex creta l' argillosa ira coqt. Un q̄dā silitudi
ne dī testa capitis. m Saporē suū ſuauerūt. plū a p̄
mēdo dī p̄sonū: ⁊ ppe plū dī illud lōgū istr̄z q̄ p̄munt
vue. vel p̄ponit plum. q. pre alijs longum.

Parabole salomõis. Circa pri Ca.I.
mũ librũ salomonis q̃ dr parabole: aliq̃
dicũt q̃ iste liber fuit ordinate ꝓscripꝫ a
salomõe vsq; ad. xxiij. capl̃z iclusiue ⁊ i
residuo huius libri ꝓtinẽtur pabole a sa-
pientibus qui fue
runt cum egechia
rege iuda cõposi-
te. Sed hoc videt
falsum: quia i pri
cipio. xxv. capitu
li ꝓmittitur qua-
si pro ꝓlogo. Ite
quoq; pabole sa-
lomonis q̃s trans
tulerunt viri ege
chie. Ex quo pa-
tet q̃ illas cõposu
it salomõ: sicut ⁊
precedentes: propt
qd dicunt alij: q̃
salomon oĩs fecit: sed viri egechie oẽs de cedulis ⁊ mẽ
branis vbi fuerãt descripte ab audiẽtibus illas college-
rũt in hoc libro reponẽdo: ⁊ hec vocatur translatõ. Sz
nec istud videtur vez: qz i principio libri nõ fuisset posi
tũ: Ite q̃s parabole ⁊c. de oibus vniformiter pdicẽdo:
vel in fine õ omnib' pcedẽtibus ꝓcludẽdo. hoc ẽt vi per
hoc qd ibi dr: Ite q̃s ⁊c. qd vr facere quãdã distinctiõez
inter pcedẽtes ⁊ subsequẽtes p modũ adiũctiõis sequẽti
um ad pcedẽtes ⁊ subsequẽtes: ꝓpter qd alij dicũt ⁊ me
lius vt vr: q̃ oẽs parabole i hoc libro ꝓtẽte sũt vba no-
tabilia a salomone dicta iter viros sibi assistẽtes ⁊ eius
sapientiam audientes. vñ dixit ei regina saba tertio reg.
.x. Beati viri tui ⁊ beati serui tui q̃ stãt cotã te sẽp ⁊ au
diunt sapiam tuã. ⁊ ab istis verba pdicta salomonis scri
bẽbatur i mẽbranul: postea fuerũt collecta ⁊ i vno libro
collocata: sed a quo facta fuit hec collectio: nõ habetur
in hebreis doctoribus vel latinis: ⁊ hoc vsq; ad capitu-
lũ. xxv. exclusiue. Ab illo vero loco verba salomõis no
tabilia: que nõ erãt hoc mõ collecta tpe egechie regis iu
de in quo hoies fuerũt studiosi in verbis ꝓphetaꝝ ⁊ di-
ctis sapientũ residuũ fuit collectũ: ⁊ precedẽti collectiõi i
vno volumine cõiunctũ: vñ ⁊ vltime collectioni ꝓmitti
tur: Ite q̃s parabole salomonis quas transtulerũt viri-
egechie regis iuda. In hebreo vo habet: Quas fortifica
uerunt viri egechie. qz prius erãt in cedulis dispersę ⁊ q̃i
neglecte: ⁊ sic fuerũt q̃dãmõ fortificate q̃ fuerũt prime
collectioni cõiuncte: que iã iter libros sacros ꝓputabat:
Prima vero collectio cuius actor ignoratur duplex est.
vna a pricipio libri vsq; ad decimuz capitulũ exclusiue:
alia a decimo capitulo vsq; ad. xxiij. capituluz iclusiue
Unde ⁊ in principio. x. capituli quasi p nouo ꝓlogo põi
tur parabole salomonis ⁊c. Sciendũ tñ q̃ nõ oẽs para-
bole a salomone plate reposite sũt i hac triplici collectio
ne: qz dr. iij. reg. iiij. Locutusq; ẽ salomõ tria milia pa-
bolas. tot vero nõ ꝓtinẽtur i hoc totali libro. Sciẽdum
ẽt q̃ actores istaꝝ collectionũ nõ sũt nec dicũtur actores
huius libri: sed salomon q̃ parabolas ꝓposuit: sicut es-
dras nõ dr actor libri psalmoꝝ vel q̃cuq; alr q̃ psalmos
i vno volumine collegit: sed ipe dauid q̃ psalmos p ma
iori parte ꝓposuit: eo mõ loquendi quo totum a maiori
parte denominatur: vtriusq; tñ libri deus ẽ actor primi-
palis sic ⁊ totius sacre scripture. His igit premissis acce
dendũ est ad diuisionẽ libri: qui i tres partes diuidit ꝑm
triplicẽ parabolaꝝ collectionẽ: ⁊ cuilz eaꝝ sua ꝓfatio p
mittitur. scda ps icipit. x. ca. tertia vo icipit capitlo. xxv

Incipit liber prouerbiorum. Capitulũ. I.

Parabole salõ
monis filij da-
uid regis isra
el: ad sciendaz
sapientiã ẽt di
ciplinam: ad intelligenda
verba prudentie ẽt suscipi-
endam eruditionez doctri
ne iustitiã ẽt iudiciũ ẽt eqta
tẽ. Ut det puulis astutia: ẽt
adolescẽti scia ⁊ itellectus.
Audiẽs sapiens sapientior
erit: ẽt itelligẽs gubernacla
possidebit. Aiaduertet pa
bolã ⁊ iterptationẽ vbã sa-
pientũ ⁊ enigmata eoꝝ. Ti-
mor dñi ꝓncipium sapiẽtie
nõ tñ sũt tres libri sed vnus: qz vn' actor ⁊ vn' modꝰ ꝓceden
di: ⁊ mã sibi i qualibet collectione habet. Ꝓdia i duas. s. i ꝑ
emiuz ⁊ tractatũ: q̃ incipit: ibi Timor dñi. Prolog' autẽ iste
ñ vr eẽ factus a salomõe sz ab eo q̃ fecit ꝓmã parabolaꝝ col
lectionẽ: sicut ⁊ in libro psalmoꝝ dictũ fuit: q̃ ꝑm' psalm'
ẽ ꝓlog' respectu totꝰ
libri factus ab eo qui
psalmos collegit in
vno volumine repo-
nẽdo. In hoc autez ꝓ
logo primo ponitur
loquẽdi modus cũ dr
a Parabole. pa-
rabola dicitur a pa-
ra quod ẽ iuxta ⁊ bo
le quod est sentẽtia: q̃
non accipitur directe
sm verba prolata sed
iuxta. s. per aliquid a-
liud significatũ: sicut
p mulierẽ sapientẽ in
telligit sana doctria: ꝑ adulterã vero seu meretricẽ: doctria
falsa ⁊ superstitiosa: vt dicit h ra. sa. ⁊ tali mõ loquẽdi vtit
cõit liber iste. Scdo notat actor nomẽ ⁊ gen' cũ dr: b Sa
lomonis filij dauid regis isrl. Tertio notat hui' libri fructus
sequẽs qui ẽ eruditio simpliciũ vt fiant sapientes: ⁊ sapiẽtũ
vt efficiatur sapientiores. ⁊ quãtum ad primũ dr: c Ad
sciendã sapiẽtiã. de diuinis. d Et disciplinã. de moribꝰ
humanis. e Ad intelli. ver. pru. que dirigunt in agẽdis.
f Et suscipiendã eru. doc. in doctrinalibus sciẽtijs: vt grã
matica: logica ⁊ huiusmodi. g Justiciã. quãtũ ad habi-
tũ. h Et iudiciũ. quãtũ ad executionẽ: qz iudiciũ ẽ execu
tio iustitie: ⁊ hec duo pertinent ad maiores. i Et equita
tẽ. quãtũ ad populares qui sm determinationẽ iudicuz de
bent inter se equitatẽ seruare. k Ut det paruulis. i. sim-
plicibus p adeptionẽ pdictoꝝ. l Astutia. i malis euitan
dis. m Et ado. sci. ⁊ intel. est aũt itellectꝰ ꝓprie cognitio
principioꝝ: scia conclusionũ tã i speculabilibꝰ q̃ i agibilibus
Quantũ vero ad secũdũ. s. vt sapientes efficiatur sapientio
res subditur: n Audiens sa. sapiẽtior erit. quia in his q̃
prius sciebat magis habituatur: ⁊ ex hꝰ alĩq̃ sibi apparẽt ꝺ
nouo: ita q̃ eius sapia intensiue ⁊ extensiue augeꝫ. o Et in
telli. guber. possi. quia nõ solũ sciet se regẽ sed etiam alios.
p Aiaduertet parabolã ⁊ iterpretationẽ. videdo vez eꝝ i
tellectũ. q Uerba sa. ⁊ enig. eoꝝ. loquũt ei sapiẽtes aliq̃
enigmatice: vt occultẽt ĩnie eoꝝ desidiosis ⁊ apiãt studiosis
r Timor dñi. Hic icipit tractat' prie collectõis q̃ ab ali-
quibus dicitur esse facta viuente adhuc salomone ⁊ de pre-
cepto eius ꝓpter qd vr magis ordiata: ⁊ magis potest ibi di
uisio reperiri q̃ in alijs duabus sequẽtibus. Et diuiditur in
duas partes: quia primo ponitur doctrina per modũ fami-
liarẽ seu domesticuz: secundo per moduz magis legalem ⁊
politicũ: scilicet ca. viij. Prima in duas: quia primo docet a
quibus fit abstinendũ: secundo quibus sit adherẽdũ: scilicet
tertio capitulo. Prima adhuc i duas: quia primo docet vi-
tare rapinam ⁊ auariciã: secũdo idolatriã: capitulo. ij. Pri-
ma adhuc i duas: quia primo docet propositũ modo fami
liari: sicut pater docet filiũ: secundo modo magis comuni
sicut iudex vel doctor docet populuz: ibi Sapiẽtia foris pre
dicat. Sciendum tamen q̃ in toto isto libro non bene po-
test inueniri artificialis diuisio: quia non est liber ordinate
ꝓscripꝰ: vt supra dictũ ẽ: sed verba notabilia salomonis di
uersis temporibus ab eo prolata: postea recollecta sunt mo
do supradicto absq; ordine artificiali: sicut dictum fuit ꝺ li-
bro psalmoꝝ: propter qd de diuisione parũ est curandum.
Igitur in pria parte dr: r Tior ñi pricipiũ sapie. timor

hiſtoriã ſup ſalomonẽ ſcripti ſũt. Itaq; iuxta numeꝝ vocabuloꝝ: tria volumina edidit: puẽbia: eccliaſtẽ: cãticũ cãticoꝝ: i puerbijs parvuluũ docẽs: ꝛ q̃ſi ỏ officijs p ſnias erudiẽs. Añ ꝛ ad filiũ ſmo crebro repetit. In eccliaſtẽ vero mature vir etatiſ iſtituẽs: ne qcq̃ ĩ mũdi reb⁹ putet eſſe ppetuũ: ſz caduca ꝛ breuia vniuerſa q̃ cernimus. Ad extremũ iaz ꝓſũmatũ vir ꝛ calcato ſeculỏ ꝓparatũ: in canticis canticoꝝ ſponſe iungit amplexibus. Niſi enĩ prius reliquerimus vitia: ꝛ põpiſ ſeculi renũciantes expeditoſ nos ad aduentum prepararerimus non poſſumus cantare canticum canticorum. Sed ꝛ hoc diligent⁹ attẽdenduz: tres libros auctore diuerſo eſſe intitulatos. In prouerbijs ei notãtur prouerbia ſalomonis filij dauid regis iſrl'. In eccleſiaſten vero verba eccleſiaſtes filij dauid regis hieruſalem. Superfluũ quippe eſt iſrl'hic quod male ĩ grecis ꝛ latinis codibibus inuenitur. In cantico autem canticoꝝ nec filius dauid nec rex iſrael ſiue hieruſalẽ ꝓſcribitur: ſed tm̃ canticuz cãticoꝝ ſalomonis. Sicut enim prouerbia ꝛ rudis inſtitutio ad duodeci tribus ꝛ ad totum pertinet iſrael. ꝛ quomodo contemptus mundi non niſi metropolitiſ conuenit: hoc eſt habitatoribus hieruſalem: Ita cãticuz canticoꝝ ad eos proprie pertinet qui tm̃ ſupna deſiderant. Ad incipientes ꝛ proficientes: ꝛ paterna dignitas: ꝛ regni proprij merito vendicatur auctoritas Ad perfectos vero vbinõ timore eruditur: ſed amore ꝓprij nomen ſufficit: ꝛ eq̃l magiſter eſt ꝛ neſcit eſſe ſe regẽ. Que oia referũtur ad chriſtũ:

Incipit alius ꝓlogus.

TRes libros ſalomonis. i. puerbia eccliaſtẽ: ꝛ canticũ canticoꝝ: veteri ſeptuageſimo interpretum auctoritati reddidi vel antepoſitis lineis: ſuperflua q̃q̃ deſignãs: vel ſtellis titulo prenotatis: ea que min⁹ habebantur interſerens: vt plenius paula ꝛ euſtochiũ cognoſcatis: quid in libris noſtris min⁹ ſit: quidue redundet. Necnon etiam illa que iperiti tranſlatores male in linguam noſtrã ỏ greco ſermone verterant oblitterans ꝛ antiquãs curioſiſſima veritate cõrexi. Et vbi ꝓpoſtero ordine atq; puerſo ſententiaꝝ fuerat lumen ereptuz: ſuis locis reſtituẽs feci intelligi quod latebat. Porro ĩ eo libro quia pleriſq; ſapia ſalomonis iſcribitur: ꝛ in eccleſiaſtico quẽ eſſe ieſu filij ſirach nullus ignorat calamũ temperaui tm̃modo cãonicas ſcripturas uobis emẽdare deſiderans: ꝛ ſtudium meum certis magis q̃ dubijs ꝓmendare. Jõo greco ꝛ hebreo prefatiũcula utraq; ĩ libro premiſſa eſt: quia nõnulla ỏ greco hoc ad illuminationem ſenſus ꝛ legentis edificationẽ: vel inſerta hebraice tranſlationi: uel extrinſecus iuncta ſunt. Et iccirco qui legis ſemper perigrina memẽto.

t Eo q exosā habuerit disciplinaz. sicut crinosus odit pectinē. v Et timoꝛē dñi ñ susceperit. q facit declinare a peccato. x Nec acqeuerit cōsilio meo. ò bōis agēdis. y Et detra. vni. correp. mee. dicētes eā eē iustā. z Come. igit fru. vie sue. i. fm opa sua mala puniētur a Suisq; ꝓsi. sa. qz displicebūt eis sed nimis tarde. b Auersio paruulo; iterficē eos ꝛc. Ex hoc eniz q multi sunt paruuli sēsu ꝛ stulti quātum ad deuz a q auertūtur: ꝛ tñ i vita presenti bōis temporalibus ꝓsperantur: ex hoc alij accipiūt occasionem eos imitādi: ꝛ sic auersio paruulo;: ꝛ ꝓsperitas stulto; est eis occasio mortis cui per: ꝛ perditiōis gehenne: sic exponit ra. sa. c Qui autem me audierit. preceptis diuinis obediendo. d Absq; terrore rqescet. i pria vbi terroꝛ locum non hz. e Et abundantia perfruet. adeptōe sūmi boni. f Timoꝛe malo; sublato. quia nullum malum poterit ibi eē

diā: mane ꝓsurgēt ꝛ ñ inuēient me: eo q exosaz habuerint disciplinā: et timoꝛē dñi ñ susceperit: nec acqeuerit cōsilio meo: et detraxerit vniuēse corꝛeptiōi mee. Comedent igit fructꝰ vie sue: sūisq; ꝓsilijs saturabunt. Auersio puuloꝛ iterficiet eos: ꝛ ꝓsperitas stultoꝛ pdet eos. Qui aūt me audierit: absq; troꝛe rqescet: et abūdātia pfruet: timoꝛē maloꝛ sublato. .II.

FIli mi si susceperis mones meos: et mādata mea abscōdēris penes te: ut audiat sapiaz auris tua: i clinā coꝛ tuū ad cognoscēdam prudētiā. Si ei sapiaz inuocaueris: et inclinaueris coꝛ tuū ad prudētie: si q̄sieris eā q̄si pecuniā: ꝛ sic thesauros effoderis illā: tunc itelliges timoꝛē dñi: ꝛ sciaz dei inuēies quia dñs dat sapiam: et ex oꝛe eius prudentia ꝛ scia. Custodiet rectoꝛ salutē: et protheget gradientes simplr. seruas semitas iusticie: et vias scoꝛ custodiens. Tūc itelliges iusticiaz ꝛ iudiciū ꝛ eqtatē: et oēz semitā bonā. Si itrauerit sapia coꝛ tuū: ꝛ sciētia aie tue placuerit: ꝓsiliuz custodiet te: ꝛ prudentia seruabit te: ut eruaris a via mala: et ab hoie q puersa loquit. Qui relinquūt iter rectū et ābulāt ꝓ vias tenebꝛosas Qui letāt cū male fecerit et exultāt i rbꝰ pessimis. Quoꝝ vie puerse sūt: et infames gressus eoꝝ. Ut eruaris a muliē aliena: ꝛ ab extranea q̄ mollit sermones suos: et relinquit ducē pubertatis sue: et pacti dei sui oblita ē. Inclinata ē ei ad mortē domꝰ eius et ad inferos semitē ipius. Oēs qui ingrediūt ad eā ñ reuertent: nec apprehendent semitas vite. Ut custodias viam bonoꝝ: et calles iustoꝝ non declines. Declina a malo et fac bonum: inquire pacē et persequere eā. Oculi dñi sup iustos: et aures eius in preces eoꝝ. Vultus aūt dñi sup facientes mala: ut disperdat de terra memoriam eoꝝ. Clamauerunt iusti: et dñs exaudiuit eos: et de omnibus tribulationibus eoꝝ eripuit eos. Iuxta est dñs his qui tribulato sunt corde: et humiles spū saluabit. Multe tribulationes iustoꝝ: et de omnibus his liberabit eos dñs. Custodit dñs omnia ossa eoꝝ: unum ex his non conterētur. Interficient peccatores malē: et qui odiunt iustū delinquent. Redimet dñs animas seruoꝝ suoꝝ: et non delinquent omnes qui sperant in eo. .III.

FIli mi si susceperis. In capit. pcedēti docuit vitare auariciā: hic ꝓsequēter docet vitare idolatriaz: ꝛ da per sapiaz euitat: iō prio inducit ad amorē sapie: scōo ondit q p hoc euitatur viciū idolatrie: ibi Si intrauerit. Circa primū dī: a Fili mi si susceperis. meos. sicut discipulus docilis. b Et man. mea absco. penes te. nō celādo ea alijs q talia sūt primis cōicanda sz ea custodiēdo tāq; rem pciosā. c Ut au. sapiē. auris tua. auris. s. corpis ꝛ mētis. d Inclina coꝛ tuum ꝛc. intentio ei sapie desiderij facit ad eā citꝰ puēire: iō subditur: e Si ei sapiaz inuocaueris. deuote oꝛādo vt tibi detur a deo. f Et iclinaueris coꝛ tuū. ad acqsitionē eiꝰ quātū poteris conādo: iō seqt: g Si q̄sieris eā quasi pecuniā. i. cū tāto conatu sicut auarꝰ petit pecuniā ꝛ sicut fossoꝛ querit thesaurū absconditū. h Tūc itelliges timo. do. ꝛc. i. obtinebis itētū cui' cā ꝑdit cū dī i Qz do. dat sapi. s. desiderātib' eā. vñ sapia fuit data danieli eo q erat vir ꝺsideri;oꝝ: vt habet dañ. x. k Et ex oꝛe eius prudētia ꝛ scia. sapia ei ꝓpe ē cognitio diuinoꝝ ꝛ prudētia agibiliū hūanoꝝ: scia aūt speculādoꝝ. l Custodiet rectoꝝ salutē. coꝛpalē ꝛ spūalē. m Et protheget gradientes simplr. i. sine plica duplicitatis. n Seruās. i. seruare faciēs. o Semitas iusticie. q. ꝓpe respiciūt epikeiā q̄ dirigit ad legis itentionē ꝛ ñ ad lrā: sicut semita dirigit ad terminū ꝺclinā; a via cōi. p Et vias iustoꝝ custodiens. i. custodire faciēs. Aliē exꝓnitur ista lra: ita q semite iusticie dicūt ꝺ ꝓsilia vie iustoꝝ ꝓcepta. q Tūc itelliges iusticiaz ꝛ iudiciū. iudi. ꝛ iusti. ꝛ eqta. ex pōat hoc vt supra p̄ca. r Et omnē semitā bonā. i. vtutē alitā q̄ ꝓpēdiose ducē ad felicitatē. s Si intrauerit. hic ꝓsequēter ondit q p sapiam idolatria excludit cū dī: Si itrauerit sapia coꝛ tuuz ꝛc. seqt: t Ut eruar' a via mala. i. idolatria: vt dicra. sa. qz p illā hō directe auertitur a deo. v Et ab ho. q̄ puersa loqtur. cuiusmodi si sacerdotes idoloꝝ ꝛ doctoꝛes infidelium x Qui relinquūt iter rectū. i. legē nālē ꝛ diuinā. y Et ampᵖ viaꝫ tene. s. i tenebꝛi erroꝝ qz ò vno errore ꝓcedūt ad aliū. z Qui le. cuz male se. qz ex consuetudine male agendi acquiritur habitus viciosus qui facit delectari in malo opere: signuz eni habitus generati est delectatio in opere. ꝙ. etbi. Et dicitur hic: Letantur quātū ad animū interius. a Et exultant. quantū ad coꝛpus exterius: quia motus anime redūdant exterius in coꝛpoze. b Quoruz vie peruerse quia quod soli deo ꝓprium est attribuunt creature. c Et infames gressus eoꝝ. i opiniōe bonoꝝ hominū. d Ut eruaris a muliere aliena. i. idolatria que alienat a deo: vt exponit ra. sa. e Que mollit sermones suos. promittendo idolatris delectabilia carnis: vnde in lucis idoloꝝ exercebantur luxurie: maxime in veneratione veneris ꝛ priapi. f Et relinquit ducē pubertatis sue. i. deum qui dicitur dux pubertatis synagoge de egypto eaz educendo: ꝛ in datione legis eam despōsando: quē reliquit multipliciter idolatrando: vt patet ex libris iudicū ꝛ regū: ideo subditur: g Et pacti dei sui oblita est. idest legis sibi date. h Inclinata est eniz ad mortez. scilicet temporalē quia multi icurrerūt ꝓpter idolatriā: vt patet in exo. prio adoratiōe vituli: ꝛ i libro numeroꝝ prio peccato phegoꝛ: vt patet in multis alijs locis veteris testamenti. i Et ad inferos. idest ad mortē gehenne. k Semite ipsius. i. doctrie eius ꝛ opera. l Omnes qui ingrediuntur ad eaz non reuertētur. i. pauci reuertēt ad latria: quia idolatria laxat habenas vicijs: ad que boies sūt proni: ꝛ ē hic hyperbole: sicut cū dī oēs ò ciuitate currūt ad tale spectaculū: ad denotādū multitudinē eūtiū quāuis plures ñ vadāt. Posset etiā istud

Sapiētiaz atqz doctrinam stulti ōspiciūt. Audi fili mi disciplinaz pris tui: et ne dimittas legē mris tue: ut addat gr̄a capiti tuo: et torques collo tuo. Fili mi si te lactauerit peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscū: insidiemur sāguini: absc̄odamus tēdiculas cōtra iustū frustra: deglutiam⁹ eum sicut infern⁹ viuētē et integrū: descēdētē in lacū: omē pciosā substātiā rpēiem⁹: implebim⁹ domos nr̄as spolijs: sortem mitte nobiscū: marsupiū sit vnū oīm nr̄z: fili mi ne ābules cū eis. Prohibe pedē tuū a semitis eorū. Pedes enī illoz ad malū currunt: et festināt vt effūdāt sanguinē Frustrā aūt iacit rete ante oculos pēnatoz. Ipi quoqz ꝑ sanguinem suū insidiāt: et moliūt fraudes ꝑ animas suas

Sic semitē oīs auari: ānas possidētiū rapiunt. Sapiā foris ꝑdicat: in plateis dat vocē suā. In capite turbaruz clamita: in foribꝰ portaz oribus pfert verba sua dicens Usquēq puuli diligitis infantiā. i. insolētiā. b Et stulti ea q̄ sibi sūt noxia cupiēt: et ipsudētes odibūt sciaz: Conuertimini ad correptionē meā. Ecce pferā vobis spm̄ meū: et ostendā vobis verba mea. Quia vocaui: et renuistis: extēdi manū meā: et nō fuit q aspicēt. Dēspexistis oē ꝯsiliū meū: et increpatōes meas neglexistis Ego quoqz in iteritu vr̄o ridebo: et subsānabo cū vobis id qđ timebatis aduenerit Cū ruerit repētina calamitas: et iterit⁹ q̄si tempestas ingruerit: cū venerit super vos tribulatio: et angustia Tūc inuocabūt me et nō exaudiā. qz trā sgt tēpus meriti quantū ad defūctos. Uel quia non vere penitebūt: sez amore boni sed tm̄ timore et horrore pene mali: quātū ad viuentes: qualis fuit penitentia regis antiochi: ꝓpter quod nō fuit exaudita. scdo Macha. ix. dato etiaz q̄ sit vera penitentia: nō tm̄ semper exaudit a deo quātū ad amotionē tpalis pene: que ē quedā medicina: sz semp exaudit quātū ad amotionē culpe. Ista tm̄ lra videt loq̄ in duobus modis primis: ideo subdiuz

eni cōsiliatiuos facit: vt dicit phus scdo rhetorice: Cōsiliatio vero ē iquisitio sapie. s Sapiaz atqz doc. stul. despiqz sola bona sensibilia attēdūt: et vt brutaliter viuētes pcupiscūt: iō subditur: t Audi fili mi disciplinaz pris tui. i. ipius dei: vt dicit ra. sa. qz pr̄ē oīuz p creationē: et iustorum specialiter per gratie adoptionē. v Et ne dimittas legē matris tue. i. ecclesie que a primo abel iusto incepit: vt dicit Grego. homelia. vij. x Ut addatur gratia capiti tuo. i. corōa gratiosa regalis: vel mitra pōtificalis: que sapientū capitibus debent iponi. y Et torques collo tuo. Antiquit⁹ eni sapientes vtebant torque aurea i signuz sapie: eo q ē ornamētū pectoris: et qz p sapientiaz cuitatur iniqtas: ideo subdit: z Fili mi si te lac. pec. verbis dulcib⁹ ad malū te trahere volētes. a Ne acquiescas eis. sed magis resilias. b Si dixerint veni nobiscū. ꝓmittendo tibi fidelem societatē vsqz ad mortem. c Insidiemur sanguini. quia per istam viā citius possum⁹ occidere q̄ p aliā. d Absc̄ondamus tendiculas. i. deceptionuz laqueos. e Contra insontē. i. innocentem vel ignorantem. f Frustra. i. sine causa. g Deglutiamus eum sc̄e. i. faciuz nostrū ita erit occultū et opertū: sicut illud qđ descendit i infernū seu in lacū pfundū. h Omnē pcio. sub. repe. i domo eius. i Implebimus domos nr̄as spolijs. i. diuitijs extinde raptis. k Sortē nobiscū mitte. i. ꝓmunica nobis cōsentiendo. l Marsupiū sit vnū omniū nostruz. i oia sint cōia: ita q̄ iter nos equaliter diuidētur. m Fili mi ne ābules cū eis. cōicās eoz operib⁹ malignis: iō sequit: n Pedes eorū illoz sc̄e. et patet i littera. o Frustra aūt iacit. a. ret. añ ocu. pē. i. ante aues acute videtes periculuz: et vitantes p volatū: p rete hic intelligitur deceptio predicta malignantiuz que frustra proponitur sapientibus qui sūt oculati ad videndum sequens malū: et per virtutē sunt pennati ad euitāduz p Ipi q̄z. scz deceptores maligni predicti ꝓtra sanguinē suum insidiantur: quia frequenter in suis malis capiūtur et iugulantur: vt pz ō latronibus et homicidis. p Et moliuntur fraudes cōtra animas suas: quia per talia meretur mortē gehēne. q Sic semite oīs auari. i. cogitationes eius et machinationes ad rapiendū alienū. r Animas possidētiū. s bona aliena. s Rapiūt. ad infernū. t Sapiētia. Hic cōsequenter docet sapie acquisitionē: et mali vitationē p modū magis cōmunē cū dicit: Sapia. s. icreata. v Foris predicat. per pphetas et doctores. x In plateis dat vocē suā sc̄e. qz habentes sanā doctrinā docēt in locis publicis: sicut econtrario habentes malā doctrinā et suspectā docent i locis occultis: Jo. iij. capitulo: Qui male agit odit lucē et nō venit ad lucē: ne arguant opa ei⁹: qui aūt facit veritatē venit ad lucē: vt manifestētur opera eius qz i deo sūt facta. y In foribus poz. vbis pfert verba sua. hoc dicitur quia antiquitus iudices et sapientes eis assistētes habebant locū i portis vbiū: vt oīs tā itranei q̄ extranei haberent ad eos facilē accessū et ibi fiebant correctiones delinquētium: iō subditur z Usquoq̄ paruli. sensu licz nō corpore. a Diligitis infantiā. i. insolētiā. b Et stulti ea q̄ sibi sūt noxia cupient. i. bōa delectabilia: sicut bruta aialia c Et ipsudētes odibunt scientiā. horrentes laborē studij q̄ est i acquisitione scie vl volētes ignorare licentius peccēt absq remorsu conscientie: et quia hoc est pessimuz: subdit: Conuertimini ad correptionem meaz sc̄e. d Quia. vocaui. per sapiētes. s. et pphetas. e Et renuistis. contēnendo eorū monitōes f Extēdi manū meā. qz deus semper paratus ē hominē leuare a peccato: dū tm̄ faciat qđ in se ē. g Et nō fuit q aspiceret. i. pauci fuerūt q aspicerēt cōparatiue. illud aūt qđ medium est: quasi nihil ꝓputat: et p talē modū cōiter dicit nullus est i foro qñ pauci sūt ibi i ꝓportiōe ad multitudinē que solet ibi cē. h Despexistis oē ꝯsiliū meū. ō bonis agendis illa renuēdo. i Et increpationes meas. de malis pactis. k Neglexistis. penitētiam nō agendo. l Ego q̄z in ite. vīo ri. et subsā. i. derisibiles et subsānabiles vos faciā. Est aūt subsānatio quedā spālis derisio que fit cuz naso rugato. m Cū vo. id qđ timebatis adue. per amissionē bonoz tpaliū et delectabiliū h⁹ vite. n Cū irruerit. repē. calamitas. que grauior ē qñ subito supuenit iocūditati tēporali q̄ si veniret paulati. o Et inte. quasi tē. ingru. i. cū tantā volentia et q nō poterit euitari. p Cū venerit super vos tribulatio. in corpe. q Et angustia. i mente. r Tunc inuocabūt me. pena aperiēte oculos quos culpa tenebat clausos. s Et nō exaudiā. qz trā sgt tēpus meriti quantū ad defūctos. Uel quia non vere penitebūt: sez amore boni sed tm̄ timore et horrore pene mali: quātū ad viuentes: qualis fuit penitentia regis antiochi: ꝓpter quod nō fuit exaudita. scdo Macha. ix. dato etiaz q̄ sit vera penitentia: nō tm̄ semper exaudit a deo quātū ad amotionē tpalis pene: que ē quedā medicina: sz semp exaudit quātū ad amotionē culpe. Ista tm̄ lra videt loq̄ in duobus modis primis: ideo subdiuz

ꝛ prudentia ō vita gr̃e ducit hominē ad vitam gl̃ie sine morte mortalis culpe intermedia: dū tn̄ hō in eis perse ueret: iō sequit: o Et q̄ tenuerit eā beati. qz certitudialit ad beatitudinē ōducēt. p Dn̄s. Postꝫ aūt cō mēdauit sapiaz ex pfectōe hūana: hic ꝓsequēi ꝓmendat eaz ex pfectiōe diuia: cū dr̄: q Sapiētia .i. p sapiaz suā q̄ lz sit idē cū essētia diuia: tn̄ significat p moduz cuiusdā pfectiōis ei supueniētis: sic ꝛ alia attributa: qz diuia n̄ itelligim̄ nisi ex creaturis ꝛ sic noiam̄: in q̄ bus sapia ꝛ ꝓsilia sunt quedā perfectiones superueniētes essētie: r Fūdauit terrā. qz est centrum mūdi sē sibilis. s Stabiliuit celos. qz sunt incorruptibiles.

t Sapia illius eru. abyssi. tempe diluuij: gene. vij. Rupti sunt oms fontes abyssi magne. v Et nubes rore concrescūt. qz caloze sol eleuāt exaltatiōes humide ꝛ ꝓdēsā tur i nubes. x Fili mi. Post sapie ꝓmēdationē ēiducit ad eius acq̄sitionē ꝛ ꝓseruationē. o. Fili mi ne effluāt h̄c ab oculis tuis. s. mētalib̄ qz sūt iugiter attēdēda. y Custodi legē. quātū ad ꝑcepta. z Atqꝫ ꝓsiliū. quātum ad supaddita ꝓsilia. a Et erit. talis ꝓseruatio. b Uita aie tue. quātū ad pfectionē mētis. c Et gr̃a fauci bus tuis. quātū ad veritatē locutōis. d Tūc ābu. fidu. procedēdo ō virtute i virtutē. e Et pes tu⁹ n̄ ipiget. cadēdo in culpā mortalē. f Si dormieris n̄ timebis. qz obdormies i deo: ꝛ i statu salutis. g Quiesces ꝛ sua. erit sō. tu⁹. tnali aūt hoies ꝓpter mala q̄ fecerūt alijs sēp timēt insidiari sibi: ꝛ propter hoc in somno occurrunt sibi fātasmata terribilia: propter q̄ n̄ dormiunt suauiter: nec quiete: boni vero i somnis habent fātasmata bōa: p pi qō dicit phs. j. ethi. Pertrāseūtib⁹ aūt a vigilia. s. ad sōnū meliora si fatasmata vtuosoꝝ q̄ q̄rūcūqꝫ. b Ne pane. repē. ter. i. ab aliq̄ terribili repente tibi supuenien te: ꝛ cā subdit: i Dn̄s ei erit i latere tuo. rē. qō si non vult te custodire a pena tpali: hoc erit ad bonū tuū: scz ad exercitiū patiētie: ꝛ meritū gl̃ie. k Noli ꝓhi. rē. qz talis obmissio bōi iputaret tibi. l Ne dicas ami. tuo vade rē. qz acceleratio doni augmētat meritū. ſz q̄ dr̄ cōit q̄ cito dat bis dat. m Ne mo. ami. tuo ma. h⁹ eni ē pessimū: nulla ei pestis grauioz ad nocēdū q̄ fami liaris inimic⁹. n Nō ꝓtēdas aduersus hominē fru. .i. sine rōabili cā. o Ne emuleris. i. imiteris. p Quia abo. do. est ois illusor. q̄ ꝓmittit bonū in ore ꝛ cogitat malū i corde. q Et cū sim. sermoci. eis. s. illusoris qz facil⁹ decipit simplices q̄ astutos. vel aliter Sermocinatio ei⁹. s. oni q̄ simplicib⁹ reuelat secreta sua: Matth. xj. Abscondisti hec a sapientibus ꝛ prudētib⁹: ꝛ reuelasti ea pusillis. r Egestas. i. effectus bonoꝝ tpaliū ꝛ spūaliū. s A dño. s. imissus. t In domo ipi. i penam impietatis sue. v Habitacula aūt iustoꝝ bndicēt. i. multiplicabūt i tēpalibus ꝛ spūalib⁹ bonis. x Ipse deludet illusores. i. eos de lusos ostēdet manifeste puniēdo. y Et māsuetis dabit gr̃az. Māsuetudo eni reddit hominē gratiosū nō solū coz̄ deo sed ēt coz̄ hoib⁹. z Gloriam sapientes possidebunt. ꝓmētatoꝛ super primū ethi. dicit q̄ ista tria reuerentia honoꝛ ꝛ glia se hñt p additionē. Est ei reuerentia qñ aliqs defert honorē alicui ēcūqꝫ cā: ēt si ex tioze h⁹ fac si āt h⁹ fiat, ppt vtutē honorati tūc ꝓpe dicitur honoꝛ, ppter qō dr̄ ibidē q̄ honor ē p miuz virtutis: ꝛ hoc qñ fit i secreto vel corā paucis: ſz qñ exhibet ꝓpter vtutē ꝛ corā multis: tūc ꝓpe est gl̃ia q̄ est clara notīcia, cū laude. Sapientia aūt redidit hoiem honorabilē coz̄ mltitudine: nō solū i terra: ſz ēt i celesti patria

Ne moliaris amico tuo malū: cū ille i te habeat fiduciā Nōn ꝓtēdas aduersus hominē frustra cuz ipe tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hoiez iniustū nec imiteris viaz ei⁹: qā abominatio ē dñi ois illusoꝛ: ēt cū simplicib⁹ sermociatio ei⁹. Egestas ā dño i domo ipiꝰ: habitacla aūt iustoꝝ bndicēt. Ipse deludet illusores: ēt māsuetis dabit gr̃az. Gloriā sapientes possidebūt: stultoꝛuz exultatio ignominia. IIII.

Audite filij disciplinā patris: ꝛ attendite vt sciatis prudētiā. Bonū bonū tribuā vobis: legē meaz ne dereliquatis. Nā ēt ego filius fui patris mei: tenellus ꝛ unigenit⁹ coz̄ matre mea ēt docebat me. s. pr̄ mea dauid. Jn hebr. ei habet: Uaioꝛē

ꝛ Stultoꝝ exultatio ignominia. i. ignominiosa: qz letantur cū malefecerint: ꝛ exultant in rebus pessimis: vt dictū ē supra cap. j. i hebreo habet: Stultoꝝ exaltatio ignominia. qz tūc magis apparet turpitudo sue fatuitatis: sicut turpitudo posterioꝝ simie magis apparet: quādo ascendit in altuz ꝛ translatio nostra videt viciata per scriptoꝛes ppter similitudinē dictionū.

Capitulum. IIII.

Audite filij. Hic cōsequenter inducit ad sapientiaz ꝛ beneficentiā exēplo. Er prio ponit exemplū: secūdo exeqnit propositū: ibi Posside sapientiā. Prima pars exponitur tripliciter. Uno modo q̄ exēplū hic positū intelligatur de salomone: ꝛ iste modus duplicatur. vno modo q̄ dauid dicatur hic pater salomonis: ꝛ bersabee mater ei⁹ ꝛ sic loquitur hic: a Audite filij disciplinā patris. sicut ꝛ ego audiui a patre meo dauid: ꝛ dicitur hic disciplina in moribus: prudētia in agibilibus. b Donū bonū tribuā vobis. s. sapientiā que melior ē auro ꝛ argēto: vt dictuz est capitulo precedenti. c Legē meā ne derelinquatis i. documēta bene viuēdi a me vobis tradita: ꝛ inducit ad hoc exemplū de seipso dicēs: d Nā ꝛ ego fui filius pr̄is mei. dauid. e Tenellus. vn̄ dicit dauid pr̄io pali. xxviij. Salomonē filiū meū elegit deus adhuc puez ꝛ tenellū. f Et vnigenit⁹ coz̄ matre mea bersabee. lz ei tres alios filios habuerit bersabee vt habet pr̄io palipo. iij. tn̄ illi fuerunt filij vxie naturales ꝛ ipsius dauid adoptiui tantū: ille ei quē habuit de dauid ante salomonē non cōputatur ibi nec hic: tum quia fuit adulterinus: tuz quia fuit mortu⁹ ante diem octauū: ꝛ sic icircūcisus: ꝛ percōsequēs nō numerat i filijs ō'pplo isr̄l: qz circūcisio ē signū distinguens isr̄l a gentilibus. g Docebat me. s. pr̄ mea dauid. Jn hebr. ei habet: Uaioꝛē

exponi ō mulierē adultera quātū ad pctm luxurie. m Ut ambules in via bona. virtutū ⁊ referē hoc ad illō qō supra dictū ē: Si itrauerit sapia cor tuū. qz sicut facē ōcliare a via mala: ita facit ābulare per bonāi n Qui ei recti sūt habitabūt in ter. s. viuentiū ō qua impii pdētur ⁊ auferētur: nō qz illic actu fuerunt: sed tm̄ i potentia inquātū ois hō factus ad imaginem dei est capax ipius per cognitionez ⁊ amorem: ⁊ sic quodā modo ad beatitudinē ordinatus. Potest etiā hec littera expōi de terra promissionis quā habitauerunt iu dei q̄diu fuerūt recti deo debite seruiendo sed cuz per ipietatem declinauerūt ab eo fuerunt ab ea deiecti: vt patet de decē tribub' iiij. reg. xvij. ⁊ de ouabus. iiij. reg. vltimo.

Fili mi. .III. Postq̄ docuit a malo declinare: hic cōsequēt docet bono adherere Jste ei sūt due partes iustitie: ⁊ diuiditur in as partes: quia primo inducit ad beneficentiam: scōo ad bñficentie diligentiā cap. vj. Prima in duas: qa primo inducit ad bonū verbo: scōo exemplo. ca iiij. Pria adhuc in duas: quia primo inducit ad bñficentiā: scōo ad sapie pcupiscētiā: ibi Beatus. Circa primuz dicitur: a Fili mi ne obliuiscaris legiz mee. i. legis nālis: que a deo ipressa ē cordibus humanis: ⁊ legis diuine a deo per reuelationē date. ⁊ qz nō pficit eā habere i corde nisi exerceatur i ope: iō seqt: b Et pcepta mea cor tuū custodiat. ope adiplēdo. c Longitudinē ei diez. i. vitā lōgā i pñti. d Et annos vite. i. sanitatis: languores ei animi magis sūt mortis. e Et pacē. internā ⁊ fraternā. f Apponēt tibi. Jlli ei qui pcepta diuina custodiūt vt frequēter hec cōsequūtur i pñti. Pōt etiā hec lra expōi ō premio futuro cū dr: c Longitudinē ei diez. i. eternitatē q̄ ē de rō ne uere beatitudinis. d Et annos vite. i. clarā dei visionē que ē vita eterna: Jo. xvij. Hec ē aūt vita eterna vt ognoscant te deū solū vē. e Et pacē. i. bonā fruitionē beatā q̄ totaliter q̄etat appetitū. g Misericordia. erga ifirmos ⁊ pauperes. h Et veritas. erga oēs. i Nō te deserāt. i. nō deserātur a te: quia virtutes nō deserūt hominē: nisi qz deserit eas. k Circūda eas gutturi tuo. eas docēdo. l Et describe in tabulis cordis tui. firmiter retinēdo. m Et inuenies gratiam. iustificantem in mente. n Et disciplinā bonam. i. modestiam ⁊ honestatem in exteriori conuersatione. o Coram deo. quantum ad primū. p Et hominibus. quātum ad secundū. q Habe fiduciam in domino. qui non deficit in necessitate. r Et ne initaris prudētie tue. presumendo de te. s In omnibus vijs tuis cogita illum. i. in omnibus operibus tuis dirige intentionez tuam ad ipsum. t Et ipse diriget gressus tuos. i. opera tua

tenē: nec appḥēdēt semitas vite. Ut ām̄bules i via bōa ⁊ calles iustoz custodias. Qui ei recti sūt habitabūt i terra: ⁊ simplices pmanebūt i ea. Impij vo ō ⁊ ra pdētur: ⁊ q iniq̄ agūt auferēt ex ea. Ca. III.

Jli mi nē obliuiscaris legi mee: et pcepta mea cor tuū custodiat. Longitudinē ei diez et ānos vite et pacē apponēt tibi. Misericordia et vitas te nō deserāt. Circūdā eos gutturi tuo: ⁊ describe i tabul' cordis tui: et inuenies gr̄az et disciplinā bonā cōrā deo et hoibus. Habē fiduciā in dño ex toto corde tuo: et ne initaris prudentie tue. In oīb' vijs tuis cogita illuz: et ipe dirīget gressus tuos. Nē sis sapiēs apud temetipz. Timē deū: et recede a malo. Sānitās qppe erit vmbilico tuo ⁊ irrigatio ossiū tuoz. Honorā dñm ō tua sba: et ō p mitijs oīuz frugū tuaz. Jdā paupib': ⁊ iplebūt horrea tua saĩtate: ⁊ vino torcla ria fc̄dūdabūt. Disciplinam dñi fili mi ne abijcias: nec deficias cū ab eo corripis. Quē ei diligit dñs corripit: ⁊ q̄si pr̄ i filio pplacet sibi. Bts hō q iuēit sapiā et cui affluit prudentia. Melior ē acqsitio ei' negociatōe auri ⁊ argēti pmi ⁊ purissimi fructꝰ ei'. Pciosior ē cūctis opib' sapia: ⁊ oia q̄ dsiderā t̄ huic n valēt ppari. Lōgitudō dierū in dextera ei' et i sinistra illi' diuitie ⁊ glia. Vie ei' vie pulchre ⁊ oēs semite ei' pacifice. Lignū vite est bis q̄ apprehēderint eam:

ad finem bonum. v Ne sis sapiens apud temetipz. de tua industria presumendo. x Time deum. timore filiali. y Et recede a malo. diligenter cauendo ab offensa dei. z Sanitas quippe in vmbilico tuo erit ⁊ irrigatio ossium tuorum. Jn hebreo habet: Ei medulla ossium tuorū. que fortia sunt quādiu sunt medullis plena. Et est hic metaphorica locutio: per sanitatem ei vmbilici intelligitur bona dispositio anime in prospe r: ⁊ per irrigationem ossium eius constantia in aduersis. ⁊ quia homo non soluz debet ē bene dispositus ad seipsum sed etiam ad deū ideo subditur:

a Honora dominum de tua sb̄stantia. faciendo ei oblationem de proprio: non de alieno. b Et ō primitꝰ omniuz frugum tuarum de melioribus bonis sicut abel: gene. iiij. ⁊ qz pauperes sunt membra dei: subditur Da pauperibus:

c Et implebuntur horrea tua saturitatei: idest bonis vnde tu ⁊ familia tua saturari poteris. Et qz deus aliquādo flagellat bonos vt p meritū patiētie eoz pmiū augeatur: ideo seqt. d Disciplinā dñi fili mi ne abijcias. ē. e Beatus homo. Hic cōsequenter inducit ad pcupiscentiam sapie. Et diuiditur in duas partes: quia primo cōmendat sapientiā: secūdo inducit ad eius pcupiscētiā: ibi Jli mi Circa primū dr: e Beat' hō. scz in spe q̄ ē certa expectatio future beatitudinis. f Qui inuenit sapiam. i. noticiā de diuinis. g Et cui affluit prudētia. in agibilibus humanis. h Melior ē acquisitio eius negociatione auri ⁊ argenti. quāto meliora sūt spūalia bōa corpalibus. i Primi ⁊ purissimi fructus ei'. Et dicit primi. qz nullū op' hois bonū ē nisi virtute prudētie dirigat. Et purissimi. qz bona spūalia nō hñt aliq̄ malū admixtuz: sicut frequēter hñt bona corpalia: sicut aurū ⁊ argētū ⁊ silia hñt annexā mentis solicitudinē: elevationē mētis in deū ipedientē: iō subdi tur: Pciosior est cūctis opib' vē. k Lōgitudo dierū in dextera eius. qz prio ⁊ principaliter hñt aspectum ad celestia ⁊ eterna. l Et in sinistra illi' diuitie ⁊ gloria. qz secūdario ⁊ ex psequenti hz aspectū ad tpalia bñ administranda. m Vie eius vie pulchre vē. qz nllaz turpitudinē admittit ⁊ ad decorē virtutū inducit: ⁊ sic hominē pacificū reddit: redigendo vires inferiores i obsequiū rōnis. n Lignū vite ē vē. sicut ei p lignū vite pti̇nuabatur vita: vt sic hō manēs i statu inocētie de vita nāe trāsisset ad vitā glorie sine morte media: sic sapia

videatur deus deoꝝ in syō vbi est dies perfecta sine nocte sequenti. m Uia ipiorꝝ tenebrosa. tenebris erroꝝ. n Nesciūt vbi corruāt. s. i. fernū quē casū mō nolūt attēdere. o Fili mi. Hic cōsequēter inducit ad operationē boni cui puia ē doctria bona: iō dī: o Fili mi auscula. i. attende cum diligentia.

p Ne recedant ab oculis tuis. ea iugiter meditādo q Custodi ea. firmiter retinēdo r Uita eni sūt. i. causa vite gre. s Et vniuerse carnis sanitas. qꝝ cum hoc faciunt bonam dispositiōnez corporis seruātib⁹ ea. t Oi custodia fua cor tuū. sicut castruz obsessum a carne mundo ⁊ diabolo: ⁊ contra carnē pone custodiā castitatis: cōtra mūdū custodiā libēalitatis: ꝺ demonē custodiā charitatis. v Quia ex ipo vita pcedit. sic eni a corde carneo pcedūt spūs qui sūt cā mot⁹ ⁊ sensus i mēbris exteriozibus: sic ab aia q̄ vocat h cor bene dispōsita p gratiā: opa exteriora viuificantur. ⁊ meritoria efficiuntur. x Remoue a te os prauū. i. verba mala detractionis murmuratiōis ⁊ h̄i.

ad perfectā diē. Uiā ipiorꝝ tenebrosa: nēsciunt vbi corruāt. Fili mi åusculta sīmones meos: ⁊ ad eloqa mea iclina aurē tuā. Nē recedāt ab oculis tuis: cūstodi ea i medio cordis tui. Uitā eni sūt inuenientib⁹ ea: et vniuerse carni sanitas. Oi cūstodia serua cor tuuz: qā ex ipo vita pcedit. Remoue a te os prauuz: et detrabētia labia sint pcūl a te. Oculi tui recta videāt: ⁊ palpebre tue pcedāt gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis: et oēs vie tue stabilientur. Ne declines ad dexterā nec ad sinistrā. Auerte pedē tuū a malo. Uias ei q̄ a dextris sit: nouit dñs: puerse vo sūt q̄ sūt a sinistris. Ipse eniz rectos faciet gressus tuos: itinera autem tua in pace producet. Laplm. V.

Fili mi ātende sapiaz meā ⁊ prudētie mee i clina aurē tuā vt custodias cogitationes: ⁊ disciplinaz labia tua pseruēt. Nē itēderis fallacie mulieris. Fauꝰ ei distillās labia meretrīc et nitidꝰ oleo guttur eius. Mō ussima aūt illi⁹ amara q̄si absinthiū: et lingua ei⁹ acuta q̄si gladi⁹ biceps. Pedes ei⁹ descēdūt i mortem: ⁊ ad ifernos gressus eius penetrāt. Per semitā vite nō ābulāt vagi sūt gressus eius ⁊ inuestigabiles. Nūc ergo fili audi me ⁊ ne recedas a vbīb⁹ oris mei. Longe fac ab ea viaz tuā: ⁊ ne appropiques foribus dom⁹ ei⁹. Ne des alienis honorē tuū: et ānos tuos crudeli. Ne forte impleāt extranei virīb⁹ tuis: et labores tui sint in domo aliena et gemas i nouissimis qñ cōsumpseris carnes tuas ⁊ corpus tuū: et dicas: Cur detestat⁹ sū disciplinā: et increpatiōib⁹ nō acqeuit cor meū: Nec audiui vocē docētiuz me: ⁊ magistris nō inclinaui aurem meam. Pene fui in oī malo: i medio eccle ⁊ synagoge. Bibe aquaz de cisterna tua: ⁊ fluēta putei tui. Deriuent fontes tui foras: et i plateis aqs tuas diuide.

t idolatrie cui⁹ doctria pcedit delectabilia carnis. u Et nitidius oleo guttur ei⁹. i. doctrina ei⁹ vī ilipientibus pulchra. e Nouissi. autē illius amara. amaritudine culpe ⁊ pene. f Et lig. ei⁹ acuta q̄si gla. biceps. i. scidēs ex vtraq; pte: qz vulnerāt hic vulnē culpe: ⁊ in futuro vulnē gehēne: iō subdit⁹: g Pedes ei⁹ descēdūt i mortē. ⁊c. aliqui libri hñt h interpositū ⁊ ligua ei⁹: sz nō ē i hebreo: nec i libris correctis. h Per se. vite nō am. i. p semitā mozꝝ q̄ duc ad vitā beatoꝝ. i Uagi sunt gressus ei⁹ ⁊ inue. quia nulluz fūdamētum habent ex ratōe seu diuia lege. k Lō ge fac ab ea viā tuaz. ne decipiaris ab idolatris. l Et ne appropin. fori. do. ei⁹. i. phāi i quo idolatria exercet seu docetur. n Ne des alienis. s. dōs. o Honorem tuum. i. honorez deo debitum a te qui dicitur tuus: quia honor est in honorante: ⁊ nō in honorato. j. ethi. p Et ānos tuos crudeli. id demoni q̄ colitur i idolis. q Ne forte impleāt extranei. i. sacerdotes ⁊ doctores idolatrie: qui sunt sūt a ꝺo aliēi. r Uirīb⁹ tuis. i. opīb⁹ quas acquisisti virīb⁹ tuis idolis offerēdo ⁊ eoꝝ sacerdotibus dando. s Et labo. tui sint i do. alie. i. i domibus idoloꝝ ⁊ domo sacerdotum. t Et gemas in nouissimis tuis. idest post mortem: ideo sequitur. Quando consumpseris carnes tē. v Et dicas. penitendo licet sero: sicut sapientie. v. dicitur de existentibus in inferno dicentes intra se Penitentiaz agentes tē. x Cur detestatus sum disciplinam. legis diuine. y Et increpatio. sa. nō acq. cor meū. per emendationem vite: ideo subditur: z Pene fui in oī malo. culpe ⁊ pene. a In medio ecclesie ⁊ synagoge. idest inter illos de populo meo: quasi diceret: dum adhuc essem viuens in congregatione populi mei parum distabam a gehenna: vt exponit ra. salomon: vnde de homine nequam adhuc viuente dicitur vulgariter q⁹ habet vnum pedem in inferno. idem autem significant ecclesia ⁊ synagoga: nisi q⁹ ecclesia dicitur conuocatio populi: synagoga vero cōgregatio. b Bibe aquam. hic consequenter inducit ad studium sapientie cum dicitur: Bibe aquam. sapientie salutaris. c De cisterna tua. i. de sacra scriptura. d Deriuentur fontes tui foras. sapientiam a te haustam alīs cōmunicando per doctrinā. e Et in plateis. i. in locis cōmunibus ⁊ manifestis: in talibus ei locis debet doceri sana

i. docebat me: qui modus loquēdi ñ ds̄ nisi ō masculo. si au tē referet ad matrē: diceret in he. vathozē. b Suscipiat v̄ba mea coz tuū. sic eni dicebat dauid salomōi ītruēs eū ō cultu dei: z ō mozib' z ō edificatiōe tēpli: vt pz pzio palip. xxviij. z. xxix. i Custodi pcepta mea z viues. vita gre: quādiu ei salomō cu stodiuit pcepta da uid patris sui habu it gratiā dī. Alio mo do exponitur exēplū hic positū: ita q deus dicat pī salomōis sic ij. fg. vij. dic ō eo dñs Ego ero illi i patrē. z ipe erit mihi i filiū: z mater eius dicatur synagoga siue populus israel: sicut ecclesia di citur mater cuiuslibz christiani: z sic expo nit ra. sa. cū dicitur: Audite fi. disci. pa. s. dei qui est pī omniz per creationem. Do nū bo. trib. vo. in he bzeo habet: Tribui vobis. s. legem i mon te synai: que dz cū di ligētia custodiri. Naz z ego sa. sui fi. pa. mei i. dei: vt allegatum ē ij. reg. Tenellus. quia a deo in puericia electus vt dictum ē Et vnige. cozam ma. mea. i. dilectus a synagoga: sicut vni genitus filius diligit a matre sua naturali. Et docebat me. scz deus pī meus: qz salomon habuit scientiā diuinū' ifusaz vt habetur tertio reg. iij. Tertio mō expōit vt exēplū ponatur hic ō christo deo pie z maria virgine: z sic expōit frater Raimūdus i quodā libzo quē fecit ꝯ iudeos dicēs i persona christi. Audite filij disciplinā patris. i. dei. Donū bonuz tri buā vobis. i. legē euangelicā diligentissime custodiēdā. Nā z ego fui. ab eterno. Filī' patris mei. i. dei patris a quo diffi guitur filius i psona: lz sit idē deus i essētia. Tenellus z vnigenitus. qz fuit z est vnigenitus deo patri z marie virgini. Et tenellus. tenericudine pietatis i vtraq; natura. s. diuina z humana. Añ matrē meā. qz pcessit matrē i natura diuina Et docebat me. deus pī sciam diuinā z humanā: qz lz sit ea dē scia diuina in pie z filio: illā tñ hz filius a pie: sicut z naturā. Itē christus hō hz sciam ifusā a deo ab istāti pceptionis. Istas tres expositiōes hic posui: vt lector eligat quā vo luerit. Pzia tñ mihi vī magis psona litter: hic z pzio pali. ij. tñ tenēdo illā soluēdū ē vnū qđ dicit h fr Raimūd' i expositōe sua. d. q hec ē lra: Tenellus z vnigenit' añ mez me am. ita q per li ante fm eū significat antecessio durationis filij añ matrē: qđ nō pōt esse vez ō salomone: lz solū ō christo tm: mō pducto. lz in hoc dictū suū nō valet: qz dictio bzaica hic posita. s. li phue: indifferēter significat antecessionē z assistentiā: sicut z hec ppositio añ: i latino. dī ei ō christo: qđ fuit añ tpa fm naturā diuinā: z añ facīē pilati fz humanā: z frequēt' accipit dictio hebraica hic posita p assistētia q̄ p antecessiōe. k Posside sapiētiā. Hic psequenter salomon exequitur ppositu: et pzio inducit ad amozē sapienti: secūdo ad actus bone vite: ibi Ne delecteris. Circa p̄mū dicit: l Principiū sa. poss. sa. qđ sic exponitur cōiter i. possessio sapie i via: ē principiū hūdi sapiam i patria: que consistit in clara visione. Ra. sa. expōit sic: Principiū sapiē tie: eme sapiam. sic est in hebzeo. i. principiū acquirēdi sapientiā est cōpare sibi precio vel obsequio doctozē sapientem qui dicitur hic sapientia in abstracto eo mō loquēdi quo aliquis notabiliter liberalis dicitur liberalitas. Et i oi possessiōe tua acq. pzu. i. p oib' q̄ emi pñt vl haberi ab alio quocūq; mō. Et ad cūdē intellectū qui videtur magis litteralis potest trahi nostra littera.

bat me atq; dicebat: Suscipiāt v̄ba mea coz tuum: cū stodi precepta mea z viues. Posside sapiam: posside prudentiā. Ne obliuiscaris neq; declines a v̄bis oris mei. Ne dimittas eā z custodiet te: dilige eā z cōseruabit te. Principiuz sapie posside sapiam: et in oi possessione tua acqre prudētiā. Arripe illā et exaltabit te: glificabe ris ab ea cū eā fueris āplexat'. Dabit capiti tuo augmēta gratiaꝝ: z cozōa iclyta, pteget te. Audi fili mi: et suscipe v̄ba mea: ut multiplicētur tibi ānī vite. Viaz sapie monstrabo tibi: z dū cā te p semitas eqtat: quās cū ingressus fueris ñ artabūtur gressus tui: et currēs nō babebis offendiculū. Tē ne disciplinaz: ne dimittas eā. Custodi illā: qā illa ē vita tua. Nē delecteris i semitis ipiozuz: nec tibi placeat malozum via. Fugē ab ea nec trāseas p illā: declina z defere eā. Non ei dormiūt nisi cū male fecerit z si capitur somn' ab eis nisi supplā tauerit: Comedūt panē impietatis: z vinū iniquitatis bibūt Justoꝝ autē semita q̄si lux splēdēs, pcedit: z crescit vsq; ad pfectā diē. icedēdo ō virtute i virtutē: donec

sapiē monstrabo tibi: z dū cā te p semitas eqtat: quās cū ingressus fueris ñ artabūtur gressus tui: et currēs nō babebis offendiculū. Tē ne disciplinaz: ne dimittas eā. Custodi illā: qā illa ē vita tua. Nē delecteris i semitis ipiozuz: nec tibi placeat malozum via. Fugē ab ea nec trāseas p illā: declina z defere eā. Non ei dormiūt nisi cū male fecerit z si capitur somn' ab eis nisi supplā tauerit: Comedūt panē impietatis: z vinū iniquitatis bibūt Justoꝝ autē semita q̄si lux splēdēs, pcedit: z crescit vsq; ad pfectā diē. icedēdo ō virtute i virtutē: donec

l Principium sapientie. i. acquirendi sapientiam m Posside sapientiam. i. stabiliter ad modum possessionis adhereas sapienti doctozi. n Et i oi possessione tua. i. pre omni re q̄ potest a te possideri o Arripe illā. i. festia ad ei' acq̄sitionē. p Et exaltabit te. i pñti z futuro. q Glozificaberis ab ea. i. honozaberis coram multis pzopter eam. r Cū eam fueris amplexatus: sicut rē valde dilectā. s Dabit ca. tuo aug. gra. z pdest. Lo. iclita, pte. te. Antiqtus ei sapiētibus dabātur cozone: in signū q̄ debebāt ab alijs honozari: z i periculis adiuuari. t Audi fili mi. aure cozpis. v Et suscipe v̄ba mea. aure mentis. x Ut multiplicētur tibi anni vite. qz sapientes sciunt euitare pericula mortis in pñti vita z per sapiam veniūt ad vitā eternā. y Viam sa. mō. tibi. s. pcessū in virtutibus intellectualibus z mozalib' z Ducā te per semitas equitatis. quia vie virtutū nō habent aliquid distoztū. a Quas cū ingressus fueris non artabūtur gressus tui. in principio eni via virtutis videt arta: qz difficile est tenere mediū rōnis: nō habenti habitū virtutis: sed per psuetudinē operis dilatatur hec via: z efficit facilis ad tenēdū: iō subdit: b Et currens nō habebit offendiculū. qz habitus acquisitus facit pzōpte z delectabiliter opari. c Tene disciplinā. i. formā discipuli magis deliderās addiscere ab alijs q̄ docere. d Quia illa ē vita tua. hoc ē, pfect' i vita tua. e Ne delecteris. hic cōsequēter inducit ad act' bone vite: z primo respectu sui: scdo respectu dei. ca. v. Prima adhuc i duas: qz pzio inducit ad euitandū malū scdo ad operandū bonū: ibi fili mi. circa primū dicit: e Ne delec. in se. ipi. qz cū aliquis incipit in aliquo detrahitur ad illud p psensū z opationē: iō subdit: f Fuge ab ea. ne appzopinquādo ad eā traharis ad pcupiscēdū z operādū z sequendū eā: sicut auicula laqō appzopinquās capit. g Nō eni dormiūt nisi hñtes ei habitū vitiosū inclinātur ad opa mala quasi sibi cōnaturalia: eo q̄ habit' inclinat p modū nature: z iō sicut lapis nō desciit nisi in cētro: ita mali nō hñt qetē mētis nisi in opibus malis. h Et nō capit somn. ab eis nisi supplā. i. simplices deceperit. i Comedūt panē iniquitatis. i. ex iniquitate acq̄sitū. k Justoꝝ aūt sc. quasi lux splen. q̄ ei facit veritatē: venit ad lucē. Jo. iij. l Procedit z crescit vsq; ad pfectā diē. icedēdo ō virtute i virtutē: donec

ditino ꝓcedūt inclinatiōes: ⁊ sic formica per istictū naturalē a deo sibi datū mouet ad sibi ꝓuidēdū. hz ēt ꝓncipē iquātū subdit diuine ꝓuidētie. a Usquoq̄ piger dormies. piger ei vī quasi sēp somnolētus. b Et veniet tibi quasi viator egestas. i. cito ⁊ ex iprouiso. c Et pauperies q̄si vir armatus. ita q⁹ tu nō poteris ꝑ eam te defēdē. d Si vero impiger ⁊c. iste versus nō est in hebreo pz tñ sē tētia. e Dō apostata. Hic ōtestat apostasiam a side que solet sequi ad negligentiam sciēdi ea que sunt de necessitate credenda cum dicitur: e Homo apostata vir inutilis. i. efficitur vir inutilis. Tāta enī est grauitas huⁱ⁹ pctī q⁹ vix pōt hō ad bonū reparari: hᵒ modo loq̄t apostoluſ: ad hebreos vj. Impossibile ei est eos q̄ semel sūt illuminati ⁊c: scz per fidem ⁊ sacrā sequit ibidem: Et prolapsi sunt. scz p apostasiā: Rursus ꝛnouāri. ad penitentiam. Et accipitur ibi impossibile illud quod de difficili ē possibile. Hic est enim vnus modⁱ⁹ ipossibilis vt habet. v metaphyce. f Gradit ore puerso. loquēs mēdacia. g Annuit oculis. ostē dēs mulieribus ipudicitie signa. h Terit pede. vaga būdus p loca ihonesta. i Digito loq̄t. i. cū supbia: vñ esa. lviij. Si desieris digitū extēdē ⁊ loq̄ qō nō pdest ⁊c. k Pra. cor. machi. ma. ꝑ inocētes. l Et oi tē. iur. se. i. nitit seminare iter ꝓcules. m Huic extēplo. i. repēte. n Ueniet pditio sua. i. morte: ió subdit: o Nec ha. vltra me. qz ñ ē locⁱ⁹ pñe post mortē. Et qz i oi pctō mortali ē q̄dā apostasia a deo ⁊ maxie i pctis enormibⁱ⁹: ióo subdit: p Sex sūt que odit do. tāq⁹ horrida. q Et sep. ore. aia eⁱ⁹. tāq⁹ horribilⁱ⁹. r Oculos sublimes. p signa supbie manifesta. s Linguā mē. s. mēdacio pnicioso assuetā. t Manus effū. san. inoc. volūtarie ⁊ ex electione. v Cor machi. cogi. pessi. ꝑ illos qb⁹ oñdit amicitie signa. x Pedes velo. ad cur. i ma. ex habitu vicioso ad hⁱ⁹ iclināte. y Proferētē mēdacia testē fallacē s. i iudicio: qz tē ñ solū peccat ꝑ primū sz ēt ꝑ publice iusticie bonū. z Et eū q̄ se. iter fra. discor. q ñ solū debēt eē amicitia cōiūcti ex cohabitatione i vna terra vel ciuitate: sz ēt sanguinis ꝓpinquitate: vel ēt in vna religiōe: sicut oēs christiani sunt fratres generaliter ⁊ religiosi eiusdem religionis magis specialiter. a Cōserua. Hic cō sequēter excludit lasciuiā q̄ solet sequi ad desidiā ó qua

Usquēq̄ piger dormies? Ñ ꝓsurges e somno tuo? Paululū dormies: paululū dormitabꝭ. Paululū ꝓsedes manⁱ⁹ tuas vt dormias: ēt veniet tibi q̄si viator egestas: ēt paupies q̄si vir armatus. Si vēro ipiger fueris: veniet vt fons messis tua: ⁊ egestas lōge fugiet a te. Hō mo apostata vir iutil' grādi tur ore puerso: ānūit oculis terit pede: digito loq̄t: prauo corde machinat maluz ēt oi tpe iurgia semiat. Hūic extēplo veniet pditō sua ⁊ subito cōteret: nec habebit vltra medicinā. Sex sūt q̄ odit dñs: ēt septimū dete stat aia eius. Oculos sublimes: ligūā mēdacē: mānⁱ⁹ ef fūdētes innoxiū sāguinē: cor machinās cogitatiōes pessimas: pedes veloces ad currēdū i malū: pferētē mēdacia: testē fallacē: ēt eū q̄ seminat iter frēs discordias.

Cōserua fili mi ꝓcepta ꝑis tui: ēt ne dimittas legē mris tue: ligā eā i cord tuo iugit ēt circūda gutturi tuo. Cū ābulaueris gradiāt tecū: cū dormieri custodiāt te: ēt eui gilās loq̄re cū eis. Quia mān datū lucerna ē ēt lex lux: ēt via vite icrepatio disciplie ut custodiāt te a mliere mala: ēt a blanda ligua exnee Nō ꝓcupiscat pulchritudinē eⁱ⁹ cor tuū: ne capiari nutibⁱ⁹ illⁱ⁹. Preciū ei scōti vix ē vnⁱ⁹ panis: mulier aūt viri ꝓciosā aiam capit. Nunqd pōt hō abscōdē ignē i sinu suo vt vestimēta illⁱ⁹ ñ ardeant: aut ābulare sup prunas vt ñ plāte ꝓburāt eⁱ⁹? Sic q̄ igredit ad mulierez ꝓximi sui nō erit mūdⁱ⁹ cū tetigerit eam. Non grandis est culpa cū quis furatⁱ⁹ fuerit. Fūratur enī vt esuriēte ꝛple at animam. Deprehensus quoq̄ reddet septuplum:

ꝓius locutus ē: vnde dicit poeta: Ocia si tollas periere cupidinis artes. Et diuiditur i duas partes: quia ꝓio retrahit a luxuria ex meretricis vilitate: secūdo ex eius inuerecūdia ⁊ ꝓportunitate: capitulo. vij. Prima in duas: quia primo retrahit a luxuria ex meretricis vilitate: secundo ex criminis grauitate: ibi ñ grandis. Et quia talis luxuria per sapientiam cuitatur: ideo primo inuitat ad ipsā dicēs: a Conserua fili mi precepta patris tui. s. dei. b Et ne dimittas legez matris tue. i. sacre scripture vl' ecclesie. c Liga eam iugiter in corde tuo. firmiter retinēdo. d Et circūda gutturi tuo. de is loquēdo. e Cuz ambulaueris gradiantur te cū. ea meditando. f Cum dormieris custodiāt te. quia ob dormiendo in cozuz meditatione obdormis in dño: ⁊ sic es in eius ꝓtectiōe g Et euigilans loquere cuz eis. i. resume meditari onē de ipis. h Qz mandatū. scz diuinū. i Lucerna est. scilz minoribus vel iuniori bus quia min⁹ clare intelligunt: lucerna ē eni lumen in testa. k Et lex lux. maioribus qui capiunt clarius. l Et via vite increpatio disciplīne. ex ignorantia seu infirmitate peccantibus. m Ut custodiāt te. s. pdicta: n A mliere mala. i. fornicaria. o Et a blānda ligua extranee. i. adultē q̄ a viro suo extraneat se vl' cū viro suo recipit extraneū. p Non ꝓcupiscat plchritudinem eⁱ⁹ cor tuuz ⁊c. quia hz vilitatē annexā: ió subdit: q Preciū ei scorti vix ē vnⁱ⁹ pānis. i hebreo hz Fruſtrū panis qz ē modicū: ⁊ tñ accedēs ad eā pdit maximū: ió subdit r Mulier autē viri preciosā animā capit. tanq⁹ laqueus diaboli. Dicitur aūt aia preciosa quia ad imaginē dei facta ⁊ ad supernaturalē beatitudinē ordinata. s Nūquid potest homo ⁊c. quasi diceret sicut ipossibile est ignē i sinu abscōdere aut sup pruna) ābulare absq̄ cōbustitione vestiū ⁊ plantaz: sic ipossibile est q⁹ adulter sit sine macula culpe. t Non grandis. Hic cōsequenter retrahit ab adulterio ex grauitate criminis: qz multo grauius est furto: quāto vxor est res magis dilecta ⁊ chara i qua adulter facit iniuriā ꝓximo q⁹ res que subtrahitur furto. Itē quia per hoc substituūtur frequenter heredes falsi. Itē quia furtū frequēter cōmittitur ex defectu rei necessarie ad victū vel vestitu: z: et hᵒ ē qō dr: t Nō grādis ē culpa. s. furtū respectu adulteriū. v Furat ei vt esuriēte ipleat aiam. i. vt sibi ꝺ re necessaria ꝓuideat ad victū vel vestitū. x Deprehēsus q̄z reddet septuplū. Exo. xxij. dr q⁹ ꝺ rebⁱ⁹ inanimatis reddat duplū: ꝺ ouibⁱ⁹ iiij. oues pro vna ⁊ de bobus. v. ꝓ vno: ita q⁹ i lege ñ scribit

doctrina: supsticiosa vero ⁊ mala docet i latibulis. b Dabeto eas solus. p hoc ei nō excludūtur alij fideles discipuli: sed illusores ⁊ icredituli: sicut dicit saluator Matth. vij. Nolite sanctū dare canibus: nec margaritas vestras ponere añ porcos ⁊c. iō subdit: c Nec sint alieni. s. a deo ⁊ veritate

babeto eas solus: nec sint aliēi pticipes tui. Sit vena tua benedicta: et letare cuz muliē adolescētie tue. Cerua charissima: et gratissim⁹ hinulus. Ubera ei⁹ inebriēt te oi tēpe: ⁊ i amore ei⁹ delectare iugit. Quare seduceris fili mi ab aliena: ⁊ foueris i sinu alterius? Respicit dñs viā hois: ⁊ oēs gressus eius ꝓsiderat. Iniqtates sue capiunt ipiū: et funib⁹ pctō rū suoꝝ ꝓstringit. Ipse morietur: qā ñ habuit disciplinā et in multitud e stulticie sue decipiet. La. VI.

Fili mi si spōpōderi ꝓ amico tuo: defixisti apō exneū manū tuā. Illaqueat⁹ es verbis oris tui: ⁊ capt⁹ ꝓpriis simonib⁹. Fac g̃ qō dico fili mi ⁊ temetipm libera: qz icidisti in manuz ꝓximi tui. Discurre festina: suscitā amicū tuū. Nē dederis sōnū oculis tuis: nec dormitēt palpebre tue. Eruē q̃si damula de mānu: ⁊ q̃si auis ō insidijs aucupis. Uade ad formicaz o piger: ⁊ ꝓsidera vias eius ⁊ disce sapiaz. Que cū non habeat ducē nec p̃ceptorē nec principem: parat i estate cibum sibi: ⁊ congregat i messe quod comedat

frigera te cū vxore tua. Deriuent fōtes tui foras. i. pueri a te in mrimonio geniti. Et in plateis aquas tuas diuide. i. pueros tuos iā adultos ꝓiugio trade. Habeto eas solus. i. sic custodi vxorē ꝓpriā q̃ pueri ex ea sint tui: iō sequit: Nec sint alieni pticipes tui. in ꝓpria vxore vel ꝓle. Sit vena tua bñdicta. i. plesa tua ō vero mrimōio nata. Cerua charissima. fidel⁹ spōsa. ⁊ gratissimus hinnulus. fidelis spōsus. Ubera ei⁹ inebriēt te oi tpe. ⁊ in societate eius delecteris i iuuentute ⁊ senectute. Quare seduceris fili mi ab aliena. s. muliere fornicaria vel adultera. q. d. nulla ē causa vel excusatio tua exquo tu habes vxorem propriā. Respicit dominus ⁊c. exponatur vt supra. La. VI.

Fili mi. Supius salomō i

duxit ad beneficentiam: hic consequenter inducit ad beneficentie diligentiam. Et primo hec diligentia consulitur: secundo eius oppositus excluditur: ibi Uade ad formicā. Circa primū dr: a Fili mi si spopon. ꝓ amico tuo. obligando te alteri ꝓ ipo. b Defixisti apō extra. ma. tuā. talis ei obligatio p dationē manus fieri ꝓsueuit. c Illaqueat⁹ es. i. obligat⁹. fac g̃ qō dico. s. ea q̃ faciūt ad tui amici liberatōez diligēter exequēdo. d Discurre. ad loca tue liberationi apta. e Festina. qz periculū ē i mora: f Suscita amicū tuū. ꝓ q̃ spopōdisti: monēdo eū solicite: vt se ⁊ te expediat. vl aliter: f Suscita amicū tuū. i. si tu ⁊ ille ꝓ q̃ spopōdisti estis ipotentes ad istā expeditionē: quere ab amicis tuis alijs consiliū ⁊ auxilium: quod eni per amicos facimus quodāmodo per nosipsos facimus: quia amicus est alter ipse g Ne dederis somnuz oculis tuis. idest non sis negligens i hoc negocio. h Eruē quasi damula. idest velociter de manu scz illius cui te obligasti. i Uade. Hic consequenter excludit vitium oppositū. Et primo excludit pigritiaz: secundo apostasiaz: ibi homo apostata. tertio luxuriam: ibi Conserua. consequentia patebit prosequendo. Circa primū dicit: i Uade ad formicaz o piger. eius diligentiā considerādo k Que cū non habeat ducem. eam dirigentez. l Nec precptorem. cogentem. m Nec principem. sibi mandantem ō diligentia in prouisionem sui. n Parat. cum magna solicitudine. o Estate cibum sibi. quia tunc inuenit grana in cāpis que comedat. In aliquib⁹ libris additur: In hyeme. sed nō est in hebreo nec in libris correctis: subintelligitur tamen: propter quod aliquis doctor posuit in glosa interlineari que postea tracta est ad textū per scriptores ignorantes: quod autem dicitur hic q̃ formica non habet ducem ⁊c. intelligendum est in istis inferioribus: sed habet eo modo quo opus nature dicitur opus intelligentie: quia ab intellectu

nisi q3 antiquitus gētiles ⁊ alij in hoc eos sequētes qui credebāt oia ista iferiora puenire ex corpoꝝ celestiū dispositiōe: redeūtes de mercationibus libenter intrabant domos ppias plenilunio: vt sic plenitudo lucri sequeretur. Unde in aliquibus terris christiani volētes encenia re domū nouam vel mutare domicilium: nō faciūt hoc libenter i defectu lune ne seq̄t defectus bonoꝝ temporaliuꝝ: sed faciunt hoc i augmento lune vl' ei' plenitudine vt sequatur plēitudo bonoꝝ temporaliū: ⁊ hoc est de reliquijs gentiliū propter qō ē magis vitandum.

a Irretiuit eū multis sermonib' idest detinuit ⁊ passione concupiscentie quasi reti inuoluit.

b Statim eaꝝ sequit quasi bos ꝛc. i. credēs ire ad bonum suū: cum tñ vadat ad malum maximum.

c Ignorās q̄ ad vincula. s. pene ⁊ cōpe.

d Donec trāsfigat sagitta. scz diuine vltiōis.

e Uelut si auis festiet ad laqueū. q̄ ex appetitu modici cibi illaqueat ⁊ interficitur: sic incōtinens ex appetitu delectatiōis momentanee incurrit laqueū culpe ⁊ mortē gehēne.

f Nunc ergo. hic ꝓsequēter monet dictum periculū fugere dicēs: Nūc ergo fili mi audi me. aure cordis.

g Et attēde verbis oris mei. aure mentis:

h Ne abstrahat in vijs ill' mens tua. p consensū: i Neq3 decipiaris. per operis ꝓplementum.

k Multos ei vulneratos. vulnere ꝓcupiscētie: l Deiecit. a statu gratie.

m Et fortissimi quiq3. vt patet d adā maximo qz erat in statu innocētie pfectus scia ⁊ vtute: ⁊ d sāsone fortissimo: ⁊ dauid sanctissimo: ⁊ salomone sapientissimo: ⁊ multis alijs in veteri ⁊ nouo testamento.

n Uie inferi domos eius. qz in domo eius ꝓmittitur culpa que est via ad gehennaz.

Capitulū. VIII.

Nunquid nō sapia. Superius salomō docuit domestice sicut pr̄ filiū: hic ꝓsequēter docet scholastice vt doctor discipl3. vel politice vt legislator subiectū. Et diuidit i duas ptes: qz prio facit hoc verbo magis plano: scdo magis parabolico capitulo. ix. Pria adhuc i duas: qz prio salomon loqtur i psona sapie. ate: scdo increate: ibi Dñs possedit me. Circa pr̄i nū dicit: a Nūq̄d ñ sapia clamitat. i. frequēter clamat: qz clamitare est verbū frequentatiuū. b Et prudētia dat vocē suā. dicit aūt sapia notitia de diuinis: prudētia d agibilib' humanis. c In sūmis excelsisq3 verticibus. i. i ppetis ⁊ sacris doctoribus. d Super viā. i. i publico vbi dz doceri sana doctrina.

e Juxta portas ciuitatis. ibi ei antiquitus sedebant iudices ⁊ sapientes eis assistentes vt dictum est supra.

f O viri ad vos clamito. nō ad bestias irrationabiles.

g Intelligite puuli. s. fatui.

h Astutiā. ad precauendū mala. i Et insipientes animaduertite. i. sapiam accipite.

k Audite quoniaz d ma. re. locu. sū. s. de diuinis q̄ si maxia ⁊ auditu digna.

l Et aperiētur labia mea. i tūc poteris loq̄ recte. Cetera patēt vsq3 ibi

m Recti sunt intelligentibus. non intelligentibus autē videtur distorti: sicut habenti oculos infectos humore sāguineo videtur rubea illa que sūt alba.

n Accipite disciplinā meam ꝛc. qz melior ē q̄ bona tpalia: quāto melior ē aia corpe.

o Et oē desiderabile. s. appetitu sensitio.

p Ei nō pōt ꝓpari. qz ñ sit eiusdē generis: ⁊ quia excedit ipproportionabiliter talia.

q Ego sapia habito i cōsilio. qz p sapiaz dat sanuz cōsiliū.

r Et eruditi itersū cogitatōib'. qz tales cogitatōes ꝓcedūt ex sapia ⁊ eaz augmētat.

s Timor dñi. s. filialis.

t Odit malū. ipz fugiens ꝓpter offensā ⁊ nō tm̄ ꝓpter penā qd̄ facit amor fili.

v Arrogantiā. i. ore.

x Et supbiā. i. corde.

y Et viā prauam i opere.

z Et os bilingue. qd̄ placētia loquit i pūtia: ⁊ ꝛ. qd̄ loqtur i absētia.

a Detestor tāq3 horribilia.

b Meū ē cōsiliū ⁊ eqtas ꝛc. i. p me sūt ista.

c Per me reges regnāt. ꝛc.

d Et legū ꝓditores iusta decernūt.

e Ego diligentes me diligo. quia studentes ad habendū sapientiam ex eius amore ipsam inueniunt: ⁊ in eis manet: ⁊ in ea delectabiliter viuūt.

f Mecuz sunt diuitie. scilicz spirituales ⁊ alias ēt corporales.

g Et gloria. i. honor coram multis qui ipēdendus est sapientibus.

h Opes superbe. idest supereminētes ita q̄ superbia non sonat hic i vicium. Per talem modum dicit dominus esaie. xl. Ponam te i superbiam seculoꝝ. idest in eminentiam.

i Melior est fructus meus auro. quanto aia est melior corpe.

k In vijs iustitie ambulo. idest ambulare facio.

l In medijs semitarum iudicij. quia virtus consistit in medio.

niꝫ: ⁊ blādītijs labioꝝ ꝓtraxit illū. Stati eā seq̄t q̄si bos ductꝰ ad victimā: ⁊ q̄si agnꝰ lasciuiēs ⁊ ignorans: ⁊ nescit q̄ ad vincula stultꝰ trahat donec trāsfigat sagitta cor ei': vēlut si auis festinet ad laqueū: ⁊ nescit q̄ d̄ periclo aie illi' agit. Nunc ergo fili mi audi me: ⁊ attēde verbis oris mei. Ne abstrahat i vijs illi' mens tua: nēq3 decipiaris semitis ei'. Multos.n. vulneratos deiecit: et fortissimi q̄q3 interfecti sūt ab ea. Uie inferi domꝰ ei': pene trātes interiora mortis. .VIII.

Nunquid nō sapia clamitat: et prudētia dat vocē suā? In sūmis excelsisq3 verticib': supra viā i medijs semitis stās: iuxta portas ciuitatis: i ipsis foribus loq̄t dicens: O viri ad vos clamito: ⁊ vox mea ad filios hoiuz: Intelligite puuli astutiā: et insipientes animaduerte. Audite q̄ñ d̄ rb' magnā locutura sū: et aperiētur labia mea vt recta ꝓdicēt. Ueritatē meditabit guttur meū: ⁊ labia mea detestabūt impiū. Justi sūt oēs sermōes mei: ñ ē i eis prauū q̄d neq3 peruersū. Recti sūt intelligentibus: ⁊ eq3 inuenientib' sciam. Accipite disciplinā meā ⁊ nō pecuniā: doctrinā magis q3 aurū eligite. Melior ē ei sapia cūctis opib' ꝓciosissimis: ⁊ d̄ē desiderabile ei nō pōt ꝓpari. Ego sapia habito i cōsilio: et eruditis intersū cogitatiōib'. Timor domini odit malū: arrogantiā et supbiā: et viaz prauā: et os bilingue detestor. Meū ē cōsiliū ⁊ equitas. Mea ē prudētia: mea ē fortitudo. Per me reges regnāt: et legū cōditores iusta decernūt. Per me prīcipes imperāt: ⁊ potentes decernūt iusticiaz. Ego diligentes me diligo: ⁊ qui mane vigilauerit ad me inueniet me. Mecū sūt diuitie ⁊ gloria: opes superne ⁊ iusticia. Melior ē fructꝰ meus auro ⁊ lapide ꝓcioso: ⁊ genimina mea argento electo. In vijs iustitie ambulo: in medio semitarum iudicij:

q̄ debeat reddi septuplū. Ideo dicendū q̄ ppter ĩcremētum furti fuit additū ad penā legis vt hoies a furto cohiberētur nec ē cōtra legē que nō inhibuit addere ad penam pro bono reipublice. a Et omnē substantiā do. sue tradet. p sua redēptione. ⁊ si nō sufficeret debebat vendi ⁊ de precio eius satisfieri. b Qui aūt adulter ē ppt̄ cordis inopiā. adulteriū ei nō cōmittit ad supplendum indigentiam victus vel vestitus sicut dictū est de furto: sed ex defectu rōnis q̄ vocat̄ cor q̄ negligens ē reprimere ꝓcupiscibilē q̄ nata est ei subiici rōni. s. c Perdet animā suā. cōmissioe culpe. d Turpitudinē ⁊ igno. cōgrediebat sibi: ꝙa vicia carnis sunt maioris infamie. e Et opprobriū eius nō delebitur. Interminabilis est enim pena gehēne ad quam iudicabit̄ sententia irretractabili in die iudicij: iō subditur: f Quia zelus ⁊ furor viri. i. dei q̄ dī h̄ vir: qz frequenter in veteri testō legitur apparuisse in humana spē. Et qz christus de⁹ ⁊ hō i forma humana gl̄iosa tñ apparebit i iudicio: act. prio: Dic iesu⁹ q̄ assūptus ē a vobis sic veniet .s. ad iudicium: quēadmodū vidistis eū ascendētē i celū. in corpe glorioso. La. VII.

FIli mi. Dic cōsequēter retrahit a luxuria ex meretricis inuerecūdia ⁊ ipor tunitate: ⁊ quia cuitatur p sapiam: ideo primo inducit ad sapientie amorē: scdo describit periculū mulieris adultere: ibi de fenestra. tertio monet ipsā fugere: ibi Nūc ergo. Circa p mū dī: a Fili mi cu scr. me. opere adiplēdo. b Et p cepta mea recōde tibi. sicut thesaurū preciosū. c Fili honora dñm ⁊c. Iste versus nō est in hebreo: ꝓpter qđ ipsum transeo: ⁊ quia patet eius snia. d Serua mādata mea ⁊ vives. vita gratie in presenti: ⁊ glorie i futuro. e Et legē meā sicut pupillā oculi tui. i. valde diligēi ⁊ solicite. f Liga eā in digitis tuis. ope adiplēdo: qz manus est organū organoꝝ tertio de aia. g Scribe illā i tabulis cordis tui. i delibiliter retinēdo. h Dic sapiētie soror mea es. i. dilige eā charissime. i Ut custo. te a mu. extranea. i. adultera q̄ extraneū i ecipit cū marito. k Que ỹba sua facit dulcia. blāditijs ⁊ adulatoīb⁹ hominē decipiēdo. l De fenestra. hic cōsequēter describit mulieris adultere periculū ex sua i portunitate dicēs: l De fenestra ei dom⁹ mee. i. de secreto ꝓscientie mee cōsiderauī periculū mulieris male. vel potuit esse ad litterā q̄ salomō ō fenestra domus sue vidit iuuenes incontinētes ad domos meretricū declinātes que solēt manere prope domos magnatum eo q̄ plures eis seruiētes subiecti sunt vicio icōtinētie sicut dauid pater eius vidit mulierem se lauantem ex aduerso domus sue. ij. reg. xj. m Et video paruulos. idest incontinētes qui sunt sensu paruuli. n Consídero vecordem iuuenem. i. habētem ve i corde ex dominio carnalis concupiscentie. o Qui transit per plateas iuxta angulum. vt puniat ad meritricē domuz que solet esse in locis angularibus. p In obscuro. qz q̄ male agit odit lucem Jo. iij. q Et ecce mlier occurrit illi. ad captanduz eius bīuolentiā r Ornatu meretricio. ad magis accendendam cōcupiscentiam. s Preparata ad capiēdas animas. laqueo cōcupiscētie carnalis. t Garrula. multiplicatione locutionis. t Et vaga. ex mobilitate mentis. v Quietis ipatiēs. p tactus ⁊ gestus impudicos. x Nec valēs i domo ꝓsistere. sed sēp vult ad spectacla ⁊ loca inhonesta currere. y Nūc foris. i aliēa domo. z Nūc in plateis. in publico.

gradit̄ i ōbscuro aduespa/scēte die: i nocti tenebris ⁊ caligie. Et ecce occurrit illi mulier i ōrnatu mētricio: p̄parata ad decipiendas aias. Garrula ⁊ vaga: q̄etis ipatiēs: nec valēs i domo cōsistere pedib⁹ suis: nūnc fori: nūnc i plateis: nūnc iuxta angulos insidiās. Apprehēdit̄ q̄z deosculat̄ iuuenē: et p caci vultu blādit̄ dicēs: Victimas p salute deuoui: hō die reddidi vota mea. Iccirco egressa sū i occursū tuū desiderās te vidē: ⁊ repperi. Intexui funib⁹ lectulū meuz: stratui tapetib⁹ pictis ex egypto: aspersi cubile meuz myrrha ⁊ aloe ⁊ cinnamomo. Veni iebriemur vberibus ⁊ fruamur cupitis amplexibus donec illucescat dies Non ē ei vir in domo sua abijt via longissima. Saculum pecunie secum tulit: in die plene lune reuersurus est in domū suam. Irretiuit eum multis sermonibus

a Nūc iuxta angulos insidiās. q. d. modus ē meretricis p omnē viā ⁊ modū iducere ad actum cōcupiscentie carnalis: iō subditur: b Apprehēdit̄ q̄z. brachijs ample xāt̄ib⁹. c Deosculat̄ iuuenē. sibi ꝓsentiēt̄. d Et p caci vultu. i. ipsorobo ⁊ effrōti. e Victimas p salute debui. sic ē i libris correctis. f Hodie reddidi vota mea. q. d. tps meū reuertēdi ad delectabilia: sicut multi accepta cōiōe i solēnitate paschali: p̄ p̄diū ꝛcurrūt ad choreas ⁊ lasciuias. g Iccirco egressa sū i occursū tuū. sciens q̄ tu habeas sīle desideriū: iō subdit: h Intexui fu. le. meū. vt sit mollior q̄ si stramēta essēt imediate su p trā. i Stratui tapetib⁹. i. curiose ornaui. k Aspersi cu. meū myrrha aloe ⁊c. vt odore taliū fiat in eo delectabilior ꝓcubit⁹. l Veni ie. i. satiemur. m Uberib⁹ ⁊c. i. cū tactu vbez q̄ ē ꝓcubētiū adiuicē maxie nudi cū nuda i lecto. Et qz tior i tali actu delectationē minuit: iō remouet cū dī: n Nō ē ei vir. s. me⁹. o In domo sua abijt via lō. q̄si dicēt potes ibi eē secur⁹. p Saccu. ⁊. secū tu. ad emēdū mercimōia i lōgiq̄s ptib⁹. q In die ple. lu. re. ē. i hebreo hī: In ūmio ꝓstituto. q̄ adhuc sanctis) distat. Nescio aūt q̄re trāslator nr̄ posuit i die plene lūe

k Et ifipietib⁹ locuta ē. i. gētilib⁹ qui diuinitatē attribuebant lignis ⁊ lapidib⁹ qō ifipietiffimū erat. l Uenite ⁊ comedite panē meū. i. corp⁹ meū ſub ſpē pāis exhibitū m Et bibite vinū qō miſcui vo. i. ſāguinē meū ſb ſpē vini i q̄ admiſcet aqua. In vtraq; ei ſpē ꝓmūicabāt antiquit⁹ fideles: ſz p

Et ifipientib⁹ locuta ē. Uēite comedite panē meū: ⁊ bibite vinū qō miſcui vobis. Relinqte ifātiam ⁊ viuite: ⁊ ābulate p vias prudētie. Qui erudit derisorē: ipe in iuriā ſibi fac: ⁊ q̄ arguit ipium ſibi maculaz generat. Noli arguē derisorē ne oderit te. Argue ſapiētē: ⁊ diliget te. Da ſapiēti occaſioz ⁊ addet ei ſapia. Doce iuſtū: ⁊ feſtinabit accipe. Principiū ſapētie timor dñi: ⁊ ſcia ſcōz prudentia. Per me ei multiplicabūt dies tui: ⁊ addētur tibi āni vite. Si ſapiēs fueri tibimetipſi eris. Si aūt illuſor: ſol⁹ portabis malū. Mulier ſtulta ⁊ clamoſa: plēaq; illecebri ⁊ nihil oino ſcies: ſedet i forib⁹ dom⁹ ſue ſup ſellā: in excelſo vrbis loco: vt vocaret trāſeūtes p viā ⁊ pgētes i iti nē ſuo. Quis ē puulus: declinet ad me. Et vecordi locuta ē. Aque furtiue dulciores ſūt: ⁊ panis abſcōditus ſuauior. Et ignorauit q̄ ibi ſint gigātes: ⁊ i pfundis iferni ꝓuiue ei⁹. Qui. n. applicabit illi deſcēdet ad iferos Nā q̄ abſceſſerit ab ea ſaluabitur. .X.

Arabole ſalomonis fili⁹ ſapiēs letificat pīez: filius vō ſtulti⁹ meſticia ē mr̄is ſue.

ter piculū effuſioniſ ſanguis ordinatū eſt q̄ dat laicis ſb ſpē pāis tm̄ n Reliqte ifātia. i. iutilia ⁊ vana. o Et viui. i gra p Et ābu. p vias pru. ſ. mandatoz ⁊ ꝓſilioz. Cōſeqnter oſtēdit q̄ ſunt fpellēdi a ꝓuinio ſapie cuz dicitur: q Qui eru. derisorē. ſane doctrie. r Ipe ſibi iuriā fac. q. puocat ōrisorē ad iuriāduz ſibi: iō dic ſalvator Matth. vij. Nolite ſcm̄ dare cāib⁹ neq; mittatis margaritas ante porcos ne forte cōculcēt eas pedibus ſuis ⁊ caneſ ꝓuerſi dirūpāt vos. s Et q̄ arguit ipiū ⁊c] q. ipe quātū i ſe ē ifamat arguētem ſe. t Noli arguere. ne odete. ⁊ ſic efficietur peior concipiens odium de nouo cū ipietate precedenti. v Argue ſapientem. q. ois hō quātūcūq; ſapiēs bz aliq̄d arguēdū: pria Jo. i. Si dixerim⁹ q̄ pec catū nō habem⁹ ipſi nos ſeducim⁹ ⁊c. x Et diliget te. grat⁹ de tua bōa correctiōe. y Da ſapienti occaſionē. cogitandi aliq̄d vtile. z Et addet ei ſapientia. que per bonas cogitatōes accipit incremētū. a Doce iuſtū. ō meliori bono. b Et feſtinabit accipe. ope adiplēdo. c Principiū ſa. ti. do. ⁊ ſeruil⁹ q. introduc ea ſic ſeta filii ſz ſic ſeta ejcit ō foramie itrāte filo: ſic tior ſeruilis expellitur pfecta ſapiētia itrante: pria Jo. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorem. Timor vero filialis cū ſapia manet: ꝓpter qō ē principiū intrinſecū ſapiētie: timor vero ſeruilis eſt principiū extrinſecū. o Et ſcia ſanctoz prudētia. q. talis ſcia nō ſolū eſt ſciētia ſpeculatiua ſz ⁊ practica. e Per me ei. ſ. ſapiētiā. f Multiplicabūt dies tui. in preſenti: q. ſapientes ſciunt euitare pericula. g Et addentur tibi āni vite. i futuro. h Si ſapiēs fueris tibimetipſi eris. i. ad bonū tuū principal⁹ ⁊ etiā alioz cōſequēter: iō ſubditur i aliq̄b⁹ libris: Et primis tuis: ſed nō ē ō textu: imo ē q̄dā gloſa ꝓ ſcriptores textui inſerta. i Si aūt illuſor. ſane doctrie. k Sol⁹ portabis malū. pene ⁊ ejpe. l Mulier ſtulta. Hic ꝓſequēter iuxta ſuū oppoſitū pōit imitatio iſipietie ad ſuū ꝓuiuū cū dr: l Mulier ſtulta. i. doctria ſupſticioſa ⁊ vana. m Et clamoſa. q. ñ hz niſi vba. m Plenaq; illecebriſ. q̄ nō ſolū pcedit ſz ⁊ ad ea inducit. o Et nihil oino ſciens. q. ita modicū ē ibi ō veritate q̄ ſi nihil reputatur: ⁊ etiā q. illud quod eſt ibi veritatis vel bone ſtatis pōitur ad hoc q ⁊ facilius falſitatibus credat: aliter talis doctrina ſeipſa deſtrueret ſi nihil veritatis cōtineret: ſicut dicit phus. j. libro ethicoz q̄ ſi malū eſſz itegre ſeipſum deſtrueret. p Sedit in foribus domus ſue ⁊c q̄a talis doctrina aliquādo docetur auctentice maxime iter infideles. q Ut vo. trāſeun. p viā. latā viciozē. r Et pergentes itinere ſuo. i. ſequentes impetum ſue paſſionis. s Quis ē paruulus. ideſt indigēs ſenſu. t Declinet ad me. quaſi dicēt docebo eum. v Et vecordi. ideſt ſecutori paſſionum qui. ſ. dicitur vecors quaſi ve habens in corde. x Locuta eſt. quia talis libēter audit doctrinam ſuperſticioſam. y Aque furti. dul. ſunt ⁊c. in doctrina ſuperſticioſa ſemper eſt aliquid boni admixtuz: vt p̄dictum eſt ⁊ illud bene docetur in publico. illud aūt qō ē falſū ⁊ ſupſticioſuz i ſecreto: ſicut p̄noſticatio de futuriſ p aſtrologiā quātū ad id qō reſpicit curſus ⁊ cōiūctiōes planetaz ex q̄b⁹ p̄noſticāt aliq̄ futura bene docetur i publico ſz quātū ad illō quo docent fieri imagines ſub determinatis ꝓſtellatiōib⁹ vt dēt reſpōſa ō occulti ⁊ futuriſ hoc docetur i occlto: q. ē ſupſticioſū: ⁊ talē doctrinā multi libētius audiūt ⁊ auidi⁹: iō deſignatur p aq̄s furtiuas ⁊ panē abſcōditū. z Et ignorauit. auditor talis doctrine. a Qō ibi ſint gigātes. i. demones: q. talia reſpōſa per demones fiūt. b Et i pfundis iferni cōuiue eius. i. talis doctrina ibuti ⁊ refecti deſcēdūt ad penā iferni cū ōmnibus eos ſeducētibus. c Qui ei applicabit ⁊c. hoc ñ ē de textu vſq; ad finē capitli ꝓpter qō ptrāſeo: ⁊ q. ſatis ꝓz ſententia ex premiſſis.

Capitulum. X.

Parabole ſalomonis. Hic icipit ſcā pabolaz collectio: ꝓpter quod ꝓponit tāq; q̄dā prefatio vt oi. tuz fuit a principio libri: ⁊ in hebreo eſt de itegritate textus. Sciendū et q̄ pabole i hac collectiōe ꝓtente ñ habēt talē cōnexionē adiuicē: ſicut precedentes, ꝓpter quod nō iueniuntur ibi diuiſio artificialis: ſed quelibet pabola ē quaſi vna ſnia p ſe: ⁊ cōiter iuxta vtutē tāgitur oppoſitū viciuz. Pōt tñ hec collectio i generali ſic diuidi i tres ptes: q. i pria inſtruitur ps rationalis: ſecundo reprimitur irascibilis capitulo xv. Reſponſio mollis frangit iram ⁊c. Tertio reſtringitur concupiſcibilis capitulo. xx. Luxuriosa res eſt vinum ⁊c. Sciendum tamē q̄ hec diuiſio. accipitur ſm principia capitulozum: quia in proſecutione cuiuslibet partis facit mentionem de aliis: vt videbitur proſequendo. Prima diuiditur i quinq; partes ſz quinq; capitula. In primo vero capitulo q̄ō eſt decimū huius libri inſtat ad amorē ſapie principaliter: ⁊ hoc ex cōmēdatiōe ſapiēt⁹ ⁊ ſapiētie: licet alia interſerant. Preſentis autem capituli prima parabola eſt iſta: b Filius ſapiens letificat patrem. tum quia iuuat eum in regimine domus ⁊ negociozum: tū quia pater conſiderat q̄ poſt mortem ſuam talis filius honorifice repreſentabit pſonam ſuā. c Filius vero ſtultus meſticia eſt ſue matris. quia talis nō mittitur ad negocia ſed manet in domo cuz matre: q̄ videns eius ſtulticiam continue habet materiam meſticie.

a Ut ditē diligētes me. diuinis spiritualibus que sūt thesauri viri. b Dominus possedit me. Hic p̄sequēter salomō loquit i psona icreate sapie cū dī: Dñs possedit me i initio viaꝝ suaꝝ. i. opeꝝ suoꝝ. c Añq̄ quicq̄ faceret. ante ei omnē creationē nō erat sapia nisi icreata: iō seq̄t: d Ab eterno ordinata sum. vbi autem ē ordo: ibi est aliqua distinctio: Iz autem in deo sit vna simplex essentia indistincta: tamen ibi est distinctio filij a patre qui ppie nominatur verbū seu sapia genita. e Nondū erāt abyssi nē] verbū ei in nobis est p̄ceptus mētis: ꝛ sic i diuinis verbū est p̄ceptus patris siue sapientia genita. d Necdum fontes aquaꝝ erup. de locis subterraneis. e Nec dū mon. graui mole consti. super terram planā eleuati. f Añ omnes colles ego perturiebar. i. p̄cedebaz a fecūditate pīna: iste eni p̄cessus eternitate mēsurat. g Adhuc terrā nō fecerat ꝛ flumina. i. creaturā visibilē. h Et cardines orbis terre. i. partes mundi p̄cipales que sūt orīes: occidēs austrū: ꝛ aquilo. Uel cardines h dicūt due extremitates axis mundi. s. polus articus ꝛ antarticus: ꝗa circa eos voluitur celuz sicut ostium circa cardines suos. i Añ p̄pa. ce. aderā. indiuisa sunt. n. opera trinitatis: ꝛ ideo filius qui ē sapia genita: vt dictū ē semper operat cum patre: Jo. v. P̄r me⁹ vsq̄ nūc operat ꝛ ego operoꝛ. k Añ certa le. ꝛ gy. val. abyssus. i. p̄cauitates vbi p̄gregate sūt aq̄ vt appareret arida habitationi hoiuz ꝛ aialiū terrestrium apta. l Añ ethera firmabat sursū. i. sperā ignis q̄ naturaliter fertur sursū. Illa. n. p̄s elementoꝝ que cōtiguat spere lune: ether vocat. m Et librabat fontes aquaꝝ. p̄stituē eos in pondere numero ꝛ mensura. n Añ circundabat mari terminū suū. ne affluereꝛ operiret aridā. o Añ appen. fun. terre. i. partes terre inferiores circa centrū q̄ sūt quedā fundamēta superioꝝ partiū. p Cū eo erā cūcta cōponens. qz indiuisa sūt opa trinitatis vt dictū ē. q Et delectabar p singulos dies. i. eternaliter gaudebā cum patre ꝛ spūsācto. r Ludēs coram eo oi tpe. ꝛ quid sit iste ludus sb ditur: s Ludēs in orbē terraꝝ. i. luduz facies ō orbe terraꝝ qui similis ē ludo pile que de vno transfertur in alium fm quādā reuolutionē: qz regna terre transfert atq̄ constituit de gente in gētē. s Et deli. mee eē cū fi. ho. s. p gram istud ei eē ē delitiosū respectu eē dei per p̄tiā ꝛ potētiam. ꝛ hoc mō. s. per gratiā est i sola creatura itellectuali: ꝛ non in oi sed solū in iusta. t Nūc ergo. Hic p̄sequēter iuitat ad amoꝝ sapie dicens: Nūc ergo filij. p adoptionē. v Audite me. per debitā attentionē. x Beati qui custo. vias meas. i. viā mandatoꝝ ꝛ viam p̄silioꝝ. y Audite disciplinā. de moribus hūanis. z Et estote sapiētes. i. diuinis. a Beat⁹ hō q̄ audit me. mihi obediēdo. b Qui vi. ad fo. meas quottidie. in loco diuini cult⁹ deuote orādo. c Qui me iuenēit. per gratiā. d Inueniet vitā: eternā. e Et hau. sa. a do. qui ē fōs salut. f Qui autē i me peccauerit ledet animam suam. quia mihi nō pōt inferre lesionez. g Oēs qui me oderint. q̄ sum veritas ꝛ vita. h Diligūt mortem. nō quia mors sit per se eligibilis aut diligibilis: sed quia diligūt iordinate delectabilia mundi ꝛ carnis ad qō sequit mors culpe ꝛ gehēne.

ūt ditē diligentes me ꝛ thesauros eoꝝ repleā. Dñs possedit me i ūitio viarū suaꝝ: añq̄ qcq̄ feceāt a p̄cipio: āb eterno ordiata sū ꝛ ex antiqs: añq̄ terra fieret. Nondū erāt abyssi: ꝛ ego iā p̄cepta erā. Necdū fōtes aquaꝝ eruperāt nēc dū mōtes graui mole p̄sti terāt. Añ ōes colles ego p turiebar: adhūc trā nō fecerat: et flumia ꝛ cardies orbis terre. Cūādo p̄parabat celos aderaz: qñ certa lege ꝛ gyro vallabat abyssos. Añ ethera firmabat sursū et librabat fōtes aquaꝝ. Añ circūdabāt mari terminuz suū: ꝛ legē ponebat aqs ne trāsirēt fines suos. Añ ap pendebat fūdamēta trē: cuz eo erā cūcta p̄ponēs. Et delectabar p singulos dies lū dēs corā eo oi tpe: ꝛ lūdēs i orbe terraꝝ: et delitie mee eē cū filijs hoiuz. Nūnc ergo filij audite me: Beati q̄ custodiūt vias meas. Audite disciplinaz et estote sapiētes: ꝛ nolite abijcere eā Beat⁹ hō q̄ audit me: et q̄ vigilat ad fores meas quotidie: ꝛ obseruat ad postes ostij mei. Cui me iuenerit: iueniet vitā et hauriet salutē a dño. Cui aūt i me peccauerit: ledet aiaz suā. Oēs q̄ mē oderūt: diligūt mortem.

.IX.

Sapiā edificauit sibi domuz: excidit colūnas septē. Immolauit victimas suas: miscuit vinū: ꝛ p̄posuit mēsā suā. Misit ancillas suas: vocat cū arcē: et ad menia ciuitatis. Siquis est paruulus ueniat ad me

Sapiētia. Hic conseqūeter describitur eminentia ipsius. s. sapie magis paraboli ce. s. sb metapho ra domine vocātis ad psuiuū ītra palatiū suum. Et quia opposita iuxta se posita magis elucescūt: ido p̄mo ponit hic inuitatio sapientie. secūdo inuitatio īsipiētie: ibi Mulier stulta. p̄ia i duas: qz p̄mo ponit sapie inuitatio: secōo inuitatoꝝ cōditio: ibi Siquis ē paruulus veniat ad me Circa p̄mū dī de sapia icreata cōtinuādo sniam ad fīnē capituli p̄cedētis. a Sapia edi. sibi do. s. ecclīaz quā edificauit verbo ꝛ exēplo in humanitate assumpta b Excidit colūnas septē. i. septē dona spūsācti dedit vel septē sacra instituit qb⁹ fulcitur tota ecclia. c Imo lauit victimas suas. i. seipsuz in cruce: qō dī victie i plurali qz continet virtutez cuiuslibet alterius sacrificij: et huius victime memoriale ē sacrm eucharistie i q̄ sb spē panis p̄tinetur corp⁹ christi imolatū qō ē fideliuz cibus. d Miscuit vinū. i. dedit nobis sanguinē suū qō cōficitur i vino aq̄ mixto. e Misit ancillas suas. i. apostolos alios q̄s discipulos q̄ dicunt h ancille qz fuerūt humiles ꝛ obsequiosi. vñ ra. sa. ancillas vocat h moysen ꝛ aaron qui fuerūt humiles ꝛ p̄opti ad diuinū obsequiū f Ut vocarēt ad arcē. i. christi fidē. g Et ad menia ciuitatis. i. ad ea q̄ sūt annexa fidei articulis. h Siqs est. Hic cōsequenter describitur inuitatoꝝ cōditio ꝛ iuxta hoc conditio repulsorum vt opposita iuxta se magis appareāt. dicit igitur: h Siqs est puulus. i. humilis i Ueniat ad me. qz talis ē disposit⁹ ad sapientiam diuinam: Matth. xj. Confiteor tibi pater domine celi ꝛ terre: quia abscondisti hec a sapientibus ꝛ prudentibus ꝛ reuelasti ea paruulis. ꝛ dicuntur hic paruuli specialiter apostoli ꝛ alij de iudeis vocati. Consequenter subditur de vocatione gentium cum dicitur:

a Sic piger nocet his q̃ miserūt eū i via. qz p hoc frustrat eoz negociū, p q̃ missus ē. b Timoz do. appodies. sicut pz de ezechia cui appositi fuerūt .xv. ānī. iij. reg. xx. c Et anni ipi. breui. qz acquirūt sibi multos inimicos q̃ vite eoz insidiātur. d Expec. iusto. leti. i. btitudo eterna q̃ hz ānexā leticiā. e Spes aut ē ipioz pibit. i. p̄ sūptio q̃ p̄sumūt habere btitudinē sine meritis dicentes deus ñ fecit nos ad dānādū: sz saluādū. f Fortitudo simplicis via dñi: et pauor his q operāt malū. Just⁹ i etnū ñ p̄mouebit: ipij aūt ñ habitabūt sup terrā. Os iusti parturiet sapiaz: liguā prauoz pibit. Labia iusti cōsiderāt placita: et os ipiorum peruersa. xi.

Statera dolosa ābominatio ē apud deuz et pōd⁹ equū volūtas eius Ubi fuerit superbia ibi erit et cōtūelia: ubi aūt est hūilitas ibi et sapia. Simplicitas iustoz diriget eos: et supplātatio puersoz vastabit illos. Nō p̄derūt diuitie in die vltionis: iustitia aūt liberabit a mōte. Justicia simplicis diriget viā ei⁹: et i ipietate sua cōzuet ipi⁹. Justi cia rectoz liberabit eos: et i insidijs suis capient iniq. Mōz tuo boie ipio nulla erit vltra spes. fue salutis: quia in inferno nulla est redemptio. Hoc non intellexit Origines dicēs: q̃ p⁹ longū tempus damnati et demones saluabuntur. v Expectatio solicitoz. idest illoz qui solicite seruiebant impio sperantes ab eo p̄moueri. x Peribit quia nō poterūt ab eo vltra adiuuari. y Justus de angustia liberat⁹ est. quod patet de dauid iusto: qui fuit in regno restitutus et impius absalō occisus. q̃. reg. xvij. z Simulatoz. idest hypocrita qui simulat scitatē: a Oze decipit amicum suū. idest illum a quo sperat p̄moueri: cui scz adulat. b Justi autez liberabuntur. ab ista ōceptōe. c Scientia. qua decernitur inter sanctitatem veram et fictā. d In bonis iustoz exaltabitur ciuitas: quia iusti bona sua expendunt pro bono reipublice. e Et in perditione impioz erit laudatio: quia turbant bonum cōmune. f Benedictione iustoz. i. oratione eoz que ē exaudibilis. g Exaltabit ciuitas. a deo sicut sanctus Basili⁹ oratione saluauit suam ciuitatem a Juliano apostata: et eze chias hierusalē a sennacherib. iij. reg. xix. h Et oze ipio. sb̃uē. qz si. pditoz ciuitatī

Altera. In hoc caplo inducit salomō ad actus iusticie dicēs: a Statera dolosa. qua vendentes decipiunt ementes. b Abominatio est apud deū. quia est furtuz colore iusticie palliatum. c Pondus equum voluntas eius. quia in iusticia cōmutatiua requirit tale medium. d Ubi fuerit superbia. in ore: e Ibi erit cōtumelia. in oze. f Ubi autem humilitas: ibi sapientia. quia humilitas est debita dispositio ad sapientiam diuinam vt dictuz est supra capitulo. ix. g Simplicitas iustoruz. qua procedunt in factis suis sine plica dolositatis. h Diriget eos. ad beatitudinem. i Et supplātatio peruersoz. qua decipiūt simplices. k Ua stabit eos. in pena inferni: et aliquando etiam propter hoc destruuntur in presenti vita. l Non proderunt diuitie in die vltionis. i. iudicij extremi. m Justicia autē tunc liberabit a morte. s. gehenne. n Justicia simplicis diriget viā eius. i. opera eius ad beatitudinē. o Et i ipietate sua. i. pro impietate sua. p Corruet impi⁹. in gehennam. q Justicia rectoz. i. iudicum. r Liberabit eos. a culpa et pena. s Et in insidijs suis capientur iniqui. sicut iniqui iudices insidiantes iuste fuerunt adiudicati morti: Danielis. xiij. t Mortuo homine impio nulla erit vltra spes. fue salutis: quia in inferno nulla est redemptio. Hoc non intellexit Origines dicēs: q̃ p⁹ longū tempus damnati et demones saluabuntur. v Expectatio solicitoz. idest illoz qui solicite seruiebant impio sperantes ab eo p̄moueri. x Peribit quia nō poterūt ab eo vltra adiuuari. y Justus de angustia liberat⁹ est. quod patet de dauid iusto: qui fuit in regno restitutus et impius absalō occisus. q̃. reg. xvij. z Simulatoz. idest hypocrita qui simulat scitatē: a Oze decipit amicum suū. idest illum a quo sperat p̄moueri: cui scz adulat. b Justi autez liberabuntur. ab ista ōceptōe. c Scientia. qua decernitur inter sanctitatem veram et fictā. d In bonis iustoz exaltabitur ciuitas: quia iusti bona sua expendunt pro bono reipublice. e Et in perditione impioz erit laudatio: quia turbant bonum cōmune. f Benedictione iustoz. i. oratione eoz que ē exaudibilis. g Exaltabit ciuitas. a deo sicut sanctus Basili⁹ oratione saluauit suam ciuitatem a Juliano apostata: et eze chias hierusalē a sennacherib. iij. reg. xix. h Et oze ipio. sb̃uē. qz si. pditoz ciuitatī

i Qui despi. ami. suū. ip̄m deridendo et defect⁹ ei⁹ publicādo. k Indigēs est corde. qz hz cor defectuosuz. l Uir ār pru. tace. i. celabit ōfect⁹ amici sui nisi quātū exigit correctō fraterna. m Qui am. frau. reue. arc. sue fidelitati p̄missa. n Qui aūt fi. ē ce. amici p̄missū. i. secretū sui amici cō missū sue fidelitati. o Ubi nō ē guber. po. corr. sicut nauis carens gubernatore periclitat. p Salus aūt. s. ppli. q Ubi multa p̄silia. p q̃ cauētur mala et obtinētur bona. r Affligetur ma. q̃ si. fa. p extra. qz timet ne ille deficiat et ipse debitū incurrat. s Qui aūt cauet laqos talis obligatiōis. t Securus erit. ab incursiōe debiti. v Mulier gratiosa. i. honesta et pudorata. x Inueniet gloriā. i. famā bonā: vt pz ò iudith et hester. y Et ro. hab. diui. q̃ p robur mētis et corporis acq̃rūt et acq̃site possidēt. z Bn facit aie sue vir misericors. qz sola mia comes ē defūctoz ꝯz Augustinū. a Qui aūt crudelis est et propinquos abiicit. subtrahendo eis debitū consilium et auxiliū: b Ipsi us facit opus instabile. aggregās sibi bona temporalia que sunt transitoria et corruptibilia. c Seminanti autem iusticiam. verbo et facto. d Merces fidelis. idest retributio eterna que nō est aliqualiter defectiua. e Clemē

o Nil ꝓderint thesauri ipietatis.i. male acquisiti qz semp sūt occasio mortis culpe ⁊ gehēne: nisi sequat penitentia: ⁊ frequēter sūt occasio mortis corꝓalis. e Justicia vero. q̄ ñ q̄rit aliēa. f Liberabit a morte. s. triplici dicta. g Nō affliget do. fa. ani. iusti aliq̄n affligat corꝓ' qz egestatē patienter tolerat iustus. .l3

h Et ꝛsidias ipiorū subuertet. sicut ꝓz de saule dauid persequēte q̄ tm̄ cecidit bis in manu dauid vt ꝓz ꝑ° reg. xxiiij. ⁊. xxvj. i Egest. ope. ē ma. remissa. qz talis cōtinue expēdit sed parū acq̄rit. k Manus autē fort. di. parat. qz plus acquirit q̄ expēdat. l Qui nititur mēdacijs. aliq̄d obtinere. l Dic pascit vētos ⁊c. i. pdit laborē suū: qz q̄ sic acq̄rit ñ ē vtile ꝛz dānosū m Qui ꝓgre. i messe fi. sa. ē. qz puidet sibi congruo tempore. n Qui aūt ster: esta. i. dormit vt ociosus. o Filꝰ ꝓfusionis ē. i. cōfusiōe dignꝰ: sic dr̄ filꝰ mōꝛ ille q̄ ē dignꝰ morte: ꝓio reg. xxvj. p Bñdictio dñi sup caput iusti. qz multiplicat eū i bonis spiritualibus ⁊ cū hoc aliquando temporalibus. q Os autē impi. ope. iniqui. qz ex ore eius ꝓcedūt verba iiqua detractionis ⁊ murmurationis ⁊ consilia. r Memōia iusti cū laudib' qz ꝑ' mortē magi appet bōitas eius q̄ añ. s Et nomē ipiorū putrescet. quia nō recolitur in aliquo honorabili: ꝛz tm̄ i facto vili. t Sapiens corde precepta suscipiet. obtēperādo. v Stultus ceditur labijs. reputat ei flagella labia sui correctoris. x Qui ambulat simpliciter. i sine duplicitate. y Ambulat confidēter. qz nō timet reprehendi de falsitate. z Qui aūt deprauat vias suas post bona verba operando mala. a Manifestus erit. ꝑ effectum malicie sue. b Qui annuit oculo. signū ipudicitie ostendens mulieri aliene. c Dabit dolorē. s. marito eius. d Stultus labe. verbe. exponat vt supra. e Vena vite os iusti. qz de tali ore verba vite exeunt inquātū ꝓpria delicta vere confitetur f Os aūt ipiorū operit iiqtatē. s. ꝓpriā ipsam palliando. g Odiū. in corde. h Suscitat rixas. i ore. i Et vniuersa delicta operit charitas. qz sicut odiū p rixā mānifestat defectus aliorū: sic charitas celat nisi quātū correctio ffna requirit. k In labijs sapi. inue. sa. qz ex abundātia cordis os loquitur: Matth. xij. l Et virga. i. punitio debita. m In dorso eius qui idiget corde. qz nō hz cor aggrediendi opus virtutis. n Sapiētes absconduṫ sciam. derisori bus. o Os aūt stulti cōfusioni ꝓximū ē. quia loquitur

Nil ꝓderūt thesauri ipietatis iūsticia vo lib̄abit a morte. Nō affliget dñs fame aiam iusti: et ꝛsidias ipiorū subuertet. Egestatez operta ē manꝰ remissa: mānꝰ autez fortiū diuitias pat. Qui nititur mēdacijs h̄ pascit vētos idē aūt ipe seq̄t aues volantes. Qui ꝓgregat i messe filiꝰ sapiēs ē: qui aūt stētit esta te: filiꝰ ꝓfusiōis. Bēnedictio dñi sup caput iusti: os aūt ipiorū opit iiqtas. Mē moria iusti cū laudibus: et nomē ipiorū putrescet. Sa piēs corde ꝓcepta suscipiet stulꝰ cedit labijs. Qui ābulat simpliciter: ābulat ꝓsidenter qui aūt deprauat vias suas manifestus erit. Qui ānuit oculo dabit dolorē: ⁊ stulꝰ labijs verberabit. Vēna vite os iusti: et os ipiorū opit iniqtatē. Odiū suscitat rixas: et vniuersa delicta opit charitas. In labijs sapiētis iuenit sapia: et virga i dorso eius q̄ idiget corde. Sapiētes absconduṫ sciam: os aūt stulti ꝓfusioi ꝓximū ē. Substātia diuitis vrbs fortitudinis eius: quia confidit in magnitudine diuitiarū suarū sicut obsessus i fortitudine murorum. q Pauor pauperum egestas eorū. quia homines mali non formidant pauperib' iniuriari. r Op' iusti ad vitā. scilz gratie ⁊ glorie acq̄rendā. s Fructus autem inp̄j. idest opus eius. t Ad peccatū. s. ordiat: ⁊ postea ad inferni casum v Uia vite custodienti disciplinam. quia suscipiens correctionem iam est in via perueniendi ad vitā beatā. x Qui autem increpationes relinquit errat. a via vite. y Absconduṫ odium la. mē. qz ꝑtendūt amicitiā cuz habeāt ūmicitia in corde: sic ioab dixit amasie: Salue mi fr̄: ⁊ oscu lādo iterfec̄ eū. ij. reg. xx. z Qui ꝓfert cōtumeliaz i. vicia. a Insipiēs ē. i. ilipiēte se ostēdit. b In multilo. ñ deerit pecc. falsitatis vel saltē ociositatis. c Qui aūt moderaṫ labia sua. ꝛz moderamē rōnis dicēdo dicenda: ⁊ tacendo tacenda tpe ⁊ loco ⁊ alijs

quod non decet ⁊ sine freno rationis. p Substātia diuitis vrbs fortitudinis eius. quia confidit in magnitudine diuitiarū suarū sicut obsessus i fortitudine murorum. q Pauor pauperum egestas eorū. quia homines mali non formidant pauperib' iniuriari. r Op' iusti ad vitā. scilz gratie ⁊ glorie acq̄rendā. s Fructus autem inp̄j. idest opus eius. t Ad peccatū. s. ordiat: ⁊ postea ad inferni casum v Uia vite custodienti disciplinam. quia suscipiens correctionem iam est in via perueniendi ad vitā beatā. x Qui autem increpationes relinquit errat. a via vite. y Absconduṫ odium la. mē. qz ꝑtendūt amicitiā cuz habeāt ūmicitia in corde: sic ioab dixit amasie: Salue mi fr̄: ⁊ oscu lādo iterfec̄ eū. ij. reg. xx. z Qui ꝓfert cōtumeliaz i. vicia. a Insipiēs ē. i. ilipiētē se ostēdit. b In multilo. ñ deerit pecc. falsitatis vel saltē ociositatis. c Qui aūt moderaṫ labia sua. ꝛz moderamē rōnis dicēdo dicenda: ⁊ tacendo tacenda tpe ⁊ loco ⁊ alijs circūstātijs debit: qz tal' moderatio ē difficilis: virꝰ ē circa bonū ⁊ difficile. d Argē. elec. lig. iusti. qz ꝓfert vba mūda: ⁊ sic ꝓparaṫ argēto q̄ ē sonoꝛ ⁊ mūdū. e Cor ipiorū ꝓ nihilo. i. nullius valoris ē. f Labia iusti erudiūt plurimos: qz talentū sibi traditū ñ absconduṫ i terra. g Qui aūt indocti sunt ⁊c] vñ vulgariter dr̄: Multū ē paup q̄ fatuꝰ ē vel idoct'. h Bñdictio dñi diuites facit. spiritualibus diuitijs. i Nec sociabit eis afflictio. spūales enī diuitie nō h̄nt afflictionē ānexā sicut h̄nt tēporales: k Quasi per risū stulꝰ opaṫ scelus. i. hz ꝓ modico h̄ facere sicut ⁊ ridere. l Sapia aūt. q̄ ē cognitio de diuinis. m Est viro prudentia. i. virtuoso: quia p noticiā de diuinis procedit ad dirigendum humanos act' circa quos ꝓprie est prudentia. n Quod ti. impi. ve. super eū ⁊c. sicut sauli posteritate sua fuit regno ꝓuatus q̄ timebat: ⁊ dauid rex istitutus q̄ desiderabat ij. reg. v. o Quasi tēpestas trāsiēs nō erit ipius. i. desinet esse per vindictam diuine iusticie. p Justus autem: quasi fun. sempi. quia fūdatus est supra firmā petram. s. deum. q Sicut aceuz dentibus: nocet qz facit eos aridos. r Et fumus oculis. obscurans eos.

Uerte impios ⁊c̄. i. ad modicā mutatōem deficiet eorū ꝓsperitas. Et huic ſnie magis ꝓcordat lr̄a ſequēs cū dr̄ ꝑ oppoſitū: t Dom'at iuſtoꝝ ꝑmanebit. i vtute .ſ. cum hoc etiā frequēter in ꝓſperitate tr̄ali. v Doctrina ſua .ſ. bona. x Noſcit vir. i. apparet ei' vtus. y Qui aūt vanus ē. i. ſcia ⁊ vtute vacat'. z Et excors ē. i. ſīn bōi tate cordiſ. ⁊

Patebit ꝓtē. alior̄. Melior eſt paup. hoc ē de infimo ſtatu. a Et ſufficiēs ſibi in victu ⁊ veſtitu ꝙz ſtatum ſuum. b Quā glorioſus. i. bona ſua expēdēs i vanitatibus. c Et idigens pāe. i. victu ſufficiēti ſm ſuū ſtatū. d Nouit iu. iu. ſu. alias .i. ſuoꝝ ſuoꝝ ꝺ ſūt ei' iſtra in opibus ſuis: ⁊ iō dr̄cūtur ħ iumenta q̄ſi adiuuamenta Dñi. n. iuſtus ꝓſiderat diligēter labozē ſuorū ſeruorū ⁊ fidelitatē vt ſic eiſ mō iuſto recōpenſet. Pōt ēt hoc exponi ad lr̄am de iumentis. iudei. n. erāt crudeles: ⁊ iō lex nō tm̄ iduxit eos ad pietatē circa homines: ſz etiā circa bruta alia quę p̄cepit ꝺeſcere in die ſabbati: exo. xx. vt ſic eſſent magis miſericordes erga boies. Jgr̄ ſm hoc dr̄: d Nouit iuſtus ⁊c̄. i. ꝓſiderare ꝓſueuit ne iumēta ſua exceſſiuis laboribus affligātur. e Uiſcera aūt ipi. cru. erga ſuos ſuos ⁊ iumēta. f Qui opatur terrā ſuā. eā debite colēdo. g Satiat panib'. i. hz victū ⁊ veſtitū ꝓueniētē h Qui aūt ſec. ociū ſtul. eſt. qz ꝑ hoc incurrit defectuz bonoꝝ tr̄aliū ⁊ ſpūaliū ſm q̄ dr̄ eccl'aſti. xxxiij. Mltā malicia docuit ociōſitas. i Qui ſuauis ē ⁊c̄. iſte vſus nō ē in hebreo: ꝙz tñ ei' ſnia: qz ille qui ſuauis ē per māſuetudinē moderat' ē i vbis ⁊ i factis: ꝓpr̄ qō monēdo alios nō vtit vbis ꝓtumelioſis. k Deſideriū ipi. moni. ē peſſi. Ex abūdātia. n. cordis os loq̄t: Matth. xij. ⁊ iō ipius nō reducit ad memoriā niſi mala. l Radix āt iuſtoꝝ .i. ſtabilitas eoꝝ i vtute. m Proficiet de bono i melꝰ ꝓcedēdo. m Propr̄ pec. labi. rui. ꝓximat malo. qz ꝑ peccatū oris ruit hō i pctm̄ opis: ⁊ ſic incurrit malū culpe ⁊ pene. n Effugiet aūt iuſt' de angustia. qz euadit ſmoꝛſū ꝓſcie ⁊ penā gehēne. o De fructu oris ſui. i. de bona ſua doctrina. p Replebit bōiſ. qz ꝓfect' diſcipuli redūdat i meritū magr̄i: ꝓpr̄ qō doctores ſacri nō ſolū hēbūt aureā i celo: ſz etiā aureo-

dōm' aūt iuſtoꝝ ꝑmanebit Doctrina ſua nōſcit vir: q āutē van' ⁊ excors eſt pātebit ꝓptui. Melior ē pauper ⁊ ſufficiēs ſibi: q̄z gl̄ori oſus ēt idigēs pane. Nouit iuſtus iumētoꝝ ſuoꝝ aias viſcerā āt ipioꝝ crudelia. Qui opat terrā ſuā: ſatiābitur panib': q āutē ſectatur ociū ſtultiſſim' ē. Qui ſuauis ē vivit i moderatōibus in ſuis monitōibus relict cōtumeliā. Deſideriū ipij monimētū eſt peſſimoꝝ: rā dix aūt iuſtorum ꝓficiēt. Propr̄ pctā labiorū ruina ꝓximat malo: effugiet aūt iuſtus de angustia. De fructu oris ſui vnuſq̄ſq̄z rēplebit bonis: ⁊ iuxta opa manuū ſuaꝝ retribuet ei. Uia ſtulti recta i oculis ei': q āt ſapiēs eſt audit cōſilia. Fatuus ſtatiz idicat irā ſuam: qui aūt diſſimulat iniuriaz callidus ē. Qui qō nouit loquitur iudex iuſticie eſt:

qui aūt mētit tēſtis eſt fraudulētus. Eſt qui ꝓmittit ⁊ quaſi gladio pungit ꝓſcie: lingua aūt ſapiētiū ſanitas Labium veritatis firmum erit i perpetuū: qui autē teſtis ē repētin' ꝓcinnat linguā mēdacij. Dolus i corde cogitātiū mala: qui aūt pacē ineūt ꝓſilia: ſeqtur eos gaudiū. Non ꝓtriſtabit iuſtuz quicqd ei accident: impij āutez rēplebunt malo. Abominatio ē dño labia mēdacia: qui autē fideliter agūt placēt ei. Homo verſutus cēlat ſcientiā: et cor inſipiētiū ꝓuocat ſtulticiam. Manꝰ fortiuz dñabit: que aūt remiſſa eſt tributis ſeruiet. Merōr in corde viri iuſti bumiliabit illū: et ſmone bono lētificabit. Qui negligit damnum ꝓpter amicum iuſtus eſt: iter autem impioruz dēcipiet eos Non inueniet fraudulētus lucrum: et ſubſtātia bois

lā. q Uia ſtulti recta i oculis eius. ſicut hñti oculos humore ſanguineo repletos oia videt rubea. r Fatuus idi. ſta. irā ſuā. qz ſeqt paſſionē ⁊ nō rōem. s Qui aūt diſſiniu. cal. ē. ſic ſaul diſſimlauit ſe audire vba iniuriosa q̄ ꝓtēbāt ſuā electōem i regē. j. reg. x. t Qui qō nouit. ſ. eſſe verꝝ. vñ i hebreo hr̄: Loquens veritatē iudex iuſticie ē. qz ꝓfert vitatē maxie in iudicio. v Qui āt mētit. in iudicio. x Teſtis ē fraudu. qz ꝑ hꝰ ꝓxim' defraudatur. y Eſt q̄ ꝓmittit. ⁊ ſupplē nō ſoluit. z Quaſi gladio pungit conſcie. qz ꝓſcia dictat ſibi qō tenet adiplē ꝓmiſſū. a Lingua aūt ſapiētiū ē ſanitas. qz ſic ꝓmittit ita adiplet: ⁊ ſic ē ibi q̄dā eq̄litas vboꝝ ⁊ factoꝝ: ſic ſanitas eſt adeq̄tio hūoꝝ. b Labiū vitat firmū. qz nō variat de vno i aliud. c Qui aūt teſtis ē re. cō. lin. mē. qz falſū qō teſtificat' ē icōſiderate nitit mēdacijs tanq̄ vez colorare. d Dolus in corde cogi. ma. qz tales qō nō pnt adiplē ꝓpr̄ate cogitant adiplē doloſitate. e Qui au. pa. ineūt cō. cis accꝺeſcendo. f Seqt̄ eoſ gau. qō ſeqt ad pacē ſic triſticia ad turbatōem. g Non cō. iu. triſticia ejiciente a vtute. h Quic q̄d ei acci. qz fortunā aduerſā patiēter tolerabit. i Impij aūt. ipatiētia fracti. k Replebūt ma. qz malo pene ſupueniet malū culpe ⁊ poſtea gehenne ſi ꝓſeuēt. l Abominatio ē dño la. mē. qz ipe ē vitatis regula. m Qui āt ſi. agūt pla. ei. qz i hoc ei aſſimilāt: aſſimilatio vo ē cā dilectionis: iuxta illō eccl'. xiij. Oē aial diligit ſibi ſile. n Dō ver. .i. aſtut'. o Celat ſci. i. āiaz ſuū vſq̄ ad tps opportunuz, p Et cor iſi. p. ſtul. ſ. aliena ꝺ ſe: qz ſtati mālfeſtat ſe p ꝓtumeliā. q Man'tor. do. xc̄. hoc pz i ſcriptur' veteri ac nouo teſtamēti: q̄ reges fortes alios ſbiecerūt ſibi ⁊ remiſſi ſuiert alīs ſb tributo. Pōt ēt expōi de fortitudie mētis ſeu rōis q̄i ſibi ſbūo vires ſenſitinas: ſi āt fuerit remiſſa ſenſualitas ei dñabr̄ Meroꝝ i cor. ui. iu. ꝺ aliq̄ offēſa dr̄. qz nullꝰ q̄tucūq̄ iuſt' ꝺ cōi lege trāſit vitā pnt̄ ſine aliq̄ offēſa clpe. s Dūiliabit eū. corā deo pꝓpitiōez. t Et ſer. bo. q̄ ē i fideli ꝓfeſſione. v Letificabit. qz ad talē ꝓfeſſionē ſeqt alleuiatio mēti ⁊ q̄ dā letitia. x Qui ne. dā. tpale. y Propr̄ ami. i. ꝓpr̄ ſbleuatōez amici. z Juſt' ē. qz amic' ē mag' diligēdus q̄ lucꝝ tpale: ſz lucꝝ ſpūale ē mag' diligēdū q̄ amic'. a Iter aūt ipi. qz dimittūt amicū ꝓpr̄ tpale lucꝝ. b Decipiet eos. qz pdūt mal' bonū, p miꝺi. ſ. amicū ꝑ lucro tpali: ⁊ freq̄nt etiā illo lucro defraudāt: iō ſbdit' c Nō inue. frau. lu. ſic ille q̄

tia ꝓparauit vitam. est autem clemẽtia ꝓprie ꝑ quam re/laxãtur vel mitigãtur pene: ⁊ sic ꝑparat vitã corporalẽ illis quib⁹ relaxatur vel mitigat pena mortis ⁊ vitã spũalẽ relaxanti si bene hoc faciat. f Et sectatio malorum. s. pene. g Mortẽ. s. corpalẽ illis ꝙbus ponit malũ cui pena mortis debetur ⁊ mortẽ spiritualẽ ponẽti si iuste ipõat. h Abomi. ẽ do. cor prauũ. qđ est malicie assuetũ i Et vol. eꝰ i bis q simp. ambulãt. i. sine plica malicie ⁊ doli. k Manus in mãu tẽ.]homo malus si nihil operetur extra sed teneat vnã manũ i alia sicut ociosus: ñ tñ ẽ innocẽs qz cogitat mala iteri⁹. l Semen aũt iust. sal. i. filij eorꝫ in bono diri/gentur: quia sic a patribus eorꝫ docentur m Circulus. au. in na. suis tẽ. Sus enim si habeat circulũ aureum circa rostrũ suum ponit ipm intra lutum: sic mulier fatua siue incõtinẽs ornamentuꝫ pulchritudinis a deo sibi datũ ponit itra luxurie lutũ. n Desi. iust. oẽ bonũ ẽ. qz desiderat deũ i quo ẽ emin̄ter omne bonũ. o Prestolatio ipiorꝫ furor. s. dei i die iudicij. p Alij diuidũt ꝓpa. pauperibus largiendo ⁊ semper ditiores fiunt: quia deus eorꝫ bona multiplicat vt continuare valeant opera pietatis. q Alij rapiunt nõ sua. vt tyranni. r Et semp i egestate sunt. qz inutiliter expendunt. s Alia que benedicit. orando deum ⁊ instruendo ꝓximũ. t Impinguabit. pinguedine gre. v Et qui inebriat. i. proximũ reficit bona doctrina. x Ipse ꝙz inebriabitur. ꝙa docendo sua sapientia augmentabitur. y Qui abscõdit frumenta. tempore quo debent exponi venditioni: propter qđ aliqui libri habent additum in tempore: sed non est de textu: subintelligitur tamen ꝓpter qđ fuit positũ in glosa interlineari: ⁊ postea per scriptores iserũ textui. z Maledicetur in populis. qui fame afflicti maledicunt sibi: ⁊ vẽdentibus benedicunt. a Bene cõsur. dilu. qui querit bona. opus eni bonũ est cito inchoandũ. b Qui autem inuestigator malorꝫ tẽ.]sicut saul querens phitonissam audiuit ibi mortis sue sententiã de quo cõsternatus cecidit i terram: ꝓprio reg. xxviij. c Qui cõfidit i diuitijs suis. magis q̃ in deo. d Lozuet. iusto dei iudicio: exemplũ ỏ illo qđ dixit luc. xij. Alia mea habes multa bona reposita in annos multos đesce: bibe: epulare. Dixit aũt ad illũ dñs: stulte: hac nocte repetent aiam tuã a te tẽ. e Justi aũt quasi virẽs foliũ germinabũt. i. proficient de bono in melius. f Qui ꝓturbat domũ suã. i. cognationẽ suã que frequẽter dicitur domus i scriptura: ⁊ maxime veteris testamẽti: ꝑs. cxxxiij Domus leui benedicite domino tẽ. g Possidebit vẽtos. quia eiectus a cognatis exponitur ventis. h Et q̃ stulto est seruiet sapienti. ille eni debet seruire ⁊ sapiens dominari

ẽt sectatio malorum mortẽ Abominable dño cor pũ ẽt volũtas eꝰ i bis q simplr ambulãt. Bañ⁹ i manu ñ erit innocẽs malus:] semen aũt iustorꝫ saluabit. Circulus aure⁹ i narib⁹ suis: mulier pulchra ⁊ fatua. Bẽsideriũ iustorꝫ oẽ bonũ ẽ: pstolatio ipiorꝫ furor. Alij diuidũt ꝓpa: ⁊ ditiores fiũt: alij rapiũt nõ sua: ẽt sp i egestate sũt. Aia q̃ bñdicit ipinguabit ẽt q iebriat ipe ipz iebriabit. Qui abscõdit frumenta: maledicet i pplis: bñdictio aũt sup caput vẽdẽtiuz Bene ꝓsurgit diluculo q q̃rit bõa: qui aũt inuestigator malorꝫ ẽ oppꝛimet ab eis.] Qui confidit i diuitijs suis cõruet: iusti aũt q̃si virẽs folia germinabũt. Qui cõturbat domũ suam possidebit vẽtos: ẽt q stulto ẽ seruiet sapiẽti. Fructꝰ iusti lignũ vite: ⁊ qui suscipit alas sapiẽs ẽ. Si iust⁹ i terra recipit: quanto magis ipius ⁊ pctor. .xii.

Qui diligit disciplinaz diligit sciaz: qui aũt odit increpationes insipiẽs est: Qui bonus ẽ hauriet sibi graz a dño: qui aũt ꝓfidit i cogitatiõib⁹ suis impie agit Nõ roborabit hõ ex ipietate: ⁊ radix iustorꝫ ñ ꝓmouebit. Mulier diligens: corõa ẽ viro suo: ẽt putredo i ossib⁹ eius q̃ ꝓfusione res dignas gerit. Cogitatiões iustorꝫ iudicia: ẽt ꝓsilia ipiorꝫ fraudulenta. Verba impiorum insidiantur sanguini: os iustorum liberabit eos Verte ipios ẽt non erunt:

Qui diligit disciplinã. Supra .x. capitulo induxit salomon ad amorem sapientie. ⁊ i xj. ad actus iustitie: ad que disponit maxime bona disciplina: ideo ad eaz inducit i hoc capitulo dicens: a Qui diligit disciplinã diligit sapientiã. qz p disciplinam suscipitur a doctore. b Qui autem odit increpationes insipiens est. similis enim est furioso qui refugit medicinaz salubrẽ. c Qui bonus est. bene vtendo gra sibi data a deo. d Hauriet sibi gratiam. que meretur augeri: vt aucta mereatur ⁊ perfici. e Qui autem confidit in cogitationib⁹ suis. de sensu suo presumẽdo. f Impie agit. quia iuste a deo dimittitur ⁊ sic cadit. g Nõ roborabitur homo ex ipietate. sicut saul impie occidẽs sacerdotes: primo reg. xxij. et per cõsequens nõ fuit roboratus in regno: qđ tamen querebat. h Radix aũt iustorꝫ nõ ꝓmouebitur. hoc est stabilitas i virtute ⁊ honore vnde dauid fuit stabilitus in regno pro se ⁊ sua posteritate. i Mulier diligens. in bono regimine sui ⁊ domus sue. k Corona est viro suo. i. causa honoris. l Et putredo in ossibus suis. i. mulieris. m Que confu. res dig. gerit. i. que adulteratur. vnde numeri. v. dicitur de muliere suspecta a viro de adulterio q̃ adducta ad sacerdotez bibebat aquas que si erat verũ crimẽ ei ipositum a viro causabant tumorem in eius interioribus ⁊ putrefactionẽ: ⁊ tandem mortẽ. n Cogitatões iustorꝫ iudicia. cogitant eni cum proximo seruare equitatem iustitie. o Et cõsi. impi. fraudu. quia decipiunt proximũ sub sani cõsilij specie. p Verba impiorum insidiantur sanguini. quia testificantur cõtra iustum in causa criminali: sicut patet de falsis testibus contra naboth. iij. reg. xxj. q Os iustorum liberabit eos: sicut os danielis liberauit susannam ad mortem iniuste condẽnataz: Dañ. xiij. r Verte impios. idest conuerte ad bonum. s Et non erunt. s. impij. vel alr: Verte

vtile ⁊ honorabile acquirūt. i Qui aūt acquiescit arguēti. se hūilr corrigēdo. k Glificabit. i. honorabit corā multis in pūti ⁊ futo. l Deli. si ꝑple. dele. aiaz. qz sicut desideriū ē boni nō bitī: ita delectatio boni iaz adepti. m Dete. stul. eos q̄ fu. mala. qz nō reputant nisi bona sensibi lia: q̄ tñ vt cōit si mala: ⁊ iō fugam ve malorum iudicant fugā ve bonoꝝ. n Qui cū sapietib⁹ gradi tur. se eis ꝓformā do. o Sapiēs erit. ⁊ silr confor mās se stultis si milis efficietur. o Pctōres pse quit malū. s. pene qō eos finalr ꝓp bēder: sicut retri' burio bonoꝝ res uatur iustis. p Bonus relinquet heredes ⁊c. vñ de pūbus sancti frequenti dr in veteri testamento: q̄ vi derūt filios suos ⁊ filios filioꝝ su orū i tertiā ⁊ q̄r tā, pgenie quos re liquerūt i mūdo post mortē suaz. q Et custo. iu. sub. pec. sicut bōa nabal ipi fuerūt custodita ipsi dō accipienti abigail i vxorē. r Mlti cibi i noualib⁹ patrū. qō pōt exponi dupl'r. Uno mō de cibis corpali bus: qz pies antiq suis laboribꝫ coluerūt terras ꝑus in cultas que dicūtur noualia: ⁊ sic multiplicati fuerunt cibi corporales in sustētatōe seqntiū: iō sbdit: s Et alijs cō. absq; iu. i. absq; labore suo qz nō cōsequunt ta lia quasi mercedē sui laboris: in quo ē quedaz executio iusticie que ꝑpe dr iudiciū. Alio mō expōit de cibis mē tis: qz antiq pies ⁊ multi pbi multū laborauerūt in in uentōe sciaꝝ ⁊ artiū quib⁹ posteri reficiūtur absq; tali labore. t Qui par. vir. odit filiū suū. q̄tū ad aiam subtrahēdo ei obitā disciplinā: iz eū diligat q̄tū ad cor pus inordinate. v Justus come. ⁊ replet aiaz suaz. qz sufficit sibi qō apponit. x Uenit aūt ipio. ifa. qz ñ sufficiūt eis que apponūt: sed sp q̄rūt lautiora ⁊ magis delicata.

Caplm. XIIII.

SApiēs mulier. Superius salomō cōmēdauit sapiam in sexu virili: hic i pncipio hui⁹ capli cōmendat eā in sexu mulebri dicēs: a Sa piens mu. edi. do. suā. i. saluat eā ⁊ ampliat: sicut abiga il domū suā saluauit refrenando irā dauid .j. reg. xxv. b Insipiēs quoq; ex. ma. destruet. i. opibus suis ma lis q̄ p man⁹ designāt: sic iezabel iducēs viz suū achab ⁊ ꝑplē suā ad idolatriā ꝓpter qō tota dom⁹ illa per iehu fuit destructa. iiij. reg. ix. c Ambulās recto itinere. per viā vtutis. d Et ti. deū. timore filiali. e De

qui aūt acqescit arguenti glōrificabit. Desiderium si cōpleat delectat aiam: dēte stant stulti eos q fugiūt ma la. Qui cū sapietib⁹ gradit sapiēs erit: amicus stultoꝝ silis efficiet. Pctōres pseq tur malū: ⁊ iustis retribuet bōa. Bōn⁹ relqt heredes filios ⁊ nepotes: et custodi tur iusto substātia peccato ris. Multi cibi in noualib⁹ patrū: et alijs congregant absq; iudicio. Qui pcit vir ge odit filiū suū: qui aūt di ligit illū instanter erudit. Jus tus comedit ⁊ replet aiaz suā: vēter aūt ipioꝝ isaturabilis.

spicit ab eo q̄ isa. gra. via. sicut goliath ipius despexit dō in stū. j. reg. xvij. f Jn ore stulti vir. sup. qz loq̄t ꝓtumelio se ⁊ supbe: ⁊ sic pcutit alios vga lingue sue. g Labia sa. custodiūt eos. qz nō loquūtur nisi bōa ⁊ hōesta. h Ubi nō sunt boues ⁊c. Hoc exponit dupl'r. Uno'de bob⁹ ad lit terā quib⁹ solū antiq tus vtebant hoies ad agricultrā: ⁊ adhuc vtunt i plurib⁹ terris: ⁊ iō vbi erat defectus boū: ibi erat etiā defe ctus agriculture ⁊ se getū: ⁊ per oppositū abūdantia segetum: vbi erat abūdātia bo um. Alio mō exponi tur: vt per boues do ctores intelligant: qz laborant in agro do minico: ⁊ iō vbi ē de fectus doctoꝝ: ibi est paucitas fideliū q̄ p segetes designant: ⁊ vbi ē pluralitas fide liū ibi apparet mani feste labor doctoꝝ ⁊ ꝑdicatoꝝ. i Te stis fidelis nō mē. pce nec ꝓcio: sz ꝑ vtroq; mētit falsus testis. k Querit derisor sapiam ⁊ nō inue. Dr aūt derisor ille q̄ ꝓtēnit videt dicta antiq̄ꝝ ⁊ credit inuenire sapi entiā p ingeniū suū: sz nō iuenit: qz superbia excecat eū. l Do ctrina prudētiū facil. qz sicut dic Hiero. in ꝓlogo sup pētateu.

Sapiēs mulier edifi' cat domū suā: insipiēs extructā quoq; manib⁹ de struet. Ambulās recto iti nere: et timens deū: despici tur ab eo qui infami gradi

tur via. Jn ore stulti virga superbie: labia sapiētum cu stodiunt eos. Ubi nō sūt boues: presepe vacuū ē: Ubi autē apparet plime segetes ibi manifesta est fortitudo bouis. Testis fidelis non mentiet: pfert autē medaciū dolosus testis. Querit deri sor sapiētiā ⁊ non inuenit: doctrina prudētiuz facilis. Uade cōtra virū stultuz: et nescit labia prudētie. Sapi entia callidi ē intelligere vi am suam: ⁊ prudētia stulto ruz errans. Stultus illudit pctīs: ⁊ int iustos morabit gra. Cor qō nouit amaritu dinē aie sue: i gaudio eius nō miscebitur extraneus. Domus impioꝝ delebit: tabernacula iustoꝝ germi nabunt. Est uia que videt homini iusta: nouissima au tem eius oducunt ad mor tez. Risus dolore miscebit:

Qō meli⁹ nouim⁹ melius ⁊ ꝑferim⁹. ⁊ ideo prudentes que bene nouerunt sic ꝑferūt: q̄ audito rez de facili intelligē faci unt. m Uade contra virū stultū. ipsum arguendo. n Et nesciet labia prudentie. i. nō aduertet q̄ loquaris prudenter: quasi diceret: talem arguere est laborem suuz p dere. o Sapientia callidi. sic incipit versus in hebreo: Est intelligere viam suam. Callidus. n. dicitur ꝓprie qui previdet pericula sibi ab alijs ꝑparata: ⁊ sic cognoscit viam suā. i. quid debeat fugere ⁊ ꝓsequi. q Et prudentia stul torū. i. improuidentia eorū respectu futuri. r Errans. quia non previdet quid sit fugiēdū ⁊ quid ꝓsequēdum. s Stultus illudit peccatum. i. ꝑ nihilo habet peccare. t Inter iustos morabit gratia. quia student diligēter cui tare peccata. v Cor qō nouit amaritudinem aie sue. de peccatoꝝ ꝑteritoꝝ ꝓtritōe. x Jn gaudio eius. de remis sione culpe ⁊ spe gle. y Nō miscebit extran⁹. i. a vera pe nitētia alien⁹. vñ latroni ve penitēti dixit xps: Hodie mecū eris i paradiso. Luc. xxiij. a quo alter ipenitēs fuit exclusus. z Dom⁹ impioꝝ delebitur. sicut ps. iiij. reg. ō plēb⁹ regib⁹ isrl: quoꝝ dom⁹ fuerūt delete ꝓpter suā ipietatē. a Ta bernacula iustoꝝ germinabūt. i. ꝓficiēt in spūalibus ⁊ tem ꝑalib⁹. vñ di. ij. reg. iij. Dauid ꝓficiēs ⁊ seipso robustior. b Est ār via. pctōꝝ. c Que vī hōi. pctōr: d Justa qz vnusq̄sq; iudicat fm q̄ ē affectat⁹. e Nouiss. ār ei⁹ ou. ad mor. culpe ⁊ gehenne. f Risus dolore miscebit. quia

nunciauit dauid mortẽ saulis sperãs inde reportare premiũ reportauit aũt mortis suppliciũ. q. reg. j. o Et sba hois .i. eius vita. e Erit auri pciũ. i. pciosior auro. f In semita iusticie vita. s. gratie ⁊ postea glie. g Iter aũt dei um. a rectitudine iusticie. h Ducit ad mortẽ. s. culpe pri mo: ⁊ postea ad mor tẽ gehene.

Cap̃m. XIII.

Eli⁹ sapiẽs. In caplo p̃cedẽti indu xit salomon ad suscep tiõem disciplíne: ⁊ qz hec susceptio efficit sapiẽtẽ: ió i hoc capitulo cõsequẽter ostendit disciplinati sapiẽtiã dicẽs: a Filius sapi. doc. ẽpa. qz i eo manifeste relucet. b Qui aũt illusor ẽ. bone doctrine. c Nõ audit cũ arguit. aure mẽtis: nec etiam aure corporis: vt frequẽter. d De fructu oris ⁊c.] exponat sicut caplo p̃cedenti. e Alia ãt ipi. iniq. qz auertit a deo ⁊ iniq ue agit ꝫ̃ proximum. f Qui custodit os suũ. ab indiscreta locutõe. g Custodit aiam suã. ab aduersa rioꝝ insidiatõe q̃ que rũt aliquid rapere de ore homis vñ possint eũ accusare: sic. n. que rebant pharisei aliqd rape de ore xpi: ⁊ p oppositũ subdit: h Qui aũt icõsideratus ẽ ⁊c. ⁊ pz. i Vult ⁊ nõ vult piger. qz bñ vult optinere bonũ vtile vel honorabile: sed laborẽ qui ad hoc exigit nõ vult sustinẽ: ⁊ sic nõ vult efficaciter: ió silis ẽ catto q̃ vel let pisces comedẽ: refugit tñ pedes i aquã ponẽ. k Alia aũt operatiũ. abiecta pigritia. l Impinguabit. i. replebit bonis spũalib⁹ ⁊ ẽt frequẽter tpralib⁹. m Verbũ mẽdax iu. detesta. tãq̃ dissonũ ab habitu iusticie quẽ hz in mente. n Impius ãt ꝫfundit. primũ p mendacia sua. o Et ꝫfundet. qñ de mẽdacio manifeste arguet qõ frequenter ꝓtingit. p Justicia custodit ino. viã ⁊c. hoc pz de ioseph vendito a frib⁹ suis Gen. xxxvij. ne dñaret eis: ⁊ ꝓpter innocentiã suã fuit custodit⁹ a dño ⁊ fact⁹ dñs sup fres suos. q Est q̃si dicat. cũ ni. ha. qñ illud modicũ qõ hz qõ q̃si nihil ẽ reputãdũ sufficat sibi. r Et ẽ q̃si paup ⁊c.] h ẽ auarus cui nihil sufficit: ꝓpter quod dicit hiero. Antiq̃ dcm est: Auaro dest tã qõ hz q̃ qõ nõ hz. qz ꝓpt auaritiã suã bõis hitis nõ vtitur. s Redẽptio aie viri diuitie sue. vñ dixit Daniel nabuch. Dan. iiij. Peccata tua elymis redime: ⁊ iniquitates tuas miſicordijs paupẽꝝ. t Qui aũt paup ẽ icre. nõ su. In hebreo hꝫ: Qui tenuis ẽ. s. i nortia dine legis vt expõit ra. sa. Increpatõez nõ sustinet. ꝓpt defectũ sapie: sic bõ frenetic⁹ nõ sustinet emplastrũ fract⁹ p ipatientiã. v Lux iustoꝝ .i. ꝓsperitas coꝝ q̃ p lucẽ designatur sicut aduersitas ꝓ tenebra. x Letificat pplm. qz ꝓspitate sua bñ vtit erga ipsuz y Lucerna aũt impioꝝ. i. ꝓsperitas coꝝ. z Extinguet. ẽrit auri pciũ. Jn semita iusticie vita: iter aũt deuiũ ducit ad mortẽ. .xiij.

Eli⁹ sapiẽs doctrina pris: qui aũt illusor ẽ non audit cum arguit. De fructu oris sui bo satiabit bonis: aiã aũt impioꝝ iniq. Qui custodit os suũ custodit aiam suã: qui autẽ icõsideratus ẽ ad loquẽdũ sentiet mala. Vult ⁊ non vult piger: aia aũt operatiuz impinguabit. Verbũ mẽdax iustus detestabit: impius aũt confundit ⁊ cõfundet. Justicia custodit innocentis viaz impietas aũt peccatorẽ supplantat. Est quasi diues cũ nihil bẽat: et est quasi pauper cũ in multis diuitijs sit.] Redemptio aie viri diuitie sue: qui aũt paup est increpatiõem non sustinet. Lux iustoꝝ lẽtificat: lucerna aũt impioꝝ extinguet. Inter superbos semp iurgia sunt: qui aũt agunt oia cũ ꝓsilio regunt sapientia. Substantia festinata minuet: que ãt paulatim colligitur manu: multiplicabit. Spes q̃ differtur affligit aiam: lignum vite desiderium veniens. Qui detrahit alicui rei: ipe se in futuꝝ obligat: q ãutẽ timet ꝓceptũ in pace versabitur. Alie dolose errat in petis: iusti aũt misericordes sunt ⁊ miserãtur. Lex sapientis fons vite: ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiã: i itinere ꝓtemptorum uorago. Astutus omnia agit cum consilio: qui aũt fatuus aperit stultitiã. Nuncius impij cadet i malum: Legatus fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei: qui deserit disciplinã

a Jn̄ supbos sp iurgia sũt. qz q̃libz coꝝ nitit ad bite aliũ excellẽ. b Qui ãt agũt oia cũ ꝓsilio. c Regunt sapiẽtia. ⁊ nõ volũtate ppa. d Substãtia festinata. i. festinanter acq̃sita vt p rapinã vl vsurã. e Minuet. dei iudicio: qz male acq̃ritur f Que autem pau. col. ma. i. debito mõ acq̃ritur g Multiplicabitur. ꝓpt iustã acquisitoem. h Spes que differt .s. dilatio bõi spti. i Affligit aiaz. ipi⁹ sperãtis vel expectãtis. k Lignũ vite desi. ve. s. cõplerõ desiderij ẽ ca delectatiõis ⁊ gaudij que sũt ò bono p senti. l Qui ò trahit alicui rei eã vituperando. m Ipse se i futuꝝ obligat. ad ñ cõmẽdadũ eã: qz sic ihõeste venirz ꝫ̃ vbũ suũ. n Qui autẽ ti. pce. .i. trãsgressionẽ p cepti dini. n In pace vsabit. s. triplici: In pace inna q̃tũ ad ꝓsciaz ⁊ fraua: qz cũ p ximo facit iustici am: ⁊ supna: qz finalr venit ad gloriã. o Alie dolose ⁊c. hic vsus non est in hebreo: ió pertranseo: ⁊ pz sntia. p Lex sapientis fons vite. Lex sapiẽtis duplr dr: vno mõ qz data ẽ a sapiẽte: ⁊ sic lex dina que data ẽ a deo imediate cui⁹ sapiẽtie nõ ẽ numer⁹: ⁊ quelibz lex alia iusta que dat a do mediãte tñ legislatore creato est fons vite: qz in ea haurit debitus viuẽdi modus: ió subdit: q Ut decliet .i. declinare faciat. r A ruina mortis. culpe ⁊ gehẽne. Alio mõ dr lex sapiẽtis: qz obfuat a sapiẽte. ⁊ hoc etiã modo lex diuina ⁊ quelibet alia iusta dr fons vite: qz sapiens ibi haurit debitũ moduz viuẽdi: ⁊ per hoc declinat a ruina mortis culpe ⁊ gehenne. s Doctrina bona dabit grãm. docenti ⁊ audienti quibus dat grãm dei uinã ⁊ humanã. t In itinere contemptoꝝ. bone doctrine. v Uorago. qz ruunt de peccato i peccatum vsq̃ in ꝓfundum. vñ dicit infra .xviij. Impius cum in ꝓfundum peccatoꝝ venerit contemnit. x Astutus. in periculi euasione. y Omnia agit cũ consilio. ⁊ nihil ꝓcipitãter. z Qui aũt fatuus ẽ. ꝓcipitãter agẽdo a Apiet stultitiã. fatuitatẽ suã mãifestãdo. b Nũcius impij. i. ab hoie ipio missus ⁊ p negocio ipio. c Cadet i malũ. s. clpe ⁊ pene. d Legat⁹ fidel⁹. i. a fideli missus ⁊ p negocio fideli. e Sãitas. qz rddit bonã dispositõem iter hoies: sic sanitas i corpe. f Egestas. loco bõi vtil. g Et ignominia. loco bõi honorabil. h Et qui deserit disciplinã. qz p obfuatõem discipline bonũ

i,pſperitate eleuati: vt tẽpore dauid ⁊ salomonis ⁊ alio
rum bonoꝝ regũ: ⁊ qñ declinauerũt a iusticia fuerunt
depreſſi ⁊ captiuati de terra sua: vt tẽpore ozee ⁊ sede
chie: vt ꝑz.iiij.reg.xxiiij. t Accept⁹ ẽ regi minister in
telligẽs. sicut ioseph pharaoni gẽ.xlj. v Iracũdiaz
eius. ſ. regis. x
Inutilis. seruus.
y Sustinebit.
sicut magister pi
storꝝ: q̃ iussu pha
raonis fuit suspẽ
sus: Geñ.xl. Pot
etiã hec littera ex
poni de bono ⁊
malo prelato q̃ꝝ
vn⁹ ẽ acceptus re
gi xp̃o ⁊ ali⁹ acrit
puniet ab eo.

Caplm.XV.

Espon
sio mol
lis. Su
perius salomõ in
formauit hoiem
in morib⁹ q̃tum
ad partem rõalẽ:
hic incipit eũ ifor
mare q̃tũ ad ira
scibilẽ. Et diuidi
tur in q̃nq; ptes
ꝑz q̃nq; capla: tñ
ista diuisio accipi
tur ꝑz ꝓncipia ca
pituloꝝ: nõ ꝑm.p
secutõem: vt dcm
ẽ supra. In ꝓma
parte dicit sic:
a Rñsio moll⁹
frangit iram. icre
pãtis vel cõminã
tis: sicut ꝑz iudic.
.viij. de gedeone q̃ rñdendo dulciꝫ illis de tribu ephraiz
fregit irã eoꝝ. b Sermo durus suscitat furorẽ. sic̃
ꝑz.ij.reg.xix. q̃ viri de tribu iuda dure rñdentes decez
tribubus fecerũt eos recedere a dauid. c Lingua sa
pientũ ornat sciam. qz tpe ⁊ loco gratiose ꝓponit eaz.
d Os fatuoꝝ ebullit stulticiã. i. feruẽter ⁊ impetuo
se ꝓfert eã. e In oi loco oculi dñi. hoc dr ꝑ illos qui
dicebãt diuinã ꝓuidẽtiã se non extendere ad inferiora
⁊ maxime ad actus hũanos ꝓpter arbitrij libertatẽ: in
quoꝝ persona dr Job .xxij. Circa cardines celi pambu
lat nec nostra cõsiderat. f Lingua placabilis. i. suaꝝ
uis eloq̃o erga ꝓximũ ⁊ ozõi intenta erga deũ ad ipsiꝫ
placandũ. g Lignũ vite. qz sicut ꝑ lignũ vite ꝓtinua
batur vita corporalis: ita ꝑ talẽ linguã vita spũalis.
h Que aũt ꝛmoderata ẽ. ad loquẽdũ. i Conteret
spm̃. sicut dcm ẽ. s. c. x. In multiloq̃o nõ deerit peccatũ
k Stultus irridet disciplinã ꝑis sui. qz nõ cogſcit ei⁹
fructũ. l Qui ãt custodit icrepatões. se corrigẽdo.
m Astutior fiet. futura mala ꝓcauẽdo. n In abũ
dãti iusticia. que ꝓsistit i obſuatõe ꝓsilioꝝ. o Uirt⁹
maxima ẽ. respectu obſuatõis ꝓceptoꝝ: sicut castitas
vginalis respectu castitatis ꝓiugalis. p Cogitatões
aũt ipioꝝ eradica. qz auferet eis ptãs ⁊ facultas adiplẽ
di suas cogitatões malas: sicut absalõ ablata fuit ptãs
regnãdi loco dauid pãis sui.ij.reg.xvij. q Domus
iusti plu. for. qz dñs ꝓtegit eã. r Et in fructibus. i. opib⁹
s Impij ꝓturbatio. qz malus nõ pot hñe pacẽ ad ꝓximũ
nec etiã ad seipm. vñ dicit phs. viij. ethi. de impijs cõtẽdit
eoꝝ aia: ⁊ hoc q̃dẽ trahit huc: hoc aũt illuc quẽadmodum
discrepãtia. qz rõ que nõ totaliꝫ absorbetur trahit ad bonũ
sensualitas aũt que ꝑ
ualz ad malũ. t La
bia sapiẽtiũ dissemia
bunt sciam. pplm do
cẽdo. v Cor stult⁹
dissile erit. ſ. cor
di sapiẽtis ⁊ etiã sibi
ipsi: qz diuersis ⁊ va
rijs cogitatõibus agi
tat. x Uictime im
pioꝝ abo. do. sic̃ ob
latio caim qz fit ꝺ ali
eno vel mala volũta
te. y Uota iusto
rũ placabilia. sicut ꝑz
de abel. z Abo.
est dño vita ipij. qz.p
ꝓximũ dei ẽ parcẽ ⁊ mi
sereri: ⁊ per ꝓsequẽs eẽ
ꝓximũ ꝓpt q̃ꝺ abominat
oppositũ. a Qui
seq̃t iusticiã. fm eam
operãdo. b Dili
getur ab eo. ſ. deo q̃ ẽ
regula iusticie. c
Doctria mala ꝺserẽ.
viam vite. qz sicut vi
uunt ita docẽt. d
Qui icrepatões odit
morietur. morte cul
pe: ⁊ frequẽter corpo
rali morte: sicut patet
de latronibus ⁊ alijs
malefactorib⁹ q̃ occi
dũtur eo q⁹ correctio
nẽ oderũt. e Infer
nus ⁊ pdi. corã do. i. sibi manifesta: lz sint ſb terra ⁊ a deo
longinqua. f Quãto magis corda filio. ho. qui adhuc
sũt i via. Hoc dr ꝑ illos qui negabãt dinã ꝓuidentiã se extẽ
dere ad actus hoium ⁊ cogitatões eoꝝ. g Nõ amat pe
stilẽs eũ qui se corripit. sicut nec crinosus amat pectinez sed
refugit. h Cor gau. exhilarat fa. ⁊c. Dispositio. n. cordis
magis apparet in facie q̃ i ceteris ptib⁹ corporis eo q⁹ ibi vi
gent oẽs sensus. i Cor sapi. queret doctrinã. qz sp deside
rat in sapia ꝓficere. k Et os stultoꝝ pascit imperitia. i.
delectat loquẽdo stulta. l Oẽs dies pauperis mali. ma
lo pene: qz pauptas ẽ defect⁹ necessarioꝝ vite. m Secu
ra mẽs. a timore paupertatis n Quasi iuge conuiuiũ. i.
ꝺlectabiliꝫ viuit sicut hoies i conuiuio. o Melꝰ ẽ paxꝛ cũ
timore dñi. qz illo modicũ sufficit hõi ꝑ Quã thesauri
magni ⁊ isa. qz nõ supplẽt idigẽtiã lz magꝫ augẽt. Auaro. n.
deest tã qꝺ hz q̃ꝺ qꝺ nõ hz: vt dic Piero. i epla ad paulinuz
de oib⁹ sacre scripture libris. q Melꝰ ẽ vocare ad ole. cũ
cha. i. ad modicũ cibũ amicabiliꝫ datũ r Quã ad vitu
lũ sagina. cũ odio. sicut absalõ vocauit ãmon frem suũ ad
magnũ conuiuiũ: vt ipz iterficẽt temulẽtũ.ij.re.xiij. s Uir
iracũdus ꝓuocat rixas. qz ira ẽ appetit⁹ vidicte: exẽplũ ꝺ se
ba filio bochri.ij.reg.xx. t Qui ãt patiẽs ẽ mitigat suscita
tas: vt ꝑz de gedeõe iudicũ. viij. v Iter pigroꝝ q̃si se
pes spinaꝝ. sp. n. timet piger inuenire obstaculũ i via: vñ.j.
xxvj. dr: Dicit piger: leo ẽ i uia: leena i utinerib⁹. x Filius

exultatõem vite pñtis etiã honorib' ⁊ delitijs comitatur re
morsus ꝓscie ꝑpter peccata que cõmittũtur frequẽter i tali
vita. g Et extrema gaudij. ſ. huj' mũdi. h Luct' oc
cupat. ſ. iferni. i Ulijs ſuis reple. ſtul. qz ꝑpi mala reple
bit pena. k Et ſup eũ erit vir bon'. quẽ ꝓculcauit i pñti
vita. l Innocens
credit oi vbo. innocẽs
hic accipit ꝑ ignorã
te qui neſcit diſtinguẽ
inr bonũ ⁊ malũ ꝓſili
um. m Aſtut'. q̃
ſcit aduertẽ maluz ⁊
bonũ ꝓſiliũ. n Cõ
ſiderat greſſus ſuos.
.i. q̃lit debeat ꝓcedẽ
in factis ſuis. o Fi
lio doloſo nẽ. ille ver
ſus nõ ẽ in hebreo.
p Sapiẽs timet de
um. timore filiali.
q Et ỏclinat a ma
lo. magis ꝑpt offenſã
q̃ ꝑpt penã. r Stul
tus tranſilit. de facili
currẽs de peccato ad
pctm̃. s Et ꝓfidit
veniã ꝓſequi ex beni
gnitate dei: qua tm̃ fa
tue abutit. t Im
patiẽs operabit ſtul.
qz paſſio ire abſorbet
in eo rõem. v Et
vir vſut'. i. cito vtẽs
aĩum ad varias frau
des. x Odioſus ẽ.
oib' bonis. y Poſ
ſidebunt paruuli. ſ. ſẽ
ſu. z Stulticiã. q̃
diu erũt ſic puuli.
⁊ Et expectabunt
aſtuti ſciaz. q̃ dirigit i
actibus humanis.

ẽt extrema gaudij lũct' oc
cupat. Uijs ſuis r̃plebitur
ſtultus: ẽt ſup eũ erit vir bo
nus. Innocẽs credit oi ver
bo: aſtut' ꝓſiderat greſſus
ſuos. Filiõ doloſo nihil erit
boni: ſeruo aũt ſapiẽti, ꝓſpi
erũt actus: ⁊ diriget via ei'.
Sapiẽs timet ẽt declinat a
malo: ſtultus trãſilit ẽt cõfi
dit. Impatiẽs opabit ſtulti
ciam: ẽt vir vſutus ỏdioſus
eſt. Possidebũt puuli ſtul
ticiã: ẽt expectabunt aſtuti
ſciam: tacebũt mali añ bo
nos: ẽt ipij añ portas iuſto
rũ. Etiã pr̃ximo ſuo paup
odioſus ẽ: amici vo diuitũ
multi. Qui deſpicit, primũ
ſuũ peccat: qui aũt miſereẽ
pauperi: beatus erit. Qui
credit i dño miſericordiaz
diligit: errãt qui operantur
malũ. Miſericordia ⁊ veri
tas ꝑparant bona. In om̃
ni opere bono erit abũdã
tia: ubi aũt verba ſunt plu
rima: ibi frequẽter egeſtas.
Corona ſapientuz diuitie
eorũ: fatuitas ſtultorũ im
prudentia. Liberat aias tẽ
ſtis fidelis: ⁊ ꝓfert menda
cia vſipellis. In timore do
mini fidũcia fortitudinis:
ẽt filijs ei' erit ſpes. Timor
domini fons vite: ut decliet
a ruina mortis. In multitu
dine ppli dignitas regis: ẽt
in pauptate plebis ignomi
nia ꝓncipis. Qui patiẽs ẽ
multa gubernat ſapia: q̃ui
aũt ipatiẽs eſt: exaltat ſtulti
ciam ſuam. Uita carnium
ſanitas cordis: putredo oſ
ſuz inuidia. Qui calũniat
egentem exprobrat factori
eius: honorat aũt eũ q̃ mi
ſeretur pauperis. In mali
cia ſua expellitur impius: ſpe
rat ãt iuſtus in morte ſua.
In corde prudentis requie
ſcit ſapientia: ẽt indoctos
quoſq; erudiet. Justicia ele
uat gentem: miſeros autez
q̃ ſunt diuitie ſapiẽtis. vñ ⁊ phi qui ãtiq̃tus ſapiẽtes di
cebant tpales diuitias ꝓtemſerũt: vt liber' ꝓplatio
ni ſapiẽtie vacarẽt: vt pz de ſocrate ⁊ Diogene ⁊ multi
alijs. r Fatuitas ſtul. ipzu. q. d. iõ ſũt fatui qz nõ pre
uidẽt futura. s Liberat aiam. i. homines a morte.
t Teſtis fidel'.
ſicut pz de danie
le q̃ liberauit ſu
ſannam a morte.
v Profert mẽ
dacia vſipel. q̃ dr̃
quaſi vtẽs pellez:
⁊ ẽ ille qui variat
vba ſua ſm fortu
nã ꝓpria vitatem.
x In timore do
mini. ſ. filiali.
y Fiducia forti
tudinis. ꝺ carnez
mundũ ⁊ demo
nẽ. z Et filius
eius. ſ. talis timo
ris. Et dicũtur fi
lij eius illi q̃ etiaz
tali timore ſunt
educati: ſicut filij
ſapie illi q̃ ſũt in
ſtudio ſapientie
eruditi. a Erit
ſpes. que ẽ certa
expectatio future
beatitudis ex gr̃a
⁊ meritis ꝓueniẽs
timor. n. filialis
ſp ẽ cũ gr̃a ⁊ cha
ritate. b Ti
mor dñi fons vi
te. qz ꝓncipiũ ẽ ſa
pientie ſicut fons
fluuialis aque.
c Ut ỏclinet a
ruina mortis. cul
pe ⁊ gehẽne. d In multitudie plebis dignitas regis.
q̃ plebs ẽ bona ⁊ bene ordinata: vt pz de dauid ⁊ ſalo
mone. e Et in paucitate plebis. bñ ordinate: lz ſint
multi morbus icõpoſiti. f Ignomia ꝓn. qz iordina
tio ſubditorũ redũdat in vecũdiã ꝓlatorũ. g Qui pa
tiẽs ẽ nẽ. qz ira ipedit aĩum ne poſſit cernẽ vez: ⁊ iõ pa
tiẽs cuius aĩus nõ ẽ pturbat' i aduerſis clare videt i fa
ctis ſuis. h Qui ãt ipatiẽs ẽ. ſeqns impetum ire.
i Exaltat iuſticiã ſuã. i. manifeſtat eã. k Uita car
niũ ſani. cor. a corde. n. ꝓcedit ſenſus ⁊ mor' q̃ ſũt opa
tões vitales ad mẽbra exteriora. l Putredo oſſiuz
inuidia. Inuidia. n. ẽ triſticia de bono alieno. Triſticia
vo eſt paſſio corruptiua ⁊ mortificatiua: vel ꝓ oſſa itel
ligunt vtutes q̃ corrũpũt ſupueniẽte inuidia. m Qui
calũniat egentẽ exprobrat factori ſuo: qz fact' ẽ ad ima
ginẽ dei ſicut dines: iõ ſbdit: n Honorat ãt eũ nẽ.
in imagine ſua. o In malicia ſua. i. ꝓ malicia ſua.
o Expellet ipius. de ꝓſortio bonorũ. p Sperat ãt
iuſtus i morte ſua. qz ſpat ꝓſeq̃ beatitudinẽ q̃ hẽri non
põt in pñti vita. q In corde prudẽtis requiſcit ſapia.
qz hituat in ea. bitus ãt eſt q̃litas de difficili mobilis.
r Et indoctos quoſq; erudiet. hoc ẽ. n. opus ſapiẽtis
alios docere. s Justicia eleuat gentẽ. ſicut pz i ſcur
ſu veter̃ teſtamẽti. q̃diu. n. filij iſrl ſuerũt iuſti: fuerunt

a Tacebunt mali añ bonos. i futuro ſicut i pñti ſũt ſuper eos erecti: vt freq̃nter. b Et ipij añ portas iuſtorũ. quia erũt a regno excluſi iuſtis ibidẽ receptis: ſicut dr̃ Matth. xxv. de fatuis vgib' excluſis ⁊ prudẽtib' recepti. c Etiã pr̃i. ſuo paup odioſus erit. tũ qz hoies cõſt vecũdãtur ỏ cõ ſãguineis pauperib': tũ qz nõ ſperãt aliq̃d ab eis hẽre: ſz ma gis timẽt q̃ paupes ꝓſanguinei velint aliq̃d ab eis requirẽ. d Amici vo diuitũ multi. tũ qz videtur i hoc honorari: ⁊ qz ſperãt ab eis ditari. e Qui deſpicit, primũ ſuũ pec cat. qz facit ꝺ charitatẽ pr̃imi. f Qui ãt miſereẽ paupi affectu ⁊ effectu ſi poſſibilitas aſſit. g Beatus erit. ꝑpt qỏ dr̃ Matth. v. Beati miſericordes qm̃ ipi miam ꝓſequẽ tur. h Qui credit i dño. fide formata charitate. i Miam diligit. qz ãnexa ẽ charitati. k Errãt. a rectitu dine inſticie. l Qui operãtur malũ. culpe. m Mia ⁊ vitas. i. iuſticia: qz mia ſine iuſticia puſillanimitas ẽ: iuſti cia vo ſine mia crudelitas: ſed dulcor mie tẽperãs rigorẽ iu ſticie diſponit hoiem ad oẽ bonũ gr̃e in pñti ⁊ gle in futo. n In oi opere bono erit abũ. qz oẽ bonũ de genere ⁊ ſcm ex charitate mereẽ augmẽtũ gr̃e: ⁊ ſm hoc dr̃ Matth. xxv. Pñti dabit ⁊ abũdabit. o Ubi ãt vba ſũt plima: ibi fre quẽter egeſtas. pax. n. ſciẽtes ⁊ pax valẽtes i q̃cũq; arte vel facultate ſolẽt eſſe magis loq̃ces vt appareãt. p Corõa ſapientiũ. de qua gloriant. q Diuitie cor. ſ. ſcie ⁊ vtutes

placuerūt dño vie homis: inimicos quoq; eius conuertet ad pacē. Melius est paup cum iusticia: q; multi fructus cum iniqtate. Gor hois disponit viā suaz: sed dñi est dirigere gressus ei⁹. Diuinatio i lābijs regis: in iudicio nō errabit os eius. Pondus ⁊ statera iudicia dñi sunt: et opa eius oēs lapides seculi. Abominabiles regi qui agūt impie: quoniam iusticia firmat solium. Uoluntas regum lābia iusta: qui recta loquit diriget. Indignatio regi nūcij mortis: et vir sapiēs placabit eū. In hilaritate vultus regis: et clementia eius q̄si imber serotinus. Posside sapientiā: q; auro melior est: ⁊ acquire prudentiaz quia pretiosior est argēto. Semita iustorum declinat mala: custos anime sue seruat vitaz suā. Gontritionē p̄cedit superbia: ⁊ ante ruinā exaltabit spūs. Melius est humiliari cū mitib⁹: q̄z diuidere spolia cū superbis. Eruditus i vbo reperiet bona: ⁊ q̄ sperat i dño beatus ē. Qui sapiens est corde: appellabit prudens: et q̄ dulcis eloqo maiora reperiet. Fons vite eruditio possidēti: doctrina stultoz fatuitas. Gor sapientis erudiet os ei⁹: et labijs eius addet gratiam. Fauus mellis cōpositio vba: dulcedo aie sanitas ossiuz. Est uia q̄ videtur hoi recta ⁊ nouissima eius ducūt ad mortē. Aiā laborātis laborat sibi: qā cōpulit eū os suum. Uir isipiēs fodit malū: et in labijs eius ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites: et verbosus separat principes. Uir iniquus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonā. Qui attonitū oculis

placuerūt dño vie homis: inimicos quoq; eius conuertet ad pacē. Melius est paup cum iusticia: q; multi fructus cum iniqtate. Gor hois disponit viā suaz: sed dñi est dirigere gressus ei⁹. Diuinatio i lābijs regis: in iudicio nō errabit os eius. Pondus ⁊ statera iudicia dñi sunt: et opa eius oēs lapides seculi. Abominabiles regi qui agūt impie: quoniam iusticia firmat solium. Uoluntas regum lābia iusta: qui recta loquit diriget. Indignatio regi nūcij mortis: et vir sapiēs placabit eū. In hilaritate vultus regis: et clementia eius q̄si imber serotinus. Posside sapientiā: q; auro melior est: ⁊ acquire prudentiaz quia pretiosior est argēto. Semita iustorum declinat mala: custos anime sue seruat vitaz suā. Gontritionē p̄cedit superbia: ⁊ ante ruinā exaltabit spūs. Melius est humiliari cū mitib⁹: q̄z diuidere spolia cū superbis. Eruditus i vbo reperiet bona: ⁊ q̄ sperat i dño beatus ē. Qui sapiens est corde: appellabit prudens: et q̄ dulcis eloqo maiora reperiet. Fons vite eruditio possidēti: doctrina stultoz fatuitas. Gor sapientis erudiet os ei⁹: et labijs eius addet gratiam. Fauus mellis cōpositio vba: dulcedo aie sanitas ossiuz. Est uia q̄ videtur hoi recta ⁊ nouissima eius ducūt ad mortē. Aiā laborātis laborat sibi: qā cōpulit eū os suum. Uir isipiēs fodit malū: et in labijs eius ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites: et verbosus separat principes. Uir iniquus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonā. Qui attonitū oculis

◦icta ⁊ cogitata. s Inimicos quoq; ei⁹ cōuertet ad pacē. ita q; erūt sibi amici: exēplū de ioseph gen. xlj. ⁊ ō moyse exo. ij. ⁊ de tribus pueris in camio positis: dan. iij. t Melius ē pauꝑ cū iusticia. s. acqsitū: q; illud est ipsi⁹ acq̄rētis. v Quā multi fru. cū ini. acqsiti: q; nō sunt acq̄rentis: sz tenet ꝓstitutē. x Gor hois dispōit viā suā. ppriū. n. ē hois p deliberatōem ꝓcedē in factis suis: qō non puenit aialib⁹ brutis. y Sz domini est dirigere gressus eius. quia nō sufficit hūana puidentia nisi assit directio dina. z Diuinatio. i. dina lectio. a In labijs regis. vñ deuto. xvij. dī de eo: Postq̄ aūt sederit i solio regni sui describz sibi deuteronomium legis h⁹ in volumie. sequtur: Legetq; illud oibus diebus vite sue: vt discat timē dominū. b In iudicio nō erra. os eius. dādo malaz sniam si i lege studuerit ⁊ deum timuerit. c Pōdus ⁊ statera iudicia dñi sūt. i. iudicia dī sūt iusta. d Et opera ei⁹ oēs lapides scī. i hebreo hī: Lapides sacculi. ⁊ vī lra nostra corrupta per scriptores ꝓpter siltudinē dictionū. Ad cuius itellectuz sciēdū q; antiqtus fiebāt pondera cū lapidibus: quoz vn⁹ erat ponderosior alio: fm diuersos gradus sic mō fiunt p diuersas portōes metalli: quaꝑ vna ponderat marcam: alia librā: alia vnciā: ⁊ sic de alijs: ⁊ lapides illi ponebant in sacculo. Est igit sensus: Et opa ei⁹ oēs lapides sacculi. i. opera dei fiunt cū debito pōdere ⁊ mensura. Et hoc modo dī sap. xj. Oia disposuisti dñe i pōdere: numero: ⁊ mensura. e Abominabiles regi. s. iusto. f Qui agūt impie. q; distorti sūt ab eius mente g Qm̄ iusticia firmatur solium. s. regni: q; sicut dic̄ August⁹: Amota iusticia quid aliud sūt regna nisi latrocinia magna. h Uoluntas regū. s. iustoz. i Labia iusta. in iudicib⁹ ab eo institutis. k Qui recta loq̄t diriget a deo in finē debitū. l Indignatio regis nuncij mortis. exēplū. ij. reg. ij. de salomone qui indignat⁹ ꝛ Joab ⁊ semei: mādauit eos occidi. m Et vir sapiens placabit eū. sic pz de Joab. ij. reg. xiij. qui p mulierē tecuitē placauit irā dauid ꝛ absalon. n In hilaritate vultus regis vita. s. illoz q̄ offenderūt: q; p hoc est dispositus ad cōdonandū eis: iō sequtur: o Et clemētia ei⁹ q̄si imber serotin⁹. quia sicut imber serotin⁹ ē bonus ⁊ suauis terrenas cētibus: sic clemētia regis remissione indigentibus. p Posside sapi. q; auro melior ē. q̄to aie bona corporalib⁹ ꝓferūtur: ⁊ auro bñ cōparat sapiam q̄ ē noticia de diuinis: ⁊ argēto prudētiā que ē noticia de humanis. q Semita iustoz. ⁊c. pz snia. r Gōtritōem p̄cedit supbia ⁊c. hoc pz de absalō qui post nimiam elatōem i supbiā i quercu pēdēs fuit occisus. ij. re. xviij. ⁊ de antiocho supbissimo qui a deo fuit p cussus intm̄ q; eius fetore grauabat exercitus: ⁊ i montib⁹ misabilr est mortu⁹. ij. macha. ix. s Melius ē humiliari cū mitib⁹. ꝓpter quod dicit ps. lxxxiij. Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei magis q̄ habitare in tabernaculis peccatoz t Qui sapiens est corde. absq; tñ doctrina alioz appellabit prudens. i. denotari pōt ab habitu ipsius pficiente. v Et q̄ dulcis eloqo. ita q; cū sapientie habitu exercet i doctrine actu. x Maiora ꝓperiet. qm̄ nō solū hēbit aurea: sed etiā aureolā: que debet actui docendi: iō ꝛbditur: y Fons vite eruditio possidētis. i. erudire potētis p sapiam suā ⁊ eloqn tiā. sicut. n. riuuli deriuantur a fonte: sic sapie deriuant ad alios ⁊ a tali doctore. z Doctrina stul. fatui. q; ō sacco nō exit nisi qō int⁹ hī. a Gor sapiēt⁹ eru. os ei⁹. dirigēs ipm i loq̄ndo. b Et labijs ei⁹ addet grām. q; eloqntia p sapientiā directa efficit magis gratiosa. c Fauꝰ mellis cōpositio vba. q; sūt dulcia auri sic fauꝰ mellis ozi. d Dulcedo aie ē sanitas ossiū. i. bona disposō ⁊ robur corporis q̄b⁹ exñtibus aia dulciter viuit i corpore. Pōt etiaz exponi de robore spūali qō ꝓsistit i vturib⁹ itellectualib⁹ ⁊ moralib⁹ in q̄b⁹ aia delectat tanq̄ in suis pfectōibus. e Est via ⁊c. expōat vt. s. xiij. c. f Alia laborātī. i. hō laborās eo mō loq̄ndi q̄ totū denotat a pte digniori. g Laborat sibi. i. ppter necessaria vite sue ⁊ familie. h Gor cōpulit eū. s. ad laborādum. i Os suū. eo. n. ipso q̄ opz eū comedē: opz eū laborare: ppter qō dic̄ apls. ij. thessa. iij. Qui nō vult opari nō māducet. k Uir impi⁹ fodit malū. i. q̄rit cū diligētia sic fodiēs thesauz inclinat⁹ ad hoc ex habitu malo. l Et i labijs eius ignis ar. s. ignis iracūdie ⁊ supbie. m Hō puersus suscitat lites. exēplū de siba filio bochri. ij. reg. xx. n Et vbo sus separat ꝑn. sic Doech separauit saul a hō genero suo. j. reg. o Uir iniqu⁹ la. ami. suū. ei adulādo. p Et duc̄ eū p viā nō bo. p talē adulatōem. q Qui attonitī oculis ⁊c. Hic ponit duo signa hois cogitāti mala. Unū ē q; hz oculos attonitos ex intēsa cogitatōe ad malū: ⁊ sic obscurat visus

sapiēs letificat patrē: sicut ꝓz de salomone qui letificauit patrē suū dauid. ɣ Et stultus hō despicit mrem suā. sicut Nero qui fecit matrē suā interfici. z Stultitia gaudiuz stulto. qz ql̄ibet ſm hitū delectabilr operat siue sit bitus bonus. siue malus. ñ. ethi. Signū hit⁹ generati ē delectatio in opere. a Dissipāt cogitatões. i. nō dedu cunt ad effectū. b Ubi nō est ꝓsiliū. qz ꝓsiliū bonū dat viaz adimplendi cogitata c Ubi vero sūt plures ꝓsiliarij. fideles ɣ boni. d Cōfirmā tur. i ad effectū dedu cunt. e Letat hō in snia oris sui. quā do ab alijs approbat qz p hoc insurgit esti matio, ꝑpe perfectōis in qua quilibet nālit delectat. f Et sermo opportunus. i. tē pore opportuno ɣ sal uatis alijs circūstantijs debitis, platus. g Est optim⁹. i se ɣ i suo effectu. h Semita vite sup eruditū: ut declinet de inferno nouissimo. Bōmū supborū demolieť dns: et firmos faciet ťmios vidue. Abōminatio dñi cogitatões male: et purus sermo pulcherrim⁹ firmabit ab eo. Cōturbat domū suā q sectat auaricia qui ān odit munera viuet. Per misericordiaz et fidem purgātur pcta: p timorē ān dñi declinat ois a malo. Mens iusti meditabit obedientia: os ipioz redūdat mal. Longe ē dns ab ipijs ɣ ōrones iustoz exaudiet. Lux oculoz letificat aiam fama bona ipinguat ossa.

et stult⁹ hō despicit mrez suam. Stultitia gaudiuz stulto: ɣ vir prudēs dirigit gressus suos. Dissipānt cogitatões ubi nō ē ꝓsiliū: ubi vo sūt plures ꝓsiliarij: cōfirmāt Letātur hō i snia oris sui: et sermo opportun⁹ ē optimus. Semita vite sup erudītū: ut declinet de inferno nouissimo. Bōmū supborū demolieť dns: et firmos faciet ťmios vidue. Abōminatio dñi cogitatões male: et purus sermo pulcherrim⁹ firmabit ab eo. Cōturbat domū suā q sectat auaricia qui ān odit munera viuet. Per misericordiaz et fidem purgātur pcta: p timorē ān dñi declinat ois a malo. Mens iusti meditabit obedientia: os ipioz redūdat mal. Longe ē dns ab ipijs ɣ ōrones iustoz exaudiet. Lux oculoz letificat aiam fama bona ipinguat ossa.

Auris que audit increpationes uite: i medio sapientuz cōmorabitur. Qui abijcit disciplinā despicit aiaz suā: qui aūt acquescit increpatiōibus: possessor ē cordis. Timor dni disciplina sapie: et glorie pcedit humilitas.

Caplm. XVI.

Ominis est aiūm pparare: et dni gubernare liguā. Omnes vie hominū pātēt oculis eius: spirituz ponderator est dns. Reuela dño opa tua: et dirigent cogitatões tue. Uniuersa, ꝑpter semetipm operat ē dns: impiuz q̄z ad die malū. Abominatio dni ē ois arrogās etiā si man⁹ ad manū fuerit nō est inocēs. Initiuz vie bone facē iusticiaz: accepta est apud deū magis q̄z imolare hostias. Misericordia ɣ veritate redimitur iniquitas: ɣ in timore domini declinat a malo. Cuz

vite. i. dirigentes ad vitā vtuosam. f In medio sapientiū ꝓmorabit. ad audiēdū eoz sapiaz. g Qui aūt abijcit disciplinā despicit aiam suā. i. reddit eā despicabilē deo ɣ oi hōi bono. h Qui aūt acquescit increpatōibus po. ē cor. qz sedatis passionib⁹ ē suiipsius dns.

i Timor dni. filialis. k Disciplina sapietie. .i. sapia disciplinata. l Et glam pcedit humilitas sic dispositio necessaria ad ipam Luc. xij. Qui se humiliat exaltabitur. vñ dauid ex humilitate sua exaltat⁹ fuit pmo ad gloriā rgni terreni. ñ. reg. v. ɣ p⁹ ea ad glam regni celestis.

Caplm. XVI.

Omis ē aiūm pparare. Caplo pcedenti docuit salomō refrenare motū ire p qđ q̄etatur aiaz ɣ sic ad orandū ɣ docēdū redditur aptus: iō dē ꝓnter in hoc caplo:

a Dois ē aiūm pparare. per oratōem ɣ sacre scripture meditatiōnē. b Et dni gubernare liguā. sine quo hō non habz sanā doctrinā Matth. x. c. Nō. n. vos estis qui loquimini: sed spūs patris vri qui loquit in vobis. c Oēs vie hoium. i. cogitatões ɣ actus ipoz. d Patēt oculis eius. quia oia sunt ei nota ꝙtūcūq; occulta. e Spirituū. i. volūtatū. f Ponderator ē dns. ad retribuēdū ſm merita ɣ demerita. g Reuela dño opera tua. non manifestando illi aliquid quod ignorat: qz hoc ē impossibile: sed q̄rendo ab eo auxiliū ɣ ꝓsiliū in operib⁹ tuis. h Et dirigent cogitatões tue. ad bonū effectum. i Uniuersa ꝑpter semetipm operat⁹ ē do. qz sicut est ꝓncipiuz effectiuum oium ita est finis vltim⁹. Prima .n. cā puertit in seipam oēs suos effect⁹: apoc. j. Ego suz alpha ɣ o. ꝓncipiū ɣ finis. k Impiū quoq; s. ꝑparauit. l Ad die malū. i extremi iudicij: vt i reprobis reluceat eius iusticia: sicut et⁹ mia i electis: vt deduc apostolus diffuse i epla ad Ro. m Abominatio est dni ois arrogās: sicut p oppositū vere humilis est sibi amabilis. n Etiā si manus ad manū fuerit nē. exponat vt supra. xj. caplo. o Initiū vie bone nē. ille versus non est i hebreo: ꝑpter quod ptranseo: ɣ qz satis patet snia. p Misericordia ɣ veritate. i. iusticia: qz vna sine alia non est virtuosa: vt dictuz est supra. xiij. caplo. q Redimitur iniquitas. i. pena p iniqtate debita. r Cum placuerint dño vie homis. i. facta eius

o Gloria filioꝝ patres eoꝝ. in hoc. n. gloriant: q̄ de bōis p̄ib⁹ ⁊ nobilib⁹ sit orti. p Nō de. stul. ver. ppō. hoc ē dictu nō ē decēs q̄ stulto ponat aliq̄ ambasciata in q̄ opꝝ hīe vba cōposita. q Nec p̄cipē la. men. qz dꝝ eē regula alioꝝ ad qđ reqrit vītas labioꝝ. r Ēma gratis. expe. p stolantis. i. res expectata a desiderāte ē q̄si lapis p̄cios⁹ i oculis ei⁹ s Quocūq; se vtit. i. i quocunq; negocio. t Prudēs itelligit. i. diligētiam apponit vt prudēt agat: ne suo desiderio defraudet. Alr exponit de expectatōe regni celestis: qđ dr p̄ciosa margarita: Matthei xiij. ⁊ tal i. oi opestudet prudenter agere: ne fraudet sua expectatione. v Qui celat delictū. alteri⁹. x Querit amicitiā. illius. y Qui altero sermōe repetit. sine cā iusta publicando z Separat federatos. qz rumpit fedus ini se ⁊ illuz. a Plus. pficit correptio. s. fraterna. b Apud prudentē. q̄ eaz recipit. c Quā centū plage apud stultū. q̄ nō emendat vbo vel vberе. d Semper ⁊ gliā filioꝝ patres eorum. Nō decēt stultū vba compositā: nec p̄cipē labiū mētiens. Ēmā gratissima expectatio p̄stolāti q̄ocūq; se vertit prudenter itelligit. Q̄ celat delictum quērit amicitias: qui aūo sermōe repetit sēparat federatos. Plus, pfic correctio apud prudētez: q̄z centum plage apud stultū. Semp iurgia q̄rit malus: angelus āt crudelis mittet̄ ꝯ eum. Expedit magi vse occurrē raptī fetib⁹: q̄z fatuo p̄fidenti sibi in stultitia sua. Q̄i reddit mala, p bonis: nō recedet malū de domo eius. Q̄i dimittit aquā cāput ē iurgioꝝ: et añq̄z patiat ptumeliam iudiciū deserit. Et q̄i iustificat ipiū: ⁊ q pdemnat iustū: abominabilis ē vtq; apud deū. Q̄id, pdest stulto hēre diuitias: cum sapiētia emē non possit: Q̄i ali tā facit domū suam q̄rit ruinā: ⁊ qui cuitat discere incidet i malū. Omli tpe diligit q̄i amic⁹ est: et frater in angustijs cōprobat. Stultus hō plaudet manibus suis: cūz spopōderit, p amico suo. Q̄i meditat discordias diligit rixas. et q exaltat os suum querit ruinaz. Q̄i puersi cordis ē nō iueniet bonū: et q vtit linguaz icidet i malū. Natus ē stultus i ignominiā suā: ſz nec pater i fatuo letabit. Alius gaudēs etatē florida facit: spiritus tristis exsiccat ossa Munera de sinu ipius accipit: vt puertat semitas iudicij. In facie prudentis lucet sapia: oculi stultoꝝ in finib⁹ terre. Ira p̄is fili⁹ stultus ⁊ dolor matris que genuit eū. Nō ē bonuz damnū iferre iusto: nec pcutere p̄cipem qui recta iudicat. Q̄i moderatur sermones suos doctus ⁊ prudens est et p̄ciosi spiritus vir eruditus. Stultus quoq; si tacuerit sapiēs reputabitur:

tatis. r Qui amicus ē. ver⁹ ⁊ cert⁹. s Et frat in angustijs cōprobat. succurrēdo fratri i magnis āgustijs: sicut Joseph succurrit frībus suis fame afflictis. t Stultus hō plaudet manib⁹. q̄si gaudēs ⁊ nō curās. v Cū spopōderit p amico suo. i hebreo hr: Pro socio suo. periculose obligās se p eo: ⁊ nō deberet solicitari de liberatōe sua ⁊ amici sui: sicut etiā dictum ē supra. vj. cap. Fili mi si spopōderis p amico tuo ⁊c. x Qui meditat discordias. seminare. y Diligit rixas. qz sequūtur ad discordias. z Et q exaltat os suū. se iactādo ⁊ alios p̄tenendo. ⁊ Querit ruinā. lz p̄ter itētōez suā qz tali exaltatio ē inimico ꝝ acq̄sitio. a Qui puersi ē cordis nō iuenit bonū. quia alijs efficit odiosus: ⁊ qz i semetipso est diuisus, ppter synderesim recalcitrātē malo ⁊ sēsualitatē ad malū iclinantē: ppter qđ dicit phs. viij. ethicoꝝ: q̄ malus nō hēt amicitiā ad alteꝝ neq; ad seipz. b Et q̄ vertit liguā. i p̄ntia adulādo ⁊ i absentia diffamando. c Incidet i malū. culpe ⁊ pene. d Nat⁹ ē stult⁹ i ignominia ⁊c. qz ab alijs despicit. vñ p̄i occasio tristitie tribuitur. e Alius gaudēs etatem floridam facit. qz vitam producit vsq; ad caniciem: f Spūs tristis exsiccat ossa. ⁊ sic abbreuiat vitam: quia tristicia est passio mortificatiua.

g Munera de sinu. i. in occulto tradita. h Impius accipit. s. iudex. i In facie prudentis lucet sapientia. per maturitatem ⁊ honestatem: quia dispositio cordis magis apparet in facie in qua sunt omnes sensus q̄ i partibus alijs. k Oculi stultorum in finibus terre. i. habent vagos aspectus sicut cor varios cogitatus. l Ira patris filius stultus. quia pater repzesentatur in filio: ⁊ sic stultitia eius redundat in patrem: similiter ⁊ in matrem. m Non est bonum damnum inferre iusto. cui debetur honor ⁊ bonus n Nec percutere p̄cipem. i. occidere: sicut ismael pessimus interfecit godoliam: qui recte iudicabat populum: hic mie. xlj. o Qui moderatur sermones suos. ita q̄ nihil ē ibi superfluus nec diminutum. p Doctus ⁊ prudens ē. quia hoc est valde difficile: circa quod est magna virtus.

q Et p̄ciosi spiritus. i. anime. r Vir eruditus. in scientia ⁊ moribus ex quibus p̄cios⁹ anime attenditur.

s Stultus quoq; si tacuerit, inter sapientes. t Sapiens reputabit. ab ignorantibus ip̄m credentibus hanc taciturnitatē, pcedere ex sapiētis maturitate qui solet eē tardus

o Tpe diligit. s. tpe aduersitatis sicut ⁊ tpe, p̄speri

exterioꝛ:qꝛ motus maioꝛes expellũt minoꝛes ſm ꝓhm. Se cuudũ ẽ ꝙ mozdet labia ſua.ex imaginatõe.n.ꝓficiẽdi malũ mouẽtur dentes ad talẽ actũ:iõ dr r Mozdẽs labia ſua ꝓficit malũ.i.imaginaꝛ ꝓficẽ. s Lozona dignitatꝭ ſenectus.i.debeꝛ ſenectuti nõ cuicũq; ſed bone:iõ ſbditur:

t Que in vĩs iuſticie reperiet.ſ. ꝓceſſiſſe. v Melioꝛ ẽ patiens viro foꝛti. foꝛtitudine corꝑali quãto melioꝛ ẽ aia corꝑore. Patiẽtia.n. ꝓpe ẽ foꝛtitudo aĩe per quã eq̃ nimiũ tolẽat aduerſa. x Et qui dñat aĩo ſuo. per repꝛeſſionez cõcupiſcẽtiaꝝ. y Expugnatoꝛe vrbiũ. ꝓpter qõ Dioge.phs dixit õ alexãdro magno: q̃ multas vrbes expugnauerat:ꝙ erat ſeruus ſerui ſui: quia Diogenes ꝓ rõem dominabat ſuo ſenſitiuo appetitui. Alexãder vo magis ſeruiebat ſuo appetitui ſenſitiuo. z Sortes mittũt in ſinũ.i. i aliquo loco occulto vt ide recipiant foꝛtuitu vel ſine ꝓuiſione humana. ɔ Sed a dño tẽperant ex dina.n. ꝓuidẽtia ꝓuenit ꝙ talis ſoꝛs cadat ſup talẽ. Ad maioꝛẽ hꝰ auctoꝛitatis itelligẽtiã q̃ritur vtrũ vti ſoꝛtib' ſit licitũ. Ad qõ dicẽ dũ ꝙ vti ſoꝛtibus ẽ ex vario euẽtu ſeu diſpoſitõe alicuꝰ rei ſenſibilis ꝓpoſite determinare aliqõ dubiũ vl incertũ: ſicut ex feſtucis ꝓpoſitis p hoc ꝙ aliquis accipit breuioꝛẽ vel lõgioꝛẽ:ſeu i.piectõe taxilloꝝ ex hoc ꝙ aliqs ꝓcipit plura vel pauca puncta:vel ex ꝓſilibus aliqõ dubiũ ĩni hoies determinatur. Et ſi hoc fiat ad alicuꝰ rei diuiſionẽ ĩni hoies vt p hoc determinetur quis quã partẽ accipiat vocat' ſoꝛs diuiſoꝛia Si aũt hoc fiat ad aliquid determinate agendũ:vocat' ſoꝛs ꝓſultoꝛia. Igit ſi diſpoſitio vel euẽtus foꝛtiũ expectet a foꝛtuna tm̃ nullũ eſt viciũ:vt ſi mittant ſoꝛtes ad determinandũ ĩni hoies:vt quis quã partẽ accipiat alicuꝰ rei ɔ hoc ex cõi cõſenſu cõmittit foꝛtune. Cã tm̃ motiua.põt eſſe peccatũ vt ſi ꝓpt cupiditatẽ ꝓpriã vel aliud viciũ nõ poſſint ꝓcoꝛdiꝛ alio mõ diuidẽ. Si aũt diſpõ ſoꝛtiũ vel euẽtus nõ expectet ſolũ a foꝛtũa ſz ab alia cã:hẽ duplr. Uno'a cã corꝑali:vt a diſpõe ſtellaꝝ:ɔ ſic cũ act' ſtellaꝝ ad hoc ſe nõ extẽdat:ſup ſtitioſũ ẽ ɔ illicitũ ɔ nõ caret occlto pacto õmonũ. Alio'qz expectat euẽtus ɔ diſpoſitio ſoꝛtiũ a cã ſpũali dirigente: ɔ hoc ẽ duplr. Uno mõ a den. one:ɔ hoc ẽ illicitũ:qz includit familiaritatẽ ɔ pactũ cũ demonib'. Alio mõ a deo expectatur ĩmediate vel mediãtib' ſanctis angelis:ɔ hoc nõ ẽ illicitũ ſm ſe ſi fiat cũ reuerẽtia debita:vñ dr hic: Sortes mittũtur in ſinũ:ſed a dño tẽperãtur. Põt tm̃ in hoc q̃druplr peccatũ icidere. Primo ſi abſq; vlla neceſſitate ad ſoꝛtes recurratur. hoc.n. vꝛ ad dei tẽtatõem ptinere. vñ dicit Ambro': Qui ſoꝛte eligit humano iudicio nõ cõprehẽdit. 2° ſi aliqs etiã in neceſſitate abſq; reuerẽtia debita ſoꝛtib' vtat. Unde ſuper act' apl'oꝝ dicit Beda: Siqui neceſſitate aliq̃ compulſi deũ putat ſoꝛtib' apl'oꝝ exẽplo eſſe ꝓſulendũ videãt hoc ipſos apl'os nõ niſi collecto fratrũ cetu ɔ ꝓcib' ad deum fuſis egiſſe. 3° ſi diuina oracula ad terrena negocia ꝓuertant. vñ dicit Aug' ad inq̃ſitiones Januariꝰ: Dis q̃ de paginis euãgelicis ſoꝛtes legũt:etſi optãdũ ſit vt hoc pon' faciãt ꝙ ad õmonia ꝓſulẽda ꝓcurrãt:tm̃ mihi diſplicet iſta ꝓſuetudo ad negocia ſeclaria ɔ ad vite huꝰ vanitatẽ diua oracula velle cõuertere. 4° ſi i electõib' eccliaſticis que ex ſpiritus ſci iſpiratõe fieri debẽt:aliq̃ vtãt ſoꝛtib'. Unde dicit Beda ſup actꝰ apl'oꝝ: Mathias añ pentecoſten ordinãdus ſoꝛte q̃rit: qz.ſ.nõdũ erat plenitudo ſpũs ſancti i eccla effuſa:ſeptẽ diacõi poſtea nõ ſoꝛte ſed electõe diſcipulozꝝ ſũt ordinati. Secũ aũt ẽ i tẽpoꝛalibus dignitatibus que ordinantur ad terrena diſponẽda:ɔ iõ i electõe illaꝝ pñt homies vti ſoꝛtibus ſicut ɔ i diuiſiõe rez tꝛaliũ:vt p dictũ ẽ. Si vo aliq̃ neceſſitas alia ab electiõe dignitatis eccl'aſtice imineat: licitũ eſt cũ debita reuerẽtia ſoꝛtib' diuinũ auxiliũ iplozare. Unde dicẽ Auguſtiꝰ i epla ad Honoratũ: Si ĩni õi miniſtros ſit diſceptatio q̃ eoꝝ tꝛae p

Seruus ſapiẽs dñabit̃ ſtultis filijs:ẽt int̃ fratres hereditatẽ diuidet. Sicut igne ꝓbat argẽtũ:ɔ auꝝ camino ita coꝛda ꝓbat dominus. Malus obedit lingue inique:ẽt fallax obtẽperat labijs mẽdacib'. Qui deſpicit pauperẽ exꝓbꝛat factoꝛi eius:ẽt qui i ruina letat alterius: nõ erit impunitus. Lozona ſenum filij filiorũ:

ſecutõis maneãt ne fuga oĩum ɔ q̃ coꝝ fugiãt ne moꝛte oĩum deſeraẽ eccl'a:ſi hec diſceptatio alr nõ poſſit terminari q̃tũ mihi vi qui maneãt ɔ qui fugiãt ſoꝛte eligendi ſũt. Et hoc mõ vſi ſũt ſoꝛtib' viri ſancti:q̃ in veteri ac nouo teſtamẽto vſi fuiſſe ſoꝛtib' leguñt:ſic Joſue iudicio ſoꝛtiũ puniuit achoꝛ:Joſue.vij. Et ſaul deprehendit Jonathã filiũ ſuũ mel comediſſe.j.reg.xiiij. Et ꝯacharias ſoꝛte exiuit vt incenſũ ponẽt:Luc.j. Et ſic pꝛ rñſio ad qõem. Laplm.XVII.

Qlioꝛ ẽ buccella. Superꝰ ſalomõ repꝛeſſit ire impetũ: hic repmit triplicẽ eꝰ effectũ in tribꝰ caplis ſequẽtib':tm̃ ſicut dixi ſupra: iſta diſtio ɔ ꝓſiles accipit ſm ꝓncipia capl'oꝝ:ɔ nõ ſm ꝓſecutõem eoꝝ. Primꝰ aũt ire effectꝰ ẽ iurgiũ:de q̃ dicit a Meliꝰ ẽ buccella.i.puuꝝ fruſtum panis. b Sicca.i. ſine pulmẽto. a Cũ gaudio.i.hilarit̃ data. b Quaꝝ dom'plena victimis.i.magnis epulis. c Cũ iurgio. vñ dicẽ poeta: Sup oĩa vult' accelſere boni. d Seruus ſapiẽs dñabit̃ ſtultis filijs. Hoc vi ipletũ paril' ɔ i plũbus ciuitatib' aliꝭ:qz filij ſtulti vẽdũt hereditatem patrã ſaltẽ in pte:ɔ freq̃nter illis qui ꝓdeter fuiũt patri. e Et iter fres hẽditatẽ diuidet.i. hẽnt hẽditatez cum fratribus. Alio mõ exponit de Joſue miſtro moyſi qui ſucceſſit ei i ducatu ꝓpli iſrl:ɔ nõ filij moyſi. Diuiſit etiã hereditatẽ. xij. tribub':vt pꝛ libꝛo Numero.ɔ Joſue. f Sicut igne ꝓbat ar.ɔ au.cami.rẽ.qz ſic aurũ magꝝ examinat q̃ argẽtũ:ita dñs maioꝛi tribulatione examinat coꝛda magꝝ foꝛtiũ q̃ min'. vñ dicẽ apl's.j. coꝛ.x. Fidelis deꝰ q̃ nõ patiet vos tẽtari ſupra id qõ poteſtis. Et ſm hꝰ dixit beat' Sixt' ad ſcm Laurẽtiũ: Nos q̃ſi ſenes leuioꝛis pugne curſũ recipim':te aũt q̃ſi iuuenẽ gliſioꝛ de tyrãno expectat triũph'. g Malus obedit lingue inique.i.tyrãno ꝓcipiẽti iniq̃. h Et fallax rẽ.qz ꝑz iudicẽ ꝓpli ſic ɔ miſtri eꝰ:eccl'ia.x. Qui deſpicit pau.rẽ.exponat vt.ſ.xiiij. k Et q̃ i ruina le.al. ꝓ ſe ɔ directe. l Nõ erit ipunit'.qz i hoc peccat. Secũ aũt ẽ ſi letat i ruina alicꝰ p accñs:vtpote qz ille ẽ malus hõ turbãs alioꝝ pacẽ:ɔ ſic ceſſat hoc malũ. Letari aũt per ſe de pace reddita ꝓpꝛio:ɔ p accñs de ruina ꝓturbantis eã ẽ licitũ. m Lozona ſenũ.i.honoꝛ eoꝝ. n Filij filioꝝ.vñ ad gl'am pluriũ patrũ veteris teſtamẽti dr q̃ videꝛt filios ɔ filios filioꝝ vſq; i tertiã ɔ q̃rtã gnãtõez.

titio eiusdē sñie ad maiorē expressionē. c Mors ꝛ vita in manib' lingue. in abusu. n. ipsi' ē mors culpe: ꝛ in bono vsu vita grē. d Qui diligūt eā tē. q; diligē tes bonā linguā reportāt bonū fructū: ꝛ diligētes malā malū. e Qui inuenit mulierē bonā. i. sacre scriptu re noticiam: vt exponit ra. sa. Pōt etiā itelligi ō mu liere ad lrām: q; vir ꝛ vxor sūt vna caro: ꝛ iō si sit bo na ē ad bonū viri iō dī Gen. j. Faci am' ei adiutoriū sile sibi. f Et hauriet iocūditatē. q; gaudiū cāt ex adeptōe boni. g Qui expellit mulierē bonam. iste vsus nō ē i he breo ꝓpter quod ptrāseo: ꝛ q; sati ꝑ sñia ex ꝓdict'. h Cū obsecra. loq̄tur paup. q; idiget ꝛ non pōt alr supplere suaz idigētiā. i Et diues effabit rigi de. q; non ē in ta li necessitate. k Uir amica. ad so cie. i. delectabilis alteri in cōuictu l Magi amic' erit q̄ frater. i. q̄ ꝓsanguine' i quic tu male portabi lis ꝛ durus.

Saturabūt eū. Bōrs ꝛ vita i manibus lingue: q̄ diligunt eam comedēt fructus ei'. Q̄ui inuenit mulierem bonā: inuenit bonū ēt hauriet iocūditatē a domino. Q̄ui expellit mulierē bonā expellit bonū: qui aūt tenz adulterā stultus est ꝛ insipiens. Cūm obsecratiōibus loquitur pauper: ēt diues effabitur rigide. Uir āmica bilis ad societatem: māgis amicus erit q̄z frater. XIX.

Melior ē paup q; ambulat in simplicitate sua: q̄z diues torquēs labia sua ēt isipiens. Ubi nōn est scia aie nōn ē bonū: ēt q; festin' est pedibus offendet. Stultitia hois supplantat gressus eius. ēt ꝓtra deum feruet aio suo. Diuitie addunt amicos plurimos: a paupere āt ꝛ hi q̄s habuit separātur. Testis falsus nō erit ipunitus: ēt q; mēdacia loquitur nō effugiet. Mul ti colūt ꝓsonam potētis: ēt amici sunt dona tribuenti. Frātres hōis paupis ode runt eū: insup ꝛ amici ei⁹ cul recesserūt ab eo. Q̄ui tātuz verba sectatur nihil hēbit: q̄ui aūt possessor ē mentis diligit ānimā suā: ēt custos prudentie inueniet bona. Falsus testis nō erit ipuni tus: ꝛ q; loquit mēdacia pe ribit. Nōn decēt stultū deli tie: nec seruuz dñari ꝑncipi bus. Doctrina viri p patiē tiā noscitur: ēt gloria ei' est iniqua ptergredi. Sicut fre mit' leōis: ita ꝛ regis ira: ēt sicut ros sup herbā: ita ꝛ hi larita eius. Dolor patris filius stult': ēt tecta iugiter pstillantia litigiosa mulier Domus ꝛ diuitie dātur a parentibus: a dño aute ꝓ pe vxor prudēs. Pigredo imittit sopore: ēt anima dis soluta esuriet. Q̄ui custodit

Lap'm. XIX.

Melior ē pauper. hic ꝑter reprobat 3m ire effectū: q̄ ē alī' cui alq̄ irascit cōtēpt': iō dī: a Meli or est pauper q̄ ambulat i sim. sua. nō se efferēdo: sz alios venerādo. b Quā diues torquēs labia sua. alios ptēnendo nō solū in corde interi': sz etiā in signo exteri us faciēdo alīs violentiā. c Et insipiēs. i. alīs isipi dus. d Ubi nō est scia aie. i. de salute aie. e Non ē bonū. q; bona corporalia ad bonū aie finalr ordinār: sicut corpus est ꝓpr aiam: remoto aūt fine remouentur ea que ad finē ordinātur. f Et q̄ festin' ē pedibus. i. ꝑcipitanē agēs in suis operib'. g Offendit. q; de cō tingētibus omittit. h Stultitia hois supplātat gres sus eius. q; facit eū ab alīs despici ꝛ cōculcari. i Et ꝑ deū feruet aio suo. q; ex impatientia ꝓrumpit i blas phemiā dei. k Diuitie addūt amicos plūmos. quia multitudo hoiuz sectur vtile bonū q̄ hīe possūt a di uite ꝛ nō a paupere: iō subdit: l A paupe aūt ꝛ hi quos habuit. cū adhuc diues fuit. m Separant. q̄ depauperat. n Testis falsus nō erit ipunit'. in futu ro ꝛ aliquādo i pñti: sicut ꝑz de sacerdotib' falsum testi moniū ptra Susannā dantib': q; deprehensi fuerūt occi si: dañ. xiij. o Et qui mendacia loq̄tur nō effugiet. diuinū iudiciū in q̄ de oi vbo ocioso oportebit reddere rōem deo: Matth. xij. ꝛ multo fortius de vbo mēdoso

p Multi colūt ꝓsonā potētis. i. venerātur ꝛ honorāt: q; bonū vtile ab eo ꝓsequi sperāt: ad qō ꝓna ē ppli multitudo: vt ꝓdictū ē. q Et amici sūt. saltē appareter. r Ffes. .i. ꝓsāguinei. s Hois pau. oderūt eū. q; vt freq̄nt vecū dant de eius pūtia: ꝛ q; timēt ne petat ab eis relcuari a sua indigētia. t Insuper ꝛ amici. i. familia res ei anteq̄ depaupe raret. v Qui tm verba sectat nihil ha bebit. hoc expōit du plicit: vno mō de di scipulo q̄ magi diligit ornatuz vboz q̄ bo nā sniam: ꝛ ille nihil reportat veritatis a do ctore: aut ita paz q̄ ꝑ nihilo ē ꝓpurādū. Alio mō de doctore qui hz bona vba ꝛ nl la facta: ꝛ iste nihil p mū fpōtabit a deo: ꝛ huic ꝓsonat lra seqns cū dī: x Qui aūt possessor ē mentis. p vtutes morales q̄bus vires sensitiue sūt in obedētia rōis. y Diligit aiam suā. q; vult ei vez bonū: qō ē bonū vtutis. z Et custos prudētie. q̄ dirigit vtutes morales. a Inueniet bo na. grē i pñti ꝛ glē in futuro. b Falsus testis tē. exponatur ut supra. c Nō de cēt stultū delicie. sed magis austeritates: vt sic eius stultitia re primat. d Nec fuū domiari ꝑncipibus: q; nihil asperius seruo cū surgit in do miniū ō cōi cursu. e Doctrina viri per patiētia eius no scit. vñ ꝛ antiqui phi: vt socrates ꝛ ples alīj fuerūt in patiē tia valde perfecti. Pōt etiam ppe exponi de doctrina apl'o rum ꝛ aliorum doctoꝛ i ꝑmitiua ecclesia cuius veritas ap parebat: q; non reformidabant mori ꝓ ipsa. f Et glia eius. s. viri patientis. g Est iniqua ptergredi. i. mala nō inferre sed magis pati. h Sicut fremitus leonis. i. rugi tus est valde terribilis alīs bestijs. i Ita ꝛ regis ira. ter ribilis est suis subditis. vñ ꝛ leo dicitur rex bestiarum. k Et sicut ros super herbā. est consolabilis. l Ita ꝛ hilaritas eius. s. regis est consolabilis subditis. m Do lor patris filius stultus: quia filius repsentat patrem: ꝛ iō stultitia filij dat ei doloris materiaz. n Et tecta iugiter perstillantia. ita q̄ pluuia cadens per illa iquietat domum o Litigiosa mulier. quia quasi continue suis litigijs con turbat virum ꝛ familiam. p Domus ꝛ diuitie dantur a parentibus. filijs quando emancipantur ab eis. q A dño aūt ꝓpe vxor prudens. datur eis: quia prudētia nō po test dari a paretib' ꝛ amic. r Pigredo imittit sopores. mentis ꝛ corporis. Piger. n. videt semper dormitare. s Et aia dissoluta. a vinculo legis ꝛ iustitie. t Esuri et. patiendo bonoꝛ spūalium defectum ꝛ frequēter corpo ralium. a Qui custodit mandatum. dei ꝛ supioris sui.

ad loquēdū. v Et si cōpresserit labia sua. ab inclinatōe loquēdi. x Intelligens. s. ppriū defectū ex quo cōprimit labia sua: ne ꝓrumpat in aliquod stultū. Cap. XVIII.

Occasiones ḡrit. Hic ꝓnter reprobat effectū ire 2m: qui ē recedere ab amico fideli: qō frequēter facē ira

Dicit igit:

a Occasiōes ḡrit. allegando nō cām ꝓ cā. b Qui vult recedre ab amico. sine rōnabili cā. c Oi tpe erit exprobrabil'. qz corrumpit z falsat amicitiā: qō ē pec' q̄ falsare pecuniā: q̄to ꝑciosior res est amicitia q̄ pecunia: sm q̄ dicit phs. viij. ethico. d Nō recipit stult' vba prudētie. qz sibi desipiūt ppī hitū cōtrariū. e Impius cū in ꝓfū. ve. pec. per obstinatōem mentis. f Cōtēnit. oēm correctōem z pene cōminatōem. g Sz sequit eū ignomia z opprobriū. sempiternū in gehēna. h Aq̄ ꝓfūda vba ex ore viri. vt dicit ra. sa. hic accipit vir pfect' in scia z vtute cui' vba continēt ꝓfundā sniaz: ad quā quilibet non pōt de facili attingē sicut nec ad ꝓfundū aque ꝓfunde. i Et torrens redūdans. in alios p bonā doctrinaz. k Fons sapie. i mēte sapientis a quo fonte ad alios deriuat aq̄ sapie. l Accipere psonā impij in iudicio. siue diues sit siue pauper. m Nō est bonū. minus dicit z plus significat: qz hoc est malū cum sit ꝫ iusticie vitatē. n Labia stulti miscent se rixis. s. alioz adiuicē rixātiū. o Et os ei' iurgia ꝓuocat. qz rixātes ad maiora iurgia icitat: sicut ille q̄ canes incitat ad mordendū se inuicē. p Os stulti ꝓtritio eius. qz ꝓpī vba sua frequēter punit in corpore: z cū hoc peccat i mente iō sequtur: q Labia ipsius z̄c. verba bilinguis. qui i pñtia adulat z in absentia detrahit. r Quasi simplicia. i. sīplica dolositatis vē qñ in pñtia loquit. s Et ipsa pueniunt vsq̄ ad interioza ventris. i. vsq̄ ad cor: qō ē i medio vētris. hoc ē dictu: sūt valde nociua. t Pigrū z̄c. ille vsus nō est in hebreo: pōt tñ sic exponi. t Pigrū deiecit. ab aggressu boni opis. v Timor. laboris. v Aie aūt effemi. i. hoies vt femine molles ad bñ operādū. x Esurient. quia nō laborāt ad necessaria acq̄rēda. y Qui mollis z dissolutus ē. a vtute operādi. z Frater ē sua opa dissipantis. i. silis est illi nō tñ in toto: qz peior est dissipās opa sua q̄ mollis z remissus in suis opibus ichoatis. a Turris fortissima. i. ꝓtectio firma. b Nomē dñi. i. ei' potentia. c Ad ipaz currit iustus. inuocādo diuinā potētiaz in suis necessitatibus. d Substātia diuitis. i. ei' diuitie. e Urbs roboris ei'. qz in ipsis cōfidit sicut i murata vrbe

et si compresserit labia sua intelligēs. Cap. XVIII.

Occasiones querit q̄ vult recedere ab amico: omni tpe erit exprobrabilis. Non recipit stult' verba prudētie: nisi ea dixeris q̄ vsant in corde ei'. Impius cū in ꝓfundū venerit pec catoꝝ cōtēnit: sed sequit eū ignominia z opprobrium. Aq̄a ꝓfūda vba ex ore viri: et torrēs redūdans fons sapie. Accipere psonaz im pij in iudicio nō ē bonuz: vt declines a vitate iudicij. Labia stulti miscēt se rixis z os ei' iurgia ꝓuocat. Os stulti ꝓtritio ei': z labia ipi' ruina aie eius. Verba bilinguis quasi simplicia: et ipsa pueniūt vsq̄ ad interiora vētris. Pigruz deiecit timor: aie aut effeminatoꝝ esuriēt. Qui mollis z dissolut' est i ope suo: frat' est sua opa dissipantis. Turris fortissima nomē dñi: ad ipsam currit iustus z exaltabit. Substātia diuitis urbs roboris ei' z q̄si murus validus circūdās eū. Anteqū ꝓterat exaltat cor hois: et anteqū glificet humiliat. Qui pus rīdet q̄z audiat: stultuz se esse demōstrat z ꝓfusiōe dignū. Spiritus viri sustentat ibecillitatem suam: spiritum vo ad iracundiā facilē: qs poterit sustinere? Cor prudētis possidebit sciaz: et auris sapiētiū querit doctrinā. Bō nū bois dilatat via eius: z añ ꝓncipes spatiū ei facit. Justus ꝓr ē accusator sui: uenit amic' ei' et inuestigabit eū. Cōtradictōes cōpmit fortes: z inf potentes quoq̄z diiudicat. Frater q adiuuatur a fratre q̄si ciuitas firma: et iudicia q̄si vectes vrbium. De fructu oris viri replebitur venter eius: et genimina labiorum ipsius

f Añq̄ ꝓterat exal. cor hois. sicut dcm ē supra de absalō z de antiocho illustri. g Et añq̄ glificet humiliat. sicut Joseph humiliat' fuit in carcere añq̄ ꝓficeret egypti, puincie: dauid in pse cutōe saulis anteq̄ sublimaret in regnū. h Qui pus respōdet q̄ audiat z̄c. hoc duplr exponit. vno mō de illo q̄ ad qōez rīdet añq̄ pfecte audiat eius ꝓpositōem: z ille frequenter oñdit se stultū z ꝓfusibilē qz nō rīdet ad intellectū q̄rentis. Alio modo de illo q̄ tanq̄ doctor rīdet discipulis: q̄ tñ non audiuit discēdo ab alīs. z iste ē stult' z cōfusione dign': qz accipit formā doctoris cū nonduz fuerit discipulus. i Spūs aūt viri. i. bonitas cordis. k Sustētat suā ibecillitatē. ex parte corporis: qz plus aliqñ facit q̄ hēns corpus forte z cor de bile. vñ dic Gregorius homel. xij. Utres quas ꝑitia denegat: charitas subministrat. l Spūz vo ad ira. faci. qs posit. q. d. nullus nisi valde patiēs z māsuet'. m Cor prudē. pos. sci. tāq̄ rē charissimā: z qz ñ pōt auferri ab eo violēter sic pnt bona exteriora. n Et auris sa. q̄rit doc. ab alīs libēter audiēdo ꝓpter qō dī. s. c. j. Audiēs sapiēs sapiētior erit z̄c. o Donū bois dila. viā ei'. hoc ꝑz in curīs ꝓncipū z platoꝝ: qz qui dat ostiarijs z mediatoribus ꝓcedit vltra vsq̄ ad pñtiā eoꝝ. p Justus ꝓr accusator ē sui. reuelādo delictū suū amico añq̄ ab alīs ac cuset. q Uenit amic' eius. ei cōpatiēdo. r Et inuestigabit eū. querēs viā liberatōis sue. s Cōtradictōnes cōpmit sors z̄c. cū. n. in diuisione alicui' rei non inuenit alius modus q̄ sors: tūc vsus sortiū descindit inf eos litigiū: qz q̄libet est ꝓtent' portōe sibi p sortē obueniente. t Frater qui adiuuat a fratre. i. ꝓgregato hominū z potissime religioso adinuicē ꝓcordātiū z sup portātiū. v Quasi ciuitas firma. qz si ab alīs inuadatur bñ defendit. x Et iudicia. a talibus data. y Quasi vectes vrbiū. qz sunt firma z imobilia. z De fructu oris viri. i. de doctrina vtuosi. z Replebitur uen eius. i. augmētabit scia eius eo mō loquēdi quo dī de pace sciēte aut ignorāte q̄ parū aut nihil habet i ventre: ex actu. n. docēdi augmentabit scia doctoris. a Et genimina. i. germina vel gnātōes: z dicunt a gigno. b Labioꝝ ei'. i. doctria ipsi': z ē repe

t Sed homo sapiēs.i. discipulus diligens. v Exhauriet illud. solicite q̄rendo ab ipo. x Multi homines misericordes vo.q̄ tñ nō sūt fm vitatē: ꝫ magis pusillanimes impunita vicia dimittētes: ideo subdit: y Uirx aūt fidelē.i correctōe vicioꝝ ꝫ officiū sibi impositū. z Quis inueniet.q.d. raro inuenit: ppter qđ dī Luc.xviij. Filius hois veniens putas inueniet fidē in terra:i. fidelē hoiez timore postposito ⁊ fauore iusticiā facientem. a Justus q̄ ambulat i simplicitate sua.i.sīn falsitatis plica. b Beatos post se filios ꝛelinq̄t. instructos doctrina sua. vñ freq̄nt cōtingit q̄ ppter bonitatē patrum defūctoꝝ impetrātur bona filijs eorū. c Rex qui sedet in solio iudicij.i.ad iusticiam exequēdā. d Dissipat oē malū .s.culpe: qđ debz dissipare. e In tuitu suo.q. mali talē pncipē formidant videre. f Quis pōt dicere mūdū ē cor meū: .q.d. nullus nisi ex spāli gr̄a dīna ppī qđ dī Job.j. canonica prima: Si dixerimus q̄ peccatū nō hēmus ipsi nos seducim⁹ ⁊c. g Pōdus. mal⁹ i emēdo. h Et pōdus.min⁹i vēdēdo: ⁊ sīlr de mēsura. i Utrūq; abominabile ē apud deū. q̄ furtū ē colore iusticie palliatū: ppī qđ dicit Hieronym⁹: Simulata sanctitas duplex ē iniqtas. k Ex studijs suis intelliget puer ⁊c. si.n. sit bone idolis ex hoc ꝓiectura tur q̄ futur⁹ sit vtuosus i etate adulta: ppī qđ dīc phs .j. ethi. q̄ pueros beatificam⁹ i spe. l Aurē audiētē. doctrinā sapiētū. m Et oculū videtē. exēpla eoꝝ. n Dñs fecit vtrūq; .i. ex dono dei vtrūq; puenit. o Noli diligē sōnū. imoderatū p pigritiā. p Ne te egestas opprimat. ppī defectū laboris in acq̄sitōe necessarioꝝ. q Aperi oculos tuos.i. sis vigil ⁊ diligēs i operibus tuis. r Et saturare panib⁹. i. saturaberis s Malū est: malū ē ⁊c. Jqz r̄plicat emēde rei defectū: vt diminuat ei⁹ pciū. t Et cū recesserit. cū re empta tunc gl̄a. de bono fore. v Est aurꝝ ⁊c. i. doctrina, pcedens ex sapia excedit oē corporale q̄tūcunq; pciosum: q̄to corpore melior ē aia. x Tolle vestimētū ei⁹. i. licite pōt tollere. y Qui fideiussor extitit alieni. i. p alieno: qz obligat⁹ ē ad reddēdū. p eo: tñ si vestimētū est sibi necessariū de nocte dz sibi reddi i vespe: ⁊ resumi pōt

sed hō sapiens exhauriet illud. Multi homines miseri cordes vocāt: Uirx aūt fidelē quis inueniet: Justus q̄ ambulat i simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet i solio iudicij: dissipat oē malū intuitu suo. Quis pōt dicē mūduz ē cor meū: purus suz a peccato: Pondus et pondus: mēsura ⁊ mēsura: vtrūmq; abominabile ē apd deū. Ex studijs suis itelligit puer: si mūda ⁊ recta sunt opa ei⁹. Aurē audiētē et oculuz videtē: dōmin⁹ fecit vtrūq;. Noli diligere somnū: nē te egestas opprimat. Aperi oculos tuos et saturare panibus. Malū ē malū ē dicit oīs emptor: Jet cū discesserit tūc gl̄abit. Est aurꝝ ⁊ multitudo gēmarꝝ: vas aūt pcios sum labia scie. Tolle vestimētū ei⁹ qui fideiussor extitit alieni: ⁊ p extraneis auser pign⁹ ab eo. Suauis est

de mane sicut dictū fuit dissusi⁹ exo.xxij. z Suauis est hōi .s. mēdaci. a Panis mēdacij. i. p mēdaciū acq̄sit⁹: qz vnicuiq; delectabile ē operari fm hitū.ij. ethi. ⁊ qđ sic acq̄rit̄ suaue vi. b Et postea iplebit os ei⁹ calculo. p amaritudinē pnie: eo q̄ ꝓsideret se male egisse. c Cogitatōes cō.robo.i. ad effectū ꝺducentur. d Et gubernaculis .i. prudentia ꝓsilio ⁊ experientia. e Tractanda sūt bella. ⁊ nō solū viribꝰ corpalibꝰ. Unde apud Romanos qui p bella subiugauerūt sibi totū orbē: miles q̄tūcūq; fortis carēs tñ sapia dicebat miles sīn oculis. f Et qui revelat mysteria. .i. ꝓsilia sue fidei tradita. g Et ābulat fraudulēt. oñdēs amicitiā cū sit inimic⁹ latenter. h Et dilatat labia sua. magna ꝓmittendo: ⁊ parua aut nulla adimplēdo i Ne cōmiscearis. qz fiēt ei sīlis. ps. xvij. Cū electo electus eris ⁊ cū puerso puertet. k Qui maledic patri suo ⁊ mri extinguetur. i. inficiet: sicut ꝓcipit Leuit. xx. ⁊ sic extinguit q̄tū ad lumē pñtis vite. l Hereditas ad quā festinat i pncipio. ex cupiditate eā indebite acq̄rendo. m In nouissimo bñdi. carebit. qz acq̄rēs post mortē penaz sustinebit: ⁊ heres ei⁹ de cōi cursu nō gaudebit finalr. n Ne dicas red.ma. p ma. ex vidicte ꝛelo. o Expecta dñz. i. iusticiā ei⁹. p Et liberabit te. a psequētib⁹. q Abominatio ē ⁊c. Jexponat sicut pus. r A dño viri. gref. viri. i. necesse hēnt dirigi. s Quis aūt hoium pōt itelligē viā suā. q.d. nullus nisi a deo directus. Cui⁹rō ē qz hō finalr ordinat ad beatitudinē facultatē nāe excedentē: fm q̄ dī. i. cor. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit: ⁊ in cor hois nō ascēdit q̄ pparauit deus diligētib⁹ se. Ad finē aūt icognitū hō nō pōt opa sua dirigē: ppter qđ necessario idiget dīna directōe. t Ruina ē hominis deuo. sanctos ⁊c. i. facere eis vota ⁊ nō iplē: qz ꝛz vouere sit volūtatis: reddē tñ vota facta ē necessitatis: ⁊ iō nō reddēs ruit in peccatū nisi per ipotētiā excusetur. v Dissipat ipios rex sapiēs. i. dz dissipare turbantes bonū cōe. x Et incuruat sup eos fornicē. i. arcū triumphalē qui antiquit⁹ erigebat habita victoria de inimicis: vt hī ꝺ saule rege .j. reg. xv. y Lucerna dñi spira. hōis. i. spūs ei⁹. qz lumen naturale rationis est quedam impressio diuini luminis: fm q̄ dicitur psal. iij. Signatum est super nos lumē vultus tui domine. z Que inuestigat omnia secreta ventris: idest cordis. Intellectus enim reflectit supra seipsuz ⁊ sic cognoscit interiora sua: prima Cor.ij. Quis enim scit

b Custodit aiam suā. a trāsgressione culpe: ⁊ p ꝓsequens ab obligatōe pene. c Qui aūt negligit vias suas. i. obseruatões mādatoꝝ. d Mortificabit. morte culpe ⁊ gehēne. e Fenerat dño q̄ miſe. pau. dando ei elymam: qz dño reddit ei centuplū in ꝑnti ⁊ vitā eternā in futuro: Matth. .xix. f Erudi filiū tuū. in scia ⁊ moꝛib⁹. g Ne desperes. de ei⁹ eruditōe ii parum aut nihil accipiat in ꝓncipio: qz frequēt cōtingit q̄ alicq̄ tales finaliꝛ sunt bñ eruditi. h Ad infectōez aūt ei⁹. corꝑoralē vl̄ spūalem. i Ne ponas aiam tuā. sicut aliqui ꝑes occulte ꝓcurant corꝑoralē mortē filiorū male corrigibiliuꝫ veneno vl̄ alio modo ne a publica iusticia suſpendant: ⁊ aliqui ꝑes inficiūt eos ſpiritualiꝛ subtrahendo correptōem: ⁊ dſperātes de eoꝝ correctōe: eo q̄ ſūt male corrigibiles: qō tñ nō est dſperādū q̄diu sunt in vita ꝑnti in qua ꝑnt per libeꝝ arbitriū ad bonuꝫ reuerti. k Qui. n. ipatiēs ē sustinebit dāñū. ſ. patiētie quā pdit. l Et cū rapuerit. rē aliēnā ex ipatiētia. m Aliō apponet. ſ. dāñū inocentie cū damno patientie n Audi ꝑsiliū. de bonis agendis i futuro. o Et suscipe disciplinā. de malis ꝓteritis te corrigēdo. p Ut sis sapiēs i nouiſſ. tuis. q̄uis i iuuēture ſiſpiēs fuerꝫ. q Mlte cogitatões i corde viri. qz q̄ſi ꝓtinue variat de vna i aliā. r Uolūtas aūt dñi i eternū pmanet. ſ. imutabilis: qz vni co actu volendi vult se ⁊ alia. s Dō indigēs miſericors ē. qz experiētia sue miſerie mouet eū ad miſerādū alīs in affectu: lz nō valeat in effectu. t Est melioꝛ paup iustus. q̄ nō declinat a vitate iusticie. v Quā vir. ſ. potēs q̄ declinat ab ea p mēdacia. x Timoꝛ dñi. ſ. filialis qui cauet offensā. y Ad vitā. ducit beatā: iō subdit: z Et i plenitudie. ſ. beatitudis. a Cōmorabit. ppetue. b Absq̄ visitatōe pessimi. i. diaboli: qui nullo mō pōt accedere ibi. c Abscōdit piger manū suā sub ascella ⁊c. tpre frigido in terrūpit comestionē ꝓpter manuū calefactōem. vñ in heb. hī: Abscondit piger manū suā. i. manꝰ suas accipiēdo singulare. p pꝛali: sic exo. viij. Uenit musca grauiſſima. i. multitudo muscaꝝ. Sub caldaria. pozzigendo manꝰ ad ignē ſb caldaria exñtē. o Pestilēte flagellato. publice. e Stultus sapiētioꝛ erit. i. mīꝰ ſtultus: qz i aliquo corriget se timēs ne ꝓtingat sibi ſile. f Si aūt corrīpuerit. aliq̄s. g Sapientē. in aliq̄ delinquētē: qz vita pñs sine delicto oīno non transigit. h Intelliget disciplinā. se emēdādo ab illo delicto. i Qui affligit ꝑem. sicut fecit absalon. k Et fugit matrē. subtrahēdo ei debitū obsequiū. l Ignomīosus erit. in pñti. m Et infelix. i futuro. n Non cesses audire fili doctrinā. qz q̄tūcūq̄ hō in scia sit ꝓfect⁹: tñ audiēdo semp pōt ꝓficere vlterius vt dictū ē. s. j. c. Audiens sapiēs sapientioꝛ erit ⁊c. o Nec ignozes ſmones scie. quos addisceres audiēdo. p Testī ini. dequ. i. deludit iustā sniaꝫ: qz suo falso testimōio errare facit iudicez. q Eos impioꝝ. i. testium iniquoꝝ. r Deuorat iniquitatez. i. auide transglutit sic gulosus cibū: ⁊ bñ dicit deuorat: ⁊ nō mastīcat: qz si per deliberatōez masticaret: amaritudinem culpe ⁊ pene non sentiret: ⁊ sic nō transglutiꝛz. s Parata sūt derisoribus. legis dine ⁊ humane. t Judicia. i. iuste snie: que determinant in vtraq̄ lege. v Et mallei ꝑcutientes. i. pene graues. x Stultoꝝ. i. trāsgressorū. y Corꝑoribus. qz alicq̄ suſpendūtur: ⁊ alicq̄ decapitant: ⁊ alicq̄ cōburūtur ⁊ alīj penis corꝑoralibus puniūtur fz diuēſa flagicia ab eis ꝓmissa: ⁊ hoc ad trozem aliozꝫ.

mādatuꝫ cūſtodit aiaꝫ suā: qui aūt negligit viaꝫ suam mōꝛtificabit. Fenerātur dño mino q̄ miserē pauperis: ⁊ vicissitudinē suaꝫ reddet ei. Erūdi filiū tuū nē deſperes: ād īterfectōez aūt eius nē ponas aiam tuam. Qui .n. impatiens est sustinebit dāñū: et cū rapuerit: aliūd apponet. Audi cōſiliū et suscipe disciplinaꝫ: ut sis sapiens i nouiſſimis tuis. Mult̄e cogitatões i corde viri: vōlūtas aūt dñi in eternuꝫ pmanebit. Homo indigēs miſicors ē: et melioꝛ ē pauper iustus q̄ꝫ vir mendax. Timoꝛ dñi ād vitā: et i plenitudine cōmoꝛabit̄ absq̄ visitatiōe pessimi. Abscōdit piger manuꝫ suam sub ascella: nec ad os suū applicat eā. Pestilente flagellato: stultus sapientioꝛ erit: si autē corripueris sapiētez in tēlliget sapiaꝫ. Qui affligit patrez et fugit mr̄em: ignominiosus erit et infelix. Non cesses audire fili doctrinā: nec ignozes sermones scie. Testis iniquꝰ derideꝫ iudiciū: et os impioꝝ deuoꝛat iniqtatē. Parata sūt derisoribꝰ iudicia: et malleī pcutiētes stultoꝝ corꝑoribus.

Luxuriosa res .xx. vinuꝫ: et tumultuosa ebrietas. Quicūq̄ his delectat̄: non erit sapiens. Sicut rugit leonis ita ⁊ terroꝛ regis: qui puocat eū peccat i aiam suā. Honoꝛē hōi q̄ sepat se a ꝓtentionibꝰ: oēs aūt stulti miscēntur ꝓtumeliis. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate: et non dabitur illi. Sicut aqua profunda: sic cōsilium in cōrde viri:

Luxuriosa res ē vinū. Supꝰ salo. repſ .xx. sit rōalem ptē ⁊ irascibilē: hic reꝑmit cōcupiscibilē: ⁊ ꝓmo q̄tū ad potū: ⁊ q̄tū ad cibum. xxiij. Prima in tres fm tria capa: ita q̄ in ꝓmo facit ꝓpositū: in scōo remouet dubiū: in tertio ponit dicte rōpſiōis effectū. Circa ꝓmū dī: a Luxuriosa res. supple est vinū. ſ. effectiue. vñ dicit Hiero⁹: Uenē mero estuans cito spumat i libidinē: vñ ⁊ Loth p vini potū commisit cū filiabus suis incestū: gen. xix. b Et tumultuosa res. ſ. ē. c Ebrietas. qz tunc homes loquūtur effrenate ⁊ clamose. d Quicūq̄ his delectat. ſ. ebrietate ⁊ luxuria. e Non erit sapiens. qz vtrūq̄ absoꝛbet rōez ⁊ cāt mēti⁊ bebetudinē. f Sicut rugitus leonis ē terribilis. aliīs animalibus. g Ita ⁊ terroꝛ regis. malis hoīb⁹. h Qui puocat eū. ad īrā. i Peccat i aiam suā. i. i vitā suā: sic ꝑz de semei. ij. reg. ⁊ de Joab puocātib⁹ regē dauid ad īrā: ꝓpt̄ qō fuerūt occīsi de mandato ei⁹ p salomonē filiū suum. iij. reg. ij. k Honoꝛē hōi qui sepa. se a ꝓtētōibus. qz p hoc oñdit se pacificū ⁊ māsuetū esse: qō est honorificū: qz honoꝛ ē ꝓmiū virtutis. l Oēs aūt stulti. seq̄ntes ipetū passiōis ire. m Miscēt ꝓtume. ad h⁹ icliati ex impulsu passiōis. n Propt̄ frī. pi. ara. nolu. tpe ad hoc ōbito. o Mēdica. g̃ esta. collectōe fructuū carēdo. p Et nō dabit̄ ei. ꝓpt̄ ōmēitū sue pigritie. q Sic aā. pñs. i q̄ latēt ea q̄ sūt ꝑfer⁹. r Sic ꝓſl. i. secretū. s In coꝛ. vi. sapiēti ⁊ astuti

qz sp timēt deꝛebēdi: ꝓpter qō dr cōiter ꝙ latrōes sūt timidi. a Uir q̄ erra. a via doc. s. bōe. q Jn cetu gigātiū. i. hoium moꝛib' icōpositoꝛ. c Cōmozabit. qz ois hō sili sibi sociabit: eccliasti. xiij. Dicuntur. n. gigātes hoies magni coꝛpoꝛib' ꝛ icompositi moꝛibus. vl ꝙ gigātes itelligūt demōes sm ꝙ dr Matth. xxv. Jte maledicti in ignē eīnū qui paratus est diabolo ꝛ angelis eius. a Qui diligit epulas. īmoderate sicut gluto. b Jn egestate erit. qz nimiū expēdit ꝛ parum aut nihil acquirit. c Qui amat vinū eadem est sīnia ꝙ alia verba. d Pro iusto. i. pro malo pene illato iusto. e Dabitur ipius. qui itu lit illud ad penaz maioꝛē: sicut pro mardocheo dat' fuit aman: hester vij. f Melius ē hitare i terra deserta. i. solitarie: ꝛ exponat vt supra g Thesaur' desiderabilis. i. diuitijs artificialibus sicut auꝛ ꝛ argētū in vasis que sit valde desiderabilia. h Et oleū. i. thesaur' de diuitijs nālibus: que significātur ꝙ oleū: eo ꝙ est ꝓdimentū ciboꝝ. i Jn habitaculo iusti. qz frequēter iusti i talibus abundāt ex dono dei. k Et īprudēs hō dissipabit illud. i. heres fatuus ꝛ pdigus q̄ aliqn̄ succedit iusto: ꝛ sic manasses dissipauit diuitias eẹchie iusti. iij. reg. xx. l Qui seq̄. iusti. ꝛ miam. qz vna nō ē vtuosa sine alia vt dcm̄ ē. c. pcedenti. m Jnueniet vitaz. gratie in pnti ꝛ glozie i futuro. n Ciuitatē foꝛ. ascē. sapi. sicut moyses cepit ciuitates seon regis āmoꝛrei: ꝛ og regi basā. plus. n. valz sapia i bell' ꝙ vires. o Qui cu. os su. ab īmoderato potu ꝛ cibo. p Et lin. suā. ab īmodēato vbo. q Custodit ab āgu. q̄ solēt seq̄ ad vicia gulositat' ꝛ loq̄citat'. r Alaz suā. i. scipz. a nobili ozi. n. parte frequēter denoiatur totū. s Supbus. cozde. t Et arrogās. ozē. v Qui in ira operat' superbiā. exequēs in opere qō hēt in cozde. x Uocat' idoctus. i. stult': qz oi modo supbus. y Desideria occidūt pigrū. qz desiderat aliqō bonū delectabile vel vtile seu honozabile: sed nō vlt ad hoc laboꝛare: ꝛ sic sp ē in angustia: qz non assequit illud quod desiderat.

z Qui aūt iust' ē tribuet. egenis de hoc qō hz. a Et non cessabit. a laboꝛe vt possit egēti tribuere. b Hostie ipioꝝ abominabiles. deo. c Que offerūt ex scelere. i. rapina vel furto que plus displicēt deo ꝙ carentia hostiaꝝ quibus nō idiget: vt dictū ē. s. eodem. c. d Testis mendax ꝓbit. spūalr ꝛ aliqn̄ coꝛpoꝛalr: sic

Uir qui errauerit i via doctrine: i cētu gigantiū ꝓmorabitur. Qui diligit epulas i egestate erit: qui amat vinū ꝛ pinguia nō ditabitur. Pro iusto dabit impius ꝛ pro recto iniquus. Melius ē habitare i terra deserta: q̄z cum muliere rixosa ꝛ iracunda. Thesaurus desiderabilis et oleū i habitaculo iusti: et īprudēs hō dissipabit illud. Qui seqtur iusticiā ꝛ miaz inuēniet vitā iusticiā ꝛ glaz. Ciuitatē fortiū ascēdit sapiens: destruxitq̄z robur fiducie eius. Qui custodit os suū et liguā suam: custodit ab angustijs aiam suā. Superb' et arrogās vocat' idoctus: qui i ira opatur superbiā. Desideria occidunt pigrū. noluerunt. n. qcq̄z manus eius operari. Tota die cōcupiscit ꝛ desiderat: qui aūt iust' ē tribuet et non cessabit. Hostie ipioꝝ abominabiles: que offeruntur ex scelere. Testis mēdax peribit: uir obediens loquet victoriā. Uir impi' pcāciter obstirmat vultū suū: qui aūt rect' ē corrigit viā suā. Non est sapia: non est prudentia non est cōsiliū ꝓtra dñm. Equus parat' ad diem belli: dominus autez salutem tribuit.

Caplm. XXII:

Melius ē nomē bonuz q̄z diuitiē mlte: sup argentū. n. ꝛ auꝝ gra bona. Diues ꝛ pauper obuiauerunt sibi: utriusq̄z operator est dominus. Callidus videt malum: et abscondit se: innocēs ptransijt et affli ct' ē dāno. Finis modestie pz de testibus falsis ꝙ susannā: Dañ. xiij. e Uir obediēs loquet victoriā. qz vires inferiozes subiecit rōi que ē maxia victoria: vt dcm̄ ē. s. xvj. Melioz ē patiens viro fozti: ꝛ qui dñat aio suo expugnatoze vbiū. f Uir impi' pca. obstir. vul. suū. mot'. n. animi magis apparet i facie in qua vigēt oēs sensus ꝙ in alijs ptibus: ꝛ io obstinatio animi apparet in obstirmatoe faciei. g Qui aūt rect' ē corrigit viā suā. nō iquātū rectus: qz sic nō ē corrigēdus: sed quia de cōi cursu nullus sic est rectus in vita pnti q̄n aliqn̄ declinet a rectitudine iusticie: ꝛ ō tali declinatōe corrigit se. h Non ē sapiētia. que ē noticia ō supioꝝibus causis. i Nō est prudētia. que ē noticia de humanis. k Nō ē ꝓsiliū. qō ē quedā applicatio scientie practice ad operādū. l Contra dominū. q. d. scia speculatiua ꝛ practica ꝛ ei' applicatio ad op' nō possūt ipedire dūaz ordiatōem: sed magis ꝓmouēt: iz ꝓter intētionē: sic fres ioseph ex sapia irena ꝛ astutia vendiderūt euz ne dñaret eis: ꝛ p hoc fuerūt eius dño subiecti vt patz gen. xlij.

m Equus parat' ad diē belli. qz vadēs ad plium nō debz omittere ea que faciūt a sui defensionē: ne tētet deū: tamen debz a deo pncipalr sperare, psperū euentū. Caplm. XXII.

Melius est. Superi' repressit ꝓcupiscibilē q̄tum ad potū ꝛ luxurie actū: hic ꝓseq̄nter ponit h' repressionis laudabilē effectū. Circa qō sciendū ꝙ vicia carnalia sunt maioris infamie: iz frequēter sint minoris culpe. ꝛ sic ad repressionē ꝓcupiscētie sequitur bonum fame: quod ē valde magnū: ideo dicit: a Melius est nomen bonū. quod ē bonū honozabile. b Quā diuitie multe. que sunt bonū vtile. Honozabile vo simplr est vtili melius. b Sup argētū. n. ꝛ aurū gratia bona. nō solū dei: sed ꝛ pplī: qz frequēter saluat vita quā diuitie non possunt saluare: vt pz de Tobia tobie. j. c Diues ꝛ paup obuiauerūt sibi. tunc. n. ꝓpe obuiant sibi: qn̄ diues ad petitōem pauperis supplet defectū sue indigentie. Et sic beat' Martinus in porta ambianēsiū obuiauit pauperi dans ei medietatē sui pallij. d Utriusq̄z operator ē dñs. facit. n. pauperem vt habeat meritū patietie: ꝛ diuitem vt sbueniendo pauperi hēat merituz misericordie. e Callidus videt malū. s. pene iminētis. f Et abscondit se. ne icurrat illud. g Et innocēs. i. ignar' pculi. h Pertrā. p locū piculosū. i Et afflictus est damno rei tēporalis: ꝛ aliqn̄ vite corpalis. Exē plum de dauid: qui videns saulem insidiari sue vite fugit ꝛ se abscondit: ꝛ sic euasit. Achimalech autem sacerdos ignorans periculum cum tota familia sua ad saulē venit ꝛ occisus fuit. j. reg. xxij. k Finis mo. i. cuiusz vtuti moralis:

boium que sunt bois nisi spiritus hominis qui in ipso est. a Misericordia ⁊ vitas. i. iusticia. b Custodiūt regē. qz mia sine iusticia est pusillanimitas: ⁊ iusticia sin̄ mia crudelitas: que destruūt regē ⁊ regnū: sed mia iusticia stimulata: ⁊ iusticia mia tempata custodiūt regē ⁊ regnuz. c Et roborabit cle. thro. ei⁹. sicut ꝓz de regno dauid. ij. reg. xxij. vbi dicit: Mansuetudo mea mltiplicauit me. vñ in dubijs ad mie partē est declināduz. d Exultatio iuuenū fo. eoz. de ipa. n. gloriātur. e Et dignitas senū canicies. Liuor vulneris absterget mala: ⁊ plage in obsecratōnibus vētris.

Misericordia ⁊ veritas cū stodiūt regē: et roborat̄ clementia thron⁹ eius. Exultatio iuuenū fortitudo eoz: et dignitas senū canicies. Liuor vulneris absterget mala: ⁊ plage in obsecratōnibus vētris.

Cap'm .xxi.

Sicut diuisiones aq̄z ita cor regis in mānu dñi: q̄cūnqz voluerit iclinabit illud. Dis uia viri recta sibi vī: ap̄pēdit aut̄ corda dñs. Facē miam ⁊ iudiciū mag̃is placet dño q̄z victie Exaltatio oculoz est dilatatio cordis: lucerna ipioz peccatū. Cogitatōes robusti semp̄r i abūdantia: oīs autez piger in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacij vanus et expers est: et impinguetur ad laqueos mortis. Rapine impioz detrabent eos: qz nolūerunt facere iudiciuz. Peruersa via viri aliena e a deo: qui aut mundus est rectū opus ei⁹. Melius est sedē i angulo dogmat̄: q̄z cū muliere litigiosa ⁊ i domo cōi. Anima ipij desiderat malū: non miserebit p̄ximo suo. Multato pestilēte sapiētior erit puulus: et si sectet sapientez sumet scientiā. Excogitat iust⁹ de domo impij: ut detrabat impios a malo. Qui obturat aurem suā ad clamorē pauperis: ⁊ ipse clamabit ⁊ nō exaudietur. Munus absconditum extinguit iras: et donum in sinu indignationez maximam. Gaudium iusto est facere iudiciuz: et pauor operātibus iniqtatem.

Sicut diuisiones. Postq̄ repressit ꝓcupiscētie motū: hic circa hoc remouet dubiū: qz forsitan possz aliquis credere q̄ talis motus eēt totaliter ab homie effectiue: ↄ hoc remouet dicēs. a Sicut diuisiones aquaz. quib⁹ diu. se sūt aque que sūt supra firmamētū ab his que sūt sub firmamēto: Scī. j. que facte sūt simplici voluntate diuina. b Ita cor regis. ⁊ p ꝓns alioz mīn⁹ potentiū. c In manu dñi. i. in potestate eius: qz virt⁹ p̄mi motoris est in oī mouente inferiori. d Quocūq̄z voluerit inclinabit illud: qz oia sūt in eius obedientia. e Dis via viri recta sibi vī. qz sicut dicit beat⁹ Dionysi⁹: Nullus aspiciēs ad malū opatur: sz sp aspicit ad bonū vez vl' apparens. f Appēdit aut̄ corda dñs. in statera sue iusticie: vt ꝑm merita reddat eis ꝑmia vel supplicia. g Facē miam ⁊ iudiciū. i. opera mie egenis ⁊ iusticiā iniuste oppressis. h Magis placet dño q̄ victime. quib⁹ nō indiget: sic dī ps. xlix. Nūquid māducabo carnes thauroz ⁊c. operib⁹ āt mie cū egenis ⁊ iusticie cū iniuste oppressis idiget ipse deus nō in se sz in suis mēbris: sz q̄ dī Matth. xxv. Esurivi ⁊ n dedistis mihi māducare ⁊c. i Exultatio oculoz ē dilatatio cordis. s. effectiue. Dispō. n. cordis maxime apparet in oculis: ⁊ iō quādo cor tēdit ad maiora q̄ debeat sicut facit cor supbi: tunc apparet in oculis. k Lucerna ipioz peccatū. ad hoc sciūt. n. dirigere intellectū suū: nō aūt ad bonū fm q̄ dicit hiere. iiij. Sapientes sunt vt faciant mala: bene aūt facere nescierūt. l Cogitatōes robusti. roboze mentis ⁊ corpozis. m Semp in abundantia. quia cogitant semp facere bona: exquo sequit abundātia bonoz spūaliuz ⁊ tēporaliū. n Dis aūt piger. ad bn̄ operandū. o Sēper i egestate est. spūali ⁊ tpali. p Qui congregat thesauros lingua mēda cij. sicut adulatores diuitū ⁊ falsi aduocati. q Uanus. i. virtute vacuus. r Et excors est. qz patitur defectū boni cordis. s Et impiguet ad laqos mortis. culpe ⁊ gehēne. t Rapine impioz detrabēt eos. ad infernū: fm q̄ dī .j. ad timo. vj. Qui volunt diuites fieri incidūt in laqos diaboli ⁊ i desideria multa ⁊ nociua que mergunt homiem i interitū. v Quia noluerunt facere iudiciū. i. iuste viuere cum ꝓximo x Peruersa via viri: que est via peccati. y Alie

---

fm̄ ꝓ̄ ꝓ̄ ꝓ

a Noli eē cū his qui deſi. ma. ſuas. fideiubendo pro alīs. b Si aūt nō hēt vñ reſtituat. ille p quo fideiu bſis oportebit te ſoluere p eo ⁊ tollet veſtimētū p pig re de cubili tuo. c Ne trāſgrediaris ⁊c. Joccupando iniuſte poſſeſſionē vicini tui. d Uidiſti vir velocē .i. ſtrenuū ⁊ aptū e Coꝝ regib' ſtabit ⁊c. tū quia reges volūt hēre talē miniſtrū: tuꝫ qz talis nollet ſer uire hōi ruſtica no. Cap. XXIII.

Uādo ſederiſ. Sapius Salomon repreſſit pcupiſcibilē q̄tū ad potū: ꝫ repri mit q̄tū ad cibuꝫ Et pmo facꝫ ppoſitū: 2° infert qōdā cōzelariū ca. ſeq̄nti. Circa pm dicit: a Quādo ſederis. i mēſa pncipis. b Di ligēter attēde ⁊c. qz modeſte vtendum ē appoſitis: maxime in pñtia tanti hoīs: iō ſeq̄ tur: c Et ſtatue cultrū. i. retinaculū. d Si tū in ptāte habes aīam tuā. p vſuꝫ liberi arbitrij: ⁊ ſic excipiūtur de ſipiētes ⁊ pueri. e Ne deſidēs ō cibis eī' i q̄ ē pa. mēdacij. i. p men dacia acq̄ſit'. qz abominabilis eſt dño talis cibus. f Noli laboza re vt diter. vltra modū debitum. g Sz prudētie tue. i. induſtrie vl' aſtutie i acquiren do. h Pone modū. rōis recte. ne forte diſcas ſemitas ei': ⁊ ſumas ſcādalum aie tue. Noli eſſe cū his q deſigūt man' ſuas: ⁊ q vades ſe of ferūt p debitis. ſi ēniꝫ non hꝫ vñ reſtituat: qd cauſe ē vt tollat operimētū de cubi li tuo: Ne trāſgrediaris ter minos ātiquos:] quos po ſuerūt pres tui. Uidiſti virꝫ velocē i ope ſuo: cōrā regi bus ſtabit: nec erit añ igno biles. Caplin. XXIII.

Uādō ſederis vt co medas cū pncipe: dili gēter attēde q̄ ſūt appoſi ta añ facie tuā: ⁊ ſtatue cul trū i gutture tuo: ſi tāmē ha bes i ptāte aīaꝫ tuā. Ne de ſideres de cibis ei': i q̄ ē pa nis mēdacij. Noli labora re vt diteris: ſed prudentie tue pone modū. Ne erigaſ oculos tuos ad opes quas nō potes hēre: qa facient ſi bi pennas q̄ſi aqle: ⁊ vola bunt i celū. Ne comedas cū hoīe iuido: ⁊ ne deſidēs cibos ei': quoniā in ſilitudi nē arioli ⁊ cōiectoris eſti mat qō ignorat. Comēde ⁊ bibe dicet tibi: ⁊ mēs ei' nō ē tecū. Libos quos co mederas euomes: ⁊ pdas pulchros ſimōes tuos. In aurib' inſipiētiū ne loq̄ris: ga deſpiciēt doctrinaꝫ elo quij tui. Ne attigas paruu loꝝ terminos: ⁊ agruꝫ pu pilloꝝ ne ītroeas. Propi quus. n. illoꝝ fortis eſt: ⁊ ip ſe iudicabit cū cām illoruꝫ. Ingrediat ad doctrinā coꝝ tuū: ⁊ aures tue ad ꝟba ſci entie. Noli ſubtrahē a pue ro diſciplinā: ſi. n. pcuſſeris cū virga nō morietꝰ. Tu vir ga pcuties eū: ⁊ aiam eius de inferno liberabis. Fili mi ſi ſapiēs fuerit aiuſ tuus gaudebit tecū coꝝ meū: ⁊ exultabūt renes mei cū lo cuta fuerit recta labia tua. Non emuletur coꝝ tuū pec catores: ſed in timore dñi eſto tota die: q̄ hēbis ſpez i nouiſſimo: ⁊ pſtolatio tua non auferet. Audi fili mi ⁊ eſto ſapiēs: ⁊ dirige in via aium tuū. Noli eē in quini is potatoꝝ: nec in cōmeſſa tionibus eoruꝫ qui carnes ad veſcendum conferunt: quia vacantes potibus: ⁊ dantes ſymbola conſumē tur: ⁊ veſtietur pannis dor mitatio. Audi patrem tuū qui genuit te: ⁊ ne contem nas cuꝫ ſenuerit mater tua Ueritatem eme: ⁊ noli ven dere ſapiam ⁊ doctrinaꝫ ⁊ itelligētiā. Exultat gaudio tuos. qz igurgitati nō poſſūt deceter loqui. t In auriꝫ inſipi. ne loquar]. qz margarite nō ſūt añ porcos ponende: Matth. vij. v Ne attigas paruuloꝝ imios ⁊c. i. ne oc cupes i toto vel in parte poſſeſſiōes eoꝝ qui neſciūt ſe defē dere vt puuli: vl' nō poſſūt vt pupilli. x Propinqu'. n. illoꝝ fortis ē. ſ. dus: ſz q̄ dī pſ. cxliij. Luſto diēs paruulos dñs. y Et ipſe iudicabit .i. vindicabit. z Cō tra te. te puniēdo. a Ingrediat ad doctri. nā ⁊c. pz lra vſq; ibi: a Fili mi ſi ſapiens fuerī ⁊c. Pī. n. in filio manet quodāmodo: ⁊ ſic gaudet de bono filij ſicut ō ſuo pprio b Et exultabūt re nes mei. i. coꝝp' meū: qz fortis animi mot' redūdat in coꝝp' exte rius. c Non emu letur. i. nō imitet. d Sz i timore dñi .ſ. filiali. e Eſto tota die. i. p totā vitā tuā cui' dies iuētus ē mane ⁊ ſenect' veſpe. f Qz hēbis ſpē in nouiſſimo. ſ. pmio. Spes. n. ē certa expe ctatio future beatitu dinis ex gra ⁊ mreitꝫ pueniēs. g Noli eē i quiuīs pctoꝝ ⁊c. ⁊ ſeq̄tur cā: h Qz vacā. po. ⁊ dan. ſym. ꝓſumētur q̄tū ad bo na exteriora: q̄ in tali bus expenduntur: ⁊ q̄tum ad bona nālia que in talibus peiorā tur ⁊ corrūpūtur. i Et veſtietur pan nis. ſ. vilibus. vnde i hebreo habet: Lace ratis dormitatio .ſ. tua. q. diceret: non re manebit in quo dor mias: niſi pannus vi lis ⁊ laceratus. k Audi pīem tuum. ei humilr obediēdo. l Et ne contemnas cum ſenuerit mater tua. ei debituꝫ obſequium ſubtrahendo. m Ueritatem eme. ſtudij laboze. n Et noli vendere ſapientiam. tum quia gra tis eſt danda: tum quia non eſt precio pecunie eſtimanda: poteſt tamen doctor ſapientie accipere victum ⁊ veſtitum pro ſuo laboze: imo ꝺbetur ei a republica: quod patet ex cō ſuetudine antiqua. vnde dicitur Gene. xlvij. q̄ ſacerdotes egypti tempoze famis non fuerunt compulſi vendere terrā ſuam quia ipſis ſtatuta cibaria ex horreis publicis prebe bantur: ⁊ ipſi primo ſtuduerunt in philoſophia: vt habet pmo metaphy. o Exultat gaudio ⁊c. quia bonuꝫ fi lij redundat in patrem ⁊ matrem.

i Ne erigas oculos tuos ad opes ⁊c. aſpirādo ⁊ anhe lando ad eas: qz talis laboz eēt fruſtra: ſicut illius q̄ ſe quit aquilā volantē. k Ne comedas cuꝫ hoīe iuido qui triſtat ō bono alteri' ⁊ letat de malo ei'. l Cū i ſilitudinē arioli. qui i imolatis i ara diuinat de futuri m Et ꝓiectoris. i. expoſitoris ſomnioꝝ q̄ loquit i in certū. n Eſtimat qō ignorat. talis inuidus: qz cogitat te cōfundere per cibū ſuū: nō tñ ē certus q̄ hoc eueniat: iō ſūdit: o Comede ⁊ bibe dicet tibi. iuitando ad ni mis ꝓſumēdū. p Et mens eius nō ē tecū. i. non q̄rit bonū tuū. q Libos q̄s comederas. ad eius ſtinctū. r Euomes. ad vituperiū tuū. s Et pdes pul. ſer.

que ꝓfistit in moderatõe passionñ ⁊ actionũ humanarum. l Timor dñi .s. filialis qui ẽ timor sanctꝰ pmanẽs in sclm sclī. m Diuitie. eternales. n Et glia. sctõꝝ. o Et vita cīna. ad hoc. n. ordīnat finaliꝫ ois vtus moralis. Diuitie vero tpales ⁊ mūdani honores nõ possūt esse finis virtutũ moraliũ cũ vtutes sint maius bonũ. finis aūt melior ẽ his que sūt ad finẽ. p Arma ⁊ gladij. q̃tuz ad abusum. q In via puersi. qz violẽ querit rapere alienũ. r Custos autez aie sue. per bonũ vtutis. s Lõge recedet ab eis. i. a tali abusu armoꝝ: nõ tñ recedet a bono vsu eoꝝ qui cõsistit i defẽsione fidei ⁊ iusticie. t Proꝫuerbiũ est. i. vbũ cõit dcm. v Adolescẽs iuxta viã suã tẽ. ꝓpt hoc dicit phs. j. ethi. q̃ nõ paꝫ facit ad virtutẽ: imo magnuz q̃ iuuenes assuefiant in opib' vtutũ. x Diues pauperib' iperat. .i. iperiose loqtur sic sibi sbiectis. y Et q̃ accipit mutuum. p relcuatõe sue idigẽtie z Seruus est fenerantis. i. accõmodãtis. reddit. n. se paratum ad suũ obsequiuz q̃ diu est ei obligatus. a Qui semiat iniq̃tatẽ. i. malã doctrinã dissensiões ⁊ odiũ b Metet mala .s. culpe ⁊ pene. c Et virga ire sue. i. ptãs qua male agit. d Cõsũmabitur. i. termiabit ⁊ finiet. e Qui ꝓnus ẽ ad miam. ex cõplexiõe vel bona assuefactõe. f Bñdicet. talibus. n. hoies bonũ ipzecant. g Victoriã ⁊ honorẽ. iste vsus non est de textu: qz non ẽ in hebzeo. h Ejice de risorẽ ⁊ exi. cũ eo iur. tẽ. est. n. talis cã motiua taliũ: ꝛmota vero cã remouẽt effectꝰ. i Qui dilligit cordis mũdiciaz. ex abũdantia. n. cordis os loquit: Matth. xij. ⁊ iõ mũdicia cordis redũdat in labijs: ⁊ iste k Habebit amicũ regẽ. s. celestem ⁊ etiã terrenũ. Antiqtus. n. reges nõ pmittebãt ali quẽ assistere sibi nisi mundũ ⁊ honestũ. l Oculi dñi custodiũt sciam. i. verã sciaz que ẽ de salute aie bite. m Et supplãtantur vba iniq̃. qz frequẽter incurrit opposituz sui propositi: sicut ille qui ãnunciauit mortez saulis ipsi dauid credens ꝓ hoc acq̃rere eius gram incurrit mortẽ. q̃. reg. j. n Dicit piger leo est foris tẽ. sp. n. imaginatur i opibus sibi cõmissis maiora picula. o Fouea ꝓfunda os aliene. i. informatio male ⁊ superstitiose doctrine: qz ducit ad pfũdũ gehẽne. p Cui iratus ẽ dñs incidet i eam. qz ex ira ꝓ alĩ quẽ subtrahit sibi gram suã: ⁊ sic ruit de culpa i culpã ⁊ frequẽter in doctrinã erroneã ⁊ hereſim dãnatã. q Stulticia col. ẽ i coꝝ. pueri. ꝓpter defectũ experientie ⁊ debilẽ vsũ rois. r Et vga discipline fugabit eã. qz pueri magꝭ mo-

timoꝝ dñi: diuitie ⁊ gloria ⁊ vita. Armã ⁊ gladij i ũia supbi: cũstos ãt aie sue lõge recedit ab eis. Pꝛouerbiũ est: adolescẽs iuxta viã suã etiã cũ senuerit nõ recedet ab ea. Bĩnes paupib' imperat: ⁊ qui accipit mutuũ sẽruus ẽ fenerãtis. Qui seminat iniqtatẽ mẽtet mala: ⁊ virga ire sue cõsũmabit. Qui ꝓnus ẽ ad misericordiã bñdicẽtur: de panib' .n. suis dedit pauperi. Victoriã ⁊ honorẽ acqret qui dat munera: aiaz aūt aufert accipiẽtiũ. Ejice derisorẽ: ⁊ exibit cũ eo iurgium: cessabũtqz cause ⁊ contumelie: Qui dilligit cordis mundi ciã: ꝓpter gram labioꝝ suoꝝ habebit amicũ regem. Oculi dñi custodiũt sciam ⁊ supplãtant vba iniq. Bicit piger: leo ẽ foris: i medio plateaꝝ occidẽdus sũ. Fouea ꝓfunda os aliene: cui

irat' ẽ dñs icidet i eã. Stultícia colligata est in corde pueri: ⁊ vga disciplie fugabit eã. Qui calũniatur pauperez vt augeat diuitias suas: dabit ipe ditiori ⁊ egebit Fili mi inclinã aurẽ tuã: ⁊ audi vba sapiẽtiũ. Appõe aūt coꝝ ad doctrinã meaz: q̃ pulchra erit tibi: cũ seruaueris eã i vẽtre tuo. Et rẽdũdabit i labijs tuis: ut sit i dño fiducia tua. Undẽ ⁊ oñdam eã tibi hodie. Ecce descripsi eã tibi triplr in cõgitatõibus ⁊ scia: ut oñderẽ tibi firmitatẽ ⁊ eloqa veritatis: rẽspondere ex eis illis qui miserunt te. Nõn facias violentiam pauperi: quia pauper est: neqz conteras egenuz in porta: quia iudicabit dominus cãusaz eius: ⁊ configet eos qui cõ fixerunt aiam eius. Noli eẽ amicꝰ hoi iracũdo: neqz ãbules cum viro furioso:

uentur timore pene q̃ amore boni. s Qui calũniat pauperem tẽ. Hoc videmus frequenter q̃ pricipes spoliant vsurarios ⁊ raptores. t Inclina tẽ. patet inia v Que pulchra erit tibi. doctrina. n. sapie in pncipio nõ videt pulchra: qz difficilis ẽ ad capiẽdũ ⁊ tediosa ãq̃ hẽantur ei' pncipia: sed habitis pncipijs ex qbus facilius capiũtur sequẽtia tunc efficitur delectabilis: ⁊ vt pulchra: iõ ꝓditur: x Cũ seruaueris eaz in vẽtre tuo. i. in coꝝ de tuo tanq̃ rem pciosissimã. y Et redundabit i labijs tuis. p sanã doctrinã. z Ut sit in do. fi. tua. ꝛ beatitudine conseq̃da. a Uñ ⁊ oñdi eã tibi hodie. i. in pñti vita ⁊ ꝓditur modus oñsionis cũ dr: b Ecce descripsi eã tibi triplr. .i. in tribus partibus veteris testamẽti q̃ sūt lex: p phete: ⁊ agiographa: vt hĩ in plogo galeato. Sic exponit ra. sa. ⁊ fm hoc salomon hic loqtur in pſona ipsi' dei. Pót ⁊ triplicit exponi de tribus libzis a salomone editis: vt dcm ẽ in pncipio hui' libzi: ⁊ fm hoc loquitur hic in ꝓpa persona: tamẽ vt ministerialis scriptoꝛ. c In cogitatõibus ⁊ scientia. qz iudicãdo ea q̃ scripta sūt i tribus veteris testamẽti partibus ꝓdictis vel i tribus libzis salomõis augmentat in hoie scia. d Ut oñderẽ tibi firmitatez. i. vtutẽ. e Et eloqa veritatis. ad recte docẽdũ. f Respõdere ex his. i. ex tribus partib' veteris testamẽti ꝓdictis vel tribus libzis salomonis q̃d sit vez ⁊ falsum: bonũ ⁊ malũ: licitũ ⁊ illicitũ. vterqz. n. ꝛnarius ꝓdict' docet de istis rñdere. g Illis q̃ miserũt te. in hebzeo hĩ Interrogãtib' te. ⁊ sic plana ẽ snia ad quã põt reduci littera nra cũ dr: Illis q̃ miserũt te. Interrogans. n. de dubiis mittit quodãmodo interrogatũ iquãtũ inducit eũ recurrere ad deliberãdũ ꝓ rñsione ꝓ aspectuz libzoꝝ vel collatõem cũ alio sapiẽte. h Non facias violentiaz pauperi. quia pauper est. i. quia non potest se defendere. i Neqz conteras egenum in porta. i. in iudicio quod antiquitus dabatur in porta ciuitatis. k Qz iudicabit dominus. i. vindicabit. l Causa eius. iniuste tractata. m Et cõfiget eos. i. affliget. n Qui confixerunt animam eius. eius iusticiam peruertendo. o Noli esse amicus homini iracundo tẽ. quia amicus stultorum similis efficietur: vt dicitur supza. xij.

ũ plurib' locis veteris testamẽti oĩ terra abundans la
ete ⁊ melle: ⁊ eo reficiũtur boies corporalr. a Sic ⁊
doctrina sapie aie tue. dulcis est ⁊ bona ⁊ spũaliter refe
ctiua. b Quã cũ inueneris. corde meditando ⁊ ope
adiplendo. c Dẽbis i nouissimis spẽ. s. i bonis futu
ri seculi. d Et spes tua nõ pibit .i. effectu nõ care
bit: qr spes ẽ certa expectatio future beatitudinis: vt
.ẽ. ocñ ẽ. e Ne insidieris ⁊ queras ipietatẽ in domo
iusti .i. occasionẽ eũ diffamandi eo qp i aliquo deliqt
⁊ sbdit cã: f Septies. n. cadet iu
. i. plies: qr vita p̃ sens sine pcõ nõ põt trãsigi de cur
su cõi. g Et re surget. i. se emẽda bit. ppr qõ seruã
da ẽ fama eius. vñ dicit saluator matth. xviij. q p̃
mo correctio frat na oz esse in secre to: vt sic fuet ffris
fama si emẽdetur ex tali correctiõe.
h Impũ ãt cor ruẽt in malũ. sine correctõe tali per
emẽdã: ⁊ iõ nõ sic est cũ istis agẽdũ sed magis sũt ac-
cusãdi publice iu sticie ⁊ puniendi qñ nõ sperat ꝺ eo
rũ emẽdatõe ex se creta correctõe.
i Cũ ceciderit inimicus tuus. in aliq̃ malũ pene. k Ne gandeas.
motus rõe odĩ seu inimicitie. sec' aũt ẽ qñ tale gaudiuz
pcedit ex zelo iusticie: iõ sequit: l Ne forte vi. do. ⁊
disp. ei. mor' malus animi tui. m Et auferat ab eo
irã suã. ⁊ sup te uertat ipam. e Ne ptẽdas cũ pessi
mis. i. cũ incorrigibilib' vbo correctõis: qr h' ẽ iutile: sz iu
dex oz ptẽdere cũ talibus penis: vt a malo arceant ⁊ alĩ
terreant. o Nec emuleris. i. imiteris. p Impios.
cuius cã sbdit: q Qñ nõ hẽnt futu. spẽ mali. sz totã
suã spem ponũt i bonis hui' mũdi. r Et lu. ipi. exti.
.i. ptas eoz finiet. s Time deũ. pncipalr. t Et re
gẽ. q ẽ eius vicari' i tpalib' scdario. v Et cũ ꝺtra.
nõ cõ. eoz detractões libẽter audiẽdo. x Qñ repẽ
te psurget pditio eoz. s. detractoris ⁊ ei' auditoris.
y Et ruinam vtriusq̃ quis nouit. q. d. valde magna
erit: qr post ruinã culpe icurrẽt ruinã gehẽne. z Hec
quoq̃. que sequũtur: sic pũgit hec lra in hebreo.
a Sapiẽtib'. i. iudicib' ⁊ eis assistẽtib'. b Logno
scere psonam in iudicio. i. ex aliq̃ familiaritate ei cõde-
scendẽ plus debito. c Nõ ẽ bonũ. qr est p̃ vitatez iu
sticie. In tali. n. casu sanctũ ẽ honorare vitatẽ. i. cthi.
o Qui dicũt impio iust' es. eũ p muneribus seu familiaritati
bus iustificãdo. e Maledicẽt eis ppli ⁊c. p pplos itelli-
gunt gentes q̃ nõ sũt de pplo isrl. ⁊ p tribus ppls isrl: i. xij.
tribubus diuisus. f Qui arguũt iuste peccatores obser
uãdo tps ⁊ locũ ⁊ alias debitas circũstantias. g Lauda
dabunt. i. laudabiles efficientur corã deo ⁊
hominib': h Et super eos veniet bñ-
dictio. dei ⁊ ppli. i
Labia deosculabitur
.i. pacẽ reformabit: e'
signũ est mutuũ oscu
luz. k Qui recta
vba rñdet. ille. n. qui
rñdet ex trãsuerso vi
tatẽ fugiẽdo nõ refor
mat pacẽ: sed magis
dissipat eã. l Pre
para foris op'
tuũ. i. puide tibi de
agris ⁊ vineis ⁊ alijs
ad vitã necessarijs.
m Et postea edifi
ces domũ tuã. i. acci
pias vxorẽ ⁊ facias p
lẽ. Cõiunctio. n. viri ⁊
mulieris ⁊ educatio
plis faciũt domuz q̃
male gubernaret nisi
pcederet prouisio ne
cessarioꝝ. Alio mõ
sic: Prepa foris op'
tuũ. studendo sacraz
scripturã. Et diligen
ter exerce agrũ tuuz.
videdo glosas docto
rũ. m Et postea
edifices domũ tuam
.i. fac tibi discipulos
per sanã doctrinam:
alr eẽt ordo puersus.
n Ne sis testis frustra. i. sine iusta ⁊ rõabili cã. o Nec
lactes quẽq̃ labijs tuis. i. vbis adulatorijs. p Ne' dicas
ad oppositũ. vbis cõminatorijs. q Quõ fecit mihi. tal
iuriã iferẽdo. r Sic faciã ei. qr nullus oz cẽ iudex in cã
sua: sed oz ad superiorẽ recurrẽ cui' ẽ iniẽ hoies iusticiã psua
re ⁊ iniuriãtes corripere. s Per agrũ hois pigri trãsiui.
⁊ ad sensũ pz hoc i possessionib' pigroꝝ. t Qõ cũ vidis
sem tẽ. qr sapiẽtes hoc vidẽtes fiũt magis soliciti de suis
possessioib' custodiẽdis ⁊ colẽdis. Alio mõ expõit: p agrũ ⁊
vineã itelligẽdo hois psciam: que qñ negligit varijs vicijs
repletur: qõ psiderãtes sapiẽtes viri circa ppriã psciaz pur
gandã sũt magis soliciti. v Usqueq̃ piger tẽ. hoc pn'
nõ ẽ i hebreo: sed icipit ibi versus: x Pax inq̃ doz. tẽ.
exponat tñ totũ vsq̃ ad finẽ capli sic expositũ ẽ. s. c. vj. vbi

Cap. XXV.

Hec quoq̃ parabole Salõe quas trãstulerunt viri Ezechie regis iuda.

Hec quoq̃ parabole. Hic icipit 3ª ps pncipal' h' libri:
i q̃ ponit 3ª collectio pabolaꝝ salomonis. ⁊ diui
ditur in duas partes. s. i phemium ⁊ tractatũ: Secũdum
ibi Gloria dei. In prima parte ponitur materia huius col
lectõis cum dicitur: a De quoq̃ parabole. s. que sequũ
tur in hac collectione: ⁊ actor parabolarum cum dicitur:

a Prebe fili mi cor tuū mihi. ad doctrinā meā meditan dū. b Et oculi tui vi. me. custo. ad opa mea imitādum. c Fouea. n. pfūda ē meretrix. i. supstitiosa doctrina: quia multi cadūt in eā. d Et puteus āgust'. qr cū difficultate pōt inde ds exire. e Insidiat in via ꝗsi latro. r hoc p vo ctores hui' doctrine. f Et quos icautos viderit. nescientes di stinguere inr sanā doctrinā r malam. g Interficiet. morte culpe r gehenne. In hebreo hī: Et ptemptores in hoibus addet. i. multiplicabit i hoībus cōtemptores dei vt exponit ra. sa. Potest etiā hec lra expoī de meretrice corpali: q dī fouea pfūda: qr multi cadūt in eā iuuenes viri r senes. Dicitur etiā puteus āgustus. qr de peccato luxurie nō exit hō nisi cū difficultate. Insidiatur ēt ꝗsi latro blanditijs r osculis icōtinētes attrahēdo.

b Cui ve. i. maledictio r infortuniū.

i Cuius pīi ve. qr in patrē rdūdat filij mala. k Cui fouee. i. carceres sub terra. l Cui sine cā vlnera. i. non ex gladio: sed ex casu ppo facta. m Cui suffossio oculor. i. obtenebratio r obscuratio eor. n Nōne his q ꝑmo. i vino. supflue bibito. q. d. si ptingit eis: vt pz ō se ad sensū: iō sbditur: o Ne intuearis vinū rc. qr delectari in tali aspectu inducit ad inmoderatū potū. p Ingredit blande. i. suauiter in pncipio. q Et in nouiss. mor. vt colu. rc. qr psumit bona fortune r bona nāe: vt pz ex pdictis: r etiā bona grē: qr iduc ad vicia: r potissime ad luxuriā: iō sbditur: r Oculi tui videbūt extraneas. i. meretrices r adulteras. s Et cor tuū loquet peuersa ꝑcupiscēdo eas. t Et eris sicut dormiēs qr passio venereor ligat rōem r sensū. v In medio mari. pītis scti: qō iactat vndis tētationū r vicior. x Et q si sopitus gubernator. corp'ē nauis: aia gubernatrix. vñ dixerūt platonici: q aia vnit corpori: sicut nauta nauī: q silitudo tenet inq̄tū ē motor corporis: nō tn inq̄tū ē forma. Dī āt aia sopita qñ sōno vel passione venereor ē ligata.

y Amisso clauo. i. gubernaculo: qō b itelligit rectū rōis iudiciū. z Et dices. trāseūte sōno vel passiōe. a Verberauerūt me: sz nō dolui. sic. n. oppressus sōno pre nimia ebrietate nō pcipit. ptunc si pcutiat aut trahat: sic detētus vehemēti passione venereor nō pcipit. ptunc mala culpe r pene q incurrit. b Qñ euigila. rursus vina repe. sic. n. assuet' ebrietate p' euigilatōem cito rcurrit ad potatōes inclinat' ad hoc per malā ꝓsuetudinē vel ꝓplexionē: sic r assuetus veneri: ꝑsi aliquādo euigilet pcipiendo ad horā mala q incurrit: tn cito reuertit ad vomitū, ppt malū bitum vel carnis corruptōem ipm ad hoc ipellētez.

Laplm. xxiiii.

Nē emuleris virōs malos: nec desideres eē cū eis: qā rapinas meditat mens eor: et fraudes labia eor loquūtur. Sāpia edificabitur domus: et prudētia roborabit. In doctrina replebunt cellaria: vniuersa substantia pciosa r pulcherrima. Vir sapiēs fortis est: r vir doctus robust' r validus: qā cū dispositione initur bellum: r erit salus vbi multa ꝓsilia sunt. Excelsa stulto sapia: in porta nō aperiet os suum. Qui cogitat mala facere: stult' vocabit. Cogitatio stulti pctm ē r abominatio hoīuz detractor. Si defueris lapsus i die angustie: iminuet fortitudo tua. Erue eos q trahūtur ad mortē: r qui trahūt ad interitū liberare ne cesses Si dixer' vires ñ suppetūt: qui inspector ē cordis ipe ipe itelligit: r custodit aīe tue nihil fallit: reddetq hoī iuxta opera sua. Comede fili mi mel: quia bonū est: r fauus

Lap. xxiiii.

Nē emuleris. Hic cō sequenter ꝓcludit ex pdictis qōdaz corrolariū. Dem ē. n. s. q in quibus ꝓmissionib' potatorū ꝓsumitur fortune bona qbus ꝓsumpti inducūtur tales ad rapinas r furta: qr nō hēnt vñ cōtinuēt talia: r tn ꝓtinuare volunt qr ꝓsuetudo ē altera nā: iō ꝗsi cōcludēdo ex pdictis dīc: a Ne emuleris. i. imiteris. Emulor aris hēt plēs significatōes vñ vsus: Emulor inflat: amat: inuidet: ac imitatur. b Viros malos. i. ebriosos r gulosos: vt dcm ē. c Qr rapinas meditat mēs eor. postq̄ ꝓsumpserūt bona sua mō pdicto. d Et fraudes. quādo nō pnt hēre p violentiam. e Sapiētia edificabit dom'. i. pmo uebit familia vel cognatio aliqua. f Et prudentia roborabit. i. bono regimie. g In doctria sapie replebūt cellaria. i. corda audiētiū. h Uniuer. sub. pcia. r pul. diuitie. n. spuales sp sūt pciose r pulcherrime. corpales. n. aliqñ hnt turpitudinē ānexā. i Uir sapiēs fort. ē. qr sapia plus valz i arduis r i bell q̄ vires corpis iō sbdit: k Qr cū dis. init bel. nisi. n. exercit' cēt bene dispositō nō hīet victoriā sz magis ꝓfusionē. l Excel. stul. sa. qr ñ pt attigē ad eā. m In por. ñ ape. os su. i. ini sapientes q ātiq̄ sedebāt i porta citati ad faciēdū iudiciū. Lra patet vsz ibi: n Si def. lal. i die āgu. ō pcli euasiōe. o Immi. for. tua. qr ōficiēte corde p desperatōnē ōficiūt mēbra exteriora q̄ hnt vtutē a corde. p Erue eos q du. ad mor. iniuste tn: ex' danielis q liberauit susānā dan. xiij. q Si di. vi. ñ sup. ad b' faciēdū. r Qui ispe. ē cor. i. ōs: fz q dr.). re. xvj. Dō videt ea q̄ parēt: deus āt ituet cor. s Ipe itel. si dicas vex vl fallū: r fz b' rddet tibi penā vl pmiū. t Come. fi. mi mel qr bo. ē. ad lfaz i ira, pmissiōis i q̄ fgnauit salo. mel abūdat: iō

m Dens putriduſ ⁊ pes laſſus. qui faciũt dolorẽ magnũ in corpore. n Qui ſperat ꝛc̃. i. ſic inducit dolorẽ ſpes ſup infideli in die anguſtie qñ magis indiget auxilio: ió ſubdit: o Et amittit palliũ i die frigoris. i. talis ſperãs inaniter ſimilis eſt illi q̃ amittit palliũ tẽpe quo magis eſt neceſſariũ. p Acetum i nitro. eſt autem nitrum ſpecies quedam ſalis q̃ perfuſa aceto crepitat ⁊ fumat ſic calx viua i aqua poſita. q Qui cãtat carmina. i. legis ⁊ pphetaruꝫ dicta. r Cordi peſſimo. i. hoi obſtinato: ꝺa inde non corrigitur ſed magis obſtipatur ⁊ iraſcit ⁊ ad cõtumeliam prouocatur. s Sicut tinea veſtimẽto. iſte verſus nõ eſt in hebreo: patet tamen ſentẽtia qz triſticia eſt paſſio valde nociua ⁊ mortificatiua. t Si eſurierit iimicus tu⁹ ciba illum ꝛc̃. i. ipm poſitũ in neceſſitate adiuua. v Prunas ignis congregabiſ ſuper caput eius. i. induces eũ ad penitentiã ò malo qò tibi fecit ſeu facere attẽtauit. x Et dñs reddet tibi. ſ. mercedem. p charitate pximi. In hebreo habet: Et dñs pacificabit tibi. ſ. illũ q̃ prius erat tibi inimic⁹. y Uẽtus aqlo diſſipat pluuias. hoc videm⁹ ad ſẽſũ i regione iſta. z Et ſa. tri. lin. detra. ille ei qui facie triſtẽ oſtendit eũ ille facẽ fm ra. ſa. hec ẽ littera: Uentus aqlo creat pluuias. qz ſicut ventus auſtralis generat pluuias verſus partes aqlonares: ita aqlonaris verſus partes auſtrales: vt habet ỹ. metheororꝫ. Et facies triſti ligua detrahẽs. i. ligua detrahẽs puocat iras dei ꝺ ſe. a Melius eſt ſedere ꝛc̃. exponat vt ſupra. xxj. ca. b Aqua frigida aie ſitiẽti. i. hoi ſitienti eſt ſupple valde delectabilis. ⁊ ſilr: c Nũcius bonus ò terra lõginqua. apportãs bonũ nunciuꝫ. d Fõs turbat⁹ pede. q̃ ad horã perdit pulchritudinez ex modica motione. e Et vena corrupta. q̃ añ corruptionẽ erat organũ vite: ⁊ poſt corruptionẽ efficit magi ſignũ mortis: ſic ſupple: f Juſtus cadens. i. peccans. g Corã ipio. qz diffamat eũ multũ: ex cãu modico ⁊ ò feſtuca facit trabẽ. h Sicut q̃ mel comedit mltuꝫ ꝛc̃. qz ꝓpter comeſtiõis exceſſũ i nauſeã vertit. i Sic qui ſcrutator ẽ curioſus ⁊ pſũptuoſus volẽs ſuo intellectu diuina metiri. k Opprimet a glia. i. a diuie lucis excellentia. Nã ſicut excellentia lucis obtũdit oculũ: ſic excellentia diuine maieſtatis excecat talis iueſtigatoꝛis intellectũ: ⁊ ſic cadit i erroꝛẽ. l Sicut vrbs patẽs. i. ſic interioꝛa talis ciuitatiſ patẽt volẽtibus igredi: ſic ſecreta talis hois patent alijs: qz ex abũdãtia cordis os loqtur ⁊ ſic talis loquacitas aperit cordis ſecreta. Capm. XXVI.

Sicut nix eſtate. In principio capli ꝓcedẽtis oñdit q̃ gloria ẽ ſapiẽtib⁹ exhibẽda: hic ꝓſequẽter oñdit q̃ ẽ inſipiẽtib⁹ denegãda dicẽs: a Sũo nix eſtate. ẽ indecẽs: ſupple qz ẽ ꝺ naturã tpis. b Et pluuie i meſſe. qz ſegetes peiorant ⁊ ad corruptiõez diſponũt. c Sic i decens eſt ſtulto glia. i. honoꝛ i publico exhibẽdus. d Nam ſic auis. iſtud nã non eſt in hebreo: ſz abſolute icipit verſus: Sicut auis ad alta trãſuolãs. ⁊ neſcitur vbi debet reſidere. e Et paſſer quoꝛz vadẽs. i. hinc ⁊ inde quaſi i incertũ volãs f Sic male dictum fruſtra prolatum. i. ſine cauſa ratiõabili. g In quẽpiam ſuperueniet. i. proferentẽ vl aliquem amicoꝛ eius: neſcitur tamẽ in quez ỏtermiare. In hebreo habetur ſic: Maledictũ fruſtra prolatũ nõ vẽiet. ſ. ſup illuꝫ i quẽ proferẽ ſicut auis vaguolans ad locũ certũ nõ vertit. h Flagellum equo. ſ. indomito: decẽ ẽ. i Et virga. correptionis. l In dorſo prudẽtium. quia ⁊ſi nõ corrigantur: alij tñ terrẽtur. m Ne reſpondeas ſtulto iuxta ſtulticiã ſuã. i. ne reſpondeas ſtulte: ſicut ſtulte locutus ẽ. n Ne efficiaris ꝛc̃. quaſi diceret: ſic ei eſſes ſibi ſimilis in ſtulticia. o Reſponde ſtulto iuxta ſtulticiam ſuam. i. ſuã ſtulticiam rationabiliter declarãdo. p Ne ſibi ſapiens videatur. quaſi diceret per hoc ſua prelumptio ꝓfundetur ⁊ alij ab eius imitatione retrabentur: ⁊ ſic hec prepoſitio iuxta aliter ⁊ aliter accipitur in prino verſu ⁊ ſcõo. q Claudus pedibus. qui patitur defectum in greſſu. r Et iniquitatem bibens. i. potum ſibi nociuuꝫ. s Qui mittit verba per nunciũ ſtultũ. i. talis eſt predictiſ ſimilis: quia ſtultus nũcius prouocat eum ad quẽ mittitur ad irã: ⁊ ſic negociũ peiorat. t Quomodo pulchras fruſtra habet claudus tibias. qz indecenter icedit. v Sic indecens eſt in oze ſtultoꝛ parabola. i. doctrina quia indecẽter docet. x Sicut qui mittit lapidẽ i aceruũ mercurij. i. ad edificandũ tẽplũ in honoꝛe huius idoli. y Ita qui tribuit inſipienti honoꝛez: ꝺa vteroꝫ honoꝛ pdit. Alio mõ exponitur intelligendo per mercurij aceruuꝫ compotũ: eo q̃ mercurius apud gentiles dicitur ratiocinatiõis dẽ. ratiocinatio vero cõpotus dicitur in quo antiquitus vtebãtur homines lapillis ſicut modo denarijs plũbeis vel ſtãneis: ⁊ frequẽter ille denarius qui ponitur pro vno ſolido amouetur de loco ſuo ⁊ ponit̃ p vna libra vel p viginti vel pro centũ: ⁊ ſic inſipiens q̃ debet eſſe in infimo loco ponitur alicui in ſtatu valde honoꝛabili: ⁊ eſt in magna hominũ reputatione: quãuis in ſe nõ plus valeat q̃ añ: ſicut nec denarius p cẽtũ libꝛis poſit⁹ plus valet i ſe q̃ poſitus p vno ſolido vl

Dẽs putrid⁹ ⁊ pes laſſus: q ſperat ſup ifideli i die auguſtie: et amittit pallium in die frigoris. Acetũ i nitro: qui cãtat carmia cordi peſſimo. Sicut tinea veſtimento ⁊ vermis ligno: ita triſticia viri nocet cordi. Si eſurierit iimic⁹ tu⁹ ciba illũ: ſi ſitit da ei aquam bibere: pruinas ei congregab ſup caput eius: et dñs reddet tibi. Uentus aqlo diſſipat pluuias: et facies triſtis ligua detrahẽ tẽ. Melius ẽ ſedẽ i ãgulo domatiſ: q̃z cũ muliere litigioſa: ⁊ in domo cõi. Aq̃ frigida aie ſitiẽti: ⁊ nũci⁹ bon⁹ ò terra lõgiqua. Fõs turbat⁹ pede et vena corrupta iuſtus cadẽs cõrã ipio. Si cũt q mel multũ comedit ñ ẽ ei bonũ] ſic qui ſcrutator ẽ maieſtatis ꝺ̃ opprimetur a glia. Sic urbs patẽs ⁊ abſq; muroꝫ ãbitu: ita vir q ñ põt in loquẽdo cohibẽ ſpiritu ſuum. Ca. XXVI.

Uomodo nix in eſtate: et pluuie i meſſe: ſic indecẽs ẽ ſtulto glia. Nam ſicut auis ad alta trãſuolãs et paſſer q̃lz vadens: ſic mã ledictũ fruſtra, platuꝫ i quẽ piã ſupuenier. Flagellũ eq̃: ⁊ chamus aſino: et virga in dorſo iprudẽtiũ. Ne rñdeas ſtulto iuxta ſtulticiã ſuã: nẽ efficiaris ei ſimil. Rñdẽ ſtulto iuxta ſtulticiã ſuã: nẽ ſibi ſapiẽs ẽ videat. Claudus pedib⁹ et iniquitatẽ bibẽs q̃ mittit verba p nũciũ ſtultuꝫ. Quõ pulchras fruſtra hz claudus tibias: ſic indecẽs ẽ i ore ſtultoꝛ parabola. Sicut q mittit lapidẽ i aceruũ mercurij: ita q tribuit inſipienti honoꝛez: ꝺa vteroꝫ honoꝛ pdit. Sicut q mel comedit multũ: ſic qui ſcrutator ẽ curioſus ⁊ pſũptuoſus volẽs ſuo intellectu diuina metiri. Opprimet a glia. i. a diuie lucis excellentia. Nã ſicut excellentia lucis obtũdit oculũ: ſic excellentia diuine maieſtatis excecat talis iueſtigatoꝛis intellectũ: ⁊ ſic cadit i erroꝛẽ. Sicut vrbs patẽs. i. ſic interioꝛa talis ciuitatiſ patẽt volẽtibus igredi: ſic ſecreta talis hois patent alijs: qz ex abũdãtia cordis os loqtur

salomonis quas transtulerūt viri ezechie regis iuda. Gloria dei ē celare verbuz et glia regū inuestigare sermonē. Celū sursū ⁊ tra deorsuz: ⁊ cor regū inscrutabile. Auser rubiginē de argēto: ⁊ egredietur vas purissimū. Auser ipietatē de vltu regis: ⁊ firmabitur iusticia thron⁹ eius. Nē gloriosus appareas cor̄ rege: ⁊ i loco magnoz̄ ne steteri. Melius ē. n. vt dicat tibi ascēde huc: qz vt humilier cor̄ pncipe. Que viderūt oculi tui nē pferas i iurgio cito: nē postea emēdare nō possis cū ꝺhonestaueri amicū tuū. Causam tuā tracta cū amico tuo: et secretū extraneo ne reueles: nē forte isultet tibi cum audierit: ⁊ exprobrare nō cesset. Gratia

b Salomonis. i. edite a salomone: ⁊ actores collectionis cū dr̄: c Quas trāstulerūt viri ezechie. i. studiosi sui tēporis ⁊ de ei⁹ mādato. Nec accipit hic trāslatio de vno idiomate in aliud: qz salomon ptulit illas parabolas hebraice: ⁊ sic scripserūt eas viri sibi assistentes: i cedulis tñ diuersis: sed viri ezechie illas cedulas colligētes addiderūt eas duabus pdictis collectōibus iā añ positis i hoc libro ⁊ sic fuerūt i maiori auctoritate q̄ ante. ⁊ ista trāspositio de cedulis in hoc libro vocatur h trāslatio. vñ i hebreo nō hr̄: Trāstulerūt: sed fortificauerūt iponēdo i libro auctētico. d Gloria. hic pñter ponit tractatus: ⁊ diuidit in duas partes: qz pmo ponitur eruditio salomonis actiua: 2° passiua. c. xxx. Prima in duas: qz pmo ponit disciplinatoz̄ eruditio: 2° increpat indisciplinatoz̄ obstinatio. c. xxix. Pria adhuc i duas: qz pmo describit vtutis bonū: 2° vicū malum. ca. xxvij. Prima adhuc i duas qz pmo inducit ad virtutis bonum: 2° remouet impedimētū. xxvj. c. Prima adhuc i duas: qz pmo declarat bonū qō vtuosis debet: 2° a quib⁹ remouet. c. xxvj. Circa p^m dr̄: d Gloria dei est celare vbū. i. sacre scripture secretū: vt exponit ra. sa. sicut pncipia Ezech. ⁊ ezechielis velate tradunt vt ifideles irrideātur: ⁊ fideles studiosi exerceant: ⁊ p fūditatē diuine sapie admirent: iō sbdit: e Et gla regū. i. sapientū qui debēt alios regē. f Inuestigare smonem. i. q̄rere sensū smonis dini occulte traditi: ex hoc sūt sapientes ab alijs honorādi: qz honor debet vtuti nō solū morali sed etiā itellectuali: verūtn nō oia sūt a sapientibus i lege dei pscrutāda: iō sbdit: g Celū sursū ⁊c. i. q̄tū distat altitudo celi a tra: ⁊ q̄tū distat centrū terre ab eius supficie: ⁊ secreta cordiū ⁊ maxime sapiētū qui sciūt corda sua celare: ⁊ sic soli deo sunt nota: talia inq̄ nō sūt a sapientib⁹ legū pscrutanda. vnde pphe ⁊ apli ⁊ doctores vtriusq; testamēti de talibus tacuerūt ⁊ de alijs ꝓsilibus: que plus habēt noxie curiositatis q̄ vtilitatis: vt dicit Aug⁹. h Auser rubiginem de argento ⁊c. i. sicut ablato rubigine de argēto formar ide vas purissimū: sic ablata ipietate de regno remanet puz̄ ⁊ iusticia solidatū. i Ne gloriosus appareas cor̄ rege. te vltra debitū igerēdo ne ex hoc seq̄tur tua ꝓfusio: iō sbdit: k Melius ē ⁊c. ⁊ pz. l Que viderūt oculi tui. i. mala pximi tui q̄ in secreto vidisti. m Ne pferas in iurgio citro. alijs ppalādo. n Ne postea emēdare nō possis. i. reddere fama pximo tuo quā lesisti. o Cām tuā secretam tracta cū amico tuo. de cui⁹ fidelitate nō dubitas. p Et secretū extraneo nō reueles. cui⁹ fidelitatē ignorās. q Ne forte insultet tibi. exprobrando i publico defectū quē dixisti

sibi in secreto. r Gra ⁊ amicitia. iste vsus nō est i hebreo. s Mala aurea. i. pomelli aurei ad modū pomi formati. t In lectis argēteis. sunt ad decorem. v Qui loquit vbū in tpe suo. i. sic obtuatio tpis debiti in pferendo verbū bonū decorat illud. Q; aūt potētes antiquit⁹ facerēt lectos argenteos ⁊ aureos hr̄ hester. j. pbabile tñ ē q̄ illi lecti ꝺe qbus hr̄ hester. j. erāt argētei ⁊ aurei tñ exterius: ⁊ de alia mā iteri⁹. Itē ra. moyses dic̄ q; hec ē lra: Mala aurea i sculptura argenteis. i. coopta argento sculpto: ita q; p formam argēti vr auz̄ interius existens. x Inauris aurea. q̄ ē ornamentū auris. y Et margarita refulgens. i ornamētis alijs. z Qui arguit sapientē ⁊c. i. sicut illa ornamēta sūt gratiosa corporalr: ita correctio facta sapienti ⁊ obedienti pulchra ē ⁊ gratiosa spūalr quia hēt optimū effectū. a Sicut

⁊ amicitia liberāt: quas tibi serua ne exprobrabilis fias. Mala aurea i lectis argēteis: qui loqtur vbum in tēpore suo. Inauris aurea et margarita fulgēs: qui arguit sapientē ⁊ aurem obedientē. Sicut frigus niuis in die messis: ita legatus fidelis ei q̄ misit eum: animam ipius refecerе facit. Nubes ⁊ vētus: ⁊ pluuie nō sequētes: vir gloriosus ⁊ pmissa nō cōplens. Patientia lenietur pnceps: et lingua mollis cōfringet duritiā. Mel inuenisti: comede qō sufficit tibi: ne forte satiatus euomas illud. Subtrahe pedē tuū de domo pximi tui: nequādo satiatus ōderit te. Jaculus ⁊ gladius ⁊ sagitta acuta: hō q̄ loq̄t cōtra pximū suū falsū testioniū.

frigus ni. i die mes. nō loq̄t de frigore niuis realr: quia nix nō ē decēs tpre messis: sz de vēto refrigerāte messores ad modū frigoris niuis. b Ita legat⁹ fi. ei q̄ mittit eū. qz refrigerat animi sui motū. c Nubes ⁊ ventus ⁊ pluuia nō se. ⁊c. sic. n. imber ⁊ vētus ptēdētes pluuiā futurā ⁊ nō adducētes suspēdūt ōsideriū hoiuz pluuie expectātiū: ⁊ per cōsequēs magis affligūtur: qz spe tali frustrāt: sic pmissio hois potētis q̄ nō cōpletur affligit aiam illi⁹ cui pmittit. d Patiētia leniet pn. sicut nabuchodonosor fuit lenit⁹ ⁊ pacificat⁹ ex patientia triū pueroz̄ in igne pfectoz̄: Dan. iij. e Et lingua mollis. i. suauit loquēs. f Cōfriget duritiā. sicut lingua abigaſ cōfregit duritiā quā posuerat dauid iferre domui sue. j. re. xxv. g Mel iue. co. ⁊c. Uno mō exponit de melle ad lram: qō iuenit abūdanti in iudea: ⁊ ide hoies reficiūtur: si tñ vltra debitū accipiūt attracti mellis dulcedie vtit eis i nocumētū. Alr exponit vt nomie mellis itelligat quicūq; cib⁹ appetibilis: i cui⁹ sūptōe oz hō ee caut⁹ ne ex suauitate cibi tātū accipiat q̄ sibi noceat. h Subtrahe pedem tuuz de domo pximi tui. nimiam frequentiam pcauendo. i Ne q̄n satiatus. i. attediat⁹ suspicans q̄ talis frequētia sit p decipienda vxore sua vel filia. k Oderit te. qui prius diligebat te. l Jaculum ⁊ gladius ⁊c. idest sicut ista sunt nocciua illi contra quem mittuntur: sic testis falsus illi contra quem testificatur: sicut patet de testibus falsis contra naboth. iij. Regum. xxj.

pōt tñ portari a ql̃z fatuo: dū tñ sit fortis corpe. e Sz ira stulti vtroq; grauior. qz nō pōt portari nisi a sapiēte q̄ ē fortis i mēte. f Ira. s. ipetuosa. g Nō habz misericordiā. qz aufert deliberationē: iō sequit: h Et ipetū pcitati. ira vl furore tali. i Ferre q̄s potit. q̄si dicet null': nisi val' de sapiens ꝛ patiens. k Me. ior ē manifesta correptio. ex qua vēit bonum correcto. l Quā amor abscōdit'. i. i effectu nō ostēdit: qz nullū bonū inde puenit amato. m Melioza sūt vulnera diligētis: q̄ fiunt ad vulnerati correctionem. n Quā fraudulēta oscula odiētis. q̄ fiunt ad osculati deceptionē: vt pz ō osculo Joab ij. reg. xx. o Alia saturata. i. bō cibis repletus. p Calcabit fauus. i. cibus ē ei abominabil' quātūcūq; bonus. q Alia esuriens tē. qz fames facit oīa cibos delectabiles. r Sic auis trās migrans de nido suo. relinquēs ibi pullos suos ianes ꝛ vacuos. s Sic vir qui relinqt locū suū. i. domum suā ꝛ familiaz negligens cor curā. Per hoc ēt itellr gitur malicia pīa ti aiaꝝ curā negligēti. p curl ꝛ negocijs terrenis. t Unguēto ꝛ va. odo. delec. cor. qz dele ctatio q̄ est i sēsib' exteriozib' vsq; ad cor redūdat: sicut ecōuerso sensus ꝛ mor' ō corde pcedūt ad exteriores sensus. v Et bonis amici pīlijs. ad bonū cōsequēdum vl malū euitādū. x Alia illi'. cui dat pīlijū. y Dulcoꝛatur. qz ex hoc pcipit spez pīsequēdi bonū vel euitandi malū. z Amicū tuū ꝛ amicū patris tui ne dimiseris. qz veteres amicitie solent esse magis solide. ꝛ Et do. fra. tui ne ingre. i die affli. tue. i. pauptatis tue. ne forte verecūdetur ō tua pīntia ꝛ libēti' velit tibi succurrere alia via. a Melioz ē vicin' iuxta. q̄ stati pōt succurrere. b Quā fr̄ pcul. q̄ ñ pōt hoc nisi p' tractū tēpis ꝛ interi perit ille: q̄ ē i necessitate. c Stude sapie fili mi. que ē maximū bonū i vita pñti. d Et letifica cor meū. qz pr̄ bonū filij accipit sicut bonū pprium. e Ut possis exprobrāti. i. veritatē ptēnēti. f Rñdē sermonē. ipm rōnabiliter pfutādo. g Astutus videꝫ malū. iminēs ō. ppiq̄. h Abscōdit' ē. ꝛ sic euasit. i Paruule. sēsu. k Trāseuntes. absq; pīculi aduertētia. l Sustinuerūt dispēdia. i. corpib' vl i reb'. m Tolle vestimē tū ei' tē. i. pōt licite tollere exq̄ obligauit se. n Qui bñ dicit, prio suo voce grādi. i. manifeste ei adulādo. o De nocte cōsur. i. solicite h' faciēs: adulatōes ei solēt ē soliciti explozare locū ꝛ tps i q̄ cor adulatio rcipiat efficaci'. p Tecta p stillātia. tē. vtrūq; ei ē valde tedios ū ꝛ afflictiuū. q Qui retinet eā. i. retinere nititur ab insolentia sua r Quasi q̄ vētū teneat. qō est ipossibile vl difficile. s Et oleū dex. sue eua. oleū ei i manu retētū quātūcūq; restrigat exit: sic mulier isolēs quātūcūq; restrigat: vias tñ ad male agēdū adiuenit. t Qui ser. ficū. a trāseūtib'. v Cōe. fru. ei'. qz bñ seruauit. x Et q̄ cu. ē dñi sui glīfi. i. dign' honoze efficiet: sicut abisai q̄ saluauit dauid māu iebidenobgigātis. ij. reg. xxi. y Quō i aqs tē. sic cognoscuntur bonus mānifesta st̄ prudētib': qz sciūt ea pīsiderare ex signis exteriōib' qō nesciūt facē iprudētes. z Inser. ꝛ per. nō replet. qa demones sēp sitiūt secū trahē plēs. a Simi. ꝛ ocu. bo. cupidoruz. b Insatiabiles. qz ex acq̄sitū ñ minuit cupidita' sz auget. vnde poeta: Crescit amor nūmi quantuz ipsa pecunia crescit. c Quō pbat i pīsalmo. tē. qz ibi appet vtz sit vz vl ñ. d Sic pba. bō ozem laudātiū. qz p h' appet vtz sit vē vtuosus vl ñ: vtpote si ex laude illo' extollit sz melior efficit: appet vitas vtutū q̄ laudata crescit: si aūt extollit appet falsitas. e Cor iūq; tē. iste vsus nō ē i hebreo: iō ptrāseo. ꝛ qz pz ei' sīnia. f Si ꝓtu. stul. i pi. tē. i. quātūcūq; correctōe vl flagello ñ emēdabit. g Diligēt agno. vul. pe. tui tē. qō expōit ra. sa. sic: Si fuerī potēs i diuitijs ñ ppī hoc sis negligēs i reb' puis: vt ō ouib' ꝛ pecoribus tuis: ꝛ sb̄dit cā cū dī: h Nō ei ba. iu. ptātē. i. forsitan pdes alias diuitias. i Sz co. tribu. i ge. ꝛ ge. h' ē lra hebraica. i. nescis si honoꝝ tibi exhibit' ourabit: ꝛ iō ñ debes cē negligēs circa pua q̄ poterūt tibi cē necia. Alii expōit ō plātis curā aiaꝝ hūtib' sic: Diligēt agnosce vultū pecoꝝ tui. i. vitā ꝛ mores sb̄dito ꝝ tibi. Nō ei hēbis iugit ptātē. corrigēdi eos. s. p' mortē. Sz corona. s. glie. Tribuet tibi. si bñ vsus fuerī pmissa tibi ptāte. k Apta sī prata tē. i. talia oriūt ꝛ apparēt in vere p aialiū nutritiōe: iō sb̄dit: l Agni. sup ple tē sint tibi tāq; necessarij. m Ad vestimētū tuū lanis

dicenti sīlis erit. Tecta per stillātia in die frigoris ꝛ litigiosa mlier ꝓpant. Qui retinet eā q̄si q vētū teneat ēt oleū dextre sue euacuat. Ferruz ferro exacuit: ꝛ hō exacuit faciē amici sui. Qui seruat ficū comedet fructus ei': ēt q custos ē dñi sui glīfi cabitur. Quō i aquis rīsplē dēt vult' pspicientiū: sic corda hoiuz manifesta sūt pru dētib'. Infern' ꝛ pditio nūq; replet: sīc ēt oculi hoiuz insatiabiles. Quomō ꝓbatur i flatozio argētū ꝛ i fornace auꝝ: sic probatur hō ore laudātis. Cor iiq ingrit mala: cor aūt rectū ingrit scientiā. Si ꝓtuderis stultū in pila q̄si tipsanas feriēte desup pilo: ñ aufert ab eo stulticia eius. Diligēt agnosce vultū pecoꝝ tui: tuosq; greges cōsidera. Non ei habebis iugiter ptātē: sz corona tribuet tibi i generatiōe ꝛ generationē. Aperta sūt prata ꝛ apparuerunt herbe virētes: ꝛ collecta sunt fena ō montib'. Agni sūt ad vestimentuz tuum ꝛ hedi ad

denario. Scom hebreos hec ē lra: Sicut qui mittit lapidez in palma funde. q̄ ē latitudo exns in funde medio vbi ponitur lapis vt mittat in altū ꝫ naturā lapidis: cuius ē eē deor sū: ita honor exhibitus insipiēti ē ꝫ rōnē cū exhibendus sit soli sapienti. ꝫ Quo si spina nascat in manu temulenti. i. ebrij. a Sic parabola. i. doctrina.

b In ore stultorū. sicut ei ebrius habēs spinā in manu pūgit se ⁊ alios: sic stult⁹ doc̄ens vel predicans.

c Judiciū determinat causas. i. pscindit lites. d Et q̄ ipōit stulto silentiū. cui⁹ loquacitas est causa rixarū. e Iras mitigat. quia remota causa remouetur effectus f Sicut canis ⁊c. ē ab. sic impiu. qui iterat stul. suam. ⁊ intelligitur hoc ꝺ malicia seu stulticia magna q̄ reddit hominem deo ⁊ hominibus abominabilem: non de leui seu parua que etiā iusti aliqñ accidit sicut dictum est supra .xx. Septies cadet iustus ⁊ resurget. g Uidisti hominē sapientē. sibi videri cū tñ ñ sit vl pl⁹q̄ sit. h Magis illo spē boni habebit insipiens. i. suaz insipientiā cognoscens: quia est dispositio q̄dam ad querendā sapientiā. i Dicit piger ⁊c. quia in oi opere arduo estimat maiorē difficultatē ⁊ maiora pericula q̄ sint i veritate: k Sicut ostiū vertit i cardine suo. est aūt cardo lignū circa qꝺ vertit ostiū. l Ita piger in lectulo suo. qz quāuis vigilet nō tñ surgit: ꝫ pigritia detētus i lectulo se reuoluit. m Abscōdit piger man⁹ suas ⁊c.] ꝓpter frigus. n Et laborat si ad os ⁊c]. i. ñ solū ex pigritia interrūpit opus ꝫ ēt comestionē. o Sapiēti ꝛ sibi piger videt. iqui credo requiē sue carnis. p Septē vi. loquē. sentētias. i sapiētibus ñ solū mediocriter sed ēt excellēter. q Sicut qui appre. au. canē excitat. eu ꝫ nihilo ad se mordendū. r Sic qui trāsit ipatiēs. i. nullā iuriaz patiens ab alio. s Cōmiscetur rixe alterius. quia sine cā excitat illū cū quo rixat ad mordendū ipsū verbo vl facto. t Sicut noxius ē ⁊c. ⁊ pz smia vsq; ibi: v Et cū fuerit deprehēsus ⁊c.] cū ei nō pōt excusare malicia facti q̄ est patens: negat maliciā itentiōis q̄ est latēs. x Cū defecerint ligna. q̄ sunt etiā materia ignis. y Et susurrone subtract⁹. i. detractore. ⁊ ꝺr a sono vocis: qz nō loq̄t palā ꝫ i aure ꝫ Jurgia cōquiescūt. qz ei⁹ verba sūt iurgij materia. a Sicut carbones mortui ad prunas. idest ad carbones ardētes. b Et ligna ad ignē. vtriq; ei auget incendiū. c Sic hō iracūdus suscitat rixas. qz ira ē appetit⁹ vindicte. ꝺ Uerba susurrōis. i. detractoris. e Quasi simplicia. i. vidētur sine plica dolositatis: qz simulat se loq̄ ex zelo iustitie vel ꝓpter bonū illi⁹ cui loq̄t vel de quo loquitur. f Et ipsa pueniūt ad intima cordis. qz itendit nocere vsq; ad cor. g Quo si argēto sordido. i. scoria, argēti vt habetur i hebreo. h Ornare velis vas fictile. i. terreū qꝺ nō ē decēs ornari argento vero ꝫ tñ apparēti sicut stanū vl aliq̄d h⁹. i. aliqñ ponit i extremitatibus godeti terrei. i Sic labia tumētia. i. tumōe supbie loq̄ntia. k Cū pessimo cōde sociata. qz ex abūdantia cordis os loq̄t Matth. xij. iō sꝺ dit: l Labijs suis itelligit inimic⁹. q̄a dispō cordis apparet i labijs. m Qñ sōmiserit vocē suā. hūmil⁹ loquēdo ne appeat ei⁹ dolus. n Ne credid. ei qñ ne. septem. i. vniuersitas malicie seu nequitie q̄ p septenariū designat eo q̄ oē tp⁹ septēario diez cōpbēdit. o Sūt i cōde illi⁹. ex magno enim appetitu nocēdi mutat mo⁹ loq̄ndi p Qui opit odiū frau. signis amicitie: vt iudas. q Reuela. ma. ei⁹ i ꝓsilio. qz ōphēdit postea facto: sic ꝺr de tozqto i legēda sci tyburcij martyris. r Qui fodit foueā. parās alteri ruinā. s Incidet i eā. sicut pz ꝺ balaā q̄ docuit balach mittē scādalū coram filijs isrl numeri. xxiij. ⁊ postea ab eis occisus ē: numer xxv. t Et q̄ voluit lapidē. ꝺ loco suo. v Reuertet ad eū. s. lapis: sicut videm⁹ sēsibl⁹ q̄ lapis pōderosus ab aliq̄ mot⁹ ex suo pōdē reuertit ad ip̄z mouētē ⁊ ledit eū Et p hoc itellr q̄ volēs imutare aliq̄d nōbile ⁊ ꝓsuetus ex hoc patit detrimētū: qz rat nouitas solet iducē dissensionē ⁊ rbellionē ꝫ faciētē. x Lingua fallax ñ amat veritatē. qz dissona ē habitui suo. y Et os lubricū. qꝺ ñ seruat secretū. z Operatur ruinas. denudādo aduersarijs consilium.

Cap'm. XXVII.

Ne glorieris i crastinū: ignorans qd supuentura pariat dies. Laudet te alienus ⁊ nō os tuum: extraneus ⁊ non labia tua. Grā

cto iurgia conquiescunt. Sicut carbones ad prunas et ligna ad ignes: sic homo iracundus suscitat rixas. Uerba susurrōis quasi simplicia: et ipsa perueniūt ad intima cordis. Quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile: sic labia tumentia cum pessimo corde sociata. Labijs suis intelligitur inimicus cū i corde tractauerit dolos. Quando submiserit vocem suam ne crediderīs ei: quoniam septē nequitie sunt i corde illius. Qui opit odiū fraudulēter: reuelabit malicia eius in ꝓcilio. Qui fodit foueā i cidet i eā: et q̄ voluit lapidē reuertet ad eū. Lingua fallax non amat veritatem: et os lubricum operatur ruinas.

Cap'i. XXVII.

Ne glorieris i crastinū: ignorans qd supuentura pariat dies. Laudet te alienus ⁊ nō os tuum: extraneus ⁊ non labia tua. Grā

b Qui puersis gradit vijs. iplicando se varijs pctis. c Cōcidet semel. i. absq; resurrectōe ad bonū: sic dictū ē supra. xviij. Impius cū in pfundū pctōz venerit pte-net: tūc repentinus supueniet ei iteritus: ⁊ eū sanitas nō seq̄tur. d Qui opat terrā suā ⁊c. hoc patet ad sēsū. e Uir fidel' mlt̄um laudabitur. q; fidelitas ē magnū bonum. f Qui autem festinat ditāi. ad hoc nimis anhelans. g Nō erit ino. ḋa mlta vel saltē aliqua acquirit i iuste. h Qui cognoscit in iudicio faciem. conde scendēs alicui pl' debito ex aliqua pruata familiaritate. i Non bene facit iste. ḋa declinat a rectitudine iusticie. k Et p buccella panis. i. p re modici valoris. l Deserit veritatē. cui' valor est inestiabilis. m Uir qui fest. di. ⁊ alijs iuidet. eo q; sē eo ditiores. n Ignorat q; egestas supueniat ei. in futuro sic diuiti epuloni qui guttam aque non potuit ipetrare: luce. xvj n Qui corripit hominē. ratione utentez: in hoc ei differt hō a brutl animalibus: ꝛz q; dī. i. metaphysice. Alialia imaginatiōib' ⁊ memorijs vi uūt: hō aūt intellectu ⁊ rōne. o Gratiā postea inueniet apud eū ⁊c. q; percipit bonū correctoris ⁊ malū adulatorl. p Qui subtrahit aliquid a pie suo ⁊ matre. furtiue accipiendo vel debita necia denegādo. q Et dicit hoc nō ē pctm̄. q; ē hereȝ i primo casu: vel q; illa vult offerre deo i scdo casu: qđ reprobat saluator matthei. x. r Particeps homicide ē. i. simile malū facit s Qui se iactat ⁊ dilatat. dicta vel facta sua vltra debitū magnificando. t Jurgia cōcitat. q; alij ex hoc i dignātur cōtra eū. v Qui cōfidit i corde suo. i. i sensu suo plus debito. x Stultus est. q; presūptuosus ē ⁊ supbus: superbia vero excecat itellectū. y Qui dat pauperi ñ idigebit. i futuro nec ēt i pñti ꝺ cursu cōi: q; dñs multiplicat eius bona vt habeat vñ tribuat patiēti necessitatē. z Qui despicit deprecatē sustinebit penuriā: sicut diues epulo q̄ laçaro micas panis denegauit: penuria aque gutte sustinuit. ⁊ Cū surrexerint i pij absc̄dētur homes. rōnabiliter viuētes. Regnātib' eni achab ⁊ ieçabel: absc̄diti fuerūt pphete dñi i speluncis iij. reg. xviij. ⁊ ipsis destructis tpe iehu. iiij. reg. ix. multi plicati fuerunt iusti: ⁊ pphete baal iterfecti. iij. reg. x. caplo.

Vjro q̄ corripiētē. Supl' posita ē disciplia .XXIX. toz eruditio: hic cōsequenter ponitur indisciplina toz obstiatio cū dī: Uiro q̄ corripiētē dura ceruice i. obstiato aio. b Cōtēnit: ꝛpētin' ei supueiet iterit'. corpis ⁊ anime. c Et cuȝ sanitas non sequet. q; peccatum eius est irremediable. Est eni quedaȝ spēs peccati i spiritūsctū qđ irremissibile. i. de difficili remissibile dī: matthei xij. d Jn multip. iust. leta. vulgus. q; p eos sustētat. e Cū impij sumpse. pri. gemet pop. q; supra vires ab eis grauantur f Qui amat sapiē. leti. pa. suuȝ. quia bonum filij reputat suū g Qui autem nutrit scortū pdet substātiaȝ. sicut dicitur luce xv. ꝺ filio prodigo q̄ dissipauit substantiā suam cū meretricib' viuendo luxuriose. h Rex iustus erigit terram eius. statū meliorādo. i Uir auarus destruet eam. ex cupiditate tyrannizādo. k Homo qui blādis ⁊c. rete expandit gressibus eius. ipedit ei eius pcessū i fuis operib' subtrahendo sibi. pmissū i quo confidebat. l Peccā tē vir iniquū inuoluet laqueo'. multiplicdē ipe ⁊ gehēne. m Et iustus lau. atq; gau. applaudens diuine iusticie. vñ in psal. lv. Letabitur iust' cū viderit vindictā ⁊c. n Nouit iustus causā pauperis. i. cognoscere satagit vt iuuare possit. o Impius ignorat scientiā. bñfaciendi: sm illud pphetic̄: Sapiētes sūt vt faciāt mala: bñ aūt facere nescierūt. p Homes pestilentes dissipant ciuitatē. sicut Seba filius bochri cū sibi adherentibus posuit abelā in periculo dissipatiōis. ij. reg. xx. q Sapientes vero auertūt furorē. sicut sapiēs mulier auertit irā io ab uolētis eā destruere vt habet ibidē. r Uir sapiēs si cū stulto contēderit. laborās ad eī' emēdationē. s Siue irascatur. ipse sapiēs stultū acriter arguēdo. t Siue rideat. ipm dulciter monēdo. v Nō inueniet requiē. i. stulti emēdationē: ⁊ sic pdit laborē. x Uiri sanguinū. i. effusores multi sanguinis. y Oderūt simplicē. i. sine plica dolositatis icedētē. z Justi aūt querūt aiam ei'. i. eius vitā saluare: sicut ismahel ⁊ socij eius iterfecerūt godoliaȝ ⁊ plures alios simplices: hieremie. xlj. Johāna vero filius charee ⁊ alij q̄ cū eo erāt q̄rebāt vitā eius saluare: hiere. xl. a Totuȝ spm̄ suū pfert stult'. q; nescit aliq̄d celare. b Sapiēs differt. vsq; ad tpus opportunū. c Princeps q̄ li. au. ver. mē i. adulationis ⁊ detractōis. d Oēs ministros hz ipios.

q peruersus gradit vijs pci dēt semel. Qui opat terraȝ suā satiabitur panib': q aūt sectatur ociū replebit egestate. Uir fidelis multū laudabitur: q aūt festinat ditāi non erit inocēs. Qui pgnoscit in iudicio facie non bñ fac iste: ēt p buccella pānis ꝺserit veritatē. Uir q festinat ditari ⁊ alijs iuidet: ignorat q egestas supueniet ei. Qui corripit homineȝ: grāȝ postea ueniet apud eū magis q̄ ille q p lingue blādimenta decipit. Qui subtrahit aliqd a pie suo vl a mre: ēt dicit hoc nō ee pctm̄: particeps homicide ē. Qui se iactat ⁊ dilatat: iurgia cōcitat: q vo sperat in dño saluabitur. Qui pfidit i corde suo stultus ē: qui aūt gradit sapiēt ipe laudabit. Qui dat pauperi nō idigebit: qui despic deprecātē sustinebit penuriā. Cū surrexerint ipij absc̄dent homes: cū illi pierit mlt̄iplicabūt iusti. XXIX.

ipsoꝝ ⁊ ad victū ō carnibus. n Et hedi. sil'r sunt necessarij. o Ad agri ꝓciū. i. vt de ipsis emat agros. vel ō ꝓcio eoꝝ colas iā habitos. Et per agros ⁊ hedos itelligunt h̄ ēt alia aialia ad victū ⁊ vestitū ⁊ agriculturrā ⁊ neccia. p Sufficiat tibi lac capraꝝ ⁊c. i. si habeas i domo tua aialia ad victū tuū ⁊ dom' tue sufficiētia ñ sis solicit' aliūde q̄rere alia magꝭ ōlicata: tū q̄ ñ sit ita secura ad esū tuꝰ sic̄ nutrita i domo tua q̄ si tibi cognita: ⁊ q̄ in talib' expēdit magna pecūia q̄ i alijs ē magꝭ expēdēda. Laplm. .XXVIII.

FUgit ipius. Superius declarauit bonū sapie ⁊ vir̄ti annexuꝰ: hic cōsequēter declarat malū vicijs cōiunctū q̄ō ē timor: Dō ei mal' nusq̄ securus q̄ sēp tiet sibi ipsi diari ab illis q̄bus intulit mala: lz ñ sit ita: ꝛō dī: a Fugit ip' nemie psequēte. sicut de Laym dī gen. iiij. Egressusq̄ Laym a facie dñi bitauit i terra pfug'. b Just' aūt quasi leo cōfi. in dño absq̄ ter. crit. q̄ si moriat in persecutione in refrigerio erit. c Proꝛ pec. ter. mlti pri. eius. sicut ꝓpter peccatū fgnū salomonis i duo diuisū fuit. iij. reg. xij. d Et ꝓpter hoīs sapiam. in cognitiōe ō diuinis. e Et hoꝝ sciam. q̄ dicūt i agibilib' hūanis. f Vita ducis lōgioꝛ erit. ⁊ sic vita eęchie fuit prolōgata. xv. annis. iiij. reg. xx. g Vir paup calūniās paupes ⁊c. sicut ei himber cozzūpēs segetes ē pessimus: sic talis paup q̄ ex maxima malicia calūniat' paupes q̄b' deberet ꝓpati mor' ex sue paupertatis experiētia: ꝓpter q̄ō vulgariū dī q̄ mozsus ma cri pediculi ē pessimus. h Qui dereliquūt. le. lau. ipiuꝝ. q̄ facit fm voluntatē eoꝝ. i Qui cust. succē. ꝫ eū. ꝛelo legis ⁊ iusticie moti: sicut pꝛ ō mathatia. j. machabeoꝝ. ij. q̄ interfecit sup arā iudeū idolis sacrificātē. k Viri mali ñ cogitāt iudiciū. i. facere executionē iusticie: q̄ hñt oppositū habitū fm quē cogitāt ⁊ operātur. k Qui aūt iquirūt dñm aiaduertunt oia. q̄ ad executionē iusticie sūt necessaria l Melioꝛ est paup ⁊c. ⁊ pꝛ sua. m Qui custodit le. fi. sa. est. q̄ cōformat se sapie diuine. n Qui aūt ꝓmessatores. i. glutones. o Pascit. expendēdo i hoc suā sb̄stātiā. p Confūdit patrē suū. q̄ malū filij apprehēdit quasi suū ⁊ sic ꝓfundit ō ipso sicut ō ꝓpo malo. q Qui coaceruat diuitias vsuris. recipiendo vltra sortē ex pacto. r Et fenore liberali. recipiēdo vltra sortē: nō tm̄ ex pacto: ⁊ hoc dī fenus liberale: tm̄ malū ē ꝓpter q̄ō dicit saluatoꝛ luce. vj. Date mutuū nihil inde sperātes. s Jn paupes. i. ꝫ. paupes. t Cōgregat eas. q̄ nullus accipit ad vsurā pꝛio modo vl scō nisi inquātū idigēs ⁊ paup. v Qui decli. aurē suā

ăgri preciuꝫ. Sufficiat tibi lac capraꝝ i cibos tuos ⁊ i necessaria domus tue: ⁊ ad victū ancillis tuis. XXVIII.

FUgit ipius nemie p sequēte: iustus aūt q̄i leo cōfidēs absq̄ troꝛe erit Prōpt pctā tre multi ꝓnci pes eius: ēt ꝓpt hoīs sapiaꝝ ēt hoꝝ sciam q̄ dicūt: iuta ducis lōgioꝛ erit. Vir păup calūnians paupes: silis est himbri vehemēti in q̄ para tur fames. Qui dereliquūt legē: laudāt ipiū: q̄ custodiunt succēdūt ꝫ eū. Viri mali ñ cogitāt iudiciū: q aūtez iquirūt dñz aiaduertūt oia Melioꝛ est paup ābulās in simplicitate sua: q̄z diues in prauis itinerib'. Qui custodit legē filius sapiēs est: q̄ui aūt ꝓmessatoꝛes păscit cōfundit patrē suū. Qui coaceruat diuitias vsuris ēt fenoꝛe liberali: i păupes ꝓgrē

gat eas. Qui declīat aures suas ne audiat legē: ōro eiꝰ erit execrabilis. Qui ōcipit iustos i via mala: i interitu suo corruet: ēt siplices pōssidebūt bona eiꝰ. Sapiens sibi videt vir diues: păuper aūt prudēs scrutabit eum. In exultatiōe iustoꝝ mlta glia ē: regnātibus ipijs ruine hoiuꝫ. Qui absc̄ōdit sceIera sua nō diriget: q̄ui aut tē ꝓfessus fuerit: ēt fliq̄rit ea miꝫ cōseq̄t. Beat' hō qui sēp ē pauidus: q̄ui vo mētl ē dure corruet i malū. Leo rugiēs ⁊ vrsus esuriēs: prin cēps ipius sup pplꝫ paupe rē. Dux idigēs prudentia: mūltos opprimet p calūni az: q̄ui aūt odit auariciā lōgi fiet dies eiꝰ. Noīēm q ca lumniatur ănime sanguinem: si ūsq̄ ad lacum fuge rit nēmo sustinet. Qui ambulat simpliciter salūus erit

iteritu suo corruet. interitu. s. mortalis culpe ⁊ gehē ne. a Et simplices. i. sine plica dolositatis incedētes. b Possidebūt bōa eiꝰ. sicut filij isr'l possederūt bona madianitaꝝ q̄ p filias suas traxerāt eos ad pctm̄: numeri xxv. c Sapiēs sibi vī diues. iputans sue prudētie diuitiaruꝫ acquisitionem: seu eaꝝ conseruationem. d Pauper aūt prudens scrutabitur euꝫ. i. sciet eiꝰ consiliuꝫ: sicut pꝛ secūdo reg. xvij. de chusi: qui scrutatus ē consiliuꝫ absalō ⁊ erat val de pauper respectu ipsi'. e Jn exultatione iustorū mlta gloria ē. q̄ p hoc bōi honorantur ⁊ exaltantur: sicut patꝫ ō regno dauid eęchie ⁊ iosie. f Regnātibus ipijs ruine hoim. sicut pꝛ ō manasse rege iij. reg. xxj. ō quo dicitur ibidē: Jnsuper ⁊ sanguinē innoxiū fudit manasses multū nimis donec ipleretur hierusalē vsq̄ ad os. g Qui abscondit scelera sua. i cōsciētie fozo. h Nō dirigetur. i via salutis. i Qui aūt ꝓfessus fuerit. veraciter ⁊ itegre. k Et reliquerit ea. absq̄ recidiuo. l Misericordiā cōsequet. a deo. m Beatus hō qui sēp ē pauid'. ne in aliquo offendat deū. n Qui vero mentis est dure. non curans de tali transgressione. n Corruet in malū. s. culpe ⁊ pene. o Leo rugiēs ⁊c. q̄ sicut bestias deuorat ita: p Prīceps ipius. subiectos sibi resistere nō potētes bonis suis expoliat. q Dux indigēs prudētia. in agibilib' hūanis. r Multos opprimet p calūniā. quia ministros hꝫ ipios inducētes eū ad hāc maliciā: ⁊ ipse nescit auertere. s Qui aūt odit auariciā lōgi fiēt dies eiꝰ. pꝛio i vita pūti: q̄ nō hꝫ ifidiātes sibi: ⁊ postea i futuro i quo eternitate vite gaudebit. t Nomīnē q̄ calūniat. i. iuste querit. v Aie sanguinē. i. hois mortē. noīe ei aie frequēter itellr hō i sacra scriptura: eo q̄ ē nobilioꝛ pars a qua denoiatur totū. x Si vsq̄ ad lacū. Jn hebreo habet: Ad foueaꝫ fugerit. i. vsq̄ Ad sepulturā penitere distulerit. y Nemo sustinet. i. nemo pōt eū adiuuare q̄ post mortē nō ē locus ꝑnie. z Qui ābulat simpliciter. idest innocenter: a Saluus erit. in futuro.

equoꝝ ⁊ auri ⁊ argẽti ⁊ ꝙ nõ alienaret aníᵐ eiᵘ a deo per vxores alienigenas: qõ tñ fuit falsũ: vt pz. iij. reg. xj vbi dr ꝙ deceptus ab eis edificauit tẽpla idoloꝝ. Dicũt tñ hebrei ꝙ postea pctñ suũ cognouit ⁊ penituit: ⁊ sm hoc loquit h: ⁊ ẽ talis lra hebraica. Prophetia. supple ẽ qõ subditur: Dixit vir .i. salomõ Mecum deus. p plenitudinem sapientie. Mecum deus per plenitudinẽ potẽtie: vtrũ qz ei habuit salomon a deo. Et potero. ſ. multiplicare mihi equos aurũ ⁊ argẽtũ ⁊ vxores absqꝫ transgressione. Uerũtamẽ trãsgressus fuit: ⁊ postea pctñ suũ cognoscẽs penituit: iõ sb dũtur verba ipsius penitẽtis. Stultissimus sũ viroꝝ. q̃ credebã eẽ sapiẽtissimus. Et sapia hominũ. qua cauent a transgressione diuinoꝝ preceptoꝝ. Non ẽ mecũ. ⁊ ad idẽ pertinet qõ subdit: Nõ didici sapiam. ſ. p̃dictaz exequẽdo eã in ope. Et noui. resumit li nõ qõ ponit i clausula imediate precedẽti sic: Et nõ noui sanctoꝝ sciẽtiaz. qua cauent ab offẽsa diuina: ⁊ est repetitio eiusdẽ sentẽtie ad maiorẽ exaggerationẽ sicut solẽt facere penitentes errorẽ suũ cõfitẽtes. Et subdit huius erroris declaratio cũ dicitur: Quis ascẽdit in celũ atqꝫ descẽdit. sicut fecit moyses qui ascẽdit sup montẽ synai i celũ sidereũ ad dominũ: ⁊ ide descẽdit ad pplm vt habet in exodo. Quis cõtinuit spiritũ in manibus suis. sicut fecit moyses q̃ cineres ardẽtes ỏ camino accepit i manibus suis: exo. ix. Quis colligauit aquas quasi i vestimẽto. sicut fec moyses in mari rubro: qz merito ipsius aque fuerunt diuise vt trãsiret ppls isrl: ⁊ aque erãt ei q̃si p muro a dextris ⁊ a sinistris: exo. xiiij. Quis suscitauit oẽs terminos terre. sicut moyses q̃ i erectiõe tabernaculi suis meritis imisit terrorẽ oibus gẽtibus in oibus finibus terre, pmissionis: ⁊ circa habitãtibꝰ: sicut dr deu. ij. Hodie icipiã mittere terrorẽ tuũ atqꝫ formidinẽ tuã in pplos rẽ. Quod nomẽ est eiᵘ. quasi diceret si dicat ꝙ aliᵘ añ moysẽ fuit q̃ talia fecit dicat quis fuit ille: ⁊ qõ fuit nomẽ eius: ⁊ si dicatur mortuᵘ est ⁊ nomẽ eius datũ obliuiõi dicat: Qõ nomẽ filij eius. i. q̃ generatio mansit ab eo ex qua possit haberi noticia aliqua ỏ ipso. qõ cũ nõ iueniat: restat ꝙ nõ fuit alicjs sibi in magnitudine silis: et ideo cũ ille p̃ hibuerit regẽ isrl multiplicare sibi equos auꝝ ⁊ argẽtũ ⁊ vxores: ⁊ ego salomon feci cõtrarium: pz ꝙ i hoc fui stultissimus viroꝝ. ⁊ maxie qz ex oze dñi loquebat: iõo subdit: Qis sermo dei ignitus. i. ab oi supfluitate ⁊ falsitate depuratus. Clypeus ẽ. cõtra insultũ tentationum. Sperãtibus in se. i. in dño ⁊ nõ p̃sumẽtibus ỏ sua sapientia sicut ego presũpsi: ppter qõ errauí: iõ subdit alios monẽdo: Ne addas quicq̃ verbis illius ne arguaris. de trãsgressione legis q̃ hoc, phibet: deutro. iiij. ca. Nõ addetis ad verbuz qõ vobis loquor neqꝫ auferetis ex eo. Inueniarisqꝫ mendax. ex tua additione: Hec expositio hebreoꝝ videtur in pluribus deficere: prio quantuz ad eius fundamẽtũ. ſ. ꝙ salomon in fine vere penituerit ⁊ sic premissa verba, protulerit: Stultissimus sũ viroꝝ rẽ. quia si vere penituisset cũ eẽt rex potentissimus templa idoloꝝ que ꝓstruxerat destruxisset qõ tñ nõ fecit: qz sterũt vsqꝫ ad tps iosie. iiij. reg. xxiij. Scõo deficit qa in multis vi falsa ⁊ extorta. Prio qz p̃mittit i textu, pphetia vbi lra nra hz visio. si enim salomon penitẽs ỏ suis transgressionibꝰ pteritis locutus ẽ: Stultissimus sũ viroꝝ rẽ. i hoc nõ loqbat, pphetice: vt dicit expõ hec: sz magis hystorice ꝓfitendo facta sua ptẽrita. sũr nec i hoc qõ

locutus ẽ ũir cũ qũo est deus ẽt qui deo secũ morante ꝓfortatus ait: Stultissimus sũ viroꝝ: ẽt sapientia hominũ nõn est mecum. Nõn didici sapiaz: ẽt noui sciaz scõꝝ

subdit ỏ, moyse: Quis ascẽdit i celũ rẽ. sz referebat p modũ admiratiõis seu qõnis illud qõ ỏ moyse legerat in exodo. Similiter qõ dicit illa expõ: Et noui sanctoꝝ sciaz. q̃ li nõ precedẽtis clausule ẽ hic resumẽdũ: vt sit sensus: Et nõ noui sanctoꝝ sciam. hec expõ vi extorta qz nõ, pbat ab eis p silez modũ loquẽdi alibi i scriptura: ⁊ iõ si esz talis itellecᵗ vt dicũt scriptura sic loqueret Neqꝫ noui sanctoruz sciam. Itẽ qõ subdit: Quis continuit spm i manibus suis. qõ exponũt ỏ cineribus a moyse i camino acceptis: vi falsũ quia spũs in scriptura frequẽter accipit, p angelo: aia ⁊ vẽto: sz q̃ accipiat, p cineribus nõ inuenit i aliquo loco. nec pot dici q̃ ppter hoc dicũtur spũs: qz accepti fuerũt ad causandũ ventũ: qz scriptura nõ dicit hoc: sed solũ q̃ ad eaꝝ sparsionẽ facte fuerunt vesice turgẽtes in hoibus ⁊ iumẽtis. Itẽ qõ subditur: Quis suscitauit oẽs terminos terre. qõ exponũt ỏ tabernaculi erectiõe est oño ficticiũ: ⁊ scriptura quã allegant ad hoc deutero. q̃. nõ est ad ꝓpositũ sed magis ad oppositũ qz illud verbũ fuit dictũ in trãsito torrẽtis arnõ: vt pz ibidẽ qõ fuit p. xl. vel. xxxix. ãnos post erectionẽ tabernaculi: qa moyses erexit tabernaculũ pria die ãni scõi egressiõis ỏ egypto: exo. xl. Moyses aũt ptulit ista vba post exitũ de deserto in quo fuerũt. xl. annis, ppter qõ littera ista ẽ aliter exponẽda. Et diuiditur residuũ huius capituli in duas ptes. In prima declaratur eterna filij dei generatio: ⁊ scõo eius icarnatio: ibi Tria sunt. Prima in duas: quia primo quod dictũ est ostenditur: secũdo scriptura ad cõmunẽ modũ docẽ di reuertitur: ibi Duo rogaui te. Circa primũ sciendũ ꝙ licz salomon in senectute grauissime peccauerit: tamen añ spm sanctũ habuit: aliter eius libri nõ ponerẽtur i canone: ⁊ tũc in spũsancto preuidit tpe christi futuro hoies simplices ⁊ il litteratos illuminãdos a deo ỏ his que ptinẽt ad salutẽ: vt pz de apostolis ⁊ pluribus alijs. Uñ i cõcilio niceno vt ffert ruphinus fuit qdã phs in philosophia ⁊ dialectica valde i structus q̃ doctores christianos cõfutabat: cui qdã catholicus vir simplex ⁊ ignarus se opposuit dicẽs: In noie dñi ie su christi audi philosophe q̃ vera sũt. Deus vnus ẽ q̃ oia q̃ vident virtute verbi sui creauit ⁊ spũs sui operatiõe firmauit: hoc verbũ quẽ nos dei filiũ dicimus: hũanos miserat errores ex virgine natus ẽ ⁊ morte sua nos a morte ppetua liberauit quẽ expectamus iã resuscitatũ iudicẽ omniũ q̃ gerimus eẽ vẽturũ. Credis hoc ita philosophe? Et ille ac si nũ quã vllũ sermonẽ ꝓtradicendi didicisset hoc solũ potuit rñdere ita sibi videri nec aliud vex eẽ: ⁊ cõuersus ad discipulos suos ⁊ ad eos q̃ audiẽdi gra ꝓuenerãt: Audite inquit o eruditi viri donec verbis mecũ gesta res est: verba verbis opposui: ⁊ que dicebãtur dicẽdi arte subuerti: vbi vero p verbis virtus accessit ex oze dicẽtis: ñ potuerũt resistere verba virtuti: ⁊ subdit: Itaqꝫ phs christianus effectus se victuz fuisse gratulabat. Hec igit ⁊ cõsimilia puidẽs salomõ i spũsancto dixit: c Ulsio quã locutus ẽ. i. loquet: qz pphetia frequẽter loquit de futuro p modũ ptriti ⁊ frequẽter supza dictũ ẽ. d Uir. ſ. virtuosus. e Cũ quo deᵉ erat. p tpẽalẽ illustrationẽ ⁊ nõ p hũanã ỉstructiõez: et sic verba illa ñ sũt salomonis nisi, rclatiue. f Et q̃ deo secũ morãte cõfortatᵒ. ad ꝓmẽdationẽ sapie diuine ⁊ ptẽptũ hũane ait: g Stultissimus sũ viroꝝ. i. illitteratᵒ ⁊ simplex. h Et sapia hominũ. i. sapia politica q̃ regũt res hũane. i Nõ ẽ mecũ. ita dicit phs v. metaphysice ꝙ eremita non ẽ bonᵘ neqꝫ malus loquẽdo ỏ bonitate ⁊ malicia politica: qz refugit talia. k Nõ didici sapiam. i. philosophicã sciam. l Et noui sciam scõꝝ. q̃ dispõit ad salutẽ eternã: ita dicebat amos

qz querẽtes sibi placere ō talibus seruiũt ei: sicut pz de saule q̃ adulatiõibus ⁊ detractionib⁹ doech ⁊ alioz̃ filiũ pleque batur dauid iustũ. e Pauper ⁊ creditor obuiauerũt sibi. tũc ei ꝓprie fit qñ creditor liberaliter sibi cõmodat i sua pauptate. f Utriusq; illuminator ẽ dñs. qñ diuiti inspirat voluntatez subleuãdi pauperẽ: ⁊ pauperi orare ꝓ diuite.

g Rex qui iudicat i veritate rẽ. sicut patet ō throno dauid: ō quo dr psal. lxxxviij. Et thronus eius sicut sol in conspectu meo rẽ. h Uirga atq; correctio tribuit sapientiã. dispositiue: sed deus effectiue ꝓcipaliter: ⁊ pedagog⁹ ⁊ doctor ministerialit. i Puer autez q̃ dimittit voluntati sue. q̃ vaga est: ⁊ ad insolentiam ꝓna. k Confundit matrem suaz. quia de fatuitatibus eius patitur erubescẽtiã. l In multiplicatõe ipioz̃ multiplicabũtur scelera. vt pz primo machabeoz̃ vbi dr q̃ multiplicati ipijs declinauit ppl⁹ ad ritum gentilium. m Et iusti ruinas eoz̃ videbũt. qz mathias ⁊ filij ei⁹ ruinas eoz̃ viderũt. n Erudi filiũ tuũ ⁊ refrigerabit te. i. ꝓsolabit te. o Cũ ꝓphetia deficeit dissipabit ppls. sic pz ō pplo iudeoz̃ q̃ dissipat⁹ ẽ p orbẽ terraz̃ o q̃ abiecẽit a se doctriaz ꝓphetic⁹ christi ⁊ apl⁹oz̃ ⁊ alioz̃ doctoz̃. p Qui vo custodit legẽ beatus ẽ. i ispe: matthei cix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. q Seru⁹. ptunax ⁊ rebellis verbis ñ põt erudiri. cui⁹ cã ꝑdit: Qz qd dr rẽ. ⁊ pz. r Uidisti hoiez velocẽ ad loquẽdũ rẽ. ligua eni eo q̃ sita est in lubrico male cozrigibilis ẽ a multiloqo: ⁊ p cõsequẽs a stultitia sicut dictũ ẽ supra: In multiloqo peccatũ nõ deerit. s Qui delicate a puerilia rẽ. hoc pz. ij. reg. xix. ō siba seruo miphiboset quẽ ꝓtẽpsit ⁊ mendacii accusauit: fuerat tñ satis delicate nutritus i domo sua ⁊ in domo patris sui saul a iuuẽtute. t Uir iracũd⁹ ꝓuocat rixas. qz ꝓnus ẽ ad iferẽdũ iniurias ex qb⁹dam rixe. v Et q̃ ad indignãdũ facilis ẽ. ex leui cã. x Erit ad pctã ꝓcliui dr. qz principiũ dis pcti ẽ supbia. y Supbũ seqt humilitas. sicut pz. iij. reg. ō adonia q̃ elatus i supbiã voluit regnare. z Et hũilẽ spũ suscipiet glia. i. honor i publico exhibitus: sicut pz ō salomone hũiliter se tenẽte quãuis dauid decreuisset ipsũ p⁹se regnare: ⁊ gliaz regni obtinuit adonia dereiectio. a Qui cũ fure ꝓticipat. Jsta pticipatio fit nouez modis. Uno mõ ꝓcipiẽdo seruo vel subdito q̃ furet. Scõo ꝓsulẽdo frutũ sibi ñ subdito. Tertio ꝓsentiẽdo: ita q̃ furtũ nõ fieret sine ꝓsensu suo. Quarto adulãdo raptori vel furi: vtpote ꝓmendãdo eũ ō ꝓbitate si fieret tale factũ: ⁊ ex hoc iducitur ille ad faciẽdũ. Quito mõ latronẽ vl ei⁹ latrociniũ receptãdo. Sexto furto ipsius ꝓticipãdo: vtpote ptẽ ipi⁹ accipiẽdo. Septio tacendo qñ videt fieri furtũ qõ loq̃ndo vl exclamãdo poterat impedire. Octauo se ñ opponendo vl impediendo qñ ad hoc tenet sicut iudex vel custos terre. Nono qñ p⁹ furtũ factũ iqrit ō ipo vt iueniat: ⁊ aliqs scit ⁊ nõ idicat: vñ versus. Jussio ꝓsiliũ ꝓfectus palpo recursus Participãs mutus ñ obstãs ñ manifestãs. b Odit animã suã. qz qlz isto⁹ facit pctm ⁊ tenet ad restitutõez

licate a puerilia sua nutrit seruũ suũ: postea sentiet cõtumacẽ. Uir iracũdus ꝓuocat rixas: ⁊ q̃ ad indignãdus facilis est: erit ad peccata ꝓcliuior. Superbus seqt hũilitas: et humilẽ spũ suscipiet glia. Qui cũ fure pticipat odit aiam suã: audiratẽ audit: et nõ idicat. Qui timet hoiez citõ corruet: qui sperat i dño subleuabit. Multi requirũt faciẽ pncipis et iudiciũ a dño egreditur singulor̃. Abominatur iusti virum impium: ⁊ abominantur impij eos qui recta sunt via. Verbum custodiens filius: extra perditionẽ erit. .xxx.

Erbã congregantis: filij vomentis. Uisio quaz

ministros hz ipios. Pau⁹p ⁊ creditor obuiauerũt sibi: vtriusq; illumiator ẽ dominus. Rex q̃ iudicat i veritate pauperes: thron⁹ eius i eternũ firmabit. Uirgã at qz correctio tribuit sapiam puer aũt q̃ dimittit volũtati sue ꝓfundit matrẽ suam. In multiplicatiõe ipioz̃ multiplicabũt scelera: et iusti ruinas eoz̃ videbũt. Erudi filiũ tuũ ⁊ refrigerabit te ⁊ dabit dlitias aie tue. Cũz ꝓphetia deficeit dissipabit ppls: q̃ uero custodit legez beat⁹ ẽ. Seru⁹ verbis ñ põt erudiri: qz qd dicis itelligit ⁊ rñdẽ ꝓtenit. Uidisti hominẽz velocẽ ad loquẽduz stulticia magis sperãda est qz illius correctio. Qui de

abominatiõis. l Uerbũ pris custodiens fili⁹ rẽ. Jste ꝑsus nõ ẽ i hebreo: pz ñ snia. Caplm. XXX.

Erba cõgregãtis. Superius posita ẽ eruditio salomonis actiua: hic ponit ei⁹ eruditio passiua: ⁊ prio a deo: scõo ab hoie sequẽti ca⁹. Pria diuidit i duas partes: qz prio ponit q̃daz bzeuis ꝓfatio: scõo subdit narratio: ibi Uisio. Circa primũ sciẽdũ q̃ scriptura veteris testi frequẽter vtit noie filiatiõis ad denotãdũ ꝓpetatẽ aliquã: sicut. j. reg. xij. Filius vnius anni erat saul cũ regnare cepisset. ad denotãdũ eius hũilitatẽ. ⁊. ij. reg. xij. Diuit dñs q̃m fili⁹ mortis ẽ vir q̃ fecerit hoc. ad denotandũ eius malitiã morte dignã: ⁊ hoc mõ salomon dr hic filius congregãs ⁊ vomẽs. Filius congregãs ad denotandũ magnitudinẽ sapie in eo congregate parti ex ifusiõe dei: vt pz. iij. reg. ⁊ parti ab exercitatiõe studij. Silr dicitur fili⁹ vomẽs ad denotãdũ excellẽtiã sue doctrie. Un dixit regina saba. ij. reg. x. Beati viri tui q̃ stãt coraz te sẽp ⁊ audiũt sapiaz tuã: Est igit sẽsus: a Uerba. s. q̃ se quũt sũt. b Cõgregãtis rẽ. i. ipsi⁹ salomonis q̃ dr filius congregãs ⁊ vomẽs mõ ꝓdicto: qualiter aũt sint eius verba magis explicabit postea. c Uisio. Hic ꝓnr ponit narratio. Circa q̃ sciẽdũ q̃ fm hebreos salomon h loqtur ō seipso quasi ō alio loquẽs i tertia ꝑsona cũ dr c Uisio quã locut⁹. Ad cui⁹ intellectũ sciendũ q̃ deut. xvij. dixit moyses ō rege istituẽdo sup isrl Nõ multiplicabit sibi eqs rẽ. ⁊ seqt: Nõ habebit vxores plurimas q̃ alliciant aiuz ei⁹: neqz argẽti ⁊ auri imẽsa põdera. Salomon aũt ō sua sapia ꝓfidẽs nimis multiplicauit sibi eqs ⁊ auri ⁊ argẽti imẽsos thesauros ⁊ ẽt vxores multas: et alienigenas: estimãs q̃ ñ eleuaret i supbiã ex multitudie

transcendẽtia: ⁊ que sũt illa subdit: e Uiã aquile in celo. hãc viã tenuit christus in sua ascensiõe. f Uiaz columbi supra petrã. hãc viã tenuit christus i sua resurrectione: christus ei passus p serpẽtẽ vl columbã designatur ſm q dr Iob. iij. Sicut exaltauit moyses serpentem deserto: sic exaltari oz filiũ homis christus autẽ passus ⁊ sepultus i sepulchro lapideo: in mirabilr exijt i sua resurrectione clauso sepulchro ⁊ sic tenuit viã columbi sup lapidez g Uiam nauis in medio maris. hanc tenuit christus in sua cõuersatione: q in hoc mũdo tanq̃ i mari pcelloso expositus fuit pressuris ⁊ tribulationib⁹. h Et viã viri. s. pfecti. i In adolescentula. Hec ẽ vera littera: quia sic est in hebreo: ⁊ dr adolescẽtula beata virgo maria q̃ i iuuentute christi cõcepit spũssancti virtute: qđ fuit valde mirabile: p pri qđ dicit hieremias. xxxj. Nouũ creauit dñs sup terrã mulier circundabit virz. q christ⁹ in vtero virginis fuit vir pfectus sciẽtijs ⁊ virtutib⁹ ab instãti ꝓceptois: ⁊ i natiuitate exijt clauso vtero virginis: ⁊ iõ dr hac via viri i adolescentula dicit salomon hoc ẽ quartũ qđ penitus ignorat. Un dicit hieronymus i sermone dr assũptione virginis marie: Jgit qđ natura nõ habuit: vsus nescinit ignorauit rõ: mẽs nõ capit humana: pauet celuz: stupet terra: creatura ois etiã celestis mirat: hoc totũ ẽ qđ p gabrielem marie ꝓmittit ⁊ p spũsanctũ adiplet. De nulla aũt alia via viri in adolescentula põt rõnabiliter dici q fuerit salomoni totaliter ignota cũ habuerit sciam insusam ỏ naturis hoim: aialiũ ⁊ plantarz viq̃ ad minima vt habet. iij. reg. iiij. k Talis ẽ. Hic ex dictis concludit qđã cozelariũ. s. malicia plebis iudaice ee mirabile q̃ hic metaphorice designat sub noie mulieris adultere cũ dr: k Talis ẽ via. i. sic mirabili): sicut ꝓdicta, p pter eius malicia excessiuã. l Mulieris adultere. i. synagoge q̃ deo desponsata i monte synai i legis suscepti one statim declinauit a deo p idolatriã i adoratõe vituli: ⁊ postea i innumerabilibus idolatrijs: vt pz ex cursu libri iudicũ ⁊ regũ ⁊ paralip. ⁊ ad vltimũ deũ icarnatuz cozã pilato negauit ⁊ cruci affixit. m Que come. ⁊ ter. os suũ dr. nõ sũ ope. ma. in hoc pseqr metaphoram mulieris adultere q̃ a viro ciecta efficit iuerecũda: ⁊ viuẽs publice ỏ mẽtricio reputat totũ sibi licẽ: ⁊ ita plebs iudaica viuit de vsura ⁊ in christum negat se peccasse. n Per tria. Hic salomõ fuerit ad cõez modũ docẽdi et diuidit i tres ptes ſz tres q̃ternarios. ꝑmũ põit cũ dr: Per tria mouet terra. i. ꝯturbãt hoies habitates i ea: ⁊ q̃ sũt illa subdit: o Per seruũ cũ ſgnauerit. sic pz ỏ hieroboã q̃ fuerat seruus salomõis ⁊ fact⁹ rex sup decẽ tribus: iduxit pplm ad idolatriã. iij. reg. xij. p Per stulti cũ saturatus fuerit cibo. ⁊ cũ cibo itellr vinũ: tales ei solẽt mouere rixas ⁊ dissensiones. q Et p odiosam mulierẽ. qz efficit vna caro cũ viro: habere aũt secũ insepabiliter psonã odiosã: ẽ magis moz q̃ vita: nõ solũ viro sed. etiã totã familie ⁊ amicis. r Et p ancillã cũ fuerit heres dñe sue. i. amata ⁊ honorata sicut dña: ⁊ ipsa dña repudiata ⁊ ancilla. Jstud ẽ quartũ ỏ quo dr q terra nõ põt sustinere: qz hoc nullo mõ ẽ sustinẽdũ quãdo põt emẽdari. s Quatuo tuoz. Hic põit 2m quaternarium ỏ animalibus parue reputati onis: que tamẽ habẽt industriam naturalẽ ex qua debent hoies moueri ad prudenter agendum ſm q dicitur Iob. xij. Interoga iumẽta ⁊ docebũt te ẽ. ⁊ q̃ sũt illa quattuor genera aialiũ sbdit cũ dr: t Formice: populus infirmus. i. debilis cõgregatio. v Qui preparant ẽ. hoc pz ad sensum ꝑ Lepusculu) ẽ. q i petra cubile suũ collocat. i. in loco iaccessibili hoib⁹ vt dormiat ibi securus. y Regez lo. nõ hz q̃ dirí. eã ⁊ egre. vni. p turmas. ordinate dispositas. z Stellio manib⁹ nitit. est aũt stellio spẽs reptilis habentis maculas i cute lucẽtes. Jn hebreo habetur: Aranea manibus nitit. i. pedib⁹ qb⁹, p manib⁹ vtit: qb⁹ adheret parietib⁹ ⁊ telã opat. a Et morat i edibus regũ. ibi ei facit telã suã ⁊ locũ ad manẽdũ: sicut in alijs locis. Stellio vero nõ morat i edibus regũ i terris isti sed magis i siluis: sequendo tñ translationẽ nostrã põt dici q habitat i edibus i regionibus calidis cuiusmodi est terra ꝓmissionis Per predicta itellr q hõ oz ee solicitus ỏ ꝓuisione cibi exẽplo formice: ⁊ ỏ securitate loci exẽplo lepusculi: ⁊ ỏ ordinata dispositiõe ad bellũ exẽplo locustarz: ⁊ subtilitate operãdi ad modũ aranee. b Tria sũt. Hic ponitur tertⁿ quatẽnarⁱ: ⁊ dic ra. sa. q hic ẽ ꝓphetica locutio tñ sb metaphoza quattuoz ſgnorz q̃ i quo tpe fuerũt valde ꝓsperata: quartum tamen multo plus precedentibus. Primuz autẽ regnũ est babylonicũ qđ notatur cũ dr: c Leo fortissimus bestiarz. Nabuchodonosoz ei rex babylonis vocatur leo: hieremie. iiij. Surrexit leo ỏ cubili suo. Scdm fuit regnũ persarz: qđ notat ibi: o Gallus succict⁹ lũbos. in hebreo tñ nõ ẽ gallus. Cyrus aũt ⁊ darius armis accincti interfecerũt balthasar: ⁊ regnum babylonie transtulerunt ad medos ⁊ psas. e Et aries. per quẽ intelligitur alexander magnus qui regnũ medorz ⁊ persarem subiecit regno grecorz: ⁊ in paruo tempore multũ prosperatus fuit. Et rex cõtra quem non leuabit. sic est in hebreo. i. contra quem nullus resistere poterit: in quo designatur regnum romanorũ quod fuit fortius precedentibus: vnde dicitur ferreum: da. nie. ij. quia sicut ferrũ domat omnia: ita regnum romanuz domauit alia regna. f Et qui stultus. Hic reuertitur ad cõmunem modum docendi: ⁊ ponit ỹ duo documẽta. Primũ est dissuadens promotionẽ stulti: qz magis cedit ad cõfusionẽ suam q̃ ad honorẽ: ⁊ ſm hoc dicitur: Et q̃ stult⁹ apparuerit. Sciendũ tñ q li ⁊ ñ ẽ i hebreo: qz snia hui⁹ versus nõ copulat precedẽti: sz ẽ oino alia: ⁊ ẽ sensus q stulticia alicuius magis apparet qñ positus ẽ in statu sublimi: sic turpido simie magis apparet qñ ascẽdit i altũ: iõ sbdit: g Si

sũt difficilia mihi: ⁊ quartũ penitus ignoro. Uiã ąq̃le in celo: uiã columbi sup petrã: uiã nauis i medio mari et viaz viri in ądolescẽtula. Tal ẽ ⁊ via mulierẽis adultere q̃ cõmedit: ⁊ tgẽs os suũ dicit: Nõ sũ opata malum Per tria mouet terra: ⁊ q̃r tũ qđ ñ põt sustinere: Per seruũ cũ regnauerit: per stultũ cũ saturat⁹ fuerit cibo: et p odiosã mlierẽ cuz i mrimonio fuerit assũpta: et p ãcillã cũ fuerit hẽs dñe sue. Quatuor sũt minima tre: ⁊ ipsa sũt sapiẽtiõa sapiẽtib⁹. Formice: ppli infirm⁹: qui ppat i messe cibũ suũ. Lepuscul⁹ plebs inualida: q collocat in petra cubile suũ. Regez locusta ñ hz: ⁊ egredit vniuersa p turmas suas. Stellio manibus nitit: et morat̃ i edib⁹ regũ. Tria sũt q̃ bene gradiunt: ⁊ quartũ qđ incedit feliciter. Leo fortissim⁹ bestiarz: ad nlli⁹ pauebit occursũ. Gall⁹ succict⁹ lũbos suos: et aries: nec ẽ rex q rsi stat ei. Et q stult⁹ appuerit: p⁹ q̃z eleuat ẽ i sublie. Si ei

ppheta. vij. ca. Non sū ppheta. nō sū filius pphete sz armē tarius ego sū vellicā) sicomozos. Et apls. j. cozin. ij. Nō eni iudicaui me scire aliquid iter vos nisi tm̄ ihesū christū ⁊ hūc crucifixū. lz ei haberet sciam acquisitā: illā tn̄ p nihilo ꝓputabat. m Quis ascendit i celū atq; descēdit. quasi dicat O tu philosophe īm tens scientie humane Quis gubernat cele stia. ⁊ infima terre: p scientiam tuā nō po tes dicere: quia philo sophi maximi viden tur negasse dei sciētiā ⁊ prouidentiā ad ista minima se extendere videbatur ei eis q vi lesceret intellect⁹ eius vt dicitur. xij. meta. quod tn̄ est falsuz: qa tanto perfectioz ē sciē tia quāto magis se ex tendit ad cognoscēdū res vsq; ad minima: qz cognitio que tn̄ ē vniuersalis est iperfe cta. j. physi. Ad hanc aūt qstionez respōdet sacra scriptura psal. cvij. Exaltare sup ce los deus ⁊ sup omnē terrā glia tua. qz i ce lestibus relucet eī ma iestas: ⁊ in inferioribꝰ eius ptās. n Quis cōtinuit spm̄. i. vētū. o In manibꝰ suis. ō hoc ñ pnt rndere phi pfecte: qz ō vētis locuti sūt valde su pficialiter ⁊ ipfecte: vt pz. ij. metheoroz. sz hoc facit deus vt dī psal. cxxxiij. Qui pducit vētos ō thesauris suis: qz reti net eos ⁊ facit flare sz bñplacitū volūtatis sue. p Quis colligauit aquas. in mari magno. q Quasi i vestimen to. i. nō exeūtes terminū sibi pfixū a deo. quasi diceret: p sci entiā philosophicā hoc nō habet fm̄ quā elemētū aque de beret totā terrā circūdare cū aqua sit leuioz terra: sz hoc fit diuina volūtate: vt habet gen̄. j. Dixit vero de⁹: Cōgregent aque q̄ sub celo sūt i locū vnū vt appareat arida. ⁊ iō subdit: r Quis suscitauit. i. sup aquā erexit. s Oēs termios terre. i. ptes terre supemīnētes: ⁊ pz ex pdictis q̄ solus deus. t Quod nomē ē ei⁹. quasi diceret ñ pōt hoc dicere phus q̄ nō hz noticiā ō diuinis nisi ex creaturis quasi i infinitū ex cellit diuina essentia: ⁊ sic ē a phis inominabilis: ꝓpter qō dī. xxij. ꝓpone libri ō causis. Causa pria ē sup oē nomē qō noiaī ō ipsa. v Et qō nomē filij eius sit nosti. quasi dice ret p sapiam hūanā nūq; potuit cognosci i diuinis distictio patris ⁊ filij: q tn̄ per diuinā cognoscit sapiaz. x Dis ser mo dei ignitus. i. ab oi falsitate purificatus. y Clypeus est. ꝫ oēs tēptatiōes. z Sperātibus i se. p verā fidē ⁊ di lectionē. ⁊ Ne addas quicq; vbis illi⁹. qō sit eis ꝫtiū: pnt tn̄ bñ ⁊ meritorie addi illa q̄ faciūt ad dei verba declarāda Ecc. xxiij. Qui elucidāt me vitā eternā habebūt. a Et arguarī inueniarisq; mēdax. qz cū de⁹ sit ipa vitas ḋcḋ dis sonū ē verbis illi⁹ ē falsū. b Duo. Dic ꝓnr salomon fuer tit ad modū cōem docēdi. et loqt̄ h̄ in pson̄a ifirmi q̄ nescit bñ vti fortunis, psperis vel aduersis: qz psperis nimis eleua tur: ⁊ aduersis p ipatiētiā frangit: ⁊ iō tali magis ē eligibile sta⁹ mediocri: ⁊ sz h̄ dicit: b Duo rogaui te. dñe. c Ua

Quis ascēdit i celū atq; de scendit: Quis ꝓtinuit spm̄ i mānibus suis: Quis col ligauit aquas quasi i vesti mēto: Quis suscitauit oēs termios terre: Quō nomē ē ei⁹: et qō nomē filij ei⁹ si no sti: Dis ignō dei ignit⁹ cly peus ē oīb⁹ sperātib⁹ i se. Ne addas qcq; verbis illius et arguaris: inueniarisq; men dax. Duo rogaui te: ne de neges mihi antequ moriar. Vanitatez et vba mēdacia lōgē fac a me. Mendicita tē ⁊ diuitias ne dederis mi bi. Tribue tn̄ victui meo necessaria: nē forte satiat⁹ illi ciār ad negādū ⁊ dicā: qs ē dñs: aut egestate cōpulsus furer ⁊ piurez nome dī mei Ne accuset seruū ad dñz su

um: nē forte maledicat tibi ⁊ corruas. Generatio q̄ pāi suo maledicit ⁊ q̄ mri sue ñ bñdic. Generatio q̄ sibi mū da videt: ⁊ tn̄ ñ ē lota a sor dibus suis. Generatio cui⁹ excelsi sūt oculi: ⁊ palpebre eius i alta subrecte. Gēnēa tio q̄ p dētib⁹ gladios hz ⁊ cōmādit molaribꝰ suis: vt comedat inopes ō terra: ⁊ paupes ex hoibus. Sāguis suge doue sūt filie: dicētes af fer affer. Tria sūt īsaturabi lia: ⁊ quartū qō nūq; dicit sufficit. Infern⁹ et os vulue et terra q̄ nō satiat aq̄: ignis vō nūq; dicit sufficit. Oculum qui subsannat patrem et q despicit ptū mris sue: suf fodiāt eū corui ō torrētib⁹ ⁊ comedāt eū filie aqle. Tria

nitatē. q̄ ē ānexa. pspere fortune. o Et vba mēdacia. q̄ frequēter ānectūt aduerse. e Longe fac a me. ⁊ idē repetit p alia verba. f Mēdicitatē nē. ⁊ subditur cā g Ne forte satiat⁹. i. bonis tpalib⁹ replet⁹. h Illici ar ad negandū. dei maiestatē p supbia: sic dicebat pha rao exo. v. Quis est dñs vt audiaz vocē ei⁹. i Aut egestate ꝓpulsus. i. p ipatientiā fra ctus. k Furer nē. qz ꝓsperē in blasphemiā seu p iuriū ē qdā furia l Ne accusē ser uuz. nisi ex cā iu sta ⁊ rationabili. m Ne forte ma ledicat tibi ⁊ cor ruas. p iforturiū eo q̄ male accusa sti eū. n Gene ratio que pāi suo maledicit nē. supple ē detestanda: qz parētib⁹ debet honoz ⁊ reuerentia. o Genera tio q̄ sibi munda videt nē. vñ dicit hieronymus. Si mulata sanctitas duplex ē iniqtas. p Generatio ē excelsi sunt oculi nē. i. cuius supbia

cordis manifeste appet exteri⁹ in oculis ⁊ labijs. q Ge neratio que p dētibus gladios hz. hec ē generatio rapto rū ⁊ homicidaz q̄ rapiūt bona paupez. r Sāguis suge doue sunt filie. s. luxuria ⁊ auaricia: s Dicentes affer affer. auaricia enīz ex acquisitis nō satiat: sz sēp ad acqrēdū plus anhelat: nec luxuria ex delitijs: qz nī ad hoza satiat: postmodū ad appetendū artius iflamatur. t Tria sūt īsaturabilia. ⁊ que sūt illa sbdit: v Infernus. i. diabolus q̄ sēp plus ⁊ plus nititr ad se trahere pctōres. x Et os vulue. s. mulieris icōtinētis. y Et terra. que nūq; satiat aqua. cuiusmodi ē terra sabulosa z Ignis vero nūq; dicit sufficit. qz ex appōne cōbusti biliū semper crescit virtus eius ad ꝑplius cōburendum a Oculū qui subsānat patrē. eū deridendo. Dicit au tem subsannatio quidam modus deridendi cum ruga tione nasi. b Et qui despicit partū matris sue. in he breo habetur Rugas matri sue. que accelerātur i facie mulieris ex frequenti partu. c Suffodiāt eū corui. i. careat in morte sepultura: ita q̄ cadauer eius reliqua tur bestijs ⁊ auibus lacerandus. d Tria sunt. Su perius salomon descripsit mysterium eterne generatio nis filij: hic cōsequenter describit mysterium sue incar nationis: ⁊ diuiditur in duas partes: quia primo quod dictum est facit: secundo ad cōmunem modus docendi redit: ibi Per tria. Pria adhuc in duas: qz primo descri bit incarnationis mysteriū: scōo infert quoddā correla riū: ibi Talis est. Circa primū incipit ab vltio. s. ab eius ascēsione reuertēdo ad eius icarnationē i virginali vte ro. Et loqt̄ h̄ pabolice sicut cōit̄ i isto libro. dicit igitur o Tria sūt mihi difficilia. i. capacitatem intellectus

scripturā q̄ ꝓtinet firmā ⁊ inuiolabil⁹ vitatē. b Quis inueniet. quasi diceret pauci attingūt ad plenā ei⁹ noticiam. c Cōfidit in ea cor viri sui. de bono p̄mio recipiēdo: Et dī vir ei⁹ doctor bon⁹ i cui⁹ pſōa dī sapie. vij. Hāc amaui ⁊ exq̄siui a iuuētute mea ⁊ q̄siui mihi spōsā assūere. d Et spolia non indigebit. quia in p̄mio duplicē stolā habebit. s. gliaz cozpozis ⁊ aie. e Reddet ei. s. sponso tali. f Bonū s. gr̄e i p̄nti ⁊ glorie i futuro. g Quesiuit lanam ⁊ linuz ⁊c. ꝓpt metaphoraz mulieri q̄ lanā ⁊ linū operatur: per q̄ intelliguntur dicta sanctoz doctoz ad declaratōez vitatis sacre scripture vt dic̄ ra. salo. h Facta ē q̄si naui⁹ istitoris. sic ei i naui istitoris portantur diuersa vite humane necessaria: sic i scriptura cōtinentur oia necessaria ad salutē. i Et de nocte surrexit. i. surgere fecit: eo modo loquendi quo dī gen. xxij. Nūc cognoui q⁹ times deū. i. cognoscere feci. Amoz ei sacre scripture inducit doctores bonos ⁊ discipulos ad surgendū ō nocte, p studio ⁊ oōne k Deditq; p̄dā. i hebreo habet Annonā: q⁹ sacra scriptura reficit oēs studentes i ea fideliter tā viros q̄ mulieres. l Consideravit agr̄. ager iste ē disciplia studij celestis: vt dicit greg. homelia. xxxvij. m Et emit eū. i. emi fecit a studētibus ꝓ domatione carnis redigēdo eā in obsequiū spūs. n De fructu ma. su. plan. vineā. i. exēplo vite ⁊ verbo doctrine fecit fideliū multiplicatōz q̄ sunt palmites vince dñi: vt dicit grego. homelia. vij. o Accinxit fortitudine lūbos suos. i. accīgi fecit lumbos studiosoz cingulo castitatis. p Et roborauit brachiū. p multiplicationē boni operis: q⁹ sicut dicit greg. homelia. xxxij. Nec castitas magna ē sine bono ope: nec bonū opus aliq̄d sine castitate. q Gustauit ⁊ vidit. p experiētiā dulcedis ex studio sacre scripture resultātis r Nō extinguet i nocte. i. i morte. s Lucerna ei⁹. i claritas sue noticie: q⁹ magis augebit. t Manū suaz misit ad fortia. in hebreo habet: Ad vtebz. qō ē quidā circul⁹ aliquātulū pōderosus i iferiori pte fusi posit⁹ vt recte ⁊ ordinate vertat: ⁊ huic dicto cōsonat qō subdit: v Et digiti eius apphēderūt fusū. p vtebz. h intelligit recta intētio op⁹ dirigēs p apprehēsionē fusi q̄ filādū: p⁹ secutio boni opis ō genere ei⁹ qō ꝓsonat itentioni recte. x Manū suā ape. iopi ⁊c. scriptura ei sacra q̄si vbiq; iducit ad opa mie. y Nō timebit do. sue a fri. niui⁹. liere forte: qs inueniet? pcul ⁊ ō vltimis finib⁹ preciū ei⁹: Beth. Cōfidit i ea cor viri sui: et spolijs nō idigebit Gimel Reddet ei bonū ⁊ nō malū: oib⁹ dieb⁹ vite sue Deleth: Quesiuit lanā ⁊ linuz: ⁊ opata ē cōsilio manuz suaz. He. Facta est quasi nauis institoris ō lōge portās panē suuz. Vau. Et de nocte surrexit: deditq; p̄dā domestic suis ⁊ cibaria ancillis suis. zay. Cōsiderauit agr̄ et emit eum: de fructu manuz suaz plantauit vineā. Heth. Accinxit fortitudine lumbos suos: et roborauit brachiuz suuz. Teth. Gustauit ⁊ vidit q⁹ bona ē negociatio ei⁹: nō extinguet in nocte lucerna ei⁹. Joth. Manuz suā misit ad fortia et digiti eius apphāderunt fusum. Kaph. Manuz suā aperuit inopi: ⁊ palmas suas extēdit ad pauperē. Lamech. Nō timebit domui sue a frigorib⁹ niuis: omēs enim domestici ei⁹ vestiti sunt duplicibus. Mem. Strāgula tā vestez fecit sibi: byssus ⁊ purpura iduméntum eius Nun. Nobilis i portis vir ei⁹: qñ sederit cū senatoribus terre. Samech. Syndonē fecit ⁊ vēdidit: ⁊ cingulū tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo ⁊ decor idumētum eius: et ridebit i die nouissimo. Phe. Os suū aperuit sapie: et lex clemētie i lingua ei⁹. Sade. Cōsiderauit semitas dom⁹ sue: ⁊ panem ociosa nō comedit. Coph Surrexerūt filij ei⁹ et beatissimā p̄dicauerūt: vir ei⁹ ⁊ laudauit eā. Res. Multe filie congregauerūt diuitias tu supgressa es vniuersas. Syn. i. a pena gehēne: sm q⁹ dicit h ra. sa. allegās illud iob. xxiij. Ab aquis niuiū trāsiet ad calorē niuiū. ⁊ loq̄tur ō dānato z Omnes ei domestici eius. i. boni doctores ⁊ discipuli. a Uestiti sūt duplicib⁹. i. virtutib⁹ intellectualib⁹ ⁊ moralibus: que sūt veste⁹ aie. b Stragulatā vestē. i. diuersis colozibus intextā. Fecit sibi. q⁹ sacra scriptura ō omni genere virtutū carismatū ⁊ donoz tractat ⁊ ad ea iducit. c Byssus. castitatis: ⁊ d Purpura. charitatis. e Indumentū ei⁹. i. vere studentiū in ea sciam piter ⁊ vita. f Nobilis in portis vir ei⁹. i. doctor bonus q̄ dicitur nobilis in porta i. inter sapientes antiquitus in portes sedētes ad reddendū veritatis iudiciū: tō sb̄dit g Qñ sederit cū senatoribus terre. i. cuz sapientibus qui habent regere terrā ⁊ iudicare. h Syndonē se. ⁊ vē. ⁊ cin. tra. chananeo. Hebrei dicunt: Mercatori. nomē ei hebraicū h positū equiuocuz est ad hoc q⁹ sit nomē ꝓprium populi descendētis de cham filio noe ⁊ nomen appellatiuū significans mercatorem: littera tn̄ p̄cedēs immediate dicto hebre ozū videt magis cōcordare cū dicit: h Syndonē fecit ⁊ vēdidit. per syndonē vero que ē vestis linea ⁊ mūda intellr puritas mentis. p cingulū vero castitas corpis. vñ dic̄ grego. homelia. xxij. Lūbos eni precingimus cū carnis luxuriā p cōtinētiā coartamus: Dicit aūt sacra scriptura illa facere eo q⁹ ad ea inducit: ⁊ vendere: q⁹ nō oēs ista mūdicia consequūtur: sed soli ad ea cōsequēda fideliter Laborātes. i Fortitudo. i. cōstantia mētis. k Et decor. exteriozis honestatis. l Indumētū eius. sūt ei paramēta mētis ad q̄ sacra scriptura inducit. m Et ridebit. i. ridere faciet studētes in ea fideliter. n In die nouissimo. quādo audient vocē dñi dicētis: Uenite benedicti p̄tris mei ꝑcipite paratū vobis regnū. o Os suū aperuit sapie. q⁹ sacra scriptura docet sapientiā deforis ō descēdētē que pudica ē ⁊ modesta: suasibilis: bonis cōsentiēs: plena mia ⁊ fructib⁹ bonis: vt dī Jaco. iij. p Et lex clemētie in lingua ei⁹. q⁹ tā in nouo q̄ i veteri testō ad clemētiā inducit. q Consideravit. i. ꝓsidera re fecit. r Semitas domus sue. i. ꝓsciētie secreta studentiū in ea. Et q⁹ hic labor ē optimus: ideo sequit: Et panem ociosa nō comedit. s Surrexerunt filij eius. i. discipuli studiosi. t Et beatissimā predicauerūt. q⁹ sacrā scripturā sup omnē aliā extollūt. v Uir eius ⁊ laudauit eā. i. doctor bonus qui doctrinā suā incipit a ꝓmēdatione sacre scripture. x Multe filie. i. phoz ⁊ sapientum scripture. y Cōgregauerūt diuitias. i. cognitōes vitatis multas q̄ si meliora bona q̄ corpalia. z Tu supgressa es vniuersas

cz itellexissẽt .s.sic ꝓmot' vl' ꝓmouẽs eũ q hoc cederet ad vtriusqz vituperiũ. b Qui iposuissẽt manũ.i.tacuissz ò tali ꝓmotione ꝑcurãda. Secũdũ documẽtũ reprimit in oi bus excessiũ cũ dr: i Qui aũt rẽ. exprimit butyrũ.i.ma teriã lacte solidiorẽ: que nõ cẽt exprimẽda sz magis dimittẽ da. k Et qui vehe menter emungit.s.na sum. l Elicit san guinem.faciens ipsuz effluere q magis ver titur in nocumentuz m Et qui ꝓuocat iras.aliquoz inter se n Producit discoz dias.quia aliqñ ꝓten dũtur ad oẽs amicos eoz:z aliqñ ad totaz ciuitatem vel regnũ.

intellexisset: ꝛ Qui suo iposuis set manũ. Qui autẽ fortiter premit vbera ad eliciẽdum lac: exprimit butyrz: ẽt q ve hemẽter emungit: elicit san guinẽ: ẽt q ꝓuocat iras ꝓ ducit discordias. .xxxi.

Verbã lamuelis regis Visiõ q erudiuit euz mat' sua. Quid dilecte mi: quid dilecte vtẽi mei: quid dilecte votoz meoruz: Ne dederis mulieribꝫ substãtiã tuã: ẽt diuitias tuas ad delẽ dos reges. Noli regibus o

lamuel nõli regibꝫ dare vi nũ: qã nullũ secretũ est vbi regnat ebrietas. Ne forte bibãt ẽt obliuiscãt iudicio rũ ẽt mutent causã filiorum pauperis. Date sicerã merẽ tibus: z vinũ his q amaro sũt animo: bibant z obliui scãtur egestatis sue: z dolo ris sui nõ recordẽt ampli⁹. Aperi os tuũ muto: ẽt cau sis omnium filioz qui ptrã seũt. Aperi os tuum: decer ne qõ iustum ẽ: ẽt vidica io pẽ z pauperẽ. Aleph. Mũ

Liber. XXXI.

Verba lamuelis. Hic conse quenter ponitur instructio salomo nis passiua a matre sua. Et diuidit in duas partes: qz prio ponit exhortatio mris: scõo cõmẽdatio fortis mulieris: ibi Mulierẽ fortẽ. Prima adhuc i pfationẽ z psecutõz: ibi Quid dilecte. Circa ꝓmuz per modũ cuiusdã plogi ꝓmittitur: a Verba lamuelis regis. s. sũt q sequũtur: Et dicitur hic salomõ Lamuel. qõ i terptat: cũ quo dr: qz deus fuit cũ salomõe i principio regni sui vt õclaratũ ẽ caplo ꝓcedẽti. Sciẽdũ tn q verba q sequã tur i principio huius capli nõ sũt salomonis nisi vt referẽtis sed sũt verba matris sue ipsũ exhortãtis: iõ subdit: b Ui sio. i. instructio seu increpatio: Qua erudiuit euz mater sua c Quid dilecte mi: hic subdit psecutio instructionis que ẽ de duobus. s. de vitanda carnalitate: z de psequẽda equi tate: scõa ibi Aperi os tuũ. Circa primũ sciendum q hebrei dicunt salomonem nocte sequenti diem desponsatiõis filie pharaonis nimis vigilasse: z per cõsequens in mane nimis dormiuisse: itm q trãsibat hora offerẽdi iuge sacrificiũ ma tutinũ: z claues tẽpli erãt sub ceruicali salomonis: ꝓpr qõ mr sua itrauit ei⁹ cubile: z icepit eũ arguẽ dicẽs: c Quid dilecte mi. i. quid fecisti ex carnalitate tua ipedies diuina sa crificia. d Quid dilecte vteri mei: repetitio est eiusdem sñie ad maiorẽ exaggerationẽ. e Quid dilecte votoruz meoz. quasi diceret sup oia desiderauí q bñ regeres regnũ tuũ: z iam i aliquo feciſti cõtrariũ nimis carnaliter cũ vxo re tua dormiẽdo: iõ subdit: f Ne dederis mulieribꝫ substã tuã. nimis ardẽter eas amãdo: z eis nimis carnaliter adhe rendo: Et qz ad nimiã carnalitatẽ cũ mulieribꝫ iducũt deli cie cibi z potus: iõ subdit: g Et diuitias tuas ad delen dos reges. hebrei dicũt ad ipugnãdũ reges: Et cã huiꝰ diuer sitatis ẽ: qz verbũ hebraicũ hic positũ eq uocũ ẽ ad delere z ad ipugnare: sed lra sequens videt magis ꝓsonare dicto he breoz: qz subdit: h Noli regibus o lamuel. i. salomon. i Noli regibus dare vinũ. ĩmoderate bibẽdũ. z dicũt hic reges ipse salomon principaliter: z scõario alĩ iudices ad regẽ dũ pplz ꝓstituti: z subdit cã ꝓdicte, phibitõis cũ dr: k Qz nullũ secretũ ẽ vbi regnat ebrietas. hoc ꝓz vniuersaliqz: z p hꝰ qõ dr h ebrietas: ꝓz q ñ dissuadet h potio vini regibꝫ z prici pibꝫ tẽperata: sz potio ĩmoderata q ausert debitã discretiõez iõ subdit: l Ne forte bibãt. s. ĩmoderate. m Et obliui scãtur iudicioz. in lege scriptoz. n Et mutẽt causã filio rũ pauperis. i. pauperz nimis sauẽdo parti diuitũ. Cõsequẽ ter oñdit qꝫ sit dãdus potꝰ iebriatiuꝰ cũ dr: o Date sicerã. i. potũ inebriatiuum: z sic sonat littera hebraica. p Merẽtibus. i. exñtibus i luctu z amaritudie: qz po tio vini fortis multiplicat spũs: z sic est remediũ ꝙ do lorẽ ai z corporis. Occasiõe aũt hꝰ verbi sapiẽtes iudeo rũ statuerũt vt p sonis ad mortem condẽnatis daret potio vini fortis vt sic facilius tol lerarent dolorem mortis iminẽtis. q Aperi. Hic ponit scõm docu mentũ qõ ẽ i exe quẽda iustitie eꝛ tate cũ dr: Aperi os tuũ muto. alle gando iustitiaz p eo qui nescit eã p ponere i cã sua: si cut est homo sim plex z ignarus vl pauper qui nõ hz aduocatũ p se lo quentez. r Et causis. i. pro cau sis. s Omniũ filioz qui ptrãseũt. i. hominũ extra neoz per terrã trãseuntiũ: q frequẽter nõ iuenĩũt q p se allegẽt eo q sunt extranei z tñ idigent celeriter expediri t Aperi os tuũ. celeriter. v Decerne qõ iustũ est. nõ differendo sniam ꝓpter aduerse partis potentiam. x Et iudica inopẽ z pauperẽ. i. exequere iustitiã pro iopibus z pauperibus qñ hñt iustã causã. a Aleph Mulierẽ fortẽ. In vltima parte hꝰ libri ponit ꝓmenda tio fortis mulieris: z exponitur cõmuniter a doctoꝛ bus nostris de ecclesia q metaphorice dicitur fortis mu lier: z spõsus eius christus: filꝫ aũt ei⁹ z filie ppls christi anus in vtroqz sexu: z dicũt q iste ẽ sensus litteralis sic iudicũ. ix. dr: Ierãt ligna ad ramnũ rẽ. sensus litteralis nõ ẽ de lignis materialibꝫ sz de abimelech. z sichimitis eũ super se regẽ inungentibus. Et licet hec expositio sit rationabilis z cõmunis: tamẽ eã nõ psequor: quia satis diffuse tradit in glosis z cõmunibus postillis. Ra. sa. ve ro cõuenit cũ doctoribus catholicis quantuz ad hoc q hic ẽ metaphorica locutio: sed dicit q per mulierẽ fortẽ itelligit sacra scriptura: z hanc expositionẽ intendo ꝓ sequi: qz rationabilis videt: nec cõiter habet. in aliquibꝫ tñ itẽdo aliter dicere q ipe put ẽ ꝓsonũ fidei nre maxie qz sacrã scripturã vocat solũ vet⁹ testm̃: ego aũt vtrũqz. s. vet⁹ z nouũ. Spõsũ aũt z maritũ hꝰ mlieris accipio do ctorẽ i sacra scriptura expertũ: z plẽ ei⁹ pplm catholicũ i sacra scriptura studiosũ i sexu masculio seu femínino qz aliqñ iuẽte sũt aliq mulieres i sacra scriptura studio se: vtpote tpe hieronymi: vt ꝓz ex plogis suis sup libꝛos sacre scripture z i aliis ei⁹ scriptis. Sciẽdũ ẽt q lau. ista mulieris fortis: i hebreo scribit metrice: ita q prim⁹ ver sus incipit per aleph que est prima littera hebraica: secũ dus vero per secundã: z sic consequenter singulis versi sibus ꝓponũtur noia litterarꝫ quibꝰ icipiunt in hebreo quia i translatione seruari nõ potuit q versus sic icipe rẽt ordinate per litteras alphabeti latini: nec ad aliud si gnandũ ponũtur hic nomia litterarꝫ hebraicarꝫ vt ali q estimant: z hec diffusius declarauí sup libꝛ psalmo rũ: z sup lamẽtatiões hieremie. His igit ꝓmissis ad ex positionẽ lre accedam⁹. a Mulierẽ fortẽ. i. sacram

reliquã. ſ. cuſtochiũ virginẽ ſecũ duxit hieruſalẽ: ⁊ ꝺ ꝓ
prijs ſumptibus paula ꝓſtruxit i bethleez cenobiũ mo
nialiũ vbi ipſa cũ filia ſua cuſtochio ſub regula vixit:
ad quaꝝ rogatũ hieronymus multa ſcripſit: ⁊ hoc op⁹
qꝺ rome ad petitionẽ bleſille ĩceperat ad eaꝝ ꝑceſ in be
thleez cõſũmauit

Tãto vulnere. ſ. ex morte bleſille: que coꝛ meũ vul
nerauerat. Tũc percuſſus obmu
tui. i. quaſi mu⁹ opere non reſpon
di. vel melius pre dolore obmute
ſcens: ab opere ceſ
ſaui: ſic legit cõit.
quida tñ calũnia
tur hanc lecturaꝫ
adherentes iſtiꝺ. q
ait in. x. ethi. pcr
tus dicitur expe
ditus ⁊ armatus
vnde ⁊ i pcinctu
cuꝫ belli cauſa ar
ma ſumũtur. Ex
his verbis iſido
ri patet q pcinctus
idẽ ſit qꝺ prepara
tio: ⁊ ppter qñ hoies ſe cingunt ꝑ bello faciendo. Uñ di
cunt q nõ incepit rome opus ſuũ: ſꝫ ſe tñ diſpoſuit ad
incipiendũ. Uñ in pcinctu. i. i preparatiõe. Nr̃i ope
ris ſubtracta eſt. et iõ pre dolore. Obmutui. i. ampli⁹
in ope nõ proceſſi: ppter hoc ſupra i diuiſione gemina
ui verba vt ceſſaret iſta calũnia. Anguſtioꝛe ciuitate.
q roma. Et illius. i. bleſille. Memorie. i. vt illiuſ me
moria perpetua habeat. Et vobis. i. ad honorẽ veſtrũ

Reddo qꝺ debeo. ſ. cõſũmationẽ opis inchoati. ſic ex
ponit ſm primã lecturã. Juxta ſcõam ſic expõe: Et il
lius memorie. i. ppter memoriã effectus quẽ habuit er
ga me. vel Illius memorie. i. vt memoria illi⁹ in bñdi
ctione ſit: qui ei recoꝛdabit ppter amoꝛẽ illius editus ſit
iſte liber: benedicit aie ipſius. vel Illi⁹ memorie. ppetu
an de. Et vobis. inſtãtibus. Reddo qꝺ debeo. i. tanq
debitoꝛ obnoxi⁹ vtis bñficijs iſtũ libꝝũ transfero. Ad
monẽs. i. admonẽdo inſinuãs. Oꝛ nulli⁹. iterpretis au
ctoꝛitatẽ ſũ ſecutus i ope iſto. Sed ꝺ hebꝛeo. imediate
transferẽs i latinũ. Coaptaui. i. cõfoꝛtaui. Me conſue
tudini. i. cõſuete vt vſitate translatiõi. Lxx. iterpꝛtuz.
magis q̃ editiõi aliorꝫ: quidaꝫ libri hñt: Magis. ſicut
iã expoſitũ ẽ. Alij habẽt Maxime. i. precipue iter oẽs
iterpꝛtes: cetera nõ mutant nõ tñ me eis in oib⁹ coaptaui
ſed i his: Dũtaxat. i. tãtũmodo. Que non multũ ab
hebꝛaicis litteris diſcrepabãt. i. diſcoꝛdabãt. Interdũ
etiã. i. aliqñ quo. ſ. bñ dicebãt recoꝛdatus ſũ ad imitan
dũ. Aquile. i. translatiõis aquile: ⁊ ceteroꝝ q ſequunt
ꝺ qbus ſatis iueniẽs ſupra i ſcõo plogo ſup iob circa ꝑn
cipiũ. Ut nec nouitate nimia lectoꝛis animum deterreꝛẽ.
ſ. ſi oino ab alijs iterpretib⁹ diſcreparẽ. Nec rurſũ ꝺ cõ
ſciẽtiã meã fõte veritatis omiſſo. i. omiſſa hebꝛaica ve
ritate: q ꝺ fõs: qꝛ ẽ originaꝫ vitas: ⁊ a q̃ emanat veritaſ
oiuꝫ editionũ. Opionũ riuulos ꝓſectarer. qꝺ facerẽ ſi
oino cũ alijs pcoꝛdarẽ: ⁊ iõ nullius iterpretis auctoꝛita
tẽ ſecutus ſũ: ſed imediate ꝺ hebꝛeo transtuli in latinũ.

Explicit qlibꝫ expõ iſti⁹ plogi.

Poſtil. venerabilis fris Nicolai ꝺ lyra ſup eccliaſtẽ icipit.

Uerba eccliaſtes. Sicut dictũ fuit i principio libri puerbioꝝ i trib⁹ libris ſa
lomonis traditur tria ſapiaꝫ extollẽtia
magnifice: q̃ ſũt ꝟ ẽpedoclem: mobilis
effluẽtie: ꝓteptus future felicitatis: appe
titus: ⁊ mẽtis illuſtra
tio. Et iſtud tertiũ in
ordine doctrie ẽ pmũ
qꝛ via ẽ ꝑpẽdioſa ad
aſſecutionẽ aliorꝫ: p
pter qꝺ tradit in prio
libro q ꝺ pabole ſa
lomonis: q̃ finito acce
dit ad 2m in libro ec
cleſiaſtes i quo tradit
mobilis affluẽtie ꝓtẽ
pt⁹. Circa qꝺ ſciendũ
q tpe ſalomõis ſapie
ſtudiũ viguit i hieru
ſalẽ: qꝛ oẽs reges terre
⁊ potẽtes deſiderabãt
audire ſapiaꝫ ſalomo
nis: vt ꝺ. iij. reg. iiij.
Et qꝛ circa felicitatez
hoies multi varie di
xerãt ⁊ dicebãt. Naꝫ
alicꝫ põebãt eaꝫ i diui
tijs: alij in delitijs ⁊
alij in honoꝛibus: ⁊
ſic de pluribus alijs bonis que per laboꝛem humanum ac
quiri poſſunt in vita preſenti: ideo ſalomon voluit hanc
queſtionem tractare inhoc libro oſtendendo q in talibus
bonis nõ conſiſtit felicitas hois: ſꝫ ideo q ẽ bonũ infinitũ. Et
diuiditur liber iſte in duas pte⁹. ſ. i phemiũ ⁊ tractatũ: q ici
pit ibi Uanitas ẽ. Circa pmũ notificat actoꝛ h⁹ libri mini
ſterialis tñ: qꝛ ꝺe⁹ eſt actoꝛ principalis: ⁊ prio quãtũ ad eius
ſapiam cũ ꝺi: a Uerba eccleſiaſtes. i. ſalomonis q̃ eccle
ſiaſtes ꝺi. i. ꝓcionatoꝛ: qꝛ per ſapiaꝫ ſibi datã erat aptus ad
cõcionandũ ⁊ perſuadenduꝫ alijs veritatẽ. ſcõo quantũ ad
genus cuꝫ dicitur: b Filij dauid. qui fuit ſanctiſſimus.
Tertio quantũ ad dignitatem cũ dicitur: c Regis hieru
ſalẽ. ita q li regis refert ad dauid ⁊ ad ſalomonẽ: vterq; ei
regnauit in hieruſalẽ: ⁊ licet regnuz ipſoꝝ ad alia loca ⁊ ad
alias ciuitates ſe extenderet: exprimitur tñ ſpecialiter hieru
ſalẽ: quia erat metropo⁹is in regno ⁊ electa ad dei cultum.
ꝺ Uanitas. Hic incipit tractatus: ⁊ diuidit i duas partes
qꝛ prio ſalomon errores alioꝝ excludit: ſcõo ꝓpoſitũ ꝓclu
dit ca⁹. vij. Prima adhuc in duas: qꝛ prio ꝓponit itentũ in ge
nerali: ſcõo ꝓſeqtur in ſpeciali: ibi Generatio. Propoſituꝫ
autẽ ſuũ eſt excludere a vera felicitate illa i qbus ab alijs po
nebatur. ſ. diuitias ⁊ honoꝛes ⁊ cõſimilia q̃ hñtur i pñti vi
ta: ⁊ hoc ẽ qꝺ dicit. ꝺ Uanitas vanitatũ. i. maxia vani
tas. ſicut charitas ꝺi virtus virtutũ: qꝛ ẽ maxia inter virtu
tes: ⁊ roſa flos floꝝ: qꝛ pulchꝛioꝛ iter alios floꝛes. e Di
xit eccleſiaſtes. i. ſalomon q̃ ꝺi eccleſiaſtes. i. ꝓcionatoꝛ. qꝛ p
tractãdo opiones aliorꝫ ꝺ felicitate: arguit ad diuerſas par
tes: vt videbit ꝓſequẽdo: ⁊ p⁹determinat veritatẽ. f Va
nitas vanitatũ. ꝛpetitio ẽ eiuſdẽ ad maioꝛẽ aſſertiõ. g Et
oia. i. qb⁹ ab alijs põit felicitas. h Uanitas. i. ſũt valde va
na: eo mõ loquẽdi q̃ dicit valde liberaliſ ipa libealitas: ppt
quod in talibus nõ eſt ponenda felicitas de cuius ratione ẽ
firmitas ⁊ ſtabilitas cum ſit vtrimuz hominis bonum. Et
ad probationem ſui dicti in generali ſubdit: i Quid
hz hõ ãpli⁹ ꝺ vniuerſo laboꝛe ſuo quo laboꝛat ſb ſolei. i vi
ta pñti: q̃ſi diceꝛ qlz põt expiri q ñ ſeqt ex laboꝛib⁹ ſuis niſi
bonũ ſtabile ⁊ amiſſibile ſaltẽ ꝑ moꝛtẽ quã ñ põt euadere.

tanto vulnere tũc ꝓcuſſus
obmutui: nũc in bethleem
poſitus: anguſtioꝛe videli
cet ciuitate: ⁊ illi⁹ memorie
⁊ vobis reddo qꝺ debeo.
Hoc breuiter ãmonens q
nulliuſ auctoꝛitatẽ ſecut⁹ ſũ
ſed ꝺ hebꝛeo tranſferẽs ma
xime ſeptuagita interpꝛetũ
cõſuetudini me coaptaui: i
bi⁹ dũtaxat q̃ nõ multũ ab
hebꝛaicis diſcrepabãt. In
terdum aqle q̃qz ⁊ ſymma
chi ⁊ theodotiõis recoꝛda
tus ſum: vt nec nouitate ni
mia: lectoꝛis ſtudiũ deterre
rem: nec rurſum contra cõ
ſcientiam meam fonte veri
tatis omiſſo: opinionuz ri
uulos cõſectare.

Explicit plogus ſancti Hieronymi.

Incipit liber eccliaſtes. Ca. i.

Uerba eccleſia
ſtes. filij dauid
regis hierlm.
Uanitas vani
tatum dixit: ec
cleſiaſtes: vanitas vanitatũ
⁊ oia vanitas. Quid hz am
plius homo ꝺ vniuerſo la
boꝛe ſuo q̃ laboꝛat ſub ſole

ḉa sacra scriptura multo plures veritates tradit q̄ alie scripture: ⁊ etiā puriores: q̄ in ea nulla falsitas admiscetur cuz imediate emanet a pria veritate. Scripture vero humanit⁹ adinuicē ⁊si ꝓtineāt multas veritates: tñ hñt admixtas mltas falsitates: sicut pz ò scripturis aristotelis q̄ minus inter alios phos dī errasse ⁊ tamen errauit i mltis: vtpote ò mūdi eternitate: ⁊ de numero intelligētiaz quē posuit fm numerū orbiuz cū tamē sit maior q̄si incōparabiliter fz q̄ dicitur iob. xxv. Nūquid ē numerus militum eius. et danielis vg. Milia miliū ministrabant ei: ⁊ decies milies centena milia assistabant ei. ⁊ ò felicitate eaz quā ponit in motu orbiū ⁊ i mltis alijs: ideo subdit:

a Fallax grā ⁊ vana est pulchritudo .s. verboz rhetoricoz in humanis scripturis: ⁊ maxiē poetici in qb⁹ sub verbis ornatis latēt multe falsitates fz q̄ dicit .j. meta. Multa mentiunt poete cātates. b Mulier timēs dñz. i. sacra scriptura que quasi vbiq̄z iducit ad dei reuerentiā ⁊ timorez. c Ipsa laudabitur. pre ceteris scripturis. d Date ei de fru. ma. suaz. i. studētibus i ea dabit fruct⁹ gloriosus. e Et laudēt eā in portis opera eius. i. sapiētes in portis sedentes cū iudicibus vt dictū est supra: ⁊ itti sapientes dicunt opa sacre scripture inquātū p eius studium sapiētiā ꝓsequūtur.

Fallax gratia ⁊ vana ē pulchritudo mulier timēs dñz ipsa laudabit. Thau. Bāte ei ò fructu manuū suaz: ⁊ laudēt eā in portis opa eius

Explicit ꝓlog⁹ sancti hieronymi in librū Ecclīastē.

Incipit ꝓlog⁹ sancti hieronymi in librū Ecclīastē.

Emini me ante b⁹ ferme quinquenniuz: cuz adhuc rome esse ⁊ ecclesiasten sancte blesille legerem: vt eam ad ꝓtēptū mūdi hui⁹ ꝓuocarē ⁊ oē qò in mūdo cerneret putaret eē ꝓ nihilo rogatū ab ea: vt i morē ꝓmētarioli obscura queq̄z dissererē: vt absq̄z me posset intelligere q̄ legebat. Itaq̄z qm̄ i ꝓcinctu nr̄i operis subita morte subtracta ē: ⁊ vbi nō meruim⁹ o paula ⁊ eustochiū talē vite nr̄e habere consortē

Ante hoc ferme quinquenniū i. ante hos quiq̄z annos fere iā trāactos. q. d. iā quiq̄z ānis fere trāsactis Cuz adhuc essem rome. ⁊ nō duz me in bethleem transtulissem ⁊c. vel sic: Cum adhuc essez rome ferme. i. fere. Hoc quinquēnio. idest hoc spacio quinq̄z annozum. q. d cum morem facerez rome fere per hos quinq̄z annos vltimo pretēritos. Et ecclesiasten sancte blesille legerem. supple fm translationem. lxx. ab eo emendatam: quia nondum editionem suam de hebreo fecerat in latinum. Ista blesilla filia fuit paule: sicut patet in fine epistole hieronymi ad pammachium de dormitione pauline: quam appellat sanctam cōmuni modo loquendi: ꝓpter sanctitatem vite quam habuit. Legerem. inquam. Ut eam ad contēptum huius mundi ꝓuocarez: ⁊ omne quod in mundo ceneret. oculis corporis. Putaret. i. reputaret. Esse pro nihilo. i. vanum ⁊ vacuū: Ecclesiastes. j. Uanitas vanitatum dixit ecclesiastes. q. d. mundus est vanitas contentiua vanitatū: ⁊ iterum scdo dicit: Uanitas vanitatuz. i. vanitas agregata ex vanitatibus ⁊ oia vanitas. idest vana: vt fiat emphatica locutio. q. d. non solum sunt vanitas. immo vana. Cum inquam essem rome. ⁊ ita blesillam informarem: Memini me fuisse rogatum ab ea. vt dissererem. idest diserte exponerem: Obscura queq̄z. idest omnes huius libri obscuritates In morem commētarioli. idest in modum vnius parui commenti ⁊ facilis expositionis. In prologo precedenti circa principium inuenies quid sit commentuz ⁊ vnde dicatur. Dico q̄ ita rogauit me: vt facerez aliquā explanationem: Ut absq̄z me. idest me absente: Posset intelligere q̄ legebat. in hoc libro. Hic intelligendum est: q̄ ad preces eius inceperat transferre librum: ⁊ cum videret eius difficultates petebat commentarium q̄ autem tunc inchoasset transferre patet per litteram sequentem: qua dicitur: Itaq̄z quoniam in procinctu. idest in principio ante consūmationem nostri operis: Subita. idest inopinata ⁊ nimis festinata. Morte subtracta est. idest preuenta: vel quia non meruimus idest non fuimus digni ego ⁊ vos: O paula ⁊ eustochium talem. idest tam sanctam: Uite habere consortem. vt scilicet nobiscum viueret in bethleem. Ista paula quedam fuit matrona duas habens filias. Sanctis autem episcopis romam cōuenientibus quodam tempore epiphanus transmarinus in domo eius hospitatus est: qui religionem ⁊ priuilegia sancte terre cōmendauit: ⁊ quomodo ibi christus moratus est predicauit ⁊ quō apli ibi fuerūt ⁊ mlta talia dixit coraz paula ⁊ filiab⁹ eius. Unde paula alterā filiaz suaz tradidit nuptui

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super ꝓuerbia salomonis finit.

Expositio prologi in librum Ecclesiasten icipit.

Emini me hoc ferme quinquennio ⁊c. Añq̄ accedam⁹ ad diuisionē ꝓlogi: q̄ pleriq̄z dubitāt ò accētu huius nois ecclesiastes. Notandū q̄ iuenit ecclīastes indeclinabile ⁊ tūc semp acuit vltimaz syllabam. Itē inuenit declinabile: ecclesiastes ecclesiaste: ⁊ ecclesiastes ecclesiastis: ⁊ tunc habet grauem accentum in fine in omnibus casibus. Significationem ⁊ rationem istius nominis inuenies supra in prologo precedenti. Iste prologus potest diuidi in quinq̄z partes. In prima parte describit quo tempore: quo loco: ⁊ cuius rogatu inchoauit vel vt cesset calūnia ichoare ꝓposuit cū dic: Memini me ⁊c. tps ei nōt cū dic: Hoc quiquēnio. locū cū dicit: Rome. q̄ rogatu blesille cū dic rogatū ab ea. In scda pte dic q̄ de morte blesille tātū doluit q̄ inceptū opus icōpletū dimisit: vel vt cesset calūnia in opere non processit ibi: Itaq̄z quoniā in ꝓcinctu nostri opis. In tertia parte dicit q̄ ad paule ⁊ eustochij honorē: ⁊ ad blesille memoriā opus illud i bethleem consūmauit: ibi Nūc bethleem positus ⁊c. In quarta particula dicit q̄ nullū sequens interpretē de hebraico transtulit: vbi tū non errauerant se alijs interpretibus ꝓfozmauit: ⁊ sic nec oino fuit eis cōformis: nec oino dissimilis: ibi Hoc breuiter admonens ⁊c. In quinta parte ponit rationē precedētis partis vt. s. si i omnibus ab eis discreparet nimia nouitas deterreret lectores: si in omnibus concordaret contra suam conscientiam omnium sequeretur errores: ibi Ut nec nouitate nimia ⁊c. Ordina sic constructionem: Hoc quinquennio. idest hoc spacio quinq̄z annozum in quo sumus. Ferme. i. fere completo: vel fm aliam litteram

datū sit obliuiōi: ⁊ ad idē ptinet qō subdit: a Quid est qō factū ē ⁊c. est ei repetitio eiusdē: nie ad maiorem exaggerationē. b Nihil sub sole nouū. lz videat hominibus modernis: ⁊ subdit cā: c Jam ei pcessit i seculis ⁊c. Uñ dicit pbus scdo metheororz q opiones ⁊ dicta sapientuz q̄ videntur ō nouo inuenta fuerūt in auctoritate añ p longa tpa sz p incendia vel inundationes vel hoium mortes libri eorz fuerūt corrupti ⁊ dicta eorz obliuioni tradita: ⁊ sic postea videtur de nouo inuenta cum tñ ñ sit ita. Ex dictis pz sequēs lra o Ego ecclesiastes. Hic psequenter salomon ostēdit ppositū p experimentū: qz sic dictū ē supra: ⁊ h̄ iterz dī ipe fuit sapiētior alijs sui tē poris ⁊ ēt precedētibus q̄z erat memoria: ⁊ tñ tanq̄ exptus: dicit h̄ q talis scia hz annexā ānietatem ai ⁊ laborē: ⁊ p consequēs lz talis scia sit bōa: nō tñ ē tantū bonū q̄ i ea felicitas hois sit ponēda: ⁊ hoc ē qō dicit: o Ego ecclesiastes fui rex isrl. i. sup oēs trib' isrl: vt pz. iij. reg. e Jn hierusalē. q̄ ē metropolis illius regni. f Et ppposui i aio meo q̄rere ⁊c. scia acquisita: g Hāc occupatiōez pessimaz. i hebreo habet malā: lz ei scia acq̄sita sit bōa ⁊ p cōsequēs occupatio ad eā cōsequēdā ē bona p se: dī tñ mala p accidēs inquātū hz laborē ⁊ afflictionē studq̄ annexaz: vel qz aliq̄n ē impeditiua maioris boni. s. deuotionis ⁊ ozonis. h Vidi. hic ostēdit salomon q̄ in scia practica nō ē hois felicitas: ⁊ facit talē rōnez: Inter scientias practicas illa melior ē q̄ ordinat ad bonū regimē cōitatis. s. politica quāto bonū cōe melius ē bono singularis persone: sed i hac nō ꝓsistit felicitas hois: qz habet multā afflictionē ⁊ vanitatē annexā: ergo i nulla scientia alia practica ꝓsistit felicitas hois hūana. Mediuz aūt huius rōnis cū sua pbatiōe pōit cū dicit: h Vidi cūcta que sub sole fiūt. p sciam practicā cuius finis ē opus. i Et ecce vniuersa vanitas. dī aūt aliq̄d vanū qō nō attingit finē intentū: sicut medicina dī vana q̄ ñ ūducit sanitatē: ⁊ sic frequēter ꝓtingit i scia politica: cui' finis ē ciues facē bonos ⁊ studiosos: iō ꝑdit: k Peruersi difficile corrigūtur. per sciaz politicā cōitatis rectoribus. l Et stultoꝝ ifinit' ē numer'. i. valde excedēs numerz alioꝝ: ⁊ sic politica q̄ ordinat ad hoc q̄ ciues fiant bōi ⁊ studiosi: hz effectū i paucioribus: ⁊ sic hz afflictionē ānexā i regētib'. m Locutus sū. Hic salomō cōcludit cōclusionē intētā. s. felicitatē hois nō ꝓsistere in scia speculatiua seu practica dicens: Locutus sū i corde meo dicēs: Ecce magnus effectus sū. vt pz. iij. reg. q̄ nullus ex regib' p̄cedētibus fuit ei silis i potentia ⁊ diuitijs n Et p̄cessi oēs sapia ⁊c. sicut dī. iij. reg. iiij. Et p̄cedebat sapia salomonis sapiaz omniū orientaliū ⁊ egyptiorz: ⁊ erat sapientior cūctis hoibus. o Et mēs mea multa cōtemplata est sa. qz disseruit ō arialibus ⁊ plātis ⁊ cedro q̄ ē i libano vsq̄ ad hysopū q̄ egredit ō pariete. p Et didici. qz nō solū habuit sciaz infusā a deo sed ēt acquisitaz. q Dediq̄z cor meum vt scirem prudentiam. q̄ dirigit i agibilib' hūanis. r At q̄z doctrinā. i. veritatē diuine legis. s Errorescq̄z circa diuina. t Et stulticiam. circa hūana ad euitādū scz ⁊ impugnādū. v Et agnoui q̄ i his q̄q̄z esset labor ⁊c. sicut pz p p̄dicta: ⁊ adhuc rōalia inducit cū sbdit. x Eo q̄ i multa sapia s. hūana. y Multa sit indignatio. talis ei scia inflat. j. cozinth. viij. Supbia vero inflatiua indignat ō facili. z Et q̄ addit sciam. s. talez: addit ⁊ dolorē: qz indignatiui ⁊ impatiētes itra se sētiūt multas ānietates

sū in corde meo dicens: Ecce magnus effect' sū: ēt p̄cessi oēs sapia qui fuerūt ante me i hierusalē: ēt mēs mea cōtēplata ē multa sapiēter ēt didici: dediq̄z cor meū vt scirē prudentiā ātq̄z doctrinā errorescq̄z ēt stulticiā. Et agnoui q̄ i his q̄q̄z esset labor ⁊ afflictio spīrit': lēo q̄ i multa sapia mūlta sit indignatō: ēt qui addit sciaz: addit ⁊ laborem. .ii.

Dixi ergo i corde meo Vadā ⁊ affluā delitijs ⁊ fruar bōis. Et ūidi q̄ hoc quoq̄z esset vanitas. Risū reputaui errorem: ēt gaudio dixi: Quid frustra deciperis? Cogitaui in corde meo: abstrahere a vino

Quid ē qō factū ē? Jpz qō faciēdum ē. Nihil sub sole nouū: nec valet quisq̄z dicē ecce hoc recēs est. Jā ei p̄cessit in seculis q̄ fuerūt añ nos. Nō ē prioz memoria sz nec eoz quidez q̄ postea futura sunt erit recordatio apd̄ eos qui futuri sūt i nouissimo. Ego ecclīastes fui rex isrl' in hierlm: ēt ppposui in animo meo q̄rē ⁊ inuestigare sapiēter ō oib' q̄ fiunt sub sole. Hāc occupatiōez pessimaz dedit de' filijs hominū: vt occuparent in ea. Vidi q̄ fiūt cūcta sub sole ēt ecce vniuersa vanitas ⁊ afflictio spūs. Peruersi difficile corrigūtur: ēt stultoꝝ ifinitus ē numer'. Locutus

Dixi g. .ii. Hec est secunda pars i qua ostendit salomon nō esse felicitatē in delitijs corporalibus. Et primo multipliciter ostēdit ppositū. Secūdo cōcludit intentū ibi Quis vorabit. Prima in duas: qz prio ondit ppositū rōnibus sūptis ex vita delitiosa: scda ex adiūcta sibi cura: ibi Rursus. Prima i duas: qz prio pcedit rōne: scdo expimēto: ibi Magnificaui. Prima adhuc i duas: qz prio ostēdit ppositū: scdo infert corrolariū: ibi Cogitaui. Circa primaz facit talē rōnē: in illo nō ꝓsistit felicitas hūana cuius delectatio est quasi momentanea: qz felicitas est bonū stabile ⁊ firmū vt pz ex p̄dictis: sic aūt ē ō delitijs corporalib' g̃ ⁊c. Uirtutē aūt huius rōnis ponit cōtinuādo se ad precedentia dicens: a Dixi ergo in corde meo vadam ⁊c. quasi diceret exquo scientia nō est sūmuz hominis bonū: sed habet laborē annexū vt dictū est: conuertā me. ad viuendū delitiose. b Et vidi. i. statim percepi: quasi diceret q̄libet pōt statiz percipere. c Et hoc quoq̄z esset vanitas. i. nullius momenti ꝓpter breuitatez delectationis que est in huiusmodi delitijs. vnde dicit greg. homelia. xxij. Delitie corporales cum nō habentur graue in se desideriū accendunt: cuz vero habite edūtur: comedentez protinus in fastidiuz per satietatem vertunt: ⁊ sicut est de delectationibus gustus: ita ⁊ ō de lectatiōibus tactus q̄ in venereis consistunt. d Risū. idest ineptā leticiā. e Reputaui errorem. quia conuertitur in tristiciā. f Et gaudio dixi. qz homo gaudet de veritate inuenta. f Quid frustra decipis. estimando felicitatem in delitijs. g Cogitaui. Hic infert corrolarium ex predictis: Ex quo enim vita delitiosa est modici valoris ⁊ ipsa impedit a consecutione sapientie que maius bonum est: quanto spiritualia corporalibus preponuntur: quāuis nō sit tantum bonuz vt in eo ponatur hominis felicitas vt dictū est caplo precedenti. motus ex his: g Cogitaui in

g Generatio. Hic pſequit i ſpēali ad excludendū bona vite pñtis a vera felicitate. Et diuidit i decē ptes ꝟ numeꝝ eoꝝ q excludit: partes patebūt pſequēdo. Primuꝫ aūt qō itēdit excludere eſt ſcia humanit' acq̄ſita q̄ iter alia vī mat' bonū Uñ ⁊ multi philoſophi poſuerūt in ea bt̄itudinē hois dicē tes eum tunc eē felicē qñ in eius mente deſcribitur totus orbis per ſciaꝫ pſectā. Hoc aūt excludit i hoc ca' j. qꝫ ipſo excluſo alia i quodaꝫ generali ſūt excluſa cuꝫ ſint bona minora. In hoc autē ſic pcedit: qꝫ ppoſitū oñdit primo i ſcia ſpeculatiua: ſecūdo i pra ctica: ibi Uidi cūcta. Tertio iferꝫ cōcluſio intenta: ibi Locutus ſū. Pria i duas: qꝫ oſtēdit ppoſitū prio per rōnē: ſcōo p experiētiā: ibi Ego eccleſiaſte. Prima in tres ſm tres rōnes: ſcōa ibi Nō ſaturat. tertia ibi Quid ē qō fuit. In pria parte facit talē rōnē: Illa ſcia q̄ ē valde i perfecta nō pōt dici felicitas hois: qꝫ de rōne felicitatis ē q̄ ſit bonū perfectū: ⁊ illud qō modicū eſt quaſi nihil ꝓputat ꝯ. phy. ſꝫ ſcia acquiſita quecūq; modica eſt ⁊ ipfecta. g ⁊c. Circa iſtā rōnē ſic pceditq; ⁊ prio declarat vñ ipfectio ⁊ modicitas ſcie acquiſite, pced t: ſcōo ppoſitū ꝛcludit: ibi Lūcte res difficiles. Circa primū ſciēdū q̄ oīs ſcia hūanit' acq̄ſita originē hꝫ ex cognitiōe ſēſibiliū: ſenſibilia vo ſūt in ꝓtinua tranſmutatiōe: ſaltē quātū ad plures ſui ꝓprietates, ppi qō aliq̄ phi dixerūt q̄ ñ pōt de eis aliqua verita' affirmari. iiij. metaphyſice. Et lꝫ eoꝝ dictū ñ ſit veꝝ tñ ex tali dicto eorū qui fuerūt maximi iquiſitores veritatis vt dicit phus ibidē apparet difficultas reperiendi aliquā veritatē p inq̄ſitionez humanā. Ex quo ſequitur q̄ talis cognitio veritatis modica ē ⁊ ipfecta. Prio igitur ſalomon oñdit mutabilitatem in cozporibus mixtis dicēs: g Generatio preterit ⁊ generatio aduenit. ſ. alia numero: qꝫ que cozrūpunt nō redeunt eadez numero: ſcōo de generatiōe: et iſta variatio generabiliū ⁊ cozzuptibiliū apparet ad ſenſū i oibus cozpibus mixtis. h Terra vero in eternū ſtat. imobilis a parte poſt ⁊ non a parte ante: quia p creationē icepit eē: ⁊ hec imutabilitas intellr quātū ad partes ei' ſiferiozes, ppe cētꝝ exñtes: partes aūt ſupiozes alterāt ⁊ trāſmutāt: et qꝫ talis alteratio ⁊ trāſmutatio i elemētis ⁊ mixtis cātur ex motu orbis: ⁊ potiſſime ex motu ſolis in obliq̄ circulo: iō ſubdit: i Oriť ſol ⁊ occidit. vt apparet ad ſēſū. k Et ad locū ſuū reuertitur. i. ad ortū ſiue oriētē. l Ibiq; renaſcēs. nō qꝫ ſit alius ſol i numero: ſed idē i puncto oriētis apparens de nouo. m Gyrat p meridiē. i motu ei ab oriēte i occidētē decliat verſus polū antarticū ſiue meridionalē. n Et flectit ad aquilonē. i motu ei ſuo ab occidēte i oriētē flectit ad polum artici ſeu aq̄lonarē. o Luſtrās vniuerſa i circuitu pgit ſpūs. i. ſol q̄ dr ſpūs: ñ q̄ habeat aiaꝫ. Cozpa ei celeſtia iaiata ſūt ſm damaſcenū: ſꝫ qꝫ influētia ei' cauſat vitā i iſtis inferiozibus ſicut cā vniuerſali): hō ei' generat hoiez ⁊ ſol vt dicit phus. q̄. phy. p Et i circulos ſuos reuertit. qō duplr expōit. Uno mō qꝫ oi die mutat ei' circulatio appropiquādo magis ad tropicū eſtiualē vel ad tropicū hyemalē. Alio mō qꝫ ſm aſtronomos ſol plures hꝫ circulos. ſ. equātem deferentē: ⁊ epiciclū: iſta tñ determinate dicere magis pertinet ad aliā ſciam. Cōſequēter oñdit mutabilitatē circa elemētū aque dicens: q Oia flumina itrant i mare. qꝫ etſi aliqua flumina aliqñ abſozbētur a terra: alibi tñ exeūt ⁊ vſq; ad mare currūt. r Et mare nō redūdat. exeūdo propter hoc ripas ſuas: cuius cauſa ſubditur cū dicit: s Ad locum vnde exeunt flumina reuertūtur. ſcz de mari: q̄ quidez reuerſio dupliciter intelligit. Uno modo quia per vias ſubterraneas ò mari fluūt aque ad loca remota: ⁊ motu naturali poſſunt tñ aſcendere quāta eſt altitudo ſuperficiei maris: ⁊ adhuc plus: quia trānſeundo ſic p terraꝫ efficiuntur dulceſ per talez collationem: ⁊ per conſequens leuiozes q̄ aque maris ſalſe ⁊ ſic erumpunt in fontes ⁊ flumina in loco altiozi q̄ ſit ſupficies maris: ⁊ ſic naturali motu itez fluūt ad mare. Alio modo qꝫ per influentiā ſolis ⁊ ſtellaꝝ eleuantur vaporeſ humidi a mari: ⁊ condenſantur i nubes que p vētos deferunt lōge ſup aridā ⁊ tandē reſoluūtur in pluuias ex q̄bus augmentant flumina ad mare currētia. t Lūcte res. Hic concludit ꝓpoſitū: exquo ei cognitio hūanitus acquiſita ex ſenſibilibus hꝫ ortū: ex q̄bus cū difficultate iuenitur veritas bene cōcludit dicens: Luncte res difficiles. ad intelligendū. Et qꝫ dicit hieronymus i prologo ſup pētateuchū Quod melius nouimus: melius ⁊ pferim'. ⁊ per oppoſitū qō minus bene intelligimus minus bene, pferimus iō ſequit: v Nō poteſt eas homo explicare ſermōe. quia non poteſt eas ad plenuꝫ intelligere: ſed tñ valde i perfecte: vt patet de folio vl fructu arboꝛis: de quib' nullus quātuncūq; ſtuduerit poteſt ad plenū veritatez dicere: vtpote quare eſt tante quantitatis precīſe: vel talis figure: ſapoꝛis: aut virtutis. vnde q̄ talis herba vel fructus ſanet talem infirmitatem: dicitur ſaltē in pluribus q̄ hoc habet a tota ſpecie: ideſt ab aliqua ꝓprietate conſequente ſpeciez que tamē nō nominatur eo quod ignoratur. x Non ſaturatur. Hic ponitur ſecunda ratio que talis eſt: De ratione felicitatis humane eſt appetitū hominis totaliter quietare: aliter non haberet rationem vltimi finis: ſed ſcientia quecūq; acquiſita non terminat appetituꝫ hominis ſed magis excitat ad amplius ſciendum: vt patet per experimentū. ergo ⁊c. Minoꝛ huius rationis ponitur cū dicitur: x Non ſaturatur oculus viſu ⁊c. Inter alios ſenſus viſus maxime deſeruit in acquiſitione ſcientie per iueſtigationē: auditus aūt in acquiſitione ſciētie per doctrinā: ⁊ ideo per hoc intelligitur q̄ ſcientia vtroq; mō acquiſita nō terminat hominis appetitū: ⁊ nō eſt alius modus acquirendi via humana: ꝓpter qō in tali ſcientia non ē felicitas ponēda. y Quid ē. Hic ponit tertia ratio que talis eſt: De ratione felicitatis ē permanētia ſtabilis. vñ t. ethic. dicit phus q̄ felicitas nō eſt mirmicoleontra: qō ē animal variabile in diuerſos colozes: ſed cognitio humanitus inuenta variabilis eſt: qꝫ dicta maximoꝝ phi loſophoꝝ ⁊ doctoꝝ q̄ vno tpe tenētur p firma auctoritate: poſtea repꝛobant: ⁊ itez ſub alīs verbis vel eiſdez renouāt. vñ ⁊ circa ꝑmū ꝓncipiū. ſ. ò q̄libet affirmatio vel negatio: de nullo vero ſil diuerſis tpibus. Pria ſenſerūt phi vt pz. iiij. metaphyſice. g i tali noticia nō ē felicitas hois ponēda. Huius rōnis ponit minoꝛ quātuꝫ ad eius virtutem ſatiſ diffuſe cum dicitur: y Quid eſt quod fuit. tam in rebus q̄ in hominū opinionibus.

Gēneratio preterit ⁊ generatio aduenit: terra aūt in et nū ſtat. Oriť ſol ⁊ occidit: et ad locū ſuū ſuerrit: ibiq; renaſcēs gyrat p meridiē: et flectit ad aqlonē. Luſtrans vniuerſa i circuitu pgit ſpūs et in circulos ſuos reuertit

Qia flumia itrāt i mare: et mare nō redūdat. Ad lōcū vñ exeūt flumia ſuertūt: vt itez fluāt. Lūcte ſ difficiles ñ pt eas hō explicare ſmōe Nō ſatūrat oculꝰ viſu: nec aur auditu impleť. Quid eſt qō fuit? Ipſuꝫ qō futurū ē

3 Ipſuꝫ qō futuꝫ eſt. licet tēpoꝛe intermedio ceſſet ⁊

ꝛ stulti eēt iterit⁹: qz si nihil manēt ō vtroqꝫ p⁹ morte: sa
pies ñ expectat ꝓ laboze suo premiū nec stul⁹ penaz: iō
ſōdit: a Quid mihi ꝓdest ꝛc. Quasi dicat nihil: iō
ſōdit: b Aliaduerti quoqꝫ q hoc esset vanitas. ſ. la
bozare i acquisitōe sapie: qz totū perit i morte. c Nō
enī erit memoria
sapiētis simil⁹ vt
stulti. i. sic nec stul
ti. o In perpe
tuū. i. tempus lō
gum. e Et fu
tura tempoza ꝛc.
ꝛ patet ex dictis littera ꝛ concludi
tur. f Et iccir
co teduit me vite
mee. eo q ipsā nō
attigitur aliquod
bonum stabile ꝛ
permanens: ideo
ſeqt: g Uiden
tem mala vniuer
sa esse. i. defectiua
b Et afflictōez
ſpiritus. qz ēt stu
dium sapiētis hz
afflictionem anne
xā: vt dictū est ca
pi⁹ precedēti: sicut
ꝛ occupatio stul
ti q vacat delitijs
coꝛporalibus. Si
militer quarum
acquisitio habet
i multas anxieta
tes annexas: ꝛ pos
ſessio statim p sa
tietatem hz fasti
dium annexū vt
dictum est supza. Hanc autem obiectionem non soluit
salomon cum tamē sit contra veritatez. Cuius duplex
ratio potest esse. Una quia accipit manifeste falsum: sez
q non sit alia memoria sapientis ꝛ stulti: quia vna est
ad laudem: alia ad vituperium: vnde dicitur prouer.
x. Memoria iust⁹i cū laudibus: ꝛ nomē impioꝝ putrescet
Alia rō qz soluit p illud qō habet isra. xij. vbi ponit ite
ta cōclusio i hoc libro: ibi ei dī ō morte hois: Reuertat
puluis in terrā vñ erat: ꝛ spūs redeat ad deū q dedit il
lū. vt. ſ. recipiat ꝓ meritis mercedē: vel ꝓ demeritis pe
nā: ꝛ sic nō vnus est iteritus sapiētis ꝛ stulti: vt hic assu
mit. idē dī ō iust⁹i psal. cxv. Pretiosa i ꝓspectu dñi mor⁹
sanctoꝝ eius. ꝛ ō iustis. xxxij. Mors pctoꝝ pessima.

Rursus. Postq̄ declarauit propositum circa deliti
as rationibus sumptis ex ipsis delitijs: hic consequēter
idem ostendit rationibus sumptis ex annexis curis. Et
diuiditur in duas partes: quia primo salomon osten
dit malicia huius cure in speciali: ſcōo magis i generali
ibi Quid eni ꝓderit. Circa primū sciendū q ad fruēdū
delitijs preexigit magna cura in acquirēdo illa qb⁹ hō
viuat delitiose. Pater vero quodāmō manet i filio: cū
ſit ō substantia eius: ꝛ iō si certus eēt pi⁹ ꝛ sapiēter vtere
tur diuitijs ꝛ delitijs per laborē suū acq̄sitis: i hoc esset
magna delectatio patris: ſz hoc ignorat qz frequēter ac
cidit ꝓtū. Sic igit dic: i Rursus detestat⁹ sū omnē i
dustriā meā. ad acquirēdū bona tpalia: ꝛ patz ex dictis
littera vſqꝫ ibi: k Et hoi ocioſo. q bona sibi dereli
qûid mihi ꝓdest q maio
rem sapientie dedi operā: l
Locutuſqꝫ cū mente mea:
ãiaduerti q hoc q̄qz eēt va
nitas. Nō ei erit memoria
sapiētis: silit̄er vt stulti i ppe
tuū: ēt futura tpa obliuiōe
cūcta pariter operiēt. Mo
ri⁹ doct⁹ silr vt idoctus: ēt ic
circo teduit me vite mee: ñi
dentē mala vniuersa eē sub
sole: ꝛ cūcta vanitatē ēt affli
ctionē ſpūs. Rursus dete
status sū omnē idustriā me
am q̄ sub sole studioſiſſime
laboraui: habitur⁹ beredez
post me quē ignoro vtꝫ sa
pies an stultus futurus sit
ꝛ dñabit in laborib⁹ meis q
bus desudaui ꝛ solicit⁹ fui.
Et ē quicqꝫ tā vanū: Unō
cessaui: renunciauitqꝫ coꝛ
meū vltra laborare sub so
le. Nā cū ali⁹ laboret i sapi
entia ꝛ doctrina ꝛ solicitu
dine: hōi ocioſo q̄sita dimit
tit. Et h⁹ q̄qz vanitas: ꝛ ma
gnū malū. Quid ei ꝓderit
hoi dē vniuēſo laboze suo
ēt afflictōe spūs qua sub so
le cruciat⁹ ē: Cūcti dies ei⁹
doloꝛib⁹ ꝛ erūnis pleni sūt
nec p noctē mente reqescit.
Et hōc nonne vanitas est:
Nōne melius ē comedē ꝛ
bibere: ēt oñdē aie sue bōa
ō laboꝛibus suis: Et hōc ō
manu dei ē. Quis ita deuo
rabit ēt delitijs affluet: ut
ego: Hōi bono in ꝓspectu
suo dedit de sapiaz ēt sciaz
ēt leticiā: peccatori aūt ōdit
afflictiōez ꝛ curā supfluā: ut
addat ꝛ congreget ꝛ tradat ei
q placuit dō. Sz ēt h⁹ vānitas
ē ꝛ cassa solicitudo mētis.

Omnia tpſ bñt: ēt su. III
ſi spacijſ trāseūt vniuer
ſa a parētibus nō expēdit i bonis operibus: ſz i pdigalitate
ꝛ vanitatibus. l Quid ei ꝓderit. Hic ꝓñr oñdit curā su
perfluā eē malā magis in generali: qualis ē cura hois auari
qui multū affligit in acq̄rēdo: ꝛ auaricia nō pmittit eū acq̄
ſitis vti: ꝛ hoc ē qō dicit: l Quid ei ꝓderit hoi. ſ. auaro
ꝛ tenaci. m De vni
uerſo laboze suo. coꝛ
poralit̄. n Et affli
ctione ſpiritus. menta
liter: q̄a vtroqꝫ mo
do cruciatur: ꝛ ō no
cte ꝛ de die: ideo con
cluditur: o Et hoc
nonne vanitas ē. i. la
boꝛ inanis ꝛ sine fru
ctu: quasi diceret sic:
ideo vlterius ꝓcludit
p Nōne melius est
come ꝛ bibe. i. decen
ter viuere de bonis ac
quisitis. q Et oñ
dere aie sue bo. de la.
suis. exponēdo partē
bonoꝝ suoꝝ i operi
bus pietatis ꝛ libera
litatis. r Et hoc ō
manu dei ē. i. bonū a
deo concessū: nō tñ ē
tātū bonū q̄ sit felici
tas hūana. s Quis
hic vltimo ponitur
itenta cōclusio i hoc
caplo ꝛ est duplex: se
cūda: ibi hoi bono.
Pria est ō delitijs coꝛ
poralibus q in illis ñ
consistat felicitas. Et
facit salomon talē rō
nē: expto credendū ē:
ego aūt sup oēs expertus sū delitias vſū: ꝛ tñ dixi q i hoc
ñ ꝓsistit hois bonū: ꝓpt qō ē mihi credēdū: hui⁹ rōnis pōit
minoꝛē dicens: s Quis ita deuoꝛabit. vñ dī. iij. reg. iij.
Erat aūt cib⁹ salomonis p singulos dies. xxx. choꝛi simile: ꝛ
xl. choꝛi farine. x. boues pingues: ꝛ. xx. pascuales ꝛc. t Et
delitijs affluet. i. mulieribus. v Ut ego. q̄si diceret null⁹
vñ dī. iij. reg. q erāt ei vxoꝛes quasi regie septingēte: vt alla
tū ē supza eodē caplo. x Hoi bono. Hic ponit ſcōa ꝓclu
ſio: ꝛ est ō cura hūana circa tpalia ō qua locutus ē supza: iō
ꝓcludēdo dicit: q illa q̄ ē bñ ordiata bona ē dicēs: x Hoi
bono. i. viuenti ꝛz rectā rōnē. y In ꝓspectu suo. hoc ad
ditur ad excludēdū hypocritā qui ñ ē bonus i ꝓspectu dei.
z Dedit deus sapiam. i. noticiā ō diuinis. a Et sciaz.
ō agibilibus hūanis. b Et leticiā. sic ē i hebꝛeo ꝛ libris
coꝛrectis. i. vitā iocūdā bñ vtendo tpalib⁹ bōis. Et ꝓñr ꝓclu
dit ꝛsū ō cura supflua ꝛ iordiata dicēs: c Pctōi autez
dedit. i. dari permisit. d Afflictionē ꝛ curā supfluā. cir
ca tpalia ꝓgregāda. e Ut tradat ei q placuit deo. ꝛ ñ ac
cipit hic tradat sic q⁹ talis volūtarie det bōis hoib⁹: ſz qz ipo
moꝛiēte frequēter tradūt talibus: sicut moꝛtuo Nabal bōa
ei⁹ venerūt ad dauid. j. reg. xxv. f Sz ꝛ hoc vanitas ꝛc.
i. cura in tali ꝓgregatiōe bonoꝝ q̄bus acquirens nō vtitur
sed alijs traduntur. Capl̄m. III.

Omnia tempus habent. Hec est tertia pars huius
libri: in qua a felicitate hominis excludit longeui
tatem: que ab omnibus solet desiderari exceptis
paucissimis ꝛ valde perfectis sicut paulus apostolus dicit

corde meo abstra. a vino. ímoderate sumẽdo. h Carnẽ meam. vt sic nõ prevaleret spiritui: sed subiẽceret ei. i Ut animũ meũ transferrẽ ad sapiam. a qua nõ ipedit p vinum moderate sumptũ cũ acuat igeniũ. Ex quo pz q abstractio a vino ñ accipit hic simpliciter sed cũ moderamie: vt dictũ ẽ. k Donec viderẽ q̃d esset vtile filijs hominũ. ad consequendum felicitatez que ẽ sũmũ hominis bonũ l Magnificaui. hic cõsequẽter experimẽto declarat felicitatez hominis nõ consistere in corporalibus delitijs. z hoc primo declarat in persona propria: scõo in persona sibi ꝓiuncta: ibi Rursus. Prima in duas: quia primo declarat propositu: z scõo ex dictis mouet dubiuz ibi quid est inq̃. Circa primũ diffuse ostẽdit se exptuz fuisse ea que faciunt ad delitias corporis: nec inuenisse ibi felicitatez dicẽs: Magnificaui opera mea. z qualiter ꝓbdit i spẽali. m Edificaui mihi domos. pulchras z delectabiles: que magnã partẽ conferunt ad vitã delitiosaz. n Et plãtaui vineas: feci ortos z̃. que faciunt ad delitias ex loci pulchritudine z fructus plenitudine. o Et extruxi mihi piscinas aq̃z. ad decorationẽ loci z ei' fructificationẽ. p Possedi seruos z ancillas z̃. vt seruirent mihi ad nutũ i oibus q̃ est valde delectabile hoi. q Armenta q̃z z̃. vt habere abundantiã diuitiaz naturaliũ z etiã artificialiũ: iõ subditur: Coacerauaui mihi argẽtũ z̃. r Feci mihi cãtores z cantatrices. ad delectationẽ auditus. s Et delitias filioz hominũ. multiplicando mihi vxores z cõcubinas: que ꝓie aliꝰ dicuntur esse dilitie hominuz. vnde dicitur. iij. reg. xj. Fuerunt ei vxores quasi regine septingente: z concubine trecente. t Cyphos z vrceolos z̃. z hoc ad delectationez gustus. v Sapia quoq; perseuerauit mecũ. s. vsq; ad tẽpus in quo per mulieres fuit deceptus. x Et omia que desiderant oculi mei non negaui eis. exponẽdo me omnib' delitijs z hanc. s. vitã voluptuosã y Ratus sum partez meam. i. felicitatẽ: deceptus eni a mulieribus cecidit i hunc errorem. z Cũq; me conuertissem. ad verius cogitãdũ de istis. a Uidi in omnibus vanitatem. quia nõ addũt vez hominis bonum. b Et afflictionez animi. quia delitie anteq̃ habeant̃ per desiderium affligunt: z habite p satietatẽ in fastidium vertunt vt predictuz est. c Et nihil permanere sub sole. quia tales delectationes sunt quasi momentanee. d Transiui ad contem. sapien. z̃. i. cõsideraui q̃ labor circa acquisitionem scientie: z maxime de diuiti⁹ que ꝓprie dicitur sapientia vt dicitur ꝓio metaphysice: melior est q̃ corporis delitie. Ex hoc loco z aliꝰ cõsimilib' carnẽ meã: ut animũ meum transferrẽ ad sapiaz: deuitarẽq; stulticiã: donec viderẽ quid eẽt vtile filijs hoiuz: q̃ facto opus ẽ sub sole numero diez vite sue. Magnificaui opera mea. Edificaui mihi domos. et plantaui vineas: feci hortos z pomeria z cõseui ea cũcti generis arboribus: et extruxi mihi piscinas aquaz vt irrigarẽ siluã lignoz germinãtiuz. Possedi seruos z ancillas multãq; familiã habui: armẽta q̃q; z magnos ouiuz greges: vltra oẽs q fuerunt añ me i hierlm. Coacerauaui mihi argẽtũ z auz: z sõstantias regũ z puinciaz. Feci mihi cantores z cantatrices et delitias filioz hominũ cyphos z vrceolos i ministerio ad vina fũdẽda: z supgressus sũ opib' oẽs q ante me fuerũt i hierlm. Sapia q̃q; pseuẽauit mecũ: et oia q̃ desidẽauerũt oculi mei ñ negaui eis: nec ꝓhibui cor meũ qn oi voluptate fruẽt: z oblectarz se i his q̃ ꝓparauerã. Et hãc rat' sũ partez meã: si vterer labore meo. Cũq; me ꝓuertissez ad vniuersa opa q̃ fecerãt manus mee z ad laborez i qb' frustra sudauerã: vidi i oib' vanitatẽ et afflictoz aĩ: et nihil permanẽ sub sole. Trasiui ad cõtemplãdã sapiam: erroresq; z stulticiã. Quid ẽ inquã hõ ut seq possit regem factorẽ suuz: Et vidi q̃ tãtũ ꝓcederet sapia stulticiaz quãtũ differt lux a tenebris Sapientis oculi i capite ei': stult' i tenebris ãbulat. Et didici q̃ vn' vtriusq; eẽt interit': z dixi in corde meo: Si vn' z stulti z me' occas' erit dicũt quidã salomonez penituisse i fine sz illa pnia ñ vi fuisse sufficiens z perfecta vt plenius dixi. ē. ꝓuer. xxx. e Quid ẽ iquã. hic circa predicta mouet dubiũ. Et diuiditur i tres partes: q̃ ꝓ mouet q̃stio: scõo ponitur solutio: ibi Et vidi. tertio ꝓbdit q̃dã obiectio: ibi Et didici. Circa primũ quia fecerat mẽtionẽ ō cõtẽplatiõe sapie que ẽ cognitio diuinoz: iõ mouet questionẽ dicẽs: e Quid ẽ inq̃ hõ. i. cuius virtutis. f Ut seq possit regẽ factorẽ suũ. i. deum aliqno mõ attingere per cognitiõez creaturaz. Salomon aũt loquit i hoc libro vt ꝓcionator. Et ideo frequẽter loquitur i ꝑsona alioz: ñ solũ vera dicentiuz sed et errãtiuz: vt ex ꝓmissis allegatis veritas magis appareat. Fuit autẽ q̃dã noie simonides dicẽs: q̃ hõ ñ debeat q̃rere cognitionẽ diuinoz̃ z eoz q̃ sũt supra se: q̃ cũ sit mortalis decet eũ tantũ mortalia sapere: vt habet. x. ethicorũ ꝓbat ibidẽ dicẽs: q̃ licz hõ ex parte corpis sit mortalis: tñ ex pte itellect' q̃ est pncipalior hois ps est q̃d imortale z diuinũ: z sic oz se tractare quãtũ pot ad imortalia z eterna p eoz cognitiõez z amorẽ. Ex ꝑsona igit istius simonidis vel alterius simílis vi salomon q̃rere: Quid ẽ inq̃ hõ z̃. quasi dicerẽt: nõ vi ei vtile aut decẽs q̃rere talia. g Et vidi. hic põit huius q̃stiõis solutio i qua ondit q̃ cognitio de diuinis ẽ valde vtilis: q̃ cũ sit supioz hz iudicare ō iferioribus scientijs: iõ oz: g Et vidi. i. itellexi: visus ei iteralios sẽsus plures ozias rez ostẽdit: ꝓio metaphysice: z iõ noie actus videdi frequẽter significat actus itelligẽdi vt cũ oz: Uides tu hoc. i. itelligis. h Quã ꝓcedẽt sapientia. i. diuinoz noticia. i Stulticiã. i. h' noticie carentiã. k Quantũ differt lux a tenebris. noticia ei recipit nobilitatez ab obiecto: z iõ dicit phus libro celi z mundi q̃ desiderabilius ẽ modicũ cognoscere ō supioz' b' z diuinis: ẽt mediothopico: q̃ multa ẽt p certitudinẽ ō inferioz' b' z terrenis: iõ subdit: l Sapientis oculi in capite ei'. i. i supioꝛi ꝑte aie q̃ vacat diuioz ꝑte platiõi. m Stultus i te. am. q̃ sola terrẽa z sẽsibilia ꝓsiderat: q̃ ꝓpata ad deũ sẽ q̃dã tenebre. n Et didici. hic ꝓ ꝓdicta solutionẽ ponit q̃dã obiectio: z h' ex ꝑsona illoz q̃ negauerũt aie hũane imortalitatẽ: ex q̃z ꝑsona dr infra tertio ca'. Nihil hz hõ iumẽto ãplius. qõ si esset vez: hõ se totaliter expõeret delectatiõib' carnis: sic alia bruta: iõ oz: n Et didici q̃ vn' vtriusq; z. sapicti

ꝛ bñfa. in vita ſua. i. decẽter viuere ꝛ virtuoſe ſz curſuz nature. i. q̃ ſit cõtẽtus termino vite quẽ dedit ſibi natura. r Dis ei hõ q̃ comedit ꝛ bibit. honeſte viuendo ꝛ ſine cura ſuperflua. s Et videt bonũ de laboze ſuo. ea que acq̃ſiuit parti liberaliter: ꝓtim miſericoꝛditer tribuẽdo. t Hoc donum dei eſt. ſ. bonum in preſenti. v Didici q̃ oia opera que fecit deus perſeuerent in ppetuũ. Nõ poſſumus eis qcq̃ addẽ nec auferre: que fecit deꝰ vt timeat Quod factũ ẽ: ipſum pmanet. Quẽ futura ſũt iã fuerꝛ ꝛ deꝰ inſtaurat qđ abiſt. Vidi ſũb ſole i lõco iudicij ipietatẽ ẽt i loco iuſticie iniqtatẽ: ẽt dixi in coꝛde meo: Iuſtũ ꝛ impiũ iudicabit dñs: ẽt tẽpꝰ oĩs rei tũc erit. Dixi in cõꝛde meo ꝺ filijs hominũ vt pbãet eos deꝰ ꝛ oñderet ſimileſ eſſe beſtijs. Ideirco vnus iterit ẽ hoĩs ꝛ iumen toꝛ: ꝛ eq̃ vtriuſq̃ cõditio.

Dis ẽiz hõ q̃ comedit ꝛ bibit: ẽt videt bonũ ꝺ laboꝛe ſuo: hõc donũ dei ẽ. Didici q̃ ỏia opa q̃ fecit deꝰ pſeueret in ppetuũ. Nõ poſſumus eis qcq̃ addẽ nec auferre: que fecit deꝰ vt timeat Quod factũ ẽ: ipſum pmanet. Quẽ futura ſũt iã fuerꝛ ꝛ deꝰ inſtaurat qđ abiſt. Vidi ſũb ſole i lõco iudicij ipietatẽ ẽt i loco iuſticie iniqtatẽ: ẽt dixi in coꝛde meo: Iuſtũ ꝛ impiũ iudicabit dñs: ẽt tẽpꝰ oĩs rei tũc erit. Dixi in cõꝛde meo ꝺ filijs hominũ vt pbãet eos deꝰ ꝛ oñderet ſimileſ eſſe beſtijs. Ideirco vnus iterit ẽ hoĩs ꝛ iumen toꝛ: ꝛ eq̃ vtriuſq̃ cõditio.

Sic moꝛit hõ: ſic ꝛ illa moriũtur. Silr ſpirãt oĩa: ꝛ nihil hz hõ iumẽto ãpliꝰ. Cũcta ſubiacẽt vanitati: ꝛ oĩa pgũt ad vnũ locuz. De terra facte ſũt: ꝛ i terrã pariter reuertuntur. Quis nouit ſi ſpũs filioꝝ adã aſcẽdat ſurſũ: ẽt ſi ſpũs iumẽtoꝝ deſcẽdat deoꝛſũ: Et dixi hẽdi nihil eẽ melꝰ q̃z lẽtari hoĩez i opeſuo: ẽt hãc eẽ ptẽ illius Quis ei eũ adducet ũt pꝰ ſe futura cognoſcat: .IIII. Verti me ad alia: ꝛ vidi calũnias q̃ ſb ſole gerũt: ꝛ lachꝛymas inocẽtiuz ꝛ neminẽ ꝓſolatoꝛẽ: nec poſſe reſiſtere eoꝝ violẽtie cũctoꝝ auxilio deſtitutos.

quo nõ expectaretur vita alia i qua pena alij ſeu pmiatio eſſet reddenda. b Quis nouit. Hic remouetur dicta obiectio: qz pcedit ex carnalitate hominũ vitã pñtẽ tñmõ cõſideratiũ: ꝛ hoc ẽ qđ dr: Quis nouit ſi ſpũs filioꝝ adã aſcẽdat ſurſũ. tã q̃ imoꝛtalis: quaſi diceret: valde pauci: ꝛ accipitur hic ſi pro qz: quaſi diceret: quia vez q̃ eſt aſcendit. Et dictio hebꝛaica que põitur hic eſt equiuoca ad ſignandũ ſi ꝛ qz: ꝛ littera hebꝛaica planioꝛ ẽ que ſic habet: Quis noſcens quia ſpiritus filiozum adam aſcendens ſurſum. i. aſcendit: hebꝛei eni nõ hñt preſens tempus indicatiui modi ſed ꝑ eo vtuntur participio preſentis tẽpoꝛis. vñ gloſa hebꝛaica ſic hz Quis noſcẽs ꝛc. i. qs ponit coꝛ ſuũ ad cogitãdũ q̃ ſpũs hoĩs adducit ad diuinũ iudiciuz ad rõnẽ reddẽdã ſ. de his que egit p libez arbitriũ. i Et ſi ſpũs iumentoꝝ deſcendat deoꝛſum. i. qz ñ adducit ad diuinuz iudiciũ: qa ñ agit p libe arb. arbitriũ ideo moꝛtal ẽ ſil cũ coꝛpe. De imoꝛtalitate vero anime darius dicit infra. xij. ca. dicens de moꝛte hois Reuertatur puluis i terrã ſuã vñ erat: ꝛ ſpũs redeat ad deũ qui dedit illũ. k Et deprehẽdi. Hic iferꝛ ꝓclusio intẽta i hoc caꝑ. ꝛ prio iferꝛ ꝓclusio: ſcdo remouet q̃dã obiectio: ibi Quis eni. Concluſio vero intenta eſt q̃ longeuitas non ſit multuz appetenda: ideo dicit ex predictis: k Et deprehẽdi nihil eſſe melius. i ſpacio vite pñtis ꝓceſſo. l Quã letari hominẽ in opere ſuo. i. i operibus virtuoſis que ꝓprie dicuntur humana: alia eni opera dicunt magis beſtialia. m Et hãc eſſe partẽ illius. i. q̃ termino vite ſibi conceſſo ſit ptẽtus ſicut parte debita i pñti. n Quis ei. Hic remouetur obiectio. Poſſet ei aliqs obũcere dicẽs: immo longeuitas ẽ multũ appetẽda vt hõ ꝓuideat filijs ſuis: hoc remouet dicẽs: n Quis ei adducet. ſ. hoiez ad talẽ noticiã. o Ut poſt ſe futura cognoſcat. i. vt ſciat filios pꝰ ſe victuros: ꝛ ſi viuant qualiter bonis ſibi derelictis ſint vſuri: quaſi diceret: nullus adducet eũ ad hãc noticiã: ꝛ ideo ex hac cã nõ dz ẽ multũ ſolicitus ꝺ lõgeuitate. Laꝑm. IIII.

Verti me. Quartũ qđ ſolet ab hominib⁹ deſiderari tã q̃ ſũmũ bonũ i vita pñti ẽ auctoꝛitas oñij: Ideo hoc excludit i hac quarta parte huiꝰ libri oſtẽdens q̃ nõ ſit hoib⁹ appetẽda. Et prio oñdit hoc ex defectibilitate hũana: ſcdo ꝺ ſublimitate diuina: ibi Cuſtodi pedẽ tuuz. Prima i duas: qz prio oſtendit ꝓpoſitũ rõnibus ſũptis ex parte plebis: ſcdo ex pte principis: ibi Melioꝛ ẽ. Prima adhuc i duas. ſ. i partẽ principalẽ: ꝛ icidẽtalẽ: ſcda ibi Stultus. Prima in duas ſm duas rones quas inducit ad ꝓpoſitũ: ſcda ibi Rurſuz. Prima rõ accipit ex iniurijs ꝛ violẽtijs q̃ inocentibus inferũtur ꝛ a ſuperioꝛib⁹ nõ coꝛriguntur: aut qz nõ pñt aut qz nolũt: ꝛ ſic ptinue anxiãtur: vel ſua poteſtate abutũtur: talis autez ſtatus non eſt appetenduſ: ergo ꝛc. ꝛ hoc eſt qđ dicit: a Verti me ad alia. ꝛ ꝑz ex dictis lra vſq̃ ibi:

philippẽ.j. Desiderũ hñs dissolui ⁊ eẽ cũ christo. Et diuiditur in tres partes: qz primo salomon põit suã deductiõez Secũdo quozũdã obiectoz solutionẽ: ibi Uidi afflictiõez. ⁊ tertio infert intentã cõclusionẽ: ibi Et deprehẽdi. Circa primũ ad suũ ppositũ declarandũ inducit alternatiões plurimas ỗ duratiõe ⁊ terminatione rerũ cozrũptibiliũ ostendens q̃ est certa ꝓdus a natura duratõis seu actoze nature institutata: inter quas est ꝓdus hũane vite qua dz homo esse ꝓtentus sicut ⁊ cetera ꝓdo sibi data a nã. Et diuiditur i quattuoz pteſ ſm quattuoz tempozũ varietates: ⁊ patebunt partes ꝓsequẽdo. Prima autem varietas respicit oztum ⁊ occasum: ⁊ hanc cũ alijs tangit in quodã generali dicens: a Omnia tempus habent. sue durationis limitatũ. b Et suis spa. trãse. vni. sb̃ celo. corpora eni celestia sunt icozrũptibilia: ⁊ iõ nõ hñt limitationẽ duratõis a parte p̃. Cõsequẽter põit alternatiõnẽ primã que est circa oztũ ⁊ occasũ: ⁊ ꝓio i aialib̃ generaliter inter q̃ ꝓtinetur hõ: q̃ est nobilissimũ aialiũ. dicit igit: c Tẽpus nascẽdi. qz iter ꝓceptũ bois ⁊ alioz aialiũ ⁊ eorum oztũ est certũ tempus a natura determinatũ: lz aliquã do ꝓlongetur vel minozetur ſm maiorẽ vel minorẽ virtutẽ nature. d Et tempus moziendi. in senectute ꝓdo hũane vite deficiente: lz aliqñ magis ⁊ minus ꝓlõgetur ſm varietatẽ cõplexionis: et agit hic ỗ morte ⁊ vita naturali. scõo in vegetabilib̃ cũ dr: e Tps plãtãdi. ſ. in vere. f Et tps euellendi. qõ plantatũ ẽ i autumno: quantũ ad illa que nõ faciunt fructũ nisi semel in anno: in alijs etiam quando cessant fructum facere ſm periodum nature sue. Tertio in hominibus specialiter ⁊ quantũ ad mortẽ violentã cuz dr: g Tps occidẽdi. aduersarios iusticie vl rꝛpublice. h Et tps sanãdi. qñ alicq̃ ex eis rmanẽt vulnerati: ⁊ pmittit eis vita ex alicq̃ cã rõnabili: tũc ei itẽdẽdũ ẽ coz sanatõi. Quarto i artificialib̃ cũ dr: i Tps destruẽdi. edificia i qb̃ st malozz receptacula. k Et tẽpus reedificãdi. qñ reedificatio expedit ꝓ republica. l Tẽpus flẽdi. Hec ẽ scõa ps i qua ponitur alternatio circa hominis statum cũ dicitur: Tempus flendi. in infoztunijs. m Et tempus ridẽdi. in cufoztunijs. n Tempus plangendi. in funeribus defunctoruz o Et tempus saltandi. i. tripudiandi in nuptijs coniugatozum. q Tempus spargendi lapides. in destructiõe soztaliciozum in quibus aduersarij habitabant. r Et tempus colligendi. ſ. lapides ꝓo reedificatiõe: vt ibi habitẽt boni ciues. s Tempus amplexandi. Hic ponit tertia alternatio circa vsũ: ⁊ primo vxoz cũ dr: Tps ãplexãdi. i. vacãdi generationi: ⁊ hoc ẽ tps iuuentutis ꝓiugũ. t Et tps lõge fieri ab ãplexibus. ſ. in senectute virtute generatiua deficiente: ⁊ ẽt qñ est cõis afflictio ppli: tũc cni debẽt bonis se retrahere a delicijs ⁊ maxie venereoz: vt dei mia facilius ipe tretur. vñ dicũt hebrei q̃ tpe diluuij bones ⁊ bruta aialia in arca existentia ꝓtinuerũt a coitu: ⁊ satis ꝓz ex textu: qz egressis ỗ arca dixit deus: Crescite ⁊ multiplicamini zc̃. gen. ix. Scõo quãtũ ad vsũ rez in acquirẽdo ⁊ perdẽdo cum dicit v Tempus acquirendi zc̃. mercatozes enim vno tempore lucrantur: alio perdunt. Aliqui exponunt hoc de regno israel quod fuit acquisitum tribui iude tempore dauid: ⁊ perditum tempore roboam: quãtum ad vnã partem: ⁊ tẽpore sedechie quãtum ad reliquaz. Tertio quãtum ad vsum in custodiendo cuz dicitur: x Tẽpus custodiẽdi. quando nõ iminet maius periculum ex custodia. y Et tempus abijciendi. quãdo iminet maius periculuz: sicut quis ꝓijcit merces i mari ne ſbmergat. Quarto quãtuz ad vsũ vestimentoruz cũ dicit: z Tẽp̃ scidẽdi. ſ. pannos ad formandũ vestes: ⁊ Et tps consuẽdi post scissionem. Aliter exponunt aliqui: z Tempus scidendi. scz regnum israel in duo tpe roboã. ⁊ Et tps ꝓsuendi. i. recolligendi: ⁊ hoc in christo. a Tẽpus tacendi. Hec est quarta pars in qua ponit alternatio quantũ ad debitũ ꝓuersandi modũ qui attendit in triplici actu. Primo in actu rationis qui est loqui: per loquelã ei expzimit mentis conceptus cũ dicit: a Tẽpus tacendi. qñ verbuz nõ haberet effectũ. b Et tẽpus loquendi. qñ creditꝫ oppositũ. Secũdo in actu ꝓcupiscibilis cũ dr: c Tẽpus dilectionis. quãdiu ille q̃ diligitur ẽ bon⁹ ⁊ virtuosus. d Et tẽpus odij. qñ efficitur malus: nõ tñ odiẽdo naturã: sed culpã. Tertio in actu irascibilis cũ dicit e Tẽpus belli. qñ insurgũt aduersarij iusticie vel reipublice. f Et tẽpus pacis. quãdo cessant tales aduersarij. Sciendũz aũt q̃ hic accipiunt act⁹ ꝓcupiscibilis ⁊ irascibilis, put ꝓcerãtur a rõne. g Quid bz. Hic remouentur q̃dã obiectões possibiles fieri ỗ predicta. Et diuiditur i tres partes ꝓz tres obiectões: scõa ibi: Uidi sub sole. tertia ibi: Dixi in corde meo. Cõtra ꝓdicta posset aliqs obijcere q̃ longeuitas desideranda ẽ tanq̃ sum mũ bonũ: qz per eã põt acq̃ri sapia ⁊ scia in pfectione sua: hoc remouet p hoc q̃ homines quãtũcũq̃ viuat ad pfectã cognitionẽ ẽt rei minime nõ attigũt: vt plenius dictũ fuit supza. j. cap̃. ⁊ hoc est qõ dr: g Quid bz ãplius. i certitudie noticie: h Tõ ỗ labore suo. i studij exercitio longo: q̃si diceret modicum aut nihil: imo frequenter contingit q̃ aliqui iuuenes studiosi credant se multa scire p demõstratões: ⁊ pcedẽtes vltra vidẽt q̃ nõ nisi topice vl sophistice rõnes: ppi qõ socrates phus dixit hoc tm̃ scio qõ nescio: nõ ausus affirmare aliqd se scire: iõ sequit i Uidi afflictionem. ſ. in exercitio studij k Quã dedit deus filijs hoiuz. inquãtũ dedit eis itellectũ ad talia inquirẽdũ. l Ut distẽdatur i ea. i. occupent. m Cuncta fecit deꝰ bõa in tpe suo. i. tpe creationis: vt dr gen̄. j. Uidit deus cuncta q̃ fecerat ⁊ erãt valde bona: sz angelica natura ⁊ humana p seipsã pfecta ẽ n Et mundum tradidit disputationi eoruz. i. hoiuz. o Ut non inueniat homo opus qõ operatus ẽ deus. ipm perfecte cognoscendo. p Ab initio vsq̃ i finez. idest dato q̃ viueret per tempus longissimũ: ideo concludit. q Et cognoui q̃ non esset melius nisi letari

sa sub celo. Tẽpꝰ nascẽdi ẽt tps moriẽdi. Tẽpꝰ plãtãdi: ẽt tps euellẽdi qõ plãtatũ est. Tẽpꝰ occidẽdi: ẽt tẽpus sanãdi. Tẽpꝰ ỗstruendi: ẽt tps edificãdi. Tẽpꝰ flẽdi: ẽt tps ridẽdi. Tẽpꝰ plãgendi: ẽt tps saltandi. Tẽpꝰ spargendi lapides ẽt tps colligẽdi. Tẽpꝰ amplexãdi: ẽt tps lõge fieri ab amplexib⁹. Tẽpꝰ acqrendi: et tps pdendi. Tẽpꝰ custodiendi: ẽt tps abijciendi

sibi mō dicto. l Et qui postea futuri sūt. isto filio se nescēte. m Nō letabūtur in eo. i. pax curabūt de eo sed magis adherebūt filio eius: vt dictū ē. n Sz z hoc vāitas. q rex senior dimittit sic. p iuuene. o Et afflictio spūs. regi sic dimisso. p Custodi. Superi' oñdit oñm terrenū non esse appetendū rōibus sūptis ex defectibili tate humana: hic ꝑñter idez oñdit ex sublimitate diuina. Deus. n. est sūme venerādus z timēdus vt sup ponit ab oibus: qz qlibet reputat deū id quo maī eē vel excogitari ñ pōt: vt dic Anselm'. sed ptās terrena trahit a diuino timore z reuerētia: vt pz nō solū ō regibus in fidelibus deū verū ꝓtēntibus. s. pharaone: senna cherib: nabucho donosor: sed etiā ō fidelibus: sicut de dauid qui ex ptāte regia nō timuit deū offēdē i adultio bersabee z homicidio vrie z de salomone in tēplox ꝑ idolis edificatōe: z hierobo am i vitulox aureox fabricatōe z adozatōe. g talis potestas nō ē appetēda. In hac rōe sic ꝓcedit: qz ꝑmo ostēdit deū eē sūme venerādū: 2° timēdū: qō ē hui' rōis fūdamētū: 2° ibi: Tu vō. Prima i duas: qz ꝑmo oñdit deus sūme eē venerādū in se: 2° in ministris suis: ibi Ne dicas. Prima adhuc i duas: qz ꝑmo oñdit deū venerādū operz 2° ore: ibi Ne temere. Circa ꝑmū dicit: p Custo. pedē tuū igredi. do. dei. vt nō igrediar' pōpatice z supbe: sic solēt facere potētes h' scīi sua potestate nimis eleuati.

q Et apꝓpiqua. sacerdotib' z legis doctoribus.

r Ut audias. s. dei mādata ad ea fidelr adimplenda.

s Multo. n. melior ē obediētia. in obſuatōe manda torz dei. t Quā stultorz victime. i. trāsgressorz legi: qui p potestatē suā nō formidāt dei mādata transgredi estimātes eū placare oblatōibus z sacrificijs. v Qui nesci. qd fa. mali. ex hoc. n. q sūt supbia excecati: cognoscere nesciūt grauitatē sui peccati. x Ne temere. Hic ꝑñter oñdit deū venerādū esse ore: z ꝑmo i affatu: 2° i gestu: ibi Ne dederis. Prima i duas: qz ꝑmo docet eū venerari a verbis idecētib' cauēdo: cū dī: x Ne temere qd loquaris. de deo vl' ei' iudicijs ea i aliq̄ rep'hendēdo y De'. n. in celo z̄c. i. excellētior ē te sine aliq̄ mēsura.

z Iccirco sint pauci sermones tui. loq̄ndo ō do ne peccatū incurras ex multiloquio: iō subdit: a Multas curas sequūtur somnia z̄c. qz sicut m'tas curas i vigilia sequūtur sōnia i sōno seq̄nti: eo q i sōno formātur fantasmata sīlia p̄cedētibus curis i vigilia: ꝑ quō dic ꝓbs. 1. ethi. q sōnia studiosorz. i. vtiosorz sūt meliora q̄ rūcūq̄: sic i multis sermonib' z maxie de diuina excellentia frequēter admiscet stulticia. b Sicd vouisti. Hic cō sequēter oñdit q deus venerāduſ sit ore vificādo ꝑmissa: cū dī: c Sicd vo. deo ne mo. red. qz ex tali tardatōe fit hō frequēter ipotēs ad reddēdū: sicut vouētes ingredi religionē aliq̄n tātū tardāt q sūt inepti ad receptōem. c Displicet. n. ei infidelis z stulta ꝑmissio. Dī aūt infidelis ꝑmissio votum in articulo necessitatis factū: z cessante necessitate statiz mutat ꝑpositū. Dī aūt stulta qñ est de re illicita vl etiā indifferenti: vt si aliquis voueat leuare festucā de terra: qz hoc in nullo cedit ad honorē dei: vel etiaz si sit de bono: tñ ipossibili vouēti. d Ne dederis os tuū. Hic oñdit deū venerādū in gustu dicens: d Ne dederis os tuū. nimis ipm aperiēdo gule. e Ut peccare fa. car. tuā. ꝑ vitiū luxurie: qz sicut dic hieronym' venter z genitalia sūt mēbra vicia z ex vicinitate membrorum designatur ꝓpinquitas viciorum. f Neqz dicas coram angelo. a deo missō in ministerium. g Non est ꝓuidentia. qz de' non solū honorādus ē in se: sed etiā in ministris suis: iō sb'ditur: h Ne forte irat' dñs z̄c. nō solū. n. punit peccata ꝫ se directe facta: sz etiā ꝫ mīstros suos: qz redūdāt i eū: cetera patēt. i Tu vero. Hic ꝑñter oñdit q deus sit sūme timendus: qz iudex ē suprem': z iō oia errata ab alijs q̄tūcūq̄ magnis suo iudicio reseruātur ꝑ hoc ad lineā iusticie reducēda: z hoc ē qō dī: i Tu vō deū time. sup oia. Et sb'dit cā: k Si videris calūnias z̄c. z pz. l Quia excelso excelsior alius ē. qz sup ꝓpositū ē balliuus. m Et sup hos quoq̄ eminētiores sunt alij. qz super balliuos sunt reges. n Et insuper vniuerse terre rex. i. deus. o Imperat seruiēti. i. omni creature subiecte sibi.

Laplm. V.

Auarus. Hic incipit caplm fm q̄tatōem Hiero. in q̄ a felicitate hūana excludūtur diuitie tpales in qb' alīq̄ lz falsе posuerūt felicitatē hois. Ad qō excludēdū ponūt h ples rōes: quaz distinctio videbitur ꝓcedendo. Prima rō ē q̄si duplicata: z ē talis: In illo nō ꝓsistit felicitas hois qō nō satiat ei' appetitū: z frequēter nō ē ad eius bonū. ista. ꝓpositio ꝑ se pz: qz de rōe beatitudis ē q sit bonū hñti z terminās ei' appetitū: alr nō eēt vltim' ei' finis: qō ē de rōe beatitudis. diuitie aūt tpales nō satiāt hois appetitū: sed magis excitāt: qz q plus hz plus cupit: qō vez ē saltē de auaro de quo est h sermo. silr diuitie nō sunt ad eius bonū: qz anxiatur i acq̄rendo: nec inde ōlectat fruēdo ꝓ auaritia sua. ergo z̄c. Huius rationis ponit minorem: primo quantum ad primam partez dicens: a Auarus non implebitur pecunia. vnde poeta: Crescit amor nummi quantum pecunia crescit. Secūdo quantum ad ptem secūdam: cum dicitur: b Et qui amat diuitias. eo mō quo auar'

b Et laudaui magꝫ mortuos q̄ vi⁹ētes. i. statū eoꝝ eo q̄ subtracti sunt a vita p̄nti anteq̄ haberēt experiētiā tāti mali. c Et felicioꝛē. i. min⁹ miser. o Utroq; ſ. malo homine mortuo: ⁊ malo hoie viuēte. e Judicaui q̄ necdū natus ē. i. aboꝛtiuū qui nō hꝫ experiētiā aliquā mali pene: aut mali culpe actualis: ⁊ sic nō sustinet ali quam penā sensibilē: sed habet vitam magis delectabilē q̄ possit haberi in vita p̄senti: fꝫ omnes doctores qui loquūt ō morientibus in solo peccato oꝛigiali. f Rursum. Hic pōitur scōa ratio ad idem: statim enim cū aliquis ascēdit ad statum dominꝫ insurgunt inuidie contra ipsum: ⁊ per cōsequens odia: rācores: ⁊ insidie. talis aūt status nō est appetendus: g̃ nē. ⁊ hoc est qđ dicitur: f Rursuꝫ p̄tē. sum oēs la. ho. ⁊ indu. quibus ascēdūt ad dominꝫ statuꝫ.

g Aliaduerti patere inuidie p̄ximi. ⁊ h̄ patet ad sēsū. h Et in hoc ergo vanitas. idest in statu dñꝫ acq̄rendo est vanitas superbie. i Et cura superflua. i acquirendo ei ⁊ cōseruando requiritur magna cura ⁊ anxietas animi. k Stultus. Hec est pars inciden talis in qua reꝛobat duplicē modū fugiendo dominū: qꝛ vituperabile est vtriusq; motiuū. Scōs remouetur: ibi Cō siderans. Circa p̄imū sciendū q̄ in acquisitione dñꝫ requiritur labor magnus vt dictū est: quē refugit piger nō virtuose: qꝛ bene vellet dñari: sed desidiose: quia vult ociari: ⁊ hoc est qđ dꝫ: k Stultus. i. piger. l Cōplicat manꝰ suas. tāq̄ ociosus. m Et comedit carnes suas. qꝛ ꝓpter fugaꝫ laboꝛis hꝫ paꝛ ad comedēdū: ⁊ sic attenuātur carnes eius. n Dicēs melioꝛ ē nē. ad excusationē sue pigritie. o Cō siderans. Hic remouetur secūdus modus vicios⁹. ſ. p auariciam: ad statū eni dñꝫ oportet magnas expensas fieri: qđ refugit auarus non per virtutē sed per auaricīā: ⁊ hoc ē qđ dꝫ: o Considerans repperi nē. ſ. miseriā auari: ō q̄ sb̄dit p Unus est ⁊ secūdū nō hꝫ. qꝛ refugit habere familiaritatem ⁊ amicitiaꝫ cū quocūq; ne oporteat ipsuꝫ aliquid expēdere: ⁊ tñ nō cessat acq̄rere cū magna anima ⁊ coꝛporis afflictione: ideo cōcluditur q̄ est afflictio pessima. ⁊ patꝫ littera poꝛpter qđ ex opposito cōcluditur: q Melius est ergo duos esse simul. i. plures coniunctos amicitia ⁊ societate.

r Hñt eni emolumētū societatis sue. qꝛ cōmunicāt inuicem bona sua. s Si vnus ceciderit. in aliquod infoꝛtuniū. t Ab altero fulcietur. qꝛ ab eo iuuabitur ⁊ ꝓsolobitur. v Ue soli. i. societatē ⁊ amicitiā cū aliquo nō habēti. x Et si doꝛmierint duo in lecto nē. Icōtra malum frigoꝛis: per hoc metaphoꝛice intelligitur quietatio plurīū in vna dilectione: ideo subditur: y Unus quomodo calefiet. ſ. charitate. vnde dicit greg. homel. xxxix. Charitas sēp i alterū tendit vt esse charitas possit. z Et si quispiā p̄ualuerit ꝓtra vnū nē. hoc pꝫ in coꝛpoꝛe ⁊ aia: qꝛ amic⁹ iuuatur ab amico nō solum in tribulatione mundi: sed etiā in tentatione diaboli. a Funiculus triplex difficile rūpitur. i. quanto plures ⁊ boni sunt amicitia cōiuncti: tanto status eoꝝ melioꝛatur. b Melioꝛ ē.

Et laudaui magꝫ mortuos q̄ꝫ viuentes: et felicioꝛē vtrō q̄ꝫ iudicaui q necdū natus est: nec vidit mala q̄ sub sole fiunt. Rursū ꝓtēplat⁹ sum oēs laboꝛes hoiuꝫ: ⁊ industrias aiadūerti patere inuidie ꝓximi. Et in hoc ergo vanitas: et cura superflua est. Stultus ꝓplicat manꝰ suas et comedit carnes suas dicens: Melioꝛ ē pugill⁹ cum requie: q̄ꝫ plena vtraq; manꝰ cū laboꝛe ⁊ afflictōe animi Cōsideraūs repperi ⁊ aliam vanitatē sub sole. Unus ē ⁊ secūdū nō hꝫ: ñ filiū: ñ frēꝫ: ⁊ tñ laboꝛare nō cessat: nec satiant oculi ei⁹ diuitijs: nec recogitat dicēs: Cui laboro: ⁊ fraudo aiam meā bonis? In hoc q̄q̄ vanitas est ⁊ afflictio pessima. Melius ē ergo duos ee simul q̄ꝫ vnū habent ei emolumētū societatis sue. Si vnus ceciderit ab altēo fulcietur. Uae soli: qꝛ cū ceciderit nō hꝫ subleuātē se. Et si doꝛmierīt duo: foouebūt mutuo. Unus quō calefiet? Et si q̄uispiā ꝓualuerit ꝓtra vnū: duo resistūt ei. Funiculus triplex difficile rūpit. Melioꝛ ē puer pauper ⁊ sapiēs: rege sene ⁊ stulto q̄ nescit p̄uidē i posteruꝫ Qui ⁊ de carcere cathēisq; iterdū quis egrediat ad regnū: et aliꝰ natꝰ i regno inopia ꝓsūmat. Uidi cunctos viuētes: q̄ui ābulāt sub sole cū ādolescente secōo: q̄ui cōsurget p eo. Infinitus nūerus ē ꝓpli oiuꝫ q̄ fuerūt añ

In p̄cipio huius capituli ostendit dominiuꝫ nō esse appetendū rōnibus ꝛuptis ex pte plebis: h idē ostēdit ex parte p̄cipis. Et ponūt hic treꝫ rationes. Prima ratio est: quia frequenter cōtingit q̄ rex etate p̄ouectus: est sapientia destitutus: qꝛ deliciose nutritus fuit ⁊ in delicijs vixit: que impediūt acquisitionem sapientie: ⁊ ideo melioris conditionis est iuuenis pauper qui est ad acq̄rendam sapientiā dispositus: qꝛ sicut dicit secūd⁹ phūs Paupertas est sapientie reperatrix ꝓpter qđ socrates phūs ⁊ multi alij diuitias cōtemserūt: ⁊ h⁹ est qđ dꝫ: b Melioꝛ ē puer paup nē. hoc pꝫ i ioseph ⁊ pharaōe genē. xli. Preuidit ei ioseph famē futurā ⁊ remediū p̄uidit ꝛ ipsā qđ rex facere nesciuit. c Qui ⁊ de carcere. Hic ponit scōa rō q̄ talis ē: Illud qđ frequēter terminatur ad magnā miseriā nō ē appetēdū tanq̄ h⁹ vite fīnū bonū: sic est ō dñio tpali. vnde sedechias rex iuda finaliter fuit exoculat⁹ ⁊ captiuus i babylonē duct⁹: ⁊ sic miserabiliter moꝛtu⁹. iiij. reg. vl. Potestas ēt tpalis aliqñ casualiter ⁊ subito venit ex magna miseria. sicut pꝫ ō ioseph q̄ educt⁹ carcere stati fuit fact⁹ p̄nceps egypti: ⁊ scōus a rege: qđ aūt sic a casu ꝓuenit nō ē sūmū hoīs bonū: iō subdit: c Qui ⁊ de carcere cathenis nē. sicut dictū est ō ioseph. o Et alius natꝰ i regno nē. sicut dictū ē ō sedechia q̄ fuit filiꝰ regis. e Uidi cūctos. Hic pōitur tertia rō. Frequēter ei accidit q̄ senescēte rege populus ⁊ maxie iuuenes adherēt filio eius q̄ꝫ p eo ē regnaturus: ⁊ aliqñ regnū vsurpat viuente ꝓncipe: sicut adonias voluit facere. iij. reg. j. ⁊ eodē mō ō eius filio qñ senescit ⁊ filius eius ad etatē adultā venit: q̄ aūt rex in fine vite sic cōtēnat vel ō eo paꝛ cureꝰ ē sibi doloris materia ꝓpter qđ talis dignitas nō ē appetenda: ⁊ hoc ē qđ dicit: e Uidi cūctos viuētes. i. multos: ē eni hyperbolica locutio: sicut dꝫ: Oēs ō ciuitate currūt ad tale spectaculū ad denotandū multitudinē currētiū: licet aliqñ maioꝛ pars remaneat. f Qui ambulant sub sole. i. i vita p̄senti. g Cū adolescente secūdo. i. cū filio regis qui ē secūdus ab eo: eo q̄ regnaturꝰ ē post eū: iō subdit: h Qui ꝓsurget p eo. ſ. in regno. i Infinit⁹ numerus ē ꝓpli. i. valde magnus: ⁊ ē hypbole sicut ⁊ supra. k Oiuꝫ q̄ fuerāt añ eū. adherentes p̄io p̄i: ⁊ postea

aliqō malū pñtis vite: ⁊ hēt mortē magis delectabilez q̄ sit vita pñs: vt dñs ē. ē. c. iij. io sb̄dit: m Frustra .n. venit. s. ad ortū cū iam sit mortuus. n Et pergit ad tenebras. i. ad sepulchrū. o Et obliuione delebi tur. q: de talib⁹ nō remanet aliqua memoria. p Nō vidit solem. quia egressus ē de vio mortuus. q Neq; cognouit di stantiā boi ⁊ ma li. p experiētiā in vita pñti: ⁊ io me liozis ꝓditois est quātū ad hoc p dicto qui in tota vita sua nō experiet nisi malū ⁊ an xietatē: ō q̄ sb̄dit: r Et si ⁊c. pfruit⁹ bōis. sed sp malis. q. d. nihil, pfic sibi vita longa: sz magis officit. s Nōne ad vnū locū ꝓperāt oia. s. corruptibilia q̄ p mortē, pperāt ad terrā vñ sumpta sūt. t Ois labor hois in ore ei⁹. i. ꝓpter cōueniēs sustētamētū vite hūane. Consequenter ponit minorē dicēs: v Sz aia illius. s. auari ꝓdicti. x Nō iplebitur bonis. q: nō vtit suis diuitijs y Quid habet. Hec est sexta ps ꝑme partis huius libri in qua excludit a vā felicitate noticia occultoꝝ: quā multi valde desiderāt i hac vita: intm̄ q̄ ꝓpter hoc ponūt se ad artes magicas nō solū i aie ꝑiudiciū: sz etiā in corporis periculū. Et diuidit in duas partes: q: ꝑmo ꝓponit q̄ aliquoꝝ occultoꝝ noticia sit appetēda: ⁊ aliq̄ rū spernēda: 2° ꝓbat ꝓpositū de scā: ibi Qui futur⁹ ē. Circa ꝑmū sciendū q̄ occulta sūt nobis ꝑmia futura: ⁊ pene p viā rōis: tm̄ eoꝝ noticia hz p viā reuelatōis in sacra scriptura: ⁊ hec noticia ē bona: ꝓpt quod dicit: y Quid hēt ampli⁹ a stulto sa. i. instruct⁹ in sacra scriptura que, ꝑpe dr sapis saltē q̄tū ad noticiā saluti necessariā. z Et q̄d paup. s. a diuite. a Nisi vt pgat illuc. s. vbi est vita. i. ad futurā beatitudinē vbi mors nō hz locū. Sapiēs. n. cognoscit viā: ⁊ paup desiderat illuc venire: q: nō ipedit amore delectabiliū hui⁹ vite q̄ non hz: ⁊ io q̄n ista duo sil ꝓcurrūt. s. sapia ⁊ pauptas i vno hoie: ille ē dispositꝰ p noticiā ⁊ desideriū ad attigendū sūmū bonū. Noticia vō occultoꝝ q̄ tm̄ ē curiositatis ⁊ superstitiōis: illa est spernēda: io sb̄dit: b Mel⁹ ē vide. qō cu. i. vitā beatā p fidē. c Quā desiderare qō ne scias. i. q̄ desiderare noticiā futuroꝝ ꝓtingētiū q̄ nō decent te scire: io sb̄dit: d Sz ⁊ hoc vanitas ē. i. iutile. e Et ꝑsumptio spūs. s. conari ad noticiā indecētē.

f Qui futur⁹ ē. Hic ꝓnter, ꝓbat, ꝓpositū ō noticia vana ⁊ superstitiosa: q: de alia pz q̄ est ōsiderāda: ⁊ inducit ad hoc quattuor rōes. Prima accipit ex dei ꝑpetate: cuius est ꝑpe ꝓtingētia futura per certitudinem scire. vñ dr Esa. xlj. Annunciate q̄ vētura sūt in futuz: ⁊ sciem⁹ q: dij estis vos ꝑpt qō nō est hōi conādū ad noticiā taliū: ⁊ hoc ē qō dicit

fit abortiuus. Frustra. n. venit et pergit ad tenebras: et obliuiōe delebit nomen eius. Non vidit solē: neq; cognouit distātiā boni ⁊ mali: etiā si duobus milib⁹ annis vixerit: ⁊ nō fuerit pfruitus bonis. Nōne ad vnū locū ꝓperāt oia: Ois labor hois in ore ei⁹: sz aīa ei⁹ non iplebit bonis. Quid hz āplius sapiēs a stulto: et qd paup nisi ūt pgat illuc vbi ē vita: Beli⁹ est videre qō cupias q̄z desiderare qō nescias. Sed et hoc vanitas ē: et ꝑsūptio spūs. Qui futur⁹ ē. ⁊ iām vocatus ē nomē ei⁹: et scit q̄ hō scit: et si possit ꝓ fortiorē se i iudicio ꝓtēdē. Verba sūt plurima: multāq; i disputādo habentia vanitatem. Quid necesse ē homini maiora se querere: cum ignorat quid cō ducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis sue: et tempore quod velut vmbra preterit: Aut quis ei poterit indicare: quid post eum futurus sub sole sit:

f Qui futurus est. in rex nā. g Jam vocatū est nomē ei⁹. in dei ꝑscia. h Et scitur q̄ hō sit. ⁊ non deus ad cognoscēdū futura ꝓtingentia. i Et nō possit ꝓ fortiorē se. i. ꝓ deū. k In iudicio ꝓtendere. .i. rōabilr allegare q̄ deceat ipm talia cog̃scere. l Verba. Hic ponit scā rō: ⁊ sumit ex talis conat⁹ iutilitate: Multi. n. conati sunt talē noticiā ingrere: vt p aspectus sidez rīsa ōmonū: ⁊ cōsilia: ⁊ de talibus disputauerūt docendo ⁊ scribēdo mlta que inuēta sūt iutilia: q: rarissime ꝓtingit: qō sic ꝑdicit: ⁊ io

Caplm. VII.

Melius est nomē bonū magis attribuēdū est casui ⁊ fortune q̄ arti ⁊ scie: q: scia ⁊ ars nō sunt nisi de his que ꝓtingūt semp: vel saltē vt frequēter. Minor hui⁹ rōis ponit cū dr: l Verba sūt plima. ō diuinatōibus circa talia: ⁊ pz ex dictis sntia. m Quid nec esse ē. Hic ponit tertia rō ad hoc ⁊ pcedit ex ipedimēto noticie magis necessarie: q̄i acq̄sitōe taliū inutiliū ponit tps magnū: ⁊ sic impedit homo a cognitōe taliū sibi necessariorū: ⁊ hoc est quod dr: m Quid necesse ē hōi maiora se querere. i. noticiā intellectū suū excedentē: cuiusmodi est cognitio futuroꝝ ꝓtingentiū cū ignorat per talē occupatōem inutilē. n Quid ꝓducat sibi in vita sua. i. quid sibi vtile est in vita pñti que ē quedā pegrinatio ad ptriam celestem. o Et tpr̄e quod velut vmbra ꝑterit. q. d. tpr̄is breuitas dz eū retrabere a tali vanitate: que nō ē expēdēda i vanis: sed tm̄ in necessarijs. p Aut quis. Hic ponit q̄rta ratio ⁊ sumit ex talis cognitōis impossibilitate: q: cū talis cognitio sit ꝑpa deo: vt ꝑdcm̄ ē: nō pōt hēri nisi ab ipso sicut habuerūt ꝓphe ex dei reuelatōe. isti aūt querūt p aliū moduz ⁊ io conāt i vanū: ⁊ hoc ē qō dr: p Aut q̄s ei pote. idi. ⁊c. s. futura ꝓtingentia. q. d. solus deus. q̄ ⁊c. Caplm. VII.

Melius ē nomē bonū. In parte pcedēti huius libri tractauit salomon de felicitate falsa: hic incipit tractare de vā. Et diuidit in duas ptes: q: ꝑmo iducē ad ei⁹ acq̄sitōem: scdo ad h⁹ acq̄sitōis acceleratōez. c. xij. Circa ꝑmū ꝓsiderādū q̄ vā felicitas i solo deo ꝓsistit obiectiue formalr aūt i eius clara visione ⁊ fruitōe: dispositiue vero in meritorio ope. Est. n. spes certa expectatio future beatitudinis ex gratia ⁊ meritis, pueniēs. Et de beatitudine sic accepta tractat principalr salomō. est. n. q̄dā inchoatio pfecte beatitudis: sicut dispō est q̄dā forme introducende inchoatio. Sic ergo, pcedit: q: ꝑmo iducit ad opa meritoria gnalr: secūdo ad opera pietatis spālr: eo q̄ pietas hz spālem rōem merēdi, pmissionē hui⁹ vite que nūc ē ⁊ future. j. ad Timo. .iij. scda icipit. c. xj. Pria adhuc i duas: q: ꝑmo ad actum meitorū inducit: scdo actū elatōis exꝑmit. c. ix. Prima ad huc in duas: q: ꝑmo iducit ad act⁹ vtutū cardinaliū: scdo

c Fructū non capiet ex eis. i. vtilitatē: qz auaritia nō permittit eū vti: iō ꝓcludit: d Et hoc ꝯ vani. s. est z nō felicitas. e Ubi multe. Hic ponit 2ª rō ad oñdēdū q̄ diuitie nō sunt bois sūmū bonū etiā si eis vtat ad statū magnificū dicēs: e Ubi mlte sūt opes z mlti. supple sūt ibi. f Qui comedūt eas. inī q̄s sūt multi iutiles z ribaldi: iō ꝓcludit: g Et q̄d ꝑdest possessori. nisi q̄ cernit diuitias oculis suis. s. expendi z in plūbus inutilr. h Dulcis ē. Hic ponit 3ª rō que sumit ex nocumento corporali ex diuitijs ꝓuento: qz tales diuites viuunt freq̄nter deliciose z laute: z sic accipiūt nutrimentuz vltra cōuenientiā nāe: ex quo frequent cānt torsiones affligentes z infirmitates: ꝓpter q̄d dr: h Dulcis ē somnus operāti. qz labor z lassitudo corporis inducūt ad q̄etem somni. i Saturitas añt diuitis nō sinit eū dormire. primo qz reformidat ire ad lectū donec p spatiū tpis vigilauerit post cibū. Scōo qz in lecto exñs aliq̄n ex nimio cibo sētit discrasias somnū ipediētes k Est z alia. Hic ponit q̄rta ratio: z diuidit in duas partes: quia primo ratio ponitur: secundo corrolarium concluditur: ibi Hoc itaq;. Ratio vero ista accipitur ex concupiscentia illorum qui frequenter inuadunt vel interficiunt hoiem ꝓ suis diuitijs rapiendis: z hoc ē quod dr: k Est z alia infirmitas pessima. i. magnū malū. l Diuitie ꝓseruate in malū dñi sui. qz per hoc raptores z cupidi insidiātur sibi: iō sb̄dit: m Pereunt. n. ꝓpter diuitias suas. n In afflictōe pessima. qz aliquādo iugulātur: z sic filij eoꝝ quibus custodiebāt diuitijs illis ꝓuantur: iō subdit: n Ēgauit filiū qui i summa egestate erit. bonis p̄nis ꝓuatus z ad labozādū ꝓ victu acq̄rendo nō ē assuetus. o Sicut egressus est nudus de vtero mr̄is sue. sic reuertet bonis oīb' spoliat'. p Et nihil auferet secū. nec etiā filijs dimittet: iō ꝓcludit: q Quid ergo ꝑdest ei q̄ labo. i ven. q. d. nihil: qz labor suus nō ꝓfecit sibi nec filijs. r Lūctis dieb' vite sue come. i tene. i. in tristicia z anxietate mentis ꝓ acq̄sitōe tpraliū q̄bus ꝓuat' est cū filijs: vt dcm̄ ē. s Hoc itaq;. Hic ex p̄dict̄ infert corrolariū: vz q̄ vita delicioſa: lz nō sit bois bonū simplr vt dictū ē. c. ij. tñ ꝑligenda est tali vite laborioſe: z hoc ē q̄d dicit: s Hoc itaq; mihi visū est bonū. z ꝓz lra ex dict̄ vsq; ibi: t Hoc ē dōnū dei. eo mō loq̄ndi q̄ oē bonū ē a deo datū etiā tpralia bona lz inī dona dei sint mima. sanitas añt corpozis z huiusmōi sūt media: bona vo gre z vtutis maiora i p̄nti vita. v Nō. n. satiſ. i. multū recordabitur z Diez vite suc. ita q̄ videat sibi longa vel tediosa: iō sb̄dit: y Eo q̄ deus occupet. delitijs cor ei⁹: z sic nō hz mām vel occasionē reducēdi ad memoriā mala ꝑterita: sic hñt illi qui vixerunt diu i tribulatōib' z angustijs.

frūctū nō capiet ex eis. Et hoc ergo vānitas. Vbi mūlte sunt opes: mlti z qui comedūt eas. Et quid ꝑdest possessori: nisi q̄ cernit diuitias oculis suis? Dulcis est somn⁹ opāti siū paꝝ siū mltū comedat: saturitas autē diuitis non sinit eū dormire. Est et alia infirmitas pessima quaz vidi sb sole. Diuitie ꝓseruate i malū dñi sui. Pereūt. n. in afflictiōe pessima. Ēgenauit filiū qui in summa egestate erit. Sicut egressus ē nudus de vtero mr̄is sue: sic reuertet: et nihil auferet secuz de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas. Quō venit sic reuertet. Quid ergo prodest ei q̄d laborauit i ventum? Cūcti diebus vite sue comedit i tenebris z in curis multis: z i erūna atq; tristicia. Hoc itaq; visum ē mihi bonū: vt comedat q̄s z bibat z fruatur leticia ex labore suo q̄ laborauit ipse sb sole nūero diez vite sue: quos dedit ei de: z hec est pars illi⁹. Et oi hōi cui dedit deus diuitias atq; substantiā: potestatēq; ei tribuit vt comedat ex eis z fruat parte sua: z leteť de labore suo: hoc est donū dei. Non. n. satis recordabit dierū vite sue: eo q̄ deus occupet delitijs cor eius. .VI.

Est et aliud malū q̄d vidi sub sole: z qdem frequēs apud hoies. Vir cui dedit de⁹ diuitias z substantiā et honorem et nihil deest aie sue ex oibus que desiderat: nec tribuit ei potestatē deus vt comedat ex eo: sed homo extrane⁹ vorabit illud. Hoc vanitas z magna miseria ē. Si genū erit quispiam centum liberos z vixerit multos ānos et plures dies etatis habuerit: et anima illius nō vtatur bonis substantie sue: sepūlturaq; careat: de hoc ego ꝓnuncio q̄ melior illo

Laplm. VI.

Est z aliud. Hic ponit ad ꝓpositū q̄nta rō qz freq̄nter ꝓtingit q̄ hō diues sb trahit de vita p̄nti: ita q̄ non pōt vti diuitijs: z hoc siue p infirmitatez siue p gladiū. Et differt hec rō a p̄cedēti: qz illa ꝓcedit de eo q̄ ꝓpter diuitias suas occidit: ista vo ō eo qui mozit infirmitate vel alia cā: z q̄tū ad hoc dr:

a Est z aliud malū. differens a p̄cedenti mō. Vir cui ōdit deus diuitias artificiales: vt auꝝ z argēti z ꝓsilia.

c Et sbaz. i. diuitias nāles ex q̄bus vita hois sustētat: vt bladū: vinū: z talia.

d Et honorez. i. statū honorificū. e Et nihil deest aie sue. de p tinentib' ad vitā iocundā. f Nec tribuit ei po. deus vt co. ex eo. qz subtrahit eū de vita p̄nti sb̄ito: sic i cuāgelio Luc. xij. de illo dr cui' ager vberes fructū attulit: z dicebat: Alia mea bēs mlta bona reposita i mltos ānos q̄esce: bibe: epulare. z sb̄dit ibidē: Dixit aūt ad illū dñs: Stulte hac nocte repetēt aiam tuā a te: q̄ aūt ꝓgregasti cui erūt: q. d. alieni bēbūt. iō sb̄dit: g Sz hō extra. vo. illud. iō sb̄dit: Hoc vanitas z̄. h Si genuerit. Hic ponit sexta rō q̄ sumit ex defectu vsus diuitiaꝝ: z duplicat: scōa ibi: Dis labor. Circa p̄mū oñdit q̄ tal' ꝓfect' ex auaricia ꝓcedēs facit hoiem mīsez: etiā si cū diuitijs bēat mlta alia q̄ desiderāt i p̄nti vita: z hoc ē q̄d dr:

b Si genu. q̄s. cē. libe. z̄. Inī desiderata i hoc sclo sūt ples magna z vita lōga. i Et aīa illi⁹ nō vta. bo. sue. i. ipse nō vtat i psona ꝓpa. Accipit. n. h aia ꝓ ipso hoie eo mō loq̄ndi q̄ totū denotat a nobiliori ptē.

k Sepulturaq; careat. sicut ꝓtigit de Joachim filio Josie: cuius cadauer fuit ꝓiectū extra portas hierlm: sicut ꝑdixerat hiere. xxij. Sepultura asini sepelietur putre factus z ꝓiectus extra portas hierlm. l De hoc ꝯ p nuncio q̄ melior illo sit abortiuus. qui nō est expertus

ꝑpter qꝺ dicit Ambro sup lucā: Sicut diuitie impedimēta sūt reprobis: ita ꝓbis sūt adiuuamēta vtutis: ideo sḇdit: o Sicut.n. ꝓtegit sapia. ꝯ hostes visibiles ⁊ etiā inuisibiles. e Sic ꝓtegit pecunia. qz mistrat expensas ꝯ hostes visibiles ⁊ ꝯ hostes iuuisibiles ꝓtegit ꝑ opera meritoria pietatis ⁊ liberalitatis ꝓmis impensa: tñ ne forte aliquis credēt ex dicti qꝺ sapia ⁊ pecunia equalr valerent hoī: ꝓpter hoc istud remouet dicēs: f hꝺ at plus hz eruditio ⁊ sapia. est at idem hitus varie noiatus: qz oī sapientia inḡtū vocat diuinis: eruditio inḡtū dirigit in agendis. g Qz vitā. gre ⁊ gle h Tribuūt possessori suo. i. sapienti etiā sine diuitijs: sed diuitie ñ ꝓñt hoc tribuere sīñ sapia. i Cōsidera. Hic ꝓñter iducit ad moderamē circa ꝓmū in malis corrigēdis: circa qꝺ sciēdū qꝺ correctio fraina oꝺiat ad meliozatōez frīs: ⁊ iō si aliqs ꝓcipiat ex sua correctōe frem magꝭ peiozari qꝺ meliozari: oz cessare a tali correctōe: ⁊ hoc ē qꝺ oī: i Cōsidera opera altissimi. .i. diligēt: r attēde sua iudicia mirabilia. k Qꝺ nemo pōt corrigere quē ille deſperexerit. ipsū finalr ꝛprobā do: cū reprobatōis signū ē obstinatio i malo .q.d. i tali casu cessādū ē a correctiōe: iudex tñ nō ꝓpt hoc oz cessare: qz eī correptio nō solū ordinat ad emēdatōez frīs: sz ēt ad bonū cōitat: ⁊ iō si videat obstinatū i malis: nō tñ oz cessare a punitōe: sz talr eū punire etiā ꝑ mortē si malū suū hoc reqrat ne ꝑ ipm turbet cōe bonū: sic iuste suspēdūt latrōes ⁊ homicide pacē cōem turbātes. l Jn die bona. Hic ꝓñter iducit ad tēperātiā circa se. Circa qꝺ sciēdū qꝺ i veti ⁊ nouo testamēto i restrigendo se ⁊ laxādo i cībis ⁊ potib' ꝓsiderandū ē tēpus: qz i aliqbus diēb' solēnib' licitū ē lauti' vti: sic oī Neemie. viij. Jte comedite piguia ⁊ bibite mulsū: ⁊ mittite ptes nē. ⁊ i aliq tpe debēt se boies afflige ꝑ restrictōez cibi ⁊ potus ⁊ ꝓsilium: sic leuit. xxiij. oī ō die expiatōis: Ois aia q afflicta nō fuerit die hoc peribit de ꝓplis suis. ⁊ hoc ē qꝺ oꝺ: l Jn die bo. fru. bo. i. viue lauti'. m Et malā diē ꝓca i. caue a delitijs tpe ordiato afflictōib' ⁊ ieiunijs. n Sic.n. hāc: sic ⁊ il. se. deꝰ. i. vtrūqz statuit cāis rōabilib'. o Ut nō iue. bo. ꝯ eū iu. qrimo. que nō ꝓñt fieri ꝯ illō qꝺ ē bñ ordiatū. p Hec qz. Hec ē qrta ps i q̄ inducit ad actꝰ iusticie. Et diuidit i duas partes: qz ꝓmo oñdit iusticie fructū: scōo iducit ad eī actū: ibi Noli eē. Circa ꝓmū dicit: p Hec quoqz vidi i diebꝰ va. mee. i. ꝓñt vite q̄ trāsitoria ē: ⁊ sic nō ē nisi qdam vanitas. q Justꝰ pe. i iu. sua. i. aliqñ iustꝰ morti tradit ꝓpt iusticiā suā: sic esaias fuit serratꝰ: ⁊ amos ꝓpha recte ꝑ tmpora trāsijt': ⁊ i nouo testamēto clariꝰ ꝓz in mltis martyrib'. r Et ipꝰ mlto vi. tpe i sua mali. sic ꝓz i nouo ⁊ veti testamēto de multis pessimis hoib'

ꝓdest vidētibus solem. Sicūt.n. ꝓtegit sapia: sic ꝓtegit pecunia. Hoc aūt plus habet eruditio ⁊ sapia: qꝺ ḡtiā tribūūt possessori suo. Cōsidera opera dei: qꝺ nemo possit corrigere quez ille deſperexerit. Jn die bona fruere bonis: et malā diem ꝓcaue. Sicūt.n. hāc sic ⁊ illā fecit deus: ut nō ueniet homo cōtra eū iustas querimonias. Hec quoqz vidi i diebus vanitatis mee. Justus perit in iusticia sua: et impius multo viuit tempore i malicia sua. Noli esse iustus multuz: neqz plus sapias qz necesse est: ne ob stupescas. Ne impie agas multum: et noli esse stultus ne morias in tempore nō tuo. Bonū est te sustentare iustū: sz ⁊ ab illo ne subtrahas manū tuam: quia q timet deū nihil negligit. Sapientia confortauit sapientem: supꝰ decē ꝓncipes ciuitatis. Non ē.n. hō iustus i terra qui faciat bonū ⁊ nō peccet. Sed ⁊ cūctis sermonib' q dicūtur: ne accōmodes cor tuū: ne forte audias seruū tuū maledicētem tibi.

⁊ tyrānis: ex quo ꝯcludit qꝺ ꝓmiū iusticie ⁊ pena iniusticie refuant in vita futura q̄ ē etna: qz ad deū cū sit iustꝰ iudex ptinet qꝺ nō ꝓmittat aliqꝺ bonū irremuneratū ⁊ malū impunitū: ⁊ sic ē appetēda iusticia cū ꝓmia sūt etna. s Noli esse. Hic ꝓñter iducit ad eī actū: ⁊ diuidit i tres ptes: qz ꝓmo hꝰ facit i mali punitiōe: scōo i boni defensione ibi Bonū est. Tertio i vtriusqz iḡsitōe: ibi Sed ⁊ cūctis. Circa ꝓmū sciēdū qꝺ iusticia corrūpit ꝑ excessuz ⁊ defectū: sic liberalitas ꝑ pdigalitatē excedēdo: ⁊ ꝑ auaricia i defectēdo. Jn liberalitate tñ defectꝰ q̄ ē ꝑ auaricia peior ē excessus ꝑ pdigalitatē: vt declarat phs. iij. ethi. ecōuerso in iusticia excessus peior ē: qz vgit ad crudelitatē qꝺ defectꝰ ꝑ nimiā remissionē q vgit ad pusillanimitatē: ⁊ ideo inducēdo ad actū iusticie circa malū punitēdū retrahit ab excessū qui peior ē dicēs: s Noli esse iustꝰ mltū. nimis acriꝰ puniēdo. Et qz hoc cōit ꝓcedit eo qꝺ aliqs de sua iusticia nimis sentit: iō sḇdit: t Neqz plus sapias. s. de tua iusticia. v Ne obstupescas. crudelē sniaz dādo ⁊ nō iustā: iō sḇdit: x Ne impie agas multū. quia crudelitas ē magna ipietas: ⁊ qz facit hoiem errare ⁊ inimicitias mortales sibi acquirere: ideo subditur: y Et noli esse stultus: ne morias in tempore non tuo. mortem tuaz per inimicitias accelerando. z Bonum est. Hic consequenter inducit ad actum iusticie in defensione boni. Et oī uiditur in duas ptes: qz primo facit propositum: scōo remouet oppositum: ibi Sapientia. Circa ꝓmuz dicit: z Bonum est te sustentare iustum. eum in sua iusticia, ptegendo. Et subditur causa: a Quia qui timet deum. conseruationem iusticie precipientem in veteri ac nouo testamento. b Nihil negligit. i. nihil omittit de contingentib' ad iusticiam conseruandam. c Sapientia. Hic remouet quoddam quod posset obūci: ⁊ primo ponitur cum dicit: c Sapientia confortauit sapientem. in aduersis existentem. d Super decem principes ciuitatis. i. plus qꝺ quelibet potestas humana: ⁊ ideo per hoc concluderet aliquis: qꝺ non indiget ea: ⁊ ideo hoc remouet dicens: e Non est .n. homo iustus. i. tam iustus. f Jn terra. quin peccet in aliquo: ⁊ per consequens erret: ⁊ sic homo quantuncunqz sapiens indiget humano auxilio in presenti uita: in qua nō est sine errore aliquo. g Sed ⁊ cunctis. Hic inuitat ad actum iusticie circa seipsum cauendo ab inquisitione que potest eum a iusticia deiicere: ⁊ hoc est quod dicit: g Sed ⁊ cunctis sermonibus. qui dicuntur de te. h Ne accommodes cor tuum. ad illos inuestigandum ⁊ sciendum: quia boni sermones prolati de aliquo si ipsos audiat vel sciat: de facili eleuat eum in superbiam: ⁊ si mali deiciunt eum a iusticia per iram ⁊ odium contra proferentes: ⁊ maxime si ꝓferantur ab homine qui debet eum diligere: ideo subdit: i Ne forte audias seruum tuum maledicentez tibi. i. malum tibi imprecantem: vel de te detrahentem: cum tamen debeat de te bona dicere: ⁊ bona tibi imprecari.

ad obſeruãtiã diuiuoꝝ ꝓceptoꝝ.c.viij. Prima in duas: qꝝ ꝓmo ad actus vtutũ inducit: 2° difficultatẽ aſſequẽdi oñdit: ibi Ecce hic. Prĩa adhuc i duas: qꝝ ꝓmo facit ꝓpoſitũ: 2° remouet impedimẽtũ: ibi Lũcta tẽtaui. Prima i quattuor ſꝫ numeꝝ quattuor cardinaliũ vtutũ ⁊ patebũt partes ꝓſeqn do. Primo igit̃ induc it ad act' prudentie eo q ẽ auriga vtutuꝫ Actus vo prudentie ꝓpe eſt eligere ea que ſunt melioꝛa. Primo igit̃ inducit ad ꝑligẽ dũ bonũ honeſtũ de lectabili: qꝛ melius eſt ſimplicit̃: ⁊ quãtũ ad hoc dicit: a Melius ẽ nomẽ bonũ. qꝺ cõſurgit ex hõeſta vi ta. b Quã vnguẽ ta ꝑcioſa. q̃ ſolum va lent ad ſanitatem coꝛ poꝛis: ⁊ frequẽter idu cũt ad laſciuiã carniſ 2° ad ꝓferendũ vitam futurã que eterna eſt: vite pñti que ẽ tranſi toꝛia: ⁊ hoc ẽqꝺ dicit: c Et dies mortis ſ. iuſtoꝝ melioꝛ eſt ſupple ꝺ Die natiuitatis. ipoꝝ: qꝛ die mortis incipi unt vere viuere: ꝓpter quod dies mortis ſanctoꝝ vocat eo rũ natalicĩũ. 2° inducit ad ꝓferẽdũ luctũ iocunditati dicẽs: e Melius ẽ ire ad domũ luct'. in qua planguñt mortui. f Quã ad domũ cõuiuũ. in qua frequẽter cõmittit̃ pecca tuꝫ gule: ⁊ ex ꝓñti luxuria. g In illa enĩ. i. i domo luct'. h Finis cunctoꝝ admonet hoĩum. i. futura mors ipoſũ i Et viuẽs cogitat ꝺd futuꝫ ſit. i. de ſecuro trãſitu ſuo ꝺ hac vita. 4° inducit ad ꝑligendũ irã p ꝯelũ riſui: ꝺ ẽ p ꝓptũ cum dr: k Melioꝛ ẽ ira riſu. pater. n. filiũ diligens cũ videt eũ agere fatue iraſcit: extrancus aũt qui nõ curat ꝺ eo ridet de eius fatuitate ⁊ letatur: iõ ſubdit: l Qꝛ p tri ſticiã vultus. diligẽtis. m Corrigit aĩus delinq̃ntis. qñ ꝓcipit q talis triſtitia ꝓcedit ex eĩ amicitia: ⁊ qꝛ ois ſapiẽs dolet de fatuitate alterius: iõ ſ̃bditur: n Coꝛ ſapientum vbi triſticia ẽ ⁊ coꝛ ſtultoꝝ vbi leticia eſt. qꝛ ꝺ fatuitate cu iuſcũq; letant: ꝓpter quod ſ̃bdit: n Melius ẽ a ſapiẽte corripi. cũ vboꝝ aſperitate. o Quã ſtultoꝝ adulatiõe decipi: ꝺ nutriũt eũ in malo ſuo. p Qꝛ ſicut ſonit' ſpina rũ ſub olla ardẽtiũ. que faciũt magnũ ſonuꝫ ⁊ inutilẽ: imo ad ſui cõſumptõem. q Et ſic riſus ſtulti. i. eius applau ſus in malo alteri'. nocet. n. vtriq;. ſ. adulatori ⁊ ei cui adu latur. r Calũnia. Hec ẽ 2ª pars in qua inducit ad actus fortitudis ſeu ꝓſtantie. Et diuidit̃ in duas ptes: qꝛ ꝓmo facꝫ quod dcm̃ eſt: 2° remouet qõdam dictũ temerariũ: ibi Ne dicas. Circa ꝓmũ dicit: r Calũnia. i. grauis iniuria illa ta. s Cõturbat ſapiẽtẽ. nõ tm̃ ſtatim deiicit a vtute con ſtãtie. t Et pdet robur coꝛdis ei'. i. ꝓſtãtie vtutẽ ſi mul tũ inualeſcat. q. ꝺ. ꝓpter hoc ſapiẽs oꝛ ſe armare ꝺ impetũ huius inualeſcẽtie: ad qꝺ maxime facit diuũ adiutoꝛiũ p oꝛa tõem impetratũ: iõ ſubdit: v Melioꝛ eſt finis oꝛõnis q̃ ꝓncipiũ: qꝛ incipit a triſticia ꝓpt illatã ſibi calũniã ⁊ termia tur in cõſolatõem a deo datã: p quã fit hõ patiẽs in aduer ſis: iõ ſubdit: x Melioꝛ ẽ patiẽs arrogante. qui ex ipati entia iactat ſe vindicare: qꝛ ira ẽ appetitus vindicte que ẽ p patientiã repmenda: iõ ſequit: y Ne ſis velox ad iraſcẽ dũ qꝛ talis velocitas impedit rõis vſũ: iõ ſeq̃tur: z Qꝛ ira in ſinu ſtulti requieſcit. i. i coꝛde ipius. a Ne dicas. Hic qõdam temerariũ dictũ remouet: circa qꝺ duo ſũt cõ

qꝫ vnguẽt apcioſa: ẽt ꝺies mortis ꝺiẽ natiuitatis. Melius ẽ ire ad domũ luctus: qꝫ ad domũ ꝓuiuij. Jñ illa .n. ſuũis cunctoꝝ ãmonet hoĩum: ẽt viuẽs cogitat qd futuꝝ ſit. Meliꝰ ẽ ira riſu qã p triſticiã vultus cõrigi tur aĩus delinquentis. Coꝛ ſapientiũ vbi triſticia eſt: ⁊ coꝛ ſtultoꝝ vbi leticia. Melius eſt a ſapiẽte corripi: qꝫ ſtultoꝝ adulatõe ꝺcipi: qã ſicut ſonit' ſpinaꝝ ardẽtiuꝫ

ſub olla: ſic riſus ſtulti. Sꝫ ⁊ hoc vanitas. Calũnia cõ turbat ſapiẽtem: ẽt pdet ro bur coꝛdis eius. Meliꝰ ẽ finis oꝛõnis: qꝫ ꝓncipium. Meliꝰ eſt patiẽs arrogãte. Ne ſis velox ad iraſcendum: qã ira in ſinu ſtulti re quieſcit. Ne dicas: quid pu tas cauſe eſt q ꝓoꝛa tempo ra melioꝛa fuere qꝫ nũc ſũt Stulta eniꝫ eſt huiuſcemo mõi iterrogatio. Utiliꝰ ẽ ſapia cuꝫ diuitijs ⁊ magis

ſideraꝺa. ſ. qualr ſit intelligendũ: ⁊ quare inducit ad ꝓ poſitũ. Circa quod ꝓſideraꝺũ q prius ⁊ poſteri' poſſu accipi dupl'r. Uno mõ ſm diuerſa tpꝛa quoꝝ vnuꝫ eſt ꝓus altero: ſicut tps nãe lapſe fuit ꝓus tpꝛe legis date: ⁊ tps date legis tpꝛe gr̃e. Et hoc mõ exponit paſſũ iſtum Bonauẽ. quoꝺã epͥs albanẽſis di cens: Et vexꝛ ẽ q tps legis date me lius fuit ꝓcedenti tpꝛe: qꝛ tũc data fuit lex diuina ⁊ mlta alia bñficia vt pꝛ i exodo: ad hoc q hoies ma gis ꝓmouerentur in dei cognitõem ⁊ amoꝛem: ⁊ ad huc multo plura ⁊ maioꝛa exhibi ta ſũt tẽpoꝛe gr̃e. Et iõ querere q̃re ꝓoꝛa tẽpoꝛa fue rũt melioꝛa q̃ ſe quentia eſt ſtultũ qꝛ talis qõ ſuppo nit manifeſte falſũ. ſ. q tempoꝛa ꝓoꝛa ſequẽtib' fuerunt melioꝛa. ⁊ inducit̃ hoc in ꝓpoſito ad reſellẽdũ dictũ ali quoꝝ qui defectũ ſue patientie ⁊ ꝓſtantie ſuo tempoꝛe volebãt attribuere malicie tpꝛis: ⁊ nõ malicie ſue men tis. Alio mõ accipit̃ ꝓus ⁊ poſteri' in eodẽ tpꝛe ſm di uerſas ſui partes. ⁊ ſic ra. ſa. dicit ⁊ vexꝛ ẽ q ꝓma pars tpꝛis nãe lapſe fuit melioꝛ: poſtea vo tpꝛe Noe ceperũt mala multiplicari in terra ſm q dr̃ gen. vj. Coꝛrupta ẽ aũt ois terra ⁊ repleta iniq̃tate. ꝓpt qꝺ ds induxit diluuiũ. Silr ꝓma pars tpꝛis legis date: viuente. n. moyſe aaron ⁊ ioſue ⁊ alĩs ſenib' qui viderãt mirabilia dei i deſto: ppls iſrl' de quo ꝓncipalr loquit̃ ſalomõ ſtetit in cultu diuino: ſꝫ poſt eoꝝ mortẽ declinauit ad idolatriã vt pꝛ in libꝛis iudi. ⁊ reg. ⁊ vltio negauerũt xp̃m. Et ſi milr ẽ de tpꝛe gr̃e: ꝫ de xp̃o ra. ſa. non loquat: qꝛ in pri mitiua eccla fuerũt plura miracula ⁊ dei bñficia: ⁊ ho mies melioꝛes q̃ modo: ⁊ adhuc peioꝛabũt circa anti xp̃i tpꝛa: ꝓpter quod dicit ſaluator Matth. xxiiij. Et qm̃ abundabit iniq̃tas: refrigeſcet charitas multoꝝ: ⁊ ſm hoc tempoꝛa ꝓoꝛa melioꝛa fuerũt q̃ nunc ſunt. i. q̃ ſequẽtia cõparãdo ptes ꝓoꝛes triũ tempoꝝ ad poſterio res in eiſdẽ tñ tẽpoꝛibus. q̃re g̃ ꝓhibet cãm hui' inq̃rẽ vitatis dicens: Ne ditas' ?c. ⁊ quod poſtea ſubditur: b Stulta eſt huiuſcemodi interrogatio. Dicendũ q hoc ẽ: qꝛ illi ſic querẽtes ꝓpriã malitiã ⁊ ſue incõſtan tie defectũ volebãt retoꝛquẽ in deũ qui ẽ actoꝛ tẽpoꝝ: qꝺ erat blaſphemia ꝺ ipm: iõ dicit ſalomon: Ne dicas ?c. c Utiliꝰ. Hec ẽ iiia pars i qua iducit ſalomon ad act' temperãtie. Sciendũ tñ q temperãtia nõ accipi tur hic ſtricte ꝓut ẽ refrenatiua luxurie ⁊ gule: ſed accꝫ pitur magis large ꝓut eſt moderatiua actuũ humanoꝝ: eo mõ loquẽdi quo hõ moderat' dr̃ tẽperat'. Et di uiditur in duas partes: qꝛ ꝓmo iducit ad moderamen erga primũ: ſcõ erga ſeipm: ibi In die bona. Prĩa ad huc in duas. qꝛ ꝓmo inducit ad moderamẽ i bonis ꝓ priꝫs diſpẽſandis: ſcõ in malis alioꝝ coꝛrigendis: ibi Conſidera. Circa ꝓmũ dicit: c Utiliꝰ ẽ ſapia cũ diuitijs. q̃ ſine diuitijs: ⁊ hoc eſt intelligẽdũ ceteris parib'. Sapiẽs. n. hẽns pecunias põt ex eis exercere opa pie tatis ⁊ liberalitatis: quod ita nõ poſſet carens diuitijs:

b Et ꝑcepta iuramenti dei. i. iuramenti deo facti: sic bf exo. xxiij. vbi ꝛndet ppls moysi: Cuncta q̄ locutus ẽ nobis dñs faciem⁹. ⁊ tūc moyses assumpsit de sanguie victime: ⁊ sparsit sup ꝓplm ad ꝓfirmatoꝛ hui⁹ dicti: ⁊ erat vnus modus iurādi. c Ne festines recedē a facie eius. trāsgredi endo mādata affirmatiua. d Neq; pmaneas i opere malo. trāsgrediēdo negatiue Qz oē quod voluēit faciet ⁊c. .i. qz tante auctoritatis ⁊ ptātis ē: q; nō pōt ei resisti e Nec dicere ei quisq; pōt: quare ita facis? in vbis .n. ei⁹ ⁊ operibus nihil irrōnabile pōt inueniri. f Qui custodit. hic pōit scōa rō que accipit ex vtilitate obedientis: cū dī: f Qui custodit ꝑceptuz .s. dīū. g Nō experiet q̄q; mali. min⁹ dicit ⁊ plus signat. s. q; experietur multū boni: iō sb̄dit: h Temp⁹ ⁊ rnsionē ⁊c. in hebꝛeo hī: Et iudiciū. sapiēs. n. attēdit temp⁹ iudicij: vbi oportebit de oibus reddē rōem: ⁊ sic cauet dnoꝛuz ꝑceptoꝛ transgressionē. i Oi negocio. hic ꝓnter inducit salomō ad dicte obꝑuatōis acceleratōem: ⁊ ad h⁹ inducit duplicē rōem. Prima accipit ex tēporis oppoꝛtunitate: qz ꝑcepta diuina post mortē nō sūt implenda qz tunc cessat tps meriti ⁊ demeriti: sed nūc implenda sūt q̄diū durat tps merēdi: ⁊ hoc ē q̄ dī: i Oi negotēpus ē ⁊ oppoꝛ. q̄ i oi ope attēdūt: ⁊ p ꝓns maxime debēt attēdi i ope meritorio q̄tū ad ipletōem diuini ꝑcepti: qđ ē maxime necessariū ad salutē. k Et mlta hominis affli. qz igno. ꝑteri. ⁊c. in hebꝛeo hī: Qz ignorat q̄d erit. q. d. futura ꝑmia nō pōt scire p se vel p aliū humana inuestigatōe: ⁊ hoc cāt afflictōem aliquā i ipletōe ꝑceptoꝛ. Si. n. sciret ꝑmia futura: nō esset ei aliq̄ afflictio i impletōe ꝑceptoꝛ: sed magis cōsolatio. Ad idem pōt trahi littera nostra cū dī: Qz ignorat ꝑterita ⁊c. i. ꝑmia electoꝛ: qui ꝑcesserūt: ⁊ coꝛ q̄ futi sūt. l Nō est. hic ponit scōa rō que accipit ex hūane vite breuitate: ꝓpter quod nō ē in vacuū trāseūda: sed in operibus mādatoꝛ dei expēdēda: ꝓpter q̄d dī: l Nō est i hominis ditōe. i. ptāte. m Prohibē spūm suū. i. aiam suā ab exitu de coꝛpoꝛe. n Nec hz ptātē in die mortis. eā differēdi. o Nec sinit q̄escere ingruēte bello. .s. ifirmitatis ⁊ nāe: i q̄ bello tūc succūbit nā. p Neq; saluabit. a morte. q Impietas ipiū. sic aliq̄ credunt aliq̄n mortem differre per artē magicā vel aliq̄ supstitiosa. r Oia hec. Postq; salomō induxit ad obseruādū dei ꝑcepta: hic circa hoc remouet tria ipedimēta in trib⁹ partib⁹ que patebūt ꝓseq̄ndo. Primū aūt impedimentū ꝓcedit ex abusu humane potētie. qua aliq̄ sic abutunt q; ꝑcepta sua ꝑponūt diuinis: sicut ipꝛoperat saluatoꝛ sacerdotib⁹ iudeoꝝ ⁊ legisperit⁹. Marci. vij. Irritū fecistis mādatū dei ꝓpter traditōnē vīam. Ad hoc āt remouēdū ꝓmittit salomon suā ꝓsideratōnē circa hūc abusum dicēs: r Oia hec. .s. que sequūt. sic. n. copulat i hebꝛeo: Cō siderauī. ⁊ sb̄dit: s Interdū dñatur hō hōi in malū suū. i. in malū ipsius dñantis: qñ per hoc eleuat cōtra deū mō ꝓdcō: de q̄b⁹ sb̄dit: t Vidi ipios sepultos. i. post mortē impios noiari t Qui ēt cū adhuc viuerent. i. adhuc vite supessēt. v In loco sancto erāt. sic sacerdotes ⁊ ꝓncipes mali q̄ tenēt in terris locum dei: isti i spūalibus: ⁊ illi i tpalib⁹. x Et laudabātur i ciuitate. partim adulatōe ⁊ ptim timoꝛe. y Sed ⁊ hoc vanitas ē. qz talis laus vgit in coꝛ detrimētū. z Eteni. hic remouet scōm ipedimētū qō ꝓcedit ex abusu patiētie dine. ex hoc. n. q; tolerat peccatoꝛes dans eis spatiū penitēdi: ex hoc ecōtrario frequēter absq; timoꝛe incipiūt mādata dei trāsgredi: ⁊ hoc ē q̄ dī: z Eteniz qz nō ꝓfert cito ꝫ malos inia. dine punitōis. a Absq; vllo timoꝛe filij hoiuz. i. nutriti i carnalitate: q̄ sūt filij hoium ⁊ nō dei. b Perpetrāt mala. trāsgrediēdo dei ꝑcepta: consequēter hoc remouet dicēs: c Attamē ex eo ⁊c. i. ex dī patientia circa peccatoꝛes. d Ego cognouī q; erit bonū. in futuro. e Timētib⁹ deū. timoꝛe filiali qui cauet offēsam dei: qz cū deus sit optim⁹ decet eū dare melioꝛa melioribus: ⁊ iō exquo tolerat peccatoꝛes i vita pñti dans eis vitam que ē bonū nāe: ꝓcludit q; bñ remunerabit iustos in futuro. Et qz peccatoꝛ dina patiētia abutit: ⁊ multiplicat peccata ad augmētū sue damnatōis: iō sb̄dit: f Nō sit bo. .i. ꝓspitas tpalis. g Impio. eo q; abutit ipa. h Nec plō. dies ei⁹. eo q; ē sibi occasio multiplicatōis peccatoꝛ. i Et est alia. hic ꝓsequeni ponit tertiū ipedimētū: quod ꝓuenit ex defectu nr̄e scie. Ex hoc. n. q; homines attēdunt tm̄ bona sensibilia ⁊ pñtia: ⁊ freq̄nt videt iustos i aduersitate: ⁊ iniustos i ꝓsperitate: ex h⁹ mouēt ad seq̄ndū iniustos trāsgrediēdo mādata dei. Sic ꝙ ꝓcedit i pte ista: qz ꝑmo ponit effect⁹ trāsgressionis: ⁊ defect⁹ nr̄e cognitōis: ibi Et apposui. Circa ꝑmū dicē: i Et est alia va. a ꝓcedētib⁹. k Sūt iu. q̄b⁹ ma. ꝓue. sic ꝓz de scō Job. . Et sūt ipij q̄ ita secu. sūt ⁊c. sic ꝓz de multis regib⁹ infidelib⁹ tyrānis. m Sz ⁊ h⁹ vanissimū iudico. i. irrōabilissimū: ⁊ loqt i ꝓsona carnalis

ēt ꝑcepta iuramēti dei. Nē festines recedere a facie ei⁹: nēq; ꝑmaneas in ope malo: qā oē q̄ voluerit faciet: ⁊ sermo illius ptāte plenus est. Nec dicē ei quisq; pōt: q̄re ita facis? Qui custodit ꝑceptuz nō experiet qcq; mali. Tēmp⁹ ⁊ rnsionē coꝛ sapiētis itelligit. Omni negocio tēpus est ⁊ oppoꝛtunitas: ēt mlta hois afflictio qa ignoꝛat ꝑterita: ⁊ futura nullo scire pōt nūcio. Nō ē i hois ptāte ꝓhibē spm̄ nec hēt ptātē in die mortis nec sinit q̄escē ingruēte bello: nēq; saluabit impietas ipiū. Oia hec cōsideraui: ⁊ dedi coꝛ meū in cūctis opibus que fiunt sub sole. Interdū dñat homo homini i malū suū. Vidi impios sepultos: qui etiā cuz adhuc viuerent i lōco sancto erāt: ēt laudabāt⁹ i ciuitate q̄si iustoꝛū opeꝝ. Sed ēt hoc vanitas est. Eteni. Nō enim qa nō ꝓfertur cito contra malos sntia: absq; timoꝛe vllo filii hoium pērpetrāt mala. Attamē peccatoꝛ ex eo q; centies facit malū ⁊ p patiētiā sustētatur: ego cognoui q; erit bonū timentibus deū: q verentur faciē eius. Nō sit bonū impio nec ꝓlongētur dies eius: sz q̄si vmbra transeant: qui nō timent faciez dñi. Et est alia vanitas que fit super terram. Sunt iusti quibus mala ꝓueniūt quasi opera egerint impioꝝ: ēt sunt ipij q; ita securi sūt q̄si iustoꝝ facta hēant. Sz ēt hoc vanissimuz iudico.

k Scit.n.ꝓscia tua nē.q.d.sicut nolles maledicta tua in uestigari:sic nec alioꝝ debes iuestigare. l Cūcta tētaui. Dic remouet impedimētū circa ꝓdicta:circa qđ sciendū q̄ fm Aug⁹.j.soliloquioꝝ:nihil ē qđ magis aium hois deq̄ciat ex arte iusticie q̄ blandimēta femine:coꝛpoꝝq; ille cōtactus sine quo vxoꝛ haberi non pōt.quia vir tenet reddere ꝺbitū vxoꝛi:ꝓpter qđ tē dentes ad pfectōes religionis vouerunt castitatē:ꝛ adhuc mlto magꝭ actⁿ venerei per adulterium vel fornicatōem impediūt virtutis pfectōes:ꝛ ideo salomon inducit ad hoc fugiendū: ꝓmittit tñ diligētē inuestigatōem suā ad acquirendā sapiam dicens: l Cūcta tētaui i sapientia.i.ꝓ sapientia acq̄renda. m Dixi sapiens efficiar.i cognitōe dinoꝝ que ꝑtinē dī sapientia. n Et ipsa longꝭ recessit a me.fm estimatōem meā.freq̄nter.n. ꝓtingit q̄ homes studiosi circa diuina credūt i ꝓncipio acq̄siuisse demonstratōes de q̄bus postea depiūt q̄ sunt magis topice vel sophistice rōes. o Et alta ꝓfunditas. supple ē natura diuina:maxime q̄tū ad ꝓprietatē psonaꝝ. p Quis inueniet eā.q.d.nullus p inuestigatōem humanā. de hūanis aūt que hō experit pōt hre certā noticiā:de q̄bus ꝭdit: q Lustraui vniuersa.ꝛ pz lr̄a.ꝛ ꝭdit: r Et inueni. p experiētiā. r Amariorē morte mulierē.qz sepat aiam a suo creatoꝛe:moꝛs aūt a solo coꝛpoꝛe: ꝓma autē sepatio amarioꝛ ē:qz sepat a bono infinito. s Que laqueꝰ venatoꝝ ē.i. demonū q̄ venāt aias:ꝛ mulierē q̄si laqueo vtūt ad ipsas capiēdas. vñ ꝓuer. vij. Ecce mulier occurrit illi i ornatu meretricio ꝑparata ad capiēdas aias. t Et sagēa coꝛ eⁱ⁹.qz sicut sagena capiūtur pisces magni:pui:ꝛ mediocres: sic mulier de quolibet statu hoīum decipit plēs. t Uincula sunt ma.illiⁱ⁹.qz ligat hoiem mēte ꝛ coꝛpoꝛe suis āplexibus. v Qui placet deo effu.eā.ꝛ sic expediⁿ poterit tē dere ad vtutē. x Ecce hoc. Postq̄ salomō iduxit ad vtutem acq̄rēdā:hic ꝓnter oñdit difficultatē. Et ꝓmo hanc difficultatē oñdit:ꝛ 2ᵘᵐ difficultatē originē ꝺiḡit:ibi Solūmō Difficultas aūt oñdit p hoc q̄ valde pauci attingūt ad vtutē:ꝛ hoc est qđ dī: x Ecce hoc inueni.i.diligēter iuestigaui. y Unū ꝛ alterꝝ.i.singulis applicādo intellectū meū. Per talē modū loq̄ndi dī de diligenti iuestigatōe circa mlta:Talis inq̄siuit hec ꝛ illa. z Ut iue.rōes quā adhuc q̄rit aia mea.qz q̄to ꝺs plus studet i aliq̄ scia:tāto ꝺsiderat acq̄rē pfectⁿ. a Et nō inueni.s.vsq; ad pfectū: qz nulla res q̄tū ad oēm eⁱ⁹ ꝺditōem pōt pfecte sciri p hūanā iuestigatōem:sicut dictū fuit.ē.j.c.sup illud: Cūcte res difficiles: nec pōt homo eas explicare ꝼmone. Cōsequēr descēdit ad ꝓpositū oñdens qđ inuenit de vtute dicēs: b Uirꝝ de mille vnū repperi.s.vtuosū:ꝛ ē sensus:q̄ de viris valde pauci inniūtur vtuosi respectu deficiētiū a vtute:sicut dictū ē.ē.j.c. Stultoꝝ infinitus ē numerⁿ. Per talē modū loq̄ndi dī cōit de ꝺditōe raro repta in aliqua specie: De mille vix inueniet vna res talis. c Mulierē ex oīb⁹ nō inueni.s.aliquā vtuosam. nō ē tñ p hoc itelligēdū q̄ nulla sit vtuosa: sz q̄ pauce sūt vtuose respectu viroꝝ:sic dī cōit nulli ē i ecclesia q̄n valde pauci sūt ibi respectu multitudis que solet ꝙuenire. Et p talē modū dī.ij. phisⁱ⁹.q̄ illud qđ modicū est quasi nihil cōputat. d Solūmodo. Dic cō

Scit.n. ꝓscia tua:quia ꝛ tu crebro maledixisti alijs. Cūcta tētaui in sapia. Dixi sapiēs efficiar:ēt ipsa longius recessit a me mlto magis q̄z erat. Et ālta ꝓfunditas:quis inueniet eā: Lustrāui vniuersa aio meo: vt scirē ꝛ ꝓsiderarē ꝛ quererē sapientiā ꝛ rōem:ꝛ vt cognoscerē ipietatē stulti ꝛ errorē iprudētiū. Et iueni ām̄ario rē morte mulierem: q̄ laqueus venatoꝝ ē ꝛ sagēna coꝛ eⁱ⁹. Uincula sūt manus illius. Q̄ui placet deo effugiet illā:qui aūt peccatoꝝ ē capiet ab illa. Ecce hoc inueni dixit ecclīastes:unū ꝛ alterꝝ:ut inuenirē rōem quaz adhuc q̄rit aia mea:ēt non inueni. Uirū de mille vnū repperi:mulierē ex oīb⁹ nō inueni. Solūmō hoc inueni:q̄ fecēit ds hoiez rectū ēt ipse se infinitis miscuerit q̄nibus. Q̄uis talis ut sapiens est: Et q̄s cognouit solutionem verbi: Sapientia hominis lucet i vultu eius:ēt potentissimus faciem illius commutabit.

quēter oñdit vñ ꝓuēit difficultas attingendi vtutē: 2ᵒ ex hoc ifert quā dā ꝓclusionē: ibi Quis talis. Circa ꝓmū dicit: d Solūmodo hoc ineuni .s. de cā dicte difficultatis. e Quā fecerit deⁱ⁹ hominē rectū. Ipma.n. hoiꝭ ꝓdito ne deus fecit adā pfectū in scientiꝭ ꝛ vtutib⁹. creauit .n. eum in iusticia originali ꝛ in pfectōe que ꝙuenire pōt humane nāe i pñti vita:filij aūt si fuissent ab eo ꝓgeniti i statu illo non fuissent nati sic pfecti i coꝛpoꝛe:nec i ꝺditōib⁹ aie:tñ fuissent nati i rectitudie nāli per quā nulla rebellio cēt i viribus sensitiuis ad rōem:ꝛ sic acq̄siuissent scias ꝛ vtutes sine difficultate. f Et ipse imiscuit infi.qōni.i.difficultatib⁹ circa acq̄sitōem scietiaꝝ ꝛ vtutū:qz ipso peccāte i penā hᵗ ꝭtracta ē origialis iusticia a tota nā hūana:ex qua ꝭtractōe secuta est rebellio coꝛporis ad aiam:ꝛ oīum viriū iferioꝝ ad partē aie supioꝛē:ꝛ ex hoc cāt difficultas acq̄rēdi scias ꝛ vtutes. g Quis talis. Hic ifert cōclusionē ex dictis: qz exquo tanta est difficultas attigendi vtutes itellectuales ꝛ moꝛales:ille q̄ attigit ē valde excellēs int hoies:ꝛō dicit: g Quis talis.i.sic apreciādus int hoies. h Ut sapiens est.i.virtuosus vtute moꝛali ꝛ itellectuali. i Et q̄s coḡuit solutōem verbi.s.occulti .q.d. nullus nisi sapiēs dicto mō:sicut pz ꝺ Daniele qui exposuit nabuchodonoſoꝛ somnia:ꝛ ipsi balthasar scripturā i pariete exaratā:Dañ.v. Et qz dispositio mentis magꝭ relucet in facie in qua viget oēs sensus:ꝛō ꝭdit in eodē vsu in hebꝛeo: k Sapia hois lucet i vultu eius. vñ dī eccle.xix. Ab occursu faciei cognoscit sensatⁿ. l Et potentissimus faciē illius cōmutabit.s.in resurrectōe quādo sibi dabit faciem glorioſam. Caplm. VIII.

G Ō os regis obseruo. Postq̄ salomon induxit ad vtutē:hic consequenter inducit ad mādatoꝝ dei obseruationem: quia disponit ad beatitudinem: Matth.xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Et diuidit i duas partes: quia ꝓmo inducit ad obseruandum mandata: 2ᵒ circa hoc remouet impedimēta:ibi Oia. Prima in duas:qz ꝓmo iducit ad mādatoꝝ obseruationez: 2ᵒ ad huius obseruationis accelerationem:ibi Omni negocio. Prima i tres fm duas rationes quas ad propositum inducit. Prima accipitur ex auctoꝛitate precipientis ꝓpter quam ē sibi obediendum:ꝛ ideo in persona sic obedientis dicit: a Ego os regis obseruo.i. mandata ab eius oꝛe prolata:cuiusmodi sunt decalogi pcepta:vt patet exo.xx.

cõsideratõe possunt a malis penitẽ: ꝛ ad bonũ reuerti. x Mortui vo nihil nouerũt amplius. ſ. aliquid vñ ad bonũ pñt reuerti: lz sciãt multa alia. y Nec hẽnt vltra mercedẽ. qz sũt extra statũ merendi. z Quia oblionio. tradi. ẽ memo. eoꝝ. corã deo. ſ. q̃tuz ad hoc: q̃ der eis pnie locũ lz sint i memoria eius ad puniẽdũ. a Amor quoq. quẽ habuerũt ad malos i pñti vita b Et odiũ ꝛ inuidia. ꝫ bonos. c Sil̃ perierũt. qz non pñt vltra malos adiuuare nec bonis nocere d Nec hẽnt partẽ in hoc sclo ꝛc. .i. in suffragijs q̃ viui faciũt ꝓ defunctis que nõ valent eis. e Vade g̃. Hic ex dictis ꝓcludit quedã cõclusio. ſ. q̃ hõ debz in pñti hõeste viuere: ꝛ ad vitam beatã ꝓtinue se pparare: ꝛ sic exponit ra. ſa. ptẽ istã. Dicit igr̃: e Vade g̃. tu iuste. f Et comede i leticia panẽ tuũ. i. viue in iocunditate mentis ex testimonio bone ꝓscie. p cedẽte. Et q̃ sic debeat itelligi pz p hoc qõ sequit: g Qz deo placent opa tua. qõ debz magis cõsecturaliter q̃ certitudinaliter: vt. ſ. dcm̃ est. h Oi tpe sint vesti. tua cãdida. Hic dic ra. ſa. q̃ istud ẽ sile regi iuitanti aliquẽ ad festũ: ꝛ nõ dicit sibi die determiatũ: ꝛ iõ sic iuitatus si sit sapiẽs: sic se parat ꝛ ornat: q̃ oi hora sit patus qz de vocat electos ad festũ futuꝝ: ꝛ nõ dicit eis tps determinatũ: qõ ẽ tps mortis: quo nihil ẽ icertius: ꝛ ideo hõ sp debz eẽ parat vt recipiat ad dei festũ: que ꝓparatio ẽ per vitã sanctã ꝛ honestã: ꝛ significat hic p cãdidã vestẽ: ꝛ sic salomõ loquit hic metaphorice: sicut in plibus alijs locis. i Et oleũ. diuine gre. k De capite tuo. .i. de mẽte tua q̃ est caput in viribꝫ aie. l Nõ deficiat. i. sic viue q̃ deꝰ gram suã a te nõ subtrahat. m Per fruere. vita pñti. n Cũ vxore quã diligis. i cũ sapiẽtia diuine legi: vt exponũt hic hebrei fm q̃ dr̃ sap. viũ. Hanc amaui a iuuẽtute mea: ꝛ quesiui mihi sponsã assumẽ. o Cũcti die. vi. ista. tue. i. vite pñtis q̃ ẽ istabilis: q̃ expẽdẽda ẽ i exercitio diue legi. p Hec e. n. ps i vita ꝛc. i. ista tecũ portabis de pñti vita ꝛ nõ tpalia bona: iõ subdit: q Quõcũq; põt ma. tua ꝛc. i. q̃tũ potes opibꝰ meritorijs insta. r Qz nec opꝰ. ſ. exteri. s Nec rõ. i. mẽtis meditatio. t Nec scia. de hũanis. v Nec sapia. de diuis. x Erũt apud iferos. i. i lymbo patruz vbi descẽdebãt oino purgati añ xpi passionẽ: de q̃ tpe locꝫ h salomõ: ꝛ i purgatorio vbi descẽdebãt ꝛ adhuc

mortui vero nihil nouerũt amplꝰ: nec hũt vltra mercedẽ: qã oblioni est tradita memoria eoꝝ. Amor qz et odiũ ꝛ iuidie sim̃l pierunt nec hũt ptẽ i hoc sclo: ꝛ in ope qõ sub sole geritꝫ. Vade ergo et comede i leticia panem tuũ: ꝛ bibe cũ gaudio vinũ tuũ: qã deo placet opera tua. Omni tpe sint vestimenta tua candida: et oleũ de capite tuo non deficiat. Perfruẽ vita cũz vxore quã diligis: cũctis diebus vite instabilitatis tue: q dati sunt tibi sub sole omni tẽpore vanitatis tue. Hec ẽ .n. pars in vita: ꝛ in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcũq; facere põt manus tua instãter operare: quia nec opus: nec rõ: nec sapia: nec scia erũt apud inferos: quo tu pperas. Verti me ad aliõ: et vidi sub sole: nec velociũ esse cursum: nec fortiũ belluz: nec sapiẽtiũ panẽ: nec doctoꝝ diuitias: nec artificũ gram: sed tempꝰ casũq; in oibus. Nescit hõ finẽ suum: sed sicut pisces capiuntur hamo: ꝛ aues laqueo cõprehẽdunt sic capiũtur homines i tpe malo: cum eis extẽplo supuenerit. Hanc quoq; sub sole vidi sapiam ꝛ pbaui maximã. Ciuitas parua: et pauci in ea viri. Venit cõtra eã rex magnꝰ ꝛ vallauit eã: extruxitq; munitões p gyrũ: ꝛ pfecta est obsidio. Inuentusq; est in ea vir pauper ꝛ sapiẽs: ꝛ liberauit vrbẽ per sapiẽtiã suã: ꝛ nullus deinceps recordatus ẽ hois illius pauperis. Et dicẽbam ego melioꝛ esse sapiam fortitudine. Quomõ ergo sapiẽtia paupis ꝓtempta ẽ: ꝛ vba eꝰ ñ st audita: Verba

descẽdũt: q̃ decedũt in aliqb̃ purgãdi. Jsta. n. duo loca a doctoribus ee dicũtur i parte inferni: ꝛ ibi nõ ẽ opꝰ nec rõ: nec scia: nec sapia. ſ. ad merẽdũ: lz ibi sint ad aliud. y Quo tu pperas. qz oẽs q̃tũcũq; iusti descẽdebãt ad alteꝛ istoꝝ victoꝝ locoꝝ añ xpi aduẽtũ: z Verti me. Hic ꝓnter ponit incertitudo hois circa bona fortũe cũ dr̃: ꝛ Vidi sb̃ sole. i. i hoium bitatõe. a Nec velociũ cursum ee. qz aliqñ ꝓtingit q̃ velocior cursor nõ venit ꝑ ad ẽminũ: eo q̃ aliquo casu impedit: ꝛ sic ab alio ꝓuenit. b Nec fortiũ bellũ. qz aliqñ fortior a minꝰ fortj vincitur. c Nec sapientiũ panẽ. lz aliqñ sũt i egestate magna: sicut pz de scõ Job: ꝛ plibꝰ alijs. d Nec doctoꝝ diuitias. Phi .n. apud gentiles contẽpserũt diuitias: vt pz de socrate: ꝛ diogene ꝛ plibꝰ alijs. silr̃ ꝓphete qui fuerũt doctores tpe veteꝛ testamẽti: ꝛ xp̃s ꝛ apli tpe noui. e Nec artificũ gram. melioꝛ .n. artifex in mechanicis nõ sp hẽt maiorẽ gratiã pncipis. f Sz tps casũq; in oibus. .i. icertitudinẽ que ab elatõis motu dz repmere hoiem. g Ne scit hõ. Hic ponit incertitudo hois circa bonũ nãe: qõ ẽ ipa vita: cuꝰ terminus est oino icertus: iõ dr̃: Nescit hõ finẽ suũ. h Sed sic picapiũtur ha. ꝛc. i. ex ispato qñ estimãt accipe escã. i Sic capi. ho. tpe malo. i. tpe mortis qõ malũ dr̃ inq̃tũ ꝓuat vitã. k Cũ eis extẽplo. i. repẽte. l Supuenerit. ꝛ talis icertitudo dz hoiem retrahẽ ab elatõe. m Hãc quoq;. Hic ꝓnter ponit incertitudo respectu gratitudis hũane: q̃ frequẽter ꝓuat hñficijs. Et diuidit in duas ptes: q: ꝓmo ꝓponitũ ondit: scõo circa hoc qõ mouet ꝛ soluit: ibi Quõ g. Circa ꝓmũ dr̃: Hãc quoq; sub sole vi. ſa. gratitudine tñ pzuatã. n Ciuitas parua. iõ poterit de facili obsideri. o Et pauci in ea viri. iõ male poterat defendi. p Venit ꝫ eã rex magnꝰ. qui poterat eã suo exercitu circũdare ꝛ machinas ꝫ eã erigere: ꝛ sic eã capere. q Jnuẽtusq; est i ea paup ꝛ sa. ꝛ libe. vrbẽ. tñ nullus reddidit sibi gratitudinẽ. Ra. ſa. exponit hoc tanꝫ fuerit sic ad lr̃az: verũtñ nõ dicit que fuerit illa ciuitas ꝛ ille paup eã liberas sicut nec hic exprimit: potuit tñ sic esse: qz sapiẽs mulier liberauit abelam ab iminente excidio: vt habet. ij. reg. xx. sapia añt magis viget in viris q̃ in mulieribus. r Et dicebaz ego. ex facto pauperis sapientis. s Meliorẽ esse sapiam fortitudine. quia bellatores ciuitatis nõ poterãt hoc facere. t Quo modo ergo. Hic ex predictis mouetur questio: vnde procedsit tanta ingratitudo erga pauperem sapientem: et respondet ad hoc cũ dr̃: v Verba sapiẽtiũ. i. ꝓcedentia ab ore

hōis qui nō cogitat futuras penas ⁊ p̄mia: ideo ꝓcludit:
n Laudaui igit letitiā. i. vitā voluptuosam. ⁊ pz lr̄a vsq; ibi: o Et hoc solū auferret. nō expectās aliud i futuro. Ex quo etiā pz q̄ loq̄tur i ꝑsona hois carnalis cogitantis de p̄nti vita tm̄. p Et apposui. Hic ꝓsequēter circa hoc oñdit defect' humāe cognitōis. Q. n. deus p̄mittit i p̄nti iustos tribulari ⁊ iniustos ꝓsperari: pertiet ad ōi iudicia iusta: sed nobis occulta: ⁊ iō talia nō sūt in particulari inuestigāda: sed sufficit i generali cōgscere p fidē ⁊ scripturā sacrā: q̄ talia q̄ hic contingūt p ōi sapientiā ordinātur ad eī glozi am ⁊ etiā electoꝝ: ꝓpter quod i oibus est glorificādus ⁊ obediendū est mādatis eius. Dicit igitur: p Et apposui cor meuꝝ vt scirē sapientiā. de diuinis. q Et intelligerē distinctōem q̄ vsquz in terra. circa tribulatōez iustoꝝ ⁊ ꝓsperitatē ipiorum. r Est hō qui dieb' ⁊ noctibus nē. i. ples hoies sūt qui solicitā tur indrendo talia nimis curiose descēdēdo ad ptricularia. s Et intellexi q̄ oium opez dei. ex occultis eius iudicijs ꝓcedentiū: t Nullam possit inuenire hō rōem. i. certā in particulari cognitōem. v Et q̄to plus laborauerit. ad querēdū curiose. x Tā to minus iueniet. qz ex tali curiosa indsitōe frequēter icidit aliqs in errorē. y Etiā si dixerit sapiēs. i. ille qui vī inī hoies sapiēs. z Se nosse. q̄ dicta sūt. ⁊ Nō potit reperire. i. vbis explicare: ex quo pz eū se falso iactasse. .IX.

Laudaui igit leticiā: q̄ nō esset hōi bonū sub sole: nisi q̄ comedēt ⁊ bibēt atq; gauderet: ēt hoc solū secuꝝ auferret de laborе suo omnibus diebꝰ vite sue quos dedit ei deꝰ sub sole. Et apposui cor meū: vt scirem sapientiā: ēt intelligerē distentionē que versatur in terra. Est hōmo qui diebꝰ ⁊ noctibus somnū nō capit oculis. Et intellexi: q̄ oiuz operū dei nullaz possit homo inuenire rōez eoꝝ que fiūt sub sole: ēt quanto plus laborauerit ad querēdū: tanto minus iueniat. Etiā si dixerit sapiēs se nosse: non poterit reperire. .IX.

Omnia hec. Hic incipit caplz nonū: qz illud quod ondit: Sunt iusti ⁊c. vbi cōiter signat caplm: est ō isto vsu in hebreo. Postq̄ salomo induxit ad beatitudinē ꝓut hētur i spe p opera virtutū ⁊ impletōem mandatoꝝ: hic consequēter repmit elatōis motū: qui aliq̄n ex bonis operibus insurgit. Et diuidit i duas partes: q: ꝑmo facit hoc ex incertitudine humani status: 2ᵒ ex facilitate casus. c. sequēti. Prima in q̄ttuoꝝ fm quadruplicē incertitudinē circa ipm hoiem. Prima ꝓtingit circa bonū gre: 2ᵒ circa bonū fortune: ibi Uerti me. 3ᵒ circa bonū nāe: ibi Nescit homo. q̄rta circa bonū gratuitis humane: ibi Hanc q̄z vidi. Prima in q̄ttuoꝝ: qz ꝑmo ponit ꝓdicta incertitudo: 2ᵒ incertitudis rō: ibi Eo q̄ 3ᵒ infert quedā ꝓclusio: ibi Hoc ē pessimū q̄rto malorꝝ cōparatio: ibi Neo ē. Circa ꝑmū ōi: a Oia hec. s. que sequūtur: sic. n. in hebreo ꝓiungit: b Tractaui in corde meo. diligēter ꝓsiderādo vel potius admirādo. c Sūt iusti atq; sapientes. s. plerīq; inī homies. d Et opa eoꝝ in manu dei. q̄tū apparet humano sensui. e Utruz amore an odio. s. dei. f Dignus sit. sed oia i futurꝝ seruātur icerta: tunc. n. manifeste videbit quos diligit ⁊ quos odit: ⁊ lz hō nō possit scire certitudinaliter de seipso: ⁊ multo minus de alio via humana vtrū sit dilectus a deo an nō: pōt tn̄ hēre aliquā cōiecturā: vtpote si nō sit peccati mortalis sibi ꝓscius ⁊ ad iplendū dei mādata sit volūtarius. Pōt etiā scire certitudinaliter reuelatōe diuina: sicut reuelatū est aliqbus factis ex spāli gra ad eoꝝ ꝓsolatiōnē. g Eo q̄. Hic incipit vsus i hebreo vbi pōit dicte incertitudinis rō cū dī: Eo q̄ vniuersa eque eueniant iusto ⁊ ipio ⁊c. sic. n. iniusti aliqui ꝓsperāt in p̄nti: ita aliq̄ iusti in diuitijs: honoribus: ⁊ ꝓsp̄ritatibꝰ ⁊ sicut aliq̄ iniusti tribulant ⁊ eiciunt: ita sūt aliq̄ iusti: ⁊ iō nō pōt distingui acceptꝰ deo ab eo q̄ non ē ei acceptꝰ p aliquod qō ꝓtingat hoibus. Dicit ergo: h Justo ⁊ ipio. q̄tū ad ea q̄ fiūt erga ꝓximū mō ꝑio. i Bono ⁊ malo. q̄tū ad hoc qō respicit vicissitudinē ⁊ vtutē. k Mūdo ⁊ imūdo. q̄tū ad id qō respicit honestatē ⁊ inhonestatē. l Immolāti victimas ⁊ sacrifi. ꝓtē. q̄tū ad id qō respicit erga deū deuotōem ⁊ indeuotōem. m Sic bo. sic ⁊ pec. q̄tū ad bonitatez ⁊ malicia operis gnāliter. n Ut piu. ita ⁊ ille q̄ verꝝ dierat. i. maltū assertiue iurat: sicut dī. j. reg. xx. Addidit ionathas deierare. ⁊ hoc dī q̄tū ad id quod respic peccatū ⁊ meritū ozis spāliter in vero ⁊ falso iuramento.

o Hoc ē. Hic ex dictis infert quedā ꝓclusio: ⁊ 2ᵒ malorū cōparatio. s. q̄ multi assuescūt peccato: eo q̄ inter iustos ⁊ ipios nō videt aliqua distinctio facta a deo: ⁊ hoc ē quod dī: o Hoc ē pessimū ⁊c. ⁊ pz lr̄a vsq; ibi: p Et pꝰ hec ad ire. deducēt. q. d. lz i p̄nti vita eadē cōtigāt iustis ⁊ iniustis: tn̄ i futuro nō erit ita: qz soli impij ad gehennā deducētur. q Nemo est. Hic ꝓnter ponit malorꝝ q̄dā cōparatio. Et diuidit in duas ptes: q: ꝑmo ponit hec cōparatio: 2ᵒ infert ex hoc quedā ꝓclusio: ibi Uade ḡ. Cōparatio talis ē. s. q̄ mali viuētes vident meliozis ꝓditōis: lz sciāt se certitudinaliter moriturōs: tō dicit: q Nemo ē qui sp viuat. qz cōpositꝰ est ex ꝓtrarijs: ⁊ originali iusticia destitutꝰ. r Et q̄ huius. s. sp viuēdi. q Hēat fiduciā. qz nullus vī euadē mortis sniam. t Melioz est ca. viuꝰ leo. mor. p canē mordacē ⁊ leonē voracem itelligūt hoies mali: fz tn̄ maꝰ ⁊ minꝰ: sicut leo ē cane magis nociuus: et sic salomō loq̄t hic metaphorice: sicut etiā cōi fmōe hō iracundus dī canis. Est igit sensus q̄ peccatoꝝ viuꝰ meliozis cōditōis ē q̄ mortuus. Et ondit rō: v Uiuentes. n. sciūt se eē morit. ⁊ hoc certitudinaliter: vt dictum est: ⁊ ex hac

pōt errare ſm veritatē: ſz tm̄ ſm hoium inſipientiū eſti
matōem: qui ex pmotōe maloꝝ ad magnas dignitates
frequēter dicūt deū dormire vel deſipere: tm̄ ſm ordinē
ſue ſapie ⁊ iuſticie nobis occulte pmittit aliqn̄ malos
ſblimari: ⁊ bonos humiliari: ⁊ iō nō dr hic p errorē pn
cipis abſolute: ſz
quaſi p errorem:
qz ſic vtit ſuis
⁊ ſimplicibus.

x Qui fodit. Hic ꝓnter oñdit malū fomitis in ḡtuꝝ inclinat ad peccati occaſiones dicens: Qui fodit foueaꝝ incidet i eaꝝ. ſic.n. cōtingit aliquando corpaliꝝ. Et p hoc intelligit q ḡrens peccati occaſionē incidit in illud: ſicut vadēs ad ſpectacula ihoneſta cadit in peccatuꝝ luxurie: ⁊ ḡrens familiaritatez latronū i furti peccatū. Ad idē inducit quod ſbdit:

y Et qui diſſipat ſepē. ſ. honeſtatis diſciplinaz a ſapientibus tradita. z Mordebit eū coluber. i. diabolus q̄ vocat ſerpens: geñ. iij. Et ad oiem facit qđ ſbditur: a Qui tranſfert lapides affliget in eis rē. ſicut.n. tranſferēs lapides ⁊ ſcindens lignа patitur corporale detrimētū: ſic ⁊ ille q̄ exponit ſe occaſionib' peccatoꝝ detrimētū aie. b Si retuſuz. Hic remouet circa p̄dicta quādā eſtimatōem falſam q̄ aliq̄ eſtimāt hoiem de facili de vicijs redire ad vtutes: ⁊ iō querūt facilius peccatoꝝ occaſiones: iō hoc remouet p exēplū ferri acuti: q̄ ſi inde peutiat lapis: ei' acuties pdit: nec de facili recuperat: ſed cū magno labore: ⁊ ſilr declinās de virtutibus ad vicia nō de facili: ſz cum multa difficultate redit ad virtutē: vt pz p experiētiam ⁊ p ꝑm. j. ethi. iō ſubdit: c Et poſt iduſtriā. i. magnā diligētiā ad recuperādū vtutē. d Sequet ſapientia. p quā intelligit ſtatus vtuoſi. e Si mordeat. Hic oñdit malū fomitis inḡtū inclinat ad malā locutōnē dicēs: e Si mordeat ſerpēs in ſilentio. corpaliꝝ. f Nihil eo min' hēt. ſpūaliꝝ. q̄ occulte detrahit ꝓximo ⁊ iō p oppoſitū dr de bono verbo. g Uerba oris ſapientis grā. qz reddūt eū coram deo ⁊ hoibus gratioſuz. h Et labia inſipientis ꝓcipitabūt eū. qz reddūt eum deo ⁊ hoibus odioſum. Et qz ſicut ſapiēs ꝓcedit de vtute in vtutē augmētando: ita ſtult' de malo in peiꝰ loquēdo: iō ſubdit: i Initiū vboꝝ eius ſtultitia. minoꝝ. k Et nouiſſimū oris illi' erroꝝ peſſimus. qz aliq̄n ꝓrumpit i blaſphemiā ꝛ deū: qđ ē peſſimū: ⁊ vñ ꝓcedit hoc ſtatim oñdit. l Stult' vba multiplicat. qz multiplicādo vba fatua finaliꝝ venit ad vba peſſima. Et qz oē malū ꝓcedit ex aliq̄ ignorantia ſm q̄ dicit pbs: Ignorat oīs malus: iō ſubdit: m Ignorat hō. ſ. ſtultus.
n Quid añ ſe fuerit. qz facta p̄cedentiū ſapientū ꝓſiderare neglexit q̄ ſūt quedā directōes reſpectu agendoꝝ.
o Et qđ poſt ſe futurū ē quis illi idicare poſit. q. d. ſolus deus: ſed ſtult' talis nō ē hac fuelatōe dign'. Et qz talis errat p oīuerſa vicia in q̄bus eſt magn' laboꝝ nō ſolū aie: ſed etiā corporis: ſm q̄ i pſona dānatoꝝ dr ſap. v. Laſſati ſum' i via iniq̄tat' pditōis ⁊ ābulauim' vias diffi
ciles: iō ſeq̄t: p Labor ſultoꝝ affliget eos q̄ neſci. i. vr. pgē. i. ad ſcōꝝ requiē: de qua citate dr Eccl. vltio: Et nomē ciuitatis dñs ibidē. q Ue tibi terra. Poſtq̄ ſalomon oñdit labilitatē hoīs ex inclinatōe fomitis: hic ꝓnter idē oñdit ex defectu exterioris regimīs: et primo facit ꝓpoſitū: ⁊ remouet qđaz pīcu luz: ibi In cogitatōe. Prima i duas: qz primo ponit boni ⁊ mali regimīs cōparatio: ⁊ mali p:oſecutio: ibi In pigritijs. Circa primū dicit: q Ue tibi ira c' rex eſt puer. moribus ⁊ ſenſu: qz ex hoc ſubditi inſolescūt: ⁊ vicia multiplr increſcūt. r Et c' ꝓncipes mane comedunt. i. inordinate: ⁊ per hoc deſignātur alia vicia in q̄bus ꝓncipi cōformātur: eo q̄ ſunt ſibi magis ꝓpinq̄ ⁊ ei placere nitunt: ⁊ per oppoſitū dr: s Beata terra cui' rex eſt nobilis. morib' ⁊ genē. De hac.n. duplici nobilitate dic Eccl. q̄n altera alteri copulat quaſi gēma carbūculi in ornamento auro ſociat. talis.n. rex ſtudet ſolicite i terra ſua extirpare vicia: ⁊ virtutes nutrire. t Et cui' ꝓncipes veſcūtur i tempore ſuo. i. tpe cōpetenti ſuſtētatōi nāe: ⁊ hoc tps eſt cū pleta p̄cedentis cibi digeſtiōe: iō ſubditur: v Ad reficiēdū. qz cibus ſic ſumptus reficit nām: dum nō tm̄ accipiatur i moderata quātitate: vel cū nimia voluptate: iō ſubditur: Et nō ad luxuriā. x In pigritijs. Hic ꝓnter ponit mali regimīs ꝓſecutio ḡtū ad mala inde ꝓnātia: qz vt dictū eſt hoies ex hoc efficiūtur carnales: ⁊ maxime ꝓncipes: ⁊ ex hoc ſequitur pigritia circa bona opera ex qua dimittūt peiorari edificia: ⁊ hoc ē qđ dr: y In pigritijs humiliabit ꝓtignatio. i. ſūmitas edificioꝝ in qua ꝓiūgūtur tigna: qz diſponit ad caſum. y Et in īfirmitate manuū. i. in remiſſiōe manuū a bonis operib'. z Perſtillabit dom'. pluuijs ⁊ nimbus intra cadētibus. Scdo ex carnalitate principū ſequitur q̄ volūt habere magnā familiā ⁊ ſplēdidā menſā: ideo dr: a In riſu. i. in letitia inepta. b Faciūt panē ⁊ vinū. i. diſponūt ſuper menſam. hoc.n. vbum facere i hebreo aliq̄n accipit ꝓ diſponere. vñ deut. xxj. dicit de muliere gētili accipienda in matrimonium a iudeo q̄ radet ceſariem: ⁊ circūcidet vngues ſuos. in hebreo hr: Faciet vngues ſuos. i. componet: ⁊ eodem modo accipitur hic. Et quia ad magnam familiam ⁊ amplam menſam indigent multa pecunia: inde ſequitur q̄ ſubuertunt iudicium ꝓpter diuituz munera: ideo ſequitur: Et pecunie obediunt omnia.
c In cogitatione. Hic remouet quoddam periculuz. Ex

Eſt ⁊ malū quod vidi ſub ſole: q̄ſi p errorē egrediens a facie ꝓncipis. Poſitum ſtultū i dignitate ſublimi: ⁊ diuites ſedere deorſuz. Uidi ſeruos in eqs: ⁊ ꝓncipes ambulantes ſup terrā quaſi ſeruos. Q̄ui fodit foueā icidet in eā: et q̄ diſſipat ſepem mordebit eū coluber. Q̄ui tranſfert lapides affliget in eis: ⁊ qui ſcidit ligna vulnerabit ab eis. Si retuſum fuerit ferꝝ ⁊ hoc non vt ꝓius ſz hebetatū fuerit: multo labore exacuet: et p' induſtriā ſequet ſapia. Si mordeat ſerpēs in ſilentio: nihil eo minus hēt qui occulte detrahit. Uerba oris ſapientis grā: ⁊ lābia inſipi
ent' ꝓcipitabūt eū. Initiuz vboꝝ eius ſtultitia: et no' iſſimū oris illi' erroꝝ peſſimus. Stult' vba multiplicat. Ignorat hō q̄id añ ſe fuerit: et qđ poſt ſe futuꝝ ē: qs ei poterit indicare? Laborꝝ ſultoꝝ affliget eos q̄ neſciūt in vrbē pgere. Uę tibi tra cui' rex ē puer: et cui' ꝓncipes mane comedunt. Beata tra c' rex nobil' ē: et c' ꝓncipes veſcūt i tpe ſuo: ad reficiēdū ⁊ nō ad luxuriaz. In pigritijs hūiliabit ꝓtignatio: et i īfirmitate manuū pſtillabit dom'. In riſu faciūt panē ⁊ vinuz: vt epulēt bibētes. Et pecunie obediūt oīa. In cogitatione tua regi non detrabas:

sapientis: ꝛ sapiẽtib⁹ ꝓposita: iõ dr sapiẽtiũ in pʼsali. ꝛ Audiuntur in silentio. i. attente. ẏ Plusq̃ clamor pncipis iter stultos. ꝛ per hoc soluit qõ: q. n. vba sapientis pauperi fuerũt ꝛcepta, pcessit ex ppli stultitia: ꝛ qz stultoꝝ infinitus ẽ numerus: vt dcm ẽ. s. c. j. iõ frequẽter ꝛtingit talis ꝛtempt⁹ ꝛ ingratitudo. Expositores uero catholici cõiter dicunt q̃ salomon hic loqtur metaphorice p ciuitatẽ intelligens ecclesiam: ꝛ per regẽ eã obsidentẽ diabolũ ꝛ eius militiam: per pauperẽ sapientẽ ipm xp̃m qui duxit pauperẽ vitam: ꝛ sua sapientia liberauit pplm suũ quãtuz est in se ex demõis potestate: ꝛ nullus deinceps recordatus ẽ: qz pauci valde sũt grati respectu ingratoꝝ ꝛ maxime de iudeis q̃ negãt xp̃m: ꝛ talis ingratitudo ex hũana stultitia pcedit: ꝛ ad hunc itellectũ põt lr̃a de facili applicari. Aliq̃ vo hebrei dicũt silr q̃rum ad hoc q̃ salomon loquit hic metaphorice: ꝛ per ciuitatẽ paruã intelligit corpus humanũ: per viros exñtes in ea corpis mẽbra: per regẽ obsidentẽ ipm fomitẽ ad malũ inclinãtez: qui dr rex magnus eo q̃ multi obediũt ei: p vir̃ sapientẽ ꝛ pauperẽ synderesiz vel rõnis dictamẽ ad bonũ inclinãtẽ: ꝛ dicit paup: qz pauci obediũt ei. Liberatio aũt ab ipulsu fomitis fit p dictamen rõis): ꝛ q̃ ꝛtẽnit, pcedit ex stultitia hoiz: ꝛ ad istũ itellectũ potest silr lr̃a de facili applicari: prima tñ expositio vr magis lr̃alis.

sapientiũ audiunt in silẽtio plusqz clamor pncipis inter stultos. Capln. x.

Melior ẽ sapia q̃z arma bellica: et qui in vno peccauerit multa bona perdet. Muscẽ morientes perdũt suauitatẽ vnguẽti. Pretiosior ẽ sapiã paruaqz gla

ad tps stultitia. Cor sapientis in dextra eius: et cor stulti in sinistra illius. Sed ꝛ in via stultus ãbulãs: cũz ipse insipiens sit: omnes stultos estimat. Si spiritus ptãtez habentis ascenderit sup te: locũ tuũ ne dimiseris: qã curatio faciet cessare pcta maxima

Capitulum .x.

Melior ẽ sapia. Postq̃ salomõ repressit motũ elatõnis ex incertitudie hũani status: hic pnter idẽ facit ex facilitate sui casus: ppter qõ sp dr timẽ ꝛ non psumere. Et diuidit in duas partes: qz pmo ondit facilitatẽ casus ex ipulsu interioris fomitis: ꝛ ex defectu exterioris regimis: ibi Ue tibi ira. Circa pmũ sciendũ q̃ fomes ipellit ad mala actõem ꝛ ad eĩ occasionẽ: ꝛ etiã ad inordinatã locutõem. Primo q̃ ondit ppositũ i pmo. s. in peccati actõe: ꝛ in peccati occasione: ibi Qui fodit foueã. z in mala locutione: ibi Si mordeat serpẽs. Prima adhuc in duas: qz pmo ondit salomon dãnũ peccati: ꝛ monet resistere fomiti: ibi Si spũs. Prima adhuc i duas: qz pmo ondit ppositũ: ꝛ inferꝛ duplex corrolariũ: ibi Pretiosior. Circa pmũ dicit continuãdo se ad pcedentia: a Melior ẽ sapia q̃ arma bellica. qz pus locut⁹ fuerat de sapia pauperis ciuitatẽ liberantis: qõ fieri non potat armis. Est etiã ꝓtinuatio ad sequentia: qz p sapiam resistit fomiti: que ẽ optima victoria: ꝛ multo melior q̃ illa que acq̃rit p arma bellica. b Et q̃ i vno defecerit multa pdet bona. sicut. n. in bellis ex modico defectu in pmo ꝓgressu debellat aliq̃ tot⁹ exercitus: sic ex vno peccato mortali pdit totus cumulus pcedẽtiũ meritoꝝ: q̃ stante illo peccato nõ pficit ad salutẽ: ꝛ ad hoc inducit explũ cũ dr: c Muscę morientes. i. lãguide ꝛ debiles q̃ de facili cadũt in illa que cõficiũtur ab apotecarijs. d Perdũt. i. destruũt. e Suauitatẽ vnguẽti. i. eĩ bonitatẽ qñ cadũt ibi: ꝛ sicut p muscã q̃ ẽ res pua pdit res bñ pciosa: sic p vnũ pctm̃ cumlus mẽtoꝝ. f Pretiosior. Hic infert pmũ corrolariũ cũ dicitur: Pretiosior ẽ sapia nẽ. qz locut⁹ fuerat de valore sapie: ꝛ fz expositores nr̃os cõiter sapia ꝛ gla parua sunt notatiui casus ꝛ stultitia ablatiui: ꝛ est sensus:

g Sapia quaqz gla. i. sapia cũ honore puo: Pretiosior ẽ q̃ stultitia. cũ honore magno: vt dcm ẽ. s. c. iiij. Melior est puer paup ꝛ sapiẽs rege sene ꝛ stulto. Sed hec expositio fz lr̃am hebraicã stare nõ põt: qz in hebreo sapia ꝛ gla sũt ablatiui casus: stultitia vero notatiui. Itẽ li parua non ẽ adiectiuũ hui⁹ ablatiui gla: sed hui⁹. s. stultitia: qz pnẽ imediate p ipm. Est igit sm hebreos hec lr̃a: Ponderosior ẽ sapientia ꝛ gla stultitia parua. ꝛ ẽ sensus q̃ defect⁹ paruus in moribus q̃ dr hpua stultitia: ponderosior ẽ q̃ sapientia ꝛ gla: quia frequenter facit eã vilescere i psona aliq̃ notabili: ꝛ fz hoc hec lr̃a ẽ confirmatio pcedentis sntie in qua dicitur q̃ musce q̃ sunt res parue: vilescere faciũt vnguentũ pciosum. Rõ aũt diuersitatis inter translatoem nr̃am ꝛ dictũ hebreoꝝ circa hoc nomẽ: Pretiosior ẽ. qz nomẽ hebraicũ hpositũ est eq̃uocũ ad pciositatẽ ꝛ ponderositatem: ꝛ frequentius accipit, p pciositate sicut accipit translatio nostra. Et iõ põt alr exponi lr̃a nr̃a: ꝛ sequẽdo hebraicam veritatẽ q̃rtũ ad hoc q̃ sapia ꝛ gloria sũt ablatiui casus, ꝛ stultitia parua notatiui: vt sit sensus: Stultitia parua. i. stultitia ad horã simulata. Pretiosior ẽ. i. vtilior q̃ sapia ꝛ gloria: vt pz de dauid. j. reg. xxj. qui sil'ando stultitiã coram Achis rege geth p hoc euasit mortez.

h Cor sapientis. Hic ponit 2ᵐ corrolariũ de sapia ꝛ stultitia sibi opposita cum dicitur: Cor sapiẽtis i dextra eius. qz dirigit i bonũ moris p dexterã designatum.

i Et cor stulti i sinistra illi⁹. qz sp tendit i malũ p sinistrã designatũ. k Sed ꝛ i via. s. vite pntis: i q̃ oes sumus viatores. l Stult⁹ ambulans. p vicia ꝛ peccata.

m Cũ ipse insipiẽs sit. sm vitatẽ. n Oes. a sua via declinãtes. o Stultos estimat. qz nõ sequũtur delectabilia hui⁹ mũdi: que sola reputat bona: ꝛ ppter hoc hoies vani ꝛ mũdani viros sapiẽtes ꝛ religiosos reputant stultos. p Si spũs. Postq̃ ondit dãnũ peccati ad quod fomes ipellit: hic cõsequẽter monet resistere fomiti: ꝛ pmo ponit hec monitio: ꝛ inferꝛ q̃dã pclusio: ibi Est malũ. Circa pmũ dr: p Si spũs. i. impulsus.

q Ptãtẽ habẽtis. i. fomitis q̃ dr hic ptãtẽ hñs: eo q̃ multi obediũt ei vt potestatẽ hñti. Põt etiã dici demone de quo dr Job. xlj. Nõ est ptãs sup terrã que ei cõparetur. Et frequẽter ipulsus fomitis ꝛ demonis sil' ꝓcurrũt i tẽtatõe: qz demon excitat fomitẽ ꝛ eo vtit tanq̃ instrumẽto vt deũciat hoiem a vtute. r Ascenderit sup te. ipellendo te ad peccatũ. s Locũ tuũ ne dimiseris. i. stabilitatẽ vtutis in qua tanq̃ in loco stabili debet hõ permanere. Et subdit cã: s Qz cura. cel. fa. pec. maxia. lz. n. resistẽdo fomiti nõ auferat fomes totalr i pñti vita: tñ p talẽ rsistẽtiã eĩ ptãs diminuit: ꝛ vĩ⁹ mortal' firmat. ꝛ augẽt: q̃ dr quedã sanitas aie: ꝛ p ꝓnõ curatio ab isrmitate: ꝛ hec facit cessare peccata ad que ipellẽt fomes: nisi eẽt talis sanitas vel curatio. t Est ꝛ malũ. Hic infert quedã pclusio. Ex hoc. n. q̃ pauci resistũt fomiti mõ pdicto: ꝛ multi sequũtur eĩ impulsũ: iõ hoies fiunt ambitiosi potestatis mũdane ꝛ honoris: ꝛ sic homines defectuosi ad talia promouentur: ꝛ virtuosi sine honore dimittuntur: ꝛ hoc est quod dicitur: Est ꝛ malum quod vidi sb sole: ꝛ quid sit illud subditur: Quasi per errorem egrediens a facie pncipis. v Positum stul. i digni. subli. pnceps iste deus est: q̃ nullo modo

homo ex ꝓsideratõe dīni iudicij debet a malis retrahi: ꝛ in bonis exerceri: dicit igit: a Letare ḡ iuuenis. ꝛ sm hebreos est ironica locutio: sicut aliquando pat dicit filio: Uade ad tabernā ꝛ bibe ꝛ lude. q. d. postea debebis: ꝛ hoc ꝓ ex sequētib' cū dī: b Et ambula ī vijs cordis tui. i. sm modū tue ꝓprie volūtatis. c Et ī intuitu oculoꝝ tuoꝝ. i. sequēdo ꝓcupie impulsum: qđ est valde malū: iō ꝟbditur. d Et scito q' ꝓ oibus his adducet te de' in iudiciū. te grauiter puniēdo: ppt qđ infert ꝓ oppositū. e Auser irā de corde tuo. vindictaz de alijs nō q̄rēdo Ira. n. est appetitus vindicte: quā solēt iuuenes magis querē q̄ senes ꝓpter caliditatez nāe. f Et amoue malitiaz a carne tua. i. luxuriā: ꝛ ꝟbdit vtriusq; dicti cāz: g Adolescentia enīz. que rēs vindictā. h Et voluptas. exercēs luxuriā: i Uana sūt. q. cito trāseūt: ꝛ ad finem malum perducunt.

adolescētia tua: ꝛ in bono sit cor tuuz in diebus iuuēt tutis tue: et ambula in vijs cordis tui: et in intuitu oculoꝝ tuoꝝ: et scito q' ꝓ omnibus his adducet te deus ī iudicium. Auser irā a corde tuo: et amoue maliciam a carne tua. Adolescētia. n. et volūtas: vana sūt. .xii.

MEmēto creatoris tui ī diebus iuuētutis tue: antequ veniat temp' afflictionis tue: et appropinquent anni de quibus dicas: nō mihi placēt. Antequ tenebrescant sol ꝛ lumē ꝛ stelle ꝛ luna: et reuertant nubes post pluuiā. Qñ cōmouebuntur custodes domus: et nutabūt viri fortissimi: et otiose erūt molentes ī minuto numero: et tenebrescēt videntes ꝓ foramina: et claudet ostia in platea ī būmilitate vocis molētis: et ꝓsurgent ad vocē volucris: et obsurdescent oēs filie carminis. Excelsa quoq; timebūt: et formidabūt in via: florebit amygdalus: ipinguabit locusta: et dissipabit capparis. Quoniā ibit hō in domuz eternitatis sue: et circuibūt ī platea plāgentes. Antequ rūpatur funiculus argēte': et recurrat vita aurea: et cōteratur hydria sup fontē: et cōfringat rota sup cisternā et reuertat puluis ī terrā suam vñ erat: et spūs redeat ad deū q dedit illū. Uanitas vanitatū dixit ecclastes: ꝛ oia vanitas. Cunq; eet sapientissimus ecclesiastes: docuit populum: et enarrauit que fecerat. et inuestigans ꝓposuit pabolas multas

Caplm .XII.

MEmēto creatoris tui. Supr' salomon iduxit multiplr ad felicitatis hūane acqsitōem: hic ꝓsequēter inducit ad hui' acqsitōis acceleratōnē: ꝛ diuidit in tres ptes: q̄ ꝓmo ponit hec acceleratio 2° qdā breuis recapitulatio: ibi Cuq; esset. 3° insert intenta ꝓclusio: ibi Dis amplius. Circa ꝓmū dī: a Memēto creatoris tui. q te fecit de nihilo ad imaginē suā: gen. j. ppt qđ obligat' es totus ad ei' fuitutē. b In dieb' iuuētutis tue. q̄ tūc potes ei ꝓpti' ꝛ meli' fuire: iō ꝟbdit: c Anteq; veniat tps afflictōis. i. senectut: q̄ sic dic Seneca: Multa senē circūueniūt icōmoda: d Et appropiquēt āni. tue mortis. e De qb' dī. ñ mi. pla. oēs. n. mortē refugiūt ꝛ abhorrent. f Añq; tē. resumēdū ē qđ dictū ē ī pncipio. c. Memēto creatoris tui. in pncipio h' clausule ꝛ etiā clausulaꝝ seqntiū. f Añq; tenebrescat sol tē. Dicūt aūt sol ꝛ luna ꝛ stelle obtenebrescē seni: ꝛ maxime ad mortē, ppinquāti: q̄ deficit virtus eius visiua: ꝛ sic nō pōt claritatē eoꝝ bn vidē nec de die nec de nocte. g Et reuer. nu. p' pluuiā. .i. tribulatio mortis sup tribulatōem senectutis: ita q̄ salomon loqtur ꝟ metaphorice sm oēs expositores hebreos ꝛ latinos. h Qñ cōmouebūtur cu. dom'. i. corporis: qđ ē domicliū aie: hui' aūt domus custodes sunt sensus q̄ ꝓcauēt corpori a noxijs: et dicūtur ꝟ cōmoueri qñ incipiūt deficē ꝛ hebetari. i Et nutabūt viri fortissimi. i. crura ꝛ tibie que dicūtur viri a vtute: q̄ sustinēt corporis pōdus: sed nutāt. i. tremunt seu vacillāt ī senectute deficiēte nāli vtute. k Et otiose erunt molētes. i. dentes qb' molit cib' ī ore: 3 appropiquāte morte nō possunt hoc facē. l Jn minuto numero. numerus .n. dentiū ī cōi cursu minuit ī senectute. m Et tenebrescēt videntes ꝓ foramina. i. oculi itra foramia capitis collocati. n Et claudet ostia ī platea. i. labia in plano facici sita: q̄ dicūtur claudi qñ nō pñt bñ loq: iō ſbdit: o Jn humilitate. i. exilitate vocis: qđ cōtingit ī appropinqtōne mortis. p Et ꝓsurgēt ad uocē volucris. i. galli: senes. n. ñ pñt bñ dormire: ꝛ sic excitātur in ꝓmo gallor cantu: ꝛ hec excitatio dī hic surrectio ꝛ q̄ ad lr̄am nō pñt diu retinē vrinā ꝓpt debilitatē organoꝝ: ꝛ iō opz eos tunc surgere. q Et obsurdescēt oēs filie carminis. i. aures que dicūtur filie carmis: eo q̄ delectātur ī melodijs r Excelsa q̄z time. .i. supior pars aie: q̄ oēs nālr timent mortē, ppinquātē etiā sm partē supiorē corpori cōpatientē. s Et formidabūt ī via. q̄ timēt exire viā pñtis vite. t Florebit amygdalus. i. caput canescet. v Jmpiguabit locusta. i. vēter itumescet hūoribus indigestis. x Et dissipabit capparis. i. ꝓcupia carnis q̄ sic noiat: eo q̄ capparis ē herba qua luxuria excitat. y Qñ ibit hō. p mortē. z Jn domū eternitatis sue. q̄ inde nunq; reuertet ad vitā pñtē. a Et circuibunt ī platea plāgentes. hoiem iā defunctū. b Anteq; tē. resumatur: Memento creatoris tui añq; rūpat funis argēte'. i. armonia qua elemēta colligāt ī corpore viuēte q̄ rūpit ī morte. c Et recurrat vita aurea. i. vita futura: q̄ sm veritatē melior ē iustis q; vita pñs: sicut auro melī ē argēto. d Et ꝓterat hydria sup fontē. fons dī hic cor a quo ꝓcedūt spūs vitales sicut aque mūde ex fōte. Hydria cū qua haurit aq̄ de fonte dī hic cōpago ceteroꝝ membroꝝ recipiēs vitā a corde q̄ ꝓterit sup fōtē: q̄ mozit cū corpore. e Et ꝓfri. rota sup cisternā. rota dī hic caput: q̄ appropiquat ad figuram rotūdā: Cisterna vo dī ipm cor: eo q̄ ibi accipit vita vt pdictū est: ꝛ sic rota ꝓfringit sup cisternā: qñ oēs sensus qui vigent ī capite deficiūt totalt corde moriente. f Et reuertatur puluis in terrā tē. i. corp' humanū qđ ꝓ maiori parte factū est de elemēto ire. g Et spūs redeat ad deū. sm merita ei' ꝛ demerita iudicādus ꝓ ipm. g Uanitas vanitatū tē. exponat vt. ſ. c. j. i Cuq; esset. hic ponit breuis recapitulatio de libris salomonis cū dī: ī Cuq; esset sapiētissim' ecclastes. i. salomon cui' sapia ꝓcedebat sapientiā omniū illius tēporis: vt habet. iij. reg. iij. k Docuit populum. verbo ꝛ scripto. l Et enarrauit q̄ fecerat. ſ. ij. c. ꝛ in plib' alijs locis. m Et inuestigans. sapiam. n Lōposuit pabolas multas. ſ. tria milia: vt habetur. iij. reg. iij.

hoc.n.quod dicit de malo regimīe regis ⁊ ꝑncipū posſz alīquis ꝑrūpere i ṽba ꝓ famā ipsoꝝ:iō ꝓhibet hoc tanꝯ ꝓcul osū dicens: c In cogitatōe tua regi ne detrahas. illa.n. que i cogitatōe reuoluūtur:de facili ṽbo ꝓferunt etiā ꝑter intentōem ꝓferentis. d Et in secreto cubicli tui. vbi cre

dís a nullo audiri. e Ne maledixeris diui ti.q; pōt ꝑter scitum tuū audiri ab aliquo ⁊ reportari:iō ſbdit: f Qz ⁊ aues celi i. relatores verboꝝ: q̄ dicūtur aues celi hic eo mō loquendi quo demones dicūt aues celi in parabola semi nantis: Matth.xiij. g Portabūt vocez tuā.ad tuā accusatio nē. b Et qui hēt pēnas.i.quicūq; rela tor verboꝝ velox ad talia referendū:⁊ ē re petitio eiusdē ſnie ad maiorē affirmatōem i Annūciabit sen tentiam.i. ṽba tua ad tuā cōdemnatōez: vl per hēntē pēnas intel ligit malus iudex q̄ ni mis velox est ad ꝓ ferendū ꝓ ſimplices de facili loquens ourā ſniam. .IX.

ēt i ſecreto cubiculi tui nō māledixeri diuiti:qā ⁊ aues celi pōrtabūt vocē tuam:⁊ q̄ habēt pēnas ānnūcia būt ſententiam. .XI.

Qjtte panē tuū ſup tra ſeuntes aquas: qā ꝑ tpa multa iuenies illū. Bā partes septē necnō ⁊ octo: qā ignoras qd futuꝝ ſit ma li ſuper terrā. Si rēplete fu erint nubes:imbrē ſuper trā effundēt. Si cēciderit li gnū ād austrū aut ad aqlo nē:in quocūq; loco cecide rit:ibi erit. Q̄ui obſuat vē tū nō seminat:ēt qui cōſide derat nubes nūnq; metet.

Mjtte panē tuū. Superꝰ ſalomō iduxit ad opa vir tutū gnāliꝫ:hic ꝓnter inducit ad opa mie ſpāliter: qz ſpāli modo faciūt ad ꝓsecutōem beatitudinis future ſm q̄ dī Matth.xxv. Uenite benedicti pīis mei: poſſidete paratū vobis regnū a cōſtitutōe mūdi. Eſuriui .n.⁊ dediſtis mihi māducare ⁊c. Et diuidit in tres partes: qz ꝓmo inducit ad opus ꝑtetatis:2 ad acceleratōem huius operis:ibi Mane semina.3 infert ꝓclusionē sue itentōis:ibi Letare g. Prima in duas:qz ꝓmo iducit ad pietatis actum 2 remouet ipedimētū:ibi Qui obſuat ventū. Circa ꝓmuz dicit: a Mitte panē tuū sup trāseūtes aqs.largiendo ci bū ⁊ potū indigentib⁹:⁊ maxime peregrinis trāseūtib⁹ qui dicūtur hic aque eo mō loquēdi quo dī apoc.xvij. Aque multe ppli multi. Et aque transeūtes:qz pegrini trāseūt ad ad terrā suā ſicut aque ad mare. b Qz post multa tpa inuenies illū recipiēdo inde mercedē nō solū in futuro: ſed etiā aliq̄n in pnti:ſicut Jethro vocauit moyſen ad comedē dū panē:credēs eū esse egyptiū peregrinū: exo.ij. ⁊ ex hoc postea receptus ē in pplo iſrl:⁊ vt filij sui hērent ꝓtem i ter ra ꝓmissionis:qz pietas ad oia valet ꝓmissionē hīs vite q̄ nūc est ⁊ future.j.Timo.iiij. c Da partes septē ⁊c.i.abū dant da de bonis tuis indigētibus. d Qz īgras quid su tuꝝ ſit mali super terrā.i.i vita pnti:⁊ ab illo liberari pote ris p opa pietatis impensa indigentib⁹:qz ſicut ꝑdictū ē pie tas nō solū hēt ꝓmissionē vite future.ſed ⁊ pntis. Uel aliꝫ pōt exponi: Qz ignoras qd futuꝝ ſit mali ſup terrā.q.d. forte eueniet mortalitas hoīum per peſtilētia aut gladium in qua tolleris de vita pnti:⁊ tūc opera pietatis valebūt ti bi:qz ſola pietas comes est defūctoꝝ:vt dicit Aug⁹. Ad b⁹ etiā inducit exemplū ſensibile dicēs: e Si replete fuerit nubes.exalatiōibus humidis. f Imbrez sup terrā effū dent.q.d.ſic hoies diuitias hēntes debēt eas refundere indi gentibus. Ad hoc etiā inducit mortiuū ex hōis statu p⁹ mor tem:qz tunc cessat meritū ⁊ demeritū:iō dicit: g Si ce

ciderit lignū.i.homo q̄ dī arboz euersa a ꝓhīs.vñ scdo de aīa dicit ꝓbs q̄ radices in arboribus sūt ſiles ozi in hoibus qñ per illas accipit arboris nutrimentū. Dī g lignū cadere qñ hō p mortē abſcindit a ſtatu pntis vite h Ad austꝝ aut ad aqlonē.i.ad ptem electoꝝ:vel re probozꝝ que noie aquilonis ōsigna tur:eo q̄ dī hiere mie.j. Ab aqlōe pandetur oē ma lū. i Jbi erit.i. īmutabiliꝫ rema nebit:ꝓpter qō i vita pnti oz hō ō opibus pietati ſo licitari q̄diu pōt mereri. k Qui obſuat. hic ſmo uet qōdā impedi mentū. impedit .n.hō ab operib⁹ pietatis ex nimia dilatōe cogitans q̄ veniet tps ma gis oppoꝛtunum ad distribuēdum pauperib⁹ bona ſua:⁊ interim au ferunt ei bona vl etiā vita:⁊ ſic pri uat intēto:⁊ hoc est qō dicit per ſile: k Qui obſeruat ventū nō semi nat.qz raro aut nunq̄ ē aer ſine vento aliquo. i Et qui ꝓſiderat nubes.dimittēs metere,ꝓpter apparētiam nubiū. m Nunq̄ metet.qz raro ꝓtingit q̄ aer ſit ſi ne nubib⁹.⁊ in tali dilatōe aliq̄n irruūt hostes terrena ſcentia ſibi colligentes:remanētia deuastātes. Scōz im pedimētū ꝓuenit ex estimatōe longitudis vite ꝑpe:⁊ ſic ipedit homo ab operib⁹ pietatis: qz credit ſe indige i futuro bonis ſuis:hoc remouet cū dī: n Quomo ignoras que ſit via ſpūs.i.p quē modū aīa infūdit coꝛ pori. o Et q̄ rōne.i.per quē modū. p Cōpigāt. .i.formētur. q Ossa.ſ.pueri. r In ventre mris. iſta.n.ſunt totaliꝫ occulta nobis. s Sic nescis opera dei.qz ſtatim pōt te tollere de vita pnti:ꝓpter qō Luc. xij.dī diuiti diu viuē ſperāti:Stulte hac nocte repetēt aiam tuā a te:que aūt ꝓgregasti cui⁹ erūt: t Mane. Postꝙ ſalomō induxit ad pietatis exercitiū:hic ꝓnter inducit ad hui⁹ exercitiꝫ feſtinū ꝓncipiū ⁊ etiā ꝓfectū cō tinuū dicēs: t Mane semina semē tuū.i.pietatī ope ra incipe a tempoꝛe iuuētutis. v Et vespere.i. in ſe nectute i qua ſolēt hoies fieri tenaces. x Ne cessz ma nus tua.facē pietatī opa. y Qz nescis qd magꝛ oziatur.i.deo accepti⁹ efficiat. z Et ſi vtrūq; ſimul.i.eq̄ liter deo acceptū. ⁊ Melꝰ erit.in fructu pmū. a Dul ce lumē. hic remouet h⁹ acceleratōis qōdā ipedimētū: qō ꝓcedit ex ꝓsideratōe vite pnti tm: ⁊ sic ipedit hō ab operib⁹ pietatī:qz nō ꝓsiderat tps ſue mortis: iō dī: a Dulce lumē ⁊c.i.delectabile ē hōi ꝑfrui vita pnti: sz qz cū hoc oz de morte cogitare:iō ſbdit: b Si an nis mlti vi.hō.⁊ i ꝑspitate:tñ c Meminisse oz tene. tp⁹is.i.mortī.qō tps vocat nox freq̄nt i ſcripta. d Et diez multoꝝ.i.tp⁹is post mortē qō nō hēbit finem. e Qui cū venerint vanitatī arguunt ꝑterita.i.huius vite delectabilia que pertransierūt vt vmbra. a Le tare ergo. Hic infertur intenta concluſio: ſcilicet q̄

ſichimitis: ꝓpter hoc dī parabola a para qđ ē iuxta: ⁊ bole qđ ē ſmia: qz iuxta ſignificatōem vocū aliud ſignificat. Igitur in hoc libro ſpōſus accipi vī ipſe deus: ſpōſa vo ipa eccla cōplectēs ſtatū vtriuſq teſtamēti: qz ſic eſt vna fides modernoꝝ ⁊ antiquoꝝ: variata tn ꝑ ma

ioꝛē ⁊ minoꝛē explicatōem: ſic eſt vna eccleſia: variata tn ꝑ maioꝛē ⁊ minoꝛem ꝓiunctōem ad deū: qz magis ꝓiuncta ē tempoꝛe noui teſtamēti: ⁊ h' mō accipit eccliā beatus Greg. homel. vij. dicens: Quis ſilitudinē patriſfamilis recti' tenz ꝙ ꝓditoꝛ nr̄ q eoſ quos cōdidit ſic poſſidet q̄ſi ſbditos in domo qui hēt vineā .ſ. vniuerſalē eccliam que a ꝓmo abel iuſto vſq ad vltimum electū qui in fine mūdi naſcitur' ē: quot ſanctos ꝓtulit q̄ſi tot palmites miſit. Eccleſia vo ſic accepta reſpicit diuerſa tpa: ⁊ in aliq̄bus offendit ſpōſū: ⁊ in alīs placauit. Itē ꝓſtituta eſt ex diuerſis gentib'. ſ. ex iudeis ⁊ gentib': ex iuſtis ⁊ peccatoꝛib': ⁊ ꝓbatis ⁊ ſbditis: ⁊ hec ⁊ ꝓſilia faciūt difficultatē i hoc libro: qz freq̄nter fit transitus o vno tpe ad aliud: ⁊ de vna pte ecclie ad aliā: ⁊ de eccleſia ad deū ⁊ ecōuerſo q̄ſi ſub eodē ꝓtextu lre: ⁊ hoc ꝓpt querionē ſponſi ⁊ ſpōſe adinuce ⁊ partium eccleſie in vnā fidē: ſicut plenius dixi i ꝓncipio geñ. in reglis de intellectu ſacre ſcripture. Sciēdū aūt ꝙ licz eccleſia a ꝓncipio mundi incepit vt ꝑdictū ē: tn ſpāliꝛ nomē ſponſe ꝓmo in datōe legis in mōte ſynai accepit: ꝙ quā plebs iſrl fuit deſpōſata deo ꝑ fidē ⁊ latriā: aliis gentib' ad idolatriā declinātib': ꝓpter qđ ſalomō ſpūſancto dictāte deſcribēdo amoꝛē dei ⁊ eccleſie ſb nobis ſpōſi ⁊ ſponſe: incepit a tēpoꝛe egreſſus de egyptiaca ſuitute: qz tunc lex fuit data. Igit iſte liber diuidit in duas ptes: ⁊ in ꝓma deſcribit amoꝛ iſte ꝓ tpe veteris teſtamēti: in ſcda ꝓ tpe noui. ſcda incipit. j. c. vij. Prima diuidit i tres: qz ꝓmo deſcribit amoꝛ ꝑdict' ꝓut reſpicit egreſſū o terra exꝑti: 2° ꝓgreſſum ꝙ viā deſerti: ibi Dum eſſet rex. 3° ingreſſum termini. ſ. iudee. iij. c. ibi Vadā. Prima i duas: qz ꝓmo ponit amoꝛoſa ſponſe petitio: 2° gratioſa ſponſi rñſio: ibi Si īgras. Prima adhuc in duas: quia ꝓmo ponit petitio amoꝛis: 2° excluſio erroꝛis: ibi Nigra ſum. Circa ꝓmū ſciēdū ꝙ ꝓpls iſrl qui ſpōſe noie hic intelligit multū deſiderauit de egypto exire: vt liber a ſuitute dura poſſet deo liberius ſeruire: ⁊ ei amoꝛe feruentius inherē: vt hī exo. iij. ⁊ iſtud deſideriū exꝑmit cum dī: a Oſculet me oſculo oꝛis ſui. i. vtinā ds oñdat ſe mihi ꝙ ſigna ⁊ effect' amicabilē ſicut ſponſū ſpōſe ꝓdilecte. b Qz meliora ſūt vbera tua vino. in hebreo bī: Qz meliores ſunt amoꝛes tui. nomē. n. hebraicū hic poſitū eq̄uocū eſt ad amoꝛes ⁊ vbera. hebrei ſequūtur vnā ſignificatōem: trāſlatio nr̄a aliā: ſed in hoc vident hebrei melius dicē: qz ſm ꝓpetatē hebraici ſermōis ſpōſa h alloq̄tur ſpōſū: in cōmendatōe vo ſponſi nō vī de cēter fieri mētio de vberib'. Pōt tn dici ꝙ ꝓ vbera ſpōſi hic itelligit plenitudo miſericordie dei. Eſt igit ſenſus ſm hebreos cū dī: Qz meliores ſunt amoꝛes tui vino. .i. ſapidioꝛes menti deuote q̄ qōcunq ſapidū coꝛporale gnſtui coꝛporali. Et ſm trāſlatōez nr̄am: b Melioꝛa ſunt vbera tua vino. i. tue miſericordie plenitudo dulciꝛ ē humane menti ꝙ vinū guſtui qđ int coꝛporalia ē magis ſapidū. c Fragrātia. vel fragrātes ꝑ hebreos. d Unguētis optimis. i. plenitudo tue mie vel amoꝛes tui magis recreant aīam deuotū ꝙ qōcunq redolēs ſenſibilr olfactuz.

ōdoꝛe vnguentoꝛum tuoꝛum. Introduxit me rex in cellaria ſua. Exūltabimus ⁊ letabimur i te: mēmoꝛes vberū tuoꝝ ſuper vinum. Recti diligūt te. Nigra ſū ſ ſōꝛmoſa filiē hieruſalez: ſicūt tabernacula cedar: ſicūt pelles ſalomonis. Nō lite me conſiderare ꝙ fuſca e Oleū effuſuz nomen tuū. ꝓ oleuz hic intelligit liquoꝛ aromaticus fluens de arboꝛibus aromaticis i arabia ⁊ terra ꝓmiſſionis: ⁊ collect' fuit in vaſis: ⁊ quādo effudit ſup aliquē ad ꝛfri geriū ſeu medicinam emittit odoꝛē ſuauez: ꝙ quē intelligit in ſcriptura bona fama: ꝑ illud apli .ij. Coꝛ. ij. Chriſti bon' odoꝛ ſumus ⁊c. eſt igit ſenſus cum dicit: e Oleū effuſū ⁊c. ꝙ ꝓ mirabilia que fecit de' ꝓ filīs iſrl in egypto ⁊ in mari rubꝛo: fama nois ⁊ bonitatis eius diffuſa eſt ad alios populos: ꝓpter quā multi ad iudaiſmū fuerūt ꝙerſi: ꝓpter quod ſubdit: f Ideo adoleſcentule dilexerūt te. i. alie gentes ad amoꝛē tuū ſunt ꝙerſe multi. n. de egypto hoc mō fuerūt cōuerſi: ⁊ cū filīs iſrl exierūt de terra egypti: vt hī exo. xij. Silr Jetro cū domo ſua auditis mirabilibus q̄ fecerat de' iſraeli: exo. xviij. g Trahe me ꝓ te. educēdo me potēter de egypto. h Currem'. te ꝓ viā iuſticie ſequēdo. i In odoꝛe vnguentoꝛum tuorum. i. tracti effectibus bonitatis tue: hoc tn ſ. In odoꝛe vnguētoꝝ tuoꝝ. nō eſt de textu: qz non eſt in hebreo: ſz ab aliquo doctoꝛe fuit appoſitum per modū interlinearis gloſe: q̄ poſtea inſerta fuit textui ꝓ imperitiā ſcriptoꝝ. k Introduxit me rex. celeſtl. l In cellaria ſua. reuelās mihi ꝓ moyſen ſecreta ſua: ſm ꝙ dī exo. iij. Cūq minaſſet gregē ad interioꝛa deſerti ⁊c. ſequit: Apparuit ei dñs ⁊c. m Exultabimus ⁊ letabimur i te. quod fuit ipletū quādo tranſito mari rubꝛo letantes dixerūt: Cātem' dño gloꝛioſe ⁊c. exo. xv. n Memoꝛes vberū tuoꝛum. vel amoꝛum tuoꝛū ſm hebreos: ⁊ exponat vt .ſ. o Recti. i. iuſti. ꝑ Diligūt te. filiali amoꝛe. q Nigra ſum. hic cōſequēter ponit excluſio erroꝛis. Circa qđ ſciēdū ꝙ eccleſia militans ſemp habuit: habet: ⁊ habebit vſq ad finem mundi cū iuſtis aliquos peccatoꝛes: ⁊ cū fortibus aliquos debiles: ꝓpt quod ſaluator cōparat eā ſagene miſſe i mare ex oi genē piſciū ꝓgregāti: Matth. xiij. ⁊ iō fragiles hebrei i egypto exūtes ex ſuitute dura ꝑ ipatiētiā fracti reputabāt tota illā eccleſiā ds abominabilē: ſic ſpōſa deſoꝛmis viro ſuo: cū tn de' freq̄nt ꝓmittat electos tribulari ad ſuā purgatōez ⁊ meriti augmētatiōnē: ꝓpt qđ erroꝛē fragiliū remouet dicēs: q Nigra ſuz. .i. turpis in ꝓſpectu dei ꝛfr iperitoꝝ eſtimatōez. r Sz ſoꝛmoſa. ꝛfr vitatē. r Filie hierl'z. i. o vos ipfecti ds plebe iſrlitica: ꝓpt qđ dicūt filie i ſexu femineo ⁊ fragili. s Sic tabernaculū cedar. i. agarenoꝝ: eo ꝙ cedar fuit fili' Jſmaelis: geñ. xxv. q fuit fili' Agar: geñ. xvj. Agarēi vo q nūc dicūt ſaraceni tūc hitabāt i tabernaclis expoſitis imbꝛib' ⁊ niuib' i hyeme: ⁊ ſolis ardoꝛib' i eſtate: ꝓpt qđ denigrata erāt exti' pulchra tn iteri'. t Sic pelles ſalo. noie ſalomōis q pacificus inꝛpetat: intelligit ipſe deus ꝛfr hebreos: qz diſponit oia ſuauit: pelles aūt eius dicūt h opimētū ſuper' tabernaculi: i q de' colebat: qđ erat ds pellib' arietū: exo. xxvj. ⁊ erat expoſitū pluriꝛs ⁊ caumatib': ſicut filīs iſrl duris laboꝛibus in egypto. v Nolite me conſiderare. i. iudicare.

a Qz fuſca ſim. ideſt obſcura ⁊ abominabilis deo.

a Quesiuit vba vtilia.ad bonñ regimẽ ppli. b Et cõ scripsit sermones rectissimos.qz nulla est in eis distorsio a vi tate. c Ac vitate plenos.qz cũ vitate lrali cõtinent ples vitates mysticas. d Uerba sapiẽtũ sicut stimuli.ad exci tandũ pigros in opere vtutis. e Et quasi claui in altum defixi.i.in pfundum sicut dr Job.xiij. Pu teus altus est.i. pfun dus: z ideo sicut cla ui in pfundum ligni defixi sunt ibi quasi immobiles:sic vba,p phetaz nõ possunt a veritate remoueri.

Quesiuit verba vtilia:et cõ scripsit sermões rectissimos ac veritate plenos. Uerba sapiẽtiũ sicut stimuli et qua si clauí i altũ defixi:quí per magistroz consilium data sũt a pastore vno. His amplius fili mi ne requiras. Faciẽdi plures libros nul lus est finis:frequensqz me ditatio carnis afflictio est. Finẽ loquendi pariter oẽs audiamus. Deum time et mãdata eius observa. Hoc est oĩs hõ. Cũcta que fiũt adducet deus in iudicium pro õmni errato:siue bonũ siue malum sit.

f Que p magistro rũ cõsiliũ.i. sapientũ g Data sunt a pa store vno.s.ipso deo: qui oĩa regit z pascit Magistri vo isti pñt dici tres psone i diui nis:vel ãgeli qbus p mo reuelant diuia se creta:z sũt executores diue voluntatis. h His ãplius. Hec ẽ vl tima pars hui libri in qua ponit intenta cõclusio :z hoc q̃tuz ad duo. Primuz ẽ q homo non sit curio sus in uestigatõe scri pturaz pter necessariozz:z q̃tũ ad hoc dr: b His.i. sa cre scripture libris:vt expõit ra.sa. b Amplꝰ fili mi ne req̃ras.p hoc tñ nõ excludũt libri alij ad itellectũ sacre scri pture necessarij:sed illi q̃ nõ sũt ad salutẽ necessarij: de qb dr: i Faciẽdi ples libros nõ ẽ finis.qz sp emergũt no ue difficltates i talib. k Freqnsqz meditatõ.circa talia. l Carnis ẽ afflictio.s.effectiue z sine vtilitate cũ sit õ pter necessarijs ad salutẽ:z impediat necessariozz cognitõez: qz im pedit studiũ circa ipsa. Scõm ẽ q hõ intẽdat totis viribus necessarijs ad salutem:iõ dicit: m Deum time. timore filiali:p quẽ recedit a malo. n Et mãdata ei obsua. ex ercẽdo te in bono:z he sũt due ptes iusticie que faciunt ho minẽ pfectũ in vtute:iõ seqtur: o Hoc ẽ oĩs hõ.i.totus siue pfect hõ:qz totũ z pfectũ sũt idem.v. metaphy.ita q accipitur hic signũ totꝰ vniuersalis,p signo totius integralis qz in hebreo ,p vtroqz est vna sola dictio equoca ad vtrũqz z ẽ sensus: o Hoc ẽ oĩs hõ.i.iste due partes iusticie faci unt pfectũ hoiem in vtute:z subdit motiuũ ad illa duo cũ dr: p Et cũcta que fiũt sub sole.s.ab hoibus q̃ p liberũ arbitriũ possunt mereri z demereri. q Adducet deꝰ ad iudiciũ.gnãle. r Pro oi errato.in hebreo hr:Pro oi ce lato.qõ ibi manifestabit. s Siue bonũ sit.vt remunere tur. t Siue malũ.vt puniat.Ad hanc sniam põt retra hi quãtũ ad aliquid nra lra cũ dr:Pro omni errato.i. delicto ex malicia vel ignorãtia.Siue sit bonũ. de genere: malũ tamen ex circũstantia:sicut cũ aliquis dat elymã mulieri paupcule vt eam pertrahat ad luxuriã.Siue maluz. de genere sicut furtum z homicidiũ.Punitio tñ taliuz cedet ad gloriã electozz:sicut dr psal lxij. Letabit iustus cum viderit vindictã:z ad gloriã dei:cui ẽ honoz z glia i scla sclozz. Amẽ.

Explicit liber ecclĩastes.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super ecclesiasten finit feliciter.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super cantica incipit.

Sculetur me nẽ. Expedito primo Salomonis libro i quo traduntur documẽta que faciũt ad illustra tionẽ mentis:z scõo in q̃ inducimur ad cõtemptũ affluentie mo bilis:hic ñter inducit tertius in ducens ad amorẽ supne felicitatꝫ sicut dictũ fuit plenꝰ in principio primi libri:vbi posui quãdã pfatõem,p istis tribꝰ libris. Appetitꝰ vo felicitatis supne,pcedit ex amore mutuo dei z rõalis creature:q̃ in hoc libro describit: vt plenꝰ vi debit,psequẽdo:tamẽ ad maiorẽ dicẽdozz intelligẽtiam aliqua sunt hic pmittẽda. Primũ est q trãslatio nra in pluribꝰ locis discrepat a lra hebraica:z sũr signatio ca pitulozz. Scõz est q totus iste liber,pcedit pabolice nec tñ apparet lucide qbꝰ,psonis determinate parabole fm sensũ lralem sint applicande:z hoc cũ pdicti difficulta tẽ igerit in hoc libro. Si.n. hoc appareret sicut iudicũ .ix. vbi dr: Dixerũt aũt oĩa ligna ad rãnũ:veni z impa sup nos.ex lra sequẽte manifeste pz:q̃ intelligitur de si chimitis z abimelech quẽ vnxerũt sup se regẽ:tũc faci le esset hunc librũ exponẽ:sed hoc nõ apparz nisi i quo dã gnãli.s.q̃ iste liber loq̃tur pabolice o amore mutuo spõsi z sponse:sz quis sit iste spõsus z que sit hec spõsa clare nõ apparet ex lra:ppr quod accipiuntur varie a diuersis. Quidã.n. dixerũt q̃ hic accipit spõsus ad lit terã ipse salomõ:z spõsa filia pharaonis vxor ei pdile cta:sz hoc nõ vr vez:qz sz hic amor inẽ spõsum z spon sam potuerit eẽ licitus: vtpote ifra limites mrimonij ptentus:sicut dixi plenꝰ sup tertiũ librũ regũ.iij.c. tñ carnalis fuit z frequẽter hẽt talis amor aliqd inhone stũ z illicitũ adiũctũ:ppter qõ descriptio talis amoris nõ vr ad libros sacre scripture canonicos ptinẽ: maxie qz huiusmõi libri spũsco dictante sũt scripti. Salomo aũt amorem sui ad vxorẽ z ecõuerso:z delectamẽta ad hoc seqntia coguit per experiẽtiã:z non per sanctispũs reuelatõez:,ppter quod hic liber qui semper fuit ab he breis z latinis inter canonicos libros reputatus: vt pz per Hiero.in ,plogo galeato:nõ vr de hoc amore pscri ptus. Propter quod hebrei dicũt q̃ iste liber loquitur pabolice de amore dei z plebis iudaice:quã sibi despo sauit i legis datõe:exo.xx.z sic habuit eã vt spõsam p dilectã. Expositores vero catholici dicunt cõmuniter: q̃ liber iste loquit de amore xpi z ecclesie:accipiendo ec clesiam,put diuidit cõtra synagogã:que,pcessit de late re dormientis xpi in cruce: sicut Eua formata fuit de costa dormientis Ade:z sic tam illi q̃ isti nituntur ad su as intentões litteram applicare. Saluo tamen meliori iudicio vtriqz vident in aliquo deficẽ. Primo i hoc q̃ spõsam accipiũt nimis stricte iudei dicentes spõsaz pci se esse plebem iudaicam cum gente conuersa ad ipsam: catholici vero plebem xpianam : quia i hoc libro po nuntur aliqua que non videntur conuenienter exponi referendo ad statum veteris testamenti:z econuerso ali qua que non possunt conuenienter exponi de statu no ui. Et ex hoc seqtur ẽfectus alius quo iudei aliqua ad statum noui testamenti pertinentia incõuenienter expo nunt de statu veteris: z econuerso catholici aliqua ad vetus testamentum pertinentia minus conuenienter ex ponunt de statu noui: loquendo tamen de sensu lit terali: cui prout potero insistere intendo. Et est hic sensus litteralis: non ille qui per voces significatur: sed qui per res significatas primo intelligitur: si cut patet in exemplo supra posito de Abimelech z

Et dī dilect⁹ fasciculus myrrhe: qz sicut myrrha ꝓfuat carnē a putrefactōe: sic deus mentē a peccati corruptōe: z qz non solū mentē seruat: sed etiā delectat: iō sb̄ditur: a Botr⁹ cypri cē. z ordinet sic lra: a Botr⁹ cypri i vineis engaddi. ē aūt engadi locus vbi crescit balsamum ꝓpe mare mortuū: vt appareat in descriptiōe terre sancte: z ibi dez crescit arbor aromatica nomine cyprus: q̄ facit grana sil iuncta sicut in vuis vinee z inde locus dī vinee vt dicūt aliq̄ Et iō cyprus nō ē hic nomē insule que ē in mari mediterraneo: qz ibi nō sunt dicte vinee. b Dilect⁹ meus mihi. i. magis ōlectat me spiritualr q̄ qōcūq̄ sapidum z suaue delectet corpalit.

int ybera mea cōmorabit. Botrus cypri dilect⁹ me⁹ mihi: i vineis engaddi. Ec cē tu plchra es amica mea: ecce tu plchra: ōculi tui columbaꝝ. Eccē tu pulcher es dilecte mi: z decorus. Lectulus nr̄ floridus: tignā domoꝝ nr̄aꝝ cedrina: laquearia nostra cupressina. Ego flos cāpi: et liliū cōvalliuz. Sicut lilium int̄ spinas: sic āmica mea it̄r filias. Sicut malus it̄r ligna siluaꝝ: sic dilectus meus int̄r filios.

Capitulus.II.

Sub ūmbra illi⁹ quez desideraueram sedi: z fruct⁹ ei⁹ dulc gutturi meo. Introduxit me rex in cellā vinariā: ordinauit i me charitatē. Fulcite me floribus: stipate me malis: qa amore lāgueo. Leua eius sub capite meo: z dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie hierusalez p̄r capreas ceruosq̄ campoꝝ: ne suscitetis neq̄ euigilare faciatis dilectam: donec ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliēs i mōtibus: trāsiliēs colles. Silis est dilect⁹ meus capree hinuloq̄ ceruorum. En ipse stat post parietem nostruz

Sub vmbra. hic ꝑter pōit duplex nōbile bñficiū i deserto isrl exhibitū. Primū ē bñficiū columne ignis z nubis que illuminabat noctē: z ō die temperabat solis ardorē: exo. xiij. z quātū ad hoc dicit sponsa:

a Sub vmbra illius quē desiderabā sedi. i. mansi vel hitaui sic dī deuto. j. Sedistis ꝙ in cades barne multo tpre. i. māsistis. Scōm beneficiū fuit mānē celit⁹ date in cibū: exo. xvj. De quo cibo dicit sapie. xvj. Panē paratū de celo pstitisti eis sine labore dē delectamētum i se hēntē z ois sapozis suauitatē: z hoc ē qō subditur: Fructus ei⁹ dulcis gutturi meo. ꝫ⁹ beneficiū fuit ritus sacrificioꝝ p que placabat offensa diuina: z ꝓcurabat gra nō ex sacrificijs sm se: sz in q̄tū fiebāt ex offerentiū fide z deuotiōe: z q̄tū ad hoc dicit spōsa: c Introduxit me rex i cellā vinariā. i. ad altare holocaustoꝝ: vt dicit rasa. qō dī cella vinaria: eo ꝙ i libamib⁹ sacrificioꝝ ibi effūdebatur vinū: z tūc leuite cātozes incipiebāt canē dīnas laudes que ordinātur ad dilectōem dei z ꝓximi: iō sequit: d Ordinauit i me charitatē. sz aūt p charitatē deus hēat i via: h⁹ tñ nō ē i re p quē modū hī i patria: sz in spe. Sz aūt spes inquātū ē de bono causet delectatōem: tñ absentia realis hui⁹ boni iducē afflictōem: sm illud ꝓuer. xiij. Spes que differt affligit aiaz: z hec afflictio vocat h lāguoꝝ spōse: mlier autē lāguida corpalr delectat floꝝ z pomoꝝ odozib⁹: z spōsi amplexib⁹: ꝙ q̄ h designāt metaphozice dīne ꝓsolatōes q̄ dant sperātibus in se cuz dī: e Fulcite me flozib⁹ cē. z ps ex dictis lra. Et qz ꝓtinuatio taliū ꝓsolatōum ē appetēda z subtractio abhorrēda: iō sb̄dit: f Adiuro vos fi. hie. i. infirmi ō pplo isrl: vt dcm ē. s. c. j. g Per capreas cēuosq̄ campoꝝ. i. p ꝓphetas q̄ sic nolant i scripta genī. xlix. Neptalis ceruus emissus. h Ne susci. neq̄ eui. fa. dile. i. vt nō declinet ad aliqō horribile pctm: ꝓpt qō dīna ꝓsolatio sb̄trahat z tot⁹ pplis ꝓturbet: sic ꝓtigit i fabricatōe vituli z ei⁹ adoratōe: exo. xxxij. i Donec ipsa ve. p istud donec ñ itelligit q̄ spōsa debeat hoc velle futuro tpre: sic Matth. j. de Joseph z Maria dī: Et nō cogscebat eā donec peperit. qz nō cogūt eā postea. k Vox dilecti. hic pōit bñficiū data legis: qō fuit valde gratiosū vl nōbile: sm q̄ dī deuto. iij. Non est. n. alia gens sic iclyta vt hēat cerimōias iustaq̄ iudicia z vniuersā legē cē. De h⁹ bñficio dic h spōsa: k Vox dile. mei. ꝓnūciāti ꝓcepta decalogi exo. xx. Locutusq̄ ē dñs cūctos sm̄ones hos: Ego sū cē. l Ecce iste ve. sa. i mon. i. discēdēs i mōte synai i q̄ ꝓtulit ꝓcepta decalogi q̄ dī mōtes z colles i plali ꝓpt diuersas sui ptes: vl ponēdo plale ꝓ singlari: sic freqnr fit i scriptura. vñ exo. xxxij. Isti sūt dij tui isrl: q̄ eduxerūt te de terra egypti: z tñ erat ibi vnū idolum tñ. m Silis ē dile. me⁹ ca. cē. ꝓ hoc designat velocitas dīni de scēsus ad dādū legem. n En ipse stat post parietem nostrum. per parietem intelligit nubes densa que inter deum

b Q2 decolorauit me sol. mulier. n. pulchra de sua natura si solis ardoribus exponat: a pulchritudie sua exteri⁹ immutat: tñ talis imutatio accñtalis ē: ⁊ ꝓcedit ab exteriori. Est igit sensus: b Q2 decolorauit me sol. i. ardor tribulatois egyptiace fecit me nigrā ⁊ turpē apparē: vñ oī ō hoc ardore ūrō. iiij. Uos aūt tulit dñs ⁊ eduxit de fornace ferrea egypti: ꝓpt quod sḡdit: c Filij matris mee pugnauerūt ⁊ me. i. duris laboribꝫ me afflixerūt egyptij qui dicūtur filij eiusdē matris cū hebreis: eo ꝙ vtrīq; de eadez terra fuerūt nati: eo mō loquēdi quo nati pariſius dicūtur pueri ⁊ filij pariſienſes. Oēs .n. hebrei qui cuz Jacob fuerāt igressi egyptū mōtui erāt qñ egyptij ceperunt eos affligere: vt hēt exo. j. ⁊ iō oēs reliqui erāt i egypto nati. d Posue. me cu. i vi. i. deputauerūt me seruilib⁹ opib⁹ ⁊ sorsita aliqui eoꝝ tāq; fui erāt ꝓputati nocte ⁊ die ad custodiam vinearum. e Uineam meā non custodiui i. operibus meis intendere conuenienter non potui ꝓpter occupatōem in operibus egyptiorum. f Jndica mihi. Postq; sponsa petiuit a sponso dilectionis affectum: hic consequenter petit ab eo directionis effectum. Aliqui. n. hebrei laboribus fracti reputabant egyptios felices: ⁊ cum eis ad idolatriam inclinabantur: ꝓpter quod petit spōsa ab hac deuiatōe ꝓseruari dicens: f Jndica mihi nē. ⁊ construatur sic littera: O tu sponse quez diligit anima mea: indica mihi in meridie. i. in hoc tribulatōnis ardore. g Ubi pascas. fideles tuos tanq; gregem tuum. h Ubi cubes .i. requiescas per fidem formatam ab infidelitate ⁊ idolatria me preseruando: ꝓpter quod subdit̄ur: i Ne vagari incipiam post greges .i. alias gentes infideles. k Sodalium tuorum. i. regum ⁊ ꝓncipum ipsarum: qui dicuntur hic sodales dei: eo ꝙ cum eo participāt in nomine. dicuntur. n. reges ⁊ domini sicut ipse deus: vt dicit ra. ſa. Sed mihi videtur melius dici: ꝙ angeli sancti prelati gentibus infidelibus dicantur hic sodales dei. Unde Daniel. x. angelus ꝓlatus grecis vocatur princeps grecorum: ⁊ ꝓlatus persis ꝓnceps persarum. Et dicit beatus dionysius ꝙ fuerunt angeli sancti de quibus certum est ꝙ sunt in societate dei: ⁊ tamen ꝓerant infidelibus ꝓplis. l Si ignoras. Postq; descripta est amorosa sponse petitō: hic cōsequenter ponitur sponsi gratiosa responsio: ⁊ ꝓmo respondet ad petitionem secundam: vt continuetur littera ad immediate precedentem dicēs: l Si ignoras te o pulcher. inter mulieres. i. o tu plebs hebrea inter alias gētes pulchra ꝓpter puritatem fidei ⁊ latrie. l Si ignoras te. i. times ꝓpter infirmos tuos a via recta declinare. m Egredere. de societate ⁊ familiaritate idolatrarum: q2 scribitur ꝓuer. xiij. Amicus stultorū similis efficietur. n Et abij post vestigia gregum .i. simplicium credentiū quales fuerunt Abel Seth: Enoch: Noe: ⁊ ꝓsimiles. o Et pasce hedos tuos .i. infirmos de populo tuo. p Juxta tabernacula pastorum. i. fm documenta patriarcharum qui interroganti de sua conditione responderunt: Uiri pastores ouium sumus nos ⁊ patres nostri: geñ. xlvij. q Equitatui. Dic cōsequenter respondet ad primā petitōem sponse que erat de dilectōnis affectione dicens: q Equitatui meo i curribus pharaonis assimilaui te amica mea. i. ostendi manifeste veram dilectionem ad te quando subuerti curꝰ pharaonis in mari rubro te persequentis: exo. xiij. Et tunc assimilaui te equitatui meo. i. angelis meis quos valde diligo. angeli .n. sancti in multis locis sacre scripture dicuntur eius militia ⁊ exercitus: ⁊ eodez modo dicuntur hic equitatus dei. Militum enim turma equitatus cōmuniter noiatur. r Pulchre sūt gene tue sicut turturis. i. pulchritudo fidei tue ē mihi amabilis. In hebreo habetur: Pulchre sunt gene tue in ordinibus. i. in ornamētis circa faciē tuā ordinate dispositis: ⁊ ad hoc cōsonat lra sequēs cū dr: s Collū tuū sicut monilia. sunt. n. monilia colli ornamēta. Hebrei. n. de egypto exeuntes petierūt ab amicis ⁊ vicinis egyptijs iocalia argentea ⁊ aurea ō mādato dei: exo. xj. de quib⁹ postea ornauerūt se in solēnitatib⁹ dñi. Rō vero diuersitatis lre predicte ē: q2 nomē hebraicū ibi positū est equocū ad turtures ⁊ ordines: translatio nostra sequit̄ ꝓmā significatōem: hebrei vero aliam quoꝝ dicto magis consonat littera sequens vt visum est. Et ad idē ptinet quod sḡdit̄ur: t Murenulas aureas fa. ti. ver. ar. sunt. n. murenule ornamenta opere plectili facta de filis aureis ⁊ argēteis ⁊ lapidibus intextis: quib⁹ ornabant capita mulierū: ⁊ ore vestiū circa manus ⁊ collū. v Dum esset rex. Descripto amore sponsi ⁊ sponse ꝓut respicit exitum de egypto: hic ꝓsequēter idē describit̄ ꝓut respicit hitationem in deserto. Et diuidit in duas partes: q2 ꝓmo ponit huius amoris ꝓmotiua: ⁊ eī impeditiua: vt opposita iuxta se posita magis elucescant. scōa pars incipit ibi: Capite nobis. Promotiua vero amoris ex pte sponsi sunt eī beneficia in deserto sponse collata: nō tñ recolunt̄ hic omnia sed aliqua notabilia: nec ponūtur eodē ordine quo fuerūt collata: q2 frequēter i sacra scriptura ꝓus facta posteris narrātur: ⁊ ecōuerso. Jgit̄ pars ista diuidit̄ i tres partes: in ꝓma ponit̄ bñficiū cohabitatōis divine: in secūda colūne nubis ⁊ māne: ibi Sub vmbra. in tertia legis date: ibi Uox dilecti mei. Prima adhuc in duas: q2 ꝓmo ponit̄ dictū bñficiū: scōo sponsi ⁊ sponse mutuū colloquiū: ibi Ecce tu pulchra. Circa ꝓmum sciēdū ꝙ maximū bñficiū fecit deus israeli i ōrto quādo voluit hitare i medio ꝓpli i tabernaculo i quo erat ꝓpiatoriū tāq; sedes dei: sic dictū fuit plenē exo. xxv. de quo loqbat moyses sicut homo ad amicū suum: ⁊ per moysen ꝓplo: vñ dicit deutero. iiij. Nec est alia natio tā grādis q̄ hēat deos appropiquātes sibi: sicut de⁹ nr adest cūctis obsecratōibus nostris. De hac hitatōe igitur dei dicit sponsa: v Dū esset rex. celestis. x In ac. suo. i. i ꝓpiatorio. y Narꝺ mea nē. i. thymiama bōi odoris: qō offerebat i altari icēsi i ꝓspectu sactisctoꝝ ubi erat ꝓpiatorium. z Fasciculus myr. oi. me⁹ mi. iter vbe. mea cōmora. i. itra coz meū ꝓ iugem meditatōem.

qz peccauim⁹: Nume. xiiij. ⁊ sic quodāmodo querebāt dei beniuolentiā: ꝓpter qō i ꝑsona talīū dicit sponsa: g Nū quē diligit aia mea vidistis: ad moysen ⁊ aarō ꝑmonē dirigēdo: ⁊ qz nō rnderūt ꝑm eoz desideriū: sed magis ad ꝯtiū: Nume. xiiij. Nolite ascēdere: nō. n. ē ōs vobiscū ⁊c. ideo ad dictā petitōez non ponit hic rn sio. b Paulu lū. Hic ꝙnter ponunt quedam su ꝓadictoz declaratiua .s. amoris sponsi ⁊ spōse: ⁊ ꝑmo ponit huius amoris reformatio: ⁊ spōse cōmē datio: ibi Que ē ista. Circa ꝑmum dicit sponsa. b Paululū cū pertransissem eos .s. moysen ⁊ aaron: de quib⁹ fit ꝑmo imediate ꝑcedēs. i Inueni quez diligit aia mea.

Nūm quē diligit aia mea vidistis: Paululū cū ptrā sissem eos: inueni quē diligit aia mea. Tenui euz: nec dimittā: donec itroducā illuz in domū matris mee: ⁊ i cubiculū genitricis mee. Adiurō uos filie hierlm per capreas ceruosqz campoz: nē suscitetis neqz euigilare faciatis dilectā donec ipsa velit. Que est ista q ascēdit per desertū sicūt virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueri pigmētarij: En lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis isrl: omnes tenentes gladios: ⁊ ad bella doctissimi. Uniuscuiusqz ensis sup femur suum: propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani. Columnas ei⁹ fec argēteas: reclinatoriū aureū ascēsū purpureū: media charitate ꝓstrauit ꝓpter filias hierlz. Egredimini filie syō ⁊ uidete regē salomonem qz moztuis aarō ⁊ moyse ⁊ tota illa gnātōe que exierat de egypto a. xx. annis ⁊ supza vt ꝑdictū est: ppls isrl in uenit deū, ppciū sub Josue duce q mirabiliz iordanem trāsiuit ⁊ potēter aduersarios deuicit. k Tenui euz nec dimittā. qz toto tpze Josue ppls nō recessit a dei seruitute: Josue vlti. l Donec itroducā illū in domum mris mee ⁊c. i. donec figā eius tabernaculū in sylo: Josue. xviij. Ibi. n. habuit ꝑmū tabernaculū dni stabilem māsionē: vt dictū fuit super librū Josue ⁊ .j. reg. Dicit aūt illud tabernaculū in quo de⁹ spāliz hitabat domus matris ⁊ genitricis spōse ꝓ pplo isrl qui tūc erat: quia de oblatōibus parētū ei⁹ factū fuerat i deserto: exo. xxxv. Et qz ḋes ppli in fuiture dei erat desiderāda: iō ꝑdit: m Adiuro vos filie hierlm. ⁊ exponat vt. s. ꝑcedēti .c. n Ne suscitetis ⁊c. i. ne declinetis ad idolatriam p quā inirūpit ḋes ista: ꝯtiū tn fecerūt post moztē Josue: vt pz li. iudi. vt dicet postea. o Que est ista. Hic cō sequēt ponit spōse cōmendatio: ⁊ ꝑmo hec cōmendatio ponitur sb parabola mulieris virtuose: ⁊ sub pabola mulieris speciose. c. seqnti. Prima in duas: qz ꝑmo ponit dicta cōmendatio: scdo ꝓcludit itēta ꝓclusio: ibi Egredimini. Prima adhuc in tres: qz ꝑmo cōmendat de sacrificioz oblatōe: scdo ō castroz disponē: ibi En lectulū. tertio de tabernaculi cōpōne: ibi Ferculū. Circa ꝑmuz sciendū q post oblatōem sacrificioz i altari holocaustoz: qō erat sub diuo: sacerdotes offerebāt thymiama in altari incensi qō erat i tabernaculo: ⁊ tūc erant sacrificia ꝓsūmata: vt hz he. ix. Et q̄tū ad hoc dī: o Que est ista. i. q̄placida in ꝓspectu dei. p Que ascēdit p desertū. tendebat. n. ad terrā, pmissionis q̄ altioz ē illo deserto. q Sicut virgula fumi ex aromatibus ⁊c. qō dī, ppter thymiama cōpositū ex plurib⁹ aromaticis eeb⁹ exo. xxx. ⁊ designabat deuotōem ppli p quam merebat ad terrā, pmissionis itroduci. r En lectulū. Hic cō sequēter cōmēdat de castroz dispōe que optime disponebant circa tabernaculū: vt plenius dixi Numeri. iij. Tres. n. tribus erāt in parte oriētali: ⁊ tres i occidētali. ⁊ alie sex i parte aqlonari ⁊ meridionali: ⁊ hoc ē quod dī: r En lectulū salomonis. i. tabernaculū federis: qō dī de lectulus .ē j. c. qui deus noīe salomonis itelligit i hoc li. vt dcm ē .ē. j. c. s Sexaginta fortes .i. sexagesies .x. milia: que faciūt sexcēta milia pugnatoz: qui excubabāt circa tabernaculū: Nume. ij. ⁊ adhuc erāt tria milia. d. l. sed nō cōputant hic: qz scriptura freqnter tales minutias omittit. Ponit aūt h⁹ vn⁹ fortis ad designāduz .x. milia. qz p .lx. fortes sexagesies .x. milia itelligūtur: vt dcm ē: eo mō loquendi quo dicit de dauid. ij. reg. xviij. Tu vnus, p. x. milib⁹ cōputaris. t Ex fortissimis isrl. h⁹ dī ad excludēdū mulieres ⁊ paruulos ⁊ debiles ex senectute qui nō, pcedebāt ad bella q̄ sūt: v Oēs tenētes gladios ⁊c. quia erant ꝓpti ⁊ parati ad pugnādū ꝯ inimicos. x Propter timores nocturnos. i. ppter subitū aduētū aduersarioz qui solent magis irruē de nocte. y Ferculū. Hic ꝙcōmēdat ō tabernaculi cōpositōe: ad cui⁹ ꝓstructōem obtulit pplis donaria mente deuota atqz ꝓptissima: exo. xxxv. qz tn hoc fuit ad mandatū dei qui ꝑcepit fieri tabernaculū fidei: iō dī: y Ferculū fecit sibi rex salomō. i. ipe deus ad cultū suū fecit fieri tabernaculū qō dī hic ferculū a fero fers q̄si fertulū qz portabat per leuitas de loco ad locū: vt pz Numeri. iij. vñ in hebreo sic hī: Papilionē fecit sibi rex salomō. Est aūt papilio dom⁹ portabilis de lignis libani. Dicit. n. ra. sa. q Jacob añq descendēt in egyptū vidit i spiritu filios suos ide postea exituros ⁊ tabernaculū deo facturos i deserto vbi nō habēt ligna sethim: de qb⁹ tn facte sūt tabule tabernaculi ⁊ vectes ⁊ arca ⁊ pla alia: ppt qō portauit secū in egyptū semina ⁊ radices arboz ad opus illud necessariaz de monte libani qui ē in terra chanaam: ⁊ hoc mō tabernaculū dī factū de lignis libani. Siqs aūt dcm ra. sa. nō recipiat: lz nō videat aliqd absurdū includē: pōt dicere: z De lignis libani. i. de lignis silīb⁹ illis que crescūt i libano. a Columnas ei⁹ fecit argenteas: qz itra tabernaculū erāt quattuor columne quaz bases erāt argentee: ⁊ in illis columnis pendebat velū diuidēs sanctū ⁊ sanctū sanctoz: ⁊ iō dicuntur argētee a base que sustinet totū residuū: exo. xxvj. b Reclinatoriū. i. ꝓpciatoriū quod erat q̄si sedes dei. c Aureuz. qz totū ō auro purissimo: exo. xxv. d Ascensū purpureū. hic vocat velū ꝑdictū: eo q i columnis erat sursū eleuatū: ⁊ purpureum eo q erāt ibi varietates purpuree intexte: exo. xxxvj. e Media charitate constrauit qz post velū itra sanctū sanctoz sup pauimētū erat arca in qua erant tabule ⁊ vna aurea hēns mānа: ⁊ virga aaron que frōduerat: que erāt diuine charitatis ad ppls signa. f Propter filias hierlm. i. ppter psonas de pplo isrl: quibus hierlm metropolis erat futura: p quaz salute añ ꝓpciatoriū fiebant oratōes a sūmo sacerdote. g Egredimini. Hic iferē intenta cōclusio. s. q ex cōsideratōe ꝑdictoz beneficioz ppls attendat dilectōem dei erga ipm: ⁊ potissime in legis datiōe per quam populum illum sibi elegit ⁊ sibi desponsauit: ideo dicitur: g Egredimini filie syon. de meditatione terrestri ⁊ carnali. h Et videte regem salomonem. idest deum vobis specialiter factum regem in datione legis: quia

erat ⁊ pplm: ⁊ qz ex illa nube ꝓcedebant cozuscatões ex quibus videbatur nubes aperiri: ió sḋit: a Respiciés ꝑ fenestras ⁊c. s. illi⁹ nubis apturas: qz ꝓcutiebat ppls timore: ac si de⁹ pñtialr videret. vñ exo. xx. dicit: Lucet aut ppls videbat voces ⁊ lampades, i. cozuscatões. Sequit ibidē: Et territi ac pauoze cōcussi ꝓcul stantes dixerūt moysi: Loqre tu nobis: ⁊ audiem⁹: ⁊ non loquat nobis dns ne forte moziamur. b En dilectus meus loquit mihi. Surge ꝑpera. i. aiam erige ad vba mea. c Amica mea. ꝑ charitatem d Colūba mea. ꝑ intērōis simplicitatez e Formosa mea. ꝑ exteriozē honestatem f Et veni. ad fuiendū mihi soli. vñ primū ꝓceptū decalogi ē: Nō hēbis deos alienos cozā me ⁊c. ⁊ sḃditur rō: g Jā. n. hyems trāsijt ⁊c. i. tēpus hozridū egyptiace fuititi⁹ i quo a seruitute mea ipediebaris. h Flozes apparuerūt ⁊c. i. tps amenū libertatis venit in quo libere potes mihi seruire. Hoc aūt tps libertatis intelligit hic ꝑ tps vnale in quo incipiūt flozes apparere: turtures cantare: ⁊ aues cetere: vinee florere in terra illa que est valde calida: arbozes putari: ⁊ ꝑme fic⁹ maturari: ⁊ ꝛz vitatē hist̄orie ppls isrl exiuit de egypto i vere. Exiuit. n. xv. die mēsis ꝑmi q̄ incipit a ꝑma lunatōe ꝓpinq̄zi eq̄noctio vnali: vt dixi plen⁹ Heñ. vij. ⁊ exo. xij. ⁊ q̄nquagesima die ab exitu fuit data lex in monte synai. i Surge ꝑpera ⁊c. exponatur vt. s. qz repetitio est ciusdē ad maiozē excitatōem. k Colūba mea. hic incipit vsus in hebzeo. Colūba. n. nidificat in fozaminibus parietū ⁊ petraz ꝑ que designat h⁹ locus castroz: vbi ppls isrl hitabat. Est igit sensus: k Columba mea. i. plebs hebzaica: vt ꝓdictū est. l In fozaminibus petre i cauer. mace. i. i hitaculis tuis. m Ostende mihi faciē tuā. hilarit recipiēdo legē meā. n Sonet vox tua in auribus meis. ꝓfitēdo ꝓfuatōem mee legis ꝛz q⁹ scribit exo. xxiij. Uenit ergo moyses ⁊ narrauit plebi oia vba dñi atq; iudicia: rñditq; ppls cunct⁹ vna voce: Oia vba dñi que locut⁹ ē faciemus. ⁊ qz hoc fuit deo placitū: ió sḃditur: o Vox. n. tua dulcis ē ⁊c. Lapite nobis. ꝑ⁹ amozis spō se ⁊ sponsi ꝓmotiua hic inserūtur ipeditiua: ⁊ lz pla fuerit vbi i deserto ppls pluries offendit deū: tñ h⁹ ponūt duo magis notabilia 2⁹ⁿ ibi: In lectulo meo. Primū aūt ipedimentū est de adozatōe vituli q̄ fuit maximū: ad q̄ ind⁹ct⁹ fuit ppls ꝑ aliquos ad idolatriā magis ꝓnos: ⁊ fraudulenti sḃ specie boni dicētes aarō exo. xxxij. Fac nobis deos qui ꝓcedant nos: Moysi. n. viro huic q̄ nos eduxit de terra egypti nescim⁹ quid acciderit. q. dicāt: nō possum⁹ ꝓcedē sine ductoze: ⁊ isti postea fuerūt infecti per leuitas: vt ibidē hr: ⁊ h⁹ est q̄ h⁹ dr: p Lapite nobis. i. inficite. q Vulpes parvulas q̄ demoliūtur vineas. i. psonas dolose inducētes populū ad idolatriā. r Nā vinea nra. i. plebs isrlitica: Esaie .v. Uinea dñi exercituū dom⁹ isrl ē. s Florvit. florverat .n. hec vinea i receptōe legis deuota: ⁊ sicut tpe floritōnis vinee vulpes ibi trāseūtes ⁊ flozes excutiētes faciūt magnū dānū: sic ꝑdicti idolatre i vinea isrl fecerūt magnū damnū spūale: verūtn q⁹ leuite iunxerūt se cū dño ⁊ moyse: exo. xxxij. Siquis ē dñi iungat mihi: congregatiq; sunt ad eū oēs filij leui qui erant pars notabilis ppli: ió in p̄sona coz⁹ dic spōsa: t Dilectus meus mihi ⁊ ego illi. ⁊ ñ vitulo cō flatili. v Qui pascit inī lilia. i. delectat i psonis mundis ab idolatria. x Donec aspiret dies. s. exptatōis: i quo ad ꝓces moysi dns fuit placat⁹ pplo de peccato vituli ꝓpi qō sḃditur: y Et inclinent vmbze. in hebzeo hī: Fugiant vmbze. i. dicti peccati macule: ⁊ ꝓpi dei placatōem sḃdit sponsa: ȝ Reuertere dilecte mi. diligendo me

rēspiciēs per fenestras: ꝑspiciēs ꝑ cancellos. En dilectus meus loquit mihi. Surge ꝑpera amica mea cōlūba mea: formosa mea et vēi. Jaz. n. hyems trāsijt: bimber abijt ⁊ rcessit. Flōres apparuerūt i terra nra: tēpus putationis aduenit. Vox turturis audita ē i terra nosta fic⁹ ꝓtulit grossos suos vinee flozētes dederūt odozez suū. Surge ꝑpera amica mea: speciosa mea ⁊ veni: cōlūba mea i fozaminib⁹ petre i cauerna macerie. Ostēdē mihi faciē tuā: sonet vox tua i auribus meis. Uox. n. tua dulcis: ⁊ facies tua decoza. Lapite nobis vulpes parvulas q̄ demoliuntur vineas. Naz vinea nra flozuit. Dilect⁹ me⁹ mihi ⁊ ego illi: qui pascit iter lilia: donec aspiret dies: et i clinet vmbze. Reuertere: si milis esto dilecte mi capree binnuloq; ceruozum sup montes bethel.

Caplm .III:

In lectulo meo per noctem quesiui quem diligit anima mea. Quesiui illum: ⁊ non inueni. Surgam ⁊ circuibo ciuitatem per vicos ⁊ plateas: queram quem diligit anima mea. Quesiui illum: ⁊ nō inueni. Inuenerunt me vigiles: qui custodiunt ciuitatem.

sic ꝓpus. a Silis esto cap. ⁊c. i. fac istō celeriter. b Sup mōtes bethel. i. sup mōtē synai vbi dns loquebat moysi q̄ dr mōtes i plāli rōib⁹ supradcis. ⁊ dr mōs bethel. i. dom⁹ dei: qz hitauit ibi cū moyse: tñ i hebzeo hr: Sup mōtes bathar. i. partitōis vl sepatōis. s. dī a pplo: vt dicit hic ra. sa. qz tūc tpis dixit dns moysi: Uade ⁊ descende de loco isto peccauit ppls tuus ⁊c. ⁊ sequtur: Non. n. ascēdā tecū: qz ppls dure ceruic⁹ est. tñ finalr ad ꝓces moysi concessit se esse ductozem populi. Cap. III.

In lectulo meo. hic ponit scōm ipedimētū qō ptigit ꝑ explozatozes qui terruerūt pplm itm q⁹ dimisso moyse ⁊ arca dñi voluerūt reverti i egyptū dicētes Nume. xiij. Cōstituam⁹ nobis ducē ⁊ reuertamur i egyptū. ꝓpi qō dns irat⁹ dedit sniam ir retractabilē: q⁹ oēs egressi de egypto a. xx. ānis ⁊. s. morerētur i deserto ꝓter caleph ⁊ iosue: ⁊ hoc ipedimētū lamentat spōsa dicēs: a In lectulo meo. i. i moysi tabernaculo: vt dcm ē supra. j. c. b Per noctes. i. tpze tribulatōis excitate ꝑ explozatozes. c Quesiui quē diligit. moyses. n. ⁊ aarō i tabernaculo ozauerūt dñz ꝑ pplo vt dcā snia tēpareť: ꝛz qz ñ fuerūt exauditi ió sḃditur: Quesiui illū ⁊ ñ inueni ⁊c. d Surgā ⁊ circuiui. i. deptū ānis. xl. qō lzno possit dici ciuitas ꝓpter se acceptū: tñ dicit ciuitas ꝓpter multitudinē ppli ibi circūeuntis: in qua erant sexcenta milia absq; mulieribus ⁊ paruulis. e Per vicos ⁊ plateas queram ⁊c. quia in omni loco ad quē ppls declinabat iplozabat dei miaz. Et ꝓinter reuertit ad factū moysi ⁊ aarō dicēs: f Inuenerūt me vigiles. i. moyses ⁊ aaron: vt dicit hic ra. sa. eo q⁹ vigilabāt sup custodiam populi ⁊ annunciauerunt populo sententiam domini. Sed quia die sequenti populus penitens de dicta rebellione dixit: Parati sumus ascendere ad locum de quo locutus est dominus:

qz peccauim⁹: Nume.xiiij. ⁊ sic quodāmodo querebāt dei beniuolentiā: ꝓpter qō i ꝑsona taliū dicit sponsa: g Nū quē diligit aia mea vidistis: ad moysen ⁊ aarō ꝓmonē dirigēdo: ⁊ qz nō rnderūt ꝓm eoz desideriū: sed magis ad ꝯtiū: Nume.xiiij. Nolite ascēdere: nō.n. ē ds vobiscū ⁊c. ideo ad dictā petitōez non ponit hic rn sio. b Paulu lū. hic ꝓnter ponunt quedam supadictoz declaratiua .s. amoris sponsi ⁊ spōse: ⁊ ꝓmo ponit huius amoris reformatio: ꝛ spōse cōmē datio: ibi Que ē ista. Circa ꝓmum dicit sponsa. b Paululū cū pertransissem eos .s. moysen ⁊ aaron: de quib⁹ fit ꝓmo imediate p̄cedēs. i Inueni quez diligit aia mea. qz moztuis aarō ⁊ moyse ⁊ tota illa gnātōe que exierat de egypto a.xx. annis ⁊ supza vt ꝑdictū est: ppls isrl in uenit deū ꝓpriū sub Josue duce q̄ mirabiliꝛ iozdanem trāsiuit ⁊ potēter aduersarios deuicit. k Tenui euz nec dimittā. qz toto tpze Josue ppls nō recessit a dei seruitute: Josue vlti. l Donec itroducā illū in domum mris mee ⁊c. i. donec figā eius tabernaculū in sylo: Josue.xviij. Jbi.n. habuit ꝓmū tabernaculū dñi stabilem māsionē: vt dictū fuit super libꝝ Josue ⁊ .j. reg. Dicit aūt illud tabernaculū in quo deꝰspāꝛ hitabat domus matris ⁊ genitricis spōse ꝓ pplo isrl qui tūc erat: quia de oblatōibus parētū eiꝰ factū fuerat i defto: exo.xxxv. Et qz q̄es ppli in fuitute dei erat desiderāda: iō sbdit: m Adiuro vos filie hierlm. ⁊ exponat vt.s. p̄cedēti .c. n Ne suscitetis ⁊c. i. ne declinetis ad idolatriam p quā inꝛūpit q̄es ista: ꝯtiū tñ fecerūt post moꝛtē Josue: vt pz li. iudi. vt dicet postea. o Que est ista. hic cō sequnt ponit spōse cōmendatio: ⁊ ꝓmo hec cōmendatio ponitur sb parabola mulieris ꝛtuose: ꝛ sub pabola mulieris specioſe. c. seqnti. Prima in duas: qz ꝓmo ponit dicta cōmendatio: scdo ꝓcludit itēta ꝓclusio: ibi Egredi mini. Prima adhuc in tres: qz ꝓmo cōmendat de sacrificioꝝ oblatōe: scdo ò castroꝝ dispōne: ibi En lectulū. tertio de tabernaculi cōpōne: ibi Ferculū. Circa ꝓmuz sciendū q̄ post oblatōem sacrificioꝝ i altari holocaustoꝝ: qò erat sub diuo: sacerdotes offerebāt thymiama in altari incensi qò erat i tabernaculo: ⁊ tūc erant sacrificia ꝓsūmata: vt hī he.ix. Et q̄tū ad hoc dī: o Que est ista. i. q̄ placida in ꝓspectu dei. p Que ascēdit p deſtū. tendebat. n. ad terrā. pmissionis q̄ altioz ē illo deserto. q Sicut virgula fumi ex aromatibus ⁊c. qò dī. ppter thymiama cōpositū ex pluriꝫ aromatici) eeb⁹ exo.xxx. ⁊ designabat deuotōem ppli p quam merebat ad terrā. pmissionis ītroduci. r En lectulū. hic cō sequēter cōmēdat de castroꝝ dispōe que optime dispo nebant circa tabernaculū: vt plenius dixi Numeri.iij. Tres.n. tribus erāt in parte oztali: ⁊ tres i occidētali. ⁊ alie sex i parte aq̄lonari ⁊ meridionali: ⁊ hoc ē quod dī: r En lectulū salomonis. i. tabernaculū federis: qō dī dei lectulus .s. j.c. qui deus noīe salomonis itelligit i hoc li. vt dcm ē .s. j.c. s Sexaginta fortes .i. sexagesies .x. milia: que faciūt sexcēta milia pugnatoꝝ: qui excubabāt circa tabernaculū: Nume.ij. ⁊ adhuc erāt tria milia. d. l. sed nō cōputant hic: qz scriptura freq̄nter tales minutias omittit. Ponit aūt ꝫ vn⁹ fortis ad designāduz .x. milia. qz p .lx. fortes sexagesies .x. milia itelligūtur: vt dcm ē: eo mō loquendi quo dicit de dauid. ij. reg. .xviij. Tu vnus p. x. milib⁹ cōputaris. t Ex fortissimis isrl. ꝫ dī ad excludēdū mulieres ⁊ paruulos ⁊ ò biles ex senectute qui nō p̄cedebāt ad bella q̄ sūt: v Oēs tenē nētes gladios ⁊c. quia erant ꝓpti ⁊ parati ad pugnādū ꝯ inimicos. x Propter timoꝛes nocturnos. i. ppter subitū aduētū aduersarioꝝ qui solent magis irruē de nocte. y Ferculū. hic ꝫ cōmēdat ò tabernaculi cōpositōe: ad cui⁹ ꝓstructōem obtulit ppls donaria mente deuota atq̄ ꝓptissima: exo.xxxv. qz tñ hoc fuit ad mandatū dei qui p̄cepit fieri tabernaculū fidei: iō dī: y Ferculū fecit sibi rex salomō. i. ipe deus ad cultū suū fecit fieri tabernaculū qō dī hic ferculū a fero fers ōsi fertulū qz poztabat per leuitas de loco ad locū: vt pz Numeri. iij. vñ in hebreo sic hī: Papilionē fecit sibi rex salomō. Est at papilio dom⁹ poztabilis de lignis libani. Dicit .n. ra. sa. q Jacob añq̄ descendēt in egyptū vidit i spiritu filios suos ide postea exituros ⁊ tabernaculū deo facturos i defto vbi nō habēt ligna sethim: de qb⁹ tñ facte sūt tabule tabernaculi ⁊ vectes ⁊ arca ⁊ pla alia: ꝓpt qò poztauit secū in egyptū semina ⁊ radices arboꝝ ad opus illud necessariaꝝ de monte libani qui ē in terra chanaam: ⁊ hoc mō tabernaculū dī factū de lignis libani. Sicꝫ aūt dcm ra. sa. nō recipiat: ꝛz nō videat aliq̄d absurdū includē: pōt dicere: z De lignis libani. i. de lignis silib⁹ illis que creſcūt i libano. a Colūnas eiꝰ fecit argenteas: qz ītra tabernaculū erāt quattuoꝝ colūne quaꝝ bases erāt argentee: ⁊ in illis columnis pendebat velū diuidēs sanctū ⁊ sanctū sanctoꝝ: ⁊ iō dicuntur argētee a base que sustinet totū residuū: exo.xxvj. b Reclinatoriū. i. ppiciatoriū quod erat q̄si sedes dei. c Aureuz. qz totū ò auro purissimo: exo.xxv. d Ascensū purpureu. hic vocat velū p̄dictū: eo q̄ i colūnis erat surſū eleuatū: ⁊ purpureum eo q̄ erāt ibi varietates purpuree intexte: exo. xxxvj. e Media charitate constrauit qz post velū ītra sanctū sanctoꝝ sup pauimētū erat arca in qua erant tabule ⁊ vna aurea hēns mānā: ⁊ virga aaron que frōduerat: que erāt diuine charitatis ad ppl̄z signa. f Propt filias hierlm. i. ppter psonas de pplo isrl: quibus hierlm metropolis erat futura: p quaꝝ salute añ ppiciatoriū fiebant oratōes a sūmo sacerdote. g Egredimini. Dic iferē intenta cōclusio. s. q̄ ex cōsideratōe p̄dictoꝝ beneficioꝝ ppls attendat dilectōem dei erga ipm: ⁊ potissime in legis datiōe per quam populum illum sibi elegit ⁊ sibi desponsauit: ideo dicitur: g Egredimini filie syon. de meditatione terrestri ⁊ carnali. h Et videte regem salomonem. idest deum vobis specialiter factum regem in datione legis: quia

Nūm quē diligit aia mea vidistis: Paululū cū ptrā sissem eos: inueni quē diligit aia mea. Tenui euz: nec dimittā: donec itroducā illuz in domū matris mee: ⁊ i cubiculū genitricis mee. Adiurō uos filie hierlm per capreas ceruosq̄z campoꝝ: nē suscitetis neq̄z euigilare faciatis dilectā donec ipsa velit. Que est ista q̄ ascēdit per desertū sicūt virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueri pigmētarij: En lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis isrl; omnes tenentes gladios: ⁊ ad bella doctissimi. Uniuscuiusq̄z ensis sup femur suum: propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani. Colūnas eiꝰ fecit argēteas: rēcliatoriū aureū ascēsū purpureū: mēdia charitate ꝓstrauit ꝓpter filias hierlz. Egrēdimini filie syō ⁊ videte regē salomonem

modus regis est dare legē subditis. a In diademate. i. regia dignitate. b Quo coronauit illū mater sua. i. plebs hebraica qñ legē eius suscepit tanq̄ dñi z regis sui: eo mō loquēdi quo ppls dī coronare aliquē i regē suū qñ recipit eū in regē z dñm: sicut de dauid dī. ij. reg. v. Et venerunt vniuerse tribus isrl' a dauid i ebron. z sequtur ibidē: Unxerūtq; dauid regē sup isrl. Dī aūt hic plebs hebraica dei mater: eo q̄ nasciturus erat de ea fz carnē p vginē: Mat th. j. c In die desponsatōis ei'. i. tpre datōis legis i quo desponsauit sibi plebez illā: ut dictū ē. d Et i die letricie cordis ei'. q̄ deo fuit placitum verbū popli dicentis exo. xxiij. Oia vba q̄ locutus ē faciemus.

Capl'm. IIII.

Ulā plchra es. hic cōsequenter cōmēdatur sponsa sub parabola mulieris speciose: z p̄mo ponit parabola: 2° exponitur. Quātum ad p̄mum dī: a Quam pulchra es. i. valde pulchra. b Oculi tui colūbaꝝ. i. simplicis aspect': qō mītū facit ad gratiositatē mulieris. c Absq; eo qō intrinsecus latet. i. pulchra mēbroꝝ dispōne sub vestibus latente. d Capilli tui sicut greges caprarum ꝛc. i. ordinate dispositi: z cōpositi. Hec. n. silitudo z alie non sunt i oibus p̄ditōibus: q̄ tunc esset idētitas: sed aliquādo sunt in paucis z aliquādo in vnica. e Dētes tui sicut greges tōsarum ꝛc. i. albi bñ ordiati. f Oēs gemellis fetibus. i. supiores decēter corrñdent inferioribus sicut gemelli adinuicē. g Et nō est sterilis inē eas. i. non ē aliqs dentiū fract' vel putrefact'. h Sicut vitta coccinea labia tua. sunt. n. labia in parte vbi p̄iungunt rubea: que rubedo iuxta albedinē facit ad decorē. i Et eloquiū tuū dulce. i. gratū oib' audientibus ipm. k Sicut fragmē mali punici: qō ē rubicūdū in parte oppōsita soli. l Ita gene tue. rubicunde i parte emunctioꝝ iuxta albedinē circūstantē. m Absq; eo qō intrinsecus latet. exponat vt. s. n Sicut turris dauid collū tuū rectū z decenter eleuatū. z in hoc tenet silitudo. o Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree gemelli. i. hñtia p̄formitatē eleuatōis: nō tñ nimiā: sed decentē inq̄ tū facē ad oñsionē mulieb'is sex'. Oia p̄dcā faciūt vt p̄z ad corporalē pulchritudinē mulieris. Per hāc aūt parabolaꝝ intelligitur pulchritudo spūalis sponse fm statū illius tpris cuius caput dī p̄ueniēter patriarcha Jacob alio noīe dictus isrl: a quo sicut a capite denoiant isrlite. Capilli immediate orientes ab hoc capite sūt. xij. p̄liarche: oculi vo moyses z aaron dirigentes pplm: dentes vo bellatores parati ad ouratōem aduersarioꝝ. vñ dixit ille strēnuus bellator caleph Nume. xiij. Sicut panē possum' eos ouorare. Labia vero eloquiū dulce, pferentia leuite cantores dicētes diuinas laudes. Bene vo rubicūde alij leuite ministrantes in altari holocaustoꝝ in q̄ erat ignis p̄tinuus. Per guttur aūt intelligūtur studiosi in lege: vt dicit ra. sa. ppt̄ hoc p̄parat turri dauid collū tuum que edificata ē cū ppugnaculis. Mille clypei pēdent ex ea: ois armatura fortiū. Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree gemelli: qui pascunt i liliis: donec aspiret dies: z inclinentur umbre. Uadā ad mōtem myrrhe: z ad collē thuris. Tota pulchra es amica mea: z macula nō est in te. Ueni de libano sponsa mea: veni de libano veni. Coronaberis de capite amana: de vertice sanir z hermon: dē cubilibus leonum: de montibus pardorum. Uulnerasti cor meum: soror mea sponsa: vulnerasti cor meū

in diademate qua cōronauit illū mater sua: in die desponsatōis illius: et in die letricie cordis eius.

Capitulum. IIII.

Ulā pulchra es amica mea: q̄ plchra es. Oculi tui colūbaꝝ absq; eo qō intus latet. Capilli tui sicut greges caprarum: q̄ ascenderunt de monte galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum: q̄ ascenderūt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: et sterilis non est inter eas, Sicut vitta coccinea labia tua: z eloquiū tuum dulce. Sicut fragmen mali punici: ita gene tue: absq; eo qō intrinsecus latet. Sicut turris dauid collū tuum que edificata ē cū ppugnaculis. Mille clypei pēdent ex ea: ois armatura fortiū. Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree gemelli: qui pascunt i liliis: donec aspiret dies: et inclinentur umbre. Uadā ad mōtem myrrhe: z ad collē thuris. Tota pulchra es amica mea: z macula nō est in te. Ueni de libano sponsa mea: veni de libano veni. Coronaberis de capite amana: de vertice sanir z hermon: dē cubilibus leonum: de montibus pardorum. Uulnerasti cor meum: soror mea sponsa: vulnerasti cor meū

munite clypeis: q̄ per tale studiū habent arma contra impugnatōes legis diuie. Et per talē modū dic magister sniaꝝ i p̄ncipio libri sui in quo ponūtur snie studiosoꝝ in diuina lege: Fidē nr̄am aduersus carnalium hoium errores dauitice turris clypeis munire vel potius munitaꝝ ondere studuimus. Duo vbera sūt due tabule testimonij: ex quibus suggitur lac sacre scie z deuotōis. p Donec aspiret dies. .s. noui testamēti de quo dicit apostol' Roma. xiij. Nox p̄cessit dies aūt appropiquauit. vñ dī Luc. xvj. Lex z pphe vsq; ad Johānez in quo incepit dies noui testamēti q Et inclinent vmbre. q̄ i nouo testamēto cessant figure aduenientē veritate: cui' quodammodo erant vmbre. r Uadam ad mōtem. Postq̄ salomon descripsit mutuū amorē sponsi z sponse fm statū egressus de egypto z p̄cessus in deserto: hic cōsequēter idē facit fm statū accessus ad terminū. s. ad terrā sanctā. Et diuidit in duas ptes: q̄ p̄mo describit q̄tū ad ingressū terre: 2° q̄tū ad statuz ipius possesse caplo sequēti. Circa p̄mū excitat sponsa ex duob' ad ingressū terre. Scōm ponit ibi: Dorm' p̄clusus. Primū aūt excitatiuū est amor sponsi z spōse qui facit eos p̄corditer ambulare: p̄pter qō dicit sponsus: r Uadā ad montē ꝛc. i. ad terrā iudee que est mōtuosa z i qua crescūt aromatica iter q̄ ē myrrha. q. d. spōse hoc dz te excitare ad veniēdū illuc: q̄ cōsors ero z dux vie tue. hoc. n. dixit Josue. j. Sicut fui cū moyse: ita ero tecū: nō dimittā te nec dereliquā. tu. n. sorte diuides populo huic terrā p̄ qua iurau patrib' tuis: z vt magis excitet eā cōmendat eā dicens: s Tota pulchra es amica mea. q̄ interfectis illis iminente Moysi morte q̄ peccauerāt in peccato phegor: Nume. xv. ppls remā sit sine notabili macula peccati sub Josue. t Ueni de libano. non est hic libanus nomē montis i iudea existentis: sed alteri' loci vltra iordanē: vñ filij isrl venerūt in iudeā. Frequēter. n. diuersa loca eisdem noib' noiant Et dī h ter veni. ad maiorē excitatōem sicut Diere. xxj. Terra ira terra audi vbū dñi. v Coronaberis ō capite amana ꝛc. In hebreo hī: Respicies de capite amana. Sūt. n. amana: sanir: z hermō noia mōtiū vltra iordanē exītiū: vñ vt terra iudee: z iō ppls isrl illuc veniens aspiciebat terrā sibi p̄missā gaudens p̄pter ei' pulchritudinē: z sorte iposuerūt sibi serta vel coronas in signū exultatōis: fm q̄ hz translatio nr̄a. v Coronaberis ō capite amana ꝛc. i. videbis terrā tibi p̄missā ō loc isrl. x De cubi. leo, ꝛc. i mōtib'. n. ill' erāt cubilia leonū z pardoꝝ ñ tñ nocuer̄t filijs isrl: sic nec spētes horribiles i ōsto exites: p q̄s filij isrl trāsiert: dicit. vij. y Uulnerasti cor

meū. modus ē amātiū loquēdi ad expressionē amoris.
z In vno oculoꝝ tuoꝝ. i. moyse q̄ supradict⁹ ē vnus oculus spōse: q̄ fuit deo valde amabilis: ⁊ ppter eū fuit deus pplo fauorabilis. a Et in vno crine colli tui. i. in ioseph q̄ fuit deo valde acceptus: ⁊ fuit vn⁹ ō capillis sponse seu crinib⁹ vt dictū est supra
b Quā pulchre sī māme tue ⁊c. exponat vt supra de vberibus spōse que dicunt hic
c Pulchriora vino. ppter pulchritudinē ⁊ mūdiciam legis ptente i tabul. d Fauus distillans labia tua ⁊c. hoc dicitur de orationibus deuotis summi pontificis ⁊ cāt oꝝ que fiebāt in psona totⁱ ecclie.
e Et odor vestimentoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris. Hort⁹ pclusus soror mea spōsa: hort⁹ cōclusus: fons signat⁹. Emissiones tue paradisus mālorꝝ punicorꝝ cū pomorꝝ fructib⁹. Cypri cū nardo nard⁹ ⁊ croc⁹: fistula ⁊ cinamomū cū⁊ vni

in vnō oculorum tuorū ⁊t i vno crine colli tui. Quaꝫ pulchre sunt mamme tue soror mea spōsa. Pulchriora sunt vbera tua vino: ⁊ odor vnguētoꝝ tuoꝝ sup omia arōata. Fauꝰ distillās labia tua sponsa: mel ⁊ lac sub lingua tua: ⁊t odor vestimentoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris. Hort⁹ pclusus soror mea spōsa: hort⁹ cōclusus: fons signat⁹. Emissiones tue paradisus mālorꝝ punicorꝝ cū pomorꝝ fructib⁹. Cypri cū nardo nard⁹ ⁊ croc⁹: fistula ⁊t cinamomū cū⁊ vniuersis liguis libani: myrrhā ⁊ aloe cū⁊ oīb⁹ pmis vnguē tis. Fons hortoꝝ puteꝰ aq̄ rū viuentiū: q̄ fluūt impetu de libano. Surge aglo ⁊ veni auster: pfla hortū meum: ⁊ fluēt aromata illⁱ⁹. Ca. V.

Veniat dilect⁹ me⁹ i hō tū suū: ūt cōedat fructū pomorꝝ suoꝝ. Veni in hortū meū soror mea spōsa messui myrrhā meā cū aromatib⁹ meis. Cōedi fauū cū melle meo ⁊ bibi uinū meū cum lacte meo. Cōmedite amici ⁊ bibite: ⁊ inebriamini charissimi. Ego dormio

uersis liguis libani: myrrhā ⁊ aloe cū⁊ oīb⁹ pmis vnguē tis. Fons hortoꝝ puteꝰ aq̄ rū viuentiū: q̄ fluūt impetu de libano. Surge aglo ⁊ veni auster: pfla hortū meum: ⁊ fluēt aromata illⁱ⁹. Ca. V.

Veniat dilect⁹ me⁹ i hō tū suū: ūt cōedat fructū pomorꝝ suoꝝ. Veni in hortū meū soror mea spōsa messui myrrhā meā cū aromatib⁹ meis. Cōedi fauū cū melle meo ⁊ bibi uinū meū cum lacte meo. Cōmedite amici ⁊ bibite: ⁊ inebriamini charissimi. Ego dormio

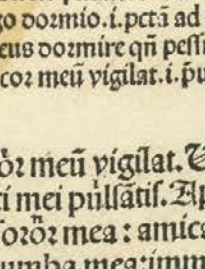
fm longitudinē terre promissionis eā irrigās i multis locis: iō subdit: Fons hortoꝝ. ⁊ accipit hic fōs i singulari p fontibus i plurali: sicut dī Syllogism⁹ ē orō. i. pgeries oīonū: q̄ iordanis ex duob⁹ fontib⁹ oritⁱ: q̄z vnus vocat iordⁱ alⁱ⁹ dan: qui sil iūcti iordanis nomē efficiūt: vt dicit hieronym⁹ super mattheū: ⁊ pz i descriptione terre sācte.
x Puteus aquaꝝ. q̄ iordanis abūdat i aq̄s: eo modo loquēdi quo aliquis abundās i pecunijs dicitur puteus pecuniarum.
y Uiuentiū. dicūt ei ppie viuere illa q̄ habent in se principium sui motus: vt alia ⁊ plante ⁊c. iquantum habent in se principium sui motus pz augmētū ⁊ decremētum: ⁊ ad silitudinē huⁱ⁹ dicūtur aque viuentes que scaturiūt ex fōtibus quales sūt aque iordanis. Aque vero cisternales dicūtur mōtue. a Que fluūt impetu ō libano. iordanis ei oritⁱ ex fō

tibus predictis ad radices mōtis libani vt dicit hieron. super mattheū. b Surge aquilo ⁊ veni auster ⁊c. q̄ ad flatū vētoꝝ oppositaꝝ partiū fluūt gutte aromatice ō arboribus aromaticis huⁱ⁹ terre q̄ colligūt ab icolis eo q̄ sunt pretiose. Hec oia predicta sūt ō cōmendatione terre promisse ad excitandū desideriū sponse. Caplm. V.

Veniat dilectus me⁹. Postq̄ descripsit salomō amorem spōli ⁊ spōse, put respicit ingressū terre: hic pnit idē describit put respicit tps ipius possesse: ⁊ diuidit i duas partes: q̄ prio facit hoc fm tpa iosue ⁊ iudicū: secdo fm tpa a dauid vsq̄ christū ca⁹. sequēti. Circa pmū sciēdū q̄ pplis isrl illis tpibus aliq̄n fuit i psperis: aliq̄n i aduersis: ⁊ io primo tāgunt, p̄spera: secdo aduersa: ibi Ego dormio. Circa primū dicit spōsa: a Veniat dilectus me⁹ i hortū suū. i. habitet mecū p ꝺdescensionē sue bonitatis i terra mihi ꝺcessa q̄ vocat hortⁱ⁹ oñi: eo q̄ colebat ibi b Ut comedat fructū pomorꝝ suoꝝ. i. vt comedere me ⁊ faciat fructus terre mihi date in pace: eo mō loquēdi quo dixit dñs abrae gen. xxij. Nūc cognoui q̄ timeas dñm. i. cognoscere feci: vel q̄ actus ⁊ passiones fideliū i scriptura aliq̄n attribuunt ipi deo: ac. ix. Saule saule q̄d me psequeris. i. fideles meos: ⁊ ita comestio fructuū terre attribuit ipi ꝺo: q̄ pplis ei⁹ cōmedit q̄n cū iosue terrā itrauit: Josue. v. Cōmederūt ō fructib⁹ terre desecitq̄ māna. ⁊ q̄ hoc fuit ex dono deⁱ: iō subdit i psōa spōsi c Uēi i hortū meū soror mea spōsa. habitādo ibi i bonoꝝ abūdantia: iō subdit: d Messui myrrhā meā. i. ꝓpaui tibi terre bona. e Comedi. expōat vt dictū ē. f Fauū cū melle meo ⁊c. p hoc designat abūdātia mellis: vini: ⁊ lactis i terra illa: ppt q̄ subdit: g Comedite amici ⁊c. i. quādiu adherebitⁱ mihi p amicitiā ⁊ latriā habebitis oīa bonoꝝ abūdātiā: ⁊ hoc pz ex decursu veteris testi. b Ego dormio. Hic pñr ponit⁹ aduersa: pplis ei isrl ex abūdātia bonoꝝ tpaliū declinauit ad idolatriaz: sicut ꝺdixerat moyses deut. xxxij. Incrassat⁹ ē dilect⁹ me⁹ ⁊ recalcitauit: incrassat⁹ i pinguat⁹ ⁊ dilatat⁹ dereliquit deū factorē suū ⁊c. ⁊ iō dñs p⁹ multā sufferētiam iflixit penam debitā: vt sic pena docente

reducere ad pniam: ppter qō sic ꝓcedit: qz pio ponit cul-
pa: scō pēa: ibi Dilect⁹ me⁹. Tertio pnia: ibi Surrexi. Cir-
ca ꝑmū dī i pſōa oñi: b Ego dormio. i. pctā ad tpꝰ diſſi-
mulo. vñ cōiter dī ab hoib⁹ deus dormire qñ peſſimos ho-
mines differt punire. i Et cor meū vigilat. i. puideo tpꝰ
debitū punitionis: ⁊ ſubdit i pſona ſponſe
adulteratis a ſponſo
reuocate. k Vox
dilecti mei. per pphe-
tas ſuos ⁊ doctores.
l Pulſantiſ. me ad
pniam. m Aperi
mihi. per confeſſū bo-
ni. n Soror mea
amica mea ⁊c. tēpo-
re. ſ. preterito tue ino-
centie. o Quia ca-
put meū eſt plenū ro-
re. p rorem intelligit
parua pluuia: p gut-
tas noctium magna.
Ros ei ⁊ pluuia diffe-
runt ſm paucitatez ⁊
multiplicitatem ma-
terie. j. metheororꝝ. ⁊
loquitur hic deus ſz
modū ſpōſi recōcilia-
tionē ſue ſponſe deſi-
derantis: ⁊ nō retar-
datur ab hoc ex ipo-
tunitate tpis. Et ſbdi
tur reſponſio ſponſe male recōciliationē recuſantis cuz dī:
p Expoliaui me tunica mea. i. dimiſi cultuz diuinū ꝓſue
tū tam diu ē: ſicut pz in ꝓceſſu libri iudicū. Modus eni vi-
uendi cōſuet⁹ alicui⁹ vulgariter dī tunica ei⁹. q Quō in
duar illa. qz per admonitiōes ꝓphetarꝝ volebat ppls reuer
ti ad cultū diuinū. r Laui pedes meos ⁊c. hoc dī ſz eſti
mationē idolatrātis ppli: qui cultū dei reputabat imūduz
⁊ cultū idoli mūdū. Et ſic exponit Ra. ſa. s Dilect⁹ me
us. qz p culpe diſſimulatione de⁹ adhibet penā: tō dicit ſpō
ſa: Dilect⁹ meus miſit manū ſuā. i. manū ſue iuſticie ad pu-
niendū me. t Per foramē. Proſequit pabolā ſpōſi ira
ti ꝫ ſpōſā apertionē oſtij ſibi denegātē: q̄ p feneſtrā vel ali-
quā aperturā infert baculū ad pcutiēdū eā. v Et vēter
meus itremuit ad tactū ei⁹. qz ppls a deo percuſſus ꝓcipie-
bat timorē eius: vt pz libro iudicū i plurib⁹ locis. x Sur-
rexi. Dic ꝑñt pena docēte ſubdit pnia. Et diuidit i duas par-
tes: qz pio per pniaz q̄rit ſpōſi recōciliatio: ſcō ponit pul-
chritudinis eius deſcriptio: ibi Qualis ē. Circa ꝑmū dicit
ſpōſa: Surrexi vt aperirē dilecto. q̄rēs ei recōciliari ⁊ ſic a
pena liberari. y Man⁹ mee diſtillauerūt myrrhā. i. ap-
plicaui me ad opa pnie q̄ deſignāt p amaritudinē myrrhe
z Peſſulum oſtij mei aperui ⁊c. peſſulū ē oſtiū i magna
porta: ⁊ p hoc deſignat q̄ pnia i ꝓncipio ē iperfecta: ppt qō
ſubdit: a At ille declinauerat atq; trāſierat. qz nō ſtati ad clamorē
ppli liberabat eū a pēa: ⁊ qz ex hoc augebat afflictio: tō ſbdit: b Alia mea liq̄facta ē: ſic ſagimē i patella. vñ ō hoie
dimiſſo i afflictiōe dī vulgariter q̄ frigitur i ſagimine ſuo.
c Queſiui illū ⁊c. qz ſic dictū ē de⁹ nō ſtati liberabat ppl̄z
ſz dimittebat eū affligi ab aduerſarijs: vt a philiſteis moa-
bitis: ⁊ ceteris gētib⁹ circa terrā iudee exñtib⁹: vt pz ex ꝓcurſu
libri iudicū: ⁊. j. reg. tō ſbdit. d Inuenerūt me cuſtodes
⁊c. i. principes gētiū i circuitu iudee exñtiū q̄ noiat ꝫ ciuit⁹
a hierlm metropoli iudee. e Percuſſerūt me. nocumētuz
iferēdo pſonis. f Tulerūt palliū meū. ſpoliādo me bo-

nis meis. ⁊ qz ppls cōis ppter pctm̄ idolatrie ñ erat di-
gnus exaudiri: tō ꝓmittit ſe ſpōſa ad pſonas mūdas ab
idolatria: qz ſēp i pplo iſrl fuerūt aliq̄ tales quātūcūq;
ppls cōis: vel ēt principes ad idolatriā declinarēt. vñ. iij
reg. xix. dicit dñs ad heliā: Dereliq̄ mihi i iſrl ſex milia
virorꝝ. q̄ꝝ genua
ñ ſt curuata ante
baal. Et qz preceſ
talium ſūt exaudi-
biles: tō dicit: g
Adiuro vos fi. hie.
i. pſone deuote ō
iſrl: nec eſt ꝫ illud
qđ dictū ē. ē. j. ca.
q̄ filie hieruſalez
ſignificāt fragiles
ppli: qz taz pfecte
pſone q̄ ipfecte ſi
de eodē pplo: ſed
ē. j. cap. ipfecte di
cūt filie hierlm p
pter fragilitatē ſe
xus: ꝫ aūt pfecte
eodē noie n dicant
rōne deuotiōis ō
q̄ fit ꝫ mētio: que
magis vigere ſolz
i mulierib⁹: ſm il
lud qđ canit eccle
ſia: Intercede pro
deuoto femineo ſe-
xu. Idē ei nomē i
ſacra ſcriptura ex diuerſis ꝓprietatib⁹ nō ſolū accipit ꝑ
diuerſis: ſz etiā aliq̄n ꝑ ꝯrijs: ſicut deus leo dī rōne ma
gnanimitatis: apoc. v. Vicit leo ō tribu iuda. ⁊ diabol⁹
rōne rapacitatis: pria petri. v. Aduerſari⁹ vr diabol⁹ tāq;
leo rugiēs ⁊c. Dicit igit: g Adiuro vos. i. p rē ſacra
dēpcor. b Filie hieruſalē. i. deuote pſōe. i Si iue
neritis dilectū meū. vobis gratioſū i oīonib⁹ vr̄is. k Ut
nuncietis ei. p me ōpcādo. l Quia amore lāgueo. i.
recōciliari ſibi deſidero. m Qualis ē. Hic ꝑñt pōit
ſpōſi deſcriptio. Et diuidit i duas ptes: qz pio circa h°
mouet q̄ſtio: ſcō ponit rñſio: ibi Dilect⁹ meus. Circa ꝑ
mū ſciēdū: q̄ ſicut ppls peccator̄ ꝓcurrebat ad deuotos
ppli ad habēdū oīonis ſuffragiū: ita ecōuerſo deuoti i
ducebāt ppl̄m ad cognitiōez dei ⁊ ad ei⁹ vez cultū: tō in
pſona coꝝ dī: m Qualis ē dilect⁹ tu⁹. i. vtinā attēde
res quātū ē amabilis ⁊ bon⁹. n Ex dilecto. i. ꝑ oib⁹
diligēdus. vel hoc dī ad denotādū, pceſſionē diuinaꝝ ꝑ-
ſonaꝝ: qz filius ꝓcedit a pre ſicut dilect⁹ ex dilecto: ⁊ ſpūs
ſanct⁹ ab ābob⁹: vt amor mutuꝰ vtriuſq;. o O pul-
cherria mulierū. i. aliaꝝ gētiū ꝑ tpe deſpōſatōis tue i ſu
ſceptōe legis diuie vt dictū ē. ē: p Qualē dilect⁹ ⁊c.
repetitio ē eiusdē ad maiorē excitationē. q Dilectus
me⁹. Hic ponit rñſio ꝓfitēdo dei pulchritudinē ⁊ bōita
tē: qz corde credit ad iuſticiā: ore aūt fit ꝓfeſſio ad ſalu
tē: ro. x. Et diuidit i duas ptes: qz pio pōit ſpōſi deſcri-
ptio: ſcō ex hoc orit qō: ibi Quo abiit. Circa ꝑmū de
ſcribitur ſpōſus ſub pabola iuuenis fortis ⁊ gratioſi, p
pter qō pio pabola ponet: ſcō exponet. Circa primuz
dī: q Dilect⁹ me⁹ candidus ⁊ rubicūd⁹. i. in colore gra
tioſus r Electus ex milib⁹. i. i multis milib⁹ ñ inueniret
vnus talis. s Caput ei⁹ aurū optimū. i. ornatū corō
na aurea. t Come ei⁹ ſic elate palmarꝝ. i. frōdes hñ
tes deſitatē foliorꝝ: ⁊ p hoc itellr multitudo capillorꝝ.
v Nigre quaſi corvus. nigredo capillorū arte ſtatur

Alia mea liquefacta ē: vt di
lectus locut⁹ ē. Quesiui ⁊ ñ
inuēi illuz: vocaui ⁊ ñ rñdit
mihi. Inuenerūt me cuſto
des q̄ circuierūt ciuitatez.
Percuſſerūt me ⁊ vulnera
uerūt me: tulerunt palliuz
meū cuſtodes muroꝝ. Ad
iuro vos filie hieruſalē: ſi i
ueneritis dilectū meū ut nū
cietis ei: q̄ amore langueo
Qualis ē dilect⁹ tu⁹ ex dilecto
ō pulcherria mlierꝝ: Qualis
ē dilect⁹ tu⁹ ex dilecto: qz ſic
adiuraſti nos: Dilect⁹ me⁹
candid⁹ ⁊ rubicūd⁹: electus ex
milib⁹. Caput ei⁹ auꝝ opti
mum: come eius ſicut elate
palmarꝝ: nigre quaſi corvus.

fortitudíni ⁊ iuuentuti: ⁊ q̄ hic ponit metaphora iuuenis fortis. dicũt come ei⁹ nigre daníelis. vij. vbi describit deus sub parabola iudicis i quo decẽs ẽ senectus ⁊ canicies: dr̃ de deo. Antiqu⁹ sedit dier̃. ⁊ subditur: Capilli ei⁹ tãq̄ lana mũda. i. alba. s Oculi ei⁹ sic colũbe. i. hñs aspectũ simplicẽ ⁊ honestu.

t Super riuulos aq̄r. ad se lauãdu ne appeat i eis aliq̄d imũdũ v Que lacte sũt lote. idest albe ad modũ lacti: tales ei colũne sũ gratiosiores alijs: ⁊ p hoc notat gratiositas sponsi in oculis. x Sene illius sicut areole aromatũ. Est aũt areola portio terre bñ semiata: vñ ezech. xvij. ò areolis germis sui q̄ delectãt valde visũ qñ icipiũt semia pullulare. Dic ei phs̃ q̄ virides sationes maxie delectãt visũ ⁊ p fortãt ⁊ maxie qñ sũt herbe arõatice. Dic igit: x Sene illius sicut areole aromatũ. i. sunt ita delectabiles ad videndũ sicut areole seminũ aromaticor̃ pululantiu. y Cõsite a pigmẽtarijs. i. culte ⁊ ordinate a bonis cultoribꝰ aromatũ q̄ ẽt pigmẽta dicũt. z Labia ei⁹ lilia distil. myr. primã. sic ẽ i hebreo: ⁊ per hoc designat mũdicia eloquij ⁊ gratiositas. a Manus ei⁹ tornatiles auree. In hebreo habet: Rote auree. p quod designat q̄ manus sponsi sũt ornate ãnulis aureis qui sũt figure circularis: iõ subdit: b Plene hyacithi. i. sapphyris q̄ sũt hyacithini coloris: tales ei lapides ponũt in ãnulis. c Venter eius eburneus. i. albus ⁊ polit⁹. d Distinctus sapphyris i. ornat⁹ lapidibus pretiosis ñ imediate super carnẽ: sz sup vestẽ q̄ operit vẽtrẽ. Sicut ei i vestibus circa collũ ⁊ manus ad ornatũ nobiliũ nũc ponũt lapides pretiosi: ita ẽt tũc tpis circa partes versus vẽtrẽ descẽdentes. e Crura eius colũne marmoree. i. fortia ad modũ taliũ colũnar̃: f Super bases aureas. i. super pedes calciatos calcijs i superficie deauratis: quales portãt nobiles d hispania. g Spẽs eius vt libani. i. forma eius gratiosa: sicut libanus q̄ ẽ arbor aromatica ramosa ⁊ valde gratiosa. Libanus ei nõ est hic nomen montis, put acceptũ ẽ supra i plurib⁹ locis. h Electꝰ vt cedri. i. statura eius recta ad modũ cedri. i Sut tur illius suauissimũ. i. albũ politũ ⁊ gratiosũ. Et quia oia predicta faciũt ad gratiositatẽ iuuenis: iõ subditur: k Et tot⁹ desiderabilis. Dec aũt pabola fm oẽs doctores hebraicos ⁊ latinos itellr d deo: d quo dicit grego. moral. xiij. In deo q̄ forma corpis nõ circũscribit manus: oculus: ⁊ cetera mẽbra sic noiant vt ex mẽbror̃ vocabulis effect⁹ sue potẽtie designẽtur. Habere nãq; oculos dr̃: q̄ cũcta videt: manus q̄ oia opat. Sic g̃ de deo dr̃: Dilect⁹ me⁹ cãdidus ⁊ rubicũd⁹. i. benign⁹ iustis: ⁊ iratus reprobis: facies eni bonis irati rubescit ⁊ exardescit. Electus ex milibus. i. p oib⁹ diligẽdus. In hebreo habet Vexillat⁹ in milib⁹. i. hñs i exercitu suo multa milia angelor̃: daniel. vij. Milia miliũ ministrabãt ei: ⁊ decies milies centena milia assistebãt ei. Caput eius aurũ optimu. idest corona aurea decoratum: in qua notatur dignitas regia: qua dr̃ rex regum ⁊ dñs dñantium. Come

Oculi eius sicut colũbe sũ p riuulos aq̄r q̄ lacte sunt lote: ⁊ residẽt iuxta fluenta plenissima. Sene illi⁹ sicut areole aromatũ: consite a pigmentarijs. Labia eius lilia distillantia myrrhã primã. Manus illi⁹ tornatiles: auree: plene hyacithis. Venter eius eburneus: distinctus sapphyris. Crura illi⁹ colũne marmoree: q̄ fundate sũt sup bases aureas. Spẽs ei⁹ vt libani: electꝰ vt cedri. Gutt⁹ illius suauissimus: et totus desiderabilis. Talis est dilect⁹ meus ⁊ ipe est amic⁹ me⁹ filie hierlm. Quo abijt dilect⁹ tu⁹ ô pulcherrima mulierum: quo declinauit dilectus tuus: Et que⁹rem⁹ eum tecum.

O Jlectus Ca. vi. meus descẽdit in hortũ suũ eius. i. attributa diuina: vt sapia bonitas ⁊c. q̄ sicut come inherẽt capiti ⁊ adiacẽt ei: sic attributa sũt idẽ cũ diuia essẽtia tñ signant p modũ qualitatũ sibi adiacẽtiũ. Sicut ela te palmar̃. q̄ mlta sũt. Nigre quasi corꝰ. q̄ nõ senescũt per nigredinẽ ei hic itellr iuuẽtus vt pdictũ ẽ. Oculi eius sicut columbe. q̄ vno simplici ituitu videt oia. Que lacte sũt lote. quia ex cognitione eorũ q̄ sunt extra se non vilescit intellectus eius: vt dicit cõmentator erronee sup. xij. metaph. Nõ ei cognoscit eaz per formã extraneã a rebus acceptã: sed per suam essentiam omnia perfecte p̃fectãtẽ. Sene illius. sunt virtus attractiua: sicut oculi virtus cognitiua: trahendo ei ad se electos per fidẽ ⁊ amorẽ ipor̃ portat sibi eos sicut p genas inco:portanꝫ materiales cibi. vñ dicit saluator: Johis. iij. Ego cibũ habeo mãducare quem vos nescitis. qõ itellr ad litterã ô samaritanis sibi icorporãdis p fidẽ. Sicut areole aromatũ ⁊c. q̄ sicut ex areola aromatũ exalat odor bon⁹ reficiẽs olfactũ: ita ex amore diuino attrahẽte recreant aie bonor̃. Labia eius. sũt vtus relatiua secretor̃ q̄bus loq̄t sãctis, pphis: iõ subdit: Lilia distillãtia myrrhã primã. q̄ verba dñi sũt mũda ⁊ a corruptione pcti p̃seruatiua. Manus eius. sũt eius potẽtia operatiua Tornatiles auree. p figurã ei circularẽ ãnulor̃ itellr pfectõ operũ diuinor̃: deut. xxxij. Dei perfecta sũt opa. Vẽter eius. est occultatio diuinor̃ iudicior̃. vñ ô hoie occulto cõiter dr̃ q̄ ñ pt sciri q̄d habeat i vẽtre. Eburne⁹. Est ei ebur frigidũ ⁊ albũ: q̄ p̃sideratio occultatõis iudicior̃ dei icutit frigorẽ a peto retrahẽt, puer. xv. Per tiorẽ dñi recedet omis a malo ⁊ sic anima cãdidat desiderio vite celestis ornat: iõ sb dit: Distinct⁹ sapphyris. Est ei sapphyr⁹ coloris celestis. Crura illius. sunt eius virt⁹ qua sustẽtat oia. Et bases auree. sup posita diuina seu p̃sone. Spẽs eius vt libani. Electus vt cedri. q̄ pulchritudo ei⁹ ẽ sũme desiderabilis: ⁊ altitudo icõprehensibilis. Guttur illius suauissimũ: ⁊ totus desiderabilis. q̄ infinite bonitatis. l Talis est dilect⁹ meus ⁊c. q̄si diceret corde credo ⁊ ore confiteor q̄ istũ debeo sup oĩa diligere. m Quo abijt. Hic ex predictis orit q̄stio: vere ei penitentes ⁊ cõfitẽtes sũt adiuuãdi erga deũ a psonis p̃fectis: iõ q̄ritur i pson⁹ eor̃. Quo abijt dilectus tu⁹. quasi dicãt parati sumus te iuuare i recõciliatiõe ad ipm: iõ subdit: Et q̄rem⁹ ⁊c. Jsta tñ littera. Quo abijt ⁊c. referẽda ẽ ad tps captiõis arce p philisteos ⁊ translatiõis eius ad terrã illor̃: Tũc ei dr̃ deus abijsse ô terra isrl: eo q̄ ppiciatoriũ sup arcaz exñs locus dei dicebat: n O pulcherrima mulier̃. i. oiuz gẽtiũ tpe despõsatiõis tue p legis susceptionẽ. Quo abijt. repetitio ẽ eiusdẽ ad maiorẽ expssionẽ. o Quo declinauit. hoc refert ad tps reductiõis arce in bethsames nõ ope hũano: sz diuio. j. reg. vj. p Et q̄rem⁹ eũ tecũ. hoc refertur ad tẽpus i q̄ dauid deuot⁹ iuit cũ sacerdotib⁹ ⁊ leuitis ad reducendũ solẽniter ⁊ deuote arcã dñi i hierusalẽ. ij. reg. vj. ca⁹.

q Jlectus me⁹. Hic p̃ñ describit amor Ca. vi. spõsi ⁊ spõse, p tpe dauid vsq; ad christũ. Et diuidi tur i quattuor ptes: q̄a prio tãgit tps ipius dauid: secũdo salomonis: ibi Descẽdi i ortũ. tertio tps regũ sequẽtiũ vsq; ad captiuitatẽ babylõicã: ibi Nesciui. Quarto tps

post captiuitatē: ibi Reuertere. Prima ī duas: q; prio pōit spōse recōciliate grāz actio: scdo eiusdē ꝓmēdatio: ibi Pulchra es. Circa primū sciēdū q; reducta arca ī hierusalē p ea uid vt predictū ē q; ibi istituit sacerdotes ⁊ leuitas ad laudā dū deū. j pal. xvj. apparuit benignitas dei ⁊ eius recōcilia-

tio erga ppl'z israel, p-
pter qō regratiās spō
sa dicit: a Dilect' me' descendit in hor-
tū suū. i. intra taber-
naculū qō tetēdit da-
uid ad collationē ar-
ce. ij. reg. vj. b Ut
ibi pascatur ī hortis.
i. delectetur in sacrifi
cijs ⁊ oblationib' ex
fide ⁊ deuotiōe obla-
tis: sicut de sacrificio
noe dī gen. viij. Odo-
ratus est dñs odorez
suauitatis. c Et li
lia colligat. i. mīstros mundos ad suū mini
sterium applicet. d Ego dilecto meo. i.
ipsi soli seruire volo.
e Et dilectus me'
mihi. necessitatibus
meis subueniendo.
f Pulchra es. Hic
ꝓsequēter spōsus spōsā cōmēdat ex gratitudine dicta dicēs
f Pulchra es amica mea. i. ad pulchritudinē psistinaz re
stituta. g Suauis. ex deuotiōe mētis. h Et decora.
ex honestate conuersatiōis. i Sicut hierusalē. que fuit ele
cta specialiter ī locū diuini cult': ⁊ sīl'r ppls isral' elect' fuit ad
colēdū deū pre ceteris gentibus. k Terribilis vt castro
rū acies ordinata. q; tpe dauid ī ppl'o isral' ⁊ ī hierusalem vi
guit militia. l Auerte oculos tuos a me ⁊c. itelligitur p op-
positū: ⁊ ē mod' loquēdi amātiū ad expssionē amoris mu
tui: sicut spōsus dicit aliqñ spōse: Vade nō curo ō te: p hoc
gestū insinuās q; diligit eā intime: sicut aliqñ ō puero albo ⁊
gratioso dī: Ecce puer maurulus: insinuādo p oppositū eius
pulchritudinē. Aliter ei expōit ō studiosis in lege q; aliqñ iq
rūt diuina nimis curiose: ⁊ sic de' retrahit se ab eis: ⁊ sic dī
ab eis auolare. Per hoc ergo qō dī: l Auerte ⁊c. ibidē
diuinoz iquisitio curiosa: puer. xxv. Qui pscrutator ē ma
iestatis opprimet a gloria. m Capilli tui ⁊c. expōat vt. ō
iij. ca. vsq; ibi: n Sexagita sūt regine ⁊c. p hoc vt dicit
Ra. sa. intelligūtur. lx. psone descēdētes ab abraam. s. isaac
⁊ duo filij eius: ismael ⁊ xij. filij eius. de cethura. xvj. et fi
lij iacob. xij. et filij esau. xvj. o Et octogīnta cōcubine.
i. lxxx. psone ō noe vsq; ad abraam exclusiue: ⁊ ille nūerati
ones accipiūtur ex prio pal. ca. j. Et sicut regie sūt maiores
ꝯcubinis regū: ita psone descēdēte) ab abraam pdicte ppter
magnitudinē fidei abrae exprimūtur nobiliori noie q; descē-
dentes a noe. p Et adolescētulaz. i. cognationū ⁊ gētiū
a pdictis descēdētiū. q Nō ē numerus. i. sūt valde mlte
r Una est colūba mea. i. ō oibus pdictis gētib' nō elegi ni
si vnā ī spōsā. s. pplm isral. quē desponsauit p legē. Alit' et pōt
exponi: q; lz solū ī hierusalē fieret oblatio sacrificioz: tn in
singulis ciuitatib': oppidis ⁊ villulis iudee erāt loca vbi cō
gregabat ppls ad orōnē ⁊ ad audiendū legē diuinaz: ⁊ dice-
bant synagoge: igit p reginas pōt itelligi synagoge ciuitatū
p ꝯcubinas oppidoz: et forte iste ⁊ ille erāt ī tali nūero. vel
p nit hic numerus determinat' p idēterminato: sicut alibi
in scriptura: daniel. viij. Decies milies centena milia assiste

ad areolaz aromatū: ūt ibi
pascatur ī hortis: et lilia col
ligat. Egō dilecto meo: et
dilectus me' mihi: q; pascit
ter lilia. Pulchra es amí
ca mea: suauis et decora si
cut hierusalem: terribilis vt
castroz acies ordinata. Auerte
te oculos tuos a me: q; ipsi
me auolare fecerūt. Capilli
tui sicut grex caprarz q; ap
paruerūt ō galaad. Dentes
tui sicut greges ouiū: que a
scēderūt ō lauacro. Omnes
gemellis fetibus: ⁊ sterilis nō
ē in eis. Sicut coztex mali
punici sic gene tue: absq; oc

bant ei. Angeli ei assistētes deo sūt i multo maiori nūe-
ro sm oēs expositores. Per vnā q; dī colūba ⁊ spōsa: in
telligitur tabernaculū vbi ī hierusalē erat arca: q; p ce-
teris ciuitatibus ⁊ locis erat ad dei cultuz electa: ⁊ dicit
Electa matri sue. i. ecclie triūphāti q; dī mr militantis.
gal. iiij. Illa q; sur
sum est hierusalē
libera ē q; ē mater
nostra. s Vi-
derūt eā filie syō
⁊c. i. ppl's ō ciuita
te hierusalē ⁊ ali-
is ciuitatib' ⁊ loc
iudee ꝓmendauer
runt cultuz dei q;
erat in hierusalez
ppter qō admi
ratiue ō ꝓfectu ec
clesie tēpe dauid
sūdit: t Que
ē ista q; pgre. qua
si au. cōsurgens.
inter illa q; appa
rent de die sol hz
maiorez pulchri-
tudinē ⁊ luna de
nocte: ⁊ auroza i-
ter diem ⁊ noctē.
⁊ per hoc intelli-
gitur pulchritu-

cultis tuis. Sexaginta sunt
regine: et octaginta ꝯcubi
ne et adolescētulaz nō est
numerus. Una ē columba
mea: pfecta mea: vna ē mri
sue: electa genutrici sue. Vi-
derūt eā filie syon: ⁊ beatis-
simaz predicauerūt regie ⁊
ꝯcubine: ⁊ laudauerunt eā
Que ē ista q; pgredit q; si au
rora ꝯsurgēs: pulchra vt lu
na: electa vt sol: terribil' vt ca
stroz acies ordinata: Descē
dī i hortū nucū ūt viderem
poma ꝯvalliū: et ispicerē si
flozuisset vinea: et gēmiasset
mala punica. Nescīui. Alia

do ecclesie tpe dauid qui cultū diuinū valde augumen-
tauit. j. pal. xxij. vsq; ad. xxvij. ita q; nō fuerat añ pul-
chrior tpe, psperitatis qō significatur p diē: nec aduersi
tatis qō p noctē: nec status itermedij qō per aurozam:
v Descendi. Hic ꝓsequēter describit amor spōsi ⁊ spō
se, p tpe salomonis qui edificauit deo tēplū nobilissimū
⁊ in eius dedicatione descendit diuinitas in signo visibi
li nebule. iij. reg. viij. propter qō tūc ait salomon: Dñs
dixit vt habitaret in nebula: ppter hoc ḡ dicit spōsus h
v Descendi in hortū nucū. i. in salomonis tēplū: quod
erat quasi dei vmbraculū. x Ut viderē poma ꝯval
liū. i. opera bona humiliū. y Et inspicerē si flozuis
set vinea. i. israel ecclesia: esaie. v. Vinea enī dñi exercitu
um domus isral ē. que flozuit tēpe dauid ⁊ salomonis.
z Et germinassent mala punica. i. sacerdotes ⁊ leuite
eo q; malagranata posita erant i margine tunice sūmi
sacerdotis qui erat caput aliorz: propter qō in eo virtu
aliter itelligūtur alij ministri, ppter similitudinē tunice in
qua erāt depicta malapunica: exo. xxviij. tpe vero salo
monis germinauit sūmi sacerdotis officius: q; abiecto
Abiathar factus ē sadoch sūmus sacerdos. iij. reg. ij. ⁊
sic fuit restitutū sūmū sacerdotiū filijs eleazari filij aaro
qō vsurpauerat heli q; descēderat ō ithamar. a Ne
sciui. Hic ꝓsequēter ponit status spōse post tpa salomo
nis vsq; ad captiuitatē babylonis: breuiter tn ⁊ succincte
Circa qō sciendū q; mortuo salomone statī ppls israel
quātū ad decē tribus declinauit ad idolatriā p decepti
onē hieroboā. iij. reg. xij. ⁊ postea alie due tribus colue
runt idola: maxie tpe achaz ⁊ manasse regū iuda: vt pz
iij. reg. ppter qō decē trib' prio fuerūt captiuate p regē
assyrioz. iij. reg. xvij. ⁊ postea alie due p regē babylo
nis. iij. reg. xxv. ppt qō lamētādo dicit spōsa: a Ne
sciui ꝓsidēare. circa me bñficia dī tpib' pteritis exhibita
b Ala mea ꝑturbauit me. timore ad idolatriā inducē
te. Hieroboā ei timore pdēdi regnū decē tribuz induxit
pplm ad idolatriā: ne si iret ī hierlm ad colendū dñm

reuerteret ad priorē dñm. ſ. ad roboam filiū ſalomōis: iō ſubdit: c Propter quadrigas aminadab. p qs intelligitur potētia regni iude: eo q trib' iuda fm oēs doctores hebraicos ⁊ latinos meruit dignitatē regiā i trāſitu maris rubri. Nā alijs tribub' formidātib' moyſē ſe q̄ per mare diuiſum: tribus iuda conſtanter ſecuta fuit ipſum ⁊ alijs cōſtantie dedit exemplum: tūc aūt aminadab erat p̄nceps tribus iude qui egreſſus ē de egypto cū naaſō filio ſuo: qui mortuo patre ſucceſſit ei in p̄cipatu nūeri. vij. Hebrei dicūt q hec eſt vera lra. Alia mea poſuit me quadrigas populi p̄ricipantis. ita q aminadab non ē hic vnum nomen p̄priū: ſed ſūt duo noia ſignificātia pplm p̄cipantē: ⁊ ſic ē ſēſus: Alia mea i. volūtas mea q̄ ſic noiat frequēt in ſcriptura: eo q mouet alias aie potētias ad agēdū: volūtas vero puerſa induxit pplm ad idolatrādū, ppter qđ fuit captiuat' vt dicti ē: iō ſequitur: Poſuit me quadrigas ppli. principātiſ ſ. aſſyrioꝝ ⁊ babylonioꝝ qui ducebāt filios iſrl i captiuitatē ſicut quadrigas oneratas: iponētes eis onera grauia in itinere ad portādū. d Reuertere. Hic p̄nr tangitur ſtatus ppli a redditu captiuitatis babylonice vſq; ad chriſtū: breuiter tū ⁊ ſuccincte: ⁊ fm hoc dr: d Reuertere reuertere. ſ. de captiuitate. e Sunamitis. ſic noiat hic ſpōſa a ciuitate noie ſuna i qua pluries hoſpitatus fuit heliſeus: vt habet. iiij. reg. iiij. In hebreo ſic habet: Reuertere reuertere ſulamit. et ſi trahat ad p̄teritū latinā dr ſulamitis. i. integra vel perfecta quaſi dicer et: reuertere ad ſtatū p̄riſtinū p̄fectionis tue: vel melius ad ſtatum integrum fidei tue: quia poſt reditum captiuitatis babylonice ſemper fuit populus iſrael in ſubiectione: primo perſaꝝ: ſecūdo grecoꝝ: tertio ro. ſtetit tū fideliter in cultu vnius dei veri vſq; ad chriſtum. Et citur h q̄ter reuertere: quia p̄rio aliq̄ redierūt ꝺ babylone cū ſorobabel duce: ſcōo aliq̄ cū eſdra ſacerdote. j. eſdre. vij. tertio alij cū neemia: quarto tpe iude machabei q̄ ppter p̄ſecutionez antiochi fugerat ad loca deſerta: ⁊ poſtea redijt ad ciuitates ⁊ loca ſua habita victoria de ducib' antiochi: vt habet. j. machabeoꝝ. f Ut ituea mur te. colentē deū i terra iuda. Verūtamē q̄ tpib' illis ppls iſrl molestatus fuit ab alijs pplis: ppi qđ oportebat eū frequēter pugnare: ppi qđ ſubdit: g Quid videbis in ſunamite vel ſulamite. fm lram hebraicam. h Niſi choros caſtroꝝ. i. ſocietates ad pugnā patroꝝ q̄ tpe neemie i reparatiōe ciuitatis vna manu faciebāt opus: ⁊ altera tenebāt gladiuꝝ: ⁊ media ps ppli erat armata ad melius reſiſtēdū aduerſarijs: Neemie. iiij. ⁊ poſtea machabeoꝝ tpe: ppls iſrl fuit i bellis quaſi cōtinue vt pz ex decurſu primi ⁊ ſcōi machabeoꝝ. La. VII.

Quampulchri ſūt. Poſtq̄ deſcriptus ē amor ſpōſi ⁊ ſpōſe, p ſtatu veteris teſti: hic p̄nr idē dēſcribitur, p ſtatu noui: et diuidit i tres ptes: q̄ p̄rio

mea cōturbauit me: ppter quadrigas aminadab. Rē uertere reuertere ſunamitis reuertere reuertere ut ituea mur te. Quid videbis in ſunamite: niſi choros caſtrorum. Capꝫ. VII. Quāpulchri ſi greſſus tui i calciamētis: filia principis. Junctūre famorū tuorū ſicut monilia q̄ fabricata ſt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: nūq̄ indigēs poculis. Uēter tu' ſicut aceruus tritici: vallat' lilijs. Duo vbera tua ſicut duo hinuli gemelli capree Collus tuus ſicut turri ebur nea: oculi tui ſicut piſcine i eſebon: que ſūt i porta filie multitudinis. Naſus tuus ſicut turris libani: que reſpicit contra damaſcum. Caput tuum vt carmelus: et come capitis tui ſicut purpura regis iuncta canalib' Quāpulchra es: ⁊ q̄ decora chariſſima i delitijs. Statura tua aſſimilata eſt palme: et vbera tua botris.

poſit h' ſtat' inchoatio: 2° ichoati dilatatio: ibi Uēi dilecte mi. tertio dilatati trāſlatio ſeq. ca. Circa p^m deſcribit ſpōſa generaliter: ſcōo quātū ad pfectos ſpēaliter: ibi oīxi aſcēdā. Circa primū dēſcribit ſpōſa ſub pabola mulieris gratioſe: aliter tū q̄ ſupra. iij. ca. q: ibi deſcribit ſponſe pulchritudinem a ſuperioribus i cipiendo: ⁊ ad inferiora deſcendendo: h autem econuerſo incipiendo ab inferioribus ad ſuperiora tendēdo quia p̄ro tempore veteris teſtamenti ſponſa quaſi a deo procedit ⁊ egreditur: p tpe vero noui de terrenis ad celeſtia in deum reducitur. Igitur p̄rio pabola pulchre mulieris ponetur: ſcōo exponetur. Quātuz ad primuz ſic dicit: a Quāpulchri ſunt. i. valde pulchri. b Greſſus tui in calciamentis. ad gratioſitatem eni mulieris multū facit q̄ mature ⁊ hōeſte icedit ⁊ calciat' pedib': qz inhōeſtū ē q̄ nuda pedibus appareat. c Junctura femoꝝ tuoꝝ ſicut monilia ꝛc. per hoc deſignat q̄ crura ſūt i iūcturis ſuis debite collocata ad excludēdā oīmodā claudicationem. d Umbilicus tu' ſicut crater tornatilis. i. rotōdus ⁊ bñ format': ⁊ accipit h vmbilicus p ſuperficie vētris i cui' medio ē vmbilicus. In hebreo habet: Umbilicus tu' batin' clar' i quo deſignat pulchra diſpō vētris exterius. e Uēter tuus ſicut aceruus tritici. i. iterius fecūd' ip̄le. f Uallat' lilijs. i. decoratus maritali caſtitate. g Duo vbe. tua ſicut duo hinnuli. i. equaliter tumētia ⁊ abūdātia lacte, p ple nutriēda. h Collū tuū ſic turris eburnea. i. rectū ad modū turris: ⁊ albū ad modū eboris. q Oculi tui ſicut piſcine in eſebō. fm hebreos eſebon nō ē h nomē ciuitatis vltra iōdanē ꝺ q̄ dr nūeri. xxij. Ignif egreſſu' ē ꝺ eſebō ſz ē nomen cōe ſignificās cōputationē: Et ſic ē lra: Oculi tui ſic piſcine i pputatōe. i. magne reputatōis. k Que ſūt i porta. i. ppe portā. l Filie multitudis. i. hieruſalē q̄ dr multitudinis filia: eo qđ erat plena pplo: Trenoꝝ. j. Erāt ei due piſcine aquaꝝ i hieruſalē ciuitatē multū decorātes ſicut oculi pulchri ⁊ mundi decorāt mulierē. Cōparātur aūt oculi piſcinis aquaꝝ: eo q ſūt aquei a dño: ppter qđ ſi ledāt in lachrymis reſoluūtur. m Naſus tu' ſicut turris libani. i. rectus ⁊ bñ ſedēs i facie ſicut turris libani q̄ erat recta ⁊ bñ ſita in extremitate terre, pmiſſiōis. n Contra damaſcū. q̄ erat ciuitas ſyrioꝝ q̄ frequēter fuerāt aduerſarij iudeoꝝ. o Caput tuū vt carmelus. i. ſupemīnēs corpi: ⁊ bñ ſedēs ſicut mōs carmelus i terra, pmiſſiōis q̄ ē frugifer ⁊ gratioſus: Eſaie. xxxv. Gloria libani data ē ei decor carmeli ⁊ ſarō. p Et come ꝛc. iūcta canalib'. i. poſita i canalib' ad lauādū p' victurā vt color ſit magis viuid' p h' ōſignat pulchritudo capilloꝝ ſpōſe i colore ſicut purpura q̄ tingit, p paramētis regijs fit coloris excellētis: iō ſubdit: Quāpulchra es ꝛc. q Statura tua aſſimilata eſt palme. i. recta eſt ⁊ alta. r Et vbera tua botris. ppter vbertatē lactis. Oia p̄dicta faciūt ad gratioſitatē ſpōſe corpalis. Per dictā pabolā itelligit ad lram decor ſpōſe ſpūal, p tpe noui teſti: de qua dicit

Quāpulchri ſūt greſſus tui. p euāgelica p̄cepta gradiēdo: In calciamētis. calciamēta q̄ fiūt ꝺ pellib' aialiū mortuoꝝ

sunt memoria mortꝭ xpi ⁊ martyrū q̄ muniūt pedes sponse ad firmiter incedēdū p cōsilia euāgelij. Filia pncipis.i. ecclesia q̄ dr filia ⁊ spōsa xpi q̄ est pnceps regū terre: apoc.j. Jūcture femoꝝ tuoꝝ.i. piūctio iudeoꝝ ⁊ gentiliū in vna xpi ecclia: ⁊ hec iūctura fabricata ē manu artificis.i. xpi q̄ fecit vtraq; vnū: ephe.ij. Umbilic⁹ tu⁹ ⁊c. per vmbilicū sub q̄ fetus pcipit: p ventrē: in q̄ ante natiuitatē alitur intelligit ecclie fecūditas ad gignēdū filios ipsi xpo: ⁊ qz nō generant carnaliter: sz spūaliter: Joh.j. Qui nō ex sanguib⁹ neq; ex voluntate carnis ⁊c. Jōo vēter ille dicit: Ualla tus filijs. scz castitati Duo vbera tua. idest duo testamenta ex q̄bus sugit lac q̄ nutriunt ⁊ augmētant filij in xpo generati: pma pe.ij. Quasi mō geniti infantes rōnabiles sine dolo lac pcupiscite vt in eo crescatis i salutē. Collū tuū.i. fides formata charitate q̄ cōiungit corp⁹ spōse capiti suo xpo: eph.j. Jpm dedit caput sup oēm eccliaz. Hui⁹ aūt capitis nasus ē iudicū discretiōis q̄ in p̄senti discernit fideles ab infidelib⁹: sic nasus discernit inter odores fetidos ⁊ suaues. Oculi vo sunt xpi virt⁹ cognitiua quib⁹ respicit fideles suos eos approbādo: Joh.x. Ego cognosco oues meas q̄ dicūt fideles. Sic piscine. qz pleni sunt aquis misericordie. Caput tuū.i. hui⁹ capitis sūmitas q̄ est xpi diuinitas: ex q̄ capite fluit sensus ⁊ motus vite spūalis: pmo i hūanitatē xpi: ⁊ psequēter ad oia mēbra ecclie: ideo subdit: Sicut carmel⁹. q̄ est mōs fructib⁹ plen⁹. Come. hui⁹ capitis sunt apli qui pmo adheserūt xpo capiti: qui dicunt Sic purpura regis. qz p amore regis xpi fuerūt suo sanguine rubricati p palmā martyrij. Ex pdictis concludit: Quā pulchra es. interi⁹ p fidē: Et q̄ decora. exteri⁹ p honestatem Charissima. i. pcio maximo redēpta. s. sanguie xpi pcioso. Illud eni charissimū dr qđ maxio pcio emit. In delicijs. qz passio xpi apuit portā deliciaz paradisi spōse sue. Statura tua assimilata ē palme. in rectitudine iusticie: ⁊ altitudine ptemplatiōis deuote. Et vbera tua botris. ppter abundātiā lactis ad nutritionē filioꝝ xpi ⁊ ecclie. v Dixi ascendā. Hic psequēter describit pulchritudo spōse quātū ad p̄fectos specialiter: de quib⁹ dicit spōsus: v Dixi ascēdaz. i. ascēdere faciā pfectos i ecclia. x Jn palmā. i. in ptemplatiōis altitudinē. y Et apphendā. i. apphere faciā: sicut supra expositū ē i simili. z Fruct⁹ ei⁹. i. dulcedinē q̄ sentit in ptemplatiōis altitudine: sic palma fruct⁹ suos facit in sūmitate. a Et erūt vbera tua sic botri vinee. ex abūdātia lactis sacre doctrine. Cōtemplatiui eni i pēplatiōe bauriūt q̄ postea p doctrinā effundunt: sic patz de Paulo post ei⁹ raptū: ⁊ de multis alijs doctoribꝰ. b Et odor oris tui idest. fama doctrine. Un Paul⁹ aplus. ij. cho. ij. Per nos odorē sue notitie manifestat i omni loco: qz xpi bonus odor sum⁹ ⁊c. ⁊ ad idē ptinet qđ subdit: c Guttur tuū. i quo formant pdicatiōis vba. d Sic vinū optimū. inebriās amore diuino mētes fideliū. ⁊ hoc ē vinū germinās vgines Zach. ix. Et qz hoc ē valde placidū deo: iō sequit: Dignum dilecto meo ⁊c. ideo pcludit spōsa: e Ego dilecto meo. p amorē inhereo. f Et ad me puersio ei⁹. psolādo me in tribulatiōib⁹. g Ueni dilecte. Hic pūter describit fidei

Dixi: Ascēdā i palmā: et apphēdā frūct⁹ ei⁹. Et erūt vbera tua sicut botri vinee et odor oris tui sicut odor malox: gūttur tuū sicut vinū optimū. Dignū dilecto meo ad potādū: labijsq; ⁊ dentib⁹ illi⁹ ad ruminādū. Ego dilecto meo: et ad me conuersio eius. Ueni dilecte mi egrediamur i agrū: pmōremur i villis. Mane surgam⁹ ad vineas: videamus si floruit vinea: si flōres fruct⁹ parturiūt: si flōruerūt mala punica. Ibi dabo tibi vbera mea. Mandragore dederūt odorē in portis nris. Oīa poma noua et vetera dilecte mi seruaui tibi.

Capitulū. VIII.

Quis mihi det te fratrem meum sūggentē vbera matris mee: ut inueniā te solū fōris: ⁊ deosculer

xpi dilatatio: q̄ pmo fuit i hierusalē: ⁊ inde deriuata ē ad alias ptes orbis: sicut pdictū fuit Ysaie. ij. De syon exibit lex: ⁊ verbū dni hierusalē: ppr qđ etiā dixit xps aplis act.j. Eritis mihi testes i hierusalē ⁊ i omi iudea atq; samaria ⁊ vsq; ad vltimū terre. ⁊ hoc est qđ petit sponsa hic: g Ueni dilecte mi egrediamū i agrū. p diffusionē fidei i orbe terraz. h Cōmoremur i villis. edificando ecclias in ciuitatibus et villis. i Mane surgam⁹ ad vineā. i. ad cōuertendū gētilitatē ex q̄ p maiorē pte ē ecclia xpi q̄ dicit ei⁹ vinea: sic tpe veteris testamēti synagoga dicebat dei viea: Ysaie. v. Uinea dni exercituū domus ysrahel ē. ⁊ dr: Mane surgam⁹ ad vineā. qz in pmitiua ecclia iudeis excecatis p infidelitatē: gētilitas ē illūinata p fidē: Ro. xj. Cecitas pticit ex pte in isrl: vt plenitudo gētiū intraret ⁊c. k Uideam⁹ si floruerit vinea. hic accipit si p qz: qz gētilitas floruit vbū dei gaudēter accipiēdo: act. xiij. Audiētes aūt gētes gauise sunt ⁊ glorificabāt verbū dni. l Si flores fruct⁹ parturiūt. si pro quia: qz gētes nō solū verbū dei audierūt: sz etiā bonorū opez fruct⁹ fecerūt. m Si floruerūt mala punica. p mala punica granis rubicūdis plena intelligit plenitudo martyrū i pmitiua ecclia. n Et ibi dabo tibi vbera mea. i. doctrinā vtriusq; testamēti ad tuā gloriā ordinabo. o Mādragore. poma sī pulchra ⁊ odorifera ⁊ valde rara: ⁊ p hoc intelligūt excellētes viri in ecclesia xpi odorē fame p sanctā vitā ⁊ sanā doctrinā dātes i ecclia dei: iō subdit. p Oīa poma noua ⁊ vetera. i. veteris ac noui testamēti testimonia. q Dilecte mi seruaui tibi. i. ad honorē tuū ordinaui: ppr qđ dicit saluator Matth. xiij. Dis scriba doct⁹ i regno celoꝝ similis ē homi pīfamilias q̄ pfert de thesauro suo noua et vetera. Capitulum. VIII.

Quis mihi det. Hic vltimo describit ecclie christi pacificatio. Et diuidit in duas ptes: qz primo ponit hui⁹ pacis desideriū. Secūdo pplemētū: ibi Sozor nra. Pria adhuc in duas: qz pmo desideriū hoc ponit. Secūdo ad ei⁹ pplemētū ratiō inducit: ibi Sub arbore malo. Circa pmū sciēdū q̄ i pmitiua ecclesia: ecclesie et ei⁹ mīstris iniurie multe inferebant ⁊ opprobria. vnde Maximian⁹ augusti ecclesiā a beato Marcello psecratā fecit stabulū publicū: ⁊ beatū Marcellū deputauit ad custodiā aialiū: ppr qđ spōsa petit ab his ⁊ pfatib⁹ p pacē ecclie dandā liberari dicens: a Quis mihi det te fratrē meū. rōne hūanitatis assumpte. b Suggentē vbera mris mee. i. vginis marie q̄ nō solū dr mat xpi sz etiā tot⁹ ecclie. Quāūt hic locus intelligat de xpo ad lras: patz p trāslatiōz chaldaicā apō hebreos auctēticā q̄ sic hz: In illo tpe q̄ rex messias reuelabit se ecclie isrl: dicēt ei filij isrl: tu eris nobis ad fratrē. sed iudei moderni expectāt h⁹ futuri qđ iā diu ē pteritū. c Ut inueniā te solū. latria honoratū. Per hāc aūt dictionē solū nō excludit pr ⁊ spūssanct⁹: qz tres psone adorant vna

adoratiõe quaꝫ est vna diuinitas: ſz p li solũ excludit idoloꝝ seruit⁹. o Foris.i. manifeste absq; infidelitũ timore: qõ postea fuit ipletũ tpe Cõstãtini impatoris: q̃ ꝓcessit ecclias licite fabricari p totũ imperiũ romanũ. Antea vo celebrabant diuina i criptis martyrũ ⁊ alijs loc occulis timore paganoꝝ. e Et iã nemo despiciat. qz añ temp⁹ cõstãtini mlti cõtempt⁹ fiebãt eccle sie ⁊ ei⁹ mĩstris: vt dictũ est: ſz ipe lege ab eo ꝓmulgata ꝓhibuit h⁹ fieri. f Apphendã te. fidei deuotione. g Et ducã. i. pcib⁹ meis faciã te venire p cõdescẽsionẽ bonitatis tue. h In domũ mĩs mee. idest. i ecclesiã beate vgĩni ꝓsecratã: ⁊ etiã i cõsecratis alijs sanctis: qz totũ cedit ad honorẽ vgĩnis cũ i oĩb⁹ ecclesijs honoret. i Jbi me docebis. reuelãdo secreta mysteria ecclie mĩstris: sic patet i beato silueſtro ⁊ in mltis alijs sanctis doctorib⁹ ⁊ platis. k Et dabo tibi poculũ ex vino ꝓdito. i. ex deuotiõe fideliũ q̃ placet xpo sic vinũ bibẽtib⁹ ipm. l Et mustũ malogranatoꝝ meoꝝ. p mustũ qõ ẽ vinũ nouũ itelligit deuotõ nouit ꝓuersoꝝ: qõ fuit ipletũ tpe cõstãtini: cui⁹ exẽplo multi valde deuote receperunt baptismũ. m Leua eius. i. spõsi. n Sub capite meo rẽ. q. d. tũc ostẽdet mihi amicitiã sic spõsus ad spõsã ꝓdilectã. Et qz hui⁹ amicitie ꝓtinuatio ẽ desiderãda: ⁊ iterruptio abhorrẽda: iõ subdit: o Adiuro vos filie hierlm. i. psone ẽ ecclia. p Ne suscitetis rẽ. i. qñ sponsa obtinuerit q̃etẽ pacis q̃ nõ faciatis aliq̃ vñ spõsus offendat: ⁊ spõse reqes interrũpat: vt sic ꝑ admiratiõe ꝓsperitatis sue dicat: q Que ẽ ista q̃ ascẽdit ẽ deserto. i. de aspitate psecutioĩs tyrannoꝝ. r Delitijs affluẽs. tpe cõstãtini ⁊ alioꝝ ꝓncipũ xpianoꝝ. Pax eni ⁊ trãq̃llitas p⁹ psecutiões magnas delitie reputant: vñ dicit Pristian⁹ in minori volumie. Si querat: q̃d ẽ sũmũ bonũ in vita: bñ rñdet: pax. ⁊ best. xij. Ut absq; vllo terrore vitã silentio trãsigẽtes. optata cũctis mortalib⁹ pace fruerent. s Jnnixa sup dilectũ suũ. q. d. hãc trãquillitatẽ obtinuit: eo q̃ in xpo totaliꝫ ꝓfidit. t Sub arbore. Expresso spõse desiderio: hic ꝓnter ad ei⁹ ipletiõez allegat ratio. Circa qõ sciẽdũ q̃ pces ecclie sunt exaudibiles potissime p virtutẽ passiois xpi: iõ dicit spõsa: t Sub arbore malo. i. p vtutẽ sancte crucis ⁊ tue passiõis. v Suscitaui te. i. iuocaui te i oꝛone: vt cũ i oꝛone dicit ecclesia. Per crucẽ ⁊ passionẽ tuã libera nos dñe. Et sciẽdũ q̃ li malo nõ est hic adiectiuũ: vt credũt aliq̃: exponẽtes hoc de arbore vetita Ade ⁊ Eue: qz i hebreo ꝓ istis duab⁹ dictiõibus: arbore malo: ponit vnica: q̃ significat malogranatũ: iõ expositio illa ꝓcedit ex ignorãtia idiomatis hebrei. Dicit aũt h⁹ sancta crux malogranatũ q̃ est arbor fructifera: ad designãdũ fructũ crucis qui est inumerabil. x Jbi coꝛrupta ẽ mat tua. i. synagoga q̃ dicit mr̃ dei rõne supra dicta ca⁹. iij. qz i passiõe xpi cessauerũt legalia tanq̃ mortificata. y Jbi violata est genitrix tua. repetitio ẽ eiusdẽ ad maiorẽ assertionẽ. Jn hebreo habet: Jbi pturiuit te mr̃ tua: pturũt te geitrix tua. ⁊ hec lra veritati cuãgelice ẽ valõ ꝓsona. Dicit eni Joh. xix. Stabãt ãt iuxta crucẽ rẽ. gladio doloris ꝓpter filiũ transfixa: scõm q̃ ꝓdixerat sanctus Symeõ: Luc. ij. Et tuã ipi⁹ aiaꝫ ptrãsibit gladi⁹. Est igit sensus: Jbi. i. iuxta crucẽ pturiuit te mr̃ tua. i. vt pturiẽs doluit ꝓ te: per talẽ modũ loquẽdi dic aplus gal. iij. Filioli mei q̃s iterũ pturio donec formet xps in vobis: ibi pturijt te geitrix tua. repetitio ẽ eiusdez ad maiorẽ expssionẽ. Et qz oꝛones ecclie ñ solũ sũt exaudibiles per vtutẽ crucis: ſz etiã per meritũ beate vgĩnis: iõ spõsa ꝓfidẽs ẽ istis suffragijs petit a spõso: z Pone me vt signaculũ sup coꝛ tuũ. me pfecte diligẽdo: qõ eni valde diligit sup coꝛ poni dr̃: a Ut signaculũ sup brachiũ tuũ. me brachio tue potẽtie ꝓtegendo. b Quia fortis ẽ vt mors dilectio du. sic infer. emu. q. d licet dilectio tua sit tã fortis i filijs ecclie pfectis q̃ ꝓpter te nõ timẽt penã mortis: vt pz i martyrib⁹: tñ emulatio. i. psecutio tyrãnoꝝ ex iuidia ⁊ odio ꝓcedẽs xpianoꝝ: Dura ẽ sic infernus infirmis: ꝓpter qõ indigẽt brachio ꝓtectiõis ⁊ bñficio pacis. c Lãpades eius. s. tue dilectiõis i mẽtib⁹ pfectoꝝ. d Lãpades ignis atq; flãmaꝝ. i. tã fortis ẽ q̃ nõ põt obrui psecutiõibus tyrãnoꝝ: nõ sic aũt ẽ infirmis: de q̃bus subdit red dẽda singula singul. e Si dederit hõ oẽm substãtiã domus sue. p dilectiõe diuia. f Quasi nihil despiciet eaz. q̃si dicẽt: p amore tuo ꝓtẽnere bona exteriora etiã pñt infirmi ⁊ supplẽdũ ẽ: nõ sic aũt ꝓpria vitã martyriũ sustinẽdo. Et ẽ hic mod⁹ loquẽdi apud hebreos q̃ dr̃ decurtatus: vbi oportz aliq̃d supplẽ ad habẽdũ itellectũ: sic. ij. reg. v. ꝓposuerat dauid ꝑmiũ ei q̃ percussisset iebuzeũ rẽ. ⁊ supplẽdu est q̃ illud ꝑmiũ erat q̃ fieret mgr̃ militie: vt expmit. j. pal. x. Qui percusserit iebuzeũ i ꝑmis erit ꝓceps ⁊ dux. De hac ãt infirmitate ad martyriũ: ⁊ pmptitudie ad dimissiõz tpaliũ dic greg. homel. xxxiij. Fortasse laboriosũ nõ ẽ homi relinq̃re sua: ſz valde laboriosũ ẽ relinq̃re semetipm: min⁹ q̃ppe ẽ abnegare qõ hz: valde eni multũ ẽ abnegare qõ ẽ. Est igit sniа i hac pte q̃ spõsa petit tpalẽ pacẽ: q̃ etsi nõ idigẽt pfecti q̃b⁹ lucrũ eẽt ꝓ xpo mori: tñ ea idigẽt ipfecti q̃z multo maior ẽ nũer⁹ i ecclia dei. g Soꝛor nr̃a. hic ꝓnr̃ põt adipletio desiderij spõse i pacis largitiõe. Et diuidit i tres ptes: qz ꝓmo põt pacẽ largitõ: scõo ecclie pacificate ãpliatio: ibi Ui nea fuit: tertio finaꝫ ꝓclusio: ibi Qui hitas. Circa ꝓmũ dr̃ i psona spõsi sibi ꝓpatiẽti. g Soꝛor nr̃a. i. ecclia q̃ dr̃ soꝛor xpi eadẽ rõne q̃ xps dr̃ ei⁹ frat in ꝓncipio h⁹ ca. h Parvula. i. hũilis ⁊ abiecta int hoies h⁹ seculi: ⁊ h⁹ fuit vsq; ad tps cõstãtini. i Et vbera nõ hz. i. libertatẽ effũdẽdi lac sacre doctrie p fidei catholice ꝓdicatiõz: quã tũc ecclia ñ audebat publice ꝓdicare: ſz tñ i occulto docẽ: excepti aliq̃b⁹ p fecti q̃ ꝑ ꝓdicatõe fidei vltro se offerebãt morti. k Quid

faciem'. p hoc itelligit pat' ꝛ spūssanc' opari cū filio. Opa eni trinitatis sunt indiuisa. l Sozoti nr̄e i die qñ allo quēda ē. i. a pncipib' aduocāda est: sic patz de cōstātino qui beatū siluestrū papā cū clero suo aduocauit vt p eū ꝓsequ ret cozpis ꝛ aie sanitatē: ꝛ sile fecerūt ei' exēplo mlti pncipes ꝛ potētes p orbē tra ru. m Si murus est. accipit si ꝑ qz: q̄si dicēt: qz mur' ē fortis ꝓtra psecutiōes: ꝛ h' rone pfecto ꝛ q̄z me ritis subuentēduz est ipfect: iō subdit: n Edificem' sup eū ꝑ pugnacula argētea. i. adiūgamus ei p fusce ptionez fidei pncipes ad defensionē ifirmo rū. Jn hebreo habet: Edificem' sup eū pa latiū argēteum. p qō idē designat qō p ꝑ pugnacula: qz p palatiū etiā fm ꝓmunē modū loquēdi in telligit regalis potētia. Et dr̄ argenteū: qz cōstātin' ꝛ alij pn cipes i ꝓmotioe ecclie multū expēderūt argentū. o Si ostiū. i. qz eccl'ia ē ostiū p qō ingredit ad celeste regnū. p Cōpingam' illud. i. fortificemus. q Tabulis cedrinis. i. doctorib' sacris q̄ dicūt cedri: ꝓpter scie ꝛ vite eminētiā et fidei itegritatē: sic cedr' ē arbor valde alta ꝛ a vermib' non pforat. Alii pōt etiā exponi. Si mur' ē ꝛc. i. qz vsq; nūc ec clesia fuit pua ꝛ depssa. Eleuem' eā. ad statū bonozifici et magnū: ꝛ qz eccl'ia de h' mōi bñficijs fuit grata: iō subdit in ei' psona: r Ego mur'. ꝓpugnacul' munit' p potētiā pn cipū: tū ex dono xp̄i pncipalit'. s Et vbera mea turr'. sic ꝓdictū ē. p vbera spōse intelligit lacti' copia sacre doctrine q̄ abūdauit a ꝙersiōe cōstantini: qz extūc eccl'ia habuit li bertatē publice ꝓdicādi ꝛ docēdi: ꝛ qz hec doctrina nō solū ē ad infoꝛmatioz moꝛ: ꝛ etiā ad ꝓfutationē infideliū ꝛ he reticoꝛ: iō subdit: t Sic turris. de q̄ dicit mgr̄ sentētiaꝛ fidē nostrā dauitice turr' clypeis munire vel pot' munitā oīdere studuim': sic supra allegatū ē de doctorib' veter' te stamēti ca'. iij. v Ex quo facta sū cozā eo pacē r̄perūt. scz ex tpe cōstātini q̄ tertia die sui baptismi legē ꝓmulgauit vt q̄cūq; iniuriā faceret xp̄iano: bonoꝛ suoꝛ mediā amit teret facultatē. x Vinea. hic nōter ponit ecclie pacē ha bētis ampliatio: ꝛ ꝓmo q̄tū ad multiplicatioz credētiū cuz dicit: x Vinea. i. eccl'ia vt supra dictū ē ca'. vij. y Fuit pacifico. i. xp̄o q̄ p sanguinē suū oia pacificauit q̄ in celis sūt ꝛ i terris: col'. j. z Jn ea. f. vrbe q̄ habet pplos. i. roma in q̄ habitabāt alīq̄ de oībus terre pplis: vel qz oēs populi ro mano imperio cui' caput ē roma erāt subiecti: vñ dicit Leo papa i sermone apl'oꝛ petri ꝛ pauli: Dispositōi diuini opi maxīe ꝓgruebat vt mlta regna vno ꝓfederarēt impio: ꝛ ci to puios haberet ppl'os ꝓdicatio generalis q̄s vn' tenebat regimē ciuitat'. a Tradidit ea custodib'. i. beato petro ꝛ ei' successoꝛib'. b Vir affert p fructu eius mille argē teos. vir ille intelligit cōstantinus q̄ fuit virtuosus ꝓ hostes imperij romani de quib' triūphauit: ꝛ ꝓtra hostes generis humani. s. demones q̄s p fidē supauit: ꝛ ipe c Pro fru ctu vinee. i. p fructu ecclie multas ꝛ magnas fecit expēsas q̄ p mille argēteos hic designant. Uel pōt dici q̄ h ponit sin gulare ꝑ plurali. s. mille ꝑ multis milib': sic exo. viij. Ueit musca grauissima. i. multitudo muscaꝛ. d Vinea mea cozā me est. mutat hic modus loquēdi a tertia persona ad p: imā de domino huius vinee qui est ipse christus: de quo dictum fuerat in tertia ꝓsona. Tradidit eam custodibus.

Si mūr' est: ędificem' sup eū ꝓpugnacula argentea. Si ostiū ē: cōpingam' illō tābulis cedrinis. Ego mu rus: et vbera mea sicut tur ris: ex quo facta sū cozā eo q̄si pacem repiens. Uinea fuit pacifico: in ea q̄ bz po pulos. Trādidit eaz custo dibus: uir affert pro fructu ei' mille argēteos. Uinea mea cozā me est. Mille tui pacifici: ꝛ ducēti his q cu stodiūt fructus eius. Que habitas i hortis: amici au scultāt: fac me audire vocē tuaz. Fuge dilecte mi: ꝛ ās similare capree binnuloq; ceruoꝝ sup montes aro matum.

Explicit Cātica cāticoꝝ.

Et ne credat q̄ p hanc traditionē oimiserit eccl'ie custo diā: iō dicit: d Uinea mea cozā me ē. i. ad ei' custo diā pssentialit ꝛ pncipalit assisto: ꝓpt q̄ dr̄ in ps. cxxvj Nisi dns custodierit ciuitatē ꝛc: ꝓpt q̄ ō hac custodia multo maioꝛes gre debent xp̄o q̄ ꝑlatis eccl'ie: iō subdit spōsa: e Mille tui pacifici ꝛc. tui pacifici sunt gen tiui casus singla ris numeri q̄ p ꝓ p lr̄az hebraicā q talis ē: Mille tibi pacifico. ꝛ ē sēsus q̄ sic mille est ma ioꝛ numer' q̄ cen centi: sic maioꝛes gre debent xp̄o q̄ pacificus. hic dicit de ꝓseruatōne ec clesie q̄ ꝑlatis q̄ sub eo custodes sū hui' vinee: ꝛ ho noꝛ exhibēdus ꝑlatis ꝓuenienter itelligit p ducētenariū scm illud apl'i. j. timo. v. Qui bñ psunt ꝑsbyteri du plici honoꝛe digni habeant. Inferioꝛib' aūt simplex cē tenari' ꝓmittit reddēdus: Matth. xix. Centuplum ac cipiet. f Que habitas. hic vltimo ponit finalis cō clusio q̄ stat in hoc q̄ ecclesia de psenti miseria tollatur ꝛ ad celestem gloriā transferatur: quod fit partialiter in presenti q̄tum ad sanctos qui ad gloriam assumuntur sed generaliter fiet pacto iudicio finali cuz christus tra diderit regnum deo patri: ꝓma coꝛ. xv. Ad hoc igitur desiderandum et petendū sponsus inducit sponsam di cens: f Que habitas i hortis. i. in ecclesijs per orbē dispersis que dicuntur horti: quia i eis fideles sunt pla tati: et qz ad litteram frequenter arboꝛes circa ecclesias sunt plantate. g Amici auscultāt te. idest angeli ad quoꝝ consoꝛtium fideles tui sunt transferendi et de tua salute solliciti: desiderant audire tuas orationes de uotas: ideo subditur: h Fac me audire vocem tuā. idest tui desiderij expressiones in oratione deuota: quā consequenter profert sponsa dicens: i Fuge dilecte mi. per hanc fugam non intelligitur recessus dilecti ab ea cum dixerit supra caꝰ ꝓcedenti: Ego dilecto meo et ad me conuersio eius. per mutuam inhesionem insepa bilez: scm illud apostoli Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate que est in christo ihesu ꝛc. sed p caz intelligit velox translatio sponse cuz sponso ad celestia: q̄ sum me desiderat ꝛ petit in orationibus suis ecclesia: vt pz in officio ecclesiastico: ꝛ per talem modū exponit hanc fugam Ra. sa. trahendo tamē litteram ad errozem iu daicum: dicens q̄ plebs iudaica per hoc petit liberari a captiuitate ista in qua est modo per messiam futurum Sed hec expositio fundat super falsum fundamētum: ideo bene exponit modo predicto: vt sit sensus: i Fu ge dilecte mi. i. educ me tecum de miseria ꝑsentis seculi k Assimilare capree ꝛc. i. fac istud velociter. l Su per montes aromatum. i. transferendo me tecum ad ce los qui dicuntur montes psalmo. cxx. Leuaui oculos meos in montes ꝛc. qui dicuntur hic montes aromatū quia ibi est suauissima requies electoꝝ. Ad quā nos ꝓducat qui cū patre et spūsancto viuit ꝛ regnat Amē.

¶ Postilla venerabilis fratri Nicolai de lyra sꝑ cantica canticoꝝ finit.

Expositio ꝓlogi in librum sapientie incipit.

Liber sapientie ꝛc. Iste ꝓlogus diuidit in tres ptes: in ꝑma ondit hieronym⁹ libri originē: qz nō hebraice sz grece ē edit⁹. vñ dicit liber sapie ꝛc. In secūda notat ei⁹ auctorē: qz a philone ē editus: vñ dicit. Hunc iudei philonis ee affirmāt ꝛc. In tertia assignat tituli rationē: qz. s. xp̄i q ē prīs sapia ibi expzimunt passio ꝛ aduent⁹: ibi Qui ꝓinde sapia nominat. his visis litere insistamus

b Et ipse stilus. idest ipz dictamē qz tā eligās ē. o Redolet. i. sapit.

c Grecā eloquētiam magis q̄ hebreā: greci. n. magis sūt eloquētes: ꝛ in sentētijs ꝓfūdiores q̄ hebrei. Uñ cū iste liber habeat elegātissimū stilū ꝛ inscrutabilē ꝓfunditatē sentētiaz: pz ipsum potius grece q̄ hebraice fuisse traditū. Philo. n. licz natiōe fuerit iude⁹ grece tñ lingue fuit valde pitus: de q̄ dicit hieronym⁹ in libro illustriū viroz: q̄ fuit iude⁹: natiōe alexādrin⁹ de genere sacerdotū. ceta plana sē.

Explicit qualiscūq; expositio istius ꝓlogi.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup libros Sapientie incipit.

Iligite iusticiā. Post libros historiales nō canonicos: magis tamē reputatos: qō dico ꝓpt̄ historiā susanne ꝛ belis: ꝛ secūdū Esdre: q̄ historie vltimo ponēt rōne dicta i ꝓncipio thobie: exponēdi sē duo nō canonici q̄ sunt simpliciter morales. s. liber sapiētie: ꝛ liber ecclīasticus: Inter q̄s ꝑmittēdus liber sapie: tā ratiōe auctoris q̄ rōne matie. Ratio ꝑmi ē: qz licet philo disertissim⁹ iudeoz hūc librū grece scripserit: vt cōmunit dicūt doctores ꝛ historiographi: tñ ipm ꝓpiluit ex sentētijs salomonis: ꝓpter qō salomon ē ei⁹ auctor ꝓncipalis: loquēdo tñ de auctoribꝰ humanis: vñ infra. viij. et. ix. ca°. exꝑsse loquit auctor in ꝑsona salomonis. Jesus aūt filius sirach scripsit librū ecclīasticū tpe simonis filij onie vel post: qō pz ꝑ hoc q̄ infra. l. ca°. fit mētio satis ꝓlixa de ipo: ꝛ sic fuit posterior salomone tpe ꝛ auctozitate. Rō secūdi ē: qz vterq; ptim ꝓcedit ratiocinatiue: ꝛ ptim exꝑlatiue: vt i ꝓsecutione videbit dño ꝓcedēte. Exempla vō posita i libro sapiētie incipiūt a pzioz. s. ab adā: vt habet infra. x. ca. ꝛ termiant i patrib⁹ exeūtib⁹ de egypto. Exēpla vō posita i libro ecclīastico icipiūt ab enoch: ꝛ ꝓcedūt vsq; ad simonē filiū onie: vt pz ecclīastici. l. q̄ fuit parū ātepa machabeoz: ꝛ sic pz ratio scōi. His igit̄ ꝑmissis liber iste q̄ noie sapiētie ititulat i duas ptes diuidit.

Incipit prologus in librum Sapientie.

Liber sapiētie apud hebreos nusq̄ē. Uñ et ipe stil⁹ grecaz magis eloquentiaz redolet. Hunc iudei philonis ee affirmāt. Qui ꝓinde sapiētie nomiat: qa in eo xp̄i aduentus q̄ est sapientie patris: et passio eius euidenter exprimitur.

Incipit liber Sapiētie.

Capitulum. I.

Iligite iusticiaz: qui iudicatis terram. Sentite de dño in bonitate: et in simplicitate cordis querite illum: quoniam inuenit ab his qui non tentant illum: apparet autē eis qui fidem habent in illum. Peruerse enī cogitationes sepant a deo: pbata autem virtus corripit insipientes.

Nam ꝑmo inducit auctor ad sapiam desiderādā ꝛ habendā: ꝛ hoc ratiocinādo: secūdo ad idē inducit exēplificādo infra. x. ca. Ad intellectū aūt vtriusq; ꝓsiderādū q̄ i hoc libro vt frequēt sapia ꝛ iusticia ꝑ eodē accipiūt. Accipit. n. hic iusticia legalis q̄ sic dicit. v. etb. ē ois virt⁹. Nā lex ꝓcipit de actib⁹ oium virtutū: est enī itentio legis ciues facē bonos. x. ethic. q̄ bonitas fit ꝑ vtutes. Silr sapientia, put hic accipit icludit oēm virtutē. Naz ad sapientē ptinet determinare illud qō est formale i qualibz virtute: ppt̄ qō. ij. ethic. diffinit vtus sic: Uirt⁹ ē habit⁹ electiuus ime diate ꝓsistēs, put sapiens determinauit. Et iō sapia q̄ ē cuiuslibet vtutis dicto modo determinatiua includit oēm vtutem. Et sic pz ꝗre iusticia ꝛ sapia: ꝛ qualit̄ ꝑ eodē frequenter accipiunt i h° libro.

Sciendū etiā q̄ sapia vel iusticia hoc mō dicta ouplicit accipit. Uno mō, put ꝑ actus hūanos acquirit. Allio mō, put a deo ifunditur: ꝛ l. de vtraq; i h° libro tāgat: tñ de illa q̄ ē ꝓfusione ꝓncipali agit. Igit ad iusticiā vl sapiaz sic itellectā auctor ꝓmo noiducit: secūdo circa hoc errores excludit: ibi Nolite ꝛelare mortē i errore ꝛc. tcio, ꝓsequēdo ꝓpositū resumit. vj. ca. sic ꝓpus i ꝓncipio libri de aia ꝓmo ad noticiā hēndā de ai iducit: ꝛ scōo errores circa eā excludit i, ꝓsecutiōe ꝓmi libri: ꝛ postea ad tractādū de aia ꝛ ei⁹ potētijs, ꝓcedit scō libro ꝛ tcio. Circa ꝓmā ptē sciēdū q̄ sic i mouēte reqrit̄ debita vt⁹ ad regularit̄ mouēdū: sic i mobili recta dispositio vt obediat mouēti: ꝛ sic ē i hoib⁹. Nā i platis ꝛ ꝓncipib⁹ reqrit̄ sapia siue iusticia mō dicto itellecta ad h° q̄ bñ regāt pplm: ꝛ i pplo ꝓportionabilr reqrit̄ sapia vt bñ subdat ꝛ obediat regimi ipsoz: qō ꝓmo ondit̄ platis: secūdo subditis: ibi Spūssc⁹ disciplīne. Circa ꝓmū dz: a Diligite iusticiā. q̄ icludit oēm vtutē. b Qui iudicatis terrā. i. hites i tra i foro seculari ꝛ ecclīastico: ꝛ qz i hoc sūt mīstri vicarij dei a q̄, ꝓcedit ois ptās recte iudicādi: iō subdit c Sētite de dño i bonitate. i. ꝓformami illi: qz sic oia ordinat i seipm tāq̄ i finē vltimū ꝛ optimū: ita vos act⁹ vr̄os ordiate ad cōe bonū ꝛ ad honorē diuinū: d Et in simplicitate cordis. i. mūdicia mētis: qz ꝑm aug⁹. hoc ē simplex cor: qō ē mūdū cor. e Querite illū. i. habete noticiā eius sapie i bonū q̄ oēm vtutē icludit: ꝛ subdit mod⁹ iueniēdi dz: f Qm̄ inuenit ab his q̄ nō tentāt illū. tentat aūt deus hūs i aliq̄ negocio qō faciat via hūana irrōnabilr ordinātit illō expectās effectū, puisiōe diuia: pp qō i acqsitiōe pie omittēs qō pōt agē: vtpote studij exercitiū: expectās hīe a deo ē quedā ipi⁹ dei tētatio: pp qō merito sibi negat. Sz faciētib⁹ qō i se ē p exercitiū vtutis studij ꝛ ordinis ꝓcedit: iō bñ dz: Qm̄ inuenit ab his q̄ nō tentāt illū. Et tales ꝗtū ad id nō pñt attigē ꝓmittūt se diuie, puidētie: subdit: g Appet aūt eis q̄ fi. ha. i illū. i. tēdētes i ipz p amorē: talib⁹. n. vltra cōez modū alioz mālfestāt secreta dei. h Peruerse. n. cogi. sepāt a deo. qz sic bone sūt cā vnis ad ipz: ita male sepatōis ab ipo iō ꝓcludit: i Prota aūt vt⁹. i. approbata a dō exīs i supioribꝰ. k Lor

nſipiẽtes i.p ignoꝛãtiã peccãtes:nã p eoꝝ inſtructionem
educunt ad virtutẽ:nõ aũt ſic fit de peccãtib⁹ ex certa ma
icia:nõ ſubdit: l Qm̃ i maliuolã aiam. Dicit aũt mali
ola aia cui placet ipa malicia:ppt habitũ vitioſũ: ſcõm
õ dicit puer.ỹ. Qui letant cũ malefecerit ꝛ exultãt i reb⁹
eſſimis. m Non
ntroibit ſapiẽtia.p ſu
ioꝝ coꝛrectiõez:nec
diuinã illuſtrationẽ
Nec habitabit in
oꝛpe ſubdito pctis.
deſt i homie ſubdito
arnalib⁹ vitijs q̃ cau
ant hebetudinẽ mẽtis
ã vita taliũ ẽ brutal
ic dz.j.eth. o Spi
it⁹ eni ſanct⁹. Dic cõ
equenter inducit ſub
ectos ad ſapiam ſine
non ſunt ꝓuenienter
egibiles regimie mo
ũ. Et diuidit i duas
tes: qꝝ ꝑmo ꝓponit
tentũ:ſecundo ꝓbat
poſitu:ibi Qm̃ ſpi
tus dñi. Circa ꝑmũ
iẽdũ:q̃ ſic dicẽdus
j.phyſic.idẽ ſũt do
trina et diſciplina.
am ſic ibidẽ dz:idem
t act⁹ mouẽtis ꝛ mo
diuerſimode tm̃ noiatus. Nã vt egredit a mouẽte dz mo
o actiua:ꝛ vt ſuſcipit i moto dicit motio paſſiua:ꝛ eodẽ
odo doctoꝛis ꝛ diſcipuli idẽ actus dict⁹ doctrina vt ẽ a
ocẽte:ꝛ diſciplina vt efficit i diſcipulo.ꝛ ſic eadẽ ſapiẽtia
ecie ẽ in diſcipulo ꝛ doctoꝛe:qꝝ ꝓfecti,ꝑfiũ ẽ facẽ alte
ſibi ſile.iij. Methe oꝛoꝝ:ppt qõ ſic rectoꝛes indigent
pia vt bñ regãt:ſic ſubditi vt bñ obediãt:ideo dicit: o
ſpũs eni ſcũs diſcipline.i.actoꝛ ſapie i diſcipl'o. p Ef
giet fictũ.i.illũ q̃ in vtutib⁹ nõ q̃rit reꝝ:ſz apparentiã tm̃
Et auferꝝ ſe.q̃tũ ad ſuũ effectũ:nã q̃tũ ad ꝓſonã neceſ
rio ẽ vbiq̃. r A cogitationib⁹ q̃ ſunt ſine itellectu.i. ſi
rõne q̃les ſunt cogitationes pctoꝛis q̃ ſequit ipetũ ſen
alitatis. s Et coꝛripiet.i.puniet. t A ſupueniente
iq̃tate.nã pctm̃ ſequẽs ẽ pena ꝓcedẽtis p accidẽs tm̃: nã
peccatũ ꝓcedẽs tollit iuſte gr̃a cui⁹ ſubtractõ ẽ pena:ꝛ p
s illa q̃ ſequũt ad h⁹ſi penalia:ꝛ iſta ſi pcta ſequẽtia i q̃
s labit hõ ad ſubtractionẽ gr̃e q̃ hoiez ipediebat a tali
ꝓſu:ꝛ h⁹ ẽ qõ dic apl's:Ro.j. Propꝛea tradidit illos de⁹
aſſiões ignomie.i.dimiſit eos cadẽ i ignomioſa pcta.ſ.
alia miꝛa ꝓcedẽtia. v Benign⁹ ẽ.n.ſpi.ſa.i.datoꝛ ſa
ẽ.qꝝ nõ ſolũ dat ſupioꝛib⁹ ꝛ magnis ſz ẽt iferioꝛib⁹ ꝛ ſb
ti; dũ tm̃ ad hoc debite ſe diſponãt:iõ alios excludẽdo
dit: x Et nõ liberabit maledictũ.i. hoiez obſtinatũ
eccati. y A labijs ſuis.i.a blaſphemijs ꝛ alijs labioꝝ
tu ꝑpetratis. z Qm̃ renũ illi⁹.i.affectionũ malarũ.
Teſtis ẽ de⁹ ꝛ coꝛdis illi⁹.i.cogitatiõis ꝛ ũtẽtiõis ipi⁹.
Scrutatoꝛ ẽ ver⁹.qꝝ nihil eũ latere põt. c Et lingue il
auditoꝛ.ꝛ multo foꝛti⁹ opeꝝ ei⁹ iſpectoꝛ. d Qm̃ ſpũs
i. Dic ꝓnter ꝓbat ocm̃ ſuũ.ſ.q̃ affectiões ꝛ cogitatoes
cutiões peccatoꝛis nõ latẽt deũ:qꝝ ſpũs ei⁹ ẽ vbiq̃ ꝑ
ntiã ꝛ pntiã:ꝛ hoc ẽ qõ dz: e Qm̃ ſpũs dñi.q̃ oia
tat:etiã ꝓfunda dei.j. Coꝛ.ỹ. e Repleuit oꝛbẽ terra
nã oia creata ſũt ꝛ ꝓducta p ipſũ:Hen.j. Spũs dñi fe
at ſup aq̃s.i.ſup materiã iformẽ:ſic volũtas artificis
materiã:vñ ſũt aliq̃ formãda:put ocm̃ fuit ibidẽ. f
Et hoc qõ ꝓtinet oia.ſ. ſpũſcũs oia ꝓſeruãs i eſſe ſic
pater ꝛ filius:nã indiuiſa ſunt opa trinitatis. g Scie
tiã hz vocis.i.noticiã cuiuſlibet dicti publice vel oc
culte:iõ ſubdit: h Propt hoc q̃ loquitur iniq̃.qualr
cũq̃ nõ põt latere ſpm̃ dñi. i Nec ꝓteriet illũ.di
mittẽdo ipunitũ.
k Coꝛripiẽs iu
dicũ.i.diuinũ iu
diciũ puniẽs oia
mala. l In co
gita.eni impij in
terroga.erit.i.diſ
cuſſio in iudicio
diuino. m Ser
monũ aũt illius
ꝛc.repetitio ẽ ei⁹
dẽ ſnie ad maio
rẽ aſſertiõez. Qm̃
auris ẽli.i. dei q̃
nõ ſolũ ẽloteſ:ſz
ẽlus i abſtracto
põt dici:ppt ſin
gularẽ ꝛ excellẽtẽ
aiaꝝ ẽlũ. n Cu
ſto.g vos a mur.
q̃ nihil ꝓdeſt. mi
n⁹ dicendo pl⁹ ſi
gnat.ſ. qꝝ multuꝝ
obeſt. o Et a ꝺ
trac.ꝛc. Inã ligue
uuriat cũ ad de
tractõez ꝓferẽdã applicat:qꝝ ꝑ h⁹ penã meret: vñ luc.
xvj. dz ꝺ diuite epulone q̃ grau⁹ ardebat i lingua:eo q̃
int epulas poſit⁹ detrahebat ꝺ paupib⁹. p Qm̃ ſer
obſcur⁹.i.palliat⁹ appẽtia ſcitatis cuꝝ iterius habeat
venenũ iniq̃tatis. q In vacuũ nõ ibit.i.ipunitũ nõ
trãſibit. r Os qõ mentit occidit aiam.qõ ẽ intelli
gẽdũ de mẽdacio ꝓnicioſo:nõ aũt de iocoſo vel offi
cioſo. t Nolite ẽlare. Dic circa appetitũ ſapie re
mouet triplex erroꝝ ꝓcedẽs ex vna radice. Dixerũt.n.
multi valde ꝛ adhuc dicũt aliqui animã hominis cẽ
moꝛtalẽ:ſicut ꝛ brutoꝝ animaliũ:ex quoꝝ ꝓſona dz:
eccl'i.iij. Unus ẽ eni interitus homis ꝛ iumentoꝝ:ꝛ
equa vtriuſq̃ ꝓditio. Et ex hoc aliqui anguſtijs preſſi
ꝓcedebãt ad interfectionẽ ſui ad euadendũ illa mala
credẽtes nulla alia poſt moꝛtẽ eſſe:alij vo ꝓ oppoſitũ
querebant delitijs carnalib⁹ affluere ſine freno rõnis
ſicut ꝛ beſtie reputãtes:qꝝ poſt moꝛtẽ nulla eſſet puni
tio:vel ꝑmiatio opeꝝ hũanoꝝ. Et ex hoc tertij dice
bãt q̃ ois pena vite pñtis erat ꝓ alĩq̃ culpa ꝓcedenti
ipius affricti:cui⁹ erroꝛis fuerũt tres amici iob:vt ibi
dem diffuſius declarat. Tria aũt hec contrariantur
appetitui ꝛ acq̃ſitiõi ſapiẽtie:que repꝛobat: ſui ipſi⁹
interfectionẽ:ꝛ bona vite future ꝑfert bonis vite ꝑſen
tis ꝛ in pñti vita ꝓfert bona virtutis diuitijs:hono
ribus:ꝛ delitijs. Sic ergo ꝓceditur:quia ꝑimo re
mouetur ꝑimũ:ſecũdo ſecundum:tertio tertiũ ca.iij.
Circa ꝑimuꝝ dicitur: t Nolite ẽlare moꝛtẽ.ideſt
appetere eaꝝ. v In erroꝛe vite veſtre.ideſt ꝓ hoc
omnẽ penalitatẽ credentes euadere:hoc eſt eniꝝ erro
neum. Nam maioꝛ punitio ſequit in anima ſeparata:
ideo ſubdit: x Neq̃ acquiratis perditionẽ.ſ.gehẽ
ne y In operibus manuũ veſtrarũ.i.per manus
veſtras vos interimẽdo. z Quoniã deus nõ fecit
moꝛtẽ. ſcilz hominis quez creauit potẽtem non moꝛi
per donuꝝ oꝛiginalis iuſticie:qõ ſi ſeruaſſet ſine moꝛte

media ad gloriã anime ⁊ corpis transisset. a Nec letat in pditiõe viuoꝝ. p mortale peccatũ. b Crea uit enĩ vt essent omia. i. ad hoc enĩ creauit res vt pmaneant i eẽ icorruptibiles p seipas: vt angelos: alias humanas: corpa celestia: ⁊ etiã elemẽta q̃tũ ad totalitatem: lz in aliqb⁹ eoꝝ ptibus sit generatio ⁊ corruptio: res vo corruptibiles cõseruat i eẽ fm earuꝫ spẽs p ptinuã gnãtonẽ. c Et sanabiles fecit natiões orbis terraꝝ. i. oĩ uersas natões hominum: qz lz hũana nã ceciderit p peccatũ: tñ nõ est irremediabile sic peccatũ angelice nature: siliter lz hõ p petm incurrit necessitatẽ moriẽdi: non tñ statiz dedit sibi remedia medicinaꝝ ꝯ calamitates infirmitatũ insurgentiũ: vsq; ad hũane vite debitã pidodũ. d Non ei dic ꝑter declarat dictũ suum: ⁊ pmo q̃tuꝫ ad remediũ ptra mortbos corpales cũ dr: No. n. ei illis. idest in hoib⁹. e Medicamẽtũ exterminij. i. remediũ ptra calamitates corpales p exterminationẽ ꝓpe vite: sicut faciũt illi q̃ se interimũt vt liberent a calamitatib⁹ huius vite: vt pdictũ ẽ. secũdo q̃tũ ad pẽas spirituales cũ dr: f Nec inferoꝝ regnũ i terra. i. in presenti vita. Est aũt lex infernalis regni: q̃ null⁹ ibi a culpa ⁊ pena põt regredi: lz semp i pñti vita põt hoies a culpa p penitentiã sanari: ⁊ p ꝑs euadẽ penã inferni p gratiã iustificantẽ: ⁊ imortalitatẽ glorie dicentez: iõ subdit: g Justicia enĩ. q̃ est p gratiã. h Perpetua est ⁊ imortalis. s. effectiue: qz facit hoies dignos imortalitate glie. i Iniusticia aũt. q̃ ẽp peccatũ mortale. i Mortis acqsitio. Nã p ipsã incurrit mors gehẽne k Impij aũt manib⁹. i. opibus. l Et vbis accersierũt illã. s. iniusticiã. m Et estimantes illã amicã. i. sibi pueniẽtẽ ꝓpr habitũ vitiosũ inclinantẽ ad malũ vñ dicit. q̃. etb. Qualis ẽ vnusq̃sq; talis finis sibi videt. n Defluxerũt. p diuersa vitia. o Et sponsiones posuerũt ad illã. ibercẽtes ei insepabiliter sic spõsus spõse. p Qm̃ morte. s. gehẽne. q Digni sũt. qui sũt ex pte illi⁹: sic illi q̃ sunt ex pte iusticie: digni sũt imortalitate glorie. Capitulũ. II.

Dixerũt impij cogitãtes apud se nõ recte. hic ꝓsequent remouet errorẽ secũdus. s. eoꝝ qui ꝓpter aie mortalitatẽ scõm suũ errorẽ dicebant esse currendũ sine freno rõnis ad vitia carnalia nec letatur i pditiõe viuoꝝ Creauit enĩ vt essent oia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarũ: nõ enĩ ẽ in illis medicamentum exterminij nec inferoꝝ regnũ in terra. Justicia enĩ ꝑpetua est ⁊ imortalis: iniusticia aũt mortis acqsitio. Impij aũt manib⁹: et verbis accersierunt illã: et estimãtes illaz amicã defluxerũt: et spõsiones posuerũt ad illã: quoniã morte digni sũt qui sũt ex parte illius. Capm. II.

Dixerũt. n. impij: cogitantes apud se non recte. Exigũũ ⁊ cum tedio est tpus vite nre: et nõ est refrigeriũ i fine homis: et nõ est q agnit⁹ sit reuersus ab inferis. Quia ex nihilo nati sumus: et post hoc erim⁹ tanq̃ nõ fuerim⁹. Quoniaz fumus aff: at⁹ ẽ in narib⁹ nris et sermo scintille ad cõmouendũ cor nrz. Qũia extincto cinis erit corp⁹ nrz: et spũs diffundet tãq̃ mollis aer. Et trãsibit vita nostra tãq̃ vestigiũ nubis: ⁊ sic nebula dissolue: q̃ fugata est a radijs suis: ⁊ calore illius aggrauata. Et nõmen nostrũ obliuionem accipiet tẽpus: et nemo memoriaz habebit operũ nostroꝝ. Umbre. n. trãsit⁹ ẽ tps nrm: et nõ est reuersio finis nri: qm̃ ꝑsignata ẽ: ⁊ nemo reuertitur. Uenite ergo ⁊ fruamur bonis que sunt: et vtamur creatura tãq̃ i iuuẽtute celeriter. Uino preciosо ⁊ vnguẽtis nos ipleamus: ⁊ nõ ptereat nos flos tpis. Coronemus nos rosis anteq̃ marcescãt nullũ pratũ sit quod non p transeat luxuria nostra. Nẽmo vestrũ exors sit luxurie nostre. Ubiq; relinq̃m⁹ sig̃ letitie: qm̃ hec est ps nostra

Et p⁹ h error ponit: scõo tollit: ibi Hec cogitauerũt. Prius duas: qr p⁹ ponit error i intellectu: secũdo i effectu: ibi Uenite g̃. Circa pmũ dr: a Dixerũt ipij cogitãtes apũ se nõ recte. lz enĩ i primis pncipijs nõ sit error: tñ i deductiõe pclinũ ex illꝰ ꝓtigit errare qñ mior ꝓpositio nõ accipit recte sumaiore. b Exiguum ⁊ cũ tedio est tps vite nre. qz solũ ponebant isti vitã ꝑsentẽ q̃ cito trãsit: iõ subdit: c Nõ ẽ refrigeriuz in fine hois. qz negabant post vitã istã premium boni operis. d Et nõ est q agnit⁹ sit reuersus ab inferis. i. mortuis: lz hoc pars falsum iũ. reg. xvi̇. d filio mulieris sarepte quẽ suscitauit helias: ⁊ de filio sunamitis quem suscitauit heliseus. iiij. reg. iiij. c ⁊ de pluribꝰ alijs in vetuo testamento. e Quia ex nihilo nati sum⁹. Nam materia corpis hũani ex nihilo fuit ꝓducta in prima rez creatiõe: ⁊ aia infundit p creationẽ. Et p⁹ hec erim⁹ tanq̃ nõ fuerim⁹. hoc nõ sequitur: nam aia hois ẽ imortalis: supposito tñ influxu generali ipsius dei sine quo nulla res põt eẽ. g Quia fumus ⁊ afflatus ẽ in narib⁹ nris. vinum⁹ enĩ p ista ꝓtẽz ⁊ respiratione nris. h Et fmo scintille. i. res q̃ põt dici scintilla. s. calor talis q̃. ꝓpr sui puitatẽ scintilla põt dici. i Ad ꝓmouẽdũ cor nrm q̃ diu enĩ calor nãlis ẽ i corpe: cor ifluit motũ i ptibus alijs: qr p⁹ viuit ⁊ vltio morit. k Quia extict⁹ cinis ex corp⁹ nrm. deficiẽte nãli calore: statim enĩ infrigidat: ⁊ tãdẽ cineres resoluit. l Et spũs. i. aia m Diffũdet. i. euanescit sic aia bruto. n Et trãsiet vita nra tãq̃ vestigiũ nubis. que totaliter dissoluit per radiũ solis. o Et nom nostrũ oblionẽ accipiet p tps. i. p lapsũ tpis. Nam lz mortẽ hois remaneat nomẽ eius aliquãtulũ: tñ p lõgitudinẽ tpis euanescit. p Et nemo: pñtis vite: q Habebit memoriã operũ nroꝝ. de⁹ tñ habebit memoria ad puniẽdum mala: ⁊ ad ꝓmiandũ bona. r Et nõ est reuersio finis nri. qz post mortẽ null⁹ reuertit ad vitã de cursu nãli: p mirabilẽ tñ alicꝫ sũt reuersi: vt pdictũ est. ⁊ oẽs reuertent i iudicio finali qm̃ ꝑsignata ẽp lapidẽ positũ sup corp⁹ defuncti sepultũ. s Uenite g̃. Hic ꝓnter ponit effectus dicti erroris. Naz si de hoie nihil remanet p⁹ mortẽ: nec expectet aliquid ꝓmiũ ꝓ bonis: vl pena ꝓ malis: non restat nisi q̃ hoies se frẽo currãt ad cõcupiscibilia mũdi ⁊ delectabilia carnis. hoc ẽ qđ dic: p⁹ de delectabilib⁹ carnis: s Uenite g̃ ⁊ fruamur bonis. ꝓstituẽdo ibi finẽ nrm. t Et vta. crea. tãq̃ i iuuẽte. i. ita cito sicut poterim⁹. Leta patẽt vsq; ibi: v Nemo vestrum exors sit. idest exclusus: x Luxurie nre. ita q̃ omnibus cõmunis. y Quoniã hec est pars nra. i. n

lus possum⁹ deportare de bonis hui⁹ vite. a Oppri
nam⁹. hic ꝑnter exēplificat de ꝓcupiscibili⁹ mundi per
ppressionē iusto⁹ cū dicit: Oppriman⁹ paupere iustu⁹.
z tales nō ꝑnt se z sua ꝺ oppressores defendere. b Nec
euereamur canos. i. hoies antiqs: sz eꝯciam⁹ eos de statu
onoris. c Sit aūt
ortitudo nr̄a lex iniu
ricie. i. quicqd possu
nus: nobis licitum re
utem⁹. d Quod
ni infirmū ē iutile in
enit. scōm iudicium
rm. e Circūueniā
nus ḡ iustū. i. decipia
mus ipsū. f Qm̄ i
tilis ē nobis. qz non
ult cōicare opibus
ris. g Et ipropе
at nobis ꝓcta legis.
mp eni apud oēs
it lex nālis cui⁹ trās
ressionē ipropabant
isti peccatoribus. Et
quit h scriptura de
ta multitudine iusto
ū: sicut de vno hoie:
o mō loquendi q̄ dr
ro. iiij. fili⁹ me⁹ prio
enit⁹ isr̄l. h Prō
ittit se sciam dei hīe
ō pōt referri ad po
ulū iudaicū qui ha
uit legē diuinitus da
: ergo. xx. i Filium
ei se noiat. qz sic no
iat ab eo vt dictū ē
Fact⁹ ē nobis in
adu. cogi. nr̄arū. eas
gūēdo: sic fecerūt multi spū ꝓphetico. l Grauis ē no
s ad vidēdū. z subdit causa: m Qm̄ dissimilis alijs
ta illi⁹. fuerūt eni iudei ab alijs gētib⁹ distincti i habitu z
ctu: nec cōicabāt: als coutebant gētilib⁹ comedēdo z bi
ēdo cū eis: z ideo graues erāt eis ad vidēdū: ꝓpt̄ qō an
ch⁹ epiphanes cogebat iudeos vt trāsferrēt se ad ritū
ntiliū: vt hz. j. et. ij. mach. z idē voluit facere aman: que z
ia ꝓuidēs in spū salomō: dicit ista: n Tanq̄ nugaces
ullius veritatis hoies. o Estimati sum⁹ ab illo. nam
ntiles erāt idolatre vbi ē maxia falsitas. p Et abstinet
a vijs nr̄is tanq̄ ab immūdicijs. nā modi viuēdi genti
ī erāt i comestiōe idolaticoꝝ z ciboꝝ lege ꝓhibitoꝝ. q
ꝓfert nouissima iustoꝝ. i. bona a iustis expectata prefert
b⁹ bonis vite ꝓntis. r Videam⁹ ḡ rē. idest ꝓ afflictōes
piamur veritatē verboꝝ eius. s Si. n. ver⁹ ē fili⁹ dei
gratiā iustificantē. t Suscipiet illū. liberādo de oppssi
ib⁹ iniquis: z sic factū ē frequēter tpe veteris testamēti:
pz i psecutiōe aman tpe mardochei: z tpe machabeoꝝ
psecutiōe antiochi. v Cōtumelia z tormēto iterroge
us eū. sic pz de septē fratribus q̄ cū matre ꝓtumelioſe z
mētis magnis fuerūt iterrogati si vellēt obedire regi. ij.
ch. vij. Aliter etiā exponit ps ista de xp̄o cui⁹ passionē
idēs salomon h describit eā cū dicit: Circūueniam⁹ ḡ
tū rē. Quesierūt eni iudei pluries xp̄m capere i sermone:
pz ex decursu euāgelij. Et iproperat nobis paccata le
. ipropерauit eni eis: Marci. vij. q irrita faciebat man
ta dei ꝓpter traditiōes suas. Promittit se sciaz dei hīe
h. vij. Est ver⁹ q̄ misit me quē vos nescitis: sed ego scio
z hec est sors nr̄a. Oppri
mam⁹ pauperē iustū: z ñ
parcam⁹ vidue nec vetera
no: nec reuereamur canos
multi tpis. Sit aūtē fortitu
do nr̄a: lex iusticie. Quōd
eni infirmū ē: iutile inuenit.
Circūueniam⁹ ergo iustu⁹:
qm̄ inutilis ē nobis: z ꝓtius
est opib⁹ nr̄is: et iproperat
nobis peccata legis: z diffa
mat in nos pctā disciplinе
nr̄e. Promittit se sciam dei
hīe: z filiū dei se noiat. Factus ē nobis in traductionē
cogitationū nr̄arū. Grauis
ē nob etiā ad videndū: quō
nia dissilis ē alijs vita illius
z imutate sūt vite eius. Tan
q̄z nugaces estimati sumus
ab illo: et abstinet se a vijs
nr̄is tanq̄z ab immudicijs: et
prefert nouissima iustoꝝ: et
gloriat ꝓtez se hīe deū. Vi
deam⁹ ergo si sermōes illi⁹
veri sint: z tentem⁹ q̄ ventu
ra sūt illi: z sciem⁹ q̄ erūt no
uissima illi⁹. Si eni ē ver⁹ fi
li⁹ dei suscipiet illū: z libera
bit illū de manib⁹ ꝓtiorum.
Cōtumelia z tormēto in
terrogem⁹ eum: vt sciam⁹ re
uerentiā ei⁹: z ꝓbem⁹ patiē
tiā illi⁹. Morte turpissima
ꝓdēnem⁹ eum. Erit eni ei re
spect⁹ ex sermonibus illius.
Hec cogitauerūt et erraue
rūt: excecauit eniz illos ma
licia eoꝝ. Et nescierūt sacra
menta dei: neq̄z mercedem
sperauerunt iusticie: nec iū
dicauerunt honorem anīa
rum sanctarum. Qm̄ deus
creauit hominez inextermi
nabilē: et ad imaginem simi
litudinis sue fecit illum. In
uidia autem diaboli: mors
introiuit in orbē terrarum:
deam⁹ ergo si sermōes illi⁹
veri sint: z tentem⁹ q̄ ventu
ra sūt illi: z sciem⁹ q̄ erūt no
uissima illi⁹. Si eni ē ver⁹ fi
li⁹ dei suscipiet illū: z libera
bit illū de manib⁹ ꝓtiorum.
Cōtumelia z tormēto in
terrogem⁹ eum: vt sciam⁹ re
uerentiā ei⁹: z ꝓbem⁹ patiē
tiā illi⁹. Morte turpissima
ꝓdēnem⁹ eum. Erit eni ei re
spect⁹ ex sermonibus illius.
Hec cogitauerūt et erraue
rūt: excecauit eniz illos ma
licia eoꝝ. Et nescierūt sacra
menta dei: neq̄z mercedem
sperauerunt iusticie: nec iū
dicauerunt honorem anīa
rum sanctarum. Qm̄ deus
creauit hominez inextermi
nabilē: et ad imaginem simi
litudinis sue fecit illum. In
uidia autem diaboli: mors
introiuit in orbē terrarum:
eū. Et factus est nobis i traductionē cogitationū no
strar̄. xp̄s eni eos redarguēs cogitatiōes eoꝝ ꝓpala
uit: Matt. ix. Et cū vidisset iesus cogitatiōes rē. Gra
uis ē nobis etiā ad videndū. ꝓpter odiū qō ꝓceperāt
ꝓtra eū rē. Cetera patēt vsq̄ ibi: Si eni ē ver⁹ filius
dei rē. hoc videt
esse ꝓ ista exposi
tōnē: nā vera dei
filiatio cōpetit so
li xp̄o q̄ est solus
dei fili⁹ naturalis
alij vo sūt ei⁹ filij
adoptiui. Cōtu
melia z tormēto
interrogem⁹ eum.
xp̄o eni pendenti
in cruce dicebant
matth. xxvij. Si
fili⁹ dei es descē
de de cruce rē.
Morte turpissi
ma ꝓdēnem⁹ eū:
nā inē latrōes sus
pēderūt eū: Mat
th. xxvij. Erit. n.
respct⁹ i ꝑmōib⁹
illi⁹. credebāt eni
iudei q̄ xp̄o mor
tuo sermōes ipi⁹
ꝓcedētes reputa
rent falsi: sz ꝓtra
riū cōtigit. Nam
ipo resurgēte z i
celos ascēdēte fu
it nomē ei⁹ exalta
tū z doctria ei⁹ p
orbē vniuersū. x
Hec cogitauerūt.
Premissio erroꝝ circa ꝭmortalitatē aie: h ꝓnt̄ erroꝝ
mouet cū dr: Hec cogitauerūt. i. q̄ dcā st. y Et erra
uerūt. z subdit cā erroꝝ: cū dr: Excecauit eni illos mali
cia coꝝ. qō si referat ad iudeos spāliter sz exponē secū
daz: dicendū q̄ licz periti iudeoꝝ habuerit noticiā de
christo sicut plenius dixi sup illud Matth. xxi. Uidē
tes aūt agricole dixerūt: Hic ē heres. qz cū cepit ꝑdi
care ꝓtra vitia coꝝ cōceperūt cōtra eū inuidiā z odiū
ex quib⁹ obscurata fuit i eis noticia quā habebāt de
christo incipientes exponere ꝓphetias de eo puerse
Si aūt referat ad impios generaliter: sic sili⁹ ē verum
q̄ malicia affectus excecat noticiaz intellectus maxie
in moralibus: quia qualis est vnusquisq̄z talis finis si
bi videtur. ij. ethic. z Et nescierūt sacramenta dei. i.
occulta bona que ꝓparauit diligentibus se: ideo sb
ditur: a Neq̄z mercedem sperauerunt iusticie. nul
lam retributionem expectantes. b Nec iudicaue
rūt honorem animarū sanctarum. q̄ transferēde sunt
ad consortiū angeloꝝ. c Quoniā deus creauit ho
minē inexterminabilē. idest ꝭmortalem ex ꝑte anie: z
ꝓtra corruptionē corꝑis eo q̄ est compositus ex con
trarijs elemētis dedit donū originalis iusticie q̄ pote
rat aīa corpus suū a corruptiōe ꝓseruare. d Et ad
imaginē similitudinis sue fecit illū. quia fecit illum ca
pacē dei per cognitionē z amorē. e Inuidia aūt dia
boli mors introiuit i orbē trar̄. qz per tentationē ipi⁹
primi parentes mandatū dei trāsgredientes pdiderūt
originalē iusticiā: z sic icurrerūt necitatē moriēdi: Hēn.

tertio. a Imitant aũt illũ.s. diabolũ. b Qui sũt ex pte illius.i. omnes impĩ: de quibus dicit Joh. viij. Vos ex patre diabolo estis &c. Capitulũ. III.

EVstorũ aie in manu dei sunt. Hic ꝓnter remouet tertius terror: qui ẽ circa mortẽ iustoꝝ quã multi ignomiosã ꝙputabãt qñ erũt in afflictiõibus ⁊ tormẽtis: naz oia talia credebãt esse penas alicuꝰ peccati ꝓcedẽt: vt supra dictũ ẽ. Prio ꝙ ponit huꝰ erroris remotio: scõ cuiusdã dicti declaratio caꝰ sequẽti. Circa ꝑmũ primo ostẽdit mors iustoꝝ ꝙuis sit penalis: est tñ gloriosa: secundo mors iniquoꝝ ignominiosa: ibi Impĩ aũt. Circa ꝑmum dr: a Justorũ aie i manu dei sũt eni imortales vt dictũ ẽ: ⁊ ideo sepate a corpibus ꝑ mortẽ si in manu diuine misericordie ꝑ securitatẽ glie ꝓsequẽde: nã a tpe passiõis xpi ꝑ quã apta est ianua glie si nõ habeãt aliq̃d purgãdũ: statim euolãt ad gloriã: si aũt habeãt aliq̃d purgandũ detinent in manu diuine iusticie i pena purgatorij ad tpus: sũt tñ secure ꝺ sua beatitudine ꝓsequẽda: tpe vo qꝺ fluxit añ passionẽ ꝙuis eẽnt purgate: nõ recipiebãt ad gloriã: erãt tñ secure de ipa ꝓsequẽda: remoto impedimẽto nature ꝑ futuꝝ redẽptorẽ. b Et nõ tãget illos tormẽtũ mortis. Si aũt loq̃mur de tormẽto qꝺ ẽ ꝑ sepationẽ aie a corpe: hꝰ est ꝓmune bonis ⁊ malis. Sz tormẽtũ mortis hic dicit illud ad qꝺ ꝑ mortẽ deuenit: ⁊ hoc ẽ tormẽtuz gehenne qꝺ nõ tãgit iustos: licz tormẽtũ purgatorij eos tãgat qñ nõ purgant totaliter in vita pñti: verũtamẽ nõ tãgit eos sic iustos: sed vt pctores: nõ tñ peccata remanẽtibꝰ: sed ꝑ teritis: ꝑ quibꝰ remãserũt ad penã tpalez obligati. c Visi sũt oculis insipiẽtiũ mori. totaliter in aia ⁊ corpe: vt patz ex ꝓdictis: ꝺ Et estimata ẽ afflictio exitꝰ illoꝝ. idest exitꝰ illoꝝ de hoc mũdo reputatꝰ ẽ mera afflictio ab illis ꝙ nulla vitã homis credũt post istã. e Et ab itinere iusto. i. a via iusticie quã tenuerũt in hoc mũdo scõm veritatẽ. f Abierũt i exterminiũ. ꝼm insipiẽtiũ errorẽ ⁊ ꝙ a nobis ẽ iter exterminij ꝼm dictũ errorẽ ꝙ dicẽ recedẽtes a nobis ꝑ mortẽ totaliter exterminari. g Illi aũt. i. iusti ꝙ sic erroꝛe credunt exterminati: h Sũt in pace. aia eni remanẽs: eo ꝙ est ꝓncipalioꝛ ps homis hic accipit ꝑ toto. i Spes illoꝝ imortalitate plena est. qz nõ ꝑt amitti: imortalitas vo ade nõ fuit plena: nã amitti poterat ⁊ fuit amissa. k In paucis vexati. scz i illis ꝙ sũt homi ꝓmunia ⁊ brutis. l In multis bñ disponent. ꝑ gloriã aie ⁊ corpis. m Qm̃ deꝰ tentauit illos. Est tentare accipere experimentũ de ignorantia: vñ ⁊ illa ps logice ꝙ ad hoc ordinat dicit tentatiua deus autẽ nihil ignorat: et ideo non tentat sanctos per

imitant aũt illũ ꝙui sunt ex parte illius. Ca. III.

EVstorũ aũt aie i manu dei sũt: et nõ tãget illos tormẽtũ mortis. Visi sunt oculis insipiẽtiũ mori: et estimata ẽ afflictio exitꝰ illoꝝ. Et ab itinere iusto abierũt i exterminiũ: ⁊ ꝙ a nobis ẽ iter exterminij: illi aũtẽ sunt i pace. Et si coram hominibus tormẽta passi sũt spes illoꝝ imortalitate plena est. In paucis vexati: in multis bñ disponẽt: qm̃ deꝰ tentauit eos: ⁊ inuenit illos dignos se. Tanq̃ aurũ in fornace ꝑbauit illos: ⁊ q̃si holocausti hostiã accepit illos: et in tpe erit respectus illoꝝ. Fulgebũt iusti: et tanq̃ scintille in arũdineto discurrẽt. Judicabũt natões ⁊ dñabunt pplis: ⁊ regbit dñs illoꝝ i ppetuũ. Qui cõfidũt i illo: intelligẽt veritatẽ: et fideles i dilectiõe acq̃escẽt illi: qm̃ donũ ⁊ pax est electis eiꝰ. Impij aũtẽ scõm q̃ cogitauerũt correptionẽ habebũt: qui neglexerunt iustũ: et a dño recesserunt. Sapietiã. n. ⁊ disciplinã q̃ abijcit infelix ẽ: et vacua ẽ spes illorũ: et labores sine fructu: ⁊ inutilia opera eoꝝ. Mulieres eoꝝ insensate sũt et neqssimi filij illoꝝ. Maledicta creatura eoꝝ: qm̃ felix est sterilis: et icoinqnata: que

afflictiones corporis vt accipiat inde aliquã noticiam: sed vt virtus patiẽtie eoꝝ nota fiat alijs ad exemplum imitationis: ⁊ ꝓpter augmentũ sue retributiõis: ideo subdit: n Tanq̃ aurũ in fornace &c. qꝺ ibi nõ deteriorat: sed meliorat. o Et in tpe retri. erit respe. illoꝝ. nõ solũ q̃tum ad animã: sed etiã q̃tuz ad corpꝰ qꝺ resurget glorioſũ: ideo subdit ꝑ Fulgebũt iusti. ꝑ dotem claritatis. q Et tanq̃ scintille i arũdineto discurrẽt. ꝑ dotẽ agilitatis: qz corpus obediet ad nutũ aie quãtũ ad localez motũ. r Judicabũt natiões. nã pfecti iudicabũt cũ christo in iudicio finali. s Qui ꝓfidũt in illo i telligẽt veritatẽ. ⁊ isti sunt q̃ de sensu ꝓprio nõ ꝑsumũt q̃ ꝑsumptio hoiez inuoluit tenebris ignorãtie: sz in dubijs confidẽter ad deũ recurrũt: ⁊ sic datur eis lumẽ intelligẽtie. Et qz talis cognitio habet charitatem annexã: iõ subdit: t Et fideles i dilectiõe acq̃escent illi. captiuã

tes intellectũ suũ in obsequiũ xpi. v Qm̃ donũ. gratie in pñti. x Et pax. in futuro. y Est electis eiꝰ. naz ibi quietatur totaliter corus appetitus. z Impĩ autẽ. Hic ꝓsequẽter ostendit mortẽ impioꝝ ignominiosam: ⁊ secundo mulieres eoꝝ ⁊ prolem: ibi Mulieres. Circa primũ dicitur: z Impĩ autẽ scõm que cogitauerunt. idest scõm demerita erroris ipsoꝝ. ⁊ Correptiõez habebunt. idest punitionẽ eternã: cuius ratio subditur: a Qui neglexerunt iustum. i. opus iustuz noluerunt facere. b Et a domino recesserũt. qui est bonitatis infinite: ꝓpter qꝺ corum pnnitio est infinita non intensiue: quia hoc est impossibile: sed extensiue: ideo subdit: c Sapientiã aũt ⁊ disciplinã qui abijcit infelix est. quia ꝑ hoc venit ad hanc punitionẽ. ꝺ Et vacua est spes illorum. licz spes sit ꝓprie de futuro bono: tamẽ large accipiendo accipitur de euasione mali futuri inquãtũ euasio mali apprehendit vt quoddã bonum Impĩ vo de quibus loquitur scriptura nullam penam vel ꝑmiationem credebant esse post mortem. Et ideo dicit: q vacua est spes illorum qua credunt euadere omnem penaz post mortem. e Et labores sine fructu. quia licet frequenter plus laborent in hoc mũdo q̃ iusti: tamen de suis nõ reportant fructũ glorie: sz miseriã pene. f Mulieres. hic ꝓsequẽt oñdit eoꝝ ignomia i psonis ꝓiũctis: ⁊ ꝑmo facẽ ꝓpositũ: secũdo infert duplex corelariũ: ibi Qm̃ felix sterilis. Circa ꝑmũ dr: f Mulieres insensate sũt. sequẽtes mores viroꝝ suoꝝ. g Et neqssimi filij eoꝝ. sequẽtes vitã ⁊ doctrinã pentũ. h Maledicta creatura eoꝝ. i. ꝓmoti ꝑ eos ꝙ dicũt eoꝝ creatura et ꝓformãt se illis. i Qm̃ felix sterilis. Hic ex ꝓdicti infert duplex corelariũ: secũdũ põit: ibi Filij aũt. qz dixerat q filij iniquoꝝ pentũ cedũt in ignominiã ipoꝝ: iõ subdit: Qm̃ felix sterilis. qz licet sit in matrimonio non tamẽ habet filios in ei ignominiã cedẽtes. k Et incoinqnata. qz si eẽt sterilis ⁊ adultera nõ esset felix sed misera-

a Habebit fructū. a deo p̄ sua p̄tinētia p̄iugali meli⁹ sibi q̄ si essent illi filij. b Et spado. i. ipotēs generare q̄ tñ est sancte vite: iō subdit: c Qui nō opatus est. q̄tū ad peccatū opis. d Nec cogitauit aduersus deū. q̄tū ad peccatū cordis. e Dabit enī illi fidei donū. i. donū glie q̄ dat p̄ fide formata charitate: ideo subdit: f Bonox. n. laborox gloriosus ē fructꝰ. i. qñ eternꝰ est: subdit: g Et q̄ nō p̄cidat rē. de tli spadōe dī Esa. lvj Nō dicat eunuchus. ecce ego lignū aridū: q̄ hec dic dñs eunuchis: Qui custodierit sabbata mea ⁊ elegerūt q̄ ego volui ⁊ tenuerūt fedꝰ meū: dabo eis i domo mea et i muris meis locū et nomē melꝰ a filijs et filiabꝰ nomē sempiternū dabo eis q̄ nō p̄bit. h Filij aūt. Hic infert secūdū corrolariū ō filijs iniq̄x dicēs Filij aūt adulterorū: et potissime adultio spūali q̄ ē idolatria i Inp̄sūmatiōe erūt idest. i. exīmiatiōe. k Et siquidē longe vite erūt. i. p̄ti. l Innihilū p̄putabūt. nā vita p̄ns nullꝰ ē momēti rōne respectu future. m Et sine honore rē.] nā honor ē p̄miū virtutis. iij. Eth. ppt̄ q̄ ille solū ē honor verꝰ q̄ defert alicui ⁊ testimoniū sue virtuti: ppt̄ q̄ senectus carēs virtute: p̄ p̄ns vo caret honore. n Et si celerꝰ defūcti fuerit. ante senectutē. o Nō habebūt spem. vite future. p Nec i die agnitōis. i. iudicij generalis in q̄ oia cognoscent etiā occulta cordiū. q Illocutiōz. i. de suis malis excusationē. r Natiōes. n. iniq̄ dire sunt p̄sūmatiōis. i. dure p̄teplatiōis q̄ ē ad penā ignis gehēnal. Ca. IIII.

Quā pulchra ē casta generatio. Errore remoto circa mortē iustox: hic p̄nter declarat q̄dā dictū. s. q̄ iusti semp sūt meliozis p̄ditiōis q̄ iniusti. Et hoc p̄mo declarat scōm statū p̄ntis vite: secūdo scōm statū vite future: ca⁹ sequēti. Jsta tñ diuisio nō est sic p̄cisa q̄n de mā vnꝰ ptis aliq̄d ponat i alia ⁊ ecōtra: ppt̄ p̄nexionē. Prima i duas: q̄ p̄mo declarat p̄positū i iustis vite lōgiozis: secūdo i illis q̄ sunt vite breuiozis: ibi Justꝰ aūt si morte. Circa p̄mū p̄mo ponit iustox eminētia cū dī: a O q̄ pulchra ē casta generatio. i. iustox multitudo q̄ ē casta corpe rescidendo illicita carnis ⁊ etiā mēte p̄cauēdo vitiū infidelitatꝭ ⁊ idolatrie. b Cū claritate. s. sapie q̄ dat iustis. c Immortalis ē enī memoria illꝰ. ⁊ subdit immortalitatꝭ modus. Q̄n apud deū nota ē. notitia approbatiōis: in deū vo nulla cadit obliuio: ⁊ sic eꝰ memoria ē immortal⁹ simplicit. d Et apō boies. ⁊ sic ē immortalis saltē scōm q̄d: nā mēoria iustox fit i ecclia q̄ a p̄mo abel iusto icepit scōz Gregl. homel. vij. Si aūt loquamur ō boibus sanctꝭ q̄ sunt i patria: sic talis etiā memoria est immortal⁹ simplicit. e Cum p̄ns est. i. i p̄ti vita exīs. f Imitant illā. qz mlti etiā insolētes p exēpla

nescīuit thox i delicto. Habebit fructū i rspectiōe aiarū sctāx. Et spādo q̄i nō opatꝰ ē p manꝰ suas iniqtatē: nec cogitauit aduersus deū nequissima. Dabit enī illi fidei donū electū: ⁊ sors i templo dī acceptissima. Bonox. n. laborox gloriosus ē fructꝰ: et q̄ nō p̄cidat radix sapie. Filij aūt adulteroxi consūmatiōe erūt: ⁊ ab iniquo thoro semē extermiabit. Et siquidez longe vite erūt: i nihilū cōputabūt et sine honore erit nouissima senectꝰ illox. Et si celerꝰ defūcti fuerit: nō habebūt spem: nec i die agnitionis allocutōnem. Natiōes enim inique dire sunt cōsūmationis.

Capitulū. IIII.

Quā pulchra est casta generatio cū claritate. Immortalis est enī memoria illꝰ: qm̄ ⁊ apud deū nota ē: et apud boies. Cum p̄sens ē imitant illā: et deside rāt eā cū se eduxerit: et in p̄petuū coronata triūphat: i coinq̄natox certaminū p̄miū vincēs. Multigena aūt ipioxi multitudo nō erit vtil: et adulterie plātatiōes nō dabūt radices altas: nec stabile firmamētū collocabūt Etsi i rāmis in tpe germiauerit: infirmiter posita a vento p̄mouebūt: ⁊ a nimietate vētox eradicabūt. Confringēt enī rami incōsūmati: et fructꝰ illox iutiles ⁊ acerbi ad māducandū ⁊ ad nihilū apti. Ex iniquis. n. omnes filij qui nascuntur testes sunt nequitie aduersus parentes in interro-

vite sanctox emēdat vitā suā. g Et desiderāt eā cū se eduxerit. cū enī iusti de vno loco trāseunt ad aliū ad habitādū: illi cū q̄bus habitabāt cōiter desiderāt eox reditū. Alii tñ exponit de eductōne a p̄ti vita ⁊ p̄seniū: qz talis mos dī q̄si nālis: ⁊ sic tales dicūt se q̄dāmodo educē ō p̄ti vita qz solū est a p̄ncipio intrinseco: p̄ morte vo taliū recordat frequēt bona vita ipox tanq̄ desiderata redire si posset cē. Et huic expositōi videt lra sequēs cōcordare cū dī: b Et in p̄petuū coronata rē. iūgat sic lra. Et vincēs. carnē: mūdum et dyabolū q̄ p̄fecte vicunt a iustis in morte ipox. Triumphat. i. acerrīe p̄miuz. Incoinq̄natox certaminū .i. p̄miū q̄ redditur p certaminibus incoinq̄natis ꝫ dictos hostes. Imp̄petuū coronata. s. a ē deo p dicta victōia. i Multigena aūt. Hic se cūdo declaratur iniquoruz deficientia cuz dicitur: Multigena autē impiozum multitudo que dicitur multigena propter eius magnitudinem: Eccles primo: Stultorum infinitus est numerus. k Non erit vtilis. quia non valet ad finem intentum: sicut medicina dicitur inutilis que non inducit sanitatem. Omnes autez homines inquātum sunt ad imaginem dei facti: sunt ad beatitudinem ordinati: propter quod impij ab ea deficientes dicuntur inutiles: ideo subditur: l Et adulterine plantationes. idest omnes impij qui sic nominantur: eo q̄ per adulterium spirituale fiunt filij diaboli. m Nō dabunt radices altas. nam non possunt ascendere ad bona celestia. n Nec stabile firmamentū collocabūt. quia totā suam fiduciam in bonis mundanis et ruinosis ponunt. o Etsi in ramis in tempore germinauerint. idest in bonis temporalibꝰ prosperati fuerint. p Infirmiter posita. idest in confidentia p̄sentis vite que labilis est. q A vento cōmouebuntur. idest a dei sententia super eos irruente. r Eradicabunt. a bonis p̄sentis vite in quibus fixerant radicez. s Confringentur enī rami inconsūmati. quia frequēter taliuz mors acceleratur. t Et fructus illox inutiles. nam ex eox operibus non habent exempla bona: sed mala v Ex iniquis enī omnes filij rē. Ex hoc enim q̄ sūt imitatores paternoz scelerū testificant malitiam ipsorū. x Interrogatiōe sua. cum enī interrogant cuius sint filij: respōdent se esse filios illox de quibus notum est q̄ fuerunt iniqui. a Justus aūt si morte rē. Hic consequēter ostendit p̄eminētia iustox breuiozis vite.

Et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo facit ꝓpositum. secundo ponit defect' impioꝝ: ibi Populi aũt. Circa primũ dicit: a Just' aũt si morte ꝓoccupatus fuerit. anteq̃ veniat ad senectutẽ: b In refrigerio erit. i. in quiete a miserijs pñtis vite: ⁊ sic ẽ melioris ꝓditiois q̃ iniqu' diu viuens q̃ frequẽter icurrit tribulatiões corpis ⁊ aie. Sz qz possz obijci q̃ saltẽ priuatus ẽ statu senectutis venerabilis iõ remouet h' oiões: c Senect' eni venerabil' ẽ nõ idest venerari digna nõ est i multitudine ānoꝝ: sz i maturitate moꝝ quã assecut' ẽ iust': licz sit inuenis etate: iõ sb̃dit: d Cani sunt sensus hois. s. iusti: qz si honestate maturi e Et etas senectutis. venerabilis f Uita imaculata. siue breuis fuerit siue lõga. Cõsequẽt ponit alia cõditio iusti cito moriẽtis: qz p h' eripit de ꝓsortio impioꝝ a q̃ possz peiorari ꝓpt variabilitatez liberi arbitrij: ꝓpter qõ accelerato fue mõtis videt signũ diuine dilectiõis: et hoc est qõ dr: g Placẽs deo nẽ. et pz lra paucis exceptis q̃ discurrent b Ne malicia. i. apte mali mutaret eũ violẽtia tormẽtoꝝ. i Aut nẽ fictio. i. hypocrite decipet eũ. p apparẽtiã boni. k Fascinatio eni. Est aũt fascinatio ꝓprie illusio sensuũ: sz tractũ ẽ h' nomẽ ad significãdũ omnẽ deceptiõz. l Nugacitat'. i. vbo sitatis ornate. m Obscurat bona. qz frequẽter facit ea apparere mala. n Et incõstãtia ꝓcupiscẽtie transuertit sensũ. qz vehemẽtia passiõis puertit iudiciũ rationis: ⁊ maxie i simplicib' i quib' min' viget rõ: iõ subdit: Sine malicia. o Populi aũt. Hic ꝓnter ponit defectũ ipioꝝ: ⁊ ꝑmo q̃tũ ad intellectũ dicẽs: Populi aũt. i. insipientes q̃z ẽ maioꝝ multitudo vt ꝓdictũ ẽ. p Uidẽtes iustũ. morte ꝓoccupatũ. q Et nõ intelligẽtes. q̃ sit recept' i refrigerio vt ꝓdictũ est: qz nõ credunt aliã vitã p' istã. r Nec ponẽtes i ꝓcordijs. i. in interioribus mentis. s Talia. s. Quoniam gratia dei ⁊ misericordia ẽ in sanctos ei'. in pñti vita. t Et respectus. diuine dulcedinis. v Sup electos illi'. i futura x Londẽnat aũt iust' nẽ. Naz recordatio sue iusticie oñdit iniquos ꝓdẽnabiles. y Uidebũt eni finẽ sapientis. morte pueri: a Et nõ intelli. qõ cogi. de illo deus qz nõ credit beatitudinẽ futurã quã de' disposuit ei dare. b Et q̃re minuerit illũ de'. breuiãdo vitã ei': cui' rõnes sũt sup' tacte. c Uidebũt eni ⁊ ꝓtemnẽt. reputãt eni fatuos ⁊ isanos exponẽtes se morti ꝑ iusticia. d Illos aũt de' irridebit. i. derisibiles ostẽdet i morte e Et erũt p' hec. i. post delicias ⁊ honores hui' vite. f Deicidẽtes sine honore. i manu demonũ. g Et in ꝓtumelia inter mortuos in ꝑpetuũ. Luce. xvj. Mortuus aũt ẽ diues ⁊ sepult' ẽ i inferno. et sic puantur honore iustoꝝ q̃rũ aie ad requiẽ deferũt ꝑ obsequiũ angeloꝝ vt ibidez dr: Factũ est aũt vt moreret mẽdic' ⁊ portaret ab angel' in sinũ abrahe. h Qm̃ dissrũpet illos. aias a corpib' sepando. i Inflatos superbia. k Sine voce. qz nõ potuerũt se defendẽ vel excusare. l Et ꝓmouebit illos a fũdamẽt'. i. ab amicis carnalib' ⁊ bonis irenis q̃bus inite bant sic dom' fundamẽto. m Ueniẽt in cogi. pecca. suoꝝ timidi. sic dr de antiocho epiphane secũdo machabeoꝝ. ix. n Et traducent illos ex aduerso. i. a felicitate tpali ad miseriã sempiternã. Ca. V.

Tunc stabũt iusti i magna cõstãtia. Declarata prẽminẽtia iustoꝝ: ⁊ deficiẽtia iniquoꝝ q̃tũ ad statũ pñtis vite: hic ꝓnter hoc facit q̃tũ ad statũ future. Et ꝓmo facit h' ꝓiũctim: secũdo sepatim: ibi Ergo errauimus). Circa primũ dicit: a Tunc. i. tpe iudicij ⁊ ꝓtinuat morti iustoꝝ ⁊ iniquoꝝ de q̃ fact' est sermo in cã imediate ꝓcedẽti: qz qualis in morte q̃s inuenict talis in iudicio ꝑsentabit. b Stabũt iusti in magna ꝓstantia. qz ꝓfecti cũ christo iudicabũt. c Aduersus eos q̃ se angusti. inferẽdo eis nocumentũ in ꝑsonis. d Et q̃ abstu. labo. eoꝝ. eis nocẽdo in reb' possessis. e Uidẽtes turbabunt nẽ. qz videbunt iustos gloriosos in corpe ⁊ aia qõ nullo modo crediderũt futurũ. f Dicẽtes intra se pniaz agẽtes. infructuosaz tamẽ: tũ qz erit extra statũ meriti ⁊ demeriti: tũ qz nõ erit ꝓpter offensam dei: sz ꝓpter duritiã flagelli. g Hi sunt q̃s habu. ali. derisum. s. in vita pñti. h Et i similitudinẽ impꝛoperij. qz impꝛoperãtes aliquib' ponebãt fideles ꝑ exemplo dicẽtes ita miser fies sic̃ talis xp̃ian' vel iust'. i Nos insensati. p ignorãtiã futuroꝝ bonoꝝ. k Uitã il. esti. insaniã. eo q̃ ꝓtenebãt tpalẽ felicitatẽ. l Et finẽ illoꝝ sine honore. qz

moriebãtur i ꝓtẽptu pñtis vite. m Ecce quo ꝓpu. sũt inter fi. dei. i. iter angelos ad quoꝝ cõsortiũ tũc erũt assũpti. n Ergo errauim⁹. Dic pñt põt iustoꝝ eminẽtia ⁊ iniquoꝝ miseria sepati: ⁊ ꝑ põt iãꝝ miseria: scdo iustoꝝ eminẽtia ibi Justi aũt. Circa ꝑ⁹ dõ i plõa dãnato ꝝ. a vitate ꝺdargutoꝝ: n Ergo errauim⁹. a via vitati i mũdo. o Et iusticie lume nõ luxit nobis. Iz aute luceat oib⁹ quantũ ẽ ex parte sui: nam diuini istictus ad bonũ cõiter fiũt oibus. Sz aliqui eos recipiũt ⁊ sequũtur: alij vero repellũt: ⁊ sic nõ fiunt eis ad eoꝝ vtilitatẽ: sz magis ad dãnationẽ. Et eodẽ mõ intelligẽdũ ẽ qõ sbdit:

Et sol itelligẽtie ⁊c. p Lassati sum⁹ i via iniqtatis ⁊c. Naz frequẽter plus laborãt boies ad pficiẽdũ sua pcta q̃ iusti ad iusticie opa: sicut pz ò fornicatore vel adultero q̃ maioꝝib⁹ laboribus ⁊ periculis se expõit ad habẽdũ itẽtũ: licet frequenter deficiat q̃ bon⁹ religiosus i surgẽdo ad matutinũ pluribus noctib⁹ ad deũ laudãdũ. q Quid nobis ꝓfuit superbia ⁊c. q. d. imo nihil: sz multum nocuit. r Trãsierũt oia illa tã q̃ vmbra. q̃ stati defecit. s Et tãq̃ nũcius pcurrẽs. q̃ stati data obliuioni. Et tanq̃ nauis ⁊c. Sequtur:

t Neq; semitã carine illius. Est aũt carina media pars nauis q̃ latioꝝ ẽ ⁊ grossioꝝ ꝓpter qõ ei⁹ vestigiũ deberet diuti⁹ appere ⁊ tñ stati disparet post nauis transitũ. v Aut auis ⁊c. sequtur: Uerberãs leue vẽtũ. i. aerem ⁊ patẽt cetera vsq; ibi: x Sic nos nati cõtinuo desiuim⁹ ẽ. ꝓpter ꝓpõnẽ ex ꝯẽꝫs elemẽtis hõ nat⁹ stati tẽdit ad corruptionẽ mortis: nã calor natural⁹ ꝓtinue ꝓsumit humiduz radicale in q̃ ꝓsistit vita: qõ ꝼm medicos ꝑ nutrimẽtũ nõ restaurat: ꝼm vero phos nãles restaurat: sz nõ ꝼm eq̃alẽtiam vt habeꝫ. ij. ò generatiõe: ⁊ sic necessario tãdẽ seq̃t corruptõ sicut vinũ cui iponit modicũ aque ꝓuertit illã i seipm: tñ efficitur min⁹ fortẽ: ⁊ si ꝓtinue apponat tãdẽ vinũ corrũpitur ⁊ efficit aqua. y Et virtutis q̃dẽ. i. stabilitatis. z Nullũ signũ va. ostẽ. sz tñ defectiõis: iõ sbdit: a Jn malig. aũt nra ꝓsupti sum⁹. dõ aũt malignitas quasi mala igneitas q̃ ꝓsistit in ardore ꝓcupiscẽtie i qua ꝓsumunt iniq̃. Nã luxuriosi ꝓsumũtur igne carnalis ꝓcupiscẽtie: cupidi igne auaricie: superbi igne ambitiõis mũdane glie. b Talia dixerũt in inferno ⁊c. nã in eis remanet remorsus ꝓscie q̃ ẽ pena valde magna. c Qm̃ spes ipꝝ. q̃ figit i bõis tpalib⁹. d Tã

Eccẽ quo cõputati sũt iter filios dei: ⁊ iter scõs sors illoꝝ ẽ. Ergõ errauim⁹ a via veritatis: et iusticie lumẽ nõ luxit nobis: ⁊ sol itelligẽtie nõ ẽ ort⁹ nobis. Lassati sumus in via iniqtatis ⁊ pditionis: ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles: viã aũt dñi ignoauimus. Quid nobis ꝓfuit supbia: aut diuitiaꝝ iactantia quid ꝓtulit nobis: Trãsierũt oia illa tãq̃ vmbra: et tãq̃ nũcius pcurrẽs. Et tãq̃ nauis q̃ pertrãsit fluctuãte aquã cui⁹ cũ ptererit ñ ẽ vestigiũ inuenire: neq; semitã carine illi⁹ i fluctib⁹: aut a uis q̃ trãsuolat i aere cuius nullũ inuenit argumẽtũ itineris illius: sz tñ sonit⁹ alaꝝ verberãs leue vẽtũ: ⁊ scidit ꝑ vim itineris aerẽ: ꝓmotis alis trãsuolauit: ⁊ post hoc nullũ signũ inuenit itineris illius: aut tãq̃ sagitta emissa in locũ destinatũ: diuisus aer ꝓtinuo in se reclusus est vt ignoret transit⁹ illi⁹: sic ⁊ nos nati ꝓtinuo desiuimus ẽ: et virtutis q̃dẽ nullum signũ valuim⁹ ostendere: i mãligmitate aũt nra ꝓsupti sum⁹ Talia dixerũt i inferno hi q̃ peccauerũt: qm̃ spes ipsi tãntq̃ lanugo est q̃ a vẽto tollit: ⁊ tanq̃ spuma gracil⁹ q̃ a ꝓcella dispgit: ⁊ tãq̃ fumus q̃ a vẽto diffusus est: ⁊ tãq̃ memoria hospitis vnius diei ptereũtis. Justi aũt i ꝑpetuũ viuẽt: et apud dñz ẽ merces eoꝝ: et cogitatio illoꝝ apud altissimũ. Jdeo accipient regnũ decoris: et diadema speciei ò mãu dñi ði sui: qm̃ dextera sua teget eos: et brachio scõ suo defẽdet illos. Et accipiet armaturã zel⁹ illi⁹: et armabit creaturã ad vltionẽ iimicoꝝ Jnduet ꝓ torace iusticiam: et accipiet ꝓ galea iudiciuz certũ. Sumet scutũ inexpugnabile eqtatẽ: acuet autez diram irã in lanceã: et pugnabit cũ illo orbis terraꝝ contra isẽsatos. Jbunt directe emissionel fulguꝝ: et tãq̃ a bñ curuato arco nubiũ ex termiabuntur: ⁊ ad certum locũ isiliẽt. Et ã petrosa ira gr̃ lanugo ẽ. i. flos tribuli q̃ stati a vẽto tollitur. Et adidẽ põit exẽplũ ò spuma aque ⁊ fumo ⁊ hospite vni⁹ diei: q̃ stati dissipant ⁊ dãt obliuioni: ⁊ sic apparet defectibilitas ipioꝝ. e Justi aũt. Dic pñt ponit segregatim stabilitas iustoꝝ cũ dr: Justi aũt i perpetuũ viuẽt. vita glorie. f Et apud dñz ẽ merces eorum. a quo sperant premiari nõ a mundo. g Et cogitatio eorum apud altissimuz, ad cuius honorẽ ordinãt facta sua h Jdeo accipient regnum decoris. idest celestis glorie vbi nihil ẽ turpe. i Et diadema speciei de manu domini. repetitio est eiusdez sententie ad maiorem expressionem. k Quoniam dextera sua teget eos. reponẽdo eos in beatitudine que per dexteraz intelligitur vt habet Matthei. xxv. l Et brachio scõ suo defendet illos. in hoc designatur securitas beatitudinis que a nllo potest auferri. m Et accipiet. Hic reuertitur ad describendum miseriam iniquorum segregatim cuz dicitur: Et accipiet armaturã zel⁹ illi⁹ nam ex zelo iusticie ꝓcedit ad punitionem malorum. n Et armabit creaturaz ad vltionem inimicoꝝ. nam omnis creatura infert reprobis nocumentuz. o Jnduet pro torace iusticiam. a qua non poterit deflecti cuz ipse sit regula iusticie. p Et accipiet pro galea iudicium certuz. nam iudicando nõ potest deficere. q Sumet scutũ inexpugnabile equitatem. que ita erit euidens q̃ nullus eam poterit impugnare. r Acuet autem iram diram. idest vindictaz suam cui nullius poterit resistere. s Et pugnabit cũ illo orbis terraruz contra insensatos. naz omnibus creaturis vtetur ad afflictionez reproborũ: sicut econuerso omnes creature cedent ad gloriã electorũ. t Jbũt directe emissiões fulguꝝ. ad afflictionẽ malorꝝ v Et tãq̃ a bene curuato arcu ⁊c. quanto enim plus arcus curuatur tãto grauiꝰ ferit: ꝑ hoc designat q̃ punitio malorum erit grauissima. x Et a petrosa ira. i. ab ira christi q̃ dr petra. j. Lozi. x. Petra aũt erat christ⁹. ⁊ hec expõ vt magi mystica q̃ literaliter: iõ dr alit: x Et a petrosa ira. i. ab ira dei q̃ dr petrosa: ñ formaliter sz effectiue iquãtũ

mittit lapides grādinis:iō subdit: x Plene mittent grādines.plene.i.pfecte. y Et cādescet i illos aq̄ maris.que cādēs apparet qñ mare ē turbatū. z Cōtra illos stabit spūs vtutis.i.vēt vehemēs. a Et ad ere nū.i.inhabitabilē locū. b Perducet omnē terrā iniquitatis illorum. Nam igne conflagrationis purgabuntur elementa ꝓpter iniquitates factas in illis. c Et malignitas euertet sedes potētiū. ꝓpter supbiā ipsoꝝ. La.VI.

a Elior ē sapia. Post q̄ auctor in primo ca. induxit ad amorez sapiētie: z postea remouit errorez circa hoc contingentes:z aliqua ocā sua declarauit: hic ꝓsequēt fuerit ad ꝓposituz z ad appetituz sapientie inducēdo z ꝓio ad hoc iducit: scōo qualiter acquiratur ostendit:ibi Quid ē sapientia. Prima i duas: naz primo inducit ad sapientiam ꝓpter euasionez mali: scōo ꝓpter consecutionem boni:ibi Ad vos ergo reges. Circa primū iducit principaliter reges z principes ad sapiam z alios ꝓsecutiue:qz sicut dictū ē supra i principio libri:sicut sapiētia necessaria ē i superioribꝫ vt bñ regāt:ita suo mō conferet in inferioribus vt bñ obediāt. Dicit g̃: b Audite ergo reges.aure corporis. c Et itelligite.aure mētis d Discite iudices finiū terre.qz ñ potestis bñ dicē nisi prius discatis. e Prebete aures.ad volūtarie audiēdū f Vos q̄ ptinetis multitudines.eas regēdo. g Et placetis vobis i turbis natiōnū.i. delectamini i regimine earū. h Qm̄ ē data ptās a dño vobis.cui? i hoc est vicarij. i Qui interrogabit opa vīa.i. illa discutiet vsq̄ ad minima:approbādo bñ acta z puniēdo mala: iō sequtur: k Qm̄ cū essetis ministri ꝑgni illius.astricti ō iure ad sequēdū leges eī: l Nō recte iudicastis. sed leges eī reliquistis male iudicādo z viuēdo:iō sbdit m Horrēde z cito apparebit vobis.i morte q̄ nō tardat. n Qm̄ iudiciū durissimū.i. pena grauissima. o In his q̄ pūt fiet.qz quāto stat altior tāto casus grauior:z p pēs maiori pēa dignior. p Exiguo ei.i.hōi pui status z pue scie. q Cōcedit mia.qz talis vt cōit peccat ex ignorātia. r Potentes aūt.stat dignitate z sciētie magnitudie. s Potēter tormēta patiēt.i.sustinebūt grauissima tormenta rōne iā dicta. t Non ei subtrahz psonā cuiusq̄.quātūcūq̄ sit paup. v Dominus. a bono sibi debito. x Nec verebitur.i.timebit. y Magnitudinem cuiusquā.i. quin debite puniat eum. a Qm̄ pusillū z magnū ipe fec. sicut ei ex diuersis gradibus creaturaꝝ resultat pulchritudo vniuersi:z sic ex diuersis gradib' hoīum resultat pulchritudo reipublice. b Et equalit est illi cura de oibus.ista cura idem ē qō eī puidētia. Si vero accipiat act' diuine puidētie ꝓut ē i mente diuina: sic ñ ē ibi aliqua distinctiō nā vnico actu puidet oibus creaturis.si aūt accipiat effect' exterior sic ē ibi distictiō ē ibi equalis ꝓportiōis:nā vnicuiq̄ rei puidet sm̄ ꝓueniētiā sue nature. Creaturis aūt itelligibilib' que mereri possit z demereri puidet sup hoc pena z gloriā ꝓ meritoꝝ z demeritoꝝ exigētiā:iō sbdit: c Fortioribus aūt fortior i stat cruciat'.nā casus eoꝝ grauior ē: z p cō sequēs grauior tormēto dign'. d Ad vos g̃. hic ꝓpt iduc ad sapiētiā,ppt ꝓsecutionē boni:z ꝓio pōit suā iductionē:scōo remouet quādā obiectionez ibi clara ē.tertio infert itētā ꝓclusiōz:ibi Cogitare g̃. Circa p'm dr: d Ad vos g̃ reges sūt hi sermōes mei.s.principaliter:z ꝓsecutiue ad subditos vt dictū ē i principio b' capituli. e Et ne exceda tis.curiose perscrutādo diuina circa q̄ ē ꝑpe sapia: ꝓpt qō dr:ro.xij. Nō plus sapere q̄ oportet:sz sapere ad sobrietatē Uel aliter: e Et ne excidatis.durius debito paupes tractando ꝓpter qō subdit: f Qui ei custodierint iusticiaz. tenēdo debitā mensurā. g Juste iudicabūt.a dño q̄ iudex ē omniū. h Et q̄ dedicerit iusta.sm̄ leges diuinas z humanas. i Jnueniēt quid respōdeāt. cū iterrogant ō iusticia. hoies enī recurrūt ad iudicē sicut ad ius animatuz vt dr.v.ethic. Letera patēt. k Clara est. Hic ꝓsequenter remouet quādā obiectionē seu excusationez qua posset aliquis dicere q̄ acquisitio sapie ē nimis difficilis ꝓpter qō facit hoies sese retrahere: ꝓpter hoc istud remouet dicēs: Clara ē z q̄ nūq̄ marcescit sapia. ꝓpter qō visibilis ē oculis mētalibus sicut sol oculis corporalibus:z hoc est verū quātū ad prima principia omnibus per se nota:sicut dicit phs. ij. meta. q̄ veritatis cognitio partim est facilis:ideo subditur l Et facile videtur ab his qui diligunt eam. nam affect' trahit intellectum ad interiora sapientie. m Et inueniētur ab his qui querunt illam. per exercitium lectionis z studiū oratiōis. n Preoccupat qui se cōcupiscunt rē. per hoc itelligitur q̄ querentes dicto modo sapientiā in illa ꝓficiūt i breui plus q̄ credebant. a Cogitare ergo ō illa. Hic cōsequēter infert itentā cōclusionē .s. q̄ querere diligēter

plēne mittēt grādines ēt cā descet i illos aq̄ maris:z flumina ꝓcurrent duriter. Cō trā illos stabit spūs virtutis z tāq̄z turbo vēti diuidet illos:ēt ad eremū pducēt oēz terrā iniqtatis illoꝝ:ēt malignitas euertet sedes potētiū. Caplm. VI.

Elior est sapia q̄z vires:z vir prudēs q̄z fortis. Audite ergo reges: ēt intelligite:discitē iudices finiuz terre. Prebete aures vos q ptinetis multitudines ēt placetis vobis i turbis nationū:qm̄ data ē a dño potestas vobis:z virtus ab altissimo:q interrogabit opa vra:z cogitatiōes scrutabitur:quōniā cū essetis ministri ꝑgni illi nō recte iudicastis nec custodistis legē iusticie neq̄z sm̄ volūtatē dei ābulastis. Horrēde z cito apparebit vobis: qm̄ iūdicium durissimū in his qui pūt fiet. Exiguo ei ꝓcēdit miseri cordia:potētes aūt potenter tormēta patient. Nō ei subtrahet psonā cuiusq̄z dñi q ēst oiuz dñator:nec verebit magnitudinez cuiusq̄z: qm̄ pusillū z magnū ipse fec: ēt equalit ē illi cura d omnib' Fortioribus aūt fortior instat cruciatio. Ad vos g̃ reges sī hi sermōes mei: vt discatis sapiaz ēt ne excidat. Qui ei custodierit iusticiā: iuste iudicabūt: ēt q didicerit iusta: inueniēt qd rndeāt. Cōcupiscite g̃ sermōes meos:z diligite illos z hēbit di sciplinā. Clara ē z q̄ nūq̄z marcescit sapia:ēt facile videt ab his q diligūt eā:z inuenit ab his q q̄runt illam. Preoccupat q se concupiscunt:vt illis se ꝓior ostendant. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit assistentē ei illā foris' suis i uēiet. Cōgitare ergo ō illa

sapiam est optimū dicēs: Cogitare ergo ō illa. p sāctas cogitatiōes. a Sēsus ē cōsūmat⁹. i. pfect⁹. b Et q̄ vigilauerit. ppter illā habēdā. c Cito erit securus. ō possessione eius. d Qm̄ dignos seipa circuit tē. repetitio est snie premisse p alia vba ad maiorē expssionē: Nā p hoc intellr velox ꝓfect⁹ in illis q̄ sapientiam querunt feruēter ⁊ debito modo. e Et in omni prudentia. i. in omnibus agibilibus hūani). f Occurret illis. eos dirigēdo. g Initiū enīz illius. s. sapientie. h Uerissima est disciplīne concupiscentia. qua quis desiderat doceri a ō ⁊ doctoribus sanctis i Cura ergo disciplīne i. eius concupiscentia. k Dilectio est. sapie. l Et dilectio. sapie. m Custodia legū illius est. ꝓpi q̄ cōcludit apostolus ro. xiij. Plenitudo ergo legis est dilectio. n Custoditio aūt legū ꝓsū. icor. ē. s. spūalis pcti: q: fz aug. pctm̄ ē transgressio legi diuie. o In corruptio aūt. i. puritas a peccato facit eē primū deo: ppter similitudinē ad ipsuz qui est sanct⁹ sanctoz: ⁊ sic vlteriūs a prio ad vltimū cōcludit: p Cōcupiscētia itaq; sa. dedu. ad reg. ppet. q: faciet regnare cū deo cuius regni nō erit finis. ⁊ cōclusionē suā applicat ad ꝓpositū dicēs: v Si g̃ dilectamini sedib⁹. iudi cantiū. r Et sceptris. dñantiū. s Diligite sapiaz vt i perpetuū regnetis. i. vt a tēpali regno ad eternū transeatis. t Diligite lumē sapie. sine quo i factis vīs dirigi nō potestis. v Quid ē aūt sapia. Postq̄ auctor ad sapiam acq̄rēdā induxit: hic ꝓñ ostendit qualiter haberi possit: tñ ad intellectū dicendoz aliqua sūt hic ꝓnotanda. Primū ē q̄ auctor hic loq̄tur i psona salomōis vt patebit ex nono cā. cui ꝓtinuat littera ab hoc loco: In salomone vero fuit duplex sapia infusa. Pria fuit cognitio creaturaz h⁹ mūdi: q̄ hz i uestigationē rōnis ⁊ studij exercitiū possit acquiri. hoc tñ ē partialiter ⁊ diminute: nā vnus hō ñ pōt oēs scias sic acq̄rere: hz vix ei⁹ vita sufficit ad vnā sufficiēter acquirēdā. Itē ad hoc req̄rit magn⁹ tract⁹ pis vt pz: ⁊ hoc mō acq̄rit cū erroribus multis: qō pz p aristotelē q̄ iter alios phos ē famosior ⁊ tñ i plurib⁹ errauit: vt ō mūdi eternitate: ō numero intelligētiaz ⁊ eaz felicitate: vt pz. xij. metaphy. Salomō autē hanc spāiaz habuit ex infusione: vt pz. iij. reg. iiij. ppt q̄ non habuit eā diminute hz itegraliter: q: dei pfecta sūt opa deut. xxxij. nec p tractū pis hz i instāti in q̄ fit ifusio dei: nec cū admixtione erroz q̄ a deo eē ñ pñt: ista tñ sapia salomonis fuit eiusdē rōnis cū illa q̄ p acq̄sitōez potest eē i alīs: sic oculus format⁹ p naturā ⁊ dat⁹ p miraculū sūt eiusdē rationis. nec obstat q̄ in alīs acq̄rit cū admixtiōe erroz vt dcm̄ ē: naz hoc ꝓtigit p accidēs ex idebita deductiōe principioz ad cōclusiones maxie remotas: qō aūt ē p accidēs ñ variat ipēz nec cadit sub arte. Alia vero fuit i salomōe sapia ifusa ad quā ñ attingit facultas rōnis q̄ ptinet ad cognitōz pphetica: nā aliquos psalmos pphetice ꝓposuit: vt dicit hieronym⁹ in plogo sup libz psalmoz. libz ēt canticoz. p phetice scripsit sicut dictū fuit ibidē fm expositores hebraicos ⁊ latinos. Cū igit salomon h̄ loquat vt dictū ē p cōsequēs vī q̄ loquat ō sapia put fuit i ipo Itē sciēdū q̄ oī sapia creata ⁊ maxie illa que ē a deo p infusiōz ē q̄dā ipssio sapie diuine ppter qō ē q̄dā relatio vnius ad alterā: sic effectus ad causaz ⁊ ecōuerso: ppt qō salomon aliq̄n ō sapia vna: aliq̄n trāsit ad aliam ⁊ ecōuerso. Dis igit p̄missis respectu sequentiū: prio p̄mittit hortatiuus. plog⁹: 2⁹. ibidē tractatus ca. seq. Circa p̄mū dic salomō vel phylo in ps̄o na salomōis. v Quid ē āt sap. fz ꝓpteratē sue nate. x Et q̄admodū facta sit. i me. y Referaz. vñ i sequētib⁹ dic se ex dono dei eā habuisse. z Et ñ abscōdam a vobis sacra dei. i. eius secreta mihi reuelata. ⁊ Sed ab initio natiuitatis mee inuestigabo. vñ i principio sequētis capitli tractat ō sua ꝓceptōe ⁊ natiuitate a Et ponā i lucē. i. i euidēti. b Sciaz illi⁹. studiosis tñ: et non negligētib⁹: c Et ñ ꝓteribo veritatē. omittendo ō ꝓtingētib⁹. d Neq; cū iuidia tabescente iter habebo. talētū a deo mihi traditū absc̄ōdēdo. e Qm̄ talis tē. sapientie. s. diuine. nā ens diuinū nō est natum inuidere. j. metaphysice. f Multitudo aūt sapietū sanitas ē orbis terraz. nā sicut p sanitatē bn̄ dispōitur corpus ad exercendū opera sibi cōuenientia: sic per sapientes bene disponitur orbis ad exercendum ea que sunt humano generi cōuenientia. g Et rex sapiens populi stabilimentuz est. in bono: nam sicut caput bene dispositus influit mēbris sensum ⁊ motuz bene ordinatuz sic rex sapiens subditos suos dirigit ad cōmune bonuz ⁊ sic finaliter concludit: h Ergo accipite disciplinā tē. ⁊ patet. Caplm. VII.

Cum quidez ⁊ ego homo mortalis. hic consequenter accedit ad tractatuz: ⁊ quoniā i sequentibus plura dicturus est de sapientia sua ad remouendum notam superbie: primo declarat humiliratem natiuitatis sue: secundo excellentiam ⁊ acquisitionem sapientie sicut promiserat capitulo precedēti dicēs: Quid est autem sapientia tē. secunda ibi Propter hoc optaui. Circa primuz dicit: a Sum quidez ⁊ ego homo mortalis tē. si enim adam stetisset in originali iustitia generasset filios similes. s. sibi: potentes non mori: hz q̄ propter lapsum per peccatum fuit necesse mori: sic homines ab eo descendentes habent necessitatem moriendi. b Et i vētre mris figurat⁹ sū caro. p virtutē formatiuā. c Decē mensiū tpe. aliqui ei pueri nascunt

sēnsus ē cōsūmatus ēt q̄ vigilauerit. ppter illā: citō erit securus. Qm̄ dignōs se circuit ipa querēs: ⁊ i vijs suis oñdet se illis hilariter: ēt in oi puidētia occurret illis. Initiū ēi ill⁹ vēriss̄ima ē disciplīne ꝓcupiscētia. Cura ergo disciplīne dilēctio est: ēt dilectio custōdia legū ill⁹. Custoditio aūt leguz cōsūmatio incorruptōis ē: incorruptio aūt facit eē primuz deo. Cōcupiscētia itaq; sapiētie deducet ad regnuz p petuum. Si g̃ delectamini sedibus ēt sceptris o reges populi: diligite sapientiam vt in perpetuum regnetis. Diligite lumē sapie: oñs q̄ pestis pplis. Quid ē aūt sapia: ēt quēadmoduz facta sit: referā: ēt nō abscondā a vobis sacra dei: sz ab initio natiuitatis inuestigabo: ⁊ pō nā i lucē sciām illi⁹: ēt ñ ꝓteribo veritatē: neq; cuz inuidia tabescēte iter habebo: qm̄ talis hō ñ erit particeps sapie. Multitudo aūt sapiētiū: sanitas ē orbis terraz: ēt rex sapiēs ppli stabilimētū ē. Ergō accipite disciplinā per sermones meos: ⁊ ꝓderit vobis. Ca. VII.

Qum quidēm et ego mortalis homo simil⁹ oīb⁹ ⁊ ex genere terreno illi⁹ q̄ prior fact⁹ ē: ēt i ventre mris figurat⁹ sū caro: dece

in mēse septio: ꝛ aliqui i nono: ꝛ aliq; i decio: ꝛ isti sunt magis vitales ō q̄bus fuit salomō: o Coagulat⁹ suꝫ in sanguine. mestruo mūis. e Ex semie hois. In generatione ei mas. hꝫ virtutē actiuā: ꝛ femia passiuā: vt dicit phs libro ō generatiōe aialiū. Et iō i semie viri de riuatur virt⁹ actiua ꝛ formatiua fetus ō materia a matre miniſtrata que ē sanguis mēstru⁹. f Et delectamēto sōni cōueniente. puer ei animatus adhuc i vtero matris existens ē quasi dormiens. g Et ego natus communem accepi aerem. tunc eni puer incipit viuere per pzpriam respiratōez. h Et i silr factā decidi terram. puer eniꝫ nascens in terraꝫ cadēt nisi accipeť ab obstetrice: vel ab alia persona vicē eius supplente. i Et pzimā vocem silem oibus emisi plorās. masculus ei nascēs gemēdo pfert a femina vero e quasi cōquerētes ō pmoꝫ parētū transgressiōe ꝓpter quā nascūť filij ꝛ filie ire ꝛ miserie. vnde versus: Ois masculus a nascēs e femia pfert. A dat adā genitor e dedit eua pzior. k In iuolumētis nutritus sū. q: pueri nati iuoluūtur pānis ꝛ pellibus: ꝛ postea indumentis: q: natura nō dat eis tegumētū: sicut dat auibus plumas: ꝛ lanas ouibus: ꝛ ceteris ꝓuidet ō sufficiēti tegumēto. l Et magnis curis. cetera vero aialia paruo tpe nutriunť a parētib⁹: nā de victu sibi ꝓuidere pñt isra breue tpꝫ: sic aūt nō ē possibile i natura hūana que lōgo tractu tpis idiget nutritiōe parētū añq; necessaria sibi possit acq̄rere. tū ꝓpter ipotētia corpis: tū ꝓpter ignorantiā mētis. m Nemo ei ex regib⁹. q̄ sunt excellentiores i pplis. n Aliud habuit natiuitatis iitiū. q: nascunť ipotētes corpe ꝛ ignorātes mente sicut ꝛ ceteri. aia ei in sua creatiōe est sicut tabula rasa i q̄ nihil ē actu scriptū. iij. ō aia. o Unus g̃ itroitus ē oib⁹ ad vitā. quātū ad ipotētiā ꝛ ignorātiā. p Et silis exit⁹. quātū ad āgustiā ꝛ oiuꝫ tpaliū expoliatōz. q Pzopt hoc. Ostēso q̄d salomon habuit ex natura: hic ꝓñt oñdit q̄d habuit ex sapia diuinitus sibi data: ꝛ diuidit in duas partes. nā pzio ostēdit quātū sibi valuit: scdo pōit oionē quā p ipa hūda ad deū effudit caplo sequēti: ibi Puer erā. Pzia i duas: q: pzio oñdit qualiter sapia euꝫ direxit in vita ꝓtēplatiua: scdo i vita actiua caplo seq. Pzia adhuc i duas: q: pzio describit pciositatez sapie. scdo qualiter dirigit i actib⁹ vite ꝓtēplatiue: ibi Jpe eiꝫ. Circa pzimū dicit: q Pzopt hoc. i. q: nat⁹ fui totaliter ignorās vt dictū ē. r Optaui. sapie donū. s Et datus ē mihi sensus. i. donū sapie ꝛ itellect⁹: q̄ aliq̄n p sensū itellīr: sicut cōit dr: talis hō sentit ō tali q̄one. i. hō capit ꝛ itellīt. t Et iuocaui. p oionē deuotā. v Et venit i me spūs sapie. i. spūs sapie. x Et

mensū tpe cōagulat⁹ sū i sāguine: ex semine hois: et de lectamēto somni ꝓueniēte. Et ego nat⁹ accepi cōem aerē: et i silr factā decidi terrā: et pmā vocē silem oib⁹ emisi plorās. In iuolumētis nutritus sū: et magnis curis. Neō ei ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initium Unus ergo itroitus ē oib⁹ ad vitā: et silis exit⁹. Pzopt hoc optaui et datus ē mihi sensus: et iuocaui: et venit i me spūs sapie. Et ꝓposui illā regnis ꝛ sedib⁹ ꝛc. Nā excellētie tpales ꝛ diuitie naturales ꝛ artificiales cōmunes sūt bonis ꝛ malis ꝛ frequētius cōcedūtur malis q̄ bonis: vt pz ad sensū: ꝓpter q̄d nō sūt vera bona hois: q: sic ꝓcederētur solis bonis: vt diffuse deducit boetius libro ō ꝓsolatiōe. Sapia vero ō q̄ sit h sermo solis bonis cōceditur. pficit etiā hominē ꝑm excellentiorem sui partē: ꝓpter q̄d bona exteriora respectu ipius nullius momēti sunt reputāda. y Sup salutē ꝛ speciē. i. sup sanitatē corpis ꝛ ei⁹ pulchritudinem. z Dilexi illā. q: sanitas ꝛ pulchritudo sūt pfectōes corpis: sapia vō mentis: ꝛ iō q̄n aia ē melioꝛ corpe tāto sapia ē illis pferēda. a Et ꝓposui ꝓluce habē illā. q: sic lux corpalis dirigit i corpalib⁹ sic sapia i spūalibus. b Q̄n inextinguibile est lumē illius. si loquamur ō sapia in creata: lumē ei⁹ ē simplicit ꝛ p oēz modum icorruptibile: nam est quoddā necesse esse cū sit idē q̄d ipse deꝰ. Si aūt ō sapia creata: sic n̄ ē icorruptibilis p omnē modū: nā ois creatura potest nō eē p subtractionē ꝓseruatiōis ipsius dei: sic aūt deficit esse ista sapia p hoc q̄ hūs eā demeret diuine ꝓseruationis subtractionē: tū eius natura ē incorruptibilis: q: forma corrūpit dupliciter: vno mō per corruptionez subiecti: alio mō per suum ꝓtiuꝫ: vt dicit phs libro ō morte ꝛ vita. Sapia vero creata ō qua loquimur nō ē corruptibilis p corruptionē subiecti cū sit in aia itellectiua q̄ ē icorruptibilis: nec p suum cōtrariū: q: nō hꝫ: nā i hac sapia nō ꝓsiderant nisi tria lumē naturale itellectus: ꝛ lumē diuinū supinfusū: ꝛ spēs intelligibiles. Lumē vero naturale itellectus nō hꝫ ꝓtiū: ꝛ mltominus diuinū: silr nec spēs itelligibiles: q: spēs ꝓtioꝛ i intellectu nō sūt ꝓtrarie: ꝛ hoc mō lumē sapie create pōt dici inextimabile sicut ꝛ icorruptibile. c Uenerūt aūt mihi oia bona pariter cū illa. q̄d pz. iij. reg. iij. vbi oꝛ q̄ salomon petendo sapiam a dño ñ solū illā obtinuit: sz et cū illa diuitias ꝛ honores sup oēs reges. d Et innumerabilis honestas p manus ill⁹. i. p opa ipsius que per manus designātur: eo q̄ manus est organū organoꝝ. iij. de anima. e Et letatus sum. iungatur sic littera: quoniā ipsa sapientia antecedebat me in omnibus ostendendo qualiter agere deberez f Et ignorabā. anteq̄ ipsā haberē. g Quoniā omniū bonoꝝ: mr ē. sed ipsa habita hoc cognoui: ideo ꝑmittitur Uenerūt aūt mihi omia bona pariter cū illa. sicut filie cū matre. h Quā sine fictione didici. a deo a quo ipsaꝫ deuote postulaui. iij. reg. iij. ꝛ a nathā ꝓpheta cui fui traditus ad erudiendū. ij. reg. xij. i Et sine iuidia cōmunico. verbo ꝛ scripto. Nam omnes reges ꝛ sapientes desiderabāt audire sapientiam salomonis: Scripsit etiam multa ad nostraz instructionem: vnde ꝛ aliqui eius libri sunt in canone ꝓputati. k Infinitus eni thesaurus est. i. iappreciabilis vt predictū est. l Quo q̄ vsi sūt. opa sapientis exercēdo m Participes facti sunt amicitie dei. tanq̄ conformes

ꝛ i operibus suis q̄ ꝓformitas cā ē dilectiōis: Eccl. xlij. Oē aīal diligit sibi simile ꝛc̄. a Propter disciplinę dona cō mēdati. ſ. deo cui' sūt vere discipuli. b Mihi aūt dedit deus dicere ex sn̄ia ꝛc̄. i. loq̄ ad honorē dei ꝛ edificatiōez, p xim̄i fm gr̄am a dño mihi datā. c Qm̄ ipse sapie dux est. i actor ei'. d Et sapientiū emēdator. dona sua in ipis ꝓpi vsū bonū augmētando. e Jn manu ei illi' ꝛ nos ꝛ sermōes nr̄i ꝛc̄. q: nullū bonū sine eo agere possum' nec ēt loq̄: nec cogitare. f Jpe ei dedit. Declarata ꝓciositate sapie: hic ꝓsequenter salomon ostēdit qualiter eā direxit in actibus vite cōtemplatiue: ꝛ prio quātuz ad ꝓtēplationē rer̄ naturaliū: scdo supernaturaliū: ibi Est ei i illa. Circa primuz dicit: f Jpe eni dedit mihi dox. que sūt in natura. g Scientiaz verā. sine admixtiōe falsitatis q̄ a deo non pōt ee: scia vero ō talibus acq̄sita frequenter dz aliqua falsa ad mixta: vt dictū est supra. h Ut sciā dispositionē orbis terraꝝ. quātū ad situ corpoꝝ celestiū ꝛ elementariū. h Et virtutē elementoꝝ. quātuz ad ea q̄ pñt fieri p virtutes eoꝝ. i Jnitiū ꝛ ꝓsumatiōez ꝛ medietatē tēporꝝ. Diuidit eniz ānus i quattuor tpa. ſ. ver: estatē: autūnū ꝛ hyemē: ꝛ q̄lz istoꝝ dz certū ꝓncipiū: mediū: ꝛ finem. k Uicissitudinū permutatiōes. ſ. ō caloze i frigus ꝛ econuerso: ꝛ ō die i noctē ꝛ butusmōi. l Et ꝓsumatiōes tēporū. q̄libet ei res generabilis dz certā ꝓdū tēpis i qua augmētat: decrescit ꝛ tādē corrūpit. m Anni cursus. p menses hebdomadas ꝛ dies. n Et stellaꝝ dispōnes. quātū ad situ planetaꝝ ꝛ eoꝝ cursū: ꝛ silr octaue spere i q̄ sūt stelle fixe o Naturas aialiū. quoꝝ spēs ꝛ mores sūt valde diuersi. p Et iras bestiaꝝ. nā aliq̄ sūt alijs ferociores. q Uim vētoꝝ. nā aliqui sūt sereni alij, pcelosi ꝛ aliq̄ egrotatiui ꝛ aliq̄ sanatiui. r Cogitatiōes hoīz. que pñt cognosci dupliciter. Uno mō p certitudinē: ꝛ hoc mō cognosci ñ pñt nisi di uina reuelatione, ppter q̄ hec cognitio nō ptinet ad cōtemplationē q̄ ē rer̄ naturaliū. Alio mō pñt cognosci p coniecturā ex signis exterioribus: ꝛ sic sapientes hoies ō cogitationibus alioꝝ frequēter ꝓiecturāt ꝛ ō tali cogitatiōe loq̄t hic salomon: s Dzias virgultoꝝ. i. arboꝝ quarū sūt multe spēs ꝛ varie virtutes: ꝛ aliq̄ crescūt i regionib' calidis: aliq̄ i frigidis: t Et virtutes radicū. diuersaꝝ herbaꝝ. v Et quecūq̄z sūt abscōsa. sicut virt' p quā magnes trahit ferruz est abscōsa hoīb' licet videant effectū: noticia istoꝝ ꝛ supradictoꝝ saltē p magna pte data fuit salomoni p ifusionē vt dictū est supra: iō subdit: x Omniū ei artifex docuit me sapia. iō potuit docē salomonē effectuū suoꝝ nāz. y Est eni in illa. hic ꝓñ oñdit salomō qualit sapia direxit eū i supernaturali ꝓtēplatione. Et diuidit i duas ptes: nā prio declarat virtutē increate sapie: scdo ꝙliter dirigit i supnatura li ꝓtēplatione: ibi Et p natiōes. Circa ꝑmū dī: y Est ei i illa. ſ. sapia icreata ō q̄ imediate añdixit: Diuz ei artifex ꝛc̄. z Spūs itelligētie sanctus. ſ. formalit i se ꝛ effectiue alia sanctificās. b Multiplex. i domis. a Unicus. in se: ppi qō aplṡ. j. corin. xij. enūeratis varijs spūs sancti donis subdit Hec aūt oia operatur vn' atq̄z idez spūs diuidēs singulis, put vult c Subtilis. i. penetrās oia sua virtute. vñ pria corin. ij°. dicit: Spiritus oia scrutat ēt pfunda dei. d Diserti. ſ. effectiue: nam sāc diserte loq̄ ēt i oi idiomate: vt pz actuum. ij. de aplis. e Mobilis. silr effectiue: nā hoies sāc mobiles ꝛ agiles ad sequēdū istictū suum: ro. viij. Qui spū dei agūt hi filij dei sūt. f Incoinquinat' formalit ꝛ effectiue: q: nulla coinquinatio possibilis est i eo nec ab eo causari. g Certus. silr formalit ꝛ effectiue: ꝙa de nullo pōt dubitare: ꝛ quod reuelat insinuat absq̄z ambiguitate: ꝓpter qō ꝓphete sancti veritatē sibi reuelatā denūciabāt sine hesitatiōe: Hiere. xxvj. Jn veritate misit me ad vos dñs. h Suauis. i se: ꝙa ē sūmū bonū: ꝛ in alijs: naz omnia grauia facit suauia. i Amās bonū. nā ē ipsa bonitas p essētiā. k Qui nihil vetat bñfacere. min' dicēdo plus significat. ſ. q' ad oē bonū agēdū inuitat. l Human'. nr̄is defectibus cōpatiendo. m Benign'. i. bñ igniens ad amoꝛē dei nos inflāmādo. n Stabilis. ꝛ mala pñtia nos firmādo. o Securus. ō futuris malis iminētib' timoꝛē auferendo. p Omnē bñs virtutē. i operādo. q Oia pspiciēs. in cognoscēdo. r Et q̄ capiat oēs spūs itelligibiles. q: q̄cq̄d pfectiōis ē vel eē pōt i spiritib' creatis multipliciter ꝛ diuisim: totū i eo simpliciter ē ꝛ vnitū. s Mūd' subtil. expositū ē supra vbi dictū ē: Subtil icoinquinat'. t Oib' ei mobilib' mobliox ē sapia. motio ista silitudinarie dī iquātū diuia sapia ad oēs effect' dei disponēdos pertingit vsq̄z ad minima. v Attingit aūt vbiq̄z ꝓpter suam mūdiciā. i. puritatē: eo enim q' nihil habet extraneū admixtū nō habet aliquid restringens ad vnum locū. x Uapor eni est virtutis dei. vapor autē est quoddā eleuatum procedēs ab aqua ꝛ natura aque existens: sicut filius in diuinis qui dicitur sapientia patris, pcedit ab eo: ꝛ est eiusdē nature cum ipso y Et emanatō quedā ē claritatis omnipotentis ꝛc̄. sic eni loquitur apostolus hebr. j. Qui cuz sit splendor ꝛ figura substantię eius ꝛc̄. z Et ideo nihil inquinatum ꝛc̄. hoc est expositū supra. a Candor est eniz lucis eterne. quia filius in diuinis est lux de luce. b Et speculū. in quo oia relucent clarissime. c Et imago

bonitatis illius. propriū ē. n. filij dei q̄ sit imago patris angeli. n. ⁊ hoies ad imaginē ei⁹ esse dicūtur. o Et cū sit vna. simplicissima: e Oia pōt. qz infinita. f Et permanens in se. oio imutabilis: g Oia ino uat. faciēs oēm mutabilitatē: ⁊ hoc mō pbs oia mobilia rēducit ad vnā cām primā oino imobilē. h Et p natōes. Ostensa virtute sapientie icreate: hic cōsequenter idē oñdit qualr dirigit i supnaturali ꝓtēplatōe cuz dī: Et per natōes diuersas. sine personarū acceptiōe. i In alas sactas. i. p conatum liberi arbitrij in bonuz dispositas ad sapientie donū. k Se transfert. hoc donuz ꝓferendo. l Amicos dei. per fidē charitate formatā. m Et ppbas. p cognitōem supnaturalez. n Cōstituit. sicut pz in veti testamēto: q̄ multi fuerūt prophe: non solum de hebreis: sed etiam de gentibus: sicut patet de scō Job: qui fuit gentilis. Sibylla etiam erithrea habuit spūm ppbicū: vt dicit Aug⁹. Silr i historijs romanoz legit: q̄ tēpore Constantini ⁊ Helene mris eius inuentū fuit qdā sepulchrū i quo iacebat hō laminā aureā hēns in pectore suo: in qua scriptū erat: Christus nasceť ex vgine ⁊ credo i eū. O sol helene ⁊ cōstantini tpibus itez me videbis. i. facies me videri.

imago bonitatis illius. Et cūm sit vna: oia pōt: et in se pmanēs oia inouat: et p natōes: i alias sanctas sē transfert. Amicos dei et ppbas cōstituit. Neminez. n. diligit de⁹: nisi eū q cū sapia inhabitat. Est enīz hec speciosior sole: et sup oēm dispositōem stellarū lūci cōparāta inuenit prior. Illi enīz succedit nox: sapiām aūt non vicit malicia. Attigit ergo a fine vsq̄ ad finē fortiter et disponit oia suauit. .VIII.

o Neminē rē. sapia inhabitat. qō pōt intelligi de sapia increata cū qua hitat hō per charitatē. j. Joh. iiij. Qui manet i charitate in deo manet ⁊ de⁹ in eo. Pōt etiā intelligi de sapia creata cū qua hitat hō hns eā inq̄tum reflectit intellect⁹ sup se ad cognoscendū ⁊ amādū sapie donū: ⁊ hūc diligit de⁹. nā sapia put ē donū spūssancti: ⁊ p quā hō bñ iudicat de dinis p quādā cōnaturalitatez ad ipa: q̄uis nō hēat noticiā scripturaz: sic vtuosus bene iudicat de ptinentib⁹ ad vtutē q̄uis nō hēat noticiā libri ethicoz: ꝓnālitas aūt ad dīna est p charitatē que vnit hoiem deo: ⁊ sic sapia de qua loq̄tur hic scriptura psupponit charitatē vt ei ānexā: neminē aūt diligit de⁹ nisi sit i charitate. p Est. n. hec speciosior sole. hoc pz vez nō solū de sapia increata: sed etiā ō creata: quia speciositas solis corporalis ē quā excellit speciositas spiritualis. q Et sup oēm dispōez stellaz. trāscēdit speciositas sapie: ⁊ eadē rōe r Luci. s. corporali s Lō parata inuenit ꝓior. si intelligat de sapiā icreata: sic ꝓior ē dignitate ⁊ duratōe: nā est eīna. lux aūt corporalis fcā ē in tpre: genē. j. Fiat lux ⁊ facta ē lux. ⁊ q̄ de ista loq̄tur h pz p hoc qō sbdit: t Illi. n. succedit nox. ⁊ genē. j. dī: Appellauitq̄z lucē diē ⁊ tenebras noctē. Si aūt itelligatur de sapia creata, put ē donū spūssancti datū hoibus sic ꝓior ē luce dignitate: nō tñ duratōe. nā lux ista facta fuit ꝑma die: nā vo hūana die sexta: genē. j. v Sapientiā aūt nō vincit malicia. qō pz vez de sapia icreata silr de creata q̄tū ad hoc qō p maliciā culpe nō corrūpit effectiue: sed tñ demeritorie: qz inq̄tū hō peccās demeret vt sibi donū sapie a deo sbtrahat: vt tñ hic scriptura loqui de sapia increata p hoc qō sbdit: x Attingit ergo a fine vsq̄ ad finē fortit. oia creata penetrādo sua virtute vsq̄ ad minima. y Et disponit oia suauit. quia dat oibus creaturis formas ⁊ inclinatōes p quas mouētur ꝓnaturalr ad actus ⁊ fines suos: sicut lapidi grauitatē per quā naturalr tendit deorsum. .VIII.

Tanc āmaui et exq̄siui a iuuētute mea: et q̄siui sposā mihi eā assumere: et amator facť sū forme illi⁹. Generositatē illi⁹ glificat cō tuberniū hns dei: sed ⁊ omniū dns dilexit illam. Doctrix. n. ē disciplie dei ⁊ electrix operū illi⁹. Et si diuitie appetunť in vita: quid sapia locupleti⁹ q̄ opať oia: Si aūt sensus operať: quis horū q̄ sit magis q̄z illa est artifex: Et si iustitiā qs diligit: labores hui⁹ magnas hent

Tanc amaui ⁊ exq̄siui eā a iuuentute mea. Oñso qualr sapientia dirigit i vita cōtemplatiua: hic cōsequēter oñdit qualit dirigit in vita actiua Et diuidit i duas partes: q̄ ꝑmo oñdit q̄ sapia est sūme diligēda: scōo qualr dirigit circa agenda: ibi Et si iustitiā. Circa ꝑmū dicit salomon: a Hanc amaui. singulariť. b Et exq̄siui eā a iuuētute mea. discendo a nathan ꝓpha ⁊ petendo eā deuote a deo mihi dari: vt dictū est. ō. Et sic pz q̄ loquit̄ h de sapia creata. Sub eodē. n. cōtextu lr frequent transit de in creata ad creatā: ⁊ ecōuerso rōne supradicta. c. vj. c Et quesiui sponsā mihi eā assumere. i. eius meditatōib⁹ insepabilr adherere. d Et amator facť sum forme illi⁹. Est. n. decor aie assimulās eā decori creatoris. e Generositatez illius glorificat cōtuber. ha. dei. i. hō habēs cōtuberniū dei per charitatē per quā homo manet i deo ⁊ deus in eo. Glorificat. i. glorioſam cōfitetur ⁊ laudat. Generositatē illius. s. sapientie create: quā cognoscit esse quādā impressionem ⁊ emanationez a sapia diuina. f Sed ⁊ oium dom⁹ dilexit eam. inquantum facit hoies deo diligibiles: vt predictū est. g Doctrix. n. est. disciplīne dei. nam donuz sapientie facit hominem sbdi mandatis dinis. h Et electrix operum illius. nam per ipsam eligit homo opera deo placita. Cōsequenter arguit ipsam esse diligibilem p locū a minori dicens: i Et si diuitie appetunť in vita. ⁊ accipitur hic si ꝑ quia: quia sic est: vt apparet ad sensū. k Quid sapientia locupletius que operať omnia. quasi diceret sapientia hac rōne diligibilior est: per quam multo plura maiora ⁊ meliora possūt haberi q̄ p diuitias tpales: vñ ꝑuer. xvij. Quid ꝓdest stulto habere diuitias cum sapientiam emere nō possit. l Si aūt sensus. i. industria hūana. m Operatur. in agibilibus humanis. n Quis horum que sūt. .i. operum humanorū. o Magis q̄ illa est artifex. quasi diceret i operibus humanis multo magis operať donuz sapientie q̄ virtus naturalis industrie: ꝓpter quod est magis diligenda. p Et si iusticiam. Ostenso q̄ sapientia sit summe appetenda: hic consequēter ostenditur qualiter dirigit in vita actiua: ⁊ ꝑmo quantū ad partem actiue que vocatur mōastica: que respicit bonū regimen vnius persone: secdō quātum ad illam partē que dicit politica: que respicit bonum regimē multitudis: ibi Habebo ꝓpi hanc claritatem. Monastica vo consistit in acquisitiōe ⁊ exercitio moralium virtutum que reducūtur ad quattuor virtutes cardinales. i. principales: de quibus dicit hic: p Et si iusticiam qs diligit. accipit hic iusticia legalis q̄ includit oēm vtutē: sicut oēm fuit. ō. c. j. q Labores hui⁹. i. opa sapientie. r Magnas hñt vtutes. sibi ānexas: quas explicat dicēs:

r Sobrietatē enīz.i.tēperātiā. s Et sapia.i.prudētiaz que est sapia circa agibilia humana. t Et iusticiā. que ē virtus spālis. v Et virtutē.i.fortitudinē. iste sūt quattuor virtutes cardinales ad quas alie virtutes morales reducunt: iō sb̄dit: x Quib⁹ vtilius nihil ē in vita.pnti.

y Hoibus qz p virtutes morales efficit hō bon⁹ simplr. p virtutes aūt intellectuales que sūt artes z scientie speculatiue: nō efficit hō bon⁹ simplr sed fm quid: vt bon⁹ artifex: bon⁹ phūs: z h⁹ modi. z Et si multitudinē scie.s.practice. a Desiderat qs. hoc supple hēt p sapientiā: iō sb̄dit: b Scit pterita.i.facē scire eo mō loqndi quo grāmatica facē pgrue loq: vī.n.hic scriptura loq de sapia put fuit in salomone: vt .ē. dictū est.c. pcedēti Salomō aūt per sapientiā sibi datā multa cognouit de pteritis: z per illa poterat pecturare de futuris iō subdit: c Et de futuris estimat. Salomon etiā plura cognouit de futuris per spūm pphie certitudinalr. d Scit vsurias.i.fallacias e Sermonū. quas sapiētia facit auertē. f Et dissolutōes argumētoz.q fiūt ꝫ vitatē spālr in moralibus. g Signa z monstra scit anteq̄ fiāt. hoc pz verū de sapiētia increata quā nihil latet. sīlr de creata put fuit in salomone. Nā ipe cognouit dispōem celi z stellaz: vt dcm ē .c. pcedēti: z sic pcognouit ortū signoz z cōstellationū que mōstrāt aliqua futura: vt sterilitatē terre futurā: vel fertilitatē z huiusmōi: ppt qō dicūtur mōstra a monstrando. h Proposui g. ppt pdicta bona. i Hāc adducē mihi ad pfectiuēdū. p frequentes meditatōes sapie: in qbus ē delectabilis vita. k Sciēs qm mecū cōicabit de bonis. p frequentes.n. meditatōes sapie augmētatur sp bonū i hoie. l Et erit allocutio cogitatōis. qz tales meditatōes sūt vba mētis m Et tedij mei.s.excludēdi: tales.n. meditatōes oē tediū excludūt. n Habeo. hic pnter ostēdit qualr sapia dirigit i politica. Et diuidit in duas ptes: qz pmo ondit qualit per eā ppls gubernat. 2 qualr ipa sb̄m ppriū pfectū: ibi Intrās in domū meā. Circa pmū dr: n Hēo ppt hāc clarā. audiētes fnias meas veras z ad ppli trādlitatē ordinatas. o Et honorē apud seniores. z hoc fuit vez ad lram in salomone: q pplm gubernauit pacifice: z q sapia pcellebat alios sapiētes z seniores. iij reg. iij. p Juuenis z acut⁹ ingenio. i iudi. Juuenis.n. adhuc exīs valde solerter iudicauit filiū reddi vere mr̄i. iij. reg. iij. q In cōspectu potentiū admirabilis ero. oēs.n. reges mirabāt de sapia salomonis. r Et fa. pn. mira. me. vñ. iij. reg. x. dr: q regia saba que erat sapientissima vidēs magnificentiā salomonis non habebat vltra spūm. s Tacētē me sustinebūt. .i. cū reuerētia expectabūt qlsq; vbū resumā: vel oem eis loqndi licētiā. t Loqntē me respiciāt. attoniti de mea eloqntia. v Et sermocināte me plura man⁹ ori suo iponēt. i. q̄tūcūq; ptrahā sermonē reuerenī ascultabūt: x Preterea habebo per hāc īmor. apud deū. y Et memoriā etnā his q post me futuri sūt relinquā. Dispōnā pplos et natōes mihi erūt subdite. Timebūt me audiētes reges horrēdi: et i multitudine ūideboz bon⁹: et i bello fortis. Intrāns i domū meam cōqescā cuz illa. Non .n. hēt amaritudinē puersatio illi⁹: nec tediū cōuictus illius: sed leticiā z gaudiū. Hec cogitās apud me: z cō memorans in corde meo: quōuiā īmortalis ē i cogitatōe sapia et i amicitia illi⁹ delectatio bona: et i opib⁹ manuū illius hōnestas sīn defectōe: et i certamie loqle illius sapientia. et pclaritas i cōicatōe sermonū ipsius: circuībā qrens vt mihi illā assumerē. Puer autē eraz ingenios⁹: et sortitus sum animaz boīnā. Et cūz essez

virtutes. Sobrietatez.n. et sapientiā docet et iusticiā et vtutē: quib⁹ vtili⁹ nihil ē i vita hoīb⁹. Et si multitudinē scie desiderat qs: scit pterita et de futuri estimat: scit versutias sermonū et dissolutiones argumētoz: signā z mōstra scit ātez fiāt: z euētus tēpoz z scloz. Propōsui ergo hanc adducē mihi ad pfectiuādū: sciēs qm me cū cōicabit ō bonis: et erit allocutio cogitatiōis et tedij mei. Habebo ppt hāc claritatē ad turbas: et honorē apud seniores. Juuenis z acut⁹ ingeniar i iudicio z i pspectu potentiū āmirabilis ero: et facies pncipuz mirabūtur me. Tacentem me sustinebūt: loquētē me respiciēt: et sermocināte me plura: man⁹ ori suo iponēt. Preterea hēbo p hanc immortalitatē: et memoriā et nā his q post me futuri sūt relinquā. Dispōnā pplos et natōes mihi erūt subdite. Timebūt me audiētes reges horrēdi: et i multitudine ūideboz bon⁹: et i bello fortis. Intrāns i domū meam cōqescā cuz illa. Non .n. hēt amaritudinē puersatio illi⁹: nec tediū cōuictus illius: sed leticiā z gaudiū. Hec cogitās apud me: z cō memorans in corde meo: quōuiā īmortalis ē i cogitatōe sapia et i amicitia illi⁹ delectatio bona: et i opib⁹ manuū illius hōnestas sīn defectōe: et i certamie loqle illius sapientia. et pclaritas i cōicatōe sermonū ipsius: circuībā qrens vt mihi illā assumerē. Puer autē eraz ingenios⁹: et sortitus sum animaz boīnā. Et cūz essez

b Timebunt me audiē. re. horrēdi. multi .n. reges horrēdi alijs audiētes sapiam z potētiā salomonis timebāt eū z reddebāt ei tributum. c Et in multitudine. subditoz meoz: o Videboz bonus. eis bñfaciendo. e Et i bello fortis. ꝫ aduersarios meos. f Intrans. hic pnter oñdit qliter sapientia sb̄m ppriū pfectū cuz dr: Intrans in domum meā. i. ppriā pscientiā. nā itellect⁹ z volūtas sūt potētie reflexiue sup seipas. g Cōgescā cū illa. hō. n. p domū sapie hz meditatōes valde delectabiles apud se: iō sb̄dit: b Nō. n. hz amari. tē. Dī ät puersatio sapie z ei⁹ quiet⁹ meditatio q ex itellectu z hitu sapie pcedit: et subdit cā huī⁹ delectatōis cum dr: i Qm īmortalis ē in cogitatōe sapia. i. ppt hoc ē delectabilis: qz facit cogitare de īmortalib⁹ z diuinis sic sapientia aialis z terrena facit cogitare de carnalib⁹ z terrestris: quaz cogitatio anxietatē inducit. k Et in amicitia illi⁹ delectatio bona. nā hec delectatio puenit hōi fz illā partē aie in qua puenit cū angelis scis. l Et in opib⁹ manuū illi⁹. i. i opib⁹ a sapia pcedētib⁹. m Honestas sine defectōe. nā ab ea nihil inhonestū pōt pcedē n Et in certamie loqle illi⁹. i. in collatōe sapiētū adinuicē: qz nō cōserūt de vanis sed de vtilibus z honestis. o Et pclaritas i cōi. ser. illi⁹. nā sermōes quib⁹ sapies cōicat alijs doctrinā suā clari sūt z intelligibiles: qz q melius sciūtur clari⁹ pnūciātur. p Circuībā qrens vt illā mihi assumerē. Inuenit .n. sapia p diligētē rōnis iuestigatōem. q Puer erā. Postq̄ salomō ondit q liter sapia pficit in vita cōtēplatiua z actiua: hic pnter ponit ozōem quā fecit p ipsa hēnda. Et pmo ponit ozā di motiuū: 2 ozōis sue formā z modū. c. sequēti. Circa pmū dr: q Puer erā ige. p itellect⁹ sb̄tilitatē. r Et soz. suz aiaz bo. p affect⁹ puritatē. hec. n. hūit salomon a iuuētute qū fuit sub disciplia nathā pphē: ppt quod

vocauit nomẽ eius amabilis dño. ij. reg. xij. s Et cũ eẽm magis bonus. i. pficiens in virtutibus. t Veni ad corpus incoinqnatũ. hoc nõ põt intelligi de ptinẽtia vginali: qz salomon valde iuuenis ptraxit mrimoniuz cũ filia pharaonis: ppt quod intelligẽdũ est de ptinẽtia cõiugali: z etiam ab alijs vicijs vitabilibus: quam seruauit per longum tps. vñ dicit .iij regũ. ix. z. xj. Cũqz iam esset senex deprauatum est cor eius p mulieres. v Et vt sciui cc. esse continẽs. a vicijs z criminib⁹. x Nisi deus det. sñ c⁹ dono hõ nõ põt pseuerare i bono y Et hocipm erat sapia. s. scire q hec cõtinẽtia ẽ dei donũ. nã sapientia ẽ cogitatio dinoꝝ. z Adij dñm. attẽte. a Et deprecatus suz illũ. deuote. b Et dixi ex totis p cordijs meis. idest ex toto intellectu meo z affectu.

magis bon⁹: vẽni ad corp⁹ icoinqnatũ. Et ůt sciui quoniã aliter nõ possem esse cõtinens nisi dẽus det: ẽt hoc ipsum erat sũma sapientia: scire cuius esset hoc donũ: ădij dñm ẽt deprecatus sum illũ: ẽt dixi ex toti pcordijs meis.

Lapim. IX.

Eus patruz meoꝝ z dñe misericordie qui fecisti oia verbo tuo: ẽt sapientia tua cõstituisti hoiem: vt dñaret creature que a te facta est: ůt disponat orbẽ terraꝝ i equitate z iustitia: ẽt in directõe cordis iudici um iudicet: dã mihi seduz tuaꝝ assistricẽ sapiam z nõ li me reprobare a pueri tuis: quoniã seruus tuus suz ego z fil⁹ ancille tue: hõmo infirm⁹ z exiguj tpis: ẽt minor ad intellectũ iudicij z legũ. Et siquis erit pfimat⁹ int filios hoiuz: si ăfugerit ab illo sapia tua: in nihilũz cõputabit. Tu aũt elegisti me regẽ pplo tuo: z iudicẽ filioꝝ tuoꝝ z filiaꝝ. Et dixisti mẽ edificare tẽplũ i mõte scõ tuo: z in ciuitate hbitatõis tue altare: silitudinẽ tabernaculi sci tui: quod preparasti ab initio: ẽt tecũ sapientia tua: que nouit opera tua: quẽ z affuit tunc cũ orbem terraꝝ facẽs: z sciebat qd esset placitũ oculis tuis z qd directũ i preceptis tuis. Mitte illã de celis scis tuis: z a sede magnitudis tue: ůt mecũ sit ẽt mecuz laboret vt sciã qd acceptũ sit apud te. Scit ẽniz illa oia z intelligit ẽt deducet me in opib⁹ meis sobrie: z custodiet me i sua potẽtia. Et erũt accepta opera mea: z disponã populũ tuum iuste: z ero dignus sediũ pris mei. Quis enim hominum poterit scire consiliũ dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enim mortalium timide: dí regni sui: vt sine errore gubernet: iõ sbdit: i Noli me reprobare. denegãdo mihi donũ sapie. k Cũ fuus tu⁹ sum ego cc. Salomõ. n. z eius mat ex receptõe legis mosaice erãt obligati seruituti dine. l hõ ifir. z exi. tpis ẽ. n. breuis vita humana: z multis infirmitatib⁹ sbiecta: ppt qõ pax scire põt ex acqsitõe. ppa. nã ad acqsitõem scie requrit lõgitudo tpis z experientie: iõ sbdit: m Et minor. i. isufficiens. n Ad intellectũ iudicij z legum. s. dine z humane: pz quas dr iudiciũ dari. o Et sigs erit pfimat⁹. i. pfect⁹ in sapia humana. p Si aufugẽit ab illo sapia tua. i. a te ifusa. q In nihilũ cõputabit. quia sua sapientia fatuitas reputabitur. j. cor. iij. Sapia h⁹ mũdi stultitia ẽ apud deũ. r Tu aũt. Postq⁹ salomon petiuit sapiam dinã: hic põter ad h⁹ allegat multiplicẽ rõez z pmo rõem sumptã ex parte sui spãlr: 2° ex pte generis humani gnãlr: ibi Quis. n. hoium. Circa pmuz dic: r Tu ãt elegisti me regẽ pplo tuo. p dauid pre meo. s Et dixi. me edificẽ. cc. hec duo hñtur .j. pal. xxviij. hec nõ pnt dici de phylone q nõ fuit rex nec tẽplũ edificauit: sed solũ de salomone. t Silitudinẽ taber. sci tui. qõ fecit moyses de mãdato dñi. v Qõ pparasti ab initio. s. exit⁹ de egypto: ut hr exo. xxv. x Et tecũ sapia tua. si accipiat h sapia genita: sic ẽ idẽ q fil⁹ i dinis q sp ẽ idẽ i eẽntia cũ pre: distinct⁹ tñ i psona: z cũ eo cũcta opat. Si aũt accipiat sapia dina absolute: sic distinguit ab eo sola rõe: z de vtraqz vificat hec lra cũ sbditur: y Que z affuit. Et qm ad duo pdicta. s. regimen pplj z edificatõez tẽpli requrebat in salamone sapia ifusa: q est quedã impssio sapie dine: iõ sbdit: z Mitte illã de celis. p effectũ suũ i me: a Ut mecũ sit. me iustificãdo: b Et mecũ laboret. i opib⁹ me dirigẽdo: c Scit. n. illa oia. simpliciter vsqz ad minima: si accipiat sapia put ẽ i deo. si aũt accipiat p sapientia infusa: sic scit omnia. i. facit scire oia formaliter: nõ oia absolute: sz oia necessaria hõi cui dat. d Et dedu. me i opi. meis sobrie. i. sine excessu rõis z legi dine: cetera patẽt. e Quis. n. hoium. Hic põter allegatur rõ ex pte generis humani gnãlr: qõ patit defectũ in cognoscendo z maxime circa dina ad q se hz intellect⁹ nr sic oculus noctue ad lucẽ solis: iõ dicit: e Quis. n. hoium potit scire psiliũ dei cc. q. d. nullus: nisi p sapiam dinitus sibi datã. f Cogitatões. Hic ponit scda rõ que accipit ex defectu cognitõis nre circa agibila humana: que saltẽ vt in plibus talia sunt:

q ad ea nō hī demōstratio: sed solū pbabilis rō: que nō facit intellectū assentire simplr vni parti: ꝫ cū formidie alteri us: ⁊ hoc ē qđ dicit: f Cogitatōes. n. mortaliū timide. q cū opositi formidine: vt dcm ē: ⁊ p ꝓñs g Incerte ꝓuidentie nre. nisi dirigatur dono sapie diuine. h Corp'. n. hic ponit tertia rō q accipit ex corruptibilitate corporis intellectū impedīte i suo opatiō dicit: Corp'. n. qđ corrū. aggra. aiaz. q. .d. hoc nō facit corp' inq̄tū corp': q⁹ ñ impediebat i statu innocētie: sed inq̄tum corruptibile: quale scm̄ est peccatū ade. i Et terrena inhabitatio deprimit sensū. i. intellectū. k Multa cogitātē. nā ꝑ hāc inhitatōem hz hō cogitare ò necessarijs mūtis ex parte corporis. l Et difficile. hic ponit q̄rta rō: q̄ accipit ex defectu cognitōis nre circa nām sēsibiliū: quoz ꝓprietates ñ possum' scire perfecte: sicut pz q⁹ ꝑpetates minimi folij arboris q̄tū ad vtutem: figurā: colorē: ⁊ huius modi: ad plenū p rōnē nō possum' inuestigare: eccles. j. Lūcte res difficiles: nec ē qui possit eas explicare ꝓmone. iō dic: l Et difficile estimus. i. cognitōem debilē habem': ⁊ cū difficultate. m Et que in ꝓspectu sū. i. sbiecta sensib' hūanis. n Inuenim' cū labore. i. rōes coz aliquas inuenim' cū laboribus mltis: frequēter cū admixtione errorīs: vt pz de phīs: qui tñ circa talia inuenīēda fuerūt valde laboriosi: ⁊ tñ in mult errare runt: sicut dcm̄ est. ē. de Aristotele. o Que in celis sunt aūt qs inuestigabit. q. d. nullus: nisi p sapiam a deo daraz. Sic ex rōnibus ꝓpositis arguit: q⁹ sapia diuinitus ifusa necessaria ē hōi: ⁊ maxie pfī regimē hūti: vñ sbdit: p Sensum aūt tuū. i. ꝓfiliū dinū. q Quis sciet ⁊c. nisi p sapiē tiā ⁊ spūm tuū. r Et si coe. si semi. coz ⁊c]. i. hoiuz p reditū a culpa ad gr̄az: p quā placita sūt tibi opa coz. supple nullus scire pōt: nisi p sapiam ⁊ spūm tuū reuelantē: eccles .ix. Nemo scit vtrū amore vel odio dign' sit. s Nā p sapiam. diuinā. t Sanati sūt oēs q̄ placuerūt tibi. p' lapsuz parentis ꝑmi.

Caplm. X.

Hec illū q̄ ꝑmus formatū ē a deo. In p̄cedentibus induxit auctor ad appetitū sapie rōcinādo: hic cō sequēter inducit ad idē exēplificādo ponendo coz exēpla qui p sapiam dinā illustrati se bñ habuerūt: ⁊ p oppositū illoz qui ꝓpter defectū sapie male se habuerunt: vt oppositā iuxta se posita magis eluceſcāt. Et diuidit i duas partes. Nā ꝑmo ponūtur aliq̄z ꝓsonaz exēpla spāliter: scōo tot' pfī ilr gnāliter. c. seqnti. Prima diuidit i septē ptes fm septē ꝓsonas notabiles: ⁊ patebūt partes ꝓsequēdo. Prima ꝓsona ē ipse adā qui p sapiam dinā penitēs saluatus fuit: ⁊ ecōtrario cayn p impietātē perijt: ⁊ hoc ē quod dī: a Hec. .i. sapia dina. b Illū ⁊c]. s. adā: genē. j. c Pī orbis terraz. i. oium hoium. d Cū solus eēt creat'. q⁹ postea formata ē mulier de costa ei': genē. ij. c Custodiuit. q̄diu in statu innocētie stetit. f Et eduxit illum a delicto suo. postq̄ peccauit. g Et eduxit illū de limo. corp' eius ide formādo: genē. j. ⁊ hoc fuit añ pcm̄ ei'. h Et dedit illi vtutem ꝓ oia. nā dedit illi oñium sup oia iferiora: genē. j. i Ab hac. s. sapia. k Ut recessit iniustus. s. cayn. l In ira sua. eo q⁹ deus ad munera fratris sui respexerat: ⁊ nō ad suam. Per irā homicidij. i. per peccatū fratricidij. n Fraternitas deperijt. i. amicitia fraterna. o Propter qđ. hic ponit scām exēplum ò Noe: qui p sapiētiā a deo sibi data cuz domo sua fuit saluatus meritorie: alijs in diluuio pereūtib': et hoc est qđ dī: o Propt qđ. i. ꝓpī sapie donū. p Cū aqua deleret terram. genē. .vij. q Sanauit itez sapia p ꝓtēptibile lignū. i. p. arcam de lignis factā: quā ꝓtenebāt hoies illi' ipis reputātes fatuos noe ⁊ ei' filios. r Justū gubernās. i. sapia gubernās noe iustū cū sua familia. s Hec ⁊ i ꝓcelsu superbie. Hic ponit 3^m exēplū de abraā q̄ p dinā sapiētiā fuit liberatus de vr chaldeoz: vt dictū fuit plenius genē. xj. ⁊ hic breuit repetit cū dī: Hec. s. sapia dina: ⁊ in seqntib' silr intelligat: Et in ꝓsensu supbie cuz se natōes extulissent. volētes edificare turrim vsq̄ ad celū ad magnificādū nomē suū: genē. xj. t Sciuit iustū. s. abraā quē sciri fecit p approbatōem. v Et ꝓseruauit sine querela. i. notabili culpa. x Et i filijs. abrae. y Miericordiā fortē custodiuit. nā hostes coz fortiter ꝏbellauit: vt pz i exo. ⁊ libro Josue. z Hec iustū. Hic ponit quartū exēplū de Loth: cū dī: Hec iustū. s. Loth. ⁊ A pereūtib' ipijs li. su. de ciuitate sodomoz: vt hz genē. xix. a Descēdente igne. sulphureo. b In pētapolim. sic vocabat illa regio: eo q⁹ erāt ibi q̄nq̄ ciuitates q̄ fuerūt subuerse a dño. c Quib' i testi. nec. .i. vicij ꝓ nām quo erāt infecti. d Fumigabūda condes. ira. nā facta ē inhabitabilis: ⁊ inde surgit fum' ⁊ fetor q̄si intolerabilis i testimoniū dānatōis poz hītium. e Et i cer. tpe fru. ba. arbores. i. ꝓter solitū cursū nāe in testimoniū q⁹ habitores illi' tpis peccauerāt ꝓ nām. dī etiā q⁹ ibi sūt arbores pulchros fruct' hītes exteri': q̄ cū manu tangunt incinerant: ⁊ fetor exalat ex eis i testimoniū dicti vicij ⁊ dānatōis. f Et icredibi. aie. i. vxoris Loth: q̄ fuit icredibilis āgelo p̄cipienti ne respiceret post tergū suū: ⁊ accipit ꝫ aia ꝑ toto ꝓiuncto: sic exo. j. Oēs aie que egresse sūt ò femore iacob. g Memoria stās figmētū salis. vsa. n. fuit vxor Loth i statuā salis: genē. xix. vt posteri memores eēnt sue icredulitatis

ad euitandū eā. vnde dicit saluator luc. xvij. Memores estote vxoris Loth. Consequenter oñdit malū illorū q̄ diuina sapia caruerūt cū dr: b Sapiam.n. ptereuntes. i. tpam hēre negligentes. i Non tm̄ in hoc lapsi sunt: vt igno. bona. s. vtutū q̄ sūt ve bois bona: qz faciunt boiez simplr bonū. k Sed z insipiē. sue reli. boīb' memoriā. p suā punitōem: sicut dictuz est de sodomitis z vxore Loth. l Uti bis que peccauerunt. ad hoc.n. fecit deus p punitōnem eoz peccata manifesta: vt alij terroze pene a talibus arcerent. m Sapia autē bos qui se obseruant. p scām conuersatōem z duotā orōem. n A doloribus liberauit. vt pz in exemplis dictis z etiā dicēdis. o Hec aūt pfugū. Hic ponit q̄ntū exemplū de Jacob: cū dicit: Hec aūt p fugum ire fratris tuſtū. s. iacob: qui iustus fuit z i mesopotaniā iuit fugiens iram Esau fratris sui: Gen. .xxvij. p De duxit per vias rectas. morum.

stans figmētū salis. Sapiē tiā.n. ptereuntes nō tm̄ in hoc lapsi sūt vt ignorarent bona: sed z insipiētie sue reliquerūt boibus memoriā ut in bis q̄ peccauerūt nec latere potuissent. Sapia āt bos qui se obseruāt ā dolo ribus liberabit. Hec autez pfuguz ire fratris iustū dē duxit p vias rectas: z ostendit illi regnū dei: et dedit illi sciam scōz. Honestauit illū in laborib⁹: et cōpleuit labores illi⁹. In fraude circūuenientiuz illuz affuit illi et honestū fecit illuz. Cū stodiuit illuz ab inimicis: z a seductoribus tutauit illū Et certamē forte dedit illi: ut vincet z sciret qm̄ oium potentior est sapia. Hec vē dituz iustuz nō derelīqt: sz ā pctōrib⁹ liberauit euz: dē scenditq; cuz illo i foueā et i viculis nō derelīqt illum: donec afferret illi sceptrum regni: et potentiā aduersus eos q euz depmebāt: et mēdaces oñdit q maculauerūt illū: et ōdit illi claritatē eternā. Hec ppls iustuz z semē sine q̄rela liberauit a natōibus q̄ illuz ōpmebant. In trauit i aiam sui dei: et stetit ꝫ reges horrēdos i pōtētī z signis. Et rēddidit iustis mercedē laboz suoz: et deduxit illos i via mirabili: z fuit illis i velamēto diei: z i luce stellaz p nocte. Et trās tulit illos p mare rubruz: z trāsuexit illos p aquā nimiam. Inimicos aūt illoz demersit i mare: et ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia ipioz et decātauerunt: dñe nomē scm̄ tuum: et victricē manuz tuā laudauerūt parit. Quōniā sapia aperuit os mutoz: z linguas infantiuz fec diserta. Direxit opa eoz in manibus ppbete sancti.

fratrib⁹ suis: gen. xxxvij. o Sed a peccatorib⁹ liberauit eū. i. a fribus suis eū occidē volētib⁹. e Descēditq; cum illo i foueā. i. in carcerē regis egypti: gen. xxxix. vñ dr ibidē: fuit aūt dns cū Joseph: deditq; ei gram in ꝫspectu rē. f Et in vinculis rē. sceptrū regni. i. dñatōez in regno egypti post regē imediate: gen. xlj. g Et potentiā aduersus eos q̄ eū depmebāt. s. phutiphar z vxorē eius: quib⁹ supior factꝰ fuit h Et mēda. ostendit q̄ macu. illū. imponē do sibi adulteriū: nā malicia mulieris fuit detecta. i Et ōdit illi claritatē eternā. s. bōe fame que manet adhuc: z manebit in posteꝝ sp. k Hec ppls. Hic ponit septimū exēplū de moyse q̄ p sapiam diuinitus sibi datam liberauit populū isrl ab egypti seruitute: cum dr: Hec pplm iustū rē. i. pplz israeliticū colentē dominū. l Liberauit a natōib⁹ egyptioz. que illū opprimebāt nimis grauit: intm̄ q̄ pducebant ad amaritudinē vitaz eoz: vt hī exo. j. z subditur modus liberādi cum dicitur: m Intrauit. s. diuina sapia. n In aiaz serui dī. .s. moysi. o Et stetit ꝫ reges horrēdos. .s. pharaonez z pncipes suos. p In pōtētis z signis. flagellādo egyptū decē plagis. q Et reddidit iustis mercedē laboz suoz. nam de mandato domini filij isrl recedētes spoliauerūt egyptuz petētes mutuo a vicinis vasa aurea z argentea: exo. xij. Et hoc in recōpensatōem laborū: q̄bus iniuste defraudauerāt eos egyptij. r Et eduxit eos in via mirabili. nā colūna nubis pcedebat per diez: z colūna ignis p noctem: exo. xiij. s Et transtulit illos per mare rubrum rē. hoc habetur exo. xiij. t Et ab altitudine inferorū. i. de profūdo maris. v Ideo iusti tulerunt spolia impiorū. viderunt enim egyptios mortuos super litus maris: exo. xiij. Et spoliauerunt eos armis z oibus pciosis: z fm hebreos ista scda preda fuit maior q̄ illa qua pus spoliauerāt egyptum vasis aureis z argenteis. x Et decantauerunt dñe nomē sanctuz tuum. dicētes: Cantemus dño gloſe rē. exo. xv. y Et nutricē manum tuam. i. potētiam tuam egyptios submergētē z Quoniā sapia aperuit os mutoz rē. i. hebreoz: q̄ pus existentes in egypto non audebant mutire nec aliq̄d fari cōtra opprimētes se nequiter z iniuste: sed quia hec omnia attribuuntur meritis moysi: iō subditur: z Direxit opera eoruz in manibus prophete sancti. s. moysi: de quo dicitur deutero. vltimo: Et non surrexit prophetа vltra in isrl sic moyses quem nosset dominus facie ad faciem.

Capitulum. XI.

Fter fecerũt. Postq̃ posita sũt exempla spãlia: hic conseq̃nt ponũtur gnãlia declarãdo bñficia dña circa ppm ist̃l p sapiam collata: ⁊ ecõuerso mala ppl̃s alijs inflicta ppt̃ insipiẽtiã. Et diuidit i sex ptes ꝑm sex bñficia ist̃l collata: que patebũt ꝓseq̃ndo. Prima vo pertinet bñficiuz collatũ in exitu de egypto .s. aq̃ collate ppl̃o sitienti añq̃ venirẽt ad mõtẽ synai: exo. xvij. ⁊ ptinẽt in hoc. c. qõ diuidit i duas partes: nã ꝑmo põit hoc bñficiũ: 2° ꝓiũ egyptijs inflictũ: ibi Per que .n. Circa ꝑmũ de aq̃ bñficio duo ꝑmittũt .s. ꝓcessus ist̃l p exitũ de mari rubro cuz dr̃: a Iter fecerũt p deserta que nõ hitabãt: ⁊ i loco inuenie bant ibi victualia: ꝑpter qõ vixit ppl̃s de bis q̃ apportauit de egypto vsq; ad tẽpus q̃ data fuit sibi manna de celo: exo. xvj.

Fter fecerũt p deserta q̃ nõ hitabãt: ⁊ i locis desertis fecerunt casas. Stetẽrũt ꝯ hostes: ⁊ de inimicis se vidicauerũt. Sitiẽrũt ⁊ inuocauerũt te: ⁊ data ẽ illis aqua de petra altissima: ⁊ rexes sitis de lapide duro. Per q̃.n. penas passi sũt inimici illoz: ã defectõe pot̃ sui: i eis cuz abundarẽt filij ist̃l letati sũt. Per hoc cuz illis deessent bene cũ illis actũ ẽ. Nãz ꝑ fõte qdez sempiterni flumis humanũ sãguinẽ dedisti iniusti. Qui cũ minuerẽt i trãductõe infantiũ occisoz: dedisti illis ãbũdãtẽ aquã isperate: ostẽdens p sitiz q̃ tunc fuit quẽ admodũ tuos exaltares: ⁊ aduersarios illoz necares. Cum.n. tẽtati sũt: ⁊ qdem cum misericordia disciplinã accipiẽtes: sciẽrũt quẽm admodũ cũ ira iudicati impij tormẽta paterẽtur. Hos qdẽ tanq̃z pr̃ monẽs ꝓbasti: illos aũt tanq̃z dur° rex interrogãs condẽnasti. Absentes.n. ⁊ pntes silr torquebantur. Duplex.n. illos accperat tedium: ⁊ gemitus cum memoria preteritoruz Cum eniz audirent per sua tormenta bene secum agi: commemorati sunt dominum: admirantes in finem exitus. Quez.n. i expositõe prava, piectum deriserunt: si vixissent: maioz fuisset numer° filioz ist̃l. s Dedisti.n. illis i. hebreis. t Abũdãtẽ aquã insperate. per reuersionẽ sanguis hausti ad nãm potabilis aque: vt ꝑ dictũ e: vel ꝑ aquã fluẽtẽ de petra oreb miraculose. v Oñdes p sitim q̃ tũc fuit. in egyptijs ⁊ hebreis. x Quẽadmodum tuos exaltares. idest hebreos aquã potabilem eis dando. y Et aduersarios illoz necares. ꝑ aq̃ sãguinẽ eis ꝓpinando. z Cũ eniz. Hic ꝓnter soluit tacita qõ ex pdictis oritũ hẽns: oriẽtũ ẽ.n. q egyptij fuerũt afflicti siti ꝓ uersionẽ aq̃ i sãguinẽ i egypto: ⁊ q silr filij ist̃l fuerũt afflicti siti ꝑ defectũ aque i deserto. Qualiter deus fuit magnanimis ostendens q̃ illis. Ad hoc rñdet: q penaz sitis imisit hebreis ad ꝓbatõem eoruz: egyptijs aut̃ ad eoz dãnatõem: sicut iudex alr punit filiũ ꝓpriũ. s. ad ei° emẽdatõem: ⁊ alr latronẽ extraneũ. s. ad ei° mortẽ: ⁊ hoc est qõ dr̃: z Cũ.n. tẽtati sint. s. hebrei ꝑ passionẽ siti. a Et qdẽ. i. certe. b Cũ miseri. disciplinã accipiẽtes. q; post sitis afflictõem ꝑ dei miam ꝓsecuti sũt aque recreatõem. c Scierũt. per hoc. d Quẽadmodũ cũ ira. diuina. e Judicati impij. i. egyptij cõdẽnati. f Tormenta paterẽtur. i. sitim tali dei mia subsequẽte: ꝓt qõ dr̃it: g Hos qdẽ. s. hebreos. h Tanq̃ pr̃ monẽs ꝓbasti. ꝑ afflictõem ad eoz correctõem. i Illos aũt. i. egyptios. k Tanq̃ durus rex interrogãs. i. tormẽtis subijciẽs. vñ ⁊ cõi sermone talia tormẽta q̃stiones dicũt: l Condẽnasti. nõ solũ pena tpali: sed etiã eina. m Absentes ⁊ pntes silr torquebant. Egyptij. n. assistẽtes pharaoni ⁊ absentes ei° pnitia silr affligebant: sicut vesic turgẽtib°: ⁊ alijs plagis sillibus. Consequẽter loq̃tur de hebreis dicens: n Duplex. n. illos accepat tediũ. ⁊ qõ fuerit illud duplex tediũ dr̃it: o Et gemit°. ⁊ ꝑ idest. Gemit° ꝑ ꝑfetib° afflictõib°: sic dr̃ exo. ij. Et igemiscẽtes filij ist̃l, ꝓpter opa rẽ. p Cũ memoria ꝓteritoruz. s. bonoz hitoruz tpe Joseph: hec. n. memoria ẽ valde tediosa ⁊ afflictiua tpe infortunij subsequntis. vñ dic Boeci° li. de ꝓsolatõe: Infelicissimũ ifortunij genꝰ ẽ fuisse felicẽ. q Cuz. n. audirẽt. i. itelligerẽt. r Per sua tormẽta. i. ꝑ afflictõnes i egypto sibi illatas. s Bñ secũ agi. in liberatõe sua mirabili: quã meruerãt ꝑ tribulatõis sufferẽtiam: exo. ij. Ascẽditq; clamor eoz ad deũ ab oppibus rẽ. t Cõmemorati sũ oñm. de clemẽti, puidẽtia: v Admirãtes eã i fine exit°. s. sui de egypto. x Quẽ. n. in expõne prava, piectũ. s. moysen: q fuit exposit° i flumine i vase iũceo. y Deriserũt. dicẽdo: qs ꝓstituit te iudicem sup nos rẽ. exo. ij. ⁊ v. dicetes moysi ⁊ aarõ: Fetere

feciſtis odorē noſtrū corā pharaōe ⁊ ſeruis eī. 3 In finē euētus mirati ſūt. ppī mirabilia: que p moyſen fecē deus. a Nō ſilr iuſtis faciēs. ſic habēt libri correcti: ⁊ dicūtur h iuſti ipi hebrei: egyptij vero iniuſti quibus non ſilr fecit deus. Nā egyptios poſt flagella plagarū i mari ſubmerſit: hebreos aūt poſt afflictōem mirabilr liberauit. b Pro cogitatōib⁹. hic ꝓnter reddit cām dicti .ſ. ḡre de⁹ ſe habuit ad hebreos tanḡ pī monēs: ad egyptios autē ſicut rex durus ꝓdēnans. Et ꝑmo facit p̄positū: ſcdo ōclarat itētū: ibi Mlt̄ū enim. Propoſiti vō cā eſt: qz licz hebrei in multis peccarent: deū tn̄ vex colebant: ⁊ ad ipm per pniaz recurrebāt. Egyptij vero in idolatria obſtinati erant: ⁊ hoc ē qō dī: b Pro cogitatōib⁹ aūt inſē ſatis. egyptiox.

c Iniqtates illox. i. opa neqſſima ex illis cogitatōibus procedētia: ⁊ que ſunt opera illa ſubdit: o Qō quidē errantes colebant mutos ſerpētes. tāq̄ deos. e Et beſtias ſupuacuas. .i. inutiles: vt talpas ⁊ veſpertiliones: ſm q̄ dī Eſa. c. ij̄. f Immiſiſti illis mul. muto. aialiū. uiliū ⁊ iutiliū: ranax. ſ. ⁊ cinifici: ut hī exo. viij. Iz aūt talia aialia hēant vocē: tn̄ nō ē articulata: ppī qō dicūt muta: ſicut hō mut⁹ dī: q̄ ꝑfert vocē inarticulatā. g In vindictā. idolatrie: qz colebāt aialia vilia h Ut ſcirent cē. ſ. q̄ peccato conſñdet pena. Non. n. ipoſſibile erat cē. ſeqtur: i Ex mā iuſta. nā mā ꝑma p ſe nō ē coḡſcibilis: cū ſit potētia pura. Immittē illis multitudinē vlox cē. ſeqtur: k Quax non ſolū leſura. p morſus vel intoxicatōes ⁊ ſilia l Poſſet illos extīmiare. ſubito: m Sz ⁊ aſpe. eax. tribilis. n Per timorē occidē. Timor. n. vehemēs aliqñ iterficit hoiez o Nā ⁊ ſiñ his. aialibus tribilib⁹. p Uno ſpiritu. .i. vno tuo iuſſu. q Poterāt occidi. iuſte: ſcdo ſ̄dit: r Perſecutōem paſſi. i. mortē. s Ab ipſis factis ſuis. i. p ſuis enormib⁹ peccatis. t Sz oia i mēſura cē. i. ordinatiſſime eos puniſti p aialia vilia: ſicut i vilibus aialib⁹ peccauerāt: vt ꝓdictū ē. v Multi. n. hic declarat qōdā dictū. ſ. q̄ de⁹ imiſit aiala vilia egyptijs: nō ppter potētiā. nā alr poſſet eos punire ſm ſuā volūtatē: ⁊ hoc ē qō dī: Multū. n. valē. i. poſſe. x Tibi ſoli ſuperat ſp. q̄ ab eīno vtutis es infinite: ſcdo ſ̄dit: y Et vir tuti brachij tui q̄s reſiſtet. q. d. nullus: ⁊ ſ̄dit rō: z Qm̄ tanḡ mo. ſta. ſic ē añ te orbis tox. cui ſ̄tracta ꝓſeruatiōe dīna: ſtatim rediget in nihilū. ⁊ Et tanḡ gutta roris. q̄ cadēs in terrā ſtatim euaneſcit: ⁊ ſiccatur.

iñ finē euentus mirati ſunt. Non ſilr iuſtis faciens ꝓ cogitatōibus autē inſenſatis iniqtates illox. Quod qdā errātes colebāt mutos ſꝑtētes: ēt beſtias ſupuacuas: immiſiſti illis multitudinē mutox aialium i indictā: ut ſcirēt qa per que peccat quis: p hec ⁊ torquetur Non. n. ipoſſibilis erat oīpotens manus tua: q̄ creauit orbē terrax ex materia iuiſa: imittere illis multitudinē vrſox: aut audaces leones: aut noui generis ira plenas ⁊ ignotas beſtias: aut vaporē igneū ſpirātes: aut fumi odorē ꝓferentes: aut borrēdas ab oclis ſcintillas emittētes: qñax non ſolū leſura pōterat illos exterminare: ſz ēt aſpect⁹ p̄r timorem occidere. Nam ⁊ ſiñ his vnō ſpiritu pōterāt occidi pſecutōem paſſi ab ipſis factis ſuis: ⁊ diſperſi p ſpūm virtutis tue: ſed omnia i menſura ⁊ numero ⁊ pondere diſpoſuiſti. Mul

tuz. n. valē tibi ſōli ſuperat ſp: ēt vtuti brachij tui qs reſiſtet: Quoniaz tanḡ momentum ſtatere: ſic eſt añ te orbis terraruz: ⁊ tanḡ gutta roris antelucani q̄ deſcēdit in terram. Et miſerēris oīuz: quia omnia potes: ēt diſſimulas peccata hoium ꝓpter penitētiā. Diligis enim omnia que ſunt: ēt nihil eoruz odiſti que feciſti: nec. n. odiēs aliquid ꝓſtituiſti aut feciſti. Quomō aūt poſſet aliquid pmanē: niſi tu voluiſſes: aut qō a te vocatū non eſſet: cōſeruareť: Pārcis aūt oibus: qm̄ tua ſunt dñe: qui amas aias:

Quā bon⁹ ⁊ ſua .XII. uis ē dñe ſpūs tu⁹ in oībus: Ideoq̄ hos qui exerrāt pārtib⁹ corripis: ēt ō qui bus peccāt āmones ⁊ allo q̄ris: vt relicta malicia credāt i te dñe. Illos. n. antiqs ihitatores tre ſce tue: quos exhorruiſti: quoniaz odibilia opa tibi faciebāt p̄r medicamia ēt ſacrificia iuſta:

Et miſereri oīuz. ꝓſeruādo ea i eē. b Et diſſimulas cē. qō dupl̄r pōt intelligi: vno mō ſic: Et diſſimulas peccata .i. dimittis punire pena eīna cōmutādo illaz in tpalē. ppī pniam veram ſupuenientem. Alio mō ſic: Et diſſimulas peccata cē. i. differs ea punire. ppī pniam. i. vt des hoibus penitēdi tps: ⁊ ſ̄dit cā: c Diligis. n. oia que ſūt. cōſeruando ea in eē. d Et nihil odiſti eox q̄ feciſti. de⁹. n. diligit nāz quā fecit: culpā autē odit quā nō fecit: qz nō eſt actor mali culpe: ſcdo ſ̄dit: Nec enim odiēs cē. e Quō aūt poſſet cē. q. d. nlo mō: qz oia rediger̄t in nihilū ceſſāte ſua influētia. f Parcis aūt oib⁹. ꝓſeruando ea i eſſe tua mera bēignitate. g Qui amas aias. ſpāli mō: ⁊ loqr̄ de aiab⁹ rōalibus qs diligit volendo eis bonū: nō ſolū nāe: ſz etiā gre i pñti: ⁊ gle i futuro.

Lapl'm. XII.

Quā bon⁹ ⁊ ſuauis ē dñe cē. Poſt collatū bñficium ppl'o iſrl' in exitu de egypto: hic ponit bñficiū ei collatū in introitu terre ꝓmiſſiōis: a q̄ eiecit chananeos ppī idolatriā: ⁊ fecit ibi habitare hebreos ppī latriaz: ⁊ diuidit in duas partes. ſ. ꝓncipalē ⁊ incidētalē. q̄ incipit ſequenti. c. Prima in duas: qz ꝑmo oñdit ꝓpoſitū: ſcdo declarat ſuū dictū: ibi Non qz impotēs. Circa ꝑmū dī: a O q̄ bon⁹ ⁊ ſuauis eſt dñe ſpūs tu⁹ i oib⁹. ſic hñt libri correcti: ſpūs. n. dñi attigit a fine vſq̄ ad finem fortit: ⁊ diſponit oia ſuauit: vt hī. ē. c. viij. b Jocq̄. i. ppī bōitatē tuā. c Dos q̄ exerrāt. ꝓ diuerſa pctā. d Partib⁹ corpis. i. ptialr punis ⁊ nō ſilr eos auferēdo de vita: vt hēant tps penitendi: ſcdditur: e Et de qb⁹ pec. admo. ⁊ allo. aliqñ p inſtictuz inīmū: aliqñ p vexatōem corporis q̄ dat intellectū: ⁊ inducē ad hoc exēplū de chananeis cū ſubdit: f Illos. n. ātī. inha. ter. ſan. tue. i. iudee: q̄ dī ſancta: eo q̄ ibi viguit cult⁹ dei tpe veteris teſtamēti: ⁊ ibi impletū ē xpī myſteriū tēpore noui. g Quos exhor. qm̄ odi. tibi opa faciēb⁹. i. enormia peccata. h Per medicamenta. i. ſortilegia ⁊ augu ria. i Et ſacriſicia iniuſta. quia demonūs oblata.

k Et filioꝝ suoꝝ necatores. eos idolis sacrificãtes. l Et comestores viscerꝝ hoium ꝛc. nõ inuenit in veri testamẽto: q chananei hitatores iudee añ filios ysrl comederẽt carnes humanas: ꝛ biberẽt sanguinẽ: iõ vi q h sit metaphorica locutio: sicut de p̃done vl vsurario dr q comedit hoies: qꝛ rapit sb̃am eoꝝ: ꝛ hoc mõ dr p̃s. lxxviij. Lo/mederunt iacob ꝛ locũ eius desolauerũt. isti vo chananei erãt p̃dones ꝛ raptores: ꝛ sic dicũtur hoium comestores. m Et auctores parẽtes aiarũ iauxiliataꝝ. pies .n. tenẽt filios auxiliari: chananei vo filios suos idolis imolabant: vt dcm ẽ: ꝛ sic eis auxiliũ debitũ sb̃trahebant: igit iũgat sic lra Et parẽtes .s. chananeos. Auctores) aiaꝝ. .i. filioꝝ suoꝝ: in scriptura .n. freq̃nter accipit aia p toto cõposito: sic dcm ẽ. s. n Inauxiliataꝝ .i. auxilio debito destitutaꝝ. o Perdẽ. i. destruẽ p Voluisti a me. sacro tuo. i. à iudea: q dr sacra rõe p̃dicta: ꝛ ẽ in medio climate hitabilis ire.

p Per man⁹ parentum nostroꝝ. tpe iosue. q Ut dignaꝝ pciperent. s. iosue ꝛ q̃ cũ eo erãt r Peregrinatõem puerꝝ dei. s. abrae: isaac: ꝛ iacob: q̃ fuerũt pegrini i terra illa: ꝛ ex hoc fuit p̃missa illa terra eoꝝ semini: vt hẽtur in plibus locis i gen̄. s Que tibi oiuꝝ charior ẽ terra. rõe supradicta. t Sed ꝛ bis. i. chananeis. v Tãq̃ hoibus pepcisti. nõ sic aũt ãgelis peccãtibus. x Et misisti añcesores tui vespas. Dicũt. n. expositores aliq: q añ ingressũ filioꝝ ysrl ad trã p̃missionis: dñs ad lram imisit chananeis vespas hñtes aculeos venenatos: q̃ plres chananeoꝝ infecerũt: ꝛ p h⁹ alij occasionẽ penitẽdi de peccat suis habuerũt. Aliq vo dicũt: q vespe iste dicũtur timores: quos dñs imisit chananeis: p quos aliqui recesserũt de ira añ ingressũ filioꝝ ysrl. s. euei: ꝛ aliqui ad fidẽ vnius dei fuerũt p̃uersi ꝛ pplo ysrl p̃iuncti: vt pz de Raab ꝛ eius cognatõe: Josue. vj. ꝛ de gabaonitis Josue. ix. y Nõ qꝛ. Hic p̃nter declarat dictũ suũ dicẽs: q dñs ex sua bonitate chananeos ptialr puniuit dans eis locũ pnie: ꝛ hoc declarat dupler: p̃mo negatiue: 2o affirmatiue: ibi Cũ g̃ sis iustus. Prima i duas: qꝛ p̃mo oñdit q deus nõ fecit hoc ex ẽfectu potẽtie: 2o q nec ex timore: ibi Nec timẽs aliquẽ. Circa p̃mũ dr: y Nõ qꝛ ipo. eras i bel. sb̃jcẽ ipi. iustis. i. chananeos hebreis: quos nõ oẽs p hebreos debellauit: qꝛ multi illoꝝ iter filios ysrl remanserũt: vt hr i libro Josue i plib⁹ locis.

z Aut bestijs seuis. que statim eos iugulassent: a Aut vbo duro. s. tuo. b Sil exterminare. s. chananeos: ꝛ supplẽdũ est: q si ista non feciſti eis: nõ fuit ex ipotẽtia tua: sed ex mia: iõ subdit: c Sz ptib⁹ iudicãs. i. partialr eos puniens. d Dabas lo. pnie. lz ẽt scires eos p maiorẽ pte i malicia pseuerare: iõ subdit: Nõ ignãs ꝛc. scq̃t: e Et nãlis malicia ipoꝝ. i. lõga ꝓsuetudie idurata: q̃ q̃dẽ ꝓsuetudo ẽ q̃dã altera nã: vt dr i libro de memoria ꝛ remini scẽtia. f Et qm̃ nõ po. mutari ꝛc. istud nõ posse nõ est simplex ꝛ absolutũ: nã q̃diu viuit hõ põt reuerti ad bonũ: sz ẽ fm q̃d: qꝛ tales cum difficultate põt redire ꝓpr ꝓsuetudinẽ peccãdi inclinãte p modũ nãe: vñ v. metaphy. ipossibile dr vno mõ quod ẽ difficile: sicut etiã cõi fmone de hoie male vidente dr: q nõ põt videre. g Semen eniꝝ erat maledictũ ab initio. genñ. ix. Maledict⁹ chanaan ꝛc. h Nec timẽs. Hic p̃nter oñdit q deus nõ puniuit chananeos p̃tialiter ex timore alicuⁱ⁹ supioris: q̃ possz fcã sua corrigere: qꝛ hoc est ipossibile: ꝛ hoc ẽ q̃d dr: h Nec timẽs aliquẽ ꝛc. ꝛ pz lra vsq ibi: i Aut qs tibi iputabit. ad culpã. k Si perierit natões qs tu fecisti. q. d. nullus qꝛ sicut mera volũtate p̃duxit ea in eẽ: ita libere põt eas in nihilũ redigere. l Nec ẽ. n. alⁱ⁹ deus q̃ tu. nã etiaꝝ fm phos necesse ẽ eẽ vnã p̃mã cãm oim: m Cui cura ẽ de oibus. nã dina puidẽtia ad oia se extẽdit q̃tum cũq; mima. cetera patẽt. n Cũ ergo. Hic p̃nter ꝺclarat dcm suũ affirmatiue: ꝛ diuidit i duas partes: quia p̃mo facit p̃positũ: 2o ex hoc ifert triplex corrolariũ: ibi Docuisti aũt. Declarat aũt q̃d. s. dcm ẽ de punitõe chananeoꝝ: ex hoc q deus ẽ iustícia ꝛ bonitas p eẽntiã: p pter q̃d nõ põt aliq̃d facẽ nisi pie ꝛ iuste: iõ dr: n Luz g̃ sis iust⁹. p eẽntiã. o Jp̃m q̃z q nõ dz puniri. ꝓsidrãdo suã inocẽtiã: p Lõdẽnas. i. punis aliq̃n ad sue patientie, pbatõem: sicut pz de scõ Job. q Et extraneꝝ. .i. extraneũ: r Estimas a vtute tua. i. estimari p̃mittis: vñ amici Job reputabãt ip̃m peccatorẽ: ꝛ a deo alienũ: eo q videbãt eũ sic flagellatũ: vt in libro Job plen⁹ fuit declaratũ. s Virt⁹. n. tua. i. potẽtia tua. t Justicie initiũ ẽ. nã p oipotẽtiã suã iustificat impiũ. Nam sicut dicit Aug⁹: Maius ẽ iustificare impiũ q̃ creare celum ꝛ terram. ꝛ quia iusticiam dei semp cõcomitatur mia: iõ subdit: v Et ob hoc q dñs oium es: oibus tu parcere facis. nã semper punit citra cõdignum: etiam i damnatis. x Virtutem. n. ostendis. i. potentiam tuam infinitam. y Tu qui non credeꝛis. ab idolatris. z Esse in virtute consummatus. i. simpliciter perfectus: infideles enim ꝛ idolatre negantes deum verum: non credebant ipsum esse simpliciter perfectum.

Nec timẽs aliquẽ: veniam dabas peccatis illoꝝ. Quis .n. dicet tibi: qd feciſti: Aut qs stabit ꝓ iudiciũ tuum: Aut quis i ꝓspectu tuo veniet uindex iniq̃ꝝ hoium: Aut qs tibi iputabit: si pẽrierint natões quas tu feciſti: Nec ẽ. n. alius deⁱ⁹ q̃z tu: cui cura est de oib⁹: vt ostẽdas qm̃ nõ iniuste iudicas iudiciũ. Neq; rex neq; tyrãnus i ꝓspectu tuo ingrẽt de bis quos pdidisti. Cũz ergo sis iustus: iuste oia disponis: ip̃m q̃oq; qui non debet puniri cõdemnas: ẽt exteruz ẽstimas a tua virtute. Virtũs enim tua iũsticie initium est: ẽt ob hoc q omnium dominus es: omnibus te parcere facis. Virtũtem eniꝝ ostendis tũ: qui non crederis ẽsse in virtute

a Et hos qui te nesciūt .i. infideles. b In audacia traducis .i. traduci permittis de peccato in peccatū: ex h̄ .n. q̄ deū ignorāt audacter peccāt. c Tu autē dñator virtutis .i. in virtute perfectus. d Cū trāquillitate iudicas .i. modeste punis. e Et cū magna reuerētia disponis nos. nō statim peccata puniendo: sz ad pniaz expectādo. Et sīdit cā: f Subest. n. tibi cū volueris posse. s. peccata pūire. g Docuisti aūt. hic ex dictis infert triplex corrolariuz. Primuz ē q̄ p hoc q̄ de' in puniēdo sp se hz iuste & pie: dedit exēplū iudicibus hui' mūdi: vt etiā sic se hērēt subditos puniendo. Et hoc est qđ dī: g Docuisti aūt pplm tuum p talia opa. iusta & pia. h Qm̄ opz iustū ee & humanū. i. benignū iudicē sclārē. i Et bone spei. hic ponit scōz: p hoc .n. q̄ cū mia punit chananeos: dedit spez filijs isrl colentib' ipm̄ p se quēdi ab eo mal' bonū: et hoc est qđ dī: i Et bone spei se. fi. tuos. i. hebreos: vñ exo. iiij. Fili' me' pmogenit' isrl. k Qm̄ iudicās. i. puniēs: l Das locū in pec. pnie. chananeis: vt pz ex pdict: & ex hoc arguit dicēs: m Si. n. ini. ser. tuoz. i. chananeos & egyptios. n Et debi. morti. i. obligatos morti, ppt petā sua enormia: vt dcm̄ ē. s. o Et liberasti. penā i pte differens: vt hērēt tps penitendi. p Cū q̄ta dili. iudi. fi. tuos. .i. puniſti hebreos modeste & pie eoz punitōez ordinās ad eoz emēdatōem. q Quoz parētib' &c. i. abrae: ysaac: & iacob: qb' facta fuit dei pmissio. r Cū ergo. hic ponit 3m̄ corrolariū: & 2o declarat qđā dcm̄: ibi Uñ & illis. Circa pmū pcludit ex pdict circa hebreos & eoz aduersarios diuersū dīne punitōis modū: nā vn' modus ē medicinalis: alt vo q̄tū ad obstinatos in malo: & hoc ē qđ dī: r Cū g̃ das no. disciplinam. i. flagellas nos ad nīaz correctōez: sic vberat magister discipulū: & pī filiū. s Inimicos nīos. i malo obstiatos. t Multiplr flagellas. pmo pena tpali: vt p hoc si vellēt: posset a malicia mutari: vt pdcm̄ est: sz qz abusi sūt p obstinatōem: scōo flagellati sūt p penā eīnā. v Ut bonitatē tuā cogi. iudicātes. i. vt cū alios punim' hoc faciamus modeste exēplo bonitatis tue. x Et cū de no. iudicat. .i. cū pena nobis iferet. y Sperem' miseri. tuā reuertētes ad te p pniam. z Uñ & illis. hic ponit ōclarat qđā dcm̄. s. q̄ pena tpalis obstinatoz nō ē medicialis: q: p hoc nō cuadūt eīnū iteritū: & pmo ponit suā ōclaratōem: scōo remouet quādā falsaz rnsionē: ibi Per hec qs putabāt. Circa pmū dī: z Uñ & illis q̄ i vi. sua insensate. q̄tū ad deū: a Et iniuste. q̄tuz ad ꝓximos b Uixerunt. vsq; ad mortē. c Per hec q̄ coluerūt i. p cultū ido lox: quē insensate etiā vilib' creaturis exhibuerūt: vt hī. j.

ꝓsūmatus: ēt hos q te nesciunt i audacia traduc. Tu aūt dñator vtutis cū trāqllitate iudicas: ēt cū magna reuerentia disponis nos. Subest. n. tibi cū volueris posse. Bocuisti aūt pplm tuū p talia opa: qñoniam opz iustū ee & humanū: ēt bone spei fecisti filios tuos qñoniā iudicās dās locuz i peccatis pnie. Si ēniz inimicos seruoz tuoz ēt debitos morti cum tāta cruciasti attētōe: ēt liberasti dās tps & locum p que possent mutari a malicia: cum quāta diligentia iudicasti filios tuos qñoz parentib' iuramenta & cōuentōes dedisti bonarū promissionuz: Cum ergo das nobis disciplinā: inimicos nros multiplicit flagellas: ut bonitatē tuam cogitem' iudicātes: ēt cum ō nobis iudicatur spērem' misericordiā tuam. Undē & illis qui in vita sua insensate ēt iniuste vixerūt: p hec q̄ coluerūt dedisti sūma tormēta. Etēnim i erroris via diutius errauerūt deos esti mātes hec que in aīabus sunt supuacua: infantiū insensatoruz more viuentes. Ꝓpter hoc tanq̄z pueri insensatis iudiciuz i derisū dedisti. Qui autē ludibrijs & increpatōibus non correcti sunt: dignum dei iudicium expti sūt. Jn his. n. que patiebāt molēste ferebāt: i qbus patiētes indignabant Per hec qs putabāt deos i ipis cuz eximinarēt: videtes illuz quē olīz negabant se nosse: vex deū agnouert Propt qđ & finis pdēnationis eoz veniet sup illos.

Vani sunt aūt .XIII.

d Dedisti sūma tormenta. i. eīna. e Et eniz i erro. via diutius errauerūt. i. p totam viā. f Deos esti. hec q̄ i aiali. si supuacua. i. hoīb' inutilia: sz magis nociua: vt serpētes & vesp tilione) & talpas: vt dcm̄ est supra. g Infantiuz isen more viuētes. i. bonū a malo nō disti guētes: h Propt hoc tanq̄ pue. insen. iudi. i deri. dedisti. ife rēdo eis penā p quaz derisibiles reddebāt: vt cū egyptij ranis & cinificib' grauit affligebātur: & chananei vespis pungētib' vulnerabātur. i Qui aūt ludi. & icre. ñ corsūt. sz magl obstinati. k Dignū dei iudiciū. i. penā eternā: l Expti sūt. & sīdit h' causam dicēs: Jn his .n. q̄ patiebāt. a ranis & vespis: & huiusmōi m Molēste ferebāt. .i. īpatient. n Jn q̄bus patiētes. nō a patiētia: sed a passione: vt sit sensus: Jn qb'. passionib' & plagis. o Indignabantur. ꝫ deū blasphemātes ipm: sīle dī apoc. xvj. Et blasphemauerūt nomē di hñtī ptātē sup has plagas. p Per hec. hic ꝓnter remouet q̄dā rnsionē falsā: qz possz alīqs dicē: q̄ ppt hoc punitōem dei ferebāt indignāter & molēste: qz noticiā eius nō hēbāt: hoc remouet p hoc q̄ videtes dos suos destrui p filios isrl: qbus deus pcepat deos chananeoz destruere: exo. xxxiiij. Coguerūt q̄ de' hebreoz erat potentioz dūs suis: & sic eū coguerūt: nō tñ adozauerūt: sicut ad Ro. .j. dī ō phis: Qui cū deū coguisset: ñ sic deū glorificauerūt: aut gras egerūt &c. & hoc ē qđ dī: p Per hec qs pu. dos i ipis. i. inī eos. q Cū eximinarent. a filijs isrl. r Uidētes. i. aliq̄r cogscētes. s Illū quē olīz negabāt se nosse. s. deū hebreoz. t Uex deū aguerūt p effectū: vt dictū ē: nō tñ sicut deū glorificauerūt: iō sīdit: v Propt qđ & finis pdēnatōis. i. pena eīna. x Ueniet sup illos. s. in finali iudicio: qñ cruciabūt i aīa & corpe pena gehenne. .XIII.

Vani sunt aūt oēs hoies. Hec ē pars incidētalis in qua occasione idolatrie chananeoz tractat gnāliter de idolatria oīum gētiū: & diuidit in duas partes: nā pmo reprobat idolatria gētiū: scōo cōmendat latria deoz c. xv. Prima in duas: qz pmo reprobat idolatria exhibita mirabilib' creaturis: scōo exhibita imaginibus fabricatis: ibi Infelices aūt sūt. Prima adhuc i duas: q: pmo idolatria dicta declarat: scōo reprobat: ibi Quoz etsi specie. Circa primū dicitur: a Uani sūt aūt. i. a veritate vacui.

b Oēs hoies in qbus nō ſ̄bēſt ſcia dei. ⁊ iſti ſunt idolatre carentes noticia verbi dei. c Et de his que videt bona. p participatōem: ſicut ſūt ſol ⁊ luna ⁊ huiuſmōi: ex quoꝝ influētia nobis puenīūt bona. d Nō potuerūt intelligē eū qui ē. ſ. bon⁹ p ēntiā. e Neqꝫ opib⁹. diuinis. f At tēdētes agnouerūt qꝫ eſſet artifex. ſ. deus verus: q lz a poſi nō poſſit cognoſci: cognoſcibilis tn̄ ē a poſteriori .ſ. ab effectibus. g Sed aut ignē. quem vulcanū dicebāt. h Aut ſpūz. i. puꝝ ethere vel aerē quē vocabāt iouē. i Aut citatū aerē. i. mobilem quē dicebāt iunonē. k Aut gyꝝ ſtellaꝝ rū. i. ſigna in ẓodiaco reuoluta que deos dicebāt. vñ de ſigno gemiorꝝ dicebāt: q⁹ erat caſtor ⁊ pollux i deos translati: ⁊ ſic de ſilibus. l Aut nimiā aquā. quā terbim vocabāt. m Aut ſolem ⁊ lunā. quos vocabāt phebū ⁊ dianā n Rectores orbis terrarū deos putauerūt. i. crediderūt eſſe deos mūdū regentes o Quoꝝ. hic ꝑſequenter dicit⁹ errorē remouet: ⁊ ꝑmo remouet erronea opinionē: ⁊ q⁹dā inſufficiēs excuſatio: ibi Sed tn̄. Circa ꝑmum dicitur:

ōmnes hoies i qb⁹ nō ſubeſt ſcia dei: ēt de his q̄ videtur bona nō potuerūt intelligere eū q eſt: neqꝫ operibus āttēdētes agnouerūt qs eēt artifex: ſz aut ignem: aut ſpūm: aut citatū aerez: aut gyꝝ ſtellaꝝ: aut nimiaz aquā: aut ſolē ⁊ lunā: rectores orbis terrarū deos putauerūt. Quoꝝ ⁊ ſi ſp̄ecie dēlectati deos putauerūt: ſciant qūanto his dñatorꝝ eorū ſp̄cioſior ē. Spēciei eiz gnātor hec ōia conſtituit. Aut ſi vtutē ⁊ opera eorum mirāti ſūt: intelligāt ab illis qnoniā q hec fecit fortiōr ē illis. A mągnitudine. n. ſpeciei ⁊ creature: cognoſcibiliter potit creator horū videri. Sed tn̄ adhuc in his minōr ē querela. Et bi enim fortaſſe errāt deū querētes ⁊ volētes inuenire. Et enim cū i opib⁹ illius ꝙuerſent: in qūirūt ⁊ pſuaſū hēnt: qnoniā bona ſi que vident. Itē rū autē nec his dz ignoſci. Si enim tātū potuerunt ſcire: ut poſſent eſtimare ſeculū: quomō huius dñm nō facilius inuenerunt: Infelices autē ſi: ēt int mortuos ſpes illorꝝ eſt: qui appellauerūt deos opa manuū hoium: aurꝫ ⁊ argētū arti inuentionē ⁊ ſilitudines animaliū: aut lapidē iutilē ꝓpus manus antique. Aut ſiqs artifex faber dē ſilua lignū rectuz ſecuerit: ⁊ huius docte eradat omnem corticem ⁊ arte ſua vſus diligenter fabricēt vas inutile i cōuerſatione vite: reliquiſs aut eius operis ād ꝓparationez eſce abutatur: et reliquum horum quod ad nullos vſus facit: lignum curuum ⁊ verticibus plenum ſculpat diligenter per vacuitatem ſuam: ⁊ ꝓpter hoc ſimilitudinem hominis faciat: aut de viliori animali: cui nullus alius ſit honor nisi a peccatis: ſpersus rubrica tingat: et picturas eius obducat: ut pictura ei⁹ nullum foramen aut rimam habere videatur in quo picturam suam peccatum abscondat: et cum fecerit ei mansionem dignam: ponat eum in pariete et firmet eum ferro: ne forte cadat: et prouideat ei ne imagines ei⁹ ab imbribus aut ab igne corrumpantur: et cum hec fecerit: de mercede sua gaudebit: et de opere manuum suarum letabitur: quia in nullo eius opera reprehendet: nec in aliquo errabit: quia scit quod opus suum est. Et ideo dicit: Vanus est omnis homo in quo non est scientia dei: quia ignorantia dei est mater omnium malorum: et qui ignorat deum: ignorat omnia bona: et qui scit deum: scit omnia bona: et qui scit deum: scit omnia bona: et qui scit deum: scit

gis duz i ;Sculpat dili p vacui. suā. i. ab eo factā. nā sculpēdo facit aliqs vacuitates i ligno. Cetera patēt vsqz ibi: k Illud cōparet. i. adaptet vl assilet. l Per liniēs rubrica. i. coloze rubeo. m Et rubicūdie fa. phuco. i. pictura. n Et oēm ma. q̄ i il. ē plinies. colozib' ad hoc apt. Alīqui libri hñt hic Terra. sz nō ē i libris correct. o Et fa. ei di. hitatōem. i. locū vbi reponat. ceta patēt. p Et ō sba. Hic pñter repzobat imaginū adoratio: z pmo. p negocijs in reb' terrenis: scdo. p negocijs marinis. c. sequnti. Circa pmū dī: p Et ō sba. i. de diuitijs. q Uotū faciēs. idolo. ut eraudiat eū q Indrit. i. petit ab eo diuitias filios: z nuptias filioz. r Nō erubescit loq cuz illo qui sine aia est: et. q. d. debēt erubescē. s Et. p sanitate quidē. obtinenda vel pseruāda. t Infirmū depcat. hic accipit infirmitas large. p ipotētia. naz idolū nō pōt se iuuare: infirmitas. n. ppe ē in aialibus tm sicut z sanitas v Et. p vita cōseruāda. x Rogat mortuū. i. carēs vita. Nā ppe loquēdo mortuo nō dr nisi q̄ vixit cetera patēt.

aim: z per sciam sue artis figuret illud: z assimilet illūd imagini bois: aut alicui ex aialib' illud cōparet: perliniēs rubrica: et rubicūdine faciēs phuco colorē illi' : et oēm maculā q̄ i illo ē plini ens: et faciat ei dignā habitatōem: z in pariete ponēs illud: z cōfirmans ferro ne forte cadat prospiciens illi sciens qm̄ non potest adiuuare se. Imago. n. ē: z op' est illi adiutoriū. Et dē substantia sua: z de filijs suis: z de nuptijs: vōtum faciēs inquirit. Non erubescit loq cuz illo qui sine aia est: et. p sanitate quidē infirmūz depcatur: et. p vita rogat mortuū: z in adiutoriū inutilez inuocat: z. p itinere petit ab eo q ambulare non pōt: z de acqrendo z de operando z de oium reruz euentu petit ab eo qui in omnib' est inutilis. Cap. XIIII.

Terūm ali' nauigare cogitans z per feros fluct' iter facē incipiēs: ligno portante se: frāgili' lignū inuocat. Illud. n. cupiditas acqrendi excogitauit z arti fex: sapiētia fabricauit sua. Tua autē pr̄, pūidentia ab initio cūcta gubernat: quōniā dedisti in mari viā z interfluctus semitam firmissimā: ostendens qm̄ potens es ex oibus sanare: etiā si sine rate aliqs adeat mare. Sed vt nō esset vacua sapie tue opera: , ppter hoc etiā z exiguo ligno crēdunt hoies aias suas: et transeūtes mare pēr ratē liberati sūt. Sz z ab initio cum perirent superbi gigantes: spes orbis terrarū ad ratem cōfugiēs remisit seculo semen natiui tatis: quē manu tua erat gubernata. Benedictū ē enim lignum: pēr qō fit iustitia. Pēr man' aūt qō fit idolū māledictū ē z ipm qui fecit illud: qa ille qdem operat' est: illud aūt cum esset fragile deus cognominat' ē. Si milit aūt odio sunt deo impi' z impietas ei'. Etēnim qō factū ē cuz illo qui fecit tormenta patiet. Propter hoc z in idolis nationum nō erit respectus: quōniā creature dei i ōdiū facte sūt: et in tētationem aie hoiuz: ibi Sz z ab initio. Utilitas vo pma ē: q. p nauigatōez homines deserūt illa q̄ abūdāt i vna tra ad aliā: vbi ē talium penuria: z sic terraz releuāt indigētie: z h' ē qō dī: k Sed vt nō eēnt va. sa. tue opa. creaturas. n. iferiozes fec' dē, ppt hoiem: z iō si nō defuirēt ei' necessitatib': videret ee vacue q̄tū ad hoc i suis vtilitatib': p nauigatōez vero fiūt iste vtilitates: vt dictū ē: iō subdit: l Propt hoc et z exiguo lig̃. i. nau. q̄ ē valde pua respectu magnitudis maris. m Credūt ho. aias suas. i. exponūt vitā suā. n Et trāseūtes mare. vt p mercatōes releuent necessitates hūane. o Per ratē libe. si. Sz z ab initō. Hic pōt scdā utilitas q̄ fuit tpe Noe: q cuz vxore z filijs z eoruz vxoribus p nauē liberat': multiplicauit p' diluuiū gen' hūanū: z hoc ē qō dī: Sed z ab initio. i. a prima mūdi etate: q̄ ab adā durauit vsqz ad diluuiū: p Cū perirēt superbi gigātes. ppt q̄rū peccata pncipalr inūdauit diluuiū: ad qō denotādū dī gen. vj. Gigātes āt erāt sup trā i diebus illis. q Spes orbis terraz. i. noe cū psonis dicti r Ad ratē pfugiēs. i. ad arcā: s Remisit se. se. natiuitati. qz p ipz z ei' filios multiplicatū fuit p' diluuiū genus hūanū. t Que mānu tua erat gubernata. s. ocā arca. b Bñdictū ē. n. lignū. i. arca illa de lignis scā x Per qō fit iustitia.

Teruz alius nauigare cogitās. Hic pñter repzobat veneratōez idoli, p negocijs marinis: z pmo ponit hec repzobatio: scdo declarat ad qd valz nauigatio: ibi Sz vt nō eēnt. Circa pmū dī: J ex ali' nau. cogi. rē. b Lig̃ por. se. i naui. c Fragili' lignū. i. idolū ligneū: qō ad nihil ē vtile. d Inuocat. vt nauigatio nē suā dirigat. e Illud. n. i idolū. f Cupiditas acqrēdi. pecuniā. g Excogitauit. vñ act. xix. dī: q̄ ome tri' faciēs edes argēteas diane pstabat artificib' magnū q̄stū. h Tua āt pr̄. celest. h Prouidētia rē. gubernat. hoiuz nauigatōez: z nō ipm idolū: qō, pbat per hoc q̄ et sin̄ naui filijs isr̄l dedit v. ā i mari: exo. xiiij. z hoc ē qō dī: i Qm̄ dedi. i ma. utiā rē. z pz ex dictis lra. k Sz vt nō eēnt. Hic pñter oñdit nauigātōis vtilitas z pmo facē, ppositū: scdo, pcludit fabricatōis idoli malū ibi Per man'. Prima i duas fin ouplicē vtilitatē: scda x Per qō fit iustitia. nā ipīs peūtib' p eā iusti fuer̄t saluati: qō erat iustum. y Per man'. Hic pñr̄ pcludit cōe idoli malū cū dī: Per ma. āt qō fit idolū. i. idolū māu fcm. z Maledictū ē z ipm et q̄ fec' illō. z sb̄ditur cā cū dī: Silr āt odio si do ipi' z ei' ipietas. i. fabricator idoli z idolū ab eo fcm: nā vtrūqz ē cā idolatrie. a Eteniz qō fa. ē cū il. q̄ fec' toz. patiet. hoc ñ pōt itelligi ō idolo absolute: cū sensū nō hēat p quē possit tormētū sētire: ppt qō itelligit de ōmōe q̄ colebat i idolo: z ibi rnsadabat aliqn': ppt qō dī matth. xxv. Discedite a me maledicti i ignē eternū: q̄ par' ē diabolo z āgelis ei'. b Propt hoc z in idol' natōuz. i. i demōib' in idol' hitātib'. c Nō erit respect'. s. mie dine: nā pctm̄ demonū ē irremissibile. c Qm̄ crea. dei. i. demōes a deo creati q̄tū ad nām. d In odiuz facte sūt. p eoz culpā: que nō est a deo actore: sed a liberi arbitrij defectibilitate. e Et i tētatōem aie hoium. nam de celo deiecti student homines impedire a sua salute.

a Et in muscipulā pedib' ipiētiū. q̄ vincūt tētatiōib' de monū: sapiētib' aūt q̄ viriliter resistūt huiusmōi tētatōes nō sunt in muscipulā: sed magis in victoriā ⁊ coronā. b Initiū. n. hic ponit idolatrie inchoatio: et primo ponit initiū: secōo pcedēs ide malū: ibi Et nō sufferat. Prima i duas fm duplicē inchoatōnis cām: secōa ponitur ibi Deinde iteruenīēte. Prima vero cā fabricationis idoloꝝ ⁊ idolatrie fuit affectus inordinat' hoīs ad p' pinquos suos defunctos: q̄bus fecerunt imagines ad suā ꝓsolatōem: vt sic in aspectu imaginū defūctorū ꝓsolarent. vñ de Nino rege assyriorū scribit: q̄ mortuo Belo pre suo: imaginem suā fecit: cui tantā reuerentiā exhibuit: vt suis delinq̄ntib' ꝑ refugiū ad imaginez pris pcēt: ꝑ q̄ hōmes illi imagini impēdē ceperunt dīnos honores: ⁊ hui' exemplo alij potētes ceperūt facē suis charis defunctis imagines: q̄bus silem reuerētiam exhibebāt. Et sicut a Belo ichoata ē fabricatio idoloꝝ: sic ⁊ ab ei' noīe denoīatio alioꝝ: ꝑ q̄ aliq̄ idolū suū noiauerit bel: alij baal: alij beelzebub: ſz varietatē idiomatū: ⁊ sicut Ninus ad sui ꝓsolatōem fecē idolū pris suo: ita pres alicq̄ ꝑmogenitis suis añ eos morientib' fecerūt idola: ⁊ ex eadē cā: sic g̃ dī: b Initiū. n. fornicatōis. i. idolatrie: q̄ ē fornicatio spūalis c Est exsistitio idoloꝝ. i. fabricatio eoꝝ. d Et adinuētio illoꝝ corruptio vite ē. s. spūalis q̄ ꝓsistit i vnīōe ad deū: quā inerūpit idolatria. e Nō. n. erāt ab initio. nā a creatōe mūdi vsq; ad diluuiū: ⁊ etiā post p magnū tps nō legit fuisse aliq̄ idolū. f Neq; erūt i perpetuū. iā. n. cessauerūt idola q̄si p totū mūdū. g Supuacuitas. n. hoīuz. i. defect' sapie eoꝝ. h Hec adinuenit. ⁊ sb̄dit modus cum dicit: Acerbo. n. luctu. i. irrationabili. k Dolens pī cito sibi rapti filij. s. añ mortē pīs: l Fecit imaginē. ad suā cōsolatōem: m Et ꝓstituit ini seruos suos sacra ⁊ sacrificia. illi imagini exhibēda. n Deinde. hic ponit cā scōa inuentōis imaginū: nā aliqui potētes ⁊ tyranni volētes honorari non solū in sua pñtia: sed etiā in sua absentia fecerūt suam imaginē: mittētes eā ad loca remota vt venerarent in ea: sic refert Josephꝰ libro antiq̄tatis iudaice. xviij. ⁊ in libro ō iudaico bello de Caio Cesare: q̄ imaginē suā misit p imperiū romanū vt adorar̄et in ea: ⁊ hoc ē q̄ dī: Deinde cē. ⁊ patz ex dictis lr̄a paucis exceptis. o Colebant figmēta. i. imagines tyranoꝝ: ⁊ sb̄dit cā: p hos quos i palā cē. ⁊ patz vsq; ibi: q̄ Prouexit aūt. vbi ponit alia cā que ē adulatio artificū ⁊ cupiditas. Nā volentes placē regib' ⁊ tyrānis fecerūt eis imagines pulchritudines q̄ cēt eoꝝ persone: ⁊ ex tali pulchritudine fuerūt simplices magis inducti ad colendū tales imagines: ⁊ hoc ē q̄ dī: q Prouexit aūt. i. induxit. r Ad hoc cultrā. s. regū ⁊ tyranoꝝ in suis imaginib'. s Et hos q̄ ingrabāt. i. simplices.

cēt in muscipulā pedib' insipientiū. Initiū. n. fornicatōis est exsistitio idoloꝝ: et adinuctio illoꝝ corruptio vite ē. Nō. n. erat ab initō nēq; erūt i ppetuū. Supuacuitas. n. hoīum hec ādinuenit i orbē trarū: ⁊ iō breuis illoꝝ finis ē inuentus. Acerbo. n. luctu dōlēs pat rapti cito sibi filij fecit imaginē: ⁊ illū q̄ tunc quasi hō mortu' fuerat: nūc tanq̄z deum colere cepit: et cōstituit inter seruos suos sacra ⁊ sacrificia. Deinde inueniēte tpe: qualescēte antiq̄ ꝓsuetudine: hic error tanq̄z lex custodit' ē: ⁊ tyrānoꝝ ipio colebant figmēta. Et hos q̄s in palā boies honorare ñ poterāt ꝑpter hoc q̄ lōge essent: a longinquo figura eoꝝ allata euidētē imaginē regis: quez honorare volebāt fecerūt: vt illū q̄ aberat tanq̄z pñtē colerēt sua soli-

citudine. Prouexit aūt ād hoc cultrā et hos q̄ ignorabāt artifices eximia diligentia. Ille. n. volens plus placere illi q̄ se assūpsit: ela borauit arte sua ut similitudinē in mēli' figuraret. Adulitudo aūt hoīum ābducta p spēm opis: cuz q̄ ante tps tanq̄z hō honorat' fuerat: nūnc deū estimauerunt. Et hec fuit vite humane deceptio: quoniaz aut affectui: aūt regib' deseruientes homines: incommunicabile nomē lapidib' ⁊ lignis iposuerūt. Et nō sufficeēat errās se eos circa dī sciaz: ſz et in magno viuētes iscie bello: tot ⁊ tā magna mala pacez appellāt. Aūt. n. filios suos sacrificātes: aūt obscura sacrificia faciētes: aūt insanie plenas vigilias hītes: nēq; vitā: nēq; nuptias mūdas iam custodiunt: ſz et alius aliuz per inuidiaz occidit:

t Artificis eximia diligētia. circa pulchritudinē imagis. v Ille. n. artifex. x Volēs plus placere illi qui se assūpsit. i. regi q̄ eum ad faciendū sibi imaginē elegit. y Elaborauit. i. pfecte laborauit. z Ut similitudinez. i. imaginē. a In meli us figuraret. eam faciēdo rege pulchriorē. b Multitudo ät hoīuz: q̄ cōit ē simpliciū c Abducta p spēm opis. i. seducta p pulchritudinē imaginis. d Eū q̄ añ tps illō. e Tāq̄ hō. pur' ⁊ mortalis. f Honorat' fuerat. ratione sue ptāti. g Nūc deū esti. falsē. ⁊ ex pdictis cōcludit: g Et hec fuit vite hūane deceptio. trahens ad idolatriā h Oīm aut affectui. parentuz ad defunctos filios vel alios amicos: qui fugiētib' ad eoꝝ imagines parebāt. i Aut regib' deser. hoies. mō pdicto. k Incōicabile. nomē deitat. l Lapidib' ⁊ lignis iposuerūt ipos deos noiantes: hoc. n. nomē deitas significat nām dīna q̄ nullo mō est multiplicabilis: ꝑ q̄ hoc nomē de' ē incōicabile fm rem: est tñ cōicabile p similitudinē: sicut hoc nomē Alexander ē icōicabile fm rē: eo q̄ ē vni' singularis psone nomē: cōicat tñ p similitudinē hoīb' liberalib': liberalitatē Alexādri pticipātib': ⁊ sic hoies pticipātes aliq̄d diuinū dī noiant: sic exo. vñ. de moyse dī: Ego ꝓstitui te deū pharaonis. ⁊ psal. lxxxj. Ego dixi dī estis. m Et nō suffecerat. hic cō seqnter declarat malū multiplex ex idolatria pcedēs cuz dī: Et nō suffecerat. idolatris. n Errasse eos circa dei sciam. ei' dignitatē lignis ⁊ lapidib' attribuētes. o Sz ⁊ i ma. vi. iscie bello. nā bellauerūt ꝓ dñz ⁊ ꝓ vtuī bonū ex defectu scie dī. p Tot ⁊ tā ma. mala. q̄ ꝓnter exprimūt cū dī: q Aut. n. fili. su. sacrificātes. idolis: vt dcz ē. s. r Aut obs. sacri. faciētes. i. ō nocte: eo q̄ ꝑ suaz turpitudinē ñ fiebāt ō die. s Aut isa. ple. vi. hītes. nā aliq̄b' sacrificijs fiebāt sacerdotes arrepticij: i q̄b' ōmones loq̄bāt. t Neq; vitā. i. vite honestatē. v Neq; nuptias mūdas iā custodiūt. ſz p adulteriū polluunt. x Sz ⁊ al' aliū p inuidiā occidit. sic Layz abel frez suū.

a Aut adulterās ꝓtristat. polluēdo eī vxorē. b Et oia ꝓmixta sī. i. ꝓfusa: ⁊ oī rōis ordie destituta. c Sāguis. in ꝓximi vulneratione. d Homicidiū. in eī oc cisione. e Furtū. in sue rei ꝟtractōe. f Et fictio. in hypocrisis silatōe. g Corruptio. in vginū defloratione. h Infidelitas. in ꝓximi deceptione. i Turbatio. in discordiaꝝ seminatōe. k Periurīū. i falsa iuratione. l Tumultus. in seditionis motōe. m Bonoꝝ dei īmemoratio. i igratitudine. n Aliaruꝫ inq̄natio. p vicīū gule ⁊ luxurie. o Natiuitatis īmutatio. p vicīū sodomie: nā ex tali ꝯcubitu nō nascīt fetus. p Nuptiaꝝ inconstantia. q̄ aliq̄ ꝓpas vxores adīuicē cōicabāt. q Infandoꝝ. i. nefandoꝝ. r Idolorū cul. ois ma. cā ē. nā p eā hō directe a deo auertit: ⁊ sic de peccato i pctm̄ ruit ⁊ labit. s Et finis. i. cōsūmatio: nā idolatria ē malū maximū de genē suo vñ Leuit. xv. dīc glo. Oē pctm̄ est īmundīcia aie: sz idolatria maxie. t Aut adulterās ꝓtristat: ⁊ oia ꝓmixta sī. i. ꝓfusa: ⁊ oī rōis ordie destituta. c Sāguis. in ꝓximi vulneratione. d Homicidiū. in eī occisione. e Furtū. in sue rei ꝟtractōe. f Et fictio. in hypocrisis silatōe. g Corruptio. in vginū defloratione. h Infidelitas. in ꝓximi deceptione. i Turbatio. in discordiaꝝ seminatōe. k Periurīū. i falsa iuratione. l Tumultus. in seditionis motōe. m Bonoꝝ dei īmemoratio. i igratitudine. n Aliaruꝫ inq̄natio. p vicīū gule ⁊ luxurie. o Natiuitatis īmutatio. p vicīū sodomie: nā ex tali ꝯcubitu nō nascīt fetus. p Nuptiaꝝ inconstantia. q̄ aliq̄ ꝓpas vxores adīuicē cōicabāt. q Infandoꝝ. i. nefandoꝝ. r Idolorū cul. ois ma. cā ē. nā p eā hō directe a deo auertit: ⁊ sic de peccato i pctm̄ ruit ⁊ labit. s Et finis. i. cōsūmatio: nā idolatria ē malū maximū de genē suo vñ Leuit. xv. dīc glo. Oē pctm̄ est īmundīcia aie: sz idolatria maxie. t

aut adulterās contristat: et oia cōmixta sit: sanguis: hōmicidiū: furtū: et fictio: cōruptio ⁊ īfidelitās: turbatō ⁊ piurīū: tumult⁹: bonoꝝ dei īmemoratio: aliarū inq̄natio: nātiuitatis īmutatio: nuptiaꝝ incōstātia: foꝛdiatio mechie ⁊ īpudicitie. Infandoꝝ. n. idoloꝝ cultura: ois mali cā est: ⁊ initiū: et finis. Aut. n. dū letāt īsaniūnt: aut certe vaticinant falsa: aut viuūt iniuste: aut piurāt cito. Būz. n. ꝓfidunt in idolis q̄ sunt sine aīa māle iurātes nōceri se nō sperāt. Utrāqz ergo illis euenient digne: quōniā male sensert de deo attēdētes idolis: et iurauerūt iniuste i idolo cōtenentes iustīciā. Nōn enīz iurātiū ē vtus: sz pccātium pena pambulat sp in iusto rum ꝓuaricatōem. .xv.

TU aūtē de⁹ nōster suauis et verꝰ es pātiēs ⁊ īmisericordia disponēs oīa. Etenīz si peccauerim⁹ tuī sum⁹: sciētes magnitudinē tuam: et si nō peccauerim⁹: scimus qm̄ apd te sum⁹ cōputati. Nōsse. n. te cōsūmāta iustīcia est: et scire iustīciam ⁊ virtutem tuā: rādix est immortalitatis. Nōn enim in errorem idūxit nos hominum male artis excogitatio: nec vmbra picture: labor sine fructu: effigies sculpta per varios colores: cuius aspect⁹ dat īnsensato cōcupiam: et diligit mortue imaginis effigiem sine aīa. Malōz amātores digni sunt morte qui spem habēt in talibus: ⁊ q faciūt illos: ⁊ q diligūt ⁊ q colūt. Sed ⁊ figulus mollem terram ꝓmens laboriose fingit ad vsus nostros vnūquodqz vas: et de eodem luto fingit que munda sunt i vsum vasa: et similiter que his sunt contraria. Horum autem vasorum quis sit vsus: Etenīz si peccauerim⁹ tuī sum⁹: sciētes magnitudinē tuam: et si nō peccauerim⁹: scimus qm̄ apd te sum⁹ cōputati. Nōsse. n. te cōsūmāta iustīcia est: et scire iustīciam ⁊ virtutem tuā: rādix est immortalitatis. Nōn enim in errorem idūxit nos hominum male artis excogitatio: nec vmbra picture: labor sine fructu: effigies sculpta per varios colores: cuius aspect⁹ dat īnsensato cōcupiam: et diligit mortue imaginis effigiem sine aīa. Malōz amātores digni sunt morte qui spem habēt in talibus: ⁊ q faciūt illos: ⁊ q diligūt ⁊ q colūt. Sed ⁊ figulus mollem terram ꝓmens laboriose fingit ad vsus nostros vnūquodqz vas: et de eodem luto fingit que munda sunt i vsum vasa: et similiter que his sunt contraria. Horum autem vasorum quis sit vsus:

a Aut adulterās ꝓtristat. polluēdo eī vxorē. b Et oia ꝓmixta sī. i. ꝓfusa: ⁊ oī rōis ordie destituta. c Sāguis. in ꝓximi vulneratione. d Homicidiū. in eī occisione. e Furtū. in sue rei ꝟtractōe. f Et fictio. in hypocrisis silatōe. g Corruptio. in vginū defloratione. h Infidelitas. in ꝓximi deceptione. i Turbatio. in discordiaꝝ seminatōe. k Periurīū. i falsa iuratione. l Tumultus. in seditionis motōe. m Bonoꝝ dei īmemoratio. i igratitudine. n Aliaruꝫ inq̄natio. p vicīū gule ⁊ luxurie. o Natiuitatis īmutatio. p vicīū sodomie: nā ex tali ꝯcubitu nō nascīt fetus. p Nuptiaꝝ inconstantia. q̄ aliq̄ ꝓpas vxores adīuicē cōicabāt. q Infandoꝝ. i. nefandoꝝ. r Idolorū cul. ois ma. cā ē. nā p eā hō directe a deo auertit: ⁊ sic de peccato i pctm̄ ruit ⁊ labit. s Et finis. i. cōsūmatio: nā idolatria ē malū maximū de genē suo vñ Leuit. xv. dīc glo. Oē pctm̄ est īmundīcia aie: sz idolatria maxie. t

v Insaniūt. quia fiunt arrepticij. x Aut certe vati. falsa. de corde suo fingētes ea: sicut faciebāt alīq̄ sacerdotes idoloꝝ denūciātes hoīb⁹ ꝓspera ꝓpter questum. y Aut viuunt iuste. iferētes ꝓximis nocumenta.

z Aut piurāt cito. ꝓpt malīciā suā duplicez: ꝓpt qō sb̄dit: a Dū. n. ꝓfi. i ido. q̄ sūt sine aīa. ⁊ p ꝓns sine voluntate ⁊ intellectu. b Male iurātes. i. falsum p idolū iurātes. c Noceri se nō sperāt. qz de hoc puniri nō timēt: sic nec mali xp̄iani peierātes p nomē xp̄i: iō ꝓcludit eoꝝ punitio cū dī: d Utraqz ḡ illis euenīet digne. i. iuste ē vt puniant ꝓ vicio vtroq3. s. idolatria ⁊ periurio: iō subdit: e Qm̄ male sensērūt de deo. per idolatriā. f Et iurauerūt iniuste. piurādo ad ꝓximi defraudatōem. g Nō. n. iurātiū ē vt. i. iuramētum nō ē appetēdū tanq̄ ꝓ se bonū: sed i necessitate tm̄ eo ē vtendū ad vītatis ⁊ fidelitatis int hoies firmamētum. h Sz pec. pe. pam. sp. i. crescit ⁊ augmētat. i In iustoꝝ ꝓuaricatōez. i. i trāsgressionē mādatoꝝ dei: q̄ sūt iusta. nā a deo nō pōt aliq̄d ꝓcedē nisi iustū ꝛc. .xv.

v Insaniūt. quia fiunt arrepticij. x Aut certe vaticinant. in festis idoloꝝ ꝓphs iudeoꝝ fuit irretit⁹ multis idolatrijs: vt pz. iij. regū. ⁊ p captiuitatē babylonis tpe antiochi epiphanī): vt hī. j. macha be. v. ij. Sz ⁊ tpe phyloni Cal⁹ iperator misit statuā suā p orbē vt adorarēt i ea: quā soli iudei adorare renuerūt: vt dīc Joseph⁹ antiq̄tat iudaice li. xviij. ⁊ sub noīe iudeoꝝ itel ligit xp̄ianos: q̄ tūc adhuc legalia i multis fuabāt: ꝓpt qō phylo i eoꝝ laudē librū scripsit: vt dīc Hieronym⁹ i li. illustriū viroꝝ. r Labor sine fructu. in talib⁹. n. magn⁹ ē labor ⁊ nullus fruct⁹: imo finis pessim⁹. s Cui⁹ aspe. ī sendat ꝯcupiam. attrahēs eī aīam ad idoli reuerētiā. t Et diligit mor. imagis. i. vita carentis Effigiem. ⁊ subdit eius penā dicēs: v Maloꝝ. i. idoloꝝ x Amatores dī. sē morte. tpali ⁊ eīna. y Sz ⁊ figulus. Hic ꝓpt ponit ꝓ idolatras iuectio: ⁊ ꝓmo ꝓ idoloꝝ fictores: scdo ꝓ eoꝝ cultores: ibi Oēs. n. isipiētes. Circa ꝓmū sciēdū: q̄ fingi, ꝓpe dī q̄ de ꝛra format: ⁊ ide figulus appellat: ⁊ vasa ꝛrea fictilia dicūt. Et qz paupes idola argētea ⁊ aurea hīe nō poterāt: iō figuli ceperūt idola ꝛrea facē: q̄ qlibet poīat hīe. ⁊ de eodē luto faciebāt figuli vasa ad varios vsus apta: ⁊ hoc ē qō dī: Sz ⁊ figulus: ⁊ pz lra vsq3 ibi: a Et ō eodē lu. fin. q̄ mū. sc. .s. vasa honestis vsibus applicabilia. b Et silr que his sunt contraria. i. applicabilia vsibus inhonestis. c Horum autem vasorum quis sit vsus. idest debeat esse.

a Judex ē figulus. qui vasa formatˢ ſm vſū ad quē debēt applicari. b Et cū labore vano nē. Jlabor.n.i fingendo vasa nō ē vanˢ: qz deſeruit humanis vtilitatibˢ: ſz labor fictōis idoli ē vanˢ: qz idolū nō valet alicui vſui. c Jlle q̄ paulo añ ò terra factˢ fuerat. ſ. figulus: nā corpˢ humanū factū a dño ē terreū.

d Et pˢ puſillū. qz breuis ē hois vita. e Reducē ſe vñ acceptˢ fuerat ſ. ad terraz ad quā ducit mutua clemētoꝛ ꝯtioꝛ actio: que ſūt i corpore humano. f Repetitˢ. a deo. g Alie ꝺbitū. quā deˢ repetet in morte: ſicut eā tradiderat in ſuſſione. h Sz cura ē illi. ſ. figulo. i Non qz laboraturus ē nē. i. nō ſolū ē ſolicitˢ de ſuo labore z uite breuitate. k Sed etiā ꝓcertat aurificibˢ nē. nō argēto quo opus ſuuz ſit magis ꝓcioſum: ſed q̄ ſit vtile plibˢ: quia pōt hēri paruo ꝓcio: z p ꝯs ab oibus. l Sed z crarios imitatur. fingēdo idola factis de ere filia. m Et glām artiſ ſue preferat. qz multitudo hominū. p idolis habendis recurrit ad eū. n Oñm res ſupuacuas. .i. nullius aut parui ꝓcij reſpectiue ad argēteas vel aureas fingit: quas q̄libet pōt hēre. o Linis ē. n. corei. per affectōem: dicit. n. Augˢ: Si oſſigis terrā terra es. iſte vo totā attētōem ſuā ponit ad terre figuratōem: que mixtiōe aque ꝓpata redigētur in pulueꝛē vel cinerē: ꝓpi q̄ corp figuli dz cinis. p Et terra ſupuacua. vñ fingit idola. q Spes illius. qz de hoc ſperat viuē: iō ſubdit: r Et luto vilioꝛ vita illius. que ordinat ad lucrū ex luto ſicut ad finē: z finis p̄ſtantioꝛ ē his q̄ ſit ad finē: z rō huiˢ erroꝛis ſubdit: s Oñm ignorauit eū qui ſe finxit. ſ. deū q̄ in formatōe corporis ē actoꝛ ꝓncipal. t Et qui inſpirauit illi aiam. ſolus ifundēdo eam p creatōem. v Et amat que operat. ſ. idola. x Et q̄ inſufflauit ei ſpiritū vitalē. ſ. deū ignorauit: z eſt repetitio eius qō dixit: Et qui inſpirauit illi aiam. per alia tñ vba: qz dz aia iquātū corpus adminiſtrat: ſpūs vo quāto ſupnis vacat. y Sed z eſtimauerūt. idolatre dicti. z Luſū eſſe. i. carnalē ꝺlectatōem. a Uitā nr̄am. vñ in pſona taliū dz. ſ. c. q̄. Ubiq; relinquam⁹ ſigna leticie: qm̄ hec eſt pars nr̄a. b Et conuerſa. vite humane cōpo. ad lucrū. vñ. ſ. c. q̄. ſbdit in pſona taliū: Opprimamus pauperē iuſtū: nec parcamuſ vidue rapiendo bona coꝛ: z iō ſbdit: c Et oportere vñcunq; ēt ex malo acq̄rere. hec dicebāt hoīes de vita alia nō ſperātes: cuiˢ erroꝛis fuit ſimonides poeta dicēs: q̄ decet mortalem mortalia ſapere: de quo reprehendit eū phs. x. ethi. eo q̄ homo ſm intellectum eſt q̄d imortale z ꝺinū: ex q̄ ꝓcludit phs: q̄ hō ſe dz ad imortalia z eterna trahere q̄tū pōt per cognitōem z amoꝛē. z ꝓcludit phylo de figulo dicens:

ūdex ē figulus. Et cū labore vano deū fingit de eo dē luto: illē q paulo añ de terra factus fuerat: ēt pˢ puſillū rēduc̄ ſe vnde acceptˢ ē rēpetitus aīe ꝺbitū quam hēbat. Sed cura ē illi nō qa laboraturus eſt: nec qm̄ breuis illi vita ē: ſz cōcertat aurificibˢ z argētariſs: ſz ēt erariοſ imitat: ēt gloriā p̄fert: qūoniaz res ſupuacuas fingit. Finis eſt. n. coꝛ eiˢ ēt tra ſupuacua ſpes illiˢ: ēt luto vilioꝛ vita eiˢ: qūoniā ignorauit q ſe finxit: ēt q inſpirauit illi aīam ēt amat q̄ opat: ēt q inſufflauit ei ſpūz vitalē. Sed z eſtimauerunt lūſuz eē ūitā nr̄am: ēt ꝓuerſatōem vite cōpoſitā ad lucrū: ēt oportere vñcūq; etiā ex malo acq̄rere. Hic enīz ſcit ſē ſup oēs ꝺlinquere: q ex terre mā fragilia vaſa z ſculptilia fingit. Omnēs .n. iſipiētes z infelices ſupā

modū aīe ſue ſūpbi ſūt inimici pōpuli tui: ēt iperātes illi: qūoniam omnia idola nationū deos eſtimauerūt: qbus neq; oculoꝛ viſus ē ad vidēdū: neq; nares ad ꝓcipiēdum ſpūm: neq; aures ad audiēdū: neq; digiti manuū ad tractādum: ſz ēt pedes eoꝛ pigri ad ambulādū. Homo .n. fecit illos: ēt q ſpūm mutuatˢ eſt: is finxit illos. Nemo .n. ſibi ſilem hō poſit deum fingere. Cum .n. ſit mortalis: mortuū fingit mānibus iniquis. Melioꝛ .n. eſt ipe bis quos colit: qa ipſe qdez vixit cum eſſet mortalis: illi autē nunq̄z: Sed z anima lia miſerrimi colunt. Jnſē ſata .n. compārata bis: illis ſūt deſioꝛa. Sed nec aſpectu aliquis ex bis aīalibus bona poteſt conſpicere: Et fugerunt autem dei laudez z benedictiōnem eius.

b Hic.n. ſcit. i. ſcire dz. e Se ſup oēs. idoloꝝ factoꝛes f Delinqre: q̄ ex ire mā nē. nā tā vilis ē q̄ nullus dz ignoꝛare: q̄ deˢ nō pōt fieri ex ea. g Oēs eiz. Poſt inuectōem ꝯ idoloꝝ fictoꝛes: hic ponit inuectio ꝯ illoꝝ cultoꝛes: et diuidit i duas partes: qꝛ p mo ponit inuectio ꝯ cultoꝛes imaginū: ſecꝺo ꝯ cultoꝛes aialiū: ibi Sz z aialia. Circa p̄mū dō: g Oēs .n. iniſpiētes z infelices. i. idolatre de deo male ſentientes: z a felicitate vā deuiātes. h Supza modū aīe ſue. i. plus q̄ valeāt. i Superbi ſūt. de ſe p̄ſumētes. k Inimici ppli tui. oppzimēdo cultoꝛes deꝛ. l Et ipzoperantes illi. ipze nanq; phylonis Caius erat ipeꝛatoꝛ romanˢ: z mi ſit ſtatuā ſuā poꝛbē vt adoꝛaret in ea tanq̄ deus: vt ocñ eſt. ſ. ꝓcēdēti. c. z itulit ꝺi cultoꝛibuſ multa grauamina. m Oñm oia idola

natōum. ꝺiuerſaꝝ. n Deoſ eſtimauerūt. ſ. romani. vnde dicit leo papa i ſermōe de beatis aplis Petro z Paulo: q̄ roma magnā credebat feciſſe religionē: cum nulliˢ gentis reſpuiſſet falſitatē. Cetera patēt vſq; ibi: o Sed z pedes eoꝝ pigri ad ābulandū. qz nō pūt ſe mouere: z ſubdit rō cū dz: p Hō.n. fecit illos. qui p artē nō pōt facere aliquid viuū. q Et q̄ ſpūz mutuatus ē. a deo: Js finxit illos. z qz ea effectiua potio: eſt ſuo effectu: iō ſubdit: r Nemo.n. ſibi ſilem poterit deū fingere. qui ſuperioꝛ ē hoīe. s Cū .n. ſit mortalis. ſ. hō. t Mortuum fingit. ſ. idolum vita carēs. v Manibˢ iniq̄ſ. nā ad iniq̄tatē opˢ eiˢ ordiat. x Melioꝛ ē .n. ipe nē. qz melioꝛ ē viuens nō viuēte. y Sed z aialia. Hic ponit inuectio ꝯ cultoꝛes bꝛutoꝝ aialiū: cū dicit: Sed z aialia. bꝛuta. z Miſerrimi. idolatre colunt: qui dicūt miſerrimi: eo q̄ inferioꝛē ſe colunt tā q̄ ſupioꝛē: iō ſbdit: z Jnſenſata .n. i. aialia bꝛuta. a Cōparata bis. i. hoīb⁹. b Illis ſūt ꝺterioꝛa. qz carēt itellectu. c Sz nec aſpectu nē. i. ex bis q̄ videbāt i dict aialiū: nō poterāt aliqō bonū arguē: ꝓpi q̄ ꝺberēt ea colē. d Effugerūt aūt dei laudē. bꝛutis aialibus ipendētes ipaz: z p ꝯs e Bñdictiōez eiˢ. i. gr̄e ſue donū: q̄ freq̄nter i ſcriptura bñdictio noiat eo mō loquēdi quo dz. j. reg. xv. Accipe bñdictōem hāc nē.

Ropt hec ⁊ his filia passi sūt digne .XVI. tormēta. Hec ē tertia pars in qua recolit tertiū ōi bñficiū collatū hebreis: ⁊ ecōtrario tormētū inflictū egyptijs. Et est istud bñficiū de cibo collato iudeis in deserto: pncipalr tñ: nā ⁊ alia q̄daz bñficia scōario i hoc .c. recolūtur. Igitur pñs. c. i duas partes diuidit: q⁹ primo recolit coturnicū esca: 2° manna celitus data: ibi Pro q̄bus angelo⁹ esca. Pria in duas: nā primo bñficiū dictū recolit: 2° q̄dā obiectio remouet: ibi Eteniz cum illis. Circa pmū ptinuando se ad p̄cedētia imediate dic̄: a Propter hec ⁊ his filia .s. idolatrias p̄dictas. b Passi sūt digne tormenta .s. egyptij idolatre. c Et p multitudinē bestiaꝝ exterminati sunt .s. ranarū ⁊ muscaꝝ: exo. viij. Sciēdū tñ vbi translatio nra hēt: Oē genꝰ muscarum. exo. .viij. Jn hebreo hz: Cōmixtionē. ⁊ dic̄ glo. hebraica: q⁹ venerūt alia diuersoꝝ geneꝝ ad afflictōez egyptioꝝ. d Pro q̄bus tormētis. i. loco tormentoꝝ egyptijs iflictoꝝ: ⁊ ecōtrario: e Bñ disposuisti ⁊c. odisti pcu. delec. sui .s. cibū delectabilē ab eis pcupitū: Nume. xj. f Nouū saporē. nā māna desipiebat eis: ppr̄ q̄d pcupierūt esū carnium. g Esca parans eis ortigometrā. i. coturnicē: ⁊ ponit h singlare p plali: sic exo. viij. Uenit musca grauissima .i. multitudo muscaꝝ: ⁊ sic ē i ppositio: q⁹ tūc venit coturnicū maxia mltitudo. h Ut illi q̄dē .s. egyptij. i Locupletes escā. ad sui nutrimētū. k Propter q̄ il. oīsa ⁊ miss. sit .s. ranas ⁊ muscas venenatas cibos egyptioꝝ fedātes ⁊ venenātes. l Etiaz a necessaria pcupia .i. a pcupia cibi necessarij. m Auerterēt. horrētes cibos comedē fedatos ⁊ venenatos. n Di aūt. .i. hebrei. o Jn bre. iopes fci. i. i breui tpe. p Nouā gu. escaz .s. ortigometrā. ⁊ sb̄dit vtriusq̄ cā cum dic̄: q Oportebat ⁊c. i ūgat sic lra: Oportebat. n. illis. s. egyptijs s Exercētib⁹ tyrānidē. i hebreis q̄s affligebāt iniuste: exo. j. r Sine excusatōe q̄dē supue. iteritū. i. sine remedio. t Dis aūt. i. hebreis. v Tm oīdē. ad eoꝝ psolatōez. x Quēadmodū ini. eoꝝ. egyptij: Exterminabāt. sequit. y Eteniz. hic pñter remouet q̄dā obiectio: ⁊ 2° iserit dīne ptātis pfessio: ibi Tu es dñe. Circa

Ropt hec ⁊ his .XVI. filia pāssi sūt digne tormēta: ēt p multitudinē bestiaꝝ exterminati sunt. Pro q̄bus tormentis bēne disposuisti pplm tuū: q̄bus dedisti cōcupiam delectamēti sui nouuz saporē escā parās eis ortigometrā: ūt illi q̄dē pcu piscētes escā: propterea q̄ illis oīsa ⁊ missa sūt: ētiā a necessaria pcupia auerterēt. Hi aūtē i breui iopes facti: nouā gustauerūt escā. Oportebat. n. illis sine excusatōe q̄dē supuenire iteritus exercētibus tyrānidē: his aūtē tm ondere q̄ēadmodum inimici eoꝝ exterminabant. Eteniz cū illis supuenit seua bestiaꝝ ira: mortib⁹ puerꝝ colubroꝝ exterminabāt Sed nō ippetuuz tua ira p mānsit: sed ad correptōez in breui turbati sunt: signū habentes salutis: ad cōme moratōem mādati legis tue. Qui. n. cōuersus est: nō p hoc q̄d videbat sanabatur sz per te oīuz saluatorē. Jn hoc aūtē ostēdisti inimicis tuis: q⁹ tu es q liberas ab omni malo. Illos. n. locustarū ⁊ muscaꝝ occiderūt mortus: ēt non est inuenta sanitas aie illoruz: quia digni erant ab huiusmōi exterminari. Filios autem tuos nec draconū nec venenatorū vicerūt dētes. Misericordia. n. tua aduenies sanabat illos. Jn memoria eniz sermonū tuoruz extermiabantur: ēt velociter sanabātur: nē i altā incidētes oblionem: non possent tuo vti adiutorio. Etenim neq̄z herba neq̄z malagma sanauit eos: sed tu⁹ domine sermo q sanat oīa. Tu es dñe q vite ēt mortis habes potestatē: ēt oduc vsq̄z ad portas mortis ēt reduc. Homo aūt occidit q̄dē p malicia aiam suā: ēt cū exierit spūs non reuertet nec reuocabit aiam

p̄mū sciēdū q⁹ Nume. xxj. dic̄: q⁹ dñs misit fpentes pplz isr murmurātē affligētes. Et ex hoc possz obūci hebreos nō fuisse meliozis q̄ditōis q⁹ egyptij mortib⁹ aialiū afflicti: q̄d remouet p hoc: q⁹ dñs statiz dedit remediū hebreis penitētib⁹ dicēs moysi: Fac fpentē eneū: ⁊ pone eū p sig̃: ⁊ q̄ aspexerit eū viuet. ⁊ hoc est q̄d dic̄: q⁹ Eteniz cū illis. s. hebreis: ⁊ pz ex dictis. z Sz nō in ppetuū ira tua pmānsit. nā odisti eis remediū: vt dcm̄ est: ideo sb̄dit: a Sed ad correptōem in breui. tpe. b Turbati sūt. mortib⁹ fpentū. c Signū hñtes salutis. serpētē eneū. d Ad cōmemoratōem ⁊c. .i. pcussi ⁊ sanati essent memores mādatoꝝ tuoꝝ ad iplēdū ipsa. e Qui n. cōuersus ē. s. de hebreis p pniam. f Nō p hoc q̄d videbat sanabat. s. p fpētē eneū: q̄ nullā vtutē hēbat sanādi. g Sz p te omniū saluatorē. supple sanabat. h Jn h⁹ ⁊c. q̄ liberas. clamantes ad te. i Illos .n. s. egyptios. Illos aūt locu. ⁊ mus. occi. mortus. vt p̄dictū ē. k Et nō ē iuēta sanitas. i. nō ē datuz remediū. Sz̄ hoc vī q⁹ exo. viij. dic̄: q⁹ dñs illā plagam remouit. Ad q̄d dicēdū q⁹ hoc nō fuit ad p̄ces egyptioꝝ: sz ad p̄ces moysi: ppter quod remediū nō fuit datū egyptijs sicut hebreis: ideo subdit: l Filios aūt tuos. i. hebreos. m Nec draconū nec vena. vi. dētes. nā sanati fuerūt penitētes: ideo sb̄dit: Misericordia. n. tua ⁊c. secū: n Jn memoria eniz. i. vt cēnt memores. o Sermonū tuoꝝ extermiabāt. i. affligebant. p Et velociē sanabāt. p tuā miam. q Nec i altā. i. pfūdā r Jncidētes oblionē. dei. s Nō possent tuo vti adiutorio. ppr̄ p̄ceptū tui: sm q⁹ dic̄ puer. xvij. Impius cū in pfundum peccatoꝝ venerit cōtēnit. ⁊. xxix. Repētinus ueniet ei iteriū. t Eteniz neq̄z herba. medicinalis. v Neq̄z malagma. i. emplastrū x Sanauit illos: sed tuus dñe sermo. q⁹ dicere dei est facere: psal. xxxij. Dixit ⁊ facta sunt. y Tu es domine. ex dictis ifertur diuine virtutis confessio cum dicitur: Tu es domine q̄ vite. conseruande. z Et mortis. inferēde: ⁊ Habes potestatem. tua voluntate. a Et deducis ad portas mortis. corporalis. b Et reducis. sanando: ad portas vero mortis spiritualis non deducit: quia nō est actor peccati: sz homo p defectibilitatē liberi arbitrij: ideo subditur: c Nō aūt occidit q̄dē p malicia. mortalis culpe. d Aiam suā. q̄ imortalis ē morte nāe. e Et cū exierit spūs. a corpe. f Nō reuertet. via nāe. g Nec reuocabit aiaz. s. ipz corp⁹.

a Que recepta ē.i.separata ab eo. b Sed tuā ma. effu. ipossibile ē. nā aie iustoꝝ recipiūtur in manu dñe mie: pec catoꝝ vero in manu sue iusticie: iō ſbdit: c Negātes .n. nosse te ímpij. egyptij. d Nouis aquis ⁊ grandinib⁹ ⁊c. h⁹ bz exo. ix. vbi dr: q sup terrā egypti grādo ⁊ ignis mixta pariter ferebant: ⁊ il le ignis fortiſ cōburebat: q si eēt solus: iō subdit: Quod .n. mirabile erat ⁊c. ⁊ subditur cā. e Uidex est .n. orbis. i. creatura orbis. f Justoꝝ ſ. hebreoꝝ ab egyptijs iniuste afflictoꝝ ꝓpter quod creatura obediēs creatori mirabilibus modis affligebat egyptios: vnde ⁊ adhuc subdit: g Quodā .n. tpre manſuetabatur ignis. ꝑdictus. h Ne cōburerent que ad ipios. egyptios i Miſſa erant aialia. ad eorum afflictōem: vt dictū ē. s. in ꝓncipio h⁹ capli. k Sed vt ip si. egyptij. l Uidē tes. q aialia eis nocia ua nō cōburebātur: ⁊ vt eis vtilia: vt boues ⁊ iumenta codē igne consumerentur. m Scirēt. per hoc n Qm̄ dr iudicio. cui creata obedit ad nutū. o Patiunt pſecutōem: ⁊ quodaꝝ tpe in aq̄. supra vtutē nālem. p Ignis ardebat ⁊c. repetitio est ad maiorē expreſſionē eius qđ dictū ē. s. Quod .n. mirabile erat ⁊c. ⁊ sequit: q Pro qbus. hic ꝓnter agit de māna collata: ⁊ ꝓmo exꝑmit hebreoꝝ ꝓsolatio: 2° egyptioꝝ afflictio: ibi Nix aūt. Circa ꝓmū dr: q Pro qb⁹. i. ꝓ afflictō nib⁹ egyptioꝝ dict⁹. r Angeloꝝ esca. i. māna que dr angeloꝝ esca: eo q deſcēdebat miniſterio coꝝ: nā cibo coꝝpali nō vtunt: Thobie. xij. s Nutriſti ꝓplm tuū. exo. xvj. t Et paratū panē de celo. aereo: nā cum roze deſcendebat Nume. xj. Præstitiſti illis ſiñ labore ſuo. v Omne delectamētū in se bēntē ⁊c. nā bonis ſapiebat ꝓut volebāt: vt hēt ꝓnter cū subdit: x Subām .n. tuā. i. diuitias tue bonitatis: y Odēbaſ. in cibo māne. z Et deſuiens vniuſcuiuſq; volūtati. exiſtēti de numero bonoꝝ: nam malis in ſipidus erat cibus. vñ dicebant Nume. xxj. Nauſeat aia nostra ſup cibo iſto leuiſſimo a Ad qđ qſq; bon⁹. b Uolebat ꝓuertebat. ſapiēdo ſibi ſicut volebat: ⁊ hoc non erat ex nā māne: ſed dīna vtute. c Nix aūt. Hic reuertit ad egyptioꝝ afflictōem dicēs: Nix aūt ⁊ glacies ⁊c. tabeſcebāt. .i. liqueſiebāt: q: mixta pariter ferebātur: vt ꝑdictum est. d Ut ſcirēt qm̄ fruct⁹ inimicoꝝ. ſ. egyptioꝝ. e Exterminabat ignis ardēs in grādine. ſine grādinis diſſolutōe. f Et pluuia corruſcās. fulguratōe: exo. ix. Lōſeqñi oſtēdit effectū oppoſitū ignis ad ꝓſolatōem hebreoꝝ dicēs g Hoc aūt iteꝝ. fuit mirabile. g Ut nutrirent .i. vluerēt. h Ignis etiā ſue vtutis oblitus ē. ſ. ignis in camino triū pueroꝝ: dañ. iij. ⁊ etiā in egypto. nam aialia hebreoꝝ de q bus nutriebant: igne ⁊ grādine no fuerūt leſa: lj. n. i terra geſſen i qua fuerūt filij iſrl: ñ fuerit illa peſtilentia grandinis ⁊ ignis: vt dr exo. .ix. tñ fuit in circuitu illi⁹ terre: ⁊ ſic dr quātum ad hoc ignis oblitus ſue vtutis: inq̄tū aialia illius terre non leſit: ſicut aliarū i circuitu exiſtentium. ⁊ ſubdit cā hui⁹ differētie cū dr: i Creatura .n. tibi factori ⁊c. ꝓ lra vlz ibi: k Ꝓpter hoc ⁊ tē oia trāſfigurata .i. transmutata a ꝓpria te ſue nāe ſm iperiū volūtatis tue l Qiuz nutrici gre tue deſeruiebāt. vt dictum ē ō igne ⁊ manna. m Ut ſcirēt ſi lij tui. ſ. hebrei iuſti. n Quos dilexiſti dñe. amore ſpāli: ꝓpt qđ data fuit eis lex ⁊ ꝓphe ⁊ alia ſpālia bñficia dei pſal. cxlvij. Non

Nix aūtē ⁊ glacies ſuſtinebāt vim ignis: ⁊ nō tabeſcebāt: ut ſcirent qm̄ fruct⁹ inimicoꝝ exterminabat ignis ardēs: in grādine et pluuia corruſcās. Hoc aūt iteruz ut nutrirēt iuſti: ignis etiaz ſue vtutis oblit⁹ ē. Creatura .n. tibi factori deſeruiēs exardeſcit in tormētū aduerſus iniuſtos: ⁊ leuior fit ad bñfaciēdū, p his q in te ꝓfi dunt. Propter hoc ⁊ tunc oia trāſfigurata diuz nutrici gratie tue deſeruiebant: ad volūtatē eoꝝ qui a te deſiderati ſūt: ut ſcirēt filij tui qūos dilexiſti dñe: quōniā nō natiuitatis fruct⁹ paſcūt hoies: ſed ſmo tuus bos q in te crediderit: conſeruat. Quod .n. ab igne nō poſſet exterminari: ſtatiz ab exiguo radio ſolis calefactuz tabeſcebat: vt notū oibus eſſet: quōniā oportet puenire ſolem ad benedictionem tuam: et ad ortū lucis te adorare. Ingrati .n. ſpes tanq̄z hybernalis glacies tabeſcet:

fec tal⁹ oi natōi ⁊ iudicia ſua ñ māifeſtauit eis. o Qm̄ ñ nati. fruct⁹. i. nati ō ira. p Paſcūt hoies. ſupple ſoli. q Sz ſer. tu⁹ ⁊c. deuto. viij. Nō i ſolo pane viuit hō: ſz i oi vbo qđ egredit ex ore dī. r Qđ .n. ab igne ñ poſſet exterminari. ſ. māna que ad ignē indurabat ⁊ ad ſolē liqſiebat: iō ſbdit: s Stati ab exi. ra. ⁊c. vt notū oib⁹ eēt. i. hebreis. t Qm̄ oz pue. ſolē. i. ortū ſolis. v Ad bñdi. tuā. i. ad colligēdū māna q̄ bñdictō dī dr: eo q̄ grati ab eo dabat. x Et ad oz. luc. i. ſol. y Te adorare. ō bñficij tui collatōe: ⁊ ſbdit cā cū dr: z Ingrati eiz. i. ei⁹ q̄ dei bñficiū nō recogñſcit. ⁊ Spes tāq̄ hyber. gla. ta beſcet. i. total⁹ pibit: ſic expōit cōit: ſz exo. xvj. dr: Lūq̄ icaluiſſet ſol liqſiebat. qđ ꝓpe fit i meridie: ⁊ iō ibi ocm̄ fuit ſm hebreos: q tps colligēdi erat poſt ſolis ortum vſq; ad horā ſextā: ⁊ ſz h⁹ al⁹ exponēda ē hec lra: Opz puenire ſolē. i. ſeruoꝝ ſolis ad colligēdū māna: q dr h⁹ bñdictio dei. Et ad ortū luc. i. ſolis. Te adorare in ꝓn⁹ collectōis vel collatōis dīni bñficij. Sz ō hoc vī qđ hic ꝑmittit: Statiz ab exiguo radio ſolis ⁊c. hora vo ſexta nō est exiguus radi⁹ i vtute ſz fortiſſim⁹: dicēdū q̄ imo

si cõpareẽ ad feruozẽ ignis: de quo hic loq̃tur ⁊ cõparatiue: vt pz. liber aũt exo. est de canone: nõ aũt liber sapientie: ppt̃ qõ lra huiꝰ libri magis trahẽda est ad libruz illũ q̃ ecõuerso ⁊c. Laplm. XVII.

Magna. n. sunt iudicia tua dñe. Hec ẽ pars q̃rta i qua recolitur bñficiũ luci datũ hebreis: ⁊ p oppositũ afflictio tenebraz inductaruz egyptijs: ⁊ ꝓmo ponit̃ h scõm: 2° ꝓmũ: ibi Scis ãt tuis .c. sequenti. Prima i tres: qz ꝓmo ponit̃ obtenebratio egyptioꝝ: 2° derisio magoꝝ: ibi Et magice artis. 3° cõis afflictio ãboꝝ: ibi Illi aũt. Circa pmũ dr: a Magna. n. sũt iudicia tua dñe. qz sũt incõprehensibilia: Ro. xj. Quã icõprehẽsibilia sũt iudicia eius. b Et inenarrabilia ẽba tua. i. opa verbo tuo fcã. c Propter hoc idiscipline aie .i. hoies vitatẽ diligẽ nolentes cuiusmodi fuerũt egyptij: q̃ videtes tot dr mirabilia rmãserũt i errore suo obstinati: iõ sbdit: d Duz. n. psuasum hñt. i. p firmo tenẽt. e Posse do. na. scẽ. credebãt. n. q̃ deꝰ nõ posset hebreos de fuitute coꝛ liberare. f Ui culis tenebraz. palpabilibũ: exo. x. g Et lõ. no. cõpediti. qz tribꝰ dieb⁹ nemo mouit se de loco i q̃ erat: vt dr ibidẽ. h Inclusi sb tectis fugitiui. ibi. n. fugerãt aliq̃ timore pcussionis iferẽde. i Perpetue, puidẽtie s. dr uine: qz deus ab eterno puidit oia. k Jacuerũt. de locis i qbꝰ erãt se nõ mouẽtes: vt dcm ẽ. l Et dũ putãt. Dic ꝓnter ponit̃ dcẽ obtenebratõis rõ: erãt. n. egyptij tenebris spũalibꝰ peccatoꝝ inuoluti: ppt̃ qõ iustũ fuit vt tenebris corpalibꝰ inuoluerẽtur: vt pena corrñdẽt peccato: ⁊ hoc est qõ dr: l Et dũ putãt se latere. a ꝓspectu dño. m In obscuris peccatl. q̃ dicũt obscura eo q̃ sũt i occulto: Job. iij. Qui male agit odit lucẽ. n Tenebroso obli. vela. disp. st. nã aliq̃ erãt in cãpis: aliq̃ in domibꝰ: aliq̃ i villaz plateis: ⁊ supueniẽtibꝰ subito pal pabilibꝰ tenebris: nullus mouẽ se potuit: nec per ꝓs se vl aliũ ꝓsolari: ppt̃ qõ dicũt h: Tenebroso oblionis ve lameto dispsi. o Pauẽtes horrẽde ⁊c. ex tenebratione sbita. p Neq̃. n. q̃ ptinebat illos spelũca. i. tenebra q̃ spelũca dr: eo q̃ i spelũcis pfudis sũt tenebre dense. q Sine timo. custodiebat. ita q̃ nõ erat timẽdũ ò fuga eoꝝ: ⁊ sbdit rõ: r Qñ so. descẽdes. i. fragoꝝ aer̃ ⁊ diſperiet tanq̃ aqua supuacua. Cap. XVII.

Hagnã sunt. n. iudicia tua dñe: et inenarrabilia ẽba tua: ꝓpt̃ hoc indisciplinate aie errauerunt. Bũz. n. psuasum habẽt ini qui posse dñari natõi sãcte vinculis tenebraz et lõge noctis cõpediti: inclusi sub tectis fugitiui: ppetue, puidentie iacuerũt: et dũ putãt se latere i obscuris peccatl tenebroso obliuionis vela mẽto dispsi sunt: pauentes horrẽde: ⁊ cũ admiratõe nimia pturbati. Neq̃. n. q̃ cõtinebat illos spelũca sine timore custodiebat: quoniã sonit⁹ descẽdẽs ptũrbabat illos: ⁊ psone tristes illis apparẽtes: pauorẽ illis prestabant. Et ignis quidẽ nulla vis potat illis lumẽ pbere: nec siderũ limpide flãme il lumiare poterãt illã noctẽ horrendã. Apparebat aũt illis subitane⁹ ignis: timore plen⁹: ⁊ timore pcussi illius que nõ videbatur faciei esti mabãt ꝓteriora esse que videbãt: et magice artl appositi erant derisus: et sapiẽtie glia correptio cũ ꝓtumelia Illi enim q̃ ꝓmittebant timores ⁊ pturbatões expellere se ab aia languente: hi cuz derisu pleni timore languebãt. Nam tsi nihil eos ex mõstris pturbat: trãsitũ aialium ⁊ serpẽtiũ sibilatione cõmoti: tremebũdi peribãt: et aerẽ quẽ nulla rõne qs effugere posset: nẽgãtes se videre. Frequẽt. n. poccupãt pessima: i. dãrguẽte ꝓscientia. Liz sit. n. timida neqtia dãta ẽ i oiuz ꝓdẽnatõez Semp. n. psumit seua: pturbãta ꝓscia. Nihil ẽniz est timor nisi psuptõis adiutorii uz: produtio cogitatõis auxiliozum. Et dum ab intro mino⁹ est expectatio: maiorem putat potentiam eius cause de q̃ tormentũ pstat. p modũ tonitrui. s Perturbabat il. ⁊ psone tri. illis apparẽtes. i. fantasmata terribilia: sic aliqñ fit i sõnis. t Et ignis q̃ nul. vis po. il. lu. pbẽ. ppt̃ dẽsitatẽ tenebre. v Apparebat ãt il. subi. ignis ⁊c. i. momẽto apparẽs nõ ad coꝛ ꝓsolatõem: sz mag ad desolatõem: qz grauiora formidabãt euenire. x Et magice artis. Dic ꝓseqñt describit derisio magoꝝ q̃ a pncipio plecutõis egypti conati sũt facẽ silia operibꝰ moysi: vt hz exo. vij. ⁊. viij. sed defecerunt i tertio signo: ppt̃ qõ merito facti sunt i derisum. Et hoc est qõ dr: x Et magice artis appositi erat derisus. i. pdicti malis ac cessit drisus magoꝝ pharaonis. y Et sapie ⁊ glorie correptio euz ꝓtumelia .i. sapia ò qua magi gloriabãt correpta fuit ꝓtumeliose. nã fuerũt percussi euz aljs: ita q̃ non poterãt se vel alios iuuare: iõ sbdit Illi enim ⁊c. ⁊ patet. a Nã etsi nihil eos ex mõstris perturbat. eo q̃ erãt talibꝰ assueti: sicut de balaã mago dicit glo. Nume. xxij. Balaã assuetus mõstris ad vocẽ asine nõ expauit. b Trãsitu aialiũ ⁊c. nã timor ex modico fremitu facit formare imaginatõem terribiliũ: sicut multum timens credit adesse hostes ex sonitu foliozum: vel aliquo huiꝰ modi. c Et aerem quẽ nulla rõne quis effugere posset. quia nullus potest viuere sine aeris respiratione. d Negantes se videre. ex tenebrarũ densitate. e Freqũter. n. poccupabant pessima. i. credebant adesse estimatoe falsa. f Redarguente cõscia. erãt. n. conscij maloruz suoꝝ: pro quibus sciebant se dignos punitione diuina: ex hoc estimabant sibi euenire peioza. g Cum sit. n. timida neqtia. qz facit timidos: propter quod latrones sũt timidi. h Data est in omnium condemnationez. i. punitioni. Timor. n. quem sustinent homines mali est quedam pena ipsozum. i Semper. n. presumit seua. i. preestimat magna mala super se ventura. k Perturbata conscientia. timore pene ex peccatozum recordatione. l Nihil enim est timor: nisi presumptionis adiutoziũm .i. augmentum existimationis imminentis pene: quam facit credere maiorem. m Proditio cogitationis auxiliozum. nam timor faciẽs pallorem. in facie: pdit cogitationem auxilij: qz demõstrat q̃ timens auxilium desiderat. n Et dum ab intro .i. ũmente timentis. o Minor est expectatio. i. spes auxilij. p Maiorẽ putat ⁊c. quia credit maiora adesse mala: ⁊ ẽ repetitio eiusdem sententie que predicta est. Actor. n. huius libri frequenter eandem sententiam repetit per alia verba.

a Illi aũt. hic ꝑnter ponit afflictio egyptioꝝ oium ex ob tenebratõe:cũ dr: Illi aũt q i potẽte ven re nocte.i. tenebras denlas:que dicũtur noꝝ potẽs ex longa duratõe.s.triũ die rũ:ꝛ ex dẽsitate ꝓpter quã ỏ loco suo nõ porat qs se moue re. b Et ab infimis.i.a terra ꝛ aqua:ex qbus ascẽderũt fumi aerẽ ingrossantes. c Et ab altissimis.i. ex densatiõe nubiũ illuminatõem aeris ipediẽte. d Ẽudez sõnũ dormiẽ tes ꝛc. egyptij nanq; qui in illo triduo fuerunt aliq̃tulũ oppssi somno:statim terribilia somnia patiebant intrm q; aliq; morieb̃ tur:ió subdit: e Alí quãdo aie deficiebãt traductõe.i. sepatiõe aie a corpore. f Subitane⁹.n. ꝛc.ꝛ ꝓ consequẽs magis nociu⁹ g Deinde si qsq; ex illis occidisset.in terrã ex timore. h Custodiebat i carcere sine ferro reclusus. Si enim rustic⁹ qs erat: aut pastor:aut agri labor⁹ opari⁹ ꝓoccupat⁹ esset: ietfugibilẽ sustinebat necessitatẽ. Una .n. cathena tenebraꝝ oẽs erant colligati. i Siue spũs sibilãs:aũt int spissos arborũ ramos auiũ sonus suauis:aut vis aque decurrentis nimiũ:aut son⁹ validus ꝑcipitarũ petraꝝ:aut ludẽtiũ aialium cursus inusus: aut mugiẽtiũ valida bestiarũ vox:aut resonãs de altis sumis montib⁹ echo: dẽficientes faciebat illos ꝑ timore. k Dis enim orbis terraruꝫ limpidõ illuminabat lumine:ꝛ nõ ipeditis opib⁹ cõtinebat. l Solis aũt illis sup̃ posita erat grauis nox: imã go tenebraꝝ que supuẽtura illis erat. m Ipsi ergo sibi erãt grauiores tenebre.

Illi aũt qui i potẽte venere nocte:et ab infimis et ab altissimis supuenientẽ:eũndẽ somnũ dormientes aliquãdo mõstroꝝ exagitabãtur timore:aliq̃n aie deficiebãt traductõe. Subitane⁹ .n. illis ꝛ isperat⁹ timor supuenerat. Deinde si qsq; ex illis occidisset:custodiebat i carcere sine ferro reclusus. Si enim rustic⁹ qs erat: aut pastor:aut agri laboꝝ opari⁹ ꝓoccupat⁹ esset: ietfugibilẽ sustinebat necessitatẽ. Una .n. cathena tenebraꝝ oẽs erant colligati. Siue spũs sibilãs:aũt int spissos arborũ ramos auiũ sonus suauis:aut vis aque decurrentis nimiũ:aut son⁹ validus ꝑcipitarũ petraꝝ:aut ludẽtiũ aialium cursus inusus: aut mugiẽtiũ valida bestiarũ vox:aut resonãs de altis sumis montib⁹ echo: dẽficientes faciebat illos ꝑ timore. Dis enim orbis terraruꝫ limpidõ illuminabat lumine:ꝛ nõ ipeditis opib⁹ cõtinebat. Solis aũt illis sup̃ posita erat grauis nox: imã go tenebraꝝ que supuẽtura illis erat. Ipsi ergo sibi erãt grauiores tenebre.

Caplm .XVIII.

Sanctis aũt tuis maxima erat lux:et hoꝝ q̃ dẽ vocẽ inimici audiebant sed figurã non videbãt. Et qã nõ ꝛ ipsi eãdẽ passi erãt: magnificabãt te:et q̃ aũ lesi erant:qã nõ ledebãtur:gratias agebãt tibi:et vt eẽt differẽtia:tẽ deũ petebãt. Pro pter qõ ignis ardentem colũnam ducem habuerunt ignote vie:et solez sine lesura boni hospitij prestitisti. Digni quidẽ illi cãrere luce ꝛ pati carcerẽ tenebraꝝ q̃i inclusos custodiebant filios tuos:ꝑ quos incipiebat incorruptũ legis lumẽ seculo dari. Cũz cogitarẽt iust̃oruz occidere infantes: et vno exposito filio sed liberato in trãductõem illorum multitudinẽ filioꝝ ab stulisti: et parit illos perdidisti i aqua valida. Illã .n. nox añ cognita est a patribus nostris:ut vere sciẽtes quibus iuramẽtis credide runt:animequiores essent. Susceptа est autez a populo tuo sanitas quidez iustorum:iniustoꝝ autem exterminatio. Sicut .n. lesisti ad usarios nostros:sic et nos prouocans magnificasti. Absconse.n. sacrificabant

Caplm .XVIII.

Sanctis aũt tuis. Descripta obtenebratõe egyptiorũ:hic ꝑnter describit illustratio hebreoꝝ cũ dr:

a Scis aũt tuis.i. hebreis. b Maxia erat lux. vñ dr exo.x. Ubicũq; aũt habitabãt filij isrl erat lux.

c Et hoꝝ qdẽ.i. hebreoꝝ. d Uocẽ ini. audiebãt.s. egyptij:sz figurã nõ videbãt tenebris ipediti. e Et qz non ꝛ ipi.s. hebrei. f Eadẽ passi erãt.s. tenebras. g Magnificabãt te. sic grati. h Et q̃ añ lesi erãt.s. ab egyptijs laborib⁹ duris:exo.j. i Et qz nõ ledebãtur. decẽ plagis sic egyptij. k Dias agebãt. de bñficijs dei. l Et vt esset differ. int ipos ꝛ egyptios. m Te deũ petebãt. i sua necessitate: egyptij vo plures deos inuocabãt. ꝛ quia gratitudo de bñficio pstito meret aliud pstãdũ: sbdit: n Propter qõ ignis ar. colũdu. ha. igre vie. d nocte. o Et sole sine lesura. per colũnã nubis de die: ꝛ sic dabat bonũ hospitiuz. p Digni qdem illi.s. egyptij. q Carere luce. p tenebras ocãs. r Qui iclu. custofili. tuos. nõ pmittẽtes eos de egypto exire ad sacrificãdũ dño. s Per qs inci. icoz. le. lu. sclo dari. a dnãgelima nãq; die exit⁹ illoꝝ data fuit lex i mõte synai. t Cum cogitarẽt. hec est ps qnta i qua ponit qntũ bñficiũ ỏ pfuatõe hebre oꝝ:ꝛ eꝛio de interfectõe pmogenitoꝝ egypti. Et diuidit i duas ptes:qz pmo describit hoc bñficiuz 2° soluit obiectio i ꝓriũ: ibi Tetigit aũt. Pria adhuc in duas: qz pmo dictũ beneficium describit:2° tps ꝛ hora subdit: ibi Cum .n. qetũ. Circa pmũ dr: t Cũ cogitarẽt. egyptij. v Justorũ occidẽ ifãtes.

exo.j. x Et vno expo. filio.s. moyse q̃ i fiscella fuit posit⁹ i flumie. y Sz liberato. p filiã pharaõis: exo.ij. z In traductõez illoꝝ.i. i eductõe, hebreoꝝ ỏ egypto: a Multitudinẽ filioꝝ.i. pmogenitoꝝ egypti. b Abstulisti. de vita pñti. exo.xij. c Et pit illos.i. pres egyptios. d Perdidisti i aq̃ valida rubri maris: exo.xiij. e Illa .n. nox.i q̃ infecta fr pmogẽita egyptioꝝ. f Añ co. est a pri. no. moyse ꝛ aarõ:ex.xj. g Ut vẽ sci. q. iucre. i. dñis assertoib⁹ ipis ꝛ pñb⁹ fcis. h Alieq. es. fspẽ futoꝝ pmissoꝝ. i Suscep. ẽ ãt. ꝛc. q. d. saluasti iustos ꝛ ỏstruxisti iiustos. k Sic .n. lesi. ꝛc. egyptios. l Sic ꝛ nos, puo. ad gratiaꝝ actões, p bñficijs tuis. m Magnificasti. p ceteris ppls. n Absconse. n. sacri. agnũ paschalẽ.

a Justi pueri bonoꝝ. i. hebrei filij ꝓtiarchaꝝ. b Et iustitie legē. in monte synai datā. c In ꝓcordiā disposuerūt. i. ꝓcorditer receperūt dicētes: exo. xxiiij. Oia ꝟba dñi que locut⁹ ē faciem⁹. d Silr bona ⁊ mala recepturos iustos. i. ꝓspera ⁊ aduersa ex voluntate dei missa ⁊ mittenda disposuerunt eq̄minꝰ recipere ꝓ dei amore. e Pri oium. s. deo. f Decantantes laudes. in ꝓsper⁊ aduersis. Cōsequnter econuerso ponit egyptiorū vox lamentabilis cū dī: Resonabat aūt ⁊c. g Plāctus ploratoꝝ ifātiū. i. q̄ flebat ꝓ ꝓmogenitꝰ interfect⁊ h Silr autem pena ⁊c. exo. xij. Percussit dñs oē ꝓmogenitū in terra egypti a ꝓmogenito pharaōis qui sedebat in solio eius vsq; ad ꝓmogēitū captiue: que erat in carcē ⁊c. i Qñ in uno momēto ⁊c. exterminata est. q; tūc ꝓmogenit⁹ regis mortu⁹ est. k De oibus. n. egyptijs. l Nō credentes. deo ⁊ moysi. m Propter beneficia. in amotiōe plagaꝝ eis collata: q; remotis plagis reuertebant ad obstinatōem suam. n Tūc cū primū ⁊c. spopōderūt. i. cōfessi sūt. o Ꝑplm dei se eē. ⁊ refert li se: ad moysen ⁊ hebreos. tūc. n. dimiserūt eos abire tanq̄ dei seruos: exo. xij. Pōt etiā li se: referri ad egyptios: per hoc. n. q; obedierūt mādato dei ꝺ emissione hebreoꝝ: lz hoc fecerūt timore: pñt dici quodāmodo ꝑpls dei: sicut obedientes regi terreno timore solo dicūt esse de eꝰ ꝑplo. p Cū. n. Dic ꝓnter ꝺscribit tps ⁊ hora ꝓcussionis ꝓmogenitoꝝ egypti: cū dī: Cum. n. q̄etū silentiū ꝓtinēt oia. i. ꝓticinū hora i qua cōiter silēt oia. q Et nox in suo cursu mediū iter hēret. nā hec ꝓcussio fuit inē ꝓncipiū nocti ⁊ finē. r Oipotēs ser. tu⁹ dñe. .i. ꝓceptū de interfectōe ꝓmogenitoꝝ. s Exiliēs de celo ⁊c. ex hoc arguūt alīq; q; infectio ꝓmogēitoꝝ egypti facta fuit ꝑ angelū bonū: sed nō ē efficax argumētū: tū q; liber iste nō ē de canone: tū q; demones frequēt leguñt executores dñe iusticie: ⁊ q; hec infectio fuerit facta ꝑ angelū malū: vī magis ꝓbabile: q; magis ꝓcordat scripture canonice. Dī. n. ꝑs. lxxvij. Misit in eos irā indignatōis sue indignatōem ⁊ irā ⁊ tribulatōem imissiones factas ꝑ angelos malos: ⁊ certū ē q; loquit de ꝓsecutiōe egyptioꝝ: sicut dixi plen⁹ exo. xij. vbi ꝓpe locū hz qō hec. t Durus debellatoꝝ. q; ꝓmogenitoꝝ infectoꝝ. v In mediū exterminij terrā. i. exterminio dignā. x Gladius acut⁹. nā ei nō potat resisti. y Insimulatū. i. nō fictū sed verū. z Imperiuz tuuz portās. i. exeq̄ns

ĩūsti pueri bonoꝝ: ĕt iustīcie legē i cōcordiaz dispo suerūt. silr bōna ⁊ mala ꝓcepturos iustos: ꝑtri oiuz decantantes laudes. Reso nabat aūt icōueniēs inimi corus vox: ⁊ flebilis audie bat plānct⁹ ploratoꝝ ifantiū. Silr aūt ē pena seru⁹ cuz dño afflict⁹ ē: ⁊ ꝑplaris hō regi silia passus. Silr ergo oēs vno noie mortis: mor tuos hēbant inumerabiles Nec. n. ad sepeliendū viui sufficiebāt: quoniā vno mo mēto q; erat ꝓclarior natio illoꝝ exterminata est. Dē oi bus. n. nō credētes ꝓꝑt bñficia: tūc cū ꝓmuz fuit exterminiū ꝓmogēitoꝝ spopōderūt pōpulū dei se esse Cuz. n. q̄etū silētiuz ꝓtinēt oia: ⁊ nōr i suo cursu medi um iter hēret: oipotens ser mo tu⁹ dñe exiliēs de celo a regalibus sedib⁹: durus debellator in mediā exterminij trā, psiliuit: gladi⁹ acutus in simulatum ipēriū tuū portās: ĕt stās rpleuit oia mor te: ĕt vsq; ad celū attigebat stās i tra.] Tunc ꝓtinuo uī sus somnioꝝ maloꝝ turba uerunt illos: ⁊ timores sup uenerunt isperati. Et ali⁹ ali bi, piect⁹ semiuiu⁹: ꝑꝑ quā moriebat cāz demōstrabat mortis. Uisiones. n. q; illos turbauerunt hec ꝓmōebāt ne iscij quare mala patiebā tur perirēt. Tetigit autem tūc ⁊ iustos tēratio mortis ĕt cōmotio i hēremo facta est multitudis: sed non diu permansit ira tua. Ꝓperans. n. bō sine q̄rela dēpre cari ꝓ populis ꝓferens ser uitutis sue scutum orōnem ⁊ per incensum depcatōez allegans: rēstitit ire: ĕt finez imposuit necessitati: ōstendēs qm̄ tuus est famulus. Uicit aūt turbas nōn i vir tute corpor nec armatura potētie: sz ꝟbo illuz q se vexabat subiecit iurāmēta pa rētū ⁊ testamētū cōmemorans: Cum. n. iā aceruatim cecidissent sup alterutrum mortui: interstitit: ĕt ampu tauit impetuz: ĕt diuisit illā que ad viuos ducebat viā, a Et stans repleuit oia morte. q; nō erat dom⁹ egyptioꝝ i qua nō eēt mortuus: exo. xij. b Et vsq; ad celū ⁊c. Hoc dī ad ex ꝓmēdū q; ꝓmogēitorū nullus euadere po terat. c Tūc cōtinuo. i. añ imediate. d Uisus somnioꝝ maloꝝ tur. illos. ad ꝓfigurādū dictā pcussionē ꝓmogenitoꝝ. e Et alius alibi, ꝓiect⁹ semiuiuus. nam varijs modis ⁊ in ꝺiuersis locis moriebant: vt ꝑ hoc sīa illi⁹ mortis mōstraret: ⁊ nō solū alijs remanentib⁹: sz ⁊ ipsis morietib⁹: iō sequtur: Ne insecu ⁊c. f Tetigit aūt. Hic ꝓnter mouetur obiectio ꝑ ꝓdicta: ⁊ ꝓmoponit cū dī: Tetigit aūt tūc ⁊ iustos. s. hebreos. g Tēratio mortis. i. pūita mor te: ⁊ q; fuit illa sbdit: h Et cōmotio. ⁊ ꝑ ideſt. i. cōmotio seditōis excitata ꝑ choze ⁊ cōplices eius. i In heremo. vt hī Name. xvj. cui⁹ occasiōe mīti ꝺ isrl fuerī mortui: ꝓꝑ qꝺ vī alicui: q; ꝑpls isrl nō fuerit melioris ꝓditōis q; egyptij. k Sz ñ diu. Hic mouef dcā obiectio ꝑ hoc q; statiz appositū fuit remediū: ⁊ hoc ē qꝺ dicitur: k Sed non diu ꝓmansit ira tua. ⁊ sbdit causa: l Ꝓperās. n. hō sine q̄rela. i. aaron pie viuēs erga dñz: ⁊ iuste ad ꝓximū. l Depcari ꝑ populis. morientibus. m Restitit ire. dñi: cum placādo sua depcatōe. n Et finē imposuit necessitati. i. morti. o Ostendēs qm̄ tuus est famulus. ꝑ hoc q; te placauit suis pcibus. p Uicit aūt turbas. i. pestes ꝑplm turbantes. q Nō in vtute corporis ⁊c. sed vbo orōis deuote. r Illū q; se vexabat. s. ꝑ icē diū cōburēs ꝑplm: de cꝰ cōbustione aarō vexabat. s Sub iecit. illud extinguēdo. t Juramēta parētū ⁊c. vt. n. oro sua esset magis exaudibilis: i ea fecit mētōem de iuramento dei abrae facto: ⁊ testamēto in mōte synai iā dato. v Cū. n. ⁊c. interstitit. i. sterit inē mortuos ⁊ viuētes. x Et amputauit ipetū. incendū. y Et diuisit illā q; ad viuos ducebat viā. nam ignem ꝓcedētē ad ꝓsumēdum adhuc viuentes intercidit: vt dictū est: ⁊ qz tūc aaron fungebat summi pontificis officio: ideo subdit de ipius ornamēto dicens:

a In veste.n.poderis.ꝛ dī a pos qō est pes.nā tunica ei⁹ hiacynthina attingebat vsq; ad pedes. b Tot⁹ erat orbis terraꝝ.repñtatiue.tunica.n.linea figurabat terrā: qz linū nascit de terra:baltheus cingens illā tunicā oceanū tertam cingentē: tunica hiacynthina ratione colorīs aerē:baltheus aūt cingens tunicā hiacynthinā figurabat ignem q̄ ambit aerem: suphumerale cū rōnali sibi cōiuncto ex varietate lapidū p̄ciosorum ꝛ diuersoꝝ colorꝝ figurabat celū sidereū stellīs ornatuz: duo lapides onychini i suphumerali significabāt duo magna luminaria solem ꝛ lunā:duodeciz gēme rōalīs.xij.signa zodiaci :mitra que erat in capite:supiorez partē mundi .ſ. celuz crystallinū ꝛ empyreuz: lamia sancta pēdens in fronte repñtabat deū oibus p̄sidētem: ꝓpter qō in illa scriptū erat nomē domini tetragrāmaton quod ē ꝓpriū altissimi creatoris oiuz. Et p hec ornamēta significabatur q̄ pontifex his ornatus erat creatoris oium seruus: sicut dictū fuit plen⁹ exo.xxviij. c Et parentū ma.i quat. or. lapi.erāt sculpta.naz in rōnali erāt quattuor ordines lapidū distincti p ternariū:ꝛ in illis duodeciz lapidibus erāt sculpta noīa duodecim tribuuz. d Et magnificentia tua.i.nomē tetragrāmaton tibi ꝓpriū. e In diademate.i.in lamia aurea que erat tracta admodū semi circuli ab aure vsq; ad aurem attingens p frontē: vt plen⁹ dictū fuit in exo. f Is aūt cessit q̄ exterminabat.ſ.ignis qui cessauit vt dictū est. g Et hec extimuit.i. ipsuz deū cuius hec erant signa eo modo loquēdi quo creatura irrōabilis obedire dicit creatori. h Erat nē.sufficies.i.cā sufficiens vindicte dei contra totū populū:nisi pontifex placasset eum.

In vēste.n.poderis quam hēbat:tōt⁹ erat orbis terra rū:et parentū magnalia in quattuor ordinibus lapiduz erāt sculpta:ꝛ māgnificētia tua i diādemate capiti illi⁹ scripta erat:is aūtē cessit q exterminabat:et hec extimuit.Erāt.n.sola tētatō ire sufficiēs. Capīm .XIX.

Expijs aūt vsq; i nouissimū sinē misericordia irā superuenit. Prēscie bat.n.ꝛ futa illoꝝ: qm̄ cūz ipsi pmisissēt ut se educerēt: et cū magna solicitudine p̄misissent illos: ꝓsequēbant illos penitētie act⁹. Adhuc .n.int̄ man⁹ hēntes luctuz: ꝛ deplorātes ad monumēta mortuoꝝ:aliā sibi assūpserūt cogitatōem insciētie ꝛ quos rogātes,piecerant: hos tanq̄z fugitiuos p̄sequebant. Būcebat.n.illos ad bunc finē digna necessitas

Mpijs aūt vsq; in nouissimū sin̄ mia. Hic ē sexta pars i qua recolit sextū bñficiū qō ē de traductōe p mare rubrū: ꝛ submersione egyptioꝝ. Et diuiditur in duas partes:q̄ ꝑmo ponit huius bñficij recordatio:ſcō ſbdit itenta ꝓclusio:ibi In oibus. Prima adhuc i duas:q̄ ꝑmo recolitur egyptioꝝ submersio:ſcō hebreoꝝ saluatio:ibi Omnis.n. Circa ꝑmū dicitur ꝓtinuādo p̄dicti .ſ.q̄ hebrei i mortalitate a serpentibus habuerūt remediū: non aūt ꝑmogeniti egyptioꝝ:iō dī: a Impijs aūt vsq; in nouissimū.i.vsq; ad submersionē eoꝝ. b Sine mia. .i.sine remedio:nam nullū dei opus caret mia. c Ira superuenit.i.punitio. d Prescibat.n.ꝛ fu.illoꝝ.ſ.ipe ds. e Qm̄ cū pmisissēt.i.ꝑdinassent. f Ut se educerēt. .i.filios isr̄l emitterēt de egypto:ita q̄ li se non referēt ad egyptios:ſz ad hebreos. g Et cū ma.soli.p̄mi.illos.nā egyptij cogebāt hebreos festinanter egredi:exo.xij. h Cōsequebant.n.illos pnie actus.de ppli isr̄l emissiōe exo.xiiij. i Adhuc.n.int̄ manus.i.i pñti. k Dñtes luctū.de morte ꝑmogenitoꝝ. l Aliā sibi assumpsi.cogi.insscie.de hebreoꝝ reductiōe. m Ducebat nē necessitas.i.mors eis iuste iferēda i mari rubro. n Et horꝝ que acciderāt.ſ. plagaruz ꝑteritarum. o Cōmemoratōem amittebant. abijcientes a se timorē dñi. p Ut que deerant tormentis.ſ.ex iusticia debitis. p Repleret punitō. sbmersionis eoꝝ q Et pplis qdē tu⁹ mirabilr trānsirz.mare rubrū. r Illi aūt nomorte iuenirent. p sbmersionez q̄ dī mors noua respectu mortis ꝑmogenitoꝝ q̄ ꝑcesserat. s Dis.n. Hic ꝓnter ponit saluatio hebreorū. Et diuidit in duas ptes.q: primo ponit hec saluatio:ſcō grāz actio: ibi Tanq̄ .n. Circa ꝑmū or

et horꝝ que acciderāt commemoratōem amittebant: ut que deerāt tormentis:rē pleret punitio: et pplis quidem tuus mirabilr trānsirz: illi aūtē nouā mortē inueni rent. Dis ēniz creatura ad suū gen⁹ ab initio refigurabat deseruiēs tuis p̄ceptis: ut pueri tui custodirent illesi. Nam nubes castra eorū obūbrabat:et ex aqua que añ erat:terra arida apparuit:ꝛ i mari rubro via sin̄ impedimēto:et cāpus germinans de profundo nimio: per quem omnis natio trā siuit:que tegebatur tua manu videtēs tua mirabilia ꝛ mōstra. Tanq̄z.n. equi depauerūt escā: et tanq̄z agni exultauerūt māgnificantes te dñe qui liberasti illos. Memores.n.erant adhuc eoꝝ q̄ i colatu illorū scā fuerāt:quēadmodū ꝑ natōe

s Dis.n.crea.ad suū ge.ab ini.refigurabat.i.ad obediēdū deo a quo originat dis creatura. t Deseruiēs p ceptis tuis.qō patuit in diuisiōe maris ꝛ i colūna ignis ꝛ nubis:iō sbdit: v Nā nubes ca.eoꝝ obū. nā agelus q̄ ꝑcedebat castra hebreoꝝ abijt ꝑ eos:ita q̄ egyptij ñ poterāt ad hebreos accedē:exo.xiiij. x Et ex aq̄ rē. ra arida apuit.in diuisione maris. y Et cāpus germinās.i.maris fūdus desiccat⁹ ad modū cāpi germinatis:ꝑ quē dis natio hebreoꝝ trāsiuit. z Que tegebatur manu tua.i.potētia tua. a Videtes tua mirabilia.in desiccatōe fundi maris:ꝛ i solidatōe aquaꝝ que erāt eis ꝑ muro a dextr̄ ꝛ a sinistr̄:exo.xiiij. b Tanq̄ eniz. Hic ꝓnter ponit grāz actio hebreoꝝ:ꝛ ꝑmo ō sua saluatōe cū dī: Tanq̄.n.equi ō pauerūt.i.arma egyptō rū acceperūt quos viderūt mortuos sup littus maris: exo.xiiij. c Et tanq̄ agni exultauerūt.de bñficijs sibi collatis. d Magnificantes te dñe.dicentes: Lāte mus dño gl̄ose rē.sequit: e Memores.n. Hic ꝓnter ponit alia cā grāz actōis.ſ. vindicta dei de suis aduersarijs. Et diuidit i duas partes:q: ꝑmo ponit pcussiōis actus:ſcō mirabilis modus. ibi In se eniz. Prima adhuc i duas ꝑm duas egyptioꝝ punitōes:intimiscētur tñ hebreoꝝ alique ꝓsolatōes:vt opposita iuxta se posita magis eluescant. Dicit ḡ phylo: e Memores enim erāt adhuc.i.dū grās agerent dicentes: Lātem⁹ dño rē.

Memores erãt eoꝝ que incolatu eoꝝ facta fuerãt. ꝯ egyptios cũ adhuc hebrei manerẽt i egypto. f Quẽ admodũ ꝓ natiõe aialiũ. i. ꝓ generatiõe aialiũ vtiliuꝫ. g Eduxit terra muscas ꝛc̃. Exo. viij. Et ꝓ oppoſituꝫ ſubdit hebreoꝝ ꝓſolatio: cũ dicit: a Nouiſſime aũt ideſt poſt exitũ ꝺ egypto. b Uiderũt nouã creaturã auiũ. numeri. xj. c In allocutiõe eni deſiderij. i. ad petitionẽ eoꝝ ſm ſuũ deſideriũ. ꝺ Aſcendit illis de mari ortigometra. i. coturnix: et ponit hic ſingulare ꝓ plurali: quia fuit ibi coturnicũ multitudo magna Si aũt arguat: qꝺ datio coturnicuꝫ nõ fuit ad bonuꝫ ipoꝝ: qꝛ ibi mortuus eſt pplus q̃ deſiderauerat carnes: nũeri. xj. Dicendũ qꝺ mos nõ fuit ꝺim ſed paucoꝝ reſpectiue. ſ. egyptioꝝ qui cuꝫ filijs iſrahel exierũt de egypto iũctis aliq̃bus de filijs iſrael: vt ibi dẽ dicit: qui male ꝓcupierãt carnes attediati ꝺ mana ſꝫ recreatio coturnicũ fuit omibus generalis: ſꝫ ſpẽaliter in ꝓſolationẽ bonoꝝ. e Et vexatiões. Hic põit ſecũda pcuſſio egyptioꝝ: cũ dicit: e Et vexatiões peccatoꝛib' ſupuenerũt. ſ. egyptijs. f Nõ ſine illis que ante facta erant argumentis. i. coꝝ reꝓhenſionib' per flagella: ꝛ que fuerint illa ſubdit: g Per vim fluminũ. fuit eni ꝑma plaga ꝓuerſio aquaꝝ i ſanguinẽ: Exo. vij. b Juſte eni patiebant. egyptij. i Scõm ſuas nequitias: iõ ſubdit: i Eteni deteſtabiliorẽ ihoſpitalitatẽ inſtituerũt. ꝓtra bonũ hoſpitalitatis inſtituta faciẽtes. k Alij quidẽ ignotos. i. extraneos. l Non recipiebãt aduenas. ſ. ad manendũ ſecũ in egypto. m Alij aũt bonos. ſicut filios iſrael. n In ſeruitutem redigebãt. poſt mortẽ ioſeph ꝛ fratrũ ſuoꝝ: Exo. j. o Et nõ ſolũ hec. mala. p Sed et aliq̃ quidẽ reſpectus illoꝝ erat. ꝓtra bonũ hoſpitalitatis. q Qñ inuiti. ideſt cũ ouritia vultus et verboꝝ. r Recipiebãt extraneos. ad hoſpitiũ: ſic aliq̃ ꝓtingit qꝺ antes elemoſynã tot vituperia dicũt petẽtib': qꝺ nimis care vendũt eis. s Qui aũt cũ leticia ꝛc̃. iungat ſic lra. Qui eiſdem vſi erant inſtitutis. i. egyptij qui vtebant inſtitutis contra bonũ hoſpitalitatis: vt dictũ eſt. Hos qui cum leticia receperũt. ſ. hebreos hilariter recipientes extraneos. t Seuiſſimis affluxerũt doloribus. in tantũ qꝺ ad amaritudinẽ ꝓducebant vitam illoꝝ: Exo. j. ſed nõ impune: ideo ſubdit: v Percuſſi ſunt aũt cecitate: ſicũt illi i fõrib' iuſti cuꝯ ſubitaneis coopti eẽnt tenebris. Unuſqſqꝫ tranſitum oſtij ſui q̃rebãt. In ſẽ eni elemẽta dũ ꝓuertunt: ſicũt in organo qualitãt ſonus imutat: et omnia ſuuꝫ ſonũ cuſtodiũt. Undẽ eſtimari ex ipo viſu certo põt Agreſtia ei i ãq̃tica ꝓuertebant: ꝛ q̃ecũqꝫ erãt natãtia: in terra trãſibãt. Ignis in ãqua valebat ſũpra ſuaꝫ virtutẽ: ꝛ aqua extinguẽtis nature obliuiſcebat. Flam mẽ ecõtrario coꝛruptibiliũ animaliũ nõn vexauerunt carnes coambulantiũ: nec diſſoluebant illã que facile diſſoluebat ſic glacies bonã eſcaꝫ. In ꝺibus eni magnificaſti populũ tuũ dñe: et honoraſti: et nõ deſpexiſti: in omni tẽpe: ꝛ in omni loco aſſiſtẽs eis.

Explicit liber Sapiẽtie.

te. trib' ꝺieb' i tenebris palpabilib' exñtes: Exo. x. v Sicut illi. i. ſodomite. y In fortibus iuſti. ſ. loth. z Cuꝫ ſubitaneis coopti eſſent tenebris. pcuſſi cecitate ab angelo. a Unuſquiſqꝫ trãſitũ oſtij ſui. ſ. loth. b Querebat. nec tñ inuenire poterat: vt ibidem dicit: c In ſe eni. Hic ꝓſequẽter ponit puniticis egyptioꝝ mirabilis modus: elemẽtis deo obediẽtibus: ꝛõ ſubdit: In ſe enim elemẽta dum ꝓuertunt. mutãdo modũ ſuuꝫ agendi ex ꝓcepto dei ꝺ Sicut in organo ideſt inſtrumẽto muſico. e Qualitatis ſon' imutat. ſm voluntatẽ modulãtis: qꝺ mõ ꝓcutit vnã chordã: mõ aliã: ꝛ eandeꝫ modo fortius: modo remiſſius. f Et oia ſuũ ſonũ cuſtodiunt. ſm diſpoſitionẽ modulantis: ita ſupplemutat actio creature in egyptioꝝ punitiõe ſm diſpoſitionẽ creatoris. g Unde eſtimari ex ipo viſu certo poteſt. i. hoc apparebat ſenſibiliter. h Agreſtia eni. i. aialia in agris habitãtia: vt boues ꝛ iumẽta. i In aquatica cõuertebant. nõ ſm ſubſtantiã: ſed ſcõm ambulationẽ. ſ. ꝑ fundũ mari que eſt habitatio piſciũ: hebrei nãqꝫ ſua animalia eduxerũt ſecũ de egypto: Exo. x. Cuncti greges pergent nobiſcũ ꝛc̃. Et qꝺ ſic intelligat ꝓuerſio agreſtiũ: patꝫ ex hoc qꝺ ſubdit: k Quecũqꝫ erãt natãtia: in terra trãſibant gradiẽdo. vt patꝫ de ranis intrãtib' domos egyptioꝝ Exo. viij. l Ignis i aqua valebat. i. fortiꝰ ꝓburebat. m Supra ſuã virtutẽ. naturalẽ: nã grando ꝛ ignis: pluuie et fulgura diſcurrebãt ꝑ egyptũ: Exo. ix. et vnũ ꝓtrariũ non impediebat aliud: ſed magis acuebat i ſua actiõe. n Flãme ecõtrario coꝛruptibiliũ aialiũ. i. ſerpentũ ꝛ deaconum ignẽ ſpirantiũ: o Nõ vexauerũt carnes coambulantiũ ideſt filiorũ iſrael ſimul ambulantiũ per deſertum: in quo erat ſerpens flatu adurens: Deut'. viij. et ponit ibi ſingulare ꝑ plurali. Nam ibi erant tales ſerpentes multi: ſic Exo. viij. Uenit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcaruꝫ. p Nec diſſoluebãt illã. ſ. mãnã q̃ facile diſſoluebat: ſic glacies ad calorẽ ſol'. q In oib'. H vltio põit intẽta ꝓcũ' reſpectu toti' libri: ex cui' ꝓceſſu apparꝫ: qꝺ itentõ phylois ẽ declarare ꝓdeſcẽſiões diuias hebreis factas: iõ dicit: q In oib' eni magni. po. tuũ dñe. ei' aduerſarios flagellãdo ꝛ ſubmergẽdo. r Et honoraſti. eũ de ſuitute egypti liberãdo. s Et nõ deſpexiſti. ꝑces ei' denegãdo. t In omni tpe ꝛ in omi loco aſſiſtẽs eis. vt patuit i mari rubro: i deſerto ꝛ i cẽtis loc ad laudẽ nois tui: qꝺ ẽ bñdictũ i ſecla ſeclorꝝ Amẽ.

Poſtilla venerabilis fratris Nicolai de lyra ſuper libros Sapientie finit.

Incipit ꝓlogus in Ecclesiasticum.

Multoꝝ nobis ꝛ magnoꝝ. Istū ꝓlogū cōpo-
suit Jesus filꝰ sirach hierosolymita: ꝛ ꝓpo-
suit eccliastico: cuꝰ ipe conditoꝛ fuit. Diuidit
aūt iste ꝓlogus in ꝗtuoꝛ ptes. In ꝑma oñdit
populus israeliticus laudabilis in duobus
in sapiētia. s. ꝛ doctri-
na. Sapientiā eni de
diuinis que ē rspectu
credēdoꝝ habuit ex
lege ꝛ ꝓphetis: vnde
h dicit: Multoꝝ no-
bis ꝛ magnoꝝ ꝓ legē ꝛ
ꝓphas ꝛc. Doctri-
nā vo de moꝛibus q̄
est respectu agendoꝝ
habuit in moꝛalibus
libꝛis. Unō dicit hic:
Alioscz q̄ secuti sūt
illos ꝛc. vel sapientiā
habuit q̄ sibi necessa-
ria erat ad cognitiōz
mistrioꝝ. Uñ dicit h
Multoꝛum nobis ꝛ
magnoꝝ ꝛc. Doctri-
nā aūt hūit q̄ neces-
saria erat ad cruditō
nē alioꝝ: vnō sequit:
Quia non solū ipos
loquētes necesse est peritos esse ꝛc. In secunda pte auū suū
quē imitari ꝓponit: i hꝰ imitabilē ostēdit: q̄ pꝰ vtile studiū
vtilia multa scripsit: vñ dicit. Auus meꝰ Jesus ꝛc. In ter-
tia quia de hebꝛeo in grecum translaturus erat difficultatē
opis ꝛ vtilitatē latēter insinuat: hortans lectoꝛes benīuolos
ꝛ attētos esse: ꝛ veniā petens si deficiat in verboꝝ ꝓpositiōe
Uñ dicit: Hoꝛtoꝛ itaqꝫ vos ꝛc. Subiūgit aūt rōnem qua-
re pcendū est ei. s. q̄ verba hebꝛaica melius sonāt in ꝓpria
lingua quā ad aliā trāslata. Et de hoc ponit multa exēpla
vñ dicit: Deficiūt verba hebꝛaica ꝛc. In quarta pte ostēdit
qñ: vbi: qualiter: ꝛ quare ꝓposuit libꝝū istū. Qñ: cuꝫ dicit:
Nā in octauo ꝛ xxx. anno ꝛc. Ubi: cū dic: Postq̄ pueni in
egyptū ꝛc. Qualiē: q̄ diligēter ꝛ labo: iose: vñ dicit: Itaqꝫ
bonū et necessariū putaui ꝛc. Quare: vt infoꝛmaret eos q̄
ꝑm deū volūt viuere. Uñ dicit: Dare ꝛ illis q̄ volebāt aīm
intēdere ꝛc. Expone litterā sic Sapiētia mltoꝝ ꝛ magno
rū. mysterioꝝ aljs natiōib' occultoꝝ: ꝑm q̄ dicit in psal'.
Nō fecit taliter omni natiōi: ꝛ iudicia sua nō manifestauit
eis. o Demōstrata ē. i. maifestata. b Nobis. iudeis. b
Per legē ꝛ ꝓphas. i. ꝑ pētateuchū: moysi: ꝛ libꝛos ꝓpharū
vel. Per legē. i. ꝑ legislatoꝛē. s. ꝑ moysen: ꝛ ꝑ ꝓphas qui in
nobis fuerūt: ꝛ ꝑ alios doctoꝛes. c Qui secuti sunt illos
idest qui fuerūt post illos: sicut fuit salomon: ꝛ phylo: ꝛ ce-
teri. vel: Qui ꝓsecuti sunt. i. q̄ imitati sunt illos in scriptis
vtilibus faciendis. e Jn quib'. i. ꝑ quibus. s. lege ꝛ ꝓ-
phetis: ꝛ aljs doctoꝛib'. vel: Jn quib'. i. ꝑ quib' multis et
magnis mysteriis sibi taliter manifestatis. f Oportet. i.
oppoꝛtunū ē. f Laudare israel. i. ꝑmēdabilē dicere ꝑplm
israeliticū. g Doctrine ꝛ sapiētie causa. q̄ habuit sapiē-
tiā de diuinis quo ad credēda: ꝛ doctrinā de moꝛibus quo
ad agenda. Uel q̄ habuit sapiētiā sibi necessariā ad cogita-
tionē mysterioꝝ: ꝛ doctrinā q̄ necessaria est ad eruditionez
alioꝝ. Hec vltima expositio magis ꝓcoꝛdat cū sequēti lr̄a
qua dicitur: Quia non solum ipos loquētes ꝛc. Continua
sic: Oportet laudare isrl̄ causa sapiētie quā habuit in se: et
causa doctrine aljs impēse: ex q̄ potuerūt ꝓficere: ꝛ vtrūq̄

Incipit ꝓlogus libꝛi
Jesu filij sirach q̄ Eccliasti-
cus appellatur.

Multoꝝ nobis ꝛ
magnoꝝ ꝑ lēgē ꝛ
ꝓphas alioscz q̄
secuti sūt illos: sapia demō-
strata ē. i q̄ibꝰ opoꝛtet lau-
dare israel doctrine ꝛ sapie
causa: qā non solū ipos lo-
quētes nēcesse ē esse peritos
sed etiā extrancos pōsse et
discētes et scribētes doctis-
simos fieri. Auus meꝰ iesus
pōstq̄ se amplius dedit ad
diligētiā lectiōis legis ꝛ ꝓ-
phaꝝ ꝛ alioꝝ libꝛoꝝ q̄ no
bis a parētibꝰ nr̄is traditi
sūt: voluit ꝛ ipe scribere ali-
qd hoꝝ q̄ ad doctrinā et sa
pietiā ptinēt. ut desiderātes
discē: et illoꝝ piti fieri magi
māgisq̄ attēdāt aīo: et ꝓfir
mēt ad legittimā vitā. Hoꝛ
toꝛ itaqꝫ vēnire vos cū be-
niuolētia: et attentioꝛe stu-
dio lectionē facē: et veniaz
habere in illis in quibꝰ vi-
demur sequētes imaginez
sapientie: et dēficere in ver-
boꝝ ꝓpositione. Nam dē-
ficient verba hebꝛaica quā
do fuerint translata ad alte
ram linguam. Nō autem
necessariū fuit. i. vtile. h Quia nō solū ipos loquē
tes. i. ipos doceotes. i Necesse est. i. vtile. k Esse
pitos: ꝫ etiā extrancos. i. alienigenas vtile est. l Pos-
se fieri doctissimos: ꝛ discētes. ab aljs. m Et scribē
tes. p se. q. d. non expedit: q̄ soli israelitici sint piti: sed
expedit q̄ discētes ab eis postmodū
possint doctoꝛes
fieri. aliq̄ libꝛi ha
bēt: Dicētes. ꝛ ml̄-
tū videt ibi meli-
oꝛ littera: ꝛ plani-
oꝛ q̄ ꝑma. Et re-
spōdet ei q̄ ꝑ pus
dixerat: loquētes
ꝛ ē sensus: Nō so-
lū ipos loquētes
idest docētes. Ne-
cesse ē pitos esse:
etiā extrancos. i.
alienigenas: vel
alios ab ipis edo
ctos. Necesse est
posse fieri ꝛ dice-
tes aljs. i. docto-
res. Et scribentes
doctissimos. scili-
cet scriptoꝛes vel
ꝓditoꝛes libꝛoꝝ
pitissimos. Istaz
litterā magis approbo. Uel aliter ab illo loco. Doctrie
ꝛ sapientie causa. q̄si dicat: laudabilis erat de sapia quā
habebat: ꝛ de doctria quā aljs ipendere poterat. Quia
nō solū ipos loquētes. s. moysen ꝛ ꝓphas: q̄ ꝑ spm̄ san-
ctū loquebāt. Necesse ē pitos esse. q̄ soli docebāt a spū
sancto imediate. Sed etiā extraneos. i. alios q̄ ista graz
nō habebāt. Necesse ē posse fieri discentes ꝛ scribētes. i.
doctoꝛes ꝛ scriptoꝛes doctissimos. n Auꝰ meꝰ iesus
filꝰ iosedech q̄ fuit vnꝰ de. lxx. iterptibꝰ. cuꝰ nepos fuit
iste iesus filꝰ sirach. o Postq̄ se amplꝰ. q̄ aljs. vel
Amplꝰ. ꝑ ceteris scripturis. p Dedit ꝛc. voluit ꝛ. i.
etiā. q Jpe scribē aliq̄d hoꝝ. i. aliq̄d extrahē ꝛ scribē
ex libꝛis q̄s legerat. notabilr dixit aliq̄d: q̄ scripsit dūta-
xat. i. tātūmodo vel. s. r Que ad doctrinā. moꝝ. s
Et sapiētiā. diuinoꝝ ptinēt. t Ut desiderātes discē.
sapiētiā ꝛ doctrinā. v Et illoꝝ piti fieri magi. i. ha
bere pitiā de diuinis ꝛ moꝛalibꝰ. x Magisq̄ atten
dant aīo. i. vt de die in diē plꝰ ꝛ plus sint intēti ꝑ ea que
legerit i scriptis etꝰ. y Et ꝓfirmēt. ꝑ ea q̄ ibi inuene
rūt. z Ad legittimā vitā. i. ad vitā grē lege dei infoꝛ
matā. a Hoꝛtoꝛ itaqꝫ vos. lectoꝛes vel q̄cūq̄ vultis
addiscē. b Uenire cū benīuolētia. vt benigne igno-
scatis mihi si i aliq̄ defeceri: q̄ opꝰ est difficile. c Et
attētioꝛi stu. lec. facē. i. vt attēte studeat ꝛ legat: q̄ opus
est vtile. vel sic: Hoꝛtoꝛ itaqꝫ vos venire cū benīuolētia
q̄ ad affectū vt nō iuideatis. Et attētioꝛi stu. lec. facē. q̄
ad intellectū: vt nō erretis. d Et veniā hīe. i. mihi
ignosci. e Jn illis in quibꝰ vi. se. imagi. sapie. q̄ ē in
pabolis salomōis quē imitamur in hꝰ libꝛo. Et hoꝛtoꝛ
veniā hīe. i. mihi ignosci i illis i qbꝰ videmur f De
ficere i vboꝝ ꝓpositiōe. i. in oꝛdine vel oꝛnatu vboꝝ.
Si vo ita oꝛnate nō oꝛdino vba in ope isto: sic sunt in
hebꝛaico: ꝛ bñ indulgēdū ē mihi. g Nā deficiūt vba
hebꝛaica. i. minꝰ elegāt sonāt. h Qñ fue. trāsl. ad aliā
liguā. Hoc pōt expiri i ligua sua: mlta ei bñ sonāt i vna
li ua: q̄ sat̄ male sonāt i alia: vl̄ ad minꝰ ñ ita bñ sonāt

sicut i ꝓpria: ⁊ de hoc exꝑlicat di. i Nō aūt solū hec. vba q̄ ego trāssero deficiūt: trāslata enī mīn⁹ elegāt sonāt. k Sz ⁊ lex ⁊ ꝓphe ceteraq; libroꝝ. i. ceteri libri. l Nō puā hñt differētiā. imo magnā habēt differentiā. m Qñ ini se dicūt ⁊c. trāslati libri origina lib⁹ a quib⁹ trāslati sūt ꝓferūt. n Nā in octauo ⁊c. ꝓtinua sic bñ mihi debetis ignoscē qz opus est valde vtile: ⁊ h⁹ oñdit. dicēs: Nā in octauo ⁊. xxx. anno. i. cū. xxxviij. annorū eēm: more hebreoꝝ loquit: qui minozē numerꝝ ꝑ ponūt maiozi. o Tpib⁹ ptolemei euergetis regis. q̄ regnauit i egypto p⁹ ptolemeū philadelfum frēz suū sub q̄. lxx. iterptes trāstulerī bibliothecaz de hebreo in grecū. Nota q̄ reges egypti dicebāt antiquit⁹ ptolemei: sic mō pharaones: ⁊ sic impatozes romani appellāt augusti ⁊ cesares. Euerges ꝓpriū nomē ē: dict⁹ ē aūt euerges qđ sonat reuocatiōz: qz post vstionē syrie ⁊ cilicie deos eoꝝ ꝗs cambises in psas trāstulerat: euexit. p Postq̄ pueni. de iudea. Jn egyptū. forte cū illis ꝗs ptolemeus sother añcessoz philadelphi captiuos duxit in egyptū: vel forte ex ꝓpositō: vt aliq̄ vtilia trāsferret. q Et cū multū tpis ibi fecissez. i. mlto tpe ibi māsissez. r Jnueni ibi libros relictos. a lxx. iterptib⁹ nō trāslatos: ò hebreo i grecū. s Nō pue neq; ꝓtē. doctrie. imo magna ⁊ vtilia ꝓtinebāt: int̄ ꝗs erat liber iste. t Jtaq;. qz. s. libꝝ istū vidi valò vtilē. v Bonū ⁊ necessariū. idest vtilē Putaui et ipe. exq̄ alij reliqrāt. x Aliquā add. dili. iterp. li. istū. i. trāsferēdi ò hebreo i grecū: p h⁹ dicūt q̄dā: q̄ iesus filⁱ syrach ñ ꝓposuit libꝝ istū: sz tm̄ transtulit: ꝓriū tm̄ dicit isido. vj. etymol. vbi ait libꝝ ecclesiasticū certissime iesus filⁱ syrach hierosolymita ie su sacerdot⁹ magni nepos ꝓposuit: ⁊ cū hoc qđ iuenerat ordinauit: ⁊ iō bñ dicit de eo q̄ trāstulit: ⁊ q̄ cōposuit. y Et mlta vigilia attuli. i. apposui. z Doctrinā. i. doctrine solicitudinē nō mōtaneā: sed a Jn spatio tpis. i. lōgo tpe: Attuli iquā doctrinā. b Ad illa q̄ ad finē ducūt libꝝ. i. vt libꝝ istū fine debito ꝓsūmarē: p hoc ām qđ dic: q̄ doctrinā attulit: isinuat q̄ multa doctrinalit apposuit: qđ⁹ appositō op⁹ suū fine debito ꝓsūmauit c Dare ⁊ illⁱ ⁊c. hic notat̄ ꝗre trāstulit libꝝ istū fm diuisionē ꝓhabitā. Cōstrue sic: supza dictū ē q̄ bonū ⁊ necessariū putauit laborare ad iterptandū ꝓsūmādū libꝝ istū: sz illud puū eēt: nisi ⁊ alijs cōicaret Uñ dic: ⁊ bonū ⁊ necessariū putaui. c Dare. i. cōicare libꝝ istū nō generalit oibus ne sanctū dare canib⁹: et margaritas spargerē añ porcos: ne forte ꝓculcēt eas pedib⁹ suis: ⁊ ꝓuersi dirūpāt nos: iō dicit bonū ⁊ necessariū putaui dare illis. d Qui vo. ani. intēdere. i. itente aīm dirigē ⁊ applicare ad cognoscēdū ea que sibi sūt necessaria ad salutē: ⁊ q̄ volūt: e Discere. ab alijs. f Quēadmodū. i. qlit ipos: g Oporteat instituere. i. ordinare. h Mores. i se ⁊ i alijs: aliq̄ libri hñt. Jnstruere mores. i. se ⁊ alios i moꝛib⁹ ꝓmouere: ad qđ ē multū vtil liber iste. Qui fm legē dñi ꝓpositū sūt ꝓficere vitā agere ⁊c.

Explicit qualiscūq; exposition istius prologi.

Postilla fratris Nicolai de lyra super Ecclesiasticum incipit feliciter.

Omnis sapia a domio deo est Hic incipit liber ecclesiastic⁹ q̄ ꝓmo fuit hebraice scriptus: vt ꝑz ꝑ hiero⁹ in ciusꝫ ꝓlogo sup ꝑabolas salomonis. Et dicūt aliq̄: q̄ iste scriptoz fuit iesus filⁱ iosedech: ⁊ iesus filⁱ syrach eⁱ nepos trāstulit de hebreo i grecū. Sz h⁹ nō videt ⁊ ex. Nam scriptoz h⁹ libri ifra. l. ca. facit mētionē ò simone filio onie satⁱ ꝓlixe q̄ fuit sūm⁹ sacerdos p⁹ moꝛtē iesu filij iosedech ꝑ magnū tꝑs. Nā inī ipos fuerūt ꝗnq; sūmi sacerdotes. s. inachim: eliasaph: iudas: iohānas: onias. Et iō dicēdū q̄ ꝑm⁹ scriptoz fuit iesus filⁱ syrach ⁊ nepos eⁱ: q̄ filⁱ fuit iude⁹ ⁊ sciuit grecū trāstulit qz̄ō heb⁹ i grecū: vt ꝑz i ꝓlogo h⁹ libri. Et h⁹ trāslatoris nomē ꝓpriū ibi tacet: Jgit si in ꝓcessu h⁹ postille dicat: q̄ auctoz h⁹ libri scripsit ipm grece: intelligit de trāslatoꝛe ꝑ. Sz ꝑm⁹ ⁊ ꝑncipal⁹ scriptoz sub deo tm̄ fuit iesus filⁱ syrach: vt hēt i ꝓlogo h⁹ libri: ⁊ etiā infra l. ca. Jn q̄ libro nos iducit ad amoꝛē sapie: et accipit sapiaz ꝓut icludit oēm vtutē: sic accipit i libro sapie. Diuidit autē iste liber i duas ptes. Jn ꝑma iducit ad amoꝛē sapie ratiocinādo: Jn secūda exꝑlificādo: q̄ incipit. xliij. ca. Dzia adhuc i duas. Nā ꝑ⁹ declarat auctoz sapie ꝑncipiū: 2° iducit ad eⁱ exercitiū ca. iij. Circa ꝑm⁹ sciēdū qđ duplex ē ꝑncipiū sapie. Unū effectiuū qđ se tenet ex pte dei. Aliō dispositiuū qđ se tenet ex pte nrī nā ad sapiaz ex pte nrī reqrit act⁹ liberi arbitrij: ⁊ ꝑ pōit ꝑm⁹: 2° 2m⁹ ibi Timoz dñi ⁊c. Ad euidētiā ꝑmi ⁊ etiā alioꝝ dicēdoꝝ: sciēdū q̄ sapia dupl⁹ accipit ꝙtuz spectat ad ꝓpositū: dinia. s. ⁊ hūana. Diuia vo accipit dupl⁹. s. eēntialⁱ: ⁊ ꝓsonalit: q̄ ꝓprie sapia geita dī: ⁊ ē idē qđ vbū diuinū: ⁊ ꝑ ꝙs ē filij ꝓpriū. Pōt igit dubitari de q̄ sapia loq̄tur h⁹ auctoz ⁊ infra. xxiij. Et dixerūt alij q̄ de sapia hūana eo q̄ subdit i hac pte: Pzioz oim creata ē sapia. creatio vo nō hz locū i deo. Sz ꝙ hoc apparet qđ i textu dī: a Dis sapia a dño deo ⁊c. Jq̄ est mēsura eē icoꝛruptibiliū: ꝓpt qđ añ ipm nō est alia mēsura nisi eternitas: ⁊ ꝑ ꝙs loq̄t de sapiētia diuia q̄ sola ē eīna: ꝓpt qđ dixerī alij q̄ loq̄t de sapia dei eēntialr dicta. Sz ꝙ h⁹ videt text⁹ cū dī: Dis sa. a do. do ē. esse vo ab aliq̄ nō ꝙpetit eēntie diuie: sz tm̄ ꝓcedētis ꝑsone Jtē. j. xxiij. actoꝛ loquēs i ꝑsona h⁹ sapie dic: Ego ex oze altissimi ꝓdij: ꝑmogeita añ oēm creaturā. Ꝓdire vo ex oze altissimi ⁊ ꝑ modū geniti vel nati ē ꝓpriū filij: q̄ ē sapia genita: cui⁹ ꝑmo describit emanatio iterioꝛ: secūdo exterioꝛ: ibi fōs sapietie. Dzia diuidit i tres ptes: qz ꝑ⁹ ponit emanatōis ꝓsubstātialitas ⁊ eīnitas: secūdo eⁱ icoꝛruptibilitas: ibi Parcnā. tertio ꝑmitas: ibi Dzioz oim. Circa ꝑmū dī: a Dis sapia .i. filⁱ cui⁹ ꝓpriū ē esse sapia dei geita: ⁊ eⁱ attributū seu appꝛopriatū sapia eēntialit dicta: sic attributū ꝓpij est potentia:

dicit etiã cũ hoc filius: ois sapia: qz ꝓtinet supueniẽter oĩs modos ⁊ altitudines ⁊ noticias sapie create. b Ante dño deo ẽ. i. ꝓcedẽs a deo pie distinct' i psona. c Et cuz illo fuit. indistinct' i ẽntia. d Semp ⁊ ẽ añ cuũ. in q̃ oñdit h' emanatiõis eĩnitas. e Parenã maris. Hic ꝓñter ostẽdit sapie genite incõphẽsibilitas: nã nõ ẽ ꝑmo. i. a ꝑori cognoscibil' a nobis in pñti sz solũ p posteri'. i. p effect': q̃ ipropoztõnabilit distãt a pfectioe ip'. Et iõ si ꝓphendere nt: nõ tñ p h' hec sapietia pfecte attigeret ⁊ tñ ei' effect' sit a nobis incõprehẽsibiles: sic plen' fuit ostẽsuz sup illud eccl'iastes. j. Cuncte res difficiles nec ẽ q̃ possit eas explicare sermone: ⁊ multo mi' dei sapientiã. Sz qz posset aliqs credẽ: q̃ saltẽ aliq creature eẽnt ab homib' ꝓhẽsibiles: iõ ponit exẽplũ de aliqb' de q̃rũ incõprehẽsioe notũ ẽ oib' dicẽs: e Parenã maris ⁊c. q̃s dinumerauit. q̃st dicat: null' hoim: ⁊ de duob' ꝑmis est maifestũ. De tertio vo posset dubitari: nã anni a ꝓncipio mũdi sĩ numerati: ⁊ p ꝙs mẽses ⁊ dies pñt numerari. Ad q̃ dicẽdũ: q̃ anni nõ sunt numerati certitudinaliter ⁊ pcise: q̃ pz ꝑmo: qz septuagita iterꝓtes mlto plures ãnos ꝓputãt ab initio mũdi q̃ i libris hebreis habeat. Itẽ in libris hebraicis ꝓputant anni fm vitas patrũ: vt habet geñ. v. Et itez fm tpa regũ: vt pz i libis regũ: ⁊ pal'. in rali vo ꝓputatioe frequẽter vn' ann' ꝑ duob' ꝓputat: ⁊ ecõuerso. vt frequẽter ostẽsũ est in supiorib' libris. Itez a reditu captiuitatis babylonice vsq; xp̃m nõ hẽt aliq̃ numeratio p sacrã scriptnrã. Et ideo ꝓpter tantã varietatẽ bñ dicit q̃ dies secli nõ sũt ab aliq̃ hoie numerati certitudialiter ⁊ pcise. f Altitudinẽ celi ⁊c. pfũdũ abyssi. i. occani. f Quis dimẽsus ẽ. q̃si dicat: null' hoim Et de duob' ꝑmis ẽ manifestũ. De tertio vo dicẽdũ: q̃ licet pfũdũ occeani sit mẽsuratũ a nauti i aliq̃bus locis aride ꝑ pinçs: nõ tñ in oibus: sz i paucis respective: in q̃bus ẽ mare nauigabile: iõ ꝓcludit: g Sapiaz dei. genitã. h Precedentẽ oĩa. qz p verbũ q̃ ẽ idẽ cũ ipa oĩa facta sũt. Joh. j. Lausa vo effectiua ꝓcedit suos effect'. i Prior oĩm. hic ꝓñter oñdit sapie genite ꝓpositas. Sciẽdũ tñ q̃ aliq istã lram exponũt de sapie genite icarnatõe: eo q̃ dicit h. Prior oĩm creata ẽ sapia. creari vo sibi nõ ꝓpetit: nisi rõne nature hũane: q̃ creatura ẽ. Sed ꝙ hoc arguit: qz licz sapia genita rõne hũanitatis assumpte possit dici creata: sic dicit: Joh. j. Verbũ caro factũ ẽ. tñ nõ põt hoc mõ dici ꝑ creatura: vl ꝑ creata: nã ante tpus incarnatiõis multa fuerũt creata. Ad q̃ rñdent q̃ nõ accipit hic ꝓpositas durationis: sz auctoritat ⁊ dignitatis: naz hũanitas xp̃i ꝓpter vnionẽ ad verbũ ⁊ plenitudinẽ gr̃e facta ẽ dignior oibus creaturis. Et hoc modo loquit beat' Joh. baptista ꝺ xp̃o: Joh. j. Post me venit vir sz xp̃s: q̃ ante me fact' ẽ. nõ tpe sz dignitate: qz fact' ẽ supior ⁊ platus mẽ': vt exponũt sancti. Sz licz h' dictũ habeat bonũ intellectũ: tñ nõ videt ꝓcedere fm mentẽ auctoris h' libri: nã infra. xxiiij. loquẽs i psona hui' sapiẽtie dicit: Ab initio ⁊ ante secula creata sum. Ex q̃ pz q̃ creationẽ hui' sapiẽtie nõ vocat icarnationẽ: q̃ facta ẽ in tpe: sz eius emanationẽ eternã a pie: q̃ large loquẽdo dr creatio inquãtũ filius accipit esse a patre: sic et p creationẽ accipit esse: nõ aũt q̃tũ ad hoc: q̃ creatio ẽ de nihilo: ⁊ q̃ p eã accipit esse i diuersitate eẽntie. Nã filius in diuinis ẽ de substãtia ꝑris ⁊ accipit idẽ esse cũ patre. Et ẽ aliqualit filius modo loquẽdi: sicut cũ dicit aliqs impator vel rex creari: q̃ creatio ñ ẽ de nihilo: nec p hoc accipit aliq̃ esse nouũ absolutũ: vt cõmunius dicit: sz tñ relatio noua dñi ad subditos. Et ꝓb' patz ab argumẽtũ q̃ fiebat supius ex hac auctoritate. Dicendũ igit: q̃ sicut ꝓdictũ ẽ: hic ponit emanatiõis sapiẽtie genite q̃dam ꝓmitas respectu ois alteri' emanatiõis: nõ solũ creaturaꝝ: sz etiã spiritussancti: eo mo loquẽdi q̃ emanatio filij dr ꝑma: et spũssancti secũda sic spũssanct' dr i trinitate tertia ꝑsona: licz eni in diuinis psonis ⁊ earũ emanatiõibus nõ sit ꝑius ⁊ posterius duratioe vel natura: tñ est ibi fm aliqs ꝓpositas et posteriozitas originis: qz vna psona ẽ ab alia: ⁊ nõ ecõuerso: ⁊ fm oẽs ẽ ibi ꝓpositas ⁊ posteriozitas fm nostrũ modũ intelligẽdi: nã emanatio vbi ꝑintelligit emanationi amoris. Sic igit dicit i Prior oĩm creata ẽ sapiẽtia. i. p eternã generationẽ ꝓducta: ⁊ q̃ iste sit intellectus auctoris: videt ex hoc q̃ ifra. xxiiij. Anteq̃ i psona hui' sapiẽtie loquẽs dicẽt. Ab initio ⁊ añ secula creata sum. ꝑmisit dicẽs in psona eiusdẽ sapiẽtie: Ego ore altissimi ꝓdij ꝓmogenita añ omnẽ creaturã. p hoc insinuans q̃ h' sapie creatio: nõ ẽ aliud q̃ ei' eterna ꝓcessio Locutiões tñ iste ⁊ ꝑsiles nõ sũt extẽdende: sz magis cauẽde a fidelib': qz fauẽ vident errori Arrij. q̃ dixit dei filiũ eẽ ꝑmã creaturã: si tñ iueniant i dictis sanctoꝝ: vel libris sacre scripture canonicis: vel nõ canonicis receptis ab eccl'ia ad legendũ: q̃lis ẽ iste: vt dicit hiero' i ꝓlogo galeato: pie sunt exponẽde. k Et intellect' prudẽtie ab euo. Est aũt intellect' habitus ꝓncipioꝝ. Itẽ oẽs morales vtutes ꝓnectunt prudẽtie: ⁊ iõ ꝓncipia virtutũ moraliũ dicũt ꝓncipia prudẽtie: igit qz noticia hoꝝ ꝓncipioꝝ supemineñter ẽ in sapia genita: iõ dr: Intellectus prudentie ab euo. i. ab eterno: euũ eni ẽ q̃si mediũ inter eternitatẽ ⁊ tpus: ꝓpter q̃ aliq̃n ponit ꝑ tpe: ⁊ aliq̃n ꝑ eternitate: eo q̃ mediũ ptiçipat cũ vtroq; extremo. potest etiã dici ab euo ꝓprie dicto: eo q̃ eternitas ꝓpter sui simplicitatẽ assistit euo ⁊ tempi: ⁊ cuilibz eoꝝ pti. l Fons sapiẽtie. Hic ꝓñter agit de emanatiõe sapie exteriozi: ꝑ hoc q̃ ei' effectus creatur' cõicat. Et hoc ẽ q̃ dr: Fons sapiẽtie. i. ex q̃ deriuant effect' sapie: tanq̃ quidã riuuli: est supple m Verbũ dei. q̃ idẽ ẽ cũ sapia genita. n In excelsis. nã ꝑmo fuit i angelis sanctis: ⁊ ꝓñter i aliis creaturis. o Et ingressus illi' mãdata eterna. Dicũt aũt ingressus sapie ad hoies ei' reuelatiões: ⁊ maxie notabiles: illa vo fuit valde notabilis: q̃ descẽdit in montẽ synai legẽ dãdo audiẽte cũcto pplo: vt habet exo. xx. iõ subdit: Mãdata eterna. tũc eni dedit decalogi ꝓcepta: q̃ dicũt eĩna: eo q̃ sũt via deueniẽdi ad vitã eĩnã: Matth. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. Sz qz posset aliqs credere: q̃ ꝑ tales reuelationes sapia dei pfecte cognosci posset. Iõ hoc remouet dicẽs: ꝑ Radix sapientie cui reuelata ẽ: q. d. nulli: tũc eni radix alicui' reuelari dr: qñ pfecte cognoscit. q Et astutias illi'. i. subtilitates ꝙ mala: r Quis agnouit. q. d. null': tanta eni ẽ: q̃ de malis elicit bona: vt dic aug'. i enchiridion. s Disciplina sa. cui reue. ⁊ mani. est. ſ. pfecte. hoc eni ꝓportat maifestatio. q. d. nulli: qz nlla creatura capax est

talis noticie cū sit infinita. t Et mltiplicationē igref sus.i.effectus ei⁹. v Quis intellexit.q.d.nulla creatura: Licet eni xp̄s inquātū hō habeat noticiā creatam oim effectuū dei q̄ facti sunt ⁊ fiēt: nō tn̄ habet noticiā oim possibiliū a deo fieri:et q̄ talis noticia ē dei ꝓpria ideo subditur: x Unus ē altissimus.

Unus ēst altissim⁹ creator oim: oipotēs: et rex potēs ⁊ metuēd⁹ nimis: sedēs su' p thronū illi⁹: ⁊ dñans de⁹ Jp̄e creauit illā i spiritūsanc'to:et vidit ⁊ dinumerauit ⁊ mēsus ē. Et effudit illam sup oia opa sua:et sup oēm carnē: sm dātū suum p̄bet illā diligētib⁹se. Timor dñi gloria et gloriatio:et leticia et corona exultatiōis. Timor dñi delectabit cor: et dabit leticiā ⁊ gaudiū i lōgitudinē dierum. Timenti dñm bñ erit in extremis:et

nā est ipa bonitas p centiam. y Creator oim. per suā potentiā: ideo subdit: Omn po tēs. Et q̄ nō solū est oim rerū creator: sz etiā gubernator:subdit: a Et rex potēs ⁊c. sedēs sup thronū illius.s.sapiētie:p q̄ designat ptas iudiciaria:q̄ attribuit filio:q̄ est sapiētia genita:Jo. v. Pat oēm iudiciū dedit filio. b Jp̄e.s. pater. c Creauit illaz. mō supradicto. d In spūsancto. nō p̄ncipaetiu: q̄ spūssanc⁹ nō est p̄ncipiū filij:sz pcomitatiue: q̄ tres psone:sūt coeḡles ⁊ coeterne. e Et vidit ⁊c.i.pfecte cognouit: pat eni pfecte cognoscit filiū. f Et effudit illā sup oia opa sua. q̄ sapia dei q̄ est attributū filij: relucet in oibus opib⁹ dei ⁊ q̄ natura hūana rōne intellect⁹ sup alia corpalia capax est effect⁹ sapie diuine:iō subdit: g Et sup omnē carnē.i.sup omnē hoiem:quē illūinat naturali lumine intellect⁹: Joh.j. Illūinat oēm hoiez veniētē i hūc mūdū sz q̄ sup h⁹ dat iustis lumē grē:iō subdit: g Scōm datū suū ⁊c.s.lumis nālis. Prebet illā diligentib⁹se. Et sequit: h Timor dñi. Postq̄ auctor declarauit p̄ncipiū effectiuū sapie: hic p̄ter declarat aliud p̄ncipiuz disp̄ositiuū:q̄ dr timor. Nā sic puer ad sapiaz hūanaz disponit:⁊ i ea p̄ficit timēdo magr̄m:sic hō se habet ad diuinā sapiētiā timēdo deū. Ad euidētiā dicendoz sciendū q̄ timor a doctorib⁹ diuidit in timorē mūdanū: seruilē:initialē:⁊ filialē. Obiectū eni timoris est malū: q̄ ē duplex.s.pene ⁊ culpe.si igit ꝓp̄ malū pene q̄ aliq̄s timet: auertat a deo p peccatū mortale: dicit timor mūdan⁹ vl̄ hūan⁹. Si āt ꝓp̄ malū pene q̄ timet puer tat ad deū ei inhērēdo:⁊ hoc p̄ncipaliter ꝓp̄ vitationē hui⁹ mali: hoc nō ē nisi ꝓpter amorē boni ꝓp̄ij q̄ timet puari:⁊ q̄ diligit:in eo p̄ncipaliť finē p̄stituēdo:⁊ talis timor dicit seruilis:nec stat cū charitate:q̄ p̄ncipaliter facit diligē bonū diuinū. Si aūt aliq̄s deo inhereat ꝓpter malū culpe q̄ timet: sic dr timor filialis: ꝓp̄rie ē eni filioz timere offensā p̄is. Si aūt ꝓp̄ vtrūq; malū deo inhereat:p̄ncipaliť tn̄ ꝓpter malū culpe ne deus offendat:sic dr timor initialis:differēs a filiali:sic impfectū a pfecto:⁊ sic stat cū charitate min⁹ tn̄ pfecta:igit q̄ actor iste loquit de timore ꝑt stat cū charitate: vt pz ex suo ꝓcessu: iō loquit h tn̄ de timore filiali ⁊ initiali Sic q̄ ꝓcedit: q̄ p̄mo declarat timoris dei fructū:secūdo incitat ad ipm timendū:ibi Cōcupiscēs sapiam fili. Pria adhuc i duas:q̄: p̄mo ostendit fructū timoris in adeptiōe boni:secūdo i vitatōe mali:ibi Timor dñi expellit peccatū. Pria adhuc i duas. Naz p̄mo agit de timore filiali:secūdo de initiali:ibi Initiū sapie. Circa p̄mū ponit p̄mo fructū timoris filialis ꝓ statu patrie cū dr: h Timor dñi gloria.q̄ p ipm meret ds gloriā. Et dicit h gloria ꝓ glie hitu. i Et gliatio. ꝓ ei⁹ actu. k Et leticia. ꝓ ei⁹ diffusiōe ad inferiores vires aie:q̄ erit in resurrectōe tūc ei aie gloria redū dabit ad corp⁹:⁊ p cōsequēs ad vires sensitiuas q̄ si tot⁹ p̄ducti: talis aūt diffusio vocat leticia a latitudie dicta:q̄si q̄daz laticia l Et corona exultatiōis. ꝓp̄ triūphū p fectū de aduersarijs: m Timor dñi delectabit cor. meritorie: q̄ p eū meret fruitōz beatā q̄ ꝓprie vocat delectatio:q̄si de alio lactato. Nā bti lactāt vberib⁹ diuine cōsolatiōis. n Et dabit leticiaz ⁊ gaudiū. dicit Gaudiuz ꝓpter gloriā aie: et Leticiā. ꝓpter redādantiā ei⁹ ad corp⁹: vt dictū est in die defunctiōis sue bñdicet. Dilectio dei honorabilis sapia:q̄ub⁹ aūt apparuerit i visu:diligūt eam:in visione ēt i agnitiōe magnaliū suoz. Initiū sapientie timor dñi: ēt cū fidelibus in vulua ꝓcreatus est: ēt cum electis feminis gradit:ēt cū iustis ⁊ fidelibus agnoscit. Timor dñi scie religiositas Religiositas custodie ⁊ iūstificabit cor: iocūditatem ātq; gaudiū dabit. Timēnti deus bñ erit:ēt in diebus ꝓsolatiōis ill⁹ benedicetur

o In lōgitudinē dierz.i. sine fine. Cōsequēter ponit fructū timoris filialis ꝓ statu vite:cū dicit: p Timēti deū bene erit i extremis. vite p̄ntis:q̄ talis timor cauere facit dei offensam:et sic excludit demonū ptātes: ⁊ meret sanctoz angelorz assistentiā:luc. xvj. Factū ē aūt: vt morerer mendic⁹: ⁊ portaret ab angelis i sinū abrahe. q Et i die defunctionis sue benedicet.a deo:⁊ homib⁹ sibi bona impcātib⁹. s Quib⁹ aūt apparuerit in visu ꝓ reuelatiōez ꝓphetica t Diligūt eā i visiōe.s. ꝓphetica q̄ ē donū dei. v Et i agnitiōe magnaliū suoz. q̄z cognitio ē delectabil. Et q̄ ex supradictis posset aliq̄s credē:q̄ p dictoz fructuū timor esset mag causa q̄ charitas:iō h⁹ remouet. o. r Dilectio dei honorabil sapia.i.excellētior i acq̄sitiōe sapie: q̄ accipit hic ꝓpter icludit oēm vtutē:vt dictū ē supra. x Initiū sapie. hic p̄ter agit de timore initiali:q̄ de ipfecto ad pfectū ꝓcedit: vt p̄dictū ē:iō dicit:Initiū sapie.licet aūt timor seruilis disponat aliq̄lit ad sapiaz: inquātū retrahit a peccato ꝓp̄ penā:⁊ p h⁹ habilitat hō:vt tandē retrahat a peccato ꝓpter offensā:⁊ sic ē aliq̄ mō p̄ncipiū sapie: tn̄ istō p̄ncipiū ē extrīsecū a sapia sic ē a charitate:sz timor initialis ē p̄ncipiū intrinsecū:sic fūdamētū est p̄mū p̄ncipiū domus intrinsecū: ⁊ similiter domini timor est principiū intrinsecū spiritualis edificatiōis. y Et cū fidelib⁹ ⁊c.i. in baptismo:q̄ ē spūal generatio in q̄ dat gratia spūssancti. Pōt etiā accipi ad lrāz de sanctificat i vtero mris. Pōt etiā exponi de alijs inquātū puer aiat⁹ adhuc exīs i vtero mris hz quādā disp̄ositionē quāuis longinq̄ ad gr̄e receptionē. z Et cū electis feminis gradit:deducēdo eas ad virtutē augmētū. a Et cū iustis ⁊ fidelibus agnoscit.s.esse per opa exteriora virtutū:ista tn̄ cognitio ē tn̄ cōsecuralis:q̄ timor iste cōnexus est charitati:q̄ nō cognoscit p certitudinē ab habente:⁊ multo minus ab alijs. b Timor domini scientie religiositas.i. religatio scientie circa deum:ne effluat ad inquirendū curiosa. c Religiositas custodiet:⁊ iustificabit cor.ne effluat ad diligē dū idebite vana et curiosa delectabilia. d Jocūditate.i p̄nti ex puritate pscie. e Atq; gaudiū.i futo p adeptiōez glie:iō sb̄dit: f Timēti de.bñ erit.nā i patria nullū erit malū. g Et i die⁹ ꝓsolatiōis ill⁹.i. fruitōis bte. h Bñdicet.

ā deo ⁊ angelis. i Plenitudo sapie timor dñi. qz ducit ad gloriā: in q̄ est plenitudo sapie in visiōe beata. k Et plenitudo a fructib⁹ illi⁹. qz fruitio beata insepabilis ē a visiōe. l Omne donū illi⁹ implebit a generatiōib⁹. qz dona dei ꝓplent in patria ad quā ducit timor: vt dictū ē. m Et receptacula. idest vires aie q̄ replebunt in patria ex sūma pfecti one. n Corona sapientie timor dñi. qz mereť corōnaz glorie solis sapiētib⁹ debitā o Replēs pacē ⁊ salutis fructū. qz gloria quā mereť timor satiat totaliť appetitum. p Uidit ⁊ dinumerauit eā. s. sapiētiā ad quā pfecte venire facē tior. p Utraq; aūt. s. sapia ⁊ timor. q Sūt dona dei. h⁹ dicit ne crederet aliq̄s: q̄ solus timor sit dei donū: ⁊ nō sapia. r Sciētiā. i. noticiā speculabiliū necessariaz ad salutē. s Et intellectū prudētie. i. noticiā moraliū necessariā ad salutē. t Sapiētia ꝓpartiť. i. diuidet: nō tñ sic itelligendo q̄ hec duo: scz timor ⁊ sapiētia sepent ab inuicē: qz sunt cōnexa charitati: sed qz hec duo dant multis homib⁹ ⁊ distinctis:

Plēnitudo sapiētie: timere deū: ēt plenitudo a fructib⁹ illi⁹. Omne dōmū illi⁹ iplebit a generationib⁹: ēt receptacula a thesauri illi⁹. Cōrona sapie timor dñi: rēplēs pacem ⁊ salutis fructū: ēt vidit ⁊ dinumerauit eam. Utrāq; aūt sūnt dona dei Scientiā ēt intellectū prudētie: sapiā ꝓpartiť: ⁊ gliā tenentiū se exaltat. Rādix sapie ē timere deū. ēt rami illi⁹ lōgeui. In thēsauris sapie intellect⁹. ēt sciētie religiositas: ēxecratio aūt peccatorib⁹ sapia. Timōr dñi expēllit peccatū. Nām qui sine timore est: nōn poterit iustificari: irācūdia eni ai⁹ sitatis illi⁹ subuersio illi⁹ est Usq; i tēmp⁹ sustinebit patiens: ēt postea redditio iocūditatis. Bonus sensus ūsq; i temp⁹ ābscōdet vba illius: ēt labia mltoꝝ enarrabūt sensū illi⁹. In thēsauris sapie significatiō disciplīne: exēcratio aūt peccatori cultura dei. Fili cōcupiscēs sapiētiā ꝓserua iusticiā: ēt deus pbebit illā tibi. Sāpiētia eni ⁊ disciplina timor dñi: ēt qō bñplacitū ē illi: fidēs ⁊ mansuetudo: ēt adiplebit thesaūros illius Nōn sis incredulus timori dei: ēt ne accesseris ad illuz dūplici corde. Ne fueris hypocrita i ꝓspectu hoim. ēt nō scādaliçeris in labijs tuis. Attēdē in illis nē forte cadas: ēt adducas aie tue i hōnorationē: ēt reuelet de⁹ absconsa tua: ēt i medio synagoge ēlidat te: quoniam accessisti māligne ad dominum: et cor tuum plenū est dolo et fallacia.

Capitulū. II.

rū enarrabūt sensū illi⁹. sic pz de dauid: cui⁹ sensū mlti ꝓmēdant: eo q̄ patiēter audiuit verba semei ꝓteruiētis ij. reg. xvj. p In thesauris sapie. i. iter ei⁹ pciosa. p Significatio disciplīne. q̄ aliq̄s patiēter tolerat molestias: tanq̄ flagella dei sic pīs corripiētib⁹ sz qz pctōres obstinati ex talibus nō emēdant: sz a deo magis elōgant: iō sb̄dit: q Execratō aūt pctoribus cultura dei: q̄ colit: fide: spe: et charitate: vt dic augꝰ. i enchiridiō r Fili ꝓcupiscēs Postq̄ ostēdit timoris fructū: hic ꝓnter inducit ad timorē habēdū: ⁊ pmo ex cōsideratiōe mali: secūdo ex ꝓsideratiōe boni: ibi Qui timetis dñm. circa medium capituli. ij. Pria in duas fm ꝓsiderationē duplicē mali. s. culpe ⁊ pene: secūda incipit i pncipio secūdi capitli. Pmo igiť inducit ad timorē habendū ex ꝓsideratōe mali culpe: qō per timorē euitat dicē) r Fili ꝓcupiscēs sapiaz. cui⁹ initiū ē timor: vt dictū est. s Cōserua iusticiā. nemi nocēdo ⁊ deo reuerētiā exhibēdo. t Et de⁹ pbebit illā tibi. qz dat eā omib⁹ se disponētib⁹ affluēter: Jacobi. j. v Sapiētia enim ⁊ disciplina timor dñi. s. est initiatiue. Et dicit sapientia q̄tum ad noticiā de diuinis: ⁊ disciplina: q̄tum ad mores. x Et qō bñplacitū est illi. s. deo. y Fides ⁊ mānsuetudo. s. est ipe timor initiatiue: qz facit acq̄escere articulis fidei: ⁊ rēpmere motus iracūdie. z Et adimplebit. s. deus. a Thesauros. bonoꝝ spiritualiū. b Illius. qui timet deum. c Non sis icredulus timori dñi. i. illis qui incutiūt timorē eius: sicut est iudiciū extremū: ⁊ dura punitio peccatoꝝ. d Et ne accesseris. ad eū in ecclesia. e Duplici corde. i. ptendēs exterius bonitatem: ⁊ interius habēs iniquitatē: ⁊ qm hoc faciūt hypocrite: subdit: Ne fueris hypocrita nē. f Et non scandaliçeris in labijs tuis. q. d. si detegatur veritas mēdax apparebis: ideo subdit: g Attende i illis. s. labijs tuis: nō plus dicēdo de tua bonitate q̄ sit in veritate. g Ne forte cadas i pec. manifestū. h Et adducas aie tue. i. tibi ipi accipiēdo ꝓ toto partem nobiliorē. i Inhonorationē. i. deiectionē cazaz deo ⁊ homibus. k Et reuelet deus absconsa tua. i. occulta peccata. l Et in medio synagoge. i. cōgregatione fideliū. m Elidat te. grauiter puniendo. eo q̄ n Maligne cē. sicut pz actuū. v. de Anania ⁊ Saphira quos in cōuētu fideliū interfecit subito: eo q̄ mētiti sunt fraudādo de agri pcio.

FIli accedēs ꝛc. Postꝫ auctor induxit ad timē dum deū ex ꝓsideratiōe mali culpe qō p dei timorē euitat: hic ꝓnter ad idē iducit ex ꝓsideratiōe mali pene qō p timorē dei leuī tolerat: dicēs: a Fili accedens ad seruitatē dei. p cōceptū melioris ꝓpositi. b Sta in iustitia. erga ꝓximū. c Et i timore. erga deū. d Et ꝓpara animā tuā ad tentatiōz. ꝛ diabolū: q̄ talibus aduersa nititꝫ procurare. ij. Timo. iij. Oīs qui pie viuere volūt i xpo psecutiōz patient. e Deprime cor tuū. motū ipatietie reprimēdo. f Et sustine. patiēter aduersa tolerādo. g Inclina au. tu. et exci. vba itellect⁹. idest vba ad patientiā inducentia: vt de passiōe xpi ꝛ h⁹mōi. h Et ne festines in tpe obductōis. i. clausionis sensuū: qō fit tpe mortī. q. d. ñ desideres mortē fract⁹ ꝓpt aduersitatis ꝓlixitatez. i Sustine ꝛ sustētatōes dei. i. aduersa patiēter tolerado i qb⁹ deus sustētabit te. j. cor. x. Fidelis de⁹ q̄ nō patiet vos tentari supra id qō potestis: sz faciet cum tentatiōe ꝓuentū vt possitis sustinere. k Cōiūgere deo. p amorē. l Sustine. aduersa patiēter. m Ut crescat i nouissimo vita tua. de vita corruptibili ad einā trāseūdo. n Oīne qō tibi applicitū fuerit. ꝓspere vel aduersuz: o Accipe. cū gfarū actiōe. p Et i dolore corpis. inflicto tibi. q Sustine. patiēter ꝓpter aūm: exēplo beleazari dicētis. ij. mach. vj. Tu scis dñe q̄ cū a morte possez liberari: graues corpis sustineo dolores: scōm aūm vō ꝓpt timorē tuū libēter hec patior. r Et i hūilitate tua. i. deiectiōe corpali. s Patientiā habe. ꝛ ratio subdit: t Qm̄ i igne ꝓbat aurū. i. approbat: q̄ purgat et meliorat. v Homies vō receptibiles. discipline dei: x In camino hūiliatōis. purgant ꝛ a deo approbant. y Crede deo. ꝓmittēti ꝓmiū ꝓpter patiētie exercitiū. z Et recupabit te. de tempali afflictiōe ad einā cōsolatiōez sz q̄ fides sine opib⁹ mortua ē: iō subdit: a Et dirige viā tuā. i. opa tua i deū. b Et spera i illū. secuz ꝓmiū expectādo. c Serua timorē illi⁹. s. castū q̄ caueat offē sā dei. d Et i illo veterasce. q. d. nō timeas deū tantū ꝓ hora: sic illi q̄ audiūt tonitruū vl̄ vidēt ūminē piculū q̄ cessante recedūt a dei tiore: iō ꝓcludit: e Metuētes do. susti. mis. ei⁹. i. patiēi expectate. f Et nō deflectat ab illo. p ipatietiā. g Ne cadat. i. gehēnā. g Qui timet deū. Postꝫ induxit ad timorē dñi ex ꝓsideratōe mali: h ꝓnter ad idē inducit ex ꝓsideratiōe boni. Circa qō ꝑmo facit ꝓpositū: secūdo ꝓcludit itentū: ibi Qui timet dñm. Pria in duas: q̄ primo facit ꝓpositū ꝓmittēdo: secūdo ꝓmināndo: ibi Ue duplici corde. Circa ꝓmūꝫ ad dei timorē inducit ex ꝓsideratione bonoꝝ ide sequētiū q̄ sunt fidei: spei: ꝛ charitat⁹ augmentū. Nā timor castus ē illi⁹ annexꝰ: iō crescūt ipo crescēte: ꝛ q̄tū ad primū dicit: g Qui timetis dñm credite illi. q. d. ꝓsequēs ē: vt fides in vobis magis scrueat: ꝛ nō euacuabit merces vīa: sz magis augmētabit: q̄tuz ad secūdū subdit: h Qui timet⁹ dñm sperate i illū. q. d. ꝓns ē: vt certꝰ expectet⁹ premiū. Est ei spes certa expectatio future beatitudinis ex gra ꝛ meritis ꝓuenies: iō subdit: Et in oblectatiōz ꝛc. q̄tū ad tertiū subdit: i Qui timet⁹ dñm diligite illū. feruētius amando. k Et illūinabūt corda vīa. clarī⁹ cognoscendo: nā amor penetrare facit intima ipius amati. l Respicite. ꝓnter ad ꝓpositū i duē exēplū dī. Respicite filij natōes hoim. p aspectū libroꝝ sanctoꝝ: in q̄b⁹ scribūt facta patrū: vt abrahā isaac ꝛ ceteroꝝ. m Et scitote q̄ null⁹ sperauit i dño. veracit: n Et cōfusus ē. finaliter: sed reportauit gloriā i pñti: vt frequēter: ꝛ in futuro sp. o Quis enī pmānsit i mādatis ei⁹. ea custodiēdo. p Et derelict⁹ ē. i. ꝓuat⁹ auxilio dīnio. q Aut q̄s inuocauit ꝛc. q. d. null⁹: ꝛ subdit ratio: r Qm̄ pi⁹ ē et misericors deus ꝛc. et patz littera. s Ue duplici corde. Hic ꝓnter inducit ad timorē dei ꝓmināndo penam: ꝛ p ꝓns boni amissiōnē carētib⁹ dei timore: dicēs: Ue duplici corde. i. pre tēdēti bonū exteri⁹: ꝛ hūti malū iteri⁹. t Et labijs sceleste. i. ꝛ deū blasphemis. v Et manib⁹ malefaciētib⁹. s. hoicidio: rapina: ꝛ h⁹mōi. Et sic tangit ħ triplex peccatū. s. cordis: oris: ꝛ opis ꝓcedēs ex defectu diuini timoris. x Ue dissolutis corde ꝛc. q̄z cor ē solutū ꝛ separatū p infidelitatē a deo. y Et iō nō ꝓtegent ab eo. s. a malo culpe i pñti: ꝛ a malo pene i futuro. z Ue hijs q̄ pdiderūt sustinētiā. i. patiētie ꝑutē. a Qui dereliq̄rūt vias rectas ꝛc. Sic enī declinare a malo ꝛ facē bonū sūt due ptes iustitie: sic p oppositū deserē bonū ꝛ facē malū sī due ptes iniustitie. b Et q̄d faciēt cū inspicere. i. punire c Lepit dñs. licet enī oia nuda ꝛ apta sint oculis ei⁹: hebr. iij. tn dī inspicē peccata q̄n punit ea. d Qui timēt. hic ꝓnter ꝓcludit intētū. s. q̄ ex timore dei ꝓcedit multiplex bonū dī. Qui timēt dñm nō

erūt incredibiles verbo illius. sed magi credibiles. e Et q̄ diligūt illū tē. q̄ vera fides p dilectionē opat. f Qui timēt dñm inq̄. q̄ bñ pla. si ei. nā de volūtate eī' iplenda si soliciti. g Et q̄ diligūt illū replebūt lege ipi'. q̄ pleitudo legis ē dilectio: Ro. xiij. g Qui timēt dñm ppa. cor. sua. p mūdiciā interiorē.

Qui timēt dñm ingrēt que bñplacita sūt ei: et q̄ diligūt eū replebūt lege ipi'. Qui timent dñm pparabūt cor' da' sua: et i ꝓspectu illi' sanctificabūt aias suas. Qui timēt dñm: custodiūt mādata ei': et patiētiā habebunt usq̄ ad inspectionē illi': dicētes: Si pēnitētiā nō egerim': incidēm' i man' dñi: et nō in man' hoim. Secūdū eni magnitudinē illi': sic et misericordia illi' cuj ipo ē.

h Et i ꝓspectu illi' sanctificabūt aias suas. q̄ nō i ꝓspectu hominū tm: qō ē ꝓpriū hypocritaꝝ. i Qui ti. do. custo. mā. eius. cor. de retinēdo: q̄ ope adiplēdo. k Et patiētiā habebūt. in aduersis. l Usq̄ ad inspectionē aie illius. q̄ accipit h aia p volūtate diuina: q̄ tunc aspicit patiētes q̄n eos liberādo reddit gaudētes. m Si pententiā nō egerim' de peccat: a q̄bus hō nō pōt in pñti vita esse i munis totaliī: iuxta illō. j. Joh. j. Si dixerim' q̄ peccatū ñ habem' ipi nos seducim'. n Incidem' i man' dñi. i. diuinam punitionē valde grauē: hebī. x. Horrēduz ē incidere i man' dei viuētis. o Scom eni magnitudinē ipi'. i. potestatē puniendi obstinatos. p Sic q̄ misericordia illi'. penitētib' pcendo. q Cū ipo ē. nam vtraq̄ est eadē cū essentia diuina.

Capitulum. iij.

Fliij sapiētie ecclesiā iu stoꝝ: et natio illorum obediētia q̄ dilectio. Judiciū pēis audite filij: et sic facite vt saluī sitis. Deus eni honorauit patrē in filijs: et iudiciū mris exqrēs firmauit i filios. Qui diligit deū exorabit p peccat: et cōtinebit se ab illis: et in oratione diex exaudiet: et sic q̄ thesauriçat: ita q̄ honorificat matrē suam. Qui honorat patrē suū iocūdabit i filijs et in die oratonis sue exaudietur. Qui honorat patrem suū vita viuet longiore: et q̄ obedit pri refrigerabit matrē. Qui timet dñm honorat parētes: et q̄si dñs seruiet his q̄ se genuerūt: in opere q̄ in sermone et omi patientia. Honora patrem tuū vt supueniat tibi benedictō a deo. et bñdictio illi' i nouissimo manet. Benedictio patris firmat domos filiorū: maledictio autē matris eradicat fūdamēta. Ne glorieris i ꝓtumelia patris tui nō n ei ē tibi glia sed ꝓfusio Glōria. n. hois ex honore pēis sui: q̄ dedec' filij: pr̄ sine

Capitulum. iij.

Fliij sapiētie. Posq̄ auctor tractauit de origine virtutū: hic ꝓnter agit de exercitio eaꝝ. Et diuidit in duas ptes: q̄ p̄mo tractat de h' mōi exercitio: secūdo de statib' in quib' fit hec exercitatio. xxiij. ca. Pria adhuc i duas: q̄ p̄mo tractat de virtutū exercitio i ordine ad pximū: secūdo i ordine ad deū. xiij. ca. Pria adhuc in tres ꝑm q̄ pxim' ē supior: inferior: vel equal: q̄ p̄mo tractat de vtutū exercitio ad supiores: secūdo ad inferiores: ibi Ignez ardentē: tertio i ordie ad pares. xij. ca. ibi Nō agnoscit amicus. Parētes aūt sūt supiores: q̄ sunt honorādi: iō tractat hic de honore pentū. Et diuidit i duas ptes. s. pncipalē q̄ i cidentalē q̄ incipit ibi: Fili i māsuetudine. Sciēdū tm q̄ iste diuisiōes q̄ supra ꝓdicte q̄ subsequētes vsq̄ ad. xliij. caplm excluſiue nō sūt ita pcise: q̄n de ptinētib' ad ptes aliqs tractet aliq̄d i aliqs ptib': q̄ econuerso: q̄ h' ꝓpter ꝓnexionē vtutū: de quib' agit i hoc libro. Pars aūt pēis i duas diuidit: q̄ p̄mo ꝓbat q̄ pentes sint honorādi: secūdo fili' excitatur ad executionē hui' obsequij: ibi Honora patrē tē. Q̄ autē parētes sint honorādi: p̄mo ꝓbat auctoritate diuini pcepti Exo. xx. Jnī pentes vo de' est p̄m': ex q̄ ois patnitas in celo q̄ in terra nomiat: Eph̄. iij. iō dicit: a Filij sapie. i. dei q̄ est ipa sapia p eētiā. b Eccl'ia iustoꝝ: q̄ sunt dei filij p adoptiōis graz. c Et natio illoꝝ obediētia q̄ dilectō. sic de homie notabilit liberali nō solū dī: q̄ sit liberalis i cōcreto: sed etiā liberalitas i abstracto: ppi q̄ subdit: o Judiciū pēis. i. decretū dei q̄ pater est pncipalis: vt dictū est.

e Audite filij. aure corpis q̄ ētē mētl. f Et sic facite vt saluī sitis. q̄ nō auditores legis. s. tantū: sed factores iustificabunt: Ro. ij. g Deus eni honorauit patrē. i. honorari pcepit. h Jn filijs. i. p filios. i Et iudiciū mris. i. decretū suū de honore mris. k Exquirēs firmauit i filios. q̄ firmū exquirit obseruatores ad pmiādum: q̄ trāsgressores ad puiēdū: q̄ quia honor parētū tūc ē meritor' vite eine: q̄n fit ex charitate: iō subdit: l Qui diligit deū exorabit p peccatis. p̄teritis. m Et cōtinebit se ab illis. cauēdo a rcidiuo n Et i oratione di erū. i. quā facit p adeptiōe vite eterne: q̄ p dies significat: puer. iij. Longitudo diex i dextera eius. o Exaudiet. Oro ei ip est exaudibil q̄n ē pia: p se: q̄ pseuerās: sic ē in ꝓpositio. p Et sicut. hic ponit secūdarō q̄ accipit ex p̄te boni ex honore pentū ꝓsequēdi eū dī: Et sic q̄ thesauriçat. aggregās sibi ꝑciosa: q Ita q̄ hono. ma. suā. s. cōgregat sibi merita ꝑciosa. r Qui ho. pa. suū iocū. i filijs. nam habebit filios sibi obedientes q̄ se honorātes: qō ptingit vt in plurib': q̄n filij sunt patrū imitatores. s Et i die oratonis sue. i. facte pro se. t Exaudiet. hec est eni vna de pditiōib': q̄ facit oratonem semp exaudibilē. v Qui honorat patrē suū vita viuet lōgiore. sic eni p̄omittit i pcepto dei: Exo. xx. Honora patrē tuū q̄ matrē vt sis lōgeu' sup terrā. x Et q̄ obedit patri refrigerabit matrē. i. ꝓsolabit eā. y Qui timet dñm honorat pentes. ne sit transgressor diuini pcepti. z Et q̄si dñis seruiet his q̄ se genuerūt ope q̄ sermōe. i. veraciter q̄ sine fraude. a Et omi patiētia. bon' eni fil' habz patiētiā: etiā si pat eum increpet sine culpa. b Honora patrē tuū. Hic ꝓnter iducit ad executiōz honoris parentū. Et p̄mo omi tpe generalit: secūdo tpe senectutis specialit: ibi Fili suscipe. Prima i duas: q̄ p̄mo inducit filios ad honorē parētū: secūdo retrahit eos a ꝓtumelia eorum: ibi Ne glorieris. Circa p̄mū dicit: b Honora patrē tuū: vt veniat tibi benedictio. i. multiplicatio i bonis tpalib' q̄ spūalib'. c Et bñdictō il. i no. manet. i ꝓsecutiōe vite btē. d Bñdictō pa. fir. do. filiorū. sic p̄z de bñdictiōe isaac: gen. xxvij. e Maledictio āt matera. fūdamēta. domoꝝ filioꝝ sibi rebellātiū. f Ne glier'. hic ꝓnter retrahit filios a ꝓtumelia pentū dī. Ne glieris i ꝓtumelia pēis tui. q̄ subdit rō: g Nō ē ei glia scz tibi. h Sed ꝓfusio. q̄ pr̄ manet q̄dāmō i filio. Ex h' ei q̄ idiuidua corruptibilia nō pñt pmanē in seipis:

alio mō ſuppleuit dē eoꝝ ꝑmanētiā. ſ. ꝑ generatiōꝫ ſm phm. ij. de aia: iō ſubdit: i Elia eni hois ꝛc. et patet ex dicti lra. k Fili ſuſcipe. hic ꝓnter excitat filios ad honorē pentū tpe ſenectutis ſpealit: cū dicit: Fili ſuſcipe ſenectā ꝑis. tūc eni ñ ſolū idiget reuerētia filioꝝ: ſz etiā ſubſidio ipſoꝝ. l Et ſi defecerit ſen ſu: veniā da. qz ñ ē culpa ſua: ſz naturaliſ defect⁹. Et qz nō ſolū filij tenent pentibus viuis bñfacere: ſed etiā defuncti: ſubdit: m Elemoſyna eni ꝑis. i. ꝑ aia ꝑis data. n Nō erit i obli. co. deo. o Nā ꝑ peccato mſis. i. ꝑ elemoſyna ad remiſſionē ſui peccati data. p Reſtituet tibi bonū. meritoꝝium. q Et i die tribulationis. i. mortī. r Cōmemorabitur tui. ad remiſſiōez tui peccati: iō ſubdit: s Et ſic in ſereno ꝛc. ꝛ pz: ꝛ i fine cōcludit: t Quā male fame ē. i. valō male. v Qui dereliqt patrē ꝛc. nā hoc ē ꝫ naturā: iō merito ab oib⁹ diffamat ꝛ Fili in māſuetudine. hec ē ps incidētalis: ex h⁹ eni q̄ cepit de virtutib⁹ tractare: ꝛ poſtea ꝓſequit: ponit h vnū qō eſt cōmune oīm vtutū. ſ. debitū modū de q̄ tractat ꝓmo, put debz eē i agibilib⁹: ſecūdo i ſpeculabilib⁹: ibi Altioꝝa te. tertio i intriſecis motib⁹: ibi Loꝛ durū. Circa ꝓmū dꝛ ꝛ Fili in māſuetudine. i. in benigno ꝛ decēti mō. ɣ Opa tua ꝓfice. nā opa bona de genere frequēter deturpant ex indecēti mō. ʒ Et ſup hoim gloriā. ꝓmuniū a Diligeriſ. qz pauci ſūt reſpectiue: q̄ bona opa habeant ꝛ bonū modū. Stultoꝝ eni infinit⁹ ē numer⁹: eccles ꝓmo. Et qz ad debitū modū habēdū valde facit hūilitas: ſubdit: b Quāto magn⁹ es. in ptāte: ſcia: ꝛ vtute. c Hūilia te i omib⁹. Greg. homel. xxxj. tāto eſſe hūilioꝝ atqz ad ſeruiēdū deo ꝓmptioꝝ q̄ſqz debet eē ex munere: quāto obligatioꝝe ſe eē ꝑſpicit i reddēda rōne. d Et coꝝā deo iuenies gratiā. gratitudo eni ō bñficio iā accepto reddit hoiem idoneū ad aliud accipēdū. e Cū magna potētia dei ſoli⁹. ꝓpi qō pōt ſp dare gratiſ ampli⁹. f Et ab hūilib⁹ honorat. ideo dei dona eis multiplicant. g Altioꝝa te. hic ꝓnter inducit ad debitū modū i ſpeculabilib⁹ dicēs: Altioꝝa te ne q̄ſieris ꝛc ſic ſūt diuinitatis ſecreta. h Sed q̄ ꝑce. tibi dē cogita illa ſp. qz ſūt ad ſalutē neceſſaria. Ūn legit in vita patrū: q̄ quidā ſanct⁹ ꝑſbyter rogauit ō melchiſedech q̄s fuiſſet: cū de h⁹ cepiſſet cogitare peruſſit os ſuū dicēs: Ne tibi coꝛpreas: qz q̄ tibi mādauit deus vt faceres dereliquiſti: ꝛ q̄ a te nō requirit illa ſcrutari ꝓſumis. iō ſubdit i Et i plurib⁹ ei⁹ opi. ne fue. curioſus. nā i talib⁹ eſt magis vanitas q̄ vtilitas. Cetera patēt ex dicti vſqz ibi: k Plurima eni ꝛc. oīa ſūt tibi. illa. ſ. q̄ ſancti ꝓphetis ſūt reuelata ad ſalutē hoīm: q̄bus eſt hūiliter ꝛ firmit⁹ aſſētiēdū. l Multos eni ſupplātauit ſuſpicio illoꝝ. qz ꝓſumptes de ſuo ingenio: ſuſpicant ad q̄cūqz ardua cognoſcēda ſe poſſe ꝓtingere. n Et i vanitatē detinuit ſenſus illoꝝ. nā ꝑ hoc i erroꝛes ꝛ hereſes ceciderūt o Loꝛ durū. Hic cō ſequēter inducit ad debitū modū i intriſecis motib⁹. Circa q̄ ꝑ⁹ malicia reprobat: ſecūdo bonitatē ꝓmendat: ibi Loꝛ ſapiētis. Circa ꝓmū dicit: Loꝛ duꝝ fl̄ſtit inſtinctui diuio ad bonū: ſic in coꝛpalib⁹ dicit durū q̄ nō cedit tangenti liij. metheoꝛoꝝ. p Habebit male in nouiſſimo. Nā ſic dicit aug⁹. i ſermone de innocētib⁹. hac eni animi aduerſione peruitit peccatoꝝ: vt moriens obliuiſcat ſui: q̄ dum viueret obliꝰ eſt dei. q Et q̄ amat periculū. i. occaſiōes pctoꝝ. r In illo pibit. ſic auicla volitās circa laqueū. s Loꝛ ingrediēs duas viaſ. i. hñs noticiā boni i ītellectu: ꝛ malicia i affectu. t Nō ha. ſucceſſ⁹. ꝓſpos. ſ. ſz aduerſos. v Et prauicoꝝ. i. hñs prauū coꝛ. x Jn illꝛ ſcādaliſabit. Grau⁹ ei ē ſcādalū de cāu hois lrati q̄ ſimplici. y Loꝛ nequā. i. ini quū. z Grauabit i doloꝛib⁹. iferni. a Et pec. adū. ad peccādū. i. tlis oī viuit de malo i pei⁹ pcedit. Et ſic ē de ſingulari ꝓſona: ſic de ꝓgregatiōe mala: ppi qō ſeqt: b Synagoge ſup. ñ erit ſanitas. ſpūal: q̄ ꝓſiſtit i bona diſpoſitiōe moꝝ: ſic ſaitas coꝛpis i bona diſpoſitiōe humoꝝ. c Fruteꝝ ei pcti. i. ois excuſatio pallīaſ pctī. d Eradicabit i illꝛ. nā oia nuda ſt dei oculis. e Et nō ītelliget. ſ. a pctoꝛibus q̄ nolūt diuia iudicia cogitare. f Loꝛ ſapiēt. Hic ꝓnter bonitatē oppoſitā ꝓmēdat di. Loꝛ ſapiēt ītelliget. i. cognoſcet g Jn ſapia. i. i vbis ꝛ opib⁹ ſapie p q̄ cognoſcit habitus latēs i mēte. Cetera patēt. h Ignē ardētē. Poſtq̄ auctoꝛ tractauit ō exercitō virtutū erga ſupioꝛes: ꝛ iterpoſuit vnū qō ē ꝓmune oīm vtutū: hic ꝓnter agit de vtutū exercitio erga iferioꝛes: et ꝑ⁹ erga iferioꝛes i ſubſtātia: ſecūdo erga iferioꝛes i ſapia ſeqñti ca. ibi Sapia filiꝰ ſuis. tertio erga iferioꝛes i potētia. vij. ca. Jnferioꝛes i ſbſtātia ſi pauper erga q̄s vtuoſe agit: cū eis ꝑ elemoſynā ſbuenit: iō ꝑ⁹ elyne vtutē oñdit: ſecūdo ad faciēdū eā iducit: i ꝑn⁹ ſequēti ca. Circa ꝑ⁹

honore. Fili ſuſcipe ſenectā ꝑis tui: ꝛ nō ꝓriſtes eū in vita illi⁹: et ſi defecerit ſenſu: veniaz da: ꝛ ne ſpernas eū in tua vtute. Elemoſyna eni patris nō erit i obliuione. Māz ꝑ peccato mſis reſtituet tibi bonū: ꝛ i iuſticia edificabit tibi: et i die tribulatiōis ꝓmemorabit tui et ſic in ſereno glacies ſoluent peccata tua. Quā mā le fame ē q̄i dereliqt pꝛez ꝛ eſt maledict⁹ a deo q exaſpat mſez. Fili in māſuetudine opa tua pfice: et ſup hoim gliā diligeri. Quāto magn⁹ es hūiliā te i omib⁹ et coꝛā deo iuenies gratiā: q̄oniā magna potētia dei ſoli⁹: et ab humilib⁹ honorat. Altioꝛā te ne q̄ſieris: et fortioꝛa te ne ſcrutat⁹ fueris ſed q̄ ꝑcepit tibi dē illa cogita ſp: et i plurib⁹ opibus ei⁹ ne fueris curioſus. Nō eſt eni tibi neceſſariuz ea q̄ abſcōdita ſunt videre oculis tuis. Jn ſupuacuis reb⁹ noli ſcrutari multiplicit: ꝛ i plurib⁹ ei⁹ opibus nō eris curioſus. Plurima eni ſup ſenſū hoim oſtēſa ſūt tibi Multos ei ſupplātauit ſuſpicio illoꝝ: et i vanitate detinuit ſenſus illoꝝ. Loꝛ durū habebit male i nouiſſio et q amat piculū: in illo pibit. Loꝛ igrediēs duas vias nō habebit ſucceſſus: et prauicoꝛs in illis ſcāndaliçabit. Loꝛ nequaz grauabit i doloꝛibus: et peccatoꝛ adijciet ad peccādū Synagoge ſupboꝝ nō erit ſanitas: fruteꝝ eni peccati erādicabit in illis: et nō ītelliget Loꝛ ſapiētis ītelliget in ſapientiā: ꝛ aurī bona audiet cum omni cōcupiſcētia ſapientiam. Sapiens coꝛ ꝛ i telligibile abſtiebit ſe a peccatis: et in operib⁹ iuſticie ſucceſſus habebit. Jgnē ardentem extinguit aqua: et elemoſyna reſiſtit peccatis

dicit: b Ignē ardentē extinguit aqua. ex ꝓpietate ſua. Et elemoſyna reſiſtit peccat. penā ꝓ eis debitā auertēdo: ꝓpter qđ daniel dicebat regi nabuchodonoſor: dan. iiij. Peccata tua elemoſynis redime ꝛc. i Et de ꝓſpector ei⁹ qui reddit grāz. de bonis a deo ſibi collatis: elemoſynā facies ei⁹ mēbris. k Meminit in poſtex. augmētādo ei⁹ bonū. l Et in tpe caſus ſui. i. ſue mortis. m Inueniet firmamētū. qz ſic aug⁹ dicit ſola miſericordia comes eſt defūctor. Ca. IIII.

FIli elemoſynā hic ꝓpter iducē ad elynaz faciendaz. Et ꝓmo ꝓſone ſingulari: ſecūdo ꝓmunitati: ibi Congregationi paupū. Circa ꝓmū dicit: a Fili elemoſynā paupis nō defraudes. tibi retinēdo: qđ ē tibi ꝓmiſſuz paupibus erogare: vl đ tuo denegās i caſu neceſſitat. in q̄ paupi debet b Et oculos tuos ne tranſuertas a paupe. vt ſi ñ potes exhibere manū: ſaltē exhibeas aiam ꝛ benignuz aſpectū. c Animā eſurientē ne deſpexeris ꝛc. naz afflicto nō eſt dāda afflictio: ſz ꝓſolatio. Leia patēt vſq; ibi: d Ab iope ne auertas oculos tuos ꝓpter ira. i. ſi đ ꝓterito te turbauerit: ñ dimittas ꝓpter hoc ſibi bñfacere. e Et nō relinq̄s ꝛc. tibi retro maledicere. i. nō des occaſionē paupi p tuā duriciā: vt maledicat occulte tibi: ꝛ ſubdit cauſa: f Maledicer enī tibi ꝛc. Sz ꝛ hoc videt: q nō ſit exaudibil: qz maledicē peccatū ē. Dicendū q meledicē nō accipit h ꝓ impcatōe mali culpe: q ſemp ē peccatū: nec ꝓ ipecatiōe mali pene abſolte: ſz ꝓ impcatiōe mali pene: vt vexatio det intellectū ei cui impcat: ꝛ ſic ex ſua afflictiōe ad ꝓpatiēdū alijs moueat. g Cōgregatiōi. hic ꝓpter monet elemoſynā facē ꝓmunitati dicens. Cōgregatōi paupū affabilē te facito. alloquēdo dulciter: ꝛ donū ſi potes cōferēdo: ꝛ tūc erit duplex elemoſyna. ſ. vbi ꝛ facti: ꝛ tāto melior quāto ꝓmunior ceteris paribꝫ: qz bonū quāto ꝓmun⁹ tāto diuin⁹ ex ꝓmo eſt. h Et ꝓſbytero hūilia aiaz tuā ꝛc. i. ſeni exhibe reuerētiā debitā: ꝛ nō dimittas ꝓpter eū pauperē. Liber enī iſte ꝓmo fuit trāſlat⁹ i grecū: ꝛ poſt in latinū. ꝓſbyter aūt grece idē eſt qđ ſenex latine: vñ ꝓmo de aia vbi trāſlatio noua hz. Si ſenex haberet oculū iuuenis: videret vtiq; vt iuuenis. Antiq̄ trāſlatio habz: Si ꝓſbyter haberet oculū iuuenis ꝛc. i Libera eū q̄ iniuriā patit. in h enī eſt paup k Et nō acide feras. i. egre vel moleſte ſic fruct⁹ aci-

tis: et deus ꝓſpector ē eius q reddit gratiā. Deminit i poſtex: et in tpe caſus ſui inuēniet firmamentum.

Capitulū. IIII.

FIli elemoſynā paupis ne defraudes: et oculos tuos ne tranſuertas a paupe. Aiam eſurientez ne deſpexeris: ꝛ nō exaſperes pauperē i inopia ſua. Cor inopis ne afflixeris: ꝛ non ꝓtrahas datū anguſtianti. Rogationē cōtribulati ne abiſcias: ꝛ nō auertas faciē tuā ab egeno. Ab iope ne auertas oculos tuos ꝓpter ira: et nō relinq̄s q̄rentib⁹ tibi retro maledicē. Maledicer enī tibi i amaritudine aie exaudiet depcatio illi⁹: exaudiet aūt eū: q fecit illū. Cōgregatiōi paupū affabilē te facito: et ꝓſbytero hūilia aiaz tuā: ꝛ magnato humilia caput tuuz. Declina paupi ſine triſticia aurē tuā ꝛ redde debitū tuū: ꝛ rñde illi pacifice i māſuetudine. Libera euz q iniuriā patit de manu ſuperbi: et nō acide feras in aia tua. Jn iudicā-do eſto pupillis miſericors vt pater: et ꝓ viro mīri illoz et eris tu velut filꝰ altiſſimi obediēs: et miſerebitur tui magꝫ q̄z mat. Sapia filijs ſuis vitāz iſpirat: et ſuſcipit ingrētes ſe: et ꝓbit i via iuſticie. Et q̄ui illa diligit: diligit vitā: et q vigilauerit ad illā: cōplectet placoꝛē ei⁹. Qui tenuerint illā: vitā hereditabūt: et quo introibit bñdicet deus. Qui ſeruiūt ei obſequētes erūt ſancto: et eos qui diligūt illaz: diligit deus. Qui audit illā iudicabit gētes: et qui intuet illā: pmanebit ꝓſidens. Si crediderit ei: hereditabit illam: et erūt in ꝓfirmatione creature illoz: q̄oniā i tētatiōe ambulat cū eo: et in ꝓmis elegit euz. Timorē et metum et probationem inducet ſuper illum: et cruciabit illum in tribulatione doctrine ſue donec tentet eum in cogitationibus ſuis: et credat anime illius. Et firmabit illū: et iter ad-

dus dētes moleſtat. l Jn iudi. eſto pupil. miſe. vt pr ſalua tñ iuſticia. m Et ꝓ viro mīri illoz. viduā ꝓ ſolādo. n Et eris tu velut filꝰ altiſſimi. ꝓ gre adoptiōnē. o Et miſe. tui magꝫ q̄z mr. qz miſericordior eſt q̄z illa: ꝛ potētior ad dandū meliora. p Sapia. hic ꝓpter inducit ad inuādū ſeriores i ſcia: qđ fit p doctrinā: q̄ ſubleuāt ignorātes. Et dividit i duas ptes. Nā oſtēdit ꝓ q̄libō ſapiaz habeat a deo: ſecūdo iducit ad ꝓmunicandū eā ꝓximo: ibi Fili ꝓſerua tpus. Circa ꝓmū dicit: p Sapia. ſ. icreata. q Filijs ſuis vitā inſpirat. i. ꝓpoſitū ꝛ dſideriū vite meliozis per doctrinā ſuā. r Et ſuſcipit ingrētes ſe. ſapie donū eis augmētando. s Et ꝓbit i via iuſticie. eā oñendo. t Et q̄ illā diligit: diligit vitā. nā ē vita p ētiā. v Et q̄ vigilauerit ad illā. p ſtudiū lectōnis ꝛ oīonis. x Cōplectet placoꝛē ei⁹. i. ſuauitatē: et oz a placo cas. y Et q̄ tenuerit illā corde ꝛ ope: z Hereditabunt vitā. gratie i pñti: ꝛ glie i futuro. a Et q̄ introibit. ſapiētia icreata. b Bñdicet de⁹. ſ. mltiplicando dona ſua. c Qui ſeruiūt ei obſeqñtes erūt ſcō. nā ipa eſt de⁹ q ē ſanc⁹ ſanctoꝛ. d Et eos q diligūt ꝛc. puer. viij. Ego diligētes me diligo. e Qui au. illā iudi. gētes. qz ſpūalis iudicat oīa. j. coz. ij. f Et q̄ intuet illā. p ſanctā meditationē. g Permanebit ꝓſidēs. de beatitudine. h Si crediderit ei. ſ. ſapie icreate. i hereditabit illā. i pat̄a: vbi planarie habebit ꝛ ſamiſſabiliter. k Et erūt i ꝓfir. crea. illo. i. opa eoꝛ i bono ꝓfirmata. l Cum i tentatiōe. pñtis vite. m Ambulat cū eo. ipz dirigēdo. n Et i ꝓmis eligit eū. i. cū electi q ſi ꝓmi ꝛ ꝓcipui apd deū: aſcribit ipm. o Timorē. offēſe. p Et metū. gehēne. q Et ꝓbationē. i. tribulatiōz tpalē q̄ ꝓbat bones: ſic ignis auꝛ. r Inducet ſup illū. i. pmittet iduci ad ei⁹ bonū. s Et cruci. illū. i. pmittet cruciari. t Jn tribulatiōe doctrie ſue: qz talis vexatio dat intellectū. v Donec tentet illū i cogi. ſuis. i. maiſeſtet alijs bonitatē ſue mētis: ſic. n. tētauit abraā gen. xxij. vt maiſeſtaret alijs obediētia abrae. x Et

credet anime illius. i. credi faciat eius verbis: que proce
dunt ex ꝓceptu mētis: vt sic eni fuit de abzaā post dictā
tentationē. : vñ sibi dixerūt ethei: geñ. xxiij. Princeps dei
es apud nos: ac si dicerēt vbis tuis credim⁹ sic vbis dei.
y Et firmabit illū. i bono. z Et iter addu. directū
ad illū. hypalage
est. Et ē sensus ad
ducet illū ad iter
rectū. a Et leti
ficabit illum. gau
dio iterioris ꝓscie
b Et denuda
bit absconsa sua il
li. i. reuelabit oc
culta sue sapie. c
Et thesauriçabit
sup il. sci. z itel. iu
sticie. vt sciat se et
alios dirigē i viā
iusticie. d Si
aūt oberrauerit.
p maliciā suā. e
De⁹ dereliquet eū
sic ꝓtigit sacerdo
tib⁹ z scribis iude
orū: q̄ a veritate
quā ō xp̄o cogno
uerāt per scriptu
ras ꝓphaz: errau
erūt p iuidiam
quā ꝰ xp̄m ꝓcepe
runt: eo q̄ p̄dica
bat ꝰ eoz vicia:
ꝓp̄ quō tradidit
eos de⁹ in manib⁹
romanoz: q̄ ptiz
eos occiderūt: p
ti captiuauerūt: et
i manib⁹ inimici
p̄misit eos p obsti
nationē detineri.
f Fili ꝓserua tp̄us. Postꝫ auctor oñdit q̄liter hō sa
pientiā hz a deo: hic p̄nter iducit habentē sapiaz ad cō
municādū eā. p̄imo. Et diuidit in duas ptes: qz p̄mo
agit de veritat doctrina: secūdo ō doctoris prudētia in
p̄ncipio capituli. vj. Pria adhuc i duas: qz p̄mo inducit
doctos ad ꝓmunicādū: secūdo discipulos ad recipiēdū
vj. ca. ibi Fili a iuuētute. Pria i duas: qz p̄mo doctores
iducit ad docendū veritatē: secūdo ad rescindendū sup
fluitatē: sequēti ca. ibi Nō vētiles te. Pria adhuc i duas
scz i ptē p̄ncipalē z incidētalē: q̄ incipit ibi Nō ꝓfunda
ris. Circa p̄mā iducit ad docendū veritatē cū debit⁹ cir
cūstantijs: quaz vna ē oportunitas tpis: qz sic dī eccles
iij. Temp⁹ tacēdi z tp̄us loquēdi: iō subdit: f Fili cō
serua tp̄us. Doctrina vo veritatis impedit p malā vitā
doctoris: iō subdit: g Et deuita a malo. Greg⁹ homel.
xxxvij. Cui⁹ vita despicit: restat vt ei⁹ p̄dicatio ptemnat
Impedit etiā vera doctrina: eo q̄ doctor timet vel eru
bescit tangē vicia magnoz: iō subdit: h Pro aia tua.
idest p tpali exponēda. i Ne ꝓfūdari dicē verū. Et
subdit rō: k Est eni ꝓfusio adducēs pctm̄. s. illa qua
doctor dimittit dicē verū: ne a maioribus⁹ ꝓfusiōz patiat
i ꝓspectu hoim. l Et ē ꝓfusio adducēs gloriā z grāz
scz illa q̄ sustinet patiēter ꝓpter veritatē. Itez impedit
a vera doctrina etiā p acceptōez ꝓsonaz: iō subdit: m
Ne accipias faciē. s. homis. Aduersꝰ faciē tuā. i. ꝰ aiam
tuā q̄ est facies ad veritat ꝓtēplationē: de q̄ facie dī. ij. coꝝ.
iij. Nos vo fuelata facie oñi gliaz speculātes cē. n Nec
aduersus aiaz tuā mēdaciū. dicēdo falsum sciēter in fauorē
alicui⁹ potēti. o Ne reuerearis ꝓximū tuū. i. amicū. p
In casu suo. malū ipi⁹ palliādo. q Nec retineas verbū.
cessando a doctrina
veritatis. r In tē
pe salut. i. cōueniētis
doctrie. s Nō ab
scō. sapi. tu. i ōco. suo
vbis curiosis obūbrā
do veritatez: z subdit
cā: t In lingua eni.
lucide loquenti. v
Sapia dignoscit. ꝙa
facile capit ab audito
rib⁹: puer. xiij. Do
ctrina prudētū facilij
x Et firmamētū in
opib⁹ iusticie. qz doc
trina bona ꝓfirmat
p opa bona docētis:
z qz vane glie cupidi
dictis aliozꝝ: etiā veri
vel magi ꝓbabilibus
libēter ꝓdicūt: qō ce
dit i veritat ipedimē
tū: iō subdit: Nō ꝓtradicas vbo veritat cē
z pz. y Et de mē
ieru. tue ꝓfundere. s. i
teipo ō fatuitate tua
i aliozꝝ reph̄ēsiōe. z
Non ꝓfundaris. Hec
est pars incidentalis
in q̄ tractat auctor de
veritate vite z iusticie
eo q̄ imediate tracta
uerat de veritate do
ctrie. Et diuidit i duas ptes: qz p̄mo ponit
aliq̄ ad vtrāqz veritatē ptinētia: secūdo excludit aliq̄ q̄ sūt
ipedietia: ibi Noli eē sic leo. Circa p̄m⁹ dic̄: z Nō ꝓfū. ꝓfi
pctā tua. ei q̄ scit z pōt remediū adhibē: h⁹ eni ptinet ad vi
tatē vite. a Et ne subū. te oi ho. p pctō. sup. remediādo
scz tm̄ illi q̄ scit z pōt remediare. b Noli resi. ꝰ fa. potēti. s.
dei. c Nec coneri ꝰ ictū fulmis. i. iusticie diuie: cui rsistūt
i peccat obstinati. Cōsequēter ponit qō ptinet ad vitatē iusti
cie di. d Pro iusti. agoni. p aia tua. i. p salute aie tue. e
Et vsqz ad moz. cer. p iusticia. elegibilioz eni ē moꝛs bōa q̄
trāsgressio iusticie. f Et de⁹ expu. p te ini. tuos. spuales
sp z corpales frequēt. g Noli cita. cē i lingua tua. i. ꝓceps i
pferēdo sniaz. h Et remiss⁹ i opi. tuis. i. i exeq̄ndo sniaz
iuste latā. i Noli eē. Hic ꝓnter excludit ipedietia: q̄z vnū
ē crudelitas: quā excludit di. Noli eē sic leo cē. 2m⁹ ē cupidi
tas: circa quā p⁹ ponit itentū: 2⁹ exequit ꝓpositū i ꝑn⁹ ca. se
quēt. Et qm̄ cupiditas ē radix oīm maloz. j. tbi. vj. iō dic̄
k Nō sit ꝓtecta. i. ꝓmpta. l Man⁹ tu. ad accipi. mūera
iuste vl ihoneste. m Et ad dā. collecta. i. clausa. Ca. V.

Noli attēdē. Hic ꝓsequit itentū de cupiditate di. a
Noli attendē ad possess. iniq̄s. i. iniq̄ acq̄rendas. b
Et ne dixeri: i mihi sufficiēs vita. i. mihi restat lōga
vita: iō multa mihi sī acq̄rēda. c Nihil ei ꝓde. i tpe vidi
cte. diuie. d Et obductiōis. i. clausiōis sensuū: q̄ fit i mor
te. e Ne seq̄ris in fortitudine tua ꝓcupiscētiā cordis tui.
p potētiā tuā aliena rapiēdo. f Et ne dixeri quō potui.

ducet directū ad illū: et leti
ficabit illū: et denudabit ab
sconsa sua illi: et thesauriça
bit sup illū scientiā z intel
lectū iusticie. Si aūt ober
rauerit dereliquet eū: z tra
det eum i man⁹ inimici sui.
Fili ōbserua temp⁹: et deui
ta a malo. Pro aia tua ne
ꝓfundaris dicere verū. Est
eni ꝓfusio adducēs pecca
tū: et ē ꝓfusio adducēs glo
riā z gratiā. Ne accipias fa
ciē aduersus faciē tuaz: nec
aduersus aiam tuā menda
ciū. Ne reuerearis ꝓximū
tuū i casu suo: nec retineas
verbū i tempe salut. Non
abscōdas sapientiā tuā in
decore suo. In lingua eni sa
pietia dignoscit: z sensus z
sciētia z doctrina in verbo
sensati: et firmamētū in opi
bus iusticie. Nō ꝓtradicas
verbo veritat vllo modo:
et de mēdacio ineruditiōis

tue ꝓfundere. Non ꝓfunda
ris ꝓfiteri peccata tua: et ne
subijcias te omni homi ꝓ
peccato. Noli resistere ꝓtra
faciē potētis: nec coneris ꝰ
ictū fulminis. Pro iusticia
agoniçare. p aia tua: et vsq
ad morte certa. p iusticia: et
de⁹ expugnabit ꝓ te inimi
cos tuos. Noli citat esse i
lingua tua: z iutilis et remis
sus in opibus tuis. Non sit
ꝓtecta man⁹ tua ad accipi
endū: et ad dāduz collecta.

Capitulū. v.

Noli āttendere ad pos
sessiōes iniquas: et ne
dixeris est mihi sufficiens
vita. Nihil enim proderit
in tempore vindicte et ob
ductiōis. Ne seqri i fortitu
die tua ꝓcupiaz cordis tui
et ne dixeris, Quō potui:

de ꝑterito: ſic. ſ. potens ero in futuro. g Aut qs me ſbiiciet. q. d. null⁹: ſz hoc remouet cū ſubdit: h Deus eni vindicās vindicabit. cui⁹ potentie nemo reſiſtere pōt. i Ne dixe. pec. & qd mihi acci. triſte. q. d. ita bñ vel mel⁹ eſt mihi ſic nō peccāti: et hoc frequēter ꝓtingit ꝙtū ad bona tpalia: ideo ſubdit punitō di uina. k Altiſſim⁹ eni ē patiēs redditor. nā aliqñ expectat per totā vitā: & tūc p⁹bāc infert grauiſſimā gehēne penā. l De p̄piciatu pctōꝝ. ſ. p penitētiā remiſſoꝝ. m Noli eē ſine metu. qz neſcis ſi pnia ſufficiēs fuerit. & ſi fuerit ſufficiēs ad remotiōez culpe: nō ē tñ total' pene n Neq; adiicias pec catū. p recidiuū. o Sup peccatū. ꝑ⁹ dimiſſū: qz ſic q̄dāmō p ingratitudinē redit̄ p Et ne di. miſe. di mag. eſt &c. de dei miſericordia nimis p̄ſumēdo: & ſubdit ratō: q Miſericordia eni pcēs. r Et ira. punies. s Ab illo cito ꝓximat. ſm q⁹ hō penitet de peccat̄: vel indurat i illis: ió ſbdit t Nō tardes ꝙuerti ad dñm. p pniaz vezā Et reuertit auctor ad increpationē cupiditatis dicēs: v Noli anxi⁹ eē i diuitijs. mltis acq̄rēdis vel male retinēdis. Cetera patent dictis. x Nō vē tiles te. Auctor ſupra iduxit ad docēdū veritatē: hic ꝓnter iducit ad vitādū idecētiā & ſuperfluitatē di. Nō vētiles te i oēm vētū. iactāter & p̄ſūptuoſe docēdo. y Et ñ eas i oēm viā. i. oēm opinionē recitādo: & nūc vni nūc alteri adherēdo. z Sic eni ois pec. pba. i. du. lingua. mō veritatē docēdo: mō ꝓriū veritati aſſerēdo: qō ſolēt facere doctores vacillātes i fide: ió ſubdit: a Eſto firm⁹ in via dñi. ꝙtū ad fidē. b Et i veritate ſenſus tui. i. dictamine rōnis nālis: ꝙtū ad mores. c Et ꝓſequat te ver. pa. & iuſticie. in agibilib⁹ hui⁹ vite. Et qm̄ ad doctorē ptinet de q̄ſtiōnis rndere veitatē: ió ſubdit: d Eſto māſuet⁹ ad audiendū vbū dei. dulcit audiēdo q̄ſtionē ō fide vel moꝛib⁹ tibi facta. e Ut intelligas. q̄rent̄ intētionē. f Et cū ſa. pſe. rñſū verū. ſm eni pbm op⁹ ē ſapientis nō mētiri de qb⁹ nouit: ió ſbdit: g Si ē tibi itellect⁹. veritat̄ circa q̄ſitū. h Rnde ꝓxi. ſin aūt ma. tu. ſit ſup os tuū. tacēdo: & ſubdit rō i Ne capiaris &c. & ꝑz lra: & qm̄ aliqñ doctor vane glie cupid⁹ verecūdat nō rndere: nec audet i palā: qz neſcit vitatē ió rndet occulte & male: pp qō ſbdit: k Nō appel. ſuſurro. i. male loquē i ſilētio: vñ di ſuſurro ab auriſ ſono: eo q⁹ loquit i aure. l Et lingua tu. ne ca. & pfūdaris. coz̄a deo et coz̄a homib⁹ aliqñ. ſ. qō talia ad hoim noticiaz deducunt.

aūt qs me ſubiiciet ꝑpter facta mea: Deus eni vindicās vindicabit. Ne dixeris Peccaui: & quid mihi accidit triſte: Altiſſimus eni eſt patiēs redditor. Dē ꝑpiciatu pctōꝝ nōli eē ſine metu: neq; adiicias pctm̄ ſup peccatū: et ne dicas: Miſeratio dñi magna ē: multitudinis peccatoꝝ meoꝝ miſerebit̄. Miſericordia enim & ira ab illo cito ꝓximant & in peccatores reſpicit ira illi⁹. Nōn tardes ꝙuerti ad dñm: & ne differas de die i diez. Subito eni veniet ira illi⁹: & i tpe vindicte diſpdet te. Noli anxi⁹ eē in diuitijs iniuſtis: nō eni ꝑderūt tibi in die obductiōis & vindicte Nōn vētiles te i omnē ventū: et ñ eas i onmē viā. Sic eni ois peccator ꝑbat̄ i duplici lingua. Eſto firm⁹ in via dñi: et in veritate ſenſus tui & ſcia: et ꝓſequat̄ te verbū pacis & iuſticie. Eſto mā ſuetus ad audiēdū verbum dei ut intelligas: et cū ſapia ꝓferes reſponſum verū. Si eſt tibi intellectus reſponde ꝓximo: ſin aūt: ſit man⁹ tua ſup os tuū: ne capiar̄ i verbo indiſciplinato & cōfundaris. Honor & gloria i ſermone ſenſati: lingua vo im prudētis ſubuerſiōe ipius Nōn appelleris ſuſurro in vita tua: et lingua tua ne capiar̄ & ꝓfundaris. Sup furem eni ē ꝓfuſiō & peniten tia: et denotatio peſſima ſu per bilinguē: ſuſurrātori āt odiū & inimicitia & cōtumelia. Juſtificā puſillum & magnū ſilr. Ca. VI.

Noli fieri ꝑ amico inimic⁹ ꝓximo. Imꝓb⁹ periū eni et ꝓtumeliā mal⁹ hereditabit: et omnis peccator inuidus et bilinguis. Nōn te extollas in cogitatione anime tue velut taurus: nē forte elidatur virtus tua per ſtulticiam: et folia tua cōmedat: et fructus tuos pdat: et relinquaris velut lignum aridū in eremo Alia eni nequā diſperdet q

m Sup furē eni eſt. i. peior fure: q̄ facit fraudem i re poſſeſſa: ſz iſte fraudē facit i veritatis doctria: qō ē detrī: ió ſubdit: n Cōfuſio & pnia. qz tlis ſe videſ ꝙfuſus penitet ō rñſiōe ſua. o Et denotatio peſſima. i. oſtēſio ꝙfuſibil' cū digito. p Sup bilinguē. qz ſic rndet ignorās: ſic ſciēs: ió ſbdit: q Suſurratori āt odiū cē. qz meret iſta mala. Alit āt pōt exponi lra ab illo loco. Nō appelleris ſuſurro. ō ignoro doctore q̄ neſcit doctrinā bonā alteri⁹ i palā impugnare: & iuidia mot⁹ i occulto nititur eā deprauare. Pōt etiaz exponi de q̄libet occulto detractore: in fine ꝓcludit de vo doctore. r Juſtifi. puſil. & ma. ſilit. ñ declinādo a veritate doctrie ꝑpter variū ſtatuz hoim & fortunā: qz veritas ē ſtabil nec ſequit̄ fortūe variabilitatē. VI.

Noli fieri. Superi⁹ actū ē de veritat̄ doctrina hic agit̄ de docto rī prudētia q̄ maxie ꝓſiſtit in h⁹: q⁹ acq̄rat & cōſeruet dei & hoim amicitiā: nā charitas ē ſūmū dei donū j. coꝛ. xiij. Maior aūt hoꝝ ē charitas. ꝑ q̄ō ꝑmo retrahit̄ ab icurſu inimicitie: ſecūdo iducit̄ ad pfectū amicitie: ibi Verbū dulce. Circa ꝑ⁹ dō a Noli fieri ꝑ amico inimic⁹ ꝓximo. nā ois ꝓxim⁹ eſt ex charitate diligēdus: ꝑpter quod inimicitia cōtraria eſt deo et bonis hominibus odienda: ꝑpter q̄ ſubditur: b Imꝓperium eni. in finali iudicio: in quo chriſt⁹ imꝓperabit malis & maxime peccātibus ex certa ſcientia: qualis eſt doctor malus: c Et contumelia. in inferno a diabolo & angelis eius. d Et ois peccator ſciens intelligens: de quo hic agit̄. e Inuidus. fame aliorum. f Et bilinguis. nam aliqñ ſcienter loquit̄ ꝓtra veritatē: ad deprauandū alioꝝ doctrinā: & qz hoc ꝓcedit ex ſupbia: ſubdit: g Nō te extollas i cogitationibus aīe tue velut taurus. ſine rōne bonos ipedies tuis cōmib⁹. h Ne forte elidat virt⁹ tua. i. ſubtilitas ingenij tui. i Per ſtulticiā. i. per abuſus ſcie tue. k Et folia tua. i. ẏba tua ornata. l Comedat. i. deſtruat hec ſtulticia. m Et fruct⁹ tuos pdat. i. bona que fieri poterant ꝑ ingeniū & ſcientiā tuam: n Et relinquaris velut lignum aridum. ideſt carens humore deuotiōis et fructu bone opatiōis. o Alia eni nequā.

que scĩeter ꝑpugnat equitatẽ. p Dispdet q̃ se habet idest habẽtẽ talẽ aiaz. q Et i gaudiũ inimicis.i. dia boli. r Dat illũ.diabolus enĩ magis gaudet de subuersiõe hoĩs lĩati q̃ simplicĩ. s Et deducet i sortẽ ipioꝝ.i. i gehẽnã q̃ ẽ sors ipioꝝ: sic beatitudo ẽ sors iustoꝝ. t Uerbũ dulce. Hic ꝑnter ponit inductio ad augmẽtũ amicitie Et diuidit i duas ptes: nã ꝓmo ponit hec inductio: secũdo amicitie distinctio: ibi Est ei amicus. Circa pm dicit: t Uerbũ dulce multiplicat amicos. sic legit ỏ beato clemẽte: q̃ ꝓpter dulcedinez eloquĩ erat dilectus: ñ solũ a xpianis: sz etiã a gentilibꝫ z iudeis. v Et mitigat inimicos. hoc pz de gedeone: iudic. vij. q̃ viros ephraim ꝓcitatos ꝑ se miti gauit p vbũ dulce. x Et ligua eucharis.i. bñ gratiosa. y Jngo no homie abũdauit. qz studet dicẽ vba gratiosa. z Multi pacifici.i. amicabiles. Sint tibi: a Et ꝓsiliarĩ tibi vn de mille. nõ enĩ ẽ tutũ secretũ cordis sui: z maxie de ꝓceptiõe meliozis ꝓpositi reuelare: qz frequẽter ab amicis carnalibꝫ ipedit. b Si possides amicuz.i. possidere desideras tanq̃ verũ. c Jn tentatiõe posside illũ.i. in aduersitate tua ꝓbabilẽ: aduersitas enĩ hꝫ bonũ facit: q̃ veros amicos a falsis distinguit. d Et ne facile credas ei teipm. reuelãdo sibi secretũ tuũ anteq̃ ꝓbaueris ipm. e Est enĩ. Hic ꝑnter põit distinctio amicitie: vt videat de q̃ amico sit ꝓsidẽdũ. Et ꝓmo ponit distictio: z secũdo veritas amicitie ꝓmẽdatio: ibi Amicꝰ si pmãserit. Circa primũ ponit distinctio q̃drimẽbris cũ dr: e Est enĩ amicus fm tpus suũ ꝛc. i. fm tpus aptũ ad lucrũ suũ: qõ ẽ tpus ꝓsperitatis amici: ꝓpter qõ aduersitate supueniẽte recedit ab amicitia. f Et ẽ amicꝰ q̃ quertit ad inimicitiã. Et hꝫ est hõ iuidꝰ q̃ supercrescẽte amici sui ꝓsperitate: p iuidiã incipit dolere: z eidẽ ꝓtrarĩ esse. g Et ẽ amicꝰ q̃ odiũ z rixã z cõuicia denudabit. Hic est hõ sallsus: q̃ cũ aliq̃ fingit amicitiã: vt sciat suũ secretũ: vt sic melius possit ipugnare eũ: sic i legẽda beati tiburcij dr de torq̃to: q̃ iurit se xpianis vt eos grauꝫ ipugnaret. h Est aũt amicꝰ socꝰ mẽse. hec ẽ amicitia q̃ fundat i bono delectabili: q̃ trãseũte soluit amicitia. l Amicꝰ hꝫ ꝑnter ponit amici veri ꝓmẽdatio cũ dr: Amicꝰ si pmãserit fixus. tecũ i amicitia q̃ est fm deũ: k Erit tibi q̃si coeq̃lis.i. diliges eũ sic teipm fm charitatẽ ꝓceptũ. l Et se habet: ẽt i gaudiũ inimicis dãt illũ: ẽt deducet i sortẽ ipioꝝ. Uerbũ dulce mltiplicat amicos: ẽt mitigat inimicos: ẽt lingua eucharis in bono homie abũdabit. Multi pacifici sint tibi ẽt ꝓsiliarꝰ sit tibi vn de mille. Si possides amicũ i tẽtatiõe posside eũ: ẽt ne facile credas ei teipm. Est enĩ amicus fm tempꝰ suũ: z nõ nõ pmanebit i die tribulatiõis. Et ẽst amicꝰ q̃ cõuertit ad inimicitiã: ẽt ẽ amicꝰ q̃ odiũ z rixã z cõuicia denudabit. Est ãũt amicꝰ socius mẽse: z nõ pmanebit in die necessitatis. Amicus si pmãserit fixus: ẽrit tibi q̃i coeq̃lis: ẽt in domestici tuis fiduciali aget. Si hũmilia uerit se ꝓtra te: ẽt a facie tua abscõderit se: vnãnimẽ habebis amicitiã bonaz. Ab inimicis tuis separe: ẽt ab amici tuis attẽde. Amicus fidelis: ꝓtectio fortis: q̃i aũt iuenit illũ: iuenit thesaurũ. Amicꝰ fideli nulla ẽ cõparatio: z nõ est digna põderatio auri z argẽti ꝓ bonitatẽ fidei illius. Amicus fidelis medicamẽtũ vite z imortalitatis: ẽt q̃ metuũt dominũ: iuẽniẽt illũ. Q̃i timet deũ eq̃ẽ habebit amicitiã bonã: q̃oniã fm illũ erit amicus illius. Fili ã iuuẽtute tua excipe doctrinã ẽt vsq̃ ad canos iuẽnies sapientiã. Q̃uasi is q̃ arat et q̃ seminat accede ad eaz: ẽt sustie bonos fructꝰ illi. Jn ope enĩ ipi exiguũ laboris ẽt cito edes ỏ generatiõibꝫ illi. Quã ãspa ẽ nimiũ sapientia idocti hoibꝫ: ẽt ñ pmanebit i illa excors. Q̃iasi lapidis ỽtus ꝓbatiõ erit i illi: z nõn demorabũt ꝓiscere illam. Sapia enĩ doctrine in domesticis tuis fiduciali aget. i. in ꝓuatis negocijs tuis fiduciali se habebit. m Si hũiliauerit se ꝓ te. i. cozã te i omibꝫ bonis tibi ꝓsentiẽs. n Et a facie tu. abscõ. se. p curãdo bona i absentia tua magis q̃ i pntia. p Unanimẽ hẽbis ꝛc. i. cũ eo sis vnus cor z vna aia. p Ab ini. tu. separe. loco: ñ tñ aio p dilectiõz matth. v. Diligite iimicos vros. q Et ab amicis tuis attẽde. q̃ sũt veri amici fm ꝓditiões pmissas r Amicꝰ fidelis ꝓtectio fortis. tpe tribulatiõis. s Qui aũt iue. illũ iue. thesauz. idest q̃d valde ꝓciosũ qz rarũ z optimũ. t Amico fideli nulla ẽ ꝓpatio. etiã i rebꝰ temporalibꝰ quãtũcunq̃ ꝓciosis. v Amicꝰ fidel medica. vite z imortalitatis. nã amicꝰ fidel diligit ex charitate: z sic solicitꝰ ẽ de amico q̃tũ ad bona gratie: q̃ viuificat spiritualit: z ꝓducit ad imortalitatẽ glie. x Et q̃ metuũt dñm. timore ĩitiali. y Jnueniẽt illũ. ꝓ amorez castum. z Qui timet deũ. tiore filiali. a Eque habe. amibonã. s. dei: tñ ñ ẽ ibi eq̃litas quãtitatis: naz dilectio sp ex pte dei maior ẽ: sz est ibi eq̃litas ꝓportiõis: qz q̃ magis diligit deũ: magis diligit ab eo: iõ seq̃t: b Q̃m fm illũ. i. fm decẽtiã diuine magnificẽtie. c Erit amicꝰ illi. Sciẽdũ tñ q̃ si li magꝫ determiet actũ dilectiõis itrinsecũ: nõ ẽ ibi magꝫ nec minꝰ: naz vno actu simplicissimo diligit dia. Si aũt determinet effectũ extrisecũ. s. bonũ q̃ vult diligentibꝰ se: nã diligẽ ẽ velle alicui bonũ: sic magꝫ diligit vnũ q̃ aliũ volẽdo ei maiorẽ gĩe z glie gradũ. d Fili a iuuẽtute. Supꝰ auctor iduxit doctos ad sapie cõicatoz: h ꝑnter iducit discipulos ad eꝰ receptoz: et diuidit i duas ptes. Nã ꝓ ad sapie receptiõz iducit: 2o a qbꝰ accipiẽa sit oñdit: ibi Jn mltitudie ꝓsbyteroꝝ. Dria adhuc i duas: nã ꝓ iducit ad dictã receptiõz: 2o ad eꝰ ꝓtiuatoz: ibi Audi fili. Circa pm dr: d Fili a iuuẽ. tu. exci. doctrinã. qz sic melꝰ retinet fm illo: Qõ noua testa capit iueterata sapit e Et vsq̃ ad canos. i. vsq̃ ad senectutẽ. d Jnueies sapiaz nã i ea pot hõ sp ꝓficẽ. e Quasi is q̃ arat ꝛc. i. q̃re illã cũ magna diligẽtia. f Et sustie. i. expecta. g Bonos fru. illi q̃ si gra z glia. h Jn o. ei il. exi. labo. respectu boni seq̃ti i Et ci. edes ỏ gene. illi. Nã hitis sapie ꝓncipiũ: icipit eẽ doctꝰ: q̃ pus ñ sapiebat: iõ seq̃t: k Quã aspa ẽ ni. sa. indoctoribꝰ. sic cibꝰ sapidus ifecto gustui vr eẽ amarꝰ. l Et ñ pma. i il. excors. i. hõ sine corde: q̃ negligẽs ẽ i acq̃sitiõe sapie. m Quasi la. virt. i. põd. n Probato er. i illi. sic eni sustinẽs lapidẽ ponderosum abijcit illũ: sic isti quibꝰ grauis est sapientia. o Nõ demorabunt ꝓiscere illam. repellendo laborem qui est acquisitiõe eius. p Sapia enĩ doctrine.

fm nomẽ est ei⁹.i.habet nomẽ a re. Dicit enĩ sapia a sapore q̃uis stultis vt p̃dictũ ẽ:insipida videat. a Quib⁹ autẽ agnita ẽ.nõ tm̃ speculatiue:sz etiã practice. b Permanet vsq; ad ꝓspectũ dei.deducẽdo eos ad statũ glorie. c Audi fili.hic p̃ter inducit ad dicte receptiõis ꝓtinuatiõz dicẽs Audi fili.aure corpis z cordis. d Et accipe ꝓsiliũ itellect⁹. in q̃ intra te legas bonũ ad ꝓsequẽdũ:z malũ ad fugiẽdũ: e Jnꝯce pedẽ tuũ.i.affectũ. f Jn cõpedes illius sz sapie insepabiliẽ ei adherẽdo. g Et i torques illi⁹ collũ tuũ v̈ba tua q̃ formãt in gutture sapiẽter ꝓferẽdo. h Subv̈ce humerũ tuũ z̃c.i. laborẽ i ea⁹ acq̃sitiõe libẽter porta:z sine tedio. i Jn omi aio tuo accede ad illã. intellectũ tuũ z affectũ sibi totalr applicãdo z qz cũ hoc req̃rit bonũ op⁹ exteri⁹:subdit k Et in omi v̈tute tua z̃c.et est lr̃a per se plana. l Et ꝓtinẽs fact⁹.i.tenẽs sapiam. m Ne dereliquas eã.sic salomon i senectute deprauat⁹ p mulier⁹ indebitũ amorẽ iij.reg.xj. n Jn nouissimis tuis z̃c.post hãc vitã: in p̃nti etiã vita senes i dulcedie sapie delectãt: ꝓpter qõ etiã phi circa finẽ vite sue dimissi⁹ occupatiõibus alijs vacabãt ꝓtẽplatiõi cause p̃me:vt dicit Thomas ỏ aquino sup li bũ ỏ cãis. o Et erũt tibi ꝓpedes ei⁹.i.insepabiliẽ adhesio cũ sapia. p Jn ꝓtectiõz fortitudinis.nã initẽs sapie nõ frãgit aduersitate. q Et torq̃s illi⁹.i.doctria sapie q̃ formãt i gutte. q Jn stolã glie.nã p ipaz acq̃rit duplex stola.s.glia corpis z aie. r Decor enĩ vite ẽ in illa.in p̃nti p gr̃az:z p glĩaz i futuro. Cetera patẽt ex dictis. s Jn multitudine. Hic ꝓter oñdit a qb⁹ sit accipiẽda sapie doctrina sz ab illis q̃z sapia nota ẽ z approbata:iõ subdit:Jn multitudine ꝑsbyteroꝝ.i.senioꝝ:vt dictũ ẽ supra. t Prudẽtiã.p h⁹ excludũt senes delipientes: z etiã morib⁹ deficientes: nã prudentie ꝓnexe sũt alie v̈rtutes morales: vt habet.vj.eth. Et põt etiã h⁹ exponi de sacerdotib⁹ bonis q̃ tenẽt legẽ scire z eã docere:iõ sequit: v Ut oẽm narratiõz dei.i.ptentã i lege oñi. x Possis audire.i.itelligẽ:nã meli⁹ sciẽtes p̃nt clari⁹ docẽ. x Et puerbia laudis nõ effugiãt te.i. verba notabilia laude digna. y Et si videris sensatũ euigila ad illũ.i.sis solicit⁹ ipm frequẽtare z ipm audire. z Cogitatũ habe i p̃cepti dei.qz sit de necessitate saluti. a Et i mãdatis ei⁹ assidu⁹ esto.ea ope adiplẽdo. b Et ipe dabit tibi cor.intelligendi et opandi.

Capitulum.VII.

Noli facere mala. Supius dictũ ẽ de debito vsu substãtie siue diuitiaꝝ z sapie:hic p̃ter agit de debito vsu potẽtie:q̃ quidẽ vsus frequẽter impedit p malitiã ip⁹ hñtis potentiã: ideo p̃mo remouet h⁹ impedimẽtũ: secũdo accedit ad ꝓpositũ: ibi Noli q̃rere.

Circa p̃mũ dicit: a Noli facere mala ꝯ deũ: z nõ apphẽdet te.p penã infligẽdaz tibi fm iudiciũ diuinũ. b Discede ab iniq̃tate. ꝯ proximuz cui debes eq̃tatẽ seruare. c Et deficiẽt mala abs te.s. mala culpe z gehẽne. d Fili ñ semies mala i sulcũ iusticie.i.nõ des exẽpluz male agendi hoib⁹ ad h⁹ p̃nis: sic̃ sulc⁹ patus ad receptiõez semis. e Et nõ metes ea. i pena tibi iferẽda. f Jn septuplũ.i. mltiplicit: naz q̃t homib⁹ ẽ aliq̃s culpe: tot penis ẽ puniẽd⁹ fm ordinem iusticie. g Noli q̃rere. Hic p̃ter accedit ad ꝓpositum. Circa q̃ ꝓmo docẽt debit⁹ potẽtie vsus in regimie subdit⁹:secũdo in distributõe bonoꝝ suoꝝ in p̃nci⁹.xij. capituli. Prima i duas:q̃ ꝓmo docet vsũ potẽtie in ꝓsidẽdo:secũdo i iudicãdo.x.ca. Prima adhuc i duas.s. in ptẽ p̃ncipalẽ z icidentale q̃ incipit:ibi Noli discedẽ a muliere sensata. Circa p̃mũ nota dũ:q̃ v̈rtutes i excellẽtiori gradu debẽt eẽ in p̃ncipib⁹ ecclĩastic⁹ z tpalib⁹ q̃ in subiectis. Sũt enĩ vtriq; vicarij dei a q̃ est ois ptãs i regimie ppli:.ppr̃ q̃ ꝓbus.vij.eth. virtutes in excellẽtiori gradu vocat heroicas z diuinas. ꝑsuptuosũ est añt q; aliq̃s se reputet sic eẽ v̈tuosuz:.ppr̃ q̃ vitiosuz ẽ appetẽ absolute vel q̃rere p̃ncipatũ: suscipe tm̃ i casu necessitat⁹ licitũ ẽ et bonũ.s.q̃ iponit canonice .p ꝯmuni vtilitate: vñ dic̃ aug⁹: Ociũ sanctũ q̃rit charitas:negociũ iustũ suscipit necessitas charitat⁹:quã sarcinã si null⁹ iponit:ptẽplãde veritati vacãdũ est. Si añt imponit sustinẽda est .ppter charitatis necessitatẽ. Et ĩ ó auctor hui⁹ libri ambitionẽ p̃ncipat⁹ ꝓmo reprimit:secũdo susceptũ dirigit:ibi Noli q̃rere. Circa p̃mũ dr̃: g Noli q̃rere ab hoie ducatũ.i.q; fias dux aliox spũalib⁹ vl tpalibus rõne dicta. h Neq; a rege cathedã honoris.i.potestatẽ alios iudicãdi. i Nõ te iustifices añ deũ.i. nõ studeas ad h⁹ q; homies te iustũ credãt corã deo sic̃ faciũt hypocrite: vt ascẽdãt ad maiora. k Qm̃ agnitor cordis ipe est. z sic videt talem

fm nomẽ est eius: z nõ est multis manifesta. Q̃ubus autẽ agnita ẽ ꝓmãnet vsq; ad ꝓspectũ dei. Audi fili et accipe ꝓsiliũ intellect⁹: z ne abijcias ꝓsiliũ meũ. Jnijcẽ pedẽ tuũ in cõpedes illius et i torques illi⁹ collũ tuuz. Subijce humerũ tuũ z porta illã: z ne accidieris vicu' lis eius. Jn omi aio tuo accede ad illã: et in omi v̈tute tua ꝓserua vias ei⁹. Jnuestiga illã z manifestabit tibi: et cõtinẽs factus nẽ derelin quas eã. Jn nouissimis. n. iuenies requiẽ in ea: et conuertet tibi in oblectationẽ. Et erũt tibi cõpedes eius i ꝓtectiõz fortitudinis z bases virtutis: et torques illi⁹ in stolaz glorie. Decor enĩ vite ẽ in illa: z vincula illius alligatura saluti. Stola glorie indues eã: z coronã gratulatiõis ipones tibi. Fili si attẽderis mihi: discres eam z si accõmodaueri animũ tuũ sapiẽs eris. Si inclinaueris aurẽ tuã excipies doctrinã: z si dilexeris audire sapiẽs eris. Jn mltitudine ꝑsbyteroꝝ prudẽtiũ sta: et sapie illoꝝ ex corde ꝓiũgẽ vt omnẽ narratiõez dei pos sis audire: et ꝓuerbia laudis nõ effugiãt a te. Et si videris sensatũ euigila ad eũ z gradus ostioꝝ illi⁹ exterat pes tu⁹. Cogitatũ tuuz habe i p̃ceptis dei: et i mãdatis illi⁹ maxime assidu⁹ esto: et ipe dabit tibi cor: et ꝓcupiscẽtia sapientie dabit tibi.

Capitulũ.VII.

Noli facere mala: et non te apprehendet discẽde ab iniquo et deficient mala abs te. Fili nõn semines mala in sulcis iniusticie: et non metes ea in septuplũ. Nõli querere ab homie ducatũ: nẽq; a rege cathedrã honoris. Nõn te iustifices ante deũ: q̃niã am agnitor cordis ipse est:

fictionē ⁊ puniet. l Et penes regem noli velle videri sapiēs. nō dicit: velle esse sapiēs: q⁹ hoc semp bonū est: sed velle videri tm̄. Cū enī ex hoc aliq̄s indignus ꝓmouet ad maiorē statū: apparet eius stulticie effect⁹: q̄ ꝑius erat icognitus: sic simea qñ surſū ascēdit turpitudinem suā plus ostēdit.

m Noli q̄rere. Hic ꝓnter in ꝓncipatu debite suscepto dirigit: et primo i cauēdis: secūdo in agendis: ibi Memēto ire. prima i tres: q⁹ prio dirigit in cauēdis respectu ppli: secūdo respectu sui ibi Noli eē pusillanimis. tertio respectu vtrozūq⁹: ibi Non irrideas Circa ꝓmū dicit:

m Noli q̄rere fieri iudex. i. recipe potestatē iudicandi. n Nisi valeas vtute irrūpere iniq̄tates. i. eas punire ſm ordinē iusticie. o Ne forte extimescas) faciē potētis. ꝓpter hoc dimittēdo ordinē iuris p Et ponas scādalum i agilitate tua. i. scandaliges ꝓpīm ex tua leuitate ⁊ incōstātia. q Nō pecces in multitudine ciuitatis. agēdo iniuste ꝓpter fauorē mlitudinis. r Nec te imittas in ꝓpīm. ei ꝓsentiēdo i malo: sic pylat⁹ volēs satisfacere ꝓpło dimisit barrabā: ⁊ ihesū tradidit crucifigēdū: Mar. xv. s Neq⁹ alliges duplicia peccata. s. tuū pctm̄ cū peccato ppli. t Nō enī in vno eris imunis. s. a pena: sed ꝓ vtroq⁹ puniēris: q⁹ iudex tenet i talib⁹ factuz populi ipedire. v Noli esse. Hic ꝓnter dirigit potentē respectu ꝓprie ꝓsone dicēs: Noli esse pusillanimis i aia tua ⁊c. q. d. nō sis tā solicitus de populi regimie: q⁹ negligas salutē aie tue facē ꝓ oīones et opa misericordie: verūtamē q⁹ hec nō sufficiūt nisi a peccatis caueat: ideo subdit: x Ne dicas i multitudine munerū meoꝝ respiciet deus. intantū q⁹ nō puniet peccata mea: nā hoc est fallū ſm greg. Nā q̄ escā vel vestimentū paupi largit: ⁊ tñ aie vel corpis iniq̄tate polluit: hic q̄ sua sūt dat deo: ⁊ seipm diabolo. y Nō irrideas. Hic ꝓnter dirigit potentē respectu vtrozūq⁹. s. sui ⁊ populi dicēs: Nō irrideas ⁊c. ⁊ subdit causa: z Est enī q̄ hūiliat ⁊c. Nā de⁹ q̄ videt oia cito pōt hūiliare deorsū: ⁊ erigere lugentē. a Noli amare mendaciū aduersus fratrē tnū. hoc ē mēdaciū pniciosū: qđ est pessimū. Et q⁹ nullū mēdaciū pōt bñ sine peccato fieri: subdit: b Noli velle mētiri oīne mēdaciū. etiā iocosuz ⁊ officiosū. c Assiduitas enī illius nō est bona. imo mala: tū q⁹ de se vitiosa: tū q⁹ ad pniciosū mendaciū iductiua. d Noli vbosus esse in multitudine ꝑsbyteroꝝ idest seniorꝝ: vel etiā ꝑsbyteroꝝ ꝓprie dictoꝝ. Nā iter tles debēt minores tacere: ⁊ sapiam coꝝ audire. e Et nō iteres verbū in oīone tua. hic oratio pōt duplicit accipi: vno mō ꝓ petitiōe vel iterrogatiōe a sapiētib⁹: q̄ sic intelligibilit ⁊ pcise debet ꝓponi: q⁹ eā ñ oporteat iterari: Alio mō ꝓ petitiōe a deo: q̄ nō debz fieri i multiloq̄o: credēdo q⁹ ꝓ h⁹ exaudiat: iō dicit saluator matth. vj. Orātes nolite multū loqui: sic ethnici faciūt. putāt enī q⁹ i multiloquio suo exaudiantur. f Nō oderis laboriosa opa ⁊c. ꝓtenendo vinitores ⁊ agricolas ⁊ h⁹mōi: nā eoꝝ laborib⁹ alij sustētant: quātūcunq⁹ magni. g Nō te repu. i mul. idi scipliatoꝝ. sequē⁹ societatē ⁊ mores eorū h Mēto ire. Hic ꝓnter ūstruit potētē i agēdis: dī. Memēto ire. i. vidicte diuie. i Qm̄ ñ tardabit. imo frequēi repete venit. Et hec ꝓsideratio potētē dirigit i agēdis: et q⁹ potētia frequēi est occasio ſupbie: q̄ ē ꝑnicm̄ ois pcti: sb̄dit: k Hūilia valō spm̄ tuū sic dī ē. c. iij. Quāto magn⁹ es hūilia te in omib⁹. l Qm̄ vidicta carnis ipij. q̄ ꝑ ſupbia crudelitatē exercet. m Ignis ⁊ vmis. s. ignis eoꝝ nō extinguet: ⁊ vmis eoꝝ ñ morietur. ⁊ qm̄ hō crescēs i potētia frequēi obliuiscit amicoꝝ ꝓstinoꝝ: ideo subdit: n Noli ꝑua. i ami. pecu. diffe. tibi. i. noli rumpe amicitiā ei⁹ ꝓstinā: si differat tibi reddē pecuniā ꝓmodatā. Nā amicitia multū ꝑciosior ē q⁹ pecuia. viij. eth. Mar⁹ vo bonū ñ ē ꝓtenēdū ꝓ minori: sz magis ecōuerso. o Neq⁹ frater charissimū auro spreueris. i. ꝓpt aurū: q⁹ melior ē tibi q⁹ qcūq⁹ auz. p Noli discedē. Nec ē ps icidētal: in q̄ ponunt tria icidētia: secūdū ibi Honora ꝑiem. tertiū. viij. ca. Primū vo icidēs ē: Ex h⁹ enī qđ dictū ē de vsu potētie i ppli regie: occasionalr h tractat ō vsu potētie i regie ꝓpe dom⁹ ⁊ fāilie: et ꝓ q̄tū ad vxorē cū dī: p Noli discedē aio vel loco. q A mliere sen. in regimie familie. r Et bona. i. casta ⁊ honesta. s Quā sor. es i ti. dei. i. ad ꝓcurādā ex ea ꝓlē i tioze dei: ⁊ ei⁹ cultu nutriēdā. t Sīa ei verecū. il. sup auz. ꝑciosissimū ei ornamētū ē i frōte mlieꝝ verecūdia. vñ ꝓ oppositū dī: Viere. i⁹. de mliere iuerecūda: Fons mlieris meretrīc facta ē tibi: noluisti erubescē: secūdo q̄tū ad familiā seruiētē cū dī. v Nō le. ser. i vitate ope. cū eꝰ sit magi nutriēd⁹. x Neq⁹ mercē. dā. aiaz suā. i. exponētē vitā suā i fuitio tuo. y Seru⁹ sēsat⁹. ꝑz lra. z Nō defrau. il. libertate. p⁹ debitū fuitiū sibi ꝓcedēda. a Neq⁹ iopē derelīq⁹ illū. emittēdo vacuū: ꝑcipit enī deut⁹. xv. q⁹ seruus libertati dimiss⁹ ñ recedat a dño suo vacu⁹. b Pecora ti. si ⁊c. Nā

ꝑ et penes regē noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex nisi valeas vtute irrūpe iniqtates: nē forte extimescas faciem potētis: et ponas scādalū in agilitate tua. Nōn pecces i multitudine ciuitat⁹: nec te imittas in populū: neq⁹ alliges duplicia peccata. Nec enī in vno eris imunis. Noli esse pusillanimis i animo tuo. Exorare: ⁊ facere elemosynā ne despicias. Ne dicas i mltitudine numeꝝ meoꝝ respiciet de⁹: ⁊ offerēte me deo altissimo munera mea suscipiet. Nōn irrideas homine i amaritudine aie: est enī q̄ humiliat ⁊ exaltat cir cūspector deus. Noli amare mendaciū aduersus fratrē tuū: neq⁹ i amicū silīter facias. Noli velle mentiri oīne mendaciū: assiduitas enī illi⁹ non est bona. Noli vbosus esse in multitudine ꝑsbyteroꝝ: et nō iteres verbū in oīone tua. Nōn oderis laboriosa opa ⁊ rusticationē creataz ab altissimo. Nōn te reputes in multitudine indiscipliatoꝝ. Memētote ire: q̄oniā nō tardabit. Humilia valde spm̄ tuū: q̄oniā vidicta carnis impij: ignis et vermis. Nō li puaricari in amicū pecuniā differentē: neq⁹ fratrem charissimū auro spreueris Noli discedere a mliere sēsata et bona q̄ā sortit⁹ es i timore dñi: grātia enī verecūdie illius sup aurū. Nōn ledas seruū i veritate opantē: neq⁹ mercēnariū dantez animā suam. Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua: nōn defraudes illum libertate: neq⁹ inopē derelinquas illum. Pecora tibi sunt attende illis:

eoꝝ nutritio multū valet ad ſuſtētationē dom⁹ ⁊ familie: niſi ſint ſterilia vel mozbida: ⁊ tūc ſe debet oñs de ipſis expedire. Tertio q̄tum ad ꝓlem cū dicit: a Filij tibi ſunt erudi illos. q̄ pater tenet filios ꝓuidere de nutrimēto ⁊ documēto. b Et curua illos. ſub diſciplina. c A puericia eoꝝ. ſic ram⁹ tener defacili curuatur: nō aūt poſtq̄ indurat ⁊ fortificat. d Filie tibi ſūt ſerua corpus illaꝝ. vt nō diſcurrāt euagādo: ⁊ ſic corrūpant: ſic dina filia iacob: gen. xxxiiij. e Et nō oñdas hilarez facie tuaz ad illas. ne ex tñ bladimēto iſole ſcāt. f Trade filiā. ſcz nuptui. g Et grāde opus feceri. nā ꝑ hoc de cuſtodia ei⁹ eris expedit⁹. h Et homi ſenſato da illā vñ dicit Temiſtodes Malo filie mee virū q̄ egeat pecunia: q̄ pecuniam q̄ viro egeat. Ultio fuerit ad vxorē a q̄ incepat dicens: i Mulier ſi ē tibi ſm aiaz tuā. i. volūtatē rōnabilē. k Nō ꝓjcias illā. aliq̄ occaſiōe turbat⁹ ꝺ illā. l Et odibili nō credas te i toto corde. reuelādo ei ſecretum cordis tui: ſic ſanſon dalide: p qđ fuit excecat⁹: iudic. xvj. m Honora patrē tuū. Hic ponit ſecūdū incidēs: ex h⁹ eni q̄ aliqs creſcit i ⁊ ſi ſunt vtilia: pſeuerēt apd̄ te. Filij tibi ſūnt erudi illoſ ēt curua illos ā pueritia eorū. Filiē tibi ſunt: ſerua corpus illaꝝ: ēt nō oſtēdas hilarē faciē tuā ad illas. Trāde filiā ēt grāde opus feceris: ēt homi ſenſato da illā Mulier ſi eſt tibi ſm aiam tuā: nōn ꝓjcias illā: ēt odibili nō credas te i toto corde tuo. Honora patrē tuū ēt gemit⁹ matris tue ne obliuiſcaris. Memēto q̄m ni ſi p illos natus nō fuiſſes: ⁊ retribue illis quō ⁊ illi tibi In tōta aia tua time dñm ⁊ ſacerdotes illi⁹ ſanctifica In omi vtute dilige eū qui te fecit: ⁊ miniſtros eius ne derelinq̄s. Honora deū ex tota aia tua: ēt honorifica ſacerdotes: ēt ꝓpurga te cū brachijs. Dā illis ptē ſic mādatū eſt tibi ꝑmitt̄aꝝ ēt purgatiōis: ēt de negligē tia tua purga te cū paucis Dātū brachiorū tuoꝝ: ēt ſacrificiū ſanctificatiōis d̄ offeres dño: ⁊ initiā ſanctoꝝ: ēt pauperi porrige manū tuā ut pficiat ꝓpiciatio ⁊ benedictio tua: grātia dat in cōſpectu ois viuentis: ēt mortuo nō ꝓhibeas gr̄az. Nō deſis plorātib⁹ in ꝓſolatiōe ⁊ cū lugētib⁹ ambula. Nō te pigeat viſitare infirmuz: ex his eni i dilectiōe firmāberis. In ōmib⁹ opib⁹ tuis memorare nouiſſima tua: ēt i eternū ñ peccab. VIII.

Non litigēs cūm hoie potēte: nē forte incidas in man⁹ illi⁹. Nōn ꝓtendas cū viro locuplete: nē forte ꝓ te ꝓſtituat litez tibi. Dūl tos eni pdidit aurū ⁊ argētū: ēt vſq; ad cor regū extēdit ⁊ cōuertit. Nōn litiges cū homie linguato: ēt non ſtrues in ignem illi⁹ ligna. Nōn cōices homi idocto: nē male de ꝓgenie tua loquat. Nē deſpicias hoiem auertentem ſe a peccato: tio beneficioꝝ q̄ frequēter i ſcriptura bñdictio nominat f Ōra dat. i. dabit. g In ꝓſpectu ois viuēt. ſ. i iudicio generali: tūc eni ꝓ pietatis opib⁹ dicet: Venite benedicti p̄is mei. ſequit: Eſurui ⁊ dediſtis mihi māducare ꝛc. Matth. xxv. h Et mortuo nō ꝓhibeas gr̄az. ſed magis ſepeli corpus: ⁊ ora pro aia ei⁹. Cetera patēt vſq; ibi i Ex his eni i dilectiōe dei. ſ. ⁊ proximi. k Firmaberis. et ꝑ Ultio ponit oīe cticuū totius vite hūane oi. l In oi. op. tu. me. no. tua. i. mortē: ſic nauta ſedet i vltima pte nauis: vt dirigat eā: iō ſubdit: m Et i ei. ñ pec. i. nūq̄ peccabis: ſic ioh. xiij. dixit petr⁹: Non lauabis mihi pedes i ēternū. i. nunq̄ lauabis. La. VIII.

Non litiges hic ponit tertiū inciđs: ad h⁹ eniz datur ptās ſupiorib⁹: vt ꝓſeruet pacē cōmunē. Et q̄ ſupradictū eſt de vſu potentie: hic occaſiōe hui⁹ agit de pad ꝓſeruatoe Et diuidit i ouas ptes. Nā ꝓmo remouet impedimentū pad ꝓueniens ex temeritate pro

potētia poſſet credere: q̄ nō teneret pentes hono⁹ are q̄ ſunt inferiozis grad⁹: qō ē falſuz: nā talis honoz ē de iure nāli et diuino: et iō ꝓmo iducit ad honozādum patrē dicēs: m Honora patrē tuū. nō ſolū reuerētiā exhibēdo: ſz etiā ſi indigeat neceſſaria miſtrādo. n Et gemit⁹ mr̄is tue. quos ſuſtinuit i tui pturitiōe. Cetera patēt. o In tota aia tua Hic ꝓnter iducit ad honozādū patrē ſpūalē ⁊ ꝓncipalē q̄ ē de⁹: et ꝓmo i ſe ⁊ ſuis vicarijs: ſecūdo i ſuis mēbris: ibi Et paupi. Circa ꝓmū dicit: p Honora deū ex tota aiatua. nā diligēdus eſt ſup ſe: ⁊ ſup oia. q Et honorifica ſacerdotes. ei⁹ locū tenētes. r Et ꝓpurga te. de peccatis. s Cū brachijs. i. p oblatiōes tuo labore acq̄ſitas. t Da illi ptē ſic mādatū ē tibi. i leuitico. v Primitiaꝝ. q̄ ſacerdotibus debebant. x Et purgatiōis. i. decime q̄ debebant leuitis. y Et de negligētia tua purga te cū paucis. quia defectus ꝓprius nō eſt reuelād⁹ multis. z Datū brachiorū tuoꝝ. i. tuo labore acq̄ſitū. a Et ſacrificiū ſanctificatiōis. i. hoſtiā pacificā. b Offeres dño. ad ipetrādū eius gr̄az. c Initia ſanctoꝝ. i. ſanctificatiōes hoīm. ſ. ſūt hec ſcz ꝓmitie: decie: ⁊ cetera q̄ dicta ſi. d Et paupi. Hic inducit ad honozādū deū i mēbris ſuis idigētibus dicēs: Et paupi porrige manū tuā. dādo elemoſynā. e Ut pficiat ꝓpiciatō ⁊ bñdictio tua. i. remiſſio peccatoꝝ tuoꝝ: ⁊ collapria: ſecūdo ex aliena: ibi Cū audace. Circa ꝓmū ſciendū: q̄ ꝓtentio directe pacē impedit: ꝓpter qđ eaz remouēs dicit: a Nō litiges. i. iurgio vel iudicio. b Cū homie potēte. i. eccliaſtico vel ſeculari iudice. c Ne forte incidas i man⁹ illi⁹. i. ſub iudicio ei⁹. Et ſic poterit amplius te grauare. d Nō ꝓtendas cū viro locuplete. i. diuite: et dicit locuplex: q̄ſi hās loculos plures: vel plenos. e Ne forte ꝓ te ꝓſtituat. i. moueat: f Litē. imponēdo tibi crimē furti: vel aliqđ h⁹mōi: a q̄ ꝓpter eius pecuniā nō poſſis defendi: iō ſubdit: g Multos eni pdidit aurū et argentū. i. cōcupiſcentia auri et argenti. h Et vſq; ad cor regum extendit. ſ. ſe iſta ꝓcupiſcētia: ⁊ ꝓ ꝓſequēs ad iudices inferiozes: Et conuertit. ſ. iudicium a veritate i falſitatem. Et ſic multi innocentes cōmendati ſunt in rebus ⁊ in corporibus per pecuniā diuitū. i Nō litiges cum homie linguato. idest rixoſo. k Et non ſtrues. i. apponas. l In ignē illi⁹ ligna. i. materiam incēdendi furo: ē per tuam ꝓtentionē. Et quia non ſolū linguati: ſed etiā ſtulti ſolent male loqui: ſubditur: m Nō ꝓmuniceſ homi indocto. cū eo familiaritatē ꝓtrahēdo. n Ne male loq̄t ꝛc. ſic ſichimite de abimelech: Judic. ix. o Ne deſpicias. ſcōm pa: turbat⁹ eſt ꝓtēpt⁹: ⁊ potiſſie ſine

cauſa. Jdeo ꝑmo retrahit a ꝓtemptu pſone: ſecūdo doctrine: ibi Ne deſpicias. Circa ꝑmū dicit: o Ne deſpicias hoiem auertentē ſe a peccato. cuz hypocritā vel papelardū vocādo ſic̄ facīūt multi. p Memēto qm̄ oēs in coꝛruptiōe ſum⁹. i. ad coꝛruptionē tendim⁹: eo q ex elemētis ꝓtrarijs ꝓpoſiti ſum⁹ iō ſ̄bdit: q Ne ſpnas hoiez in ſenecta. in q̄ appꝛopiquat morti. r Eteni ex nobis ſeneſcūt. i. ex iuuenib⁹ q̄les ſum⁹: ꝓpter qđ ipos magis reuereri debemus. Et qm̄ ꝓceptus irrōnabil̄ hz cōiter gaudiū ideꝫ annexū ex pte ꝓtēnentis: ſubdit Noli de moꝛtuo inimico tuo gaudere. z ſubdit cauſa: s Sciens qm̄ oēs moꝛimur quia nihil moꝛte certi⁹. t Et in gaudiū. ſcz inimiꝯ noſtꝝ. v Nolum⁹ venire. nolum⁹ eni q̄ gaudeāt ꝺ nr̄a moꝛte nec p ꝑñs debem⁹ ꝺ moꝛte eoꝝ gaudere. x Ne deſpicias. hic ꝑñter retrahit a cōtemptu doctrie dicēs Ne deſpicias narrationē ꝓbyterorū ſapiētiū. i. legē dei ſcientiuz. y Et i puerbijs illoꝝ. i. notabilibus verbis ipoꝝ. z Cōuerſare. audiēdo z retinēdo: et ſubdit cauſa. a Ab ipis eni diſces ſapiaz z doctrinā intellect⁹. ad ſeruiēduz deo z etiā ꝓncipib⁹: iō ſubdit: b Et ſeruire magnatī z̄. Et qz n̄ ſolū audiēdi ſūt ꝓbyteri: ſz etiā ſenes: i qb⁹ eſt ſapiētia ex lōgi tpis expientia: iō ſubdit: c Nō te ꝓtereat narratio ſenioꝝ z̄. z pz lr̄a. d Nō icendas Tertiū pacis turbatiuū ē indiſcretio: ꝓpter qđ r̄trahit ꝑmo a vbis idiſcretis dicēs: d Nō icendas car. pec. arg. eos. ſ. qñ ſunt obſtinati vel i paſſiōe poſiti: qz tunc nō meliozāt ſed deteriozant: hoc tñ eſt itelligēdū de coꝛrectiōe fraīna q̄ ordinat ad emēdationē coꝛrecti: ſz nō ē de coꝛrectiōe iudiciaria: q̄ ordinat ad bonū multitudinis: multitudo vo meliozat p aſperā icrepatōnē z puniti onē paſſionati z obſtinati qua terrent alij. e Ne icen. flā. ignis pec. illoꝝ. q̄ coꝛrectionē tuā nō ferētes ꝓuocabūt te ad irā: iō ſubdit: f Ne ꝺ faciē ſtes cōtumelioſi. i. ad cōuicia ꝓni. g Ne ſedeat q̄ſi inſidiator oꝛi tuo. vt rapiat inde vñ poſſit te ad irā ꝓuocare. Secūdo retrahit ab indiſcretis factis dicēs: h Noli fenerare. i. cōmodare. i Homi foꝛtioꝛi te. ſequēti ipe necꝫ ip̄roperes ei. Memē to qm̄ oēs in coꝛruptiōe ſumus. Ne ſpernas hoiem i ſua ſenectute: etenim ex nobis ſeneſcūt. Noli de moꝛtuo inimico tuo gaudere: ſciēns qm̄ oēs moꝛimur: et in gaudiū nolum⁹ venire. Ne deſpicias narrationez ꝓbyteroꝝ ſapiētiū. et i pꝛouerbijs eoꝝ ꝓuerſare. Ab ipis eni diſces ſapiaz z doctrinā intellectus: et ſeruire magnatis ſine q̄rela. Nō te ꝓtereat narratio ſenioꝝ ipi eni didicerūt a patrib⁹ ſuis. Qm̄ ab ipis diſces itellectū: z in tpe neceſſitatis da bis reſpōſū. Nō icendas carbones pctoꝝ arguens eos: z ne incendaris flāma ignis peccatoꝝ illoꝝ. Ne ꝓtra faciē ſtes ꝓtumelioſi: ne ſedeat q̄ſi inſidiator oꝛi tuo. Noli fenerare hōmini foꝛtioꝛi te: q ſi fenēraueris q̄ſi pditū habe. Nō ſpondeas ſup vtutē tuā: q ſi ſpōponderis q̄ſi reſtituēſ cogita. Nō iudices ꝺ iudicez qm̄ ſim q iuſtū eſt iudicat. Cū audace nō eas in via: ne forte grauet mala ſua ite. Jpe eni ſim volūtatē ſuā vadit: z ſimul cum ſtulticia ipius peries. Cuz iracūdo nō facias rixā: et cū audace nō eas in deſertū: quōniā q̄ſi nihil eſt ante illum ſanguis: z vbi nō eſt adiutoꝛiū elidet te. Cum fatuis ꝓſiliū nō habeas: nō eni potuerūt diligere niſi que eis placēt. Coꝛaz extraneo ne facies ꝓſiliuz: neſcis eni qd pariet. Nō omi homi coꝛ tuū manifeſtes: nec forte inferat tibi gratiā falſam: et cōuiuetur tibi. Ca. IX. Non ceſ mulierez ſi nus tui: ne oſtēdat ſuper te malitiā doctrine ne quā. Nō des mulieri potestatē aie tue: ne ingrediat in vtute tua: et ꝓſūdat. Ne reſpicias mlierē multiuolā ne forte icidas i laqos illi⁹. Cuz ſaltatrice ne aſſidu⁹ ſis nec audias illam: ne forte pereas in efficacia illius. tū foꝛtitudinis ſue: iō ſubdit: k Q̄ſi feneraueris. q̄ pditū habe. qz nō poteris p violētiā recupare. l Nō ſpōdeas. i. ꝓmittas deo vel homi. m Sup vtutē tuā. hec ē eni idiſcreta ꝓmiſſio. n Q̄ſi ſpopōderis q̄ſi reſtituens cogita. qz teneris facere tuū poſſe. o Nō iudices ꝺ iudicē ipugnādo eius ſententiā iuſtā: hoc eſt eni ipugnare deū: cui⁹ locū tenet iudex iudicādo iuſte. p Cū audace. Poſtq̄ retraxit ab his q̄ pacē turbāt z hoc ꝓncipaliē ex temeritate ꝓpꝛia: hic ꝓñter retrahit ab his q̄ eā turbāt: z hoc ꝓncipaliē ex temeritate aliena: et ꝑmo ex ꝓte irascibilis: ſecūdo rationali: ibi Cū fatuis tertio ꝓcupiſcibilī ca⁹. ſequēti. Circa ꝑmum dicit: p Cū audace. i. ceruicoſo ex ipetu ire moto. q Nō eas in via rē. Et patz lr̄a. r Cū ira. non fa. rixā. nā ex vbis ꝓcedet ad verbera. s Et cū audace. q̄ ſeqt ipetū ire. t Nō eas in deſertū. i. extra ſocietatē hominū. v Qm̄ q̄ſi nihil ē ante illū ſanguis. i. effuſio ſanguis inocētis. x Cū fatuis. hic ꝓñter retrahit ab his q̄ pacē turbant ex defectu rōnis i alio. d. Cū fatuis ne ꝓſiliū habeas z ſubditur cauſa: y Nō eni pote. dili. niſi q̄ illis placēt. ſ. fatua. Qualis ē eni vnuſq̄ſ qz tlis finis ſibi videt ꝝ. etb. nec p ꝑñs ꝓſulēt niſi fatua. z Coꝛā extra. ne fa. cō ſiliū: neſcis eni quid piet. q. d. foꝛſitā ꝓſiliū tuū aduerſarijs aperiet: iō ſubdit: a Nō omi homi coꝛ tuū manifeſtes ſz ſolū amico vo z pbato. b Ne forte inferat tibi grām falſam. i. amicitiā fictā: vt ſciat defectū tuū latentē. c Et cōuiciet tibi. coꝛā alijs in palā ad maioꝛē tui ꝓfuſionē

Capitulum. IX.

Non ceſ. hic ꝓñter retrahit ab his q̄ turbāt pacez ex pte ꝓcupiſcibilis dicēs a Non ceſ mulierē ſi n⁹ tui. i. nō ſis nimis ſuſpicioſus de caſtitate vxoris ꝓpꝛie: ꝓpter hoc eā artās indebite. b Ne oſtēdat ſup te mali. do. nequā. machinādo ad moꝛtē tuā: ſic̄ docent tales mulieres a vetulis malis. Et qz ſic̄ vxoꝛ ꝓpꝛia nō ē nimis artāda: ita nec nimis laxāda: iō ſubdit: c Nō des mulieri poteſtatē aie tue. i. vt oñet tui. d Ne ingrediat i vtute tua. i. vſurpet ſibi qđ ē ꝓpꝛiū viri. e Et ꝓſūdaris. tanq̄ effeminat⁹ z vil. Coſequēi retrahit a mliere alia nō ꝓiugata d. f Ne reſpi. muli. mltiuolā. i. nūc illā: nūc iſtū ꝓcupiſcē tē. g Ne foꝛ. ici. i la. illi⁹. p ſigna laſciuie tibi oñſa. h Cū ſalta. ne aſſi. ſis. nā talis diſtēſio mēbꝛoꝝ mliebriū luxurie

ꝓuocat appetitū. i Uirginē ne conſpicias. q̄ nō licet in
tueri: qđ nō licet ꝓcupiſci. k Ne des fornicarijs. i. mere
tricib⁹. l Aiaz tuā in vllo. i. ꝓſenſuz tuū i aliq̄. m Ne
pdas te. q̄ tū ad bona nature. n Et hereditatē tuā. q̄ tū
ad bona fortūe: ſic dī ō filio ꝓdigo: luc. xv. o Noli circū
ſpicere i vicis ciuitat
tē. nā ocul⁹ gyrouag⁹
eſt ipudici cordis nū
ciꝰ: ⁊ occaſio ē ruine
p Auerte faciem a
mliere cōpta. talis ei
apparat⁹ ē ad capien
dū hoies laque⁹: ió ſb
dit: q Ꝓpt ſpe
cīē mulieris ⁊c. Exē
plum de ſanſone: ⁊
āmon: ⁊ ſalomōe. r
Et ex hoc ꝓcupiſcētia
q̄ſi ignis exardeſcit. ſ.
ex aſpectibus ⁊ collo
quijs ⁊ nutib⁹ ipudi
cis. s Dis mulier
q̄ eſt fornicaria. q̄ tū
cūq; de nobili genere
t Quaſi ſterc⁹ i via
⁊c. cōculcabit. q̄m li
bidini plurimū ſup
pōit. Lra patet vſq;
ibi: t Et nō alter
ceriſ cū illa i vino. po
tādo cū ea ⁊ ꝓfabulā
do: ꝑuer. xx. Luxu
rioſa res ē vinū. v
Et ſanguine tuo. ꝓpt
illā effuſo: ſic frequēt
ꝓtingit ꝑ adulterio.
x Labaris i pditi
onē. q̄ tū ad corpus ⁊
aiaz. y Ne derelin
q̄s. Hec ē ps icidētal:
p deceptionē eni mu
lierū: hō frequēter de
ſerit amicitiā bonoꝝ
⁊ quietū iuſtoꝝ. Ioo
poſtq̄ docuit decepti
ones mulieꝝ vitare:
h ꝓñt hortat ab ami
citia ⁊ quietu bonoꝝ nō diſcedē. Et ꝑ⁹ ponit ꝓmū: ſecūdo
2^m: ibi Uiri iuſti. Circa ꝓmū dic: y Ne derelinq̄s amicū
ātiquū. q̄ ꝓbat⁹ ē i amicitia. z Nou⁹ ei ñ erit ſilis illi. ſ.
q̄diu māſerit nou⁹: q̄ nō ē adhuc ꝓbat⁹. a Uinū nouū
amic⁹ nou⁹. q̄ ſic ō vino nouo neſcit q̄le finaliē erit: ⁊ ſic de
amico nouo neſcit qualē fidelitatē tandē exhibeat. b Ue
teraſcat. i. in amicitia firmet. c Et cū ſuauitate bibes il
lud. i. ei⁹ amicicia erit tibi ſuauis ⁊ bona. Et q̄m amicicia
frequēter cupiditate pditur: ió ſubdit: d Nō ęles. i. nō
ꝓcupiſcas. e Glōriā ⁊ opes peccatoris. q̄ ducūt ad mor
tē gehēne: ⁊ frequēter ad mortem nature: ꝓpter q̄ ſubdit:
Nō ei ſcis ⁊c. Et q̄ talia ꝑ iniuriā acquirūt: ſbdit: g Nō
placeat tibi iniuria iniuſtoꝝ. ſpm imitādo. h Sciēs q̄m
vſq; ad inferos nō placebit ipius: tūc eni ⁊ nō ante placebit
ſanctis i pena: ſic diſplicuit eis i culpa: pſal. lvij. Letabitur
iuſtus cū viderit vindictā: man⁹ ſuas lauabit i ſanguīe pec
catoris. applaudēs iuſticie diuine. i Lōge abeſto ab ho
mine poteſtatē habēte occidēdi. i. a tyrāno crudeli. k Et
nō ſuſpicaberis timorē mortis. i te elōgādo ab eo auferes a
te timorem mortis. l Et ſi acceſſeris ad illum. ne
ceſſitate ꝓpulſus: m Noli aliq̄d ꝓmittē. ſ. mali: n
Ne forte auferat vitā tuā. ex modica occaſiōe. o Cō
munionē mortis ſcito. ſ. eſſe habitare cum tyrāno. p
Cū i medio laqoꝝ igredieris. nā tyranni ſemp tendūt
laqueos ſubiectis
vt habeāt occaſi
onē rapiēdi bona
eoꝝ. q Et ſup
dolētiꝰ arma am
bulabis. i. tyrāno
rū q̄ ſemp ſunt in
dolore: nā ꝓpter
mala eoꝝ que fe
cerūt alijs: i oi ci
bo ⁊ potu timent
itoxicari: in omi
loco ſibi inſidiari
ꝓpter qđ neceſſe
eſt eos ꝓtinue an
xiari: ⁊ q̄ tyranni
habent relatores
ad grauādū inno
cētes: ſubdit: r
Scōm vtutē tuā
caue te a ꝓximo
tuo. i. quātuz po
teſ caue tibi ab eo
q̄ ꝓxima te loq̄ pōt
tyranno. s Et
cū ſapiētib⁹ ⁊ pru
dentibus tracta.
cōſilia ⁊ negocia
tua. t Uiri iu
ſti. hic ꝓñter hor
tat ad tenēdū ſui
ctū iuſtoꝝ dicens
Uiri iuſti ſint ti
bi cōuiue. nam in
cōuiuio relaxant
homies ad loquē
dū: ⁊ q̄m ex abun
dātia cordis os lo
quit: iuſti loquūt
de bonis ⁊ bone
ſti: iuſti vō de cō
trarijs. v Et i
timore dei filiali. x Sit tibi gl'iatio. Nā gl'ia magna
ē eſſe dei filiū adoptiuū. y Et i ſenſu ſit ti. cogi. dei. i.
ſēſū tuū applica ad cogitādū ō deo. z Et ois enarra.
tua i ꝓce. altiſſimi. i. doctria tua ñ ſit ō vanis ⁊ curioſis
ſz de neceſſarijs ad ſalutē. a In ma. arti. opa lauda
būt. Ipaloge ē: ⁊ ē ſēſus: q̄ artifices laudāt ex opib⁹ ma
nuū ſuaꝝ: q̄ñ ſī artificioſe facta. b Et ꝓnceps po. i ſa.
ſermōis ſui. ſ. laudabit. ſic ſalomō de ſnia ſapiēter pla
ta. iij. reg. iij. Date huic ifantē viuū ⁊c. c In ſēſu vō
ſenioꝝ vbū. i. vbū breue dictū a ſapiēte pl'ꝫ mēdabit q̄
narratio magna ab alio dicta. d Terribil⁹ ē in ciui.
ſua hō liguoſ⁹. nā ipe ē ſeditioſ⁹: qđ ē peſſimū i ciuita
te q̄ ciuiū vnitaſ oz eē. e Et temerarius i vbo ſuo odi
bil⁹ erit. q̄. ꝑ nihilo habet alios offendere. Ca. X.

Uirginē nē ꝓſpicias: ne for
te ſcādaliçeris i decore illi⁹
Nē des fornicarijs ānimā
tuā i vllo: nē pdas te et he
reditatē tuā. Nōli circūſpi
cere i vicis ciuitatis: ne ob
errageris in plateis illius.
Auerte faciē tuā a muliere
compta: ⁊ ne circūſpicias
ſpeciē alienā. Ꝓpter ſpe
ciē mulieris multi pierūt: et
ex hoc ꝓcupiſcētia q̄ſi ignis
exardeſcit. Dis mulier que
eſt fornicaria q̄ſi ſterc⁹ in
via ab omib⁹ ptereūtibus
ꝓculcabit. Speciē mulieri
aliene mlti admirati: repro
bi facti ſunt: colloquiū enī
illi⁹ q̄ſi ignis exardeſcit. Cū
aliena muliere ne ſedeas
oīno: nec accūbas cū ea ſu
per cubitū: et nō alterceris
cū illa i vino: ne forte decli
net cor tuū in illā: ⁊ ſanguī
ne tuo labāris in pditionē
Nē derelinq̄s amicū anti
quū: nou⁹ eī nō erit ſilis illi
Uinū nouū amic⁹ nouus.
Ueteraſcat: et cuz ſuauita
te bibes illud. Nōn çeles
glōriā ⁊ opes peccatoris:
nō enī ſcis que futura ſit il
lius ſubuerſio. Nōn place
at tibi iiuria iniuſtoꝝ: ſciēs
q̄m vſq; ad inferos nō pla
cebit impi⁹. Lōnge abeſto
ab hoie poteſtatē habente
occidēdi: et nō ſuſpicaberi
timorē mortis. Et ſi acceſſe
ris ad illū nōli aliquid cō
mittere: nē forte auferat vi
tā tuā. Cōiōnē mortis ſci
to q̄m i mēdio laqoꝝ igre
dieris: et ſup dolētiū arma
ambulabis. Scōm iiurtutē
tuā cauete a ꝓximo tuo: et
cū ſapiētib⁹ ⁊ prudētibus
tracta. Uiri iuſti ſint tibi cō
uiue: et in timore dei ſit tibi
glōriatō: et i ſenſu ſit tibi co
gitat⁹ dei: et ois enarratio
tua in ꝓceptis altiſſimi. In
māū artificū opa laudabit
et ꝓnceps ꝑpli i ſapia ſimo
nis ſui: in ſēſu vō ſenioꝝ
verbū. Terribilis ē in ciui
tate ſua hō linguoſus: et te
merari⁹ i vbo ſuo odibilis
erit. Capitulū. X.

Tudex ſapiēs iudica
bit ꝑpl'm ſuū: et ꝓnci
patus ſenſati tribilis erit.

Tudex ſapiēs. Poſtq̄ tractatū ē de vſu potētie i
ꝑſidēdo: hic ꝓñter tractat de vſu ei⁹ i iudicādo
Ad h⁹ ät req̄rit ſapia ⁊ bona vita. Et ꝑ⁹ tractat
de ſapia cū ſit: a Judex ſapiēs iudi. ꝑpl'm. de iiurijs
ſibi factis: ió ſbdit: b Et ꝓn. ſē. iri. erit. ho b⁹ malis.

c Scōm iudicez populi: sic ⁊ ministri eī. qz student exequi volūtatē illī. o Rex insipiēs pdet pplm suū vt patz de roboā. iij. reg. xij. qui p fatuū respōsuz pdidit ppli suī decē ptes. e Et ciuitates habitabūt p sē sum prudentiū. sicut patz de dauid ⁊ salomone. Et qz potestas a deo de riuat: subdit: f Jn manu dei. i. in eī' dispositōe. g Potestas terre. secularī ⁊ ecclīastica. h Et execēbilis ois iniqtas gentiū. s. scel' idolatrie: naz gētiles erāt idolatre: i Et vtilē rectorē i tpe suscitabit sup illā. qō impletū ē tpe xpi et aplorū p ꝙz pdicationē gentiles ab idolatria reuocati sunt ad fidē: ⁊ vnī' dei veri culturā. k Et sup faciē scribe. i. sapiētis i lege l Jmponet honorē suū. nā talis ducit homies ad honorē diuinum m Ois iurie. Hic pñter agit de potētis bonitate. Et pmo q̄tuz ad aīm: secūdo q̄tuz ad verbū sequēti ca'. ibi Priusq̄ interroges. tertio q̄ tū ad factū: ibi Fili ne i multis. Circa pmū pmo retrahit aīm a motu malignitatis: secūdo a motu cupiditatis: ibi Auaro autē. Circa pmū dī: m Ois iniurie ,prīmi ne meminerī. ad vindicādū: qñ posit' es sup eū. n Et nihil agas in opibus iniurie. i. nulli facias iniuriā ,pter tui potētiā: et qz hoc ,pcedit ex supbia subdit: o Odibilis coz deo ⁊ homib' supbia. vt patz de sennacherib rege iij. reg. xix. et. ij. mach. ix. ò antiocho epiphane. Et qñ de' supbos ⁊ iniuriātes deīcit sbdit: p Regnū a gēte i gentē trāsfert ⁊c. sic pz de monarchia assyriorz trāslata ad babylonios: ⁊ a babylonīs in persas ⁊ medos: dañ. v. ⁊ ab illis in grecos mach. i. ⁊ a grecis i romanos luc. ij. q Auaro. Hic pñter ꝛtrahit potētis aīm a cupiditate. Et qz hō ex diuitijs supbit: secūdo ꝛtrahit ipz a supbie vanitate: ibi Jnitiū supbie. Circa pmū dī: q Auaro nihil ē sceleſti'. hoc dicit nō q̄ auaricia sit peccatū ceteris grauī' pm suū gen': sz qz diuitie p auariciā ꝓgregate pstant fomētū omīb' vitijs: sicut radix arboris omīb' eius ramis: ,pter qō dicit aplus. j. timo. vj. Radix oīm malorz ē cupiditas. r Quid supbis. ex tuis diuitijs s Terra ⁊ cinis. i. qui es cito i cinerem redigend'. t Nihil iniqui'. exponat mō pdicto. v Hic ei ⁊ aiaz suā venalē hz. p pecuia exponēs eā diabo' x Qñ i vita sua ,plecit intima sua. i. vtutes p oppositā vitia q̄z radix ē cupiditas: vt ocñ ē. Et qz tā potētia tpal' q̄ pecunia pauz st appetēde: eo q̄ cito trāseūt: sbdit y Ois potetat' breuis vita. Ita potētes sollicite vitā cōiter suas ꝓcupiscētias sequētes: vt dī. j. eth. Et qz mīti manēt i mortē eoz: alicq ex ābitiōe: vt habeāt eoz statū: alicq ex odio: eo q̄ ab eis reputāt se grauatos: ⁊ qñ cupiditas ⁊ supbia iueterate ò facili curāt seqī: z *Laguoz, pli gra. medicū. nā difficilioz ē ad curādū. a Breuē lāguo. i. recētē ifirmitatē. b Precidit medic'. i. cito curat: sic supple pctīm defacili curat anteq̄ iueteresc at p ꝓsuetudiez: ñ aūt postea. c Sic ⁊ rex hodie ⁊c. h' refert ad id qō pmittit: Ois potētat' breuis vita. ad oñēdum q̄ etiā regia ptās q̄ ē maxia. j. petri. ij. siue regi q̄si pcellēti: eo q̄ cito trāsit: nō ē multū appetēda. Sz qz posset alicq dicē: Dō p' mōtē hz ꝓsilez dignitatē sic añ: ppī qō ptās ē appetēda: sic credidērūt alicq gētiles: iō remouet h' d. d Cū ei morīet hō. abutēs sua ptāte. e Hereditabit serpētes. i. demones q̄tū ad aiam. f Et bestias. i. amicos bestialit viuētes: q̄tū ad substātiā. g Et vmes. q̄tū ad corpus. Et est diuisio cōpetenter facta: qz cuilibz sufficit porrō sua ⁊ de alīs duabus nō curat. h Jnitium. Hic pñter ꝛtrahit aiaz potētis a motu supbie ⁊ vanitat': oñdens pmo q̄ ē detestāda: secūdo ,pponit ō eam remedia: ibi Semē boim. Circa pmū dicit: h Jnitiū supbie homis. i. hūane nature: i Apostatare a deo. i. nolle subdi eī' pcepto. Hoc enī peccatū icepit ab eua qñ tētando dixit ei serpēs: Cur pcepit vobis de': vt nō comederetis de oi ligno paradīsi. q. d. cū sit inocētes nō deberet tali pcepto restrigi: maxie cū oēs fructī' arborz tanq̄ inferiores supponi debeāt vie volūtati: ⁊ tūc mulier ,prupit i quādā elationē: ⁊ sibi displicuit restrictio pcepti: ex q̄ displicētia secut' ē error q̄ credidit ꝑpēti vlteri' dicēti. Neq̄quā morieminī ⁊c. Et sic trāsgressa fuit pceptū comedēdo fructū vetitū. Et sic pz q̄ nolle subeē pcepto diuino fuit initiū trāsgressiōis comedēdo: tñ illud nolle subesse pcessit elatio mētis: vt dictū ē: iō subdit: k Qñ initiū pcti ois est supbia. iūgēdo li ois. cū pcti: l Qui tenuerit illā sc̄z supbiā. m Adiplebit maledictis. diuis. s. ⁊ hūanis. n Et sbuertet eū i finē. s. supbia q̄ ꝓfūdit finaliī ipaz habētē. o Propēea exhonorauit dñs. i. ꝓfudit. p Cōuēr' malorz. i. supborz: iō seqt: q Sedes du. sup. dest. dñs ⁊c. sic pz ò saule quē ppī supbiā deiecit: ⁊ p ipo dauid māsuetū regnare fec. r Radices gē. supbaz. i. diuitias q̄bus nutriebāt ⁊ i q̄b' ꝓfidebāt. s Arefecit de'. eis sbtrahēdo. t Et plā. hūi. ex ipis gētib'. sic pz ò balthasar supbo: cui' regnū ⁊ diuitias dedit dario medo: dañ. v. v Terras gentiū euertit dñs ⁊c. sic pz de sodoma ⁊ gomorra: genē. xix

Scōm iūdicē populi: sic et mīstri eī': ⁊ qualis rector ē ciuitatis: tales ⁊ inhabitātes i ea. Rex insipiēs pdet pplm suū: et ciuitates inhabitabunt p sensū prudētiū. Jn mānu dei potēstas terre: et execrabilis ois iniquitas gentiū: et vtilez rectorē suscitabit i tpus sup illā. Jn manu dei ptās hoīs: et sup faciē scribe ipōnet honorē suū. Ois iniūrie ,prīmi ne meminerī: et nihil agas in opibus iniurie. Odibil cōrā deo ē ⁊ homib' supbia: ⁊ execrabilis omis iniqtas gentiū. Regnū a gēte i gentē transfert ,pter iniusticias ⁊ iniurias ⁊ cōtumelias ac diuersos dolos. Auaro āt nihil est sceleſti'. Quid supbis terrā ⁊ cinis: Nihil est iniqui' qz amare pecuniā. Hic enī et animā suā venalem habet: qñiā in vita sua ,plecit intima sua. Ois potentat' breuis vita: languoz ,plrioz grauat medicū. Breuē languorē pcidit medicus: sicut ⁊ rex hodie est ⁊ cras morīet. Cū enim morīet homo: hereditabit serpentes et bestias et vermes. Jnitiū supbie homis apostatare a deo: quoniaz ab eo p fecit illū recessit coz eius: qñiā initiū ois pcti ē supbia. Qui tenuerit illā adimplebit maledictis: et subuertet eū in finē. Propterea exhonorauit dñs cōuentus malorz: ⁊ destruxit eos vsqz in finē. Sedes ducū supborz destruxit deus. et sedere fecit mites pro eis Radices gentiū supbaruz arefecit deus: et plantauit humiles ex ipsis gentibus Terras gētiū euertit dñs: ⁊

a Memoria superbe pdidit de⁹. inter bonos. b Et reliquit memoriã hũiliũ sensu. i. pace se reputãtiũ. c Nõ est creata homĩb⁹ superbia. sz magis hũilitas: eo q̃ formati sunt de vili materia. d Neq; iracũdia natiõi mulierũ. i. oĩbus natis de mulierib⁹. Nã hõ est aial mãsuetũ natura: ꝓpter qõ in ei⁹ corpe nõ sũt feritatis signa vt cornua: dẽtes: r vngues magni: r h⁹ mõi q̃ sunt in alijs aialib⁹ ex pdictis pz superbiaz eẽ detestãdã. e Semẽ hoim. Hic ꝓnter ponunt ꝫ superbiã que dã remedia. Et pmũ est timor dei q̃ est q̃si qõdaz pond⁹ repmẽs hoiem ne p superbiam eleuet. Et sic honorabit cozã deo reddit q̃ seltimẽtes honorificat iõ subdit: Semẽ hominũ honorabit rẽ. Et p oppositũ sb̃dit: f Semẽ aũt h⁹ exhonorabit. i. pfundet g Qõ pterit mãdata dñi. relinquẽs eius timorẽ. h In medio fra. rec. il. i honore. i. honorabil ẽ cozã homĩb⁹ q̃liscũq; sit. l Et q̃ timẽt dñm erũt i oculis ei⁹. s. honorabiles r placẽtes qõ ẽ meli⁹. k Gloria diuitũ honorator̃ r pauperũ timor dei ẽ. i. taz diuites q̃ paupes q̃ sũt vtuosi: sunt r p ꝓs honorã di. iij. etb. Gloriãt de timore dei: nã p hoc filij dei sũt adoptiui. Et ad hoc sequit: l Nõ despicẽ hoiez iustũ r pauperẽ. q̃ ẽ dei fili⁹ adoptiu⁹. m Et ñ magni. vir pec. diuitẽ. p diuitijs suis. Et subdit ratio: n Magnus est iudex. inẽ hoies. o Et potẽs ẽ. in honore hũano. p Et nõ ẽ maior illo q̃ timet dñm. cozã deo: imo minor: et p ꝓs min⁹ ẽ honorãdus fm veritatẽ. q Seruo sensato. Hic ponit secũdũ remediũ ꝫ superbiã qõ ẽ hũiliatio sui. Circa qõ pmo ponit hũiliatiõis act⁹: secundo fruct⁹ in ꝓncipio sequẽtis ca. Circa pmũ dicit: q Seruo sensato liberi seruient. qñ p superbiã insolescũt: et sic aliqñ hereditatẽ patnaz seruis sensatis vendũt. Et hoc exemplũ est hũiliatiõis iudicij tui. r Et vir prudẽs r disciplinat⁹. i. hũilis. s Nõ murmurabit corrept⁹. Sicut dauid corrept⁹ a nathã non murmurauit: sz statim peccatũ suũ hũiliter recognouit dicẽs Peccaui dño. ij. reg. xij. t Et insci⁹. qui correptionẽ non suscipit. v Nõ honorabit. sz magis ꝓfundet. Et ex istis exẽplis ꝓcludit: x Noli extol. te in fa. ope tuo. qz dcd ibi ẽ boni totũ ẽ a deo. y Et noli cũctari. i. pigrũ eẽ. z In tpe anguste. tũc enĩ magis instãdũ est opatiõi bone. a Melior est qui opat. etiã ope rusticano. b Et abundat in oĩbus. i. victu r vestitu sufficiẽti statui suo. c Quã q̃ pdidit eas vsq; ad fundamẽtũ. Arefecit de⁹ ex ipis r dispdidit eos: r cessare fecit memoriã eoz a terra. Memoriã superboz pdidit de⁹: et reliqt memoriã humiliũ sensu. Nõn ẽ creata hoĩb⁹ superbia: neq; iracũdia natiõi mulierũ. Semen hoim bonorabit⁹ qõ timet deũ semẽ autẽ hoc exhonorabit qũod pterit mãdata domini. In mẽdio fratruz rectoz illoz in honore: et q timẽt dñm erũt in oculis illi⁹ Gloria diuitũ honoratoz r paupũ timor dei ẽ. Nõn despicẽ hoiem iustũ r pauperẽ: et nõ magnificare virũ pctoẽz diuitẽ. Magn⁹ est iudex et potẽs est in honore: et nõ est maior illo q timet deũ. Seruo sensato liberi seruiẽt: et vir prudẽs r disciplinat⁹ nõn murmurabit corrept⁹ et insci⁹ nõn honorabit. Noli extollere te in faciẽdo ope tuo: et noli cunctari in tpe angustie. Melioz ẽ q opat et abundat in oĩbus q̃z qũi gliat et eget pane. Fili i mansuetudine serua aiam tuaz: et da illi honorẽ fm meritũ suũ. Peccantẽ in aiaz suã quis iustificabit: Et qs honorificabit exhonorãtẽ aiaz suã Paup gloriat p disciplinã r timorẽ suũ: et est hõ qui glorificat ꝓpter sub̃am suã Qui aũt gloriat in paupta te: quãto magi i substãtia: Et qui gloriat in substãtia pauptatẽ vereat. Ca. xi.

Sapiẽtia hũiliati exal tabit caput illius: et i medio magnatoz ꝓsedere illuz faciet. Nõn laudes virũ in spẽ sua: neq; spernas hoiem i visu suo. Breuis i volatilib⁹ est apis: r initiuz dulcoris habz fruct⁹ illius In vestitu ne glorier vnq̃z nec i die honoris tui extollaris. Quoniam mirabilia opera altissimi soli⁹: r gloriosa r abscõsa r iuisa opera illius. Multi tyranni sederunt in throno: et insuspicabil' portauit diadema

r ecõ⁹ trasmutat: luc. j. Esurientes ipleuit bonis rẽ. xi.

Sapiẽtia hũiliati. Postq̃ iduxit ad hũiliatiõis actũ: hic ꝓnter oñdit hũiliatiõis fructũ dicẽs: a Sapia hũiliati exaltabit caput illi⁹. sic pz de daniele: q̃ posit⁹ i captiuitate ꝓpi sapiaz suã fuit exaltat⁹: nõ solũ inẽ ppl'ares: sz etiã inẽ ꝓncipes r huiꝰmõdi potẽtes: Dañ. vj. Et siliter ioseph i egypto: Gen. xlj. b Nõ laudes virũ i spẽ sua rẽ. i. nõ iudices de valore hoĩs fm exteriorẽ apparẽtiã cozpis: nã frequẽt ille q̃ ẽ miozis apparẽtie: est meliozis existẽtie. Et inducit ad h⁹ exẽplũ cũ dr: c Breuis i volatilib⁹ apis. habz ei corpus valde puũ: r tñ facit melioꝛ fructũ: q̃ mul⁹ hñs cozp⁹ magnũ. Et si nõ ẽ gliandũ de statura cozpis: multo min⁹ ỏ decore vestis: q̃ est q̃o extrisecũ: iõ subdit: In vestitu. Et sb̃dit: d Nec i die honoris tui. i. sblimatõnis tue tpal. e Extollaris. p superbiã. f Qñ mirabilia opa altissimi. supbos subito deijciẽdo r hũiles exaltãdo: luc. j. Deposuit potẽtes de se. r exal. hũiles. iõo subdit: g Multi tyrãni se. i throno. q̃ p⁹ea si deiecti ꝓpi suã superbiã. h Et insuspicabil' portabit diadema

gloriat. de genere suo iactãdo. o Et eget pane. i. victu quottidiano: iõ subdit: e Fili i mãsuetudine. q̃ tenet debitũ modũ r restringit excessum. f Serua aiam tuã. in securitate virtutũ. g Et da illi honorẽ fm meritũ suũ. subiũgiẽdo ei sic decet carnẽ r appetitũ sensitiuum. h Peccatẽ in aiam suã. ꝓponendo ei carnẽ. i Quis iustificabit. q. d. null⁹: qz facit de ancilla dominã: r ecõuerso qõ est iniustissimũ. k Et qs honorificabit rẽ. q. d. talis ñ est a deo honorãdus: n cab hoĩb⁹ l Paup gloriat p disciplinã r timorez suũ. i. hũil q̃ paup ẽ spũ: eo q̃ est disciplinat⁹ in mozib⁹ r timẽs deũ: glificãd⁹ est a deo r ab hoĩbus m Et ẽ hõ qui gliat ꝓpi substãtiã suaz. i. ꝓpi diuitias r nõ ꝓpter vtutẽ: r h⁹ honor ẽ falsus: qz sic dr iij. etb. Sol⁹ hon⁹ ẽ vere honorãdus. n Qui aũt gliat i pauptate. i. q̃ vane gliatur paup exñs: argumẽtũ ẽ: q̃ plus vane gloriaret si abũdaret. o Et q̃ gliat i substãtia supbiẽs ỏ diuitijs p Pauptatem vereat. qz frequẽt paupies i diuitias

tyrānī deiecti: sicut ꝓ hester. vj. ⁊. vij. de Aman' suspē
so: ⁊ mardocheo honorē illi' adepto: de quo tū scō nul
lus añ suspicabat: vñ ⁊ adhuc sb̄dit: b Multi potē
tes ⁊c. qō ꝓ i plibus exēplis veteꝝ ac noui testamēti: ⁊
i hīstoꝝs antiquoꝝ. i Priusq̄ interroges. Superi'
ordinauit iudicē
quātū ad aiam:
hic ꝓsequēter or
dinat ipsum q̄tū
ad vbū dicēs: i
Priusq̄ interro
ges. vitatē diligen
ter inq̄rēdo. k
Ne vitupes quē
q̄. ipm ꝓtenendo
l Et cū interro
gueris. i. vitatez
diligēter inq̄sieꝝ
m Correpe iu
ste. ꝑ vitatē nulli
parcēdo. n Pri
usq̄ audias. com
plete loq̄ntē. o
Ne rñdeas vbū.
qz nō rñderes ad
eius intētōem: c
intellectus ex fine
locutōis depēdet
p Et in medio
ſmonū ne adūci
as loq̄. intrūpen
do vbū loq̄ntis:
eadē rōne alia lit
tera: Et in medio
senioꝝ ne adūci
as loq̄. vbi magꝝ
tacere debēt mio
res. q De ea
re q̄ te non mole
stat ne certaueris.

Multi potētes oppꝛessi sī
valide ⁊ gl'iosi traditi sūt in
man' alteroꝝ. Priusq̄ int
roges nē vitupes quēq̄: et
cū introgaueri: cōrripe iu
ste. Priusq̄ audias: nē rñ
deas vbū: et i medio ſmo
nū ne adūcias loq. Dē ea
re q̄ te nō molestat: ne certe
ris: et in iudicio peccātium
nē ꝓsistas. Fili nē in multis
sint act' tui: et si diues fueri:
nō eris imunis a delicto.
Si ēiz secut' fueris nōn ap
pendes: et non effugies si
p̄cucurreri. Est hōmo la
borās et festinās et dolens
impiūs: et tanto magis nō
abūdabit. Est hōmo mar
cidus egēns recuperatiōe:
plūs ōficiēs virtute: et abū
dans pauptate: et oculus
dei respexit illū in bono: et
erexit eū ab humilitate ipi
us ⁊ exaltauit caput eius:
et mirati sūt in illo multi: et
honorauerūt deū. Bona
⁊ mala: uita ⁊ mors: pau
tas ⁊ honestas a deo sunt:
Sapia disciplina ⁊ scia le
gis apud dñz: dilectō ⁊ vie
bonoꝝ apud ipm. Errorꝝ
tenebre peccatoribus con
creata sunt: qui aūt exultāt
in malis: consenescūt i ma
lo. Bātio dei pmānet iustis:
et pfect' illius succēssus ha
bebūt in eternū. Est q̄i lo
cupletat parce agendo: et
hec ē pars mercedis illius
i eo q̄ dicit: inueni reqez mi
hi: ⁊ nūc mādūcabo ō bo
nis meis solus: et nescit q̄
tps p̄tereat illū ⁊ mors ap
propinquet: ⁊ relinq̄t oia
alijs: ⁊ moriat. Stā in tēsta
mēto tuo et i illo colloque
re: et i ope mādatoꝝ tuoꝝ
veteraſce. Ne māseri i opib'
pctōꝝ. Cōside aūt in deo

nā hoc ē fatuū ⁊ inutile. s Et in iudicio peccātiū. q̄
puertūt iudiciū: t Ne ꝓsistas. eoꝝ sniam approbā
do vel ei ꝓsentiēdo. v Fili ne i multis. Postq̄ ordia
uit iudicē q̄tū ad aiaz ⁊ verbū: hic ꝓnter ordiat q̄tum
ad actū: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝑmo ipz retrahit ab
his q̄ bonū actū impediūt: 2° iducit ea q̄ ꝑ bono actu expe
diūt: ibi Sta i testamēto: Primū vo qō impedit bonum
actū iudicis ē ꝓfusio negocioꝝ. s. qñ multa ichoāt añq̄
aliqō eoꝝ imineāt: qz sic vnū p aliud impedit: iō dicitur:
v Fili ne i multis. sil' ⁊ ꝓfuse Sint act' tui. subditur:
x Et si diues. 2m q̄ impedit actū bonū iudicis: est cupi
ditas munerꝝ q̄ excecāt etiā sapiētes: ⁊ sūuertūt vba iu
storꝝ: exo. xxiij. a qua retrahit dupl'r. Primo ꝓpter dilatio
nē acq̄sitōis: 2° ꝓpter defraudatōem fruitōis: ibi Et q̄ lo
cupletat. Circa ꝑmū dr: x Et si diues fueri. i. diuitiaz
cupidus imoderate: sicut accipit Matth. xix. Facil' est
camelū ꝑ foramē ac' trāsire: q̄ diuitē hoiem intrare in re
gnū celoꝝ: iō sb̄dit: Nō eris imunis a peccato. ⁊ sb̄dit
rō: y Si. n. se. fue. diuitias. imoderate q̄rēdo. z Nō
apprehēdes. i. nō asseq̄ris intētū. s. hīe sufficiētiā: ꝓpter
quā diuitie q̄rūt: qz ꝑ eas nō satiat cupido: sed magꝝ ac
q̄rit indigētia. Nā q̄to plus sic acq̄rit ad hēndū: tanto
plus hīe sitit. a Et nō effugies. i. idigētiā. b Si
p̄cucurreris. accipiēdo diuitias a parētib' tuis. Nā si fu
eris cupidus nō eris ꝓtēt': iz ad hēndū maiora anxius:
vt dictū ē: ⁊ si fueris p̄digus: cito ꝓsumes ⁊ idigens fies
⁊ de cupido subdit exēplū: c Est hō laborās. mēte ⁊ cor
pore. d Et festinās. ad diuitias. e Et dolēs. de alio
rū ꝓsperitate. e Impi'. erga deū ⁊ primū. f Et rāto
magꝝ nō abūdabit. i. idiget: nā auaro deest tā qō hz q̄ qō n
hz: vt dic̄ Hieronym' i epla ad Paulinū. ⁊ p oppositū ē de nō
cupido: iō sb̄dit: g
Est hō marcidus. i.
debilis viribus. h
Egens recuperatiōe. i.
virtutū corporee. i
Plus deficiēs virtute.
. s. corporali q̄ alij cō
munit. k Et abū
dās pauptate. qz illō
modicū qō hz suffic
sibi: sm illud apli. ij.
cor. vj. Quasi nihil
hēntes ⁊ oia possidē
tes. l Et oculus dī
respe. il. i bono. spūa
li ꝓpter suā patiētiā:
⁊ aliqñ etiā i bono tē
porali: ꝓpi qō sb̄dit:
m Et erexit illū ab
humilitate ipius. i. a
statu infimo ipz ꝓpa
lit exaltādo. n Et
mirati sūt i illo mlti:
eo q̄ sit exaltat' ablz
solicitudine sui. o
Et honorauerūt de
um. de bono sibi col
lato. Exēplū hz i Job
q̄ post maximā pau
pertatē a deo fuit mi
rabil'r exaltat': Job
vlti. Et sb̄dit pdictoꝝ
rō cū dr: p Bo
na ⁊ mala. i. ꝓspa ⁊
aduersa. q Uita
⁊ mors. s. corporalis. s Pauptas ⁊ honestas. i. sufficien
tia bonoꝝ. s A deo. disp̄sāt hoib': ⁊ his oib' iusti bñ
vtunt: ꝓpi qō sb̄dit: t Datio dei pma. iust. ad merituz.
v Et pfect' illi'. i. cumulatio meritoꝝ x Successus ha
bebūt. nā eis succedet ꝑmiū gl'iosū. y Est q̄ locupletatur.
Hic ꝓnter retrahit a cupiditate diuitiaꝝ. ꝓpter defraudatōez
fruitōis: q̄ fruitio frequenter subtrahit ꝑ celerē mortē diui
tiarū copiā hēntis: iō dr: y Est q̄ locupletat pce agēdo.
. i. paꝝ aut nihil alijs tribuēdo. z Et hec ē ps mer. illi'.
. s. q̄ bona ꝓgregata comedat ⁊ bibat solus. a Et nescit
q̄ tps. s. vite sue. b Pereat. ⁊ sic nō poterit vti: sic Luc.
. xij. dr de illo q̄ dicebat sibiipsi: Alia mea hēs multa bona
reposita in mltos ānos: dēsce: comede: bibe: epulare. ⁊ seq̄t:
Dictū ē aūt ei: Stulte hac nocte aiam tuā repetēt a te: q̄ āt
ꝓgregasti cui' erūt: c Sta in testamēto. Hic ꝓnter iducit
ad ea q̄ expediūt ꝑ bono iudicis actu. Et ꝑmo facit ꝓpositū:
2° oñdit asseq̄ndi modū: ibi Cōside. Circa ꝑmū dr: c Sta.
imobil'r. d In testa. tuo. i. i mādato dei: qō tibi statutū
ē fuādū: exo. xx. e Et i il. colloq̄re. sm illud subditos iu
dicādo. f Et i ope mā. tuoꝝ. i. mādatoꝝ dī tibi ipositō
rū. g Veteraſce. i. pseuera vsq̄ i finē: Matth. x. Qui āt
pseuerauerit vsq̄ i finē h salu' erit. h Ne mā. i opi. pec
catoꝝ. eis ꝓfētiēdo: ⁊ si ex hūana fragilitate ꝓsēseri: cito pe
niteas resiliēdo. i Cōside aūt. Hic ꝓnter oñdit asseq̄ndi
modū. s. ꝑ diuinū adiutoriū: ⁊ ꝑmo iducit ad dei ꝓfētiā:
2° sb̄trahit ꝓfidētiā falsaz: ibi Ne dicas. Circa ꝑmum dicit:

i Confide in deo. de obtinēdo p ipm actū meritoriū i pñti ⁊ pmiū in futuro. k Et mane in loco tuo. s. p amore i deo: qui ē loc' aie ꝺetatiuus. Aug': Jnꝺetū est cor meū ꝺne: ꝺonec reꝺescat in te. l Facile ē. n. i oculis ꝺei subito honestare pauperē. trāsferēdo ipm ad glām: ió sb̄dit: m Benedictio ꝺei. que est per gram. n Jn mercede iusti festinat. vt ipm ad glām transferat. n Et i honore ꝛc. repetitio ē eiusdem snie ad maiorez assertōem. o Ne ꝺicas. Hic ꝓnter subtrahit ꝓfidētiā falsaz: ⁊ pmo respectu sui: 2° respectu proximi: ibi Nō oēm. Cōfidentia vo falsa respectu sui est: qua ꝺs cōfidit ꝺe sua potentia: sapia: ⁊ huiusmōi: ⁊ hoc maxime faciūt illi q̄ tm̄ credūt vitā pñtez: ió ꝺicit: p Quid est mihi opus. s. cōfidere ꝺe alio: qz mihi sufficio ꝓpter ꝺcā. q Et que erūt mihi ex hoc bōa. i. p hāc vitā. q. ꝺicaf: nulla. r Ne ꝺicas suf. suz. ad hāc vitā trāseundum. s Et q̄ꝺ ex hoc. i. p hāc vitā. t Pessimabor. i. mala sustiebo ꝓ peccatis meis. q. ꝺicat nulla. hoc. n. sentiūt q̄ aiam cū corpore credūt mori: ió sb̄dit: v Jn ꝺie bonorū. i. tpe ꝓsperitatis i hac vita. x Ne imemor sis malorū. i. punitōis in alia vita. y Et i ꝺie malorz. i. aꝺuersitatis i pñti vita: z Ne imemor sis bonorz. i. pmiatōis i vita celesti. Nā hec memoria facit patiēt tolerare aꝺuersa: ió subdit: a Qm̄ facile ꝛc. ⁊ pz. b Malicia hore. i. afflictio breuis. c Obliuionē facit lu. magne. i. absorbet voluptatē magnā pteritā: ⁊ multo magis afflictio lōga. vñ in pſona afflictoꝝ in iferno ꝺr sap. v. Quiꝺ nobis ꝓfuit superbia ⁊ ꝺiuitiarz iactātia: q̄ꝺ ꝓtulit nobis: trāsierūt oia ve lut vmbra. ꝺ Et in fine hois. i. in morte. e Denudatio operz illi'. qz cognscūtur certi' q̄ sp. ꝓpt qō sequt. f Alī morte ne laꝺ. ho. q̄ē. q̄. s. absolute ⁊ finaliter. vñ ꝺicebat beatus Frāciscus: Nemo laꝺāꝺus cui' incertū ē exitus. g Qm̄ i filijs suis. i. in opib' suis: q̄ ꝺicūt hic eius filij: sic ⁊ fructus: Matth. vij. Ex fructib' eorz cognscet eos. h Aggscit vir. i. vtuosus. i Nō oēm. Remota falsa fiꝺucia respectu sui: hic ꝓnter remouet respectu proximi: nā valꝺe cauēꝺū est a cō fiꝺētia ꝺe ꝺoloso: ió ꝺr: i Nō oēm ho. in. i ꝺo. tuā. s. aꝺ cōbendū familiaritatē tecū: sz solum in fiꝺelitate ꝓbatum. k Multe. n. insidie. s. sūt l Dolosi. nā frequnter q̄rit ꝺecipere sub ptextu amicitie. m Sic. n. eructuāt ꝛc. totuz istud vsq; ibi: Et sic ꝓspector exponit ab aliq̄b' ꝺe supbis ⁊ dolosis qui ex malo ꝓceptu corꝺis ꝓferūt vba pessima: ⁊ frequēter capiūtur in laqueis suis: sicut pdix ⁊ caprea. Sed mihi vi melī exponi ꝺe ꝺiuersis sm̄ ancedentia ⁊ sbsequn-

ēt mane in loco tuo. Facile est. n. i oculis ꝺei subito honestare pauperez. Benedictio ꝺei i mercede iusti festinat ēt i honore velociꝰ ꝓcessus illi' fructificat. Ne ꝺicas q̄ꝺ ē mihi op': ēt q̄ erunt mihi ex hoc bona: Ne ꝺicas: Sufficies suz: ēt qꝺ ex h' pessimabor: Jn ꝺie bonoꝝ: nē imemor sis malorz ēt in ꝺie malorz nē imemor sis bonorz: q̄oniā facile ē coram ꝺeo in ꝺie obit' retribuere vnicuiq; sm̄ vias suas. Malicia hore oblivionē facit luxurie magne: ēt i fine hois denudatio operz illi'. Ante mortē ne laꝺes hoiem quēq̄: q̄oniā i filiis suis agnoscitur vir. Non oēz hoiem iducas i domū tuā: multe. n. sūt insidie dolosi. Sic. n. eructuāt ꝓcorꝺia fetētiū: ⁊ sicut pdix iducit i caueā: ēt vt caprea in laqueum: sic ēt cor supborz: ēt sic ꝓspector videns casū proximi sui. Bona. n. i mala cōuertēs insidiāt: ēt i electis ipō net maculā. Ab scintilla. n. vna auget ignis: ⁊ ab vno doloso augetur sanguis: hō vo peccatoꝝ sāguini insidiat. Attende ergo tibi a pestifero: fabricāt. n. mala: ne forte inducat sup te subsānatōez i ppetuū. Admitte ad te alienigenā: ēt subuertet te i turbine: ⁊ abalienabit te a vijs ꝓprijs.

.XII.

Si bēnefeceris scito cui feceris: ēt erit gratia i bonis tuis multa: Benefac iusto ēt inuenies retributōez magnā: ⁊ si nō ab ipso certe a ꝺomino. Non est enim ei bene: qui assiduus est in malis: ēt elemosynas non ꝺanti: q̄oniam ⁊ altissim' odio habet peccatores: ēt misertus est penitentibus.

Tia: ad cuius intellectū sciēꝺū: q̄ scriptura sacra aliq̄n̄ sb̄ eoꝺē ꝓtextu loq̄tur ꝺe ꝺiuersis: sicut ps. lxxvij. Cū occiꝺēt eos: querebāt. n. ꝛc. Qō. n. ꝺr: Cū occiꝺēt eos. intelligit ꝺe peccatoribꝰ obstinatis ⁊ ꝓpter hoc infectis: ⁊ qō sb̄dit: Querebāt eū. ꝺe penitētib' trāsit punitōe aliorz: sic in ꝓposito. m Sicut. n. eructuant pcor. fetētiū. intelligit ꝺe ꝺolosis: q̄ ex ꝓceptu interiori. pferūt verba ꝺolosa: sic homines hēntes interiora corrupta eructuāt p os fetiꝺū oꝺoꝛē. qō aūt sb̄dit: n Et sicut pdix ꝺu. i caueā. i. i rete i quo capit: o Et vt caprea. intelligit ꝺe simplicib' ꝺeceptis p ꝺolositatē pꝺictorz: ⁊ qō sb̄dit: p Sic ⁊ cor supborz. refertur ad ꝺolosos: q̄ ꝺicūt h superbi: qz quoꝺ ptāte sup peꝺitare nō pñt: querūt ꝺolositate sbūcere: ꝺe qb' adhuc sb̄dit: q Et sic pspe. vi. casū proximi sui. i. q̄ attēte vigilat ad vitāꝺū casum proximi sui: vt iꝺe gaꝺeat. r Bona. n. proximi sui i maluertēs. ꝺicit ea facta intētōe mala. s Jnsidiat. q̄liꝰ possit nocē proximo. t Et in electis. i. pbis viris v Jmponet maculā. eis ꝺetrahēꝺo. Et qz istud lz i pncipio sit paruū: tm̄ frequēter pceꝺit ad magnū malū: sb̄dit: Ab scintilla. n. vna ꝛc. ꝓpt qō sb̄dit: x Attēꝺe tibi a pestifero. i. ab hoie ꝺoloso. y Fabricat. n. mala. i. q̄rit tota ꝺiligentia subuertere proximū: ⁊ qm̄ hoies aliene gentis: vt freq̄ter sūt talis ꝓditōis. seqt: z Admitte ad te alienigenā. q. ꝺ. ꝺolebis si eū admittas ad secreta tua: ió sb̄ditur: ⁊ Et subuertet te i turbie. cōcitādo turgia ⁊ tumultū ꝛ te.

Capitꝝ. XII.

Si bñfeceris. Supius a ꝓtor ifoꝛmauit potētē ꝺe regimie subditorz: hic ꝓnter eū infoꝛmat ꝺ ꝺistributōe bonorz. suorz ꝺicēs: a Si bñfeceris. tua largiēꝺo. b Scito cui feceris. s. q̄ sit ꝺign' i rcipiēꝺo. c Et erit grā. i bo. tu. multa. qz tal' largitio i cētuplū retribuit a ꝺo: matth. xix. Et q̄s sit ꝺign' recipe oñdit ꝺicēs: ꝺ Bñfac iusto. idigēti. e Et inue. retri. ma. sic ꝺcm̄ ē ꝓ oppositū ꝺe nō tribuēte bōis idigētib'. f Nō ē enim ei bn̄ q̄ as. ē i mal'. s. opib': ꝺic. n. phs. viij. ethi. q̄ mal' amicitiā n̄ hz aꝺ se nec aꝺ aliuz. pp qō ibiꝺ ꝓcluꝺit: Jgit si sic miser ē malū cē: fugiēꝺū ē malicia in tēse. g Et ele. nō ꝺāti. potēti tm̄ ꝺare. h Qm̄ ⁊ altissim' odio hz pctōres. ingtum huiusmōi: nō tm̄ igr̄tū sūt ei' creature. i Et misr̄t ē penitētib', ⁊ qm̄ ꝺebem'

ei ꝓfozmari ſ̄bdit: b Da miſericozdi. i. miſer̄ coz ha
beti: q̄ ex ſua miſeria ſcit alīs cōpati. l Et ne ſuſci.
peccatoꝛē. i. obſtinatū: q̄ ex bonis tuis foueret i peccat.
m Et ipīs ꝛ pec. red. vidictā. ſ. dē: de q̄ ꝑmittit: Al-
tiſſim⁹ odio hz pctōres. n Cuſtodiēs eos i die vindi-
cte. i. refuās eos
ad penā gehēne.
cetera patēt ex di
ctis. o Ne in
ipis potentioꝛ te
ſit. ex hoc pz q̄ lo
quit de peccatoꝛi
bus obſtinatis.
Silr ex hoc q̄ ſ̄bdit: p Naz
duplicia mala in
uenies. ſ. p̄terita
que feē: ꝛ futura
que faciet ſuſten-
tat⁹ bonis tuis. ce
tera patent. q
Nō agſcet. In ſu
periozibus oñdit
auctoꝛ q̄lr in exer
citio vtutū hō ſe
debeat hīe ad ſu
pioꝛes ꝛ iferioꝛes
hic ꝓnter oñdit q̄
lit ſe debeat hēre
erga pares: int q̄s
aliq̄ ſt̄ mali ꝛ ali-
qui bōi. Primo
igit oſtēdit q̄lr ſe
hēat ad malos: 2°
ad bonos: circa
mediū ſeq̄ntis. c.
ibi In omni vita
tua. Prima i du
as: nā pmo iducit
ad vitandū ſocie-
tatē falſoꝛ: 2° cu-
pidoꝛ ꝛ ſupboꝛ
in pncipio ſeq̄nti
. c. Circa pmū dr:
q Nō agſcet in
bonis. i. in pſperi
r Amic⁹. ſ. ve-
rus: qz tūc oēs ſe
oñdunt amicos: vñ poeta: Si fuer̄ felix multos nume-
rabis amicos. Tpa ſi fuerit nubila ſolus eris. s Et
nō abſcōdet in malis. i. i aduerſis t Inimic⁹. qz ſtati
currit ad nocēdū: ſic canis ad mozdēdū canē pcuſſum.
v In bo. vi. ini. illius. ſupple triſtāt ſaltez coꝛde: ſi ñ
facie. x In tri. ꝛ mali. illi⁹. i. i aduerſitate ei⁹. y Ami
cus. ver⁹ z Agnit⁹ ē. nā ſibi cōpatit: ꝛ adheret alīs ip
ſū deſerētib⁹. a Nō cre. ini. tuo i einū. i. nūq̄ credas
ei quē ꝓbaſti inimicū. b Sic̄. n. era. eru. neq̄. illius.
. i. rubiginē odij ꝓſeruat interi⁹: lz ꝓfū oñdat exterius:
ō ſubdit: c Et ſi humiliat⁹ vadat curu⁹. tibi magnā
reuerētiā faciēdo. d Abīce aium tuū. nullo mō ei
credēdo. e Nō ſtatuas il. pe. te. nē. faciēdo ip̄m tibi
familiarē. f Ne ꝓuer. ſtet in loco tuo. te ſupplātādo
g Et i nouiſſimo coḡ. vba mea. fuiſſe va: ſz nimis tar
de: ꝓpt q̄ ſequit: h Quis mede. ican. a ſerpē. pcuſ-
ſo. q. d. pauci aut nulli: qz ſic erat edoct⁹: q̄ debuit cauē
ſibi. q. d. et tu edoct⁹ es ꝑ me: ꝓpt q̄ cauē debeꝫ: i Et

Bā miſericozdi: ēt ne ſuſci
pias peccatoꝛē: ēt impīs ꝛ
pctōrib⁹ reddet vidictā: cū
ſtodiēs eos i diem vidicte.
Ba bono ꝛ nō recepis pec
catoꝛē. Bñfac humili: ꝛ ñ
dederis impio. Prohibe
panes illi dare: nē i ipis po
tētioꝛ te ſit. Nām duplicia
mala iuenies in oīb⁹ bonis
quecūq̄ fecer̄ illi: qm̄ ꝛ al-
tiſſim⁹ odio bēt pctōres: ꝛ
ipīs reddet vidictā. Non
agnoſcet in bonis āmicus:
ēt nō abſcōdet in malis ini
micū ſ. In bōnis viri inimi
ci illi⁹: in triſticia ꝛ i malicia
illi⁹ āmic⁹ āgnit⁹ ē. Nōn cre
das inimico tuo i einū. Si
cut. n. eramētū eruginat ne
qtia illi⁹. Et ſi hūmiliat⁹ va-
dat curuus: ābīce aiuz tuū
ꝛ cuſtodi te ab illo. Non
ſtatuas illū penes te: nec ſe
deat ad dexterā tuā: nē con
uerſus ſtet i loco tuo: ne fo
rte ꝓuerſus in locū tuū inq̄
rat cathedrā tuā: ēt i nouiſ-
ſimo cognoſcas vba mea:
ꝛ in ſermonib⁹ meis ſtimu
leriſ. Quis medebit̄ incāta
toꝛi a ſerpēte pcuſſo: ēt om'

nibus q̄ appꝛopiāt beſtijs:
Sic̄ ꝛ q̄ comitat̄ cum viro
iniquo: ꝛ obuolutus eſt in
peccat⁹ eius. Una hoza te
cum pmanebit. Si aūt de
clinaueris nōn ſuppoꝛta-
bit. In lābijs ſuis indulcat
inimicus: ꝛ in coꝛde ſuo in
ſidiatur vt ſubuertat te i ſo
uea. In oculis ſuis lachꝛy
mat̄ inimic⁹: ēt ſi inuenerit
tempus: nōn ſatiabitur ſā-
guine: ēt ſi incurrerint tibi
mala: inuēnies eum illic ꝓ-
orem: ēt quaſi adiuuās ſuf
fodiet plātas tuas. Caput
ſuuz mouebit: ēt plaudebit
manu: ꝛ mūlta ſuſurrās cō
mūtabit vultū ſuū.

.XIII.

Qui tētegerit picē: inq̄
nabitur ab ea: ēt q̄ cōi-
cauerit ſuperbo: induet ſu
perbiam. Pondus ſuper
ſe tollit qui honeſtioꝛi ſe cō
municat. Et ditioꝛi te ne ſo
cius fueris. Quid cōicabit
cacab⁹ ād ollā? Quādo. n.
ſe colliſerint ꝓfringetur. Di
ues iniuſte egit ꝛ fremebit:
pauper aūt leſus tacebit.
Si largitus fuer̄: aſſumet
te: ēt ſi nō būeriſ: dereliq̄t te

b Cōmuta
bit uultū ſuū. ab ami
citia ꝓpe ficta ad ini
micitiā manifeſtā.

Caplm .XIII.

Qui tetigēit.
Hic cōſeq̄n
ter docet vi
tare ſocietatem ſuper
boꝛū ꝛ cupidoꝛū: ꝛ diuiditur in duas partes. nā primo fa-
cit ꝓpoſitum: ſcōo recurrere docet ad diuinum ſubſidium:
ibi humiliare deo. Circa pmum dicit: a Qui tetigerit
picem inq̄nabitur ab ea. eo q̄ eſt magne adherētie. b Et
qui cōmunicauerit ſupbo induet ſuperbiam. nam homies
ſunt, pni ad appetitum indebitum ꝓprie excellentie: in quo
conſiſtit ſuperbia: ꝓpter quod de facili adheret homini.
c Pondus ſuper ſe tollit qui honeſtioꝛi. i. potentioꝛi:
d Se cōmunicat. quia ſemp vult habere melius ꝓ ſe:
ꝛ alius non poteſt bene reſiſtere: ideo ſubditur: e Quid
cōicabit cacabus. ereus. f Ad ollam. terream. g Qñ
eniz ſe colliſerint confringetur. ſ. olla que eſt fragilis. Conſe
quenter applicat ad ꝓpoſitū dicens: h Diues iniuſte
egit. ꝛ fremebit. quaſi paratus adhuc facere peius. i Pau
per autem leſus tacebit. nam ſi querelam moueat peius ha
bebit. k Si largitus ei fueris. ſ. munera diuiti. l Aſ
ſumet te. i. honoꝛabit te iuxta ſe ponēdo. m Et ſi nō ha
bueri, vñ ſibi facias exenia: n Dereliquet te. nō vocādo.

Si habes ꝓuiuet tecum: ẽt euacuabit te: ẽt ipse nõ dolebit sup te. Si necessariꝰ illi fueris: supplãtabit te: ẽt subridẽs spẽm dabit narrãs tibi oĩa bõa: ẽt dicet: qd opꝰ ẽ tibi: ẽt ꝓfundet te ĩ cibis suis donec te exinaniat bis ẽt ter: ẽt in nouissimo deridebit te. Postea vidẽs dereliquet te: ẽt caput suũ mouebit ad te. Humiliare deo ẽt expecta manꝰ eius. Attẽdẽ nẽ seductꝰ ĩ stulticia humiliaris. Noli eẽ hũilis ĩ sapiã tua. nẽ humiliatꝰ ĩ stulticiaz seducaris. Aduocatꝰ a potẽtioze discede: ex hoc. n. magis te aduocabit. Nẽ improbus sis: nẽ ipingaris: ẽt ne lõge sis ab eo: nẽ eas in obliuionẽ. Nẽ retineas ex equo loq cum illo: nec credas multis vbis illius. Ex multa. n. loqla tẽtabit te: z subridẽs: iterrogabit te de abscõditis tuis: imitis ãnimus illiꝰ: ꝓsuabit vba tua. ẽt nõ parcet ỏ malicia ẽt ỏ vinculis. Caue tibi ẽt attende diligẽter auditui tuo: quoniã cũ subuersione tua ambulas. Audiẽs vero verba illa quasi ĩ somnis vide: z vigilabis. Oi ũita tua dilige deũ: ẽt iuoca illũ in salute tua. Omnẽ aial diligit similẽ sibi: sic ẽt ois hõ ꝓximũ sibi. Bis cãro ad similẽ sibi ꝓiũget: ẽt ois hõ sili suꝰ sociabit. Sicut cõicabit lupꝰ agno aliqñ: sic pctoꝛ iusto. Que cõicatio scõ hõi ad canẽ: aut que ps bona diuiti ad pauperez: Venatio leonis onager in eremo: sic ẽt pascua sũt diuitũ pauperes. Et sicut abominatio ẽ superbo hũilitas: sic ẽt execratio diuitis pauꝑ: Diues cõmotꝰ ꝓfirmat ab amicis suis: hũilis ãt cũ cecidit expellet z a noti. Diuiti decepto multi recupatores

a Et ipse nõ dolebit sup te. de tua pauptate. r Si necessariusꝰ illi fueris. in aliq negocio vl ope r Supplãtabit te. i. decipiet te s Et subridẽs. i. blãdiẽs t Spem dabit nẽ. ꝓmittẽs tibi facẽ bona. v Et dicet: qd opus ẽ tibi. q. d. ỏ ne cessarijs, puidebo tibi x Et ꝓfundet te in cibis suis. vocãdo te ad mẽsam suã ꝑ exenijs hũdis. y Donec te exinaniat. i. ad pauptatẽ deducat. z Bis z ter. i. qnqes: qz qnqz modis euacuat paupes a diuitib' cupidis. Uno mõ bona paupez violẽter auferẽdo: 2° mercedẽ ỏbi tã retinẽdo: 3° ꝑ vba duplicia decipiendo: quarto male eis põderãdo vel mẽsurando: z duplr: vno mõ in paupez absentia: qui ꝓfidũt de diuitibus: alio mõ in eoꝝ pñtia: qz nõ audẽt cõtradicere. a Et in nouissimo deridebit te. absqz cõpassione. b Postea vidẽs te. de bonis denudatuz c Dereliquet te. qz ñ põt vlteriꝰ ỏ tuo dcõ habere. d Et caput suũ mouebit ad te. notãdo te de fatuitate. e Humiliare deo. Hic ꝓnter hortatur recurrere ad dnũ auxiliũ: qõ ẽ sine fallacia z deceptiõe dicẽs: Humiliare deo. de te nihil psumẽdo. f Et expecta manꝰ eius. i. bñficẽtiã sue mie: qua patꝰ ẽ humiles adiuuare. g Attẽde. diligẽter. h Ne seductꝰ. ꝑ verba ad decipiẽ dũ cõposita. i In stulticia humilieris. i. ad stulticiã deũ ciaris ꝑ errozẽ. k Noli eẽ hũilis. i. pusillanimis. l In sapia. a deo tibi data. m Ne humiliatꝰ. i. pusillanimis factꝰ n In stulticiã seducaris. vitatẽ relinquẽs ꝑ falsitate verbis cõpositis colozata. Et qñ hõ cõfidẽs de dei adiutozio: põt securꝰ agere q̃ añ: iõ ꝓnter oñdit qualr se hẽ posit cũ diuite z potẽtioꝛi. s. nõ se ingerẽdo: nec se nimis elongãdo: loqndo reuerẽter: z caute se hẽndo: z hoc ẽ qõ dĩ: o Aduocatꝰ a potẽtioze discede. i. aliqlr excusa te. p Ex hoc. n. ma. te aduocabit. si ꝓpus te vocauit bona intentione. q Ne improbꝰ sis. ingerẽdo te nimis. r Ne ipingaris. i. repellaris vecũde. s Et ne lõge sis ab eo. i. a diuite nimis te elõgãdo. t Ne eas i obliuionẽ. i. si oĩs dederit sibi gr̃am largiẽdi nõ hẽat de te memoziã. v Ne retineas ex equo loqui cũ illo. i. vt velis cũ eo loq de pari: sed magis cũ reuerẽtia loquere. x Ne credas mltis vbis illius. i. si multa tibi ꝓmittat. y Ex multa. n. loqla tẽtabit te. i. vt accipiat experimẽtũ de tua simplicitate. z Et subridẽs. q̃si tibi applaudẽs z oĩa cõdonãs. a Interrogabit te de abscõditis tuis. i. si aliqd de suo accepisti in abscondito.

b Immitis. i. crudelis. c Alius illiꝰ ꝓser. vba tua. ad capiẽdũ te. d Et nõ ꝓcet de malicia. i. pena tibi ĩ ferẽda. e Et de vinculis. i. incarcerãdo te: ꝓpi qõ se quit: f Caue tibi. de incauta locutõe. g Et attende diligẽter audi. tuo. i. auditis ab eo: ne ꝓcipitãter rñdeas ꝓ te. h Qñ cuz subuertua ãbulas. i. i piculo tue subuersionis i Audiens vo illa. q̃ dicũtur a diuite ꝑ captõe tua mõ dicto: k Quasi in somnis vide. i. simula te nõ ĩtelligere. l Et vigilabis. i. vigilanter z prudẽter te hẽbis m Oi vita tua. Exclusa societate maloꝝ hic ꝓnter inducit ad ꝓsoztiũ bonorũ: z diuiditur in tres partes: quia ꝑmo inducit ad ꝓiungẽdũ se bõis 2° ad retrahẽdum se a malis: ibi Si cõicabit. 3° docet distinguẽ hoꝰ ab illis: ibi Loz hois. Circa ꝑmũ sciendũ q cõicatio hominũ adinuicem tũc ẽ bona: qñ de pẽdet ex charitate diuina: iõ dic: m Oi vita tua dilige deũ. ꝓpter quẽ ꝓxim' ẽ diligẽdus. o Et iuo. eũ i sa. tua. i. ꝑ salute tua tpali z ẽna. Et qm̃ ꝓxim' ẽ in deo diligẽdus: seqr: p Omne aial dili. sile tibi. in specie. q Sic z ois ho. ꝓxi. sibi. supple oz diligẽ: qz factꝰ ẽ ad imaginẽ dei: z capax beatitudis sicut ipe. r Ois ca. ad silem sibi ꝓiuget. volatilia. n. eiusdẽ spẽi sil' cohitãt: z silr aialia. s Et ois hõ sili sui sociabit. i. oz sociari: rõe imagis dine: in qua puenit cũ eo i specie: z hec societas fũdat in bono rõnis recte z legis diuie. t Sic cõicabit. Hic ꝓnter inducit ad retrahẽdũ se a malis: z ꝑmo ponit suã monitõez: 2° remouet circa dcã falsã opionẽ: tibi Bona ẽ. Circa ꝑmũ dicit: t Sic cõi. lu. agno. qz malus hõ sp ilidiat iusto. v Que cõi. san. hõi. ad canẽ. i. caninũ hoiez q̃ lis ẽ rixosus: iracũdus: z guloſus. q. d. nulla ẽ cõicatio bona. x Aut q̃ ps bo. diuiti. s. cupido. y Ad paupẽ. q. d. nulla: z subdit cã: z Venatio leonis ona. in eremo. i quo leo ilecꝛtur onagrũ ad ipm deuozandu. a Sic z pas. si diuitũ. i. cupidoꝝ. b Paupes. quorũ bona rapiũt sine cã. c Et sic abo. ẽ sup. hũilitas. eo q ꝓiat hitui supbie in q̃ delectat: nã signũ hit' gnãti est delectatio, i ope. ñ. ethi. d Sic z execratio diuiti. cupidi Est paup. z subdit: e Diues cõmotꝰ. i. turbatus: vel ipulsus. f Cõfirmat ab amicis. sperãtib' ꝓticipare i eꝝ bõis. g Diuiti decepto mlti recupatozes.

damni sibi illati: qz sperāt pticipare sibi. b Locut' ē supba z iustificauert illū. adulatores affirmātes: q sic ōbeat magnifice loq. i Humilis ōcept' ē. i. paup est dānificat'. k Insup z arguit. i. sine cōpassione ō dā no eius vt fatu' increpat. l Locut' ē sen. z nō ē ei dat' loc'. qz ptēnit ab audictibus. m Diues locut' est z oēs tacuerūt. audiēdo reuerenter n Et vbū illi' vsqz ad nubes p ducēt. cōmendando eū de sapia excellēti. o Pauper locut' est: z dicūt: qs est hic. eū ptēnēdo. p Et si offenderit subuertēt illū. grauit punitēdo. q Bona ē. hic circa p dicta remouet falsam opionē: naz ex dict' posset ali qs estimare oēm diuitē esse malū: z oēm pauperem bonū: qō remouet dicens: q Bona ē sba. i. diuitie. r Cui ñ ē pctm i pscia. s. ō mala acqsitiōe p se vel p parentes suos: naz diuitie bite iuste sūt mā exercēde vtutis p opa mie z libera litatis: Ambro' sup Lucā: Sicut diuitie impedimēta sunt reprobis: ita p bis sūt adiumēta vtutis. s Et neqssima pauptas in ore ipi. q p impatiētiā, prūpit i blasphemiam dei. t Cor bois. hic pñter docet distinguere bonos a malis dicēs: Cor bois imu. facie illius siue i bono siue i malo. dispō. n. cordis apparet i facie plusqz i alijs partibus corpis: qz vigēt ibi oēs sensus: z potissime apparet in oculis: eo q visus plēs rez differētias oñdit. j. metaphy. ppi qō cogitatio cordis i bonū siue i malū a perit' hominib' freqnter pcipit in facie. Et qz pauci sunt boni z vtuosi respectu malor: sm q dr eccles. j. Stultor infinit' ē numer'. iō sbdit: v Uestigiū cordis boni rē. i. bonitatē iterior ē mētis z exteriozis quersationis simul x Inuenies. raro z in paucis. Caplm. XIIII.

Beatus vir q nō ē lapsus vbo. Supius a pncipio tertij capli: z citra: actū ē de ordie vtutis i ordine ad primū: hic pñter agit de vtuti exercitio in ordine ad deū: z diuidit in duas ptes: qz pmo remouet impedimētū: 2° accedit ad ppositū: ibi Beatus vir q in sapia. Primū aūt impedimētū ē loqcitas: que habz pctm ānexū: puer. x. In multiloqo pctm nō deerit. z p pñs in deū ordinari impedit. Hanc igit loqcitatē excludit dicens: Beatus vir qui nō ē lapsus rē. verūtñ qz talis ciurnitas ē aliqñ viciosa. s. qñ tacet illud qō qs dicere tenet: iō sbdit: b Et nō ē stimulat'. remorsu pscie. c In tristicia de icti. dr aūt delictū qsi derelict. j: per qō itelligit pctm omissiōis tacēdo qō dz dici: de quo dz hō p pniam tristari. 2m impedimētū ē acidia: q reddit hoiem tristē z ponderosuz ad opa bona p que ordinat qs i deum: z sic ipedit ordinē istū: qō excludit cū dr: d Felix qui nō habuit animi sui tristiciā. in bonis opib' exeqndis. e Et ñ excidit ab spe sua. q ē certa expectatio beatitudis: a qua spe facē acidia decidere. f Uiro cupido. hic remouet 3m impedimētū qō est imoderata cupiditas terrenor: q radix ē oium malor vt dr. j. Timo. vj. p pter qō ipedit ordinē i deū. Hoc igit impedimētū primo remouet: 2° qōdā corrolariū inferr: ibi Fili si bē. Circa primuz dr: f Uiro cupido. i male acqrēdo. g Et tenaci. male retinēdo. g Sine rōe ē sba. i. diuitie: qz nō pficiunt sibi: eo q auaro tam deest qō hz: q qō nō hz: vt dicit Hieron' in epla ad Paulinū. Silr nec' alijs qb' nihil dat: ppter qō nocēt auaro q tum ad aiam z corp'. Et qñ ex auaricia nascit iuidia sequtur: h Et hōi liuido ad qd aurū. q. d. ad malū suū i Qui aceruat ex aio suo iniuste. i. sciēter z a pposito iniuste acqrendo. k Alijs congregat rē. nā freqnter vsu diuitiaz puat: z ab alijs male psumūtur: ideo sequtur: l Qui sibi neq ē. iniuste acqrēdo: m Cui alij bon' erit. q. d. nulli: nā p hoc alijs nocet: q suis diuitijs abutunt. n Qui sibi inuidet. qualis ē auar': q ex auaricia retrahit sibi necessaria. o Nihil ē illo nequs. qz torquet seipm q tū ad aiam z corpus. p Et si benefe. igno. z nō volens fac. sic aliqñ ptingit q iuidus itēdēs alij nocē. pmouet eius bonū: sic fres Joseph intēdētes eū vēdere in puz: occasionalr fecerūt eū egypti dñm. q Et i nouis. mani. ma. suā. oñdēs se dolē ō. p rimi. pspitate: iō sbdit: r Neq ē oculus liuidi rē. qz nō pōt vidē bonū alteri' facie recta. s Et delpicies aiam suā. qz ptinue affligit eā. t Insatiabilis ocu. cupidi. nā ex acqsitī nō diminuit eius cupiditas: sed auget: iō sbdit: v In pte iniqtatis. i. inique acqsitōis. x Nō satiabit. qz sp plus appetit y Donec cōsumat are. aiam suā. i. vitā suā cupiditatis ardore. z Et nō satiabit pane rē. nā ex auaricia nimia nō pōt bonis habitis vti. a Fili si bēs. hic ex dictis infert corrolariū. s. q hō bitis bonis vtat ad bonū vtuti dicēs: Fili si bēs. bona tē pozalia b Bñfac tecū. inde viuēdo decēter: sm statū tuū c Et deo dig. obla. offer. ad sustentatōes ministror ecclē z paupez. d Memor esto qm mors nō tardat. post quā nullus operari meritorie potit. e Et testamētū iferoz. .i. ordinatio dei de morte singulor: hebre. ix. Statutū ē hominib' semel mori. z dr testamētum inferoz: nam tpe quo

scriptꝰ fuit liber iste: iusti descẽdebãt ad limbũ. f Qđ demõstratũ est ibi: dicẽte Jacob genẽ. xxxvij. Descẽdã ad filiũz meũ lugẽs in infernũ. g Testamẽtũ. n. huiꝰ mũdi. i. hereditas hũana filijs a parẽtibꝰ legata. h Morte morieꝛ. i. cito deficiet: iõ sequtur: i Añ morte bñfac amico tuo. i. oi primo indigẽti nã ois primꝰ ex charitate est diligẽdus. k Nõ defraudeꝛis a die bono. i. festiuo. tunc. n. magis ẽ oblatoꝛ ibꝰ z clynis insistenduz. l Et ptícula bone diei nõ te ptereat. i. te vacuũ z ociosũ a bonis operibꝰ non relinquat. m Nonne alijs relinques. q. d. melius ẽ: q expẽdas i bonis vsibus in vita tua. n In diuisione sortis da z accipe. ordinauit. n. deus: q aliq sint pauperes z aliq diuites: vt diuites pauperibꝰ dẽt tpalia: z p eis recipiãt eterna. o Añ obi. tu. opa. iusticiã. i. opa iusticie legalis: q̃ includit oẽm vtutem. p Qm̃ nõ ẽ apud inferos inuenire cibũ. i. merẽdi locũ. q Dis caro sic fenũ veterascet. i. ois hõ cito deficiet. r Alia generant z alia ꝺ̃gciũtur. nã gnãtio vni est corruptio alteri i plãtis z aialibꝰ. s Sic gnãtio carnis z sãguinis. i. hoium: nã parẽtibus moriẽtibꝰ filꝫ succedũt in loco eoꝝ fm statũ corpalẽ. t Oẽ opus corruptibile. i. ducẽs ad corruptõem: qđ ꝓpe ẽ peccatũ. v In fine deficiet. i. deficere faciet a beatitudine. x Et oẽ opꝰ electũ. i. meritoriũ. y Justificabit. i. a deo approbabit tanq̃ iustũ. z Et q̃ opat illud honorabitur i illo. i. p illo honore celesti z eterno. a Beatꝰ vir. Remotis impedimẽtis: hic accedit ad ꝓpositũ tractãdo ꝺ̃ vir tutũ exercitio fm ordinẽ in deũ: in quẽ ordinat hõ p vitat cognitõem z peccati detestatõem: igit primo agit de primo: 2ᵒ̃ de scõo. seqnti. c. ibi Non dixeris. Prima in duas. q: primo circa vitatis sapiam cõmendat acq̃sitois actꝰ: 2° acq̃site rei fructus i pncipio seqntis. c. Circa primũ dr: a Beatꝰ vir. i spe. b Qui in sapia morabit. meditãdo diuina: quoꝝ cognitio ꝓpe dr sapia: q̃si sapida scia. Et qm̃ nõ ẽ tm̃ de ois meditatio specalatiua: sed etiã extẽsione ad opꝰ fit practica: nã ꝓpter amorẽ dilecti pcipit opari: ideo ꝺ̃citur: c Et q̃ i iusticia meditabit. reddẽdo deo debitũ cultũ z primo suo iustũ cõuictũ. d Et in sensu. i. sensate e Cogitabit circũ. dei. i. q deus circũspicit oia: z vbiq: hebre. iij. Oia nuda z apta sunt oculis eiꝰ. f Qui cogitabit vias illius. i. opa dei que fũt vie deueniẽdi in cognitõem eiꝰ: Ro. j. Inui sibilia dei a creatura mũdi. i. ab hoie p ea que facta fũt itellecta cõspiciũtur: sempiterna q̃z vtus eiꝰ z diuinitas: iõ sequt:

quod demõstratum ẽ tibi. Testamẽtũ. n. huius mũdi morte morieꝛ. Antẽ mortẽ bñfac amico tuo: z fz virel tuas exporrigẽs da paupi. Nõn defraudeꝛis a die bono: et particula bone diei ñ te ptereat. Nonnẽ alijs reliques dolores z labores tuos? Jn diuisione sortis da z accipe: z iustifica aiam tuam. Antẽ obitũ tuũ opare iusticiã: quoniã nõ est apud inferos inuenire cibũ. Dis cãro sicut fenũ veterascet: z sicut foliũ fructificãs i arbore viridi. Alia generant z alia ꝺ̃gciũtur: sic gnãratõ carnis z sanguis alia finit: z alia nascit. Oẽ opꝰ corruptibile in finẽ deficiet: z qui illud opat ibit cum illo. Et oẽ opꝰ electuz iustificabit: et q operat illud honorabitur in illo. Beatꝰ vir q̃i in sapia morabit: et q in iustitia meditabit: et i sensu cogitabit circũspectõem dei.

g Et in absõsis illi. i. dei ꝓpetatibꝰ q̃si sũt absõse. Jz rantibꝰ: h Jntelligẽs erit. pre alijs. i Uadẽs pꝰ illã q̃si inuestigatoꝝ. i. vestigiũ eius secutoꝝ: qđ ẽ in creaturi k Qui respicit p fene. eiꝰ. i. p reuelatões factas in nouo ac veteri testamẽto. l Et in ianuis illiꝰ audiẽs. i. i eccla militante: p quã est igressus ad triumphãtez. m Qui reqescit iuxta domũ illiꝰ. firmiti credẽdo: z suauiter ꝓtẽplando. n Et i parietibꝰ illiꝰ figens palũ. i. suũ intellectũ: ne ad curiosa z vana euageꝛ. o Statuet casulaz suã. i. domicilii suũ. p Ad manꝰ illiꝰ. s. dei expectãdo cõtinue dona gre sue: iõ sequit: q Et requescũt i casula illius bona. i. gre dona. r Per euñ. s. deum s Statuet fi. suos. i. discipulos suos. t Sub tegmine illiꝰ. erudiẽdo eos i pdictis. v Et sub ra. illius. i. documẽtis eiꝰ. x Morabit. meditando z operando. y Proteget sb tegmine illiꝰ a feruore. vicioꝝ. z Et i gla eiꝰ requescet. p adeptõez pmioꝝ.

.xv.

Qui timẽt deum: faciet illud: et qui ꝓtinens ẽ iusticie apprehẽdet illaz: et obuiabit illi q̃si mat honorificata: et q̃si mulier a vir ginitate suscipiet illũ. Cibabit illũ pane vite z intellectꝰ et aq̃ sapie salutarj potabit illuz. Et firmabitur in illo: et non flectetur: et continebit illũ et nõ confũdetur: et

Qui timet deum. Hic consequenter describitur acquisite rei fructus: z diuiditur in duas partes: nam ostenditur primo quibus z qualiter iste fructus conceditur: secõ quibus denegatur: ibi Homines stulti. Circa primũ dicitur: a Qui timet deum faciet illud. s. qđ predictũ est de inquisitione sapiẽtie. b Et qui ꝓtinens est iusticie. i. tenens eã in corde simul z opere. c Apprehendet illam. s. sapientiam diuinã. d Et obuiabit illi. nam preoccupat eos qui se concupiscunt: vt illis prior se ostendat: Sap. vj. e Quasi mater honorificata. i. omni honore digna: z q: facit honorabiles illos quibꝰ accedit. f Et q̃si mulier a vginitate suscipiet illum. tanq̃ spõsum gratiosuz. g Cibabit illũ pane vite. i. vbo sacre scripture: Matth. iiij. Nõ i solo pane viuit hõ: sz i oi vbo qõ ꝓcedit de ore dei. h Et aq̃ sapie salutarj. i. gra spũs sancti: de q̃ Joh. iiij. Qui biberit ex aq̃ quã ego dabo ei nõ sitiet i eternũ: sz aq̃ quã ego dabo ei fiet i eo fons aque saliẽtis i vitã eternã. i Et firmabit in illo. deo firmiter adherẽdo. k Et nõ flectet. a rectitudine iusticie. l Et ꝓtine. illũ. i. ꝺs tenebit eũ fecũ p pseuerãtiam in bono. m Et non cõfundet. cum reprobis: sz honorabit cum electis: ideo sequitur: n Et exaltabit illum

apud ꝓximos suos. i. apud scōs suos qui sūt deo ꝓpin qui: ꝛ qz talis nō solum sibi ꝓficit ad salutē: sz etiā alijs: sequtur: o Et in medio ecclē aperiet os ei⁹. ad docē dū pplm. p Et adimplebit eū spū sapie. ad degustā dū dina. q Et intellect⁹. ad ꝓponēdū ea lucide in ecclesia. r Et sto la gle. i. sacerdotali dignitate. s Uestiet illum. qđ freqnter in eccla ptingit. vel Stola gle. i. gla corporis ꝛ aie: qđ spīrit pseuerātib⁹ i exē plari vita ꝛ salutari doctrina: ꝛ qm̄ ex salute auditoꝝ augeť glia doctoꝝ: sequtur: t Jocūditatē ꝛ exul. thesauriça. sup illū. i. multiplicabit: ꝛ quoniam hec gla nō ē trāsitoria: subdit Et noie eīno ꝛc. v Uoies stulti. Hic ꝓnter oñdit quib⁹ dina sapia denegat: ꝛ qm̄ op posita iuxta se posita magis elucescūt: iō cū hoc oñditur qb⁹ ex suo merito ꝓcedit: dicit igit: v Uo mines stulti. i. supbi: vñ dr stulť ab extollo is: qm̄ inaniter se extollit. x Non appze. illā. ꝓpť suā supbiam. y Et boies sēsati. i. recurrētes ad auxiliū dei. z Ob uiabunt illi. Matth. xj. Cōfiteor tibi pr̄ dñe celi ꝛ tre: qm̄ absc̄ōdisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudētib⁹ i oculis suis: ꝛ reuelasti ea puulis. ex hoc pz qđ sb̄dit: Uoies stulti ꝛc. ꝛ pz. a Uiri medaces nō erūt illi⁹ memores. qz non cogitāt de illa. Freqns ät meditatio de aliq firmat memoriā de illo. b Et viri vaces iueniēt i illa. nā ab ipsa ē ois vitas vite: iusticie ꝛ doctrie. c Et successuz. i. ꝓsperitatē d Uebūt vsq ad ispectōez dei. i. clarā visionē i pria. e Nō ē speciosa laus. i. deo placita. f In ore pctōris. qđ ē pollutū: qz nō ē a dño missus: ps. xlix. peccatori aūt dic⁹ de⁹: Quare tu enarras iusticias meas ꝛc. g Sapie. n. dei. i. date a deo doctori. h Astabit laus. nā laudabilis ē a deo ꝛ hoib⁹. i Et i ore fideli abūdabit. nā sibi ꝛ alijs ꝓfic. k Et dña. da. eam illi. augendo in ipso donū spūssancti. l Nō dixeris. Postq̄ auctor iduxit ad dei cognitōem: hic cō sequť inducit ad pcti detestatōez: ꝛ diuidit i duas ptes: qz ꝑmo inducit ad hoc rōcinādo: 2° deꝑcando. c. xxiij. Prīa adhuc i duas: qz ꝑmo inducit ad hoc ex cā peccati: scōo ex actu peccādi. xix. c. Prima adhuc i duas: qz ꝑmo declarat cāz peccati siue ꝓncipiū: scōo ponit pcti remediū. xvij. c. ibi Elyna viri. Prima adhuc in duas: qz ꝑmo rmouet errorē: scōo docet vitatē: ibi De⁹ ab initio. Circa ꝑmā cām pcti aliq errauerūt attribuētes eā deo: Uno mō negatiue. s. eo q nō dedit hōi vtutē p quā posset ꝓctm̄ cauē: qđ remouet dicēs: l Nō dixeris: p deum abest. s. mihi vtas vitādi pctm̄. m Que. n. odit. deus. s. pctā. n Ne feceris. hoc errore decepi⁹. Alio mō positiue: eo q deus dedit hōi fomitē peccādi: qđ remouet dicens: o Nō dicas ille me iplanauit. i. errare me fecit: ꝛ dicit ab in ꝛ planos: qđ ē error siue deceptio: ad qđ sb̄dit rō: p Non. n. ꝛc. ipij. i. peccatores: ꝓpť qđ nō dedit fomitem peccādi: sed hō incurrit illū ex sua culpa: ꝓpť quā sb̄lata est ei iuste originalis iusticia: que ꝓseruabat inferiores vires aie ab oi rebellione ꝫ rōem: hō etiā destituť originali iusticia p rōnem pōt repmere iordinatos motus partis sensitiue: que nata ē rōni obedire: vt pz non solū p dicta sanctoꝝ: sz etiā phoꝝ: vt. j. ethi. q Deus execramētū erroris. i. ois error q ē deo execrabilis: ꝛ ēt hoibus bonis: iō subditur: q Et non erit amabile ꝛc. s. hoibus pijs ꝛ iustis. r Deus ab initio. Hic cō sequēter de cā peccati determinat veritatem: circa qđ oñdit ꝑmo: q a deo ē potētia cōseruādi iusticiā: scōo oñdit hoc esse peccati cām: ibi Apposui tibi. 3° remouet a deo causalitatē istā: ibi Nemini. Circa ꝑmū dic: r Deus ab initio ꝓstituit hoiem. sup creaturā iferiorē. s Et relq̄t illū i manu ꝓsilij sui. nō ē p hoc intelligēdū: q sb̄traxerit et cōseruatōem suā ꝛ gubernatōem: qz stati cecidisset i nihilū: sz qz fec eū arbitrio libez q libertas ē cōseruādi iusticiā ptās: nā posse peccare non ē libertas: nec pars libertat⁹: sed ē defectus sequēs libez arbitriū: eo q ē de nihilo. t Adiecit mādata ꝛ pcepta. i. sup libez arbitriū q̄ pōt iusticia ꝓseruari: addidit legē nālē ipressā hōi q dirigit ad ꝓseruatōem iusticie: ꝛ sic adiuuat. v Si vo. mā. ꝓser. q. d. hoc ē i tua potestate. x Cōseruabūt te. ad vitā glorie: Matth. xix. Si vis ad vitā igredi serua mādata. y Apposuit tibi. Hic ꝓnter oñdit pctm̄ ee ab hoie dicēs: Apposuit tibi aquam ꝛ ignē. i. refrigeriū gle ꝛ penā gehēne. ꝑmū ꝓmittendo ꝛ per ꝓns attrahēdo ad ipm: scōm vo cōminādo: ꝛ p ꝓns ab ipo pctō ꝫterrēdo ꝛ retrahēdo: ꝛ sic itelligēdū est de seqntibus cum dicit: z Ante hoiem vita. gratie. ꝛ Et mors. culpe. a Bonū. meritoriū. b Et malum. demeritoriuz. c Quod placuerit ei ꝛc. i. in potestate eius est ad bonum rendere ꝛ a malo declinare: ꝛ sb̄ditur cā: d Qm̄ multa sapientia dei. ex magnitudine. n. sue sapientie, pcessit: q natura angelicā ꝛ humanā bonā sed mutabilem fecit: vt qui pmanere nollent ruerēt: ꝛ qui i conditōe inocentie ꝓsisterēt tāto i ea iā dign⁹: q̄to ꝛ ex arbitrio starēt firmius: ꝛ eo maioris meriti apud deū fierēt: quo mutabilitatis sue motū voluntatis sue studio fixissent: ꝑm q dicit Gregorius de angelis moral. libro. v. e Et fortis in potentia. ad premiandum stantes ꝛ puniendum cadentes. f Uidens omnes sine intermissione. nude ꝛ clare: speciali tamen modo iustos: nam videt ad bonum ipsorum: ideo sequitur:

exaltabit illū apud ꝓrios suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius: et adimplebit eū spiritu sapie ꝛ intellectus: et stola gle vestiet illū. Jocūditatē ꝛ exultationez thesauriçabit sup illū: ꝛ nomine eterno hereditabit illū. Hoies stulti ñ ꝫprehēdent illā: et boies sensati ob uiabūt illi. Hoies stulti ñ videbūt eā: longe. n. abest a supbia ꝛ dolo. Uiri mēn daces nō erūt illius memores: et viri veraces iuenientur in illa: et successum habebūt vsq ad inspectōem dei. Non ē speciosa laus in ore peccatoris: qz non est a dño missus: qm̄ a deo ꝓfecta est sapia. Sapie. n. dei astabit laus: et in ore fideli abūdabit: et dñator dabit eaz illi. Non dixeris: p deum abest: quē. n. odit: nec feceris. Nō dicas: ille me iplanauit: non. n. necessarij sunt ei hoies impij. Omne execramentuz erroris odit dñs: et nō erit amabile timētibus eū. Deus ab initio cō stituit hoiem: et reliqt illuz in manu ꝓsilij sui. Adiecit mandata ꝛ pcepta sua. Si uolueris mādata ꝓseruare cōseruabūt te: ꝛ i ppetuū fidē placitā seruare. Appō suit tibi aquā ꝛ ignē: ad qđ volueris porrige manum tuam. Ante hoiem vita et mors: bonū et malū. Qđ placuerit ei dabit illi: quōniā multa sapia dei et fortis i potētia uidēs omnes sine

g Oculi dñi. i. oculi sue mie. h Ad timẽtes eũ. timore filiali. i Nemini. Hic ꝓñter oñdit deũ nõ esse cãz peccati: ⁊ hoc oñdit duplici via: 2ª ponit. c. seqnti: ibi Jn synagoga. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo ꝓbat ꝓpositũ: 2° infert qõdam corrolariũ in ꝓncipio sequẽtis. c. Circa ꝓmũ facit talem rõem: Peccatuz subditi iputaf dño: vel ꝓcipiẽdo illud fieri: vel licẽtiãdo de fiẽdo: neutrũ cõpetit ẽo g̃ rẽ. Dicit igit: i Nemini mãdauit impie agẽ. bñ tñ ꝓcipit fieri aliqd qõ ẽ iustũ: qõ tñ impie agit: sic ꝑ Nabuchodonosoz captiuauit filios isrl i penã sue idolatrie: nabuchodonosoz tamẽ hoc fecit ipia volũtate: que q̃dẽ impictas nõ fuit a deo: sz a malicia nabuchodonosoz. k Et nemini dedit spaciũ. i. licẽtiã l Peccãdi. sed sp̃ꝑ hibuit: ⁊ sb̃ditur cã: m Nõ. n. ꝓcupiscit multitudinẽ filioz infideliũ. i. imitãtiũ patres in infidelitate respectu dei. n Et inutiliũ. i. nociuoz respectu ꝓximi: minus. n. dicẽdo plus significat. Nõ obstantib' aũt ꝓdictis posset argui q deus sit cã peccati: qz id qõ ẽ cã cause ẽ cã cãti: deus aũt est cã efficiens liberi arbitrij: qõ est cã peccati: vt dictũ est: g̃ rẽ. Et ꝓfirmat rõ: qz liberũ arbitriũ equalr se hẽt ad virtutẽ ⁊ viciũ: vt videt ex ꝓdictis: actus aũt ipius vtuosus reducit i deũ: sicut in cãm: g̃ ⁊ vicios⁹. Dicẽdũ: q deus nullo mõ ẽ cã peccati: nec in se cũ sit ꝓma regula iusticie: nec i altero. Aliqd ẽ tñ cã peccati alterius dupl'r: Uno mõ directe inducẽdo ipz ad pctm̃: alio mõ indirecte: cũ ipz a peccato nõ retrahit cũ tñ possit. Primo mõ deus nõ pot eẽ cã peccãdi hoibus: qz pctm̃ ꝓsistit in recessu a deo: cui' recessus deus nõ pot eẽ cã: nã ois cã suos effect' ad seipz querit. Silr nec scdo mõ: qz carẽtia ꝓseruatois alterius a pctõ non iputaf nisi ei qui ad hoc obligat. Sicut periclitato nauis ꝑ absentiã gubernatoris nõ iputaf nisi ei qui ad ei' gubernatõem aliquo mõ tenetur: deus aũt nulli obligat: ⁊ iõ si nõ ꝓseruat aliquẽ a pctõ quẽ posset ꝓseruare: nullo mõ est ꝓpter hoc cã peti: qz totũ hoc facit fm ordinatõem sue sapie ⁊ iusticie: per quam ex malis elicit bona. Ad ꝓmũ dicendũ: q effect' cãe medie nõ reducit i cãm primã: nisi effect' ꝓcedat a cã media fm ordinẽ fm quẽ ẽ a cã ꝓma: sicut factũ serui nõ iputaf dño: nisi ꝓcedat ab eo fm ordinẽ institutũ a dño: pctm̃ aũt nõ egredit a libero arbitrio fm ordinẽ quo liber arbitriũ ẽ a deo: qõ a deo nõ ẽ ordinatũ nisi ad bonũ: qõ aũt ꝓcedit ad malum hoc ẽ ex defectibilitate ꝓpa: ⁊ ꝑ hoc pz ad 2ᵐ. Nã liber arbitriũ ꝓut ẽ a dõ nõ vniformit se hẽt ad bonũ actũ ⁊ vicio sum. Sciẽdũ tñ ad maiorẽ declaratõem q pctm̃ seu actus vicios⁹ duo dicit. s. actualitatẽ ⁊ viciositatẽ. Primũ est a deo qui ẽ act' pur' ⁊ ꝓmus. 2ᵐ aũt a libero arbitrio ⁊ non a deo: sicut in claudicatõe quicqd ẽ ãbulatois est a virtute motiua: defectus aũt claudicatois reducit in curuitatẽ tibie sicut in cãm ⁊ nõ in vtutẽ motiuã.

Laplm .XVI.

Ne iocũderis. Jn fine ꝓcedẽtis capli dixit: q deus nõ ꝓcupiscit multitudinẽ filioz malorz: ideo ꝓcludit ex hoc corrolariũ. s. q parẽtes boni siue corꝑales siue spũales: cũ in hoc deo debeãt ꝓformari: nõ debẽt de multitudine taliũ filiorz letari: ⁊ ꝓz lra vsz ibi: b Nõ credaſ vite illoz. credẽdo q emendari debeãt i senectute: nã hoc est valde raro: ꝓuer. xxij. Adolescẽs iuxta viã suam gradit: ⁊ cum senuerit: nõ recedet ab ea. c Et ne rspe. i la. eoz. .i. q ꝺbeãt ꝓ te laborare in senectute tua rõne dicta. d Melior est vnus. Hec ẽ ꝓpatio abusiua: quia q̃to ꝑles si mali: tanto peius: iõ sequitur: e Et vtile ẽ rẽ. i. vtili'. f Ab vno sensato inhabitabit ꝓia. i. hẽditas a ꝓe derelicta. g Et a tribus ipijs deserat. q: q̃to ꝑles sunt tales: tãto citi' alienabit ꝓ venditionem fore facturaz. h Mta ta. vidit ocu. meus rẽ. q. d. mihi credẽdũ est: nã in talib' ⁊ maioribus sum exptus. i Jn synagoga. Hic ꝓñter ponit 2ª via ad ꝓbandũ q deus nõ sit peccati cã: q̃ ꝓcedit ex diuina iustitia: ꝓpter quod ꝓmo ponitur iusticie diuine rigor: 2° circa hoc remouet errorẽ: ibi Nõ dicas. Prima adhuc i duas: nã ꝓmo declarat rigor dine iusticie: scdo sb̃ditur tempamẽtũ sue misericordie: ibi Misericordia. n. Circa ꝓmũ põit talis rõ: Nullus sapiẽs ⁊ iust' punit id qõ facit. deus aũt punit peccatores ⁊ puniet: vt ꝓz ex decursu veteri ac noui testamẽti: igit cũ sit sapiẽs ⁊ iust' nõ ẽ cã pcti. Huius rõis supponit maiorẽ tanq̃ notã: ⁊ põit minorẽ dicẽs: i Jn synagoga pec. exardebit ignis. diuine punitois: ⁊ iducit ad hoc exẽplũ de diluuio dicẽs: k Nõ exorauerũt ꝓ peccatis suis ãtiq̃ gigates. q erãt tpe noe: vt hz̃ geñ. vj. l Qui destructi sũt. i diluuio m Cõfidẽtes sue vtuti. q nõ possent ꝓ diluuiũ sic puniri: ꝓpter qõ nõ credebãt Noe ꝓdicãti. n Et non pepcit pegrinatõi illoz. i. eoz vite: q est q̃dã pegrinatio super terrã. o Sed ꝓcussit eos. in diluuio sb̃mergendo. p Gentẽ totã ꝓdens. qz solus noe remãsit cũ filijs suis ⁊ vxoribꝰ eoz: Geñ. vij. Cõsequnter ponit aliud exẽplum de filijs isrl in deserto: qui ꝓpter rebellionem suam mortui sunt i deserto: vt habet Nume. xiij. dicẽs q Et sicut sexcẽta milia peditũ. Exo. xij. r Qui congregati sunt in duricia cordis sui. volentes i egyptũ reuerti: Nume. xiij. Sed qz posset aliqs dicere: ꝓpter hoc puniti fuerũt: qz erãt in tãta multitudine: subditur s Et si vnus fuisset ceruicatus. i. si vn' solus fuisset deo rebellis. t Mirũ si fuisset imunis. s. a pena: nã ⁊ chayz q fuerat solus peccator fuit a deo punitus. v Misericordia. Hic ꝓñter ponit temperamẽtũ diuine mificordie: cũ dicit: Misericordia enim. parcens.

ta talia vidit oculus meus: ⁊ fortiora hoꝛ audiuit auris mea. Jn synagoga peccatiũ exardebit ignis ⁊ in gente incredibili exardescet ira. Nõ exorauerũt ꝓ pctis suis antiq gigãtes: qui destructi sũt ꝓfidẽtes sue vtuti: et nõ pepcit pegrinatõi illoꝛ: sz pcussit eos ⁊ execratus ẽ eos ꝓpe superbia verbi illoꝛ. Nõ miserꝫ est illis gẽtẽ totã perdẽs: ⁊ extollentem se in peccatis suis. Et sicut sexcẽta millia peditus qui congregati sunt i duritia cordis sui. et si vnus fuisset ceruicat': mirũm si fuisset imunis. Misericordia

ꝛ Et ira. punis. y Est cū illo. ſ. i ꝺo in quo mia ꝛ ꝛ iuſticia ſp cōmutatur. z Potēs exoratio. i. ꝺeꝑca tio iuſtoꝝ potēs eſt apuꝺ ꝺeū: qꝛ relaxat vl ſaltē tempe rat penā cōminatā: ió ſ ꝺitur: a Et effundēs iram. .i. faciens inferre penā. b Scōm miam ſuā. i. cū tē peramēto ꝺiuine mie. c Sic coꝛ rectio illius hoiſ. .i. punitio cuiuſ cunqꝫ hois: nam illiuſ hominiſ po nitur hic ꝑ inꝺi uiꝺuo vago. ꝺ Scōꝫ opa ſua iu ꝺicat. iꝺeſt punit. e Nō effugiet. punitōem ꝺei f In rapina pecca toꝛ. i. homo cru ꝺelis exercēs pec catū rapine. g Et non tarꝺabit ſufferētia miam faciētis. i. patien tiā miſericorꝺis viri aꝺuerſa pati entis: ꝺn a ꝺo re mūeretur tēpoꝛe oppoꝛtuno. h Ois miſericorꝺia. tā maioꝛ q̄ mioꝛ i Faciet locum vnicuiqꝫ. coꝛam ꝺeo ſm meritum opeꝝ ſuoꝝ: qꝺuſ coꝛrñꝺet ꝑmiuꝫ. k Et ſm itelle

eniꝫ ꝫt ira ē cum illo: potēs exoratio ꝫt effundēs iram. Sc̄ūꝺū miſericorꝺiā ſuaꝫ ſic̄ correctio illi⁹: hoiem ſm ōpa ſua iuꝺicat. Non ꝫffu giet in rapina pctoꝛ ꝫt non retarꝺabit ſufferēntia miſi coꝛꝺiā facient. Ois miā fa ciet locū vnicuiqꝫ ſm meri tū opeꝝ ſuoꝝ: ꝫt ſm intelle ctū pegrinatōis ipſi⁹. Nō ꝺicas: A ꝺeo abſcōꝺar: ꝫt ex ſūmo qūſ mei memoꝛa bitur: Jn pōpulo magno nō agnoſcar. Mie eſt enim aīa mea i tā imenſa creatuꝛa: Eccē celū ꝫt celi celoꝝ: ābyſſuſ ꝫt vniuerſa terra: ꝛ que in eis ſunt in ꝓſpectu il lius cōmouebūtur: mōtes ſil ꝛ colles ꝛ fuꝺameīta ter re: ꝫt cū ꝓſpexerit illa ꝺeus: trēmoꝛe ꝓcutientur. Et i ꝺi

bus his iſenſatū ē coꝛ: ꝫt oē coꝛ itēlligit ab illo: ꝫt vias il lius qūſ itelligit: Et ꝓcella quā nec oculuſ viꝺit hoiſ: Jam pluriꝛma illius opera ſunt in abſcōſis: ſed opa iu ſticie ei⁹ qs enunciabit: aūt qs ſuſtinebit: Lōge. n. eſt teſtamētū á qbuſꝺā: ꝫt iter rogatio hoium i ꝓſūmatō ne ē. Qūi minoꝛatur coꝛꝺe cōgitat inania: ꝫt vir impru ꝺēs ꝫt errās cōgitat ſtulta. Audi me fili: ꝫt ꝺiſce ꝺiſci plinā ſenſus: ꝛ i ṽbis meis attēꝺe i coꝛꝺe tuo: ꝫt ꝺicaꝫ i eqtate ꝺiſciplīnaꝫ: ꝫt ſcruta boꝛ enarrare ſapiaꝫ: ꝫt i ver bis meis attēꝺe i coꝛꝺe tuo ꝫt ꝺico i eqtate ſpūs: ṽtutēs quas poſuit ꝺe⁹ in opa ſua ab initio ꝛ i ṽitate enuncio ſciaꝫ ei⁹. Jn iuꝺicio ꝺi ꝺpa

aliq̄ fieri i ipis ꝫ nāe ſolitū curſū: vt i ꝺeſcēſu ignis in ſoꝺo moꝝ punitōe: geñ. xix. Et i eleuatōe aque grauis. xv. cubit ſup cacumina mōtiū ꝺiluuij iuꝺicatōe: geñ. vij. y Et in oibus his inſen. ē coꝛ. ſ. hois negātis ꝺinā ſciam ꝛ iuſticiam extēꝺi ad pctōꝝ punitōem. z Et oē coꝛ. iuſtū ꝛ iniuſtū.

a Jntelligit ab illo. pfecte. b Et vias illi⁹. ſ. ꝺei c Quis intelligit. q. ꝺ. nulluſ: niſi valꝺe iperfecte. ꝺ Et ꝓcella quam nec oculus viꝺit ho mis. qꝛ freqnter fit tē peſtas i locis ab oñi bitatōe hoium remo tis: ꝛ ſic nō pōt viꝺe ri ab eis. e Nam plūma opa illi⁹ ſūt in abſcōſis. i. celata hōi bus. f Sed opa iu. ei⁹ qs ānuciabit. q. .ꝺ. nullus: qꝛ iuꝺicia ꝺei ſūt abyſſus multa. g Aut qs ſuſti. q. .ꝺ. pauci: qꝛ iuſti qui pñt ſuſtinē ſūt i nūe ro minoꝛi: ió ſ ꝺit: h Lōge. n. eſt teſta mētū. vet⁹ ꝛ nouum. i Aqbuſꝺaꝫ. i. ab oibus infiꝺelib⁹: ꝛ a plībus credētib⁹ ē lō ge q̄tum ad cōpatio nē: lꝫ nō q̄tum ad co gnitōem. k Et in troga. ho. i ꝓſū. eſt. i. ffuat i finali iuꝺicio:

vbi ꝺe oī verbo reꝺꝺent hoies ratōem: vt ꝺī Matth. xij. Et multo foꝛtius ꝺ omni facto. l Qui minoꝛat coꝛꝺe. ille coꝛꝺe minoꝛatur qui finē in bonis tempalibus constitu it que ſunt hoie minoꝛa. m Cogitat inania. nā cogitatō nes ſue ꝺeficiunt a ꝺebito fine: ꝛ ſic ſūt inanes: ſicut mediciꝫ na ꝺr inanis que ꝺeficit a ſanitate itroꝺucēꝺa. n Et vir ipꝛuꝺens. i. in agibilibus ꝺeficiens: quoꝝ agibilium pꝛuꝺen tia eſt: que eſt recta rō rerum agibiliuꝫ. o Et errans. in ſpeculabilibus. p Cogitat ſtulta. a ſapiētia vera oberꝛans quantum ad ꝺiuinoꝝ cognitionem. q Audi me. Hic conſequenter ꝺiſcipulus inꝺucit ad ꝓtrariam veritatē que ex hoc apparet: maxime q⁹ ꝺeus eſt creatoꝛ oium: ꝛ ſic omnia perfecte cognoſcit vſq ad mima queq agit ꝑcogno ſcens. Sic ꝫ ꝓceꝺitur: qꝛ ꝑmo ponitur excitatio ꝺiſcipuli: ſcōo ꝺoctrina magiſtri: ibi Et ꝺico in equitate. Circa ꝑmuꝫ ꝺr: q Audi me fili. aure coꝛporis ꝛ aure mētis. r Et ꝺiſce ꝺiſciplīnā ſenſus. ꝛ nō vba ad mulcēꝺū aures cōpoſi ta. s Et ꝺicā i eqtate. abſq ꝓſonaꝝ acceptōe. t Diſci plinā. circa moꝛes. v Et ſcrutaboꝛ enarrare ſapiaꝫ. q̄tū ad ꝺinoꝝ cognitōem. x Et i ṽbis meis ꝛc̄. pluries repe tit excitatōez ꝺiſcipuli ad maioꝛē impſſionē. y Et ꝺico. Hic ꝑnter ponitur ꝺoctrina magiſtri: ꝛ ꝑmo ꝺe ꝓꝺuctione creaturaꝝ in gnāli: ſcōo ꝺe ꝓꝺuctōe hois in ſpeciali: in ꝑncipio ſeq̄ntis. c. Circa ꝑmum ꝺr: y Et ꝺico in eqtate ſpi ritus. i. abſq ꝺepſſione aliqua veritatis. z Virtutes q̄s poſuit ꝺeus i opa ſua. nā oīb⁹ creatur⁹ ꝺeꝺit ṽtutes ꝑ q̄s aſſe quūtur ſuos fines: vt igni leuitatē: terre grauitatē: ꝑ q̄ſ ferū tur nāl⁹ ad ſua loca: ꝛ ſic ꝺe alīs. a Et in iuꝺicio ꝺei. re cto: lꝫ nobis occulto. b Opa ipſius ab initio. nam oīa

dispoſuit in pondere: numero: ⁊ mẽſura: ſap̃. xj. c Et ab inſtitutõe hoīm ipoꝝ diſtinxit partes illoꝝ. ſicut pz geñ. j. qz pma die diuiſit lucẽ a tenebris: 2° vo die aquas q̃ ſũt ſup firmamẽtũ .ſ. celũ cryſtallinũ ab aq̃s que ſũt ſub firmamẽto .ſ. a mã quattuoꝝ eloꝝ p celũ ſidereũ inmediũ. 3° die diſtinxit elemẽta ab inuicẽ p cõgregatõem aquarũ in locũ vnũ: ⁊ ſic apparuit arida: vt aeris elemẽtũ: ſicut fuit plenius ibi dictũ. d Et initia ipoꝝ in gẽtibus ſuis. ſupple diſtinxit: nam initiales poſſeſſiones ptiuz terre p tres filios noe diſtincte ſeminauit: ſic exponũt alīq. ſed qz poſtea ſb̃ditur: Poſt hec deus in terrã reſpexit ꝛc. vī mihi q̃ iſtud ſit intelligendũ de angelis: p quos ad miniſtrat tota coꝛporalis creatura: ſic dic̃ Aug̃ſuper geñ. ⁊ fm phos intelligẽtie mouẽt orbes: eſt igit ſenſus: d Et initia ipſoꝝ i gentib̃ ſuis ꝛc. qz coꝛpa ſupioꝛa ⁊ inferioꝛa aſſignauit de' diſtinctis angelis per eos regenda: nec obſtat qõ dr̃: Sẽtib̃ ſuis. nã angeli dicuntur in ſcriptura filij dei: Job. j. Quadam aũt die cũ veniſſent filij dei vt aſſiſterẽt coꝛã dño ꝛc. Dicũt etiã eius milites Job. xv. Nũquid ẽ numer' militũ eius. ⁊ Luc. ij. Facta ẽ cũ angelo multitudo celeſtis militie ꝛc. Milites aũt ⁊ filij alic' ſũt ꝑpe gentes eius. e Ornauit i eternũ opera coꝝ. nã celos ornauit ſtellis ⁊ luminarib̃: aerem auib̃: aquã piſcib̃: ⁊ terrã aialibus. ⁊ dicũtur celi ⁊ elementa angeloꝝ opa: nõ qz ſint coꝝ factoꝛes: ſed adminiſtratoꝛes: eo mõ loq̃ndi quo vinea dr̃ opus vinitoꝛis: ⁊ dom' gubernãda opus diſpẽſatoꝛis: ⁊ ponit hic eius ꝑpe q̃tum ad celos: quoꝝ ornamẽta pmanebũt. Quãtũ aũt ad gnãbilia ⁊ coꝛruptibilia que ceſſabũt in fine mũdi: accipit p tempoꝛe longo: ſicut dicũt mõtes eẽ: pſ. lxxv. Illuminãs tu mirabiliter a mõtibus eternis. f Nec eſurierũt. nã angeli nõ ſũt ẽsbo coꝛpali indigẽtes. g Nec laboꝛauerũt. qz ſine fatigatõe admiſtrãt coꝛpoꝛalẽ creaturã: ⁊ etiã ꝓtinue: ió ſb̃dit: h Et nõ deſtiterũt. ſiue moleſtia ſiue diſcoꝛdia ꝓturbati ⁊ ſubdit: i Unuſq̃ſq; ꝓximũ ſuũ ꝛc. vñ dr̃ ⁊ Job. xxv. Qui facit ꝓcoꝛdiã in ſublimibus ſuis. k Poſt hec deus ꝛc. impleuit illã bonis ſuis. multiplicãdo hoies in ea ⁊ ex ea fructꝰ producendo ad ſuſtentatõem hoīum ⁊ aialiũ: ió ſb̃dit l Alia ois vitalis. tã rõalis q̃ ſenſibilis. m Denunciauit añ faciẽ ipius. i. facto oñdit q; ꝓpter eã erant illa bona a deo ꝓducta: qz vſa eſt ipſis. n Et in ipa itez reuerſio il' loꝝ. nã per aiam rõalẽ iſta reducũtur in deũ: ipm de bonis ſuis laudãdo: ⁊ p aiam ſenſitiuã ſuo modo: qz ẽ materia diuine laudis.

Capĩm. XVII.

Eus creauit. Hic ꝓnter agit de formatõne hominis ſpãlr: ⁊ pmo q̃tũ ad pfectõem nãe: 2° q̃tũ ad pfectõem legis ſupaddite: ibi Addidit illis. Circa pmũ dicitur: a Deus creauit. i. formauit: nã creatio ꝑpe dicta eſt de nihilo. b De ira hoiem. q̃tũ ad coꝛp': geñ. j. c Et fm imaginẽ ſuã fecit illũ. q̃tum ad aiam intellectiuaz: p quã hõ capax ẽ ipſi' dei p cognitõez ⁊ amoꝛẽ. d Et itez cõuertit illũ in ipam. ſ. imaginẽ: dando ei cognitionem dei actualẽ. nã imago pfect' attẽdit fm actũ q̃ fz dedit illi ptãtẽ eoꝝ que ſũt ſup terram. Poſuit timoꝛẽ illius ſup oẽm carnez: ⁊ dominat' eſt beſtiarũ ⁊ volatilium. Creauit ex ipſo adiutoꝛiũ ſimile ſibi: cõſiliũ: ẽt linguã: ẽt oculos: ⁊ aures: ẽt coꝛ dedit illis excogitandi: ẽt diſciplina intellect' repleuit illoſ. Creauit illis ſcientiã ſpũs: ſẽnſu ipleuit coꝛ illoꝝ: ẽt mala ⁊ bona oſtendit illis. Poſuit oculuz ipſoꝝ ſuper coꝛda illoꝝ ostẽdere illis mãgnalia operũ ſuoꝝ ũt nomen ſanctificatõis collaũdent: ⁊ gloriari i mirabilibus illius: vt magnalia enarrent opa eius Addidit illis diſciplinam: ẽt legem vite hereditauit illis. b Creauit ex ipſo ꝛc. de coſta eius mulierẽ formãdo: que mulier eſt i adiutoꝛiũ viri in pcreatõe plis ⁊ eius nutritõe: ⁊ etiam in cohabitatõe: nã aliqua opa ſtatim apparẽt per viros fienda: ⁊ aliq̃ p mulieres. i Cõſiliũ. i. potẽtiã deliberãdi. k Et liguã. ad ꝓceptũ mẽtis ſignificãdũ alteri. l Et oculos ⁊ aures. i. potẽtiã vidẽdi ⁊ audiẽdi: hos aũt ſenſus pre ceteris exꝑmit: qz maxime deſeruiũt doctrine: vt hī. j. metaph. m Et coꝛ. i. intellectũ n Dedit illis excogitãdi. ea q̃ ſũt neceſſaria ⁊ expediẽtia ſibi. o Et diſciplina intellect' repleuit illos. ſ. vix ⁊ mulierẽ dãdo eis noticiã oĩum que ꝓpetit eis ſcire p naturã: ⁊ ad idẽ facit qđ ſubdit: p Creauit illis ſciam ſpũs. .ſ. intellect': qui tñ ꝑpe refert ad noticiã ꝓncipioꝝ: ſcia vo ad noticiã ꝓclusionũ. q Senſu. q̃tũ ad certitudinẽ vtriuſq; noticie: vñ ⁊ clare cognoſcẽs aliq̃d dr̃ illud bene ſentire. r Et ma. ⁊ bo. oñ. eis. bona ad pſeq̃ndũ: mala ad vitãdũ. s Poſuit ocu. ip. ſup coꝛ. coꝝ. nã dedit itellectui vtutẽ ſup ſe reflectẽdi. t Oñdẽ illis. i. ad oñdẽdũ illis v Magnalia opez ſuoꝝ. ꝑh'. n. q; aia intellectiua ẽ ſup ſe reflexiua: maxime pficit in ſcia. x Ut nomẽ ſanctificatõis. i. nomẽ oñi in q̃ bñdicũtur ⁊ ſanctificant oia. y Collaudẽt. ex noticia nãq; opez dei oz hõ aſſurgẽ in laudẽ ꝓditoꝛis: ⁊ alios ad hoc inducẽ: ió ſubdit: Ut magnalia enarrẽt ꝛc. z Addidit illis. Hic ꝓnter agit de pfectõe hoiſ q̃tũ ad additõem legis dicẽs: Addidit illis diſciplinã. i. legẽ dinitus datã. a Et legẽ vite. i. ad vitã ducẽtẽ: Matth. .xix. Si vis ad vitã ingredi: ſerua mãdata. tñ hic ingreſſus retardabat tpe legis moſaice: quouſq; p xpm amoueret impedimẽtũ nature. b Hereditauit illos. ſ. fi-

lios ísrl ſpälr ⁊ oēſ generalr: qz nulli denegabat illa lex: q̄tū ad ea que ptinēt ad ſalutē: ⁊ multi gētiles receperſ illā. c Teſtamētū eter. pſti. cū illis. q̄tum ad ꝓcepta moralia q̄ manēt in lege noua. d Et iuſticiā ⁊ iudi. ſua oñ. eis. q̄tū ad ꝓcepta iudicialia. e Et magna. ho. ei⁹ vi. ocu. ip ſoz. in ceremoni is ⁊ cultu dei. f Et honorē vocíſ. .ſ. dine. g Au dierūt au. eoz. in datōe. x. ꝓcepto rū: Exo. xx. h Et dixit illis: At tēdite ab oi iniq. .ſ. in ꝓceptis nega tiuis dicēs: Non hēbis deos alie nos. i Et mā dauit illis vni. ō ꝓximo ſuo. vt ui uat iuſte cū illo: ⁊ hoc i ꝓceptis ſe tūde tabule: q̄ oz dinät hoiem ad ꝓximū. k Uie illoz. co. ip. ſi ſp. qz nihil latet eū. l In vnāquāq; gen. po. rectorē. i. angelū regentez: vñ ſuprēmus oꝛ do iuferiozis hie rarchie dī ordo ꝓncipatuū. i. ägelo⁹ qui ꝓſunt di uerſis regnis: gen tibus: ⁊ puicijs. Pōt etiä hoc itel ligi de regib⁹ ⁊ ꝓn cipibus terrenis: quoz ptās ē a deo. m Et pars dei iſrl facta ē manifeſta. nā regimē illi⁹ ꝓpli attribuebat a ꝓncipio ipi deo mō ſpāli: ꝓpter quod cū petiuiſſet regē dixit dñs Samueli. j. reg. viij. Nō te abiecerūt: ſed me ne regnem ſuper eos. n Et oia opera illoz. ſ. hebreoz. o Ue lut ſol i ꝓſpe. dei. nā in illo pplo vigebat cult⁹ dei: ceterl ad idolatriā declinātib⁹. p Et oculi ei⁹ ſine intermiſſi one cē. nā pplo iſrl dedit ꝓphas ⁊ alia bñficia multa: ꝑſ. cxlvij. Nō fecit taliꝛ oi natōi cē. q Nō ſūt abſcō ſa teſta. ꝓpi iniq. illoz. Lz. n. in pplo iſrl fuerint plēs reges idolatre conantes legē deſtruere: tñ in bonis fuit lex ⁊ latria reſeruata. r Et ois iniq. eoz i ſpe. dei. ad puniendū eas: qz decē trib⁹ captiuauit p reges aſſyri oꝝ ⁊ reſiduas p regē babylonis: vt pz. iij. reg. s Ele moſyna. Supius actū ē de cā peccati ſiue ꝓncipio: hic ꝓnter agit de eius remedio: qō potiſſime ē elemoſyna ⁊ pnia: ꝓpter quod ꝓmo agit de elemoſyna: 2° de pnia: ibi Penitentib⁹. Oꝛ aūt elyna ſit remediū ꝯ peccatum pz dañ. iij. vbi daniel dixit nabuch. Peccata tua elymoſ redime. iō dī: s Elyna viri q̄ſi ſacculus. i. pera: nam in pera ipa viaticū hō reponit: ad qō in neceſſitate recurrit: ſic elyna i morte hōi ſbuenit: Aug⁹: Sola mia comes ē defunctoꝝ. t Et gräm hoiſ. i. hōi a deo data m. v Quaſi pupillā ꝓſeruabit. in pñti: nā recipiē tes elymā orät ꝓ dantibus: vt in gr̄a ꝓſeruētur. x Et los. Teſtamētū eternū cō ſtituit cum illis: et iuſticiam ⁊ iudicia ſua oſtendit illis. Et mägnalia honoris eius vidit oculus illoꝝ: et bono rem vocis audierūt aures illoꝝ: et dixit illis: Attendi te ab omni iniquo. Et mā dauit illis vnicuiq; de ꝓxi mo ſuo. Uie illoꝝ coꝛaz il lo ſunt semp: non ſūt abſcō ſe ab oculis ipſi⁹. In unam quāq; gētē ꝓpoſuit rectorē et pars dei iſrl facta eſt ma niſeſta. Et omnia opa illo rum vel ut ſol in conſpectu dī: et oculi ei⁹ ſūi in intermiſſiōe inſpicientes in viis eoꝝ. Non ſūt abſcōſa teſtamēta ꝓpter iniqtatē illoꝝ: et om nes iniqtates eoꝝ in ꝓſpectu dei. Elemoſyna viri q̄ſi ſacculus cum ipſo: et gr̄az hominis q̄uaſi pupillā cō ſeruabit: et poſtea reſurget ⁊ retribuet illis retributio nē vnicuiq; i caput ipoꝝ: et pōtet i inferiores ptes terre. Pœnitētib⁹ aūt dedit ūiā iuſticie: et ꝓfirmauit ōficien tes ſuſtinē: et deſtiauit illis ſortē vitat. Conūtē ad dñz ⁊ relique pctā tua: ꝓcare añ facie dñi: et minue offendi cula. Reuertē ad dñz: ⁊ aūtere ab iniuſticia tua: et ni mis ōdito execratōez: ⁊ cō gnoſce iuſticiaſ ⁊ iudicia dī et ſta in ſorte ꝓpoſitiōis et oꝛōis altiſſimi dei. In ptēs vade ſcli ſancti: cuz viuis et dātib⁹ ꝓfeſſionē deo. Non demoꝛeris in erroꝛe ipioꝝ: ante mortē ꝓfitere. A moꝛtuo q̄ſi nihil perit cōfeſſiō. Confiteberis viuens: vi uus ⁊ ſanus confiteberis: ⁊ laudabis deum: ⁊ gloriaberis in miſerationibus ei⁹ Quam magna miſericoꝛ dia domini: et ꝓpiciatio illius conuertētibus ad ſe. poſtea reſurget. nā in reſurrectione generali dicet ſaluator: Uenite benedicti patris mei ꝓcipite vobis paratū regnū a ꝓſtitutōe mūdi. Eſuriui. n. ⁊ dediſtis mihi mäducare ⁊c. y Et ꝓuertet i iferiores ptes terre. nā elyna valet exñtib⁹ i purgatorio: qō a ſctis etiä doctoꝛib⁹ ē idem cū inferno: qui ē ſub terra. dicit enim Grego⁹: Qz ſicut i eo dem igne auruz rutilat ⁊ palea fumat: ſic idē eſt ignis q̄ cruciat ꝓbos ⁊ purgat electos. z Penitenti bus autez. Hic ꝓnter agit de pnia que ē ſūmū remediū ꝯ pctm: ⁊ qz datur ex dei miſericoꝛdia: ꝓpter hoc ex ꝓnti agit de ipſa: ibi Quā magna mia Circa ꝓmū ſciēdū: q elyna ad pniaz diſponit: iō q̄ſi ꝓtinuando ꝓcedentibus dī: z Penitētib⁹ aūt dedit. elymā. ſ. a Uiā iuſticie. ad eā diſponendo. b Et ꝓfir. de. ſuſtinere. i. debiles ad ſuſtinēdū laboꝛez penitentie. c Et deſtinauit illis ſoꝛ. vitatis. q̄ ꝓſiſtit i clara dī viſione: ⁊ qz ve penitentib⁹ ꝓferūtur iſta: ſbditur exhortando ad pniam: Conuertē ⁊c. ⁊ pz. d Et minue offendicula. non ſolū cauendo a peccatis: ſed etiä ab occaſionibus pctoꝝ. e Et nimis. i. valde f Odito execratōem. i. culpam execrabilem. g Et cognoſce. non ſolum ſpeculatiue: ſed etiam practice. h Juſticias ⁊ iudicia dei. contenta in ſcriptura veteris ac noui teſtamenti. i Et ſta in ſorte ꝓpoſitionis. .i. in ꝓpoſito bono. k Et oꝛationis altiſſimi dei. vt te teneat in firmitate ꝓpoſiti. l In partes vade ſeculi ſancti. .i. cum viris iuſtis: qui dicuntur ſeculum ſanctū: m Cū viuis. vita gratie: n Et dantibus cōfeſſionem deo. ipm deuote laudādo. o Nō demoꝛeris in erroꝛe impioꝝ. i. cum eis: ne ab eis inficiaris. j. coꝛ. xv. Coꝛrumpunt bonos moꝛes colloquia prava. p Ante mortē confitere. ⁊ ſbditur cauſa: q A moꝛtuo quaſi nihil perit. ſ. r Confeſſio. qz inutilis eſt ſibi: ſicut dr ſapie. v. in ꝓſona exñtiū i inferno: Quid nobis ꝓfuit ſuperbia: ⁊ diuitiarum iactantia quid ꝓtulit nobis: iō ſbdit: s Confiteberis viuēs ⁊c. tūc .n. meli⁹ pōt hō ꝓſciam ſuā purgare: qz nō ipedit infirmitatis grauitate. t Quam magna. Hic conſequenter agitur ō miſericoꝛdie dei magnitudine: ⁊ primo ſpecialiter erga penitentes: 2° generaliter erga omnes: ſequenti capitulo. Circa ꝓmum oſtenditur ꝓmo ꝓpoſitū: 2° declarat q̄dā dictū ibi Quid lucidius. Circa ꝓmum dicit: t Quā magna miſericoꝛdia domini. i. valde magna eſt. v Et ꝓpiciatio illi⁹ puer. ad ſe. i. vē penitētibus: nam de filijs diaboli fiunt filij dei: ⁊ cohēdes regni: eo q̄ ꝓdonantur eis ſil omnia peccata: ⁊ cum hoc aliquando tota pena debita: ſic tenet de

magdalena: ꝛ sp vtute sacri pnie remittit aliqua pars pene: iō sbdit a Nec.n. oia pñt esse in hoibus. i. nō pōt satisfacere de suis peccatis oibus. b Qñ nō ē imortalis. ppi qō ex carne corruptibili fragilis ē ꝛ pnus ad pctā. c Et i vanitate. vite pñtis. d Malicie. i. pctā. e Placuerūt. f Quid lucidi⁹. hic cō sequēter declarat fragilitatē hois: ꝛ hoc p mutabilitatē magis stabiliū dicēs: Quid lucidi⁹ sole. q. d. nihil ītēr visibilia. g Et deficiet. nō fm sbam sed fm apparētiā qñ patit eclipsim. h Aut qd ne. q. qō ex co. ca. ꝛ sāguis. i. hō: est. n. hō peccator pessimū aialiū: vt dicit phs. j. politi. i Et hoc arguet. a deo ꝛ acriter punietur. k Virtutē altitudis celi. i. vtutē āgelor i celo empyreo exīstiuz. l Ipse. s. deus. m Cōspicit. tanq̄ nullā respectu sue vtutis: ꝛ multo fragilior ē hō iō subdit: Et ois hō terra ꝛ cinis ꝛc.

Nec. n. oia possūt eē in hoīb⁹: quōniā nō ē imortalis fil⁹ hois: et in vanitate malicie placuerūt. Quid lucidi⁹ sole: et hic deficiet. Aut qd nequs q̄z qō exco gitauit caro ꝛ sanguis: et hoc arguet. Virtutē altitudinis celi ipe cōspicit: ꝛ omnes hoies terra ꝛ cinis.

Caplm. XVIII.

Qui viuit i eternū. hic pñter agit o magnitudine diuine misericordie erga oēs de qua pmo tractat: 2° de opibus p que ipetrat ꝛ pseuat: ibi Fili in bonis. Prima i duas: q2 pmo tractat de magnitudine mie dei absolute: 2° cōparatiue: ibi Miseratio homis. Prima adhuc in duas: q2 pmo ppositū ondit ex parte dei miserātis: 2cō ex parte hois ea idigētis: ibi Quid ē hō. Circa pmū dr: a Qui viuit i eternū creauit oia sil. ex h° apparet infinitas sue potētie: q2 creare ē de nihilo aliqd facē. Intelliguntur aūt oia creata sil ouplr: Uno mō q celū empyreū angelis repletū creatū sit cū ifozmi mā cozporaliū: que post formata est p distinctōes formar sbaliū in opere sex dier. Alio mō: q oēs partes pncipales mūdi sil. producte fuerint in suis formis sbalib⁹: ꝛ formatio seqns intelligat quātum ad formas accidētales: put in pncipio genē. plenr explicauit. b Deꝰ solus iustificabit. q2 solus iustus ē p eētiā: sicut ꝛ bon⁹. c Quis sufficiet enarrare opa eⁱ. s. creationis: gubernatōis: recreatōis: ꝛ glificatōis. q. d. nullus: ꝛ eo dē mō de sequētib⁹: cū dr: d Quis. n. iuestigabit ꝛc. Et qñ oia ista sūt ad bonū humane nāe: seqtur: e Et quis adīciet enarrare miam eⁱ. erga hūanā nām. q. d. nullus nisi ipse f Nō ē minuē nec adīcē. nā in eius opib⁹ nihil est superfluū nec diminutū. g Nec ē iuenire ma. dei nam ad eoz cognitōem nō ascendit nisiip creaturas q̄ in infinitū deficiūt a pfectōe creatoris: iō sbditur: h Cū psūmauerit hō. iuestigatōem de deo. i Tūc incipiet. i. pcipit qō ē in pncipio. k Et cū qeuerit opabit. i. cū erit i senectute que tps ē descēdi: ad bonū opus magis aiabit: vñ beat⁹ Frācisc⁹ iam senex dicebat suis frib⁹: Fratres icipiam⁹ seruire dño: nā vsq nūc paz pfecim⁹. ꝛ hec est monitio saluatoris Luc. xvij. Cū oia feceritis q̄ pcepta sūt vobis dicite: seruī inutiles sum⁹ ꝛc. l Quid ē hō. Hic pñter oñditur magnitudo mie dine ex pte hois: q fm se nihil ē in ꝓspectu dei: nec hz a se aliquid: ppi qō dcqd a deo sibi fit oz magnū reputari: iō dr: l Quid ē hō. q. d. nihil. m Et que gra illius. ꝛc. q. d. a se nō bēt aliqō bonū gre vel nāe. n Aut qd neq̄ illi⁹ ꝛc. q. d. dcqd nedcie ē in eo: totū ē ab ipo: Osee xiij. Perditō tua ex te isrl: tātūmō ex me auxiliū tuum. o Numerus dier hoium ꝛc. g. d. si viueret cētū annis: h° nihil ē respectu eternitat⁹: p q̄ hic accipit euū cum dr: p In die eui. i. in duratōe cēnitatis: hoc etiā verē: si accipiat euuz ppe qō ē mēsura esse incorruptibilium: ꝛ iō si tota vita sua eēt in bōis opibus occupata tn nihil eēt nisi ex dei gra: iō sbdit: q Propi h° patiēs deⁱ ē in illis. r Et effundit sup eos miam suā. dādo largit gram suā: hoc. n. ipo ꝛat effusionis verbū. s Uidit ꝑsumptōez cordis eoz. in turri babel edificatōe. t Et co. sub. illoz. nā oēs fere declinauerūt ad idolatriā. v Iō adimpleuit ppiciatōez suam in illis. eos ab idolatria retrahēdo. x Et oñdit eis viā ectatis. dēlicz directōem legis: quā dedit legē nāli iā obscurata p peccādi ꝓsuetudinē: que q̄dē lex inducit ad cultū ꝛ amorē vn⁹ veri dei: ꝛ pseuādā ectatē cū pximo. Lz āt illa lex fuerit data pplo isrl: spāliter tn data fuit oibus inq̄rum admittebant ad eā in his que sūt necessaria ad salutē. y Miseratio. Hic pñter agit de magnitudine dei compatiue cū dr: Miseratio hois circa pximū suū. q. d. pua est: q2 se extēdit ad hoiez tm. z Misericordia aūt dei sup oēm carnem. ps. cxxxv. Qui dat escā oi carni. ppi qō icōpabilr maior est dei misericordia: ꝛ q2 misereri magis tenētur illi qui sūt i statu regēdi: sbditur: ꝛ Qui misericordiā habet. i. misericordie statum. a Docet ꝛ erudit. idest habens docendi officium. b Misereatur. in effectu. b Excipiens doctrinam miserationis. idest confirmans doctrinam suam per exercitium operis: nam in moralibus magis mouent facta q̄ verba. c Et qui festinat in iudicijs eius. scilicet misericordie desiderans audire illam sententiam in finali iudicio: Uenite benedicti patris mei. sequitur: Esuriui enim ꝛ dedistis mihi māducare ꝛc. Matth. xxv.

a Fili in bonis. Postꝙ actū ē de magnitudine mie: hic ꝓnter agit de illis p que impetrat ⁊ ꝓseruat: ⁊ diuidit i duas partes: qr ꝑmo fit ꝓpositū: 2° tollit impedimētuz: ibi Post ꝓcupias tuas. Circa ꝑmū ponūtur ꝙtuor ipetratiua ⁊ ꝓseruatiua mie diuie. Primū est ꝓximi vera cōpassio cū dicit.

a Fili in bonis ne desquerelam. plāgēdo qđ dedisti ad releuādū p ximi miseriā. b Et in oi dato nō des tristiciaz vbi mali. icrepando vel pungēdo paupertē: cui das elymā: sicut faciunt multi p hoc pdētes saltem i parte bonū meriti. c Nōne ar. refrigeros. q. d. sicut manifeste apparet in estate: d Sic ⁊ vbū melius ꝙ datū. duplr. n. aliquis petit elymā. vno mō magis ex cupiditate ꝙ necessitate: ⁊ tūc nō expedit dare qđ petit: sed magis rōnabilr ipm instruere ꝙ cessare debeat a tali petitiōe: ⁊ sic dicit Aug⁹ ō sermōe oñi i mōte: Aliqñ aliquid melius dabis cū iniuste petentem correxeris: ⁊ ꝑm hoc dr: e Nōne ardorē ⁊c. q. d. sic ros refrigerat ardorē temporis: sic vbū bonū refrigerat ꝓcupiam inordinatā petētl. Alio mō ex necessitate quā tn petens fert moleste: ⁊ sic dādū est qđ petit ad releuādū indigentiā corporis: ⁊ capit hoc vbum consolatōis ꝓ ꝓsolatōe mentis: ⁊ ꝙtum ad hoc sb̄ditur: e Nōne ecce vbū. ꝓsolatiuū. f Sup datū bonū. q. d. sic: qr melior ē elyna spūalis ꝙ corpalis: ꝙto spūalia tempalibus ꝑferunt. g Sed vtraqz cū hoie iustificato. quia cū dono dat etiā verbum dulce. h Stultus acriter iproperabit. paupi donū suū. i Et dat⁹ indisciplinati tabescere facit oculos. recipietis q̄ vecūdat ex opprobrijs sibi illatis. k Añ iudiciū. Hic ponit scōm qđ ē innocētie ꝓseruatio: cū dr: Añ iudiciū para iusticiā tibi. i. añꝙ iudices aliū de ꝑfectu aliquo: videas ꝙ sis immunis ab illo: als te cōdēnares: Ro. ij. In quo. n. iudicas aliū teipm ꝓdēnas. eadē. n. agis q̄ iudicas. l Et ātequ loqr̄l. alios docēdo. m Disce. a magistro.

n Añ lāguorē ⁊c. sicut. n. infirmitas; corpalis redditur incurabilis p diuturnitatē: sic spūalis p ꝓsuetudinē que qđē ē altera nā. o Et añ iudiciū. i. horā mortis: qr talis in iudicio pntabit: qlis i morte reperiet. p Inroga teipm. p diligētē ꝓscie discussionē q Humilia te. corā sacerdote. r Et in tpe infirmitatl. spūalis.

s Oñde ꝓuer. tuā. p nudā ⁊ aptā ꝓfessionē. t Nō ipediarl. Hic ponit 3ᵐ qđ ē ōnota ozō: cū dr: Nō ipedias tributionis i ꝙersatiōe facies. d Memēto pauptatis i tēpore abūdātie: et necessitatem pauptatis i die diuitiaruz. A mane vsqz ad vesperā imutabit tēpus et hec oia citata oculis dei. Homo sapiēs in oib⁹ metuit: et in dieb⁹ delictoꝝ attēdet ab inertia. Omnis astut⁹ agnoscit sapiam et inueniēti eaz dabit cōfessionem. Sensati in verbis: et ipsi sapienter egerūt et intellexerūt veritatē ⁊ iusticiā: et imploraue runt prouerbia ⁊ iudicia. Postꝙ ꝓcupias tuas nō eas ⁊ a volūtate tua auertē. Si pstes aie tue ꝓcupiscentias eius: faciet te in gaudiū inimicis tuis. Nec oblecteris i turbis: nec i modicis. Assidua enim est commissio illorum. Ne fueris mediocris in cōtentione ex fenore: ris. tpalibus curis. v Ozare sp. i. tēpor⁹ ad h⁹ istituti. x Et ne veteris. i. phibearis. y Justificari. sp: apod. vltio: Et q̄ iustus ē iustificet adhuc ⁊c. pcedēdo de vtute in virtutē. z Añ ozōem ꝑpara aiam tuā. videndo ꝙ nihil omittas i periculis ꝑcauēdis. p quib⁹ vis ozare de his q̄ saltē fieri possūt p hūana pnidētiā. a Et noli eē quasi hō q̄ tētat deū. deū. n. tētare ē periculo se cōmittere: qđ agē pōt. puisionem omittēdo: expectans liberari a deo. b Memento. Hic ꝓnter ponit q̄rtū mie ipetratiuū: qđ ē extremi iudicij trepidatō: cū dr: Memēto ire. i. vindicte dei. c In die cōsūmatōis mundi. que erit tpe iudicij. d Et tps retributōis. eterne. e In ꝙersatōe facies. ꝓsideratio. n. finalis iudicij inducit ad bene ꝙersandū. p retributōe ꝑmū: que tūc fiet: ⁊ qr ad hoc multū facit op⁹ mie: vt pdictū ē: subdit: f Memēto pauptatis. releuāde i alijs. g In die abūdantie tue. q̄ potes eā releuare. h Et necessitatē pauptatis ⁊c. q. d. magis idigētib⁹ debes ꝑus succurrere. i A māe vsqz ad vesperā imutabit. i. aliqñ iter mane ⁊ vesperā mutat de diuitijs i pauptatē. k Et hec oia citata. i. cito trāseūtia. q. d. dū hēs elymā facere nō tardes. l Hō sa. i oibus metuit. iudicia dīna. m Et i dieb⁹ delictoꝝ. i. hui⁹ vite tpe: qđ ē delictis plenū. n Attēdet ab inertia. i. a pigritia bñfaciendi: qr timor dei ē initiū sapie: subdit: o Dis astut⁹. i. ex timore dei ad caueādū mala intēt⁹. p Agnoscit sapiam. i. acqrit ⁊ diligit eā. q Et inueniēti eā dabit ꝓfessionē. f. laudis. r Sensati i vbis. i. pcipientes sensū vboꝝ. s Et ipi sapiēter egerūt. extēdēdo ad op⁹ suā noticiā. t Et intellexerūt vitatē. de ꝑmiatōe boni. t Et iusticiā. de punitōe mali.

v Et iploraverūt. i. iploratio cognouerūt. x Prouerbia ⁊ iudicia. i. intelligētia occultoꝝ. a Postꝙ ꝓcupias. Hic ꝓnter remouet impedimētū ipetratōis mie dīne cū dicit: Postꝙ ꝓcupias tuas nō eas. fecutoꝝ. n. ꝓcupie auertit a regla legis dīne: ⁊ p ꝓns nō pōt a dō misericordiā ipetrare: io sequitur: b Faciet te in gaudiū inimicis tuis. spūalib⁹ q̄ sunt spūs maligni. c Ne oblecteris in turbis. i. in multitudine familie. d Nec i modicis. i. i minori familia: ⁊ subdit cā. e Assidua. n. est cōmissio illoꝝ. i. freqnter peccant: ⁊ sic turbant dōm si bonus fuerit: ⁊ impediunt a bono: ⁊ si non turbatur: fouet eos in malo: ⁊ sic auertit a deo. Scōm quod impedit dictam impetrationem misericordie est duritia erga proximum: quam remouet dicens: f Ne fueris mediocris. idest negligens ⁊ remissus: sed magis diligens ⁊ viuidus. g In contentione ex fenore. idest vt

ptēdas supare alios in datōe elemosyne: qua dans dño fenerat: puer. xix. Fenerat dño q̄ miserē pauperi ⁊c. h Et non ē tibi nihil. sz aliq̄d: qz duc negatōes equipollēt vni affirmatōi. i Jn seculo. alia lra: Jn sacculo. ⁊ in idē redit: ⁊ est sensus: Ex quo hēs bona hui⁹ seculi: vel bonare posita in sacculo: vñ potes ꝓuenientē viuere: non debes esse negligēs in elynaꝛ datōe: eris. n. inuidus aie tue sb̄tra hēdo sibi bonuz mie si negligens fueris in elyne datōe: sic exponit cōiter passus iste. Sed qm̄ hec expō accipit intentōem valde extraneā: ⁊ fenus non lrāliꝛ exponit: sz mystice vī mihi alit dicēdū: ⁊ sic: Ne fueri mediocris in ꝓtentōe ex fenoze. i. nō solum multū: sz etiā parum ꝓtēdas oure repetendo debitū: qō cōmodasti ꝓximo indigenti: Exo. xxij. Si pecuniaz mutuo dederis pplo meo pauperi: ñ vzgebis eū q̄si actoꝛ ⁊c. Q̄ ät accōmodatio fenus dicat in scriptura: pz oute. xxviij Fenerabis gētib⁹ multis. ⁊ ipe a nullo fen⁹ accipies. ⁊ in multis alijs locis. Et nō est tibi nihil ⁊c. i. dū habes vñ possis aliunde viuere: nō debes oure repetere debitū. k Eris. n. inuidus aie tue. sb̄trahēdo sibi bonum mie: si debitū repetas nimis oure ꝓtra ꝓceptum allegatum Exo. xxij.

Capitulum .XIX.

Perarius ebrioſus. Superi⁹ ab illo loco: Nō dixeris p deum abest. xv. c. Jbi induxit auctoꝛ ad peccati detestatōem ex cā peccati: que est liberū arbitriū hois: hic ꝓnter ad idē iducit ex actu peccādi: ⁊ diuidit in duas partes: qz ꝓmo facit hoc in peccatis cōmissiōis: 2° i peccatis omissionis. c. xxij. Et qm̄ peccata carnala sūt magis turpia ⁊ maioꝛi fame: iō ab illis icipit dicēs: a Operari ebrio. nō locu. nā per ebrietatē lucrū ꝓsumit: ⁊ ab ope ipedit. b Et q̄ spernit modica. i. peccata leuia: c Paulatim decidit. i grauioza. nā abyssus abyssū iuocat. d Ui mū ⁊ mu. aposta. fa. sapiētes. ò vino hētur exēplū gen. xix. in Loth q̄ inebriat⁹ suas filias stupzauit. de mulierib⁹ ät. iij. reg. xj. vbi dr̄ de salomone: Lī qz eēt senex depzauatū ē cor eius p mulieres. e Et arguūt sensatos. i. faciūt eos arguēdos. f Et qui se iungit fornicarijs erit neḡ. nā p fornicatōem trahit ad alia neḡoza: sicut salomō fuit tractus p mulieres ad seq̄nda idola. iij. reg. xj. g Putredo ⁊ verberedi. illū. post mortē. h Et extolleꝛ. i. extra ꝓpoztium bonoꝛ tolleꝛ i Jn exēplū maius. i. ad terrēduz nō solū minozes: sz etiā maiozes. k Et tol. de numero. electoꝛ l Alia el⁹. rapta a demonib⁹. m Qui credit. Dic ꝓlequēter accedit ad detestatōem peccatoꝛ spūaliū: circa qō ꝓmo detestatur eoꝛ oziginē: scōo multitudinē. c. xxj. Est aūt duplex ozigo peccati. s. leuitas cozdis: ⁊ loq̄citas oris: ō q̄ loquit ibi: Ne iteres. Circa ꝑmā dicit: m Qui credit cito. malū de ꝓximo. n Leuis ē cozde. i. istabilis. s. in bono ⁊

ēt nō est tibi nihil in sēclo. Eris ēniz inuidus aie tue.

Eccli. xix.

labilis ad malū: nā de quolibet tenēdū ē ⁊ ꝓsumēdum q⁹ sit bon⁹: nisi appareat ꝓriū. o Et minozabit. i vita ⁊ fama. p Et qui deliquit i aiam suā. peccati occultis inficiēs eam. q Jnsup hēbitur. i. extra manifestabit: sicut qō ē in cozporis superficie. r Qui gaudet iniqtate. habituatus i malo ex peccādi consuetudine: signū. n. habitus gnāti ē delectatio i opere. ij. ethi. s Denotabit. i. de malo notabit oñiūs ab alijs cum digito. t Et qui odit cozze. mi. vita. p suspendiū vl alia moztis penā. t Qui odit loq̄citatē. Hic ꝓnter dotat secūdā peccatoꝛ oziginē q̄ est loq̄citas. Et quia opposita iuxta se posita magis eluescūt: iō ꝓmo reꝓbat locutōem idiscretā: scōo cōmēdat discretam ibi Lozripe amicū. Circa ꝓmū dicit: t Qui odit loquacitatē extinguit maliciā. quā loq̄citas accēdebat. v Qui pec. i aiam suā ⁊c. exponat vt. s. x Ne iteres vbū neḡ. i. detractōis. y Et duꝛ. i. obiurgatōis siue fuerit a te dictū illud reiterādo siue ab alio illud referēdo ꝓpalando: nā hec est maloꝛ multiplicatio. z Et nō minozaberis. i fama ⁊ vtute. Cōsequēter reꝓbat idiscretā locutōem de seipso dicēs a Amico ⁊ inimico. indifferēter b Noli narrare sensū tuū. i. secretū tuū. c Et si est tibi delictū. occultū. d Noli denudare. cozā inimico maxime. e Audi et. n. te. libenter. f Et custodiet te. i. obfuabit verba tua ad capiēdū te. g Et quasi defendēs pctm̄. s. tuū fraudulēter cozā te excusans ipm. h Odiet te. hoc .n. nō facit ex amoze: sz odio. i Et sic aderit tibi sp. vt magis possit mala tua cognoscē: ⁊ te p hoc sb̄uertē. Cōsequēter reꝓbat idiscretā locutōem de alio dicens: k Audisti vbū aduer. ꝓxi. tuū cōmoziat in te. i. nūq̄ reueles: sz sit sepultū apud te. l Fidēs q̄n te non dirūpet. i. q⁹ talis celatio tibi malū non faciet. m Ad facie vbi ꝓturit fatuus. qz nō pōt illud celare: ⁊ si ad horā celet hoc est cum doloze: iō subdit: n Sagitta ilia ꝓcta femoꝛi canis. quā nititꝛ extrahere. o Sic vbū in coꝛ. stulti. qz nō q̄scit donec ꝓpalauerit. p Lozripe amicū. Hic ꝓnter cōmēdat locutōem discretā: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝓmo inducit ad discrete locutionis actū: 2° oñdit eī fructū: seq̄nti. c. Pria adhuc i duas ptes. s. ꝓncipalē ⁊ icidētalē: q̄ icipit ibi: Et ñ ē sapia. Circa ꝓmū sciēdū q⁹ locutio bōa maxie locū hz i correctōe frna iō dic̄: p Lozripe ami. ne forte cū feceīt iiuriā q Nō itellexēit. i. ñ cogn̄erit se malū fecisse: ⁊ p tuā correctōez cogn̄scet ⁊ cauebit. r Aut si feceīt. scienti iniuriam: supple corripe cū s Ne iteꝛ ad. facē. qz forte p te ꝛtrahet.

cat in aiam suā penitebit: ⁊ q iocundaꝛ in malicia dño tabitur. Ne iteres verbum neq3 ēt duꝛ: ⁊ nō minoraberis. Amicō ⁊ inimico nō li narrare sensū tuū: ēt si ē tibi delictū nōli denudare. Audiet. n. te ēt custodiet te: ēt q̄si defendēs pctm̄ odiēt te: ēt sic aderit tibi semper. Audisti verbuz aduersus ꝓximū tuum: cōmoziatur in te: fidēns quoniā non te dirūpet. A facie verbi parturit fatuus: tāq3 gemitus partus infantis. Sagitta in fixa femoꝛi canis: sic ūerbū in corde stulti. Corripe amicū: ne forte nō ītellexerit: ⁊ dicat: non feci: aut si fecerit: nē iterum addat facere.

a Lonrípe ꝓrimũ. ne forte cũ iniurĩa fecerit te sciẽte. b Nõ dixerit.i. negauerit ꝑtinaciꝫ ꝑtm̃ augmẽtãdo c Et si dixerit. ꝑtm̃ cõfitẽdo. d Ne forte iteret. a qua iteratõe retrahet tua correctõe. e Lonrípe amícũ. nõ solũ semel sed pluries: ⁊ sb̃dit rõ. f Sepe .n. fit cõmissio. s. peccati ex fragilitate humana. g Et ñ oi vbo credas. qđ i malũ dr̃ d ꝓximo: qz frequnter defectus ꝓtingit i loq̃ndo. h Est q̃ labit. i. peccat. i Lingua sua. eo ꝙ situat in lubrico. k Sed nõ ex aĩo. i. scienter ⁊ a ꝓposito. l Quis ẽ. n. q̃ non õli. i lin. sua. q. d. pauci sũt valde. Cõsequnter tangit ordinẽ fraine correctõis dicẽs: m Lonrípe ꝓrimũ. iuẽte ⁊ ipm. n Añq̃ ꝓminer. i. iudici denuncies ad puniẽdũ. o Et da lo. ti. altissimi. q̃ sic ꝑcipit correctõem fieri: ut saluetur si fieri põt bono mõ fama fratris. p Qz ois sapia timor dei ẽ. i. a timore dei ꝓcedit: nã est initium sapie. s. s. c. q Et i illa. s. sapia. r Timere deũ. qz sicut sapia oriť a timore: ita docet amplr̃ deũ timere. s Et in oi sapia dispõ legis. i. lex dina dispõsita ẽ a deo: in quo ẽ ois sapia. t Et nõ ẽ sapia. hec ẽ pars incidẽtalis i qua ponit tria incidẽtia. Primũ ẽ de sapia ficta ⁊ falsa: eo ꝙ partẽ imediate ꝑcedẽtẽ in vã sapia terminauit. dicit igit: Et nõ ẽ sapia. vã. v Nequtie disciplina. qua q̃s caute scit facere malũ: hoc. n. mõ bonũ ad mala trãsferim̃: vt dr̃. v. metaphy. Sicut dr̃ bon̄ latro vel sapiens q̃ caute facit latrocinũ. Et eodẽ mõ exponit qđ sb̃dit: Et non ẽ cogitat̄ bon̄ petõz rẽ. vsq; ibi: x Et ẽ insipiẽs. i. simplex ⁊ pauꝛ scientiã. y Qui mi. sapia. modicũ sciẽs de subtilib̄: scit tñ sufficiẽter de ptinẽtib̄ ad salutẽ: iõ sb̃dit de ipo: z Melior ẽ hõ q̃ minuit sapia. i. sb̃tiliũ cognitõe. a Et deficiẽs sẽsu. i. occultoꝛ intellectu. b In timore dei. i. timẽs deũ timore filiali. c Quã q̃ abũ. sensu. i. scripturaꝛ intellectu. d Trãsgredit legẽ altissimi. ⁊ hic grauĩ puniet. Luc. xij. Seruus q̃ cognit volũtatẽ dñi sui: ⁊ nõ fecit: vapulabit multis. s. plagis. e Est solertia certa rẽ. Est aũt solertia ꝑm ꝓbm subtilitas inueniẽdi mediũ i non pspecto tpe. Et si ordinet ad ꝓclusionẽ malã: sic ẽ iniqua. si aũt ad bonũ: sic ẽ solertia bona: de qua sb̃dit: f Et ẽ q̃ emittit. solers ⁊ pr̃opte g Uerbũ certũ. ad ꝓclusionẽ bonã: iõ sb̃dit: h Enarrãs veritatẽ. iusticie: vite: ⁊ doctrine. i Est q̃ neq̃ter. hic ponit 2m̃ incidens de humilitate: q̃ connectit sapie: puer. xj. Ubi humilitas: ibi sapia. Et qz imediate ocur̄ fuerat auctor de sapietia vã ⁊ falsa: hic ꝑ̃ inter idẽ facit de humilitate dicens:

Lonrípe primum: ne forte nõn dixerit: et si dixerit: nẽ forte iteret. Lonrípe amicũ: sepe. n. fit cõmissio: et nõ oi verbo credas. Est qui labi tur lingua sua: sz nõn ex aĩo. Quis. n. ẽ q non õliquerit in lingua sua: Lonrípe ꝓrimũ ãnteqz cõminer. i: et da locũ timori altissimi: quia ois sapia timor dei: Et in il la timere deũ: et in oi sapia dispositio legis. Et nõn ẽ sapientia nequtie disciplina: ⁊ nõ est cogitat̄ bon̄ peccatoꝛ prudẽtia. Est prudẽtie nequtia: ⁊ in ipa execratio: et est insipiẽs qui minuit sapia Melioꝛ est hõ q minuit sapietia: et deficiẽs sensu in timore dei: qz qui abũdat sẽsu ⁊ trãsgredit legẽ altissimi. Est solertia certa ⁊ ipsa iniqua: et est qui emittit verbũ certũ enarrans vitatẽ. Est qui negter bũiliat se: ⁊ interiora eius plena sũt dolo: et ẽ iust̄ q se nimiũ sub mittit ã multa bũmilitate: et ẽ iustus qui iclinat faciez suã: ⁊ fingit non videre se qđ ignoratũ ẽ. Et si ab ibecillitate viriũ veteꝛ peccare: si in uenerit tps malefaciẽdi malefaciet. Ex risu cognoscit vir: ⁊ ab occursu faciei cognoscit sensatus. Amictus corpis: et risus dentiũ: et ingressus hois enũciat de illo. Est cõceptio mẽdax in ira ꝓtumelios: et est iudiciũ qđ nõ ꝓbaꝛ eẽ bonũ: ⁊ est tacẽs: et ipe ẽ prudens.

Uãm bonuz ẽ arguẽ gz irãsci: et ꝓsitẽtẽ i ordine nõ prohibere.

.XX.

Uam bonũ. Postq̃ auctoꝛ induxit ad discrete locutõis actũ: hic ꝑ̃ inter oñdit ipsius fructũ. Et qm̃ opposita iuxta se posita magis elucescũt: iõ ꝓmo oñdit fructũ locutõis discrete: ⁊ dnum oppositũ indiscrete cõiunctim: 2° seꝑatim: ibi Homo acharis. Prima i tres: qz ꝓmo oppositũ ostendit in verbo correctõis: 2° in verbo eruditõis: ibi Et tacẽs z° in verbo humane cõmunicatõis: ibi Sapiens in verbis. Circa ꝓmum dicitur: a Quam bonũ est arguere. dulciter ⁊ charitatiue delinquentem. b Quam irasci. ipm arguẽdo indiscrete: nam per h̄ impeditur fructus correctõis. c Et confitentem. humiliter peccata sua. d In oratione. vt sibi dimittantur a deo. e Non prohibere. idest ipsum ad hoc inducere: minus enim dicit ⁊ plus significat.

Cōcupiscētia spadonis de uirginauit iuuēculā: sic q̄i facit p vim iudiciū iniquuz Quā bonū ē correptū māi festare pniam: sic ēniz effugiēs voluntariū pctm̄. Est tācēs q̄i iuenit sapiēs: et ē odibilis q̄i pcax est ad loquēdū. Est autē tacēs et nō habēs sensuz loq̄le: et est tacēs sciens tps aptī tpis. Homo sapiēs tacebit vsq; ad tps: lasciuus aūt et ipudēs nō seruabit tps. Qui multi vtit vbis: lēdet aiam suā: et q ptātez sibi assumit iniuste odiet. Est processio i malis viro idisciplinato: et est iuē tio i detrimētū. Est datum qđ nō ē vtile: et ē datū cui retributio duplex. Est pro pter gloriā minoratio: et ē q ab humilitate leuabit caput. Est q̄i multa redimat modico pcio: et restituēs ea i septuplum. Sapiēs i verbis suis reddet aiaz suā. nā in multi loqo pctm̄ nō deerit: puer. x. v Et q ptātē. docendi vel corrigēdi. x Sibi assumit. iniuste. y Odiet. a deo et hoie. z Est, pcessio. qm̄ imediate mētōem fecit de assumente sibi potestatē iniuste in quo male, pcedit: iō hui' occasione tractat de, pcessu i malis dicēs: z Est, pcessio i malis. de malo in peius: sicut i bonis de vtute in vtutē fit, pcessus. a Viro indisciplinato. hic. n. pus vult ē magister q̄ discipulus. b Et ē inuētio. q; talis nitit iuenire noua c In detrimētū. sui et alioz: q; cōiter sūt erronea que inuenit: et sic male, pcessit docēdo: sic et sua dispēsando: iō sbdit: d Est datū qđ nō ē vtile. q; caret debit circūstātijs et replet malis: vt q; fit, ppi vanā gl̄am vel aliā prauā intentōem et huiusmōi. e Et ē datū. sapiētis p oppositum. f Cui' retributio ē duplex. s. augmētū gre i pnti: et donū gle in futuro. g Est, ppi gl̄am. assumētis sibi idebite protestatē. i Minoratio. q; cōiī deijcit a statu suo. k Et ē. sapiēs: l Qui ab humilitate le. caput. meritorie: et ab alijs sblimat effectiue: q; sic dr̄ hebre. v. Nec q̄s q̄ assumat sibi honorē: sed q̄ vocat a deo. m Est q̄ mul. redimat. s. pctā. n Modico pcio. i. parua pnia respectu pctoz: que merebātur penā eternā: sed pnia cōmutat eā in tpalem.

o Et restituēs in septuplū ea. i. multiplr. vl̄ Septuplū. i. septēnariū gr̄az spūssancti: nā vbi abūdauit delictū: aliq̄n supabūdat gr̄a. p Sapiēs in verbis. hic ponit fructus

Cōcupiscētia spadonis deuir. iuuēculā. polluēs ipam absq; fructu, plis. g Sic q̄ facit p vim iudiciū iniquū. i. idiscretā correctōem et idebitā: q; maculat iustitiā absq; fructu emēdatōis: et q̄n nō solū corripiēs oz se discrete hre: sz etiaz corrept': sbdit: h Quā bonū ē correptū manifestare penitētiā. i. oñdere q; sit vere penitēs vbo et facto. i Sic enim. i. si sic feceris k Effugies voluntariū peccatū. i. q̄libet actuale peccatū: originale nanq; non ē voluntariū nisi volūtate primoz parētū. l Est tacēs. hic pñter ostēdit, ppositū i vbo doctrie dicēs: Est tacēs. a doctrina vsq; ad tēpus conueniēs. m Qui inueniet sapiēs. nā dr̄ eccl'aste). iij. Tēpus tacēdi et tps loq̄ndi. n Et ē odibil'. deo et hoibus. o Qui pcax ē. ad loq̄ndū. pueniēs tps debitū: et sic facit scādalū. p Est ātem ta. et nō habēs sensū loq̄le. et tal' sz ex defectu sensus n sit cōmēdabilis: tn̄ ex hoc q; tacet: ne loq̄ndo deficiat ē laudabilis. p Et ē tacens. ad horā q Sciēs tps aptī tpis. i. hēpus aptū ad docendū: iō sbdit: r Hō sapiens tē. et ps ex dictis. s Qui multi vtit verbis. i. supfluis et inanib' t Ledet aiaz suā. nā in multi loqo pctm̄ nō deerit: puer. x. v Et q ptātē. docendi vel corrigēdi. x Sibi assumit. iniuste. y Odiet. a deo et hoie. z Est, pcessio. qm̄ imediate mētōem fecit de assumente sibi potestatē iniuste in quo male, pcedit: iō hui' occasione tractat de, pcessu i malis dicēs: z Est, pcessio i malis. de malo in peius: sicut i bonis de vtute in vtutē fit, pcessus. a Viro indisciplinato. hic. n. pus vult ē magister q̄ discipulus. b Et ē inuētio. q; talis nitit iuenire noua c In detrimētū. sui et alioz: q; cōiter sūt erronea que inuenit: et sic male, pcessit docēdo: sic et sua dispēsando: iō sbdit: d Est datū qđ nō ē vtile. q; caret debit circūstātijs et replet malis: vt q; fit, ppi vanā gl̄am vel aliā prauā intentōem et huiusmōi. e Et ē datū. sapiētis p oppositum. f Cui' retributio ē duplex. s. augmētū gr̄e i pnti: et donū gle in futuro. g Est, ppi gl̄am. assumētis sibi idebite protestatē. i Minoratio. q; cōiī deijcit a statu suo. k Et ē. sapiēs: l Qui ab humilitate le. caput. meritorie: et ab alijs sblimat effectiue: q; sic dr̄ hebre. v. Nec q̄s q̄ assumat sibi honorē: sed q̄ vocat a deo. m Est q̄ mul. redimat. s. pctā. n Modico pcio. i. parua pnia respectu pctoz: que merebātur penā eternā: sed pnia cōmutat eā in tpalem.

o Et restituēs in septuplū ea. i. multiplr. vl̄ Septuplū. i. septēnariū gr̄az spūssancti: nā vbi abūdauit delictū: aliq̄n supabūdat gr̄a. p Sapiēs in verbis. hic ponit fructus

bis seipsum amabilē facit: grātie autem fatuorum effundentur. Bātus insipientis non erit vtilis tibi: ocūli. n. illius septemplicēs sūt. Exigua dabit et multa improbabit: et aptio oris illi' inflāmatō ē. Hodie fenerat quis: et cras expetit: et odibil' ē hō huiusmōi. Fatuo nō erit amic': et nō erit gr̄a i bonis illius. Qui. n. edūt panē illius falsē lingue sūt. Quotiens et quanti irridebūt eum? Neq; n. quod habēdū erat: directo sensu distribuit: silr et qđ nō erat habendū. Lapsus falsę lingue quasi q in pauimēto cadēs sic cāsus malorum festinanter veniet. Homo achar' quā si fabula vana in ore indisciplinatorum assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola: nō enim dicit illam in tempore suo.

a Falsę lingue si. i. hoies adulatores et' stulticiā pmēdātes. b Quotiēs et q̄ti irri. eū. q. d. oēs sapiētes et boni. c Neq;. n. qđ hābdū erat tē. i. sua male distribuit: et aliena q̄ rapit: et q; tales adulatores punientur. d Lapsus fal. lin. q̄si q̄ i pauī. cadēs. grauī'. n. ledit, pter pauimēti duritiā: q̄ si cadēt sup mollē terram. e Sic ca. ma. festi. veniēt. i. ex iprouiso: sic lubricans cadit i pauimēto. f Hō achar's. hic ponit fructus locutōis discrete et dānū idiscrete sepatis: et pmo dānū idiscrete: 2° fruct' discrete: ibi Sapiēs i vbis. Prima i duas: nā pmo ponit dānū indiscrete locutōis i docēdo: 2° fatue, pmittēdo: ibi Est q̄ p pfusiōe. Prima i duas: q; pmo facit, ppositū: 2° remouet qđā erroneū dictū: ibi Est q̄ vetat. Circa pmū dr̄: f Hō achar's. i. sin̄ gr̄a dei et hois. g Quasi fa. va. in ore idi. assidua. nā in disciplinati i fabulis vanis sūt assueti. h Erit. s. hō achar's: nam de ipo fit derisio et fabulatio cōis: et si aliquādo dicat bona: iō subdit: i Ex ore fatui reprō. pabola. i. snia va et magna: et subdit rō: k Nō. n. dicet illā i tpe suo. i. tpe pgruo: sz inepto. a Est q̄ vetatur. Quia locut' fuerat auctor de pctō oris: hic pñter remouet errorē circa peccatū cordis. dixerūt. n. aliq̄: quorum Josephus fuit vnus: vt patet. xj. libro antiquitatis iudaice: q; actus interior cordis non est peccatum: nisi exeat aliqualiter in opere: quod manifeste patet

locutōis discrete et dānū idiscrete i vbo cōicatōis hūane cū dr̄: Sapiēs in vbis seipm ama. fac. q; cauet dicē odiosa: et studet, pferre deo et hoib' gratiosa. q Hic aūt fatuoz effudent. p indiscretā locutōem: p quā deo et hoibus odiosi reddūt: sz aliqs gr̄as gratis datas habeant: vt robur corporis: decoreż et nobilitatē generis: et huiusmōi. r Dat' insipientis nō erit vtil' tibi. recipiēti: et sbdit rō: s Oculi. n. illi' septē. sci. .i. ei' intētio ē multiplex et varia: pter qđ ex paruo dono ad vanitates et alia mala vult hre pfa obsequia: vel dicet recipienti ipropia: iō sbdit: t Exigua dabit tē. et sicut male dat: ita male accōmodat iō sbdit: v Hodie fene. qs. accōmodādo, primo. x Et cras expetit. debitū et cum iurgio: iō sbdit: Et odibilis tē. y Et non erit gr̄a i bonis illi'. q; non cōicat ea gratiose: sed magis odiose mō dicto. z Qui. n. edūt pa. illi'. pfu mēdo bona ei'.

falsum: qz act' exterioꝛ nõ hz rõem peccati: nisi qz pce-
dit ab actu interioꝛi: pctm. n. sic ẽ volũtariũ: qõ si nõ ẽ
volũtariũ nõ ẽ pctm: ppt qõ hũc erroꝛẽ remouet dicẽs
a Est q̃ vetat. i. phibẽt peccare: b Pre inopia. sic
paup nõ põt exercere vsurã: lz velit ppt inopiã reꝛ. Si
milr debilis z in-
firmus nõ põt ex
ercere rapinas z
homicidia ppter
inopiã viriũ: q̃-
uis facẽt hoc libẽ
ter. c Et in re
quie sua. i. i cessa-
tõe a malo: d
Stimulabitur. i.
amaricabit: eo q̃
maliciam suã ou
cere nõ ꝑualet ad
effectum: ppt qõ
tal' volũtas mala
ꝑ seõ malo repu
tat. z qz talis exit
in op' malum qñ
põt: subdit: e
Est q̃ perdet aiaz
suã pre ꝓfusione.
. i. pre timoꝛe cõ-
fusionis si appa-
reat paup: ppter
qõ ad latrocinia
ꝙuertitur. f Et
ab iprudẽti psõa
pdet eã. i. a psua-
sione mali hois:
cui de facili assen
tit in latrocinijs:
iõ sbdit: g Per
sone aũt acceptio
ne. i. accep tando
persuasionẽ iniq̃
psone. h Perdet se. q̃tũ ad aiam p pctm moꝛtale: z
q̃tũ ad coꝛp' frequẽter iusp̃sione vel decapitatiõe.
i Est q̃ pre ꝓfusiõe. Hic ponit dãnũ idiscrete locutõis
i pmittẽdo cũ dr: Est q̃ pre ꝓfusiõe. i. timẽs vecũdiã in
notari de ipotẽtia vl' auaricia. k Promittit amico.
qõ nõ põt soluẽ. l Et lucrat' ẽ eũ ini. gratis. i. sine cã
rõabili. pmittẽdi: dr. n. vulgariter: Qui ꝑmittit z nõ sol-
uit coꝛ amici sui sibi tollit. Et qñ i pmittendo cõmisit
mẽdaciũ sciẽs q̃ soluẽ nõ poꝛat: subdit: m Oppro-
briũ neq̃ i hoie mẽdaciũ. qñ ꝓcedit ex libidie mẽtiendi:
qõ ppriũ ẽ hois idisciplinati: iõ subdit: Et i oꝛe indisci-
plinatoꝛ zc. n Potioꝛ ẽ fur. i. min' malus. o Quã
assi. viri mẽdac. i. q̃ hõ assuet' mẽdaciꝫ: talis. n. freq̃nt
dicit mẽdaciũ pniciosũ: qõ ẽ aliq̃n grau' q̃ furtum: vt
qñ ꝑ mẽdaciũ alter' denigrat fama: qñ mel' ẽ nomen
bonũ q̃ res possessa: q̃ tollit ꝑ furtũ. p Moꝛes ho-
mẽ. sine honoꝛe. qz magꝭ digni si ꝓfusiõe: iõ sbdit: Et cõ-
fusio illoꝝ zc. q Sapiẽs. hic ꝑnter ponit fructꝰ lo
cutõis discrete: cũ dr: Sapiẽs i vbis ꝑducet seipz. i. ma-
nifestabit sapiam suã. r Et hõ ꝓu. pla. magnatis.
sic pz de Joseph gen. xlj. qui ppt ꝓudentiã suã placuit
pharaoni. z de Daniele dañ. ũ. qui ppter sapiam suam
placuit nabuchodonoso: regi: z qz tales ppt iusticiã suã
exaltãtur: subdit: s Qui opat terrã suã zc. sicut. n.
talis augmẽtat fruges: sic operãtis iusticiã crescũt ho-
noꝛes: z hoc pz de Joseph z Daniele q̃ fuerũt valde ex
altati: vn' i egypto: ali i babylone. t Qui vo pla. magna-
tis. dicto mo. l. ppt suã iusticiã z sapiam. v Effugiet iniq̃
tatẽ. qz nõ accipiet dona ad sbuertẽdũ iusticiã: de qb' sbdit:
Exenia z dona zc. x Et q̃si mut' i oꝛe zc.] Est aũt mut'
q̃dã spẽs rane q̃ ꝓiecta i os canis facit eũ tacentẽ z nõ poten
tẽ latrare: sic exeniuz
datũ ꝑ sbuersione iu
sticie facit iudicẽ tacẽ
z a punitõe mali ces-
sare: z qz dcm ẽ: q̃ sa
piẽs in vbis manife-
stat sapiam suã: iõ sbdit: y Sapia abs-
cõsa zc. q̃ vti. i vtrisz.
q̃si di. nulla: z hoc ve
rũ ẽ q̃tũ ad vtilitatẽ
alioꝝ: lz nõ q̃tũ ad ꝑ
priã: thesaur'. n. inui-
sus nec sibi nec alijs
valet: lz sapia abscon
sa valet hẽnti q̃tum
ad act' vite ꝓtẽplatiẽ
lz non valeat alijs ꝑ
opa vite actiue. z
Melioꝛ ẽ q̃ celat insi
piẽtiã suã. qz ꝓcauet
sibi a ꝓfusione. z
Quã hõ q̃ abscõ. sa.
suã. tpe q̃ manifestan
da ẽ ꝑ doctrinã vl' ꝑ
iusticiã: talis. n. abscõ
dit i terra talẽtũ dñi
sui: qõ ꝑ ipm ꝺbebat
multiplicari: lz q̃ dr
Matth. xxv. ppt qõ
ibidẽ dr: Seruus pi'
ger z malus.

Est qui vetat peccare pre inopia: et i reqe sua stimula bit. Est qui pdet aiam suaz pre ꝓfusiõe: et ab iprudenti psona pdet eã: p̃sone aũt acceptõe p̃det se. Est qui pre ꝓfusione pmittit ami co: et lucrat' ẽ eũ inimicum grati. Oppꝛobꝛiũ nequaz i hoie mẽdaciũ: z i oꝛe idisci plinatoꝝ assidue erit. Potioꝛ fur: qz assiduitas viri mẽdacis: pditõem aũt am bo hereditabunt. Moꝛes hoium mẽdaciũ sin̄ bono re: z ꝓfusio illoꝝ cũ ipsis sine intermissione. Sapiẽs in verbis ꝑducet seipm: et hõ prudẽs placebit magnatis Qui opat terrã suã: inalta bit aceruũ frugũ: z q opat iusticiã ipse exaltabit: qui vo placet magnatis: effugi et iniqtatẽ. Exenia z dona excecãt oculos iudicũ: et q̃ si mut' i oꝛe auertit correcti ones eoꝝ.] Sapia abscon sa: z thesaurus inuisus: q̃ vti litas i vtrisqz: Melioꝛ ẽ q̃ celat ĩsipientiã suam: qz ho mo q̃ abscõdit sapiam suã.

Fili peccasti: nõ .xxi. adijcias itez: sz et de pristinis depcare vt tibi di mittatur: Quasi a facie co lubri fuge pctã: et si accesse ris ad illa: suscipiet te: Dentes leonis dentes eius: interficiẽ tes aias hoium. Quasi rũ phea bis acuta bois iniq̃ tas: plage illius non ẽ sani tas. Obiurgatio et iniurie ãnullabũt subam: et dom' que nimis locuplex ẽ ãnul labit supbia: sic substantia superbi eradicabitur. Be precatio pauperis ex oꝛe usqz ad aures perueniet: et iudiciuz festinato adueniet illi. Qui odit correptionez

Fili peccasti. Supra dete
status ẽ au-
ctoꝛ petoꝝ oꝛiginẽ: hic ꝑnter detestat eoꝝ multitudinẽ. Nã humanũ ẽ peccare: sed diabolicũ ẽ i pctõ psseuerare. Primo igit detestat hoc de oibus peccati i gnãli: z de aliqb' i spãli: ibi Obiurgatio. Circa pmũ dr: a Fili peccasti. humana fragilitate. b Non adijcias itez. addendo pctm pctõ. c Sz z ꝺ psti. ꝺprecare. p te z p alios. d Quasi a fa. co. fuge pctã. q̃ statim intoxicat aiam: sicut coluber sibi appro piquãtẽ. e Et si ac. ad illa. p sensum. f Suscipient te. inuoluẽdo z ligãdo p actũ z ꝓsuetudinẽ. g Dentes leo nis dentes ei'. nã deuorat totalr bonũ gre z diminuit bonũ nãe. h Quasi rumphea bis acu. ois iniqtas. qz ledit aiaz z coꝛpus: z ledit etiã in pñti subtrahẽdo gram: z i futuro p gehẽne penã: q̃ ẽ inẽmiabilis: ppt qõ sbdit: Plage illius nõ ẽ sanitas. i Obiurgatio. Hic ꝑnter detestant pctã magis i spãli: z ꝑmo pctm supbie: qõ est alioꝝ initiũ: vt dcm ẽ. s. . x. cap. dicit igitur: i Obiurgatio. in verbis. k Et in iurie. in factis. l Annullabunt substantiam. i. diuitias temporales: nam ista frequenter puniuntur pena pecuniaria. z etiam spirituales que ãnihilantur per vicia: z quonĩ iniurie ꝓcedunt ex superbia. sequitur: m Et domus q̃ nimis locuplex est. z patet ex dictis sententia: z subditur di ctoꝝ causa: cum dicitur: n Deprecatio pauperis iniu riati. verbis z factis superbi. o Ex oꝛe. suo p Usqz ad aures dei pueniet. i. exaudietur. q Et iudiciuz. i. vin dicatio: r Festinato adueniet illi. per deiectõem superbi s Qui odit correptionem. qualis est superbus.

a Uestigiū ē pcōris. i. imitator est diaboli: q̄ dī peccator antonomatice: tuz qz peccauit p̄mo: tū qz obstinat' ē i pctō b Et q̄ timet deū p̄uertit ad cor suū. corceptōem recipiendo: z a peccati cauēdo. c Nor' a lōge po. ligua audaci. potēs h̄ accipit, p̄ supbo: q̄ magna estimat de seipo: z iste cognoscit a lōge p̄ liguā audacē: nā alte loq̄t z supbe. d Et sensatus scit labi se ab ipso p̄udēter e' p̄sortiū euitādo. e Qui edificat. Hic in spāli detestat viciū auaricie: z diuidit in duas partes: qz p̄mo facit, ppositū: z declarat q̄dā dictū: ibi Nō erudietur. Circa p̄mum dī: Qui edificat domuz suā impēdīs alienis. .i. expēsis p rapinam collectis. f Quasi qui collīgit lapides suos. edificatōem ad inuicē cōponēdo. g In hyeme. nā edificiuz tale ñ ē stabile: nec silr dom' p rapinam edificata: z qz pena corrñdet pctō: sbdit: h Stuppa collecta. ad incēdiū apta. i Synagoga peccātiū. .i. raptor. k Et p̄sūmatio illor. i. cōsūmata z vltima illorū pena. l Flāma ignis. ifernalis: sicut i pñti arserūt flāma cupiditatis: ppt q̄ sbdit: m Uia peccātiū cōplātata lapidib'. nā etiā in pñti affligunt malis plib': ppt q̄ in eor psona dī sap. v. Lassati sum' i via iniq̄tatis z pditōis: ambulauim' vias difficiles zc. n Et i si illor iferi. dr i plali: eo q̄ pla loca sī ibi. o Et tenebre. iferiores z exteriores. p Et pene. s. pena sensus: z pena dāni: z qz rapine de qua dictū ē opponit iusticia ad primuz: z timor ad deū: iō de ipsis subdit vt magis ppositū eluceſcat: q Qui custodit iusticiā. ad primū. r Cōtinebit sen. ei'. i. firmit tenebit iusticie dictamē i suis opib'. s Cōsūmatio ti. dei. i. pfectio: cui' initiū ē dei timor. t Est sapia. p quā hō bñ disponit ad deū. v Et sensus. p quē bñ disponit ad primū mō dcō. Raban' aūt h̄ icipit vsuz: Sensus ei' nō erudiet zc. z planior ē lra. x Nō erudiet. Hic ōclarat q̄dā dcm: dixit. n. añ imediate: q̄ sapia ē cōsūmatio timoris dei: iō declarat de q̄ sapia itelligit. Nā q̄dā ē sapia terrena aialis z diabolica: Jaca. iij. z de illa nō itelligit: iō dic: Nō erudiet q̄ nō est sapiēs i bono. sed i malo: de q̄ sapia sbdit: y Est aūt isipiētia q̄ abū. i malo. q̄ mag, ppe astutia spentina dī: que media reperit ad malā pclusionē: q̄lis ē sapiētia iudicū z aduocator iniq̄or: z tales hoies nō recipiūt eruditōem: qz reputāt pdicatores ideotas z simplices: z sic eor monita vilipēdūt. z Et nō ē sensus. bon' a Ubi ē amaritudo, pscie remordētis: sic i pdict'. Nā synderesis q̄ nō totalr extinguit in pñti: rmurmurat malo saltē aliquādo b Scia sapiētis, sapia que desursuz ē: Jacobi. iij. de qua

ūestigiū ē pctōris: et q̄ timet deū p̄ūtet ad cor suuz. Nō tus a longe potēs ligua audaci: et sensatus scit labi se ab ipso. Qui edificat do' mū suā impendijs alienis: q̄si q̄ colligit lapides suos in hyēme. Stuppa collecta synagōga peccātiū: et p̄sūmatō illor flāmā ignis Uia peccātiū cōplantata lapidib': et in fine illor ire et tenebre et pene. Qui custodierit iusticiā: ptinebit sensuz eius: p̄sūmātio timoris dī: sapiā et sensus. Nō erudiet: qui nō est sapiens i bono. Est aūtē insipientia q̄ abūdat in malo: et nō est sensus: ubi est amaritudo. Sciā sapiētis tāq̄z iunda tio abūdabit: et p̄siliū illius sicut fons vite pmāet. Cor fatui q̄si vas p̄fractū: et oēz sapiaz nō tenebit. Uer bum sapiēs q̄cūq̄z audie

rit sci' laudabit: z ad se ādij ciet: auduit luxuriosus: z displicebit illi: et pisciet illō post dorsum suū. Narrato fatui q̄si sarcina i via. Naz in labijs sensati inuenietur gratia. Os prudentis q̄rit in ecclesia: z vba illi' cogitabunt i cordib' suis. Tāq̄z domus extimiata: sic fatuo sapia: z scia insensati ienarrabilia verba. Compedes in pedib': doctrina stulto: z q̄si vincula manuū super manū dextrā. Fatuus in risu exaltat vocē suā: vir aūt sapiens vix tacite ridebit. Ornamentū aureum prudenti doctrina: z quasi bracchiale in brachio dextro. Pes fatui facilis i domuz proximi: et hō pit' p̄sundet a psona potēt'. Stult' a fenestra respiciet in domū: uir aūt erudit' foris stabit. Stultitia hōis auscultare p ostiū:

intellexit: q̄ sit cōsūmatio timoris dei. c Tang̃ inundatio abūdabit. qz pfic, ppriū sōm p verā noticiā: z redūdat p sanā doctrinā. d Et p̄si. illi'. in agēdis bonis. e Sicut fōs vite pmanet. i. sic fons viu': q̄ non desiccat ardore tpis: sic nec p̄siliū bonū sapiētis ppt ardorē cupiditatis. f Cor fatui. Hic detestat' viciū incōtinētie dicens: Cor fatui. hic nō accipitur fatuitas ex ōdefectu nālis industrie: sz mor z vite bone. g Quasi vas pfractū. fractura vitiat. h Et oēz sapiam non tenebit. i. nullā: nam eis non: z nullus edpollent. Et accipit hic sapia p bono grē z mori i Uerbū sa. qō cūq̄z. au. scius. ad bonum, pn' k Laudabit. z ad se l Addiciet. .i. corde retinēs z ope iplēs. m Auduit luxuriosus z dis. sibi. naz ꝛriat sue iclinatōni. n Et p̄ciet illud p' dorsū suum. renuēs facere z etiā audire o Narratio fatui. Hec ē q̄rta p̄ncipalis h'. c. in qua ōtestat temē p̄sūptōis viciū: z approbat oppositū bonū: vt opposita iuxta se posita magis eluceſcāt: z p̄mo i vbo cuz dī: Narratio fa. q̄si sar. i via. qz molestat audiētes: sic sarcina gradiētes. p Nā i la. sen. iue. grā. qz studet dicē deo z hoib' gratiosa. q Os prudēti q̄rit i eccl̄ia. ad docēdū vtilia. r Tāq̄ do. ext. sic fatuo sa. z scia. nā si hz aliquā vitati noticiā, ppt idebitū modū docēdi ex defectu bonaꝝ circūstantiaꝝ pdet ea. s Insensati inenar. vba. qz p̄fuse z itelligibilr pfert ea. t Cōpedes i pe. stul. doctria zc. nā sic ē itricat': q̄ nescit exire ō ipa v Fatuus. Hic p̄nter approbat sapiētē: z iprobat isipiētē q̄tū ad signa dicēs: v Fatu' i ri. exal. vo. suā. p risu cachinū emittēdo in q̄ apparet cordis dissolutō. x Uir aūt sapiēs vix tacite ridebit. z sic maturitas facieī signum est ordinationis cordis. y Ornamentū aureum prudenti doctrina zc. nam optime sedet in eo. a Pes fatui facilis in domum proximi. quod est signum cordis vagi. b Et hō peritus confūdetur a psona potentis. i. erubescet corazz eo loqui: nisi necessitas aut euidens vtilitas hoc requirat. c Stultus a fenestra respiciet in domum. si inueniat ostium clausum. d Uir aūt eruditus foris stabit. patienter donec aperiatur ostium: nam intra frequenter absconduntur aliqua q̄ nō expedit ab alijs videri. e Stultitia hois auscultare p ostiū. nā malū est sic inuestigare alia' secretū.

a Et prudēs. interr' exñs. b Strauabit ꝓtumelia. i. si auscultās audiat aliqua q̄ referat in cōtumeliā prudē tis: iō sb̄dit: c Labia imprudētium rē. z pz vsq; ibi: d In ore fatuoꝝ cor illoꝝ. qz statim pnūciāt suū cō ceptū. e Et in corde sapiētū os illoꝝ. qz nihil pnun ciāt nisi p̄cedente bona deliberatio ne. f Dū maledicit ipi' diabo lū. dicēs ipm iu ste dānatuz z pu nitū. g Maledicit aiam suā. nā in factis ē imi tator diaboli: z sic denūciat se de bere dānari. h Susurro. i. detra ctor in silētio rē. z dr a vocis sono i Coinqnabit aiam suā. pmo. k Et i oīb' odi etur. z sic deo z hoibus odibilis reddit. l Et q̄ pmāserit. cum su surrōe. m Odi osus erit. i. ei' vi cio inquinabitur n Tacit' z sen satus. i. tacēs tpe debito z loqns tā tū tpe opportūo. o Honorabit. a deo z hoibus: eccl'astes. ix. Ver ba sapiētū audiūt in silētio magis q̄ clamor pncipis in ter stultos.

z prūdēs grauabit cōtume lia. Labia ip̄rudētiū stulta narrabūt: vba aūt pruden tiū statera pōderabūt. In ore fatuoꝝ: cor illoꝝ: et in corde sapiētuz os illorum. Cum maledicit ipi' diabo lū: maledicit ipse aiam suaz Susurro coinqnabit aiaz suā: et i oībus odiet: et qui pmanserit odiosus erit: tacitus z sensat' honorabit.

In lapide luteo .xxii. lapidat' ē piger: et oēs loquētur sup aspnatōem il lius. Stercore bouz lapi dat' ē piger: et ois q tetigēit eū: excutiet man'. Cōfusio pīs est de filio idisciplina to: filiā aūt fatua i dēminoratōe fiet. Filiā prudēs: he reditas viro suo: nām que ꝑfundit: i ꝓtumeliā fit geni

Laplm. xxii.

In lapide luteo. Supi' induxit auctor ad dete statōem pctōr cōmissionis: hic pñter inducit ad detestatōem pctōr omissionis: q̄ ptigūt ex negligētia circa bonū: z pmo detestat negligentiā bone opatōis: 2° necessarie eruditōis: ibi Cōfusio pīs. 3° chari tatiue ꝑ passiōis: ibi Sup mortuū plora. 4° p fuāde dilectōis: ibi Pungēs oculū rē. Circa pmū dr: a In la pide luteo lapi. ē piger. i. negligēs z remissus i opatiōe boni ad qd̄ tenet. Per duriciā aūt lapidis z vilitatē li ti: designat q̄ debeat dure z cōfusibiliter puniri. b Et oēs loquētur. ipm ꝓtēnēdo. c De stercore boū. repe titio ē eiusdē sñie q̄tū ad pene ꝓfusionē ad maiorē asser tōem. d Et ois q̄ tetigerit eū. i. se associauerit. e Ex cutiet man'. reputās se inq̄natū ex societate ei'. f Cō fusio pīs. Hic detestat negligētiā eruditiōis: z pmo ex parte docētis: 2° ex pte doctrinā recipiētis: ibi Musica. Circa pmū dr: f Cōfusio pīs ē de filio idisciplinato. Pī. n. dr filio nutrimētū z documētū: iō negligētia cir ca hoc z defect' reuertit i caput suū. z idē intelligēdum de pīe spūali: spāliter q̄tū ad defectū documēti. g Filia aūt fatua. i. vaga z dissoluta. h In ōmioratōe fiet. .s. honoris parētū. i Filia prudēs hereditas ē viro suo. i. amabilis: sicut hereditas sua: imo amabilior q̄to vxor bona charior ē re possessa: nā vir z vxor sūt vna caro. k Nā q̄ ꝑfudit. vix suū. l In ꝓtumeliā fit genitoris. ꝓpi defectū castigatōis. m Diem z virū ꝑfudit audax. i. mulier q̄ ē effrōs z inerecūda. n Et ab ipīs nō miorabit. i. nō erit mior i vicijs q̄ viri pestiferi. o Ab vtrisq; aūt inhonorabit. nā pī z vir eā vilipēdūt: z viri mali de eī' corpe satiari eā ptēnūt. p Musica. Hic reprobat negligētia disciplīne ex pte recipiētis cū dr: Musi ca i luctu. i. melodia nō ē pueniēs lugētib': qz nō sūt dispositi ad gaudēdū. q Importūa narratō. .i. silis narratio: lz de se sit bona: tñ iportuna reddit ꝓpi malici am ipsi' audiētis: p pter qd̄ dr Matth. vij. Nolite scīa dare canib'. i. doctrinā bo nā ipam ptēnētib': iō sb̄dit: r Flagella z doctri. i. or tpe sapie. .i. castigatio p flagel lū vel p vbū sp idiget vt sapiēter fiat: z cuz debit' circūstātijs: p pter qd̄ ad hoc sb̄dit s Qui do. fa. q̄si q̄ pglu. testā. i. pdit ope rā suā: qz fatu' doctri nā nō recipit: lz ptem nit. t Qui nar. ver. nō audiēti. i. intelligē nolēti. t Quasi q̄ exci. dor. ō gra. som. .i. nolētē excitari. v Cū dor. lo. q̄ nar. stul to sapiaz. i. frustra: qz neuī itelligit. x Et i fi. nar. dīc: qs ē hic. .i. ad eū nō ptinet me corripe: ita dixit he breus moysi ipz corripiēti: Quis te pstituit pncipē z iudicē sup nos: exo. ij. x Supra mor. plora. Hic mouet negli gētiā circa actū cōpassiōis: z diuidit i duas: qz pmo facit ppositū. 2° infert corrolariū: ibi Si cū stulto. Circa pmū sciēdū: q̄ maxie cōpatiēdū ē mortuis: qm̄ nō pñt āpli' se iuuare: iō dīc: x Supra mor. plora. ei mīsericordiē exeḡas ipēdēdo: z p ipo orādo. z Desecit. n. lux eius. i. merendi tps: qō si gnificat p dīe Job. ix. Veniet nox i q̄ nemo pōt opari. s. me ritorie: vt diffusi' dictū fuit: ibi Et p noctē. itelligit tps post mortē. y Et supra fatuū plora: defec. n. sensu. bono: q̄ ē maxim' defect': iō sb̄dit: a Modicū plo. sup mortuuz. respectu fatui: magis. n. plāgēdus ē defect' bois i morib': q̄ ē mors spūal': q̄ mors iusti corpal': de q̄ sb̄dit: b Qm̄ re q̄euit. a laborib' vite pñtis i spe retributōis ēne. c Nequissimi. n. nequissi. vi. sup mor. fatui. i. vita neq̄ fatui peior est z magis plangenda q̄ mors ipi': z ē h ꝓpatio abusiua: nā de morte ipius nō est lugendū: sed magis gaudēdū: eo q̄ vita eius erat i impedimētuz bonorum: ideo sb̄ditur: d Lu ctus mortui. iusti d Septem dies. supple durat: sic enim tēporibus scriptoris huius libri erat. e Fatui autem z impij. fatuus autē hic dicitur qui non est fatuus ex defectu naturalis industrie: sed ex defectu bone vite per abundantiam malicie. Et similit impius qui est idolatra: quia pietas est cultus diuinus. f Omnes dies vite illorū. supple sūt lamentabiles ratōe predicta. g Cum stulto. Hic ex dictis cōcludit corrolarium: ex hoc. n. q̄ dixit: omnes dies vite fatui lamentabiles: concludit q̄ eius societas sit fugienda dicens: h Cum stulto ne multum loquaris: nam ex tali colloquio familiaritas contrahitur.

a Et cū īnsensato ne abieris. ꝛ ſbdit rō: b Ut nō molestiā hēas. ex eꝰ ſocietate: ſicilli q̄ cū latronibꝫ iueniuntur: aliq̄n ſine culpa ſua molestāt. c Et nō coīnq̄. i pec. illi. nā ex ſocietate malox freq̄nter corrūpit bon: ſicut pomuz bonū ex ptactu putrefactox tabefit. d Deflecte ab illo. eius ſocietatē declinā do. e Et īnuenies requiē. ſupple a dicī periculis. f Et nō acidiaberis. i. tepidus ꝛ remissus fies in bo no. g Īn stultitia illi. i. p eꝰ stltiā: q̄ ē īpedtiua boni. h Sup plūbuz q̄d gra uabit. i. grauꝰ iudica bit. i Et qō illi. i. stulto. k Aliud no mē. ꝯ fatu. q. d. nul lū: noiat. n. aliqs ab opere: ſicut aliqs dī faber: vel latbomꝰ: ꝛ huiusmōi. Īn opibus aūt talis nō apparet nisi fatuitas: ꝛ ſic nō pōt ꝓpe nisi fatuꝰ no minari: ꝛ p pñs eius ſocietas ē mirabiliter onerosa: ſō dī: Pare nā ꝛ salez ꝛc. l Sic lozamētū ligneū ꝛc. Est aūt lozamētū cōgeries lignox adinui cē ꝯglutinatox: ꝛ po nit in fundamēto do mus: eo q̄ est ꝺ difficili solubil. m Sic ꝛ coꝛ ꝓfirmatū i cogi tatōe ꝓsilij. i. ꝓud n tie ꝛ boni: ſupple nō dissoluit facilr a bono: ſō ſbdit. n Cogitatꝰ sensati in oī tpe vl me. nō ōprauabit. nec p pñs alia tētatio ne: qz sic dicit Aug: Non ē ꝓsentaneū rōni eū cupiditate frangi: q̄ metu nō frā gi. Et qz ꝛ ſtū ē de ſtulto q̄ nullaten stabilis ē i bono: ſubdi tur: o Sic ozna. barenosus. i. linitio barenosa p Īn pariete lympido. eo q̄ ē de lapidibꝰ ouri ꝛ politi talis linitio sibi non adheret q Et sic palee i excelsis. q̄ statiz tollit a vento r Et cemēta ſine ipensa. i. ſabulo ſine admixtione calcis s Posita ꝯ fa. vē. nō pmanebūt. ſz statiz dispgit t Sic ꝛ coꝛ timidū. timoze mūdano v Īn cogitatōe stulti. i. q̄le ē coꝛ stulti: q̄ cogitat tm̄ de vanis. x Contra ipe. ti. nō resistet. malo: ſz tm̄ acq̄escit p ꝓsensū. Sequēs aūt lra p trāslatozes ſiue scriptozes vī viciata: pōt tm̄ sic exponi y Sic ꝛ coꝛ trepidū. timoze mūdano z Īn cogi. fatui. q̄ tm̄ cogitat de vanis a Oīni tpe ñ metuet. ſ. timoze di uino. b Sz ꝛ q̄ i pceptī dei pma. ſp. ſupple timet timoze diuino. sic hēnt libri correcti: aliq̄ tm̄ hūt sic: Et q̄ in pceptis dei ꝛc. ꝛ est cōparatio p oppositū: qz sicut fatuus nullo tpe stat i timoze diuino: sic p oppositū stabil i pceptis dei semp manet i eꝰ timoze filiali. c Pungēs oculū. hic ꝯnter re ꝓbat negligētiā amicitie ꝓseruāde dicēs: Pūgēs oculum deducit lacbrymas. i. facit. exire. d Et q̄ pungit coꝛ amici

ne multū loq̄ris: et cū īnsen sato ne abieri. Serua te ab illo ut nō molestiā babeas et nō coīngnaberis i pctō illi. Deflecte ab illo: et īue nies requiē: et nō acidiabe ris i stultitia illi. Sup plū bū q̄d grauabit: Et q̄id il li aliud nomē q̄z fatu: Ba renā ꝛ salē: ꝛ massaz ferri fa cili ē ferre: q̄z boiez īprudē tē ꝛ fatuū ꝛ īpiuz. Sic lōza mētū ligneū colligatū fun damēto edificij non dissol uet: sic et coꝛ cōfirmatū i co gitatōe ꝓsilij. Cogitatꝰ sensa ti i oī tpe vel metu nō ōpra uabit. Sicut ornatus bare nosus i pariete lympido: et sicut palee in excelsis: et ce mēta sine ipensa pōsita ꝯ fa cie vēti nō pmanebūt: sic et coꝛ timidū i cogitatōe stul ti ꝯ ipetū timoris nō fisistet: sic et coꝛ trepidū i cogitatōe fatui: omni tpe nō metuet: sz et q̄ in pceptī dei pmanet semp. Pungēs oculū ōdu cit lachrymas: et q̄ pungit coꝛ ꝓfert sensum. Mittens

lapidē i volatilia deijciet il la: sic et qui ꝓuiciat amico: dissoluit amicitiā. Ad ami cū etsi pduxeris gladium: non desperes: est. n. regressus ad amicū. Si aperuerit os triste: nōn timeas. Est eiz cō cordatio excepto ꝓuicio ꝛ īproperio: et supbia: et my sterij reuelatōe: et plaga do losa. Īn his ōibus effugiet amic. Fidem posside cum amico i pauptate illi: vt ꝛ i bonus illius leteris. Īn tpe tribulatōis illi pmane illi fi delis: ut ꝛ in hereditate illi us coberes sis. Ante ignez camini vapoꝛ ꝛ fumꝰ ignis ialtat: sic ꝛ añ sanguinē ma ledicta ꝛ ꝓtumelie ꝛ mine. Amicuz salutare non ꝓfun dar: et a facie illi nō me ab scōdaz: et si mala mibi eue nerit p illū: sustinebo. Dis qui audiet: cauebit se ab eo. Quis dabit oꝛi meo cu stodiaz: et sup labia mea si gnaculum certum: ut non cadā in ipis: et lingua mea perdat me:

ſui vbo iniurioso. e Profert sēsuz. i. facē mālsestare eꝰ offensa ꝛ amicitie lesionē: ꝛ ad idē ſbdit: f Mittēs lapi. i volatilia. ſil ꝯgregata g Deijciet illa. i. dispgz. h Sic ꝛ q̄ qui. ami. dis. amicitiā. qō ē magnū malū: nā amicitia multo ꝓciosioꝛ ē ꝯ pecunia. Uerūtn qe re pabilis ē: subdit: i Ad amicū et si pdu. gladiū. vo les eū pcutē. k Nō desperes. de amicitie recupati one. l Est. n. regres. ad amicū. .s. vez. m Si aperuerit oꝛ. suū. n Triste. ꝯtrēs de te o Non timeas. ꝛ subdit rō: p Est. n. cō cordatio. facil ad amicū vez: excī pit tm̄ aliqs casus i q̄bus nō ē facil ꝓcordatio dicēs: q Excepto cō. ꝛ ip:opio. ꝛ dif ferūt ista duo: nā ꝓuiciari ē ipone vel irrogare alī cui crimē vicios vt ꝯ sit latro vel ribaldus. Impro pare vō est aliq̄d turpe irrogare: qō tm̄ nō ē vicium: vt ꝯ aliqs sit spu rꝰ vl ꝓditōis fui lis. r Et sup bia. i amici ꝓcul catōe. s Et my sterij. idest secreti amico ꝓmissi Re uelatōe. t Et plaga dolosa. i. ꝓditorie īflicta. v Īn his oibꝰ

ef. amicꝰ. i. nō recōciliabit de facili. ꝓpt qō ꝯnter īducit ad fidelitatē amicitie ꝓseruandā dicēs: x Fidē pos. cū ami. i paup. illi ꝛc. puer. xvij. Oi tpe diligit q̄ ami cus ē: ꝛ i angustijs cōprobat. y Ut ꝛ i hereditate illi us coberes sis. fidelius. n. amicox bona sī adinuicē cōla ꝛ qz amicitie dissoluūtur p lites ꝛ bella: ſbdit: z Aūi ignē camini ꝛc. ꝛ pz: ꝛ p oppositū amicitie reꝺormātur ꝛ ꝓfuant p dulcia vba: ſbdit: a Amicū salu. nō cō fūdaris ꝛc. etiā si inī te ꝛ ipm fuerit aliq̄ vba dissensio nis. b Et a facie illi nō me absōdā. sic hñt libri coꝛ recti. i. societatē illi nō effugiā vt dem exēplū tibi sile fa ciēdi. c Et si mala mibi euenerit p illū. i. ꝓpt illuz. d Sustinebo. patiēter ꝓpt amicitie bonū. e Oīs qui audiet cauebit se ab eo. i. ab offensione amici casti gatus mei exēplo: ſō ſbdit optando: f Quis dabit oꝛi meo custodiam. vt amicū nō offēdā. g Et sup la bia mea signaculū certū. vt nō aperiāt nisi debito mō ad loq̄ndū. h Ut nō cadā i ipis. i. labioꝝ meoꝝ pec catis. i Et lingua mea perdet me. i. idest dignum fa ciet perditione.

Omīe pf. Supr ab illo loco: Nō oixerī .xv. ca. auctor induxit ad detestationē peccati ratōcinādo: hic ꝓñter idez facit depcādo: vt peccata que detestat ē in alīs: nō repiant in ipo: z vt exēplo sui alīj studeāt deū exora re ꝑ cuitatione z detestatione pcti. Sic igit ꝓcedit: qz ꝑmo poit suā oīonez: secūdo se ꝙuertit ad aliorū informatiōez: ibi Doctrinam oīs. Circa ꝑm dicit depcādo. a Dñe pat. oim p creatiōnē. b Et domiator vite mee. p spēalē ꝙdescēsionē. c Ne derelinquas me i cogi. z ꝙsilio illoz. s. fatuoz z iniquoz ō qb locut ē ca. ꝓcedēti. d Nec sinas me cadēre illa exprobratiōe in quā ceciderunt. e Quis supponit i cogitatu meo .q.d. vtinaz aliqs supponat. f Flagella. diuina q̄z cogitatio retrahit a malo. g Et in corde meo doctrinā sapie. q̄ firmat i bono. h Ut ignoratiōib eoz. i. delictis cogitationū i Nō pcat mihi. sz statī timore vel pena repmat. k Et nō appareāt delicta illoz. i. cogitatuuz p exitū i op malū. l Et ne adincrescāt ignoratie mee cē. i. ne peccatis cogitatiōis addant peccata oīs z opis z ꝙsuetudinis. m Et inci. i ꝙspe. aduer. meoz. i. demonū. n Et gaudeat inimic me. s. diabol q̄ gaudet de peccatis hominū: z maxie doctoz. o Dñe pf. exponat vt pus. p Extollētiā oculoz meoz ne dederis mihi. i. supbiā nō pmittas mihi dñari. q Et oīe deside. p. a uū auer. a me. phibēs me tali desiderio ꝙsētire. r Aufer a me vētris ꝓcupiscētias. i. gulā: z qz mistrat luxuriā malā: subdit. Et ꝓcubitus ꝓcupiscētie cē. sequit: s Et aie irreuerēti z ifrunite ne tradas me. i. insipido vel indiscreto: q̄ caret sapia a sapore dicta. Et dr infrunit ab in qō ē sine z frumē nis. qō ē ꝑs gutturis q̄ sapor sentit: Est igit sensus. s Et aie irreuerēti cē. i. ne pmittas aiam meū incidere i irreuerētiā z insipiētiā. t Doctri nā oīs. hic se ꝙuertit ad alioz informationē: et ꝑmo ad fugiēdo pctm oīs: secūdo operis: ibi Duo genera. Prima i duas: qz ꝑ docet vitare iurationē: secūdo aliā mala locutionē: ibi Et alia loqla. Circa ꝑmū excitat ꝑmo attentionē audiētiū dicens. t Doctrina oīs audite filij. aure corpis z cordis. v Et q̄ custodierit illā. corde retinēdo z ope iplendo. x Nō piet labijs suis. male loquēdo. y Nec scādaliçabit. i. ruet In opib neqssimis. z ꝛriū ē de malis: iō subdit: z In vanitate sua appbēdit pctōr. a diabolo sibi laqueū tendēte. a Et supbus. corde. b Et maledict. ore. c Scādaliçabit i illis. i. cadet i diaboli laqueis. d Juratiōi. Postq̄ excitauit audiētiū attentiōz: hic ꝓñter ponit suā monitōez: tñ ad maiorē sequētiū itelligētiam querit: vtz assuefactio iuramēti sit bona: et videt q̄ sic: qz iuramētū ad reuerētiā nominis dei introductū est: qđ iuocat tanq̄ infallibile testimoniū veritat. g cē. hoc ꝓfirmat dicto hiero. sup matth. Qui

Capitulum.XXIIII.

Ominē pater et dña' toz vite mee: nē dereliquas me i cogitatu z ꝙsilio illoz: nec sinas me cadere in illis. Quis suppōit i cogitatu meo flagella et i corde meo doctrinaz sapie ut ignoratiōib eoz nō peat mihi: et ñ appareāt delicta eoz: et ne adincrescāt ignorātie mee: z multiplicent delicta mea: z pctā mea abūdent: et incidā i ꝙspectu aduersarioz meoz: et gaudeat inimic me. Dñe pat et deus vite mee ne derelinquas me in cogitatu illoz Extollētiā oculoz meorū ne dederis mihi: et omne desideriū auerte a me. Aufer a me ventr ꝓcupiscētias z ꝓcubit ꝓcupiscētie ne ap ꝓbendāt me. Et aie irreuerenti et infrunite ne tradas me. Doctrinā oīs audite filij: et qui custodierit illam nō periet labijs suis: nec scādaliçabit i opib neqssimis. Jn vanitate sua appzehendit pctōr: et supbus et maledict scandaliçabit in illis. Jurationi nō assuescat os tuū: multi eni cas i illa Nomiatio vo dei nō sit assidua i ore tuo: et nomibus sactoz nō admiscearis: quonia nō eris imunis ab eis. Sic eni seru iterrogat assidue: a liuore nō minuit: sic ois iuras et noians: i toto a pctō ñ purgabit. Vir mul-

iurat venerat aut diligit eū p quē iurat: sz assuefactio vtriusqz act. s. venerādi z diligēdi ē bona ergo cē. Ad ꝓtrariū arguit: q̄ nulla iurato sit bona Matth. v. dic saluator. Ego aūt dico vobis nō iurare oino cē Ad hoc dicēdū: q̄ aliq̄d est bonū fm se: qđ tñ est nociuū: eo q̄ qs vtit eo male. Sic sumere eucharistiā bonū est: tñ q̄ sumit indigne iudiciū sibi mā ducat z bibit. j. cor. xj sic ē in ꝓposito. Juramētū eni fm se ē licitū z honestū: qđ patz ex ei origine. Nā ex h itroductū ē q̄ homines credūt deū habere infallibilē veritatē z oim certā cognitiōnē z ꝓuidentiā: sitr patz ex fine. Ad h eni iuramētū inducit: q̄ lites z ꝓtrouersie inter

fer a me ventr ꝓcupiscētias z ꝓcubit ꝓcupiscētie ne ap ꝓbendāt me. Et aie irreuerenti et infrunite ne tradas me. Doctrinā oīs audite filij: et qui custodierit illam nō periet labijs suis: nec scādaliçabit i opib neqssimis. Jn vanitate sua appzehendit pctōr: et supbus et maledict scandaliçabit in illis. Jurationi nō assuescat os tuū: multi eni cas i illa Nomiatio vo dei nō sit assidua i ore tuo: et nomibus sactoz nō admiscearis: quonia nō eris imunis ab eis. Sic eni seru iterrogat assidue: a liuore nō minuit: sic ois iuras et noians: i toto a pctō ñ purgabit. Vir mul-

bomies termient: vt dr hebr. vj. Oīs ꝓtrouersie coz. s. hominū finis ad ꝓfirmatōez ē iuramtū. Cedit tñ ad malū illq̄ eo idebite vtit. s. qñ sine necessitate z cautela debita h facit: videt tñ puā reuerētiā hīe ad deū: q̄ ipm i leui aut nulla rōnabili cā vocat i testē: qđ fieri nō debz etiā ō aliquo viro honesto: eo q̄ videt in hoc ei irreuerētia: hoc aūt fit i assuefactiōe iuramēti ergo cē. Itē qz p assuefactionē iuramēti iminet piculū piurij: naz hō de facili deliquit i vbo: eo q̄ lingua sita ē in lubrico: iurare tñ ad declarationē veritatis occulte ne pereat iusticia: bonū est z sanctū: sic sumē medicinā i casu necessitat bonū ē: qđ tñ extra casū illū nō expedit Per dcā patet argumēta: nā assuefactio magi cedit i irreuerētiā nomis dei rōnib dictis: z sic pz ꝑmū. Ad secūdū dicē dū: q̄ hiero loquit i casu in q̄ cū cautela z reuerētia debita iurat. Ad vltū dñi: Matth. v. dicēdū: q̄ nō oīe: z qđam nō: equipollēt. Per hoc aūt qđ dr: Ego aūt dico vobis nō iurare oino: nō ꝓhibet oīe iuramētū: sz iuramētū carens necessitate z cautela debita rōnib pdictis. d Juratiōi. Hic ꝓñter pōit suā monitiōz. o. Jurationi cē. et pz ex dictis sentētia. e Nomiatio vo dei nō sit assidua i ore tuo. s. ad iurādū: vt pdictū ē: debet tñ eē frequēs i ore ad depcandū z pdicandū. f Et nomib sanctoz nō admiscearis. iurando frequēter in ipis. g Q̄m non eris imunis ab eis. i. ab offensa coz. h Sicut eni seru interrogat assidue. i. questionatus p flagella. i A liuore nō minuitur. i. non carebit liuore cutis ꝓpter flagellatiōz corpis sui. k Sic omnis iurās. p deū. l Et nomias. i. iurās p nomia sanctoz: z hoc assidue. m Jn toto a peccato nō purgabit. quia per talem consuetudinem malam in iuramentuz illicitum labitur: ideo subditur: n Vir multum iurans repletur iniquitate: nam ex hoc incurrit periuriū per iura-

mentū falsū:qō est ꝓtra veritatē: ⁊ iuramentū iniquū: qō est ꝓtra iustitiā. Et nō discedet a domo illi⁹ plaga. i. divina vindicta saltē in futuro: ⁊ etiā aliqñ in pñti grauiter puniunt ꝑ notorio homicidio. p Et si frustrauerit fratrē. ex priorio sibi damnū inferēdo. q Delictū ipi⁹ sup ipm erit. qz tenet ad restituendū: ⁊ debet ad hoc cogi: si ꝓbatus fuerit ꝓtra eum. r Et si dissimulauerit. tacendo vitatē: ꝑ cui declaratiōe adducit i testez iurans se nescire. s Deliquet dupliciter. scz ꝓtra se falsū iurando ⁊ ꝑ ꝓximū dānificādo retinentē alienū i pscia: ⁊ alīū in bursa scz illū cui⁹ pecunia retinet. t Et si i vacuū iurauerit. iurando sine causa: vl ex leui causa. v Nō iustificabit. Nā in hoc irreuerēter vtit iuramēto: vt dictū est supra. x Replebit eni ⁊tributiōe pessima. i. pena debita: y Dom⁹ illi⁹. Nā filij aliqñ puniūt pena tpali ꝑ parentibus: ⁊ maxie qñ sūt imitatores delicti patꝝ: frequēter eni hoc fit: nam filius audiēs patrē frequēter vane iurantē: ex hoc accipit modū ꝓsilez: z Est et alia. Hic ꝓñter detestat quedā alia peccata locutiōis Et ꝑmo pctm̄ blasphemie: cū dicit: Est et alia loqla ꝓria. s. ꝓcedēti. Nā in iuramēto invocat dē vt testis infallibilis veritatis. In blasphemia vo sibi magis ponit crimē falsitatis a In mortē. blasphemia eni meret mortē gehēne: ⁊ etiaz mortē nature. Nam blasphem⁹ i lege ꝓcipit lapidari: leui. xxiiij. Aliq̄ libri habēt Morti: ⁊ ꝓbitelligit obligata: et sic est eadē sentētia. b Nō iueniat i hereditate iacob. quia sic dictū ē blasphem⁹ ꝓcipit auferri de hereditate iacob per mortē. c Eteni a misericordib⁹ hec oia auferent. s. falsa ⁊ idiscreta iuratio ⁊ blasphemia. d Et i delictis nō voluptabūt. i. nō delectabūt: scz magis i opib⁹ vtuosis. Signū eni habit⁹ generati ē delectatio in ope. ij. etb. Cōsequēter detestat peccatū locutiōis irreuerētis di. e Indisciplinose loqle. q̄ ē ꝑpe loqla irreuerētie. f Nō assuescat os tuū. nā act⁹ talis ē malus: ⁊ ꝓsuetudo peior. Et qñ parētib⁹ maxie debet reuerētia: ⁊ p pñs irreuerētia ad ipos ē pessima: subdit: g Memēto piis ⁊ mīis tue. exhibēdo eis debitā reuerētiā: ⁊ omnē irreuerētiā ꝓcauendo. h In medio eni magnatoꝝ ꝓsistis. q. d. licz ad maiorē statū fueris elevatus ꝙ pentes tui: nō debes coꝝ reuerētie oblīuisci. i Ne forte oblīuiscat te dē. gratiā suā tibi subtrahēdo: ⁊ te cōfusibi liter deꝙciēdo. k Assiduitate tua. circa parētū irreuerētiā. l Infatuat⁹ iproperiū patiaris. a deo ⁊ homib⁹. n Et malnisses nō nasci. ex ipatiētia tue delectiōis: sic faciunt multi. Cōsequēter detestat peccatū locutiōis iniuriose dicēs p Domo assuet⁹ in vbis iproperij. sic fuit semei: vt habet .ij. reg. xvj. p In omib⁹ dieb⁹ suis nō erudiet. qz cōtenit

tū iurās iplebit iniqtate: et nō discedet a domo illius plaga. Et si frustrauerit fratrē: delictū illi⁹ sup ipm erit et si dissimulauerit delinqt dupliciter: et si in vacuū iurauerit nō iustificabit. Replebit eni retributiōe pessima dom⁹ illius. Est et alia loquela ecōtrario i mortē: nō iueniat i hereditate iacob. Etenī a misericordib⁹ oia hec auferet: et i delictis nō voluptabūt. Indisciplinose loquele nō assuescat os tuū: est eni i illa vbū peccati. Memēto pīs ⁊ mīs tue: in medio eni magnatorū ꝓsistis: nē forte obliuiscatur te dē in ꝓspectu illoꝝ: et assiduitate tua ifatuatus iproperiū patiaris: et maluisses nō nasci: ⁊ die natiuitatis tue maledicas. Homo

monita alioꝝ. q Duo genera. Posito peccato locutiōis: hic ꝓñter detestat triplex peccatū opis. Et primo ponit duo breuiter se expediēdo: secūdo tertiū magis inmorādo: ibi Homi fornicario. Circa ꝑm⁹ dic: q Duo genera abundāt i peccat. qz sūt causa pluriū seqñtiū. s. assuet⁹ in vbis iproperij: in omib⁹ diebus suis nō erudiet. Duo genera abūdāt i peccatis: et tertiuz adducit irā ⁊ pditionē. Aia callida q̄si ignis ardēs nō extinguet donec aliqd glutiat: et bō nequā in ore carnis sue: nō desinet donec incēdat ignē. Homi fornicario omis panis dulc: nō satigabit trāsgrediēs usqz ad finē. Dis homo q trāsgredit lectū suū cōtēnens i aiam suā: et dicēs: quis me videt tenebre circūdant me: ⁊ parietes coopiūt me: ⁊ nemo circūspicit me quē vereor: delictoꝝ meoꝝ nō memorabit altissimus: ⁊ nō intelexit qñ oia videt oculus: illi⁹: quoniā expellit a se timorē dei b⁹ mōi hois timor: et oculi hoim timētes illū: et ñ

cupiditas: q̄ est radix oim malorum. j. thimo. vj. ⁊ gulositas: q̄ est occasio multoꝝ malorum: ⁊ spēaliī peribrietatē. r Et tertiū adducit irā. vindicte diuine: ⁊ pditionē gehēne: ⁊ istud est adulteriū: de q̄ postea magis ꝑsequet: et de primo subdit: s Ania callida q̄si ignis ardens. ardore cupiditatis de q̄ dicit boeci⁹ libro. ij. de ꝓsolatone metro. v. Seuior ignib⁹ ethne ardet amor habēdi. t Nō extinguet donec aliqd glutiat. alioꝝ bona male acq̄rēdo ⁊ subdit o secūdo v Et bō nequā i ore carnis sue. i. gulosus q̄ sibi nequā ē p os suū: qz gulositas nō solū nocet aie ꝓprie: sz etiā corpi: generās multas passiones ⁊ infirmitates. x Nō desinet donec incēdat ignē. s. luxurie. nā virtus nutritiua materiā ministrat generatiue: vnde dicit hiero⁹. Uenter mero estuans statim spumat in libidinez. y Homni fornicario. Hic ponit tertiū: et ꝑmo q̄tum ad virū: secūdo q̄tum ad mulierē: ibi Sic ⁊ mulier. Circa ꝑmū dicit: y Homi fornicario. i. luxurioso. z Dis panis dulcis. i. ois aliena mulier appetibilis. a Nō satigabit trāsgrediēs. i. nō cessabit transgredi mandatū dei: Exo. xx. Nō mechaberis. b Usqz ad finem vite sue. ⁊ qz pctm̄ luxurie beberat mentē: eo q̄ reddit hominē bestialē: subdit: c Omis homo q̄ transgredit lectū suū. p adulteriū. d Cōtemnēs in animā suā. i. ꝓtemptū aie sue inferēs ꝑpter carnis voluptatē. e Et dicens. execat⁹ voluptate: f Quis me videt ⁊c. q. d. nullus: nec homo nec deus. ⁊ patz lra. Et subdit erroris causa cū dicit: g Qm̄ expellit a se timorē dei b⁹ mōi homis timor. i. timor adulteri q̄ timet voluptate ꝓiuari: expellit a se timorē dei: motus eni maiores depellūt miores: sm phm. Adulter vo nimis fortit trahit a voluptate: ⁊ sic retrahit a dei timore. h Et oculi hoim timētes illū. i. homies ꝓscū sui adulteriū: q̄ in hoc sibi seruiūt timore ducti ne eius offensam incurrant: et adulando de facinoribus suis eum ꝓmendant: et sic in ipis eum nutriunt: ⁊ per cōsequens timorē dei ab ipso expellunt ꝓpter quod non ꝓsiderat: q̄ deus ipm videat ad puniendū: ideo sequit: i Et nō cognouit. i. cogscere neglexit: k Qm̄ oculi dñi multo lucidiores

sapiētia laudabit. Supius a tertio cā. ꝛ cīra actū est de exercitio virtutū: hic ꝓnter agit de statib⁹ ecclesie: in ꝗbus fit hoc exercitiū. ꝛ qz h⁹mōi statꝰ fm ordinē diuine sapie distinguūt: ideo ꝑmo ponit sapie cōmēdatio: secūdo subdit h⁹mōi statuū distinctio ca⁹ sequēti. Ad cuidētiā aūt dicēdoꝝ sciendū: q⁹ alicꝫ exponūt hoc capitulū ō lege veteri ꝛ noua: q̄ dī sapia diuia: qz nō humanit⁹ inuēta: sz diuinit⁹ reuelata. Ad hoc aūt allegāt qō dī infra eodē ca: Hec oia liber vite ꝛ testamētū altissimi. sed saluo meliori iudicio h⁹ nō videt rōnabilit⁹ dictū. Naz in ꝑsona sapie ō qua fit hic sermo dicit in hoc ca⁹: Ego feci i cel: vt oriret lumē indeficiēs. qō factum fuit a ꝓncipio creatiōis mūdi. Ex āt vet⁹ postea fuit data: Exo. xx. q̄si ꝑ duo milia annoꝝ: ꝛ noua postea ꝑ tātū tꝑus ꝛ ampl⁹: ꝓterea de cadē sapia de q̄ fit hic mentio dicit: Ab initio ꝛ añ secula creata suz. qō nō pōt dici de lege veteri vl̄ noua. Itē hec expositio fauere videt errori iudeoꝝ: qui fingūt legē veterē creatā fuisse ante mūdū: vt infra plen⁹ dicet. Propter qō dicendū: q⁹ hic agit de sapia diuia ꝑsonaliter dicta: que est sapientia genita. Unde in eius ꝑsona dicit hic. Ego ex ore altissimi ꝓdū. Et de h⁹ plenius fuit dictū in ꝓncipio huius libri. Sic ergo ꝓceditur: qz ꝑmo ponitur huius sapientie cōmendatio: secūdo describit eius generatio: ibi Ego ex ore ⁊c. terno soluitur tacita questio: ibi Adhuc doctrinā. Circa ꝓmū dicit: a Sapiētia laudabit animā suam. i. seipam eo modo loquēdi quo dicitur Iere. ij. Iurauit dom⁹ exercituū ꝑ aiam suaz. i. ꝑ seipm Gen. xxij. Per memetipm iurauī dicit dñs. laudauit ergo sapientia genita q̄ est idez qō verbū diuinū seipam ꝑ angelos ꝛ ꝓphetas ꝛ alios sanctos: ꝛ etiam ꝑ seipam in humanitate assumpta exprimens excellentiā quam habebat a patre Joh. x. Ego ꝛ pater vnū sum⁹. b Et in dño honorabit. idest in deo patre venerabitur: quia sicut pater est in filio et ecōuerso: vt dicitur: Joh. xiij. sic filius honoratur in patre: et pater in filio. c Et in medio populi sui gloriabit. idest in medio sanctoꝝ angelorum ꝛ etiam hominū: qui sunt eius populus. d Et in ecclesijs altissimi aperiet os suum. scilicz in ecclesia triumphante: illuminando angelos ꝛ docendo: ꝛ militante in humanitate assumpta ꝑdicando in templo ꝛ apostolos docendo. e Et in cōspectu virtutis illius. i. in operibus miraculosis virtute altissimi factis qz fiebant ad declarationē sue deitatis. f Et in medio populi sui exaltabit. Nā de medio apostoloꝝ ꝛ ipis videntib⁹ eleuatus fuit in celum: Mar. vlti. et act. ꝓmo. g Et in plenitudine sancta admirabitur. de qua dicit: Joh. ꝓmo Uidimus eum quasi vnigenitu a patre: plenum gratia et veritatis: et ibidem subditur: Et de plenitudine ei⁹ omnes

sunt. h Sup solē. Claritas eni solis nō est nisi q̄dam effectus: ꝛ modica scintilla diuine claritatis. m Cir cūspiciētes oīs vias hoīm. q̄tūcūqz occultas. n Et ꝑfundū abyssi. ad qō nō ptingit lux solis. o Et hominū cozda. q̄ soli deo sunt nota. p Dño enim deo ātequ creārēt: oia sūt agnita. nā est agēs p intellectū: ꝛ sic ꝑcognoscēs. q Sic ꝛ post ꝑfectū. i. p⁹ creatiōz rez cognoscit oia exq̄ eni ꝑcognouit anteq̄ essent i effectu: sequit: Et q⁹ postea ꝑditur aūt adulteri pena cū dicit: r Hic i pla. ciui. vindicabit. i. puniet: qz in palā lapidari ꝓcipit: vt ꝓdictū est. s Et q̄si pullus equin⁹. i. indomitus voluptati dedit⁹. t Fugabit vt sic capt⁹ puniatur. v Et erit dedecus omibus. amicis suis ex vilitate crimis ꝛ punitiōis. x Sic ꝛ mulier. hic ꝓsequēt detestat peccatū adulteriū q̄ ꝑtū ad mulierē dicens: x Sic ꝛ mulier ois relin. vi. suū. peccabit: qz tenet ei obedire: ꝛ debitū reddere. b Statuēs hereditatē. i. heredē viri sui. z Ex alieno matrimonio. q̄n adulter ei⁹ ē vxori alligat⁹: ꝛ sic filiū quē ex eo ꝓcipit ꝓz uat hereditate pena: ꝛ ipm instituit i aliena. a Primo ei i lege alti. ⁊c. Jque dicit exo. xx. Nō mechaberis. b Secūdo vir suū dereliqt. abutēs corpe suo ꝓpio cū nō habeat ei⁹ potestatē: sed vir. j. coz. vij. c Tertio in adulterio fornicata ē. i. polluta. d Et ex alio viro filios statuit sibi. s. marito suo. Et qz fm legē debet publice puniri: subdit: e Hec i ecclesia adducet. i. filio cozā iudicib⁹. f Et i filios ei⁹ respiciet. vtrū sint legitimi: vel illegittimi: ꝛ si ꝓbent illegittimi: eūcient de domo mariti: ideo subdit: g Nō tradēt fūg ei⁹ radices. qz nō stabilient i hereditate mariti. h Et rami ei⁹. i. fīlij filioꝝ. i Nō dabūt fructū. i. nō ꝓsperabunt: ideo subdit: k Derelinquēt i maledictū memoriā ei⁹. scz matris adultere: cui maledicēt homies miseriā filioꝝ adulterinoꝝ videtes: l Et dedecus illi⁹ nō delebit. cozā deo si ꝑseueret in malo: nec etiā cozā homib⁹ vsqz ad magnū tꝑus. Cōsequēter ex dictis de adultero ꝛ adultera ꝓcludit itentū dicēs: m Et agnoscēt q̄ dereliēti sunt. s. ceteri viri ꝛ mulieres. n Qm̄ nihil melⁱ est q̄⁹ timor dei. s. filialis q̄ cauet offensam dei. o Et nihil dulci⁹. aie palatū bñ dispositū habēti. p Quā respicere i mādatis dei. nō solū speculatiue cognoscēdo sz etiā practice ope adimplēdo. q Gloria magna est sequi dñm. ꝑ viā iusticie. r Logitudo ei diez. i. eīa vita. s Assumet ab eo. i. a deo qui dat illā seqñtib⁹ ipm ꝑ viam mandatoꝝ suoꝝ. Capitulū. XXIIII.

Sapiētia laudabit animā suaz: et in dño honorabitur: et in medio populi sui gloriabit: et i ecclesijs altissimi aperiet os suū et in cōspectu virtutis illi⁹ gloriabitur: et in medio populi sui exaltabitur: et i plenitudine sancta admirabit

nos accepim⁹. h Et in mlt̄itudine electoꝝ habebit laudē. Nā a sanctis angelis ⁊ electis laudabit i celis. i Et in ter bñdictos benedicet. i. bona dicet: dicēdo illud qō sequit de sua emanatiōe eīna: p quā habet bonitatē infinitā a patre: sic ⁊ deitatē: nō tm̄ aliā numero: sed eandē. k Ego ex ore. Hic ꝓñter describit sapie genite generatio: et pmo generatio eternalis ex patre secūdo tpalis ex virgine: ibi Posuit dauid Pria i duas: q⁹ pmo describit generatō vbi secūdo p verbū creatio mūdi: ibi Ego feci. Et silem ꝓcessum tenet beat⁹ Job. in pncipio euāgelij sui: vbi vbi dei in pmo ponit emanatiōez dicēs: In pncipio erat vbū ⁊c. secūdo mūdi creationē dicēs: Oia p ipm facta sūt ⁊c. tertio vbi incarnationē cū subdit: Et verbū caro factū ē ⁊c. Circa pmū in psona verbi vel sapiētie genite dicit: k Ego ex ore altissimi. i. dei patris. l Prodij. ⁊ dicit h̄ os altissimi potentia generatiua pīe: q̄ pducit verbū incarnatū spūale qō est filⁱ dei: sic ore carnali pducit verbū sensibile: nā itelligibilia significant p sil̄itudines sensibiliū. m Prioge nita añ omnē creaturā. Ex hoc pz: q⁹ scriptura nō loquit h̄ de sapia diuina essentialit dicta: q⁹ hec nō est generāt̄ nec genita: nec etiā de sapia quacūq⁹ creata: p hoc qō dicit: Ante omnē creaturam. Sciendū tm̄ q⁹ iudei moderni i suo errore obstinati negādo diuinitatē xp̄i: habēt ꝓñs negare distinctionē psonalē i deo genitoris ⁊ geniti: q̄ tm̄ hic exp̄mit: sed de hoc libro nō curāt: q⁹ ipm nō recipiūt. Libū aūt puerbioꝝ salomonis iter sanctos libros recipiūt: vbi octauo cº de sapia diuia ponit eadē sentētia: Nōdū erāt abyssi: ⁊ ego iaz ꝓcepta erā. ⁊ ibidē Añ oēs colles ego pturiebar. vbi vo ē ꝓcept⁹ ⁊ ptus ibi ē generās ⁊ genit⁹: ratio vo et natura nō patiūt: q⁹ eadē simplex psona respectu suiipius sit generans ⁊ genita: nulla eni res seipam gignit vel ad esse pducit. Ad euitādū igit in deo distinctionē genitoris ⁊ geniti: finxerunt q⁹ lex fuit creata añ mūdū p duo milia annoꝝ: vt sic ō ipa dicat: Ante oms colles ego pturiebar. i. creabar: sed h⁹ patz manifeste falsum: q⁹ lex nō potuit p se creari: sz in mēte aliq̄ angelica: vel humana: vel i scripto: vt i lapidib⁹ scripta fuit lex moysi: vel i aliq̄ alia materia: ⁊ vterq⁹ mod⁹ pīsupponit alteri⁹ creationē. Hoc etiā dictū est ita irrōnabile: q⁹ nō est ꝓtra ipm disputādū. n Ego feci. Hic ꝓñter describit ꝓcessus creaturaꝝ p sapientiā genitā siue verbū. Et pmo ꝓcessus iste declarat: secūdo p scripturā ꝓfirmat: ibi Hec oia liber. Pria adhuc in duas: q⁹ pmo declarat ꝓcessus creaturaꝝ q̄tū ad esse nature: secūdo q̄tū ad esse gr̄e: ibi Et i his omibus. Circa pmū dicit in psona sapiētie genite siue verbi n Ego feci i celis vt oriret lumē ideficiēs. ⁊ de lumie corporali patz Gen̄. j. Dixit de⁹ fiat lux: ⁊ facta ē lux. sic ibidez plenius explicaui. o Et sic nebula texi oēm carnē. Duobus eni pmis diēb⁹ formatiōis rerū elemēta q̄ttuor nō fuerūt abinuicē plene distincta: nā aqua tūc nō habuit ꝓpletā densitatē: sed q̄si vaporabilit erat cleuata p totū aerē. Et sic p modū nebule tegebat totā terrā. Tertia vo die q̄ distincta fuerūt elemēta accepit a deo debitā densitatē: q⁹ et fecit i terra ꝓcauitates ad recipiēdū aque ptez: et sic apparuit arida ⁊ elemēta distincta: put dictū fuit plenⁱ: Gen̄. j. p Ego in altissimis habitaui. disponēdo celū empyreū: qō q⁹ stati factū fuit: fuit angelis replctū. q Et thron⁹ meus. i. postestas mea. r In colūna nubis. p ipam eni disponit generatio nubiū in aere. s Gyrū celi. i. celū sidereū lumiaribus ⁊ stellis ornatū. t Circuiui sola. disponēdo motū orbiū. Sciēdū tm̄ q⁹ p li sola: nō excludit pr ⁊ spūssanct⁹: nā fm phm. ij. Elēcoꝝ. solus. i. qō cū non alio. Et iō q̄n determiat aliqō sb̄iectū in ordine ad p̄dicatū nō excludit a ꝓortio p̄dicati illō qō habz ídētitatē cū subiecto: sed qō habet alietatē: pat aūt ⁊ filⁱ ⁊ spūssanctus sūt vnū simplicit in ēntia: ⁊ distinguūt in psona: p. pi qō dictio exclusiua addita vni p sone in ordine ad p̄dicatū psonale facit exclusionē aliaꝝ psonaꝝ: vt cum dicit: solus pater generat: filⁱ eni ⁊ spūssanct⁹ nō generāt. Si aūt p̄dicatū sit ēntiale nō excludūt alie psone: sed magis includunt: eo q⁹ si vnū i essentia: sic est i ꝓpposito: q⁹ circuire celū p dispositionē mot⁹ orbiū ē ꝓmune toti trinitati: sic ⁊ creare: et iō cū dicit i psona sapientie genite: Gyrū celi circuiui sola. p li sola: nō excludūt pat ⁊ spūssanct⁹: sz magis icludunt. v Et ꝓfundū abyssi penetraui. ꝓpando ꝓcauitates i terra: vt ibi cōgregatis aquis appareret arida: q̄ ꝓgregatio vocat oceanus vel abyssus. x Et in fluctib⁹ maris ambulaui. saluādo noe ⁊ q̄ cū eo erāt in arca inter aquas ⁊ fluctus diluuij y Et i omi terra steti. stabilitatē ei dando vndiq⁹ circa centrū mūdi. z Et in omi gen. ⁊ in omi pplo pmatū tenui. naz ois ptās hoim a deo est. a Et oim excel. ⁊ hūi. col. vtu. calcaui. sic habent libri correcti: ⁊ pz sensus. Nā oms tam magni q⁹ parui dei filio sunt subiecti: q⁹ toti trinitati. b Et i his omibus. Hic ꝓñter ponit effectus sapiētie in creaturis q̄tum ad esse gratie: hic aūt effect⁹ habet locū in angelis ⁊ homib⁹: et de angelis h̄ tacet de quoꝝ ꝓfirmatione in bonū paꝝ loquit scriptura. Justificatio vo hoim p gratiā facta est a tota trinitate: p cognitōnē dei ⁊ amoꝛē supnaturalē: ad quā eleuati sunt patres sancti ex electiōe diuia: et iō pmo ponit hec electio: 2º electiōis ꝓfirmatio: ibi Ab initio. 3º ꝓfirmatōis fructificatio: ibi Quasi cedrus. Circa pmū sciendū: q⁹ nulli homi gratia dei denegat: cū velit oms homines saluos fieri: ⁊ ad agnitionē veritatis venire: vt dicitur. j. timo. ij. sed aliqui ea carent: quia non sequūtur diuinum instinctum ad supnaturale bonum. Et sic non datur eis gratia habitualis que datur sequētibus ipm: sicut alias diffusius declaraui in pluribus locis. Dicit igitur dei sapientia: b Et in his omnib⁹ sz hominibus. c Requiem quesiui. in ipis habitādo per gratiā: vnde puer. viij. dicit hec sapientia: Delitie mee esse cum filijs hominū. Uerūtamē quia multiplicatis homib⁹ post diluuiū declinauerūt cōmuniter ad idolatriam: Abraam tamē ⁊ qui ab eo descenderunt p Iacob nepotem suum in fide vnius veri dei steterunt: ꝓpter q⁹ hereditas dñi vocat: Deut⁹. xxxij. Pars autē dñi pplus eius: Iacob funicul⁹ hereditatis ei⁹. iō subdit o Et i hereditate dñi morabor. p gratiā patres illos sanctificando. e Tunc p̄cepit et dixit mihi creator omniū. s. illud q⁹ postea subdit. Uel aliter: Tunc p̄cepit ⁊ dixit mihi, idest figure mee: sicut imago herculis

ēt i multitudine electoꝝ habebit laudē: ēt in bñdictos bñdicet: dicēs. Egō ex ore altissimi prodij: pmogenita añ omnē creaturā: Egō feci in celis vt oriret lumē indeficiēs: ēt sicut nebula texi omnē terrā. Egō in altissimis habitaui: ēt thronus meus in colūna nubis. Gyrū celi circuiui sola: ēt pro fundū abyssi penetraui: ēt in fluctib⁹ maris ambulaui: ēt in omni terra steti. Et in omi populo ⁊ i omi gēte pmatū habui: ēt omniū excellētiū ⁊ humiliū colla ꝑtute calcaui. Et i his omi b⁹ req̄ē q̄siui: ēt in hēditate dñi morabor. Tūc p̄cepit

dicit hercules. Creator oim. s. illud qđ postea subditur: In iacob inhabita rē. et interponit: Et qui creauit me rē. Ad intellectū hui' sciēdū: q̄ lz tota trinitas iustificet homies p gr̄am: tn̄ ad faciēdū hāc iustificationē nō dicit pater missus: sed tm̄ filius et spūssanct': qz inuisibil' missio persone diuine duo includit. s. q̄ persōa illa nouo mō inhabitet mē tem rōnalē p gratiā: et q̄ ista psōa procedat ab alia. Istud secūduz nō ꝓuenit patri: ꝑ qđ nō ꝓuenit sibi mitti. vnde dicit Aug. ij. de tri. Pi nusq̄ legit missus lz filio et spūi sco ꝓuenit mitti: non solū visibiliē sicut filio apparuit i carne et spūssco i columbe specie: lz etiaz inuisibiliē p dona quib' inhabitāt mentē. s. spūssanct' p donū charitatis et alia q̄ pficiunt voluntatē: filius autē p donū sapie: et alia q̄ pficiūt intellectū: eo q̄ spūssanct' procedit p modū volūtatis: et filius p modū intellect'. Hec igit missio sapie genite a pīe pōt dici p̄ceptū loquēdo large: et sic dicit: e Tūc p̄cepit rē dixit mihi creator oim. i. deus pr̄ mittēs dicto modo filiū: rē qz posset alios credere: q̄ p talē missionē filius separet a pīe: ꝓpter hoc anteq̄ vltra ꝓcedat istud remouet: cū dicit: f Et q̄ creauit me. i eternaliē generādo dedit esse: qđ large quidē pōt dici creatio: vt diffusi' dictū fuit supra ꝑmo ca'. exponēdo illud: Prior oim creata ē sapia. g Requieuit i tabernaculo meo. i. in me ipa: qz ꝓpter dictā missionē filius q̄ est sapia genita non desinit esse i patre: nec pat in filio. Cōsequēter resumit ꝓpositū dicēs: h Et dixit mihi. deus pat: i In iacob inhabita: rē i isrl hereditare. i. i pplo descēdēte a iacob q̄ alio nomīe dictus ē israel: Gen. xxxij. In hoc eni pplo remānsit fides rē cultus vni' veri dei: ceteris cōmuniter ad idolatriā declinātib'. Sciēdū tn̄: q̄ iste popul' magis denominat a iacob rē israel: q̄ ab abrāā rē isaac: qz nō oīs eoz filij fuerūt fideles: vt pz de Ismaele rē esau lz oīs filij iacob fuerūt dei cultores: ꝓpter qđ rē tribus illi' ppli denominat ab eis. k Et in electis meis mitte radices. i. p̄cepta decalogi: rē alia ceremonialia rē iudicialia: q̄ fuerūt illi pplo data: vt ꝑ eoz obseruātiā radicaret i sapia diuia. l Ab initio. Hic ꝓnter ponit electiōis p̄dicte ꝓfirmatio q̄ fuit facta p stabilitatē regni: rē edificationē tēpli tpibus dauid rē salomnnis. Premittit tn̄ hic sapie genite einitas: vt p hoc oñdat causa sufficiens stabilitat' i alīs. Dicit igit: l Ab initio. p hoc ñ pōt itelligi initiū tpis: qz subdit: m Et ante secula. lz intelligit ipe pat: q̄ est p̄ncipiū emanatiōis psonaz. m Et ante secula. i. eternaliē: qz filius eternaliē procedit a pīe. n Creata sum. i. ab eo accipiēs esse p generatiōez que large loquēdo pōt dici creatio: vt plenū est dictū supra ꝑmo ca'. Aliē exponūt alij: n Creata sum. i. ꝓuisa creari lz hūanā naturā i vnitate psone assumēdā. Licz aūt hec expositio ꝓtineat veritatē: nō tn̄ videt eē fm auctoris libri hui' itentionē: vt dictū ē supra ꝑmo ca'. hoc etiā videt ex ꝓcessu hui' capituli: in q̄ a ꝓncipio vsq̄ ad finē ponit ꝓrogatiue sapie genite: sic aūt ꝓuideri nō est alij q̄ ei' ꝓrogatiua: qz ꝓuenit omi creature q̄tūcūq̄ minute. Nā ab eterno ꝓuisum ē q̄cūq̄ ꝓducit i tpe. o Et vsq̄ ad futurū seculū nō desinā. i. eternaliē psistam.

> rē dixit mihi creator oim: Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo: Et dixit mihi: In iacob inhabita: rē in israel hereditare: Et i electis meis mitte radices. Ab initio Et ante secula creata sū Et vsq̄ ad futurū seculū nō desinā: Et in habitatiōe sancta coram ipo ministraui. Et sic in syon formata sum Et i ciuitate sanctificata similiter requeui: Et i hierusalē potestas mea. Et radicaui in pōpulo honorificato: Et in ptes dei mei hereditas illi' Et i plenitudine sctoz detētio mea. Quasi cedrus exaltata sum in libano: Et quasi cupressus in monte syon: Quasi palma exaltata sum in cadis: Et quasi plantatio rosē in iericho: Quasi oliua speciosa in campis: Et quasi platanus exaltata sum iuxta aquam in platis: Sicut cinamomum Et balsamū aromatizans odorē dedi: Quasi murra electa dedi suauitatē odoris: Et quasi galbanū Et onix Et stacte Et quasi gutta mellis odorauit habitatio mea: Et sicut terebinthus extendi ramos meos: Et rami mei rami honoris Et honestatis: Quasi vitis fructificaui suauitatē odoris: Et flores mei fructus honoris Et honestatis: Et diuitie inopie: Ego mater pulchre dilectionis Et timoris Et agnitionis Et sc̄e spei: Quasi vinea germinaui blandimentū: Et odores mei mellifluū: Et hereditas mea super mel Et fauū: Et memoria mea in generationes seculorum: Qui edunt me adhuc esurient Et qui bibunt me adhuc sitient: Qui audit me non confundetur: Et qui operant me non peccabunt: Qui elucidant me vitam eternā habebunt.

p Et in habitatiōe sancta. i. in mētib' sanctoz. q Lorā ipo. deo pie. r Ministraui. i. missionē meā iuisibilē p eaz sanctificatiōz ipleui mō supradicto. Uel alit: p Et in habitatiōe sancta. i. i congregatiōe iustoz. q Lorā ipo ministraui. i. ministrare feci p aaron rē alios sacerdotes bonos. sicut dī gen. xxij. in p'sona oñt: Nūc cognoui q̄ timeas oīm. i. alios cognoscere feci. r Et sic i syon. hic ꝓnter ponit electiōis dicte ꝓfirmatio. s. per edificatiōz tēpli: rē cōfirmatiōez regni tēpe dauid rē salomonis: et sic dicē sapiētia dei: Et sic i syon firmata sum. ista tn̄ firmatio nō dicit aliquā mutationē i deo lz in creatura inq̄ firmi' stabiliunt dona diuina: Dicit aūt dei sapia firmata i mōte syon: eo q̄ ibi fuit edificatū templū. iij. reg. vj. in q̄ archa rē ppiciatoriū q̄ repsentabāt scoē dei: vt dictū fuit exo. xxv. habuerūt stabilē māsionē: nec vltra fuerāt portata de loco ad locū sic añ fuerāt p desertū: rē postea i terra ꝑmissiōis: vt patz i plurib' locis ꝑmi regū. s Et in ciuitate sanctificata. s. hierusalē ad diuinū cultū electa. iij. reg. viij. t Similiter requeui. p spēalē habitatiōz: eo q̄ vigebat ibi cultus dei. v Et in hierusalē potestas mea. qz facta fuit ciuitas metropol' rē regia: rē hoc ex ordinatiōe spēali diuina. x Et radicaui. i. dona mea firmi' stabiliui. y In pplo honorificato. i. i pplo israel: q̄ fuit honorificat' a deo p ceteris: eo q̄ disposuerat ab eterno ex illo carnē assumere ꝓpter qđ dedit ei legē rē pphetas sacerdotiū rē regimē: ꝑ qđ dī deut'. iij. Que ē eni alia gēs sic inclyta: et psal. cxlvij. Nō fecit taliē omi natiōi rē. z Et i ptes dei mei hereditas illius. s. populi honorificati. Ad cui' intellectū sciēdū q̄ li mei: pōt esse genitiu' hui' ꝓnomis ego: et sic ē sensus: z Et i ptes dei mei. i. in ptes dei: q̄ deus sū ego. a Hereditas illi'. q. d. vita beata q̄ ē electoz hereditas vera ē in ptes meas. i. apud me. alio mō potest esse genitiu' hui' ꝓnomis me': et sic ē sensus. z In ptes dei mei. i. apud patrē qui ē deus me'. a Hereditas illi'. i. beatitudo populi honorificati: rē vtroq̄ mō ꝓtinet veritatē: nā electoz beatitudo consistit obiectiue i pīe rē filio: Joh. xvij. Hec ē vita eīna vt cognoscāt te solū deū: rē quē misisti iesū christū: ꝑ hoc tn̄ non excludit spūssanct': lz magis includit: vt patz ex supradictis. sed remanet q̄stio quō pat dicit deus filij. Ad qđ dicendū: q̄ habēdo respectū ad hūanitatē est manifeste verus: vñ dī Joh. xx. Ascendo ad patrē meū rē patrē vestrū: deū meū et deū vestrū. habendo vō respectū ad naturā diuinam: potest etiā verificari. dicitur enim filius fm diuinam naturam deus de deo: sicut dicitur in symbolo de ipso: Lumen de lumine: deum verum de deo vero. et sic vt videtur in psona filij de patre potest dici: In partes dei mei. idest patris qui est deus a quo sum: idem tamē deus cū ipo in essentia: distinctus tn̄ in persona. b Et in plenitudine sanctoz. i. in congregatione eorum. c Detentio mea. idest mansio mea per gratiam: Matth. xviij. Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo: in medio eorum sum. d Quasi cedrus. Hic consequēter ponitur dicte confirmatiōis fructificatio: et primo q̄tum ad fructum vite actiue: secundo contemplatiue: ibi Ego mater. Prima in duas: quia ꝑmo ponitur dicta fructificatio: secūdo fame diffusio: ibi Sicut cinamomum. Circa primū sciendum q̄ terrenascentia diuersarum specierū magis fructificant in vna terra q̄ i alia:

Et sic ponunt hic exẽpla pluriũ arboꝝ vel terrenascentiũ i diuersis locis notabiliter fructificãtiũ cũ dicit: Quasi cedr⁹ exaltata sũ in libano. i. sic cedrus notabiliter crescit in mõte libani: sic exaltata sũ in populo israel p augmẽtationẽ cultus diuini: p quã diuina sapia dicit exaltari: nõ in se: qz nõ pot augeri vel minui cuz sit infinita: sz i donis z effectib⁹ suis: sic dicit deus magnificari cuz deuote laudat a nobis: psal. xxxiij. Magnificate dñm mecũ. hec aũt diuini cultus augmẽtatio facta fuit maxie tpe dauid et salomonis: ezechie: et iosie: vt patz ex libris regũ z pal'. et eodem mõ exponũt exẽpla q̃ sequunt: e Et q̃si cupressus z̃. i. sic ista fructificãt notabiliter i locis h exp̃ssis: sic sapiẽtia diuia exaltata est mõ p̃dicto. Sciendũ tñ q cũ dicit hic: f Quasi palma exaltata sũ in cades. cades nõ est h loc⁹ deserti: vbi manserũt filij israel p aliqõ tpus vt dicit Deut⁹. j. Et sedistis i cades barne z̃. sed est alia sita i sorte iude: et ad distinctiõz alteri⁹ dr̃ cades absolute: iosue. xv. alia vo cades barne. Sciendũ aũt q hic ponunt exẽpla corpalia ad exp̃mendũ augmẽtũ donoꝝ spualiũ: qõ ẽ excellent⁹ augmẽto corpali: sicut mat ad exp̃mẽdũ excellentẽ amorẽ quẽ hz ad filiũ vtit plibus noib⁹: vocas eũ aliqñ filiũ suũ: aliqñ cor suũ: aliqñ dñm suuz. et sic de plib⁹ alijs. g Sicut cinnamomũ. Hic p̃ter p̃it dilatatio fame diuini cult⁹ i hierlm augmẽtati ꝓpter qõ multi nõ solũ de iudeis: sz etiã h gẽtilib⁹ veniebãt adorare deũ i hierlm: vt hz. iij. Reg. viij. et Job. xij. que dde fame diffusio significat h p bonũ odorẽ: sz q dr̃ Can. j. Currem⁹ i odore vnguẽtoꝝ tuoꝝ. et. ij. Cor. ij. Quia christi bon⁹ odor sum⁹ deo z̃. Et ponũt hic plures arbores et species aromatice: q̃ꝝ ꝓpter explicare nõ ẽ ad ꝓpositũ. Nã hic solũ introducunt ad desi gnãdũ diffusionẽ bone fame p suauitatẽ sui odoris: sicut et arbores exp̃sse in pte p̃cedẽti: ad exp̃mendũ augmẽtuz cult⁹ diuini. Et sil'r ponũt h plura aromatica et odorifera ad maiorem exp̃ssionẽ diffusiõis bone fame. Unũ tñ vocabuluz ẽ hic exponẽdũ cũ dr̃: Et vngula. q̃ ẽ species aromatica hũano vngui silis: ꝓpter qõ latine notata ẽ vngula: Exo. vero xxx. notat onycha. Onyx eni grece vnguis ẽ latine: et ẽ vna de q̃tuor specieb⁹ ex quib⁹ p̃ficiebat thymiama boni odoris ad cremãdũ corã dño in altari thymiamatis: vt dr̃ ibidez. h Ego mat. Hic p̃ter ponit fructificatio i vita ptemplatiua: tpe nãꝝ vete. testa. fuerũt aliq in ptemplatiõe diuinorũ notabiliter eleuati: sicut pz de moyse q̃ loq̃bat cũ dño sicut homo cũ amico suo: Exo. xxxiij. z de alijs ꝓphetis: z h⁹ erat p sapie donũ: iõ dicit sapia dña: h Ego mater pulchre dilectiõis. Contẽplatiua nãꝝ vita mũdioꝝ et pulchrioꝝ ẽ p̃ vita actiua: ꝓpter qõ significat p rachel q̃ erat decora facie et venusto aspectu. Actiua vo p lyam q̃ lippis erat oculis: gen. xxix. i Et timoris. filialis. k Et agnitionis. supnatural'. l Et sancte spei. p expectatõez future beatitudis. Ista nãꝝ dona et alia intellectũ pficiẽtia attribuũt filio q ẽ sapia genita: in cui⁹ etiã pona adhuc subdit: m In me ois gr̃a vite. i. a me ꝓcedit vita gratiosa z noticia lumiosa: ideo subdit: Et vitat'. n In me omis spes vite. gloriose o Et vtutis. q̃ possũ ea dare. p Trãsite ad me. p cognitõez et amorẽ. q Oñs q̃ ꝓcupiscitis me. nã oibus possum satisfacere: iõ subditur: r Et a generatõib⁹ meis imple. i. illũinatiõnibus diuis. s Spus eñ meus. i. degustatio mee bonitat'. t Sup mel dulc. ipaz eni ñ adequat aliqua delectatõ corpalis. v Et hereditas mea. q̃ est vita beata. x Sup mel z fauũ. qz quietat totalit̃ appetitum. y Memoria mea i generatiõe seculorũ. qz nunq̃ delebit de mẽtib⁹ sanctoꝝ. z Qui edũt me. in pñti sibi spualiter icorporãdo. a Adhuc esuriẽt. vt pleni⁹ habeãt i celo. b Et q̃ bibũt me. Exponat eodẽ modo: refectio eni spualis z celestis exprimit p cibũ z potũ: eo q in corpalib⁹ faciũt vnã refectionẽ p fectã. c Qui audit me. aure mẽtis. d Nõ ꝓfundet. in ꝓspectu sũmi iudicis. e Et q̃ opant i me. i. fm regulã doctrine mee. f Nõ peccabũt. nã ẽ regula ifallibilis. g Qui elucidãt me. occulta sapie mysteria i lege z ꝓphetis ꝓtẽta fideliter exponẽdo. h Vitã eternã habebũt. i pmiũ. i Hec oia. Hic ponit ꝓfirmatio p̃dictoꝝ p sacrã scripturã cũ dicit: Hec oia liber vite. supple ꝓtinet exp̃sse: z dicit hic sacra scriptura liber vite: eo q̃ est instrumẽtũ veniẽdi ad vitã veram vl' beatã. Illa vo q̃ dicta sunt de ꝓcessu creaturaꝝ a vbo q̃tũ ad esse nature: z q̃tũ ad esse gratie: z cetera dona h dicta: exp̃mũt in genesi z alijs libris legalib⁹ z ꝓphetalib⁹ z agiographis: vt patz intuẽti. k Et testa altis. z agni. vitatis. Hec oia ꝓpetũt sacre scripture. s. q̃ ẽ liber vite: z testam tũ altissimi z agnitio vitatis. i. ptẽtiua h⁹ agnitiõis. l Legẽ mandauit moyses. non auctoritate ppria: sed diuina. m In p̃ceptis iusticiaꝝ. Nã aliqua p̃cepta cõtinẽt iusticiã in ordine homis ad deũ: alia vo iusticiam in ordine homis ad ꝓximũ. n Et hereditatem dñi iacob. p̃cepit eni filijs israel intrare terram ꝓmissionis sub iosue duce. o Et israel ꝓmissiões. qz nõ solũ p̃misit deus illam terram filijs israel: sed etiam multa bona alia: si fideliter ei seruirent: z sub promissione istius terre principaliter intelligebat promissio terre viuentiũ qz sicut dixi frequẽter in supioribus libris: bona tpalia

altata sum i libano: z quasi cupressus in monte syon. Quasi palma exaltata suz in cades: z q̃si platanus exaltata sũ iuxta aquã in plateis. Sicut cinnamomũ z balsamũ aromatiçãs odorem dedi. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris: z q̃si storax z galbanũ z vngula z gutta. Quasi libanus nõ incisus vaporatiõe meã: z q̃si balsamũ nõ mixtũ odor meus. Ego q̃si terebinth⁹ extendi ramos meos: z rami mei honoris z gr̃e. Ego q̃si vitis fructificaui suauitatẽ odoris z flores mei fructus honoris z honestatis. Ego mr̃ pulchre dilectiõis: et timoris: et agnitiõis: et sancte spei. In mẽ ois gratia vite z veritatis: in mẽ ois spes vite et virtutis. Trãsite ad me oñs q̃ ꝓcupiscitis me: et a generationibus meis iplemini. Spiritus eni mel sup mel dulc: et hereditas mea sup mel z fauũ. Memoria mea in generatõe seculoꝝ. Qui edũt me adhuc esuriẽt: et q bibũt me adhuc sitiẽt. Qui audit me nõn ꝓfundet: et q opant i me nõn peccabũt. Qui elucidãt me vitã eternã habebũt. Hec oia liber vite: et testamentũ altissimi z agnitio veritatis. Legem mãdauit moyses in p̃ceptis iusticiaꝝ: et hereditatẽ domui iacob: et isrl ꝓmissiões

nō ꝓmittunt ꝑncipaliter in ꝑmiū ꝓ opibus virtutū: q̄ sunt melioza q̄ tpalia bona. ꝑmiū aūt diuinū maⁱ est merito hoīm: et ido sub ꝓmissione bonoꝝ tpaliū semp intelligūt spūalia bona ꝑncipalit ꝓmissa: q̄ sūt tpalib⁹ melioza. p Posuit. Postq̄ actū ē de sapiētie eternali generatiōe a patre: hic ꝑnter agit de tpali generatione ex v̄gine. Et ꝑmo ponit hⁱ sapiētie dignitas: secundo sue doctrine p̄claritas: ibi Qui implet. Circa ꝑmū dicit: p Posuit. i. statuit vl̄ ꝓmisit ipe deⁱ q Dauid puero suo. i. sibi seruiēti hūiliter ⁊ deuote r Excitare. i. producere s Regē ex ipo fortissimū. qđ intelligit de xp̄o: q̄ descēdit de semine dauid: ſm carnē ꝑ v̄ginē mariā: Matth. j. Et ipe est rex fortissimⁱ: psal. xxiij Quis ē iste rex glorie: dns fortis ⁊ potēs: dns potens in ꝑlio. t In throno honoris sedētē in sempiternū. sic ꝑdixit Esaias. ix. Paruulⁱ natⁱ est nobis: ⁊ filⁱ datⁱ est nobis: ⁊ factⁱ est ꝑncipat⁹ sup humerū eⁱ: ⁊ vocabit⁹ nomē eⁱ admirabilis: ꝯsiliarius: deⁱ fortis ⁊c. sequit: Sup soliū dauid: ⁊ sup regnū eⁱ sedebit: vt cōfirmet illud et corroboret i iudicio ⁊ iustitia amō vsq̄ in sempiternū. Et gabriel loquēs marie: Luc. j. ostēdit hoc i eⁱ filio cē ꝓplētū dicēs: Hic erit magnⁱ: ⁊ filⁱ altissimi vocabit⁹: ⁊ dabit illi dns deⁱ sedē p̄ris eⁱ: ⁊ regnabit i domo iacob in eternū: ⁊ regni eⁱ nō erit finis. v Qui iplet. Hic ꝑnter describit doctrine xp̄i p̄claritas: et ꝑmo ad viuentes: secūdo ad dormiētes: ibi Penetrabo. Prīa adhuc i duas. Nā ꝑmo ponit doctrie xp̄i eminētia: secūdo eminētie causa: ibi Qui pficit. Circa ꝑmū sciēdū: q̄ ad ostēdendū affluentiā doctrie xp̄i ponit exēplū de q̄tuoꝝ fluminib⁹ paradisi: q̄ in aquis valde abūdant. Et p hec quatuoꝝ flumia intelligit fecūda xp̄i doctria i q̄ttuoꝝ euāgelijs descripta. Per cetera vo flumia ⁊ aqueductⁱ h̄ posita intelligunt doctrie apl̄oꝝ ⁊ alioꝝ sanctoꝝ a xp̄o tm̄ sicut a fonte deriuata: sic ergo dicit de xp̄o. v Qui iplet q̄si physon sapientiā. eā multiplicādo p doctrinā: sic physon effundit aquā. x Et sic tigris i diebⁿ nouoꝝ. licet eni sit magnⁱ fluuiⁱ: tm̄ in vere qđ est tempus renouatiōis terrenascentiū magis abundat aquis. y Qui adimplet q̄si euphrates sensū. s. sacre scripture: nā ante doctrinā xp̄i iudei solū vtebant sensu litterali: sz p doctrinā xp̄i apti sunt sensus mystici. s. moral: allegoricus: ⁊ anogogic⁹: isti tres fluuij dicti sūt de flumib⁹ paradisi: vt p̄z gen. ij. z Qui multiplicat. doctrinā euangelicā. a Quasi iordanis in tpe messis. tūc eni ex resolutōe niuiū iundat sup ripas aluei sui: vt habet iosue iij. b Qui mittit disciplinas sic lucē. i. clarā ⁊ abundantē: sic lux clara ē ⁊ se diffundēs p totū aerē. c Et assistēs. omib⁹ indifferēter sine psonaꝝ acceptiōe. d Quasi gyon i die vindemie. hic ē quartⁱ padisi fluuius

Posuit dauid puero suo excitare regē ex ipo fortissimū: ⁊ i throno honoris sedentē in sempiternū. Qui iplet q̄si physon sapietiā: et sicut tigris in diebⁿ nouoꝝ Qui adiplet q̄si euphrates sensū. Qui multiplicat quasi iordanis i tpe messis. Qui mittit disciplinā sicut lucē: ⁊ assistens quasi gyon i die vindemie. Qui pficit ꝑmū scire illā: et infirmioꝝ nō inuestigabit eam. A mari eni abūdabit cogitatio eius: et cōsiliū illⁱ i abysso magna Ego sapietia effudi flumina: ego quasi trames aque imense de fluuio. Ego q̄si fluuius doriⁿ: et sicut aqueductus exiui de paradiso. Dixi: Rigabo hortū meū plātationū: et inebriabo partus mei fructū. Et factus ē mihi trames abundans: et fluuius meus approꝑpiquauit ad mare. Quoniā doctrinā quasi antelucanū illūmino omibus: et enarrabo illam usq̄ i longinquū Penetrabo iferiores ptes terre: et inspiciā oēs dormientes: ⁊ illūinabo oēs sperātes in dño. Adhuc doctri-

qui licet sit aquis abūdans valde: tm̄ magis abūdat aquis vindemiaꝝ tpe. e Qui pficit. Hic ꝓnter describit abundātie dicte causa: q̄ est ex hoc q̄ patris ⁊ filij vna ē sapiētia: ꝓpter qđ sapiētia filij ē infinita in se: iccirco pōt abūdanter doctrinā influere: sic ꝯ dicit: e Qui pficit. i. pfecte facit. f Prīm⁹ scire illaz. sc̄z sapiētiā. Nā ante xp̄m sapia fuit hominibus ꝓmunicata sb̄ velaminibus ⁊ figuris i lege ⁊ ꝓphetis: sed ipe p doctrinā suā abundāter ⁊ lucide declarauit vitatē. g Et infirmioꝝ nō inuestigabit eā. hō eni purⁿ et infirmⁿ nō potuit hⁱ facere: Matth. xj. Nemo nouit filiū nisi pē neq̄ patrez q̄s nouit nisi filⁱ: ⁊ cui voluerit filⁱ reuelare. h A mari eni abūdabit cogitatio eiⁿ. i. eiⁿ noticia est abundantioꝝ mari: qz noticia xp̄i diuina ē simplicit infinita: noticia vo eius hūana ē etiā ſm q̄d infinita: inq̄tū se extendit ad omia que cognoscit deⁱ noticia visiōis: ideo subdit: i Et ꝓsiliū illⁱ i abysso magna. qz nō ē ꝓhensibile a pura creatura. Ex q̄ sequit q̄ abūdanter effundē pōt sapie dona: ꝓpter qđ subdit in eⁱ ꝑsona: k Ego sapientia effudi flumia. sapie. l Ego q̄si trames aque. i. cursus fortiⁿ: ⁊ eadē sentētia replicata pluribⁿ exēplis ad maiorē assertionē m Et sic aqueductⁱ exiui de padiso. i. a patre: in q̄ ē oīe bonū: ⁊ ois dulcedo: Joh. xvj. Exiui a p̄re ⁊ veni in mūdū. n Dixi rigabo hortū plātationū. i. hortū militātis ecclie in quo apli fuerūt plātule ꝑme: put eccl̄ia diuidit ꝯ synagogā: has vo plantulas rigauit xp̄s frequēter sua doctrina: vt p̄z in euāgelijs. o Et inebriabo ptus mei fructū. i. cetuz apl̄oꝝ ⁊ alioꝝ credentiū i die pentecostes abundāter mittēdo spūssancti donū: q̄ abūdātia ebrietatis nomie aliq̄n designat in scriptura: Cāticoꝝ. v. Inebriami charissimi. vnd et tc̄ reputati fuerūt ebrij: vt p̄z act. ij. p Et factⁱ ē mihi trames abundās. i. diffusio doctrine p p̄dicationē apl̄oꝝ: ⁊ aliorū discipuloꝝ. q Et fluuⁱ meus. i. doctrina mea. r Approꝑpiquauit ad mare. i. ad multitudinē gentiū ⁊ populoꝝ: nā mare est ꝯgregatio aquaꝝ: ⁊ apoc. xvij. dicit: Aque multe populi multi. Hāc aūt p̄dicationē iniūxit xp̄s apl̄is: Actuū. j. dicēs: Eritis mihi testes i hierusalē ⁊ i omi iudea atq̄ samaria: ⁊ vsq̄ ad vltimū terre. s Qm̄ doctrinaz q̄si antelucanū. i. auroꝝ q̄ lucet añ solē. t Illūino oēs. sine ꝑsonaꝝ acceptiōe. v Et enarrabo illā. p apostolos alios q̄ discipulos. x Usq̄ i lōginquū. i. vsq̄ ad vltimū terre: vt dictū est. y Penetrabo. Hic ponit doctrine xp̄i claritas ad defūctos. Nā aia xp̄i a corpe separata: diuinitati tm̄ ꝯiūcta descēdit ad iferos: ⁊ illūinauit p̄es illic detētos: ⁊ q̄tū ad hoc dixit: Penetrabo iferiores ptes ire. Et i fine mū dⁱ oēs mortuos suscitabit ad iudiciū: et q̄tū ad hⁱ subdit: z Et inspiciā oēs dormiētes. ⁊ qz soli iusti tūc illūinabūt lumie glie: subdit: Et illumiabo oēs sperātes in dño. iniusti vo i inferni tenebris retrudent. a Adhuc doctrinā. Hic soluit tacita q̄stio: qz scriptor huⁱ libri imediate locutus est de iudicio finali. Posset aliq̄s dubitās querere: intendis tu

hic libꝝ tuū finire. Ad qō respōdet dicēs: a Adhuc. cū dictis. b Doctrinā ꝗsi ꝓphetiā effundā. i. doctrinā certā ⁊ verā: sic est ꝓphetia: vera ē cui nulla subest falsitas: cū sit a deo reuelata: ⁊ sic ps ista ꝓtinuat ꝓcedētib⁹ seqntia. c Et relinquā illā. in scripto. d Querētib⁹ sapientiā. istis eni et nō alijs ꝓficiūt libri sapiētiales. e Et nō desinā. eos instruere p scriptū. f Usqꝫ i euū sanctū. i. seculū futurū: tūc eni cessabit omis hūana doctria: sm q scribit hiere. xxxi. Et ñ doce būt vltra vir ꝓximū suū: ⁊ vir frēz suū di. Cognoscite dñm: oēs eni cognoscēt me a mīmo eoꝝ vsqꝫ ad maximū ait dñs. g Uidete. i. ꝓsiderate vos studiosi. h Qm̄ nō soli mihi laborauī ⁊c. ꝗsi dicat: in hoc vos hortor ad ꝓsimilia faciēda. Ca. XXV.

IN trib⁹. Superius a ꝓncipio tertij capituli actū ē de exercitio vtutū: hic agit de statib⁹ quibus ꝓpetit hoc exercitiū: et diuidit in tres ptes: scōm tres stat⁹ fideliū. Naz ꝓmo agit d̄ statu actiuoꝝ: secūdo de statu platoꝝ. xxxij. ca. tertio de statu ꝓtēplatiuoꝝ ca. xxxix. Prima i duas: nā auctor ꝓmo ꝓmittit quedā ꝓambula ad ꝓpositū: secūdo ꝓsequit itentū: ibi Ois plaga. Prīa adhuc i tres ptes: qr ꝓmo ponit quedā ad statū actiuoꝝ expediētia: secūdo quedā ipediētia: vt oppositā iuxta se posita magis eluceſcāt: ibi Tres spēs. tertio quedā ꝓficiētia: ibi Noue in suspicabilia. Circa ꝓmū sciendū: q actiu⁹ hz agere cū ꝓsanguineis spēaliter: ⁊ cū ꝓximis generaliter: ⁊ cū vxore sua singulariter: ⁊ sic dicit: a Jn trib⁹ placitū est spūi meo. tanq̄ expediētib⁹ ad statū actiuoꝝ. b Que sī ꝓbata. i. approbata. c Corā deo ⁊ homib⁹. tanq̄ bona. d Cōcordia fratrū. i. ꝓsanguineoꝝ: q dicūt fratres i scriptura: Gen. xiij. Ne queso sit iurgiū inī me et te fratres eni sum⁹. hoc dixit abraam ad loth q tñ erat nepos suus. e Et amor ꝓximi. sm dñi ꝓceptū: Diliges ꝓximū tuū: sic teipm. f Et vir ⁊ mulier sibi ꝓsentiētes. in bona dom⁹ dispositiōe. g Tres spēs. Hic ꝓnter ponit tria ipediēta: qr nō cuitat malū: nisi ꝓcognitū. Tres spēs odit aia mea. q̄uis eni natura sit diligēda: vicia tñ sī odiēda. h Et aggrauor valde aie illoꝝ. i. malitie eoꝝ: q̄ grauit ē portāda. i Pauperē supbū. qr nō hz materiā supbiēdi: ſz magis se hūiliādi. k Et diuitē mēdacē. q ꝓmittit ⁊ ñ soluit: cū tñ bñ possit. l Et senem fatuū ⁊ insensatū. Et nō loquit de sene ꝓpter nature defectū delipiēte: sed ꝓpter defectū sapiētie p negligētiā ignorate: qr neglexit addiscere: ſō sequit: m Que in iuuētute tua nō ꝓgregasti. s. sapiētiā addiscēdo. n Quō i senectute tua inuenies ea. q. d. nullo mō: qr tūc sensus interior ⁊ exterior hebetat. Et p oppositū de sene sapiēte dicit: o Quā specioſū canicie iudiciū. i. iudiciū discretiōis ē valde specioſum in canicie. i. in cano capite. p Et ꝑsbyteris. qui legē debēt scire. q Cognoscē ꝓsiliū. i. habere certum bonū. r Quā ꝑciosa ⁊c. Repetitio ē eiusdē sentētie ad maiorē assertionē. s Corona senū i multa peritia. idest abundās sciētia. t Et glia illoꝝ timor dei. sine quo sciētia inflat ⁊ p quē edificat: qr timor filialis ē annexꝰ charitati. v Nouez. Hic breuiter p modū ꝓfatiōis ponūtur decē: statū actiuorū ꝓficiētia: q̄ plenī⁹ i sequētib⁹ explicant. dicit igit: v Nouē ſuspicabilia cordis. i. ō q̄z bonitate nullū cor debet dubitāe. x Magnificauī. idest magna bona reputauī. y Et decimū dicā i lingua. idest intelligibiliter ⁊ apte homib⁹ ratōne vtētib⁹. z Dō qui iocūdat i filijs viuēs. qr videt eos bñ morigeratos p doctrinā suā: hꝰ ē pmū. a Et vidēs subuersionē inimicorū. reipublice: naz p hꝰ boni ſmanēt

nām q̄si ꝓphetiā effundā: et relinquā illā q̄rentib⁹ sapiētiā: et nō desinā i ꝓgenies illoꝝ usqꝫ in euū sanctū. Uidēte q̄oniā ñ soli mihi laborauī ſz oib⁹ exqrentib⁹ veritatē. Ca. XXV.

IN tribus ꝓlacitū est spūi meo: q̄e sī ꝓbata cōra deo ⁊ hoib⁹ Cōcordia fratrū: et amor ꝓximorū: et vir ⁊ mulier sibi bñ ꝓsentiētes. Tres spēs odiuit aia mea ⁊ aggrauor valde aie illorū: Pauperē supbū: et diuitē mēdacē: et senē fatuū ⁊ insensatū. Que i iuuētute tua nō ꝓgregasti: q̄o in senectute tua inuenies: qꝫ spēcioſū canicie iudiciū: et ꝑsbyteri cognoscere ꝓsiliū. Quā spēcioſa veteranis sapia: ⁊ glioſis itellectus ⁊ ꝓsiliū. Corona senū in multa peritia: et glia illoꝝ timor dei. Nouē ſuspicabilia cordis māgnificauī: et decimū dicā i lingua homib⁹. Homo q iocūdat i filijs: viuēs: et videſ subuersionē inimicoꝝ suorū. Beatus q habitat cum muliere sensata: et q lingua sua nō est lapsus: et q ñ seruiuit idignis se. Beat⁹ qui inuenit amicū verū: et qui enarrat iusticiā auri audiēti. Quā māgnus q inuenit sapiaz et sciam: sed nō ē sup timētē dñm. Timor dei supra oia se supposuit. Beatus hō cui donatū ē hre timorē dei. Cui tenet illū: cui assimilabit: Timor dei initiū dilectōis ei⁹: fidei aūt initiū agglutinandū est ei. Omis plaga tristicia cordis est:

in quiete: hoc est secūdū. b Beat⁹ q̄ habitat cū muliere sensata. nā p hꝰ delectabiliter ⁊ sancte viuit i domo ꝓpria: hoc ē tertiū. c Et q̄ lingua sua nō ē lapsus. nā hoc ē valde pfectū: Jac. iij. Qui nō offendit i verbo hic pfectus ē vir: hoc ē quartū. d Et q̄ nō seruiuit i dignis se. i. peccatorib⁹ eis i aliq̄ malo ꝓsentiēdo: hoc est quitū. e Beat⁹ q̄ inuenit amicū verū. nā amicitia vera ē ꝑciosior quacūqꝫ re possessa: hꝰ est sextū. f Et q̄ enarrat iusticiā. tanq̄ doctor. g Auri audiēti. id homini corde retinēti: ⁊ ope adimplēti: hoc eni totū redūdat i bonū magistri: hoc ē septimū. h Quā magn⁹ q̄ inuenit sapiētiā. i. sapidā noticiā ō diuinis: hoc ē octauū. i Et sciētiā. i. noticiā inferioꝝ: p quā recte diriḡit in hūanis: hoc ē nonū. k Sed nō ē sup timentē dñm. q. d. timor dei filialis ē maꝰ bonū: ſō subdit: l Timor dñi sup oia se supposuit. qr alia ꝑdicta excellit: ⁊ hoc ē decimū: de q̄ adhuc subdit: m Beat⁹ ⁊c. in spe: etsi nō ad huc i re. n Qui tenet illū. firmit⁹ vsqꝫ in finē. o Cui assimilabit. q. d. similis ei raro inuenit p Timor dñi initiū dilectiōis ei⁹. nā timor filialis refugit sepationē a deo: ⁊ p ꝑs est initiū maioris vniōis cū ipo p augmētū charitatis. q Fidei aūt initiū agglutinādū est ei. s. timori: qr timor subiḡit hoiem deo. Et silr fides: qr captiuat intellectū in dei obsequiū. r Ois plaga. Premissis ꝓambul⁹: h ꝓnter auctor ꝓsequit intentū ō statu actiuoꝝ: ad quē sic dictū ē spectat ꝓmunicatio cū vxore: ꝓximis ⁊ ꝓsanguineis: inī quos ꝓcipue tenet primum locum: ideo primo agit de vxore: secūdo de ꝓximis: ca⁹. xxvij. tio ō filijs: ca⁹. xxviij. quarto de

Ois plaga tristicia cozdis est ꝛc̄. i. sic̄ tristicia cozdis siue doloꝛ eius excedit omnē plagaz cozpoꝛis siue doloꝛē sic̄ malicia mulieꝛis excedit omnē homis maliciaz. Qꝛ aūt doloꝛ cozdis excedat omnē doloꝛē cozpis: pz ex hoc q homies boni sustinēt magnas plagas ꝛ doloꝛes cozpis: ne i currāt doloꝛē mētis ꝑ offensaz sui creatoꝛis: vt de martyꝛibꝫ pz. s Et omnē. Hic cōsequēter declaꝛat ꝓpositū. s. q malicia mulieꝛ excedit maliciā alioꝛ. Qò ꝓio declaꝛat ex eꝰ latentia: nā malicia apta pōt caueri: nō sic autē latēs: ꝛ sic ē peioꝛ malicia aūt mulieris ceteꝛ est latētioꝛ ꝓmuniꝫ: et hoc ē qò dicit: s Et omnē plagā ꝛ nō plagā videbit cozdis. iūgat sic littera. Et oēm plagā. s. cozpoꝛis. Uidebit. supple medicꝰ: quia pōt illā videre. Et nō plagā cozdis. q̄ est tristicia: qꝛ nō ē sic visibilis. t Et oēm neqtiā ꝛc̄. q. d. siliter oēm neqtiā pōt hō ꝓcipe: ꝑter neqtiā mlieris: qꝛ magꝫ ipam palliat apparēti amicitia ad virū suū: iò subdit: t Et oēm obductū ꝛc̄. i. omnē palliatōnē malicie pōt homo ꝓcipe: ꝑter palliatiōez ꝓditoꝛiā odiētiū: sic Amasa nō ꝓcepit odiū Joab: q̄ sub signo salutatiōis ꝛ osculi interfecit eū. ij. reg. xx. q. d. sic ē de mlīere mala: q̄ signis fict amicitie opit odiū qò hz ad virū. v Et oēm vindictā ꝛc̄. i. omnē vindictā pōt hō ante ꝓcipe ꝑter vindictā inimicoꝛ latētiū: sic Amon nō ꝓcipiēs odiū Absalon ꝫ ipm latēs: fuit occisus i cōuiuio i vindictā stupꝛi cum thamar soꝛoꝛe sua cōmissi. ij. reg. xiij. q. d. sic: mulier quasi amicabiliter cū viro suo comedēs ꝛ bibēs: i eius mortē aliq̄n machinat: iò subdit: x Nō est caput nequius sup caput colubꝛi. q̄ venenū ꝓgregat in capite: vt mozdēdo magꝫ noceat. y Et nō ē ira. supple piculoſioꝛ. z Sup irā mulieꝛ. coluber enī mozdēdo sibilat ꝑ hoc oñdens irā suā: sz mlīer mala intoxicat virū suū ꝑtendēs amicitiā: ꝓpter qò subdit: a Cōmoꝛari leoni ꝛ draconi placebit. s magꝫ. b Quā habitare cū muliere nequā. qꝛ leo ꝛ draco anteꝙ noceāt: ꝓstendūt irā suā: ipa vo ꝓstēdit amicitiā: iò subdit: c Neqtia mlīeꝛ ĩmutat faciē eꝰ. nā ꝑ inimicitia ꝑtendit amicitiā: et vñ ꝓcedat hoc subdit: d Et obcecauit vultū suū tanꝙ vsus. q̄ excecat ꝑ patellā accēsaz cozā oculis eiꝰ posita: sic mlīer excecat a cognitōe boni ꝛ eiꝰ opatōe ꝑ libidinis ardoꝛē. e Et q̄si saccū oñdet. s. vultū suū. f In medio ꝓximoꝝ. i. i aspectu viri sui ꝛ domesticoꝝ. Saccus enī sic oñdit: q illud qò ē interiꝰ nō videt: sic i facie mulieꝛ nequā amicitia ꝑtendit ad virū: cū interiꝰ lateat ꝓtrariū: ꝓpter qò subdit adhuc: g Ingemuit vir eiꝰ. ex infirmitate supueniente a casu: vel ex vxoꝛis intoxicatōne: h Et audiēs. vxoꝛ eius nequā: i Suspirauit. q̄si viro ꝓpatiens: sed qm̄ hoc suspiriū ñ est verū: sz fictū: subdit: Modicū. Et iō ꝓcludit: Breuis oīs malitia ꝛc̄. k Sozs peccatoꝝ cadat sup illā. idest pena gehenne q̄ ē sozs peccatoꝝ: sic vita glie sozs ē iustoꝝ. l Alcēsus. Hic ꝓsequēter describit mulieris male ꝑsūptuosa temeritas. Et ꝓmo ponit hec ꝑsumptio: secūdo eiꝰ reꝑssio: ibi Nō des aq̄. Circa ꝑmū ondit eiꝰ ꝑsumptō ex loq̄citate. Ꝓio cū sbdit: sic l Alcensus hareno. i pedibꝰ veheni. cui graue ē ascēdere montē ꝓpt cozpis debilitatē: sz q̄n mōs ē harenosus: ꝛ ꝑ ꝓns lubꝛicꝰ: grauioꝛ ē sibi

XXVI.

Mulieꝛ bone beatꝰ vir abutaꝛ. Mlieꝛ bone beatꝰ vir alcēsus. m Sic mlīer liguata. grauis ē. Uiro ḋeto. que loquacitas ꝓuenit ex ꝑsūptiōe. et q̄m ex pulchꝛitudine cozpoꝛali solēt mulieres in ꝑsūptiōez eleuari subdit: n Ne respicias i mlieris speciē ꝛc̄. Et qꝛ mulier ꝑsumptuosa ò facilī ꝫ virū irascit: sequit: o Mulieris ira ꝛ irreuerētia. ad virū suū: p Cōfusio magna. est supple viro suo: cui oꝛ subesse: Gen. iij. Mulier sub viri ptāte erit. q Mulier si ꝓmatū habeat. i domo ex sua ꝑsūptiōe: r Cōtraria ē viro suo. i vbis ꝛ factꝰ: iò ꝓcludit ex ꝓdictis. s Coꝛ humile. i. deiectū interiꝰ. t Et facies tristꝰ. exteriꝰ. v Et plaga moꝛtꝰ ē mulier neqtā. viro suo. x Manꝰ debilesꝫ. ad opandū bñ. y Et genua dissoluta. i. adulteri ꝓcubitū pata ē supple z Mulier q̄ nō btificat virū suū. i. q ipm vilificat: naz mínꝰ dicēdo plꝰ significat. ꝛ A mlīere infa. ē pcti. vt pz gen. iij. a Et p illā oēs moꝛi. nā moꝛs ē pena pcti ꝓmoꝝ pentū: Gen. iij. b Nō des. Hic ꝓnter ponit ꝑsūptuose mlieris reꝑssio: cū dicit: Nō des aq̄ tue exitū nec modicū ꝛc̄. q. d. sic si aq̄ i cisterna collecte: vel i vase ptē te detur modicū foꝛamē ꝑ qò possit exire: euacuat tota: sic mlīer mala a bono vacuat tota: si laxent eiꝰ habene. c Si nō ābulauerit ad manū tuā. i. ꝫm tuū regimē. d Cōfundet te i ꝓspe. inimicoꝝ. q̄ deridēt te: iò subdit: e A carnibꝰ tuis absci. illā. qò fiebat ꝑ repudiū tpe veteri testamēti: ꝛ ꝑ sepatiōez a thoꝛo tpe noui: ꝛ loquit ò mlīere icoꝛrigibili: iò subdit: t Ne sp te abutaꝛ. supponēdo se alteri. Eaz nāq̄ retinere: est peccato suo fauere. Capl'm. XXVI.

Mulieꝛ bone. Hic de mlīere bona ꝓnter agit: et 2° ad loquēdū ò mala ꝫmo ꝙuertit: ibi A tribꝰ. ꝫ ad tractādū de bōa reuertit: ibi Hza mlieꝛ. Circa ꝑmū dꝛ a Mulieris bone beatus vir. in ꝙuersatione domestica.

b Numer⁹ enī annoꝝ illoꝝ duplex. ꝓlongat enī amboꝝ vita ex bonitate ⁊ dilectiõe mutua: et ad idē facit qõ sb̄dit: c Mulier fortis. ꝯ peccata. d Oblectat virũ suũ. qz facit eũ delectabilit viuere. e Et annos vite illi⁹ in pace iplebit. vsqz i finē cũ eo pacifice ꝙuersando. f Pars bona. ꝓiugũ. g Mulier bona. supple est.

h Jn pte bona timẽtiũ deũ. i. ꝑ bona pte inᷣ timẽtes deum i Dabit viro. a deo k Pro factis bonis. idest ꝑ suis meritis: vñ dicit ꝓmuniter: ꝙ vxor bona ē speciale dei donũ. l Diuitis aũt ⁊ paupis cor bonũ. si hẽat vxores bonas: nã paupi sufficit qõ hz i alijs: eo ꝙ vxor bona ē maⁱ bonũ ⁊ diues psuadẽte vxore bona bñ vtitur diuitijs: ideo subdit: m Jn omi tpe. pro spitatis ⁊ aduersitat| m Vultⁱ illoꝝ hilaris. eo ꝙ habẽt sãctas vxores. n Attribⁱ. Hic iterponit de muliere mala: vt opposita iuxta se posita magis elucescat. Sic enī ꝓmisit ꝓcedit i hoc libro: ꝑut ex p̄cedẽtibus ⁊ sequẽtibⁱ satis pz. Et diuidit i duas ptes. s. ꝓncipalẽ ⁊ inciderale: secũda: ibi Jn filia. dicit igit: n Attribⁱ timuit cor meũ tanq̃ a periculosis.

numerus enī annoꝝ illoꝝ duplex. Mulier fort oblectat virũ suũ: et annos vite illius i pace iplebit. Pars bona mulier bona: i pte bona timẽtiuz deũ dabit viro pro factis bonis. Diuitis aũt ⁊ paupis cor bonũ: in oi tpe vultⁱ illoꝝ hilaris. Attribus timuit cor meũ: et in quarto facies mea metuit. Belaturã ciuitatis: et collectionẽ ppli: et calũniã mendacẽ: sup mortẽ oia grauia Dolor cordis ⁊ luctⁱ: mulier çelotipa. Jn muliere çelotipa flagellũ ligue: omibⁱ coicans. Sic boũ iugũ qõ mouet: ita ⁊ mulier nequã. Qui tenet illã: quasi q appendit scorpionẽ. Mulier ebriosa ira magna: et cõtumelia et turpitudo illi⁹ ñ tegẽt. Fornicatio mulieris in extollẽtia oculoꝝ: et in palpebris illi⁹ agnoscẽt. Jn filiã nõ auertente se: firmã cu

o Et i q̃rto facies mea metuit. q. d. tãtũ ē malũ: ꝙ timor de ipo nõ põt latere i corde: q̃n appareat i facie. subdit illa dicẽs: p Delaturã ciuitatis. i. eⁱ ꝓditioz. q Et collectionẽ ppli. i. spiratione eⁱ ꝯ ꝓncipẽ. r Et calũniã mẽdacẽ. i. falsã crimis iposititoz. s Sup mortẽ oia. ista tria Grauia. Et ponit ꝓnter quartũ qõ est grauⁱ: v Dolor cordis ⁊ luctⁱ. ꝓtinuⁱ. x Mulier çelotipa. supple ē viro suo: a q̃ fraudari suspicat: ⁊ sic ꝯ eũ ꝓtinue machinat: ito sb̄dit. y Jn mliere çelotipa flagellũ ligue. ꝓtra virũ suum. z Omibz coicans. i. alijs se exponẽs. a Sic boũ iugũ qõ mouet. ꝓtinue ꝓpter motũ boũ. b Ita ⁊ mulier nequã. ꝓtinue mouet ad malũ. c Qui tenet illã. secũ i domo. d Quasi q̃ appᵇhendit scorpionẽ. q̃ facie blandit ⁊ cauda pũgit: sic ⁊ mulier nequã blanditijs allicit: ⁊ vsqz ad mortẽ pungit: sic pz de dalida: Judic. xvj. Que sanson̄ p blãditias i manⁿ philistinoꝝ tradidit. Et qz talis mulier ꝯ ꝓmuni cursu gule ⁊ ebrietati se exponit: subdit: e Mlier ebriosa ira magna. i. causa ē ire magne viro suo: nã ꝓsumit eius bona: ⁊ reuelat eⁱ secreta: qz nullũ ē secretũ vbi regnat ebrietas: puer. vlti. Et ẽ etiã adultera. f Et ꝓtumelia. q̃ litigat cũ viro suo. g Et tur. il. ñ tegẽt. i. oibⁱ appebit: et qz tlis ē inerecũda. sb̄dit: h Fornicatõ muli. i extol. oculoꝝ. casta nãqz oculos hz incliatos ad trã. i Et i palpe. il. agscẽt. Nã ihoneste circũspicit ⁊ turpia loqt. k Jn filia. Hec ē ps incidẽtal in q̃ loqt de filia occasiõe mris cui coiter

stodiã: nẽ inuẽta occasione ãbutat se. Ab ōmi irreuerẽtia oculoꝝ eⁱ caue: et ne mireris si te neglexerit. Sic viatoz sitiẽs ad fontẽ os opiet et ab omi aq̃ ꝓxia bibet: et ꝓtra oẽm palũ sedẽbit: et ꝯ oẽm sagittã apiet pharetrã donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virũ suũ: et ossa illⁱ ipinguabit. Disciplina illⁱ datũ dei est Mulier sensata et tacita: non ē imutatio erudite aie Gratia sup gratz: mlier sancta ⁊ pudorata. Dis aũt põderatio nõ ē digna ꝓtinẽ| aie Sic sol oriẽs mũdo i altissimis dei sic̄ mulieris bone spes in ornamẽtũ domⁱ e Lucerna splendens super candelabrum sanctũ: et species faciei sup etatem stabilem. Columne auree super bases argẽteas: ⁊ pedes firmi sup plãtas stabil mlier|. Fundamenta eterna supra

p Et ne mireris si te neglexerit. i. ꝓtẽpserit nisi refrenes eⁱ irreuerẽtiã ⁊ euagationẽ: ito subdit q Sic viatoz sitiens ad fontẽ os apiet. stati cũ inuenerit. r Et ab oi aq̃ ꝓxia bibet. idest quã de ꝓximo iueniet ⁊ si sit turbida: bibet eã ad sitis refrigeratiõz s Et ꝯ oẽm palũ. i. in quelibz loco fornicatiõi aptũ. t Sedebit. filia dicta vt satisfaciat sue libidini sic̄ viatoz sue siti. v Et ꝯ oẽm sagittã apiet pharetrã. i. ruelabit sua pudẽda omi petẽti. Scriptoz huⁱ lib zi fuit hebreus apud q̃s vga viris sagitta coiter nomiat. x Donec ꝺficiat. i. vsqz ad mortẽ suã. y Gra mlier|. Hic reuertitur auctoz ad loquẽdũ de bona mliere dicẽs: Gra mlieris sedule. i. diligẽti erga domũ: ⁊ deuote circa deũ. z Delectabit virũ suũ. videntẽ eⁱ bonũ in q̃ delectabit sic i ꝓprio bono: qz vir ⁊ vxor sũ vna caro. a Et ossa illⁱ ipinguabit. qz sic̄ spũs tristis exiccat ossa: ꝓuer. xxvij. sic spũs let medullis ipinguat ea. b Disciplina illⁱ. in bonis moribⁱ. c Datũ dei. i. donũ dei ē spẽale. d Mulier sensata. corde. e Et tacita. ore. f Nõ est imutatio erudite aie. i. viri eruditi: q̃ ꝓ nulla re vellet eã cõmutare. g Gratia sup grãm mlier scã ⁊ pudorata. i. verecũda: nã verecũdia decorat sanctitatẽ. h Dis aũt põderatio ⁊c. Hoc dicit ad reddẽdũ rationẽ de hoc qõ dictũ fuerat: ꝙ vir erudit nollet vxorẽ sanctã ꝓmutare: qz ñ possz ꝓ ea rẽ equalẽtẽ hẽre: ⁊ accipit h aia ꝓ toto ꝓiucto: totũ a pte nobiliori ōnoiando: sic̄ exo. j. Oẽs aie q̃ egresse sũ ō femore iacob ⁊c. i Sic sol ori. mũdo ⁊c. mũdũ illũinat. k Sic mlier| ⁊c. qz vir ⁊ familiã dirigit ad vtutẽ. l Lucerna splendẽs. sup cãdelabrũ sanctũ illumiat totã eccliaz. m Et spes fa. sup etatẽ stabilẽ. i. pfectã ⁊ maturã ipaz valde decorat: sic supple mlier bona domũ suã. n Colũne auree ⁊c. i. sic colũne auree situate sup bases argẽteas sũt pulchre ⁊ firme sic pedes mlier| stabil i vtute ⁊ q̃ nõ ē discursiua de domo i domũ: ē exẽplũ pulchritudis spũal: ⁊ exterior| honestat|. o Fũdamẽta eina ⁊c. i. sic fũdamẽta situata

super petrã solidã imobilitanť: sic mãdata dei in corde mlieris sancte firmiter radicanť. Capitulũ. XXVII.

ET̃ duobus ꝓristatũ est cor meũ. Postꝙ actũ ẽ de statu actiuoꝝ q̃tuz ad vxorẽ: hic ꝓnter agit de ipo in respectu ad ꝓximũ: et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo ostẽdit quõ actiuus se hẽ debeat ad ꝓximũ generaliter secũdo ad amicũ spãliter: ibi Qui denudat. Ꝓria in duas: nã ꝑmo oñdit q ꝓximo ꝓpatiẽdũ est i infortunijs: secũdo q cuz eo agẽdũ ẽ iuste i negocijs: ibi Due spẽs. Circa ꝑmuz dr: a In duobus cõristatũ est cor meũ. p ꝓpassionẽ. b Et i tertio iracũdia mihi aduenit. p maiorẽ tristiciã: eo q ẽ malꝰ infortuniũ. c Vir bellator. q̃ fideliter pugnauit ꝓ republica. d Deficiẽs p inopiã. vicꝰ z vestitus q̃ sibi debẽt a ꝓmunitate ꝓ suis laboribꝫ: ꝑ quõ ꝓpatiẽdũ est sibi: si deficiat a talibus. e Et vir sensatꝰ. ꝓtẽptus: qz sibi debeť honor: z iõ ꝓdolẽdũ est: si ꝓriũ sibi fiat. f Et q̃ trãsgredit a iustícia. in q̃ diu vixit. g Ad peccatũ. hꝰ est eni maius infortunium: q̃to iustícia a qua cadit est maius donũ q̃ duo ꝓdicta. Et quãto peccatũ est malꝰ malũ: q̃ priuatio honoꝝ: z necessarioꝝ: z tõ magis est dolendũ. h Due spẽs. Hic ꝓnter oñdit qõ cũ ꝓrio est iuste agendũ. Et diuidit i duas ptes: nã ꝑmo ponũt quedã ꝓ q̃ facilit a iustícia declinat: secũdo subdũt alia ꝓ q̃ cõseruat: ibi Si nõ in timore oñi. Circa ꝑmũ dicit: h Due spẽs. i. duo mõi viuẽdi. i Difficiles. ad seruãdũ iustíciã. k Et piculose. ꝑter eꝰ trãsgressionẽ z subdit q̃ sunt ille dicẽs: l Difficile exuit negocias a negligentia. sue salutis: qz nimis inhiat terrenis lucris. m Et ñ iustificabit caupo. i. tabernarꝰ. n A peccatis labioꝝ. nã ex frequẽti iuratiõe incurrit piurium. o Ꝓpter inopiã. que frequẽter portat impatiẽter. p Multi deliq̃rũt. in aia: puertẽtes se ad latrocinia: rapinas z silia: z aliq̃n i corꝑe: nã aliq̃n capiũt z suspẽdunt. q Et q̃ querit locupletari. appetitu iordinato r Auertit oculũ suũ. a iustícia. s Sic in me. ꝓpa. lapi. palꝰ figit xc̃. i. sic in medio ꝓgeriei lapidũ fixꝰ hinc z inde põdere lapidũ ꝓmit. t Sic z inter me. ven. z empti. angu. peccat. s. vendẽs q̃ nitit vẽdere vltra iustũ ꝑciũ: z emẽs q̃ nitit diminuere de ꝑcio iusto. v Cõteret cũ deliquẽte delictũ. Nã in morte peccatoz cõterit z actꝰ peccãdi termiat: qz tẽ cessat tꝑus merẽdi. x Si nõ in timore. Hic ꝓnter ponunt aliqua: ꝑ que iustícia ꝓseruat z ꝓfirmat. Et diuidit i tres ptes: qz ꝑmo ponit iustície ꝓseruatio: secũdo ꝓseruate ꝓbatio: ibi Uasa fi-

petrã solidã: sic mãdata dei i corde mulier scẽ. XXVII.

IN duob⁹ ꝓristatũ est cor meũ: et i tertio iracundia mihi aduenit. Uir bellator deficiẽs p inopiã: et vir sensatꝰ: et q trãsgredit a iustícia ad peccatũ: deus pauit eũ ad rũpheaz. Due species difficiles et piculose mihi apparuerũt. Difficile exuit negociãs: a negligentia: et nõ iustificabit caupo a peccatis labioꝝ. Ꝓpter inopiã multi deliq̃rũt: et q̃rit locupletari auertit oculũ suũ. Sicut i medio cõpaginis lapidũ palus figit: sic z inter mediũ venditiõis z emptiõis angustiabit peccatis. Cõteret cũ deliquẽte delictum. Si nõn i timore domini tenueris te instanť citõ subuerteť domus tua. Sicut in pcussura cribri rẽmanebit puluis: sic aporia hominis in cõgitatu illius Uasa figuli, pbat fornax: et homines iustos tentatio tribulatiõis. Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius: sic verbũ ex cogitatu cordis hominis. Antẽ sermonem non laude virum: hec. n. tentatio est hominũ Si sequaris iusticiam: apprehendes illam: et indues quasi poderez honoris: et inhabitabis cũ ea et proteget te i sempiternũ: et in die agnitionis inuenies firmamentum. Uolatilia ad sibi silia cõueniũt: et veritas ad eos q operanť illã reuerteť guli. tertio iusti decoratio: ibi Si sequeris. Circa primũ dr: ꝓ Si nõ in timore oñi te tenueris instater. i. fortit z diligẽter. ꝙ Cito subuerteť dom⁹ tua. i. edificiũ vtutũ ꝓpter ꝓnitatẽ ad malũ: Heñ. viꝫ. Sensus z cogitatio hũani cordis ꝓna si ad malũ ab adolescẽtia sua. Est eni hõ sic nauis i flumie currẽte: q̃ nisi fortit sursum ipellat seu detineatur statim descẽdit p impetũ fluminis: sic hõ de facili labit ad vitia nisi fortiter p timorẽ oñi se teneat õ ipulsum fomitis: et sic patz q timor iste ẽ pseruatiꝫ iusticie. Sed qz possz aliqs dicẽ de peccato nõ est multũ curãdũ: qz stati trãsit actꝰ peccandi: ideo subditur: z Sic i ptusura cribri. i. in fornacib⁹ eꝰ. a Remanebit puluis. i. res iutiles: z accipit ꝺ si pro qz. Naz ibi remanent lapides festuce z similia. b Sic aporia hois. i. angustia peccatoris. c In cogitatu illiꝰ. nã in eꝰ scientia firmanet remorsus peccati q̃ dicit vermis conscientie: q̃uis trãsierit peccati actꝰ. d Uasa figuli. Hic ꝓnter describit iusticie ꝓbatõ cum dicit: Uasa figuli probat fornax. Nam illa que sunt bona z probata remanent et non dissoluunt: sed ibi solidantur: que vo reproba crepant z dissipantur. e Et homines iustos tentatio tribulatiõis. naz per eam electi informanť: z reprobi per impatientiã frangunt. et quia patientia latens i corde manifestatur in sermone. subditur: f Sicut rusticatio de ligno. idest labor rustici circa lignum ad cuius radicem fodit z mittit simum: vt magis fructificet: g Ostendit fructum illius. idest facit apperere in effectu. h Sic verbum. iustum procedit i Ex cogitatu hominis. scz iusti: sed quia intentio loquẽtis nõ apparet plane ante finẽ sermonis: subditur: k Ante sermonem. scilicz completum: l Non laudes virum. et subditur causa: Hec enim tentatio est hominũ. idest probatio eius per hoc q apparet sua intentio. m Si sequaris. Hic consequẽter ponitur iusticie decoratio: qua decoratur iustus: sicut pciosissimo ornamento cum dicitur: Si sequaris iusticiam. illam exercendo. n Apprehendes illã. habitum consequẽdo. Nam habitus acquiritur per exercitium actus. o Et indues quasi poderem honoris. Et dicitur a pos quod est pes: nam est vestis longa attingens vsqz ad pedes. p Et inhabitabis cum ea. idest ipa tecũ habitabit in corde: ore: et opere. q Et proteget te in sempiternũ. i. a morte eterna. r Et i die agnitiõis. i. extremi iudicij in q̃ manifestabũt oia occulta. s Inuenies firmamẽtũ. i. firmũ iusticie ꝑmiũ. t Uolatilia ad sibi silia cõueniũt. Hec est eni ꝓprietas nature ipoꝝ. v Et veritas. vite et iusticie. x Ad eos q̃ opanť illã reuerteť. qz christus qui est veritas et vita eis in ꝑmium dabitur: et econuerso operantibus iniusticiã pena reddeť eterna: ideo subditur:

γ Leo venatiõi insidiat semp. qz viuit de carnibus alioꝝ aialiũ. a Sic peccata. i. demones ad peccatũ inducẽtes b Opantibꝰ iniqtatẽ. insidiant donec ducãt ad gehennã: sed qm̃ homies sancti firmit stãt ꝫ tentatões diaboli: sequit c Dõ sensatꝰ in sapia manet sic sol. cuꝰ lumẽ nõ minuit. d Nã stultꝰ sic luna mutat. de volito i volitũ: ꝫ de pctõ i pctm̃. e In medio insensatoꝝ serua vbũ tpi. cõgruo ad docẽdũ: nã i sensati nõ sũt doctrie bone ꝛceptiui. f In medio aũt cogitãtiũ. scz legẽ dei: hoc. s. legẽ dei. in aliqbꝰ libris ponit: scz nõ ẽ de textu subintelligit tm̃: ꝫ fuit ꝑmo quedã glosa inꝛlineari: ꝫ p ignorãtiã scriptoꝝ inserta fuit textui. g Narratõ peccãtiũ odiosa. qz loquũtur ꝺ malis: eo q ex abũdantia cordis os loqt: Matth. xij. h Et risus illoꝝ in delictis peccati. qz letantur de malis. Uni cuiqz eni delectabile ẽ qꝺ ꝓsonat eiꝰ habitui i Loqla multũ iu. horzi. ca. statuet. incutit eni horzorẽ bonis audiẽtibꝰ: ꝫ p ꝓns facit horripilatiõez. k Et irreuerẽtia ipius. nã ibi ẽ nomis dei abusus. l Obturatõ auriũ. boni ei horzẽt hoc audire: ꝫ sic auertũt aures suas vl obturant: ꝫ qz sic loquẽtes estimãtes se ꝓtẽi insurgũt ꝫ bonos: sꝫ dit: m Effusio sãguinis i rixa supboꝝ ꝛc.] in rixa nãq̃ sua frequẽter ꝓferũt blasphemias: qs audire pñs auribꝰ ẽ valde graue. n Qui denudat. Hic ꝓnter oñdit: qliter actiuus se habeat ad amicos. Et diuidit i duas ptes: qz ꝑmo inducit auctoꝝ ad ꝓsecutionẽ amicitie: secũdo ad opa misericordie. xxix. ca. Prima adhuc i duas: nã ꝑmo inducit ad amicitiã ꝓseruãdã: secũdo ad vindictã euitandã: caꝰ. sequẽti. Prĩa adhuc i duas: qz pꝰ oñdit: q amicitia nõ est soluẽda p vba: secũdo q nec p alia signa: ibi Annuẽs oculo. Circa ꝑmũ dicit: n Qui denudat archana amici pdit fidẽ. i. fidelitatẽ cũ amico. o Et nõ inueniet amicũ ad aim suũ. nã alij timẽtes sic p eũ scãdalizari merito refugiũt ipm. Ex q̃ patz: q fidelitas i secreti cõ seruatiõe: custos ẽ amicitie: iõ subdit: p Dilige ꝑximũ. veraciꝰ. q Et ꝓiũgere fide cũ illo. i. fidelitate. r Qz si denu. abscõ. illiꝰ ñ pseq. pꝰ eũ. i. nõ assequris pfecte recupatoꝝ amicitie: iõ subdit: s Sic eni hõ q̃ pdit amicũ. in morte ipiꝰ: qz ñ põt ipm recupare ampliꝰ. t Sic q̃ pdit amicitiã ꝓximi sui. p denudationẽ sui secreti: qz nõ recupat pfecte: et subdit exẽplũ de auicula de manu dimissa: et patz lra vsq ibi: v Qm̃ vulnerata ẽ aia eiꝰ. s. amici ex reuelatione sui secreti. x Ultra eni nõ poteris colligare. ipm tibi vinculo amicitie pfecte. y Et maledicti ẽ cõcordatio. qz nõ solũ Iesus maledicit sibipi: si pfecte recõciliet ur suũ secretũ reuelãti: sed etiã alij homies idẽ dicũt: maledicat talis si vltra reuelãti suũ secretũ sit familiar] ideo subdit: z Denudare ãt amici mysteria. i. secreta ꝓsilia. a Desperatio ẽ aie infelicis. i. homis secretũ ꝓdentis: qz nõ debz ꝑpare ꝓstine reformationẽ per fectã amicitie. b Annuens oculo. Hic ꝓnter agit de solutiõe amicitie p signa dicẽs: Annuẽs oculo fabricat iniq̃. ꝓtra illũ q̃ credit illũ amicũ vez: iõ subdit c Et nemo euz abꝫciet. qz credẽs eũ esse suũ amicũ tenet eũ secũ. d In ꝓspe. ocu. tu. ꝓculca. os suũ. loquẽ tibi placẽtia e Et sup ꝑmo. tu. admirabit. i. ad modũ mirari se finget tanq̃ diceris vba sapiẽtie ꝓfũde: vt sic magis te decipiat. f Nouissime aũtꝰ puertet os suũ. ad ꝓtrariũ. g Et in vbis tuis dabit scãdalũ. vitupando ea tanq̃ stulta ꝫ mala: q̃ pus videbat ꝛputare ardua ꝫ bona. h Multa audiui. s. mala: ꝫ ibꝰ loquit auctoꝝ. i Et nõ coeq̃ui ei. i. malicie istiꝰ. s. pditoris nõ reputaui aliã eq̃ualere: ꝫ qz tales ꝓditiões solent redire sup capita ꝓditoꝝ subdit: k Qui i altũ mittit lapidẽ. directe sup se. l Sup caput eius cadet. sic eni aliq̃n ꝓtingit. m Et plaga dolosa. i. damnũ q̃cunq̃ a doloso ꝓcuratũ alteri. n Dolosi diuidet vulnera. i. mltiplicabit sup eũ mala. o Et q̃ foueã fodit ꝛc. Repetitio ẽ eiusdez snie p alia exẽpla: et patz sentẽtia vsq ibi: p Et nõ agnoscet. ipe dolosus. q Uñ aduenier illi. nã hoc fit ꝓmunit ex diuina ꝓuidẽtia ꝫ ꝑter opinionẽ hoim. r Illusio ꝫ iꝓperiũ supboꝝ. i. q̃ a supbis hũilibꝰ ꝫ paupibus inferunt in verbis ꝫ vindicta in factis. s Sic leo insidiabit illis. ad penã gehẽne. t Laqueo. s. diaboli. v Peribũt q̃ oblectãt casu iustoꝝ. corpali siue spũali: nã tlis letitia ẽ directe ꝓtia charitati ꝓximi. x Doloꝝ aũt ꝓsumet illos. anteq̃ moriãt: hoc ei aliq̃n ꝓtigit: sicut pz de antiocho epiphane. ij. machabeoꝝ. ix. et ꝺ herode: Act. xij. y Ira. q ẽ p viciũ. z Et furoꝝ. q ẽ excessꝰ notabiliter. a Utraq̃ execra. Nã hõ ẽ aial

Lẽo venationi insidiat sp: sic pctã ꝺpantibꝰ iniqtatez. Homo scũs i sapia manet sic sol: nam stultus sic luna mutat. In medio isensatorũ serua verbũ tpi: i medio aũt cogitantiũ assiduꝰ esto. Narratio peccãtiũ odiosa et risus illoꝝ in delictis peccati. Loquela multũ iurãs horripilatiõz capiti statuet et irreuerẽtia ipiꝰ obturatio auriũ. Effusiõ sanguis i rixa supboꝝ: ꝫ maledictõ illoꝝ audit grauis. Qui denudat archana amici: fidẽ pdit: et ñ inueniet amicũ ad aim suũ. Dilige ꝓximũ: et ꝓiũgere fide cũ illo. Quod si denudauer absconsa illiꝰ: nõ psequer post eũ. Sicut eni hõ qui pdit amicũ suũ sic et qui pdit amicitiã ꝓximi sui. Et sic q dimittit auẽ de manu sua: sic q reliqsti ꝓximũ tuũ: ꝫ nõ eũ capies Nõ illũ seqris: qm̃ lõge abest. Effugit. n. q̃si capꝛea de laqo: qm̃ vulnerata est aia eius. Ultrã eũ nõ poteris

mãsuetũ natura. b Et vir pctor ptinẽs erit illor. i. ptiebit ira se vtrũq; nã vas ẽ ptinuũ malicie. XXVIII.

QUi vindicari vult tẽ. Hic pñter auctor inducit ad euitationẽ vindicte: et diuidit i duas ptes: qr pmo inducit ad vitãdũ vindictã: secũdo ad vitandũ aliq̃ que sequũt ad ipaz: ibi Abstinete. Circa pm̃ dic: a Qui vindicari vult ò illatis sibi iurijs: hoc eni malũ est: si fiat zelo vidicte Si aũt aliqs hoc velit zelo iusticie: r cũ debitis circũstãtijs: nõ ẽ malũ loquit tñ hic scriptura ò pmo tñ ideo subdit: b A dño iuenict vindictam. i. recipiet c Et pctã illius seruãs seruabit. p suã iusticiã grauius puniẽda. d Relinque pmo tuo nocẽti te. s. offensã q̃ sp ẽ remittẽda. Remittẽ vo iniuriã nõ est necessitatis: sz supererogatõis: r aliqñ nõ expedit eaz remittere. s. qñ iniurias accipit maiorẽ audaciã iniuriandi: r alĩ occasionẽ sibi faciẽdi: scriptura tñ h̃ loquit de offensa: et patz sentẽtia vsq; ibi: e Memẽto nouissimor. idest mortis. f Et desine inimicari. inimicitia eni semp ẽ mala: qr charitati pximi ctraria. Omis eni pxim̃ ex charitate ẽ diligẽd̃: et ex hoc pz qđ dictũ ẽ. s. q̃ scriptura loquit de remissiõe offense: nã retinẽs offensam retinet inimicitiã. g Tabitudo eni. i. defectio in bono. h Et mors. i. peccatũ mortale. i Imminẽt i mandatis. s. dei: sz magis ctrariũ: qr mãdata affirmatiua iducunt ad pfectũ i bono: negatiua vo ad declinãdũ a malo. k Memorare ti. dñi: r nõ iras. pximo. ira q̃ est p viciũ: timor eni dei est q̃si qđaz frenũ ab ipa retinẽs aĩm. l Memorare tẽ. r despice igno. pximi. i. offensam tibi illatã a pximo iputabis ei⁹ ignorãtie ignoscẽdo r dando eã obliuioni: Leui. xix. Nõ queras vltionẽ nec memor eris iniurie ciuiũ tuor. m Abstine te. Hic pñter inducit ad euitãdũ aliq̃ que sequũt ad appetitũ vindicte: q̃ sũt ptentio i apto: r detractio i occulto. Igit pmo inducit ad euitationẽ pmi: secũdo secũdi: ibi Susurro. Circa pmũ dicit: n Abstine te a lite r minues peccata. nã hoc ẽ supererogatiõis: vt dictũ ẽ supra. n Hõ eni iracũdus. i. ad irã pnus. o Incẽdit litẽ. ipam pmouẽdo: r cõmotam augmẽtãdo. o Et vir peccator. i. discordiar semiator q̃ dicit peccator absolute: q̃si antonomatice loquẽdo de peccat q̃ sũt ? pximũ eo q̃ amicitia est maximũ bonũ. q Turbabit amicos. quod est detestabile apud deũ: qr maxie ctrariat charitati pximi. r Sicõm eni ligna silue: sic ignis exardescit. pluralitas eni lignor facit mai⁹ incẽdiũ. s Et fm vtutẽ homis. i. excellẽtiã ei⁹ ab eo estimatã: t Sic iracũdia illius erit. Dicit eni phus. ij. rhetorice. Q puipẽsio iusta fm estimationẽ puipensi est causa ire: ppr qđ q̃libet excellẽs in aliq̃ re fm veritatẽ vl suã estimationẽ: magis irascit si puipẽdat in illa vt miles i militia: clericus i lr̃atura: r sic ò alijs. v Et fm suã substãtiã. i. quãtitatẽ opulẽtie sue. x Exaltabit irã suã. deducẽdo eã ad effectũ per vindictã: nã ira ẽ appetitus vindicte. y Certamẽ festinatũ. i. ptentio cito pnũpens ad opprobria r cõuicia. z Incẽdet ignẽ. iracũdie r furor. a Et lis festinãs. i. pnũpẽs de vbis ad vbera. b Effundit sanguinẽ. p vulneratiõz. c Et lingua testificans. dicẽs vindica te bene meruit. d Adducet mortẽ. ex talib⁹ eni vbis aliqs pcedit ad mortẽ alteri⁹ q̃ verberatiõe fuisset ptentus e Si sufflaueris. i. verbũ ad excitationẽ irati protuleris. f Quasi ignis exardebit. i. irã magis inflamabit. g Et si expuer sup illã. s. liguã ptestatẽ vel excitantẽ oñdẽdo q̃ sit mala. h Extinguet. s. ignis iracũdie r furoris. i Utraq; ex ore pficiscunt. s. vbũ irã accẽdẽs r verbũ eã refrenãs: sic venenũ r triaca ex eodẽ pcedũt. k Susurro. Hic pñter iducit ad detestatiõz r fuga detractõis oñdẽdo malũ ipi⁹: et p̃ ex pte detrahẽtis: ? ex pte audiẽtis ibi: Sepi aures. p̃m facit cũ dr: k Susurro q̃ detra. alii. latẽter. l Et biliguis. q̃ dic vnũ i pñtia: r ?riũ i absentia. m Maledict⁹ erit. a deo r hoib⁹. n Multos ei turbapa. hñtes. inẽ ipos discordias semiando. o Ligua tertia. q̃ semiat discordias. Est ei ctia seu media inẽ liguas illor q̃s discordat. p Multos cõmouit. s. ad dissensiõez: ñ solũ duos vel tres: sz aliqñ totã ciuitatẽ: r aliqñ totũ pplm siue gentẽ. q Et dispsit illos ò gẽte i gentẽ. Nã p tales dissensiões ples fugiũt de ciuitatib⁹ r terris. r Ciuitates) muratas diuitũ destruxit. sic pz i lombardia: r pluribus alijs terris. s Et dom⁹ magnator effodit. sic patz i ciuitatibus lombardie: vbi dom⁹ illor q̃ de ciuitatib⁹ fugant a remanentibus destruunt. t Virtutes populor concidit. i. ad nihiluz reducit. v Lingua tertia. vetule mediatricis ad ulterorum. x Mulieres veritas. i. honestas: et dicitur veritus ta. tũ. a vereor eris: quasi timens verecundia. Alĩ libri habent: Viratas. idest habentes viros: y Eiecit. de domibus virorum suorum sequendo adulterium. z Et priuauit illas laboribus suis. i. bonis dom esticis i quibus

Et vir peccator continens erit illorum.

Capitulũ. XXVIII.

QUi vindicari vult: a dño iueniet vindictã: et pctã illi⁹ seruãs seruabit. Relinqũe pximo tuo nocẽti te: r tũc deprecanti tibi pctã soluẽt. Hõ homi reseruat irã: r a deo querit medelã: In hoiem silez sibi nõ habet misericordiã: r de pctis suis deprecat: Ipe duz caro sit reseruat irã r ppiciatiõz petit a deo: Quis exorabit p delict illi⁹: Memẽto nouissimor: et desine inimicari. Tabitudo eni et mors iminẽt i mãdatis ei⁹. Memorare timorẽ dei: r nõ irascaris pximo. Memorare testamẽtũ altissimi: r despice ignorãtiã pximi. Abstinẽte a lite: r minues pctã. Homo. n. iracũd⁹: icẽndit litẽ: et vir peccator turbabit

labozauerāt. a Qui respicit illā. i. qui attēdit ad linguā tertiā. b Nō habebit requiē. nā lingua tertia dissoluere nitit̄ verā amicitiā: ideo subdit̄: c Nec habebit amicū i q̄ reqescat. i. in q̄ veracit̄ ꝓfidat: ꝓpter qō sequit̄: d Flagelli plaga liuozē facit. exteri⁹ i cute. e Plaga aūt lingue cōminuet ossa. i. grauioz ē: qz vulnerat iteri⁹ i cozde. f Multi ceciderūt in oze gladij̄. i. mozt̄ui sūt ꝓ gladium materialē. g Sed nō sic q̄si q̄ interierūt ꝓ liguā suā. qz isti mozt̄ui sūt mozte culpe: q̄ peioz est mozte cozpali: z cū h⁹ moriunt si nō peniteant mozte gehēne: ꝓpter qō subdit̄: h Beatus q̄ tectus ē. clypeo ꝓtēdit̄e. i. A lingua nequā. ipam repellēdo. k Qui i iracūdia illi⁹ nō trasiuit. i. in pctm̄ qō ē ire dei ꝓuocatiuū: qō dr etiaz iracūdie lingue nequā: inq̄tū ipa ducit ad peccatū. l Et q̄ ñ attraxit iugū ei⁹. supponēdo se ei⁹ psuasiōi. m Jugū eni illi⁹ iugū ferreū est. i. durū: qz ducit ad ifernū: ideo subdit̄: n Moz illi⁹ moz neq̄ssima. naz moz gehenne ē pessima. o Et vtilis poti⁹ infer⁹ q̄ illa. i. min⁹ mal⁹ q̄ illa: nā nomine inferi significat h̄ pena tm̄: q̄ min⁹ malū ē q̄ peccatū mozt̄ale h̄ significatū nomie lingue male: malū eni culpe mozt̄alis ē ꝓtio boni diuini: qō ē infinitū: malū aūt pene sensibil̄ est ꝓtio boni creati: ꝓp̄ qō min⁹ hz de rōne mali. p Perseuerātia illi⁹. i. ligue male. q Nō pmanebit. s. diu i vita p̄nti: q̄ breuis ē. r Sz obtinebit vias iniustoz. descēdēdo ad tozmētū eternū. s Jn flāma sua ñ ꝓburet iustos. i. nō in flāmabit eos ad peccatū: sz iniq̄s tm̄: tō subdit̄: Et q̄ derelinquūt deū zc. t Et exardebit i illis. i. pfecte ardebit i inferno: ꝓp̄ qō diues epulo magi cruciabat i lingua: Luce. xvj. qz inē epulas pcedebat ad vba detractōis z blasphemie. v Sepi aures tuas. hic inducit ad euitādū detractiōez ex pte auditozis dicēs: Sepi aures tuas spinis. detractōes declinādo: z detractozes acrit̄ arguēdo. x Et ozi tuo faci. ostia. discreti silētij̄ vt loquar z taceas tpe ꝓpetēti. y Et seras auris⁹ tuis. ne intrēt ibi vba mala. z Aurū tuū zc. i. aurū tue sapie. a Et argētū. tue eloquētie. b Conflа. i. sic tēpoza z dispone: q⁹ taceas z loq̄ris ea q̄ sūt tacēda z dicēda: z cū debitis circūstātijs. c Et attēde. diligēter i verbis tuis. d Ne forte labar i lingua. q̄ cito labit̄ z deficit i loquēdo: eo q⁹ sita ē in lubzico. e Et cadas i ꝓspe. ini. insidi. tibi. s. demonū: vñ subdit̄: f Et sit casus tu⁹ insana. in mozt̄e. gehēne: a q̄ nulla ē redēptio. Capl̄m. XXIX.

Qui respicit illa: nō habebit requiē: nec habebit amicū i quo reqescat. Flagelli plaga liuozē facit: plaga aūt ligue cōminuet ossa. Multi ceciderūt in oze gladij̄: sed nō sic q̄si q̄ interierūt per linguā suā. Beatus q̄ tect⁹ est a lingua nequā: qui i ira cūdia illi⁹ nō trasiuit: et qui nō attraxit iugū illi⁹: z i vinculis ei⁹ nō est ligat⁹. Jugū eī illi⁹ iugū ferreū ē: z vinculū illi⁹ vinculū ereū ē. Moz illi⁹ moz neq̄ssima: et vtil⁹ poti⁹ infer⁹ q̄z illa. Perseuerātia illi⁹ nō ꝓmanebit: sed obtinebit vias iust oz. Jn flāmā sua ñ cōburet iustos Qui derelinquūt dñm: incident in illā: et exardebit i illis z nō extinguet: z īmittet in illos q̄si leo: z q̄si pard⁹ ledet illos. Sepi aures tuas spinis: z linguā nequaz noli audire: et ozi tuo facito ostia: et seras auribus tuis. Aurū tuū et argētū tuū conflā: z verbis tuis facito

Qui facit misericozdiā. Posq̄ auct⁹ induxit ad obseruatiōez amicitie: hic ꝓnter inducit ad opa misericozdie. Et diuidit̄ i duas ptes. Nā ꝓ⁹ ponit̄ hec iductio: secūdo cautele adhibitō: ibi Jnitiū vite. Pria in tres: nā ꝓmo inducit ad subueniēdū ꝓxio p accōmodatiōz: secūdo per elemosynē datiōz: ibi Multi. tertio p fideiussionē: ibi Vir bonus. Circa primū dicit̄: a Qui facit mise. fene. ꝓximo suo. i. accōmodat i sua necessitate. Frequēter eni in h⁹ libzo z i ꝓuerbijs salomonis accipit̄ fenerari ꝓ accōmodare vt supza dictū ē. Qñ nāq⁹ ꝓxim⁹ nō ē sic depaupatus: dn ꝓbabilit̄ appareat: q⁹ poterit restituere sibi subueniri oz p accōmodationē. b Et q̄ ꝓualet manu. i. in ptāte ad dandū largit̄. c Mādata seruat. nō solū accōmodando: sz etiā trib⁹ buēdo. d Et iterū redde ꝓxio. tu q̄ accepisti p accōmodatiōz. e Confirma vbū. q̄ ꝓmisisti sibi reddere p effectū. f Et in omi tpe iuenies qō tibi necessariū ē. Nā hoies libēter accōmodāt: illis q̄ bñ reddūt: sz qz plurimi ꝑiū faciūt: subdit̄: g Multi q̄si iuentiōz. rei vage: q̄ cōcedit occupāti: in quā nō cadit restitutio. h Estimauerunt fenus. i. rem accōmodatam: restituere nolentes ipam. i Et ꝓstiterunt molestiam: his qui se adiuuerunt. reddentes malum pro bono. k Donec accipiant osculantur manus. idest faciunt reuerentiam et pro missiones magnas illi a quo volunt aliq̄d accipere mutuo: vt extozquere possint. l Et in tempe redditionis. idest in q̄ sic accipiens promisit reddere. m Postulabit tempus. scz dilationis. n Et loquet verba tedij̄. idest verba tediosa accōmodanti. o Et murmurationū. dicēs q⁹ nimis aspere repetat debituz. p Et tempus causabit̄. dicens: q⁹ fuit nimis carū: vel aliquid h⁹ mōi ad retardandū solutionē debiti. q Solidi vix reddet dimidium. prima vice: cum tamen receperit simul magnam summā. r Et cōputabit illud quasi inuentionē. idest quasi non tenet ad restitutionē. s Sin autem. idest si non possit sic detinere quod est sibi accōmodatum. t Fraudabit illuz pecunia sua. falsam pecuniā pro vera sibi reddendo: vel debitū totaliter negādo. v Et possidebit illū inimicū grat⁹. accō-

modans habebit illū cui accōmodauit inimicū sine cā. a Et ꝓuicia ꝛ maledicta ꝛē. i. reddet accōmodāti mala ꝑ bonis. b Multi. Hic ꝓnter iducit ad subueniē-dū ꝓximo ꝑ elemosyne dationē: ꝛ cōtinuādo se ad prędicta dicit: Multi nō causa nequitie. i. duritie ad ꝓximū: c Nō fenerati sūt. i. dimiserūt accōmodare ꝓximo. d Sz fraudari gratis timuerūt. sic dictū est i pte imediate ꝓcedēti. e Uerūtamē sup hūilē aio. i. paupiorem debitorē. f Fortior esto. largitate. g Et ꝑ elemosyna. i. ꝑ debito qđ i tali casu i elemosynā ē ꝓuertendū. h Nō trahas illū. ad iudiciū: vt cōpellat reddē debitū. i Ꝓpter mādatū. scz dñi: qui mādauit vnicuiqz de ꝓximo suo ꝟsleuādo. k Assume paupem. ipm adiuuādo. l Per de pecuniā ꝓpter fratrē ꝛ amicū. cōsumēdo eā i necessitate eoꝝ: licz eni in hoc ꝓsumat: tn maius bonū ꝑ ea reddet. m Et nō abscōdas illaz ſb lapide. thesaurizando in terra: sed in celo ꝑ elemosyne dationē: ideo subdit: Pone the. tuū i ꝑce. alti. ꝛ pde. tibi magis q̄ aurū. et patz. n Cōclude elemosynā i corde pauperis. ipm desolatū ꝑ elemosynā tuā ꝓsolādo. o Et hec ꝑ te exorabit ab omi malo. s. te liberari a deo. p Elemosyna viri q̄si saccul' cū ipo. In sacculo reponunt ea q̄ in tpe necessitat' resumūtur: sic in morte q̄ deficiūt bona pn̄tis vite: subuenit meritū elemosyne: qz sic dicit Aug': Sola misericordia comes ē defuncto. q Et gratiā homis. i. gr̄az dei datā homi: r Quasi pupillā ꝓseruabit. in pn̄ti vita. s Et postea resurget. ꝑ repetitionē p̄mij i alia vita. t Et retribuet illis retributionē. i. faciet a deo retribui. v Unicuiqz i caput illoꝝ. qz ſm maiozitatez ꝛ minozitatē misericordie in p̄mio retribuet plus ꝛ min' vnicuiqz. x Sup scutū potētis. qđ ē armatura ad defendēdū. y Et sup lanceā. que ē armatura ad inuadēdū. z Aduersus inimicū tuū. s. diabolū. a Pugnabit. te ꝑtegēdo i eius tētatiōibus: ꝛ etiā ipm ꝑ victoriā repellēdo. b Uir bonus. Hic ꝓnter oñdit q̄liter subueniēdū sit ꝓximo ꝑ fideiussionē. nā ꝑ hoc aliqñ ꝓximus euadit damnū magnū: vel ꝓfusionē. Dicit igit: b Uir bonus fidē facit ꝓximo suo. ꝑ ipo i necessitate fideiubēdo. c Et q̄ pdidit. s. fidē erga ꝓximū. intantū diſcredēs ei q̄ nō vult fideiubere ꝑ ipo. d Cōfusionē dereliquet sibi. i. dimittet ꝓximū suū ꝓfundi. si aūt li sibi referat ad nolentē fideiubere: sic est sensus: Cōfusionē derelinq̄t sibi. i. peccatū i-curret: ꝑ qđ ꝓfundet coram deo: ꝛ etiā coram homib' ē sibi ꝟsibile ꝓximo i necessitate sic diffidere. Cōsequēter informat illū ꝑ q̄ fideiubet dicēs: e Gratiā fideiussoris ne obliuiscaris. sed cogita ò eī liberatiōe. f Dedit eni ꝑ te alaz suā. obligando ꝑ te illud qđ ē sibi necessariū ad vitā sustētandā: ꝛ qm̄ ingrati faciūt ꝓtrariū: subdit: g Repromissorē. i. fideiussorē. h Fugit pec. ꝛ imūdus. nolēs eū liberare. l Bona ꝓmissoris sibi ascribit peccatoz. dicēs q̄ fideiussor tenebat ei intātū vel b'mōi. k Et ingratus sensu. q̄ non recognoscit bona fideiussoris. l Derelinq̄t li. se. dimittēs fideiussorē suū tractari dure ab ipo creditore. m Uir repro. ò. ꝓxi. suo. i. fideiubet ꝑ eo. n Et cū pdiderit. s. ꝓximū ꝑ q̄ fideiussit. o Reuerentiā. i. verecundiā coram deo ꝛ hoib' ꝑ Dereliquet ab eo. scz fideiussor mō ꝑdicto: iō subdit: q Repmissio neqssima. q̄ ꝓximū ꝓmittebat fallacit liberare fideiussorē. r Multos ꝑdidit dilīgētes. i. ditātes. s Et ꝓmo. il. q̄si flu. marit. nā ꝑ h' icurrūt sepe fideiubētes tēpestates tribulatiōis. t Uiros po. gy. migra. fecit. nā ꝑ h' expellūt aliqñ de suis hēditatib' v Et vagati sī i gē. alienis. naz aliqñ fugiūt ò ira nē capiāt ꝛ icarcerēt ꝑ debit' illoꝝ ꝑ qb' fideiusserūt: ꝛ qz de' aliqñ dimittit hoiez talē icurrē tribulatiōz ꝑ pctis suis ꝓteritis: ſbdit: x Pctoz trasgre. mā. dñi ici. i ꝓmiſ. nequā. qđ fit ꝑ fideiussionē: in q̄ ꝓmittit se ꝑ alio ſoluē si deficiat. ꝛ dr: ꝓmissio nequā: q̄tū ex ea ꝓtigūt sibi mala. y Et q̄ conat multa agē. vltra possibilitatē suā. z Incidet i iudiciū. ad qđ trahit ꝓpr obligatōz fcāz: iō ſbdit: ꝛ Recupa ꝓxi. tuū ſm vtu. tuā. ſbueniēdo ei ꝑ fideiussiōez: ita tn̄ q̄ ꝑ hoc nō icurras dictā tribulationē: iō ſbdit: a Et attēde tibi ne icidas. i ꝑdicta mala: et sic ꝑz q̄ fideiussio n̄ ē leuis scz cū magno pondē faciēda. b Initiū vite. Hic ꝓnter circa misericordie opa ponit cautela: ꝛ maxie circa hospitalitatē nā ꝑ hospites fictos ꝛ malos multi recipiētes eos fuerūt defraudati. Igit ꝓmo inducit hoiem ad sic viuendū sobrie: q̄ non incurrat necessitatem diſcurrendi: ꝛ apud extraneos hospitari dicens: b Initium vite hominis aqua et panis. idest potus et cibus moderatus. Nam frequēter in scriptura nomine panis ꝛ aque intelligitur cibus et potus generaliter: vnde quarto. Regum. vj. Appone eis panem et aquam. et subditur: Et appositā est eis magna ciborum ꝓparatio. loquitur tamen hic scriptura de cibo et potu

illū inimicū grati: et ꝙuicia ꝛ maledicta reddet illi: ꝛ ꝑ honorē ꝛ bñficio reddet illi ꝙtumeliā. Multi nō causa neqtie nō fenerati sunt: sed fraudari grati timuerūt Uerūtamē sup humilē aio fortior esto: et ꝑ elemosyna nō trahas illū. Ꝓpter mandatū assume pauperē et ꝓpter inopiā eius ne dimittas eū vacuū. Perde pecuniā ꝓpter fratrē ꝛ amicū: et nō abscōdas illā sub lapide in pditionē. Pone thesaurū tuū in ꝑceptis altissimi: ꝛ ꝑderit tibi magis q̄z aurū. Cōclude elemosynā in corde pauperis: et hec ꝑ te exorabit ab omi malo. Elemosyna viri q̄si saccul' cū ipo: et gratiā hominis q̄asi pupillā ꝓseruabit: et postea resurget et retribuet illis retributioz ūni cuiqz in caput illoꝝ. Sup

simplici. a Et vestimētū. simplex ad necessitatē: ꝛ nō ad curiositatē. b Et dom⁹ ꝓtegēs turpitudinē. i. illa q̄ turpe esset facere in palā: licz nō sint mala: vt reddere debitum vxori ꝛ h⁹mōi. c Melior ē victus paupis. i. vict⁹ tenuis d Sub tegmīe asserū. i. in pua domo ꝓpria. e Quā epule splēdide i pegre. idest aliena pria. f Sine domicilio. ſ. ꝓ pprio. g Minimū ꝑ magno placeat tibi. i. illud modicū qđ habes i domo tua reputa magnū. h Et iperiū pegrinatōnis. i. euagatiōis per terrā. i Nō audies. Tales enī sic euagantes frequēter vocant trutani ꝛ ribaldi: et h⁹mōi: iō subdit. k Vita nequā hospitādi de domo in domū ꝑ talē euagatiōz ꝛ discursum. l Et vbi hospitabit. etiā alios ꝓ sua pecunia: sic viator ꝛ mercator i taberna. m Non fiducialit aget. dubitās ne i illa domo sint alii qui fures vel h⁹mōi. n Nec apiet os. nō audens de hoc loqui o Hospitabit. i domo aliena. p Et pascet ꝛ potabit ingratos. ſ. oīm domus et ei⁹ vxorē: mittēdo eis exeniū de cibis ꝛ potibus suis. q Et adhuc amara audiet. et q̄ sint illa subdit: r Transi hospes ꝛc. qz qñ supuenīūt alie psone potētiores: dicit sibi q̄ ō hospitio sibi ꝓuideat alibi: Et h⁹ ē qđ dicit: Trāsi hospes: de domo ista ad aliā. s Et ozna mēsam. i. ꝓparādo tibi cōmestionē. t Et q̄ in manu habes cibaceteros. exeniū mittēdo dño illi⁹ dom⁹ ꝛ ei⁹ vxori. Et licet hoc nō dicat sibi vbo: dicit tn̄ sibi facto: nā oportet eū facere i secūda domo sic i pma. v Exi. de domo mea x A facie honozis ꝛc. q̄si nō possem honorifice suscipe i domo mea illos q̄ supuenerūt: qui sūt amici mei notabiles ꝛ honorabiles psone nisi tu exires. y Hospitio factus es mihi frat. q. d. ex hoc q̄ intrasti hospitiū meū: nō es sic mihi ꝓiūctus familiaritate: q⁹ debeā ꝓpter te amicos meos potētiores recipe male. z Grauia hec homi habēti sensū. scz ad audiēdū ipa. a Correptio dom⁹. i. mutatō hospitij. b Et iperiū feneratoris. i. hospitis: q̄ dicit hic feneratori: quia vendit hospitibus res suas fm cursum cōmunem hospitū vltra iustum preciū. Capitulū. XXX.

QUi diligit filiū. Postq̄ auctor ostēdit q̄liter actiuus habere se debeat ad vxorē ꝛ primū: hic ꝑter ostēdit q̄liter hīe se debeat ad filiū. ſ. ipm tenēdo sb disciplina dicēs: a Qui diligit filiū suū. amore discreto. b Assiduat illi flagella. i. labores: ne per ocium tepescat aqua ꝛ panis ēt vestimētū ēt dom⁹ ꝓtegēs turpitudinē. Melior ē vict⁹ paupis sub tegmīe asserū: q̄z epule splēdide i pegre sine domicilio. Minimū ꝑ magno placeat tibi: ēt iperiū pegrinatōis nō audies. Vitā nequā hospitādi de domo i domū: ēt vbi hospitabit: nō fiducialit aget: nec apiet os. Hospitabit: ēt pascet ꝛ potabit ingratos: ēt adhuc amara audiet. Transi hospes: ēt ozna mēsam: ēt que i manu habes ciba ceteros exi ā facie honozis amicorū meoz: necessitudine domus mee: hospitio mihi factus es frater. Grauia hec homi habēti sensuz: correptio dom⁹ ēt iperiū feneratoris. La. XXX.

QUi diligit filiū suum assiduat illi flagella: ut letet in nouissimo suo: ēt nō palpet prōximoz ostia Qui docet filiū suū: laudabit in illo: ēt i medio domesticoz i illo gloriabit. Qui docet filiū suū i ꝯelū mittit inimicū: ꝛ in medio amicorū gloriabit i illo. Mozt⁹ tuus ē pat eius: ꝛ q̄si nō est mortu⁹. Simile enī reliqt sibi post se: in vita sua. Vidit ꝛ letat⁹ est in illo. In obitu suo nō est ꝓtristat⁹: nec cōfusus ē cora inimicis. Reliquit enī defensorē dom⁹ ꝓ inimicos: ꝛ amicis redden tē gratiā. Pro aiabus filiorū cōligabit vulnera sua: ēt sup oēm vocē turbabūt viscera ei⁹. Equus indomitus euadet durus: ēt filius remissus euadet precepſ. Lacta filiū: ꝛ pauentē te faciet lude cū eo: ꝛ contristabit te Nōn corrides illi nē ꝓdoleas: ēt i nouissimo obstupescent dētes tui. Nōn des illi potestatem in iuuētute: ēt ne despicias cogitat⁹ illius Curua ceruicē eius i iuuentute: ēt tūde latera eius dū infans est: nē forte induret ēt non credat tibi: ēt erit tibi dolor anime. Doce filiū tuum ꝛ operare in illo: nē i turpitudinē illi⁹ offendas. Melior ē paup san⁹ ꝛ fortis Benedicat pr̄ qui genuit eū. h Et i medio domestico i illo gloriabit. vides q⁹ hēat bonū successorē i domo. i Qui docet filiū suum. mō dco. k In ꝯelū. i. in iuidia q̄ tristat de bono alter⁹. l Mittit inimicū. q̄ de bono suo tristatur. m Mozt⁹ est pat illi⁹: ꝛ q̄si non ē mortu⁹. qz q̄dāmō remanet in filio nō solū in tpali hereditate: sed etiā i mozib⁹ ꝛ fide: sic pz lra vsq; ibi: n Pro aiabus filioz. i. pro ipis defendēdis i vita corpali: ꝛ spirituali q̄tum ad mozes. o Colligabit vulnera sua exponēdo se mortis piculis ꝓ salute filioz. p Et sup oēm vocē. familie plāgēti ipm q Turbabunt viscera ei⁹. p ꝓpassionē: ꝛ eos ꝓsolabit de infirmitate sua vl mozte imīnēte Et qm̄ opposita iuxta se posita magis eluceſcūt: sb dit de filio idisciplinato. r Equ⁹ indomit⁹ euadet durus. i. dure portās ꝛ piculose. s Et filius remissus. a disciplina. t Euadet p̄ceps. ad vicia. v Lacta filiū. adulatiōibus. x Et pauētē te faciet. ne forte pro suis maleficijs suspendat. y Lude cū eo. q̄si de pari. z Et ꝓtristabit te. postea te ꝓtēnendo. a Nō corrideas illi. de fatuitatib⁹ ei⁹ simul cū eo ridēdo. b Ne ꝓdoleas. cū postea p iustitiā publicā puniet. c Et in noui. stupe. dē. tui. p amaritudie cordis tui. d Non des illi po. i iuuētute. in q̄ oz subesse disciplie. e Et ne despi. co. illi⁹. i. nō solū vbera eū ꝓ fact⁹ mal: sz ēt ꝓ cogitatiōib⁹ nephādis cū tibi appuerit p aliq̄ signa qđ ō facili fit i iuuenib⁹ f Curua cer. ei⁹. ne p supbiā eleuet. g Et tūd. la. illi⁹. vgis: dū ifans ē: q̄ tē ē bn̄ corrigibil. h Ne forte induret. caput suū i malo. i Et nō cre. tibi. monita tua ꝓtēnēdo. k Et erit ti. do. aie. i. ptigēs vsq; ad ultima cordis. l Doce fi. tuū. vbis. m Et ope. i illo. bonis exemplis. n Ne i turpitudinē illi⁹. per defectū in moribus. o Offendas. disciplinā debitam omittendo. a Melior est. Postq̄ auctor ostēdit qualiter

actiuus habere se debeat ad vxorez: primũ: & plẽ. Hic ostẽdit vltimo q̃liter habere se debeat ad ppria psonã. Debet eni esse solicitus de bona sui corpis psistẽtia: ad agendũ que sunt statui suo necessaria: ita tñ q aie nõ rebellet &c. igit primo agit de primo: secũdo de secũdo ea° seq̃nti. Sciẽdũ tñ q iste diuisiões ñ sũt sic pcise q̃n in vna pte ponãt ali qua de ptinẽtibus ad aliã: & eõuer° & hoc ppter cõnexionẽ vtutũ put apparuit i pcedẽtib°: & i sequẽtib° apparebit. Igitur primo ppositũ icipit: secũdo icidẽs interponit: ibi Bona absc̃dita. tertio ad ppositum auctor reuertit: ibi Tristicia. Dicit igit circa p^m: a Melior est paup san° & for. viri. q̃ di. ibellicis. corpe q̃ bona nature p cellũt bonis fortune. b Et flagellat° malicia. i mẽte: Esa. xlviij. Nõ est pax impijs dic dñs. c Salus aie i sanctitate iusticie. Sic eni sal° corpis cõsistit in adequatiõe humoz: sic salus aie in adequatiõe morũ: qd maxie fit p iusticiã legalẽ: q includit omnẽ virtutem vt habet. v. eth. d Et melior est oim auro & argẽto quãto spũalia bona tpalibus p̃ferunt. e Et corpus validũ q̃ census imensus. qui est qd extrinsecũ ab hoie nã bona dispositio corpis ẽ itrinseca sibi. Ex q patz qd subdit: Non est cẽsus &c. f Et nõ est oblectamẽtum sup cordis gaudiũ. qd patet ex hoc q homies boni sustinẽt maximos dolores i corpe: vt pseruẽt gaudiũ psci entie de bono virtutis in mẽte. g Melior est mors q̃ vita amara. talis eni vita ẽ miserijs m'tis subiecta: que sustinent cũ ipatiẽtia: tali nãq homi magis expedit breuis vita q̃ longa: qz p vite lõgitudinẽ cumularent eius peccata: iõ subdit: h Et requies eterna. corpis in sepulchro. Et accipit hic eternũ large fm durationẽ pslentis vite. i Quã lãguor. aie & corpis mõ dicto. k Perseuerãs. vsq ad mortẽ. l Bona absc̃dita. Hic inipõit incidẽs de talẽto homi credito ad m'tiplicãdũ: cuius negligẽtia imputat sibi ad peccatũ: iõ dicit: l Bona absc̃dita in ore clauso. i. scia in homie pigro ad docendũ. m Quasi appositiões epularz circũpositẽ sepulchro. qz nihil pficiũt sepultis: vtitur tñ hic hoc exemplo: qz gẽtiles antiq̃tus hoc circa ppinquorz suorz tumulos faciebãt. n Quid pderit libatio idolo. q̃si diceret nihil: cũ careat omi sensu. o Sic q effugat a dño. cui scz talentũ i eius morte auferẽ a dño: & effugat de viuẽtiũ psortio. p Et portãs mercedes iniq̃tatis. idest demerita omissiõis. q Videns oculis. negligẽtiam suã pteritã: nã pena oculos ei° aperit: q̃s ante culpa claudebat. r Et igemiscẽs. de omissiõe multiplicatõnis talenti. s Sicut spado &c. q nõ põt generare corpaliter: sic nec iste spũaliter p doctrinã. t Tristiciã. Hic ad ppositũ reuertit monẽs vitare tristiciã: q̃ bone psistẽtie corpis aduersat dicẽs: Tristiciã. irratõnabilẽ. v Nõ des aie tue. Talis eni tristicia nõ solum nocet corpi: sz etiã aie. x Et nõ affligas temetipm in psilio tuo. sic faciũt illi q p tristiciã despantes interimũt semetipos. y Jocũditas cordis. bñ ordinata. z Hec ẽ vita homis. i. hũane vite pseruatiua. a Et thesaur° &c. iũgat sic lra. Et thesaur° sanctitatis sine defectõe. supple ẽ: Nã gra sanctificãs nunq̃ deficit homi: sz hõ aliq̃n deficit gre dei. b Et exultatio viri ẽ lõgeuitas. i. eius causa: qz sic tristicia est passio mortificatiua: sic letícia ẽ dispositio viuificatiua: secũdo rhetorice: iõ subdit: c Miserere aie tue placens deo. a tristicia seculi q̃ mortẽ opat p̃cauẽdo. d Et cõgrega cor tuũ in sanctitate eius. sensus exteriores

tuo. Jocũditas cordis hec est vita homis: & thesaur° sine defectiõe sanctitatis: & exultatio viri est lõgeuitas. Miserere aie tue placens deo: & cõtine: & pgrega cor tuũ i sanctitate eius: et tristiciã lõge expelle a te. Multos eni occidit tristicia: & ñ est vtilitas i illa. Zelus & ira cũdia minuẽt dies: & ante tpus senectã adducet cogitatus. Splẽdidũ cor: bonũ in epulis est: epule enim illius diligenter fiunt.

Capim. xxxi.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes: & cogitatus illius auferet somnum. Lõgitatus prescientie auertit sensum: & infirmitas grauis sobriam facit aiam. Labozauit dines

viribus: q̃z dines ibecillis & flagellat° malicia. Salus aie i sanctitate iusticie: & melior est omi auro & argẽto: & corp° validũ q̃z census imẽsus. Nõ est cẽsus sup cẽsum salutis corpis: & nõ est oblectamẽtum sup cordis gaudiũ. Melior est mors q̃z vita amara: & reqes eterna q̃z lãguor perseuerãs. Bona absc̃dita i ore clauso: quasi appositiões epularz circũpositẽ sepulchro. Quid pderit libatio idolo nec ei mãducabit nec adorabit. Sic q effugat a dño & portãs mercedes iniqtatis. Videns oculis & ingemiscens: sicut spado cõplectẽs virginẽ & suspirãs. Tristiciaz nõn des aie tue: & ñ affligas temetipm in psilio

diligẽter custodiẽdo: ne p eos aliq̃d itret qd̃ sit p̃riũ sanctitati. Letera patẽt ex dictis vsq ibi: e Zelus. i. iuidia q̃ est tristicia de bono alteri°: f Et iracũdia minuẽt dies. qz corrodũt cor a q̃ pcedit vita. g Et añ tpus. detimiatũ a natura: h Senectã adducẽt cogitat°. dist̃orquẽtes aiam circa curã tpaliũ. i Splẽdidũ cor. i. letũ & largum. k Bonũ i epulis. supple ẽ q̃s dat paupib° & psonis honestis. l Epule eni illi° diligẽter fiũt. i. mũde ac splendide ppant predictis personis. Capitulũ. xxxi.

Vigilia honestati tabefaciet carnes. Postq̃ induxit ad diligẽtiã circa bonã psistẽtiã corpis: hic p̃nter inducit ad ei° moderãtiã p quã corp° remanet subdit̃ legi: qd̃ maxie fit p debitã sobrietatẽ. Circa quã primo ponit breuiẽ itentũ: secũdo diffusi°: psequit̃ ppositũ: ibi Super mẽsã. Pria i duas ptes. s. in ptẽ pncipalẽ & incidẽtalẽ: q̃ icipit: ibi Labozauit dines. Circa p^m dic: a Vigilia honestati. s. in ozone & sacre scripture lectiõe. b Tabefaciet carnes. i. repmet eas a carnalibus vicijs: Hiero° ad rusticũ monachũ: Ama sanctaz scripturaz studia: & carnis vicia nõ amabis. c Et cogitat° illi° aufert somnũ. pigritie aie & corpis. d Logitat° pscie. s. diuie q̃ de° oia videt apte. e Auertit sensũ. ab omi malo: Boeti°. v. de psolatiõe. O viri magna idicta vobis ẽ necessitas pbitat: si dissimlare ñ vultis: qm̃ cũcta agit añ oculos iudicis cũcta cernẽtis. f Et infir. gra. sobri. fa. aiaz. naz q̃diu durat aufert appetitũ cõmedẽdi. Et i qualescẽtia oportet q̃ hõ sobrie viuat: ne reciduũ incurrat: et sic p talẽ psuetudinẽ disponit̃ ad sobrietatẽ. g Labozauit. Hec est ps incidentalis in qua tractatur de vita diuitis: & q̃ diuites solent laute viuere: sicut

dicit: Luc. xvj. de diuite qui epulabat quotidie splẽdide: et ex occasiõe diuitis tractat de paupe. Mod' est eni hui' auctoris simul tractare de oppositi: vt patz p̃ dicta. Sic igit ꝓcedit: qz ꝑmo tractat ò diuite ⁊ paupe bono ⁊ malo: secũdo singularit de diuite bono: ibi Beat' diues. Circa p'm dic:

a Laborauit diues scz bon'. b In cõgregatõe substãtie. ad viuẽdũ ꝑm statũ suũ honeste: ⁊ ad agendũ opa misericordie. c Et i requie sua replebit bonis. i. in senecta q̃ est tp̃us quietis a labozib'. Uel in requie sua. i. i mozte: in q̃ recipiet eterna bona p tpalib'. d Laborauit paup. in expendẽdo fatu'. e In diminutiõe vicit. qz pl' expẽdit q̃ lucrat. f Et i fine inops fit. qz nõ põt laborare sicut ꝓus. Uel in fine. i. in mozte: qz fit vacu' bonis spũalib': ⁊ qz cõmẽdauit diuitem: ne credat q̃ ois diues sit bonus: oñdit p̃riũ di.

g Qui auz diligit. imoderate: h Nõ iustificabit. Nam frequẽter acq̃rit iniuste: ⁊ custodit impie. i Et q̃ insequit ꝓsũptiõnẽ. bonoz tpaliũ p ꝓdigalitatẽ. k Replebit ex ea. s. idigẽtia ꝓpter q̃ mediũ ẽ tenendũ. Naz liberalitas tenet mediũ inr̃ p digalitatẽ et auariciã

in cõgregatiõe sube: ẽt in requie sua replebit bonis suis. Laborauit paup i diminũtiõe victus: ẽt i fine inops fit. Q̃ui aurum diligit nõn iustificabit: ẽt q̃ insequit ꝓsumptionẽ rẽplebit ex ea. Multi dati sũt i auri casus ẽt facta ẽ in specie ipius p̃r dicto illoz. Lignũm offensiõis ẽ aurũ sacrificatiũ: vẽ illis q̃ sectant illud: ⁊ ois i' prudẽs depiet in illo. Bẽatus diues q̃ui iuent' ẽ sine macula: ẽt q̃ post aurũ non abijt: nec sperauit i pecunia ⁊ thesauris. Q̃uis est hic ⁊ laudabim' eũ: Fecit eni mirabilia i vita sua. Q̃uis p'batus ẽ i illo: ẽt ꝓfectus iuẽtus est: ẽt erit illi gloria eterna. Q̃ui potuit trãsgredi ẽt nõ est trãsgressus: ⁊ facere mala ⁊ nõ fecit. Jdẽo stabilita sunt bona illi' i dño: ẽt elemosynas illi' enarrabit ois eccl̃ia sanctoz. Sup̃a mẽsam magnã sedisti: non

apias sup illã faucẽ tuã poz Nõn dicas si multa sunt: q̃ sup illã sunt. Mẽmẽto q̃m mal' ẽ ocul' nequã. Nequs oculo qd creatũ est: Jdeo ab omi facie sua lachryma bit: cuiz videit. Nẽ extẽdas manũ tuã poz: ẽt iuidia cõtaminat' erubescas. Nẽ cõ primari i cõuiuio vino. Jn tellige q̃ sunt ꝓximi tui ex teipso. Utere q̃si hõ frugi bis q̃ũe tibi apponũt: vt si cuz mãducas multũ: ò dio habear'. Cessa p̃ior cãusa disciplie: ⁊ noli nimi' eẽ ne forte offendas: ⁊ si i medio multoz sedisti: poz illis ne extẽdas manũ tuã: nec poz poscas bibere. Quã sufficiens est homi erudito vinũ exiguũ: ẽt in dormiẽdo nõ laborabis ab illo ⁊ nõ sentiens dolorem. Uigiliã ẽt cholera: ẽt toztura ũiro ifrunito: sõmnus sanitatis in homine parco. Dormiet vsq̃ mane: ẽt anima illius

Matth. xxv. Uenite bñdicti patris mei ⁊c. Et subdit: Esuriui et dedistis mihi manducare. c Qui potuit trãsgredi. Nã diuitie dãt opportunitatẽ et occasiõz malefaciẽdi. d Et nõ ẽ trãsgressus. p stabilitatẽ volũtatis eius i bono. e Jdeo sta. sunt bo. il. in dño. Nam ꝑ tẽpalibus recepit eña. f Et elemo. illi' enarois ec. sanctoz. ad informatõem aliozũ. g Supra mẽsaz. hic reuertit ad ꝓpositũ tractãs diffusi' de sobzietate. Et primo circa cibuz et potũ generaliter. secundo circa potũ spẽalit: ibi Diligentes in vino. Prima i duas: qz prio fac ꝓpositũ. secundo remediũ dat ꝓtra excessũ: ibi Et si coactus. Circa primũ dic.

g Supra mensã magnã sedisti ⁊c. i. cũ vocat' fueris ad mensã magne psone nõ inci pias primo comedere. h Non dicas ⁊c. i. nõ queras de ferculoruz multitudine sz accipe q̃ tibi appo nit i gratitudine. i Memento q̃ niã malus ẽ ocul' nequã. q̃ maioz ẽ q̃ vẽter: qz frequẽter pl' cupit q̃ vẽter recipe possit. k Ab omi facie sua lachrymabit. idest grauit portabit. l Cũ videit. paucitatẽ ferculoz vl qz nõ sũt ꝑm suã ꝓcupiam. m Ne extẽdas manũ tuã poz. ad cibũ ⁊ potũ. n Et iuidia. i. ipoperio alicui' tibi inuidẽt. o Cõtaminat'. i. de gulositate notat'. p Erubescas. cozã epulãtib'. q Ne ꝓmaris i ꝓuinio vino. vltra mẽsurã accipiẽdo. r Intelli ge q̃ sũt ꝓximi tui. i. q̃li sẽtit ꝓxim' tu' de se effundẽtib' sup vinũ. s Ex teipso. i. sic tu ebriosos aliq̃n ꝓtempsisti. t Utere q̃si hõ frugi. i. cũ discretiõe et tpate. Est eniz frugi nomẽ cõis generi ⁊ indeclinabile: ⁊ signat idẽ qd tẽpat' et modest'. v Bis q̃ tibi apponũt. et modũ debitũ nõ excedas. x Odio habear'. sic gulosus canis y Cessa poz. i. sic dictũ ẽ. q̃ nõ debes ꝑm' comedẽ. silr nec debes vltim' ꝓtiuare. z Cã disciplie. i. vt appareas disciplinat' ⁊ moderat'. Leia patẽt ex dictis vsq̃ ibi: ⁊ Et i doz. nõ la. ab illo. vinũ ei potatũ excessiue impedit op' nãe: ⁊ silr excess' cibi: ió sbdit: a Uigilia. i. ꝓuatio soni suauis ⁊ q̃etis. b Et cholera. i. pectoze ⁊ gutture. c Et toztura. i. tozsiões vẽtr. d Uiro ifrunito. i. gulo se sup cibũ ⁊ potũ effuso. e Sõnus sa. i ho. pco. qz nã ñ grauat i digerẽdo. f Dormiet vs. ma. i. pacifice ⁊ q̃te g Et aia il. cũ ꝑ. dele. Nã ex idigestiõe ñ grauabit.

a Et si coactus. hic docet qdaz remediū ptra cibi ꝛ pot⁹ excessum dicēs: Et si coactus fueris in edēdo cē. sic fit in aliquib⁹ terris more barbarico vbi homies iuitāt ꝓ mēsales suos ad ꝓmedendū ꝛ bibēdū vltra mēsurā ꝛ modū. b Surge e medio ꝛ vome. extra societatē illā ne forte nimis int illos sedendo tibi ptigat talis passio ꝛ cū h⁹ corpis mala dispositio. c Audi me fili. dili gēter ꝛ attēte. o Et nō spernas me .i. doctrinā meā. e Et in nouissimo inuenies vba mea fuisse vera. f In oibus opib⁹ tuis esto velox. Scōm enīz phm libro eth. Cōsiliari debem⁹ morose sed exequi velociē bene ꝓsiliata. g Et ois infirmitas .i. defect⁹ opis. h Nō occurret tibi q̄ frequēr supuenit qñ differt executō boni ꝓsilij: vñ poeta: Nocuit differre patis. i Splēdidū i panib⁹ bñdicēt labia multorū. sibi bona ipecantiū ꝓ sua liberalitate ꝛ misericordia. k Et testimoniū vitatis illi⁹. s. veritat⁹ vite l Fidele. i. verax m In neglissimo pane. i. nequiē acquisito et male dato. o Murmurabit ciuitas. q̄ in h⁹ grauat. p Diligētes. hic spēaliter agit de sobrietate circa potū oi. Diligētes i vino. q̄rēdo ꝛ potādo. q Noli ꝓuocare ad bibendū. nam sine hoc sūt ad hoc nimis ꝓni. Uel: Noli ꝓuocare. ad iracūdiā: qz cito ꝓuocant ad hōicidiū: iō subdit: Multos eni cē. r Ignis ꝓbat ferrū ouz. ipm mollificando. s Sic vinū corda supboz arguet cē. totaliē eos sopiēdo ꝛ deiciēdo: sic ꝓz de holoferne: Judith. xiij. t Equa vita hoib⁹. i. vita i eqlitate humorū seruata. v Uinū i sobrieate. supple potatū. x Que ē vita. hūana. y Que minuit vino. q̄si diceret ñ ē vita hūana: sz porcina ꝛ bestialis: z Quid defraudat vitā: mors. Nā mors nature defraudat vitam nature: mors culpe vitam gratie: mors gehenne vitam glie. a Uinū in iocūditatē. moderata rōne b Creatū ē. Nā letificat cor hois: ps. ciij. c Exultatio aie ꝛ corpis. i. appetit⁹ sensitiui ꝛ itellectiui. d Uinū moderate potatū. qz ꝓfert vtuti mētis: ꝛ sanitati corpis: iō subdit: Sanitas est cē. e Uinū multū potatū. i. in magna quātitate: vel multa fortitudine: f Irritationē. i. euacuationē sensus: g Et irā. i. appetitū vidicte: h Et ruinas multas facit. corpales ꝛ spūales. Ex dictis patet qō sequit vsq; ibi: i In cōuiuio vini nō arguas ꝓximū. i. qñ ē bñ potatus: tūc eni nō est correctiōis susceptiu⁹. k Et nō despi. eū i iocū. illi⁹. i. i ebrietate sua eadē rōne. l Uerba i properij nō dicas illi. nā insurget ꝫ te. m Et non ꝑmas illū i repetēdo. s. debitum aspere: qz exasperaret ꝫ te: ꝛ redderet tibi malū ꝓ bono cē

cū ipo delectabit. Et si cōactus fuerī in edendo multū surgē e medio ꝛ vome: ꝛ refrigerabit te: ꝛ nō adduces corpi tuo infirmitatē. Audi me fili ēt nō spernas me: ēt i nouissimo inuenies verba mea. In oibus opib⁹ tuis esto velox: ēt ois infirmitas nō occurret tibi. Splēdidū i panib⁹ bñdicent labia multoꝝ: ēt testimoniū veritatis illi⁹ fidēle. In nēglissimo pane murmurabit ciuitas: ēt testimoniuz nequitie illi⁹ verū ē. Diligētes i vino: nō li ꝓuocare: multos eni exterminauit vinū. Ignis ꝓbat ferrū durū: sic vinū corda superboꝝ arguet in ebrietate potatū. Equa vita homib⁹ vinū i sobrietate: si bibas illud moderate: eris sobrius Que est vita que minuit vino? Quid defraudat vitā? Mors. Uinuz i iocūditatē creatū ē: ꝛ nō i ebrietatē ab initio. Exultatio aie ꝛ cordis vinuz moderate potatū. Sanitas est aie ꝛ corpis: sobrius pot⁹. Uinuz multuz potatū: irritationē ēt iraz ēt ruinas multas facit. Amaritudo aie: vinū multū potatū. Ebrietati aiositas ipuden offensio. minoraz virtutem ꝛ faciēs vulnera. In cōuiuio vini nō arguas ꝓximū: ēt nō despicias eū in iocūditate illi⁹ Uerba ipropery nō dicas illi: ēt nō premas illū in repetēdo.

Caplm. XXXII.

Rectōrem te posuerūt noli extollī: esto i illis q̄si vn⁹ ex ipis. Cūrā illoꝝ habe: ēt sic ꝓsidera: ēt oi cura tua explicita rēcūbe: ut leteris ꝓpter illos: ēt ornamentū gratie accipias coronam: ꝛ dignationem cōsequaris corrogatōis. Lo quere maior natu: decet enim te. Primum verbum diligenti scientiā: ēt nō ipedias musicā. Ubi auditus non est: non effundas sermonem: ēt importune noli

Caplm. XXXII.

Rectōrem te posuerūt noli extollī. ex honore tibi ipenso sz magis hūiliari saluo tñ honore officij. b Cura illoꝝ habe. sic ꝑ bon⁹ sue familie. c Et sic cōsidera que sunt subditis vtilia. d Et omni cura tua explicita. q̄tum ad officiū tuuz spectat. e Recūbe. recreationē tuā accipiēdo modeste. f Ut leteris ꝓpter illos. i. ꝓpter illoꝝ bonā dispositionē: ꝓfect⁹ eni subditoꝝ est gloria ꝓlatoꝝ. g Et ornamētū grē accipias coronā. s. glorie: q̄ est gratia ꝓsūmata: ꝛ p ꝑs gratie ornamentū. h Et dignatiōz ꝓsequaris corrogatiōis. i. cōgregatiōis p te bñ dispositē: vñ versus de ꝓpositi hui⁹ verbi rogo. Si rogat addideris cō: ꝓgregat: e dat: in infert: De minuit: sub substituit: ꝓ ꝓtrahit: int Querit: ꝑ supat: ab destruit: atq; supbit. i Loquere maior natu. i. tu ꝓlate: qui debes esse maturus morib⁹: ꝛ sic senex venerabili senectute vt habet sapie. iiij. Etas senectus vita imaculata. k Decet eni te ꝑmū. i. ꝓncipaliē. l Uerbū diligēti sciaz. i. verbū dei q̄ diligit scientes ꝛ sciaz. m Et non ipedias musicā. i. ꝓsonātiā vbi ad vitā: qz cui⁹ vita despicit: restat vt ei⁹ ꝓdicatio ꝓtemnat: Greg⁹ homel. xxxvij. et sic accipit hic musica methaphorice. ꝛ qz doctrina bona ꝓpt malicia auditoꝝ ē di mittēda: sbdit. n Ubi audit⁹ nō ē. nō effūdas ꝓmonē. qz magis ēt vbi dei ꝓtēpt⁹ q̄ ꝓfect⁹ o Et ipoz. no. extol. sapia

tua. arroganter te iactādo de ipa. a Hēmula carbūculi ⁊c̄. i. sic in corpalib⁹ gēma optime piūgit auro i ornamēto b Et ꝓpatio musicoꝝ i cōuiuio. i. sic ē melodia i cōuiuio qz sic cibus reficit corp⁹: ita melodia sensus. c Sic in fabricatiōe ⁊c̄. Repetitio ē pdicte sentētie. Et ē sensus: ꝙ sicut ista gratiose ꝓiūgunt sic bona vita ⁊ sana doctria i doctore vel plato. d Audi tacens. Hic pñt instruit subdit⁹. Et primo ad audiēdū reuerēt doctrinā doctoris ⁊ pla ti dicens: d Audi tacēs. nō garrulās nec cōtradicens: e Et ꝑ reue. acce. tibi bo. gra. dei scz et bonum. f Adolescēs loqre i tua cā. nō in aliena. g Uix. i. tarde. g Cū nece fuēit. ⁊ ñ añ h Si bis interroga tus fueris hēat ⁊c̄. i. tunc incipias rndere. i Jn multis esto q̄si insci⁹. i. non loquēs. k Et audi tacēs sil⁹ et q̄rēs. ad mel⁹ intelligē dū. Sicut enī legit de xp̄o cū eēt annoꝝ. xij Luc. ij. Jnuenerunt il lū in templo i medio doctoꝝ audiētē illos et interrogantē: nō tñ interrogabat. vt per hoc mel⁹ intelligeret qz ab instāti ꝙceptōis aia xp̄i fuit repleta oi bus sciētijs et vtutib⁹ scz vt iuuenib⁹ exēplū querendi daret. et vt assistentes magis intelligerent. l Et vbi sunt senes non multum loquarts. i. si oportet te loqui: breuiter te expedias m Añ grandinē pibit corruscatio. sic videm⁹ freqnt accidē ꝙ i tonitruo aliqñ cadit grādo: et p⁹ sonitū tonitrui ꝑcedit corruscatio. n Et añ ve. q̄ ꝑcedit ex reuerētia. o Preibit gra. dina: q̄ ē pncipiū illi⁹ reuerētie. o Et ꝑ reuerentia accedet tibi bona gra: gra enīz sicut et charitas meret augeri vt aucta mereat ⁊ pfici: igit gra i minori gradu ꝑcedit actū meritoriū reuerētie: ⁊ illū actū seqt gra i gradu maiori. p Et hora. Secūdo subdit⁹ instruit de diligentia circa seipm cū dr: Et hora surgēdi. de lecto. q Nō te tristes. i. nō ꝓtrahas moza i ꝓpēsiōe alias ꝓpositiōe capillorꝝ: vel h⁹ mōi: sic faciūt mulieres: vñ dicit poeta: Sint ꝑcul a nobis iuuences: vt femia cōpti. r Przecurre aūt ꝓr i domū tuā. recurrēdo ad ꝑpriā psciaz. s Et illic aduocare. q̄si respon sur⁹ de facti tuis coza sūmo iudice. t Et sic il. lude. i. rñsi one facta ꝑ hoc ꝙ nō es pscius de mortali culpa: lude cū sapiētia bonis meditatiōib⁹: q̄ sunt delectabiles. v Et age ꝙceptiōes tuas. i. bonū ꝓpositū ibidē ꝙceptū deduc ad effectū. x Et nō i delicti ⁊ vbo supbo. occupes te: ⁊ qm̄ ista ꝑcedūt de gra dei: subdit: y Sup his omi. bñdi. dñm q fe. te. tanq̄ de bñficijs ei⁹ grat⁹: ⁊ qz debz hō sp tēdere ad ꝑfectū: sequit: z Qui timet deuz excipiet doctrinā ei⁹. qz timor dñi ꝓncipiū ē sapie: vt dictū ē supra ca. j. a Et qui vigilauerint ad illū. orādo ⁊ legēdo. b Jnueniēt bñdictionē illi⁹. gratie in pñti ⁊ glie i futuro. c Qui q̄rit legē. hūiliter a scientib⁹ ipm. d Replebit ab ea. noticia sancta q̄ nō inflat scz edificat. e Et qui insidiose agit. q̄rēs cape doctorē i vbo: sic pharisei faciebāt xp̄o.

extolli in sapia tua. Hēmūla carbūculi in ornamento auri: et ꝓpatio musicoꝝ in cōuiuio vini. Sicut i fabricatione auri signū est smaragdi: sic numer⁹ musicorū in iocūdo ⁊ moderato vino. Audi tacēs: et ꝑ reuerētia accedet tibi bona gra Adolescēs loquē i tua cau sa. tuix cū necesse fuerit. Si bis interrogat⁹ fuer⁹: habeat caput rñsuz tuū. Jn multis esto q̄si insci⁹: ⁊ audi tacens simul ⁊ querēs. Jn medio magnatoꝝ loqui non psumas: et vbi sūt senes ñ mul tū loq̄ris. Antē grādinē pibit corruscatio: et ante vere cūdia pibit gra: et ꝑ reuerē tia accedet tibi bona gra. Et hora surgēdi nōn te tri stes. Przecurre aūt ꝓr in domū tuā: et illic aduocare et sic illic lude: et age ꝙcepti ones tuas: et nō in delictis ⁊ vbo supbo. Sup his oi bus bñdicito dñz q fecit te ⁊ iebriantē te ab oibus bo nis suis. Qui timet deū ex cipiet doctrinā ei⁹: et qui vi gilauerint ad illū iuenient bñdictionē illius. Qui que rit legē rēplebit ab ea: et q insidiose agit scādalizabit ab ea. Qui timēt deū inue niēt iudiciū iustum: et iusti cias q̄si lumē accēdent. Peccator hō vitabit cor reptionem. et scom voluntatem suā inueniet cōparatiōnem. Uir cōsilij nōn di sperdet intelligentiā: alien⁹ et superbus nōn ptimescet timorē. Etiā pōstq̄z fecit cū eo sine ꝓsilio: et suis sfecta tōib⁹ arguet. Fili sine ꝓsilio nihil facias: ⁊ p⁹ factū non penitebis. Jn viā ruine nō eas: et ñ offendes i lapides nec credas te vie laboriose ne ponas aie tue scandalū. Et ā filijs tuis caue: et a domestici tuis attēnd. Jn omi rū dei ꝓminatiōz. t Etiā postq̄ fecit cū eo. i. cū timore diuino. s. aliqd boni: alien⁹ enī a deo ⁊ supbus i periculo mortis posit⁹: aliqñ facit aliqd boni de genere ex illo timore. v Sine ꝓsilio. i. sine habitu mētis: nam facit ex passiōe timoris trāseūtis: iō sb̄dit: x Et suis insectatōibus arguet. qz timore trāseūte: ad ꝓsuetudinē pstinā malā reuertet: ⁊ sic arguēd⁹ efficit. y Fili sine ꝓsilio. Postq̄ egit de actiōe plati: hic ꝓnter agit de mō agēdi: qui debet esse ꝑ ꝓsiliū bonū. Uñ pncipes quātūcūq̄ sapiētes: ⁊ plati quātūcūq̄ l⁹ati: debēt hz̄e secum aliquos sapiētes: cū quibus ꝑferāt de agendis: ideo subdit: Fili sine consilio ⁊c̄. debēt etiā vitare piculosa: ideo subdit: z Jn via ruine nō eas. i. occasionib⁹ peccandi nō te exponas. a Et nō offendes i lapides. i. graviter nō peccabis. s. mortaliter. Nā talis sic offendēs in lapides graviter ledit: secus est de pecato venīali: quod non cuitat totaliter in vita pnti. b Nec credas te vie laboriose. confidēs de tuo ingenio: ipm altioz⁹ te applicādo: quoꝝ inquisitio ē inutilis ⁊ laborios a: ⁊ frequēter noxia: ideo subdit: c Ne ponas aie tue scandalū. qz frequēter ꝑ talē inquisitionē hō cadit i errorē. d Et a filijs tuis caue. ne illoꝝ amore tractus: acq̄ras male bona alteri⁹. e Et a domestici tuis. i. seruis. f Attēde. vt nō tractent infidelit bona tua. g Jn omni

f Scādaliz̄abit ab ea. tales eiz in sidie sūt sibi causa ruie. g Qui timēt deuz. timore filiali. h Jnueniēt iudiciū iustū. i. ꝑmiū recipient in iudicio. i Et iustitias. i. opa iustitie. k Quasi lumē accendēt. alios in viā iustitie dirigendo. l Peccator homo: idest obstinat⁹ in pctō. m Uitabit corruptiōez. tā q̄ sibi abominabilē. n Et scom volū. su. ma. iue. ꝓpatōez. i. aliquē sibi silez vel peiorē: ipm allegādo ad sui excusatiōz ⁊ defensionē. o Uir ꝓsilij. i. acq̄escēs ꝓsilio bono. p Nō dispdet intelligētiā. ꝓsilij sibi dati: sed ponet ad executionē. q Alien⁹. a deo. r Et supbus. ptemnēs ꝓsiliū alteri⁹. s Nō ptimesc timorē. i. flagellorū dei ꝓminatiōz. t Etiā postq̄ fecit cū eo. i. cū timore diuino. s. aliqd boni: alien⁹ enī a deo ⁊ supbus i periculo mortis posit⁹: aliqñ facit aliqd boni de genere ex illo timore. v Sine ꝓsilio. i. sine habitu mētis: nam facit ex passiōe timoris trāseūtis: iō sb̄dit: x Et suis insectatōibus arguet. qz timore trāseūte: ad ꝓsuetudinē pstinā malā reuertet: ⁊ sic arguēd⁹ efficit. y Fili sine ꝓsilio. Postq̄ egit de actiōe plati: hic ꝓnter agit de mō agēdi: qui debet esse ꝑ ꝓsiliū bonū. Uñ pncipes quātūcūq̄ sapiētes: ⁊ plati quātūcūq̄ l⁹ati: debēt hz̄e secum aliquos sapiētes: cū quibus ꝑferāt de agendis: ideo subdit: Fili sine consilio ⁊c̄. debēt etiā vitare piculosa: ideo subdit: z Jn via ruine nō eas. i. occasionib⁹ peccandi nō te exponas. a Et nō offendes i lapides. i. graviter nō peccabis. s. mortaliter. Nā talis sic offendēs in lapides graviter ledit: secus est de pecato venīali: quod non cuitat totaliter in vita pnti. b Nec credas te vie laboriose. confidēs de tuo ingenio: ipm altioz⁹ te applicādo: quoꝝ inquisitio ē inutilis ⁊ laborios a: ⁊ frequēter noxia: ideo subdit: c Ne ponas aie tue scandalū. qz frequēter ꝑ talē inquisitionē hō cadit i errorē. d Et a filijs tuis caue. ne illoꝝ amore tractus: acq̄ras male bona alteri⁹. e Et a domestici tuis. i. seruis. f Attēde. vt nō tractent infidelit bona tua. g Jn omni

opere tuo crede. i. fidei fundamētū ſuppone: ſine q̄ nul' luz opus deo placet: heb. xj. Sine fide impoſſibile ē pla cere deo. b Ex fide aīe tue. i. cozdis tui ⁊ nō tm̄ oris Ro. x. Cozde creditᵗ ad iuſticiā: oze aūt ꝓfeſſio fit ad ſa lutē. i Hec ē.n. ꝓſeruatio mādatoz̄. ſ. fides operās p dilectōem. k Qui credit deo. fide formata cha ritate l Atten dit mandatis. ne tranſgrediat ea. m Et q̄ ꝓfidit in illo. p ſpem fir mā: que eſt certa expectatio future beatitudis ex gr̄a ⁊ meritis, puenieᵭ n Nō mioraᵗ e' rit. i. ñ ōficiet a p̄mio expectato.

opere tuo crede ex fide aie tue: hec ē.n. ꝓſeruatio man datoz̄. Qui credit deo ātt̄ dit mādatis: et qui ꝓfidit in illo nō minoraᵗ erit.

.XXXIII. Jmēti deū ñ oc current mala nec. Poſtq̄ actum eſt de actiōe plati in pace: hic ꝓſequēter agit de ea i tri bulatōe: ⁊ p̄mo i tribulatōe ab ex traneis: 2° ab itra neis: ibi Et ego. Prima i tres: qz p̄mo ponit in tri bulatōe ꝓſtantia boni plati: 2° per oppoſitū vt ꝓpoſitū magis appareat iconſtantia mali: ibi Precordia fatui. 3° ſolutio ꝓſurgentis dubiū: ibi Quare dies. Circa p̄mū dī: a Timēti deū. i. plato timēti deū timore caſto. b Non occurret mala. ſ. culpe: lz occurrāt mala pene in tribulatōe: ꝓpter quod ſubdit: c Sed in tentatio ne. tribulationis d Deus illū ꝓſeruabit. in vtute pa tientie. e Et liberabit a malis. culpe: ⁊ aliq̄n cū hoc a malis pene eripiens eū a tribulatōe. f Sapiēs. p̄ latus g Non odit mādata. ſed magis diligit ⁊ iplet ea. h Et nō illidet. i. nō franget p impatiētiā. i Quaſi in procella nauis. frangit quādo eſt fragilis. k Homo ſenſat' credit legi dei. que p merito patiētie pro mittit bona gle: Matth. v. Beati q̄ pſecutōem patiunt ꝓpter iuſticiā: q̄m ipſoz̄ ē regnū celoz̄. l Et lex illi fidelis. qz vaciter ei reddit q̄ promittit. m Qui inter rogatōem manifeſtat. i. platus q̄ a ſb̄ditis inrogat de lege dz vitatē manifeſtare: Malach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiūt ſciam ⁊ legē ex eius oze requirēt nec. n Pa rabit vbū. fz capacitatē auditoz̄. o Et ſic depcat'. dñm vt illuminet eū ad rndendū veritatē. p Exau diet. a dño: q Et ꝓſeruabit diſciplinā. i. aptū modū docēdi diſcipulos. r Et tunc rndebit. ad inrogata de moribus ⁊ fide: ⁊ ex hoc hētur documētū. q̄ doctoz ⁊ platus de talib' rnſurus vel pdicatur' dz p̄mo dñm depcari. s Precordia. hic ꝓnter agit de incōſtātia mali plati: q̄ fm dictū ſaluatoris Joh. x. videns lupum venietē fugit ⁊ dimittit oues. ⁊ hoc ē quod dī: s Pre cordia fatui. i. intellect' ⁊ affectus mali plati. t Qua ſi rota carri. qz non hz ſtabilitatē in bono: ideo ſb̄dit: v Et quaſi axis vſa. co. illi'. q̄ voluuntur de vno ad aliud p incōſtantiā mētis. x Equ' emiſſa. ſic ⁊ ami. emiſſarius: ſic ⁊ amic' ſub' ſannatoz ſiib oi ſupraſeden te hiinit. Quare dies diez ſupat. et itez̄ lux lucē: et an nus ānū a ſole. A dōmini ſcia ſepati ſunt. Facto ſole ⁊ p̄ceptū cuſtodiente per dei ſapientiam diuiduntur. Et imutauit tempora et dies ſe ſtos ipſoz̄: et i illis dies ſe ſtos celebrauerūt ad horā. Ex ipſis exaltauit ⁊ magni ficauit deus: et ex ipſis po' ſuit in numerum dieruz: et omnes homines de ſolo ⁊ ex terra vnde creatus ē adā In multitudine diſcipline domini ſeparauit eos: et im mutauit vias eoz̄. Et ex ip ſis benedixit: et exaltauit: ſubſannatoz. i. derſoz: ⁊ iſte ē malus platus: q̄ dz deū diligere vſq; ad mortē ſe exponēdo p ppli ſalute: ⁊ tm̄ deū deridet accipiēs officiū vicarie ipſi': ⁊ nō curās de honore ei'. y Sub oi ſupraſedente. ſ. deo ⁊ angelis ei' z Hinnit. p iſo lentiā vicioz̄. a Quare dies. Hic ꝓnter pōit ſolutio du biī: qz poſſet aliquis admirari ⁊ querere q̄lr deus pmittit ma los doctoreſ ⁊ platoſ ad eccle regimē pmo ueri. Ad cui' ſolutōez pmo pmittit exēpluz in nalibus: 2° applica tur ad ppoſitū i hoi bus: ibi Et oēs hoieſ. 3° ꝓfirmat p' ſile in ar tificialibus: ibi Qua ſi lutuz. et 4° ſoluit dubiū de malis plati ⁊ doctoribus: ibi Cō tra malū. Circa p̄mū dī: a Quare dies die ſupat. in longitu dine: ſicut dies eſtatis ſunt longiores q̄ dieſ hyemis. b Et ite rū lux lucē. lux. n. ſo lis maioz ē q̄ lux lu ne ⁊ aliaz̄ ſtellaz̄. c Et annus ānum. naz annus ſolaris excedit annū lunarē i. xj. die bus. Sol ſolē. nō qz ſint ples ſoles: ſed qz idē ſol excedit ſeipm i cauſando calorē: nā i eſtate cāt maio rē calorē in hitatōe nra q̄ in hyeme: qz tunc magis appropi quat ad tropicū eſtiualez. ⁊ rndet vn talis variatio ſurgat dicens: d A dñi ſcia ſepati ſunt. i. diſpoſiti effectuſ dicti e Facto ſole ⁊ p̄ceptū. i. ordinatōem dei f Cuſtodiēte. nā p ipm illuminātur cetere ſtelle: ⁊ p motū eius i obliquo circulo fit dicta variatio diez̄: annoz̄: ⁊ calozis. Qō autez ſb̄ditur in aliq̄b' libris: Per dei ſapiam diuidūtur. nō eſt ō textu: ſed imediate ſb̄ditur: g Et imutabit tpa. ſ. ſol: per cuius motū diſtiguūtur q̄ttuoz̄ āni tpa. ſ. eſtas: hyems: ver ⁊ autūnus. h Et dies feſtoſ ipoz̄. ſ. tēpoz̄. i Et in il lis ſ. tpibus k Dies feſtos celebrauerūt. ſ. hebrei: de q̄b' loquit auctor iſte: qui fuit hebreus: ⁊ aduētū xpi longo tpe p̄ceſſit. l Ad horā. in lege deiminatā: leuit. xxiij. c. A ve ſpere in veſpez̄ celebrabit ſabbata vra. m Ex ipis. die bus feſtiuis. n Exaltauit ⁊ magnificauit de'. p̄cipiendo maiorē ſolēnitatē ⁊ maiora ſacrificia fieri in aliq̄b' q̄ i alijs: ſicut in paſchate: ⁊ pēthecoſte: ⁊ ſiliibuſ: q̄ celebrātur ſemel i anno tm̄: q̄ in neomenijs: que celebrabātur quolibet menſe ⁊ ſabbatis in qualibet hebdomada. o Et ex ipſis. ſ. die bus anni. p Poſuit in numez̄ diez̄. i. dimiſit ſiñ tali ſo lēnitate i q̄ hoies vacarēt opib' ſuis. q̄ ſb̄dit i aliq̄b' libris: Et ānos. nō ē de textu. q Et oēs. Hic magi applicat ad ꝓpoſitū i hoib' dī. Et oēs hoies de ſolo ⁊ ex tra. idē ſignifi cāt: lz dī ſolū a ſoliditate: ⁊ ira: qz iit pedib' hoiuz ⁊ aialiū ſupple fecit deuſ r Un creat' ē adā. i. format' q̄tū ad coz pus: Geñ. j. s In mul. diſ. dñi ſe. eos. ſ. hoies ſup terraz multiplicatos poſt diluuiū: ⁊ vnitos in edificatōe turris ba bel ꝓ deū: ppt q̄ dē' repmēs eos a tali temeritate ꝓfudit li guas eoz̄: Geñ. xj. et ſic diuiſi ſūt p diuerſas terras: ſō ſb̄dit: t Et imu. vi. eoz̄. fz diſtictōez liguaz̄. v Et ex ipiſ bñdixit. ſ. abrāā: iſaac: ⁊ iacob: ⁊ q̄ ōſcēderēt ex ill. x Et

exaltauit. educēdo pplm ifrl de egypto in signis ⁊ mirabilibus: vt ps in exodo. y Ex his sanctificauit ⁊ ad se applicauit. s. tribū leui: que deputata fuit ad cultū dñi: ⁊ potissime aaron ⁊ filios ei⁹. z Et ex ipsis maledixit. s. chore cū eius cōplicibus: Nume. xvj. a Et humiliauit. eoz rebellionē ⁊ supbiā deīciēdo. b Et cōuertit illos. in infernū terraz subuertēdo: vt illos viuētes absoꝛberet.

c A sepatōe eoꝝ. i. statim cū fuerint ab alijs sepati: moyses .n. videꝫ penam eoꝝ iminētē: dixit alijs: Recedite a tabēnaculis impioꝝ hoiuz ne. ⁊ sōdit ibidē: Cōfestiz igit vt cessauit loqui dirupta ē terra sb pedibus eoꝝ: ⁊ aperiēs os suū deuozauit illos. d Quasi lutū. hic ꝓfirmat p exēplū in artificialibus: sicut .n. figulus ex voluntatē suam formatvasa de luto: aliqua i honorē: vt in illis seruiat in mēsa: ⁊ alia i ꝓtumeliā: vt illis vtātur hoies ad vrinaz ⁊ egestiones: ⁊ sīlia. e Sic hō i manu illius qui se fecit. nā electos ꝓparat ad gl̄am: ⁊ reꝓbos reseruat ad penā: ō subdit: f Et reddet illi fm iudiciū suū. i. fm regulā dine iusticie: fm quā reddit bonis gl̄a: malis gehenne pena. g Cōtra malū. hic ex p̄cedētib⁹ soluit p̄dictuz dubiū. s. qualr deus pmittit aliquos malos doctoꝛes ⁊ plātos cū bonis i regimine pplī. Ad cuius intellectū sciēdū: q diuersitates ⁊ inequalitates iducte de nālibus ⁊ artificialibus: nō sūt oio sīles distinctōi ⁊ inequalitati que ē in bonis ⁊ malis hoībus: nā inequalitas in rebus nālibus ē per se intenta ⁊ facta a deo: vt ex diuersis gradib⁹ creaturaꝝ ꝓsurgat admirabilis pulchritudo vniuersi. Silr ex intētōe figuli p se ⁊ directe ē: q faciat aliqua vasa in ꝓtumeliā: ⁊ aliqua in honorē: ad diuersas necessitates hoiuz supplēdas: ad quod ordinat directe ars fictilis: sed q aliq̄ hoies sint mali per culpā non est ex ordinatōe dina: cū de nullo modo sit actoꝛ maliculpe: vt declaratū est diffusius .ē. xv. c. nec p ꝓnās ex eius intētōe ⁊ volūtate oīno ꝓma est: q aliqui reseruent ad gehennā: nā volūtate ei⁹ ꝓma siue añcedente vult oēs hoies saluos fieri. j. Timo. ij. sed volūtate ꝓnte puisionē peccatorū in malicia pseuerātiū vult ipsos dānari. Sic .n. malū culpe reducit ad ordinē iusticie: ꝓpter qd̄ dz de nullo mō sit cā efficiēs maloꝝ: sed tm̄ bonoꝝ: est tū actoꝛ ordinationis taz bonoꝝ q̄ maloꝝ: qz decet culpe punit p decoꝛē iusticie: ⁊ ex q dicit beatus Aug⁹ in enchiridion: Deus ē adeo oipotēs ⁊ bon⁹: q non sineret mala fieri: nisi ex eis elicēt maioꝛa bona: ⁊ sic pmittit malos cū bonis tā in sb̄ditis q̄ in plātis vsq̄ ad iudiciū: i quo separabūt hi totalr ab illis. ⁊ sic patz solo q̄nis. dicit igit: g Cōtra malū bonū ē. qz ō maluz nāe ē bonū nāe: ⁊ ō malū culpe bonū gratie: ⁊ ō malū gehēne bonū glorie. h Et ō vitā moꝛs. qz ō triplicē vitam. s. nāe: gre: ⁊ gle: ē triplex moꝛs. s. nāe: culpe: ⁊ gehēne. i Sic ⁊ ō vir⁹ iustū. sb̄ditū vel ꝓplatū. k Peccatoꝛ. subdit⁹ vel ꝓplatus. l Et sic intuere in oia opa altissimi. i. si ꝓsideres opera dei: in oibus iuenies quādā oppositōez: diuersimode tñ mō p̄dicto. m Duo ō duo. i. duo mala ō duo bōa: Et vnū ō vnū: sequtur: n Et ego. hic ꝓnter agit auctoꝛ de actōe boni plati i tribulatōe a domesticis: circa qō ꝓmo ꝓmittit breuē plogū: 2° ꝓsequtur ꝓposituz: ibi Audite me. Circa ꝓmū dicit: n Et ego nouissim⁹ euigilaui. s. ad intelligēdū ⁊ scribē dū sapiam p doctoꝛes ⁊ scriptoꝛes p̄cedētes: scriptoꝝ .n. h⁹ libri fuit tpe ptholemei euergetis q regnauit i egypto p tēpoꝛa Alexandri magni. o Et quasi qui colligit racemos. i. remanētes racemos: ⁊ in hoc se hūliat ꝓponēs sibi alios doctoꝛes ⁊ scriptoꝛes: nō solū tēpoꝛe: sed etiā scia ⁊ auctoꝛitate. p In bñdictiōe dei ⁊ ipse spaui. i. ꝓfi

ex his sanctificauit: ⁊ ad se applicauit: et ex ipis maledixit: et hūliauit: et ꝓuertit illos ā separatione ipsoꝝ. Quasi lutū figuli in manu ipsius plasmare illud ⁊ disꝓōere. Oēs vie eius ex dispositōem eius: sic hōmo in manu illi⁹ qui se fecit: et reddet illi ex iudiciū suū. Cōtra malū bonū est: et cōtra vitā moꝛs: sic et ō virū iustū pccatoꝛ. Et sic intuere i oia opa altissimi. Duo ō duo: ⁊ vnū ō vnū. Et ego nouissimus euigilaui: et q̄si q colligit racemos p vindemiatoꝛes. In bñdictiōne dei ⁊ ipse speraui et quasi q vindemiatoꝛes. Respicite qm̄ ñ mihi soli laboraui

n Et opus. ne per ociū tepescat. o Operat. ꝓuenient. p In disciplina. i. ordu sub disciplina teneꝫ. q Et querit requiē. i. si querat requiē a laboribus sine cā rōabili. r Laxa manū illi. s. requiē ei ꝓcedendo. s Querit libertatē. s. a te totaliꝫ liberari. t Jugū z loꝛ curuāt colluꝫ duꝛ. equi vel bubali. v Et seruū iclināt. .i. humiliāt. x Operatiōes assidue. qz tunc non habēt tps machinādi ad rebellionē. y Seruo maliuolo. i. rebelli z infideli. z Toꝛtura. vt eius infidelitas reuelet tur. a Et cōpedes. ne fugiat z euageť. b Multā. n. maliciā machinādi. ꝯ dños. c Docuit ociositas seruoꝛ. cetera patēt vsq; ibi: d Et nō amplificet sup oēm carnē. i. nō des ei potestatē sup aliquē hoīem: qz non debent ꝑesse sed ꝑesse. Et hoc est ꝯ aliquos ꝓncipes xp̄ianos: q indeos faciūt baliuos z ꝓpositos sup xp̄ianos: cū tñ inter xp̄ianos debeant esse serui. e Uerū sīn iudicio. debite discretiōis. e Nihil facias graue. seruis tuis: ꝓp quod ꝑdit de bonis: f Si est seruus fi. sit tibi q̄si aia tua. ipm ex coꝛde diligēdo. g Quasi fratreꝫ sic eū tracta. dulciꝫ z māsuete. h Qm̄ i sanguīe aie cōparasti eū. i. emisti eū ꝓ necessitate vite tue: qz vita cōsistit i sanguīe: Leuit. xvij. Alia oīs carnis in sanguīe ē. i Si leseris eū iniuste. i fugā ꝓuertet: z sic carebis tua necessitate. k Et si extollēs discesserit. .i. secū exportāꝫ aliq̄d de domo tua fugiet ad locū remotū z occultū: z sic eū nō poteris inuenire. .XXXIIII.

Uana spes. Postq̄ actū ē de ꝓlatoꝛ actōe: hic ꝓnter agit de coꝛ cōtēplatōe: que ꝓsistit i duobus. s. i meditatōe sacre scripture: de qua agit ꝓmo: z in cultu latrie: de quo agit scdo: ibi Immolati. Prima i duas: qz ꝓmo ponit remotio ipedimenti: scdo executio ꝓpositi: ibi Sine mēdacio. Illud aūt qd impedit maxime meditatōem vitatis sacre scripture: est intēdere somnijs: diuinatōibus z augurijs que sunt plena mēdacijs: ꝯ dicit: a Uana spes z mē. vi. sensato. qz nō hēt sensum discernēdi que sperāda sūt: z que non: b Et sōnia extol. ipm. qz sōnia de ꝓsperi credūt eē reuelatōes: ꝯ seqtur: c Quasi q̄ apprē. vmbrā. q̄ nō ē palpabilis. d Et ꝓsequit vētū. q̄ nō ē cōprehēsibilis

ēt opus seruo. Opātur in disciplina ēt q̄rit regescere: laxa manū illi z q̄rit libertatē. Jugum z loꝛ curuāt collū durū: ēt seruū iclināt ōpationes assidue. Seruo maliuolo toꝛtūra ēt cōpedes: mitte illū in opatōem ne vacet. Multam. n. maliciam docuit ociositas. In opa cōstitue eū: sic. n. cōdecet illū. Q̄ si nō obaudierit: curua illum cōpedibus ēt nō amplifices sup oēm carnē. Uerū sine iudicio nihil facias graue. Si est tibi seruus fidelis: sit tibi q̄si aia tua. Quasi fratrē sic eū tracta: quoniā in sanguīne aie cōparasti illū. Si leseris eū iniuste i fugam ꝓuertet: ēt si extollēs discesserit quē queras: z i qua via queras illū nescis. .XXXIIII.

Uanā spes z mēdacium viro insensato: ēt sōnia extollūt iprudētes. Quasi qui apprehēdit vmbraꝫ ēt

ꝓsequit ventū: sic ē q attendit ad visa mēdacia. Secūdum hoc ñisio somnioꝛuꝫ: Ante facie homis silitudo alteri⁹ hois. Ab imundo qd mundabit: Et a mēdace quid veꝛ dicetur: Diuinatio erroꝛis: z auguria: mendacia: z sōnia malefaciētiū vanitas ē. Et sicut parturiētis coꝛ tuū fantasias patit: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Ne dederis i illis coꝛ tuū. Multos. n. errare fecerūt somnia: z exciderunt sperātes in illis. Sine mēdacio consūmabitur verbū legis: et sapia in oꝛe fidelis cōplanabitur. Qui non est tētat⁹: qd scit: Uir i multis expertus: cogitabit multa: et q multa didicit enarrabit itellectū. Qui nō est expertus: pauca recognoscit: qui aūt i multis fatu⁹ ē multiplicabit maliciam. Qui tentatus nō est: qualia scit: Qui implantatus est:

e Sic z q attēdit ad visa mēdacia. i vanis sōnijs. f De cūdū hoc. quod seqtur: g Uisio som. añ fa. hois z nō in somniādo apparet aliq̄n silitudo alteri⁹ hois: q nō est hō ver⁹: sed tm̄ fātastic⁹: ꝯ nō pōt aliq̄d docē: z si aliq̄n ibi de mō appeat i silitudie illa: nō docet vitatē: sz falsitatē: qz mē dax ē: ꝯ ſbditur: h Ab imundo qd mundabit. q. d. nihil: sed magis inq̄nabit. i Et a mēdace qd verū dicetur. q. d. nihil: nā etsi diabolus aliquā do vera dicat: hoc est vt postea magis deci piat: z sic illud verum ex fine pōt dici mēdaciū: nā vbi vnū ꝓpter alteꝛ vtrobiq; vnum tm̄: ꝯ ſbditur: Diuinatio erroꝛis nō. z pz. k Et sicut parturientis. i. sic parturiens dolet. l Coꝛ tuum fantasias patit. i somnijs terribilib⁹: q̄ frequēter igerūt magnā passionē: z maxie q̄n fiūt p artē magicam. m Nisi ab altis. fuerit emis. visitatio. diuine ꝓsolatōis z repssionis taliū: ꝯ ꝓcludi tur: Ne dederis i illis coꝛ tuū. z pz. n Sine mēdacio. Hic ꝓnit ponit executio ꝓpositi: circa qō sciēdū: q veritas sacre scripture aliq̄n cognoscit p dei exercitatōem: aliq̄n p hois intelligētis instructōem: z aliq̄n per diuinā illumiatōnē: igit ꝓmo ponitur ꝓmū cū dr: n Sīn mēdacio ꝓsūmabit vbū legis. z ꝓphārū: nā hitū ē p dīnā reuelatōem: cui nō pōt ſbesse falsū: cuꝫ de⁹ sit vitas ꝓma. q. d. auctoꝛ: b plat⁹ applicare suū itellectū p studiū diligēt exercitiū. o Et sapia. Hic ponit 2m̄ .s. cognitio p instructōem: cū dr: Et sapia. i sacra scriptura ꝓtēta. p In oꝛe fidel. doctoris. q Cōplanabit. i. plane docebit: nā occulta scripturaꝝ scit apire z explanare: q̄ i talib⁹ exercitat⁹: ꝯ ſbdit: r Qui nō ē tētat⁹. i. expt⁹: qō pz ex hoc qō seqtur: s Uir i mlīs expt⁹. i. i mlīs scripturis exercitat⁹ t Cogitabit mlta. nā p vnū passū scripture sibi notū declarat aliū magis occultū: ꝯ ſbdit: v Et q mlta didicit. p studiū exercitiū x Enarrabit intellectū. scripture veꝛ. y Qui nō ē expt⁹. i scripturis z Pauca recogñscit. quia pauca p se pōt inuenire: ꝓp qō q alioꝛ ocā studē ōdignant vacui vitate reperiūt. a Qui aūt i mlīs fatu⁹ ē. itellectum suū applicādo multis vanis z curios. b Multiplicabit malicia. nā freqnt fabricat erroneā doctrinā. Aliq̄ libri hēnt: Qui aūt i multis fact⁹ ē. discurrēs p multa cogñscēda: sic gallus ābulat sup blada: z nō figit itellectū suū i aliq̄ sufficiēter exq̄rēdo. Multiplicabit maliciā. nā in nullo hz sufficiētez noticiā: z per ꝓseqns hz inutilē z falsā doctrinā. c Qui tētat⁹ ñ ē ꝛc. exponat vt. s. d Qui iplātat⁹ ē. i. q nō fixit

intellectus radicē ⁊ affectus in bono e Abundabit neg̃cia. multiplicādo vicia. Cōsequnter ponit auctor exēplū ō se ipo dicēs: f Multa vidi. i. intellexi g Enarrādo. s. p doctrinā alioꝝ. h Et plūmas vboꝝ ꝓsuetudies. supple cognui. Alius ē. n. modus loq̃ndi i lingua greca ⁊ hebrea: ⁊ auctor hui⁹ libri sciuit vtrāq; qz fuit iudeus natōe: ⁊ hunc librum scripsit grece. i Alii quotiēs vsq; ad mortē peri. suꝝ boꝝ cā. vt .n. addisceret linguas istas ⁊ etiā scripturas ad diuersos magros prexit i diuersis terris qb⁹ fuit aliq̃n i pic'o mortis: sicut de platōe dicit Hiero. i epla ad Paulinum de oib⁹ sacre histozie libris: De nicq; cū lras q̃si toto orbe fugiētes psequit capt⁹ a pyratis ⁊ venūdat⁹ tyrāno crudelissimo paruit ⁊c. k Et liberat⁹ suꝝ gra ōi. ista dicit auctor iste: vt magis credat sue scripture: qz ꝑmiserat q; hō i scriptur⁹ exercitat⁹ pōt alios vitatem docere. l Spūs. hic ponit 3m qō docet vitatē. s. illustratō dina cū dr: Spūs timētiū deū. timore filiali m Querit. a deo. ipm pfectū illuminātē: iō sbdit: n Et i ꝓspectu illi⁹ bn̄dicet. ap̄liori dono gre. o Spes. n. illoꝝ in saluātē. illos. ⁊ nō in sōnia ⁊ auguria mēdacijs plena: vt p̄dictū est. p Qui timet dn̄z nihil trepidabit. de his que p somnia ⁊ auguria ⁊ huiusmodi pnt fieri. q Timētis dn̄m beata ē aia ei⁹. s. i spe: lz nō adhuc in re. r Ad quē respic ⁊ q̄ est for. ei⁹. q. d. ipe de⁹ ē ille ad quē dirigit itētōem suā: ⁊ a quo hz ꝓtectōem: iō sbdit: s Protector potētie. timētis deū t Firmamētū vtut. stabilies ipm in bono. v Tegimē ardoris. i. tēratōum. x Umbraculū meridiani. i. refrigeriū icētiui libidis. y De ꝑcatio offensionis. i. depcatōem ꝓ offensionib⁹ exaudiens. z Et adiutoriū casus. i. ne hō cadat sustētans a Exaltans aiam. p donū charitatis: qō ē excellētⁱ⁹ ceteris. 1. cor. xiij. Maior aūt horꝝ ē charitas. b Et illuminās oculos. mētis p donū sapie. c Dās sanitatē. corpis ⁊ aie. d Et vitā. nāe: grē: ⁊ gle. e Et bn̄dictōem. i. multiplicatōez bonoꝝ tpaliū ⁊ spūaliū: supple deus ē. f Immolātis. hic ponit 2m qō ptinet ad ꝓtēplatōem plati. s. cult⁹ latrie debit⁹: q̄ ꝓsistit in duob⁹: i sacrificij oblatōe: ⁊ debita orōe. Primo ponit ꝑmū: ⁊ 2°2m. c. seqnti: ibi Qui adorat deū. Prima in duas: qz ꝑmo reprobat sacrificiū indebitū. 2° approbat debitū. c. seqnti. Prima adhuc in duas: qz ꝑmo sacrificiū ide bitū reprobat: 2° falsa cauillatio remouet: ibi Un⁹ edificans. Circa ꝑmū dr: f Immolāti. sacrificiū deo. g Ex iniquo. i. ex acqsito iniuste. h Oblatio ē maculata. peccato iniusticie. i Et nō sūt bn̄pla. subsan. iniustoꝝ. i. oblatōes eoꝝ ex alieno: quib⁹ deridēt deū qui honorādus ē de ꝓpo: puer. iij. Honora dn̄m de tua sba. k Dns solus susti. se ⁊c. i. illi q̄ stant in via vitatis ⁊ iusticie hnt solū deū vez ꝓ deo ⁊ illoꝝ acceptat munera: raptores ⁊ auari hēnt auꝝ ⁊ pecunias ꝓ deo: ⁊ gulosus delicias: luxuriosus voluptatē tact⁹: ⁊ huiusmodi: ppt qō eoꝝ sacrificia nō sunt deo accepta: iō sequit: l Dona iniquoꝝ nō ꝓbat. sed magis reprobat: iō sbdit: l Qui of. sacrifi. ex sub. pauerū. subtrahēs eis victū. m Quasi ⁊c. i conspectu pris sui. lz. n. dē sit pr̄ oium p creatōem: tn̄ spāli modo ē pr̄ pauperuz per hereditat⁹ et ne prouisionem: Matth. v. Beati pauperes spiritu: qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ. n Panis egētiū. i. cibus qualiscunq; o Vita pauperis ē. .i. sustētatio vite ipsi⁹. p Qui defrau. illū hō sā. ē. Aug⁹: Pasce fame morientē: si nō paueris occidisti. ⁊ multo fort⁹ si subtraxeris ei victum. q Qui aufert in sudore panē. i. panē acquisitū in sudore laborantiū. r Quasi q̄ occidit. primū. qui aufert eis victū. s Qui effundit sanguinē. p homicidiū. t Et qui fraudē facit mercēnario. retinēdo debitū salarium: v Fres sūt. i. siles in scelere supradicta rōe. x Un⁹ edificās. hic r̄mouet quedā falsa cauillatio: qua possz aliquis dicē: q̄ defraudās aliena recōpensat deo p afflictōes sui corpis i ieiuniꝝ ⁊ huiusmōi: vel p orōnes religioꝝ quib⁹ bñfaciat: ⁊ vtriq; remouet: ⁊ pmo scōm cū dr: x Un⁹ edificās ⁊ alⁱ destruēs. qō edificatū est ab alio. y Quid ꝓdest illis⁹ nisi laboꝝ. qz nulla reportāt inde vtilitatē: sed tn̄ afflictōem: ⁊ applicat ad ꝓpositū dicens: z Un⁹ orās. p raptore. s. ille cui bona facit. a Et vn⁹ maledicēs. raptori: eo q; bōa sua absumit. b Lui⁹ vocē ex. dns: q. d. null⁹: nā exaudītio p̄mi ipedit ꝓpter malicīā illi⁹ ꝓ quo orat. Silr scōi ꝓ pctō ꝓ prio: nā maledicēdo ꝓximo peccat: ꝓpter qō dic salvator Matth. v. Orate p persequētib⁹ ⁊ calūniantib⁹ vos. tn̄ talis raptor ꝓ malis suis a dño puniet. Cōsequnter remouet ꝑmū dicēs: c Qui baptiçat a mortuo. i. emū dat a tactu mortui ꝓ aquā expiatōis de qua hr̄ Nume. xix. d Et itez tangit eū. s. mortuū. e Quid ꝓ dest lauatio ei⁹. q. d. nihil: nā imūdus efficit sic añ. f Sic hō q̄ ieiunat i pec. suis. i. ꝓ peccatis suis remittēdis g Et itez eadē faciēs. qz de peccatis ꝓteritis non ē ve

penitẽs. b Quid ꝓficit humiliãdo se.i.se affligẽdo p ieiunia ꝛ huiusmõi.q.d.ista nihil faciũt ad remissiõnẽ culpe perpetrate. i Orõem illi⁹ qs exaudiet:q.d. deus nõ exaudit. Lapim.XXXV.

Qui ꝓseruat ciuz debitũ approbat:ꝛ oidit in duas ptes:qz primo agit de ei⁹ approbatõe:2°reuertitur auctor ad reprobatõem oblationis iniuste: ibi Nolli offerre. Circa pmũ dr: a Qui ꝓseruat verbũ.alꝫ Legẽ.s.õi: b Multiplicat oratõem.nã oratmẽte ꝛ ore:que q dẽ oio disp̃oit ad sacrificãdũ ꝺbite ió ꝺdit: c Sacrificiũ salu.ẽ atten.mãdatis.s.õi ne ꝓtingat circa'illa trãsgressio. d Et discedẽ ab oi iniqtate. cozdis: oris:ꝛ operis. e Et ꝓpicia. litare sacri.sup iniusticiaſ.i.ꝓ iniusticijſ remittẽdis que facte sũt ꝛ primuz. f Et depcatio ꝓ peccatis.ꝛ deũ ppetratis. g Recedere ab iniusticia. p debitam ꝓtritõem sacrificiũ ꝓ peccatis oblatũ deo acceptũ facit:et sic̃r oratõnem ꝓ peccatis facta exaudiri. h Retribuet gr̃am.i.exhibebit ꝺo gratũ obsequm. i Qui offert simılaginẽ.i.purissimam triticı farinã:de qua fiebãt panes ꝓpositõis i tẽplo tpe huiꝰ auctoris. k Et qui facit miam. primo l Offert sacrificiũ.deo. m Bñplacitũ ẽ dño cꝫ.pz ex dictis. n Nõ apparebis añ ꝓspectũ dñi.i.in tẽplo vbi colebat deus. o Uacuꝰ.ad oblatõem. p Hec.n. oia ꝓpter mãdata dei.iplẽda q Fiunt. p̃cipit.n.exo. .xxxiij.q oẽ masculinũ appareat cozã dño ter i ãno .s. i festo pasche:penthecostes:ꝛ tabernaculoꝝ:vt ibidem dr: Nõ apparebis in ꝓspectu meo vacuus. r Oblatio iusti ipinguat altare cꝫ.talis.n.nõ solũ offert quod in lege p̃cipit:sed etiã vltra:ꝛ ex hoc pz quod seqtur: s Et odor suaui.ẽ i ꝓspectu altissimi.nã oblatiões illius tpis nõ erant accepte deo:nisi ex fide ꝛ deuotõe offerẽtiũ. t Bono aio.i.mũdo ꝛ ꝺuoto. v Hliam redde deo.munera sibi offerendo. x Et nõ minuas p̃mitias.q̃ sacerdotibꝰ debebãt. y Jn omni dato fac hilarẽ vultũ tuũ.hoc.n.est bone volũtatis signũ: ex q̃ mun⁹ est deo gratũ:vt dictũ est. z Da altis.fm datũ ei⁹.i.fz q̃ꝛtitatẽ bonoꝝ tuoꝝ q̃ hẽs ex dei dono: Tobie.iiij. Si mltũ tibi fuerit abũdãter tribue:si aũt pauꝝ etiã illud libẽter ipartiri stude. a Jn bono oculo.i. intẽtõe recta. b Adinuẽtõem facito ma.tuaꝝ.opa bona q̃ fac ordinãdo ad laudẽ dei ꝛ nõ hoium. c Qm̃ dñs retri.ẽ. illis q̃ bona faciũt ꝓpter ipsum:q̃ aũt faciũt ꝓp hoies: iã receperunt mercedẽ suã: matth. .v. d Et septies tm̃. .i.multiplicies. ꝛ ponitur hic numer⁹ determinat⁹ ꝓ numero indeterminato. e Reddet tibi .s. dñs. f Noli offerre. hic reuertit auctor ad ꝓprio bãdũ sacrificiuz iniustũ dicẽs: f Noli of. mune.praua.i.iniuste acq̃sita. g Nõ .n.suscipiet illa.i.nõ acceptabit. h Et noli ispi.sacri.iniustũ. credẽs q̃ deo sit acceptũ ꝛ remunerãdũ: cũ tm̃ sit magis puniẽdũ:ió ꝺdit: i Qm̃ dñs iudex ẽ.alꝫ Uindex. dãnificatoꝝ iniuste. k Et nõ ẽ apꝺ illũ gla.p̃sõe.i. acceptio. l Nõ ac.dñi p̃sonã. potẽt. m Jn pauperẽ.i.ꝺ pauperẽ. n Et depcatõem lesi.in iuste. n Exaudiet. ipm vindicãdo. o Nõ despi.pze.pupilli ꝛc̃.pupilꝰ.n.ꝛ vidua ꝺstituti si auxilio humano: ille pie: ꝛ ista marito: ꝓp̃ q̃ꝺ magis indiget auxilio diuino: ꝛ deus ꝺbenit vnicuiq̃ fm ꝓditoez

eadẽ faciẽs q̃ũd ꝓficiet humiliãdo se:Oraõem illius qs exaudiet: .XXXV.

Qui cõseruat ỽbum: multiplicat orõez. Sacrificiũ salutare est attendẽ mandatis: ⁊ discedere ab oi iniqtate.⁊ ꝓpitõem lita re sacrificijs sup iniusticias ⁊ deprecatio ꝓ peccatis recedere ab iniusticia. Retribuet gr̃az q̃i offert similaginẽ:⁊ q facit misericordiã ꝺffert sacrificiũ. Bẽneplacitũ est dño recedere ab iniqtate:ꝛ depcatio ꝓ pctis recedere ab iniusticia. Non apparebis añ cõspectũ domini vacuus. Hec.n.oia ꝓpter mãdata dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare ⁊ odor suauitatis ẽ i ꝓspectu altissimi. Sacrificiuz iusti acceptũ est:ꝛ memoriaz eius non obliuiscetur dñs. Bono aio gloriam redde deo:⁊ non minuas ꝓmitias manuũ tuaꝝ. Jn omni dato hilarẽ fac vultũ tuuz: ꝛ in exultatõe sanctifica decimas tuas. Da altissimo fm donatũ eius:ꝛ in bono oculo adinuentõem facito manuũ tuaꝝ: quoniã dñs retribuens est:⁊ septies tã tũ rẽddet tibi. Noli offerre munera praua:non.n.suscipiet illa. Et noli inspicẽ sacrificiũ iniustũ: quoniã dominus vindex est: ⁊ non ẽ apud illũ gla ꝓsone. Non accipiet dñs personam in pauperẽ: ⁊ depcatõem lesi exaudiet. Non despiciet pces pupilli: nec viduam si effundat loquelam gemit⁹. Nonne lachrγme vidue ad maxillaz descendunt: ⁊ exclamatio eius sup̃ deducẽtez eas: A maxilla .n. ascendunt vsqz ad celum: ⁊ dñs exauditor non delectabit i ill. Qui adorat deũ i ꝺblectatõe suscipiet: ⁊ depcatio illi⁹ vsqz ad nubes ꝓpinq̃bit. Oratio hũiliãt se nubes penetrabit: ⁊ donec ꝓpiquet non ꝓsolabit: ⁊ ñ discedz dõnec altissim⁹ aspiciat. Et dominꝰ ñ elõgabit:

necessitatis sue:nã.n.nõ deficit i necessarijs:ꝛ multo minus actor nãe. p Nõne lachrγ.vi.ad maxil.descẽ.fluẽtes ab oculis ei⁹.q.d.sic. q Et excla.ei⁹.ad deũ ꝓ oppssiõe sibi facta: r Sup deducẽtẽ eas.i. sup oppssorẽ q̃ lachrγma ri facit eã. s A maxilla.n.ascẽdũt vsqz ad celũ.ꝓ angelũ pñtantẽ eas añ deũ. t Et dñs exauditor.vidue. v Nõ delectabit i illis.sz magis ꝓcitabit ꝺ oppssorẽ:qui fec̃ viduã lachrγmari. x Qui ado.deũ. Postq̃ actũ est de sacrificio plati:hic ꝓnter agit de ei⁹ orõe: ꝛ ꝓmo in gnãli: scꝺo in spãli.c.seq̃nti. Circa pmũ dr: x Qui adorat deũ. adoratõe latrie:qꝺ ptinet ad platos maxime y Jn oblectatõe. .i.i acceptatõe z Suscipiet.s.a deo. a Et depr.il.vsqz ad nu.ppin.i.vsqz ad deũ cui ãgeli sci pñtãt orõnes scoꝝ: Tobie.xij. Et maxie platoꝝ q̃ medij si int deũ ꝛ ppłz. b Oio hu.se nu.pene.i.q̃to hũilior ẽ oio:tãto maiorẽ effectũ hẽbit cozã deo. c Et do.ppinq̃t.ad deũ ꝓndo effectum d Nõ ꝓsolabit.orãs: e Et nõ discedet.ab orõne. f Donec altis.aspi.eũ.oculo mie ꝑbẽs orõis sue effectũ:sp.n. oio exaudit a deo q̃ñ est pia p se ꝛ pseuerãs:ió subdit: g Et dñs nõ elongabit.effectũ differendo: nisi ad vtilitatem

postulãtis. g Sed iudicabit iustos. de oppressoribus in pñti vel in futuro fm rectitudinẽ sui iudicij: nobis tñ occulti. h Et fortissim⁹ nõ habebit in illis. s. opprimẽtib⁹ iniuste i Patientiã. dimittẽdo eor iniusticiã sine vltõe. k Ut ptribulet dorsum eor. affligẽdo eos in posteris: sic dorsum est pars hois posterior. l Et gẽtib⁹ .i. gentilr viuentibus m Reddet vidictã. .i. punitõez. n Donec tollat plẽitudinez supbor de pñti vita. o Et sceptra iniqrũ ptribulet. sic alios tribulauerit. p Donec retribuet hoibus. tã bonis q̃ malis. q Scõm act⁹ suos. bonos pmiando. r malos puniẽdo. r Et fm opa ade. i. hois: adã. n. ẽ nomẽ cõmune apõ hebreos significãs idẽ quod hõ: sz tractũ ẽ ad significandũ hoiez pmũ. Scriptor aũt hui⁹ libri fuit natõe hebre⁹: r posuit hic nomẽ ade fz pmariã eius significatõem. s Et fm psumptõem illi⁹. qua hoiem sibi silem i specie opprimit iniuste. t Donec iudicet iudiciũ. plebis sue a gentilib⁹ idolatris oppresse: tempore. n. scriptoris hui⁹ libri iudei qui erãt dei cultores: fuerũt a gentilibus multiplr oppressi. v Et oblectabit iustos mia sua. i. effectus sue mie. x Speciosa dei mia. i. mie sue effect⁹. y In tpe tribulatõis. nã vnũ ꝓ̃iũ iuxta aliud magis elucescit r ad hoc subdit exẽplũ sensibile cũ dr: z Quasi nu. plu. i tpe siccitatis. post. n. magnã siccitatẽ tpis supueniẽs nubes pluuiosa: ẽ hoibus magis gratiosa. Capim. XXXVI.

MIserẽ nri deus oium. Hic ꝓnter agit de ozõe pparatr: nã hic ponit oro scriptoris hui⁹ libri: q̃ int iudeos fuit doctor magn⁹ r platus: naz apud eos doctores hẽnt. p ptib⁹: Sic g̃ pcedit: nã hec ozo pmo ponit: 2° correlariũ infertur: ibi Oẽm escã. Prima in duas: nã primo orat. p iudeis r gẽtilib⁹ gnãlr: 2°. p iudeis spãlr: ibi Miserẽ plebi tue. Prima adhuc i duas: qz pmo orat. p iudeis r gẽtilib⁹ cõuertẽdis: 2°. p obstinatis i idolatria puniendis: ibi Innoua signa. Circa pmũ orat pmo. p ppõ iudaico dicẽs: a Miſere nri deus oium. i. tu q̃ es de⁹ oium p creatõem Miſere nri. quor es de⁹ spãlr p latriã r legẽ datã. b Et respice nos. oculo tue clemẽtie. c Et oñde no. lu. miſa. tua azz. erãt. n. tũc iudei i tenebris tribulatõis: qz ptholeme⁹ sother rex egypti sub specie sacrificãdi itrauit hierlm i die sabbati: sciẽs qz tũc nõ arriperẽt arma iudei: r multa milia iudeoz captiuos duxit: quoz multi erãt in carcerib⁹ tenebrosis: relicꝝ vo in tenebris tribulatõis r grauis seruitutis: a qb⁹ petit ppm suũ liberari. o Et imitte ti. tuũ sup gen. q̃ nõ exq̃. te. eos p penã educẽdo ad tue deitatis cognitõem: r ideo subdit: e Ut cog. qz nõ ẽ de⁹ nisi tu. sz qz sicut corde creditur ad iusticiã: ita fit ore pfessio ad salutẽ: Ro. x. subditur:

sz iudicabit iustos r faciet iudiciũ: et fortissim⁹ nõ habebit i illis pãtiẽtiã: ut ptribulet dorsuz ipsoz: et gentibus reddet vidictã: donec tollat plenitudinẽ supboz et sceptra iniquoz ptribulet: donec rddat hoib⁹ secũ dũ actus suos: et fm opera ade: et fm psumptõez illi⁹: donec iudicet iudiciuz plebis sue: et oblectabit iustos misericordia sua. Speciosa misericordia dei i tpe tribulatõis: quasi nubes pluuie in tpe siccitatis. .XXXVI.

MIserẽre nostri de⁹ oiuz et respice nos: et ostende nobis lucẽ miseratõum tuaz: et imitte timorẽ tuuz sup gentes que non exqsierũt te: ut cognoscãt qa non est deus nisi tu: ut enarrent magnalia tua. Alleua manũ tuam sup gẽtes alienas vt videãt potẽtiã tuam. Sicut. n. i ꝓspectu eoz sanctificat⁹ es in nobis: sic in ꝓspectu nro magnificaberis in eis: ut cognoscãt te: sicut r nos cognouim⁹: qz non est de⁹ pter te dñe. Innoua signa: et immuta mirabilia. Glorifica manũ: et brachium dextrũ. Excitã furorez et effude irã. Extolle aduersariũ r afflige inimicũ. Festinã temp⁹ et memẽto finis ut enarrent mirabilia tua. In irã flamme deuorẽtur qui saluatur: et q̃ pessimãt plebem tuam iueniant perditionem. Conterẽ caput principum r inimicorum: dicẽtiũ nõn est alius pter nos. Congrẽga oẽs tribus

f Ut enarrẽt magnalia tua. sicut de heliodoro dr. ij. mach. iij. q̃ flagellat⁹ a deo ꝓfitebat oibus opa magna di. r ad idẽ fac q̃ sbdit: Alleua manũ tuã rc. g Sic .n. i ꝓspe. eoz sctificat⁹ es i nobis. nos ab idolatria reducens ad cultũ tuũ p flagella: nã añ captiuitatẽ babyloni cã iudei fuerunt multuz idolatrie dediti: vt pz. iij. reg. r. ij. pal. sed postea nõ fuerũt idolatre nisi aliq pauci machabeorũ tpre: r adhuc ples eoz hoc faciebãt moztis timore. h Sic i cõspectu nro mag. in eis. i. magnus apparebis. i Ut cogscãt te. per verã fidẽ r debitũ cultũ. Sicut r nos rc. k In noua signa. Hic ꝓnter orat. p gentilibus obstinatis i idolatria disperdẽdis: r p ꝓñs. p iudeis detẽt⁹ apõ eos liberandis: r hoc orat nõ ex gelo vindicte: sz ex gelo diuine iustricie dicens: Innoua signa. qb⁹ egyptios obstinatos flagellasti: eadem renoua sup obstinatos in idolatria. l Et immuta mirabilia. vnã plagam post aliã inducẽdo sicut fecisti in egypto. m Glorifica manũ. tue iusticie sup eos. n Et brachiũ dextr. .i. dexterã clemẽtie tue sup nos. o Excita furorem. in punitõis eoz grauitate. p Et effude irã. in eis⁹ multiplicatã: hoc. n. importat nomẽ effusionis. q Extolle aduersariũ. i. extra vitã istã tolle eũ. r Festina tẽpus. sue punitõis r nre liberatõis. s Et memẽto finis. qui apud hebreos dicebat: r adhuc dr apõ modernos aduẽt⁹ messie: vñ dicit Ra. sa. sup zachariã: q̃ vni uersi, pphete non sunt locuti nisi ad dies messie: ita q̃ eoz verba ad aduentum messie sicut ad finem sunt ordinata: expectabant. n. iudei r adhuc expectãt moderni in aduẽtum messie a seruitute gentium liberari: r si auctor huius libri qui longo tempore precessit aduentum christi idem sensit non est mirabile: quia discipuli christi post eius resurrectõem querebãt ab eo: si tunc restitueret regnum iudeoz: vt patz act. j. t Ut enarrẽt mirabilia tua. liberati ab idolatraz potentia. v In ira flamme. gehennalis x Deuorẽt. in futuro: y Qui saluatur. i. non punit in pñti de idolatris. z Et q̃ pessimant plebem tuam. i. pessime tractant. r In ueniant pditionem. eternã. a Conuerte caput pncipum r inimicoz. i. populorum sibi subditorum b Dicentium. ex magna supbia r infidelitate: c Non est alius. s. de⁹: d Preter nos. sic. n. dicebat nabuch. rex assyrioz: qui pcepit oẽs deos exterminari: vt solus ip se de⁹ diceret: Judith. iij. r sennacherib ꝓsr loquebat

,iiij.reg.xviij. Uel alr: Nõne ẽ alĩ ꝑter nos.ſ.ppĺs alic̃ valoꝛis aut momẽti. o Cõgrega oẽs trib̃ iacob.q̃ extũc erãt mltũ diſperſe p terras ⁊ regna. e Et cog. q̃ nõ ẽ de⁹ niſi tu.ſ.ver⁹: g Ut enarrẽt mag.tua. de liberatõe ſua. g Et hẽditabis eos i iudea.i. hẽdites: hebꝛei.n.nõ hẽnt modũ optatiuũ: ſed ꝑ eo vtuntur futuro indicatiui modi. h Sic̃ ab initio.terrã p̃miſſionis intraue rũt tpe ioſue. Scindũ q̃ ꝓgregatõ filioꝛ iſrl i.ꝓphis ꝓmiſſa intelligit de vniuerſis ad fidẽ xp̃i ꝓuertẽdis: p̃m q̃ declarat beatus Johes i euã ge. ſuo.xj. q̃ xp̃s moꝛitur⁹ erat nõ ſolũ ꝑ gente.ſ. iudeoꝛ: ſz vt filios dei q̃ erãt diſperſi ꝑ mũdũ ſb diuerſis cultur idoloꝛ ꝓgregaret in vnũ.i.i vnã eccleſiã ex iudeis ⁊ gẽtilib⁹ ꝓgregatam: ſicut dic̃ ſaluatoꝛ Joh.x. Alias oues hẽo que nõ ſũt ex hoc ouili: ⁊ illas opꝛ me adducere: ⁊ vocẽ meã audiẽt: ⁊ fiet vnũ ouile ⁊ vn⁹ paſtoꝛ. Utrũ aũt ſcriptoꝛ hui⁹ libri hoc ꝓphice cognouerit vel nõ: ignoꝛo: ſaluo tñ meliori iudicio ꝓbabilius mihi vr: q̃ nõ cognouerit: tuz qz nec a iudeis nec grecis: nec latinis reponit in ꝓphas: tũ qz iudei credẽtes in xp̃m poſt eꝝ reſurrectõem: aſcẽſionẽ ad celos: ⁊ ſpũſſancti miſſionẽ in die pentecoſtes mirabãt de hoc: q̃ gr̃a ſpũſſancti dabat gentilib⁹: ſicut ⁊ ipſis: vt hẽtur act̃ .x. ⁊ xj. Ex quo vr q̃ adhuc ignoꝛabãt vnã eccl̃am ex iudeis ⁊ gentilib⁹ foꝛe ꝓgregandã: ꝓpter qõ magis vr ſicut dixr: q̃ auctoꝛ iſte oꝛabat ꝑ ꝓgregatõ ne iudeoꝛ in iudea p reditũ ipoꝛ de terris: i quib⁹ erãt diſperſi ⁊ in captiuitate detẽti. i Miſerere. Poſtq̃ oꝛauit ꝓ iudeis ⁊ gentilib⁹ gnãlr: hic ꝓnter oꝛat ꝓ iudeis ſpãlr dicẽs: Miſerere plebi tue. quã elegiſti a ceteris in datõe legis. k Sup quã iuocatũ ẽ nomẽ tuũ. lz.n. diceret de⁹ oĩum: ſpãli tñ mõ iudeoꝛ: eo q̃ erat naſcitu rus ex eis ſm carnẽ. vel alr: k Sup quã iuocatũ eſt nomẽ tuũ. nã gentiles idola iuocabãt ad ſuũ auxiliuz: hebꝛei vo deũ verũ. l Et iſrl quẽ coequaſti ꝓmogenito tuo. vocãs eũ ꝓmogenitũ tuũ: exo.iiij. m Miſerere ci. tue ſan. hierlm. q̃ dr ciuitas ſctificatõis ei⁹: eo q̃ ibi vigebat cult⁹ dĩnus. n Ciuitati re. tue. nã ibi erat tẽplũ in quo dicebat deus hĩtare mõ ſpãli. o Reple ſyon ienar. vir. tuis. qõ fuit ipletũ de xp̃o ibi miracula faciẽte: vt hr in euãgelio: ⁊ ſpũmſcñ mittẽte ſup aplos alioſq̃ diſcipulos: vt dicit hiero⁹: in epla ad Paulinũ ꝑ Et gl̃a tua. reſumat: Repple pplm tuũ. qõ fuit impletũ in oblatõe xp̃i in tẽplo: ſicut p̃dixerat Aggeus ꝓpha: Ueniet deſiderat⁹ cũctis gentib⁹: ⁊ replebo domum iſtã gl̃a. Lz.n. auctoꝛ iſte ⁊ alĩ iudei ignoꝛarẽt modum iplẽdi myſteriũ xp̃i q̃tũ ad ꝓditões ꝑticulares: tñ credebãt in quodã gnãli: q̃ multa mirabilia in aduẽtu meſſie fierẽt i iudea: ⁊ ſic oꝛabat iſte ꝺ eoꝛ ipletõe. q Da

iacob: ⁊ cognoſcãt qa nõ ẽ deus niſi tu: ũt enarrẽt magnalia tua: ẽt hereditabis eos ſicũt ab initio. Miſerẽre plebi tue: ſuper quã iuocatum eſt nomẽ tuũ: ẽt iſrl quẽ coequaſti ꝓmogenito tuo. Miſerẽre ciuitati ſanctificatõis tue hierlm: ciũitati requiei tue. Rẽple ſyon ienarrabilibus vtutib⁹ tuis: ⁊ gl̃ia tua pplm tuuz. Dã teſtimoniuz qa ab initio creature tue ſunt: ẽt ſuſcita ꝓcatiões quas locuti ſunt in noie tuo ꝓphete pꝛoꝛes. Dã mercedẽ ſuſtinentibus te: ũt ꝓphete tui fideles inueniantur: ⁊ exaudi oꝛões ſeruoꝝ tuoꝝz. Secũdum benedictõez aarõ da populo tuo: ẽt dirige nos in viam iuſticie: ũt ſciant omnes qui habitãt terrã: qã tu es deus cõſpectoꝛ ſeculoꝝ. Omnẽm eſcam mãducabit venẽt: ẽt ẽ cib⁹ ei bo melioꝛ. Fauceſ ꝓtigũnt cibum: ẽt coꝛ inſenſatũ verba mẽdacia. Lõꝛ ꝓrauum dãbit triſticiã: ẽt hõ perit⁹ reſiſtet illi. Omnẽz maſculuz excipiet mulier: ⁊ ẽ filia melioꝛ filio. Spẽcies mulieris exhilarat faciẽ viri ſui: ẽt ſuper oẽz ꝓcupiam hominis

teſtimoniũ qz ab initio. electõis ppli iſrl ⁊ Creature tue ſũt. ſpãles filij iſrl: qõ fuit ipletũ qñ in hũana nã inꝛ eos exiſtens: ⁊ de ipis nat⁹ ſm carnẽ faciebat miracula: ſuã deitatẽ teſtificãtia: et q̃ erat xp̃s ve⁹ pmiſſus in lege ⁊ ꝓphis: Joh. .v. Opa que ego facio teſtimoniũ phibẽt de me. s Et ſuſcita. ꝑ impletõem. t Ꝓcatões q̃ſlo. ſi noie tuo ꝓphete poꝛeſ. q̃ aduẽtũ xp̃i ꝓnũciauerũt ꝑ moduz depcatõis: Eſa. xvj. Emitte agnũ dñe dominatoꝛẽ terre ⁊ẽ. ⁊ i multis alijs locis dicunt ꝓphe filia. v Da mercedẽ ſuſti. te. .i. expectãtib⁹ tuaz redemptiõez in aduẽtu meſſie. x Ut ꝓphete tui fideles inueniant. i ipletõe eoꝝ q̃ ꝑdixerunt. y Se cũdũ bñdictõez aarõ da ꝓplo tuo. q̃ bñdictio ꝓtinet Nume. vj. vbi dr: Loq̃re aaron ⁊ filijs eius ſic bñdicetis filijs iſrl: ⁊ dicetis eis: Bñdicat tibi dñs ⁊ cuſtodiat te: oñdat dñs faciẽ ſuam tibi: ⁊ miſereat tui: ꝙuertat dñs vultũ ſuũ ad te: ⁊ det tibi pacem. z Et dirige nos in viã iuſticie. ꝑ lucẽ tue gr̃e. a Ut ſciant oẽs q̃ hĩtat terrã ꝑ effectũ gr̃e tue circa nos. b Qz tu es de⁹ ꝓſpectoꝛ ſcloꝛ. intuẽs p̃ntialiter nõ ſolũ p̃ntia: ſed etiã ꝑterita ⁊ futura: nã eternitas que mẽſura ẽ diuine cognitõis ambit oia tpa. c Oẽm eſcã. Hic ꝓnter circa p̃dicta iſert q̃dã coꝛrelaria: nã ea que p̃dicta ſũt de bono ſtatu actiuoꝛ ⁊ platoꝛ: indigẽt neceſſario diſcrẽtõe: ꝓpter qõ ponit hic q̃dã diſcretõis ipeditiua: vt caueant: 2° q̃dã ipſi⁹ ꝓmotiua: vt teneant. c. ſeq̃nti: ibi Sz cũ viro ſco. Impeditiua vo ſi q̃nq̃.ſ. induſtrie defect⁹: amoꝛ vxoꝛis exceſſiuus: vagus diſcurſus: amic⁹ fict⁹: ⁊ malus ꝓſiliar⁹: ⁊ ſm hoc diuiditur in q̃nq̃ partes: que patebũt ꝓſeq̃ndo. Circa ꝑmã ꝑmo ponitur induſtrie defect⁹ i viro: cũ dr: c Oẽm eſcam mãducabit venẽ.ſ. famelic⁹ ꝓpter paſſionẽ famis: nõ diſtinguens cibũ vtilẽ a nociuo: q̃uis ſit ibi diſtinctio: iõ ſb̃dit: d Et ẽ cib⁹ cibo melioꝛ. q. d. alĩs eſt aſſumẽdus: ⁊ alĩ reꝛiciẽdus. e Fauces. famelici g Cõtingũt cibũ. ipm aſſumẽdo: ſz nõ maſticãt ſufficiẽter: ſed trãſglutiũt ſine debita maſticatõne ⁊ ꝑbatõe. h Et coꝛ inſenſatũ vba mẽdacia. ſtatim recipit ſine diſcretione vꝛoꝝ a falſis. i Loꝛ ꝓrauum. quod idem eſt qõ inſenſatum. k Dabit triſticiam. ideſt occaſionem triſticie bonis. l Et homo peritus reſiſtet illi. per ſuam ſapientiam. Conſequenter oſtendit defectum induſtrie in muliere dicens: m Omne maſculum excipiet mulier. ideſt gratanter accipiet in partu: quia ſemper vellet parere maſculum: ⁊ tamen aliquando magis expediret ſibi parere femellam: ideo ſubditur: Et eſt filia melioꝛ filio. n Species. Hic ponitur ſecundum impedimẽtum quod eſt amoꝛ vxoꝛis exceſſiuus cum dicitur: Speciẽs mulieris exhilarat faciem viri ſui. ⁊ frequenter letitia inconuenienti: ideo ſubditur: o Et ſuper omnem concupiſcentiam hominis ſuperducet deſiderium. ideſt attrahit coꝛ viri ad diligendum ipſam ſuper omnia: etiam aliquando ſupꝛa deum. p Si eſt lingua curationis. ideſt

reprehēsionis in viro: ornatū excessiuū vxoris ad leuē eius modū arguēdo. q Et mitigatōis. si videat eā turbatam statim ei blandiēdo: sicut dr. ij. Esdre. iiij. Si arriserit ei rīdet: nā si indignata fuerit ei blādit donec reconciliet in grām. r Non ē vir illi' fm filios hoium. i. virilis z discret': sed mollis z infatuat'. ij. Esdre. iiij. Multi demētes facti sūt ppter suas vxores: z qz cōtrariū ē de bona vxore: subdit: s Qui possidet. tanq' dns. t Mulierē bonaz. i. humilē z modestā v Inchoat possessionē. i. incipit esse dnes: etiā si nō hīet amplius. x Adiutoriū fz illū est. i. fz voluntatē viri ad bona pcurāda. y Et colūna. ad sustētatōem dom' cū viro. z Ut reqes. nā pacifica ē cū viro z familia. a Ubi nō est sepes rē. pz ad sensū. b Et vbi nō ē mulier. bōa. c Ingemiscit egēs. qz negat sibi elyna: mulieres. n. sūt cōiter viris misericordiores d Cui credit. hic pōit 3m discretōis impeditiuū: qō ē discursus vagus: cū dr: Cui credit q non habz nidu. z. i. stabilē mansionē. q. d. non credit alicui sapiēti: ppi quod deficit i discretōe boni z mali. e Et deflectēs vbicūqz obscurauerit. i. diuertens vbi latere poterit. f Quasi succinct' latro. i. parat' ad malefaciēdū. g Exiliēs de ciuitate i ciuitatē. i. vagus z pfug' sup terrā: sic Caym genē. iiij. z p pēnas maledict' a dño

Omnis amic'. hic ponit qrtū impedimētū. pueniēs ex amicitie fictōe: ex qua freqnt homines etiā discreti in factis suis impediūt. dicit igitur: a Omis amic' dicet. tā ver' q' fict': b Et ego amicitiam copulaui. i. firmiē statui: hi magis dicūt ficti q' vi q dilīgūt facto: ficti vo vbo: iō sbdit: c Sz ē amic' solo noie amicus. z non re. e Nōne tristicia ineſt vsqz ad mortē. ex tali amicitia. q. d. sic: qz nulla pestis efficacior ad nocēdū q' familiaris inimic'. f Sodalis aūt. i. soci' mēse: z dr a sede q̄si sedalis: qz sedet cū alio in mēsa. g Et amicus. fictus: h Ad inimicitiā puertētur. freqnt. n. ptingit: q' sil' sedētes in mēsa añq' recedāt abinuicē rixant z pugnāt. i O prēsumptio nequissima vñ creata es. q. d. a nullo: nā ois creatura bona ē z a deo: pctm aūt ē boni defect': nec hz cām per se positiuā: Dionysi'. iiij. c. de diui. no. Nullus intēdēs ad malū opat. k Cooperire. amicitie silatōe. l Aridā malicia. i. sine humore, boni. m Sodalis amico piocū. in oblectatiōib'. i. pspitatis tpe. n Et i tpe tri. aduer. erit. deficiēte, psperitate: ppi qō fingebat se amare. o Sodalis amico pdolet. i. silat se pdolere i el' infirmitate. p Cā ventris. i. cōmessatōis. q Et p hostē. amici. r Accipiet scutū. quasi eū defensurus. i. si hoc aliqn faciat: z hoc facit ex gula: z nō ex va amicitia: z priū idu: it de vero amico dicēs: s Nō obliuiscaris amici tui. veri. t In aio tuo. ita q' nō diligas eū tm ore: sed etiā corde: z opere: ppter qō sbdit: v Et nō imemor sis illius in opibus tuis. sz dr ligas eū in effectu x Noli psiliari. hic ponit 5m impedimētū discretionis: qō ē malum cōsilium: z pmo agit de psilio malo p fraudulētiaz 2° p ignrantiā: vel cām aliā: ibi Luz viro. Circa pmū dr: x Noli cōsiliari cuz socero tuo. s. de his que ptinēt ad strictōnem vxoris tue: qz sp stabit p filia sua diuertēs a veritate ex carnali affectōe. y Et a gelātib' te. i. inuidētibus tibi. z Abscōde psiliuz. nam illud reuelarent ex inuidia vl impedirēt. a Oīs psiliari'. insidelis: b Prodit psiliū. i. ponit sub specie boni illius q qrit cōsiliū. c Sed ē psiliari' in semetipso. i. itendēs p prīa vtilitatē: z nō illius cui dat psiliū: z hoc freqnter ptingit i psiliarijs pncipū z platorū: iō sbdit: d A psiliario. s. infideli e Serua aiam tuam. i. caueas tibi. f Prius scito. p dr ligētē inquisitōem g Que sit illi' necessitas. nā si ad illā dirigit suū psiliū: signū est: q' non psulit p te sed p se: iō sbdit: h Et quid ipe in aio suo cogitabit. s. de subueniendo sue necessitati: z nō tibi: iō sbditur: i Ne forte mittat sudē in terrā. psulens tibi aliqd periculosū k Et dicat tibi: bona est via tua. incitās te ad psequndū suū psiliū in opa. l Et stet ecōtrario. corde. m Videre, qd tibi eueniat. vt p hoc hēat intētū si possit. n Cū viro. hic pnter agit de psilio malo p ignorantiā z aliquas alias cās dicēs: Cū viro irreligioso tracta de sanctitate. ironice loqtur: z ē sensus p cōtrariū. q. d. male psulet tibi. o Et cū iniusto de iusticia. silis est locutio: vt patebit i fine hui' ptis. p Et cū muliere ō his que emulat. i. odit. q. d. male psulet q Cū timido de bello. qui nūq' vellet bellum videre. r Cuz negociatore de traiectōe. i. de mercīū transportatōe ad forū: qui vellet q' nullus ibi hēret merces: nisi ipe: vt charius venderet. s Cū emptore de venditōe. i. de pcio rei vendende: qui semp quantū potest minuit pcium iustum. t Cuz viro liuido. idest inuido. v De gratijs agendis. idest de dando alijs gratis: qui semper hoc impedit: z similiter quod sequitur: Cuz impio rē. vsqz

supducet ōsideriū. Si ēst lingua curatōis et mitigatōis z mie: nō ēst vir illi' fz filios boium. Qui possidet mulierē bonā inchoat possessionē: ādiutoriū fm illū est: et colūna ut rqes. Vbi nōn ē sepes diripiet possessio: et vbi nō ē mulier ingemiscit egēs. Cui credit q non hēt nidū: Et deflectēs vbicūqz obscurauerit: quasi succinctus latro exiliēs de ciuitate i ciuitatē. .xxxvii.

Omnis amicus dicz: et ego amicitiā copulaui fz ēst amic' solo noie amic'. Nōne tristicia iest vsqz ad mortē. Sodalis aūt et amicus ad inimicitiā puertent. O prēsumptio nequissima vnde creata es cooperire āridā maliciaz z dolositatē illi': Sodalis amico piocū dabit in oblectatōib': et in tpe tribulatōis aduersari'

erit. Sodalis amico cōdolet causa ventris: et contra hostem accipiet scutū. Nō obliuiscaris amici tui i animo tuo: et nō imemor sis illius in operib' tuis. Noli cōsiliari cum socero tuo: et a gelantibus te absconde consiliuz. Omnis cōsiliarius prodit consilium: fz ēst consiliarius in semetipso. A cōsiliario seruā animā tuam. Prius scito quē scit illius necessitas: et quid ipse in animo suo cogitabit. Ne forte mittat sudem i terram: et dicat tibi: bona est via tua: et stet ecōtrario videre qd tibi eueniat. Cū viro irreligioso tracta de sanctitate: et cum iniusto de iusticia: et cum muliere ō his que emulatur. Cuz timido de bello: cuz negociatore ō traiectione. Cum ēptore de vēditiōe: cuz viro liuido dē

ibi: ꝛ Cū operario agrario.qui nihil scit nisi ō operurali. ɣ De oīi ope.vt de militia:studio:ꝛ huiusmōi. a Cū opario ānuali.i.ꝓducto ad ānum. b De ꝓsūmatōe āni.i.de ope ꝓsūmādo infra ānū:q̄ dic infra duos ānos hoc nō posse fieri:qō tñ imediate i āno posset fieri. c Cū seruo pigro. ad operādū. d De multa opatione.quā sp refugit ꝛ sic male ꝓsulit: iō de oīb' ꝑdictis cōcluditur: No attēdas bis i omni ꝓsilio. e Sz cū vi.scō. Remotis ipedimētis oīscretōis:hic ꝓponit ponūt ei' ꝓmotiua:ꝛ ponūt ħ q̄tuor:s.ꝓsilij sanitas:vbi vitas: sapiētie claritas:ꝛ repssa sensualitas ini q̄ ꝓmo ponit ꝓsilij sanitas: vt fiat q̄dā ꝓtinuatō ad imediate ꝑdicta:cum oī: e Sed cū viro scō. .i.in bonitate stabili ꝛ firmo. f Assiduus esto.cū eo morādo:ꝛ de tuis secret tractādo. g Quēcūq; cognoueris. ꝓpa h Obs uātē timorē dei. ne trāsgrediat ei' mādata. i Ius aia ē fm aiaz tuā.i.q̄ diligit te sicut seipm:ꝛ ecōtrario:de talib'.n.oī q̄ sunt vnū cor ꝛ vna aia. k Quicūq; titubauerit i tenebris.ignorātie ꝛ culpe. l Nō ꝓdolebit tibi.vacit ex corde:nec tibi p ꝓsequēs bñ ꝓsulet in tua necessitate. m Et cor boni ꝓsilij.i. volūtatē ipm sequēdi. n Statue tecū.firmit. o Nō ē.n.tibi aliud plus illo.i. melius:ꝛ quis possit tale ꝓsiliū dare sb̄dit: p Alia viri sancti enūciat aliqñ vera nē.est.n.i deū eleuata:ꝛ per ꝓns ab eo illuminata ad enūciādū veritatē: verūtñ q̄ de' ē ꝓncipalis actor directōis humāe:sb̄ditur: Et i his oibus depcare altissimū nē. q Añ oīa. Hic ponitur 2m oīscretōis ꝓmotiuū:qō ē verbi veritas cū oī: Añ oīa opa vbū verax ꝓcedat te.i.ꝓmissis ꝛ resp̄sis. r Et añ oēm actū ꝓsiliū stabile.s.sapiētū ꝛ sacre scripture. s Uerbū neḡz.qō ē vbū mēdax. t Immutabit cor. ō bono ad malū: v Ex q̄.s.corde v Partes q̄ttuor ortiūtur.sicut riuuli a fōte. x Bonū ꝛ malū. ō genere. y Uita. grē. z Et mors.culpe: vita tñ grē nō ꝓcedit ab eo nisi oispositiue:sz a deo effectiue: mors vo culpe ecōtrario sic ꝓcedit a corde humano:qō nullo mō ē effectiue a deo:vt dcm ē.ē.xv.c. ꝛ Et oñatrix illoꝝ ē assidua lingua.i.assiduitas bone monitōis:que rep̄mit malū ex genē:ꝛ amouet morte culpe: ꝓmouet añt bonū de genere ꝛ vitā grē:iō sb̄dit: a Uir peritus.in sacra scriptura b Mltos eruditit.ad bonū. c Et aie sue suauis ē.p augmētū meriti. d Qui sophisticē loc̄tur.i.deceptorie. e Odibilis ē. deo ꝛ hoibus. f In oi re ofraudabit.qz sibi plus nocet q̄ alīs hoib'. g Nō.n.est illi a dño gratia data. veracit ꝛ vtilr loquēdi. h Oi.n.sapia. va. i Defraudat' ē. licz aliqñ ab ilipientib' sapiēs videat. k Est sapiēs. Hic ponit 3m oīscretōis ꝓmotiuū: qō ē sapie claritas:cū dr: Est sapiēs aie sue sapiēs.i.ille vē sapiēs ē:q̄ ꝓmo cogitat ō salute aie sue:qz charitas ē ordinata. l Et fruct' sensus illi'.i. sapie sue. m Laudabilis.corā deo ꝛ angelis:ꝛ qz bonū ē sui ipsi' diffusiuū subdit: n Uir sapiens plebē suā erudit.de salute aie sue. o Et fructus sensus illi'.i.doctrine ei'. p Fideles sc̄. .i.digni fide:tuz qz a vitate ꝓma ꝓcedunt: tū qz ad ipm finaliē dirigūt. q Uir sapiens iplebit bñdictōnib'.dei ꝛ boium:nā deus multiplicat illi dona sua:ꝛ boies ip̄cant sibi bona:ideo subditur: Et videntes illū laudabunt. ꝛ qñ hec laus nō ē horaria sz diuturna: iō sb̄dit: r Uita viri i nūero diez.i.breuis ē:qz dies ei' possunt numerari facilr. s Dies añt isr̄l.i. populi isr̄l t Innumerabiles sunt.i.diuturni:lz.n. ꝓsone singulares moriātur ꝛ nascant sibi succedētes: remanet tñ vnitas ppli:sicut in fluuio aque sūt i ꝓtinuo fluxu:remanet tñ idētitas fluuij:laus vo sapiētis nō solū durat suo tpe sz trāsit ad posteros: ppi qō ē diuturna:ꝛ maxime in ppl̄o suo:qui magis nouit ei' opera:iō sb̄dit: v Sapiens i populo nē.ꝛ p̄: x Fili i vita.Hic ponit q̄rtū oīscretōis ꝓmotiuū:qō ē repssa sensualitas:vñ dicit phs.vij.phy. Sedēdo ꝛ descendo fit aia sciēs ꝛ prudēs:qz sedati ꝛ detati passionib' fit clare vidēs.sic g dr: x Fili i vita tua tēta aiaz tuā.i.diligēter ꝓsidera ei' ꝓnitatē ex appetitu sensitiuo ꝓcedentē. y Et si fuerit negḡ.i.inclinās ad malū: z Ne des illi ptātē.laxādo sibi habenas:sz magis eam rep̄me per orōem. a Nō.n.omnib' oia expediūt.etiā si essent licita de se:nā magis ꝓni ad malū indigēt maiori restrictōe: etiaz ab aliqbus licitis:ne ad illicita ꝓcedāt ex illis. b Et non oi aie oē genus.delectationis c Placet.sed fm diuersitatem ꝓnitatis:nam ꝓno ad auaricia placet ꝓseruatio pecunie: ꝓno ad ꝑdigalitatē placet eius effusio:ꝛ sic de alīs. Et quoniam multi valde sunt ꝓni ad concupiscentiam cibi: quo quotidie indigemus:subditur: d Noli auidus esse nē.ꝛ patet:ꝛ ratio subditur: e Jn multis enim escis.etiā sanis. f Erit infirmitas.ratione superfluitatis.

g Et auiditas appropiquat vsq; ad colerā. ipam cāndā.
h Propter crapulā multi obierūt. q; suffocat nāe vtutē.
i Qui aūt abstinēs ē adijciet vitā. i. plongabit: nā abstinētia est sūma medicina. Caplm .XXXVIII.

HOnora medicū. Postq; actū ē de plato; officio: h ꝑter agit ō honore eis exhibēdo: q; medū sit ūter ppm ⁊ deum. Et qñ ex sēsibilib' ⁊ magis notis ꝓcedēdū est ad spūalia que sūt minus nota: ⁊ plat' ē spiritualis medic': iō primo agit ō honore medici corꝑalis: ⁊ spūal' ibi Fili i tua infirmitate. Circa ꝑmū dicitur a Honora medicū. corꝑalē: b Propter necessitatem. corꝑis tui. c Eteni illū creauit altissim'. nō solū inq̄tū ē hō: sz etiā inq̄tū medic': nā de' ē actor ꝑncipal' artis medicine: iō sb'dit: d Adeo. n. est ois medela. h tñ non accipit creatio ꝓpe: q̄ ē de nihilo: sed large: sicut rex dī creari qñ ꝓmouet ad dignitatē regni. e Et a rege accipiet donatōez. nā potētes hui' scli cōiter sūt magi soliciti de sanitate corꝑali q̄ spūali: iō sb'dit: f Disciplina medici. i. ei' ars Exaltabit caput illi' ⁊c. g Altissim' de terra creauit medicinā. q; de terrena scētibus. s. herbis ⁊ radicib' ⁊ huiusmōi ꝑficiūtur medicie: ⁊ ad hoc inducit exēplū dicēs: h Nōne a ligno. i. per lignum i Indulcata ē aqua amara. q. d. sic: vt ꝑz exo. xv. vbi dī: q; dñs ostēdit lignū moysi: q̄ cū mīsisset i aq̄s amaras i dulcedinē vse sunt. k Ad agnitōem hoium vtus il lo;. puenit ꝑ experiētiā: ex hoc. n. q; talis herba sanauit socratē ⁊ platonē: ⁊ ꝑles alios: accipit vna ꝓpositio vniuersalis que ē ꝓncipiū artis ⁊ scie: vt dī. j. metaphy. l Et dedit hoibus sciam altissim'. nā aliq̄n reuelat virtutes herbarū ⁊ radicū sine tali experiētia: sicut factū fuit salomoni. iij. reg. iiij. Et disputauit sup lignis a cedro q̄ i libano ē vsq; ad isopū que egredit de pariete. m Honorari i mirabilib' suis. i. vt honoret ab hoibus ꝓpter virtutes mirabiles: quas dedit creaturis. n In his curās. medic' o Mitigabit dolorē. infirmi. p Et vnguētari'. i. apothecari' q Faciet. ex terrena scētib' r Pigmēta suauitatis. nam i talib' species aromatice frequent ponūt. s Et vnctōes ꝑfi. sanita. i. ad ꝑserēdū ⁊ ꝑseruādū sanitatē. t Et nō ꝑsūma bunt opa ei'. i. nō hēbunt itentū effectū ꝑ ipm medicus vel apothecariū: nā ad hoc req̄rit actio dei: qui ē medicus ꝓncipalis: iō sequt̄r: v Pax. n. dei sup faciē terre. i. reqes a dolore infirmitatis ē a deo in hoibus: qui hitant super terrā x Fili. Dic ꝑsequēter agit de honore impendēdo medico spirituali: ⁊ diuidit i tres ptes fm tres cās ipm honorandi

infirmitas: et auiditas apꝓpinq̄bit vsq; ad colerā Propter crapulā multi obierūt: qui aūt abstinēs ē adijciet vitam. XXXVIII.

HOnora medicū: propt necessitatē: eteniz illum creauit altissim'. A deo est .n. ois medela: et a rege accipiet donatōez. Discipliā medici exaltabit caput illi' ⁊ i ꝑspectu magnato; collaudabit. Altissimus creauit de terra medicinā: ⁊ vir prudēs nō abhorrebit illā. Nōne a ligno idulcata est aqua amara: Ad agnitōez hoium: virt' illo;. Et dedit hoibus sciam altissim': hō nozari i mirabilib' suis. In his cūrās mitigābit dolorē: et vnguētarius faciet pigmēta suauitat': et vnctōes ꝑficiet sanitat': et nō ꝑsūma bunt opa ei'. Pax. n. dī super faciē terre. Fili i tua infirmitate nō dispicias teipz: sz ora dñm: et ipse curabit te. Auerte a delicto: et dirige man': et ab oi delicto mūda cor tuū. Da suauitatem et memoriā similaginis: et impingua oblatōem: et da locum medico. Etenim illum dñs creauit: et non discedat a te: qā opa eius necessaria. Est enim tps qñ in manibus illo; icurras: ipi vero dominū deprecabuntur: ut dirigat requiē eo;: et sanitatem propt quersati onē illorū. Qui delingt in ꝑspectu eius qui fecit eū: incidet in man' medici. Fili i mortuū ꝓdūc lachrymas: ⁊ quasi dira passus incipe plorare: et fm iudiciū cōtege corꝑ illius: ⁊ nō despici as sepulturā illius. Propt delaturā aūt amare fer luctū illiul vno die: et ꝑsolare propter tristiciā: ⁊ fac luctū

scōa ponit ibi: Sapiam scribe. tertia ibi: Qui tenet arā trū. Prima i duas. s. i partē ꝓncipalē ⁊ incidētalez: que incipit ibi: Fili i mortuū. Prima cā honorādi medicuz spūalē est sanitas aie: que melioꝛ ē corꝑis sanitate: ⁊ p ꝑns plat' magis honorādus ē q̄ medic' corꝑalis: iō dī: x Fili i tua infirmitate. spūali y Nō dispicias temetipm. negligēdo q̄rere remedium: sicut negligunt aliqui. z Sed ora dñm. deuote. a Et ipe curabit te. vn guēto sue gre. b Auerte a delicto. cor tuū. c Et dirige manus tuas. i. opera tua ad deū. d Et ab oi delicto mūda cor tuū. p verā ⁊ purā ꝓtritionē. e Da suauitatē. i. fac oblationē deo de spēbus aromatic': quib' ꝑficiebat thymiama suauis odoris f Et memoriā similaginis. i. oblatōem farine tritici delicatissime g Et impingua oblatōem. offerēdo oleū de lignis oliuarum purissimū ad ꝓtinuandas lucernas. h Et da locuz medico. honorādo sacerdotē. p te orātē: vñ in leuit. vbi agit de oblatōibus varijs. p peccato: semp addit in fine Et orabit. p eo sacerdos: ⁊ dimittet ei. i Eteniz dñs illū creauit. i. ad officiū sacerdotū. pmouit. k Et nō discedat a te. i. a corde tuo: q; sp debes eū diligē ⁊ venerari. l Qz opa ei' si necessaria. s. offerre sacrificia: ⁊ orare. p pctis ppli. m Est. n. tps. q; sīn pctis nō trāsitur pns vita. n Ipi vo dñm deprecabunt. ex h' apparet q̄ nō loq̄t h de medic corꝑis q̄ nō curāt infirmos p orōes: sed de sacerdotib': o Ut dirigat requiē eorū. nō requiē corꝑis: sz requiē cordis ipoꝛ: qa gaudent ō curatōe pctoꝛ. p Et sanitatē. s. aie tue. q Propter ꝓuer. eoꝛ. i. ꝓpi bonā vitā ipoꝛ: ꝓpi quā orones eoꝛ exaudiūt. r Qui delinqt ⁊c. incidet i man' medici. s. spūalis: ad quē ptinet cura delicti. s Fili i mor tuū. Dec ē pars icidētalis i quo ꝑmo ex hoc qō induxit ad honorē plati ꝓpter eius excellētē statū: h occasionali ⁊ qsi p opm̄ iduc ad fletū mortui ꝓpi vite pntis ōfectū. Et ꝛ in ꝑsona mortui loqns inducit ad bonum: ibi Memor esto. Circa ꝑmū dic': s Fili i mortuū. i. sup mortuū t Produc lachrymas. cōpassiōis. v Et sz iu. pte. cor. illi'. i. discrete ⁊ hōeste sz more ꝑie: ⁊ merita ōfūcti corꝑ illi' sepeli. x Propt ōla. aūt ⁊c. i. pp ōtractōez vitādā: ne dicat ꝑ te: q; odisti viuētē: si nō luge as defūctū. y Et ꝑso. ꝓpi tristiciā. ne nimia tristicia

tibi noceat: iō sequt: z Attristicia.n. festinat mors. est .n. tristicia passio mortificatiua. a Et cooperit virtutē.i. suffocat virtutē nāe. b Et tristicia cor. flectit cerui cē. nā debilitata vtute nāe caput flectit: sicut p fortitudinez erigit. c In abductōe.i. diuiatōe a bono. d Permāet tristicia. ita q nō nocz solū corpori: sed etiā aie inducens aliqñ ad desperatōem: z alia mala. e Et sba in opis fim cor. eī. qz si hēt cor gaudens z virile de diues z diues laguidus z tristi dī paup: ꝓuer. xiij. Et ē quasi diues cū nihil hēat: z ē qsi paup cū i multis diuitijs sit. iō sequtur: f Ne dederis i tristicia. .s. nimia g Cor tuū. ppi mortuū z sbdit cā cū dī: h Et memēto nouissimorum. i. mortis tue z oiuz alioz: a q nullus reuertit ad vitaz pntem: iō sbdit: i Neqz.n. ē cōuersio cē.].i. per afflictōem tuā ip sum mortuū nō reuocabis: k Et teipz pessimabis. nimio dolore affecti: ppi quod dolor de morte amici oz eē moderatus. sic.n. fecit dauid ij. reg. xij. Audita.n. morte filij sui surrexit ab afflictōe z luctu dicēs: Cū adhuc viueret puer ieiunaui z fleui: dicebā.n. qs scit si forte donet mihi eū deus z viuat? nūc aūt qz mortuus est qre ieiuno: nūqd potero eū reuocare ampli? ego vadā ad eū. l Memor esto. hic ponit 2m icidēs occasiōe dictoz ex psona mortui exhortās ad bonū. l Memor esto iudicij mei. i. mortis mee: q dī bois iudiciū: qz qlis i morte reperit: talis i iudicio pntabit. m Sic.n. erit z tuum. q. d. festines opari bonū dū viuis: qz p mortē non poteris: n Mihi heri. i. de pterito. o Et tibi hodie. i. in pnti: qz nullus hz aliqd certū de futuro. p In reqe mortui. i. i sepulchro eī: vbi requescit corpus suum: q Requiescē fac memoriā eī. i. pone qd stabile ad memoriā eī. vñ. j. macha. xiij. dī q simō machabe? sup sepulchrū pris sui z fratrū suoz fecit edificiū altuz visu: z circūposuit colūnas magnas: z sup colūnas arma ad memoriā sempiternā. s. q pr z fratres sui fuissent i exercitio armoz ppli sui. r Et ꝓsolare illū in exitu spūs sui. dicēdo ei bona vba de futura vita ad quā trāseūt moriētes. s Sapiam. hic ponit scba cā honorādi platū siue doctorē: nā ad eī officiū nō solū ptinet docere pntes vbo: sed etiā absentes z futuros scripto: pter qd ei dī: s Sapiam scribe. i. libros sapiam ptinentes. t In tpe vacuitat. i. in tpe q vacas ab alijs opib? necessitat. Alio?: Tpe vacuitat. i. ieiun? a cibo z potu: qz tūc magis viget itellect? ad scribēdū ardua de qb? ē sapia. vel al'r: Tpe vacuitatis. i. pauptatis: vñ dic Secūdus phs: q pauptas ē scie reptrix: vñ videm? q a lōgo tpe religiosi medicates pla scripserūt i theologia: q ē va sapia: q alij: z aliqñ ocurrunt iste tres ꝓditōes in eodez scriptore. v Et q minoratur actu. i. se retrahit q̄tū pōt bono mō ab exterioib? actib? x Sapiaz ꝓcipiet. z sic ponit ea docē vbo z scripto. y Qui tenet. hic pōit tertia cā honorādi platuz: q ē solicitudo ipsi? circa regimē ppli: ad bonū statū. n. ciuitat re quirit solicitudo diuersoz artificū i artibus suis: sine quarū vsu nō posset ciuitas bñ stare: vt carpētarioz: lathomoz: pānificū: z huiusmodi: z m'lto forti? req'rit dilgētia regētis ciuitatē i tpalib? vel spūalib?. Primo igit ponit exē plū de artificib? icipiēdo ab agricolis dicēs: y Qui tenz aratz: z q glat in iaculo. i. i virga longa: i cui? extremitate ē stimulus ad pungēduz boues. z Et narratio eius in filijs tauroz. i. i bobus: qs freqnter noiat excitādo ad op. z Cor suū dabit. solicitudinē apponendo a Ad versandos sulcos. qz fiunt per euersionez terre cū ferro aratri. b Et vigilia eī i sagina vaccaz. solicit' ē .n. vt impinguētur bene. c Sic ois faber. i. carpentator vel lathom': z huiusmōi: qui dicūtur generalr fabri: sed dīstinguūtur p materiā circa quā operātur: vt faber ferrari': faber lignari': z sic de alijs. d Et architect'. i. pncipalis opari?: ab archos qd ē pnceps. e Qui nocte tanq̄ diem trāsigit. meditādo de nocte que opatur' ē in die. f Qui sculpit signaculo. i. imagines aliquid significantes vel repntantes. g Et assiduitas eius. in ope h Variat picturā. apponēdo diuersos colores. i Cor suū dabit in similitudinem picture. i. solicit' erit q pictura imaginis assimilet bene ei quē repntat. k Sic faber fer. sedēs iuxta incudē. dū ferz calefit. l Et ꝓsiderās op' ferri. qualr obeat fieri. m Vapor ignis exurit carnes eī. z tñ ex hoc nō dimittit op'. n Et i caloze fornacis ꝓcertat. carbones apponendo: z folles mouendo: vt ignis fortiter accendatur. o Vox mallei. idest martelli p Innonat aurem eius. idest immutat. q Et contra similitudinem vasis oculus eius. attendens ad exemplar ne deficiat. r Cor suuz dabit in consummationem operum. propter lucrum. s Et vigilia sua ornabit imperfectōem. i. materiam quā deducit ad formā perfectōem. t Sic figulus z. z patet littera vsq; ibi: v Et innumera est omnis operatio eī. idest multiplex valde in numero z figura.

sm meritū eius vno die vl duobus ꝓpter detractōez. Attristicia. n. festinat mors et cooperit virtutē: et tristicia cordis flectit ceruicem. In abductōe pmanet tristicia: et substātia inopis sm cor eius. Ne dederis in tristicia cor tuū: sed repelle eā a te: et memēto nouissimorū: noli obliuisci: neqz .n. ē cōuersio: z huic nihil ꝓderis:] et teipm pessimabis. Memor esto iudicij mei: sic enim erit z tuuz. Mihi heri: et tibi hodie. In rege mortui requiescere fac memoriā eius: et consolare illum i exitu spūs sui. Sapiē tiaz scribe i tpe vacuitatis: et q minoratur actu sapiāz percipiet: quia sapia replebitur. Qui tenet aratrū: z qui gloriat in iaculo: stimulo boues agitat: z ꝓuersat i opib? eoz: et narratio eius in filijs tauroz. Cor suū dabit ad versandos sulcos: et vigilia eius i sagina vaccarū. Sic ois faber et architect': qui nocte tanq̄ die trāsigit: qui sculpit signaculo sculptilia: et assiduitas eius variat picturā. Cor suū dabit i similitudinē picture: z vigilia sua ꝓficiet opus. Sic faber ferrari' sedēs iuxta incudē: et ꝓsiderās op' ferri. Vapor ignis uret carnes eī': et i caloze fornacis ꝓcertatur. Vox mallei innouat aurem eī': et ꝑ similitudinē vasis oculus eī'. Cor suū dabit i ꝓsummatōez operis: et vigilia sua ornabit imperfectōem. Sic fi gulus sedēs ad op' suū: cōuertēs pedib? suis rotā: qui in solicitudine positus est semp propter opus suū: et innumera ē ois opatō eius.

a In brachio suo formabit lutū. i. manu ꝓpa a brachio mota. b Et añ pedes suos curuabit virtutē suā. i. fortit curuabit se ad mouēdū rotā. c Cor suū dabit: vt ꝓsummet linitōem. que fit de plūbo sup lutū appositō. d Et vigilia sua mūdabit fornacē. a lapillis: cinerib⁹: ⁊ huiusmodi. e Oēs hi. artifices f In manib⁹ suis sperauerūt. ꝓsecꝫ victū ⁊ vestitū ꝓ opa manuū suaꝝ. g Sine his oībus non edificat ciuitas. nam eoꝝ artes sūt necessarie ciuitati. h Et non inhitabunt. hic ꝓnter ostēditur solicitudo ꝓlati: vel rectoris magis necessaria ꝓdictis. h Et nō inhitabūt. ꝓdicti artifices inī ꝓncipes ⁊ cōsules ciuitatis. i Nec iambulabūt. ad consilia iter eos. k Et i eccl'iam. i. sapiētū ꝓuocatōem. l Nō trāsiliēt. quia nō sunt ad h⁹ apti. m Sup sellā iudicis nō sedebūt. ad iudicādū n Et testamētū iudicū non intelliget. i. sniaz diffinitinā. o Et in paraboliſ nō inueniēt. i. ne' ciūt occulta declarare. p Sz creaturā eui cōsūmabunt. alias confirmabunt. non accipit hic euū ꝓpe: put ē mēsura esse icorruptibiliū que ad sui ꝓseruatōez nō indiget artib⁹ ꝓdictis: sed accipit ꝓ etate hoīs: q̄ ꝓseruat ꝓ opa artiū ꝓdictaꝝ: que necessaria sunt ad ꝓseruatōez humane vite. q Et depcatio illoꝝ i opatōe artis. deum. n. orāt vt opatōes sue bñ ꝓcedāt. r Accōmodātes aias suas. cure sacerdotū ⁊ platoꝝ. s Et ꝓqrētes i lege altissimi. quia querunt ab eis de modo sue salutis: ex quo patet ꝙ sūt ab omnibus ꝓdictis honorandi. Capz. XXXIX.

Sapiam antiq̄rum. Supius actū ē de statu actiuorū ⁊ ꝓlatoꝝ: hic ꝓnter agit de statu ꝓtēplatiuoꝝ: ⁊ diuidit i duas pres: q: ꝓmo ponit quedā ad cōtēplatōem ꝓparātia: 2° ibi: ꝓtēplatōi mā: seqnti. c. Ad cōtēplatōem vo quattuor inī cetera disponūt. s. acqsitō sapie: ꝓseruatio mūdicie: humiliatio intelligētie: ⁊ ꝓsideratio remuneratōis dine. 2ᵐ ponit ibi: Adhuc ꝓsiliabo. 3ᵐ ibi: Date nōi. q̄rtū ibi: Bn̄dictio illi⁹. Pria i duas: nā sapia duplicit acqrit. s. ꝙ viā humanā ⁊ diuinā: 2ª ponit ibi: Cor suuz tradet. Circa ꝓmū dī: a Sapiam oīuz antiquoꝝ exq̄ret sapiēs. coꝝ dicta diligēter studēdo: ⁊ que nō itelligit ab aliis q̄rendo. b Et i ꝓphis vacabit. coꝝ dicta ꝓsiderando. c Narratōem viroꝝ noiatoꝝ. in scientijs ⁊ vtutib⁹ d Conseruabit. memoriter retinēdo. e Et i vsutias parabolaꝝ. i. varias ⁊ occultas sniasqꝝ. f Simī introibit. ad intelligēdū cū illis ꝙ eas ꝓtulerūt. g Occulta ꝓuerbioꝝ exq̄ret. i. sensus mysticos ⁊ latētes. h Et i abscōditis

In brachio suo formabit lutum. Et ante pedes suos curuabit virtutem suam. Cor suum dabit vt cōsummet linitōem: Et vigilia sua mūdabit fornacē. Omnes hi i mānib⁹ suis sperauerūt ⁊ vnusqsqz in arte sua sapiens est. Sine his oībus nō edificat ciuitas. Et non inhabitabūt nec iambulabūt: Et i ecclesiā non transilient. Super sellā iudicis nō sedebūt: Et testamētū iudicij nō intelligēt: neqz palā facient iudiciū ⁊ disciplinā: Et i parabolis nō inuenient: sz creaturam eui ꝓfirmabūt: Et de pcatō illoꝝ i opatōe artis: accōmodātes aias suas: Et ꝓgrentes in lege altissimi.

Sapiētiaz om .xxxix. Sniuz ātiquoꝝ exqret sapiēs: Et in ꝓphis vacabit. Narratōem viroꝝ noiatorū ꝓseruabit: Et i vsutias parabolaruz simūl introibit.

Occulta ꝓuerbioꝝ exqret: Et i abscōditis parabolaꝝ cōuersabit. In medio magnatoꝝ ministrabit: Et in cōspectu ꝓsidis apparebit: In terrā alienigenaꝝ gētiū pertransiet. Bona. n. ⁊ mala i oībus tētabit. Cor suuz tradet ad vigilādū diluculo ad dñm qui fecit illuz: Et in ꝓspectu altissimi ōpreca bit. Aperiet os suū in orōne: Et ꝓ delictis suis dēpcabitur. Si enim dñs magn⁹ voluerit: spiritu intelligētie replebit illum: Et ipse tanqz imbzes mittet eloquia sapientie sue: Et in orōe confitebit dño. Et ipse dirigēt consilium ei⁹ Et disciplinā: Et in absconditis suis ꝓsiliabit. Ipse palā faciet disciplinaz doctrine sue: Et in lege testamēti dñi gloriabit. Collaudabūt multi sapiētiā ei⁹: Et vsz i sclz ñ delebit. Non recedet mēoria ei⁹: Et nomen ei⁹

pabolaꝝ ꝓseruabit. i. i sensib⁹ figuratiuis. i In medio magnatoꝝ. i. platoꝝ eccle. k Ministrabit. deo sicut vn⁹ ex illis. l Et i ꝓspectu ꝓsidis apparebit. ad ipm dirigēdū: nā tpalia ꝓ spiritualia sunt regenda. m In terrā alienigenaꝝ gētiū ptrāsiet. ad augmētuz sue sapie: sic dicit Diero⁹ in epl'a ad Paulinū de Pythagora ⁊ Platone: q̄ cū eēnt magni phi mltas terras pagrauerūt: vt doctrinā aliorū addiscerēt: iō sbdit: n Bōa .n. ⁊ mala i oīb⁹ tētabit. i. ꝓbabit doctrinā veraz ⁊ falsā: verā accipiēdo ⁊ falsā reijciendo. o Cor suum. Hic ꝓsequenter ponit scōa via acqrēdi sapiaz. s. ꝓ dinā infusionez cū dī. Cor suum tradet. volūtarie ꝓ Ad uigilādū diluculo. i. a iuuētute. q Ad dominū q̄ fecit illū. ad ipm ītētōez dirigēs deuote ⁊ attente. r Et in ꝓspectu altissimi depcabit. ꝓ sapie ipetratōe. Et qz sicut sapie. j. dī: In maliuolā aiam ñ itrabit sapia. subdit: s Et ꝓ delictis suis. emēdādis. alis emūdādis. t Depcabit. vt sic ad receptōem dine sapie disponat. v Si. n. dñs magn⁹ voluerit ⁊c. hic ponit si ꝓ qz: nā oīo semp exaudit qñ ē pia: ꝓ se: ⁊ pseuerās. sic aūt ē in ꝓposito: vt ꝓz. x Et ipe. replet⁹ spiritu sapiētie y Tanqz imbzes. i. abundanter z Mittet eloqa sapie sue. ad docēdū ignorātes. a Et i orōe ꝓfitebit dño. totū ꝓfectū attribuēs honorī dino. b Et ipse. s. de⁹ c Diriget ꝓsiliū eius. i agēdis. d Et disciplinā. in docendis. e Et in absconditis suis consiliabit. obscura sibi clarius reuelādo. f Ipse. a deo illuminatus g Palam faciet disciplinā doctrie sue. sibi reuelatā alijs ꝓpalādo. h Et i lege testamenti. dñi. i Gloriabit. hec ē. n. gla sapiētis: i lege dñi meditari. k Collaudabūt multi sapiam ei⁹. non dicit oēs: nā hoies mundani ipm reputāt imprudentē: eo ꝙ nō querit sciam lucratiuā. l Et vsqz i sclm non delebitur. doctrina sapie: Matth. xxiiij. Celū ⁊ terra trāsibūt: verba aūt mea non trāsibūt. m Non recedet memoria ei⁹. s. sapiētis: q: ꝓ doctrinā ab eo scriptā: remanebit inī hoies: ⁊ ꝓ redditōem ꝑmij apud deum. n Et nomen eius redꝛet a gnātōe in gnātōem. sicut iam a multis generationibus quesitus est Aug⁹ de tri. ⁊ Aug⁹ de ciui. dei: ⁊ sic de alijs libris ab eo denominatis in quibus queritur nomen eius.

a Sapiam ei⁹ enarrabũt gentes. auditã ab eis p̃ dicatores. b Et laudẽ ei⁹ enũciabit eccl̃a. i. congregatõ in stor: intñ q̃ de aliq̃b⁹ fit in eccl̃a festũ. c Si pmanserit nomẽ ei⁹. i. si diu vixerit. d Derelinq̃t plus q̃ mille. s. discipulos edoctos: qui post ip̃m poterũt docẽ. e Et si r̃q̃euẽrit. .i. morte p̃euentus fuerit. f Prodierit illi. q̃ citius trãsibit ad gl̃iam paradisi: ppt̃ q̃ dẽ etiã Paulus desiderabat dissolui r cẽ cũ xp̃o. philꝫ. j. g Adhuc psiliabor. Hic ponit 2m ad cõtẽplatiõem dispositiuũ q̃ ẽ ꝓfuatio mũ dicie: p̃mittit tñ plog⁹ dicẽs: Adhuc psiliabor .i. meditabor. h Ut enarrẽ. vtilia ad p̃tẽplatiõem. i Ut furore. n. repletus suz. i. feruore loq̃ndi qui nõ põt retineri: hiere. xx. Factꝰ est ꝑmo dñi in corde meo quasi ignis estuans rẽ. r actꝫ. .iij. Nõ. n. possumus q̃ vidimus r audiuim⁹ nõ loqui. k Et in voce. exteriori. l Dicit. spũs me⁹ interior: ex cui⁹ vtute vox exterior format. m Obaudite me diuini fructus. i. discipuli volẽtes deo fructificare per opa ꝓtemplatiua. n Et quasi rosa plãtata sup riuos aquaz. que ẽ pulchra r mũda: sic vita ꝓtẽplatiua puriꝰ r pulchrior ẽ q̃ vita actiua: iõ signata ẽ p Rachel q̃ erat decora facie r venusto aspectu: Actiua vo p Lyam q̃ erat lippis oculis: geñ. xxix. o Quasi liba. odo. sua. hẽte. .i. deuotõem odorifera coram deo. p Florete flores quasi liliũ. p obfuãtiã ꝓtinẽtie. q Date odorẽ. bone fame. r Et frõdete i gr̃am. p melioratõem vite. s Et collaudate cãticũ. i. ip̃m corde r ore. pnũciate. t Et bñdicite dñm. i. ip̃m dicite bonũ. v In operib⁹ suis. creatõis: recreatõis: r pseruationis. x Date nõi ei⁹. Hic ponit 3m ad ꝓtemplatiõem dispositiuũ: q̃ ẽ humiliatio intelligẽtie: nã plumẽtes de suo ingenio ibi deficiũt: r humiles pficiũt: Matth. xj. Abscõdisti hec a sapiẽtib⁹ r prudẽtib⁹: r reuelasti ea paruulis. iõ sb̃dit: x Date nõi ei⁹ magnificẽtiã. cogitates q̃ excellit i infinitũ oẽs creaturas: r etiã creatas intelligẽtias: r nõ solũ hoc cogitate: sz etiã ꝓfitemini oze: iõ sb̃dit: Et ꝓfitemini illi rẽ. y Opa dñi vniuersa bona valde. plus q̃ hõ possit itelligere: qui minime rei nõ põt oẽs ꝓpetates cõprehendere: r hoc multũ facit ad repssionẽ plumptionis hũane: que credit oia q̃tũcũq; ardua posse attingẽ: r si dei effect⁹ nãles nõ põt hõ ad plenũ cõprehẽdẽ: multo min⁹ põt effect⁹ supnãles cõprehẽdere: de q̃bus sb̃ditur:

regret a generatõe in generatõem. Sapiaz eius enarrabũt gentes: et laudẽ eius enũciabit ecclesia: Si permãserit nomẽ ei⁹: derelinq̃t plus q̃z mille: et si requieuerit: prodẽrit illi. Adhũc cõsiliabor ut enarrẽ: ut furore .n. repletus suz. Et in voce dicit: Obaudite me diuini fructus: et q̃si rosa plantata sup riuos aquaz fructificate. Quasi liban⁹ odorẽ sua uitatis h ẽte. Florete flores q̃si liliũ r date odorẽ: r frõdete i gr̃am: et collaudate canticũ: et bñdicite dñm in operibus suis. Bate nõi eius magnificẽtiã: r psitemini illi in voce labioz vocz: r in cãticis labiorum r citharis: r sic dicet in psessiõe: Opera dñi vniuersa bona valde. In vẽrbo. n. eius stetit aq̃ sicut pgeries: et in sermone

z In vbo ei⁹ stetit aqua sicut pgeries. lapidũ i muro. i trãsitu. n. rubri maris aque erãt filijs isrl̃ q̃si p muro a dextris r a sinistris: exo. xiiij. a Et i ser. oris illi⁹ sic excep. aq̃z. i iordane: vbi aq̃ steterũt recipiẽtes aq̃s supueniẽtes: ita q̃ vlteri⁹ nõ trãsibãt: iosue. iij. b Q̃n i p̃cepti illi⁹ placor fit. .s. tẽpestas i mari: cũ sibi placuerit: vt patz ione. j. c Et non ẽ minoratio. t. defectus d In salute ip̃ius. .i. i saluatõe p ip̃z facta: vt pz in ipo iosue e Opa oris carnis corã illo. oia. n. occulta ꝓterita r p̃nta respicit clare r p̃ntialr: nã ei⁹ cognitio mẽsurat nunc eternitatis q̃ cõplectit oẽ tp̃s. f Et nihil ẽ mirabile i pspectu ei⁹. i. difficile sibi. g Nõ ẽ dicẽ. .i. nõ expedit querere h Quid ẽ hoc: aut quid est illud. i. ad q̃d valet hoc vl illud. q. .d. ad nihil: sic dicũt hoies fatui de aialib⁹ venenosis: r psilibus: eo q̃ aliq̃n nocẽt hõi sile. n. ẽ ac si aliq̃s offẽdat ad securim artificis: r ex sua plagatõe dicat eã nõ solũ ee inutilẽ: sz etiã malã: cuz tñ sit ad bonũ ordiata: r sic vtit ea carpentatoz: de⁹ aũt oia bõa instituit: r ad bonũ vtitur oibus creaturis.

oris illius sicut exceptoria aq̃z: q̃oniã i p̃cepto ipsi⁹ placor fit: et nõ est minoratio i salute ipsius. Opa oris carnis corã illo: r nõ ẽ qc̃q̃z abscõditum ab oculis eius. A seculo vsq; i seculũ respicit: et nihil ẽ mirabile i cõspectu eius. Nõn ẽ dicẽ q̃id est hoc: aut qd ẽ illud ꝺia. n. in tpe suo querentur Benedictio illi⁹ q̃asi fluuius inundabit: et quo cataclysm⁹ aridam iebriauit: sic ira ipsi⁹ gẽtes q̃ non exq̃sierunt eũ hereditabit. Quo conuertit aquas in siccitatem r siccata est terra: et vie illi⁹ ijs illoz directe sũt: sic p̃ccatorib⁹ offensiones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis bona r mala. Initiũz necessarie rei vite hominuz aqua: ignis: et ferrũ: sal: lac:

i Oia. n. i tpe suo querẽtur. sicut serpẽs aliquãdo queritꝰ a medico: vt eius carnib⁹ vtat ad curatõem lepr̃osi: r buffo vt hẽatur lapis pciosus i ipo nutrit⁹. k Bñdictio illius. Hic ponit q̃rtũ ad ꝓtẽplatõem dispositiuũ: r 2ºdeclarat qõ dã dictũ: ibi Sũt spũs. 3º infert corrolariũ: ibi Propẽa ab initio. Quartũ dispositiuũ ad ꝓtẽplatõem ẽ pseruatio remuneratõis dine: q̃ accedẽtib⁹ ad deũ p ꝓtẽplatõem reddit p̃miũ: r recedẽtib⁹ penã: nã illi bñ vtũt creatur̃: r isti abutũtur: r hoc est qõ dr̃: k Bñdictio illi⁹. s. dei. l Quasi fluui⁹ inundabit. sup q̃rentes eũ i ꝓtẽplatõe. m Et quõ cataclysm⁹. i. diluuiũ n Aridã inebriauit. i. sup mẽsurã repleuit: gen̄. vij. o Sic ira ipius. i. punitio ei⁹. p Gẽtes q̃ nõ exq̃sierũt eũ hereditabit. i. ppetuo tenebit. q Quõ conuertit aq̃s in siccitatẽ. exo. xiiij. vbi dr̃: Filij aũt isrl̃ ꝓcesserũt p mediũ sicci mari rẽ. r Et vie illi⁹. i. ab eo facte. s Vije illoz directe sũt. nã p illas filij isrl̃ trãsierũt directe. t Sic peccatorib⁹ offensiones i ira ei⁹. nã aq̃ occurrerũt egyptijs sb̃mergẽtes eos: vt dr̃ ibidẽ. v Bona bonis creata sũt ab initio. q: bñ vtunt eis. x Sic neq̃ssimis bona r mala. i. illa que sũt bona de natura sua facta si eis nociua ꝓpter suũ abusũ: r que sint illa sb̃dit: y Initiũ necessarie rei vite hoium. tñ post lapsũ. z Aqua. ad se lauãdũ: r ad farinã cõmiscẽdũ: r cetera necessaria.

a Ignis. ad coquendum cibum. b Et ferrum. ad habendum instrumenta diuersarum artium. c Sal. pro condimento ciborum. d Lac. pro nutritõe paruulorꝫ.

a Et panis similagine⁹. i. de simila fact⁹ p sustētatōe adul tor. b Et mel. p effectōe medicinar. c Et botrus vue. ad exp̄mēdū inde potū. d Et oleū. p lucernis ⁊ cō dimēto potagior. e Et vestimētū. ꝫ intēperiē aeris: ⁊ turpitudinē p̄tegendā. f Hec oia nē. qz boni bñ vtunt: ⁊ mali male. g Sūt spūs. Hic ōclarat qō dā dictū: dictū ē. n. i parte p̄cedenti: q̄ ira dei gentes que nō exquisierūt eū hereditabit. i. perpetuum tenebit: ió declarat h quō erit: ⁊ p̄mo p creaturā spūalez cū dī: Sūt spūs. maligni: h Qui ad vindictaz. i. penā i Creati sūt. Sciēdū aūt q̄ oēs angeli creati fuerūt boni ⁊ beatitudinis capaces si stetissent: sed aliq̄ p̄cātes sua voluntate defectibili facti sunt mali: ⁊ sic ad penā sustinēdā deputati ex ordine diuine iusticie: que nō p̄mittit dedec⁹ culpe sīn̄ decore iusticie: ⁊ ex p̄nti p eandē iusticiā deputati sunt ad affligēdū hoies peccatores: vt qui fuerūt eis volūtarie subiecti in culpa: eis inuolūtarie subiūciāt i pena: ⁊ sic accipiāt h Creati ad vindictā. largo mō: sic freq̄nter accipit i h⁹ libro. i. deputati ad penā dicto mō. k Et i furore suo. q̄ rebellauerūt deo. l Cōfirmauerūt tor. sua. naz sic peccatū eor. ē irremediabile: sic ⁊ tormētū inimiabile. m Et i tpe p̄sūmatōis. mūdi n Effūdēt vtutē. ad affligēdū dānatos: q̄ cū eis retrudēt i iferno: nā vsq̄ tūc hitabunt spūs maligni: saltē multi i hoc aere caliginoso ad exercitium hominū. o Et furorē ei⁹ q̄ fecit illos. i. vindictā a deo dispositā ꝫ peccatores. p Cōfūdēt. exeq̄ntes pessima volūtate qō ordiatū ē a deo iuste: hoc ipsorum nomē p̄fuliōis. q Ignis. Hic p̄nter declarat penam dānatorū p creaturaz corporalē: cū dicit: Ignis: grādo: fames: ⁊ mors: oia hec ad vindictā creata sūt. Dis creatura corpalis a deo bona creata ē ⁊ ad bonū hois ordinata. Q̄ aūt de⁹ ipa vtit ad punitōem malorū: hoc ē ex p̄nti ⁊ ex p̄suppositōe lapsus hūani: ⁊ iō creatio hic accipit large. p tali deputatōe. Sciēdū etiā q̄ p̄ iudiciū: qz cessabit gnātio ⁊ trāsmutatio elor: nō erūt aliq̄ corpa mixta: nisi corpa hūana: ꝓpter quod de corpalib⁹ h ponit ad afflictōem dānatorū erit ibi tm̄ ignis formalr: cetera vo vtualr inq̄tū pena gehēne p̄tinebit in se eminēt⁹ q̄cquid afflictōis p̄tinet i ist̄. r Jn mādati ei⁹. i. qñ dñs voluerit s Epulabūtur. i. deuorabūt ipios: ipos affligendo. t Sup terrā in necessitate p̄parabūt. i. qñ dñs iusserit: cuius mādatū opz ipleri: ⁊ dic: Sup terrā. nā ignis p̄flagratōis purgabit oia q̄ si sup terrā: ⁊ pacto iudicio iuoluet dānatos cū demōib⁹ retrudēs eos i iferno. v Et i tpib⁹ suis. a deo di spositi x Nō p̄teriēt vbū. circa afflictōem dānatorū. y Propēa. Hic ex dicti infert auctor corrolariū i p̄sona p pa dicēs: Propēa. i. qz punitio peccatorū erit sentissima. z Ab initio. quo intellexi ista: a Cōfirmat⁹ sum. i. firmiter statui vitare q̄tū posseꝫ peccata. b Et p̄siliat⁹ sū. h⁹ idē alijs p̄suadēdo: c Et cogitatui ⁊ scripta dimisi. ad docendū de p̄dictis ⁊ seq̄ntibus absentes ⁊ futuros. d Oia opa dñi bona. formalr ⁊ ad bonū ordiata: ió sb̄dit: e Et oē op⁹. diuinū f Hora sua sb̄ministrabit. i. tpe suo seruiet do i aliquo: nā oib⁹ vtit ad gl̄az sui ⁊ electorum.

ēt panis similagine⁹: ēt mel ēt botr⁹ vue: ēt oleū: ēt vestimētū. Hec oia sanctis ī bona: sic ⁊ ipīs ⁊ peccatorib⁹ ī mala p̄uertētur. Sūnt spiritꝰ q̄ui ad vindictaz creati sūt: ēt i furore suo p̄firmauerūt tormēta sua. Et i tpe cōsūmatōis effundēt vtutē ēt furorē eius q̄ fecit illos cōfūdēt. Jgnis: grādo: fames ⁊ mors: oia hec ad vindictā creata sūt. Bestiaꝝ dētes: ⁊ scorpiꝭ: ⁊ serpentes: ⁊ rūphea vindicās ī exterminiuꝫ ipios. Jn mādati ei⁹ epū labūtur: ⁊ sup terrā i necessitate p̄parabūt: ēt i tpibus suis nō p̄teriēt vbū. Pro pterea ab initio cōfirma

tus sū: ēt p̄siliat⁹ sū: ēt cogitaui: ⁊ scripta dimisi. Omnia opa dñi bona: ēt oē opus horā sua subministrabit. Nō est dicere: hōc illo nequi⁹ ē. qz nullū ē neq̄ inq̄tū a deo est. i Oia. n. i tpe suo cōprobabūt. .i. manifestabunt .s. i finali iudicio k Et nūc. s. tpe merēdi. l Jn oi corde. s. toto intellectu ⁊ affectu. n Collaudate ⁊ bñdicite nomē dñi. trāscēdentis oē bonū: qō ō ipso dici potest ⁊ cogitari. .XL.

Cōpatio magna crēata ē oibus hoib⁹: ēt iugū graue sup filios adaz ā die exitus de ventre mr̄is eorum ūsq̄ in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes eorum ēt timorez cordis ādiuētōes expectatōis: ēt dies finitōis: ā p̄sidēte sup sedē gloriosam

Cupatio magna. p⁹ q̄ posita sunt ad p̄templatōem dis positiua: hic p̄nter ponit cōtēplatōis mā que duplex ē. s. humana miseria: vt p̄tēplans se humiliet: vñ Ezechieli dīna sb̄limit p̄tēplāti freq̄nt dicebat: Filij hois nē. ad cognitionē sue fragilitat⁹: ⁊ dīna excellētia: vt p̄tēplās q̄tū pōt ipm magnificet. 2ª ponit. c. xlij. ibi Memor ero. Prima i duaa fm duplicē hois miseriā: vnā i vite p̄gressu: alterā i egressu. 2ª ponit. c. seq̄nti: ibi O mors nē. Pria in duas: qz p̄mo ponit vite p̄nti miſia: 2° ad ei releuatōez dīna gra: ibi Bria sic padisus. Est. n. modus auctoris h⁹ libri tractare de oppositis iuxta se inicē: vt magis elucescat: sic freq̄nt patuit i p̄dicti. Pria adhuc i duas: qz primo ponit hois miſia p̄cta: 2° miſia p ipm acta: ibi Furor ⁊ zelus. Circa p̄mū or: a Occupatō magna. i. solicitudo ꝫ miserias vite p̄nti. s. ifirmitat⁹: famis: sit⁹: frigoris: ⁊ huiusmōi. b Creata ē. i. supiducta oib⁹ hoib⁹. Sciēdū tn̄ q̄ hō a p̄ma creatōe fact⁹ ē potēs nō mori p donū originalis iusticie: ⁊ p ꝑs liber ab oib⁹ istis miserijs: sz ipso peccāte iuste subtractū ē ab eo donū originalis iusticie: ⁊ sic sb̄iectus ē miserijs ⁊ penalitatib⁹ huius vite c Et iugū graue. i. grauis labor: quē opz sustinē ad p uidēdū sibi: vxori: plis: ⁊ familie de necessarijs huius vite d A die exitus de vētre mr̄is eor. vnde exeunt nudi ⁊ lugētes. e Usq̄ in nē. in matrē oium. i. in terrā ad quam reuertuntur i anxietate ⁊ nuditate. f Logitatō es eorū. de agendis cor torq̄ntes. g Et timores cordis. de malis futuri ipm affligētes. h Adinuentōes expectatōis. i. fictōes maior malorū i futuro q̄ sint ventura: quia sicut dicitur sap. xvij. Semper p̄sumit seua perturbata conscientia: homo. n. in timore positus ex sonitu foliorū imaginatur adesse hostes ei⁹. i Et dies finitionis. ideſt mortis. qui p̄cognitus est causa afflictionis. k A p̄sidente super sedem glorie osam. ideſt p̄lato: doctore: ⁊ iudice magno.

l Usq; ad humiliatū i terrā ⁊ cinerē. i. hoiem totaliʳ deiectū. m Ab eo qui vtit̄ hiacynthо .i. seric̄ vestibus. n Et portat coronā. vt reges magni. o Usq; ad eū q̄ cooperit̄ lino crudo. i. vili sacco. p Furor. Hic p̄mittit̄ ponit̄ miseria acta ex homis malicia: ⁊ p̄mo mētalis: 2° corpal' ibi Ad hec mor. Circa p̄mū, dī: p Furor. i. ira excessiua. q Zelus. .i. inuidia. r Tumultus. cogitatiōum cor multiplr ipellentiuz. s Fluctuatō .i. mētis perplexitas t Et timor mortis. vbiq; insidias hoi. v Iracūdia pseuerās. inimici. x Et cōtentio. i. mer' litigū. y Et in tē pore refectiōis .i. q̄etis. z In cubili somn' noctis imu. sciam eius. i. disponēs p̄ciū ei' q̄ facere cogitauerat: iō dī coiter nox hēt p̄silium: ex quo sequtur inq̄etatio: ppt̄ q̄ sbdit: a Modicū aūt tanq̄ nihil in req̄. quod .n. modicū est q̄si nihil cōputat: vt dī. ij. phyc. b Et ab eo i somnis q̄si i die respect'. nā fiūt ei sonia de his que viderat i die: eo q̄ fiūt p fantasmata: q̄ remanēt abeūtib' sensibilib': vt dī. ij. de aīa. c Cōturbat' ē in visu cordis sui. p somnia terribilia. d Tanq̄ q̄ eua. i die belli. p tota. n. die illā remanet trepidus ⁊ anxi' ex piculo i quo fuit: ⁊ timet ūsequi ab hostib'. e In tpe salu. sue. i. psperitat' f Exurrexit. miser hō p supbiā: g Et admirās. Ad intellectū hui' lre que vī inuoluta p̄sideradū: q̄ admirās dubitat .j. metaphy. Itē q̄ euasit magnū periculū: lz tūc timeat vt dictū ē: tn̄ postea trāsacta passione nihil aut modicū timet pericula: sperās q̄ euadet sicut ātea: ⁊ hoc est quod dī: g Et admirans rē. iungat tn̄ sic littera: Et ad nullū timorē. i. ad nullū terribile. h Cū oi carne ab hoie vsq; ad pec'. i. siue illud terribile sit hō q̄cunq; siue bestia: g Admirās. i. timēs vel dubitās: q̄ per suā supbiā nō timet hoiem vel bestiā. i Et sup peccatores. sic p supbiā obstinatos: k Septuplū. i. grauis punitio veniet: sic dī gen. iiij. Qui occiderit Laym septuplū puniet. i. grauit. l Ad hec. Hic p̄mittit̄ ponit̄ miseria siue pena corpalis: quā debēt p̄siderare p̄tplatiui: ⁊ p̄mo i. ppriis corpib' cū dī: l Ad hec. i. p̄ter p̄dicta. m Mors. violenta. n Sāguis. i. plagatō o Cōtētio. p. vba dura. p Et rūphea. i. gladi'. q Oppssiōes. tyrānoz. r Famis. p sbtractōes cibariorū s Et p̄tritio. carceꝛ ⁊ vinculoꝛ. t Et flagella. virgaꝛ sup iniquos creata sūt. v Hec oia. nā freq̄nter p suis iniq̄tatib' sic puniūt. x Et ppt̄ illos fact' ē cataclysm'. i. diluuiū: vt p̄z gen. vj. cetera patent. y Oē mun'. Hic 2° ponit̄ pena iniquoꝛ in bonis tpalib' cū dicit: O ē mun' datū p sbuersione iusticie. z Et iniq̄tas. ppt̄ mun' facta. a Delebit̄. i. datores muneꝛ ⁊ subuersores iusticie ppt̄ munera delebūt de p̄nti vita: ita q̄ nihil apparebit de possessiōib' eoꝛ ⁊ pompa: sicut i ōlet̄ tabulis nil appaꝛet. b Et fides .i. fidelitas iustoꝛ. c In scl̄z stabit. i effectu suo. d Substātie iniustoꝛ. i. diuitie eorū e Sic fluui' sic cabūt. accipit̄ h̄ fluui' p torrēte: q̄ sbito itumescit niuiū dissolutōe: ⁊ cito desiccat: sic iniustoꝛ diuitie velociter acq̄runt̄: ⁊ velocius freq̄nt̄ ab eis auferūt. f Et sic tonitruū magnū i pluuia p̄sonabūt. In ap̄eriēdo man' suas lētabit̄ sic p̄uaricatores i p̄sūmātōe tabescēt. Nepotes ipiorū nō mltiplicabūt ramos: et radices imūde sup̄ cacumē petre sonāt. Sup̄ oēm aquā viriditās: et ad oram fluuiis ān̄ oē fenū euellet̄. Hiā sicut paradisus i bñdictōibus: ⁊ mia i secl'o pmanet. Uitā sibi sufficiēt̄ operarij condulcabitur: et in ea inuenies thesaurum. Fili ędificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hāc

ūsq; ad humiliatū i terraz ⁊ cinerē: ab eo q̄ vtitur hiacynthо et portat coronam ūsq; ad eū q̄ opit̄ lino crudo. Furor: ẑelus: tumultus: fluctuatio: et timor mortis: ira cūdia pseuerās: et p̄tētio et i tpe refectōis i cubili sōnus noctis imutat sciam ei'. Modicū aūt tanq̄ nihil i req̄: et ab eo in somnis q̄si in die respect'. Cōturbat' ē i visu cordis sui: tanq̄ qui euaserit i die belli. In tpe salutis sue exurrexit: ⁊ admirans ad nullū timorē: cuz oi carne ab hoie vsq; ad pecus: et super pctōres septuplū. Ad hec: mors: sāguis: p̄tētio: et rūphea: oppressiones: fames: et p̄tritio: et flagella. Sup iniquos creata sūt hec oia: et ppter illos facta cataclysm'. Hia. n. que de ira sūt i terrā ꝓuertent: ⁊ aq̄ oēs in mare ꝓuertent. Omnē mun' et iniqtas ōlē bit: et fides i sēculuz stabit. Substātie iniustoꝛ sicut fluuius siccabūt: et sic tonitruū magnū i pluuia p̄sonabūt. In ap̄eriēdo man' suas lētabit̄ sic p̄uaricatores i p̄sūmātōe tabescēt. Nepotes ipiorū nō mltiplicabūt ramos: et radices imūde sup̄ cacumē petre sonāt. Sup̄ oēm aquā viriditās: et ad oram fluuiis ān̄ oē fenū euellet̄. Hiā sicut paradisus i bñdictōibus: ⁊ mia i secl'o pmanet. Uitā sibi sufficiēt̄ operarij condulcabitur: et in ea inuenies thesaurum. Fili ędificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hāc

bes multa bona reposita in multos ānos: q̄esce: comede: bibe: epulare. dictū ē aūt ei: Stulte hac nocte repetēt aiaz tuā a te. l Nepotes. Hic 3° ponit̄ iniq̄tas pena i suis successoribus: cū dī: Nepotes ipioꝛ nō mul. ramos. i. filios. q. d. eoꝛ ꝓgenies nō diu durabit. m Et ra. imūde. i. parētes eoꝛ ex q̄b' sit orti. n Sup ca. pe. sonāt. i. sic arbor plātata super petras nō figit ibi firmit̄ radicē. ppt̄ q̄ cito cadit super petras sonitū faciēdo: ⁊ sic freq̄nt iniq̄ diuites cadūt cū sōitu mag: nā ex hoc casu miti loq̄nt̄ adiuicē ꝓgaudendo. Ad hoc etiā iducit̄ aliō exēplū cū dī: o Sup oēz aquā. etiā stagnalē p Uiriditas. i. herba viridis crescit: ⁊ accipitur h̄ sup. p iuxta: q̄ crescit i ripis ppter humiditatē ire: sic dī: q̄ parisius ē sup sequanā. i. iuxta. q Et ad oram fluminis. si mil'r crescit eadē rōe. r Ān̄ oē fe. euellet̄. i. citi' ⁊ facili': q̄ radix ē in humido: p hoc itelligit: q̄ gnātio maloꝛ cito deficit. s Hia. Postq̄ actū ē de miseria hoiem dēpmente: hic p̄mittit̄ agit̄ de dei gra ipm releuāte: ⁊ dicit i duas partes: p̄ncipalē ⁊ icidentalē: que icipit ibi: Hiam. Circa p̄muz ponit̄ multiplex bonū ꝓueniēs ex gra cū dī: s Hia sic paradisus i bñdictōib'. i. sicut paradisus ē loc' amen' ⁊ bonis fructib' plen': sic gra dei gratiosā facit aiam ad dei hitatiōnē ⁊ bonis operib' plenā. t Uita sibi operarij sufficiēt̄. .s. ad acq̄rēdum sibi victū ⁊ vestitum p laborem suū. v Condulcabitur. per gratiā dei que mitigat suum laborem. x Et in ea inuenies thesauꝛ. .s. gle c' gra est arra. y Fili edificatio ciuitatis cōfirmabit nomen. .s. edificantis: sicut nomen Romuli confirmatum est in memoria hominū ex edificatōe ciuitat̄ romane. z Et sup hāc. firmitatem.

a Mulier imaculata. qō ꝓcedit ex dīna gīa. b Cōputabit. qz firmitas eī stabit in eīnū: nō sic aūt ciuitatis edificiū. c Uinū ⁊ musica letificāt coz. qō ꝓ ad sensū. d Et super vtraq; dile. sapie. nā letitia ex vino ⁊ musica cāta est in ꝓte sensitiua: delectatio ꝓueniēs ex sapia ē in parte itellectiua que ē superioz ⁊ melioz. vñ ꝑhs ponit felicitatē hois. x. ethi. i ꝓtēplatōe sapiētie: ⁊ accipit hic sapia ifusa que ē dōnū spūs sancti: ⁊ sic ꝓcedit ex gīa. e Tibie ⁊ psalteriū suauē faciūt melodiaz: ēt sup vtraq; lingua suauis ꝫātiā ⁊ speciē dēsiderabit oculus tu⁹: ēt sup hoc virides satōes. f Amicūs ⁊ sodalis in tempore ꝓueniētes: ēt sup vtroſq; mulier cū viro Frātres i adiutoziū i tpe tribulatōis: ēt sup eos mia liberabit. g Aurū ⁊ argētū: ēt ꝑstitutō pedū: ēt sup vtrūq; ꝓsiliū bñplacitū. h Facultates ⁊ vtutes exaltāt coz: ēt sup hoc timoz dñi. Nō ē in timore dñi minoratio: ēt nō est in eo ingrē adiutoziuz. Timoz dñi sicut paradisus bñdictōis: ēt sup oēm gīaz

mulier imaculata cōputabitur. Uinum ⁊ musica letificāt coz: ēt sup vtraq; dilectio sapie. Tibie ⁊ psalterium suauē faciūt melodiaz: ēt sup vtraq; lingua suauis. Sz doctoris vel ꝑdicatoris ō fide ⁊ moribꝰ docētis: que sīr suauitas ex gīa dei ꝓcedit. g Hīam. hec ē pars icidētalis: que diuiditur i duas partes: sz duplex icidēs: 2ª ibi: Fili in tpe. Primū ē qz tractauit de gīa dei: hic ex incidēti ponit aliqua que sī hōi gratiosa dicens: g Hīam ⁊ spēm. i. rē artificialē gratiosā ⁊ pulchrā h Desiderabit oculus. naz i hoc delectat. i Et sup hoc virides sationes. magis. n. delectāt visum ⁊ ꝓfortāt: opª. n. nāe efficacius ē opere artis. k Amicus ⁊ so. i tpe ꝓue. sunt adinuicē delectabiles. l Et sup vtroſq; mulier cū viro. qñ ꝓcordes sī: sūt magis delectabiles: tū qz sī vna caro: tū quia indisso lubilis p totā vitā suā est coꝝ cōiūctio: nō sic aūt sodalium ꝓiūctio: sz freqnter cito dissoluit. m Fres i adiutoziū. mutuū n Jn tpe tribulatōis. ē valde gratiosū. o Et sup eos mia liberabit. a tribulatōe: ⁊ vificat hoc nō solum de mia dei: sz etiā de mia hois aliqñ: p Aurū ⁊ argētuz. .i. diuitie. q Et ꝑstitutio pedū. i. sanitas corꝓoris p quā hō stat sup pedes suos: ista sūt hoibus gratiosa. r Et super vtrūq; ꝓsiliū bñplacitū. deo: qō ē de dīnis mandatis: ⁊ ꝓsiliis adimplēdis. s Facultates ⁊ vtutes. corꝓales t Exaltant coz. p supbiā. v Et sup hec timoz dñi. reprimens hanc exaltatōem: x Nō est in timore dñi. filiali y Minoratio. i. defectus bon. z Et nō ē in eo ingrē adiutoziū. s. būanū: nā timēs dñm hz ꝑns adiutoziū dīnū: p hoc tñ nō intelligit: q ꝓtēni debeat adiutoziū būanū: nā hoc cēt tētare deū: sz q deficiēte humano sbsidio ꝓsidēduz ē firmit̄ de dīno: tō subdit: ⁊ Timoz dñi sic paradisus bñdictōis. vbi. n. est deus: ibi ē paradisus: sicut roma vbi ē papa: luc. xxiij. Hodie mecū eris i paradiso. a Et sup oēm gīam. tpalem b Operuerūt illū. s. bñdictōes dei operuerūt timētes dñm. c Fili i tpe. hic ponit 2ᵐ incidēs: eo q in parte imediate ꝓcedēti dixit: q i timore dñi nō ē defectus boni: hic iducit ad exercitiū boni opis: quo tollit egestas spūalis ⁊ corꝓalis: dicit igit: c Fili in tpe vite tue. i. tpe vite pñtis tibi ꝓcesse ad bñ operādū. d Ne idigeas. .i. ne sis ociosus: nā ad ociū sequit spūalis ⁊ tpalis egestas: ita q hic ponit ꝓns p aīcedēte. e Melꝰ ē. n. mori. corꝓalit. f Quā indigē. i. ociosū ee: p quod ꝙs moritꝰ spūaliter. s. xxxiij. Multā malicia docuit ociositas: ⁊ alī coꝓoraliter: qz freqnter hō p ociū ꝙuertit ad latrociniū. p pter quod suspēdit. g Uir respiciēs i mēsam aliena. sicut sunt histriones: ⁊ mēdicātes validi a bonis opib⁹ ociosi. h Nō ē vita eī i cogi. victus. i. nō cogitat aliq̄d facē vñ debeat rōabiliter viuē illis aūt qui itendūt diuinis obsequijs ⁊ doctrinis debet victꝰ: de q⁹ dicit saluator Matth. x. Dignꝰ ē operarius cibo suo. i Alit. n. aiam suā. i. vitā k Libis alienis. s. histrio ⁊ mēdicans validus qui vacui sī bonis opibus. l Uir aūt disciplinat⁹. q̄tum ad mores. m Et erudit⁹. q̄tum ad sciaz n Custodiet se. ab ociositate. o Jn ore ipꝛudētis. i. pigri ⁊ ociosi p Lō culcabit inopia. qz freqnter hēt parū ad comedē dū. q Et i vētre eius ignis ardebit. i. fames.

operuerūt illū. Fili i tpe vite tue nē idigeas. Melius ē. n. mori ꝙz idigere. Uir rē spiciēs i mēsaz aliena: nō est vita eius i cogitatōe victus. Alit ēniz aiam suā cibis ālienis. Uir aūtē disciplinat⁹ ēt erudit⁹ custodiet se. Jn ore ipꝛudētis ꝓculcabit inopia: ēt i ventre eius ignis ardebit.

Caplm. XLI.

O Mors ꝙz amara ē memoria tua hōi pacē habēti i substātijs suis: ūiro q eto: ēt cui vie directe sunt i oibus: ēt adhuc valenti accipere cibum. O mors bonū ē iudiciū tuū hōi indigēnti: ⁊ qñ minorat viribus: dēfecto etate: ēt cui de oibus cura ē ēt incredibili:

Caplm. XLI.

O Mors. Postq̄ actū ē de miseria hois respicientē statū vite pñtis: hic ꝓnter agit de misia eius que respicit statū mortis: vtrūq; vō oz ꝓtēplatiu⁹ ꝓsiderare: ⁊ ꝓmo agit de morte pene: scō de morte culpe: ibi Disciplinā i pace. Prima in duas: qz ꝓmo agit de morte tpalis pene: scō de morte eterne: ibi Filij abominationum. Circa ꝑmū dicit: a O mors q̄ amara est memoria tua. qua ꝙs cogitat se moriturū coꝓoraliter. b Hōi. s. iniusto: ꝓpter qō in aliquib⁹ libris in textu ponit: fuit tñ primo quedam interlinearis glosa postea textui p scriptores inserta. b Pacez habenti i sbstantijs suis. i. in mobilibus ⁊ imobilibus diuitijs que non diripiuntur ab alijs. c Uiro quieto. qui non molestatur litigijs. d Et cuius vie directe sunt in omnibus. temporalibus fortuna sibi fauente. e Et adhuc valenti accipere cibum. i. sano coꝓore: ⁊ potenti comedere ⁊ bibere laute: nec mirum si mors est amara tali: quia de paradiso terrestri suo vadit ad infernum: nam Luc. xvj. dicitur de diuite epulone: Mortuus est diues ⁊ sepultus in inferno. f O mors bonum est iudicium tuum homini. ⁊ subintelligitur iusto g Indigenti. victu ⁊ vestitu. g Et qui minoratur viribus. coꝓoris ex infirmitate. h Defecto etate. ⁊ sic hēt duplicem causam debilitatis. i Et cui de omnibus cura est. idest solicitudo de omnibus mandatis dei adimplendis: vt exponunt aliqui. potest tamen magis litteraliter exponi de omnibus necessarijs vite querendis: sicut Lazarus vlceribus plenus querebat refici de micis q̄ cadebāt de mēsa diuitis. k Et incredibili

qz nō acḉescit sue petitōi: sicut de Lazaro dr: Et nemo illi dabat. a Qui pdit sapiam. i. incipit delipere ex etate z infirmitate: merito nāqz iudiciū mortis ē isti bonū: qz per hoc trāsit ad reḉem beatoz: Luc. xvj. Factū ē aūt vt moz̄eret mēdicꝰ: z portaret ab angelis i sinum abrae. iō sb̄ditur:

b Noli metuē iudiciū mortis. i. ponas te i tali statu: vt iudicium mortis sit tibi bonum: z sb̄dit modum: c Memento que añ te fuerūt zc. nam ex memoria sanctorū patrū qui p̄cesserūt: z p̄miorū iustoz: z penarū iniquoz: que vētura sūt disponit hō ad mortis iudiciū secure expectādū. d Et qui supueniēt tibi. de numero annoz plurimz vel paucoz. e In bn̄placito altissimi. i. fm eius volūtatē sufficiat tibi: z adimpleaſ illud i exercitio boni: z sb̄ditur cā: f Non est. n. in inferno accusatō vite. nō. n. aliqs ibi pōt se excusare allegādo breuitatē vite ꝺ deum dicens: Si diu vixissem multa bona fecissez. g Filij abominationū. hic p̄nter agit de morte etnalis pene: z p̄mo sit ꝓpositū: 2° inferr̄ corrolariū: ibi Cura habe. Circa p̄mū dr: Filij abominationū. i. abominatōe digni: sicut. j. reg. xxvj. dr: Filij mortis estis vos q̄ nō custoditis dn̄m vestrū. Sunt. n. abominabiles i ꝓspectu dei z iustoz. h Filij peccatoz. i. imitatores patrū scelez i Et qui ꝓuersant sec' domos ipioz. nā imitant act' eoz: ps. xvij. Cū peruerso puerteris. k Filioz pecca toz periet hereditas. s. eterna: qz lz sit ideficiens in se: tn̄ perit ab istis: inq̄tū repellunt ab ea p suis demeritis.

l Et cū semie illoz assiduitas opprobrij. nā eternalr sunt reprobati. m De pre ipio quer̄tur filij. i. ꝓque. runt in iferno. n Qm̄ ppter illū sunt i opprobrio. i. dānati: eo q male fuerūt informati ab ipo: q̄bus tn̄ tenebat de bono documēto: iō sb̄dit: o Ue vobis viri impij. est aūt ve cōminatio maledictōis eterne. p Qui dereliq̄stis legē altissimi. p inobediētiā. q Et si nati fueritis in maledictōe zc. i. natiuitas vīa facta ē ad maledictōem culpe: z moz̄s vīa ad maledictōem gehēne: nō ex actoze nāe: sed ex defectu parētalis disciplīne. r Oia que de terra sunt. pducta s In terraz puertētur. sicut pz ad sensū. t Sic ipij a maledicto. culpe q̄ ē a diabolo. v In pditōem. gehēne: que est cū diabolo: Matth. xxv. Ite maledicti in ignē eternū: q̄ parat' ē diabolo z angelis eius zc. x Luct' boiuz. rō abilr viuētiū. y In corpoze ipoz. q. d. si affligant h'ē in p̄nti vita q̄diu sunt i hoc mortali corpe. z Nomē āt ipioz delebit. de libro vite: z sic perpetuo cruciabūtur moz te gehēne. a Cura habe. Hic ex dictis infert corrolariū. s. q hō dz ee multū solicit' de iusticia ꝓseruāda p quā euadit eternū supplicīū: z acquirit p̄miū eternuz: z hoc ē quod dr: a Curam habe ō bono noie. i. de re boni nomis: que ē iusticia legalis: nā includit oēz vtutē. b Hoc. n. magis pmānebit tibi. qz iusticia perpetua ē z imortalis: sap. j. ca. c Quā mille thesauri. tpales q̄ si trāsitorij. d Bone vite numer' dier. i. vita bōa meritoria breuis est: z cito possunt dies ei' numerari. e Bonū aūt nomē. i. iusticia que est res boni nois f Permanebit in euo. i. etnalr in p̄mio. g Disciplinā. Postq̄ actū est ō morte pene: h ꝓnter agit de morte culpe: quā silr dz ptēplatiu' ꝓsiderare: z diditur i tres partes: nā induc p̄mo ad eius noticiaz 2° ad ipius erubescentiā: ibi Erubescite. 3° ad ei' fugā seu cautelā: ibi Ne auertaſ. Circa p̄mū dr: g Disciplinā. moz correptiuā. h In pace. pector. i Cōfunde filij. memorīt retinēdo: z vacīt operādo: z sb̄dit rō: k Sapia. n. abscōdita. i. q̄ n̄ oñdit i ope z doctria. l Et thesaur' zc. q. d. sic nō pficit tpalr: sic nec tal' sapia spūalr: imo nocet hn̄i inq̄tū abscōdit i ira talētū dn̄i sui: Matth. xxv. iō sb̄dit: m Melior ē hō zc. i. min' malus. n Uerū tn̄ reuertimini. vos filij o In his q̄. pce. ō oze meo. ꝓsiderādis z retinēdis. p Nō ē. n. bo. oēz irre. obfuare. i. nō ē bonū discipl'o aliq̄ irreuerētiā hīe ad doctorē: ei' doctrinaz ptēnēdo vel n. gligēdo. q Et n̄ oia. doctorib' ocā r Oi b' discipulis s Bū placēt i fide. i. lz sint fidei ꝓuenientia: tn̄ eis n̄ placēt: qz si ibuti opione alia. q. d. ꝓpt tn̄ huiusmōi displicētiā oñdē nō debēt aliquā irreuerētiā. t Erubescite. Hic p̄nter iducit ad culpe erubescētiā: est. n. de se turpis: z p ꝓns erubescibil'. Aliq̄ tn̄ culpe si spālr erubescibiles corazs aliqb' ꝓsonis magis q̄ coīā aliis: z h'ē q̄ dr: t Erubescite a pre z a mre de forni. vi'eiz ex eoz icōtinētia, pcedē: q̄ p'lem genuerunt luxuriosā. v Et a presidente z a potente de mēdacio. ne coram illis mentiamini: quia punitores sūt mendacij. x A p̄ncipe z a iudice de delicto. quod p̄cepe runt facere omittendo: dicit. n. delictū quasi derelictū. y A synagoga z plebe de iniquitate. contra deum vel p̄rimū nam sic efficitur homo infamis in populo. z A socio z amico de iniusticia. ad quos est iusticia maxime conseruanda. a Et de loco in quo habitas. de furto. s. faciendo: nam ibi debet homo pre ceteris locis fideliter se habere.

b De vitate dei ⁊ testamēto. trāſgredīdo ꝺz hō erubeſcē qz deus videt vbiqꝫ. c De diſcubitu in panib⁹. i. a ꝓma ſede in mēſa alteri⁹: Luc. xiiij. Cū inuitat⁹ fueris ad nuptias recūbe in nouiſſimo loco ⁊c. ꝓmū. n. locū accipe ꝑꝓa aucto ritate ſignū ē ambitōis magne. o Et ab obſcuratōe ꝺati qꝺ fit qñ ꝺatur ꝑ re turpi: vt ꝑ fornicatōe vel aliquo huiuſmōi e Et accepti. quan do accipit ſiñ gratitu dine vl ꝑ negocio tur pi. f A ſalutātib⁹ de ſilentio. qz ſignum ē odij eos nō reſaluta re. g A reſpectu mulieris fornicarie. qz ſignū ē incōtinētie h Et ab auerſione vl⁹ cognati. ꝓꝑ pau pertatē ſuā nolendo cū cogſcere: quod eſt manifeſte ſignū ſup bie. Ab oibus. n. iſtis faciendis ꝺz hō tanꝝ a turpibus erubeſcē. i Ne auertas. hic ꝓnter inducit ad culpe fugā ſeu cautelaz: ⁊ ꝓmo facit h⁹ de plī bus vicijs breuit̄ tran ſeundo: 2⁹ de vicio in continētie diuti⁹ imo rādo: ſeqnti. c. ibi Filia pñi. ꝓtia i duas: qz ꝓmo facit hoc i vi cijs factoꝝ ⁊ vboꝝ ſe paratim: 2⁹ ꝓiunctiz: ſequēti. c. ibi Ne ꝓꝺo his. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo in ꝺuc ad fugā culpe in factis: 2⁹ in vbis: ſeqnti. c. Circa ꝓmum ꝺicit: i Ne auertas facie a ꝓximo tuo. indigēti: qꝺ petit denegādo: k Et ab auferēdo partē. i. aliqꝺ de bonis alte rius: l Et nō reſtituēdo. i. ſub ꝓpoſito nō reſtituendi: ⁊ ſupplēdum eſt: caueas oīno. nā peccatū eſt iniuſticie manife ſte. m Ne reſpicias mulierē alieni viri. eā ꝓcupiſcēdo: qz tā mechatuſ es eā in corde tuo: Matth. v. n Et ne ſcru teris ancillā eius. inqrēdo ꝑ eā qualr poſſes ꝺcipe dominā. o Neqz ſteter] ad lectū ei⁹. nā h⁹ē ſignū iſlāmati appetit⁹.

AB amicis. hic ꝓnter iducit ad fugā culpe .XLII. i vbis: ⁊ ꝓmo in verbis ipꝛoperij ꝺicēs: a Ab amicis de ſermōib⁹ impꝛoperij. ſupple caue: nā ei⁹ impꝛoperiū reuertit in te: ⁊ ſic nō ſolū pctm̄ eſt: ſed etiā tur pe b Et cū ꝺederis. aliqꝺ alicui c Ne impꝛoperes. qz ſic nō ſolū meritū amitteres: ſed etiā peccares ꝓximū cōtē nendo: 2⁹ de vbis ꝓſilij: cū ꝺicit: ꝺ Nō duplices ſermonē audit⁹ ⁊c. i. qꝺ in ſecreto ꝺictū eſt tibi: nō iteres ſermonē re uelādo alteri. e Et eris vere ſine ꝓfuſione. i. ſine nota ꝓ ditōis: que eſt in reuelatōe ſecreti. f Et inuenies grām in ꝓſpectu oīuz hoīuz. ꝺ reputabāt te fidelē. g Ne ꝑ his. hic iducit ad fugā culpe in vbis ⁊ fact] ꝓiūctim: ⁊ ꝓmo ꝓpo ſitū facit: 2⁹ quedā cozzelaria ꝓcludit: ibi Sup mulierē. Circa ꝓmū ponit pla vba ⁊ facta culpabilia: de qbus oibus pe mittit ꝺicēs: g Ne ꝑ his oibus ꝓfundaris. corā ꝺo ⁊ ho minib⁹ bonis. h Et ne accipias pſonā vt deliquas. faciē do ꝺ iuſticiā diſtributiuā bonoꝝ vel punitiuā maloꝝ. i De lege altiſſimi ⁊ teſtamēto. trāſgrediēdo. k De iu ꝺicio iuſtificare impiū. qꝺ eſt iniquū. l De vbo ſocioꝝ ⁊ viatoꝝ. q aliquis ſoc⁹ tuus vel ābulās tecū in via ꝺi xerit tibi ex familiaritate aliqua reuelando in coꝝ op probriū. m De ꝺatōe hereditatis amicoꝝ. i. qꝺ de bes amicis ꝺare: ſi ꝺetur p te extraneis eſt ſignū ifidelitatis. j. Timoth. j. Siquis ſuoꝝ curā nō hēt ⁊ maxie domeſticoꝝ fidē negauit: ⁊ ē ifideli ōterior. n De equalitate ſtatere ⁊ pondeꝝ. a te nō ſeruata. o De acqſitōe mltoꝝ. .ſ. ꝑ tuā rapinaz. p Et paucoꝝ. p tuā pigritiā. q De corrupro ne emptiōis ⁊ negociatoꝝ. p tuaz ꝺceptōem ⁊ frau dē. r Et ꝺ mlta. i. nimis ꝺura s Diſciplina ſi lioꝝ. per quā effi ciūtur fugitiui. t Et ſeruo peſſimo lat⁹ ſanguinare. i. vſqz ad effuſionē ſanguinis notabilē verbera re: hoc. n. ē ſignuz crudelitat] nimie ꝓpter qꝺ Plato ſeruū ſuū deliqntē in pſona ꝓpria noluit flagellare: ſed ei⁹ corrceptōem cōmiſit alteri: ne ipſe modū excederet: ⁊ notaret de crudelitate: in oibus .n. dictis homo faciens ea reddit p̄dicto modo ꝓfusibi lis. v Sup mulierē. hic ex p̄dictis infert quedā coꝝ relaria: lz. n. homo debeat vitare notā ꝓfusionis: vt ꝺi ctū eſt: nō tamē ꝓpter hoc ꝺz omittere rerū ſuaꝝ diligē tē cuſtodiā: etiā ſi ꝓpter hoc aliquis irrōabilr ꝺicat ip ſum de alīs nimis diffidētē. ⁊ qm̄ inī cetera vꝺoꝝ ē ma gis cuſtodiēda ꝺicit: v Sup mulierē neq⁹. i. laſciuā ⁊ petulātē: vel bona mariti ſui diſſipātē: x Bonum ē ſignū. i. clauſura bn̄ ſignata: ⁊ h⁹ coꝝpis ſui ꝺ laſciuiā ⁊ reꝝ mariti ꝺ diſſipatōem: ⁊ qz nō ſolū cauēdum ē ab ea: ſed etiā ab alīs: ſubdit: y Ubi man⁹ multe ſñt. ad capiēdū parate: z Laude. res tuas ꝑ diligētē cuſtodiā. a Et quodcūqz trades. famulis tuis: b Nu mera ⁊ appēde. ei ſub certo numero ⁊ pōdere trade: vt ſcias rōem debitā repetere. c Datū vꝺ. tuū alteri. ꝺ Et acceptū. a te ab altero: e Omne deſcribe. vt ſcias cui debeas eſſe grat⁹: ⁊ quis tibi. f De diſcipli na inſenſati ⁊ fatui. qui nō eſt doctrine receptibilis: ſup ple abſtine: ſicut ocm̄ ē. ē. xxxij. c. Ubi nō ē audit⁹: ibi ñ effūdas ſmonē. g Et ꝺ ſenioꝝib⁹. moꝝib⁹ vl etate. h Qui iu. ab adoleſcētib⁹. ſupple ſi⁹ ſolicit⁹: ut hec abuſio tollat. i Et erij. i oib⁹ q̄ ptinēt ad moꝝ diſciplinā. k Et ꝓbabil⁹. i. ꝓmꝺabil⁹: l In ſpe. oiuz viroꝝ. rōabilr viuētiū. m Filia pñi. hic agit de cautela ꝺ luxuriā diuti⁹ imorādo cū ꝺr: Filia pñi. prudēt]. n Abſcōdita ē. i domo: ne corrūpat extrauagan⁹: ſic ꝺina filia iacob: gen. xxxiiij. o Uigilia ⁊ ſolicitudo ei⁹. i. ꝑ cuſtodia ei⁹. ꝑ Aufert ſōnū. pñs cuſtodiēt] ceta patet ꝝ ſeq ibi;

De veritate dei ⁊ teſtamēto: De diſcubitu i panib⁹: et ab obſcuratōe ꝺati et accepti: á ſalutātib⁹ ꝺ ſilētio: á reſpe ctu mulieris fornicarie: et ab auerſione vultus cogna ti. Ne auertas faciē a ꝓximo tuo: et ab auferēdo partē: et nō reſtituēdo. Ne reſpicias mulierē alieni viri: et ne ſcru teris ancillā eius: neqz ſtete ris ad lectū eius. .XLII.

AB amicis de ſermoni bus ipꝛoperij: et cū de deris nē ipꝛoperes. Non duplices ſermonē auditus de reuelatiōe ſermonis ab ſcōditi: et eris vere ſine ꝓfu ſione: et inuenies grām in cō ſpectu oīum hoīum. Ne ꝑ his oībus confundaris: et ne accipias pſonam vt de linquas. De lege altiſſimi

a Ne forte cū viro cōmorata trāsgrediat. lectū mariti. b Aut certe sterilis efficiat. ppt nimiā frequntiam pcubit': vñ & meretrices cōes rarissime ipregnant: ideo sbdit: Super filiā luxuriosā tc. pz vsq ibi: c A detractōe in ciuitate. i. ne pplis ciuitatis detrahat de te: dicēdo q lubrica facta est ex defectu tue custodie. d Et abiectōe plebis tc. i. te faciat abiectū & pfusuz in medio populi. e Oi hōi noli itēdere in specie. i aspectu sue pulchritudis delectādo: hoc dicit ad euitatōem vicij p nām: ad qđ pluri mi erāt pni. f Et i medio mulierū noli cōmorari. & sbditur causa cū dr: g De vestimētis. n. pcedit tinea. cozzum pēs ipsa. h Et a muliere iniqtas viri. sic pz i adā: dauid: & salomone: cuius coz per mulieres fuit deprauatū. iij. reg. xj. i Melior ē. n. iniqtas viri. i. min' mala. k Quaz bñfaciens mulier. s. ad cohitādū: vñ istud refert ad id qđ premittit: In medio mulierū noli cōmorari. magis. n. periculosum ē hōi cohitare cū muliere extranea etiā bona: q̄z cū viro iniquo. l Memor ero. sicut dcm fuit in pncipio. c. xl. duplex ē. n. mā ptēplatiui. s. hūana misia vt se humiliet: & excellētia dina vt deū magnificet. Igit termiata pma: hic pnter agit de 2ª: excellētia vo dina a viatorib' nō vi in seipa: exo. xxxiij. Non videbit me hō & viuet. sed cognscit per suos effect': sap. xiij. A magnitudine spēi & creature potat cognoscibilr creator eoz videri. Sic g pcedit: qz pmo declarat p creaturas ei' excellentia: 2° infert pclusio intēta. c. seqnti: ibi Multa dicimus. Pma in duas: qz pmo declarat excellētia dei ex corporib' celestib': 2° ex elemētaribus: sequēti. c. ibi Uide arcū. Pma i tres: qz pmo declarat ppositū ex ppetate solari: 2° ex ppetate lunari: seqnti. c. ibi A luna. 3° a specie stellaz: ibi Spēs celi. Pma adhuc i tres: qz pmo ō sole dicē incipit: 2° ad magnificādū deū, pcedit: ibi Non ne dns. 3° ppositū de sole, resumit: i pn' seqntis. c. Circa p mū p modū pfatōis dic: l Memor ero igit operuz dni. p que pōt aliqualr cognsci. m Et que vidi. iungat sic lra: Et opa ei'. magnifica: Que vidi. i sermōib' dni. i. in scriptur sacris dinitus reuelat. Annūciabo. vt audiētes noticiā aliquā hēant de ptāte dina. n Sol illuminās p oia respexit. i. oia visibilia fecit: nā ab eo illuminant corpa celestia & terrestria: ppt qđ dr pi virorū deorūq. ij. de aia. o Et gla dni plenū ē op' ei'. nam aufert sōnū: ne forte i adolescētia sua adultera efficiat: & cū viro cōmorata odibil fiat: neq̄ polluat i virginitate sua & i patnis suis grauida iueniatur: nē forte cuz viro cōmorata transgrediatur: aut certe sterilis efficiat Super filiā luxuriosaz confirma custodiā: neq̄ faciat te in opprobriū venire inimicis: a detractōe in ciuitate & abiectōe plebis: & confundat te i multitudie ppli Omnū hōi noli itendē i specie: & i medio mulierū noli cōmorari. De vestimentis. n. pcedit tinea: & a muliere iniqtas viri. Melior est. n. iniqtas viri q̄z benefaciens mulier: & mulier confundēs i opprobriū. Memor ero igit operū dni: & q vidi ānūciabo: in sermōib' dni opa eius. Sol illuminās p oia respexit: & gla dni plenū ē op' ei'. Nōn dns fecit sctos enarrare oia mirabilia sua: quē confirmauit dns omnipotēs stabilis i gla sua: Abyssum & cor hoiuz iuestigauit: & i astutia eoz excogitauit. Cognouit. n. dominus oem sciam: & inspexit in signum eui: annuncians q pterierūt & que supuentura sunt: revelās vestigia occultoz. Non pterit illū ois cogitatus: & non abscōdit se ab eo vllus sermo. Magnalia sapiētie sue decorauit: quē est añ sclm & vsq in sclm: neq̄ adiectum ē neq̄ minuet: & nō eget alicui' cōsilio. Quam desiderabilia sūt oia opa ei': & tanq̄ scintilla que ē cōsiderare. Oia hec viuūt & manēt in sclm: & i oi necitate ōia obaudiūt ei. Oia duplicia: unū p vnū

potētia dei gl'osa relucet i solis operib': q̄ sūt illumiare cetera corpa: renouare ira herbis & florib': terrenascentia foliis & fructib': & sic de alijs ei' effectib'. p Nōne dns. Hic pnter pcedit ad dei magnificētiā dicēs: Nōne dns fecit scos. suos .s. pphas q Enarrare oia mirabilia sua. eis reuelata: nā tales reuelatōes fiūt scis: vt per eos alijs manifestētur ad glaz pditoris. r Que pfirmauit dns oipotens. iplendo q̄ dixit p pphas. s Stabilis i gla sua. q. d. lz faciat mutabilia: tn ppie ipe ē imutabil' oio. t Abyssuz. i. diabolū: v Et cor hoium. qđ alijs est igtum x Inuestigauit. i. pfecte cognit. y Et i astutia eoz. .i. malicia: fraude: & volūtate iniqua. z Excogitauit. ex illis eiciēdo bōa. a Cognouit. n. dns oēz sciētiā. creataz & increatā. b Et ispexit in signū eui. sil' ituens ō cursū toti' mundi: io sbdit: c Annuncians q̄ pterierūt & que supuētura sit. p moysen. n. ānunciauit creatōem mūdi pteritā: gen. j. & p ipm & alios pphas denunciauit mlta futura: vt patz eoz scripturas intuēdo. d Reuelans vestigia occultoz. p sil'itudines impressas mētib' pphaz: & reuelās intellectū figuraz veteris testamēti. e Nō pterit illū ois cogitat'. i. nullus cogitatus hois: angeli: demōis latet eū. f Magnalia sapie sue decorauit. i. decora ondit p decorē suoz effectū: vt solis: & lune: & stellaz. g Que ē añ sclm tc. lz. n. effect' dine sapie sint tpales: ipa tn ē eterna. h Neq̄ adiectū est neq̄ minuet. dina nanq̄ sapia minui nō pōt nec augeri: qz est infinita. i Quā desiderabilia oia opa eius. s. ad cognscēdū. q. d. valde: vt pz p humanū desiderium ad sciendū ipsa. j. metaphy. Oēs hoies nā scire desiderant. k Et tanq̄ scintilla q̄ ē cōsiderare. i. valde bonū est cōsiderare: q hec opera dina lz sint mirabilia: tn non sūt nisi q̄dā modica scintilla bonitat & excellentie dine. l Oia hec viuūt & manēt i sclm. oēs. n. creature viuūt i deo: qm p modū itelligibilem sunt in eo: ideo dicitur Job. pmo: Qđ factum est in ipso vita erat. s. ab eterno: & sic sunt ibi permanenter. m Et i omni necessitate. idest quando est vtile. n Omnia obediunt ei. i effectu: qz creatura merito obedit creatori. o Omnia duplicia. hoc apparz sensibiliter i elementis: quorum quodlibet habet duplicem qualitatez loquendo de qualitatibus actiuis & passiuis: terra nanq̄ frigida est & sicca: & per frigiditatem conuenit cum aqua: & per siccitatem ei opponitur: ideo subditur: p Unum contra vnum. quia per vnam qualitatem ei contrariatur: similiter est de aqua respectu aeris: quia aqua frigida est & humida: & per humiditatem conuenit cum aere: & per

frigiditatē ei ꝟriat. Et sīlr ē de aere respectu ignis: nā aer calidus ē ⁊ humidus: ⁊ p caliditatē ꝓuenit cū igne: ⁊ p humiditatē ei ꝟriat: nā ignis calidus ē ⁊ siccus. Lz aūt in corpib⁹ celestib⁹ nō sit ꝟrietas ꝓpe: cū sint incorruptibilia: tn̄ ē ibi q̄dā oppositio: ⁊ ꝓuenientia: ꝓuenūt. n. inq̄tū sunt oia sperica ⁊ est ibi quedā oppositio inq̄tū mouēt ab oriēte in occidētē motu diurno: ⁊ econtrario ab occidēte in orientē motu ꝓpo. q Et nō fecit quicq̄ deesse. i. non fecit aliqd̄ imperfectū: q⁹ dei pfecta sūt opa: deuto. xxxij. r Uniuscuiusq̄ cōseruabit bona. q⁹ sic ē actor ois boni: ita ⁊ eius ꝓseruator: iō sequitur: s Et q̄s satiabit videns gl̄am eius. .i. excellētiā sue maiestatis relucētē in suis creaturis. q. d. nullus q⁹ q̄to quis magis cog̃scit eū p creaturas: tanto magis accendit ad iḡm ap̄lius cog̃scendū quousq̄ ꝓueniat ad cog̃scendū eum facie ad faciē: i quo ꝓsistit humane cognitōis termin⁹: ⁊ vā beatitudo: Joh. xvij. Hec ē vita eīna: vt cog̃scāt te solū deū: ⁊ quē misisti Jesū xp̄z nē.

Et nō fecit quicq̄ deesse. Uniuscuiusq̄ ꝓseruabit bona. Et quis satiabit videns gloriā eius: .XLIII.

Altitudinis firmamētū pulchritudo eius: species celi i visione gle. Sol i aspectu ānūcias in exitu: vas admirabile op⁹ excelsi. In meridiano exurit trā: et i cō spectu ardoris ei⁹ quis poterit sustinere: Fornacē custodiēs in opibus ardoris. Triplicit̄r sol exurēs mōtes: radios igneos exufflās et refulgēs: radiis suis obcecat oculos. Magn⁹ dns q fecit illū: ⁊ i sermonib⁹ eius festinauit iter. Et lūna i ordinē tpis suo: ostēsio tpis et signū eui. A lūna signūz dies festi: luminare qđ minuit i cōsūmatione. Mensis fz nomē eius ē: crescens mirabiliter in cōsūmatōe. Uas castrorū in excelsis: i firmamēto celi resplendēs glorie. Species celi gloria stellarū mundū illuminās in excelsis dom̄in⁹. In verbis sancti stabūt ad iudiciū: ⁊ nō deficiēt in vigiliis suis. Ui de arcum et benedic qui fecit illum. Valde speciosus est in splendore suo. Eyrauit celum in circuitu glorie suo. i. i suo cursu. v Ordinatio tpis. tps. n. cōiter magis mutatur sm ei⁹ cursū: vn̄ nouiluniū vlgariter dr tps nouū. x Est signū eui. i. etatis mūdi: q⁹ iudei duratōez mūdi cōputāt p anos lunares: vt exponūt alīq̄. sed hoc ē falsū: vt ondi sup dañ. c. ix. ⁊ iō dr: Signū eui. q⁹ per eius motū numerant mēses apud hebreos: de q̄bus fuit auctor iste. Duratio vo mūdi nō solū currit per annos: sz etiā p mēses. y A luna. supple accipit z Signuz diei festi. s. pasche qđ festū celebrari ꝓcipit exodi. xij. .xiij. luna primi mēsis icipiēdo a vespe: ⁊ festi neomenie: qđ celebrari dr apud hebreos i ꝓncipio cuiūlibet lunatōis. ⁊ Luminare. qđ minuit i ꝓsūmatōe sui cursus qui terminat i cō iunctōe cuz sole.

Altitudis firmamētū. Hic resumit ꝓ positū de sole ad declaratōem magnitudinis diuine dicēs: a Altitudis firmamētū. i. celū sidereum cōprehēdēs sub se orbes septē planetaꝝ: qđ dr eē celum altitudis: eo q⁹ est alti⁹ celo aereo. b Pulchritudo ei⁹. est effectiue. c Sol i aspectu. q⁹ suo lumie illustrat alia luminaria celi siderei: iō sb̄ditur: c Spēs celi i visione glorie. i. valde gratiosa ⁊ admirabili: nec itelligit hoc de visione vera ⁊ beatifica: sed de visiōe solis mālis: que ē valde pulchra: ⁊ sic dr: Spēs celi. sicut nobilior ⁊ sapiētior ciuis dicit spēs ⁊ decor ciuitatis. e Annūcias in exitu. i. in suo occasu: qñ exit ō hemisperio nr̄o. tūc. n. alia lumiaria celi que nō apparebāt añ ꝓpter p̄tiā maioris lumis ip⁹ solis: ⁊ hec apparitio dicit annūciatio. f Uas admirabile ē. ipe sol q⁹ ptinet in se vtualr varios effect⁹ q̄ fiūt in elemētis formali. g Op⁹ excelsi. q⁹ factē p creatōem: que ē op⁹ soli⁹ dei. h In meridiano exurit terrā. q⁹ tūc cāt intensiorē calorē i Et i ꝓspe. ardo. ei⁹. qñ recte sup terrā cadūt radij eius. k Quis poterit sustinē. q. d. nullus hō: nā i ꝑona torrida nō ponit aliqua habitatio humana: q⁹ sol trāsiret sup capita eor: iō sb̄dit: Fornacē custodiens nē. l Triplr sol exurēs. s. citius: eo q⁹ i ortu suo pcutit capita montiū: et diutius: q⁹ vsq̄ ad occasū: et breui⁹: q⁹ radi⁹ solis pcutiēs capita montiū breuior ē q⁹ radi⁹ descēdēs ad pfunda vallium. m Radios igneos. nō formalr sz effectiue n Exufflās. .i. emittēs. o Refulgēs radijs suis obcecat oculos. quia nō pōt ꝓspici ab hoib⁹ oculis irreuerberati. Et ex dictis ꝓcludit magnitudo dīne maiestatis cū dr: p Magn⁹ dns nē. excedit. n. ipropoꝛtōabilr oēm effectū suū cū sit cā equoca. q Jn sermōib⁹ eius. i. ex ordinatōe dei r Festiauit iter. .i. cursū suū: nā in vna die nāli circuit celū. s Et luna. Hic ꝑiter ex ꝓpetatibus lune declarat magnitudo potētie dīne cū dr: Et luna i oibus. i. apud oēs gētes. t In tpre mensis. Hic ꝑiter ex ꝓpetatibus lune declarat magnitudo potētie dīne cū dr: Et luna i oibus. i. apud oēs gētes. t In tpre men eius est. nam cū exit a sole icipit nouus mēsis. b Crescēs mirabilr i ꝓsūmatōe. i. vsq̄ ad pleniluniū. c Uas castrorū i excelsis. sicut n ordo stellarum noiatur milītia celi i pluribus locis veteris testamenti: ita dr hic castra. Jn hoc autem ordine siue castris luna post solem tenet locum ꝓncipalem. d Jn firmamento celi resplēdens. pre ceteris stellis: vnde Gen. ꝑmo: Sol ⁊ luna dicuntur duo lumiaria magna. e Species celi. Hic consequenter ex stellis declarat imensitatem dīne magnitudis dicens: Species celi gloria stellarum. i. claritas stellarum est species siue pulchritudo celi: sicut patet ō nocte serena. s. cum stellis celum ornatum est. ⁊ dicitur hec claritas gloria: q⁹ gloria a claritate deriuatur: dicta quasi claria. c. mutato in. g. vnde dicit Tullius: q⁹ gloria est clara cum laude noticia. f Mundum illuminans i excelsis dominus. q. d. lz stelle celi sint tam pulchre: tamen non sunt latria venerande: quod tamen faciebant aliqui gentiles: sed solus deus est latria colēdus q̄ est ꝓncipalis mundi illumiator: nam ab eo procedit claritas solis ⁊ stellarum. g Jn verbis sancti stabūt ad iudicium. i. stelle i iussu dei: q̄ est sanctus sanctorum: cessabūt a motu tempore iudicij completo numero electorum: ad quem finaliter eorum motus ordinatur. h Et non deficient. vsq̄ ad tempus iudicij. i Jn vigiliis suis. idest in exercitio sui motus ad continuatōnez generationis. k Uide arcum. Hic consequenter declaratur dīna magnificentia ex his que fiunt i elemētis: ⁊ ꝑmo i aere: secūdo in aqua: ibi Jn sermone eius. Jn ꝑma tanguntur plures ipressiones notabiles que fiunt i aere: iter quas ꝑmo tractat de iride dicens: k Uide arcum. idest considera eius apparitionem mirabilem. l Et benedic qui fecit illum. nam in infinitū est pulchrior ⁊ mirabilior. m Valde speciosus est. iris. n Jn splendore suo. idest i coloribus suis: quia resplendent in nigredine nubis: sicut in speculo.

p Manus excelsi aperuerūt eū. i. fecerūt ipm apparē in signū federi int ipm ⁊ terrā: q̄ decetero ñ pdēt aquis diluuiū oēm terrā: Señ. ix. Tractare tū ō colozib⁹ iridis ⁊ figura magi disquisite ptinet ad librū metheoreoz. ⁊ siliter ō sequētib⁹ impssionib⁹. q Imperio suo. Hic ꝓñter tractat de niue: nubib⁹: corruscatiōe: grandine: et terremotu dicens: Imperio suo accelerauit niuē. i. celeriť descēdere fecit eā q̄ causat ex exalatiōib⁹ hūidis anteq̄ resoluant i aquā cōgelatis: ⁊ dr Accelerauit. qz in oibus effectib⁹ deus est agēs pncipale. r Et accelerat corruscationes emittere. qz celeriť imo i instanti apparēt alonge. s Judiciū sui. Dicunť ār corruscatiōes iudiciū diuini: qz ꝓcedūt i effectu ꝑm iudiciuz sue sapientie. t Ꝓpterea. i. ex eodē iudicio. t t Apti sť thesauri. i. occlute cause ipssionū h⁹mōi: v Et euolauerunt nebule. i. nubes tenues: q̄ a vento mote p aerē vidēť volare. t Jn magnitudie sua. i. i vtute sue ptāť. v Posuit nubeś. i. disposuit. x Et ꝓfracti sūt lapides grādinis. qñ resoluūť in aquā. Sunt aūt grādines gutte pluuie a frigore ꝓgelate in descēsu a nube. y Jn ꝓspectu eⁱ ꝓmouebunť mōtes. vt pz in terremotu: qui aliq̄n fit ex causa naturali. ś. ex exalatiōi bus calidis ⁊ siccis i terre viscerib⁹ inclusis. Aliq̄n vo ex supnaturali: sic fuit i deuoratiōe dathan ⁊ abiron a terra: vt habeť numeri. xvj. Et ozātib⁹ aplis locus i quo ꝓgregati erāt: mot⁹ est: act. iiij. z Et in volūtate eius aspirabit. i. flabit. a Nothus. i. australis vent⁹. b Uox tonitrui. Hic agiť de tonitruo: et cū hoc resumit de niue: ⁊ q̄busdā alijs dicēs: Uox tonitrui eⁱ vberauit terrā. ipellēdo aerē vsq̄ ad ipam: sic eni i pcussiōe lapidis intra aquā fiūt quedā gyratōes aque: ⁊ vna ps ipellit aliā vsq̄ ad locū remotū: sic in formatiōe soni q̄ est ex pcussiōe aeris vna ps aeris ipellit aliā vsq̄ ad locuz vbi termiať audiť: vt habeť. q̄. de aia. Et accipiť h vox tonitrui large p sono: qz vox ꝓprie nō est nisi aiatoz. c Tēpestas aq̄lonis. i. q̄ pcedit ab aquilone. e Et ꝓgregatio spūs. i. vēti q̄ causat tēpestatē: supple oia hec sunt a deo actore: Resume. ś. o Uerberauit terram. affligēdo habitāteś sup eā. f Et sic auis ꝺponēs. alaś suas. g Ad sedendū. sup arborē. h Aspgit niuē. faciēs eā requiescē sup terrā. i Et sic locusta demergēs. i. sup viridia descēdēs ad corrodēdū. k Descensus eⁱ. ś. niuis: cui⁹ floccelli descēdūt i magna mltitudine: sic locuste. l Pulchritudinē colozis eⁱ. sic habēt libri correcti: Admirabiť ocul⁹, ⁊ multo pⁱ admirabiť

sue: mān⁹ excelsi aperuerūt illū. Jmpēˢio suo accelerauit niuē: ēt accelerat corruscatiōes emittere iūdicij sui Ꝓpterea ăpti sūt thesauri ⁊ euolauerūt nebule sicut aues. Jn măgnitudine sua posuit nubes: ēt ꝓfracti sūt lapides grādinis. Jn ꝓspēctu eⁱ ꝓmouebunť mōtes ēt in voluntate eⁱ aspirabit nōthus. Uōx tonitrui eius vbērauit terrā: tēpēstas aq̄lonis ēt ꝓgregatio spūs: ēt sic auis ꝺponēs ăd sedendum ăspgit niuē: ēt sic locusta demergēs dēscēsus eⁱ. Pulchritudinē colozis eⁱ admirabiť ocul⁹: ⁊ sup imbrēz eⁱ expaueścit coz. Bēlu sicut salē effundet sup terrā: ēt duz flauerit fiet tanq̄z

cacumia tribuli. Frigidus ventus aquilo flauit: ēt gelauit crystall⁹ ab aqua. Sū per oēm ꝓgregationē aq̄z requiescit: ēt sicut lozica induit se aquis. Et dēuozabit mōtes: ēt exuret desertū: ēt extīguet viride sicut igne. Mēdicina oim i festinatiōe nebule: ⁊ rōs obuians ăb ardoze venienti: hūmilē efficiet eū. Jn sermone eⁱ sibilāť ventⁱ: ⁊ cogitatiōe sua plācauit abyssum: ēt plantauit illum dñs iesus. Qui nauigāt mare: enarrāt pericula eius: ēt audiētes aurib⁹ nostris admirabimur. Jllic p̄clara opa ⁊ mirabilia: vāria bestiarū genera ⁊ oim pecoz: ⁊ creatura beluarū Ꝓpt ipm cōfirmāt⁹ ē itiq̄ue sunt i deserto: iōo subdit: v Et extīguet viride. i. destruet. x Sic igne. sic habēt hic libri correcti. i. sic cōureret ab igne: sz qm sic ventⁱ aq̄lonaris facit terrā sterilē: vt dictū ē: sic ecōtrario ventⁱ australis q̄ est calid⁹ inducēs pluuiā ⁊ rorē fecūdat terrā: iō subdit: y Medicina oim. scz exustoz p ventū aq̄lonarē. z Jn festinatiōe nebule. q̄ p ventū australē adducit: ⁊ i pluuiā terre fecūdatiuā cōuertit sz qz austro flāte fit aliq̄n calor nim⁹: ⁊ terrenascētiū ipedit iu⁹: iō subdit remediū cū dicit: a Ros obuiās. dicto calori. b Ab ardore venienti. i. causato a sole ⁊ vēto australi. c Humilē efficiet eū. i. tempabit calozis excessuz. d

Jn sermōe eⁱ. Hic ex effectib⁹ q̄ fiūt i aq̄ declarat excellētia diuia cū dicit: Jn sermōe eⁱ. ś. dei. e Siluit ventus. vt pz Jone. j. et Matth. viij. Marc. iiij. et Luc. viij. f Cogitatiōe sua. i. volūtate sua. g Placauit abyssū. i. oceanū ab eⁱ ꝓmotiōe. h Et plātauit illū dñs iesus. i. deⁱ q̄ ē salua tor oim. i Jesus eni interptať sal⁹. Auctor eni hui⁹ libri q̄ fuit hebr⁹: licz scripsit hūc librū grece: iterseruit tū h nomē hebraicū: plātauit aūt deⁱ oceanū qñ ꝓgregauit aquas q̄ sub celo sunt in locū vnū: Beť. j. k Qui nauigat mare. sic habent libri correcti. Enarrant pcula eius. que sunt valde mlta. l Et audiētes aurib⁹ nris admirabimur. qz talia nō vidimⁱ. m Jllic pclara opa. i. diuie vtut declaratiua. n Uaria bestiaz genera. nā sūt ibi pisces aialib⁹ terrestrib⁹ siles i figura. o Et creatura beluaz. i. mōstruosoz pisciū: sic sūt balene ⁊ h⁹mōi. p Ꝓpt ipm. ś. oceanū restrigēdū. q Cōfirmat⁹ ē itinerī finis. i. posit⁹ ē termin⁹ a deo: vltra quē nō ꝓgredit sup aridaz: Job. xxxviij. Quis ꝓclusit ostijs mare: seqť: Circūdedi illō termis meis ⁊ posui vectem ⁊ ostia ⁊ dixi vsq̄ huc venies: nō procedes

amplius ꝛc. r Et in sermone eī. s. dei. s Cōpōsita sūt oīa. i. dispōsita i pondere: numero: ꝛ mēsura: vt dicit sapiēs. t Multa dicim⁹. Hic ꝓnter ponit ꝓclusio itenta. s. q̄ licet ex creaturis aliquā cognitiōez habeam⁹ de deo. illa tm̄ est valde imfecta: iō quicq̄d dicē aut cogitare ō deo possumus i infinitū deficit ab eī excellētia: ppt̄ qō ipz laudare ꝛ glorificare debem⁹ q̄tuz possumus. Dicit igit: t Multa dicimus. de deo ex eī effectib⁹ v Et deficim⁹ verbis. Na eī excellētia est incōprehēsibilis a nobis: ꝛ p ꝓnō ienarrabilis: Vñ dicit sexta ꝓpositōe ō causis: ꝓma causa supior est omi narratiōe: ꝛ non deficiūt ligue a narratiōe eī: nisi ꝓpter narratōnē ipī⁹: qm̄ ē sup oēm causā: ꝛ nō narrat nisi p causas secūdas: q̄ illumiant a lumine cause ꝓme. x Cōsūmatio aūt sermonū ipe est. naz ipe solus se ꝓphēdit pfecte: ꝛ exꝑmit i verbo suo sibi cōsubstātiali ꝛ cocterno. y In omib⁹ gloriātes. que possum⁹ ex creaturis cognoscē. z Ad q̄d valebim⁹. s. attigere ō diuina maiestate. q̄si dicēt: ad modicū valde: ꝛ subditur causa:

neris finis: ēt i sermone eī ꝓpōsita sūt oīa. Multa dicim⁹: ēt deficim⁹ vbis: ꝓsum mātio aūt sermonū: ipe est In ōmib⁹ gloriātes: ād q̄d valebim⁹: Ipe enī oipotēs sup oīa opa sua. Terribilis dns ēt magn⁹ vehemēter: ēt mirabilis potētia ipius. Glorificātes dnm q̄tūcunq̄z potuerit⁹ supualebit ad' huc: ꝛ admirabilis magnificētia eī. Benedicētes dominū exaltate illū q̄tū potestis: maior ē enī omi laude. Exaltātes eū replemini vtute. Ne laboretis: nō. n. cō phendetis. Quis videbit eū: ēt enarrabit: ꝛ q̄ magnificabit euz sic est ab initio: Multā abscōdita sūt maiora his. Pauca enim vidimus operū eī. Omia aūtē dns fecit: ēt pie agētib⁹ dedit sapientiā. Ca. XLIIII.

a Ipe enī oipotēs sup oīa opa sua. i. in infinitū trāscendēs ipa: ꝓpter q̄ō p ea de deo cognoscim⁹ pauca. b Terribilis dns. i. ab omib⁹ timēdus. c Et magn⁹ vehemēter. q̄z magnitudinis eī nō ē finis: psal. cxliij. d Et mirabil⁹ potētia ipī⁹ q̄z nō possum⁹ totaliter cognoscē minimū effectū eī iō ꝓcludit. e Glorificātes dnm q̄tūcunq̄z potuerit⁹ ꝛc: Et pz vsq̄z ibi: f Exaltātes eū replebimi vtute. q̄z dat grām ꝛ vtutē laudātib⁹ eū deuote. g Ne laboretis. ad cognoscēdū eū pfecte: q̄z hoc ē ipossibile. h Quis vidit eū. sicuti ē. i Et enarrabit ꝛc. Ad hoc rndet: Job. j. Deū nemo vidit vnq̄: vnigenit⁹ filī⁹ q̄ ē in sinu pīs: ipe vidit ꝛ enarrauit ꝛc. k Multa dei opa abscōdita sunt. a nobis. l Maiora his. s. sole ꝛ luna ꝛ ceteri ꝑdictis: nā oēs angeli q̄ sūt i maxio numero: sī icogniti nobis: iō sbdit: m Pauca enī vidim⁹ operū eī. nā etiā de corpalib⁹ maior ps ē hominū ignota. n Et pie agētib⁹. i. ipm colētib⁹: nā pietas est diuin⁹ cult⁹. o Dedit sapiētiā. i. cognitiōez diuinoz q̄tum ptinet ad salutē. Capitulū. XLIIII.

Laudem⁹ viros. Supius actū est de vtutib⁹ ratiocinādo: hic idē agit exēplificādo: q̄z hic ponit exēpla patrū vtuosoz q̄ videm⁹ imitari: et diuidit i duas ptes. nā auctor ꝓmo ponit exēpla patrū: secūdo gr̄as agēdo termiat libū istū ca°. lj. Pria i duas: q̄z ꝑ cōmendat vtutes patz generaliter: secūdo spēaliter: ibi Enoch placuit deo. Pria adhuc i duas: q̄z ꝓmo ꝓmēdat vtutes patrū i psonis ꝓpijs secūdo i eoz filijs: ibi Qui de illis nati sūt. Lira ꝑm⁹ dicit:

a Laudem⁹ viros gloriosos. l. omi honore dignos: ꝑm ꝓmētatorē. j. eth. honor ē reuerētia exhibita alicui in testimoniū sue vtutis. sed si hoc fiat secrete vel coraz paucis: sic ē honor tm̄. si aūt i palā ꝛ coram multis: sic dicit gloria. b Et parētes nr̄os i generatiōe sua. i. p generatiōez suā. s. carnalē q̄tū ad genitos ex eis: ꝛ spūalē: q̄tum ad edoctos ab eis. Apō hebreos enī de q̄b⁹ fuit auctor iste doctor alicui⁹ habet sīc pr̄ eī: vnō dicit aplus. j. coriiij. In xpo iesu p euāgeliū ego vos genui. i. p ꝓdicatiōnē euāgelij. c Multā gloriā. idest multa opa gliosa. d Fecit dns. p viros istos e Magnificentia sua. i. largitate sua. f A seculo domiantes in ptātib⁹ suis. i. virtutibus ꝓpijs a deo sibi tm̄ collatis vñ filij heth dixerunt ad abraam: Gen. xxiij. Princeps dei es apud nos. g Homines magni vtute. Tempore enīz diluuij fuerūt homines magni corpe. s. gigantes: Gen. vj. sz erāt parui vtute aut nlli: nā erāt moribus incōpositi. h Et prudētia sua ꝓditi. nā prudētia ē auriga vtutū. i Nūciātes i ꝓphetis. i. in ꝓphetis scriptis. k Dignitatē ꝓphetaz. i. q̄ debz exhiberi ꝓphetis: ꝛ hoc verificat ō studiosis i scriptur⁹ ꝓphetaz: q̄les fuerūt plurimi ō quib⁹ infra ꝓsequit. l Et iperantes in pñti pplo. s. dauid Machabei: ꝛ plures alij. m Et virtute sue prudētie pplis sanctissima vba. supple nūciātes n In puericia sua. sic habēt libri correcti. o Reqrētes modos musicos. nō ad dissolutionē: sz ad deuotioz: sic patz de dauid: q̄ laudes diuinas a sua iuuētute canebat i citharа. p Et narrātes carmia scripturaz. i. psalmos ꝛ cāntica metrice ꝓposita. q Homines diuites i vtute. vtutes enī vere diuitie sūt: q̄z violēter auferri nō possūt. r Pulchritudinis studiū hñtes. i. legis ꝛ phetaz: quoz studiū ē pulchrū. s Pacificātes i domib⁹ suis. i. i familijs et homib⁹ sibi subiectis. t Oēs isti i generatiōibus gētis sue. i. iter gētes generatiōis sue. v Gloriā. bone fame. x Adepti sūt. p opa sancte vite. y Qui de illis. Hic ꝓnter ponit laus patrū i filijs suis: ē enī filī⁹ de substātia pīs: iō laus patz redūdat i filios: ꝛ econuerso. dic igit: Qui ō ill⁹ nati sī. mores patz imitātes. z Reliqrūt nomē. bonū: a Narrādi laudes eorū. ad ifōrmatiōz moz: ꝛ p oppositū subdit ō mal: b Et sī q̄z nō ē memoria: i bono. c Perierūt q̄si q̄ ñ fuerit. nihil boni p⁹ se reliquētes. d Et nati sī q̄si nō

nati. nã eoꝝ natiuitas alĩs nõ ꝓfuit: sed magis nocuit. e Et filij eoꝝ cũ ipĩs. pierũt: eo q̃ imitatores patrũ scelerũ fuerũt. f Sed illi vi. mise. sũt. i. misericordes ⁊ dei misericordia digni. g Quoꝝ pietates ñ defuerũt: alĩs defecerũt. erga idigẽtes. h Et cũ semi. ipoꝝ pseue. bo. hereditas. i. ꝓmissionis terra: in q̃ mãserũt iudei q̃diu seruauerũt mãdata dei. Uel hereditas eterna. que ꝓmanet i spe certa obseruãtib' diuia mãdata: ⁊ q̃ i ꝓmissione facta abrae: Geñ. xv. ca. fuit ꝓncipaliter intellecta: sic ibidez diffusi' declarauit. i Nepotũ eoꝝ ⁊ i testamẽti stetit semẽ. deo firmiꝰ obediẽdo. k Et filij eoꝝ ꝓpter illos. s. ꝓpi merita ipoꝝ patrũ. l Usq; in eternũ manẽt. sez hereditas ꝑdicta. Et ex hoc videt: q̃ ꝓncipaliter intelligit de hereditate beatoꝝ: vt dictũ ẽ. m Semen eoꝝ ⁊ gloria eoꝝ nõ derelinquetur. qz remanebit i memoria bonoruz. n Corpa ipoꝝ i pace sepulta sũt. i. in expectatiõe pacis ꝑfecte: q̃ habit i resurrectiõe o Et nomen eoꝝ viuet. ꝓ bonã famã ꝓtinuatã. p Sapiẽtiã ipoꝝ narrãt ppli. ad informationẽ moꝝ. q Et laus eoꝝ nũci. ecclia. i. eoꝝ exẽpla nõ solũ nũciẽt i secreto: sz etiã i publico. r Enoch. Hic ꝓnter ponit laus patrũ spẽalit ad psones aliqs desecẽdendo: et ꝓmo ad patres legẽ ꝓcedẽtes: secũdo ad patres tpe legis existẽtes: ca'. sequẽti. Igit incipit ab enoch: eo q̃ ꝓpter sanctitatẽ singularẽ trãslat' ẽ: fuit eni missus viꝰ ad padisuz terrestrẽ: ⁊ hoc ẽ qđ dicit: r Enoch placuit ⁊c. inde tñ reditur' ẽ circa finẽ mũdi cũ helia ad ꝑdicandũ ꝓtra antixp̃m: iõ subdit: s Ut det gentib' sapiẽtiã. antixp̃i pfidiã detegẽdo. ꝓnter subdit ò noe dicẽs: t Noe inuẽtus ẽ ꝓfect': iustus. sic dicit: Geñ. vj. Noe vir iustus atq; ꝓfectus ⁊c. v Et in tpe iracũdie. q̃ oñs puniens hoim petã: misit diluuiũ sup terrã. x Fact' est reconciliatio. i. causa rconciliatõis diuie: sic dicit geñ. viij. Obtulit holoca. sup altare odoratusq; ẽ oñs odorẽ suauitatis: ⁊ ait ad eũ: Nequaq̃ maledicã terre ⁊c. y Ideo dimissuz ẽ reliquũ terre. i. octo psone ad multiplicãdũ gen' hũanũ sup terrã. z Testamẽta seculi. i. ꝓmissiones de seculo p diluuiũ nõ delẽdo. a Posita sunt apud illũ. vt ꝑ geñ. ix. Hoc ẽ signũ federis qđ do inter me ⁊ vos ⁊c. b Abrãã. Hic ꝓnter ponit laus vtutũ abrae cũ dicit: Abrãã magn' pr̃ multitudinis gentiũ. ꝓpter h' vocat' est abraam: vt habeat geñ. xvij. Est eni pr̃

ẽt filij ipoꝝ cũ ipĩs. Sed illi viri misericordie sũt: quoꝝ pietates nõ defuerũt. Et cũz semie eoꝝ pseuerat bona: hereditas sancta: nepotum eoꝝ. Et in testamẽtis stetit semẽ eoꝝ: ẽt filij eoꝝ ꝓpter illos usq; i etnũ manẽt. Sẽ mẽ eoꝝ ⁊ glia eoꝝ nõ derelinqueẽt. Corpa ipoꝝ i pace sepulta sũt: ẽt nomẽ eoꝝ viuet i generationẽ ⁊ generationẽ. Sapiẽtiã ipsoꝝ narrẽt ppli: ẽt laudẽ eoꝝ nũci et ecclesia. Enoch placuit deo: ⁊ trãslat' ẽ in paradisum ut det gẽtib' sapiẽtiã. Noe inuent' est pfect' iustus: ẽt in tpe iracũdie fact' ẽ reconciliatio. Ideo dimissũ est reliquũ terre: cũ factũ est diluuiũ. Testamẽta seculi posita sunt apud illũ: ne deleri possit diluuio omis caro. Abrãam magn' pr̃ multitudinis gentiũ: ẽt nõ est inuent' silis illi in gloria. Qui ꝓseruauit legẽ excelsi: ẽt fuit i testamẽto cũ illo. In cãrne eius stare fecit testamẽtũ ẽt in tentatiõe inuẽt' ẽ fidel'. Ideo iureiurãdo dedit illi gloriã in gente sua: crescere illum q̃si terre cumulũ: ⁊ vt stellas exaltare semẽ eius: ⁊ hẽditare illos a mari vsq; ad mare: ⁊ a flumie vsq; ad termios tre. Et isaac eodez mõ fecit: ꝓpter abrãã pr̃ez eius. Bñdictiõnẽ oim gentiũ dedit illi oñs: ẽt testamẽtũ suũ ꝓfirmauit sup caput iacob. Agnouit eũ in benedictiõibus suis: et dedit illi hereditatẽ: ẽt diuisit illi ptẽ in tribubus duodecim. Et cõseruauit illi homines misericordie: inuẽientes gratiam in oculis omnis carnis.

tudinis gentiũ: ẽt nõ est inuent' silis illi i gloria. Qui ꝓseruauit legẽ excelsi: ẽt fuit i testamẽto cũ illo. In cãrne eius stare fecit testamẽtũ. ẽt in tentatiõe inuẽt' ẽ fidel'. Ideo iureiurãdo dedit illi gloriã in gente sua: crescere illum q̃si terre cumulũ: ⁊ vt stellas exaltare semẽ eius: ⁊ hẽditare illos a mari vsq; ad mare: ⁊ a flumie vsq; ad termios tre. Et isaac eodez mõ fecit: ꝓpter abrãã pr̃ez eius. Bñdictiõnẽ oim gentiũ dedit illi oñs: ẽt testamẽtũ suũ ꝓfirmauit sup caput iacob. Agnouit eũ in benedictiõibus suis: et dedit illi hereditatẽ: ẽt diuisit illi ptẽ in tribubus duodecim. Et cõseruauit illi homines misericordie: inuẽientes gratiam in oculis omnis carnis.

ꝓseruauit legẽ excelsi. legez. s. naturalẽ mẽti hũane imꝑssam. e Et fuit i testamẽto cũ illo. nam oñs pepigit fedus cũ illo: Geñ. xv. f In carne eius stare fecit testamẽtũ. idest circũcisionẽ: Geñ. xvij. q̃ est signuz distinguẽs israel a gẽtilibus. g Et i tentatiõe. qz de' tentauit eũ: Geñ. xxij. vt oñderet alĩs obediẽtiã ei'. h Inuẽtus ẽ fidel'. idest obediẽs ꝓmpte vt dictũ ẽ. i Ideo iureiu. de illi glo. i gẽte sua. sic ibidẽ subdit Per memetipm iurauit dicit oñs: qz fecisti rem hanc: ⁊ nõ pepercisti vnigenito tuo ꝓpter me: Benedicaz tibi et multiplicabo semen tuũ sicut stellas celi: ⁊ sic harenã q̃ est i littore mar. ⁊c. iõ subdit: k Crescere illũ ⁊c. ⁊ hereditare illos a mari ⁊c. Isti sũt quattuor termini tre. ꝓmissionis. s. mare mediterraneũ ab occidẽte: et mare mortuũ ab oriẽte: fluuius euphrates ab aq̃lone: ⁊ desertũ egypti a meridie. l Et isaac. Hic ꝓnter ponit laus virtutis isaac ⁊ iacob filij sui cũ dicit: Et isaac eodẽ mõ fec. idest bñdixit eũ: cidẽ ꝓmittẽdo qđ ꝓmisit abrãã. m Propter abrãã patrẽ ei'. i. ꝓpter merita ei': ⁊ etiã ꝓpter merita isaac q̃ fuit imitator paterne vtutis. n Bñdictionẽ oim gentiũ dedit illi oñs. i. fecit eũ gratiosũ i ꝓspectu oim gẽtiũ: ini q̃s habitauit intãtũ: q̃ oñs impẽcabant sibi bonũ: vt exponũt aliq. Sz ꝫ h' videt qđ dicit: Geñ. xxvj. q̃ isaac dixit abimelech ⁊ bis q̃ venerãt cũ eo: Quid venistis ad me hominẽ quẽ odistis ⁊ expulistis a vobis. ꝓpi h' alit exponẽdũ ẽ: n Bñdictionẽ oim gentiũ ⁊c. s. dedit illi: ⁊ nõ ismaeli: vt xps ex eo nasceret in q̃ bñdicerent oẽs gẽtes tre. o Et testamẽtũ suũ. i. pactũ qđ fecit ad abrãã. p Cõfirmauit sup caput iacob. ⁊ nõ sup caput esau: licet isaac ꝓmo voluerit facẽ ꝓtrariũ: Geñ. xxvij. q Agnouit eũ in bñdictiõibus suis. i. approbauit eũ tanq̃ dignũ suis bñdictiõib': sic approbauerat abrãã ⁊ isaac: Geñ. xxviij. Terrã i q̃ dormis tibi dabo: ⁊ semi tuo: ⁊ seqt: Et bñdicent i te ⁊ in semie tuo cũcte trib' tre. r Et diuisit illi ptẽ i tribu. duodeci. Terra eni ꝓmissa abrae isaac: ⁊ iacob: fuit diuisa i duodeci ptibus duodeci tribub': ⁊ ex duodeci filijs israel descẽdẽtib': vt habet iosue. xviij. ⁊ sic q̃libet trib' habuit ptẽ suã. s Et cõ seruauit il. ho. misericordie. i. filios suos duodeci pr̃iarchas q̃ dicũt homies misericordie. i. homies misericordiã ꝓsecuti de ioseph vẽditõe. t Inuenientes grãz i oculis ois carnis.

Dilectus a deo. Hic ponit laus patrū qui fuerūt i tpe legis date: et ꝓmo laus patrū q̄ ꝑcesserūt ire, ꝓmissi onis ingressū: secūdo eoꝝ q̄ ingressi fuerūt: ⁊ etiā p̄ ingressū: ca°. sequēti.

Circa ꝓmū incipit a moyse: q̄ sub deo fuit legislator dicens: a

Dilect⁹ a deo ⁊ hominibus moyses. Fuit eni moyses a puericia sic gratiosus: vt esset diligibilis omib⁹: ꝑpter qđ filia regis ipm in filium adoptauit: Exo.ij. b Cuius memoria in bñdictione est. i. in omni bono. c Similē fecit illū in glia sanctorū. videdo diuinā essentiā: sicut dicit Aug⁹. ad paulinū ò videdo deū. d Et magnificauit eum in timore inimicoꝝ. i. egyptiorū inter qs fuit magnus valde: Exod.xj. e

Et in vbis suis mirabilia placauit. q̄ plage egypti monstruose cessauerūt ad eius oratione: vt patz Exo. vj. vij. et viij. f Glorificauit illū in ꝓspectu regū. s. pharaonis regis egypti: seon: ⁊ og numeri.xxj. g Et iussit illi coram populo suo. i. mōte synai: vbi ꝑlus loquentē dñm audiuit: Exodi.xx. h Et oñdit illi gliaz suā. in visiōe p essentiā: vt dictū ē. i In fide. i. in fidelitate. fuit eni valde fidelis. k Et lenitate ipius. vñ dicit numeri.xij. Erat enim moyses vir mitissim⁹ sup oēs homines: qui morabant i tra l Sanctū fecit illū. i. mūdū ⁊ firmū. m Et elegit eum ex omi carne. ad educendū filios israel de egypto: ⁊ vt esset legislator veteris testamēti. n Audiuit eni eū ⁊ vocē ipi⁹. ꝺeꝑcantē ꝑ relaxatōe peccati i fabricatōe vituli: Exo.xxxij o Et iduxit illū i nube. Exo.xxiiij. p Et dedit illi coram ad p̄cepta. dei ope adimplēda ⁊ alijs docēda. q Excelsum. Hic secūdo ponit laus aaron: et diuidit in tres ptes: qꝝ ꝓmo agit de eius electiōe: secūdo de ei⁹ ꝓsecratiōe: ibi Cōpleuit. tertio de eius ꝓuisiōe: ibi Et addidit. Circa ꝓmū dicit q Excelsum fecit dñs aaron fratrē suū. Fuerūt eni ambo filij amrham: Exo. vj. r Et similē sibi. in eductiōe ꝑpli de egypto: ⁊ signis faciēdis i terra egypti. s De tribu leui. de q̄ erat amrham ꝑ eoꝝ: Exo.ij. t Statuit ei testamētū eternū. i. pactū sacerdotij: qđ dicit eternū inq̄tum significabat siue figurabat sacerdotiū xp̄i qđ est eternū. v

Et beatificauit illū in gloria. i. beatū fecit eū dici: ꝑ glia sacerdotij. x Et circūcinxit eū zona iusticie. i. balthneo de uersis coloribꝰ facto: q̄ dicit zona iusticie: qꝝ restringebat ve

Capitulū.XLV.

Dilectus deo ⁊ hoib⁹ moyses: cui⁹ memoria i bñdictiōe est. Similēz illū fecit i glia sctoꝝ: et magnificauit eū i timore inimicorū: et i verbis suis mirabilia placauit. Glorificauit illū in ꝓspectu regū: et iussit illi coram pplo suo: et oñdit illi gloriā suā. In fide et lenitate ipius sanctū fecit illū et elegit eū ex omni carne. Audiuit eni eū ⁊ vocē ipi⁹ et iduxit illū i nubē. Et dedit illi coram ad p̄cepta: ⁊ legē vite ⁊ disciplīne: docere iacob testm̄ suū: ⁊ iudicia sua israel. Excelsū fecit aarō fratrē suū: et similez sibi de tribu leui. Statuit ei testamētum eternū: ⁊ dedit illi sacerdotiū gētis: et beatificauit illū in glia. Et circūcinxit eum zona iusticie: et induit eum stola glie: et coronauit eū i vasis vtutis. Circūpedes et femoralia et humerale posuit ei: et cinxit illū tintinabulis aureis plurimis i gyro dare sonitū i incessu suo auditū facere sonitū i tēplo in memoriā filijs gentis sue. Stolā sanctā auro ⁊ hyacintho ⁊ purpura: opꝰ textile: viri sapiētis iudicio et veritate prediti. Torto cocco opus artificis: gemmis ꝑciosis figurati i ligatura auri: ⁊ ope lapidarij sculpti in memoriā: sm numeꝝ tribuū israel. Corona aurea super mitrā ei⁹ expssa signo scitatis: glia honoris ⁊ opꝰ virtutis: desiderio oculoꝝ ornata. Sic pulchra āte ipm nō fuerūt talia: nūsq̄ ad originē. Non ē indut⁹ illa alienigena aliqs: sed tm̄ filij ipi⁹ soli ⁊ nepotes eius p oēm tpus. Sacrificia ipius consummata sunt igni quotidie. Cōpleuit moyses manus eius: et vnxit illū oleo sancto. Factū est illi in testamētum eternū: ⁊ semini ei⁹ sic dies celi: fungi sacerdotio: et hīe laudē: et glificari stes sacerdotales: sicut iusticia legis modos inordinatos ꝙ Et induit eū stolā glorie. i. tunicā hyacinthinā: que erat honorabilis valde. z Et coronauit eum i vasis vtutis. i. ornamētis q̄ apud hebreos frequēter vasa nominant. Corona vo aaron erat mitra in q̄ pēdebat lamina sancta: habēs insculptū nomen dñi tetragrāmaton virtuosū. a

Circūpedes. i. sandalia. b Et femoralia. linea. c Et hūerale. i. suphumerale: in q̄ erant duo lapides onychini. d

Posuit ei. i. dispposuit ad ei⁹ ornatū. e Et circūcixit eū tintinabulis aureis. que posita erāt in circuitu inferioris ptis tunice. f Dare sonitū i incessu suo. ad rememorādū: ꝙ lex data fuit in buccine sonitu: Exo.xx. iō sōdit: g In memoriā filijs gentis sue stolā sanctā. i. rōnale qđ erat i sacerdotis pectore h

Opus textile viri sapiētis. s. beseleel. i Judicio et veritate ꝑditi. idest pleni discretiōe ⁊ pritia artis Exo. xxxv. Ecce vocauit dom⁹ ex nomie beseleel filiū uri: ipleuitq̄z eū spū sapientie ⁊ intelligētie ⁊ scie oīq̄z doctrina ad excogitādū ⁊ faciēdū opꝰ. l Torto cocco. i. filo rubeo. Erat ei rōnale textū ex q̄tuor filis. s. aureo: hyacithino: purpureo: ⁊ coccineo. m Gēmis ꝑciosis figurati. Erāt ei i eo duodeci lapides ꝑciosi isculpti noib⁹. xij. tribuū isrl. n Jn ligatura auri. nā illi lapides erāt auro iclusi. o Corona aurea. qđ supi⁹ dictū ē breuit. Coronauit eū i vasis vtutis. Exponit h magis diffuse: ⁊ ꝓz ex ꝓdictis lra h⁹ excepto ꝑ Sup mitrā ei⁹. nā ibi dictū est: qꝝ pēdebat a mitra qđ videt eē ꝓriū: vtrūq̄z tm̄ ē verū: nā posita mitra lamina ponebat desup: ita q̄ ps ei⁹ supior erat sup mitrā: et ps ei⁹ inferior a mitra dependebat sup pōtificē frōtē. q

Usq̄z ad orientē. i. vsq̄z ad extremū tre: exꝑmiē tm̄ h⁹ orientis: qꝝ magis distat a deserto in q̄ fuerāt facta ista q̄ occidēs tre habitabil. r Nō ē idu. il. aliēigna. a ꝓgenie aaron s Sacrificia ip. ꝓsū. s. igni. i. ꝓsūpta q̄tidie: nā sp mane ⁊ vespe offerebat holocaustū qđ dicebat iuge sacrificiū. t Cōpleuit moyses. Hic ꝓnter agit de ꝓsecratiōe aaron: eū ord: Cōpleuit moy. ma. ei⁹. i. ꝓsecrauit. v Et vnxit eū oleo scō. vt hēt diffuse: Leui. viij. x Factū ē il. i testa. cinū. exponat vt ꝑ. y Et hīe laudē. i. officiū

laudandi deū: ꝑ̄ put ꝓpetit ꝑsone cōmuni. z Et glorificari populū i nomie tuo. i. dei. Sūmus eni sacerdos i nomie dñi tetragrāmatō bñdicebat ppl'm. r Ipsuz elegit ab omi viuēte: offerre sacrificiū deo. tanꝫ̄ pōtifex sūmus: alij nāꝫ̄ sacerdotes bñ offerebāt aliꝫ̄ sacrificia.

populū suū in nomie suo. Ipm̄ elegit ab omi viuēte: offerre sacrificiū deo: icēnsum r bonū odorē i memoriā plācare pr̄ō ppl'o suo. Et dedit illi i ꝓceptis suis potestatē: in testamēti iudicioꝫ̄: docere iacob testimonia: et i lege sua lucem dare isrl'. Quia ꝫ̄ illū steterūt alieni: r ꝓpter iuidiā circūdederūt illū boies in deserto q erāt cū dathan r abiron r congregatio chore in iracū diā. Vidit dñs̄ de⁹ r nō placuit illi: et ꝑsūpti sūt i impetu iracundie. Fecit illis mōstra: et ꝓsūpsit illos i flāmā ignis. Et addidit aarō gloriā: et dedit illi hereditatē: et pmitias frugū terre dimisit illi. Panē ipe⁹ ñ pmisit parauit i satietatē: nāz r sacrificia dñi edēt: q dedit illi r semini ei⁹. Cēterū inī gentes nō hereditabit: r ps nō est illi i gente. Ipe ē eni ps ei⁹ r hereditas. Phinees

a Incēsuz r bonū odorē i memoriā. fidei r deuotionis abrae r aliorum patruz. b Placare. idest ad placandū deū c Pro populo suo. peccatore. d Et dedit illi in ꝑceptī suis potestatē. discernēdi iter sanctū r ꝓphanū lepā r nō lepā. e In testamētis iudicioꝫ̄. nā que aliꝫ̄ iudicib⁹ dubia videbant: referebant ad sūmuz sacerdotē: vt eius sentētia inviolabilit teneret: Deut⁹. xvij. f Docere iacob. i. ppl'm israel denomiatū a iacob: qui alio nomie vocat isrl'. g Testimonia. Licet aūt oia ꝓcepta dei dicant testimoia: inq̄tuz eoꝫ̄ veritas ē miraculis testificata tñ illa etiā quib⁹ addit pmiū vl' pena: sic dicit deut⁹. xxviij. Si audieris vocez dñi dei tui: faciet te excelsiorē cūctis gentib⁹. dicunt ꝓpie testimonia: qz sunt quedā ꝓtestatiōes diuine iusticie pmiantis bonos r malos puniētis. h Et in lege sua lucem dare israel. dubia declarādo: vt dictū est. i Quia ꝫ̄ illū steterūt alieni. a genere sacerdotali. s. chore r ei⁹ congregatio: numeri. xvj. k In iracūdiā. s. dei ꝓuocatā ideo subdit: l Vidit dñs̄. rebellionē eoꝫ̄ oculo sue iusticie. m Et ꝓsūpti sunt. absorbuit eni eos terra: r descēderūt viui i infernū: ō subdit: n Fecit illis mōstra. ꝓutiēdo eos insolita plaga. o Et ꝓsupsit illos. qui fauerūt chore r ei⁹ sequacib⁹. p In flāma ignis sic ibidē subdit: q aarō cucurrit ad multitudinē: quā iā vastabat incendiū. q Et addidit. Hic ꝓnter agit de ipius aaron ꝓuisiōe: Nā trib⁹ leuitica hereditatē sicut alie trib⁹ nō habuit: ꝓpt qō de⁹ alit de victu sacerdotibus r leuitis ꝓuidit. dicit igit: q Et addidit aaron gloriā. i virge sue floritiōe ad cōfirmatiōz sacerdotū ꝑ se r suo semie: numeri. xvij. r Et dedit illi hēditatē. et q̄ sit illa subdit: s Et. pro idest. t Primitias frugū tre diuisit illi. qz debebāt sacerdotib⁹: decime vo leuitis: v Panē ipi⁹. i. victū. x In pmis. i. pmitijs. y Parauit in satietatē. i. i ꝓuenietē refectionē z Nā r sacrificia dñi edēt. s. sacrificia ꝑ pctis: r etiā sacrificia

filij⁹ eleaçari tert⁹ in gloria imitando eū in timore dñi: et stare i reuerētia gentī: in bonitate r alacritate aie sue placuit deo isrl'. Idō statuit illi testamētū pacis: et pncipē sanctoꝫ̄ et gentis sue: vt sit illi r semini ei⁹ sacerdotij dignitas in eternū. Et testamentū dauid regi filio iesse de tribu iuda hereditas ipi r semini ei⁹: ut daret sapiāz in cor nostrū: iudicare gentē suā i iusticia: ne abolerēt bona ipoꝫ̄: et gloriā ipoꝫ̄ i gentē eoꝫ̄ etnā fec. XLVI.

Ortis in bello iesus naue successor moysi in prophis: qui fuit magn⁹ sm̄ nomē suū: maxim⁹ i salutē electoꝫ̄ dei: expugnare insurgētes hostes ut cōsequeret hereditatez israel. Quā gloriā adeptus est in tollēdo mān⁹ suas: et iactādo cōtra ciuitates rhōphe as: Quis añ illū sic restitit: Nāz hostes ipe dñs̄ pcussit

pacifica: q̄ꝫ̄ ps cedebat in vsū sacerdotū: holocausta vo incēdebant totalit ad honorē diuinū. a Ceterū inī gētes. sacerdotū r leuitaꝫ̄. b Nō hēditabit. r subdit rō: Ipse. sz deus. Est eteni ps ei⁹ tē. c Phinees. Hic ꝓnter ponit laus phinees nepotis aarō cū dicit: d Tert⁹ i gl'ia. est. s. in honore pōtificali. e Imitādo eū. s. ele açarū patrē suū. f In timore dñi. eius ꝓcepta custodiēdo. g Et stare. i officio pōtificis. h In fuerētia gentī. erat eni in magna ppl'i reuerētia eo q̄ liberauerat populū a dñi plaga: numēi. xxv. i In bōitate r alacri. aie sue. q̄ seruiuit deo letāter r deuote. k Placuit deo isrl'. ex feruenti çelo quē hūit ad ipm̄ nume. xxv. Phinees filius eleaçari auertit irā meā a filijs isrl': qz çelo meo ꝓmot⁹ ē tē. l Iō sta. illi test. pacis. i. dignitatē sacerdotij pacifice possidēdam sibi r filijs suis. m Et ꝓncipē sctoꝫ̄. idest sacerdotū: q̄ dicebant sci: eo q̄ erant diuinis obsequijs deputati: nā etiā res inaiate q̄ deputate sunt diuio cultui: vt calix r h'mōi dicūt scē. n Et gentis sue. s. iudaice: cui i spūalib⁹ ꝑsidebat. o Et testa. dauid regi. i. ordinatōez ei⁹ de āpliatiōe diuini

cult⁹: vt habet. j. pal'. xxij. quā ordinatiōez posuit sub regimie sūmi pōtificis: p Ut daret. ipe phinees ꝑ se r suos successores. q Sapiaz in cor nostrū. i. doctrinā legis et ꝓphetaꝫ̄: r Judicare gentē suā i iusticia. i. ad iudicādū ppl'm iudaicū iuste: s Ne abolēt. bona ipoꝫ̄ ꝑ fortitudinē maioꝫ̄ iuste minores depmētiū: t Et gloriā ipoꝫ̄ idest dignitatē sacerdotij i se r filijs suis: v In gēte eoꝫ̄. i. in ppl'o iudaico: x Eternā fecit. i. diu pmanē: sic montes dicunt eterni: psal'. lxxv. Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis. Capitulū. XLVI.

Ortis i bello. Hic ponit laus patrū p' ire. pmissiōis igressū: r p' tpe iudicū: 2° tpe regū: ca°. seqnti. Circa pmū incipit a iosue q̄ filios isrl' i terrā pmissiōis introduxit dī. a Fuit i bello iesⁿ naue. nā. xxxj. reges debellauit: Josue. xij. b Successor moysi. ad regimē ppl'i. c In ꝓphis. i. de nūero ꝓphaꝫ̄: hūit ei ꝓphie spm̄. d Quia fu. ma. ꝛ no. suū. i. ꝛ ꝑtatē sui nois: q̄ō iterꝑtat sal' siue saluator: ꝓpt q̄ exponēs dictū suū sbdit: Maxim⁹ i sa. ele. dei tē. e Ut ꝓse. here. isrl'. hitatores chanaā debellādo. f Quā glo. adep. ē i tollēdo. i. extollēdo. g Man⁹ suas. leuādo clypeū ꝫ̄ regē hay: Josue. viij. h Et iactā. ꝫ̄ ciui. rhōpheas. i. sagittas acutas. i Quis añ illū sic rstitit. s. q̄ ab eo se defēdē potuerit: q. d. null⁹: r sbdit rō: k Nā hostes

ipe dñs pcussit. cui null⁹ resistere potest. l Aut nō i ira cūdia ei⁹. s. dei ꝓtra hostes israel. m Impedit⁹ ē sol nē. a cursu suo p spaciū vn⁹ diei: vt habet Josue. x. n Inuocauit altissimū potentē in cui⁹ ꝓfidētia pugnabat ꝛ audiuit illum o In saxis grādinis nē. et in descē. pdi. ꝓtrarios. Josue. x. Cunqꝫ fugerēt filios isrl' ꝛ essent in descēsu bethoron: dñs misit sup eos magnos lapides de celo. et cetera q̄ patēt. p Et i diebus. Hic ponitur laus Iosue ꝛ caleph simul cū dicitur Et i dieb⁹ moysi. qui misit explozatozes de cades barne: numeri xiij. q Misericozdiā fecit ipe. Iosue. r Et caleph. ꝛ que sit illa misericozdia subdit: s Stare ꝓtra hostē. i. stādo ꝫ alios explozatozes populū deterrētes: ꝛ isti econtrario pplm cōfortabant ei ꝓstātiā ingerēdo: numeri. xiij. t Et ꝓhibere gentē. Iudaicā. v A pec catis. rebellionis ꝫ deū dicētes: Nolite rebelles esse ꝫ dñm neqꝫ timeatis populū hui⁹ terre: qz sic panez: ita possum⁹ eos devozare. x Et ipi duo cō stituti. i. stabiles ꝛ firmi. y A periculo. mozti. z Liberati sunt nā oēs alij q̄ ingressu de egypto numerati fuerāt a vigiti anniſ: ꝛ supza mozui fuerūt in deserto: q̄rū numer⁹ fuit sexcenta milia: tñ excipiūt ide leuite. a Inducere illos i hereditatē. i. ad inducēdū filios israel in hereditatē sibi ꝓmissam: fuerunt isti duo reseruati. b Que manat lac ꝛ mel. nā abūdat in pascuis aialiū: ꝛ arboribus i quib⁹ apes mellificāt abūdanter. c Et dedit. Hic ponit laus caleph p se cū dicit: Et dedit dñs ipi caleph fortitudinē. corpis ꝛ animi ꝫ hostes. d Et vsqꝫ in senectutē pmānsit illi virt⁹. vñ dixit iosue. xiiij. Octogintaqnqꝫ ānoꝝ sū: sic valēs nē. et sbdit: Fortitudo i me vsqꝫ hodie p⁹ seuerat: taz ad bellādū q̄ ad gradiēdū. e Ut ascēderet i excelsū terre locū nē. ió subdit ibidē: Da mihi montē istum ꝛ cetera q̄ patēt. f Et iudices. Hic ponit laus iudicū et ꝓmo pluriū i generali: cū dicit: Et iudices singuli suo nomie. sez Othoniel: Aioth: Sangar: ꝛ sic de alijs. g Quoꝝ nō est corruptū coz. p auaricīā ꝛ infidelitatē. h Qui nō auersi sunt a dño. p idolatriā. i Ut sit memoria illoꝝ i bñdictiōe. ꝓpter bona q̄ fecerūt gēti sue: sic dicit iūdicū. ij. Suscitauitqꝫ dñs iudices: q̄ liberarēt eos a deuastantiū manibus. k Et ossa eoꝝ pullulāt de loco suo. erant eni sepulta i celebri loco ad memoriā bone fame: ió subdit l Et nomē eoꝝ pmanet in eternū. ꝛ nō solū p celebrē sepulturā: sed etiā p successoꝝ bonitatē: qui fuerūt imitatozes virtutū paternaꝝ: ióo subdit: m Permanēte ad filios eoꝝ sanctoꝝ viroꝝ glīa. q̄ nō ꝓsistit i diuitijs: sed in opibus vtuosis. n Dilectus a dño. Hic ꝓnter ponit laus samuelis qui fuit vltim⁹ iudex di. Dilect⁹ a dño suo samuel ꝓpha domini. j. reg. iij. Loguit vniuers⁹ isrl' a dan vsqꝫ ad bersabee: q⁹ fidelis samuel ꝓpha esset dñi. o Renouauit imperiū. de mādato dñi trāsferēs regnū ò tribu beniamin ad tribū iuda. j. regum xvj. p Et vnxit ꝓncipes i gēte sua. s. saulē. j. reg. x. ꝛ dauid. xvj. q Vidit deū iacob. i. cognouit i reuelatiōe ꝓphetica: audiuit ei cū loquētez sibi. j. regū in plurib⁹ locis ió hic accipit vidit ꝓ audiuit: sic Exo. xx. Cūctus aūt pplus videbat voces nē. r Et i fide sua. i. i fidelitate sua. s Probat⁹ est ꝓpha. q⁹ vba sua fuerūt ipleta. t Et inuocauit dñm oipo. in oppug. hostes. j. reg. vij. v In oblatiōe viri iuiolati. i. in oblatiōe sua: dicit ei ibidez: Tulit aūt agnū lactentē vnū ꝛ obtulit illud holocaustū integrū dño. ꝛ h⁹ ē q̄d dī hic: Samuel vir iuiolat⁹. qz p auaricīā vel aliud vitiū a rectitudine iusticie nō discessit x Et itonuit ò celo dñs nē. j. reg. vij. y Et añ tem. fi. vi. Iue ꝛ seculi. i. reuelatiōis ānoꝝ suoꝝ z Testimoniū ꝓbuit i ꝓspe. dñi ꝛ xpi. i. saulis in regē vncti. j. reg. xij. dicēs: Loquimi ad me coꝝ dño ꝛ coraz xpo ei⁹: vtrū bouē cuiusq̄ tuleri nē. ꝛ subdit ibidez: Et dixerūt nō es calūniat⁹ nos nē. ió subdit: a Pecunias ꝛ vsqꝫ ad calciamēta nē. i. vsqꝫ ad rē mīnimā. b Et p⁹ h⁹ dormiuit. j. reg. xxv. Mozu⁹ ē aūt samuel nē. c Et notū fecē regi nē. sauli: cui dixit mozte sua imincre i crastino di. j. reg. xxviij. Cras aūt tu ꝛ filij tui eritis mecū. d Et exaltauit vo. ei⁹ ò ter. i. ꝓphia. apparuit ei q̄si surgēs de ira ad denūciādū sauli mozte sua: ꝛ pplī:

Aūt nō in iracūdia ei⁹ ipē ditus ē sol: ꝛ vna dies facta ē q̄si duo: Inuocauit altissimū potentē in opugnādo inimicos vndiqꝫ: ꝛ audiuit illū magn⁹ ꝛ sanct⁹ deus: in saxis grādinis vtutis valō fortl. Impetū fecit ꝫ gentē hostilem: ꝛ i descēsu pdidit ꝓtrarios: vt cognoscāt gentes potētiā ei⁹: qa ꝫ deū pugnare nō est facile: et secut⁹ est a tergo potētes. Et i diē bus moysi misericōrdiā fecit ipe et caleph fili⁹ iephone: stāre ꝓtra hostē: et ꝓhibere gentē ā peccati: ꝛ pfringere murmur malitie. Et ipi dūo ꝓstituti: ā piculo liberati sūt: a numero sexcētoꝝ milīū peditū indūcere illos i hereditatē: in terrā q̄ mānat lac et mel. Et dedit dñs ipi caleph fortitudinē: ꝛ ūsqꝫ i senectutē pmānsit illi virt⁹: ūt ascēderet i excelsuz terre locū: ꝛ semē ipi⁹ obtinuit hereditatē. Et viderūt oēs filij isrl' qa bonū ē obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomie: q̄ quorū nō ē corruptū coz: q̄i ñ auersi sunt a dño: ūt sit memoria illoꝝ in bñdictione. Et ossa eoꝝ pullulāt de loco suo: et nomē eoꝝ pmanet i eternū: pmānēte ad filios illoꝝ sctoꝝ viroꝝ glīa. Dilectus a dño deo suo samuel ꝓpha dñi: rēnouauit iperiū: et vnxit ꝓncipes in gente sua. In lege dñi ꝓgregationē iudicauit: ꝛ vidit deū iacob: et i fide sua ꝓphā ē⁹ est ꝓpha. Et cognit⁹ ē in verbis suis fidelis: qa vidit deū lucis. Et inuocauit dñm omipotentē i oppugnādo hostes circūstātes vndiqꝫ in ōblatiōe viri iuiolati. Et intonuit de celo dñs: ꝛ i sonitu magno auditam fecit vocē suā: ꝛ ꝓtriuit ꝓncipes tyrioꝝ ꝛ oēs duces philistijm. Et ante tpus finis vite sue ꝛ seculi testimoniū ꝓbuit in cōspectu dñi et xpi. Pecunias ꝛ vsqꝫ ad calciamēta ab omi carne nō accepit: ꝛ nō accusauit illum homo. Et pōst hec dormiuit: et notū fecit regi: ꝛ ostēdit illi finem vite sue: et exaltauit vocem eius de terra in ꝓphetia delere impietatem gentis.

sequit eni ibi: Sed ⁊ castra israel tradet dñs in manus philistiim: iō subdit: Delere ipietatē gētis ⁊c. XLVII.

POst hec surrexit. Hic ꝓnter ponit laus patruz tpe regū: qō ꝓpie incipit a dauid: in q̄ regnum fuit stabilitū: et diuidit i tres ptes. Nā pmo ponitur laus patrū trāsmigratiōz babylonis pcedētiū secūdo tpe trāsmigratiōis existētiū ca°. xlix. ibi Ꝓter dauid. tertio trāsmigrationē sequētiū: ibi Quō amplificem° ẓorobabel. Prima i tres q̄ pmo de regib° aliquib° loquit: secūdo de ꝓphet aliquib°: sequēti capi°. tertio ad loquēdū de regibus reuertit: ibi Ezechias. Prima in tres: q̄ pmo ponit dauid cōmendatio: secūdo salomonis laus et vituperatio: ibi Post ipm. tertio roboā fatuitas: ⁊ hieroboam enormis ꝑuaricatio: ibi Et finē habuit: vt vtutes bonorū magis eluceścāt iuxta vitia malorū. Circa pmū dicit: a Post h° surrexit nathā ꝓpheta. ad dandū pplo vtutis exempla. b In diebus dauid. vt ꝑ secūdo libro regū in pluribus locis: et subdit de dauid: c Quasi adeps sepatus a carne sic dauid ⁊c. in sacrificijs eni deo oblatis ꝓ peccato: ⁊ sacrificijs pacificoꝝ q̄ non totaliter cremabant: adeps sepatim ad honorē dei cremabat: De ceteris carnib° vna ps erat sacerdotuz: et alia offerentiū in hostijs pacificis. In sacrificijs aūt ꝓo peccato totū erat sacerdotū: excepto eo q̄ erat incēsum ꝓ h° innuēs q̄ licet tot° pplus israel seruiret deo: dauid tamē multo deuoti° alijs. d Cū leonib° lusit quasi cū agnis ⁊c. i. ita facilit eos iterfecit: sic agnos. j. reg. xvij. Veniebat leo vel vrsus ⁊ tollebat arietē de medio gregis: ⁊ ꝑsequebar eos ⁊ peutiebā ⁊c. e In iuuētute sua nūq̄d nō occidit gigantē ⁊c. s. goliath: vt patz. j. regum xvij. f Et abstulit oppzobriū de gēte sua. Nam goliath exꝓbrabat eis: eo q̄ null° audebat cū eo pugnare ad certamē singulare. g Et dedit i dextera ei° tollere hoiem. s. de vita pñti p mortē. h Sic i decē milibus glorificauit eū. i. laudari fecit. j. regū. xviij. Percussit saul mille: ⁊ dauid decē milia ⁊c. Et q̄ ipe solus ꝓ decē milibus ꝓputabat. ij. regū. xviij. i Et laudauit eum i benedictiōibus dñi. i. laudabilē eū fecit ex bonis q̄ sibi tribuit. k In offerēdo illi coronā glorie. i.

Cap'm. XLVII.

POst hēc surrexit nathan ꝓpha in diēb° dauid. Et quasi adeps separat° a carne ē: sic dauid a filijs israel. Cum leonib° lusit q̄si cū agnis: ⁊ i vsis silit fecit: sicut i agnis ouiū. In iuuētute sua nūq̄d nō occidit gigātē et abstulit oppzobriū de gente: In tollendo manū i saxo funde deiecit exultationē golie: vbi inuocauit deū oipotentē. Et dedit i dextera ei° tollē hoiez fortē in bello ⁊ exaltare cornu genti sue. Sic in decem milib° glorificauit eū: ⁊ laudauit eū in bñdictiōib° dñi in offerēdo illi coronā glie Cōtriuit. n. inimicos vndiq̄z ⁊ extirpauit philistiim ꝓtrarios vsq̄z in hodiernū diē. Cōtriuit cornu ipoꝝ vsq̄z in eternū. In omi ope dedit ꝓfessionē sancto: ⁊ excelso i vērbo glie. De omi corde suo laudauit dñm: ⁊ dilexit deū q̄ fecit illū: ⁊ dedit illi ꝓtra inimicos potentiā. Et stare fecit cātores ꝑ altare: et i sono eoꝝ dulces fecit modos. Et dedit i celebratiōibus decus: et ornauit tpa vsq̄z ad ꝓfūmationē vite: vt lapidarēt nomē scm̄ dñi: et amplificarēt mane dei sanctitatē. Xp̄us purgauit peccata ipius: et exaltauit in eternū cornu eius. Et dedit illi testamētū regni: ⁊ sedem glorie i israel. Post ipm surrexit fili° sensatus: et ꝓpter illū deiecit omnē potentiā inimicoꝝ. Salomō iperauit in diēb° pacis: cui subiecit deus oīs hostes vt cōderet domū in nomie suo: ⁊ pararet sanctitatē in sempiternū quēadmoduz eruditus ē in iuuētute sua. Et iplet̄us est q̄si flumē sapientia: et terrā retexit ania sua. Et rēplesti i ꝓpātiōib° enigmata ad insulas longe diuulgatū ē nomē tuū: ⁊ dilect°es i pace tua. In cātilenis ⁊ ꝓuerbijs ⁊ ꝓpatiōib° ꝓferēdo sibi dignitatē regni ꝑ ceteris fratrib° suis maioꝝ

l Cōtriuit eni inimicos vndiq̄z. vt patz. ij. regū. v. et. vij.
m Cōtriuit cornu ipoꝝ. i. supbiā eoꝝ ⁊ potestatē deiecit
n In omi ope dedit ꝓfessionē sancto. i. deo qui ē sanctus sanctoꝝ. o In vbo glorie. i. gloriā de omibus sibi attribuēdo: cetera patent vsq̄z ibi: p Et stare fecit cantores ꝓtra altare. s. holocaustorū: vbi canebant laudes diuinas q̄n offerebat ibi sacrificiū. q Et in sono eoꝝ dulces fecit modos. q̄z fecit psalmos: quos canebāt cātores i musicis istrumēt. r Et dedit i celebratiōibus decus. q̄z diuinū cultū augmētauit i sacerdotib°: leuitis: ⁊ cātoribus. ij. pal. xxv. s Et ornauit tpa. i. solēnitates q̄ fiebāt diuersis animi tpibus t Et amplifi. mane dei sanctitatem. laudibus ⁊ hymnis. v Xp̄s purgauit peccata ipi°. sic habēt libri correcti: licz enim xp̄s fm hūanitatē p° dauid fuerit: tñ scom diuinitatē est eter°: hebreoꝝ. xij. Jesus xp̄s heri ⁊ hodie ipse ⁊ in secula. Unū et auctor huī libri supra. xiij. tractauit de incarnatiōe sapie icreate: vt ibi dictū fuit: et sic loqt̄r. v Xp̄s. qui ē sapiētia icreata x Purgauit peccata ipius. s. adulteriū: pditiōis ⁊ hōicidiū i facto vrie. y Et exaltauit i eternū cornu ei°. i. potestatē ⁊ dignitatē regni q̄ maxie verificatū ē in xpo: cui° regni nō erit finis: Luc. j. ⁊ q̄ factus ē ex semie dauid fm carnē: ad ro. j. a Post ipsū. Hic ꝓsequit de salomone: cui° pmo ponit cōmēdatio cum dicit: Post ipm surrexit fili° sensat°. ij. reg. iij. Dedi tibi cor sapiēs ⁊ itelligēs intm̄: vt null° ante te similis tibi fuerit ⁊c.
b Et ꝓpter illū. s. dauid. c Deiecit. dñs. d Omnē potētiā inimicoꝝ. ꝓli israel. e Salomō iperauit i diēb° pacis. vt edificaret templū dñi: ad q̄ requirebat pax populi ꝓpter magnitudinē expensaꝝ ⁊ multitudinē opariozuz vt patz. ij. regū: et ij. pal. f Quēadmodū eruditus est in iuuētute sua. a dauid patre suo: qui dedit sibi exemplar ⁊ descriptionē oim fiendoꝝ in templo: vt habet̄ pmo pal. xxviij. g Et impletus est quasi flumen sapiētia. ex infusione diuina. h Et terrā retexit anima sua. diffinitiue de animalibus ⁊ iumentis gressibilibus in terra: et disputando de lignis a cedro que est in libano vsq̄z ad ysopum: que egreditur de pariete: vt habetur. ij. regū. iij. i Et replesti. mutat modum loquēdi de tertia persona ad secundā. k In compationibus enigmata. dilucidando ea regine Saba: que venit in nomine domini tentare eū in enigmatibus

iij. regū. x. cetera patent vsq; ibi: l Mirate sunt terre. habitores terre de his q̄ fecisti ⁊ dixisti: m Et in nomie dñi. s. dei mirate sūt: sciētes q; oia tibi data a deo ꝓcesserūt n Cui ē cognomē de' israel. cognomē eni alicui' deimiat nomē ꝓncipale: sic ē in ꝓposito. Est eni de' oīm p creationē sed cognomiabat de' israel p specialē cultū o Collegisti. Hic cō sequēter ponit ei' vituperatio cū dicit:

o Collegisti q̄si auri chalcū auz ⁊c. licz ei hoc fecerit ex magna industria: tn fuit aurīcie nota: ⁊ maxie q; grauabat pplm: hoc nō obstāte: q; aurū in multa haberet copia sic dixerūt filio ei'. iij. regū. xij. Pater tuus durissimū nobis iugū iposuit ⁊c. p Et inclinasti femora tua mulierib'. iij. reg. xj. Rex aūt salomon ad amauit mlieres alienigenas mltas: et sequ'tur ibidē: Et auertēt mulieres cor ei'. q Potestatē habuisti i corpe tuo. i. ad iplēdum corpis tui voluptatem. r Dedisti maculā. infamie. s In glozia tua. quaz habuisti ante ex magnitudine sapie ⁊ vtutis tue. t Et ꝓphanasti semē tuū. i. filiū tuū abominabilez et odibilē fecisti deme rēdo. v Et i ceteris. de populo israł. x Stulticiā tuā. induxisti p effectū. y Ut faceres ipe'riū biptitū. nā ꝓpter ei' peccata regnū ei' fuit diuisū in regnū israel ⁊ iuda. iij. reg. xij. z Et ex ephrez impare. Fuit eni hieroboā ꝑm' rex israel de tribu ephraim: vt habet. iij. regū. xj. a Imperiū durū. nā ad colendū vitulos aureos induxit pplm. iij. reg. xij. Sed q; ꝓpter merita dauid remāserūt filio salomonis due trib': sequit: b Deus aūt nō dereli. mise. suā. erga dauid ꝓgenie: iō sequit: c Neq; perdet a stirpe. regia. d Nepotes electi sui. scz dauid quē elegit ad regimē. j. reg. xvj. cetera patēt ex dict: e Et finē habuit. Hic ponit roboā ⁊ hieroboā vitupatio cū dr: Et finē habuit salomō. iij. reg. xj. f Et dereliqt p' se de semie suo gētis stulticiā. i. roboā filiū ei' stultū. g Qui auertit gentē ꝓsilio suo. relinquēs eni ꝓsiliū senū ⁊ adherēs ꝓsilio iuuenū qui secū nutriti fuerūt: rndit pplo fatue ⁊ dure dicēs: Pater me' cecidit vos flagellis: ego aūt cedaz vos scorpionib'. ꝓpter qd receſſerūt ab eo decē trib'. iij. reg. xij. h Et hieroboaz filiū nabath q; pec. fe. israł. p idolatriā vt dictū est. i Et dedit viā pec. ephraim. i. suis successorib' eo q; ad idolatriā itroduxit ꝑm'. k Et plūma redū. pec. ipoz. abyssus eni abyssum iuocat: ideo ex idolatria declinauerūt ad vitia multa ⁊ enormia. l Valde eni auerterūt illos a ira sua. i. ista pctā enormia fecerūt eos captiuari longe a ira sua. iij. reg. xvij. m Et q̄siuit oīs nequitias. tribus ephraim ad instinctū hieroboā. n Usq; dū pueni-

⁊ interpatiōib': mirāte sūt terre: et i nomie dñi dei: cui est cognomē de' israł. Collegisti q̄si aurichalcū aurū: et vt plūbū cōplesti argentū: et inclinasti femora tua mulierib'. Potestatē habuisti in corpe tuo. Dedisti maculā in glozia tua: et ꝓphanasti semē tuū iducē iracūdiā ad liberos tuos: et i ceteris stulticiā tuā: ut faceres ipe'riū bipartitū: et ex ephrem ipe'riū ipare durū. Dedit aūt nō dereliqt misericordiā et ñ corrūpet nec delebit opa sua: nēq; pdet a stirpe nepotes electi sui: ⁊ semē ei' qui diligit dñm non corrūpet. Dedit aūt reliquū iacob et dauid ꝺ ipa stirpe. Et finez habuit salomon cū pribus suis. Et dereliqt post se de semie suo gētis stulti iā: ⁊ iminutū a prudētia roboaz

qui auertit gentē ꝓsilio suo ⁊ hieroboā filiū nabath q; peccare fecit israł et dedit viā peccādi ephraim: et plūma redundauerūt pctā ipsoz. Valde. n. auerterūt illos a terra sua. Et quesiuit oīes nequitias ūsq; dū pueiret ad illos defensio: et ab oīb' pctis libauit eos. XLVIII.

Et surrexit helias ꝓ pheta q̄si ignis: et verbuz ipi' q̄si facula ardebat Qui induxit i illos famē: et imitātes illū iuidia sua pauci facti sunt. Non eni poterāt sustinē pcepta dñi. Verbo dñi ꝓtinuit celū: et deiecit a se ignē tre. Sic amplificatus ē helias i mirabilib' suis. Et quis pōt silit gloriari tibi: Qui sustulisti mortuū ab inferis de sorte mortis in vbo dñi dei: qui deiecisti reges ad pnitiē: ⁊ ꝓfre-

ret ad illos defensio. i. licētia cyri regis pſaz: vt possent redire i iudeā: que licētia fuit publicata: nō solū i babylonia: sed etiā in regno pſarū ⁊ medoz: in quib' regnabat cyrus. j. esdre. j. Et in illis terris erāt multi de regno israel captiuati: sic patz de tobia qui fuit captiuus in niniue: ⁊ gabelus in rhages ciuitate medoz: vt habet tobie. j. o Et ab omib' peccati. idest captiuitate eis inducta p suis peccatis. p Liberauit eos. ipse cyrus q̄tum fuit in se: tn pauci de decē tribub' redierūt: qz plures satis remāserūt detēti amore vxorū qs ibi acceperāt: ⁊ prolis quā genuerāt ⁊ possessionū quas acquisierāt ꝓpi qd dicūt hebrei: q; illi de decē tribub' nō redierūt de captiuitate qz qd modicū est q̄si nihil reputat: vt hēt. ij. physic.

La. XLVIII.

Et surrexit helias Hic cōsequēter iterseritur laus quozūdā ꝓphetaz: ⁊ primo helie: secūdo helisei: ibi Helias qui

⁊c. Circa ꝑmū dicit: a Et surrexit helias ꝓpheta q̄si ignis. i. ardēs zelo dei: vñ dicit. iij. reg. xix. Zelo zelat' sū p dño exercituū ⁊c. b Et verbū illi' q̄si facula ardebat. accēdendo auditores ad amorē diuinū. c Qui induxit i illos famē. i. i regnū. iij. reg. xvij. d Et imitātes illū iuidia sua pauci facti sūt. s. sacerdotes baal: qui querebāt p ignē exaudiri in ꝓsūptiōe sui holocausti: sic helias. iij. reg. xviij. ⁊ qz non potuerūt: a pplo interfecti fuerūt. e Nō poterāt eni sustinere pcepta dñi. i. eius resistere volūtati: q; mortē eoz pcepit p heliā. f Verbo dñi ꝓtinuit celū. trib' annis ⁊ sex mēsib' a roze ⁊ pluuia: Jac. v. g Et deiecit a se ignē terre. i. ozonis sue vtute fecit ignē ad terrā de celo descēdere sup holocaustum suū. iij. reg. xviij. et. iiij. regū. ꝑmo. super duos q̄nquagenarios pncipes. h Sic amplificatus est helias. idest declaratus laude dignus. i In mirabilib' suis. idest i miraculis suis ad preces eius factis: ideo subditur: k Et quis potest similiter gloriari tibi. quasi diceret: pauci. l Qui sustulisti mortuū ab inferis. s. filium vidue sareptane: quem suscitauit a morte. m Qui deiecisti reges ad pniciem. scilicz achab cui dixit tertio regū. xxj. In loco hoc i quo linxerunt canes sanguinez naboth: lambent quoq; sanguinē tuū. Et ochoziam cui dixit. iiij. regū ꝑmo: Quia misisti nuncios ad colendū beelzebub deum acharon: ideo de lecto sup quem ascendisti non descendes: sed morte morieris.

n Et glorioſos de lecto ſuo.i. duos q̄nquagenarios p̄ncipes miſſos ad eū ochozia iacēte in lecto ſuo: ſup q̄s fecit ignē deſcēdere: vt dicit ibidē. o Qui audis i ſyna iudiciū.i. ſecretū dei p̄ſiliū: quo ſeptē milia virox re ſeruauerat qui nō coluerāt baal: helia tñ opināte ſe ſolū fidelē r̄mānſiſſe iūg.regū.xix. p Et i oreb iudicia defenſiōiſ.i. diuie vltiōis: quib' dñs p̄cepit helie iungi heliſeū in p̄phetā z aſahel i regē ſyrie z iheu filium nanſi i regez iſrl ad inf̄ectiōz idolatrax. iūg.reg.xix q Qui vngis reges ad penitētiā .i. ad punitionem idolatrax. Et eſt repetitio eius q̄ dictū ē de aſahele z iheu ad maiorem exp̄ſſionē. r Et pphas fac ſucceſſores p' te. ſcz heliſeū z ionā quē ſuſcitauit helias: vt p̄dictū eſt s Qui recept' es.in padiſo terre ſtri. t In turbine ignis ꝛc. iūg. regū.ij. v Qui ſcript' es i iudiciſ tēpox.i. venire tē porib' ante iudiciū ad tegēdū pfidiā antixp̄i: Malach.vlti. Mittā vobiſ heliā pphetaz anteq̄ veniet dies dñi magn' et horribilis: vt cōuertat coz patrū ad filios ꝛc. x Beati q̄ te viderūt. videtes ſanctā ꝓuerſationē tuā: z tuā audiētes doctrinā y Et in amicitia tua decorati ſunt. decoze virtutum. z Nā nos vita viuim' tñ.i. in vita p̄ſenti habem' famā. a Poſt mortē aūt nō erit tale nomē nr̄m.ſ.qle tuū: q: nec vita nr̄a: nec doctrina: nec facta ſūt tuis ſimilia b Helias. Hic ponit laus heliſei: z ad ꝓtinuatiōez cū pte p̄cedēti p̄mittit: Helias ꝛc. c Et in heliſeo cōple tus ē ſpūs eius.i. donū pphetie z miraculox. iūg. regū ij. Spiritꝰ helie requieuit ſup heliſeū. d In diebus ſuis nō ptimuit p̄ncipē. Un dixit regi iſrael. iūg.reg.iij. Uade ad pphetas patris tui z mr̄is tue: et ſequit ibidē Si nō vultū ioſaphath regis iude erubeſcerē nō attendiſſem quidē te neq̄ reſpexiſſem. p̄ncipes etiam miſſos ad capiendū eū a rege ſyrie nō timuit: ſed i mediū ſamarie eos duxit ſuis p̄cibus acriſia p̄uſſos. iūg.regum.vj. e Nec ſupauit illū vbū aliq̄d ſ. ꝓminatiōiſ vel adulatiōis ip̄m a veritate retrahēdo. f Et mortuū pphetauit corp' ei'.i. ip̄m fuiſſe pphetā ſanctū oſtēdit: nam mꝛtu' in ſepulchꝛo eius p̄iectus ſtatim vt tetigit oſſa heliſei: reuixit. iūg.reg.xiij. g In vita ſua fecit monſtra.i. miracula oſtēſiōe digna: aquas iordanis diuidēdo: z aquas hiericho ſanādo: naaman leproſuz curando: z filiū ſunamitis ſuſcitādo: z plura alia q̄ quartō regū diffuſe tractant. h Et in morte mirabilia operatus eſt. nam mortuus mortuū ſuſcitauit: vt dictum eſt: z moriens tribus vicibus ſyriam pcutiendam a rege iſrael prędixit. iiij.regum.xiij. i In omibus iſtis nō. z non receſſerūt a peccatis ſuis. ſcz idolatria z alijs malis. k Uſq̄ dum abiecti ſunt. de terra ſua p regem aſſyriozum. iiij.reg.xvij. l Et relicta eſt gens ppauca. ſcz trib' iuda: beniamī: z leui. m Et p̄nceps in domo dauid. ſ. ezechias in cui' anno quarto decem tribus iſrael fuerunt captiuate. n Quidā ip̄ox. ſ. regū iuda o Fecerūt q̄d placeret deo. ſ. ezechias et ioſias. p Alij aūt multa cōmiſerūt peccata. ſ. Joram: achaz: manaſſes: z alij plures. q Ezechias. Hic reuertit auctor ad loquēdū de regib' z p̄mo de ezechia: ſecūdo de Joſia: ſeq̄ntia'. Pria in duas: q: p̄imo ponit laus ezechie p ſe: ſecūdo ſimil cū laude eſaie pphete ibi Nō eſt ꝓmemoratus. Circa p̄mū dicit: q Ezechias muniuit. armis z victualibus r Ciuitatem ſuā. ſ. hieruſalē: q̄ metropolis erat in regno ſuo. s Et in duxit in mediū eius aquā. ſ. fontē ſyloe quē fecit intra ciuitatē fluere: qui pus extra fluebat: vt ſic i ciuitate eſſet aque copia: z exercitui regis aſſyriox penuria. t Et fodit ferro rupē.i. fodere fecit: vt flux' fontī haberet canalē. v Et edificauit ad aquā. recipiēdā. x Puteū.i. piſcinā magnā. y In dieb' ip̄i aſcēdit ſennacherib. ad deuaſtādū iudeā. z Et miſit rapſacē. ō lachis i hierlm. iūg.reg.xviij. z ſbdit: z Et ſuſtulit manū ſuā ꝫ illos. eęchie z ei' pplo ꝓminādo. a Et extulit manū ſuā i ſyon. ꝓminādo deſtructiōz regie dom' z tēpli q̄ erāt i mōte ſyon. b Tūc ꝓmota ſūt corda ip̄ox. ex magnitudine. c Et inuocauerī dñm. hūilit z deuote. d Et ſan.do. de' au.ci. vocē ip̄ox. q: fecit recedē de iudea regē aſſyriox p regē ethiopie iuadentē regnū ſuū. iiij.reg.xix. e Nō ē ꝓmemorat'. Hic ponit ꝓnter ezechie laus ſit z eſaie cū dr̄: Nō eſt cōmemorat'. ſ. dñs. f Peccatox illox. ad puniendū ip̄a p regem aſſyriox. g Sed purgauit illos in manu eſaie. i. p eſaiam p ip̄is orantes ad ezechie petitionē. h Deiecit caſtra aſſyriozum. et ſubdit modū dicens: Et continit illos angelus domini. q: vna nocte p̄uſſit in caſtris aſſyriox. clxxxv. milia pugnatozum:

ꝓpter qꝺ ſennacherib fuit ꝓpulſus fugere turpiter ad terrā ſuā: vbi filij ꝓprij iterfecerūt eū. iiij. regū. xix. a Nā fecit ezechias qꝺ placuit dño. purgādo hieruſalē ab idolatria: ⁊ iuitādo ſacerdotes: leuitas: ⁊ ꝓplm ad diuinū cultū. ij. paral. xxix. et. xxx. b Et fortiter. i. ꝓſtanter c Iuit i via dauid patris ſui. imitādo eū in bonis. d

Quā mādauit illi eſaias. cui būllit obediuit ezechias. e In diebus ipius. ezechie et ſiliter eſaie f Retro redijt ſol. decem gradib⁹ in horologio achā p ꝑces eſaie ad poſtulationē ezechie. g Et addidit regi. ezechie eſaias denūciando: ſed deꝰ faciēdo h Uitā. plongādo eā. xv. annis. iij. reg. xx. i Spū magno vidit vltima. i. gratie tpa: nā eſaias de ꝓceptiõe xpi ꝓphetauit dicēs: Ecce vgo ꝓcipiet: Eſaie. vij. Et de eⁱ natiuitate dicēs: Parvulus natꝰ eſt nobis: Eſaie. ix. et de eⁱ paſſione dicēs: Ipe vulneratꝰ ē ꝓpter iiqtates nr̄as ⁊c. Eſaie. liij. k Et ꝓſolatꝰ ē lugētes in ſyon vſq; i ſempiternū. Eius eni ꝓphetie ſūt ad magnā ꝓſolationē fidelīū vſq; ad finē mūdi. l Oſtēdit futura ⁊ abſcō. anteq̄ eueniret. vt captiuitatē futurā p regē babylonis: ⁊ eⁱ liberationē p cyrum regem pſaꝝ: Eſaie. xlv. ⁊ alia multa valde. Capitulū. XLIX.

Memoria ioſie. Hic ponit laus ioſie regis cū dicitur: a Memoria ioſie in ꝓpoſitõe odoris facta. i. in omi bono. b In omi ore q̄ſi mel idulcabit. i. ſic̄ eſt ſuauis ad audiendū: ita dulcis ad referēdū. c Et vt muſica i cōuiuio vini. i. ſic̄ armonia inſtrumētoꝝ muſicoꝝ valde delectat i cōuiuio ſplēdido ⁊ copioſo: ſic delectabilis ē memoria ioſie. d Ipe ē direct⁹ diuinit⁹ in penitētia gētis. nā gentē regni ſui induxit ad penitētiā de peccatis ſuis: ⁊ ad cultū vni⁹ veri dei deſtruēs cultū idolatrie. iij. regum xxiij. e Et gubernauit ad dñm coꝝ ipius. i. coꝝ ioſie gubernationē regni totaliter ordinauit ad honorē dei. f Et in dieb⁹ peccatoꝝ. i. tpe quo regnabat idolatrie peccatū: eo q̄ pater ſuus q̄mō ⁊ au⁹ ſuus manaſſes fuerūt idolatre maximi. g Corroborauit pietatē. i. cultū dei reſtituit: ⁊ firmiter ſtatuit obſeruādū. h Preter dauid. Supⁱ poſite ſūt laudes patrū tpus trāſmigratōis ꝓcedētiū: hic ꝓpter ponitur laus eoꝝ q̄ fuerūt tpe trāſmigratiōis. Circa qꝺ ꝑmo ponit trāſmigratiōis ſeu captiuitat⁹ cauſa cū dicit: Preter dauid ⁊ ezechiā ⁊ ioſiā oēs reges. tam iuda q̄ iſrael. i Cōmiſerūt peccatū. ſ. idolatrie aliq̄ mō: non eni dauid excuſat ab aliis peccat⁹: vt a peccato adulterij: homicidij: ⁊ pditiōis in facto vrie: ⁊ a pctō iniuſticie dādo medietatē hereditat⁹ miphiboſet ſeruo ſuo ſibe: nec ezechias a peccato vane glorie oīendo magnificētiā ſuā nūcijs regis babylonij. k Nā reliq̄rūt legē potētis. ſ. dei cui⁹ ē infinita potentia. l Reges iuda. ſicut reliquerāt reges iſrl. m Dederūt eni regnū ſuū alijs. demerēdo q̄ alijs daret vtpote babylonijs. n Incēderūt electā ciuitatē. ſ. hieruſalē ad diuinū cultū electā: q̄ fuit incēſa ꝓpter eoꝝ demēita. o Et deſertas fecerūt vias ipⁱ⁹. nā ciuitate deſtructa nullus illuc veiebat. p

Nāz fecē ezechiaſ qꝺ placuit deo: ⁊ fortit iuit i via dauid ꝑis ſui: qū mandauit illi eſaias ꝓpha magn⁹ ⁊ fidelis i ſpectu dei. In diebus ipius retro redijt ſol: ⁊ addidit regi ūitaz. Spiritū magno vidit vltima: ⁊ ſolatus ē lugētes i ſyon: vſq; in ſempiternū. Oſtendit futura et abſcondita anteq̄ eueniret. Ca. XLIX.

Memoria ioſie i ꝓpoſitiõe odoris facta: opꝰ pigmētarij. In ōmi ore q̄ſi mel idulcabit⁹ eⁱ memoria ⁊ vt muſica i cōuiuio vini. Ipe ē direct⁹ diuinit⁹ i penitētia gentis: ⁊ tulit abhominatiões ipietatis. Et gubernauit ad dñm coꝝ ipius ⁊ in dieb⁹ pctoꝝ corroborauit pietatē. Preter dauid ⁊ eçechiā ⁊ ioſiam oēs reges peccatū ꝓmiſerūt: nāz reliquerūt legē altiſſimi reges iuda: ⁊ ꝓtēpſerūt timorē dei. Bederūt eni regnuz ſuū alijs: ⁊ gloriā ſuā alieni gene genti. Incenderūt electā ſanctitat⁹ ciuitatē: ⁊ deſertas fecerūt vias ipius in mānu hieremie. Nāz male tractauerūt illuz: qa ventre matris ꝓſecratus ē, ꝓpheta euertere ⁊ eruere ⁊ pdere: et iteꝝ edificare ⁊ renouare. Eçechiel qui vidit ꝓſpectū glorie: quā oīdit illi i curru cherubin. Nāz cōmemoratus est inimicoꝝ in imbre būfacere illis q oſtēderunt rectas vias. Et duodeci ꝓphaꝝ oſſa pullulāt ō loco ſuo. Nāz coꝝroborauerūt iacob: ⁊ redemerūt ſe in fidē ſuā: vbi filij ꝓprij iterfecerūt eū. iiij. regū. xix. a Nā fecit ezechias qꝺ placuit dño. purgādo hieruſalē ab idolatria: ⁊ iuitādo ſacerdotes: leuitas: ⁊ ꝓplm ad diuinū cultū. ij. paral. xxix. et. xxx. b Et fortiter. i. ꝓſtanter c Iuit i via dauid patris ſui. imitādo eū in bonis. d

Quā mādauit illi eſaias. cui būllit obediuit ezechias. e In diebus ipⁱ⁹. eçechie et ſiliter eſaie f Retro redijt ſol. decem gradib⁹ in horologio achā p ꝑces eſaie ad poſtulationē eçechie. g Et addidit regi. eçechie eſaias denūciando: ſed deꝰ faciēdo h Uitā. plongādo eā. xv. annis. iij. reg. xx. i Spū magno vidit vltima. i. gratie tpa: nā eſaias de ꝓceptiõe xpi ꝓphetauit dicēs: Ecce vgo ꝓcipiet: Eſaie. vij. Et de eⁱ natiuitate dicēs: Parvulus natꝰ eſt nobis: Eſaie. ix. et de eⁱ paſſione dicēs: Ipe vulneratꝰ ē ꝓpter iiqtates nr̄as ⁊c. Eſaie. liij. k Et ꝓſolatꝰ ē lugētes in ſyon vſq; i ſempiternū. Eius eni ꝓphetie ſūt ad magnā ꝓſolationē fidelīū vſq; ad finē mūdi. l Oſtēdit futura ⁊ abſcō. anteq̄ eueniret. vt captiuitatē futurā p regē babylonis: ⁊ eⁱ liberationē p cyrum regem pſaꝝ: Eſaie. xlv. ⁊ alia multa valde. Capitulū. XLIX.

Memoria ioſie. Hic ponit laus ioſie regis cū dicitur: a Memoria ioſie in ꝓpoſitõe odoris facta. i. in omi bono. b In omi ore q̄ſi mel idulcabit. i. ſic̄ eſt ſuauis ad audiendū: ita dulcis ad referēdū. c Et vt muſica i cōuiuio vini. i. ſic̄ armonia inſtrumētoꝝ muſicoꝝ valde delectat i cōuiuio ſplēdido ⁊ copioſo: ſic delectabilis ē memoria ioſie. d Ipe ē direct⁹ diuinit⁹ in penitētia gētis. nā gentē regni ſui induxit ad penitētiā de peccatis ſuis: ⁊ ad cultū vni⁹ veri dei deſtruēs cultū idolatrie. iij. regum xxiij. e Et gubernauit ad dñm coꝝ ipⁱ⁹. i. coꝝ ioſie gubernationē regni totaliter ordinauit ad honorē dei. f Et in dieb⁹ peccatoꝝ. i. tpe quo regnabat idolatrie peccatū: eo q̄ pater ſuus q̄mō ⁊ au⁹ ſuus manaſſes fuerūt idolatre maximi. g Corroborauit pietatē. i. cultū dei reſtituit: ⁊ firmiter ſtatuit obſeruādū. h Preter dauid. Supⁱ poſite ſūt laudes patrū tpus trāſmigratōis ꝓcedētiū: hic ꝓpter ponitur laus eoꝝ q̄ fuerūt tpe trāſmigratiōis. Circa qꝺ ꝑmo ponit trāſmigratiōis ſeu captiuitat⁹ cauſa cū dicit: Preter dauid ⁊ eçechiā ⁊ ioſiā oēs reges. tam iuda q̄ iſrael. i Cōmiſerūt peccatū. ſ. idolatrie aliq̄ mō: non eni dauid excuſat ab aliis peccat⁹: vt a peccato adulterij: homicidij: ⁊ pditiōis in facto vrie: ⁊ a pctō iniuſticie dādo medietatē hereditat⁹ miphiboſet ſeruo ſuo ſibe: nec eçechias a peccato vane glorie oīendo magnificētiā ſuā nūcijs regis babylonij. k Nā reliq̄rūt legē potētis. ſ. dei cui⁹ ē infinita potentia. l Reges iuda. ſicut reliquerāt reges iſrl. m Dederūt eni regnū ſuū alijs. demerēdo q̄ alijs daret vtpote babylonijs. n Incēderūt electā ciuitatē. ſ. hieruſalē ad diuinū cultū electā: q̄ fuit incēſa ꝓpter eoꝝ demēita. o Et deſertas fecerūt vias ipⁱ⁹. nā ciuitate deſtructa nullus illuc veiebat. p

In manu hieremie. i. ſm eⁱ ꝓphetiā: q̄ frequēt dixit eis ciuitatē deſtruendā niſi ſe ſubijcerēt regi babyloniſ: hieremie xxxviij. q Nā male tractauerūt illū ⁊c. ſcz hieremiā de q̄ dixit dom̄in⁹: hiere. i. An teq̄ exires de vtero mr̄is ſanctificaui te: ⁊ ꝓphetā in gentibus dedi te: hūc aūt male tractauerūt ponētes eū in lacu vbi nō erat aq̄: ſz lutū vt ibi mozeret in angustia. r Euertere ⁊ eruere ⁊c. Ad hⁿ eni ꝓſecratus fuit ꝓpha: vt denūciaret euerſionē ciuitat⁹ ⁊ templi: ⁊ deſtructioꝝ ppli p chaldeos: et iterū reedificationē p reges pſarum: ⁊ non ſolū hoc ꝓphetauit de filijs iſrael: ſed etiaz de multis alijs gentibus et regnis: Hieremie ꝑmo. Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes et ſuper regna: vt euellas ⁊ deſtruas et diſſipes: et edifices et plantes ⁊c. Conſequēter ponitur laus eçechielis cum dicitur: s Eçechiel qui vidit conſpectum glorie. illa viſio ponitur Eçechielis capitulo ꝑmo. que fuit ibi expoſita diffuſe de quattuoꝝ regnis principalibus: et de omnibus preſidente. t Nam cōmemoratus eſt inimicoꝝ in imbre. ideſt in verbis ꝓphetie ſue: Deut⁹. xxxij. Concreſcat vt pluuia doctrina mea ⁊c. Eçechiel enim mala futura illis gentibus que filios iſrael iniuſte afflixerant ꝓphetauit: et bona illis qui eos miſericoꝝditer et iuſte tractauerant: vt patet eius ꝓphetiam intuenti ſpecialiter a xxj. capitulo. vſq; ad. xxxij. Conſequēter ponitur laus duodecim ꝓphetarū ſimul: quoꝝ tamē aliqui fuerūt ante tranſmigrationē babylonis: et aliqui poſt: ſcilicet Aggeus: Zacharias: malachias: ꝓpter quod eoꝝ laus ponit hic cum eoꝝ laudibus qui fuerunt tempoꝛe intermedio cum dicit: v Et duodecim ꝓphetarum oſſa pullulant de loco ſuo. tum quia ſepulti fuerūt honorifice ad plongationē bone memorie: tum quia veri ſimile eſt: qꝺ ad ſepulchra eoꝝ ſaltem aliquoꝝ fiebant miracula: ſicut dictū eſt de ſepulchro heliſei caⁱ ꝓcedenti. x Nāz coꝝroborauerūt iacob. i. populū iſrael in fide ⁊ moꝛibus ſuis ſancti exēplis ⁊ exhortatiōib⁹. y

Et redemerūt. ſe a pena ⁊ culpa peccātiū. z In fide vtutis ſue. ideſt in fidelitate ꝓdicatiōis ſue de cōtingentibus nihil omittendo: et hoc modo dicit ezechielis. iij.

Ipe quidē i iniquitate sua moriet: tu aūt aiaz tuā libe-
rasti. a Quō. Hic ponit laus patrū tpus trāsmigra
tiōis sequētiū:et secūdo p modū breuis recapitulatiōis
laus q̄rudā p̄cedentiū:ibi Nemo nat⁹. Circa p̄mū dicit
Quō amplificem⁹.i. digne laudem⁹. Zorobabel.et sub-
dit ratio cū dicit:
b Nā r ipe q̄si
signū i dextra ma-
nu.s.dei. c Isrl
in uatiuo casu.i.
populo israeliti-
co ad el⁹ p̄solatio
nē. Ad intellectū
hui⁹ sciendū:q h⁹
accipit de fine ag-
gei ppbete:vbi dī
In die illa dic do
min⁹ exercituū:as-
sumaz te zoroba-
bel filī salathiel r
ponā te q̄si signa-
culuz: qz te elegi.
r sic fuit ibidē ex-
positū fm Rab.
sa. cōtra illud qō
dicit de Jechonia
auo zorobabel:
Hiere.xxij. Uiuo
ego dicit dns: qz si fuerit iechonias filī⁹ ioachim regis
iuda:anulus i manu dextera mea i die euellā eū: hic āt
accipit signū r aggei vltio signaculū ꝑ anulo:eo q̄ an-
tiquit⁹ lre p̄ncipū suis anul⁹ signabant: vt pz hester. viij
Est igit sensus fm Ra.sa. q̄ sic iechonias fuit a deo re-
pulsus ꝑpter suā malitiā:sic zorobabel nepos eius deo
accept⁹ ꝑpt suā iusticiā: sz sic dictū fuit aggei vltio scri-
ptura illa melī⁹ exponit ō xp̄o:auctor aūt iste q̄ fuit he-
bre⁹ videt seq̄ expositiōz hebreoz. Potest tn dici:q illa
lra aggei vltimo intelligit de vtroq;:de zorobabel mīn⁹
pfecte qui edificauit templū materiale: r pfect⁹ de xp̄o
qui edificauit templū spūale: fm illud.ij. reg.vij. Ego
ero illi i patrē:r ipe erit mihi i filiū.intelligit ō salomo-
ne r de xp̄o etiā ad lr̄am:sicut dixi diffusius sup eplam
ad hebre.j.ca⁹. vbi hec auctoritas allegat dicta de xp̄o.
d Et iesum filiū ioseded.q̄ fuit sacerdos magn⁹ i re
ditu captiuitatis babylonice. e Qui.s.zorobabel et
iesus. f In dieb⁹ suis edificauerūt domū eā fundādo
tpe cyri p̄mo esdre.iij. g Et exaltauerūt templū.naz
opus ipeditū p plures annos resūpserunt anno secūdo
darij regis plax: r ꝑsumauerūt anno el⁹ sexto.j.Esdre
vj. cōsequēter ponit laus neemie cū dicit: h Et nee-
mias i memoria multi tpis. supple debet esse apud bo-
nos. i Qui erexit nobis muros hierusalē. euersos a
chaldeis. k Et stare fecit portas r seras. Neemie se-
ptimo. l Qui erexit domos nr̄as.qz nō solū muros
hierusalē repauit:sz etiā int muros plura edificia. m
Nemo. Hic p modū recapitulatōis ponit laus quoz-
dā patrū trāsmigrationē p̄cedētiū:et p̄mo ꝑsius enoch
a quo incepit laudare patres i speciali.ō.xlij. ca⁹. dicit
igit: m Nemo nat⁹ ē in terra q̄lis enoch.s.i omibus
bonis ꝑditiōibus:quilibz eni sanct⁹ hz aliquā gr̄am spe
cialē a deo: quā nō habet alius saltē in equali r simili
gradu p oia: ꝑpter qō de quolibz ꝑfessore canit ecclesia
Nō ē iuent⁹ silis illi q̄ ꝑseruaret legē excelsi tē. n Nā
r ipe recept⁹ est a terra.nostre habitatiōis r translatus
ad paradisum terrestrē:vt dictū ē supra.xlij. ca⁹. ꝑsequēt
ponit laus Joseph cū dicit: o Et ioseph q̄ natus est
virtutis sue. Quō amplifi-
cem⁹ zorobabel: Naz r ipe
q̄si signū in dextera manu
israel. Et iesū filiū iosedech
Qui i diebus suis edifica-
uerūt domū:et exaltauerūt
templū scm dño:patū i glo
ria sempiternā. Et neemiaſ
in memoria multi tpis: qui
erexit nobis muros euer-
sos:et stare fecit portas r se
ras:qui erexit domos nr̄as
Nemo nat⁹ ē in terra q̄lis
enoch:nam et ipe receptus
est a terra. Et ioseph q nat⁹
est hō:p̄nceps fratrū:firma
mētū gentis: rector fratrū:
stabilimētū populi: et ossa
ipius visitata fūt:et p⁹ mor-
tē ꝑphauerūt Seth r sem
apō homies gloriā adepti
sūt: et sup oem animā i ori-
gine adam. La.L.
Symon onie fili⁹ sacer-
dos magn⁹:qui i vita
sua suffulsit domū: et i die-
bus suis corroborauit tem
pluz. Templi etiā altitudo
ab ipo fundata: est duplex
edificatō: et excelsi parietes
templi. In diebus ipsius
emanauerūt putei aquaz:
homo p̄nceps fratrū.i. ad hoc nat⁹ est vt esset p̄nceps fratz
suoz:p hoc eni ꝑseruauit patrē r totā cognationē suā: Ecc
xlv. iō ꝑdit: Firmamētū gētis tē. p Et ossa ipi⁹ visita-
ta sunt. nā filij israel recedentes de egypto ea secū portauerūt:
Exo. xiij. Tulit q̄z moyses ossa ioseph. q Et post mor-
tē ꝑphetauerūt. i. io
seph fuisse verū pro-
phetā oīderūt: nā h⁹
ꝑdixerat: Ecc. vltio.
dicēs: Deus visitauit
vos: asportate vobis-
cū ossa mea. Cōsequēt
ponit laus Seth filij
ade: r sem filij noe cū
dī: r Seth r sem
apud homies gloriā
adepti sūt. virtutis r p-
fidētie: iō subdit: s
Et sup oem aiaz in
origine adaz. i. super
oem hoiem ab adaz
descēdentē. Dicit eniz
h glosa q̄ isti duo ha
buerūt dominiū sup
oēs homies sui tpis
saltē p̄o aliq̄ pte vite
sue: seth ante diluuiū
r sem post ipm: nō ei
est verisimile: q̄ toto tpe vite sue habuerūt dominiū tale:
qz nō p̄mittissent mala sic augmētari i terra. Caplm. L.
Symon onie fili⁹. Hic vltio ponit laus symonis onie
filij qui fm oēs historiographos fuit summ⁹ pon
tifex hebreoz tpe ptholemei euergetis regi egypti:
illa vo que hic dicunt de laudib⁹ eius nō habēt ex libris sa-
cre scripture tam canonicis q̄ nō canonicis: q̄ de ipo nullā
vident facere mentiōz: sed dicūt expositores aliq̄ hui⁹ libri
q̄ Josephus eā narrat: sed vbi: nō dicūt: ꝑpter qō reuolui
librū Josephi q̄ dicit antiq̄tatis iudaice: in q̄ sperabā ea re-
perire: sed ō isto nihil plus repperi: nisi q̄ defuncto p̄ce suc-
cessit ei in sacerdotij p̄cipatū. xij. libro: qō ē mihi satis mi-
rabile: nam ibi scribunt facta notabilia pontificū alioz il-
lius temp⁹: Et de isto cui⁹ describit hic excellētia valde no
tabilis: nihil ampli⁹ q̄ illud qō dictū ē ptinet. Presens igit
capitulū in tres ptes diuidit: nā p̄mo ponit hui⁹ simonis
p̄mēdatio: secūdo triū gentiū detestatio: ibi Duas gentes.
tertio scriptoris hui⁹ libri ꝓclusio: ibi Doctrinā sapie. Pria
adhuc in tres: quia p̄mo cōmendatur de ciuitatis et tem-
pli fulcimento: secūdo de virtutum ornamento: ibi Quasi
stella. tertio de diuini cultus augmento: ibi Circa illū. Cir-
ca p̄mū dicitur: a Symon onie filius. Iste onias non
est ille de quo fit mentio .ij. mach. iij. sed fuit ante illū. b
Qui l vita sua suffulsit domū. i. templū inueterata ipi⁹
resartiendo. c Et in diebus suis tē. repetitio est eiusdez
sententie ad maiorē expssionem. e Templi etiā altitudo
ab ipo fundata est. non potest hic accipi altitudo ꝑt signi
ficat ꝑfunditatē: sic dicit Job. xij. Puteus altus est: templū
enim illud fundatum fuit p zorobabel r iesum filium iose-
dech tempore cyri r per eosdem consūmatum anno sexto
darij: vt dictū est capitulo p̄cedenti: ꝑpter quod sic exponē
dum est: e Templi etiaz altitudo ab ipo fundata est. i.
resarcita r ad firmitatem reducta: erat enim exposita ven-
tis et pluuijs magis q̄ partes cetere: propter quod indige-
bat reparatione. f Duplex edificatio. Nam ibi repan-
da erant aliqua de lignis: et aliqua de lapidibus. g Et
excelsi parietes templi. quos fecit resarciri in parte superio-
ri vbi magis indigebant ratione p̄dicta. h In diebus

ipius emanauerũt putei aquaꝝ ꝛc.nã aqueductũ ꝛ piscinã que fecerat ezechias):vt dictũ ẽ supra ca°. xlviij. restituit i melioꝛẽ statũ. i Qui curauit gentẽ suã.iudaicã:ipaꝝ istruendo debite ꝛ regẽdo. k Et liberauit eã a pditiõe.ſ. peccatoꝝ:vel a tribulatiõe circũstãtiũ aduersarioꝝ. l Qui ꝓualuit ampliare:als amplificare ciuitatẽ. numerositate habitãtiũ:ꝛ copia victualiũ m Qui adept° est gloriã.i.virtutẽ ꝛ honoꝛẽ. n In ꝓuersatiõe gẽtis sue.p melioꝛatiõe vite. o Et ingressũ dom°.i.vestibulũ templi. p Et atriũ. sacerdotũ. q Amplificat° ẽ.antiquata resartiẽdo ꝛ in melioꝛ reformãdo. r Quasi stella. hic ꝓnter ꝓmẽdat de virtutũ ornamẽto:cũ dr Quasi stella matutina.q̃ clarioꝛ ẽ ceteris. s In medio nebule. q̃si dicẽt: etiã inter malos refulsit:doctrinis ꝛ exẽplis. t Et q̃si luna plena.q.d.in eo nihil appuit defectus ꝛ obscuritat. v Et q̃si sol refulgẽs.lumine suo illustrãs alios: et ad feruoꝛẽ charitatis inducẽs. x Quasi arcus refulgẽs.diuersꝫ coloꝛib°: sic iste refulsit variis ꝟtutib° y Et q̃si flos rosaꝝ in dieb° vernis. tunc enim redolent maxie:p qõ notat diffusio bone fame.q̃.coꝛ.q̃. Christi bon° odoꝛ sum° in omi loco. z Et quasi lilia. in q̃ notat virt° castitatis. ꝛ Et q̃si thus redolẽs. in q̃ notat virt° sue oꝛonis:psal°. cxl. Dirigat oꝛo mea sic incensũ i ꝓspectu tuo. a Quasi ignis effulgens.fulgoꝛe doctrine. b Et thus ardens.exponat vt ꝓpus. c Quasi vas auri.ꝓtẽtiuũ sapie:q̃ p auꝝ designat. d Solidũ.p virtutẽ patiẽtie. e Ooznatũ omi lapide pcioso.i.omi genere ꝟtutũ. f Quasi oliua pullulãs.i.opa misericoꝛdie multiplicãs:nã oleũ oꝛit õ oliua:qõ misericoꝛdiã significat:Luc.x.ca. Alligauit vulnera ei° infundẽs oleũ ꝛ vinũ. g Et cupꝛessus in altitudinẽ se extollẽs.p ꝓtẽplationẽ celestiũ. h In accipiẽdo ipm stolaꝫ glie.q.d.ex pdictis patꝫ: q̃ dign° fuit accipe stolã glie.i. tunicã hyacinthinã:qua solus sacerdos summ° vtebat. i Et vestiri eũ in ꝓsummatiõe ꝟtutis.i.suphumerali ꝛ rõnali ꝛ mitra: ꝛ lamina sancta: q̃ erãt ꝓsummate virtutis signa. k In ascẽsu altaris sancti gloriã dedit.i. significauit. l Sanctitatis amictũ.i.amict°: accipiẽdo neutrũ p masculino:sic enim dictũ ẽ:hec ornamẽta significabãt excellẽtiã sanctitatis q̃ in pontifice debet esse p ceteꝛ:qz sequester ẽ ꝛ mediꝰ inter pplm ꝛ deũ. m In accipiẽdo aũt ptes ò mãu sacerdotũ.i.decimã decimaꝝ ꝙs accipiebãt sacerdotes a pplo ꝛ de illis decimã ptẽ offerebãt sũmo sacerdoti. n Et ipe stãs iuxta arã.i.ꝓpatus ad exercitiũ sui officij. o Circa illũ. hic ꝓmẽdat de diuini cultus augmẽto: et ꝓmo in ministroꝝ collegio:secũdo in toto pplo:ibi Tũc omis Circa ꝓmũ dicit: o Circa illũ coꝛona fratrũ.i.societas) magna minoꝝ sacerdotũ ꝛ leuitaꝝ sibi ministrãtiũ p Et quasi plantatio cedri in monte libano. idest sic cedri in monte libano plãtate sũt in magna multitudine: q Sic circa illum steterunt. sacerdotes et leuite: r Quasi rami palme. idest sicut rami palme circundant stipitem: sic isti pontificẽ. s Et omnes filij aaron in glia sua Isti erant minoꝛes sacerdotes: q̃ erant nobilius oꝛnati q̃ leuite:naz habebãt tunicas lineas balthеos: ꝛ mitras. t Oblatio autem domini in manibus ipsoꝝz. idest per manus ipsorum fiebat i altari holocaustoꝝ: ideo subdit: v Coram omni synagoga israel. idest coꝛam multitudine plebis: que nõ admittebat ad videndum oblationem incensi: que fiebat intra templum:vnde dicit: multitudo populi erat foris oꝛans:Luce.j. Et omnis hoꝛa incensi. x Et consummatione fungens i arã.i. sup aram incensi i altari oblato nanq̃ sacrificio holocaustoꝝz quod erat sub diuo: cremabatur thymiama super altare incensi in templo: ꝛ tunc erat sacrificium cõsummatũm:vt habetur hebꝛeoꝝ.ix. y Amplificare oblationem regis excelsi.idest ad offerendum amplam et perfectaꝝ oblationem excelso regi. z Porrexit manum suam in libatione. idest liquidoꝛum oblatione:ꝛ potissime de vino: ideo subditur: Et libauit ꝛc. a Effudit in fundamento altaris ꝛc.nam vinuꝫ oblatum super altare in odoꝛem suauitatis domino: decurrebat ad basim altaris ꝛc. b Tunc exclamauerunt filij Aaron. idest minoꝛes sacerdotes. x In tubis ductilibus sonuerunt. Dicit enim Rabbi salomõ q̃ quando fiebat libatio de vino in magnis solennitatibus minoꝛes sacerdotes incipiebant buccinare:et leuite cantoꝛes canere. c Tunc omnis populus. hic cõmendatur de diuini cultus augmento in populo: cũ dicitur: c Tunc omnis populus simul properauerunt. laudare deum scõm modum suum: ideo subdit: d Et ceciderunt in faciẽ sup terram adoꝛare.ſ.hũiliter ꝛ deuote. e Et amplificauerunt. idest ample deum laudauerũt. f Psallẽtes i vocib° suis.leuite cãtoꝛes

ꝛ quasi mare adimpleti sũt supra modũ. Qui curauit gentẽ suã: et liberauit eaꝫ a pditõe. Qui ꝓualuit amplificare ciuitatẽ: q̃ adeptus ẽ gloriã i cõuersatiõe gentis: et ingressum dom°: et atrij amplificat° est. Quasi stella matutina in medio nebule Et quasi luna plena i dieb° suis lucet. Et quasi sol refulgẽs: sic ille effulsit i templo dei. Quasi arcus refulgẽs inter nebulas gliẽ: et q̃si flos rosaꝝ i dieb° vnis: et quasi lilia q̃ sũt in trãsitu aque: et q̃si thus redolẽs in diebus estat. Quasi ignis effulgẽs et thus ardẽs i igne. Quasi vas auri solidũ:oznatum omi lapide pcioso. Quasi oliua pullulãs:et cupꝛessus in altitudine se tollens. In accipiẽdo ipm stolã glorie et vestiri eum in ꝓsummatiõe virtutũ:in ascẽsu altaris sancti gloriã dedit scitatis amictũ. In accipiẽdo aũt ptes de manu sacerdotũ et ipse stans iuxta arã. Circa illuꝫ coꝛona fratrũ et q̃si plãtatõ cedri in mõte libano:sic circa illũ steterunt q̃asi rami palme et ortus filij aaron in glia sua. Oblatõ ãt dñi manibus ipoꝝ:cõrã omi synagoga israel:et ꝓsummatiõe fungens i arã: amplificare oblationẽ excelsi regis:porrexit manũ suã in libatõe. ꝛ libauit de sanguine vue. Effudit in fundamẽto altaris odorem diuinũ excelso ꝓncipi Tũc exclamauerũt filij aarõ in tubis ductilib° sonuerũt ꝛ auditã fecerũt vocẽ magnã in memoriã coram domino. Tunc omis popul° simul properauerũt: et ceciderũt in faciem sup terram adoꝛare dominũ deũ suũ: ꝛ dare ꝓces omipotẽti deo excelso. Et amplificauerũt psallẽtes in vocibus suis:

a Et in magna domo. i. in templo. Et accipit h̄ templū large: p atrio sacerdotū: i quo erat altare holocaustoꝝ. b Usqꝫ oū pfect⁹ ē honoꝝ dñi. i. obsequiū pōtificis ꝛ mistroꝝ ad honorē dei. c Tūc descēdēs. pōtifex symon de altari. d Manus suas extulit. ad regratiādū dño: iō subdit: e Dare gloriam deo. et ad bñdicendū populo: iō subdit: f Et in nomie ip̄i⁹ gl̄iari. nā i nomie dñi tetragrāmaton: qđ dī gloriosuz: bñdicebat pontifex populū. g Et itauit orationē ꝛc. q̄ toties patus ē dare quotiēs dēpcat hūilit ꝛ deuote cū alīs ꝓditiōibus req̄sitis ad exauditiōz oꝝonis. h Et plus orauit. qđ in alīq̄bus libris īnē ponit: Post ruꝛsuz. nō ē in libris correct. i Deū oim. i. creatorem oim ꝛ gubernatorē. k Qui magna fecit i omi terra. in omi nanqꝫ ira appar̄et effect⁹ dei mirabiles: et magni. l Qui auxit dies nostros ꝛc. alimētū ꝛ augmētū ꝓferēdo: et in vita ꝓseruādo. m Et fecit nob. fm suā miseriordiā. peccata nr̄a remittēdo. n Det nobis iocūditatē cordis. dona spūssancti ꝓferendo. o Et fieri pacem in diebus nostris in israel. vt liberius sibi seruiamus. p Per dies sempiternos credere israel nobiscū esse misericordiam dei. ideſt vt filij israel per alia regna dispersi: semper credant nobis adesse misericordiā dei: vt sic magis desiderent venire in iudeam: ꝛ super hoc deum orent: ideo subditur: q Ut liberet nos in diebus suis. a gentilium seruitute. r Duas gentes. Hic consequēter ponit trium gentiū detestatio cum dicit: Duas gentes odit anima mea. ꝓpter mala q̄ fecerunt populo israel. s Tertia aūt nō ē gēs quā oderi. s. q̄tū duas p̄mas: ita exponūt aliqui: sz videt mihi p ꝛrariū exponendū sic s Tertia. s. gens quā odio: t Non est gens. aliq̄ alia v Quā oderim. supple tantū quātū ipam: vt postea videbit. x Qui sedēt in mōte seyr. hec ē gens p̄ma. s. idumeoꝝ ab Esau descēdentiū: q̄ fuit dñs mōtis seyr: Gen. xxxvj. ꝛ sic ille pſecutoꝝ fuit iacob fratris sui: Gen. xxvij. sic idumei ab eo descēdētes pſecutores fuerunt filioꝝ israel a iacob descēdentiū. y Et philistijm. qui multū pſecuti fuerūt filios israel: vt patz p̄mo regū i pluribꝰ locis. z Et stultus po. q̄ habi. in sychimi. Isti sunt samaritani: q̄s rex assyrioꝝ adduxit de regno suo ad habitādum samariā: ꝛ alia loca circa ipam: vt habet. iij. reg. xvj. ꝛ aliqui de istis habitāt in

ēt in magna domo fact⁹ est son⁹ suauitat̄ plenus. Et rogauit pplus dñm excelsuz in pce ūsqꝫ dū pfect⁹ est honor dñi: ꝛ munꝰ suū pfecerī Tūc descēdēs mān⁹ suas extulit i oēm ꝯgregationē filioꝝ isrl: dare gloriā deo a labijs suis: ēt i nomie ip̄ius gloriari. Et itērauit oꝝonē suā: volēs ondere vtutē dei Et plus orauit deum oim. Qui magna fecit i omi tra qui auxit dies nr̄os a vētre matris nr̄e: ēt fecit nobiscū fm suam misericordiā: dēt nobis iocūditatē cordis: ēt fieri pacē in dieb⁹ nr̄is i isrl per dies sempiternos: credē israel nobiscū esse dei misericordiaz: ut liberet nos in diebus suis. Duas gentes odit aia mea: tertia aūt nō est gens qua oderi. Qui sedent i monte seyr: ēt philistijm: ēt stult⁹ pplus q̄ habitat i sychimis. Doctrinā sapiētie ēt discipline scripsit i codice isto iesus filius syrach hierosolymita: qui renouauit sapientiaz de corde suo. Beatus q̄ in istis versat bonis. Qui ponit illa i corde suo: sapiēs erit sp. Si enim hec fecerit: ad oia valebit: q̄a lux dei vestigiū ei⁹ ē.

Onfitebor tibi .LI. domine rex: ēt collaudabo te deū saluatorē meū Confitebor nomini tuo qm adiutor ꝛ protector factus es mihi: ēt liberasti corp⁹ meū a perditione: a laqueo lingue inique: ēt a labijs operantium mendacium: ēt in conspectu astantiū factus es mihi adiutor. Et liberasti me scom multitudinem misericordie nominis tui a rugientibus preparatis ad

magnā ptem occupabant terre iudeoꝝ. di cūt aūt hic pplus stultus: q̄ cuz dñm colerent: dijs ꝯtrarijs suis seruiebant. iij. regū. xvij. a Doctrinam. Hic ponit doctoris huius libri ꝯclusio cū dicit: Doctrinā sapie. ꝯtuz ad cognitionē diuinoꝝ. b Et disciplie. ꝯtū ad informationē moꝝ. c Scripsit in codice isto iesus filius syrach. ad distinctionem iesu filij iosedech. d Hierosolymita. fuit eni iudea natione. e Qui renouauit sapiētiā. mlta eni accepit d dictis antiquoꝝ ꝛ maxie d ꝓuerbijs salomonis. f De corde suo. i. p studiū cordis sui: vel q̄ nō ab alio fuit ad hoc excitat⁹: sz ꝓpria volūtate fecit: cū auxilio tamen diuino. g Beat⁹ qui in istis versat bonis. meditādo ꝛ opādo: iō subdit: Qui ponit ꝛc. h Si eni hec fecerit ad oia valebit. i. valēs erit i omib⁹ ad salutē suā spectātib⁹ ꝛ etiā alioꝝ p suā doctrinā. i Quia lux dei. i. sapia in h⁹ codice dscripta: q̄ ē quedā impssio diuini lumis. k Uestigium eius est. i. via ad ipm pducens. La. LI.

Onfitebor. In hoc vltimo capitulo scriptor huius libri gratias ꝛ laudes reddit deo: sic procedens: q̄ primo deum laudat: secundo ad sapientiam alios inuitat: ibi Cum adhuc sum iunior. Prima in duas: quia primo ponitur huius laudis inchoatio: secundo eius continuatio: ibi Laudabit vsqꝫ ad mortem. Circa primuz dicit: a Confitebor tibi domine. omniū per creationem. b Rex. per eorum gubernationem. c Et collaudabo te deum saluatorem meum. per specialem mei protectionem. d Confitebor nomini tuo. cōfessione laudis. e Quoniam adiutor ꝛ protector factus es mihi. protector in tentatione diaboli: ꝛ adiutor in promotie boni. k Et liberasti corpus meum a perditione. ideſt a vitio gule ꝛ luxurie. g A laqueo lingue inique. ideſt a vitio detractionis. h Et a labijs operantium mendacium. perniciosum. i Et in conspectu astantium. scilicz angelorum: qui tibi astant: Danielis. vij. Milia milium ministrabant ei: et decies milies centena milia assistebant ei. k Factus es mihi adiutor. contra hostes spirituales ꝛ corporales: ideo subditur: l Et liberasti me fm multitudinem misericordie nominis tui a rugientibus ꝛc. ꝓma Petri quinto. Aduersarius vester diabolus tanquā leo rugiens circuit querens

quem deuoret. m Apſſura flãme. incẽtiuoꝝ libidinis. n Que circũdedit me. p fomitẽ exiſtentẽ i carne. o Et in medio ignis. libidinoſi ardoris. p Nõ ſũ eſtuat⁹. p cõſenſũ mortalis peccati. q De altitudine. i. de ꝓfunditate: Joh. xiij. Putẽ alt⁹ eſt ꝛc. r Uẽtris inferi. in q̃ ꝑte ſũt dãnati: ſed ad lymbũ patrũ deſcẽdebãt tũc ſancti. s Et a lingua coinq̃nata. v̈bis ſcurrilib⁹ ꝛ imundis. t Et a v̈bo mendacij. pnicioſi. v A rege iniq̃. i. a diabolo qui ẽ rex ſup oñs filios ſupbie. x Et a ligua iniuſta. i. calũniãte alios ſine cauſa ꝛ hec oia referunt ad illud quod ſupra ponit: Liberaſti me ꝑm multitudinẽ miſericoꝝ die nomis tui ꝛc. y Laudabit. Hic ꝓponit laudis ꝓtinuatio cum dicit. Laudabit vſq; ad mortẽ aia mea dñm. i. p totã vitã meã. z Et vita appropi. erat i infer. deorſũ. ſ. niſi mihi affuiſſ⁹ diuinũ auxiliũ ꝛ Circũdederũt me vndiq;. ſpũs maligni q̃ tentãt ex omni ꝑte. a Et nõ erat q̃ adiuuaret. ſ. ex homib⁹: iõ ſubdit: Reſpiciens erã ꝛc. b Memorat⁹ ſũ miſe. tue. q̃ ſp̃ata eſt adiuuare. c Et coopatiõis tue. qꝛ liberaſti ſperãtes i te p homies: ſic̃ liberauit filios iſrael per cyrũ regẽ pſarũ ò babylonica captiuitate: ꝛ in talib⁹ de⁹ coopat homib⁹: ſed qñ liberat p ſeipm imediate eſt liberatoꝝ ꝛ opatoꝝ ſolus. d Et liberas eos de manib⁹ gentiũ. idolatraꝝ. e Exaltaſti ſu. ter. habi. meã. ꝓcedẽdo mihi vite ꝓſperitatẽ. f Et ꝑ morte defluẽti. i. corꝛpali ad quã oñs homies fluũt ex q̃ ſũt nati: Sapie. v. Nos nati ꝓtinuo deſinim⁹ eſſe. g Deꝑcatus ſũ. vt habeã finẽ bonũ. h Inuocaui dominũ patrẽ dñi mei. i. meſſie: de cui⁹ generatiõe etna ꝛ tpali locut⁹ ẽ auctoꝝ iſte ſupra. xxiij. ca. i Ut nõ dereli. me in die tribu. mee. i. in die mortꝭ mee. k Et in tpe ſupboꝝ. i. demonũ q̃ tũc maxie ipugnãt hoiez: eo q̃ ſi tũc euadat maⁿ coꝛ nõ pñt vltra eũ ipugnare. l Laudabo nomẽ tuũ aſſidue. i. horis ad h⁹ ordinat⁹. m Et collaudabo illud i ꝓfeſſiõe. pctoꝝ meoꝝ: nã oꝛo humilis añ deũ ẽ exaudibil⁹: ſupra. xxxv. Oratio humiliãtis ſe nubes penetrabit. ideo ſubdit: n Et exaudita eſt oꝛo mea. in ſpe firma: ꝛ ſic itel ligit de hoc q̃ ſubdit: o Et liberaſti me de pditiõe. gehenne. p Et eripuiſti me ò tpe iniq̃. i. pñtis vite in quo regnat iniquitas. q Propꝛea ꝓfiteboꝛ. hũiliter peccata mea. r Et laudẽ dica tibi. in oꝛone deuota. s Et bñ dica nomẽ dñi. i. bonũ dicã. t Cũ adhuc. hic ꝓnter ad deũ laudandũ alios iuitat: ꝛ ꝑmo facto: exẽplũ ſui i ducẽs: ſecũdo verboꝝ ibi Appropiate. Circa ꝑmũ dicit: t Cũ adhuc iunioꝛ ſũ. i. tpe quo ſenſus ſunt vivaces. v Priuſq; oberrarez. p vicia intellectũ obſcurantia. x Queſiui ſapientiã palã i oratiõe mea. deuote ꝛ hũiliꝫ deꝑcãdo vt aperiret mihi theſauros veritatis ſue abſcõditoſ. y Ante temp⁹. etatis ꝓuecte. z Poſtula. p illa. ꝓſeq̃nda. a Et vſq; i nouiſſimis inquirã. p ſtudiũ ꝛ oꝛionem: nã hõ ſemp põt ꝓficere in ea. b Et florebit. in me ſe manifeſtando. c Tanq̃ ꝓcoꝛ vua. q̃ ꝓuenit generalẽ maturitatẽ. d Letatũ ẽ coꝛ meũ. nã meditatiões ſapie ſunt delectabiles valõ e Ambulauit peꝛ me⁹ iter rectũ. iuſticie p directõz ſapiẽtie. f Inclaui modice aurez meã. ad ſapie doctrinã audiendã. Et dicit modice: qꝛ licz i acquirẽdo ſapientiã ſit magnus laboꝛ: tñ reſpectu boni magni qõ inde ꝓuenit ẽ modic⁹ reputãdus. g Multã iueni in meipo ſapiẽtiã. a deo mihi ꝓceſſam: iõ ſubdit: h Dãti mihi ſapientiã dabo gloriã. ſibi totũ attribuẽdo. i Cõſiliat⁹ ſũ eni vt facerem illã. nã ſapiẽtia q̃ eſt dei donũ nõ ẽ tm̃ ſpeculatiua: ſed etiã practica. k Zelatus ſũ bonũ ꝛ nõ ꝓfundar. coꝛã deo. l Colluctata ẽ aia mea in illa. ſ. ſapiẽtia: nã in acq̃ſitiõe eius ẽ quedã collucratio aie. m Et i faciẽdo eã ꝓfirmatus ſum. nã habit⁹ ꝑ exercitiũ operis cõfirmat. n Manus meas extendi in altũ. i. opera mea animã meã p rectitudinẽ intentiõis direxi in deũ. o Et in ſapiẽtia eius luxi. luce cognitiõis diuinoꝝ: ꝛ etiã humanoꝝ: qò aũt ſubdit: p Alia mea ꝛc. nõ ẽ in libris coꝛrectis. p Animã meã direxi ad eã. acq̃rendã ꝛ implendã. q Et i agnitiõe. mee mẽtis illũinate r Inueni eã. a deo mihi datã. s Poſſedi cũ ipis. ſ. effectoꝛibus vel illuminatoꝛibus ſapientie. t Coꝛ ab initio. a iuuentute eam diligendo: et eam exquirendo. v Propter hoc non derelinquar. ab ipa ſapientia que dicit: Ego diligentes me diligo: ꝓuer. viij. x Uenter me⁹. idest anim⁹ meus. a Cõturbatus eſt.

querendo illā: nam in principio anteq̄ eius initium ha
beatur: anima quandā difficultatē patitur: b Pro
pterea bonā possidebo possessionē. nā ipa acquisita fa
cit delectabiles meditatiões ⁊ etiā opatiões ⁊ locutiões
iō subdit: c Dedit eni mihi linguā. ad ꝓferēdū ver
ba sapiētie dispo
sitā: iō in aliqui
bus libris scribit:
Linguā eruditā.
sed li eruditā non
est ō textu. est eni
quedā glosa iterli
nearis inserta tex
tui p scriptores.
o Mercedem
meā. i. p quā pos
sū acq̄rere merce
dē eternā fideliter
docēdo ⁊ hūiliter
exorādo: iō sb̄dit
Et i ipa laudabo
eū. e Appro
piate. hic ꝑter i
ducit alios ad sa
piētiā vbo. d. Ap
propiate ad me i
docti. vt efficia
mini docti. f
Et ꝓgregate vos
i domū disciplie.
nā plures audito
res simul magis p
ficiūt q̄ vn' solus
qz qō vnus nō ca
pit a mgro: alius
capit: ⁊ sic possūt
vtilit adinuicē cō
ferre. g Quid
adhuc retardati.
ōs dicēt hec ꝛtar
datio ē nociua di
cente poeta: Qui
non est hodie nec
cras mi' aptus
erit. h Et qd
dicitis i his. q. d.
nō habetis excu
sationē hui' tar
ditatis. i Ani
me vre sitiunt ve
hemēter. nā oēs
homines nāliter sci
re desiderāt: vt dī
in ꝓncipio meta
physice: licz istud
desideriū p occu
pationē circa iuti
lia in aliq̄bus retundat. k Aperui os meū ⁊ locut⁹
sum. i. patus sū gratis vos docere ꝓpter deū: iō sb̄dit:
Cōparate vobis cē. et patz: sed qz posset se aliq̄s excusa
re ꝓpter difficultatē acq̄sitiōis sapiētie: ideo hoc remo
uet dicēs: l In ꝓncipio ē eni inuenire eā. q̄tū ad eī' prin
cipia q̄ sunt p se nota: ⁊ inducit exēplū de seipo dicens:
m Videte qz modicū laborauī. respectu magnitudis
boni ꝓsecuti: ideo subdit: n Et inueni mihi multā re
quiē. i. sapiētie iocūditatē. o Assumite disciplinā in

querēdo illaz: ꝓpt̄erea bo
nā possidebo possessionez
Dedit enim mihi dom⁹
linguam mercedem meaz:
⁊ in ipa laudabo eum. Ap
ꝓpiāte ad me indocti: et cō
gregate vos in domū disci
pline. Quid adhuc retar
datis: ⁊ q̄uid dicitis in bis:
Anim̄e vestre sitiunt vehe
mēter: aperui os meū: ⁊ lo
cutus sum. Comparate vo
bis sine argēto sapientiā: et
collū vestrū subijcite iugo
eius: ⁊ suscipiat anima vr̄a
disciplinā. In ꝓxiō est eniz
inuenire eam. Videte oculis
vestris: qz modicū laboza
ui: ē inueni mihi multā req
em. Assumite disciplinā in
multo numero argēti: et co
pio sum aurū possidete i ea
Letetur anima vestra i mi
sericordia eius: et nō cōfun
demini in laude eius. Opē
ramini opus vestrū ante tē
pus: et dabit vobis merce
dem vestrā in tp̄e suo.

¶ Incipit oratio salomo
nis. .LII.

ET inclinauit salomō
genua sua in ꝓspectu
totius ecclesie israel: ⁊ ape
ruit manus suas ad celū et
dixit: Domine deus israel:
non est similis deus in celo
sursum: neq̄z in terra deoz
sum: qui custodis testamen
tuz tuū ⁊ misericordiā pue

multo numero argēti. i. illā ꝓponētes multe pecunie nume
rositati: Sapie. vij. Tanq̄ lutū estimabit argentum in con
spectu illius. p Et copiosum aurum possidete in ea. i.
eius possessio melioz est multo auro: Sapiētie. vij. Omne
aurū in comparatiōe illius harena ē exigua. q Letetur
anima vestra in mise
ricordia eius. s. qui ē
sapiētia increata: r
Et non confunde
demini in laude eius.
sed magis honorabi
mini. s Operami
opus vestrum. idest
vobis a deo iniūctū.
t Ante tempus. scz
mortis in qua cessa
bit tempus meritorie
actiōis. v Et da
bit vobis mercedem
vestram. scz vitā eter
nam. x In tempo
re suo. idest in tempo
re a deo dispositō: q̄
attingit a fine vsq̄ in
finez fortiter: ⁊ dispo
nit omnia suauiter:
cuius nomen est bene
dictum in secula secu
lorum Amen.

¶ Postilla venerabi
lis fratris Nicolai de
lyra super ecclesiasti
cum finit feliciter.

ris tuis euntibus in cōspe
ctu tuo i toto corde: seruās
puero tuo dauid que locu
tus es illi: et locutus es in
ore tuo: ⁊ in manu tua iple
sti quasi dies iste. Et nunc
dñe deus israel custodi pu
ero tuo dauid patri meo q̄
locutus es illi dicens: Nō
deerit tibi vir a facie mea:
sedens in throno israel: ve
rūtāmē si custodierint filij
tui legē meaz: et in p̄ceptis
meis ambulēt: sicut ambu
lauerūt in cōspectu meo fi
deles. Et nūc dñe de⁹ israel
creditū est verbū q̄ locut⁹
es puero tuo dauid: qm̄ si
vere habitauit de⁹ cū homib⁹
in terra. Si celū ⁊ celi celo
rū nō sufficiāt tibi: q̄sto ma
gis dom⁹ hec quaz edifica
ui: Sed respicias ad oratiō
nē serui tui ⁊ dep̄cationez
eius: vt exaudias dñe pla
cationē oronis: quaz puer
tuus orat coram te hodie: vt
sint oculi tui sup domū hāc
die ac nocte in locū quē di
xisti inuocari nomen tuū: et
exaudias oronē quā puer
tu⁹ orat i hoc loco: ⁊ exau
dias p̄cationez pueri tui et
populi tui israel: si oraverit in
loco isto: ⁊ exaudias i loco
habitatiōis de celo: ⁊ exau
dias et ꝓpiciuſ sis: si pecca
uerit vir in te.

Explicit liber eccl'iastic⁹.

Nemo cū pphetas ꝛc. Iste plogus diuidit̃ in quinq; partes. In quaꝝ prima errorem ponēt̃ pphetas apud hebreos metrice eē conscriptos eliminat ibi Nemo cuꝫ pphetas ꝛc. In secūda opus ꝫ auctorē multiplicit cōmendat: per qō auditoruꝫ attentionem excitat: ibi Primuꝫ de Esaia sciendū ꝛc. In tertia opis difficultatē ꝫ laboris immē sitatez insinuat: per qō auditoꝝ beniuolētiā captat: ibi Nec ignoro q̄ti laboris sit ꝛc. In q̄rta locū ꝫ tēpus ꝫ māz pphetie determiat: vt p hoc auditores dociles reddat: ibi Prophetauit aūt. Locus determiat cū dr: In hierusalē ꝫ i iudea. Tēp cū dr: Necdū decē tribub i captiuitatē ducti. Materia tāgitur. s. q̄s dirigit pphetia: cū dr: Ac de vtroq; regno ꝛc. In q̄nta pte a paula ꝫ eustochio: qb scribit suffragia orōnū postulat: ibi Quā q̄to plus amatis ꝛc. His visis expositōi lre ipsius tam. a Nemo cū pphetas. i. libros pphetaꝝ. b Uersib videri ꝛc]. i. distictos breuib clausulis: qz p cola distinguūt ꝫ cōmata: sic iferi exponet plenius. c Metro eos ꝛc] exq situ modū loquēdi hz h hieronym. Metrū eni certi pedū mēsuris atq; spacijs tēporū pstitutā pgredit ꝫ ita q̄ metrice loq̄tur: metro quasi quodā vinculo alligatur. ꝫ dr metrū a metros grece qō ē mēsura latine: qz habz certam mēsurā syllabaꝝ ꝫ tēporū. ꝫ nemo existimet pphas. d Aliqd sile ꝛc] ut. s. metris ligēt: aut metrice scribāt. sic. n. dicit orator: Psalteriū lyrici ꝓposuer pedes. In epistola ad paulinū: vbi exponit lra illa dauid simonides nr ꝛc. inueies istū vsū cū expōne sua. Itē finis puerbi orū ab illo loco. s. Mulierē fortē q̄s inueiet. metrice scribit. vide. ē. in plogo sup libros regū ab illo loco sz ēt psalmi vsq; ad locū: Porro q̄nq; lre. ꝫ inueniet satis ō metris istis. Itē i scdo plogo sup iob dic hieronym: Oia fere scripturaꝝ cātica sb metro ꝓphēdi. i. metrice scribi. Sz potis estiet fieri i pphis. e Qō in Demosthene ꝛc]. i. i scripturis demosthenis ꝫ tulli: q̄ psaice scripserūt ꝫ nō metrice. f Ut p cola ꝛc] pphe. s. sic opa tullij ꝫ demosthēis. g Qui vtiq; p sa. ꝛc]. Inscdo plogo sup iob circa mediū dictū ē qd sit psa: ꝫ qd vsus. Cola ꝫ comota appellat maiores ꝫ minores distinctiones. Colon. n. grece mēbrū latine. Coma aūt interpꝛtat artic's siue pticula. Articul aūt dr punctū mēbrū. Sic aūt i corpore articulus minor est mēbro qō maior ē: sic coma minor ē colo: qo dr mēbrū orōnis. Coma vo se hz p modū arcli. ꝫ dicūt qdā q coma ē quādo nec ē pfecta ꝓstructio nec est pfecta sentētia: ꝫ fit ibi pūct rotūd vl flex. Colon vl colū ubi ē pfecta ꝓstructio: sz nō pfecta sētētia: ꝫ ibi fit pūctus eleuat. Period vo ē q̄n pfecta ē ꝓstructio ꝫ perfecta sētētia: ꝫ ibi fit vsus: vbi gra esaie. j. Oz si nolueritis ꝫ me ad iracūdiā puocaueritis: ecce coma. Gladi deuorabit vos: ecce colō vl colū: qō ꝓstat ex duob coma tib. Quia os dñi locutū ē: ecce ūmiat sētētia ꝫ fit pio

Incipit plogus in Esaiam propheta.

Nemō cū prophas vērsibus viderit esse descriptos. metrō eos estimet apud hebreos ligari: ꝫ āliquid sile habere ō psalmis vl opib salomonis. Sed q̄d in Demosthene ꝫ Tullio solet fieri: ut per cola scribant ꝫ comata: q̄i utiq; psa ꝫ non versibus ꝓscripserūt. Nos quoq; utilitati legentiuꝫ puidentes: interpꝛtatiōem noua nouō scribendi genere quod intellectuꝫ sensui pꝛestat: sed ad huc pendet oratio. Sicq; deinde expluribus mēbris fit periodus. i. extrēa sentētie clausula: Ita veterē iudicio morē requirūt. periodus aūt lōgior esse nō debet: q̄ vt spiritu vno pferatur Plenius loquit Isid. in pmo etymol. de ista materia. Dicit. n. ibi: Positura ē figura ad distinguēdos sensus: per cola. comata: ꝫ periodos: que dum ordine suo apponit: sensuꝫ nobis lectiōis ostendit. Dicte aūt positure: vel q̄ punctis positis annotāt: uel q̄ ibi uor p interuallo distinctiōis depōit: has greci thesis uocāt: latini posituras. Pria positura subdistictio dr: eadē ē ꝫ coma. Media distictio sequēs ē: ipsa ē ꝫ colon. Ultia distictio ē q̄ totā sentētiā claudit: ipsa ē periodus: cui ut dixim ptes sunt cola ꝫ comata: q̄z diuersitas pūctis diuerso loco positis demōstrat. vbi. n. i initio pnūciatiōis: necdū plena sēsui pars ē: ꝫ tū respirare oz fit coma. i. particula sensus pūctusq; adimā lraz ponit: ꝫ vocat subdistictio: ab eo q̄ pūctuꝫ subtus. i. ad imā litterā accipit. Ubi aūt sequētibus iaz sentētia sensuꝫ pꝛestat: sed adhuc supereſt aliquid de sentētie plenitudine: fit colon. i. media distictio: mediāq; litterā pūcto notamus. i. ad mediā lraz pūctū ponimus Ubi uero iā p gradus pnūciādo plenā sentētie clausulā facimus fit periodus: pūctūq; ad caput lre ponim: ꝫ uocat distictio i. distinctio: qz integrā separat sentētiaꝫ. Hoc quidē apud oratores: ceteꝝ apud poetas: vbi i vsu post duos pedes syllaba remāet: vt ibi Arma virūq; cano: coma ē: qz ibi post scansiōes pcisio vbi facta ē. Ubi uero post duos pedes de parte orōis nihil supest: ut ibi Anglia: Flādria: colon ē: totus aūt vsus periodus ē. Aliqui exponūt: Per cola. i. p maiores decisiōes: ꝫ p clausulas q̄sdā exduabus vl plibus dictiōibus ꝓstātes: vt Esaie primo: Dereliquerūt dominū: blasphemauerūt sanctuꝫ israel: ab aliēati sunt retrorsuꝫ. Et comata: idest minores decisiōes: ut Esaie nono: Uocabitur nomē eius admirabilis: cōsiliarius: deus fortis ꝛc. b Interpꝛtatiōeꝫ nouam. istaꝫ. s. trāslatiōem: que iam noua dicitur quia de primo vase trāslata. s. de hebreo i latinum: non sicut alie que pmo de hebreo in grecū: post ō greco transferebantur i latinū. Uel ideo dicit nouam: quia ante eum nemo de hebreo transtulit in latinum. i Nouo scribēdi genere. idest prosaice: quia antiqui philosophi ꝫ poete metrice solebant scribere: ꝫ non prosaice. Unde Isidorus primo etymol. dicit: tam apud grecos q̄ apud latinos longe antiquiorem curam fuisse carminum q̄ prose. omnia eni prius vsibus cōdebant: prose aūt studiū sero uiguit: ꝫ ideo appellatur nouum genus scribēdi

k Distinxim⁹.i. distincte ⁊ aperte scripsim⁹: qđ multū ꝓdest legētibus. l Ac primū de esaia sciendū ⁊c. diserus.i. diserctus ⁊ eloquēs. m Quippe.i. qđ mirum. n Ut uir nobilis. genere ⁊ nobilioꝝ mēte. o Et vrbane eloquētie.i. curialis ⁊ elegantis eloqntie. Aliqui libri hñt vrbāe elegātie: q̄ si diceret: sic vrbani excellūt rurales i eloqntia ⁊ curialitate: sic esaias hēt ꝑeminentiā eloquij ꝑ ceteris pphēs. p Nec habēs qcq̄ ⁊c.] Nullā. n. incōpositiōez ul' ioꝛdinatiōez hz i suis v bis: sz semp oꝛdinate loquit̄ ⁊ oꝛnate. q Unde q̄.s. ita di serte ⁊ oꝛnate loq̄tur i hebꝛeo. r Accidit. hoc qđ seq̄tur. s Ut ꝑ ceteris. ꝓo phetis. t Floꝛē sermonis ei⁹.i. oꝛnatuz quē hz i hebꝛeo ⁊c. v Trāslatio ñ potuerit ⁊c.] In latino. Sic ñdet ad āthipophorā q̄ posset ei fieri: āre. s. sua trāslatio ñ hz tātuz oꝛnatū li bꝛoꝝ q̄ntū hz ipsuz hebꝛaicū. mlta. n. bene sonāt i vna ligua: q̄ nō ita bene sonāt si ad aliā liguā fuerint trāslata. x Deide ⁊c.] Precēdēt ꝓphe ꝓmēdatiōez. y Q nō tā. i. tātū. z Prophā dicēdus sit q̄.i. quātuz etiā ⁊ Euāgelista. q. d. qꝛ tā fēa māifeste narrat: magꝭ dicēdus ē euāgelista q̄ ꝓpha: q̄ sb enigmate ⁊ obscure vitatē futurā ꝓnūciat. a Ita. n. vniuersa xp̄i ⁊c.]. i. clare ⁊ ex ꝑte. b Prosecut⁹ ē. scribēdo. c Ut ñ cū ⁊c.]. i. ꝓpha re. d Sz ō ꝑtis ⁊c.]. i. ꝑstruē ul' oꝛdiare. Esaie. ix. Parnul⁹. n. nat⁹ ē nobis ⁊ filiꝰ dat⁹ ē nobis. Eccep̄ exꝑte ꝑ dicat ō xp̄o. Itē ō eccla dꝛ Esaie. x. Uinea fēa ē dilcō ⁊c. e Uñ ꝓicio. i. opioꝛ ul' qbusdā ꝓiecturis ꝓpēdo. f Noluisse tē tēpoꝛis ⁊c.]. i. trinitat̄ i carnatois ⁊ passiōis secreta mysteria. g Prespicue ethnic⁹. i. gētilib⁹ q̄ erāt i egypto q̄ñ trāstulert. h Prodere alꝛs pdē. i. māifesta re vide i opusculo ō vocabul' biblie ubi expōit ethnic⁹. i Ne sāctū canib⁹ ⁊c.] Matthei. vij. k Que. saēmēta o paula ⁊ eustochiū. l Aliaduerte⁹ abscōdita. i. ō industria omissa ab illis. lxx. iterptib⁹. m Cū hāc editiōez legeritis. s. in q̄ exꝑimūt. vnde Esaie. ix. ubi. lxx. trāstulerāt magni ꝓsilij āgel⁹: hiero⁹ trāstulit sicut erat i hebꝛeo ⁊ vocabit nomē eius admirabilis: ꝓsiliarius: deus foꝛtis: pater futuri seculi: ꝓinceps pacis. Itē multa omiserunt uel obscure trāstulerunt: sicut patet in epistola ad ō siderium supꝛapositā. n Nec ignoro ⁊c] ꝑ hoc insinuat se multū laboꝛasse. In ista translatione hoc dicit: qꝛ ꝓius opoꝛtuit eum addiscere hebꝛaicuz antequā pꝛophetarum plenum habuerit intellectū: ⁊ sic multum laboꝛauit in addiscēdo hebꝛaicū ⁊ trāsferendo postea in latinum. o Nec est facile. vtrum sit vera: falsa: completa aut dminuta. p Nisi itellexerit. ꝓphas ſz linguagiuz hebꝛeuz. q Ante que legerit. trāslatos in latinū. Per hoc rep̄hēdit quosdā emulos: qui re ꝓhendebāt ei⁹ trāslatiōez: nō intelligētes hebꝛaicam ueritatem. r Nos quoq̄ patere. i. expositos esse. s Morsib⁹. i. detractionibus. t Plurimoꝝ. mihi iuidēntium v Quod. i. cuius sentētiā ul' intellectū. x Cō sequi nō ualēt. i. nequeunt hꝛe uel adipisci. y Despiciūt. quasi maledictū. z Sciens ergo. i. sciēt ⁊ pꝛudenter.

a Inflāmā mitto manū. i. expono me periculo: s. detractionibus emulorum: ⁊ vi detur alludere facto scꝛuole: q̄ cuz uellet syllā romani imperij inimicum occidere: occidit cinnam consoꝛtem ⁊ amicuz suum: ⁊ qꝛ sic erranit: manū tam diu in igne tenuit donec combusta fuit: ul' est vlgaris modus loquēdi. b Et nihilominꝰ ⁊c]. i. tediosis vel fastidio plenis. c Lectoꝛibus ꝑcoꝛ. qui fastidiunt. i. hoꝛrent vel spernūt trāslationē meā: vel quos tedet eam audire. Uersus. Fastidit tedet: fastidit spernit ⁊ hoꝛret. d Ut quomō. i. sicut. e Greci post lxx. ⁊c]. i. coꝛ trāslatiōes. e Legūt. ō istis tribus inueniēs supꝛa i sc̄o ꝓlogo super Job circa pꝛincipium. Legūt inq̄. g Uel ob studiū doctrine. i. exercitiū ingenij sui: vl' vt multa legētes multa sciant ⁊ doceāt alios. h Uel vt. lxx. interptū trāslatiōez i Magis ex collatione ⁊c.] cōferēdo trāslationez trāslationi: qꝛ collatio pluriū magis valet ad melius intelligendū. k Sic ⁊ isti. emuli mei vel lectoꝛes fastidiosi. l Saltem vnū. non plures sicut greci. m Post pꝛioꝛes ⁊c.] me. s. qui post eos q̄ ō hebꝛeo trāstulerūt in grecū de hebꝛeo transtuli in latinum. n Legāt pꝛius. editiōez meā. o Et postea despiciāt. si rep̄hensibilē viderint. p Ex iudicio. di scretiōis: sz nō ex odiosa ꝑsūptiōe: vt fiat̄ endiadis. q Prophetauit autez ⁊c. in hierusalez. metropoli iudee. r Et in iudea. vī hoc supfluū. Per hoc enī qđ supꝛa dixerat eū ꝓphetasse in hierz: satis videt dixisse eū in iudea ꝓphetasse. Ad hoc dicēduz q̄ iudea quandoq̄ dicit tota terra ꝓmissionis. Unde in psal. notus in iudea deus. Quādoq̄ dicit terra duarum tribuum: Matthei. ij. g. audiēs autem q̄ archelaus regnaret in iudea. Quandoq̄ ponit pꝛo soꝛte iude. ij. paralip⁹. xx. caº. O iuda ⁊ hierusalez nolite

pphetas intelligē:] nec facile quēpiaz posse iudicare de interptatōne:] nisi intellexerit ante: q̄ legerit. Nos quoq̄ patē mozsib⁹ plurimoꝝ: q stimulāte iuidia: quod ꝓsēq non valent despiciunt. Sciens g° ⁊ pꝛudēs] i flāmmā mitto manū et nihilominus b° a fastidiosis] lectoꝛib⁹ ꝑ coꝛ: ut quo greci post septuaginta translatoꝛes aqlā ⁊ symmachū ⁊ theodotōez] legūt: vel ob studiū doctrie sue: vel ut septuagita magis ex collatiōe coꝛ itelligāt:] sic et isti saltē vnum post poꝛes habere dignēt iterptē.] Legant pꝛius: et postea despiciant: ne videantur non ex iudicio: sed ex odij pꝛesūptione ignoꝛata damnare. Prophetauit autem esaias in hierusalē et in iudea: nec

timere. i. sors iude: ⁊ sors beniamin: in qua erat primo hierusalē: ⁊ sic accipit hic. ponit g̃ hic hierusalē p sorte beniamin: ⁊ iudea p sorte iude. a Necdū .i. nōdū. b Decē tribuꝫ ⁊c. J. s. q̃s p̃ea captiuauit salmanasar rex assyrio ⁊. Unde. iiij. reg. xvij. o. translatus ē isrl de terra sua in assyrios. Cōtrariū tñ videtur. iiij. reg. .xx. ⁊ in multis alijs locis: q̃ esaias pphauit vsq; ad manassen q̃ occidit eū: ⁊ cōstat q̃ nunc captiuate erant decē tribꝫ. s. septimo anno eçechie p̃is manasse. Unde. iiij. reg. .xviij. b. anno sexto eçechie capta ē samaria: ⁊ trāstulit rex assyrioruꝫ isrl in assyrios. Ad quod respondendū ē exponendo: Prophetauit. i. pphetare ichoauit. c Ac de vtroq; regno i. ō rē tribuuꝫ ⁊ duaruꝫ: q; scissū est sicut hī ꝫ reg. xij. e. o Texit. i. ordinauit. e Oraculū. i. pphetiā q̃ ē diuinū responsum vel diuinū eloquiū. f Et cū interdū. Hic tāgit materia huius libri. s. opera iusticie ⁊ misericordie: iusticie ibi Et post babyloīe caqtiuitatē. Mie: ibi Reditū pplī significet in iudeā. Et sequit: g Tamē ois eī cura. .i. principalis intentio est. h De vocatione gentiuꝫ. ad fidē. i Et de aduētu christi. i carnē. k Quē. christū. l Quāto plus amatis ⁊c. vt pro obtrectatione p̃ti. i. p emulatione p̃ti: vel pro sustinentia presentis obtrectationis. m Laniant. i. detrahendo discerpunt. n Qui scit me ⁊c. J. s. hebree ⁊ chaldaice. o Eruditione sudasse. i. multū laborasse. Dicit. n. q̃ propter hꝰ q̃ posset loqui chaldaicū fecit sibi limare dētes. p De falsitate scripturarū. q; ante translationē hieronymi dicebant nos habere falsas biblias ⁊ corruptas. q Insultarent. i. improperarēt. Insultare aūt aduersariorum pprie dicit cum quadam cauillatione ⁊ derisione deridere.

Explicit qualiscūq; expositio istius prologi.

Postilla Nicolai de lyra super Esaiam incipit.

Hieruſalē euangelistā dabo. Esaie .xlj. secūdū q̃ dicit beat' hieronymus i epistola ad paulinū de oibꝰ sacre scripture libris Esaias nō videt pphetiā: sz magis euāgeliū texere: propter qō dicit idem hieronymus in prologo sup librū esaie: q̃ nō tā pphā dicēdus est: q̃ euāgelista Et iō q̃nienter dicit verbū ppositū de ipso: hieruſalē ⁊c. In quo tangit quattuor cause huius libri esaie: quē p̃ manibꝰ habem'. s. efficiens: materialis: formalis: ⁊ finalis. Efficiēs aūt cā duplex ē. Una principalis. s. spiritussanctus: quo inspirante locuti sūt pphe: fm q̃ dr̃ secunda petri primo. Non. n. voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed spiritusancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. Et hec causa tāgit: cuz dicit: Dabo. q; cognitionē prophetica dedit esaie: ō quo potest accipi quod dr̃. j. xlij. Dedi te in fedus populi. Esaias .n. inter alios prophetas clarius descripsit mysteriuz christi: p quod genus humanū est ipsi deo federatum. Alia vero causa efficiens i strumētalis est. s. esaias: qui spiritusancto dictante hunc librum scripsit: que notat: cum dicit: Euangelistam: ⁊ cū hoc notat etiā causa materialis ⁊ formalis. Ad cuius intellectuz sciendū q̃ euāgelista dicit ab eu quod est bonuz: ⁊ angelus quod est nuncius. Dicit autē bonus nuncius triplici ratione. Una ratio accipit ex parte mittentis. s. q; a bono dño mittitur: ⁊ fm hoc sub nomine euāgeliste tāgitur causa efficiens i strumentalis hꝰ libri. s. esaias a spiritusancto destinatus ad nunciandum verbo ⁊ scripto illa que ptinent in hoc libro. De quo potest accipi qō dicit. j. lxj. Spiritus dñi super me: eo q̃ vnxerit me ad euangelizandū pauperibꝰ misit me. Hec est littera secundum translationē. lxx. ⁊ eadē est sententia in translatione nostra que hic hz: Spiritus domini super me: eo q̃ vnxerit me ad ānunciandū: mansuetis misit me. Secundo modo dicit aliquis bonus nuncius seu euangelista ratione boni: quod p ipsū nunciat. Et secundū hoc sub nomine euāgeliste mā huius libri designat: in quo mysteriū ipsiꝰ christi quod nō solū ē bonū: sz etiā optimū describit: q; sicut dictu ē: magis videt euangeliū q̃ prophetiā texere: vnde potest dicere illud Luce. i. Euangeliço vobis gaudiū magnū: qō erit oi populo. Tertio modo dr̃ qs euāgelista seu bonꝰ nunciꝰ ratione modi nūciādi: ⁊ hꝰ ē quādo nō solū nūciat bonū: sz etiā bono modo: videlicet lucide ⁊ ornate. Et sic sub noīe euangeliste tangit forma hꝰ libri. Sciendū tñ q̃ duplex ē forma libri. s. forma tractandi: ⁊ forma tractat'. Forma tractandi ē modus agēdi seu loquēdi: q̃ i hꝰ lib' ē valde lucidus ⁊ ornatus. De claritate aūt eī dicit hieronymꝰ in plogo sup librū istū de esaia. Jta. n. vniuersa christi ecclesieq; mysteria ad liqdū prosecut' ē: vt nō putes eū de futuro vaticinari: sz de preteritis historiā texere. De ornatu vero ipsius dicit in eodē prologo de esaia: Sciēdū q̃ in fmone suo diserte sit: q̃ pe vt vir nobilis ⁊ vrbāe eloquētie: nec hīs q̃q̃ i eloquio rusticitatis admixtū: vñ accidit vt p̃ ceteris florē sermonis eī trāslatio nō potuerit pseruare. Sic igit forma tractandi hꝰ libri: q̃ ē idē qō modus loquēdi ōsignat sub noīe euāgeliste: eo q̃ talis modus ē optim': vtpote lucidus ⁊ ornat': pp qō dr̃. j. xl. Exalta voce tuā: q̃ euāgelizas hierusalē. ille .n. exaltat voce suā q̃ ornate ⁊ lucide ānūciat suā itētionē. Forma vo tractat' ē diuisio libri: ō q̃ dicet litterā prosequēdo. Causa vero finalis hꝰ libri tāgit sb noīe hierusalē. Hierusalē .n. i scripta aliq̃n accipit p ecclia militāte. Apoc. xxj. Vidi ciuitatē sāctā hierusalē descēdētē de celo ⁊c. Aliq̃n vo. ē eccl'ia triūphāte. Galatas. iiij. Illa q̃ sursū ē hierlz libera p

Finis aũt huĩ libri duplex ẽ. Unus ꝑpinquus. ſ. inſtructio ſeu edificatio eccl̃ie militãtis ſ̃b nomie hieruſalẽ deſignate ꝓpter qõ dr̃ iſra. lx. Surge illumiare hierl̃z: qz venit lumẽ tuũ. i. ꝓphetia Eſaie illuminãs totũ ſtatũ eccl̃ie. Alius aũt ẽ finis vltim⁹ ⁊ remot⁹: videlicet ꝓſecutio ſupne beatitudinis i eccl̃ia triũphãte que ꝓ hieruſalẽ itelligit: ꝓpter quod dicit iſra. xxxiij. Oculi tui videbũt hieruſalẽ ciuitatẽ opulẽtã tabernaculum qõ nequaq̃ vltra tranſferri poterit. ꝓ ꝓphetiã. n. Eſaie videm⁹ nũc ꝓ ſpeculũ ⁊ i enigmate: ſz poſtea i futuro lucide videbim⁹ ⁊ apte: qõ nobis ꝓcedat ꝛc̃.

Incipit eſaias ꝓpheta Capi. I.

Iſiõ eſaie filij ămos: quam vidit ſũp Iudam ⁊ hieruſalem: i dieb⁹ oẓie ioathan achaz: ⁊ eẓechie regum iuda. Audite celi ⁊ auŕib⁹ ꝑcipe tra: qm̃ dñs l̃ocut⁹ ẽ. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipſi aũt ſpreuerũt me. Cognouit bos poſſeſſorez ſuum: ⁊ aſin⁹ ꝓſepe dñi ſui: Iſrael autem me non cognouit: ⁊ populus meus

Iſio Eſaie. Hic accedendũ ẽ ad ſoꝛmã tractat⁹ q̃ ẽ diuiſio libri: q̃ diuidit i duas ptes: qz ꝑ ꝑmittit quedã breuiſ ꝓfatio. ⁊ ſ̃bditur narratio: ibi Audite celi. Circa libri h⁹ expõnẽ intẽdo q̃tũ poteẓo ꝓſeq̃ ſenſũ ĺr̃ale vitãdo mltiplicatoẽz ptĉlaꝛz ⁊ ꝓcordãtiaꝛz: qz ꝑ talia magꝭ impedit itellectus hominis q̃ iuuet. In locis vo q̃z itellectus a iudeis deprauat: itẽdo diuti⁹ ĩnoẓari: ſicut ⁊ feci exponẽdo libũ pſalmoꝛ. Igit̃ i ꝓfatione huĩ libri quattuoꝛ manifeſtant. Primũ ẽ ordo huĩ libri iter alios libros canonicos cũ dr̃: a Uiſio. i. ꝓphetia. ꝑ qõ patet: q̃ liber iſte i ordie librorũ ꝓphetaliũ cõputatur. Sciendũ tamẽ q̃ viſio ꝓpꝛie dicta ẽ cognitio ꝓphetica q̃ fit in vigilia: ꝑ dictũ fuit diffuſius in ꝓĺn̄ libri pſalmoꝛ: vbi dictũ fuit de diuerſis gradib⁹ ꝓphetie. Secũdũ ẽ ſcriptoꝛ miſterialis h⁹ libri: qui manifeſtat̃ hic ex duob⁹. ſ. ex noie: cũ dr̃: b Eſaie. q̃ iter alios ꝓphas fuit notabilis ⁊ famoſus. Secundo ex genere cũ dr̃: c Filij amos. ⁊ vt dicit Ra. Sa. iſte amos ⁊ amaſias rex iuda fuerũt fratres: ⁊ ſic Eſaias fuit ꝺ genere regio. Uñ ⁊ dicit hieronym⁹ in ꝓlogo q̃ fuit vir nobilis ⁊ vbane eloquẽtie: vt ſupra allegatũ ẽ. Et ꝑ h⁹ patet q̃ iſte amos eſt alius ab illo: q̃ inter duodecim ꝓphetas ponit̃ tertiꝰ: qz ille fuit paſtoꝛ ⁊ ruſticanꝰ: vt hr̃ in ꝓĺn̄ ſue ꝓphie. Hoc etiaz ꝑz ꝑ litteras hebraicas q̃b⁹ ſcribũt̃: qz amos pater eſaie hz primã litterã: aleph: ⁊ vltimã ſade: ⁊ iõ robuſtus interpꝛetat̃. Ille aũt hamos hz primã l̃raz ayn: ⁊ vltimã ſamech: ꝓpter qõ auulſus interpꝛetat̃. Tertiũ qõ in hac ꝓfatione manifeſtat̃ ẽ ppl̃s cui eſaias ꝓphetauit: cũ dr̃: d Sup iudã ⁊ hierl̃z. ita q̃ ꝑ hierl̃z q̃ erat ciuitas metropolis intelligit̃ rex ⁊ ſacerdos ſũmus aliiq̃z ſacerdotes notabiles: ⁊ ceteri ibidẽ habitantes. Per iudã vero reliquꝰ populus de regno iude: qõ dr̃ regnũ duaꝛz tribuũ. Quartũ aũt ẽ h⁹ ꝓphetie tẽꝑ: cũ dr̃: e In dieb⁹ oẓie ꝛc̃. Tempoꝛe. n. h⁹ regis cepit ꝓphetiçare: licet aũt tẽpoꝛe manaſſe filij eẓechie ꝓphetauerit: tñ de tẽpoꝛe eius nõ facit mentionẽ: tũ qz ille peſſimꝰ fuit in cultu idoloꝝz ⁊ in occiſione ⁊ ꝓſecutione innocentiũ: vt hr̃. iiij. Reg̃. xxj. tũ qz ab eo occiſus fuit: eo q̃ peccata ipſius ⁊ ppl̃i arguebat: ⁊ ad coloꝛãdũ ſuã maliciaz fecit eũ adduci coꝛã ſe: vt hr̃ in quoda libro hebraico: q̃ vocat̃ icthamoth: ⁊ dixit ei: dñs dixit moyſi: Non videbit me hõ ⁊ viuet: Exo. xxxiij. Et tu dixiſti: Uidi dñm ſedẽtẽ ſup ſoliũ excelſũ: vt hr̃. j. vj. Itẽ moyſes dixit: Deuto. quarto. Nõ ẽ alia natio tã grandis q̃ habeat deos appꝛopinquãtes ſibi: ſicut dñs dr̃ noſter adeſt omnib⁹ obſecrationib⁹ noſtris. Et tu dixiſti: Inuocate eũ dũ ꝓpe ẽ. j. lv. ꝑ h⁹ iſinuãs q̃ paruz ſit nobis ꝓpinqu⁹: ⁊ ſic ꝺdẽnauit eũ ad moꝛtẽ: et tũc ꝓpheta inuocauit dñm: q̃ apuit cedrũ in loco illo exiſtentez: ⁊ intra ſe occultauit ꝓphetã: ſz manaſſes hoc miraculo nõ fuit retractus a malicia ſua: ſz vna cũ arboꝛe fecit eũ ſecari ſerra. f Audite. Hic ꝓſequẽter ponit̃ narratio. Circa q̃ ſciendũ: q̃ intentio huius ꝓphetie eſt narrare chr̃iſti myſteriũ: vt dictũ ẽ ſupra: q̃ q̃dẽ myſteriũ fuit ad deiectionẽ ſuꝑboꝝ: ⁊ exaltationẽ humilium: ſicut dr̃ i cantico beate v̄ginis: Lu. primo: Deposuit potẽtes de ſede ⁊ exaltauit humiles. Propter q̃ ſãct⁹ ſymeon Lu. ⁊ dixit: Ecce poſitus ẽ hic in ruinã ⁊ reſurrectionẽ mlt̃oꝝ in iſrl̃. Et iõ eſaias denunciando ⁊ ſcribendo chr̃iſti myſteriũ ſimul denunciat ⁊ ſcribit deiectionẽ peccatoꝝ ſupbientiũ ⁊ ſe extollentiũ ⁊ erectionẽ humiliũ ⁊ iuſtoꝝ. Et ſecũdũ h⁹ ꝓceſſus libri h⁹ in duas partes diuidit̃. Quia primo cũ chr̃iſti myſterio deſcribit̃ peccatoꝝ diectio: ſecundo iuſtoꝝ erectio. Secũda incipit. xl. Cõſolamini ꝛc̃. Prima in duas: qz primo cũ ꝑtinẽtib⁹ ad chr̃iſti myſterium deſcribitur punitio peccatoꝝ quãtũ ad diuerſos populos ſpecialiter: ſecundo quãtũ ad oẽs generaliter. xxiij. caꝰ. Prima in duas: qz primo ponit̃ punitio quãtuz ad iudeos: ſecũdo quãtuz ad populos extraneos caꝰ. x. ibi Ue aſſur virga ꝛc̃. Prima adhuc i duas: qz ꝑmo cũ myſterio chr̃iſti deſcribit̃ punitio regni iude ſiue duarũ tribuũ: ſecundo eius liberatio a ꝓſecutiõe duoꝝz regũ: vt poſt vinũ moꝛtificatiuũ apponat̃ oleũ lenitiuũ. Secũda pars incipit. vij. caꝰ. Et factũ ẽ. Prima i duas: qz ꝑmo ponit̃ ꝓphetie denuntiatio: ſecundo eiusdẽ cõfirmatio. vj. caꝰ. Prima adhuc in duas: qz primo deſcribit̃ regni iude punitio: ſecundo ꝑ aduentũ chr̃iſti ecclie ꝓmotio caꝰ ſequẽti. Sciẽdũ tñ q̃ hec diuiſio nõ ẽ ita ꝓciſa: quin mẽbra diuiſionis coincidãt frequẽter: ita q̃ in vna parte dicit̃: ponit̃ etiã in alia: licet alijs v̄bis ⁊ alio modo: ⁊ idẽ ẽ dicẽdũ de alijs ſubdiuiſionib⁹ q̃ fient ꝑ magna parte. Preſes aũt capitulũ in duas partes diuidit̃: qz ꝑmo oñdit̃ ppl̃s pũiẽdus ꝑ peccatis i deum: ſecũdo ꝑ peccatis i ꝓximũ: ibi Quo facta ẽ. Prima i treſ qz ꝑ⁹ oñdit̃ ppl̃i culpa. ſecundo ſubdit̃ pena: ibi Terra v̄ra. tertio ꝓſulit̃ medela: ibi Audite v̄bũ. Circa ꝑmũ ꝺclarat̃ primo peccati grauitas: ſecũdo ĩcoꝛrigibilitaſ ibi Sup quo. Circa ꝑmũ dr̃: f Audite ecĺi. i. ãgeli q̃ ſũt ciues celeſtes. g Et auŕib⁹ ꝛc̃. i. hoies habitantes i ea: vtrãq̃z. n. nãz. ſ. ãgelicã ⁊ humanã voluit hr̃e in teſtẽ. h Quñ dñs ꝛc̃. Ieuius v̄bũ attente ẽ audiẽdũ. Quid aũt dixit ſubdit̃: i Filios enutriui. ſ. ppl̃z iſrl̃ paſcẽdo mãna in deſerto: ⁊ terrã lacte ⁊ melle fluẽtẽ ei ꝓferẽdo. k Et exaltaui regnũ ămorreoꝝ ⁊ chananeoꝝ eis tribuendo: vt patet i libro numerorũ ⁊ ioſue. l Ipſi autẽ ſpreuerũt me. idolis ſeruiendo: ad q̃ declinauerũt poſt moꝛtẽ ioſue: vt patet i libris iudicũ: regũ: ⁊ ꝓmo paĺ. quoꝝ cecitatẽ arguit ꝙñ ꝓparando eos ad bruta aialia rudiſſima dicẽs: m Cognouit bos ꝛc̃.] q̃ futẽdo ei in aratro recognoſcit pabuli ſibi exhibiti beneficiũ. n Et aſinus ꝛc̃.] inquantum ſeruit dño in deporꝛtandis oneribus ꝑ pabulo q̃ recipit in preſepio ſuo. o Iſrael aũt ꝛc̃. Imbi ſeruiendo ꝑ tot ⁊ tãtis beneficijs a me ſibi ipenſis. p Et populus meus. i. populus iſrael: qui a deo recepit legem ſpecialem.

q Nō intellexit. mea beneficia ⁊ precepta intra se legendo ⁊ recolendo: iō subdit: r Ue gēti peccatrici .i. peccato assuete: sicut oī aliqs artifex ex arte iā acquisita p opis exercitiuz. s Populo graui iniquitate. qz peccatū qō p penitentiā nō diluit: mox suo pondere ad aliud trahit.

t Semi nequā filijs sceleratis. qz p talia hoies efficiunt semē diaboli ⁊ eī filij: sicut p ꝟria bona opa efficiunt filij dei: ⁊ illa peccata magl explicat in speciali dicens: v De reliquerūt dñm. eius cultum debitum negligentes. x Blasphemauerūt sanctū israel. eius bonitati ō trahentes. Et oī hic sanctus israel ipse deus: q ē sanctus sāctoz. ⁊ dicebat sanctus isrl speciali mō: eo q illū ppl̄z elegerat ad suū cultū. y Abalienati sunt retrorsuz. a deo recedentes ⁊ honorē sibi debitū oīs alienis tribuentes.

nō intellexit. Uē gēti peccatrici: pplō graui iniqtate sēmini nequā: filijs sceleratis. Derliq̄rūt dñm: blāsfemauerūt sāctū isrl: ābalieāti sūt retrorsū. Sup quo pcutiā vos vltra: lāddētes pua ricationē: Oē cāput lāgui dū ēt oē cor merēs. A plāta pedis vsq ad ⁊ticē: nō ē in eo sānitas. Uuln⁹ ēt liuor ēt plaga tumēs: nō ē circūligata nec curata medicamine: neq fota oleo. Terra vra ōserta: ciuitātes vre succēse igni. Regionē vraz coram vobis alieni deuorāt: ⁊ desolabit sic i vastitate hostili. Et derelinq̄t filia syon ut vmbraculū i vinea: ⁊ sic tuguriū i cucumēario: sic ciuitas q vastat. Nisi dñs exercituū reliqssz nobis semē quasi sodoma fuissem⁹: ⁊ qsi gomorra similes essem⁹. Audite vbuz dñi principes sodomoz per cipite auris⁹ legē dei vestri populus gomorre. Quo mihi multitudinē victimaruz vestraz dicit dñs? Plenus suz. Holocausta

z Sup quo. hic ꝑñs tangit peccatoz ico rrigibilitas: cū dī: Sup quo ⁊c. ⁊q. diceret frustra: qz non sequeret correctio vestra: iō subdit: a Addentes puaricationē. quasi diceret ex pcussionib⁹ meis nō estis emendati: sz magis ⁊ magis peiorati: sic Pharao rex egypti: qō oñdit ꝑñter in diuersis ppli statib⁹: cū dī: b Omne caput. ⁊ p caput intelligit rex ⁊ principes q sunt capita populorū: et dicit: c Languidū. qz lāgor ē infirmitas incurabilis: ⁊ p h⁹ oñdit eoz vita mala icorrigibil. d Et oē cor merēs. p cor intelligunt doctores ⁊ sacerdotes: qz sic ex corde pcedit sensus ⁊ mot⁹ ad alias partes corporis: sic p doctores ⁊ sacerdotes debent alij accipere bonū sensū bone cognitionis: ⁊ motū sācte operationis: accipiendo ab eis doctrinā ⁊ exēplū virtutis: sed eōrio dī hic: e Oē cor merēs. nō meroze ꝑtritionis de peccatis: sz meroze q ē defectus doctrine ⁊ virtutis. e A planta pedis ⁊c. Per h⁹ intelligit reliqu⁹ populus ꝓcedendo a minoribus vsq ad maiores. f Non ē in eo sanitas. s. gre ⁊ virtutis: ⁊ p h⁹ intelligit q ibi sit ꝟriū .s. infirmitas culpe ad mortē gehēne deducentis: ⁊ hāc infirmitatē specificat dicēs: g Uulnus. i. peccatū pates. h Et liuor. s. iuidia latēs. i Et plaga tumēs. .i. peccatū supbie inflatiuū. k Nō ē circūligata. ligatura legis diuine a peccato retrahētis. l Nec curata medicamine. i. verbo ⁊ exemplo sacerdotū ⁊ doctoz. m Neq fota oleo. i. opib⁹ misericordie: q ipetrant remissionē culpe: Dañ. iiij. Peccata tua elemosynis redie. n Terra vestra. hic ꝑñ subdit ōbita pena. Circa qō sciendū: q sic dicit Ra. Sa. Esaias dixit ista duab⁹ tribub⁹ tēpore ezechie: decē tribub⁹ iaz captiuatis ⁊ de terra sua trāslatis in assyrios: vt hī. iiij. Regl. xvij. Et iō ꝓpha primo reducit ad memoriā illā destructionez: secundo ꝓmināt regno iude silez: ibi Et derelinquet. Circa primū dicit: n Terra vestra. i. terra decē tribuū: q dī hic ptinere ad regnū iude: qz sibi debebat de iure: eo q fuit de regno dauid ⁊ salomonis: sed tēpore roboā rebellauit: vt hī. iij. Regl. xij. o Desēta ē. i. derelicta ab habitatoribus suis in assyrios translatis vt dictū ē. p Ciuitates vestre ⁊c. Jab assyriis terrā isrl destruētibus. Et dicūt hic ciuitates illius terre pertinere ad regnū iude ratiōe dicta: eodē mō intelligit: qō subdit: q Regionē vestrā ⁊c. i. samaritani: q erant gentiles illuc adducti p regē assyrioz: vt habet. iij. Regl. xvij. r Et ōsolabit ⁊c. .i. hostes remanebūt in ea: ⁊ ita factū ē: qz filij israel in assyrios translati nūq postea redierunt ad terram illā. vnde littera hebraica sic habet: Et ō solabit sicut inuersione extraneoz: qz illa terra fuit simpliciter versa ad extraneos: q nō erat de gente isrl. s Et derelinquet. hic ꝓpha ꝓfilez penā quātū ad aliquid cōminat regno duaruz tribuū dicēs: Et derelinquet filia syon. i. hierusalē metropolis in regno iude derelinquet a suis habitatoribus transferendis in babylonē p nabuch. regē: ⁊ p ꝑñs alie ciuitates eiusdē regni. t Ut vmbraculuz ⁊c. Jderelinquitur a custode ipsius vindemia collecta: qz nō habitat ibi vltra.

v Et sicut tuguriū ⁊c. Jcucumeribus collectis derelinquitur a custode. Est autē cucumerariū locus vbi crescunt cucumeres. x Sicut ciuitas ⁊c. Jciuibus inde captiuatis sz qz ista captiuitas reducta fuit in terrā iude p cyrū regez: q dedit pplo iude licētiā redeūdi i terrā suā: iō subditur: y Nisi dñs exercituū. i. āgeloz. z Reliqsse: nobis semē. i. aliquos de regno iude redeuntes sub zorobabel duce ⁊ iesu sacerdote: q reedificauerunt tēplū ⁊ postea ciuitatem tempore Neemie. a Quasi sodoma fuissemus. i. destructi irreparabiliter sicut sodoma ⁊ gomorra ⁊ alie tres ciuitates fuerunt subuerse absq reparatiōe: Gen. xix. b Audite. hic ꝑñ ponit medela ꝓ ꝑdicta mala. Et primo falsuz remediū excludit: secūdo verū ꝓsulit: ibi Lauamini. Circa primū sciēdū: q hitatores regni iude: q, p maiorē parte erāt ita mali: vt ꝑdictū ē: tñ credebāt malicia suā expiari sacrificijs ⁊ alijs huiusmōi q fiebāt i tēplo: qō erat i hierl̄z: ⁊ h⁹ est flz sic dī. puerbioz. xv. Uictime ipioz abominabiles dño. Et h⁹ē qō hic dic ppha satis diffuse. Et p excludit sacrificia: 2 festa solēnia: ibi Neomenias; 3 orationū suffragia: ibi Et cū extenderet. Circa ꝑmū excitat maiores ppli ad itelligēdū dicēs: b Audite verbū dñi principes sodomoz. i. siles illis: qz publice ⁊ inuerecunde faciebant mala supradicta: sic sodomite: vt hī. Gen. xix. ⁊ iō dī. j. 3 ca. Peccatū suū sic sodoma ꝑdicauerūt nec absconderūt. Consequēter excitat minores dicens: c Percipite auris⁹ ⁊c. ⁊ vtit h⁹ mō loquendi: qz sicut populus erat subiectus principibus: ita ciuitas gomorra erat subiecta sodome: q erat metropolis i quinq ciuitatib⁹ subuersis. Ulterius ꝓponit intentuz dicens: d Quo mihi ⁊c. J. i. in quo placēt mihi: quasi diceret: nullo modo: ideo subditur: e Plenus suz. i. talibus non indigeo: sed magis abhorreo: sicut homo plenus cibo abominat ipsum: ideo subdit: f Holocausta

arietum ⁊ adipē ⁊c] De istis.n.speciebus aialiuꝫ fiebāt sacrificia maiora. Et per reprobationē istoꝝ intelligit ēt reprobatio minoꝝ q̄ fiebāt de turturibus ⁊ colūbis. Dicebatur aūt holocausta q̄ totaliter icendebant ad honorē diuinuꝫ. De sacrificijs aūt p peccato vna pars cedebat in vsuꝫ sacerdotū. Et similiter de sacrificijs pacificoꝝuꝫ vna pars erat in vsū sacerdotum: ⁊ alia in vsuꝫ offerentiū. sed i oīb⁹ sacrificijs esus adipis ⁊ sāguinis erat totaliter prohibitus: qz adeps cremabatur i altari holocaustoꝝ ⁊ sanguis effundebat ad crepidinē illius altaris: vt hī in leuitico. g Luꝫ veniretis ⁊c]. i. ad talia offerenduꝫ sacerdotibus in introitu atrij sacerdotuꝫ: qō dicebat ee in ꝓspectu dñi: eo q̄ erat ante tēplū vbi dabant diuina rñsa. h Quis quesiuit ⁊c.]quasi diceret ego quesiui. i Ut ābularet ⁊c.] Hoc dī qz preter atriū sacerdotū in quo offerebant sacrificia: erant duo alia: vnuꝫ in quo ozabant mundi: ⁊ aliud in quo ozabant imundi. k Ne offeratis ⁊c]. q. diceret talis oblatio vobis non valet: sz magis nocet: eo q̄ polluti peccatis ad loca sancta accedit is. l Incensū abominatio ē mihi. i. oblatio thymiamatis i altari incensi intra templū: q̄ oblatio erat sacrificioꝝ oblatorū sub diuo ꝓsūmatio: sz q̄ dī hebreoꝝ. ix. In priori quidē tabernaculo sēper introibant sacerdotes sacrificioꝝ officia ꝓsūmantes. m Neomenias. Dic excludit solēnitatis festa dicens: Neomenias. i. qō fiebat in nouilunio apud iudeos pp beneficiū diuine gubernationis: eo q̄ i nouilunio frequēter apparet mutatio tēporis. Et dī a neos qō ē nouuꝫ: ⁊ mene defectus: eo q̄ tūc renouat lumē lune qō defecerat. n Et sabbatū. qō ē festū apud iudeos in memoriā bñficij creationis: vt hī Gen. ij. o Et festiuitates alias. ſ. paſche pentecostes: tubaꝝ expiationis: ⁊ tabernaculoꝝ: de qb⁹ dictuꝫ fuit pleniꝰ Leuit. xxiij. p Non ferā. loquit scriptura de deo ad modū hominis aggrauati onere. Et p hec oia ⁊ silia ondit: q̄ talia nō erant deo placita: sz magis displicentia. q Iniqui sunt ⁊c. Jin octaua.n. die festi tabernaculoꝝ fiebat festū cetus sue collecte. r Kalēdas vestras. i. principia mensiū: p qō signat idem qō supra signatū ē p neomenias. s Et solennitates vestras. oēs genera liter. t Odiuit aia mea ⁊c. et pz ex dictis sētētia. v Et cū extēderitis. Dic ꝓcludit orationū suffragia dicens: Et cū extenderitis ⁊c.]ad me deprecandū. x Auertam oculos ⁊c.]sicut hō auertit faciē suā: ab eo quē non vult exaudire: iō sdit: Et cū mltiplicaueritis oroēz nō exaudiā. Et sdit diuꝰ pdēcoꝝ rationē. y Manus.n. vie. i. opa vīa q̄ per manus designatur: eo q̄ manus ē organū organoꝝ: ꝛ o aia a Sanguine plene sunt. i. peccatis enormib⁹. Erāt.n. homicide ⁊ idolatre ⁊ pauperuꝫ oppressores. Predicta.n. ſ. sacrificia ⁊ h⁹ mōi: nō hēbāt efficaciā ex opere operato: sic sacrificiū noue legis: sz tm̄ ex fide ⁊ deuotione offerētiū. Fides aūt erat in eis amota p idolatriā: ⁊ deuotio per malicias obstinatā. b Lauamini. Hic ꝓmi vera medela ꝓsulit. ſ. p verā penitētiā ⁊ boni operationē. Et h⁹ est qō dī: Lauamini. a peccatoꝝ maculis lachrymis cō tritiōis. c Mūdi estote. i. a reciduo cauete. d Auferte malū ⁊c.]qz nō sufficit mundicia exterioꝝ sine interioꝝ. e Ab oculis meis. hō.n. videt ea q̄ patent: sed deus intuet cor. i. Reg. xvj. f Quiescite agere pueꝛse. a malo ōclinādo. g Discite benefacere. in bonis operibus vos exercēdo. Iste.n. sunt due partes iusticie. ſ. declinare a malo ⁊ facē bonū. h Que rite iudiciuꝫ. i. executionez debite iusticie. i Subuenite oppꝛesso. euꝫ releuando. k Judicate pupillo. i. p pupillo in cā sua iusta. l Defedite viduā. ꝛ eā calūniātē. Istas aūt plōas exprimit: qz frequēt iuste patiūt calūnias: eo q̄ ñ pñt se ōfedē: ⁊ iō idiget iudicū ⁊ potētū sustētatōe. m Et venite. i. si ita fecerit: tūc poterit ꝓri nisi a deo releuemi: pp hec subdit ō releuatōe a peccat: cū dī: n Si fuerint peccata vestra vt coccinū ⁊c. Isti duo colores hic positi sī valde tenaces ⁊ māsiui: ⁊ iō p hoc intelligit: q̄ peccata quātūcūq; sint grauia ex genē: ⁊ habituata ex ꝓsuetudine: diuina gratia purgabunt. secundo subdit de releuatione a corporalib⁹ miseriis: cū dī: o Si volueritis ⁊c.]p̄ceptis meis obedien⁹. p Bona terre comedetis. p h⁹ ēt intelligunt alia bona spiritualia: q̄ in talibus ꝓmissis sunt principaliter intellecta: qz p̄miū nō dz eē minus bonū: q̄ meritū: sz maius: bona autē temporalia sunt minora bona q̄ opa virtutum. q Quod si nolueritis ⁊c.]p̄cepta mea trāsgrediēdo. r Gladi⁹. Aduersarioꝝ vioꝝ. s Devorabit vos. morte tēporalē inferendo: ⁊ ad mortē gehēne deducendo: q̄ sub morte tēporali intelligit. Gētes aūt rudes q̄les erāt in veteri testamēto potissime: nō attēdūt nisi bona ⁊ mala sensibilia: ⁊ iō i diuinis pmissionib⁹ ⁊ ꝓminationib⁹ pphe mala ⁊ bona sensibilia exprimebāt: sub illis intelligēdo spiritualia ⁊ eterna. t Quō facta ē. Hic ꝓñt ondit populus iuste puniendus p peccat⁹ i. primū. Et primo describit culpa: ⁊ pena: ibi Propter hoc. Circa primū primo describit hoim vulgariū culpa: cū dī: t Quō facta ē meretrix. i. plena meretricio p peccatū adulterij: sz q̄ dī Hieremie. v. Eq̄ amatores i feminas ⁊ emissarij facti sī: vnusq̄sq; ad vxorē proximi sui hinnibat. Et h⁹ ē valde graue peccatū ꝛ primū: qz fit sibi iniuria i re sibi charissima. ſ. i vxōe q̄ ē vna caro cū ipo: Gen. ij. ⁊ in prole que substituitur falsa. v Civitas

fidelis.i. prius ꝓseruās fidelitatē matrūmonij. x Plena iudicij. tpe dauid ⁊ salomonis: iō subdit: y Iustitia habitabit ⁊c.]vt expositū est supra. Consequēter describit culpa doctoꝝ ⁊ sacerdotū: cū dr: z Argentū tuū. i. lingua doctoꝝ ⁊ sacerdotū: ꝑm illud prouer. x. Argētū electū .i. lingua iusti.

fidelis: plēna iudicij: Iustitia hitauit i ea: nūc aūt homicide.]Argentū tuuz vertū ē i scoriā: vinuz tuum mixtuz ē aq̄. Principes tui infideles: socij furū. Oēs diligūt mūera: sequunt retributiones. Pupillo nō iudicāt: ⁊ causa vidue nō ingredit ad illos.]Propter hoc ait dns deꝰ exercituū] fortis israel: Heu ego ꝓsolabor super hostib⁹ meis:]et vindicabor de inimicis meis.] Et conuertā manū meā ad te: et excoquā ad purū scoriā tuā: ⁊ auferā oē stānū tuū: et restituā iudices tuos vt fuerūt ꝑ⁹:]et ꝓsiliarios tuos sicut ātiq⁹.] Post hec vocaberis ciuitas iusti:]urbs fidelis. Syon in iudicio redimet: ⁊ reducēt eā in iusticia. Et conteret sceleratos ⁊ peccatores simul: ⁊ q dereliq̄runt dnm ꝓsumet. Cōfundent. n. ab idolis qb⁹ sacrificauerūt Et erubescetis sup hortis: quos elegeratis:]cū fuerit velut q̄rc⁹ defluētib⁹ folijs:] ⁊ velut hortus absq̄ aq̄.] Et erit fortitudo vestra vt fauilla stuppe:]et opus vestrū quasi scintilla:]et succendetur vtrunq̄ simul: et nō erit qui extinguat.

a Uersum ē in scoriā. i. a veritate in falsitatē per malā legis expositionē. b Uinū tuum. i. correctio populoꝝ ꝑ doctores ⁊ sacerdotes: ꝑm q dicit Luc. x. in parabola sauciati: Infūdens oleo ⁊ vinū vbi ꝑ vinū intelligit correctio: eo q est mortificatiuū. c Mixtū est aqua. i. relaxatuz a correctione debita: q doctores culpabiles nō habēt frontē corrigēdi peccatores. Consequenter describit culpa prīcipū: cū dr: d Principes tui infideles. in regimine pplī. e Socij furū. sustentantes eos: eo q ꝓmunicant furtis eoꝝ. f Oēs diligunt munera. p auariciam. g Sequūtur retributiones. puertētes iusticiā: iō subdit: h Pupillo non iudicant. dādo pro eo sentētiaz iniustā. i Causa vidue ⁊c.]q nō vident unde lucrū tēporale ꝓsurgere. k Propter hoc. hic ꝑtē describitur pena debita: cū dr: k Propter hoc ⁊c]. i. āgelorū. l Fortis israel. i. potens ad puniendū malo) isral. m Heu pro malo pplī mei. n Ego ꝓsolabor ⁊c.] Et subdit modus ꝓsolationis: o Et vindicabor ⁊c.] Et accipit hic ⁊ pro .i. Passiones. n. irascibilis terminantur in passionibus ꝓcupiscibilis. Iratus. n. delectatur cū punit iniuriā sibi illatā: ⁊ sic ira terminat in delectationē. p Et conuertā manū meā. i. potestatē meā punientē. q Ad te. debite puniendus: iō subdit: r Et excoquā ad purū scoriaz tuā ⁊c. Loquit de deo ad modū aurifabri: q ꝑ virtutē ignis ꝓsumit quicquid ē ipuritatis in auro vel argento: ⁊ sic purgat. Sic in ꝓposito ꝑ ignē tribulationis imisse a deo iudeis ꝓ regez babylonis fuit purgatus ppls iudeoꝝ: q purgatiōe facta reductus est a captiuitate babylonica: iō subditur: s Et restituā ⁊c]. s. zorobabel ⁊ iesū filiū sedech machabeos ⁊ filios. t Et ꝓsiliarios ⁊c]. s. Esdrā ⁊ Neemiam: Aggeū: ⁊ zachariā prophetas. v Post hec vocaberis ⁊c.]. s. dei. x Urbs fidelis. i diuino cultu. y Syō in iudicio redimet. ꝑ ꝓsyō vbi erat tēplū ad qō ppls tenebat ter i āno ꝓuēire itelligit ipe pplus qui redēpt⁹ fuit de babylone per viā iusticie: iquātū ꝑ culpa sustinuit penā debitā. Et q ꝑ ꝓsyō intelligat ppls ostēdit ꝑ hoc qō subdit: z Et reducēt eā. mōs. n. syon q̄ est ūnobilis nō fuit trāslatus nec reductus: sed populus a Et conteret sceleratos ⁊ peccatores simul ⁊c. q: illi qui erāt i peccatis suis obstiati fuerūt mortui ptim i captione hierusalem ⁊ terre i circuitu: ⁊ ptim i captiuitate babylonis. b Cōfundent. n. ab idolis. ⁊c. vidētes ꝑ experiētiā: q nō poterāt eos iuuare ꝓtra babylonios. c Et erubescet ⁊c] ad colēdū ibi idola i locis amenis ⁊ delicios: vbi etiā suā luxuriā exercebāt i veneratiōe idoloꝝ ⁊ priapi maxie: vñ ⁊ dicebat de hortoꝝ. d Cū fueritis ⁊c]. i. mortui ꝓpinqui. sicut folia ōfluūt a quercu cū icipit mortificari. e Et velut hort⁹ ⁊c] in quo mortificant se mināta ⁊ plantata. f Et erit fortitudo ⁊c]. i. applicata debite pene. g Et op⁹ ⁊c.]q: opus demeritoꝝ generat tribulationis incendium. h Et succēdet vtrū q̄z. simul in igne gehēne quātū ad obstinatos in malis. i Et non erit q̄ extinguat. q: ille ignis est ꝑpetu⁹ Pōt etiā h⁹ referri ad ignē quo nabuçardā incendit domū dñi: ⁊ domū regis: ⁊ domos hierusalē ꝑ circuitum .iij. Regū. vlti Et sic ille ignis non fuit extinctus ab homine: sz solū ꝑ ꝓsumptionem combustibilis materie.

In cā primo esaie vbi dicitur in postilla: Tertiū qō i hac prefatione manifestatur est populus cui Esaias ꝓphetauit.

Additio prima.

Queritur hic quare non fecit mentionē in hac pfatione de regibus israel: vt de hieroboā filio ioas qui fuit ꝓtēporaneus ozee regi iude: sicut oseas fecit in sua prefatione. Silr quare Esaias non facit mentionem de samaria nec de israel sicut oseas fecit: licet multa Esaias de his ꝓphetauerit: ꝑut patet. j. vij. cap⁰ x. xvij. ⁊ i alijs. Ad qō solet dici q Esaias ꝓphetauit principaliter ꝓ duas tribus: ⁊ iō eaz reges ⁊ sua metropoliz. s. hierusalē tm in titulo hz: sz oseas ꝓ vtroq̄ prophetauit. Sz vlterius circa h⁹ posset dici q cū esaias ꝑut dicit hieronymus i prologo de aduentu christi ⁊ vocatione gentiū: ⁊ alijs mysterijs noue legis quasi historiā euangelicā videtur texere: iō de iuda a quo christus descendit ꝑm carnem: ⁊ de iudea i qua natus est: passus ⁊ sepultus ⁊c: de quibus principaliter intendit tā tūmodo facit mentionē alijs dimissis: quasi incidentaliter ab eo introductis.

In eodē capitulo primo vbi dicit in postilla. Circa primū dicit prophet⁹: Audite celi. i. angeli. Additio secūda.

Quod in hoc capitulo ꝓtinet circa deiectionē populi iudaici ⁊ causa ipsius ⁊ eius medela: postillator exponit de captiuitate babylonica ⁊ eius causa silr ⁊ remedio: vt ꝑz in postilla. Que quidez expositio videt a plano sensu littere deuiare. nā cā ꝓcipua predicte captiuitatis fuit peccatū idolatrie: vt ꝑz. iij. Reg. ⁊. ij. ꝑal. tū in ꝑti cā non exprimit h⁹ peccatū vt causa: sz vt defectus diuie cognitionis: ⁊ alia huiusmōi. licet. n. in fine capituli dicatur: Confundent. n. ab idolis quibus sacrificauerunt. hoc non ponitur vt cā: ꝑut ibidē declarabitur. Itē q: iudei in captiuitate babylonica fuerunt purgati a peccatis predictis ꝑm postillatorem anteq̄ reducent ad terrā promissionis: quod est ꝓ illud quod dicit: Sup quo pcutiā vos vltra addētes

preuaricationem: quod exponitur etiam fm euz de incorrigibilitate eorz: vt patet in postilla. Itē manifestū ē: q̄ iudei redeuntes de captiuitate babylonica pro maiori parte non fuerunt purgati: seu mundati a peccatis: sz erant multiplicati abominationibus chananeorz ⁊ āmorreorz: vt habetur expresse esdre. ix. quod non consonat huic: qō in hoc loco dī: Et ecce excoquā ad purū scoriā tuā: ⁊ auferā oē stannū tuū. qō expōitur i postilla sic: q̄ sicut p virtutē ignis cōsumitur quicqd ē ipuritatis in auro ⁊ argento: sic per ignē tribulationis imisse a deo iudeis per reges babylonis: fuit purgatus ppls iudeorz: qz purgatione facta reductus ē a captiuitate babylonica: hec in postilla. Ex quibus ⁊ alijs que patebūt prosequendo verā expositionē: videt presens capitulū exponēdū de iudeis circa finem tēpli secundi i iudea ⁊ hierusalē residētibus: qui christū negātes dereliquerūt dnz ⁊ blasphemauerunt sanctū israel ⁊ alienati sunt retrorsuz: ꝓut littera sonat ⁊ hystorie euāgelice testant: ⁊ etiaz experientia certificat. Ad cuius expōnis vlteriorez declarationez ꝓsiderandum est: q̄ esaias tanq̄ ꝓphēta euangelicus ꝓse quit in principio sue prophetie: vbi intendit agere de electi one ppli iudaici ⁊ vocatione gentiū: eundē ordinē quē christus in euāgelio ꝓnosticauit. s. q̄ adiectio iudeorz ex eorz de meritis precedere debebat vocationē gētiū. Un matth. xxi. Christus loquens cū doctoribus ⁊ principibus sacerdotuz eis proposuit parabolā de patrefamilias: qui plantauit vineam ⁊ sepe circundedit rē. Ex qua parabola ⁊ eius expositione ꝓcludit: iō dico vobis q̄ auferetur a vobis regnum dei: ⁊ dabit genti facienti fructus eius. Un ⁊ esaias sequens modū euāgelicū de sili parabola vinee indeis ꝓperauit: infra. v. caº vt ibidē patebit. Et iō in hoc loco in quo denūciat vocationē gētiū: vt pz in prin̄ sequentis capituli: p̄mittit expressā reprobationē iudeorz: circa qō. xix. facit. Prio .n. testimonia inuocat celestiū ⁊ terrestrū dicēs: Audite celi ⁊ auribus percipe terra. Cuius ratio fm glosā talis est. nā sicut populo israeli p moysē dictū fuit: Audite celi que loquar: ⁊ audiat terra verba oriſ mei. sic post preuaricationē ppli eosdē vocat esaias in testimoniū: vt cognoscāt deuz in vltionē mandatorū suorz ad iracundiā ꝓcitatū. vñ aduertēti vtrūq̄z capitulū. s. illud Deutro. xxxij. ⁊ primū esaie satis pz: q̄ ea q̄ in illo caº ꝓnosticanē p modū ꝓphetie monitiōis in presenti caº denunciantē tanq̄ procedentia ad executionē. Consequenter oñdit secūdo breuiter sue attestationis māz dicēs: filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi aūt spreuerūt me. In quibus verbis epilogat ꝓpēdiose multa q̄ fuerunt i carmine mosaico supradicto: tāq̄ ꝓambula ad deiectionē populi illius. dictū est. n. ibi: Nunquid nō ipse est pater tuus qui possedit: fecit: ⁊ creauit te rē. in quo ostenditur ipsos fuisse filios dei p creationē: silr ⁊ p adoptionē: cū dicit: Pars aūt dñi populus eius. Silr ibi fecit mētionē de educatione: nutritione: ⁊ exaltatione eorz: cū dicit: Circundūxit eū ⁊ custodiuit rē. Constitues eos p excelsā terrā rē. ad que verba alludit Esa. dicēs: Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi vero spreuerunt me. Cōsequēter tertio: qz fm apostolū ro. xj. caº. Cecitas ex parte ꝓtigit in israel: vt plenitudo gentiū intraret: iō oñdit q̄ predictum peccatū ꝓtinet ad cecitatē: ⁊ de hoc dicit: Cognouit bos possessorē suū rē. q. d. ēt si non haberēt lumē nālis rōnis: sz solū sensualē cognitionē sicut bruta: ad hoc debuissent cognoscere ex instinctu naturali benefactorem suū ⁊ nutritorez: cū bos ⁊ asinus rationē nō habentes hoc cognoscunt: ⁊ sic manifeste ꝓcludit predictū peccatū ꝓtinere ad cecitatē: nō solū mentis: sz ēt sensus. Consequēter quarto oñdit: ex q̄b' deuenerūt ad tāta cecitatē: Et de hoc dicit: Ue genti peccatrici. vbi tria assignat vt causas seu occasiones incurrēdi p̄dictū cecitatis peccatū. s. de nō cognoscēdo christū. Prima ēz: gens illa p maiori parte tāta cō fuetudinē habebat peccandi: q̄ iam inerat eis habitus vicios⁹ p peccati actū acquisitus: inclinans per modum nature: et de hoc dicit: Ue genti peccatrici. vñ non dic̄ ve genti peccanti: sz peccatrici vt significet actū ꝓuersuz in habitū. Secūda qz vt dicit gregorius: Peccata grauia ex suo pondere in alia trahunt. Et de hoc dicit: Populo graui iniquitate. q. d. peccata huius populi tā grauia fuerunt q̄ ex magno pondere ad tā magnā cecitatē eos deduxerunt. Tertia qz licet ille ppls a sanctis patriarchis descenderit: tñ tota fere multitudo ppli descēdebat secūdū carnez ab illis qui frequenter ⁊ enormiter i deū peccauerunt: vt illi qui fecerūt vitulū i oreb: Exo. xxxij. caº. Silr in sepulchro ꝓpiscētie ⁊ apud aquas ꝓtradictionis ⁊ in pluribº alijs: vt pz in libris mosaice legis: Judicū ⁊ Regū. Et ō hoc dicit: Semini nequā filijs sceleratis. quasi diceret nō imerito ad tātā cecitatē deuenit ille populus: qz quasi a nā fm suā generationē inest eis peccare in deuz. Consequenter quinto declarat illō quod ꝑus dixerat: Spreuerūt me. Et de hoc primo dicit: Dereliquerūt dñm. qz dixerunt Joh. xix. Nō habemus regē nisi cesarē: 2º qz blasphemauerunt sanctū isrl qz dixerunt Joh. viij. caº. Samaritanus es ⁊ demoniū habes: tertio qz cū ipsi a veris prophetis eruditi: semp spectabant messiā de genere dauid: cū tñ eis adesset ꝑfētialiter: dicentes Matth. xiij. caº: Nonne hic ē filius fabri. de quo dicit: Alienati sunt retrorsū. qz spreto vero christo adheserūt cuidā pseudo messie: q̄ dicebat beneoȝba. vt patet in thalmud. Uel aliter i quodā libro q̄ dē cabrind: Ex qua adhesione fuerunt ex eis multa milia interfecti: vt ibidē hī: ⁊ sic alienati sunt retrorsum. Consequēter sexto ostendit ipsos eē incorrigibiles p flagella seu tribulationes sibi a deo inflictas seu infligendas: de quo dicit: Sup quo percutiā vos rē. Ad qō sciēdū q̄ in tēporibus que an christi aduētū seu passionem precesserunt: cū ille ppls frequenter peccasset: deus puniebat eum varijs ⁊ diuersis modis ad finem vt ad penitētiā reuerterentur. Un Deutº. vij. caº. Sicut pater corrigit filiū suum: sic dñs deus tuus corrigit te. Pater enim flagellat filiū: vt corrigatur: sed i hoc peccato qō in christo ꝓmiserunt: quod est summum peccatū: iā deus non punit illos tāq̄ filios vt corrigātur: sed tāq̄ hostes: vt penā pro predicto peccato fm ordinē sue iustīcie patiantur: Juxta illud Math. xxj. Malos male pdat: ⁊ vineā suā locabit alijs agricolis: iō dicit: Sup q̄ percutiā vos. quasi diceret: qua de causa habeo vos percutere: qz iā nō causa correctionis: cū ex percussiōe magis deteriores estis effecti. Quia oē caput languidum. ⁊ exponat ꝓut i postilla: vsq; ibi Terra vestra deserta. In quo consequenter septimo destructionē hierusalez ⁊ tēpli ⁊ totius regionis iude p romanos ꝓpie prenosticat: iō dī: Et desolabit. sic i vastitate hostili. s. irreparabili: Juxta illud Daniel. ix. Et finis eius vastitas. Et subdit: Et derelinquet filia syon. s. hierusalē vel tēpluz: q̄ nō solū ab homin: bº: sz a deo fuit derelicta: Juxta illud Math. xxiij. caº. Relinquet vobis domus vestra deserta. Consequēter octauo vt oñderet: q̄ licet maiores ps ⁊ principalior apud iudeos predicta scelera ⁊ penas incurrissent: nihilominus aliq̄ reliqe parue vt semina ad salutē remanserūt: iō subdit: Nisi dñs reliq̄sset nobis semē rē. vbi glosa: hic oñdit q̄ ꝑ iudā ⁊ hierusalē dicta sūt: ad captiuitatē romanorz eē referenda qñ in apostolis reliquie salue facte sūt: ⁊ in vna die crediderunt tria milia ⁊ i toto orbe euangeliū seminatū ē: hec in glosa. Consequenter nono vt ostendat q̄ predicte reliqe seminales: nō erant de maioribus seu principalibus seu i tāta quātitate: vt dicerent ppls: iō subdit: Audite verbū dñi principes sodomorz: percipite legē dei vestri populus

gomorre: quasi diceret: Licet dñs reliquerit semẽ ex vobis: adhuc tamẽ principes vestri principes sodomorum sunt: ⁊ ppls cõtẽr populus gomorre. Vñ glosa in hoc saluatis reliquijs p apostolos ad scribas ⁊ phariseos ⁊ pplz clamãtez: Crucifige. fmo ꝓuertit dicẽs: Audite verbũ dñi principes sodomorum ⁊c. sicut. n. sodomite publice peccabãt ⁊ sine verecũdia dixerũt ad loth: Adduc viros ꝙ ingressi sunt ad te: vt abutamur eis: Señ. xix. ca°. Sic isti inuerecũde ꝙ christũ dixerunt principes: Reus est mortis: ⁊ ppls crucifige eũ. vñ de ipsis dr. j. Iniquita rẽ suã quasi sodomã predicauerũt: vt in tertio capitulo: hec in glosa. Cõsequenter oñdit decimo: ꝙ non solũ predicti principes ⁊ populus erant a deo electi: sz ẽt ceremonialia ⁊ obseruantie legales erant euacuãda post passionẽ christi: quod declarat in duobus: primo in victimis ⁊ holocaustis ⁊ alijs sacrificijs: ⁊ hoc cuz dicit: Quo mihi multitudinẽ sacrificiorum ⁊ victimarum vestrarũ ⁊c. secũdo in obseruantijs festiuitatũ ve. le. ibi Neomeniã ⁊ sabbatũ ⁊c. Circa primũ sciendũ: ꝙ licet in dictis quorũdã prophetarum inueniant aliqua dicta q̃ vidẽtur sonare: ꝙ sacrificia veteris legis non erant deo accepta: vt in psalmo: Nõ in sacrificijs tuis arguam te ⁊c. ⁊ hier. vij. dicit: Holocaustomata vestra addite victimis vñis: ⁊ comedite carnes. nõ tñ expresse leguntur huiusmodi sacrificia prohiberi sic vt non offerrẽt: vt in hoc loco: vbi non solũ Esa. dixit: Quo mihi multitudinẽ sacrificiorum ⁊ victimarum vestrarum. In quo ostendit ꝙ deus eis non indigeret: sz etiã superaddit expressaz phibitõnẽ ne vltra talia offerrẽt: vñ dicit: Ne offeratis vltra sacrificiũ frustra. In quo oñdit manifeste: ꝙ post tẽpus istud de quo prophetа hic loquit: nõ erat licitũ offerre sacrificia legalia ⁊ huiusmõi: ⁊ sic oz ꝙ hoc itelligatur de vltima destructione tẽpli p romanos: qñ obseruatõ legaliũ erat mortifera fm doctores: non aũt de destructione chaldaica qñ legalia non erãt euacuata: vñ glosa i hõ loco vltimã tẽpli destructõnẽ indicat. Post babylonicã. n. captiuitatẽ a ꝯzobabel tẽplũ edificatũ ẽ: ⁊ in eo diu sacrificatũ ẽ deo: hec in glosa. Circa secũdũ dicit Neomeniã ⁊ sabbatũ ⁊ festiuitates vestras nõ ferã ⁊c. vsqz ibi: Laboraui sustinẽs. in quo oñdit obseruãtiarum euacuationez circa festiuitates quas non dicit solũ fore inutiles: sed ⁊ nociuas: vñ de eis dicit: Odiuit aia mea ⁊c. Et sic pz ꝙ ista intelliguntꝰ post passionẽ christi ⁊ diuulgationẽ euãgelij: qñ huiusmodi obseruantie sẽ mortifere. Consequenter vndecimo dr: Cuz extẽderitis manus vestras ⁊c. Ubi notãdũ ꝙ nõ phibuit eis orare sicut fecit in sacrificijs dicẽs: Non offeratis vltra. Nam orare deũ nõ pertinet ad ceremonialia veteris testamenti seu ad eius obseruantias: nec fuit determinatus certus modus seu forma orandi in veteri lege: vt sic esset ceremoniale seu figuratiuũ: sz orare ptinet ad preceptũ charitatis seu religionis: ⁊ iõ non fuit euacuatuz p nouã legez sicut sacrificia ⁊ festiuitates. vñ nõ prohibet eorum orationes: sz solũ ꝓminatur ꝙ nõ essent ipetratiue: vñ dicit: Cũ multiplicaueritis orationẽ non exaudiã. Cuius rõnẽ subdit dicens: Manus vestre plene sanguine sunt. vbi glosa sanguine prophetarum tãdẽ dñi eorum. Vñ iplete mẽsurã patruz vestrorum: hec in glosa Matth. xxiij. ca°: ⁊ subdit: Ut veniat sup vos ois sanguis iustus: q̃ effusus est ab abel iusto ⁊c. Consequenter duodecimo ponit remedia ad predicta dicens: Lauamini ⁊ mũdi estote. qõ intelligit fm glosã de lotione baptismi: p quẽ rite suscepti oia peccata mundant: ⁊ qz post baptismũ oz facere dignos fructus penitẽtie: in qua primo requirit recedẽ a malo: iõ dicit: Auferte malũ cogitationũ vestrarum ab oculis meis ⁊c. vbi notãdũ fm glosã: ꝙ malũ nõ soluz debet auferri a ꝓspectu hominũ: sed etiã a ꝓspectu dei: quẽ nihil potest celari: i quo agit de directo ꝯ hypocritam phariseorum ⁊ scribarum: quorum malicia tẽpore passionis christi maxime vigebat: de quibus ipse dicit Matth. xxiij. ca°: Oia opa sua faciunt vt videantur ab hominibus. Cetera exponãt prout in postilla: vsqz ibi Quia os dñi locutũ ẽ. Cõsequenter tredecimo dicit: Quo facta ẽ meretrix ciuitas fidelis. i quo sermonẽ suũ dirigit ad ciuitatẽ sicut dixerat sermonẽ ad iudã: cũ dixit: Audite verbũ dñi principes sodomorum ⁊ pplz gomorre. ⁊ sic vi tenere ordinẽ sui rituli: vbi dr: Visio esaie quã vidit sup iudã ⁊ hierusalẽ. ⁊ ꝓcedit admiratiue dicẽs: Quomodo facta ẽ meretrix. vbi glosa: nõ tã corpore ꝙ mẽte recedendo a deo: q̃ qdẽ recessus lz possit intelligi p idolatriã: vel alia peccata q̃ separant homez a deo: q̃ ptigerunt ẽt tẽpore esaie: tñ fm glosã specialius ad tempus incarnationis christi refert: qñ penit' recesserũt ab ipo christo vo do: ⁊ barrabã vt liberaret eligendo: filiũ dei interfecerunt: qõ maxima admiratiõe dignũ ẽ: ⁊ iõ dicit: Quomodo. Et qz istud scelus precipue processit a falsa suggestione sacerdotum seu scribarum vel doctorum: iõ subdit: Argentũ tuũ versũ ẽ in scoriã. p falsas legis interpretationes ⁊ traditiões iniquas. vñ eis dicebat christus Matth. xv. ca°: Irritũ fecistis mãdatũ dei ꝓpter traditiones vestras. Cetera exponant ꝑut in postilla: vsqz ibi Et ꝙuertã manũ meã ⁊ excoquã ad purũ scoriam tuã. quod nõ intelligit ipletũ fuisse in captiuitate babylonica: qz ibi ppls nõ fuit purgatus: vt pz ex supradictis: sed oz intelligi de purgatione facta post passionẽ christi p ignẽ spiritussancti: de quo ꝓprie potest dici: Excoquã ad puruz scoriã tuã. qz tunc discipuli fuerunt oino purificati a sorde peccati: qõ p scoriã intelligit. vel p stãnũ argento mixtum. Cõsequenter decimoquarto dicit: Et restituam iudices tuos vt fuerunt prius. s. vt moyses ⁊ aaron ⁊ iosue: vt in glosa: Et ꝙsiliarios tuos sicut antiquitus. Et intelligunt sz glosã q̃ ꝙsilia dei ⁊ secreta populo aperiũt: qõ ꝓprie ptinet ad apostolos: nõ aũt ad ꝯzobabel nec esdrã ⁊ huiusmõi: q̃ nulla secreta ꝙsilia legunt aperuisse pplo: sz solũ legẽ mosaicaz plene legisse. Sequit. xv° Post hoc vocaberis ciuitas iusti vrbs fidelis. qz postea predicta eccl'ia q̃ itelligit p hierusalez vocat ciuitas iusti. s. christi: ⁊ vrbs fidelis. s. in eius fide fundata. Consequẽter. xvj°. Syon in iudicio redimetur ⁊ reducet eã in iusticiã. q̃ qdẽ redẽptio nõ potest intelligi de babylonica: qz non fuit per iusticiã facta: sz p dei misericordiaz: vñ gach. p' de reedificatione tẽpli secũdi dr: Hec dicit dñs reuertar ad hierusalẽ in misericordijs: domus mea reedificabitur i ea. Cuius ratio ẽ. nã esdre. ix. de populo iã reducto in hierusalẽ legit: Nõ ẽ separatus ppls israel ⁊ sacerdotes ⁊ leuite a populis terrarum ⁊ de abominatiõibus eorum: chananeis videlicet ⁊ etheis ⁊c. Et ibidẽ. j. esdra ꝓfitẽdo peccata ppli tpe sacrificij vespertini deo dicebat: A diebus patrũ nostrorũ ⁊ nosipsi peccauimus grauiter vsqz ad diẽ hãc. Malachias ẽt q̃ fuit de redeuntibus a captiuitate babylonica in primo tẽpore tẽpli secundi de multis grauibus increpabat populũ dicens in p'ca sacerdotibus: O sacerdotes q̃ despicitis nomẽ dñi: ⁊ in 2ca°. Vos aũt recessistis de via ⁊ scandalizastis plurimos i lege. ⁊ ibidẽ arguebat ppm de peccato infidelitatis seu blasphemie dicẽs eis ca° j in eo ꝙ dicitis: Ois q̃ facit malũ: bonus ẽ in ꝓspectu dñi: ⁊ tales placẽt ei. Que qdẽ verba mãifeste derogãt diuine bonitati ⁊ iusticie: qz sẽ blasphemie. ex qbus ⁊ alijs silib' satis pz: ꝙ ppls ille nõ fuit redẽptus a captiuitate babylonica p viã iusticie: sz in miserationib' dei: vt dictũ ẽ. Redẽptio aũt de qua hic agit, ꝓprie intelligenda ẽ ad lrã de redẽptione ecclesie p mortem christi. Que qdẽ redẽptio fuit i iudicio diuino. s. discretionis: quo iudicio iusto lz nobis occulto: quos elegit vocauit ⁊c. fm apostolũ ad Ro. viij. ca°. ⁊ de hac proprie intelligit: Syon in iudicio redimet. ⁊ qz hec redemptio syon. s. ecclie

p mortem christi fuit facta per iusticiam non per potentiam: vt magister in tertio p auctoritatem Augusti. declarat: iō subdit: Et reducet eā in iusticia. qō non potest ꝓpetē reductis a captiuitate babylonica vt dictum est. Vñ ⁊ aliq̄ expositores hebreoꝝ moderni: vt tā Rabi Dauid: q̄ huiꝰa ista applicant ad tēpus messie: non ad redemptionem babylonice captiuitatis. Consequenter. xvij° dicit: Et ꝓteret scelestos. i. sceleratos ⁊ peccatores simul: ⁊ qui derelinquūt dñm ꝓsumēt. q̄ vba referūt ad ea q̄ prꝰ dixerat circa principiū ca. vbi dixit: Ue gēti peccatrici ⁊c. Filijs sceleratis ⁊c. deliq̄rūt dñm ⁊c. Et ē sensus sic iudicio discretiōis diuine syō redimet: vt dictū ē: qō itelligit ō electi: sic eodē iudicio ꝓterēt scelerati ⁊ ꝓsument: q̄ dereliquerunt dñm: qō ipleti pfidis iudeis ⁊ alijs christū maliciose negantibꝰ: q̄ quottidie ꝓsumūtur: vt. j. dicet. Consequenter. xviij° dr: Cōfundent. n. ab idolis quibus sacrificauerūt ⁊c. qō prima facie videt ꝰ predictā expositionem. Nā vt dictū ē in tēplo secundo pro maiori ⁊ principali parte non fuerunt idolatre. Ad qō dicendū: q̄ hoc intelligit fm falsaꝝ assertionem iudeoꝝ q̄ cū interrogant de causa huius diuturne captiuitatis in qua sunt: respondent q̄ causa est idolatria quā cōmiserunt patres eoruꝝ in tēplo primo: ⁊ etiā peccatū vituli quod fecerunt in oreb: quod ē manifeste falsuꝝ. Non. n. punit deus filios pro patribus vltra quartā generationez: vt ꝓz Exo. xx. ca°: pser tiz cū filij non sunt imitatores paternoꝝ sceleruꝫ: vt ē in proposito. Judei. n. in hac captiuitate existentes non sunt idolatre: sz proprie imitantur scelus patrum approbantes occisionē christi: ⁊ hoc ē quod dr hic: Confundent. n. ab idolis quibus sacrificauerūt: quasi diceret: hi qui dereliquerunt dñm ꝓsumēt: eo q̄ nō ꝓfundūt. s. penitētes de hoc q̄ christū dereliquerunt: sz potius ꝓfundunt ab idolis quibus sacrificauerunt: hoc maliciose fingentes ratione p̄dicta. ⁊ eodē mō intelligendū ē q̄ subdit: Et erubescetis sup horti q̄s elegeratis. Cōsequēter. xix° dicit: Cū fueritis velut quercus defluentib' folijs: ⁊ velut hort' absq̄ aqua. vbi declarat illud quod dixerat parū supra: Qui dereliquerūt dñm ꝓsument. q̄ qdē ꝓsuptio fit tribus modis: q̄z duo sunt i hac vita. Cōsumūt. n. pfidi iudei in sua malicia pseuerātes: velut quercus defluentibus foliis: qz status eoꝝ quasi vetuste ꝓsumitur: Juxta illud hebreoꝝ. viij° ca°: qō veterascet p peritū ē. Consumitur ēt alio modo: velut hort' absq̄ aqua. s. sapientie seu gratie. Tertio mō ꝓsumit stat' p̄dictorū finaliter in igne gehēne inextinguibili: de quo dicit: Et erit fortitudo vestra vt fauilla ⁊c. ⁊ exponat fm primā expositionem que ponitur in postilla.

Replica.

Jrca esaiā prophetā ⁊ primum eius capituluꝫ. Cū postillatoꝝ exponit de iudeis tpe primi templi peccantibus: ⁊ punitis pro peccatis suis: ⁊ reductis ad captiuitatē babylonicā. Qualiter ēt sanct' thomas h' capitulū exponit Burgen. immemoꝝ prologi sui valde redarguit postillatorē: qz sepe dicta sancti thome declinat: q̄ tū vt ipse dicit: sunt igne charitatis examinata: ⁊ nālis rationis dictamine multipliciter purgata: ipse hic eū ⁊ postillatoꝝ redarguit: tā q̄ eos qui a plano sensu littere deuiarūt: p eo qz vt dicit culpa delectionis hic descripta fuit idolatria que in hoc ca° non assignatur. Hoc ⁊ quedam alia mouent ipsū ad exponēdū p̄fes capitulū de iudeis circa finē tēpli secūdi in iudea ⁊ hierlz residētib': q̄ christū negātes dereliquerunt dñm: blasphemauerūt sanctū isrl ⁊c. put littera sonat: ⁊ euangelice historie testantur ⁊ experientia certificat. Sz huic expositōni obuiant multa q̄ primo ponent: ōbinc respondebitur ipsius motiuis. Quo ad primuꝫ primo obuiat: qz dr in littera de tempore huius delectiōis: q̄ eo tēpore oblationes festiuitates sabbata ⁊ cetera enumerata fuerint deo molesta: electa ⁊ reprobata. Tempore autez secūdi templi deo fuerint accepta tā q̄ grata: vt ꝓz a ca°. xx. Neemie ⁊ infra: ⁊ esdre secundo libro a capitulo. viij. vsq̄ ad finē libri. Et de redeuntibus a captiuitate babylonica exponitur ibidē ad litterā id qō in hoc capitulo ꝓtinet: videlicet nisi reliquisset nobis dñs semen ⁊c. qz dr. ca°. viij. Q. orauit esdras dicēs: Et nūc quāta misericordia facta est super nos abste dñe deus vt relinq̄res radicē nostrā ⁊c. q̄ in illo capitulo continentur. Similiter in isto capitulo ꝓtinet: quertam manum meaꝝ ad te ⁊ excoquā ad plenū scoriā tuā. Esdras ad litteraꝝ exponere videt de redeuntibus a babylōica captiuitate: vt ꝓz ca° vlti. secūdi esdre: vbi cū esdraꝫ nihil reprehē sibile in populo repperisset: nisi q̄ hērēt vxores alienigenas. Ad eius persuasionē dimiserunt eas cū prole: q̄ bus factis ⁊ sacrificijs ꝓsūmatis dixit esdras: Jte mādu care nunc: sanctus enim hic dies est dño. Nolite ꝓtristari: dñs. n. clarificauit vos. Ex q̄bus ꝓz qō delectio de q̄ dicit hoc capitulū: fuit dicta de captiuitate babylonica ⁊ clarificatio de reditu ab ipsa captiuitate. Nā reuera delectio ⁊ sacrificioꝝ ⁊ festiuitatū detestatio ꝑut hic enumerant: non possunt intelligi de tēpore secundi tēpli ⁊ circa eius finem ꝑut Burgen. qz stati ante christi natiuitatē ceremōialia legis erant accepta deo: vt ꝓz Lu. primo de ꝛacharia patre iohannis baptiste: cuius oratio tēpoꝛ incensi fuit exaudita qū meruit etiā āgelū videre: immo ⁊ dñs noster iesus christus tpe tēpli secūdi non venit soluere legē: sz iplere: ⁊ ipse iussit discipulos ad diem festū ascendere: ⁊ ipse ascendit: opa legis fecit: pascha manducauit: ꝑut i historia euangelica clare ꝓtinetur: ⁊ apostoli post mortē christi multa legalia seruauerunt: vt ꝓz in epistolis pauli ⁊ actibus apostoloꝝ. Nā etsi in morte christi legalia fuerunt mortua: añ publicationez tñ euangelij non erāt mortifera: ꝑut haberi potest ex epistola ad Gal'. ⁊ alibi. Legalia. n. toto tpe tēpli ⁊ vsq̄ ad mortē christi valuerunt: assistente opere operante. s. fide ⁊ deuotiōe: quo tēpore idolatria publica non permittebatur. Detestatio igit legaliū de qua in hoc capitulo dr: tpe secundi tēpli nō habuit locū: sed tēpore primi tēpli qñ reges ⁊ populi fuerunt idolatrie dediti: tunc deficiētes fide. Secūdū quod obuiat expositioni Burgen. trahit ex hoc ca° in quo dr: Quō facta es meretrix ciuitas fidelis. Meretriciū aūt ⁊ adulteriuꝫ in scriptura. p idolatria ponit: q̄ tpe secūdi tēpli locū non habuit: imo pfides illius tēporis eā ex corde ꝓseqūbantur. Q. aūt Burgen. meretriciū illud exponit de iudeis negantibus christū ⁊ petētibus barrabaꝝ: non vī rationabile: qz meretrix ⁊ adultera dimisso vero sponso adheret alieno: iudei aūt christo abiecto ex malicia: petierunt barrabā: nō vt ei ex amore adhererent: vt adultere ꝓsueuerunt. Et hoc innuit: cū dr: Ciuitas fidelis. non. n. fidelitatē quā ad deū hīe debuerunt ad barrabam ꝓuerterunt. Cū eū non fidelitate: sz malicia saluarūt a morte. Tēpore aūt primi templi ille passus locū hz: qz tēpore dauid fuit ciuitas fidelis per cultū vni' dei veri: sz tēporib' multoꝝ alioꝝ regū facta est meretrix ⁊ infidelis defluēs ad idola: iō assignat pro babylonice delectionis culpa ⁊ cā. Tertiuꝫ qō obuiat exponi Burgen. dicit i h' ca°: Et restituā iudices tuos sic ꝓus: et ꝓsiliarios tuos sic antiq'. qz apostoli ō q̄b' Burgen. exponit: nō erāt tales iudices ⁊ ppli ꝓsiliarij: sz potius a pplo reputati aduersarij: q̄ ēt nō fuerūt sic ꝓus ⁊ ātiq' qz ppls antiq̄tus ꝓsensit in iudices ⁊ stetit eoꝝ sētentie ⁊ dictamini: apostolis aūtē ⁊ vbis ⁊ factis mālfeste cō tradixerunt. Jtē iudices antiq̄tus ⁊ ꝓsiliarij cū pplo remāserant ⁊ pro pplo quātūcūq̄ puerso itercesserāt sic moyses q̄ dixit dño: Aut dimitte noxaꝝ pplo: aut dele me ⁊c. apostoli aūt monitu spiritussancti ab eis recess'

serunt dicentes: Quia indignos vos fecistis regno dei: ecce ꝓuertimur ad gentes. Act. xiij. Nō. n. ē bonoꝝ iu dicū ⁊ ꝓsiliarioꝝ bona ꝓditio: eos qb' ꝓsulēdū ē relinq re: ſz vſq; ad mortē ꝓsulē' ñ deſicē: ita fec ⁊ docuit apo ſtoloꝝ magiſter dñs ieſus. Exponit igit hic paſſus de hierlz terreſtri ⁊ iudicibus ꝯorobabel: neemia ⁊ ceteris Nā exponē de eccleſia ꝓut Burgeñ. ⁊ gloſa ordi. ē poti us litterā myſticare q̄ ad litterā ſēſuz exponē ꝛc. Quo ad ſecūdū videnduz ō motiuis Burgeñ. Nō. n. ꝓcludit primū eius motiuū cū dicit cauſā h' delectionis foze: q; nō cognouerūt oñz: igit nō idolatria. Illa. n. ꝓſequē tia non valet: quia poti' ex añcedente infert oppoſituz q̄ ꝓpoſitū. Cū. n. deus a viatoze cognoſcit p fidē: ⁊ in littera aſſignat defect' cognitōis: igit ⁊ fidei. Defect' aūt fidei reducit ad idolatriā: q; nemo latrie colit: niſi eum quē deū foze fide cognoſcit. Nihil. n. amatū niſi cogni tū. q; igit verū deuz fide nō cognouerūt ſeq̄t nec ve rū deū coluerūt: ⁊ p oñs idola qō ē ꝓpoſitū. veritas h' ꝓñtis pz ex littera h' capituli vbi dī: Cōfūdētur ab ido lis qb' ſacrificauerunt ꝛc. Sz Burgeñ. h' dicti exto: taz ponit expoſitionē dicēs: q; iudei ꝓfundunt ab idolis nō quibus ipſi ſed parres eoꝝ ſacrificauerunt tpe ꝑmi tē pli. Iſta aūt expō ledit fidē nr̄az: q; fauet iudaiſmo mo derno: q̄ fallā excuſationē h' extreme electiōis ſumunt ab idolis patrū ſuoꝝ: vt etiā Burgeñ. dicit. Q̄ñ. n. q̄ri tur a iudeis cauſa tā extreme ⁊ ꝓtēſe captiuitatis eoꝝ: reſpondent vt Burgeñ. q; ē ex culpa patrū colētiū ido la: ſic autē ſe falſe excuſando nō erubeſcunt ſz gloriant: q; ñ ſit ex ōmeritis eoꝝ iſta captiuitas: ⁊ p h' perſuadēt ſimplicibus: q; p patientiaz ſuſtinēt hanc captiuitatem ꝓ peccatis nō ſuis: ſed alioꝝ: ⁊ ſic p falſam excuſatio nē ſibi foꝛmāt vanā ſpē: cui Burgeñ. h' ſeruit. Nō igit ꝓfundunt ⁊ erubeſcunt ab idolis ſic expoſitis: ſed poti' vt dictū ē ſperant ⁊ gloriant. Nec valet Burgeñ. ſcōm motiuuz: q; dicitur in littera: Excoquā ad purū ſcoꝛiā tuā. Ex quo arguit: q; iudei in captiuitate babylonica non fuerūt emendati: ſed manſerunt inco: rigibiles: ꝓ pter hoc qō dī in eodē ca': Sup quo peutiaz vos vltra addentes p: euaricationē. Dicta igit depuratio ſcoꝛie ñ h' bet locū in babylonica captiuita. Reſpondeo hic: q; Burgeñ. h' ſicut multotiēs facit littere tranſpoſitionē. Nā illud: ſup quo percutiā vos. ptinet ad iudeoꝝ cap tiuādoꝝ inco: rigibilitatez. h' autē quod dī in fine capituli: Excoquā ad purum ſcoꝛiam tuā. ſm gloſā ni hil pertinet ad purificationez reductorum de captiuita te de qua purificatōe allegatū ē ſupa vltimū capitulū eſdre ꝛ. Nunc autē nitit Burgeñ. imꝓbare emenda tionē reductoꝝ a captiuitate per inco: rigibilitatē nun dū captiuoꝝ: videat Burgeñ. grandipenſo: quātū va leat. Ex mutatione. n. tempoꝝ cauſaꝝ ⁊ circūſtātiaruz ſepe in ſcripturis taliter inconſonantia reperiuntur: ſicut Matth. xxiiij. Stati coꝛrepto petro ⁊ diſcipulis q; doꝛmierunt: poſtea ſequitur: doꝛmite iā ⁊ requieſci te. ⁊ ſtatim ſequitur: Surgite eamus. Nec valet repli ca Burgeñ. q; ꝓpls reductus nō fuit purgatus: ſed poti us implicatus abominationibus chananeoꝝ: q; dictū eſt ſupa: qō ad pſuaſionez eſdre dimiſerunt vxoꝛes cū ꝓle: ⁊ ſic clarificati fuerunt: put dicitur in loco p Bur geñ. allegato. f. ſecundo eſdre vlti. ca'. Cū autē Burgē. dicit illā purificationē ad apoſtolos ptinere: non videt vez ad litterā: quia littera dicit de purificatione ciuita tis hieruſalez: iō ſubdit poſt purificationez: Ciuitas iu ſtat. vrbs fidelis. cuius ciuitatis ad litterā apoſtoli nec erant ciues nec pars principalis nec fortaſſis integralis nec quantitatiua. Si dixeris q; ciuitas accipitur ꝓ ec cleſia cuius ciues et principes erant apoſtoli non nego ſm ſenſuz allegoꝛicū: ſz nō ad litterā. Nec valet tertiū moti uū Burgē. ſuptū ex h' ca': cū dī: Syō i iudicio rdimet ⁊ re ducet eā i iuſticia. arguē' ſic: Captiuitas babylōica ñ ē redu cta p iuſticiā: ſz poti' ꝓ miaz. Rñ'. q; h' argumentū fūdat ſr falſa imagiatiōe: ſonat eni q̄ſi mia ⁊ iuſticia in oīb' opibus diuinis non ꝓcurrant: qō ē ꝓ magiſtrū in 4° di. xlvj. Uñ etſi vna videat relucē in vno effectu: alia in alio: manēt tñ ſēp inſeparabilia ſm ſanctos doctoꝛes: miſericoꝛdia exhi bet ſine meritis: iuſtitia aūt ꝓ meritis: aut demeritis. Nūc igit genus hūanū nō meruit redēptionē p chriſtū factā: iō dīc apoſtolus ad titum ꝫ: Secūdū miam ſuā ſaluos nos fec nō ex opib' iuſticie q̄ fecim' nos. male igit nitit ꝓbare Bur geñ. q; ſit facta p chriſti iuſticiaz nobis occulta: q; ꝯdicit a poſtolo in multis locis dicenti: q; ſolū ſm ſuā miam. Id igit qō hic dicit ſm expoſitionē poſtillatoꝛis ppls de baby lonica captiuitate in iudicio ⁊ iuſticia redēptū ē vez: iquā tū. p ſua culpa ſuſtinuit penā debitā: cōcurrēte tñ mia in punitiōe citra ꝓdignū. Et cū Burgeñ in hac mā vltimo ad ducit: q; videlicet ppls reduct' a captiuitate babylonica nō fuit imunis a peccato: idē poteſt argui ō populo p chriſtū redēpto in eccleſia: q̄ nō fuit ſine peccat': ſicē pz de p' redēpto latrone: ⁊ hodie i ſagena eccl'ie capiūt piſces boni cū mali admixti: q; oēs ſi p chriſtū ſufficienē redepti. La. II

Erbū qō vidit. Poſtq̄ ꝓpha deſcripſit regni iuō de iectionē: hic ꝓnt deſcribit regni chriſti. f. eccl'ie ere ctionē. Et diuidit in duas ptes: q; primo hec erectio deſcri bit: et ꝛ° ꝓpha ad deſcribēdū ꝓdictā delectionē reuertit: ibi Proiecisti. n. Prima pars a chriſtianis ⁊ iudeis de tpe chri ſti exponit: ꝫio tū mō: q; chriſtiāi dicunt hāc ſcripturā fu iſſe ipletā in aduentu ieſu naçareni: quē ꝓfitēt ee chriſtū in lege ⁊ ꝓphis ꝓmiſſū: iudei vero dicūt ipſā iplēdā foze tē poze meſſie: quē expectant: q; ieſū naçarenū chriſtū eſſe ne gāt: ⁊ arguūt ex lra h' partis ꝑ': q; dī hic: Erit i nouiſſimis dieb' ꝓparat' mōs dom' dñi ꝛc. ⁊ ſic in nouiſſimus diebus littera h' partis ē iplēda. Dies āt ieſu naçareni non fuerunt nouiſſimi: q; p' mortē ei' fluxer̄t mlti āni. f. M. cc. lxxxiij. g̃ ñ fuit chriſtus: ſz alī' expectat q̄ erit i nouiſſimis. Itē ſ'dī tur: Mōs dom' dñi i vtice mōtiū ⁊ eleuabit ſup colles. et ſic in aduētu chriſti mōs ſyō eleuabit i altū: qō nō ē adhuc factū: g̃ ꝛc. Itē ſeq̄t: Et fluet ad eū oēs gētes. ſ. p credulitatē i chriſtū. h' āt ñ ē fcm de ieſu naçareno: q; ſaraceni: tartari: ⁊ plures gētiles alij: ⁊ ēt iudei p maioꝛi parteñ crediderūt i ieſū naçarenū: g̃ ꝛc. Itē ſeq̄t: Et ꝓflabūt gladioſ ſuoſ i vomc res: ⁊ lāceas ſuas i falces: ñ leuabit gēs ꝓ gētē gladiū ꝛc. Ex q̄ vī q; i aduētu meſſie debeat tāta pax ee i mūdo: q; ceſſet vſus armoꝝ: ⁊ mā eoꝝ i iſtra p agricultra ꝓuertat. Iſta nō ſolū ꝑñ ſoluī: ſz ēt i aduerſarios to: qri ſaltē p magua pte Ad ꝑmū dicēdū q; nouiſſimū vno' accipit ſimplr ⁊ abſo lute: ⁊ ſic tps nouiſſimū ſeu dies nouiſſimi dī tps futuꝝ p pe iudiciū. Alio' accipit reſpectiue: ⁊ ſic tps gr̄e ſeu aduētus chriſti dī nouiſſimū q: legi euāgelice alia ñ ſuccedet: pp qō argumētū ñ valz: q; iſtō tps nouiſſimū hz lōgū tractū: ſic vltia etas hoīs alī tm durat q̄tū oēs alie p̄cedētes. Itē Ge. xlix. dī: Lōgregami filij iacob: vt ānūcie q̄ venta ſit vobis i dieb' nouiſſimis ꝛc. Et oia illa ſi diu adipleta: ēt ſz opionē iudeoꝝ ſic ubidē fuit expoitū: pp qō ex illo vbo: In nouiſſi mis dieb' ñ hñt argumtū. ibidē ſ'dit: Nō auferet ſceptꝝ ō iuda: ⁊ dux ō femoꝛis ei': dōec vēiat q̄ mittēd' ē. i. chriſt'. vñ i trāſlatōe chaldaica q̄ tāte aucti ē apō heb. q; null' vng' fu it ausus ei ꝯdicē: hī meſſias. i. chriſt': vībi noſ hēm' q̄ mittē d'ē. Cū igī ſceptꝝ ⁊ dñatō ſint totalr ablata a iudeis: ⁊ iā diu ē: ſeq̄t q; aduēt' chriſti trāſit i ꝓpitū: ⁊ cū fuerit ablatuz tpe herodis ad quē deuolutū fuit regnū iudeoꝝ: cū eēt ali enigena: ⁊ tpe ipſi' nat' fuit ieſus naçaren': ſeq̄t q; fuit et eſt vere chriſtus: q; illo tēpoze nullus alius apparuit q̄ ex do ctrina ⁊ operibus dici poſſet chriſtus: ⁊ ſic argumentum

reducit ad propositū nostrū. Ad secūdum dicēdū: q ratione illius dicti aliqui doctores hebrei dixerunt q in adventu messie mons synai & mōs thabor & carmeli q sunt ppe montē syon sunt adducendi diuina virtute: & sup illos mōs syon debet poni: vt sic impleatur qō dī: Erit mōs dom⁹ dñi i vertice montium &c.

Sz hoc dictū reprobat Ra. sa. sup locuz istuz dicens: Qd talis eleuatio nō ē intelligenda fz loci mutatōnē: sz p signoz operationē: qz maiora signa fienda sunt tūc in mōte syon q in alijs tribus sint facta: & in h⁹ dicit veritatē: sz in h⁹ deficit: q dicit futuz qō p iesū nazarenum fuit factū: qō sic pz. Maius signū factuz in monte synai fuit datio legis p angelū loquētē in psona dñi: Act. vij. Maius signū sine pparatione fuit q christus verus homo verus deus in templo docuit legē enangelicā in quo legit pluries docuisse: qō qdez tēplū erat in monte syon: vt frequēter dictuz ē: vbi ēt cecos & claudos curauit: & multa alia miracula fecit: vbi etiā ianuis clausis ad discipulos intrauit: suam resurrectionē manifestādo: & ibi sup apostolos alioſq discipulos spiritū sanctū in die pentecostes misit: qō fuit maximū miraculū. s. q hoies simplices & illitterati oēs scripturas intelligerent: & linguis oium gentiū loquerentur. Et p hoc pz: q maiora fecit iesus nazarenus in mōte syon: q vnquā fuerunt facta in tribus mōtibus predictis. Ex quibus pcludit christū venisse in persona iesu nazareni. Ad tertū dicendū: q hoc signū oēs non distribuit p singulis generū: sz pro generibus singulozum: qz de oibus gentibus aliq̄ puersi sunt ad fidē christi: etiā a tēpore apostolorū: sicut diffusius declaratū fuit psalmo. xviij. sup illud verbū: In oēz terram exiuit sonus eoz. sicut hec ppositio vera est: Oē aial fuit in arca noe: qz aliqua individua de singulis generibus aialiū fuerunt ibi. Ad fidē vero christi nō solū aliq̄ de gentibus singulis: sz multi sunt puersi: & qz fm expositores catholicos & hebreos pdicta distributio sic ē intelligenda: ex hoc pcludit iesū nazarenuz eē vere christū. Ad quartū dicē dū q per hoc qō dī: Nō exercebūt vltra ad prelīū. nō hī q post aduētū christi nullū debeat eē plīū: sz q oz esse magna pax tempore sui aduentus: & ita fuit: qz christus natus fuit tēpore cesaris augusti subiectis oibus gentib⁹ romano ipe rio: & pacatis intīm: q sub eo numeratus fuit totus orbis: vt hī Luc. ij. & durauit ista pax p magnū spaciuz tēporis: nec plus hī p illā dictionē vltra: loco cuius ponit i hebreo od. & silr. iiij. Regl. vj. habemus: Et vltra non venerūt latrones syrie in terrā israel: qz cessauerunt venire p aliquod tempus: tū postea pluries venerunt: vt pz ex. iiij. Regl. Si milit Geñ. xxxv. dī ad iacob: Nō vocaberis vltra iacob: sz israel. & tū postea vocatus ē iacob multotiens. Per hoc cō cludit iesū nazrenū eē vez christū: qz natū tpe maxime pactis & tēporibus a prophetis pnunciatis. Ex predictis pz sententia huius partis. Tamē adhuc ad maiorez intellectum discurrēda ē breuiter applicādo ad ppositū. s. de eccl'ie promotione: & premittit breuis prefatio: cū dī: a Verbum quod vidit &c. quasi diceret verbū quod sbditur ē notabile: qz de maxima re: & iō maxime attendendū. Et quid sit illud ondit: cū dī: b Et erit in nouissimis diebus. i. tempore gratie: quod dī nouissimū: vt predictum est. Et hoc

Verbum qō vidit esaias filⁱ amoz sup iudeam & hierusalem.

Et erit in nouissimis diebⁿ preparatus mons domus dñi in vertice montium: et eleuabit sup colles. Et flū ent ad eū oīnes gentes: & ibunt populi multi et dicēt Venite ascendam⁹ ad mōtem dñi & ad domum dei

iacob: et docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis eius: quia de syon exibit lex: & verbuz dñi de hierusalē. Et iudicabit gentes: et arguet pplos mltos. Et cōflabūt gladios suos in vomeres: & lāceas suas in falces. Non leuabit gēs ꝛ gētē ⁊ gladiū: nec exercebuntur vltra ad prelium.

modo dī prima ioh. ij. Nouissima hora ē. c Mōs domus dñi. i. ecclesia que dicit hic domus dñi: tū qz fū datata fuit p predicationē christi & eius miracula i mōte syō: vbi erat tēplū dñi vt pdez ē: tū qz eccl'ia q ē dom⁹ dñi dignitate excellit oēz aliā congregationē apn⁹ mūdi ad dei cultū oz diatā. d Et eleuabit sr colles. i. sup ire principes: q a tpe cōstātini ceperūt se supponere iugo christi. e Et fluēt ad eū oēs gētes. i. aliq̄ de oib⁹ gētib⁹: vt pdēm ē. vl pōt dici: q ē locutō hyperbolica ad designādū multitudinem gentilium: que fidem christi suscepit iudeis p maiori pte excecatis infidelitate: fm illō ad Ro. xj. Cecitas ex pte contigit israēl: dōec plēitudo gētiū intrarz sic dī: Oēs ō citate currūt ad tale spectaculū: ad signādū multitudinē currētiū: lz alīs maior pns fm̄ aeat. f Et dicēt venite ascēdam⁹ &c. qz illi q recipiebāt fidē christi hortabātur alios ad silr agendū. g Et docebit nos vias suas &c. qz adulti vētes ad fidē christi añq̄ baptizarēt catheticabāt & instruebāt ō his q ptinēt ad fidē. h Qz ō syō exibit lex &c. h⁹ñ ē referendū ad credētes: qsi sit verbū ipsoz: sz ē vbū esaie reddentis cāz & modū ō dicta multitudie gētiū ad fidē christi puertenda: qz ō hierlz & iudea exierāt apli aliiq̄ discipuli ad pdicādū gētib⁹ fidem christi: pp qō dī Act. xiij. Vobis oportebat pmū loq̄ verbū dī. sz qz repellitis illō & idignos vos iudicatis eine vite ecce puertimur ad gētes: sic. n. precepit nobis dns. i Et iudicabit gētes. iudicio discretiōis: q p pdicationē apl'oꝝ aliōs ō gētib⁹ vocauit ad fidē: alīs i infidelitate dimisis: qō qdē iudiciū iustū ē lz nobis occultū. k Et arguet pplos mltos. ō infirmitate & alīs mal'suis: sicē pz in actib⁹ apl'oz & legēdis sactoz. l Et conflabūt gladios suos &c. h⁹ dī ad designandō diutinitatē pacis: q fuit vbiq̄ natitatī xpi tpe: vt pdcm ē: & durauit i idea ō q ira esaias principalr loqbat a. xx. ānis & plus añ natitatē christi vsq̄ p mortē ei⁹ p. xl. ānos vl circit sb dnio romanoz: vt pōt colligi ex dcis iosephi & aliōz historiographoz sz iudeis finalr rebellātib⁹ romānis ōstructi sī & captiuati p titū ān⁹. xlij. a passiōe christi. Verisile āt ē q i pace tā lōga cessātib⁹ bell' milta arma & istra bellica fuert puersa i istra agricultre apta: sicē sēsibilr vi i ir' vbi p'bella sequit pax diutna. m Nō leuabit &c. Hyperbole ē ad ō signādū pacī diutnitatē: put cōit dī ō aliq̄ negocio qō ptrahit vltra modū psuetū: istud negociū nūq̄ imabit: lz alīs imict. j. ānū: vl. j. mēsē seu ēt i minori spacio fm pditōnē negocij. Et hic mod⁹ loquēdi hyperbolic' frequēs ē i pphis. n Dom⁹ iacob. Hic p'puersionē gētiliū pōit puersio iudeoz: q circa finē mūdi recipiēt fidē christi generaliter: & a tēpore christi vsq̄ nūc recipiūt eaz aliq̄ particulariter. Et qz ad h⁹ inducti sūt p doctores conuersos ad fidē de gentilitate vl in se: sicut patet de augustino & ambrosio & aliīs multis: vel in parentibus suis: sicut ē ō illis doctoribus qui nati sunt de parentibus christianis: tamen parentes eorum propinqui vel longinqui fuerunt ō gentilibus conuersi ad fidem Christi: & in persona talium dicitur hic iudeis:

n Domus iacob ꝛc̄ J.i. in lnmine fidei christiane.
o Proiecisti. Alliqui doctores nostri hanc litteraꝫ ꝛ sequētez vsqꝫ ad sextū capitulū exponunt ꝓñ ad precedentē: referendo eā ad tempus christi: dicentes q̄ in istis capitulis describitur pena iudeoꝝ propter mortē christi: sz h̄ nō videt mihi: qz hic premittit culpa pene que describit i sequentib⁹. Culpa autē ista est principaliter multiplicatio idolatrie: vñ subdit: Et repleta ē terra eius idolis ꝛc̄. A tempore aūt christi ꝛ antep longuz tēpus vsqꝫ ad destructionē ciuitatis hierusalē p romāos que fuit inducta propter mortem christi: vt pz Lu. xix. Nō fuit idolatria apud iudeos: imo etiā mirabiliter horruerūt: in tantuz q̄ cū herodes sub quo natus fuit christus supra portā tēpli posuisset aquilā aureā: quod ē signū romani dominij: eo q̄ regnū iude receperat a romanis: non ad hoc q̄ illa aquila adoraret: sz solū ad portē decorez ꝛ iperatoris honorē: ꝛ tū iudei zelo legis accensi dicētes nō ē licitū aliq̄ ymaginē quacūqꝫ de causa ē in tēplo vel circa tēplū illā ad terrā deiecerunt: scientes tū q̄ ex hoc iminebat eis mortis periculū sicut ꝛ ptigit: qz plures ratione huius facti fuerunt ab herode occisi. Item tempore tyberij sub quo passus ē christus: pilat⁹ iudee pfectus imaginē cesaris portari fecit in hierusalem: qō cū cognitū fuisset a iudeis: in magna multitudine venerūt ad pilatū rogātes vt illaz auferret: asserentes nō ee eis licitū aliquā ymaginez ee intra ciuitatē: ꝛ pilatus videns multos ē paratos magis mori q̄ pmittere imagines in ciuitate: fecit illas in cesariā deportari ad precauendū dissensiones ppli. Et sile factū legit tēpore gaij: q̄ successit tyberio: eo q̄ petronius iudee prefect⁹ volebat imaginē cesaris ad hierusalē portare: vt refert ioseph⁹ libro de iudaico bello: ꝛ iō saluo meliori iudicio mihi videt: q̄ hec lra ꝛ sequens vsqꝫ ad septimū capitulū referenda ē ad tpa precedens captiuitatē babylonicā: q̄ fuit inducta sup iudeos maxime ꝓpter idolatriā: q̄ tunc i eis multuz viguit: vt patet ex 4° Regl. ꝛ 2° pal. Igit fm hanc sententiā lra ista in qua esaias reuertit ad describēdā pūitionē regni iude: quā describere supra incepe-rat: vt supradictū ē: primo in duas partes diuidit: qz primo exprimit culpa: ꝛ subditur pena debita: ibi Non ergo dimittas. Circa primū dicit prophet⁹: o Proiecisti. n. pplm tuū domū iacob. i. pūcies. Loquit. n. de futuro p modū preteriti propter certitudinē prophetie q̄ fuit ipleta qñ nabuch. iudeos ō hierusalē ꝛ de iudea eiecit: ꝛ captiuos in babyloñ duxit. Consequēter oñditur ratio dicte captiuitatis: cū dr: p Quia repleti sunt vt oliz. Jn hebreo h̄: Repleti sunt ab oriente. i. magica arte q̄ reperta fuit in parte orientali respectu iudee: vñ ꝛ balaā ariolus ꝛ magus habitabat i partibus orientis vt h̄ numeri. xxiij. ꝛ eadē sententia ē in trāslatione cōi: cū dr: p Repleti sī vt oliz. qz a tēpore iudicū: iudei ceperūt magicis vti. q Et augures. i. diuinos diuinatione superstitiosa: tū augurū proprie est diuinatio per garritū ꝛ volatū auiū. r Habuert vt phylistīz. q̄ talib⁹ intēdebāt. Sciendū tū q̄ aliqua diuinatio p garritū ꝛ motū auiuz ē licita: videlicet inquātū se extēdit cognitio naturalis. Aues. n. ꝛ bruta aīalia citius sentiunt imutationē aeris: eo q̄ non habent intellectū distrahētez vim sensitiuā: ꝛ fz talē immutationē incipiūt garrire: vel moueri de loco ad locuz aliter q̄ āte: ad qō sequit pluuia vel siccitas vel vētus: vel huiusmodi: fm diuersitatē nature auiuz vel brutoꝝ: ꝛ ex tali experientia cognoscunt homines q̄ talis garrit⁹ seu volatus est signū effectus naturalis sequētis. Et hoc modo etiā naute prenosticāt de futura tempestate p motū delphinoꝝ i

> Dōmus iacob vēite ꝛ ambulemus i lumie dei nr̄i. J Proiecisti. n. populū tuuz domuz iacob: quiā repleti sūt vt olim: ⁊ augures hā buerūt vt philistijm: ⁊ pueris alienis adheserūt. J Rē pleta est terra argēto ꝛ auro: ꝛ nō est finis thesauroꝝ ei⁹. Et rēpleta est terra eius equis: ꝛ inumerabiles quadrige ei⁹. Et rēpleta est tra eius idolis. Op⁹ manuuz suaꝝ adorauerūt: qō fecerūt digiti eoꝝ. Et incurua uit se hō: ꝛ hūiliatus est vir. Nē ergo dimittas eis. Jngrēdē i petrā: ꝛ abscondē in fossa humo ā facie timoris dñi: ⁊ a gloria maiestatis ei⁹. Oculi sublimis hominis hūmiliati sūt: ⁊ incuruabit altitudo viroꝝ. Exāltabit aūt dñs sol⁹ i die illa: J qā dies dñi exercituū sup oēz supbū ⁊ excelsū ⁊ sup

supficie maris: fz si diuinatio talis extēdatur ad actus humanos q̄ dependent ex libero arbitrio: superstitiosa est talis diuinatio qua vtebant iudei sicut ꝛ philistei. s Et pueris ꝛc̄. Jexercentes in eis vicia sodomiticū: vt dicunt cōiter expositores nostri. Ra. sa. vero exponit aliter dicens: q̄ iudei accipiebāt vxores alienigenas idolorū cultrices: sicut dr̄ de salomone. iij. Regl. xj. Et filij qui nascebant ex eis sequebant idolatriā matrū: ꝛ sic iudei faciebant filios alienos a cultu dei. t Repleta ē terra argento ꝛ auro ꝛc̄. i hoc tāgit peccatū auaricie: ad quod iudei semper fuerunt ꝓni.
v Et repleta ē terra eius equis ꝛc̄. in hoc tangit peccatū diffidentie: qz in defensione p talia ꝫ aduersarioſ magis cōfidebāt q̄ de diuino auxilio. x Et repleta ē terra ei⁹ idolis ꝛc̄. hic tāgit peccatū coꝝ multiplicis idolatrie: ꝛ quantū ad idoloꝝ fabricationē ꝛ quantū ad venerationem: iō subdit: Op⁹ manuū suaꝝ adorauerūt. ꝛ subdit: y Et incuruauit se hō. idolis inclinādo. Oia. n. ista peccata multiplicata fuerūt iter iudeos añ captiuitatē babylonicā: vt pz 4° Regl. ꝛ maxie tēpore manasse. 4° Regl. xxj. z Ne ḡ dimittas eis. Premissa culpa: hic ꝓñ describit pena: et primo i generali: ꝛ magis i speciali cā sequēti. Pria i duas: qz primo describit penā: ꝛ oñdit medelā: ibi Quiescite. Circa primū dicit ꝓpha: z Ne ḡ dimittas. quasi diceret exq̄ faciunt ista turpia: vt pmissū ē: nō ē dimittēdū tñ dedec⁹ culpe sine decore iusticie. Cōsequēt quertit fmonē suū ad pplz dicēs: a Jngredere in petrā ꝛ abscōdē ꝛc̄. qz multi ō populo timore regis nabuch. ꝛ exercit⁹ eius abscōderūt se i cauernis petraꝝ ꝛ i fossis ꝛre. b A facie timoris dñi. i. ipius nabuch. a deo missi ad puniendū predicta peccata: qui fuit in hoc flagellū dñi. c Et a gloria maiestatis eius. i. a maiestate eius gloriosa: quia fecit nabuch. venire cū valde magna ꝛ excellenti potestate: cui nullus de regno iude potuit resistere: ideo subditur: d Oculi sublimis hominis. i. sedechie regis qui eleuatus in superbiam rebellauerat chaldeis. e Hūmiliati sūt. quia fuit captus ꝛ exoculatus: vt habetur. iij. Regl. xxv. f Et incuruabitur altitudo viroꝝ. qz viri bellatores fuerūt occisi ꝛ captiuati.
g Exaltabitur autem ꝛc̄ J. i. tunc apparebit eius potentia in puniendo peccatores: ideo subdit: h Quia dies dñi. i. tempus vindicte eius. i Super oēm superbuz. i. corde elatū. k Et excelsuz. s. ex ambitione. l Et sup

oēm arrogantez .i. superbe loquentē ꝓtra deuz. m Et super oēs cedros libani ꝛc̄. i. machinamenta ex talibus lignis non potuerunt eos defendere. n Et sup oēs montes excelsos ꝛc̄. i. fortalicia in rupibus ꝛ locis quasi inaccessibilib⁹ destruentur ꝑ regez babylonis quantūcūq; sint fortia i muris: iō subdit: Et sup oēz turrē excelsaz ꝛc̄.

o Et sup oēs naues ꝛc̄.] q: sedebie ꝛ pplo suo defecerī oio victu alia dicī. lij. q̄ solebāt apportari in copia ꝑ naues tharſ. p Et sup oē qō ꝛc̄.]q: chaldei abstulerunt de regno inde q̄quid erat pciosuz ꝛ pulchrū. q Et incuruabit ꝛc̄] i. ōjciet ꝑ captiuitatē ꝛ mortē. r Et eleuabit oēs ꝛc̄. exponatur vt supra. s Et idola ꝛc̄.] q: chaldei ꝓfregerūt ipsa portātes secū auruz ꝛ argētum ꝛ alia metalla: dicī. lij. t Et introibūt i spelūcas ꝛc̄. ibi fugitēt ꝛ se absc̄dētes a chaldeis vt predictum est. naz ꝛ ipse sedechias rex fugit ꝑ viā subterraneaz: vt dictuz fuit. iij. Reg. .xxv. v A facie formidinis dñi. sic ē in hebreo: ꝛ exponat vt supra. x Cū surrexerit ꝓcutere terram. s. iudee ꝑ nabuch. tāq; ꝑ suū flagellū y Jn die illa ,pjciet ꝛc̄.]q: plures de pplo fugitēs portabāt secū talia: sz q: propter pondus impediebant a velocitate fuge: ꝓiecerunt ea ne caperent a chaldeis: sicut pjciuntur merces in mari ne homines submergant. z Ut adorarent talpas ꝛc̄.] in talibus. n. imagibus ꝑ artē nigromancie factis demones aliq̄n dabant rñsa. a Et ingredief scissuras petraz. exponat vt supra: q: ē replicatio eiusdē sententie ad maiorē errorē. b Quiescite. hic ꝓnt oēs dit medelā ꝛ predicta mala pene. s. cessatione a prouocatione ire diuine maxime ꝑ peccatū idolatrie: et hoc ē q̄ dī: b Quiescite ğ ab homine. i. a deo eius offensionez cauendo. Scriptura. n. veteris testamenti sacra frequenter loquitur ō deo more humano: ꝛ silr vocat eū aliq̄n hoiez vel virū: ꝛ maxime q: erat humanādus: vñ dī Exo. xv. Dñs ğsi vir pugnator. Jn hebreo hī: Dñs vir pugnator . sine quasi: ꝛ sicut ibi vocat vir pugnator: ita hic hō irat⁹: ğsi ad victā paratus: iō subdit: c Cuius spiritus. i. anhelitus. d Jn manibus eius ē. hō. n. iratus emittit anhelituz fumosū per nares. e Quia excelsus ꝛc̄.]ab āgelis sactis q̄ eū sūme reuerēt: ꝛ multo fortius dz timeri ꝛ reuereri ab hominibus cauendo ab offensa ipsius: sm hebreos littera ē ista. Quiescite ab hoie: cuius spiritus in naribus eius est: q: in quo appreciatus ē ipse. ꝛ sm ipsos non intelligitur de deo: sz de hoie mortali: ꝛ iō non est ponēda spes in eo: sz i deo: Et hoc ē q̄ dī: Quiescite ergo ab homine cuius spiritus i in naribus ē. i. qui viuit ꝑ respirationē aeris: ꝛ sic est fragilis ꝛ mortalis sicut alia aialia respirantia: q: in quo appreciatus ē ipse: quasi diceret in nihilo respectu dei. Et ex hoc subintelligitur q; adhuc idola que sunt ab eo facta sunt minus appreciāda: vt exponit Ra. Sa. ꝛ rōnabilit quantū ad hoc: q: effectus nō excedit suā causā efficiētē: sed magis deficit ab ea.

oēz arrogātē: ꝛ hūiliabit: et sup oēs cedros libāi sublimes ꝛ erectas: sup omēs quercus basan: et sup oēs mōtes excelsos: ꝛ sup oēs colles eleuatos: ꝛ sup oēm turrē excelsā: ꝛ sup oēz murū munitū: et super oēs naues tharsis: et super oē qō visu pulchrū ē. Et incurua bit oīs sublimitas hoīū:] ꝛ humiliabit altitudo viroꝝ Et eleuabit dñs sol⁹ i die illa: et idola pēit⁹ ꝓterēt.] Et introibūt i spelūcas petraꝝ ꝛ i voragines tre a facie fōmidinis dñi: ꝛ a gloria maiestatis ei⁹: cū surrexerit ꝑcutere terrā. Jn die illa ,pjciet homo idola argenti sui:] ꝛ simulacra auri sui q̄

Additio.

Consequēter dī secūdo ca° Uerbū quod vidit ꝛc̄. Jn quo propheta postq̄ descripsit deiectionē iudeoꝝ post mortē christi describit electionez ecclesie christi que eidem successit: ꝛ exponatur totuz sicut in postilla. Ca. III.

fecerat sibi: ut adorarent talpas ꝛ vesptiliones.] Et ingrē dief scissuras petraꝝ: ꝛ i cauernas saxoꝝ a facie formidinis dñi: ꝛ a gloria maiestatis ei⁹: cū surrexerit ꝑcutere trā. Quiescite ergo ab hoie cui⁹ spūs i nāri⁹ eius est: qa excelsus reputatus est ipse.] Ca. III.

Ecce enim dñator. hic cōsequenter describitur pena ꝓmināta magis in speciali. Et ꝑ propha oñdit ꝓpositū: ꝛ ad hoc iducit exē plū parabolicum capitulo. v. tertio confirmat dictum suum capitulo. vj. Prima i duas: quia primo pena describitur: secundo ab ea ps populi excipitur sequēti capitulo: ibi Jn die illa erit germē dñi. Pria adhuc i duas: q: primo ōscribit pena i sexu virili: i mliebri: ibi Dixit dñs dē ꝑ eo. Pria adhuc i duas: q: ꝑ describit pena. z subdit ca: ibi Ruit eni hierlm. Circa ꝓmū premittit pena transmigrantiū ꝛ secūdo subditur pena remanentium: ibi Et dabo pueros ꝛc̄. Circa primum dicitur: a Ecce enim dominator. quantum ad actum gubernandi. b Dominus. quantum ad potestatem. c Exercituum. i. angelorum: qui sunt executores diuine voluntatis. d Auferet. per chaldeos in hoc sibi ministros. e Ab hierusalem ꝛ iuda validū. quantuz ad agilitatem membrorum. f Et fortem. quantum ad robur. g Omne robur panis ꝛc̄. quia in hierusalem obsessa a chaldeis defecit omnino cibus ꝛ potus: vnde deberet robur bellatorum sustentari. h Et iudicem. i. iudices ad: quos referebantur casus varij in hierusalem de alijs ciuitatib⁹. i Et ꝓphaz. i. pphetas falsos qui decipiebant sedechiam regem ꝛ populum: asserentes q; non traderentur in manu regis babylonis: vt habetur Hieremie. xxxvij. k Et ariolum. idest ariolos: qui immolando demonibus in aris diuinabant. l Et semen. quia chaldei nō deferebant etati aut dignitati: ideo subditur: m Principem ꝛc̄.] in agibilibus dubijs. n Et sapientem de architectis. idest principales in mechanicis. o Et prudentem eloquij mystici. idest doctores magnos qui intelligebant legem ꝛ prophetas: non tantum secundum sensus litterales: sed etiam mysticos. Q; autez de omnibus statibus predictis multi fuerunt ducti in babylonem cuz ioachim rege iuda: patet quarto Reg. xxiij. Et dicitur illa captiuitas ꝑ pria trāsmigratio: q: ioachi reddidit se regi babylōis.

p Et dabo. Hic ꝓsequenter ponitur pena remanentiuꝫ: ꝛ primo a transmigratione ioachiꝫ vsqꝫ ad destructionē ciuitatis sub sedechia: secūdo post destructionē: ibi Apprehendet. Circa primū sciēdū: q̄ tunc populus remanens fuit pessime gubernatus: ꝑpt qđ in pplo surrexerūt ꝓtiones ꝛ diuisiones ꝛ alie miserie: ita q̄ illi q̄ ducti fuerant i babylonez iudicabantur meliozis cōditiōis q̄ illi q̄ remāserant: et hꝰ ē qđ dī: p Et dabo pueros principes eoꝝ. q: post ioachim ꝑdictuꝫ regnauit filiꝰ eius .xviij. annoꝝuꝫ: ꝛ post illū sedechias .xj. ānoꝝ: ꝛ sic fuerūt iuuenes ꝛ etate ꝛ iuniozes moribus: ꝛ ꝑ ꝓs fuerunt pessimi

Et dabo pueros principes eoꝝ: et effeminati dñabūt eis.] Et cōruet pplꝰ ūir ad virū: ꝛ vnusqsq; ad ꝓximū suū. Tumultuabitur puer cōtra senē: ꝛ ignobil cōtra nobilē. Apprehendet .n. vir fratrē suuꝫ] domesticuꝫ patris sui: et dicet: Uestimentū tibi est: princeps esto noster:] rūina aūt hec sub mānu tua. Rndebit in die illa dicēs: Nō suꝫ medicus: et in domo mea nō ē panis: neqꝫ vestimētum. Nolite ꝓstituē me principē pplī. Ruit. n. hierlim: et iudas ꝓcidit: qđia lingua eoꝝ ꝛ adinuētiones eoꝝ cōtra dñm:] vt puocarēt oculos maiestatis eius. Agnitiō vultꝰ eoꝝ rndebit eis:] et peccatū suū q̄si sodoma ꝑdicauerūt:] nec abscōderunt. Uē aīe eoꝝ qm̄oniaꝫ reddita sunt eis mala. Dicite iusto qm̄ bñ: qm̄ fructū adinuentionū suaꝝ comedet.] Uē impio in malū. Retributio. n. manuū eiꝰ fiet ei. Populū meuꝫ exactores sui spoliauerūt: et mulieres dñate sūt eis. Populē meꝰ q te beatū dicūt:] ipsi te decipiūt: ꝛ viā gressuū tuoꝝ dissipāt. Stat ad iudicādū dñs: ꝛ stat ad iudicādos pplos. Dñs ad iudiciū veniet cū senib⁹ pplī sui ꝛ ꝓcipib⁹] eⁱ. Uos. n. depasti estis vineā meaꝫ:] ꝛ rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis pplm meuꝫ: et facies pauperꝫ ꝓmolitis dicit dñs exercituum: Et dixit dōminꝰ deꝰ: ꝑ qđ eo q̄ eleuate sūt filie syon:] ꝛ ambulauerūt extēto collo: et nutibus oculoꝝ ibant: et plaudebāt: et ābulabant: ꝛ pedib⁹ suis] cōpositō gradu incedebant: decalūabit dñs vertices filiaꝝ syon:] et dñs crinē eaꝝ nudabit.

q Et effeminati ꝛc.] q: fuerunt ignorantes ꝛ mutabiles sicut mulieres: vterqꝫ. n. rebellauit ꝛgi babylonis in malū suuꝫ ꝛ totius populi. r Et corruet ppls. i peccata ꝛ miserias: ꝓpter defectū regiminis ꝓm q dī ꝓuer. .xj. Ubi non ē gubernator pplꝰ corruet. s Uir ad virū. i. ꝫ virū: iō subditur: t Tumultuabit puer ꝫ senē. subtracta oī reuerentia ꝛ honore. v Et ignobilis ꝫ nobilē. subtracto timore ex defectu regentiū. x Apprehendet. Hic describitur miseria remanentiū post ciuitatis destructionē: q: ille q̄ euaserant ꝑ diuersas societates fugiebant ad loca deserta: ꝛ erāt positi in tāto timore ꝛ miseria: q̄ nullus volebat recipere curā regiminis alicuius turme seu societatis: et hꝰ ē qđ dī: x Apprehendet .n. ꝛc.] vt sit sub cura ꝛ protectione eius: iō subdit:

y Et dicet vestimentū tibi ē ꝛc.] q̄ sumus oīb⁹ denudati: i ciuitate. n. cecoꝝ monoculus ē rex regni. z Ruina hec. s. pplī nostri. a Sub manu tua. i. sub cura tua sit. b Respondebit. hꝰ remendo dicens: c Nō suꝫ medicus. i. non habeo potestatē nec scientiā vos saluādi. o Et in domo mea non ē panis ꝛc. i. in tanta pauptate sū sicut ꝛ vos: iō nolo vobis ꝓesse. e Ruit. Hic ꝓnter ponit cā pene ꝓdicte: licet. n. sit superius posita causa: tū hic replicat ꝛ adducit alia. Causa aūt ista fuit multiplicatio peccatoꝝ: inter que ꝓmo ponūtur peccata ꝫ deū: ꝫ ꝫ primū: ibi Populuꝫ meuꝫ. Circa primū dī: e Ruit. n. hierusalē. quātū ad ciuitatez ꝛ populuꝫ. f Et iudas ꝓcidit. i. regnū iude: cuius metropolis erat hierlim: et subdit causa cū dī: g Quia lingua eoꝝ ꝛc.] ꝑ hoc qđ dī Lingua: oñdit q̄ erant blasphemi. Per hꝰ aūt quod subdit: Et adinuentiones. oñdit q̄ non peccabāt ex passione: vel ignorantia: ꝫ studiose ꝛ ex certa scientia siue malicia: qđ erat grauissimū. h Agnitio vultus ꝛc]. i. ita erunt excecati in malis: q̄ malicia relucebit in vultibus suis: sicut luxuria meretricis relucet in facie eius: ꝛ nō solūmō in eoꝝ vultibus: ꝫ etiam in verbis ꝛ gestibus: iō subdit: i Et peccatū suū ꝛc.] inuerecūde ꝛ publice peccādo. k Ue aīe eorū. ꝓpter culpā ꝛ ēt penā sequētē: iō sbdit l Qm̄ reddita sunt i eis mala. s. mala pene ꝑ malis culpe: verum tamē q ꝛq fuerunt iusti inuenerunt tūc babylonios ꝓpicios: vt ꝑz ò hieremia: hieremie. xl. iō subditur:

m Dicite iusto qm̄ bene sibi erit ꝛc]. i. retributionē bonoꝝ suoꝝ ꝓcipiet. Etiam ꝓpriū dī de ipio: cū dī: n Ue ipio ꝛc. ꝛ patet sentētia. o Populū meū. Hic ꝓnter ponunt peccata ꝫ ꝓximū: cū dī: o Populū meuꝫ exactores sui. i. supiores q̄ erāt tyranni nō principes. p Spoliauerūt. bonis suis. q Et mulieres dñate sunt eis. q: ptrahebant viros suos ad idolatriam. r Populeⁱ ꝛc.] Isti erant falsi ꝓphe ꝓmittētes eis ꝓspera: ex qꝫ ꝓmissiōe pplus rebellauit regi baylōis: ꝛ sic cū ciuitate perijt. Et q: hoc factū fuit iudicio diuino: Jō sbdit: s Stat ad iudicandū dñs. i. ad puniti onē maloꝝ paratꝰ. Et q: ista mala erāt ꝓncipaliē i supioribus vt dictū ē. Sequit: t Dñs ad iudiciū veniet ꝛc]. i. vt iudcet eos de suis tyrānidib⁹: iō sbdit vbū ipsi deꝰ ad eos dicētis: v Uos. n. depasti. ꝛc. i. pplm isrl: qui dī vinea dñi. ꝫ. caꝰ. v. cu. bona deuorabāt ꝓncipes: ꝛ pplꝰ remāebat paup ꝛ nudꝰ: iō sbdit: Et rapia paupis i domo vestra.

x Quare atteritis pplm meū. angarijs ꝛ iurijs. y Et facies pauꝑ. cōmolitis. i. macie attenuatis: q: intm̄ rapiebāt bona pplī: q̄ nō remāebat ei sufficiētia victꝰ. z Et dixit dñs. Hic ꝓsequi describit pena i sexu muliebri: et ꝓmo quātū ad subtractionē ornamētoꝝ: scōo quantū ad mortē viroꝝ ibi pulcherrimi q̄z viri. Circa ꝓmū ꝓmittit ysolētia mulieꝝ cū dī: a Pro eo q̄ eleuate. ꝛc elatiōe mentis. b Et ābulauerūt extēto collo. qđ ē idiciū ꝛioris elationis. c Et nutib⁹ oculoꝝ ibāt. ipudice respiciēdo. d Et plaudebāt. dissolute ludē. e Et ābulabāt. ꝛc.] curiose ꝛ lasciue icedēdo: ꝑ q̄ puocabāt homes ad luxuriā: iō sbdit pena ꝺbita cum dī: f Decaluabit dñs ꝛc.] auferendo naturale ornamētū: quia crines a natura dati sūt mulieri i ornatū: g Et dñs crinē eaꝝ nudabit. ꝺclarā falsitatē capilloꝝ extraneoꝝ ad cōpositionem capitis additoꝝum.

g In die illa .s. diuine punitionis. h Auferet dñs ꝛc.] q2 mulieres fotularib9 curiosis vtebant. i Et lunulas. incisiones ad modū lune factas in fotularib9: vt dicūt alicq. Alij vero dicūt: q lunule erāt q̄dā parue bulle auree dependentes circa collū. k Et torques. i. ornamenta in superiori parte vestimēto2 facta circa collū ꝛ descendētia vsq3 ad pectus: sicut ꝛ diuisio vestiū erat i superiori parte pectoris.

Jn die illa auferet dñs ornamētū calciamēto2ū.] lunulas ꝛ torq̄s ꝛ monilia ꝛ armillas ⁊ mitras ꝛ discrimināl ⁊ perichelides ꝛ murenulas ⁊ olfactoriola ⁊ inaures ⁊ anulos ⁊ gēmas i fronte pendētes ⁊ mutatoria ⁊ palliola ⁊ lintheamia ꝛ acus ꝛ specla ꝛ sindones ⁊ vittas ⁊ theristra. Et erit pro suaui odore fetor: ⁊ p̄ ꝓna funiculus: ⁊ p̄ crispā ti crine caluiciū: ⁊ p̄ fascia pectorali cilicium.] Pulcherrimi quoq3 viri tui gladio cadēt: ⁊ fortes tui i plio Et merebūt atq3 lugebunt porte ei9:] ⁊ desolata in terra sedebit. La. iiii.

l Et monilia. ad cōungendū illā diuisionem. m Et armillas. q̄ sunt ornamēta brachio2 circa scapulas: ideo dicūtur ab armo. n Et mitras. .i. cucufas. o Et discriminalia. i. pectines. p Et periche lides. q̄ sunt ornamēta brachio2 vel p̄ manuū. q Et murenulas. q̄ fiebant in finibus vestimento2 ꝓtexte ex diuersis coloribus: ideo vocabantur murenule. r Et olfactoriola. i. vasa parua argētea vel aurea: vbi reponebant redolentia ad magis hoies p uocandū. s Et inaures. i. ornamēta auriū. t Et anulos. i. ornamenta digito2. v Et gēmas. in fronte pendētes. habebant. n. serta in quib9 erant gēme posite pendentes in frōte. x Et mutatoria. i. diuersa vestiū paria. y Et palliola. i. exteriora vestimenta. z Et lintheamina. i. interiora iuxta carnez. a Et acus ꝛ specula. instrumenta sunt cū q̄b9 mulieres aptabant ornamenta corporib9 suis. b Et sindones. i. subtilia velamia: q̄bus operiunt humeri in ira illa c Et vittas. i. pepla. d Et theristra. est autē theristrū vestis linea: q̄ vtunt mulieres i estate: ꝛ dī a tero is: q2 terunt: vt ibi fiant ruge multe ꝛ tenues ad curiositatez. e Et erit. mulieribus p̄dictis. f Pro suaui odore fetor. ex infirmitate ꝛ miseria: ꝛ q2 multe fuerūt incarcerate in locis fetidis. g Et p̄ ꝓna funiculus. quo ligabātur vt captiue. h Et p̄ crispāte crine caluiciū. q2 trahebant p capillos: ꝛ ex infirmitatib9 ꝛ miseriis fluebāt capilli de capitibus suis. i Et p̄ fascia ꝛc. Jest ātē fascia pectoralis vitta tenuis ꝛ delicata: cū qua stringunt mamille: ne ex sua grossitie turpitudinē ingerāt. Dia. n. ista inflicta sunt mulieribus tēpore captiuitatis babylonice. k Pulcherrimi. hic ꝓnter describit eaz pena ex morte viroz: ꝛ primo circa h9oñdit ꝓpositū: ⁊ infert quoddā corrolariū: ibi Et apprehendēt. Circa primū dī: k Pulcherrimi quoq3 viri tui. i. iuuenes cū quib9 mulieres impudice delitiabant. l Gladio cadēt. s. p̄ chaldeos. m Et fortes tui i plio. non potentes se defendere. n Et merebunt ꝛc]. s. hierusalē ꝛ aliarū ciuitatū: q̄ dicūt lugere metaphorice: ꝓpter ppli destructionē: sic ꝓratū ridere dicit q̄n floret. o Et desolata in terra sedebit: quia muri per chaldeos fuerunt ad terram deiecti.

Jn ca9 vbi dicitur in postilla: Et prophetam. i. prophetas falsos. Additio.

Hoc q̄ dī hic: Et ꝓphetā. ꝛ ex glosa intelligit ō vero ꝓpha: put plane littera sonat: q2 expōit secūdū illud q̄ ponit in psalmo: Jā nō ē ꝓpha: ꝛ nos non cognoscet amplius. vñ secūduz h9 hec ꝓphetia q̄ incipit ab illo loco: Ecce dñator dñs: non ꝓtinet ad statū babylonice captiuitatis i q̄ mlti fuerūt ꝓphete: vt Hiere. Ezechiel: Daniel: ⁊ huiusmōi. vñ aspicienti bene singula q̄ de hac mā ꝓtinent in h9ca. magis videntur ꝓtinē ad statū h9 captiuitatis i qua nullū robur hñt seu valitudinē: nec ꝓphetā: nec ariolū: ꝛ sic de singulis hic ꝓtēris: hec in glosa. p̄ applicāt huic statui eoz hodierno: ꝛ specialr cū redit cā huiusmōi penaz: cū dī: Ruit hierusalē: ⁊ ꝓcidit iudas: q2 lingua eoz ⁊ adiuētiones eoz ꝑ deū ꝓpe vī ꝓpetē in deis modernis: q̄ quotidie in suis expōnibus ⁊ scripturis conāt adinuenire aliq̄ falsa ꝑ christū. Silr ter q̄ seqt: Peccatū suū q̄si sodoma p̄dicauerunt nō nisi eis ꝓprie ꝓpetit: q̄ publice approbāt quātū in eis ē occisionē christi: nō abscondētes aliq̄d de malicia ibidē ꝓpetrata vnde expleta miseria eoz: tā i sexu virili: q̄ femineo statim prophetat de felicitate eoz: q̄ saluati sunt de israel abiectis nō credentibus: ꝛ h9 cū dicit i ca9 sequēti. s. iiij. Jn die illa erit germē dñi in magnificentia ꝛ gloria ꝛc. ꝛ exponat put in postilla. Replica.

In capitulo tertio postill. ꝛ burgē. differūt i applicatione: q2 postill. applicat ad captiuitatem babylonicam: similiter ꝛ sanctus thomas: burgēn. aūt applicat ad captiuitatē iudeoz hodiernam: sed cuz postill. exponit primā partē huius capituli: Q2 deus auferet a hierusalem fortē validū ꝛ prophetaz. s. falsuz in quo confidere solebant: ꝛ fuerunt decepti: burgēn. dicit sm glosam intelligi debere de vero pphēta. Et ex hoc arguit: q̄ hoc capituluz in captiuitate babylonica locū non habuit in qua q̄plures sancti ꝓphete fuerunt. s. hieremias: Baruth: Ezechiel: Daniel: ꝛc. Soluat hoc argumentū thomista: qui exponit de captiuitate babylonica: et cū hoc de ꝓpheta de instructu diuino: postillato2 autez exponit de ꝓpheta falso: ideo argumentū est contra eū: nisi quātū est de glosa per Burgēn. allegata: quā ꝛ Burgēn. ꝛ postillato2 non reputant auctenticam. Caplm. iiii.

a Et apprehendent. hic ex dictis concluditur corrolarium. Circa quod sciendum q̄ in hebreo non incipit hic capitulum: sed littera ista: Et apprehendent ꝛc. immediate continuatur cum precedenti absq3 aliquo spacio vacuo intermedio: quod est signum alterius sententie seu capituli apud hebreos: ideo est cōclusio sequēs ex predictis. Ex hoc enim quod dictū est q̄ viri interficerentur in prelio: sequit q̄ multe remanerēt mulieres sine viris: q2 mulieres nō sic interficiūtur in prelijs: et hoc ē quod dicit: a Et apprehēdēt ꝛc.] querentes eā habere sponsū: ꝛ q2 ad spōsuz pertinet prouidere vxoribus ꝛ filijs de necessarijs: q̄ est difficile ꝑ tot vxoribus: ꝛ sic vnus vir reneret ꝓiungi tot vxorib9: ideo hoc remouet: cū subdit: b Panez nostrū comedem9 ꝛc. i. puidebimus nobis ꝛ filijs de victu ꝛ vestitu. c Tantūmodo inuocetur ꝛc]. s. q̄ simus vxores tue. d Auser obprobrium nostrū. .s. sterilitatis ꝛ nihil plus petimus a te.

e In die illa. Hic incipit caplm in hebreo: qz ibi ꝑmitti tur spaciū vacuū. Superi⁹. n. descripta ē punitio ma lozū: z hic ꝙsequēter ponit ꝙsolatio bonozū fiēda per chr̃istū: qz sicut dictū ē supra: mod⁹ Esaie ē cū alijs que tractat simul describere mysteriū chr̃isti qđ itendit ꝑn cipaliter: z hebrei residnū hui⁹ capi tuli referūt ad tē ꝑ messie. Un qđ dī hic: In die illa erit germē dñi zc. In trālatōe chal daica q apd hebre os dī: targū z ē au tētica: apd hebre os dī: In tpe illo erit messias dñi. zc. z iō exposito res latini h⁹ expo nētes de ꝓsperita te redeūtiū de ca ptiuitate babylo nica magis iudai çāt qtuz ad h⁹ ꝙ hebrei. Igit scdm hāc sniaz hec littera i duas partes diuidit: qz prio pōit dicta ꝙsolatio bonoz quātū ad eoz exaltationem: se cūdo quātū ad diuinā ꝓtectionē: ibi Et creauit. Circa primū dicit: e In die illa. i. tēpore gratie que dicit dies ꝓpter claritatē noticie: ad romanos. xiij. Nox ꝓ cessit: dies aūt appropiquauit. f Germen dñi. i. chr̃i stus qui dī germē dñi: qz nō fuit ꝓcept⁹ virili semie: sed virtute spūssancti. g In magnificētia. in miraculo rū operatiōe. i sua resurrectiōe: z ascēsiōe. h Fruc⁹ terre. s. virginis: de qua dī infra. xlv. Aperiat terra z germinet saluatorē. i Et exultatio his q̄ saluati fuerint zc. i. apostolis z alijs fidelib⁹: q̄ post chr̃isti resu rectionē viso dño gauisi fuerunt: Joh. xx. Et in die pē tecostes recepto spiritusancto: Act. ij. k Dis q̄ re lict⁹ fuerit in syon zc. i. in ecclesia: vt dictū ē supra. ij. ca⁹ xj h⁹ē itelligēdū de illis q̄ in ecclesia sunt numero z me rito: iō sequit: l Dis q̄ scriptus ē in vita. i. in lib⁹ vi te: ꝓp qđ Ra. Sa. sic glosat dis scrip⁹. s. seculi venturi. m Si abluerit. Hic accipit si ꝓ qz. n Sordes fi liarū syon. i. eccl̃ie in spiritu iudicij: qz chr̃istus p viaz iusticie ꝓ nobis satisfecit. o Et spiritu ardoris. qz h⁹ fecit ex maximo feruore charitatis. p Et creauit. Hic ꝓ̄ ponit ꝙsolatio bonoz quātū ad diuinā ꝓtec tionē. Circa qđ sciendū: q in exitu de egypto dñs ꝓte xit filios israel p colūnā ignis z nubis: Exo. xiij. Tollēs qs āgelus dñi q̄ ꝓcedebat castra filioz israel: abijt post eos z cū eo pariter colūna nubis. Sequit Et erat nubes tenebrosa z illuminās noctē: ita q̄ ad seinuicē toto no ctis tēpore accedēnō valerent. Fuit etiā postea colūna nubis in ꝓtectionē ꝫ̄ estū solis de die: et colūna ignis ꝫ̄ tenebras de nocte: z h⁹ fuit in figura gratie spiritussā cti dande chr̃isti discipulis in signo visibili: Act. ij. q̄ ꝓ tegit ꝫ̄ ardorē ꝓcupiscētie: et illumiat ꝫ̄ tenebras igno rantie: q̄ tanto melioz ē illa colūna ignis z nubis: quan to veritas est melioz vmbra: z ad litterā signū illud gra tie apostolis date: habuit speciē ignis lucētis nō ꝓburē tis. Potest etiā ꝓbabilit̄ dici: q apparuit ibi nebula lu cida in signū diuine ꝓsentie specialis p gratiā: sic in de dicatione tēpli salomonis. iij. Reg. viij. z in erectione tabernaculi: Exo. xl. de quo potest expōi qđ dī Act. 7 Et ipleuit tota domū vbi erāt sedentes. fm h⁹ igit dī:

opprobrium nostrum. In die illa erit germen dñi in magnificētia: z glia fructꝰ terre sublimis: et exultato bis q saluati fuerint de israel. Et erit dis q relictꝰ fuerit i syō: z residuꝰ i hierlz. sāctꝰ vocabit dis q scriptꝰ ē i vi ta i hierlz. Si abluerit dñs sordē filiaꝝ syō: z sāguinez hierlz lauerit de medio eiꝰ i spiritu iudicij et spū ardo ris. Et creauit dñs sup oēz locū mōtis syon: et ubi in nocatꝰ ē: nubē p diem: z fu mū z splēdorē ignis flāmā tis i nocte. Sup oēm enz gliaz ꝓtectio: et taberna culū erit i umbraculū diei ab estu: et i securitatē z ab scōsionē a turbine et a plu uia. Caplm. V.

Cantabo dilectō meo cānticū patruel mei: vinee sue. Uinea fca est dile cto meo: i cornu filio olei.

p Et creauit dñs. i. creabit: loquēdo de futuro p moduz ꝓteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. q Sup oēz locum zc. i. ecclesie militātis q̄ syon dī: vt ostēsū ē supra secūdo: z qz ad litterā in monte syon fuit missio spiritussancti: in sig no visibili sup apostolos in die penteceostes: vt dicit hiero nymus in epistola ad paulinū de oib⁹ sacre scripe libris. r Et vbi inuocatus. z ꝙ. i. Ubi inuocat⁹ ē. a fide libus: qz ē locus orationis. s Nubem ꝙ die zc. i. gratiā spiri tussācti modo predicto ꝓtegētē. t Su per oēm. n. gliam. co lumne ignis z nubis date filijs israel. v Protectio. scilz spūssancti: qz excedit eā: vt veritas vmbrā. x Et tabernaculuz erit. s. spunssancti. y In vmbraculuz. contra concupiscen tie estū. z Et i securitatē zc. i. s. supbie. a Et a pluuia carnalis lasciuie. Uel a turbine. persecutionis quam nō ti mebant spiritusancto roborat. Et a pluuia. prosperitatis temporalis: ne per eā mollificet homo ad vicia. Ra. sa. dicē hic: q ꝙ turbinē z ignē z huiusmōi intelligunt gehēne pe ne: inducens ad hoc istud psal. x. Pluet super peccatores la queos ignis sulphur z spūs procellarum zc. quātum ad hoc ꝓuenit mecū: qz gratia spiritussancti ꝓtegit ab illa pena: z maxime gratia ꝙsūmata que est ipsa gloria. La. V.

Cantabo. Postq̄ ꝓpheta descripsit punitionem regni per verbū narratiuū: hic cōsequenter hoc idē facit per exemplū parabolicū: z diuidit in duas partes. Primo ponitur pabola. Secundo arguit multi plex populi culpa: ibi Ue qui ꝙiūgitis. Prima i duas: qz ꝓmo sub pabola vince describit igratitudo populi. Et secū do rectitudo diuini iudicij: ibi Et nūc oīdaz. Circa primū sciendū q̄ pabola ista est de vinea cum magno sumptu z diligentia exculta: que tamen fructum non fecit: z sic a do mino vince contempta fuit z derelicta: z per hanc vine am intelligitur populus israel: vt habetur infra eodem ca pitulo. Uinea enim domini exercituum domus israel est quam vineam deus excoluit suis beneficijs: z tamen ad idolatriam declinauit: z sic eam contempsit subtrahendo suū auxiliū: z ꝙ ꝙsequēs tradidit i manib⁹ aduersarioz. Di cit igit: a Cātabo. i. alte pnūciabo. b Dilecto meo. i. ꝓ dilecto meo: i psona ei⁹ loquēs: sic appebit ifra: z iste dile ct⁹ itelligit ꝺus: q̄ sic vocat i libro cāticoz: q̄si p totū. c Cā ticū patruel zc. i. qđ cātauit ꝺ vinea sua. i scriptura aliq̄n accipiūt pabole seu slitudines ex reb⁹ gestis: z iō dicunt aliq̄ z satis ꝓbabilit̄: q ꝺ dā patruel Esaie. i. filiꝰ patrui sui ha buerat vineā cū magno sūptu z labore excultā z acq̄sitā: z tñ fuit sterilis: ꝓpt qđ ꝺ ipsa sic ꝺ re ꝺ solita fec dictamen: qđ vocat h cāticū: qz Esaias simili locut⁹ ē h de pplo israel sb noie vinee. Jō sbdit. d Uinea facta ē zc. i. deo q̄ dī dile ct⁹ rōe dicta. e In cornu. i. i loco celso z eminēti: qz hie rusalē metropolis iudea erat i alto loco respcu tre adiacē tis: saltē q̄tū ad illā ptē: i q̄ erat tēplū z dom⁹ regia i monte syon. f Filio olei. i. i loco plēo oliuis: ex q̄rz fructu exꝑ mit oleum. Un z iuxta hierusalem est mons oliueti sic no minatus a fertilitate olei: z tali modo loquēdi dī aliqs fi lius mortis: qz plenus est scelere ꝓ quo dignus est morte.

g Et sepiuit eā. mādatis legis ⁊ sua ⁊ angelica ꝓtectione.
h Et lapides ⁊c. Chananeos cultores lapidū de terra il la deiiciendo: vt hī libro iosue. i Et plātauit ⁊c̄.i. pplz ist̄ quē ad cultū suū pre ceteris pplis elegit: in terra ꝑmissi onis plantauit. k Et edificauit turriz.i. tēplū ad mo dū turris factū: sicut dictū fuit ꝫ reg. vj. c̄ ꝙ fuit edificatū ꝑ sa lomonē in hierusalē in medio iudee exist̄ te tanꝙ metropoli.

Et sēpiuit eā: et lāpides ele git ex ea:] ⁊ plātāuit vineā electā.] Et ēdificauit turriz ī medio eius: ⁊ tōrcular ex truxit i ea.] Et ēxpectauit vt facēt uuas:] ēt fecit labru scas. Nūnc ergo hītatores hierlm ⁊ viri iuda iudica te iter me ⁊ vineaz meam. Quid est qō vltra debui fa cē vinee mee:] ⁊ nō feci ei: An ꝙ expectaui vt faceret uuas: ⁊ fecit lubruscas? Et nūnc oñdā uobis qd ego faciā vinee mee. Auferā se pē ei°: ēt erit ī direptionem. Diruā macerīā ei°: ⁊ erit ī cōculcationē: ēt ponā eaz desertā. Nō putabit ēt nō fodiet: ⁊ āscēdet sup eaz ve pres ⁊ spine:] ⁊ nūbib° mā dabo ne pluāt sup eā hym brez. Uinea aūt dñi exerci tuū dom° ist̄ est: ēt viri iu da germen ei°] delectabile.

l Et torcular ⁊c̄.] .i. altare holocaustorū: quod dī hic torcular eo ꝙ ibi effūdebatur sanguis victimaꝝ sic in torculari sanguis uuaꝝ. m Et expe ctauit ⁊c̄.] .i. opa bo na deum colendo.
n Et fecit labruscas .i. opa inutilia ⁊ noci ua ad idolatriā declī nādo. o Nūc ḡ ha bitatores hierusalem ⁊c̄. h° dicit inducendo pplz ad ꝓsiderationē ꝑdictoꝝ beneficiorū.
p Quid ē qō ⁊c̄.] .q.d. nihil defuit ex parte mea: quin debe ret facē optima opa: ⁊ fec pessima. q Et nunc oñdā. hic ꝓñt describit rectitudo di uini iudicij: qz ꝑ ī gratitudinē dz ꝑtēni: ⁊ in man° aduersario ruz dimitti: iō subdi tur: r Auferā sepē eius. i. vez legis intellectū: nō qz de° inducat aliquē ad erro rez seu falsuz estimandū: sz qz sacerdotes ⁊ legisperiti decli nauerunt ad vicia: ꝑter qō de° iuste retraxit ab eis lumen sue gratie: ⁊ sic ex sua defectibilitate ceciderūt in erroꝝ ceci tatē. s Et erit ī direptionē. qz demones ex h° habuerūt sup eos potestatē diripiēdo spiritualia bona: ⁊ disponeſ ad ipsa. s. bona. t Diruā macerīā ei°. s. meā, ꝓtectionē ⁊ an gelicā custodiā subtraen°. v Et erit in ꝓculcationē. i. in depressionē ab aduersarijs: ⁊ maxime a babyloniis: q̄ terrā destruxerūt: ⁊ pplm parti occiderūt: ⁊ parti captiuauerūt.
x Et ponā eā desertā. a ꝓtectione mea. y Nō putabi tur. qz ad verba prophetarū noluerūt se corrigē auferēdo mala vite sue. z Et nō fodiet. qz fossorio diuini timoris nō fuerūt retracti ab iniqtatib° suis. a Et ascendēt ⁊c̄.] .i. calamitates pungētes ⁊ miserie: ⁊ qz ad lrāz pplo ducto in captiuitatē vepres ⁊ spine creuerūt in terra, ꝑ defectu cul ture. b Et nubib° mādabo ⁊c̄. qz in terra illa secuta est siccitas magna. c Uinea dñi ⁊c̄. in h° oñdit ꝙ parabola predicta intelligit de populo israel: ⁊ sic ē expolita. d Et viri iuda ⁊c̄. Ih° potissime dī ꝑ christo: q̄ erat de tribu illa secūdū carnē nasciturus. e Et expectaui ut faceret iudi cium, iustā sententiā, pferendo: qō ptinet ad iudices quoruz est iudicare. f Et ecce iniquitas. i. iniusticie inequalitas: qz peruertebant iudicia ī fauoꝝ partis: ⁊ ꝓpter munera.
g Et iusticiam. i. opa iusticie i pplo cōi viuēdo iuste adin uicē. h Et ecce clamor. de iniurijs vnius ꝙ alterum.

Et ēxpectaui vt facēt iudi cium: ēt ecce iniqtas: ēt iustici am: ēt ecce clamor. Uē qui ꝓiungitis domū ad domū: ⁊ agrū agro copulatis vsqz ad t̄minū loci. Nūqūid ha bitabitis vos soli ī medio tre?] In auribus meis sunt hec dicit dñs] exercituum. Nisi dom° multe deserte fuerīt grādes ⁊ pulchre: ⁊ absqz habitatore. Decem .n. iugera vineaꝝ faciēt la gūculā vnā: ⁊ triginta mo dij semētis faciēt modios tres. Uē q ꝓsurgitis mane ād ebrietatē sectādā: ēt po tādū vsqz ad vesperā] ut vi no estuet? Cythara ⁊ lyra ⁊ tympanū ⁊ tibia ēt vinū in conuiuijs vr̄is: ēt opus dñi nō respicitis:] nec opa manuū ei° ꝓsiderat.] Prō pterea captiuus ductus ē pplS] me° quiā ñ būit sciaz

b Ue qui ꝓiungitis. hic ꝓñt arguit pplī multiplex cul pa. Et primo, ꝑbba arguit culpā ⁊ ꝓminat penā ꝓiunctiz. Secundo prosequit penā ꝑ separatiz: ibi iō iratus ē Prima i tres: qz primo arguit pplm de cupiditate. Se cūdo de carnalitate: ibi Ue q ꝓsurgitis. Tertio de sup bie vanitate: ibi Ue q trahitis. ⁊ i qualibet parte cō minat penā. Circa primū dicit.
i Ue q ꝓsurgitis ⁊c̄. Judei. n. sē per fuerunt ad a uariciā ꝓni: ⁊ iō i illo populo mul ti per potentiam auferebāt posses siones alioꝝ: ⁊ a liqui per fraudu lentias. k Nun quid habitabitis ⁊c̄.] .q.d. videmi ni hoc querere: ⁊ tñ terra fuit data a deo filijs israel cōit ꝓ habitati one pauperū sicu ti ⁊ diuitū: ⁊ subdit ꝓminatio pe ne: cum dicitur:
l In auribꝰ me is ⁊c̄.] qz exaudit iniuste oppressos ad vindicandum ideo subdit ibi:
m Nisi dom° multe deserte fue rint ⁊c̄. sicut fue rāt male acquisi te: ⁊ hoc impletū est quando populus ductus fuit captiu°. n Decē. n. iugera vineaꝝ ⁊c̄. i. sic vinee ⁊ agri fuerūt male acqsita ita efficiēt steriles i penā. Est aūt iugez spaciū ire quod par bouuz i die arare ꝓsueuit. o Ue q ꝓsurgitis. hic ꝓñt arguit pplz de carnalitate dicēs: Ue q ꝓsurgitis ma ne ⁊c̄. Sic. n. solēt facē illi q̄ fuerūt ebrij ꝑcedēti vespe: eo ꝙ ī mane si sitibūdi. p Ad ebrietatē sectādā ⁊c̄.] sicut ō dcedētib°: iō subdit: q Et potādū ⁊c̄.] ⁊ qz ex ta li potatione calefit caro: ⁊ inducit ad luxuriam: ⁊ ad alia mala. s. ad rixas ⁊ ad homicidia ⁊ ꝓdilia: iō subdi tur: r Ut vino estuet? ⁊ pōt teneri hic li vt vno mō casualit: quātū ad illos q̄ sic vacabāt potatōi: vt ad ma la sequētia cēnt magi apti ⁊ ꝓni. Alio mō ꝓsecutiue: qz talia mala nata si seq̄ ex ebrietate: ēt si iebrias se iebria re nō ītēdat s Cythara ⁊ lyra ⁊c̄. ad excitādū luxuriā ꝑ dissolutoꝝ. t Et vinū. s. forte ⁊ electū. v Et opus dñi ⁊c̄.] nihil agēdo ad ei° honorē siue obseq̄ū: cū tñ ab eo habeatis abūdātiā tēpaliū. x Nec opa manuum ⁊c̄.] .s. q̄lit̄ puniuit acriꝰ viciū carnalitatis pp ipsū mun dū diluuio submergē°: Gen. vij. ⁊ quiqz ciuitates igne ⁊ sulphure succedē°: Gen. xix. Cōsequēt subdit pena: cū dī: y Propterea captiu° ⁊c̄.] .i. ducet. Esa. n. loqbat de futuro per modū preteriti: propter certitudinē euen tus. z Quia non habuit scientiam. applicando in geniuz suū ad diuinū obsequiū: ⁊ ad iudicia sua consi derandum in punitione carnalitatum: vt dictum est.

a Et nobiles eius iterierũt fame ꝛc.qz ĩ obsidiõe ciuitatis sub sedechia defecerũt omnino victualia: ut hz ḡrto Regũ.xxv. b Propterea dilatauit ꝛc.] i.capacitatẽ suaz:ꝛ est locutio metaphorica:qz infernus nõ hz aiam ꝓpꝛie. Accipit aũt infernꝰ iscriptura dupliciter. Uno mõ pro fossa ubi ponũt mortuoꝝ cadauera. Alio mõ pro loco ubi dẽcẽdũt aie damnatoꝝ ad purgãdũ:ꝛ generaliter illoꝝ q nõ admittunt statim ad gloriaz:ꝛ qz tẽ nullus ad eã admitteba tur quãtũcũqz iustus: iõ tunc oẽs mortui quãtũ ad aias ad infernuz descẽderũt:ꝛ corpora eoꝝ partiz fuerũt sepulta:ꝛ parti i fossatis ꝓiecta ꝛ putrefacta ꝛ sic infernꝰ utroqz mõ hic accipitur Cetera patẽt usqz ibi: c Et incuruabit hõ ꝛc.i. dijciet totaliter a sua superbia.

Et nobiles eius interierunt fame:ꝛ multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernꝰ aiam suã:] ꝛ aperuit os suũ absqz vllo tẽmpe. Et descẽdẽt fortes eius:ꝛ populus eius ꝛ sublimes gloriosqz eius ad eũ. Et incuruabit homo ꝛ humiliabit vir:ꝛ oculi sublimiũ deprimẽt. Et exaltabit dñs exercituuz in iudicio:] ꝛ deus sanctꝰ sanctificabit i iustitia. Et pascẽt agni iuxta ordinez suũ:et deserta in vbertatez vsa aduene cõmedẽt.] Uæ q trahitis iniqtatẽ in funiculis vanitatis: et qsi vinculum plaustri peccatũ.] Qui dicitis:festinet:ꝛ cito veniat opus eius:] ut videam:ꝛ appropiet ꝛ veniat consiliuz sancti israꝛ: ꝛ sciem⁹ illud. Uæ q dicitis malũ bonũ: et bonum malũ: ponẽtes tenebras lucẽ:et lucez tenebras:ponentes amaruz in dulce: et dulce in amarum. Uæ q sapientes estis in oculis uestris:et coram vobismetipsis prudentes.] Uæ q potentes estis ad bibendũ vinũ:] ꝛ viri fortes ad miscẽdaz ebrietatẽ. Qui iustificatis impiũ ꝓ muneribus:ꝛ iustitiã iusti ausertis ab eo. Propter hoc sicut devorat stipula lingua ignis] ꝛ calor flãme exurit: sic rãdix eorum qsi fauilla erit:] et germen eoruz ut puluis ascẽdit. Abiecerũt.n. legem dñi] exercituũ:et eloquz sancti israel blasphemauerunt.

b Propterea dilatauit ꝛc.] i.capacitatẽ suaz:ꝛ est locutio metaphorica:qz infernus nõ hz aiam ꝓpꝛie. Accipit aũt infernꝰ iscriptura dupliciter. Uno mõ pro fossa ubi ponũt mortuoꝝ cadauera. Alio mõ pro loco ubi dẽcẽdũt aie damnatoꝝ ad purgãdũ:ꝛ generaliter illoꝝ q nõ admittunt statim ad gloriaz:ꝛ qz tẽ nullus ad eã admitteba tur quãtũcũqz iustus: iõ tunc oẽs mortui quãtũ ad aias ad infernuz descẽderũt:ꝛ corpora eoꝝ partiz fuerũt sepulta:ꝛ parti i fossatis ꝓiecta ꝛ putrefacta ꝛ sic infernꝰ utroqz mõ hic accipitur Cetera patẽt usqz ibi: c Et incuruabit hõ ꝛc.i. dijciet totaliter a sua superbia.

d Et exaltabit ꝛc.].i.p hoc qꝰ iudiciũ ꝑdictũ faciet ꝺ peccatoribꝰ mãifestabit celsitudo ipsius. e Ex pascẽt agni.i.comedẽt agni filioꝝ israꝛ ab hostibꝰ:vt exponũt doctores nostri. f Et ꝺserta ꝛc.] hostes.s.qz nõ solũ comederũt babylonij aia lia iudeoꝝ:sz etiã trenascẽtia. Ra.sa.ad ꝺzũ sẽsuz exponit istã lrãz sic: Et pascẽt agni.i. iusti:qz filij israel ducti in babylonẽ habebãt victũ sufficiẽtez scõm oꝛdinez suũ.i.scõm sui status decẽtiã. hoc de Daniele patet ꝛ socijs eius:Danielis ꝓmo.ꝛ de Joachim rege.iiij.regũ vltio. Et idẽ ẽ dicẽdũ de alijs iustis saltez ꝓ maiori pte. Et deserta i pinguediez vsa.i. domos peccatoꝝ pinguiꝰ plenas. Aduene comedẽt.i.iusti de israliter gẽtiles vt aduene habitãtes. Sed melius videt itelligi ꝺ filijs israel reuersis de captiuitate babylonica:vt sit sẽsus:Deserta i piguediez vsa.i.fructꝰ terre israꝛ:q fuit deserta tẽpoꝛe captiuitatis:qz mansit inculta:ꝛ iõ quãdo icepit coli a reuertẽtibꝰ ꝺ captiuitate ꝓtulit fructꝰ vberiores ꝛ meliores. Aduene comedẽt.i.filij israꝛ ꝺ captiuitate reuersi:qui fuerãt aduene in babylone. g Uæ q trahitis. Hic ꝓsequẽter ꝓpha arguit populũ ꝺ peccato superbie:que trahit homine ad alia peccata:scõz q dicit Ecclesiastici.x. Initiũ oĩs peccati superbia. Et hoc ẽ qꝺ dz.: g Uæ qui trahitis iniqtatẽ.vobis aggregãdo eã. h In funiculis vanitatis .i. superbie que ẽ occasio alioꝝ peccatorũ:vt dictũ est. i Et qsi viculũ ꝛc.]. i. pcedẽdo vlterius ad peccata grauiora. Uiculũ.n.plaustri ẽ grossius q̃ funiculus:ꝛ sic p hãc similitudinẽ designat q superbia ꝓmo ẽ occasio peccatoꝝ mioꝝ:ꝛ postea maioꝝ:ꝛ sic erat in ppło regni iude:intm q icciderat i errorẽ circa diuinã ꝓuidẽtiã:tenẽdo q dꝰ nõ haberet ꝓuidentiaz ꝺ istis inferioribꝰ: necper cõsequẽs inferre ꝓpter ea que fiunt hic aliquaz penam: ideo subditur:

k Qui dicit].diuinã iustitiã ꝺridẽdo. l Festinet ꝛ cito veniat ꝛc. Prophꝫ.n.ꝓminabat eis penã a deo iferendã ꝓ malis suis:ꝛ ipsi ꝺridẽdo respõdebãt: l Festiet ꝛc.].i. pena quã ꝓminamini nob:quasi dicãt non timemus eã vñ ꝺ ipsis dz Ezechielis.ix. Dixerũt:derelíquit dñs trã:ꝛ ñ videt nos:ꝛ ex hoc erroꝛ cecidert ulteriꝰ i aliꝺ malũ dicẽtes q cultꝰ diuinꝰ ñ erat alicꝰ valoris hõibꝰ.Bn.seqbat: ex eo q ponebãt deũ ñ hze ꝓuidẽtiã de hũanis actibꝰ ꝛ eꝛio cultũ idoloꝝ dicebãt eẽ bonũ qz i illis ꝺabãt aliqñ respõsa hõibꝰ ꝺ agibilibꝰ:ꝛ tãq eẽt ibi aliqd nũinis hñs ꝓuidẽtiã ꝺ actibꝰ hũanis Et hoc est qꝺ dz:

m Ue q dicit] malũ.i.cultũ idoloꝝ.

n Bonũ .i. vtilem hõibꝰ o Et bonũ. s.diuinñ cultũ q ẽ bonꝰ scoz vitatez. p Malũ.i.eẽ nullꝰ vtilitatis. q Ponentes tenebras.erroris. r Lucẽ.s.veritatis. s Et lucẽ.s. fidei. t Tenebras.eẽ ignoratie. v Ponẽtes amaꝝ.i. idolatriã q̃ ducit ad gehẽne amaritudiez. x In dulce.tã q̃ ꝓ eã hõ ꝓsequẽt optatũ fine. y Et dulce.i. ipaz latriã q ꝺiũgit sũmo bono. z In amaꝝ.q sit ibi labor inutil ꝛ expẽse:ꝛ exhꝰ seqbat q isti sic errãtes suã scietiã ꝓfitebãt noticie ꝓphaꝝ ꝺziũ asserẽtiũ:iõ sbdit: ꝛ Ue q sapientes estis.i.ꝓgnoscẽtes diuina nõ scoz vitatẽ:sz tm̃ ꝑ in opiniõez vzaz:iõ subdit: a In oculꝫ vris.s.ꝛ sic se estimabãt scientes circa diuina:rita ꝛ circa humana: flo tm̃:iõ subdit: b Et coꝛã ꝛc.] Prudẽtia.n.ẽ ꝓpꝛie circa agibilia humana. Exꝑdictis aũt erroribꝰ seqbat:q absqz vllo timoꝛe iplicarẽt se peccatis carnalibꝰ: iõ subdit: c Ue q potentes ꝛc.] de hꝰ.n.iactabãt se:q vnꝰ poterat tm̃ bibere quãtũ plures alij:ꝛ sic poterãt eos iebriare. d Qui iustificat] ipiũ ꝓ mũeribꝰ ꝛc. Dãdo sentẽtiã iniquã peo ꝫ iustũ paupez.ꝓñ ꝓpter ꝑdicta sbdit debita pena cũ dz: e Sic ꝺuorat ꝛc.] In hebreo ꝛ libris correctis hz ꝓpꝛ hꝰ sic devorat stipulã lingua ignis.qñ.n. ignis modicũ tãgit stipulam:q̃si lãbendo statiz exurit:ꝛ sic dicit ꝓpha:q pena ꝑdictoꝝ peccatiũ cito veniet a deo:iõ sbdit: f Sic radix ꝛc.].i. totaliꝫ extermiabit:sic arboꝛ cuius radix ẽ totaliter incinerata. g Et germẽ eoꝝ.i.ꝓles eoꝝ. h Ut puluis ascẽdet. qz sicut pluuis eleuatus in aere ꝓ vẽtuz ad aliũ locũ dispergit: sic filij eoꝝ extra trã suã fuerũt ducti i captiuitatẽ:cui ca ad huc repetit i in generali: cũ dicit: i Abiecerũt eniz ꝛc.] eam absqz timoꝛe transgrediendo. k Et eloquiuz sancti israel. idest ipsius dei:quod per prophetas eis mandabat.

l Blasphemauerunt. verba eoꝝ deridendo: sm q habetur secundo paralipo. vlti.

m Ideo iratus est. hic ꝓsequẽter ꝓphꝫ ꝓmínatur penã populi separati. Et ꝑmo penã q̃ ꝑcessit captiuitatẽ babylónis. Scõo penã hui⁹ captiuitatis: ibi In his oĩb⁹. Circa ꝓmũ dr. m Ideo irat⁹ ẽ ꝛc.] ꝓp̃t peccata ꝑdicta i ꝓpl̃z suũ. i. ꝫ regũ iude vbi erat tẽplũ dñi. n Et extẽdit manũ ꝛc.] multipliciť affligẽdo populũ ꝛ ꝓcipes p reges assyrioꝝ ꝛ babylonis ante captiuitatẽ babylonicã: ut patet qrto regl. ꝛ secundo paľ. o Et percussit eũ. ſ. populuz. p Et ꝑturbati ꝛc.] .i. ꝓcipes. nã ꝛ manasses rex iuda tunc fuit captus: ꝛ cathenat⁹ ducť extra terrã suã p regẽ assyrioruz: ut habeť secũdo paľ. xxxiij. Et filr ioathã filí⁹ ozie p regez egypti. iiij. regl. xxiij. q Et facta sũt ꝛc.] Jechonias rex iuda fuit occisus: ꝛ cadauer ei⁹ extra muros hierusalẽ ꝓiectuz: sicut dixerat hieremías de eo. xxij. ca⁹. Sepultura asini sepelieť. ꝛ ita fuit ỏ ꝓphĩb⁹ alijs. r In his oĩb⁹. Hic ꝓsequẽť describit pena babylonice captiuitatĩ: cũ dr In his oĩb⁹. i. ex penis ꝑdictis a deo illatĩ. s Nõ ẽ auersus furor ei⁹. qz ex pẽis illis ꝓplus nõ fuit emẽdat⁹: ſz magl obstinat⁹ in malo: ut patet ex q̃rto regl. ꝛ ꝛ⁰ paľ. ideo subdit. t Sed adhuc man⁹ ꝛc.] Ad puniẽdũ ꝓpll obstinationẽ p exercitũ regl babylõis: iõ subdit: v Et eleuabit. i. faciet eleuari. x Signũ. i. vexillũ ad ꝓgregationẽ bellatoꝝ. y In natiõib⁹ ꝓcul. quia ex lõginqs ꝑtibus venit ille exercit⁹ ꝫ hierusalẽ. a Et sibilabit ꝛc.]. i. faciet eũ venire. b Et ecce festin⁹ ꝛc.]. qz ille exercitus q̃uis fuerit valde magn⁹: tñ fuit in breui tẽpore ꝓgregať: ꝛ cito vẽit ad hierlz qz nõ fuit ipedimẽtũ i via: qõ declarẽt ꝓñt dicẽs. c Nõ ẽ ofíciẽs ꝛc.] Ex tãta. n. volũtate veniebãt ꝫ hierusalez: q̃ ſi nõ sentiebãt laborez: ꝛ sic tollit ipedimẽtũ lassitudis. d Non dormitabit ꝛc.]. i. cũ magna sollicitudine festinatõis veniet: ꝛ sic tollit impedimẽtũ pigricie. e Neqz soluet cingulũ renũ ei⁹ ꝛc. Et sic tollit ipedimẽtũ: qõ aliq̃n ꝓuenit ex defectu equoꝝ: cum dr: Ungule equoꝝ ei⁹ ut silex: ſi diceret: in via nõ ledẽť quãuis cũ festinatiõe veniãt. f Et rote eius. i. currus eius in quibus pugnabãt antiquitus. g Quasi impetus tẽpestatis. i. terribiles admodũ tẽpestatis: cui nõ potest resisti humana vtute. h Rugiť ei⁹ ꝛc.]. q. d. non flecteť misericordia: vnde ꝛ rex babylõis filios sedechie regis occidi fecit in ei⁹ ocul⁹: ꝛ postea oculos ei⁹ eruit: ꝛ nobiles de regno iude captos occidit: q̃rto regl. vltio: Sedechiã aũt exoculatũ duxit ligatũ i babylõez: ꝛ ꝓpl̃in terre captiuũ. Unde subdit: i Et frendet. p ira cũdiã. k Et tenebit ꝑdã ꝛc.] qz nec a deo nec ab hoie fuerũt de mãib⁹ ei⁹ saluati. l Et sonabit sup eũ ꝛc. qz in tãta destructõe fuit magn⁹ clamoz ꝛ terribilis: tã expte babylõioꝝ se ad cedẽ populi exhortãtiũ: q̃ ex parte morientiũ: ꝛ alioꝝ in captiuitatẽ ductoꝝ: ideo sudítur: m Aspiciem⁹ in terrã. ꝓ ꝓfusiõe nõ potẽtes oculos sursuz leuare: ꝛ associat se ꝓphꝫ cũ eis: eo q̃ erat ps illi⁹ populi: q̃uis mortu⁹ fuerit diu ante istã captiuitatẽ. ſ. tẽpore manasse regis: ut dictũ ẽ supza ca⁹ ꝓmo

Ideó irat⁹ ẽ furor dñi.] i populũ suũ: et extẽdit manuz suã sup eũ] et percussit eũ. Et ꝑturbati sũt mõtes:] et fca sũt mortícia eoꝝ q̃si stercus in medio] platearũ. In his oĩb⁹ nõn ẽ aũsus furor eius sed adhuc man⁹ ei⁹ extẽta.] Et eleuabit signũz i nãtõib⁹ ꝓcul: et sibilabit ad eum de finib⁹ terre:] et ecce festinus velociter veniet.] Nõn ẽ defíciens neqz laborãs i eo:] nõn dormitabit neqz dormiet:] neqz soluetur cingulũ renũ ei⁹ t nec rũpeť corrigia calciamẽti ei⁹. Sagitte eius acute: ꝛ oẽs arc⁹ ei⁹ extenti. Ungule equoꝝ ei⁹ ut silex: et rote ei⁹ q̃uasi ipet⁹ tẽpesta tis. Rũgiť ei⁹ ut leonis:] rugiet ut catuli leonũ et frẽdet et tenebit ꝓdam: ꝛ ample xabiť: ꝛ nõ erit q eruat:] et sonabit sup eũ in die illa sicẽ sonit⁹ maris. Aspiciẽm⁹ in terrã: ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata ẽ in caligine eius.]

n Et lux obtenebrata. ꝛc.] qz tribulatio illius captiuitatis fuit tãta: q̃ tota glia q̃ fuerat i ꝓpl̃o ísr uidebať simpliciter extincta.

La. VI.

In anno. Hic ꝓsequẽť esaias ꝓfirmat dictũ suũ. Nam posset aliquis dicere: q̃ verbum eius nõ esset auctẽticum: eo q̃ predicta nõ dixisset spiritusãcto: propter qõ in hoc capitulo: ostẽdit se locutuz fuisse spiritu diuino. Et diuidit in

.VI. In anno quo mortuus est rex Ozias] uidi dominum sedentem

duas partes: qz ꝑmo ponit diuina apparitio. Scõo esaie legatio: ibi Et dixi. Ad intelligẽtia ꝑme partis sciẽdũ: q̃ esaias visione imaginaria vidit dñm i specie cuiusdã magni viri sedẽtis: cui⁹ sedile erat i celo: ꝛ scabellũ pedũ ei⁹ ẽtẽplo: sm q̃ dr infra. lxvj. Celũ mihi sedes ẽ: ꝛ ra scabellũ pedũ meoꝝ: ꝛ duos ãgelos stãtes i vtroq̃ latere ei⁹: ꝛ tellexit significatõez visiõis: aliť nõ cẽt visio ꝓphica: sicẽ pharao qui vidit spicas: Gen. xlj. ꝛ balthasar q̃ vidit manũ scribẽtẽ in pariete: Dañ. v. visiõe imaginaria: ille dormiẽs: iste vigilans: neuť tñ fuit ꝓphꝫ. ſz ioseph ꝛ daniel qui visiões ẽtelle xerť. vnde dr Dañ. x. Intelligẽtia op⁹ ẽ in visiõe: sicẽ diffusi⁹ dictũ fuit i ꝓncipio libri psalmoꝝ: vbi dictũ fuit de modis ꝛ gradib⁹ ꝓphetie tãq̃ ꝑambulũ ad oẽs libros ꝓphetaꝝ. Igiť circa istã visiõez esaie q̃ fuit ẽtellectual ꝛ imaginaria: ꝑmo ponit apparitio diuina. Scõo ãgelica: ibi Seraphi. Circa ꝓmũ ꝑmo notať tẽp⁹: cũ dr: a In anno ꝛc.] fm q̃ dicit Ra. ſa. iste nõ fuit ãnus mortis ozie regis accipiendo mortẽ ꝑ separatiõe aie a corꝑore: ſz ãnus quo fuit a deo pcuſſ⁹ lepra: eo q̃ voluit sibi officiũ sacerdotale usurpare: ut hz ⁲⁰ paral. xxvj. qz extũc mũdo reputať fuit mortu⁹: qz ex tẽ hitauit i domo seq̃stra ta: ꝛ ioathã filí⁹ ei⁹ regebat palatiũ: ꝛ iudicabat ꝓpl̃z ꝛc: ut hz. iiij. regl. xv. ꝛ ⁲⁰ paral. xxvj. Huic aũt dicto Ra. ſa. ꝓfert littera seqns i hoc ca⁹ ut videbiť. Cõsequẽť ponit ipsa apparitio dei: cũ dr: b Uidi dñz scõm dionysiũ ꝫ⁰ ca⁹ celestis hierachie angelus fuit: tñ dñs noiať: eo q̃ ad repsentãdũ ꝑsonã dñi apparebat: ꝛ in eius ꝑsona loquebatur: sicẽ ꝛ angelus loq̃ns moysi in monte synai: dominus nominať: ut patet i exo. in plibus locis. Q aũt fuerit angelus habetur actuũ. vij. vbi dr de moyse: Hic ẽ qui fuit in ecclesia in solitudine cuz angelo: qui loquebatur ei in mõte synai: ꝛ cum patribus nostris: qz precepta decalogi dedit audiente populo: ut habetur Exodi. xx.

c Sedẽtez. Sedere aũt ꝓprie est iudicãtis: illa aũt

apparitio fiebat ad proferendum sniam cõtra ozian regem turificare volentem de presenti: quia tunc lepra fuit percussus: vt dictum est: ⁊ contra pplm de regno iu de de futuro: vt videbit infra: ⁊ ideo illa apparitio fuit in effigie homis sedẽtis. per illam etiã apparitionez in effigie homis sedẽtis significabat deus humanandus in persona filij: ⁊ hoc est qõ dicitur Job. xxj. vbi allegatur in scriptura que ponit infra i hoc capitulo: Exceca cor populi huius ⁊c. Et subdit euãgelista hꝰ dixit esaias qñ vidit gloriam eⁱ⁹: ⁊ locutꝰ ẽ de eo.

d Super solũ excelsum. hoc est supra expositũ.

e Et plẽa erat domus. i. templũ a salomone edificatum: ibi eni fiebat illa visio. f A maiestate eius. quia ab illa effigie videbat fulgor mirabilis procedere. Sciẽduz q̃ istud: Et plena erat domus eius a maiestate. non ẽ in hebreo nec in libris correctis.

g Et ea que sub ipso erant replebãt tẽplũ. In hebreo hꝫ: Et ore eⁱ⁹ replebat tẽplũ. ⁊ accipit hꝫ ore ꝓ finib⁹ vestimẽtoꝝ seu vestimẽti sui. Illa. n. effigies appebat quasi induta ad honestatẽ: ⁊ finis vestimẽti descedebat vsq; ad tẽpli pauimẽtuz: sicut cõiter fit de ozis vestimẽtoꝝ hoiuz sedentiũ. h Seraphi. Hic ꝓnter describit apparitio angelica cũ dr: h Seraphi stabant. sic. n. apparebãt tanq̃ pati ad ministrandũ deo: ⁊ exeq̃ndũ eⁱ⁹ im periũ. Sciendũ tñ q̃ nõ erant de supiori ordie q̃ dr ordo seraphi: sz erãt ꝺ angel' q̃ mittunt in misteriũ ad exteriora noiant tñ seraphi ab effectu ppr purgatõez labioꝝ esaie p incẽdiuz: sic ocñ ẽ de alio ãgelo q̃ noiabat dñs: eo q̃ loq̃bat in psona eⁱ⁹. i Sup illud. i. sup templũ vt dr cũt expositores nr̃i: tñ in hebreo hꝫ: Desup ei. i. dño: qz stabãt sup templũ pati ei obsecꝝ: iõ sic appebãt q̃ vnꝰ erat ad dexterã dei ali' ad sinistrã. k Sex ale vni ⁊c. p alaz ꝓtẽplatio designat: vt dic̃ Ezeg. sup Ezech. igit p duas alas supius erectas itelligit ꝓtemplatio diuinoꝝ: q̃ sunt supra naturã angelicã. per duas protensas inferius ad cooperiendũ corpus ⁊ pedes eoꝝ seraphin cognitio eoꝝ que sunt inferiora angelis designat. p duas medias ad volandum extensas cognitio angelice nature: ideo subditur: l Duab⁹ velabãt ⁊c.] Jn hebreo habet. Faciez suam. s. ipsoꝝ seraphi sm hebreos: non q̃ eẽnt extẽse ante facies eoꝝ: sed super capita quasi transuersaliter: ⁊ sic velabant caput superius: ⁊ p consequens faciẽ que ẽ pars capitis. m Et duabus velabant ⁊c.] Jn hebreo habet: Pedes suos. i. ipsoꝝ seraphi: qz transuersaliter versus inferiora ꝓtendebãtur: ⁊ sic corpora seraphi ⁊ pedes velabant: ⁊ hoc ad quandam decentiam ⁊ honestatem: Apparebat enim in figura humana q̃ honestior appet operta q̃ nuda n Et duabus. s. alijs medijs. o Uolabant. ad designãduz q̃ angeli semp sũt pati ad dina ascendere: ⁊ ad iferiora descendẽ sm dñi voluntatẽ: iõ volat' in medio loco disponit ꝗsi ad vtrũq; pat⁹. Et ad melius capiendũ posui hic figurã sm intentionẽ hebreoꝝ.

super solium excelsum ⁊ eleuatũ. ⁊ plena erat domus á maiestate eius: ⁊ ea q̃ sub ipso erãt replebãt tẽplum. Seraphi stabãt super illõ: sex ale vni: ⁊ sex ale alteri. Duabus velebãt faciẽ eⁱ⁹] ⁊ duab⁹ velabãt pedes eⁱ⁹] ⁊ duabus volabant: ⁊ clamabãt alt' ad alterũ:] ⁊ dicebãt: Sanctus ꝟcũs ꝟcus dominꝰ deus exercituũ: plena est omis tra gloria eⁱ⁹. Et ꝺmota sũt sup limiaria cardinũ] a voce clamantis: ⁊ dom⁹ repleta ẽ fumo:] Et dixi: Uẽ mihi qz tacui: quia vir pollutꝰ labijs ego suz:] ⁊ in medio ppli polluti labia hñtis] ego habito: ⁊ regem dñm exercituuz] vidi oculis meis. Et volauit ad me vnus de seraphin:] ⁊ p Et clamabãt ⁊c] i. simul ⁊ concorditer vel quia vnus primo dicebat: ⁊ postea idez alius repetebat: sicut duo chori in ecclesia aliquãdo idem dicũt alternatiz. q Sanctus: sanctꝰ: sanctus. Secundũ hebreos dicitur ter sanctus: ad maiorem diuine sanctitatis expressionez: sicut hiere. xxij. dicit: Terra: terra: terra audi verbũ dñi ad excitandũ maiorẽ attentõz. sm vero catholicos hic dicit ter sanctus ad designandũ in deo psonarum trinitatem. Et subditur: r Dñs deus exercituũ. ad designandũ essentie vnitatẽ. s Plena est omis terra gla eius. qz in omnibus creaturis relucet virtus ⁊ bonitas ipsius.

t Et cõmota sũt ⁊c. Jqz hec visio facta ẽ die percutionis ozie: vt dictum est supra: ⁊ tunc fuit motus tribilis: sm q̃ habet zacharie. xiij. Et fugietis sicut fugistis a facie iremotus in die ozie regis iuda: ꝺ terremotꝰ factus fuit ad oñden dũ indignatiõez dñi ꝓtra psumptiõez ozie. Ex illo añt terremotu moti fuerũt pietes tẽpli: ⁊ per ꝓns sup limiaria: ⁊ cardines ostioruz. u A voce clamãtis. qz talia fiũt in iferioribꝰ per ãgelos. x Et dom⁹ ⁊c.] Ad designãduz incẽdiuz futurũ dom⁹ dñi p chaldeos: vt habet. iij. reg'. vlti.

y Et dixi. Hic ꝓnter describit esaie legatio. Et primo describit dispositio debita. Secũdo legatio sibi iniũcta: ibi Et audiui. Dispositio añt ista facta est prio p esaie ꝓtritionez de eo q̃ peccauerat p omissionez: ideo dicit: z Ue mihi qz tacui. a reprehensiõe vel repssione ozie regis de sua psumptione. erat eniz esaias de genere regio: vt dictuz ẽ supra primo capitulo: et ꝓpter hꝰ magis poterat ad regẽ accedere: ⁊ defectus suos sibi oñdere: q̃ alius de populo: ideo peccauit hoc omittendo: ideo subdit: a Quia vir ⁊c.] sicut eniz polluuntur labia loquẽdo qꝺ nõ decet: ita etiã tacẽdo qꝺ dici debz. b Et in medio populi ⁊c.] non solum per omissionẽ: sed etiam p omissionẽ: quia multi de populo illo erant blaphemi: vt dictũ est supra. c Et regẽ ⁊c.] i. angelorum. d Uidi oculi meis. quasi diceret: exquo sum peccatoꝝ ista visio nõ ẽ mihi ad pfectũ sz ad iteritũ: ⁊ sic ẽt dixerat manue ad vxorem suam: Judic. xiij. Morte morie mur qz vidimus dñm. Secũdo facta est esaie dispositio p angelũ purgantẽ eius peccata: hoc tñ fuit solũ instrumẽtaliter: qz solius dei ẽ purgare peccata ꝓncipaliter. Dicit igit:

e Et volauit ⁊c.] p istum volatum intelligit velocitas angelica ad exequẽdum domini mãdatum seu beneplacitũ.

f Et in manu eius calculꝰ. i. carbo ignit⁹. Calculꝰ eniz plura significat. Uno eni modo signat lapidẽ puulũ. Allio mõ numerationẽ: qz antiq̃tus solebãt boies cũ lapillis numerare. signat ẽt carbonẽ ardẽtez: ⁊ etiã q̃dã alia. Uñ vers⁹: Calculꝰ ẽ rõ: numer⁹: snia carbo. Calculꝰ ẽ põdus: minim⁹ lapis ens acut⁹. Per calculũ añt istũ significabat ꝓphetie donuz

tūc esaie dat⁹. g Quē forcipe ⁊c.] s. holocaustoꝝ vbi erat ignis ꝓtinu⁹: vt hī leuit. vj. Sciendū tn q nō accipit h altare seu carbo mālit̄: qz ista fiebant visiōe imaginaria sicut dictū ē: qua videbat agelus accipe carbonem de altari holocaustoꝝ. h Et tetigit os meū. ad designandū purgatiōz peccati sui p taciturnitatē p̄dictaz ideo subdit: Et auferet iniq̄tas tua ⁊c. i Et audiui. Hic cō sequēter describit legatio iniūcta esaie a dño quātuz ad illud qđ ptinet ad afflictionem maloꝝ. 2° quantuz ad ꝓsolatiōez bonoꝝ: ibi Et multiplicabit. Primū describitur cuz dī: i Et audiui vocez dñi. apparentis in effigie p̄dicta. k Dicentis quez mittā ⁊c. hoc ñ quesiuit ex ignorantia: sed ad ꝓuenientius inūgenduz negociuz esaie se offerenti ad obediendu: sic Gen. iij. dicit dñs adā: Ubi es. vt ex eius relpōsione ꝓuenientius argueret eū de trāsgressiōe. l Et dixi ⁊c.] pat⁹ ad obediēdū: m Mitte me. nec se offerēdo peccauit: qz añ dispositū se vidit per purgatiōez p̄dictā. n Et dixit vade. ad arguēdū peccata regū iude. Ex hoc dicūt hebrei ⁊ rōnabiliter vt videt: qđ istud qđ dicit in hoc ca°. p̄cessit tpe: ea que scripta sūt supra a principio hui⁹ libri: in qb⁹ esaias arguit multiplicit̄ peccata eius populi. Ad que arguēda missus fuit a deo: sic alij ꝓphete. Et in hoc. c. ponit p̄ria eius missio: vt dī. Nec obstat qđ vltimo scribit: qz frequēter i sacra scriptura scribūt posteri⁹ p⁹ us facta: ⁊ ecōuerso: vt frequēter dictū ē supra in alijs libris canonicis. o Et dices pplo ⁊c.] aurib⁹ corpis. p Et nolite intelligē. i. nolletis. nō. n. icitauit eos ꝓpheta ad nō intelligendū ⁊ nō obediendū: sz p̄dixit hoc futurū p̄nūciādo s. ppli obstinatiōem in malo: ideo sḇdit: q Exceca cor populi hui⁹ ⁊c. i. denūcia ad excecandū p errorem in itellectu: r Et aures eius aggraua. i. aggrauādas denuncia i affectu p obstinatiōez: circa qđ talis excecatio ⁊ obduratio nō ē a deo directe: sz ex libeꝛi arbitrij defectibilitate. homo enim auertēs se a deo meret vt iuste de⁹ retrahat gr̄am suaz ab eo cui⁹ effectus est illūiare itellectū: ⁊ mollificare affectū: ⁊ ideo ipa subtracta homo excecat ⁊ obdurat ex sua malicia. hoc ad lr̄am fuit impletū qñ ad p̄dicatiōem christi iudei p magna pte fuerūt obdurati p̄m q dicit exp̄sse: Joh. xij. ,pterea nō potant credere: quia dixit esaias: excecauit oculos eoꝝ: ⁊ indurauit coꝛ eoꝝ ⁊c. et sequit: Hoc dixit esaias qñ vidit gl̄iam eius. s. christi: ⁊ locut⁹ est de eo. Cognouit. n. tūc trinitatez ꝓsonarū ⁊ filiuz icarnandū vt p̄dictum est: ⁊ sic tūc vidit gl̄iam christi. i. eius diuinitatem. s Et dixi: vsquecq̄ dñe. s. durabit hec excecatio ⁊ obduratō: et dixit: t Donec desolent ⁊c.] qđ impletum fuit tpe titi qui destruxit ciuitatē: ⁊ terrā iude eoꝝ: ⁊ duxit pplm captiuum: ⁊ dispersit p orbē vt nō hitaret āplius i iudea: ideo subdit: Et longe faciet dñs homes. v Et multiplicabit ⁊c. Hic ꝓsequēter ,pheta denūciat consolatiōem credētiuz: qđ frequēter fit in h° ,pheta ⁊ in alijs. s. denūciatio ꝓsolationis bonoꝝ iuxta denūciationē desolationis maloꝝ: vt opposita iuxta se posita magis elucescāt: et hoc ē qđ dī: v Et multiplicabit ⁊c.] qz añ aduentū exercit⁹ romanoꝝ cōtra iudeā christiani qui erāt ibi p admonitiōem angeli trāsierūt in regnuz agrippe: q erat ꝓfederatus romanis et sic fuerūt derelicti alijs ptim captiuatis: ⁊ ptim truci

manu eius calcul⁹: qñē forcipe tulerat de altari:] ⁊ tetigit os meū ⁊ dixit: Ecce tetigi hec labia tua: et auferet iniquitas tua: ⁊ peccatū tuū mūdabit. Et audiui vocez dñi dicentis: Quē mittā: ⁊ quis ibit nobis: et dixi. Ecce ego:] mitte me. et dixit: Uade et dices pplo huic: Audite audientes] et nolite intelligē: ⁊ videte visionē ⁊ nolite cognoscē. Excēca cor ppli huius et aures eius aggraua ⁊ oculos eius claude: ne forte videat oculis suis ⁊ auribus suis audiat ⁊ corde suo intelligat: ⁊ conuertat: ⁊ sanez eū. et dixi: Usqz quo dñe: et dixit. Donec desolent ciuitates absqz habitatore:] ⁊ domus sine hoie Et terra reliquet deserta: et longe faciet dñs homes. Et multiplicabitur q derelicta fuerat.] i medio terre: et ad huc in ea decimatio. Et conuertet: et erit in ōnsionē sic terebinth⁹: ⁊ sicut quercus que expādit ramos suos. Semen sanctum erit id qđ steterit in ea.]

das: qui postea multiplicati sūt p orbez vniuersuz: vt pz ad sensuz. p Et adhuc decimatio in ea. qz decime dātur a fidelibus ecclesie. y Et ꝓuertetur ab abiectione et paucitate ⁊ psecutione quaz passa est ecclesia: primo a p̄ncipib⁹ iudeoruz: vt patz act. vij. ⁊ in pluribus locis alijs eiusdez libri: ⁊ postea ab impatoribus romanis ⁊ eoꝝ p̄fectis: vt in sactorū legendis: ⁊ in chronic habet. a Et erit in ōn sionē sic terebithus ⁊c. qđ impletū videm⁹ maxie a tēpore ꝓstantini: in q̄ incipit ecclia nōbiliter ⁊ mirabiliter exaltari ⁊ dilatari. b Semen scm̄ ⁊c.] qz fidles nō mltiplicant p generatiōez carnalē: sed p gr̄am sactificatez i baptismo: verūtn quia excecatiōis ⁊ obduratiōis iudeoꝝ tpe p̄dicatiōis christi ⁊ aplorum eius figura fuit obduratio p̄decessoꝝ suoruz tpe p̄dicatiōis hieremie ⁊ alioꝝ ,pphetarū: qui fuerūt inuēti tēpe destructionis facte: p nabuch. regez babylonis: ideo lr̄a ista pōt exponi p illo tempore: lz p̄ncipalis intētio ,pphete ferat ad obstinatiōem iudeoꝝ tēpe p̄dicationis christi ⁊ apostolorum: ⁊ p̄m istam sniam dicitur: Et dixi vsquequo dñe. s. durabit ista excecatio ⁊ obduratio. Et dixit: Donec desolate sint ciuitates absqz habitatore. qđ adimpletū fuit tpe sedechie qñ rex babylonis destruxit ciuitates regni iude: ⁊ pplm duxit captiuuz in babylonē: ideo sḇditur. Et longe faciet dñs homes: et multiplicabit. Hic ꝓnter ,pphet⁹ denūciat ꝓsolationem bonoꝝ: ⁊ istud fit frequēter in h° libro ⁊ in alijs libris ,pphetalibus iuxta desolationē bonoꝝ: vt oppositа iuxta se pōita magis eluscant: et hoc ē qđ dī: Et multiplicabit que derelicta fuerat. i. terra iuda que derelicta fuerat a suis habitatoribus i captiuitatez ductis multiplicabit adhuc i hoibus: aialibus ⁊ alijs bonis: qđ impletū fuit p⁹ captiuitatis reditu⁹ sub ꝯobabel ⁊ neemia ⁊ machabeis. In medio terre. hoc dī qz iudea ē in ārto climate terre habitabilis. Et adhuc in ea decimatio. i. adhuc dabunt ibi decime bonoꝝ sacerdotib⁹ ⁊ leuitis deo mīstrantibus: sicut habet neemie. x. Et ꝓuertet. a captiuitate i ,pperitatē. Et erit in ōnsionem sic terebinth⁹ ⁊c. qz ,pspitas eoꝝ post tantā captiuitatez fuit magi admirabil: ⁊ hoc tpe machabeoꝝ: qñ recupauerūt ciuitatē ⁊ tēplū ꝺ antiochuz regē tūc valde potētez. Semē sanctū erit id qđ steterit in ea. qz post reditū captiuitatis babylonice nō legit iudeoꝝ pplus ad idolatriā declinasse: nisi aliqui pauci ex violētia regis antiochi: vt hī. j. machabeoruz ⁊. ij. ⁊ tūc et aliqui licet pauci ꝓpatiue respectu totius populi

acceperũt aliq̃s ꝓditões gentiliũ faciẽdo sibi ꝓputia: pa
lestrã: ⁊ ephebian: vt hi. j. mach. j. nõ tñ oi ibi q̃ decli
nerũt ad idolatriã. In ca vj. vbi dr in postilla
posset. n. aliqs dicere q̃ vbũ eius nõ eẽt auctẽticuz.

Saias in ꝓncipio sue ꝓphie Additio ꝓia

dixit:

Audite
celi ⁊ auriba ꝑcipe
ra: qm̃ dñs locu
t̃ ẽ. ⁊ iõ nulla posset dicẽ ei: q̃ ver
ba illa dixisset spi
ritu suo ⁊ nõ spũ
dei: nisi taľ ꝓdicẽt
sue ꝓphie: quã q̃
negaret: silr possz
negare pñtez visionẽ: ⁊ iõ nõ oz dicẽ: q̃ hec visio ponit
ad ꝓfirmationẽ ꝓdictoꝝ: sz ẽ visio ꝑ se reuelata ꝓphe.

In eodem. c. vbi dicit in postilla: Sicut hiere. xvij.
dicit: terra: ira: terra. Additio scda.

Quod legit i hieremia: terra: ira: terra audi vbum dñi. nõ oportet vt itelligat ad excitãdaz
maioꝝ attentionẽ sicut iudei dicũt: sed ad de
nõndum terre cui loq̃bat exꝑssam distinctiõez. Erat. n.
terra cui loq̃bat triptita: cuius vna ps dicebat terra iu
dee: alia galilee: alia vero trãs iordanẽ: vt pz in libro q̃
dicit cãchedrin. vñ ad denõndum talẽ diuisionẽ ter no
minat ira: ⁊ ideo in hoc loco cũ seraphi ter sanctus cla
mabat: ad lram plane intelligẽduz ẽ ad designãdam tri
nam distictiõez i diuis ꝓphis: put fides catholica tra
dit. Unde ⁊ q̃libet istoꝝ triuz noiuz in ꝓcreto significat
sãctitatez: vt denotẽt pluralitas: suppõitoꝝ que ꝓcreti
ue intelligũtur. Uerbũ aũt sbstantiuuz ibi sbintellectũ
in singulari ponit: vt eẽntie vnitas intelligat. Et nõndũ
q̃ q̃dam expositores hebreoꝝ attendẽtes q̃ in vnitate
dina que sũma ẽ: piculũ esset iterare noia que oino sília
essent: exquo necesse eẽt vt itelligeret aliq̃ pluralitas: iõ
aliter interꝑtati sũt hec dicta. s. vt scũs qui in ꝓio loco
dr: ⁊ etiaz sanct q̃ in scdo loco dicit itelligũt i vocatiuo
casu: sic q̃ vterq̃z seraphi clamabat ad alterũ dicens: O
sancte sctũs dñs deus exercituũ ⁊c. et hoc audẽt dicere:
eo q̃ in lingua hebraica in his noib nõ ẽ dia casualis.
Sed hoc nõ vz aspiciẽti ꝓprietatẽ haꝝ dictionũ put ꝫ
ponũt. vnde translatio chaldaica ista tria noia de deo i
telligit: ⁊ ideo he due expõitiões quas postillatoꝝ ponit
nõ debent itelligi ꝙsi indifferẽter cõsonẽt lre: sed ꝓia ex
positio nõ ẽ vere litteralis: sz quasi a vtrate lre sug'tiua.
Secũda aũt catholica ⁊ ꝓprie lralis. Unde mgr i. j. di.
ij. Inter alia testimõia trinitatis q̃ in ve. test. inueniũt:
hãc auctem tanquã a lrali sensu sũptam allegat.

In eodẽ. c. vbi dicit in postilla: Et dixit vade ad ar
guẽduz peccata regni iude. Additio itia.

Licet esaias in ꝓcedẽtib arguereret multipliciter ꝓpm de peccatis coꝝ: nũquã tñ eoruz ob
stinatiõem ꝓnũciauit: q̃ obstinatio in hac vi
sione fuit ꝓio sibi reuelata cum dr: Audite ⁊ nolite itel
ligere ⁊ẽ. exceca cor ꝓpli huius. Unde nõ ẽ necesse dicẽ
dum q̃ hec visio ꝑcedat alias ꝓphetias ꝓdictas: sicut
hebrei min rõnabiliter dicũt. Nã i ꝓcedẽtib arguebat
peccata ⁊ scelera populi de mãdato dei: vt dictũ est. In
hac aũt visione sibi intũctuz ẽ vt excecatiõez ⁊ indura
tionẽ eoꝝ futuraz tpe aduẽtus christi eis ꝓnũciaret.

In eodẽ. c. vj. vbi dr in postilla: Et adhuc decimatio
in ea. q̃: decime dãt a fidelib ecclẽ. Additio q̃rta

Vbi nos hẽm: Et adhuc decimatõ i ea. i hebr.
hr q̃daz dictio q̃ sz deriuet a decẽ: tñ nõ signi

T factus ẽ. VII.
in diebus achaz filij
ioathan filij ozie regis iuda
ascendit rasin rex syrie: ⁊ fa
cee filius romelie rex israel
in hierlm ad ꝑliandũ ꝓtra
eam: ⁊ nõ potuerũt debel
lare eam. Et nũciauerunt
domui dauid] dicẽtes:
Requeuit syria sup ephraiz
et cõmotum est coꝛ eius et
coꝛ populi eius sicut mouẽt
ficat decimatiõez: sz significat denã. i. nũez denariuz i genẽ fe
mino: ⁊ ẽ sẽsus ꝙm hebreos: q̃ a tpe hr visiõis adhuc rema
nebãt. x. reges i iuda vsq̃ ad trãsmigratõez babylonis iclu
siue: q̃ quidẽ reges apõ eos sũt ionathã: achaz: ezechias: ma
nasses: ãmon: ozias: ioaz: ioachim: iechonias: sedechias.

Potest ẽt alr itelligi
iste numer denarius
vt referat ad illõ qõ
legit: Ben. xvij. vbi
dr ꝓcessit abrae q̃ si
inuẽirent in sodomis
. x. iusti: ꝑceret tota ci
uitati ꝓ eis. vñ i hoc
loco dñs dicebat esa
ie q̃ sz ppls eẽt ita ma
l sicẽ ppls sodomoꝝ:
put supra dixerat. j. c. Audite verbũ dñi ꝓncipes sodomoꝝ
tñ adhuc remãebat in ea. s. i iudea ⁊ hierlm dena: videlz iu
storꝝ q̃ volebat eos sustinere ⁊ tolerare: donec ꝙuerterent.

T factum ẽ. Postq̃ esaias La. VII.
denũciauit regni iude punitiõez: hic denũciat el liberatiõem a ꝑsecutione duoꝝ regũ: vt tanquaz
bon samaritanus ꝓ vinũ mozificatiuuz infũdat olei leni
tiuũ. Sciendũ tñ q̃ ꝓncipalis intentio ꝓphe est denunciare
christi aduẽtuz qui iterponit. Unde dicit Ra. sa. super. ix. ca.
zach. Oz vniuersi ꝓphete nõ sũt locuti nisi sup ãnos redẽ
ptiõis ⁊ ad dies messie: qõ est itelligendũ de ꝓncipali intẽto
Et ideo ps ista in tres diuidit: q̃: ꝓio ꝓ signum dicte libera
tiõis denũciat christi incarnatio. 2° eius resurrectio sequẽti
ca. Tertio eius ascẽsio. c. ix. Sciendũ tñ q̃ hec diuisio nõ ẽ
pcisa: q̃ i scda ⁊ tertia pte fit mẽtio de ꝓtentis: in ꝓia quan
tum ad aliud: q̃ ꝓphete freq̃ẽter replicãt idez: alio tñ mõ
q̃ modo exoꝝtatiuo loquũtur. Pñs autem caꝑm in tres
ptes diuidit: q̃ ꝓio ponit regni iude iminẽs piculuz. 2° ꝓ
mittit liberatõis bñficiũ: ibi Et dixit dñs. Tertio dat huius
liberatõis signũ: ibi Et adiecit. Circa ꝓmũ ꝑmittit tpus
cũ dr: a Et factũ ẽ. q̃ q̃rto anno regni sui factũ est q̃ se
q̃tur: b Filij ioathã filij ozie: ꝙm q̃ dicẽ Ra. sa. Hic exꝑ
mutur pr ⁊ au ipsi achaz ad oñendũ q̃ bñficiũ diuuz fa
ctũ ipsi achaz ꝓput in hr. c. describit: nõ fuit ꝙm ꝓpr bonita
tez ipi achaz cũ esset idolatra pessim: vt hi. iij. Regl. xxj.
⁊ ꝑ dñs indign dino bñficio: sz ꝙm est ꝓpr meritũ ꝓris sui
ioathã qui fuit bon: vt hi. iij. Reg. xv. Et ozie aui sui qui
dicr est ẽt azarias q̃ fuit ẽt bonus ⁊ iust: vt hi. iij. Reg. xv.
Uerũtamẽ ꝑ ea ãno. xxij. regni sui supbiuit: ideo officiũ sa
cerdotale sibi vsurpare voluit: ꝓpr qõ a deo lepra ꝑcussus
fuit: quã patienr portauit hitans in domo sequestrata: ⁊ sic
pctm eius purgatũ fuit ꝑ pniam ⁊ penam illatã. c Ascẽ
dit rasin rex syrie ⁊ facee filius romelie ⁊ẽ. Isti duo reges nõ
venerũt tũc sil dr regez achaz: sed q̃lz ꝑ se: ⁊ succesiue: ⁊ lz ñ
expugnauerint hierlm ciuitatẽ regiã: tñ de regno achaz ou
xerũt magnã ꝓdã: q̃ nõ potat eis resistere in cãpo: ꝙm q̃
dicit. ij. pal. xxviij. Tradiditq̃z cum dñs dr i manu regis sy
rie: qui ꝑcussit eũ: magnãq̃z ꝓdã cepit de eius ꝑpio. Et sub
dit ibidẽ: Manib quoq̃ regi israr tradit ẽ: ⁊ ꝑcussus ẽ pla
ga grãdi. d Et nũciauerũt. i. achaz q̃ descẽderat de do
mo dauid: ⁊ ꝓplo eius: e Dicentes. q̃: exercit duoꝝ re
gũ nõ pot sic ꝓgregari: q̃n currat rumor ⁊ potissime ad il
los dr quos itẽdũt bellare: ⁊ quis fuerit ille rumor subdit:
f Requeuit syria. i. rex syrie. g Sup ephraim. i. sup re
gnũ israr: siue. x. tribuũ. q̃: hieroboã ꝓim rex fuit de tribu
ephrai: vt hi. iij. Regl. xj. ⁊ alij p euz cõiter. p hr aũt q̃ sbdit: Requeuit syria ⁊ẽ. itelligit ꝓfederatio duoꝝ regũ ad ve
niẽdũ sil dr regnũ iuda. ex hoc. n. q̃ q̃libz coꝝ ꝑ se victoriaz
hũerat dr achaz: cogitauerũt q̃ ãbo sil posset destruẽ regnũ
⁊ trãsferẽ ad aliũ: vt hi. j. h Et ꝓmotũ ẽ coꝛ eius. s. regis

achaç. i Et coī populi eius. pre nimio timore. k Sicut mouent ligna ꝛc. eo. n. q fuerāt debellati a q̄libet rege p se: vt dictū est i cāpo: fuerūt valde trīti: credētes q nō posse nt resistere ābobus sīl etiā in ciuitatib⁹ munitis ꝛ fortalicijs. l Et dixit dñs. Hic ꝓnter ꝓmittitur liberatiōis bñficiū cum dī: Et dixit dñs ad esaiā. p ꝓsolatione regis ꝛ populi: licet nō meruisset: vt ꝑdictū ē: m Egrere in occursū ꝛc.] Dicūt aliq̄ expositores nostri: q rapsaces erat filius esaie qui ñ fuit honoratus a rege iuda ꝑm decentiā sui status cū eēt de genere regio: sicut et pat̄ suus: vt supra dictuz est: ppī qō indignat⁹ transtulit se ad regez assyrioꝝ: qui posuit eū inter principes sui exercitus: scōz q hī iiij. Regl. xvij. Et iō sb̄dit ħ: Tu ꝛ q dēlict⁹ est i iasub. a fre suo ad alienigenas trāseū te. Et dicūt isti expositores hoc dictuz rapsacis haberi ab hebreis: sed vbi habeat nescio: vñ et Ra. sa. aliter exponit ꝑm iterpretatiōem huⁱ⁹ noīs Jasub: qui iterpretat reuersus: ꝛ sic dixit dñs: Tu et q derelict⁹ est iasub fili⁹ tu⁹. q̄si dicerz dñs tuū erūt tibi sicut filius tu⁹ iasub. Jn scriptura. n. sacra ille qui p doctrinam suā alios ꝙuertit ad deū: dī pat̄ eoꝝ: ꝛ ipi eius filij: ꝑm hūc modū dicit aplus. j. cor. iiij. Jn Christo enīz iesu p euāgelium ego vos genui. n Ad extremū aq̄ ducī⁹ ꝛc.] Erant. n. ibi due piscine vbi colligebātur aque: ꝛ vna erat supior: altera: ita q de ipsa fluebat aq̄ i aliā: sic fre quēter fit i stāgnis. o Jn via agri fullonis. i. p quam ī ad agꝝ illū vbi fullones pānos ab eis lotos in piscina extē debāt ad desiccādum. p Et dices ad eū. ex parte mea. q Vide vt sileas. i. sis in bona pace ꝛ q̄ete: ideo sb̄ditur: Noli timere ꝛc. Seq̄tur. r A duabus caudis. i. exercitibus reges sequētib⁹. s Ticionū fumigātiū ꝛc. ticiones fumigat q̄n extinguit flāma: ꝛ q: glia regis syrie ꝛ regi isrl erat extinguenda: sic denūciat ꝓpha in hoc. c. iō eq̄pat eos ticionib⁹ fumigātib⁹. t Jn ira furoꝛis ꝛc] .i. regni ei⁹. v Et filij romelie. i. regis ꝛ regni isrl. supple in ira istoꝝ ꝓtra te. Noli tiere: eo q ꝙsilium inierit ꝓtra te syria i maluz ꝛ ephraim. i. regnū isrl. x Et filius romelie. i. rex eius. y Dicētes: Ascendam⁹ ad iudā. sil ꝛ ꝓcorditer: ꝛ dicit: z Ascendam⁹ .eo q regnū iuda ē in eminentioꝛi loco q̄ regna syrie ꝛ isrl. a Et suscitem⁹ eū. a sua quiete ipm ipugnādo. b Et auellam⁹ eū ad nos. i. auferamus ꝛ ditioni nr̄e subīciam⁹. c Et ponam⁹ ꝛc.] .i. romelie q vocat ħ tabeel: vt dicit ra. sa. d Hec dic dñs de⁹. cuius vbū non pōt cē ſm.. e Non stabit. i. ꝓsiliū eoꝝ nō hēbit effectū. f Et nō erit istud. s. q transferat ad eos regnū tuum. g Sed caput ꝛc. ꝛ nō hierlz. h Et caput damasci rasin. q. d. nō erit caput seu dñs hierlm. Vñ sb̄dit: i Et adhuc. lxv. āni ꝛc.] .i. regnū. x. tribuū. k Esse pplus ꝛc.] .i. samaria desinet eē metropol in regno ephraī. l Et caput samarie ꝛc.] .i. filius romelie desinet eē caput i regno ephraim: qz i fi. lxv. ānoꝝ osee rex isrl sat̄ cito fuit captus ꝛ in captiuitatē ductus: cum pplo suo p salmanasar regē assyrioꝝ: vt hī. iiij. Regl. xvij. Sciendū tn q isti. lxv. āni nō sunt nūerandi ab illo āno q̄ esaias loq̄batur ista: ḋa a principio regni achaz cui loq̄bat fluxerūt tantum xvij. anni. Achaz n. regnauit. xvj. ānis tm̄: vt habet iiij. Regl. xvj. cui successit ezechias i cuius āno. viij. captus fuit osee: vt hī. iiij. Regl. xvij. Et ideo dic Ra. sa. q nūerandi sūt a tēpe quo amos cepit prophetare: q ꝓphetizauit contra regnū syrie: ꝫ et regnum isrl: ꝛ cepit ꝓphetare p duos ānos añ terremotū: qñ ozias voluit turificare: vt dictum est supra: ꝛ sic prophetizauit duob⁹ annis añq̄ ozias peuteret lepra. vixit autez lepro sus. xxv. ānis. cui succedit ionathā filius ei⁹ i regno. xvj ānis ꝛ p⁹ ipm achaz. xvj. ꝛ ezechias. vj. annis añ captionem samarie: q̄ simul iūcti faciūt. lxv. ānos. Alij vo dicūt q isti āni sūt numerādi a tpe quo ozias fuit lepra p cussus eo q extūc reges isrl ꝛ syrie acceperūt frontē infestandi regnū iuda: eo q rex erat percussus lepra: sed dicūt eum vixisse leprosū. xxvij. ānis: ꝛ sic i idem redit quantum ad numerū ānoꝝ: ꝛ ante filius romelie fuerat occisus ab osee: ꝛ sic desierat eē caput samarie. m Si non crediderit ꝛc.] .s. in vitate hoc dixit esaias: q sciebat achaz idolatrā pessimuz: vbi suis nō creditur um q̄ patz in hoc q de dino auxilio diffisus refugit ad auxiliū regis assyrioꝝ: vt habetur. iiij. Regl. xvj. n Et adiecit. hic dicte liberatiōis ponit signū. Et diuidit in duas ptes: q: primo ponit signum liberatiōis ab hostibus tēpe achaz. Secūdo tēpore filij sui ezechie: ibi Adducet dñs. Prima in duas: q: primo ꝓmittitur signū. Secūdo dat: ibi Ecce virgo. Circa primū dicit: n Et adiecit ꝛc.] p esaiā o Dicēs: pete tibi signuz. liberationis tue ꝛ pplī tui: vt ꝑdixi. p A dño deo tuo. ꝛ nō ab idolis q̄ tu colis. q Jn ꝓfundū inferni. ꝑm Rasa. hic accipit ifernus ꝓ fossa siue sepulchro. i. pete tibi signū p resuscitatiōnē alicui⁹ mortui. r Siue i excelsū supra. sic factū fuit tpe iosue p statiōem solis Josue x. s Et dixit achaz ꝛc.] Et ꝑm qō dic Ra. sa. cū eēt idolatra pessim⁹ signū tenuit: nolēs q aliq̄d ad dei gloriā mōstrare: ideo sb̄dit: t Et nō tentabo dñm. fuit excusatio ficta ad coopiendū malū suuz: ppī qō esaias intulit dicens: v Nūquid paz ꝛc.] .i. ꝓphetis: q̄s sepe molestabāt deridēdo: affligēdo: ꝛ aliqn occidendo: vt pz. iiij. Regl. ꝛ. ij. pal. in pluribus locis. x Quia

ligna siluarū a facie venti. Et dixit dñs deus. Non stabit et non erit istud: sed caput syrie damasc⁹:] et caput damasci rasin. Et adhuc sexagita ꝛ q̄nq̄z anni: ꝛ desinet ephraī esse pplus: ꝛ caput ephraiz samaria:] et caput samarie fili⁹ romelie.] Si ñ crediderit⁹: nō permanebitis.] Et adiecit dñs loqui ad achaz:] dicēs: Pete tibi signuz a dño deo tuo in profundū inferni: siue i excelsū supra. Et dixit achaz Nō petam:] et nō tentabo dñm. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Nūqd parum vobis est molestos esse hoibus:] q̄nia molesti estis ꝛ deo meo:] Propt̄ hoc dabit dñs deus ipe signū domui dauid. Ecce virgo concipiet ꝛ pariet filiū ꝛ vocabit nomen eius emanuel. Butyrum et mel comedet: vt sciat reprobare malum ꝛ eligere bonum. Quia antequam sciat puer nolle malum eligere bonum: derelinquetur terra a facie duorum regum quos tu exhorres. Adducet dñs super te ꝛ super populum tuum ꝛ super domum patris tui dies quales non venerunt ex die qua recessit ephraim a iuda: regem assyriorum. Et erit in die illa: sibilabit dñs musce que est in extremis fluminum egipti: ꝛ api que est in terra assyriorum. Et venient ꝛ requiescent omnes in torrentibus desertis: ꝛ in cauernis petrarum: ꝛ in omni spinetis: ꝛ in vniuersis pascuis. In die illa radet dñs in nouacula conducta: hiis qui habitant trans flumen: in rege assyriorum caput ꝛ pilos pedum: insuper ꝛ barbam auferet. Et erit in die illa: vir nutriet vitulam de armento: ꝛ duas oues. Et erit a copia lactis quod mulgebit: butyrum comedet. Omnis enim qui derelictus fuerit in terra: butyrum ꝛ mel comedet. Et erit in die illa: ubicumque fuerit locus vbi mille vites sunt mille argenteorum: in spinis ꝛ in tribulis erit. Cum sagittis ꝛ arcu ibitur illuc: quia spinis ꝛ tribulis erit omnis terra. Et ad omnes colles qui sarculo runcabuntur: non pertransibit illuc timor spinarum ꝛ tribulorum: sed erit in emissionem armenti: ꝛ in conculcationem pecudum. Et erit domus ysai: et reliquie domus iuda: que salue fient: ꝛ ipse comedet butyrum ꝛ mel: vt sciat eligere malum ꝛ eligere bonum. Quia antequam sciat puer nolle malum eligere bonum: derelinquetur terra a facie duorum regum quos tu exhorres. Adducet dñs super te ꝛ super populum tuum ꝛ super domum patris tui dies quales non venerunt ex die qua recessit ephraim a iuda: regem assyriorum. Et erit in die illa: sibilabit dñs musce que est in extremis fluminum egipti: ꝛ api que est in terra assyriorum. Et venient ꝛ requiescent omnes in torrentibus desertis: ꝛ in cauernis petrarum: ꝛ in omni spinetis: ꝛ in vniuersis pascuis. In die illa radet dñs in nouacula conducta: hiis qui habitant trans flumen: in rege assyriorum caput ꝛ pilos pedum: insuper ꝛ barbam auferet. Et erit in die illa: vir nutriet vitulam de armento: ꝛ duas oues. Et erit a copia lactis quod mulgebit: butyrum comedet. Omnis enim qui derelictus fuerit in terra: butyrum ꝛ mel comedet. Et erit in die illa: ubicumque fuerit locus vbi mille vites sunt mille argenteorum: in spinis ꝛ in tribulis erit. Cum sagittis ꝛ arcu ibitur illuc: quia spinis ꝛ tribulis erit omnis terra. Et ad omnes colles qui sarculo runcabuntur: non pertransibit illuc timor spinarum ꝛ tribulorum: sed erit in emissionem armenti: ꝛ in conculcationem pecudum. Et erit domus ysai: et reliquie domus iuda: que salue fient: ꝛ ipse comedet butyrum ꝛ mel: vt sciat eligere malum ꝛ eligere bonum.

molesti estis ꝛc̄] Signuz ab eo oblatū renuēdo ne nom̄ eius glorificeē. Propē hoc. i. ad declaratiōez nois sui p̄ncipalit̄. y Dabit dn̄s ipse vobis signū. s. liberatōis vestre: p̄ter quāuis sitis ingrati: q̄ deus multa bona facit ingratis ꝛ iuitis: vnde dr̄ matth. v. P̄r vester celestl solez suū oriri facit sup bonos et malos. z Ecce virgo. hic p̄nt ponit signū: ꝛ q̄ scpta ista multiplr puerit̄ a iudeis: intēdo h aliq̄tulū īmorari. ꝛ sic ꝓcedā: q̄ p̄ ponā obiectōes q̄b' nituntē oñdē q̄ nō possit intelligi de christo ad lr̄am. Scdo ponam falsas expositiōes eoz: ꝛ eas excludaz. Tertio ponam expōitiōez catholicā ꝛ verā. Quarto obiectiones iudeoz soluā. Circa p̄muz arguūt ex hoc q̄ dr̄ hic. Dabit dn̄s ipe vobis signū. s. liberatōis achaz ꝛ pplī sui a duobus regib' regnū eius destruē volētib': vt dictum est. Jesus aūt naz̄aren' nat' fuit post tp̄us achaz p q̄ngē tos āños ꝛ āplius vt posset de facili oñdi p tpa regnoz. sed dimitto ꝓpter plixitatē vitādaz: ꝛ q̄ hoc ꝓcedit ab oibus xp̄ianis: ergo ꝓceptio seu natiuitas iesu naz̄areni nullo modo fuit signū dicte liberatiōis. Jtē ex hoc q̄ dicit. Ecce vgo ꝛc̄. arguunt: quia in hebreo habetur: Ecce alma ꝛc̄. quod nomē significat virginez: sed adolescentulā: q̄ nomē indifferēter dr̄ de virgine ꝛ corrupta: q̄ xp̄iani negāt de maria: quā dicūt virginem ꝓcepisse. Jtē ex hoc q̄ sequtur: Et vocabit nomē eius emanuel. ꝛ in hebreo hī: ꝛ vocabit ipa. s. alma: nomen eius emanuel. Jesus aūt naz̄aren' nō fuit vocat' a mre sua: nec etiam ab alijs emanuel: sz iesus vt pz ex euangelijs eoz: ergo hec lr̄a nō p̄t intelligi de ipso. Item arguūt ex hoc q̄ sb̄dit in hoc. c. Ānq̄ puer sciat vocare patrē ꝛ matrez ꝛc̄. Ex quo pz q̄ in puero de q̄ fit hic fmo fuit ignorantia q̄ christiani negāt de iesu naz̄areno: dicētes eū habuisse plenitudinē scie ab instāti ꝓceptiōis inquātū homo ꝛ inquātū de' ab eno. Circa scdm sciendū q̄ ꝓpter ista que dicta sūt aliq̄ hebrei exponūt scripturaz istā de egechia filio regis achaz: q̄ post dictū ꝓphe nat' fuit: vt dicūt in signū liberatiōis regni iude a p̄dictis regibus. Et ad hoc iducūt q̄ dr̄. j. se. c. Et erit extēsio alarū ei' iplēs latitudinē terre tue o emanuel. Egechias autē fuit dn̄s terre p' achaz p̄em suū: sz hoc dictuz reprobat Ra. sa. p hoc q: egechias erat. xxv. annoz q̄n cepit regnare post achaz p̄em suū īmediate: vt hī. iiij. Reg. xviij. Achaz vero regnauit ānis. xvj. tātum: vt hī. iiij. Reg. xvj. ergo in p̄ncipio regni achaz ātēq̄ diceret ista ꝓphetia egechias iaz erat nat': ꝛ erat. ix. ānoz: ꝛ sic nō p̄t hec scriptura itelligi de egechia. ꝛ adhuc ad dictum Ra. sa. p̄t addi: q: fm ipz ꝛ fm doctores catholicos: ꝓphetia ista fuit dicta quarto āni regni achaz: ꝛ sic egechias tūc nō soluz habuit. ix. ānos: sed etiā. xij. ergo nō p̄t intelligi de eo: ꝓpter q̄ Ra. sa. dicit q̄ hec ꝓphetia itelligēda ē de filio esaie. Dicit. n. q̄ esaias accepit i vxorez quādam iuuēculā: ꝛ q̄ iaz ꝓcepat de eo: vñ dicit q̄ talis ē lr̄a: Ecce adolescētula ꝓcepit ꝛ pariet filiū. ꝛ denūciatio huius part' fuit signū ab eo p̄dictū: q: de puero existēte i matris vtero nescit an sit masc' vel fcia: ꝛ tō q̄n certitudinaliter p̄dicit signuz ē credibile q̄ illud q̄ p̄mittit ad tale signū sit futuz: vt sit sensus verbi esaie: Ecce adolescētula ꝓcepit ꝛ pariet filiū: et q̄n in natiuitate eius videbis vbz meū verificatū: scias te a duobus regib' te liberadere disponētib' cito liberandum: ꝛ ita fuit vt iste ra. sa. plegit q: cito ad petitōz achaz rex assyrioz

dabit dn̄s ipse vobis signū Ecce virgo ꝓcipiet: ꝛ pariet filiū:] et vocabit nomen eius emanuel.] Būtyrum ꝛ mel comedet: ūt sciat reprobare maluz ꝛ eligē bonuz. Quia aūq̄s sciat puer reprobare maluz ꝛ eligere

venit i damascū ꝓtra rasin regē syrie ꝛ euz iterfecit ꝛ pplm ei' trāstulit in cyrenē: vt hī. iiij. Reg. xvj. ꝛ eodē āno vt dicit osee filius hela: p̄iurauit ꝓtra phacee filiū romelie regez isral: ꝛ eū iterefecit: vt hī. iiij. Re. xvj. Ad suū aūt ꝓpositū cō firmādū adducit illud q̄ scribit. c. se. Et accessi ad ꝓphetissam ꝛ ꝓcepit et pepit filiū. Ex q̄ patz q̄ ista adolescētula ō cu' ꝓceptu ꝛ ptu fit hic fmo fuit vxoz esaie ad quā accessit maritali affectu: ꝛ puer ꝓceptus ꝛ nat' de ea fuit filu' ei'. sz ista expō ñ p̄t stare: q: c. se. dr̄ ō puero nato: Et erit extē sio alaz ei'. i. exercit' regi assyrioz. iplēs latitudinē tre tue o emanuel. ꝛ loq̄t ibi de terra regni iude: cui' nūquā fuit dn̄s esaias nec filius ei': ꝛ sic emanuel de cuius ꝓceptiōe ꝛ natiuitate fit hic fmo nō fuit filius esaie. Jtez q̄ dicē denūciatiōez natiuitatis pueri i sexu masculino eē signū a dn̄o ꝓmissuz: videt flm: q: de mādato dn̄i dixit esaias: Pete tibi signuz a dn̄o deo tuo in p̄fūdū iferni ꝛc̄. p resurrectiōez mortui: vel p aliquā mutatiōem nōbilē ꝛ supnālez in cursu celesti: vt dicti ē supra. ꝛ idez dicē ra. sa. ꝛ sic illud signū debuit eē aliq̄d valde magnū: ꝛ excedēs totaz creature facultatem: cuiusmōi nō ē tlis denūciatio: q̄n aliq̄n medici expti p aliq̄ signa ꝛ ex pientias p̄cognoscūt sexū pueri nascituri: ꝛsi dicat q̄ nō cognoscūt p certitudinez: tn̄ negari nō p̄t q̄n demones p̄noscant certitudinaliter: cū ad hoc se extēdat eoz notitia nāl': que remānsit itegra in eis: ꝛ p dn̄s tlē signū p̄t certitudialit p̄dici a diabolo. Jtez. iij. Reg. xvij. dr̄ q̄ osee filius hela regnare cepit āno. xij. achaz: ꝛ fz hoc phacee filius romelie vixit vsq̄ ad. xij. ānuz achaz: ꝛ sic flm vr̄ q̄ dicē ra. sa. tpm interfectū ab osee eodē anno q̄ nat' fuit emanuel: q̄ fm eū natus fuit anno achaz. iiij. vel. v. ad tradius. Jtem. c. vij. dicit: Anteq̄ sciat puer vocare p̄em ꝛ mrez auferet fortitudo damasci: ꝛ spolia samarie coram rege assyrioz. sz nō legitur samaria spoliata a rege assyrioz ante. ix. ānuz regni osee: i quo fuit capta a salmanasar rege assyrioz: vt hī. iij. Reg. xvij. sz osee añ fuerit tributarius regi assyrioz: ꝛ sic a natiuitate pueri de q̄ est hic fmo q̄ fuit filius esaie: fm dām. ra. sa. vsq̄ ad captionez samarie fluxerūt āni. xvj. s. vij. de regno achaz ꝛ. ix. de osee: vt pz p p̄dicta: q: fuit natus. iiij. āno achaz vel. v. ad plus: ꝛ osee cepit regnare. xij. anno achaz: vt dictū est: añ vo. xvij. ānos puer scit vocare p̄ez ꝛ mrez. Si aūt dicat q̄ osee cepit regnare. iiij. anno achaz: vt dicūt aliqui: adhuc seq̄t q̄ puer i spoliatiōe samarie habuit. ix. ānos ante q̄s puer scit vocare p̄em ꝛ mrez ad tardius. Jtē q̄ assumit ad ꝓfirmatiōem sui ꝓpōiti cū dr̄: Et accessi ad ꝓphetissaz ꝛc̄. magl ē ad oppōitū: vt oñdet. c. se. Circa tertiuz accipiēdū ē q̄ dicit matth. j. Hoc aūt totū fām ē vt ad impleret q̄ dictū ē a dn̄o p ꝓphaz dicentē: Ecce vgo hēbit in vtero ꝛ pariet filiū: ꝛ vocabit nomē eius emanuel. ex h' pz q̄ ista scriptura esaie loq̄t de dn̄o iesu christo: cū matthe us apls ꝛ euāgelista spūsancto plen' magl q̄ fuerūt ꝓphete veteris testa. dicat eā fuisse ipletaz i natiuitate christi: ꝛ fm hoc sic expōit a doctorib' catholicis: z Ecce vgo ꝛc̄]. i. beata vgo maria a ꝓphetis denūciata: q̄ ꝓcepit ꝛ peperit manens vgo ꝛ Et vocabit ꝛc̄]. q: vocatus ē christ': q̄ est nomē significās duplicē nāz i vno suppōito: dīnaz. s. ꝛ hūanā ꝛ hoc idē signat: Emanuel q̄ ē interptatuz nobiscū deus.

a Butyrū et mel comedet. hoc dr̄ ad denōnduz vām ei' hūanitatē q̄ talibus nutrit: maxie i pueritia. b Ut sciat reprobare malū ꝛc̄. li vt nō tenet cāliē: sz ꝓsecutiue: q: ab infantia sua hūit plenitudinē scie ad reprobandū malū ꝛ eligēduz bonū: loquēdo ō scia hūana. ꝛ q: ista hūit ab instāti ꝓceptiōis ꝛ nō añ: ideo sb̄dit: c Quia aūquā sciat puer

reprobare malū ꝛc. derelinq̄t ira ꝛc]. i. odio hēs tanq̄ tibi nociturā. s. ira israēl ꝛ ira syrie. o A facie duoꝝ reguz suorū. q. rex assyrioꝝ regē syrie interfecit et pplm eī trāstulit i cyrenē: vt dictū ē supra: ꝛ postea ocee regē israēl cepit: ꝛ pplz eius trāstulit i assyrios: vt hī. iiij. Reg. xvij. Circa quartū dicēdū. Ad ꝑmum. q̄ in sacra scriptura ponit duplex signum alicuī euēt. Unū ꝑ nostieū: qđ ē indicatiū effectus futuri: sic Judic. vj. Datū fuit signū gedeoni in vellē indicatiuū sue victorie fute: ꝛ tle signū frequēt dat in scripta. Aliud ē signuz rememoratiuū effect ꝑteriti: sicut Exo. iij. Dixit dns moysi: hoc hēbis signū qđ miserim te: cū eduxeris populū meū de egypto: imolabis deo sup montē istū. i. imolabis deo de ista missione q̄ tibi ponit ad liberatōez ppli red dēdo grās deo: ꝛ sic pz q̄ istud fuit signū rememoratiuum missiōis ꝑterite. nec obstat magna distantia tpis: qz signuz rememoratiuū ita respicit ꝑteritū in magna distātia sic in pua: sicut ꝛ signū ꝓnosticū respectu futuri. Sciēdū etiā q̄ liberatio regni iude a psecutorib' fuit signū figuratiuū salu ationis mūdi fiende p christū: ꝛ qz achaz erat icredul' verbo ꝑphete: vt dictū ē supra: ꝓuenietius fuit vt sibi daret signū rememoratiuū futuꝝ lōginquū: vt ipse in ꝑpria psōa nō vidēt: sic in mēte ñ credebat: illi tñ q̄ desecēdūt de eo videbūt: vt maria ꝛ ioseph: iō signāter ꝑpha nō direxit vbū ad achaz dicēs: audi achaz. sz ad domuz dauid dicēs: Audite g̃ dom' dauid. de q̄ domo fuerūt ioseph ꝛ maria: nō tñ ad eos refert qđ ibi dī: Nūqd paꝝ vobis ē ꝛc. sz illō qđ sequit: Dabit dns vobis signū. Ad scōz dicēdū: q̄ almuth i heb. signat absconsiōez: ꝛ in dī alma abscondita: qđ signat iuuenē cuiuz aspectib' horruz absconditaz: ita q̄ de eius pudicicia ꝛ integritate nō dubitat: maxie qñ ꝑponit ira hē: tūc sic sonat haalma: nec inuenīt in tota sacra scriptura alique sic scripte: nisi tñ tres. s. rebecca: Gen. xxiiij. vbi dī de ea: Puella de cora nimis: virgo pulcherrima: ꝛ incognita viro. Et sequitur ibidē: Puella que egrediet ad hauriandā aquaz: in hebreo hī haalma q̄ egrediet ꝛc. ꝛ maria sororꝛ moysi: Exo. ij. vbi dī de ea. Et iuit puella ꝛ vocauit mrz pueri. In hebreo hī: Juit haalma ꝛc. et ista que scribit i hoc. c. ꝛ iō cū due prime fuerit vgines purissime qñ notate fuerūt note haalma: idez tenēdū ē de ista. Ad ttiū dicēdū q̄ duplex ē nomē alicuī s. ipositiōis ꝛ nāe: sic sortes est nomē ipositiōis: hō vel hꝰ nomē hō nomē nāe. iesus fuit nomē ipositū ipsi christo: vt pz Luce. ij. Emanuel aūt ē nomē nature seu ꝑpetatis: signat n. nobiscū deꝰ: vt dictū ē supra: ꝛ hoc est ꝑpriū nomē ipsi' christi i q̄ dina nā ꝛ hūana sit ꝑiuncte in eodē suppositō: ꝛ hꝰ mō vocat' ē plurib' aliis noib' ꝑpetates eī significatib' sic vocat' ē lapis: Dañ. ij. ꝛ dauid: Osee. iij. ꝛ noie dñi the tragrāmaton: Dic. xxiij. Et hꝰ ē nomē qđ vocabūt eū dns iustus nr̄. vbi hēmus dns in hebreo hī nomen dñi thetra grāmaton: ꝛ plurib' aliis noib' ꝓsilr noiat i scriptura. Ad quartū: iaz solutū ē ex his q̄ dicta sūt: qz lz in christo nō fuerit aliq̄ ignorātia: tñ fact ē hō in tpe: ꝛ sic hūit sciam ifusaz in tpe: ꝛ añq̄ illaz hēret liberatio populi ꝑ esaiaz denūciata fuit ipleta. e Adducz dns. Sciēdū q̄ pars ista ad finē. c. multiplicit exponit a diuersis: sz vnā tātū expōitiōez itendo ꝓsequ: que rōnabilior mihi vī: ꝛ eā ꝑsequtur Ra. sa. videlz q̄ in hac pte describit signū liberationis a deo facte tpe egechie filij achaz: qz rex assyrioꝝ cū magno exercitu venit ꝺ

bonū: dēlinq̄t ira quā tu ꝺ testaris]ā facie duoꝝ regū suoꝝ. Adducēt dns sup te ꝛ super pplm tuū ēt sup domū ꝑis tui]dies qui nō venerūt ā diebus sepationis] ephraim a iuda cū rege assyrioꝝ. Et erit in die illa: si bilabit dns muscē que est in extremo fluminuz egypti:] et api que est in terra assur:] et venient ꝛ requiescent omes in torrētib' vallīū ꝛ in cauernis petraꝝ ꝛ i oibus frutetis ꝛ i vniuersis foraminibus. In die illa

eū: cui egechias resistere nō potuit via hūana: ꝛ iō conuertit se ad dīnuz auxiliuz iplorādū: ꝛ iō misit dns angelū suū q̄ vna nocte percussit in exercitu regis assyrioruz clxxxv. milia bellatoꝝ: qđ videns rex mane tritus ꝛ confusus fugit ad tra suā cū paucis: ꝛ ibi interfect fuit a filijs suis. iiij. Re. xix. Igit scōm hoc residuū huius. c. in duas ptes diuidit qz ꝑio tangit hꝰ factū in generali: secūdo explicādo ptes eī i spāli: ibi Et erit. Circa ꝑi mū dī ipsi achaz e Adducet dns sup te. qz theglat phalasar rex assyrioꝝ vastauit tra eī nullo resistente: et eū afflixit: vt hēt. ij. paral. xxviij. f Et sup domū ꝑis tui. i. sup egechiā filiū tuū ꝛ eius pplz. Egechias. n. fuit iust' ꝛ bon': ꝛ iō magis designat hꝰ p auū suū ioathan q̄ fuit iust' q̄ ꝑ achaz ꝑez suū q̄ fuit pessim': cū dī: Sup domū ꝑis tui. s. ioathan de q̄ domo exiet egechias filī tui'. g Dies q̄ ñ venerūt ꝛc.] ista sepatio fuit fca tpe roboā: vt hī. iij. Re. xij. ꝛ a tpe illo vsq; ad tpus egechie nō venerūt dies ita terribiles ꝛ ꝓsolabiles diuersis respectib': sic venerūt tpe egechie q̄ñ sennacherib venit vltio ad destructiōnē eī regnuz: iō sb̄dit: h Cum rege assyrioꝝ. q̄ñ in aduētu eius ad hierlm fuerūt illi dies rōe eius ꝛ formidinis exercit': ꝛ ꝑ rapsacis blasphēatōibus fuerūt terribiles ꝛ instabiles: sz rōe miraculose liberatōis fuerūt ꝓsolabiles. i Et erit. Hic describit fm̄ ꝑ ptes i spāli. Et ꝑio quātū ad aduē tū exercit': scdo quātū ad percussiōez ipsi': ibi In die illa radet. tertio quātū ad ꝓpulsionē vict' egechie ꝛ pplī eius: ibi. Et erit. Circa ꝑmū dicit: k In die illa. i. in tpe illo: qz congregatio tanti exercit nō potuit fieri vno die. l Sibilabit dns. i. inspirabit volūtatez veniēdi contra egechiaz. m Muscę que ē ꝛc] per muscā intelligitur hic ppls egypti: q̄ cū magna turba venit cū senacherib ꝺ egechiaz: vt dicūt alicj: sed hoc videt falsū: qz rapsaces tūc voles terrere egechiaz ꝛ pplm eī dixit. iiij. Reg. xviij. In q̄ confidis vt audeas rebellare: an spas i baculo arūdineo atq; ꝓfracto egyptio. hoc aūt nō dixisset si pplus egypti cēt i exercitu cum senacherib ꝺ egechiā: ꝛ ideo alij exponūt de rege egypti qui alio tpe venit ꝺ iudeaz. s. tpe ioachaz filij iosie quē vinxit ꝛ iposuit terre centū talēta argēti ꝛ talētū auri. iiij. Reg. xxiij. Sed vidē mihi: q̄ melius) pōt exponi de pplo libye: q̄ erat subiect regi assyrioꝝ: ꝛ iō venit ad eius exercitū: vñ nō dī h: Sibilabit dns muscę q̄ est ē egypto: sz q̄ ē i extremo fluminū egypti. Et vocatur ille ppls musca: ad designādū q̄ venit cū magna turba: sic muscę. Dicit aūt hic fluminū egypti. qz in egypto raro pluit: sed ira irrigat per irrigatiōez nili q̄ ad hoc ab incolis p multos diuidit riuos: vt hī Deut'. xj. n Et api ꝛc] Vocat ille pplus assyrioꝝ apis nō a dulcedie mellis: sed ab aculeo: qz ille pplus pugit alias natiōes in circuitu eas psequendo: vt hī. iiij. Reg. xviij. o Et venient ꝛ requiescent oēs in torrētib' ꝛc. ꝑ hoc designat: q̄ eēt occupaturi ꝛ deuastaturi oia loca regni iude: sic factum fuit tēpe egechie excepta hierlm quā sennacherib nō cepit: deo exercituz eius ꝑcutiēte. p In die illa. Hic ꝓnter describitur ista pcussio: qz dns misit angelū ꝛ percussit in castris assyriorum. clxxxv. milia: ita q̄ corpa redacta fuerunt

in cineres intactis vestibus ⁊ armis: quo viso rex sena
cherib: fugit dño iudicio i tra sua gladio filioꝝ suoꝝ
infectus fuit. iiij. Reg. xix. et hoc ē qđ dr hic: p In
die illa. i. in tpe q̄ sennacherib veniet ꝓtra hierlm: vt de
struat eam. q Radet dñs ⁊c̄]. i. acuta: qr illud quod
acuit sup cotē de
ducit: p nouacula
acuta que velociꝰ
scindit multitudi
nē piloꝝ itelligit
diuina potētia: p
quā velociter ceci
dit rex sennache
rib ⁊ exercit⁹ ei⁹.
r In his q̄ ⁊c̄]
s. euphratrē: vltra
qđ erat terra assy
rioꝝ respectu hie
rlm. s In re
ge assyrioꝝ. hoc
dicit⁹ ad excipien
dū alios populoſ
qui habitabant vl
tra euphratren. q̄ nō venerūt cū senacherib ad destruē
duz iudā. t Caput. i. regez qui a filijs suis iterfectus
fuit: vt dictū est. v Et pilos pedū. i. pedites de suo
exercitu. x Et barbā vniuersā. i. equites qui erāt cir
ca regez adherētes ei sic barba capiti. y Et erit. hic
ꝓfiter describit⁹ puisio victus circa ezechiā ⁊ pplm eius
quia lz exercitus sēnacherib ītraz iudee ī circuitu hierlz
destruxerit: ⁊ bona ptim vastauerit: ⁊ ptim rapuerit: tn
dñs de victu ezechie ⁊ pplo suo puidit: vt dictum fuit
iiij. Reg. xix. exponēdo illud: Hoc erit signum: comede
h⁹ āno qđ reppereri ⁊c̄. ⁊ quātū ad hoc dr hic: y Et
erit in die illa. i. tpe post deuastationē p sennacherib.
z Nutriet homo ⁊c̄]. i. vaccā vnicaz sibi remanētem
de magno armēto boum. i. ceteris raptis ⁊ ꝓsūptis ab
exercitib⁹ sennacherib. a Et duas oues. sibi remanē
tes de magno grege⁹ ouiū: ceteris ꝓsūptis ab assyrijs.
b Et p vbertate ⁊c̄] qr dñs dabit benedictiōem suā:
⁊ sic bēbūt tantū de lacte: qđ sufficiet ei ad sustētationez
domus sue: intm̄ qđ nō solū comedet lac: sz pinguedinez
lactis q̄ colligit in butyro. Aliqui aūt exponūt hoc ad
oppositū dicētes: qđ per hoc exp̄mit defectus victus illo
tpe: ꝓpter vastatiōem terre sic exponētes: Comedet bu
tyrū. ꝓpter panis defectuz: sz lra ꝓcedēs videt repugna
re vbi dicit: Et p vbertate: silr sb̄sequēs cū dr. c Bu
tyrū ⁊ mel comedet: vl māducabit. vbicūq; n. ista duo
iūgunt in scriptura signāt abundātiā bonoꝝ tre: vñ ⁊
terra ꝓmissionis ad'sui ꝓmēdatiōem frequēter dr in ve
teri testamēto fluens lacte⁹ ⁊ melle. d Omis hō ⁊c̄]
i. boies iusti viuētes vita humana: ⁊ nō bestiali: isti fue
runt relicti i medio terre iudee cuadentes gladiuz sēna
cherib: sz mali qui erāt in peccatis obstinati: fuerūt per
eū extermiati: ⁊ istis iustis remanētib⁹ fuit sufficiēter ꝓ
usuz de victu. e Et erit in die ⁊c̄]. valentes mille
argēteos. f Et in spinas ⁊c̄]. ꝓp̄ defectū colētiū: qr sic
dictū ē: ml'ti pierant p exercitū assyrioꝝ. Ra. sa. aliē
exponit dicēs: qđ tpe ezechie post mirabilē liberationez
ab exercitu sennacherib vt ꝓdictum ē: ezechias iduxit
pplm ad legis studiū: ⁊ vt magis possent i hoc ꝓficē
abstraxerūt se a vino: ita qđ paꝝ aut nihil bibebant: ⁊
sic remāserūt vinee inculte. g Luz sagittis ⁊c̄.] ꝓp̄
feras ⁊ serpētes ibi latentes iter fruteta ibidez crescētia:
ideo sb̄dit: Uepres. n. ⁊ spine ⁊c̄. h Et omēs mōtes
⁊c̄]. i. spinis ⁊ vepribus purgabunt. ad hoc qđ possit ibi
bladū seminari. i Non veniet ⁊c̄] qr deo faciente serua
bit terra in puritate sua: vt sic faciat fructū bonū ⁊ multū:
ideo sb̄dit: k Et erit in pascua bouis ⁊c̄. i. ita erit fertil
in fructu: qđ nō soluz sufficiet ad sustentatiōem hoīum: sed
etiā aialium domesticoꝝ.

radet dñs in nouacula con
ducta] i bis qui trās flumē]
sūt. i. rege assyrioꝝ caput: et
pilos pedū: et barbam vni
uersaz. Et erit i die illa: nu
triet hō vaccaz boū: let̄ du
as oues: et p̄ vbertate lacti
comedet butyrū.] Būtyꝝ
.n. ⁊ mel māducabit omis
homo q relict⁹ fuerit in me
dio tre.] Et erit in die illa:
omis loc⁹ vbi fuerint mille
vites: mille argēteis: let̄ i spi
nas ⁊ in vepres erūt.] Cū
sagittis ⁊ arcu ingredient il
luc.] Uepres. n. ⁊ spine erūt
in vniuersa terra. Et omēs
mōtes q in sarculo sartien
tur: non veniet illuc tror spi
narum] ⁊ vepriū: et erit
in pascuam bouis: ⁊ in cō
culcationē pecoris.

¶ In ca⁹. vij. vbi dr in postilla: Et dixit a
chaz Nō petā.

Additio prima.

In hac rōne achaz recte intelle
cta nō recusauit pete
re signū: timēs ne aliquid ad dei gloriaz mō
straret: vt Ra. sa. dicit potuisset. n. esaias vir
tute diuina oñdē aliquod signū et achaz
nolēte: sed hec respon
sio aliter exponi pōt
⁊ planius. Ꝓro quo
sciendū qđ aliqui querūt a deo signa nō tētando quasi dubi
tantes de diuina potētia: sed vt firmi⁹ vbis dñis adhereāt
vt pz de gedeone iudic. vj. ca. ⁊ de ezechia. j. xxxviij. c. ⁊ de
multis iustis. Alij vero signa querūt quasi volētes expien
tiam sumē de dña potētia: de qua dubitant: ⁊ hoc ē ꝓprie
tētare deum: sicut legit de israelitis: numeri. xiiij. c.⁹ tentauer
rūt me decies. Alij vero in tāta infidelitate sūt excecati: qđ
nolūt tentare deum: sed quasi certificati de ipotentia seu i
ꝓuidētia dei: credūt qđ de hoc nō requirit tentatio: sic nul
lus sensat⁹ tentat an ignis calefaciat: cū sit certus de hoc. Et
isto modo achaz pessimus tāquā nō solū dubius de fide: sz
tanq̄ certus de oppōito dicit: nō petā: ⁊ nō tētabo dñm. q̄si
diceret nec ꝓmo mō qđ ē petere signū: nec scđo mō qđ est
tētare: ego volo signa. in q̄ manifeste oñdebat nullā habere
fidez nec ꝓfidentiā de deo. Unde nōdū: qđ cum esaias dixe
rat sibi: pete tibi signa a dño deo tuo: correspōdēter debuis
set dicere: Non petā: ⁊ nō tentabo dñm deū meū. sz i sua re
spōsiōe pessia rescidit deū meū: vt mālfeste oñderet: qđ dñs
de q̄ esaias loqbat: nō erat de⁹ su⁹. s. achaz. Ex q̄ esaias ꝓn
ter itulit: Numqd paꝝ vobis ẽrē. Infidelitas. n. quā achaz
oñdebat in ꝓdicta rēsponsione maxima offensa dei erat.

¶ In eodē. c. vij. vbi dicit in postilla: Et si dicat qđ non co
gnoscit̄ p certitudinem. Additio scda.

Posito qđ demones ꝓcognoscūt certitudinaliē de
aliq̄ mliere pgnāte: an sit paritura masculū i femi
naz: ex eoꝝ noticia nāli que itegra i eis remānsit
vt postillator dicit: adhuc pōt negari: qđ de muliere q̄ non
dum ꝓcepit: demones ex sua noticia nāli ꝓcognoscant: an
ꝓceptura sit ⁊ paritura: cū demonū cognitio nāl' nō se extē
dit ad futura mere ꝓtingentia: ⁊ ideo cū in ꝓposito esaias
loqbat de vgine que nōduz ꝓcepat sz ꝓceptura erat. Nō. n.
dixit: Ecce vgo ꝓcipit seu ꝓcepit: sz ꝓcipiet. Nō obstāte rōe
postillaris: adhuc videt cauillatio iudeoꝝ i suo vigoꝛe: ad
quā, cuacuādaz videt aliē dicendū. Ꝓro q̄ attendēdū ē qđ ex
ꝓtingētib⁹ que eōliter ad vtrūlibet ꝓsueuerūt se hr̄e: nō pōt
sumi rōnabiliter certificatio alicui⁹ ꝓpōiti dubij: et si ab ali
quo antequā ꝓtingat ꝓnosticetur: vbi gra: Si aliquis dicat
alicui de aliq̄ re dubitanti: crede mihi hāc rem tibi dubiaz:
i cuius signum do tibi: qđ semel ꝓjcias taxillos ⁊ in illa cie
tiōe vnica tua pūcta erūt paria: manifestū est: qđ pōito qđ
paria ejciant dubitās si sit discret⁹: nō certificabit de dubio
suo: qr ad talē ꝓnosticatiōem nō requirit aliq̄ supnālis co
gnitio: sz pōt rōnabiliter estimari: qđ fuit casualiter facta: vñ

in ꝓpoſito q̄ mulieres cōiter pariūt maſculos vl̄ feminas: caſualit̄ poſſet q̄s veraz ptez p̄dicē ſine hoc q̄ ſibi credatur in alīs dicendis. Vñ ridiculū videt q̄ i mā tā ardua ⁊ ambia tale ſignuz offerret ad certificatiōem.

In eodē.c. vbi dī in poſtilla: Ut ſciat reprobare malū. Additio tertia. hic: Ut ſciat reprobare malū ⁊ eligere bonū. videtur ꝓpheta alludere ad hoc q̄ dī: Heñ. iij. Eritis ſicut dij ſcientes bonuz ⁊ malū. primꝰ. n. adam ſciam boni ⁊ mali illicite appetiuit. ſ. vt eēt ſicut deꝰ. vñ ibidez dī: Eritis ſicut dij ſcientes bonū ⁊ maluz. ⁊ ſic lapſus ē in pctm̄ ſupbie: volens ſe adequare deo. Scōus aūt adaz. ſ. emanuel: de q̄ agitur nō habuit ſciaz boni ⁊ mali: niſi vt ſciret reprobare malū ⁊ eligere bonū. q. d. licz iſte filius virginis de quo loquor butyruz ⁊ mel comedet tanq̄ verꝰ hō: in hoc tñ differt a primo hoīe: q̄ ille bonū ⁊ malū ſcire appetiuit: vt eēt ſicut deo: iſte vero vt ſciret reprobare malū ⁊ eligē bonū: q̄ intelligit de malo culpe q̄ ē ſimpliciter ⁊ vere malū: malum vere pene eſt malū ſm q̄d tantū. Et nōdū q̄ ſi ſcire intelligatur hic de ſcia expimentali: ſic in p̄dictis v̄bis inuenit̄ in peccabilitas chriſti etiā ſcōm hūanaz nām. Iſto. n. mō non ſciuit chriſtus malū: q̄ peccatū nō fecit: nec iuenꝰ ē dolus i oze eius. j. liij. ſed tm̄ ſciuit reprobare malū culpe. Item no tandū q̄ vbi nos hēmus: Ut ſciat reprobare malum ⁊c. hebraica lr̄a hz: q̄ ſcit. vel eo q̄ ſcit ſcōm q̄ iuenit̄: q̄ ſcia eligendi bonū ⁊ reprobandi malū fuit in ipſo emanuel anteq̄ butyrū ⁊ mel comederet. ſ. ante natiuitatem ſuā: ſicut cauſa precedit effectū: ⁊ ſic virtute huius lr̄e hz: q̄ ante natiuitatē ſuaz habuit ſciam reprobādi malū ⁊ eligēdi bonū: q̄ non ꝓpetit alī puro homini.

In eodē.c. vbi dicit̄ in poſtilla: Circa quartuz dicēdū ad primū: q̄ in ſacra ſcriptura ponit̄ duplicit̄ ſignū. Signū indicatiuū alicuiuſ. Additio quarta. effectus duplicit̄ dat̄ in ſcriptura. vno mō cum ſignuz dat̄ in pñti: vt aliquid credat̄ ⁊ hoc fiendum in futuro. vt de ſigno dato gedeoni ⁊ ſilibus: vel iam factū in p̄terito: ſicut aptio terre deglutiētis dathā ⁊ abirō fuit ſignuz vt pplus̄ crederet: q̄ deus miſerat moyſen ad ꝓbandū ⁊ gubernandū pplm̄: Nume. xvj. Alio mō cū ſignū datur i futuro vt q̄ in futuro venerit credat̄. vnde Joh. xiij. c. Et nūc dixi vobis añq̄ fiat vt cum factū fuerit credatis: ⁊ iſto ſcōo modo intelligit hoc q̄ dicit̄ hic: Ecce dabit dñs ipſe ſignuz. Nō. n. iſtud ſignū dabat̄ in pñti nec pñtibus: ſz futuris de domo dauid: q̄bus hoc ſignū inotuit. ſ. beate v̄gini ⁊ ioſeph: et ſic ū req̄rit vt hoc ſignū dicat̄ memoratiuū: ſz ve p̄noſticū. Sed ꝫ hoc dicūt iudei: q̄ hoc ſignū impertinēter ſeu iutiliter ponit̄ i hoc loco: cū ſolū i futuro i magna diſtātia tp̄is erat dāduz: nec ē rememoratiuū p̄teritoꝝ ſcōz hāc poſitionē. Ad q̄ dicēduz: q̄ hoc iterponit̄ hic ad exprobrationē maioꝝ icredulitatis ipſius achaz q̄ oipotētiaz dinaz ⁊ eius ꝓnidētiaz intm̄ ꝓtēpſit vt ſignū petere a deo: ⁊ ēt tentare dedignaret: vt ſupra i pria additione iſti⁹. c. vñ q. oppoſita iuxta ſe poſita clarius eluceſcūt: ꝓpheta itroduxit hoc ſignuz: quaſi diceret: O domꝰ dauid que nūc tā icredulaes: q̄ dedignaris petere ſignū a deo ⁊c. adhuc erit tp̄us i q̄ dabitur domui dauid ſignū altiſſimū ⁊ pfundū. ſ. Ecce v̄go ꝓcipiet ⁊c. q̄ ſignū ſimplr̄ ab angelo ꝓpoſitū tam miriſ ſimū ⁊ ſupernāle: illa v̄go de radice ieſſe electiſſima p fidez puriſſimā maxie meritoꝝ acceptauit: vñ de illa dī Luce. j. c. Beatā q̄ credidiſti ⁊c. ⁊ ſic in domo dauid icredulitas ſeu infidelitas ipſius achaz iuxta fidelitatez ſinceriſſimā v̄ginis glorioſe poſita: clarꝰ illuceſcit. Itē p̄dicta p̄noſticatio eſaie nſi nō eēt vtilis ipſi achaz ⁊ etiā ſuis ꝓtēporaneis: fuit tamē maxie vtilitati futuris: p̄ſertim his q̄ fuerūt ꝓtemporanei chriſti: ⁊ poſteris q̄bus ab ipſo chriſto dī: Scrutamini ſcripturas i q̄bus putatis vos vitā eternaz hīe ⁊c. Joh. v. c. huiuſmōi. n. ſcrutātes cū iueniūt ꝓcordātiā huiꝰ dēi ꝓphetici: Ecce virgo ꝓcipiet cū dicto euāgelij: Ecce ꝓcipies in vtero ⁊c. ad verā fidem attrahūt vel i ipſa fortius ꝓfirmanē: ⁊ ideo nōnter dixit matthe⁹ i hoc loco: vt iplere tur q̄ dictū ē p ꝓphetā. q. d. attēdite ꝓcordātiā ꝓphetici vaticinij cū euangelico teſtimonio.

In eo.c. vbi dicit̄ in poſtilla: Ad ſcōm dicendū: Alma ſignificat abſcōſionē. Additio q̄nta. Circa hoc q̄ dicit̄ in heb. haalma. Attēdēduz eſt q̄ alma ſignificat v̄ginez abſcōditā: vt dicit̄ in poſtilla: ſed hoc q̄ addit̄ ha: eſt quodā ſyncathegoꝛema: ꝓnotās q̄ virgo illa de q̄ agit̄ aliq̄ rōne ē notioꝛ ceteris ꝓpt̄ aliquā ꝑeminētiā: vel q̄ de ea iā fca ē mētio ꝓut ſup pſalteriuz in additiōib⁹ ſupra pſalmū viij. largius ē expoſitū. Ex quo aliq̄ difficultas i ꝓpoſito videt emergere circa ſignificatiōez ꝓpria huiꝰ dictionis haalma. Dicūt. n. aduerſarij q̄ tpe eſaie nō erat nota beata v̄go: cū nondū eſſet i rez nā: nec de ea iam eēt facta aliq̄ mētio i ſcripturis ſacris. vñ nō de illa ꝓprie pōt itelligi li ha alma: ſz de alia tēpe eſaie apud eos q̄b⁹ loq̄baf nota: ſeu ceteris notioꝛ. Ad q̄ reſpōdendū ſcōz Raī. martini. i pugione i ptia ptē. diſ. iij. c. vij. q̄ iaz longe añ eſaiā Salomō de cuius ſtripe naſcitura erat: exp̄ſſam de ip̄a fecē mētiōez. ſ. puer. xxx. vbi dicit̄: Tria ſunt mihi difficilia: q̄rtuz penit⁹ ignoꝛo: Vtiā aq̄le in celo ⁊c. ⁊ viaz viri in alma. i. i v̄gine abſcondita ſeu ſecreta: vbi p̄dictus auctoꝛ p̄dictas q̄ttuoꝛ vias applicat q̄ttuoꝛ v̄ijs chriſti. ſ. aſceſioni vtā aq̄le. Vtā q̄s chriſti de cruce ad ſepulchꝝ q̄ erat exciſuz i petra: de q̄ ītia die reſurrexit vie colubri ſupra petrā applicat. Vtam ēt chriſti p tēpeſtates ⁊ fluctuatiōes huius mūdi traſeūtis vie nauis in medio maris applicat. Vtam vo chriſti in vtero v̄ginis icarnati vie viri in alma: quā viā ipe ſalomon dicit ſe penit⁹ ignoꝛare. ſ. quō abſq̄ hūano ſemine v̄go poſſet ꝓcipere pfectū deuz ⁊ hoiem. vñ eſaias nō dixit: Ecce alma ꝓcipiet: ſz haalma tāquā de nota de q̄ ſalomon longe añ fecerat mētiōez loq̄reſ. Sed ex hac expoſitiōe licz vā ⁊ rōnabili iudei ſumūt occaſiōez ſubſānandi ſeu blaſphemādi puritatē ⁊ ſanctitatē v̄ginis gl̄ioſe. Dicūt. n. ſic legat̄ ſeries text⁹ ꝓut iacet i lr̄a ꝓuer. xxx. ⁊ ibi inuenit̄ q̄ cū dixiſſet ſapiens: viā viri i alma. ſtatiz ſeq̄tur: Sic ē via mulieris adultere: q̄ comedit ⁊ tergit os ſuū: ⁊ ait nō feci iniq̄tatez. ecce inq̄unt oñdit̄ manifeſte q̄ alma i hoc loco nō pōt eē niſi corꝛupta: eo q̄ mulieri adultere ꝓpatur. Ad quā obiectiōez p̄dict⁹ auctoꝛ reſpondet: q̄ v̄ba ſalomonis i dicto li⁹ pabolice itelligi debēt: ſicut ipe liber pabole ſalomōis intitulat̄. vñ fre queter videt vnū p̄tēdere: ⁊ aliud itendere: vt ptinet ad pabolicam locutiōez. Unde via mlieris adultere intelligi dz hic nō ſcia adulterans: ſz plebſ iudaica: de q̄. j. eſa. lvij. Accedite huc filij auguratricis ſemē adulteri ⁊ fornicarie. Ex quo ⁊ alīs ſilibus pz q̄ mulier adultera i ſacra ſcriptura ſepe accipit̄ p ſynagoga iudaica: q̄ ex mltis rōnib⁹ p̄dict⁹ auctoꝛ ibidē ꝓfirmat. Vñ quēadmodū via aq̄le in celo: ⁊ via ſerpentis in petra: ⁊ via nauis in aq̄s: ⁊ via viri in alma mirabiles ſeu difficiles fuerunt ſalomoni: atq̄ diſtātes ab intellectu eiꝰ: ſic fuit apud eū mirabilis ⁊ valde diſtans a rōne via iſti⁹ adultere neceſſime. ſ. ſynagoge. nō. n. ſalomonis rō debuit aut potuit capere malicie imenſitatē: ipietatis p̄fūditatē: ⁊ pfidie ptinacitatez: qua hec adultera vez meſſiā chriſtū oñm innocētez ꝓdēnaret ⁊ barrabaz ſedicioſuz ⁊ hōicidā peteret: qua ēt fatuitate ſeu iſania: vel q̄ iudia diabolica ſtimulata potuit meſſiā repellē: cecos illūinantē: claudos curātē: mortuos reſuſcitātē: ⁊ inumerabilia miracla facientē: barrabā vo q̄ nihil tale vnquā fecit ꝓ meſſia ſu

scipere. bñ igit salomon celsitudinē supradictoꝝ quat-
tuor:ꝛ ꝓfunditatem ꝛ ⁊mensitatē fatuitatis huius adul
tere ꝓsiderans: vehemeter admirat' subiūxit: Sic ē via
mulieris adultere: sic. s. admirāda ꝛ ad intelligēduz dif
ficilis ꝛ vltra modū stupēda: que, panē tot mēdaciozuz
comedit: ꝛ comedere tam auide non desinit: ꝛ tñ quasi
tergens os suū: ac si nihil insanie vel iniq̄tatis fuit opa
ta: eruebscere nescit: vñ hiere. iij. ei dicit: Frons mulieri
meretricis facta ē tibi: renuisti erubescere que ꝛ alia ad
hec ptinētia largius ponūt a ꝑdicto auctoꝛe. li. ij. d. vbi
supra. In eodē. c. vbi dr in postilla: Et erit in
die illa oīs locꝰ vbi fuerūt mille vites. Additio. vj.

AD intelligentiā huꝰ qd dr: Et erit in die illa
omis locus vbi fuerūt mille vites mille argen
teis ꝛc. Attēdendū q̄ in vastatiōe facta p exer
citū sennacherib: fuerūt vince decise intm: q̄ nō potuit
ab eis incole hie fructū vsq; ad longū tp̄us: ꝛ ideo di-
mittebant iculte: ꝛ sic crescebant in eis spine ꝛ vepres et
fere siluaꝝ que i eis degebāt. Et hoc ē qd dicit: Omis
locus vbi fuerūt mille vites mille argēteis. i. dato q̄ vi-
tes fuerint ita bone: q̄ alias valerent mille argēteos: tñ
ex defectu culture in spinas ꝛ vepres erunt: qua rōne
cū sagittis ꝛ arcubꝰ igredient illuc. s. timore ferarū. Et
qz hoc nō tñ erat in vineis: sz etiā i oībus locis planis
terre: ideo dicit: Uepres. n. ꝛ spine erūt in vniuersa ira.
s. plana: sed qz multi tpe belli relictis campestribꝰ metu
hostiū ad montē ꝓfugerūt: ꝛ aspera montiū ꝓpria ma-
nu excolebāt: ideo in his locis montuosis in ꝑmis refu-
gium habuerūt seminādi bladū ꝛ ꝓ pascuis aialiuz: eo
q̄ illa loca alta erant ꝛ culta etiā tpe belli: sic q̄ nō erāt
spine ibi ꝛ vepres. et hoc est qd dicit: Et omnes mōtes q̄
in sarculo sarient nō veniet illuc terroꝛ spinaꝝ ꝛ vepriū
rōne iaz dicta: et erit i pascua bouis ꝛc. Replica.

N. c. vij. cum postill'. illū passum: nō petam ꝛ
nō tentabo dñm ꝛc. exponit sicut cōiter expo
nit: Burgeñ. tanḡ ismael ꝺ omēs exponit q̄
achaz ideo petē noluit: qz ꝓ certo tenuit deuz isrl nihil
posse. Sed illa expositio nō videt verisimilis. Naz auꝰ
ꝛ pr achaz ozias ꝛ ioathan fuerant boni cultozes dei: vt
habet. iij. Reg. xv. Et achaz. xx. annoꝝ erat añquā pr
eius mozeret: ꝛ fortassis viuebat adhuc ozia auꝰ achaz
qui fuit a dño lepra pcussus: qd etiā achaz latere nō po
tuit. Et. iij. anno regni achaz hec recusatio signi oblati
facta est: vt pz; nō ē igit̄ vīsimile q̄. ꝯ. tam breue tp̄us de
noticia dei ꝛ eius potētia ꝓ prem ꝓculdubio īstructus:
qz dicit bonꝰ. iij. Reg. xv. potuerit transire ad illā certi-
tudinē ipotentie dei quā burgeñ. describit i achaz fuisse
Stat. n. idolatrie deditos de dei bonitate potentia ꝛ au
xilio diffidere imo ꝛ desperare sine tali certitudine. Nō
n. pōt in itellectu quantucūq; dep̄rauato talis pōi certi
tudo sine rōne manifesta vel auctoritate: q̄ in ꝓposito
assignari nō possūt. certū. n. ē q̄ achaz idolatrādo hūit
affectuz dep̄rauatū: sed nō intellectū: qz nulla rō euz ad
idolatriā mouit: sed sola malicia q̄ est p̄rauitas volūta-
tis ꝓpria dictameꝝ recte rōnis: ideo dr de ipso. iij. Reg.
xvj. q̄ ābulauit i vijs regū isrl qui quāuis ēent idolatre
hoc nō ꝓcessit ex rōnis p̄rauitate: sed affectiōis: qz fece-
rūt vitulos colēdos ne ꝓplus iret hierlm ad cultū veri
dei: ꝛ redirent sic ꝓ assuefactiōem ad regnū dom' regis
dauid: put hr. iij. Reg. xij. imo ꝛ ioram filius achab cū
eēt cultoꝛ idoloꝝ sciuit tñ dñm ꝛ eius potētiā: quem tñ
nō coluit: vñ dixit heu heu heu: Congregauit nos dñs
tres reges vt traderet in manu moab: put dicitur. iij.
Regū. iij. Modicum igit̄ valet quod burgeñ. hic expo
nit. Sed nihil ꝓbat. Laplm. VIII.

ET dixit dñs ꝛc. Anteq̄ descendā ad diuisionez
huius. c. ꝛ eius expositionē ꝓ ptes: primo videndū est quid
sit tenēduz de puero de quo fit ꝛmo in hoc. c. cū dicit: Et ac
cessi ad prophetissaz ꝛ ꝓcepit filium ꝛc. Et dixerunt aliqui
q̄ istefuit filꝰ esa. de sua vxore q̄ vocat hic ꝓphetissa: ꝛ hꝰ
videt sequi thomas de aq̄no i q̄dam postilla q̄ sibi attribui
tur tanquā ex eius dictis reportata: vbi soluūtur argumē-
ta que solēt fieri ad ꝓtrariuz. Ad qd primo arguit per illud
qd dicit hic. Dicitur. n. hic: Adhibui mihi testes ꝛ accessi ad
ꝓphetissam ꝛc. Esaias aūt cū esset honestus ꝛ sanctꝰ nullo
mō induxisset testes sui cōcubitus cū vxore. Item ꝓ hoc qd
dr: Adhibui mihi testes fideles vriaz sacerdotez ꝛc. Iste. n.
vrias fuit idolatra: qz fecit altare ad similitudinē altāris qd erat
i damasco ad cultuz idoli: ꝛ sup istud offerebat holocausta
ꝛ victimas: vt hr. iij. Reg. xvj. ꝛ sic nō pōt ad lram dici testis
fidelis. Jtez qz subdit: Et zachariam filiū barachie: q̄ fuit i
duodecim ꝓphetis vndecim': ꝛ nondū erat natus: qz ꝓphe
tauit tpe darij regis psarū: cuius tpe ꝓsūmatuz ē tēplum vt
hr. j. esdre. vj. A quarto aūt āno regni achaz in q̄ dicta fuit
ista ꝓphetia: vel cito ꝓ vsq; ad illud tp̄us fluxerunt anni
cclxvij. ꝛ sic nullo modo i tēpe esaie potuit induci testis: et
assumptū declarat sic: qz achaz regnauit. xvj. ānis. iij. Re.
xvj. ꝛ sic a tpe huius ꝓphetie de regno eius remanebāt. xij.
āni. Cui succesit ezechias regnās. xxix. iij. Reg. xviij. Post
quē manasses regnauit. lv. annis. iij. Reg. xxj. Post quem
amon. ij. ij. Reg. xxj. Post quez iozias. xxxj. iij. Reg. xxj.
Post quē ioachim. xj. iij. Reg. xxiij. Post quez sedechias
xj. iij. Reg. xxiiij. Postea secutū ē tp̄us captiuitatis babylo
nice. lxx. annoꝝ ꝑm cōem ꝓputatiōez vsq; ad ānuz ꝑmum
cyri: a quo etiā vsq; ad ꝓsūmatiōem tēpli pr' reditū captiui
tatis babylonice fluxerūt āni. xlvj. Joh. ij. xl. ꝛ. vj. annis edi
ficatū ē templū hoc ꝛc. qui sil iuncti faciūt numeꝝ ꝑdictū.
Ex quo arguit q̄ nō potuit esaias ipm adducere i testimo-
niū. Scom aūt ꝓputatiōem hebreoꝝ quā frequēter secutꝰ
sum fluxerūt pauciozes ānī: sed ꝓ hoc nō infringit̄ argumē
tum: qz ꝑm breuiozes ꝓputatiōez a tpe quo esaias dixit: Et
adhibui mihi testes ꝛc. vsq; ad zachariaz filiū barachie flu
xerūt. cc. anni ꝛ plus. nec pōt dici q̄ zacharias filius ioiade
qui matth. xxiij. dicit filius barachie fuerit ille testis: qz añ
moꝛtuꝰ erat per. c. ānos ꝛ āplius: qd pz sic: qz post ioas qui
interfecit hūc zachariaz regnauit amessias filius eiꝰ. xxix.
annis. iij. Reg. xiiij. Et post eū ozias. lij. ānis. iij. Reg. xv.
Post eum ioathan. xvi. quarto regum. xv. Post eum
achaz quattuoꝛ annos antequam esaias diceret ꝓphetiam
istā: vt dictū est supra. Qui āni simul iūcti faciūt annos. cj.
Jtez arguit ꝓ hoc qd subdit: Anteq̄ sciat puer vocare ꝑez
ꝛ mrem auferet fortitudo damasci ꝛ spolia samarie ꝛc. q̄
spoliatio facta fuit. vj. anno ezechie: vt dictū ē. c. ꝓxime. Et sic
puer natus tūc habuit. xviij. ānos ad minus. xq. de regno
achaz vt ꝑdictuz est ꝛ. vj de regno ezechie. Puer aūt scit vo
care ꝑm ꝛ mrem añquā hēat tot annos: ꝛ sic nō eēt verū
qd dr: Antequā sciat puer vocare ꝑm ꝛ mrem ꝛc. Igitur
ꝓpter ista tenēt doctoꝛes catholici cōiter: q̄ illud qd dicit i
hoc. c. de puero ꝑdicto: nō sit intelligendū ad lram de filio
esaie. Sed hoc soluit tho. sic. Ad ꝑmuz dicē q̄ iductio testiū
nō fuit ad videndū ꝓcubituz esa. sed scripturā ei': qz dictuz
fuit sibi a dño: Sume tibi libruz grādem ꝛ scribe i eo ꝛc.
Ad scom dicit q̄ vrias sacerdos fuit testis fidelis non rōne
vite: sed officij dignitate: ꝛ qz a rege achaz fidelis reputabat
qz sibi erat idolatra. Ad tertium dicē: q̄ iste zacharias neuꝛ
fuit illoꝝ qui allegati sūt: sed alꝰ illius tpis q̄ sic noiabatur
Cuius rō potuit esse duplex: vt dicē. vna qz fuit de genere za
charie ꝓphete: quem interfecit ioas rex iuda: vt hr. ij. pal.
xxiiij. qui dr filius barachie. Matth. xxiij. ꝛ sic iste q̄ fuit tē
poze achaz fuit noiatus eodē noie: qz ꝓsuetudo fuit apud he
breos noibus coꝝ q̄ fuerāt auctētici i illo genere pueros no
miare. Alia qz iste zacharias fuit simil i sactitate ꝛ auctē illi

que intrecit ioas: ⁊ sic appellat' ē noie illius: quāuis hūerit aliud nomē ꝓpriū: sic ī euangelio Joh. baptista vocat' helias ꝓpter similitudinē officij: qz iohannes ꝑuenit christi primū aduentū: sicut helias ꝑueniet scōm. Ad quartū dicē: q ista spoliatio samarie de qua h agit: nō fuit illa q facta fuit nono āno oēe ⁊ vj. ezechie sed illa q facta fuit per theglat phalasar que: ꝑcessit illā: qz fuit facta i dieb' phacee: scōm q dicit. iiij. Reg. xv. In dieb' phacee regis israel venit theglatphalasar rex assur ⁊ cepit abyon ⁊c. et hoc fuit anteq̄ puer natus sciret vocare patrē ⁊ mr̄em. Hoc dictū vi nimis fauere errori hebreoꝝ: qui dicūt q ī istis trib'. c. s. vij. viij. ⁊ ix. nō fit mētio de christo. Ad excludendū vo hanc falsitatē ⁊ ad declarandū vitatē: ꝓio ponēda est h translatio chaldaica: que apud hebreos dicit targuz: ⁊ ē tāte auctis apud eos q nullus fuit ei ausus ꝓtradicere. est ēt i passibus obscuris: qualis ē iste declaratiua vitatis hebraice. Sciēdū igit vbi nos hēmus hic: Et adhibui mihi testes fideles: uriā sacerdotē ⁊ zacharīā filiū barachie: ⁊ accessi ad ꝓphetissā ⁊c. Illa trāslatio sic habz: Et ꝓtestat' sum ex pte mea testificatiōes malas ꝗs dixi vēturas in ꝓphetia vrie sacerdotis Ecce futurū ē quoq sic oēm ꝓsolatoē quā dixi venturā in ꝓphetia zacharie filij barachie ego adducta' suz: ⁊ accessi ad ꝓphetissaz ⁊ ꝓcepit ⁊c. Ex ista translatiōe pz q nō ē verbū esaie: cū in ꝓphetijs istoꝝ duoꝝ testiuz nihil dixerit vel fecerit: nec in ipletiōe eoꝝ: sed ipse de' qui illustrādo mētes ꝓphetas constituit: ⁊ predicta ab eis ipleri facit: ⁊ p ꝑs illud qđ loco illi' hēm': Et adhibui mihi testes fideles: uriā ⁊c. nō est vbū esaie testes ad scripturaz suā seu ꝓbatiū iducentis: sed magis ipius dei introducentis dictos ꝓphetas ad ꝓnūciandū istud qđ ꝓordinauit futurū: ⁊ p ꝑs illud qđ sb dit in eadē serie: ⁊ accessi ad ꝓphetissā ⁊c. nō est vbuz esaie ad suā vxorez carnaliter accedētis: sed ipsius dei: qui sic ꝓphetas illustrando testes suos ꝓstituit: ita sua gr̄a virginez fecūdauit: vt pz luce. j. Scōo ex targū ꝑdicto pz: q vrias q h testis iducit: nō ē ille vrias sacerdos q fuit tpe achaz: qz fuit pessim' idolatra. Iste aūt dr̄ hic oñi ꝓpha: ⁊ hoc cōcedit Ra. sa. sup locū istū dicēs: q iste vrias q h testī iducit fuit vrias filius semei: q ꝓphauit i noie oñi tpe ioachi filij ioie: vt hr̄ hiere. xxvj. Dicit etiā q zacharias q induxit hic testis secūd' fuit ille q in duodeci ꝓphis ē vndecim': de quz testimoniis po' ea dicet. Sed ex dictis sequtur: q ista iducto testiū nō est corpalis nec in pñti facta: sed spūalis ⁊ de futuro in lōginquū: qz a. iiij. anno regni achaz in q esaias dixit illa que ponūt in hoc. c. ⁊ ꝓcedēti vt supra dictū ē: vsq ad ꝓncipiū regni ioachim sub quo vrias ꝓphauit: vt ꝑdictuz ē: fluxerūt āni. cxxix. vt pōt videri per tpa regū suppōitoꝝ in hoc. c. ⁊ multo plures fluxerūt vsq ad tpus secūdi testis s. zacharie filij barachie. s. āni. cclxvij. scōm cōem ꝓputationē: ⁊ scōm breuiatores: cc. anni ⁊ plus vt supra declaratū est ⁊ p ꝑs cū testes debeāt respondē rei test.ficate accessus ad ꝓphetissam nō fuit corpalis nec de pñti: sed spūalis ⁊ de futuro in lōginquū: scōm q hr̄ luce. j. Spūssanct' supueniet in te: ⁊ virt' altissimi obūbrabit tibi. q aūt beata vgo maria ꝓphetissa fuerit: pz luce. j. vbi ꝓphetauit de sua veneratione futura dicēs: Beatā me dicent oēs generatiōes. qz de omnibus gētib' sūt alīq christiani dicētes eā beatā: ⁊ nō solum a christianis dicit beata: sed ēt a saracenis. Scriptū est. n. in alchorano machometi: Dixerūt angeli o maria vtiqz deus elegit te: vt purificaret te: ⁊ elegit te claraz super mlieres seculoꝝ. Jtez ibidē: Dixerūt angeli o maria deus ānūciet tibi verbū ex ipo: nomē eius iesus filius marie: ⁊ erit honorabil' in hoc scło ⁊ in futuro. Jtez ibidē: Dixit ipsa deus me' quō erit mihi filius: ⁊ nō tetigit me homo dixit: sicut de' creat qđ vult: cū decreuit vtiqz acq̄ratur. dicit. n. esto ⁊ erit: ⁊ h' modo dixit gabriel marie: Luce. j. Non erit ipossibile apud deū oē verbū. Jtez in eodē cātico ꝓphauit maria de futura reꝓbatiōe iudeoꝝ: ⁊ vocatiōe gētiū. d. Deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit humiles). ⁊ sic pz cā fuisse ꝓphetis faz. Nunc videda sūt testimonia testiū supra iductoꝝ ⁊ qz ꝓphetiā vrie nō hēmus scriptā explicite: sicut nec de mltis alijs ꝓphet': vt pz ex ordine libri regū: ideo recurrendū ē ad illud qđ de eo dicit hiere. xxvj. fuit q' qz vir ꝓpheraus in noie oñi vrias filius semei: ⁊ ꝓphauit aduersus ciuitatē istā: ⁊ aduersus terrā hāc iuxta vniuersa vba hiere. Ex quo hr̄ q ꝓphetauit destructiōem ciuitatis hierlm ⁊ iudee ꝑ chaldeos futuraz sic ⁊ hiere. ⁊ hoc ē qđ dicit i trāslatiōe chaldaica supra posita: ⁊ ꝓtestatus sū ex pte mea testificatiōes malas: q dixi venturas i ꝓphetia vrie sacerdotis: ꝓphetiā aut zacharie filij barachie hēmus i lr̄. xij. ꝓphetaꝝ in q zacharie. ix. dicit: Exulta sati filia syon: iubila filia hierlm ecce rex venit tibi iust' ⁊ saluator: ipse paup ⁊ ascēdens sup asinā ⁊c. qđ intelligit de christo etiā scōm hebreos vt plenius oñdet qū ad locū illū deuenerim' dño ꝓcedē te: ⁊ hoc ē qđ dr̄ in trāslatiōe chaldaica supra allegata: Ecce futuz est q̄z oēm ꝓsolatiōez quā dixi venturā i ꝓphetia zacharie filij barachie ego adducta' sum: q cōsolatio iplenda dicit i aduētu messie: ab ipso zacharia vt dictū ē: ideo stati ꝓdixit de aduentu eius i mūdū: Et accessi ad ꝓphetissam. i. beatā virginē ⁊ ꝓcepit ⁊ pepit filium. Et ex dictis pz: q ipletio ꝓphetie vrie de destructiōe ciuitatis fuit certuz signū de ipletione ꝓphetie zacharie futura ꝑ christi aduētu. His igit predictis pz q solutiones thome ad rōes supra iductas ad ꝓbāduz q lra huius. c. nō possz de filio esaie itelligi nō valēt: quia flm assumūt: discurrendū tū ē ꝑ singulos ad maiorē declaratiōez veritatis: cū. n. dicit in pria q testes fuerūt inducti ad videndū scripturā: pz flm. q. nondū erat nati: nec fuerūt vsq ad tpus p' valde longū. Jtez si fuissent ꝑntes adhuc nō valeret: qz postq̄ dixerat: Adhibui mihi testes vriaz ⁊c. non dixit ⁊ scripsi. sz accessi ad ꝓphetissam ⁊c. Simlit cū dr̄ in scōa: q vrias fuit testis fidel rōne officij ⁊ reputatiōis regis: qz ille vrias nō ponit h testis: vt pz ꝑ ꝑdicta: ⁊ sic falsum assumit: nec fidelitas qua allegat ē scōm veritatē sz scōm flam hoiuz estimatiōez: que a ꝓphis sanctis nō reputat'. Qz silr i tertia dr̄ tpe achaz fuisse quēdaz ꝓpham noie zachariā filiuz barachie: vt ficticiuz: qz de scripturis non hz auctem: ⁊ iō eadē facilitate ꝓtemnit qua ꝓbat: ⁊ dato q talis tūc fuisset: tū nō fuit ille qui hic testis iducit: vt patz ꝑ ꝑdicta. Simlit q i quarta dicit: Theglatphalasar spoliasse samariaz. Ad qđ ꝓbādū allegat. xv. c. iiij. Reg. Ex eodē loco apꝑet falsitas huius dicti: qz ibidez dr̄: q cepit aliquas ciuitates i extremitatib' regni isral existens sed ad samariā que erat metropolis nō accessit: nec ꝑ ꝑs spoliauit. His ꝓlibatis ad expositiōez hui'. c. accedam' in q vt supra dictū ē: denūciatur christi resurrectio futura ad spoliatiōez inferni ꝓncipalit: ⁊ ꝑ ꝑs ad significādum tanquā ꝑ signū rememoratiuū spoliatiōez duoꝝ regnoruz. s. isral ⁊ syrie. Et diuidit in duas ptes: qz ꝓio ponit denūciatio signi: scōo occultatio mysterij: ibi Liga testimoniū. Prima adhuc i duas: qz ꝓio ponit signi denūciatio: scōo ad ꝓpōitum applicatio: ibi Et dixit. Circa ꝓmum dicit esaias: a Et dixit dñs ⁊c.] in heb. hr̄ Rotulū grandē. q dicit grādis: qz ibi scribēduz erat mysteriuz christi resurgētis: qđ ē maximū. b Et scribe

in eo stilo hois. i. clare ⁊ plane ita q̄ qlibet hō etiā pauꝛ lr̄atus possit legere ⁊ intelligere. vñ ⁊ i translatiōe chaldaica h̄: Scribe in eo expolite. Sciendū tñ q̄ hoc nō i telligit quātū ad mysteriū resurrectiōis christi: qz quantū ad hoc pōit hic: Breuiter ⁊ celate. ſz nō quātū ad captiuatiōem ⁊ spoliationē regū ſyrie ⁊ ſyrie: que clare et lucide ponunt ī eo. c. sicut. n. dictū est. c. p̄ce. hoc decēs fuit vt regi achaz incredulo daret signū cuius nō itelligeret p̄ncipale intētuz: ⁊ tñ cū hoc ex dei liberalitate p̄peret de p̄pinq̄ liberatiōis sue effectum qz secreta fidei incredulis sunt celāda: vñ dicit saluatoꝛ matthe. vij. Nolite sanctū dare canibus ꝛc̄.

c Velociť spolia detrahe. istud q̄uenit christo resurgenti qui tunc celeriter spoliauit infernū: ⁊ in hoc fuit signuz rememoratiuū spoliatiōis duoꝝm regum: ⁊ ecōuerso hec spoliatio fuit signū p̄nosticum spoliatiōis fiende per christum. d Et adhibui mihi testes fideles. vbū est ipsius dei: vt p̄dictum est: ⁊ de fidelitate ⁊ testimoniis ipsoꝝm testiū dictū ē. e Et accessi ad p̄pheti ſſam. i. virginem mariā vt p̄dictum est. f Et dixit dñs ꝛc̄. Hic p̄ñter ponitur signi adaptatio. et scōo sb̄dit ratio dicti: ibi Et adiecit Circa p̄mū dicitur. g Voca nomen eius. ſ. pueri nati: loquit tamen hic scriptura de futuro per modū p̄teriti: p̄pter certitudinem p̄phetie vt frequēter supra dictum ē. h Accelera spolia detrahe ꝛc̄. qz hec p̄prietas p̄petit christo: vt dictū est. i Quia anteq̄ sciat puer vocare ꝛc̄. ſ. sciētia gratia: vt dictū est capitulo p̄cedenti. vnde idem ē ac sibi ceret: Anteq̄ fiat homo. k Auferetur fortitudo damasci. que ē ciuitas metropolis in regno ſyrie. l Et spolia samarie coram rege assyrioꝝm. qui cito post interfecit rasin regē ſyrie: et postea cepit oſee regez israel et samariam: vt dictum ē capitulo p̄cedenti. m Et adiecit. Hic cōsequēter ponitur ratio dicti: videlicet quare regnum israel fuit ita vastatuz: ⁊ primo ponit destructionis ratio: scōo regni iude afflictio quasi p quādam redūdantiam: qz erat immediate p̄iunctum regno israel ibi Et ibit: tertio vtilis monitio: ibi Hec. n. Ratio vero vastationis regni israel fuit qz recesserat a regno iuda: ⁊ a dei cultu: colendo vitulos aureos: ⁊ p̄fidēdo i regibus idolatris. ſ. ſyrie. et hoc est quod dicit: n Pro eo q̄ abiecit populus iste. i. pplus israel. o Aquas syloe ꝛc̄. i. regimen regni iuda: ⁊ dei cultuz que erat vt

ſpolia detrahe cito p̄dare. Et ādhibui mihi testes fidēles: vriaz sacerdotem ⁊ ẓacharīā filium barachie. Et āccessi ad p̄phetiſſaz: ⁊ cōcepit ⁊ peperit filiuz. Et dixit dōminus ad me: Voca nomen eius: āccelera: spolia: detrahe: festina p̄edari q̄uia añq̄z sciat vocare] patrem suū ⁊ matrē suā: āuferetur fortitudo damasci: et spolia samarie coram rege assyriorum. Et ādiecit dñs loqui ad me adhuc dicens: Pro eo q̄ abiecit pplus iste āquas syloe q̄ vadunt cū silentio:] et assūpsit magis rasin et filium romelie: p̄pt̄ hoc ecce dñs adducet sup eos aq̄s fluminis fortes ⁊ multas:] regem assyriorum ⁊ oēz gloriā eius.] Et āscendet sup oēs riuos eius: ⁊ fluet sup vniuersas ripas eius: et ibit p iudā in undās et transiens vsq̄z ad collū veniet.] Et erit extē sio alaꝛ eius] implēns latitudinē tre tue ō emanuel. Cōgregamini ppli ⁊ vincemini:] ⁊ aūdite vniuersi p cul tre.] Cōfortami et vincemi: āccingite vos et vincemini: iterū et p̄siliū et dissipabit loqmi vbū ⁊ non fiet: q̄uia nobiscū deus. Hec. n. ait dominus ad me: Sicut i manu forti erudiuit me:] ne irez in via pplī huius] dicens: Non dicat: p̄iuratio. Omnia. n. que loqť ppls iste:] cōiuratio ē. Et timorem eius ne timeatis: neq̄z paueatis Dominū exercituū ipsum sanctificate: ipse pauor vester: ⁊ ipse terror vester: et erit vobis i sanctificatiōez] magis i q̄ete ⁊ māsuetudine: maxie tpe regū bonoꝝ vt dauid salomōis ⁊ similiū. p Et assūpsit magis rasin. regē ſyrie. q Et filiū romelie. de p̄rectiōe coꝝ magis p̄fidēdo q̄ de deo. r Propt̄ hoc ꝛc̄. i. aduersarios cū fortitudie ⁊ impetu venientes: p̄pter hoc subditur exponēdo: s Regez assyrioꝝ ꝛc̄. i. potētiā exercituū eius. t Et ascēdet sup oēs riuos eius ꝛc̄. i. destruet totū regnū israel sicut inundātia aq̄ꝝ destruit oia q̄ inuenit. v Et ibit. Hic p̄ñter pōit signi iude afflictio p redūdātiaz: cū dicit: Et ibit p iudā inundās. qz exercitus assyrioꝝ q̄ destruxit samariā in regno iude multa vastauit q̄ p q̄daz redūdātiā. x Et trāsiēs vsq̄z ꝛc̄. i. itm̄ affliget signū iuda: q̄ vix poterit sustinere: qđ factū fuit tpe eẓechie: vt dictū est. c. p̄ce. y Et erit ꝛc̄. i. exercituuz eius: qz ad lr̄az cohortes pugnatoꝝ vocantur ale. z Implēs latitudinē tre tue. i. iudee quā assyrij vastauerūt. ⁊ O emanuel. i. christe. vt dicit est. c. p̄ce. cuius dicit illa terra spāliter: q̄a ibi fuit natus: puerpassus: ſz quia sennacherib rex assyriorum cum suo exercitu fuit diuinit⁹ debellat⁹: vt dictuz ē: ideo sb̄dit: a Congregamini ꝛc̄] qz sēnacherib pplos mltos adduxit secū: qui fuerūt deuicti p āgelū. b Et audite ꝛc̄.] Illud. n. factū tanq̄ valde mirabile fuit diuulgatum valde lōge. c Confortamini. p̄fidētes in vtute vra. i. p̄fortabimini: qz ppha nō induxit eos ad p̄sumptiōez de sua vtute: sed eā p̄dixit futuraz. d Et vincemini. vtute dīna. e Accingite vos. ad vicendū scōm estimatoꝝ vraz. f Et vincemi. scōm vitatē. g Inite p̄silium. de captiōe hierlm. h Et dissipabit. ſ. p̄silium vrm a deo: cuius causa subdit: i Quia nobiscū deus. i. adiutoriū nrm vos debellās p angelū suū. k Hec. n. Hic p̄ñter pōit vtil monitio: q̄ ppls iude nō timeat ab hūana p̄secutiōe: ſz solū deuz: et h⁹ ē qđ dī: k Hec. n. ꝛc̄. i. oñdit mihi fortitudiez suā q̄ pōt p̄tegere oēz hoiez in se p̄fidētez. l Ne irez i via ꝛc̄. i. timedo aduētuz duoꝝ regū: sic pplus regni iude timuit valde: sicut dīm ē. c. p̄ce. de achaz et pplo ei⁹. Et p̄motū ē coꝛ ei⁹ ⁊ coꝛ pplī ei⁹ sic mouēt ligna a facie venti. m Dicēs. ſ. dñs. n Nō dicatis p̄iuratio. i. nō tieatis a p̄iuratōe regū israel: ⁊ ſyrie ꝑ vos. o Qia. n. ꝛc̄. i. pplus iude. p Cōiuratio ē. i. multū loqť de p̄iuratiōe duoꝝ regū ꝑ se: sic hoies mltū tientes de p̄clo aliq̄ sup se vēturo: q̄si p̄tinue loquūť de ipo ⁊ qz iste tior erat mal⁹: iō sb̄dit: q Et tiorem ei⁹. i. illius cōiuratiōis. r Ne timeat. ſz qđ sit timēdū oñdit cū sb̄dit: s Dñm exercituū. i. āgelorum. t Ipsū sanctificate. ei fuiendo. v Ipse pauor vester ꝛc̄. offensā illius solicite cauēdo. x Et erit vobis ꝛc̄] vos p̄firmādo bono si ei credet⁊.

y Jn lapidē aūt xc̄.]quas iusto iudicio fecꝛ ruē: ⁊ iste ouedom⁹ fuerāt dom⁹ phacee filij romelie: quā fecꝛ ruē p oseefilium hela. iiij. Reg. xv. ⁊ domus oseefilij hela quā cuz toto regno isrl̄ fecit ruere p salmanasar regem assyrioꝝ. iiij. Reg. xvij. ⁊ qꝛ in regno iude erant aliqui mali ⁊ icreduli q̄ ruerūt gladio sennacherib ex diuino iudicio: ideo subditur.

z Et laqueū ⁊ in ruinā habitantib⁹ hierl̄z qꝛ tū boni remāserūt salui tpe eçechie: iō sb̄ditur: ⁊ Et offendēt est eis plurimi. nō dicē omēs: qꝛ sic dictuz est boni sunt saluati.

a Liga testimoniū. Hic ponit occultatio mysteriū christi in pncipio huius .c. positi Et pmo pcipit ista occultatio. scōo prohibet superstitiosa inq̄sitio ibi: Et cū dixerit. Circa pmū dicit esaie a dño: a Liga testimoniū. i. inuolue p phetiam obscuritatibus ꝓpter icredulos quib⁹ talia sūt celāda vt dictū est supra.

in lāpidem aūt offensionis ⁊ petram scandali duabus domibus isrl̄]Et in laqum ⁊ in ruinā habitātibus hierusalē Et ōffendent ex eis plurimi: ⁊ cadent ⁊ cōterēt ⁊ irretientur ⁊ capientur. Liga testimonium: signā lege in discipulis meis:] ex pectabo dñm qui abscōdit faciē suā] a domo iacob: et prestolaboꝛ euz. Ecce ego ⁊ pueri mei] quos dedit mihi dñs in signū ⁊ in portē tū israel: á dño exercituuz qui habitat in mōte syon] Et cum dixerint ad vos: querite a phitonib⁹ ⁊ a diuinis qui stridentin incātationibus suis:] nūnqd nō ppls a deo suo requret visionem] p viuis ac mortuis. Ad lēgem magis ⁊ ad testimoniū.] Quod si non dixerint iuxta verbum hoc: nō erit eis matutina lux. Et transibit per eam ⁊ coꝛruet ⁊ esuriet: et cum esurierit irascetur: et maledicet regi suo ⁊ dō suo.] Et suspiciet sursum et ad terram intuebitur: et ecce tribulatio et tenebre et dissolutio et angustia et caligo psequēs et ñ poterit auolare de angustia sua.

b Signa legē xc̄] .i. designa legē euāgelicaz vandaz discipulis meis. i. aplis aljsq̄ christi discipulis: q̄ pdicādo legez euāgelicaz obscuritates ꝓphetiaꝝ aperuerūt ⁊ declarauerūt: oñdentes eas in christo ympletas: vt pz in actib⁹ aposto lorū: sicut fuerat a deo pordinatū: ⁊ hoc modo fuit dictum danieli. xij. c. Vade daniel: qꝛ clausi sūt signatiq̄ sermones vsq̄ ad pfinitū tpus. c Expectabo dñm xc̄. Uerbuz est esaie respōdentis: Expectabo dñm. s. iesum christū in carnē venturū. d Qui abscōdit xc̄]a domo iacob. i. a pplo iudaico descendēte a iacob: qꝛ in aduētu eⁱ⁹ pplus ille p maiori pte fuit cecatus p infidelitatē: scōm q̄ dicit Ro. xj. Cecitas ex pte ptingit i isrl̄ xc̄. e Et pstolaboꝛ eū. i. patienter expectabo eius aduētū: licz differat in tpus longū. f Ecce ego xc̄.] Aliq̄ exponūt hoc de duob⁹ filijs esaie. s. de iasub ⁊ de eo q̄ vocatus ē accelera spolia detrahe in pncipio huⁱ⁹ c. quē dicut fuisse filiū esaie: ꝛ istud oñsum ē ee fallsuz. Jtez isti magis iudaiçāt i hoc q̄ Ra. sa. hebꝛē q̄ dicit h⁹ ee intelligendū de discipulis ꝓphetaꝝ: q̄ dicūt eozuz pueri seu filij: qꝛ sunt ab eis in lege dīna instructi: ⁊ p talez modū dic̄ apostolus. j. cor. iij. in christo iesu per euāgeliuz ego vos genui ⁊ scōm hoc hic dicit esaias: f Ecce ego ⁊ pueri mei. i. discipuli quoꝝ aliqui habuerūt spm̄ ꝓphetandi: iō sb̄dit:

g Quos dedit mihi dñs. a quo ē ꝓphetie spūs. h Jn signū ⁊ portentū fuerūt. n. ꝓphete ꝓtēpti ⁊ vilipēsi: ⁊ mlti eoꝝ occisi: de quoꝝ numero fuit esaias i signū christi passuri cuius erāt nūcij. i A dño exercituum. i. angeloꝝ.

k Qui hitat xc̄.] ibi. n. tūc erat tēpluz: in q̄ erat ppciatoriū qō sedes dei dicebat: vt dictuz fuit exo. xxv. ⁊ inde dīna respōsa dabant. l Et cuz dixerint. Hic ꝓnter superstitiosa inq̄sitio, phibet cum dicit: Et cū dixerint ad vos. s. hoies idolatre ⁊ superstitiosi. m Querite a phitonib⁹ ⁊ a diuinis. responsuz de occultis ⁊ futuris. Dicunt aūt phitones q̄ diuināt quodaz mō speciali. s. p apparentē suscitatiōem alicuius mortui: sicut dictū fuit de saul. j. Reg. xxviij. Dicūt aūt diuini generalit̄ diuinatores superstitiosi. n Qui stridentxc̄.]qꝛ vtunt q̄busdam noibus ⁊ verbis ignotis: ⁊ sb̄ditur respōsio ppli fidelis: o Nūquid xc̄. quasi dicerz: sic respōdebitis talib⁹ malis psuasionib⁹. Nunqd ñ xc̄.]q̄si dicēt sic: qꝛ infideles req̄rūt hoc a deo suo saluo: ⁊ sic debēt fideles q̄rē a deo suo vo: iō sb̄dit: p Ad legē magis xc̄]. i. ad legez dīni⁹ data: ⁊ ad testioniū ꝓphetaꝝ a dō inspiratoꝝ magis ē recurrendū q̄ ad phitones ⁊ dīnos q Qꝛ si non dixerint. i. fecerit. r Juxta vbum hoc recurrēdo. s. ad phitones ⁊ diuinos ꝫ vbuz hⁱ⁹. s Nō erit eis matutīa lux. i. vā dī cognitō ⁊ dīna psolatio: sic accidit tpe regis sedechie: ideo sb̄dit: t Et cuz esurierit irascet. qꝛ tē p̄pī obsidionē loḡ sēnacherib pualuit fāes i ciuitates. iij. Reg. xxv.

v Et maledicent xc̄]qꝛ multi valde de pplo iuda ducti ipatiētia maledicebant sedechie sub quo venerat eis ista miseria: ⁊ etiā dimittēdo legez eⁱ⁹ ad ritum gētiliū trāseundo.

x Et suspiciet sursū. quasi q̄rens a deo auxiliū necessitate ꝓpulsus: ⁊ hoc dicit p pplo q̄ cuz sedechia remānsit i ciuitate ⁊ i lege. y Et ad terraz intuebit. p ꝓfusione ⁊ despatione: ideo subdit: z Et ecce tribulatio. quātū ad afflictiōem coꝛpoꝝ. a Et tenebre. quātuz ad deiectōez mētiū. b Et dissolutio. virīū ex tioꝛe. c Et angustia. s. mētis: eo q̄ nō apparebat via euasionis. d Et caligo psequēs. qꝛ sedechias ⁊ viri bellatozes de nocte fugerūt ⁊ chaldei eos insecuti sr. e Et nō potit auolare. qꝛ sedechiā ꝓphenderūt. iij. Re. xxv.

Jn. c. vij. vbi dī in postilla: Hoc dictū vī fauere nimis errozi hebꝛeoꝝ. Additio prima.

Et q̄ ptinent i postilla san. tho. vel q̄ ei attribuunt nō vident fauere errozi hebꝛeoꝝ i aliquo. Naz i hoc loco p̄ q̄ posuit expositiōem hebꝛeorū itelligētiuz q̄ iste puer q̄ vocat: Accelera spolia detrahe xc̄: itelligitur fuisse filⁱ esaie. Cōsequnt ponit ꝫ eos obiectiōes que i hac postilla ꝓtinent: p̄ ea ponit expositiōez glose cōis. s. q̄ hoc itelligat de christo: q̄ posita sub iūgit hec verba: Hec aūt expositio ñ ē tāte auctis sicsuperioꝛ que fuit supra. ca. vij. de alio signo: quia magis extorta ē ex scripturis nō habz auctem. vñ q̄daz dicūt nō eē icōueniēs si hoc itelligit ad lr̄am de filio esa. ita tñ q̄ puer ille sit figura christi: Dec ille. Ex q̄b⁹ verbis pz manifeste q̄ ipse nō iprobat illā expositōez q̄ dic̄ ista intelligi de christo ad lr̄am: ꝛ dic̄ q̄ nō ē tante auctis sic supioꝛ: cuⁱ⁹ rōnem reddit mānifestaz. Nā pria hz auctez ex euāgelio: Matth. j. hⁱ⁹ totū fm̄ ē vt ipleret q̄ dm̄ ē p ꝓphaz: Ecce vgo ꝓcipiet. ꝛ expositio hⁱ⁹ nō hz tātaz auctem: cū in sacra scriptura nō ptineat: q̄ hoc quod dicitur hic: Accessi ad ꝓphetissam. itelligatur de beata virgine: ⁊ sic manifestum ē q̄ non est tante auctis sicut

precedens. Item principale fundamentuz quod ponit postillator ad firmanduz hanc expositionem: est illud qđ ptinet in trãslatiõe chaldaica: ex qua pcludit & bene q̃ hoc qđ dr hic: Accessi ad pphetissaz: nõ ẽ verbũ esaie: sed ipius dei. & quia hoc fundamentũ licz sit vez non tñ ẽ tante auctoritatis: sic si i lra ptineret: iõ verba sancto. pdicta vl eidem attributa sũt manifeste rõnabilia: nec in hoc fauet error hebreoz. Nam illa q̃ ptinent in vij. & ix. c. necesse ẽ vt intelligãt de christo ad lram: sz ea que ptinẽt in hoc. c. vij. nõ habẽt ex necessitate lre vt intelligant de christo ad lram: sz auẽte chaldaice trãslationis vt dictũ est. In eodẽ. c. vbi dr in postilla Similiter qđ in. iiij. Reg. dr: Theglatphalasar spoliasse samariã vt in. iiij. Reg. dicit. Additio scda.

Licet theglatphalasar nõ expoliasset samariã qui tñ aliqs ciuitates regni ilrl cuius samaria est metropol cepit: satis vere posset dici q̃ expoliauit samariã licz nõ totã nec totũ regnũ expoliassz sicut̃ expoliat aliquẽ de aliqbus bonis suis: dr ipz expoliasse quãuis nõ ex toto.

In eod. c. vbi dr i postil. In q̃ vt supra dez est denũci at christi resurrectio futura. Additio tertia.

Aque ptinent in hoc. c. nõ videt ptinere ad signũ indicatiuum nec rememoratiuũ. nõ. n. in hoc. c. dicit: Dabit vobis signuz sicut i pceden ti: vt pz discurrẽti lram: & iõ licet expoliatio duoz regũ fuit figura expoliatiõis iferni per christuz fiẽde: sicut hi storie ve. test. fuerũt figure eoz q̃ ptigerunt in nouo: nõ tñ ex hoc dicunt fuisse data tanq̃ signa indicatiua seu rememoratiua.

In eod. c. vbi dr i postil. Et erit vobis i sanctificatõez Hoc qđ dicit hic: Et erit Additio qrta. vobis in sanctificatiõem & i laqueũ ẽ. pprie videt referẽduz ad tpus aduẽt christi i carnẽ in q̃ tpe fuit christ i sanctificatiõem credẽtib: & in lapidez offensiõis: & petraz scandali duab domib ilrl. s. regali & sacerdotali: quas ppt suã icredulitatez iusto iudicio fecit ruere: & vtraq̃ eaz pfecuit dici domus i scriptura. Vñ in pcedẽti. c. Audite nũc domus dauid. qđ intelligit de domo regali. & in psal. Dom aaron bñdicite dño. intelligit de domo sacerdotali. Dicere autez q̃ iste due domus itelligũt de domo phacee filij romelie & de osea filio hela: q̃ fuerunt reges ilrl nõ videt pueniẽter dictuz. Nam sic i regno iuda licet fuerint multi reges successiue: nõ tñ ppter hoc dicũt mlte domus: sz dom dauid tñ: sic dicenduz ẽ de regib ilrl. Sequit: Et in laqueũ & ruinã hitantib hierlim: q̃ i ciuitate hierlim vbi christus passus fuit multi ruerũt p infidelitatez: nõ tñ omes et iõ sequtur: Et offendent ex eis plurimi. i. nõ omes scdz ist: z expositionẽ. ppie sequtur imediate: Liga testimoniuz ẽ. qđ intelligit de occultatiõe mysterij christi: de q̃ statim i pcedentib agit: & exponat sicut i postilla.

In eodẽ. c. vij. vbi dicit in postilla: Non erit eis matutina lux. Additio qnta.

Secundũ glosam q̃ dicit hic: matutina lux: intelligit ipse christus: & hoc ẽ ppie dictũ. Naz christ est lux vera que illuminat oẽm hoiem Joh. j. Et dicit matutina q̃ añ oẽm lucez creata. Unde hic ppheta reuertit ad declaratõez eoz q̃ supra dixerat Erit in sanctificatiõez. s. credentib. Et in lapidẽ offẽsionis. s. nõ credẽtib. Et primo agit de scdo vsqz ad finez: scdo vero de primo a pncipio sequẽtis. c. vsqz ibi: zelus dñi faciet hoc. Unde circa pmuz cũ dixisset: Non erit ei. s. pplo nõ credenti: Matutina lux. i. christus: ne forte quis estimaret q̃ hoc ptingeret illi populo icredulo: eo q̃ nõ habuissent pfectiã pdicte lucis: ideo dicit: Transibit p eam. vñ luce. iiij. c. Jesus transiẽs per mediuz illoz ibat. & hoc qđ dicit: p eam. intelligitur iudeam vel hierlim de qua dicit: Et corruet & esuriet. qđ pt itelligi ad lraz de tẽpore obsidionis hierlim p romanos: et seqt: Et cum esuriet irascet & maledicet regi suo & deo suo: qđ ppie intelligit de christo cui maledicebant sicut & hodie: et sequit: Aspiciet sursum. i. p auxilio diuino seu celesti. Et ad traz ituebit. p subsidio ireno. Et qz neutrũ iueniebant: iõ sequit: Et ecce tribulatio & tenebre. s. ignorantie & infidelitatis. Et dissolutõ s. viriũ seu vtutum. Et angustia. pcipitatiõis seu pplexitat: Et caligo. psequẽs. s. cecitas idurati cordis: Et nõ poterit auolare de angustia. q̃cunq̃ remedio: & sic ppha declarat illud qđ dixerat de christo. Q̃ erit in lapidẽ offensiõis & i petram scandali hitantib hierlim. vt supra. Et seqt in seqnti c. Primo tpe alleuiata ẽ ẽ. i quo declarat pmũ qđ dixerat s. Et erit in sactificatiõem. s. credentib q̃bus p oppositũ dicẽ Uiderũt lucez magnã & lux orta est eis. & incipit a tpe pdicationis christi & ab initio miraculoz eius de q̃ dicẽ: prio tẽpe alleuiata ẽ ẽ. et exponat sicut i postilla ẽ. Replica.

N. c. vij. cum postillator amore veritatis fidei christiane pmot diceret sanc. tho. nimis fauẽ errori iudeoz exponẽdo pncipiuz huius. c. de filio esaie quẽadmodũ iudei faciunt: qđ tñ vere exponi debz de christo spoliãte ifernũ ẽ. Burgeñ. assumit certamẽ p sanc. tho. asserẽs q̃ i nullo fauet iudeoz sle expositiõi: qđ q̃ verũ sit pz ex hoc prio: qz frivolis & flis assertiõib nititr soluẽ argumẽta catholicoz: que fieri psueuerũt p illum iudeoz errorez. Scdo qz nõ roborauit argumẽta catholicoz nec aliquid facit p vera christianoz expositõe: sz lram pñtez diuidit: exponit: pcordat quantũ pot p pfidia iudeoz. Tertio qz dicit catholicã expositiõem extorta: demũ qz dicẽ eã non ẽ tante auctis sic illaz supra. c. vij. vbi ille passus: Ecce vgo pcipiet. exponit de christo auẽte euangeliste. Sed q̃ro: ista auctoritas quã pfert an sit apd iudeos auctẽtica. magi aut apud christianos. sed certũ ẽ q̃ nõ apud iudeos: qz translatio chaldaica cui initr expositõ hui lre ẽ apd iudeos maxie auctã. Exẽplũ at cui initr. vij. c. expositõ nulli auctis ẽ apd hebreos. igit maiorl auctis ẽ apd iudeos expositõ hui loci q̃. vij. c. Ad faciendũ. n. fidẽ infidelib p euangeliuz qđ nõ recipiũt nihil pcludim: nisi cũ h initamur eoz fũdamẽtis q̃ negare nõ pueuerũt. Nec valet qđ burgeñ. ponit ꝫ replica postill. de spolio facto p theglatphalasar: qz p hoc spolium nõ est ablata fortitudo damasci & samarie: put innitit i lra sed fuit particularis inuasio facta tpe ocie & ioathan. Quid autez hoc ptinet ad filiuz esaie de q̃ iudei false exponũt & sanc. tho. approbat. Sed qz postill. hic expositionẽ san. tho. pertractat. burgeñ. oppido offensus nescit i hoc. c. pacifice loq: qz nescit tolerare theologicũ modũ loq̃ndi postill. quo dicẽ destructõem duoz regnoz fore signũ pnosticuz destructionis & spoliatõis iferni. Spoliatiõez aũt iferni fore signuz rememoratiuũ spoliatõis de q̃bus hic dr ad lram: qđ egre ferens Burgeñ. facit argumẽtũ suũ psuetum a modernis hereticis receptũ: hoc nõ ponit i textu: igit nõ ẽ ẽ. qz vt inqt de signo nulla fit mentio. Quãuis aũt in lra etiã nõ fit mẽtio de figura: dicẽ tñ burgeñ. q̃ vna spoliato est figura alterius. Nũc aũt figura est significatiua figurati. Significatiuũ aũt & signũ quãtũ distant dicat burgeñ. grandipẽsor.

Primo tẽpe. Anteq̃ descendã ad diuisionẽ huius. c. Sciendum q̃ iudei & aliqui expositores catholici i hoc eos nimis sequẽtes exponunt pncipium huius capituli ad litteram de captiuitate duplici filioruz israel. Prima autem fuit facta per theglatphalasar regez assyrioꝝ: qui captiuauit duas tribus vltra iordanem: & transiens iordanem captiuauit multos de terra zabulon & neptalim: vt habetur. iiij. Regum. xv. & de hoc exponunt quod dicitur in pncipio huius capituli.

Primo tpe. i. pma captiuitate. Alleuiata est ira gabulon et terra neptalim. s. a pdere peccatoꝝ: hitatorib' suis i captiuitatem ductis. postea vero salmanasar rex assyriorum cepit osee regem israel ⁊ residuum populi quod remanserat transtulit in assyrios: vt habetur. iiij. Regū. xviij. ⁊ de hoc exponunt quod sb̄dit: Et nouissimo aggrauata ē via maris trans iordanē galilee gentium. quia aggrata fuit tota terra per dñi flagella in captiuitatē ducta. Dī aūt illa ira via maris: qz est ibi via publica ad portādū merces a iordane ad mare mediterraneū ⁊ econuerso Sz ista expositio vī icōueniēs. primo qz ipli cat ꝫria saltē i mō loqndi: qz pmā captiuitatem noiat alleuiationē: ⁊ scōam aggrauationē cū tñ fuerūt eiusdē rōnis. Itez qz si loqueret de secūda captiuitate: cū dicit: Et nouissimo āggrauata ē ⁊c. nō fieret ibi mentio de galilea que i pma captiuitate fuit captiuata saltē in magna pte: sed magis de samaria que erat ciuitas metropol' regni: ⁊ pncipalit fuit obsessa ⁊ capta per salmanasar. Tertio qz mattheus. iiij. c. dic̄ hanc ꝓphetiā fuisse ꝓpletaz ad lr̄am i christo. d. sic de christo: Et relicta ciuitate sua nazareth venit ⁊ hitauit i ciuitate capharnaum maritima: i finib' gabulon ⁊ neptalim: vt adimpleret qd̄ dictū ē p esaiaz ꝓphām. Terra. n. zabulon ⁊ terra neptali via maris trās iordanez galilee gentiuz. Populus q̄ ābulabat i tenebris vidit lucē magnā ⁊c. Itē cū oēs expositores catholici dicant: q̄ necesse ē de christo itelligi illud qd̄ dicit supra septio: Ecce vgo ꝓcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c. eo q̄ dicit matth. j. Hoc aūt totū factū ē: vt adimpleret qd̄ dictū ē a dño per ꝓphām dicētez: Ecce virgo hēbit i vtero ⁊ piet filiū ⁊c. cadez necitate ꝓpellit̄ qlibet doctoꝝ catholicus exponere de christo qd̄ dī hic: Primo tpe alleuiata est ⁊c. cū matthe' dicat h' ipletū ee i christo. Igit̄ secūdo sniaz beati matth. pñs. c. in q̄ ponit mysteriū christi quātū ad ei' exaltationē in signū liberatōis regni iude: i duas ptes diuidit: qz primo ponit christi exaltatio: scōo dicta liberatio: ibi Uerbū misit dñs. Circa pmuz sciendū: q̄ christ' fuit exaltatus: primo quātū ad declaratiōez sue ocitatis i pdicatiōe sua ⁊ miraculis: scōo quantū ad exaltatiōez hūanitatis ad dexterā p̄is. Primo igit̄ ponit pmum: et scōo scōm: ibi Paruul' Circa pmū sciendū: q̄ ad pdicatiōem christi aliq̄ iudei crediderūt ⁊ in fide pmaserūt: aliq̄ aūt obstinati i sua malicia remāserūt: ⁊ aliq̄ a pncipio credētes p'ea ad vomitū reuersi sūt: ⁊ de istis mixtim loq̄t hic ꝓpha. Circa pmuz dicit: a Primo tpe alleuiata ē ira ⁊c] qz ibi christus circa pncipiū sue pdicatiōis publice frequēter docuit: ⁊ miracula fec: vt dicit matth. ⁊ supra allegatū ē. ⁊ sic fuit ira illa alleuiata a iugo diaboli p ptātez christi: Uerūtn qz plures eoꝝ reuersi fuerūt ad vomitū: iō sb̄dit: b Et nouissimo. i. circa finē pdicatiōis christi. c Aggrauata est via maris. quare aūt illa ira dicat via maris: supra expositum est. de ista aūt aggrauatiōe hī matth. xj. vbi dicitur: Tūc cepit exprobare ciuitatib' in q̄b' facte sūt virtutes: et ideo sb̄ditur: Ue tibi corozaī: ve tibi bethsaida: quoniā si in tyro ⁊ sydone facte eēnt virutes: q̄ facte sunt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere penitentiam egissent. Iste autem ciuitates erant supra mare galilee i finibus zabulon ⁊ neptalim. Et postea sb̄ditur de

Primo tpe illeuiata ē terra ꝯabulō ⁊ terra neptalī: ⁊ nouissimo āggūata est via maris trās iordanē gālilee gētiuz. Pōpul' q ābulabat i tenebris lūidit lucē magnā: hābitantib' in regione vmbre mortis ⁊ lūx orta est eis. Multiplicasti gētē: nō magnificasti leticiā. ⁊ Letabūt

coꝝ te sic̄ q letant̄ in messe sicut exultāt victores capta preda qñ diuidunt spolia. Jugū. n. oneris eius: et virgam humeri ei' ⁊ sceptruz exactoris eius ⁊ superasti: sicut in die madian. Quia omnis violenta predatio cum tumultu: ⁊ vestimentum mixtum sanguine lerit i ꝓbustionē: ⁊ cibus ignis.

capharnaum: vbi christus hitauit circa pdicatiōis sue pncipiū: vt supra dictū est: Et tu capharnaum nunqd exaltaberis vsqz ad celū ⁊ vsqz i infernū descēdes: quia p pdicatiōez christi prio fuit dispositā ad consecutoem beatitudis credendo: ⁊ postea dep̄ssa p demeritū dāna tōis ad vomituz rdeūdo: sic dcz fuit plen' sup matheū. d Galilee gētiū. salomō. n. dedit hyrā regi tyri. xx. opida i galilea. iij. re. xix Et iō illa ps vocata ē galilea gētiū. q̄ hyrā erat gētilis. e Pp̄s ⁊c] ignoratie ⁊ errori f Uidit lucē magnā. i. christū q̄ ē lux mūdi p pdicatiōez ⁊ miracla. p ꝑa vtutē facīete. g Hitātib' ⁊c] errore. n. ⁊ ignorātia sic q̄si morti vmbra. h Lux orta ē eis. s. vitas cuāgelica. vel pōt hec lr̄a referri ad pres detētos in lymbo iferni: q̄b' lux orta fuit: qñ christus ad eos descēdit p' passiōez suā. i Multiplicasti ⁊c] hoc referē ad illos q̄ christo pdicāte primo crediderūt: ⁊ p'ea ad vomitū reuersi sr: vt pdictuz est: ⁊ iō ex eis nō fuit mā leticie. Et ꝓnter sb̄dit de credentib' ⁊ in fide pmanētib': k Letabūt coram ⁊c. messores. n. in plenitudie messis: ⁊ victores i spoliis diuidendis valde letāt. ⁊ ita fuit de discipl̄is christi: qñ in die penteco stes receperūt plenitudinē spūssancti alta voce: ⁊ varijs linguis loq̄ntes magnalia dei: actū. ij. Et hui' leticie sub dit̄ rō cū dī. l Jugū. n. oneris eius. i. veteris legis: de q̄ onere dī actū. xv. Q. hoc est onus qd̄ nec nos nec pres nr̄i portare potuim'. m Et vgā humeri eius. i. scribarū ⁊ phariseoꝝ: q̄ supra onus legis addebāt ordinatōes pplo graues: scōm q̄ dī matth. xxiij. Alligant. n. onera grauia ⁊ iportabilia: ⁊ iponūt ea sup humeros hoiuz: digito aūt suo nolūt ea mouē. Ab istis aūt onerib' fuit liberat' fidel' pplus p libertatē spūssancti: q̄ est in lege noua. n Et sceptr̄ ⁊c] scōm q̄ dic̄ iosephus libro de iudaico bello: p' ascensiōez christi iudea fuit mltis dissensiōib' intraneis dissipata: ⁊ erant ibi aliq̄ tyranni qui pplm vexabāt. multiplr ⁊ reb' suis spoliabāt: et maxie pplm credētē i christū: vt patz i actib' apl̄oꝝ a q̄ b' fidelis ppls fuit liberat' p exercitū romanū venientē ꝫ iudeā: qz tūc admōit' fuit p angelū: vt transiret in regnū agrippe q̄ erat ꝓfederat' romānis: vt hī i ecclīastica historia: ⁊ exactores pdicti fuerūt destructi: ⁊ ciuitates eoꝝ succese igni. o Sicut i die madiā. ista fuit victoria gedeonis: de q̄ hī iudic. vij. q̄ fuit sibi p̄nūciata per āgelū: sic ⁊ fidelis ppls liberat' fuit p denūciatiōez āgeli i regno agrippe: vt dcz ē: ⁊ exactores eoꝝ occisi p exercitū romānoꝝ: ⁊ ciuitates eoꝝ succese ⁊ bōa eoꝝ: iō sb̄dit p Quia oīs ⁊c]. i. acq̄sita cū clamore ⁊ rapia. q Et vestimētū ⁊c]. i. vestimētū occidētis: ⁊ occisi: qz nō solū vestimēta occisoꝝ inq̄nāt sāguine: sz ēt cuz h' vestimēta occidētiū. r Erit i ꝓbustionē ⁊c]. qz romāi icēdentes hierl̄z ⁊ alia loca vbi erāt pdēi exactores ⁊ tyranni sil' cō busserit vestimēta illoꝝ tyrānoꝝ ⁊ ea q̄ rapuerāt ab alijs: q̄z mltos itfecerāt: vt hēt li' de iudai. bello. Ex h' ātq̄ dī hic: Et erit i ꝓbustiōez ⁊ cib' ignis. Illi q̄ exponūt hūc passū de exercitu sēnacherib ab angelo pcusso: vt

sup̃a dictū ē. vij. c. videnť ꝓtradicere textui. Dicūt. n. ꝙ ãgelus ꝑcussit exercitū plaga ignea: sic tñ ꝙ corpora bel lato⁊ erãt incinerata: arma tñ ⁊ spolia reamserūt inta cta: ita ꝙ pplus egechie exiens ad colligẽdū spolia val de facilť accipiebat ea remanentibus cineribns. Illō

aūt qō ꝓburiť et ẽ cibus ignis nō sic remanz itactū sed ꝓuertiť i ignẽ siť cib⁹ i cibatu.

s Paruulus. Hic ꝓnter pōiť ex altatio christi ſm hūanitatem i sua ascensiōe. Sciendū tñ ꝙ Ra. sa. et iudei moderni sequẽtes ipm expo nūt hūc passū de egechia rege iuda lr̃am corrūpendo. Dicit. n. ꝙ hec ē lr̃a hebraica: Infans nat⁹ ē nobis filius dat⁹ ē nobis: ⁊ erit ꝓncipat⁹ sup humeruz eius: ⁊ vocabit nomẽ ei⁹ admira bilis: ꝓsiliar⁹: deus fortis: pr̃ sempitern⁹: ꝓncipẽ pacis. ⁊ talis corruptio pōt defacili fieri i hebreo: qz hec dictio. victare: que signat ⁊ vocabiť: et vagitra: q̃ signat ⁊ vo cabit eisdẽ lr̃is penitus scribūť i hebreo: ſz varie sonant ꝓpr̃ aliam⁹ et aliã pūctuatiōez. Itẽ fiūr: ꝙ diẽ ꝓncipez pa cis in accusatiuo ꝑ noiatiuo facilť fit i hebreo: qz noia sūt apud eos ideclinabilia sic apud latinos corna ⁊ ge lu: igiť sic exponit auctem p̃dictã: Infãs nat⁹ est nobis: ⁊ filius dat⁹ ē nobis. q̃si dicerz ꝓphe: ſz achaz sit idolatra pessim⁹: tñ filiꝰ eius egechias q̃ erit rex noster p⁹ eũ erit bon⁹ ⁊ iustus. Et vocabit nomẽ ei⁹ admirabilis ⁊c. i. de us noster q̃ ē admirabiť cōsiliar⁹: deus fortis: pr̃ sepiter nus: vocabit. s. egechiam ꝓncipez pac. qz faciet pacez in diebꝰ suis: ita ꝙ noia deitatez exprimẽtia nō referūť ad puerū natū: sed ꝙ iste corrūpat lr̃am ponendo vocabit ꝑ vocabiť: pz ex translatiõe. lxx. iterꝓtū qui fuerunt he brei ⁊ valde lr̃ati: quoz trãslatio tlis ē: Puer nat⁹ ē no bis ⁊ filius dat⁹ ē nobis: cuius iperiū sup humerū eius et vocabiť nomẽ eius magni ꝓsiliꝰ ãgelus. ita ꝙ ꝑ istis dictiõibus: admirabilis: ꝓsiliar⁹: deꝰ fortis: pr̃ futuri se culi: ꝓnceps pacis: posuerūt hoc soluz: magni ꝓsiliꝰ ãge lus: cuius cã fuit scõm ꝙ hiero. diẽ in epla ad desideriū q̃ preponiť in biblijs ꝓncipio gen̄. qz transtulerãt libros veteris test. ptolomeo regi qui erat pbus ⁊ vnius dei cultor: et ideo vbi in hebreo sit mẽtio de deitate christi sicut sit in hoc loco tacuerūt: vel aliť transtulerunt: ne ptolomeus crederet eos ponẽ duplicem deitatẽ: ⁊ vt se cretū fidei ñ aperiẽt gẽtili: pz tñ ex eoꝝ trãslatiõe ꝙ in hebreo hī: et vocabiť: et nō vocabit. et qō illud ꝙ seqť Admirabilis: ꝓsiliarius: deꝰ fortis ⁊c. referť ad puerz natum: ⁊ quod in fine auctis nō hī ꝓncipez pacis i accu satiuo: sed ꝓnceps pacis in noiatiuo: qz loco oiuz istaꝝ dictionū ponit in trãslatiõe. lxx. magni ꝓsiliꝰ ãgelus. in noiatiuo. Item hoc idez pz ꝑ translationem chaldaicã que auctentica ē apud hebreos: vt dictuz est sup̃a ꝑce. c. que talis est: Infãs natus est nobis: et filius dat⁹ est no bis: et recipiet sup se legem ad fuandū eã: et vocabitur nomẽ eius ab ante mirabiť ꝓsilio: deus fortis: pmanẽs in secula seculoꝝ: messias in cui⁹ diebꝰ multiplicabitur pax sup nos. Ex hoc pz mãifeste ꝙ passus iste loqť ad lr̃am de christo qui expectabat in lege et ꝓphetiꝰ ad sa lutem mũdi venturus. Qō aūt in hac trãslatiõe ponit: Et recipiet sup legẽ se ad fuandū eã. loco cui⁹ in hebreo habeť: Et erit ꝓncipat⁹ sup humerū ei⁹. ꝓuenit ipsi chri sto qui fact⁹ est sub lege: vt dictum ē ad galatas. iij. ⁊ q die de seipso: Matth. v. Non veni soluere legẽ: sed adimplere. Qz etiaz in ea dicit: Et vocabit nomen eius ab ãte mirabi lis ⁊c. ꝓuenit christo qui vocat⁹ fuit ab ãgelo iesus ãtequaz in vtero ꝓciperet: vt dicit Luce. ij. in q̃ noie qō salus interꝓ tatur oēs ꝓditiões h tacte ipliciť ꝓtinent. Igiť remota falsa ex positiõe accedam⁹ ad veram q̃ est de dño ie su christo: cuius hic introducit ꝓncipatus verũtamẽ ꝓmittit ei⁹ natiuitas: cuz dicit:

erit finis: sup soliũ dauid ⁊ super regnũ ei⁹: ut ꝓfirmet illud ⁊ corroboret] in iudi cio ⁊ iusticia amodo ⁊ vsqz in sẽpiternũ.] Zelus do mini exercituũ faciet hoc.] Uerbum misit dominus in iacob:] et cecidit in isrl.

Paruulus. n. nat⁹ ē nob:] et filius dat⁹ est nob. Et fa ctus ē ꝓncipat⁹ sup hume rũ eius:] et vocabitur nom ei⁹ admirabilis:] cõsiliar⁹ deus fortis: pat futuri seculi ꝓnceps pacis. Multiplica biť eius iperiũ: et pacis nō

s Paruul⁹. n. ⁊c.] qui vere fuit puulus in hũanitate: et loq tur hic ꝓpheta de futuro per modum ꝓte riti ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie. Et sb̃dit eius magnitudo in deitate: t Et filius. s. nãlis ipsius dei pr̃is: ⁊ ꝑ ꝓns sibi e qualis. v Datus ē nobis. scõm ꝙ dr̃ Job. iij. Sic deus dilexit mũduz: vt filium suũ vnigenitũ daret ⁊c. x Et factus ē ꝓncipat⁹ ⁊c] crucem sibi bauilando: vt dicit Joh. ix. p quã ptates aereas debellauit: ⁊ regnũ suuz potẽter in trauit: Luce. vlti. Oportuit pati christũ: ⁊ resurgẽ a mor tuis: ⁊ ita itrare gl̃iam suaz. y Et vocabiť ⁊c.] miracula faciẽdo. z Consiliarius. ꝓsilia euangelica ꝓceptis decalo gi supaddendo. a Deus fortis. ifernum spoliando.

b Pater futuri seculi. electos ad ciuitatẽ celestem admit tendo. c Princeps pacis. s. interne quãtum ad ꝓscientiã ⁊ supne quãtum ad celestez gl̃iam: ꝓpter qō in eius natiui tate angeli cãtauerũt: Glia in altissimis deo ⁊ i tra pax hoi bus bone volũtatis. Luce. ij. d Multiplicabiť eius ipe rium. vnde dixit Matth. vlti. Data ē mihi omis ptãs in ce lo ⁊ in tra. e Et pacis ⁊c.]. s. pacis celestis ab eo date: q̃ ē eterna. Et ex hoc pz ꝙ hec lr̃a nō pōt itelligi de egechia re ge iuda: qz pax paz duranit sb̃ eo. s. p. xv. ãnos vel circiter: qz manasses filius ei⁹ fuit pessim⁹ in ꝓncipio regni sui ꝓpr̃ qō turbata fuit pax regni: ⁊ ipse fuit i captiuitatem ductus: vt hī. ij. pal. xxxiij. Sciendū autẽ ꝙ vbi dr̃ hic: multiplica biť eius iperiũ ⁊c. in hebreo hī: lemarbe. qō significat ad mltiplcãduz: ⁊ ponit ibi lr̃a mem clausa i medio dictiõis ꝓ nãm suã: qz sp ponit in fine dictiõis: ⁊ nũquaz i medio nec in ꝓncipio: et hoc ad denotandũ ꝙ christus de quo scriptu ra hic loquitur: natus fuit ꝓtra cursuz nãe de vgine clau sa. f Sup soliũ ⁊c. videlz celeste figuratũ ꝑ soliũ dauid Uel: f Sup soliũ dauid. i. sup ecclesiã militãtẽ ꝑ regnũ dauid figuratã. g Ut ꝓfirmet ⁊c.] Ex hoc pz ꝙ nõ ē hic ſmo de regno dauid nec de regno egechie ad lr̃am: qz illō re gnũ nō fuit ꝓfirmatũ. h In iudicio ⁊ iusticia ⁊c.] sz ec clesia sic ẽ a christo ꝓfirmata nō solũ triũphans: sed ẽt milĩ tãs: ꝓpr̃ qō diẽ christus Matth. vlti. Ecce ego vobiscũ suz oib⁹ diebꝰ vsqz ad finẽ seculi. i Zelus dñi ⁊c] zel⁹ ē amor singlaris: ex amore aūt sigulari ipius dei ad gen⁹ hũanuz i pletũ ē christi mysteriũ: ꝓpr̃ qō dr̃ ad hebreos. ij. Nusq̃ ãge los apphendit: sz semẽ abrae. k Uerbũ misit. Descripta christi exaltatiõe. Hic ꝓnter liberatio ponit regni iude a re gib⁹ isrl ⁊ syrie ipm psequẽtibus ⁊ destruẽ volẽtibus: vt su pra dictũ ē. c. vij. Et remouet hic ꝓpha tria i quib⁹ cõfide bãt illi reges. s. p⁹ eoꝝ adinuicẽ ꝓfectatiõem: et scõ psõa ruz reputatiõem: ibi Et disperdet. tertio ꝓpli multiplicatio nem: ibi Succẽsa ē. Circa primũ dicit: k Uerbuz misit ⁊c.] p hoc verbum intelligitur prophetia esaie cõtra regnũ israel: et quia iacob vocatus fuit israel: ideo subditur:

l Et cecidi in israel. tanquã pondus destruẽs illud regnũ.

m Et sciet. per expientiaz sue delectiõis. n Omis populus ephraim. i. regni ysrl qui sic noiat: eo q̃ prim⁹ rex hieroboam fuit de tribu ephraim. o Et hitates samariaz que erat metropolis in illo regno quã cepit salmanasar: z populũ captiuauit. iiij. Reg. xvij. p In supbia ꝛc.] an tequaz p salmanasar caperẽtur. q Late res ceciderũt. per late res hic intelligũtur reges ysrl: sub q̃bus regnũ fuerat attritum: videlz tpe ioachaz z ante: sm q̃ dicit. iiij. Reg. xiij. Attriuerat eos rex syrie: z hoc p̃dixerat heliseus. iiij. Reg. viij. dicẽs asahel: Scio q̃ factur⁹ sis filijs ysrl mala: ciuitates eoz munitas igne succendes: z iuuenes eoz in ficies gladio: z puulos eoz elides: z p̃gnãtes diuides.

Et sciẽt ōmnis ppls ephraim ẽt habitantes samariaz in ſuperbia z magnitudie cordis dicentes:] Lateres ceciderũt: sed quadris lapidib⁹ edificabim⁹:] sycomoros succiderũt: sed cedros ũmutabim⁹. Et ẽleuabit dom⁹ hostes rasin sup eũ: ẽt inimicos eius i tumultum vertet: syriam ab oriente: ẽt philistim ab occidente: ẽt deuorabunt ysrl toto ore.] In ōmnib⁹ his nõn ẽ auersus furor ei⁹: sed adhuc manus eius extẽta. Et populus nõn ẽ reuersus ad pcutientez se: z dñm exercituũ nõ inqesierũt. Et disperdz dñs ab ysrael caput: ẽt caudam icuruantẽ z deprauãtem. die vna. Longeuus z honorabilis ipse est caput z ppheta docens mendacium ipse ẽ cauda. Et ẽrũt qui beatificãt populũ istũ] seducentes: ẽt qui beatificant precipitati. Propter hoc sup adolescentulis ei⁹ nõ letabitur dñs:] ẽt pupillor eius z viduaz nõ miserebitur:] quia omnis hypocrita est z nequã:] z vniuersũ os locutũ ẽ stulticiã. In ōmnib⁹ his nõ est auersus furor eius: sz adhuc manus eius extẽta. Succensa est. n. quasi ignis impietas: vẽprem z spinaz vorabit.] Et succẽdetur in dẽsitate salt⁹: ẽt puoluẽt in supbia fumi.] In irã dñi exercituuz ꝓturbata ẽ terra: ẽt erit populus quasi esca ignis.] Vir frãtri suo nõ parcet: ẽt declinabit ad dextraz z esuriet:] z comedet ad sinistrã z nõ saturabitur. Vnusquisqz carnem brachij sui vorabit:] mãnasses ephraiz: z ephraim manasseh: et simul ipsi ꝓtra iudã. In oib⁹ his non est auersus furor eius: sed adhuc man⁹ eius extẽta.

r Sz quadris ꝛc.] i. reges fortiores hẽbimus: sicut mur⁹ de lapidibus quadris fortior ẽ: q̃ latericij: qđ dicebãt de phacee et filio eius quẽ itendebant facere regez i regno iuda: vt dcm est supra. viij. c. Et idem significat qđ sb̃dit:

s Sycomoros succiderunt. i. reges pui valoris trãsierunt.

t Sed cedros ũmutabimus. i. altiores et potẽtiores statuem⁹. Intẽdebãt. n. sibi sub iugare regnuz iuda: vt dictũ est supra: z qz talia p̃sumebant ex cõfidẽtia rasin regis syrie qui erat eis ꝓfederatus: ideo hãc ꝓfidentiã remouet ppheta dicẽs: v Et elevabit dñs hostes ꝛc.] s. assyrios qui iterfecerũt eũ: vt hz. iiij. Reg. xvj. x Et inimicos eius in tumultũ vertet. hoc ẽ in plium cõtra eũ qđ committit cum clamore z tumultu. z qz capta syria assyriozuz rex adduxit inde bellatores ꝓtra regnũ ysrl: ideo sb̃dit:

y Syriã ab oriente. sup. faciet dñs venire: z dic ab oriẽte: qz syria est i pte orietali respectu regni ysrl. z Et philistĩm ab occidẽte. qz terra philistinoz existẽs sup mare mediterraneũ ẽ in pte occidẽtali respcu dicti regni. a Et devorabũt ꝛc.] i. destruẽt tpm toto affectu z conatu. b In his oibus. s. pcussiõib⁹ regni ysrl. c Nõ ẽ auersus furor ei⁹. s. dñi. d Sz adhuc ꝛc.] ad ãplius puxtẽdũ. s. p salmanasar regẽ q̃ p⁹ea captiuauit regnũ ysrl. iiij. Re. xvij. e Et ppls. s. ysrl. f Non ẽ reuersus. p pniaz z emẽdationez.

g Ad pcutiẽtez se. s. ad dñm cui⁹ volũtate z pmissione fiebat punitio illa. h Et disperdet. Hic ꝓnter ppha ꝓcludit scõz de quo ꝓfidebãt. s. psonaz reputatõez: qz ꝓfidebãt de p̃cipibus z militib⁹ puectis etate z fortib⁹ armis: qõ excludit cũ dr: Et disperdet dñs ab ysrl caput. scõo etiã ꝓfidebãt in ppbis falsis: q̃ ppter questũ seqbãt p̃cipes z milites falso eis ꝓspera ꝓmittẽdo: qđ excludit cum dr: i Et caudã ꝛc.] Dicũtur aũt ppbe falsi cauda: qz ppi lucrũ p̃cipib⁹ adherebãt: sic vulgarii adherẽtes alicui p̃cipi dicũtur ei⁹ cauda: z i ista cauda p mẽdacia sua incuruabat eos a rectitudine iusticie: z refrenabat eos a dei reuerẽtia z timore. k Et erũt q̃ ꝛc.] s. ppbe falsi p̃mittẽtes eis ꝓspera. l Et q̃ beatificant p̃cipitati. qz vterqz fuerũt captiuati.

m Propi hoc ꝛc.] qz añ etatem adultã fuerũt pti occisi: z pti captiuati. n Et pupillor ꝛc.] et mlto min⁹ aliozz: qz istis ppi debilitatez z ipotentiã eẽt magis pcendum.

o Quia ois. s. de pplo ysrael.

p Hypocrita ꝛc.] per iusticie simulatiõez: qz sm q̃ dicit hiero: Simulata sanctitas duplex ẽ iniqtas. Et dic ppheta. Ois ꝛc. qz licz in pplo illo reẽnt aliqui boni: vt thobias z siles ei: tñ erant ita pauci q̃ nõ ꝓputant: ꝺa illud qđ modicũ ẽ nõ reputat: vt hz ij. phys. q In oibus his ꝛc. exponat vt supra.

r Succensa est ꝛc. Hic excludit tertiũ de quo ꝓfidebãt. s. ppli multitudinẽ cũ dicit: Succẽsa ẽ. n. sicut ignis ipietas. i. impietas ppli ysrl puocauit irã dei ꝓtra se sicut ignẽ ardentẽ. s Ueprez ꝛc.] i. pplz oẽz. t Et succedet in dẽsitate saltus. sicut dicerz: dẽsitas mltitudinis eius nõ valebit. v Et puoluet ꝛc.] i. maiores de pplis in fumo supbie laborãtes simul puniẽt cũ pplo: z qz non soluz iminebat eis malũ ab aduersarijs extrinsecis: sed etiã ex dissensiõib⁹ intrinsecis q̃ sũt magis piculose: ideo sb̃dit: x In ira dñi exercituum ꝓturbata ẽ terra. i. se ipsa. y Et erit pplus ꝛc.] i. mã diuine vltionis.

z Vir fratri suo nõ pcet. ppi intrinsecã dissensiõez.

a Et declinabit ꝛc.] in hoc cõminat eis ppha maluz famis qđ aliqñ magis nocet q̃ gladi⁹: vt dic vegetius li bro de re militari b Unusqsqz ꝛc.] i. illũ de quo pus ꝓfidebat: sic de brachio: z hoc ppi dissẽsiõez intrinsecã: ideo sb̃dit: c Manasses ephrai. Iste. n. due trib⁹ descẽderũt de duob⁹ filijs ioseph. Cetera patẽt ex dictis.

In. c. ix. vbi dr in postilla: Itẽ hoc idez pz per trãslationẽ chaldaicam.

Additio.

Rabi mo. egyptius i quadã sua epla i qua tractat de messia dic: q̃ sex noia q̃ hic ponunt. s. admirabil⁹: ꝓsiliator: ꝛc.] sũt noia pueri nati. Idẽ tz ra. abenhagra i sua expositiõe: tz p⁹ea extorte referãt

significata hoꝛ noiuꝰ ad egechiã. Replica.

Circa principiũ. ix. c. vel ſm aliꝙs biblias circa fi. viij. c. circa illã paſſũ: prio tpe alleuiata eſt ira ẓabulõ. Burgen. fortaſſis pnia ducꝫ: vl in defenſiõem iudaiſmoꝝ attediatus cõmẽdat ꝓter: im mo ꝓtra ſuũ mo rẽ expoſitõeꝫ poſtill. ꝛ ad euꝫ dirigit: nõ obſtãte q poſtill. i ea parte ſan tho. ſatis rep hẽdit. Cap. X.

VE qui pdunt. hic cõ ſequẽt ppha con cludit ex pdictis ꝛcluſionẽ. ſ. ppli iſrl exãminatioꝝ ppter qõ iſta lra i aliqb9 bibliꝙs ãti qs ẽ de ca. ix. in q ppha prio reme morat pncipum iſrl maliciam di cens: a Ue q cõdunt ꝛc. eas i ſtituẽdo. b Et ſcribẽtes. eas i po ſterũ ꝓfirmãdo: ꝛ hoc ad depſſio nem ſubiectoꝝ qõ eſt ppriũ tyra noꝝ: iõ ſbdit: c Ut oppmerẽt ꝛc. ꝛ ꝓꝛ lra vſq ibi: d Quid facietis. vbi denũ ciat penã debitã.

VE qũi cõdũt leges iniquas: ⁊ ſcri bentes iniuſticiã ſcripſerũt ũt oppꝛimerent in iudicio paupes: ⁊ vim facerẽt cau ſe humiliuꝝ populi mei: vt eſſent vidue preda eoꝝ ⁊ pupillos diripẽt. Quid facietis in die viſitatiõis ⁊ calamitatis de longe veniẽ tis⁊: Ad cuius confugietis auxiliũ: ⁊ vbi derelinq̃tis gloriã veſtram: ⁊ne incurue mini ſub vinculo: ⁊et cum interfectis cadatis⁊ Super oi bus his non eſt auerſus fu roꝝ eius: ⁊ ſed adhuc manꝰ eius extẽta. ⁊ Ue assur. Vir ga furoꝛis mei: ⁊ baculus ipſe ẽ. In manu eiꝰ idigna tio mea. Ad gẽtes fallacẽ mittã eũ: ⁊ ꝓtra populuꝝ furoꝛis mei mãdabo illi: vt auferat ſpolia ⁊ diripiat p dam: ⁊ ponat illũ in culca tionẽ quaſi luteũ plateaꝝ. ⁊ Ipſe aũt nõ ſic arbitrabit: ⁊ coꝛ eius nõ ita eſtimabit: ſed ad ꝓterendũ erit coꝛ eiꝰ et ad intrinitiõeꝫ gentium nõ paucaꝝ. Dicẽt. n. Nũn quid non pncipes mei ſil reges ſũt: ⁊ Nunquid nõ vt carchamis: ſic calãno: ⁊ vt arphat: ſic emath: Nunqd nõ vt damaſc9: ſic ſamaria: Quomodo ũenit manus mea fgna idoli: ⁊ſic ẽt ſimu lacra eoꝝ de hierlm ⁊ de ſamaria. ⁊ Nunqd nõ ſicut feci ſamarie ⁊ idolis eius: ⁊ ſic fãciam hierlm ⁊ ſimula cris eius: Et cũm ẽrit cũm iple uerit dñs cuncta opa ſua i mõte ſyon ⁊ i hierlẽ: ⁊ viſitã bo ſup fructum mãgnifici coꝛ diſ rẽ ⁊ aſſur: ẽt ſup gliã altitudis oculoꝝ eiꝰ. ⁊ Dixit ẽni: In fortitudie mã mee ⁊ feci: ẽt in ſapia mea itellexi.

x.

populi iſrl ⁊ etiã alioꝝ peccata abuſi fuerũt dupliciter. vno modo attribuẽdo victorias illas virtuti ſue: ⁊ nõ dine. Se cundo qz illa ptãte vtebanꝫ cũ magna crudelitate. Primo ergo deſcribit cauſa dicte ptãtis a deo: in cui9 ꝑſona dicit: n Ue aſſur ꝛc. ⁊ qz inſtrumẽtum fuit dei ad puniendum illos qui per peccata ſua enormia ꝓuocauerant iram dei. o Ad fallacẽ gentẽ i. ad poupluꝝ iſrl vbi erant falſi ꝓphete de cipientes pncipes: ⁊ pncipes defraudebãt inferiores ꝑ iniquas leges: vt predictũ ẽ. p Mittam euꝫ vt puniat euꝫ ſpoliando bonis ⁊ adnihilãdo: ideo ſubdit: q Et ponat illũ ꝛc. ⁊q̃ ſm reſiſtentia ꝓculcatur. Conſequẽter tãgitur abuſus huius ptãtis cum dicit: r Ipſe autem nõ ſic arbitra bitur. q ſua victoria ſit virtute mea. s Sz ad ꝓterendũ erit coꝛ eius ꝛc. abutẽ do ſibi conceſſa ptãte ex nimia crudelitate. Et ſecũdo hoc attri buendo poteſtati ſue ideo ſubdit: t Di cet enim coꝛde ⁊ oꝛe iactando: v Nun quid nõ pncipes ꝛc. ⁊ i. equales regibus vel maioꝛes. vnde dixit rapſaces egechie regi quarto Regũ. xviij. Quomodo poteſtis reſiſtere ante vnũ ſatrapam de ſeruis domini mei minimis. x Nunquid non vt archamis ꝛc. nomina ſunt ciuitatum regalium q̃s ceperat rex aſſyriorum. y Quomodo inuenit manus mea ꝛc. ⁊ ea mihi ſubiũciendo. z Sic et ſimulacra eoꝝ de hierlm ꝛc. ⁊ Laz in hierlm tempe egechie nõ erant ſimu lacra ſcõm veritatem: quia egechias eas abſtulerat: ſed tan tum ſcõm reputationem regis aſſur: quia idem reputabat cultum qui fiebat in templo domini: ⁊ cultum idolorum i aliꝙs terris. ⁊ Nunquid non ſicut feci ſamarie ꝛc. ⁊ qa iam eam deſtruxerat: ⁊ inde ſimulacra area abſtulerat. a Sic faciaz hierlm. quam ꝓponebat deſtruẽ ⁊ templũ domini: ſed quia fruſtratus fuit ab intento: vt habeẽ quar to Regũ. xix. ideo ſubdit ꝓpheta: b Et erit. ſ. aliter q̃ cogitet. c Cũ impleuerit dñs cũcta opera ſua in monte ſyon ꝛc. ⁊affligendo ꝓpter aliqua peccata. d Viſitabo ſuper fructum. i. opera mala. e Magnifici coꝛdis. i. ſup bi. f Regis aſſur. puniẽdo eum de malicia ſua: ⁊ mutat hic ꝓpheta modũ loquẽdi de perſona ꝓpria ad dominũ: qõ frequẽter fit in ꝓphetis qui a deo inſpirati loquebãt. Et ideo locutio ꝓphetarũ eſt locutio diuina: ſicut operatio inſtrumẽti eſt etiã operatio artificis. g Et ſuper gloriã ꝛc. ⁊hoc dr qz ſuꝑbia citius ⁊ magꝭ appet i oculis q̃ in aliꝭ ptibus coꝛporis. h Dixit. n. ex ſuperbia coꝛdis. i In fortitudie ꝛc. ⁊ et nõ dine. k Feci. ſ. victorias ꝓdictas. l Et in ſapia mea intellexi. qualiter talia eſſent agenda.

m Et abstuli ꝛc.]adiũgẽdo regno meo. n Et detraxi quasi potẽs.i. ꝓpria potẽtia captiuaui. o In sublimi re sidẽtes.i.in solio regali. p Et inuenit ꝛc.].i.ita faciliter eos debellaui:sicut pulli existẽtes in nido capiunt. q Et sicut colligunt ꝛc.].s.a matre fouẽte:que colligũt absq; difficultate. r Sic vniuersã ꝛc.].i.hita tozes ⁊ diuitias vniuerse terre. s Et nõ fuit ꝛc.].i. manuz cõtra me. ꝓsequitur metaphozã suam de auiculis uentis in nido. t Et aperiret os ad ꝓtradicendũ. v Et gãnirz.i.ꝗri auderet. Cõsequẽs arguit eius supbia cum dicit: x Nunqd gloriabit secuis ꝛc. attribuẽdo sibi sectionem:⁊ nõ artifici mouenti eã: quasi dicerz sic est i ꝓposito:rex.n. assur attribuebat sibi victorias diuina vtute factas cum tñ ipse nõ esset nisi solũ instrumentuz dei: vt supza dictũ est. y Propter hoc.ꝑmissa assyriozuz culpa: hic cõsequent denũciat pena cũ dicit: y Propt hoc.i.ꝓpter supbiaz ꝑdictam ⁊ gloriationez falsaz. z Mittet dñator ꝛc.].i.angelo:⁊ p consequẽs nullus põt ei resistere:cũ etiam ãgeli sibi seruiant. ⁊ In pinguibus eius.i.ꝓncipibus suis ⁊ bellatoꝛib' robustis.

Et ãbstuli termios populo rũ:].ꝛ ꝓncipes eoruz deprædatus sũ: ẽt detraxi q̃si potens in sublimi residentes. Et inuenit quasi niduz manus mea] fortitudinẽ pplo ruz: ẽt sicut colligũtur ouа que derelicta sunt:] sic vniuersam tram ego cõgregaui: ẽt non fuit qui moueret pẽnã]ꝛ ãpiret os ẽt ganniret. Nũnqd gloriabitur securis ꝓtra eum qui secat in ea:aut exaltabit serra cõtra euz a quo trahit:Quo modo si eleuetur virga cõtra eleuãtem se: ⁊ exaltetur baculus q vticq; lignũ est. Propter hoc mittet dñator dñs exercituuz]in pinguib' eius tẽnuitatẽ: ẽt subtus gloriã eius succensa ardebit quasi ꝓbustio lignis: ẽt erit lumẽ israel in ignẽ:ẽt sanct' eius in flãmma:ẽt succendet ⁊ deuozabit spina eius ẽt vepres i die illa vna: ẽt gloria saltus eius: ẽt carmeli eius ãb amia vsq; ad carnẽ ꝓsummet. Et erit terroꝛe ꝓfugus:ẽt relique ligni saltꝰ eius]prẽ paucitate numerabũtur: ẽt puer scribet eos. Et erit in die illa: non ãdijciet residuũ israel:]ꝛ hi qui fuerint de domo iacob initi sup eo q̃ peutit eos:] sed initẽt sup dñm sanctuz israel.]In veritãte reliquie ꝓuertẽtur:]reliquie inquaz iacob ad deũ fortez. Si.n. fuerit pplus tuus israel q̃si harena maris:]reliquie cõuertent ex eo. Cõsũmatõ abbreuiata inũdabit iustitiã.]Cõsũmatõez.n.⁊ abbreuiatiõez dñs deꝰ exercituũ faciet i medio ois terre rib. t Et erit in die illa.i.i tpe illo sennacherib fugato. v Non adꝺiciet ꝛc.].i.illi qui euaserãt manũ salmansar qñ cepit samariã ⁊ regẽ israꝫ ⁊ nõ audebant ultra regnũ iuda ꝓpt iimicitias que fuerãt iter regnũ israꝫ ⁊ iuda:sz p' recessũ sennacherib egechias assecurauit eos per epl'as:⁊ sic venerũt i hierlm in deo confidentes' ꝓpt pcussionẽ ꝑdictã. Uel aliter ⁊ meli' vt credo exponit h' de regno iude: quãtuz ad ciuitates alias a hierlm. vñ hita tozes fugerãt tiore sennacherib: ⁊ plures eoꝝ ñ fuerãt ausi uenire in hierlm: vl nõ potrãt:⁊ sic alibi latebãt: sed fugato sẽnacherib redierũt ad loca sua ꝺ dño ꝓfidentes audito miraculo. x Innixi super eo ꝛc.].i.sup regez assyrioꝝ in q̃ tẽpe achaz ⁊ popul' iuda fuit cõfisus:⁊ ad petitionez achaz regẽ syrie interfecit:⁊ reguz israꝫ i tpe spoliauit: vt hĩ. iiij. Re. xvj. sed p' ea de amico factus inimic' inuasit regnũ iuda tpe sẽnacherib. y Sz finitet ꝛc]qz visa mirabili pcussiõe sennacherib:extũc firmit ꝓfisi fuerũt deo q̃ sactificat israꝫ:iõ subdit: z In vitate ꝛc.]qz iudei q̃ remãserãt ad deuz veraciter ꝓuersi si. a Si.n. fuerit ꝛc.].i.i magna mltitudie. b Reliqe ꝓuertẽt ex eo qz pauci remanebũt.s.ad deuz vẽ ꝓuersi: qz p' captiuitatẽ regni israꝫ p salmanasar regẽ assyrioꝝ:⁊ post vastationẽ regni iude p sennacherib remãserunt pauci iudei respectu mltitudis eoꝝ q̃ fuerat tpib' ꝓteritis. c Cõsũmatio abbreuiata ꝛc.]qz extermiatio exercitus sennacherib que facta est ibreui tpe.s.in vna nocte fecit inundare.i.abũdare iusticiam in iudeis: qz viso miraculo laudauerunt deum fideliter ⁊ ex corde. Aliqui vero libri habẽt inmũdabit:⁊ falso ex vicio scriptoꝝ ꝓpter si militudinem litterarũ. Et qz illa extermiatio facta fuit virtute diuina:vt predictum est:ideo subdit: d Consummatiõem.n.ꝛc.].i.in iudea que ẽ in quarto clima te terre habitabilis:que diuiditur in septem climata:et ibi fuit percussus exercitus sennacherib ex diuina iustitia.sicut enim pater pius castigato filio ꝓcit virgam in ignem:sic pater misericordiarum deus sennacherib cum suo exercitu qui erat virga domini ad castigãduz populum suum:vt ꝑdictum est:facta debita castigatione fuit ꝓiectus in ignem materialem:⁊ in ignẽ gehẽne: vt predictum est:sennacherib tamen in persona ꝓpa non fuit combust' corpaliter:sz fugiẽs ad terrã suaz ibi interfectus fuit a filijs suis miserabiliter. iiij. Regũ. xix.

s Et puer scribet eos.i. scribẽ poterit:qz pot facẽ vnum modicũ simplicẽ tractũ cui' figure ẽ lra Joth apd hebreos que i nũeris signat. x. apud eos:et tot euaserũt cũ sennache

e Propi h'. Posita a.Yrioꝝ punitiõe: hic ꝓñter põit eçechie ꝛ ppli sui cõsolatio. 2° ponit redit' sennacherib i iudeã: ꝛ sui exercitus pcussio: ibi Ueniet. Circa primuꝫ dicit: e Propter hoc.i. ppi punitionẽ assyrioꝝ a deo ꝑdictaꝫ. f Hec dicit dñs ⁊c.] cui' vbuꝫ est ifalli biliter verum.

g Noli timere ⁊c. Jquia ibi vigebat diuin' cultus ideo spāliter dicit dei populus.

h Ab assur.i. a rege assyrioꝝ ꝛ eius virtute.

i In vga.n.percutiet te. ex mea ordinatõe ad tuã castigationẽ: ꝛ nõ ad deletionem.

k Et baculũ suum ⁊c.] .i. super hierlm. l In via egypti. Sẽnacherib.n.cuꝫ eẽt i iudea eã devastãs audiuit nũciũ de tharacha rege ethiopuꝫ: q egressus erat de terra sua ad pugnãduꝫ cõtra eum: vt hꝫ iiij. Reg. xix. ꝛ tũc recessit de iudea: vt iret obuiã ei: ꝛ sic via sua erat versus egyptuꝫ: ꝛ tũc misit nuncios ꝛ lras q̃bus ꝓminabat eçechie ꝛ populo eius de destructione eoꝝ in suo reditu: et hoc est qõ dr: m Et baculuꝫ suũ leuabit sup te in via egypti.i. existens i via versus egyptũ ꝓminabit tibi: verũtamẽ q: illa ꝓminatio nõ hũit effectuꝫ: q: in illo reditu exercit' sennacherib fuit pcussus per angelũ: vt hꝫ.j. iõ dicit: Leuabit baculuꝫ suũ. ꝛ nõ dr pcutiet: q: illa cõminatio nõ hũit effectũ: ideo sbdit: n Adhuc.n. ⁊c.] q: p' paucos ānos redijt sennacherib.s. post duos: vt dictũ fuit. iiij. Reg. xix. ꝛ tũc fuit pcussus ei' exercit': ideo sbditur: o Et ꝓsũmabit idignatio mea.i. vindicta. p Et furor me' ⁊c.].s. sennacherib ꝛ sui exercit'. q Et suscitabit ⁊c].i. angelũ pcutientẽ ipsuꝫ.

r Juxta plagã madiã ⁊c. q: pcussio exercitus sennacherib fuit miraculosa: sicut ꝛ pcussio madianitaꝝ: de qua hꝫ iudic. vj. Et pcussio egyptioꝝ i mari rubro: de qua hꝫ Exo. xiiij. ideo sbdit: s Et leuabit eã i via egypti. hoc ẽ sicut leuauit potẽtiaꝫ suã ad pcutiendum egyptios psequẽtes hebreos in via maris rubri exeũtes de egypto: vt hꝫ exo. xiiij. t Jn die illa.s. pcussionis exercit' sennacherib. v Auferet on' ⁊c].i. grauamina q̃ tibi inferebat. x Et ꝓputrescet ⁊c].i. diuine mi serico: die: qua dñs ꝓdescendẽs eçechie iterficit exercitũ sennacherib p angelũ: ꝛ ipm sennacherib p filios suos: vt dictũ est supra. y Ueniet in aioth. hic ꝺescribit redit' sennacherib in iudeã: vbi tũc fuit eius exercitus pcussus cũ dr: y Ueniet in aioth ⁊c. noia sũt ciuitatuꝫ p quas vẽiebat ꝓtra hierlm. z Apud magmas ꝓmẽdabit vasa sua. ibi.n. in quodaꝫ fortalicio reposuit ptem supellectilis sue: vt expeditius veniret ad destruẽ hierlm: ideo dr: ꝛ Transierũt cursim. q: festinãter ibant versus hierlm. a Gabae sedes nostra. i. illuc

Propter hoc hec dic dñs deus exercituũ: Noli timẽ populus me' hitator syon. ab assur. In virgã.n. percutiet te: et baculuꝫ suuꝫ leuabit sup te. i viã egypti. Adhuc.n. paululũ modicũq; et ꝓsumabit idignatio mea et furor meus sup sceluꝫ eoruꝫ. Et suscitabit sup eum dñs exercituũ flagellũ: iuxta plagaꝫ madiã in petra oreb: ꝛ vgam suã super mare: et leuabit eam i via egypti. Et erit in die illa auferetur onus eius de humero tuo: ꝛ iuguꝫ eius de collo tuo: et cõputrescet iuguꝫ a facie olei. Ueniet in aioth transibit in magron: apud magmas ꝓmendabit vasa sua. Transierũt cursim: gã bee sedes nra. Obstupuit rama: gabaa saulis fugit. Hinni vocet ua filiagalliꝫ: attende laisa paupercula a nathot. Migrauit medemena: hitatores gebin cõfortami. Adhuc dies ẽ: vt i nob stet. Agitabit manuꝫ suã super mõtem filie syon collẽ hierlm. Ecce dñator dñs exercituũ cõfringet lagunculã: in terrore: et excelsi statura succident: et sublimes humiliabũt. Et suberuent ꝓdesa salc' ei' ferro: et liban' cuꝫ excelsis cadet.

poterimus venire ad figẽduꝫ tentoria: hoc dicebat sennacherib ad incitãduꝫ exercitũ de festinatiõe cõtra hierlm.

b Obstupuit rama.i. hitatores eius audiẽtes aduẽtum sennacherib: q: rama ẽ ciuitas ꝓpe gabaa. c Gabaa saulis fugit.i. hitatores eius nõ audẽtes expectare aduẽtuꝫ sennacherib. Et dicit gabaa saulis: q: saul eã inhabitauit: vt hꝫ.j. Reg. xxij. ꝛ tẽpe eius fuit ibi sedes regia.

d Hinni voce tua i. geme ꝑ auxietate ex aduẽtu sẽnacherib.

e Filia gallim. gallim ẽ mons in quo ẽ ciuitas: que dicit filia mõtis illius: eo q: est ibi fortaliciũ: vnde ciuitas illa defendit sic filia per matrem.

f Attende laisa.s. aduentum sennacherib vt tibi caueas.

g Paupcula anathot. ciuitas ẽ vñ fuit hieremias propheta que dicitur paupercula: quia fuit ab exercitu sennacherib spoliata. h Migrauit medemena.i. hitatores eius fugerunt pre timore sẽnacherib.

i Hitatores gebũt. sillr fugerũt: qõ aũt sequit dr in pson sẽnacherib festinãtis versus hierlm: dicẽtis exercitui suo:

k Confortamini ⁊c] talis. n. muatio in modo loquẽdi fit freq uẽter i pphetis. ẽ aũt nob loc' ꝓpe hierlm ad quã euertẽdã festiabat: iõ subdit: l Agitabit manũ suã. i. sui exercit' virtutẽ. m Sup mõtez ẽ ⁊c. Jq: ciuitatẽ ⁊ tẽplũ intẽdebãt destruẽ qõ erat i mõte syon: ſz q: fuit defraudat' ab intẽto ex pcussione sui exercit' p angelũ: et añquaꝫ obsidez hierlm: vt dcm fuit. iiij. reg. xix. ideo sbdit: n Ecce dñator ⁊c.].i. exercit' sennacherib virtutẽ. Laguncula.n. fit de ira: ꝛ ideo significat hũana corpa q̃ a dño sũt de terra: corpa vero bellatoꝝ sẽnacherib fuerũt i cineres redacta.

o Jn terrore. q: sennacherib mane ꝓsurgẽs: ꝛ ꝓtritionez sui exercit' videns territ' fugit. p Et excelsi statura. i. ꝑncipes sui exercit'. q Succident. i. interficiẽt ab angelo sic arboꝝ q̃ succidit. r Et sublimes hũiliabũtur. i. supbi: q: sennacherib cũ paucis fugit: a sua supbia delectus. s Et subuertent ⁊c.].i. multitudo sui exercit' destruet virtute angeli: que hic dr ferrũ metaphorice: q: ferrũ domat oia: vt hꝫ dan. ij. ca°. Et nulla vtus hũana põt resistere virtuti angelice. t Et liban' ⁊c.].i. sennacherib cũ ꝓncipib' suis fugiens eni ad ira; suã iterfect' fuit ibidẽ.

Jn. ca°. x. vbi dr in postilla. Qõ aũt seqt. Additio.

Hoc qõ dr: Cõfortami adhuc dies ẽ ⁊c. Silr põt itelligi i pson esaie fuisse dictũ sic ꝛ ꝓcedẽtia ꝛ sequẽtia vsqꝫ ad fi. c. Ad qõ sciẽduꝫ q: p' q' ,ppha ꝺ nũciauit reditũ sẽnacherib i iudeaꝫ noiando ciuitates p qs vẽiebat ꝺ hierlm. ꝺ. Ueiet i aioth: ꝛ oñdit quõ ciuitates obstupebãt ꝛ aliq fugiebãt ꝑ tioꝛe suoꝝ: vt cũ dicẽ Obstupuit rama gabaa saul fugit migrauit medemẽa: sillr ꝛ hitatores gabi.s. fugerũt ,put in postilla. Cõsequẽter reuertit ,pha ad confortandũ eos: similiter ad consolãduꝫ a ꝑdicto timore ꝛ fuga dicẽs: Confortamini adhuc dies est vt in nob stet.

et est sensus: nolite timere tumultū hui' inimici sennacherib: q' adhuc ē vies. s. in propinquo: vt in nobe: q̄ est q̄dam villa parua q̄ erat sacerdotū. Stet. s. secure ⁊ sine fuga sub lato timore: ⁊ quomodo hoc fiat declarat subdens: Agitat manum suam. s. dñs deus: sup mōtem filie syon ⁊ collez hierusalem. s. ad ꝓtegendum eam. ⁊ qualiter hec ꝓtectō fiat ondit dicens: Ecce dominator dñs exercituum cō friget lagūculā. s. exercitū sennacherib. ⁊ exponātur cetera sicut i postilla. La. XI.

Egredietur. hic ꝓpha reuertitur ad describēdum christi mysteriū: qō erat suū ꝓncipale intētum. Et diuiditur in duas ptes. quia ꝓmo ponitur hui' mysterij descriptio. Secūdo subdit̄ gr̄aruz actio ꝓ tanto bñficio capitulo sequēti. Prima in tres. quia primo describit ipsius christi natiuitas. Secūdo ei' sanctitas: ibi Et requiescet. Tertio sublimitas: ibi In die illa. Circa primū sciēdum: q' istud capitulū exponit ad litteraz de christo a doctoribus hebreis ⁊ catholicis. vnde in trāslatōe chaldaica sic habet: Exibit rex de filijs Isai: ⁊ messias de filijs filiorū eius ⁊c. iudei tamē hoc expectāt futurū: christiani vero hoc dicūt esse impletum in iesu nazareno. Et scōm hoc dicit h: a Egredietur virga. i. virgo maria: q̄ dicit virga gracilis paupertate ⁊ humilitate: flexibilis pietate.

Egredietur virga de radice iesse ⁊ flos de radice eius ascendet: ⁊ requiescet super eum spiritus dñi: spiritus sapiētie ⁊ intellectus: spiritus consilij ⁊ fortitudinis: spūs scientie ⁊ pietatis: ⁊ replebit eū spiritus timoris dñi. Non secūdum visionem oculorum iudicabit: neq; scōm auditum aurium arguet. Sed iudicabit in iustitia pauperes: ⁊ arguet in eqtate ꝓ mansuetis terre. Et percutiet terram virga oris sui: et spū labioꝝ suorū interficiet impiū. Et erit iustitia cingulum lūborū ei⁹: et fides cinctorū renū ei⁹. Habitabit

b Et flos de radice eius ascēdet. i. christus qui dī flos rōe puritatis: qm̄ nullum petm̄ actuale seu originale habuit in eo locum: ⁊ q: ꝓtulit fructum nostre salutis. Hebrei autem exponnut vtrūq; de christo q̄ dicitur hic virga ꝓpter regiam dignitatem: ⁊ flos ꝓpter vite puritatem. Et dicit ascendisse de radice iesse: q: pater dauid vocatus fuit isai ⁊ iesse christus aūt descēdit de dauid secūdum eos. c Et requiescet. Hic ꝓnter describitur ipsius christi sanctitas. ⁊ primo in seipso. Secūdo in corpe ei⁹ mystico: ibi Et erit iustitia. Circa primū dicitur: c Et requiescet sup eū spiritus dñi q: i baptismo eius apparuit spiritussanct' in specie colūbe super eū: Matth. iij. ad designandū plenitudinem omis gr̄e in eo: ideo subdit': d Spiritus sapiētie. i. dator sapiētie vel spiritus qui ē sapientia: ⁊ sic intelligitur de alijs cum dicitur: e Et intellectus ⁊c. et enumerant hic. vij. dona spiritussancti: quorū sufficientia sic accipitur: Dona eni spiritussancti pficiunt aiam ad hoc: q' sit bene mobilis scōm instinctum ipsius dei tanquā a quodā motiuo ꝓncipio superiori: scm illō Ro. viij. Quicūq; eni spū dei agūtur: hi filij dei sūt: ⁊ ideo dona sunt in ratione ⁊ volūtate. Ratio vero speculatiua est et practica: ⁊ in vtraq; cōsideratur apprehensio veritatis q̄ ptinet ad inuētionem: et iudiciū de veritate. Ad apprehēsionem igit̄ veritatis pficit speculatiua ratio ꝓ donum intellect': practica vero per donum ꝓsilij. Ad recte vero iudicandum speculatiua rō pficitur ꝓ donū sapiētie: practica vero ꝓ donum scie. Voluntas aūt in his q̄ sūt ad alterū perficit ꝓ donū pietatis. In his aūt que sūt ad seipm pficitur per donū fortitudinis contra terrorē piculorum. Contra concupiscentiam vero inordinatarum delectabilium pficitur ꝓ donū timoris: scm illud Prouer. xvj. In timore dñi declinatur a malo. ⁊ sic pz q' dona se extendūt ad omia ad que se extendūt virtutes intellectuales ⁊ morales. ista autem dona pfectissime fuerūt in aia christi: que fuit pfectissima inter oīa dona ⁊ charismata spūssancti. f Non scm visionem oculorum. s. corporalium. g Judicabit. qō exponit Ra. sa. dicens: q' messias iudicabit ꝓ sciam dei in eo existentē: per quā cognoscet qs sit innocēs: ⁊ qs reus ⁊ in hoc bñ dicit. Sz scm catholicos ista scia dei existēs in xp̄o duplex est vna increata que conuenit ei inquantum deus: de qua dicit. j. reg. xvj. Homo videt ea q̄ patent: deus aūt intuetur cor. Alia creata que ꝓpria ei iquātum homo diuinit' tamen ei data: ⁊ ista scientia se extendit ad omia que cognoscit deus scia visionis. s. ad omia que sūt: fuerūt vel erunt: scm quācunq; differentiaz tpis quantūcunq; sint occulta: ⁊ sic de vtraq; scia verificat in xp̄o: q' ꝓ sciam dei in eo latentez cognoscit cordiū occulta. ⁊ ad idez refertur qō subdit: h Neq; scm auditum ⁊c. i. nō indigebit edoceri de veritate ab aliquo: q: ꝓ seipsum cognoscet: ⁊ hoc impletū fuisse i christo dicit Joh. ij. Opus ei nō erat: vt quis testimoniū phiberet de hoie: ipse enim sciebat q̄d esset in hoie. i Sed iudicabit ⁊c. i. s. cuāgelicos iudicās eos diuitijs celestib' dignos: Matth. v. Beati paupes spiritu: qm̄ ipsorum est regnū celorum. k Et arguet ⁊c. qō fuit impletū: qn̄ phariseos arguit ꝓ apostolis: qs falso notabāt de trāsgressione sabbati: Matth. xij. c. l Et percutiet terraz. i. hoies terrenos. m Virga oris sui. i. doctrina sua arguēdo eorum peccata. n Et spū labioꝝ suorum interficiet impiū. i. antichristū: scm q' dī. ij. thess. ij. Tūc reuelabit̄ ille iniquus quez dñs Jesus interficiet spū oris sui: ⁊ destruet illustratiōe aduētus sui. o Et erit. Hic ꝓnter describit sanctitas in xp̄i corpe mystico: cū dicit. Et erit iustitia cingulū lūborum eius. p Et fides ⁊c. i. iusti et fideles adherebūt sibi sicut cingulū ⁊ lūbare adherent hōi. vnde translatio chaldaica hic hz: Et erūt iusti circūcirca ei: ⁊ agentes fideliter apprōpiquātes ei: ⁊ hoc pz impletū in aplis alijsq; discipulis ⁊ fidelibus: sibi per fidem ⁊ charitatē adherentib'. q Habitabit lup' cū agno ⁊c. Ex hoc. n. ⁊ sequētib' dicūt hebrei q' in aduētu messie siue christi aialia quantūcunq; ferocia sic domesticabūtur: q' nō nocebūt adinuicem nec etiā hoibus: ⁊ ex hoc arguūt: q' iesus nazarenus nō fuit christ' in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissus: q: ista domesticatio nō ē adimpleta tpibus ei⁹. sed Ra. mo. istud dictū improbat quātū ad domesticatiōes aialiū. o. Non ascēdat supra cor: q' in dieb' messie deficiebat aliqd de via hui' seculi: vl innouet aliqd de opibus sex dicz: sed ibit mūd' iuxta solitam viā: ⁊ p cōsequens aialia remanebūt in cōditionibus suis nālibus: ⁊ sic ex dicto Ra. mo. pz defect' argumēti. Siliter pz ex textu qui a ꝓncipio huius capitulī loqtur metaphorice cū dī: Egredietur virga de radice iesse: ⁊ flos de radice eius ascēdet ⁊c. vbi dicunt hebrei: Et botrus de radice eius ascēdet. ⁊ scm eos messias ibi noiatur virga ⁊ botr' metaphorice. Similiter q' dī: Et erit iustitia cingulū lūborum eius ⁊ fides cinctorium renū ei⁹. scm hebreos: iusti ⁊ fideles messie adherentes dicūtur metaphorice ⁊ eius cinguluz: ⁊ cinctoriuz: vt

vt allegatū ē supra p translatiōez chaldaicā: et eadā rōe qō immediate seqt: Habitabit lup' cū agno ꝛc. ē metaphorica locutio: per quā itelligit pacifica cōuersatio ꝛ cohabitatō fidelīū i primitiua ecclesia: scōz q' dī actuū iiij. Multitudis aūt credentiū erat cor vnū ꝛ aia vna nec quisq' eoꝝ q̄ possidebat aliqd suuz esse dicebat: sed erant illis oia communia. ꝛ sic quātūcunqz fuissent añ discordes in actib' ꝛ moribus vel modo viuēdi: recepta fide christi ꝛ gra spiritussancti fiebant pcordes i actibus moribus ꝛ mō viuēdi: ꝛ hoc est qō dicit: q Habitabit lup' .i. iste q prius fuit raptor seuer'. r Cuz agno. i. cū innocēte ꝛ mansueto. pōt ēt hoc expōi spāliē de paulo q fuit ō tribu bēiamin: phil. iij. bēiamin vo vocat lup': Geñ. xlix. Bēamin lup' rapax ꝛc. et paul' p' puersionē suā bitauit q̄te cū anania simplice ꝛ inocēte. Q. n. homines noient noibus aialiū pz Geñ. xlix. vbi iudas vocatur leo: dan coluber: ꝛ beniamin lupus. hoc ēt pz ex cōi modo loquēdi hoiuz: q̄ raptor vocat lup' i racūdus caniſ: ꝛ mitis agnus: ꝛ sic de alijs scōm diuersas ꝓditiones. s Pardus .i. habens maculas diuersas ex diuersis erroribus. t Cum hedo. i. cū simplici fideli.

lupus cuz ag̃no: ⁊ pardus cū hedo ac̃cūbabit. Vitulus ⁊ leo ⁊ ouis simul mo rabūtur: ⁊ puer paruulus minabit eos.] Vitulus ⁊ ursus pascent: simul requi escent catuli eoꝝ ⁊ leo q̄si bos comedet paleas.] Et delectabit infas ab vbere] sup foramina aspidis: ⁊ in cauernā reguli qui ablactatus fuerit: manū suam mittet. Non nocebunt ꝛ non occident in vniuerso mōte sancto meo:] quia repleta est terra scia dñi:] sicut aq̄ maris operientis. Jn die illa radix iesse qui stat in signum populoꝝ: ipsum gētes deprecabunt: ⁊ erit sepulchrum eius gloriosum] Et erit i die illa: adijciet dominus secūdo manū suam ad possidendū rēsiduū populi sui: quod rēlinquetur ab assyrijs ꝛ ab egypto ꝛ a phetros ꝛ ab ethiopia ꝛ ab elam ꝛ a sennaar ꝛ ab emath ꝛ ab insulis maris. Et lēuabit dñs signum in tholica p orbez vniuersū: sicut declaratū fuit psal. xviij. sup illud: Jn oēz tram exiuit son' eoꝝ ꝛc. n Jn die illa. Hic ꝓfter describit sublimitas christi ad quā puenit iquātū hō p suā bñdictaz passiōez: scōz q' dī Phili. ij. Hūliauit semet ipm fact' obediēs vsqz ad mortē: mortē aūt crucis. ppi qō ꝛ de' exaltauit illū: ꝛ ō dit illi nomē qō ē sup oē nomē ꝛc. et describit prio ei' exaltatio: 2° exaltatōis diuulgatio: ibi Et erit. Circa pmū dī: n Jn die illa radix iesse. i. christus egrediēs de radice iesse: vt dōz ē i pn. hui'. c. Et ad h° denotandū vbi translator scōm ꝓpietatem grāmatice debuit dicere q̄ in femínino: dixit q̄ i masculino: qz christus nām hūanam accepit in sexu pfecto: io sb'dit: o Qui stat in signū ppłoruz i. in signū salutis gentiū: ꝛ hoc fuit in sua passiōe ipletū: qñ fuit eleuatus i cruce: ppi qō dixit saluator Joh. iij. Sicut exaltauit moyses serpētez i eremo i ligno: ita oz exaltari filiū hominis: vt oīs q̄ credit i eū nō pereat: sed hēat vitā eternam. De exaltatōe aūt ꝑpentis a moyse dī Numeri. xxj. Fac serpētez eneū ꝛ pone eū p signo: ꝛ q̄ percussus aspexerit eū viuet: q̄ serpens ene' fuit figura christi passuri: qm̄ sic p aspectum illius ꝑpentis saluabant hoies a morsib' serpētū: sic q̄ fide ituent mortē christi sanant a morsib' pctorum: sic dēm fuit plenius Numeri. xxj. ꝛ ioh. iij. p Jpsuz gētes deprecabūtur. qz p' christi resurrectiōez ꝛ ascēsionē gētiles pversi ad fidez p ꝓdicatiōez apostoloꝝ deprecati sūt ipsuz deuote.

u Simul requiescent catuli eoꝝ. i. filij ꝛ familie ipsorum. f Et leo ꝛc]. i. supbus pus ꝛ delicatus: cū rusticano fideli victu simplici erit contentus: qō ipletum fuit i pmitiua ecclesia: vt dictū ē: ꝛ q̄tidie implet i religionib': vbi nobiles ꝛ ignobiles: lr̄ati et illitterati victu simplici vniformiter sūt ꝓtenti. g Et delectabit ꝛc]. i. de nouo renatus p baptismuz. h Sup foramina aspidis. i. sup psonas a demoib' obsessas inde demōes eiciēdo: scōm q' dī Marc. vlti. Signa aūt eos q̄ crediderint hec seqnt: i nōie meo demōia eicient: linguis loquēt nouis: serpētes tollent. i Et in cauerna reguli ꝛc. Repetitio ē eiusdē sñie p alia verba: qz demō q̄ pus vocabat aspis hic iā vocat regulus q̄ ē serpēs venenosus. k Nō nocebūt ꝛc]. i. in eccl̄ia que dī mōs scūs vt dictū ē supra. ij. c. Jn pmitiua. n. ecclesia credētib' dabatur ptās sup demōia sic dictū ē. ꝛ qz ista ꝓcedebāt ex receptiōe fidei ad ꝓdicatiōez apłoꝝ per orbē: io sb'dit: l Quia repleta ē ꝛc]. i. euāgelio christi. m Sicut aq̄ maris opientis. qz tpe apłoꝝ fuit publicata fides catholica p orbez vniuersū: sicut declaratū fuit psal. xviij. sup illud: Jn oēz tram exiuit son' eoꝝ ꝛc. n Jn die illa. Hic ꝓfter describit sublimitas christi ad quā puenit iquātū hō p suā bñdictaz passiōez: scōz q' dī Phili. ij. Hūliauit semet ipm fact' obediēs vsqz ad mortē: mortē aūt crucis. ppi qō ꝛ de' exaltauit illū: ꝛ ō dit illi nomē qō ē sup oē nomē ꝛc. et describit prio ei' exaltatio: 2° exaltatōis diuulgatio: ibi Et erit. Circa pmū dī: n Jn die illa radix iesse. i. christus egrediēs de radice iesse: vt dōz ē i pn. hui'. c. Et ad h° denotandū vbi translator scōm ꝓpietatem grāmatice debuit dicere q̄ in femínino: dixit q̄ i masculino: qz christus nām hūanam accepit in sexu pfecto: io sb'dit: o Qui stat in signū ppłoruz i. in signū salutis gentiū: ꝛ hoc fuit in sua passiōe ipletū: qñ fuit eleuatus i cruce: ppi qō dixit saluator Joh. iij. Sicut exaltauit moyses serpētez i eremo i ligno: ita oz exaltari filiū hominis: vt oīs q̄ credit i eū nō pereat: sed hēat vitā eternam. De exaltatōe aūt ꝑpentis a moyse dī Numeri. xxj. Fac serpētez eneū ꝛ pone eū p signo: ꝛ q̄ percussus aspexerit eū viuet: q̄ serpens ene' fuit figura christi passuri: qm̄ sic p aspectum illius ꝑpentis saluabant hoies a morsib' serpētū: sic q̄ fide ituent mortē christi sanant a morsib' pctorum: sic dēm fuit plenius Numeri. xxj. ꝛ ioh. iij. p Jpsuz gētes deprecabūtur. qz p' christi resurrectiōez ꝛ ascēsionē gētiles pversi ad fidez p ꝓdicatiōez apostoloꝝ deprecati sūt ipsuz deuote.

q Et erit sepulchrū ꝛc. Jtū qz licz mors christi fuerit cotē ptibilis: sepultura tñ eius fuit honorabilis: tum qz in sepulchro nouo lapideo ꝛ cū litheaminib' ꝛ aromatib' pciosis: vt hī ioh. xix. tū qz fideles p orbez existentes: etiā magni et nobiles vadūt ad eius sepulchrum venerādū. r Et erit in die illa. Hic ꝓfter describit dicte exaltatiōis diuulgatio: q̄ facta ē p ꝓdicatōez apłoꝝ aliorūq̄ christi discipuloꝝ per orbē cū dī: s Adijciet dñs scōo. qz primo ꝓdicauerat p seipm: et scōo ꝓdicauit p apłos suos aliosq̄ discipulos.

t Manū suā. i. virtutez suā ꝓdicatiōez istā ꝓfirmādo miraculis scōz q' dī Marc. vlti. Illi aūt ꝓfecti ꝓdicauerūt vbi qz dño cooperante ꝛ sermonē ꝓfirmāte seqntib' signis. v Ad possidēdū. p fidē ꝛ charitatē. x Residuū ppli sui. i. electos q̄ si pauci respectu aliorū. y Relinqt ab assyrijs ꝛ ab egypto ꝛc. noia sūt diuersaꝝ terraꝝ ꝛ locoꝝ: ex q̄bus p ꝓdicatiōez apłoꝝ aliq̄ si vocati ad fidez xpi: ꝛ p ista itelligūt alia loca q̄ nō exprimūt: ad q̄ puenit ꝓdicatio eoꝝ. Hebrei vo exponūt hoc de congregatiōe i iudea tpe messie quē expectāt sz huic expositiōi q̄ flo initit fūdamēto cū aduēt' christi transierit i ꝓteritū repugnat text'. prio p h° qō dī hic: Adijciet dñs 2° ꝛc. qz prio iudei fuerūt adducti i iudeā de egypto: ꝛ 2° de babylone. Si aūt reducerēt iterum ab hac dispersione in qua sunt diceretur: Adijciet tertio. scōo quia ista dispsio i q̄ sūt: fca fuit p romāos q̄ tñ n numerāt h' inī pplos cū dī: Ab assyrijs et egypto. ꝓncipr. n. tūc noiarēt romāi. z Et leuabit dñs ꝛc]. i. vtutē crucis faciet ꝓdicāi p apłos aliosq̄ discipulos: quā ꝓdicatiōem etā signis cōfirmabit: qō iam ē

impletum vt dictū est. a Et congregabit profugos xc̄.] .i. illos qui fuerāt prius fidē ꝓfessi ⁊ postea facti ꝓfugi a cū tu dei: ⁊ dispersi p varios errores colliget in vnitate fidei catholice. b A quattuor plagis terre. i. ex omi pte terre. c Et auferet ẓelus ephraī xc̄. per hoc intelligit mutua ꝓcordia ⁊ amicitia christi anorū: maxie i ꝑmitiua ecclīa: vt dām ē supra. d Et volabūt xc̄] Post resurrectōez .n. christi ⁊ ascēsionē philippus ꝑdicauit i ciuitatib⁹ phylistioꝝ vt hī actuū. viij. vbi dr: Philipp⁹ aūt inuētus est i azoto que est ciuitas phylistiorum: ⁊ trāsiens euangelizabat ciuitatib⁹ cunctis xc̄. terra āt phylistiorum est supra mare mediterraneum: ⁊ sunt ibi portus ⁊ naues in quibus aliq̄ de apostolis ⁊ discipulis christi fuerunt deportati ad prędicandum in alijs terris: vt patz de paulo ⁊ bernaba ⁊ pluribus alijs. Et h⁹ ē qđ dr h: d Et volabūt xc̄]. i. expedite nauigabāt i eoꝝ nauibus: que dicunt hic hūeri metaphorice eo q̄ sup hūeros portāt onera: sicut ⁊ sup naues. Presēs. n. caplz vbiqz loq̄t metaphorice. e Simul ꝑdabūt xc̄] q̄a aliq̄ eoꝝ nauigauerūt versus orientē: ⁊ ꝑdicātes ibi fidez rapuerūt ide predā quertētes aliquos ad fidē: qui prius erant i possessiōe diaboli. f Idumea ⁊ moab xc̄. qz in istis terris ad ꝑdicationē apl̄orum aliq̄ crediderūt ad obedientiaz fidei venientes. g Et desolabit dñs xc̄] .i. nullū qui igreditur mare mediterraneū trāsiēs p egyptū: iō subditur q̄si exponitiue: h Et leuabit xc̄.] ⁊ accipit h⁹ ⁊ pro. i. ita q̄ illud qđ prius dictū est Desolatio lingue maris: dicitur hic percussio flumis. i In fortitudie xc̄] q̄ dedit vtutē h⁹ faciendi qđ subdit: k Et percutiet eū xc̄.] Alexāder. n. magn⁹ p magnū tps post esaiā: ⁊ p aliqđ tpus ante christi aduētū: vt facilius cū exercitu suo accederet ad alexandriam ⁊ ad aliquas alias ciuitates egypti: fecit diuidi nilū i septē portōnes intra mare mediterraneū sepatim cadētes. l Ita ut xc̄]. i. p ipz possint hoies trāsire facilit̄. ⁊ istō fuit ꝓnosticū q̄ predicatores euāgelij trāsirēt p orbē remotis impedimētis vtute diuia: qđ pz ex hoc q̄ adhuc viuēte beato petro fides catholica diuulgata ē vsus occidētem vsqz ad mare oceanū: qđ pz ex hoc q̄ missi a beato petro ad ꝑdicādū fuerūt ecclīam senonis: que tūc erat metropolis frācie i honoꝝ beati petri viui. Cū igit apli alīqz discipuli exiuerūt ō hierusalē ad ꝑdicādū p orbē: que ē in q̄rto climate: ⁊ sic in medio terre habitabilis: sicut tūc viuēte petro diuulgata est fides catholica vsus occidētē vsqz ad oceanū qui ē terminus terre habitabilis: ita tenēdū est eā fuisse similiter diuulgatā ad alias ptes orbis: et ꝑp velocitatē huius diuulgatois dr: m Et erit via xc̄]. i. electis meis ad fidē vocandis.

n Qui relinq̄t ab assyrijs. i. a demonibus eū prius possidentibus. o Sicut fuit israeli xc̄]. i. sicut diuina virtute remota fuerūt impedimēta exit⁹ israel de egypto: sic diuina virtute remouebūt impedimēta ab electis exeūdo de ignorātia et errore tenebris: qđ ipletū ē i ꝑdicatōe apl̄oꝝ alioꝝ qz christi discipuloꝝ: vt visū ē. Alit exponit ab illo loco: Et desolabit xc̄. ita q̄ p linguā maris egypti intelligit ipa egyptus: q̄ est prope mare: ⁊ sic lingit ipm. Per flumen potestas regia que fuit fortis ⁊ magna: ꝓpter qđ cesar augustus sub q̄ natus fuit christus: diuisit eam in septez principipatus: et sic fuit multum diminuta ne possent rebellare: ⁊ talis sbiugatio huius regni ⁊ aliorū imperio romano fuit quedam dispositio ad hoc q̄ predicatio euangelij fieret libere p orbem. vñ dicit leo papa in sermone de apostolis petro ⁊ paulo: Dispositioni diuini opis maxime cōgruebat: vt multa regna vno confederarēt imperio: vt citopuios hīet pplos ꝑdicatio generalis quos vnius tenebat regimem ciuitatis: ideo sbditur: Et erit via ř siduo xc̄. exponatur vt supra. ⁊ h⁹ maxie fuit ipletū tpe cōstātini q̄ voluit p orbē ecclesiazlicite fabricari ⁊ fidē christi ꝑdicari. In caplo .xi. vbi dr i postilla: Et egrediet xc̄

Idūmea ⁊ moab ꝓceptuz man⁹ eoꝝ: ⁊ filij āmō obedientes erunt. Et desolabit dñs linguā maris egypti:] ⁊ leuabit manū suā sup flumē] i fortitudie spūs sui] et percūtet eū i septē riuis] ita vt transeāt p eū calciati] Et erit via ř siduo populo meo] q̄ relinq̄t ab assyrijs sicut

natōes: et cōgregabit ꝑfugos israel: ⁊ dispersos iuda colliget] a q̄ttuor plagis tre et auferet ẓel⁹ ephraī: et hostes iuda peribunt Ephraim nō emulabitur iudam ⁊ iudas nō pugnabit ꝓtra ephraim. Et volabūt i humeros philistijz per mare] simūl ꝑdabūt filios orientis]

Jcet materia hui⁹. c. q̄ est de mysterio christi scōm oēs expositores multum distat tpe ⁊ rōne a materia imediate precedēti in qua agitur de interitu sennacherib ⁊ suoꝝ cōtinuat tū i littera per interpositionē huius ꝓiunctionis copulatiue et: cū dr: Et egredietur. non. n. dixit solū Egredietur virga. sed cum additione dicit: Et egredietur vnde huius copulatiue superaddite aliqualis ratio est querenda q̄ videtur talis esse: Naz in precedēti capitulo ꝓpheta prenosticabat populo liberationem a sennacherib ⁊ exercitu suo per quam habituri erant pacē tempoꝝalem ⁊ tranquillitatez: qz iz esset valde grata ⁊ miraculosa: nō tū erat tā excellēs nec fructuosa: sicut liberatio fienda per christū in qua pax perpetua ⁊ spiritualis vanda erat: et ideo ꝑpha postq̄ descripsit primā liberationē adiūgit secūdā. q. d. hec liberatio a senacherib licet magna ad modicū tū reputatur respectu alterius liberationis per christū fiēde: de qua dicitur: Et egredietur xc̄. eo mō quo christus dixit discipulis ⁊ apostol Luc. x. capitulo. Ecce dedi vobis potestatem xc̄. sed i h⁹ nolite gaudere xc̄. iō gratiarū actionē in sequēti caplo subdit ꝓ hoc vltimo būficio. In eodem capitlo vbi dr i postilla: Et enūerātur hic septem dona spiritussancti.

Additio prima.

Additio secunda.

Sufficientia donorū sāctispūs quā postillator hic ponit ē va ⁊ ꝓpria: ⁊ ponit sub eisdē vbis in ꝑma secūde. q. lxviij. arti. iij. fm quē hui⁹ dona se extēdūt ad oia ad q̄ se extēdūt vtutes intellectuales ⁊ morales, put dr i postilla. Sz statim aliqz pulsat q̄dā inquisitiua questio. s. talis: cur ñ ponūt aliq̄ ptinētia ad theologicas vtutes: nā virtutes theologice maxime ordināt nos ad deū: Ad qđ dicēdū fm Tho. ibidez q̄ vtutes theologice ꝓsupponūt ad dona sic radices q̄daz donorū. nō. n. mouet anim⁹ a spūsācto: nisi ei scōm alī quē modū vniat sic istrūm ñ mouet ab artifice nisi p cōtactū vel aliquā aliā vnionē. ꝑma aūt vnio ad deū ē p fidē: spē: ⁊ charitatē. vñ oia dona ptinēt ad has tres vtutes tāq̄ ab eis deriuata. Cōsequēr circa h⁹ qđ dr postill⁹ q̄ ista dona pfectissime fuerūt i aia christi xc̄. vī q̄rēdū q̄ iz hoc sit visum: quō tū hoc posset oīdi p hraz cū ō q̄ libet viatore i gr̄a exīte vificat⁹ q̄ requiescet sup eū spirit⁹ dñi sapiētie ⁊ intellect⁹ xc̄. Ad qđ vī dicēdū q̄ plenitudo horū donorū i christo ex hoc ꝓsiderat: q̄ ab ipo gr̄a spiritus sācti deriuat i mēbris suis. s. i corpore suo mystico vñ cū Joh. dixisset ō eo: Plenū gr̄a ⁊ vitat. subiūxit: Et

de plenitudine eius oēs accepimus: Joh. ꝓmo: quā qui dez plenitudinē ꝓpha oñdit infra cū dixit: Erit iusticia cingulū lumboꝝ eius ꝛc. qō exponit de iustis ⁊ fidelib⁹ adherētib⁹ christo sicut cingulū ⁊ lūbare adherēt homi Ex qua metaphora satis ꝑz. q oēs iusti seu fideles hñt vtutē fidei ⁊ iusti cie ⁊ alia huius/mōi ex adherēta ad ipm. Ex quo patet intentuz .s. q ista hz christus plearie: vt ab ipo in alijs deriuētur Cōsequēter videt querendū q̄re sex dōa hic ꝑ⁹ enume rata ponūt vnia/tis. Nō enīz dicit ips sapiētie ⁊ ips intellect⁹: sed spūs sapiētie ⁊ intellect⁹ Silr nō dic spūs ꝓsilij ⁊ sps fortitu dis: sz sps ꝓsilij ⁊ fortitudis ⁊ sic ō alijs duob⁹. Ad qō dicēdū q̄ i ꝓbiatōe inuit cōnexio dnoꝝ adiuicē: eo mō q̄ vtutes cardiales vno mō ꝓbāt ꝓnexe: ex hoc q̄ vna earū quodāmō per aliā pficit. Unī Greg. in ꝓmo moraliū de huiusmōi do/nis spūs sancti loquēs dicit: Minor ē sapiētia si itellectu careat: ⁊ valde iutilis est itellect⁹ si sapia non subsistit. Vile est ꝓsiliū cui opus fortitudis deest: ⁊ valde fortitu/do destruit: nisi ꝑ ꝓsiliū fulciat: nulla etiā est scia si vtili tatem pietatis nō habeat: ⁊ valde iutilis est pietas si scia discretōis caret: timor quoq; ipe si non has vtutes hūe rit ad nullū opus bone actōis surgit. hec ille. Jn eodē vbi dicitur in postilla: Et auferetur ẓelus ephraim.

fuit israeli in die illa q̄ ascē/dit de terra egypti. XII.

Et dicēs i illa: Confi tēboꝝ tibi dñe quōni am iratus es mihi: cōuer sus est furor tuus: ⁊ cōso/latus est me. Ecce deus sal uator meus ⁊ fiducialit agā ⁊ non timebo. Quia fortitudo mea ⁊ laus mea dñs ⁊ factus est mihi i salutez. ⁊ Hauꝝrietis aquas i gaudio de fontibus saluatoꝝis: ⁊ dicetis i illa die: ⁊ confitemini domino: ⁊ inuocate nomen eius. ⁊ Notas facite in populis adinuentiōes ei⁹: mementote qm̄ excelsum ē nomen eius. ⁊ Cantate dño quoniam magnifice fecit: ⁊ annunciate hoc in vniuer/sa terra. ⁊ Exulta ⁊ lauda habitatio syon: quia magn⁹ i medio tui sctus israel.

Exemplificat ꝓpha mu tuā concordia seu amicitiaz christi gnoꝝ adin uicē p hoc q̄ dicit: Auferet ẓelus ephraim. q̄ scōm glosaz quādo ciuitas hoc ꝓdicebat: inter duas ⁊ ō cem tribus discordia execrabilis erat: credentes autē pa cifici sunt in christi fide ⁊ vnitate charitatis ꝓut patuit in ꝑmitiua ecclesia: qm̄ multitudinis credentiuz erat cor vnū ⁊ aia vna: actuū quarto caplo. La. XII.

Et dices. Descripto christi mysterio: hic cōse quēter describit gratiarū actio ꝓ tāto bñficio cum dicit: a Et dices in die illa. i. tempore gre christi reuelate q̄ tps vocat dies. Ro. xiij. Nox p/cessit: dies aūt approꝑquauit. b Cōfiteboꝝ tibi dñe confessione laudis ⁊ gratiarū actionis. c Quoniaz iratus es mihi. ꝓpter peccata mea me puniendo i capti uitate babylonica: ⁊ in ꝓsecutione antiochi illustris ⁊ pluribus tempoꝝib⁹ alijs. d Cōuersus est ⁊c] in mā suetudinē. e Et ꝓsolatus es me. ꝓ tuam benedictiaz incarnatōez: ideo subdit: f Ecce deus ⁊c] visibiliter apparēs in carne assūpta. fiducialiter agā ⁊ nō timebo ampli⁹ retardari a vita beata que p christū fuit aperta Sic eiz ꝓfitebat ꝑmitiua ecclesia sub apostolis i hierlm ꝓgregata: q̄ ꝑ maiorē ꝑte erat de gente iudeoꝝ: vt patet in actibus apostoloꝝ. g Quia fortitudo mea. i. dāṡ mihi fortitudinez in aduersis. h Et laus mea dñs q̄ virtute diuina in ꝑmitiua ecclesia fideles nō solū pa tiēter sustinebant tormēta: sz gaudēter ⁊ cū laudibus di uinis. i Et fact⁹ est ⁊c] q̄ immediate trāsibāt ad vitā celestē: qō nō fiebat sanctis veteris testamēti. k Hau rietis aquas ⁊c]. i. vos catholici haurietis dona spirit⁹ sancti de sacramētis noue legis: in q̄bus ꝓfert gra qō nō fie/bat in sacramētis ve. le. l Et dicetis ⁊c] exhortando vos mutuo ad laudē diuinā. m Cōfitemini dño: ei⁹ bñficia recognoscendo. n Et inuocate ⁊c] ipm deuote laudādo o Notas facite in pplis. i. in oibus gētib⁹ ꝑ ꝓdicationem euangelice veritatis: ꝑ Adinuētiones ei⁹ idest modos mirabi/les hūane salutis: qs adiuenit diuina sapiē tia i filij dei icarnatōe ꝓdicatōe: passione: re surrectōe: ⁊ ascēsione q Memētote quo niam excelsum ē ⁊c] Philip. scōo: Dedit illi nomen qō est sup oñe nomē: vt in noie illo flectat oñe genu celestiū terrestiū ⁊ in/fernoꝝ: ⁊ ois lingua cōfiteat quia dñs no/ster iesus christus in gloria est dei patris. r Latate dño ⁊c] ponēdo nāz hūanā in christo ad patris dexteraz. s Anūciate hoc ⁊c] qō ipletū ē ꝑ ꝓdicationez aplorum aliorūq; christi disciploꝝ ꝑ orbē vniuersum. t Ex ulta. in corde. v Et lauda. ore. x Habitatio syon. i. ecclesia q̄ vocatur syon: Hebre. xij. Accessisti ad syon mōtē ⁊ ciuitatē dei viuētis celestē hierusalez ⁊c. y Qz magn⁹ in medio tui sanct⁹ israel. i. christus sanctificās fidelē ppm noie israel appellatū: vt frequēter supra dictū ē. Pōt ēt hec lra referri ad mōtē syō i q̄ erat tēplū: vbi legit christ⁹ frequēt ꝓdicasse ⁊ miracula fecisse: ibi etiā aplis suā resurrectionez manifestauit: ⁊ sup eos spiritū sanctū in signo visibili misit vt dicit Hiero. in epistola ad paulinū de oibus sacre scriptu re libris. Jn caplo. xij. vbi dicit in postilla: Hauriet⁹ aqs de fontibus saluatoris. Additio.

De qō dicit: Hauritis aquas cū gaudio ō fōtib⁹ saluatoris. posset exponi magis ꝓprie ad litteram de aqua baptismi que est ianua sacramentoꝝ i q̄ gra salutaris ꝓfert ⁊ dona spūssancti dant. Replica.

In caplo. xij. vbi postill. exponit illū passū: Hau/rietis aquas de fōtib⁹ saluatoris. de gra spūssancti ⁊ donis q̄ in euāgelio dicūt aq̄ viue que hauriunt de fōtib⁹. i. sacramētis q̄ fontes saluatoris ꝺ dicunt: Burgen. dicit q̄ magis ꝓprie ē expositio ō aqua baptismi q̄ ē ianua sacramētoꝝ. Sz expō burgen. quā dicit magis ꝓpaz possu mus dicere magis extorta rōe illi⁹ ⁊mini aquas. nā nō refert an aqua baptismi hauriat ex fōtib⁹ vel flumib⁹. Et q̄ vult suā expositōez fore magis ꝓpaz cū dicit baptismū fore ianuā sacramētoꝝ: iccirco sensus esset hauritis ianuā ex fontib⁹ quāta sit huiusmōi expōnis ꝓpetas ꝑz etiā parū itelligenti Et cū oēs coiter catholici exponāt li fōtib⁹ saluatoris ꝑ sa cramētis ipoꝝpissima esset burgen. expositio: hauritis a/quā. i. baptismū ex fōtib⁹ saluatoris. i. sacramētis. qua rōe eni baptism⁹ hauriri deberet ex alijs sacramētis cadē rōne ⁊ fortiori alia sacramēta hauriri deberēt ex baptismo: quia oia alia sacramēta rite suscepta baptismū ꝑsupponūt: cū ba ptism⁹ ē vn⁹ de fōtib⁹ sacramētalib⁹. ipoꝝpissima igit videtur expō burg. q̄ significat hauriet⁹ fontē ex fōtibus: sic igit burge. sepe mouet lana caprina. Caplm. XIII.

Onus babylonis. Postq̄ ꝓpha denūciauit punitō nē assyrioꝝ q̄ captiuauerūt decē tribus: hic ꝓnter denūciat punitōez babyloniorum q̄ captiuauerūt re gnū duaꝝ tribuū. Et ꝓ⁹ denūciat babyloniorum ōstructionez

secundo iudeoꝝ ꝓsolatõez caplo sequẽti. Prima i tres ptes qꝫ ꝑmo describit vastantis exercitus cõuocatio: secundo babylonioꝝ afflictio: ibi Ululate. tertio sequẽs desolatio ibi Et erit. Circa ꝑmũ dicit. a Onus babylonis. i. miseria eam opprimens. qõ vidit esaias. i. ꝓuidit in spũ futurũ.

b Sup montez. i. ꝫ babylonẽ tumoꝛe superbie eleuatã. c Caliginosũ. i. erroꝛib⁹ obtenebꝛatam. d Leuate signuz. s. vexillũ precedens exercitum. e Exaltate vocem exhoꝛtando ad ꝑliuz f Leuate manũ. in signũ ꝓfidentie ⁊ victoꝛie obtinẽde: iõ ſb ditur: g Et ingrediant̃ portas. s. babylonis tanꝫ victoꝛes. h Duces. s. medoꝝ ⁊ psarũ: qꝫ cyrus rex psarum ⁊ darius rex medoꝝ cuz suis exercitibus babylonez ceperũt. vt habeꝫ dañ. qnto. i Ego mandaui ⁊c] Hebrei dicũt citatis meis. dictõ enim hebꝛaica q̃ ponit hic eq̃oca est ad citatõem ⁊ sanctificationẽ. hebꝛei tñ videt hic melꝫ dicere: quia exponentes trãslatõez nostram dicũt: Mãdaui sanctificatũ meis. i. ministris meis: inspirauit eiz dñs volũtatẽ ⁊ audaciã psis ⁊ medis pugnãdi cõtra babylonẽ. k Et vocaui fortes meos. dando cis fortitudinẽ. l Ira mea. i. ad exequendũ punitõnem a me dispositã. m Exultãtes in gla mea. i. in victoꝛia gloꝛiosa a me ꝓcedẽda. vel qꝫ cyrus rex psaꝝ illã victoꝛiam attribuit gloꝛie diuine: vt habeꝫ vltio pal. ⁊ pͦ esdre. j. Hec dicit cyrus rex psaꝝ oia regna ire dedit mihi dñs ⁊c. n Uox multitudis. i. maximi exercitꝰ ꝫ babylonẽ venientis o Uox sonit̃ regũ ⁊c. i. cyri regis psaꝝ ⁊ darij regis medoꝝ: ⁊ qꝫ forte isti aliquos alios reges adduxerunt secum. p Dñs exercituũ ⁊c] qꝫ militꝫ ⁊ bellatoꝛibꝰ ispirauit volũtatẽ ⁊ audaciã veniẽdi ꝫ babylonẽ. q De ira lõginq̃ alias ꝓcul. nõ abhoꝛrẽtes laboꝛẽ itineris: ⁊ qꝫ non solũ homines fuerũt executoꝛes diuine iustitie ꝫ babylonẽ: sed ãgeli: iõ subdit: r A summitate celi dñs ⁊ vasa furoꝛis eius. i. angeli q̃ sũt q̃dam instrumẽta ad exequẽdũ diuina iudicia. s Ut dispdat oẽm terrã. s. babylonis. Et ẽ locutio hyperbolica ad denotandũ magnitudinẽ ciuitatis babylonice: ⁊ ꝑsõ multitudinẽ. sicut aliq̃n dicit̃ parisi⁹ ẽ totus mundus. t Ululate. hic ꝓnter describit babylonioꝝ afflictio. Et ꝑmo quãtũ ad eoꝝ anxietatẽ: scdo quantũ ad eoꝝ pene acerbitatẽ: ibi Ecce dies dñi. tertio quãtũ ad aduersarioꝝ ferocitatẽ: ibi Ecce ego. Circa ꝑmũ dicit: t Ululate. scilicet o vos babylonij: vlulat̃ q̃ clamoꝛ ꝓfusus iudiciũ ẽ magnitudinis ꝓhibẽtũ formare vocẽ distictã. v Qꝛ ꝓpe ẽ ⁊c]. i.

Ca. XIII.

Onus babylonis qõ vidit Esaias filius amos. Sup mõtẽ caliginosum leuate signuz: exaltate vocez: leuate manum: et ingrediant̃ portas duces. Ego mandaui sanctificatis meis: et vocaui fortes meos in ira mea exultãtes in gloria mea. Uox multitudinis in montib⁹ q̃si ꝓlixꝫ frequentiũ: vox sonitus regũ gentiuz congregataꝝ. Dominus exercituuz ꝓcepit militie belli: Uenientib⁹ de ꝛra ꝓcul. A summitate celi dominꝰ ⁊ vasa furoꝛis eius ut dispdat oẽm terraz. Ululate: quia ꝓpe est dies dñi: quia vastitas a dño veniet. Propt̃ hoc oẽs manꝰ dissoluẽtur: et oẽ coꝛ hois tabescet ⁊ ꝓtereꝫ] Dolores tenebũt: quasi ꝑturiens dolebũt. Unusqsqz ad ꝓximuz suũ stupebit: Facies ꝓbuste vultus eoꝝ. Ecce dies dñi veniet crudelis et indignatiõis plen⁹ ⁊ ire furoꝛisqz] ad ponẽdaz ꝛraz in solitudinem: ⁊ peccatoꝛes eius cõterendos de ea: qm̃ stelle celi et splendoꝛ earum nõn expendet lumen suuz. Obtenebꝛat̃ ẽ sol in oꝛtu suo: et luna non splendebit in lumie suo.] Et visitabo sup oꝛb mala: ⁊ contra ipios iniquitatez eoꝝ. Et requiescere faciam superbiã infidelium: et arrogantiam fortium humiliabo. Precisioꝛ erit vir auro: et homo mundo obꝛizo. Super hoc celum turbabo ⁊ mouebitur ꝛra de loco suo: ꝓpter indignationez domini exercituum: ⁊ ꝓpter diem ire furoꝛis eius Et erit quasi damula fugiens: et quasi ouis: et nõ erit q cõgreget. Unusqsqz ad ꝓpꝛiũ suũ cõuertet: ⁊ siguli ad ꝛraz suaz.

punitõnis ei⁹ sup vos. x Propt̃ hoc ⁊c] a sua vtute ꝑ cordis tioꝛe: qꝛ tioꝛ retrahit spm̃ ⁊ caloꝛe a mẽbꝛis exterioꝛi bus ⁊ sic rẽanet frigida ⁊ tremẽtia: ⁊ ꝑ ꝑs infirma. y Et oẽ coꝛ hõis tab. ⁊ p. i. Cõteret. ꝑ tristicia. z Dolores ⁊c]. i. babylonij affligent ꝑ ãgustia. sic illi q̃ patiũtur talia. a Unusqsqz ⁊c] nõ potens eũ iuuare nec ab eo iuuari. a Facies ꝓbuste vult⁹ eoꝝ qꝛ ipse ⁊ medi ice derũt babylonez ⁊ milti fuerũt: ibi ꝓbusti. b Ecce dies hic conseqnter describitur afflictio babyloniorum ex pene acerbitate: cum dicit b Ecce dies dñi id est punitionis eius. c Ueniet crudelis ipis babylonijs ꝑ acerbitate punitõis ad qõ designãdũ subdit d Indignatõis plen⁹ ⁊c] ad hͦ. n. ponũt tot vba q̃si idẽ significãtia vt designẽt maioꝛez exaggeratõem pene ad ponẽdũ ꝛrã scilicet babylonis e In solitudinẽ occisis incolis. f Qm̃ stelle celi. i. ꝓncipes magni g Et splẽdoꝛ ea ꝝ. i. sapia eoꝝm h Nõ expandet lumẽ suum. qꝛ fugiet ab eis mẽs ⁊ ꝓsiliũ ꝫ iminẽs piculũ. i Obtenebꝛatus ẽ sol ⁊c]. i. Balthasar rex q̃ occisus fuit dañ. qnto. ⁊ tñ adhuc erat ꝓpe ꝓncipiũ regni sui. k Et luna ⁊c]. i. regia ñ ꝓcedz vltꝰ i appatu regio. l Et visitabo. hͦ dicit i ꝑsõa dñi m Sup oꝛbis mala. i. babylonis: ⁊ ꝓpꝛ hͦ aliq̃ dicũt h vꝛbis ⁊ male. qꝛ i hebꝛeo ẽ oꝛbis: ⁊ dr̃ de babylone hyperbolice. sic parisi⁹ dr̃ totꝰ mũdus: qꝛ babylon erat valde magna. vñ dic̃ phus i libꝛo politicoꝝ: q̃ erat magis regio clausa muris q̃ ciuitas: eo q̃ excedebat nõbilitate magnitudinẽ ciuitatis. dic̃. n. hiero. q̃ muri erãt i quadro edificati: ⁊ q̃libz lat⁹ hẽbat. xvj. miliaria q̃ faciũt octo leucas. n Et requiescẽ ⁊c] qꝛ babylonij erãt idolatre: vt ꝑz i daniele. o Et arrogãtiã ⁊c] iactabãt. n. se de fortitudie. p Precisioꝛ erit vir auro. i. rarioꝛ: eo mõ loquẽdi q̃ dr̃ oẽ raꝝ ꝑciosũ qꝛ valde pauci ꝛ babylonijs remãserũt viri. q Et hõ mũdo obꝛizo. i. auro puro ⁊ rutilãte: ⁊ dr̃ obꝛizũ. ab ob ⁊ radio radias. r Super hͦ celũ turbabo ⁊c. locutõ ẽ hypbolica ad designãduz magnitudinẽ ire dei ꝫ babylonẽ. s Et erit q̃si damula fugiẽs leonẽ. s. exercitꝰ q̃ venerat aliũde ad auxiliũ Balthasar t Et q̃si ouis. fugiẽs lupũ. v Et nõ erit q̃ cõgreget. ad reducẽdũ eos i babylonis auxiliũ: iõ ſbditur x. Unusqsqz ad ꝓpꝛiũ suũ ꝙuertet ⁊c. q̃a tioꝛe ꝑterriti

fugerũt ad loca sua vñ venerãt. y Ois q̃ iuẽt fuẽit remanens cum babylonijs occidet a persis z medis. z Et omnis qui supuenerit. vt babylonios adiuuet. a Cadet in gladio. aduersarioz. b Infantes eoz .s. babylonioz. c Allident. ꝫ parietes. d In oculꝫ eorũ. qõ videre ẽ grauissimũ. e Dirupiẽt dom' eorum. i. opes z vtẽsilia domorum. f Ecce ego. hic scribit afflictõ babylonioz ex persequẽtiũ ferocitate cum dicit: Ecce ego suscitabo sup eos. i. babylonios g Medos qui argentuz nõ q̃rãt nec. ita q̃ p̃ desiderio occidẽdi retardabunt p̃dari: iõ sbdit h Sz sagittis pulos ificiẽt nẽ. z tñ talibus p sonis ad se defendendũ ualidis solet parci in bellis: z p hoc arguitur maioz crudelitas ꝫ viros defẽdere se potẽtes. i Et erit. hic post occisionẽ babylonioz describit ciuitatis destructio totalis absq; spe reedificatõis cũ dr: i Et erit babylon nẽ] q: de ea gloriabant babylonij ,ppr muroz fortitudinẽ z pplí multitudinez k In regnis inclyta. i. noiata ,ppr nobilitatem suã i oibus regnis. l In supbia chaldeoz. q: de ipa se iactabant. m Subuersa. i. destructa z deiecta a statu suo. n Sic sbuertit dñs sodomã z gomorrã. i. irrepabiliter: iõ sbditur: o Nõ habitabit. ab hominib' p Et ñ fũdabit. ad sui reedificatõez. q Nec põet ibi nẽ] Arabes tũc temporis habitabãt in tabernacul' frequẽter mutãtes loca ,p pastu aialiũ: p hoc ergo q̃ dic. Nec ponet nẽ. designat destructio babylonis taliter q̃a sicut erit inepta habitatõi hominũ: ita z pascuis domesticoz aialiũ: iõ subdit: r Sed requiescent ibi bestie .s. feroces: z monstruose: z etiã venenose: iõ subditur: s Et replebũt nẽ] aues sunt magne solitudinẽ amantes. t Et pilosi saltabũt ibi. i. vulpes z lupi: vt dicũt aliqui. Alij vero dicũt q̃ pilosi hic accipiunt ,p q̃busdã aialibus mõstruosis: que in pte hñt effigiez hois z in p te bestie. Alij vero dicũt q̃ pilosi hic accipiunt ,p hominib' siluestrib' : q̃bus multitudo z magnitudo piloz ẽ ,p indumẽtis. Alij vero dicũt: q̃ pilosi hic accipiũt pro demonib' incubis: sz istud nõ est verisile: cũ locus ille sit inhabitabilis nature humane: vt p̃dictũ ẽ. demões aũt nõ habitant inter bestias q̃ peccare nõ possũt: sed inter hoies eos ad peccatũ ,ptrahere nitentes. v Et rñde bunt nẽ] Aues sũt magnitudinis cozuine: sed maculis respersę: que fixo in palude rostro stridենt horrende: iõ dicunt vlule ab vlulatu dicte. x Et sirene. dic hieronim' q̃ sũt ꝑpentes alati z cristati. Alij vero dicũt: q̃ si pisces marini in forma muliebri in pte supiori apparẽtes. Sz quicq̃d sit de talib' piscib': tñ nõ accipiunt hic sirene ,p eis: q: si sint tales pisces habitãt in mari: z nõ in ciuitatib' destructis. y In delubris voluptatis. i. in templo idoloz in quibus gentiles exercebãt voluptatez carnis: vt in templo ꝓapi z veneris.

Ois q̃ iuẽt fuẽit occidet et ois qui supuenerit cãdet in gladio. Infantes eorũz allidենt in oculis eoz: diripiենt domus eoz: z vxores eoz violabũtur. Ecce ego suscitabo sup eos medos: qui argẽtuz non q̃rant nec aurũ velint: sed sagittis paruulos iterficiẽt: z lactãtib' veteris nõ miserebũt: z sup filios nõ parcat ocul' eoz. Et erit babylon illa ciuitas gloriosa in rẽgnis: iclyta i supbia chaldeoz sũbũsa: sicut subuertit dñs sodomã z gomorram. Nõ habitabitur vsq; in finẽ: et nõ fundabitur vsq; ad generatiõem z generatiõem. Nec ponet ibi tentoria arabs: nec pastores requiescẽt ibi: sed requiescent ibi bestie: et replebunt domus eoz draconibus. Et habitabunt ibi struthiones: et pilosi saltabũt ibi et respondebũt ibi vlule in edibus eius: et sirene in delubris voluptatis. XIIII.

In ꝓpe est vt veniat tempus eius: z dies eius nõ elongabũtur. Miserebitur. n. dñs iacob et eliget adhuc de isrl: et requiescẽ eos faciet sup humũ suã: Adiũnget aduena ad eos:

Ꝯ In capl'o. xiij. vbi dicit in postilla: Et pilosi saltabũt ibi idest vlpes z lupi. Additio.

N hebreo ponit quedã dictio que sonat cohirim qõ est plurale h' nois cohir: z habet multiplicem significationẽ vno modo significat pilosũ: vñ gen. xxvij. de esau q̃ erat vir pilosus: in hebreo dicitur cohir. Allio mõ significat idẽ qõ hircus capraruz. vñ Leuitl. xvj. vbi dicitur: Et a multitudine filioruz israel accipiet hircos vbi in hebreo habet cohirim. Allio modo significat demonem: Leui. xvij. vbi dicit Nõ imolabunt vltra victimas demonibus in hebreo dicit cohiriz. In hoc vero loco dicitur cohiriz saltabunt ibi: quia secũdã translatõez. lxx. interpretum intelliguntur ꝫ modo .s. demones idem fm translatõem chaldaicam: idem etiã fm oẽs expositores hebreoz. Nec obstat qõ obijcit postillator dicens q̃ cum ille locus sit inhabitabilis nature humane: demones non habitarent ibi nẽ. Nam lz ciuitas babylonie fuerit penit' destructa ,put habetur i hoc capl'o: terra tñ sẽnaar vbi sita erat babyloa non legitur hic destruenda imo fuit habitata a multis hoibus: specialiter a iudeis qui remanserunt ibi post captiuitatẽ babylonicã: z etiã qui ibi redierunt post passionẽ christi z ibidem fabricauerũt illud opus catholice fidei inimicũ. s. thalmud babylonicũ ,put plenius dño concedẽte declarabitur Zach. v. vbi de hoc ad litteram agitur. z quia illud opus fuit maxime diabolicũ: iõ congrue dicit ,ppheta q̃ in illa regione babylonis demones saltabunt. s. ꝑcurantes fieri illud pniciosũ opus. Replica.

N capitulo. xiij. pilosos exponit Burgẽ. saltãtes in terra sennaar ,p demonibus habitantibus ibi vbi vt dicit fabricatũ ẽ opus diabolicũ thalmud babylonicum: transeat illud ꝫ iudeos. La. XIIII.

Rope est. hic cõsequenter ,ppheta denunciat iudeorum consolatõem. Circa q̃ primo nũciatur eorũ liberatio de captiuitate babylonica: z contra hostes insultatio: ibi Et erit. ꝫ insultationis confirmatio: ibi Non vocabitur. Circa primũ dicit: a Prope est nẽ]. i. liberationis iudeoz de babylone que facta est in principio regni cyri vt patz Esdre primo: sed quia hoc fuit cyro inspiratum a deo: vt ibidem dicitur: Suscitauit dñs spiritũ cyri regis persarũ nẽ. iõ subdit: b Miserebit. n. dñs iacob. i. ppli regni iude descendentis a iacob. c Et eliget adhuc de israel paucos de regno israel cũ ꝯzobabel reducendo. capta. n. samaria z translato inde ppl'o p salmanasar: aliq̃ euadẽtes manũ ei' itrauerũt regnũ iude ibidẽ hitates vsq; ad captiuitatẽ babylonis: z sic cũ illis de regno iude fuerũt captiuati: z cũ redeũtib' de captiuitate redierũt. d Et requescere eos nẽ] tpe ꝯzobabel: esdre: neemie: z machabeorum. e Adiungetur aduena ad eos. q: aliq̃ de gentilib'

cõuertebant ad iudaismũ p vnius dei cultũ: & isti dicebant aduene f Et tenebũt eos ppli. i. habũt eis i via securitatẽ g Et adducent eos in locum suũ. quia cyrus dedit eis cõductũ: h Et possidebit eos cc]. i. in iudea que erat diui no cultui deputata. i In fuos & ancilla s hoc dicit q̃ tũ ad pauperes gentiles qui iũcti sunt eis ad p uiendũ. k Et erũt capiẽtes eos q̃ se ceperant cc: hoc fuit iple tum tpe machabeoz qui regnũ iudee recuperauerũt a grecis mlt tis eoz occisis & captis & aliquibus eoz in p uitutẽ redactis: vt patet p̃mo machabeoz & sc̃o. l Et erit. Hic p̃ponit isultatio ꝺ hostes. Et p̃ insultatio viuoz: et secũdo mortuoz: ibi Infernus. Circa p̃mũ dicit: l Et erit in die illa. i. tpe reductio nis captiuitatis babylõice. m Lũ reqẽ cc]. s. itineris qñ ducẽ fuisti in babylõez: n Et a concussiõe tua. qz captiui ducũt ipellendo & ꝑcutiẽdo o Et a fuitute cc] s. i babylone p Sumes pabolã istam que sequit cõtra regez babylonis: & dicit regem indefinite: quia aliqua de his que sequũtur verificãtur de vno rege: & aliqua de altero. q Quomodo cessauit exactor. qz rex babylonis p violentiã bona alioz rapiebat r Quieuit tbutũ. qõ ipsuerat sup alias gẽtes & regna & hoc fuit potissime tpe nabuch. q̃ fuit potentissimus inter reges babylonis s Cõtriuit dñs baculum. i. virtutem. t Impioz. i. babylonioz: & hoc fuit implerũ in baltasar quẽ dñs p cyrũ & dariũ expugnauit & occidit. Dañ. quinto v Virgã dominãtiũ. i. sceptrũ babylonioz q̃ dñabantur mlt gentib' x Ledẽtẽ pplos cc]. i. supbe. y Plaga isana bili: qz nõ poterãt ei resistere. z Subijcientem in furore gentes cc. qz victorijs sibi a deo ꝑcessis abutebant in crudelitate nimia. a Lõquieuit & siluit ois terra. i. habitatores ois terre: habitauerũt in pace regno babylonis dejecto. b Hauisa ẽ. in corde. Et exultauit. in signo exteriori. exultatio eiz dicit quasi extra saltatio. c Abietes quoq3. i. p̃cipes magni terre. d Letate sunt sup te. i. ex tua dejectione dicẽtes. e Exquo dormisti. somno mortis. f Nõ ascendit q̃ succidat nos. i. impugnet: psequit eiz parabolã de arborib' magnis p̃cipes significantib': vt dictũ ẽ. g Infernus. Hic p̃ponit insultatio mortuoz. Et p̃mo ꝓtra aiam: 2o quãtũ ad corporis sepulturã: ibi: Oẽs reges alias p̃cipes. Prima in duas: qz p̃mo ponit insultatio ꝺ regem babylonis: 2o occasione huius fit transitus ad casũ demõis. ibi Quomodo corruisti: alias cecidisti. Circa p̃mũ sciẽdũ q̃ hebrei & alicq̃ expositores catholici exponũt locũ istuz de aia nabuch. descendente ad penas damnatoruz: Sed saluo meliori iudicio: istud nõ videt mihi cõuenienter dictuz: quia Dañ. quarto nabuch. reuersus de amentia vi extũc virisse i cõfessione laudis diuine: vñ ibidem dicit: igit post finẽ dierũ ego nabuch. oculos meos ad celũ leuaui & sensus meus redditus est mihi: & altissimo benedixi: & postea subdit in fine capituli: Nũc igit ego nabuch. laudo & glificabo & magnifico regem celi: qz opa ei' va: & oẽs vie eius iudicia: & gradientes in supbia põt humiliare & sic videtur vitam suã in bono terminasse: qz vlterius nõ fit mẽtio ꝺ fcidiuo ad maluz: vñ & in decretis. xxiij. q. iiij. c. nabuch. dicit q̃ fec penitentiã fructuosaz: & iõ dicẽdũ est: q̃ hoc refert ad baltasar nepotem suũ: q̃ in contemptũ dei fecit a portari vasa cõsecrata diuino cultui: & bibit in eis: & p̃cipes ei' vxores & ꝓcubine: pq̃ iterfectus fuit eadẽ nocte: Dañ. q̃nto: & ꝟ hoc dicit g Infernus. i. diabolus q̃ p̃est iferno. h Subtus. qz infernus dicit esse in terre ꝓfundo i Cõturbatur est cc. i. p̃motus & intentus: eo modo loquẽdi q̃ coiter dicit q̃n aliquis magnus & pessimus hõ moritur: q̃ demones sũt mltũ occupati circa receptionẽ & deductionẽ aie ei'. pphete. n. aliq̃n vtebãt modis istis coib' loq̃ndi k Suscitauit tibi gigates idest alias gigantũ in inferno existentes: q̃ fuerunt mali homines: Gen. vj. ad insultandũ tibi. l Oẽs p̃cipes & re. s. defuncti. m Surrexerũt de solijs suis. i. de locis in inferno sibi deputatis: & eodẽ mõ exponit q̃ sequit: Oẽs p̃cipes nationũ cc. n Et dicent tibi. insultãdo. o Et tu vulneratus cc]. i. dejectus i infernũ ab honore tuo mũdano. p Cõcidit cadauer tuũ p mortem corporis. q Subter te sternet tinea cc. qz cadauer hois mortui vermificat circũcirca. Aliq̃ tñ referũt hoc ad vermẽ ꝑscie: q̃ ꝓtinue remanet i dãnatis. Si aũt aliquis vellet exponere p̃dicta ad lr̃am de aia nabuch. Dicendũ esset q̃ ista ꝓphetia esaie nõ fuit p̃destinationis que semp ỹplet: sed ꝓminatõnis q̃ nõ semp ỹplet: sicut Jone tertio dicit: Adhuc. xl. dies & niniue sub̃uertet q̃ tñ nõ fuit subuersa: talis eẽz ꝓphetia nõ denũciat ꝓut est in diuina ꝓscientia q̃ est imutabilis: sed fm merita vl demerita hominũ: q̃ mutabilia sũt. fm eiz demerita niniuitarum niniue erat sub̃uertenda: sed qz egerũt penitẽtiaz ad p̃dicatõez Jone: nõ fuit ipleta ꝓminatio sub̃uersionis dicte: sic i ꝓposito. nabuch. eiz añq̃ pp peccata sua peteret amentia meruerat penã gehenne: & q̃ sibi fierz talis insultatio a dãnatis. Uerũtm qz post amentiã recognouit dei potentiam & egit penitentiã fructuosam: vt dictũ est supra: iõ pena p Esaiam ꝓminata nõ fuit ipleta: & lz sic possz dici: vt tñ mihi q̃ ꝓma expositõ melior est: & magis consona textui. r Quomodo cecidisti Hic p̃ponit occasione regis babylonis agit de casu demonis scõm regulã exponẽdi sacrã scripturã q̃ dicit de diabolo & eius corpore: quã iter alias ponit aug' z' ꝺ doctina

ad iudeos & ancilla s hoc dicit q̃ tũ

& adherebit domui iacob. Et tenebũt eos ppli: et ad ducẽt eos i locũ suũ. Et p̃ sidebit eos domus isrl̃ sup trã dñi] in seruos & ancillas: et erũt capiẽtes eos q̃ se ceperãt: & subijcient exactores suos. Et erit in die illa cũm requm dederit tibi deus a labore tuo: et a p̃cussione tua: et a seruitute dura qua añ seruisti: sumes parabolam istã ꝓtra regẽ babylonis & dices: Quomõ cessauit exactor: qũieuit tributũ: Cõtriuit dñs baculum impiorum: virgam dñantium cedentẽ pplos in indignatione plaga insanabili: subijcientẽ i furore gentes: psequentẽ crudeliter. Cõquieuit & siluit omis tra: gaudisa est & exultauit: abietes q̃ qz letate sũt sup te: & cedri libani. Ex quo dormisti nõ ascendit q̃ succidat nos. Infern' subter te cõturbat' est i occursuz aduẽtus tui: suscitauit tibi gigates. Omnes p̃ncipes terre surrexerunt de solijs suis: oẽs p̃ncipes natõnũ. Uniuersi respondebũt et dicẽt tibi. Et tu vulnerat' es sicut & nos: nñi similis effectus es. Detracta ẽ ad inferos supbia tua: cõcidit cadauer tuũ. Subter te sternet tinea: & operimẽtum tuũ erunt vermes. Quomodo cecidisti

christiana: ⁊ Jsidorus de sūmo bono. xx. capło ⁊ illas ego posui in ꝓncipio genē. ꝓo expositōe totius scripture ista aūt regła qua hic vtendū est intelligit ꝑ hoc q̄ dia/bolus est caput omniū iniquoꝝ: scōz q̄ dicit gregoriꝰ homelia. x. ⁊ tō ꝓpter ꝓnexionē capitis ad mēbra ⁊ ecōuer/so: scriptura sāc aliq̄n sub vno cō/textu de vno trā/sit ad aliud ⁊ ecō/uerso: ⁊ hoc mo/do Esaias ꝟba loq̄ns de rege babylōis q̄ erat diaboli mē/brū simplr q̄tum ad ipz balthasar ⁊ ad tps q̄tuz ad ipm nabuch. trā/sit ad loquēdū ō demone dicens:

r Quō cecidisti de celo. s. ēpyreo.

s Lucifer. i. pul/chriorꝫ inꝫ āgelos sic lucifer q̄ ē stel/la matutina pul/chrioꝫ ē iter stellas: iō alio noīe vocat venꝰ a venustate.

t Qui mane oriebaris. qz iter creatōez eiꝰ q̄ dicit hic ortꝰ ⁊ lapsū fuit tps modicū.

v Corruisti in terram qz ꝓiectꝰ fuit i hꝰ aere caliginoso.

x Qui vulnerabaś gētes. i. āgelos alios q̄bꝰ ipse fuit occasio cadēdi: angeli eni boni ⁊ mali frequēter apparuerūt i specie humana ⁊ tō noīe gentiū ⁊ hoīuz noiant: sic actuū pⁱ de duobus sanctis angel' dī: Ecce duo viri astiterūt iuxta illos i ve/stibꝰ albis rē. ⁊ de diabolo dic̄ saluatoꝛ matth. xiij. Jni/micꝰ hō supseminauit ziz̄aniā i medio tritici.

y Qui dicebas in corde tuo supbiēdo.

z Jn celū ascendam sup astra celi rē. i. sup alios āgelos: sic eiz voluit ꝓesse alijs angel' idebite. s. vt sibi exhiberēt honorē soli deo debitū: ⁊ nulli subesse: nō simplr cū sciret se nō posse eē absz dei mūtenētia: sz q̄tū ad regulā agēdoꝝ.

a Sedebo i mōte testamēti. i. i celo ēpyreo vnde ꝓcedūt oia q̄ i tris fiūt tāq̄ de aula sūmi ipatoꝛis.

b Jn laterib' aq̄lonis. qz lz fm pbm altitudo mūdi sit i polo antarti co: tñ fz apparentiā hominū ē i polo oppositō. s. artico qz iste polus ē nobis semp manifestus: ⁊ sup nr̄m emis/periū eleuat': ⁊ circa ipm vident moueri stelle. Polus aūt antartic' ē semp nobis occult'. vel alr:

a Sedebo i mōte testamēti. i. sup ecclesiā q̄ dī mōs supra. c. ij. ⁊ sic dī mōs noui testamēti. Sup ꝓphetas. n. ecclesiasticas appetit diabolus maxie oñari.

b Jn laterib' aq̄lōis. i. i cordib' frigidis ex defectu charitatis.

c Ascēdā sup altitudinē nubiū. i. āgelorū q̄ dicunt nubes meta/phorice: ꝓpt velocitatē motꝰ sic ⁊ supra dicūt astra: ꝓp claritatē nālis itellect'.

d Similis ero altissimo. appe tyt eiz silitudinē diuinā: vt ꝑdictū ē.

e Verūtn ad i fernū rē. quia sic culpa eiꝰ fuit grauioꝛ: ita pena maioꝛ

f Qui te viderūt. i. āgeli sancti q̄ viderūt eū cadēteꝝ ⁊ vidēt eiꝰ dānatōez.

g Ad te iclinabūt. ꝑ ꝓsideratiō nē diuine iusticie dicētes:

h Nūq̄d ē rē. i. celū ēpy/reū: qō dī terra viuentiū.

i Qui ꝓcussit regna. i. oꝛ/dines āgeloꝝ: qz de oīb' ordinib' aliq̄ ceciderūt cuz eo. Angeli vero i scriptura dicūt reges: q̄ ꝑ eos regit tota corporal' creatura: ⁊ ꝑ ꝓs ordines angeloꝝ dicūtur regna. vel pōt istud intelligi de tra habitationi hominū de/putata: cui' pacē diabolus nititꝫ turbare: ⁊ frequenter turbat.

k Qui posuit orbē desertuz. qz añ mortem christi omnes decedentes trahebat ad infernū:

l Et vr/bes eius destruxit. i. loca diuini cult': que frequēt destruxit a deo pmissus.

m Vinctis eius non aperuit carcerē. idest eos detinuit: q̄ aūt inde aliq̄ sūt amoti i resurrectōe christi fuit cōtra eius volūtatē. Aliqui vero expositores exponūt de rege babylonis ad litteram dicentes sic:

Quō cecidisti lucifer idest tu rex babylōis glorioſioꝛ regibꝰ alijs sicut lucifer alijs stell'.

Qui mane oriebaris qz licet regnū babylo/nie fuit valde glosuz: tñ in hac gloria dura/uit tps modicū: qz ꝑ/mꝰ rex glorioſus legi/tur fuisse nabuch. cui succesſit euilmero/dach filius eius: ⁊ isti succesſit balthasar eiꝰ filius: vt declaratum fuit diffusi' Dañ. se/cundo: ⁊ in isto defec regnum babylonie: ⁊ translatū fuit ad medos ⁊ ꝑsas: Dañ. q̄nto.

Corruisti i tra dejectus a regni dignitate.

Qui vulnerabas gētes ex nimia crudelitate.

Qui dicebas in corde tuo in celum ascendam rē. Opinio enim erat gentilium q̄ post dignitatem regni in vita ꝑpti trālferebāt ad celū: fz q̄ dī ꝓ mach. xj. ꝓie nr̄o iter deos trāslato.

Sedebo in monte testamenti. i. sup hierusa/lem extendam regnū meum: sicut ⁊ factū est quando cepit sedechias: Jn lateribus aquilonis: quia hierusalem dicit esse in latere aquilonari montis syon.

Ascendam super alti tudinem nubium. i. ꝓphetarum: similis ero altissimo. i. monarcha in mundo sicut ipe est in celo: verūtamen ad in/feruz detraberis inuitus in ꝓfundum laci: quia qui plus se exaltat per superbiam: magis deiicit per penam: quod i/pletum fuit in balthasar vt supra dictuz ē.

Qui te viderūt ad te inclinabuntur quasi dicerent ita ꝓfunde deiceris: q̄ q̄ te voluerit videre oportebit se inclinare.

Nunquid ē iste qui conturbauit terra. i. habitatores terre.

Qui concussit regna subiciendo ea violenter suo imperio. Rex enim ba/bylonis multa regna imperio sibi subiecit armoꝝ violētia

Qui posuit orbē desertuz ꝓ magna parte interfectis ico lis ⁊ vrbes eius destruxit: sicut patet de hierusalem ⁊ ō mul tis alijs quas destruxit rex babylonis.

Vinctis eiꝰ. idest ab eo non aperuit carcerem dimittendo cos etiam post lōgaz maceratiōnem: ⁊ fm istam expositōez littera ista dicitur ō demone figuraliter tantū. Prima tamen expositio magis consonat dictis sanctorum:

n Omnes reges. Hic potꝫ insultatio contra regem babylonis quantū ad sepulturam Et intelligat pars ista de nabuch. de quo dicunt hebrei: q̄ ipo mortuo euilmerodach filius quē incarcerauerat ꝓpter mala que tempore amentie patris fecerat: timens ne resur/geret a morte sicut redierat de amētia: ꝑsilio ioachiz fec euz de sepulchro extrahi ⁊ ptiçulatim etiā diuidi ⁊ vulturibus dari: vt sic ipis euolātibus ptes non possent iterꝫ cōgregari et fm hoc dicitur:

n Omnes reges gentiū rē. Sōno mor tis.

o Jn gloria. i. honorifice sepulti.

p Tu aūt ꝓiectꝰ rē modo predicto.

q Quasi stirps inutilis. qui ad nihi lum est vtilis.

r Pollutus. s. sanie quia cadauera sic ex/tracta sanie sūt polluta.

s Cū his q̄ interficiūtur gladio q̄z cadauera remanēt insepulta: ⁊ sic a bestijs ⁊ auib' deuo/rant.

t Descēderūt vsq̄z ad fūdamēta laci. qz carnibus deuoratis ossa remanētia ꝑ inūdantiam pluuiaꝝ trahunt

de celo lucifer qui mane oriebaris: Corruisti in tra qui vulnerabaſ gētes: qui dice bas in corde tuo: Jn celū ꝓscendam: sup astra dei ex altabo solium meū: sedebo in mōte testamēti: in lateri/bus aqlonis: ascendaz sup altitudinē nubium: similis ero altissimo. Verūtamen ad infernum detraberis i ꝓ/fundū laci. Qui te viderit. ad te inclinabunt: teqz ꝓ/spicient. Nunqd iste est vir qui ꝓturbauit traz: qui cō cussit regna: qui posuit or/bem desertū: et vrbes eius destruxit: vinctis eius non apuit carcerem: Omes re/ges gentium vniuersi dormi erūt in glōria: vir in domo sua: tu aūt ꝓiectus es de se pulchro tuo quasi stirps i utilis pollutus ⁊ obuolut': cum his q̄ interfecti sūt gladio et descēderūt ad fūdamēta

ad lacus ⁊ paludes ⁊ descendũt ad fundũ. Cetera patent ex dictis. v Tu enĩz. Posita insultatõe ꝺ regem babylõis hic ꝓnter ponit insultatõis ꝓfirmatõ p hoc qꝺ denũciatur tminatio regni: et ꝓmo ꝓfirmat verbo: 2° exemplo: ibi Jurauit dñs. Circa ꝓmũ dicit: v Tu eiz terrã ⁊c̃. i. eius ꝓditionẽ meruisti: ⁊ sic̃iliter exponit qꝺ sꝺ dit: Tu populũ tuũ ⁊c̃. x Non vocabit in eternũ. s. regnũ babylonicũ saltem q̃tũ ad progeniẽ nabuch. iõ subdit: y Preparate filios eius occisiõi: qz balthasar fuit iterfect⁹ ⁊ tota cognatio eius: ⁊ trãslatum fuit regnũ vt ꝓdẽz ẽ: ⁊ sic patz lra vsq; ibi z Et ponã eam. i. babylonem. a Jn possessionẽ hericũ. qz fca ẽ inhabitabil̃ hoibus: est eiz ericius aial spinosũ. b Et scopabo eã. auferẽdo peccatores de ea sic̃ de domo auferunt sordes cum scopa. c Jurauit. Hic ꝓphetie veritas de destructõe babylonica ꝓfirmat exẽplo. s. regis assyriox quẽ deus destruxit añ destructõez regni babylonis: ⁊ vtrãq; destructõez ꝓdixit Esaias i pluribus locis. Et h. destructio regis assyrioz ponit ab eo ꝓma in signũ certum destructõis babylonice future quasi diceret: Cũ videritis dictũ meũ ipletuz de rege assyrioz sciatis ipm certitudinaliter iplendũ de regno babyloniox: ⁊ sm hoc dicit: c Jurauit dñs. i. firmiũ statuit. d Si nõ vt putaui. i. i pscia mea disposui. e Sic eueniet. Et q̃d sit illud sꝺ dit: f Ut ꝓterã assyriũ i terra mea. i. in iudea vbi vigebat diuinus cultus: ⁊ iõ dicitur ira dei specialiter. g Et in mõtib⁹ meis. qz iudea ẽ ira montuosa. h Conculcẽ eum. qz angelus vñi de exercitu assyrioz exeũte i iudea peussit. clxxv. milia bellatoz: vt ꝓz q̃r to regũ. xix. i Et auferet ab eis iugũ eius. s. ab egechia ⁊ pplo ipius. k Hoc ꝓsiliũ qꝺ cogitaui sup oẽz terram. s. ab assyrijs depressam ⁊ grauatã q; ab eo auferat iugũ assyrioz ⁊ p hoc qꝺ dicit hic: h⁹ ꝓsiliũ qꝺ cogitaui. patet q; est hic ꝓphetia ꝓdestinationis: ⁊ p consequens infallibiliter iplenda: vt patet ex predictis. l Et hec manus. i. vtus dñi m Extenta sup oẽs gentes. ad liberandum eas de oppssione assyrioz. Cetera patent. n Jn anno. Postq; ꝓpha denũciauit punitõnem assyrioz qui captiuauerũt regnum israel: ⁊ babyloniox qui captiuauerũt regnũ iuda. hic consequẽter denũciat punitõem aliarum gentiũ de afflictione vtriusq; regni gaudentium ⁊ affligentes adiuuãtiũ: et ꝓio denũciat puntõem phylistinoz: ⁊ 2° alioz caplo sequẽti: ⁊ vltra ꝓut patebit ꝓsequendo. Circa ꝓmũ sciendũ q; tẽpore achaz fortitudo regni iude fuit multũ debilitata ꝓpter eius maliciam: quia phacee filius romelie occidit de regno iuda cxx. milia: ⁊ ꝓpter hoc philistini intrauerũt regnũ iuda ⁊ acceperũt plures ciuitates ⁊ habitauerũt in eis: 2° par. xxviij. ⁊ de hoc letabãt. Sz mortuo achaz egechias filio⁹ eius qꝺ fuit bon⁹ ⁊ iustus: fortificauit regnũ ⁊ prualuit aduersus philisteos: sm q; dicit q̃rto regũ. xviij. Jpe enĩz p cussit philisteos vsq; ad gazam ⁊ oms terminos eox a turre custodũ vsq; ad ciuitatẽ munitã. Et h⁹ denũciat hic ꝓpha futux ad ꝓpli iude ꝓsolatiõez: ⁊ philistinox desolatõnẽ. Et ꝓmo notat tps dicẽs: n Jn anno ⁊c̃. i. ãno p⁹ egechie: qui mortuo achaz regnauit immediate. o Factũ ẽ onus istud. i. facta ẽ reuelatio Esaie de philistinox punitione: iõ subditur p Ne letis philistea oĩs tu. i. nulla ciuitas tua letetur ꝙa oĩs non ⁊ nullus eq̃pollent. vñ qꝺ dicitur hic oĩs ciuitas non letet. sm ordinẽ cõstructionis idẽ ẽ: ac si diceret nulla ciuitas philistiorum letet. s. ꝺ hoc quod subditur: q Qm̃ cõminuta ẽ virga. i. potẽtia. r Percussoris tui. i. regni iude. qꝺ añ tps achaz ꝓsueuit te petẽ ⁊ subiicere: sicut pz tpe dauid 2° regum q̃nto. ⁊ Ozie: vt habet 2° paral. xxvj. vbi dicit de Ozia: Egressus ẽ ⁊ pugnauit cõtra philistijm: ⁊ destruxit murũ geth: ⁊ muz iamnie: murũq; azoti: ita ꝓpt malicia achaz tpe eius diminuta fuit potentia regni: sed itez fortificata tempore Ezechie: iõ subdit: s De radice. n. colubri. i. de ipso Dauid ⁊ alioz regũ potentũ. t Egrediet. nõ nascẽdo qz iam erat in ꝓmo ãno regni sui sed ad bellandum ꝺ vos o philistei. v Regulus. i. Egechias q̃ plus nocebit vobis q̃ ꝓcedentes. sicut regulus q̃ idem est qꝺ basiliscus: quasi rex serpentũ: a basileos grece qꝺ est rex latine plus nocet q̃ alij ꝛpentes: qz interficit flatu ⁊ visu. nec mirandũ est: q; Dauid sanctus ⁊ Egechias deuotus noiant colubri ⁊ reguli noiꝺ⁹: qz hoc est ꝓpt nocumẽta q̃ fecerũt ifidelibꝰ: sicut ⁊ sanson qui in cathalogo sãctoruz ponit hebreoz. xj. noiatur coluber ⁊ cerastes: Heñ. xlix. sm oẽs expositores. x Et semen eius absorbens volucrẽ. i. depmens philistinoz supbiam pernimis eleuatam ex victoria tpe achaz habita. y Et pascen ẽ ꝓmogeniti paupez. i. iudei tpe achaz depauperati releuabunt tpe Egechie. z Et pauperes fiducialiter req̃escent. interfecto exercitu sennacherib p angelu: ⁊ philisteis p Egechiaz depressis: iõ subdit: a Et interire faciã ⁊c̃. i. vtutez philistinoz in obsidione pp defectuz victualiuz. b Ulula porta clama ciuitas ⁊c̃. i. custodes põtaz ⁊ hitatores ciuitatũ pp miseriã i vobis futurã

tibus meis cõculcẽ eum: ⁊ auferet ab eis iugum eius: ⁊ onus illius ab humero eox tolletur. Hoc ꝓsilium quod cogitauit sup oẽm terram: et hec est manus extẽta super vniuersas gentes. Dominus exercituũ decreuit: ⁊ quis poterit infirmare: Et manꝰ eius extenta: ⁊ qs auertet eã: Jn ãno q⁹ mortu⁹ ẽ rex achaz:] factũz est on⁹ istud. Ne leteris philistea omis tu: quoniã ꝓminuta est vga pcussoris tui. De radice. n. colubri egrediet regulus: et semen eꝰ ab sorbens volucrẽ. Et pascẽtur primogeniti paupez: et paupes fiducialiter requiescent: et interire faciam in me radicẽ tuã:] ⁊ reliquias tuas interficiam. Ulula porta: clama ciuitas: pstrata ẽ

laci. Quasi cadauer putriduz nõ bẽbis ꝓsortium: neqz cum eis i sepultura. Tu eni terraz tuã dispdidisti:] tu pplm tuuz occidisti. Non vocabit in eternũ semẽ pessimoruz. Preparate filios eius occisiõi in iniqtate patrum eoz. Non ꝓsurgent: nec hereditabunt terã: neqz implebũt faciez orbis ciuitatuz. Et cõsurgaz sup eos dicit dñs exercituum: ⁊ pdaz babylonis nomẽ: ⁊ reliqas ⁊ germẽ ⁊ ꝓgeniez dicit dominus. Et ponam eã i possessionẽ ericij: ⁊ in paludes aquax: et scopabo eam in scopa terens dicit dñs exercituum. Jurauit dñs exercituz dicẽs: Si nõn vt putaui ita erit: ⁊ quõ mẽte tractaui sic eueniet: ut conterã assyrium i terra mea: et i mõ-

Ab aquilone enim fumus veniet. i. exercitus Ezechie tē dens ad terrā philistinoꝝ: ḋa gerb ⁊ alie ciuitates phi listinoꝝ supꝛapposite quas destruxit Ezechias: declināt versus australes ptem respectu hierusalez: vñ mouit se exercitus Ezechie: vt dicit Ra. sa. Alij vero exponūt de exercitu assyrioꝝ ⁊ babylonioꝝ qui venerūt a pte aquilonari ad de struendū trā iudꝫ: sed prima ex positio magis cō sonat pcedētibus ⁊ subsequētibus. vñ subdit: c Et q̄d rñdebit nuncijs eius gentis. i. nuncijs Ezechie ⁊ pncipū eius qui discur rentes p iudeam predicabāt dicentes: Reuertimi ad do minū deū abraam ⁊ isaac ⁊ israel: ⁊ reuertet ad relic̄as que effugerūt manus regis assyrioꝝ tē. 2° paral. xxx. ⁊ subdit rñsio: o Quia dñs fundauit syon. eligēs lo cum illū ad suū cultum. e Et in ipso sperabūt pau peres ppli eius: quia non solū illi de regno iude: sz et iaz multi de regno israel venerūt ad Ezechiam in hierlm ꝓfidentes de diuina ꝓtectōe: vt ibidem subdit: sic expo nit Ra. sa. Aliqui vero expositores nr̄i exponūt de nū cijs sennacherib quos misit in hierusalez ad terrendū Ezechiam ⁊ pplm eius: vt habet 2° paral. xxxij. ⁊ rñsuz fuit eis q̄ non traderent se regi assyrioꝝ: sed magis cō siderent de diuina ꝓtectōe cōtra eum: Ezechia ad hoc adhortante pplz: vt habet ibidem. In capło. xiij. vbi dicit in postilla: Qui mane oriebaris: quia inter creationem eius. Additio ꝑma.

phīstea oīs. Ab aqlone n. fum⁹ veniet: ⁊ nō est q̄ ef fugiat agmē ei⁹. Et q̄id rñ debīt nuncijs gētis? Quia dñs fūdauit syon: et in ipo sperabūt paupes ppli ei⁹.

QUp̄ est opinio circa hoc: an aliqua moza fuit inter creatōez ⁊ lapsū angeli: probabilioꝛ tñ est ⁊ magis sanctoꝝ dictis ꝓsona q̄ statim post ꝑmū instans sue creatōis diabolus peccauit: vnde de eo Job. viij. dicit q̄ in veritate nō stetit. Nec obstat q̄ inter quelibet duo instātia tempoꝝ est dare tempus mediū ꝓut ꝓbat in sexto physicoꝝ. Naz hoc habz ve ritatem de tēpe continuo: in angelis tñ qui non sūt sub iecti celesti motui ḋ p° p tps continuū mensurat: tēpus accipit ꝓ ipa successione operationū intellectus seu affe ctus: ⁊ ideo inter opatōes tales lz non sint simul nō req ritur dare tps mediū: vt in ꝑma pte. q. lxij. articło. vj. i rāsione ad vltimū argumentū. In eodem capitulo vbi dicit in postilla: Sic eni voluit preesse alijs āgelis.

LIcet angelus malus Additio secūda. sciret se non posse esse absq; deo manutenētia nihil tñ phibet vt ipe vellet nulli subesse sim pliciter. Volūtas enim q̄lz est ipossibiliū: presertiz vo luntas damnata: sicut in diabolo. In eodem capło vbi dicit in postilla: Aliqui vero expositores exponunt de rege babylonis. Additio tertia.

HOc q̄ dicit. Quomodo cecidisti lucifer: ma gis ꝓpe videt exponenduz de angelo lapso q̄ de nabuch. cuius ratio est. nā nabuch. prout dicūt hīstorie fuit ꝑmo hō infime ꝓditōis: ⁊ iō nimirū si p' suā magnā exaltatōez cecidisset: cū res faciliter cō uertunt in naturā suam: ꝑsertim cuz bona fortune sint valde mutabilia sm phm: vñ nō videt dignū tante ad miratōis q̄ cecidisset: vt de eo diceretur: Quomodo cecidisti lucifer. sed potius esset admirandū quomodo ascendisset ad tantā sublimitatē: sed de angelo ꝑmo pec cante valde ꝓprie ꝓuenit admirari: qui fuit in tāta pu ritate nature q̄ ceteras creaturas excedebat: ꝑstim cuz sm quosdā in gratia fuit creatus: ⁊ de eo legit Ezech. ca pitulo. xxviij. Tu signaculū dei fuisti tē. De tali igitur merito admiratur ꝓpheta dicens: Quomodo cecidisti lu cifer: non eiz est modice admiratōis vt creatura tam pura i naturalibus ⁊ etiā in gratia creata que nullum habebat i pedimentū nec contrariū sic cecidisset ab altissimo loco in ꝓfundissimū: sed de nabuch. rationabiliter cōtigit ꝓ oppo situm admirari. i. Uñ de eo ꝓprie intelligit illud q̄ infra dicitur nūquid iste est vir q̄ conturbauit terram: qui ꝓcussit regna tē. q. o. non modice ad miratōis est q̄ nā taz tam magna ⁊ insolita cōtemptibilis attingeret ad facien dū a dmirationi predicte. que quidē admiratio est oppositā

Replica.

IN capitulo. xiij. Burgen. circa casuz ⁊ ortū luciferi voluit aliq̄d dicere cum suo auctore quomodo statim post ꝑmuz instans sue creatōis peccauit quasi motus spiritui mensuretur tpe in euo enim non ponit coiter prius ⁊ posterius instans nisi nature pfectionis vel originis. non successionis: quia eadez est mensura opatōis rei que est nature. cum igit natura an geli sc̄m esse sit indiuisibilis: erit etiā indiuisibilis secūduz opari: quo ad mensuram successiuā que indiuisibilis est ⁊ ex diuisibilibus esse non pōt. Ponētes igit mozulas aut ou as aut tres aut quattuoꝛ inter creatōez ⁊ lapsum angeli: oz habere respectum ad ordinem nature qui est ordo pmanen tium: quia sm illum ordinē prius est esse q̄ bene esse. nā nō cōuertitur subsistendi ꝓntia: ⁊ ita non est apud intelligētez terminos capibile angelū fuisse bonū vel malum nisi prei telligat fuisse. Si igitur accipit illa bonitas ⁊ malicia tanq̄ mozalis: tunc est solū bonus vel malus vsus liberi arbitrij ⁊ sic habemus duas mozulas ante appositionem vel nega tionem gratie: qua apposita vel negata oportet ponere ter tiam: quia non pōt intelligi aliquem esse bonum bonitate gratuita nisi preintelligat bonus bonitate naturali: ⁊ sic de malicia. In hac aūt tertia mozula oēs tam boni q̄ mali fu erunt in via: quia in statu merendi ⁊ demerendi: q̄ meritū beatitudinis nō est sine gratia. oportet igitur assignare q̄rtā mozulam in qua fuerunt in termino meriti vel demeriti: quia non est intelligibile stante lege ordinata q̄ quis sit i ter mino premij nisi prius fuerit in via meriti: nisi quis cum Dug. ⁊ magistro velit dicere in angelis premiū precessisse meritū: sed in hoc magistri illi ñ tenētur: de quo vide circa quartam. d. ij. libri sententiarum. Illas autem omnes mo rulas possibile est esse in eodem instanti temporis: etiam si plures ponerentur sc̄m ordinem nature pfectionis vel ori ginis. Sed de angeloꝝ motibus ⁊ operationibus per tpa ⁊ loca: dicendum q̄ non mensurarentur successionibus sed solum coexistentijs ⁊ presentijs: sicut fluxus aquarum circa palū ⁊ mot⁹ sperici i plano: vide Scotū circa di. xiij. ⁊. v. li. ij. ⁊ cum postill. vult luciferum sic supposisse: q̄ nulli voluit subesse hoc intelligendum esse non simpliciter: q̄ sciuit se sine dei manutenētia esse nō posse. Burg. aūt dicit q̄ voluit simpliciter ex hoc medio: quia volūtas est impossibilium Ad hoc mediū respondet postill. q̄ potest esse verum in or dine agendi sed non essendi. sciens enim modum essendi sz ordinem essentialis dependentie qui immutabilis est: ille scit fore ens ꝓhibitum vt in illo ordine nolit subesse. Non est igitur ad illud voluntas sed in ordine agendoꝝ sunt multa impossibilia non simpliciter sed sibi: ⁊ ad ea bene fertur p̄ suptio volūtatis qualis fuit in ꝓposito tē. In locis mediis vsq; ad ca. xxvj. multa dicit Burg. q̄ quāuis sint alie appli cationes non tamen contra postill. quia eadem littera va rijs expositionibus sine absurditate applicari varie potest.

Capitulum. XV.

Onus moab. hidpost denũciatiõez punitõis phili stinoꝝ ꝓpheta denũciat punitõem moabitarũ q̃ descẽderũt a loth cui abraam pater iudeorũ fecit multa bona educendo eũ de haraz: ⁊ inde ducendo eum in egyptũ: ⁊ reducẽdo: Gen. xij. ⁊ liberando eum de manu amraphel: q̃ duxerat eũ captiuuz: Gen. xiiij. ⁊ p preces suas liberando euz de sẽuersione sodomoꝝ: Gen. xviij ⁊ iõ moabite ꝺbebãt filios israel diligere: sed ipi ecõtrario tãq̃ reddẽtes malũ ꝓ bono gaudebãt de eorũ afflictionibus: ⁊ fauebãt eoꝝ afflictoribꝫ: ⁊ iõ ꝓpheta hic ꝺnũciat eoꝝ vastationem Et circa hoc ꝑmo vastatõez eoꝝ denũciaꝫ icipit. 2° cãm cuiusdã dicti sui reddit i ꝑncipio sequẽtis capituli. 3° ad ꝓposituz redit ibi Audiuimus. Circa ꝑmũ incipit denũciare eoꝝ vastatõem duplicez: ꝑmo p assyrios. 2° p babylonios ibi Ad torrentẽ. Circa ꝑmũ dic: a Onus moab. i. eius vastatio mihi reuelata supra est que sequit:

Onus moab. xv. Quia nocte vastata est ar: moab cõticuit: quia nocte vastata est murus: moab conticuit. Ascendit dom⁹ ⁊ dybon ad excelsa in planctũ: sup nabo ⁊ super medaba: moab vlulabit. In cunctis capitib⁹ eo⁹ caluitiũ: ⁊ omis barba radet In triuijs eo⁹ accincti sunt sacco: sup tecta eius ⁊ i plateis eius omnis vlulat⁹ descẽdet i fletũ. Clamauit esebon ⁊ eleale: vsq̃ iasa audita est vox eoꝝ. Super hoc expediti moab vlulabũt: aia eius vlulabit sibi. Cor meũ ad moab clamabit: vectes eius vsq̃ ad segor vitulã ꝓsternantez: per ascensuz. n. luith flens ascẽdet: ⁊ in uia oronaim clamorez ꝓtritionis leuabũt. Aque enĩ nemrim deserte erũt: quia aruit herba: defecit germẽ: viror omis interijt. Secũdum magnitudinem opis: et visitatio eoꝝ. Ad torrentez salicũ ducet eos: quoniaz circuibit clamor terminũ moab. Usq̃ ad gallim vlulat⁹ eius: ⁊ vsq̃ ad puteũ belim clamor eius: quia aque dybon rẽplete sũt sanguine. Ponã enĩz sup dybon additamẽta bis qui fugerint de moab leonem ⁊ reliquijs tre.

Caplm. xvi.

Mittẽ agnũ dñe: dñã torẽ tre: de petra deserti s Losternantẽ. q̃ tremotu corruit in sẽuersiõe sodõe hebrei dicũt: Uitulã baronissã: ⁊ dic Ra. sa. q̃ ẽ ciuitas fortis i terra moab ꝓpi qõ dr baronissa: ad quã moabite fugebãt pp ei⁹ fortitudinem: et hoc vi ver⁹ q̃ alia segor erat sẽuersa. t Per ascensũ eiz luith. nomen ẽ mõtis ad quez fugit ps pplũ moab v In via oronaiz nomẽ ẽ loci p quẽ incedebant fugiẽtes ⁊ clamãtes. x Aq̃ enĩ nẽrim. nomen est territorij abũdãtis in fontib⁹ ⁊ p ons bene habitabilis. y Deste erunt: ab habitantibus inde fugientibus q. d. multo fortes alia loca remane bũt deserta. ⁊ sic dic cã: z Qr aruit herba: defecit germẽ rẽ. i. iuuenes fortes ⁊ robusti de moab perierunt. a Secũdum magnitudinẽ opis. i. malicie eoꝝ per culpã b Et visitatio eorũ. s. p penã ex vidicta diuina q̃ correspõdet malicie. c Ad torrentẽ. Hic ꝓnter denũciat vastatio moabitaꝝ p babylonios cũ dicit: c Ad torrentẽ salicũ .i. ad terrã babylonis q̃ abundat fluminib⁹ ⁊ salicibus sm q̃ dr psalmo .cxxxvj. Sup flumina babylonis rẽ. Sequit. In salicib⁹ i medio ei⁹ rẽ. d Ducẽt eos. s. babylonij. e Qm̃ circuibit clamor rẽ. quasi diceret in tota ira moab erit clamor ptiz morientiũ: ptiz fugiẽtiũ iõ sbdit: f Qr aque dybon. nomẽ ẽ fluminis i terra moab. g Replete sũt sanguie interfectoꝝ. h Ponã eiz sup dybon additamẽta. s. sanguis: q̃ p⁹ effusiõez sanguis p assyrios addita ẽ effusio p babylonios: iõ sub dic: i Leonẽ rẽ. i. nabuch. qui vocat leo. Iere. iij. Ascendit leo de cubili suo: ⁊ hoc pp crudelitatẽ eius ⁊ audaciã: ⁊ q̃ fortitã portabat leonẽ in armis suis depictũ: sic rex romanoꝝ aquilam. Caplm. xvi.

Omitte. hic ꝓnter reddit rõ cuiusdã dicti i. c. pcedẽti. Dixerat. n. Esaias. Cor meũ ad moab clamabit. s. p ꝓassionẽ: ⁊ iõ hic reddit cõpassionis cãz. s. pp christũ quẽ ꝓpheta videbat nasciturũ de pplo moab p ruth moabitidem quam acceperat booz i vxorẽ: ex q̃ genuit obeth: ⁊ obeth iesse siue isai⁹ q̃ fuit pr dauid Ruth vltio: de q̃ descẽdit christus. igit circa hũc Esaias p⁹ denũciat christi natiuitatẽ: ⁊ 2° ei⁹ regiã dignitatẽ: ibi Et ꝓparabit. Prima i duas: qr ꝓpheta p⁹ facẽ qõ dictũ ẽ: 2° quoddã corrolariuz infert: ibi Et erit. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ antiq̃ patres multũ desiderabant christi aduẽtũ: iõ ꝓpha denũciat christũ p modũ depcãtis dicẽs: a Emitte agnũ dñe rẽ. i. o tu dñe pr emitte christũ q̃ dr agn⁹ Joh. p⁹. Ecce agn⁹ dei rẽ. b Dominatorẽ tre. pp qõ dr matth. vltio: Data est mihi ois ptãs i celo ⁊ i tra. c De petra deserti. locus ẽ i terra

moab de q̃ fuit ruth. Ũ dicit hieronymus i epistola ad paulinũ de oĩb' sacre scripture libris ruth moabitis Esaie explet vaticinium dicentis: Emitte agnũ dñe ꝛc. d Ad mõtẽ filie syon. i. ad hierlm i q̃ erat tẽplũ i mõte syõ vbi btã vgo obtulit filiũ suũ: Luc. 2°. e Et erit. Hic ppha ex dicti ifert cõzelariũ: vz q̃ sicut ipe ꝓpatie bat pplo moabi tarꝫ ꝓpꝛ xp̃m: ita ecõuerso ppl' moab debebat ꝓpati pplo iudeoꝝ exq̃ descendit christus p booz sicut ꝛ ex moab p ruth vt dictuz est. Addit etiã ppha aliam rõez ꝓpatiendi. s. pp angustiã quaz moabite erãt passuri. Afflicti eniz solẽt alijs afflictis ꝓpati: ꝛ hãc rõez premittit dicens:

ad montẽ filie syon. Et ẽrit sicut auis fugiens: ꝛ pulli d nido auolãtes: sic ẽrũt filij moab i trãnscẽsu arnõ. Jni cõsiliũ: cogẽ cõciliũ: põne q̃si noctẽ vmbrã tuã in meridie.] Abscõnde fugiẽtes: ẽt vagos ne ꝓdas. Hãbitabũt apũd te, pfugi mei. Esto ab esto latibliuz eoꝝ a facie vastatoris. Finitus ẽ. n. puluis: cõsũmatus ẽ miser: defecit q̃ ꝓculcabat terrã: et p

e Er erit sicut auis fugiens ꝛc. s. timore ne capiatur. f Sic erũt filij moab. s. fugiẽtes ne capiãt ab assyrijs ꝛ babylonijs. g Jn trãscensu arnon. fluui' q̃ ẽ in finibus moabitarũ. h Jm ꝓsiliũ. cũ sapientib' moab. i Loge ꝓciliũ. i. ꝓgrega in loco secreto ad videndum qũo possis effugere man' vastatoris: ꝛ pñter oat modũ dicẽs: k Põe q̃si noctẽ ꝛc]. i. fac latibula i q̃b' possis filios israel fugiẽtes abscõdere i meridie: ita q̃ ibi lateãt ac si esset tps noctis: ꝛ iõ subdit: l Abscõdere fugientes. eis ꝓpatiẽdo. m Et vagos ne ꝓdas. s. psecutoribus tradendo: ꝛ q̃ de filijs israel intelligat subdit: n Habitabũt apũd te, pfugi mei. i. fugiẽtes de populo meo timore sennacherib: qz is nõ ceperit hierusalẽ: tamẽ vastauit alias ciuitates iudee: vt habeã q̃rto regũ. xviij ꝛ õ illi' multi fugerũt ad trã moab. Et vlteri' denũciat ꝓpheta casũ sennacherib de ꝓpinq̃ futurũ: vt moabite nõ retrahant a receptõe ppli israel timore sennacherib dicẽs: o Finit' ẽ eiz puluis. i. in ꝓpinq̃ ẽ exercit' sennacherib ꝫminãdus q̃ dr̃ hic puluis: eo q̃ corpora bellatoꝝ fuerũt redacta i cinerẽ: vt dictũ ẽ supra. p Cõsũmat' ẽ miser. i. sennacherib ẽ in ꝓrio occidendus a filijs suis in ira sua. q Defecit q̃ ꝓculcabat terram. s. sennacherib q̃ subijciebat sibi habitatores trẽ. r Et prẽparabit. Hic describit ipius christi regia ptãs cũ dicit: Et ꝓparabit i mia soliũ. qz post resurrectionez christus ascendit in celum: ꝛ sedet ad dexteram patris. vt habeã marci vltimo: cui' regnuz est in dulcore misericordie vsq̃ ad iudiciũ extremũ: in q̃ erit tps iusticie: iõ sequitur s Judicãs ꝛ querẽs iudiciũ. s. extremũ. t Velociꝫ reddẽs q̃ iustũ ẽ: qz in breui tpe dabit sentẽtia ꝓ iustis Venite bñdicti ꝛc. ꝛ ꝫ iiustos: Jte maledicti ꝛc. Matth. xxv. c. vñ versus: Mortis vel vite breue verbũ ite venite. Dicet reprobis ite: venite pbis. Totũ aũt istud de capitulo presenti exponit Ra. sa. de moab ad lras ꝓtinuã do caplo ꝓcedẽti. Ad cui' itellectũ sciendũ q̃ mesa rex moab soluebat ꝓ tributo regi israel centũ milia agnoꝝ vt habeã q̃rto regũ 3°. tũ postea mortuo achaz negauit: ꝛ qz extũc ppls moab erexit se in supbiaz: de q̃ dicitur i pte sequẽti: Audiuim' supbiã moab supbus est valde: iõ Esaias volẽs eius supbiã repellere ꝓperat ei tribuũ istud dicẽs: Emitte agnũ dñe dñatoꝛ terre. noia eniz hebrea sũt indeclinabilia: iõ de facili dici põt dñatoꝛ ꝓ dñatorẽ: sic hec noia coꝛnu ꝛ gelu indifferẽter accipiũtur i casu accusatiuo ꝛ noiatiuo apud latinos: ꝛ est sensus fm Ra. sa. Emitte agnũ. q̃si diceret ꝓpheta: qđ supbis ppl'e moab ꝫ regnũ iuda ꝓtẽnendo: qꝛ ille q̃ fuit dñatoꝛ ꝛ dns i terra via. s. rex vester aliq̃n misit ꝓ tributo regi israel. Agnũ. i. agnos. accipiẽdo singulare ꝓ plurali: sic Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarũ De petra deserti. i. de tali loco terre moab vñ mittebant agni ꝓdicti. Ad montem filie syõ. i. ad samariaz q̃ edificata fuit i monte empto a somer: ꝫ° regũ. xvj. ꝛ erat metropolis in regno israel ꝛ dicit mõs filie syon qꝛ oẽs ciuitates totius iudee fuerũt sub hierusalem i q̃ est mons

parabit in misericordia soliũ: ꝛ sedebit sup eũ i vitate in tabernaculo dõ: iũdicãs ꝛ q̃rẽs iudiciũ: et velociter reddẽs qđ iustũ ẽ. Audiuimus supbiã moab: supb' ẽ valde. Supbia ei' et arrogãtia ei' et indignatio eius: plus q̃z fortitudo ei'. Jccirco vlulabit moab at moab vniuers' vlulabit. His q̃i letant' sup muros cocti lateris loquimini plagas suas:

syon vsq̃ ad diuisionem regni tpe roboam. Et erit ꝓpter superbiam moab. Sicut auis fugiens ꝛc. quia vastatio hec fuit eis inflicta ꝓ supbia sua cum alijs malis. Consequenter ostendit ꝓpheta modum euadendi hanc penam. s. per ꝓpassionez. s. ad filios israel dicens: Jni consiliũ ꝛc. exponatur vt supra vsq̃ ibi: Finitus est enim puluis: consũmatus est miser: defecit qui conculcabat terram. vbi Ra. sa dicit q̃ hec est littera hebraica: Defecit suctio: consũmata est mammilla: defecerũt mobilia de terra. quã litterã sic exponit: Defecit suctio. i. aialia que ante abundabant in terra moab nõ sugent amplius lac matrum suarũ. Cõsũmata est mãmilla idest defecit lac de mãmillis animaliũ: vnde moabite i lacte et butyro solebant abundare. Defecerunt mobilia de terra. i. animalia que gradiũtur super terram: quia hostes deduxerunt ea per predam. hanc enim penam cõminatur eis Esaias: ꝛ tunc conuertit se ad nunciandum fortificatõez regni iude tpe Ezechie dicens: Et prẽparabitur in misericordia solium. quia ex dei misericordia exercitus sennacherib ab angelo percussus fuit: ꝛ ipse fugiens ad terram suaz ibi i terũt: ꝛ tunc Ezechias in pace ꝛ gloria regnauit: vt habetur 2°. pal'. xxij. Et sedebit super illud i veritate. vnde dixit: Fiat pax ꝛ veritas in diebus meis. quarto regum. xx. Jn tabernaculo dauid. i. in ciuitate quã edificauit dauid: iudicans ꝛ querens iudicium ꝛc. quia ipse fuit iustus: ꝛ in alijs iusticiam seruauit. v Audiuimus. quia secũdum expositores hebraicos ꝛ latinos moabite non fecerũt secũdum monitionem Esaie de conseruando fugitiuos de pplo israel: iõ non euaserunt penam cõminatam: ꝛ ad hoc designandum reuertitur hic ꝓpheta ad describendum eoꝝ penam ꝛ culpam: ꝛ primo predicit exterminium. secundo excludit eoꝝ remedium: ibi Et erit. Circa primũ dicit: v Audiuimus superbiam moab. per famam volantẽ. x Superbia eius. in factis. y Et arrogantia. in verbis. z Et indignatio eius. in exterioribus signis. a Plus q̃ fortitudo eius. Est enim modus superbi plus estimare de se q̃ sit in veritate. b Jccirco. i. propter istam superbiã c Ululabit moab at moab ꝛc. querẽtes ab inuicem auxilium: ꝛ non inuenient. d His qui letantur super muros ꝛc]. tales eiz muri fiebãt antiquitus. s. de lateribꝰ coctis ꝛ i fortitudie taliũ mnoꝝ gl'abãt moabite. e Loq̃mini. o vos ꝓphete. f Plagas suas. i. miserias eis supuẽturas.

g Qm̃ suburbana esebon. nomen ẽ ciuitatis famose: in terra illa. h Deserta sũt. a suis habitatorib⁹ inde fugientibus. i Et vineã sabama. ciuitas erat i moab abũdans i vineis. k Dñi gentiũ exciderũt. i. assyrij ꝓmo: ⁊ p̃ca babylonij: ⁊ dicũtur vtriq; dñi gentiũ: q; tpib⁹ suis mltas gentes subiecerũt dominijs suis. l Flagella eius .i. palmites q̃ vulgariter vocãt flagella: ⁊ sic ẽ i hebreo: tñ accipiunt hic palmites metaphorice: ꝓ pplo illius ciuitatis q̃ abũdabat i vineis: vt dcm ẽ. m Usq; ad iaçer puenerũt. fugiẽdo aduersarios. n Errauerũt in deserto. hoies. n. prẽtio re fugientes: de facili errãt ꝓpter mentis perturbatiõez. o Pro pagines ei⁹. i. viri fortes. p Relicte sũt. s. a deo tãquã iutiles. q Transierũt mare. i. euphraten ducti in captiuitatez ad terrã alienaz. ⁊ vocat hic fluuiũ, euphratẽ mare: ꝓpter eius magnitudinẽ sm morez hebraici sm onis: q̃ cõgregatio aquaz mare vocat: sm illud Gen̄. j. Congregatiõesq; aq̃z appellauit maria. r Sup hoc plorabo. hoc dicẽ ꝓpha: ꝓpatiẽs pplo moab rõe supradicta. s In fletu. i. veraciter ⁊ nõ ficte ꝓpatiens. t Iaçer. ẽ nom̃ ciuitatis i moab. v Et vineã sabama. i. super sabama ciuitatẽ vincis abũdantẽ: q; ille ciuitates fuerũt destructe. ⁊ eodẽ mõ exponit q̃ subdit: ꝓ Inebriabo te rẽ. esebon. n. ⁊ elale sũt noia ciuitatum i moab: ⁊ cãm sue ꝓpassionis subdit: y Qm̃ sup vindemiã rẽ] vnde debebas viuere. z Uox calcantiũ irruit. s. hostium sibi rapientiũ. a Et auferet leticia rẽ] Locus ẽ in moab fertilis i vino ⁊ blado. b Et in vineis nõ exultabit rẽ. Qñ enim vindemia est abundans ⁊ messis colligitur pacifice: hoies exultãt ⁊ cantant: ⁊ iõ q̃n ab aduersarijs ptim occidunt ⁊ ptiz fugantur: ⁊ messis ⁊ vindemia ab aduersarijs capitur: tunc habetur materia tristicie ⁊ plorat⁹ c Sup hoc venter meus. i. mens mea: eo modo loquẽdi quo dicitur de aliquo parũ lẽato: parum habet in ventre. d Ad moab quasi cithara sonabit. emittendo vocem lugubrẽ gemitus sicut i fletu mortuoz aliq̃n cantabat carmẽ lugubre in cithara. e Et viscera mea. mouebunt⁹ p compassionem. f Ad murũ cocti lateris. i. ad moabitas qui habitabant in ciuitatibus clausis talibus muris: vt supra dictum est. g Et erit. hic consequẽter ꝓpheta excludit remediũ. d. g Et ẽit cũ apparuerit qđ laborauit moab .s. inuanum ad defendendum. h Sup excelsis rẽ] .i. ad idola in montibus posita: q̃ reputauit sancta: iõ dicit⁹ hic Sancta sua. nõ simpliciter ⁊ absolute: sed cũ determinatõe eius qđ est sua. i Ut obsecret. ꝓ sua liberatõe. k Et non valebit. quia idola nullã habent vtutem adiuuandi. l Hoc verbũ rẽ] .i. de punitõe moab absq; retractione. m Extunc. i. ab eterno: quia extũc oia futura disposuit. Rab. sa. exponit: Extunc. i. ex tempore quo moabite cõdurerunt balaã ad maledicendum pplo israel: Numeri. xxij. Disposuit deus hanc penam sup moabitas futurã non tñ intelligit ꝓ hoc q̃ aliqua nouitas sit in deo: sed q; illud factũ fuit dispositiuũ seu meritoriũ respectu pene que h describit. n Et nũc locutus est dñs. s. per me ꝓphaz suũ dicens: o In tribus annis rẽ] Aliqui numerãt istos tres ãnos a morte achaz: sed hoc non videt⁹ verũ qm̃ vastato moabitaz fuit post destructionez regni israel: vt pz ex supra dictis. Samaria vo metropol i regno israel fuit capta ⁊ pplus captiuat⁹ .vj. anno Ezechie. iiij. regũ xvij. ⁊ p̃ns .vj. ãno post mortem achaz: ⁊ iõ alij numerant a captiuitate regni israel. Alij a captiuitate regni iud. Ra. sa. autẽ expõit aliter dicẽs q⁹ salmanasar trib⁹ ãnis pugnauit cõ samariã ⁊ tandez eaz cepit q̃rto regnz. xvij. ⁊ in suo exercitu erãt moabite stipendarij: ⁊ sic exponit qđ dicit h: o In trib⁹ ãnis. i. ꝓ trib⁹ ãnis qbus moabite cum salmanasar ipugnauerunt filios israel. p Quasi ãni mercenarij. i. ãni q̃ fuerũt moabitis q̃si mercenarij: eo q⁹ ꝓ stipẽdijs erãt ibi. q Auferet gla moab. per vastatõez tre sue: q̃si diceret illud factũ eozũ i trib⁹ ãnis dict fuit cã punitõis sue a deo: ⁊ sic p h⁹ qđ dicit h i trib⁹ ãnis nõ ꝓfigit tps sue punitõis: sz assignatur ei⁹ cã ptial: q; ꝓductio balaã pdca: ⁊ ista ipugnatio pplꝰ israel ꝓcurrerũt ad h⁹: ⁊ ẽt moabitaz supbia vt dcm ẽ. r Et relinquet rẽ] q; pauci de moabitis effugerũt man⁹ vastatoz: vl q; aliq̃ pauci vl paupes a vastatoribus fuert dimissi ꝓ cultura tre: sic nabuzardã destructa hierusalẽ duxit pplz reputatõis i babylonẽ: ⁊ de paupib⁹ tre reliqt vinitores ⁊ agricolas: vt hẽt Hieremie vltio. In ca. xvj. vbi dicit i postilla: Extũc. i. ab eterno q; extũc oia futura dispositi. Additio.

Expositio Ra. sa. vt irratonabil: tũ q; de⁹ vsq; ad ttiã ⁊ q̃rtã gnãtoez punit pctã patrz i filios: vt pz Exod. xx. ⁊ iõ iã trãsiuerãt mlto plures gnãtões a tpe ꝓductõis balaã vt manifestũ ẽ: tũ q; alia pctã h exprssa sufficiũt ad ꝓmerendã talẽ punitõem. s. pugnatio filioz israel fugiẽtiuz: ⁊ ẽt supbia ipi⁹ moab q̃ maximũ peccatũ ẽ: vñ qđ dicit: Extũc. meli⁹ exponitur ꝑz postill. s. ab eterno .s. sm diuinã pscientiã. XVII.

Onus damasci. hic ponit punitio syroz pplz israel ad peccatũ inducẽtiũ: q; phacee rex israel fuit ꝓfederat⁹ regi syrie: vt dictũ ẽ supra. c. vij. ⁊ sic coiecauit ei i amicicia: ita i idolatra. Silr achaz rex iuda fecẽ sibi fieri altare holocaustoz i hierlz ad similitudinẽ altar⁹ qđ erat i damasco: vt hz q̃rto reg. xvj. Diuidit aut⁹ pns capl̃z i tres ptes: q; p⁹ describit punitõ syrorũ filios israel ad peccatũ trahentiuz: 2⁹ filioz israel in ipis ꝓfidentiũ: ibi Et erit. ⁊ 3⁹ assyrioz vtroq; vastatiũ: ibi Ue multitudini. Circa ꝓmũ dicit: a Onus damasci. i. punitio syrie a deo ꝓuisa: q; damascus erat metropol

in syria. Ecce damascus desinet esse ciuitas. ſ. notabilis vt exponũt aliqui: eo q theglatphalasar qui interfecit rasin regem syrie non legit eam destruxisse: sed illud qõ subdit videt repugnare: t erit sicut aceruus lapidum in ruina: t iõ dicendu q damascus fuit destructa p theglatphalasar vl aliũ sibi succedentem t postea reedificata: sicut de hierl3 legit q fuit bis destructa: t bis reedificata. b De relicte ciuitates aroer. nomen ẽ regionis i regno syrie in qua sũt plures ciuitates. Aroer aũt put ẽ nomen vnius ciuitatis ẽ i iudea. c Gregibus erunt. ſ. gregibus aduersariorum. d Et requiescent ibi: t nõ erit qui exterreat. ſ. de syris: q populꝰ syrie fuit trãslatus cyrenez: vt habet amos pº: t quia syri erãt cõfederati regno israel: vt dictum est vñ. capº. iõ subditur: e Et cessabit adiutoriũ ab ephraim. i. a regno israel notato ab ephraim: eo q hieroboaz pmus rex fuit de illa tribu. f Et regnũ a damasco. eo q nomen regiũ fuit ablatum p theglatphalasar. g Et relique syrie cõ. i. isti t illi captiuabũt paucis euadentibus fugiendo t sic factũ est: q sicut theglatphalasar captiuauit pplm syrie: sic salmanasar regnũ israel: vt hi. iij. regũ. h Et ẽit. Hic pnter describit punitio regni israel eo q confidebat de adiutorio syrorũ plusq de deo: t ad eoꝝ idolatriã trahebat. Et diuidit in tres ptes: quia primo ppha denũciat punitõis effectũ 2º eius fructũ: ibi In die illa inclinabit. 3º redit ad denũciandũ destructõez regni israel: ibi In die illa ciuitates. Circa pmũ dicit h Et erit in die illa cõ. i. regni israel t hoc p destructõez syroꝝ ỏ quoꝝ confidentia gloriabat i Et pinguedo carnis eius marcescet. i. diuitie eius ỏficient. Cũ de aliquo diuite hoie dicitur coiter q ẽ pinguis: t hoc fuit qñ salmanasar cepit samariam: t pplm captiuauit: t sic diuitias regni sibi rapuit. k Et erit sicut ogregans cõ. i. pauci de pplo israel euadent. sicut spice remanẽtes post terga metẽtiũ pauce sunt. l In valle raphaiz. locus est in iudea: vbi philistei venerũt ad pugnandũ cõtra Dauid. ij. regũ. v. m Et relinq̃tur i eo cõ. Qui remanet pº videmiatores. n Et sic excussio olee cõ. Est autem olea fructus oliue. per ista intelligit q pauci numero euaderent manus salmanasar sicut post videmiatores remanẽt pauci racemi t pauce olee post excussionem oliuarum. o In die illa. Hic ostẽditur huius punitionis fructus: quia illi qui euaserunt fugiendo: postea venerũt in regnũ iuda sub egechia rege: t fuierũt dño idolis dimissis: t hoc est qõ dicit: o In die illa cõ. ſ. ad dñz: t patet lra ex predictis. p In die illa. Hic redit ppheta ad denũciandũ destructõem regni israel dicẽs: p In die illa erunt cõ. ſ. samaria t alie ciuitates munite. q Erũt dẽlicte. ab habitatoribꝰ suis i captiuitatez ductis. r Sicut aratra t segetes. quia sicut filij israel nõ potuerũt defendere ea que erant i cãpis: ita nec seipsos i ciuitatibus muratis. Et huius destructõis cã subdit: s Et eris derelicta quia oblita es dei saluatoris tui cõ. t Propterea plãtabis plantationez fidelem secunduz expositores nostros propheta irrisorie hoc dicit: eo q subdit: v Et germẽ alienum. scilicet a fiõ t moribus. x Seminabis. t ad hoc cõfortat qõ subditur: y In die plãtatõis tue labrusca. i. vitis siluestris t inutilis: t p ista designatur pplꝰ israel malicia. Ra. sa. aliter exponit dicens q propheta hic loquit de preterito per modum futuri cum dicitur: Propterea plantabis plantationem fidelem. quia populus israel fuit plãtatus in sanctis patriarchis: sz postea declinauit ad idolatriaz iõ subdit: Et germẽ alienũ seminabis. In die plãtatõis tue idest receptõis legis diuine in monte synai: q dñs plãtauit israel tãq̃ vitẽ speciale p legis datorez: ita q plãtatio h accipit alr q pº. Labrusca. q tũc fec sibi vitulũ conflatile. z Et mane semẽ tuũ florebit. i. añ tps debitũ: t sic fructu carebit. bº mõ pplꝰ israel gloriãs de confidẽtia syroꝝ icõueniẽti e ꝛ floruit: t iõ pẽa secuta fuit. vt pdictũ ẽ: iõ subdit: a Ablata ẽ messis. ſ. israel ab assyrijs. b In die hereditatis. Hebrei dicũt: In die infirmitatis. q vl pplꝰ israel tũc fuit infirmata t annihilata: iõ subdit: Et dolebit grauiter. fm aũt trãslatores nr̃az sic exponit: b In die hẽditatis. i. tpe q debebat colligi messis t recõdi i horreis: t sic vt hẽditas possideri. c Et dolebit grauiter. ſ. israel ex malis sibi illatis. cã aũt diuersitatis hꝰ lre ẽ: q dictio hebraica q̃ ponit h. ſ. vabela cõuoca ẽ ad infirmitatẽ t hẽditatẽ. d Ue multitudini. Hic describit punitõ assyrioꝝ regna israel t syrie vastãtiũ cũ dr: Ue multitudini pploꝝ multoꝝ. qui venerũt cũ senacherib ꝺ hierlm: t ponit ve p onere: q tãm iportant i ppositu. e Ut multitudo maris sonãt cõ. i. pcessu. n. exercitꝰ fit magnꝰ tumltꝰ: ex collisiõe armoꝝ t motu currũ: t sonitu bucciaꝝ: t maxie qñ exercitꝰ ẽ valde magnꝰ. q̃l erat exercitꝰ senacherib. f Increpabit eũ. p ãgelũ suũ pcutiẽdo eꝝ exercitũ: q̃rto regũ. xviij. g Et fugiet pcul. q: senacherib visa plaga cũ paucis fugit

Ecce damascus desinet eẽ ciuitas: t erit sicut aceruus lapiduz i ruina. Derelicte ciuitates aroer gregibus erũt: et requescent ibi: t non erit q exterreat. Et cessabit adiutoriuz ab ephraim: et regnũ a damasco: et reliqe syrie sicut gloria filiorũ israel erunt ꝺicit dñs exercituũ. Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob: et pinguedo carnis eius emarcescet: et erit sicut ogregans i messe qõ restituerit: t brachiuz eius spicas leget. Et erit sicut querens spicas in valle raphaim: et relinquet in eo sicut racemus iet sic excussio olee: duaꝝ vel trium oliuarum i sũmitate rami: sine q̃tuor aut qnq. In cacuminibus eius fructꝰ ei⁹: dicit dñs deus israel. In die illa inclinabitur homo ad factorez suum: t oculi eius ad sanctũ israel respicient: t nõ inclinabitur ad altaria que fecerunt manꝰ eius: t que opati sũt digiti eius: nõ respicient lucos t delubra. In die illa erunt ciuitates fortitudinis eius ꝺerelicte sicut aratra t segetes que derelicte sunt a facie filioꝝ israel. Et eris deserta: q oblita es dei saluatoris tui: t fortis adiutoris tui non es recordata. Propterea plantabis plãtationez fidelez: et germen alienum seminabis. In die plantationis tue labrusca: et mane semen tuum florebit. Ablata est messis i die hereditatis: et dolebit grauiter. Ue multitudini populorum multoꝝ ut multitudo maris sonãtis: t tumultus turbaꝝ sicut sonitꝰ aq̃rũ multaꝝ. Sonabũt pplꝰ sic sonitꝰ aq̃rũ iundãtiũ: et increpabit eũ et fugiet ꝓcul.

ad terrā suā velociter: iō sbdit: Et rapietur sicut puluis rē. in tpe vespe ⁊ ecce turbatio qz pcussio dicta facta fuit deno cte que icipit a vespere. Jn matutino: ⁊ nō sbsistet: qz senna cherib i mane vides plagā sui exercit⁹ fugit: vt dictū ē: ⁊ cō cludit ꝓpheta: hec ē pars rē. i. pena dicta est illud qō iuste reddit in inimicis nostris. La. XVIII.

Et rapiet sicut puluis mō tium a facie vēti: ⁊ sicut turbo coraz tēpestate. Jn tempore vespe: ⁊ ecce turbatio in matutino: ⁊ nō subsistet. Hec est ps eoꝝ q vastaue rūt nos: ⁊ sors diripientiū nos. XVIII.

a Ve tre cymbalo. Ra. sa. exponit h⁹ caplz de destructōe exercit⁹ gog ⁊ magog p regez messiaz quē iudei expectant venturū: sed hec expositio inititur falso fūdamēto: cum aduēt⁹ christi trāsiēt in ptritū: ⁊ iō exposi tores nostri dicunt qꝝ Esa. incipit hic describere punitōez egypti orū qui tpe sedechie fecerūt ppls de regno iuda ꝓfidere in suum auxiliū: ⁊ sic rebellauit cōtra regē babylonioꝝ: ꝓpter qō capti uatus fuit ppls: ⁊ destructa ciuitas ⁊ templum. Sic igit pcēs caplz in duas ptes diuidit: qz pmo describitur egyptioꝝ pua ricatio: 2⁹ pene cōmutatio: ibi Oēs habitatores. Circa pmuz dr: a Ue terre. s. egypti. b Cymbalo alaꝝ. Dicit aūt egyptus alaꝝ cymbalū: qz rex egypti denūciando regno iude magna ꝓmissa faciebat ipsū i vanū ꝓfidē sub alaꝝ suaꝝ vmbra. c Que est trās flumē ethiopie. istud flumē ē nilus diuidēs egyptuz ab ethiopia ⁊ p ipm trāsiuit alexāder magn⁹ de ethiopia i egyptū. d Qui mittit i mari legatos. i. nūcios p mare ad regē iude ipm assecurādo. e Jn vasis papyri. i. i nauib⁹ ō papyro factis: ē. n. papyrus spēs iūci: ita magni q ide poterāt fieri naucule: vt dicūt aliq. vel vt dicūt alij e Jn vasis papyri. i. lris i papiro scriptis qs portabāt dicti nūcij. vi tñ mihi qꝝ papyrus nō accipit h⁹ p iūco realiter: sed tātū silitudinarie. s. p ligno ꝓplanato: sic iūc⁹ hz superficiē planaz ⁊ absqz nodis. vñ ⁊ gen. vj. vbi dr. Fac tibi arcā de lignis leuigatis. i. dolatis ⁊ ꝓplanatis: vt dictū fuit ibidē. Jn hebreo habet: de lignis Gofer. Et ista eadē dictio ponit h⁹ vbi nos habem⁹: Jn vasis papyri: i hebreo habet: Jn vasis gofer. ⁊ fz hebreos signat iūcum: nō tñ realiter: sz silitudinarie accipit h⁹ ⁊ ibi mō dicto. Arca. n. noe q̄ fuit tāte ꝯtis nō potuit fieri de iūcis. f Jte angeli veloces. i. nūcij. g Ad gentē ꝓulsā rē]. i. ad gentē regni iude: vt patebit ex fine h⁹ ptis: hec eiz gēs fuit multipliciter ꝓulsa ⁊ dilacerata: ⁊ fre quēter. s. a regib⁹ israel egypti: syrie: assyrioꝝ: ⁊ babyloniorū: vt pz. iij. regū. h Ad pplm terribilē nō a ptāte: sz a miseria sibi supueniēte: qz ppls cadēs in infortunijs ⁊ miserijs ex sui ꝓsideratōe incutit iroze alijs ne siliter eis ptingat. i Post quē nō ē ali⁹. s. miſabilior: k Gentē expectātē. s. auxiliū ab egyptijs ꝑ regē babylonis: sz qz illa expectatio fuit frustra: iō sbdit: l Et ꝓculcatā. ab exercitu babylōis m Cui⁹ diripuerūt flumia. i. ipe⁹ aduersarioꝝ. n Terrā ei⁹ ⁊ q̄ sit illa ira sbdit ad mōtē nois dñi rē. qz i hierusalē erat templū nomini dei dedicatū. o Oēs hitatores. Dic

Omēs bābitatores orbis qui morami i terra cūz eleuatum fuerit signū in mōtib⁹ vidēbitis: ⁊ clangorez tube audietis: qz hec dicit dñs ad me: Egō quiescam ⁊ ꝓsiderabo in loco meo: sicūt meridiana lux clara ē: et sicut nubes roris i die messis.] Añ mēssem. n. tōt⁹ effloruit: ⁊ immatura pfectio germinauit: ⁊ precidēt ramusculi eius falcib⁹: ⁊ q̄ derelicta fuerit abscident. Excutient: ⁊ relinquēt sil aubus montium ⁊ bestijs terre:] ⁊ estate ppetua érūt super eum volucres: ⁊ omnes bestie terre super illum hyemabūt.] Jn tēpe illo

ꝓnter ponit egyptioꝝ punitio. Circa quā sciendū qꝝ punitio egyptioꝝ posita i h⁹ caplo ⁊ duob⁹ sequētib⁹ cōit expōit a doctorib⁹ nr̄is ō punitōe egypti: q̄ facta ē p assyrios: sz saluo meliori iudicio vt mihi: qꝝ melī exponat de ꝑplici punitōe egypti: q̄ꝝ pma fm ordinē histozie fca fuit p assyrios secūda p babylōios tia p romaos. ⁊ p⁹ h ponit scōa: 2⁹ tia. c. sequēti: et tertio pma. c. xxj. Scriptura. n. sac nō sēp ꝓcedit fm ordinē histozie: ⁊ maxie i ꝓpheti sz frequēti pri⁹ fca posterius scribūt: vt pz q̄sli i oib⁹ libris scripture. Rōnabiliter ēt p⁹ pōit ꝓ pheta punitiōem p babylōios fcaz ptinuādo se ad ꝓtē ꝓcedentē i q̄ posuerat ꝓuaricatō nē egyptioꝝ ꝓbēdo ꝓfidētia falsaz indeis rebellandi ꝯ babylōios: ⁊ iō imediate sbiūxit punitōez egyptioꝝ ꝓ ipos. Et diuidit i duas ptes: qa p⁹ ponit egyptioꝝ punitio. 2⁹ iudeoꝝ ꝓsolatio: ibi Jn illo tpe. Circa pmuz dicit ꝓpheta. o Oēs habitatores orbis. i. egypti: ⁊ est locutio hybolica: ad denotandū magnitudinem illi⁹ regni: ⁊ multitudinē ppli sicut dicit parisius ē totus mūdus. p Cum eleuatū fuerit signum. i. vexilluz regis babylonis. q Jn montibus. i. in fortalicijs i alto situatis. r Uidebitis. ad desolatōez viam. s Et clangorem tube audietis. ad concitandū bella ꝯ totam terram egypti residuam. t Ego quiescam a ꝓtectōe egyptioruz. v Et considerabo in loco meo. i. in me ipso. x Sic meridiana lux clara ē qz oia nuda ⁊ apta sunt oculis dñi. y Et sicut nubes rē] que refrigerat messores a labore ⁊ calore: ita refrigerabo babylonios a labore belli: vt de facili possint vos deuincere ⁊ detrū care. z Ante enim messem idest ante perfectionem. a Totus effloruit sciliez populus egypti. b Et immatura perfectio germinauit idest ante tempus debitū ⁊ sic cito corrumpetur: ideo subditur: c Precidētur ramusculi eius falcibus rē. idest populus egypti etiam vsqz ad minimos interficietur. d Et relinquēt rē] scilicet cadauera egyptioꝝ ab eis deuoranda. e Et estate perpetua. i. vna estate integra. f Erunt super eum volucres: quia inde satis habebunt ad comedēdū ꝓ illo tempore. g Et oēs bestie terre rē]. i. satis ad comedendum p totum hyemē habebūt per estatez enim hic posita ⁊ hyemē intelligit tempus vn⁹ anni vt dicit Ra. sa. h Jn illo tpe. Hic ꝓnter describit cōsolatio iudeoꝝ facta p cyrum regem pſarū: qui dedit licētiā iudeis redeūdi i iudeā: ⁊ vasa tēpli remisit cū eis: vt habet ꝓmo Esdre ꝓmo: ⁊ hoc ē qō dr Jn illo tpe. qz postqꝝ nabuch. debellauerat egyptum tpe balthasar ne pot⁹ fuit: regnū babylōie fuit ad medos ⁊ ꝑsos trāslatū.

i Deferet munus. i. vasa a cyro remissa: vt dictum est & etiã qz iudei remanẽtes in babylone miserũt ad locum diuini cultus p iudeos illuc redeũtes munera plurima vt habetur primo Esdre. j. k Apploſ. ſ. regni iude. l Diuulso & dilacerato modo supra exposito.

In caplo. xviij vbi dr i postilla: Circa primũ dicit: Ue terre. ſ. egypti Additio.

deferetur munus dño ex/ercituum a populo diuulso & dilacerato: a populo ter/ribili post quẽ nõ fuit alr ¶

Hoc caplz xviij. qõ i cipit. Ue tre cymbalo alaz videt ꝓprie exponendũ de filijs israel qui fuerũt trans/migrati p salmanasar regez assyriorz: vt habet quarto reguz. xvij. vbi dicit: Et transtulit israel in assyrios: po/suitqz eos in haylam & in habor iuxta fluuiũ gosam i ci uitatibus medorz: quia tpe alexandri magni recluſi fu erũt miraculose ad oratiõẽ ipsius alexandri vt narrat iosephus: ita qz locus in q̃ sũt ẽ imeabil: egredienẽ tamẽ circa finẽ mũdi magnã hominũ stragẽ facturi ꝓut habẽt i hiſtoria ſcholaſtica. vñ de istis videt agere ꝓpha i hoc caplo cũ dicit. Ue tre cymbalo alaz. De gẽte n. seu terra q̃ est i valde remotis seu in locis coiter intrãsibilib' nõ habet noticia nisi ex ſono cymbali: q̃ de lõgiq̃ sentit: & qñ qs ex illa pte lõginqua venit q̃si ẽt volare dicit vnde Deutro. xxviij. caplo dr. Aducet dñs sup te gentez de lõginq̃ in silitudinem aqle volantis: & hoc ẽ qõ dic. Ue tre cymbalo alaz. i. ve tre ita remote & recluſe a ꝓuerſa tiõe hominuz coi: qõ quaſi cymbalo ſonus eius cuenit p volatum alaz. Et ſequit. q̃ est transflumina ethiopie alludẽdo ad illud qõ dicit caplo supra dicto q̃rto regũ xvij. qꝫ fuerũt transmigrati transflumina gozan que h videat vocari flumina ethiopie. vñ ꝓpha h nõ noiat p prio noie tra nec ciuitates in qb' erant: sic nec fuerunt noiate in ꝓpha hiſtoria ſue trãsmigratõnis supra dicta. Et ſequit. Que mittit i mari legatos & i vasis papyreis sup aqs. Dro q̃ ſciendũ qꝫ illi de decẽ tribub' sic exemi/nari & recluſi verisr credit qꝫ desiderant scire ea q̃ gerũt circa illos: q̃ i his ptib' remaſerũt in iudea: tũ qz multi de illis decẽ tribub' remaſerũt in iudea & in alijs diſpſi ptib' fugiẽtes a rege assyriorz: vt pz de thobia qui erat de tribu neptaliz: & sic de alijs: tũ qz illi lz ꝑ maiori pte fuerũt idolatre tñ ſpectabãt saluatorẽ seu messiaz sicut & alij de genere iacob: & iõ aliqñ mittebãt nũcios) versus hieruſalẽ vt alicd ſcirent ex ꝓdictis. ſz qz hoc nõ pote/rant facere p trã ꝓpẽ recluſionẽ nitebant hoc facere per aliquas aquas ſbterraneas seu occultas. Et i vasis papy reis. i. i fiſcellis ſcirpeis. Dictio. n. hebraica q̃ hic ponit ñ ꝓsonat i aliq̃ dictõi q̃ põit genẽ. vj. cũ dr: Fac tibi arcã de lignis leuigatis. ibi eni dr de lignis Hoffer: hic aũt de lignis gome: & ẽ dictõ cadẽ oio ei que ponit: Exo. xl vbi dicit: Fecit fiſcellã ſcirpeã & liniuit eã. Vñ dictio gome q̃ h & ibi in exo. ponit ſignificat iuncũ. sũt. n. aliq̃ iunci marini ita duri qꝫ possent ex eis fieri aliq̃ vasa ad naui/gandũ p flumina. Et qz huiusmodi iũci lz duri non tñ habent duriciẽ ligno & ex qb' nauigia fiũt: & iõ dicũt hebrei qꝫ tutr nauigat in eis p aliquas ripas fluminum eo qꝫ non ita cito frangũtur: ſed quandoqz cedũt tangẽ ti: & iõ talibus nauigijs mittebãt legatos suos vt securr p loca ſbterranea seu occulta trãsire possent. Hoc autez qõ dicit in mari. intelligendũ est de ꝙgregatõe aquaruz ꝓut sepe ꝙsueuit dici in scriptura. qd aũt deberent face/re isti nũcij ſbdit cũ dicit. Ite ad gentẽ ꝓuulsã & dilace/ratã. i. ad gentẽ iudeorz ꝓut in postilla declarat. Et seq

Ad pplz tribilẽ. Gẽs. n. iudeorz lz ꝓpa ptãte ñ eẽt tribilior' a lijs: ptãte tñ diuia frequẽt mirabilia ꝓ eis opãte tribil' erat vt pz Josue ij. c. dr raab dicẽte explorato/rib' qꝫ oẽs hitatores tre chanaã timebãt eos ꝓpt transitũ iordanis & huiusmõi. Et iõ dic: ꝑ quẽ ñ ẽ ali' ſ. tribilior i signiſ & pdigus: Et seqt

a gente expectãte: & ꝙculca ta: cui' diripuerũt flumia terraz ei': ad locũ nois dñi exercituũ montem ſyon. ¶

Gẽte ſpectãte. ſ. ſalna torẽ & redẽptorẽ. Et ꝙculcata cui' diripuerũt flumia trã ei' q̃si dicẽt q̃tũcũq; ꝙculcata ẽ ab ipetu aduersariorz ſp ẽ spectas suã liberatõ nẽ a deo: & vt ostẽdat i qua terra esset illa gẽs ꝓuulsa & dilacerata & spectans: ſbdit. Ad locũ nois dñi exercituũ montẽ ſyon. Jn illo. n. loco vbi ẽ iuocatũ nomen dñi hitabat illa gẽs ad quã mittebãt illi q̃ trãs flumia ethi/opie recludebant: & sequit: Oẽs hitatores orbis q̃ mozami i tra rr. Que q̃dẽ vba fin oẽs expositores itelligunt ẽ dca p ꝓpheta i ꝓsona dñi. Ad quorz declaratoez attẽdendũ qꝫ i his que dicta sũt exꝑmit ratio hui' legatõnis. Dic. n. Ite ãgeli veloces ad gentẽ ꝓuulsaz. nõ aũt dicit qd illi angeli seu nũcij debebãt nũciare illi genti cui mittebant: vel qd ab eis debebãt scire: ſed hoc aliqualiter iuenit i hoc qõ dixit supra Ad gentẽ ſpectantẽ. q. d. sciatis ab eis si illud qõ spectant a deo habeat in re vt & nosipi ptícipem' eorz redẽptõez. Ad qõ rñdet i ꝓsona dei. Oẽs hitatores orbis q̃ mozamini in terra cũ eleuatũ fuerit signũ i mõtib' videbitis & clangorez tube audietis. Cui' sensus ẽ: qꝫ redẽptio veri messie. ſ. christi quã oẽs fideles expectabãt ondenda erat publice oib' hita/torib' orbis i duob' ꝑncipaliꝫ. ꝑ enim i leuatõe signi crucis vñ: Si exaltar fuero a tra oia trahã ad meipm: Joh. c. xij. & i ꝑdicatõe vniuerſali aplorz & diſciplorz christi p orbẽ dr uulgata de q̃ dicit: Et clãgorẽ tube audietis. q̃si diceret nun cijs missis ꝑdictis: nõ oz vos mittere ad iqrendũ de tpe ſpe/ctatõis redẽptõis vre: qz hoc publicabit oib' ꝓmozãtibus i tra ꝑdictis duobus modis. ꝑõt ẽt referri hoc qõ dr: Cum eleuatũ fuerit signũ i mõtib' videbitis ad exaltatõez crucis p victoriã ꝓstãtini ipatorẽ: q̃ p totũ orbẽ salutifẽ fuit diulga ta: & sic i hõ qõ dr: Oẽs hitatores orbis tẽ. oñdit qꝫ saluator ñ erat sic spectãdus vt circũiret p orbez ad saluandos eos q̃ saluãdi erãt ꝓut q̃dã hebreorz erronee putabãt: ſz p eleua/tionẽ signi & auditũ clãgoris tube supra dictis: salus erat p orbẽ & vsqz ad recluſos ꝑdictos extendẽda. Ad qõ amplius declarandũ ſbdit: Qz hec dicit dñs ad me: q̃ſcã & ꝙſidera bo i loco meo. Et ẽ ſensus: qz postq̃ passio christi fuit cele/brata ñ oportebat vt christus p mũdũ discurreret: ſz vt iam q̃ſceret a laboribꝫ: de q̃ dicit: Quieſcã & ꝙſiderabo. i. qꝫ pro uideret sue ecclie ipo surſũ i loco suo ad dexterã ꝑis existẽ/te: õ q̃ dic: Et ꝙſiderabo i loco meo. Et qz hec ꝙſideratõ seu ꝓuisio fit mediãte lumine fidei & feruore charitatis ab ipso deo ifusis: iõ ſbdit: Sic lux clara est & meridiana: vt p hoc qꝫ dr: Lux clara: itelligat lumẽ fidei: & p hoc qꝫ dic. meridia na. feruor charitatis sic feruor dici viget ꝑcipue sole existen/te i meridie: Et qz ex istis vtutib' q̃ a deo q̃scẽte & ꝙſiderãte i suo loco i eccliã ifudũt deriuant dona ſpũſancti q̃ sui ros aſperſione eccleſiã fecũdat. ideo subdit: Et sicut nubes roris i die messis. Et seqt: Aũ messez. n. tor' effloruit. i q̃ ꝓpha in/sinuat istis trãs flumia ethiopie exñtib' q̃ tpe & mõ ad chri/ſtũ accesſuri erãt: & h' erat suũ ꝑncipale itentũ: qõ q̃dez tẽꝑ' erit circa finẽ mũdi: vt dictũ ẽ. Finis. n. mũdi dicitur messis Matth. xiij. Sinite vtraq; creſcẽ vsqz ad messẽ. Et ẽ ſensus Aũ messẽ. i. aũ finale iudicium ille ppls florebit. i. tẽdet ad fru ctificãdũ i bõis opib' & cultu dei: sic flos tẽdit i fructũ & dic effloruit ꝓteritũ ꝓ futuro: & ne cũ dr totus. intelligat ꝓ toto illo ꝑplo nemine deficiẽte: iõ subdit: Et immatura ꝑfectio

germinauit: qz ñ oēs veniēt ad maturitatis pfectōez Pręsci dent ramusculi eius falcibus ꝛc. qz illi ramusculi q̄ sūt qua si iutiles prescindent: ꝛ q̄ derelicta sūt abscindent. s. a corpore ecclesie: ꝛ excutient. s. de ira sua in qua sūt recluſi: Et sequt Derelinquēt simł auibus montiū vsqz: ibi sup eū hyemabūt in quo p̄dicit strages ꝛ mortícinia q̄ debēt fieri in sua excussione ꝓut dictū fuit in ꝓncipio huꝰ expositionis ꝛ qz tam de existētibꝰ q̄ de obuiātibꝰ erant multi mortui: iō dic: Derelinquent simł. s. ab vtraqz pte pugnātium. sequit: In tēpore illo deferet munus ꝛc. in quo ꝓpha post q̄ predixit modū sue egressionis siue excussionis subdit tempus sue ꝓuersiōis ad christū dicens: In tēpore illo. s. ante messem vt expositū fuit deferet munuſ dño exercituū. s. p latrie cultum. Apło diuulso ꝛ dilacerato ꝛc. s. a reliquijs ppli iudeoꝝ: ꝛ etiam ab illiſ qui exercendi sunt a terra transfluminа ethiopie supra dicta. de vtriſqz enim possunt proprie poni illa que hic tradunt. Nam tam illi de decē tribubus qui vltra flumina predicta existūt: vt est dictū q̄ illi de duabus tribubus: ꝓprie possūt dici gens conuulsa ꝛ dilacerata spectans ꝛ huiusmōi: vt patet intuēti. Et sequit: Ad locū noīs dñi in syon. s. ad ecclesiā. cōcordat aūt huic sententie seu expositiōi qō legitur Sophonie tertio vbi sic vltra flumina ethiopie inde supplices mei filij dispsoꝝ meoꝝ deferēt munus mihi. Ad qō sciendū: q̄ ibi loquit de statu finali: quo modo oēs gentes reducende sūt ad verū cultū diuinū: vnde ímediate añ dicit: Tūc reddam populis labiū electū vt vocent oēs in noīe dñi ꝛ ſuiat ei humero vno. Et ibidē vocat illos q̄ sūt extra flumina ethiopie. s. illos de decem tribubꝰ predictis supplices dei inquātū ei humiliabunt ꝓ penitentiam de preteritis. dicit etiam eos filios dispsoꝝ meorū eo q̄ descendūt ab illis qui dispsi fuerūt ꝓ assyrios ex sentētia diuina. de quibꝰ ꝓcludit q̄ deferent deo munera pisormia sicut hic dicit: In illo tpe deferetur munus dño exercituū a pplo diuulso ꝛc. Caplm. XIX.

ONus egypti. Hic consequenter denūciatur punitō egyptioꝝ per romanos: et ꝓmo dicta punitio: 2° iudeoꝝ ꝓsolatio: ibi In die illa erūt. Circa ꝓmum sciendū: q̄ antonius collega augusti cesaris sb quo natꝰ fuit christus amore cleopatre regine egypti captus: repudiauit vxorē suā augusti sororē: ꝛ cleopatrā accepit: ꝛ augusto bellū induxit: a quo tū fuit debellatus: ꝛ capta egyptꝰ: ꝛ qz tpe augusti christus fuit natus ꝛ in egyptum portatus: ideo ad hoc incipit propheta dicens: b Ecce dñs ascendet super nubem leuē. assumendo sibi carnem humanā: que dicitur nubes: qz formata fuit spūssancti virtute: sic nubes sursum generantur in aere virtute solis. Et leuis: quia non fuit aggrauata pondere peccati originalis. c Et ingredietur

ONus egypti .XIX. Ecce dñs ascēdet sup nubē leuē: et ingredieť egyptum: et mouebūt simulacra egyptia a facie eius: et cor egypti tabescet in medio eius.] Et cōcurrere faciam egyptios adūsus egyptios: ꝛ pugnabit vir ꝓtra fratrem suū: ꝛ vir ꝓtra amicum suū: ciuitas aduersus ciuitatē: regnū aduersus regnum: et dirūpetur spiritus egypti i viscerib' ei': et cōsilium eius ꝓcipitabo: Et inrogabunt simulacra sua: ꝛ dīnos suos: ꝛ phitones: ꝛ ariolos: et tradam egyptū in manu dñoꝝ crudeliuz:] et rex fortis dñabit eorum: ait dñs exercituū. Et arescet aqua de mari: ꝛ fluuius desolabit] atqz siccabit: ꝛ deficient flumina. Attenuabūt ꝛ siccabūt riui aggerū. Calam' ꝛ iunc' marcescet: nudabit alue' riui a fōte suo. Et ois sementis irrigua sicabitur arescz ꝛ nō erit. Et merebūt piscatores: ꝛ lugebūt oēs mittētes in flumē hamū: ꝛ expandentes rete sup faciē aq̄rū emarcescēt. Cōfūdēt q opabāt linū] plectētes ꝛ texētes subtilia. Et erūt irrugua eius flaccentia: Jōēs q faciebāt lacunas ad capiendos pisces. Stulti ꝓncipes thaneos: sāpiētes ꝓsiliarij pharaōis dederť ꝓsiliū isipiēs. Quō dicetis pharaōi: filꝰ sapiētiū ego] egyptum. fugiens psecutōez herodis: Matth. 2°. d Et mouebunt simulacra egypti a facie eius qz eo ingrediente egyptū simulacra corruerunt: vt dicit in scholastica hīstoria in signum destructōnis idolatrie ꝓ pdicatōem euangelij destruende. e Et cor egypti ꝛc] hoc refertur ad antonium regē ꝛ cleopatraz reginaz: qz sic cor mouet alia mēbra sic populū egypti mouebat rex ꝛ regina: ꝛ bene dicit f Tabescet i medio ei'. quia exercitu egypti debellato ātoni' fugiēs seipsū interfecit: ne caperet ab augusto: ꝛ simłr cleopatra excitauit ꝓpentem veneno sum ad se mordēdum: ꝛ sic mortu serpentis interijt. g Et cōcurrere faciam egyptios ꝛc. quia aliq̄ cor timentes augusti potestatē iūxerūt se ei: ꝛ sic pugnabāt ꝓ alios egyptios qui erāt cū ātonio. h Et dirūpetur spiritꝰ egypti ꝛc. i. fortitudo ei'. i Et consilium eius ꝛc] quia antonius intendebat augustum deijcere ab impio: ꝛ accidit ecōtrario. k Et interrogabunt simulacra sua: qz antoni' ꝛ cleopatra in talibus confidebant. l Et tradā egyptum ꝛc] quia multi egyptij in illo bello fuerūt occisi: ꝛ quia capta egypto a romanis fuerunt ibi positi pfecti romanoꝝ: q̄ sup eos ponebāt graue iugum. m Et rex fortis dñabitur coꝝ. s. augustus qui ipatoꝛ fuit potētissimus. n Et arescet aqua ꝛc] p hoc intelligitur desolatio terre egypti: que ex vna pte est supra mare: ꝛ ex alia sup nilum. o Calamus ꝛ iuncus marcescet ꝛc. per hoc designatur q̄ gaudium ꝛ leticia deficient de egypto: quia viroꝝ iunci ꝛ calami leticiā significat. vnō pratum virens coiter dicitur ridere. p Et merebūt piscatores ꝛc. multi enim illius artis erant in egypto: eo q̄ abundat aquis. habet eni mare ex vna pte: ꝛ nilū ex altera. q Cōfundent ꝛc]. i. qui faciebant opa subtilia de lino. r Et erunt irrigua eius ꝛc]. i. arentia. s Oēs qui faciebāt lacunas. i. viuaria. p ista q̄ dicta sūt intelligit: q̄ oēs artifices egypti p romanos spoliarē tur ꝛ vastarent. Et ꝓnter idē oñdit de ꝓncipib' ꝛ maioríb' cū dī: t Stulti ꝓncipes thaneos. dicti a thanis ciuitate egypti valde nobili. v Sapientes ꝓsiliarij pharaonis. Antonū vocat pharaonē: qz oēs reges egypti ab ātiq̄ ꝛ tpe esaie vocabāt pharaones. x Dederūt ꝓsiliū isipiēs. s. ātonio de mouēdo plūs ꝓ augustuz. y Quō dicetis. ꝛc.] allegabāt. n. q̄ i egypto viguerat sapia ab ātiq̄: vt habet pmeta. ꝛ q̄ illud regnū erat val de ātiquū: ꝛ ātiq̄us sat' q̄ regnū romanū qō icepit tpe achaz regis iude: vt habetur i hīstoria scholastica: ꝛ sic dicebāt q̄ nomē mōarchie ibi poneret: ꝛ qz accidit ꝓtiū

ideo subditur: v Ubi nūc ⁊c] quasi dicat apparet eoꝝ insipientia. ꝛ Annūcient tibi ⁊c. quasi diceret non poterūt: ⁊ patet littera vsqꝫ ibi: y Deceperunt egyptū. s. ꝓsiliarij predicti. Et subdit modus deceptōnis ꝫ Angulū populoꝝ eius] angulus qui duabus lineis ꝓcurrentib⁹ efficit: Hic dicit ꝓiunctio antonij ⁊ cleopatre ⁊ sic est sensus: q decipiendo cleopatrā ⁊ antoniuꝫ deceperūt p ꝓns totam egyptum. a Dns misit ⁊c.]. i. ꝓtrouersie ⁊ errorꝭ: h⁹ enim fec dns pmissiue ꝓpter mala egyptioꝝ punienda. b Et nō erit egypto opus ⁊c. i. ppls egypti nō habebit se intromittere de rege ꝓficiendo: q per caput ō signat: nec de familia eius sequēte que dicit cauda. nec de iudicibus ⁊ prefectis pplm gubernantib⁹ eū refrenādo ab iniurijs inferendis: ⁊ penis in irrogando pro illatis: quia capta egypto p augustū: gubernatio egypti deuoluta ē ad ipm romanū: qō ponebat ibi pfectos ⁊ iudices. c In die illa ⁊c] .i. egyptij erūt totaliter subiecti romanis: sicut mulieres viris. d Et timebūt ⁊c.].i. potestatis el⁹ quā tribuit augusto cōtra egyptū: quia ois potestas a deo est. e Et erit terra iuda ⁊c] iputādo vastatōez suā euenisse ꝓpter mala q fecerat antonius i ira iude: qui antigonū descendentē a machabeis interfecit ⁊ herodem alienigenā regem iudee instituit: vt habetur in scholastica hystoria. f Dis q recordat⁹ fuerit. de malis q fecit antoni⁹ in iudea: ⁊ de illis q ꝓpter h⁹ venerūt in egypto. g Pauebit a facie ⁊c] timens ei⁹ iudicia. h In die illa. Hic ꝓn describit egyptioꝝ releuatio p susceptōez ⁊ fidei ⁊ cult⁹ diuini: q ꝓualet oib⁹ tpalib⁹ bonis. Et diuidit in duas: qꝛ p⁹ describit ista receptio fidei ab egyptijs. secundo ab assyrijs: ibi In die illa. Circa p⁹mū sciendū q aliqui hebrei ⁊ silr alij catholici in hoc eos sequētes exponūt ptem illam de onia sacerdote: q de iudea ex pluribus alijs intrauit egyptū dicēs se velle implere ꝓphetiā esaie que ponit hic: ⁊ eum rex egypti honorifice eum recepisset: ⁊ ciuitatē ad habitandū concessisset: erexit ibi altare dni hostias ⁊ oblatōes offerēs sup illud. sed hoc non videt verū. ꝓmo qꝛ dicit h. Erūt qnqꝫ ciuitates ⁊c. Onie vero ñ legit nisi vna tm̄ ciuitas assignata. Secūdo qꝛ illud factū onie non fuit laudabile: sed magis vituperabile: scōm q dicit Dañ. decimo: Filij quoqꝫ ꝓuaricatoꝝ ppli tui extollent: vt ipleant visionē ⁊ corruent: qō exponit de hoc facto onie. non enim licebat iudeis erigere altare ⁊ sacrificare: nisi i hierusalē ⁊ marie post templi salomonis edificatōez. factum aūt qō h dicit ꝓmēdabile est ⁊ deo acceptū vt patebit lr̄ā. p sequēdo. Ra. sa. aliam expositōez ponit: dicēs q sennacherib vltio veniens ꝯ hierm adduxit secū aliquos ꝓncipes de egypto quos ceperat in bello ꝯ tharatham regem ethiopie quez iuuabāt. de quo bello habet quarto regum. xix. ⁊ illos principes adduxit secuꝫ ꝓpeditos: vt ostē deret eos Ezechie ⁊ pplo eius ad terrendum eos. sed quando exercitus sennacherib fuit percussus ab āgelo ipi fuerūt saluati: ⁊ p Ezechiam a vinculis liberati: ⁊ sic reuertentes in terram suam fecerunt altaria ad colendum deum israel qui eos liberauerat ō mānu sēnacherib: ⁊ sic exponit litteram istā i Erunt qnqꝫ ciuitates in terra egypti ⁊c. sed contra hoc est qō subditur. Loquentes lingnā chanaan ⁊c. i. hebraicaꝫ. quia terra chanaan tunc ⁊ a longo tempore ante ab hebreis habitabatur si autem dictum Ra. sa. esset verum: ꝓphetā diceret: Loquētes linguam egyptiacam ⁊c. si autem dicatur q duxerunt secuꝫ hebreos ad faciendum diuinum officium in egypto: non valet: qa non erat eis licitum ibi erigere altare: vt dictum est: ⁊ sic factū

filius regū antiquoꝝ? Vbi nūnc sī sapiētes tui] Annūcient tibi ⁊ indicēt qd cogitauerit dns̄ exercituū super egyptū. Stulti facti sūt ꝑncipes thaneos: emarcuerunt ꝑncipes mēpheos: deceperūt egyptum: ⁊ anguluꝫ populoꝝ eius. Dōmin⁹ miscuit in medio eius spiritū ⁊tiginis:] ⁊ errare fecerūt egyptū in oi ope suo: sicut erat ebrius ⁊ vomens. Et nō erit Egypto opus qō faciat: caput ⁊ caudaꝫ icuruantez ⁊ refrenātez. In die illa erit egyptus q̄si mulieres:] ⁊ stupebūt: et timebūt a facie cōmotionis manus dni] exercituum: quā ipe mouebit super eaꝫ: et erit terra iuda egypto in pauorem. Omis qui illius fuerit recordatus: pauebit a facie consilij dni] exercituuꝫ: qō ipse cogitauit super eā. In die illa erūt qnqꝫ ciuitates i terra egypti loquētes lingua chanaam:] ⁊ iurātes p dnm exercituū. Ciuitas solis vocabit vna. In die illa erit altare dni i medio tre egypti eozum esset vituperabile. Nulla etiam scriptura canonica nec hystoria famosa de hoc aliquid dicit: ⁊ ideo illud dictuꝫ videtur esse ficticium. Propter quod pars ista exponitur de receptione fidei christiane ab egyptijs: quam beat⁹ Simō apostolus predicauit in egypto que ei sorte aduenit vt habetur in legenda sua: ⁊ similiter Marcus euangelista secundum quod dicit hiero. libro illustruum virorum: ⁊ tunc ipsi ordinauerunt ibi ecclesias ⁊ erexerunt altaria i nomine domini iesu christi. Et secundum hoc dicitur hic: In die illa. i. tpe christi q natus fuit sb̄ augusto. i Erūt qnqꝫ ciuitates ⁊c]. i. hebraicā In egypto eiz erāt multi iudei: q fuerāt dispsi tēpore machabeorum ⁊ ante: qui credentes ad p dicationem simonis apostoli ⁊ marci euangeliste fuerunt ab eis ordinati ⁊ dispositi ad regimen ⁊ doctrinaꝫ egyptiorum in christum credentium: ⁊ ad celebrandum diuinum officium in lingua hebraica. Potest etiam dici q egyptij ad fidem conuersi deum laudabant hebraica lingua: quia in primitiua ecclesia baptizatis per impositionem manuum apostoloruꝫ dabatur spūssanctus in signo visibili: ⁊ loquebantur varijs linguis: vt habetur Actuum octauo ⁊ .xix. Fit autem hic mentio magis in speciali de lingua hebraica q̄ de alijs: quia illa est lingua prima: ⁊ fuit omnibus communis vsqꝫ ad edificationem turris babel: vt habetur gen. vndecio. Et exprimūtur hic qnqꝫ ciuitates tanq̄ ꝓncipales in quibus euangelium predicatum est in egypto: licet i pluribus alijs locis eiusdem regni predicatum fuerit tempore apostolorum. k Ciuitas solis vocabit vna. Dicit aliq q hec est alexandria: que dicit ciuitas solis. i. christi qui est sol iusticie: eo q fides christi ibi viguit tpe marci euangeliste sb̄ quo fideles viuebāt in alexandria: hūtes oia coia: eo mō quo legunt virisse sb̄ petro i hierusalē: actuū quarto: ꝓpt qō philo dist⁹ iudeoꝝ libū ꝓposuit ad ꝓmēdatōez vite ipoꝝ: vt dic hiero. i libro illustriū viroꝝ. Alij vo dicunt q ciuitas sol h dī elyopol q ē ciuitas in egypto. Et dī ab elyos qō est sol. ⁊ pol qō est ciuitas: ⁊ de hac hic fit specialis mētio: eo q sacerdotes ibi māserūt ab antiq: vt habet gen. xlj. In die illa erit altare ⁊c] dedicatum in honore christi.

ideo subdit : m Et erit titulus. istud pōt referri ad christū: ita q̄ iste titulus sit iesus nazarenus rex iudeoꝝ: qui in termino vite christi passibilis fuit positus sup crucē. signuz aūt crucis ponit in altaribus ꝛ locis christi nōie dedicatis. pōt etiā referri ad terrā egypti: vt sit sensus q̄ fides christi fu erit p̄dicata p totam egyptū vsq̄ ad ꝛminos eius. n Clamabūt eiz ad dñz .s. egyptij o A facie tribulanti scilicz demōij. p Et mittet eis saluatorem vz iesū christū ab eis receptuz p verā fidez ab aplis ab eo missis p̄dicatā q Qui liberet eos de tenebris erroris ꝛ potestate demonis: ideoq̄ subdit r Et cognoscet dñs ꝛc] hostia noui testamenti est eucharistia q̄ dicit h hostie i plurali: q̄ succedit oibus hostijs ꝛ sacrificijs veteris testamēti: pōt ēt hoc referri non soluz ad eucharistiā sed ad orōnes ꝛ suffragia ecclesie: q̄ dicunt hostie psal. xlix. Sacrificiū laudis honorificabit me ꝛc. s Et percutiet ꝛc] scilicz tpali pēa vt dictū ē ad eius castigatōem. t Et sanabit eā p verā fidē v Et reuertētur. ad dñm veraciter ꝛ pfecte: iō subdit x Et placabit eis. y In die illa erit via ō egypto in assyrios ꝛc. q̄ p̄dicatores euāgelij ō vna ira discurrebant ad aliā ꝛ ecōuerso: vt patet in actibus apostoloꝝ in pluribus locis. z Et seruient egyptij assyrijs ex mutua charitate: quia i primitiua ecclesia fideles vñcūq̄ essent q̄n ꝓueniebāt adinuicem viuebant in maxima ꝓcordia: vt patet ac̄. quarto: ꝛ ad h̄ refertur q̄ sbdit: a In die illa erit israel tertius. q̄ apostoli fuerūt de israel: ꝛ p p̄dicatōez euangelij ꝓtulerūt diuersos pplos adinuicē mutua charitate: ideo subdit : b Benedictio in medio terre: quia benedictio dei dat existētibus i charitate: ꝛ his dictis pz ſnia lre seq̄nt. In caplo. xix. vbi dr i postilla: Dñs miscuit i medio ea ſspz vtigis. Additio

VErtigo prout in hoc loco cōperit significat conuolutōez seu cōgyrationez: que q̄nq̄ fit in cerebro a morbo sicut in terra fit a vento ꝓut medici tradunt: vñ qui talem morbū patitur non pōt recte iudicare de agendis sed errat sicut ebrius ꝓut dr in lra. La. XX.

IN āno. Hic ꝓsequēter ponit punitio egptiorum facta p assyrios. Et diuidit in duas ptes: q̄ primo ponit punitio egptiorum: secūdo ex hoc sequens stupefactio iudeoꝝ: ibi Et timebunt. Circa primuz p̄mittit tempus reuelationis facte de ista punitione cum dicitur:

ēt titulus dñi iuxta ꝛminuz eius: ꝛ erit i signū ꝛ in testimoniuz dño exercituuz i terra egypti. Clāmabunt. n. ad dñm å facie tribulantis: ēt mittet eis saluatorē ꝛ ppugnatorē q̄ui liberet eos. Et cōgnoscet dñs ab egypto: ꝛ cognoscent egyptij dñm in die illa: ꝛ colent euz i hostijs:] ꝛ i muneribꝰ: ꝛ vota vouebūt dño ꝛ soluent. Et pcūciet dñs egyptum plaga] ēt sanabit eam: ēt reuertent egyptij ad dñm: ēt placabit eis: ꝛ sanabit eos. In die illa erit via de egypto i assyrios: ꝛ intrabit assyrꝰ egyptuz: ꝛ egyptius i assyrios: ēt seruient egyptij assur. In die illa erit israel tertius egyptio ꝛ assyrio: bēnedictio i medio terre: cui benedixit dñs exercituū dicens: Benedictꝰ populus meus egypti: ꝛ opus manuū mearū assyrius: hereditas aūt mea israēl. .XX.

IN ānno quo ingressus est thartan i açotum:] cū misisset eū sargon rex assyrioꝝ ꝛ pugnasset cō açotuz ꝛ cepisset eā: in tēm pore illo locutus est dñs in mānu esaie] filij amos: dicens: Vade ꝛ solue saccuz de lumbis tuis: ꝛ calciamēta tua tolle de pedibꝰ tuis. Et fecit sic: vadens nudus ꝛ discalciatus. Et dixit dñs Sicut ambulauit seruꝰ meus esaias nudus ꝛ discalciatus: triūm ānoꝝ signuz ꝛ portentuz] erit sup egyptū ꝛ sup ethiopiam: sic minabit rex assyrioꝝ captiuitatē egypti: ꝛ transmigrationez ethiope: iuuenez ꝛ senē: nudam ꝛ discalciatā discoopertis natibus ad ignominiaz egypti. Et timēbunt ꝛ confūdent āb ethiopia spe sua ꝛ āb egypto glia sua. Et dicēt habitatoꝛ insule huius] in die illa: Hoccine erat spes nostra: ad quos confugimus in auxilium: vt liberarent nos a facie regis assyriorum. Et quomodo effugere poterimꝰ nos.

a In anno ꝛc] que est ciuitas phylistinoꝝ quā cepit iste tarthan ꝓnceps militie regis assyrioꝝ. b In tēpore illo ꝛc] de punitione egptioꝝ. c Vade ꝛ solue saccū ꝛc. ꝓphete enim aliq̄n denūciabant ꝓphetiā suā non solum vbis: sed etiā sēsibilibus signis sicut Hiere. posuit catēas collo suo ad designādū q̄ sic ducerent ꝓcatenati illi ꝑ q̄s ꝓphetabat: Hiere. xxvij. Et sic esaias iuit nudus ꝛ discalciatus ad designandum q̄ egyptij ꝛ ethiopes nudi ꝛ discalciati ducerent in captiuitatem per regez assyrioꝝ. Et patz littera hꝰ excepto d Trium ānoꝝ ꝛc] q̄d exponit sic q̄ hoc fec̄ esaias p tres annos āteq̄ accideret istud factum: quoruz numerus incipit ab illo tempore quo tarthan intrauit açotum. Rex cum assyriorum vi exi stens i iudea ꝛ eā deuastās audiuit de rege ethiopuz q̄ egressus erant ad impugnādum ipsum: ꝛ cum eo erat rex egypti: ꝛ tunc recessit ō iudea: ꝛ illos reges debellauit: ꝛ ppterea duxit captiuum i fine triumanno rum postq̄ esaias prędixerat hoc. Ra. sa. dic̄ q̄ li trium annoꝝ non solū refertur ad tempus reuelatiōis facte esaie vsq̄ ad eius impletōez: vt dictum est: sed etiaz refertur ad factum esaie: scilicet q̄ tribus annis iuit sic nudus ꝛ discalciatus. sed hoc non est verisimile: q̄ dominus tam diu faceret eum incedere taliter: maxie cuz esset de stirpe regia: ꝛ ideo alij expositores dicūt: q̄ iuit sic tantum tribus diebus in signum triumanno ruz dictoruz: sicut dicitur Ezech quarto: Diem pro anno dedi tibi e Et timebunt. Hic ꝓsequenter ponit stupefactio iudeoꝝ qui confidebāt in auxilio regū egypti ꝛ ethiopie contra regem assyrioꝝ: ꝛ ideo q̄n sciuerunt eos captiuatos a rege assyrioꝝ fuerūt ēriti ꝛ stupefacti et hoc est q̄d dicit: e Et timebūt ꝛ ꝓfundent. scilicet iudei f Ab ethiopia spe sua. i. ō cui⁹ auxilio spabāt g Et ab egypto glia sua. i. de cui⁹ auxilio glabat. h Et dicet ꝛc]. i. ppls regni iude: q̄d dr insula: eo q̄ ēt duo maria. s. mare mortuū ab oriēte: ꝛ mare mediterraneum ab occidēte: Dicūt tñ aliq̄ q̄ dr insula: eo q̄ ꝓtiebat hic ꝛ inde tribulatōibus: sicut insula fluctibus: sed ꝓma expositio ē magis lr̄alis. Cetera patēt ex dictis.

Onus deserti maris. Presens Caplm. XXI
o caplm i tres ptes diuidit: qz pmo pphetа pri-
mo loqtur ꝯ babylonios: secundo ꝯ idumeos
ibi Onus duma. tertio ꝯ agarenos: ibi Onus in ara-
bia. Circa pmū sciendū: q spūs pphetie nō sēper adest
pphetis. z qñ tā-
git mētē pphete de aliquo negocō futuro: non semp reuelat oēs cōditi ones: sicut plēius dictū fuit i prīcipio libi psalmo xx cū ageret de va rio tactu spūssanc ti circa mētes p phetaꝝ: z inde ē q de eodez negocio plībus vicib' tangit aliqñ men tes pphetarū: re uelādo vna vice qđ nō erat i alia f uelatū. z sic pro phete frequenter idē repetūt addendo ad ea que prius dixerāt: vel magis explicādo q̄ prius fecerāt: z sic est in proposito. Superius. n. esaias destructionē babylonis denūciauerat. xiij. cap'. z. xiij. z hic eandem destructio nē repetit explicādo aliqua q̄ nō fuerāt prius taliter ex plicata. Et diuidit in duas ptes: fm duo q̄ hic explicāt. Secūdū ponit ibi: Babylō dilecta. Prima i duas: q̄ p mo pōit dicta explicatio: secūdo pphete cōpassio: ibi pphetа: a Circa pmū dī: Onꝰ deserti maris. i. babylo lonis: vt pz ex seq̄ntibus. z fm aliquos dī hic mare p pter ppli i ea exītē multitudinē. Et mare desertū: eo q̄ pphetа denūciabat eā deserendā a suis habitatoribus Sed mihi vī melꝰ hic dici: desertū maris: vel mare de sertū ad explicādū modū captōis babylonice: qui nō fu erat supꝰ explicat'. Perse. n. z medi obsidētes babylo nē z nō potētes eā cape pp muroꝝ altitudinē z spissitu dinē lōge a ciuitate diuiserūt fluuiū euphratē: q̄ p arcus trāsibat p mediā ciuitatē i mītos riuos: ita q̄ itrauerī ciuitatē p arcꝰ illos: z sic dī babylō deserta mare pp atte nuationez euphratis: q̄ ē magnꝰ fluuꝰ: ppī qđ dī h mа re more hebraici sermōis: quo congregatio magna aq̄ ma re vocatur: fm illud gen. pmo: Cōgregatōes q̄ aquaruꝫ appellauit maria. b Sicut turbines ab aphrico veni unt. Aphricus ē vētus lateral' iter meridiē z occidētez. z dicūt hic alīq̄ expositores q̄ Perse z Medi ex illa p te venerūt cōtra babylonē: sed hoc nō vī verū: q̄ regio nes medie z persidis magis declināt ad oppositā partē et ideo per hoc qđ dī hic: c Ab aphrico ꝛc. nō desi gnat terminus seu plaga vñ venit exercitus ꝯ babylonē sed magis designatur modus veniēdi: q̄ aphricus ē vē tus tēpestuosus generās turbines fulgura z tonitrua: q̄ sūt valde terribilia: z ex hoc perse z medi venerī ꝯ ba bylonē quā destruxerūt: z pplm occiderūt: vt predictuꝫ ē supra. c. xiij. d De deserto venit. q̄ iter babylonem z locū vnde venit exercitus erat qđam desertum per qđ transīt. e De terra horribili. i. de media z pside q̄ erāt horrende babylonijs. f Uisio dura. ꝯ babylo nios. g Nunciata ē mihi. z que sit illa subdit: Qui i credulus ē ifideliter agit: z qui depopulatoꝛ ē vastat. i hebreo hī: Cōtēnens contēneris: vel decipiens decipie ris: deuastans deuastaris. qđ exponit Ra. sa. de regno babylonis z regno persarū: q̄ post regnū babylōie qđ

contēpsit seu decepit z deuastauit multas puicias: surrexit rex psarū sub cyro q̄ sibi subiecit regnuꝫ babylonie z deua stauit: scōm q̄ dī infra. xxxiij. Ue q̄ spnis: nōne z ipse spneris Ue q̄ predabis: nōne z ipe pdaueris ꝛc. ad eūdem sensuꝫ re ducit translatio nr̄a. h Qui incredulus ē infidelit agit.

Onus deserti xxi.
maris. Sicut turbines
ab aphrico veniūt: de deser
to venit de trā horribili. Ui
sio dura nūnciata est mihi.
Qui incredulus ē: ifideliter
agit: et qui depopulator ē
vastat. Ascēde elam: obside
mede: omnē gemitum eius
cessare feci. Propterea re
pleti sūt lūbi mei dolore: z
āgustia possedit me: sic an
gustia parturiētis. Curui
cū audirē: cōturbat' sū cuꝫ
uiderē. Emarcuit coꝛ meuꝫ
tēnebre stupefecerunt me.
Babylō dilecta mea: posi
ta ē mihi i miraculū. Pō
ne mensam: cōtemplare
in specula. Cōmedentes z
bibentes: surgite: principes
arripite clypeum. Hec. n.
dixit mihi dominus: Uā
de et pone speculatorem

b' dicit de balthasar rege babylonis q̄ fuit idolatra pessimus: vt habet dañ. cnto: z sic fuit incredulus. vl' q̄ dictū hiere. xxix. ō re gni sui tīminatōne cre didit esse falsū: ppter qđ fecit illud ꝙuiuiuꝫ magnum: dañ. cnto. Egit etiā ifideliꝛ: quia vasa diuino cultui ō dicata applicauit vsi b' cōib' i illo ꝙuiuio i Et q̄ depopulatō est vastat. qđ itelligi tur de cyro q̄ babylo nē z multas alias pro uincias depopulauit z vastauit. k Ascende elam. regio est psidis c' bellatoꝛes cū cyro ascenderūt ꝓtra babylonē. l Obside medeba'. i hebreo z i libris correctis habet: Mede. qm̄ perse z medi obsederūt babylonē. m Omne i gemitū ꝛc. i. facīā ō p pinquo eo q̄ babylonij a vobis capti ñ audeāt coꝛā vobis cōqueri p nimio timoꝛe z depssione. n Proterea. hic ꝙsequēter ponit pphete ꝓassio: qz lz odiret babylonioꝛuꝫ maliciā: diligebat tm̄ nāz: z iō ꝓpatiebat miserie eoꝝ quā vi debat futurā. Et ppī hoc dicit pphа: Propiea repleti sūt lū bi mei dolore ꝛc. Et pz lr̄a vsq̄ ibi: o Tenebre stupefe cerūt me. i. miserie venture sup babylonez: stupefecerūt me p admiratōe. p Babylon. hic ponit scōz explicās captō nis babilonice modum: et p' ex demerito balthasar regis: secūdo quātū ad modū exercit' ꝯ eū veniētis: ibi Hec enim dixit. Circa pmū dī: q Pone mensā. i h' alloqt balthaꝛ sar q̄ fecit grāde ꝙuiuiū: Dañ. cnto. Dicūt. n. alīq̄: q̄ cyrus z darī' fuerūt i h' ꝙuiuio imitati a balthasar: eo q̄ dolose si mulauerūt se velle pacificare cū eo: z sic recedere cū amici tie federe: ppī qđ balthasar fecit eis ꝙuiuiū: sz h' nō vī ve rū: qz dañ. cnto dī: Balthasar rex fecit grāde ꝙuiuiū optia tib' suis mille. si aūt fecisset illud cōuiuiū cyro z dario regi bus: pncipalr fuissent expssa eoꝝ noia: ppī qđ dicūt hebrei qđ fecit illud ꝙuiuiū suis pncipibus: estimans dictū hiere. fuisse falsū de tīminatōe regni sui: q̄ tminū posituꝫ hieremie xxix. credidit eē transactū: ppī qđ i dei ꝓceptū fecē appoꝛta ri vasa dei i illo ꝙuiuio: z qz ex h' meruit a deo ꝓdēnari: vt ibidē dī: ideo sequit: r Cōtēplare i specula. s. manū scri bentē sententiā dei ꝯ te: ꝓtra cādelabrū i superficie parietis aule regie: cui' scriptura z expositio diffuse ponūtur: Dañ. cnto s Comedētes z bibētes surgite pncipes ꝛc. qsi diceret p pheta nō est tps festiuādi: sz magis vos defendēdi: qz eadez nocte pse z medi itrauerūt ciuitatē mō supra dicto: z inter fect' fuit balthsaar cū pplo suo: Dañ. cnto. t Hec enim dixit mihi ꝛc. Hic ꝙnter pphetа explicat modū veniēdi p sarꝝ z medoꝝ ꝯ babylonē dicēs: Hec. n. dixit mihi dñs. cui' vbū nō pōt eē falsū v Uade z pone speculatoꝛē ꝛc. Dicūt hebrei: q̄ fuit Abacuc ꝓpheta: eo q̄ subditur infra: Su per speculam domini ego sum stans ꝛc. Cuius sententia ponitur Abacuc secundo: ex dicta persona ipsius: sed me lius intelligitur de ipsomet Esaia: vt habetur ex fine hu ius partis. Sic igitur exponitur: v Uade z pone spe culatoꝛem. scilicet teipsum ad videndum z nunciandum

ppl̃o tuo que vẽtura sũt sup babylonẽ. x Et vidit: loq̃t de seipso quasi de alĩo: ⁊ hic mod⁹ loquẽdi frequẽs ẽ in pro phetis: et ẽt in euangelijs. y Curruz duoz equitũ. i. cyri regis pſaz ⁊ darij regis medoz: qui erãt iũcti quasi due ro te in vno curru ad currẽduz sup babylonẽ. z Ascensorẽ asini ⁊c] vidit. n. visi one imaginaria duos eqtes: quoz vn⁹ equi tabit asinũ ⁊ alter ca meluz: ⁊ intellexit q equitãs asinũ signifi cabat cyrũ p̃sidentez regno pſarũ: qõ vsq; ad tp̃s cyri fuerat hu mile ⁊ subiectuz: ⁊ q ascensor cameli qui ẽ aial nobile ⁊ magnifi cum significabat da riũ p̃sidẽtẽ regno me dorũ: qõ a longo tpe fuerat nobile ⁊ ma gnũ. a Et cõtem platus est diligenẽ. ad pcipiẽdũ reuelatiõez dinaz: sic̃ bonus discipulus ad itelligẽdum mgr̃i sui doctrinã: vñ dicit. j. l. c. Mane eri git mihi aurez vt au diam eũ q̃si mgr̃m.

⁊ qõcũq; viderit ãnũciet. Et vidit currũ duorũ eqtũ ascẽsorez asini ⁊ ascensorẽ cameli.] Et cõtemplatus ẽ diligẽt multo ituitu. Et clã mauit vt leo sr̃ spẽcłaz dñi ego sũ stãs iugit̃ p diez: et sup custodiaz meã ego suz stans totis noctib⁹. Eccẽ iste venit ascensor vir bige eqtũ:] Et rẽspondit ⁊ dixit Cecidit cecidit babylõ: et oia sculptilia deoz ei⁹ con trita sunt in ṫraz. Tritura mea ⁊ filia aree mee:] quẽ audiui a dño exẽcituũ:]do ist̃ anũciaui vobis. Onus

duma ad mẽ clamat ex se ir. Custos quid de nocte: Custos quid de nocte. Di xit custos: Venit mane et nox. Si q̃ritis querite cõ uertimi ⁊ vẽite. Onus i ara bia. In saltũ ad vespã dor mietis: in semitis dodaniz Occurrẽtes sitiẽti ferte aq̃z q habitatis trã austri:] cuz panib⁹ occurrite fugiẽti. A facie. n. gladioz fugerũt: a facie gladij iminẽtis: a facie arc⁹ extẽti: a facie gr̃uis p̃lij. quoniã hec dic̃ dñs ad me Adhuc i vno anno q̃si mercenarij: et auferet oia

cut ⁊ latina: vnde sic̃ idẽ nomẽ est colin⁹ ⁊ nicolaus: sic edom ⁊ duma. o Ad me clamat ex seyr. i. ppls idu meorũ in captiuitate detẽtus. Edom. n. ⁊ seyr noia si ciusdẽ terre. o Ad me clamat. p sua liberatõe. Ra. sa. dic̃ q iste clamor itelligit oro ãgeli p̃sidẽtis ppl̃o idu meoz. Angeli. n. sci deuz depcant pro pplis quorũ custodie sunt pfe cti: vt hĩ dan. x. p Custos. i. do mine q̃ es custos oiuz: scom illud psalmi. cxxvj. Ni si dñs custodierit ciuitatem ⁊c. q Quid de no cte. i. quãtũ rema net nobis de no cte huius captiui tatis. r Dixit custos. i. domin⁹ loquẽs p esaiã. s Venit mane ⁊ nox. i. mane p̃so latiõis: ⁊ nox tri bulatiõis in ducũ tur a deo secũdũ emerita ⁊ demeri ta hoiuz: quasi di ceret: si vultis exire de captiuitatis nocte: t Cõuerti mini. ad me veraciter ⁊ ex corde: iõ sq̃dit: Si q̃ritis: q̃ri te ⁊c. v Onus in arabia. Hic ꝓpheta scribit ꝑ agarenos: qui magis ꝓprie sic noiant̃ q̃ saraceni: eo q descenderũt ab abraaz p ismaelez ãcille agar filium: ſz ipsi vsurparũt sibi nom̃ a sara q̃ fuit libera. tẽpe n. quo na buch. vastauit iudeã multi de iudeis fugerũt vsus ara biaz vbi bitant agareni: credentes se ibi hr̃e aliq̃ refu giũ: eo q descenderãt ab abraaz sic̃ ⁊ ipsi: sed ipsi eꝝrio fuerũt eis ouri: ꝓpter q̃ ꝓpha denũciat eoz punitõez dicẽs: v Onus i arabia. Circa q̃ sciendũ q duplex est arabia. s. superior ⁊ inferior: inferior aũt ꝓpinqua ẽ iudee: ad quam fugerũt iudei: ⁊ illa fuit captiuata a na buch. ꝓpter duritiam predictã: ⁊ nõ alia: ⁊ ad hoc de notandũ dicitur hic: v Onus in arabia. i. in vna p te arabie: ⁊ nõ in tota: ⁊ nõ dicit on⁹ arabie sicut on⁹ ba bylonis ⁊ aliarũ. Consequẽter describit fugã iudeorũz dicens: x In saltu ad vesperã dormietis. ꝓpter defe ctum hospitũ: q: nõ recipient vos agareni. y In se mitis dodanim. nomẽ est loci: ad quẽ est via per saltuz illum. z Occurrentes sitiẽti ⁊c]. i. o vos agareni qui habitatis in plaga australi respectu iudee: occurrite mi sericorditer iudeis fugiẽtibus: qui sũt cognati vestri. ⁊ A facie. n. gladioz fugerũt ⁊c. quasi dicerz ista fu ga nõ procedit ex pusillanimitate: sed ex necessitate: pro pter q̃ debetis eis magis cpati: ⁊ q: hoc nõ feci stis: iõ subdit̃ pena vestra cum subditur: a Quoniaz hec dicit dñs. cui⁹ dictũ nõ p̃t cẽ falsuz. b Adhuc in vno anno. i. post captiuitatez iudeorũ per vnum annuz tm stabitis in gloria ⁊ potestate vestra. c Quasi mer cenarij. i. sicut mercenarius considerat finẽ anni in quo locatus est ad seruiendum ⁊ recipiendum premium: sic ego considero reddere vobis penam pro vestra duritia ⁊ nequitia statim illo anno transacto: ideo subditur:

b Et clamauit vt leo. q: sicut rugit⁹ loenis ẽ irribilis: sic ꝓ pheta sua erat terribilis babylonijs. c Super speculaz dñi ego suz stans ⁊c. patuſ ad videndũ illud qõ mihi oñdi tur. d Et super custodiã meã. vt per defectuz seu pctm meũ dinis reuelatiõibus nõ ponã ipedimẽtuz. Et subdit̃ vi sio sibi oñsa: e Ecce iste vẽit. s. ꝺ babylonẽ f Ascẽsor vir ⁊c]. i. cyrus in ꝓrio accepturus sup duo regna dñium: vel aliter: f Ascensor vir. i. viri ascẽsores: accipiẽdo sin gulare ꝓ plurali: sicut exo. viij. Venit musca grauissima: et isti viri sũt cyrus ⁊ darius: ita q ꝓ bigaz equitũ idẽ itelligit qõ supra ꝓ currũ duoz equitũ. g Et respondit ⁊ dixit. s. esaias ꝓpheta: q̃ noiatus ẽ hic speculator: vt dictũ est.

h Cecidit cecidit babylon. ⁊ duplicat̃ cecidit ad maiorez affirmatiõẽ vt cõiter exponit. Ra. sa. dicit: q duplicat̃ ad si gnificãdũ duplicẽ babylonie casũ: vnũ a cyro ⁊ dario a qui bus capta fuit ⁊ incẽsa: aliũ a dño: a quo p⁹ea subuersa est taliter q est ihabitatiſ facta: vt dictũ ẽ supra. xiij. Erit baby lon subuersa: sicut subuertit dñs sodomaz ⁊ gomorram.

i Et oia ⁊c] q: pse ⁊ medi ea ꝓfringentes: aurũ ⁊ argentũ aspoꝛtauerũt. Cõsequẽter esaias ꝓuertit se ad loq̃ndum re gno iude dicẽs: k Tritura mea ⁊c] Jn heb. habet filius idẽ tñ significat̃ vtroq; vocabulo. ꝓpha. n. ppl̃z regni iude vocat trituraz suã. et filiũ seu filiam aree sue: ꝓ qõ intellig̃t granũ purũ a palea excussuz. Jntentio. n. ei⁹ erat excutere a ppl̃o illo oẽm maliciaz ⁊ castigare eos p alioz flagellatiõez ab eo denũciatã: iõ sq̃dit: l Que audiui ⁊c.] qui fallere nõ pot̃ nec falli. m Annũciaui vobis. in vitate pro vra correctiõe. Et p hoc pz q tota pars ista a loco illo: Vade et pone speculatorez ⁊c. intelligit̃ de esaia ⁊ nõ de alio ꝓpha.

n Onus duma. Hic ꝓpheta scribit ꝑ idumeos qui p⁹ ca ptiuitatez regni iude fuerũt captiuati a nabuch. ⁊ postea li beratis iudeis ꝑ cyrũ ipsi nõ fuerũt liberati: ꝓpter q̃ ꝓgre bant̃ cũ descẽdissent de isaac p esau: sicut filij israel p iacob: ſz h⁹ nõ valebat: q: nõ fuerãt ita penitẽtes ⁊ puersi ad deuz sicut iudei: et hoc ẽ qõ dicit: n On⁹ duma. i. edom. no mina. n. hebraica aliq̃ variant̃ a pte ꝓncipij ⁊ a pte finis si

eni post captiuitatē regni iude captiuauit eos nabuch.
e Et reliquie muneri sagittor fortiū ꝛc.erant.n.agareni exercitati in arte sagittādi: sicut ismael cor pater: vt dicitur Gen.xxj. Factusq; est iuuenis sagittarius.
f Dominus.n.deus ꝛc.] cuius verbū ē stabile ꝛ firmuz:ꝛ in hoc oñdit prophetia: q; hec est prophetia p̄destinationis:q; ifallibiliter adimplet. La.XXII.

O Nus vallis. hic iter punitiones aliaruz gētiuz resumit prophetia punitionez regni iude addendo aliqua que nō fuerunt superius dicta. Et diuidit i duas partes: q; p̄mo ꝓpheta loquitur contra regnū:secūdo ꝓtra sacerdotium ibi: Hec dicit dominus. Prima i duas: q; primo describitur regni iu de punitio: secundo subditur p̄nitentiōis ratio: ibi Et reuelabitur. Prima adhuc in duas: q; p̄ponit denunciatio pene:secūdo subditur compassio prophete:ibi Propterea dixi. Circa primū dī: a Onus vallis.licet.n. hierusalez quantū ad vnā partē sit in mōte: tn vna pars eius est in valle:ꝛ q; prophetia hic denunciat futurā eius deiectionē per nabuch.regez:iō potius noīat eaz noie vallis q; montis. b Visionis.q; multi ꝓphete visiones habuerūt de ei⁹ destructōe. c Quid nā tibi q; ē.i.qua de causa. d Quia ascendisti ꝛc.] .i.ad sacrificandū idolis super tecta domoz: vt dicūt cōiter expositores nostri:ꝛ in hoc tangitur culpa ciuitatis propter quā destructa fuit.s.idolatria. Ra.sa.exponit q; appropinquante exercitu nabuch.ad hierusalem homines ascendebant super tecta domoz q; sūt plana in terra illa ad considerandū inde magnitudinē exercitus:ꝛ ad proiiciendū inde contra aduersarios lapides ꝛ spicula cū machinis ad hoc sibi dispositis. e Clamoris plena.q; in tali preparatione fit clamor pp̄li.
f Urbs frequens ꝛc].i.que prius fuisti exultans ex frequentia pp̄li in te habitantis. g Interfecti tui.i. de pp̄lo tuo:non interfecti gladio: que est mors breuis sed fame que est mors diuturnior:fm q; dī.iiij. Reg. vlti.preualuit fames in ciuitate. i Cuncti principes ꝛc].s.sedechias ꝛ viri bellatores:vt habetur ibidem.
k Dureq; ligati sunt.q; exercitus regis babylonis cō prehendit sedechiā ꝛ eos qui erāt cuz eo. l Propterea dixi. hic consequenter ponitur compassio ysaie p̄pter malū quod videbat futurū genti sue:cum dicitur: Propterea dixi recedite a me.quasi diceret nolo ꝓsolationez humanaz:ꝛ patet littera vsq; ibi: n Dño deo exercituum.i.a domino deo exercitum ordinata est.

gia cedar et reliqe nūeri sagittariorū fortiuz ꝺ filijs cedar iminuent. Dñs.n. deꝰ israel locut⁹ ē.] XXII.

Onus vallis visiōnis Quidnā tibi quoq; est quia ascēdisti ꝛ tu omis i tecta]clamoris plēa:urbs frequēs: ciuitas exultans:] Interfecti tui:nō interfecti gladio:nec mortui tui mor tui in bello. Cuncti principes tui fugerunt]simul:dū req; ligati sūt. Omēs qui i uēti sūt vincti sī pariē: ꝓcul fugerunt. Propterea dixi recedite a me:amare flebo Nolite incūbere vt cōsolemini me sup vastitate filie populi mei. Dies.n.interfectiōis ꝛ ꝓculcationis ꝛ fletuū dñi dño deo exercituū in valle visiōis. Scrutans murū:et magnificus super montē. Et elam sūpsit pharetram:ꝛ currus bois equitis:ꝛ parietez nudauit clypeus.]Et erūt electe valles tue]plene quadrigaꝝ:et equites ponēt sedes suas]i porta: ꝛ revelabit opimentum iude.]Et videbitis in die illa armamētariuz dom⁹ saltus et scissuras ciuitatis dauid videbitis: qa multiplicate sūt:et cōgregastis aq̄s piscine inferioris:]ꝛ domos hierl̄z numerastis:]et ꝺstruxistis domos ad muniēdū murū.]Et lacū fecistis iter duos muros:et aquam piscine veteris: et non suspexistis ad eum qui fecerat eam:]et opatorē ei⁹ ꝺlōge

m Dies interfectionis.pp̄li mei. o Scrutās muruz.s domin⁹ faciens scrutari per chaldeos ꝛ destrui. p Et magnificus super mōtē.s.yon vbi erat tēplū ꝛ domus regia cum magnis sumptib⁹ ꝛ laboribus edificata:que oīa i momento destructa fuerunt a chaldeis: magis virtute diuina q; humana: propter idolatrie peccata. Ra.sa. dicit q; ab illo loco. Propterea dixi ꝛc verba sunt ipsius dei cōpatientis pp̄lo suo in afflictione posito: vnde ꝛ i libro q; apud hebreos dicitur berakoch.i. benedictionū dicitur q; q̄n deus recordatur de destructione tēpli ꝛ captiuatione iudeoruz fiet ꝛ la chryme eius cadunt in mare: ſz hoc dictū falsuz est ꝛ puerile.
q Et elam sumpsit pharetram.i.elamite qui sunt optimi sagittarij sūpserunt pharetras ad veniendū cuz nabuch. ꝺ hierusalem. r Currus .i. currrus ad portandū arma ꝛ alia necessaria exercitus. s Et parietem ꝛc].i.clypei pendētes ad parietes inde fuerunt assūpti a bellatoribus nabuch. vt venirent ab bellandū contra hierusalez. t Et erunt ꝛc].i.in quibus crescebat triticum ꝛ vinum in abundātia. v Plene quadrigarū.oia terrena scentia conterentium. x Et equites ꝛc].i.custodias suas. y In porta.i.i portis hierusalez:ita q; nullus posset ingredi ad auxiliandum: nec exire ad alijs significādū alias fugiendum. z Et revelabitur. hic ponitur destructionis hierusalē ratio duplex. secunda ponitur ibi:Et vocauit. Prima ratio fuit q; nō cōfidebant de deo:sed magis de propria virtute ꝛ industria ad resistendū nabuch:ꝛ hoc est quod dicitur: z Et revelabitur ꝛc].s.templuz quod propter sanctitatez sui sic erat optuz q; soli sacerdotes intrabāt:ſz tūc fecerunt inde fortaliciū.
a Et videbitis i die illa armamētariū.i.locū vbi reponebāt arma a tēpore salomōis: vt illis te mūias ꝺ chaldeos.
b Et scissuras ciuitatis dauid.ad reparādū ꝛ ponēdū ibi defensores ꝺ chaldeos pp̄ loci debilitatē. c Et congregastī ꝛc.]ad prouidendū hominib⁹ ꝛ iumētis de potu in tpe obsidionis. d Et domos ꝛc.]ad sciēdū q̄t essent ibi p̄sone:ꝛ q̄lr posset eis victualia sufficē. e Et ꝺstruxistis ꝛc].i.muros hierusalē ad fortificādū eos de lapidibus ꝛ lignis inde assūptis:ꝛ ēt ne hostes possent ibi hīe latibula:loq̄t tn̄ hic de domibus que erāt in suburbijs:q; solēt destrui pp aduē tū aduersarioꝝ ne sint ciuitati obsesse in nocumētū. f Et lacū fecistis.i.fossā in q̄ aq̄ curret. g Inter duos muros.ad murorū maiorē fortitudinē:citas.n. diuisa erat triplici muro. h Et aq̄s piscine veteris.s.i statū p̄stinū restituistis. In obsidiōe.n.plus idiget ciuitas aq̄:eo q; plures ꝓueniūt ibi ad ofēsionē ciuitatis:ꝛ iō q̄dā piscina q; alio tpe nō erat necessaria:pp q̄ fuerat dēlicta imminēte obsidiōe fuit repata.
i Et nō suspexistis ꝛc].s.hierl̄z. k Et operatorē eius

dclonge. quia ab eterno p̄eordinauit ibi ponere templum suo nomini dedicatum. l Non vidistis. ad eius auxiliū recurrēdo: hoc ponit ad ostendendum: q̄ alias talis p̄eparatio pugne esset licita ⁊ bona: sicut ezechias diligenter se p̄eparauit ad resistendū sēnacherib: vt habet 4° Reg̃. ⁊. ij. pal. quia p̄incipaliter de deo confidit: ⁊ illud q̄d erat humane prudētie nō omisit: sz isti diuinum auxilium totaliter neglexerant: in sua virtute ac p̄euidētia confidētes. m Et vocabit. hic ponitur secūda causa destructiōis hierusalem .s. tēpus vbi diuini per pphetas eis dicit: ⁊ hoc est quod dī: m Et vocabit dñs. s. p pphetas. n In die illa. s. ante destructionē hierz. o Ad fletum ⁊ plāctū ⁊c. i. debitā cōtritōnem ⁊ satisfactionem de peccatis: vt euitaret pena diuine vltōnis. p Et ecce gaudium ⁊ letitia. p p̄trariū in p̄temptū verbi p̄ophetarum eos ad penitentiaz reuocātiū. q Comedamus ⁊c. hoc. n. inter epulas derisorie dicebant: eo q̄ pphete cōminabantur eis captiuitatē ⁊ mortez nisi penitērēt: ⁊ q̄ talis contēptus maluz eoz aggrauabat supra modū: iō subdit:

nō uidistis. Et uocabit dominus deus exercituū i die illa ad fletū: ⁊ ad planctuz ad caluiciuz: ⁊ ad cingulū sacci: ecce gaudium ⁊ letitia: occidē vitulos: ⁊ iugulare arietes: comedere carnes ⁊ bibere vinū. Cōmedam⁹ ⁊ bibam⁹: cras. n. moriemur. Et reuelata ē in auribus meis vox dñi exercituum. Si dimittetur iniquitas hec vobis donec moriamini: dicit dñs deus exercituuz. Hec dicit dñs de exercituū: Uade ingredere ad euz q̄ habitat i taberna culo ad sobnaz ꝓpositū tē pli: ⁊ dices ad eū: Quid tu hic: aut q̄si q̄s hic: Quia excidisti tibi hic sepulchz: excidisti in excelso memoriale: diligenter i petra tabernaculū tibi. Ecce dominus asportari te faciet: Ⅎ sicut asportatur gallus gallinaci⁹. Ⅎ ⁊ q̄si amictū sic subleuabit te. Cōronās coronabit te tribulatione: Ⅎ quasi pilā mittet te in terrā latā ⁊ spaciosā. Ibi mōrieris: et ibi erit curr⁹ glie tue Ⅎ et ignominia domus dñi tui. Ⅎ Et expellā te de statiōe tua: Ⅎ ⁊ de ministerio tuo deponā te. Et erit in die illa: vocabo seruuz meū eleachiz Ⅎ filiuz helechie ⁊ indūtā illū tunica tua: Ⅎ ⁊ cingulo tuo ꝓfortabo eū: ⁊ potestatē tuā dabo i manu eius: et erit quasi pater habitantibus hierusalez Ⅎ ⁊ domui iuda. Et dabo clauē dom⁹ dauid Ⅎ sup humez eius: et aperiet ⁊ nō erit q̄ claudat: Ⅎ ⁊ claudet: ⁊ nō erit q̄ aperiat. Et figaz illū paxillū i loco fideli: Ⅎ ⁊ erit in solium glorie domui patris sui: et suspēdā sup eū oēz gloriā dom⁹ patris ei⁹. Uasoz diuersa genera: oē vas puulū a vasis craterarum usqz ad omne vas musicoruz. In die illa dicit dominus exercituū:

r Et reuelata est ⁊c. Ⅎ puocati p talē ꝓtēptū. s Si dimittet iniquitas hec. i. non dimittetur accipiendo si ꝑ nō. t Donec moriemini. nō solū corporis morte: sz etiaz ihēne. ⁊ accipit hic donec absqz tepozis determinatione: sic psal. cix. Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoz. v Hec dicit. hic ꝓsequenter loquit̄ pphet̄a ō sacerdoti um: et primo ō sobnā in speciali: secundo ō alios magis in generali: ibi. In die illa. Prima in duas: q̄ primo ponitur ipsi⁹ sobne deiectio: secūdo eliachiz substitutio: ibi Et erit. Circa primū sciendū q̄ iste sobna ⁊ ei adherētes suadebant egechie q̄ redderet se ⁊ ciuitatē sēnacherib: vt dicit̄ heb. esaias aūt psuadebat ꝑsiū: ⁊ q̄ sobne nō fuit factū ꝓsiliū: iō pti mor⁹ idignatōe: pti timore ne sēnacherib ex magnitudie potētie tpal⁹ ciuitatē capet armis: finalr euz suis occulte exiuit ⁊ se reddidit assyrijs: ⁊ iñ duct⁹ i eoz terrā ibi mortu⁹ fuit: ⁊ h̄ē q̄d p̄dr hic esaie a dño. x Uade ad sobnā ꝓpositū tēpli. i. sūmū sacerdotē: vt dicit̄ aliq̄ heb. Alij vo dicūt q̄ erat thesaurarius ⁊ custos vasoz tēpli dñi: p̄mi tñ videt melⁱ dicē: qz. ī. dī q̄ eliachiz filⁱ elchie fuit substitut⁹ loco ei⁹: q̄ eliachi fuit sacerdos sūm⁹ tpe ezechie: vt dic̄ hic Ra. sa. ⁊ scripta h̄ Isaī inuit i h̄ ca. ⁊ 4° Reg̃. xix. ca. y Quid tu h̄ .s. ag̃ i tēplo dei idigne mistrādo. z Aut q̄si q̄s hic. q̄si diceret facto te odis ac si esses de genere regis dauid: iō subdit: tur: a Quia excidisti tibi sepulchz h̄ ⁊c. Edificauerat. n. sibi sepulchz notabile i ciuitate dauid iter sepulchra regia: vt post mortē cēt in memoria celebri: sic ioa da sūm⁹ sacerdos fuerat ibidē sepult⁹ pp bonitatē ipi⁹: vt h̄. ij. pal. xxiij. sz nō erat sile de isto: pp q̄d puat⁹ fuit intēto: iō subdit: b Ecce dñs ⁊c. Ⅎ ab assyrijs. c Sicut asportat ⁊c Ⅎ. i. p castratōez i pusillanimitatē gallie reduct⁹: ⁊ i h̄ designat. ppha q̄ pti erat ex timore se assyrijs redditurus. d Et ḡsi amictū ⁊c Ⅎ. i. facilit̄ ⁊ sine resistentia. e Coronās ⁊c Ⅎ. i. vndiqz suscitabit tibi tribulatiōes: sic coroa caput circundat. f Quasi pilaz mittet te. que a ludentib⁹ p̄icit̄ de manu ad manū: sic iste sobna p⁹ reddit⁹ māib⁹ ma ioz fuit positus ad man⁹ mioz: q̄ ducerēt eū ad trā assyrioz. g Ibi morier⁹ ⁊ ñ h̄ vbi statuisti tibi sepulchz. h Ibi erit ⁊c. Ⅎ puēsus i ignominiā. i Et ignominia ⁊c. Ⅎ q̄z eius ignominia rūdabat i tēplū dñi cui fuerat ꝓpositⁱ. k Et expellā ⁊c Ⅎ. i. ō dignitate sacerdotali in q̄ credis stabiliri. l Erit. hic ꝓnō describit ipⁱ⁹ eliachi substitutio: cum dī: m Uocabo fuū ⁊c Ⅎ. i. mihi fideⁱ fuietē. n Et iduā ⁊c Ⅎ. i. tūica sacerdotali hiacynchia. o Et cingulo tuo. ō pciositate māe ⁊ speciositate forme istoz ornamtoz sūmi sacerdot⁹ oēz fuit diffuse Exo. xxviij. p Et erit ⁊c Ⅎ. i. h̄ns curā ō eis pastoralē. q Et dabo ⁊c Ⅎ. i. tēpli q̄ dī h̄ dom⁹ dō: eo q̄ p̄cepit ipz fieri p salomonē filiū suū: ⁊ p̄parauit expēsas p magna pte: ⁊ tradidit salomōi descriptōz tēpli: ⁊ edificioz circa ipz: vt h̄ p⁹ pal. xxviij. r Sup hūez ei⁹. q. h̄ns on⁹ cure tēpli ⁊ tot⁹ ppli. s Et aperiet ⁊c. Ⅎ dī ad oñdū supioritatē ei⁹ ad disponēdū ō ingressu tēpli ⁊ misterij ibidē exercēdi ex q̄ sat̄ oñdit q̄ fuit i sūmo sacerdotio ꝓstitut⁹. t Et figā ⁊c Ⅎ. i. p̄cipalē i tēplo dñi. v Et suspēdā sup eū oēz gloriā ⁊c. i. oēs alij sacerdotes initēt ei⁹ potestati: sic appēsa i paxillo initunt ei. x Uasoz diuersa genera ⁊c. p h̄ innuēs: q̄ oia essent sb ordinatōe ⁊ potestate sua. y Usqz ad oē vas musicoz. Uasa musicoz dicūt h̄ istra in qb⁹ cātores cātabāt diuinas laudes: mō loquēdi hebraico: q̄ istrm cuiuslibz artificis dī vas eius. Uñ ⁊ p⁹ Reg̃. xx. vbi dī: Dedit ḡ ionathas arma sua puero. In hebreo vo hī: Uasa sua. z In die illa. hic loq̄t

propheta etiaz ꝯ alios sacerdotes in generali fm q̄ dicunt expositores nostri cōiter dicentes: q̄ hic prophetiçat de abiectione sacerdotuꝫ tēpore sedechie: quādo tē pluz fuit ꝓbustū: ⁊ sacerdotes in captiuitatē ducti: cum dī: a Auferetur paxillus. i. iosedech qui tūc fuit sūmus sacerdos.

b Et pibit ⁊c] .i. alī sacerdotes ⁊ ministri uniuerses ei sicut pricipali. Ra. sa. vero hꝰ exponit de electōne sacerdotū minimus generaliꝫ: referens hanc scripturaz ad ipsum sobnaz de quo supza fecerat mentiōne in speciali: ⁊ hic iteruz: ut ostēdat delectionē aliorū sibi adherentiū cū eo: ⁊ fm hꝰ cuz dicitur: Auferet paxillus. intelligit ipse sobna q̄ fuit sacerdos sūmꝰ. Qui fixꝰ fuerat in loco fideli .i. ꝓstitutus in sūmo sacerdotio tē

auferetur paxillꝰ qui fixus fuerat i loco fideli: ⁊ frāget ⁊ cadet: et peribit qō pepēderat i eo qa dñs locutꝰ est.

O Uus tyri .xxiii. Ululate nāues mariś quiā vastata ē domꝰ vndē ꝛēire cōsueuerat: dē ⁊ra cethim reuelatū est eis.] Tacetē q habitatis in insula:] negociātio sidonis: Transfretāntes mare repleuerūt te] in ąquiś multis: semē nili messis fluminis frugeś eiꝰ: ⁊ facta est negociatio gentiū. Erubesce sidon ait mare: fortitudo maris dicēs: Non pārturiui ⁊ nō pepe

ri: ⁊ non enutriui iuuenes: nec ad incremētū pduxi vgines. Cūm auditū fuerit i egypto:] dolebūt cuz audierit ō tyro Trānsite māia: vlulāte q̄ habitatis in insula.] Nūq̄id nō hec vra est:] q̄ glōriabatur a diebꝰ pristinis in antiqtate sua:] Būcent eam pedes sui lōge ad pegrinandū.] Quis cogitauit hꝰ sup tyꝛ] quondam coronatam: Cuius negociatores principes: institores eius inclyti terre. Dōminus exercituum cogitauit hoc:] ut detraberet superbiam omnis gloꝛie:]

dicitur: d Quia vastata est domus. i. tyrus i cuius domibus solebatis recipi. e Unde venire cōsueuerat. supple vobis cōsolatio: nauigantes enim per mare multuz cōconsolantur: quādo veniunt ad portuz bonuz ⁊ quietuz: ⁊ est hic modus loquendi truncatus: quez oportet perficere per aliquaz suppletionē: ⁊ tali modo loquendi vtitur hic pphēta: qz modus loquendi dolentium est in truncatione verboruz: doloꝛe impediente perfectaz expꝛessionez. f De terra cethiz ⁊c.] in illa enim terra tyrij habebant amicos: vt videbitur infra: ⁊ illi pꝛescientes apparatuz nabuchodonosoꝛ ad veniēdū cōtra tyrū: prenunciauerunt eis vt se munirent: tamen qz hoc non valuit eis: ideo subditur: g Tacete q̄ ⁊c]. i. in tyro mari circunclusa: quasi diceret non loquamini de defensiōe: quia non valebit vobis.

h Negociatō sidonis. multi. n. mercatoꝛes de ciuitate sidonis frequentabāt tyrū: pꝛopter quod dicitur hic: negociatio eius. i Trāsfretantes ⁊c.] diuitijs ⁊ mercimonijs in suis manibus apꝛortatis. k In aquis multis. i. venientes p multas partes maris. l Semen nili messis fluminis fruges eius ⁊c. in egypto raro fit pluuia: sed fluuius nili diuiditur per riuos ad hoc q̄ fructificent semina in terra pꝛoiecta: vt habetur Deutero. xj. ⁊ ideo fruges egypti dicuntur fruges fluminis nili: ⁊ quia ibi cꝛescunt in magna abundātia ferebantur inde ad tyrū per nauigium. m Erubesce sidon ait mare ⁊c. i. tyrus que vocatur hic mare: eo q̄ erat mari circunclusa. m Erubesce sidon. qz delectio ciuitatis metropolis cuiusmodi erat tyrus respectu sidōis: cedit in confusione aliarū ciuitatuz: ⁊ modus destructionis subditur: cum dicitur in persona tyri: n Non parturiui ⁊ non peperi ⁊c. quia in eius obsidione ⁊ destructione multe mulieres passe fuerunt abozsum. et multi de pueris natis: ⁊ de iuuenib⁹ ⁊ virgib⁹ mozui fuerūt añ etatē adultam ⁊ debitū ꝛemētū. o Cū auditū ⁊c]. q̄ destructa fuerit tyrus. p Dolebūt. eo q̄ hēbāt cū tyris amicitiā pp abū dātiā frugū: quā ibi adducebāt ad vēdēdū. q Trāsite. hic cū destructione tyri denūciat fuga inhabitātiū: cū dicitur: q Trāsite maria. fugiendo p nauigiū ad diuersa loca. r Ululate. p ꝓfusione ⁊ tristicia. s Qui habitatis ⁊c]. i. in tyro q̄ dī insula ratiōe ꝑdicta. t Nūq̄d nō ⁊c.] supple ciuitas: ⁊ ē modus loquēdi trūcat⁹ eadē ratiōe q̄ supꝛ⁹. v Que gloꝛiabat ⁊c.] qz multa tēpoꝛa cucurrerāt a sua fūdatiōe: ⁊ nullus potuerat eā debellare. x Ducēt eā ⁊c]. i. habitatoꝛes eiꝰ. y Quis cogitauit ⁊c]. q. dicēt nullus hō cogitasset q̄ sic posset destrui: cuius ratio subdit: z Quondā coꝛonatā. i. sup alias ciuitates reginā pp diuitias eiꝰ ⁊ fortitudinē. a Cuiꝰ negociatoꝛes pꝛicipes. i. eēles magis pꝛincipibus ꝛre vel maioꝛes. b Dominꝰ exercituuz ⁊c.]inspirando nabuch. audaciā inuadendi eam: ⁊ subdit causam: c Ut detraberet ⁊c]. i. tyri q̄ dī hic oīs gl̄ia

hyperbolice: ad designandum magnitudinē superbie eius: sicut de aliqua ciuitate in qua multuz viget superbia: dicit vulgariter: q in ea est superbia totius mundi: z eodem mō intelligitur: quod subditur de nobilibus tyri. o Et ad ignominiam ꝛc.] Consequenter denunciat velocitatē fuge habitantium in tyro dicens: e Transi terrā ꝛc].i. ad modū fluminis z cōtinue z velociter currentis.

f Filia maris. eo q erat mari circūcluſa: vt dictum est supra.

g Non est cingulū vltra tibi.i. fortitudo resistēdi que designat per cingulum militare. h Manū suā .i. potestatem suam.

i Supra mare extēdit.ſ.tyrus q̄ per nauigium suū habebat in mari magnam potestatē. k Contur bauit regna.per potētiā suā iniuste deprimendo: z q2 hec fuit vna causa sue sūmersionis:subdit: l Dñs mādauit ꝛc].i. aduersus tyrū q̄ sita ē i ꝛra chanaam.filij. n. isrl nō potuerunt expellere totaliter chananeos:vnde dicit matth. .xv. iesus secessit in partes tyri z sidonis:z ecce mulier chananea a finib⁹ illis egressa ꝛc. m Ut ꝓtereret fortes eius. p nabuch. n Et dixit.ſ.dñs. o Non adijcies ꝛc].i. in tantaz superbiam elevata. p Calūniā sustinēs. a nabuch. q Virgo filia sidonis. Dicit autē filia sidōis: q2 si domij existentes ꝓpe illaz insulā edificauerunt eam de ꝓcepto regis assyrioꝝ:cui tota terra illa fuit subiecta longo tpe:z ideo vnus rex assyrioꝝ ꝓsiderās q̄ illa insula erat aptissima ꝓ portu fecit eam edificari per populum ꝓpe existentē. r In cethim ꝛc.]fugiendo: ibi enim habebāt tyri amicos:z iō ibi fugerūt aliq̄ ꝓ receptaculo hñdo: q2 tñ hoc non valuit eis: iō subditur: s Ibi q̄s ꝛc.]q2 nabuch.misit ad terram illaz vt redderentur sibi fugitiui de tyro z terra illa nō fuit ausa eos retinere. t Ecce terra. Hic ꝓsequenter ꝓpheta denunciat a quibus tyrus fozet destruenda.ſ.a chaldeis:z hoc est quod dicitur: t Ecce terra chaldeoꝝ. parata ad iuadēdū tyrū. v Talis ppls non fuit.i.tam fortis z crudelis. x Assur fundauit eaz. Aliqui expositores per li eaz intelligunt chaldeoꝝ terraz: sed hoc non est veruz:q2 Heñ.x. dicitur: De terra illa egressus est assur.ſ.de chaldea:z iste assur fuit filius sem: z ab eo denominatus est populus assyrioꝝ:vt dictū fuit diffusius Heñ.x. Sed per li eam potius accipiendū est tyrū:z q2 ꝓcedente tēpore quidā rex assyrioꝝ fecit edificari eam:z iō dī hic de ea: x Assur fundauit eaz. sed q2 destructa fuit postea per chaldeos:iō subditur: y In captiuitatez traduxerunt ꝛc.z patet littera: z Ululate naues maris .i. nautę:vt expositū est in principio h⁹ capituli. a Quia deuastata est ꝛc].i. tyrus in qua erat portus solennissim⁹. b Et erit. Hic ꝓsequenter agitur de tyri reedificatione: et primo in temporalibus: secundo in spiritualibus: ibi Et

et ad ignominiā deduceret vniuersos inclytos terre.]

Trānsi trā q̄si fluuiū] filiā maris:nōn ē cingulū vltra tibi. Mānū suā extēdit sup mar:cōturbauit regna. Dōmin⁹ mandauit aduersus chanaā:] vt cōtereret fortes ei⁹: et dixit. Nō adij cias vltra vt gliēris:] cālū niā sustinēs ūirgo filia sidonis. In cethiz ꝓsurges trāſ freta:] ibi quōq3 nō erit reges tibi.] Ecce terra chaldeoꝝ talis ppls nō fuit: āſsur fundauit eā. In cāptiuitatez traduxerūt robustos ei⁹:suffoderūt dom⁹ ei⁹:posueruut eā in ruinā. Ululate naues maris:quia deuastata est fortitudo vestra.]

erūt. Circa primū tangit primo vastationis tyri duratio:cuz dicit: c In obliuione eris ꝛc.] q2 non veniet ibi homines ad habitandum. d Sicut dies vnius regis.ſ.ipsius dauid:vt dixit Ra.sa.qui vixit.lxx. ānis vt habetur.ij. reg .v. e Post.lxx.annos.ſ. vastationis tyri.

Et erit in die illa:in oblíui one eris o tyre septuagīta annis:]sicūt dies regis vnius. Post septuaginta annos erit tyro q̄si cāticū meretricis. Sume tibi citharā:circue ciuitatē meretrix obliuiōi tradita. Bñ cane: fre quēta canticū:vt memoria tui sit. Et erit p⁹ septuagīta ānos:visitabit dñs tyruz:] et reducz eā i merces suas:] et rursū fornicabit cuz vniuersis regis tre sup faciē terre:z erūt negotiaciōes ei⁹: et merces eius sanctificate dño. Nō condent neqz reponent:qa his q̄ habitauerit coram dño erit negociatō ei⁹ vt manducēt i saturitatē: z vestiāt vsqz ad vetustatez.

f Erit tyro. q̄si canticuz meretricis.meretrix enim derelicta a suo amasio solet conari ad cantandum melodiose ad reuocandum amasium ad se: z in hac metaphora itelligitur desiderium illoruz qui remanserāt de fugitiuis tyri ad reedificationem ipius: vt sic mercatores de diuersis regnis iterum venirent ad tyrum:iō subditur: g Et erit post .lxx. annos ꝛc.]faciēs eā reedificari.

h Et reducet ꝛc.] illic apportatas de diuersis regnis. i Et rursuz fornicabitur ꝛc.quod potest itelligi de fornicatione corporali:q2 mercatores elongati a suis vxoribus:sic solent fornicari: z de fornicatiōe spirituali:q2 illa ciuitas idolatrie fuit dedita vsqz ad tēpora christi. k Et erūt. Hic incipit versus in hebreo in quo describitur reedificatio tyri in spiritualib⁹:cuz dicitur:Et erunt negociationes eius z mercedes eius sanctificate dño ꝛc.quod dicunt aliqui impletū fuisse tpe neemie post redituz captiuitatis babylonice dicētes: q̄ tunc in tyro fuerunt homines deuoti z offerentes munera domino in hierusalem ad eius obsequium z sustentationē ministroꝝ:sed quia hoc non apparet ex his que scripta sunt in esdra z neemia: nec ex historia iosephi seu alia historia auctentica:ideo videt mihi saluo meliori iudicio:q̄ impletio h⁹ prophetie reduci debeat ad tēpus christi:in quo multi de tyro deuote venerūt ad audiendū predicationē christi:vt habet matth.iij.z Luce .vj.z reliqui de tyro postea crediderunt ad p̄dicationē discipuloꝝ christi se z sua ad obsequiū dei deuote offerentes.huic etiā expositioni ꝓcordat Ra.sa.quantū ad aliq̄d dicens:q̄ hec prophetia implēda ē in aduētu regis messie:q̄ diuitias dei cultoribus applicabit:sz in h⁹ discordat q̄ dicit implendū de futuro:quod in rege christo de preterito est adimpletum. Caplm.XXIIII.

Ecce dñs. Aliqui expositores dicūt q̄ h⁹ capitulū exponēdū ē ad lrāz de destructione idumeorū quā supra tetigit ꝓpheta breuiē ca⁹.xxj. Sz hic resumit vt diffusi⁹ pertractet:sz hoc dictū nō hz apparentiā:q2 ex littera h⁹ ca. nec ex circūstantia hī aliq̄d p qō intelligi debeat de idumea: ꝓi qō beat⁹ hieronym⁹ dicit q̄ ꝓpha h loq̄t ad lrāz de euersiōe generali tōtius mūdi i iudicio finali:ita q̄ in precedentib⁹ propha

locutus fuerat de subuersione diuersarum gentium in speciali. s. iudeorum: babylonioꝝ: ⁊ egyptioꝝ: ⁊ huiusmodi: vt patet ex precedentibus. hic autē loquitur generaliter de subuersione mundi circa finale iudicium: ⁊ qz illud iudiciuz erit ad ignominiā iniquorum ⁊ gloriam iustoruz: iō sic proceditur: qz primo ponuntur ptinentia ad istō iudicium: secūdo propheta isurgit ad dei preconiuz capitulo sequēti. Prima in duas: qz primo ponuntur quedā iudiciuz antecedentia: ⁊ secūdo cōsequētia: ibi Et erit. Prima in duas: qz primo describit tribulationis circa finem mundi acerbitas: secūdo eius ineuitabilitas: ibi Sicut edo. Circa primuz sciendu q tribulatio mundi precedens iudicium lz futura sit horribilis iniustis: tñ erit iustis mā consolationis: propter qō saluator Luc. xxj. de hoc loquēs dixit apostolis: His autē fieri incipientibus respicite ⁊ leuate capita vestra. i. exhilerate corda: vt exponit greg. homelia pria. Et iō hic prio pōitur maloruz tribulatio: secundo iustoꝝ ꝓsolatio: ibi Quia hec erūt. Prima in duas: qz primo ponitur malorū afflictio: secundo letitie subtractio: ibi Luxit vindemia. Circa primum dicit: a Ecce dñs dissipauit terrā. qz per ignē ꝓflagrationis precedentē iudiciuz a statu suo ꝫmutabit b Et nudabit eā. herbis ⁊ arboribus. c Et affliget factē eius: qz igne predicto superficies eius cremabitur Et accipit afflictio ibi metaphorice: sicut ⁊ per oppositū dicitur terra vel pratū ridere: qñ virescit. d Et dispergetabitatores eius. qz tunc oēs morientur vt resurgant in iudicio. e Et erit sicut populus sic sacerdos ⁊c. i. quantuz ad hoc non erit ibi acceptatio cōditionis status aut sexus. f Luxit ⁊ defluxit terra. i. habitantes in terra. g Defluxit orbis. a statu suo. h Et infirmata ē ⁊c. Jqz defecit in hoibus dominiuz ⁊ principatus. i Et terra iterfecta est. i. habitatores terre. k Ab habitatoribꝰ suis. i. propter pctā inhabitantiū: iō subdit: l Quia trāsgressi sunt leges ⁊c. Jbone ꝓsuetudinis que ē ius humanū. m Dissipauerunt fedus sempiternuz. facientes ꝫ ius nature quod in mētibꝰ humanis indelibiliter ē scriptū. n Propter hoc maledictio. s. dei. o Uorabit terrā. i. homines terrenos. p Et peccabunt habitatores eius. qz appropinquāte iudicio habūdabit iniquitas: ⁊ refrigescet charitas: matth. xxiij. q Luxit. hic ꝓñi describitur subtractio gaudij. ⁊ primo ex defectu vini quod solet ee materia gaudij: ꝛz illud ps. ciij. Uinū letificet coꝛ hoīs. iō dr: q Luxit vindemia. secundo ex subtractione ludi recreatiui: cum dr:

Capl̄z. xxiiij.

Ecce dominus dissipabit terram ⁊ nudabit eam: ⁊ affliget faciez eius ⁊ dispergetabitatores eius. Et erit sicut populus sic sacerdos: ⁊ sicut seruus sic dñs ei⁹: ⁊ sicut ancilla sic dña eius. Sicut emēs sic ille q uēdit: sicut fenerator sic is q mutuuz accipit: sicut q repetit: sic qui debet Dissipatiōe dissipabit ⁊ra ⁊ direptiōe predabit. Dñs eni locutus est verbū hoc. Luxit et defluxit ⁊ra ⁊ infirmata ē: defluxit orbis ⁊ infirmata ē altitudo pplī ⁊re: ⁊ terra iterfecta ē ab habitatoribꝰ suis: quia trāsgressi sūt leges: mutauerūt ius: dissipauerūt fedus sempiternū. Propter hoc maledictio vorabit ⁊raz: ⁊ peccabūt habitatores eius: ideo qz israelienti cultores eius: ⁊ reliquent̄ boies pauci. Luxit vindemia: infirmata ē vitis: igemuerunt oēs q letabant corde. Cessauit gaudiū tympanoꝝ: quieuit sonitus letātiū: conticuit dulcedo citbare. Cū cātico non bibēt vinuz: amara erit potio bibētibꝰ illaz. Attrita ē ciuitas vanitatis: clausa est oīs domus nullo itroeūte. Jclamor erit sup vio in plateis: deserta ē omnis leticia: trānslatū ē gaudiū ⁊re. Relicta ē i vrbe solitudo: ⁊ calamitas opprimet portas. Quia hec erūt i medio terre: Ji medio pplorū. Quō si pauce olive que remāserūt excutiant̄ ex olea: ⁊ racemi cū fuerit finita vindemia. Hi leuabūt vocem suam atqz laudabunt: cum glorificatus fuerit dominꝰ Jbinniēnt de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dominū: in insulis maris nomen domini dei

r Cessabit gaudiū tympanoꝝ ⁊c. ⁊ patz littera: tertio ex ostructione habitaculi: cum dr: s At trita ē ciuitas vanitatis. i. quelibet ciuitas mundi: que dicit vanitas: Ecclīastes primo Uanitas vanitatum dicit ecclesiastes ⁊c.

t Clausa ē ⁊c. Jqz deficient homines.

v Clamor erit sup vino. i. ex defectu vini: p qō intelligit defectus cuiuslibz potꝰ.

x Deserta ē omnis leticia. in presenti vita. y Translatuz ē gaudiū terre. ad locuz beatoꝝ: vbi solū remanebit gaudium.

z Relicta ē in vrbe solitudo. i. i vrbibꝰ accipiendo singulare ꝓ plurali: Exo. viij. Uenit musca grauissima. i. multitudo musscaruz. Sciendū etiaz q propheta loquitur de futuris per modū preteriti: ppter certitudinem probetie: ⁊ qz talis modus loquē di frequēt ē i ppbis.

a Quia hec erūt. hic ꝓñi describit iustoꝝ ꝓsolatio: q nūc si depressi: ꝛz in iudicio erunt exaltati. Et diuidit in duas: in ptē principalē ⁊ icidētalē: secūda ibi Ue mihi. Circa ꝑmū sciēdū: q electi ad gloriā erūt valde pauci respectu dānatoꝝ: ꝛm q dicit saluator matth. vij. Lata porta ⁊ spaciosa via q ducit ad pditionē: ⁊ multi si q itrāt p eā: q̄ angusta porta ⁊ arta via q ducit, ad vitā: ⁊ pauci si q inueniūt eam. ⁊ hoc est qō dr hic:

a Quia hec erūt ⁊c. Jiudiciū. n. vltimū dr futuꝝ prope hierusalē q ē in medio ire habitabilis: qz ē in 4° climate.

b Quō si pauce olive ⁊c. fructꝰ. n. remanētes in oliua pꝰ excussionē: ⁊ racemi remanētes i vinea post vidēmiationē si valde pauci respectu collectoꝝ: sic electi in iudicio erunt valde pauci respectu alioꝝ: ⁊ de istis paucis subdit:

c Hi leuabūt vocē suā. ex magno affectu. d Atqz laudabūt. cū toto conatu. e Cū glorificat⁹ ⁊c Ji. cū dñs iesus christ⁹ i iudicio apparuerit i forma humanitat⁹ gliosa. f Hinniēt. i. signa leticie ondēt sic equi hinniēs ex leticia. g De mari. i. qz tūc trāsferēt ō hoc mūdo q ē ad modū mar⁹ tēpestuosi ad portū glie i aia ⁊ corpe: ⁊ qz hoc ē valde desiderabile: iō admonet ppha fideles: vt se ad alios ad hoc disponāt p pdicatoꝝ ⁊ susceptionē fidei catholice dicēs: h Propter hoc. i. cum electi i iudicio exultent. i Jn doctris ⁊c. Jqō fecerūt apli alīqz discipuli christi. k Jn insulis maris. qz pdicauerūt nō solū hitātib⁹ i arida: ꝛz ēt i insul⁹ mar⁹: vt pz ō paulo i

actibus apostolorum: & in pluribus locis: & qz publicatio euangelij processit ad oēs partes orbis: iō subdit: l A finibus terre laudes. s. diuinas. m Audiuimus gloriam iusti. s. christi. cui' gloriā vbiq; terrarū ē pdicata: & qz mysterium christi erat occultū & secretū tempore veteris testamenti: ppt quod. lxx. interpretes p eo qō habeē supra. ix. ca. de christo: Et vocabitur nomen eius admirabil' psiliarius: de' fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. transtulerunt: Et vocabit nomē eius magni cōsilij āgelus. iō dicit h pphēta: n Et dixi secretū meū mihi. & duplicat ad maiorē affirmationē: vel qz duplex ptinebat secretū: ibi Unus persone. i quo duplex piūgit nā. s. diuina & humana: qō ē valde arduus. Aliud tēporis qz determinatū tēpus sui aduētus erat valde occultum.

o Ue mihi. hec est pars incidentalis i q̄ qua propheta deplorat casus ppli sui: quo in aduētu christi pauci iudei crediderunt: & multi remanserunt cecati: & p pōs sorte & gaudio electorum priuati: qō preuidens prophā dicit: o Ue mihi. ex casu populi mei. p Preuaricantes &c.] hic quater ponitur preuaricatio: quia primo preuaricati sunt iudei christi humanitatē blasphemantes: Ecce homo vorax & potator vini: publicanorū & peccatorum amicus. matth. xi. ca. secundo eius diuinitatē pp miracula virtute diuinitatis facta demonibus attribuentes: Luc. xi. In beelzebub principe demoniorum eiecit demonia. tertio mortē eius procurantes: quarto ipsum in suis discipulis persequentes: vt patet in actibus apostolorum in plurib' locis. q Formido. Postq̄ supra circa malos descripta est pene acerbitas: hic pōs describit eius immutabilitas: vel inuitabilitas: cū dr: q Formido &c.] generaliter etiā dicit hic: Formido. ex persecutione antichristi: quā aliqui nimis formidantes cadent in foueā transgressionis ei obedientes: iō subditur: Qui fugerit a facie formidis &c. r Et qui se &c.] post mortez antichristi de transgressione penitendo qz fm sanctos & doctores nostros post mortē eius dabit' aliquod tēp' penitētie deceptis ab eo. s Tenebitur laqueo .i. igne pflagrationis quātū ad oēs generaliter: vel sentētia dānationis quātū ad reprobos partialiter. t Quia cataracte &c.] .i. talis punitio veniet a deo: cui resisti nō pōt. v Et pcutient &c.] qz p terremotū mōtes adequabunt terre plane: ideo subdit: Cōfractione pfringet terra &c. Et patet littera vsq; ibi: x Et auferet &c.] qō non hz stabilitatez. quasi diceret firmitas terre non poterit resistere voluntati diuine. y Et grauabit eā &c.] a suo statu pristio. a Et nō adiiciet vt resurgat. ad hoc q̄ sit apta habitatiōi hoium & alialiū: qz cessabit mot' celi: & generatio & corruptio in elementis: tūc terra inouabit & meliorabit: sicut & cetera elemēta. b Et terit. hic ponunt pōntia ad diuinū iudiciū. s. retrusio demonū & dānatorū in infernū: & deductio electorum ad celū empyreū: primū ponit cū dr: c In die illa &c.] .i. super demones in quibus remanserunt naturalia integra: & in qbus puenerunt cū angelis sanctis: & sic sunt ō militia celi: vel qz habitāt in hoc aere caliginoso: vñ dicuntur aeree potestates: & hoc modo possunt dici militia celi: sicut dicūt aues celi: eo q̄ volitāt p celū aereū.

d Et sup reges &c. .i. sup tyrānos & p pōs sup oēs alios malos.

e Et pgregabūtur &c.] .i. in infernuz vbi simul detrudēt demōes & dānati: fm q̄ dr matth. xxv. Ite maledicti i ignez eternū: q̄ paratus ē diabolo & angelis eius &c. f Et claudent ibi i carcere. qz inde non potuerūt egredi.

g Et post multos &c.] visitatio dr aliqñ accipit i bonū: sicut Luc. p°: Uisitabit & fecit redēptionē plebis sue. & h° mō dr h ea accepisse. Origenes dicit q̄ post magnū circulū ānorum saluabūt dānati & demones qō ē ō dictū saluatoris allegatū matth. xxv. Ite maledicti i ignē eternū &c. Alio' accipit visitatio dei in malū pene: sicut. j. xxvij. Uisitabit dñs in gladio suo duro &c. & h° modo accipit h fm doctores catholicos: & ē sensus:

g Post multos dies visitabunt. i. post quodcūqz tēpus datū in pena detinebunt. Sciēdū tñ q̄ sic i hebreo habet: De diebus multis vel a diebus multis visitabūtur. i. pro peccatis diebus multis ppetratis punient. s. p peccatis perpetratis a pncipio mūdi. Cōsequēr ponit se cūdū de gloria bonorū: cū dicit: h Et erubescet luna &c. Jnō qz tūc lumē eorū minuat: sz magis augmētabit: vt hz. j. xxx. Erit lux lune sicut lux solis & lux sol' septēpliciter: sed dicunt hic erubescē metaphorice: qz lumen eorū quasi nullus erit respectu luminis patrie fm q̄ dr Apoc. xxi. Ciuitas nō eget: sole neqz luna vt luceat in ea: sz claritas dei illuminabit illā: & lucerna eius agnus. i Cū regnauerit &c.] .i. angelorū. k Jn mōte syon & hierusalē. s. celesti: de q̄ dr Galat. iiij. Illa q̄ sursū est hierusalē libera est: q̄ ē mater nostra. l Et in conspectu senū suorū. s. patriarcharū: pphetarū & aliorū sanctorū. Fuerit glorificatus. Jn ca. xxiiij. vbi dr in postilla: iō subdit: A finib' ire laudes. s. diuias &c. Additio.

Hoc quod dr a finib' terre laudes audiuim' &c. sequēdo expositionē postill. q̄ ē vera: pōt referri ad h° qō dixerat paulo ante: qz hec erunt in medio terre. Pro q̄ sciendū q̄ hic pphā dolet de hoc q̄ pauci de gente sua. s. israel adheserunt doctrine christi: cū tñ in medio eorū christus puersat' ē: & illi q̄ lōge erāt. s. in insulis & extremis terre in magna copia ipi christo adherērūt: vñ cū dixisz supra: qz hec erūt in medio terre. s. hierusalē q̄ vt dr in glo. est vmbilicus terre a q̄ pauci exclusi sc. s. apostoli de qb' dicit: Di leuabūt vocē suaz &c. p quorū doctrinā glorificat' ē deus & in insulis maris. s. in remotis: Nūc aūt subdit: A finib' terre laudes

audiuimus gloriã iusti.q.d.admirãdo in medio terre: vbi sal' fuit celebrata: iuxta illo ps. Opat'ẽ salutẽ in medio terre.nõ fuerũt nisi pauci iuenti: sicut racemi finita vindemia: ⁊ tamẽ a finibus terre.i.ab ab extremis laudes audiuimus gloriam iusti.s.christi: ⁊ qz hoc contigerat eo q̃ propter peccata illius ppli secretum christi a seculis nõ cognouerant: ideo subdit: Secretuz.meum mihi. ⁊ est sẽsus: secretũ.s.mysteriuz christi.meuz.s.qõ ego pphetizo. mihi. idest eis non profuit sz mihi. Juxta illo quod habetur supra.vj.ca. Excecta coz populi h̃. ⁊ duplicat ista vẽba.s. secretuz meum mihi. qz non solum verbis: sed etiã reruz figuris huiusmodi secretũ pphetauerat. Et sequitur: Ue mihi.ex ꝓssione gentiũ sue: vt dictũ ẽ. Cetera exponant̃ put i postilla.

O Dñe deus .xxv. meus es tu: et exaltabo te: ⁊ cõfitebor nõi tuo: quoniã fecisti mirabilia cõgitatões ãtiquas fideles: amẽ. Quia posuisti ciuitatẽ i tumultũ:] urbẽ fortẽ i ruinã: domũ alienoz: ut nõ sit ciuitas: ⁊ in sẽpiternũ non edificet.] Sup hoc laudabit te pplus fortis:] ciuitas gẽtiũ robustaz timẽbit te. Quia factus es fortitudo pauperi:] fortitudo egeno in tribulatione sua:] spes a turbie: vmbraculũ ab estu. Spiritus.s.n. robustoz quasi turbo ipellens parietẽ.] Si cut estus in siti: tumultũ alienoz humiliabis: ⁊ qũasi caloze sub nube tozrete ꝓ pagine fortiũ] marcescere facies. Et faciet dñs exercituũ ois populis i mõte hoc cõuiuiũ pinguiũ: ꝓuiuiũ vindemie: pinguiũ medullatoz: vindemie defecate. Et precipitabit i mõte isto] faciẽ vinculi colligati sup oes populos:] et telã quaz ordit⁹ est super oes natões. Precipitabit moztez i sẽpiternũ.] Et auferet dñs deus lachrymam ab

O Omine deus. hic ꝓñt̃ insurgit pphet⁹ .xxv. ad dei preconiũ ex visione predicta. et ꝓ põit ꝓ pphete preconiũ: secũdo celestiuz ciuiũ: ibi Sup hoc laudabit. Circa primũ dicit propheta: a Dñe. ratione generalis gubernationis. b Deus. ratione creationis. c Meus. ratiõe specialis illuminatiõis. d Es tu. ⁊ non alius. e Exaltabo te. collaudãdo te assidue. f Quoniã fecisti mirabilia. in damnatione maloz: ⁊ glorificatione iustoz. g Cogitationes antiquas. qz ista dispositi ab eterno. h Fideles. qz vniuerse vie dñi: misericordia ⁊ vitas. i Quia posuisti ⁊c. ꝙ exponunt aliqui doctores nostri de destructiõe hierusalẽ facta p titus ⁊ vespasianũ: sz huic dicto obuiat qõd sequit: k Ut non sit ciuitas ⁊c.] hierusalez autẽ reedificata ẽ post illã destructionẽ: sz ad hoc respondent q̃ ẽ alia penitus ciuitas: ⁊ in alio situ: qõ arguit ex h̃ q̃ christ⁹ passus fuit extra hierusalẽ: vt hz Joh. .xix. ⁊ hebreoz .xiij. Loca aũt vbi passus fuit ⁊ sepult⁹ fr clausa itra hierusalẽ q̃ nũc ẽ. Sz hoc nõ vr valere: qz historiographi dicũt hierusalẽ q̃ nunc ẽ cẽ in eodẽ situ cũ pcedẽti: hoc excepto q̃ a parte aqlonari murꝰ ẽ dilatatus ad includẽdũ loca pdicta: ⁊ iõ noie h̃ ciuitatis intelligunt̃ oes ciuitates mũdi: accipiẽdo singnlare ꝓ plurali q̃ oes destruent̃ in fine mũdi: sicut dictũ ẽ ca. pcedẽti. pphet⁹.n. in hoc ca. gratias agit de visione sibi facta put ꝓtinet pcedenti ca⁹: ⁊ ad talẽ destructionẽ non seqt aliqua reedificatio. l Sup h̃. Hic ꝓñt ponit gratiarũ actio celestiũ ciuiũ: et ꝓ de sua ꝓmotiõe. ⁊ de demonũ depressione ca. xxvij. Prima in duas: qz ꝑmo ponit gratiaruz accio de beneficijs collatis i terra: secũdo de collatis in celesti patria ca. sequenti. Circa primũ ponit gratiaz actio de quadruplici beneficio. s. de duplici eua sione mali: ⁊ de duplici consecutone boni. Et fm hoc pars ista i q̃ttuor diuidit: ⁊ patebũt ptes ꝓsequen⁹. Primũ malũ ẽ ꝓsecutõ tyrannoz h̃ mũdi a q̃ li penit⁹ libera

ti: ⁊ h̃ ẽ qõd dr h̃: l Sup h̃ ⁊c.]. i. celestis q̃ nõ potest ãplius a suo statu deiici. m Ciuitas gentiũ robustaz. i. ciuiuz celestiũ. ⁊ ẽ replicatio eiusdẽ sentẽtie ad maiozẽ affirmationẽ. n Timebit te. s. timoze filialis reuerẽtie: q̃ timoz remãebit i patria: fz illõ ps. xviij. Timoz dñi sãct' pmãet i seculũ seculi. ⁊ h̃ laudis ⁊ reuerẽtie subdit rõ cũ dr: o Quia fact' ⁊c.] pstans ei patiẽtia ꝺ tyrannos paupes spoliantes. p Fortitudo egeno ⁊c] qz cõculcabat a diuitib⁹ in pñti vita. q Spes a turbie. s. supboz rabie. r Umbraculũ ab estu. cupiditatis iniq̃z: vñ subdit quasi ꝓ expositiõe pcedẽtiũ: s Spirit⁹.n. robustoz. i. tyrannoz potẽtiũ. t Quasi turbo ⁊c.] qz ipellũt iustos ⁊ innocentes p tyrannidẽ. v Sicut est i siti. sicut.n. hõ sitiẽs ab estu aggrauat sic paupes ꝓ tyrannidez iniq̃z: q̃ tñ a deo destruet: iõ subditur:

x Et q̃si caloze ⁊c]. i. tyrannoz. y Marcescẽ faciet. i. ꝺ ficere faciet. nubes.n. multũ calefacta sub sole ũittit calorẽ inferi⁹ sub frenascentia ex q̃ aliq̃n subito marcescũt ⁊ desiccant: sic virt⁹ diuina aliq̃n repente destruit potẽtia iniq̃z.

z Et faciet. Hec ẽ secũda ps i q̃ ponit ꝓsecutio ꝑmi boni qõd respicit refectionẽ aie i sacramento eucharistie qõ instituit dñs in cena ũinẽte sua passiõe: et quãtũ ad h̃ dixit ꝓ pheta: z Et faciet dñs exercituũ. i. christus rex ãgeloz. a Oib⁹ pplis. i. electi suis q̃ assumũt ex oib⁹ pplis. b In mõte h̃. i. i mõte syõ vbi dr dñs fecisse cenã discipulis suis. c Cõuiuiũ pinguiũ ⁊c. i. ꝓuiuiũ excellẽtissimũ hñs i se oẽ spũale delectamẽtũ: qõ dsignat ꝓ delectabilia corpalia h̃ exps sa: tũc.n. dedit discipul' suis corꝑ suũ i cibũ ⁊ sanguinẽ i potũ: ⁊ h̃ sacramẽtũ ẽ aie maxie refectiuũ: ⁊ ꝓ aplos suos ⁊ discipulos fec ⁊ fac h̃ ꝓuiuiũ mistrari oib⁹ xpiãis ꝓ orbẽ diffus⁹ Aliq̃ ãt exponũt istũ ꝓuiuiũ ꝺ ꝓuiuio a iudei) fcõ ꝓ gaudio ꝺ infectõe holofernis: sz h̃ nõ vr hũ dictũ: tũ qz ꝓ illa historia ñ ẽ ꝺ canõe nec apõ heb. hz: tũ qz ista expõ ñ se hz ꝓñ ter ad pcedẽtia: ⁊ iõ melꝰ expõit ꝑ ꝰsequeꝰ alexadꝛ. d Et pcipitabit. Hec ẽ ttia ps i q̃ ponit euasio secũdi mali. s. pscutois ãtichristi q̃ grauior erit oib⁹ pcedẽtib⁹: cũ dr: d Et pcipitabit ⁊c.]. i. i mõte syon i q̃ fuit tẽplũ: vbi statuet antichrist⁹ sedẽ suã: fz q̃ dr. ij. thessal. ij. ꝺ antichristo q̃ extollet supra oẽ qõ dr deꝰ: aut qõ colit: ita vt in tẽplo dei sedeat: ⁊ christ⁹ eũ ibi inficiet: vnde ibidem subdit apostolus: q̃ dominus iesus iterficiet eũ spũ oris sui: fz alios vo h̃ erit i mõte oliueti i illo loco: vñ dñs ascẽdit i celũ: ⁊ istũ cõius tenet. e Faciẽ viculi ⁊c]. i. faciẽ ãtichristi q̃ erit q̃si qõdã viculuz ꝓstringẽs oes pplos sb sua potestate. f Et telã quã ordit⁹ ẽ. i. ꝓcessũ suũ ⁊ itẽtionẽ. g Precipitabit. Hec ẽ q̃rta ps i q̃ ponit ꝓsecutio secũdi boni. s. i ico ruptiõe corpis. Et diuidit i duas ptes: q̃ ꝑ ꝓpha describit ꝓsecutoez h̃ boni scdi: ⁊ redit ad dscribẽdũ dictoez ãtichristi: ibi Et trifabit. Circa ꝑmũ dic: g Precipitabit ⁊c.] qz i iudicio oẽs resurgẽt ad vitã imortalẽ: ista tñ imortalitas corpis erit i augmẽtũ pene dãnatoz sic erit i augmẽtũ glie btoz. h Et auferet

dominus deus ꝛc. Quod partim habet veritatez in reprobis sicut ꝛ in electis: tunc enim cessabit ois generatio ꝛ corruptio: ꝛ iō non erit resolutio lachrymarū a cerebro: nec de fluxus earum per oculos: tū i eis erit turbatio cerebri: ꝛ dolor capitis: ꝛ tristicia mentis: ꝛ ꝓsilia que possunt esse absq; corruptione. ꝛ fz istū

oī facie: et opprobriū ppli sui ⁊auferet de vniuersa tra: qz dns locut' est. Et dicent in die illa: Ecce de' nr iste: ⁊expectabim' eū et saluabit nos. Iste dns: sustinuim' eū: ꝛ ⁊exultabim' et letabimur in salutari ei': quia requescet man' dni in mōte isto. Et triturabit moab sub eo: si cuti terunt palee i plaustro Et ⁊extendet mān' suas sub eo: sicut extēdit natans ad natādū: et humiliabit glōriā ei' cuz allisiōe manuuz ei'. Et monumēta sublimi uz muroꝝ tuoꝝ ꝛconcidēt

ꝛ humiliabūt ꝛ detrahent in terrā usq; ad puluerem.

In die illa cā .xxvi. tabit cāticū istud i tra iuda. Urbs fortitudinis nre: saluator ponetur in ea mutus ꝛ ātemurale. Apite portas ꝛ ingrediet gēs iusta: custodies ueritatem. Uet' error abiit: seruabis pacē: pacē qā i te spauim' Sperastis in domino in scūlis eternis: i dno deo forti i ppetuū. Quia incurua bit habitantes in excelso: ciuitatez sublimē: humiliabit humiliabit eaz usq; ad trā

reedificata ab hadriano: qz hoc nō fuit i statū pristinū .s. vt ibi fieret cultus dei: put in ve. test. ad quē cultum tēplū in illa ciuitate ꝓstructū fuit ꝛ ordinatū: vt hz. iij. Reg. viij. Un fm phm vnūqōq; est fm illud quod est principale in eo: ꝛ fz hanc expositionē hoc quod seqt:

Sup hoc laudabit te pplus fortis ꝛ ciuitas gentiuz robustaruz timebit te: propie intelligitur ō eccl'ia militante: q ē fortis propt toleran tiam martyrioꝝ ꝓ noie christi: q̄ dē fortitudo nō ita fuit inuenta i pplo ve. testa. q̄ q̄ dē expō videtur magis ꝓsona lre. Letera aūt exponant put i postilla correspondent p̄dictis. .xxvi.

In die illa. Hic cōsequēter ponitur gratiaꝝ actio de beneficijs collatis i celo: et prio ostendit ꝓpositu: secūdo ꝓcludit duplex correlariū: ibi Morientes. Prima in duas: qz primo ponitur apertio ianue electis: secūdo eiusdē clausio reprobis: ibi cū feceris iudicia. Et prima in duas: qz prio ponit apertio beatitudinis: secūdo rō h' apertiōis: ibi Semita iusti. Circa primū dr: a In die illa. s. pacto iudicio. b Cantabit canticū istud. ab electis. c In terra iuda. que interpretat confessio. i. in terra viuētiū vbi ē ingis ꝓfessio diuie laudis: fz illud ps. lxxxiij. Beati q̄ habitat in domo tua dne: in secula seculoꝝ laudabūt te. Et iō terra iuda fz sensuz litteralē h metaphorice accipit: ꝛ sequit forma cantici: cū dicit: o Urbs fortitudinis nostre. i. ciuitas celestis: cui' excellētia nō pōt exprimi verbis hūanis: pp qō nō nominat h. Qz. n. in aliqb' libris ponit syon additū fuit ab aliq̄ exp̄sitore fm suā imaginationē: qz nō ē in hebreo nec in libris correctis. e Saluator pōet i ea ꝛc. i. erit nobis ꝓ oīmoda ꝓtectōe. f Apite portas ꝛ ingrediat. de plano ꝛ libere. g Gēs iusta. ꝓ q̄ dabit diuia sētētia. Uenite būdicti ꝛc. loque ō ingressu electoꝝ generalr i corpe ꝛ aia: tū a tē pore passiōis christi apta fuit ianua: ꝛ ingressi sī electi de fūcti ꝑtū ad aiaſ: ꝛ aliq̄ et ꝑtū ad corpa ex gr̄a spāli: vt pie credit ō btā vgie et ō btō iohe ei' mīstro ab aliqb'. h Custodiens vitatē. vite ꝛ doctrie. i Uet' error abiit. quādiu. n. hoies sī i pñti vita possūt errare: fz i btis deū clar videtib' h' ē impossibile: ꝛ qz ñ solū ibi ē clara visio: fz et pfecta fruitio totalr q̄tās appetitū: iō subdit: k Seruabis pacē. ꝛ ē vox scoꝝ ad xp̄m: ꝛ pacē duplicat pp q̄tē duplicē appetitū intellectiui ꝛ sēsitiui p gliam corpis ꝛ aie. l Qz i te ꝛc. Itaq; i redēptorē nr̄m ꝛ glificatorē. m Spastī i dno. vox ē ppe alloquēti scos. n In seclis eternis. i. ad ꝓcurandū ab eo vitā eternā. o In dno deo ꝛc. Ip cui' fortitudinē reprobi tenebūt i penaz ppetuā: iō subdit: p Qz incuruabit ꝛc. i. superbos demones ꝛ tyrānos: ꝛ potissime antichristū supbissimuz ꝛ sibi adherētes. q Ciuitatē ꝛc. i. ciuitates accipien'

Hoc quod dicitur: Quia posuisti ciuitatez in tumultū. propie potest intelligi de destructione hierusalem per romanos: prout doctores nostri exponūt. nec obstat quod dicit postillator dicens: q hierusalem fuit

singulare pro plurali: vt frequenter dictum est: in quibus abundat superbia & alia vicia. r Loculcabit eā pes. .i. pedes: & quorum sunt isti pedes subdit: s Pes pauperis. sic est in hebreo & in libris correctis. & iste pauper christus: etiam sm q exponit hic Ra. sa. adducens ad hoc pro proordia illud zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iustus: & saluator ipse pauper. sz reducit hoc ad primum christi aduentum: in q dicit ozbez ei subiuganduz. Sz in hoc falsū dicit q primus et aduentus trāsyt i preteritum: & fuit in humilitate: secūdus autem erit in potestate de q loquitur hic scriptura: cū dr: Loculcabit eaz pes pauperis .s. christi qui in primo suo aduentu ouxit vitā paupere. t Gressus egenorum. i. apostolorum qui propter christū oia tēporalia reliquerunt: ppt qđ ei in iudicio assessores erūt: sz q ipse dic matth. xix. Ecce nos reliquimus oia & secuti sumus te. sequit: Sedebitis super sedes iudicantes. xij. tribus israel. Et sic supbi huius mūdi erunt pedibus eorum subiecti. v Semita iusti. Hic ponit rō apertionis ianue celestis: q duplex est. Prima & principalis ē meritū christi: p qđ apta est generaliter quantuz ē ex parte dei: qui vult omēs homines saluos fieri: secūda est meritū electorum quo aperit electis se disponentibus ad ingressuz: & non reprobis. primū tangit cū dr: v Semita iusti. i. via christi quā tenuit & docuit. & dr semita propter artitudinem pcillorum. dicit ät christus iustus absolute: q: p excellētiā. s. formalit & effectiue: q: alios iustificat. x Recta est. distorsionē nullā hns a rectitudine virtutis: oēs. n. alie leges ab euāgelica permittūt aliqua mala: sicut manifeste pz de legibus humanis q permittunt meretrices in ciuitatibus & plura alia q non possunt corrigi lege humana: vt dicit Aug⁹. Silr de lege mosaica q permittit vsuras cū extraneis: & libellū repudij ex parua causa sicut diffusius declarauī in principio matth. Lex autē euāgelica nullā pfectionē virtutis omittit: nec aliqđ illicitū permittit. secūduz aūt tangit cū dr in psona electorū: y Et in semita iudicior tuorum dñe. i. in via euāgelica te sequēdo. z Sustinuimus te. i. propter te sustinuim⁹ tribulatōes & opprobria. a Nomen tuū. s. iesus. b Et memoriale tuum in desiderio aie. vñ dicit bernardus: Jesus mel in ore melos in aure: iubilus in corde. iō subdit i psona cuiuslibet iusti: c Aia mea desiderabit te in nocte. s. pñtis vite: in qua videmus p speculū & in enigmate. desideriuz. n. ppie loquēdo est rei nō habite: sicut delectatō rei presentis: & iō electi in vita pñti proprie loquēdo deum desiderant: cui desiderio succedit fruitio. d De mane: vigilabo ad te. i. a mane iuuentutis incipiā te querere. e Cū feceris: descripta aptiōe ianue celestis electis. hic pñt describit eius dē clausio iniusti). Claudit aūt alios iniustis simpr: aliqb⁹ ad tps. Primo ergo ponit primū: secundo secūdū: ibi Dñe dabis. Circa primū sciēdū q claudit simplicit & ad sēp malis in sua malicia pseuerantib⁹ & sic morientib⁹: & isti sunt proprie q nō corrigūt diuis flagellis: nec etiā beneficijs: & hoc ē qđ dr primo de flagell⁹:

hūiliabit eā vsq ad terrā: detrahet eā vsq ad puluerē. Conculcabit eam pes: pes pauperis gressus egenorum. Semita iusti recta ē: rectus call⁹ iusti ad ābulādū. Et i semita iudicior tuorum dñe sustinuim⁹: nomen tuū & memoriale tuū in desiderio aie. Aia mea desiderauit te in nocte: sz & spū meo in pcordijs meis: de mane vigilabo ad te. Cūm feceris iudicia tua in terra: iusticiaz discēt habitatōes orbis. Miserēamur impio: & nō discet iusticiā. In trā scorz iniqua

gessit: & nō videbit gloriaz dñi. Dñe exaltet man⁹ tua ut nō videāt: uideāt & confundāt zelātes pplī: & ignis hostes tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis: omia enim opera nostra operatus es nobis. Domine de⁹ noster possederūt nos dñi absqz te: tantū i te recordemur nois tui. Mortuī etes si viuant: gigantes nō resurgāt. Propterea visitasti & cōtriuisti eos: & perdidisti oēz memoriā eorum. Jndulsisti genti dñe: idulsisti genti Nunquid glorificatus es:

e Cū feceris iudicia tua in terra. flagellando peccatores..

f Justiciā discēt. i. iusticiā tuā discent p experientiā flagelli: nō tñ p emēdationē peccati: sicut pharao exptus fuit diuia flagella: nō tñ ad sui correctionē: sz magis ad obdurationē: & de beneficijs cū dr in persona dei: g Miseremur. & loqr in plurali ppter trinitatē personaz: vel ē emphasis dei ad angelos q si executores suoz beneficiorum. h Impio. obstinato. i Et non discet iusticiā. reuertēdo ad ipsā p beneficijs diuinis: sicut pz de pharaone a q de⁹ frequēter ex sua misericordia retraxit penas inflictas: & tñ ex hoc nō fuit reuersus ad statū iusticie. k Jn terra sanctorum iniq gessit. nō retract⁹ ex loci sāctitate: qz talis peccat ex pcepto: & iō subdit: l Et nō videbit gloriā dñi. qz nunq⁹ admittet ad gloriā paradisi. m Dñe exaltet man⁹ tua. i. potestas tue iusticie. n Ut nō videāt. i. vt nō illuminent a te ppt suū demeritū. o Videāt. s. meritū sanctorum. p Et cōfūdāt. sic de Layn dr Gen. iiij. Irat⁹ ē Layn vehemēt & pcidit vult⁹ ei⁹: qz de⁹ respexerat ad abel: & ad munera eius. vt ibi premittit. q Zelātes pplī. i. illi q iuidēt fraterne gratie. r Et ignis. s. infernalis. s Hostes tuos deuorz. nō p eorum pfuptōez: sz p ptinuā afflictionē. t Dñe dabis &c. Hic pñt ondit qb⁹ malis ianua celestis ad tēp⁹ claudit. s. q diu manēt in peccatis: sz cū penitet a deo visitati eis apit: & hoc ē qđ i eorum psona dicit: t Dñe dabis pacē nobis. nos recōciliādo: & q: h⁹ pueit ex diuina gratia subdit: v Opa. n. opa nostra. s. meritoria. Opa⁹ ē nobis. qz nō sūt meritoria nisi ex acceptatiōe diuina: & gratia p quā sunt acceptabilia a solo deo i nobis efficit. x Dñe de⁹ &c]. i. spūs maligni q si aliēi a te possederūt nos vt suos: qz q facit peccatū fu⁹ est peccati: Job. viij. y Tm in te recordemur nois tui. ita q decetero ñ fuiam⁹ nisi tibi. z Morientes. hic ex pdictis pcludit duplex corrariū. secundū pōit: ibi Dñe i āgustia. supr⁹ locut⁹ fuerat ppha de resurrectōe generali oiuz q non erit filis i reprobis & electi vt pz ex supradictis: iō pcludit q reprobi ñ resurgēt ad gliaz: sz ad ignominiaz & penā. & h⁹ ē qđ dicit ppha: z Morientes ñ viuāt. vita glie: h⁹ dic oratio ex pformitate sue voluntat] ad diuinā iusticiā: sz illō ps. Letabitur iust⁹ cū viderit vindictā. & loqr h⁹ o morientib⁹ i pcto mortali. a Gigātes. q fuerūt ipositi mortib⁹ & tyrāni b Nō resurgāt. s. ad gliā sz magis ad penā: iō subdit: c Propterea visitasti & pcussisti eos. p penā durā. d Et pdidisti oēz &c.] sz illō puer. x. ca. Nom ipiorum putrescz qz si rmāet aliq eorum memoria: ñ fit eis ad hōrē: sz ad confusionē. e Jdulsisti &c] punitōez eorum differē: vt hērēt locū pēnitēdi: sz qz tales dilatois bñficio abusi sūt subdit: f Nunqd glorificatus es. s. ab eis

per penitentiaz.q.d.non:ideo subditur: f Elongasti.s. a te. g Oēs inmios terre.i.obstinatos i peccatis in quacūq; parte orbis. h Dñe. Hic pōit scōz coīrelariū .f.q ele cti surgent ad gloriā:z diuiditur i tres partes: qz prophā p̄ describit cirē resurrectionē iustoz desideriū:secūdo resurrectionis actū:ibi Ui uēt mortui:tertio ter minuz: ibi Uade populus meus. Desideriuz aūt resurrectiōis ad vitaz beatā cōsurgit p̄cipaliter ex duob̄. Primū ē afflictō quaz iusti sustinent ō cōi cursu in p̄senti vita:ꝛz q̄ dī.ij.timo.iij. Oēs q̄ pie volunt viuere in christo psecutōnē patiēt:propt̄ qđ dicit greḡ: Mala q̄ nos hic p̄imunt ad deuz ire p̄pellūt.et h̄ est quod dicitur hic: b Dñe in angustia. positi electi tui i vita p̄senti. Requisierūt te.desiderantes vitā futuram ex toto corde. i Jn tribulatione murmuris.i.in tribulatione q̄ de cōi cursu est occasio murmuris i tribulatis. k Doctri na tua eis.s.valet in dando eis patientiā: qz tamē non au ſert totaliter tristiciā sēsibilē licet diminuat:iō subditur: Sicut que concepit ꝛc. l Sic facti sumus.z affociat se prophera iustis positis in tribulatiōibus:z merito: qz post multas tribulatiōes fuit serratus:vt dictuz fuit supra ca. primo. m A facie. Hic ponit secūdū ex q̄ surgit desideriū vite future.s.claritas faciei diuine:cuius aspectus est de siderabilis:ūtm̄ q̄ in eā desiderant angeli prospicere: p̄ia pe.i.z hoc ē qđ dī: m A facie tua dñe.i. ex plchritudie faciei tue: n Concepimus z quasi ꝛc.] Hic est pūct̄. In hebreo z in libris correctis: z p spirituz h intelligit fruens ōsideriū:z bñ dī: Perturiuim̄z pepim̄.i ptu.n.ē afflictio z cū seq̄t delectatio:scōz illud Joh. xvi. Mulier cū parit tri sticiā hz:cū āt pepit puerā nō memit pssure pp gaudiuz: sic desideriū visiōis dine i pñti hz aliq̄d afflictōis:rōne dila tionis:qz spes q̄ differt affligit aiaz: puer. xiij. z hz aliquid delectatōis pp spez p̄seqndi optatū.ſz cū venerit visio dina tūc erit delectatio sūma absz ulla tristicia. o Salutes ñ fecim̄ i ira.sic ē i hebreo z libris correctis. Et ē sensus: p ea q̄ fecim̄ nō obtinem̄ nec obtinere possum̄ i ira. Salutes.i. aie z corporis beatitudies:qz p̄ requirit moꝛs gnālis oiuz: ad quā seq̄t resurrectio mortuoz q̄ i electi erit ad gliā aie z corporis:pp qđ subdit: p Jdeo nō ceciderūt. p morte corporalē. q Habitatores ire.gnālr. et tenet hic li iō p̄secutiue z nō casualr. r Uiuēt mortui. Postq̄ descripsit ppha desideriū resurrectōis i electi: hic p̄seqnī describit eā de resurrectōis actū dicēs: r Uiuēt mortui. vita glie q̄tū ad electos:de quoz resurrectōe fit hic mo: iō subditur: s Interfectiq̄ mei.ppt̄ deū z iusticiā. t Resurgēt. et dicit mei:se eis p̄numerādo:q̄si de sua morte pphetādo: qz fuit frat̄ sīc dēm ē i p̄cipio hui⁹ libri de p̄cepto manasse regis idolatre pessimi:eo q̄ ip̄z z alios idolatras arguebat. Cōseqnī puertit monē ad electos resuscitādos.d. v Ex pgiscimi. a sōno mortis. x Et laudate deū ō vita gloriſi catōe futura. y Qui habitat] i puluē. q̄tū ad corpora i cinere redacta. Cōseqnī alloq̄t deū: ex cuius vtute fiet resu rectio mortuoz.d. z Quia ros lucis ros tuus.i.sīc ros celestis ē suauis irenascentib̄ q̄ facit ea de ira resurgere:sic benignitas tua erit suauis electi dormientib̄:quos faciet ad gliaz resurgere:z ecōtrario hec resurrectio erit irib̄ dānat̄: ideo sb̄dit: a Et ira gigātū.i. pccoꝛ q̄ p po tētiā fideles oppſſerūt. b Detrahes in ruinā.i. i gehēnā z accipit h ira,p pccoꝛib̄ i ea hitātib̄ eo mō loque di q̄ dī mō cōi lo q̄ndi ira ōstructa q̄n eius hitatores destruūt. c Va de. Hic p̄seqnī describit resurrectionis tp̄us. posset .n. aliq̄s credē ex p̄dict̄ q̄ eēt ppin quū tp̄us resurre ctōis:qđ ñ ē vez: ſz erit in fine tp̄is ideo dī: c Va de pplis me⁹. p̄ recedēdo de vita pñti. d Intra in cubicula tua.i. sepulchrū quātū ad coꝛp̄ z purga toriū: q̄tū ad ai mas electoꝛ:q̄ tū hñt aliq̄d purgādū in futuro. vl libū patꝛ q̄tū ad purgatas z añ aptionē ianue per mortem chr̄isti. vl celū empyreuz quantū ad purgatas post apti onē ianue. e Abscondere.qz defuncti ab hoib⁹ hu ius vite sunt absconditi. f Modicū ad momētū.qz tēp⁹ vsq̄ ad iudiciuz respectu eīnitatis ē modicū ꝛc. h⁹ mō dī aiab⁹ electoꝛ ōsiderātib⁹ vltimū iudiciū: Apoc. vj. Et dictū ē illis: vt req̄scerēt adhuc tp̄s modicū do nec ꝓpleāt ꝓserui coꝛ z fratres eoꝛ. g Donec ptrāseat indignatio.i.electoꝛ pturbatio p tribulatiōes tyrā noꝛ z marie ātichristi tpe. In aliq⁹ libris addit.mea ſz ñ ē i heb.nec i libris correctis. h Ecce.n.dñs. iesus christ⁹. i Egredi et de loco suo.i.de celo empyreo ad iudiciū vēiēdo:quātū.n.ad hūanitatē egredi et vēiet p localē motū:quātū vero ad deitatē q̄ ē vbiq̄: egredi et p nouū effectū. k Ut visitet iniq̄tatē ꝛc.].i.iniquita tes peccatoꝛ terrena amātiū. l Et revelabit ira sāgui nē suū.i.mortē z depſſiones fideliū:qz tūc mānifestabit̄ oia latētia. m Et nō operiet ꝛc.]qz decetero nō com mittēt talia. Jn ca.xxvj. vbi dī in postilla: Nomē tuū .s.iesus z memoriale tuum. Additio prima.

(tq) Uomō deus nomē suū propriū .s. tetragrāma ton reseruāt moysi: Exo. iij. legit sic: Hoc ē no mē meū in eternū z memoriale meū in genera tione z generationē: vbi in additiōe ibidē fuit notatuz q̄ hoc qđ dicit: Hoc ē nomē meuz: refert ad nomē dñi tetragrāmaton: qđ proprie significat essentiā diuinaz put ibidē fuit expositū: z quod seq̄t: Hoc ē memoriale meū. refert ad nomē iesus quod ē p̄forme marie tetra grāmaton: put ibidē fuit declaratū: z de hoc p̄prie in telligit illud ad phil.ij. z donauit illi nomē quod ē sup oē nomen: vñ in psona expectātiū seu desiderātiū chri sti aduētū esaias dicebat in hoc loco: Dñe sustinuim⁹ te nomē tuū z memoriale tuū desideriū aie.q. diceret: desideram⁹ noticiā nō solū nois tui .s. tetragrāmaton nobis i ve.te. proposīti: ſz etiā noticiā memorialis tui: qđ.s.ē hoc nomē iesus: vt dictū ē de q̄ plenius hī in p̄ dicta additione. Jn eodē ca. vbi dicit in postilla: Jn dulsisti domine genti. Additio secunda.

(v) Ubi in translatione nostra dī: Indulsisti dñe gen ti ꝛc. Jn hebreo hī sic: Addidisti dñe gēti addi

disti .glorificatus es:elongasti oia extrema terre . ꝛ sm istam litterā ꝓpheta loquit de additione gentium ad populū israeliticū:ꝛ ē sensus. Addidisti oñe gēti.s.israelitice:gentes aliarū nationū:ꝛ qz ex hac additione deus fuit magis glorificatus inquantū nō solū laudatus est in iudea:sz etiaz a solis ortu vsqz ad occasuz: iō subdit: Addidisti glorificat' es. Et ne ex hoc itelligeret q oēs indifferenter fuerunt additi per vere fidei susceptionē. ideo subdit: Elongasti oia extrema terre .s. infideles ꝛ reprobos. Jn eodem vbi dicit in postilla:Uade. hic ꝓnter describitur resurrectionis tempus. Additio tertia.

IN die illa .xxvii. visitabit dñs in gladio suo duro et grandi et forti: sup leuiathā:hpētē vectē:et sup leuiathā hpentē tortuo sū et occidet cetū q in mari ē.] Jn die illa uinea meri cātabit ei. Ego dns q suo eam: repente ppinabo ei: nē forte visitetur cōtra eā.] Nocte ꝛ die seruo eam:] indignatio non est mihi. Quis dabit me spinam ꝛ veprem:] Jn prelio gradiar super eaz:] succendaz eam pariter.] An potius accio de promotiōe electoꝝ:hic ꝓnī ponit gratiaꝝ actio de delectione demonū. ꝛ diuidit in duas partes:qz ꝑ ponit h' modi delectō:secūdo soluit duplex qstio:ibi Ego dns. Circa primū dr. a Jn die illa.s.iudicij generalis. b Jn gladio suo duro.quātū ad penetrationē. c Et grādi.quātū ad eius latitudinem. d Et forti.quātū ad immutabilitatem. e Sup leuiathā ꝛc. p leuiathā q h bis ponit:ꝛ p cetū idē intelligit.s.diabolus:vt dicetū fuit iob.xl. ꝛ dr h leuiathā vectē: pp eius fortitudinē: sm q de eo dr Job.xli. Non ē potestas sup terrā q ei ꝓpareť ꝛ leuiathā. f Tortuosū. ꝓpter eius calliditatē ad decipiendū. g Et occidet cetū ꝛc.].i.diabolū q habitat i hoc aere caliginoso tāq in mari tēpestuoso: nō tñ intelligit eius occisio per mortē nature:cū hoc mō sit immortalis:sz p mortē gehēne:qz tūc ibi retrudet:nec poterit inde exire ꝛ homines tētare:seu ad peccatum inducere: quod erit sibi graue:ꝛ in hoc crescet pena eius: q etiā portat mō ignē suū secū:crescet etiā i pena sua accidētalis ex dānatione hoiuz qs inducit ad peccatū:sicut ꝛ gloria sanctoꝝ āgelorū ex gloria electoꝝ:quos inducunt ad bonū. h Jn die illa. delectionis demonis. i Uinea meri. Jn hebreo hz vinea vinosa. Ex quo pz q meri hic nō est nomē ꝓprium:sz cōmune:ꝛ significat purū vinuz ꝛ optimū. Uinea igit meri. hic accipit societas supernoꝝ ciuiū in qbus nihil erit impurū ꝛ ipsi deū laudabūt de delectiōe demonū. k Ego dominus. Hic ꝓnī soluit duplex qstio oriens ex predictis:secūda soluit:ibi Quis dabit me. Prima questio ostendit ex h' quod hic dicitur: Uinea meri societas electoꝝ: quia ex q fuerūt a deo ita electi ꝛ dilecti ab eterno: videret alicui extraneū:quō deus permittit eos tribulari in hoc mūdo: ꝛ q dicitur secūda Timo .iij. Omēs qui pie volūt vivere:i christo psecutionē patiēť. Et rndet dns ad h' q tal' pmissio nō ē ex odio: sz magis ex dilectiōe:ne ex pspis i supbiā eleuēť: ꝛ p exercitiū patiētie i bono custodiāť:ꝛ sz dictū saluatoris: Luc.xxj. Jn patiētia vra possidebit aias vras.ꝛ h' ē qd dr h: k Ego dns q suo eā.s.vineā meā q ē vniuersal' ecclia:eo q a p'abel iusto vsqz ad vltimū electū q i fine mūdi nascitur' ē:qt electos ptulit:tot palmites misit:vt dic gre.homl.vij. l Repēte ppiabo ei.s.potū tribulatōis rōnīb' ꝓdictī:iō sb dr: m Ne forte visitet ꝛc.].i.ex pspis isolescat:ꝛ sic p illos tēpus visitet ꝺ eā i die iudicij. n Nocte ꝛ die ꝛc.].i.tpe aduersitatī ꝛ pspitatī sb pena disciplina. o Jndignatio ñ ē mihi.i.h' ñ facio ex ira seu idignatōe:sz ex pena correctōe p Quis dabit. Hic soluit secūda qstio:qz videť alicui: q p merito iustoꝝ ꝺ pplo isrl ꝛ maxie aplorū pcedū fuisset alīs eiusdē ppli ꝺ captiuitate q sca ē p romānos:ꝛ sic i hac qstiōe procedit:qz ꝑ potit ad vtrāqz ptē rō:ꝛ potit qstōis solutō: ibi Nūqd iuxta ē. Prō arguit q ñ debuit peccati:sz magis p multitudie malorū iusti cū eis dēbuerť affligi sic frequēť fm fuit i ve.test.ꝛ h' ē qd dr i psonā dñi: p Quis dabit ꝛc. Jad succēdēdū citatē hierlz. q Jn plio.s.romānoꝝ q captā citatē icēdeŕt. r Gradiar ꝛc. Jeā calcādo p romānos. s Succēdā ꝛc].s.fideles i christū tūc credētes cū infidelib' i sua cecitate obstinati.q.d.h' videret decēs iusticie mee sic succēsa fuit hierlz p chaldeos:ꝛ multi iusti fuerť ibi mortui ꝛ captiuati occasiōe iustoꝝ. t An potī'. Hic potit argumtū ad oppositū .s.q ꝺbeat pci mal':cū dr: An potī' tenebo.i.rtiebo. v Fortitudinē meā cessādo a punitōe sb specie correctōis:iō sbdit:

Jn die illa. Postq descripta ē gra .xxvii.

Jn ca. autē .xxvj. cū postill. dicit circa illū passū Abscondere modicū ad momentū. de tpe iudicij exponendo quod a tpe prophetie ē modicū respectu eterne durationis: Burgen. dicit inproprissime sic dici qz ille dictiones significāt brevitatē tēporis:sed illa obiectio ē ꝺ rotundū textū in multis locis sacre scripture. Dicit.n. supra ca .ij. de tpe christi erit in nouissimis diebus:post quos tamē multa centena annorum fluxerunt ꝛ Joh. i canonica. Filioli nouissima hora est que tñ ꝓprissime ab oib' exponuntur de multis centenis ānoꝝ q restāt:ꝛ sic de alīs locis scripture.

v Faciet pacez mihi. ⁊ p apostolozꝫ aliozꝫq; christi discipulozꝫ meritis: propter qꝫ subdit: x Qui egredientur. ſ. ad predicandū fidē catholicā per orbē. y Impetu. i. cū feruēti desiderio. z A iacob. i. a pplo israel: cuius mo di fuerunt apostoli ⁊ alij. lxx. discipuli qui ꝑ maiozi parte fuerūt iudei. ⁊ Flo rebit ⁊c̄.] i apostolis ſ. floribꝰ ſancte vite ⁊ doctrie. a Et iple būt ⁊c̄]. ſ. vba euāgeli ce doctrie ꝓz qꝫ dr̄ i pa rabola seminātis: Luc̄ .viij. Sem̄ ē vbū dei. b Nunqd. Hic po nitur solutio in qua sic ꝓceditur: qꝫ pri mo soluit quantū ad malos: secundo quā tuz ad bonos: ibi Et erit. Circa primum ꝑ mo ostenditur: qꝫ ꝑ predictis non est ma lis parcendū: secūdo soluitur argumentū: ibi Iccirco. ⁊ itio po nitur malozꝫ exterminiū: ibi Ciuitas. Circa primum dicit: b Nūqd ⁊c̄]. i. po puli iudaici duz xp̄m tā crudeliꝫ affligerēt. tenebo fortitudinem meā: Faciet pacē mihi: pacē faci et mihi. Qui egredient ipē tu ā iacob florebit ⁊ germi nabit israel]et ip̄lebūt faciē orbis seie.] Nunqd iuxꝫ pla gā ꝑcutiētis se]ꝑcussit eū: Aut sicut occidit interfectos eiꝰ]sic occisus ē: In mēsu ra ꝓtra mēsurā cuz adiecta fuerit iudicabit eā: mēditatus ē in spū suo duro]p die ēſt. Iccirco sup hoc dimit tēt iniqtas dom̄ui iacob: ⁊t iſte oīs fructꝰ: vt auferatur peccatū eiꝰ.] Cuz posuerit oēs lapides altaris sicut la pides cineris allisos: nō stabūt luci ⁊ delubra. Ciui tas. n. munita dēsolata erit spacioſa relinqt̄: ⁊t dimittet quasi desertū. Ibi pascetur vitulus: ⁊t ibi accubabit: ⁊t ꝓsumet sūmitates eiꝰ. In sic citate messis illiꝰ ꝓterēntur mulieres venientes]et docētes eā. Non est. n. pplꝰ sapiēs: propterea nō miserebit eiꝰ qui fecit eū: ⁊ qui formauit eū non parcet ei. Et erit in die illa percutiet dominus ab alueo fluminis] vsqz ad torrentem egypti: ⁊t vos cōgregabimini vnus ⁊ vnus filij israēl.] Et erit in die illa clangetur in tuba magna:] is habitatoribus: qꝫ a principio obsidiōis usz ad finez multi fuerūt mortui gladio ⁊ fame ⁊ peste. ſ. decies cen tū milia: vt dicit egesippus li. v. c Et dimittet quasi desertū. qꝫ alij fuerūt in captiuitate ducti: ⁊ ciuitas fuit destructa ita qꝫ nō erat habitatōr̄ horuz apta. d Ibi pascet vitulus. ſ. pplꝰ romanꝰ: qui dr̄ hic vitulus: ꝓp carnis petulātiaz: ibi. n. fuit pastꝰ. i. diuitijs ciuitatis repletus. e Et ibi accubabit. i. poterit secure dō mire: qꝫ eorū ad uersarij erāt mor tui vel captiuati: vt dēm ē. f Et cōsumet sūmitates eiꝰ. i. tēpluz ⁊ edificia i circuitu q̄ erāt i mōte ſyō qui ē supior pars ciuitatis. g In siccitate messis illius. i. ex defectu victus in hierlm: h Cōterent mulieres venientes. ſ. in hierlm ad diē festū: vnde refert egesippus li. vi. qꝫ quedā mulier de vltra iordanem ve nerat in hierlm: ⁊ cū alijs fuit ibi obsessa: ⁊ angustia fa mis ꝓstricta: comedit ꝓprium filiū ⁊ comedit: ⁊ idē credibile est de plurib' alijs: lz nō fuerūt deprehense: qz talia enor mia fiūt in clāculo. i Et docentes eā. sic ē i hebreo ⁊ libris correctis: ⁊ accipiūt h̄ docētes ipsi sacerdotes: q̄ ex officio hēbāt docē pplz: ⁊ isti tūc fuerūt cōstricti: qz cū a tito postularēt miaz: iussit eos occidi: dicēs eos de genēs ēe aī: qz tēplo ⁊ numi cupent supuiuē: ⁊ cā sb̄dit: k Nō ē. n. pplꝰ sapiēs. i. hns ōi sapiētiā q̄ sapida ē: lz tñ terrenā sapientiā que est aīalis ⁊ diabolica: Jacobi. iij. l Propterea nō miserebit ⁊c̄. Et patet lr̄a. m Et erit ⁊c̄. Hic soluit questio quātū ad bonos qui de iu deis crediderunt christo: qui destructa iudea fuerunt saluati in uita: ideo dicit: Et erit. ſ. quod sequitur: n In die illa percutiet ⁊c̄.] Et dicitur hic alueꝰ fluminis locus ubi oritur iordanis. Torrens autē egypti dici tur riuocozula: q̄ ē puus fluuꝰ in extremitate iudee in pte australi versus egyptū: ortꝰ aūt iordāis ē i ūmino iu dee i pte aq̄lonari i radicibꝰ mōtis libani: vt dicit hie ronymꝰ: ⁊ sic designat̄ h̄ terra iudee pcussa a romanis. o Et vos ꝓgregabimini vnꝰ ⁊ vnꝰ. i. pauci respectu mꝭ titudis pcusse ⁊ captiuate. p Filij israel. i. vos i xp̄m credētes fidē p̄riarche iacob q̄ alio noie dr̄ israēl imitātes. Scribit i ecclīastica historia qꝫ añ obsidiōez herlz p ro mānos: fideles q̄ erā i hierlz ⁊ iudea fuerāt admōiti p āge lū: vt trāsirēt i regnū agrippe q̄ erat ꝓfederatꝰ rōmānis: ⁊ sic fuerūt ibi saluati. q Et erit i die ⁊c̄.]p hāc tubā itel ligit edictū belij hadriāi ipatoris romāi q̄ hierlz dstru ctā et p titū reedificauit: ⁊ suo noie beliā appellauit: lz postea magi tēuit nom̄ ātiquū: ⁊ ipe edicto publico ꝓ hibuit ne alqs iudeꝰ ibiez hitarz: sed fuit pmissa ipis xp̄iānis ad hitandū vt dicit hugo floriacensis libro. iij. r Et tunc in hierusalem cōfluebant vndecūqz iudei ad christum ꝓuersi: eo qꝫ diligebant locum illuz: iō sb̄dit:

i Et venient qui pditi fuerãt de terra ⁊c. Jqz in istas terras per captiuitates precedentes multi iudei fuerant ducti ⁊ habitabant ibidẽ: qui per predicationẽ apostolorꝫ ⁊ aliorꝫ discipulorꝫ fuerunt ꝯuersi ad fidẽ: ⁊ sic veniebant in hierusalẽ ratione dicta: ⁊ per istas duas terras itelliguntur etiaz alie. i. quibꝰ iudei captiuati habitabant. põt etiam hec littera intelligi de ecclesia noie hierusalez significata: fz q dr Apoc. xxi. Vidi ciuitatẽ sãctã hierlim nouaz descendẽtẽ ỏ celo ⁊c. ad quã puenerunt p fidẽ multi ỏ oibꝰ terris q prꝰ erãt perditi per errores ⁊ idolatriam deũ adorantes fideliter ⁊ deuote: ⁊ hoc ẽ adoratõe latrie.

Caplm. XXVIII.

V Ẽ corone superbie. Supꝛlocutus est ppha ꝯ duaꝫ tribuũ pse cutorꝫ: hic, pphetat ꝯ ppharꝫ ꝓtẽtorꝫ. Et diuidit in duas: qz pꝰ pphat ꝯ cõtẽptorꝫ, ppharꝫ pñtium: scõo futurorꝫ. xxx. caplo Prima in duas: qz prio ppha cõtra cõtẽptorꝫ de decẽ tribuꝫ: scõo cõtra eos de duabꝰ: ibi Jn die illa. Circa primũ dicit: a Ue corone superbie. i. regno decẽ tribuũ: qõ intñ supbierat: q pphetas dñi oiõ cõtẽpserat ⁊ pphetis idolorꝫ adherat ebrijs ephraiz: qz illud regnũ nõ solũ infectũ erat p peccatũ supbie: sz etiã gule ⁊ luxurie: ⁊ denõiat ab ephraiz illud regnũ: qz primꝰ rex .l. hieroboaz fuit de tribu ephraim. b Et flori decidenti ⁊c. p hoc designans q destructio illius regni erat propinqua: q facta fuit p salmanasar regẽ assyriorꝫ. ix. anno osee regis israel. iiij. Reg. xvij. c Qui erant ⁊c.] Jsta vallis fm Ra. sa. ẽ vallis cenereth fertilissima existens in regno decẽ tribuũ. d Ecce validus ⁊ fortis dñs. cui nullus potest resistere. e Sicut ipetus grãdinis ⁊c. p hoc intelligit exercitus salmanasar instinctu diuino venturus cũ magna fortitudine ad ỏstruẽdũ regnũ israel: ita q israelite non possent resistere: sicut factum fuit: ideo subdit: Pedibus ꝓculcabit ⁊c. ⁊ pz ex dictis littera: vsqz ibi f Quasi temperaneũ. i. primitiuuz. g Ante maturitatẽ autũni. i. añ maturitatẽ de cursu cõi. h Qỏ cũ aspexerit ⁊c. Et ẽ sententia q sicut aliquis videns fructũ aliquẽ maturũ añ alios: vt pomũ vel ficũ vel hꝰ modi: ex desiderio nouitatis statim accipit ⁊ comedit: sic salmanasar ⁊ eius exercitꝰ cũ magna auiditate destruendi regnũ israel venturi erant de propinquo ⁊ sic ꝓtigit: qz pplz partiz occiderunt ⁊ partiz captiuũ duxerant in assyrios: ⁊ terrã populauerunt alienis gẽtibus. iiij. Reg. xvij. i Jn die illa. Hic cõsequenter prophetat ꝯ ꝓtẽptorꝫ q erant ỏ duabus tribubus: et pꝰ ꝯ maiorꝫ ppli specialiter: secundo ꝯ totũ populũ cõiter ca. sequenti. Prima i duas: qz primo vt apparebit ꝓtẽptus grauiorꝫ premittit dei beneficiuz exhibituz: secũdo prophetа predicit eorꝫ interitũ: ibi Uexabi. Circa pmũ sciendũ: q captiuatis decẽ tribubus p salmanasar senacherib voluit destruere regnũ iude: sed angelus dñi pcussit exercituz: ita q oportuit cũ fugẽ ad trã suã vbi a filijs suis fuit interfectus. 4°. Reg. xix. Et tũc ezechias rex iude cũ populo suo ỏ spolijs morꝫ tuorꝫ ifuerunt valde ditati: ⁊ sic habuerũt duplicẽ materiaz gladij. s. de morte aduersariorꝫ suorꝫ ⁊ ỏ spolijs eorꝫ: et hoc ẽ qõ dicit: i Jn die illa ⁊c.]. i. angelorum.

k Corona glorie quantũ ad maiores. l Et sertũ exultatõis. quãtũ ad miores qz corona fit de auro argento ⁊ gẽmis: sertũ vero de floribus. m Residuo populi sui. i. duabꝰ tribubꝰ q remãserãt aliis captiuatis. n Et spiritus iudicij. i. ispirãtis voluntatẽ iudiciũ faciendi. o Sedẽti sup iudiciuz. sic est in hebreo ⁊ in libris correctis. i. ezechie regi qui fuit iustus. p Et fortitudo ⁊c.]. i. populo ezechie qui exit ad collidendum spolia assyriorum: vt predictum est. Et redijt ad portam ciuitatis hierusalem plenus diuitijs aduersariorum: ⁊ ideo dicitur hic: q Reuertentibus de bello ⁊ non bellantibus. quia illam victoriam non fecit dominus per homines sz per angelum. r Uerum ⁊c. Hic premisso beneficio denunciatur interitus ratione ingratitudinis: ⁊ primo ponitur interitus duarum tribuum factus per chaldeos: secundo per romanos: ibi Propter hoc audite. Prima in duas: quia primo prophetа describit eorum culpam: secundo debitam penam: ibi Et erit. Circa primũ dicitur: r Uerum hi. i. illi de duabꝰ tribubꝰ. s Pre vino nescierũt: qz expolierunt se epulis ⁊ potibus ⁊ aliis malis ⁊ cito dei beneficiũ obliti fuerunt: ideo subditur: t Sacerdos ⁊ prophetа. qui deberent alios de dei benefijs instruere ⁊ ad dei laudem inuitare. v Nescierunt pre ebrietate. Et loquitur hic Esaias de prophetis falsis. x Absorpti sunt a vino ⁊c. inculcatio est verborum idem significantium ad ostendendum magnitudinem excessus eorum in talibus. y Nescierunt videntẽ. i. verũ prophetam fm q dicitur primo Reg. nono: Qui enim hodie dicitur propheta olim appellabatur videns. Sacerdotes enim mali ⁊ prophete falsi veros prophetas domini contemnebant: ideo subdit: z Ignorauerunt iudicium. qz nolebant dirigi per verba sanctorum prophetarũ. ⁊ Omnes enim mense ⁊c.]ex nimio epulationis ⁊ potationis excessu. a Ita vt nõ esset locus vltra. s. mundus a talibus sordibus: ⁊ quia talis excessus causat cecitatem intellectus sic econtrario abstinẽtia clarificat: fm q dicitur Daniel primo de ipso ⁊ sociis eius qui fuerunt valde abstinentes: ⁊ idem dicitur: Pueris autem his dedit deus scientiam ⁊ disciplinam in omni verbo ⁊ in omni sapientia ⁊c. ideo subditur:

vallẽ piguiũ: quasi tpaneuz antẽ maturitatẽ autũni: qõ cuz aspexerit videns: statim vt manu tenuerit] deuorabit illõ. Jn die illa: erit dñs exercituũ]coronã glie: et sitiz exultatiõis residuo populi sui: et spũs iudicij sedẽti sp iudiciũ: et fortitudo reuertẽtib ỏ bello ad põtã.] Uexabi quoqz p vino nescierũt: ⁊ p ebrietate errauerũt. Sacerdos ⁊ ppha nescierunt p ebrietate: absorpti sũt a vino: errauerũt in ebrietate:] nescierunt videntem: ignorauerũt iudiciũ. Omnes. n. mense replete sũt vomitu] sordiũqz: ità vt ñ essz locꝰ vltra

b Quē docebit sciētiaz .i. per sacrarū scripturaz studium. c Et quē intelligere cē .i. verba doctoz vel etiaz angeloz reuelantium: et respondit: d Ablactatos a lacte cē. i. segregatos a delectationibus carnalib' que sunt circa cibos z venerea: z qz detenti delectationib' carnalibus sunt ad hoc inepti: iō subditur: e Mā da remāda cē. Sic. n. loqbantur sacerdotes mali z prophete falsi deridendo verba prophetaz sanctoz: que non intelligebant sed falsa reputabant. Circa qō sciendū q prophete nitebantur populū detrahere a malis aliquando comminando eis mala si in malis perseuerarēt: z tunc vtebantur verbo mādati sic supra ca'. v. Mandabo nubibus meis cē. z. xij. Mādabo militie belli. aliquādo vero p mittēdo bōa si a mal' desisterent: z tunc vtebātur verbo expectatiōis sicut habacuc. ij. Si morā fecerit expecta eū cē. z ideo sacerdotes mali z prophete falsi eos deridendo dicebant: Manda remanda expecta cē. Et subditur: f Modicū ibi. quasi dicant de p̄minationib' eoz seu promissionibus modicū aut nihil vidim' ipletū. g In loquela. n. labij. In hebreo hz sic in balbuciēdo. balbuciens. n. satis mouet labia: sed tñ loquit male intelligibiliter. h Et in lingua altera. i. extranea. i Loquetur ad populuz istum: z ē sēsus: q sicut loquela balbucientis z loquētis alicui i lingua sibi extranea: non ē sibi intelligibilis: sic verbū dñi p ppbetas loquentis non intelligebat saltē quātū ad effectū a p̄tē proz' predictis. Et ponit exēplū: cū subdit: k Cui dixit. s. dñs. l Hec ē reqes mea. i. ipletio mee voluntatis. m Reficite lassū. i. afflictis ipēdite opa mie. n Et hoc ē refrigeriū meū. sm illud matth. xxv. Qō vni ex mīnimis meis fecistis: mihi fecistis. o Et noluerūt audire. mihi obediendo: z sic factū est eis verbū dñi qsi nō intelligibile. p Et erit. hic p̄ñ pōit pena debita ex dei iustitia p̄ chaldeos inflicta. Circa qō sciēdū q sedechias rebellauit regi babylonis ex p̄fidentia adiutoz' p regē egypti: z iō veniēte rege babylonis p̄ eū misit pluries ad regē egypti ad hñdū auxiliū: z ille pluries p̄misit z de ira sua exiuit ad hoc agēdū qz nō pfecit: qz redijt i egyptū: vt hz Hiere. xxxvij. z sic sedechias fuit defraudat' a suis petitionib' z p̄missis regis egypti: z hoc sibi ip̄opat hz: sic ipse z sui ip̄operabāt. p̄his dñi q verba eoz nō haberēt effectū vt p̄dictū ē. z h' ē qō dicit h: p Et erit eis verbū dñi. eos deridēdo. q Māda remanda. regem egypti p succursu habendo. r Expecta reexpecta. eius aduentum: sicut dixit p̄mittēdo. s Modicū ibi modicū ibi. i. nullus remediū hēbis ab eo: iō subditur: t Ut vadāt. i rebellioē sua p̄cedēdo. v Et cadāt retroz'sū. tāquā victi. x Et p̄erāt fame z gladio. quātū ad mortuos. y Et illaq̄ent z capiant. quātū ad ceteros in captiuitatē babylonicā in vinculis deductos. z Propter hoc. hic p̄ñter p̄ illusoz' veritatis p̄dicit afflictio p romāos. Circa qō sciēdū q illa afflictio fuit qdā figuratio iudicij finalis: ppt qō apostoli simul qsierūt de tpe vtriusq:

Quē docebit sciētiā: et quē intelligere faciet auditū: Ablactatos a lacte: aul'sos ab vberib': qz māda remāda: mānda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicuz ibi: modicuz ibi. In lōquela. n. labij et lingua alia lōquet ad populū istū: cui dixit: Hec est requies mea: reficite lassū: et hoc ē refrigeriū meū: et noluerūt audire. Et erit eis verbuz dñi: mānda remanda: mānda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicuz ibi: modicuz ibi: ut vadant et cadāt retroruz: et p̄erant et illaq̄ent et capiantur. Propter hoc audite verbuz dñi viri illusores: qui dñami sup pplz meū q ē i hierlm. Diximus enī: Percussim' fed' cū morte: z cuz inferno feci m' pactum. Flagellū inundās cum trāsierit: non veniet super nos: quia posuimus mendacium spem nostram: z mendacio protecti sumus. Iccirco hec dicit dom'n's deus: Ecce ego

reexpecta: modicū ibi: modicū ibi: ut vadant et cadāt retroruz: et p̄erant et illaq̄ent et capiantur. Propter hoc audite verbuz dñi viri illusores: qui dñami sup pplz meū q ē i hierlm. Diximus enī: Percussim' fed' cū morte: z cuz inferno feci m' pactum. Flagellū inundās cum trāsierit: non veniet super nos: quia posuimus mendacium spem nostram: z mendacio protecti sumus. Iccirco hec dicit dom'n's deus: Ecce ego

Matth. xxiij. Dic nobis qñ hec erunt. s. destructio ciuitatis z tēpli: z quod signuz aduentus tui z p̄sūmationis seculi: z christus ad vtrūq; sil' respondit: Matth. xxiij. z Marci. xiij. z Luc. xxj. Et iō p̄io ponit hic afflictionē p̄imā: z secundam: ibi Et nunc. Circa p̄imuz sciendū q p̄ima afflictio facta ē p pter malicia iudeoz cōtra christū vt habetur manifeste Luce. xix. Et ideo hic p̄io ponitur contra christuz iudeoruz malignitas: secundo ipsius christi firma stabilitas: ibi Iccirco. tertio pene iudeoruz acerbitas: ibi Et ponā. Circa p̄imuz dicit: z Propter hoc. i. propter destructionē ciuitatis p chaldeos q̄ contigit propter illusores prophetarū: vt dictū est.

a Audite verbuz domini veri illusores. s. veritatis: quales fuerūt sacerdotes z legis doctores tempore christi: propter qō dixit eis matth. xv. Irritum fecistis mandatū domini propter traditionem vestram. doctrinam etiam christi verissimam illudebant. b Qui dominamini cē. tunc enim sacerdotes z scribe regebant populum. c Dixistis. n. i. facto ostendistis. d Percussimus fedus cum morte cē. Ille enī qui habet fedus vel pactū cum alio non timet ab eo. Est igitur sensus: Vos ostendistis per facta q non timeretis mortem nature nec gehenne: qz ita obstinate persecuti sunt christum innocentez vsq; ad mortē: ac si nullam penam timerent inde se qui in presenti vel i futuro: ideo subditur: e Flagellum inundans cē.] super alios: z intelligitur hic flagellum inundans: exercitus romanorum qui afflixit totuz mundū. f Non veniet super nos. destruēdo nos z captiuando. g Quia posuimus mendacium spē nostram cē. ad hoc enim procurauerūt mortez christi vt euaderent flagellum exercitus romani: vt habetur Johānis .xj. Si dimittimus eum sic oēs credent in eū z venient romani z tollent nostrum locum z gentez: hāc autē mortē procurauerūt per mendacia: accusātes eū coz̄ pilato: eo q̄ p̄hibebat tributa dari cesari: z q̄ volebat se facē regē: vt hz Luc. xxiij. Sciebāt āt ista ee falsa: qz respondera eis p̄ciū: Matth. xxij. Reddite q̄ sūt cesaris cesari cē. z q̄ fugerat populuz q̄ volebat eū regē p̄stituē: Joh. vj. h'. n. fuerat ita publicū: q̄ nō potat eos latē: z sic p talia mendacia procurando mortē christi credebāt euadere insultus romanoz: p hoc tñ accidit eis p̄ciū: vt p̄dictū ē. h Iccirco. hic pōit p̄ñ ipsius christi stabilitas: qz p afflictoez z mortē a iudeis sibi procurata puenit ad stabilitatē imortalitatis corporis: et hoc ē qō dicit h: h Iccirco. i. propter nequitiā iudeoruz p̄dictā. i Hec dicit dñs deus. cui' verbū nō pōt cassari. k Ecce ego. verbū illud ē patris o filio vel toti' trinitatis de hoie christo. Secūdū. n. oēs expositores hebraicos z latinos scriptura hec loquitur de christo.

k Mittã in fundamentis syon .i. ecclesie militantis que fundata fuit in syon per predicationẽ christi: q̃ plu ries in tẽplo existente in monte syon predicauit: ꝛ q̃ in monte syon suã resurrectionẽ discipulis manifestauit: ꝛ ibidẽ sup apostolos spiritũ sanctũ in signo visibili misit.

l Lapidẽ. i. christũ: qui dicit lapis Dan. ij. Lapis q̃ percusserat statuã factus est mõs magn⁹. m Lapidẽ pbatũ. multis percussionib⁹ in sua passione: ꝛ approbatũ a deo patre: ꝛ quod h⁹ intelligat de christo ad litterã etiã fm iudeos p̃z per translationẽ chaldaicã q̃ sic habz: Ecce ego statuẽs in syon regez messiã: regez potẽtem angulare: q̃ ex iudeis ꝛ gẽtibus tãquã ex duob⁹ parietibus simul iũctis fecit vnaz ecclesiam: fm q̃ dicit Joh .x. Alias oues hẽo q̃ ñ sũt ex h⁹ ouili: ꝛ illas oz me adducẽ: ꝛ fiet vnũ ouile ꝛ vn⁹ pastor. n Preciosũ. hũanitas. n. christi ex ꝑiunctione ad deitatẽ hz q̃dãmõ infinitũ valorẽ.

o In fũdamẽto fũdatũ. hoc dr̃ q̃ apli aliq̃n dicũtur ecclesie fundamẽta: Apoc. xxj. Murus ciuitatis hñs fũdamẽta duodeciz: tñ hoc eis solũ ꝑuenit inquantũ inniti unt ipsi christo. p Qui crediderit ꝛc.]h⁹ põt referri ad dictũ Esa. ꝛ sic ẽ sẽsus. p Qui crediderit. mihi õnũciãti aduẽtũ christi ꝑmũ. q Nõ festinet. sic intelligendo verbuz meũ: q̃ christ⁹ statiz sit venturus: q̃ adhuc est ꝓlonguz tẽpus: a tpe. n. esaie vsq̃ ad tẽpus christi fluxerunt anni quingenti vel circiter. Alio⁹ potest referri ad ipsũ christum. Et sic est sensus. Qui crediderit. s. doctrine christi: quia pluries locutus fuit de aduentu suo ad iudicium: vt patet ex predictis. Non festinet. imo expectet patienter tẽpus a deo determinatum: vnde ꝛ apostolis querentibus de tẽpore huius aduẽtus: Actuũ primo respondit: Non est vestruz nosse tempora vel momenta ꝛc. r Et ponam. Hic ꝓsequenter describitur pene iudeozum acerbitas: pro morte christi nequiter procurata: cum dicitur: r Et ponaz in põdere iudicium ꝛc. i. puniam eos fm demerita.

s Et subuertet grando. i. exercitus romanozum cuz magno strepitu veniens ad modũ grandinis descendentis. t Spem mendacij. quia sperabant euadere insultum exercitus romani mendaciter procurãdo mortem christi vt predictum est. v Et protectionem. ex hoc mendacio speratam. x Aque. s. tribulationuz. y Inundabunt. i. simpliciter auferent: sicut aque inundantes rapiunt que inueniunt: ideo subditur:

z Et delebitur fedus vestrum cum morte: quia vos inuadet incuitabiliter: a principio enim obsidionis per romanos fuerunt occisi decies centum milia mortuorum: vt dictum est supra. a Et pactum vestrum ꝛc.] quia obstinati in sua infidelitate detracti fuerunt fm animas ad penam gehenne. b Flagellum inundans .i. exercitus romanozum valde potens. c Cuz trãsierit. ad terram vestraz. d Eritis in ꝓculcationem. quantum ad mortuos. e Quãdocũq̃ pertrãsierit tollet vos. quã tũ ad captiuos. f Quotiẽs mane diluculo ꝛc. i. quocũq̃ tẽpore vel hora venerit contiget vobis sine dilatione ista miseria. g Et tantum modo ꝛc.] predixit enim christus hãc destructionẽ pluries: vt patet in euangelijs: sz noluerunt credere do nec senserunt per experiẽtiam. h Coangustatũ est enim stratũ. i. coz humanũ nõ potest capere simul õ uz ꝛ diaboluz: sed suscepto diabolo p peccatũ exit de⁹: ꝛ ecõuerso suscepto deo exit diabol⁹. i Et palliuz breue. s. amoris. k Utrũq̃ operire nõ potest. q̃ diabol⁹ nõ potest operiri pallio charitatis: nec deus pallio amoris male inflãmãtis: ꝛ quia

mittãz in fundamẽtis syon lapidẽ: lapidez, pbatũ: ãgularẽ: preciosuz: in fundamẽto fũdatũ. Qui crediderit: nõn festinet. Et põnã i põdere iudiciuz: ꝛ iusticiaz in mensura. Et subuertet grãdo spẽz mendacij: et protectionẽ. Aque inundabũt: et delebit fedus vestrũ cũ morte: et pactũ vestrũ cũ inferno non stabit.] Flagellũ inundãs cũz transierit: eritis ei i ꝓculcationez. Quicũq̃ pertrãsierit tollet vos: q̃ mãne diluculo pertrãsibit i die ꝛ i nocte: et tñmõ sola vexatio intellectũ dabit auditui.]

Coangustatũ ẽ. n. stratum ita vt alter ocidat: et palliũ breue: utrũq̃ operire nõ potest. Sicut. n. in mõte diuisionũ stabit dñs: sic i valle q̃ ẽ in gabaon irascet: ut faciat op⁹ suũ. Alienũ op⁹ ei⁹: vt operet opus suũ. Peregrinuz ẽ opus eius ab eo. Et nũnc nõlite illudere: nẽ forte ꝓstringant vincula vestra.] Cõsũmationẽ. n. ꝛ abbreuiationez audiui a dño deo exercituũ sup vniuersã terrã. Auribus ꝑcipite ꝛ audi tet vocẽ meã: attẽdite ꝛ audite eloquiũ meum. Nũquid tota die arabit arans iudei a se ciecerant deum humanatum: ꝛ per consequens receperant diabolũ in dominũ. Ex quo merito debebat sequi dicta punitio. l Sicut. n. in monte diuisionum ꝛc. Hic tanguntur breuiter due historie. Prima habetur secundo Reg. quinto: vbi dicitur q̃ virtute diuina philistei venientes contra dauid fuerunt debellati: ꝛ fugerũt relinquẽtes idola sua: ꝛ tunc dixit dauid: Diuisit dom⁹ inimicos meos sicut diuiduntur aque. ꝛ propter hoc vocatus est locus ille baalpharasim: idest campus diuisionum fm hebreos. Secunda historia habetur Josue decimo: vbi dixit iosue: Sol ne mouearis contra gabaon: ꝛ sic stetit sol immobilis donec fuerunt eius aduersarij totaliter debellati. Est ergo sensus: q̃ sicut tunc dominus ostendit iram suam tempore dauid contra philisteos: ꝛ tempore iosue contra chananeos: sic ostendit iram suam contra illusores veritatis predictos: ideo subditur: m Ut faciat opus suum. idest vindictam de peccatoribus: q̃ tamen punire non est sibi proprium: sed magis misereri ꝛ parcere: fm q̃ dicit Ecclesia: Deus cui proprium est semper misereri ꝛ parcere. punire autem conuenit ei per accidens. s. propter hominum maliciam: ideo subditur: n Alienum enim est opus ꝛc. quasi diceret opus puniendi nõ ineſt ei ex sua cõditione: sed ex malo⁹ trãsgressione. o Et nũc. Hic ꝓnter agit de punitione q̃ erit in finali iudicio: cũ dicit: o Et nũc. i. post destructionẽ ciuitatis p romanos. p Nolite illudere. veritatem euangelice ꝓdicationis. q Ne forte ꝛc.] pena irremediabili i iudicio finali: iõ subdit: r Cõsũmationẽ. n. s. mundi. ꝛ abbreuiationez. i. infra breue tempus respectu eternitatis. s Audiui a dño. qui ẽ regula veritatis. t Sup vniuersam terrã. malos generaliter puniendo pena irremediabili: ꝛ bonos premiando gloria interminabili. v Auribus percipite ꝛc. i. attendite diligenter ista: ꝛ ponit exemplũ ad hoc sẽsibile: et primo quãtum ad premiationez bonozum dicẽs: x Nũquid tota die. idest singulis diebus continue. y Arabit arans.

vt serat semen suum in agro. ꝛ Proscindet.cum aratro vel ligone. a Et sarciet.i.purgabit a sentibus ꝛ herbis nociuis.quasi diceret non:iō subdit: b Nonne cū adeq̄ uerit faciemus.i.superficiez terre pfecte disposuerit ad recipiendū semina. c Seret gith.fm glosā genus ē legumis cymino sile. d Et ponet triticū.i.ponet semia ordinate fꝛ variam dispositionē terre cuius vna pars est apta vni semini:altera alteri.Per hoc intelligitur q̄ christus qui est agricola agri sui:qui ē ecclesia peracto finali iudicio ponet electos suos in distinctis mansionibus glozie: fm varia eoꝛ merita: ꝓpter quod dicit Joh.xiij. In domo patris mei multe mansiones sunt. e Nō.n.in serris cē:hic ponit exemplum de punitione maloꝛ:qz terrenasce tia collecta non similiter triturant: seu excutiuntur vnisozmiter:sed aliqua cū leuiozi instrumento:vtpote cuꝛ virga: vt cyminuꝛ ꝛ similia. Alia aūt triturant cuꝛ instrumentis ferreis ꝛ ponderosis.Similiter i finali iudicio vbi erit vniuersalis peccatoꝛ collectio: nō oēs vnisozmiter punientur sed aliqui grauius:ꝛ alij minus grauiter fm eozum demerita:ꝛ fm hoc intelligitur ista parabola: nec mirandū q̄ p eadē semina intelligāt iusti premiandi: ꝛ peccatozes puniēdi:qz hoc est propter identitatē nature in ipsis:sed est varietas i meritis ꝛ demeritis. f Panis autez ꝓminuetur.i.triticū vnde fit panis quod ꝓminuitur inter molas. g Uerum non in perpetuū cē.] hoc refert ad penas temporales quibus deus secunduz ordinē sapientie sue aliqñ punit peccatozes ad correctionē eoꝛ:vel ad terrozē alioꝛ:ꝛ talis punitio cessabit in iudicio:ꝛ succedet pena eterna:qm̄ deus cō mittet executioni demonuz quibus erunt subiecti in pena: qui ante fuerant eis subiecti in culpa. h Et hoc a dño deo exercituū exiuit.tāq̄ verbū irretractabile. i Ut mirabile faceret consiliuz suū.qz nullus scit i qua parte sit futurus.s.premiū vel pene finalis. k Et magnificaret iusticiaz. quia finale iudicium omnibus apparebit iustum.

ut serat:pꝛōscidet:ēt sarciet humū suā:ⁿ Nonnē cū adequauerit faciez eiusꝰ serēt gith:ꝛ cyminuz spget:ēt pōet triticū p ordinē ꝛ hordeuz ꝛ miliuz ꝛ viciā i finib⁹ suis Et erudiet illuz in iudicio: deus suꝰ docebit illū. Nō. ēnī i serris triturabit gith: nec rota plaustri sup cyminuz circuibit:fꝛ i ỽga excutiet gith: ꝛ cyminū i baculo:pānis aūt comminuet. Uexꝛ nō i pperuū triturās triturabit illuz:] neqz vexabit eū rota plaustri: nec vngulis suis cōminuet eū : ēt hoc a dño do exercituū exiuit ut mirabile faceret consiliū:ēt magnificaet iusticiā.

In capitulo.xxviij°. vbi dicitur in postilla: Qui credidit non festinet. Additio prima.

Ubi dicitur in translatione nostra : non festinet . in hebreo hz quoddā verbū quod significat indifferēter:non festinet vel nō festinabit:ꝛ in secundo significato est sensus: Oꝛq̄ crediderit doctrine christi de quo hic loquitur non festinabit ad credenduz: eo q̄ doctrina christi maxime ē supra sensū hois:vnde ꝛ discipuli christi q̄ eiꝰ doctrinā ꝓtinue audierūt ꝛ eius miracula viderunt non tñ festinauerunt credere:vnde eis dicitur etiaz post resurrectionē: O tardi coꝛde ad credendum. In eodē ca. vbi dicitur in postilla:Sicut.n.i mōte diuisionū. Additio secūda.

Ad vlteriozez declarationem huius quod dicit hic: Sicut.n.in mote diuisionū vsqz ad finē ca.ꝓsideradū q̄ he due histozie q̄ hic tanguntꝰ.s.de monte diuisionis ꝛ de valle gabaon:videt ꝓprie referende ad duos adueⁿ christi in quoꝛ vtroq̄ iudiciū mundi ꝓsideraꝛ. Nā i ꝑmo fuit iudiciū discretōis seu separatiōis:fm quod separati fuerūt credentes ab infidelib⁹:de q̄ iudicio Joh.xij. Nūc iudiciū ē mūdi.ꝛ ad hⁿ iudiciū refert qđ dī h:Sicut in mōte diuisionū stabit dñs.i.in iudicio discretiōis seu separatiōis. In 2° vero aduētu erit vniuersale iudiciū i valle iosaphat in quo iudicio finaliꝫ reprobi puniēt. Ad qđ iudiciuz refert illud qđ h dī:Sicut i valle q̄ ē in gabaon irascit:qz in eodē iudicio sol iusticie stās ad iudicādū ꝓ dānatos irascet.s.signa ire oñdenᵗ:ꝛ qz i prio aduentu opꝰ redēptionis humani generis expleuit p passionē quam sustinuit q̄ nō cōueit eiꝰ deitati: iō subdit: Ut faciat opus suū: alienū ē opus eius . vbi glosa:ꝛ est gregl. In mundū venit vt faciat opus suuz.s.redimet genꝰ hūanū:fꝛ ab ipso alienū ē opus eiꝰ nō.n. ꝑuenit deitati ꝓpui : flagellari:crucifigi.hec in glosa. Et notā dū q̄ iste modus exponēdi hⁿ qđ dī: Alienū ē opus eiꝰ cē. vī verioꝛ q̄ dicere q̄ punire nō est ꝓpriū deo:fꝛ magis parcere ꝛ misereri : ꝓput in postilla:tū qz licet vexꝛ ē q̄ deo ꝓpriū ē misereri inquantū ad ipsū ꝓprie ptinet reuelare defectꝰ alioꝛ:nō tñ videt ꝓcedendū q̄ opus puniendi peccatoꝛ est alienum a deo:cum hoc opus pertineat ad veritatē iusticie q̄ deo maxime ꝓpetit:vt sacra scriptura in quā plurimis locis testat:tū qz opus puniendi transgressoꝛes ē bonū simplicit:licet fm quid.s. respectu puniti habeat rationez mali.s.pene. Cōstat aūt q̄ oē opus bonū deo maxime ꝓpetit:ꝛ sic pꝛ q̄ punire delinquentes fm ordinē diuine iusticie nō ē dicēdū eē alienū opus a deo licet misereri sit deo maxime ꝓpriū. In 2° vero aduentu qz iudiciuz vniuersale cōpetit christo etiā fm q̄ hō: Unī Joh.v potestatē dedit ei iudiciū facere qz filius hominis ē.q̄ quidez potestas etiā se extendit ad angelos: Unī apostolus pria Coꝛi.vj. Nescitis qm̄ angelos iudicabim⁹.s.auctoꝛitate christi:iō sequit: Ut opet opus suuz:pegrinū ē opꝰ eius. Nā sicut alienū ē.i.nō aduenientis deitati:flagellari:ꝛ crucifigi:ita pegrinū ē humanitati oēs hoies ꝛ angelos iudicare nisi ex vnione ad verbū ꝛ alijs gratijs i christo singularibus hec ei ꝓpeteret: ꝛ qz ista sic sūt alta supra sensū hoiuz:vt in infidelib⁹ lumie fidei carentib⁹ qñqz ludibria videāt: iō subdit : Et nūc nolite illudere ne foꝛte ꝓstringant vincula vestra:ꝓsūmationē.n.ꝛ abreuiatōm audiui a dño .q. diceret ꝓpt tales illusiōes ordinata est a deo ꝓsūmatio abreuiata: qđ intelligit de captiuitate babylōica vel romana:ꝛ qz ad credēda illa q̄ dixerat de christo eē aliena ꝛ pegrina vident reqri dispositiones hūane ꝛ diuina auxilia: iō sbdit: Auribꝰ pcipite cē. Nūqd tota die arabit arāj cē.qđ qđē exemplū ñ vī referendū ad finalē premiationē bonoꝛ:tū qz i futura remuneratiōe valde ipropꝛie electi dicerent poni vt semina.Semina.n.i scriptura dicunt eē in hac vita:vt cū dī i ꝑs. Euntes ibāt ꝛ flebāt mittētes semina sua. Fructus vero seminū propꝛie dicūt eē in vita alia i q̄ manipuli reꝛ semiataꝛ portāt:vñ dicit: Uenientes veniēt cū exultatiōe portātes māipulos suos. tū qz h dicit ꝓpha: Et pōet triticū p ordinē ꝛ hordeū cē. statiz sbiungit: Et erudiet illū deus suus in iudicio docebit illū. Cōstat aūt q̄ in finali statu beatoꝛ cessat eruditio ꝛ doctrina:qz tūc oēs electi erūt pfecti ꝛ i dño docti:vt.j.Joh.ij.cª. Et iō hⁿ exemplū vī potⁿ eē referendū ad illa que facit deus misericoꝛdit circa genus humanū:vt credāt q̄ ad salutē ptinēt: ꝛ bonū fructū afferāt

more boni agricole: qui multa ꝛ diuersa opera i agrū suū facit vt bene fructificet: vnde in hoc glosa sic dicit: Pius ꝛ misericors dominus genus humanū vt fructū boni operis afferat arat vt agricola: vomere predicationis prescindit: verbere tribulationis: nunc peste: nunc captiuitate corrigit: ꝛ hoc ē qđ dicit: Nunqđ tota die. hec in glosa. Ubi notandū q̄ i hoc qđ dicitur: Nunqđ tota die: fm expositionez q̄ ē valde ꝓpria ꝓpria mouet auditores quos añ ad attētionē excitauerat supra dicēs: Aurib' ꝑcipe ꝛc. vt estimēt: q̄ sic agricola nō tota die arat: sic dē non semper faciet dispositiones istas: sed tantum vsq; ad tempus futurum ex qua consideratione auditores discreti ad penitentiaz reuocātur: quod autē sequitur in littera: Non. n. in serris triturabitur gith ꝛc. referendū videt ad diuersum modum mortis electorū. Posset. n. aliquis querere: exquo oēs iusti cum de hac vita transeunt sunt in statu gratie: ꝓ quam vitam merentur: quare aliqui moriuntur in maximis tormentis ꝛ alij leuiter hanc vitam transeunt. Ad qđ respondendum ꝑ exemplum de collectione fructuum diuersorum: quorum aliqui cum duritia ꝛ asperitate colliguntur sicut bladum de q̄ fit panis. Alij vero leuiꝰ ꝑ leues excussiones virge vel baculi: ꝛ hoc est quod dī: Nō enim in serris triturabitur gith: nec rota plaustri super cyminū circūibit: supple sicut super bladum: sed i virga excutiet gith ꝛ cyminum in baculo. s. leuiter. panis aūt ꝓminuet. s. serris ꝛ plaustris ꝓout in glosa. Sed possz quis dicere: q̄ licet res que deducit i exemplum sit vera: tamen ad propositum non videt pertinere: eo q̄ videtur iusticie dei eē ipsonus: q̄ in his qui in statu gratie exeūt de hac vita: tanta inueniatur diuersitas in ipso modo mortis. Ad quod dupliciter respōdet. Primo dicēdo: Ueruntamen non in perpetuū triturās triturabit. quasi diceret momētanea sunt ista tormenta respectu perpetue premiationis: in qua omnia reducentur ad verā iusticiaz. Secūdo respondet sic: Et hoc a domino deo exercituum exibit vt mirabile faceret consilium ꝛ magnificaret iusticiaz: quasi diceret fm consilium diuinum mirabile ista exeunt: vt magnificet iusticiā: glosa interlinearis fm quā plus exigit ab eis qui plura acceperūt.

Replica.

In capitulo. xxviij°. circa illud passum: Alienus opus est: Postillator dicit q̄ per hoc intelligit opus iusticie dei quod est alienum inquantum alienum distinguitur contra proprium. iccirco sicut deo proprium est misereri: ita punire. Dicitur hic deo alienum quia etiam punit citra condignum. Burgenſ instat rationibus que ex dicto postillatoris sunt solute Nā cum dicit: iusticiā ꝛ veritatem fm quam punitur iniquus bonum simpliciter ꝛc. Non negat postillator: sed loquitur soluz fm comparationē proprij vt distinguitur contra alienum qui sunt modi dicendi. Dicitur ergo q̄ fm esse iusticia et veritas ꝛ misericordia sunt vnum in deo ꝛ eque propria fm esse: sed non fz dici. Argumentum igitur quod facit Burgenſ contra postill'. ꝛ sanctum thomam optime reducitur cōtra expositionem burgenſ quam dicit veriorem quāuis incontinuam. Exponit enim Burgenſ illum passum de opere redemptionis dicens: Id opus deo esse alienum: naz nō cōuenit deitati: ꝓpui: flagellari: crucifigi: tūc arguit sic: Ita vere ꝛ catholice dicimus deum conputum: flagellatum: ꝛ crucifixum: sicut de virgine natū: ꝛ neutrum est alienū: nisi vt distinguitur contra proprium ideoma. Communicatione enim ideomatum ita verum est deum conpui sicut a puero fm damasc. stellas creari. Et mirandū q̄ tam solubili ratione burgenſ. contra suum magistrum sanctum thomam laborat: quem tamen pre cunctis colere consueuit. Burgē. etiaz notat postillatorem exponentem seminationem pro retributione finali. Burgenſ enim vult q̄ semen serendo vt faciat fructum pertinet ad presentem vitam non futuram: ꝛ maxime quia de significato per semen sequitur: Erudiet illum deus ꝛ docebit illum. nam eruditio ꝛ doctrina prout ipse vult cessabūt pro futura vita: quando omnes erunt perfecti. Sed ꝛ illud videtur impropriē appropriari presenti statui: nam si modi seminandi ꝛ plantandi propter fructum qui venit a fruitione habent aliquam appropriationez ad statum vie in quo est fructus ꝛ fruitio iperfecta: multo maiorem habent appropriationem ad statum glorie in quo ē fructus ꝛ fruitio perfectissima: ꝛ si christus seminat iustos in terra morientium: proprissime eos plantat ꝛ seminat in terra viuentium. Et saluo iudicio meliori minus erudite videtur dictum in vita beata eruditionem ꝛ doctrinaz cessare: quia sic dicēs ōstruit actus hierarchicos: qui actus nō distrahunt a perfectione vt dicit beatus dionysius de celesti hierarchia: nec dicit imperfectionez in vita beata accipere doctrinam sicut nec esse: ideo sicut christus accepit a patre esse ita ꝛ doctrinam: ꝛ in hoc sensu dixit Johannis. viij°. Mea doctrina non ē mea fz expōnē. b. hil'. ab hoc loco vsq; ad ca. xliij°. multa dicē burgē. q̄ n̄ si ꝓpria postill'. nisi fz alia applicationē q̄ vt dcm̄ ē supra nō variat catholicā veritatez.

Et ariel. Hic ꝓnt̄ loqđ ꝓpha ꝛ illustrat. xxix. vitatis generalē. Et diuidit i duas ptes: q̄ primo declarat suū propositū: ꝛ 2° removet dubiū: ibi Propter hoc. Prima adhuc in duas: q̄ primo populo ꝓminat. secūdo ipsū aliqualiter ꝓsolat more samaritani post vinum medicatiuum infundens oleū lenitiuū: secunda ibi Et erit. Circa primū dicit. a Ue ariel. ꝛ quid p ariel itelligatur ostendit: cū dicit: b Ariel ciuitas. s. hierusalē quā expugnauit in principio regni sui: unde ejciens iebuzeos. ij°. Reg. .v. c Additus est annus ad annum. quasi diceret appropinquat finis durationis hierusalem: quia caldei destruxerunt eam tempore sedechie regis. d Solennitates euolute sunt. q̄ destructo templo per chaldeos cessauerūt: vñ in hebreo hī: Precise sūt. Et loquit propheta de futuro p modū preteriti: ppter qđ subdit: e Et circūuallabo ariel. i. hierusalē que a chaldeis fuit obsessa in circuitu. 4°. Reg. vlti. f Et erit tristis ꝛ merēs. ex fame ꝛ gladio superueniēte. g Et erit mihi. s. hierlm. h Quasi ariel. hoc dī ad exprimēdū q̄re hierlz ꝟ vocat ariel in loco isto. Ariel. n. fz heb. significat altare holocaustoz. Et hoc hī Ezechielis xliij°. p hoc aūt q̄ dī de hierlz ꝟ: Erit mihi i q̄si ariel. intelligit q̄ sic altare holocaustoz erat aptū ꝛ circūdatū carnib' animaliū ꝟnolatoz: q̄ vna ps̄ pōebat sup altare ibi cremāda: alie aūt ptes dimittebāt circa altare distribuēde sacerdotib' ꝛ leuit' ministrātib' ꝛ aliq̄ etiā offerētib'. s. ꝟ hostijs pacificis: sic i destructōe hierlz p chaldeos ciuitas fuit plēa cadaueribus mortuoz inī' ꝛ circa. et sic exponit Ra. sa. i Et circūdabo. q. sperā ꝛc. Reuertit ꝓpha ad describēdū obsidiōis modū: q̄ sic fuit obsessa a chaldeis q̄ nulli' potuit egredi ad fugiendū: nec aliquis exterior intrare ad ciuitatis auxilium.

tes euolutē sunt. Et circūuallabo ariel: et erit tristis ꝛ merens: et erit mihi q̄si Ariel. Et circūdabo

k Et iacia ꝛc̃.] ſ. terrã lapides ⁊ ligna ad implẽdũ foſſata. l Et mũimẽta ponã. i. machinas ad deſtruendũ muros. m Nũquid aberis. deiecta a regno. n De terra loq̃ris ꝛc̃. q̃ vulnerati ad terrã cadentes gemitus emittebant. o Et erit q̃ſi ꝛc̃.] Vox .n. exq̃ſita p artẽ phitonicã ẽ vox mortuoꝝ: vel potius demonũ ad ſimilitudines mortuoꝝ apparẽtiuz ⁊ loquentiũ: vt dictũ fuit ꝓmo Reg. .xxviij. ⁊ per hoc dat ĩtelligere populi mortalitatẽ: ita q̃ non audiretur vltra vox eĩ niſi per modum phitonicũ. p Et erit. Hic ꝓſequenter ꝓphet̃a populum regni iude aliqualiter ꝓſolat: denunciando babylonioꝝ deſtructionem: qui quãuis ſm ordinez dñine iuſticie hierusalem deſtruxerint magis virtute diuina q̃ humana: tamen hoc iniqua volũtate fecerunt: ⁊ factum illud ꝓprie virtuti attribuerunt: ꝓpter quod poſtea p perſas ⁊ medos etiã deleti fuerũt: ⁊ hoc eſt quod dicit: p Et erit ſicut puluis tenuis. qui a vento rapitur ⁊ diſpergitur. q Multitudo ꝛc̃.] i. chaldeoꝝ i captiuitatem te deducẽtium: ⁊ patet littera vſq; ibi r Viſitabitur ꝛc̃:] p hoc intelligitur multitudo ⁊ fortitudo ⁊ crudelitas exercit⁹ perſaruz ⁊ medorũ venturi in breui ꝓtra babylonez. s Et flãma ꝛc̃.] quia capta babylone incẽderũt eaz. t Et erit ſicut ſomniũ ꝛc̃. quia ſicut ſomnians aliquãdo ſomniat ſe comedere ⁊ bibere ⁊ in delicijs eſſe: ⁊ in hoc delectat: ſz hec delectatio modicũ durat: q; vigilans ſentit ſe eſurientez ⁊ ſitientem: ſic gloria regni babylonis modico tẽpore durauit reſpectu aliorum regnorum quia incepit eſſe glorioſuz ſub nabuchodonoſoꝝ ⁊ ſub nepote eius balthaſar defecit illud regnum. Et ſm iſtam ſententiam patet littera ſequens.

v Obſtupeſcite. Hic ꝓſequenter ꝓpheta ꝓminatur deſtructionem per romanos que facta fuit. xlij. ãno poſt paſſionem chriſti: ⁊ illo tempore aliqui de iudeis licet pauci comparatiue receperunt fidem chriſti: ⁊ alij remanſerunt i ſua infidelitate excecati. Primo igitur ꝓpheta denunciat dictam deſtructionem: ſecundo malorum excecationez: ibi Claudet oculos veſtros: tertio bonorum illuminationem: ibi Nonne adhuc. Circa primum dicit ꝓpheta:

v Obſtupeſcite ꝛc̃.] pre magnitudine mali ſuper vos vẽturi. x Fluctuate ⁊ vacillate. q; ſicut dicit ioſephus imminente obſidione hieruſalez a romanis: iudea diſſenſionib⁹ iterius erat lacerata: ⁊ aliqui ſequebant vnũ tyrannũ ⁊ alij aliũz. appꝛopinquantibus etiaz romanis: aliqui ꝓſulebant q; ciuitas redderet eis: alij autez ꝓtrarium: ⁊ ſic totus populus erat in quadaz fluctuatione ⁊ vacillatione. y Inebriamini. per defectuz ſenſus ⁊ ꝓſilij. z Et non a vino. ſed a ſtupoꝛe vos cõturbãte. a Mouemini. ò vno ꝓpoſito ad aliud. b Et non inebꝛietate. ſed ſ. ex perplexitate. c Quoniaz miſcuit vobis ꝛc̃.] i. mortis q̃ ſopoꝛ nominatur: ⁊ iſte potus fuit eis ꝓpinatus a romanis: qui populũ in maxima multitudine occiderũt: ⁊ reſiduuz captiuauerunt: vt dictuz ẽ ſupꝛa capitulo .xxvij.

cũ autẽ fuerit expgefactus vacua ẽ aia eius. Et ſicut ſõniat ſitiẽs ⁊ bibit: ⁊ poſtq̃z fuerit expergefactus laſſus adhuc ſitit: ⁊ aia eĩ vacua eſt: ſic erit multitudo oĩum gentiuz q̃ dimicauerũt cõtra mõtẽ ſyon. Obſtupeſcite ⁊ admirami:] fluctuate ⁊ uacillate: inẽbꝛiami ẽt nõ a vino: mouemi ẽt nõ in ebꝛietate: q̃oniam miſcuit vobis dñs ſpirituz ſopoꝛis.] Claudet oculos veſtros: pꝛophetas ẽt principes veſtros: q uidẽt uiſiones opiet Et erit vobis uiſio oĩuz] ſicut verba libꝛi ſignati] q̃ cũ ꝺederit ſcienti lr̃as: dicẽt lege iſtũ: ⁊ rñdebit: nõ poſſũ: ſignatus ẽ enĩ. Et ꝺabit liber neſcieti lr̃as: dicetq; ei: lege: ⁊ rñdebit: neſcio lr̃as. et dixit dñs: eo q; ap

d Claudet. Hic conſequenter ponitur malorum excecatio. Et prio quantum ad maiores: ſecũdo quãtum ad vulgares ibi Ue qui profũdi eſtis. Prima in duas: quia primo ponitur malorũ excecatio: ſecũdo excecatiõis ratõ: ibi Et dixit dñs: Circa primum dicitur: o Claudet oculos vĩos. .i. excecabit ſacerdotes ⁊ ſcribas: qui debent eos dirigere ſicut oculi cetera corpis mẽbra. Sciendum tamen q; deus nõ eſt cauſa excecationis directe: ſed indirecte inquantuz iuſte a malis ſubtrahit gratiam ſuaz mentis illuminatiuam. e Pꝛophetas. imminente enim euerſiõe hieruſalẽ apparuerũt plura ſigna huius euerſionis: vt dicit ioſeph⁹: q̃ tñ ꝓphete falſi interpꝛetabant in ꝓtrariũ. ſ. in bonũ ciuitatis futuꝛe. f Et pꝛincipes veſtros. q; decepti a talib⁹ pꝛophetis rebellauerũt romanis. g Et erit ꝛc̃.] ſ. ꝓphetaꝝ antiquoꝝ q̃ ꝓphetauerunt de aduẽtu chriſti: ⁊ de deſtructiõe ciuitatis ⁊ tẽpli pꝛopter eius moꝛtem. h Sicut verba ꝛc̃.] qui non poteſt legi quandiu eſt ſigillatus: ideo ſubditur:

i Quem cum ꝺederint ſcienti litteras ꝛc̃. Sic enĩz reſpondẽt iudei moderni. multi enim doctoꝛes eoꝝ qui pꝛeceſſerunt determinauerunt tẽpus aduentus meſſie: vnus poſt alium: ⁊ omnes defecerunt: quia tempoꝛa ab eis pꝛefixa tranſierunt: ſm q; dicit Ra. Sa. ſuper Danielem: ⁊ cauſam huius defectus dicunt doctoꝛes moderni. ſ. quia ſermones pꝛophetarum ſunt clauſi. k Et dabitur liber. ſ. apertus pꝛedicatione chriſti ⁊ apoſtoloꝝ. l Neſcienti litteras ꝛc̃. q; quando ſimplicibus iudeoꝝ fit mentio de aduẽtu chriſti pꝛeterito: ⁊ de ſimilibus: dicunt ſe non eſſe peritos in lege: ſed magiſtri eoꝝ ſcirent de talibus reſpondere: quoꝝ errorib⁹ firmiſſime adherẽt. m Et dixit dñs. Hic ponit cauſa dicte excecationis. ſ. hypocriſis: ſiue ſimulata ſanctitas: q̃ ſm hieronymũ ẽ duplex iniq̃tas: ⁊ maxie etiã vigebat i ſacerdotib⁹ ſcribis ⁊ phariſeis tpe chriſti: vt patet ex decurſu euangelij: et hoc eſt q̃ dĩ:

n Eo q; appꝛopinquat ꝛc̃.] falſe ſtimulãdo iuſticiã.

ppiquat ppls iste ore suo: ⁊ labijs suis glorificat me: cor aũt eius lõge est a me: ẽt túmuerunt me mandato hominũ ⁊ doctrinis: iõ ẽce ego addã: vt admiratiõnẽ faciã pplo huic míraculo grandi ⁊ stupendo. Pdẽribit. n. sapiẽtia a sapiẽtib⁹] ei⁹: ⁊ itellect⁹ prudẽtiũ eius abscõdet. Uẽ q pfũdi estis corde:] vt a dño absconda tis pſiliũ: qũor ſi i tenebr' opa: ⁊ dicunt: Quis videt nos: ⁊ qs nouit nos: Pẽruersa est hec vestra cogitatio: q̃ſi ſi lutũ ptra figulu] cogitet: ⁊ dicat opus factori suo: nõ fecisti me: ⁊ figmẽtũ dicat fictori suo: nõ intelligis. Nõnne adhuc i modico ⁊ i breui] puertet líbanus in chermel: ⁊ chermel i saltũ reputabit:] Et aũdient in die illa surdi verba libri: ẽt de tenebris ⁊ de caligie] ocũli cecor videbũt. Et addẽt mites i dõmino leticiaz: ẽt paupes homies in sãcto israel exultabunt: quoniaz defecit q prevalebat: cõsũmatus ẽ illusor: ẽt succisi sũ oẽs q vigilabãt sup iniquitatez:] q pẽccare faciebãt hoies in verbo:] ẽt arguẽtẽ in porta supplãtabãt:] ẽt declinauerũt frustra a iusto.] Pdõpter hoc hec dicit dñs ad domũ iacob: qui redemit abraam. Nõn mõ confũdet iacob: nec mõ vult⁹ ei⁹ erubescet: ſed cum viderit filios suos opa manuum meaz: i mẽdio sui sanctificãtes nomẽ meũ] ẽt sãctificabũt sanctũ iacob: ẽt deum israel predicabunt: ẽt scient errantes spiritu intellectum: ẽt mussitatores discẽt legem.

b Et túmuerunt me mandato hominũ ⁊c. ppter qõ christus ip:operat eis Matth. xv. Irritũ fecistis mãdatũ dei propter traditionẽ vestrã. c Jõ ecce ego addã. ad cecitatẽ eor: propter qõ subdit: d Peribit ãt ⁊c] i. ab illis q̃ sunt in statu sapiẽtũ sicut erant sacerdotes scribe ⁊ pharisei. e Ue qui profũdi. Hic pñt põit excecatõ vulgariũ. tpe. n. christi in iudeis erat vna secta saducer:z q negabãt spiritũ ⁊ angelũ: ⁊ p pñs resurrectionẽ futurã: Act. xxiij. ⁊ p pñs negabãt punitionem oẽm post vitã istam: ⁊ ex hoc processit error in vulgaribus hominibus: q deus nõ intromitteret se de humanis actib⁹ puniẽdis: neq; agnosceret: ⁊ h⁹ẽ quod dr: e Ue qui pfundi ⁊c. Intãtũ ſm estimationẽ vestrã: q diuina scientia nõ attingit ad ipsum. f Quorũ sunt in tenebr' opera itantũ q̃ sũt deo occulta ſm errorẽ vestr: ⁊ absurditatẽ hãc arguit propha dicens: g Peruersa ẽ ⁊c.] ppi qõ hic. xviij. dr: Sicut lutũ i mãu figuli: sic vos i mãu mea dom⁹ israel. h Nõne. Hic pñt ponit simpliciuz illuminatio: sicut. n. in aduentu christi sacerdotes ⁊ scribe q erãt litterati fuerũt suis demeritis excecati: sic apostoli alíq; discipuli christi q̃ p⁹ erãt simplices ⁊ illitterati fuerũt diuinit⁹ illuminati pp qõ dicit saluator Matth. xj. Cõfiteor tibi pñe pat celi ⁊ terr: q̃ abscõdisti hec a sapiẽtib⁹ ⁊ prudẽtib⁹: ⁊ revelasti ea parulꝭ. ⁊ h⁹ ẽ qõ dr h: h Nõne adhuc ⁊c.] illuminatio aplor fuit stati p⁹ christi resurrectionẽ: tũc eni aperuit eis sensũ: ut itelligerẽt scripturas: Luc. vlti. i Conuertet líban⁹ ⁊c.] In hebreo hr. in nem⁹ reputabit. p chermel intelligit h mõs carmeli vbi helias iterfecit pphas baal: q̃ loc⁹ ẽ aridus ⁊ sterilis. Liban⁹ aũt ẽ nem⁹ vbi arbores sũ pulchre ⁊ aromatice. p hãc igit parabolã intelligit: q̃ sacerdotes ⁊ scribe q̃ erãt magne reputatiõis ⁊ auctoritatis admirabilẽr̃ p excecatiõez: ⁊ tadez p occisionẽ i destructiõe ciuitat⁹ p romanos: ⁊ apli alíq; discipuli christi: q̃ nulli⁹ erãt reputatiõis eleuarent p illuminatiões diuinas ⁊ operatões miraculosas: vt pz i actib⁹ aplor in plurib⁹ locis. ⁊ q̃ p eor predicationem conuersi sũ gẽtiles ad fidẽ: iõ sb̃dit: k Et audiẽt i illa die surdi. i. gentiles q̃ pus erã idolatrie dediti. l Uerba libri. s. veris ac noui testamẽti. m Et ẽ tenebris ⁊c.] error. s. ignorãtie. n Oculi cecor. i. gẽtiliũ. o Ui debũt. Et addẽt mites. i: apli q̃b⁹ dixit christ⁹: Matth. .xj. Discite a me quia mitis sum ⁊c. p In domino leticiam. de conuersione gentium ad fidem. a Et pauperes homines. i. paupertatem euangelicam sequentes: quia in primitiua ecclesia omnia erant fidelibus communa quasi renunciando proprietati: Act. iiij. b Quoniam defecit qui prevalebat. cetus sacerdotum scribarũ ⁊ phariseorum: qui in destructione ciuitatis fuit occisus. c Consũmatus est illusor. illuserũt enim multipliciter doctrinam christi. d Et succisi sũt ⁊c.] q̃ tota eorum intentio versa erat ad auariciam ⁊ rapinam. e Qui peccare ⁊c] quia querebant de ore christi discipulorumq; eius aliquid calumniabile rapere: vt patet in euangelio ⁊ in actib⁹ apostolorz in pluribus locis. f Et arguentem ⁊c] . s. christum arguentez eorz vicia in palã. g Et declinauerunt ⁊c] . i. a christo qui dicitur iustus anthonomatice: eo q̃ alios iustificat quem negauerũt corã pilato. h Propter hoc. Hic remouetur quoddam dubium circa predicta de excecatione sapientum ⁊ illuminatione simplicium: ne forte crederet aliquis: q̃ hoc deberet accidere prope tempus esaie: ideo remouet hoc dicẽs: i Nõ modo confundetur iacob. i. populus iudaicus qui pro maiori parte in aduentu christi fuit excecatus: ⁊ per romanos per orbem in captiuitate dispersus: vbi multas cõfusiones sustinet: ⁊ ideo determinatio huius temporis subditur: cũ dicitur: k Sed cum viderit filios suos. i. apostolos qui fuerunt de gente illa. l Opera manuum mearm. quia per infusionem spiritus sancti de ideotis ⁊ timentibus fecit eos sapientissimos ⁊ constantes. m In medio sui ⁊c.] ⁊ hoc fiebat potissime in die pentecostes: Act. secundo. n Et sanctificabunt. idest sanctuz predicabunt. o Sãctum iacob. idest christum quez iacob patriarcha predixit venturum ad sanctificandum mundum: Gene. xlix. Non auferetur septrum de iuda ⁊ dux de femore eius: donec veniat qui mittendus est: ⁊ ipse erit expectatio gentium. p Et deum israel predicabunt. gentibus per orbem dispersis. q Et scient errantes spiritu. idest gentiles prius multis errorib⁹ implicati: intellectum legis ⁊ euangelij. r Et mussitatores. idest qui prius erãt ociosi ⁊ vanis occupatis. s Discent legez. mosaicam ⁊ euangelicã: ⁊ hoc patet impletum iam per orbem quasi vniuersum.

¶ In capitulo vigesimo vbi dicitur in postilla: Propter hoc. hic remouetur quoddam dubium ⁊c.

Nō quod dicit. Propter hoc hec dicit dñs ad domum iacob. prophetā videt remouere quandā opinionem erroneaz. Posset.n. quis dicere q cum pharisei ⁊ scribe de q̄bus statim supra agit: qui tm errauerunt declinando a chr̄isto ⁊ eum negando ⁊ huiusmodi: descenderunt de iacob fm carnez q hec redundarz i psusionem iacob patris eoz: sicut dī Prouer. xvij. capi°. Sed hoc propheta ip̄obat dicens Propter hoc .i. ppt̄ peccata ⁊ scelera predictoz pharisēorum ⁊ scribarum: nō mō .i. non hac ratione confundetur iacob. i. patriarcha pater eoruz. Nec modo vult° eius erubescet. ⁊ est eadem sententia sub diuersis verbis: cuius rationē sb̄dit dicens: sed cum viderit filios suos rē. sic est in hebreo: et est sensus: Non habet iacob rationem qua ꝓfundatur ex hoc nec erubescat quia cum viderit filios suos. s. apostolos ab eo descendentes tam secundum carnem: q̄ secundum fidem sanctificantes nomē meum quia repleti spīritusancto loquebantur magnnlia dei: Act. ij. ca°. Et sanctificabunt sanctum iacob ⁊ deum israel Predicabūt i. predicabunt q̄ chr̄istus sanctus sanctorum de iacob descendit ⁊ ipse fuit promissus: quod in magnam gloriam ipsius iacob vertit: nō autem in confusionem: presertiz cum p huiusmodi predicationem idolatre venerunt in cognitionem veritatis: de quo dicit: Et scient errantes spīritu itellectū. Similiter ⁊ mussitatōes. s. plurimi ex iudeis ꝯ deum murmurantes. Discent legem. s. spīritualem per apostolos predicatam. Lapl̄m. XXX.

Vē filij. Hic ꝓsequenter esaias loquit̄ ꝓtra irrisores ꝓphetarum futurorum: ⁊ potissime hieremie q̄ prophetauit tempore captiuitatis babylonice. Esaias vero ante prophetauit per plures annos: interfectus. n. fuit circa principium regni manasse: vt dictum fuit supra primo ca. A principio vero regni manasse vsq̄ ad destructionē ciuitatis hierusalē per chaldeos fluxerunt anni. c. .x. q̄ manasses regnauit. lv. annis: Amon. ij. Josias. xxxj. Joachim. xj. Sedechias. xj. Sciendū igitur q̄ regnū israel ⁊ regnū iuda fuerunt destructa ex ꝓfidentia adiutoriū regis egypti. Expositores igitur nostri cōiter exponūt hoc capitulū ad litteram de iudeis qui euaserunt manus regis babylonis: sed interfecto godolia quez rex babylonis prefecerat terre iuda transierunt in egyptuz timore chaldeoz contra mandatū dñi factuz eis ex ore hiere. vt hī Hiere. xlij. Sed hoc non videtur verum: q̄ de ipsis descendētib⁹ i egyptū dicitur infra ca. isto. Nuncij tui vsq̄ ad anes peruenerunt. que est ciuitas egypti. illi autē qui interfecto godolia transierunt in egyptū non iuerunt illuc sicut nuncij ad redeundū: sed sicut fugitiui ad illuc manēdū: ꝓpter q̄ Rasa. exponit hoc ca. de osee rege israel: qui misit nuncios ad regem egypti ꝓ auxilio habendo ꝯ regem assyriorum: vt sic liberaretur a tributo: q̄ sibi reddebat singulis ānis: vt habetur iij. Reg. xvij. ⁊ licet littera posset ad hoc applicari: videtur tamen mihi q̄ melius debeat intelligi de sedechia rege iuda: qui ex ꝓfidentia regis egypti rebellauit nabuc. regi ꝯ psiliū hiere. vt habet Hiere. xxxvij. Et pro isto auxilio habendo misit frequēter sedechias solennes nuncios ad regez egypti: sed defraudatus fuit ab intēto: q̄ rex egypti non adimpleuit ꝓmissum deferendo ei auxiliuz. Igitur fm hanc sententiam procedit hic propheta: q̄ primo comminatur penam regno iude ꝓpter confidentiam in egyptij: secundo idem facit regno israel cap° sequenti. Et prima in duas: quia primo comminatur illis de regno iuda afflictionez: secundo denunciat eis ꝓsolationē oleum infundens post vinum. secunda: ibi propterea expectat dominus. prima in duas: q̄ primo arguit culpam: secundo subdit debitam penā: ibi propterea hec dicit. prima adhuc in duas: quia primo arguit confidētiam eorum super egyptum: secundo dei contemptum ibi Nunc ingressus. Circa primum dicit: a Ue filij desertores. consilij hieremie ⁊ aliorum prophetarum domini. b Ut faceretis ꝓsilium. de requirendo pharaonis auxiliuz. c Et non ex me. quia prophete domini hoc non consulebant: sed magis disconsulebant. d Et ordiremini telā. i. faceretis processū ad rebellādū chaldeis. e Et non p spīritū meū. sed p spīrituz mendacē i ore ꝓphetaruz falsoz: Hiere. xxvij. f Ut adderetis rē. q̄: primo difficili fuerunt de diuino auxilio: secūdo minus ꝓfidi de hūano: iō subdit: g Qui ambulatis. ⁊ pz littera ex dictis vsq̄ ibi: h Et erit vobis rē. q̄: ex ꝓfidentia eius falsa rebellauerūt chaldeis: q̄ venientes destruxerunt ciuitatē ⁊ tēplū: ⁊ partim occiderūt: ⁊ parti captiuauerūt ꝓfusibiliter ppl̄z. i Erāt .n. rē. aliqui libri hnt. Jerant. q̄ fuit sic dictū ab aliq̄b⁹ correctōrib⁹: eo q̄ sb̄dit vsq̄ anes pueneŕt. ⁊ male q̄: i hebreo ⁊ i libris correctis hī: Erāt. n. taphnis. q̄ ē citas nobil̄ egypti. k Principes tui. missi tāq̄ solēnes nūcij. l Usq̄ ad anes pueneŕt. p°. n. iuenerūt regē egypti i taphnis: fz añq̄ rnderz eis trāstulit se ad anes: q̄ ēt ē ciuitas egypti: ⁊ sic secuti sū eū ad hūdū el'rnsū. m Oēs ꝓfusi sū. s. oci nūcij: q̄ n hūerūt iñ aliq̄d remediū: fz ꝓfusi onē: ⁊ cū b⁹ magnū dānū: iō sb̄dit: n On⁹ iumētorū austri. i. iumētoz portātiū onera vlus egyptū: q̄ ē i pte australi respectu regni iude. Mūera mlta ⁊ magna p hūdo eius auxilio: ⁊ vñ portarēt sb̄dit: o In tra tribulationis rē. i. i regno iude: cui iminebat magna tribulatō ⁊ āgustia a nabuch. rege. p Leena ⁊ leo. i. rex sedechias ⁊ regina: q Ex eis vipa rē. i. filij ex eis nati veneno malicie pleni. r Portātes sr̄ rē. filij. n. regū alīn mittūt ad q̄rēdū tale auxiliū. vl pōt expōi ō q̄b⁹cūq̄ nunciis a rege ⁊ regina missis: ⁊ propter hoc dicūtur ē ex eis. s Sup gibbū camelo⁹. hz. n. camelus

Capitulum .XXX.

Vē filij desertores dicit dominus ut faceretis ꝓsilium: et nō ex me: et ordiremī telā et nō p spīritū meū: ut addētis pecca tū sup peccatū: qui ābulatis vt descēdatis i egyptū: ⁊ os meū nō iterrogastis: sperātes auxiliuz in fortitudine pharaonis: ⁊ hñtes fiducia in vmbra egypti i ignominiaz. Erāt. n. i taphnis pricipes tui: ⁊ nūcij tui vsq̄ ad anes puenerūt. Omnes ꝓfusi sūt sup pplo q eis pdesse non potuit. Nō fuerūt i auxiliū ⁊ i aliquā vtilitatē: sz i ꝓfusionē ⁊ i opprobriū. Onus iumentoz austri. In terra tribulatiōis ⁊ angustie leena ⁊ leo: et eis vipera ⁊ regulus volās: portātes sup hūeros iumētoz diuitias suas ⁊ sup gibbū camelorū thesauros suos: ad pplz q eis prodesse nō poterit. Egyptus. n. frustra ⁊ vane auxiliabit. Ideo clamaui

gibbuz ſuper dorſuz ſuper quez ponitur ſella: ⁊ onus. cetera patēt ex dictis vſq; ibi: t Supbia tñ ē. ex magna. n. ſupbia ꝓcedebat q ipſe ſedechias ⁊ populus eiꝰ nolebāt ſeruire regi babylōis ſz ꝓſiliū Hieremie a dño ſibi reuelatū. v Quieſce. a querendo tale auxilium ab egyptijs ꝯ regē babylonis: ⁊ ſeruias ei in pace.

x Nunc ergo ingreſſus. Hic cōſequēter arguit populus de ꝓtēptu dei ⁊ prophetaꝝ ſuoꝝ. primo tñ introducit deus loquens ipſi eſaie: dicēs: x Nunc ingreſſus. ſ. tu eſaia locū vbi ſcribis tibi a dño reuelata. y Scribe ei. i. pplo iude.

z Sup buxuz. in hebreo habet ſup tabulā: ſz hieronymus transtulit buxuz: eo q tabule ad ſcribēdū fiunt cōiter de buxo. ⁊ Et in libro diligēter cē.] .i. p notarium tuz. habebāt. n. ꝓphete aliqñ notarios ſicut baruch fuit notarius hieremie: vt hī Hie. xxxvj. ⁊ magis probabile ē de eſaia: qui fuit nobilis: ⁊ de ſtirpe regia q habuit notarium ſcribentem in volumine: illud qō prophete prius ſcripſerat in tabula pro exemplari. a Et erit in die nouiſſimo in teſtimoniuz. ⁊ vocat ibi dies nouiſſima dies in qua ciuitas fuit ꝺ ſtructa p chaldeos. tunc. n. ipleta fuit ꝓminatio pene h poſita. b Uſq; in eternū. i. vſq; ad finē mūdi: q; ſē p erit prophetia eſaie in teſtimoniū malicie illoꝝ: ꝺ qbs loquebatur: ió ſubdit: c Populus. n. ad iracūdiaz prouocans eſt. ſ. ipſū deū p maliciā ⁊ ꝓtēptū. ꝺ Qui dicūt videntibuſ. i. veris prophetis: qz verba eoꝝ veriſſima reputabant inania ⁊ falſa: ⁊ pz littera vſq; ibi: e Ceſſet a facie cē.] .i. de ſanctificaſ iſrael. ex tali. n. cō tēptu verbis ⁊ factis oſtendebant: q deus deberet eos dimittere ꝓpter ſuā maliciā. f Propterea. Deſcripta populi malicia: hic ꝓnūt denunciatur debita pena: cū dr: g Pro eo q reprobaſtis verbū hoc. i. verbuz dñi p prophetas dictū. h Et ſperaſtis in calūniā. q rendo occaſionē recedendi a ſeruitute regis babylonis: cui tñ ſedechias ⁊ principes iurauerūt ſeruire: vt hī. ij. paral. vlti. i Et in tumultu. ſ. exercitus regis egypti oꝝ: quē ſperabant vēire ad eoꝝ auxiliū. In magno fragore armoꝝ ⁊ pōpa. ⁊ inixi eſtis ſup eo: magis q ſup diuino auxilio.. l Propterea erit vobis iniquitas. hec de traſgreſſione iuramēti ⁊ de ꝓtēptu dei. m Sicut iterruptio cē. ꝺ q ꝙto cadit a loco altiori: tanto magis opprimit illa ſup q cadit. ⁊ p hoc itelligit: q iniqtaſ pdicta ceſſz cā deſtructōis ciuitatis ⁊ ppli: ⁊ pz lra vſq; ibi n Et nō iueniet cē.] .i. ñ remanebūt aliq reſidui ꝺ

ſup hoc ſūpbia tñ ē: qūieſce. Nūnc ergo ingreſſus ſcribe ei ſup buxū: et i libro diligēt exara] illud et erit i die nouiſſimo i teſtimōiuz uſqz in eternū. Pōpul⁹. n. ad iracundiā ꝓuocās ē: ⁊ filij mendaces: filij nolētes audire legē dei. Qui dicūt vidētib⁹ nolite vidē ⁊ aſpiciētib⁹ nolite aſpicē nobis ea q recta ſunt. Loqmi vobis placētia: videte nobis errores: auferte a me viaz: declinate a me ſemitā: ceſſz a facie veſtra ſanctus iſrl.] Pr̄opterea hec dicit ſāct⁹ iſrl. Pr̄ō eo q reprobaſtis verbū hoc et ſperaſtis i calūnia et in tumultu: et inixi eſtis ſup eo: ꝓpterea erit vobis iniqtas hec: ſicūt iterruptio cadēs: reqſita i muro excelſo.] Cū ſubito dū ñ ſperat veniet ꝓtritio eius: ⁊ ꝓminuet ſicut ꝓterit lagēa figuli ꝓtritiōe pualida: et ñ inueniet de fragmētis eius teſta] in q̄ portet igniculus de incēdio: aut hauriat parū aq de fouea: qūia hec dicit dñs deus iſrl. Si reuertamini et qeſcatis: ſalui eritis. In ſilēntio ⁊ in ſpe erit fortitudo veſtra. Et noluiſtis et dixiſtis. Neq; ſed ad equos fugiem⁹. Ideo fugietis. Et ſup veloces aſcendemus. Ideo velociores erunt q pſequēt vos. Mille boies a facie terroris vnius: ⁊ a facie terroris quiqz fugietis: donec relinquami quaſi malus nauis in vertice montis: et quaſi ſignū ſup collē. Propterea expe-

ꝓpio i tra iuda: q ponunt ea oparti: qz tui qs dimittebaz dā ad colēduz ira: mortuo godolia fugerūt i egyptū timore chaldeoꝝ. o Qz hec dicē dñs de iſrl. q non pōt mētiri. p Si reuertami. p pniaz ad dei miaz. q Et qeſcati. a re bellatōe ꝯ regē babylōis. r Salui eritis. ita. n. ꝓdicauit hieremias regibus ⁊ populo regni iude vt patet in multis locis ſue pphie. s In ſilencio. i. hūiliē ⁊ pacifice fuien⁹ regi babylonis ſm dñi volutatē. t Et i ſpe. diuini auxiliū: non humani. v Erit fortitudo veſtra. ꝓſeruās ciuitatē ⁊ pplz a ꝺſtructiōe: ſz quia ſedechias noluit credē hieremie ⁊ pplꝰ ei⁹: iō ſbdit: Et noluiſtis. x Et dixiſtis neq; ſ. faciem⁹ hieremie ꝓſilii. y Sz ad eqs fugiem⁹. i. ab egti b⁹ egypti refugiū ⁊ auxiliū qrem⁹. z Iō fugieti. qz deficiēte auxilio egypti: ⁊ rupta ciuitate ſedechias rex ⁊ viri bellatores fugerūt nocte. iij. Re. vlt. a Et ſſ veloces aſcēdem⁹. i. ſi rex babylonis aduerſus noſ ꝓualuēit p velocitatē eaꝝ nr̄oꝝ euadem⁹ manū ei⁹: qō excludit dicēs.

b Iō velociores erūt q pſequēt vos qz chaldei inſequētes ſedechiā fugiētē ipſū ꝓprehēderūt. iij. Re. vltio c Donec relinq̄mini. q. malus nauis in ſignū naufragij preteriti.

ꝺ Et q̄ſi ſignū ſup collē. vbi aliqñ in ſublimitate arboris magne aſcendit ſpeculator ad videdum ſi hoſtes veniāt: ⁊ ex q̄ pte: ⁊ ſic dat ſignū fugiēdi illis p qb⁹ ſpeculat: ⁊ ad quā ptē debeāt fugē ne cadāt i manib⁹ hoſtiū: ⁊ ipſe etiā velocit deſcendēs fugit cū alijs: ſic erunt ⁊ illi q remanſerūt ꝺ pplo iuda: q̄z aliq fuerūt ducti i babylonē i ſignū victorie chaldeoꝝ: ⁊ deſtructiōis iudee: ſicut malus ē ſignū naufragij p teriti: fugerūt in egyptū timētes ꝯ ſe aduētum chaldeoꝝ.

e Propter expectat. Hic ꝓnūt ppha p vinū mortificatiuū iſūdēs oleū lētituū ꝺnūciaſ ppli ꝓſolatōnē. Circa qō ſciēdū q hāc partē exponūt doctores noſtri cōit ad litterā de redēptione ppli iude de captiuitate byablonica: facta p cyz deſtructo regno chaldeoꝝ: vt hī Eſdre. i. Sz huic expoſitioi ñ vī lra bñ ꝓſonare i plūbus locis: vtpote qō dī. j. Plorans neq; plorabis. i. poſt reditū de captiuitate babylōica mām triſticie ñ hēbis: vt iſti exponūt. Iō vī neemie p vbi dī: q pplꝰ reuerſus ꝺ babylōe erat i afflictōe magna ⁊ opprobrio itē qō ſbdit poſtea: Et dabit tibi dñs panē artū ⁊ aquā breuē. i. in redeūdo de babylōe ſuſtiebis penuriā victꝰ: ꝓ iſtoſ hoc nō bñ ꝓſonat pdcis ab eiſ. ſ. q nō haberēt māz triſticie Itē ei qō poſtea ſubdit: Et dabit pluuia ſemi tuo cē. qō exponūt de magna abūdātia in ire fructib⁹ ⁊ aialib⁹: cui ꝯriū vī poſt reditū neemie. v. ca. vbi dī: q multi ꝺ pplo diſponebāt vēdē filios ⁊ filias ſuas in ſuos ⁊ ācillas p victu hīdo. Itē qō dī: Et nō faciet vltra auolare doctorē tuū a te. ſ. eſdrā: vt dicūt. qō nō vī vez: qz eſdras nō ſp ſtetit cū eis: ſed

pauco tpe qz post annos togo tpe venit de babylone: z non mlti supuixit. Itē qō .j. dī: Et erit lux lune sic lux solis zc. exponunt dicentes: qz hoc intelligitur de maiori letitia quā habuerūt post captiuitatē q̄ añ. tantus tñ excessus letitie ñ videtur bene predictis concordare: z maxime qz nunq̄ redierunt ad tantā pspe ritatē sicut fuerāt añ de multo: maxie tpe dauid z salomonis z alioz reguz plurimo ruz: z iō saluo meliori iudicio: vī qz iudei melius quantū ad ali quid exponant partē istā. s. de redemptiōe eozum fienda p christū: sz i hoc errāt: qō expectant futuz qō iā trāsijt in preteritū. igit accipiendo ab eis qō est verū z falsum respūetes: exponam' litterā de redemptiōe facta p christū. Et videtur in duas ptes: qz primo ponit redēptio facta p christū i suo aduentu prio: secūdo fienda in secundo: ibi Et erit. Dria h pdicit ab esaia: cū dī: e Propterea. .i. propt mala vestra multiplicata. f Expectat dñs zc.] .i. differt redēptionē vestrā perfectaz p christū fiendā: verū tñ qz nō aufert eā: subdit etiā: g Jō exaltabit parcēs vobis. qz tps sui aduentus erit tps magne misericordie: verū tñ ñ erit sine iusticia q̄ sep dei misericordiā p comitat: iō sbdit: Quia deus iudicij dñs. h Beati oēs zc.] firmit credēdo eius aduētū. i Populus. n. syon. i. fidelis z catholicē. k Habitabit in hierusalē. i. in ecclia sm q dī ad hebreos .xij. Accessistis ad montē syon z ciuitatez dei viuētis hierlz celestē: z qz ad litterā in monte syon incepit fides catholica p pdicationē christi in propria persona z p missionē spirit' sancti super aplos: vt dictū fuit supra. ij. ca. l Plorās ne quaq̄ plorabis. p dilatiōe christi vēturi: p q̄ suspirabāt ingemiscentes patres ve. test. m Miserās miserebit tui. intñ qz exponet se morti. n Ad vocē clamoris tui zc. In primitiua ecclia z p longū tēpus postea sancti viri habebāt frequētissime ad votū diuina responsa. o Et dabit tibi dñs zc]. i. ex dei gratia erit ptēr' paruo victu als parco: sic pz in decursu ecclie in viris pfectis z religiosis. p Et nō faciet auolare zc]. i. christuz q̄ dicit de seipso: matth. xxiij. Un' ē magister vester christ': z de sua pmanētia dic matth. vlti. Ecce ego vobiscū sū oib' diēb' vsq̄ ad psūmatōez secli: sm. n. diuinitatē vbiq̄ ē p cēntialē pntiā z potētiā: z i ecclia sua p specialē gratiā: z sm humanitatē in eucharistie sacramēto: i q̄ corp'ē ex vi sacramēti: aia z diuitas ex pcomitantia inseparabili p' resurrectionē. In trāslatione chaldaica sic hī: Et ñ recedet vltra diuinitas ei'. Ex q̄ pz: q' ñ pōt cuēiēt i telligi de esdra doctore: sz christo cuēit optie. q Et erūt oculi tui zc]. i. christū q̄ apparuit visibil'ē et oculi corporali b' in forma hūanitatis: z in sacramēto sub specie panis. r Et aures tue zc]. s. euāgelicū. s P'tergū monēti. i. ad sequēdū vestigia christi pdicāti in psona ,ppa p': z postea i aplis alīsq̄ discipulis. t Hec ē via. s. fides catholica. v Ambulate i ea zc. qz ecclia nūq̄ declinabit gnāliē a fide catholica. x Et ptamiabitis zc.] qz gētiles ad pdicationez apostolorū confregerūt idola sua materiaz z ornamēta idoloz paupibus erogantes. y Egredere dices ei. i. idolatrie que cessauit quasi in vniuerso orbe. z Et dabitur pluuia semini tuo zc. Semē parabolice dicitur hic verbū euangelicum: sm q dicit salvator i parabola seminātis: luc. viij. Semē est verbū dei. z recipientib' ipsuz per fidez data est pluuia gratie dei: z per talē modū dicit Deutero. xxxij. Lōcrescat vt pluuia doctrina mea.

a Et panis fruguz zc.] Iste est panis eucharistie q̄ dicitur panis fruguz terre: qz materia huius sacrāmēti est panis triticeus de terra p' ductus: z continuz iste panis pingue dinē gratie diuīe.

b Pascetur in possessione zc]. i. christus de quo dicit Joh'. j. Ecce agnus dei qui tollit zc. Pascitur spacios. i dilatatione castitatis ecclie: sm q dicitur canticoruz. ij. Qui pascitur in liliis donec aspiret dies: z inclinētur vmbre. c Et tauri tui. i. apostoli. d Et pulli asinoruz. alij inferiores predicatores. e Qui operātur terrā. laborando in agro dominico verbo z exemplo. f Lōmixtū migma cōmedent. glosa super locū istuz dicit q̄ migma ē hordeū mixtū cū palea: z eaz sequūtur expositores nostri: sed huic dicto videtur ptrariari qō subditur: g Sicut i area ventilatū est. i. purgatū a palea. quid aūt intellexerit hiero. p migma nescio: sed in hebreo habetur sic: Mixtū forte comedēt. i. ad pmixtiōez diuersoz granorū absq̄ aliqua corruptione in sua bonitate manentiū: p qō metaphorice intelligit pgregatio fideliū ex iudeis z gētilibus: z varijs nationib': q̄ incorporati sunt ecclie p predicatiōez aploz alioz q̄ predicatoz. h Et erūt zc.] p montes excelsos intelliguntur apostoli: p colles q̄ sūt montes minores: pdicatores alij. i Rīui currentiū aquaz. i. abundātia sane doctrine: eo modo loquēdi quo dicit supra. xj. Repleta ē terra scientia dñi: sicut aque maris operientis. k In die interfectionis zc]. i. tpe destructionis hierusalē in qua erant multe turres: q̄ cū muris destructe fuerunt p romanos: z illo tempore multū viguit pdicatio euāgelij p apostolos alios q̄ discipulos christi. l Et erit. Hic denunciat liberatio fideliū in secundo aduentu christi: tunc. n. liberabūtur a penalitatibus vite presentis. Et diuidit in duas: qz p' ponit huiusmodi liberatio: secūdo demonis abiectio: ibi Ecce nomē. Circa primū sciendū: q' sm sanctos doctores z catholicos in finali iudicio mundus innouabitur z meliorabit: ad augmētū glie electoz: qui in elemētis z corporibus celestibus melioratis videbunt clarius relucentiam diuine virtutis z bonitatis: sm illud

sapiẽtie. xiij. a magnitudine speciei creature poterat cognoscibiliter creator horr videri. decor aũt corporr celestiũ maxime pfistit in luce: r iõ tunc augebit: r hoc ẽ qõ dicit: l Et erit lux lune sicut lux solis rc. in die q alligauerit vulnus populi sui. qr fideles resurgent i corporibus gloriosis ab oi corruptiõe r penalitate liberatis. m Ecce nomen. Hic pñi agitur õ õiectiõe demonis. Sciendũ tñ q hebrei r expositores nostri exponunt partez istã ad litteraz de eiectiõe sẽnacherib regis assyriorũ venientis ptra hierusalẽ: qñ exẽcitus eius percussus fuit ab angelo: sic q corpora bellatorr fuerunt incinerata intactis vestib' r armis: sicut dictum fuit supra. vij. r ad hoc satis posset applicari littera. Sed q̃ h' vi: qõ dr h i pncip' Ecce nomẽ dñi venit de lõgiq̃. Ex q̃ vr esaias loq̃r õ tpe longinq̃: qõ ẽ tps iudicij finalis: r nõ de propinq̃ seu pñti cuiusmodi dicta pcussio sẽnacherib fuit: qr fuit tpe esaie: vt hr. iiij. Reg. xix. Itez qõ dr in fine h'ca. Prepata ẽ. n. ab heri thophet rc. i. pena gehẽnalis: fz q dr ab oi b'expositoribus hebreis r latinis: r iõ vr esaias hic loq̃r tpe finalis iudicij: in quo demones cũ dãnatis retrudẽtur in inferno. r hãc sentẽtiã sequit hic magister alexander de hales q̃ fuit maximus theologus temporibus suis. Igitur pm hanc sententiã hec pars in tres diuiditur qr primo describit aduẽtus iudicis terribilis mpõs: secũdo delectabilis iustis: ibi Canticum erit et tertio vt abiectiuus demonis: ibi Et auditam. Circa primũ dicẽ esaias: m Ecce nomẽ dñi. qr i iudicio apparebit dñs q̃ iudicatus fuit corã pilato vt seruꝰ r abiect'. n Uenit de longinquo: qr a tpe esaie erat magna distãtia vsq̃ ad tẽpus iudicij. o Ardens furor eius. qr ignis cõflagrationis precedet aduẽtũ iudicis. p Et grauis ad portãdũ. qr terribilia signa apparebunt ppe iudiciuz. q Labia eius rc. J rprobos q̃ quos pferet illã sentẽtiã: Ite maledicti rc. matth. xxv. r Et lingua eius. q. ignis deuorans. qr p sẽtẽtiã ab eo ,platã deducent ad ignẽ gehẽne interminabilẽ. s Spiritus eius. i. eiusdẽ indignatio q̃ reprobos. t Uelut torrens inundãs qr nõ poterũt punitionẽ eius euadere. v Ad pdendas gentes. s. quantũ ad reprobos. x Et frenũ errorꝭ. qr cognoscent se erraſſe. illa tñ cognitio nõ erit eis vtilis: fz magis afflictiua: p remorsũ pscientie: de q̃ dr. j. vltio ca. Uermis eorr nõ morietr. y Canticũ. Hic describit dictus aduentus delectabilis electis: q̃ tunc letabuntur non solum de sua glorificatione: fz etiã de reprobozum punitione applaudendo diuine iustitie: r hoc est quod dicitur: y Canticuz erit vobis. s. electis. z Sicut vox. sic est in hebreo. a Sãctificate solẽnitatis. i. solennitatis paschalis: i qua filij israel laudauerunt dñm pro suo exitu de egypto: in quo figuratus fuit exitus electorum de oi penalitate: quando ad celuz transferentur glorioſi in anima r corpore. b Et letitia cordis rc. Jli sic iportat h eqlitatẽ: qr letitia electorr tũc excedet oẽz letitiã q̃ pot exprimi a nobis: fz ppheta vtit talib' exẽplis hoi b'cognitis: qr pm q dicit gregor' balbucindo prout possumus: excelsi dei facta resonamus. c Et audi tam. Hic psequenter ostenditur dictus aduentus vt demõis ab iectiuus: qr tunc auferetur eius potestas in ducendi homines ad peccatũ. r qr tunc cũ reprobis retrudet in infernuz: ex quorr pena augebitur pena dmonũ sicut gloria angelorum augmentabit ex glia electorr: qs in duxerit ad meritũ: iõ dr: c Et auditã faciet dñs gliã vocis sue dicẽs electis: Uenite benedicti rc. d Et terrorem brachij sui oñdet. i demonũ eiectiõe. e In pminatõe furoris: cũ dicet: Ite maledicti in ignẽ eternũ: q̃ par' ẽ diabolo r ãgelis ei': matth. xxv. f Et flãma ignis. s. gehẽne. g Allidet i turbine r lapide grãdis. p ista q̃ st horib' terribilia itelligit terror iudicis. h A voce. n. dñi. i. sẽtẽtia iudicij. i Pauebit assur. i. diabolus: q̃ h ad lr̃az itelligit sb̃ noie regis assur: q multũ afflixit pplz dñi sicut supra. xiij. ca. sb̃ noie regis babylõis signat diabolus ad litterã: vt dictũ fuit ibidẽ. k Uirga pcussus. i. vga diuine sentẽtie. l Et erit trãsit' rc. J. i. furm' r stabilis: qr illa sẽtẽtia erit irretractabil': iõ seqr: m Quã reqescẽ rc. J qr pena illi' sentẽtie tenebit eũ depssũ i ppetuũ. n In tympanis r citharis rc. p ista itelligit electorr leticia: de potestate demonũ electa: pm q dr Apoc. xij. Audiui vocẽ magnã de celo dicẽtẽ: Nũc facta ẽ salus r vr' r regnũ dei nri: r potestas christi ei': qr piect' ẽ accusator fratrr nrorr rc. o Preparata ẽ. n. rc J. i. gehẽne pena fz expositorum heb. r latinos. Thophet. n. vno' signat laxationẽ vl apliationẽ: r iõ sic noiat gehẽna: qr ois hõ q̃ ñ restringit fomitẽ suũ: fz magl laxat ei habenas: cadit i gehẽnã vt dicẽ glosa hebraica. dr aũt pparata ab heri. i. a scda die creatiõis mũdi: vt dicũt alicq̃ qr ab illa die ñ fuit nudiusterti': fz tm heri: fz h' ñ ẽ visile: qr scda die fcã fuit distinctio celi siderei ab aqs inferioribus r supiõib': vbi ñ ẽ gehẽna: fz circa cẽtrr ire: vt dicũt sancti doctores. Itez rõ eorr magl pcludit ꝛ. iũ qr si scda dies fuit pma hñs heri: sequitur q̃ non ipsa fuit primum heri: sed magis dies precedens: r ideo melius dicitur: q̃ heri hic accipit p principio tpis i q̃ de' creauit celuz r irã: ita q̃ sic tũc fec celũ empyreũ p electi: ita infernũ p reprobis. p A rge pparata. i. a deo q̃ regit vniuersa: qr sic fec hitatõnẽ electi i celo empyreo: sic ẽt reprobis i inferno: i heb. hr regi pparata. i. demõi r ãgelis ei': q̃ dr rex sr oẽs filios supbie: Job. xli. q Profũda. qr dr ee cirr cẽtrr ire. r Et dilatata. qr multi vadũt ad pditionẽ: fz doz saluatoris: mat. vij. s Nutrimẽta ei' rc. Jp h' signatur acerbitas pene. t Flat' dñi. i. effect' sue iustitie. v Si

cut torrens sulphuris ꝛc. per hoc etiam ostenditur horror illius pene: ꝛ q̄ impediri non possit eo q̄ procedit fm ordinem diuine iusticie.

¶ In ca. xxx. vbi dicitur in postilla: Plorans nequaq̄ plorabit. Additio Prima.

Licet pces vetesta. desiderassent aduentum christi: non tamen legunt pro dilatione huius aduentus plorasse: vnde hoc quod dicit: Plorans nequaq̄ plorabit. videtur intelligendum de sanctis ecclesie christi: q̄ persecutiones aduersariorum pro amore christi gaudenter tolerabāt: sicut de apostolis loquitur Act. .v. capi. Ibāt apostoli gaudentes ꝛc. Et ō sanctis martyribus legitur: q̄ tormenta sibi illata letanter sustinebant: ꝛ de istis dicit: Plorans nequaq̄ plorabis. patres vero vestra tribulationibus aduenientibus animebantur: ꝛ quādoq̄ plorabant: vt patet de iacob: Genes. .xxxvij. ꝛ de ezechia infra. xxxviij. Ratio autem huius differentie videtur esse passio christi: quam sancti ecclesie considerant vt iam experti. Antiqui vero ꝓsiderauerunt vt futurū: non vt factum. Constat aūt q̄ ea que sunt in actu magis mouēt q̄ ea que sunt in potentia.

In eodem ca. vbi dicitur in postilla: Et frenum erroris quia cognoscent se errasse. Additio secūda.

Hoc quod dicitur: Et frenum erroris quod erat in maxillis populorum cantirus erit vobis ꝛc. continuatur sub vna sententia. Ad quod sciendū q̄ dyabolus ante eius electionez seu reclusionē sic dominabatur suis possessis: q̄ trahebat eos ad libitum suum: sicut ascēsor trahit equum cum freno: vnde in glo. vbi dicitur: Et frenum erroris. dicit dominationez diaboli qui subditos trahit ad ruinā: quod quidē frenum erroris in canticum erit vobis. ſ. electis: eo modo quo dicitur: Cantemus domino gloriose enim honorificatus est: equū ꝛ ascensorē ꝓiecit in mare. Cetera exponant prout in postilla. Caplm. XXXI.

Ve qui descendūt. Postq̄ locutus est esaias ꝓtra regnū iude: eo q̄ ex diffidentia diuini auxilij recurrerunt ad humanū tempore regis sedechie: hic ex filli causa loquit ꝓtra regnum israel tēpore osee qui vt euaderet reddere tributū assyrioꝝ: quod regi assyriorum dare ꝓsueuerat: misit nūcios ad Susach regē egypti: ꝛ sic ex eius ꝓfidētia rebellauit: ꝓpter quod salmanasar rex assyriorū vēit ꝓtra eū: ꝛ regnū eius destruxit: vt habet .iij. Reg. xvij. fm hoc igitur istud capitulū diuidit in duas partes: q̄ primo ponit destructio regni israel ex dicta cā: ꝛ saluatio regni iude ꝓtunc rōne oppositi: ibi Quia hec dicit. Circa ꝑmū sciendū q̄ō sicut regnū isrl fuit destructū ex mala ꝓfidentia sup egyptū: sic rex egypti cū suo exercitu fuit deuict⁹ a nabuch. rege babylōis 4° anno ioachiz filij iosie: vt hī. xlvj. ꝛ hoc q̄ falsā fiduciā dederat regi israel: ꝛ vtrūq̄ istorū denūciat esaias h: ꝛ ꝓ littera ex dicti dauids exceptis. a Ue q̄ descendūt in egyptū. ſ. de pplo israel. b Nōtes fiduciā sup quadrigis. q̄ multe sūt ad portādū arma. ꝛ oia exercitui necessaria. c Et sup equitib⁹. q̄ ualidi tūc egyptij erant ꝛ in armis famosi. d Et nō sūt ꝓfisi ꝛc. i. super deū q̄ sanctificat israel. e Ipse autē sapiēs. i. ipse deꝰ: cui⁹ sapiētie nō ē numer⁹. f Adduxit malum. ſ. pene sup regnū isrl. g Et verba sua. q̄ p. ꝓphetas dixit ō destructōe regni isrl. h Nō abstulit. .ſ. ab effectu: ſz ea ipleuit. i Et cō surget ꝛc. i. regnū israel: q̄ vitulos aureos adorabāt k Et ꝺ auxiliū. .i. ꝺ regem egypti regi israel auxiliū promittenti. l Egypt⁹ homo. ꝛ sic ē sub deo ad puniendum illum pro libito sue voluntatis. m Et non deus. vt posset saluare regem israel cōtra ordinationem dei. n Et equi eorum caro ꝛ non spiritus. i. spirituales substantie: cuiusmodi sunt angeli: qui sunt exercitus dei. o Et dominus inclinabit manū suā. ad accipiendū de vtroq̄ rege vindictaz: ideo subditur: Et corruet ꝛc. p Simulq̄ omnes consumentur. li simul non importat identitatem temporis: quia duo reges predicti: tunc. ſ. eodem tempore non fuerunt debellati: vt patet ex predictis: sed designat similitudinem pene vtriusq̄ regis. q Quia hec dicit. Hic cōsequenter ponitur saluatio regni iude ꝓtunc ex causa opposita. ſ. ex vera confidentia in domino. Ezechias enim qui tempore osee regnauit: vt habetur. iiij. Reg. .xviij. totam confidentiam suam posuit in domino: ꝛ ad hoc induxit etiam populum suum: ꝓpter quod dominus modo mirabili liberauit eum de manibus sennacherib regis assyriorum: quarto Reg. xix. ꝛ hec saluatio describitur hic diffuse. ꝛ primo prophetice: secundo hist⁹rice capitulo. xxxvj. Prima in duas: quia primo ponitur modus dicte saluationis in generali: secundo magis in speciali capitulo sequēti. Prima in duas: quia primo ponitur regni iude saluatio: secūdo sennacherib deiectio: ibi Et cadet. Circa primum ponitur exemplum de leone: qui non dimittit predam timore pastorum sibi occurrentium: sic dominus constanter ꝛ sine impedimento ꝓteget ꝛ saluabit hierusalem cōtra sennacherib ꝛ eius exercitum: ꝛ sicut aues volantes non habent timere arcum sagittatoris sic nec habitantes in hierusalem impetum sennacherib regis: ꝛ sic patet littera vsq̄ ibi: r Conuertimini sicut in profundum recesseratis filij israel. hoc dicitur: quia populus israel dum transferebatur in assyrios per salmanasar regem: aliqui de illo regno euaserūt: latitātes vbi poterant: sed postea venerūt ad ezechiaz regez ꝛ recti abiecta idolatria ꝓuersi fuerant ad verū dei cultuz: iō subdit: s Jn die illa abijciet ꝛc ſ. i. despiciet pre

Caplm. XXXI

Ve qui descēdūt i egyptū ad auxiliū i eqs sperantes: ꝛ hōtes fiduciā sup quadrigis q̄ multe sūt et sup eqtib⁹: q̄ ualidi nimis: et nō sī ꝓfisi sup sanctum israel: ſ ꝛ dñm nō requierūt. Ipse autē sapiens adduxit malū: ſ et verba sua nō abstulit. Et surget ꝺ domus pessimorum: ſ et ꝺ auxilium opātiū iniquitatem. Egyptus hō et nō deꝰ: et eq eorū caro: ꝛ nō spiritꝰ. Et dominus inclinabit manū suaz corruet auxiliator: ꝛ cadet cui ꝓstat auxiliuz: simul

amore cultus diuini. t Et cadet. Hic psequenter ponit senacherib deiectio: q facta fuit p hoc: q angelus dñi percussit in exercitu eius .clxxxv. milia qd videns sennacherib cū paucis fugit territus: t hoc ē qd dr: t Et cadet assur .i. exercitus assyrioꝝ. v In gladio. non viri: sz angeli.

x Et fugiet .s. rex sennacherib. y Non a facie gladij .s. aduersariorum suoꝝ: sz ex terrore supradcō. z Et iuuenes rē .i. tributarij: q antea tributum ab alijs accipiebant. a Et fortitudo eius rē. q: amplius nō terrebit populos in circuitu: sz magis econuerso: iō subdit: b Et pauebunt rē .s. cū rege sēnacherib: vt dictum ē. c Dixit dñs rē. quia in altari holocaustoꝝ quod erat i monte syon erat ignis perpetuus: qui nutriebatur a sacerdotib⁹: Leuitici. vj. d Et caminꝰ eius in hierusalē. hoc dicitur pro altari incensi: ad quod ingrediebant oi die sacerdotes: vt ibi pburerent thymiama ad cōsūmandum sacrificia: vt habetur ad hebreos. ix.

vestre in peccatum: ēt cadet assur i gladio nō viri: t gladiꝰ nō hois vorabit eum: ēt fugiet nōn a facie gladij: ēt iuuēes eiꝰ vectigales erūt: ēt fortitudo eius a terrore transibit: ēt pauebūt fugiētes principes eius. Dixit dōminus: cuius ignis ē in syon: t cāminꝰ eius in hierlz.

Laplm .XXXII.

Ecce in iustitia. Hic prosequitur predictum magis in speciali: t diuiditur in duas partes: q: primo describitur iustitia ezechie: propter quā facta fuit tunc dicta saluatio: cꝰ malicia sennacherib: propter quā facta ē eius deiectio ca. sequenti. Prima diuidit in duas partes: q: primo describit iustitia ezechie q meruit dictā saluationē: cꝰ malicia manasse q demeruit regni iude destructionē: ibi Sultus. Circa primū dicit: a Ecce in iustitia regnabit rex .s. ezechias: qui fuit iustus. b Et principes in iudicio precerunt. ab eo informati: t inducti. c Et erit vir rē. scōm hāc litterā li vir refert ad quēlibet de pplo iude: q fuit ꝓtectꝰ ab impetu t tēpestate sēnacherib meritis ezechie. In hebreo aūt habet: Et erit vir sic absconsio a vento rē. t sic li vir refert ad ezechiā: q dr vir a virtute. Et absconsio .i. protectio a vento .i. tēpestate: ad ipsius sennacherib pplm sue exercitū: vt dictū est. d Sicut riui aquaꝝ i siti. si valde amabiles t vtiles: sic ezechias pplo suo. e Et vmbra rē. Jex siccitatibus t caloribus maxis. Nā talis vmbra est valde delectabilis hoibus ibi quiescētibus: sic ezechias pplo suo. f Nō caligabunt oculi videntiuz. q: esaias illo tpe multas habuit diuinas reuelatiōes t claras: t alij prophete q tunc tpis erant. g Et aures audientiuz rē. Jq: ezechias t eius pplus verba esaie deuote receperūt. h Et cor stultoꝝ .i. illoꝝ q fuerāt stulti tpe ꝓcedēti .s. tpe achaz pris ezechie: q fuit idolatra pessimꝰ. i Intelliget scientia. tpe ezechie qui fuit deuotus t studiosus. k Et lingua balboꝝ .i. illoꝝ qui tpe achaz nō audebant deū laudare manifeste t idolatriaz detestari. l Velociter loquet t plane .i. prompte deū

li videntiū: ēt aures audientiū diligēter auscultabūt: ēt cor stultoꝝ intelliget scientiaz: ēt lingua balboꝝ velociter loquet t plane. Nō vocabitur vltra is: q insipiens ē ꝓceps: neq fraudulēter appellabit maior. Stult⁹ .n. fatua loqt: ēt cor eius faciet iniquitatē: ut perficiat simulationē: ēt loquat ad dñm fraudulēt: ēt vacuā faciat aiam esurientis: t potū sitienti auferat: fraudulēti vasa pessima sūt. Ipse .n. cogitatōes ꝓcinabit ad pdēdos mites i sermōe mēdacij: cum loqueretur pauper

gis euelescant. dicit igitur: o Stultus .s. manasses: qui ad idolatriam declinauit super omnes: quia idolatria non solum est stultitia sed magis insania. p Fatua loquetur. quia per verba sua seduxit principes t habitatores hierusalem: vt declinarent cum eo ad idolatriam: secundo Paral. xxxiij. q Et cor eius faciet iniquitatem: quia ex magna libidine talia faciebat. r Ut perficiat simulationem. ostendendo se querere bonum commune: vt per cultum oium idolorum impetraretur a multis dñs auxilium: sicut de ciuitate romana dicit leo papa: q magnaz arbitrabatur se suscepisse religionem: cum nullius gentis respueret falsitatem. s Et loquatur ad dominum fraudulenter. quia cum hoc q adorabat idola: adorabat etiam deum: vt sic haberet gratiam aliquorum principum: qui a cultu dei non totaliter recesserant. t Et vacuam faciet animam rē. quia ad cultum multorum deorum dicebat requiri magnas expensas: t sub isto pretextu leuabat a populo magnas pecunias: vnde pauperes grauabantur. v Fraudulenti vasa pessima sunt .i. ministri manasse regis sunt pessimi. apud enim hebreos instrumenta cuiuslibet artis dicuntur vasa. t quia manasses rex per ministros suos suam maliciam exercebat tāquā p instrumenta: ideo dicuntur hic vasa pessima. x Ipse enim .s. manasses. y Cogitationes concinnabit .i. machinationes suas malas verbis iustitie apparentis colorabit. a Ad perdendos mites .i. innoxios: sm q dicitur quarto Reguz .xxj. Sanguinem multum innoxium effudit manasses in sermone mendacij .i. per merdacia sermonibus iustis t apparentibus colorata: sicut dictum fuit supra primo capitulo: q esaiam comdemnauit ad mortem quasi gelo legis: t idem credendum q fecerit de multis alijs. b Cum loqueretur paup iudicium .i. diceret veritatē: eo enim q esaias t alij ꝓphete eiꝰ maliciā veraciē arguebāt: qrebat occasiones interficiendi eos. Consequenter transit prophecta ad describēdum iustitiaz iosie q p duos annos post mortem manasse

regnauit dicēs: c Princeps vero. i. iosias. o Ea que digna sunt rē. Jqz a iuuentute sua cepit esse multū solicit⁹ de cultu dei: z cōi bono regni sui. e Et ipse sup duces stabit: qz nobiles iuda' ad cultū dei induxit: z toto tpe regni sui in hoc eos stabiliuit. f Mulieres. hic ꝑñ subditur ciuitatis z regni iude destructio: z secundo restitutio: ibi Et erit. Circa primū dicitur: f Mulieres opulēte. bitatores. n. hieru salez tpe sedechie vocat mulieres: eo q nō habuerunt virtutem se defendendi: velut effeminati. g Filie confidētes. in fortitudie muroz: z in auxilio egyptioz: vt patz ex supra dictis caplo .xxx. h Percipite auribus rē. Jq. d. coz dib⁹ vestris deberet esse ipsi⁹ū: z qd sit illō subdit: i Post dies z annū. p hoc non intelligitur aliquod tempus certū z determinatū: vt dicit Ra. sz ē sēsus: sicut dies addentur ad dies precedentes z annus ad ānū: sic multiplicabunt vestre iniquitates. quousqz veniat ōstructio p chaldeos. k Et vos ꝑturbemi ꝑfidētes. i. vos q modo cōfiditis vt securi eritis vltra modū conturbati. l Cōsūmata ē. n. videmia. qz ducet ppls i captiuitatē: z sic non erit qui vltra colat terrā: nec per ꝓsequens q fructū colligat. m Obstupescite. pre nimio terroze vobis iminēte. n Exuite vos. vestibus glorioſis. o Et ꝑfūdemini. iudēes vos vilibus z asperis: iō subdit: p Accingite lūbos vestros. s. cilicijs. q Sup vbera plangite. i. signū plāctus z doloris ostēdite: hebrei dicūt hic: Sup agros plāgite qui dimittēt iculti z deserti: z ꝓsonat hoc littere sequēti: cū dī: r Sup regiōe desiderabili rē. i. iudea que frequēter i scriptura dicit fluēs melle z lacte ꝓ sua fertilitate. s Super humū ppli mei. i. super terrā habitātiū i locis cāpestribus vbi solēt cē hoies inocētes z sine malicia. t Spine z vepres ascēdēt. propter cultoz absētiā q ducētur in captiuitatē. v Quanto magis sup rē. J. i. hoiuz vacātiū gaudijs z delicijs quales de cōi cursu sūt habitātes i ciuitatibus magnis. Jn hebreo sic hī: Sup humū ppli mei spine z vepres ascēdēt: z etiā sup oēs domos rē. Et sic ē sēsus ꝓtrario mō .q. d. nō ē mirū: si super terraz iude inducā talē destructionē: qz etiaz hoc faciam in hierusalez meo cultui electa: z in domibus templi vbi solent leuite canere in domino exultātes. x Domus. n. dimissa ē. s. dom⁹ regis a sedechia fugiēte relicta: z loquit de futuro p modū preteriti propter certitudinē prophetie. y Tenebre rē. Ja volētibus itroire. z Super speluncas. hoc est cellaria z foueas ex ruina edificioz. a Usqz ineternū. Jn hebreo habetur vsqz i seculum. i. vsqz ad tempus a deo preordinatum de eius reedificatiōe b Gaudiū. hic consequenter agitur de populi reparatiōe vsqz ad finem huius capituli. Et exponūt alii qui doctores nostri: totuz istud de tempoze reedificationis templi z ciuitatis per ꝯzobabel: necniam z alios sanctos patres eiusdem tempoziz: sed contra hoc videtur: quia in

iudiciū. Princeps vero ea q digna sit principi cogitabit: Jet ipe sup duces stabit. Mulieres opulēte surgite: z audite vocē meā: filie ꝑfidētes ꝑcipite aurib⁹ eloquz meū. J Post dies z annos et vos ꝓturbemini ꝑfidentes. Consūmata ē. n. vindemia: collectio vltra non veniet. Obstupescite opulente: ꝓturbami ꝑfidentes: exuite vos et ꝑfundemi: accingite lūbos vestros. Sup vbera plangite: sup regiōe desiderabili: sup vinea fertili. Sup humuz ppli mei spinē z vepres ascēdēt: quā tō magis sup oēs domos

reditu captiuitatis ppls nunq fuit in tanta prosperitate tēpozali z spirituali: qualis describitur i hac parte: vt videbitur. ppt qō Ra. sa. exponit partē istaz de tpe magne felicitatis z prosperitatis: quā expectāt iudei habere in aduentu messie: z ideo de dictis eius qō falsū ē reliquēdo. s. q christ⁹ i mūdū sit vēturus: vī mihi loc⁹ iste exponendus ō statu prospero: quez fecit nobis christus: oziēs ex alto. prophetа tñ ꝓtinuādo dicēda dictis: recolit afflictiones ppli a tpe suo futuras vsqz ad aduētū christi dicēs: b Gaudiū onagroz pascua gregū. Greges hic dicunt iudei: q quāuis quā tū ad mltos cēnt idolatre: z peccatis alijs implicati tñ multi de illis erāt boni z cultores dei. Onagri aūt dicūt h reges ifideles: q eos seruituti sbiecerunt

gaudij J ciuitatis exultātis: Dom⁹. n. dimissa ē: multitudo vrbis relicta est: tenebre z palpatio facte sūt J sup speluncas ūsqz in eternū. Gaudium onagroz pascua gregū: dōnec effundatur sup nos spūs de excelso. J Et erit desertū in chermel: et chermel in saltū reputabit: et bitabit in solitudine: iudicium et iusticia in chermel sedebit. Et erit opus iusticie pax: et cultus iusticie silentiū: et securitas vsqz i sempiternuz. J Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis: J et i tabernaculis fiducie: et in requie

z afflixerūt. s. prio babylonij: postea pse z medi: z greci z 4⁹ romāi: ita qz a tpe captiuitat babylōice vsqz ad tēpus christi fuerūt subiecti alicui istoz successiue: z si fuit aliqō interuallū: fuit tñ ita modicū respectiue: q quasi nō ē cōputāduz. Et isti onagri gaudebāt rape bona iudeoz vñ ōberēt viuere. c Donec effūdat rē. J qō fuit ipletū qñ post resurrectiōez z glorificatiōez christi spiritus sācti effusus ē sup aplos alioscz discipulos in signo visibili: Act. ij. q ē spūs pfecte libertatis: sm illud .ij. Cor. iij. Ubi spūs dñi ibi libertas. d Et erit ōsertū. s. gētilitas q fuit icultra z deserta nō hīs legē diuinā z pphetas. e Jn chermel. i. abūdās in bonis spiritualib⁹: sicut iudea quantū ad bonos: vñ accipit hic chermel p carmelo q ē i reg iude: z erat locꝰ fertil. f Et chermel i saltū reputabit. i. iudea meliorabit ꝓtū ad suscipientes xpi fidē: qz apli z alij. lxx. discipuli q fere oēs fuerūt iudei: fuerūt magne arbores i ecclia dei: q dī ce⁹ salt⁹: p eos .n. publicata ē fides p orbē: iō sbdit: g Et bita. i. soli. .i. i gētilitate: q p⁹ erat icta: vt dcz ē. h Judiciū. i. exercicio iusticie: q ē per fidē. i Et iusticia. s. euāgelica. k Jn chermel sedebit. i. i credētib⁹ ex iudea: ex qb⁹ z gētib⁹ facta ē vna eccliа. l Et erit op⁹ iusticie pax. quam christo nato āgeli clamauerūt: Luc. ij. Hlia i altissimis deo z i tra pax hoīb⁹ bōe volūtatis. m Et cult⁹ iusticie silētiū. i ꝓspis cauēdo a vbis iactatoziꝫ: z i aduers⁹ a murmuratoziꝫ. n Et securitas rē. Jqz i pmittua ecclesia ita erāt firmati vtute spūs sācti: q tormēta ñ timebāt: sz magi i eis gaudebāt: Act. v. Et qz ex hac vita trāsibāt ad securitatē z gaudiū celeste amoto ipedimēto p xp̄z: iō sbdit: o Et sedebit ppls rē. J qz pax celestis ex nulla pte ipedieī seu obscurabit. p Et i tabernaculis .i. māsiōib⁹ diuersis ꝑ varietatē mēitoz. ō qb⁹ dī iohīs .xiij. Jn domo pris mei māsiones mlte sūt. q Fiducie. qz oēs sī ibi certi de sue btitudis eternitate. r Et i requ

opulenta. qz ibi totaliter quietabitur appetit': ſm illud pſ. xvj. Satiabor cū apparuerit gloria tua. ⁊ quia poſt glorificationē chriſti deſtructa fuit hieruſalē in vindicta mortis chriſti: iō ſubditur: s Grādo aūt. i. multitudo exercitus romani. t In defenſione ſaltus. i. in deiectione tēpli ⁊ domus regie que dicunt ſaltus: eo q ligna illius edificationis apportata fuerūt de ſaltu libani. v Et hūilitate humiliabitur ciuitas ſ. hieruſalē que fuit deſtructa ⁊ proiecta ad terraz. ⁊ qz illo tempore fides catholica fuit valde publicata p orbez: iō ſubdit: x Beati q ſeminatis. ſ. verbū euangelicū: Luce .viij. Semen eſt verbum dei.

y Sup omnes aquas .i. ſup oēs pplos gētiles ⁊ iu deos: Apoc. xvij. Aque multe populi multi. patet aūt quod ꝓpheta loquit hic metaphorice: qz ſemen materiale nō ſeminatur ſup aquas materiales. z Et ĩmittētes pedē ⁊c̄.] .i. indifferenter ⁊ ſine acceptatiōe do cētes fortes ⁊ debiles: ſratos ⁊ ſimplices ⁊c̄. .XXXIII.

V Ę qui prædaris. Dic ꝑñ deſcribitur in particulari ſaluatio predicta regni iude quantū ad maliciaz ſennacherib. ⁊ qz in exercitu eius fuerūt idumei qui ſemper fuerunt iudeis infeſti: ſicut eſau a q̄ deſcenderūt iudei: iō ꝓpheta primo inuehit ꝫ aſſyrios. 2° ꝓtra idumeos ca. ſequenti. Circa p̄mū ſciendū q ꝑñs ca. ab expoſitoribus noſtris ſm litteram refertur totū ad tp̄s eẽcchie. in quo deiectus fuit ſennacherib ⁊ ppls iude liberatus. Ra. ſa. vero exponit ad litteram totum iſtud ca. reducendo ad tempus meſſie: in quo expectant iudei de oībus gentibus triūphare: ⁊ eis ſimplr̄ dñari. Uidetur autem mihi:: q expoſitores noſtri melius dicant: ⁊ ſm hoc preſens capituluz diuiditur in duas partes: qz primo ponitur ſennacherib deiectio: ſecūdo ſtatus hieruſalem melioratio: ibi Reſpicite ſyon. Prima in duas: quia primo deſcribitur deiectio ſennacherib regis: ſecūdo ſobne ſibi adherentis: vt ſupra dictum fuit. xxij. ſecunda ibi Audite. Circa primuz ſciendum: q ad delectionem ſennacherib ſecuta eſt exaltatio populi iude: ⁊ ideo ꝓpheta mixtim loquitur de vtroq; primo tamen inuehitur contra ſennacherib dicens:

a Ue qui prædaris. ſ. populum domini. b Nonne ⁊ ipſe prædaberis. quaſi diceret ſic: quia exercitu eius percuſſo ab angelo. iiij. Regl. xix. populus eẽcchie exiit ad colligendum ſpolia. c Et qui ſpernis. ſ. ipſum deum contra quez blaſphemias dixit ⁊ ſcripſit: vt habetur. iiij. Regl. xix. d Nõne ⁊ ipſe ſperneris. ſ. a dño ⁊ populo tuo: qz percuſſo ſuo exercitu: fugit cõfuſus ad terrā ſuaz: vbi fuit interfectus a filiis ſuis. Conſequenter ꝓpheta conuertit ſermonez ad deū p̄o liberatiōe populi dicens: Domine miſerere noſtri ⁊c̄. ⁊ patet littera vſq; ibi: e A voce angeli. percutientis exercitum ſennacherib. f Fugerunt populi. quia ſẽnacherib cuz illis q̄ remanſerant fugit. g Et ab exaltatione tua. i. oſtenſiõe tue virtutis in angelo percutiente. h Diſperſe ſunt gentes. ſ. ſennacherib cuz exercitu ſuo: quia aliqui mortui remanſerunt: ⁊ alij fugerūt. i hebreo ſic habet: A voce multitudinis fugerunt populi: ⁊ ſm hoc iſtud refertur ad exercituz ſennacherib quē populi audiētes ſuperuenire: non audebant expectare: qz primos deuicerat ⁊ expugnauit. g Ab exaltatiõe tua. i. a poteſtatis tue oſtẽſione: o tu ſennacherib.

h Diſpſe ſũt gẽtes. p diuerſas vias fugiẽtes. i Et ꝫgregabũtur ſpolia ⁊c̄.] .i. facilit̃ ⁊ i magna copia: qz exercituſ ſennacherib fuit ſic percuſſus: q̄ corpora erāt ĩcinerata ſub veſtib' ⁊ armis illeſis: ⁊ iō facilit̃ ⁊ copioſe colligi poterant. k Magnificatus eſt dñs. in percuſſiõe ſennacherib mirabili. l Qui habitauit in excelſo. i. in celo empyreo: vbi ſpecialit̃ relucet excellentia ſue glorie: licet ſm potentiam preſentiaz ⁊ eſſentiam ſit vbiq;. m Impleuit ſyon ⁊c̄.] In diebus eẽcchie: qui fuit iuſtus. ⁊ principes ſuos ad iuſticiã induxit: vt habetur i principio precedẽtis capituli. n Et erit fides. i. fidelitas. o In tpibus ſuis. ſ. eẽcchie. hoc enim petiuit: vt habetur infra xxxix. Fiat tantuz pax ⁊ veritas in diebus meis. p Diuitie ſalutis ſapientia. i. in cognitione rerum diuinarum. q Et ſcientia. in cognitione humanorum. r Timor domini ipſe eſt theſaurus eius. i. eẽcchie qui preposuit iſta omnibus bonis temporalibus. Conſequenter reuertit̃ pphe ta ad narrandū afflictionē ppli ſẽnacherib. o. s Ecce videntes ⁊c̄.] littera ẽ intricata: qz li foris reducit̃ ad videtes: ſpeculatores. n. exiſtẽtes in alto videbant foris longe exercituz ſẽnacherib: ⁊ ſic denũciabant eẽcchie regi ⁊ pplo ſuo: vt ſe preſeruarẽt. t Angeli pacis. i. nuncij eẽcchie quos miſit ad loquẽdum cum rapſace de pace: vt habetur infra xxxvj. v Amare flebunt. qz propter blaſphemias contra deū dictas a rapſace ſciſſis veſtibus flẽtes ad eẽcchiã redierunt. x Diſſipate ſũt vie. ab exercitu ſennacherib. y Deſſauit trãſiẽs. ſ. de pplo iude: qz nullus audebat timore aſſyriorũ p terrā ire. z Irritũ factũ ẽ pactũ. primo. n. ſẽnacherib fecit pactuz cũ eẽcchia: ſz fregit illud: vt dictũ fuit. iiij. Regl. xviij. a Proiecit ciuitates. q̄ erāt in regno iude circa hieruſalẽ. b Non reputauit hoies. ſ. q̄ poſſent ibi in aliquo reſiſtere. c Luxit ⁊ elanguit terra. ſ. iuda d Cõfuſus ẽ liban' ⁊ obſurduit. in hebreo hꝫ: Et preciſſus fuit. qz ibi exercitus ſẽnacherib preſidit multa ligna ad faciendũ machinameta: ⁊ ex tali deciſione fuit libanus deturbatus. e Et factus eſt ſaron ſicut deſertum ⁊c̄. Iſta .n. loce erāt fertilia: ſz per exercitũ ſennacherib deuaſtata. Sciendũ etiaz q̄ carmelus nō accipit hic p monte carmeli:

in quo helias occidit pphetas baal: ⁊ erat in regno ysrl: sed accipitur pro carmelo vbi manebat nabal: q̄ erat mons fertilis: ⁊ erat in regno iuda: ⁊ consequēter ponit vindicta de maleficijs sennacherib. f Nūc psurgā dicit dñs. ad percutiendū sennacherib ⁊ exercitū eius: q̄ nūc ē tps: g Lō cipietis ardorez cē. ex maleficijs .n. vestris sequit demeritum.

carmelus. Nūnc psurgam dicit dñs: nūc exaltabor ⁊ nūc sublimabor. Cōcipietis ardorē et parietis stipulaz: spiritus vester ut ignis vorabit vos: et erūt populi quasi de incendio cinis: ispi ne pgregate igni cōburētur. Audite q̄ longe estis q̄ fecerim ⁊ cognoscite vicini fortitudinē meā. Cōterriti sunt in syon peccatores: possedit timor hypocritas Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante:] Quis habitabit ex vobis cū ardoribus sēpiternis: Qui ābulat in iusticijs: ⁊ loquit veritatē: qui proiecit auaricias ex calumnia: ⁊ excutit manus suas ab omi itinere. Qui obturat manus suas ne audiat sāguinē:] et claudit oculos suos ne videat malū.] Iste in excelsis habitabit munimēta saxorū sublimitas eius.] Panis ei datus ē: aq̄ ei fideles sūt. Regē i decore videbunt: oculi ei cernēt trā ō lōge. Cor tuū meditabit timorē. Ubi est lra: vbi legis vba pderās: vbi ē doctor puulorū. Pō pulū iprudētē nō videbis populū alti sermonis: ita vt nō possis itelligē disertitudinē lingue ei: in quo nulla ē sapia. Respice syon ciuitatē solennitatis nostre.] Oculi tui videbūt hierlm habitatōez opulētā] tabernaculū qō nequaq̄z trāsferri poterit: nec auferētur claui eius in sempiternum:] ⁊ animaliuz. e Regem in decore videbunt. s. ezechiam gloriose regnātē post sennacherib deiectionē: vt habet. ij. pal. xxxij. ⁊ in hac gloria viderunt ipsuz eliachiz pontifex ⁊ alij mistri tēpli. f Oculi eius. s. eliachim. g Lernent terrā de longe. q̄: de nonte syon vbi erat eius habitatio poterat videri iudea p magna parte. h Cor tuū. o eliachi. mutat. n. p pheta modum loquēdi de tertia p sona ad secūdam qō fit frequenter in prophetis. i Meditabitur timorez. s. dñi ex casu predecessoris tui: ⁊ iō subdit: k Ubi ē littera tus ⁊cē. i. vbi ē mō sobna p decessor tuus in officio pōtificis: propter qō debuit eē litterat⁹ ad pōderandum. l Legis verba. ad docendū ignorātes: q̄ dicūt hic puuli. q. d. perijt in terra aliena: vt hī supza. xxij. iō subdit: m Populū ipruderez. i. sobnam ⁊ sibi adherētes. n Nō videbis. aplī tēplo dñi. o Pplz alti sermonis cē. i. pfūdi: sicut dī ioh. iiij. Pute⁹ alt⁹ ē. ⁊ dī hic pfūdus sermo: q̄ pp extraneitatē nō ē intelligibilis. Et populū talis sermonis vocat hic ppheta sennacherib ⁊ assyrios quos itēdebat sobna introducē itra ciuitatē ⁊ tēplū: sed defecit a ppposito. p In q̄ nulla ē sapia. s. i sennacherib ⁊ pplo ei: q: vera sapia n̄ pōt eē i infidelib⁹. q Respice. hic pñi describit ciuitatis meliorratio: q: p deiectō nē sēnacherib fuit mutata ō timore i securitatē: ō tristicia i leticiā: ⁊ ō penuria i abūdātiā. p̄ igit hec melioratio describit: ⁊ pphetiçat ꝑ sennacherib. itē ꝑ eū iuehit ibi Laxati sr. Circa pmū tāgit p̄ melioratio quantū ad diuinū cultū: cū dī: q Respice syon cē.] Uocabat. n. illa ps ciuitatis hierusal ē vbi erat mōs syō ciuitas dauid: ⁊ i illa erat tēplū vbi celebrabāt solēnitates p ānuz s. pasche pentecostes: ⁊ tabernaculoz: i qb⁹ pplūs ō tota terra debebat pueniere: qō nō poterat pp exercitū sēnacherib existētē i iudea: sz ipso deiecto venert vndiq̄z gaudēt: ⁊ ponit melioratio quātū ad abundantiā: cum dī: r Oculi tui videbūt cē.] q: de spoljs exercit⁹ sēnacheōes de ciuitate fuerunt repleti ⁊ ditati: s quantū ad securitatē: cū dī: s Tabernaculū qō nequaq̄ transferri poterit. Uocat ꝺ tēplū salomōis tabernaculū: qō dī immobile ad differētiā tabernaculi moysi: qō trāsferebat ō loco ad locū: vt pz i li⁹ Nume. ⁊ ad idē ptinet qō subdit: t ¶Nec auferēt claui cē.] in tabernaculo. n. moysi parietes erāt ō tabul' sil' pūctis p̄ icastraturas ⁊ clauos q̄ amouebāt de locis suis qñ tabernaculū deponebat ⁊ portabat ad aliuz locū. in tēplo. n. salomonis parietes erāt interius de lignis laminis aureis opertis: ⁊ erant

h Et parietis stipulā. i. vt efficiamini sicē stipla applicata igni. i Spiritus vester. i. voluntas vestra mala. k Ut ignis vorabit vos. i. merez vt igne cōsumami. ⁊ ita factū fuit. q: exercit⁹ sennacherib sic pcussus fuit ab angelo: q: corpora eorū fuert redacta in cineres: ac si fuissent igne materiali pbusta: iō subdit. l Et erunt populi. exercitus sēnacherib. m Quasi de incendio cinis. i. vt cinis remanens de incendio. n Spine pgregate. i. bellatorez sennacherib q̄ pungebant populū dñi. o Igni pburent. nō solū ex p cussione angeli: vt dictū ē: sz etiā igne inferni. p Audite. hic pñi describit deiectō sobne pontificis q̄ pfulebat ciuitatem reddi assyrijs: ⁊ q: hoc nō fuit factū: ptiz indignatione: pti timorez: cū sibi adherentibus ad assyrios trāsiuit occulte: ⁊ ei successit in pontificatu eliachiz: vt dictū fuit supza. xxij. ⁊ hoc ē qō dī hic: p Audite q̄ longe estis cē. ⁊ in hoc notat magnitudinē rei nunciande. q Cōterriti sī i syon peccatores. i. sobna ⁊ ei adherentes. r Possedit timor hypocritas. q: erāt in statu ministrādi dño: ⁊ sic apparebant boni ⁊ deuoti exterius: sz ipsi nihil habebāt interius dignū sacerdotio. Et psequēter pquirit de ista dignitate sacerdotali: cū dī: s Quis poterit habitare cē.] i. digne mistrare in altari holocaustoz: vbi erat ignis ppetu⁹: Leui. vj. Et eadē sentētia replicat: cū subdit: t Cū ardoribus sempiternis. ⁊ subdit rōnio: v Qui ambulat i iusticijs. quantuz ad perfectionē vite. x Et loquit veritatē. quantū ad sanitatē doctrine. y Qui pijcit auaricia cē. ita q̄ nullaz habet notā auaricie capiendo aliena p violētia: nec etiā capiēdo dona ꝑ iusticia. z Qui obturat aures suas cē.] i. sermonē de sanguine effundendo p mortē innocentis vel eius mutilationē. a Et claudit oculos cē.] i. mulierē alienam ad pcupiscēdū. b Iste in excelsis habitabit. i. talis dign⁹ ē fungi sūmo sacerdotio: in mōte syon: vbi erat tēplū: ⁊ tal' fuit iste eliachiz: q̄ in hoc officio successit sobne. c Munimenta saxorū cē.] salomō. n. edificauit tēplū in mōte moria de lapidib⁹ magnis ⁊ preciosis. iij. Reg. v. ⁊ edificia ad tēplū ptinentia: ⁊ ibi erat habitatio summi sacerdotis. d Panis datus ē ei cē. nomine panis ⁊ aque intelligit⁹ oīs cibus ⁊ potus in scriptura: vñ. iiij. Reg. vj. Pone eis panē ⁊ aquā. ⁊ subdit: Et apposita est eis magna ciboz preparatio. Summo autē sacerdoti debebantur primitie fructuuz

ibi clauí positi: vt íseparabilit maneret ibi. v Et oēs funiculi ꝛc̄].i. stabilitas tēpli p ipetū sennacherib non dissolueť: ꝛ cā subdit: x Quia solūmō ibi magnifi' ꝛc̄]qz magnifice deiecit sēnacherib cū exercitu sine ope re humano. y Locus fluuioꝝ ꝛc̄. hoc refert ad illud quod fecit ezechias propter exerci tuz sennacherib: qz aquaz de ciui tate hierlz egredi entē extra: ipse re tinuit ad iplendū fossata ꝛ piscinas magnas: sicut sta gna ꝛ residuū aq̄ qō nō poterat ibi capi: fecit ibi dcu rere p aliū locum vt sic exercit' assy rioꝝ nulluz inde

Et oēs funiculi eius nō rū pēť]qā solūmō ibi magnifi cus est dñs de' noster.]Lo cus fluuioꝝ riui latissimi ꝛ patētes: non trāsibit super eū nauis remigū: neqz trie ris magna trāsgredieť euz. Dōmin' n. iudex nr̄: dōmi n' legifer noster: dōmin' rex

haberet solaciū: iō subdit: z Non transibit per euz nauis rmigū ꝛc̄. qz sic disposuit ezechias aquas illas: q̄ erant ad munimētū ciuitatis: ꝛ in nullū auxiliū aduer sarijs: quia non deseruiebant eis ad potum: nec ad na uigiū: vt sic cū nauigio possent obsidere vel intrare ciui tatez: ꝛ qz oia ista erāt attribuenda bonitati diuine p̄n cipaliter: iō subdit: a Dñs iudex noster. i. iudicabit pro nobis ꝫ sennacherib in monte synai. b Dñs le gifer noster. qz ab eo recepim' legē in monte synai: vt hz Exo. xx. ꝛ Deu. v. c Dñs rex noster. reges. n. iuda n erant nisi eius vicarij. d Ipse saluabit nos. in aliqb' libris interponit veniet: sz nō ē in hebreo nec i libris cor rectis. e Laxati sī. Hic propheta itez inuehit ꝫ sēna cherib: cuius exercitus percussus fuit ab angelo añq̄ ob sederat hierusalē: vt di ctū fuit. iij. Regū. xvij. Dispō bat tñ de propinquo obsidere eā figendo tētoria ibidē iō dī: e Laxati sī funiculi tui. i. dispositi vt cū eis figā tur tentoria circa hierusalē. f Sed nō prevalebunt. qz nō obsedit eā. g Sic erit malus tuus ꝛc̄. malus h dī lignū longū quod in medio tentorij erigit: sicut ma lus in medio nauis: ꝛ qz desup ponit signū vel vexillū illius cuius ē tētorij: sicut in sūmitate mali nauis ponī tur signū aliqd. Ligna āt tētoriorꝝ sēnacherib circa hie rusalē nō fuerunt erecta nec signa suprapposita: iō dicit: Ut dilatare signū ꝛc̄. h Tūc diuident spolia. s. assyri orꝝ. qz habitatores hierusalē pcusso exercitu sennache rib exierunt ad pdā. i Predaꝝ multaꝝ: tum qz ma gna fuit multitudo pcussoꝝ. s. clxxxv. milia: tū qz appor tauerant ibi spolia: q̄ in alijs locis iudee rapuerant: tuz qz rex sennacherib ꝛ fugientes cū eo nihil secū asporta uerūt: vt velocius fugerēt: ꝛ qz ad tale lucrꝝ cucurrerť boies etiā debiles: iō subdit: k Claudi etiaz diripiēt rapinā. i. illud qd assyrij aliunde rapuerant. l Nec dicet vicinus elangui. i. ex longa infirmitate precedēte non ōtinebit: quin cū alijs vadat ad predā: prout pote rit. m Populus q̄ habitat in ea. i. in hierusalem.
n Auferet ab eo iniquitas. s. idolatrie: que ibi vigue rat añ tps ezechie ppr quā ciuitas meruerat subuerti: sz pp bōitatē ezechie q̄ abstulit idolatriā: ꝛ reduxit po pulus ad dei cultū dicta pena non fuit inflicta ꝛc̄.
In ca. xxxiij. vbi dī i postilla: Audite hic ꝑñt describit.

THb' loco vbi dī: Audite q̄ lōge estis. Additio. Incipit ca. fm hebreos ꝛ ptinuat vsqz ibi Auferet ab eo iniquitas. qd̄ qdē ca. proprie videt exponēdū de electione phariseoꝝ respuentiū doctrinam christi: ꝛ de prosperitate adherentiū christo: ꝛ de q̄busdaz ad hoc pertinentibus. dicit. n. Audite qui longe estis. s. post longa tēpora. Que feceri. glosa: in. mi. nicis meis iudeis. Et cognoscite vicini. s. ptēporanei. Fortitudinē meā: in hac vltione. Conterriti sunt in syon peccatores. in hebreo hī: Timuerūt in syō peccatores. qz ꝛ vt i iohe. xj. ca. dī: Timu erunt ne pderent gen tē ꝛ regnuz si christo adhesissent: possedit tremor hypocritas. s. phariseos ꝛ scribas: quos frequenter chri sť hypocritas noīat: prout in multis locis euangelij hī: q̄ princi paliter predictu timo rē habuerūt. Et qz in hoc trepidauerunt ti more vbi non erat ti mor: qz potius debu issent timere offensaz

noster. Ipsē saluabit nos.. Laxati sī funiculi tui: sed ñ prevalebūt. Sic erit malus tu': vt dilatare signū ñ que as. Tūc diuidēť spolia prē day multaꝝ: claudi diripi ent rapinā: nec dicet vicin' elāgui. Populus q habitat i ea: auferet ab eo iniqtas.

dei: ꝛ penas perpetuas quas propter hoc incurrebant: ideo quasi in persona eoꝝ propheta subdit dicens: Quis pote rit habitare ꝛc̄. ex vobis cū ardoribus sepiternis. q. d. pro pheta: magis essent timēdi ardores gehenne sepiterni q̄ bo na tēporalia pdere p romanos: presertiz cū ille qui nō ficte sicut pharisei: sz recte i iusticijs ābulat. Et loqť vitatē. s. abs qz hypocrisis fictione securus est ab aduersitatibus pericu lū quo ad spiritualia inducentibus: de quo dicit: Iste i ex lū quo ad spiritualia inducentibus: de quo dicit: Iste i ex celsis habitabit munimēta saxoꝝ. s. exēpla sāctoꝝ. Subli mitas eius. i. ptectio eius apud deū. Si aūt querať in quo reficitur talis anteq̄ habitet in excelsis: subdit dicēs: Pa nis ei datus ē. s. panis viuus q̄ de celo descendit. Aque eius fideles sī. s. doctrine spirituales: iuxta illud iob. vij. ca. Aq̄ viue fluent de ventre eius. q̄ autē sit ista p̄miatio h' iusti de quo loquit: cū dicit habitabit i excelsis: subdit. d. Regē i de core suo videbunt oculi tui. s. regē christū in deitate: in qua visione clara tota merces ꝑsistit fm Aug. Uel peracto iudi cio oculi eius videbunt regē christū indutū decore huma nitatis assumpte. Et qz hoc maxime longe est a statu h' vi te: iō subdit: Oculi eius cernēt terrā de longe. s. terrā viuen tiū. ꝛ sequit: Cor tuū meditabit timorez. s. admirationis: q̄ quidē admiratio ꝑsurgit ex hoc q̄ illi q̄ videbanť prudētes ꝛ speculatiui in presenti statu nō videnť attingere ad cernē dā illā terrā de lōge. ꝛ de hoc dicit: Ubi ē litterat'. i. philo sohp' ꝛz glo. Ubi ē verba legis pōderās. s. phariseus ꝛ scri ba: q̄ verba legis potius q̄ mēte legis pōderabāt: vñ matth. xij. ꝛ Luc. xiij. ca. Curare hominē in sabbato dicebant illi citū eē. Ubi est doctor puuloꝝ. s. legisperitus q̄ dī doctor p uuloꝝ: eo q̄ dī ad Gal. iij. ca. Lex pedagogus noster fuit in christo. Populū ipudētē. s. inꝓpositū in moribꝰ. Nō vide bis. s. in illa terra longinqua. Populū alti sermonis. ita q̄ bis. s. in illa terra longinqua. Populū alti sermonis. ita q̄ nō possis intelligere disertitudinē lingue eius: qō fm glo. i telligit de rhetoricis: vt tullius cuius facundiā ꝛ subtilita tē sermonis ꝛz glo. pauci itelligūt. In q̄ nulla ē sapia. s. quā tū ad diuina: q̄ oia ponunt ad designādū q̄ doctrina chri sti non in psuabilib' humane sapie verbis sit: sz in doctria ꝛ veritate: vt in. j. ad Cor. ij. Cōsequēter dicit: Respice syon in q̄ pphēta alloq̄tur peccatores ꝛ phariseos q̄ timuerunt gētē pdere ꝛ regnū: pp adhesionē christi: ostēdēs eis hūc ti morē eē vanū: cū ecclia christo adherens hz opulētiaz ꝛ fir mitatē nō obstātib' aduersarijs. ꝛ de hoc dicit: Respice syō s. o pharisee hypocrita. Respice syō ciuitatē solēnitatis no stre. s. ecclesiaz militātē. Oculi tui videbunt hierusalē. s. h' modi ecclīa. habitationē opulētā. s. in q̄ nihil deficit de ne cessarijs ad salutē. Tabernaculū qō neq̄ trāsferri poterit ꝛc̄. Ecclia. n. militans licet tabernaculum dicatur respectu

triumphantis non tamen trãsfertur de loco ad locuꝫ sicut tabernaculum iudeoꝝ factuꝫ in deserto: qz imobilis ẽ tanꝙ fundata super firmã petrã qõ intelligit de ecclesia spiritu ali presenti q̃ in fide xpi fundata ẽ: ꝛ iõ rõnẽ hꝫ imobilitatẽ subdit. d. Quia solũmodo ibi magnificus dñs deus noster

Lccẽdite gẽ .XXXIII. tes ꝛ audite: ꝛ ppli attẽdite: audiat tra ꝛ plenitudo eꝰ orbis ꝛ oẽ germẽ eꝰ qã indignatio dñi sup oẽs gẽtes: ẽt furor sup vniuersã militiã eoꝝ. ¶ Interfecẽ eos ꝛ dedit eos i occisionẽ. In terfecti eoꝝ ꝓiciẽt: ꝛ de cadauerib' eoꝝ ascẽdet fetor. Tabescẽt mõtes a sãguine eoꝝ: ẽt tabescet ois militia celoꝝ: ẽt ꝓplicabũt sic liber celi: ẽt ois militia eoꝝ defluet sic defluit foliũ de vinea ꝛ de ficu: qũoniã iebriat' ẽ i celo gladi' me'. Ecce sr̃ idumeã descẽdet: ꝛ sup ꝓplin interfectõis mee ad iudiciuꝫ. Gladi' dñi replet' ẽ sãguine incrassat' ẽ adipe de sãguine agnoꝝ: ẽt hircoꝝ: ẽt de sanguine medullatoꝝ arietũ. Victima ẽ .n. dñi in bosra: ꝛ interfectio magna i terra edõ. Et descẽdẽt vnicornes cuꝫ eis: ẽt tauri cũ potẽtib' Inebriabit ꝛra eoꝝ sãguine: ꝛ bum' eoꝝ adipe pinguiuꝫ: qã dies vltiõis dñi: ãn' retributiõis iudicij syõ. Et ꝙuertẽt torrẽtes ei' i picẽ: ẽt

exprimit: hiere. xxv. c Et furor rẽ.]qz non poterũt sibi resistere virtute armoꝝ: ꝛ bene ponit hic: Indignatio domini. qz nabuch. non fecit illas victorias virtute propria: sz inquãtũ erat flagellũ dei ad puniendũꝫ peccata illius temporis. o Interfecit eos. i. interficiet loquẽdo de futuro ꝓ modũ ꝓteriti. e Interfecti eoꝝ ꝓiȝcientur bestijs ꝛ auibus insepulti. f Tabescẽt mõtes rẽ] ꝓ hoc designatur multitudo interficiendoꝝ. g Et tabescet ois militia celoꝝ. qõ expõit ra. sa. de ãgelis prefectis ad custodiã dictaꝝ gẽtiuꝫ: quos dicit simꝫ puniri ꝛ ꝓristari cũ gentibus quib' presunt: qõ ẽ erroneuꝫ: illi. n. sunt angeli beati ꝛ iõ nõ potest eis aliquid ꝓtingere: quod sit ꝓtrariuꝫ voluntati ipsoꝝ: ꝛ iõ in nullo tristantur nec grauãtur de punitione temporali seu eterna gentiuꝫ quas custodiunt: qz talia procedũt ex ordinẽ diuine iusticie: cui ꝓpria ꝛ simplr assentiunt: ꝛ iõ aliqui expositores hoc exponunt de demonibus: sz non videt dictũ rõnabiliter: qz de talibus occisionib' nõ tristant: sz magis delectantur: ꝛ iõ ꝓ militiã celi sol ꝛ luna ꝛ alia astra notabilia intelliguntꝫ frequenter in sacra scriptura militia celi dicũtur: huiusmodi vero astra multi gentiles antiquitus colebant sicut deos: ꝛ iõ metaphorice dicũt tabescere i destructione gentiũ ea adorantiũ: eo qꝙ apparet manifeste qꝙ non poterãt eas saluare. h Et ꝓplicabũt quasi liber celi. in libro. n. plicato queqꝫ scripta sũt non possũt legi: ꝛ eodẽ mõ dr̃ hic: qꝙ gẽtiles ex ꝓstellationibus futura prenosticantes nõ poterant ibi videre infortunia superuentura ꝓ nabuch. i Et ois militia eoꝝ defluet. i. influentia stellaꝝ eis non proficiet. k Quoniam inebriatus ẽ in celo gladius meus. i. gladius vindicte mee: ex ordinatiõe celesti seu diuina extẽtus est ad afflictiõẽz gentiũ ꝛ effusionẽ multi sanguinis eoꝝ. l Ecce super idumeã. Hic ꝓñt ꝓpha iuehit ꝛ idumeos specialiter: ꝛ diuidit in tres partes: qz ꝑ ꝓminat eis hoiuꝫ occisionez ꝛ terre destructionẽ: ibi Et ꝙuertẽt: ꝛ ꝛ ponit vtriusqꝫ dicti ꝓfirmationẽ: ibi Reqrite diligẽt. Circa ꝓmũ dicit ꝛ ꝓsõa dñi: Ecce sup idumeã rẽ. ꝛ ꝓsẽa vsqꝫ ibi: m De sãguine agnoꝝ. i. minoꝝ. n Et hircoꝝ. i. mediocriũ. o Et de sanguine medullatoꝝ arietũ. i. maioꝝ in potentia ꝛ diuitijs. p Victima. n. dñi. i. interfectio peccatoꝝ ex sententia dñi. q In bosra. de hac. n. ciuitate fuit iobab rex edom: Gen. xxxvj. r Et descẽdẽt vnicornes. i. superbi ꝛ ceruicosi. s Et tauri cũ potentib' .i. indomiti. t Inebriabit terra eoꝝ sanguine. In hꝫ notat magnitudo effusiõis sãguis hũani: cuꝫ cã sꝰdit cũ dr̃: v Quia dies vltiõis dñi rẽ. sic. n. fuerũt puniti idumei: eo qꝙ fuerũt molesti ꝛ aduersarij iudeis: qrum ciuitas metropolis fuit hierusalẽ: in qua erat mons syon. x Et ꝙuertẽt. Hic ꝓñt ꝓpheta ꝓminat eis terre

supple ẽ ꝓpriũ fundamentu: ꝛ qz in hac ecclesia viget sana doctrina plana ꝛ patens sine aliquo artificio seu idustria humana iõ subdit: Loc' fluuiorũ riui latissimi ꝛ patentes: non intrabit p eũ nauis remigiũ: nec trieris magna trãsgredietur eũ: qz non per artificia magna nec p ua huiusmõi doctria acqrẽda ẽ. Dñs. n. nr̃ iudex dñs legifer nr̃ rẽ. q. d. totũ regimen hꝫ tabernaculi seu ecclesie ẽ in deo a q̃ speram' salutez: ꝛ iõ hoc tabernaculũ ẽ intrãsferibile: qz non ꝓ idustriã humanã: sz ꝓ ꝓuidentiã diuinã regitur: ꝓsequenter dicit: Laxati sunt funiculi tui: sz nõ prevalebunt rẽ. q. d. O, phariseꝰ ꝓtrariũ predictoꝝ tibi ꝓtingit: qz cũ magis respiceres ad humana subsidia q̃ ad diuina: funiculi tabernaculi tui sic laxati sunt qꝙ iã non possunt vlterius prevalere. Sic erit malus tuus. qõ intelligit de tẽplo: i quo vela preciosa pendebant: qõ destructũ fuit irreparabiliter ꝓ romanos ꝛ spoliatũ. de quo dicit: Tunc diuidentur spolia predaꝝ multaꝝ. que qdẽ spoliatio deuenit ad tãtaꝫ facilitatẽ: qꝙ etiã infirmi vel debiles ea diriperent. ꝛ de hoc dicit: Claudi diripient rapinã. ꝛ qz in hac vastatiõe hierusalẽ ꝛ tẽpli per romanos discipuli christi non fuerunt lesi: qz inspiratione diuina recesserunt ad terrã agrippe: iõ dr̃: Non dicet vicinus elangui. discipulos. n. christi vocat vicinos illius hierusalẽ mãlis: nõ autẽ ciues: qz non erãt cũ eis vniti: qui quidẽ discipuli nõ solũ fuerũt lesi in illa persecutione hierusalẽ: sz indulgentiã peccatoꝝ ibidẽ ꝓsecuti sunt: iõ subdit: Populus q̃ habitat in ea auferet ab eo iniquitatẽ s. ex merito passionis christi ibidẽ celebrate. Et attẽdenduꝫ qꝙ predicta expositio nõ soluꝫ est ꝓpria ꝛ vera: sz magis litteralis qꝙ illa q̃ ꝓtinet in postilla. Nã hoc qõ dr̃ in principio hꝫ prophetie: Possedit timor hypocritas. propriꝰ verificat de phariseis q̃ hoc noie sepe a christo vocant̃. ꝛ qui perniciose timuerunt ne tollerẽtur ab eis regna ꝓ romanos qꝙ de sobna: de quo non legit qꝙ timuisset: nec qꝙ fuisset hypocrita. Silr magis ꝓprie dicit tabernaculũ qõ nequaqꝙ trãsferri poterit de ecclesia q̃ de tẽplo salomonis: qõ nõ ꝓ multa tempora fuit penitus destructũ: ꝛ sic de aliꝭ vt patz intuenti. Caplz. XXXIIII.

Lccedite gentes. Hic ꝓpheta ꝓminat idumeis qui fuerunt ꝓtrarij iudeis: cũ tñ debuissent eos iuuare eo qꝙ a duobus gemellis fratrib' descenderãt. s. esau ꝛ iacob: primo tamẽ ꝓpheta ꝓminat oib' existentib' i circuitu regni babylonis generaliter: ꝛ idumeis specialiter: ibi Ecce sup idumeã. Circa primũ dicit: a Accedite gentes rẽ. ꝛ ꝓ hꝫ ifimat qꝙ vult dicere magna: iõ subdit: b Qz indignatio dñi sup oẽs gentes. quas. s. rex babylonis virtute armoꝝ sibi subiecit: q̃ fuerũt multe valde: sz qꝙ diffusius

destructionē:cū dī: Et ꝓuertēt torrentes eius in picē. i. i corruptionē ⁊ amaritudinē ex multitudine sāguis ibidē decurrentis ⁊ cadauer̄ ibidē ꝓiector̄. y Et humus eius in sulphur. hoc ē in fetorē ex cadauerib⁹ exalātē. z Et erit terra eius ⁊c.] q: habitacula illius terre fuerūt ꝓbusta ab aduersarijs: ita faciliter ac si essent linita pice. ⁊ Nō extinguet in sēpiternū opere hūano. ignis. n. ille ñ fuit extinctus ab incolis: q̄ erant ꝓ maiori pte interfecti: ⁊ residui fugitiui vel capti: nec ab aduersarijs q̄ ignē accenderant ꝙ soluz cessauit ꝓ defectuz materie ꝓbustibilis. Uel potest dici q̄ in aliqua parte illius terre in signū diuine vindicte apparuit ignis exies de venis sulphureis ire: q̄ adhuc perseuerat: sicut ē in sicilia i mōte ethne: ió subdit:

humus eius i sulphur. Et ērit terra eius i picē ardentē nocte ⁊ die] nō ēxtinguetur i sēpiternū. Ascēdet fum⁹ eius a generatione in generationē: dēsolabit̄ i seculā seculoz. Nō ērit trāsiēs p eā ⁊ pōssidebūt eū onocrotal⁹ ēt herin⁹: ēt ibis et coru⁹ habitabūt i ea. Et ēxtendet sup eaz mēsura ⁊ redigat ad nihilū: ⁊ ppēdiculū i desolatiōez. Nobiles eius nō erūt ibi: regē potiusꝫ iuocabūt: ⁊ oēs ꝓncipes eius erūt i nihilū. Et ōriēt i domib⁹ eius spinē ⁊ vrtice ⁊ paliurus in munitōib⁹ eius: ēt erit cubile draconū ⁊ pascua struthionū: ēt occurrēt demonia onocētauris: ēt pilosus clamabit alt̄ ad alterū. Ibi cubauit lamia ⁊ inuenit sibi requiē. Ibi hūit foueā herin⁹ ⁊ enutriuit catulos: ⁊ circūfodit ⁊ fouit i vmbra eius. Illic ꝓgregati sūt milui: alt̄ ad alterū. Requirite diligēter i libro dñi ēt legite: ūnū ex eis nō defuit: alt̄r alterū ñ q̄siuit: qā qđ ex ore meo ꝓcedit ille mādauit: ēt spirit⁹ ei⁹ ipse ꝓgregauit ea: ēt ipe misit eis sorte: ēt manus ei⁹ diuisit eā illis i mēsurā.] Usq; i ēternū possidebūt eā i generatione ⁊ generationē habitabunt in ea.

q Et legite. s. futuris temporibus: ⁊ inueniet̄ q: r Unū ex eis. que prędixi. ventura supra eodem. s Non defuit. quin sit adimpletum. t Alter alterum non quesiuit. hoc est dictum: hoc nō contigit ex casu nec ex hūana industria: sz ex ordinatōe diuina: ió subdit: v Quia qđ ex ore meo prōcedit. ꝓphetando. x Ille. s. deus. y Mandauit mihi. ispirando. z Et spirit⁹ eius ipse ꝓgregabit ea. s. aialia mōstruosa prędicta. ⁊ Et ipe misit eis sortē. s. ad locū hītāduz. a Et man⁹ ei⁹ diuisit eā ⁊c. i. singul: sz suę nāe ꝓuētā. b Usq; i eternū. in hebreo hī: Usq; i seculū. qđ ꝓprie signat tēp⁹ quicquagita ānoz: aliqñ tñ accipit i scriptura ꝓ maiori tpe: aliqñ ꝓ miori: vñ ñ accipit ꝓ duratione ppetua: q̄ idumea post ōstructionem dictā per nabuch. fuit postea habitata ab hoib⁹: ⁊ ꝓdicta aialia iñ eiecta.

Jn ca. xxxiiij. Accedite gētes. Additō. Stud ca. in quo prophęta inuitat oēs gentes ad audiendū: ⁊ indignationez dñi sup oēs gentes ꝓminatur: ⁊ ꝓñ restringit se ad idumeā tm̄ de cuius vastatione plura ⁊ principalia q̄ in hoc ca. ꝓtinent denunciātur: sm postil. in postilla sua principaliter exponitur de idumeis ab esau descēdentib⁹: eo q̄ fuerunt contrarij iudeis cum debuissent eos iuuare: eo q̄ a duobus gemellis fratribus ꝺscenderāt: prout in postilla largius ꝓtinet: qđ non videt rōnabiliē dictū: tū q: ꝓ prędābulū h⁹ prophetie datur intelligi q̄ indignatio dei de qua hic agitur: sit maxima respectu ꝓ dictarum: q̄ in prophetijs precedētibus fuerunt tradite. dicit. n. Accedite gentes ⁊c. Audiat terra ⁊ plenitudo eius: orbis terraz ⁊ oē germē eius. q̄ verba que tā maximā attentionē denuunciant: ⁊ totū orbē terraz ad audiendū excitāt non leguntur in alijs prophetijs esaie: in quibus de destructōe babyloniozz assyrioz egyptioz ⁊ alioz agit. Ex quo videt q̄ in hoc ca. de acerbiori ⁊ duriori indignatione dei tractet: tū q: fraternitas gemella esau ⁊ iacob quam allegat ad hoc q̄ debuissent idumei adiuuare iudeos nūq; fuit causa tua amicitie: sz potius causauit inter eos magnā inimicitiā tā i suis primordijs: vt pz Geñ. xxv. vbi de ipsis gemellis in vtero existentib⁹ dī: Collidebant in vtero eius paruuli. q̄ in processu in suis posteris: vñ Exo. ca. xvij. Prim⁹ ad uersarius q̄ exiuit obuiā ppło israel ad pugnādū cū eis: cuz exiret de egypto fuit amalech filꝰ eliphaz primogeniti esau vñ. ij. Reg. viij. dicit de dauid: Posuit in idumea custodes statuitq; presidiū: ⁊ facta est vniuersa idumea seruiens dauid. Ex quo pz q̄ iste due gentes israel. s. ⁊ idumei non habebant se adinuicē vt fratres: sz potius vt aduersarij: prout fuit prophetatuz de eis: Geñ. vbi supra. Duo ppli ex vētre tuo diuidentur: ppls quoq; ppłm superabit. Nō ergo ex tali fraterniate videt sequi: q̄ idumei tā acerrime debuissent puniri: eo q̄ ñ adiuuissēt israelē: vñ alīq expositores nostri hꝰ ca. vident exponē principaliꝰ de finali iudicio: in quo omēs

repzobi punientur ex oib' nationib'. Et licet huic expositõi plurima: q̃ in hoc ca. ꝓtinent ꝓcedent: tñ nõ ꝓsonat ei hoc qõ dr. j. Regez potius inuocabunt: cũ i iudicio: nec post iudiciũ nõ sit aliud regnũ: nisi regnũ christi quẽ nõ possũt inuocare dãnati: in qb' malignitas odij sẽp pmanet: vt i 4° sẽtiaz dr. xlvij. Ra. sa. vero ⁊ cõiter oẽs hebzeoz exponitores: hoc ca. exponũt de romano iperio seu regno: vñ glo. nostra p bosra ⁊ edõ hebzeoz magistri romã volunt itelligi ⁊ oia de ipsa dici: q̃ ꝓtinent in sequẽti ca. hec in glo. Circa quã attẽdẽdũ: q̃ p romã intelligũt eccliã romanã: cuius caput in terris ẽ roma quã dicũt cẽ destruẽdã p messiã ab eis spectatũ: qõ qdẽ regnũ eccliẽ dicunt esse prefiguratũ per quartã bestiã: Dañ. iij. ca. q̃ destruenda ẽ p vnuz regnũ incozruptibile a deo suscitãdũ: put ibidẽ bz. In qua expositione duo falsa presupponũt. Primũ. s. q̃ regnum christi seu eccliẽ sit figuratũ p quartã bestiã in visione Dañ. ꝓtẽtã: qõ est manifeste falsũ: put plene fuit expositũ in additionib' sup Dañ. capi. supradicto. 2m̃ presupponunt: q̃ ppls christian' sit idumeus: ⁊ sic tenent' in oibus suis libzis: tam thalmudicis q̃ alijs: vñ in hoc ca. Ra. canhi. sic dicit: q̃ regnũ romanũ ⁊ oẽs q̃ tenent legẽ nazareni: p maiozi pte sunt idumei licet eis fuerũt aliq̃ nationes admixte. Sili dicit q̃ cesar ⁊ oẽs reges: qui fuerunt ante eum in roma si idumei. Ad qõ ꝓbãdũ nihil allegat: fz solũ suã fabulosã narrationẽ ꝓsupponit tãq̃ verã: cuius falsitas tñ ẽ manifestissima. Christiani n. si dicant descendẽ fm fidẽ: tũc principaliter descendunt a christo: cuius fidẽ ⁊ denotionẽ tenẽt: q̃ ỏ dauid ⁊ p ẽns ỏ iacob descendit: nõ ãt de esau. Si aũt loquãt de descẽsu fz carnẽ: tunc de oib' nationib' sunt indifferenẽ: vñ petrus apostolus Act. x. ca. In veritate ꝓperi: q̃ nõ ẽ acceptoz psonaz deus: fz in oi gente. Paulus ẽt ad romanos. x. ca. indr: Nõ ẽ distinctio iudei ⁊ greci. Dicere g̃ q̃ p idumeã intelligatur christianitas: seu eccliа romana: nõ solũ nõ bz fundamẽtũ: sed etiã manifeste ẽ falsuz. Et notãduz q̃ in hoc loco: sicut i aliqb' alijs verificat de eis: illud ps. Gladi' eoz intret i coz da ipsoz. Nã si bene ꝓsiderentur scripture idumea: in hoc loco ⁊ in alijs sili's significat ad litterã synagogã iudeoz: q̃ p peccatũ negatõis ⁊ occisionis christi facta ẽ eccliе dei inimica: sicut idumea ab esau descẽdẽs aduersatrix fuit ipi hierusalẽ. Ad cuius declarationẽ ostẽdẽdũ ẽ: quõ idumea qñq̃ sub metaphoza litterali significet ꝓdictaz synagogã iudeoz: ⁊ qualr littera b' ca. applicet idumee in hoc sensu sũpte. Circa primũ sciendũ q̃ fm Jsidorũ. vn. ethy. q̃ esau p mogenita sua: pp escã fratri suo minozi vẽdidit: ac postmodũ paterna benedictiõe sibi promissa priuatus ẽ: significat eũdẽ ppls israeliticũ: q̃ a deo vt Exo. narrat liber primogenitus filius nuncupatus ẽ: q̃ etiã ꝓpter ꝓsentis seculi lucra non soluz primatus sui honorẽ amisit: verũ etiã ⁊ regni celestis premiũ preparatũ adipisci nõ meruit dño expzobzante: cũ dicit: Auferet a vobis regnuz dei: ⁊ dabitur gẽti faciẽti volũtatẽ eius: hec ille. Ex quo p locũ ab oppositis p quẽ sicut propositũ de proposito: sic ⁊ oppositũ de opposito verificat: q̃ sicut primogenitura ⁊ benedictio esau primogeniti fz carnẽ trãsiuit in iacob minorez: sic ꝓmogenitura ⁊ bñ dictio synagoge sathãe ꝓmogeniti fz carnẽ trãsiuit i eccleaz etate minorẽ: ⁊ sic i israelitica dignitatẽ gẽtiũ trãsiuit plenitudo: intm̃ q̃ gẽtes verã fidẽ ipsius iacob recipiẽtes ppls israel dicat: vñ. j. xliij. de gentili ad fidẽ accedenti legit: Et in noie israel asimilabit. sic cadẽ ratiõe descẽdẽs a iacob fz carnẽ: ⁊ ad eã fide recedẽtes: sicut ẽ synagoga iudeoz christum negãtiũ ⁊ crucifigẽtiũ i abiectionẽ trãscũt idumeticã: vñ ⁊ nomẽ idumee sibi vẽdicauerũt: q̃ ab exodio fuit israeli inimica: et iõ Apo. ij. de ipsis dr: Qui dicũt se iudeos ⁊ nõ sr: fz si synagoge sathanc. Et notãdũ q̃ exodiũ bz diffinitiõis. s. synagoge ⁊ eccliе ꝓpe figuraẽ i exodio hoz duoz fratrz. s. esau ⁊ iacob: Ecli. xxv. Si diligẽr attẽdaẽ oia. n. horuz fratrũ gesta principalia fuerunt figuratiua: vt ibidẽ in additiõe dictũ fuit. Sicut. n. ibidẽ collidebãt i vtero puelli: sic hic i vtero materno. s. in gremio sacre scripture q̃ mater ẽ vtriusq̃: cũ ex ipsa scriptura sacra mãz vite spiritualis sumit: in quo q̃dẽ vero tam synagoga q̃ eccliа ꝓtinue collidũt repugnates sibi inuicẽ i eius itellectu: sicut ẽt ꝓ egressus ẽ esau: ⁊ vero iacob: sic ⁊ hic synagoga patrz. s. eccliа antiqui testamẽti ꝓ egressa ẽ: ꝓut vero eccliа christi. s. noui test. sicut etiã ibi iacob egredies plãtã fratris tenebat manu: sic eccliа i ꝓio suo exordio: q̃ i cepit a passiõe christi quodãmõ ritũ synagoge tenebat in obseruantijs legalib'. Nã a tpe passiõis christi vsq̃ ad diuulgationẽ euãgelij: fm aug. licet legalia mortua erant: nõ tñ mortifera. vñ ⁊ paul' circuncidit timotheuz: sicut autẽ ibi post egressũ totaliũ sunt diuisi: vnde dicit duo ppli ex ventre tuo diuidentur: sic ⁊ hic eccliа ⁊ synagoga omnino sunt diuise in fide ⁊ moribus: sicut etiam ibidez dicitur: Populus populuz supabit: ⁊ maioz minozi seruiet. sic synagoga que ẽ maioz natu eccliе que minoz ẽ natu seruit. Ex quib' patz intẽtũ. s. q̃ sicut vniuersalis ecclesia gentiũ in vnitate fidei christi aduanta: vere, ⁊ ꝓprie dicit israel ⁊ domus iacob: de qua ãgelus ad virginẽ: Regnabit i domo iacob in eternũ: Lu. j. sic ⁊ synagoga sathanc. s. iudeozuz: que domui iacob s. vere eccliе est inimica idumea dici debet. Jtẽ ad hãc veritatez cõfirmãdam facit quoddam valde notabile: quod habet ex codicib' eozũ valde auctenticis. traditeniz ⁊ firmiter credunt q̃ doctrina thalmudica nephãda eozuz fuit data moysi a deo in mõte synai ozetenus que quidez doctria falsa ⁊ pharisaica redacta fuit i scriptis per quẽdaz qui dicit apud eos Ra. iudanasci: qui totaz illã doctrinã accepit a quodam qui dicebat Ramayr: a cuius auctozitate dependet illa doctrina: sed constat per eos: q̃ Rabi. mayr: ille qui fuit principalis actoz erat idumeus natione: ⁊ recepit fidem ⁊ ritum iudeozũ per temp' post passionez christi: vnde ⁊ pselitus idumeus apud eos dicitur: que omia habẽtur in diuersis locis i thalmud: ⁊ epilogãtur p ordinẽ in summa Rabi moy. egyptij que apud eos est solẽnissima in prologo suo vbi agit de auctozitate thalmudice doctrine. Ex quo patet q̃ sicut eccliа christi dicitur eccliа apostolica: eo q̃ doctrinã euangelice legis recepit a christo mediantibus apostolis: sic synagoga iudeozũ qui doctrinaz thalmudicaz habẽt ꝓ lege dicẽda est idumetica: eo q̃ recepit doctrinã illaz mediante Rabi mayr. idumeo: ⁊ sic habetur primũ intẽtuz. Circa secũduz dicitur in littera: Accedite gentes ⁊ audite populi attẽdite: audiat terra ⁊ plenitudo eius. in quo inuitat ꝓpheta omẽs gẽtes ad audiẽduz sententiaz latas contra idumeaz. s. synagogaz. Nam sicut passio christi per synagogã maliciose ꝓcurata: fuit diuulgata per orbẽ per predicationez apostolozũ: sic condecens ẽ: vt pena idumee. s. synagoge omnib' gentibus insinuaretur ad laudem diuine iusticie: ⁊ sequit: Quia indignatio domini super omẽs gentes. Ad quod sciẽduz q̃ sicut cum israele de egypto exeunte multũ vulgus ꝓmiscuũ exiuit: vt habet Exo. xij. capitulo: sic cum ipsis ascendentib' de babylonia multi se miscuerunt: vt patet Esdre quinto caplo: iccirco tempore passiõis christi dicũtur fuisse in hierusalẽ de cunctis nationibus: vt habetur Actuũ. ij. caplo. Et quia de ipsis multi adheserunt synagoge: vnde in lapidatiõe Stephani: Actuuz septimo capitulo: Surrexerũt quidaz de synagoga que appellabat libertinozũ. ideo dicit: Jndignatio domini ẽ super omẽs gẽtes. vt intelligatur distributio ꝓ generibus singulorum non ꝓ singulis generum. Fuit etiam synagoga

postmoduz p ozbē terraz ignominiose dispersa: prout fuit prenosticatū p moysez: Deu°. xxviij. ⁊ sic vindicta dei ipsis inflicta publicatur p oēs gentes. Qualis autē fuerit hec vidicta declarāt. d. Interfecit eos cē. qd̄ pmū ipletū fuit p romanos: qui capta ciuitate hierusalē innumerabiles occiderunt. Cōsequent̄ post modicū tps i ciuitate que dī bieber: vbi falsū messiā sup se posuerūt ⁊ postea a romānis obsessi ⁊ capti multa milia ex eis cū suo messia fuerūt occisi: prout in hīstoria iosephi: ⁊ in alijs thalmudicis hīstoziis narrat. Et qz talīū cadauera propter eoz multitudinem insepulta remanebāt: ideo subdit: Interfecti eoruz proijciētur ⁊ de cadaueribꝰ eoz ascendet fetoz. q̄ dē interfectio seu occisio non cessat: sed quodāmodo ꝓtinue durat cū per interualla tempoꝝ q̄nq; in gallia: aliq̄n i hīspania: ⁊ sic de alijs nationibus multa milia occiduntur a regibus seu a populis. Nā vt hec vindicta esset i memoria hominū: ⁊ non traderetur obliuioni dispositit deus: q; in ꝓcessu tēpoz: ⁊ in diuersis nationibus seu regionibꝰ exerceret: ⁊ nō simul de terra delerent: prout ꝓpheta ozauit in ps. d. Ne occidas eos. s. simul ne forte obliuiscant populi mei: prout fuit ibi expositum i additione. Sequit in littera. Et tabescet ois milītia celoz. s. demonuz aereoz fm glosaz: qz deficiētibus mēbris eoz quodāmodo vident tabescere, vel annihilari: de quo dicit: Et ꝓplicabunt sicut liber celi. qz sicut in libro ꝓplicato nihil apparet legendū: sic nō apparebunt huiusmodi aere potestates: ac si essent vetustate ad ꝓsūptionē tēdētes: ō quo dicit: Et ois milītia eoz defluet cē. ⁊ sequit: Quīa inebriatus ē in celo gladius meus. qz. s. ꝓ celestem sentētiā inebriatus ē sangnine interfectoz gladius diui ne vindicte modo predicto. ⁊ sequitur: Et descendet. s. gladius meus de celo. sup idumeā. s. synagogā predictā Et sup ꝑplm interfectionis mee. s. qui me interfecerunt ad iudiciū. i. diuinū manifestādū. Et qz hec vltio se habebat extendere ad oēs tā maiozes q̄ minozes: iō sequitur: Gladius dn̄i repletus ē sanguine cē. vsq; ibi Victima. n. dn̄i in boꝛrha. Ad q; sciēdū qō bosrha ē ciuitas regia in terra idumea: vt hī Heñ. xxxvj. Et sicut hic ꝓ synagoga accipit idumea rationibꝰ iaz dictis: si bosrha ꝓ eodē accipit: sub alia tñ ratiōe. Bosrha. n. interpretatur vindemiata. Nā vatīr in hebreo significat vindemiā. synagoga. n. ante aduētuz christi dicebat vinea domini: supra. v. ca. Vinea dn̄i domus israel. q̄ dē vinea licet añ habuisset palmites cū racemis seu fructū: nihil tñ post passionē christi in ea remansit boni fructus: sicut in vinea post vindemiā nihil fructus remanet: qua ꝓsideratione ꝓprie dicitur bosrha. s. vindemia. cetera patēt ex dictis: vsq; ibi. Quia dies vltionis dn̄i. s. sāguinis christi: prout in glo. Annus. i. tps retributionū iudicij syon: qz non solū idumea. s. synagoga psecuta ē christū caput: sz et mēbra sue eccl̄ie q̄ p syon designant. Vñ matth. ca. xxiij. Cū reprobasset synagogā iudeoꝝ ex psecutione prophetaz: ⁊ huiusmōi. d. Ecce ego mitto ad vos prophetas cē. Et ex illis occidetis in synagogis vestris. subdit: Ut veniat sup generationez istā ois sanguis innoxi°: q̄ effusus ē a sanguine abel iusti cē. Ex quo pz q; vindicta ois sanguinis effusi iustoz eccl̄ie ab abel incipientis: descendere oz sup synagogā: q̄ per idumeā hic intelligit. ⁊ seq̄t: Et ꝓuertent torrētes eius in picē. ⁊ humus eius in sulphur cē. Et ascendet fumus ei° in generatione ⁊ generationē. p torrētes. n. intelligunt doctrine: q̄ a sacra scriptura fluunt p veros doctores: sicut supra ca. xxxiij. de simili dicit: Locus fluuioz riui latissimi. ⁊ in sequēti ca. dicit: Et torrentes in solitudine. vñ torrentes synagoge q̄ in antiquis fluebāt a sāctis ꝓphetis ⁊ doctoribus in aquas saluberrimas: postea cōuersi sunt p doctrinā pharisaicā ⁊ thalmudicā in picē ⁊ sulphurē q̄ generant fetorē. Ad cuius intellectū notanda sunt aliqua de multis ⁊ innumerabilibus: que in coz doctrinis absurda ⁊ nephanda legūtur. Ad quod sciendū q; synagoga iudeoz post passionē christi intātū fuit excecata: q; i sua thalmudica doctrina quā falsē dei legē vocant multa tradiderūt maxime absurda de deo. vñ in libro q̄ dī barathoch rabi coz plane dicūt q; deus in qualibet vigilia noctis dolēs de destructōe tēpli sui ⁊ captiuitate iudeoz rugit vt leo ⁊ dicit de seipso. Ue mihi q̄ destruxi domū meā: ⁊ ꝓbusi tēplū meū: ⁊ captiuaui filios meos inter gētes seculi. Et hanc sentētiā multis ⁊ varijs modis replicant. In principio ēt libi abodoçera: querūt quid facit deꝰ i duodeciz horis diei. Ad qō rn̄dent q; in tribus horis primis sedens studet in lege: ⁊ in tribus secundis iudicat vniuersuz mūdū: in tribus tertijs pascit totū mūdū: in tribus quartis ludit cum leuiathā: iuxta illud iob: Leuiathā istū quē formasti ad illudendum ei. Dicūt tñ q; a die qua tēplū ē destructū nō fuit ludus nec risus coꝝā deo: sz fletus ⁊ planctus: iuxta illud esaie: Uocauit dn̄s exercituū in die illo ad fletū ⁊ plāctuz cē. Consequēter ibidē querunt quid facit in duodecim horis nocturnis: Et rn̄dēt alia silia in fatuitate. vñ quilibet hn̄s vsuz rōnis admirari oz de tanta cecitate quō illi q̄ gloriāt se habere legē dei: attribuant vero deo: q̄ nec in dn̄s habent silem passionē fletus ⁊ planctꝰ ⁊ huiusmōi: quas pessimi idolatre suis dn̄s non attribuunt: ⁊ qō deteriꝰ ē q; rabi eoz determinant in libro q̄ dī hulin: q; deꝰ peccauit faciendo lunā minorē sole in quātitate: p cuius peccato. s. dei expiādo dicūt q; offerebat. iij. Lal. hircus capraz: de q̄ hī Numeri. xxviij. O mira ⁊ brutalis insania q̄ deo audet attribuere qō ēt beatis minime ꝓpetit, put ē ve. qō miseriā significat q̄ aliena ē a quolibz beato: simīlīt ⁊ peccare ⁊ expiatōe p peccato indigere: ⁊ huiusmōi: q̄ horrēda sūt ⁊ stupēda. Sz si nōnulli moderno: q̄ ad has insanias colorādas dicūt: q; p̄dicta ⁊ multa silia q̄ in thalmud: de q̄ dicūt: sunt metaphorice intelligēda: eo mō q̄ sacra scripturta deo attribuit penitere: vt Heñ. vj. ⁊ irasci numeri. xxij. ⁊ i alijs q̄plurimis locis: q̄ ⁊ silia intelligenda sūt silitudinarie. s. q; se hz in effectꝰ suis de qbꝰ i illis locis agit: ad modū tales passiones hn̄tis: q̄ qdē cauillatio nō valet: tū qz licet i sacra scriptura: put ꝓphe qnq; more hūano loquūt talia qnq; tradāt: in dictis tñ expositoz sacre scripture talia nō sī admittēda: cū ad expositores ptineat: vt sacrā lr̄az exponāt: nō āt qō talia tradāt i actis suis q̄ sī erroz inductiua: sicut p̄dicta: tum qz penitē vl̄ irasci aut moueri ⁊ huiusmōi: q̄ i sacra scriptura deo attribuunt ipoztāt aliq̄d qō i hoibꝰ essz laudabile. penitē. n. i hoie q̄ peccatū ꝓmisit laudabile ē. Irasci ēt fz moderatōez rōnis: vt iustīcia exerceat ē laudabile. Moueri ēt ad bona ꝓsequēda ⁊ mala fugiēda laudabile ē: ⁊ talia deo attribuūt vt bonū qō ipoztāt hoies conēt imitari: sz misez eē: vl̄ peccare nihil boni ipoztat: ad qō imitādū hoies ꝓuocari debeant: ⁊ si talia deo attribuē stultissimū ē. Sūt ēt i p̄dcā thalmudica doctria nephāda q̄dā fetida q̄ aures cuiuscūq; mo desti offēdūt: q̄rū multa epilogat magister raimūdꝰ in pugione. iij. pte dis. iij. ca. xx. Et qz talia ñ sī digna repetitiōe seu relatōe: iō illa omitto: sz solū ex his infero: q; talis doctria manifeste ē absurda ⁊ fetida: de qua ꝓphe dī hic: Et ascēdet fumus eius. s. horridus ⁊ fetidus mō predicto. Sūt etiā in iurib' deoz thalmudicī multa iniquissima ⁊ nāli dictamī rōnis oīno icōsona: vt plenī declarabit sup çach. ca. v. ⁊ seq̄t: Et dōlabit i secula seculoz. s. hierz illa māl a iudeis sz glo. Nō erit trāsitus p eā. qz romani decreuerūt: vt nemo ex iudeis reuerteret i trā suā: put i glo. Et possidebit illā ono crotulus ⁊ ericī°. p aues ⁊ aialia q̄ i hoc ca. ponunt intelligunt vicioli homines: sicut cōmuniter exponit Deu°. xiij.

vbi hoꝛ ⁊ ſimilium eſus prohibebatur: ſicut per cozuum intelligunt illi qui ſunt voluptatibus denigrati: vel qui ſũt exptes bone afflictiõis: qz cozuus ſemel emiſſus ab arca nõ eſt reuerſus: ⁊ in miluo qui maximis vtit inſidijs deſignãtur fraudulenti. Iſta. n. vicia ⁊ ſimilia frequenꝫ i ſynagoga iudeoꝛ inueniunt: q̃ poſtq̃ a chriſto receſſit nunq̃ ad eũ reuerſa eſt ſaltẽ vniuerſaliter: ⁊ q̃ fraudulentijs frequenꝫ vtit ⁊ ſic de alijs aialibus hic expreſſis intelligenda ſunt vicia q̃ in ipſis remanſerunt poſtq̃ chriſtũ non receperũt: ⁊ non ſoluꝫ vicia que p aialia hic expreſſa deſignãt: ſꝫ etiaꝫ alia que hic nõ exprimunt intelligant ineſſe eis: iõ ſubdit: Requirite diligenꝫ in libꝛo dñi. ſ. moyſaice legis. Et legite vnuꝫ ex eis nõ defuit. ſ. ex auibus ⁊ aialib' imũdis ꝓtẽtis in lege: qz oĩa ſm eoꝛ ſignificata modo predicto ibi manent: que oĩa dicunt in eis durare in ſecula ſeculoꝛ. ſ. durante eoꝛ pfidia: ſicut Prouer. xxxj. dr̃ de bibente vinũ: q̃ doloꝛis eius non recoꝛdatur ãplius. ſ. ebrietate durãte. Et ſm hoc exponi poteſt reſiduũ h' ca. ꝓxmiter ad predicta exceptis duob' paſſibus qui ſpecialiter ſunt exponendi. primꝰ. n. dicit: Nobiles eius nõ erunt ibi regẽ potius inuocabũt: ⁊ erũt oẽs pr̃ices in nihilũ. Ad quod ſciendũ q̃ iudei ſcientes ſe ꝓfuſos in negatiõe chriſti p prophetiã patriarche iacob. d. Nõ auferet ſceptꝛ de iuda ⁊ dux de femoꝛe eius: donec veniat qui mittendus ẽ. ſ. chriſtus: ꝑut i eoꝛ thargũ. ſ. in tranſlatione chaldaica expoſit: eo q̃ ĩa a magnis tẽpoꝛib' ablatũ ẽ ab eis ſceptꝛ ⁊ ducatus: ⁊ tamen meſſiã non habent: ideo fingunt q̃ illi q̃ regunt eos in hac captiuitate per thalmudicaz doctrinã dicũtur habere ſceptruꝫ ⁊ ducatũ: ꝓout tradunt i libꝛo qui dr̃ cãhedri. qõ tñ euacuat prophet. d. Nobiles eiꝰ nõ erũt ibi. q. d. Ad ducẽ ſeu ſceptꝛ habentez nobilitas pertinet quaꝫ tamen ipſi non habent: ſꝫ regẽ potius inuocabũt. manifeſte. n. ꝓfeſſi ſunt coꝛã pilato: Non habemus regẽ niſi ceſarẽ. ⁊ etiã extunc vbicũq̃z ſint: ſunt ſub poteſtate regia alicuius dominantis ſeu regẽtis. Et ſic patet q̃ falſuꝫ eſt dicere ſe habere ſceptruꝫ ⁊ ducatũ: preſertiz cum etiaꝫ ſcribe ⁊ phariſei ſub cuius doctrina ſunt iã a longo tpe defuerunt: ⁊ de hoc ſubdit: Et erũt oẽs pr̃incipes eius in nihilum. gloſcribe ⁊ ſacerdotes ⁊ phariſei. Secũdus paſſus ẽ: cuꝫ dicit: Et piloſus clamabit alter ad alterꝫ. Circa qõ ſciendũ q̃ piloſus in hoc loco intelligend' ẽ demõ. Eadẽ. n. dictio ponitur hic: ⁊ Leui. xvij. vbi dr̃: Nõ imolabũt vltra victimas demonibus. ⁊ ẽ ſenſus: nã fabricatoꝛes thalmudice facultatis: vel potius falſitatis: habebãt demones maxime ſibi familiares: quoꝝ vnus vocabaꝫ bẽrhamaleon: ⁊ alius ioſepſeda: ⁊ cuꝫ iſtis maxime ꝓuerſabantur: ꝑut i multis alijs locis ipſius thalmud habet: ⁊ etiã narratur ab eis: q̃ ſemel fuerat a ceſare prohibitũ ne illã thalmudicã doctrinam vulgarent: ⁊ tñ ad ꝓſiliũ ⁊ procurationẽ predictoꝝ demonũ huiuſmõi ꝓhibitio fuit reuocata: ⁊ ſic thalmudica doctrina recuperata fuit demonũ procuratiõe: q̃ quidẽ hiſtoria narrat p extẽſũ in libꝛo textuali ipſius thalmud qui dr̃ mehila qui eſt auctenticus apud eos: ſm q̃ proprie dicit q̃ in idumea. ſ. ſynagoga ſathãe: Et piloſuſ clamabit alter ad alterꝫ. ſ. vnus demon ⁊ aliuꝫ ꝓſociũ ad opus ſuũ explendũ ſeu recuperanduꝫ: poſſet etiaꝫ hoc intelligi de duob' diabolicis hoibus: q̃ inter ceteros pſecutoꝛes chriſti ⁊ eccleſie pnciioſioꝛes cenſent. primuſ ſeu principalioꝛ in primitiua vide licet ſynagoga ſathane fuit ſcariothes: de quo chriſt': Qui tradit me tibi ꝛc̃. vñ a chriſto diabol' noiat: iohis. vj. Nõne. xij. elegi vos ꝛc̃. Alter vero piloſus poteſt intelligi antichriſtus q̃ principalioꝛ erit in pſecutione vltima eccl'ie ⁊ virtute demonũ miracula faciet ſaltẽ appentia ò q̃ dicit apoſto. ad theſſa. ij. q̃ ſm opationẽ ſathane ꝛc̃. ⁊ ſic piloſi clamãt alter ad alterꝫ licet valde remoti in tẽpoꝛe: qz affectõe coꝛ diabolice ad iuicẽ coꝛrũdẽt: nitẽtes. ſ. chriſtũ ⁊ eccl'iã ſ'uertere: ali. ſ. i capite. ali vero i oib' mẽbꝛis vniuerſaliꝛ ſibi ꝓtẽ

poꝛaneis. Si aũt obĵcit ꝑ expõnẽ ꝑdictã q̃ vꝛ cẽ myſticã nõ lr̃alis: eo q̃ idumea ꝓprie ſignificat illã terrã ſeyr quaꝫ eſau poſſedit: ſilr boſrha ciuitas principalis i ea exiſtẽs: vñ q̃ p iſta intelligat ſynagoga videt ptinere ad ſenſuꝫ myſticũ ſeu ſpiritualẽ: ⁊ ſic de multis in hoc ca. ꝓtentis ſm ꝑdictã expõnẽ. Dicendũ igit q̃ in dictis pꝛophetaꝝ multa tradunt parabolice ſeu methaphoꝛice ſicut ſupꝛa. v. Vinea dñi accipit ꝑ domo iſrael ⁊. xxv. p moab intelligit antichriſtus ad litterã: vt ibidẽ hr̃ in poſtilla. vñ ⁊ in hoc loco. qz littera h' ca. nõ bñ adaptatur nec proprie idumee nec rome: nec alijs de qb' dictũ ẽ: ſꝫ ſynagoge ſathane mõ ꝑdicto. Iccirco de illa exponi tur ad litterã. qz i locutiõe parabolica: vt dictũ fuit ſupꝛa in queſtione ſupꝛa ꝓlogum Geñ. ſenſus litteralis eſt non ille qui ſignificat primo p vocem: ſed ille qui intendit ſignificari: preſerti cũ in hoc loco multa inueniunt huic veritati ꝓſona: vñ ⁊ in alijs locis frequenꝫ accidit idumea p ſynagoga predicta: vt infra. lxiij. Quis eſt iſte qui venit de edom tinctis veſtibus de boſrha: ⁊ in alijs locis. ⁊ eadẽ eſt ratio de alijs i hoc capitulo parabolice contentis. Replica.

Sed in ca. xxxiiij. recedit a poſtill'. q̃ exponit hoc ca. ad litterã Burgeñ. Ipſe ãt p allegoriaz ſatis extẽſaz ponit propoſitiões thalmudicas ⁊ alia mira: de quibus non iudico. Capitulũ. XXXV.

Etabit deſerta. Andreas ⁊ aliqui expoſitoꝛes catholici i hoc ipſũ ſequẽtes exponũt iſtud ca. ad litterã nimis iudaice. ſ. de ꝓſpitate iudeoꝛ poſt reditũ de babylõe: ſꝫ h' non vi rõnabiliꝛ dictũ: qz ab illo tpe vſq̃ ad chriſtũ fuerũt in ſeruitute: quãuis i terra ſua: ſicut dictuꝫ fuit ſupꝛa. xxxij. Fuerunt etiaꝫ in multis afflictionibus ⁊ anguſtijs: vt pꝫ in libꝛis Eſdre ⁊ Neemie ⁊ Dañ. ⁊ iõ proſperitas ⁊ iocunditas que in hoc ca. deſcribũt ad tẽpus illud nullo modo referri videntur. Si autẽ dicatur. q̃ imo. qz hic ẽ hypbolica locutio: ſicut dicitur de alba muliere q̃ eſt albioꝛ nive: quãuis multũ deficiat a niuis albedine: hoc nõ vi ꝓuenienꝫ dictũ in propoſito: qz magnificũ ⁊ piũ decet plus ꝑferre q̃ ꝓminari. deus aũt magnificẽtiſſimus ⁊ pijſſimus ẽ: ⁊ iõ eius promiſſiones de bonis nõ videnꝫ rõnabiliꝛ exponi p reſtrictionez: niſi aliq̃n appareat manifeſte q̃ ſic debeant exponi: vt ꝓpr demeritũ manifeſte ſupueniẽs: pp qõ bonũ ꝓmiſſũ iuſte reſcindit: vel totaliter auferẽ: ꝓminationes tñ de malis rationabiliꝛ aliq̃n p exceſſũ ſiue reſtrictiõez exponũt ſm quãtitatẽ ⁊ meſurã peccatoꝝ ipſoꝝ delinquẽtiũ: pp qõ Ra. ſa. h' ca. exponit ò felici ſtatu quẽ expectãt iudei in aduẽtu meſſie. Igit dimittẽdo qõ ſꝫ ẽ i dictis ei' .ſ. q̃ chriſt' ſit adhuc vẽturꝰ in mũdũ: ⁊ accipiẽdo qõ vez ẽ. ſ. q̃ h' ca. ſit ad tps chriſti referẽdũ: poteſt ſic ꝓtinuari ca. ꝓcedẽti: in q̃ ꝓpheta denũciauit deſtructiõez idumee ad cõſolationẽ iudeoꝝ hic ꝓñt denũciat eis ꝓſolatõez pfectã chriſti tpe credẽti b' affuturã. Et diuidit in tres ptes: qz ꝑ ꝓſolat eos de futura multiplicatõe: ꝛ de credẽtiũ roboratõe: ibi Cõfortate man': ꝫ ò ꝺmonũ deiectiõe: ibi In cubilib'. Ad euidẽtiã ꝑmi ſciẽdũ q̃ i ſenhedri hieroſolymitano q̃ apò heb. ẽ liber auctẽtic' dr̃ q̃. v. res notabiles defuerũt in ꝛ tẽplo p ꝯzobabel edificato: q̃ fuerant i tẽplo ſalomõis Primũ ẽ ignis ꝓtinu' i altari holocauſtoꝝ: q̃ tũc p pluuiã vel vẽtũ nõ extinguebat: quãuiſ cẽt ſub diuo. Secũdũ ẽ arca teſtamẽti: vñ dr̃ Dieꝛ. iij. In illis dieb'ñ dicẽt vltra: arca teſtamenti dñi: nec aſcẽdet ſup coꝛ: nec recoꝛdabũt illiuſ ꝛc̃. Tertiũ ẽ vnctio regũ ⁊ pontificũ: qz põtifices q̃ fuerunt poſt captiuitatẽ babylonicaz non fuerunt inſtituti per vnctionẽ ſacram: ſed inſtituebantur

frequenter per reges: quibus iudei erant tributarij: qui frequenti vendebant sumū sacerdotiū. Silr toto illo tēpore iudei reges nō habuerunt: nisi aliquos paucos parū añ tps christi: ⁊ illi non fuerūt p vnctionez instituti. Quartuz ē spiritussanctus seu diuinitas: q̄ p̄o tāto docebat in tēplo salomonis habitare: qz ibi a sūmo sacerdote audiebant diuina rīsa non aūt in secundo tēplo. Quintū est vrim ⁊ thumim: p̄o q̄ ponitur in latino doctrina ⁊ veritas: Exo. xxviij. ⁊ fm iosephū erat qui dā fulgor subito prosilens de lapidibus rationalis ⁊ humeralis: qñ deus acceptabat preces summi sacerdotis: de quo dicit Josephus ꝫ libro ātiq̄tatis iudaice: q̄ defecit p ducentos annos añq̄ icepit scribere libz illuz: quez incepit scribere anno. xlij. a passione christi vel circiter: qz libz illū obtulit vespasiano imperatori: q̄ cepit iperare anno dñice incarnationis. lxxj. ⁊ sic fz ipsuz cessauit per magnū tēp' añ christū: ⁊ adhuc p maius tēpus ante cessauit fm libz p̄allegatū: ⁊ fm hoc dicit: a Letabitur deserta. i. iudea q̄ fuit deserta a deo quantū ad quinq̄ predicta. b Et inuia. tpe. n. primi tēpli prophete discurrebant p iudeā pplz a malis retrahendo: ⁊ ad bonū exhortando. Tēpore vero secūdi tēpli nō legunt habuisse nisi aggeū ꝫacharīā ⁊ malachiā: q̄ prophetizauerūt tpe reedificationis tēpli secundi: ꝫ postea populus iudaicus caruit prophetis talib' p. ccc. annos ⁊ amplius: vsq̄ ad tps ioh. baptiste: qui cepit penitētiam predicare: ⁊ aduētū christi nunciare.

a Letabit deserta. i. iudea que fuerat predicto modo deserta. b Et inuia. in aduentu christi habebit materiaz gaudij quātū ad defunctos. quos christus de limbo patrū transtulit ad gloriā: ⁊ quantū ad viuos credētes in euz: quod potissime fuit impletū: qñ recepto spū sancto in die pentecostes cōfidenter: ⁊ magna voce laudabant dominum: Actuum. ij. c Et exultabit solitudo. i. gentilitas que ad modum solitudinis caruerat cultu legis ⁊ prophetaz: ⁊ cum gaudio suscepit fidem christi ad predicationem apostolorum. d Et florebit quasi liliuz. decore sanctitatis ⁊ odore bone fame. e Herminans germinabit. per talem replicationem ⁊ reduplicationem intelligitur multitudo gentilium recipiens christi fidem. f Et exultabit letabūda. corde g Et laudās. ore. h Gloria libani ⁊c. per ista tria loca que p̄e alijs in iudea fuerunt amena ⁊ fertilia intelligitur: q̄ quicquid erat pulchritudinis ⁊ amenitatis in sanctitate ⁊ honestate in synagoga translatuz est ad ecclesiam ex iudeis ⁊ gentibus congregatam.

i Ipsi videbunt gloriam domini. i. ipsius christi quē viderunt apostoli alijq̄z discipuli oculis corporeis quātum ad humanitatem: ⁊ oculis mentis quantuz ad deitatem: Johis primo: Vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti a patre ⁊c. viderunt etiam gloriaz eius in miraculorum operatione: ⁊ resurrectionez eius ⁊ ascensionem. gentiles etiaz postea ad fidem conuersi viderūt gloriaz eius in miraculis factis per apostolos i nomine christi. k Cō

Letabit deserta .xxxv: ⁊ et iuia: et exultabit solitudo: et florebit quasi liliū. Herminans germinabit: et exultabit letabunda et laudās. Gloria libani data ē ei: decor carmeli ⁊ saron. Ipsi videbūt gloriā dñi: ⁊ decorez dei nostri. Confortate manus dissolutas: et genua debilia roborate. Dicite pusillanimes confortami et nolite timere. Ecce deus noster vltionez adducet retributionis: ide ipse veniet ⁊ saluabit vos. Tunc aperient oculi cecoꝝ: ⁊ aures surdoꝝ patebūt. Tūc salie et sicut ceruus: claudus: ⁊ aperta erit lingua mutoꝝ: quia scisse sūt i deserto aque: et torrentes i solitudie: et q̄ erat arida in stagnū: ⁊ sitiēs i fontes aquaꝝ. In cubili' b' i quib' pus draconū ibi tabāt oriet' virid' calami ⁊ iunci: et erit ibi semita: et via sacta vocabit. Nō trāsibit per eam pollutus: et hec erit vobis directa via: ita vt stulti nō errent per eam. Non erit ibi leo: ⁊ mala bestia non ascendet per eam: nec inuenietur ibi. Et ambu

fortate. Hic consequēter denunciatur materia gaudij ex roboratione credentium: cum dicitur: Confortate ⁊c. ⁊ est verbum prophete ad aplos. k Cōfortate man' dissolutas. i. gentiliū qui ante erāt tardi ⁊ pigri ad opus bonū. l Et genua debilia. gētiliū. m Roborate. verbo ⁊ exēplo ad q̄cūq̄z aspa p christo sustinendū. n Dicite. i. cōiter predicate. o Pusillanimes. tpē p̄cedēti. p Confortamini. i virtute christi. q Et nolite timere. s. tormēta tyrānoꝝ: cuius causa subditur: r Ecce deus noster vltionē ⁊c. super vestros p̄secutores. s Ipse veniet ⁊ saluabit vos. per passiones modicas ad gloriam deducendo: ⁊ sic factuz fuit in primitiua ecclesia: ⁊ per longum tempus postea: qz multi gentiles ad christuz conuersi: ita erant in domino cōfortati. q̄ non timebant tormenta: sed magis appetebant: vt patet in legendis multoruz sanctoruz. t Tunc aperientur oculi cecoruz ⁊c. Ista enim miracula fuerunt facta corporaliter per christuz ⁊ postea per apostolos ⁊ alios credētes in nomine christi: vt patet in euangelijs ⁊ actibus apostolorum. Et fuerunt facta spiritualiter in illuminatione i fidelium fidez recipiendo. Et aures eoꝝ fuerunt aperte mādatis christi obediēdo. Et claudi sanati per viaz moꝝ incedēdo. Et muti loquelā receperunt fidē libere p̄fitendo: cui' cā subditur: v Quia scisse sunt in deserto. iudee ⁊ gentilitatis: vt p̄z ex supradictis. x Atque. s. sacramēti baptismi. y Et torrentes in solitudine. i. varie gratie spiritussācti: de quib' dī Eccl. xij. Alij dat fmo sapiētie ⁊c. z Et q̄ erat arida i stagnū ⁊c. p hoc notat plēitudo gr̄e data tpe ecclesie p̄mitiue. ⁊ In cubilib'. Hic p̄fīt ōnūciat mā gaudij ex demonū dictōe: cū dī: In cubilib'. i. i phās ⁊ tēplis idolorum. a In q̄b' ⁊c. i. demones i idolis rīsa dātes. ⁊ aliq̄n i talib' locis apparuūt demones i specie draconū. b Oriet' virid' ⁊c. qz idola de abiecti talia loca frequēt p aplos alios q̄z discipulos diuino cultui applicabāt. c Et erit ibi semita quātū ad obfuatōez p̄silioꝝ. d Et via. q̄ tū ad obfuationē mādatoꝝ. e Et hec erit vobis via directa puēiēdi ad beatitudinē. f Ita vt stulti. i. simplices ⁊ illitterati ēt. g Nō errēt p eā. frequēter. n. ꝓtigit: q̄ simplices directi' icedūt p hāc viā: vñ cū Aug'. legisset vitā pauli mōachi simplicis dixit: Simplices ⁊ illitterati rapiūt celū: ⁊ nos cū lr̄is nr̄is trahimur ad ifernū. Et ñ trāsibit p eā pollut'. ex h' pz q̄ ppha ñ loqt̄ de via mali: p quā idifferēt trāsit pollut' ⁊ mūd': ⁊ sic methaphorice loquit̄ in p̄cedētib' ⁊ sequētib': cū dicit. h Nō erit ibi leo ⁊c. p h' itelligūt ōmōes: q̄ i p̄mitia ecclia fugabāt p credētes: mar. vlti. Sig eos q̄ crediderit: hec seqnt In noīe meo ōmōia eīciēt ⁊c. i Et āblabūt p viā iusticie

qui liberati fuerunt a demonis seruitute. a Et redempti a dño. iesu christo suo sanguine precioso. b Conuertentur ⁊ venient in syon. i. ad ecclesiam militantē ꝑmo: postea ad triūphantez: sm q dī hebr. xij. Accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatē dei viuentis hierusalē celestē ⁊c. c Et leticia sēpiterna ⁊c. ex h° ⁊ pluribus alijs in hoc ca. positis vi q hoc capitulū referri nō possit ab tempus iudeozuz ꝺ captiuitate babylonica redeuntium.

In ca. xxxv. vbi dī in postilla: Igitur dimittendo quod falsū est in eius dictis.

Additio.

Ꝓ Refens capitulū bene ⁊ ꝓpe vt expōi a postill: sz circa ei° ꝓtinuatiōnē ad preterita attendēdū ē: q i ca. xxxiij. precedēti ab illo loco in quo dī: Audite ꝺ longi estis ⁊c. vt dcm ē: incipit capitulū sm hebreos vsq ad finē illius ca. ꝓpheta tractauit de deiectione ⁊ reꝓbatione phariseoꝝ doctrinaz christi respuentiuz: ⁊ de ꝓsperitate adherentiuz christo: ⁊ ꝺ quibusdā ad hoc pertinentibus vt ibidē fuit ostensū. In ca. vero sequēti. s. xxxiiij. speciali° agit de destructione synagoge iudeoꝝ q̄ ꝓ idumeā ibi designat ⁊ de pluriḇ° ad hoc ꝓtinētiḇ°: vt ibidē fuit large ostēsū. In presenti vero ca. tractat ꝺ ꝓsolatione ⁊ statu credētiū in christo. Et exponat totū pñs capitulū prout in postilla. Capitulū. XXXVI.

Ꝟ Factum est. Superius esaias descripsit liberatōnē ecechie: ⁊ ꝓpli eius ꝓ modū ꝓphetie: hic ꝓñi eaz describit ꝓ modū historie. Circa qꝺ sciēdū q ecechias misit magnas pecunias regi assyrioꝝ tali pacto q a terra eius recederet ⁊ ipsū in pace dimitteret: vt dictū fuit. iij. Reg. xviij. sz accepta pecunia pactū fregit: nitens hierusalē destruere: ⁊ ꝓplm in assyrios trāsferre: ⁊ ad terrēdū ecechiaz ⁊ ꝓplm suū verbis ꝓminatoꝝ: misit rapsacem cū magno exercitu añ hierusalē. Circa hoc igit sic procedit: q: ꝓponitur dicta ꝓminatio: 2° ecechie liberatio ca. sequēti. Prima diuidit in tres: q: prio ponit dicta ꝓminatio: 2° ꝓminati postulatio: ibi Et dixit eliachiz: 3° petitiōis refutatio: ibi Et dixit ad eos. Prima in duas: q: ꝓ° ꝓmittunt quedā preābula: 2° ꝓminatio dicta: ibi Et dixit ad eos rapsaces. Circa ꝓmū primo ꝓmittit tēpus: cū dicit: a Et factuz est in quartodecimo āno ⁊c. 2° locus: ibi b Sup oēs ciuitates iuda. excepta hierusalē: ⁊ paucis fortalicijs. c Et misit rex assyrioꝝ ⁊c. Jvbi remansit cū parte exercit° ad expugnādū locū illū. d Jn manu grauí. i. in tanta potestate: q ecechias se non poterat in cāpo sustinere: ideo tenebat se inter muros

labunt qui liberati fuerint
et redēpti a dño: ꝙuertēt: ⁊
veniēt in syon cū laude: et
leticia sēpiterna sup caput
eoꝝ. Gaudiū ⁊ leticiā obti
nebunt ⁊ fugiet doloꝝ ⁊ ge
mitus. Ca. XXXVI.

Et factum est quarto
decimo āno regis eze
chie: ascendit sennacherib
rex assyrioꝝ sup omēs ci
uitates iuda munitas: ⁊ ce
pit eas. Et misit rex assyrioꝝ rapsacē de lachis ſi hie
rusalē: ad regē ezechiam in
mānu grauī: et stetit i aque
ductu piscine supioris: i viá
agri fullōis. Et egressus est
ad eū eliachi filius helchie
q erat super domuz: et sob
na scriba: et ioha filius a
saph a ꝓmētarijs. Et dixit
ad eos rapsaces: Dicite eze
chie: Hec dicit rex magn°
rex assyrioꝝ. Que ē ista fiducia q ꝓfidis: aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis: Sup quē bēs

fiduciā: q: recessisti a me: Ecce ꝓfidis sup baculū barūdineū ꝓfractū istū sup egyptū: cui si innixus fuerit hō
intrabit i manū eius ⁊ perforabit eaz: sic pharao rex
egypti oiḇ° q ꝓfidūt in eo.
Quod si respōderis mihi
i dño deo nostro ꝓfidim°:
nonne ipse ē cuius abstulit
ezechias excelsa ⁊ altaria:
⁊ dixit iude ⁊ hierusalē co
raz altari isto adorabitis:
Et nunc trade te dño meo
regi assyrioꝝ: et ꝺabo tibi
duo milia equoꝝ: nec pote
ris ex te ꝑbere ascensores
eoꝝ. Et quō sustinebis fa
ciem iudicis vnius loci ex
seruis dñi mei minoribus:
Quod si ꝓfidis in egypto:
in quadriga ⁊ in eqtibus: ⁊
nunc nunqd sine dño ascēdi ad terrā istam vt despde
rē eā: Dōmin° dixit ad me
Ascēde sup terrā istā: ⁊ dispde eā. Et dixit eliachiz ⁊
sobna: ⁊ iobae ad rapsacē.

duz. g Et egressus est ad eū eliachim. ad tractandū de pace de cōsensu vtriusq partis. h Qui erat super domū. .s. domini. quia erat summus sacerdos: vt dictuz est supra. xxxij. i Et sobna scriba. i. scriptor annalium: ⁊ iste est alius ab alio: de quo habetur supra. xxij. qui ante eliachim fuit summus sacerdos. k Et iohae filius asaph a commentarijs. i. cancellarius regis: ⁊ est a commentarijs vnum nomē ideclinabile ⁊ cōmunis generis: in hebreo tamen habet: Recordator. Et vt dicit Rasalo. habebat officium reducendi ad memoriaz casus tractādos coram rege: ⁊ ꝑz debitum ordinem. prout casus debeant prius vel posterius expediri. l Et dixit. Positis quibusdaz preambulis: hic cōsequēter describitur cōminatio rapsacis ex parte regis assyrioꝝ loquentis. m Que est ista fiducia qua confidis. s. posse resistere: quasi diceret nulla est: quia si cōfidis de auxilio humano per regem egypti illud nullum est: ideo subditur: Ecce cōfidis sup baculū arūdineū ⁊c. ⁊ ꝑz littera vsq ibi: n Qsi rideris mihi in dño ⁊c. vbi excludit ab ecechia auxiliuz diuinū dicēs: o Nonne iste est cuius ⁊c. q. d. nō ꝺz a deo spare auxiliū: cuius diminuit cultū: iste tñ rapsaces dicebat falsū: q: post edificationez tēpli p salomonē: nō fuit iudeis licitū alibi offerre sacrificia: nisi in casu ex dispensatione diuina: sicut helias obtulit in monte carmeli. iij. Reg. xviij. p Et nūc trade te dño meo ⁊c. i. obliga tep cautioue sufficientē. q Et ꝺabo tibi duo milia equoꝝ. vñ in hebreo hī: Sis vadiat°. s. pro duob° milibus equoꝝ: quos tradā tibi. r Nec poteris ex te ꝑbere ascensores eoꝝ. q. d. in toto populo tuo nō inuenies tot homines: q sciant ⁊ possint eqtare. s Et quō sustinebis ⁊c. q. d. nullo mō: q: qlibet eoꝝ hz satis ples eqtes i acie sua. t Qsi ꝓfidis i egypto ⁊c. i. i adiutorio dei ⁊ regis egypti: sil excludit h°. d. v Dñs dixit ⁊c. Jh° falso dicebat ad terrēdū ezechiā. x Et dixit

eliachim. Hic consequenter ponitur ezechie peticio per nuncios suos facta: cum dicitur. x Loquere ad seruos tuos syra lingua. que non erat intelligibilis populo communi: z erat petitio rationabilis: quia talis tractatus debet cē secret' q̄lcq̄ sit pfect' z firmatus.

Loquere ad seruos tuos syra lingua: intelligim' enī ne loq̄ris ad nos iudaice i auribus populi qui est super murū. Et dixit ād eos rapsaces: Nūqd ād dñz tuz: et ad te misit mē dñs meus: vt loquerer oia verba ista z nō pot' ad viros q se dēt i muro ut comedāt stercora sua: et bibāt vrinā pedū suoz vobiscum? Et stetit rapsaces: et clamauit voce magna iudaice: z dixit Audite verba regis magni regis assyriorū: Hec dicit rex: Nō vos seducat ezechias: q̄ n̄ poterit eruere vos: z nō vobis tribuat fiduciā ezechia sup dño dicēs: Eruens liberabit nos dñs: n̄ dabit ciuitas ista in manu regis assyrioz. Nolite audire ezechiā. Hec. n. dicit rex assyrioz: Fācite mecuz bñdictōnē z egredimi ad me: et comedite vnusq̄sq̄ vineaz suā: z vnusq̄sq̄ ficū suā z bibite vnusq̄sq̄ aquā cisterne sue: donec veniaz et tollā vos ad trā: q̄ ē vt tra vestra: terrā frumēti z vini terrā panū z vineaz. Nec cōturbet vos ezechias dicēns: Dñs liberabit nos. Nūqd liberauerūt dii gētiū vnusq̄sq̄ trā suā ō mānu regis assyrioz? Ubi ē deus emath z arphad? Ubi est deus sepharnai? Nūqd liberauerūt samariā de mānu mea? Quis est ex oib' diis trāz istaz q eruerit trā suā ō manu mea: vt eruat dñs hierlz ō mānu mea? Et siluerūt z nō rnderūt ei verbū. Mandauerat. n. rex dicēs: ne rndeatis ei. Et ingressus ē eliachi filius helchie q erat sup domum: z sobna scriba: z ioabe filius asaph a cōmentariis: ad ezechiā scissis vestimētis: z nūciauerūt ei verba rapsacis. Capl'z. XXXVII.

Et factū ē cū audisset rex ezechias scidit vestimēta sua: z ōbuolutus ē sacco: et itrauit i domū dñi. Et misit eliachiz q erat sup domū: sobnā scribā: z seniores ō sacerdotibus optos saccis: ad esaiā filiuz amos pphetā: z dixerūt ad euz: Hec dicit ezechias: Dies tribulatōis: z correptiōis: z blasphemie dies hec: qā qui vnicus est: vt dicitis: non poterit vos defēdere: sz istud argumentū nullū est: q: illi non erant dii veri: sz falsi: z nullius virtutis: deus autem verus vnicus est z potentie infinite. o Et siluerunt. de mādato regis ezechie. timebant. n. ne si respōderēt: q̄ rapsaces multiplicaret verba blasphemie ō deuz. p Et egressus ē eliachi z cē. vt referrēt ezechie rapsacis verba. q Scissis vestib'. h erat modus iudeoz: q̄ scindebant vestimēta sua i signū doloris: quādo ō deū blasphemiā audiebāt. Un z sūm' sacerdos iponēs christo q̄ blasphēasset: scidit vestimēta sua: vt hī marci. xiiij. In ca. xxxvj. vbi dī i postilla: Et nūc trad' te dño meo cē. Additio.

Ojetio hebraica que hic pōitur vbi nos habemus: Nunc trade te. proprie significat mixtiones: z est sensus: Et nunc admisce te domino meo. i. sis de societate eius: z ipse dabit tibi plus de equis q̄ tu poteris habere de ascensoribus: z patet littera.

Capl'z. XXXVII.

Et factū est. Hic consequenter describitur ipsius ezechie liberatio: z primo ponitur eius liberatio ab hoste: secundo ab infirmitate capitulo sequenti. Prima in duas: quia primo circa hoc ponit pphetica ōnūciatio: secūdo angelica executio: ibi Egressus est.

a Et ad te. eius nunciū. b Misit me dominus me' cē. quasi diceret non: sed magis ad populum. c Ut comedāt stercora sua. i. nisi reddant se voluntarie: ita diuerūt obsessi: q̄ nō habebūt aliquid ad comedendū z bibēdū. o Et bibāt vrinā pedū suoz. i. fluētez ad pedes suos. hoib' enīz i timore z angustia magna positis solet fluē vrina versus pedes: z p hoc innuit famem z anxietatē eis futuraz in obsidiōe: nisi redderent se. e Et clamauit voce magna iudaice. Ex hoc dicunt doctores: q̄ iste erat apostata a iudaismo. f Nō vos seducat ezechias. promittendo vobis auxiliū a domino futurum. g Facite mecū benedictionez. ad reddēdū vos mihi voluntarie. h Et comedite cē. i. habitate pacifice z quiete in terra ista. i Donec veniam cē. quasi diceret hic est modus regnz assyriorum. s. transferre gentem sibi subiectam de terra sua natiua ad aliam: vt de eius obedientia sit magis securus: iam enīz ante fecerat hoc rex assyriorum de osee rege israel z eius populo: vt habetur. iiij. Reg. xvij. k Et tollam vos ad terram cē. i. similis in fertilitate z amenitate: propter quod talis translatio non debet vobis esse grauis. l Nec cōturbet vos ezechias. retrahendo vos ab isto q̄ vobis offero. m Dicens Dominus liberabit nos. quasi diceret non poterit quod nititur probare: cum dicitur: n Nunquid liberauerunt dii gentium cē. quasi diceret cum essent multi dii non potuerunt defendere cultores suos contra regem assyriorum: ergo deus noster

Prima in duas fm duplicem denūciationē: secūda ibi Reuersus ē. Pria in duas: q: prio pōit ezechie hūilis petitio: secundo esaie psolabilis responsio: ibi Et dixit. Circa primum dicitur: a Et factū ē cē. Eadem causa qua z nuncū sui vt dictuz est. b Et obuolutus est sacco. i. veste cilicina humiliando se coraz domino: ideo subdit: c Et itrauit in domum domini. ad ipsū deprecandum humilit z deuote. d Et misit eliachiz. q: magis confidebat de meritis esaie q̄ ō suis. e Filiuz amos prophete. ita habent alia libri: qō factū ē ab aliqb' correctoribus: eo q̄ iste amos fuit ppha: sicut dictū fuit i prin' h': sz melius dī h ppha: vt referat ad Esaiā: sic. iiij. Reg. xix. i pn' vbi tractat ista historia. f Dies tribulatōis z correctiōis. s. mei z totius ppli. g Et blasphemie. ō deū. h Dies hec. s. in qua rapsaces dixerat predicta q̄ erāt ad afflictionē regis ezechie z ppli: z vituperiuz dei. i Quia venerūt filij vsq̄ ad partum cē. in

tata afflictõe positi vt mulier existens in afflictione partus
cui ōficiū vires parlēdi k Si quō audiat dñs ꝛc. sic legē
da ē ista littera: ibi icipiēdo: Leua g̃ ad dñm oratione p⁹
reliq̃is q̄ repte sūt. i. p iudeis q̄ remāsert i regno iude: q̄ sūt
valde pauci ꝓparatiue ad tpa ꝓtita: qr iā decē trib⁹ erāt ca
ptiuate. k Si quo
modo audiat dñs de⁹
tu⁹. i. quē tu colis so
licite. l Uerba rap
sacis. vt sic moueatur
ꝰ assyrios p verbis
blasphematozūs: ⁊ li
beret nos ab eis.
m Et dixit. hic cō
sequēt ponit esaie cō
solabilis respōsio: cū
subdit: n Ne time
as ꝛc. i. ppter verba
rapsacis. o Quib⁹
blasphemauerūt ꝛc.
qr verba illa exprime
bant deū isrl̄ eē impo
tētē: eo q̄ ñ pōt salua
re ezechiā de manu re
gis assyriozū: ⁊ sic seq̃
bat q̄ eēt ipotentior
hoie mortali. p Ec
ce ego dabo ꝛc. i. p
turbationem mētis.
q Et audiet nūciū.
de taracha rege ethi
opū iuadēte regnuz
suū: vt hī pte seqnti.
r Et reuertet in trā
suā. ad eā defendēdā.
s Et corruē eū facia
gladio. h⁹ñ fuit i ista
reuersiōe q̄ rdūt p ō
sessiōe trē sue: sz i alia:
qr ōbellato rege ethi
opū: postea vēit in iu
deā ad destruēdā hie
rusalez: ⁊ peusso suo
exercitu ab āgelo fu
gīēs redūt i trā suā: ⁊
tūc filij eī iterfecerūt
eum gladio: vt hī in fi
ne h⁹ca. t Reuer
sus ē. hic ponit secūda denunciatio p⁹
phetica de liberatiōe
ezechie ⁊ ppli sui. Et
prio circa hoc pōit cō
minatio ezechie p re
gē assyriozū: secundo
eius deuota oratio co
rā rege celoz: ibi Et tulit ezechias: ꝫ ꝓsolatio eī p ꝓpham
ꝓsciū secretoz diuinoz: ibi Et misit esaias. Circa pmū no
tat loc⁹: cū dicit: t Reuersus ē aūt rapsaces. pacto suo
nūcio. v Et iuenit regē assyriozū ꝛc. Jvbi erat foztalicū.
x Audierat. n. ꝛc. Jipa expugnata. y Et audiuit. s. sēna
cherib. z De taracha rge ꝛc. i. nūcios q̄ ad h⁹ venerāt ad
eū dicētes: qd̄ seqt. ⁊ Egressus ē ꝛc. qd̄ cū audissz misit nū
cios ad ezechiā ne gliaret aut assecuraret i aliq̄ pp recessū sē
nacherib ō iudea: asserēs p certo: q⁹ rdiret ꝰ eū: ⁊ pplz suū i
tāta fōtitudie: q⁹ ñ posz ei rsistē: ñ solū vtute hūana: sz nec
venerunt filij vsq̄ ad par
tum: ⁊ virtus non est pa
riendi. Si qūō audiat dñs
de⁹ tu⁹ verba rapsacis quē
misit rex assyriozū dñs su⁹:
ad blasphemandum dñm
deū viuentē: ⁊ exprobran
duz sermonib⁹ quos audi
uit dñs deus tu⁹. Leua er
go oratione p fliqis que re
pte sunt. Et venerūt ꝰui re
gis ezechie ad esaiā: et dixit
ad eos esaias: Hec dicetis
dño vestro: Hec dicit dñs:
Ne timeas a facie vbozuz
q̄ audisti: qūib⁹ blasphema
uerūt pueri regis assyriozū
me. Ecce ego dabo ei spz
et audiet nuncium: et reuer
tet ad terrā suā: et corruere
euz facia gladio i terra sua
Reuersus ē autē rapsaces:
et inuenit regez assyriozū p
liatē aduersus sobnā. Au
dierat. n. qr profectus esset
de lachis: et audiuit de taracha rege ethiopie dicen
tes: egressus ē vt pugnet ꝰ
te. Qd̄ cū audissz misit nū
cios ad ezechiā dicēs: Hec
dicetis ezechie fgi iude lo
quētes: Nō te decipiat de⁹
tu⁹ i quo tu ꝓfidis dicens:
nō dabit hierusalē i manu
regis assyriozū. Ecce tu au
disti oia q̄ fecerunt reges as
syriozū oib⁹ tris quas sub
uerterunt: ⁊ tu poteris libe
rari. Nūqd eruerūt eos dij
gētiuz quos subuerterunt
patres mei goza ⁊ arā: ⁊ re
seph ⁊ filios eden q erāt in
thalassar. Ubi ē rex emath
⁊ rex arsad ⁊ rex vrbis se
pharnaim ana ⁊ ana? Et
tulit ezechias libros ō ma
nu nūciozū ⁊ legit eos: et a
scēdit i domū dñi: et expā
dit eos coram dño. Et ora
uit ad dñz dicēs: Dñe exer
cituum de⁹ israel q sedes su
p cherubi: tu es de⁹ solus
oium regnoz trē: tu fecisti
celum ⁊ terrā. Inclina dñe
aurē tuā ⁊ audi: api oculos
tuos ⁊ vide: ⁊ audi oia ver
ba sennacherib q̄ misit ad
blasphemādū deum viuē
tē. Uere. n. dñe desertas se
runt reges assyriozū trās: ⁊
regiones earū: ⁊ dederunt
deos earū igni: nō. n. erant
dij: sz opa manuū hoium:
lignuz ⁊ lapis: ⁊ cōminue
runt eos. Et nūc dñe deus
noster salua nos de manu
eius: ⁊ cognoscant oia re
gna trē: qr tu es dñs sol⁹.
Et misit esaias filius amos
ad ezechiā dicens: Hec di
cit dñs de⁹ israel. Pro qb⁹
rogasti ne ō sēnacherib
ge assyriozū: hoc ē verbuz
qd̄ locutus ē dñs sup euz.
Despexit te et subsānauit
te virgo filia syon: post te
et diuia: iō sbdit: a Nō te decipiat ꝛc. Jt sic blasphea
uit deū tāq⁹ falsiloquū: ⁊ ipotētē: ⁊ ad h⁹ducit rōez: cū
sbdit: b Ecce tu audisti ꝛc. als nosti ⁊ ē eadē rō q̄ po
sita ē c⁹. pcedēti a rapsace dcā. c Et tulit ezechias. hic
ꝓñt pōit ipi⁹ ezechie ouota depcatō: cū dī: Et tulit. i. ac
cepit. d Libros
. i. lras regi assyrio
z: q̄ ei ꝓmiabat
lris ⁊ vbis ad ma
iorē assertionē.
e Et ascēdit ꝛc. J
ad ouoti⁹ depcan
dū ex scitate loci.
f Et expādit eos
ꝛc]. s. ezechias qr
ptinebāt blasphe
mias ꝰ ipz: vt sic
idignaret ꝰ rgē as
syriozū. g Dñe
exercituū. i. āgelo
rū. h De⁹ israel
ꝛc. J ppiciatoriuz
. n. qō sedes dei di
cebatur: sup alas
cherubi pōebat:
vt dñs fuit Exo.
xxv. ⁊ p h⁹ desi
gnabat qō ꝑat
di āgelice create.
i Inclina aurez
ꝛc]. i. effectuz tue
iustitie oñde ꝰ sē
nacherib te blas
phemātē: certa pa
tent vsq̄ ibi:
k Cogscāt oia re
gna ꝛc. Jteren sē
nacherib: q̄ deos
alioz gētiū ōstru
xit. l Et misit.
hic ꝓñt ponit eze
chie ꝓsolatō p esa
iā ruinā sēnache
rib ō ppiq̄ futurā
ōnūcian: ⁊ p⁹ dcā
ruia ꝑdicit: ꝛ ad
h⁹signū mirabile
iducit: ibi Tibi ār
Lirē pmū dirigit
p⁹ vbū ad ezechiā
cum subditur:
m Hec dic dñs
ꝛc. Jcu⁹ vbū ñ po
test esse falsum.
n Pro qb⁹ ꝛc. J
sunt exaudita.
o Desperit te. i cor de suo vtutē tuā. p nihilo rputādo.
p Et subsānauit te. sēsibili signo. subsānatio. n. ppe dī
ptēpt⁹ q̄ fit p rugationē nasi. q Uirgo filia syō. i. hita
tio tēpli i mōte syō: mihi dilecta sic filia: ⁊ dī virgo pp in
tegritatē fidei q̄ semp remansit ibi in aliquib⁹: ⁊ maxi
me etiaz tunc uigebat tempore ezechie. r Post te ca
put mouit. ꝓminādo a longe. s Filia hierusalē. q̄ dici
tur virgo ⁊ filia: rōne iā dicta: qr hierusalē fuit ciuitas
electa ad dei cultum: vt habetur .ij. paral. vj. Consequē
ter esaias dirigit sermonem ad sennacherib dicens:

t Cui exprobrasti &c. cōminando & blasphemādo ex nimia superbia: & respōdet prophetæ. v Ad sanctū israel. i. ad deū sanctificantē israel. vel sic: Ad illū quez israel adorat vt sanctuz sanctoꝝ: & sic superbisti ꝛ deū: & non ꝛ hominē tm̄. x In manu seruoꝝ &c.] vt patz de rapsace precedenti ca. & de alijs nūcijs a sennacherib missis: vt hī isto ca. & iste fuit maior ꝓtēptus q̄ si sennacherib hō fecisset in ꝓpria ꝑsōa: sicut dare alapā alicui ꝑ ꝑsonā vilē: q̄ si nota bilis hoc faceret manu ꝓpria.

y Et dixisti. ꝑ sūptuose attribuendo tibi victoriaz: quas diuina virtute habuisti: iō subdit: In multitudine &c.

z Ego ascendi ī altitudines montiū. i. iudee q̄ ē terra montuosa.

a Juga libani. i. montez syon vbi erat tēplū qđ dicitur hic liban⁹: eo q̄ erat edificatuz de lignis libāi: vt habet .iij. Reg. .v. Et loquitur ỏ futuro ꝑ moduz ꝓteriti: q: prę supbia credebat cer titudialiū hoc futurū ee ac si iā fecisset: verūtn̄ q: realiter nō erat factuz: iō subdit ꝑ modū futuri: b Et succidā excelsa &c.]tē plū. n. erat edificatū partim de lignis cedrinis: & ptiz de abiegnis. c Saltū carmeli eius. ad pascendū aialia: q̄ ibi pascebantur in magna copia. d Ego fodi. i. puteos & cisternas de nouo. & causa subdit: e Et siccaui vestigio pedis mei &c. q. d. tanta ē multitudo exercitus mei in hominib⁹ & aialibus: q̄ aque ꝓexistētes ibi nō sufficerent. f Nunquid nō audisti. tu sennacherib. g Que oliz feceri. creando mundū de nihilo. vel alit & melius vt vi: g Que oliz feceriz. transferēdo regna de gēte i gentē ꝓ voluntate mea. q. d. sic: vt ex annalibus & chronicis in ꝓspectu tuo lectis: sicut & de assuero legitur hester. vj. ca. in aliquibus libris addit Ei. sz nō est in hebreo nec. iiij. Reg. xix. vbi ponitur ista historia si tamen addatur non est referenduz ad regez assyriorū vt aliqui expositores dicunt: sed ad genus humanum: cuius deus transtulit potestates & regna: vt dictū est.

h Ex diebus antiquis. i. ab eterno. i Ego plasmaui illud. i. disposui fiendū quicquid fit successione tempoꝝ. k Et nunc adduxi. i. victorias quas per patres tuos & te feci: propter peccata hominū punienda: sm̄ q̄ dicitur supra. x. Ue assur virga furoris mei & baculus ipse est. l Et factū ē &c.]. i. principū ad inuicez discordantiū: q: aliqui volebant se reddere: alij vero contradicebant. m Habitatores eaꝝ &c.]. i. potestate eoruz diminuta. n Facti sunt &c.]in quo non est potētia resistēdi. o Et herba tectoꝝ. que deficit anteq̄ veniant ad ꝑfectionem. p Habitationē tuam. in regno tuo. q Et egressuz tuum. ad veniendum contra populum meum.

r Et introitum tuum: intra iudeam.

s Ego cognoui. i. ate disposui. t Et insaniam tuam contra me. vt permitterem hoc te facere: quia deus non est actor malicie: nisi tantuz permissiue. v Luz furoreꝫ aduersuꝫ me. me az maiestatē blasphemādo. x Superbia tua. qua facta ꝓdicta attribuisti tue virtuti. y Ascendit in aures meas. q̄si diceret: tempus est te reprimendi & puniendi: ideo subditur:

z Ponā ergo &c.] sicut fit bubalis: vt iugo supponantur.

a Et frenū i labijs tuis. sicut equis i domitis. b Et reducā te. malis gratibus tuis. c In via per quā venisti. vt habet ista eodē ca. d Tibi autē. hic ad predictoruz ꝑfirmationez daꝫ mirabile signuz: cū subditur: e Comede hō &c.]. i. sine cultura hominis: & illa caput nouit filia hierusalē. Cui exprobrasti: quē blasphemasti: & sup quē exaltasti vocē tuā: & leuasti altitudinez oculoꝝ tuoꝝ. Ad sanctū israel. In manu seruoꝝ tuoꝝ exprobrasti dño:] & dixisti: In multitudie quadrigaꝝ meaꝝ ego ascendi altitudinē mōtiū: iuga libani: & succidā excelsa cedrū eius: & electas abietes] illius: & introibo altitudinē sumitatis eius: saltū carmeli eius: & ego fodi & bibi aquaz & siccaui vestigio pedis mei oēs riuos aggeꝝ. Nunqd ñ audisti q̄ ōliz feceriz ei? Et diebus antiquis ego plasmaui illud: & nūc adduxi: & factū ē i eradicationē colliū ꝓpugnātiū:] & ciuitatū munitaꝝ. Habitatō res eaꝝ breuiata manu cō tremuerūt:] & ꝓfusi sunt: facti sūt sicut fenū agri: & gramē pascue: & herba tectoꝝ q̄ exaruit anq̄ maturescerz. Habitatōnē tuā & egressuz tuū: & introitus tuū ego cognoui & insaniā tuā ꝓtra me. Cū furoreꝫ aduersū me superbia tua ascendit in aures meas. Ponā ergo circulū i narib⁹ tuis:] & frenū in labijs tuis: & reducā te i viā ꝑ quā venisti. Tibi aūt hoc erit signū. Comēde hō anno q̄ sponte nascunt:] & in anno secūdo pomis vesce.] In anno aūt tertio seminate & metite: & plantate vineas: & comedite fructuz eaꝝ. Et mittet id qđ saluatuz fuerit de domo iuda: & qđ reliquū ē radicez deorsū: & faciet fructū sursuz qđ de hierlz exibūt relique:] & saluatio de mōte syon. zelus dñi exercituz faciet istd.] Propterea hec dicit dominus de rege assyriorum: fuerunt que germinauerunt ex granis contritis ab exercitu sennacherib: qui vastauit & diripuit bona terre: quando iuit ad pugnandum contra regem ethiopie: vt dictum est: quia sicut dicunt hebrei ex illis granis tot bona creuerunt ꝙ totus populus egechie potuit vno anno ex illis viuere.

e Et i anno secundo &c.] dicit Ra. Sa. q̄ exercitus sennacherib preciderat arbores fructuosas: & ipsi egechie ꝑmittitur: q̄ miraculose facerent ramos ita magnos: q̄ de fructibus ibi nascentibus populus anno secundo poterit sustentari. f In anno autem tertio seminate &c. quasi diceret O tu egechia cum videris hec duo signa: scias ruinam sennacherib futuram in principio anni tertij: quando reuertitur ad obsidendum hierusalem: q̄ ipso deiecto poteris tute seminare & metere: & viuere quiete: ideo sequitur: Et mittet &c. subditur: g Radicem deorsum. idest stabilietur in terra. h Et faciet fructum sursum. i. opera sācta. i Quia de hierusalem &c.]. i. due tribus que remāserāt alijs decez captiuatis: & iste due trib⁹ timore sennacherib intrauerūt hierlz fugiēdo de circūstātib⁹ locis timore sennacherib: sz exercitu ei⁹ ꝑcusso exierūt inde secure ad loca sua redeūtes. k Et saluatio de mōte syō. q: oiones egechie ibidē i tēplo stātis: & sacrificia sacerdotū cū ꝑcib⁹ esaie meruerunt illaz saluationē populi de manu sennacherib. l Zelus domini &c.] vindicās blasphemiā sennacherib. m Propterea. hec dicit dñs. cuius verbū nō pōt falsū ee.

a Non intrabit ciuitatē hanc. vt credit. b Et non iaciet ibi sagittā. qz nō ꝓmittet tm̄ appꝛopiquare: vt hoc possit facere. c Et nō occupabit eaz clypeus. i. bellatoꝛes clypeati ad inuadēdū ciuitatē parati: vñ. iiij. Reg. xix. dī: Et nō occupabit eā munitio: qz sicut dicit Ra. sa. adhuc exercitus sennacherib non erat añ hierusalez: qz fuit ꝓcussus in nobe: q̄ nō multuz distat a hierlz: ꝛ huic ꝓsonat qđ dictū est supꝛa. x. Adhuc dies est: vt in nob stet: ꝛ dī ibi nob locus ille: quē Ra. sa. vocat nobe. d Et nō mittet in circuitu ei⁹ aggerē. ad ꝓplēdū fossata. e In via q̄ venit rē. qz ꝓpulsus fuit fugiendo redire i terrā suā: vt hī ꝓte se q̄nti. f Propter me ꝛ pp meā iusticiā ōmō strādaz in sēnacherib destructione: et gloriam meā in tēpli ꝓtectione. g Egressus ē. Premissa ōnūciationē ꝓphetica de ruina sennacherib: hic ꝓsequit ponit executio angelica: vbi ꝑ ponit ꝓcussio exercit⁹: cū dī: Egressus ē añt rē. 2° ꝓcussio regis: cū dī: h Et egressus ē. ō idea ꝓfusibiliter fugiens. i Et factuz est rē.] Dicunt aliqui q̄ hoc fuit qz ordinauerat assaradō regnatuꝝ post se: istis duob⁹. s. adramelech ꝛ sarsar filijs suis postpositis: ꝛ sic interfecerunt euz desiderio regnādi: sed huic videtur obuiare: qđ subdit: k Fugerūtq; in terrā ararath. i. armenie: ꝛ sic videt q̄ non interfecerunt eū cupiditate regnandi: pp qđ Ra. sa. aliā causaz assignat dicens: q̄ principes regni sui erant turbati ꝓ eū: eo q̄ filij eoꝝ ꝛ amici fuerant mortui: ꝓpter eius supbiā ꝛ blasphemiā ꝓ deū israel: vt dictū ē ꝓpter qđ tractabant de morte ipsius: qđ cū ad aures eius puenisset: intrauit tēplū dei sui orans ꝛ ꝓmittēs q̄ si periculū hoc euaderet: in eius honorē duos filios predictos sacrificaret. qđ intelligentes filij eū iterfecerūt ne ab eo occiderent. ꝛ huic ꝓsonat qđ dī: Cū adoraret rē.

Mōn intrabit ciuitatē hāc: nec nō iaciet ibi sagittā: nec nō occupabit eā clypeus: nec nō mittet i circuitu ei⁹ aggerē. In viā q̄ venit p eā reuertetur: ꝛ ciuitatē hāc nō ingredietur dicit dñs. Et protegā ciuitatē istaz vt saluē eā: ꝓpter me ꝛ ꝓpt dauid seruū meū. Egressus ē āt angelus dñi: ꝛ percussit i castris assyriozū centū octogintaquinq; milia. Et surrexerūt mane: ꝛ ecce oēs cadauera mortuoruz. Et egressus ē ꝛ abijt. Et reuersus ē sēnacherib rex assyrioꝝ: ꝛ habitauit i niniue. Et factū ē cū adoraret i tēplo nesrach deū suū: ad ramelech ꝛ sarasar filij eius ꝑcusserūt eū gladio fugerūtq; in terrā ararath: ꝛ regnauit asaraddon filius eius ꝓ eo. Capl'm. XXXVIII.

In dieb⁹ illis egrotauit ezechias vsq; ad mortē: ꝛ introiuit ad eū esaias filꝰ amos ꝓphete ꝛ dixit ei: Hec dic dñs: Dispone domui tue qz morieris tu ꝛ nō viues. Et conuertit ezechias faciē suā ad parietē: ꝛ orauit ad dñz: ꝛ dixit] Obsecro dñe: memento q̄so quō ābulauerim coꝝā te] in veritate ꝛ in corde perfecto: ꝛ qđ bonū ē in oculis tuis feceri. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factū ē vbuz dñi ad esaiā dicēs: Vade ꝛ dic ezechie: Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui orationē tuā: ꝛ vidi lachrymas tuas. Ecce ego adijciā sup dies tuos quindecim ānos: ꝛ de manu regis assyrioꝝ eruā te: ꝛ ciuitatē istā: ꝛ ꝓtegā eam. Hoc aūt tibi erit signū a dño: qz faciet dñs verbum hoc qđ locutus est. Ecce ego reuertī faciā vmbrā lineaꝝ ꝑ q̄s descenderat in horologio achaz i sole retrorsū decē lineis: ꝛ reuersus ē sol decē lineis ꝑ gradꝰ quos descenderat.

In dieb⁹ illis egrotauit ezechias vsq; ad mortē:]

ꝛ postea ꝑ retrocessū ꝛ regressionē. xx. ꝛ tādē duas hūit sole tendente ad occasū: ꝛ hec videt opinio Dionysij in epistola ad polycarpū: vbi loquēs de ista retrocessione solis dic sic: Sol cū decia hora cēt: deo ꝓcipiēte repeda uit ad oriētem alijs decē horis designatis: deide rursus decem horis alijs ad occidentē currēte sole: ſz residuis diei duabus horis ꝛc.

k Scriptura. Hic interponitur oratio Ezechie ꝑ grāz actōe ō sua sanatōe: ꝛ ꝑmo ꝑ mittit titulus: cuz dicitur: l Ego dixi. ꝛ diuiditur i duas ptes: quia ꝑmo Ezechias recolit anxietatem animi in qua fuerat: 2° bonū quod deus sibi ꝑ Esaiā ꝓmiserat: ibi Tu aūt eruisti. Circa ꝑmū dic: m In dimidio dierum meoꝝ. tunc enim Ezechias erat in xxxix. anno vite sue: qō sic patz qz ārto reg. xvij. dī ꝙ Ezechias eāt. xxv. ānoꝝ qñ regnāe cepit: ꝛ. xxix. ānis regnauit: qui sīt iūcti faciūt. lxij. ānos: a qb' si ſbtrahā tur. xv. qbus regnauit post infirmitatem istā remanent xxxix. ꝛ sic erat in. xxxix. āno qñ infirmatus fuit: quod est quasi mediū vite hois ꝑm cursum nature. n Ua dam ad portas inferi. In hebreo habet Seol. qō aliqñ accipitur ꝓ fossa vel sepulchro: ꝛ sic accipit quātum ad corpus Ezechie. Aliqñ aūt accipit ꝓ inferno: ꝛ sic accipitur hic ꝓ aia eius: accipiendo tamen infernum ꝓ limbo patrū: ꝛ iō non dicitur hic ad infernū: ſz ad portas inferi: quia limbus ille a sanctis dicit esse in supi ori parte iferni. o Quesiui residuū ānoꝝ meoꝝ. i. mecū ꝓsiderabā: quot annis possem viuere p naturā. p Dixi. audito vbo Esaie morieris tu ꝛc. q Nō videbo dñm deum. i. templuz dñi. r In terra viuē tium. i. inter oēs viuentes non aspiciam hominē vltra in presenti vita. s Et habitatorem quietis. i. pplm regni mei habitantem in pace mortuo sennacherib. h° dicebat Ezechias: quia iam Esaias ibi dixerat hoc añ ruinam sennacherib ꝛ liberatiōez ciuitatis ꝛ populi: vt patet capitulo precedenti: ꝛ iō graue erat Ezechie illud bonum tempus non videre. t Generatio mea ablata est. i. non habeo filium mihi succedentem in regno: ꝛ hoc consonat dicto Ra. salomonis sup: apposito: ꝙ non habebat adhuc filium. v Et cōuoluta est. ne extendat vltra p generatōes futuras: sicut pauꝭ p Quasi tabernaculū pastoꝝ. ꝙ finies me: sperabā vsqz ad mane. Quasi leo sic ꝓtriuit omia ossa mea. De mane vsqz ad vesperaz finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo: meditaboꝝ vt colūba. Attenuati sūt oculi mei suspicientes in excelsū. Domine vim patioꝝ rnde ꝓ me. Quid dicam: aūt quid respōdebit mihi cūm ipse fecerit: Recogitabo tibi oēs annos meos i amaritudie anime mee. Domine si sic viuitur: ꝛ in talibus vita spirit' mei. Cōrripies me et viuificabis me: ecce i pace amaritudo mea amarissima. Tu aūt eruisti aiaz meā ut non piret: proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Quia nō infernus confitebitur tibi neqz mors laudabit te: non expectabunt qui descēdūt in lacum veritatem tuam. Uiuens viuens ipse cōfitebit tibi sicut ꝛ ego hodie.

Scriptūra ezechie regis iuda cū egrotasset: ꝛ qualuisset de infirmitate sua. Egō dixi in dimidio dieꝝ meorum vadam ad portas inferi qsiui residuū anoꝝ meorū. Dixi non videbo dñm deum in terra viuentiū: nō aspiciaz hoiem vltra: et habitatoreꝫ qetis. Generatio mea ablata est et ꝓuoluta e a me quasi tabernaculū pastoruz. Precisa est velut a texente vita mea: dum adhuc ordirer succidit me. De mane vsqz ad vesperā

y Precisa est velut a texēte vita mea ꝛc. i. i medio ꝓcessus: sic tela alī scidit a texēte dū ē adhuc i fieri. z Sic pull' hirūdis. clamās ꝓ pastu recipiēdo a matre. a Meditabor in gemitibus multis. b Ut colūba. q hēt gemitum ꝓ cantu. c Attenuati sunt oculi mei ꝛc. qz ex diutina attentōe oculoꝝ ad aliqd debilitat' vi' visiua. d Dñe vi patioꝝ. rōe ifirmitatis ad mortē me ducētis e Rnde ꝑ me. sic ē i hebreo ꝛ libris correctis. q. d. nō possuz mortem euadere nisi negociū meū accipias sup te. f Quid dicam. creatori meo. g Aut qd. rndebit mihi sic figul' luto: qi diceret: nō hēo ō facti tuis ꝓtēdere. h Cū ipe fecerit. me creādo vel alr Luz ipe fecerit hāc ifirmitatē suo iusto iudicio mihi inferēdo ꝑ delictis meis: ꝛ iō ñ hēo nisi illa referre hūilit' cora ipso ſbdit: Recogitabo ꝛc. i Dñe si sic viuit ꝛc. vt. s. ꝓstitut' siz i tali āgustia. k Corripies me. i. corripias ita ꝙ hec infirmitas ñ sit mihi ad mortē: ſz ad correctōez. l Et viuificabis me. i. viuifices. hebrei. n. nō habēt futuꝝ tps optatiui: ſz loco ei' vtūt futuro idicatiui. m Ecce i pace. i. tpe pacis mihi ānūciate ꝑ Esaiā sup deiectōe sennacherib ō ꝑ pinq futura. n Amaritudo mea amarissima. i. amaritudo mortis mihi iminētis: nisi tu iuues me: valde augmēta bit: eo ꝙ ꝑ mortē puabor ab assecutiōe ꝛ bnficio dicte pacis o Tu aūt. Hic ꝓñ Ezechias recolit bnficiū a deo sibi ꝑ stitū de ꝓlōgatōe sue vite dicēs: o Tu aūt eruisti aiam meā. i. vitā meā. p Ut nō piret. p mortē q Proiecisti ꝛc] q̄si nolēs ea vidē āpli' ad puniendum: ꝛ sic viuificasti me nō solū corporaliter: ſz ēt spūaliter. r Qz nō ifern' ꝛc] p' mortē. n. nō hēt locū ꝓfessio peccatoꝝ. s Non expectabūt: q descendūt i lacū. i. i infernū dānatoꝝ. t Ueritatez tuā. i. effectū tue vitatis: q ꝓmisisti salutē hūani generis per christū: qz nō eduxit illos q ibi detinebāt. v Uiuens viuēs ipe ꝓfitebit tibi. ad ꝓfessionē eiz peccati requirit vita ꝑs: qz nō hēt locū p' mortē: vt dictū ē. Ad ꝓfessionē laudis requirit vita gre: qa nō est speciosa laus i ore peccatoris. Eccl' xv. c. iō duplicat li viuēs. x Sic ꝛ ego hodie. confitebor

vtroq; mo. Fecit eiz hanc oionez post cōualescentiā de infirmitate: vt predictū est. y Pater. s. quicūq; de pplo isrl. z Filijs. s. suis. a Notam faciet veritatē tuā qua sana sti me sicut dixisti p Esaiam: r hoc narrabunt patres filijs suis ad gloriā tuā: r quia Ezechias semp indigebat diuino auxilio etiā post sanationē: iō pcludit i fine

b Dñe saluum me fac. q; ex te pendet salus corpis mei r aie.

c Et psalmos nros cātabimus. ego r ministri tui. d Cūctis diebus. i. in aliqua pte dieru singulorum.

e In domo dñi. vbi ē locꝰ deputatꝰ oioni r sic oio ceteris paribus est magis exaudibil ibi q; alibi. f Et iussit. Hic pōit executio sanatiois Ezechie q tm ordine temporis pcessit oionē pdictaz vt patet ex pcedētibꝰ r etiā ex sequentibus dic igit: f Et iussit Esaias rc] Dicūt aliqui r satis apparet q emplastruz de ficis de natura sua erat ag grauatiuū illi⁹ ifirmitatis: r iō iussit ppha apponi: vt sanato mirabilioz appareret.

g Et dixit Ezechias rc Istō refertur ad illō qō pōit supra. hꝰ aūt tibi erit signū vbi ppha respōdet ad questionē Ezechie hic motam. scriptura enim sacra non obseruat ordinem temporis: sed frequenter prius dicta vel facta posterius scribuntur: r ecōuerso

Y In capitulo. xxxviij. vbi dicitur in postilla: Hic cōsequēter datur signum mirabile.

Additio.

Licet cōmunis expositio doctoruz sanctoz circa hoc signum factuz Ezechie sit conformis huic qō exponitur in postilla: multa tamen occurrunt in hoc maxima admiratione digna prout in additione super quarto regum. xx. caplo vbi de hoc eodem signo similiter tractatur fuit large ostensum. Unde ad predictas admirationes tollendas r ad veritatem litteze prout plane sonat p sequendam salua semper sanctoz auctoritate r absq; aliqua temeraria assertione: hoc signum aliter videtur exponendum prout ibidem plane fuit declaratum.

Y In eodē caplo vbi dī in postilla: Et dic Ezechias.

Licet frequenter in sacra scriptura non seruetur ordo temporis vt dicitur i postilla: tamen q; questio iam determinata r satis facta statim sine medio iteretur non recolo me vidisse. Un de hoc qō dicitur hic: Dixit Ezechias. Aliter videtur posse exponi. Ad qō sciendum q; vbi nos habemus hoc interrogatiuum. s. qō erit signum. in hebreo habetur hec dictio ma que vno modo significat hoc idē qō in translatiōe nra scilicet interrogationez de signo habendo. Alio modo hec dictio ma accipitur comparatiue seu admiratiue sicut ibi: Quā dilecta tabernacla tua. vbi loco q; ponitur hec dictio ma. r est sensus: sunt valde dilecta. r similis dictio: scilicet ma r sub eodem sensu ponitur ibi q; dulcia faucibus meis r ibi q; bonum r q; iocundum: r in multis alijs. vnde in hoc loco hec dictio ma non videtur transferenda sb̄ pmo sensu. s. interrogatiuo: sed sub secundo sic. s. Dixit Ezechias. qō signum q; ascendam in domum dñi. i. q; mirabile seu notabile signum est qō datur mihi ad hoc q; ascendam i domū domini: r sic verba Ezechie in hoc loco posita non signant questionem seu petitionem signi: cuz iā illō hūerat: sz potius significāt acceptionez signi iam dati seu admirationez de tāto signo: r sic enā rationes in pprio loco ponuntur.

Pāter filijs nōtā faciet veritatē tuā. Dñe saluum me fac: et psalmos nros cantabimus cūctis diebus vite nostre i dōmo dñi. Et iussit esaias vt tollerēt massaz de ficis l r cataplasmarent sup vulnus r sanaret. Et dixit ezechias. Nō erit signū q; ascendā in domū dñi.

In tempe xxxix. illo misit merodach baladaz filius baladā rex babylonis libros r munera ad ezechiam. Audierat enim q; egrotasset r qualiter set. Letatus est aūt sup eis ezechias let ostendit eis cellam aromatuz r argenti r auri: r odoramentoz r vnguēti optimi: r omēs apothecas supellectilis sue: r vniuersa q; inuēta sunt i thesauris eius. Non fuit vbū qō non oñderet eis ezechias in domo sua: r in omni ptāte sua. Introiuit aūt esaias ppheta ad ezechiaz regez: r dixit ei: Quid dixerūt viri isti: r vnde venerūt ad te? Et dixit Ezechias: De terra lōginq; venerūt: l ad me de babylone. Et dixit. Quid viderūt i domo tua? Et dixit Ezechias: oia q; i domo mea sūt viderūt. Nō fuit rex quā nō oñderi eis in thesauris meis. Et dixit Esaias ad Ezechiam: Audi vbū dñi exercituuz Ecce dies venient: r auferētur oia l q; i domo tua sunt: r que thesauriçauerūt pres tui vsq; ad diem hanc: in

La. xxxix.

In tēpore illo. p; q; descripta ē Ezechie mirabilis sanatio: hic consequenter describitur ex hꝰ consurgens elatio r diuidit in duas partes: quia pmo huiusmodi elatō describitur: r 2o reprimitur: ibi Introiuit autem Circa primū sciendum q; babylonij circa cursum siderū erant intenti. vñ r astronomia ibidem primo fuit inuenta. s. in chaldea cuius metropolis est babylon: r ideo quando peceperūt retrocessionem solis predictam contra cursum nature fuerunt soliciti querere qualiter hoc acciderat: r cū audissent hoc accidisse in sanatione Ezechie: de consilio sapientum rex babylonis misit libros. i. litteras ad Ezechiam ad sciendū de retrocessione solis mirabili: scōm q; dicitur secūdo par. xxxij. vbi dicitur: q; nuncij regis babylonis missi fuerunt ad Ezechiam: vt interrogarēt ipsum de portento qō acciderat super terram: r misit munera in signum reuerentie. b Letatus est autem rc] Leticia inepta procedente ex elatione: ex hoc q; talꝰ rex r tantus r de tam longinquis ptibus misisset sibi nūcios solennes r munera: vñ subditur: c Et oñdit eis rc. dicit Ra. sa. q; non solum ostendit eis diuitias regni sui ad suaz iactantiaz: sed etiā ea que secretissime r reuerentissime seruabant in tēplo. s. sacrā vnctionem regū r pōtificū tabulas testimonij: r legem: que nō erāt gentilibꝰ ostendenda: r hoc notat: cum subditur.: Non fuit verbum rc Et subditur: In omni potestate sua. d Introiuit. Hic pōnter repmitur dicta elatio p reprehensionē ppherē: cum dicit: Quid dixerūt viri isti rc. nō q̄siuit ex ignorātia: q; totū erat sibi a deo reuelatum sed vt ex rnsione Ezechie conuenientius argueret eum. e De ira lōginq; rc] q̄si dicēt hꝰ mihi fuit ad magnaz gloriā: r iō oñdi eis totius regni magnificētiā. f Ecce venient rc] Istud fuit cōpletum quando nabuch. rex babylonis tempore sedechie in babylonem transtulit ō hierusalez q̄cq̄d erat ibi pciosū: vt hēt. iij. regum vltio

g Et ō filijs tuis ꝛc. h⁹ fuit ipletū i Daniele ꝛ socijs ei⁹ q̄ fuerūt ō scie regi iude: ꝛ ducti i babylonē tpe ioachin ꝛ ibi nutriti ꝛ eruditi: vt posset stare i palatio regis: vt habet Daniel⁹ ꝑmo. h Et dixit Ezechias ꝛc.] Peni tuit enim de sua elatōe: ꝛ sic acceptauit dn̄i sententiam supza se ꝛ supza regnuz suū: ꝓpi qō pena ista non fuit inducta tp⁹ suis: sed fuit dila ta vsqz ad temp⁹ ioachin regi ꝛ se dechie: qō post⁹ sibi dictū fuit per Esaiā: respondit. i Fiat tātū pax ꝛc.] recognoscen do in hoc bn̄ficiū diuinū de ꝓdce pene dilatione.

babylonē. N̄o reliquet qc quaz: dicit dn̄s. Et de filijs tuis q̄ exibunt de te quos genueris tollent: ꝛ erūt eu nuchi i palatio regis babylonis. Et dixit Ezechias ad esaiam: Bonū verbū dn̄i] qō locutus ē: ꝛ dixit: Fiat tantū pax ꝛ veritas i dieb⁹ meis.]

xl.

La. xl.

Consolamini cōsola mini populē me⁹ dic̄ deus vester. Loqmini ad cor hierusalem ꝛ aduocate eaz: quoniā cōpleta est mā licia eius: dimissa est iniqtas illi⁹. Suscepit de manu dn̄i duplicia ꝑ oibus peccatis

Consola mi. in pce cedētibus huius libi esaias cuz mysterio chri sti denūciauit pec catoꝝ punitionē hic ꝑnter descri bendo idez myste rium denūciat iu stoꝝ ꝓsolationez: ꝛ diuidit in duas ptes: q: ꝑmo iducit eos ad expectanduz ꝑmissa diuina: 2° magis in speciali ꝓsequit illa. xlv. ca. Prima adhuc diuidit in tres: fm tria ex quibus inducit rōem ad dicta ꝑmissa expectan dum q: ꝑmo inducit hoc ex diuina potestate: 2° ex eius charitate ca. sequenti: 3° ex eius veritate. xlvij. ca. ꝑma in duas: quia ꝑmo denūciat ꝓsolatoris ꝓsonaz: 2° decla rat eius potentiā: ibi Quis mensus est. ꝑma adhuc in tres: quia ꝑma alloquit ppl'm verbis ꝓsolatoꝝ⁹: 2° de nūciat ꝓsonam p̄cursoris: ibi Vox clamātis. 3° ꝓsonaz christi ꝓsolatoris: ibi Sup montē. Circa ꝑmum dicit. a Cōsolamini ꝓsolamini. replicat h⁹ vbū: q: ꝑmittit eis duplicē ꝓsolatōez. s. in bonis tempozalib⁹ ꝛ spūalib⁹ b Loquimini. vos ꝓphete. c Ad cor hierusalem idest ad ꝓsolatōem fidelium. d Qm̄ cōpleta est. i. terminata. e Malicia eius. quia peccatum ade per christum fuit amotuz. f Dimissa est iniqtas illi⁹. qa christus cōtra peccata ꝓsonalia attulit remediū: ꝛ loqt̄ hic ꝓphet̄a de futuro ꝑ moduz p̄teriti ꝓpter certitu dinem ꝓphetie. g Suscepit de manu dn̄i duplicia ꝛc. i. duplicē ꝓsolatōez ꝑ christū. s. in collatione gratie: ꝛ aptione glozie: sicut pro peccatis acceperat duplicem penam. s. corporis ꝛ aie. h Vox clamātis. hic itro ducit ꝓsona p̄cursoris. s. Johis baptiste: de q̄ itelligit ad lr̄az hec scriptura: vt ꝑ iohis ꝑmo: ꝛ marci p°: ꝛ mat thei tertio ꝓpter qō aliq̄ doctores catholici male vidē tur dicere exponēdo hunc passū ad lr̄az de reditu capti uitatis babylonice: in hoc magis iudaizantes quantuz ad aliquid q̄ hebrei: qui hunc passum ꝛ totum caplm exponūt ad lr̄am referendo ad tempus messie: dicentes q̄ superficies terre habitabilis ꝓplanabit diuinitus ꝑ elevationē vallium: ꝛ depressionē montium: vt sic amotis omnibus impedimētis iudei p orbem dispsi possint faci liter in iudea ꝓgregari: ꝛ sic exponūt qō dicit hic: Ois vallis implebitur ꝛc. sed deficiunt dupliciter. ꝑmo quia

suis. Vox clamantis in de serto: Parate viam dn̄i: rectas facite in solitudine se mitas dei nr̄i. Omis vallis exaltabit: et omis mons ꝛ collis humiliabit: et erunt prava indirecta: et aspa i ui as planas. Et revelabitur gloria dn̄i: et videbit omis caro pariter quod os dn̄i locutum ē: Vox dicentis: Clama. Et dixi: Quid cla mabo: Omis caro fenum et omis gloria eius q̄si flos agri.] Exsiccatum est fenū ꝛ cecidit flos: quia spūs dn̄i suflauit in eo. Vere fenuz ē pplus. Exsiccatuz ē fenū et

p voces significatis: quia sic scriptura essz falsa: sed de abime lech ꝛ viris sichem: qui ibi ꝑ arbores me taphorice signātur: Qz autem sit hic me taphorica locutō pa tet: non solum per dicta doctoꝝ catholi coꝝ: sed etiaz ꝑ dicta rabi moysi dicentis: N̄o ascendat sup coz q̄ in diebus messie ō ficiat aliq̄d de via hu ius seculi: vel inouet aliq̄d de operibus sex dierū: sz ibit mundus iuxta solitā viā. ꝛ per ꝓs nō est itelligēduz q̄ i adnētu messie sit talis ꝓplanatio mon tiū ꝛ vallū nisi itelli gat ō aduētu christi ad iudiciū: quia tunc inouabit mūdi status

sed iudei hoc mō nō itelligūt: sed de aduētu ei⁹ i mūdū: vt satis patet ex p̄dictis. Igit sequēdo sentētiam euāgelistaruz passus iste exponēdus ē ad lr̄am de iohe baptista ꝛ eius pre dicatōe: cum dicit: h Vox clamātis. i. iohis p̄dicantis. i In deserto. i. in iudea que dicit desertū ratione dicta su perius in ꝓncipio. xxxv. capituli: ꝛ quia ad lr̄am iohes ince pit predicare in deserto iudee: vt habet matthei tertio vbi dr̄: In dieb⁹ illis venit iohes baptista p̄dicās ꝛc. k Pa rate viā dn̄i. Predicatio enim ei⁹ ꝛ suus baptism⁹ erāt q̄dā dispōes ppli ad suscipiendū de ꝓpinq̄ fidē christi vēturi: vt patet ex decursu euāgelij: ꝛ dic: l Viā dn̄i. quantum ad māndata decalogi. m Semitas dei nostri. quātū ad con silia euāgelica. n Ois vall'. i. hūilis. o Et ois mons ꝛ collis. i. supb⁹ ꝛc. q: sic dcz fuit i ꝓncipio h⁹ libri ꝑ aduētū xp̄i supbi dejecti sūt: ꝛ hūiles exaltati. p Et erūt prava. i. hoies deprauati ex ꝓsuetudie peccādi. q Indirecta. i. ad rectitudinē iustitie reducti. r Et aspa. i. crudeles ꝛ duri s In vias planas. i. ad māsuetudinē deducti: sicut patet ō paulo q̄ fact⁹ fuit agn⁹ de lupo. P̄ōt ēt h⁹ alr exponi de opi b⁹ penitētie. q̄ videnē dura ꝛ aspa: sz ꝑ gr̄az christi facta sūt credētib⁹ leuia: vñ dic̄ augustin⁹. oia seua ꝛ imania leuia ꝛ ꝓpe nulla fac̄ amoz. t Et revelabit gl'a dn̄i. i. fil⁹ dei: q̄ dr̄ gl'a p̄is: eo q̄ gl'a fm Tullū ē clara noticia cū laude. vñ gl'a dr̄ q̄si q̄dā claria. c. mutata in. g. illa aūt q̄ ad noticiā pti nēt i diuinis filio appropāt: ꝛ iō sic dr̄ sapiētia p̄is: ita eius gl'a. v Et videbit ois caro. i. poterit videre. x Quod os dn̄i locutū ē. cui⁹ vbū deficē nō pōt ab ipletōe. y Vox dicētis. s. dn̄i loquētis ad Esaiā vel ad Johānē baptistam. a Clama. i. publice denūcia. b Omnis caro fenum. i. nullā firmitatē seu stabilitatē ex se habens: ꝛ accipitur hic caro ꝑ omni hoie carnaliter viuēte: fm q̄ dicit ꝑma Coz. xv. Caro ꝛ sanguis: regnū dei non possidebūt. c Et ois gloria ꝛc. qm̄ repēte deficit ex modico caloze febrili ex vo lūtate dei: iō sb̄dit: d Qz ips dn̄i ꝛc. e Vere fenū ē ppls. ꝑ hoc ost̄d manifeste: q̄ ꝓpha loq̄t̄ h metaphorice

vi.precurri. r Verbū aut dñi ꝛc. qđ pot intelligi de vbo i creato: ſm q̄ dicit̄ iohis ꝓmo. In ꝓncipio erat verbū ꝛc. ꝛ de verbo creato p ꝓphas dicto: qđ infallibiliter impletur i ꝓphetia predestinationis vt dictum est supra frequenter. g Sup mōtem. Hic ꝓnter itroducitur ꝓsona ꝓsolatoris. ſ. dñi nr̄i ihesu christi: ꝛ est verbū dñi ad esaiā vel potius ad iohannē baptistaz: cū dicit: g Super montē excelsū ascende. i. ad p̄eminētiā sanctitatī vite: tu. ſ. iohes de quo dic̄ saluator matthei xi. Inter natos mulierū nō surrexit maior Johanne baptista. h Qui euāgelizas syon. i. pplo iudaico: ꝛ dixit euāgelizas: qa p̄dicatio iohis ad euāgeliū ptinet. i Ex alta noli timere. iohānes cū timore herodis aut phariseorum ꝛ sacerdotū non desistit a ꝓstanti veritatis denūciatōe. k Ecce deus nr̄. i. deus hūanatus: sic eni denunciauit iohes iohis p̄. o Ecce agn̄ dei q̄ tollit peccata mūdi. nomie agni exp̄mens humanitatē: ꝛ p ablationē peccati ei⁹ diuinitatē. l Ecce dñs deꝰ ꝛc] In aduentu enim suo christus egit miracla stupenda: q̄ fieri non poterāt nisi vtute infinita. m Et brachiū ei⁹ dñabit. p brachia enim ei⁹ i cruce extēsa

cecidit flos.] Verbū autez dñi manet i eternum.] Sū per montē excelsū ascende tu q̄i euāgelizas syon: ex alta in fortitudie vocē tuā q euangelizas hierusalem. Exalta noli timere. Dic ciuitatibus iude: Ecce deus vester: Ecce dñs deus i fortitudine veniet: [et brachiū ei⁹ dñabitur: Ecce merces eius cū eo: et opus illi⁹ coram illo. Sicut pastor gregez suū pascet: [in brachio suo ꝓgregabit agnos:] ꝛ i sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas: et celos palmo pōderauit:] Quis appendit tribus digitis molē terre:] ꝛ libzauit in pōdere mōtes: ꝛ colles in statera? Quis audiuit sp̄m dñi: aut quis cōsiliarius eius fuit ꝛ ostēdit illi? Cum quo iniit ꝓsiliū ꝛ instruxit eum: ꝛ docuit eū semitam iusticie: ꝛ eruditit eū scia: ꝛ viā prudentie oñdit illi. Ecce gētes quasi stilla situle: et q̄si momentū statere reputate sūt. Ecce insule q̄si puluis exiguus:] et liban⁹ nō sufficiet ad succēdēdū:] ꝛ aialia ei⁹ nō sufficiēt ad holocaustū Oms gētes q̄si nō sint: sic sūt coram eo: ꝛ quasi nibiluz ꝛ inane reputate sunt ei. Cui ergo similez fecistis deū] aut quā imaginez ponetis ei:] Nūqd sculptile ꝓflabit faber] aut auriſex auro figurabit illud: ꝛ laminis argenteis argētari⁹? Forte lignū ꝛ iputribile elegit artifex sapiens: querit quo statuat simulacrū q̄ nō moueatur. Nūngd ñ scietis? Nūngd ñ audistis? Nūqd ñ ānūciatum ē vobis ab initio? Nū quid nō intellexistis fundamēta terre?] Qui sedet sup gyrū terre: et habitatores eius sunt quasi locuste.] Qui extēdit velut nihili celos: [et expandit eos sicut

tie. xl. ꝛ ꝓpi dictā potētiā sbiūxit: v Quis adiuuit sp̄m dñi. q̄si min⁹ potentē: q̄si diceret nullus. x Aut qs ꝓsiliari⁹ ei⁹ fuit ꝛc. quasi bñet sapientiā diminutā: ꝛ pz lra vsq; ibi: y Ecce gētes q̄si stilla situle. i. cadens de situla q̄ nulli⁹ momēti reputat. z Et q̄si momētū statere. i. lingula statere: q̄ valde ō facili: ad vtranq; ptē mouetur ō se nullā bñs stabilitatē. a Ecce i sule ꝛc.] in ꝓspcū ei⁹. b Et liban⁹ ꝛc] i. si aliqs vellz facē sibi sacrificiū ōbitū: oia lingna non sufficerēt ad ip̄m cremādum: nec p̄ ꝓns oia aialia sufficerent ad offerendū sibi debitū holocaustū. c Oms gentes quasi non sint: q; ex se nō habēt aliq̄d esse. Oia ista inducūt: ad oñdē dū q̄ in nullo indiget alteri⁹ auxilio seu consilio. d Cui ergo. Hic ꝓnter ex dicti ido latria reprehēdit: i q̄ cult̄ soli deo ōbit̄ creature ip̄edit: ꝛ sic ei ſm reputatōez idolatre adequat: ꝓpi q̄d dicit: e Cui g ꝛc] Hoc dr̄ ꝓ ido latras credētes aliq̄d diuinitatī eē in imaginib⁹ factis. f Aut quā imaginē ꝛc] Et hoc dr̄ ꝓ idolatras: q̄ imaginib⁹ nō attribuebāt aliq̄d numinis: ſz q̄busdā dīs inuisibilib⁹ i imaginibus repsentatis: ponebāt tñ pluralitatē deoz. f Nūqd sculptile ꝛc] Oia ista inducūt hic ad oñdendū q̄ ido la nullā stabilitatē habent a se: sed magis ab artifice: Et cū oēs gētes q̄si nihil reputate sint respectu dei: vt p̄dictū ē: ex hoc ꝓcludit q̄ idola adhuc minus sūt reputāda: iō sbdit: g Nūqd nō scietis. illud q̄ dictum ē de idolis q̄ sensibiliter potestis experiri. h Nūqd ñ audistis. q. d. sic q; i libzis gētiliū ꝛ chronicis sep fuit facta mētio de ortu idolatrie p opus hominū: vt magis videbit̄ ca. sequēti. i Nūqd nō itellexistis ꝛc]. q. d. i telligere ōbuistis q̄ a solo deo bēat stabilitatē: cū nihil sit sb ea sustentās eā. k Qui sedet ꝛc] tāq̄ princeps terren⁹. l Et hitatores eius. i. homes ei subditi sūt q̄si locuste respectu dei. m Qui extendit ꝛc] cum sint nature vl materie sbtil: q̄ dr̄ q̄si nihil: eo q̄ ñ ē palpabilis: eo mō loquēdi q̄ aer nihil vocat̄ ꝓpi suā stabilitatē Un̄ dicit̄ cōiter nihil in boto esse: cum sit plenus aere. In hebreo habetur: Qui extendit velut telam celos. ꝛ sic plana est littera ꝛ sequentibus consona: cum subdit: n Et expandit eos ꝛc] Loquitur hic de celo secūduz

appētiā vīs: quia extrema celi in circuitu orizontis nr̄i videnť sup terrā figi: et mediū qđ est super capita nr̄a in altū erigi: ⁊ sic habet apparentiā tabernaculi extenti
o Qui dat secretoꝝ scrutatores. i. sapientes in specu labilibus. p Judices terre. i. prudētes i agibilibus.
q Velut ianes fecit. i. nullius reputationis in dei cōpatione: quod oñdit p simile cū subditur: r Et quidem. i. certe.
s Neq; plātato ⁊c. i. sicut plātula ñ radicata adhuc nec firma i terra a modico vento eradicať: sic etiaz oēs predicti quātūcūq; magni ad nutū dei eradicāť ⁊ tollunť de vita presēti: ⁊ iō i fine ꝓcludit: t Et cui assimilastī me ⁊c. quasi diceret taliꝫ assimilatio ē valde erronea.
v Leuate. hic ꝓnter ostenditur dei potestas ꝓtra

tabernaculū] ad inhabitādum. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint: iudices terre velut inanes fecit. et quidē nēq; plātato neq; sato neq; radicato in terra trunco eoꝝ. Repente flauit in eos: ⁊ aruerunt: ⁊ turbo quasi stipulā auferet eos. Et cui assimilastis me ⁊ adequastis dicit sanctus Leuate in excelsuz oculos vros: et videte quis creauit hec. Qui educit i numero militiā eoꝝ:] et oēs ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudis: ⁊ roboris virtutisq; eius:]nēq; vnuz reliquū fuit. Quare dicis iacob: ⁊ loqueris israel: ab scōdita ē via mea a dño: et a deo meo iudiciū trāsibit] Nūqd nescis: aut non audisti? Deus sempiternus dñs q creauit fines terre ⁊ nō deficiet nēq; laborabit: nec ē inuestigatio sapiētie eius. Qui dat lasso virtutē: ⁊ bis q nō sūt fortitudinē:] ⁊ robur multiplicat Deficiēt pueri ⁊ laborabūt: et iuuenes in infirmitāte cadent. Qui aūt sperāt i dño mutabūt fortitudinē: assūmēt pēnas sic aqle: current ⁊ nō laborabūt: ābulabūt ptuose. s Mutabūt fortitudine. qz q erant p̄r debiles ad grauia sustinendū: gra diuina efficienť fortes. t Assument pēnas vt aqle ⁊c. i. q prius erant tardi ⁊ pigri ad bona opa: efficiēť veloces ad ipsa: ⁊ hoc videť ipletū in veteri ⁊ nouo testamēto p successiones generationū i illis q veraciter ꝓuersi sūt ad deū.

In capitlo. xl. vbi dicit in postilla: Sup montē. hic ꝓnter introduciť ꝓsona ꝓsolatoris. Additio

Licet expositō postillatoris de hoc q dī: Sup montē excelsuz sit satis ꝓsona littere ⁊ veritati sm trāslationem nr̄am: sm tamē hebraicā veritatē nō totaliter cōsonat lre. Pro quo sciendu q grāmatica hebraici ꝑmonisa multū deuiat a grāmatica latina: ⁊ spāliter in hoc q sm grāmaticā hebraicaz in vbis habeť differētia inter sexuz masculinū ⁊ femininū sicut nos habem? i noibus ⁊ hoc sm quanlibet differentiā trium personaꝝ. Verbi gra: aliter dicitur a feia ego comedo quam a masculo: ⁊ sic in secūda ⁊ iti a persona Similiter in hoc ꝓnoie tu tui ⁊c. differentia est iter sexū masculinum ⁊ femininum. loquens enim cum masculo alr ꝓnominat tu q̄ si cum femina loqueref: ⁊ hoc est valde manifestū cuicūq; habenti aliqualez noticiā in illa lingua: vnō in hoc loco vbi dicit: Sup mōtem excelsum ascende. li ascē de est femini generis: non masculini. Similiter li tu: ⁊ li euangeliças: ⁊ li exalta: ⁊ sic de ceteris verbis ⁊ ꝓnoibus h ꝓtentis que oia ptinēt ad femininū genus vsq; ibi: Ecce deꝰ vester. ⁊ iō magis ꝓprie hec verba sm verā lram hebraicaz intelliganť: referenda sunt ad beatam virginem: ⁊ ad sāctā eliçabet: sm ea que traduntť ō eis luce. j. capitlo: vt sit sensus q esa: in ꝓsona dñi dicit beate virgini. Sup montē excelsuz ascende tu qui euāgeliças syon. s. beata virgo: qō ipletum est quādo concepto filio dei in vtero virginali maria exurgens prexit in montana: vbi manifeste patet q ascendit in montem excelsum. nam iudea vbi ꝯacharias manebat erat altior galilea a qua recessit maria. christus enim de galilea in hierusalez ꝓgens dicebat: Ecce ascendimus hierosolymā ⁊ quia de galilea in hierusalem beata virgo non p planam viam sed per montana iuit: iō ꝓprie ei dicitur: Sup mōtez excelsum ascende. ⁊ quia in saluatōe ad eliçabeth nō solum mater: sed etiam infans in vtero eius christum instinctu spiritussācti cognouit: quia vt dicit luce. j. Factū est vt audiuit salutatōez marie eliçabet: exultauit infans cum gaudio. ꝫ q designatur gaudiū de presentia dñi: iō de beata virgine i ipsa sancta salutatōe ꝓpe intelligit. Qui euangeliças syon. s. que nūcias bona sanctis animabus. s. eliçabeth ⁊ iohi. Lō sequēter ꝓpha in ꝓsona dñi alloquit ipsam eliçaber. o. Ex alta vocem tuā qui euāgeliças hierusalē. qō ipletū est qn eliçabet exclamauit voce magna euāgeliçando ipsi hierlm videlicet beate virgini dicendo: Beata que credidisti qm p ficient in te que dicta sunt tibi a dño. Lōsequēter ꝓpheta i ꝓsona dñi alloquit virginem. o. Exulta noli timere. i quo

innuit canticu eius altiori voce formandu q̄ cū ꝓmo: soluz salutando euāgeliçauit quasi diceret: non solū loquere voce submissa ꝓut sufficit ad cognate tue salutatōez: ſz et exalta voce. ſ. ꝓut requirit ad modū cantici p qō cāticū ciuitatib⁹ iude. i. ecclesijs ꝓsentib⁹ ⁊ futuris ānuncies presentiā filij dei in te incarnati: ⁊ hoc est qō dicit: Dic ciuitatibus iude: Ecce de⁹ vester. qō cōtinue impleť in ecclesia: cum p canticū p̄dictū solēniter memorat seu ānūciat aduētus dñi i ea dē v̄gine. interposuit tñ ibi ꝓpheta: Noli timere: qa virginalis pudicitia pauida ē ⁊ timida: vñ angelus ei dixit: Ne timeas maria: ⁊ etiam vt inueniret q̄ tanta erat humiltas virginis q̄ nō ꝓsumebat canticū publice cantādū formare nisi spūssancti instinctus eā tangeret seu moueret. De quib⁹ dā aūt in cantico virginis cōtentis quedā inuendo ꝓpheta hic ponit: vt cuz dicit: Ecce dñs i fortitudine veniet ⁊ brachiū eius dñabit: que quidē verba vidēt correspōdere huic qō dicitur in cantico: Fecit potentiā i brachio suo vtrobiq̄ enim dat intelligi q̄ incarnatio filij dei ptinet ad infinitatez diuine potentie: ⁊ sequit: Ecce merces eius cum eo in ꝓpheticis enīz locutionib⁹ ꝓmittebat icarnatio filij dei quasi merces a deo danda in futurum: sicut Gen. xxij. abrahe dictum fuit: Benedicent in semine tuo oēs gentes. sed i p̄dicto cantico hec merces vt iam data annūciatur: vñ dicit Suscepit israel puerū suū. cui correspōdet v̄ba ꝓphete. d. Ecce merces eius cum eo. Et quia vt dicit Gre. In bñdictōne cerei nihil nobis nasci profuit: nisi redimi profuisset: ideo subdit: Et opus illius coram illo. ſ. opus redemptionis qō maxime pertinet ad diuinam misericordiam que iter diuina opera preeminet: vñ in psal. Miserationes eius super oia opera eius. ⁊ iō in cantico cum dixisset: Suscepit israel puerū suum. subdit Recordatus est misericordie sue. Sequit Sic pastor gregem suum pascet. in quo innuit ꝓpheta q̄ christus se haberet vt pastor ad gregem suum nō vt ad gregem alienum sicut mercenarius: cui non est cura de ouibus ioh. ca⁹. x. qō correspōdet huic qō dicit in cantico: Sicut locutus est ⁊c. ad patres enim semp se habuit deus vt pastor cum ꝓprio grege: vñ in psalmo: Nos autem po. eius ⁊c. Le tera exponantur vt in postil. que quidez expositio non solū videtur consona littere sed in se rationabilis. Esa. enim qui euangelicus ꝓpheta dicitur vt in prologo ⁊ in ꝓhemio: sic de voce baptiste in deserto clamantis historiaz prophetice texuit vt statim supra: sic non immerito de voce virginis salutantis ⁊ cantantis ꝓphetica historiaz predicere debuit: p̄mittit tñ historiam de voce baptiste: quauis ordine tēporis posterior fuit: eo q̄ illa fuit omnibus notior: a notioribꝰ. n. incipit ꝓcessus discipline. In eodē capīo: vbi dicit in postilla: Pre multitudine fortitudinis ⁊ roboris.

QVi nos habemus. Additio secūda. Pre multitudine fortitudinis: hebraica littera sic habz: Pre multitudine ⁊ fortitudie roboris ⁊ virtutis nec vnus defuit: cuius sensus pōt esse talis q̄ militia celestis que in tanta multitudine est considerari debet: q̄ quelibet stella habet fortitudinem. ſ. potentiam ⁊ virtutem actiuam ad influendum in istis inferioribus: vñ Gen. j. de sole ⁊ luna ⁊ stellis dicit: Posuit ea in firmamento celi ⁊c. ⁊ in psalmo: Solem in potestatem diei ⁊c. ⁊ sic diuinā potentiā ⁊ scientiā cōmendat ꝓpheta non solū ex numerosa multitudine celestis militie: sed etiam ex fortitudine ⁊ robore ⁊ virtute influxiua eis a deo collata: a quibus nulla stella qnātūcūq̄ modica deficit quin habeat aliqualez potentiam: ex quibus excitat magis humana mēs ad cōsideranduz magnitudinē potētie creatoris.

¶a. XLI.

TAceant. Postq̄ ꝓpheta induxit pplm israel ad certā expectationē ꝓmissorū ex diuina veritate: hic ꝑinter idez facit ex eius charitate que amicos nō defraudat a ꝓmissi ꝓsecutōe: ⁊ diuidit in duas ptes: quia ꝓmo ostendit dei dilectio ad oēz pplm ex bñficijs que ei in patribus ꝓcessit: 2° ex ꝓprio filio quē ei ꝓmisit caplo sequenti. Prima in tres fm ta beneficia: secūduz ponit ibi: Et tu israel. tertiū ibi: Pro pe facite. Circa ꝓmū sciendum qō ꝓmū beneficium fuit collatū in abraā: quez deus sepauit ab infidelibus: educēdo eum ꝓmo de hur chaldeoꝝ: Gen. xj. caplo. Et 2° de haram Gen. xij. ⁊ p dñs pplm ab eo descendentem per isaac ⁊ iacob ab infidelibus sepauit: ꝓpter qō ⁊ legem i monte sinai specialiter ei concessit: ꝓpter qō dicit psalmo. cxlvij. Nō fecit taliter omni nationi: ⁊ iudicia sua non manifestauit eis. Et diuidit in duas: quia ꝓmo ponitur huiusmodi sepatio: 2° contra idolatras inuectio ibi vnusquisq̄. Circa ꝓmū ꝓmo ad huius considerationez inducit. d. b Taceant ad me insule. i. habitatores insularum. c Et gentes. terram aridam habitātes d Fortitudinem mutent. vt qui erant fortes ad mala sint fortes ad bona. Accedant ⁊. e Tunc loquantur simł. si habent aliquid iustuz pro se. Scōo bñficiū recolit dicens: f Quis suscitauit ab oriente iustum idest abraam: vt exponūt comiter catholici ⁊ hebrei: quē dñs vocauit ꝓmo a chaldea: vt dictum est: ⁊ postea abraam: ⁊ vtraq̄ regio vergit ad orientē respectu iudee quam dñs ei repromisit: Gen. xiij. g Vocauit eum. per viam fidei ⁊ obedientie: vñ ⁊ ex fide fm mandatuz dei voluit filium immolare: Gen. xxij. ⁊ ad hebreos. xj. ⁊ iō dñs ei astitit ipm ꝓtegēdo: ꝓpi qō subdit: h Dabit in ꝓspectu ⁊c] Et loquitur hic ꝓpheta de preterito per modū futuri: sicut frequēter fit in ꝓphetis: ⁊ hꝰ fuit ipletum: qñ abraam cum. ccc. vnaculis suis quattuor reges fortes debellauit: Gen. xiiij. i Dabit ōsi puluerē ⁊c] quia eos facillime debellauit diuina virtute sibi assistente. k Persequetur eos. quia ꝑsecutus fuit fugientes vsq̄ soba ⁊ phenicem: Gen. xiiij. l Transibit in pace. quia nullus de suis in bello illo cecidit. m Semita pedibus eius non apparebit. quia valde facilit ad bellum iuit ⁊ redijt sicut de hoie faciliter trāseunte ⁊ leuiter dicitur: q̄ non figit vestigiū in terra: vel nō tāgit terram. n Quis hec operatus ⁊c] quasi diceret de⁹ ⁊ non homo: iō subdit: o Vocans generatōes. ſ. ad fidē ⁊ amicitiam suam. p Ab exordio. ſ. temporis quod patet in abel iusto: seth noe: abraam: ⁊ sic de alijs q Ego dñs. ⁊ iō possum vocare ad meam amicitiaz qs volo sine iniuria cuiuscūq̄: cū nulli tenear: sz dñs id qō fit tenēt a me: iō subdit: Prim⁹ ⁊ nouissim⁹ ego sū ⁊c

q Unusquisq. hic ꝑnter p oppositū ponit inuectio contra factores ⁊ cultores idoloꝝ. Circa qō sciendum q sicut dicit eusebius in chronica sua: anno .vij. abrae nimus rex assyrioꝝ condidit niniuem: ⁊ ipe incepit idolatriam: quia fecit imaginē belo patri suo defuncto: cui exhibebat tantaz reuerentiam q ꝑcebat reis fugientibus ad ipsam: vt dicit i scholastica hiſtoria: ꝓpt qō dicti ꝓfugientes inceperunt adorare illā imaginē: ⁊ ad imitatioēz huius facti alij fecerunt imagies caris suis defunctis: ⁊ sic imago ſca a nino vocabat belus ⁊ fuit ꝑmū idolū: sic h̄ nomen deriuatū est ad alia idola: vtpote bel: baal: baalim: beelphegor: ⁊ beelzebub: ⁊ huiusmodi ꝓp diuersitates gētiū ⁊ linguaruz: ⁊ qz hoc fuit multiplicatū tpe abrae vt dictū est: iō iuxta ipius fidelitatem arguit hic idolatria istoꝝ: ⁊ hoc ē qō dicitur: Uidrūt insule ⁊c. i. habitatores isularū ⁊ aliarū terraruz viderūt reuerētiā idolis a potētib' exhibitā: ⁊ sic i timore positi ꝓfugerūt ad ipa venerāda: vt sic eis pceret: iō sb̄dit: approp̄inquerūt ⁊ accesserūt. s. ad idola. q Unusq̄sq. ꝓxio suo ⁊c. qz qñ alīqs hēbat amicū in piculo posituz: ꝓsulebat sibi refugere ad idolū: ⁊ qz exēplo Nini alij potētes fecerūt idola p manus tū artificū: iō sb̄dit: r Confortauit faber ⁊c. ad cui' intellectū sciendū: q in fabricatiōe idoli de metallo p malleatōez tres oparū sūt necessarij ꝑmus ē ille q materiā in igne calefactā cū martello ducē ad formā ptū idoli. secūdus est q ptes sic formatas cuz martello: cum lima polit. tertius est q ptes sic ꝑparatas ad inuicē ꝓsolidat: ⁊ cōiungit: hoc notat: cum dicitur. r Confortauit ⁊c. Et ꝓstruat sic lra. Faber erarius. .i. metallicus. Percutiēs malleo. i. martello. s. materiā ducendo ad idoli formā. Cōfortauit. i. efficaciter monuit. Eū qui cudebat. i. cum lima poliebat. Cudere enim i vna significatōe idem est qō polire: vt dicit in libro qui vocat catholicō. Tūc tpis. i. tpe abrae q fabricatio idoloꝝ cepit multiplicari: vt dictū est: Dicens. i. te q poliebat erat dicens supple ꝓsolidatori: Glutino bonū est. i. bonū est ptes idoli formatas ⁊ politas ad inuicē ꝓiūgere Glutino. i. forti iūctura: ita q accipit hic glutinū p illo metallo quo cōsolidant ptes ad inuicē. Et vocat gallice ꝯadeure. vñ in hebreo sic habet: Dicens ꝓsolidari bonū hoc. s. q fortiter ꝓsolides ptes idoli sic ꝑparatas: sic enim mutuo se exhortabant artifices ꝓpt maius lucrū habendū: ⁊ ꝓpter grām dñoꝝ. s Et tu israel. hic recolit scoz bñficiū exhibitū pplo tpe moysi. s. eductio ò suitute egypti: ⁊ diuidit in tres ptes: quia ꝑmo describit hic exitus. 2° aduersarioꝝ casus: ibi ecce ꝓfundent. 3° hebreoꝝ ꝓfectus ibi Egeni. Circa ꝑmū dicitur in pſona dei: s Et tu isrl ſerue meus. q̄si dicēt exquo eduxi te ò suitute egypti factus es spāliter suus mihi. t Jacob quē elegi. Esau reprobato: scoz q dicit malachie p° Jacob dilexi: Esau āt odio habui. ⁊ accipit hic iacob ꝓ populo descendente ab eo. v Semen abraam amici mei. qa amore mei parat' fuit filiuz vnigenitū immolare. x In q apphēdi te .i. mihi appropriaui ei' mēū. y Ab extrēis ire ⁊c qz abraā fuit vocat' ò chaldea vt dcz ē sup z Seruus me'. exponatur vt supra. a Ne timeas minas. pharaonis. b Qz ego sum tecū. te ptegēs ⁊ defendēs. c Ne ò clines. a vbis moysi ꝓ ui mei. d Qz ego de' tu' ꝓfortaui te. s. p eum: iō subditur: e Et suscepit te dextera iusti mei. i. moysi ad extrahendum te de seruitute egypti.

pinquauerūt ⁊ accesserunt Unusqsq. ꝓxio suo auxilio abit: ⁊ fratri suo dicet: confortare. Cōfortauit faber erarius pcutiēs malleo eū q cudebat tūc temporis: dicens glutino bonū est: ⁊ cō fortauit eū clauis vt nō moueret. Et tū israel ſue me' iacob quem elegi: ſemen abraam amici mei: in quo apprehendi te: ab extremis terre ⁊ a longinqs eius vocaui te: ⁊ dixi tibi: Seruus meus es tu: elegi te ⁊ non abieci te. Ne timeas quia ego tecum sū: nē declines qa ego deus tuus. Confortaui te: ⁊ auxiliatus sū tibi: et suscepit te dextra iusti mei Eccē cōfundent ⁊ erubescēt oēs q pugnāt aduersuz te. Erūt quasi nō sint: ⁊ peribūt viri q cōtradicunt tibi. Quēres eos: et nō inuenies viros rebelles tuos] Erūt quasi nō sint: ⁊ veluti consūptio bois bellātis aduersū te: qa ego dñs deus tu' apprehendēs manū tuam dicēsqz tibi: Ne timeas: ego adiuui te. Noli timere vermis iacob: qui mortui estis ex israel. Ego auxiliat' suz tui dicit dñs: ⁊ redemptor tuus sanct' israel. Ecce posui te q̄si plaustrū triturans nouū:] habēs rostra serrātia. Triturabis montes ⁊ cōminues: ⁊ colles q̄si puluerez pones. Uentilabis eos ⁊ ventus tollet: ⁊ turbo dispget eos: et tu exultabis i dño: i sancto israel letaberis] Egēni ⁊ paupes q̄rūt aquas ⁊ nō sūt: lingua eoꝝ siti aruit. Ego dñs exaudiam eos: deus israel: nō derelinquā eos. Aperiam in supinis collibus flumina:

f Ecce ꝓfundent. Hic ꝑnter ponit aduersarioꝝ casus: cuz dicitur: Ecce ꝓfundent ⁊c. quia pharao cum suo exercitu p sequens hebreos submersus fuit i mari rubro: Exodi. xiij. g Queres eos. quia sicut dictū fuit: exodi. xiij. Mare p iecit egyptios mortuos ad litus ad quos transierāt filij isrl vt sic essent certi de morte eoruz ⁊ vt haberent spolia: ideo dicit: g Queres eos. inuestigando ꝓciosa que erant sup defunctoꝝ corpora. h Et non inuenies viros rebelles ⁊c] non dicit: Non inuenies eos absolute. sed: Non inuenies rebelles tuos. i. te pſequētes: quia iam erant mortui: ⁊ sic non poterant ampli' eos pſequi: ⁊ sic patet lra vsqz ibi i Noli timere vermis Jacob. i. qui fuisti inter egyptios reputatus vilis sicut vermis. k Qui mortui estis ex isrl .i. reputati vt mortui in suitute egypti: quia suitus ē mos ciuilis: ⁊ quia non solū egyptij aduersarij erant hebreoꝝ: sz etiā chananei qui postea ab hebreis fuerunt ꝺbellati: vt pz libro Josue: iō sb̄dit: l Ego posui te q̄si plaustrū ⁊c] sicut enim tale plaustrum ductū super segetes conterit eas: sic ppls israel ꝓtriuit chananeos: iō subdit: m Triturabis mōtes. i. maiores: Josue. n. ꝺbellauit. xxxj. reges: Josue. xij. n Et colles. i. miores ꝓncipes. o Et tu exultabis i dño expliis chananeis ò ira ꝑmissiōis. p Egeni. h describit ꝓfectus filiozum israel per desertum: vbi filij israel pri mo passi sunt aque defectum: sed dominus suppleuit non soluz semel sed pluries: vt patet exodi. xv. ⁊. xvij. ⁊ numeri xx. Et hoc est quod dicitur. Egeni ⁊ pauperes querunt aq̄s

ꝛc. ⁊ pz lr̃a vſq; ībi: p Dabo in ſolitudinē. in deſerto. n. illo vigebat ardor ſolis: ſed oñs ꝓuidit de vmbraculo per colūnam nubis: Exo. xiij. ⁊ ſcōm hoc dicit: p Dabo in ſolitudinem cedrū. i. vmbraculū ita bonū vel meliuſ q̄ facerent arbores iſte. vmbraculū enim nubis erat excellentius: quia datū diuina virtute non nature: ideo ſbdit. q Et itelligāt pariter. q̄a man⁹ oñi fecit hoc. r Pro pe facite. Hic recolit tertiū bñficiū populo exhibitū: tpe ꝯzoba bel. ſ. liberato ò capti uitate babylonica. ⁊ diuidit in duas ptes: quia ꝓmo ꝫ idola: q̄ vigebant in babylōe ponitur inuectio: ⁊ ſbditur ppli liberato ibi ſuſcitaui. Circa ꝓmū dicit: r Pro pe facite iudiciū vīm idest ò declarate iuſticiā vīaz ſi habetis o babylonij. s Afferte ſiquid habetiſ. ſ. iuſticie ⁊ vītatis. t Ac cedāt ⁊ nūciēt vobis .ſ. idola vīa de quib⁹ ꝓfiditis. v Quecūq; ventura ſūt. qò eſt ꝓpriū diuinitatis ſō ſubdit: x Et ſciem⁹ quia oī eſtiſ vos o idola. y Bñ ꝺ aut male ꝛc] quaſi dicere: non poteſtis: q̄a ſenſu ⁊ intellectu caretis: iō ꝓcludit: z Ecce vos eſtis ex nihilo. vos. ſ. babylonij. a Et opus veſtrū. i. idola vīa que feciſtis. b Ex eo qò nō eſt. i. nullū bñs firmamētuz. Et ꝙuertit ſmonē ad idola dicens. c Abominatio ē. i. ſupra modū abominabilis deo: iō dicit abominatio in abſtracto: ſic excellēs in liberalitate dī liberalitas. d Qui elegit vos. i. quicunq; reputauit vos tanq̄ deos ſuos. e Suſcitaui. Hic ꝓnter ponit liberatio ppli de babylone que facta fuit p cyrz: ⁊ hoc ē qò dicit: e Suſcitaui. ſ. cyrz ei volūtatē inſpirādo pugnandi cōtra babylonē. f Ab aquilone ꝛc] regio enim pſidis eſt quaſi in medio aqlonis ⁊ orientis: mediū aūt ab vtroq; termino noiatur: ⁊ iō aduentus cyri cōtra babylonē dicit hic eſſe ab aquilone ⁊ ab oriente. vel quia Darius rex medoꝝ venit cum cyro cōtra babylonē: ⁊ regnū vni⁹ magis dediat ad orientē: alteri⁹ aūt ad aqlonē. g Vocabit nom̄ meū. i. ꝓfitebit: ꝓfeſſ⁹. n. fuit cyr⁹ ſe obtinuiſſe mōarchiā vtute dei celi: vt ꝓz p⁹ Eſdre p⁹. Hec dic cyr⁹ rex pſaꝝ oia regna ire ōdit mihi oñs de⁹ celi ⁊ ire ꝛc. h Et adducet mgr̃atus. i. potentes babylonis. i Quaſi lutū. ꝓcās eos ⁊ deiciēs. k Quis ānūciauit ab Exoꝝ. ꝛc. i. añq̄ fierēt q̄ſi dicēt h⁹ ñ fecerūt idola babylonie: q: ñ ꝓdixerūt caſū illi⁹ ire: iō ſbdit: l Nō ē ānūcias ꝛc. Cōſequēt oñdit q̄s ānūciauit. m Prim⁹. i. ipe de⁹ q̄ ē ꝓm⁹ ⁊ nouiſſimus: vt dictū ē ſupra eodē caplo. n Ad ſyō dicz. i. ad pplz iude ōnoiatū a loco ꝓncipaliori i q̄ vigebat cultus dei. o Ecce adſum. ad vīam liberatōem per cyrū fuū meum. p Et hieruſalē euangeliſtam dabo. i. ppbetam hoc bonū prenūciantem. ⁊ pōit h euāgeliſta i ſin

tn in medio cāpoꝝ fontes. Ponā deſertuz i ſtagna aquaꝝ: ⁊ terrā iuiam i riuoſ aquaꝝ. Dabo i ſolitudinē cedruz ⁊ ſpinā ⁊ myrtuz ⁊ lignū oliue. Ponaz i deſerto abietez vlmū ⁊ buxuz ſimul: vt videāt ⁊ ſciāt ⁊ recogitent ⁊ itelligānt pariť: q̄a manus dñi fecit hec: ⁊ ſcūs iſrael creauit illud. Prope facite iudiciū vīm dic dñs: afferte ſiquid forte hētis dixit rex iacob. Accedant et nūcient vobis q̄ecūq; vētura ſūt. Priora q̄ fuerunt nūciate: ⁊ ponemuſ cor no ſtrū ⁊ ſciem⁹: nouiſſima eorum ⁊ q̄ ventura ſūt indicate nobiſ. Annūciate q̄ vētura ſūt in futurū: ⁊ ſciemus quia dijs eſtis vos. Bene quoq; aut male ſi poteſtis facite:] ⁊ loq̄mur ⁊ videamus ſil. Eccē vos eſtis ex nihilo: ⁊ opus vīm ex eo qò nō eſt. Abōminatio eſt q̄ui elegit vos. Suſcitaui ab aq̄lōe: ⁊ veniet ab ortu ſol.] Vocabit nomē meuz: ⁊ adducet mgr̃at⁹ q̄ſi lutū: ⁊ velut plaſtes ꝓculcās humuz. Quis annūciauit ab exordio vt ſciamus: ⁊ a ꝑncipio vt dicam⁹: iuſtus es: Non ē annūcias neq; predicens: neq; audiēs ſermones veſtros. Primus ad ſyon dicet: ecce adſum: ⁊ bierlim euāgeliſtam dabo. Et vidi: ⁊ non erat ex iſtis q̄uiſq; q iniret ꝓſilium: ⁊ interrogatus rēſpōderet verbuz. Eccē oñs vanſti: et vana opera eorum: ventus ⁊ inane ſimulacra eoꝝ.

gulari ꝓ plurali: ſicut Exo. viij. Venit muſca graviſſima. i. multitudo muſcarum: quia deus p plures ꝓphetas hāc liberatōem prenūciauit. q Et vidi. ſ. reuelatiōem dñi mihi factam: eſt verbum Iſaie cui plures reuelatōes fuerunt facte. de iſta liberatione: vt patuit ex ꝑcedentibus: ⁊ magis apparebit ex ſequētib⁹. r Et non erat ex iſtis idest ex babylōie idolis. s Quiſ q̄ qui iniret conſilium. ꝓ liberatione cultoꝝ ſuorum. t Et iterrogat⁹. a ſuis cultoribus. Reſponderet verbum: iō ꝓcludit. v Ecce omnes iniuſti. ſ. babylōij. x Et vana opera eorū. i. idola ab eis facta: iō ſubditur: Ventus ⁊ inane ſimulacra eoꝝ.

In caplo. xlj. vbi dicit i poſtil. Bene quoq; aut male ſi poteſtis facite. Additio.

Vbi nos habem⁹: Bñ quoq; aut male ſi poteſtis facite. in hebreo habetur. bene q̄ aut male poteſtis facere. cuius ſenſus eſt q̄ ꝓpheta idola alloquebatur. Sic nunc ietis nobis quecūq; ventura ſunt: ⁊ ſciemus quia oī eſtis vos: ⁊ ſciemus etiam q̄ bene ⁊ male poteſtis facere ratio quia ſicut per annūciationem futuroꝝ ſi hoc feciſſent idola ſciretur q̄ eſſent oī: cum ſcire futura ſit ꝓpriū diuinitatis. eadem ratione ſciretur q̄ poſſent bene vel male facere ſicut oī vñ cum dicitur: Et ſciemus q̄ oī eſtis. iſta copolatiua ⁊ cōiungit ſimiles orationes .ſ. q̄ oī eſtis vos: Et ſciem⁹ q̄ bene ⁊ male poteſtis facere. ſed ꝓpheta concludit q̄ quodlibet predictoꝝ ē falſū d. Ecce vos eſtis ex nihilo. ſ. idola. Et opus veſtrū ex eo qò non eſt. quia. ſ. nec iudicatis futura nec poteſtis bene facere. ⁊ iō cōcludit: Abominatio eſt q̄ elegit vos exponatur vt in poſtilla. In eodem caplo: vbi dicitur i poſtilla: Prim⁹. i. ipe deus. Additio ſeda

Vbi in tranſlatione nr̃a dicit: Ecce adſum. qò ē verbum prime perſone ſingularis numēi: i hebreo habetur: Ecce adſūt: qò eſt tertie perſōe pluralis numeri: ⁊ eſt ſenſus ſcōm glo. q̄ ꝓmus. ſ. deus ad ſyon. ſ. eccleſiam: dicet: Ecce adſunt. ſ. filij tui quos p fidem mea dedi tibi. ſ. apoſtoli quoꝝ predicatōe nati ſunt tibi filij: ⁊ ſic qò ſequit: Et euāgeliſtam dabo. itelligit ꝓpe de euāgeliſtis chriſti: qui a deo fuerūt dati hieruſalē. ſ. eccleſie ad ānūciandū bona ſpūalia a chriſto ſibi data: ⁊ ſequit: Et vidi ⁊ nō erat ꝛc. q̄a nullus fuit ex idolatris nec ex icreduł: q̄ iniret ꝓſiliū ad redemptōem aiaꝝ: nec rñderet vbū: Cū oēs eſſēt iniuſti: ⁊ vana opera eoꝝ. ⁊ ſequit: Ecce fuus meus ſuſcipiā eū electus meus

qđ exponit de christo ad lram put in postilla.

Ecce puus. In pcedenti capi. ostensa ē dilectio dei ad pplm iudaicum ex bñficijs que ei in patribus cōcessit: hic cō sequētet idem ondit ex filio quē ei ex dilectione misit secūdm q dicit iobis. iij. Sic de dilexit mūdū: vt filium suū daret vnigenitū xē. Et diuidit in duas ptes: da primo agit de filij missione. 2° de fidei mltipli catōe ca. sequenti Prima adhuc in duas ptes: quia primo ostendit hui bñficij magnitudo. 2° malorū ingratitudo: ibi Dec vba. prima in tres: quia primo pdicit filij dei aduentus 2° malorū casū: ibi dñs sicut fortis: 3° iustorū pfectus: ibi et deducā Prima adhuc i tres quia primo describitur filij mittendi conditio: 2° predicit eiusdem missio ibi Dec dicit dñs: 3° inducit gratiarū actio: ibi Cantate dño. Circa primū sciendū q littera ista scōz latinos et hebreos est de christo ad litteram intelligēda: et hoc patet Matthei. xij. vbi ista littera allegat impleta in christo. ē h' etiā patet p translationē chaldaicā: que vocat thargū apō hebreos: et est tante auctoritatis apud eos: q nullus fuit ausus ei cōtradicere: ppter qđ alicq doctores catholici exponētes passum istū et totū caplm de cyro rege: qui iudeos liberauit a captiuitate babylonica male dicūt: etiā quantū ad hoc magis iudaizant q hebrei exponētes ipsū de tpe christi: tñ hoc expectant in futuruz: et hoc male: quia transijt in pteritū: igit sequēdo dictuz beati matthei apostoli et euāgeliste exponat de christo: vt sit vbū pūs: cū dī: a Ecce fu' me'. q: lz ab eterno fuit i forma dei: i tpe tñ accepit formā fui: vt hēt phil. ij. b Suscipiā eū. q: hūanitas xpi assūpta ē i vnitatē suppositi diuini: p h'. n. qđ dī: Suscipiā eū ñ ē intelligēdū q pr nāz hūanā assūpsit: q: sol' filius ē hūanatus sz hāc assūptōez tota vnitas fecē. c Electi' me'. ad redēm dū hūanū gen' d Lōplacuit sibi i illo xē. p h'itelligit pūs ad filiū dilectō pfecta. e Dedi spz meū sup eū. i. plenitudinē gratie spūssancti in aia christi: iobis primo Uidimus eū quasi vnigenitū a patre plenū gratie et vitatis. f Judiciū gentib' pferet. iudiciū eis extremuz denūciauit hoibus futurū: vt pz Matthei. xxv. Item in forma humanitatis in qua iudicatus fuit coram pilato feret sententiā in vltio iudicio: hoc excepto q tunc apparebit i forma gloriosa: actuū primo: Dic iesus q assūptus est a vobis sic veniet. s. ad iudiciū: sicut vidistis eū ascendentē. i. in forma humanitatis gloriosa: in q ascendit in celū. g Nō clamabit. clamore ptentionis: lz clamauerit clamore pdicationis: Jobis. vij. in nouissimo festiuitatis die stabat iesus et clamabat xē. Et clamore orationis ad hebreos. v. Cum clamore valido et lachrymis offerens xē. h Neq accipiet psonā. secūdū q dicit Matthei. xxij. Nō respicis psonā hominū. i Nec audiet vox foris. s. vox predicationis extra iudeā: quia i psona ppa nō pdicauit pterq iudeis: nisi raro: vtpote samaritanis: Joh. iiij. q tñ erāt i pte iudei: q recipiebāt. v. libros moysi: et ppi hoc dicit Matthe. xv. Nō sum missus nisi ad oues que perierūt domus israel. k Calamū qssatuz nō cōteret. i. pplm gentilē vacuuz a fide ad modū calami et qquassatuz varijs erroribus idolatre Hūc calamū non cōtriuit: sz magis refortiuit vocādo ad fidē p aplos pdicatōem. l Et linū fumigās idest pplm iudaicum modice aut nulli' potestatis cōtra exercitū romanoz. m Nō extinguet. q: ignis p romanos accensus i hierusalē nō fuit extinctus: nisi p ossūptionē obustibilis materie. n In veritate educet iudiciū. qđ itelligitur de iudicio discretionis: quo aliquos vocauit et vocat ad fidem suo iusto iudicio alijs dimissis: et de iudicio extreme examinationis: in quo precedet secūduz lineam equitatis. o Nō erit tristis. in anio. p Neq turbulētus. in exteriori signo. hoc tñ nō est intelligenduz de tristicia naturali: que est passio existens in pte sensitiua: illā enim assūpsit: ad ondendū in se veritatem humane nature Matthei. xxvj. Tristis ē aia mea vsq ad mortē: sz de tristicia obnubilāte rōez: q in eo nō habuit locū: vñ vbi hēmus Nō erit tristis. in hebreo habet: Nō obscurabit donec pōat in terra iudiciū. qđ pōt intelligi de duplici iudicio predicto q Et legē ei' insule expectabūt. qđ pz ipletū in sicilia: anglia cypro: et alijs insul: q legē euangelica receperūt: et aliq a tpe aplorū: vt pz i actib' aplorū i plurib' locis: quo Paulus pre dicauit in insulis. r Dec dicit. Hic pūter describitur ipa missio: cui dī: Dec dic dñs de' creans celos xē. quasi diceret sic creauit oia de nihilo sua vtute infinita: ita eadem ptāte mittet filiū i mūdū: iō sequit: s Ego dñs vocaui te in iustitia. q: christus mūdū redemit p via iustitie satisfactiōis p peccato plenissime. t Et apprehendi manū tuā. humanitas eni christi ē istrm diuinitati piunctum: et iō nō mouet ad aliqd: nisi scom motū diuinitatis. v Et fuaui te. recipiē do aiaz tuā in morte. scōz q saluator: petijt Luce. xxiij. Pater i manus tuas cōmēdo spm meuz. x Et dedi te i fedus pplī. q: p mortē ei' sum' deo reconciliati. y In lucē gētiū recipiētiū fidē ad aplorū pdicatōez. z Ut apires oculos cecoz. i. gētiliū: q pius erāt erroribus excecati: q: ad lrāz christi' mltos cecos illuminauit corporalr. a Et educeres de cōclusione victū. i. patres de libo q ibi tenebant sic i carcere reclusi. b Sedētes i tenebris. q: carebāt claritate diuie visionis. c Ego dñs xē. s. simplr et absolute. Alij aūt dicūt dñi diminutiue et ptcipatiue. d Gloriā meā. i. honorē mihi soli debitū. e Alti ñ dabo. pcedēdo q h' possit licite fieri. f Que prima fuerūt. s. nūciata p moysen. g Ecce venerūt. sic pz de ingressu xte. p missionis: et pluribus alijs p moysē nūciati: q ipleta sūt a tpe Esaie et supra. h Noua q̄s ego ānūcio. s. de missiōe filij i carnez. i Añq oriāt. i.

incipiãt fieri. k Audita vobis faciam. p Esaiam ⁊ alios pphetas. l Cantate. Hic pñter ponit gratiaꝝ actio pro tanti beneficij promissione: cum dicitur: Cantate dño cãticũ nouũ. pro nouitate tanti mysterij vñ ⁊ nato christo nouum canticũ cantauerũt angeli: Luce ij. m Laus eꝰ ab extremis terre. quia i omnib' terre partib' sũt aliqui fideles christum laudantes: ⁊ qz christus laudandus ẽ nõ solũ in arida: sed etiam in mari: ⁊ eius insulis: ió subditur: Qui descẽditis i mare ⁊c. n Leuet desertũ. i. gẽtilitas exurgat ad fidẽ christiane statũ. o In domibus habitabit cedar. cedar fuit filius ismahelis: Gen. xxv. ⁊ ió p ipz ꝺsignat pplꝰ ismahelitarum qui antiqt' habitabat i taberna culis vagando ꝺ loco ad locum: ⁊ per hoc metaphorice designãtur populi gentiles in diuersis erroribus vagantes: qui modo p fidem habitant in domibus christi. i. eccle sijs: p fidez charitate formataz. p Laudate habitatores petre. Dicit Ra. sa. qꝺ p hoc intelligunt mortui sepulchra lapidea inhabitãtes: qs dicẽ suscitãdos in aduẽtu messie sed hoc iam est adimpletum: quia christus lazaruz suscitauit de monumento: ⁊ eo resurgente multa corpora sanctoꝝ resurrexerũt de monumẽtis: Matth. xxvij. Põt etiam aliter exponi de terra moab: que petra noiatur supra. xvj. capꝰlo. Emitte agnũ dñe dñatorez terre de petra deserti ⁊c. ⁊ de terra illa aliqui crediderũt ad predicatõnem discipulorum christi: in dño exultantes q Ponent dño gloriã. s. discipuli christi gloriã eius predicantes. r Dñs sicut fortis. Hic pñter ponit malorum casus cum dicit: Dñs sicut fortis egrediet. in exercitu romanorũ ppter incredulitatez iudeoꝝ. s Sicut vir pliator ⁊c. s. in romanis ad destruendũ ciuitatẽ ⁊ pplm. t Vociferabitur ⁊c. ⁊ quid dicat subdit'. v Tacui. coram pilato a sacerdotibus accusatus falso. x Semp silui. de iniurijs ⁊ obprobrijs mihi illatis. y Patiens fui. expectans eoꝝ penitentiã. z Sicut pturiens loquar. quasi diceret non possum nec debeo vltra cõtinere me a punitõe eoꝝ: ió subditur: a Dissipabo ⁊c. desertos faciã montes. i. maiores. b Et colles. i. mediocres. c Et omne germẽ eoꝝ exsiccabo. i. minores de populo destruã. d Ponam flumina in insulas ⁊c. sbtrahendo ab eis oẽs ꝺlectatones ⁊ diuitias. e Et deducã. hic pñter describit saluatio credentiũ: cum dicitur: Et deducam cecos. i. gentiles erroribus cecatos.

f In viam quam nesciunt. p obseruãtiam mandatorum

dirigant ad audiendũ legẽ ⁊ pphas. z Nõne dñs ipse audiat eos: ⁊ non dereliqui eos. Conuersi sũt retrorsũ. Cõfundantur confusione q cõfidũt i sculptili: q dicunt cõflatili vos dij nri. Surdi audite: ⁊ ceci intuemini ad videndũ Quis cecus nisi seruus meus: ⁊ surdus nisi ad quẽ nũcios meos misi? Quis cecꝰ nisi qui venũdatus ẽ? Et quis cecus nisi seruꝰ dñi? Qui vides multa: ⁊ nõnne custodies? Qui apertas habes aures: nõne audies? Et dñs voluit vt sanctificaret eũ: ⁊ magnificaret legez ⁊ extolleret: ipse aũt pplꝰ direptus ⁊ vastatus. Laqueus iuuenũ oẽs: ⁊ in domibus carcerũ abscõditi sũt. Facti sunt i rapinã: nec ẽ q eruat. in direptõem: nec ẽ q dicat redde. Quis ẽ in vobis q audiat hoc: attẽdat ⁊ auscultet futura? Quis dedit i direptõem iacob: ⁊ israel vastantibus? Nõne dñs ipse cui peccauimus: et nolebant in viis eius ambulare: nec audiebant legem eius. Effudit super eum indignationem furoris sui: et fortitudinem belli: et succendit in circuitu: et non intellexit: et combussit eum: et non posuit ad cor.

Capitulum xliij.

Nunc autem hec dicit dñs creans te iacob: et formans te israel. Noli timere quia redemi te: et vocaui te nomine tuo meus es tu. Si transieris per aquas tecum ero: et flumina non operient te. Cum ambulaueris in igne non combureris: et flamma non ardebit in te. Quia ego dñs deus tuus sanctus israel saluator tuus. Dedi propiciationem tuam egyptum: aethiopiam et saba pro te. Quia precosus factus es in oculis meis: et honorificus ego dilexi te: dabo homines pro te: et populos pro anima tua. Noli timere quia tecum sum ego. Ab oriente adducam semen tuum: et ab occidente congregabo te. Dicam aquilone: da: et austro: noli prohibere: adduc filios meos de longe: et filias meas ab extremis terre. Omnis qui inuocat nomen meum in gloriam meam creaui eum: formaui eum: et feci eum. Educ populum cecum: et oculos habentem: et surdos: et aures habentes. Omnes gentes congregate sunt simul: et collecti sunt populi. Quis in eis annuntiauit istud: et auditum fecit nobis primum? Date testes suos et iustificentur: et audientes dicant: Vere audiuimus. Vos testes mei dicit dñs: et serui mei quos elegi: vt sciatis et credatis mihi: et intelligatis quia ego ipse sum. Ante me non fuit alius deus: et post me non erit. Ego ego sum dñs: et non est absq; me saluator. Ego annuntiaui et saluaui: et auditum fecit: et non erat in vobis alienus. Vos testes mei dicit dñs deus: et ego deus. Et ab hac die ego sum: et non est qui de manu mea eruat. Operabor: et quis auertet illud? Hec dicit dñs redemptor vester sanctus israel. Propter vos misi babilonem: et detraham omnes fugientes: et chaldeos in nauibus quarum clamor in delectationibus eorum. Ego dñs sanctus vester creator israel rex vester. Hec dicit dñs qui dat in mari viam: et semitam inter aquas multas. Qui educit currum et equum: exercitum et robur pariter: cadent simul: nec resurgent: extincti sunt quasi stupa extinguuntur. Nolite memores esse priorum: et antiqua ne intueamini. Ecce ego facio nouum: quod nunc oritur: nunquid non cognoscetis eum? Quia ponam in deserto viam: et in inuio semitas. Glorificabit me bestia agri: dracones et filie struthionum: quia dedi in deserto aquas: flumina in inuio vt potum darem populo meo electo meo. Populum istum formaui mihi: laudem meam narrabit. Et non me inuocasti iacob: quia laborasti in me israel. Non mihi obtulisti oues holocaustorum tuorum: et victimis tuis non honorificasti me. Non seruiui tibi in munere: nec laborare te fecit in thure. Non emisti mihi in pecunia calamum: et adipe victimarum tuarum non inebriasti me. Verumtamen seruire me fecisti in peccatis tuis: laborare me fecisti in iniquitatibus tuis. Ego ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me: et peccatorum tuorum non recordabor. Memento ut iustificeris: dic tu prior iniquitates tuas ut iustificeris. Pater tuus primus peccauit: et interpretes tui prauaricati sunt in me. Et polluti principes sanctuarij: dedi in anathema iacob: et israel in opprobrium.

Capitulum xliiij.

Et nunc audi iacob serue meus: et israel quem elegi. Hec dicit dñs faciens te: et plasmans te ex utero auxiliabitur tibi. Ne timeas serue meus iacob: et rectus quem elegi. Effundam enim aquas super sitientem: et fluenta super aridam. Effundam spiritum meum super semen tuum: et benedictionem meam super stirpem tuam. Et germinabunt in medio herbe quasi salices iuxta preterfluentes aquas. Iste dicet dñi ego sum: et iste vocabit in nomine iacob: et alius scribet manu sua dño: et nomine israel assimilabitur. Hec dicit dñs rex israel et redemptor eius dñs exercituum. Ego primus et ego nouissimus: et absq; me non est deus. Et quis similis mei vocet: et annuntiet: et ordinet mihi ex quo constitui populum antiquum? Futura et que ventura sunt annuntiabunt eis. Nolite timere: et nolite formidare. Nunquid non ex tunc audire te feci: et annuntiaui? Vos testes mei. Numquid est deus absq; me: et non est fortis: nullus scio. Qui formant sculptile omnes vanitates: et quibus non prodest ea que desiderant: ipsi testes eorum sunt: quia non uident neque intelligunt: vt confundantur. Quis formauit deum: et conflauit sculptile quod non prodest ad quicquam? Ecce omnes participes eius confundentur: fabri enim ex hominibus sunt. Congregentur omnes et stent: pauescent et confundentur pariter. Fabricauit ferrarius securim: operatus est in prunis: et in malleis figurauit eum: operatus est brachio fortitudinis sue: sed et esuriet: et deficiet: non bibet aquam: et infirmabitur. Fabricauit lignarius regulam: extendit mensuram suam: dolauit eum ruboribus: et circino circumscripsit eum: et fecit eum quasi imaginem viri: quasi decorem hominis habitare in domo. Succidit sibi ligna: et tollens ex eis calefactus est: et succendit: et operatus est panes: insuper et deum fecit: et adorauit: fecit idolum: et procidit coram eo. Medium eius combussit igni: et medium eius comedit carnes: et coxit pulmentum: et saturatus est: et calefactus est: et dixit: Euge calefactus sum: uidi focum. Reliquum autem eius deum fecit sculptile sibi: procidit coram eo: et adorauit: et obsecrauit illum: et dixit: Libera me quia deus meus es tu. Nescierunt neque intellexerunt: quia obcecauit ne uiderent oculi eorum: et ne intelligerent corde suo. Et non reuertetur ad cor suum: neque cogitabit scientia neque intelligentia vt dicat: Medium eius combussi igni: et etiam coxi super prunas eius panes: coxi carnes et comedi: et reliquum eius in idolum faciam? Ante truncum ligni procidam? Cinerem pascit cor eius: et seducit illum: et non liberabit animam suam: neque dicet: Nunquid mendacium in dextera mea? Memento horum iacob: et israel quia puer meus es tu. Formatus a me puer meus es tu israel: non obliuiscaris mei. Delevi ut nubem iniquitates tuas: et ut caliginem peccata tua. Reuertere ad me: quia redemi te. Laudate cęli misericordiam eius: quia misericordiam fecit dñs. Jubilate extremi terre: sonate montes laudem: saltus et omne lignum eius: quia redemit dñs iacob: et israel glorificabitur. Hec dicit dñs redemptor tuus et formator tuus ex utero: ego dñs faciens omnia: extendens solus celum: et stabiliens terram: et nullus mecum. Dissipans signa diuinorum: et sortilegos in furorem conuertens: conuertens sapientes retrorsum: et scientiam eorum stultam faciens. Confirmans sermonem pueri mei: et consilium nunciorum suorum perficiens. Qui dicit Jerusalem habitaberis: et ciuitatibus iuda edificabimini: et deserta eius suscitabo. Qui dicit abysso: desolare: et flumina tua siccabo. Qui dicit Cyro pastor meus es tu: et omnem voluntatem meam complebis: qui dicit Jerusalem edificaberis: et templo fundamenta iacies. Hec dicit dñs christo meo cyro: cuius apprehendi dexteram: ut subiciam ante faciem eius gentes: et dorsa regum conuertam: et aperiam coram eo ianuas: et portę non claudentur. Ego ante faciem tuam ibo: et gloriosos terre humiliabo. Portas ereas conteram: et uectes ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos: et arcana secretorum: vt scias quia ego dñs qui uocauit nomen tuum deus israel. Propter seruum meum iacob: et israel electum meum: et uocaui te nomine tuo: assimilaui te: et non cognouisti me. Ego dñs et non est amplius: absq; me non est deus: accinxi te: et non cognouisti me. Vt sciant ab ortu solis: et qui habitant ad occasum quoniam non est absq; me. Ego dñs et non est amplius. Formans lucem et creans tenebras: faciens pacem et creans malum. Ego dñs faciens omnia hec. Rorate cęli desuper: et nubes pluant iustum: aperiatur terra et germinet saluatorem: et iustitiam oriatur simul. Ego dñs creaui eum. Ve qui contradicit fictori suo: testa de testis terre. Numquid dicit figulus: quid operaris? et opus tuum non habet manus? Ve qui dicit patri: quid generas? et mulieri: quid parturis? Hec dicit dñs sanctus israel et plasmator eius: interrogate me de futuris: super filios meos et super opus manuum meum mandate mihi. Ego feci terram: et homines super eam creaui: ego manus meę extenderunt celos: et omni militię eorum mandaui. Ego suscitaui eum in iustitia: et omnes uias eius dirigam. Ipse edificabit ciuitatem meam: et captiuos meos dimittet non in precio neque in muneribus dicit dñs exercituum. Hec dicit dñs: Labor egypti: et negotiatio aethiopum: et sabeim uiri sublimes ad te transibunt: et tui erunt: post te ambulabunt: uinci catenis transibunt: et adorabunt te: et in te deprecabuntur: quia in te deus est: et non est absq; te deus alius. Nam tu es deus qui absconditus es deus israel saluator. Confusi sunt et erubescent omnes: simul ibunt in confusione fabricatores idolorum. Israel saluatus est in domino salute eterna: non confundemini et non erubescetis usque in sempiternum. Quia hec dicit dñs creans celos: ipse deus formans terram et faciens eam: ipse preparauit eam non creauit eam frustra: ad habitandum formauit eam. Ego dñs et non est amplius. Non in abscondito locutus sum in loco terre tenebrosę: non dixi semini iacob: frustra quęrite me. Ego dñs loquens iustitiam: et annuntians equitatem. Congregamini et uenite: et applicate pariter qui saluati estis de gentibus. Non cognouerunt qui leuant lignum sculptile sui: et rogant deum non saluantem. Annuntiate et adducite: et consilium inite simul. Quis audiuit hoc ab initio? ex tunc predixit illud? Nunquid non ego dñs? et non est deus absq; me: deus iustus et saluator non est absq; me. Convertimini ad me: et saluabimini omnes fines terre: quia ego deus: et non est amplius. Per memetipsum iuraui: egredietur de ore meo iustitia verbum meum: et non reuertetur: quia mihi curuabitur omne genu: et iurabit omnis lingua. Dicet: tantum in domino iustitie et fortitudo: ad ipsum autem adducentur: et confundentur omnes qui pugnant contra eum. In domino iustificabitur et laudabitur omne semen filiorum israel.

Capitulum xlv.

Hec dicit dñs christo meo cyro: cuius apprehendi dexteram: ut subiciam ante faciem eius gentes: et dorsa regum conuertam: et aperiam coram eo ianuas: et portę non claudentur. Ego ante faciem tuam ibo: et gloriosos terre humiliabo. Portas ereas conteram: et uectes ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos: et arcana secretorum: vt scias quia ego dñs qui uocauit nomen tuum deus israel. Propter seruum meum iacob: et israel electum meum: et uocaui te nomine tuo: assimilaui te: et non cognouisti me. Ego dñs et non est amplius: absq; me non est deus: accinxi te: et non cognouisti me. Vt sciant ab ortu solis: et qui habitant ad occasum quoniam non est absq; me. Ego dñs et non est amplius. Formans lucem et creans tenebras: faciens pacem et creans malum. Ego dñs faciens omnia hec. Rorate cęli desuper: et nubes pluant iustum: aperiatur terra et germinet saluatorem: et iustitiam oriatur simul. Ego dñs creaui eum. Ve qui contradicit fictori suo: testa de testis terre. Numquid dicit figulus: quid operaris? et opus tuum non habet manus? Ve qui dicit patri: quid generas? et mulieri: quid parturis? Hec dicit dñs sanctus israel et plasmator eius: interrogate me de futuris: super filios meos et super opus manuum meum mandate mihi. Ego feci terram: et homines super eam creaui: ego manus meę extenderunt celos: et omni militię eorum mandaui. Ego suscitaui eum in iustitia: et omnes uias eius dirigam. Ipse edificabit ciuitatem meam: et captiuos meos dimittet non in precio neque in muneribus dicit dñs exercituum. Hec dicit dñs: Labor egypti: et negotiatio aethiopum: et sabeim uiri sublimes ad te transibunt: et tui erunt: post te ambulabunt: uinci catenis transibunt: et adorabunt te: et in te deprecabuntur: quia in te deus est: et non est absq; te deus alius. Nam tu es deus qui absconditus es deus israel saluator. Confusi sunt et erubescent omnes: simul ibunt in confusione fabricatores idolorum. Israel saluatus est in domino salute eterna: non confundemini et non erubescetis usque in sempiternum. Quia hec dicit dñs creans celos: ipse deus formans terram et faciens eam: ipse preparauit eam non creauit eam frustra: ad habitandum formauit eam. Ego dñs et non est amplius. Non in abscondito locutus sum in loco terre tenebrosę: non dixi semini iacob: frustra quęrite me. Ego dñs loquens iustitiam: et annuntians equitatem. Congregamini et uenite: et applicate pariter qui saluati estis de gentibus. Non cognouerunt qui leuant lignum sculptile sui: et rogant deum non saluantem. Annuntiate et adducite: et consilium inite simul. Quis audiuit hoc ab initio? ex tunc predixit illud? Nunquid non ego dñs? et non est deus absq; me: deus iustus et saluator non est absq; me. Convertimini ad me: et saluabimini omnes fines terre: quia ego deus: et non est amplius. Per memetipsum iuraui: egredietur de ore meo iustitia verbum meum: et non reuertetur: quia mihi curuabitur omne genu: et iurabit omnis lingua. Dicet: tantum in domino iustitie et fortitudo: ad ipsum autem adducentur: et confundentur omnes qui pugnant contra eum. In domino iustificabitur et laudabitur omne semen filiorum israel.

Capitulum xlvi.

Hec dicit dñs christo meo cyro: cuius apprehendi dexteram: ut subiciam ante faciem eius gentes: et dorsa regum conuertam: et aperiam coram eo ianuas: et portę non claudentur. Ego ante faciem tuam ibo: et gloriosos terre humiliabo. Portas ereas conteram: et uectes ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos: et arcana secretorum: vt scias quia ego dñs qui uocauit nomen tuum deus israel. Propter seruum meum iacob: et israel electum meum: et uocaui te nomine tuo: assimilaui te: et non cognouisti me. Ego dñs et non est amplius: absq; me non est deus: accinxi te: et non cognouisti me. Vt sciant ab ortu solis: et qui habitant ad occasum quoniam non est absq; me. Ego dñs et non est amplius. Formans lucem et creans tenebras: faciens pacem et creans malum. Ego dñs faciens omnia hec. Rorate cęli desuper: et nubes pluant iustum: aperiatur terra et germinet saluatorem: et iustitiam oriatur simul. Ego dñs creaui eum. Ve qui contradicit fictori suo: testa de testis terre. Numquid dicit figulus: quid operaris? et opus tuum non habet manus? Ve qui dicit patri: quid generas? et mulieri: quid parturis? Hec dicit dñs sanctus israel et plasmator eius: interrogate me de futuris: super filios meos et super opus manuum meum mandate mihi. Ego feci terram: et homines super eam creaui: ego manus meę extenderunt celos: et omni militię eorum mandaui. Ego suscitaui eum in iustitia: et omnes uias eius dirigam. Ipse edificabit ciuitatem meam: et captiuos meos dimittet non in precio neque in muneribus dicit dñs exercituum. Hec dicit dñs: Labor egypti: et negotiatio aethiopum: et sabeim uiri sublimes ad te transibunt: et tui erunt: post te ambulabunt: uinci catenis transibunt: et adorabunt te: et in te deprecabuntur: quia in te deus est: et non est absq; te deus alius. Nam tu es deus qui absconditus es deus israel saluator. Confusi sunt et erubescent omnes: simul ibunt in confusione fabricatores idolorum. Israel saluatus est in domino salute eterna: non confundemini et non erubescetis usque in sempiternum. Quia hec dicit dñs creans celos: ipse deus formans terram et faciens eam: ipse preparauit eam non creauit eam frustra: ad habitandum formauit eam. Ego dñs et non est amplius. Non in abscondito locutus sum in loco terre tenebrosę: non dixi semini iacob: frustra quęrite me. Ego dñs loquens iustitiam: et annuntians equitatem. Congregamini et uenite: et applicate pariter qui saluati estis de gentibus. Non cognouerunt qui leuant lignum sculptile sui: et rogant deum non saluantem. Annuntiate et adducite: et consilium inite simul. Quis audiuit hoc ab initio? ex tunc predixit illud? Nunquid non ego dñs? et non est deus absq; me: deus iustus et saluator non est absq; me. Convertimini ad me: et saluabimini omnes fines terre: quia ego deus: et non est amplius. Per memetipsum iuraui: egredietur de ore meo iustitia verbum meum: et non reuertetur: quia mihi curuabitur omne genu: et iurabit omnis lingua. Dicet: tantum in domino iustitie et fortitudo: ad ipsum autem adducentur: et confundentur omnes qui pugnant contra eum. In domino iustificabitur et laudabitur omne semen filiorum israel.

dñi .m.cccxxvij.q liber iste fuit scriptus. g Quis est in vobis qui audiat hoc.auribꝰ mētis.q.d.pauci. h Quis dedit i direptōez iacob tē.t rndet. Nonne dñs ihesus christus. i Ipse cui peccauimus. eum negādo coꝝ pilato t mortē eius ꝓcurādo:t loquit de futuro p modū pteriti in pſōa iudeoꝝ:q post destructionē cuitatis nō crediderūt i xpm k Et noluerunt in vijs eiꝰ ābulaꝛ .ſ.icreduli sequendo christū p opa bone vite. l Et nō audierūt legez eius.ſ.euāgelicaz sed magis respuerūt eaz. m Et effudit sup eū idignatōem.p exercitum romanoꝝ. n Et ꝓbussit eū in circuitu. quia romani nō soluz cōbusserūt hierusalem:sed t alias ciuitates i circuitu. o Et non cognouit. q hoc esset in vindictaz mortis christi: t sic etiam in infidelitate permansit.

cui peccauimus: Et nōlu erūt in vijs eius ambulare et nō audierūt legem eius. Et effudit sup eū indignatiōnē furoꝛis sui:t forte bellū et cōbussit eū in circuitu:et nō cognouit:t succēdit eū t nō itellexit. XLIII.

Et nunc hec dicit dñs creās te iacob:let formans te israel. Nōli timere quia redemi te:et vocaui te noie tuo. Me es tu. Cum trāsieris p aquas:tecuz ero t flumina nō operient te. Cum ābulaueris i igne:nō cōbureris:J t flāma nō ardebit in te: qa ego dñs deꝰ tuus sanctus israel saluatoꝛ tuus. Dedi ꝓpiciatōez tuā egyptū: ethiopiam t saba pro te. Exquo honorabil factus es in oculis meis t gloriosus:ego dilexi te. Et dabo homines pro te:t populos ꝓ anima tua. Nōli timere quia ego tecū sum. Ab oriente adducā semen tuuz:t ab occidēte cōgregabo te. Dicaz aqloni da: t austro noli ꝓhibere. Affer filios meos de lōginquo:J t filias meas ab extremis terre. Et oēm q inuocat nomē meū in gloriā meā creaui eum: formaui eum et feci eum. Educ foras pōpulū cecuz et oculos hñtē:surdū: et aures ei sūt. Oēs gētes congregate sūt sil:t collecte st ibꝰ.

Et nūc hec dicit dñs. Capꝫm.XLIII.

Postq actū ē capi.ꝓcedenti de missione filij dei: hic ꝓnter agit de multiplicatōe fidei:t diuidit in duas ptes:quia ꝓmo ponit gentiū illuminatio 2° iudeoꝝ excecatio:ibi Hec dicit. Pria in duas:quia pꝰ ponitur multiplicatio fideliū: 2° eiꝰ multiplicatōis effectiuū ꝓncipiū:ibi Quis in vobis. Circa ꝓmū sciendum q fides multiplicata est p opa miraculosa:vtutē totius nature trāscendētia:qbꝰ visis infideles cōuertebātur ad christū:vt pz in actibꝰ apl'oꝝ in pluribꝰ locis:t i scōz legendis:t iō ꝓmo ponit hic talis opatio:2° fideliū multiplicatio:ibi Dedi ꝓpiciatōez. Circa ꝓmum dicitur: p Hec dicit dñs tē.J sicut eni fides patrū sanctoꝝ a iudeis transit i christianos:sic t noia:scōm q dī caplo sequēti:Ille vocabit i noie iacob:t hic scribet mānu sua dño:t i noie israel assimilabit.vt pleniꝰ ibi dicet:t iō nobis iacob t israel itelligit hic ppl's christianꝰ:cū dī: a Creās te iacob.i.ꝺducēs te ad eē grē p fidei susceptōnē. b Et formās te israel.in moꝛibꝰ p apl'oꝝ ꝓdicationē. c Noli timere.iter ꝓsſuras ꝓmittue ecclesie. d Qꝛ redemi te.sanguie meo. e Et vocaui te nomine tuo.i.noie christiano. f Cum transieris p aqs idest p tribulatōes tpales. g Tecū ero.i.ad litteraz multi christiani sup aqs ābulauerūt ad ꝓfirmationem fidei. h Cū ābulaueris tē.J dicit hic Ra.ſa.q tpe futuro :qō vocat tps messie:accēdet ignis diuinitus comburēs alios pp'os: t nō ledēs iudeos: sed qō expectat futurū:iam trāsit in preteritū:qꝛ multi christiani ab infidelibus in ignem ꝓiecti fuerunt t diuinitus liberati:t frequenter carnifices cōbusti. i Dedi ꝓpiciationem hic ꝓnter ponit fideliū multiplicatio: cum dicit:Dedi ꝓpiciatōez tuā egyptū. Glosa dic hic:t similit magister alexander de hales q hoc intelligitur ad litteram de cōuersione egypti t ethiopie ad fidem christi:t sic est sensus: i Dedi ꝓpiciationem tuā egyptū.i. dedi egyptū similem tibi in ꝓpiciatōe incoꝛporādo eū christo p fidem:q est ꝓpiciatio p peccatis totius mūdi:ꝓma iohis.ij.t.in hoc alloq tur deꝰ ecclesiā ꝓmittuam :q ꝓmo fuit i iudea collecta:t inde ad alias nationes dilatata:sic dictū fuit caplo 2°.noiat aūt hic speci aliter egyptus t ethiopia:qꝛ ibi satis cito fides fuit multiplicata: in egypto sb marco in alexandria: et p beatū Matheū in ethiopia rege cū vxore t filio baptizato:t pp'o suo:iō sbditur: k Ethiopiā t saba nomē ē ciuitat i ethiopia:vt dic hic glosa l Pro te.ſ.dilatanda dedi:t p istas duas ꝛas itelligunt alie ad qs dilatata ē fides eccl'ie. m Ex q honorabil factus es. tu ppl'e meꝰ.hꝰ potissie i pletū fuit i xpi incarnatōe:accipiēdo.ſ.naturā hūanā ò iudeis i vnitate pſōe:quem honorē nō fecit angelis:ad hebꝛeos 2°.Nusq angelos apꝑhendit sz semē abꝛae. n Dilexi te.dando animam ꝓ te. o Et dabo homines.ſ.ad mortē multo fortius. p Pro te.ꝓfuanda t dilatāda:sicut pz de iuliano ip̄atoꝛe: q cum magna pte exercitus romani pūt in bello ꝓ pſas:eo q firmiter statuerat in suo reditu destruere ciuitatē cesaream cū pp'lo christiano ibidē existente sb sancto basilio episcopo t multi etiā ip̄atoꝛes romani:vt Nero domicianus: t plures alij perierūt:eo q mouerāt pſecutōes ꝺ ecclesiam:iō subdit: q Noli timere ꝓſsuras .q in ꝓmitiua ecclesia fuerūt magne. r Qꝛ ego tecū sum.te ꝓtegendo t multiplicando.vñ t in illis pressuris multū creuit ecclesia in gentibꝰ ꝓstātiā martyrū t miracula dei q circa eos fiebāt admirātibꝰ:t sic ad fidē christi ꝙuertebant:iō sbdit: s Ab oriente adducā semē tuū tē.ista adductio seu ꝓgregatio fidēliū ñ ē itelligēda p localē motū:sz qꝛ sūt aggregati christo capiti p vnitatē fidei t charitatis:iō dī Matthei.viij.Multi venient ab oriēte t occidēte tē. t Affer filios tē.J Hic accipit longitudinē nō scōz distantiā loci:sed peccati:qō facē homines a deo elōgari. v Et oēz q inuocat nomē meū. Ex q pz q nō loqt de pp'lo iudaico tm:sz de omni aduenīente ad fidē. x Creaui eū.in esse grē: q ē p creatōnem. y Formaui eum. moꝛibꝰ. z Et feci eū.deducēdo ad pfectionis statū:iō sbdit: a Educ foras.i.extra erroꝛē. b Pp'lm cecū.pus c Et oculos hñtē.nūc p fidei susceptōnez. d Surdū.ſ. pus p iobedientiā. e Et aures ei sūt.nūc p obedientiā t itelligentiā:t itelligit hoc de iudeis ad fidē christi cōuersis q ꝓcedēti caplo vocati sūt ceci t surdi. f Et ꝺa ecclia ñ solum ex iudeis ē collecta:sz ēt de oibꝰ gētibꝰ:iō sbdit: f Omnes gētes congregate sūt tē.ſ. i vnitate fidei christiane. Et cū dī h Omnes gentes:est distributio ꝓ generibus singuloꝝ:qa in ea congregati sunt aliqui de omnibꝰ gentibus.

g Quis in vobis. Hic ꝑnter describit dicte congregatõis effectiuũ ꝓncipiũ. s. ipse deus qui talia põt ꝓdicere ⁊ sic efficere: non aũt idola que a gentibus colebant ⁊ hoc ẽ qõ dicitur: g Quis in vobis. i. in vijs gentiũ. a Annunciet illud. quasi diceret nullus: quia futura ꝓtingentia certitudinaliter ꝓdicere ẽ ꝓpũ dei p se: vel p ꝓphas suos: iõ subditur:

b Det. s. vij gẽtium c Testes eoꝝ. i. pphetas eoꝝ. d Et iustificent. i. examinẽtur. vtrũ sint veri vel falsi. e Et audiãt. a vijs suis futura cõtingentia. f Et dicãt. ea alijs ex nomine deoꝝ suoꝝ: ꝯsi dicerẽ nõ poterũt sz ego potero: ideo subditur:

g Vere vos testes ⁊c est vbũ dei ad ꝓphas suos: ⁊ maxie ad apostolos q fuerũt testes eius: scõz q vi actuũ ꝓmo: Eritis mihi testes i hierusalez ⁊ i oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsqz ad vltimum terre. h Et seruus meus quẽ elegi. i. quẽcunqz elegero ad fruendum mihi: supple erit testis me. i Ut sciatis ⁊ credatis mihi. cũ vidritis ipleta q añ denũciaui. k Añ me ñ est formatus deus. qz ipse ẽ solus eius a pte ꝓncipij: ⁊ etiã a pte finis ꝓpe loquẽdo de eĩitate. l Ego sũ nõ bñs esse aliũde sz ex me. Ego sum dñs qz oia alia habent a me esse. m Ego ãnũciaui. s. salutẽ generis humani p ꝓphetas. n Et saluaui p christũ sicut ꝓmiseraz. o Et non fuit in vobis alienus. s. deus q talia nunciaret. Cetera patent ex dictis. p Hec dicit. Hic ꝑnter ponit iudeorum excecatio ex ingratitudine ꝓcedens: ⁊ iõ diuidit i duas ptes: quia ꝓmo ponit beneficioꝝ dei magnitudo: 2o iudeoꝝ ingratitudo: ibi Nun me inuocasti: Dicia in duas: qz ꝓmo ponũt beneficia veteris testamenti: ⁊ secũdo noui: ibi Ne memineritis. ii beneficia exhibita iudeis tpe veteris testamẽti. ista fuerũt magis famosa ⁊ nota. s. liberatio de seruitute egyptiaca: ⁊ liberatio de captiuitate babylonica. Dicio igit hic recolitur sc̃z: cum dicitur: q Propter vos. s. liberandos.

r Emisi in babylonẽ. s. cyrũ ⁊ darium cũ exercitib⁹ suis. s Et detraxi vectes vniuersos. i. clausas i qb⁹ ꝓfidebant. t Et chaldeos in nauibus suis gloriãtes. quia debellauerũt plura regna nõ solũ bellis cãpalibus: sed etiã nauali⁹. Cõsequẽter recolit ꝓmũ bñficiũ: cũ dr: v Hec dicit dñs ⁊c] diuidendo mare rubrũ: vt ꝓberet filijs israel trãsitũ p siccũ x Et in aquis torrentibus semitã. deficcãdo iordanẽ fluuiũ in transitu arce: vt habet Josue. iij. y Qui eduxit q̃drigam ⁊ equũ. i. currus ⁊ equites egyptioꝝ ad iseqendu

Quis i vobis ãnũciet istõ ⁊ q ꝓma sunt audire vos faciet: Dent testes eorũ ⁊ iustificent: et audiant et dicant: Vere vos testes mei dicit dñs:] et seruus meus quẽ elegi: vt sciatis ⁊ credatis mihi: ⁊ intelligatis quia ego ipse sũ. Ante me non ẽ formatus deus: ⁊ post me nõ erit. Ego sũ ego sũ dñs ⁊ nõ est absqz me saluator. Ego ãnunciaui et saluaui: auditũ feci: et nõ fuit in vobis alien⁹. Vos testes mei dicẽ dñs: ⁊ ego deus. Et ab initio ego ipse: ⁊ nõ est q ẽ manu mea eruat. Operabor ⁊ qs auertet illud: Hec dicit dñs redẽptor vr̃ sanctus isrl: Propter vos emisi babylonem: ⁊ detraxi vectes vniũsos: et chaldeos i nauibus suis gloriãtes. Ego dñs sanctus vester: creas israel: rex vester. Hec dicit dñs q dedit i mari viã:] et i aqs torrẽtib⁹ semitã. Qui eduxit quadrigã ⁊ equũ agmen ⁊ robur: simul obdormierũt nec resurgẽt: cõtriti sũt quasi linũ: ⁊ extincti sũt. Ne memineritis priorũz: ⁊ antiq̃ ne intueamini. Ecce ego facio noua: ⁊ nũc orietur: vtiqz cognoscetis ea. Ponã i deserto viã: et i inuio flumia. Et glorificabit me bestia agri: draco nes ⁊ strutiones: qa dedi i deserto aquas: ⁊ flumina i inuio: vt darẽ potũ pplo meo electo meo. Populũ istũ formaui mihi: laudẽ meaz narrabit. Non me inuocasti iacob nec laborasti i me isrl. Non obtulisti mihi arietes holocausti tui:] ⁊ victimis tuis non glorificasti me. Nõ te seruire feci i oblatõe nec laborẽ tibi ꝓbui in thure. Non emisti mihi argentum calamũ:] ⁊ adipe victimarũ tuaruz nõ inebriasti me. Verũtñ seruire me fecisti in peccatis tuis: prebuisti mihi laborem i iniq̃tatib⁹ tuis. Egõ sum: ego sũ ipse

filios israel intra mare rubrum. z Simul obdormierunt. somno mortis: quia fuerũt submersi i aqs: Exo. xiij. ⁊ Ne memineritis. Hic recolit bñficia noui testamenti. cuz dicit: Ne memineritis ꝓ ⁊c. i. ꝓdcoꝝ beneficioꝝ: quasi diceret: licet fuerint magna: tamen in cõparatiõe ad bñficiuz incarnationis: sunt modica aut nulla: iõ sꝺdit̃: a Ecce ego facio noua. scõm q dicitur hiere. xxxj. Creauit dñs nouũ sup terram mulier circundabit virum. i. christuz in vtero suo ab instanti incarnationis viruz p fectum virtutib⁹ ⁊ scientijs.

b Ponam in ꝺserto viam. s. perfectõnis ⁊ iusticie ⁊ vocatur hic deserto gentilitas ⁊ iudea: sicut dẽz est supra. xxxv.

c Et i inuio flumina. i. spũssacti dona. Unde dicit saluator iohãnis vij. Qui credit i me: flumia de vẽtre eius fluent aq̃ viue: quod exponens euangelista subdit: Hoc autẽ dicit de spũ quem accepturi erãt credentes in eum.

d Et glorificabit me bestia agri ⁊c. i. illi qui ante conuersionem bestialiter ⁊ crudeliter viuebant. e Ut darem potum populo meo. christiano. f Electo meo. ad vitam beatam: hoc additur: quia non omnes christiani saluabuntur: sed tantum electi. g Non me inuocasti Hic ponitur iudeorum obstinatorum ingratitudo: cuz dicitur: Non me inuocasti iacob. gratias agendo de tãtis beneficijs. h Nec laborasti. i. nec laborem magnum sustinuisti. In hebreo habetur: Quia laborasti exponitur tamen ad eundem sensum ab hebreis sic: Qz laborasti. i. cito attediatus ⁊ fatigatus fuisti seruiẽdo mihi. i Non obtulisti mihi arietem ⁊c] hoc refertur ad beneficium liberationis de egypto: secundum q dicitur hiere. vij. Non precepi eis in die qua eduxi eos de terra egrpti de verbo holocaustomatum ⁊ victimarũ ⁊c. k Nõ emisti mihi ⁊c] .s. in exitu de egypto. Est aũt calam⁹ vna de q̃ttuor spẽb⁹ aromaticis: q̃ pẽebãt i thymiamate. l Verumtñ seruire me fecisti i peccatis tuis. i. p peccatis tuis expiãdis h⁹ pfectissie fuit ipletũ i deo ⁊ hoie xpo: q formã serui accepit: vt p peccatis nr̃is satisfacẽt. m Prebuisti mihi laborẽ. i. fuisti mihi occasio vt labõẽ passiõis sustinerẽ. n Ego sũ ⁊ nõ alꝰ

a Qui deleo iniquitates ꝛc̃ J.i. ex miſericordia mea ꝛ charitate: ꝛ iō non ꝓpr̃ tua merita: iō ſubdit: b Reduc me in memoriā. ſ. alicui⁹ meriti: ꝓpr̃ qđ deberez talia pati. q. d. non potes: iō ſ̄bdit: c Narra ſiqđ habes ꝛc̃. ſi aũt dicat q̄ patres hoc meruerũt: ꝓnter hꝰ excludit: cum dicit:

ō Pater tuus primus peccauit. Dic̃ Ra. ſa. q̄ iſte pater fuit abraaz q̄ peccauit qñ dixit: Geñ. xv. Dñe deus vñ ſcire poſſum q̄ poſſeſſur⁹ ſum eā: dubitans ō diuino ꝓmiſſo ſed qz ibi tenui cōtrariū: ego ſicut ꝛ alij doctores catholici: ꝛ maxie qz ibidē p̄mittit: Credidit abraā deo: ꝛ reputatū eſt ei ad iuſticiā. iō melius ſ̄bdit: q̄ iſte pat̄ p̄m⁹ intelligit adam: de quo certū eſt q̄ peccauit trāſgrediendo dei mandatū: Geñ. iij. ꝛ quia peccatuz eⁱ⁹ tranſit ad poſteros: non ſic aũt peccata aliox parentū: iō fit hic ſpāl mentio de eius peccato. e Et interpretes tui. i. moyſes ꝛ aaron: q̄ verba dñi referebāt ad pplm: ꝛ econuerſo verba ppli ad deū. f Preuaricati ſunt in me. aaron in fabricatione vituli: Exo. xxxij. ꝛ vterq; ſimul ad aquas ꝯtradictōnis: Nu. xx. g Et cōtaminaui. i. cōtaminatos oſtendi. h Principes ſanctos. ſ. dauid in adulterio berſabee ꝛ homicidio vrie: ꝛ Ezechiam in elatōe: qñ nūcij regis babylonis fuerũt ad eū miſſi ḡrto regū. xx. i Dedi ad internitōez iacob. p reges aſſyrioz ꝛ babylonis: vt patet ex ſupra dictis: ꝛ hoc ꝓpr̃ peccata ppli ꝛ p̄ncipū. k Et iſrael in blaſphemiā. ex hꝰ eni q̄ deus iſrael non liberauerat eū: gentiles dicebant eū ipotentē. Aliqui etiā de pplo iſrael ipatientia fracti ꝓrūpebant in blaſphemiā dei. In caplo. xliij. vbi dī in poſtilla: Primus. i. ipe deus.

Additio.

Sicut apoſtoli fuerũt vere teſtes chriſti prout allegat in poſtil. p illud qđ dicit actū. j. Eritis mihi teſtes in hieruſalez, ſic ꝛ potius chriſtus teſtis dei dicit: vñ de chriſto ad lr̃am dicit: Ecce teſtē gētiū dedi eū. ꝛ in euangelio. Ego ad hoc veni in mūdum ꝛc̃. vñ qđ dicit hic: Et populus meus quē elegi. ſ. erit teſtis meus, intelligendū eſt ꝓpe ad lr̃am de chriſto. In eodem caplo: vbi dicit in poſtilla: Cōſequēter hoc excludi tur cum dicitur: Pater tuus.

Additio ſcōa.

Quod aũt dicit hic: Pater tuꝰ p̄mus peccauit recte exponit de adam ſicut in poſtil. put verba plane ſonāt. Adam eni fuit p̄m⁹ pater ſimpliciter ꝛ peccauit: Geñ. iij. ſed qđ ſequit: Et interpretes tui p̄uaricati ſũt in me. non bene exponitur de moyſe ꝛ aaron: tū qz moyſes ꝛ aaron ꝓphete oñi dicunt nō int̄pretes, gr̃a eni ꝓphetandi diſtinguit a gr̃a interpretādi: vt patet p apoſtolū. j. coi. xij. tum qz ly moyſes ꝛ aaron peccaſſent: nūq; tñ p̄uaricati dicunt fuiſſe in deū. p̄uaricari ei addit ſup rōez peccādi: ſic q̄ preuaricari ꝓpr̃ie ꝓtat tranſgreſſionē legis p̄ alijs: vt habetur in catholicō: qđ non pōt dici de moyſe: cuius peccatū ad aquā ꝯdictōis nō fuit ita graue vt oſtenſū eſt i additōe: Nu. xx. ꝛ ideo videt aliter hic dicendū. Pro quo attendendū eſt q̄ ꝓpheta hic facit mētionē de duobus peccatis que ad poſteros tranſierũt: ꝛ de penis illis peccatis correſpōdentibus. p̄mū eſt peccatū ade qđ trāſijt ad poſteros p originē. ſecūdū eſt peccatū phariſeoz legē diuinā puerſe int̄pretantiū: quib⁹ chriſtus Matth. v. ca. Irritum feciſtis mandatū dei ꝛc̃. qđ quidē peccatū tranſijt ad poſteros nō p originē ſed p doctrine ſucceſſionē. falſa eni int̄pretatio legis p phariſeos p̄mo inuenta tranſijt in poſteros. ſ. in iuō os hodiernos eā ſuſcipiētes. vñ iſti phariſei ꝓpr̃ie dicūtur int̄pres: non eni ſuā doctrinā tradūt, vt ꝓphete: ſz vt legi expoſitores ſeu int̄pres; qui q̄dem ꝓpr̃ie dicunt p̄uaricari in deū: quia pre alijs tranſgreſſionem legiſ cōmittūt per falſam i terpretationez: de q̄ruz falſa ꝛ puerſa doctrina dictū fuit ſupra in additōe ca. xxxiij. de pena autez p̄ peccato correſpondente. ſ. ade dicit ꝓpheta: Et cōtaminaui p̄ncipes ſcōs vbi in hebreo habet: Et ꝓphanaui p̄ncipes ſanctos. ꝛ ē ſenſus q̄ ꝓpter peccatū ade p̄ncipes ſancti. ſ. patriarche ꝛ alij iuſti: qui debuiſſent gaudere diuino ꝓſortio fuerũt a deo ꝓphanati carentes diuina viſione quaſi ꝓphani. de pena autem correſpōdente ſecūdo peccato dicit: Et dedi ad iterēptionem iacob. ſ. p romanos: qui exequētes vindictaz ſanguis chriſti qui p malicia phariſeoz fuit effuſus recipiētiū ipſuz ſanguinē ſup ſe ꝛ filios ſuos. Ipſū iacob. i. pplz iſraeliticū Ad internitionez dederũt: ꝛ p̄ncipes iſrael in blaſphemiaz. quia ſũt a deo condēnati tanq̄ blaſphemi dei. Cōſequēter aũt vt oſtendat ꝓpheta: q̄ iacob qui datus eſt ad internitionem: ꝛ iſrael in blaſphemiā: diſtinguit a vero iacob qui ē ppls fidelis: ꝛ a vero iſrael qui eſt a deo electus: iō ſubdit in p̄ncipio huius caplī ſequētis: Et nūc audi iacob ſue meus ꝛ iſrael quē elegi. quaſi diceret tu iacob ſue meus. ſ. pplus fidelis: quia infideles iſrael nō vult vt in glo. Et iſrael quem elegi. ſ. p̄deſtinando: q̄ſi diceret ñ loquoz iacob p̄dicto in p̄cedentibus q̄ tantū ſecūdū carnem iacob dicit: qui datus ē ad internitionē: nec iſraeli qui in blaſphemiā: ſed iacob ſeruo meo ꝛ iſrael quē elegi: Et huic ſententie ꝯcordat gloſa: ꝛ ſequit: Hec dicit dñs. in quo p̄dicit quomodo iacob ſeruus ꝛ iſrael electus a deo erant ſaluādi. ſ. p aquā baptiſmi ꝛ infuſionem ſpūſſancti. d. Effundā enim aquas ſup ſitientē ꝛc̃. Effundā ſpiritū meū ſup ſemen tuū. exponat totū ſicut in poſtil.

Replica.

Et cap. ixiij. cū dicit: Vere teſtes mei eritis: ꝛ ſeruus meus quē elegi. Burgenſis dicit illud vltimū ad lr̃am ꝓpr̃ie intelligi de chriſto cōtra expoſitionē poſtil. Sz hꝰ vt̄ piculoſū ſic̃ pic̃oſū ē dicere chriſtū ꝓpe creaturā: quēadmodū arrius q̄ ꝓpr̃ hoc crepuit: ꝛ eius diffuſa ſũt viſcera: ita dicere chriſtū ſimpliciter ꝛ ꝓpe fuiſ cū ſit filꝰ ꝛ heres p deū ad: Gal. iiij. Nā ad phil. 2° dicit aſſumpſiſſe formā ſeruī: ex hoc nō debet dici fuus: ſic̃ miſſus in ſimilitudinē ꝛ formā carnis peccati: nullo modo dicendus eſt peccator. Et ſi aliqñ dicit fuus: vt. j. xlix. hoc debet accipi ſpecificatiue. ſ. inquātū hō vel ſcōm ſimilitudinē: ſz ꝓpr̃ hoc non debet ꝯcedi ſimpliciter fuus: ſicut nec creatura niſi cū reduplicatōe ſpecificatiue tenta. In eodem capitlo Burgen. notat poſtil. ꝛc̃. quia dicit moyſen ꝛ aaron int̄pres. Pro quia fuerũt vere ꝓphete oñi: ſed ex hoc nō bñ infert: igit̄ nō ſũt int̄pres. Nam oñm ieſū ꝓphetā omnium ꝓphetarū euangeliſta non dedignat dicere int̄prē: quia i terpretabatur ſcripturas: Luce vltimo. 2° obijcit burg. quia hic dicunt p̄uaricati qđ de moyſe ꝛ aaron dici non pōt. Rñdeo q̄ aaron p̄uaricator fuit in fabricatōe vituli: ꝛ vt qz ad aquas contradictionis: quoz peccata ſic fuerunt gravia: vt eoz occaſione terram p̄miſſionis ingredi non permittebātur a deo: vt patet: Nu. xx. nec Burgē. his motiuis invalidis ſolum impugnat poſtillatorem: ſed etiam ſanctū thomam cum poſtil. in hoc concordem.

Supius Esaias induxit pplm ad expectationem diuinoꝝ ꝓmissoꝝ ex diuina potestate ⁊ eius charitatē hic facit istud idem ex diuina veritate: cuius est ipleꝛe ꝓmissa. Et diuidit in tres ptes: quia ꝑmo declarat diuia veritaſ ex impletione ꝓmissi: 2° ex defectōe idoli: ibi hec dīc dñs 3° ex liberatōne pplī: ibi Hec dicit dñs rex Circa primam ptem sciendū: q aliq̄ doctores catholici eā exponūt de liberatōe pplī a captiuitate babylonica quam ꝓmiserat deus añ p ꝓphas: ⁊ de ꝓsperitate eī tpali ⁊ spūali post illā redditū: sed q̄ pplūs nō legitur tūc tantā ꝓsperitatē habuisse: sicut dēz fuit supra. xxxv. iō Ra. sa. exponit eaz magis catholice q̄tū ad hoc de impletōne ꝓmissionis facte ipsi iacob: Gen. xxviij. Erit semē tuū q̄si pulvis terre: dilataberis ad orientē ⁊ occidētē ⁊c. quā ꝓmissionem Ra. sa. d. implendam tpe messie p ꝓuersionem alioꝝ ad eī fidē ⁊ in hoc verum dicit sed qō expectat futurū iam transūt in preteritum: vt oñdat: igit sic exponat: a Et nūc audi ⁊c. Ꝓcio excitat attētōez p hoc insinuās q̄ denūciaturus sit aliq̄d magnū. b Noli timere serue meus iacob. alloquit pplm noie iacob a q̄ descēdit. Et rectissime iacob dictus est altero noie israel: qui interpretatur directus cū deo: vt pleni⁹ ostendi: Gen. xxxij. iō loco israel dic hic: c Rectissime quē elegi. Esau reprobato d Effundā ei aquas sup sitientē. s. iudeā. e Et fluēta sane doctrine. f Sup aridam. i. gentilitatē. vtraq̄ enim supra notata est defecta: ⁊ solitudo. xxxv. ⁊ eadē rōe dicit h: sitiēs ⁊ aridā: ⁊ q̄ p aquaſ istas intelligat diuina grā oñdit: cū sbdit: g Effundā sp̄m ⁊c. i. sup hoiem christū: qui fm carnē descendit de semine iacob: ⁊ ab istāti incarnatōis fuit repletus spūsancto. h Et bñdictōez meā ⁊c. i. sup aplos ⁊ alios christi discipulos. q̄ fuerūt iudei in ꝓncipio: sup quos est effusa diuina bñdictio in effusione spūssancti sup ipos in signo visibili. i Et germinabūt inter herbas. qō glosat sic Ra. sa. i. in medio Esau: p quē intelligit romanuz ipiū. k Iste dicet dñi ego sū. isti erūt iusti pfecti. l Et ille ūocabit in noie iacob. isti sunt puuli filij ipioꝝ. i. iudei ꝺscendentes a malis patrib⁹: ⁊ sic puuli sūt i noticia legis tā q̄ male edocti a pentib⁹: vel q̄ coiter romanos designat sb noie ipioꝝ: puulos intelligit filios romanoꝝ tpe messie creduroꝝ. m Et hic scribet ⁊c. isti viri sūt penitentie seu reuersionis. n Et in noie israel assimilabit. Jn hebreo habet ꝓnoiabit. isti sūt ꝓuersi de gentib⁹. hec est glosa Ra. sa. Et ꝑz q̄ lra ista etiā accipiendo fm expositōez suā est impleta: lz hoc nō intendat: q̄ in ciuitate romana q̄ est metropolis romani iperij: tm̄ creuit fides catholica: q̄ romana sedes facta ē caput pplī christiani. Viri aūt pfecti veracit̄ dicunt apostoli: q̄ fuerūt in grā ꝓfirmati: ⁊ de q̄lib⁹ istoz dicit: Iste dicet dñi ego sum. s. apostolus ad euāgelium eius predicandū: silr multi filij iudeoꝝ ⁊ ēt romanoꝝ fidē christi receperūt p baptismū. Jtē a ꝓncipio ecclesie multi delicati facti sūt viri penitētie accipiētes religiosū statū: ꝓuersi etiaz ex gēnib⁹ apparēt p totū mundum Patet etiā q̄ nomina israel ⁊ iacob coicantur gētilib⁹ cōuersis ad fidē. o Hec dīc Dic ꝓnter oñdit diuina veritaſ ex defectu idoloꝝ. Et ꝑmo ostendit idoloꝝ defectum 2° reuocat iudeos ad vez dei cultū: ibi Memēto horum. ꝑma adhuc i duas: q̄ pōstē dit idoloꝝ ōfect⁹ 2° fabricandi modus: ibi Quis formauit. circa ꝑmū vt oppōita iuxta se pōita magis elucescant: ꝑmo pōit diuine excellentie singularitas: cum dicit: p Ego p̄m⁹ ⁊c. vt per hoc magis appeat idoloꝝ defectibilitaſ

T nunc .XLIIII. audi iacob ſue meus ⁊ israel quē elegi. Hec dīc dñs faciēs ⁊ formans te: ab vtero auxiliator tuus. Nō li timere ſue me⁹ iacob: ēt rectissime quē elegi. Effūndā. n. aquas sup sitientez: ēt fluēta sup aridā. Effūndaz spiritū meū sup semē tuū] ēt bñdictōnez meā sup sturpem tuā:] ēt germinabūt inter herbas quasi salices iuxta ꝑterfluētes aquas. Jste dicet dñi ego sū: ēt ille vocabit i noie iacob. Et h scribet manu sua dño:] ēt i nomine israel assimilabitur. Hec dicit dñs rex israel ⁊ redēptor eius: dñs exercituū: Ego ꝑm⁹ ⁊ ego nouissimus:] ⁊ absq̄ me non est deus. Quis similis mei vocet ⁊ ānūciet: ⁊ ordinez exponat mihi. Exquo constitui mihi pplz antiquum Ventura ⁊ que futura sunt ānūciet eis. Nolite timere: neq̄ cōturbemini. Extunc audire te feci: ⁊ annūciaui. Vos estis testes mei. Nūn quid ē deus absq̄ me: ⁊ formator quē ego nō noueri? Plaste idoli ōēs nihil sūt: ēt amātissima eoꝝ nō ꝓdērūt eis. Jpi sunt testes eoꝝ qa ñ vidēt] neq̄ intelligūt vt cōfūdant. Quis formauit deū: ⁊ sculptile ꝓflauit ad nihil vtile? Ecce oēs participes eius confundentur Fabri enim sūt ex hoibus. Cōueniant omnes: stabūt ēt pauebūt: ēt ꝓfūdēt simul

cum dicit: q Quis simil mei. quasi diceret nullus. Sed sūt oī falsi q̄ ꝓbat ꝑ hoc q̄ subdit: r Vocet ⁊ ānūciet ⁊c. i. ordinate referat illa q̄ feci a ꝓncipio mūdi ante hois ꝓditōnez: que non potuerūt sciri p hominē nisi ex diuina reuelatōe: sicut factū est moysi: q̄ i ꝓncipio Gen. ordiate narrat creatōez mūdi. s Ue tura ⁊c. i. cōtingentia futura: que soli deo sūt nota: q̄si diceret hec nō potuerūt facere idola: lz ego possū: iō sb dit: t Extūc audire te feci. i. ante p longū tps. s. illud q̄ erat sic futurū. v Vos. s. pphete. estis testes mei q̄ talia ante aduentū vobis nūciaui. x Nūq̄d ē deus ⁊c. quasi diceret non. y Plaste idoli. i. formatores idoloꝝ: ⁊ declinat hic plastes huius plaste. z Oēs nihil sunt. i. nullius virtutis ad faciendū aliq̄d numis. a Et amātissima eoꝝ. i. idola sua. b Jpsi testes eoꝝ sunt ⁊c.] Ex hoc enim q̄ fecerunt ea de materia sensibili ⁊ inaiata: possunt veraciter testificari: q̄ i eis non est virtus visiua nec intellectiua: ⁊ sic debent in seipis ꝓfundi de cultu eoꝝ. c. Quis formauit. hic cōsequēter ponit circa idola formationis modus: vt p h⁹ q̄libz aduertat: q̄ nihil ē ibi diuinitatis: q̄ illud q̄ fit p artificiū hois: nō pōt esse nobile ipo: lz est vilius ⁊ ꝺfectibile: idolū est huiusmōi: ergo ⁊c. vtutē hui⁹ ratiōis deducit hic diffuse: ⁊ ꝑmo in formatione idoloꝝ metallicoꝝ: cum dicitur: c Quis formauit deū ⁊c. quasi diceret nullus: nisi fm reputatōez suā q̄ idolū reputat deū vez. d Fabri. s. idoloꝝ. sūt ex hoib⁹. i. de numero hōnū: ⁊ sic nō possūt facē aliq̄d mai⁹ hoie. e Cōueniēt oēs. hoies ad iudiciū extremū. f Et pauebūt a facie iudicis. g Et ꝓfundent simil. p eius sententiā.

b Faber ferrarⁱ ⁊c. totuꝫ hoc inducit ad ostendendū quomodo idolū de metallo format labore hois: ⁊ per ꝓñs est aliq̄d minus ipso. i Exuriet ⁊ deficiet. s. faber ferrarⁱ: ⁊ per hoc oñdit diligentia artificū ad faciēdum idola: tū ꝓpter lucrū: tū pp grām oñorum. k Artifex lignarius. hic inducit virtus prædicte rōnis q̄tuꝫ ad idola lignea labore artificuꝫ fcā ⁊ pz sententia aliquib⁹ paucis exceptis que discurrētur. l Extēdit normā. i hebraeo habet: Lineā. q̄ ꝓmuꝫ in factione idoli lignei est extendere lineā sup lignū fm q̄titatē idoli formandi. m Formauit illud in runcina. ē aūt runcina īstrumētū ad cauāduꝫ ligna. n Fecit illud in angularibus. in idolis enīz fiūt multe figure angulares. Cetera patent vsq; ibi: o Succidit cedros ⁊c. ista ducūtur ad oñdēdū q̄ idola aliquando fiūt ō vili materia: ⁊ applacabili foco ꝓ necessarijs hois: ⁊ iō nō ē applicabilis ad hoc q̄ fiat ibi aliquid nuiminis: ⁊ sic patet fatuitas colentiū: ꝓpt̄ q̄ ō in fine ꝓcluditur p Cor ipsius adorabit illud. a dorazione latrie. q Neq; dic ⁊c. s. idolum q̄ ō se est mendaciū: q̄a est fictio eius q̄ nō est. r Memento. hic exprædictis iuitat pplz suū ad veruꝫ dei cultum. s. Memento horuꝫ iacob. i. huiusmodi errorum ad euitāduꝫ idolatriā. s Q̄n seruus meus es tu. eo q̄ eduxi te ō egypti seruitute. t Formaui te. dando tibi legem in monte sinai. v Deleui vt nubē ⁊c. q̄n veraciter penituisti: iō subdit.: Reuertere ad me ⁊c. x Laudate celi. i. angeli sancti q̄ estis ciues celestes. y Jubilate extrema terre. i. vulgares hoies: qui sunt extremi in populo. z Resonate mōtes. i. maiores. a Saltus ⁊ omne lignū. i. mediocres. b Q̄n redemit dñs iacob. redēptione pfecta per filiū suum: ⁊ loquit de futuro p modum p teriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. c Hec dicit. hic ꝓnter ostendit diuina veritas ex liberatōe ppli de captiuitate babylonica quaꝫ p̄dixit p ꝓphetas ⁊ sic adipleuit. Et p̄mo oñditur dei potētia ad. b. agēdū: cum dicitur: d Ego sum dñs faciens oīa. quasi dicēt multo plus possū q̄ pplz liberare de captiuitate babylonica. e Irrita faciēs ⁊c. q̄ carent effectu. f Et ariolos in furorē vtēs adducēs retrorsū. i. astrologos q̄ de futuris ptingentib⁹ assērūt p stellatōes: ⁊ deficiūt. h Suscitās. i. implens in effectu. i Verbuꝫ serui sui. i. moysi: cui⁹ verba adipleuit in educēdo pplm de egypto ⁊ ad terrā p̄missionis introducēdo. k Et ꝓsiliū ⁊c. i. illud q̄ secrete reuelauerat ꝓphetis suis. l Qui dico. lōge añ q̄ veniat m Hierusalē habitaberis. per necessiam. n Et ciuitatib⁹ iuda: edificabimini. per pplz de babylone reuentem ad ciuitates suas ⁊ loca. o Qui dico profundo desolare. i. fluuio p babylonē transeūti: quem exercitus cyri longe a ciuitate diuisit in plures ptes: ⁊ sic itrauit p eius alueū ciuitatez vt dictuꝫ ē supra. xxj. caplo. p Qui dico cyro. nomē ei⁹ p̄dicendo lōge añ ei⁹ ꝓceptōnē. q Pastor meus es. curā gerēs de oīb⁹ ouib⁹ meis. s. iudeis: r Et oēz volūtatez meā ꝓplebis. puniendo babylonios ꝓ peccatis: ⁊ pplz meū liberādo: Esdre p. Jn caplo. xliij. vbi dē i postilla: Quis formauit. hic ꝓnter.

Faber ferrarius lima opatus ē in prunis ⁊ i malleis formauit illud: ⁊ opatus ē i brachio fortitudis sue. Esuriet ⁊ deficiet: non bibet aquaꝫ ⁊ lassescet. Artifex lignarius extēdit normā: formauit illud i runcina. Fecit illud in angularib⁹: ⁊ in circino tornauit illud: ⁊ fecit imaginē viri q̄si speciosum hoiem habitātez i domo. Succidit cedros: tulit ilicez ⁊ quercū que steterat iter ligna saltus. Plantauit pinū quā pluuia nutriuit: ⁊ facta ē hoibus in focū. Sūpsit ex eis ⁊ calefactus ē: et succendit ⁊ coxit panes: de reliquo aūt opatus ē deū ⁊ adorauit: fecit sculptile: ⁊ curuatus ē añ illud. Medium eius cōbussit igni: ⁊ de medio eius carnes comedit. Coxit pulmētū ⁊ saturatus est: ⁊ calefactus ē ⁊ dixit: Vah calefactus sum: vidi focum. Reliquū aūt ei⁹ deum fecit ⁊ sculptile sibi. Curuatur añ illud: ⁊ adorat illud ⁊ obsecrat dicēs: Libera me: q̄ deus meus es tu. Nescierūt neq; intellexerunt. Obliti. n. sunt ne videant oculi eor̄: ⁊ ne intelligant corde suo. Nō recogitant i mente sua: neq; cognoscunt neq; sentiūt vt dicant. Medietatez eius cōbussi igni ⁊ coxi sup carbones eius panes: coxi carnes ⁊ comedi: ⁊ de reliquo ei⁹ idoluꝫ faciaꝫ? Ante truncū ligni ꝓcidam? Pars eius cinis est. Cor insipiēs adorabit illud: ⁊ non liberabit aiam suā: nēq; dicet: forte mēdaciū est i dextera mea? Memēto horuꝫ iacob ⁊ israel: qm̄ seruus me⁹ es tu. Formaui te: seruus meus es tu israˢ: non obliuiscaris mei. Deleui vt nubez iniq̄tates tuas: ⁊ quasi nebulā pcā tua. Reuertere ad me: qm̄ redimi te. Laudate celi q̄m misericordiā fecit dñs iubilate extrema terre. Resonate mōtes laudatiōez: saltus ⁊ oē lignuꝫ eius. Quoniam redemit dñs iacob: ⁊ israˢ gloriabit. Hec dicit dñs redēptor tuus: ⁊ formator tuus ex vtero. Ego sum dñs faciens oīa: extendēs celos solus: stabiliens trā ⁊ nullus mecū. Irrita faciens signa diuinor̄: ⁊ ariolos i furorez vertēs. Cōuertēs sapientes retrorsū ⁊ sciam eorum stultā faciēs. Suscitās uerbuꝫ serui sui: et ꝓsiliuꝫ nūciorum suor̄ ꝓplēs. Qui dico hierlm habitaberis: et ciuitatibus iude edificabimini et deserta eius suscitabo: Qui dico ꝓfundo: desolare ⁊ flumia tua arefaciā. Qui dico cyro pastor me⁹ es: et oēz volūtatē meā ꝓplebis. Qui dico hierlz edificaberis ⁊ tēplo fūdaberis. .XLV.

Jn caplo. xliij. vbi dē i postilla: Quis formauit. hic ꝓnter. Additio.

Cum gētiles nō solū idola manu facta colebāt: sz et solē ⁊ lunā ⁊ stellas: Deu. iiij. nō videt ratio ꝓphete que ex formatione idolor̄ p artificiū hois sumitur sufficere: cum predicta corpora celestia non sunt

per manus hominū fabricata. Ad qō dicendū q colentes talia semp faciebāt aliqua humano artificio qb' credebāt influentias celestes ad se trahere: ⁊ iō ratio ꝓphete contra eos militat.

Caplm. XLV.

HEc dicit. Postq̄ Esaias induxit pplm ad expectādum diuia ꝓmissa tang certitudinaliter ad implēda: hic ꝓnter.p sequit magis in spāli illa bnficia. Et primo quātū ad liberatiōez a malis: 2° quātuz ad ꝓseruatōem in bonis ca. lvj. Prima i duas q: ꝑmo ꝓmittit eis liberationis bnficiū: 2° excludit hui' liberationis ipedimētū: ca. l. Pria adhuc in' tres: q: ꝑmo pnūciat liberationez. 2° refellit ꝯdictozē: ibi Ue q ꝯdicit. Et 3° denūciat liberatōem: ibi Hec dicit. ꝑma in duas: quia primo describit liberatoris potestas: 2° eius natiuitas: ibi Rorate celi. ꝑma adhuc i duas q: ꝑmo ponit liberatoris virt': 2° cō sequēs fruct': ibi Ut sciat. Circa ꝑmū sciendū q' Ra. sa. exponēs hāc lram: a Hec dic̄ dns christo meo. sic eiz est i hebreo. dicit h' Ra. sa. magistri nri sic dixerūt. i. sic exposuerūt: ⁊ vocat magistros suos doctozes hebreoz ātiq̄s: quoz plures fuerūt añ christi aduentū. Deus sanct' ⁊ bnd̄ict' dic̄ messie suo. i. messie i lege ⁊ ꝓphet' ꝓmisso: Apponēs ego te ipi cyro. i. designās te p cyrū. Ex quo ꝑz q' fm itētionē ātiq̄rū hebreoz p cyrū h' introductū liberatorē ppli de babylone: pncipal'r itelligit christus mūdi saluator. Et p saluatōez ppli de babylone ptialē itelligit pncipl'r saluatio mūdi generalis. Sciēdū tn q' figura nō coꝛespōdet i oib' figurato: da tūc nō eēt figura vel similitudo sz idētitas: ⁊ iō cyrus non fuit christi figura i oibus q̄ de eo dicūt: vtpote in illis q̄ sūt ipfectionis: vt cū dr: Nō cognouisti me. qō dr de cyro tn. Et cōtrario illa q̄ sūt pfectionis simplr itelligēda sūt ō christo solū. Et sic i hoc capi. aliq̄ dicūt ad lram de cyro tn: aliqua ō christo seu'tpe christi tn: ⁊ aliq̄ ō utroq̄z. s. illa i qb' cyr' fuit christi figura: ⁊ verificant de vtroq̄: pncipaliꝛ tn de christo siue de redēptōe facta p xp̄m. b Cui'. s. cyri. c Appendi dexterā. dās ei fortitudinē ad babyloniozꝛ ⁊ aliaꝛ gētiū sbiectionē. d Aperiā coꝛā eo ianuas. i. faciā aperiri: q: dns tn imittebat timoꝛē aliq̄b' qō recipiebāt cyrū i dñz sine ꝯdictōe. e Ego añ te ibo. fortidinē tuā pplis icutiēdo. f Et gloriosos ire humiliabo. eos tibi subiciendo. g Portas ereas ꝓterā. s. ciuitatū tibi resistentiū. h Et dabo ⁊c] a regib' babylonis ⁊ alijs. i Et arcana secreto rū. i. pciosissima magis secrete fuata. k Ut scias qa ego sū dns. trāsferens regna ⁊ ptātes de gente i gentē fm voluntatez meaz. hoc. n. recognouit cyrus: vt habet' ꝑmo esdre. j. Hec dicit cyrus rex psarum: oia regna terre dabit mihi dns celi ⁊ terre ⁊c. l Propter fuū meū iacob. i. ppt populū descendentē a iacob p te liberandū. m Et vocaui te nomine tuo. i. nomen tuum reuelaui longe ante tempus tuū. n Assimilaui te. notabilib' psonis quoz noia predixi añ

Hec dicit dōmin' christo meo cyro cui' apprehendi dexteraz vt subijciā ante faciē eius gentes ⁊ dorsa regū vertā. Et aperiā coꝛā eo ianuas: ⁊ porte nō claudētur. Ego ān te ibo ⁊ gliosos terre humiliabo Portas ereas cōterā: ⁊ vectes ferreos cōfringam. Et dabo tibi thesauros absco ditos: ⁊ archana secretoꝛ ut sciaſ qa ego dns q voco nomen tuū deus israel pro pter seruum meuz iacob ⁊ israel electum meuz. Et vo cauit te noīe tuo: assimilaui te: ⁊ nō cognouisti me. Ego dns ⁊ nō est amplius Extra me nō est deus. accixi te ⁊t nō cognouisti me ut sciant hi q ab ortu solis ⁊ q ab occidēte: quoniam absq̄z me nō est deus. Ego dns ⁊ nō est alter: formās lucē: ⁊ creans tenebras: faciens pacē: ⁊t creās maluz. Ego dns faciens oia hec. Rorate celi desup ⁊ nubes pluāt iustū: apiat̄ tra ⁊ germiet saluatorē: ⁊ iusticia oriat̄ sil. Ego dns creaui eum

tpa eoꝛ: vt ismahelis: Sen. xvj. ⁊ iosie. iij. regum. xxiij. o Et nō cognouisti me. da adh uc nō eras. p Accixi te. fortitudie ad debellandū gētes ⁊ regna. q Et nō cognouisti me. etiā postq̄ dedi tibi fortitudinē: q̄uis eni cyrus recognouerit oia regna a deo sibi data: vt predictū est: tn nō cognouit cuz tanq̄ solū adorādū: da colebat idola. r Ut sciāt. hic ꝓnter ponit ptātē cyri sequēs fruct'. s. i liberatōe ppli iude de babylone i ꝓfessione ptātis diuine: q: sic hēt ꝑmo esdre. j. cyr' vbis ⁊ lris significauit p totū suuz iperiū mōarchia a deo sibi datam Et ab eo sibi mādatū fuisse ō templi reedificatione ⁊ ad hoc faciēdū pplm iude ad trā suam remittere: ⁊ hoc est qō dicitur r Ut sciant hi qui ab ortu solis ⁊c. i. p totuz imperiū cyri per litteras eius missas modo predicto. s Qm̄ absq̄z me non ē deus. qui possit tot ⁊ tanta facere. t Formans lucez iudeis ipsos de carceribus educendo. v Et creans tenebras. babylonijs ipsos per cyrū destruēdo. x Faciens pacē. iudeis reuertentibus in hierusalez. y Et creans malum. s. pene ad punitionē peccatoꝛ. z Rorate celi. Hic ꝓsequēter describitur liberatoris natiuitas sicut dictum est: pncipalis intentio prophete est hic designare christum per cyruz: ⁊ sic designatur christi natiuitas per natiuitatem cyri. Primo ergo exponat figura. Ad cuius intellectū sciendum qō astriages rex medoꝛū ⁊ persarum vidit in somnis de genitalibus suę filie vitē oriri que totam asiam occupabat: ⁊ dictum fuit a cōiectoribus de ea filiū nasciturum: qui totam terraz illam occuparet: qō impletū fuit in cyro filie astriagis filio: ⁊ ideo natiuitas cyri hic describitur sub metaphoza vitis seu plante orientis de terra: ad quā requirit influētia celestis: ⁊ dispositio terre per descensum super eā pluuie ⁊ roris. ⁊ hoc est qō dicitur. z Rorate celi desuper. rorem ⁊ influentiā emittendo: ⁊ nubes pluant iustuz. i. disponant materiā ad ortum iusti. i. cyri: qui vocat hic iustus inquātuz fuit executoꝛ diuine iusticie erga babylonios. Aperiat terra. i. astriagis filia: ⁊ germiet saluatorem. i. cyrum ad saluandum populum iude a babylonica captiuitate. Et iusticia oriat̄ simul. i. virtus exequēdi iusticiā meam. Ego dns creaui eum dando ei imperiū sicut papa vel ipator dicit̄ creari: qñ ꝓmouetur ad talē dignitatem. Cōsequēter exponatur lra de re figurata. i. de christi natiuitate. z Rorate celi ⁊c. terra ista germinās saluatorē ē beata vgo cōcipiēs salnatorez mūdi: nō ex virili semine: sed: vtute spūssancti tanq̄ roze celesti Et q: ꝓncipal' itētio ꝓphete ē hoc significare: iō sb isto sensu hāc auctoritatē allegaui in aliq̄b' locis. a Et iusticia oriat̄ simul. i. grā iustificās: Johis ꝑmo. Gratia ⁊ vitas per iesuz christū facta est. b Ego dns creaui eum quantum ad humanitatem que est creatura dei.

Ue qui cõtradicit. hic ꝓpheta increpat ꝓdictorẽ seu ipe ditorem. Astrages enim audiẽs expositores sõnũ predicti timẽs ne regno ꝓuaret: filiã suã dedit vxorẽ cuidam ꝓpleo militi: vt si filius de ea nasceret nõ haberet amicos potẽtes: q̃ iuuarẽt ipsũ ad obtinendũ regnũ: cũ hoc. n. fecit diligenẽ obꝫuari tps ipgnatõnis filie sue ⁊ pr̃ ⁊ puerũ natũ fec̃ sibi appõtãi quẽ cuidã pncipi occidendũ tradidit: ille aũt compassus tradidit eũ cuidã famlo vt secreto eum ad nemora portaret: ⁊ eũ ibi dimitteret: qõ cũ factũ fuisset: canicla pastorũ iuxta nemora hitantiũ q̃ catulos nutriebat: diuina ꝓuidentia horis ꝓpetentib9 accedebat ad puerũ: ⁊ eum lactabat: quaꝫ sequens pastor mirans ad q̃d nemora intraret inuenit puerũ quẽ vxori sue tradidit nutriendũ vocans eũ ſpartacũ: q: ſptes ligua plica canes signat: sed postea ab eodem pncipe cui tradit9 fuerat occidendus vocat9 fuit chores: qõ signat heredẽ in illa lingua: quasi diceret quãtũcũq; relucret astrages iste erit heres: ⁊ hoc modo ſcribit in hebreo: sed qñ trãſſert ad latinũ vocat cyrus: ſic h9 nomẽ saul translatũ ad latinũ ꝓnũciat ⁊ ſcribit saulus: ⁊ iste cyrus postea obtinuit monarchiã: ⁊ illa q̃ dicta sunt de astrage ⁊ cyro habẽt i ſcholastica hiſtoria. igit cũ dicit: c Ue q̃ ꝓdicit factori suo. Jn hoc increpat astrages: q̃ volebat diuinã ꝓuidẽtiã impedire. d Testa ỏ samũs terre. i. opus terreũ ſeu testeũ: qõ dr̃ de samũs: eo q; i samos insula ꝓmo fuit reptũ. e Nũq̃d dicet lutũ figulo suo. i. ſicut lutũ non põt aliq̃d cõtra figulũ: ſic nec tu potes impedire volũtatẽ meã ⁊ ꝓpositũ. f Ue q̃ dicit patri ⁊c. Jn hoc increpat astrages q̃ generatõez ⁊ educationẽ cyri nitebat impedire vt dictũ est. g Hec dicit dñs. Hic ꝓnter ponit liberatoris vtilitas: ⁊ ꝓmo quãtũ ad iudeos: 2° quãtum ad gentiles ꝓuersos: ibi Congregamini. ꝓma in duas: q: ꝓmo ponit iudeoꝝ liberatio: 2° hui9 liberationis ꝓfessio: ſcda ibi Uere tu es deus. circa ꝓmũ ꝓmo declarat ptãs diuina ad ſuſcitandũ cyrum liberatorẽ iudeoꝝ: cũ dic̃: h Ego feci terram ⁊c ⁊ pr̃ ſra. i Et omni militie eoꝝ mãdaui. i. cursũ sideruꝫ dispoſui ⁊ ordinaui. k Ego ſuſcitaui eũ. ſ. cyrũ ead ptãte. ad iuſticiã. ſ. faciendam de babylonijs. l Ipſe edificabit ciuitatẽ meã. i. licentiabit reedificare: ⁊ loquitur de reedificatõe hieruſalẽ. Circa qõ sciendum q; hec reedificatio põt dupliciter intelligi. vno mõ q̃tũ ad domos inhitantiũ: ⁊ ſic Cyrus dedit licẽtiã reedificãdi hierl̃z q: mandauit reedificari tẽplũ ad dei cultũ: ⁊ ſic ꝓceſſit q; ſacerdotes ⁊ miniſtri ⁊ alij indifferenter hitarẽt ibi: Allio mõ accipit reedificatio q̃tũ ad muros ciuitatis ⁊ portas: ⁊ hoc mõ fuit reedificata p neemiã de licentia ⁊ volũtate regis artaxerxis. m Et captiuitatẽ meã. i. iudeoꝝ in me credentiuꝫ n Dimittet. gratis. ⁊ q: ex hoc facto poteſtas cyri fuit ãpliata: iõ ſubdit: o Labor egypti. i. ꝓciosa, ꝓb9 egyptij laborauerunt. p Et negociatio ethiopie. i. preciose diuitie ethiopũ q̃ de longe p mercatores ibi apportate sũt: ⁊ q: non ſolũ diuitie iſte: ſz ẽt oñi eaꝝ facti fuerũt ſubiecti cyro in ꝓmiũ liberationis iudeoꝝ de babylone iõ ſubdit: q Uiri ſublimes. i. reges ⁊ ꝓncipes dictaꝝ terraruꝫ r Ad te trãſibũt. i. ſb oñio tuo. s P9 te ambulabunt. teſe quẽtes vt dominum t Uincti manicis. i. ꝓpedibus manualib9 v Pergent. q: alicq eoꝝ ſic ducebant cõpediti ad declaratõez victorie cyri. x Et te adorabũt ſupplicit postulãdo a te miſeri cordiã. z Uere tu es. hic ꝓpha ꝓuertit ſmonẽ ad deũ p modũ gratiarũ actõnis ꝓfitendo ei9 diuinitatẽ ⁊ ptãtem ꝓ liberatõe pplꝰ ſui dicẽs: y Tantũ in te ẽ de9 ⁊c. i. nullus ẽ de9 niſi tu q̃ potes facere talia: ⁊ q: diuinitas dei nõ patet hominũ oculis: iõ ſbditur Uere tu es deus abscõditus. ⁊ ex hoc ꝓnter iuehit ꝑ idolatras. a Cõfuſi sũt fabricatores erroꝝ. i. idoloꝝ. Et vocant hic fabricatores nõ ſolũ artifices faciẽtes idola: ſz etiã illi q̃ faciũt fieri: vt adorẽt ea: ⁊ iſti dicunt hic ꝓfuſi: quia p idola ſua non potuerũt ſaluari de manu cyri. b Jſrael ſaluat9 est in dño. i. p virtutẽ dñi omnipotẽtis. c Salute eterna. ex hoc videt q; iſtud sit referendũ ad ſalutẽ factaꝫ p chriſtũ: q: illa q̃ facta fuit tpe cyri non fuit talis: q: postea ppls iſrael fuit multũ afflictus tpe anthiochi illuſtris: ⁊ postea captiuatus p romanos. Etſi dicat q; hic in hebreo hẽt Salute colamim. i. ſalute ſeculoꝝ: q̃ non ꝓportat eternitatẽ ſed tps longũ: hoc remouet p illo qõ ſbdit: d Nõ ꝓfundemini ⁊c. in hebreo habet: Uſq; in ſecla ⁊ vltra. ⁊ talis locutio vbiq; in ſacra ſcriptura ꝓportat eternitatẽ a pte finis ſz doctores hebreoꝝ. Et q; de9 sit potẽs ad dãdũ talẽ ſalutem oñdit: cũ ſbdit: e Q: hec dic̃ dñs creãs celos. de nihilo vtute ſua infinita: ⁊ patet littera vsq; ibi · f Nõ in abſcõdito locutus ſuꝫ. dando filijs iſrael legem: ſed in mõte ſinay in apto. g Non dixi semini ⁊c. adimplendo precepta mea ꝓ modico premio ſed ꝓ magno valde. ſ. eterna ſalute: ſicut enim ſupra frequenter dictum est: vbicunq; lex vetus ꝓ virtutum operibus de quibus sũt mãdata legis

Uẽ q̃ ꝓtradicit factori ſuo: tẽſta de ſamijs terre. Nũnquid dicet lutuꝫ figulo ſuo q̃d facis ⁊ opus tuũ abſq; manib9 eſt: Uẽ qui dic̃ patri quid generas: ⁊ mulieri q̃d pturis: Hec dicit dñs ſanct9 iſrl: plastes eius. Uẽtura interrogate me ſup filios meos: ⁊ ſup opus manuũ mearum mandate mihi. Ego feci terrã: ⁊ boiem ſup eaꝫ creaui ego. Manꝰ mee tetẽderunt celos: ẽt oi militie eoꝝ mandaui. Egõ ſuſcitaui euꝫ ad iuſticiaꝫ: ⁊ oñs vias eius dirigã. Jpſe edificabit ciuitatẽ meã: ẽt captiuitatẽ meaꝫ dimittet nõ in pcio neq; i munerib9 dicit dñs de9 exercituum. Hec dic̃ dñs: Labor egypti ẽt negociatio ethiopie ⁊ ſabaim uiri ſublimes: ad te trãſibũt ⁊ tui erũt. Poſt te ambulabunt uincti manicis pergent: et te adorabũt teq; deprecabũt. Tantuꝫ in te ẽ deus: ⁊ nõ ẽ de9 abſq; te. Uere tu es deus abſcondit9: deus iſrl ſaluator. Cõfuſi ſunt ⁊ erubuerũt oẽs ſil: abierunt i cõfuſione fabricatores erroꝝ: Jſrael ſaluat9 est in dño ſalute eterna. Non cõfundemini ⁊ nõ erubeſcetis vsq; in ſeculuꝫ ſeculi: Jquia hec dic̃ dñs creans celos. Jpſe de9 formans traꝝ ⁊ faciẽs eaꝫ: ipſe plastes eius. Non i vanum creauit eam: J ſed vt habitaretur formauit eaꝫ. Ego dominꝰ ⁊ non est alius. Non in abſcondito locutus ſum: in loco terre tenebroſo. Non dixi ſemini iacob fruſtra: querite me. J Ego dominus loquẽs iuſticiam: annuncians recta.

pmittit p̄o premio bona tp̄alia: sub illis intelligunt eterna bona p̄ncipaliter ꝓmissa: quia diuinū premiū p̄ncipale nō est minoris bonitatis q̄ meritum sed maioris. Bona autez tp̄alia sūt minora bona q̄ opera vtutū: ppt qō nō sūt eoꝝ p̄ncipale premiū. b Congregamini. Hic p̄ter agit de salute gētiū: ⁊ exponūt ptem istā alię doctores nr̄i de gentilibus puersis ad iudaismū: qñ viderūt liberationem eoꝝ per cyrum ⁊ sic cū eis venerūt in hierusalem: sz hoc nō videt bñ dictū: qa illi fuerūt pauci: vt patet libro p̄mo Esdre. Cōuersio autem istoꝝ de quibus est hic sermo se extendit ad omnem nationem ⁊ linguam vt patebit p̄o sequendo litteram: ⁊ iō intelligenda est ō conuersione gentilium ad fidez christi p p̄dicatōez apl̄oꝝ: ⁊ p̄m h̄ dicit: b Congregamini ⁊ vēite .i. venite p fidē: congregamini p charitatē. c Qui saluati estis ex gentibus. ⁊ qz non oēs crediderūt ad p̄dicatōez apostolorum: sed multi in idolatria remanserunt: iō sb̄ditur: d Nescierūt intelligere vitatē fidei. e Qui leuant ⁊c̄] in hebreo habet q̄ leuāt lignū sculpture sue: ⁊ credo q̄ aliq̄s scriptoꝝ posuit. s. pro. l. tñ est eadē sententia: qz p lignū vel signū intelligit idolū sculptū: qō a suis cultoribꝫ leuat i altū vt reuerētiꝫ adoret. f Annūciate ⁊c̄.] ad iuicem p̄ferēdo g Quis auditū fecit hoc ab initio. i. euētum futuri contigētis lōge añq̄ veniret. h Extūc p̄dixi illud. i. iuenier] p dicta ꝓphaꝝ: q̄ ego solus talia p̄dixi: q̄ sum solus deus saluās: ⁊ iō p̄ter iducunt oēs generaliter ad cultū vnius veri dei: cum dicit: i Cōuertimini ad me. ⁊c̄]. i. habitātes in oibus finibus terre. k In memetipso iurauī. hoc dicitur ad oñendum certitudinē illi qō denūciat. Uñ adhuc subditur: l Non reuertet. s. in cassū: sz iplebitur: ⁊ q̄d sit illō subdit: m Qz mihi curuabit oñe genu: p adorationez latrie cui signū exteri est genuū flexio: vt dictū fuit pleniꝰ Hester. iij. caplo. n Et iurabit ois lingua. Ista nūc sūt ad ipleta: qz p orbez cessauit idolatria: ⁊ ab omnib̄ colit vnus deus: licet vario mō a christianis iudeis ⁊ saracenis ⁊ alijs alio modo p̄t intelligi de solis christianis: qz de oib̄ gentibus ⁊ linguis aliq̄ credūt in christum ip̄m venerātes tanq̄ verū deū: ⁊ adhuc plures credēt circa finem mūdi. Ex dicti p̄cludit: o Ergo i dño dicēt. i. poterit dicē. p Mee sūt iusticie ⁊ iperiū. q̄a p̄ncipes mūdi p magna pte sb̄miserunt colla iugo christi: ⁊ obediūt eius vicario sūmo pōtifici: ⁊ qz adhuc plures venient ad fidē iposterum: vt dictū est: iō subditur q Ad eum venient ⁊c̄.] ō suis pristinis erroribus r Omnes qui repugnāt ei. p infidelitatez seu malā vitā s In dño iustificabit ⁊c̄] Semē israel dicitur hic. omnis fidelis q̄ imitatur fidem ipsius israel q̄ de aduētu christi p phetiçauit: Ben. xlix. put dictum est caplo precedenti.

In caplo. xlv. vbi dicit in postilla. Assimilaui te.

Bi translatio nr̄a habet: Additio p̄ma.

Assimilaui te. in hebreo habet: Cognominauī te. ⁊ est sensus non solū deus nomen cyri reuelauit lōge añ tps suū: sed etiā cognomen vocans eū pastorē: vt supra. xliij. q̄ dico cyro pastor meus ⁊c̄. In eodem caplo vbi dicitur i postilla: Et hoc est qō dicit: Rorate celi desup

Hoc qō dicitur: Additio secūda. Rorate celi. valde extorte exponit de natiuitate cyri i q̄ nihil noui euenit p̄ter illud qō i ceteris hominū natiuitatibus contingit. Illud eni qō narratur de canicula cum nutriēte seu lactante qō videt in eo singulariter contigisse nō pertinet ad eius natiuitatem: sz ad eꝰ educatōez: ⁊ ideo qō hic dicit: Rorate celi desup. de nullo plane p̄t intelligi nisi de christi p̄ceptione quē rorāte spūsancto beata vgo germinauit. Nec etiam qō sequit: Et iusticia oriat. simul p̄t de ortu cyri i quo nulla est iusticia orta intelligi. Uñ hec auctoritas nullo mō ē applicabilis nisi ad ortū christi: ⁊ iō ab vniuersali ecclesia in diuinis officijs solum ad istud trahitur. ꝓpositus qō ꝓpie continuatur ad imediate sequētia. Ad qō sciendum q̄ cōtra mysteriū christi duplex ipugnatio surrexit. p̄ma. s. p corporalē psecutōem que incepit ab herode volente christū occidere ne p̄deret regnū iudee. secunda est psecutio spūalis: que icepit a phariseis doctrinā christi ipugnantib̄. s. negando eius diuinitatem: similiter ⁊ matris virginitatem. Uñ ꝓpheta in hoc loco alludēs istis duabus ipugnationibus. Circa p̄maz dicit: Ue q̄ cōtradicit factori suo. qō ꝓpe exponit de herode q̄ audiēs natiuitatē christi miraculose magis ostensaz: ⁊ ore suo cōfitens se adoraturū christū: temerarie nisus est cōtradicere diuine ordinationi p occisionem puerorum: ⁊ hec fuit p̄ma psecutio christi corporalis. ō psecutōe autē spirituali dicit: Ue qui dicit patri qō generas ⁊ mulieri qō pturis. qō denotat ipugnationez iudeoꝝ seu hereticoꝝ contra duplicem natiuitatem christi. s. eternam ⁊ temporalem. In hoc eniz q̄ dicit: Ue qui dicit patri qō generas. intelligitur ille qui patri oīpotēti dic: Quid generas. s. equalem tibi filiuz: ⁊ est error negantiū generationem eternaz: in diuinis. In hoc autē qō sequit: Et mulieri q̄d pturis. itelligit ille q̄ negat natiuitatē christi tpalez fuisse sine semine virili. Talis eiz dicit mulieri. s. marie. q̄d pturis. s. si hoiez nō cognouisti: q̄si diceret hꝰ nullo mō posset esse. ⁊ pz q̄ expositio hoꝝ vsuū p̄dicta magis ꝓpa ē ⁊ lr̄al q̄ alia q̄ de astrage ⁊ sōno eī loq̄t.

In caplo. xlv. Burgēsis Replica. singulariter mouet p̄tra postil. ipsū capi. exponentē multū distincte: dicens q̄ in eo q̄daz dicunt tm̄ de cyro in q̄bus nō gerit figurā christi: sicut cū dicit: Nō cognouisti me. qō sine absurditate christo nō p̄t applicari: quedā autē dicunt de christo tm̄: quedam de vtroq̄ p̄ncipaliter tm̄ de christo tanq̄ p cyruz figurato: ⁊ sic exponit illum passum. Rorate celi desup ⁊c̄. Qz nihil absurditatis ē i vtraq̄ expōne. Burgēsis autē dic̄ sz nihil ꝓbat q̄ de cyro exponi nō possit. Qz autē i q̄t ecclia vtit illo passu i diuino officio. Si illa rō valēt ps. Dñe ꝓbasti. i officio diuino assumi nō deberet: q̄ ō dauid ab oib̄ exponit tanq̄ figura: ⁊ sic de q̄ pluribus alijs locis psalmoꝝ ⁊ sacre scripture.

Onfractus est. Post liberatoris ꝓsignationez dic ꝓnter ꝓpheta denũciat hostiũ. s. babylonioꝝ destructõem: ⁊ diuidit in duas: q: ꝓmo denũciat destructio idolatrie ⁊ ppli: 2° cessatio regni capitulo sequenti.

Prima in tres: q: ꝓmo dicta destructio denũciatur: 2° ppls ad cultum latrie reuocatur: ibi Audite me. 3° liberatio ei ꝓmittitur: ibi Recordamini. Circa ꝓmuz ꝓmittit idoloꝝ destructio cũ dicit: a Cõfractus est bel. alias conflatus q̃ erat ꝓncipale idolum babyloniorꝝ: ⁊ loquit de futuro p modum ꝓteriti. b Contrit' est nabo. Aliud idolum mĩus ꝓncipale. Dicũt tamẽ alicq̃ q nabo nõ ẽ nomen ꝓpium sz appellatiuũ: ⁊ significat ꝓphetiã siue diuinationez ⁊ sic ẽ sensus ꝓfracto idolo bel: cõfracta est ꝓphetia seu diuinatio quam sacerdotes belis fingebãt: vel quia demones in idol' aliqñ dabãt responsa. c Facta sũt simulacra ⁊c̃. i. similia eis: quia carentia itellectu: ꝓnter denũciatur destructõ idolatrantiũ. Circa q̃ sciendũ q sacerdotes idoloꝝ querẽtes fugere de babylone: qñ capta fuit ꝑ cyrum secũ portabant idola: ⁊ sic ꝓpter pondus a veloci cursu fuerũt ipediti: ⁊ sic cum idolis capti ⁊ destructi: ⁊ hoc ẽ q̃ dr: d Onera vĩa. i. idola. e Graui pondere ⁊c̃ vos a cursu ipedientia. f Cõtabuerũt ⁊ cõtrita sũt simul idest vna vobiscũ. g Alia coꝝ. i. sacerdotuz ⁊ idolatraꝝ. h In captiuitatẽ ibit. q: alicq̃ coꝝ fuerũt captiui ⁊ in captiuitatẽ ducti. i Audite me. Dic ꝓnter reuocat pplz iude ad verũ cultuz: quia multi fuerunt idolatre ante captiuitatẽ babylonicã: vt patet. iij. regũ i plurbus locis: ⁊ ex hoc ꝓbabile videt q ⁊ hi q̃ fuerũt ducti in babylonẽ sequebãt babyloniorꝝ idolatriam. ⁊ ad reuocandũ eum ꝓmo ostenditur affectus dei ad ipz cum dicitur in persona dei: Audite me domus iacob ⁊c̃. Sequit: k Qui portamini a meo vtero. i. q̃ affecioꝝ ad vos sicut mater ad filios. l Usq; ad senectã egoipse. i. istam affectionẽ: ego cõtinuabo: ꝓsequẽter reuocat pplm ab idolatria dicens: m Cui assimilastis me. fabricãdo vobis idola: iõ subdit: n Qui cõferti aurum de sacculo. quasi diceret quãuis diligatis auruz sicut auarĩ: tñ ita fuistis ad idolatriaz ꝓni q̃ ibi posuistis aurum vestrũ: iõ subdit: Condu cẽtes aurificem ⁊c̃. Et cõsequẽter ostendit idolorum impotentiam dicens. Portant illũ in humeris. ꝓpter q̃ in fine concludit: o Redite p̃uaricatores. i. idoloꝝ fabricatores ⁊ cultores. p Ad coꝝ cogitãdo q̃ in idolis nihil numinis sit seu vtutis. q Recordamini. Dic denũciat liberatio ppli: ꝓmo tñ oñdit dei potẽtia ad hoc agendũ: cũ dicitur q Recordamini poris seculi. i. creationis mũdi: q̃ a me creat' ẽ iõ subdit: r Qñ ego sũ de' solus. creator: ⁊ iõ possuz poplz meũ liberare ⁊ liberationẽ ꝑdicere: iõ sbditur: s Annũcians ab exõdio nouissimũ. i. anteq̃ fieret annũciaui ꝓncipiũ rei ⁊ terminũ: sic ꝑ Gen. xv. vbi simul denũciauit abrae descensũ iacob ⁊ filioꝝ ei' in egyptũ ⁊ afflictõem eoꝝ ibidẽ ⁊ liberatõez: ⁊ eoꝺ modo Esaie reuelauit futuraz captiuitatẽ ppli ꝑ nabuch. ⁊ liberatõez ꝑ cyrũ: ⁊ q̃ istõ sit certũ oñditur ꝓnter: cum dicitur: t Consilium meuz stabit. de liberatione populi per cyrum. v Uocans ab oriẽte auem. i. cyrum ad modum auis velociter venturum. x Uirum voluntatis mee idest executorem mee voluntatis. y Creaui. i. creanduz disposui. a Et faciam illud. quia voluntas mea non potest impediri: ⁊ ad huius considerationem excitat iudeoruz attentionez dicens: b Audite me duro corde. i. qui habetis durũ coꝛ: ꝓpter q̃ dicit dñs Exo. xxxij. Cerno q̃ populus iste dure ceruicis sit. c Prope feci. i. fiendã disposui. d Justiciam meam. in babyloniorꝝ destructione: ⁊ vestra liberatione. e Dabo in syon salutem. reedificãdo ibi templũ ad nominis mei cultum: per quem cultores consequũtur salutem. f Et in israel. sic est in hebreo ⁊ in libris correctis. i. in pplo imitante fidẽ ei'. g Gloriã meã q̃ fuit impletum ꝑfecte in liberatione facta per cyrum: ⁊ ꝑfecte i liberatõe facta ꝑ christũ de q̃ ẽ ꝓncipalis itẽtio h° capitulũ vt dictũ est supra. Laplm. XLVII.

Onfractus est bel: cõtritus est nabo: facta sunt simulacra eorum bestijs ⁊ iumentis] Onera vĩa grãui pondere vsq; ad lassitudinez] cõtabuerũt: ⁊ ꝓtrita sunt simul. Nõ potuerunt saluare portantem: ⁊ ãia eoꝝ in captiuitatez ibit. Audite me domus iacob: ⁊ oñe residuũ dom' israel. Qui portami a meo vtero: q gestamini a mea vulua. Usq; ad senectam egoipse: ⁊ vsq; ad canos ego portabo. Ego feci ⁊ ego ferã: ego portabo ⁊ saluabo. Cui assimilastis me ⁊ adequastis: ⁊ cõparastis me ⁊ fecistis similem: Qui ꝓfertis aurũ de sacculo: ⁊ argentuz statera põderatis. Cõducentes aurificẽ vt faciat deũ: ⁊ procidũt ⁊ adorant. Portãt illũ in humeris gestãtes: ⁊ ponẽtes i loco suo. Et stabit: ac de loco suo nõ mouebit. Sed ⁊ cũ clamauerint ad eũ non audiet: de tribulatione nõ saluabit eos. Mementote istud ⁊ fundamini: rẽdite p uaricatores ad coꝛ. Recoꝛdamini ꝓtioris seculi: quoniam ego sum deus ⁊ non est vltra deus: nec est similis mei ãnũcians ab exordio nouissimuz: ⁊ ab initio que necdum facta sunt: dicens. Cõsilium meum stabit: ⁊ omnis voluntas mea fiet. Uocans ab oriente autem ⁊ de terra longinqua virũz voluntatis mee. Et locutus sum ⁊ adducam illud: creaui ẽt faciam illud. Audite me duro corde: qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiam meam:] ⁊ nõ elõgabitur: et salus mea non morabitur. Dabo in syon salutem ẽt in israel gloriam meam.

Laplm XLVII

Escende: sede in puluere virgo filia babylon: sede in terra.

o Non est soliū. i. egni thronus. e Filie chaldeoꝝ. i. babylonis que erat metropolis i chaldea. f Quia vltra cē]. i. regina seu dña que solent esse delicate: sed magis futuri subiecta: iō subdit: g Tolle molam ⁊ mole. qō est officiū ancille. h Denuda turpitudinē tuam. In hebreo hēt: denuda ligaturaz tuam. i. ornamentuz capitis: qō descendit vsqz ad humeros: iō sbdit: i Discoopi humerū. per ista designatur applicatio ad opus seruile. cum eiz ancille ad talia se applicant: tales cooptuꝝ amouent: ⁊ eadē sententia ipoztat per litterā cōem cum dī: Denuda turpitudinē tuam. quia ornamēti ablatio est quedā turpitudinis denudatio k Reuela crura. trāsi flumina cē. qsi dicere tu in captiuitatez duceris peditando: ⁊ sic oportebit te eleuare vestes: ⁊ discooperire ptes inferiores ad trāsiendum aquas ⁊ flumina. l Ultionez capiā. de malis tuis. m Redēptor nr̄. p' locut' est ppha i pſona dñi: nūc loquit in ꝑpa pſona. o. Redēptor noster ō egypto ⁊ babylōe. n Dñs exercituū. i. angelorū o Sanctus isrl̄. i. scificās isrl̄. p Sede tace. tanq̄ confusa Et redit hic ꝑ ppheta ad loquēdū in pſona dñi. q Et intra in tenebras. qz multi de babylonijs i captiuitatē ducti fuerūt ⁊ incarcerati in locis tenebrosis. r Iratus sū. hic ꝓnter ponit dicte punitionis rō que triplex est. Prima accipit ex crudelitate quā babylonij exercuerūt in pplm regni iude: ⁊ hoc est qō dicit in persōa dñi: r Iratus sum. de ꝓterito. s Sup populū meū ꝑpter eius peccatū. t Cōtaminaui hereditatē meā. i. cō taminari pmisi hierusalē ⁊ templū a babylonijs igredientibus ⁊ succedentibus vtrūqz. iij. regū vltio. v Non posuisti cē] crudeliter vtēs victoria a me tibi data. x Super senem aggrauasti. cui ꝑpter etatē oēs debent compati. y Et dixisti. hic ponit secūda ratio q̄ accipit ex babyloni oz supbia cū dicit: Et dixisti. pre nimia elatōe: z In sēpiternū ero dña. alioꝝ regnoꝝ. a Non posuisti hec super cor tuū. s. q' in mometo deijcere te possū a dignitate ⁊ confidentia tua. ⁊ patet littera vsqz ibi: Uenient tibi hec duo subito. ⁊ que sunt illa subdit: b Sterilitas. i. carentia p' lis p interfectōez habitantiū in te. c Et viduitas. i. carētia dñij. d Uniuersa. hic ponit tertia rō que accipit ex maleficioꝝ multiplicatōe. cū dicit. d Uniuersa venerūt cē] ⁊ dicunt malefici q̄ vtunt iuocationib' demonū. e Et ꝑpter duritiā cē] qui deludūt sensus hūanos. f Et fiduciam habuisti cē] in ipa pseuerando absqz timore: cui' ratio subdit: g Et dixisti: nō est cē] ille eniz error erat tunc in babylone. s. q' diuina ꝑuidētia ad act' humanos se non extēdat: ⁊ sic tollitur timore dom̄i h Sapiētia tua cē] ⁊ bñ dicit tua qz nō erat vā scia nec sapia sz decepti o. i Preter me nō est altera. similis in potestate ⁊ dignitate. k Ueniet super te malum cē]. ⁊ ideo non poteris tibi ꝑuidē. In hebreo habetur: Et nescies requirere ipsum. hoc est nō ꝑuidebis: ⁊ sic remedium querere non poteris. Cetera patent ex dictis l Sta. Hic consequēter excludit dicte pene evasio ⁊ hāc excludēdo ponit tria: p que regnum babylonis cōfidebat manere in sua potentia. Primuz erat multitudo incantatorum ⁊ maleficorum: p quoꝝ artes ⁊ opera credebāt se posse scire occulta ⁊ futura: ⁊ sic cauere pericula. hoc autez excluditur: cuz dicitur: l Sta cū incātatoribus tuis. qsi diceret cū per eos non stabis. m In quibus laborasti cē] hoc est a principio ex quo babylon fuit fundata. vnde ⁊ nigromantia cepta fuit in chaldea. n Si forte quid ꝑsit tibi. eorum scientia. q. d. nō ꝑderit. o Aut si possis fortior fieri. te muniendo contra futura pericula tibi p eos prenūciata: quasi diceret non: quia te premunire nō poterunt: iō subditur: Defecisti cē. p Stent cē. hic excluditur secūdum de quo confidebant: scilicet sciētia astrologorum ⁊ diuinorum ad precognitionez futurorū hoc excludit dicens: p Stent cē]. i. diuinātes de futuris p motuz celi: quasi diceret nihil poterūt indicare tibi: iō sbdit: q Ecce facti sūt qsi stipula. i. materia ad incendiū pata. r Ignis ꝓbussit eos. quia perierūt in icēdio babylonice ciuitatis. s Nō sūt prune qb' cale fiāt cē. i. ille ignis nō erit ad recreatōez sic ille q̄ fit in camino i hyemē: sz ad exterminatōem. t Sic facta sunt

Nōn est soliū] filiē chaldeorū: qūia vltra nō vocaberis mollis ⁊ tenera.] Tolle molā ⁊ mole farinam. Dēnuda turpitudinem tuam. Discōoperi bumeruz. Rēuela crura: transi flumina. Reuelabit ignominia tua et videbitur opprobrium tuū. Ultiōnē capiā: ⁊ non resistet mihi hō. Redēptor nr̄ dominus exercituū: nomen illi' sāctus israel. Sēd tace ēt itra in tenebras filia chaldeoꝝ: qa ñ vocaberis vltra dña regnoꝝ. Iratus sum sup pplm meū: cōtaminaui hereditatē meā: ⁊ dedi eos in manu tua. Non posuisti eis misericordias] Sup senē aggrauasti iugū tuū valde: ēt dixisti: In sēpiternū ero dña. Non posuisti hec sup cor tuuz: neqz recordata es nouissimi tui. Et nūc audi hec delicata: ⁊ habitās ꝑfidēter: que dicis i corde tuo ego sū: ⁊ nō est ꝑter me āpli'. Non sedebo vidua: ⁊ ignorabo sterilitatem. Uenient tibi duo hec subito in die vna: sterilitas ēt viduitas. Uniuersa venerūt sup te ꝑ multitudinē maleficioꝝ tuoꝝ] ēt ꝑter duritiā incātatoruz tuoꝝ] vehementē. Et fiduciaz habuisti in malicia tua:] ēt dixisti: Nō ē qui videat me.] Sapia tua ⁊ scia] tua hec decepit te. Et dixisti i corde tuo: Ego sū: ⁊ prēt me non est altera. Ueniet sup te malū ⁊ nescies ortū eius:] ⁊ irruet sup te calamitas quā non potis expiare. Ueniet sup te repēte miseria quam nescies. Stā cū incātatoribus tuis ⁊ cuz multitudine maleficioꝝ tuoꝝ i qūib' laborasti ab adolescētia tua] si forte qd prosit tibi: aut si possis fieri fortior: defecisti i multitudine consiliorꝝ tuoꝝ Stent ⁊ saluent te augures celi] q ꝓtēplebant sidera: ⁊ supputabāt mēses: vt ex eis nūciarent vētura tibi. Ecce facti sūt qsi stipula: ignis cōbussit eos. Non liberabūt aiam suā de manu flāme: non sūt prune qb' cale fiant: nec foc' vt sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi: in

tibi ꝛc̄.i.data cōbustioni. v Negociatores. Hic excludit tertiū de quo ꝓdixerat babylonij.s.multitudo ꝛ potētia mercatorū:qb⁹ abūdabat illud regnū:q̄ discurrebant ad diuersas ꝓces p mare ꝛ p trā:ꝛ inde diuitias multas apportabāt ad numerandū regnū babylonicū explorabant etiā cōditiones aliarū gentiū:qō multū faciebat ad stabiliendū regnū suū hoc igit excludit: cū dicit: v Negociatores tui ꝛc̄] idest quos hr̄e cō sueuisti a fūdatione tua. x Un⁹ quisq; in via sua errauerunt.i.i itinerib⁹ suis ꝛ opib⁹:ꝛ iō ex supra dictis cōcludit: y Nō ē qui saluet.s.i oibus illis p quos ꝓfidebas saluari ꝛ stabiliri vt pz p exclusiōez eoꝝ ex predictis.

quibuscūq; laborareras. Negociatores tui ab adolescētia tua:]vnūsquisq; i via sua errauerunt. Non ē qui saluet te. XLVIII.

Ca.XLVIII.

Audite hec .Postquā Esaias pphēta denūciauit babylonioꝝ destructionē:hic cōsequēter denūciat ppli iude liberatōez:q̄ captiuus a babylonijs tenebat ꝛ diuidit in duas ptes:qꝝ pmo excitat audientiū intellectū.2⁹ ꝓsequit ꝓpositum:ibi Priora. Circa pmū recolit duo de quib⁹ gloriabāt:ꝛ q̄ debebāt eos mouere ad bonū. Primū ē nobilitas ort⁹:q̄ debet mouere ad bonū:vñ dicit boetius 3⁹ de ꝓsol. Qui in nobilitate generis istud est optimū:qꝝ p hoc ē ipositā ipsis nobilibus q̄dā necessitas ne a maioꝝ suoꝝ ꝓbitate degenerent:ꝛ quātū ad hoc dicit: a Audite me dom⁹ iacob.i.q̄ descendistis a tāto patriarcha:ꝛ ab eo vocati estis filij israel. b Et de aq̄s iuda existis.i.de tribu nobiliori filioꝝ israel:qꝝ erat regia. Scōm ē sanctitatis cultus:qꝝ soli iudei dicebant ꝓ alijs cultores dei:ꝛ quātū ad hoc dicit: c Qui iuratis i noie dñi.q̄si ad eū reuerentiā:boies enī p maiorē sui iurāt:hebr̄e.vj. sz q̄a reuerētia debita nō est i illicito iuramēto:sed magis irreuerentia:iō ad remouendū eoꝝ falsā gloriā:subdit: d Nō in veritate neq; in iusticia. Et sic eos notat de iuramēto falso: qō caret veritate:ꝛ de iuramēto iniq̄: qō caret iusticia. e De ciuitate enī sancta.i.hierlm ad cultū dei electa. f Uocati sūt.i.denoiati ciues:de quo sili⁹ gloriabant. g Et sup deū israel ꝛc̄. Qꝝ legē eius fuare ꝓmiserūt:ꝛ hoc etiam debebat eos mouere ad bonū. h Priora. Hic exequit ꝓpositū.s.de ppli liberatōe. Circa quā pmo ponit liberatis ꝓditio:2⁹ subdit ipsa liberatio :ibi Ecce congregamini. Cōditio aūt liberātis est q̄ sit sciens ꝛ potens ad hoc:ꝛ iō pmo ondit ipsi⁹ dei scia:ꝛ 2⁹ ipsius potētia :ibi Audite me. Pria i duas q̄a pmo dei scia ondit:2⁹ q̄dā obiectio soluit:ibi Propt nomē meū. Circa pmū sciēdū q̄ dei scia ondit duplicit vno mō ex certa reuelatione ꝓtingentiū fururoꝝ. alio mō ex occultatōne eoꝝ.Scōm ponit ibi Audita feci.

Circa pmū dicit in pson dñi: h Priora extunc.i.añq̄ fierēt. i Annūciaui.sic pz Gen.xv. vbi denūciauit abrae pegrationē seminis sui futurā i egyptū:ꝛ ide reditura q̄rta generatōe:ꝛ sic denūciauit:ita postea in effectū ꝓduxit: iō subdit: Repente opat⁹ sū ꝛc̄.ꝛ ca hui⁹ reuelatōis ꝛ ꝓsiliū subdit: k Sciui enim quia durus es tu .s. ad credendū veritatē ꝛ pnus ad idolatrie falsitatē:iō: l Priora dixi tibi extūc.s.loge añ factum. m Ne forte diceres ꝛc̄.] si euenissent absq; mea ānūciatōe. n Que audisti.p me reuelata o Uide oia.sicut p dixi adimpleta: ꝛ sic potes scire q̄ ego feci ꝛ ñ idola. p Uos aūt nō ānūciastis.sed ego qui hec reuelaui abrae ꝛ alijs ꝓphis q Audita feci. Hic ondit ꝓpositū ex aliquo occultatōe.sic enī de aliq̄ reuelauit iudeis añq̄ fierēt : ne idolis eoꝝ ascriberēt vt dictū ē:ita aliq̄ nō reuelauit eis: ne ꝓcognitio idol ascriberet Et hoc est qō dicitur q Audita feci tibi noua extūc.i.añq̄ fierēt:vt dictū est pte ꝓcedenti:ꝛ sic cōtinuat se ad ꝓcedēta. r Et ꝓfuata sūt.i.nota apō me tm̄ s Que nescis nūc creata sūt.i.in effectu posita. t Et ñ extūc ꝛc̄].i.loge añq̄ essent:nec ēt añ die vel horā i q̄ facta sūt illa cognouisti:cuius rō subdit: v Ne forte dicas:ecce ego cognoui ea.p me vel per idola añq̄ fierent:iō subdit: x Neq; audisti.ab idolis tuis. y Nec cognouisti.p te ipsum. Neq; extūc apta ē auris tua:ꝛ subdit cā: z Scio ei ꝛc̄].i.scio ꝓnitatē tuā ad idolatriā. a Et trāsgressorē de ventre alias ex vtero vocaui te.i.de deserto:i q̄ portaba te:quasi mater puerū in ventre:ibi enī fabricauit ppl⁹ isrl vitulū cōflatilē ꝛ adorauit hostias imolando:Exo.xxxij.ꝛ iō aliq̄ sūt illi ppl⁹ celata vel velata vsq; ad horā eueni⁹:ne ex ꝓnitate eius ad idolatriā attribueret idolis ista ꝓcognitionē. b Propt nomē meū. Hic remouet q̄dā obiectio: qꝝ posset aliq̄s dicere:exquo deus ꝓscisit malitiam ꝛ pronitatē hui⁹ ppli.nō debuit eis tot bona fecisse : h⁹ remouet dicēs:q̄ illa nō fecit ꝓpt ppl̄m:sed ꝓpt nomē suū:ꝛ hoc est qō dicit: b Propt nomen meū lōge faciā ꝛc̄].i.feci:ꝛ loquit de ꝓterito p modū futuri sicut frequēter fit in ꝓphet. Quia tunc penitus non te deleui:vt seruarem promissum meum ad abraam isaac ꝛ iacob de conseruando semē eoꝝ pp qō dicēte dño moysi Exo.xxxij. Cerno q̄ ppls iste duꝝ ceruicis sit:dimitte me vt irascatur furor meus contra eos ꝛ deleaz eos .moyses orauit dñm dicens: Quiescat ira tua ꝛ esto placabilis super nequitiam populi tui .Recordare abraam isaac ꝛ israel seruoꝝ tuorum:quibus iurasti ꝛc̄.

c Et laude mea infrenabo te.i.in frena subigam occupādo te i cerimonijs. d Ne itereas.offerēdo.s.idolis ista fuit vna de causis multiplicationis cerimonialiū. e Ecce excoxi te.p tribulatōes multiplices i deserto:ꝛ postea i ira p missionis p reges assyrioꝝ ꝛ babylonie. f Sed nō quasi

argentū.quasi diceret:semp in te remansit ipuꝝ. g Elegi te in camino pauptatis.i. in egypto vbi in pauptate ⁊ afflictione coquebas lateres in camino. Propter me.i. ppter honorē meū fuandū:⁊ duplicat li ,ppī me ad maiorē assertionem. h Faciam.s.liberationem tuam ⁊ saluatōem. i Ut non blasphemer.a dicentib⁹ q̄ nō tenerem ad patres p̄dictos fidelitatem.

argentum:ℓegi te ī camio pauptatis. Propter me,p pter me făcīā:ut ñ blasphemet:ℓt gloriā meā ălteri nō dabo. Audi me iacob:⁊ israel quē ego voco. Egō ipse:ℓgo p̄mus ⁊ ego nouissim⁹. Mn̄us quoq; mea fundauit terraꝫ:⁊ dℓxtera mea mēsa ē celos. Egō vocabo eos:ℓt stabunt simul

k Et gloriā meaꝫ. idest cultū mihi debitum. l Alteri nō dabo.i. dari licite nō cōcedam. m Audite.hic p̄nter oñdit potentia dei liberātī ⁊ hoc ex creatōe rez de nihilo:ad quā req̄ritur potentia infinita quia inter nihil ⁊ aliquid non est ,ppoꝛtio aliqua: ⁊ hoc est qō sb̄dit: n Egoipe. ⁊ nō alius supple est creatoꝛ. o Ego p̄mus ⁊ ego nouissimus.a quo dependet oīe esse creatū. p Man⁹ quoq; mea ⁊c̄]hoc dicit:quia terra est pars infima mūdi.sicut fundamentum in domo. q Et dextera mea mēsa est celos In hebꝛeo habet:Palmiꝫauit celoſ.i.palmo mensurauit:p qō intelligit facilitas mēsurationis sic in eo qō mēsurat palmo hois. r Ego vocabo eos.i.coꝛpoꝛa celestia iponēdo eis ,ppa noia:psalmo.cxlvj. Qui numerat multitudinem stellarū:⁊ oībus eis noia vocat. s Et stabūt simul.i.parati sūt ad obsequiū meū:⁊ sic ostendit dei potestas non solū ex rerū creatōe:sed etiā ex earū gubernatōe. t Cōgregamini. Postq̄ Esaias denunciauit dei liberantis conditionem:hic ꝓsequēter denūciat ipsam liberatōem:⁊ 2° liberationis modū ⁊ ordinē:ibi Egredimini. Circa p̄mū sciendū q̄ liberatio ppli ō babylone facta p cyrū figura fuit liberationis a ptāte demonis facte p chriſtuꝫ: ⁊ iō p̄mo ponit liberatio p̄ma:⁊ 2° scōa:ibi Accedite ad me:modus est enim istius ,ppbete :vt frequēter dictū est supꝛa denūciando statū illius ppli:sim̄ denūciare mysteriū chriſti. Circa p̄mum dicit: t Cōgregamini oēs vos.i.vos iudei. v Et audite.vocē oñi loquētis p os ,ppbete. x Quis de eis.i.ō chaldeis de quibus supꝛa fecerat mentionē.annūciauit hec .s.mala eis futura p cyrū.q.d.nullus etiā de idolis hec ānūciare potuit. y Dns dilexit eū.s.cyrū. Circa qō sciendū q̄ diligere est velle alicui bonū:deus aūt p̄mouit cyrū ad dignitatē regni de statu infimo ⁊ vili:vt dictū fuit supꝛa.xlv. ⁊ sic dilexit eū quātū ad bonū regni ⁊ monarchie.nō tamē quātū ad bonū gr̄e ⁊ gloꝛie: quia lz deū celi ꝓfessus fuerit: vt habet p̄mo Esdre.j.tn̄ cū hoc idola coluit:vt dictuꝫ fuit supꝛa.xlv. z Faciet volūtatē suā.s.dei.in babylone chaldeos ,ppī peccata sua puniēdo fm ordinē diuine iustitie: ⁊ iudeos inde liberando. a Ego locutus sū.in psona dei hoc dicit:q̄ mētiri nō pōt. b Et vocaui eū.ad dignitatē regni. c Adduxi eū.cōtra babylonē. d Et directa ē via ei⁹.p victoriā sequētē. e Accedite. hic p̄nter denunciat liberatio a ptāte demonis figurata p liberatōez a captiuitate babylonis:hec aūt liberatio facta ē p missionem filij dei in mūdū:iō p̄mo describit hec missio:2° facta p eū liberatio:ibi Nec dicit. Circa p̄mū est aliquātulū ūmoꝛandum qz ibi exp̄mit sancte trinitatis mysteriū. Sciēdū igit:q̄ illō qō hic dicit: f Nō a p̄ncipio in abscondito locutus suꝫ. fm doctoꝛes catholicos ⁊ hebꝛeos itelligit de datōe legis i mōte sinai:que nō fuit data occulte:sed manifeste:intātum q̄ totus ppls audiebat vocē dñi loquētis quantū ad decem p̄cepta decalogi:vt habet Exo.xx.⁊ sic qō dicit h: Non a p̄ncipio in abscōdito locutus sū.nō est verbum Esaie q̄ legem nō dedit:sed ipsius dei:⁊ in hoc ꝓueniūt catholici ⁊ hebꝛei.qō aūt subdit: Ex tpe anteq̄ fierent ibi eram.i.anteq̄ lex daret: Et i hebꝛeo habetur. In p̄ncipio sui esse ego ibi.i.a p̄ncipio dationis legi qō exponūt alicj hebꝛei de psona Esaie:dicentes q̄ oēs pꝛophete fuerūt in mōte sinai ⁊ ibi acceperūt a deo ,ppbetias suas: sic moyses legem :futuris tam̄ tpibus fm ordiationem dei ab eis p̄nūciandas:⁊ ꝛz hoc sb̄dit Esaias: Et nūc misit me dns deus ⁊ sps eius .s.ad denūciandū ,ppbetiam quā tunc acceperaz.s.ipo tpe dationis legis.sed istud dictuz est falsum:quia post dationem legis Esaias fuit natus.s.p oc.annos ⁊ ap̄lⁱ multi etiā ,ppbete adhuc posteꝛius.s.hieremias:ezechiel daniel:aggeus ⁊ zacharias:⁊ plures alij. Si āt dicatur q̄ anime ,ppbetarū extunc vel ante fuerūt create: ⁊ sic fuerunt ibi ,ppbete scōm aias.hoc non solum est cōtra doctoꝛes catholicos ⁊ philosophos:qui dicūt animam hois non p̄cedere coꝛpus duratione :sed etiā contra aliquos doctoꝛes hebꝛeos: vnde super illud zacharie.xij. Ego formans spiritū hois in medio eius. vbi trāslatō nr̄a habet: Fingens spiritū eius in eo. dicit quedā glosa hebꝛaica:q̄ creatoꝛ creat animā cum pfectōne figure coꝛpoꝛis hūani:⁊ ita dicunt philosophi:quia anima ē actus p̄mus coꝛpoꝛis physici organici ⁊c̄. 2° de anima. h Et apparet Gen̄. p̄mo vbi dicitur:q̄ formato coꝛpoꝛe ade deus inspirauit in faciē eius spiraculum vite: Ergo qō dicitur hic: Ex tpe anteq̄ fierent ibi eraz: vel A p̄ncipio sui esse ego ibi .non potest intelligi de Esaia.hoc etiam patet in quoddā libꝛo apud hebꝛeos auctentico vbi ista littera inducitur dicta in psona dei sicut ⁊ p̄cedens imediate.s. Non a p̄ncipio in abscondito locutus sum .⁊ eodem modo qō subditur in eodem ꝓtextu ⁊ sub eodem versu: Et nunc misit me dns ⁊c̄.in psona dei dicitur. si enim ad personam Esaie referretur:esset ibi p̄ncipium noui versus:vt esset distinctio inter personas loquentes:nunc aūt in hebꝛeo vnicus est versus qui incipit: Accedite ad me ⁊c̄.⁊ terminat ibi: Et nunc dns deus misit me ⁊ spiritus eius.inclusiue. Ex dictis patet mysterium sancte trinitatis: quia hic expresse dr deus missus a deo ⁊ spiritu eius.intermissum ⁊ mittentem est psonalis distinctio:⁊ sic apparet distinctio psonalis ipsius filij missi a patre ⁊ spiritu sancto:a quibus missus est in carnez p̄o mūdi salute. Resumatur ergo littera a p̄ncipio:cum dicitur: e Accedite ad me ⁊ audite hoc.verbum est filij dei:vt patet ex p̄dictis:q̄ excitat attentionem audientium ad signandum q̄ vult dicere aliquid magnū.s.sancte trinitatis ⁊ incarnatōis filij mysterium. f Non a p̄ncipio.s.dationis legis g In abscondito locutus sum.quia in manifesto eaz dedi. Circa qō sciendū q̄ licet lex illa fuerit data a tota trinitate cuius opera sunt indiuisa: tamen illa datio

appropriatur filio. Sicut ei illa q̄ ptinēt ad potētiā appropriatur pīi: ⁊ que ad bonitatē spūsctō: ita que pertinēt ad sapietiā filio: cuiusmodi ē datio legis ⁊ pphetice cognitiōis ⁊ similiū. b Ex tpe añq̄ fierēt ibi eraz. cū patre ⁊ spūsancto ꝑm diuinitatē. i Et nunc. id ē tpe gre. l Misit me. ad hūanitatis assūptionez k Dñs. i. ē deus pī. m Et spīritus eius. qui ē tertia in trinitate p̄sona. n Hec dicit. Hic cōsequēr describitur liberatio facta p filiū in carnatū: ⁊ hoc p suā sanctā doctrinā ⁊ opera: cū dicit: n Hec dicē dñs de⁹ redēptor tuus. idest dei filius incarnat⁹: q̄ redēptor ē mūdi: ⁊ vnus deus ⁊ dñs cū patre ⁊ spūsācto. o Sāctus isrl. idest scificās isrl p Ego dñs de⁹ tu⁹. rōne deitatis. q Docēs te vtilia. idest euāgelica ⁊ ꝓsilia: q̄ lz nō sint necessaria ad salutē: disponūt tn̄ ad pfectionē. christus ei quātū ad moralia p̄cepta nō addidit nisi cōsilia. r Gubernans te i via qua ābulas. idest in pñti vita que ē via ad patriam. ⁊ qz lz doctrinā christi plures acceperint: tn̄ multo plures recusauerūt: vt ꝑz in euāgelijs ⁊ actib⁹ ap̄lor: iō subditur: s Utinam attendisses rē. Iquātū ei ad credēda christ⁹ plura docuit tā q̄ de necessitate salutis: vt de articulo sācte trinitatis ⁊ icarnatiōis: ō baptismo ⁊ cōsilibus. t Facta fuisset rē. Videlz quātū ad pacē tē porale: qz romani nō venissēt ad destruēdū locū ⁊ gētē que destructio fuit i vindictā mortis christi. ⁊ quātum ad pacē iternā ꝓscientie: ⁊ pacē supne glie finalr ꝓsequēdā: sicut angeli clamauerūt i natiuitate christi credēti bus affuturā luce. ij. Glia i altissimis deo: ⁊ i terra pax hoibus bone volūtatis rē. v Et iusticia tua sic gurgites maris. idest valde abūdās: qz iusticia q̄ ē p fidem christi: illa ē iusticia abūdās. x Et fuisset quasi harena semē tuum. i. filij tui ⁊ filie fuissēt mlto plures q̄ si: qz i destructiōe hierusalē ꝓpter christi mortē multi iudei fuerūt iterfecti: videlz decies centūmilia a principio obsidionis ad finē ⁊ i captiuitatē ducti nonagitaseptē milia vt dicit egisyppus illoz tēpoz vicinus li⁹. v⁹. y Et stirps vteri tui. i. filij ⁊ filie z Ut lapilli eius. i. marī. Repetitio ē eiusdē ſnie. Uocatur ēt b semē ⁊ filij ⁊ filie oēs qui credidissēt ad doctrinā iudeoz: si fidē christi recepissent. a Et nō iterisset rē. i. nō fuisset destructio iam dicta. b Egredimini. Postq̄ Esaias denūciauit duplicē liberationē. s. p cyrū ⁊ per christū: hic cōsequēter describit vtriusq̄ ordinē siue modū: ⁊ prio prie scdo scde capi. sequēti. Circa primū dicit: b Egredimini ō babylone. quasi diceret ꝓpe ē destructio ei⁹ per cyrum ⁊ exercitū ipius. c Fugite a chaldeis. qz nō solū ciuitas metropol fuit capta a cyro: lz ēt tota regio d In voce exultatiōis ānūciate. s. hanc destructionez applaudēdo diuine iusticie: ⁊ ēt liberatiōi iudeoz q̄ p⁹ destructiōez facta ē p cyrū. e Dicite redēit dñs suū suum iacob. s. i liberatōe ō captiuitate babylonica. reducite ēt ad memoriā tā q̄ grati liberationē ō seruitute egypti. f Non sitierūt in deserto. cum exirent ō egypto: per hoc non excluditur sitis generaliter: qz filij israel exeūdo ō egypto passi sunt pluries sitim i ō deserto: vt patet exo. xv. ⁊ xvij. ⁊ nume. xx. lz excluditur sitis ducēs ad periculuz mortis: ⁊ qz dñs subuenit eis: iō subditur: g Aquā de petra ꝓduxit eis. vt ꝑz exo. xvij. ⁊ nu. xx. b Nō est pax rē. Iqz quātūcūq̄z dñs ꝓsteret eis hec beneficia ⁊ plura alia fuerunt tn̄ multi mali i ꝓplo isrl ꝯ dñm murmurātes qui mortui fuerūt vagabūdi in deserto: vt habetur nu. xiij. ñ ei pōt istud ō ꝓductiōe aq̄ ō petra exponi cōuenīēter ō reditu captiuitatis babylonice: qz nō legit tūc dñs talia fecisse. ⁊ nō ē verisimile q̄ esdras ⁊ alij qui illū reditū descripserūt hoc tacuissent ⁊ ideo melⁿ exponit mō dicto ō reditu ō egypto.

Ex tpe añq̄z fierēt ibi eraz: et nūc dōmin⁹ de⁹ misit mē et spūs ei⁹. Hec dicit dñs deus redēptor tu⁹ sanct⁹ isrl Ego dñs deus tu⁹: docens te vtilia: gubernās te in via qua ābulas. Utinā attendisses mādata mea: facta fuisset sic flum̄ pax tua: ⁊ iūsticia tua sic gurgites maris: ⁊ fuisset q̄si harena semē tuum ⁊ stirps vteri tui ut lapilli eius. Non iterisset ⁊ n̄ fuisset attritū nomen ei⁹ a facie mea. Egredimini ō babylone: fugite a chaldeis. In vōce exultatiōis ānūciate: audītū facite hoc: ⁊ efferte illud vsq̄z ad extrēa terre. Dicite: Redemit dñs suū suū Jacob. Non sitierūt i deserto cuz educeret eos. Aquā de petra ꝓduxit eis ⁊ scidit petrā ⁊ fluxerūt aq̄ Non est pax ipijs dicit dominus.

In capitulo xlviij. vbi dicit i postilla: Propt nomē meum longe faciam. Additio prima.

Quod i pphetic⁹ scripturis frequēter fit ꝓmo ō futuro p modū p̄tīti: ratio ē ꝓpter certitudinē pphetie ꝓut cōiter dicit. lz q̄ ō pterito p modū futuri fit sermo hec rō nō sufficit sed assignāda est alia.

In eodē capitulo vbi dr in postilla: Et laude mea ifrenabo te. Additio secunda.

Per diuinā laudē hō ascēdit i deū p affectū: itātū q̄ per hoc retrahit ab his q̄ sūt ꝯ deū: ⁊ hoc ē q̄ dic pphet⁹: Laude mea infrenabo te ne itereas fz sctm Tho. i. secūda scde. q. xcj. que vī magis ꝓpria expositio q̄ illa que in postilla dicitur ō laude.

¶ In eodē cap̄lo vbi dr in postilla: Et dextera mea mensa est celos. Additio tertia.

Per hoc q̄ dr: Dextera mea palmisauit celos: fz hebraicā litterā n̄ solū itellr facilitas mēsuratiōis: sed ēt mēsuratōis debita cōgruētia seu coadaptatio ad rē q̄ edificari ītēdit: sicut ille q̄ palma aliq̄d mēsurat: sic vt nō excedat nec deficiat ab ītēto fz illud sapiētie ca⁹. xj. Oia fec⁹ dñs numero pōdē ⁊ mensura. Replica. In ca⁹ xlviij. postil. expōit illū passū: Propt nomen meū furorē meū lōge faciā. i. feci ponēdo futuz ꝓ pterito. Burgēsis dicit vsitatū i ꝓphetis ponē p̄tīt⁹ ꝓ futuro ꝓpter certitudinē pphetie. fz ponere futuz ꝓ pterito hz alia rōnē: quā tn̄ nō assignat. pōt aūt pter alias rōnes dici q̄ pphete vtūtur ⁊ sacra scriptura ō do loquētes vbo oiuz tēpoz idifferēter: qz eternitas soli deo ꝓuenies coexistit oibus differētijs tēporū: sicut dictū est supra exo. xxx. capitulo. In eodez capitulo: vbi dicitur: Et laude mea infrenabo te ne intereas. hoc frenū dicit postil. ceremoniales obligationes quibus populus tenebat: ne ad idola defluerent: Bur. aūt hoc factū paruipendens dicit illam laudem fore ascensum mentis in deū: per affectū tam feruidū vt per hunc tā q̄ per frenū retrahatur ab his que sunt contra deuz. Sed manifestum est ex littera: q̄ illi iudei ō quibus hic dicitur huiusmodi affectum nō habuerunt ad deū: qz coluerunt deū timore seruili: dū ei tribularent ad dñm clamauerunt: vt dr ō hoc pplo in mlt̄ locis sacre scripture. tpe aūt pspitatis defluxerūt ad idola: iō dr ō eodē: Pplus hic labijs me

honorat ꝛc. Unde alia ē laus dei q̄ procedit a libera volūtate q̄ a seruili obligatiōe. pria nō hz rōnē freni sz libertatis: qz fit amore iusticie. Scda hz rōnē freni: qz fit timore pene. p̄ma nō retrahit a malo sed tēdit i bonū: qō fit libē sine frēo Scda aūt retrahit a malo: sed ñ afficit ad bonū. Et q̄ ō p̄ma hʾ nō dicatur sed ō scda probat sanctus Tho. exponēs hūc locū ꝛ dicēs: Infrenā. i. obligā te ad ceremōiales laudes meas: ne sacrificia idolis offerēs intereas. ꝛ adducē ad id procedātia psal. In chamo ꝛ frēo maxillas eoꝝ pstrige. puto hic ꝛ alibi oculos Burg. odio ꝛ liuore cecatos: vt videre nō potuit: q̄ vilipēdēdo po. s. Tho. vilipendit cuʾtñ dicta dixit i p logo sui operis igne charitatis examiata: ꝛ naturaʾ rōnis dictamine multiplr purgata: ꝛ tñ h Burgē. p sui erroris pfirmatiōe allat sanctū Tho. secūda scde. q. xcj. vt eā sic relinquat in contradictione.

Capitulum. XLIX

Audite ī sule. hic psequēr describit modʾ. s. scde liberationis facte p christū. Sciēdū tñ q̄ alicj doctores catholici totū istud capitulū exponūt ō liberatione facta per cyrū. sed istud ñ vr vex: qz ppls ō babylone rediens nō fuit i tāta psperitate quāta describit hʾ: imo fuit i mʾta angustia ꝛ paupertate sicut dictū ē supra. xxxv. ꝛ i pluribus alijs locis. Preterea sic exponētes magis iudaizant quātū ad hoc q̄ doctores hebreoꝝ antiq̄ q̄ aliqua dicta in hʾ capitulo referūt ad tps christi. s. illud: Dedi te i lucē gētiū vt sis salus mea vsq̄ ad extremū terre. ꝛ p cōsequens alia q̄ annectūtur huic sñie psequēr vel anecdēter. q̄ aūt ita sit: patet i glosa magna sup gen. xlj. caʾ. vbi mouet talis qō ō messia: Poterit ne dici q̄ rdemptor cū venēit: sit leuās facies. i. acceptor psonaꝝ fz modū loquēdi hebraicū. ꝛ rñdetur ibi Absit. sed oēs pfitentes ei corde ꝛ ore ꝛ opibʾ saluabit. sicut scriptū est hieremie. xxij. In diebʾ illis saluabit iuda ꝛ israʾ ꝛc. ac si dicat Cōfitentes ei. ꝛ sic dr Esa. xlix. Dedi te i lucē gentiū: vt sis salʾ mea vsq̄ ad extremū tre. hec glosa fz oēs doctores catholicos itellr ad lram ō christo: vt plenʾ videbit q̄ñ crimʾ ibi dño procedēte: ꝛ p psequꝝ alia q̄ ad idē induc̄t ō ca. isto. Dedi te i lucē gētiū ꝛc. fz auctorē vl auctores illiʾ itellr ad lram ō christo. Itē actuū. xiij. hec añctas: Dedi te in lucē ꝛc. a paulo ꝛ barnaba iducīt tāq̄ dca ad litterā ō pñsiōe gētiliū ad fidē christi. Itē ra. sa. dic̄ q̄ illō qō habet versus finē hʾ capituli: Nūqd tollet a forti pda ꝛc. itellr de esau p quē itelligit romanū imperiū: qz cū alijs iudeis expectat p messiā ventuꝝ liberari ō suitute i q̄ sit: ꝛ sic fm eū referendū est ad tps christi qō vez est: sed expectāt futuꝝ qō p Jesū nazarenū ipletū ē: ppt qō dicit matthei. xvij. Ergo liberi sūt filij. ꝛ loqtur ō tributo romano ipatori reddēdo. Igit exponendo capitulū fm hūc sensū i duas ptes diuidit qz prio ponit modʾ saluatiōis. scdo tollit metʾ desperatiōis ibi Et dixit syon. Pria i duas: qz prio ponit saluatorʾ pdictio. scdo subdit salutis operatio: ibi Et ego dixi. Circa p̄mū dr: a Audite ī sule. hic excitat attētio: vt p hʾ desīgnet nūciāde rei magnitudo. b Dñs ab vtero vocauit me. hoc dr i psona christi hois ō q̄ adhuc exīte i vtero matris dixit dñs p angelū suū ad ioseph: Uocabis nomē eius Ie sū. Ipe ei saluū faciet pplm suū a pctis eoꝝ. matthei primo c Et posuit os meū qua. ꝛc. In q̄ nōt efficacia ỹbi christi ad pscindū vicia. d In vmbra manʾ sue. i. ptātis sue. e Protexit me. ñ ei fuit captʾ a iudeis: nisi qñ voluit ꝛ se obtulit: Job. xvij. Dixi vobis qz ego sum: si ergo me qritis: sinite hos abire. f Et posuit me sicut sagittā electā. In hebreo habet: Clarā. i. limatā: p hʾ itellr puritas ꝛ claritas doctrine christi. g In pharetra sua. i. i sua puidētia. h Abscondit me. vsq̄ ad tēpus revelationis mee. i Et dixit mihi seruʾ meus es tu. ratione hūanitatis i qua accepit formā serui: phil. ij. Semetipm exinanuit formam serui accipiens ꝛc.

bi: Seruʾ meʾ es tu israʾ: qz̄ i te glorificabor. Ego dixi In vacuū laborauī: sine cā ꝛ vane fortitudine meā cōsūpsi: ergō iudiciū meū cū dño: ꝛ opʾ meū cū deo meo Hec dicit dñs formās me ex vtero seruū sibi: vt reducaz iacob ad eū: et israeʾ ñ congregabitur. Et glorificaʾ

k Israel. sic nominat christus: qz ō pplo israʾ natʾ: ꝛ rōne interptationū quarum vna est: Videns deū: quia anima christi vidit diuinam essentiā ab instanti sue creationis. Alia interpretatio est: Directus cū deo: quod optime conuenit christo homini: quia eius humanitas est instrumentū diuinitatis coniunctū ei: ꝛ sic in omnibus mouetur fm dei tatis instinctum. l Quia in te glorificabor. per miracula diuine potestatis ꝛ excellentie demonstratiua. m Et ego dixi. Hic cōsequēter ponitur salutis operatio: et primo respectu iudeoꝝ: secundo respectu gentiliū: ibi Et glorificatus sum. Circa primuz sciendū q̄ labores christi ieiunādo: vigilando: docendo: predicando: ꝛ omnia alia erant ad nostram salutem ordinata: fm q̄ dicitur psalmo. lxxiij. Operatus est salutē in medio terre. ꝛ quāuis principaliter missus fuerit ad predicandū iudeis in persona propria: propter quod dicit matthei. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierāt domus israel. tamē pauci iudei cōparatiue ad alios crediderunt: ꝛ quantū ad illos dicit: n In vacuum laborauī. propter incredulitatez iudeoꝝ: ꝛ ad idem facit quod sequitur: n Sine causa ꝛ vane fortitudinem meaz consumpsi. licet enī mortuus fuerit in etate virili tamē ex laboribus videbatur iam antiquus ꝛ in parte ꝛsumptus: propter qō dixerunt ei iudei Jo viij. Quīquaginta annos nondum habes ꝛc. o Ergo iudicium meum cū domino ꝛc. quia ipe videt q̄ nihil omisi de contingentibus ad salutem iudeoꝝ. p Formans me ex vtero seruuz sibi. quia ab instanti incarnationis fuit diuinitus corpus christi formatuz ꝛ animatum: ꝛ sic extunc perfectus fuit christus omnibus scientijs ꝛ carismatibus. q Ut reducam Jacob ad eum. i. populū israel descendentē a iacob ad quem vocendū fuit missus: vt dictū est. r Et israel nō cōgregabitur. in ouili dñi p susceptionē fidei: qz̄ p maiorī parte i infidelitate sua permānsit: sic ei iacob ꝛ israʾ sunt duo nōia vnʾ persone: gen. xxxij. ita sunt hic nomia vnius populi ab illo descendentis. poest etiā hec littera exponi vt quod dicitur hic: q Ut reducam iacob ad eum. intelligatur de illis qui crediderunt ex populo iudeoꝝ: sicut fuerunt apostoli alijq̄ discipuli multi: vt habet i actibus apostoloꝝ: ꝛ quod subditur: r Israel autē non cōgregabitur. intelligitur de illis qui remanserunt increduli. s Et glorificatus sum. Hic consequēter describitur operatio salutis quātū ad gentiles cū fidez

christi receperūt: ⁊ diuiditur i duas ptes: qꝝ prio describitur huius salutis opatio. ⁊ scdo subdit grāz actō: ibi Laudate celi. Circa primū dī i psona christi. s Et glorificatus sū. iter gentes credētes nomē meū: qđ factū est virtute dei pīs: iō sbdit. t Et dixit parū ē vt sis mihi seruus. i humanitate assūpta ad suscitādas tribus iacob ō morte infidelitatis ad vitā fidei: sm q̄ dī abacuc. ij. cap° Just° aūt ex fide vivit. v Et feces israel. i. vicia x Cōuertēdas. i vtutes. y Dedi te i lucē gētiū. p susceptionē luis fidei. z Ut sis salus mea. ideſt a me missa ⁊ data. ⁊ Usq ad extremū terre. ⁊ hō mō dixit christus apostolis actuū. prio: Eritis mihi testes i hierusalez ⁊ in oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsq ad vltimum terre.

a Hec dicit dñs. s deus pr. b Redēptō israel. qz ōdit filiū p eī rēdēptōe.

c Sāctus eius i. sanctificator ipius. o Ad contemptibilē animā. i. christū denominādo apte totū: q̄ i hūanitate assūpta contēptibilis apparuit isra. liij. Quasi absc̄ditus vult° eius ⁊ despectus ⁊c. e Et abominatā gentē. i. p̄mittiuā eccliaz quā supra modū abominati sūt principes iudeoz: vt pz i actibus apl̄oz i plurib° locis. silr postea multi romani iperatores: vt nero: domicianus: Dioclecianus: Maximianus: ⁊ multi alij eā totaliter extermiare querētes. f Ad seruū dominoz i. pplm catholicū: quia tunc christiani frequēter cōdemnabantur ad metalla fodienda: ⁊ alia opa seruilia facienda. g Reges videbūt. miracula in virtute nomis christi fienda per apostolos ⁊ eoz successores. h Et consurgent principes. ad statum fidei christiane: qō maxime patuit tempore constantini. i Et adorabūt p pter dominū. s. patrem. k Quia fidelis est. mittēdo redemptorem mundo: sicut patribus p̄miserat. l Et sanctū israel. i. sanctificatorem eius. m Qui elegit te. s. christum hominem ad opus redemptionis humane. n Hec dicit dominus. ideſt deus pater. o In tempore placito. ideſt gratie. p Exaudiui te. Omis eni oratio christi ad patrem fuit exaudita: que processit secundū deliberatiuam voluntatē. q Et in die salutis. ideſt in die passionis: qua operatus est salutem i medio terre. r Auxiliatus sum tui. dando constantiam patiendi. s Et seruaui te. recipiendo animam tuam in morte ⁊ p̄seruando corpus a corruptione.

t Et dedi te in sedus populi. vt per te deo federarēt. v Ut suscitares terram. ideſt habitantes in terra a

sū i oculʼ dñi: ⁊ deº meº factº ē fortitudo mea: ⁊t dixit: parū ē vt sis mihi seruº ad suscitandas tribº iacob: ⁊t feces isrl p̄uertēdas. Dedi te in lucē gētiū: ut sis salº mea vsq ad extremuz tre. Hec dicit dñs rēdēptor isrl: sanctus eiº: ād p̄temptibilē aiam ād abhoīatā gētē: ād seruū dñoꝝ. Reges videbūt ⁊t p̄surgēt p̄cipes: ⁊t adorabūt ppt dñz: qā fidelis ē ⁊t scñ isrl qui elegit te. Hec dicit dñs: In tpe placito exaudiui te: ⁊t i die salutis auxiliatº sū tui. Et seruaui te ⁊t dedi te i fedº ppli ut suscitares terrā ⁊t possideres hereditates dissipatas: ut diceres his q vincti sūt: exite ⁊ his q i tenebris: reuelamini. Sup vias pascēt: ⁊t i oib° planis pascua eorum.

mōte culpe ad vitam gratie. x Et possideres hereditates dissipatas. ideſt nationes gentiuz diuersis erroribus laceratas. y Ut diceres his qui vincti sunt. consuetudine peccandi. z Exite. per veritatem penitentie. ⁊ his qui in tenebris sunt ignorantie. a Reuelamini. in veritatis cognitione. b Sup vias pascentur. ideſt i obseruatione mandatoz ⁊ consiliorum.

Nō esuriēt neq̄ sitiēt: ⁊ nō p̄cutiet eos est° ⁊ sol: qz miserator eorum reget eos: ⁊t ad fontes aquarū potabit eos. Et ponā oēs montes meos i viā: ⁊ semite mee exaltabunt. Ecce isti ō longe veniēt: ⁊t ecce illi ab aq̄lōe ⁊ mari: ⁊ isti ō tra australi. Laudate celi ⁊t exulta tra: iubilate montes laudē: qā p̄solatus ē dñs pplz suum: ⁊ pauperū suoꝝ miserebit ⁊t dixit syon: dereliqt me dñs: ⁊ dñs oblit° ē mei. Nū quid obliuisci pōt mulier infātē suū: vt nō misereat filio vteri sui: Et si illa obliita fuerit: ego tñ nō obliuiscar tui. Ecce i manib° meis descripsi te: muri tui cōtinua oculis meis sēp. Festinauerūt structores tui: destruentes te ⁊ dissipantes a te exibunt.

c Et in omnib° planis. ideſt in sanctoruz exemplis que sūt ita plana q̄ possūt ab oibus videri. d Pascua eoz. quia magis edificant exempla q̄ verba. e Non esurient neq̄ sitient ⁊c. Ex hoc eni patet q̄ nō intelligitur de reditu captiuitatis babylonice: quia nunq̄ sic ē i pletum: sed de redemptione facta per christuz: que quidem habet effectum in consecutiōe vite beate: vbi nullum sentitur malum ⁊ habetur oē bonum: ideo subditur:

f Et ad fōtes aquarum potabit eos. per qō designat quies appetit° i bono adepto g Et ponā oēs mōtes ⁊c. p hō itelligitur remotio ipedimentorū publicationis euāgelij per discursum apostolorum aliorumq̄ discipulorum vt fuit dictum supra. xl. capitulo: ideo subditur: h Ecce isti de longe venient. scilicet ad fidem per predicationem i Et ecce illi qui ab aquilone ⁊c. ideſt de omni parte terre habitabilis aride ⁊ insularum maris. k Laudate celi. Hic consequenter ponitur huius beneficij gratiaz actiocuz dicitur Laudate celi. i. angeli qui sunt ciues celi: ⁊ christo nato gratias agentes cantauerunt glia in altissimis deo ⁊c. luce. ij. l Et exulta terra. ideſt habitatēs in terra quātum ad minores ⁊ mediocres. m Jubilate montes laudem. quantum ad maiores. n Quia consolatus est dominus populum suum. per modum predictuz. o Et dixit syon. Hic consequēter tollitur metus desperationis: ⁊ p̄mo respectu redemptionis fiende per cyrum. secundo respectu redemptionis fiende per christum: quia iste due simul tanguntur a ppheta: vt dictū est supra. scda ibi: Leua in circuitu. Circa primū dicitur: o Et dixit syon. i. illi qui fuerant habitatores syon. p Dereliquit me dominus. hoc dicebant iudei in babylonem ducti post destructi onē ciuitatis ⁊ tēpli qō rmouet cū subditur: q Nūquid obliuisci potest ⁊c. ⁊ patet littera. r Ecce in manib° meis descripsi te. in memoria: sicut illud quod tenetur manu. s Muri tui. scilicet ciuitatis ⁊ templi. t Coram oculis meis semper. quia preuideo eoz reparationē. v Festinauerunt structores tui. ideſt cito venient. s. zorobabel ⁊ iesus filius iosedech ad reedificandum templum: ⁊ neemias ad reedificationem ciuitatis. x Destruentes te. ideſt conantes te destruere. y A te exibunt. quod patet ipletum de

samaritanis quos noluerãt reuersi ꝺ captiuitate associare sibi ad tẽpli reedificationẽ: vt habeẽ prio esdre. iiij. ⁊ silr de edificatiõe ciuitatis dixerũt eis neemie. ij. Uobis nõ ẽ pars ⁊ iusticia ⁊ memoria i hierusalẽ. a Leua. Hic remouet metus desperatiõis respectu redẽptionis fiẽde p christũ. In ꝑmitiua ei eccl'ia erãt credẽtes pauci ⁊ ꝺ humili plebe: ⁊ persecutiõibus ꝓcipũ oppsi: vt ꝓz in actib' aplorũ, ꝓpter qꝺ estimari posset ꝺ facili qꝺ totũ cito deberet ãnihilari: ⁊ ideo denunciat ecclesie primitiue multiplicationẽ magnã fideliũ: ⁊ prio denũciatur hec mltiplicatio: scꝺo mouetur quedam obiectio: ibi Nunquid tolleẽ. Circa primũ ꝺr: a Leua in circuitu oculos tuos. i. ad oẽs partes orbis. b Et vide. multitudinẽ ppli ad te per fidẽ venientis. c Omnes isti ꝯgregati sũt. in fide formata charitate. d Oi b' his velut ornamẽto vestieris. multitudo enĩ fidelium est ecclesie ornamentum. e Qꝛ deserta tua ⁊ solitudines tue ⁊c. sic vocat terrã iudee: qꝛ p' passionez christi a romanis fuit destructa. f Nũc augusta erũt. i. oẽs fideles nõ possent ibi capi ꝓpt qꝺ apli aliqꝫ discipuli ꝓ maiori parte egressi sũt ĩn ad alias ptes mũdi ꝓ dilatiõe fidei. g Et longe effu. ꝺ absor. te. i. nitebãt absorbere: qꝛ principes iudeoꝝ ꝺ conabantur ecclesiã nascẽtẽ absorbere: vt ꝓz actuũ. iiij. ⁊. v. ⁊. viij. ⁊ i pluribus alijs locis p romãos partim fuerũt trucidati: ⁊ pti captiuitati. h Adhuc ꝺi. in au. tuis filijs steri. tue. i. paucitati fideliũ. i Angust' ẽ loc' mihi ⁊c. qꝛ sicut dictũ ẽ exierũt apli ꝓ vniuersũ orbẽ ꝓ multiplicatiõe fideliũ. k Et dices i corde tuo. ꝑ admiratõe tãte multiplicatiõis l Trãsmigrata ⁊ captiua. qꝛ tpe ꝓsecutiõis ꝙ facta ẽ sub stephano oẽs fideles ꝺ erãt i hierusalẽ dispersi sũt ad alias regiones ꝑter aplos: actuũ. viij. illi ẽt ꝺ poterãt capi trahebant ad carceres: vt captiui: actuũ. ix. ⁊ modus h' multiplicatiõis oñdit: cũ subdit: m Hec ꝺicit dñs ꝺe': ecce le. ad gẽtes. ꝙsi ꝺicẽt: ñ fiet vtute hũana: sꝫ ꝺi uina. n Manũ meã. i opib' miraculosis ꝺb' visis gẽtiles ꝓuertebãt. o Et ad po. exal. si. meũ. i. signum crucis p Et affe. fi. suos ⁊c. qꝛ se ⁊ plẽ suã afferebãt aplis aliqꝫ discipulis: vt fierẽt filij eccl'ie ꝑ susceptiõez sacri baptismatis q Et erũt reges nutri. ij tui ⁊c. h' ꝓz ipletũ i multi regib' ⁊ regnis: ꝺ fidẽ catholicã susciꝑẽtes pascebãt pauper fideles. r Vultu i ter. de. ado. te. i. hebũt te i maxia reuerẽtia qꝺ ꝓz ipletũ tpe ꝓstãtini ⁊ aliorꝝ regũ christiãorꝝ. s Et scies qꝛ ego dñs. ꝑ experiẽtiã tãti boni. t Sup qꝺ ñ cõfudent ⁊c. qꝛ finalr ꝓsequũt expectata. v Nunꝺ tolleẽ ⁊c. Hic remouet obiectionẽ ꝙ posset fieri. ⁊ prio põit eã ꝺicẽs: Nũquid tolleẽ a fort' ꝺa ⁊c. tãta ei erat ptas ꝑncipum iudeoꝝ ĩn primitiua ecclesia: ꝙ prio conati sũt ecclesiaz absorbere: ⁊ multo maior iperatoꝝ romãoꝝ ꝺ postea idẽ attẽtauerunt: vt supra dictũ ẽ: qꝺ ñ videbat possibile ecclesiam eruí ꝺ manib' eoꝝ. et ꝑ fortẽ. hic itellr ptas iudeoꝝ. Per robustũ ptas romanoꝝ. Cõsequẽr remouet hãc obiectõez

Leua i circuitu oculos tuos et vide: oẽs isti ꝯgregati sũt venerũt tibi. Uiuo ego ꝺicẽ dñs: qꝛ ornãbus: his velut ornamẽto vestieris ⁊ circũdabis tibi eos ꝙsi sponsa. Quia deserta tua ⁊ solitudines tue ⁊ tra ruine tue: nũnc angusta erũt ꝑ habitatoribus: et lõge fugabũt q absorbebãt te. Adhũc ꝺicẽt i auribus tuis filij steriliatis tue. Angust' est mihi loc': fac spaciũ mihi vt habitẽ. Et ꝺicẽs i corde tuo: Quis genuit mihi istos? Ego steril ⁊ ñ pariẽs trãsmigrata ⁊ captiua: ⁊ istos qs enutriuit? Ego destituta ⁊ sola: ⁊ isti vbi ẽ erant? Hec ꝺicit dñs ꝺe': Ecce leuabo ad gẽtes mãnũ meã et ad pplos exaltabo signũ meũ. Et afferẽt filios suos i vlnis: ⁊ filias suas sup humeros portabũt. Et erunt reges nutricij tui: ⁊ regine nutrices tue. Uultu i terra demisso adorabũt te: ⁊ puluerẽ pedũ tuorũ lingẽt. Et sciẽs qꝛ ego dñs: sup quo ñ ꝓfudẽt q expectãt eũ. Nũn qꝺ tolleẽ a fort' ꝑda: aut qꝺ captuz fuerit a robusto saluus eẽ poterit? Qꝛ hec ꝺicẽ dñs: Eqũidẽ ⁊ captiuitas a forti tolleẽ: ⁊ qꝺ ablatũ fuerit a robusto saluabiẽ. Eos ꝙo qũi iudicauerũt te ẽgo iudicabo: ⁊ filios tuos ego saluabo. Et cibãbo hostes tuos carnib' suis: ⁊ qsi musto sãguie suo iebriabũtur Et sciẽt oĩs caro qũia ego dñs saluans te: ⁊ rẽdẽptor tuus fortis iacob.

(5. x Eqꝺẽ ⁊ captiuitas a fort' tolleẽ ⁊c. qꝛ i vtraqꝫ ꝓsecutõe ñ solũ ecclesia fuit saluata sed et mirablr mltiplicata. y Eos vero. i. iudeos ⁊ romãos. z Qui iudicauerũt te. in iuste. a Ego iudicabo. inferẽdo penã debitã prio pctõ: ideo ꝺicit: b Et cibabo hostes tuos car. suis ⁊c. i. istos satiabo de carnibus illoꝝ: qꝛ romani multũ sãguinẽ iudeoꝝ effuderũt. iudei et inter se multa bella itrisecia tẽ tpis habuerũt: vt ꝺicit iosephus. mlti et ipatores romani ꝓsequẽtes ecclesiaz p senatũ ad mortez ꝺẽnati sũ: vt ꝓz ꝺ nerone qui ꝑmaz mouit ꝓsecutiõez ⁊ ꝺ domiciano ꝙ mouit secũdã. c Et sciet oĩs caro. i. scire poterit oĩs hõ. d Quia ego dñs saluãs te. tãtas ei ꝓsecutiones sustinuit ecclia qꝺ qlz rõnabilr scir ꝑ: ꝙ stetit sola vtute diuia. e Redẽptor tu'. ꝓpo sãguie. f Fort' iacob fort' supplãtator ꝺiaboli: ⁊ sic iacob ẽ noiati casus. Ul fortis ad defendẽdũ ꝓpm meũ catholicũ: ⁊ sic iacob ẽ genitiui casus vel ꝺatiui. noia ei iacob ⁊ isrl trãslata sũt ad ꝓpm catholicũ: vt ostẽsuz ẽ supra capitulo. xliij.

In capitulo. xlix. vbi ꝺr in postilla: Reges videbunt miracula virtute christi. Additio.

Iste versus: Reges videbunt. punctuatur sic i hebreo: Reges videbunt ⁊ consurgent: ibi punctus: ⁊ est sensus ꝙ reges vidẽtes miracula christi seu discipulorꝝ eius. Consurgent. scilicet ad veneranꝺam doctrinam christi eo modo quo ꝺicitur leui. xix. capitulo. Coram cano capite consurge. principes adorabunt dominũ deum tuum. ⁊ est sensus principes vide bunt miracula supraꝺicta. Et adorabunt deuz. scilicet qui prius adorabant idola: ⁊ est quasi repetitio eiusdẽ

Hec ꝺicit dominus. Capitulum. L.

Superius denũciata est populi dei liberatio. Hic consequẽter ponitur ipedimenti remotio. ⁊ diuiditur in tres partes sm triplex ipedimentum. secunda ibi incipit sequenti capo: tertia. lij. Circa primũ sciendum ꝙ ipedimentum sic excluditur ex parte dei: ꝙ ecõuerso concluditur ex parte populi icreduli. Diuiditur ergo in tres partes: quia primo excluditur ipedimentũ. scꝺo declaratur propositũ ibi. in increpatione:

tertio ꝯcludit icreduloꝰ ſterit': ibi Quis ex vobis. Im
pedimētū aūt poſſet eſſe ex pte ſaluatoꝛis triplr: vtpo
te ſi eſſet nolēs vel neſciēs aut ipotēs ad ſaluādū: ꝛ ſ̄ p̄
excludit ab eo defect' voluntat' cū dr: a Hec dic dñs
ſaluatoꝛ noſter ieſus chriſt' alloquēs iudeos icredulos.

b Quis ē hic li
ber repudij ꝛc. q̄si
diceret nō poteſt
oſtēdere q̄ ego di
miſerim ſynago
gā matrē veſtraz
ꝓpter odiū: ſicut
in lege veteri vir
dimittebat vxorē
rōne odij nec ēt ꝓ
pter lucrū meum
ideo ſubditur:

Ecē dic dñs: Quis L.
ē h̄ liber repudij ma
triſ vīe: quo dimiſi eā: Aūt
gs ē creditoꝛ me': cui vēdi
di vos: Eccē ei in ūigtatib'
vīis vēnditi eſtis: ēt i ſcelerī
bus vīis dimiſi mēz vīam
qā vēi ēt ñ erat vir: vocaui
ēt non erat q audiret. Mūn
qd abbꝛeuiata ꝛ paruula
facta ē man' mea vt ñ poſſi
redimere: aut ñ ē i me virt'
ad liberādū: Eccē i icrepa
tiōe mea dēſertū faciā maꝛ
ponā flumia i ſiccū. Cōpu
treſcēt piſces ſine aq̄: ꝛ mo
rient inſiti. Indūā celos te
nebris: ēt ſaccū ponā opi
mentū eoꝝ. Dñs dedit mi
hi linguā eruditā: ūt ſciā ſu
ſtētare eū q laſſus ē verbo

c Aut quis eſt creditoꝛ meus cui
ven. vos. a me ali
enādo: ꝛ iō conſe
quēter verū ipedi
mentū ꝯcluditur
ꝫ incredulos: cuz
dr: d Ecce ei i
iniq̄tatibus veſtrī
i. ꝓ iniq̄tatib' ve
ſtris. e Uendi
ti eſtis. i ſeruos ꝛ
ancillas a romāis
f Et in ſce. ve.
dimiſi ma. veſtrā
i. ſynagogā. Sciē
du q̄ ſcelus ꝓpꝛie
accipiēdo ē pctm
ꝓtra deū. Iniq̄taſ aūt ꝫ primū. eo q̄ ſit ꝫ equitatē iuſti
cie. iudei aūt ꝓ deo ꝓ Peccauerūt in chriſtū vt ꝫ primū di
cētes: Ecce hō vorax ꝛ potator vini ꝛc. ꝛ itez q̄ꝫ ꝓdito
rie emerūt ipm vt morti traderent ſm hūanitate: quia
diuinitas mori nō poterat: ꝛ ꝓpter hoc vēditi fuerunt
p romanos in ſeruos ꝛ ancillas: intātū q̄ nō defuerunt
aliqui venditoꝛes qui. xxx. p vno nūmiſmate darēt: vt
dicit hugo floꝛacenſis: ſicut ecōuerſo chriſtum. xxx. de
narijs emerāt. Peccauerunt etiā in chriſtum tanq̄ i de
um opera miraculoſa diuinitatis oſtenſiua demonib'
attribuentes: luce. xj. In beelzebub principe demonioꝝ
ejcit demonia. Secūdo remouētur impedimēta ignoꝛā
tie: cū dr: g Quia veni. in hūanitate pfecta ſciētijs
ꝛ virtutibus. h Et nō erat vir. q̄ pauci virtutes ope
rū chriſti imitabātur. i Uocaui. p predicationē cla
rā ꝛ efficacē. k Et nō erat q̄ audiret. cū effectu: q̄ cō
paratiue multo plures nō crediderūt ei. Tertio remo
uetur impedimētū ipotentie: cū dr: l Nūquid adbre
uiata ꝛc. quaſi diceret nō: ꝛ ꝓz littera. m Ecce i icre
patione ꝛc. hic cōſequēter declarat ꝓpoſitū: ꝛ prio pō
tur huiuſmodi declaratio: ſecūdo ſoluit quedā obie
ctio: ibi iuxta eſt. Declaratio vero ponit prio quātū ad
excluſionē ipotētie: cū dr: m Ecce i icrepatiōe mea.
i. i vbo meo. n Deſertū faciā mare. i. ſiccū potero
facere cū voluero: ſicut feci in exitu ò egypto o In
duā celos tenebris. ſic ei fecit tpe ſue paſſiōis. p Et
ſaccū ponā operimētū eoꝝ. i. nigredinē. Scōo declarat
ꝓpoſitū quātū ad excluſionē ignoꝛātie: cū dr: q Do
minus dedit mihi linguā eruditā. i. loquētē ex interiori
cognitione: q̄ humanitas chriſti fuit plena oibus ſcien
tijs ꝛ virtutibus. r Ut ſciā ſuſtētare eū q̄ laſſus eſt.

Erigit mane: mane erigit
mihi aurē: vt audiā q̄ſi ma
giſtꝛ. Dñs dē aperuit mi
hi aurē: ego aūt ñ ꝫdico: rē
troꝛſū ñ abij. Cōꝛpus meū
dedi pcutientibus ēt genas
meas vellentibus. Faciē me
az ñ auerti ab increpātibus
ꝛ ꝫſpuētibus in me. Dñs
deus auxiliatoꝛ meus: ēt iō
ñ ſū ꝫfuſus. Iō poſui faciē
meā vt petrā duriſſimaz ꝛ
ſcio q̄m ñ cōfūdar. Juxta ē
q iuſtificat me. Quis ꝫdi
cet mihi: Stemuſ ſil. Quis
eſt aduerſarius meus: Ac
cedat ad me. Eccē dñs de
us auxiliatoꝛ meus. Quis
eſt qui condēnet me: Eccē
omnes quaſi veſtimentum
ꝓterent: tinea comedet eos

Sic eſt in hebreo ꝛ libris correctis. i. monere eū ad tole
rantiam patientie vbo predicatiōis mee. ꝛ qz i chriſto ē duplex
ſcia: vna diuina ꝛ eterna: alia tēpoꝛalis ꝛ hūana: ꝛ vtraq̄z ē
a pīe in filio ſm duplicē naturā: ideo ſubditur: s Erigit
mane: mane erigit mihi aurē. ita q̄ primū mane accipit ꝓ
eternitate: i qua filius
habet ſcientiam diui
nā a patre: ꝛ ſcōz ꝓ
inſtanti incarnatiōis
in quo habuit ſcientiā
infuſam. Tertio de
claratur ꝓpoſitū quā
tū ad excluſionē iimi
citie ex parte volūta
tis: per hoc q̄ ſalua
toꝛ ieſus chriſt' ex ma
xima charitate ſuſti
nuit paſſiones mltas
ꝓ oibus cuz dicitur:
t Dñs deus. ſ. paē.
v Aperuit mihi au
rē. inſinuādo mihi ſu
turā ꝓ populo paſſio
nē meā. x Ego au
tē nō cōtradico. imo
dixit: Fiat voluntas
tua. matth. xxvj. lo
quens de paſſiōe ſua.
y Retroꝛſum non
abij. imo querentibus
ipſum ad mortez iuit
obuiam: Joh. xviij.
a Cꝛpus meū de
di percutientibus: vt
patet in euangelijs.

b Et genas meas vellentibus. licet nō ſit ſcriptū in euan
gelijs q̄ euellerent eius barbā: tñ paratus fuit hoc ſuſtinere
ſicut alia maioza: ꝛ forſitan ſuſtinuit quia nō oia ſunt ſcri
pta. c Faciem meā non auerti. hoc patet ex euangelijs.
d Dominus deus. ſ. pater. e Auxiliatoꝛ meus. ꝓbēs
mihi voluntatem ꝛ conſtantiam patiendi. f Et ideo ñ
ſum cōfuſus: quia per paſſionē ſuam tranſijt ad gloziaz ſue
reſurrectionis. cozpus etiam eius mortuū fuit honorifice ſe
pultū. g Ideo poſui ꝛc. i. me expoſui ad ſuſtinendū que
cūq̄ aſpera. h Juxta eſt. hic ſoluitur quedā obiectio: iu
dei eni dixerūt chriſto Joh. viij. Tu de teipo teſtimonium
perhibes: teſtimoniū tuū nō ē verū. ꝛ ſaluatoꝛ reſpōdit: te
ſtimoniū perhibet ò me q̄ mecū ē pr̄. ꝛ iſta rōſio puiſa i ſpi
ritu ſacto pōit hic: cū dr: h Juxta ē q̄ iuſtificat me. ſ. pr̄.
qui dr eſſe iuxta filiū: ꝓpter vnitatē eſſentie ꝛ diſtinctionez
ꝓſone: iuſtificauit filiū faciendo opa diuina p ipm: ꝓpter
q̄ ibidē dicit ſaluatoꝛ Joh. x. Opera que ego facio i noie
patris mei illa teſtimoniū perhibent ò me. i Quis con
tradicit mihi: ſm veritatem: quaſi diceret nullus veſtrum
chriſtus eni frequenter legitur impoſuiſſe iudeis ſilentium
ꝓpter veritatis euidentiam. k Ecce dñs deus auxilia
toꝛ meus. in mea paſſione modo predicto. l Quis ē qui
ꝫdēnet me. ſ. iuſte quaſi diceret null': fuit ei iuſte ad mortē
condemnatus: primo per ſacerdotes. poſtea per pilatum: ſz
ex hoc deꝛtauerunt exterminiū intantū q̄ pilatus per ti
berium iperatoꝛem fuit miſſus in exilium: ꝛ ibi ignomino
ſe moꝛtuus: ꝛ ſacerdotes per titū fuerunt interfecti i deſtru
ctione templi. Dixit eni iuſtum eſſe ſacerdotes cum templo
perire: ideo ſubditur: m Ecce omnes quaſi veſtimentū
conterentur. quantū ad mortuos in exilio. n Et tinea
comedet eos. quātū ad iterfectos gladio: ſicut tinea ꝓſumit

sestimentū quadā violētia. o Quis ex vobis. Hic cōsequenter cōcludit incredulozū interitū: z prio arguit eozū culpā dicens: Quis ex vobis timēs dñm audiens vocez serui sui. i. christi ratione forme serui assumpte. p Quis ambulauit in tenebris. s. ignorantie. q Et nō est lumē ei. si credidit verbis christi quasi diceret nullus. ideo subdit: r Speret in noie dñi. s. qui libet fidelis. secōo subiungit penā cū dicit: s Ecce vos omnes accendentes ignē. i. ex incredulitate vīa meremini q succēdamini cū ciuitate z regiōe vestra: z sic fuit factū p exercitū romanozū z quia factū est ex ordinem diuine iusticie subditur: t De manu mea factū est hoc vobis: i doloribus dormietis. i. moziemini. nūquā ei pplis iudaicus tot z tantos dolores sustinuit: sicut in obsidione z destructione hierusalē p titum vt pz p iosephū libro de iudaico bello: z alios historiographos illis tpibus vicinos.

Quis ex vobis timēs dñm audiēs vocē serui sui: Quis ābulauit i tenebris: et nō ē lumē ei: Speret i noie dñi: z innitat sup deū suū. Ecce vos oēs accēdētes ignē: accincti flāmis. Ambulate i lumine ignis vīi: z i flāmis quas succendistis. De manu mea factū ē hoc vobis. In doloribus dormietis. LI.

AUdite me. Hic mouetur scōz impedimentū ex dilatiōe p missi. ex hoc ei q liberatio per christū fienda tātū differebat: estimabāt aliqui iudei q illa liberatio nulla foret: ideo hoc remouetur i hoc capitulo. z prio cōfertur spes assequēdi. p missū. secōo auferet timoz circa malū pene huic liberationi annexū: ibi audite me. primū facit duplr. s. exemplo z vbo: secūdū ibi attēdite ad me. Circa primū sciendum q abrae facta fuit p missio de obtentu terre chanaā. geñ. xv. z tñ ista p missio nō fuit ipleta tūc: sed p quadrigētos annos: vt habet ibidē: tñ finaliter fuit ipleta p ter fidē abrae z sare que eiusdez fidei fuit. z ex hoc cōcluditur q dilatio aduētus christi nō debuit iudeis oriam inducere. Prio igitur circa hoc ponit exēplū cū dicit b Attēdite ad petrā. i. ad abrāā z saraz vt expōit postea cū dr: c Attēdite ad abrāā cē. z vocat abrāā petra p ter fidei firmitatē. d Quia vnū vocaui eū. i. solū sine ple. e Et bñdixi ei. p ferendo ei bōa tpalia z spūalia. f Et multiplicaui eū. i multitudinē pploz p isaac ismaelē z alios filios eius. Cōsequēter p cludit intentū. s. de p solatiōe populi p christū cū dr: g Cōsolabit ergo dñs syon. i. ecclesiā q vocat syon: eo q ibi icepit vt dictū ē supra secōo caplo z i pluribus alijs locis. h Et p solabit oēs ruinas eius. ex diuersis erroribus ortas i pplo iudeoz ex mala doctria doctoz: qs amouit christ p suā doctrinā p ter qd dic saluator de eis matthei. xv. Leci sūt: z duces ceci. i Et ponet desertū eius qsi delitias. q. iudea bonis spūalib' erat de serta: sed p christū fuit adipleta potissime p ifusionē spūsācti sup credentes i signo visibili: actuū. ij. z i pluribus alijs locis. k Gaudiū z letitia cē. q. spūsācto repleti loqbātur magnalia dei letāter manifeste z pstāter. l Attēdite. Hic p sequēter remouet dictū impedimentū vbo. z prio remouet impedimentū. secōo cōfirmat dictū: ibi Leuate. Remouet autē impedimētū i hoc q asserit aduent' christi de p pinquo. z p mo excitat attentio: cū dr: l Attēdite cē. q. nūciant hic magna z ardua. s. lex euāgelica: cū dr. m Quia lex a me exiet. z q de lege christi intelligat: ondit cū sūditur: n Et iudicū meū. s. fm legē meā. o In lucē pploz regescet. qd nō pōt itelligi de lege mosaica q fuit data vni pplo tm: sed lex christi diffusa est p orbē vniuersū. Ra. sa. et dic h q istud erit qñ dictū sophonie implebitur tertio capitulo: vbi dicit dñs: Tūc reddaz pplis meis labiuz electū: vt inuocent oēs nomen dñi: z seruiēt ei humēo vno. qd fm oēs expositores catholicos z hebreos refert ad tps christi Ex hoc pz q alique expositores catholici i vno magl iudaizāt h quātum ad hoc q hebrei exponentes qd dr h: Quia lex a me exiet cē. dicēdo q intellr de edicto cyri p totū iperiū suū publicato q iudei redirent libere in terrā suam. Consequenter exprimitur legislator cum subditur: p Prope est iustus meus. i. christus qui dicitur iustus absolute z antonomatice eo q non solum est iustus formaliter vt alij: sed etiā effectiue alios iustificando. q Et brachia mea populos iudicabunt. i dest apostoli q dicuntur brachia corporis ecclesie: sicut z christus caput: quibus dicitur matthei. xix. Cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis z vos super sedes iudicantes duodecim tribus cē. r Me insule. i. gentiles vt dicūt hebrei. s Expectabūt. sic dr genē. xlix. Et ipe erit expectatio gentiū. t Et brachiū meū. i. christum qui brachium domini dicitur infra. liij. vt vidēbitur. v Sustinebunt. legem eius recipiendo.

Audite me. Hic fmouetur scōz impedimentū ex dilatiōe p missi. ex hoc ei q liberatio per christū fienda tātū differebat: estimabāt aliqui iudei q illa liberatio nulla foret: ideo hoc remouetur i h capitulo. z prio cōfertur spes assequēdi. p missū. secōo auferet timoz circa malū pene huic liberationi annexū: ibi audite me. primū facit duplr. s. exemplo z vbo: secūdū ibi attēdite ad me. Circa primū sciendum q abrae facta fuit p missio de obtentu terre chanaā. geñ. xv. z tñ ista p missio nō fuit ipleta tūc: sed p quadrigētos annos: vt habet ibidē: tñ finaliter fuit ipleta p ter fidē abrae z sare que eiusdez fidei fuit. z ex hoc cōcluditur q dilatio aduētus christi nō debuit iudeis oriam inducere. Prio igitur circa hoc ponit exēplū cū dicit b Attēdite ad petrā. i. ad abrāā z saraz vt expōit postea cū dr: c Attēdite ad abrāā cē. z vocat abrāā petra p ter fidei firmitatē. d Quia vnū vocaui eū. i. solū sine ple. e Et bñdixi ei. p ferendo ei bōa tpalia z spūalia. f Et multiplicaui eū. i multitudinē pploz p isaac ismaelē z alios filios eius. Cōsequēter p cludit intentū. s. de p solatiōe populi p christū cū dr: g Cōsolabit ergo dñs syon. i. ecclesiā q vocat syon: eo q ibi icepit vt dictū ē supra secōo caplo z i pluribus alijs locis. h Et p solabit oēs ruinas eius. ex diuersis erroribus ortas i pplo iudeoz ex mala doctria doctoz: qs amouit christ p suā doctrinā p ter qd dic saluator de eis matthei. xv. Leci sūt: z duces ceci. i Et ponet desertū eius qsi delitias. q. iudea bonis spūalib' erat de serta: sed p christū fuit adipleta potissime p ifusionē spūsācti sup credentes i signo visibili: actuū. ij. z i pluribus alijs locis. k Gaudiū z letitia cē. q. spūsācto repleti loqbātur magnalia dei letāter manifeste z pstāter. l Attēdite. Hic p sequēter remouet dictū impedimentū vbo. z prio remouet impedimentū. secōo cōfirmat dictū: ibi Leuate. Remouet autē

et. Et ponet desertū ei' qsi delitias: z solitudinez ei' qsi hortū dñi. Gaudiuz z letitia inueniet i ea: gratiaz actio z vox laudis. Attēdite ad me pple me': z tribus mea me audite. Quia lex a me exiet: et iudiciū meū in lucez pploz requiescet. Prope ē iust' me': egressus ē saluator me': et brachia mea pplos iudicabūt. Me insule expectabūt: et brachiū meū sustinebūt. Leuate i celū oculos vīi: z videte sub terra deorsū: qa celi sic fum' liq'scēt: z tra sic vestimētū atteret: et habitatores ei' sic hec interibūt. Salus autem mea in sempiternuz erit: et iustitia mea nō deficiet. Audite

fidelibus alijs. iohis. xvj. Uenit hora vt ois q interficit vos arbitret obsequiū se prestare deo. ⁊ hoc patuit i pse cutionib⁹ ecclesie pteritis: ⁊ i persecutione ātichristi magis apparebit. prio ergo tollit timor psequentiū genera liter: scdo antichristi specialr: ibi Quis tu vt timeas ⁊c.

Primus autem timor tollitur per hoc q ille psecutiones ostēduntur pue ⁊ breues ⁊c. ⁊ consolatio futura est ppetua: ido subditur: c Audite me qui scitis iustū. i. christū per fidem cognoscitis. d Lex mea s. euāgelica: vt declaratum ē supra e Jn corde eox radicata ⁊ firmata. f Nolite timere obprobriuz hominū. propter christū: sed magis gaudete qđ fuit i pletū actuum. v. Jbant apli gaudētes a ꝓspectu concilij: qm digni habiti sunt. p nomie iesu contumeliaz pati. ⁊ idez apparuit ⁊ apparet in multis sanctis.

g Sicut ei vestimētū. i. cito morient psecutores: ⁊ rodēt eos vermes g Sal' aūt mea. i. christ⁹. h Jn sēpiternū erit. saluaꝫ fideles suos salute etna: et iō aduētū ei⁹ desiderans Esaias pphēta orādo exclamāt: i Cōsurge ꝓsurge. ⁊ duplicat ppter duplicez christi aduentū: primū ⁊ secūduz. k Jnduere fortitudinem. ad saluādū pplm tuū. ⁊ ad hoc adducit exemplū pteritoꝝ temporū dicens: l Nūqd nō tu pcusisti supbū ⁊c. i. phaaronē q supbuit cōtra dñm. o. Nescio vñz: ⁊ isrl nō dimittā. exo. v. Dī etiam draco ppter malicīā qua filios isrl' opprimebat iniuste Exodi. j. ppter qđ dī ō pharaōe. egech. xxix. Draco magne qui cubas i medio fluminū. m Nūqd nō tu sicasti mare ⁊c. vt habet exo. xiiij. n Et nūc. i. tpe gre o Qui redēpti sunt a dño. iesu christo. p Reuertent. ad vnitate fidei ecclesiastice. q Et venient in syon. i. ad sanctā ecclesiā q vocat syon: vt pdictū est. Pōt ēt p syon hic itelli ecclia triūphās q vocat syō i pluribꝰ locis scripture. vñ ad hebreos. xij. Accessistis ad syon mōtez ⁊ ciuitatez dei viuentis hierusalē celestē ⁊ multoꝝ miliū angeloꝝ frequentiam. ad quā veniunt fideles christi post hāc vitā. ⁊ huic sensui ꝓcordat lra sequens. r Et letitia sempiterna sup capita eoꝝ ⁊c. qđ nō pōt haberi i pnti vita: ideo subdit: s Ego egoipe. ⁊ nō alius. t Consolabor vos. consolatioe eterna q a solo deo pōt dari. v Quis tu. Hic ꝓsequenter amouet timor ātichristi: ⁊ hoc duplici rōne. scōa ponit ibi Ego aūt. Prima aūt rō accipit ex breuitate tpis: qz ly psecutio antichristi futura sit valde grauis: tñ erit breuis tēpore ppter qđ minus timēda. vñ dī matthei. xxiiij. Nisi breuiati fuissent dies illi nō fieret salua ois caro ⁊c.

me q scit⁹ iustū: pplm meū lex mea i cōdē eoꝝ. Nolite timē oppꝛobriuz hoium: ⁊ blasphemias eoꝝ ne metuatis. Sic ēi vestimētū sic comedet eos vermis: ⁊ sic lanā sic deuōabit eos tinea. Sālus aūt mea i sēpit̄rnum erit: ⁊ iusticia mea i gnātiones gnātionuz. Cōsurge ꝓsurge: indūē fortitudinez brachiū dñi. Cōsurge sic i dieb⁹ antiqs: i gnātōib⁹ sclorū. Nūqd ñ tu pcusisti supbū: vulnerasti draconez? Nūqd ñ tu siccasti mare: aquaz abyssi vehementis? Qui posuisti pfūdū maris viā: vt trāsirēt libēati. Et ñc q rēdēpti sūt a dño: reuertēt ēt veniēt in syon laudātes: ēt letitia sēpiterna sup capita eoꝝ. Gaudiū ⁊ letitiā tenebūt: fugiet dolor ⁊ gemitus. Ego egoipe ꝓsolabor vos. Quis tu vt timeas ab hoie mortali: ⁊ a filio hois qui q̄si fenum ita arescet: ēt oblit⁹ es dñi factoris tui q tetēdit celos ⁊ fundauit terrā: ēt formidasti iugit tota die a facie furoris ei⁹ q tetribulabat: ēt parauerat ad pdēduz? Ubi nc ē furor tribulātis? Citō veniet grādi ens ad aperiēdū: ēt ñ interficiet vsqz ad īnnitionē: nec deficiet panis eius. Ego aūt ē sū dñs deus tu⁹ qui ꝓturbo mare ⁊ itumescūt fluct⁹ ei⁹: dñs exēcituū nomē meuz. Posui vēba mea i ore tuo: et i vmbra man⁹ mee ꝓtexi te: ūt plātes celos: et fū

dicit g. v Quis tu vt timeas? ⁊ alloqt quēz futurū fidelem tpe antichristi q cū sit regeneratus i christo ñ oz timere persecutionē antichristi timore deficiente a bono. x Ab homie mortali. antichristus erit ei hō pur⁹: ⁊ cito morietꝫ post assecutionē dñi: iō subdit: y Qui quasi fenū ita arescet Fenū ei exīs i viroze si supueniat est⁹ īmoderatus facit ipm arescere: sic antichristus existens in sua ptāte interficiet a deo repēte. z Et oblit⁹ es dñi creatoꝛis tui. h⁹ oz ꝓ illi q cadēt a fide vl cōstātia mortū timore antichristi: iō subdit a Et formidasti iugiter. i. nimis otiose ⁊ irratiōabiliter. b A facie furoris eius: q te tribulabat. Tūc ei erit tribulatio magna qualis non fuit a principio mūdi: mat thei. xxiiij. c Et parauerat ad perdēduz. disponet ei antichrist⁹ totaliter exterminare pplm christianum.

d Cito veniet. i. velociter attiget graduz sue ptātis. e Gradiens ad aperiendum suū pessimū intētū ꝛ christum. Jn hebreo habet: Ad laxanduz. quod exponit ra. sa. de laxatione seu defectu virtutis: licet ad alium intellectum. per hoc igitur fm intellectū nrz designat q sicut ptās antichristi cito ascēdet: ita cito deficiet: iō subditur: f Et non interficiet vsqz ad internitionē. scilicz christianos morte repentina preuentus. in hebreo habetur Et non morietur interfectione. idest humano gladio.

g Nec deficiet panis eius. idest non morietur fame: sicut nec gladio: sed domini nostri iesu christi verbo: fm q dicitur. ij. ad thessal. ij. Quez dominus iesus christus interficiet spiritu oris sui ⁊c. h Ego autem sum. Hic ponitur secunda ratio ad tollendum timorem auditoꝛis: ⁊ accipitur ex consolatione fidelium illam persecutionem sequentem: propter quod est minus timenda: ⁊ quia oppositum ixta se posita magis elucescunt: ideo primo ponitur magnitudo tribulationis precedentis. secundo subditur magnitudo consolationis sequentis: ibi Jccirco audi. Circa primū deus pater alloquitur filium qui deficiet antichristum: ⁊ consolabitur populum suum: cum subditur: h Ego autem sum dominus deus tuus. ratione humanitatis me a me create. i Qui conturbo mare ⁊c. idest facio tribulationes in mundo venire secundum ordinem sapientie mee ⁊ iusticie. k Posui verba mea in ore tuo. ad nunciandum euangelium: propter quod dicit christus Joh. vij. Mea doctrina ñ est mea: sz eius qui misit me. l Et in vmbra manus mee protexi te. a iudeis volentibus te occidere: quod tamen non permisi fieri ante contemplationē doctrine tue: ideo subditur: m Ut plantes celos. idest homines contēplatiuos. n Et fundes terram. idest actiuos. vtrāqꝫ enim vitam predicauit christus. scilicet contēplatiuam ⁊ actiuā.

o Et dicas ad syon. idest ad ecclesiam. p Populus meus es tu. p susceptionē baptismi. Ex hoc pz q verba ista nō sunt ipsius dei ad Esaiā: vt aliq exponūt qz ppls syon non fuit sub dñio esaie: z quid dicat christus ecclesie i antichristi psecutione subdit: q quātuz ad oēs: qz illa erit vltia psecutio ecclesie. r Eleuare. ō clpa ad gratiā quātum ad penitentes q timore antichristi ceciderāt. s Consurge. ad accipiendū premiū a christo veniente ad iudiciū. t Hierusalē. i. ecclesia rōnibus dictis supra.

v Que bibisti ō manu dñi. i. ex eius pmissione z ordinatione.

x Calicē ire eius. i psecutiōe antichristi.

y Usqz ad funduz calicis cē. p hoc desi/gnat magnitudo tribulationis future antichristi toe. Sciēduz tñ q li: vsqz ad: hic accipitur exclusiue: qz fundus calicis ē antichristo z ei⁹ satellitibus reseruatus: vt videbitur postea.

z Non ē q sustētet eā cē. qz nullus de principibus christianis audebit se opponere vel resistere poterit antichristo: z idē facit qō subditur:

a Et nō ē q apprehēdat manū eius. ad educēdū eā ō tribulatione lz eni enoch z helias tūc se opponēt antichristo: tñ interficiētur ab eo.

b Duo sūt. s. mala pene.

c Que occurrēt tibi. que postea subdūtur: sed iterpolit:

d Quis contristabit sup te: quasi diceret nulli aut pauci. z istud refertur ad illud qō predictū ē: Nō ē q sustentet eā. q aūt sint duo mala pene p̄dicta subditur:

e Uastitas z cōtritio. z exponēdo subdit:

f Et fames. z p id ē. i. fames. p q ponsita ē vastitas.

g Et gladius. p quo posita ē ptritio: ita q licet ponātur ibi quatuor fm nomē: sunt tñ duo tñ fz rem.

h Quis ꝓsolabit te: q. d. nulli aut pauci: cuius cā subditur:

i Filij tui. qui te posset ꝓsolari.

k Proiecti sunt. i. mortui: iō subdit:

l Dormierūt. somno mortis.

m In capite omniū viaz. carētes sepultura.

n Sicut oryx. aīal ē imūdū: vt habet deut. xiiij. z declinat oryx ozigis

o Pleni idignatiōe dñi. hoc dicit fm estimationē hoiuz: qz tribulatio antichristi pcipaliter ordinabitur ad purgationē z meritū electoz: quāuis tūc estimēt homines mundani deū ō eos esse offensū.

p Iccirco. hic ꝓsequēter pōit sequēs cōsolatio: cui dz: Iccirco audi hoc paupcula. i. ecclesia tūc depauperāda p ātichristū ei⁹ diuitias acceptuz.

q Et ebria. i. plena.

r Nō a vino. sed a tribulatiōis tormēto. hoc dz. psequēdo pabolā ō potatiōe calicis p̄dicti.

s Hec dicit dñator tuus. ad te ꝓsolandū.

t Qui pugnauit pro populo suo. i crucis ligno i hūanitate assūpta.

v Ecce tuli ō ma. tua cali. so. i. penā tribulatiōis.

x Fūdū calicis idignatiōis mee. de manu tua abstuli.

y Nō adijcies vt bibas illū vltra. qz tribulatio ecclesie tpe antichristi erit vltima.

z Et ponā illū. s. fūdū calicis reseruatū.

a In manu eoz q te humiliauerūt. s. antichristi z satellituz eius

b Et dixerūt aie tue. i. tibi.

c Incuruare vt trāseam⁹. sup te sicut sup terrā: intētio ei antichristi erit totaliter conculcare ecclesiam.

d Et posuisti vt terrā corpus tuum. quia corpe fideliū tūc occisoz remācbūt sup terrā isepulta vt dictū est: ita q homies z bestie poterūt super ea trāsire.

Capitulum. LII.

a Onsurge. Aliq expositores catholici exponūt istud capitulū de liberatione populi iudaici de babylōe facta per cyrū de qua frequenter dictū est. sed saluo meliori iudicio nō videtur hoc conuenienter dictū: quia paul⁹ apostolus in lege z prophetis hūanitus edoctus: et spiritusancto plenus: illud qō habetur in hoc cap⁰ Quaz pulchri super montes pedes annūciantis z p̄dicantis pacē cē. allegat hoc dicī ō predicatione euāgelij Roā. x. z iō nō videtur cōuenienter exponi ō nūcijs cyri missis per iperium suuz ad publicandum edictum de licentia data iudeis redeundi in hierusalē: vt isti exponunt. Itē ra. sa. super istud capitulū dicit q iste consolationes vltime. s. posite ab isto loco vsqz ad finē libri nō dicunt nisi sup captiuitatē edō: p quē itelligit romanū iperiuz qō posuit iudeos in ista captiuitate i qua sūt: a qua liberari expectāt per regē messiā: z sic fm eū hoc caplm itelligitur ō ipe christi. z i hoc vez dicit: lz erret expectādo futuz: qō iā ē preteritū. Igit sequēdo sniaz apli: z dictū ra. sa. in hoc caplo: quātū ad id qō ptinet veritatē: pōt dici conuenienter qō in hoc caplo remouet tertiū impedimētū liberationis facte p christū ad incredulos qō conuenit ex ptēptu humilitatis christi. Principes ei sacerdotū z scribe ō aduētu christi nimis cānaliter sapiētes: expectabāt eū tpaliter regnaturū: z dominiū a romanis ablaturū: z iō cū viderūt eū humilē abiectū z pauperē: z ptēptuz terreno docentē: cōtēpserūt eū: z sic fuerūt cecati z fructu sue redēptionis priuati. z hoc iuste: qz aduētus eius fuerat pnūciatus i pauptate: Zacharie. ix. Ecce rex tu⁰ venit tibi iustus z saluator: z ipse pauper cē. qō fz oēs doctores hebraicos ō aduentu christi itellr. hoc igit impedimentū rmouet h oñdēdo q hūiliatio christi fuit dispō ad gliam: fm q dz phil. ij. Humiliauit semetipm factus obediēs vsqz ad mortē: mortē aūt crucis. ppi qō de⁹ exaltauit illū cē. z nō solū p⁹ mortē fuit glorificat⁹: sz et añ in opibus miraculosis ad declarationē sue diuinitat. p pter qō christo petēte iob. xij. Clarifica me pr cē. rnsū fuit: Clarificaui z iteꝛ clarificabo. i. clarificaui te in miraculis: z iteꝛ te clarificabo p gloriā resurrectiōis: z sic ē i corpore mystico christi: qō ē ecclesia: qz p⁹ depressiōes eius p iudeos z tyrānos eleuata ē i magna glia et tēporaliter: z i ipis depssiōibus fuit multū eleuata spūaliter i receptiōe spūs sācti: z i miraculis q fiebāt p apl⁰s z alios sanctos i noie christi: vt pz i actibus apl⁰z i plurib⁹ locis: z in sanctoz legēdis. Scōm hoc igit pñs caplz i duas partes diuiditur: qz prio oñdit ppositū i mystico christi corpore: scōo in ipso capite: ibi Ecce intelliget. Pria in duas: qz prio describit ecclesie depresse sublimatio: scōo eius dilatatio: ibi Quāpulchri. Pria i duas: qz p⁹

ostenditur ꝓpositus: scdo adducitur exẽplũ: ibi Quia hec dicit. Luca primũ ꝓpheta alloquitur ecclesiaꝫ pmitiuã. o. a Consurge cõsurge. ad opera virtutũ: ꝛ duplicatur li consurge: ad maiorẽ excitationẽ. b Induere fortitudine tua syon. ad tolerandũ cõstanter aduersa: quia cito post ascensionem christi ad celos facta ẽ psecutio magna i ecclesia: actuum. viij. ꝛ postea rome ꝑ neronẽ ꝛ alios plures psecutores ecclesie. sed qz post persecutiões ecclesie secuta est pax ꝛ honor: iõo subditur: c Induere vestimentis glorie tue. ꝛ hoc fuit impletum cõstãtini imperatoris tempore: q̃ pacem ecclesie ꝑ totum romanũ ipe oium dedit: ꝛ mirabiliter eam honorauit. o Qz nõ adijciet vltra vt ptranseat ꝑ te. sic te calcãdo ꝛ vilificãdo. o In circũcisus. i. psecutor gẽtil. e Et imũd⁹. i. psecutor iudeus. si autẽ contra hoc obijciatur: q̃ post mortem constantini licinius persecutus est ecclesiam: ꝛ postea iulianus apostata. Dicendũ q̃ ille persecutiones nõ fuerũt tante q̃ deijcerent ecclesiam ab honore: nec diu duraverũt. Licinius ei in bello fuit deuictus ꝛ apud thessaloni cã capite trũcatus. Julianus etiã apostata a sãcto mercurio lancea fuit transfixus. Pot ẽt dici q̃ illa dictio vltra: cuz dicit nõ adijciet vltra rẽ. non iportat semp perpetuitatẽ a parte post: sed durationẽ temporis determinatã: ꝛ aliqñ nõ multũ longã: sicut dictũ fuit pleniꝰ supra caplo. ij. toto aũt tpe cõstantini post eius baptismũ vniuersalis ecclia fuit in pace ꝛ honore. f Excutere ò puluere. i. ò precedẽti abiectõe: vel ò puluere ad lram qz multi christiãi fuerãt ꝺẽnati ad fodiẽdã ꝛ deportãdã arenã: vñ puluerizabãt: q̃ oẽs fuerũt absoluti ò mandato cõstãtini. g Sede hierusalẽ. i sede honoris: qò tũc fuit ipletũ qñ roma q̃ erat caput mũdi facta ẽ sedes sũmi pontificis ꝑ cõstãtinũ: sede ipiali trãslata apò cõstãtinopolim. h Solue vincula colli tui. qz oẽs christiani i diuersis partib⁹ orbis icarcerati ꝑ cõstãtinũ fuerũt liberati. i Gratis venundati estis. i. sine cã deputati operibus seruilib⁹. k Et sine argento redimemi. q̃a cõstãtinus ñ accepit iñ pecuniã: sed magis ecõuerso pecunias suas distribuit ꝑ orbẽ ad edificatoz ecclias ꝛ sustẽtationẽ ministroz. l Quia hec dicit rẽ. Hic adducit exẽplũ ad ꝓpositũ: ꝛ ponit ħ duplex exẽplũ. primũ ẽ ò descensu ppli isrl i egyptũ cũ dr: m In egyptũ descẽdit ppls meus i principio. ò q̃ descensu habet genẽ. xlvj. n Ut colonus eẽt ibi. i. habitator ad euadẽdũ famis piculũ: sz postea fuit ibi multũ depssus ꝛ afflict⁹: sz dñs liberauit eũ: ista tñ liberatio ħ ñ exprimit: qz erat nota ꝛ famosa. ꝛ iõ sat⁹ datꝰ itelligi ꝑ hoc q̃ descẽsus i egyptũ tangit. ꝛ idẽ dicendũ ò scdo exẽplo cũ subdit: o Et

assur. i. rex assyrioz. p Absqz vlla cã calũnia⁹ ẽ cũ. tñ dñs mirabiliter liberauit cũ tpe ezechie: vt habet. iiij°. regũ Cõsequẽter applicãt exẽpla ad ꝓpositũ cũ dr: q Et nũc qd mihi hic. i. i psecutiõe ecclie. q. o. decet me cã liberare: ꝛ sbdit cã: r Qm̃ ablatus ẽ ppls me⁹ gratis. qz i pmitiua ecclia: multi fuerunt ablati ꝑ occisiõez de pũti vita: ꝛ multi de locis suis ꝑ icarcerationes ꝛ exilia. s Dominatores ei⁹ inique agũt. qz iudei sb̃ grũ dnio ꝓio fuit ecclia i hierusalẽ ꝛ iudea: ini que tractauerũt ppl̃z christianũ: ꝛ postea i ꝑeratores romani ꝛ eoz ꝑfecti. t Et iugiter tota die nomen meũ blasphemat. scz nomẽ christi q̃ ab infidelibus magus ꝛ deceptor fuisse dicebat. v Propt̃ hoc. i. ꝓpt̃ iniurias dcas. x Sci et ppls me⁹. s. christianus. y Nomẽ meum. i. efficaciã nominis mei ꝑ experientiã sue salutis sicut vocor iesus. i. sal⁹ vl saluator z In die illa. s. nõbili ꝛ famosa qñ cõstantin⁹ recepit baptisma.

Onsurgẽ: ꝓsurge idũẽ fortitudine tua syon. Indũere vestimentis glie tue hierusalẽ ciuitas sancti qã nõ adijciet vltra vt ptrã seat ꝑ te icircũcisus ẽt imũdus. Excutere ò puluẽ: cõsurge: sẽde hierlm. Soluẽ vincula colli tui captiua filia syõ: qz hec dicẽ dñs: Grãtis venũdati estis: ẽt sine argẽto redimemi. Quia hec dicẽ dñs de⁹. In ẽgyptũ descẽdit ppls me⁹ in ꝓncipio. ũt colonus eẽt ibi: ẽt assur ãbsqz vlla cã calũnia⁹ ẽ eũ Et nũnc qd mihi ẽ ħ dicit dñs: Qm̃ ãblat⁹ ẽ ppls meus gratis. Bñãtores ei⁹ iiq agũt dicit dñs: ẽt iugiẽ tota die nomẽ meũ blasphematur. Propt̃ hoc sciẽt ppls me⁹ nomẽ meũ i diẽ illa: qã ego ipe q loqbar ecce adsũ Quã pulchri sup montes pedes ãnũciãtis ꝛ ꝑdicãtis pacẽ: ãnũciãtis bonũ: ꝑdicãtis salutẽ: dicẽtis: Syon regnabit de⁹ tu⁹. Vox speculatoz tuoz. Leuauerũt vocem: siml laudabunt: qñia oculo ad oculũ videbunt: cũz ꝓuẽterit dñs syõ. Gaudete ꝛ laudate simul deserta hierusalem: quia consolatus est dominus ppm suũ: redemit hierusalẽ. Pparauit dñs brachiũ scm̃ suũ

a Quia egoipse qui loquebar. in humanitate assumpta discipulis meis. b Ecce assum. per saluationis effectum: ꝛ etiam in persona ꝓpria: quia constantinus ò baptismo consurgens confessus est se vidisse iesum christum. c Quã pulchri. hic psequẽter describit ecclesie dilatio ꝑ ꝑdicationẽ apostoloz alioz̃q discipuloz: cũ dr: Quã pulchri. i. valde pulchri. d Sup mõtes. i. terrenos ꝓficientes fidẽ christi recipietes ad ꝑdicationẽ ꝑdictoz. e Annũciãtis ꝛ ꝑdicãtis pacẽ. i. legẽ euãgelicã: q̃ ẽ lex pacis ꝛ amoris: ꝛ pot hec lra exponi ò nũcijs ꝓstãtini missis ꝑ orbẽ: ad denũciãdũ ecclesie pacẽ: sed ꝓia expõ magis ꝓsonat dictis apli vt supra dictũ ẽ: ꝛ ẽt lre sequenti: i qua sbdit: f Dicẽtis syon regnabit de⁹ tu⁹. apli ei ꝛ alij ꝑdicatores ecclie ꝑdicauerũt ꝛ predicãt regnũ christi: ꝓpt̃ qò dr matthei. xxiiij. Et predicabit hoc euãgeliũ regni i vniuerso orbe rẽ. vñ i fine legãdaz sanctoz cõiter põit: Regnãte dño nr̃o iesu christo. g Vox speculatoz tuoz. i. prelatoz: sm̃ q̃ dicitur ezech. iij. Fili hominis speculatorem dedi te domui isrl rẽ. h Leuauerunt vocem. constanter predicando. i Sil laudabunt. concorditer gratias agendo. k Quia oculo ad oculũ videbunt. i. sensibiliter. l Cũ conuerterit dominus syon. videntes multitudinem gentilium conuersam ad christum: ꝛ hoc fuit impletum tempore constantini: an no enim quo baptizatus fuit tanta multitudo credidit vt ad. xij. milia ꝛ amplius baptizandi asciberentur: vt habetur in gestis sancti siluestri: absqz mulieribus ꝛ paruulis. iõ subditur: m Gaudete ac laudate simul deserta hierusalem. i. loca seruituti christi dedicata: que ante tempora constantini ita fuerunt deserta q̃ nullus christianus nisi furtiz audebat accedere: sed constantinus per totum orbem iussit ea aperiri: ꝛ a fidelib⁹ frequentari ꝛ alia de nouo edificari. n Parauit dominus brachium sanctum suum. idest filium qui dicitur virtus patris. j. ad Lozinth. j. Predicamus

christū dei virtutē cē. sic dī: brachiū dñi: eo mō loquēdi q̄ ptās secularis dī brachiū seculare. a In oculis oiuz gē tiū. qz predicatores a tpe pstantini liberius potuerūt vbiq; discurrere: ꝛ multi valde exēplo ipatoris icitati fuerūt ad fidē christi puersi: gentilitate relicta: ideo sbdit: b Recedite recedite. ō cīm ido latrie. c Pollutū nolite tāgere. i. nolite extēdere manus vias ad opa pctōz. ꝛ quia ministri ecclie debēt eē mūdiores alijs: iō seqt: d Mūdamini qui fertis vasa dñi i. q̄ estis deputati ad cultū dei: sicut leuite i veteri testō q̄ portabāt vasa cultus tabernaculi. e Qm̄ nō i tumultu exibitis. i. p violentiā armoz; qō dī ppter multos confessores ꝛ ministros dei icarcēatos q̄s pstātin⁹ libere absoluit. f Nec in fuga pperabitis. carcerē frāgēdo ꝛ in fugiendo. g Precedet ei vos dñs. p pstantinū liberando. h Et congregabit vos de⁹ isrl. cū fidelib⁹ alijs ad laudandum deū i ecclesijs. i Ecce intelliget. Hic ostēdit pposi tū in capite nostro iesu christo: q̄ fuit hūiliat⁹ ꝛ exaltat⁹: vt supza dictū ē: ꝛ vtrūq; mixtim ponit h: cū dī: i Ecce intelliget seruus meus. qz hz sciētiā diuinā ab eterno: ꝛ hūanā ex tpe: ꝛ q̄ intelligat ō christo ad lītaz pz p trāslatiōez chaldaicā que dī thargū apud hebreos: ꝛ tāte auctis ē apō eos q̄ nullus ausus fuit ei ꝑdicē: q̄ talis ē hic: Ecce pperabitur seru⁹ meus messias. ppter qō antiq hebrei ab illo loco vsq; ad finē. liij. capli. exposuerūt ad lutteram ō psona christi. k Exaltabitur. ad vnitatē suppositi diuini: vel alit exaltabitur. in sua resurrectione. l Et eleuabitur. i sua ascēsione. m Et sublimis erit valde. sedēs ad dexterā dei patris: marci vltimo: Et dñs qdē iesus postq̄ locutus ē eis: assumptus ē i celū: ꝛ sedet a dextris dei. n Sicut obstupuerūt super te multi. videtes miracula añ passionē facta: matthei vij. Pozzo homes mirati sūt dicētes: qualē h: qz vēti ꝛ mare obediūt ei. ꝛ finaliter doctrinam christi audiēdo miraculis confirmatā: matthei. vij. Admirabantur turbe sup doctrina eius: erat ei docēs eos sicut ptātē hns. o Sic i gloziosus. i. vituperatus erit. p Inter viros aspectus ei⁹. qñ fuit cōsputus ꝛ collaphis cesus. q Iste asperget gētes multas. i. mūdabit suo sāguie ꝛ baptismate. r Sup ipz cōtinebūt reges os suū. qō videmus ipletū i regib⁹ ad fidez cōuersis qui nō solū cōtinēt oza ppria a blasphemijs: sz faciunt ēt suos subditos ptinere blasphemos puniēdo. s Qz q̄bus nō ē narratū ō eo viderūt. credēdo: ꝛ isti sunt gētiles: ad quos pphete missi nō fuerūt: neq; audierūt christū psonaliter ꝑdicātē sicut iudei: ppter qō dicit saluator matthei xv. Non sum missus nisi ad oues q̄ perierūt domus isrl. s. ad predicandum i persona propria.

¶ In capitulo. liij. vbi dicit i postilla: Cōsurge. Additio.

In hoc capitulo. liij. vī. pphēta quedā pambula prē supponere ad passionē christi pertinētia de qua dī cturus ē aperte ꝛ plene i sequēti ca⁹. s. liij. vnde pmo hortatur pplm fidelē ad virtutē. d. Consurge psurge idue re fortitudine tua syon. duplicatur aūt hoc verbū cōsurge ad maiorē confirmationē. vel p primū psurge: itellr rsurrectio a peccatis: p scōm vero pcessus ad virtutes: ꝛ sequitur Induere fortitudine tua syon. s. fortitudine gratie p quā resistitur aduersitatibus mūdanis ꝛ diabolicis tentatiōibus

iuxta illud ad hebreos .xj. capitulo: Estote misericordes cē. ꝛ quia per talem fortitudinem deuenitur ad statum glozie prout ibidem sequitur: ꝛ accipietis regnum eternum: ideo subditur: Induere vestimentis glozie tue hierusalem ciuitas sancta. scilicet celestis de qua ppie verificatur quod subditur: Quia non adiciet vltra cē. quā exhortatiōnē ꝛ excitationē iterū ad maiorez pfirmatōz sb alijs vbis repetit. d. Excutē ō puluere. s. pctōz: iuxta pl. Nūqd pfitebit tibi puluis. Cōsurge. s. ad faciēdum bonū. Hirlz sede s. mēte q̄eta. solue vincula colli tui cē s. p ptritionez vera p quā vincla pctōz soluūt. Qualiter aūt seu q̄ vtute posset h⁹ i vincla captiuitatis pctōz solui sbdit. d. Hec dicit dominus gratis venūdati estis. In hoc enim q̄ dicit gratis venundati estis intelligitur venundatio que est per peccatum: vnde supza. l. capitulo dixerat: Ecce iniquitatibus vestris venundati estis. Nam qui facit peccatum seruus peccati est: Johis. viij. In hoc autem quod sequitur: Et sine argento redimemini. ostenditur q̄ passio christi de qua intendit in proximo loqui: operata est salutem nostram per modum redēptionis nō cozporalis: sm quā qñq; aliq̄ pecuniali pcio redimūt: sed p redēptionē spūalē. s. p sanguinē pciosū christi. vñ pria petri pº. Nō corruptibilibus auro vel argēto rdēpti estis pcioso sāguine agni imaculati ꝛ icōtamiati christi. q̄ qdē verba apli manifeste cozrīdēt pdictis vbis pphēticis. s. cū dī: Sine argēto redimemi. ꝛ ad declarationē pdictoz subdit: Qz hec dicit dñs de⁹ i egyptū descēdit populus meus. vbi pphēta oñdit duas iter captiuitatē babylonicā ꝛ egyptiacā a q̄b⁹ fuerūt p deū liberati: ꝛ captiuitatē pcti seu diaboli a q̄ christ⁹ redēit hūanū genus p suaz passionē. nā i pdictis duab⁹ captiuitatib⁹ lz cēnt ir se differētes qz egyptiaca icurrerūt spōte descēdētes i egyptū vt coloni cēnt ibi: vt pz genē. xlvj. ca. ꝛ sic egyptij habuerūt aliqlē rōnē detinēdi eos: qz subuenerūt eis i famis necessitate: vt i glo. in captiuitate aūt babylonica q̄ significat h⁹ per assurios q̄ assyrij cū nabuch. venerūt ñ fuit tal⁹ cā vt i terra sua calūniarēt ꝛ opprimerēt eos vt i gl. i vtraq; aūt captiuitate pdicta q̄ solū corpal⁹ erat i mānu violēta p coactōz oppressionē sufficiēt fuerūt redēpti p potētiā diuinā aduersarios violēt pplz dei detinētes oppressētē: vt pz i sacris scripturis ō h⁹ loquētib⁹: sz i hac captiuitate a q̄ christ⁹ p suā passionē rdēit h⁹ ñ solū ñ pgrebat. s. q̄ de⁹ p suā solā potentiā diabolū spoliaret: eo q̄ hūanū genus p petrī qō fz augu. ñ ē nisi volūtariū captiuatū fuit: q̄ rone erat iuste sb fuitute diaboli derelict⁹ a dō: vt tractat a doctōib⁹ i. iij. disti. xix. ꝛ h⁹ ē qō seqt. Et nūc qd mihi ē: hec dicit dñs qz ablat⁹ ē pplus meus grat⁹. q. d. ꝛ nē. s. i hac captiuitate h⁹ ñ suffic. s. p solā potētiā rdimē. Qm̄ ablat⁹ ē pplus meus grat⁹. s. spōte tradēdo se pctō seu diabolo: q̄ rōe puēies ē vt p iustitiā rdimat. Si aūt ō h⁹ dicat q̄ christ⁹ p suā passionē ñ solū ab actuali sz a pctō originali pncipalr redēit: qō qdē originale pctm̄ ñ est volūtariū i ipis descendētib⁹ p ꝓpagationē: Dicēdū q̄ sz pctm̄ originale non sit voluntarium i ipsis ꝓpagatis

fuit tamē voluntariū in primis parentibus a quibus trahunt originē. Et ideo simplr dixit: Ablatus ē pplis meus gratis. s. spōte se tradidit diabolo seu pctō: z ideo nō per solā potentiā redimēdus ē sicut i alijs captiuitatibus supadictis. z seqt: Dñatores eius iniq agūt. q. d. lz dñatores eius. s. principes teneb̄nt: inique agūt dedu cendo eos ad peccādū: nihilominus qz gratis. s. spōte: vt dictū ē se tradiderūt: Et iugit tota die nomē meū blasse matur. s. eo q in eis remanet culpa pcti: fm quā de offē dit: z iō dr blasfemari iuxta illud ad ro. ij. ca. Per vos nomē dñi blasfematur i gentib'. Ex supadictis igit cō cluditur q captiuitas ō qua agit nō p solā potētiā opp mentē aduersarios redimēda erat sicut z alie captiuitates: sed p aliquod remediū sufficiēs ad tollēdā culpā seu maculā pctōr: z iō subdit: Propi h' sciet ppl' me' nomē meū i die illa. s. ppter necessitatē seu pgruētiā pdictam sciet ppls me'. s. ppls nouiter p me rdēptus. nomē meū s. nomē iesus qđ significat redeptorē seu saluatorē a tali captiuitate diaboli seu pcti iuxta iterptationē h' nois p angelū factā ipsi ioseph matthei. j. ca. Ipse ei saluū faci et ppm suū a peccatis eorr. z seqtur: In die illa. s. tēpore gre qñ hoc nomē fuit manifestū: tps ei gre dies dr: iuxta illud ad ro. xiij. ca. Nox pcessit: dies aūt appropiqbit. z qz redēptio a deo vero facta trāscēdit oēs alias redēptiones q facte fuerūt mediātibus angelis seu hoib' mō pdicto: iō subditur: Quia ego ipe q loqbar. s. p pphetas ecce assū. s. p carnē assūptā. q. d. redēptiones pterite pticulares z correspondales p angelos seu pphetas i pson mea loquētes facte sūt. sed hec redēptio q spūalis atq vlis ē est oz vt p me fiat. Un ego ipe q loqbar ecce assū. Item circa hoc qđ dr: Sciet ppls me' nomē meū. Notādū q sicut i redēptione egyptiaca fuit moysi: z deiū seniorib' isrl: z deide pplo reuelatū nomē dñi tetragrāmaton: fz cuius verā significationē ad deū ptinet signa z pdigia facere facultatē nāe excedētia q redrebat ad illā redēptionē put fuit dictū exo. iij. in additiōe. ar. vij. sic i hac redēptioe vlr reuelatū fuit nomē iesus: prio virgini gliose deinde ioseph z alijs discipulis z fidelib': p qđ nomē intellr salus vel saluator a pctis vt dictū ē. seqt: Quā pulchri sup mōtes. Ubi postq pphā oñderat q pdca redēptio spiritualis erat ab ipo vo do fieda ō publicatōe h' rdēptōis dic: Quā plchri sup mōtes. Ad qđ sciēdū q facta rdēptiōe p passionē christi lz pluries suis aplis i sua resurrectione apparuit: tn ō apparitiōe eius facta i mōte galilee spēalē mentionē fecit pdicēs mulieribus: Annūciate fratribus meis vt eāt i galileā. q qdē apparitio fuit i quodā monte galilee. vn matth. vltimo: Undeci discipuli abierūt in galileā i montē vbi pstituerat illis ie sus. ō quo ppzie pt itelli istud vbū: q pulchri sup mōtes i. sup mōtē sumēdo plurale p singulari sicut i alijs multis locis: z seqtur. Pedes annūciātis z pdicātis pacē. s. pedes christi qui i illo mōte annūciauit eis z iuxit pdicationē euangelij pacis. d. Ecce dicite oēs gētes. s. euāgeliū pad. Annūciāt bonū pdicātis salutē. qz tūc dictū fuit eis: Qui crediderit z baptizat fuerit salu' erit. matth. vltio. in quo vbo manifeste pdixit salutē oīz credēti. d. Syon regnabit deus tu'. qz tūc christus dixit s syon s. aplis i quib' pcipue ecclia residebat: Data ē mihi ois ptas in celo z in terra. Si aūt qrat quare pedes christi singlr noiauit pphēta. Dicēdū q h' i designat adoratō aplorr fuisse ibi facta vsq ad pedes: eo q ō mulieribus ibidē dicit. Illi aūt accesserūt z tenuerūt pedes ei' z adorauerūt eū: z seqtur: Uox speculatorr tuorr. qđ cōit exponit ō aplis z alijs platis eis succedētibus. sz saluo meliori iudicio magis ppe vr exponēdū ō patribus i libo exōtibus q speculatores vocat i ye. te. xxc. iij. z xxxiij. ca. Filli hoīs speculatores te dedi. Isti ei patres dicuntur leuare vocē z letari cū gaudio sue liberatiōis simul: qz piūcti liberati fuerūt z beatitudinē sibi pmissā z diu spectatā attigerūt ō q dic: Quis oculo ad oculū videbūt. s. facie ad faciem: Cū puerterit dñs syon. z seqt: Gaudete z laudate sil deserta hierusalē. qđ satis ppe applicat pmittue ecclie, put in glo. Parauit dñs brachiū sanctū suū exponat. sicut i postilla: referendo tn ad tps pdicatiōis aplorr. Recedite recedite exite inde. exponat ō pmitiua ecclia sicut i glo. qz añq romani supuenirēt apli z alij fideles a iudea q pterminata remāserat ex occisiōe christi i regnū agrippe trāsierūt z ad alias gentes spūsancto admonente: vt i hystoria ecclastica hr. seqtur: Mūdamini. s. a vicijs: q fertis vasa dñi. Per vasa dñi fm glosā intelligūtur sci. vn paulus vas electiōis dr. vl vasa dñi sunt armatura dei: lorica iustitie: clypeus fidei: galea salutis: z h' i: z necs estiaret ex h' q dixerat: Recedite recedite: exite inde. q i hac redēptiōe redrebat recessus corpal p modū fuge sicut i redēptione egyptiaca: exo. xij. iō subdit: Qm nō i tumultu exibitis nec i fuga pperabitis. s. sicut tūc. Precedet ei vos dñs. s. ipse dei filius i plona ppa. Et congregabit vos dñs deus isrl. i fide z charitate: quis aūt sit iste dr isrl statim subdit. d. Ecce intelliget seruus meus: quē h vocat seruū eo q fuit obediens vsq ad mortē: ō qua morte statiz in sequēti capitulo tractat. z seqtur Exaltabit. s. ad celos fz glo. qz p obedientiā vsq ad mortez deus exaltauit illū: vt habeat phi. ij. Et eleuabit sup oēs celos: z sublimis erit valde q ad dexterā pris sedēs. hec i glo. Antiq autez hebreorr istas eleuationes exponunt ō messia sic: Exaltabitur. plus q abrahā: Et eleuabitur. plus q moyses. Et sublimis erit valde plus q angeli superiores: ex quo patet q messias ō quib' et fm ipsos loquitur pphēta esset sublimior angelis superioribus. Et cū fm eos inter naturam diuinā z angelicā non sit mediū: cōsequenter cōcedere habent q ipse sit deus: z cū pphēta hic vocat eū seruū quod nō cōpetit diuine nature: sequitur q in ipso sint due nature: diuina. s. z humana quod tamē ipsi negant: licet concedant premissa. In his enī z similibus nō verentur veritati per eos iplicite concesse cōtradicere.

Capitulum LIII.

Quis credidit. Ra. sa. z andreas exponūt hoc capitulū ad litterā de populo iudeorr: dicentes q prophēta de illo loquitur quasi de homine vno: eo modo loquendi quo dicitur exodi. iiij. caplo. Filius meus primogenitus isrl. sed corr peruersitas patet per doctores hebreorū antiquos: vt dictū est precedenti capitulo. Itez sup illud genē. xxiij. Et introduxit eā isaac cē. dicit ra. moyses: Hic ē rex messias q dedit cor suū ad petēdū misatōes p isrl: z ad ieiunādum z hūiliandū se pro eis: sicut scriptū est esaie. liij. Ipse autē vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra cē. Ex quo patet q fm istum doctorē hoc capitulū loquitur de christo ad litterā. hoc etiam patet per scripturas noui testamenti que sunt maioris auctoritatis quāuis a iudeis non recipiantur. quod enī dicitur in principio capituli. Domine quis credidit cē. iohis xij. dicitur impletum in christo. z similiter ad ro. x. Itez qđ dicitur infra. Uere languores nostros ipse tulit cē. matthei viij. dicitur impletum esse i christo. Similiter quod postea subditur: Sicut ouis ad occisionem ducetur cē. vsq ibi: Qui abscisus est de terra viuentium. actuum. viij. de christo dicitur: Et cuz sceleratis reputatus est. Marci. xv. similiter dicitur impletum in christo. Igitur sequēdo hanc sententiam: dicendum q hic ponuntur remedia contra tria impedimenta predicta sicut fuit supra diuisum capitulum Et diuiditur in tres partes fm tria remedia. secūdum ponitur capitulo sequenti. tertium. lv. Primū autez ipedimētum percipiendi fructum redēptiōis christi fuit iudeorr pcc catū ō qđ ponitur hic remediū passiōis christi que sufficit

ad delendū oē peccatū quātū ē ex se: ⁊ diuidit pñs capitulū in duas partes: qz prio esaias rei dicēde designat altitudinē sc̄dō psequit dicēdoz ordinē: ibi ⁊ ascendet. Circa pmum dicit: a Quis credidit auditui nro. i. passiōis christi mysterio: qđ ego ⁊ alij pphete audiuim⁹ a spūsācto. puidit enī Esaias ppheta iudos p maiozi parte ñ credituros sm q dicitur Johis. xij. Cū autem tanta signa fecisset coram eis non credebāt in eū: vt sermo Esa. impleretur quem dixit: Dñe qs credidit auditui nostro ⁊c. ⁊ sequit: Propterea nō poterant credere: qa iterū dixit Esaias: Excecauit oculos eoz: ⁊ indurauit coz eorum ⁊c. ⁊ sc̄dītur: Hec dixit Esaias quādo vidit gloriam eius ⁊ locutus ē de eo. b Et brachiū dñi. i. filij: vt dictū est capło p̄cedēti. c Cui reuelatū est: q. d. paucis valde ⁊ incōplete. d Et ascendet. Hic psequēter psequitur dicēdo rū ordinē. ⁊ prio quātū ad modū nascētis cum dī: Et ascēdet sicut virgultū coz̄ eo. i. coz̄ deo patre. e Et sicut radix. sursū fructificās. f De terra sitiēti. i. de virgie nō humectata vel fecūdata hūano semine. g Non ē. Hic psequēter ponit ordinē suū quātū ad tolerātiā patientis: ⁊ prio describit eius passio ignominosa: sc̄do nobis fructuosa: ibi Ipse aūt. tertio sibi finaliter gloriosa: ibi De āgustia. Ista tñ diuisio nō ē sic p̄cisa qui partes i aliq̄ coīcidant: ⁊ sic est cōiū p totū libz̄ istū sicut a principio fuit dictū. Circa pmū dicit: g Non est ei spēs neq; decor. quāuis ei sm veritatē christus in hūanitate assūpta fuerit speciosus forma p filijs hoim: psal. xliij. tñ ista speciositas fuit detorpata alapis in facie eius inflaturā ⁊ liuorē causātibus: ⁊ sputis eā fedantibus. h Et vidimus eū ⁊ nō erat aspect⁹. qz p̄ horore auertebāt hoies faciē. i Et desideraui⁹ eū. loquit ppheta in psona sui ⁊ aliorū sanctorū aduētū christi desiderantiū: sm q dī matth. xiij. Multi pphete ⁊ iusti desiderauerūt videre q̄ vos videtis: ⁊ ñ viderūt ⁊c. k Et nouissimū virorū. i. valde abiectū. l Virū doloz. i. multi ⁊ magni dolor⁹ expertū passiue: sicut vir sanguinū dī q̄ ē effusor multi sāguinis actiue. m Et sciētē infirmitatē. s. carnis p experientiā absq; tñ pctō. n Et quasi abscōdit vult⁹ ei⁹ p verecūdia. o Ūñ nec reputauim⁹ eū. nō tm̄. s. saluatorez sz nec ēt alicui⁹ valoris hoiem: ⁊ loq̄t̄ b. ppheta i psōa iudeoz tpe christi exñtiū: ⁊ pnumerat se eis iquantū erat de pplo iuda: sicut daniel pnumerat se pctoribus enormib⁹ q̄ fuerāt i regno iude. ix. ca⁹. quāuis prceps ñ fuisset. p Vere languores nr̄os ipe tulit. i. infirmitates carnis vt famē: siti ⁊ silia q̄ vere fuerūt i eo: sic ⁊ hūanitas vera. q Et nos reputauim⁹ eū qsi leprosū. i. vilē ⁊ abominabilē ad modū leprosi. r Et pcussū a deo ⁊ humiliatū. ppter pctā sua p pria: ipo fuerūt ei sibi iudi q̄ haberet demoniū: ⁊ qđ sc̄ucrtebat pplm: ⁊ multa alia cria: vt pz ex decursu euāgelioz.

Quis crēdidit auditui nr̄o: ⁊t bra-
chiū dñi cui reuelatū ē: Et
ascēdet sicut virgultū coram
eo: ⁊t sic iudex de tra sitiēti.
Non ē spēs ei neq; decor.
Et vidim⁹ eū ⁊ ñ erat aspectus: ⁊t desideraui⁹ eū de
spectū ⁊t nouissimū viroz:
virū doloz ⁊t sciētē infirmi-
tatē. Et quasi abscōdit⁹ vultus ei⁹ ⁊ despect⁹: vñ nec re
putauim⁹ eū. Vere lāguo-
res nr̄os ipe tulit: ⁊ doloes
nr̄os ipse portauit. Et nos
reputauim⁹ eū qsi leprosum
⁊t pcussū a deo ⁊ humiliatum
Ipe aūt vulneratus ē ppt
iniq̄tates nr̄as: attrit⁹ est ppt
scelera nr̄a. Disciplina pacis nr̄e sup eū: ⁊ liuore eius sanati sumus. Oēs nos q̄si oues errauim⁹: vnusq;q; in viā suā declinauit: ⁊t posuit dñs in eo iniq̄tatē oiū nr̄m. Oblatus ē qa ipe voluit: ⁊t ñ aperuit os suū. Sic ouis ad occisionē ducet: ⁊ quasi agn⁹ coram tondēte se obmutescet: ⁊ ñ apiet os suū. De āgustia ⁊ de iudicio sublatus ē. Generationē ei⁹ quis enarrabit: Quia abscisus ē de terra viuētiū. Propt sceluſ ppli mei pcussi eū. Et dabit ipios p sepultura: et diuites p morte sua: eo q̄ iniq̄tatē ñ fecerit neq; dol⁹ fuerit in ore eius ⁊t dñs voluit conterere eū in infirmitate.

s Ipse aūt. Hic pñr oñdit passio christi nobis fructuosa: q: nō passus fuit p pctis ppriis sz p nr̄is expiādis: ⁊ h⁹ ē qđ dicit: Ipe aūt vul. ē ppt iniq. no. et patet littera Ra. sa. dicit q istō dī in psona gētiliū: ⁊ vocat gētiles oēs pter iudeos. d. q i aduentu messie gētiles videtes iudeos p eū mirabiliter exaltari dicent q afflictiones ꝗs mō sustinēt iudi i hac captiuitate fuert ppter pctā gētiliū: ⁊ in h⁹ sibijpi pdicit: qz alibi in multis locis dicit q hec captiuitas ē ppter pctā vitulj pflatilis expiandum: exo. xxxij. t Oēs nos qsi oues errauim⁹. qz nullus quantūcūq; iustus pōt euitare oīno peccatū saltem veniale. v Et posuit dñs in eo iniq̄tatē oiū nr̄m. i. penā p iniq̄tatibus oiū expiandis: ⁊ qz christ⁹ hāc penā ex maxima chāritate sustinuit: ideo subdit: x Oblat⁹ ē. s. ad passionē. y Qz ipse voluit. ppter obediētiā dei pris ⁊ liberationē hūani generis. z Et nō aperuit os suū. vbis recalcitrādo ⁊ iniurias p iniurijs reddēdo: sz magis coram falsis accusatibus ⁊ iniustis iudicatibus tacēdo: sicut pz ex euāgelijs. Cetera patēt. a De angustia. Hic psequēter ostēdit eius passio finaliter gloriosa: qz p eā trāsijt ad resurrectionis gloriā: Luce vltimo. Oportuit pati christū ⁊ resurgere a mortuis: ⁊ ita intrare gloriā suā. ⁊ h⁹ ē qđ dī: a De angustia. s. mortis. b Et d iudicio. q̄ oēs decedētes ex diuina sētia detinebāt i limbo. c Sublat⁹ ē p potētiā sue resurrectionis. d Generationez ei⁹ qs enarrabit: qđ sm hieronymz super matheū intelligit de generatione diuinitatis que inenarrabilis ⁊ incōprehensibilis est: non tm̄ ab hominibus sed etiam ab angelis. Ambrosius: impossibile est scire generationis secretum: mens deficit: vox silet: nō mea tm̄: sed etiam angelorū: videtur tamen mihi saluo meliori iudicio q melius exponatur de spirituali generatione per multiplicationem fidelium: ideo subditur: e Quia abscisus ē de terra viuentium. per mortem corporalem ad quam secuta est multiplicatio fidelium sm q dicitur iohis. xij. Nisi granū frumenti cadens in terra mortuum fuerit ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Ad generationez vero eternam silj nō videtur habere aliquā consequentiam qđ dicitur Quia abscisus est ⁊c. f Propter scelus populi mei. expiādū. g Percussi eū. i. pcuti permissi. h Et dabit ipios p sepultura sua ⁊c. i. iudeos ipios ⁊ auaros dabit i māib⁹ romanorū i penā mortis sue: qđ tpe titi fuit adipletū. i Eo q̄ iniq̄tatē ñ fecerit ⁊c. ⁊ sic mors ē⁹ non erat punitiōe digna. k Et dñs. s. pr̄ voluit pterere eū i infirmitate. s. carnis: qz q̄ diuinitas patiat est ipossible.

Per hoc aũt qđ dr hic: Eo q iniquitatẽ nõ fecerit patet falsa expõ ra. sa. exponẽtis hoc capitulũ ỏ pplo iudaico: vt supra dictũ ẽ: qz ab antiquo vsq; ad pñs ppls ille multas iniquitates fecit ỹ deũ z primũ: vt pz ex decursu scripturaꝝ. Neq; dolus fuerit i ore eius. qđ silr pz falsũ ỏ pplo iudeoꝝ cũ iter oĩs hoies sint z fuerũt multũ mendaces z dolosi: nõ solũ erga alios sz ẽt inter se ipsos. a Si posuerit aiam suã ỹ pctõ. accipit si ỹ quia: qz christus aiaz suã posuit ỹ peccato mundi. b Uidebit semẽ lõgeuũ. i. multiplicatõz fideliũz q̃ sit semẽ christi: z hec multiplicatio secuta est ad mortẽ eius: vt p̃dictũ est c Et voluntas dñi. de salute mũdi. d In manu eius dirigetur. i. per ipm ꝓplebitur. e Pro eo q laborauit aia eius. ieiunãdo: vigilãdo: p̃dicando: mortẽ sustinẽdo. f Uidebit. resurrectionẽ suã. g Et saturabitur. tũc ei z nõ añ habuit gloriã i corpore: z sic fuit satiatus ex oi pte. h In scia sua. diuina z hũana. i Justificabit ipe zc. qz nullus iustificabit nisi per ipz. sed qz multi reddũt se idignos: ideo dr hic: k Multos. z nõ oẽs. l Et iniq̃tates eorũ i. penã ỹ iniq̃tatibus. m Ipse portabit. ex obediẽtia ad patrẽ: z charitate ad hominẽ. n Ideo dispertiaz ei plurimos. i. reddã ei plures de gẽtilibus q̃ ceciderũt ỏ iudeis. o Et fortiũ. i. demonũ ỏ quoꝝ fortitudie dr iob. xlj. Nõ est ptãs sup terrã q̃ ꝓpet ei zc. p Dr uidet spolia. extrahẽdo patres ỏ lũbo: qđ fecit christ' in sua resurrectiõe. q Pro eo q tradidit aiaz suã. ex maxia charitate. r In mortẽ. valde acerbã. z cuz h' ꝓfusibilẽ: iõ subdit: s Et cũ sceleritatis reputatus ẽ. qz iter latrones fuit crucifixus: vt p hoc ptĩcipes malifi cũ eoꝝ a vulgaribus reputaret. ad hoc ei ipetrauerũt iudei a pilato: vt duo latrones cũ eo crucifigerẽt: sz ex dei ordinatiõe ẽt hoc factũ ẽ: vt hec scriptura ipleret: vt dr marci. xv. t Et ipse pctã multoꝝ tulit. quãtũ ad efficaciã: oiuz tñ quãtũ ad sufficiẽtiã. v Et p trasgressoribus rogauit. luce. xxiij. Pater ignosce illis zc. z ex h' pz expõ. ra. sa. falsa: qz ppls iudaic' ñ erat p gẽtilib' imo quottidie erat p destructiõe romani iperij: z maxie pro destructiõe discipuloꝝ christi fm q̃ dicit hieronymus z per eius discipulos intelligũt christianos.

Si põsuẽit ỹ pctõ aiaz suã ũidebit semẽ lõgeuũ: ẽt volũtas dñi i mãnu ei' dirigẽt ỹ ꝓ eo q laborauit aia ei' ũidebit ẽt saturabit. In scientiã sua iũstificabit ipe iust' suos meos mũltos ẽt iniq̃tas eoꝝ ipe põtabit. Jõ disptiã ei plurimos ẽt fortium diuidet spolia: ỹ eõ q tradidit i mortẽ aiaz suã: ẽt cũ sceleraris reputat' ẽ. Et ipe pctã mltoꝝ tulit: ẽt pro transgressoribus rogauit.

In capitulo. liij. vbi dicitur in pos. Et dabit impios ỹ sepultura. Additio prima.

Hoc qđ dr hic: Et dabit ipios ỹ sepultura sua. ñ ꝓprie vr exponi ỏ iudeis q̃ traditi fuerũt romanis in penã mortis christi. put in postil. qz si sic debuisz dicere: Dabit ipios ỹ morte sua nõ pro sepultura: quia sz in morte christi maxime peccauerũt: i sepultura tñ ñ. Meritorie ei z honorifice christ' fuit sepult'. vñ supra ca'. xj. Erit sepulchꝝ ei' gliosuz: vnde aliter videt dicendũ. Pro quo attendendũ est q̃ sicut aliqui errauerunt circa diuinitatem christi credentes eũ purũ esse hoiem sicut fotin' z nestor': z alij heretici. silr alij errauerunt circa hũanitatez: sicut manich' ẽ q̃ euacuabat mysteriũ incarnatõis hũanã naturã a christo auferendo: sic fuerũt aliqui qui negauerũt christi mortẽ z sepulturã sicut sarraceni. vn de machometus in suo alchorano nephando dicit expresse q̃ iesus nõ fuit suspensus nec mortuus: sed q̃ sic assimilabatur videntibus: scz per apparitionẽ fantastica nõ verã: quorũ errorẽ. ppheta excludit dicens: Et dabit ipios pro sepultura sua. z est sensus q̃ impij. s. milites custodientes sepulchꝝ dñi fuerunt testes sue sepulture. z sic dedit ipios. s. milites testes pro sepultura sua. z sequitur: Et diuite ỹ morte sua. s. ioseph ab arimathia qui nobilis decurio erat. Iste eni fuit testis mortis dñi: quia ipe corpus eius petijt Matth. xxvij. z sic dedit testem diuite pro morte sua. vnde notanter posuit ipios in plurali z diuite in singulari: quia custodes sepulchri plures erant z diues ille vnus tãtum.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Si posuerit animã suam ỹ peccato. Additio secunda.

Bi nos habemus: Si posuerit animã suam ỹ peccato: In hebreo habetur. Si posueris peccatuz animã suam. Ad quod sciendũ q̃ hic videtur loqui ppheta contra iudeos z alios peruerse credentes seu opinantes q̃ christus pro peccato suo proprio fuisset passus: quoꝝ falsã credulitatẽ seu opinionẽ euacuat propheta p hoc qđ ex morte christi secuta est propagatio fideliũ longeua: z humana vita per ipm christũ in deũ directa: qđ patet ex hoc q̃ seruantes legẽ christi z precipue eius consilia nõ soluz vt hoies fm rõnẽ viuũt: sz etiã quasi angeli in celis ꝓuersates vñ apls ad phil. iij. Conuersatio nostra i celis ẽ. Alit ei dicro. In carne ẽter carnẽ viuere nõ terrena vita ẽ sz celestis. fm quã sniaz lr̃a sic exponit: Si posueris ỹ pctõ aiaz suã. i. si tu infidelis posueris pctm̃ aiaz suã. i. si asseruer' peccatricẽ fuisse aiam christi. Uidebit semẽ lõgeuũ. qđ intellr admiratiue seu interrogatiue dictũ. q. d. qũo videbit semen lõgeuũ. s. multiplicationẽ fideliũ q̃ secuta ẽ ad mortẽ christi q̃ q̃ dẽ fideles semen christi sũt ỹ adoptionẽ: q̃ qđẽ rõ. ppbete consonat rõni Gamalielis honorabilis legis doctoris q̃ actuz capitulo. v. pharisęis dicebat: Discedite ab hoib' istis. s. a discipulis christi z sinite illos: qm̃ si ẽ ex hoibus ꝓsiliũ h' aut opus dissoluet. si vero ex deo ẽ: nõ poteritis dissoluere Si aũt ỹ hoc dicat q̃ aliq̃ secte praue q̃nq; durant magno tpe pmissiõe diuina: vt pz ỏ saracenis. Ad h' euacuãdum inducit ppheta aliã rõez. d. Et volũtas dñi i manu ei' dirigẽt Constat aũt q̃ volũtas dñi ẽ sanctificatio nostra: prima ad thessa. iiij. ca'. Sed ꝓstat q̃ sanctificatio hũana nũq̃ i le. ve. nec i aliqua lege seu secta fuit sic frequẽter directa i deuz sicẽ in sequẽtibus doctrinã z vitã christi repit: quoꝝ plurimi i tantũ sanctimoniã sequũt q̃ terrena oĩno despicũt z vsq; ad sãguinis effusionẽ ỹ veritate pugnãt: z sic volũtas dñi i in manu christi directa est. vnde hoc quod dicitur: Uoluntas domini in manu eius dirigetur. Legat admiratiue seu inquisitiue conformiter ad verba ỹmediate precedentia sic: Si posueris. tu. s. infidelis peccatũ animaz suam. scz peccatricez animã christi. Nunquid videbit semen longeuum: z nũq̃d volũtas dñi i manu ei' dirigẽt. Replica.

In capitulo. liij. cum dicitur: Et dabit impios pro sepultura. postil. z. s. Tho. concorditer exponunt ỏ iudeis qui dati sunt in manu romanoꝝ ob vidictã mortis christi: Burgensis se opponens dicit illam expositionem non propriam: quia vt inquit fm hoc debuit dicere dabit impios pro morte nõ pro sepultura: quia licet i morte christi valde peccauerunt: non tamen in sepultura. Meritorie ei inquit z honorifice christus fuit sepultus. ideo dicitur ỹpra: Erit sepulchrũ eius glorioſũ. Sed ista videtur frustra dicta: quia sepultura est cõsequẽs mortẽ: iõ si iudei male egerũt mortẽ inferẽdo: pei' egerũt mortuo ñ pcendo ỹnimo fecerũt custodiri sepulchrũ ne. put p̃dixit refugeret:

quāuis nō crederent resurrectionē futurā. Sed ⁊ custodes corrupuerūt pecunia: ne resurrectionem factā publicarent. Infideliter igit ⁊ falsē dicit Bur. q̄ iudei i sepultura ñ peccauerūt. Nec valet q̄d allegat sepulturā fuisse honorificā ⁊ meritoriā: q̄ hoc ptinet ad credentes: ñ ad pfidos iudeos q̄bus hodie sepulchr̄ christi nō est gliosus.

Et falsū est q̄d dicit testes sepulture custodes fuisse: q̄ ñ fuerūt positi in testimoniuz q̄ ratione notorietatis nō egebat testimonio: sed erāt positi ex cautela ꝯ discipulos ne furarentur corpus ihesu: vt habet i hīsto/ria euāgelica: ⁊ sic ex/tortis exponib⁹ Bur. fātasiaſ ꝯ scīm Tho. ⁊ postillatorem.

Lauda sterilis LIIII. q̄ nō paris: decanta laudē: et hinni q̄ nō pari/bas: q̄m multi filij deserte māgis q̄z ei⁹ q̄ habebat viruz dicit dñs: Dilatā locū tētorij tui: ⁊ pelles tabernaculorū tuorū extende. Ne parcas. Lōgos fac funiculos tuos ⁊ clauos tuos cōsolida. Ad dexterā ei ⁊ leuam penetrabis: et semē tuū gētes hereditabit: et ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere: q̄ ñ pfūderis neq̄z erubescas. Nō eni te pudebit: q̄ pfusionis adolescētie tue obliuiscēris: ⁊ opprobrij viduitatis tue ñ r̄cordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominus exercituum nomen eius: et redemptor tuus sanctus israel: de⁹ omnis

Lauda sterilis. Alij docto/res catholici exponūt hoc capitulū ō reditu captiuitatis babylonice: ita q̄ cadē gens. s. iudea dī h: habens virū ⁊ fecūda: sterilis ⁊ deserta fm diuersa tpa. habens virū ⁊ fecunda. a tpe legis date: q̄ fuit tūc desponsata deo p legis susceptionem. Derelicta ⁊ sterilis. tpe babylonice captiuitatis: q̄z hoc nō vt bñ dictū: q̄ sterili ⁊ deserte pmittit h maior multiplicatio, plis exaltatiōis ⁊ honoris q̄ habēti virū: populus aūt reuersus ō captiuitate babylonica nūq̄ fuit postea in tāta, psperitate quātū ad multitudinē ppli: diuitias ⁊ honores ⁊ huiusmodi: sicut fuerat añ captiuitatē: ⁊ maxime tpe dauid ⁊ salomonis: q̄z fuit in seruitute lz i terra sua: ⁊ afflictiōibus multis: vt dictū est supra. xxxv. Itē infra dī eodē capitulo. Ecce sternā p ordinē lapides tuos ⁊ fūdabo te i saphir i q̄ denotat fedificatō ciuitat ⁊ tēpli m̄lto excellētior q̄ añ. Reedificatio vo tēpli ⁊ ciuitat⁹ p captiuitatē babylōi cā nlla fuit r̄spectu illi⁹ q̄ pcessit. Et iō ra. sa. expōit istō capitulū ō tēpore christi: ita q̄ p̄z eū iudea dī hīs virū ⁊ fecūda pro tempore ante captiuitatez factā p tytū. Sterilis ⁊ derelicta. a viro, p tpe captiuitatis i qua ē mō. q̄z i aduētu messie erit in maiori, psperitate quasi incōparabiliter q̄ fuerit vnq̄. sed istud dictū fūdatur super erroneū fūdamētū. s. q̄ christus sit adhuc venturus, ppt q̄d paulus apls ad gal. iiij. exponit principiū hui⁹ capituli ō vocatiōe gētiliū ad fidez christi: quā sniam itendo seq̄. Igitur ad intellectū dicendorū sciendū q̄ sicut vna ē fides antiquoz ⁊ modernoz: licet sit mō magis explicita: ita ē vna ecclia a principio mūdi vsq̄z ad finē: vñ dicit gregorius homelia. vij. Quis rectⁿ patris familias filitudinē tz q̄ cōditor noster: q̄ eos quos cōdidit quasi subiectos possidet i domo q̄ hz vineā vniuersalē. s. ecclesiā: q̄ a prio abel iusto vsq̄z ad vltimū electū q̄ i fine mūdi nasciturus est: quot sāctos, ptulit: quasi tot palmites emi sit: ⁊ sic vna ⁊ eadē ecclesia dī sterilis ⁊ fecūda: virū habens ⁊ derelicta: fm diuersas gētes ⁊ tpa: ita q̄ p tpe veteris testi dī fecūda ⁊ virū hīs quātū ad iudeos rōne legis accepte: ⁊ diuini cultus: que duo viguerūt apud eos. Sterilis ⁊ derelicta quātū ad gentiles q̄z pauci habuerūt fidē mediatoris vt sanctus iob ⁊ aliqui alij: nec data fuit eis lex diuina. Ecōuerso aūt, p tpe noui testi i quo pauci de iudeis ppatiue: ⁊ multi de gentilibus crediderūt. Scōm hoc igitur dicendū q̄ i pñti capitulo ponit remediū oppositū ipedimēto liberatiōis fiēde per christum tacto supra caplo. lj. q̄ ex dilatiōe pmissiōis dicte salvatōis ab aliquibus poterat esti mari lz falso: q̄, pmissio posset frustrari. In hoc aūt capitulo ostenditur dicta pmissio nō solū adipleri quātū ad iudeos oīs qui credere noluerūt sed ēt quātū ad gentiles: qō videntes adipleri iudei qui crediderūt i pmissa ecclesia admirātes ⁊ glorificātes deū dixerūt: Ergo ⁊ in nationes gratia spūsancti effusa ē: actuū. xj. Secūduz hoc igitur preses capitulū i tres p/tes diuiditur: q̄a prio describit salvatōis fiende per christuz dilatatio scōo fidelū exaltatio: ibi Noli. Tertio hostiū p/stratio: ibi Ecce ego creaui. Circa primū dicitur.

a Lauda sterilis r̄c. i. ecclesia q̄ fuisti sterilis in gētilibus tpe veteris testamenti: ⁊ dicit: Lauda. s. itēr⁹ corde. b Decāta laudē. exterius ore. c Et hinni. i corpore: q̄z fortis motus deuotiōis redūdat exterius i motib⁹ corporis: psalmo. lxxxiij. Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt i deū viuū: ⁊ subditur rō tante exultatōis: cū dī: d Quoniā multi filij deserte. i. gentilitatis que fuit deserta tpe veteris testi: e Magis q̄ eius q̄ habebat viz. i. gētis iudaice: q̄z in nouo testō plures sūt fideles ō gentilibus q̄ ō iudeis fuerūt tpe veteris testi. ⁊ q̄z ad multiplicatio nē fidelū sequit augmētatio diuini cult⁹ subdit: f Dilata locū tentoriū tui r̄c. p locū tentoriū itellr locus sacrificij: eo q̄ sacrificia in veteri lege fiebāt in tabernaculo accipiendo tabernaculū p atrio sacerdotū q̄d erat ante tabernaculū moysi factū ō cortinis: pellibus: tabulis: ⁊ sillibus ad erectione tabernaculi necessarijs. locus autez sacrificij fuit artus tpe veteris testi: q̄z nō erat licitū offerre sacrificiū nisi in hierusalē nec in tota ciuitate: q̄z in monte syon vbi erat tēplū: q̄z tpe noui testi dilatatus ē locus per orbem vniuersū: vbi a christiāis offert eucharistia que est noui testamēti sacrificiū fm q̄ fuit predictū malachie prio: Ab ortu ei solis vsq̄z ad occasuz magnū ē nomen meū in gentibus dicit dñs: ⁊ in omni loco sacrificatur ⁊ offertur nomini meo oblatio munda r̄c. ⁊ propter hoc dicitur hic: f Dilata locum tentorij tui r̄c. Ad designādū ampliationem cultus diuini. g Ad dexteraz ei ⁊ leuā penetrabis. i. dilataberis ad ad omnē partem orbis. h Et semen tuuz gentes hereditabit. q̄z apostoli ⁊ alij fideles acquisierunt ecclesie alias gentes per suā predicationē. i Et ciuitates desertas. s. a deo, ppter idolatrie cultū. k Inhabitabit. fidē ibi seminādo. l Noli timere. quia multiplicatio hominū nō ē ad leticiā nisi sit ordinata ad bonū fm q̄ dī supra. ix. Multiplicasti gētē nō magnificasti leticiā. iō p̄ multiplicationē fidelū: h̄ p̄sequēt describit exaltatio eoz ⁊ diuidit i duas pes: q̄z prio pōit fmotio cuiuscūq̄z pfusiōis: scōo affectatio honoris: ibi Paupercula Circa primū dī. Noli timere q̄z ñ pfūderis. cui⁹rō subdit cū dī: m Quoniā pfusiōis adolescētie tue r̄c. Ad itellectū h̄ lre sciendū q̄ a principio ñ fuit distinctio iude ⁊ gētilitatis q̄z icepit i abrahā q̄ circūcisiōez accepit i signū distinctōis. vñ circūcisio sic diffinit: Circūcisio ē signū distinguens isral a gētilib⁹. ⁊ iō pfusio adolescētie gētilitatis est idolatria: ad quā stati ōcluauit cultu dī fmanēte i abrahā ⁊ suis successoribus p ysaac. Opprobriū vo viduitatis i gētilitate

accipitur a tpe legis date: quo ꝓpter idolatriã ꝙsi a deo dimissa est ⁊ repudiata ipa iudea ab ipo p legẽ despõsata. Cõfusio vo adolescẽtie ipi⁹ iudee ẽ idolatria: ad quã declinauit post dationẽ legi i deserto: ⁊ postea i terra ꝓmissiõis. vñ dr hiere. ij. Recordatus sũ tui miserãs adolescẽtiã tuã: ⁊ charitatẽ dispõsatiõis tue: qñ secuta es me i deserto. Op probriũ autez viduitatis ei⁹ ẽ a tẽpõe legi noue quã renuit recipere: ⁊ sic derelicta est a deo ⁊ repudiata ꝓ maiori pte. Nũc aũt ita ẽ ꝙ iste cõfusiones ⁊ opprobria gentilitatis ⁊ iudee: nõ sũt recordanda i ecclia ex iudeis ⁊ gentilib⁹ cõstituta tpe grẽ: eo ꝙ si eẽles iudei ⁊ gẽtiles ad ptic̃pandũ grãz christi i via: ⁊ gliaz i patria: ⁊ h⁹ ẽ qđ dic̃ apls̃s. x. Non ei est distinctio iudei ⁊ greci: nã idẽ dom⁹ oiũm dites in oẽs ꝙ inuocãt illũ. ⁊ ad gal. v. ⁊ vj. capitulis: In christo eni iesu neq̃ circũcisio valz aliq̃d neq̃ p̃putium: sed noua creatura. ſ. p baptiſmũ regenerata: q̃ baptiſm⁹ ẽ culpe ⁊ pene ỗletiu⁹: ⁊ p cõsequẽs ꝓfusiõis ⁊ opprobrij: ꝓpr qđ iudei credentes ñ pñt aliq̃d ipropare gẽtilib⁹ credẽtib⁹ ỗ p teritis: nec ecõuerso: ideo dr qr ꝓfusiõis adolescẽtie tue obliuiscer̃is rc̃. ⁊ ps lx̃a ex pdictis vsq̃ ibi: n Quia vt mlierẽ derelictã rc̃] vbi alloq̃t eccliam put se extẽdit ad iudeos ⁊ gentiles ⁊ fideles q̃ i pñti vita cõit affligũt vt ps ex decursu veteri ac noui testi: ideo assimilat mulieri derelicte ⁊ merẽti. sz qr ista tristicia cuẽtit i gaudiũ in vita btã: q̃ a tpe passiõis christi est apta: iõ subditur o Ad punctũ in modico derelicq̃ te. qr q̃cũq̃ tribulatio vite pñtis q̃si momẽtanea ẽ respectu ꝓlatiõis celestis: ideo subdit: Et i mia sẽpi. miserr⁹ sũ tui. Notãdũ ꝙ in hac pte vbi trãslatio nr̃a hz: Quia dñabit tui: q̃ fecit te dñs exercituũ nomẽ ei⁹. in hebreo habet sic: Qr dñatores tui factores tui: dñs exercituũ nomen ei⁹. ibi manifeste apparet pluralitas ꝓsonaz i deo: cũ dr i plurali. Dñatores tui factores tui. et vnitas essentie: cũ sb̃ditur: Dñs exercituũ nomẽ est ei⁹. ita ꝙ noia plurali numeri cõiũgũt cũ noib⁹ numeri singularis. p Sicut i diebus noe. Hic ꝓsequenter ponit ꝓfirmatio dicti h⁹ iuramẽto diuio cũ dr: Sic i dieb⁹ noe mihi istud rc̃. pactũ ei firmũ statuit deus cũ noe ỗ diluuio vltra ñ iducẽ do sup terrã: ⁊ eodẽ mõ dr ỗ tribulatiõe vlteri⁹ ñ iducẽ da sup eccliam cũ dr: q Sic iuraui vt nõ irasc. tibi ⁊ nõ increpatio diuina ẽ tribulatio ab eo ĩmissa: ⁊ sic ps ꝙ scripta loq̃t h⁹ ỗ statu ecclie triũphãt: vbi ꝓsequitur a tpe legis date: quo ꝓpter idolatriã ꝙsi a deo dimissa est ⁊ repudiata ipa iudea ab ipo p legẽ despõsata. Cõfusio vo adolescẽtie ipi⁹ iudee ẽ idolatria: ad quã declinauit post dationẽ legi i deserto: ⁊ postea i terra ꝓmissiõis. vñ dr hiere. ij. Recordatus sũ tui miserãs adolescẽtiã tuã: ⁊ charitatẽ dispõsatiõis tue: qñ secuta es me i deserto. Op probriũ autez viduitatis ei⁹ ẽ a tẽpõe legi noue quã renuit recipere: ⁊ sic derelicta est a deo ⁊ repudiata ꝓ maiori pte. Nũc aũt ita ẽ ꝙ iste cõfusiones ⁊ opprobria gentilitatis ⁊ iudee: nõ sũt recordanda i ecclia ex iudeis ⁊ gentilib⁹ cõstituta tpe grẽ: eo ꝙ si eẽles iudei ⁊ gẽtiles ad ptic̃pandũ grãz christi i via: ⁊ gliaz i patria: ⁊ h⁹ ẽ qđ dic̃ apls̃s. x. Non ei est distinctio iudei ⁊ greci: nã idẽ dom⁹ oiũm dites in oẽs ꝙ inuocãt illũ. ⁊ ad gal. v. ⁊ vj. capitulis: In christo eni iesu neq̃ circũcisio valz aliq̃d neq̃ p̃putium: sed noua creatura. ſ. p baptiſmũ regenerata: q̃ baptiſm⁹ ẽ culpe ⁊ pene ỗletiu⁹: ⁊ p cõsequẽs ꝓfusiõis ⁊ opprobrij: ꝓpr qđ iudei credentes ñ pñt aliq̃d ipropare gẽtilib⁹ credẽtib⁹ ỗ p teritis: nec ecõuerso: ideo dr qr ꝓfusiõis adolescẽtie tue obliuiscer̃is rc̃. ⁊ ps lx̃a ex pdictis vsq̃ ibi: n Quia vt mlierẽ derelictã rc̃] vbi alloq̃t eccliam put se extẽdit ad iudeos ⁊ gentiles ⁊ fideles q̃ i pñti vita cõit affligũt vt ps ex decursu veteri ac noui testi: ideo assimilat mulieri derelicte ⁊ merẽti. sz qr ista tristicia cuẽtit i gaudiũ in vita btã: q̃ a tpe passiõis christi est apta: iõ subditur o Ad punctũ in modico derelicq̃ te. qr q̃cũq̃ tribulatio vite pñtis q̃si momẽtanea ẽ respectu ꝓlatiõis celestis: ideo subdit: Et i mia sẽpi. miserr⁹ sũ tui. Notãdũ ꝙ in hac pte vbi trãslatio nr̃a hz: Quia dñabit tui: q̃ fecit te dñs exercituũ nomẽ ei⁹. in hebreo habet sic: Qr dñatores tui factores tui: dñs exercituũ nomen ei⁹. ibi manifeste apparet pluralitas ꝓsonaz i deo: cũ dr i plurali. Dñatores tui factores tui. et vnitas essentie: cũ sb̃ditur: Dñs exercituũ nomẽ est ei⁹. ita ꝙ noia plurali numeri cõiũgũt cũ noib⁹ numeri singularis. p Sicut i diebus noe. Hic ꝓsequenter ponit ꝓfirmatio dicti h⁹ iuramẽto diuio cũ dr: Sic i dieb⁹ noe mihi istud rc̃. pactũ ei firmũ statuit deus cũ noe ỗ diluuio vltra ñ iducẽ do sup terrã: ⁊ eodẽ mõ dr ỗ tribulatiõe vlteri⁹ ñ iducẽ da sup eccliam cũ dr: q Sic iuraui vt nõ irasc. tibi ⁊ nõ increpatio diuina ẽ tribulatio ab eo ĩmissa: ⁊ sic ps ꝙ scripta loq̃t h⁹ ỗ statu ecclie triũphãt: vbi ꝓsequitur

terre vocabitur. Quia vt mulierẽ derelictã ⁊ merẽtẽ spũ] vocauit te dñs: ⁊ vxorẽ ab adolescẽtia abiectaz. Dixit deꝰ tuꝰ: Ad punctũ i modico dereliq̃ te: ⁊ i miseratiõib⁹ magnis congregabo te. In momẽto idignatiõis absc̃di faciẽ meã parũp a te: ⁊ i mia sẽpit̃na misertus sũ tui: dixit redẽptor tuus dñs. Sicut i dieb⁹ noe istud mihi ẽ: cui iuraui ne iducerẽ aq̃s diluuij vltra supra terrã: sic iuraui vt ñ irascar tibi ⁊ nõ increpẽ te. Montes ei ꝓmouebũt ⁊ colles ꝓtre miscẽt: mia aũt mea ñ recedet a te: ⁊ fed⁹ pacis mee ñ mouebit: dixit miserator tuus dñs. Paupcula tẽpesta te ꝓcũulsa absq̃ vlla ꝓsolatiõe: ecce ego sternã p ordinẽ lapides tuos: ⁊ fundabo te i sapphiris: et ponã iaspidẽ ꝓpugnacula tua: ⁊ portas tuas i lapides sculptos ⁊ oẽs ĩmios tuos i lapides desiderabiles: vniuersos filios tuos doctos a dño ⁊ multitudinẽ pacis filijs tuis ⁊ i iusticia fũdaberis. Recede, pcũl a calũnia: qr ñ timebis: ⁊ a pauore: qr ñ approp̃iq̃bit tibi. Eccẽ accola vẽiet qui ñ erat mecũ: ad uenã quõdã tuꝰ adiũgẽt tibi. Eccẽ ego creaui fabrũ sufflãtẽ i igne ꝓprias: et ꝓferẽtẽ vas i opꝰ suũ: et ego creaui interfectorẽ ad disperdẽdũ. Oẽ vas qđ fictũ est ꝓtra te ñ diriget: et oẽm lingua resistẽtẽ tibi in iudicio iudicabis. Hec est hereditas seruorum domini: ⁊ iusticia eorũz apud me dicit dominus].

Ꝑcolit ꝓcedẽs tribulatio: cũ dr: Paupcula tẽpestate. ſ. ꝓtio fuit ⁊ est. v Cõsulsa rc̃. dã ecclesia vt in pluri mũ fuit ⁊ est afflicta: ⁊ erit i p̃sẽti vita loquendo ỗ ipsa quãtũ ad illos q̃ numero ⁊ merito sũt in eccl'ia: ⁊ hoc ꝓmittit h⁹: vt opposita cõsolatio siue honoratio clari⁹ elucescat: cum subditur: ꝑ Ecce ego ster. per ora. tuos rc̃. qđ vno mõ põt intelligi de ecclesia militãte: ⁊ sic lapides isti sũt viri sancti i diuersis gradib⁹ ⁊ officijs ecclie ꝓstituti: ex q̃bus edificat ecclesia. Alio modo de ecclesia triũphante: ⁊ sic lapides isti sũt beati in diuersis mansionibus ⁊ gradib⁹ glorie collocati: ỗ q̃ edificio habet apoca. xxj. vñ ibi cõcludit: Et ciuitas ñ eget sole neq̃ lũa vt luceãt i ea: nam claritas dei illuminabit illã. ꝙ Uniuersos fi. tu. doc. a dño. qr i btitudine celesti oẽs vidẽt i diuisa essẽtia illỗ qđ ptinet ad eoꝝ btitudinẽ: ⁊ sic si edocti a dño ĩmediate: ⁊ h⁹ ẽ qđ dr hier. xxxj. Et ñ docebit vltra vir ꝓximũ suũ: ⁊ vir frez suuz: dicẽs cognosce dñz. Oẽs ei cognoscẽt me a mĩno eoꝝ vsq̃ ad maximũ ait dñs. ɜ Recede i. recedes. a Procul a calũnia. qr ñ habebit locũ i p̃sia. b Ecce accola veniet. i. gentil. c Qui ñ erat mecũ. aũ ꝓuersionem ad fidẽ. d Aduena quõdã tuꝰ. i. q̃. ñ fuit natõe iudeus. e Adiũget tibi. i. adequabit tibi i donis grẽ ⁊ glorie: vt supra dictũ est. f Ecce ego. hic cõsequent describit hostiũ deiectio. ſ. demonis ⁊ antichristi: q̃ erit istrũm diaboli ad psequenduz ecclesiã: ⁊ hoc est qđ dr: f Ecce ego creaui fabrũ rc̃. i. diabolũ q̃ quãtũ ad naturã q̃ bõa est a deo creat⁹ est: sz p suã maliciaz deprauat⁹: ỗ q̃ dr Job. xli. Halit⁹ ei⁹ prunas ardere facit. i. tẽtationes i cordib⁹ pctoꝝ: ⁊ psecutiões cõ ecclesiã fideliũ. g Et pferentem vas i opꝰ. i. ãtichristũ quẽ possidebit: ⁊ ad pfectoꝝ applicabit. h Et ego creaui interfec. ad disp. i. michaelẽ archãgelũ cuꝰ ministerio ỗ precepto domini antichristus: ⁊ magna pars adherentium sibi interficietur: vt dicũt doctores sancti: ideo sb̃ditur: i Omne vas quod fictũ eũ contra te. diaboli instigatiõe. k Nõ diriget. i. intentio frustrabitur. l Et omnẽ liguã resistentem tibi. i. aduersantem catholice fidei m Jn iudicio iudicabis. quia sancti i extremo iudicio cũ dño impios iudicabunt. n Hec est hereditas seruoꝝ dñi. quia peracto iudicio celestem hereditatem in corpore ⁊ anima possidebunt.

In capitulo liij. vbi dr in pos. Quia dñabit tui q fecit te dominus exercituū nomen eius. Additio.

Vbi trāslatio nra hz: Qr dñabitur tui q fecit te. in hebreo habet: Qr dñator tui r factor tui dñs exercituū nomē eius. r sic i h° loco nō apparet pluralitas psonarr i deo: nec inde dz sumi argumē tū ꝯ hebreos: qr forte cederet eis i derisū: sī tū multa alia loca i q bus hoc mysteriū clari' ꝓbat. La. LV.

Omnes sitientes. Hic incipit capitulus i hebreo: i q ponitur fmediū oppositū tertio ipedimēto supra posito. liij. caplo ex cōtēptu christi pcedēte: r iō h pōit ei' eminentia. Et diuidit in tres partes: qr prio describit ei' magnifica liberalitas: scdo ipius sūma dignitas: ibi Ecce testem. tertio excitat nostra sedulitas: ibi Querite dñm. Circa primū dr: a Oēs sitientes venite ad aq̄s s. gratie i pñti: r glie i ciuitate celesti p ipsū christū donādas: fz q ipe dicit Jobis iiij. Qui aūt bibēt ex aqua quā ego dabo ei nō sitiet i eternū: sed aqua quā ego dabo ei fiet i eo fons aque salientis in vitā eternā. b Et q nō habet] vē. q. d. ista ñ cadūt sb pretio tpali: fz dātur ex mera liberalitate diuina. c Uinū r lac. p ista q̄ nutribilib' sūt ꝑcipua itelligūt bona gratie r glie spūalia aie nutritiua: qr ꝓpriū est hoib' ad cognitōez spūaliū p sensibilia deuenire. d Quare appendit] argētū vē. i. ponitis studiū r laborez vīm circa bona tpalia trāsitoria r deceptoria: q nō reficiūt: sed magis famē r siti faciunt: qr cupiditatē augēt: vñ dicit poeta: Crescit amor nūmi quātū ipa pecunia crescit. Et idē dicit Ambrosius sup Lucā ō hydropico: r idē ē ō abitiōe honorr r h'i. e Et delectabitur i crassitudine. i. grē piguedine: f Alia vra. ñ corp': qō nō sētit talia. g Inclinate aurē vīam. ad euāgelicā veritatem. h Et viuet aia vra. vita grē: r postea glorie: r vñ ista, pueniāt subditur: i Et feriā vobiscū pactū sempitnū. i. legē euāgelicā cui alia ñ succedēt. k Misericordias dauid fideles. sic ē i hebreo r i libris correcti. i. Misericordias christi fideliꝫ adiplendas. Qr aūt p dauid i telligatur christus: patet osee. iij. Reuertent filij isrl r q̄rent dominū deū suū r dauid regem suū. vbi trāslatio chaldaica hz: Et obedient messie filio dauid regi suo. r hiere. xxx. Seruient dño deo suo r dauid regi suo quez suscitabo eis glo. hebraica. Obedient messie filio dauid. certū est tamen q dauid diu ante erat defunctus q̄ isti ꝓphete essent: r iō non intelligitur hoc ō ipso sed ō christo ab eo descensuro: fm q dicitur Ro. j. Qui factus est ei ex semine dauid fz carnē. r eodem modo hic per dauid itelligitur christus. h° etiam patet per Paulū apostolum: qui actuum. xiij. allegat hanc scripturam ō christo dictam. o. Dabo vobis sancta dauid fidelia. vbi enī translatio nostra habet hic: Misericordias dauid fideles. trāslatio. lxx. quam allegat Paulus habet: Sancta dauid fidelia. vt dicit glosa actuuz. xiij.

Ex q̄ et vlteri' pz q' snia totī capli ad lrāz reducēda est ad tps christi. h° et sētit ra. sa. vt pz ex supradict. l Ecce testē. Hic ꝓsequēter describit ipsi' christi sublimitas r primo in doctrina: cū dicitur: Ecce testem popul' dedi eum. i. in veritatis diuine testimonium: ꝓpter qō dixit Jobis. xvij. Ego in hoc nat' sum: r ad hoc veni i mundum: vt testimoniū perhibeaz veritati. Secundo in potestatis eminentia: cū subdit m Ducem ac ꝓceptorem gentibus. secūdum quod dicit matthei vltimo: Data est mihi omnis potestas in celo r in terra. n Ecce gentem. Hic mutatur modus loquendi ō tertia p'sona ad secundā: quod frequenter fit in prophetis: r dirigit sermonez ad christum. d. n Ecce gētē. i. populū gentilem

et gētes q̄ nō cognouerūt te ād te currēt ꝓpt dñm deū tuū z et scm isrl: qūia glorificauit te. Querite dñz dū inuēiri pōt: iūocate eū dūz ppe ē. Bereliquat ipi' viā suaz: et vir iiqu' cogitatōes suas et reuertat ad dñz et miserebit ei': r ad deū nrz qūoniaz mult' ē ad ignoscēduz. Nō ei cogitatiōes mee cogitatiōes vre: neqz vie vre vie mee dicit dñs. Quia sicut exaltāt celi a tra: sic exaltate sī vie mee a vijs vrīs: r cogitatōes mee a cogitationibus vestris. Et qūō descēdit imber r nix de celo r illuc vltra non reuertitur

o Quā nesciebas. p approbationē ꝓpter eius idolatriam: eo modo loquēdi q̄ dicitur fatuis virginibus: Nescio vos. matthei. xxv. p Et gētes q̄ te nō cognouerunt. p fidem. q Ad te current. p celeram cōuersionē ad p̄dicatōez aplorr. r Propt dñz deū tuū. i. piem qui est de' ipsius christi hois. s Et sanctū isrl i. deū scificātem isrl. t Quia glorificauit te. quātū ad gloriā corporis i resurrectiōe: quā tūc habuit christus r nō añ. r quātū ad sessionē ad dexterā p'is i hūanitate: quā habuit i ascensiōe. r quantū ad operationē miraculorr p aplos factorr i nois christi iuocatione: q̄ videntes ppli gentiles ad christū puertebāt: vt habet in actibus aplorr in pluribus locis. v Querite. Hic cōsequenter excitat hūana sedulitas ad q̄rēdū deū tpe gre: ex cōsideratione sue liberalitat r maiestatis. Et p̄mo fit ꝓpositū: scdo ōclarat dictū ibi: Nō ei. Circa p̄m dr: v Querite dñz dū inuēiri pt. i. añ q̄ vēiat seueritas iudicij. x Inuocate eū. p ōuotā orōnē: y Dū ppe ē. ad exaudiēdū pat': r qr pctōr orō ñ ē exaudibil' iō sb'dit z Dere. ipi' viā suā. i. opa sua mala. a Et vir iiqu' cogitatōes suas. ex h° pz falsitas iosephi dicētis q cogitatōes itra manētes ñ sī pctā. b Et reuētat ad do. p vaz pniaz. c Et mi. ei'. dādo ei grāz. d Qm mlt' ē ad ignoscēdū. i. pnior q̄ ad ꝓdēnādū. a Nō ei vē. Hic ꝓsequēt declarat dcm suū: r prio ō diuia pietate dicit: Nō ei cogitatōes mee vē. cogitatōes ei būane sī ad iiurias vidicādū: cogitatōes aūt diuie sī magis ad miserādū. b Qr sic exaltāt celi a tra. qr celū surſū ē: r tra deorsuz: sic cogitatōs diuie: r opa sūt eleuata ad supiora fm q dr puer. xvj. Uniuersa ppter semetipz opatus ē dns: Cogitationes aūt būane r opa tēdūt ad deorsū gen. viij. Sēl r cogitatō būani cordis pna sī ad maluz ab adolescētia sua. Scdo quātū ad verbi sui stabilitatē cū dr: c Et qūo descē. h im. vē. Labqz effcū. iō seqt

o Sed inebriat terram ꝛc. ⁊ patz vsqꝫ ibi. e Sic erit verbū meū. p ꝓphetas dictuz: vel aliter. Uerbum meum .i. filius. de quo dicit Johis. j. In ꝓncipio erat verbuz ꝛc. f Qđ egredieť de ore meo. quia semper nascitur a patre: ista enim natiuitas mensurat̄ eternitate: q̄ ꝓplectit oīe tps. g Non reuertet vacuū. filꝰ enim ꝓcedens a patre ⁊ veniens i mūduz nō redđit vacuus in celum: sz patres detētos in limbo adduxit secū: iō subditur:

h Sed faciet q̄ cūqz volui. i. que cūqz per ipsū fieri dispposui. similit si hoc referat ad verbum dñi p ꝓphetas dictū: nō frustrat effectu a deo intento.

i Oz in letitia egredieminī. vos patres in limbo detenti. k Et i pace deducemi. ad gloriam celi.

l Mōtes ⁊ colles. i. angeli supiores ⁊ inferiores: eo modo loquendi: quo dicit psalmo. cxxxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli: vt dicit glosa augustini. m Cātabūt coz̄ vobis laudē. qz christo ascendēte cū electis fuit gaudium ⁊ letitia angelis sanctis. n Et oīa ligna regionis. i. ois creatura etiā insensibilis. o Plaudent manu. cōgaudentes suo creatori. p Pro saliūcula ascēdet abies. qđ exponit Ra. sa. sic. i. potestas auferet ab ipīs: ⁊ dabitur iustis: ⁊ istud fuit impletū in resurrectōe christi: per quā patres in libo detenti fuerūt de potestate demonū liberati: ⁊ ad celuz exaltati: ⁊ plenius ꝑplebit in iudicio finali: qñ demones retrudent i infernū: ⁊ oēs electi i corpore ⁊ aia trāsferent ad celū: iō subdit: q Et erit dñs noiatus. ab oīb' electis. r In signū eternū. i. in signū salutis eterne. s Qđ nō auferet. qz ꝓpetuitas in rōe vere beatitudinis inclucitur ꝛc. Capl'm. LVI.

Hec dicit dñs. Supius ꝓpheta cōsolatus est fideles denūciādo eis liberatōnez a malis: hic iterū eos ꝓsolat denūciando eis ꝓseruationez in bonis. Et diuidit in tres ptes: qz ꝑmo ponit huī salutis ꝓparatio: 2° huius salutis collatio. caplo. lix. 3° salutis collate discretio. lxij. caplo. Pria in duas: qz primo ponit dicta preparatio seu dispositio: 2° tollit errozis occasio: ibi Et nō dicat. Circa ꝑmuz sciendū: qꝫ debita dispositio ad recipiendū salutē p christū donādā est qꝫ homines iuste se habeāt erga ꝓximū: ⁊ deuote erga deum Primū tangit: cū dicit: b Custodite iudiciū. qđ dz iudicibus ⁊ maioribus: vt non declinēt a rectitudine iudicij timore vel amore. c Et facite iusticiā. hoc dicit quātū ad oēs qz quilibet tenet viuere iuste cū proximo

d Qz iusta est salus mea. i. christus p quē a patre data est mūdo salus. e Ut veniat. carnem assumēdo.

f Et iusticia mea. i. christus: q̄ p viam iusticie satisfecit deo patri. Dicit aūt christus iusticia ⁊ salus: qz ꝑfectio x̄pi vno noīe nō pōt explicari: ⁊ iō noiat pluribꝰ noibꝰ hic ⁊ alibi. Cōsequēter ponit scōm de diuino cultu: cū dz: g Beatus vir q̄ fac hꝰ. s. qđ postea sbdit: h Custodiēs sabbatū ne polluat illud: ꝑ sabbatū qđ erat ordinatū spāliter diuino cultui itelligit omne illud qđ ptinet ad diuinū cultū in noua lege. i Custodiens manꝰ suas. a malis opibus i qbꝰ maxime est trāsgressio sabbati ⁊ cultus diuini: magis q̄ i opibꝰ corporalibꝰ vtilitati hoīnū defuientibꝰ. k Et nō dicat ꝛc. hic ꝓnter remouet errorez ordiēs circa p̄dictā dispositōez ⁊ diuidit i tres ptes: scōz tres errores. secū da ps incipit sequenti capitulo: tertia. lviij. Pria i duas: qz ꝑmo ponit errozis remotō 2° doctoz punitō: ibi Oēs bestie. Pria ad huc in duas: qa ꝑmo error tollit. 2° ꝓria veritas asserit: ibi Qz hec dicit. Iste ăt error ꝑmus ꝓcedit ex defectu nāli. s. generis ⁊ plis. Ex hoc eni q̄ gētiles ꝓuersi ad iudaismū nō admittebāt ad cetū iudeoz eqlit qz recipiebāt ad legis obseruātiā: nō tm admittebāt statiz ad ea q̄ erāt honoris: iz aliq̄ i tertia generatōe ⁊ aliq̄ i decima: ⁊ aliq̄ nūq̄: vt dictum fuit plenꝰ deut. xxiij. ⁊ ex hoc credebāt qꝫ i ꝑmio beatitudis eēt tāta distātia: ⁊ hꝰ remouet: cuz dz: k Et nō dicat filꝰ aduene. i. gentil natōe. l Qui adheret dño. p verā fidē. m Separatōe diuidet me dñs. in retributōe iustoz. n A pplo suo. s. iudaico. Silr qa defect ꝓplis i lege erat vitupabil: alīq̄ simplices ꝓple carētes q̄uis essent de pplo israel: estimabāt se deficere a premio iustorum: eo qꝫ nō multiplicauerāt pplm: ⁊ hꝰ remouet cū dz:

o Et nō dicat eunuchus. i. ipotēs ad generandū. p Ecce ego lignū aridū. ⁊ nō faciēs ꝓlis fructū: ⁊ sbintelligit diminutio mercedis vel ablatio. q Qz hec ꝛc. hic ꝓnter ꝓria veritas asserit: vz qđ eunuchus ⁊ gētil veniens ad fidē tātū bonū ꝓsequet gre i ꝑsēti ⁊ glorie i futuro: ceteris tm pibꝰ q̄tū recipiet iudeo natōe ⁊ votaꝰ milta ꝓple: ⁊ hꝰ pz ipletū in noua lege: actuū. x. vbi spūssanctꝰ i signo visibili descēdit super corneliū ⁊ alios gētiles cū eo existētes: sic ceciderat super aplos ⁊ alios fideles de iudeis existētes: ppi qđ dicit paulus apostolus: Ro. x. Nō est distinctio iudei ⁊ greci: nā idē dñs omniū: diues i oēs q̄ inuocāt illū. ⁊ hoc ē qđ dz: q Qz hec dicit dñs ꝛc]. i. debite deū coluerit. r Et elegerint q̄ volui. s. iuste viuere cū ꝓximo. s Et tenuerit fedus meuz idest legē euangelicā p quā deo federamur. t Dabo eis i domo mea. i. ecclesia militāte: vt dictū est supra. 2° caplo.

v Et in muris meis. i ecclia triūphāte: q̄ p muros itelligitur: eo qꝫ violētia ibi nō pōt iferri. x Locuz. recipiendo gr̄az i ꝑsenti: ⁊ gl̄iaz i futuro. y Et nomē meli' ꝛc] istud ꝓpe refert ad illos q̄ se castrauerūt pp regnū celoz p castitatis obseruantiam: que melioz est ⁊ magis meritoria q̄ fecunditas prolis: ꝓm qꝫ dicit saluator noster matthei. xix.

Sūt enī eunuchi q̄ se castrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ: qui pōt capere capiat. i. tantū bonū ꝓpter sui altitudinē nō ꝑcipitur: sed ꝓsulit. a Nomen sempiternū dabo eis. qō nō pōt intelligi de vita p̄senti: vbi nō continuat nomen taliū p̄ successionē ⁊ generatōes: sed intelligit de vita beata. Consequēter oñdit ꝓpositū in gētilibus: cū dr:

b Et filios aduene ⁊c. ⁊ patz sententia ex dictis vsq; ibi:

c Adducā eos ⁊c. idest in gloriā celestez vbi nihil admittitur nisi sanctū: Apoca. vltimo: Nō intrabit in illā aliq̄d coinq̄natū ⁊ ꝓmittit hic status ecclesie triūphantis: eo q̄ est ꝑm̄ in itentione: ⁊ sb̄ditur status ecclesie militantis: cū dicitur: d Et letificabo eos ⁊c. oōes eoꝝ acceptando: iō subditur: e holocausta eoꝝ ⁊c. ⁊ dicūtur hic holocausta ⁊ victime q̄cūq; bona ad gloriam dei facta. Pōt etiā hoc accipi spāliter ō eucharistia q̄ est sacrificiū fideliū ⁊ dicit holocausta ⁊ victime in plurali: qz cōtinet in se virtutez omniū sacrificiorum veteris legis mō supeminēti. f Cūctis pplis. sine aliqua acceptatōe: ꝓpi q̄ dixit petrus actuū. x. In veritate ꝓperi q̄ nō ēpsonaꝝ accept̄or deꝰ ⁊c. g Qui ꝓgregat dispsos israel. i. oēs electos i vnitate charitatis ⁊ fidei. h Adhuc ꝓgregabo ⁊c. qz post ꝓgregatōez fideliū in vita pñti mō ꝑdicto fiet iterꝝ ꝓgregatio ipsoꝝ i celo: ⁊ illa ꝓgregatio āplī nō dispget. i Oēs bestie. qz error p̄missus procedebat ex ignorātia credētiū: hic ꝓnter ponit punitio doctoꝝ q̄ debēbāt eos de ꝫria vitate docere: ⁊ ita fuit i destructōe hierlz p Titū q̄ sacerdotib⁹ noluit pcere dicens: Justū esse sacerdotes cū templo perire: ⁊ hoc ē q̄ dicit: i Oēs bestie agri. idest mltitudo exercit⁹ romani: k Venite ad deuorādū idest ad destruendū sacerdotes ⁊ tēplū: ⁊ cā sb̄dit: l Speculatores ei⁹. i. sacerdotes ⁊ doctores ad q̄s spectat pīcula p̄uidere: ⁊ pplo nūciare. m Ceci oēs. i cognitōe saluatoris quē te ꝓbauerūt: pp q̄ de ipis dr Matth. xv. Ceci sūt: ⁊ duces cecoꝝ. n Canes muti ⁊c. qz ñ latrabāt ꝓ pplī vicia eo q̄ erant silib⁹ ⁊ maioꝝib⁹ peccati irretiti. o Videntes vana. qz tūc magis studebāt i curios vtpote cursu fideꝝ ⁊ silib⁹ q̄ i lege ⁊ ꝓphis: pp q̄ saluator dixit eis matthei. xvj Faciē celi diiudicare nostis: signa aūt tporuz nō potestis. ⁊ vocat ibi tpoꝝ signa: que de aduētu xp̄i p ꝓphas erāt dicta. p Dormientes. i h̄ notat eos de carnalitate: ⁊ etiā de gulositate: cum subdit: Canes ipudentissimi ⁊c. q Ipi pastores ⁊c. i. sacerdotes ⁊ doctores: q̄ pascere debēt pplm vbo ⁊ exēplo. r Ignorauerūt itelligentiā. verā scripturaꝝ: pp q̄ saluator ipse properat eis marci. vij. Qz irritabāt mandata dei ꝓpi traditōes suas: ⁊ de falso intellectu in scriptura arguit eos in pluribus locis euāgelij. s Oēs declinauerūt i viā suā. ⁊ q̄ sit illa sb̄dit: cū dr: t Unusq̄sq; ad auariciā

Nomen sempiternū dabo eis: qō nō peribit. Et filios aduene q adherent dño vt colant eū: ⁊ diligant nomē eius vt sint ei i seruos: omnē custodientez sabbatum ne polluat illud: ⁊ tenentē fedꝰ meū. adducā eos in mōtez sanctuz meū:] et letificabo eos i domo oratōnis mee] Holocausta eoruz ⁊ victie eoꝝ placebūt mihi] super altari meo: qa domus mea domꝰ orationis vocabitur cūctis pplis: ait dñs deꝰ q̄ ꝓgregat dispsos israel. Adhuc cōgregabo ad eum cōgregatos eiꝰ. Omnes bestie agri venite ad deuorandum: vniuerse bestie saltus. Speculatores eiꝰ cēci oēs: nescierunt vniūsi: canes mu

ti nō valētes latrare: videntes vana: dormiētes ⁊ amātes somnia: ⁊ canes ipudentissimi nescierūt saturitatez. Ipsi pastores ignorauerūt intelligētiaz. Omnes i viā suaz declinauerūt: vnusq̄sq; ad auariciā suaz a sūmo vsq; ad nouissimū. Venite sumam⁹ vinuz: ⁊ ipleamur ebrietate: et sicut hodie sic ⁊ cras: ⁊ multo amplius.

Justus perit .LVII. et nō est q̄ recogitet i corde suo: et viri mie cōlligūtur: qz nō ē q̄ intelligat. A facie.n. malicie collectus est iustus. Veniat pax: requescet i cubili suo: qui ābulauit in directione sua. Vos aūt accedite huc filij auguratricis: semen adulteri et

suā. sacerdotes enī ⁊ scribe mltū ad auariciā declinauerūt: ⁊ sb̄ specie religionis oblationib⁹ ⁊ ꝓsilib⁹ populū mltipliciter spoliabāt: ꝓpi q̄ statuerāt i tēplo boies q̄ vēdebāt oues ⁊ boues ⁊ nūmularios: vt dictū fuit pleni⁹ iob. ij. ⁊ matth. xxj. vñ ⁊ i libro hebraico qui dicit ionia: ⁊ ē auctēticus apud iudeos dicit q̄ in scōa domo erāt auaricie intenti: ⁊ vocatur scōa domꝰ tēpluz i reditu captiuitatis babylonice edificatū: vbi christꝰ fuit oblatꝰ: ⁊ vbi legit pluries docuisse. v Venite sumam⁹ vnū. istō erat vbuz eoꝝ semetipsos ad carnalitates iuitātiū ꝓ Et erit sicut hodie sic ⁊ cras ⁊c. qz sēp inuenie bāt nouos modos trahendi pecuniā a populo ad cōtinuādū ista ⁊ ampliandum.

La. LVII.

Justus pit. hic amouet errorē se cūdus: q̄ ꝓueniebat ex defectu penali. ex hoc enim q̄ aliqui cōsiderabant iustos ō cōi cursu tpaliter affligi ꝓ ceteris: ⁊ maxie christū ⁊ apostolos ⁊ fideles alios i primitiua ecclesia: cogitabant q̄ hoc esset ꝓ peccatis eoꝝ: ⁊ refugiebant vitā ⁊ doctrinā ipsoꝝ: ad opposita vicia se cōuertentes in veteri ⁊ nouo testamēto: ⁊ scōm hoc p̄sens caplm diuidit in duas ptes: quia ꝑmo errorē excludit: 2° malicia eoꝝ arguit: ibi Vos aūt. Circa ꝑmū dicitur: a Justus perit. i. christus q̄ morte ꝓfusibili ex hoc mūdo trāsijt. b Et non est q̄ recogitet. q̄ hoc non est ꝓpter suū delictū: sed ꝓpter nostrū expianduz. c Et viri misericordie. i. apostoli alijq; fideles ex cōpassione animarum se laboribus ⁊ tormentis exponentes. d Colligūtur. de vita p̄senti: sicut fructus maturi ad reponēduz in horreo celesti. e Nō est q̄ intelligat. q̄ hoc sit bonum ipsoꝝ: sed magis ad malū vt estimāt q̄ excluditur: cuz subditur: f A facie enīz malicie. hominū p̄ntis vite. g Collectus est iustus. i horreo celesti. h Veniat pax. celestis sup eum. i Requiescat in cubili suo. i. in gradu glorie sibi ꝓparato. k Qui ambulauit. in p̄sēti vita. l In directiōe sua. non ōclinās a recta via. m Vos aūt. hic ꝓnter arguit errantiū malicia: 2° cōmendatur redeūtium penitentia: ibi Qui aūt. 3° amboꝝ differentia: ibi Nō. n. ⁊c. Prima in duas: quia primo arguitur malicia pplī iudaici captiuitatē babylonicā p̄cedēs: 2° sb̄sequēs: ibi In multitudine. Malicia aūt p̄cedēs potissime fuit idolatria: pp quā secuta ē captiuitas illa: vt p̄z ex q̄rto regū ⁊ 2° pal. ⁊ hoc ē q̄ dr: m Vos aūt accedite huc filij auguratricis. i. gētis iudaice. q̄ fuit mltū iteta augurijs tpe manasse: ⁊ alioꝝ regū maloꝝ. n Semē adultēi

ꝛ fornicarie. ſic eſt in hebreo ꝛ in libris correctis: vocat autez hic adulter ipſum idolū: ꝛ fornicaria ipſa iudea: q̄ p idolatriā cū idolo fornicata fuit: ꝛ ſic poſteri eoꝝ dicunt filij fornicarie ꝛ adulteri: ꝛ nō ſolū illi qui fuerunt ante captiuitatē babylonis: ſz etiā illi q̄ fuerūt poſt: etiā tpe chriſti: q: ſic merita patrū: vt Abraā iſaac ꝛ iacob recordant ad laudē bonoꝝ: ita mala idolatrarū īproperāt malis.

o Sup quē luſiſtis .i. illuſiſtis chriſtum ſputis ꝛ collaphis illudentes

p Sup quē dilataſtis os. ipz diffamando ꝛ vitupādo.

q Et eiecistis linguā. blaſphemando q̄ patēt in multis locis in euangelio. q. d. hoc nō feciſtis ſup hominē tm̄: ſz etiaz ſup deuz ꝛ ſaluatorez veſtrum.

r Nūqd nō vos filij ſceleſti. i. ſceleribꝰ plēi.

s Semen mēdax. q. d. ſic.

t Qui cōſolami i dijs ꝛc. ibi. n. colebāt idola: ꝛ in locis vmbroſis: iuxta hoc luxuriam exercebāt i veneratione aliquoꝝ idoloꝝ. ſ. veneris ꝛ priapi.

v Immolātes puulos i torrētibꝰ. ita q̄ ſāguinē in pte decurrere faciebant intra aquā ad hñdū ibi diuinatione.

x Subter eminētes petras. de rupibus. n. ſolent torrētes deſcendere.

y In ptibꝰ torrētis ps tua. hoc dicit: q: ad immolādū pueros eligebāt talia loca.

z Et ipſis. i. idolis.

a Effudiſti libamē. de parte ſanguis pueroꝝ: libamē. n. ē oblatio de liquidis.

b Obtuliſti ſacrificiū. de carnibꝰ eoꝝ.

c Nūqd ſup his nō indignabor. q. d. ſic: tū propter effuſionē ſanguis innocentis: tū q: hoc fiebat ad ipēdēdū obſequz idol.

d Super montē excelſū ꝛc. Jad fornicādū per idolatriam.

e Et poſt hoſtiū ꝛc. vt ſic ingrediendo ꝛ egrediendo domū videres idolū vt ſic ñ elaberet de tua memoria.

f Q: iuxta me diſcoopuiſti ꝛc. loq̄t ō iudea ſic ō adultera effrenata: q̄ in eodē lecto recipit adulterū cū marito: ꝛ hoc fuit ipletū potiſſime tēpoze regis manaſſe: qui poſuit idolū in tēplo dñi. ij. Paral. xxxiij.

g Et pepigiſti cū eis fedus. ſ. idolatrie.

h Dilexiſti ſtratuz eorū manu apta. ſ. ad faciendū expenſas magnas in idola.

i Et ornaſti te regi. ſic ē in hebreo ꝛ in libris correctis.

k Unguēto. quo meretrices pingūt facies ſuas: vt magis placeant adulteris: ꝛ hoc fuit ipletū maxime tpe Joā filij achaz regis iſrael p Jeſabel matrē eius: q̄ ad introitū hieu in iſrael depinxit oculos ſuos ſtibio ꝛc. vt placeret ei: ſicut habet. iiij. Reg. ix.

l Miſiſti legatos tuos procul. ſ. ad Theglathphalaſar regē aſſyrioꝝ tpe Achaz: vt patet. iiij. Regū. xvj. ꝛ ad regē egypti tpe ſedechie: pfidēdo de hoibꝰ: ꝛ de dño diffidēdoꝰ: pp qō ſecuta ē captiuitas babylōica: vt hī. iiij. Reg. vl

fornicarie. Sup quē luſiſtis ꝛ Sup quē dilataſtis os: ēt eieciſtis linguā: Nūnqd ñ vos filij ſceleſti: ſemez mendax: Qui conſolamini i dijs ſubt oē lignū frondoſū: Immolātes puulos i torrētibꝰ: ſubt eminētes petras. In pārtibꝰ torrētis ps tua: hec ē ſors tua. Et ipſis effudiſti libamē: obtuliſti ſacrificiū. Nū quid ſup his ñ indignabor: Sup mōtē excelſū ꝛ ſublimē poſuiſti cubile tuū: Jꝛ illuc aſcendiſti vt īmolares hoſtias. Et poſt oſtiū ꝛ retroposte poſuiſti memoriale tuū: q̄ iuxta me diſcoopuiſti ꝛ ſuſcepiſti adulteros. Dilataſti cubile tuū: ēt pepigiſti cum eis fedus. Dilexiſti ſtratū eoꝝ mānu apta: ēt ornaſti te regio vnguēto: ꝛ multiplicaſti pigmēta tua. Miſiſti legatos tuos procul ēt humiliata es vſq; ad īferos. In multitudie vie tue laborāſti: Jnēc dixiſti: deſcā Uitāz manꝰ tue iueniſti: pterea ñ rogaſti. Pro q̄ ſolicita timuiſti: q̄ mētita es ꝛ mei nō es recordata: nēq; cogitaſti i corō tuo q: ego tacēs Jꝛ q̄ſi nō vidēs: ꝛ mei oblita es. Ego annūciabo iuſticiā tuā: ēt opa tua nō pdeſt tibi. Cūz clamaueri liberent te congregati tui. Et ōēs eos auferet vēt: tollet aura. Qui aūt fiduciaz hz mei: hēditābit trā: ꝛ poſſidebit mōtē ſanctū meuz: Jēt

timo: iō ſubdit: m Et humiliata es vſq; ad īferos. In hebreo habetur Uſq; ſool: quod aliquādo accipitur pro foſſa aliquando pro inferno: ꝛ vtroq; modo accipit hic: q: in captiuitate babylonica multi fuerunt mortui in peccatis ſuis: quoꝝ cadauera in foſſis fuerunt proiecta: ꝛ aīe ad infernum deſcenderūt.

n In multitudine ꝛc. hic conſequenter ponunt peccata iudeorū poſt captiuitatem babylonicā: inter q̄ p̄mus fuit auaritia: vt dictū ē. ſ. ꝛ ex hoc p̄ceſſerunt alia: q: ſm q̄ dicitur Timo. vj. Radix omniū malorū ē cupiditas: ꝛ hoc ē qō dicit: n In multitudine ꝛc. Jq: rectores ppli vt ſacerdotes ꝛ huiuſmodi p diuerſas vias querebāt extorquere pecunias a populo.

p Nec diriſti quieſcā. q: auaricia ſēper iuueneſcit.

p Uitā manus tue iueniſti. i. oia neceſſaria ad vitā venerunt tibi ad manum.

q Propterea non rogaſti. me deprecando deuote: q: homines pleni diuitijſ obliuiſcunt dei: Deutero. xxxij. Jncraſſatus ē dilectus ꝛ recalcitrauit. incraſſatus: impinguatus: dilatatus. ſ. diuitijs: ꝛ ſequit: Dereliquit deū factorē ſuū ꝛc.

r Pro q̄ ſolicita timuiſti. hic incipit verſus in hebreo: ꝛ legāt interrogatiue vt ſit ſenſus r Pro quo ſolicita timuiſti. q. d. non pro me: nec pro cultu nomis mei: iō ſequit:

s Quia mētita es. ſcribit. n. Exo. xxiij. Uenit ergo Moyſes ꝛ narrauit plebi vniuerſa verba dñi atq; iudicia. Reſponditq; totus ppls vna voce: oia verba dñi q̄ locutus ē faciemus: ꝛ ſic promiſit pro ſe ꝛ pro ſua poſteritate legez domini ſeruare: quod nō fecit.

t Neq; cogitaſti in corde ꝛc. i. diſſimulans punire peccata vſq; ad tēpus: tamē poſtea punio grauius: iō ſubdit:

v Ego annūciabo. i. manifeſtabo.

x Juſticiā tuā. i. iniuſticiā tuā: q: ironice loquit: ſicut fatuo ironice dicit: tu es multū ſapiens.

y Et opera tua. i. diuitie tibi congregate.

z Nō proderunt tibi: iō ſubdit:

a Cū clamaueris in angustia. obſidionis per romanos.

b Liberent te congregati tui. ſ. nūmi aurei ꝛ argentei: quos indebite congregaſti. q. d. nō poterūt: iō ſubdit

c Et oēs eos auferet ventus. i. romanoruz ipet.

d Qui aūt. hic ꝑñi deſcribit reuertētiū penitētia: q: ad predicationē chriſti ꝛ aploꝝ plures de iudeis crediderūt: ꝛ penā p romanos inflictā euaſerūt: q: añ aduentū romanoꝝ in iudeā admoniti fuerunt fideles p angelū: vt trāſirent in regnum agrippe: qui erat conſederatus romanis: vt habetur in eccleſiaſtica hiſtoria: ideo ſubdit:

e Qui aūt fiduciā habet mei. i. in me ꝛ non in pecunijs ſuis: cuiuſmodi tūc erāt fideles nihil proprīū poſſidētes: vt hī Act. iiij.

f Hereditabit terrā ꝛc. ſ. hierlm i qua ē mōs ſyon: helyus. n. hadrianꝰ iperator hieruſalē deſtructā p Tytum reedificauit: phibēs iudeos hitare i ea: ꝛ pcedēs eoꝝ habitationē chriſtiānis: iō ſubdit:

f Et dicā. i. dici faciā p helyū

hadrianū. h Uiā facite ꝛc̄. s. q̄ populus meꝰ christianꝰ absq; vllo impedimento possit ibi redire. Potest ēt aliter exponi: vt per hoc qđ dicit hic: e Hereditabit terrā. intelligat terra viuentiū: quā vere penitētes possidebūt. vñ qđ sequit postea: i Declinate de semita ꝛc̄. in hebreo hꝫ: Expedite viā: qđ sic glosat Ra. sa. Amouete de vijs vestris figmentū malū. p qđ intelligit inclinationē fomitis ad peccatū: ⁊ sic pz q̄ fm ipsū passus iste nō intelligit ad litterā ỏ expeditione vie materi alis in reditu babylonice captiuitatis: vt aliqui expositores nostri volunt dicere: sed de expeditiōe vie in reditu ad deū p penitētiā: ⁊ huic dicto ꝓcedat quod subditur: Quia hec dicit excelsus ꝛc̄. Sequitur:

dicā: Uiāz facite p̄bete iter declinate de semita: auferte offēdicula de via populi mei. Quia hec dicit dñs excelsus ⁊ sublimis habitans eternitatē: ⁊ sanctū nomen eius in excelso ēt in sancto habitans: ⁊ cū ꝓtrito ⁊ humili spiritu: vt viuificet spiritū humiliū ⁊ viuificet corꝫ cōtritoꝝ. Nō.n. in sepiternū litigabo neq; vsq; ad finez irāscar: qā spūs a facie mea egrediet: ⁊ flatꝰ ego faciā. Propter iniqtatē auaritie eius irātus fuz: ⁊ percussi eum. Abscōndi a te faciez meā: ⁊ indignatus sum. Et ābijt vagꝰ in viā cordis sui. Uias eiꝰ vidi ēt sanaui eum: ēt reduxi eū: ēt reddidi ꝓsolationes ipsi ēt lugentibus eius. Creauī fructū labioꝝ pācē: pācē ei q longe ē: ēt q ꝓpe dixit dñs: ⁊ sanaui eū. Impij āutē qūasi mare feruēs qđ quiescere nō potest: ēt redundāt fructꝰ eiꝰ in cōculcationē ⁊ lutū. Nō est pax ipijs dicit dñs deus.

C Lāma ne .LVIII. cesses: quāsi tuba exalta vocē tuā: ēt ānūcia populo meo scelera eorum: ēt domui iacob pēccata eoꝝ. Mē eteni de die i diē que rūt: ēt sciē vias meas volūt quāsi gēs q̄ iusticiā fecerit: ⁊ q̄ iudiciū dei sui nō dereliq rit. Rogant me iudicia iustīcie: ēt appropiquare deo volūt. Quare ieiunauim⁹ ⁊ nō aspexisti: humiliāuim⁹ animas nostras ēt nesisti:

lutū. Sicut.n. fluctus maris veniētes ad littora generant ibi lutuz: qđ postea a transeuntib⁹ ꝓculcat: sic pſecutiōes a iudeis illate christiānis meruerūt: qđ cōculcarent tāq; viles a romanis. i Nō ē pax dicit dñs de ipsis. q. iu dei q remāserunt obstinati sī p orbē vagi i opprobrio ⁊ fuiture grauī.

Jn ca. lvij. vbi dī i postilla: Qui āt hz fiduciā mei

Additio.

Quz hꝰ qđ dicit hic: Qui aūt hz fiduciā mei. exponat de fidelib⁹ christi nihil ꝓdez possidētib⁹: hꝰ qđ sequt: Hereditabit irāz ⁊ possidebit mōtē sanctū meū.

k Jn san. ha. ⁊ cuz ꝓtri. ⁊ hu. spi. ꝛc̄. non eni. Hic ꝓnt ponit obstinatoꝝ ⁊ penitentiū differentia in punitōne ⁊ remedio. Circa qđ sciendū: q̄ aduenīente punitione cessat cōminatio ⁊ ira puniētis: prout quilibet experit: ⁊ hꝰ mō loqt dñs. o. l Non.n. in sepiternū mitigabo. peccatoribꝰ cōminādo. m Neq; vsq; in finē. i. sēp. n Irascar. cuius rō subdit. o Quia spūs a facie mea egredietur ꝛc̄. loquit de seipso ad modū hominis punientis: de cuius naribꝰ egredit fumus ⁊ flatus. q. d. punitōe facta cessabit ira mea. p Propter iniquitatē auaricie eius. ⁊ supple alioꝝ maloꝝ ad hāc auariciā sequētiū. q Iratꝰ fū. ⁊ percussi eū. p exercitū romanoꝝ. Auaricia.n. phariseoꝝ ⁊ sacerdotū fuit occasio eis derisōdi christū: fm q dī Luce. xvj. Audiebant aūt hec oia pharisei: q erant auari: ⁊ derisebant eum: ⁊ ex ꝓnti odiū ꝓ ipsū cōcepe rūt: ex quo vlterius eius mortē ꝓcurauerūt: pp qđ postea p romanos puniti fuerunt. r Abscondi. s. me: gratiā mea ab eis iuste subtrahendo. s Et abijt vagus. p diuersa vicia. t Jn via cordis sui. ꝓnitatē fomitis sequendo. v Uias eius vidi. q: oia nuda ⁊ apta sunt oculis dei. x Et sanaui eū. i. dedi ꝓ oīb⁹ sanationis sufficiēs remediū. y Et reduxi eū. p penitētiā: qđ intelligit nō de oīb⁹: sz de vere penitētib⁹ solū. z Et reddidi ꝓsolationes ipsi. i. donū spūs sācti in signo visibili aplis alijsq; credētib⁹: Act. ij. a Et lugētib⁹ eiꝰ. q: eadē die ad p̄dicationē Petri multi corde cōpūcti receperūt fidē christi: fz q̄ dī Act. ij. Et apposite sūt in die illa aie circit tria milia. ⁊ pp hoc subdit:

b Creauī fructū labioꝝ. i. p̄dicationis christi ⁊ aploꝝ.

c Pacē. s. gratie in p̄senti: ⁊ glozie in futuro: qđ subdit:

d Pacē ei q longe ē. i. pplo gentili ad christū cōuerso: q̄ legē ⁊ prophetas nō habuerat. e Et q̄ prope ē. i. pplo iudaico legē ⁊ prophetas hūti. hāc aūt scripturā iducit aplus Ephe. ij. in christo ihesu facti. d. Et veniens euangelizauit pacez vobis q̄ longe fuistis. Ex q̄ pz q̄ passus iste nō itelligit ad litterā de nunciis Cyri p regnū suū missis ad denūciandū licētiā datā iudeis redeundi pacifice in iudeā: vt aliq̄ expositores nostri volūt dicere. f Jmpij aūt. i. iudei in sua malicia obstinati. g Quasi mare feruēs ꝛc̄. q: p sequebant ad mortē credētes in christo: vt pz in actibus aplorum. in pluribus locis. h Et redū. fruc. eiꝰ id ꝓcul. ⁊ nullo⁹ itelligēdū ē de hierl̄z illa māli: q̄uis.n. hadrianꝰ iperator illā hierl̄m ꝓcessisset christiānis ad hitādū: nūq̄ tñ ē dōz q̄ hec ꝓpha ꝓnosticauit i pmiū fidei ⁊ spei fidelib⁹ christi. vñ tal expō tāq; iudaica ē respuēda: ⁊ sc̄da quā ponit postillator: ē ꝓpe catholica ⁊ vera. .LVIII.

Q Lama ne cesses. Hic mouet tertiꝰ errorꝫ pcedēs ex defectu morali. Alliq̄.n. ꝓfidētes de apparēti iustīcia seu simlata: p hꝰ ꝓsumebāt saluāri: ⁊ istō mltū vigebat tpe xp̄i: vt pz ex decursu euāgelij: vbi multū arguit hypocrisis phariseoꝝ sacerdotū ⁊ legispitoꝝ ⁊ fz hꝰ istud ca. i duas ptes diuidit: q: ꝓ falsū remediū excludit: 2o vero ꝓcludit: ibi Nōne hꝰ ē. Pria adhuc i duas: q: ꝓ falsitas ponit: et 2o excludit: ibi Ecce i die. Circa pm dē pare alloqt hoiez christū. d. a Clama ne cesses. pdi catōez ōbite ꝓtinuādo. b Quasi tu. ex. vo. tu. manifeste docēdo: hꝰ.n. mō p̄dicanit christꝰ: vt pz i euāgelio. c Et an. po. meo. s. isrl̄. d Scelera coꝝ. i. pctā ꝓ de uz ꝓmissa. e Et domui iacob. qui alio noie dicit⁹ est isrl̄. f Pctā eoꝝ. ꝓmissa i primū: huic.n. pplo p̄dicauit xp̄s i ꝓpa psona: pp qđ dic Matth. xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ pierūt domꝰ isrl̄. g Me eteni ỏ die i diē q̄rūt. legen scripturas: de q̄ mltū gliabāt: tū hꝰ magi faciebāt ad hñdū oñiū sup pplz: q tūc gubernabat p sacerdotes ⁊ legispitos: q̄ pp noticia vitat. h Et scire vi. me. vo. i. p̄tēdūt q hꝰ velit. i Quasi gēs q̄ iu. se. cū tñ ꝓtū egerit. Sc̄do gliabāt de oīone: ⁊ q̄tū ad hꝰ dī: k Rogāt me iu. iu. i. q̄ iudicē ꝓ eis ꝓ aduersarios. s. romanos: q̄ eos tenebāt subiectos. l Et appro. deo vo. s. i iudicio ad allegādū suā iustīciā: ió sꝰdit i pſona eoꝝ. m Quar ieiu. ⁊ nō as. p exauditōez. n Humi-

Ecce in die ieiunij vestri inuenit uolũtas vestra: et oẽs debitores vestros repetitis. Ecce ad lites et pcẽtiões ieiunatis: et percutitis pugno impie. Nõlite ieiũare sic vsq; ad hanc die: ut audiat in excelso clamor vr. Numquid tale ē ieiunium qđ elegi: per diē affligere hoiez aiaz suã: Numqd cõtorquere quasi circulũ cãput suũ: et saccus et cinerē sternē: Numquid istud vocab ieiuniũ: et diez acceptabilez dño: Nonnē hoc ē magis ieiunii qđ elegi: Dissolue colligationes impietatis: sõlue fasciculos deprimentes. Dimittē eos q ppfracti sũt liberos: et oē onus dirũpe. Frange esurienti panē tuũ: et egenos vagosq; inducin domũ tuã. Cũ videris nudũ opi eũ: et carnē tuaz ne despexeris. Tunc erũpet quasi mane lumē tuũ: et sanitas tua citius orieť. Et ãnteibit faciez tuaz iustitia tua: et gl'ia dñi colliget te. Tunc inuocabis et dñs exaudiet: clãmabis: et dicet ecce assũ: qz misericors sũ dñs de tu. Si ãbstuleris de medio tui cathenã et desieris extẽdere digitũ: et loqui qđ nõ ꝓdest. Cũz effũderis esurienti aiam tuã: et aiaz afflictã repleueris: ori et in tenebris lux tua: et tenebre tue erũt sic mẽridies. Et rẽqez tibi dãbit dñs deus tu sẽp: et implebit splendoribꝰ aiaz tuã: et ossa tua liberabit. Et eris quasi hortus irriguus: et sicut fons aquarũ cuius nõ deficient aque Et ędificabunt in te deserta seculoz: fundãmẽta generationis et generationis suscitab. Et vocãberis edificator sepiũ: auertens semitas in qetez. Si auerteris a

a Dabit do. de. tu. sẽ. Ex q̃ pz qđ nõ loquit de reqe tpali: q̃ frequẽ iterrũpit: et maxie iustis q̃ de cõi cursu plus ceteris tpalit affligũt. ij. Timo. iij. Oẽs q̃ pie volũt viuere in christo iesu psecutionẽ patiẽť. qđ aũt in aliqb' libris interponit: Deus tuus. nõ ē de textu. b Et iple. splẽ. ani. tu. i. splendoribꝰ diuine noticie et virtutis. c Et ossa tua liberabit. ab infirmitate corporis. d Et eris quasi hortꝰ irriguꝰ. i. i bonis opib' fecũdus. e Et edifi. in te ồser. secu. i. gentiles adiungent tibi in vna ecclesia: q̃ fuerũt deserti i pristinis seculis: inquãtũ caruerũt lege et prophis. f Funda. gene. et gene. susci. i. p generationũ successionẽ adduces aliquos ad fidẽ: qđ ipletũ ē i aplis et i alijs credentib' de iudeis: p q̃z p̃ dicationẽ et doctrinã in scripturis eoz relictã puertũt gentiles ad fidẽ. g Et voca. edifi. sepi. edificare sepes mãles ē officiũ pauperũ et rusticoz: et iõ nõ ē tale q̃d qđ ồbeat pmitti ꝓ operib' virtutũ: et iõ p sepes hic intelliguntꝰ impedimẽta peccatoz p sanã doctrinã et ordinatões sacras: et hꝰ ipletũ ē i aplis et eoz successoribꝰ: q̃ p sanã doctrinã et sacre ecclesie instituta oppositi peccat obstacula: et iõ subdit: h Auertens semitas in qetẽ. sic ē in hebreo et in libris correctis. Ad cessationẽ. n. peccatoz seqť qes mẽtis: ppi qđ dr in fine capcedẽtis: Nõ ē pax dic de' me' impijs. i Si auerteris. Hic ponit verũ remediũ quãtũ ad dei cultũ: Circa quod sciendum q̃ per obseruationẽ sabbati hic intelliguntur omnia que pertinent ad debitum dei cultum: sicut et i pcepto de

aliás nostras: i. nonnullos [illegible] nescisti. p approbatõez: q̃ aũt tpe christi talia ieiunia facerent: pz Matth. ix. vbi discipuli Johis dixerunt christo: Quare nos et pharisei ieiunamus frequẽt: tui autez discipuli ñ ieiunãt. p Ecce. Hic excludit mediũ scz p rñsionẽ dñi: cũ dr: p Ecce in die ie. ve. iue. vo. ve. Et accipit hic voluntas pro appetitu sensitiuo: quẽ sequebant ꝯ dictamẽ rationis et diuine legis: iõ subdit: q Et oẽs debitores vestros repetitis. cũ austeritate et ipotentes ad soluendũ: et tpe prohibito. s. ãno septimo q ē remissionis: Deut. xv. r Ecce ad li. et cõtẽ. ie. i. in die ieiunij vestri talia exercetis. s Et percutitis pugno impie. iniuriando proximo ñ solũ verbis: sz etiam factis: iõ subdit: t Nolite ieiunare. p talem modũ. v Ut audiat in excelso clamor vester. cõtẽtiones et brigas suscitando.

x Numquid ta. ē ieiu. qđ elegi. i. approbaui. y Per diez affligere hoiez aiaz suã. i. seipsũ p abstinẽtiã absq; pietate. q. d. nõ: quia exercitatio corporalis ad modicũ vtilis ē: pietas aũt ad oia. j. Timo. vj. z Numqd contorquere quasi circulũ. In hebreo habeť: quasi hamũ. a Caput suũ. quod faciebant ad ostentationez ieiunij: in hoc designãtes dolorem capitis ex ieiunio.

b Et saccũ et cinerẽ sternere. i. pro lecto sibi parare.

c Numquid istud vocabis ieiuniũ. s. deo acceptũ. q. d. nõ: exquo ē pietate et virtute vacuus. d Nõne hoc ē. Hic ꝓñt verũ remediũ cõcludit: et primo quantũ ad pietatis exercitiuz: secũdo quantũ ad diuinuz cultuz: ibi Si auerteris. quantũ ad primũ dr: d Nõne hoc est magis ieiuniuz qđ elegi. i. approbaui. s. in quo fit abstinentia a vicijs et exercitiuz in operibus pietatis: iõ subdit: e Dissolue colligationes ipietatis. i. cauillationes qb' sacerdotes et pharisei ꝺuoluebant simplices ad pecunias eoz extrahẽdũ. f Solue fasciculos deprimentes. i. penas graues quas iponebant sup pplz: pz q dr Matth. xxiij. Alligant. n. onera grauia et iportabilia sup humeros hominũ. g Dimitte eos qui ꝓfracti sũt. ex dura seruitute. Cetera patẽt vsq; ibi: h Tũc erũpet quasi mane lumẽ tuũ. oriente tibi sole iustitie p gratiã. i Et sanitas tua citius orieť. ab infirmitate culpe. k Et anteibit fa. tu. iu. tua. p angelũ te custodientẽ coram deo presentata. l Et gloria dñi colliget

vez quãtũ ad orationẽ: cũ dr: Tunc inuocabis et dñs exaudiet. s. qñ exercueris opa pietatis. n Clamabis. in feruore orationis. o Et dicet ecce assũ. p exauditionis effectũ qđ autẽ subdit: p Misericors sũ dñs deus tuus. nõ est in hebreo nec in libris correctis: sed p modũ glose interlinearis primo fuit positum: postea p iperitiã scriptorũ textui insertũ.

q Si abstuleris de medio tui cathenã. i. carceratos relaxãdo: vel cathenã vocat cauillatoez ad iuoluẽdũ simplices. r Et ồsieris extendere digitũ. alios de peccatis notando: sicut faciebat pharisei: Luc. xviij. d. Velut et hic publican. s Et loqui qđ nõ ꝓdest. alios vituperando: et te ꝓmẽdando: sicut ille pharisẽus dicebat: Nõ sũ sic ceteri hoium raptores: adulteri: ieiuno bis in sabbato etc. t Cũ effuderis esurienti aiaz tuã. p pietatis affectũ et ẽt si facultas assit p effectũ: ideo subdit: v Et aiam affli. reple. eius defectũ subleuãdo. x Orieť in tenebris lux tua. i. mutaberis ồ tenebris culpe ad lucẽ gratie.

y Et reqez. s. mẽtis.

ius obseruationē requirit cessatio ab opib⁹ peccatoꝝ: q̄ sūt maxime seruilia: Job. viij. Qui facit peccatū seru⁹ ē peccati ō dr: i Si auerteris a sabbato pedē tuū. vt non ꝓcedas ad male agendū: iō subdit: k Facere voluntatē tuā. sequē do appetitū tuuz irra tiōabilē. Secūdo ad obseruationē sabbati req̄runt occupatio ꝛ meditatio circa diuina: iō subdit: l Et voca. sab. deli. nē. i. intendēdo ad diuina. m Et glorificaueri. honorazueris debite obseruādo. n Dū nō facis vias tuas. se quēdo tuas cōcupiscē tias. o Et nō iue. vo. tua. i. effect⁹ sēsibilis appetit⁹. p Ut loquaris sermonez. s. malū ꝛ deū vel ꝓxi mū: sed magis sis itē tus ad deū laudāduz q Tunc delectaberis sup dño. sentiens intra te cōsolationes diuinas. r Sustol. te sup alti. terre. p ꝓtēptū terrestriū ꝛ appetitū celestiū.

sabbato pedē tuū: facēr vo lūtatē tuaz i die sācto meo ēt vocaueris sabbatū delicatū ꝛ sanctū dñi glorioſū: ēt glificaueris eū duz nō facis vias tuas ēt nō inuenit voluntas tua ūt loquaris sermonē: tūnc delectaberis sup dño: ēt sustollā te sup altitudies terre: ēt cibabo te hereditate iacob p̄ris tui. Os ēi dñi locutū ē. .LIX.

s Et cibabo te here. ia. pa. tui. s. in beatitudine celesti. bona n. terrena cū sint multo minora bona opib⁹ virtutū: non possunt eē p̄incipale p̄miū ꝓmissū patriarchis ꝓ opib⁹ virtutis sicut ōclaratū fuit diffusius Gen. xv. t Os. n. dñi locutū ē. q. d. hoc stabile ē ꝛ firmū. In ca. lviij. vbi dicit in postilla: Nolite ieiunare. Additio.

Gce nō ē abbreuiata. Postq̄ posita ē ꝓparatio ad salutē. hic ꝓñt salus ponit: ꝛ diuidit in duas partes q: primo ponit ipsa salus: 2° magnitudo ipsius ca. se quenti. Prīa in duas: q: p° ponit salutis necessitas: 2° eq⁹ equitas: ibi Et vidit dñs. Circa primū sciendū q: necessitas ista ē pp miseriā culpe ꝛ pene: quā incurrerūt iudei ex contēptu christi: ꝛ de ista eadē miseria exponit Ra. sa. p̄sēs ca. ꝛ quātū ad hoc cōuenit mecū: sed disconuenit inquātū dicit iudeos ab ea liberari p christū ventuꝝ: cui⁹ aduēt⁹ trāsijt in p̄teritū. Igit primo ponit h⁹ miserie descriptio: 2° eiusdē ꝓfessio ibi Propter hoc. Prima in duas: q: p° describit miseria culpe: 2° pene: ibi Cogitationes. Circa primū dr: a Ecce nō ē abbreuiata. i. minorata. b Man⁹ dñi. i. potestas eius. c Neq̄ aggrauata auris nē. q. d. ista miseria in qua estis nō ꝓuenit ex dei ipotētia: vel ignorantia ad saluandū: sz ex

dacia: ēt lingua vīa iniqtatez fat. Nō ē q̄ iuocet iustitia: nēq̄ ē q̄ iudicet ver: sed ꝓfidūt i nihilo: ēt loquūt vanitates. Cōceperūt laborē: ēt peperūt iniqtatē. Ova aspidū ruperūt: ēt telas aranee texuerūt. Qui comederit ō ouis eoꝝ mōriet: ēt q̄d ꝓfotū ē erūpet in reguluz. Tele eoꝝ nō erunt in vestimē tū: neq̄ opient opib⁹ suis. Opa eoꝝ opera inutilia: ēt op⁹ iniquitatis i manib⁹ eoruz. Pedes eoꝝ ad malū currunt: ꝛ festināt vt effundant sanguinē innocētē. Cogitationes eoꝝ cogitatōes iutiles. Vastitas ꝛ cōtritio i vijs eoꝝ. Viaz pacis nescierunt: ēt nō ē iudiciū i gressibus eoꝝ. Semite eoꝝ icuruate sunt eis: oīs qui calcat

o Sed ꝓfidūt i nihilo. i. i aduētu messie futuro q̄ ia trāsūt in p̄teritū: ꝛ iō talis cōfidentia ē sup nihilū. p Et loquūt vanitates. q: doctores iudeoꝝ multotiēs terminos ꝓfixerūt ō aduētu messie: ꝛ oēs trāsierūt tāq̄ ꝓnūciati inanit ꝛ false. q Cōceperūt laborē. i. excogitauerī iserre laborē christo ꝛ discipulis. r Et peperūt iniqtatē. ꝓcedēdo ad effectū: vt ps ex euāgelijs ꝛ actib⁹ apl⁹oꝝ. s Ova aspidū ruperūt. i. ꝓsilia venenosa ꝛ christū ꝛ discipulos ei⁹ i effectū exterm⁹ pduxerūt. t Et telas ara. texue. i. aduētōes falsas ꝛ doctrinā christi: vt ab ea ꝓpls auerterēt. v Qui comedit. de ouis eo. ꝓsētien⁹ malignis ꝓsilijs ip̄oꝝ. x Morietmorte culpe. y Et q̄d ꝓfotū ē erū. i. re. q: dcēd. pcedebat ex dictis ꝓsilijs totū erat venenosū. z Tele eo. ñ erūt i ve. scie ꝛ vtutis q̄b⁹ aie vestiūt ꝛ ornāt: sz magis ad ꝛtiū. a Opa eo. ope. iuti. i. nociua. min⁹. n. dicens plus significat: iō sequt: b Et op⁹ iniqtatis nē. pedes eorū ad malū currūt nē. s. ad effusionē sāguis christi ꝛ suorū discipuloꝝ: vt de christo ps i euāgelijs ꝛ i actib⁹ apl⁹orū de ei⁹ discipul. c Cogitatiōes. Hic ꝓñt ponit miseria pene. Dic. n. Joseph⁹ li. ō iudaico bello. q: p⁹ mortez christi añ destructōez ciuitat⁹ p Titū: iudea erat multū lacerata itraneis dissēsionib⁹: ꝛ sic cogitabāt se mutuo spoliar ꝛ iterficē: iō dr: c Cogi. eo. cogi. iuti. i. nociue d Vastitas ꝛ ꝓtritio. i. mutua ꝓuatō rez ꝛ occisio ꝓsonaꝝ. e In vijs eoꝝ. vt dictū ē. f Viā pa. nescie. q: p⁹ dissēsiōes itraneas romanis rebellauerūt. g Et n̄ ē iudiciū. i. executio opeꝝ iusticie. h In gres. eo. i. i suis ꝓcessib⁹. i Semi. eo. icur. si eis. a rectitudine iusti-

tie ⁊ veritatis. k Dis q̄ talcat in eis. p̄ eas procedendo. l Ignorat pacē. deo ⁊ proximo. m Propi h⁹. Hic ꝓñt ponit predicte miserie cōfessio: Esaias. n. ipsaz preuidēs eā confitet: se cū illis numerando: eo q̄ erat ō populo iudaico: sicut Dañ. ix. ca. cōfitet peccata popli sui numerādo se cū peccatorib⁹: licet esset inocēs: ⁊ sic dicit Esaias:

m Propi hoc elōgatuz ē a nobis iudiciū. i. executō iustitie actualis. o Et nō apprehendet nos iustitia. habitualis: ⁊ loquit de futuro p modū preteriti propter certitudinē prophetie. p Expectauim⁹ lucez. i. xp̄m q̄ dī lux. ē. xlix. Dedite i lucē gētiū ⁊c. q Et ecce tenebre. qz in aduētu christi iudei pro maiori parte fuerunt excecati. r Splēdorē ⁊ i tenebris ⁊c. repetitio ē eiusdē sētentie ad maiorē exaggerationem. s Impegim⁹ in meridie. i. i tpe lucis gratie: qō maxime habuit rōnē meridiei tpe p dicationis christi ꝑ quē cuidētiā miraculoz. t Rugiem⁹ quasi vrsi ⁊c. h⁹ fuit ipletū i aduentu romanoz ꝰ iudeos. v Expectauim⁹ iudiciuz .i. q̄ fieret nobis vindicta de romanis nos affligētib⁹. x Et nō ē. qz ecōuerso fuerūt destructi a romanis. y Salutē. s. christū quē patres ve. test. expectauerūt. z Et elōgata ē a nobis. i. a iudeis incredul' pp suā incredulitatez. a Multi. sūt. n. iniq̄. no. qz iudei a christo elongati ruunt de peccato in peccatuz. b Et peccata no. rnde. no. p miseriā subsecutā. c Quia scele. no. no. p miserie effectū. d Et ini. no. cogno. i. ex certa scia peccauim⁹: qō ē grauī q̄ ex ignorantia vel infirmitate. e Et auersi sum⁹ ne ire. p'ter. dei no. obedien⁹ doctrine christi. f Ut loq̄remur calūniā. ꝰ christū ⁊ ei⁹ familiā. g Et trāsgressionē. psequēdo inocētes ad mortē. h Lōce. ⁊ lo. sum⁹ de corde. i. sciēt ⁊ a ꝓposito i Uerba medacij. ꝰ xp̄z: vt p̄z Luc. xxij. vbi accusauerūt eū q̄ ꝓhibebat tributa dari cesari: ⁊ q̄ volebat rex fieri: cū tñ de ꝰrio esset certi: qz dixerat eis: Reddite q̄ sūt cesaris cesari: Matth. xxij. Etiā sūr sciēs q̄ venturi esset vt ꝓstituerēt eū regē fugit i mōtē: Joh. vj. k Et ꝓuer. ē retroz. iudi. i. ꝓdēnatōe christi inocēti p pilatū. l Et iusti. lō. ste. qz nō habuit locū. m Qz corruit i plate. ve. qz sacerdotes auertūt ppl'z a vītate ꝰ christū: vt barrabas liberaret: ⁊ christ⁹ crucifigeret: iō sequit: n Et facta ē veri. i obli. qz vītas doctrie christi quā ppl's audi

ī eis ignorat pacē. Propt̄ hoc elongatuz ē iudiciuz a nobis: et nō apphēdet nos iustitia. Expectauim⁹ lucez et ecce tenebre: splendorez: ⁊ in tenebris ambulauim⁹. Palpauim⁹ sicut ceci parietē: ⁊ quasi absq̄z oculis attrectauim⁹. Impegim⁹ meridie quasi in tenebris: i caligosis quasi mortui. Rugiem⁹ quasi vrsi oēs: ⁊ quasi colūbe meditātes gemem⁹. Expectauim⁹ iudiciū et ñ ē: salutē et elōgata ē a nobis: Multiplicate sūt. n. iniqtates nostre coram te: et peccata nr̄a rnderūt nob. Quia scelera nr̄a nobiscū: et iniqtates nr̄as cognouim⁹ peccare ⁊ mētiri ꝰ dñz: et auersi sum⁹ ne irem⁹ post terguz dei nr̄i: ut loq̄remur calūniaz et trāsgressionē. Lōcepim⁹ ⁊ locuti sumus de corde verba mendacij: et ꝓcessuz ē retroz sū iudiciū: et iusticia lōge stetit. Quia corruit in platea veritas: ⁊ eqtas nō potuit ingredi. Et factā ē veritas i obliuiōe: et q̄ recessit a malo: predē patuit. Et vidit dñs: ⁊ malū apparuit i oculis ei⁹: q̄ nō ē iudiciū. Et vidit de⁹ q̄ nō ē vir: et admiratus ē: q̄ nō ē q̄ occurrat. Et saluauit sibi brachiū suum: ⁊ iusticia ei⁹ ipsa ꝓfirmauit eū. Indutus ē iusticia vt lorica: ⁊ galea salutis in capite ei⁹. Induit⁹ ē vestimētis vltiōis: et optus ē quasi pallio çeli sicut ad vindictā q̄si ad retributōnē indignatiōis hostibus suis: ⁊ vicissitudinē inimicis suis. Insulā vicez reddet. Et timebūt q̄ ab occidēte: nomē dñi: ⁊ q̄ ab ortu solis gloriā ei⁹. Cūz venerit q̄si fluuius violētus quē spūs dñi cogit: et venerit syon redēptor: et eis qui

ꝓcessit a malo. de psecutione ⁊ morte christi penitēdo: cuius modi fuerunt iudei: qui cōtriti fuerūt ad predicationez Petri: Actu. ij. vbi dicit: His auditis cōpuncti sunt corde: ⁊ dixerunt ad Petrum ⁊ ad reliquos apostolos: Quid faciem⁹ viri fratres. Petr⁹ vero ait ad illos: penitētiā agite: ⁊ baptizetur vnusq̄sq̄ vestrū i nomine iesu christi ⁊c. sequit ibidē: Et apposite sūt in die illa anime circit tria milia. p Prede patuit. vt p̄z Act. viij. Facta est autē in die illa persecutio magna i eccl'ia q̄ erat hierosolymis. q Et vidit. Hic ꝓse quenter ponit salutis equitas p punitionez malorum ⁊ saluationez bonoruz. hoc enim exigit equitas: ⁊ hoc i destructiōe iudee per romanos fuit impletuz per quā icreduli mortui fuerūt: ⁊ captiuati: ⁊ credentes fuerūt saluati: primo ab exercitu romanoruz: qz monitu angeli trāsierunt in regnū agrippe ante aduentum coruz: vt dictū ē supra. Postea a iudeis quia per coruz destructiones fuerunt liberati a persecutionibus quas eis faciebant: ⁊ reedificata ciuitate hierusalē p helyū badrianū eā inhabitare pacifice permissi fuerūt: iō dī: q Et vi. dñs ⁊ ma. appa. in oculis eius. s. q̄ fideles a iudeis incredulis sic affligerēt: iō sequit: r Qz nō ē iudiciū. eo q̄ iniuste principes iudeoz christianos cōdemnabant. s Et vidit qz nō ē vir ⁊c. i. q̄ nō apponebat ibi remediū humana potentia. t Et apoziatus ē. i. de miseria ⁊ infelicitate eoz molestatus. v Et saluabit sibi brachiū suū ⁊c. i. fideles virtute sua. x Indutus ē iusticia ⁊ lorica ⁊c. loquit de deo ad modū militis armati procedētis ad saluationē ꝑpli sui. Indut⁹ ē vestimētis vltiōis. i. exercitu romanoz ꝑparato ad punitionē malorum ex istinctu diuio. y Et opt⁹ ē q̄si pallio çeli. i. tito q̄ erat sup exercitū sic palliū sup alia vestimēta: ⁊ vocat palliū çeli: qz milītū fuit solicit⁹ ō captōe hierl'z ad malorum pūitōz: iō sb̄dit: z Quasi ad rtributōez indignatōis hostib⁹ suis. i. iudeis i infidelitate obstiat: lz. n. tit⁹ ōbellaret ciuitatē: eo q̄ rbellauerat romānis: de⁹ tñ ad hoc eū istigabat: vt p eū vindicta fieret ō christi inimici. a Insul' vi. red. Dicūt ātb ysule hierl'z ⁊ alie ciuitates iudee: eo q̄ sūt site circa maria: tota. n. iudea ꝛz suā lōgitudinē sita ē sup mare mediterraneū ex pte occidētis: ⁊ in latere opposito hz iordanē fluuiū transeūtē p mare galilee: ⁊ mare mortuū. b Et timebūt q̄ ab occidēte nomē dñi ⁊c. qz a tpe aplorum fidēs catholica fuit milītū dilatata ad oēs ptes orbis. c Cū venc. q̄si flu. vi. s. romānoz exercit⁹. d Quē spi. dñi co. qz spūs dñi ad h⁹ eū istigauit: vt ꝓdictū ē. e Et

venerit syon redemptor. ⁊ ē h syon dat̄ut̄ casus: p quā itelligit ecclesia: vt dictū ē. ē. ij. a. ad quam redimēdā vēit i passione sua: et itez venit p effectū i destructione hierlz: ad accipiēdū vindictā de morte sua: ⁊ veniet ēt ad recipiēdū penitētes in sua mia: ⁊ max iudeos seruide reuertētes ad ipsū detecta falsitate antixpi p Enoch ⁊ Helíaz: iō sequit: f Et eis q̄ redeunt ab iniq̄tate ⁊c. ⁊ in hoc sensu allegat hec scripta: Ro. xj. g hoc fed' meū cū eis ⁊c. qō subdit cū dī: h Spūs me' q̄ ē in te. ad hoc. n. descendit spūssanct' sup credentes in die pentecostes: vt q̄ p'erāt timidi fierēt firmi ⁊ stabiles in amore christi. k Et vba mea q̄ posui i ore tuo. q̄ illa ex tūc p̄dicauit ecclia: ⁊ p̄dicabit vsq̄ in finē mūdi: ⁊ tē gloria ⁊ veritas hic p̄dicata: lucide apparebit in patria. In ca. lix. vbi dī i postilla: Quia corruit i plateis vitas. Additio. j.

redeunt ab iniquitate in iacob dicit dñs. Hoc fedus meū cū eis dicit dñs. Spiritus me' q̄ ē i te ⁊t vba mea q̄ posui in ore tuo: nō recedēt ō ore tuo: ⁊ de ore seis tui dicit dñs: amodo ⁊ vsq̄z in sempiternum. .LX.

Surge illuminare hierusalē: q̄ venit lumē tuū: ⁊t glia dñi sup̄ te orta ē. Qr ecce tenebre operient terrā: ⁊ caligo pplos: su

p te āt orie' dñs: ⁊t glia ei' i te videbit. Et ābulābūt gētes in lumine tuo: ⁊ reges i splēdore ort' tui. Leua i circuitu oculos tuos ⁊ vide: oēs isti congregati sūt: venerūt tibi. Filij tui de lōge venient ⁊ filie tue de latere surgēt. Tunc videbis ⁊t affluens: ⁊t mirabitur ⁊t dilatabit cor tuū quādō conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi.

Hoc qō dī: Quia corruit in plateis veritas. proprie vi exponēdū de ipso christo q̄ de seipso dicit Jobis xiij. ca. Ego suz via veritas ⁊ vita. ⁊ qō sequit: Et facta ē veritas in obliuiōez. bene expōit de vitate ⁊ doctrina christi, put in postilla. prima. n. veritas p̄dicta corruit i plateis p mōtē. secunda vero veritas. s. doctrie facta ē i obliuionez In eodē ca. vbi dī in postilla: Et timebūt q̄ ab occidēte nomē dñi. Additio secunda.

Qrca hoc qō dī: Et timebunt qui ab occidēte nomē dñi ⁊c. Cōsiderandū q̄ timor occi. s. filialis fuit i toto orbe quātū ad iustos diffusus aplis p̄dicantibus de quo dicit h: Et timebūt q̄ ab occidente nomē dñi: ⁊ ab ortu solis gloriā eius. ⁊ hoc principalit ex quinq̄ q̄ hic exp̄munt̄ lz nō seruato tpis ordine. primo q̄ manifesta fuit virtus dei i occisores christi: de q̄ dīt: Cū venerit quasi fluuius violēt' quē spūs dñi cogit. exponat sicut in postil. 2° eo q̄ venit redēptor ipsi syon. s. ecclesie in tēpore determinato a prophetis: de quo dicit: Et venerit syon redēptor. 3° ex h° q̄ redēptor ille reconciliauit sibi penitētes etiā de populo iudaico: de quo dicit: Et eis q̄ redeūt ab iniq̄tate iacob. 4° ex hoc qō spūssanct' sup aplos ⁊ discipulos descendit ⁊ ptinuo manet in ecclesia: de quo dicit: Spūs me' q̄ ē in te. quito q̄ verba predicatiōis euāgelij silr in eccliā ptinuāt: de q̄ dicit: Et verba mea q̄ posui in ore tuo non recedent de ore tuo ⁊ de ore seminis tui. Caplm. LX.

Surge illuminare: Ad itellectū sequētiū cōsideraduz q̄ aliq̄ doctores catholici exponūt totū istud ca. de prosperitate redeūtiū de babylone: lz hoc nō vī verū: qm̄ illi nunq̄ fuerūt in tanta prosperitate vt pus: imo q̄ si oia q̄ dicūt̄ h nō possūt exponi de ipsis nisi valde extorte q̄z dī h: Mirabit ⁊ dilatabit cor tuū. qn̄ conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gētiū venerit tibi. licet. n. aliq̄ gētilitate relicta eis adheserūt: tn̄ fuerūt pauci ⁊ pue exputationis ⁊ virtutis. Itē qō postea subdit: Et edificabūt filij peregrinoz muros tuos: q̄z ipimet edificauerī eos tpe Neemie ⁊ cū magno labore ⁊ anxietate: ita q̄ vna manu faciebant op' ⁊ altera tenebāt gladiū: Neemie. iiij. ⁊ h° timore aduersarioz eos impedire volētiū: ⁊ qō h subdit: Aperient' porte tue iugit ⁊c. q̄z magis tenebant clause aduersariorz timore. Itē qō postea subdit: Gēs. n. ⁊ regnū qō nō seruierit tibi pibit. q̄z illa regna ñ fuierī eis lz magis ecōuerso: p̄ psis tributū reddēdo: postea grec: ⁊ postea romanis: vt pz ex libris Esdre ⁊ neemie: ⁊ machabeoz: ⁊ euāgelioz: ⁊ ex libris iosephi ⁊ alioz historiographoz. Item exposito res isti magis vidēt iudaizar quātū ad hoc: q̄ hebrei q̄ exponunt totū istud ca. ō tē poze xpi. vñ Ramoyses sup Heñ. xxv. dīc q̄ illō qō dī h: Et ablabūt gētes i lumie tuo. itelligit ō messia. Dicūt igit q̄ ea q̄ ponūt h iplēda sūt tpali i aduentu messie: sed p̄ hoc arguit p hoc qō vsus finē ca. dicit Nō occidet vltra sol tu' ⁊c. q̄z fz antiqs doctores hebreoz i aduētu messie ñ ē itelligēdū aliq̄d ūnutāi ō cursu mūdi: vt dcz fuit. ē. xj. ca. ⁊ iō qō dī h ō statu sol ⁊ lune ⁊ ō diuio lumie: ñ pōt ꝓuenīt referri ad statū h' mūdi seu pspitatē ir enā: sic iudei itelligūt dicētes messiaz tpalit regnaturz sup oēs gētes: ⁊ q̄ tē iudei pserent eo mō q̄ i hoc ca. describit. Igit dō q̄ sic ca. p̄cedēti descripta ē sal' xpi: ita i hoc p̄ñ describit magnitudo salutis h': et primo ex pte mātē recipiētis: secūdo ex pte cāe efficiētis ca. sequēti. Circa p'm sciēdū q̄ mā siue subiectū recipiēs xpi salutē ē eccliā fidelīū: q̄ hz duplicē statū. s. in mūdo q̄tū ad eccliā militātē: ⁊ i celo quātū ad triūphātē. Primo g̃ ponit magnitudo salut' ecclie respectu stat' primi: secundo respectu secūdi: ibi Nō audiet. Pria di uidit i tres: q̄z primo describit pspitas militātis ecclie ex fideliū multiplicatōe: scōo ex ecclaz edificatōe: ibi Et edificabūt. tertio ex honoz assecutōe: ibi Et vēiēt. Circa primū dī: a Surge illumiar hierlz. i. eccliа militāſ vt dictū fuit. ē. ca. ij. q̄ surgē cepit ⁊ illumināri a principio doctrine christi. b Qr ve. lu. tu. i. christ' q̄ ē vera lux: Jo. j. ⁊. ē. xlix. vbi dī ō xpo. Dedi te i lucē gētiū ⁊c. c Et glia dñi. i. fil' q̄ ē glia dei pīs sic ⁊ ei' lapia: glia ei a claritate dī: q̄si q̄dā claria. c. mutata i. g. ⁊ sic appro pat filio: sic ⁊ ceta ad noticiā ptinētia. d Sup te orta ē. nā būana assūpta. e Qr ecce te. ope. ter. ⁊c. vbiq̄ n. extra eccliā sūt tenebre errozis ⁊ igrātie. f Et glia ei' i te vi. p opatōez miraculoz gloriā diuie vtutis demōstrātiū. g Et ābu. gē. i lu. tuo ⁊c. i. i luie fidei xp̄iane qō apparet ipletū i diuersis ptib' orbis in filijs ecclie. h Leua i circuitu oculos tuos ⁊c. ad oēz. s. differētiam orbis respectu hierlz vbi primo p̄dicatū ē euāgeliū: ⁊ inalibi p xpi discipulos deriuatū. i Cōgregati sūt. fideles i vnitate fidei christiane. k Filij tui ō lō. ve. ⁊ fi. tue ō late. i. de ppe. l Surgēt. q. d. vtriusq̄ sex' pſōe nascēt filij ⁊ filie ecclie tā ō lōginqs ptib' q̄ ō ppinqs. m Tē videbis. multitudinē credētiū. n Et affluens. psolatōib' diuinis. o Et mirabit. ex tā veloci multiplicatōe: q̄z a tpe apl'oz ōriuata ē fides ad oēs ire hūtabil' ptes: sic ōclatū fuit sup illō ps. xviij. In oēz terrā exiuit son' eoz. p Et dila. cor tu. p̄ gaudio. q Qñ cō uer. fue. ad te mul. ma. i. habitātiū i isul: sic pz ō sicilia anglia ⁊ alijs insulis maris. r Fortitudo gentium. i.

Jnundatō camelox opiet te: dromedarij mādian ⁊ efa. Oēs dē saba venient aurū ⁊ thus deferentes: ⁊ laudē dño ānūciātes. Oē pec' cedar congregabit tibi: arietes nabaioth ministrābūt tibi. Offerēt sup placabili altari meo: et domus maiestatis mee glificabo. Quī sti isti q vt nubes volāt: ⁊ quasi colūbe ad fenestras suas: Mē. n. īsule expectāt et naues maris i principio: vt adducā filios tuos de longe. Argentū eox ⁊ aux cū eis nōi dñi dei tui ⁊ sācto isrl: q glificauit te. Et edificabūt filij pegrinox muros tuos: et reges eox ministrabūt tibi. Jn idignatiōe. n. pcussi te: et i reconciliatione mea miserr' sū tui. Et aperiētur pōte tue iugit die ac nocte nō claudētur: ut afferat ad te fortitudo gentiū: ⁊ reges eax adducāt. Gēns. n. regnū qd nō seruierit tibi pibit: ⁊ gētes solitudine vastabūt. Glozia libani ad te veniet: abies ⁊ buxus ⁊ pinus sil' ad ornādū locū sanctificatōis mee: et locuz pedū meox glificabo. Et vēnient ad te curui filij eox q būiliauerūt te: ⁊ adorābūt vestigia pedū tuox omes qui detrahebāt tibi: ⁊ vocabūt te ciuitatē dñi syon sancti isrl. Pro eo q fuisti dereicta et odio hita: et nō erat q p te transiret: ponā te i superbiā seculox gaudiū i gnatiōez ⁊ gnationē. Et sūgges lac gētiū ⁊ mamilla regus lactaberis. Et scies q ego dñs saluās te: ⁊ redēptor tuus fortis iacob. Pro ere afferā aux: ⁊ pro ferro afferā argentū: ⁊ pro lignis es:

ymperiū romanox qō toti mundo dnabat. s Ueneriit tibi. qō ipletū fuit tpe cōstātini. t Jnūdatio camelox opiet te cē. Constatin'. n. iperator ⁊ multi alij potētes exemplo sui aniati diuitias suas multas p orbē miserūt sup talia aialia ad sustētationē ministrox ecclesie ⁊ paupez christiāorū ⁊ edificatiōes ecclīax. v Madiā ⁊ effa. hoc dicunt q i terris i lis specialit nascūt talia animalia fortia. x Oēs de saba veniēt cē. hoc dicunt expositores nostri cōiter ipletū in illis regibus q venert ad adorādū christuz natū: ⁊ iō subdit: Oēs cē. q: populi subiecti in illis regib' virtualit cōtinebāt. y Omē pec' cedar cē. nabaioth ⁊ cedar ō descenderūt de Abzaaz p Jsmaelez Gen. xxv. Et isti habitabant in tabernaculis nutrientes pecora: iō ex tali occupatōe designāt h cū dī: y Oē pec' cedar. quantū ad minores illius ppli. z Congregabit tibi. i ouile dñi. loquit. n. hic ppha metaphorice: sicut et in multis alijs locis. a Arietes nabaioth. i. maiores illius ppli. b Ministrābūt tibi. sicut deuoti filij: de istis. n. gentib' plures crediderūr ad pdicationē aploz aliorūq discipuloz: licet postea gēs illa fuerit infecta pfidia machometi. p istos āt intelligūtur alij gentiles ad fidē venientes: sed isti spāliter exprimūtur: q: descenderūt de Abzaaz patre fidei nre. c Offerēt sup placabili altari meo. i. ipsi christo q est altare ⁊ hostia. d Et domū maiestatis mee. i. ecclesiā militātē. e Glozificabo. miraculis doctrinā ecclie cōfirmātib'. f Qui sī isti q vt nu. vo. i. apli aliq pdicatores p orbē velociter discurrētes ad modū nubiū ⁊ colūbarū q. d. sī valō mirabiles. g Me eteni isu. expe. i. hitatores isulax ad recipiēdū fidē: vñ ⁊ paul' aplus i mltis isulis fidē publicauit: vt hī i actib' aplox. h Et naues maris cē. p h' ōsignat pōptitudo eox ad credēdū. i Argētū eox ⁊ aux cē. q: venientes ad fidē offerebāt deo se ⁊ sua: vt hī Act. iiij. k Et edificabūt. hic pñt describit, pspitas ecclesie militātis i ecclīax structōe: cū dī: Et edificabunt filij pegrinox. i. venientes ad fidē nati de gētilib' q fuerāt pegrini a lege ⁊ cultu dei. l Muros tuos. i. ecclīas māles ad dei cultū: ⁊ h' pz ipletū a tpe cōstātini: vt dictū ē. s. m Reges eox mi. ti. expēsas ministrādo vt dictū est: pōt et h' referri ad reedificationē hierlz p titū destructā: quā postea quasi p. l. annos vel circit hadrian' imperator reedificauit: sic q loca sācta passiois xpi ⁊ sepulture fuerūt ictura tra ciuitate p aliquā onē muri ex illa pte: q pus extra fuerāt: vt pz Joh. xix. Jste āt hadrian' erat gētil ⁊ ciuitatē edificauit p gētiles artifices ⁊ sic pōt exponi qō dī: Et edificabūt filij pegrinox muros tuos. i. hierlz. Et reges eox ministrabūt tibi. i. expēsas: q: reges terre reddebant tributū ipatori: q eaz edificauit. n Jn idignatiōe. n. mea. z pfidos iudeos i te hitantes. o Et pcussi te. p titū. p Et i reconciliatōe mea. erga xpi anos fideles. q Misertus sum tui. reedificādo te p hadrianū q ciuitatē christianis cessit ad hitādū: ⁊ iudeis hitatōez pibuit. Referēdo āt hāc lrāz ad ecclie edificatiōem vt pus: sic exponēda ē hec lra. Jn idignatione. n. mea pcussi te. q: pmitiua ecclia fuit multū afflicta: p' a iudeis: postea a tyrānis: ⁊ h' pz iudiciū hūanū videbat, pcedē ex indignatōe dei. lz h' cēt ex pīna castigatōe ⁊ pbatōe: scripta āt frequēt loquit pz modū hūanū: ⁊ pz h' dī h: Jn idignatōe mea cē. ⁊ in reconciliatiōe mea miserr' sū tui. dās tibi pacē āpliationē ⁊ honorē pstātini: iō sb'dit r Et apiēt porte tue cē. q: ecclias pr' clausas pcepit apiri: ⁊ p ipiū sū nouas edificari. pōt et hoc expōi ō aptiōe spūali: q: ecclia sp ē aperta ad recipiēdū pēitētes: ⁊ q: a tpe cōstāti ceperūt boies sine timōe pfugē ad ecclīā xpi: iō sb'dit: s Ut affe. ad te fortitudo gētiū cē. q: exēplo cōstātī multi potētes ⁊ reges venert ad fidē xpi. t Gēs. n. ⁊ regnū qd nō fuit. tibi pi. q: nulli' pōt fieri salus nisi efficiat xpi ⁊ ecclie fu'. v Glia libani cē. q: ad edificatōem ecclīax adducēbāt ligna electa ⁊ pciosa p diuotōez ipatoris regū ⁊ potētū ad hoc supt' pbētū: possūt et p istas arbores itelligi psone notabiles ad ortū ecclie p fidē vēientes. x Et locū pedū me. glo. i. ecclīā militātē i q hitat spāliter p graz. Dicitur tm loc' pedū dei eo mō loquēdi q dī. j. lxvj. Celū mihi sedes ē ⁊ ira scabellū pedū meox. y Et veniēt. hic pñt ponit, pspitas ecclie militātis quātū ad psecutionē honoris: cū dī: Et veniēt ad te curui. faciētes fuerētia tibi. z Filij eo. q humi. te. i. regū ⁊ tyrānox q psecuti fuert ecclīā: vt videm' ipletū p orbē i fidelib' q ex eis descēdert. a Qui detrahebāt tibi. q: xpianos vocabāt magos ⁊ maleficos: vt pz i le gēdis multox martyx. b Pro eo q fui. dere i. pmissa ab eis affligi. c Et odio hita. a pncipio mūdi. d Et ñ erat q p te trālīret. ad te tpaliter pfolādū. e Ponā te i superbi. se. i. i gliā ⁊ honorē: ita q superbia nō sonat h i viciū: sz i honoris excessū. f Et sugges lac gētiū cē. i. ab eis accipies nutrimētū: sic videm' ipletū i dotatōe ecclie ō bonis pncipū. g Et scies q: ego dñs cē. p experiētiā boni qō faciā tibi. b Pro ere afferaz auruz cē. in primitiua. n. ecclia calices

ꝛ ama ecclesie vasa fuerunt de ma ꝑ ꝓcciosa: vt de stano cupro ꝛ ferro ꝛ hꝰ i. q̄ postea facta sunt de auro ꝛ argēto: ꝛ lapidibus ꝑciosis. i Sicut visitaui te casti visitabo te dādo tibi epos ꝛ alios ꝓlatos. l Justiciā. s. effectiue quātū ad oēs: qz officiū eoꝝ ē docere iusticiā: q̄ ē p christi fidez: ꝛ etiā formaliter quā tū ad bonos: intm̄. n. fuerunt iusti qđ vsq; ad tpa satis nobis ꝑ piqua oēs fere epi faciebāt miracula: ꝛ ad huc multi sunt boni m Nō audiet. hic ꝑ̄ ponitur ꝓsperitatis magnitudo ꝛ salutis: quātū ad statuz ecclesie triūphātis q̄ apta ē fidelib⁹ a tēpore passionis: ꝛ quātū ad hoc dr: m Non audiet vltra iniqtas i terra tua. i. in celesti patria vbi iniquitas nō hz locū: Apo. xxi. Nō intrabit in ea aliquid coiquinatū ꝛc. n Vastitas ꝛ contritio. qz sicut nō hz ibi locū culpa: sic nec pena: sed oīmoda securitas ꝛ exultatio iocunda: ió subdit: Et occupabit salus ꝛc. o Nō erit tibi ampli⁹ sol ad lucēdū ꝛc. ꝛ hoc est qđ dr Apo. xxi. Ciuitas ñ eget sole neq; luna vt luceāt in ea: sz claritas dei illumiabit ea. ꝛ qz hec illuminatio ē eterna: ió subdit: Nō ocidet vltra sol tu⁹ ꝛc. o Et ꝓplebūt di. luce⁹ tui. sz q̄ dr Apoc. vij. ꝛ xxi. Et absterget de⁹ oēz lachrymā ab oculis eoꝝ. p Populus āt tu⁹ oēs iusti. iusticia ꝓfūmata ꝛ cōfirmata: qz beati nō possunt vltra peccare: ió subdit: q In ꝑpe. here. ter. s. viuētiū: q̄ nō amittit nisi ꝑ peccatū. r Germē plātationis mee. illud refert ad hoc qđ ꝑmittit: Ꝓpls āt tu⁹ q̄ ē germē plātationis diuine: ꝑ in terra morietiū per gratiā a deo datā: sed postea trāsplātabit in terra viuentiū p gloriā: ió se q uit: s Opus man⁹ mee ad glo. i. ad gliā ꝑfidū. t Minim⁹ erit i mille: ió dic saluator Matth. xj. Qui āt minor ē i regno celoꝝ maior ē illo. v Ego dns. ió possū hꝰ facē. x In tpe ei⁹. i. in tpe debito ꝛ a me disposito. In ca lx. vbi dr i postilla: Qui sūt isti q̄ vt nubes volāt. Additio.

Circa hoc qđ dr hic: Qui sunt isti q̄ vt nubes volāt ꝛ q̄si colūbe ad fenestras suas. notandū ē q̄ discursus aploꝝ assimilat nubib⁹: eo q̄ totū orbē discurrerunt quasi nō tēdētes ad vnū certū locū: iuxta illud ꝑs. In oēz terrā ꝛc. ꝛ de hoc dicit: Qui si isti q̄ vt nubes volāt. assimilāt et colūbis eo q̄ i suo decursu tetēdert ad certa loca ꝛ ō termiata i qb⁹ locis spūalit nidificāt ꝛ fecūdāt: ꝛ vbi corpa sua i pace requescunt: sic pe. ꝛ pau. rome ꝛ iaco. i hispania: ꝛ sic de alijs: ꝛ de hoc dic: Et q̄si colūbe ad fenestras suas. q. d. lz assilant nubib⁹ i discursu vt q̄si ideterminato: assimilātur tn colūbis in hoc q̄ in locū certū tēdūt. Lapl'm. LXI.

Spūs dñi. Hic ꝑ̄ ponit magnitudo salutis ex pte cause efficientis q̄ christ⁹ ē: in auctore vero saluti requirit clemētia ꝛ potentia. ꝑ⁹ ponit ca. ꝓsenti: 2⁹ in sequēti: Ꝓpi syon ꝛc. Dria i duas: qz ꝑ⁹ ondit i xpo pietatis dulcedo: ꝛ ex hoc orien ecclesie gratitudo: ibi Dabōes. Dria in duas: qz ꝑ⁹ ondit in christo dulcedo pietatis ex multiplici afflictoꝝ consolatione: 2⁹ ex fidelium multiplicatione: ibi Et vocabūt. Circa ꝑ⁹ sciendū q̄ alij expositores catholici volūt hoc exponere ad litterā i ꝓsona Esaie dicētis:

Minimus erit i mille: ꝛ parvulus in gentez fortissimā. Ego dns: in tempore eius subito faciā istud. .LXI.

Spiritus dñi sup me: eo q̄ vnxerit me. Ad ānunciādū māsuetis misit mē: ut mederet cōtritis corde: et ꝓdicarē captiuis indulgētiā et clausis āptionē ut ꝓdicarē ānū placabilē dño et die vltionis deo nostro: ut ꝓsolarer oēs lugentez: vt ponerē ꝓsolatiōez lugentib⁹ syō: et darē eis coronā ꝓ cinere: oleū gaudij ꝑ luctu: palliū laudis ꝓ spū merozis. Et vocabūt i ea fortes iusticie: plāntatio dñi ad glorificādū. Et edi-

gratie ꝛ veritatis. Ad annunciādum māsuetis. i. apostolis ꝛ alijs doctrinā christi i mansuetudine suscipientib⁹. c Misit me. quantū ad efficaciā: lz missus fuerit ad salutē oiuz quantū ad sufficiētiā. o Ut mederer contritis corde. qz vere penitētib⁹ datur gratia sanans vulnera peccatoꝝ. e Et predicarē captiuis. i. in captiuitate peccati detentis. f Indulgētiaz per diuinā misericordiā. g Et clausis. i. patribus in limbo detētis. h Aperitionez. illos eni inde eduxit christus in sua resurrectione. i Ut predicarē annū placabilem dño. iste ē annus dominice passionis: in quo deus placatus est humano generi soluta emenda ꝓ ppli pecca to: k Et die vltionis. hic ē dies iudicij extremi denunciatus a christo: Matth. xxv. l Ut consolarer oēs lugentes ꝛc. i. lugentes statū ꝓsentis miserie ꝛ dilatationē celestis patrie: hoc fecit christus: Matth. v. dicēs. Beati qui lugēt: qm̄ ipsi ꝓsolabunt. m Lugētibus syon. i. in ecclesia militante p syō designata: extra quā luctus nō ē meritorius. n Et darē eis coronā. s. glorie. o Ꝓ cinere. i. abiectione: Matth. v. Bti pauperes spiritu ꝛc. p Oleū gaudij. i. ꝓsolationem mētis. q Ꝓ cultu. interiori. r Pallium laudis. i. gaudiū exterius. s Ꝓ spiritu merozis. i. ꝓ cultu exteriori. t Et vocabunt. hic ꝑ̄ ostēdit pietas saluatoris ex fidelium multiplicatiōe: vbi ꝓmo ponitur aploꝝ alioꝝq; christi discipuloꝝ predicatio ꝛ vocatio ꝑ quos fecit christ⁹ hāc multiplicationē: ꝛ ꝑ hoc itelligitur ꝓditio mīstroꝝ ecclie eis succedētiū: cuz dr: t Et vocabūt i ea. i. i ecclesia militāte. v Fortes iusticie. i. apli ꝛ alij discipuli eoꝝq; successores: q̄ ad maiorē tenētur iusticiā q̄ ppls cōis. x Plātatio dñi. qz apli ꝛ discipli fuerit ꝑ plāte i horto militātis ecclie. y Ad glifi cādū. i. gliā xpi ꝑdicādū: ió subdit: z Et edifi. desert. a

seculo. i. gentiles reducēt ad edificiū ecclesie militantis: qui fuerunt quasi a deo derelicti ab antiquo: eo q̄ nō habuerūt legē nec ꝓphetas. a Et ruinas antiquas erigēt. i. gētiles erigēt ad statū fidei q̄ ab ātiquo fuerunt ruinosi i peccato idolatrie ⁊ alijs mltiplicibus peccatis

b Et instau. cui. deser. ⁊ dissi. p idolatriā q̄ p eos fuerūt instaurate ad latriā. c Et stabūt alieni. i. gētiles ad fidē ꝙuersi

ficabūt deserta a seculo: ēt ruinas antiquas erigēt: ēt instaurabunt ciuitates desertas ⁊ dissipatas i gnātionē ⁊ gnātionē. Et stābunt alieni ēt pascent pecora uestra ēt filij pegrinoꝝ agricole et vinitores vestri erūt. Vos aūt sacerdotes domini vocabimini: mīstri dei nostri dicēt vobis: Fortitudinē gētiū comedetis: ēt i gloria eoꝝ supbietis. Pro ꝓfusione vestra duplici ⁊ rubore: laudābūt partē eoꝝ. Pro pter hoc i tra sua duplicia possidebūt: letitia sempiterna erit eis. Quia ego dominus diligēs iudiciū: ēt odio hōs rapinā i holocaustum Et dabo opus eorum i ueritate: ⁊ fedus perpetuum feriā eis. Et sciēt in gentib⁹ semen eoꝝ: ⁊ germē eorum i medio populoꝝ. Omnes qui viderint eos cognoscēt illos: quia isti sūt semen cui benedixit dominꝰ. Gaudēs gaudebo i domio ⁊ exultabit aia mea i do meo. Qz induit me vestimīt salutis: ⁊ idumēto iusticie circūdedit me q̄si sponsū ornatū coronā: ēt q̄si sponsā ornatā mōilibꝰ suis. Sicut. n. tra pfert germē suum: ⁊ sicut hortus semen suum germinat: sic dominꝰ deus germinabit iusticiam ēt laudem cōram vniuersis gentibus. .LXII.

c Et fili pe. agri. ⁊ vi. rē. ⁊ sic alieni ⁊ pegrini dicunt hic laici q̄ nō debēt ad diuinū misteriū accedere. f Vos aūt sacer. dni vocabimi. i. vos apli ⁊ alij discipuli ⁊ successores vestri: data ēt q̄ sint ex gēti litate vocati. a tpe eni apliꝝ miti de gētibus vocati ad fidē fuerūt ab eis istituti episcopi ⁊ sacerdotes: vt patet de sācto clemēte dionysio Tito Timotheo ⁊ mltis alijs. g Fortitudinē gētiū comedetis. qz mīstri ecclie ꝺ bōis laicoꝝ sustētātur. h Et i gloria eoꝝ supbietis. i. a gloriosis ⁊ potētib⁹ laicoꝝ eritis honorati: sic videm⁹ q̄ pncipes plātos ecclie honorāt sic pies. i Pro ꝓfusione vestra duplici. istud refert ad tēpus pmitiue ecclesie i quo q̄ pplo platus pficiebat: pmus ad tormēta ducebat: ⁊ duplex malicia eis iponebat. s. sui ⁊ pplī: q̄a eis iponebat q̄ eēnt i se sacrilegi ⁊ q̄ ab eis alij eēnt decepti: ⁊ sic grauius puniebātur. k Laudabūt partē eorum. i. vestram. s. mercedē. Et ē hic metaplasmus: vt exponūt alij. sed qz iste modus loquēdi videt extraneus a cōi mō loquendi scripture sacre: maxie qz metaplasmus fm doctores grāmatice ē trāsformatio syllabe i syllabam: vel lre in lram: vel accidentiū eius cā metri: vel alia cā rōnabili. sed q̄ sit mutatio dictōis in dictōem: ut dī hic nō inueni: iō pōt aliter dici: k Laudabūt p tem eoꝝ. i. suaꝝ: qz opprobria ⁊ tormenta aplis ⁊ alijs ecclesie plātis illata cedebāt ad bonū pplī. l Propē hīn terra sua. i. celesti patria. m Duplicia possidebūt. i. duplicē gliaꝝ aie. s. ⁊ corporis: iō sdit: n Letitia sēpiterna erit eis. pōt ēt hec duplicitas itelligi i pfēti ꝙ q̄ dī pma Ti. v. Qui bñ psunt psbyteri duplici honore digni hēant: qz a pplo obēt eis victꝰ ⁊ honor ex hac āt lra ꝓz qō ocñ ē supra. s. q̄ pfēs caplm itelligi

d Ropter syon nō tacebo: ⁊ ꝓpter hierlm nō

no pōt de pspitate redeuntiū de babylone: qz pperitas eoꝝ nō fuit dupla respcū tpis captiuitatē pcedētis sb regib⁹ isrl ⁊ iuda: imo multo minor: qz q̄si ꝓtinue fuerūt in afflictiōe ⁊ seruitute: ut ocñ ē supra frequēt: nec eoꝝ letitia fuit sēpiterna: ꝙ satis breuis. o Quia ego dñs diligēs iudicium. ⁊ iō sācti pribus volo reddere duplex pmiū. p Et odio habui rap. in holo. non eni vult dñs: q̄ sibi fiat oblatio de alieno. q Et dabo opꝰ eorū. i. apliꝝ ⁊ eis succedētiū. r In veritate. i. i pdicatōe veritatis catholice. s Et sciēt i gē. se. eoꝝ. i. successores eoꝝ. t Qz vi. eos cognouit. illos. distinctos ab alijs in opib⁹ miraculosis et virtuosis: i qb⁹ apli ⁊ alij successores cōem pplī excellebāt: ⁊ adhuc excellūt i multis. v Gaudēs. hic pōt pōit ecclie gratitudo cū dī: Gaudēs gaudebo i dño. ⁊ duplicat vbū gaudū: qz ex gaudio ⁊ gratitudie iteri ori fit redūdātia in signo ⁊ ope exteriori. x Qz induit me vestimēti salutis. i. noticia diuie gre ⁊ vtutis: q̄ sūt ecclie vestimēta ⁊ ornamēta. y Et idumēto iusticie. i. ope iusto ad pxim. z Quasi sponsū decoratū corona. h⁹ dī ꝓpī platos q̄ sūt spōsi eccliarū sibi cōmissaꝝ: ⁊ i h⁹ sūt xpi vicarij. a Et q̄si sponsa rē. h⁹ refert ad pplī plātis sbditū. b Sic. n. tra pfert germē suū. ex ifluētia sol. c Sic dñs de. q̄ ē sol iusticie. d Germinabit. i. germiaꝝ faciet. e Justiciā. i corde ⁊ ope. f Et laudē. i ore. g Coram vniuersis gētib⁹ p pdicatioēs apliꝝ ⁊ alioꝝ christi discipliꝝ ⁊ eis succedētium.

In caplo. lxj. vbi dī in postilla: Et in gloria eoꝝ supbietis.

Additio.

V Bi i trāslatiōe nra dī: Et in glia eoꝝ supbietis. in hebreo hī: Et i glia eoꝝ exaltabimi: qō magis concordat sentētie: qz supbia sonat i malū: non āt exaltatio seu honor.

Caplm. LXII.

P Ropter syō. Aliq̄ expositores catholici exponūt hoc caplm sic ⁊ pcedēs de psperitate redeūtiū ō babylone: dicētes q̄ p illud qō dī h: Donec egrediatur vt splēdor iust⁹ ei⁹ rē. itelligit cyrus q̄ fecit iusticiaꝝ eos remittēdo: ⁊ de captiuitate saluādo: ⁊ sic pōt lraꝝ adaptāt ad suū ꝓpositū: ꝙ valde exorte i multis q̄z pauca accipiam. Qō. n. sbdit h: Et eris corona glie rē. exponūt ō dignitate sacerdotali ⁊ regia: qō nō pōt ꝙuenienter dici: qz dignitas sacerdotal⁹ ⁊ regia ꝙsistebat in h⁹ q̄ istituebāt reges ⁊ sacerdotes p sacrā vnctōem: q̄ fm iudeos cessauit a destructōe pmi tēpli: ita q̄ toto tpe tēpli scōi p redeūtes de babylone edificati nō fuerūt aliq̄ reges vel sacerdotes sic istituti. Itē toto illo tpe caruerūt regib⁹ vsq; ad aristobolū filiū hyrcani q̄ pm⁹ sibi diadema iposuit p̄ q̄drigētos. lxxxj. ānos ⁊ tres mēses: ex q̄ pplꝰ de captiuitate babylonica liberat⁹ ad ꝓpa remeauit: ut dic ioseph⁹. xiij. li⁹ antiqtatū⁹. xxj. Itē qō dī

ra. Si dedero triticū tuū vltra cibū inimicis tuis ꝛc. expo
nūt de pacifica collectōe ire naſcētiū a iudeis p̄ dom̄ reditū:
qō nō ē vex: qz freqnt illo tpe fuerūt molestati a ſamarita
nis ⁊ alīs gētib' ſe circūſtātib': nō ſolū i bōis exteriorib': ſz
ēt i ſpōis: vt pz i libr' Eſdre: neemie: machabeoꝝ: ⁊ ioſephi
Regib' ēt pſalz redde
bāt tributū de bōis ſu
is: ⁊ poſtea greci ⁊ ro
manis: ꝑpi qō etiam
Ra. ſa. ⁊ alī hebrei
exponūt iſtud caplm
⁊ p̄cedēs de pſpitate
quā expectāt futurā
tpe meſſie: ꝑpi quod
nos q̄ fm veritatem
ꝓfitemur xp̄z veiſſe:
hēm' ipm exponere
de pſpitate ecclie: igi
tur ſic caplo p̄cedēti
oñſa ē clemētia ſalua
toris i ꝓſolatōibus ⁊
bñficijs ecclie exhibi
tis: ita i h' caplo ex cō
ſilib' oñdit ei' poten
tia: ⁊ diuidit i duas
ptes: qz p̄ deſcribitur
ei' ptās: 2 ptātis veri
tas: ibi Jurauit dñs.
Circa p̄m dicit ꝑpha
a Propi ſyo ꝛc. i.
ꝑpi gliaz ecclie quaz
video i futuro: nō ceſ
ſabo de diuinis laudib' ⁊ p̄cib'. b Donec egrediat. de ſi
nu p̄is i mūdū. c Ut ſplendor iuſt' ei'. i. chriſt': q rōe di
uinitatis dr ſplēdor p̄is: ⁊ figura ſbe ei': ad hebreos p̄mo.
d Et ſaluator ei'. p ſuā oipotentiā: ꝑpi quā ſbdit ⁊ aūcte
allegata ad he. p̄': Poſtāſq oia ẏbo vtutis ſue purgatōem
pctōz faciēs ꝛc. e Ut lapas accendat. ardore charitatis
ad alios accēdendū: ſic ⁊ de lampade accenſa accēdunt alie
ꝑpi qō dic luc. xj. Ignē veni mittere in trā: ⁊ qd volo niſi
vt accendat. f Et videbūt gētes iuſtū tuū. p fidē i p̄dica
tōe apl̄oz. g Et cūcti reges iclytū tuū. q̄z multi recepe
rūt fidē chriſti: ⁊ oēs recipiēt añ finē mūdi. h Et voca
bit tibi nomē nouū. ſ. eccliā chriſtiana: q̄ p̄ vocabat iudeo
rū ſynagoga. i Qō os dñi noiauit. Mat. xvj. Sup hāc
petrā. i. ſup me chriſtū: edificabo eccliaz meā. k Et eris
corona glie ꝛc. i. coronata gloriose: ſic de notabili liberali
nō ſolū dr q̄ ſit liberalis i cōcreto: ſz ēt liberalitas in abſtra
cto. l In manu dñi. i. i ei' ptectōe. m Et diadema re
gni. Iſta ſcda coronatio ptiet ad honorē eccliē triūphantis
p̄ria ad honorē eccle militāt. n Nō vocaberi vltra dere
licta. a ſponſo tuo: q̄ dicit Matthei vlt. Ecce ego vobiſcū
ſū oibus dieb' vſq ad ꝓſūmatōem ſeculi. o Et terra tua
nō vo. am. deſo. i. diuinis ꝓſolatōibus deſtituta: q̄ ſemper
aderūt eccliē ēt i pſſuris. p Sed vocaberis volūtas mea
in ea. p bōa opa mihi accepta. q Et terra tua inhabitata.
a fidelib': ⁊ ſequit iterū poſt hoc: r Et terra tua inhabi
tabit. p hāc ſcdam itelligit terra viuentiuz: ad quā fideles
de p̄nti vita trāſferunt. s Habitabit. n. iuuenis cū virgi
ne. ſcē ⁊ caſte: vt ioſeph ⁊ iobānes cū maria: valerian' cum
cecilia: ⁊ chryſāt' cū daria: ⁊ plures alī hāc pfectōez imitā
tes: vt hī in collatōibus patrū: ⁊ i alīs plurib' loc. t Et
habitabūt in te filij tui. p baptiſmū regenerati. v Et gau
debit ſpōſus ſup ſpōſū. i. chriſt' ſup eccleſiā: x Et gaudebit
ſup te de'. i. tota trinitas. y Sup muros tuos hierlm cō
ſtitui cuſtodes. i. ꝓſtituēdos a deo p̄dixi: ut ſit ẏbum eſaie.

quieſcaz: Dōnec egrediat
ut ſplēdor iuſt' ei': et ſalua
tor ei' ut lāpas accēdatur.
Et uidebūt gētes iuſtū tuū
et cūcti reges iclytū tuum.
Et vocabit tibi nomē no
uū: quod os dñi noiauit.
Et eris corona glie i mānu
dñi: et diadema regni i ma
nu dei tui. Nō vocaberi vl
tra derelicta: et tra tua non
vocabit ap̄li' ꝓſolata. Sed
vocaberi volūtas mea i ea
et tra tua ihabitata. Quia
cōplacuit domio i te: et tra
tua ihabitabit. Habitabit. n.
iuuenis cū ẏgine: et habita
būt in te filij tui. Et gaude
bit ſpōſus ſup ſpōſā: ⁊ gau

Dicit at hic glo. hebraica: q̄ p muros itelligunt patres
ſci abraā iſaac iacob ⁊ ceteri: q̄z merita ſūt poſteri q̄ſi
defenſionis muri: ⁊ p cuſtodes angeli ſci eoꝝ merita
coram deo recolētes: ⁊ nos multo fortiꝰ ꝛz veritatē poſſu
m' dicē q̄ iſti muri ſint ap̄li fm q̄ dr apoca. xxj. Et mu
rus ciuitatis hñs
fūdamenta. xij. ⁊
in ipſis noia. xij.
ap̄loz ⁊ agni ſcri
pta. ⁊ p cuſtodes
intelligunt āgeli
ad cuſtodiā fide
liū deputati: eoꝝ
merita coram
pītātes. ⁊ q̄z pro
bono ſtatu eccliē
nō ſolū angeli ſi
ſoliciti: ſz ēt ho
mines deuoti: iō
eos exhortando
ſbdit: z Qui
reminiſcimi dñi
ne taceat. ceſſan'
a p̄cib' ⁊ laudib'
diuinis. ⁊ Do
nec ſtabiliat. ꝓtra
oēz aduerſitatez.
a Et donec po
nat hierlz. i. eccle
ſiā. b Laudē
in tra. q̄ iplebit
circa finē mundi

debit ſup te de'tu'. Super
muros tuos hierlm ꝓſtitui
cuſtodes: tota die et tota
nocte i ppetuū nō tacebūt
Qui reminiſcimini dñi ne ta
ceatis: ⁊ ne detis ſilentiuz
ei: dōnec ſtabiliat: et donec
ponat hierlm laudē in tra.
Jurauit dñs i dextera ſua:
⁊ i brachio fortitudis ſue.
Si dedero triticū tuuz ul
trā cibuz inimicis tuis: et ſi
biberint filij alieni uinū tu
um i quo laborasti. Quia
qui congregabūt illud cō
medēt ⁊ laudabunt domi
num: et qui comportant il
lud bibēt i atrijs ſcis me
is. Trāſite: trāſite p portas

qñ oēs ꝓuertent ad fidē chriſti. c Jurauit. hic p̄ñt
deſcribit ſaluatoris veritas: qz nō ſufficeret ptās ad ſal
uandū. niſi ſil' adeſſet veritas i adiplēdo ꝑmiſſū. ⁊ di
uidit in duas ptes: qz p̄ponit h' veritatis oñſio: ſcdo ex
hoc iducit q̄dā ſalubris monitō: ibi Tranſite. ꝑmū oñ
dit p certitudinē iuramēti: cuz dr: c Jurauit dñs in
dextera ſua ꝛc. i. i filio q̄ dr ei' dextera ⁊ brachiū: ut. ſ.
liū. Brachiū dñi cui reuelatū ē. d Si dedero. i. non
dabo. e Triticū tuū ꝛc. triticū eccleſie ē ſacz eucha
riſtie in pane triticeo cōfectū: qō nō ē ifidelib' dandum
nec p hoc q̄ addit: f Ultra. itelligēdū ē q̄ añ fuerit
eis datū: qz hec dictio vltra nō ſp ipoꝛtat talē añceſſiōz
ſic pz Deut. vlt. vbi dr: Nō ſurrexit vltra ꝓpha ſic moy
ſes: q̄ poſſz dñs vidē facie ad faciē ꝛc. qz nec filiꝰ añ eū fu
erat i cōditōib' ibidē expſſis. g Et ſi biberit. i. nō bi
bent. h Filij alieni. a fide catholica. i Uinū tuum
. i. chriſti ſanguinē ſub ſpē vini ꝓtentū. k Jn q̄ labo
raſti. lz. n. ſūm' ſacerdos ieſus chriſt' hāc ꝓſecratiōez fa
ciat: tñ ſacerdotes ad hoc laborāt ieiunijs ⁊ oꝛonib': et
alijs pijs opib' ſe diſponē: vt ẏba ꝓſecratōis debite p
ferāt: ⁊ ſacrm pcipiāt. l Quia q̄ congregabūt illō. ſ. tri
ticū p̄dcm. m Comedēt. p congregatōem: hic itelligit
laboꝛ fideliū diſponēdo ſe ad debite cōicandū: ſic dom̄
ē de ſacerdotib'. noiat tñ iſte laboꝛ noie congregatōis: q̄a
iſtō ſacz ē ſacz eccliaſtice vnitatis. ē et circa hoc ſacrm
laboꝛ fideliū coꝛpoꝛalis in p̄paratōe materie. ſ. paniſ ⁊
vini i q̄b' ꝓficit hoc ſacrm. n Et q̄ cōportāt illud. i. vi
nū: p cōportatōez itellr h laboꝛ p̄dcūs fideliū. o Bi
bēt i atrijs ſcis meis. i. i locis diuio cultui ꝓſecrtis. Ex h'
pz q̄ ñ ē h fmo ō pāe ẗticeo ⁊ vino cōit accepti: q̄b' vtūt
hoies i loc nō ſacri: ⁊ magi q̄ i ſacri: qz loca ſac ñ ſi epul'
⁊ ꝓuiuŋ cōib' apta: nec erāt i veti lege. p Trāſite. h ex
p̄dcis p̄it monitō ſiue exhortatō. ex hoc. n. q̄ ſaluator
ē potēs ⁊ fideli ꝑmiſſis adiplēdis: debēt oēs ad eccliaz

trāsire cui bōa p̄missa ꝓmittunt ⁊ cōcedūtur: ⁊ hoc est qđ dr: p Trāsite. ad eccliaz militātē. p Trāsite. ad triūphātē. q Per portas. porta militāt ē baptism⁹ porta triūphantis ē extrema vnctio: que ē sacramētum exeūtiū de hoc mundo ad trāseūdū ad celū. r Preparate viā pp̄lo. vos predicatores ⁊ sacerdotes sacramēta mīstrantes s Planū facite iter. amouendo i pedimēta que sūt peccata. vnde dic̄ h ra. sa. q⁹ dr ō figmēto malo: p quod itelligit fomitē iclinātez ad peccatū: ⁊ sic pz etiam fm ipsum: q⁹ nō ē hic sermo de p̄paratōe matēialis vie. t Et eleuate signū ad pp̄los. vtutem sancte crucis eis p̄dicando. ⁊ qz iam factum est q̄tū ad aliquos credētes i oīb⁹ terre habitabilis locis a tpe apostoloz: fm q⁹ diffusius declarauī sup illud psal. xvij. In omnē terrā exiuit sonus eoz: iō subdit: Ecce dn̄s auditū fecit in extremis terre. Et subdit: v Dicite filie syon. i. congregationi fidelium. x Ecce saluator tuus venit. i. veniet ad iudiciū: sicut per icarnationē iā venit i mundū. y Ecce merces eius cū eo. ad reddēdum penam vel p̄miū fm merita ⁊ demerita hoīum z Et vocabūt. s. āgeli sancti q̄ erūt executores diuini iudicij. ⁊ Eos. s. electos. a Popul⁹ sanctus. eos ad gl̄iam deducēdo. b Tu aūt. s. ecclesia. c Vocaberis ciuitas quesita. s. a dn̄o ⁊ angelis scis. d Et nō derelicta. in manibus demonū cū reprobis.

℣ In ca. lxij. vbi dicitur in postilla: Et videbunt gētes iustū tuum. Additio.

HOc quod dr: Et videbūt gentes iustū tuū. pōt itelligi de visiōe xp̄i in corpore assūpto i q̄ de⁹ visibili cognoscitur: ⁊ etiam de visione eucharistie eadem ratione. Capitulū. LXIII.

QUis est iste. Capitulū istud exponitur de xp̄o cōmuniter ab hebreis expositoribus ⁊ latinis aliter ⁊ aliter tn̄. Dicit enī ra. sa. q⁹ per edom: cū dicitur h. Quis est iste qui venit de edom ⁊c. intelligitur romanū ip̄erium ꝓut fuit i latitudie sua qn̄ dominabat vniuerso orbi: dicēs q⁹ messias in aduētu suo multos de habitatoribus orbis interficiet: ꝓpter hoc deseri bit hic eius vestimētū sanguie rubricatū: ⁊ oēs residuos iudeis subiūciet: ⁊ ad hoc aptat lr̄am ꝓut pōt. Sz nō ꝓse quor hāc exponem: qm̄ fundat super falsū: cū aduētus xp̄i trāsierit i ꝓteritū. Catholici vero cōiter exponunt de xp̄o post passionē suam redeūte ad p̄sem: sequētes i hoc beatos hieronymū ⁊ dionysiū: fm quos illud qđ dr h: a Quis ē iste qui venit de edom ⁊c. ē verbum angeloz xp̄m ascēdentē admirātiū: ⁊ de eius mysterijs plen⁹ doceri ⁊ illumiari petētiū: aliter tn̄: qz fm hieronymū ē verbū angeloz iferioz querentiū edoceri a superioribus. Scōm dionysiuz vero. vij. c. celestis hierarchie ē verbū oium: qz etiā supremi angeli quesierūt de p̄dictis plenius edoceri. sed istis videt obuiare dictū augusti. v. sup Gen̄. ad lr̄az vbi dic̄ q⁹ angeli a p̄ncipio cognouerūt oia mysteria gratie fienda: cui dicto respōdet ab alijs: q⁹ licet cognouerūt dicta mysteria i gnāli: nō tn̄ q̄tū ad oēs ꝓditiones ꝓticulares: ⁊ de istis quesierūt plenius edoceri. hāc aūt expositiōem nō itendo ꝓsequi p oia. qz diffuse tradit in glosis ⁊ alioz postillis ad q̄s qlibet pōt recurrere: nec ipsam itendo i aliquo reprobare

p̄parate viā populo. Plānū facite iter ⁊ eligite lapides: ēt eleuate signū ad populos. Ecce dominꝰ audit̄ fecit i extremis terre. Dicite filie syō: Ecce saluator tuus venit: ecce merces eiꝰ cū eo: ⁊ opus eius coram illo Et vocabūt eos pp̄lus scūs redempti a dn̄o. Tu aūt uocaberis q̄sita ciuitas: ēt nō derelicta Quis est iste .LXIII

sz tn̄ per modū inquisitionis scholastice aliqua circa eā dicere. Primū ē: q⁹ ista expositio in aliquibus videt extranea qz fm ipam cum dicitur hic: a Quis est iste qui venit de edom ⁊c. itelligendus est locus vnde xp̄s ascendit. s. mōs oliueti vel hierusalē que ē iuxta eū. q⁹ aūt hierusalē vel iudea itelligat ꝓ edom videt extraneū: cū idumea semper fuit iudee inimica: sicut esau ipi iacob. Itē qđ dicitur ifra: b Et aspsus ē sanguis eoz sup vestimenta mea. sic exponitur ab eis: vt sit verbū xp̄i de sua passione loquentis: Et aspersus est sanguis eorum. i. sanguis me⁹ q̄ dicitur eoz: eo q⁹ ē effusus p̄ curatiōne iudeoz. hoc extraneū videt. qz nō recolo me vidisse alibi in scriptura talem loquendi modū. Item xp̄o ascēdente mysteriū incarnationis iam erat i effectu completū q̄tū ad substantiam facti ⁊ circūstātias. talia vero posteā sunt i effectu posita: nō vident excedere facultatem cognitiōis angelice: ⁊ maxime qz angeli etiam iferiores q̄ mittunt i mīsteriū fuerūt in istis mīnistri: vt patet de angelis natiuitatem xp̄i nunciantib⁹ ipsis pastoribus: ⁊ de angelis apparentib⁹ marie ⁊ ioseph ⁊ tribus magis ⁊ ꝓsimilib⁹: vt pz ex euangelio i pluribus locis. ⁊ ideo dubiū videt q⁹ ascendente xp̄o quererent plenius edoceri de passione xp̄i dicendo: Quare rubr est indumentū tuum ⁊c. vt dicit expositio ista. Itez dato q⁹ nō sit ibi aliquod tale dubiū seu modus loquendi extran⁹ tamen nō sumus artati ad tenendū ipsam: vt videt. tum qz sacra scriptura expresse nō determinat: q⁹ iste debeat esse sēsus huius scripture: sicut determinat de pluribus alijs i h⁹ libro scriptis: ⁊ alijs veteris testamēti locis. verbi gratia qđ dicitur supra in principio. lxj. c. Spiritus dn̄i super me eo q⁹ vnxerit me. saluator dicit Luc. iiij. impletū fuisse i ipo tū similiter nec auctoritas ecclesie determiauit hoc qđ videtur vel audierim: sed solū ad hoc habemus auctoritates sanctoz dionysij ⁊ hieronymi: ex quibus nō habet argumētū necessarium: sed tn̄ probabile: qđ sic debeat intelligi: vt habetur in sūma sancti thome: parte p̄ma: articlo. viij. p̄me questionis. ⁊ ideo dicit sanctus augustinus in epistola ad vicentiū donatistam: qui arguebat ꝓtra ipsum de dictis sancti hylarij: Ad qđ respondens dicit: hoc genus litteraz ab auctoritate canonis distinguēdū est. nō enim sic legūtur tanq⁹ eis testimonia proferantur: vt cōtra sentire nō liceat ⁊c. Itē de obscura traditione sacre scripture i pluribus locis: ⁊ maxime in pphetis vna cā a doctoribus assignat: vt per studiosos multipliciter exponat: fm q⁹ dr Dan̄. xij. Tu aūt daniel claude sermōes ⁊ signa libr̄ vsq; ad tēpus statutū: ptransibūt plurimi: ⁊ multiplex erit sciētia. i. expositio: vt dicunt doctores nostri: ꝓpt qđ absq; p̄iudicio alię expositōis p̄dicte itēdo alią ꝓsequi q̄ mihi clarior videt. p̄dca vo sic diffuse posui nō solū ꝓ isto loco sacre scripture: sz ēt ꝓ alijs: vt diligēs lector ꝓsideret q̄ expositōes sacre scripture necessario sit tenēde: ⁊ q̄ nō. Ad euidētiā expositōis ponēde ꝓsideraduz: q⁹ edom ⁊ bosra i hebreo sūt noia ꝓpria ⁊ appellatiua: ꝓut aūt sūt ꝓpa Edom ē nomē filie isaac: q̄ alio noie vocat esau Gen̄. xxv. ⁊ ēt ire ab eo denoiate: q̄ latine dr idumea. Bosra vo vel pot⁹ Bisra: sic. n. scribit i hebreo: nomē ē ciu tatis vn̄ fuit iobab rex edō: Gen̄. xxxvij. ꝓut vero sūt noia appellatiua Edō signat rubedinē: ⁊ bosra munitionē. Dis igit̄ p̄dictis vēiam⁹ ad diuisionē. Superi⁹. n. posita ē facta p xp̄z saluatio: hic ꝓnt̄ pōt saluatōis discretio: q̄ pfecte fiet i fine iudiciō. tunc. n. saluator segregabit electos a reprobis: sic

regnat pastor ibis ad heth. Matthei. xxv. quia aut quan cū precedet psecutio antichristi ⁊ eius exterminiū: ⁊ iō primo pōitur antixpi exterminatio: scōo iudicij executio. c. sequēti. Circa primū sciendū: q sicut dicit methodius martyr: ⁊ doctores cōiter ad detegendam antixpi perfidiā mittent a deo enoch ⁊ helias qua detecta iudei cō uertent ad fidē xpi penitentiā agētes: ⁊ iō h primo ponit antixpi obiectio: ⁊ scōo iudeorū quersio: ibi Miserationū dñi. Circa primū esaias preuidens antixpi potestatē futurā ⁊ p xpm subito dyabolicā: admiratiue dicē de xpo. a Quis ē iste. i. q victoriosus b Qui vēit de bosra. i. de hierlm ciuitate munita i q antixps sedebit i templo taq sit deꝰ: scōa thessal. ij. ⁊ ipsaz muniet ad sui stabilitiōez. c De edom tictis vestib⁹. i. rubricatis: sm q dī Quare ergo rubr est idumētū tuū: ⁊ p hoc designat interfectio antixpi. Quē dñs iesus interficiet spiritu oris sui i monte oliueti iuxta hierlz. ⁊ loquit h ppha de xpo ad modū hoīs victoris: cui⁹ vestimēta sūt rubricata sanguie victorū ab eo. d Iste formosus in stola sua. i. i humanitate sua gloriosa: que ē quasi vestimētū diuitat: phil. .ij. c. In similitudinē hoium factus: ⁊ habitu inuentus vt homo e Gradiēs i multitudie virtutis sue. q: tūc apparebit cuz angelorū multitudie. ꝓpter ponit xpi responsio ad quotionē ppbe dicētis: f Ego qui loquor iusticiā. spū oris mei interficiēdo impiū ⁊ magnā ptem sibi adherētiū. g Et p pugnator sū ad saluandū. s. electos de psecutione antixpi: ⁊ ꝓpter querit ppheta itez: h Quare ergo rubr ē indumētū tuū ꝛc. ⁊ pz ex dictis snia: ⁊ subditur xpi responsio dicētis: i Torcular calcaui solus. ⁊ accipit hic ꝓtinens p cōtento. s. torcular p vuis i torculari calcatis: p quas h intelligitur antixps ⁊ satellites eius. k Et de gentibus ñ ē vir mecū. q: nullus de hoibus poterit deiicere antixpz. l Calcaui eos i furore meo. i. vindicta iusticie mee. m Et asp sus ē sanguis eoꝝ ꝛc. ⁊ pz ex dictis snia. n Dies. n. vltionis. s. sanctoꝝ de imperio antixpi iterfectoꝝ. o In cor de meo. s. firmiter disposita. p Annus retributiōis mee venit. reddendo sibi ⁊ satellitibus suis penam debitā p peccatis: vel alr: p Annus retributōis. i. iudicij generalis. q Circūspexi: ⁊ nō erat auxiliator. exponat sic supra: De gentib⁹ nō ē vir mecū. r Et saluauit mihi. s. electos meos de psecutiōe antixpi. s Brachiū meū. i. potētia mea t Indignatio mea. ō antixpi mala. v Ipsa auxiliata ē mihi. inquātū ex decētia diuine iusticie procedet ista vidicta. loquit h propha de futuro p modū preteriti: vt frequēnt

qui vēit de ēdō tinctis vestibus de bosra: Iste formosus i stola sua: grādiēs i multitudie fortitudis sue. Egō q loquor iusticiam: et ppugnator sū ad saluādū. quār ergo rubrū ē idumētū tuū ⁊ vestimēta tua sicut calcātiū i torculari: Torcular calcaui solus: et de gētib⁹ non ē vir mecū. Calcāui eos in furore meo. ⁊ ꝛculcaui eos in ira mea. Et aspsus ē sanguis eorum sup vestimēta mea: ⁊ oia idumēta mea inquaui. Dies. n. vltōis i cōr de meo: ānus retributiōis mee vēit. Circūnspexi ⁊ nō erat auxiliator: q̄siui: ⁊ ñ fuit q adiuuaret. Et saluāuit mihi brachiū meū: ⁊ indignatio mea ipsa auxiliata ē mihi. Et cōculcāui pplos i furore meo: et iebriaui eos indignatōe mea: et detraxi i traz virtutē eoꝝ. Miserāti

onum dñi recordabor: laudē dñi sup oibus q reddidit nobis dominus: ⁊ sup multitudinē bonoꝝ domui israel que largit⁹ ē eis sm indulgentiā suam ⁊ sm multitudinē miserecordiaꝝ suarum: et dixit: Verūtamen populus meus ē: filij nō negātes. Et factus ē eis saluator in oi tribulatiōe eoꝝ Non ē tribulatus: et angelus faciei eius saluauit eos In dilectione sua: et indulgētia sua ipse redemit eos: ⁊ portauit eos ⁊ eleuauit eos cunctis diebus seculi. Ipsi autē ad iracūdiā p uocauerūt: et aflixerūt spiritū sancti ei⁹. Et cōuersus ē eis i inimicū: ⁊ ipse debellauit eos. Et recordatus ē dierū seculi: moysi ⁊ populi sui] Ubi ē q ēduxit eos ō mari cū pastoribꝰ gregis sui: Ubi est q posuit i medio ei⁹

primo p gra ipetrāda recolūt beneficia antiq. Secūdo ponit eoꝝ petitio ōuota: ibi Ubi ē. circa primū recolunt primo in gnāli bnficia exhibita iudeis: cū esaias dixit i eoꝝ psōa. Miserationum dñi recordabor ꝛc. ⁊ pz snia vsq ibi: b Et dixit. s. dominus c Verūtn pplus meus ē ꝛc. i. q̄si sint peccatores in multis etiā a temporibus antiquis tū elegi eos i populū a tpe abrae cui data fuit circūcisio q ē signuz distinguens isrl a gētib⁹. d Filij nō negantes. s. no mē meū i afflictōne egypti. q. d. de cēs ē ꝓpter hoc apud me ipsoruz misereri. iō sequit e Et fact⁹ ē eis sal. i oi tribulatione eoꝝ. quā sustinuerūt. f Nō ē tribulat⁹. s. pplus iudaicus q̄tū demeruit: et iō sequit g Et angelus faciei ei⁹. i. a facie dei missus. h Saluauit eos. sm q dī: Exo. xiij. Tollēsq se angelus dñi q precedebat castra filioꝝ isrl: abūt post eos: ⁊ cū eo piter colūna nubis: vt egyptij nō possēt nocere eis: ⁊ ibidē sequit: vt toto noctis tpe ad iuicē accedere nō valerent. i In dilectiōe sua. gratuita. k Et indulgētia sua. remittēte eoꝝ peccata. l Ipse redemit eos. s. dñs ⁊ nō ex pplī iusticia: qō pz ex igratitudie sequēti: cū subdit: m Ipsi aūt ad iracūdiā puocauerūt. s. dñz i fabricatione vituli: Exo. xxxij. ⁊ i multis alijs locis: vt pz i libris veteri testa. n Et afflixerūt spm sci ei⁹. s. moysi: cui⁹ spm multotiēs ⁊ multiplicii afflixerūt: vt pz i libris exo. ⁊ deut. ⁊ nūeroꝝ. o Et quer. ē eis i inimi. s. dñs ñ ex odio: sz iusticia puniēs eos p vicinos eoꝝ: vt pz li. iudicū: ⁊ postea p reges egypti assyrioꝝ ⁊ babylōis. iiij. Re. p Et recordat⁹ ē ꝛc]. q: sic p moysē liberauit eos ō egypto: sic postea liberauit eos ō captiuitate babylōica p cyrum. q Ubi ē ꝛc. h ꝓpr pōit petitio eoꝝ ōuota: ⁊ p⁹ p liberatiōe a pēa: 2⁹ p liberatiōe a culpa: ibi Tu ās. Circa primū dī i psōa iudeoꝝ tpe antixpi futuroꝝ q̄tū ad penitētes q Ubi ē q edu. eos ō mari. s. rubro aqs coram eis diuidēdo: Exo. xiij. r Cū pasto. gre. sui. i. cum moyse ⁊ aarō: psal. lxxvj. Deduxisti sic oues pplm tuū in manu moysi ⁊ aaron. q. d. ita facilli posset nos educere de pse

cutiõe antixpi. ⁊ hoc mo ꝺ intelligẽdu ẽ i oib⁹ ſeqntib⁹ ptis huj⁹. s Ubi ẽ q̃ poſuit i medio eo⁹. ſ. ppli iſraelitici. t Spiritũ ſci ſui. ſ. moyſi: cui dedit ſpm̃ ppbandi ⁊ ſapiẽtiã ⁊ ꝓſtãtiã ad educẽdũ iſrl̃ de terra egypti. v Qui eduxit ad dexterã moyſen. i. ad ptẽ bonã ⁊ ꝓſperam: liberãdo eũ de perſecutiõe pharaõis: eũ occidere volẽtis: exo. ij. x Brachio maieſtatis ſue. i. fortitudie deitatis ſue. y Qui ſcidit aquas. ſ. mari rubꝛi. z Ut faceret ſibi nomẽ ſempiternũ. Ad gliam. n. noĩs dei recolit ⁊ recoleẽt i futuꝝ generationib⁹ iſtud factũ. a Qui eduxit eos ꝑ abyſſos. i. ꝑ pfũdũ mari rubꝛi. b Quaſi equũ i deſerto non ĩpingentẽ. i. prompte ⁊ abſq; aliquo ĩpedimento procedentem.

ſpiritũ ſci ſui: Qui eduxit ad dexterã moyſe brachio maieſtatis ſue: qui ſcidit aq̃s ante eos: ut faceret ſibi nomen ſempiternũ. Qui eduxit eos ꝑ abyſſos q̃ equũ i deſerto nõ ĩpingẽtẽ: quaſi aial in cãpo deſcendens. Spus dñi ductor eius fuit Sic adduxiſti pplm tuum: vt faceres tibi nomen glorie. Attẽde de celo: et vide habitaculo ſcõ tuo ⁊ glorie tue. Ubi eſt ẓelus tuus: et fortitudo tua: multitudo viſcerum tuoꝝ ⁊ miſeratio nũ tuaꝝ: Sup mẽ cõtinue

c Quaſi aial i cãpo. i. i terra plana: vbi nõ habet obſtacula. d Deſcẽdes. ſpirit⁹ dñi. ſ. angelus a deo miſſus. e Ductor eius fuit: vt ꝓz ex prędictis. f Sic addu. popu. tu. vt fa. tibi no. glie. iſtud. n. fcm̃ fuit reductũ ad memoriã vſq; nũc: ⁊ reducet i poſterꝝ ad gloriã diuini noĩs. g Attẽde de celo. ad oiones noſtram. h Et vide de hita. ſan. tuo. afflictionẽ nr̃am: ſic alias feciſti: iõ ſubditur: i Ubi ẽ ẓelus tuus. quo dilexiſti patres electos. k Et fortitudo tua. qua rotiẽs liberaſti eos. l Multitudo viſceꝝ tuoꝝ. i. pietatũ q̃b⁹ eis bõa pręſtitiſti. m Sup me ꝓtinuerũt ſe. a ꝓdeceſſione. i iſta. n tribulatõe mea ceſſauerũt. n Tu. n. hĩc ꝓnter petit liberatio a culpa. Circa quã ꝓio allegat pietas ⁊ potẽtia diuina: cũ dr̃: n Tu. n. pr̃ noſter. i generatiõe. n. mater miſtrat materiã: ⁊ pr̃ dat formã: ⁊ ideo i gnãtiõe hoĩs dr̃ pr̃: qz corpori organiçato infundit aiam creãdo. o Et abrãã neſciuit eos. q. d. ab eo nõ habem⁹ aiam: nec a iacob. p Tu dñe pat̃ noſter. am mã dãdo. q Redẽptor noſter. ipam iuſtificando. r A ſeculo no. tu. ſ. patris nr̃i ⁊ redẽptoris. s Quare errare nos feciſti dñe. i. pmiſiſti. t De vĩs tuis. i. ꝑceptis ⁊ cõſiliꝭ euãgelicis. v Indura. cor no. ſ. tra bendo gr̃am tuã cor mollificantẽ: tm̃ iuſte ꝑ noſtra ĩcredulitate. x Ne timerem⁹ te: nõ ẽ itelligẽdũ iſtõ cauſa tiue: ſic q̃ de⁹ ſubtrahat gr̃az ſuã: vt ꝑ hoc ab hoĩb⁹ excludat diuinũ timorẽ: ſz itelligit tm̃ cõſecutiue. Ad ſubtractionẽ. n grat⁹ ſeq̃t ſbtractio timoris filialis: q̃ eſt ei ãner⁹. y Cõuertere. peccata nr̃a remittẽdo: ⁊ nos iuſtificãdo. z Propter ſer. tu. i. ꝑpr̃ merita pr̃iarchaꝝ i fide xpi̇ vẽturi moꝛtuoꝝ: iõ ſbdit: a Trib⁹ hereditatis tue. et vt petitio ſit magis eraudibil̃ adhuc recolit atrocitas pſecutõis antixpi: cũ dr̃: b Quaſi nihiluz poſſe. po. ſan. tu. ſ. xpianũ ipz nihil reputãdo. c Hoſtes nr̃i. ſ. antixps ⁊ ſibi adherẽtes. d Cõcul. ſancti. tuã. Antixps. n. ꝓculcabit eccliaz dei cultũ ide auferendo. e Facti ſum⁹ ⁊c]. q. d. tãq̃ extranei a te dimiſſi ſumus i malo⁹ timeri tui. Jn. c. xxij. vbi dr̃ ponit. ꝑ q̃ iſta expoſitio i aliquib⁹ videt extranea. Additio. j.

Expoſitio ſctoꝝ in hoc loco ñ videt extranea ſi bñ ꝓſideret: ſz ſatis rõnabil̃ nõ obſtãtib⁹ poſtillatoꝛis rõnib⁹ ꝫ eã ſcis: ⁊ iõ ſic ꝑ modũ iquiſitõis ſcholaſtice eã poſtillatoꝛ impugnauit ſic pari modo defẽdẽda eẽ videt. Ad hoc. n. qõ ꝓio dicẽ q̃ hierl̃z ſeu iudea nõ dr̃ itelligi ꝑ edom cuz idumea ſemp fuerit iudee inimica: dicendũ q̃ deſcẽdentes a iacob ſm carnẽ: ⁊ ab eẽ fide recedẽtes: ſic fuit ſynagoga iudeoꝝ xpm̃ negãtiũ ⁊ crucifigẽtium: taꝫ ſynagoga merito tranſit i idumitã inimiciciã ꝫ veraz iudeã. vñ ⁊ nom̃ idumee ſibi vẽdicat q̃ ab exõdio fuit iſraeli inimica: put plene ꝺclaratũ ẽ. ſ. xxxiiij. c. in additõe: vbi oñſũ fuit q̃ ꝑ idumeã itelligitur ibi ad lr̃az ſtũ ſed metaphoꝛico ſynagoga iudeoꝝ q̃ ẽ ſynagoga ſathãe: Apoca. ij. Silr̃ ꝑ boſra ea dẽ itelligit ſynagoga ad lr̃am ſub alia rõne. vide ibi. Itẽ ad hoc qõ dicit: ex hoc q̃ dr̃: Aſperſus ẽ ſanguis eoꝝ ſup veſtimẽta mea. nõ recte intelligit de ſanguie xp̃i: qz nõ inuẽit talem modũ loq̃ndi in ſcripturis ſacris: dicẽdũ q̃ ſicut i ſcripturis ſacris q̃ndq; attribuunt xpo aliqua que ei nõ ꝓpetũt ſm ſe: ſed alias ꝓſiderationes: vt cũ dr̃ in pſal. i pſõa chriſti: Verba delictoꝝ meoꝝ. In quib⁹ verbis xps dicit delicta aliorꝝ eẽ ſua ĩp̃tũ ꝓ eis penã ſuſtinuit: vt ipſe poſtil. ibidem exponit: ſic in hoc loco aſperſus dicitur eẽ ſanguis eoꝝ: nõ qz eẽt eoꝝ ſanguis ꝓpꝛie: ſed quia per curationem eoꝝ fuit effuſus: vl̃ etiaz qz ipſi fecerũt ſe obnoxios ſanguiſ d. Sãguis eius ſuper nos ⁊ ſuper filios noſtros. Itẽ ad hoc q̃ dicit q̃ xpo aſcendẽte myſteriuz incarnatiõis tã erat i effectu cõpletũ dicẽdũ: q̃ licet angeli viſione beatifica myſteria gratie cognoſcũt: nõ tñ oia: neq; equalit̃ oẽs: ſz fm q̃ de⁹ voluerit eis reuelare: vt in ꝑma pte q. lvij. articulo vltio i corpore qõnis. ⁊ iõ cognitio oiuz myſteriorꝝ incarnatiõis chriſti videt excedere facultatẽ angelice cognitiõis. vnde de talib⁹ angeli amplius querebant edoceri. Dato etiã q̃ hec rõ eſſet valida: tamen adhuc nõ cogeret exponere hanc ꝓphetiã de chriſto poſt paſſionẽ ſuã ad patrẽ redeũte: ⁊ hoc exponẽdo q̃ hoc qõ dr̃ h: Quis ẽ iſte qui vẽit ꝺ edom. ſit verbũ Eſa. admiratis de victoria paſſiõis: put poſtillatoꝛ vult ꝫ ſuaz expoſitionẽ. Itẽ ad hoc qõ dicẽ: q̃ nõ artamur ad tenẽdũ ex poſitionẽ ꝓdcoꝝ ſctoꝝ dicẽdũ: q̃ licet verũ ẽ: q̃ ea q̃ habẽt tm̃ ex dictis ſanctoꝝ doctoꝝ nõ ſũt tãte auctoritatis: vt ex eis teſtimõia prędicent: put dicit auguſtin⁹: tm̃ ſm pietatem ſeu ex dono pietatis oportet honorare ſanctos ⁊ non contradicere temerarie eoꝝ ſcripturis.

In eodẽ. c. vbi dicitur in poſtilla: Indignatio mea ꝫ antichriſti mala. Additio. ij.

Bi noſ habemus: Indignatio mea. in hebreo habetur: Jra mea auxiliata eſt mihi. cuius ſenſus ẽ. Nam ſm philoſophũ: ad prędictam vindicte delectatio ſeq̃t: q̃ ꝺdẽ vidicta ſi ſit ꝓcã totaliꝛ excludit triſticiã

vnde hic loquit deus ad modū hois q̄ vindictā perfectam exercēs per ſuā irā ex hoc ꝓſeqūtur q̄tatiōez ſeu ōlectatiōez. ⁊ ſic ira auxiliat irato: ō quo dicit: Ira mea ſeu indignatio mea auxiliata eſt mihi.

Jn codē.c.vbi dī in poſtil. Tu.n.pater nr̄. Jn gnātōe.n. mr̄ miſtrat mām. Additio.iij.

SJcut de⁹ iſūdit aiam corpori organiçato creando ita etiā ē creator materie de nihilo eā producēdo. Unde ꝟz ꝓſideratiōez poſtillatoris: ſic ptineret ad deū reſpectu hois rō maternitatis: ſic ⁊ paternitatis. Et iō aliter videtur dicendū. Pro quo attendendū ē q̄ ad hoc q̄ affectū filialē habeamus ad deū requirit donū ſpirituſſancti. ſ. donū pietat̄ per quod donū cultū ⁊ officiū exhibem⁹ deo vt patri: ſm illud Ro. viij. Accepiſtis ſpiritū adoptōis filioꝝ in quo clamamus abba pater. vnde ſcōm ſcm̄ tho. i ſcōa ſcōe. q. xxj. articulo. j. in reſpōſiōe ſcōi argumēti: deo exhibere cultū: vt pīi ē excellētius q̄ exhibere cultū deo: vt creatori ⁊ dño. Et iō ad ꝓclamādū paternalem pietatē dei cū dixiſſet. Multitudo viſceꝝ tuoꝝ ⁊c̄. ſubdit. Tu.n. pat̄ noſter. q. d. nō ſolū ad tē clamam⁹. vt creatorē ſeu dominū ſz vt ad pīem cui magis pertinet oīdere viſcera miſeratiōnū ad filios: ⁊ ſequit: Abraam neſciuit nos. q. d. paternitas tua erga nos non eſt ita ſicut paternitas abrae vel iſraelis qz nr̄a nō ſolū es pater ſed etiā dominus ⁊ redemptor ⁊ ſal. vñ ſ̄bdit ꝓpha. d. Pī nr̄: redēptor nr̄ a ſc̄lo ⁊c̄. Replica

TN.c.lxiij. poſtillator allegat expoſitionē bea. dionyſij ⁊ beati hieronymi exponētium ꝓut cōiter ō xpo poſt paſſionē redeunte ad patrem: ſed dic̄ ſalua reuerentia ſanctoꝝ illam expoſitionē: nec velle ſeq̄: nec repꝛobare: ſed per modū ſcholaſtice inquiſitōis pauca circa eam dicere. primū q̄ illa expoſitio videt ad lr̄am eē extranea vbi per edom accipitur mōs oliueti vel hieruſalē: cū edom fuit iudee ſemper hoſtis ſicut eſau iacob. Scōo circa h⁹ qō dī: Et aſperſus ē ſanguis eoꝝ ſup veſtimēta mea. expōitur q̄ ſanguis xpi dicat ſanguis iudeoꝝ qz per ꝓcurationē eoꝝ effuſus ē: dicit poſtillator ſe nō recolere ſimilem modum loquendi i ſcripturis. Tertio eſt ſibi dubiū quo ad admirationes hic poſitas: quas iſta expoſitio dicit eē ãgeloꝝ ⁊c̄. Et finaliter ſe excuſans a ſequela illius expoſitionis dicit: dato q̄ nō eēt talis loquendi extraneitas: nō ſumus tamē arcta ti ad tenēdū illam expoſitionē. tū qz ſacra ſcriptura exp̄ſſe nō declarat q̄ iſte ſit ſenſus hui⁹ ſcripture ⁊ nō alius: ſicut i pleriſq̄ locis ſit. exemplū ſupra. vij. c. Ecce virgo cōcipiet. ſenſus illius determinat auctoritate euangelii: ⁊ ſic de alīs. Nec eccl̄ia determinauit: ſed ſolū habem⁹ ad id auctoritatez dionyſij ⁊ hieronymi: ex qua nō habet argumētū neceſſarium q̄uis ꝓbabile ꝓut vult ſcūs thomas ꝓma ꝓte ſume arti. viij. j. q. i rñſione ad 2m argumētū. Et hoc idez vult btūs auguſti. ad vicentiū donatiſtā: q̄ arguebat ꝯ eū de dictis bti hylarij: cui rñdit beat⁹ auguſtin⁹ dicēs: hoc gen⁹ ſcripturarū ab auctoritate ſacri canōis diſtinguēdū ē. nō. n. ſic legūt tanq̄ ex eis teſtimonia ꝓferant: vt contra nō liceat ſentire. Sic ⁊ iſdem beat⁹ auguſtinus libꝛos ſuos non vult legi: vt neceſſitatem credulitatis imponāt: vt pz i libꝛis retract. Sz his bene dictis ⁊ ad multa valentib⁹ Burgenſis ſe opponit volens dicta motiua poſtil. euacuare. Ad primū reſpōdet p ſenſū quē ipſemet dicit metaphoꝛicū: q̄ p edom ſignificēt hieruſalē qō ſi ita ē: nihil ē ad ꝓpoſitū qz poſtillator dic̄ ad lr̄am non ad metaphoꝛā. Nā multa ſūt vera p metaphoꝛā q̄ ad lr̄am vt termini ſonāt ſūt abſurda: vt iudicum nono: Jerūt ligna vt eligerēt ſibi regē. vnde ſic ſm burgēſē: ⁊ oēs cōiter doctoꝛes a ſolo ſenſu litterali ſumit efficax argumentū: igitur etiā a ſolo ſenſu lr̄ali nō a metaphoꝛico ſumitur efficax ad argumētū reſponſio. qz igit burgēſis p metaphoꝛā reſpōdet: nō euacuat primū poſtillatoris argumentū Ad ſcōm argumētū poſtil. reſpōdet burgenſis p littere coꝛruptionē: qz mutat actiuū in paſſiuū. ꝓpha. n. i pſona xp̄i dic̄ hic de ſanguis effuſiōe quā actiue xp̄s fecit nō q̄ paſſiue ſuſtinuit: pz h⁹ ex littera i qua dicit: Calcaui eos i ira ⁊ cōculcaui i furoꝛe meo: ⁊ aſperſus ē ſanguis eoꝝ ſup veſtē meā ⁊c̄. hic fit ſermo de ira furoꝛe ⁊ idignatione xp̄i: q̄ i effuſione ſanguis xp̄i q̄ de coꝛpoꝛe ei⁹ effuſus ē: locū nō habet: qz in ea ex parte xp̄i nec fuit ira: nec furoꝛ: nec idignatio: ſed charitas: patiētia ⁊ diuina miſeratio. Ad tertiū argumētū poſtillatoris burgēſis reſpondet quaſi act⁹ aliq̄s hierarchic⁹ eēt iquiſitiu⁹: qō ñ videt verū. qz actu⁹ hierarchici ſūt ſuperioꝛ ad inferioꝛes: vt docet beat⁹ dionyſius. Cū igit nō ſit minoꝛ difficultas i q̄rēdo q̄ i determiando queſita: talis igit act⁹ hierarchicus ſi eēt: nō eēt inferioꝛ ad ſuperioꝛes: ſed ecōuerſo. ſūt igitur act⁹ hierarchici reuelatiōes ſpontanee ñ inq̄ſitiones exacte. Sūt etiā beati i his q̄ oſtendūtur contēti nō i inquirendo curioſi. ⁊ videt in hac parte Burgēſis poſtillatorē nō recte vidiſſe qñ dicit eū ſentire: q̄ ille inquiſitiones ſunt eſaie de victoꝛia paſſionis xp̄i. Nō enī poſtillatoꝛ hoc dicit: ſz dicit q̄ eſai. admiraī p huiuſmodi iquiſitiōes de victoꝛia xp̄i cōtra antich̄riſtū: de q̄ ⁊ burgenſis rōne ꝓpulſus dimittendo ſniam ſanctoꝝ ⁊ ſeqn̄do poſtillatorē expōit hūc paſſum. Et indignatio mea auxiliata eſt mihi cōtra antich̄riſtū inquit. Ad vltimaz rōnem poſtillatoris nō recte inuit burgen. quaſi poſtil. temerarie ſe oppōat dictis ſanctoꝝ: qō patet in ſua pꝛoteſtatione. qz vt dicit ſine pꝛeiudicio ſentētie ſanctoꝝ intēdo aliā pꝛoſeq̄. Jn codē.c.vbi dī. Tu pater noſter es. poſtillator dicit q̄ de⁹ potius dicitur pater hominis: q̄ mater: qz miniſtrat foꝛmā: mater vero materiā i hominis gnātione. Burgēſis volēs hoc bene dictū ifirmare arguit q̄ ſm dictum poſtilla. deus habet ita rationem maternitatis ſicut paternitatis: qz creando materiam miniſtrat: ſicut ⁊ foꝛmam. Reſpondeo q̄uis deus creauit materiam pꝛimam. ex hoc tamen non dicitur mater in geneatione hominis: quia nō ꝓponit homo ex illa materia pꝛima ⁊ anima: ſed ex coꝛpoꝛe ⁊ anima. coꝛpus enim oꝛganiçatum nō eſt ex nihilo per conſeq̄ns non eſt creatum: ſed opere parentum generatum. parēs autem in hoc opere miniſtrans materiam vere mater dicitur. adminiſtrans foꝛmam dicitur pater. quia igit deus huic coꝛpoꝛi generato dat foꝛmam ſcilicet aiam igitur dicitur pater. Eſt igitur obiectio burgenſis temptatiua: ſic i vico ſtraminum pariſius conſueuit fieri contra beanos. Cap. LXIIII.

VTinam. Aliqui doctoꝛes catholici exponunt pꝛincipium huius capituli de pꝛimo chriſti aduentu. ſed hoc non videtur conuenienter dictum: quia pꝛimus chriſti aduentus fuit in maxima humilitate: ⁊ ſic deſcriptus fuit futurus: ça charie. viij. Ecce rex tuus vēit tibi iuſtus ⁊ ſaluatoꝛ: ⁊ ipſe pauper ⁊c̄. vnde ſuper illud: Geneſis. xlix. Ligans ad vitez pullum ſuum ⁊c̄. dicit rabi moyſes: quādo vēiet rex meſſias in hieruſalem ad ſaluandum iſrael ipſe erit cingulans aſinum ſuum: ⁊ equitans ſuper eum: vt ducat ſecum humilitate: ſicut ſcriptum eſt ça charie nono: Et ipſe pauper. Hic autem aduentus eius deſcribitur cuz magna poteſtate ⁊ terroꝛe: pꝛopter quod magiſter alexander de ales exponit hoc de ſecundo aduentu eius ſcilicet ad iudicium: qui in poteſtate magna erit ⁊ maieſtate: Luce. xxj. Jgitur hanc ſententiam ſequendo: dicendum q̄ poſtq̄ deſcriptum eſt antich̄riſti exterminium: hic conſequenꝫ deſcribit iudiciuz. Circa quod pꝛimo ponit ſanctoꝝ deſideriū: ſecundo ipſum iudicium ibi Ecce tu iratus es. Pꝛima i duas: qz ſ̄ ponit dictuz deſideriū: ⁊ h⁹ deſideꝝ motiuū pꝛincipiū: ibi A ſeculo.

Circa p̄m̄ sciendū q̄ lz iudiciū futurū horrendū sit reprobis: tñ desiderandū ē electis: qui tūc in aia ꝛ corpe btifícabunt: ppt̄ qđ saluator luce. xxi. loquens aplis de iudicio futuro dicit: His ät fieri icipiētib' respicite ꝛ leuate capita vra. i. exhilarate corda: vt exponit Gregor. Quonīā appropiquat redēptio vestra. hoc aūt puidens Esaias dicit:

S Utinā dirūpes celos ꝛ descenderes a fācie tua mōtes defluerēt sicūt exustio ignis tabescerēt ąque arderēt igni: ūt notus fieret nomē tuū īmicis tuis ą facie tua gētes turbarent Cūz fecerīs mirabilia: nō sustinebimus. Descēdisti: et a facie tua mōtes dōfluxerūt. A seculo ñ audierūt ne q̄z auribus p̄ceperūt. Oculus nō vidit dē absq̄ te: quē p̄ pasti expectātib' te. Occurristi lētāti ꝛ faciēti iustitiā: in vijs tuis recordabunt tui. Ecce tu iratus es et peccauimus: in ipsis fuimus semp: et saluabimur. Et facti sumus: vt īmūdi oēs nos: et qi pānus mēstruate vniuerse iustitie nostre. Et cecidimus qi folīū vniuersi: ꝛ iniqtates nre q̄si vēt abstulerūt nos Nōn ē q̄ iuocet nomē tuū: qui ꝛsurgat ꝛ tēneat te. Abscōdisti fāciē tuā a nob ꝛ āllisti nos i mānu iqtatis nre

pluraliter ponendo plurale p̄ singulari: sic̄ Exo. xxxij. dī: Isti sūt dij tui. de vitulo p̄flatili qui erat vnic': vl aliter ꝓpter diuersas ptes aeris. s. supiorē mōtes trāscendēte ꝛ inferiorē. ignis. n. ꝓflagratiōis attinget vsq̄z ptē q̄z tñ ascēdet quātū aq̄ diluuij q̄. xv. cubitis vltra cacumina mōtū ascēderūt: Sen. vij. b A facie tua montes defluerēt. q̄z ante aduētū iudicis mōtes terremotu corruēt. c Sic̄ exustio ignis tabescerēt. igne. n. ꝓflagrationis materia mōtiū cū alia terra purgabit. d Aq̄ arderent igni. q̄z ille ignis purgabit aq̄s exūtes i superficie terre. e Ut notū fieret nomē tuuz. i. potestas tua tanq̄ iudicis venientis. f Inimicis tuis. q̄z ante timorē tuū a se abiecerūt. g A facie tua gentes turbarentur. ſm q̄ dī Luce. xxi. Arescētibus hominib' p̄ timore ꝛ expectatiōe que superuenīet vniuerso orbi. iō subdit: h Cū feceris mirabilia. predicta: i Nō sustinebimus. q̄z q̄tūcūq̄z sint tūc tēporis aliqui boies iusti: concurrent tñ horrore ex hūana fragilitate: quod ꝓpr̄ declarat p̄ simile: cū subdit: k Descēdisti. i datione legis sup mōtē synai: l Et a facie tua mō. defluxerūt. q̄z tūc mōs synai videbatur tremere ꝛ ardere: vt habet Exo. xx. ppter quod filij isr̄l territi ꝛ pauore p̄cussi steterūt a longe dicētes moysi: Loquere tu nobis ꝛ audiemus: ꝛ nō loquat nobis dñs: ne forte moriamur. ꝛ ex hoc sequit q̄ maior terror erit q̄n veniet ad iudiciū: q̄z illud respectu istius fuit minimū. m A seculo. Hic ꝓpr̄ pōitur rō dicti desiderij. s. ex perfecta beatitudie quā sācti tunc habebūt i aia ꝛ corpore: ꝛ nō ante: A seculo nō audierūt. q̄z illō bonum ē infinitū: ꝛ p ꝓpr̄s ienarrabile. n Que preparasti expectātibus te. s. filiū tuū: in cuius aspectu reficiētur beati iterius rōne sue deitatis: ꝛ exterius rōne sue hūanitatis: ſm q̄ dicit Aug. super iohānē: ꝛ ſz hoc allegat hec auctoritas dicta ō filio q̄ ē dei sapiētia. j. ad Corinth. ij. o Occurristi. i. occurres: q̄z loquit ō futuro p̄ modū p̄teriti ꝓpter certitudinē ꝓphie. p Letanti ꝛ faciēti iustitiā. i. cetui electorum tunc i iudicio apparēti: vt cū leticia deducatur ad patriā. q In vijs tuis recordabunt tui. grās agēdo de oīb' bonis q̄ eis fecisti. r Ecce tu. Hic ꝓpr̄ describit ipz iudiciū. Circa qđ sciēdū q̄ duplex ē dei iudiciū: vnū discretionis qđ ē vocatio aliquorum ad fidem alijs dimissis iudicio dei occulto tamen iusto: ꝛ istud iudicium q̄tum ad suum statū potissimū incepit a p̄ncipio p̄dicatiōis xp̄i: ꝓpter quod dī Joh̄. xij. Nūc iudiciū ē mundi: ſm q̄ exponit sancti. Aliud ē iudiciū discussionis quo dei iudicio reddūt pene ac premia pro peccatis ꝛ meritis: ꝛ istud potissimū fiet i iudicio finali: qñ in aia ꝛ corpore beatificabuntur electi: ꝛ cruciabunt reprobi: a tēpore tñ passionis xp̄i cepit premiatio electorum q̄tū ad gloriā aie: ꝛ punitio reproborum in aia: nō solum extunc: ſz etiā ante. De istis autē duobus iudicijs videtur Esaias loqui mixtim vsq̄z ad finē libri. Et diuiditur i duas ptes In prima ponitur iudeorum querimōia: in secūda domini sententia. c. sequēti. Circa primū sciendū q̄ iudei per orbem dispersi frequenter lamentantur destructionē ciuitatis ꝛ templi p Titū factam: ꝛ suam dispersionē per orbem precantes i iudea congregari: ꝛ ciuitatem ꝛ templum sibi restitui. licet ät dicta destructio ꝛ dispersio inflicte fuerint eis propter mortem xp̄i: vt habetur exp̄resse Luce. xix. tamen hoc non credunt iudei: sed attribuunt hoc peccato idolatrie vituli conflatilis: inducentes ad hoc illud quod Exodi. xxxij. dicitur: Ego autem i die vltionis visitabo hoc peccatū ipsorum: ꝛ idolatrie antiquorum. que continetur in libris iudicū ꝛ regū tpe templi primi: ꝛ peccatis auaricie ꝛ odij fraterni: que viguerunt tempore templi secūdi. ꝛ ſm hoc potest hec littera exponi. In hac igitur querimonia primo ponit confessio peccatorum: cū dicitur: r Ecce tu iratus es. contra nos ꝛ cā subditur: cū dicitur: s Et peccauimus. q. d. ꝛ iuste irat' es: q̄z peccauimus: ꝛ non solū de nouo: sed etiam ab antiq̄. iō subditur: t Et in ipsis. s. peccatis: v Fuimus semper. tamē de tua misericordia speramus: ideo subditur: x Et saluabimur. nō ex nostra iusticia: sed tua misericordia: ideo subditur: y Et facti sumus vt īmundi omnes nos. īmundicia peccati. potest etiam hoc exponi corporaliter quia iudei per orbem dispersi ab alijs gentibus reputātur viles ꝛ abominabiles: z Et quasi pan. men. vni. iusti. nostre. q̄z iudei modo nō possunt sacrificia pro peccatis offerre: q̄z talia nō possunt offerri ab eis nisi in hierusalem: ꝛ sine talibus sacrificijs nō reputant se perfecte mundari ꝛ iusti ficari. a Et cecidimus quasi folium. de arbore cadens: sic cecidimus ab honore regni ꝛ sacerdotij. b Iniquita. nostre quasi ven. abstule. nos. expellendo de terra promissionis ad longinquas partes orbis. c Nō ē qui iuocet nomen tuū. i. nō habemus summū sacerdotem qui oret p̄ nobis ꝛ offerat sacrificiū vt nobis placeris: ſm q̄ dicitur leuitici. iij. de expiatione peccati totius multitudinis: ꝛ post ō terminationez sacrificij debiti pro peccato subditur: Et orā te pro eis sacerdote propicius erit eis dominus. iō subdit: d Qui cōsurgat. pro nobis: e Et teneat te. in nostra reconciliatione. f Abscondisti faciem tuam a nobis. lo q̄tur ō ꝺo ad modū hois irati: q̄ñ vult oñdere faciā suā ill' ꝓ q̄s irat' ē. g Et allisisti nos. i. ꝓfregisti. h In mānu

iniqtatis nr̃e.i.propr̃ iniqtatẽ nr̃am. Consequẽter notatur misericordie petitio cũ dr̃: a Et nũc dñe pr̃ nr̃ es tu. per creatiõem. b Nos vo lutũ: ꝛ fictor nr̃. supple es tu: sm qꝫ dr̃ hieremie. xviij. Sic lutũ in manu figuli: ita vos i manu mea dom⁹ isrl. c Ne irascaris dñe satis.i. abũdanter.

Et nũc dñe pr̃ nr̃ es tu: nos vo lutum: et fictor nr̃ tu: ꝛ opa manuũ tuarꝫ oẽs nos. Ne irascaris dñe satis: et ne vltra memineris iniqtatis nr̃e. Ecce respice: pop⁹l⁹ tus oẽs nos. Ciuitas sci tui facta ẽ deserta: syõ deserta facta ẽ: hierl̃m ỏsolata: dom⁹ scificatõnis nr̃e et glie nr̃e: vbi laudauerũt te pres nr̃i facta ẽ i exustionẽ ignis: ꝛ oia ỏsiderabilia nr̃a versa sunt i ruinas. Nũqd sup his cõtinebis te dñe: tacebis ꝛ affliges nos vehemẽter? LXV.

Quesierũt me qui ãte nõ iterrogabãt: iuene rũt qui nõ quesierunt me dixi: Ecce ego: ecce ego ad gẽtẽ q̃ nesciebat me: ꝛ que nõ inuocabat nomẽ meuꝫ Expandi manꝰ meas tota die ad populum incredulum: qui graditur in via nõ bona post cogitationes suas. Populus qui ad iracundiam prouocat me ante faciem meam semp: qui imolant i hortis et sacrificant super lateres: qui habitant in sepulchris et i delubris idolorum dormiũt qui comedunt carnem suillam: et ius prophanum vasis eorum: qui dicunt: recede a me non appropiques mihi: quia imundꝰ es. Isti fumus erunt i furore meo: ignis ardens tota die. Ecce scriptum est coram me. Non tacebo: sed reddam et retribuam in sinu eorum iniqtates vras: et iniqtates patrũ vrorꝫ sil dic dñs: qui sacrificauerũt sup montes. imolãt in hortis. vbi colebant idola: in locis. s. nemoribus: vbi etiã luxuriã exercebant in veneratiõem idolorꝫ vtpote veneris ꝛ priapi. o Et sacrificãt sup latere. idest sup tecta domorum ꝛ in loco patenti: ad dandum alijs exẽplũ idolatrie. p Qui habitant in sepulchris. querẽdo diuinationes i mortuis p artem phitonicã: ꝛ alijs modis superstitiosis. q Et i delubris idolorꝫ dormiũt ibi. n. antiqt⁹ sup corũ hostie imolate dormiebãt: ad hũdum reuelatiões i sõnis: sic legit de bruto i hystoria britonum. r Qui comedũt carnẽ suillam ꝛc. idolis imolatam: ꝛ sic erat ibi duplex trãsgressio. s. legis mosaice: que absolute ꝓhibet talẽ carnẽ comedẽ: ꝛ ꝓhibitõis idolatre. s Et ius ꝓphanũ i vasis eorꝫ. i. oblatio ỏ mã licẽda que fiebat cũ oblatõe sacrificij de animalibus. t Qui dicunt. s. gẽtili. v Recede a me ꝛc. reputabant. n. getiles ita imũdos: qꝫ nõ cõicabãt cũ eis: vt pz ex libris veteris ꝛ noui testamẽti. iste tñ cõtẽptus sic iualuit: ꝛ maxie apud iudeos q̃ pharisei, dicebant qꝫ ẽt iudeos cõtẽnebant: q̃ non erant de secta sua: vñ ꝛ dño discũbẽte i domo matthei: q̃ erat natiõe iudeꝰ: dixerũt: Matth. ix. Quare cuꝫ publicanis ꝛc. ꝛ tñ matthe⁹ erat natõe iudeꝰ. ꝛ sic̃ legit in euãgelio in plibus locis. isti n. pharisei erant iusti apparẽt: sz nõ realiter: ꝛ qꝫ simulata sanctitas duplex ẽ iniquitas ꝯ qꝫ dic̃ hiero. iõ subdit debita punitio: cũ dr̃: x Isti fum⁹ erũt i furore meo. i. mã applicabilis ignꝰ gehẽne. y Ignis ardens tota die. i. cõtinue ꝛ absq; fine: sicut dr̃ infra i fine libri. Ignis eorꝫ nõ extinguet. z Ecce scriptũ est coram me. idelibiliter sm qꝫ dr̃ hiere. xvij. Pctm iuda scriptũ ẽ stilo ferreo i vngue adamãtino. a Nõ tacebo dissimulãs. b Sz reddã ꝛ retribuã ꝛc. Ad itel lectũ h⁹ scienꝺ qꝫ sic̃ glia cuiuslz bti crescit ex glia sibi cõiunctorꝫ: sic pẽa c⁹ libz dãnati crescit ex pẽa sibi ꝓiunctorꝫ ꝓpꝫ qꝺ diues epulo i iferno posit⁹ petijt lazarꝫ mitti ad fres suos ut ꝓtestaret illꝭ ne venirẽt i locũ tormentorꝫ: luc. xvj⁹. ꝛ hꝰ ẽ qꝺ dr̃: b Sz reddã ꝛ ribuã i sinu eorꝫ. i. iudeorꝫ ꝛprobatorꝫ gnalr porꝫ ꝛ posteiorꝫ. c Iniqtates vias. h⁹ dr̃ q̃ⁿ ad iudeos q̃ fuerũt p⁹ captiuitatẽ babylõis maxie tpe xp̃i ꝛ deiceps. d Et iniqtates patrũ ꝛc. ita qꝫ ex pena vra crescit pẽa eorꝫ ꝛ ey⁹: vt dcz ẽ. e Qui sacrificauerunt super montes. Istud refertur ad iudeos illos qui precesserunt captiuitatẽ babylonicã q̃ fuerũt multipler idolatre: vt pz i libris iudicũ regũ ꝛ paralipomenõ. post vo captiuitatẽ babylonicã ñ legit iudei

Lapl̃m. LXV.

Quesierũt. Dic ꝓnter ponit dñi snia: ꝛ ꝑmo de gẽtiũ vocatione: scõo ỏ iudeorꝫ reprobatõe: ibi Expãdi. sic. n. allegat paul⁹ apls ad romanos. x⁰. hãc lr̃am dcãm ee de vocatõe gẽtiliũ ꝛ reprobatõe iudeorum. Circa ꝑmũ dr̃: a Quesierũt me. ad me deuote p fidem venientes ad ꝓdicatõem aplorꝫ. b Qui añ nõ interrogabant. s. gentiles: qꝫ legẽ diuin⁹ datã ꝛ ꝓphetas nõ hẽbãt. c Inuenerũt. s. me per gr̃am. d Qui nõ q̃sierũt me. .s. añ ꝓdicatõez aplorꝫ: iõ subdit: e Dixi. s. deterimate diffiniendo. f Ecce ego: ecce ego. et fit duplicatio ad maiorẽ assertionẽ. g Ad gentẽ q̃ nõ ꝛc. qꝫ añ ꝓdicatõnem aplorꝫ gentiles erãt cõiter idolatrie dediti: ꝛ sic inuocabãt idola ꝛ nõ nomẽ dñi. h Expãdi. ibi ponit snia dñi q̃nⁱ ad iudeos: ꝛ ꝑmo ponit ista snia: scõo removet iudeorꝫ falsa fiducia sequẽti capi. prima diuidit i tres: qꝫ ꝑmo ponit multitudinis iudaice reprobatio: scõo paucorꝫ electio: ibi Hec dicit dñs. ꝛ tertio vtrorũqꝫ retributio: ibi Et vos. ista tñ diuisio nõ ẽ oio p̃cisa: qꝫ i ꝑma pte ponit aliqd de punitõe reproborꝫ: qꝫ ꝓphe frequenter de vno transeũt ad aliud ꝛ econuerso: ꝛ maxie Esaias. Circa ꝑmũ dr̃ i ꝓsona domini h Expandi manus meas. volẽs ad me trahere. i Tota die. i. ab antiq̃ vsq; ad ꝑsens. ꝑmo p ꝓphas: postea per meipsũ incarnatũ. k Ad pplm icredulũ. i. iudaicum q̃ sp fuit dure cervicis: vt pz ex decursu veteris ac noui testamenti. l Qui gradit ꝛc. post cogitatões suas. i. p⁹inclinatõem fomitis ad malũ ꝛ nõ post leges meas. m Populus qui ad ira. puo. me ante fa. meã. qꝫ ẽt i loco diuini cult⁹ exercebãt idolatriã tpe manasse: ꝛ aliquorꝫ aliorum regum: vt pz. iij⁹. Reguꝫ. ꝛ. ij⁹. paralipomenon. n Qui

fuisse idolatre nisi aliqui pauci circa tpa machabeoꝝ: sed postea ageꝫ de peccatꝫ eoꝝ: ⁊ iã in parte dictum ẽ. s.

a Et sup colles ⁊c. colendo ibi idola faciebãt deo op probria. b Et remetiar op' eoꝝ. inferendo penã sm mensurã peccati ⁊ modũ. c Primũ i sinu eoꝝ. i. peccatũ factũ in iuuẽtute simul puniã cũ peccato facto i senectute: vel aliter: Primũ. i. peccatũ patrũ i filijs modo dicto.

d Hec dicit ⁊c. Hic consequẽter circa iudeos ponitur paucoꝝ electio. s. apostoloꝝ ⁊ alioꝝ qui crediderũt i christo: cuꝫ dicit: Hec dicit dominus. cui' verbꝫ frustrari non potest. e Quasi si iueniat granũ. s. vnum. f In botro. post tẽpestatẽ qõ est modi cum respectiue.

g Et dicat. volenti accipere.

h Ne dissipes illud quoniã benedictio est ⁊c. i. donum dei qõ remansit ceteris pereuntib'. i Sic faciã propter seruos meos. i. propter patriarchas ⁊ prophetas antiquos k Ut non disperdam totum. s. populum iudaicum. l Et educam de iacob semen. s. apostolos ⁊ alios de iudaismo credentes. m Et de iuda. de qua tribu natus ẽ christus secũdũ carnẽ. n Possidẽtẽ montes meos. i. ecclesiã militãtẽ ⁊ triũphãtẽ. o Et hereditabũt eã. s. ecclĩã militãtẽ p': ⁊ triũphãtẽ postea. p Electi mei. i. christiani veri. q Et erunt cãpestria i caulas gregũ ⁊c. ⁊ per greges frequenter in scriptura intelliguntur fideles psalmo. xciij. Nos autem populus pascue eius: ⁊ oues man' eius. per caulas igitur in cãpestrib' ⁊ vallib' edificatas intelliguntꝫ ecclesie edificate p orbẽ vbiqꝫ: i q̃bus fideles congregantꝫ ad percipiendũ sacramẽta ⁊ diuini verbi nutrimentũ. Exprimit tñ in speciali vallis a choꝝ qui de peccato suo vere penitẽs dedit gloriã deo: Josue. vij. ca. qꝫ ecclesia ẽ locus receptiu' vere penitẽtiũ Designãt ẽt hic noie gregũ fideles minoꝝ: ⁊ maioꝝ noie armentoꝝ. r Et vos. Hic pñt ponit predictoꝝ retributio: ⁊ pmo reproboꝝ ⁊ electoꝝ mixtiz: secundo electoꝝ seꝫ separatiz: ibi Quia obliuioni. Circa primum dicit: r Et vos q̃ dereli. do. colẽtes idola. s Qui ob. estis montẽ sanctũ meũ. vbi erat templũ diuio cultui dedicatũ. t Qui ponitis fortune mẽsaꝫ eo q̃ reputabat dea felicitatis tẽporalis. v Et libatis super eaꝫ. oblationẽ de liquidis in hac idolatria ⁊ supradictis fuerunt iudei implicati ante captiuitatem babylonicã: quia multi ex eis sequebantur omnimodã idolatriam: vt patet ex. iiij. Reg. x Numerabo vos in gladio. quasi diceret nullus euadet: ideo subditur: y Et oẽs ⁊c. pro eo q̃ vocaui. per ꝓphetas. z Et nõ respondistis. peccata vestra cõfitendo: sed magis prophetas derisistis ꝓtumaciã augẽdo: vt pꝫ. ij. pal. vlti. a Locut' sũ i psona ꝓpa i hũanitate assũpta. b Et ñ audi. sꝫ magnã doctrinã meã ꝛprobstat vt patet ex euãgelio i plurib' locis. c Et faciebatis maluꝫ ⁊c. bona pauperũ rapiẽdo: ⁊ fratres vestros odiendo. ista. n. duo s. auaricia ⁊ fraternũ odiuꝫ multuꝫ viguerunt in pplo iudaico post reditũ captiuitatis babylonice: vt dicunt etiã iudei ⁊ magis increuerũt iminẽte tpe christi. d Et q̃ nolui elegistis. s. falsã apparẽtiã sãctitatis.: pp qõ christus maxime ꝺ hypocrisim pdi cauit: ⁊ ibidit pena iuxta bonoꝝ ꝓmia: qꝫ opposita iuxta se posita maxis eluescunt cuꝫ subdit: e Ecce fui mei comedẽt ⁊c. p cibũ ⁊ potũ hic intelligit refectio bonorũ i celo: qꝫ cõtĩ i scriptura sacra bona spũalia ⁊ celestia metaphorice p coꝝpalia ꝺ signãt: ⁊ pstim ⁊ esurie punitio maloꝝ i i

et sup colles exprobrauerũt mihi et remetiar opus eoꝝ ꝓmũꝫ in sinu eorũ. Hec dicit dñs. Quõ si iueniat granũ in botro et dicat nẽ dissipes illud qm̃ bñdictio ẽ: sic faciã pp seruos meos ut nõ dispdã totũ. Et educaꝫ de iacob semen: et de iuda possidẽtẽ mõtes meos. Et hereditabũt eã electi mei: ⁊ serui mei habitabunt ibi. Et erũt cãpestria i caulas gregũ: ⁊ vallis achor in cubile armẽtoꝝ pplo meo: q̃ requisierũt me. Et vos q̃ dereliq stis dñꝫ: qui obliti estis mõtẽ sãctũ meũ: qui ponitis fortune mẽsã: et libatis sup eã: numerabo vos in gladio: ⁊ oẽs in cede corruetis: ꝓ eo q̃ vocaui et nõ rñdistis: locut' sũ et nõ audistis: et faciebatis malũ i oculis me

is: et q̃ nolui elegistis. Propt̃ hec dicit dñs de': Ecce serui mei comedent: ⁊ vos esurietis. Ecce serui mei bibent: ⁊ vos sitietis. Ecce serui mei letabũt: et vos cõfundemini. Ecce serui mei laudabunt pre exultatiõe cordis et vos clamabitis ꝓ dolore cordis: et ꝓ contritione spũs vlulabitis: et dimittetis nomẽ vestꝫ in iuramẽtũ electis meis. Et interficiet te dñs deus: et seruos suos vocabit nomine alio. In quo q̃ bñdicet' ẽ sup trã: benedicet in deo: amẽ. Et qui iurat i terra: iurabit i deo amẽ. Quia obliuioni tradite sũt agustie priores: ⁊ quia abscondite sunt ab oculis nostris. Ecce enim ego creo celos nouos ⁊ terram nouam: et non erunt in memoria priora:

ferno: vbi ẽ ꝺfect' oĩs boni. f Ser. mei leta. i clara visiõe diuina g Et vos ꝓfũ. ꝓfusiõe extrẽa ꝺiecti cũ demõib' i penã. h Ser. mei lauda. ẽt laude coꝝpali: q̃ fꝫ doctores erit i pria. i Et vos clama. ꝓ dolore coꝝ. sic. n. i pria põit clamor exultatõis: sic i gehenna clamor tristicie ⁊ desolatõis. k Et ꝓ ꝓtri. spi. i. desolatõe: ꝓtritio. n. meritoria ibi locũ ñ hẽbit. l Ululabitis. qꝫ vlulat' ẽ vox diffusa: ⁊ ꝺsignat magnitudinẽ agustie ⁊ doloris. m Et dimittetis nom̃ i iuramẽtũ. s. execratiõis. n Electis meis. i. christiãis q̃ sic iurãt aliqñ. si feci istꝺ qꝺ mihi ipõit: suspẽdar ego p pedes sic iurãt. o Inter. te dñs de'. qꝺ fuit ipletũ p titũ. p Et ser. suos. i. eũ credẽtes. q Voca. no. alio. qꝫ vocãt xpiãi a xpo. r In q̃ q̃ bñdict' ẽ ⁊c. bñdictõe gre q̃ dat i baptismo: i q̃ accipit nomẽ xpiani. s Bñdi et i deo. i. bñdictõe celesti si i gra pseuerꝫ. t Amẽ. i. fideliter sic fiet. v Et q̃ iurat i tra. i. hoib' aliqd affirmãdo. x Jura. i deo. ⁊ ñ i idolo. y Amẽ. i. fideliter ꝺ iurare. z Qui obli. Hic pñt describit retributio electoꝝ sepati: tñ aliqd iterpõit ꝺ punitiõe maloꝝ: vt videbit: ⁊ ꝓponit retributio q̃tũ ad psecutiõez boni: cũ dĩ: z Qui obli. tra. st ãgu. ⁊c. qs fideles sustinuerũt pp magnitudinẽ glie supueniẽt i pria: ⁊ q̃ sic itelligat pꝫ p h' qꝺ subdit: ⁊ Ecce. n. ego creo celos ⁊c. qꝫ i futuro inouabũt coꝝpa celestia ꝛnelementa: ñ q̃tũ ad substãz: sꝫ q̃tũ ad claritatẽ ⁊ ꝺcorẽ: vt sic magis reluceat i eis bonitas diuina ad gliaz dei ⁊ etiam electorum in ipsis bonitatem dei clarius contemplantium q̃ añ: ⁊ talis inouatio vocat̃ creatio: sic dĩ rex vl papa creari pp imutatiõez stat': q̃uis coꝝ substãtia ñ mutet. a Et non erũt i me. pri. ⁊c. hoc ẽ dez q̃ stat' coꝝ ꝓcedẽs nulli' momẽti

reputabit respectu sequentis. b Sed gaudebitis & exultabitis vos electi. c Usq; in sempiternū. q; eternitas a parte p̄ē de rōne beatitudis. d In his q̄ ego creo. i. i corpib⁹ celestib⁹ & elemētis p̄dco mō meliorat. e Qz ecce ego creo hierl̄z. i. ecclīa triūphātē: Heb. xij. Accessistis ad syon mon

& non ascendent super cor sed gāudebit & exultabitis ūsq; i sempitnū i bis quē ego creo. Quia ecce ego creo hierl̄z exultationē & pplm ei⁹ gaudiū: & exultabo i hierusalē & gaudebo in pplo meo: & nō audiet i ea vltra vox fletꝰ et vox clamoris. Nō erit ibi āplꝰ infans di ex: & senex q ñ impleat dies suos: qñ p̄uer centū ānox morietꝰ: & peccator centū an nox maledictꝰ erit. Et ędifi cabūt domos & habitabūt: & plātabūt vineas & comedēt

tē & ciuitatē dei viuē tis hierl̄z celestē &c. ñ n. dī creari simplicit qz celū empyreū a p̄n cipio mūdi fuit factū & angelis ꝑpletū: sz dī creari q̄tū ad nouaz exultationē q̄ fiet i fi mundi: qz pacto iudi cio electi transferēt il luc in pfecta beatitu dine corporis & aīc: & ex hoc crescet gaudiū āgelox: iō subdit:

f Et pplz ei⁹ gaudiū. qz āgeli gaudebūt de pfecta beatitudine ele ctox: & electi de ꝓsor tio āgelox. g Et ex ultabo i hierl̄z. ñ ē in telligēdū q; aliq̄d per h⁹ deo accrescat: cū ex seipso sit pfecte beat⁹: sz qz faciet ciues cele stes i seipso pfecte exultari: sic dī Sen. xxij. Nūc cognui. i. co gnoscē feci. h Et ñ audiet. hic q̄ñ ponit dicta retributio q̄tū ad amotōnē mali: cū dī: Et non audiet i ea vltra vox fletꝰ &c. in q̄ notat amotio oīs tristicie interioris & exterioris. i Nō erit ibi āplꝰ infās diex. i. aliqs hns multos dies. defi cies tñ i idustria vel scia. l Et se. q̄ nō iple. di. su. i. hns mlt tos ānos i vacuū trāsactos: sz plenos meritis: & p hoc a ciui tate celesti amouet defectꝰ noticie & vtutis. Et q; sic debeat hec littera itelligi: pz p hoc qō subdit: m Qm puer cētū ānox. i. q mltū vixit puerilit sequēs passiōes suas. n Mo riet. morte eterna. o Et pec. cē. an. q trāsiuit tps suū i va cuū a bonis opib⁹: peccās ex certa malicia. p Maled ctꝰ erit. ista maledictōe q̄ hz Mat. xxv. Ite maledicti i ignē et nū &c. q Et edificabūt domos &c. p hꝰmouet malū i sor tunij a hierl̄z celesti. Circa qō sciēdū q; magnū ifortuniū re putat iter hoies: qñ qs multū laborat i aliq̄: & ñ pcipit fru ctū: i edificatiōe ātt dom⁹ & plātatōe vinee añq; faciet fructū ē magn⁹ labor: iō magnū ifortuniū reputabat antiqt⁹: & ad huc reputat: qñ aliqs p̄uēit morte añq; expiat bonū sequēs dom⁹ ab eo edificate: et vinee plātate: pp qō Deut. xx. dī q; illi q̄ edificauerāt domos nouas & plātauerāt vineas nō in trarēt pliū: sz reuerterēt ad domos suas ne forte infelicerēt i plio & p̄uarēt bono ꝓpte mō p̄dco: & ex horrore h⁹ ifortunij multi postea possent a bello p republica defēdēda retrahi. p h⁹ igit qō dī h: r Nō edificabūt &c. dat itelligi: q; nulla ifortunia erūt i ciuitate celesti: ista tñ spāliter exp̄mūt: qz cōi⁹ iter hoies h⁹ vite repiūt: iō subdit: s Scōz. n. dies ligni de q̄ ligno debeat itelligi exp̄mit trāslatio chaldaica q̄ dī thar gū apō heb. & ē valde auctentica apud eos: q̄ sic hz: Scōz dī es ligni vite. p esū. n. ligni vite durāte statu innocētie ꝓtinua bit vita hūana absq; aliq̄ iueteratōe: & illō fuit figura ch⁹: sti: sz q; dic Jo. i Apoc. vlti. ca. q̄ ligno reficiūt beati iter⁹ i aspectu sue deitatis: & exter⁹ i aspectu sue hūanitatis: iō sb dit: t Erūt dies pplī mei. qz vita beatox ē ppetua a pte post: sic & chr̄ist⁹ q; p lignū vite h⁹ itelligit. v Opa ma. eo. iuere. electis meis. i. merita sāctox tñ durabūt i p̄mio. p eis fādito q̄tū ipsi: fm q; dī Apoc. xiij. Opa. n. illox sequū

fruct⁹ eox. Nō ędificabunt & alⁱ habitabit: nō plātabūt: & alⁱ comedet. Secūdū. n. dies ligni: erūt dies populi mei: & opa manuū eox iue terabūt electi mei. Nō la borabūt frustra: neq; gene rabūt i ꝓturbatiōe: qā semē bñdictox dñi ē: & nepotes eox cū eis. Eritq; añq; cla mēt ego exaudiā: adhuc ill⁹ loquētib⁹ ego audiā. Lupⁱ & agnus pāscent simul: & leo & bos comedēt paleas: & serpēti puluis panis ei⁹. Nō nocebūt: neq; occidēt

tur illos. p hoc ātt qō dī h: Jnueterabunt. non intelligit aliqua corruptio: sed perpetua iduratio: eo mō loquē di q̄ dī de deo: Dan. vij. Donec vēit ātiqu⁹ dier: & iudi ciū dedit sāctis &c. p antiquitatē ibi intelligit eternitas & nō defectio q̄ cōcomitat ātiqtatē dictā: Heb. viij. Qō

ātiquat & senescit ppe interitū est. x Non labora būt. i. nō labora uerūt: qz frequen ter hic accipit fu turx p preterito: & econuerso.

Frustra. qz cō equunt premia.

Neq; gnā. i cō tur. i. canalit: quā gnātōez sequt̄ ꝓtur batio solicitudis circ̄ puellāez vxo ris familie & plis qō nō habet locū i celis: iō dicit sal uator: Matth. xxij. ca. Jn resur rectiōe nō nubēt neq; nubent: sed sunt sicut angeli dei in celo.

a Quia semen benedictox domini est. i. apostolox. b Et nepotes eox cū eis. isti sūt electi per successores & discipulos apostolox in fide regenerati. Potest etiaz exponi qō dicit hic: Neq; generabunt in conturbatio ne de generatione baptismali que est per gratiā spiritus sancti mentis quietatiuā. c Eritq;. Hic tertio ponitur retributio electox quantū ad dei familiarē assistētiā & mutuā charitatis cōcordiā. Quantū ad primū dī cit: c Eritq; anteq̄ clamēt ego exaudiā. clamor enim oīois ē pp impletionē desiderij clamātis. facti vo i p̄ia ni hil volūt absolute: nisi qō deꝰ vult: & iō nō orāt nisi p eo q; estimāt ōū velle: & sic deꝰ exaudit eos añq; clamēt: iq̄tū i sua dispōe imutabili iā ē ordiatū q̄cq̄d simplicit volunt seu optāt. Secūdū ponitur: ibi Lupus & agnus pascētur simul &c. si hoc referat ad statū ecclesie militā tis. patet sētētia ex dictis. ē. xj. ca. excepto qō hic addit: Et serpenti puluis panis eius. p serpētē hic itelligit dia bolus: qui sub specie serpentis primos parentes decepit: Sen. iij. Lupⁱ pāis. i. nutrimētū si hoies vani & terreni i q̄b⁹ delectat: q̄ noie pulueris ōsignāt. si āt referat ad statū eccl̄ie triumphantis: eo q; ppha sēp trāsit de vno statu ad aliū & econuerso: sic exponat. d Lupus. i. ille qui in mundo prius fuit rapax: sed postea penituit bñ viuēdo. e Et agnus. i. ille qui bene vixit i innocētia pseuerando. f Pascent sil. qz in celesti patria sil refici unt: vt paulus & iohes euāgelista & cōsiles. g Et leo & bos. i. rex vl p̄nceps secularis & bō rural. h Comedēt paleas. i. silr reficiēt i p̄ia: dū tñ sint siles i meritis: & si dicat h⁹ q; p paleā ñ itelligit ꝓuenīet effectio celestis. dōz q; h⁹ est metaphorica locutio: vt satis pz ex p̄dictis: q̄ nō iportat sēp silitudinez in oib⁹: sic chr̄istus metaphorice leo dī Apo. v. ca. Ecce vicit leo de tribu iuda pp ei⁹ cōstātiā & victoriā: & nō quātū ad crudelitatē: eodē mō te net hic ppha silitudinē quātū ad refectiōis vniformita tē: & ñ q̄tū ad paleax vtilitatē. i Et ser. pul. &c. exponat vt p̄dcz ē. k Nō nocebūt &c. illa. n. ciuitas celestis erit imūis a mutuo nocumento: & oib⁹ mōis iuicē ꝓsolabūt

In.ca.lxv. vbi dicit in postilla: Benedicet in deo .i. benedictione celesti si in gratia pseueret. Amē. Additio.

Esta dictio Amē nō legitur in ve.te. dici in dei psona aliqua affirmatiue annunciātis seu promittētis: sed solū i persona hois supplicātis. vñ Deut. xxvij. Rñdit ois pplis amē. Et Hier. xj. Et dixi dñe. Amen .i. supplico vt ita fiat: z sic in alijs similib': sed in euāgelio hec dictio frequenter repit dici i psona christi ꝓmittētis seu annunciantis: vt cū dicit: Amē. dico vobis q denotat promissiones seu assertiones a christo factas foꝛ veras seu fideliter iplendas. vñ christus proprie potest dici deus amen: eo q ipse solus hāc dictionē frequentabat promittēdo seu asserendo. z qz eius significationē firmiter obseruat iplēdo pmissa: z iō postq̄ propheta dixit q noia iudeoꝝ christū nō recipiē tiū dimitterent i iuramentū. s. execratoꝛiū: eo mō q̄ dī Hiere. xxix. Et assumet ex eis maledictio oi transmigrationi iudee q̄ ē in babylone dicentiū: Pōat te dñs sic sedechiā z achab quos frixit rex babylonis in igne: z subiūxit Qz serui dei vocarent noie alio. s. christiani. Consequent dicit q de' ēt sortiret aliud nomē. s. de' Amen: z hoc ē qō dicit: Qui ē benedictus sup terrā benedicet in deo amē. qz ois benedictio gratie seu glozie nō hī nisi a deo amen .s. christo. Silr q̄ iurat in terra dz iurare in deo amē: qz iuramētū ptinet ad latriā. vñ Deut. vj. cū dixisset: Dñz deuz tuū timebis z̄. subdit: Et p nomē illi' iurabis. z sic ex pdcis vbis ꝓpha itēdit q ois bñdictio expectāda ē a do amē. s. a xpo: z ois laꝛa debet deo amē. s. ipi xpo q̄ dī de' amē rōe pdca. Et nō q de' i ve. te. pmittebat bona spiritualia z eterna iplicite: z tñ nō totaliter dabat: sed christus predicta promissa ipleuit. vñ sup illud Ro. j. ca. Ex side in fidē. glo. Ex fide pmissionis: in fidē ipletiōis. z iō deus in ve.te. nunq̄ legit dici deus amē: propter eoꝝ impletionem. Replica.

En ca. lxv. vbi dī: Qui benedictus est sup terrā benedicet in deo amē. vbi Burgen. facit vnā extrā expositionē. d. hic amē ee ōbere cognomē christi: vt dicat christus deus amē proprie: qz frequēter vtebat illo noie: vt pz in plurib' locis euāgelioꝝ. Sz vi ironia iponere alicui nomē ex aliquo termino p loquelā frequentato: sicut frequenꝫ predicās de noie iesu p oi scolos noiatus fuit iesita ironice: qd .n. ꝓhibz hic amē accipi significatiue in propria significatiōe sine tali abusiua expositione: Postil. n. expositio valde rōnabilis ē vsq̄ ad finē b' libri. Capim. LXVI.

Hec dicit dñs. Hic circa predicta remouet iudeoꝝ fiducia falsa: z p̄ hec fiducia tollit. 2° propha ad ꝓpositū reuertit: ibi Audite verbū dñi. Circa p̄m sciendū q iudei in aduētu messie expectāt tēplū re edificādū i q̄ offerēt sacrificia deo acceptissima. b' remouet ꝓpha. z p̄ ꝓfidētia edificatōis: 2° dicte oblatōnis: ibi Ad quē. Circa p̄m. d. in psona dñi: b Celū se. mea: z ter. sca. pe. meo. nō ē p b' itelligēdū. q̄ i deo sint lineāmenta corpis: sic itellexert aliq̄ iudei: z ēt aliq̄ simplices christiani: q̄ pp b' dicti sī ātropomoꝛphite: vt hī i collatōib' patꝝ collatōe isaac. q̄. sz p hoc dat itelligi: q̄ diuia essētia nō ē loco ꝓhēsibil': iō sb'dit: c Que ē ista do. quā edifi. mi. i. quā credit i futuro edificari p meo cultu. q. d. i b' frustra ꝓfitis. d Et qs iste lo. dē. alias reqrōnis mee. q. d. nō quiesco nisi i meipso: qz i seipso pfecte beatus est. e Oīa hec man' mea fec̄ z̄. q. d. istis nō indigeo: sed ecōuerso in indigent conseruatione mea: aliter redigerēt i nihilū: sic z ex nihilo facta sī. f Ad quē āt z̄. Hic ꝓpt removet ꝓfidētia sacrificiorū. Circa qō sciēdum q̄ sacrificia veteris legis ex duob' fuerūt accepta. vnū erat deuotio z obedientia offerentiū: eo q deus talia p̄ceperat offerri: z fm hoc mot' voluntatis interioꝛ ad obediēdū deo: erat principaliꝫ deo grat' z quātū ad hoc dī: f Ad quē āt rspiciā nisi ad pauperculū z̄. i. ad vere humilē. g Et tremētē ser. me. i. vere obediētē q̄ refoꝛmidat transgredi verba mea ēt i minimis. Aliud erat fides offerētiū. sacrificia. n. illa fuerūt q̄dā signa oblationis christi future in cruce: z iō talis oblatio erat q̄dā protestatio b' fidei: oblatio āt christi i cruce iā transit in p̄teritū: z iō oblatio taliū sacrificioꝝ p' publicatōez euāgelij ē mortifera: sic sicꝫ vellet ꝓtestari q̄ christus sit venturꝰ: q̄ iā venit z b' ē qō dī b: b Qui īmolat bo. q̄si q̄ iter. vi. istō sp fuit ꝓhibitū z illicitū: z eodē mō offerre tale sacrificiū p' euāgelij publicationē. i Qui mactat pec'. i. capzā vl ouē: d istū n. trib' spēb' aialiū. s. bouis: capze: z ouis fiebāt sacrificia veteris le. sic dictū fuit plenius sup Leuiti. k Quasi q̄ exerebzet canē. reputabat. n. canis tāte vilitatis: q̄ nō solū erat aial īmūdū ad īmolādū z cōedēdū: sz ēt ad redimēdū: ꝓmogenitū. n. asini lz ñ offerret: tū redimebat oue: Exo. xiij. non āt ꝓmogenitū canis: sz excerebzabat. l Qui offert oblati onē. de terrenascētibus: vt de pane: vino: oleo: z thure. m Quasi q̄ sā. suil. offe. qō erat abomiabile coꝝ deo: tū qz suꝰ ē aial īmūdū sz legē: tū qz i suis sacrificijs idolatre tali sāguine vtebāt: vt pz. j. Mach. j. n Qui recordat thur'. i. oblationis thymiamatis. o Quasi q̄ benedicat idolo. i. offerat idolo. accipit. n. benedictio pro oblatōe vl exenio: sic dī. j. Regl. xxv. Accipe benedictionē quā attulit famula tua z̄. p Hec oīa ele. i vīs su. dimittētes vias euāgelij. q Et i abominationib' suis. i. in talib' oblatiōib' deo abominabilib'. r Alia eoꝝ dele. ē. ñ qz mō offerāt talia sacrificia: cū offerr nō sit eis licitū nisi i tēplo: qō erat i hierl̄z qō ē destructū: sz qz sperāt talia delectabiliter exercere i aduētu messie vt dictuz ē. Potest etiā hoc referri ad tēpus quod fuit post publicationē euangelij in hierusalez per apostolos vsq̄ ad destructionez templi: qz illo tēpoze offerebant sacrificia etiā tpe obsidionis ciuitatis p tituz: vt dicit Josephus libro. vj. de iudaico bello: q̄ sacerdotes offerētes sacrificia r altari holocaustoꝝ aliquando interficiebantur lapidib' machinaꝝ. s Uñ z ego eligā illu. z̄. frustrādo eos sua fiducia. t Et q̄ timebāt adducā eis. s. destructionē tēpli z ciuitatis: si referat hoc ad tps īmediate pdictū qō p̄cessit tēpli destructōez si autē referat ad tps sequēs hoc exponendū ē de obiectiōe z opprobrio z alijs malis tpalib' in quib' sunt z erūt: q̄ timēt

meos: Qui īmolat bouē q̄si q̄ iterficiat virū. Qui mactat pecus: q̄si q̄ excerebzet canē. Qui offert oblationē: q̄si q̄ sāguinē suillū offerat. Qui recordat thuris: q̄si q̄ benedicat idolo. Hec oīa elegerūt in vīs suis: et i abominatiōib' suis ānima eoꝝ delectata ē. Undē z ego eligā illusiōes eoꝝ: et q̄ timebāt adducaz

in oi mōte sācto meo dicit dominus. LXVI.

Hec dicit dñs: Celū sedes mea: terra aūt sca bellū peduz meoꝝ. Que ē ista dom' quā edificabitis mihi: et qs iste locus qetis mee: Oīa hec man' mea fecit: z facta sūt vniuersa ista dicit dñs. Ad quē āt respiciā: nisi ad pauperculū z ꝓtritū spū et tremētē sermones

iucet ⁊ tumuerunt: ⁊ ca hoꝛ maloꝛ subdit: cū dr: v Dr vocaui. eos ad fidē i psona ꝓpa eiꝰ ꝓdicādo: ⁊ p aplos ⁊ eo rū succeſſoꝛes. x Et nō erat q rīdēt. q: pauci ꝓpatiue hāc ꝓdicationē ꝛceperī. y Locut' ſū cē. ſpetitio ē eiuſdē ſnie ad maiozē exaggeratōez. z Feceꝛtq malū cē. q: iudei vſu ris rapis ⁊ ſoꝛtilegijs cōiter ſūt valde inten ti. a Audite. Remota falſa fiducia iu deoꝝ: hic ꝓpha reꝛtit ad ꝓpopoſitum: qō eſt deſcribere duplex dei iudiciū a principio ca. lxiij. vſq; ad finez libꝛi: vt di ctū fuit ibidē. Et diui tur ſſiduū h' ca. i tres ptes: q: ꝓmo ꝓpha deſcribit aliqua pertinentia ad iudicium diſcretionis: 2 aliqua ptinentia ad iudiciuz retributōis: ibi Leta mi. 3 aliq ptinētia ad vtꝛumq: ibi Et mittā. Circa p'm ſciēdū q iudiciū diſcretōis ē q a liq iudei vocati ſt ad fidē alijs i ſua ifidelitate dimiſſis iuſto dei iudicio: ſz nobis occulto: p' g tāgit iudiciuz diſcretionis quātū ad dimiſſos: 2 quātū ad uocatos: ibi Aūdī. Circa p mū ſciendū q iudei i ifidelitate pmanentes fuerunt valde moleſti credentib': vt pz i actib' aplōꝝ i multis locis: ⁊ hoc ē qō dr h: a Audite vbū dñi. vos apli ⁊ alij credentes. b Qui tremitis ad verbū ei'. tāq vere hūiles ⁊ obedientes. c Dixerunt fra. ve. i. iudei i ifidelitate obſtinati. d Odientes vos. iteri' i cozde. e Et abijcientes. i. exteri' ingerentes pſecutiones in coꝛpe. f Propt no. me. i. q: ꝓfitemi me tāq vez chriſtū. g Glificet dñs. iſtō dicebāt ironice de chriſto. vñ ⁊ ipſi i cruce pēdēti dicebāt: Matth. xxvij. Alios ſaluos fec: ſeipz ñ pōt ſaluū facē cē. h Et vi de. in leti. ve. q. d. finis vīe credulitatis nō erit vobis ad leti ciā: ſz magi ad triſticiā ⁊ ꝓfuſionē: ſz cū acciderit ꝓtiū: iō ſb dit: i Ipſi āt ꝓfūdēt. ſ. i deſtructione ciuitatis ⁊ tēpli p romanos facta pp mortē chriſti: iō ſubdit: k Vox ppli cē. clamātis i ei' deſtructōe. l Vox de tēplo. ſ. ſacerdotū qñ tēplū fuit cōbuſtū: ⁊ ipſi fuerūt occiſi de ꝑcepto titi dicenti: Juſtū cē ſacerdoteſ cū tēplo pire. m Vox dñi. i. romāoꝝ ex victoꝛ a exclamātiū: vt dic Joſe. libꝛo de iudaico bello: ⁊ di vox coꝝ vox dñi: q: i illa victoꝛia fuerūt iſtꝛa dei' ⁊ mi niſtri. n Reddētes retributionē. i. ōbitā penā. o Jnimi cis ſuis. i. iudeis q ei' mortē ꝑcurauerī. p Aūdī. Hic agit de iudicio diſcretiōis q̄tū ad vocatos ad fidez. ⁊ q: chriſt' ē caput fidelīū: iō ꝓmo agit de natiuitate chriſti: ſecūdo ō natiuitate fideliū i regnātōe baptiſmali: ibi Nūquid ptuꝛiet. Circa p'm ſciēdū q ps iſta ab hebꝛeis ātiqs ⁊ ē ⁊ a modernis cōiter exponit de natiuitate chriſti: ⁊ q debeat ſic intelligi pz p trāſlatōez chaldaicā apō hebꝛeos auctētica q̄ vbi h hēm' Anteq partu. pe. añq ve. pt' ei' pe. ma. ſic hz: Adhuc ñ eāt ei veniēs āguſtia: ⁊ adhuc nō veniet ei tremoꝛ ex doloꝛib', p pt̄ū: reuelabit rex meſſias. Dicūt igit iudei moderni, q ca dē die q fuit deſtructū tēplū p romanos: nat' fuit rex meſſi ſias: ſed adhuc nō liberauit iudeos ō captiuitate: q: adhuc nō hūit licētiā a deo pp eoꝝ peccata: ſz ſtati cū habuerit ex equet: ⁊ iō expectāt eū vētuꝝ. ſ. ad ſuā liberationē: ſic filī' regis nat' adhuc magno tpe expectat ad regnādū. Sz pōt q̄ri ab eis: vbi ſtetit tm tpis: q: a deſtructionē tēpli vſq nūc fluxerūt anni. m. cc. lj. q: tēplū fuit ꝓbuſtū: anno a paſſiōe dñi xlij. ⁊ mō currit ān' dñi. m. ccc. xxvij. Ad h' āt rīdēt varie:

eis: qā vocaui ēt. nō erat q rīderet: lōcutus ſū ⁊ nō au dierūt. Feceruntq malū i oculis meis: ⁊ q nolui ele gerūt. Aūdite vbū dñi qui tremitis ad verbū eius. Dixerūt fratres vri odientes vos: ēt abijcientes ꝓpter no me meū. Glorificet dñs: et videbimus i leticia vra: ipi āutē ꝓfundēt. Vox ppli de ciuitate: vox de tēplo: vox dñi reddētis retributionez inimicis ſuis. Antēq ptu riret pepit: ātēq vēiret par tus ē pepit maſculū. Quis audiuit vnq tale: ⁊ quiſ vi dit huic ſile: Nūqd pturi et terra i die vna: aūt paꝛie tur gens ſil: qā parturiuit ⁊ pepit ſyō filios ſuos: Nūn qd ego q alios parē facio: ipſe nō pariā dicit dñs: Si ego q generationez ceteris

q: alīq dicit q ē cū agelis: ſicut fuit Moyſes. xl. dieꝝ ⁊. xl. noctib' cū āgelo q̄ loqbat ei i ꝓſona dñi: Aci. vij. Alij vero dicūt q ipſe ē rome i poꝛta ſedens cū paupib' ⁊ lepꝛoſis: allegātes ad hoc illud Eſa. liij. Et nos vidi m' eū quaſi lepꝛoſū a deo pcuſſū ⁊ humiliatū: ⁊ itelligi tur de chriſto etiaz ſz hebꝛeos: vt dictū fuit ibidez. Alij dicūt q vadit p mūdū i pau ptate ⁊ afflictiōe ad ſatiſfaciēdū p peccatis iudeoꝝ. Sed iſte rīſiōes ⁊ cōſiles ſatis apparent friuole ⁊ falſe ex coꝛ vāia tōe. Jſz eoſ meſſias ē pur' hō: vt pz ex dictis: ⁊ q: reputāt eū hoiez puꝝ: ⁊ p ꝓñs hz ſenectutē ⁊ coꝛruptōez ānexā: ⁊ iō nulla apparentia ē: q tādiu vixit. Jtē extoꝛte exponūt litterā iſtā: Aūq parturiret peperit. q. d. dū parturiret. ſ. iudea vel ciuitas hieroſolymitana ſentiens doloꝛem de ciuitatis ⁊ tēpli deſtructōe: peperit ſaluatoꝛē. ſ. meſſiā: dicendo q eadē die fuit dicta deſtructio ⁊ meſſie natiuitas: q: iſta dictio anteq ſēp denotat tpis añceſſionem: ⁊ idem ē de dictione hebꝛaica hic poſita. ſ. bethe rem: que ſēper ſignat in ante ⁊ nūq ſignat duz vel quā do. igitur accipiendo id qō eſt verum: in hoc dicto hebꝛeoꝝ. ſ. q iſte paſſus intelligendus ē ad litterā de natiuitate meſſie. i. chriſti: ⁊ dimittendo id quod eſt falſuz: ſic exponitur ſm veritatem. p Anteq parturiret peperit. i. anteq beata virgo Maria doloꝛem partus ſentiret peperit: q: ſicut virgo cōcepit ita ſine doloꝛe peperit. q Anteq veniret pt' ei'. i. doloꝛ ex partu: ⁊ ē replicatio eiuſdem ſententie ad maiozem expreſſionē ⁊ cōfirmationē. r Quis audiuit vnq tale cē. q. d. nullus: q: ſicut nulla alia virgo concepit: ita nec ſine doloꝛe peperit. s Nunquid parturiret cē. Hic ꝓſequēter agitur de natiuitate fideliū p regenerationē baptiſmalem: q: poſt reſurrectionez ⁊ aſcenſionem chriſti fideles breui tempoꝛe fuerunt valde multiplicati: vt apꝛet in actib' apoſtoloꝝ in pluribus locis: ⁊ in legēdis apoſtoloꝝ alioꝝq chriſti diſcipuloꝝ: ita q viuēte Petro fuit fides publicata i oib' ptib' terre habitabilis: ſic fuit dictū plenius ſuper illud pſalmi. xviij. In omnem terram exiuit ſonus eoꝝ cē. ⁊ hoc eſt quod dicitur: s Nunquid parturiret terra in die vna. i. in tempoꝛe breui: ⁊ dicet: Parturiret. ſ. eccleſia primitiua que fuit in afflictione ⁊ perſecutione multa. t Aut apeꝛietur gens ſimul. i. gentiles de omnibus partibus. v Ut parturiuit ⁊ peperit ſyon. i. eccleſia ſic nomināta: vt dictum eſt ſupꝛa capitulo ſecundo. x Filios ſuos. in chriſto regeneratos. ⁊ quia talis multiplicatio repentina facta eſt virtute diuina: ideo ſubditur: y Nunquid ego qui alios parere facio. i. fecunditatem naturalem omnibus tribuo. a Jpſe non pariam dicit dominus. multiplicando fideles dicto modo: quaſi diceret immo ſic faciam: ideo ſubditur: b Si ego qui generationem cē. replicatio eſt eiuſdem ſententie ad maiozem affirmationem. Aliqui autem doctoꝛes catholici exponunt hoc de eterna

generatione nīg a patre ꝑm nam diuinaz: ſz hec expoſi
tio vī magis myſtica q̄ litteralis. c Letamini. Hic
ꝑñ agit de ꝓtinētib⁹ ad iudiciū retributionis: et primo
retributionis bonoꝝ: ſ. malоꝝ ſiue reprobоꝝ: ibi
Et cognoſcet. Circa ꝓmū dī: c Letami cuz hierl̄z. i.
cū eccleſia militā
te ad triūphantē
trāſeūte in finali
iudicio. d Oēs
qui diligitis eā. i.
hūtes veraz & fir
mā charitatem.
e Gaudete cuz
ea gaudio. ſplica-
tur gaudiuz ꝓpt
duplicē leticiā tūc
pfecte hūdā. ſ. in-
terius & exteri⁹ ex
glia aie & corpis.
f Uniuerſi q̄ lu
gebatis ſup eā. in
afflictoib⁹ tyrāno
rū & maxime an-
tichriſti. g Ut
ſug. & replea. tot
ỹba ꝓſolatia & af
fluētie bōi exꝑſſi
ua ponūt h: ad ō
ſignādū excellēti-
az retributōis ce-
leſtiſ q̄ excedit no
ſtrā apphēſionē:
ſic dōz ē. ſ. lxiiij.
Oculis nō vidit
de⁹ abſq; te q̄ ꝓpa
ſti expectātib⁹ te.

tribuo ſterilis ero: ait dñs
deus tu⁹: Lētami cū hieru
ſalē: & exultate i ea omnes
q̄ diligitis eā. Gaudete cū ea
gaudio vniuerſi q̄ lugetis
ſup eā: ut ſuggatis & reple-
ami ab vberib⁹ cōſolatōis
eius: vt mulgeatis & delitiſſ
affluatis ab oīmoda glia
eius. Quia hec dicit dñs:
Ecce ego declinabo ſup eā
quaſi fluuiuz pacis: & qua
ſi torrentez iundātē gloriā
gentiū quam ſuggetis. Ad
vbera portabimi: & ſup ge-
nua blandiēt vobis. Quo
ſicui mater blādiat ita ego
cōſolabor vos: & in hieru-
ſalē cōſolabimi. Uidebitis
et gaudebit cor veſtr: et oſ
ſa vīa quaſi herba germia-
būt. Et cognoſcet man⁹ do

mini ſeruis ei⁹: & idignabit
inimic ſuis. Quia ecce dñs
i igne veniet: et quaſi turbo
quadriga ei⁹ reddē i indig-
natione furorē ſuū: et icre-
pationē ſuā i flāmā ignis.
Quia i igne dñs diiudica-
bit: et i gladio ſuo ad oēm
carnē: et multiplicabūt iter
fecti a dño. Qui ſanctifica-
bant & mūdos ſe putabāt
in hortis poſt vnā intrinſe-
cus: qui comedebāt carnē
ſuillā: et abbominationē &
murē: ſimul cōſumēt dicit
dñs. Ego ā opa eoꝝ et co
gitatōes eoꝝ venio ut con
gregez cum oib⁹ gētibus &
linguis: et venient et vide-
bunt gloriaz meam. Et po
nam in eis ſignum: et mit-
tā ex eis qui ſaluati fuerint

b Ad vbera portabimi &c. Iſta dicūt ad exꝑmēdū fa
miliaritatē & benuolētiā dei erga electos p afflictionez
matris ad filios. i Uidebitis. in effectu q̄ ꝓnuncia
ui vobis. vel: Uidebitis. faciē meā clare & apte. k Et
gaudebit cor veſtr. qz dicte viſiōi annexa ē fruitio bea
ta. l Et oſſa veſtra. q̄ mō ſūt in terra ptiz arida ptiz
putrefacta. m Quaſi herba germinabunt. in reſur
rectiōe futura. vñ &. j. Cor. xv. Reſurrectio mortuoꝝ
aſſimilat ſemini germināti. n Et cognoſcet &c. Hic
agit de retributione pene quātū ad reprobos: & cōtinuā
do ſequētia p̄miſſis dicit: Et cogno. ma. dñi ſer. eius: &
indi. &c. ſicut poteſtas dñi manifeſte apparebit in retri-
butione gloze ſeruis ſuis & electis: ita apparebit ei⁹ ptās
i retributōe pene ifidelib⁹ & reprobis: iō ſubdit. o Qz
ecce dñs in igne veniet. qz ignis cōflagrationis añ faciez
eius ad iudiciū venientis p̄cedet: ꝑſ. xcvj. Ignis añ ipz
p̄cedet. p Et quaſi turbo quadrige ei⁹. i. angeli qui
erūt executores diuini iudicij & veniēt cū magna ptāte.
q Reddere in indignatiōe furorē ſuū. i. ſue iuſticie ef-
fectū. q Et icrepationē ſuā. qua dicet reprobis: Eſu
riui & nō dediſtis mihi manducare: ſitiui & nō dediſtis
mihi bibere &c. s In flāma ignis. qz p̄ increpationē
dictaz, pferret ꝓra eos ſētētiā. d. Ite maledicti in ignez
eternū &c. vt hī ibidē. t Quia in igne dñs diiudica-
bit. hoc poteſt referri ad ignē p̄cedētē aduētū iudicij: vt
dictū ē: et ad ignē gehēne. i quē p̄ſētētiā iudicij reprobi
detrudēt: vt dōz ē. alij libri hūt: Qui igne dñs diiudica-
bit. & ſic ē i hebreo: & ē eadē ſnia. v Diiudicabit. i. ei⁹
iuſticia oñdet: qz dlz ei⁹ iudiciū iuſtū videbit. x Et in
gladio ſuo. i. i ſnia ſua q̄ gladi⁹ dī. y Ad oēs car. i. car

nalit viuētē. z Et multiplicabūt iterfecti. morte gehēne.
a Qui ſācti. & mū. ſe pu. falſo tñ. b In hortī. i. i loc ame
nis vbi colebāt idola ad ſuā ſcificatiōez ſz ſuā erroneā eſti
matōez. c P⁹ vnā itrīſec⁹. ſic ē i hebreo & i libris correct:
& ē ſelūſ: itrūſec⁹. i. itra hōtos dcōſ. P⁹ vnā. ſ. pōtā: vl clauſu
rā: & iō aliq̄ libri hūt:
p⁹ ianuā. Ra. ſa. ſic ex
ponit: P⁹ vnā. i. vna
ſocietas p⁹ alia: qz nō
oēs idolatre itrabant
ſil hortos ad venera
tionē idoli: ſz vna ſo-
cietas p⁹: qz egreſſa a-
lia p⁹ itrabat: & ſic ꝓñt
d Qui come. car.
ſuil. idolis imolatā.
e Et abominationē
& murē. i. aialia imū-
da ſz legē: nō ſolū ad
offerēdū: ſed et ad co-
medēdū: q̄ gētiles ſa-
crificabāt idol: & iñ a
liq̄ ptē comedebāt in
veneratōez idoloꝝ. &
ſil⁹ milti iudei h⁹ facie
bāt: q̄ nō ſolū imita-
bāt gētiles i idolatria
imo et frequēt excede
bāt: vt pz. iij. Reg. &
ij. Paral. & ꝓpter
quod dī de iudea ſub
noie hierlm: Eſech.
v. ca. Ut plus eſſet i-
pia q̄ gentes &c.
f Sil⁹ ꝓſūmēt. nō p
pene terminationez:

ſed magis p eius cōtinuationez: ſicut dī in fine h⁹ ca. Ignis
eoꝝ nō extinguet: & iſtud q̄ dictū ē de idolatria iudeoꝝ: re
ferendū ē ad illos q̄ captiuitatē babylonicā p̄ceſſerūt: vt. ſ.
dictū ē: & q̄ ſb̄dit: Ad eos q̄ poſt fuerūt. qz tñ iſti & illi fece
rūt vnū ꝓpz: ſub eodē ꝓtextu de p̄miſ. p̄cedit ad poſterio
res: cū dī: g Ego ā opa eoꝝ. i. rapinas & homicidia ex
odio fraterno p̄cedētia: q̄ vicia viguerūt in ipſis: vt dictuz
ē. ſ. h Et cogitationes eoꝝ. ad interficiēduz chriſtū: & et
laçaꝝ reſuſcitatū: eo q̄ pp eū milti credebāt i xp̄z: vt dī Jo.
xj. & xij. & p⁹ reſurrectoez xp̄i & aſcēſionē idē machinati ſi ꝛ
apl̄os alioſq; fideles. i Uēio. ad iudiciū extremū. k Ut
ꝓgregē. i. i manifeſto ponā ſil. l Cū oi. gē. & lin. qz illō erit
iudiciū gnāle: & pcā oīuz erūt manifeſta lingul: vt dīnū iu
diciū appareat iuſtū. m Et veniēt. oēs ad iudiciū: qz nul
lus ſubtrahi valebit. n Et vide. glo. me. qz xp̄s i iuditio
apparebit i forma hūanitat⁹ gloſa: cui⁹ tñ aſpect⁹ erit tribil
& triſtabil reprobis: & delectabil iuſtis. o Et ponā i eis ſi
gnū. ſ. ſācte crucis ſz q̄ dī Matth. xxiiij. Tunc apparebit ſi
gnū filij hois i celo: qđ exponūt Origē. & Chryſoſtim⁹ de ſi
gno crucis mirabiliter radiāte i iudicio ad gl̄iā fideliū & ꝓ-
fionē reproboꝝ: & maxime eoꝝ q̄ eū crucifixerūt māib⁹ ſiue lin
guis: iō dī Matth. xxiiij. Et tūc plāgēt oēs trib⁹ tre. i. aliq̄
ex oib⁹ gētib⁹. p Et mittā. Hic vltio ponit ſimil aliq̄d p
tinēs ad iudiciū diſcuſſiōis: p̄mittit tñ illud q̄ ptinet ad iu
diciū diſcretiōis: & ſb̄dit illō q̄ ptinet ad iudiciū ſtributio
nis: ibi Qz ſic celi. Judiciū ā diſcretōis ſepando fideles ab
ifidelib⁹ factū ē executiue p p̄dicatōnē apl̄oꝝ alioꝝq; diſci
pl̄oꝝ p⁹ credētiū q̄ oēs vl fer oēs fuerūt iudei ſz h⁹ dī: p Et
mittam ex eis qui ſaluati fuerint: aliꝫ infidelitate perma
nentibus: cuiuſmodi fuerunt apoſtoli & alij diſcipuli.

a Ad gentes. i. ad gētiles ꝓuertēdos. Sic. n. dixerūt Paulus ⁊ Barnabas iudeis obstinatis: Act. xiij. Uobis oportebat primū loq verbū dei: sed qz repellitis illud: ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: Ecce conuertimur ad gētes: sic. n. precepit nobis deus. b In mare. i. ad hītantes in īsulis maris: in qb' publicata est fides catholica. primo p Barnabam ⁊ Paulū: vt patet in actib' apl'oꝝ: ⁊ postea p alios predicatores i diuersis īsulis marīs. c In aphrica. qz beat' Matthеus predicauit i ethiopia: ⁊ marcus in alexādria que ē i Aphrica. d In lydia. in qua predicauerūt etiā alij. e Tenentes sagittā in italiaz. Petrus. n. ⁊ Paulus ꝓdicauerunt Rome q̄ ē caput italie. ⁊ dicūt hic tenentes sagittā: qz mlti discipuli christiani fuerūt ib' eis Rome: quos tāq̄ sagittas dñi miserūt i partes longinquas ad predicādū: vt Dionysiū in franciaz: Marcū in alexandriā: ⁊ sic de multis alijs. q aūt ꝓdicatores vbi diuini sagitte dicāt: pz. ā. xlix. Posuit me q̄si sagittā electā ⁊c. f Et greciā. in qua paulus ꝓdicauit. s. athenis: ⁊ in multis alijs locis: ⁊ Johes euangelista in epheso. g Ad īsulas longe. vt dictū ē. ā. de paulo ⁊ barnaba. h Ad eos q̄ non audierūt de me. i. ad gentiles legē ⁊ prophetas nō hītes: in qb' fit mētio de christo vēturo. i Et nō vi. glo. me. qz nō viderunt christū docētē ⁊ miracula facientē: sicut viderunt iudei: i quoꝝ terra predicauit in prōpria persona: ⁊ fecit multa miracula: vt pz ex occursu euangelij: pp qō dicit Matth. xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ perierūt domus israel. k Et an. glo. me. gen. s. gloziam mee resurrectiōis ⁊ ascēsionis: ⁊ miracula nomine meo faciendo ad confirmationē sermonis sui: ⁊ subdit fructus h' doctrine: cū dī: l Et adducēt oēs fra. ve. i. christianos ò cunctis gentib'. m Donū dño. fidē christi recipiendo. n In equis ⁊ quadrigis ⁊c. nō ē p hoc intelligendū q̄ talis adductio sit p motū localē ⁊ īstrā corporalia: qō pz p hoc quod subdit: o Ad mon. san. me. hie. qz eadē rōne hic acciperet hierusalē ⁊ mōs syon ad litterā pro ciuitate ⁊ templo mālib': qō nō potest dici: qz nō posset ibi cōgregari totus populus christianus: imo nec etiā iudaicus p orbē disp sus: ⁊ iō talis adductio seu ꝓgregatio intelligenda ē in vnitate fidei ⁊ charitatis: de qua dicit saluator Matth. xviij. Ubi duo vel tres ꝓgregati fuerint in noie meo in medio eorū sū. Et p varios vecture modos: cū dī hic: In eqs ⁊ quadrigis ⁊c. intelliguntur ministeria apl'oꝝ: ⁊ adiutoria angelorū qb' infideles adducti sūt ad fidē: ita q̄ p equos ⁊ q̄drigas ꝑsm Ysiero. itelligūt auxilia āgeloꝝ: eo q̄ helias eqs igneis ⁊ curru igneo legit raptꝰ in celū. iij. Reg. ij. ⁊ hoc misterio angelico. Per lecticas ⁊ mulas ⁊ carrucas: intelligūt misteria apl'oꝝ: ꝑsm tria q̄ in eis fuerunt ad cōuersionē infideliuz s. sancta ꝓuersatio: sana ꝓdicatio: ⁊ p miracula ꝓfirmatio. o Ad mon. san. me. hie. i. ecclesiā militātē: vt dictū ē. ā. ca. ij. p Quō si ise. fi. isra. i. apli q̄ fuerūt israelite genere. q Munus in vase mūdo ⁊c. sic supple accepta ē cora dō cōuersio infideliū p laborē eoꝝ: imo multo plus: qz sacrficiū deo acceptissimū ē zelus animaꝝ. r Et assuma ex eis. i. ex gētib' ꝓuersis. s In sacerdotes ⁊ leuitas. qz plēs ex ipsis etiā a tpe apl'oꝝ ordinati sunt episcopi ⁊ ecclesie mīstri: vt pz de beatis clemente ⁊ dionysio ⁊ multis alijs. Et hoc ēt dicit q̄dā glo. hebraica: Exo. xij. sup illō Hec religio phase ⁊c. Et sequit: Eadez lex erit idigene ⁊ colono q̄ pegrinatur apud vos. glosa: Futuꝝ ē vt ꝓuersi de gentib' sint sacerdotes dño mīstrātes t Quia sic celi. Hic ꝓñt subdit id qō ptinet ad iudiciū retributionis ⁊ pᵒ q̄ ad bonos: cūꝰ dī. v Sic celi noui ⁊ terra noua ⁊c. qz a statu illius īnouationis future: ò quas. dictū ē ippetuū nō mutabuntur. x Sic stabit semen vestrū. i. adducti ad fidē p vos qui sī de numero electoꝝ. y Et nomen vestꝝ. i. apl'oꝝ i perpetuuz de ciuitate celesti: iō subdit: z Et erit mē. ex mē. ⁊ sab. ex sab. i. ppetua q̄es ⁊ duratio: q̄ nō possunt a vobis exprimi nec capi nisi p nomina ⁊ verba differentias tpis signantia: ⁊ hoc modo de eternitate dei dicitur Apoc. primo ca. Qui ē ⁊ qui erat ⁊ qui venturus est. eternitas tamen durationis designat p hoc qō dicit: Mensis ex mense. ⁊ eternitas quietis: cā dicitur: Sabbatū ex sabbato. sabbatuz n. quietē signat vt in hebreo. a Ueniet ois caro. s. ois homo existens de bonoruz numero: eo modo quo dicit. ā. xl. Uidebit ois caro piter qō os dñi locutū est. vbi trāslatio. lxx. hz: Uidebit ois caro salutare dei nostri: vt adoret cora facie mea. q̄ clare vi in patria. Consequēt ponit retributio malorū simul cū retributione bonoꝝ: cū dī: b Egredient. s. beati nō per loci mutationez: sed p ꝓsiderationez. c Et videbūt cadauera ⁊c. corpora dānatoꝝ in gehenna: ⁊ q̄ iste sit iutellectus: patet per hoc qō subdit: d Uermis eoꝝ non morietꝰ. qz vermes corpora mortuoꝝ corrodentes in se pulchris cito deficiūt cū eis: ⁊ in pluuerez conuertunt. e Et ignis eoꝝ nō extinguet. Ex q̄ pz qō dictū est. s. ò cruciatu corpoꝝ dānatoꝝ in igne inferni: q̄ est inextinguibilis. f Et erunt vsq̄ ad satietatez. i. repletiōem ⁊ pfectionem. g Uisionis oi carni. i. oi hōi beato: ñ sic intelligendo: q̄ beati delectent per se in penis dānatoꝝ: sed qz talis intuitus declarat eis diuine iusticie exercitiū: ⁊ diuie misericordie beneficiū: quo penas illas euaserūt: ⁊ ꝓprie glorie augmentū: iquātū maior apparet ꝓpata ad suū ꝓriū: qz appositis iuxta se ꝓrijs maiora ⁊ minora videnť: pᵒ electoꝝ: ⁊ ex istis tribꝰ beati p se letāť: pz q̄ dī ps. lvij. Letabit iust' cū viderit vindictā ecce pᵐ: Manꝰ suas lauabit i sāguie peccatorū. iquātuz dei mia factꝰ ē immunis ab illis penis: ecce 2ᵐ. Si vtiq̄ ē fructꝰ iusto. accipit ꝺ si p qz: qz p hoc apparz maior fruitio ꝓpria: ⁊ sic totū cedit i gliā electoꝝ: ⁊ ipi' dei ꝓncipalit: cui ē honor ⁊ glia i secula seculoꝝ. Amē. In ca. lxvj. vbi dī i postilla: Hec dicit dñs.

Explicit Esaias.

Additio.

In hoc capitulo vltimo propheta agit de his q̄ primo ca. tractauit. ſ. de reprobatione iudeoꝝ ⁊ gentiū vocatione: ⁊ de iperfectiõe ſeu euacuatione quoꝝdã ꝓtentoꝝ in lege ve. q̄ ad cultũ dei ptine re videbant: vt ſic reprobatio primi ſtatus nõ ſoluz attribuat peccatis iudeoꝝ: ſed ẽt impfectiõi legis antique de qua apoſtolus ad hebreos. vij. Quod aũt antiquatur veteraſcet et prope interitũ ẽ. ⁊ ſilr cõcludit in fine capituli de ſtatu finali iuſtoꝝ ⁊ ſupplicio reproboꝝ circa q̄ octo facit. Primo oñdit iperfectionẽ legis circa determiationẽ ſolius vnius tẽpli ad diuinũ cultũ: de quo dicit: Hec dicit dñs: Celũ ſedes mea ⁊ terra ſcabellũ pedũz meoꝝ: q̄ ẽ iſta domus quã edificabitis mihi. Licet n. tẽplũ a Salomõe edificatũ: ſilr ⁊ tẽplũ 2m̃ ad diuinũ cultũ ptineret: nõ tamẽ huiuſmodi domus mãles capaces ſunt dei: vt forte prout hz in gloſa: aliqui ſtulti ſeu neſcientes eſtimabant: nõ autẽ ſapientes. Naz vt dz in iij. Reg̃. viij. Si. n. celũ ⁊ celi celoꝝ te capere nõ poſſũt quanto magis domus hec quã edificaui: ⁊ hoc ẽ quod dicit propheta: Celũ ẽ ſedes mea ⁊c. q̄ ẽ iſta dom̃ quaz edificatis mihi. quaſi iſta nõ ſufficiãt ad habitationem meã: q̄ quidẽ iperfectio p legez nouã fuit ablata: in qua non fuit tm̃ vnus locus deputat̃ ad diuinũ cultũ. vnde Joh. iiij. dicebat chriſtus ſamaritane: Uenit hora quã do nec in monte hoc nec in hieroſolymis adorabitis patrẽ ⁊c. vñ habitatio dei prout in lege noua declaratur principaliter cõſiſtit in corde ad hoc diſpoſito. vñ Joh. j. habitauit in nobis. ſ. in recipientibus chriſtum per veram fidẽ: ⁊ hoc ẽ qđ dicit propheta: Ad quẽ autẽ reſpiciã niſi ad pauperculũ ⁊ cõtritũ ſpiritu. q. d. habitatio mea non ẽ in domo materiali: ſed in creatura rõnabili q̄ ẽ dei capax: cũ p veram humilitatẽ ⁊ cõtritionẽ ad hoc diſponit. Sãcti. n. ⁊ iuſti in noua lege tẽplũ dei dicunt. Poſſũt tm̃ iſta verba: Ad quẽ autẽ reſpiciã ⁊c. principaliꝰ ⁊ magis proprie exponi de chriſto: in quo habitat plẽitudo diuitatis: vt dz ad Colo. ij. Qui pauper ⁊ humilis corde nõ ſolũ ſimpliciter ſed exemplũ fuit vñ Matth. xj. ca. Diſcite a me ⁊c. ſilr ⁊ tremẽte ſermones meos. ſ. p ſũmã obedientiã vſq; ad mortẽ crucis: vt ad Phil. ij. q. d. Inter oia que manus mea fecit: ⁊ vniuerſa que facta ſunt: de quibus ſtatiz. ſ. fecerat mentionẽ: hec ẽ ꝓpria ſedes mea ⁊ quies. ſ. chriſtus pauperculus: non illa quã edificatis. Conſequenter ſecũdo poſtoꝝ oſtendit imperfectionẽ legis antique quo ad tẽplum materiale: hic oñter oſtendit ipſius iperfectionez quo ad ſacrificia in tẽplo oblata: de quo dicit: Qui immolat bouẽ quaſi qui interficiat virũ ⁊c. prout in glo. Sacrificiũ vim nõ placet mihi poſt immolationez veri ſacrificij: in cuius vmbra ſacrificia vobis cõceſſi. Hec. n. habent in gloſa: ſm quaz gloſã cõtinuant hec verba ad illud quod imediate dixerat: Ad quẽ autẽ reſpiciã. q. d. ad illũ. ſ. pauperculũ. ſ. dictũ reſpiciã: nõ ſolũ vt tẽplũ meũ ſz ẽt vt mun̄ mihi ſuauiſſime oblatũ: iuxta illõ ad Ephe. v. Ttradidit ſemetipſũ pro nobis oblatõez ⁊ hoſtiã ⁊c. Poſt quod ſacrificiũ qui immolat bouẽ. quaſi q̄ interficiat virũ: q; poſt euangelij publicationẽ talia fũt peſtifera: prout in poſtilla: et exponant cetera. put ibidẽ vſq; ibi Audite verbũ dñi. vbi ꝓñt tertio propheta declarat falſũ motiuũ: quod iudei habuerũt: vt in abominationib̃ predictis permanſiſſent: ⁊ infert eoꝝ cõfutationẽ. Ad cuius declarationẽ ſciẽdũ q̄ predicta duo que ſunt de principaliorib̃ fũdamẽtis fidei legis noue: quoꝝ primũ ẽ q̄ deus dicit proprie habitare i chriſto homine ſingulariori ⁊ excellentiori modo q̄ in aliqua alia re. ſ. p vnionẽ perſonalẽ: de q̄ dicit: Ad quẽ autẽ reſpiciã ⁊c. vt fuit expoſitũ. Secũdũ ẽ q̄ ſacrificiũ chriſti fuit deo acceptiſſimũ ꝓp qđ [illegible] ⁊ ſilia q̄ ſũt vera fide: fundamenta iudei exiſtimant cẽ valde derogatoria diuine excellẽtie. Primũ. n. credũt iplicare q̄ creator ſit creatura. Secũduz vero q̄ diuinitas ſit paſſibilis: ſeu corruptibilis: quoꝝm vtrunq; eſſet derogatorium diuine excellentie ſi ſic intelligeretur: vt ipſi falſe exiſtimant. vnde in hoc loco propheta dirigit ſermonẽ ad diſcipulos chriſti qui reuerenter ſuſceperũt eius verbũ ⁊ doctrinã. d. Audite verbũ dñi qui tremitis ad verbũ eius. dixerunt fratres veſtri. ſ. iudei infideles: qui fratres ſunt ſm carnẽ. Odientes vos ⁊ abijcientes propter nomen meũ. q; iudei tãtũ odiũ cõceperũt de chriſto: q̄ inter ſe ſtatuerunt: vt ſiquis confiteret nomẽ chriſti extra ſynagogaz ejiceret: ⁊ ſic de eis proprie dicit: Abijcientes vos propter nomez meuz. Quid autẽ dixerũt hi fratres odientes: ſubdit cũ dicit: Glorificet dñs. q. d. Abſit q̄ de deo glorioſo talia dicãt. ſ. q̄ ſit homo verus. ſilr ⁊ q̄ ſit i ſacrificio oblatus: q; iſta p̄ ut ipſi falſe cõcipiunt ſunt cõtra diuinã excellẽtiã: vt dictuz ẽ: quos propheta cõfutat dicens i perſona ſui ⁊ iuſtoꝝ: Et videbimus in leticia veſtra. q. d. veritas predictoꝝ elucidabit̃ in euentu: primo q; videbimus in leticia veſtra. ſ. diſcipuloꝝ: put. j. eodẽ ca. declarat: vbi dicit: Letamini cũ hieruſalẽ: vt ibidẽ exponet. Secũdo pro cõfuſione fratũ odiẽtiũ predictoꝝ dicit: Ipſi autẽ cõfundentur. de qua cõfuſiõe ſtati ſubdit: Uox populi de ciuitate ⁊c. Circa qđ ſciendũ q̄ in deſtructioue tẽpli ſecũdi tria maxime aduerſãtia iudeis contigerunt. vnũ. ſ. q; ciues eoꝝ ad inuicẽ odientes ſe interficiebant prout dicit Joſephus de quo dicit: Uox populi de ciuitate. Secũdũ erat q̄ in tẽplo occurrerũt multa ſigna diuine reprobationis: vt cũ velũ tẽpli ſciſſũ fuit: Mat th. xxvij. ca. ⁊ alia multa q̄ in thalmud narrant ad hec ptinentia: de quo intelligit illud: Uox ò tẽplo. Tertiũ ẽ vox romanoꝝ exequentiuz diuinã iuſticiã: de quo dicit: Uox domini reddentis retributionẽ inimicis ſuis. ⁊ ſequit: Anteqū ꝑturiret peperit. Ubi cõſequenter. iiij. propheta agit õ natiuitate pauperculi. ſ. chriſti: õ quo añ dixerat: Ad quẽ ãt reſpiciã niſi ad pauperculũ: de quo denunciat q̄ eius natiuitas de beata virgine fuit maxime admirabilis: ⁊ iõ ſubdit: Quis audiuit vnq̄ tale: Aut quis vidit huic ſile. ſubiũgit etiã propheta de regeneratione fideliũ. d. Nunqđ ꝑturiet terra. ⁊ exponat totũ ſicut in poſtilla. ſubdit propheta õ generatione eterna. d. Nunqđ ego qui alios parere facio. ipſe nõ pariã: q; quicquid pfectionis ẽ in creaturis p ãplũ ⁊ perfectius in deo inuenit ſecluſa quacũq; iperfectiõe. vñ hec expoſitio q̄ dat a ſãctis doctoribus: vt in poſtilla non videt cẽ myſtica ſed litteralis. Nã paternitas ⁊ filiatio per prius ⁊ magis ꝓpe dicunt in diuis q̄ i creaturis: iuxta illõ apli ad Ephe. iij. Flecto gẽua mea ad patrẽ dñi nr̄i ieſu xp̄i ⁊c. Cõſequẽter. v. dicit: Letamini cũ hieruſalẽ ⁊c. vbi exp̄ſe declarat illud qđ prius diſcipulis chriſti dixerat: Uidebim̃ i leticia veſtra. exponat totũ ſic in poſtilla. Cõſequent ſexto declarat extenſe punitionẽ fratrũ odientiũ ⁊ abijcientiũ diſcipulos chriſti propter nomẽ eius: de quibus dixerat ſ. Ipſi autẽ confundent. ⁊ de hoc agit cũ dicit: Et idignabit̃ inimicis ſuis. vſq; ibi Siõ ꝓſũmẽt dicit dñs. ⁊ exponat totũ ſicut i poſtilla. Et notandũ q̄ ex hoc qđ dz hic: Qui comedebant carnẽ ſuillã ⁊c. Simul cõſũmẽt. Expoſitoreſ hebreoꝝ credũt ſe habere efficax argumẽtũ ad hoc qđ ſtatus chriſtianitatis cõſumẽdus ẽ tpe meſſie inaniter ſpectati: eo q̄ chriſtiani veſcũt carnib̃ ſuillis: nõ tm̃ iudei nec etiã ſaraceni. Sz falſitas eoꝝ declarat i glo. maiori ſup Geñ. vbi exp̄ſe hz q̄ oia q̄z eſuſ erat illicit̃ i ve. le. ꝺbebãt cẽ licita ad eſũ tpe meſſie: ⁊ ſpãliꝰ hoc dicũt õ porco. vñ hoc qđ dz: Qui comedebãt cãnẽ ſuillã. exponẽdũ ẽ put i poſtil. Cõſequẽt. vij. dicẽ: Ego ãt opa eoꝝ ⁊c. i q̄ vi oñdẽ exõdiũ aplice doctrie. ſ. qũo pceſſit p̄ reſurrectõez xp̄i qđ ptinat ad pdca: ſpãliꝰ ad illõ qđ dixẽat

peperit filios filios. Ad quod sciendum q̄ prout legitur in actibus apostolorum. ij. ca. eo tempore quo spiritus sanctus descendit in apostolos christi: erant in hierusalem habitantes viri religiosi ex omni natione que sub celo est: qui oēs videbant gloriā dei inquantū videbant ipsos apostolos loquentes varijs linguis magnalia dei: que non nisi virtute diuina fieri poterant: ⁊ hoc est quod dicit hic: Ego autē opera eorū ⁊ cogitationes eorū. s. iudeorū volētiū superimere fidei veritatē. vnde ⁊ apostolos ⁊ discipulos intratū persequebant q̄ oēs erant congregati propter metum iudeorū in eodem loco: ⁊ sic deus ex operibus ⁊ cogitationibus prauis iudeorū bonum elicuit. s. congregare apostolos cū oibus gentibus ⁊ linguis vt viderent gloriā dei mō predicto. Et in hoc quod dicit: Cum oībus gētibus. intelligat distributio pro generibus singulorum prout in multis locis. Et sequitur: Et ponā in eis signū. s. in discipulos signū sancte crucis: q̄ crucifixū cōiter predicabāt: vel signū. i. miracula vel signa que in nomine christi faciebāt: iuxta illud Matth. vltimo. Signa autē eos qui crediderint hec sequētur: In nomine meo demonia eijcient ⁊c. Et mittā ex eis q̄ saluati fuerint: vbi in hebreo habet: Qui euaserint: q̄ apli ⁊ discipuli quasi fugientes euaserunt de persecutione iudeorum ab hierosolymis ad gentes. s. ad gentiles. Exponātur cetera prout in postilla: vsq; ibi Et adducēt oēs fratres vestros: quod videt exponendū de martyrib' christi: qui in diuersis partibus mundi fuerunt pro testimonio dei interfecti: quorū corpora seu ossa adducunt frequenter de cunctis gentib'. In equis ⁊ quadrigis ⁊c. s. honorifice ⁊ diuersis ⁊ varijs modis: ad montē sanctū meū hierusalē. s. ad ecclesiā Quomodo si iferant filij israel munus in vase mundo in domum domini. q̄ tanta veneratio fit reliquijs sanctorum in ecclesia: sicut olim fiebat in templo: cū munus solennissimū ibi offerebat. Et hic innuit prophetа tertium pertinens ad perfectionem noui status. In veteri n. lege corpora seu ossa mortuorū erāt immūda intantū q̄ contaminabantur sacerdotes per contactū mortuorum: sed in no. le. hoc non habetur: imo reliquie sanctorum in altaribus ponunt: cuius differētie ratio potest ee: q̄ aie defunctorū in veteri le. quātūcūq; sancte fuisset: separabant tm̄ a visione diuina. vnde ⁊ corpora eorū merito separanda erant a sanctuario: cuius oppositū ē in noua lege: in qua aie sanctorum beatifice deo coniūguūt. vnde ad perfectionem sui status pertinēt predicta. Consequenter octauo dicitur: Et assumam ex eis sacerdotes ⁊ leuitas. In quo innuitur quartum pertinens ad status noue legis perfectionem: inquantum sacerdotium ipsius se extendit ad omnes gentes ⁊ non coartatur ad certum tribum: sicut in ve. le. que quidē extensio pertinet ad perfectionem: sicut noua lex perfectior ē que obligat omnes: q̄ lex vetus que tantum obligat populum antiquum. Et i hoc etiā ostenditur trāslatio legis antique ad nouam: iuxta illud Hebre. vij. capitulo. Translato sacerdotio necesse est vt legis translatio fiat: quod tamē hebrei fatue negant de quo non ē ad presens agendum. Cetera exponātur prout in postilla.

Explicit postilla fratris Nicolai de Lyra super Esaiam prophetaz adiunctis additionibus ⁊ replicis.

Incipit expositio ꝓlogi in hieremiam prophetam.

HIeremias ꝓpha ⁊c. Istū ꝓlogū dirigit hieronymus ad paulā ⁊ eustochiū: ad quaꝝ istātiā trāstulit libꝝ istū. Diuidit aūt iste ꝓlogꝰ i q̄nq; ꝑticulas: i quaꝝ ꝑ° dicit q̄ licet iste ꝓpheta ceteris ꝓphetis simplicior videat in verbis tñ in sensibus est equalis. Unde dicit hiero. Hieremias ꝓpheta ⁊c. In secūda ꝑte simplicitatis huius ratōnem assignat: in qua eā multipliciter cōmendat: ⁊ ista ps incipit ibi Porro simplicitas eloquij ⁊c. in qua cōmendat a trib°: primo a dignitate: ibi Sacerdos ex sacerdotibus. secūdo a priuilegio gratie: ibi Et in mꝛis vtero sciſicatus. tertio a statꝰ ꝑfectiōe: ibi Uirgitate sua ⁊c. In tertia parte q̄t tuor exprimūtur scilicet ꝓphetie tē pus: materia: ⁊ locꝰ: ⁊ ꝓphete lamētationis modus. Tēpus ꝓphetie exprimit cum dicit: Hic vaticinari exorsus est puer. Materia: ibi Captiuitatem vrbis atq; iude ⁊c. Agit eniꝝ de captiuitate duaꝝ tribuū. Locus tangitur cum dr: Unde in iuda tm̄ ⁊c. Lamentatiōis modus tāgitur: ibi Et ciuitatis sue ruinas ⁊c. Et q̄ lam̄tatio metrice scribit in hebreo: dicit q̄ sm̄ mensuras metri ⁊ versuū distinxit sententias in latino: ibi Q̄d nos mēsure metri ⁊c. In quarta tangit modus agendi in libro isto cū dr: Preterea ordinē visionū ⁊c. Ultimo dicit q̄ da librum baruch omiserat cūq; liburꝝ istuꝝ ad petitionē eaꝝ transtulerat ꝫ se emulos ꝓuocabat quos silendo cōpescer rectius erat: ibi Librū baruch ⁊c. Littera satis plana est. b Rusticior. i. simplicior. ⁊ huic expositiōi cōcordat littera sequens. s. Porro simplicitas eloquij. Aliqui tñ exponunt: b Rusticior. i. rudior quia nō plano sermone loquitur sicut esaias sed sub figuris.

c Sed sensibus par est. Sed contra hieronymus dicit in glosa in principio esaie: Nemo me putet esaiam breuiter posse exponere cum uniuersa domini sacramēta cōtineat. sed illud nusq; legitur de hieremia: ergo nō videt sensibus esse par esaie. Item in principio ezechiel dicit glosa hieronymi: Ezechielis difficultatē hebreoꝝ monstrat traditio: nisi eniꝝ quis apud eos sacerdotalis ministerij dignitatem. i. xxx. annos impleuerit nec principia geneseos nec cantica canticoꝝ nec exordiū ezechielis vel finē legere permittitur: vt ad plenam sententiaꝝ ⁊ mysticos intellectus plenuꝝ humane nature tempus accedat. sed hoc nusq; de hieremia legitur: quomdo ergo dicit sensibus par? Rñdeo par sensibus dicit: q̄ vtrobiq; de christo ⁊ de captiuitate duaꝝ tribuum ꝓphetizatur: stilus tamen ꝓfundior in alijs inuenit. d Anathotites. i. de anathot. f Uiculus. s. anathot. e Est vsq; hodie distās trib° milib°. i. trib° miliarib°. g Sanctificaui. vñ hiere. j. Antēq; exires ò ventre sanctificaui te quod de alijs non legit. h Uirgitate sua euangelicuꝝ viz. scilicet euāgelica perfectione ꝓditum. i Christi ecclesie dedicans. dest copulās per hoc enim q̄ sub lege seruabat virginitatem in sacerdotio pretendebat in se continentie perfectionez que docetur in euangelio. Signanter autem dicitur christi ecclesie dedicans. i. inse parabiliter per fidem adherens. k Uaticinari. i. prophetare l Exorsus ē. i. incepit: ordior dicis ordi tus sum: vel orsus suꝝ dicitur telam ponere ⁊ quia qui telam ponit tunc eam incipit ideo ordiri ponitur ꝓ incipe: ⁊ compōit exordior: vñ exorsus m Puer. hiere. j°.

Incipit ꝓfatio in hieremiam prophetam.

HIeremias ꝓpha cui h̄ ꝓlogꝰ scribit fimo ne qdē apō hebreos esaie ⁊ osee ⁊ qbusdā alijs ꝓphis videt eē rūsticior. s. sēsibꝰ par ē: qppe q eodez spū ꝓphetauerit. Porro simplicitas eloqi ò loco ei i quo natus est accidit. Fuit eniꝝ anāthotites q̄ est vsq; hodie vicūlus trib° ab hiero solymis distās milib°: sacerdos ex sacerdotib°: ⁊ i matris vtero sciſicat° v̄ginitāte sua euangelicū viz xpi ēc clesie dedicās. Uaticinari ēxorsus ē pūer: ⁊ captiuitatē urbis atq; iudee nō solū spū: s ⁊ oculis carnis ituit° ē. Jaz decē trib° isrl̄ as syrij i medos trāstulerāt iaz tras eaꝝ cōlōie gēntiū possidebāt. Unde in iuda tm̄

Ecce nescio loqui q̄ puer ego sū ⁊c. n Urbis hierusalez atq; iude. i. duaꝝ tribuum. o Oculis carneis. Unde hiere. xxxix. Postq; predixerat captiuitatem hierusalez ⁊ translationem populi i babylonē: legitur q̄ nabuchodonosor rex babylonis precepit nabuzardā vt tolleret hieremiam ⁊ nihil mali ei faceret: Sed quare non prophetizat de captiuitate decē tribuum sed duaꝝ tantum reddit causam cum dicit: p Jam enim ⁊c. continua sic: Nō soluꝝ spiritu reuelante sed oculis corporis ituitus est captiuitatē duarum tribuum. Jam enim decem tribus isrl̄ assyrij in medos transtulerant. Unde. iij. reg. xvij. Trāslatus est isrl̄ de terra sua in assyrios ⁊ cetera. q Jam terras earum colonie gentium possidebant. Colonia dicitur vrbs vel castrum quod ꝓ defectu indigenarum nouis colonis adimpletur. Item colonia dicitur agricultura vel cultus religionis: quia ergo idigenis. i. decem tribubus isrl̄ in assyrios translatis rex assyriorum misit gentes de babylōe ⁊ de chuta ⁊ de abaiath ⁊ de emath ⁊ de sepharuaim que ꝓ filijs isrl̄ possederunt samariam ⁊ habitauerunt in vrbibus eī: vñ dr hic: r Colonie gentiū. i. gētes colētes. i. ihabitātes vrbes decem tribuum possidebant terras earum: vel colonie. i. agriculture. s Gentium. i. gentes agriculture dedite: quia a rege assyriorum misse erant ad colendam sibi terram decem tribuum. Possidebant terras earuꝝ. Uel colonie gentium. i. gentes varium cultum religionis habētes: quia sicut dicitur. iij. reg. xvij. Unaquaq; gens fabricata est deum suū. Possi. terras earuꝝ. t In iuda tm̄. i. in

duabus tribubus.
v Et i beniami. i. hierusalez: qz in sorte beniamin primo fuit hierusalē: sicut dcm ē supra circa finē plogi i hieremiā. x Qua druplici planxit vel destinxit alphabeto. illud expositus est supra i epla ad paulinū y Qđ. s. q̄druplex alphabetū. z Nos. in translatiōe nostra. a Mensure metri vsibusqz rddidim⁹. i. iuxta mēsuras metri a versuū quas hz i hebraico distinxim⁹ in latino: qz distinxim⁹ sententias sm dictas mensuras. metrice enī scribūt treni i hebraico: a sub certis clasulaz mensuris destinguūt i latio. b Ad pristiam fidem. i. iuxta hebraicam veritatez cui fides dz adhiberi c Preter missim⁹. qz nō est de canone: sz postmodū trāslatus fuit ō greco in latinū iuxta vulgatā editionē in qua iuentus est d Prestolātes. i. expectantes. vsus: Prestolor expecto prestolor querer dico. Paula fuit quedaz matrona romana cui⁹ filia fuit eustochium: de q̄ b⁹ iuenies satis supra i plogo sup iosue versus finē. e Ceterū. p sz. f Rectī⁹ fuerat ad ꝓpendiū. i. ad abbreuiationem. g Mali. vitandi in alijs. s. in emulis meis vñ nō dicit rectius absolute: sed addit. Ad ꝓpendium mali ponē modum. i. finem. h Furori. i. ōtractōni. i Eorū. quia quasi furibūdi detrahunt mihi. cetera plana sunt.
Explicit qualiscunqz expositio istius prologi.

ēt i bēiamī ꝓphatauit: a ciuitatis sue ruinas q̄adruplici planxit alphabeto: q̄uod nr̄is mēsure metri versibusqz reddidimus. Preterea ordinez visionū qui apud grecos a latinos omnino confusus est: ād pristinam fidez conexim⁹. Librum autez baruch notarij eius: qui apud hebreos nec legitur nec habetur prētermisimus: p bis omnibus maledicta ab emul⁹ prestolantes: quibus me necesse est p singula opuscula respondeř. Et hoc patior: quia vos cogitis. Cēterum ad compendium mali rectius fuerat modum furori eorū silentio meo ponere: quam quotidie nouī aliquid scriptitantem inuidorū insaniaz prouocare.

¶ Item alius prologus in eundem.

Iosias filius iosie cuius tertiodecimo anno prophetaꝝ orsus est hieremias: sub quo a olda mulier prophetauit: ipse est q̄ alio nomie appellatur elias: a regnauit super tribuz iuda a hierusalem annis vndecim. Cui successit in regnum filius Joachin cognomento ieconias: qui tertio mense regni eius die decima captus a ducibus nabuchodonosor ductus est in babylonez: a in loco eius constitutus est sedechias filius iosie patruus eius cui⁹ āno vndecimo hierlm capta atqz subuersa ē. Nemo igitur putet eundez in danielis principio ioachin qui in ezechielis exordio ioachim scribitur. Iste extremaz syllabam chim hz: ille chin: a ob hanc causaz in euangelio secunduz matthеum vna videtur de esse generatio: quia secunda tesseredecas i ioachim desinit filium iosie: a tertia icipit a ioachin a filio ioachim. Quod ignorās porphirius calumniam instruit ecclesie: suam ostendens imperitiam: dum euangelistam matthеum arguere nititur falsitatis. Quodqz traditū scribitur ioachim mōstrat non aduersariorum fortitudinis fuisse victoriaz sed domini voluntatis.

¶ Incipit argumentum in eūdem.

Hieremias anathotites: qui est viculus tribus a hierosolymis distans milibus: apud taphnas in egypto a populo lapidib⁹ obrutus occubuit. Jacet vero in eo loco sepultus: quo dudum pharao rex habitauerat. Et quoniam postulatione sua defugatis ab eodem loco serpentib⁹ egyptios a tactu aspidum facit esse securos: magna eum ibi religione egyptij venerantur.

¶ Explicit argumentum.

Postilla fratris Nicolai de lyra super hieremiaz incipit feliciter: adiunctis additiõibus domini pauli episcopi burgen. ꝛ replicis Matthie doring ordinis minorum.

Prophetã i gẽtib' dedi te. Uerbũ ꝓ positũ scribit Hieremie. j. ca. ꝛ dcm fuit sibi a dño: i q̃ possũt notari q̃tuor cause hui' libi hieremie quez habemus pre manibus exponendũ videlicet causa efficiẽs matrialis formalis ꝛ finalis. Causa vero efficiens duplex est. Una principalis: scilicet deus reuelãs omnia in hoc libro contenta. Alia instrumentalis. s. sanctus hieremias: qui spiritusancto dictante scripsit libz istũ. Et hec duplex causa efficiens notatur cum dicitur: Dedi te. ita q̃ in supposito huius verbi dedi: qõ est ꝛ ipse deus exprimitur causa efficiens principalis: i hoc autẽ pronomine te: causa efficiens instrumentalis. Et ō vtra q̃ potest accipi illud qõ scribitur ezechielis. iij. Filij hominis speculatorem dedi te domui israel. Ad hoc enim ponitur speculator in excelso vt a longe speculetur: ꝛ q̃ uiderit fideliter annũciet: ꝛ sic fecit hieremias: vt statiz videbitur in quodam generali ꝛ plenius in ꝓsecutione libri. Causa vero materialis ꝛ formalis possunt notari in nomine prophete cum dicitur: Prophetaz. Ad cui' intellectũ sciendum q̃ ꝓpheta ꝑm interpretationez nominis dicitur quasi procul fans: quia fatur seu denũciat ea que sunt longinqua a naturali cognitione humana. ꝛ ista quantum ad presens sunt in duplici gradu: quia aliqua sunt huiusmõi ꝓpter suam eminentiaz respectu intellectus nostri: cuiusmodi sunt diuia: ad que se habz intellectus noster sicut oculus noctue ad lucem solis. 2° metaphysice. iter ista vero valde longinquũ ꝛ remotũ est a cognitione nostra incarnationis diuine mysteriũ ex creaturis enim potest homo deuenire in cognitione prime cause que deus est: quãtũ ad multas eius conditiones: ꝛ sic phi concluserunt de deo plurimas conclusiones. similiter natura humana per se accepta non excedit cognitionem nostraz: sed vnio nature diuine ꝛ humane in supposito verbi supza modũ transcendit facultatem intellectus humani: mysterium autem istud denunciauit hieremias propheta inter alios valde clare xxiij. ca. dicens: Ecce dies veniunt dicit dñs: ꝛ suscitabo dauid germen iustum ꝛ regnabit rex ꝛ sapiens erit: ꝛ faciet iudicium ꝛ iusticiaz in terra. In diebus illis saluabitur iuda: ꝛ israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen qõ vocabunt eum: dominus iustus noster. Hec est auctoritas que ad litteram de christo dicitur ꝑ z omnes doctores hebreos ꝛ latios: vt plenius videbitur domino cõcedente. per hoc autez q̃ dicitur Suscitabo dauid germen iustum. exprimitur humanitas christi qui factus est ex semine dauid ꝑm carnem: ad ro. ꝑmo. per hoc autez q̃ subditur: Et hoc est nomen qõ vocabunt eum dominus iustus noster. exprimitur diuinitas christi: clarius vt mihi videtur q̃ in alijs libris veteris testamenti: quia vbi habemus dñs: in hebreo habetur noñ domini tetragrãmaton: qõ ꝑm antiquos doctores hebreorum sic est appropriatum altissimo creatori: vt nõ liceat ipsuz nomen de alio dici: prout plen' dicetur domino concedente: quando ad locum illum veniemus. Et quia hieremias ita clare christi mysteriuz denuncia uit prophetice: potest dici de eo qõ scribitur luce primo Et tu puer propheta altissimi vocaberis. quia valde ex pressit altitudinẽ sue diuinitatis: ꝛ hec est materia principalis huius libri. Unde dicit ra. sa. super. ix. capitulum zacharie: q̃ vniuersi prophete nõ sunt locuti nisi ō dicbus messie: qõ est intelligendum de principali intentiõe eorum: quia de pluribus alijs sunt locuti. Et ꝑm hoc deus humanãdus est: subiectuz in omnibus libris propr: eralib' sicut deus humanatus in euangelijs: quia qõ prophete nũciant futurum euangeliste narrant factum. Sicut enim deus sub ratione absoluta est subiectum in tota sacra scriptura: sic est in patribus eius subiectum sub rationibus determinatis: vt dictum fuit plenius in principio geneſis. Alia vero sunt longinqua a cognitione humana propter sue entitatis ꝛ veritatis deficientiam: cuiusmodi sunt futura contingentia ō quibus non est determinata veritas apud nos sed est determinata apud deum: ꝛ de talibus est prophetia ꝑm q̃ dicit Lassiodorus super psalmuz. Prophetia est diuina inspiratio: rerum euentus immobili veritate denunciãs. De talibus vero erat destructio ciuitatis ꝛ templi ꝛ captiuatio populi per nabuc. futura: quã hieremias prophetice denũciat ꝛ scribit in hoc libro intñ q̃ voluerunt eum propter hoc occidere: ꝑm q̃ dicitur infra. xxvj. Judicium mortis est viro huic: quia ꝓphetauit aduersus ciuitatem istam. Et hec est materia huius libri secundaria sub nomine prophete designata. Causa etiam formalis hui' libri sub nomine prophete designatur. Circa qõ sciendum q̃ duplex est forma libri. s. forma tractatus ꝛ forma tractãdi. Forma vero tractatus est diuisio libri per partes ꝛ capitula: de qua videbitur in prosecutione libri. Forma vero tractãdi ẽ modus agendi qui modus est prophetic' describẽdo diuinas reuelationes hieremie factas: propter qõ de ipso potest dici illud qõ scribitur iohannis sexto: Hic est vere propheta. Et dicitur vere propheta ad differentiam pseudo prophetaz qui non prophetabant ex diuina inspiratiõe sicut hieremias: sed aliqui eorum ex propria fictiõe propter questũ ꝛ alij ex reuelatione demonuz qui sunt mendaces: propter qõ false erant in pluribus prophetie eorum. Causa finalis huius libri est vtilitas vniuersalis ecclesie que collecta ẽ ex omnibus gentibus: ꝛ hic finis notatur: cum dicitur in gentibus. i. ad vtilitatem omnium gentium: propter qõ de ipso potest dici illud esaie. xlix. Dedi te in lucem gentium vt sis salus mea vsq̃ ad extremum terre. vt sit verbum domini ad hieremiam dicentis: Dedi te in lucem gentiuz ad illuminandum eos lumine fidei ꝛ claritate morum: vt sis salus mea vsq̃ ad extremum terre. ꝛ hoc denunciatiue tñ: quia christus est salus gentium effectiue: ꝑm q̃ dicitur psalmo lxxiij. Operatus est salutem i medio terre. i. in hierusalem: que est i medio climate terre habitabilis in qua operatus est salutem humanam per suam passionem benedictam ꝛ resurrectionem ꝛ ascensionem in celuz: vbi cũ patre ꝛ spiritusancto viuit ꝛ regnat in secula seculorum Amen.

Verba hieremie. Liber iste in duas partes diuidit. s. in prohemiū ⁊ tractatū: 2ª incipit ibi Et factū est. Prima in duas: quia primo ponit auctoris notificatio: 2ª facta sibi ꝓmissio: ibi Et facū est. Circa primū notificat auctor ꝓmo ex noie cum dī: a Verba hieremie. supple sunt que sequūtur in hoc libro: Scdo ex genere cuz dī: b Filij helchie. qui fuit etiā prophet licet non taz famosus sicut hieremias: ⁊ hoc fm regulaz hebreoꝝ que dicit q qñ in principio alicuius ꝓphetie exprimitur nomen patris ipsius ꝓphete: intelligēdum est q ⁊ pater fuit prophet. c De sacerdotib' q ꝛc] ex q patet dignitas sui generis: qz tribus sacerdotal' ꝓmixta fuit tribui regie pp sui dignitatez: Tertio ex loco cum dī: d In terra beniamin. Dicit ei hieronym' in ꝓlogo huius libri q anathoth ē vicus tribus milibus distans a hierusalem in sorte beniamin situs. Quarto notificatur ex tēpore cum dicitur: e Qz facum est verbum dñi ꝛc. Et sciendū q istud q: nō ē pnomen sed diunctio: ⁊ ponit pro qz: ⁊ refert ad id qō dī in principio: Verba hieremie ꝛc. Et ad ostendendū q hec verba ꝓcedebāt ex spiritu diuino dī e Qō factū ꝛc. i. qz factū est verbum dñi ad eum in diebus iosie ꝛc. Tacentur hic duo reges quorum temporibus ꝓphetauit. s. ioachaz ⁊ ieconias filius ioachim eo q quilz eorum regnauit trī tribus mensibus: ⁊ sic tps eorum computatur sub alijs regib' vsq ad transmigrationē hierlm. i. captiuitatem populi eius: ciuitate destructa p nabuc. i mēse quinto. Cōtrariū videt infra. xxxix. Ubi dī Mēse quarto quinta die mensis aperta est ciuitas ꝛc. dicendū q mense quarto fuit capta a babyloniis: vt ibi dī: sed ciuitas non fuit destructa nec populus in babyloně ductus: donec sup hoc audiret voluntas nabuc. existent' tunc in anthiochia p nūcios ad hoc missos: qui redierunt mēse quinto: vt dī hic f Et factum est. Hic cōsequenter describit cōmissio facta hieremie de actu ꝓphetādi cū dī ei a dño: g Priusq̄ te formarem in vtero noui te. noticia ꝑdestinationis q est ab eterno. h Anteq̄ exires de vulua sanctificaui te. purgādo ab originali in vtero matris per gratiā sanctificantem i Et ꝓphe. in gen. dedi te. nūc tibi officiū ꝓphetandi imponendo: ⁊ qz officium est magnū: iō subdit excusatio hieremie. k Et dixi: a a a dñe deus. ⁊ dicunt aliqui exposit ores q hic ter ponitur a qz hieremias se excusat a tanto officio propter triplicem defectum. s. etatis scientie: ⁊ eloquentie: quia ad huc erat iuuenis: sed hec expositio procedit ex ignorantia hebraici sermonis: vbi ponitur hic vna dictio ⁊ dicitur aba composita ex tribus litteris. s. aleph: he: ⁊ he quia bis ponitur hec littera he: ⁊ hec dictio sic sonat. a. a. a littera enim he aliquando sonat in hebreo sicut a in latino:

La. I.

Incipit Hieremias prophet. Capitulum. I.

Verba hieremie prophete filij helchie de sacerdotibus q fuerūt in anathot]ī trā bēiamī. Quod factū ē vbū dñi ad eū i die b'iosie] filij amon regis iuda i ttiodecimo āno regni ei': ⁊ factū ē i dieb' ioachiz filij iosie regis iuda: vsq ad cōsumatiōz vndecimi āni sedechie filij iosie regis iuda vsq ad trāsmigtōz hierlm i mēse qnto. Et factū ē vbū dñi ad me dicēs: Priusq̄ te formarē i vtero noui te: et añq̄ exires de vulua sanctificaui te: et ꝓphetā in gētib' dedi te. Et dixi. A. a. a. dñe de'. Ecce nescio loq qz puer ego sum. Et dixit dñs ad me: Nōli dicer qz puer sum: qm̄ ad oia q̄ mittam te: ibis: ⁊ vniuersa q̄cūq mandauero tibi: loq̄ris. Ne ti meas a facie eoꝝ: qz tecū ego sum vt eruā te dicit dñs. Et misit dō'min' manū suā ⁊ tetigit os meū: ⁊ dixit ad me. Ecce dedi vba mea in ore tuo: ⁊ ēcce ꝓstitui te bodie sup gentes ⁊ sup regna vt euellas et destruas et dispdas et dissipes et edifices ⁊ plantes. Et factū ē vbum dñi ad me dicēs: Quid tu vides hieremia: Et dixi: ⁊ est dicta dictio interiectio dolentis vel admirantis. Sed quia deus potest supplere omnem defectum: ideo subditur: l Noli dicere puer sum ꝛc. quasi diceret potens sum omnē defectū tuū supplere: ⁊ te ab impugnationib' eoꝝ quos tu formidas protegere. Sciebat enim hieremias q ꝓphete q̄ añ eum fuerāt pscutiōes vsq ad mortem sustinuerant: maxime tempoꝝ manasse regis: vt habetur quarto regū. Et subditur i iunctio officij: cū dī: m Et misit do. ma. su. ⁊ tetigit os meū. vidit enim imaginaria visione quasi similitudinez hominis deū representantis: os hieremie manu sua tangentis: ⁊ intellexit q p hoc designabatur collatio doni ꝓphetie sibi a deo: ideo subditur: n Ecce dedi verba mea ꝛc. ⁊ qz hieremias non solum ꝓphetauit regnum iude sed etiam contra plura alia vt videbitur infra: ideo sequit o Ecce constitui ꝛc. vt euellas. i. euellendo denuncies transferendos inde habitatores. p Et destruas. quātum ad occidēdos. q Et dispердas. quātū ad fugiētes p diuersas vias. r Et dissipes. quantū ad mortuos in fuga vel captiuitate. s Et edifices ⁊ plantes. i. denūcies iudeos reedificandos ⁊ plantandos in terra sua: qō impletum fuit tempore ciri qui dedit populo licentiā redeundi in terrā suam ⁊ reedificandi templum ⁊ tpe arthaxersis qui dedit licentiam neemie reedificandi ciuitatem hierusalem: vt habetur ꝓmo esdre ꝓmo ⁊ neemie ꝓmo. t Et factuz est. Finito prohemio hic incipit tractatus. Circa quē sciendū q licet principalis materia huī libri sit mysterium ipsius christi vt supra dictū est: tn̄ hieremias multo diffusius scribit futurā ciuitatis ⁊ tēpli destructionem: pp qō melius potest accipi diuisio libri fm istam materiā: ⁊ fm hoc liber iste in duas ptes diuiditur: qz primo hieremias hāc destructōnem futurā denūciat: 2° ipsam factā deplorat in trenis qui nō est liber distinctus ab isto: vt patet p hieronymū in ꝓlogo galeato: q ꝓlogus ponit in principio libri regū. Prima in duas: qz p° futurā destructionē denūciat 2° dicta epilogat. ca. lij. Prima adhuc i duas: qz primo ꝓnūciatur ōstructio iudeoꝝ: 2° aduersarioꝝ suoꝝ. ca. xlvj. Prima adhuc i duas: qz p° denūciatur dicta ōstructio ꝓphetice: 2° hystorice capitulo. xxxix. Prima adhuc in duas: qz p° ostenditur destructio ciuitatis futura 2° subdit huī destructiōis cā caplo sequēti. Prima adhuc in duas: qz p° ponit dicta ostensio: 2° ꝓphete ꝓfortatio: ibi Tu ergo. Ostensio vō destructionis future fuit duplici visiōe: 2ª ponit: ibi Et factū ē. Prima ponit cum dicitur: v Quid tu vides hieremia: non q̄rit

dñs ex ignorantia: sed vt ex eius responsione conuenie
tius eū instruat de futura destructōe ciuitatis: ō cōse
quenter ponit pphete responsio. x Uirgā vigilan
tē ego video. Aliq exponūt: Uirgā vigilātē. i. vigilātiū
scz latronū qui vigilāt de nocte qñ alij dormiunt ad fa
ciēdū furta: z ha
bent aliqñ virgā
longā i extremita
te vncinū ferreuz
hñtē cum q extra
hunt vestes vel a
lias res de domi
b' per fenestras: z
p hoc vt dicūt de
signabat futura
spoliatio ciuitatis
p chaldeos. Sed
istud dcīn pcessit
ex ignorantia he
braici sermonis q
sic hēt hic: Bacu
lum amigdalinū
video. z dicit Ba
culuz ad designā
dū pcussionē ciui
tatis futurā: Ami
gdaliuz ad ōsignā
dū h' pcussiōis ac
celratōez: eo q' in
alias arbores ami
gdalus multū ac
celerat emittere
flores: z ideo cum subdit: y Bene vi. quia vigi.
ego zc. In hebreo habetur: Q festinabo ego. z eadem
snia ē in lra nra cū dī: Uirgā vigilantē. z postea: Uigila
bo ego. p vigilantiā. n. intelligit festinatio eo modo lo
quendi quo cōiter dī de hoie multū festinante ad aliqd
obtinēdū q' vigilat sup illud. sacra scriptura. n. nō sem
per transfertur de verbo ad verbū: sed aliqñ accipiendo
sensū ex sensu. z Et factū est. Hic ponit 2ª visio cuz
dī: a Quid tu vides. exponat vt supra: b Ollā
succensam ego video. nō est intelligendū q' viderit ima
ginaria visione ollā plenā igne ardente: vt aliqui imagi
nant: sed videbat ollam bullientē: z hoc mō cōi verbo
dī olla succensa qñ fortiter bullit: vnde in hebreo habet
Ollā bullientē ego video z facies eius. i. ebullitiones ei'
que appent in superficie olle bullientis. In hebreo enim
facies ponit in plurali. c A facie aquilonis. i. a par
te aquilonis: olla enī posita ad ignē qñ bullit ei' ebulli
tiones incipiunt a parte ignis z flectunt ad partē opposi
tā: z p hoc significabatur q' chaldei ciuitatem incēsuri
venirent a pte aqlonis: z ideo sequit exponendo dictaz
visionem: d Ab aquilone pādet malum zc. z patet
lra vsqz ibi: e Et ponēt vnusquisqz soliū suum. i. tē
toriū suū: f In introitu portaz hierlm: vt null' pos
sit inde egredi quin capiat: vel ad lram soliū suū: qz ca
pta ciuitate sederunt principes in portis in solijs suis tā
q' victores: vt habet ifra. xxxi. g Et loquar iudicia
mea cū eis. reddendo eis penam debitā p peccatis.
Sed q̄ritur hic quō chaldei dicunt venisse ab aquilōe
cū chaldea sit magis ad orientē r̄spectu iudee. Ad qō di
cendū q' nabuc. tunc erat monarcha vt pz danielis. iij.
z sic regna aquilōis erant sibi subiecta z p maiozi pte
collegit inde exercitū ad veniendū ꝯ hierlm: vt sic chal
deā dimitteret munitā bellatorib' i sui absentia ꝯ picu
la iminentia q' añt ponit duplex visio ad signandū idē

Uirgāz vigilātē ego video z dixit dñs ad me. Bēne
vidisti: qz vigilabo ego sup
vbo meo ut faciā illud. Et
factū est vbū dñi ꝛo ad me
dicēs: Quid tu vides? Et
dixi Ollāz suscensā ego vi
deo: z faciez ei' a facie aq
lonis. Et dixit dñs ad me
Ab aqlone pādet malū su
p oēs habitatores tre. Qz
ecce ego vocabo oēs co
gnatiōes regnoz aqlonis
ait dñs: z veniēt et ponent
vnusqsq soliū suū i introitu
portaz hierlz: z sup omēs
muros ei' i circuitu: z sup
vniuersas vrbes iuda. Et

scz ciuitatis destructionem: facit ad iudiciuz veritatis: z vt
sermo dei velocius compleatur: sm q' exposuit ioseph de
duplici somnio pharaonis famē futuram signāte: Genes.
xli. h Tu ergo. Hic consequenter ponitur pphete ꝯfor
tatio cum dicitur: Tu ergo accinge lūbos tuos zc. i. si pm
ptus z paratus ad exe
quendum mandatuz
meum abūciēdo a te
timorem humanum
ppter qō subditur:
i Nec enim timere
te faciam. i. pmittaz:
propter qō subditur:
k Ego quippe de.
te ho. in ciui. munitā
zc. q. d. sicut ciuitas
munita non potest ca
pi nec colūna ferrea
frangi nec murus ene
us penetrari: sic non
poteris a tuis aduer
sarijs superari: cuius
cā subditur: l Qz
ego tecum sum. q' suz
infinite virtutis: z sic
possum te in omnib'
protegere.

loquar iudicia mea cū eis
sup oēz malicia eoz q' dre
linq̄rūt me z libauerūt diis
alienis: z adorauerūt op'
manuū suaz. Tu ergo ac
cinge lūbos tuos z surge:
z loqre ad eos oia q' ego
ꝯcipio tibi. Ne formides a
facie eoz: nec. n. timere te
faciā vltū eoz. Ego qppe
dedi te hodie in ciuitatem
munitā: z in colūnā ferreā
z i muz ereū sup oēz terrā
regib' iuda: pncipib' ei' z sa
cerdotibus: z pplo terre: z
bellabūt aduersū te z non
prevalebunt: qā ego tecu z
suz ait domin' vt liberē te.

In capitulo primo hieremie vbi dicitur i postilla: Filij helchi e q' fuit ēt pphēta.

Additio.

Quod sit regula apud hebreos q' qñ in principio a licuius pphetie exprimitur nomē patris ipsius p phete intelligendū est q' pater fuit pphēta: nulluz habet fundamentum in sacra scriptura: nec aliquē hebreo rum expositorem me recolo legisse hoc asserentem: licet in quodā talmudico libro hoc legatur: tñ hoc nō est pro regu la reputandū: imo sm ra. cambi z alios auctēticos hebreo rum expositores helchias hic nominatus ē helchias ille sū mus sacerdos qui inuenit librum legis tpe iosie: vt habet. iiij. re. xxij. qui quidē helchias nō fuit pphēta: qō patet ex hoc q' ipse cum alijs de mandato regis iuit ad querendum verbum domini ab oldam prophetissa: vt patet in capitu lo supradicto.

Replica.

In capo primo hieremie vbi postil. helchiā patrē hieremie hic nominatū dicit fuisse pphētā iuxta regulā hebreoz dicentē pīes pphetaz noiatos fuisse pphetas: sed burgñ. dicit se illā regulā n legisse nec regulā cē: dicit tñ in thalmud reperiri. vnde qz thalmud apud iudeos p lege reputat: lex aūt z regula coincidūt: igit burgens negās illud dictū fore regulā: pcedit ipsū cē regulā ex eo: qz dicit ipsū i thalmud fore pētū. Assumit aūt bur gen. q' helchias hic noiatus nō fuit pphēta: sz fuit ille sum mus pontifex. de quo. iiij. re. xxij. dī: q' inuenit librū legis tē pore iosie: z ad hoc allegat rabi cambi z alios. Sed videt q' burgñ. p assumptū illud pbat. ppositū: qz sūmi pontifi cis officiū fuit pphetare. si enim tpe christi qñ sacerdotiuz z pphia legis debuit obmutescere: ad pontificis officiū ptie bat pphetare: sicut dī iohānis. xi. de caypha: cū esset pon tifex pphetauit: multo amplꝰ tpe regū qñ pphetia fuit i maximo vigore ad pōtificis officiū ptiebat pphare. ergo qz sm burgñ. helchias nō fuit pphēta: z cū hoc sm eundem fuit pontifex: ergo fuit pphēta saltē officio si nō actu. Et ad hoc tēdit argumētū burgñ. p qō nitit ostēdere ipsuz nō fuisse pphetā: qz missus est a rege ad oldam pphetissā ad

cōsulenduz. Ad hoc aūt cōiter dicit: q aliqui sunt ꝓphete actu sed non officio: vt dauid: iob: ꝛ quāplures alij: quidaz aūt fuerunt ꝓphete vtroqz mō sicut esaias: hieremias ꝛc. quidā aūt officio ꝛ nō actu: sicut mlti sūmi pōtifices: ꝛ sic helchias. Et ad sedandā burgeñ. ꝓtentionē pōt dici q non est inc̄ueniens vnuz ꝓphetā ad aliuz accedere ꝛ ab eo inquirer aliqd sibi non reuelatum: ꝛ ab eo instrui vt patet factum in mlt̄is locis tpe regū. In p̄o libro r̄gū dr: Num Saul inter ꝓphetas qui tñ cōsuluit phitonissam. multo rationabilius helchias existens ꝓpheta potuit consulere veram prophetissam: qz ꝓphete spiritu ꝓphetico non semp tanguntur nec est in eoz potestate vsus luminis ꝓphetalis: qz donum supernaturale est. Sed quicquid sit de prophetia istius helchie non videt verisimile hunc sūmū pontificem fuisse patrē hieremie: qz pater ipsius hic nominatus dicit fuisse de sacerdotib⁹ qui sunt in anathot: qui fm beatū hieronymū fuit vicus ruralis: ꝛ inde accidit ei hieremie rusticitas in eloquio: fuit enī anathotitee: vt inquit idē beatus hieronym⁹. nec puto verisimile sūmū sacerdotem i tali vículo habitasse: sed in ciuitate regia ad reddēdū iura i causis pplexis. nec videtur honest⁹ modus loquēdi littere beati hieronymi de patre hieremie: si fuisset summ⁹ pontifex. nō enim honeste de summo potifice dici potest: q sit vnus de sacerdotib⁹: psidens enim cuz simplicibus sacerdotib⁹ non connumeratur honeste sicut non decet regem populo connumerari.

Capitulum. II.

Et factū est. Hic consequēter describit dicte destructionis causa. s. populi iudaici malicia: ꝛ diuidit i duas ptes: qz p⁹ hieremias arguit populi maliciā 2° ex hoc patitur mltiplicem iniuriā caplo. xx. Prima i duas: qz primo arguit populi malignitas: 2° eius irreparabilitas. xiij. ca. Prima adhuc in duas: qz ꝑmo hieremias arguit populi transgressionē: 2° plangit sibi futurā pſecutionē ca. xi. circa mediū: ibi Tu aūt dñe demōstrasti mihi. Sed istud dictū videt repugnare ei qō dictum est capitulo precedenti. Nec enim timere te faciā. i. permittā: qz planctus de malo futuro videt procedere ex timore. Ad qō dicenduz q sicut dicit philosophus 2° rhetorice: Timor ē passio ō malo futuro de difficili euitabili: non tñ impossibili: qz si apprehendat vt impossibile euitari: tūc cessat timor: ꝛ succedit tristicia q ē ꝓprie de malo p̄senti: qz tūc apprehēdit illō malū vt p̄sēs: pp qō iudicati ad mortē cū illuc ducunt ñ timēt sed tristāt: ꝛ hoc ē pec̄ q timere: puer. xvij. Spūs tristis exsiccat ossa. hieremias aūt p diuinā reuelationē erat certꝰ de pſecutiōe sibi futura: ꝛ ideo nō erat in eo timor de hoc: sz tristicia ꝛ sic plangebat: qz apprehendebat illā ēsi tūc presentez pp euasionis impossibilitatē. Pl̄acet. n. ꝓprie est de malo p̄senti vel ꝑterito scōm rē vel scōm apprehēsionē. Per dicta patet solutio argumēti. Prima adhuc in duas: qz ꝑmo arguit populi multiplex flagitiuz: 2° excludit ab eo remediuz: ca. v. Prima adhuc i tres: qz primo arguit ꝓpli malicia: 2° peccandi inuerecūdia: ca. sequēti: tertio peccātū ꝓtumacia ca. iij. Presens aūt caplm in duas ptes diuidit: qz primo p̄mittitur dei ꝛ ꝓpli mutua dilectio: 2° ipsius ꝓpli depraua-

Et factū ē v̄bū dñi .ii. ad me dicēs: vād⁹ ꝛ clama i auribꝰ hierlm dicens Hec dic̄ dñs: Recordatus sū tui miserās adolescētiā tuā: et charitatē desponsationis tue qñ secuta es me i deserto: i t̄ra q nō seminat. Sanctꝰ isrl dño: primitie frugū eiꝰ. Oēs qui deuorāt eū deliquūt: mala venient sup eos dic̄ dñs. Audite v̄bū dñi dom⁹ iacob: ꝛ oēs cognatiōes dom⁹ israel. Hec dic̄ dñs: Quid inuenerūt patres vri in me iniqtatis: qm elōgauerūt a me et ābulauerūt post vanitatē: et vani facti sūt: Et nō dixerunt: ubi est dñs q ascēdere nos fecit ō terra egypti: qui traduxit nos p desertū: p terrā inhabitabilē ꝛ iuiā p̄r terrā sitis: et imaginē mortis p̄r

tio: vt grauior appareat ex p̄cedēti bōitate: 2ª ibi Audite. Circa primum sciendum q deus magnā dilectionez ostēdit populo iudaico qñ sic mirabiliter eduxit cū de egypto ꝛ sibi spēaliter desp̄sauit p oatōem legis: ps q dr psalmo. cxlvij. Non fecit taliter oi na. ꝛ iudi. sua nō ma. eis. Et econuerso popul⁹ magnā dilectōez ostēdit ad deū qñ ad mandatū eius exiuit in desertum vbi victualia nō crescebant nec cibos ad sufficiētiā sibi preparare poterant: ꝛ hoc ē qō dr hic: b Ua de ꝛ clama in auribus hierusalē. i. habitatoꝝ eius: ita q oēs possint audire tam maiores q̄ minores.

c Hec dicit dñs. cuius verbum non pōt esse falsū. d Recordatus sū tui. s. o israel. e Miserās adolescētiā tuā. i. tempus tui exitꝰ de egypto: f Et charitatem desponsationis tue. in legis datione: g Quando secuta me es in deserto. ad dictū moysi serui mei: h In terra q̄ non seminat. eo q est omnio sterilis. i Sanctus israel dño. q. d. tūc popul⁹ israel fuit sanctificat⁹: k Primitie frugū eius. q. d. sicut primitie frugum offerebant dño pre frugib⁹ alijs: sic populus israel fuit ei applicatus specialiter per susceptionē legis. tunc enī dixerūt: Oia quecūq locut⁹ est dñs faciemus exodi. xxiiij. l Oēs q̄ deuo. eum delinquunt. sicut enim primitie non comedebantur licite nisi a sacerdotib⁹ ꝛ eoz familijs: sic populi terraz vastantes pplm iudaicum peccauerūt: qz licet hec punitio ꝓcederet a diuina iustitia: tñ aduersarij in deoz exequebantur volūtate mala: ideo subditur:

m Mala venient sup eos. sicut declaratū est multipliciter in esaia ꝛ adhuc declarabit infra: n Audite. Hic consequenter describit populi deprauatio: ꝛ diuidit in duas: qz primo describit eiꝰ malicia: 2° remouet falsa fiducia: ibi Si laueris te. Prima adhuc in tres ps q malicia populi ex tribus oñdit: primo ex eiꝰ ingratitu dine: 2° ex gentilitū cōpatiōe: ibi Propterea. tertio ex flagellozuz multitudine: ibi Nūqd fu⁹ rē. Circa primū dr: o Quid inue. pa. ve. in me iniqui. q. d. nihil: qa nō habet locū in deo: p Quia elongauerūt a me. q. d. nō fuit defectus ex patre mea sed sua: q Et ambulauerūt p⁹ vanitatē. i. idola que nullā hñt vtutē aut bonitatē: r Et vani facti sūt. i. bōitate vacui sicut ꝛ idola: pp qō dr psalmo. cxlij. Similes illis fiant q faciūt ea rē. Declinauerūt enim ad idolatriā patet exodi. xxxij. in adoratione vituli: ꝛ postea in libris iudicū regū ꝛ paral. s Et nō dixerūt. i. facto ñ oñderūt. t Ubi est dñs q ascendere nos fecit rē. qz nō ostenderūt se gratos de hoc beneficio. v Qui traduxit nos p desertū. qui erat locꝰ inhabitabilis ꝛ inuius: x Per terrā sitis. qz carebat fontib⁹ ꝛ fluminib⁹: y Et imaginē mortis. pp serpentes ꝛ animalia venenosa ibi existentia deuz. octauo: z Per terram in qua non ambulauit vir. s. antea: ꝛ si aliqui ambulauerūt: fuerūt ita pauci q ōsi nihil sunt reputādi: ꝛ tñ in tota ista via de⁹ puidit bonis de victu ꝛ vestitu: ita q nihil eis defuit fm q dr

deuť.ij.c. Domin⁹ nouit iter tuū quomō trāsieris solitudinē hāc magnā per.xl.annos habitās tecū ⁊ nihil tibi defuit. et i hoc maior dei dilectio apparuit q̄ tāto tpe puidit eis ⁊ ita bene. a Et iduxi vos.mutaē modus loquendi de tertia psona ad primā. b In terrā carmeli.i. terrā isrl. exprimit tm spāliū carmelus eo q̄ ē loc⁹ fertilis ⁊ amenus.iste tm carmelus ē alius ab illo carmelo q̄ ē i sorte ephraim:qui ē magis sterilis: sic dcm fuit esa.xxix Liban⁹ puertet in cherml ⁊ cherml i saltū reputabit. c Et isrel.pta. multis idolatrijs d Sacerdotes nō dixerūt vbi ē dñs.eū deuote rerq̄rendo. e Et tenētes legē.q̄ dat mei cognitionez. f Nesciēt me. recognoscēdo me dñm p debitā seruitutē. g Et pastores.i. reges et pncipes. h Preuaricati sūt i me. cultū mihi debitū idolis exhibētes. i Et pphete pphetauerūt i baal. loquit de falsis pphetis q̄s reges ⁊ pncipes fouebāt ꝫ veros dñi prophas:vt pz.iij.reg.tpe achab:⁊.iij.reg. tpe manasse ⁊ plriū alioz:vt patebit j.xx. k Propterea. hic pnter arguit malicia populi iudeoz i cōpatione aliaz gentiū cū dī i psona dñi: k Propterea adhuc iudicio ptendā vē.q.d.nolo vos ⁊ filios vestros p violentiā deprimere:sz p viā iusticie: qz pelores estis gētib⁹ alijs:iō subdit: l Trāsite ad insulas cethim.i.ad insulas maris mediterranei i quib⁹ habitāt barbari. m Et i cedar mittite.i.ad agarēos q̄ descēderūt ab agar ancilla abrae p ismahelē ⁊ cedar filiū ismahelis. n Et pside rate vehemēter.i.toto mētis conatu. o Si mutauit gēs.s.alia quecūq̄ a vobis. p Deos suos.q.d.nō:sed quelibet gens alia illud q̄d primo coluit tanq̄ deū tenuit ei⁹ cultu.q̄uis sint dij falsi. q Populus vo me⁹.i.pplis israel a me specialiter elect⁹: r Mutauit gloriā suā.i. deū suū in quo debebat gloriari: s In idolū.sicut pz exodi.xxxij. vbi tanq̄ deū coluit idolū vituli pp q̄d dī psalmo.cv. Mutauerunt gloriā suā in similitudinē vituli vē. Postea vo multis idolis ⁊ varijs seruierūt:vt patet in libris iudicū:regum ⁊ paral ⁊ qz istud erat valde ihonorabile: iō subdit: t Obstupescite celi. i. angeli superiores.⁊ porte celi.i.angeli inferiores. Sciendū tm q̄ i hebreo sic habet: t Obstupescite celi sup hoc ⁊ turbetis ac disipetis: ⁊ sm hebreos loquitur de celo aereo q̄d dī hic celi in plurali pp diuersas ei⁹ ptes:vel accipiendo plurale p singulari sicut exodi.xxxij. dī: Isti sunt dij tui isrl

terrā i q̄ nō ambulauit vir neq̄ habitauit hō. Et idū xi vos i terrā carmeli:vt comederetis fructū ei⁹ ⁊ bōa illi⁹. Et ingressi pcaminastis terrā meā: ⁊ hēditatē meā posuistis i abolationē. Sā cerdotes nō dixerūt: vbi ē dñs ⁊ tenētes legē nescierūt me:et pastores puaricati sūt me. Et prophe.pphetauerūt i baal:⁊ idola secuti sūt Propterea adhuc iudicō ptendā vobiscū ait dñs:⁊ cū filijs vris disceptabo. Trāsite ad insulas cethim ⁊ videte:et i cedar mittite et pside rate vehemēter ⁊ videte si factū ē huiuscemōi:si mutauit gens deos suos. Et certe ipsi nō sūt dij. Populus vo me⁹ mutauit gloriā suā in idolū. Obstupescite celi sup hoc:⁊ porte ei⁹ desolamini vehementer dic dñs: Duo.n.mala fec pplis me⁹ Me dereliquerūt fontē aq̄ viue:et foderunt sibi cisternas dissipatas q̄ ptinere ni ualēt aquas. Nunqd fuus ē isrl aut vernaculus: Qua re ergo fact⁹ ē i pdaz: Sup eū rugierūt leones ⁊ dederūt vocē suā: posuerūt terrā ei⁹ i solitudinē. Ciuitatis ei⁹ exuste sūt:⁊ nō ē q̄ habitet in eis. Filij quoq̄ mēphe'os: ⁊ taphnes pstuprauerūt te vsq̄ ad verticē. Nunqd nō istud factū est tibi:q̄d de reliqsti dñz deū tuū eo tpe quo ducebat te p uiaz: Et nunc qd tibi vis i via egypti:vt bibas aquā turbidā Et q̄id tibi cum via assyriorum: vt bibas aquā fluminis: Arguet te malicia tua ⁊ auersio tua increpabit ⁊ tm erat tibi tm vnicū idolū. Dicit aūt celū aereū metapho rice obstupescere:qm notabiliter imutatur sicut hō stupid⁹ in facie mutat ⁊ in modo se habēdi i tēpestate ⁊ dissipatōe qm fiunt ibi tonitrua procelle ⁊ fulgura que sunt ire diuine signa.⁊ p h' vt dic ra.sa. itelligit destructio ciuitatis ⁊ tēpli futura p nabuc. q̄ fuit magna tēpestas iudeis:sicut in cōmuni modo loquendo dicitur aliqua gens vel ciuitas tempestari quādo magnū infortuniū accidit ei: ⁊ huius tēpestas subditur causa cū dicitur: v Duo enim mala fecit populus meus.⁊ que sint illa subdit: x Me dereliquerunt fontē aque viue. sic nominatur deus eo q̄ ē vita per essentiaz dans omnibus alijs vitam ⁊ inspirationem: y Et foderunt sibi. i.cū diligentia ⁊ labore q̄sierūt. z Cisternas dissipatas vē. i. idola nullam vite virtutem in se:nec in alijs hntia. a Nūquid. hic ostenditur malicia populi ex flagellorum multiplicatione cum dicitur: a Nūquid seru⁹.s. emptic⁹:est israel aut vernaculus.i. seruus nat⁹ i domo vt sic debeat flagellari. q.d.nō ista causa:⁊ ideo inquirit de ea cū dī b Quare ergo factus est in predam.alijs gentib⁹. c Super eum rugierunt leones.i.assyrioz ⁊ egyptioz reges crudeliter ipsum inuadentes:iō subdit: d Posuerūt terram eius vē.⁊ patet littera usq̄ ibi: e Filij quoq̄ menphe'os ⁊ thaneos.i.egyptij sic nominati q̄z mēphis ⁊ thānis erant ciuitates notabiles in egypto. f Cōstupr̄auerūt te i.dissipauerunt te. In hebreo habetur: Cōfregerūt te vsq̄ ad verticem.istud fuit impletū q̄n egyptij interfecerūt iosiā regē qui erat caput in iuda: ⁊ subditur dictoz malorum causa cū dī: g Nūquid non istud factū est tibi. q.d. sic. h Quia dereliquisti dñm.p idolatriam. i Eo tpe.i. ad illo tpe: k Quo ducebat te p viā. s.per columnam ignis ⁊ nubis pcedendo:vt habet exodi. xiij. et hoc fuit q̄n populus fecit sibi vituluz pflatilē ⁊ adorauit vt deū: exodi xxxij.⁊ postea tpe iudicum q̄n non habebant regē nisi deū vt habetur primo regū. l Et nunc qd vē. aquam turbidā.i.nili:vt habetur in hebreo: qz nilus diuidit p multos riuos ad irrigādū terrā egypti:⁊ sic ex cōmistione terre fit ei⁹ aqua turbida :⁊ p bibitionē illi⁹ aq̄ intelligit petitio subsidij ab illa gente. m Et qd vē.flumis.s.euphratis p terrā illā currentis:terra enim israel erat sita iter syriā ⁊ egyptū qz ab aq̄lōe hz syriam a meridie egyptū:⁊ q̄n infestabātur filij israel ab vna parte q̄rebāt auxilium ab altera:⁊ nihil eis valebat:iō subdit: n Arguet te malicia tua.despe rantes enim de diuino auxilio recurrebant ad humanam: ⁊ ideo iusto dei iudicio deficiebant cadētes in manibus ad

uersarioꝝ:iō subdit: o Scito ⁊ vide.pena itellectū dāte. p Qz malū. ex pūatōe bōi pz habiti. q Et amarū. ex incursiōe mali pūs iexpti. r Reliquisse te dīm.p ido latrie cultū: s A seculo.i.a pncipio legis date: t Lō fregisti iugū meū.faciendo ⁊ adorando ꝓflatilem vitulum Exodi.xxxij. v Rupisti vincula mea.i.p cepta. x Et dixisti. facto. y Nō seruiam.qz seruisti idolis ⁊ nemo pōt duobus dñis fuire: matthei. vj. z In omni ēni colle ⁊c. in collibus enim colebant idola pp eminentiā loci ⁊ a menitatē ibidē in veneratōe idoloꝝ: exercentes i ꝺensis luxuriā in veneratiōnē veneris ⁊ papi. a Ego aūt plātaui te ⁊c. Ji sācti⁹ pri⁹ primi abrāā ysaac ⁊ iacob.

b Quō ergo ꝓuersa es.q.d. ex malicia tua. c Si laueris te. hic ꝓsequenter remouet falsa fiducia i duobus q excludunt 2m ibi Quid niteris. Prima in duas:qz p⁹ fit ista remotio: 2 pe ne cōmiatio:ibi Prohibe. Primū in quo ꝓfidebant erāt sacrificia q i tēplo offerebātur,p peccatoꝝ expiatiōe:que tñ non valebāt absq; debita penitētia:ideo oī: c Si laueris te nitro.speciēs est ire:q̄ vtunt purgatoꝛes vestiuꝫ:⁊ oī a nīteo nites: qz facit vestes nitidas. d Multiplicaueris tibi herbam boꝛith. que similiter habet vim purgatiuaꝫ.in hebreo nō habetur herbā:sed tñ boꝛith:qō ſm hebreos significat saponē q̄ hz vim purgatiuā:⁊ p ista intelligit multiplicatio sacrificioꝝ ve.le.ad expiandū peccata:que nō valent ad hoc sine ōbita penitētia. e Quō dicis ⁊c.qz peccata negare ⁊ defendere grauius est q̄ facere:p⁹ regū. xv. q̄si peccatū ariolādi est repugnare ⁊c.iō sequit: f Vide i cōualle.s.cnnō vbi filios suos traducebāt p ignē offerētes idolis. Ra.sa.dicit: In cō ualle phegoꝛ.vbi filij ysrl ꝓmiserūt idolatriā:numeri.xxv. g Cursoꝛ leuis ⁊c.q.o.sine freno cucurristis ad idolatriā Jn hebreo habet: Camela leuis retinēs vias suas.i.moduꝫ suū currendi absq; obliuiōe exercens:⁊ est eadē ſnia: ⁊ dicūt hebrei q̄ femella camela agilioꝛ ē ad currēdū q̄ masculus: h Onager assuet⁹ in solitudine. qz ibi ꝓuersatur: i Jn desiderio aie sue ⁊c.p talē attractionē sentit a lōge femellā:⁊ sic insequit sine retiaculo.q.o.sic gēs iudaica secuta est idolatriā. k Oēs q̄ querūt eā.ad fornicādū cū ea p idolatriā. l Jn mēstruis eⁱ⁹ iueniēt eā.in lege ꝓhibitū erat ne mulier tpe mēstruoꝝ suoꝝ admitteret cōcubitum alicuⁱ⁹ viri:pp qō nimis luxuriosa ꝓputabat q̄ tali tpe se exte.Scitō ⁊ vide qā malū ēt amarꝫ ē rēliq̄nisse te dñz ōū tuū:⁊ nō eē timoꝛē eⁱ⁹ apō te dicē dñs deᵉ exercituū. A secūlo ꝓfregisti iugū meuꝫ: rūpisti vincula mea ēt dixisti Nō seruiā. Jn ōmni.n.colle sublimi ⁊ sb oī ligno frō doso tu ꝓsternaberis mere trix. Ego aūt plātaui te vineā electā: Joē semen verꝫ. Quō ergo ꝓuersa es mihi i prauū vinea aliena: Si lauerit te nitro: ēt multiplicaueris tibi herbā boꝛith maculata es i iniqtate tua coram me dicē dñs deᵉ. Quō dicis nō sū polluta:pᵒ baaliz nō ābulaui: Vidē vias tuas i conualle: scito qd feceris. Cursoꝛ leuis explicās vias suas:onāger assuetᵉ i solitu die:i dēsiderio aie sue attraxit vētū amoꝛis sui. Nullus auertz eā:oēs qui q̄rūt eā nō ꝺficiēt:i mēnstruis eⁱ⁹ iueniēt eā. Prohibe pedem tuū a nuditate: ⁊ gutt tuū a siti.⁊ dixisti: Deſperaui: neq̄q; facia. Adāmaui qppe alienos:⁊ p⁹ eos ābulabo. Quō ꝓfūdit fur qñ deprehēdit: sic confusi sūt domᵒ ysrl ipi ⁊ reges eoꝝ ꝓncipes ⁊ sacerdotes ⁊ ꝓphete eoꝝ dicētes ligno pr me⁹ es tu:⁊ lapidi:tu me genuisti. Uerterunt ad me tergū ⁊ nō facie:⁊ i tpe affli ctōis sue dicēt:surge ⁊ liba nos. Ubi sūt dij tui quos fecisti tibi ⁊ Surgāt ⁊ liberēt te:i tpe aflictiōis tue. Scoꝫ numeꝝ qppe ciuitatuꝫ tua rū:erāt dij tui Juda. Quid vultis mecū iudicio ꝓtendē Oēs deᵉreliqstis me dicit dñs. Frustra percussi filios vros disciplinā nō recepert. Dēuorauit gladⁱ vr ꝓphas vros:qūasi leo vastato⁹ gēneratio vra. Uidete vbum dñi. Nunqd solitudo factᵃ sum ysrael:aut terra seroti na: Quare ergo dixit populus meus: recessimus: non ueniemus ultra ad te: Nunquid obliuiscitur virgo ornāmēti sui: aut spōsa ponebat:⁊ p hoc designat vehemētia idolatrie in pplo ysrl:qz oi tpe erat ad eā pat⁹. Jn hebreo habet: Jn mēse suo inuenient eā.qō exponit ra.sa.dicēs q̄ in vno mēse anni onager dormit toto mēse:⁊ alio tpe non queritᵒ vt capiat:qz hoc esset ꝓ nihilo pp eius cursū velocem:sed tūc capitur facilit⁹ ter ⁊ sine defectu ⁊ per hoc vt dicit designatur captō gētis iudaice que facta est p nabuc. mense quarto:vt habet.iiij. rgū vltimo. m Prohibe ⁊c. hic cōsequenter ponit pe ne cōminatio cuz dī: Prohibe pedē tuū ⁊c.q.d.recede ab idolatria ne ducaris in captiuitatem nūdis pedibus ⁊ sitiens sicut solēt duci captiui. n Et dixisti desperaui.de remedio: ⁊ iō nō dimittā. in hebreo habet:nō curo. s.de tali cōminatione: ⁊ magis cō sonat ei qō sequit o Adamaui ꝓppe alienos.s.deos: ⁊ talis amoꝛ vehemēs facit nō curare de monitō ne ad oppositum p Quō ꝓfundi tur ⁊c.q.d. sic cō fundētur filij ysrl: qz iuenient idola eoꝝ a chaldeis eos saluare nō potentia:⁊ loquitur ꝓpheta ō futuro p modū ꝓteriti:⁊ iō subdit: q Jn tpe afflictiōis dicēt.i.tpe obsidiōis p chaldeos: r Jli bera nos.⁊ subdit dñi responsio: s Surgāt ⁊c.quia ipse noluit eos liberare. t Scoꝫ numeꝝ ciuitatū ⁊c. J ꝓ dñi cultu habebāt vnū tñ altare ad imolādū in hierusalē.ex quo ꝑz dei cōtemptus maioꝛ: ideo sequitur: v Omnes dereliquistis me.sine differentia sexus aut etatis. x Frustra percussi ⁊c quia non est secuta coꝛrectio. y Deuorat gla.ve.ꝓphe.vestros.s.zachariā tempore ioas:⁊ esaiaz tempoꝛe manasse:⁊ plures alios qui occisi fuerunt ante tempus hieremie:ideo subditur: z Quasi leo vastatoꝛ.qui animalia innocētia occidit vt ceruos ⁊ huiusmōi. a Generatio vestra.que semp sitiuit sanguinē innoxium. b Nunquid soli.fa. sum ysraeli ⁊c.q.o.non: immo pꝛouidi ei de terra fertili lacte ⁊ melle manāti. c Quare ergo dixit ⁊c.q.o.nullā cām habuit nisi maliciam suaz. d Nunquid oblīuiscetur virgo.desponsata. e Ornamenti. qō dat ei sponsus in desponsatiōe sua. f Aut sponsa fascie. i.ligamenti mamillaꝛ ne grossities eaꝛ indecenter appareat.q.o.nō:⁊ per hoc intelligit q̄ gens iudaica nulla

mō debuit obliuiſci legis quā deus dedit ei in oriamē
tū qñ eā deſponſauit in monte ſynai: ⁊ precepto⁊ reſtri
gētium indecentiam vite: q⁊ tamen fecit contrarium ⁊
longo tempore: ideo ſequitur: Populus autē meus rē.
g Quid niteris rē. Hic remouetur 2ᵐ. ſ. apparens
iuſticia per quaz
ſuam malicia pal
liabant. vnde ⁊
rex manaſſes occi
ſionē eſaie pallia
uit ẓelo legis ipo
nens ei q̄ moy
ſen locut⁹ fuiſſet
vt deñ fuit eſaie
pmo: pp qō dicit
g Quid nite
ris rē. q. d. frustra
pallias malciam
tuam: q⁊ ſm hie
ronymū: ſimlata
ſanctitas duplex
eſt iniquitas.
h Ad querēdā
dilectionē. allegā
do q⁊ deberet te
deus diligere.
i Que inſuper
⁊ malicias rē ſēp
in malis creſcēdo
k Et in alis tu
is. i. i ſacerdotib⁹
⁊ regibus p quos
debebat ppls ſub
leuari ſicut auiſ p
alas. l Inuen
tus ē ſanguis. ſ. p
phetaz ⁊ maxie
tpe manaſſe. vnō
dī quarto reguz.
xxi. Et ſanguinem innoxium effudit manaſſes multuz
nimis: ita vt impletur hieruſalē vſq; ad os. m Nō
in foſſis inueni eos. q. d. iſta occiſio innocentum nō fu
fuit facta in oculto ſed in manifeſto: ita q⁊ nō poteſt ne
gari. Ra. ſa. dicit q⁊ hec eſt vera littera: m Non in
foſſis inueniſti eos. ⁊ eſt ſenſus: nō habuiſti cām occidē
di eos ſicut ille qui inuenit furē de nocte domū effodien
tem: licite pōt eū occidere: vt habet exodi. xxij. n Sed
in om. que ſupza memo. i. q⁊ inueniſti eos de idolatria
tua ⁊ alijs malis te pdictis argues: iō occidiſti eos: cuz
tamen debuiſſes eoz verba recepiſſe cū tremore ⁊ reue
rentia. o Et dixiſti. poſt iſta flagitia manifeſta.
p Abſq; peccato rē. q⁊ licet malū ſit peccare: grauius
tñ ē peccata ppetrata mēdaciter excuſare: iō ſubditur:
q Ecce ego iudicio ꝓtēdā tecū. cōuincēs te de malicia
tua ⁊ puniēs nō violēter: ſed rationabiliter: ⁊ patet lr̄a
vſq; ibi: r Et ab egypto rē. ab aſur. tpe enim achaz
ꝓceſſerat iſta cōfuſio ab aſſur: q⁊ ſpoliata domo dñi
miſſit regi aſſyrioz munera: ⁊ tñ finaliter nō valuit ei
ſz magis nocuit: q⁊ iuit obuiam regi aſſyrioz i damaſ
cū vbi videns altare idolatrie fecit fieri ſimile in domo
dñi: qō fuit occaſio ruine ſibi ⁊ pplo ſuo: ⁊ eoō mō po
ſtea ſecuta eſt ꝓfuſio ab egypto tpe ſedechie qui ēt ex cō
fidētia r̄gis egypti rebellauit nabuc. regi pp qō ciuitatē ⁊
tēplū ōſtruxit: ⁊ pplz pti occidit ⁊ pti captiuauit: egypti
rege nullū auxiliū tribuēte: iō ſubdit: s Nā ⁊ ab iſta.
ſ. terra. t Egredieris. in captiuitatē ducta. v Et
faſcie pectoꝛ aliſ ſue: Pplm
vo me⁹ oblit⁹ ē mei diebz in
numeris. Quid niteris bo
nā oīdere viaz tuā: ad q̄rē
dā dilectōez q̄ ſiſup ⁊ ma
licias tuas docuiſti vias tu
as: ēt i alis tuis iuēnt⁹ ē ſan
guis aiaꝝ paupū ⁊ inocen
tū: Nō i foſſis ueni eos:
ſed i oīb⁹ q̄ ſupza memora
ui: ēt dixiſti: Abſq; pcō ⁊
inocēs ego ſū: ⁊ ꝓpterea a
uertat furoz tu⁹ a me. Ecce
ego iudicio ꝓtēdā tecū: eo
q⁊ dixeris: ñ peccaui. Quā
vilis facta es nimis: iterās
vias tuas. Et ab egypto cō
fūderiſ: ſic ꝓfuſa es ab aſſur
Ab eaz ⁊ ab iſta egredieris: ēt
man⁹ tue erūt ſr̄ caput tuū
qm̄ obtriuit dñs ꝓfidētiam
tuā: ⁊ nihil habebis ꝓſperꝝ

Vulgō dī: Si dī .iii.
miſerit vir vxorē ſuā
ēt recedēs ab eo duxerit vi
rū alterꝝ: nūnqd reuertet ad
eā vltra? Nūnqd nō pollu
ta erit ⁊ ꝓtamiata mulier il
la? Tu aūt fornicata es cū
āmatoribz multis: tñ rēuerte
re ad me dic dñs: ēt ego ſuſ
cipiā te. Leua oculos tuos
i directū: ēt vide vbi nūc p
ſtrata ſis. In viis ſedebas
expectāſ eos q̄ latro inſidi
ans i ſolitudie: ēt polluiſti
trā i fornicatiōib⁹ tuis ēt in
malicijs tuis. Quāobrē p
hibite ſt̄ ſtille pluuiaꝝ ⁊ ſe
rotin⁹ hiber ñ fuit. Frons
mulieris meretricis fcā ē ti
bi: noluiſti erubeſcere. Er
gō ſaltē amodo vōca me:
pater meus: dux virginita
tis mee tu es. Nūnquid ira
ſceris in perpetuum? aut p
ſeuerabis in finez. Ecce lo
cuta es ⁊ feciſti mala: ēt po
manus tue erunt ſup caput tuū. in ſignū ꝓfuſiōis ⁊ triſticie
ſicut thamar ab amō violata ⁊ eiecta poſuit manus ſuper
caput ſuū 2° regū. xiij. x Qm̄ obtriuit dñs ꝓfidentiam
tuam. quā habebaſ in rege egypti: ⁊ loquitur de futuro
per modum preteriti.

Capitulum. III.

Vulgo dicit. Poſtq̄ pro
pheta r̄darguit ppli malicia: hic
cōſequēter arguit pec
cantiū inuerecūdiaz:
⁊ h⁹ ſub metaphoza
mulieris ꝓ ſua libidie
a marito dimiſſe. ⁊
diuidit in duas ptes
q⁊ p⁹ arguit hec iuere
cūdia abſolute: 2° cō
paratiue: ibi Et dixit
Circa ꝓmuz dicitur:
a Vulgo dī. i. vul
gariter ſeu cōmuniť.
b Si dimiſerit vir
vxorē ſuā. pp effrena
tam ei⁹ libidinem.
c Et recedēs ab eo
duxerit virū alterum
nolēs aliqualiter cōti
nere ⁊ r̄conciliationem
viri modicū expectar̄
d Nūqd reuertetur
ad eā vltra. ſ. vir ꝓm⁹
q. d. nō: ⁊ cā ſubdit:
e Nūqd nō pollu
ta rē. q. d. ſic: q⁊ nimiſ
vilificata eſt: ⁊ ex hoc
oñditur dei clemētia
cū ſubdit: f Tu
aūt fornicata es. per
idolatriam. g Cū
amatoribz multis. i. ſeruiendo multis idolis. h Tamē
reuertere ad me. q. d. ſuſcipiā te: qō aūt ſubdit: i Et ego
ſuſcipiā te. i aliqb⁹ libris nō ē de textu: q⁊ nō ē in hebreo nec
in libris correctis: ſed ſubintelligit: pp qō aliquis expoſitor
poſuit hic p modū gloſe iterlinearis: q̄ poſtea inſerta fuit tex
tui p ipitiā ſcriptoꝝ. k Leua oculos tuos i directū. i. ad
facta tua recte ꝓſiderandū. l Et vide vbi nō ꝓſtrata ſis
q. d. nō eſt locus vbi nō exerceris idolatriā. m In viis
ſedebas. ſicut meretrix in biuio vt ſe expōat tranſeūtibus.
n Expectās eos quaſi latro. i. cum magno fornicandi de
ſiderio: ſicut latro expectat aliquē trāſeūtē deſiderās ipſuz
ſpoliare. o Et polluiſti ter. i fornī. tuis. i. i idolatrijs.
p Et in malicijs tuis. peccando ꝓximum. q Quā
obrem ꝓhibite ſunt ſtille pluuiaꝝ. ſicut patet. iij. regū. xvij
vbi dī q⁊ clauſum fuit celū pp peccata terre: ſed non dicitur
ibi quātū temporis: ſed Jacobi quito dī: q⁊ nō pluit annis
trib⁹ ⁊ mēſib⁹ ſex: pp idolatriaz ⁊ alia peccata tpe achab ⁊
ieẓabel. Cōſequenter ex pdictis ꝓcludit inuerecūdia peccā
di cū dī: r Frons mulieris meretricis rē. ⁊ ſubdit diuia
clemētia ad penitētiā recipere ſemp pata cū dī: s Ergo
ſaltē āmō. i. poſt tot ⁊ tāta flagicia: t Voca me pī me⁹.
recognoſcēdo bñficiū tue creationis. v Dux vginitatis
mee tu es. recognoſcēdo beneficiū eductiōis tue de egypto:
tūc. n. pplꝰ hebre⁹ cōiter erat integer ab idolatrie peccato
vſq; ad fabricationē vituli. x Nūqd iraſceris i ppetuū.
recedendo a me per peccatum. y Ecce locuta es ⁊ feciſti
mala. i. ore ⁊ ope peccaſti. z Et potuiſti. me permittēte

ex tuo demerito: qō aūt sequitur: Et p verbis penitētie nē. vsq; ibi Qō sermōe tractasti. inclusiue non est de textu: qz nō habet in hebreo: nec in libris bene correctis. a Et dixit. Hic cōsequenter arguitur inuerecūdia p̄dicta; cōpatiue s. ad pplm regni israel. Et diuiditur in duas ptes: qz primo ponit dicta ꝓpatio: ⁊ 2° peccātiū reuocatio: ibi Uade ⁊ clama. Circa p̄mū notatur tps huius reuelationis fac te hieremie cum dō: a Et dixit nē. iosie regis. s. iude: ante eni tpe eçechie regis iude osee rex israel ⁊ pplis eius fuerat debellat⁹ ⁊ captiuat⁹ ⁊ ductus in assyrios pp idolatriā ⁊ alia peccata ip sōz: ꝛ3 q dicitur q̄rto regum. xviij. ⁊ hoc est qō dī: b Nun quid vidisti. i. cōsiderasti. hieremias enim non vidit oculis carnis: nōdū. n. erat nat⁹ qñ popul⁹ regni israel fuit captiuatus: quia hoc fuit sexto anno eçechie: quarto regum xviij. ⁊ extūc vsq; ad decimūoctauum ānū regis iosie in quo ista reuelatio facta fuit hieremie: vt dicit ra. sa. fluxerunt anni. xcviij. vt patet quarto regum: coniungedo annos intermedios per tpa q̄bus dicunt regnasse reges iuda illius tpis: Hieremias aūt adhuc iuuenis cepit p̄phetare tpe iosie: vt dcm̄ est supra caplo. j. c Que fecerit auersatrix israel. i. pplis regni israel. d Abijt sibimet super oēm mōtē nē. i. exposuit se omni idolatrie. e Et dixi cū fecisset hec omnia ad me reuertere. hoc dixit dōs per amos ⁊ osee qui p̄ophetauerunt de regno israel: f Et non est reuersa. qz ad verba eoz non fecit penitentiā ꝛ3 magis auxit malicīā. g Et vidit p̄uari. so. eius iuda. i. pplis de regno iude qui descenderat ex eisdem patrib⁹: pp qō vocatur ei⁹ sozor. h Quia ꝓ eo q̄ mechata esset nē. Jex ponendo se omni idolatrie: vt dictū est: i Dimisissēz eā. in manib⁹ regis assyrioz: k Et dedisse ei li. repu. pmittendo q̄ duceretur in captiuitatē. l Et nō timuit p̄ceua. iuda so. eius. ex dicta pena illata pplo israel: ⁊ tñ debuisset timere ne accideret sibi simile: qō non fecit: ideo subditur: m Sed abijt ⁊ fornicata est. p idolatriaz timore dei post posito. n Et in om. his non est reuersa ad me. licet eam reuocauerim vbo ꝓphetarū ⁊ facto punitionis in pplo israel vt dcm̄ est. o In toto corde suo: sed in mēdacio. qz i populo iuda erant multi qui exterius videbant iusti: ⁊ non tñ erant: vt dictū ē caplo p̄cedenti. p Et dixit dōs ad me. cuius dcm̄ pōt esse falsum. q Justificauit ani. su. auer. israel non simpliciter sed ꝓpatiue: ideo subdit: r Cōparatione p̄ceua. iuda. hoc modo dixit iudas genesis. xxxviij de thamar iustior me est qz minus peccauerat q̄ ipse: ⁊ sic est in p̄posito: tum qz in iuda erat tēplū ⁊ cultus diuinus quo debebat regnū iuda teneri in timore dei: tū qz regnū iuda viderat punitionē p̄teritā regni israel: ex qua debebat a peccato retrahi: regnū aūt israel nō sic viderat punitioēz regni iuda. s Uade. Hic ꝓsequenter ponitur peccantiū reuocatio: ⁊ primo de regno israel specialiter: 2° oiuz generaliter: ibi Conuertimini. Circa primū dī: s Uade ⁊ cla. ser. ist. ꝫ aqui. ⁊ est verbū dñi ad hieremiā qui vt dicit ra. sa. fuit missus in terrā assyrioz que ē in plaga aquilonari respectu iudee: vbi pplis israel detinebat captiuus ad p̄dicandū eis penitentiā. Alij vero dicunt ⁊ verisimil⁹ vt videtur q̄ fuit missus ad aliquos q̄ de pplo israel effugerant man⁹ regis assyrioz: ⁊ latuerant in terris circumadiacentibus ⁊ postea ad terrā israel redierāt: ⁊ ibi multiplicati fuerāt: ⁊ qz erāt idolatre sicut ante captiuitatem sratz suoz: ideo hieremias iuit ad reducendū eos ab idolatria ad dī cultū qui vigebat i hierusalem maxime tēpore iosie: terra autē regni israel ē in parte aquilōari respectu hierlz ⁊ regni iude.

tuisti: ēt dixit dōs ad me in dieb⁹ iosie regis. Nūnqd vidisti q̄ fecerit auersatrix israel: Abijt sibimēt sup oēm mōtē excelsū: ⁊ sb oī ligno frondoso: ⁊ fornicata ē ibi: ēt dixi: cuz fecisset hec oia: ad me reuertere: ēt nō ē reuersa. Et vidit p̄uaricatrix soror ei⁹ iuda: quiā p eo q̄ mechata eēt auersatrix israel dimisissēz eā ēt dedisse ei libellū repudij: ēt nō timuit p̄uaricatrix iuda soror eius sed abijt ⁊ fornicata ē ēt ipsa: ⁊ facilitate fornicationis sue ꝓtamiauit trā: ⁊ mechata ē cū lapide ⁊ ligno. Et iō dicit dōs: Conuertimini filij aversantes me dicit dominus: et non auertam faciem meam a vobis: quia sanctus ego sum dicit dominus: et non irascar in perpetuum. Verumtamen scito iniquitatem tuam: quia in dominum deum tuum peccasti et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso: et vocem meam non audisti ait dominus. Conuertimini filij aversantes me dicit dominus: et non auertam faciem meam a vobis: quia sanctus ego sum dicit dominus: et non irascar in perpetuum. Verumtamen scito iniquitatem tuam: quia in dominum deum tuum peccasti et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso: et vocem meam non audisti ait dominus. Conuertimini

t Reuertē auersatrix israel. ab idolatria: v Et non auer. fa. meā a vo. sed suscipiaz vos in misericordia. x Quia sanctus ego sum. q. d. hoc faciam ex bonitate mea nō pp vestra merita. ⁊ qz ad verā cōuersionē requiritur p̄cij peccati cognitio: iō subditur: Uerūtñ scito iniquitatem tuā nē. y Et dispersisti vias tuas alienis. i. idolis que dicunt dij alieni ⁊ vocat hic vias tuas. i. pedes tuos quib⁹ p̄ceditur per viam: loquitur. n. hic ꝓpheta de pplo israel sub metaphora meretricis que pata est diuidere pedes suos oī transeunti in cōcubitu carnali: sicut dī ezechielis. xvj. Diuisisti pedes tuos omni transeunti p viā. z Sub omni ligno frondoso. in talib⁹. n. locis exercebat idolatria: ⁊ cū hoc aliqñ luxuria i veneratione veneris ⁊ priapi. a Conuertimini. Hic ꝓsequenter ponit reuocatō peccantiū generaliter. Sciēdū tñ q̄ aliqui expositores nr̄i exponūt residuū huius capituli de reditu filioz israel de captiuitate babylonica: ⁊ qz plures eoz remanserūt in babylone detenti amore plis quā ibi genuerāt ⁊ possessionū quas ibi acquisierāt: iō subdit: Et assumā vos vnū de ciuitate ⁊ duos de cognatiōe nē. ⁊ qō subdit: Et dabo vobis pastores nē. exponūt de çorobabel: hesdra neemia: aggeo ⁊ zacharia: qui gubernauerūt pplz in tē poralib⁹ ⁊ spiritualib⁹. Non dicēt vltra arca testi nē. qz i tēplo ab eis reedificato nō fuit arca: vt dicunt ēt iudei ⁊ habet 2° macha. primo: ⁊ sic cōsequenter adaptāt lrāz ad istud ꝓpositū ꝑut possūt. Sz huic dicto obuiat qō subdit: In tpe illo vocabūt hierlz solū dñi. qz nō legit hierlz fuisse i tāta solēnitate ⁊ reuerētia p̄ tps captiuitatis babylonice: sed semp vel qñ semp erat subiecta seruituti: primo plaz: ⁊ postea grecoz: ⁊ vltimo romanoz vt patet ex libris hesdre: neemie: machabeoruz: ⁊ ex eūs gelijs. Item qō subditur: Et cōgregabūt ad eā oēs gentes in noie dñi. qz non legunt q̄uersi ad iudaismū de gētilibus nisi pauci. similiter qō subdit: In dieb⁹ illis ibit

domus iuda ad domū israel: ⁊ veniēt simul de terra aquilōis. quia nō legit q̄ aliqui iudei eiusdē tēporis iuerint ad reducendū filios israel de regno assyriorum vbi fuerūt ducti p assyrios. Propter qō ra. sa. exponit passum istum de tempore christi: ⁊ in hoc dicit magis catholice q̄ expositores p̄dicti. dicit tñ q̄ ista sunt implenda de futuro sicut ⁊ expectant christum venturū cuius tamen aduētus transit in preteritum. Igitur sequendo dictum eius quātum ad id qō continet veritatis pars ista in qua agitur de vocatiōe christi qui venit vocare peccatores matthei. ix. diuiditur in duas: q⁹ primo circa hanc uocationem pōit vocantis benignitas: ⁊ 2° iudeorum malignitas: ibi Sed quomodo. Prima ad huc in in duas: q⁹ primo ponitur dicta vocatio: 2° circa hoc soluitur questio: ibi Et dixi. Circa primū dicit in persona christi: a Cōuertimini filij reuertentes. i. vere penitentes reuertendo de tenebris ad lucē: de vmbra ad veritatem: b Quia ego vir vester. i. sponsus: sic enim habet in hebreo: qō optime cōuenit christo q̄ sponsus est ecclesie: sm q⁹ dī iohanis tertio: Qui habet sponsam sponsus est. Uerū tñ q⁹ ad christi vocationē pauci de iudeis crediderunt quibus ipse in persona ꝓpria p̄dicauit: ideo sequit:
c Et assumam vos. vnū de ciuitate ⁊c. i. paucos respectu multitudinis remanētis in sua infidelitate: ⁊ istud fuit figuratū in ingressu terre ꝓmissionis: q⁹ de sexcentis milibus qui exierunt de egypto duo tantū ingressi sunt eā. s. chaleph ⁊ iosue. d Et introducā vos in syon. i. in ecclesiā militantē que dī syon ⁊ hierlm: eo q⁹ ecclesia put diuidit ꝫ synagogaꝫ: ibi incepit p christi predicatiōnē: ⁊ miraculoꝝ operationes: vt patz ex euangelijs: ⁊ spiritussancti missione super apostolos: vt patet actuū. ij. pp qō de ipsa dicitur hebre. xij. Accessistis ad syō mōtē ⁊ ad ciuitatē dei viuentis hierlm celestem. e Et dabo vobis pastores. s. apostolos. f Et pascent vos. s. scientia. i. fide certa que dī scientia pp certitudinem ad hesionis: g Et doctrina. i. moribus sāctis. h Cū q⁹ multiplicati fueritis. s. post christi ascensionē sm q⁹ dī actuū. vi. augebatur numer⁹ discipuloꝝ. i. credentiū in hierlm valde. i Et creueritis in terra. p vocatiōz gentiliū ad fidē: qō videmus impletum per orbem:
k Non dicent vltra arca testamenti. s. q⁹ circa eaz debeat esse cultus dei sicut fuit tempore veteris testamēti l Neq⁹ ascendet super cor. i. fideles nō ponent ibi fiduciā sicut fiebat antiquitus qñ portabatur ad bellum vt saluaret ab inimicis pplm iudeorum: vt habetur p⁹ regū in pluribus locis: m Nec recordabunt. amplius de arca quā fecit moyses: n Nec fiet vltra. s. alia noua: ⁊ p ista designat cessatio ceremoniaꝝ veteris legis quā videmus impletam. Per dicta etiā patet falsitas iudeoꝝ dicentiū q⁹ in aduentu messie reddet eis arca testamenti: ⁊ altaria, holocaustoꝝ ⁊ incēsi ⁊c. ad cultū veteris legis pertinentia. o In tempore illo vocabūt hierlm. i. ecclesiā vt predictū est: p Soliū domini. Si hoc referat ad ecclesiam triūphātem hoc fuit impletū in ascensione christi scōz q⁹ dicitur marci vltimo. Et dominꝰ q̄dem iesus christꝰ post q⁹ locutus est eis assūptus est in celum ⁊ sedet a dextris dei. Si autem referat ad ecclesiam militantez impletum fuit qñ christꝰ sedens apostolos docebat: ⁊ ipleē i eucharistia q̄ reuerēter seruatur in eccl'ia i qua totus christus ꝓtinet q. Et ꝓgre. ad eā oēs gētes. i. aliqui ex oībꝰ gētibꝰ p fidē charitate formataz. r Et nō ābulabūt p⁹ prauitatē sequendo idolatriā sicut ante fidei receptionē. s In diebus illis ibit domus iuda ⁊c. sancti enī apostoli simon ⁊ iuda fuerunt de domo iuda: quia fuerunt cognati germani ipsius christi: ipsi vero p̄dicauerūt in pside q̄ ē i pte aquilonari respectu ire ꝓmissionis: vñ exierūt christi discipuli ad p̄dicandū p orbē. vbi erant multi israelite qui nō redierant de captiuitate: ⁊ multos de illis adduxerunt ad fidē sicut de gētibꝰ. t Ad terrā quā dedi pa. ve. i. ad terrā viuentiū ad quā christus ascēdēs in celū transtulit pīes sanctos qui p⁹ius detenti fuerāt in lymbo. Illa. n. terra fuit eis ꝓmissa principaliter sicut declarauī plenius gene. xv. Premiū enim a deo ꝓmissū non est minus sed maius merito: oia vero bona terrena sunt minꝰ bonū q̄ opus virtutis: ⁊ iō qñcūq⁹ ꝓ operibꝰ virtutū a deo ꝓmittit aliquid terenū: intelligit principaliter ꝓmissū bonū spirituale ⁊ eternuz. v Ego autez. Hic circa p̄dicta mouet q̄stio. s. qualit habeat fideliū multiplicatio ⁊ hereditati celestis adeptio: cū dī: x Quō ponā ⁊c. ⁊ patet ex dictis littera vsq⁹ ibi: y Hereditatē ꝓclarā. q⁹ ibi clare videt deus facie ad faciē: z Exercituū gētiū. exercitus gētium dicunt hic angeli sancti ad custodiā regnoꝝ ⁊ gētiū deputati: ⁊ illoꝝ ꝓprie est hereditas celestis. a Et dixi. Hic ponit respōsio. s. q⁹ duo predicta habent p fidē ⁊ mores: iō subdit: b Patrem vocabis me. i. non solum corde credendo: sed ore confitendo: ad ro. x. ca. Corde enīz creditur ad iusticiam: ore autem confesso fit ad salutem. Et quia fides sine operibus mortua est: iacobi. ij. capi. ideo subditur: c Et post me ingredi non cessabis. bona opera vsq⁹ ad finē cōtinuando. d Sed quō. Hic ꝓsequenter circa christi vocationē ponit iudeorum malignitas cum dī: d Sed quō si cōtēnat mulier amatorē suum. i. maritū suū: vnde in hebreo habet sociū suū: e Sic cōtempsit me dominꝰ isral. blasphemādo psequēdo ⁊ tandē occidēdo: ⁊ q⁹ in vindictā eiꝰ secuta ē destructio iudeoꝝ p romanos: vt habet luce. xix iō subdit: f Uox in vij audita ē ploratꝰ ⁊c. q⁹ destructa ciuitate iudei ducebant captiui ad diuersas ptes: suā miseriā deplorantes. g Quoniā iniquam fecerūt viā suam

filij reuertētes dicit dñs: q⁹ ego vir vester. Et assūmaz vos vnū de ciuitate ⁊ duos de cognatōe: et ītroducaz vos i syon. Et dabō vobis pastores iuxta cor meū: et pascēt vos scia et doctria. Cūnq⁹ multiplicati fueritis et creueritis i tra i dieb⁹ illis ait dns: nō dicēt vltra: arca testi dñi: neq⁹ ascendet sup cor: neq⁹ recordabunt illi⁹: nec visitabit: nec fiet vltra. In tēpore illo vocabūt hierlm sōliū dñi: et ꝓgregabunt ad eā oēs gētes i noie dñi i hierlm: et ñ ābulabūt post prauitatez cordis sui pessimi. In dieb⁹ illis ibit dom⁹ iuda ad domū isral: ⁊ veniēt sil de tra aqlōis ad trā quā dedi pīb⁹ vīs. Egō aūt dixi: Quō ponā te in filios: ⁊ tribuaz tibi trā desiderabilē hereditatē p̄clarā exercituū gentium. et dixi: Patrē vocabis me: et post me ingredi ñ cessabis. Sed quō si cōtēnat mulier amatorē suū: sic cōtempsit me dom⁹ isral dic dns. Uox i vis audita ē ploratꝰ ⁊ vlulatꝰ filioꝝ isral: q⁹niā iniquaz fecerunt viam suam: obliti

recedendo a christo qui est via veritas ⁊ vita. sed q̄ post destructionem ciuitatis aliqui ò iudeis christo crediderūt: tenentes q̄ pp eius mortem fuisset illa destructio subsecuta ió hieremias hoc p̄uidēs dicit quātum ad istos: a Conuertimini filij reuertentes. exponatur vt supra. b Et sanabo auersiones vr̄as. quibus auersi estis a christo: ⁊ subdit penitētium responsio:

c Ecce nos venim⁹ ad te. p fidē. d Tu enim es dñe deus noster. iudei enim vere cōuersi christū cē verū deum cōfitentur. e Vere mendaces erant colles ꝛc̄. i. superbi p colles ⁊ montes hic metaphorice designati: sicut esaie. xl. dicit: Omnis mōs ⁊ collis hūiliabit. q̄ p phete vt cōiter metaphorice loquuntur: ⁊ isti superbi fuerunt sacerdotes ⁊ pharisei q̄ p suam superbiā christum ꝓtempserunt: ⁊ populum p sua mendacia a fide christi auerterūt: que mendacia ꝓuersi de iudaismo recognoscunt. f Vere in dño deo nr̄o. s. xp̄o. g Salus isr̄l. fm q̄ dī actuū. iiij. de ipso. Et non est in alio aliquo salus. h Confusio. i. peccatū i christū: pp q̄ venit super nos ꝓfusio. i Comedit labo rē patrū nr̄oꝝ ꝛc̄. q̄ romani oia preciosa in quibus laborauerāt iudei ⁊ animalia ⁊ filios ⁊ filias eoꝝ rapuerūt: ⁊ ió sedet: k Dormiemus in ꝓfusione nr̄a. q̄diu stabimus in infidelitate: ió subditur: l Q̄m dño deo nr̄o peccauim⁹. ista sunt v̄ba penitentium peccata p̄terita lamētātiū: ⁊ nō soluz peccata ꝓpria sz patrum suorum: ⁊ patet littera ex dictis.

Jn ca. iij. vbi dī i postilla: Nūq̄d irascēris in perpetuū. VBi nos habem⁹: Nunq̄d ira Additio pri⁹. scēris ꝛc̄. in hebreo habet: Nunquid irascet i perpetuū aut p̄seuerabit i finem. Et expōitur sic q̄ si illa vxor seu sponsa de qua loquitur cōuerteret ad recognoscendū deū tanq̄ patrē suuz ⁊ ducē virginitatis sue: nunq̄d deus irasceret i perpetuū: ita q̄ nō reconciliaret eā. q. d. nō iuxta illud psalmiste: Nō in ꝑpetuū irascetur ꝛc̄. Et hec sententia videtur magis ꝓpria in ꝓposito: valde enī ipse ꝓprie de peccatore inquātum a deo recedit diceretur q̄ irascitur sed potius prouocat deum ad iracundiam.

Jn eodē ca. vbi dī i postilla: Cōuertimini filij reuertētes VBi nos habemus: filij reuertentes Additio. ij. in hebreo habet: Filij rebelles. ⁊ sic vocat rebelles ad pēitētiā ad quā attrahit eos ad h⁹: q̄ ego vir vī

Jn eodē capīo. iij. vbi dī in postilla: Et istō fuit figuratū in ingressu terre ꝓmissionis. Additio tertia.

NOn videt ꝓprie figurari paucitas iudeoꝝ i christo credētiū respectu aliorꝝ in sua infidelitate remanētiū per chaleb ⁊ iosue ꝓut in postilla: tū q̄ ibi fuerūt tātū duo de sexcentis milibus viroꝝ: hic aūt multo plures fuerūt credentes. s. in maiori ꝓportiōe vt patet in actib⁹ apostoloꝝ: tū q̄ moyses ⁊ aaron q̄ fuerūt sancti ⁊ nō fuerūt ingressi terrā ꝓmissiōis figurarēt infideles christū negantes: q̄ videtur inconueniens: sed figura huius paucitatis credētium de iudeis ꝓprie p̄cessit tempore hieroboaz iij. re. xij. capīo: q̄n totus populus israeliticus fuit diuisus

sūt domini dei sui. Cōuertimini filij reuertentes: et sanabo auersiones vr̄as. Ecce nos uenim⁹ ad te. Tu. n. es dñs de⁹ nr̄. Vere mēdaces erāt colles ⁊ multitudo mōtiū. Vere i dño deo nr̄o sālus isr̄l. Cōfusio cōmedit laborez p̄m nr̄oꝝ ab adolescētia nr̄a: greges eoꝝ ⁊ armēta eoꝝ: filios eoꝝ ⁊ filias eoꝝ. Dormiem⁹ i ꝓfusiōe nr̄a ⁊ opiet nos ignominia nr̄a quōniā dño deo nr̄o peccauim⁹ nos ⁊ p̄res nr̄i ab adolescētia nr̄a vsq̄z ad diē hāc: ⁊ nō audiuim⁹ vocē dñi dei nr̄i. .iiii.

SJ reuerteris isr̄l ait dñs ad me reuerter. Si ablueris offēdicula tua a facie mea nō ꝓmoueberis ⁊ iurabis viuit dñs i vitate ⁊ i iudicio ⁊ i iusticia: et benedicent eum gētes ipsūq̄z laudabūt. Hec. n. dicit dñs viro iuda ⁊ habitatori hierusalez. Nouāte vobis nouale: ⁊ nolite serere super spinas. Circūcidimini in duas partes quarum maior. s. decem tribꝰ recesserūt a regno dauid q̄ fuit figura christi ⁊ a cultu dei qui vigebat in tēplo: ⁊ coluerunt vitulos. Minor vero pars. s. due tribus adheserūt regno dauid ⁊ cultui diuino: ꝓut hec figura largius tractatur in pugione: prima parte capitulo. ij. eam p prie ad ꝓpositiuz adaptando.

Replica.

IN capitulo. iij. burgēn. mutat textuz trās lationis nostre ab actiuo ad passiuū ⁊ sic postil. vno mō applicat burgēn. alio mō veritas est i vtraq̄z applicatōne. Sed q̄ dicit burgenſ. in hebreo habet: rebelles: vbi nos: reuertentes: credat burgēn. q̄ voluerit puto be. hieronymū postillatorem ⁊ omēs alios ita ignaros hebraici sermonis vsq̄z ad burgēn. nō fuisse vt interpretarentur rebelles per reuertētes filios. Jn eodem capitulo postil. dicit paucitatem credentiū in christū ex iudeis figuratam esse paucitate ingredientū terrā ꝓmissionis ex egritudinibus de egypto. Burgēn. assignat aliā figurā putans figurā postil. non esse ꝓpriam. Ad hoc dicendum q̄ vnius facti possunt esse plures figure: sicut patet in locis multis sacri canonis. Etiā cum figura alicui⁹ sit ei⁹ similitudo q̄ ñ semp currit q̄ttuoz pedib⁹. Si. n. oīs similitudo eēt oīmoda nulla eēt similitudo sic arguit beat⁹ augu. Si oia essent eq̄lia: ñ essēt oia Omnimoda. n. similitudo potius esset dicenda identitas q̄ similitudo: vt dicit burgēn. vide circa ꝓmum capitulum osee .Capitulum quartum.

SJ reuerteris. Postq̄ hieremias reprehēdit populum de peccandi inuerecundia: hic arguit eū ò cōtumacia: ⁊ p⁹ dicta ꝓtumacia arguitur 2⁹ pena debita subiungit: ibi Annūciate. Circa ꝓmū dī in ꝓsona dñi: a Si reuerteris israel. hic accipit si p nō: q̄ ista reuersio nō fuit subsecuta ⁊ sic apparet cōtumacia: ⁊ eodē modo accipit cuz subdit: b Si abstuleris offendicula tua. i. peccata q̄b⁹ me offēdisti. c Nō cōmoueberis. de terra tua in captiuitatē babylonicā. d Et iurabis: viuit dñs ꝛc̄. hic ponūt tres comites iuramēti licīti: ⁊ q̄libet subtracto eōdit illicitū: sicut ē iuramētū mēdax q̄ caret veritate ⁊ iuramētuz iniquuz: vt siquis iuret se hominē occisurū q̄ caret iustīcia: ⁊ iuramētū icautū q̄ caret iudicio discretionis: vt si q̄s iuret sine cā ⁊ ratiōe legitima. e Et bñdicēt eū oēs gentes. ímpcādo sibi bōa si fecerit ista: ⁊ mutat mod⁹ loquēdi de 2⁹ ꝓsona ad tertiā: sz q̄ hoc nō fecit: ió i captiuitatez ductus fuit. ⁊ p isr̄l itelligit hic ppls regni iude: q̄ isr̄l ē nomē generale ad oēs hebreos: ⁊ hoc patz p hoc q̄ subditur: f Hec enim dī. do. vi. iu. ⁊ hierusalem. in aliq̄bus libris iterponit habitatori: sz ñ ē de textu. g Nouate vobis nouale. est autem nouale terra de nouo culta p̄us spinis ⁊ sentib⁹ plena: ⁊ per hoc innuit ꝓpheta q̄ erāt inueterati i malicia. h Circuncidimini i dño.

in circuncisiõe spiritualí: que placet ei: ⁊ q̃ sit illa subdit
i Et auser. prepu. cor. ve. í. peccata ⁊ ꝓsuetudines pec
cãdi. k Ne forte egre. vt ig. indi. mea ⁊c. i. vindicta
mea p ignẽ. ⁊ qz hoc nõ fecerunt in cõtumacia pmanen
tes: iõ secuta est succensio ciuitatis ⁊ tẽpli p chaldeos tẽ
pore sedechie. iiij
regũ vltimo. ⁊ in
fra. xxxix. l An
nunciate. Hic co
sequẽter sequitur
pene cõtumacie:
⁊ diuidit in duas
qz ꝑmo ponitur
cõminatio pene:
2o cõpassio hiere
mie: ibi Et dixi.
Circa primũ dr:
Annunciate in iu
da ⁊c. i. oibus no
tificate. m Et
canite tuba in ter
ra. ad ꝓuocandũ
bellatores vnde
cũqz: n Et di
cite. Cõgre. ⁊ in
gre. ciuitates mũi
tas: vt ibi possu
mus saluari.
o Leuate signũ
idest vexillum.
p In syon. vbi
erat fortaliciuz ci
uitatis hierusalez
q Confortami
ni. ad inuicem.
r Nolite stare.
ocioſi. s Qz
malum ego addu
co ab aquilone. i.
graue bellũ qõ ñ
poteritis sustinerẽ
iõ subdit: t Et
cõtritõnẽ magnã
idest ciuitatis ⁊ tẽpli destructionẽ: ⁊ iõ q̃ dicit hiere. La
nite tuba. ⁊ postea: leuate signuz in syõ cõfortamini ⁊c.
dicit ironice. q. d. sic facietis: sed nihil valebit vobis: vñ
subditur: v Ascendit leo de cubili suo. i. nabuch. de
regno suo q̃ dicit hic leo: eo q̃ in vexillo suo habebat
imaginẽ leonis vt dicũt aliqui: vel pp suam audaciã ⁊
ferocitatẽ. x Et p̃do gẽtium se leuauit. qz a mltis gẽ
tib' p̃das accepit. y Egressus est de loco suo. ad ve
niendũ ꝛ iudeam: iõ subdit: z Ut ponat terrã tuam
i solitudinẽ. ciuitates destruẽdo: ⁊ habitatores captiuã
do. Et qz fuit h' iudeis mã dolorisi: iõ subdit: a Su
per hoc accingite vos cilicijs ⁊c. in signũ tristicie ⁊ lam
tatõis. b In die illa dicit dñs pibit ⁊c. Jqz de nocte su
gerũt per locũ occultũ: tñ nõ valuit eis: qz comprehẽdit
eos exercit' chaldeoꝝ: quarto regũ vltimo ⁊ infra. xxxix
c Et obstupescẽt sacerdotes ⁊ pphete. qz dixerãt sede
chie regi ⁊ principib' ꝛriũ. o Et dixi. Hic ꝓsequẽt
ponitur ꝓpassio hieremie eo q̃ erat de pplo illo. Et di
uidit i duas: qz primo ponit ipsius dolor in mente: 2o in
corpore: ibi Uentrẽ meũ. Circa pmũ dicit hieremias:
e Heu. interiectio est dolentis: ⁊ ponit ter pp triplicẽ
destructionẽ. s. tẽpli: ciuitatis ⁊ ppli. f Ergo ne dece
pisti pplm istũ. i. decipi pmisisti p falsos ꝓphetas. q. d.

dómino: ẽt auferte præputia cordiuz vestrorum viri
iuda ⁊ habitatores hierlm nẽ forte egrediat vt ignis
indigñatio mea: ⁊ succẽdatur
⁊ nõ sit q extiguat pp mali
cią cogitatõuz vestrarz. An
nũciãte i iuda: ⁊ i hierlz: au
ditũ facite: loqmini: ẽt cãite
tuba i tra: clamate fortit ẽt
dicite: Cõgregami ⁊ ingre
diamur ciuitates munitas
leuate signũ i syõn. Cõfor
tamini nolite stare: qã ma
lum ego adduco ab aqui
lone ẽt contritoem ma
gnã. Ascẽndit leo de cubi
lo suo: ẽt p̃do gẽtiũ se leua
uit. Egressus ẽ de loco suo
ut põat tra tuã i solitudinẽ
Ciuitates tue vastabunt: re
manẽtes absqz habitatore
Sup hoc accigite vos cili
cijs: plãgite ⁊ vlulate: qz nõ
est auersa ira furoris dñi a
vobis. Et erit: in die illa di
cit dominus pibit cor regis
⁊ cor principum: ẽt obstu
pescẽt sacerdotes: ꝓphete
ꝓsternabũt: ẽt dixi: Heu:
heu: heu: dñe de⁹. Ergo ne
decepisti pplz istũ ⁊ hierlz
dicẽs: pax erit vobis: Et
ecce puenit gladi⁹ vsqz ad
aiaz. In tpe illo dicet pplo
huic ⁊ hierlz vẽnt⁹ vres in
vijs q̃ sũt i deserto: uie filie
ppli mei nõn ad ventilãduz
⁊ ad purgaduz. Spiritus
plẽn⁹ ex his vẽniet mihi. Et
nũc ẽgo: sz lõquar iudicia
mea cũ eis. Eccẽ q̃si nubes
ascẽdet: ẽt q̃si tẽpestas curr⁹
ei⁹. Uelociores aquis eq illi⁹
Uę nobis: qm vastati sum⁹
Lãua a malicia cor tuum
hierlm: vt salua fias. Usqz
quo morabũt i te cogitatõ
nes noxie: Uox. n. ãnũcią
tis a dã. ẽt notũ facietis ido
lũ de mõte ephraiz. Dicite
gẽtib': Eccẽ auditũ ẽ i hie
rusalẽ: custodes venire de
tra lõgiqua ⁊ dare sup ciui
tates iuda vocẽ suã. Quasi
custodes agroꝝ facti sunt

pescẽt sacerdotes: ꝓphete
ꝓsternabũt: ẽt dixi: Heu:
heu: heu: dñe de⁹. Ergo ne
decepisti pplz istũ ⁊ hierlz
dicẽs: pax erit vobis: Et
ecce puenit gladi⁹ vsqz ad
aiaz. In tpe illo dicet pplo
huic ⁊ hierlz vẽnt⁹ vres in
vijs q̃ sũt i deserto: uie filie
ppli mei nõn ad ventilãduz
⁊ ad purgaduz. Spiritus
plẽn⁹ ex his vẽniet mihi. Et
nũc ẽgo: sz lõquar iudicia
mea cũ eis. Eccẽ q̃si nubes
ascẽdet: ẽt q̃si tẽpestas curr⁹
ei⁹. Uelociores aquis eq illi⁹
Uę nobis: qm vastati sum⁹
Lãua a malicia cor tuum
hierlm: vt salua fias. Usqz
quo morabũt i te cogitatõ
nes noxie: Uox. n. ãnũcią
tis a dã. ẽt notũ facietis ido
lũ de mõte ephraiz. Dicite
gẽtib': Eccẽ auditũ ẽ i hie
rusalẽ: custodes venire de
tra lõgiqua ⁊ dare sup ciui
tates iuda vocẽ suã. Quasi
custodes agroꝝ facti sunt

sic: g Dices. i. dicere permittes p eos. h Pax erit ⁊c
potest ẽt exponi negatiue: ergo ne decipisti. q. d. non sz falsi
pphete fingẽtes loqui p te. i Et ecce puenit gladi⁹ vsqz
ad aiam. i. vsqz ad intima cordiũ ppli ⁊ principũ: ⁊ loquit
de futuro p modũ ꝑteriti: iõ subdit: In tpe illo dicetur ⁊c.
k Uentus vrens in
vijs que sunt in deser
to. i. sicut vẽtus vrẽs
omnia consumens q̃
crescũt in deserto: eo
q̃ modicum habent
ō humiltate: propter
qō citius desiccantur
⁊ consumũtur a ven
to vrente. l Uie
filij ppli mei. quasi di
ceret: sic populus me
us consumetur: ideo
subditur: m Non
ad venti. ⁊ pur. sicut
in aliquibus terris tri
ticuz purgatur a ven
to: quia granum cuz
palea ꝓijcitur sursuz
cum instrumento de
hoc apto: ⁊ vẽtus tol
lit paleas ⁊ granuz ca
dit in area: quasi dice
ret: sic nõ purgabitur
populus meus: sz ma
gis cõsumetur: ideo
sequitur: n Spiri
tus. i vẽt⁹. o Ple
nus ex his. s. aduſtiõi
bus. p Uenit mi
hi. i. ad voluntatẽ me
am. q Et nũc ego
supple faciam hoc ex
odio vel violentia:
quasi diceret: nõ: sed
ex iustitia: ⁊ ideo sub
dit: r Sz loquar
iudicia mea cum eis.
s Ecce quasi nubes. s.
tẽpestuosa q̃ subito surgit: t Ascẽdet. s. exercit⁹ chaldeoꝝ
⁊ dic ascẽdet: qz iuda ẽ i altiori situ q̃ sit regio vnde vẽit.
v Et q̃si tẽpestas curr⁹ ei⁹. ad portandũ arma ⁊ alia exer
citui necessaria: ⁊ isti curr⁹ pp multitudinẽ faciebãt strepitũ
magnum ⁊ terribilem ad modum tempestatis. x Uelo
ciores a quibus equi illius. hyperbole est ad designãdũ velo
citatem ⁊ fortitudinem equoꝝ. y Ue nobis ⁊c. Uerbuz
est ꝓphete plangentis miseriã populi sui iminẽtẽ ⁊ cõsulen
tis penitẽtiam dicentis: z Laua a malicia ⁊c. vt per hoc
rigor diuine iustitie tempetur. ⁊ Usqz quo morabũtur
in te ⁊c. q. d. tu nimis tardas agere penitẽtiã: qz in pmptu
est dei vindicta: vñ subditur: a Uox enim annũciãtis. s.
aduentũ regis babylõis b A dan. q̃ ẽ ciuitas in extremi
tate aquilonari iudee: exercitus. n. chaldeoꝝ venit ex illa p
te: c Et notũ facientis idolũ. i. regez babylonis qui se fe
cit adorari vt deũ i statua aurea: Dan. iij. d De monte
ephraim. locus est propinquior hierlm q̃ sit dan. ⁊ fm q
exercitus chaldeorum magis appropinquabat: scõm hoc
currebant nũcij sedechie destinati ad hoc ad nunciandum
sibi: ideo subdit: e Ecce auditũ est in hierlem. vbi erat
sedechias: f Custodes vẽire. i. chaldeos venientes ad ob
sidẽdũ hierlez: ⁊ ita diligẽt custodientes portas ⁊ exitꝰ q̃ nll⁹

posset egredi qui caperetur: cuius causa subdit: a Quia me ad ira. puo. per idolatriam ⁊ alia mala supra posita.
b Uentre meu. Hic ꝓsequēter ponit dolor ꝓphe in corpore: vehemēs. n. motꝰ mēti gaudij vel doloris redūdat ad corpus: iō dic̄t ꝓpha: b Uentre meū ⁊c. q. d. ita afflig or i corpore sicut mulier pturiēs: vel sicut vir torsiōes horribiles sētiens. c Sēsus cordis mei turbati sunt. ex vehemētia doloris d Quoniā vocem buccine audiuit aia mea. videbat. n. i spū exercitū chaldeoꝝ de ꝓpinquo inuasurꝝ ciuitatē hierlm cuz tubis ⁊ clamoribꝰ bellicis. e Cōtritio super cōtritionē. qz primo vastatus est ppls fame: 2° gladio.
f Repēte vastāt tabernacula mea. i. tēplū vbi erāt mlta tabernacula. g Subito pelles mee. loquit de tēplo salomonis ad modū tabernacli moysi qō fuit optum pellibꝰ: vt habetur Exo. xxvj.
h Usqꝙ videbo fugiētē. p hoc designat qꝫ ppls israel ñ posset se defendere. i Stulti sunt ppls meus. falsis pphetis credendo.
k Me ñ cognouit. verba mea recipiēdo vt habet infra i mltis locis: l Filij insipientes sūt. nesciētes discernere vera a falsis.
m Et vecordes. tanꝙ insani pseudo pphetarꝫ dicta sequentes. n Sapientes sunt vt faciāt mala. ista est sapiētia mundana q̄ est terrena animalis ⁊ diabolica: iacobi tertio.
o Aspexi terrā. s. iudee: p Et ecce vacua erat. bonis oibꝰ p chaldeos inde sublatis: ⁊ habitatoribꝰ captiuatis:
q Et celos ⁊ nō erat lux i eis. loquit metaphorice: p hoc designās magnitudinē tribulationis imminentis scōm cōem modū loquēdi q̄ positis i angusta magna dicunt celi obtenebrati: ⁊ hic modꝰ loquēdi frequēs est i scriptura. r Uidi mōtes ⁊c. i. principes iudee ⁊ bellatores: s Et ecce mouebant. ad fugā tanꝙ viribꝰ dissoluti. t Intuit sum ⁊ ecce nō erat hō. qz partiz fuerūt occisi: ⁊ ptim in captiuitatē ducti: ⁊ p fugā euaserūt pauci: vt habet infra. xl. iō subdit̄ tur: v Et omne volatile ⁊c. p hoc designans euadētes i fuga. x Aspexi ⁊ ecce carmel desert. i. iudea a carmelo denotata: eo qꝫ erat locꝰ fertilis ⁊ amen⁹: intelligendo tñ de carmelo q̄ ē in sorte iude: qz alius erat i sorte ephraim sterilis: cetera patēt ex dictis vsqꝙ ibi: y Sed tñ ꝓsūmationē nō faciā. i. ppls israel oīmodā ōstructionē: qz postea tpe cyri redijt in iudeā: ⁊ reedificauit tēplū ⁊ ciuitatē: vt habetur ꝑmo esdre: ⁊ neemie: qz tñ hoc fuit post. lxx. annos. fm cō muniorē opinionē: iō subdit: z Lugebit terra tanꝙ inculta. qō dr metaphorice lugere: sicut pratū virēs dr ridere ⁊ eodē modo qō subditur: a Et merebunt oēs de super. qz ros ⁊ pluuia inde descendentes nō proficiebāt ibi pp defectū hominū colentiū: b Eo qꝫ locutus sum. diffinitiue hanc vindictā inferrēdo: iō subdit: c Cogitaui ⁊c. A voce equitis ⁊c. i. equitū regis babylonis ⁊ accipit hic singulare ꝓ plurali sicut exo. viij. dicitur Uenit musca grauissima. i. mltitudo muscarum d Fugit ois ciuitas. i. habitatores oium ciuitacum. e Ingressi sunt ardua. i. loca inaccessibilia equitibꝰ vbi multi fuerūt fame mortui non audētes inde egredi ad q̄rendū victū sibi. f Tu aūt vastata qd facies. q. d. nō habebis remediū: vnō subdit: g Cū vestieris te coccino ⁊c. loquit de iude a sub metaphora meretricis se ornātis vestib⁹ ⁊ iocalib⁹ ⁊ vnguētis meretricei cū subdit
h Et pinxeris stibio. i. fardiatōe sicut dr de iezabel quarto regum nono. ⁊ hoc ad q̄rendum gratiam:
i Frustra ꝓponeris. cui⁹ cā subdit: k Lōtempserunt te amatores tui. i. chaldei cū qb⁹ mechata fuisti ꝓ idolatriam:
l Aiam tuā q̄rēt quā auferēt de corpore: iō subditur
m Uocē q̄si pturiētis audiui ⁊c. i quo ꝓpha describit clamorem morientiū fame ⁊ gladio: ⁊ ideo subdit:
n Ue mihi ⁊c. lamentans interfectionem populi sui In. c. iiij. vbi dr i postil. Circa ꝑm dic̄t hieremias heu.

QUi dr heu heu heu eadē dictio Additio. ponit in hebreo sicut in p° capīo vbi dr a a a. Uñ nec ibi nec hic pōit triplex dictio: sz ē vna dictio ꝓposita ex trib⁹ lr̄is, put postillator ibidē exposuit ⁊ eodē mō ē i hoc loco exponēdū. Capi. V.

QIrcuite. Superi⁹ hieremias arguit regni iude mltiplex flagiciū pp qō meruit suppliciū: hic ꝓsequēt excludit remediū. Et diuidit i duas p tes: qz ꝑmo ponit remedij exclusio: 2° subdit hieremie lamētatio capīo nono. pri⁹ i quattuor ꝑm quattuor remedia q̄ excludit in hoc capīo ⁊ trib⁹ sequentib⁹: q̄ sunt ppli iusticia: sacerdotū sanctimonia: tēpli sanctitas: doctorꝫ veritas: vt videbit. Primū aūt p qō posset ppls habere remediū esset aliquorꝫ iusticia, p quibus pceret dns toti populo: sicut gen. xviij. dominus dixit se velle parcere toti ciuitati sodomorum pro decem iustis si ibi inuenirētur: ⁊ istud remedium in hoc capīo excluditur

ꝛ diuidit in tres partes: qꝫ primo excludit iusticia vulgarium: 2° principiū: ibi Ego autē. tertio simul istoꝝ ꝛ illoꝝ: ibi Super quo. Circa primū dī: a Circuite vias hierlm. querendo diligenter ꝛ non superficialiter: b An inueniatis vir faciētē iudiciū. i. aliquos viros iustos in tali numero qꝫ pp eos ō cens sit parcere cōmunitati: non enim accipit hic: virū faciētē iudicium p vnico: qꝫ ibi erat hieremias ꝛ baruch ꝛ adrāelech ethiops qui erāt iusti. Ad hoc eiꝫ qꝫ p iusticia aliquoꝝ ꝛmunitati pcatur sufficiens numer° requirit. vnde ꝛ abraam petens a dño vt p aliquib° iustis parceret sodome: nō fuit ausus vltra decē descendere: gen. xviij.

Circūite vias hierlm ꝛ aspicite ꝛ cōsiderate ꝛ q̄rite in plateis eius: ān inueniatis vir faciētē iudiciū: ꝛ q̄rentē fidē: ꝛ ꝑpitꝫ ero ei. Quod si et viuit dñs dixerint: et hoc falso iurabunt: Dñe oculi tui respiciunt fidē. Percussisti eos et non doluerūt: attriuisti eos ꝛ renuerūt accipe disciplinaꝫ. Indurauerunt facies suas supra petrā: et noluerūt reuerti. Ego aūt dixi. Forsitā paupes sūt ꝛ stulti: ignorāt ꝛ semitā dñi et iudiciū dei sui. Ibo ergo ad optimates ꝛ loqr eis. Ipsi enī cognouerūt viā dñi ꝛ iudiciū dei sui. Et ecce magis hi simul cōfregerūt iugū: ruperūt vincula. Iccirco percussit eos leo de silua: lup° ad vespā vastauit eos: pard° vigilās sup ciuitates eoruꝫ. Omis qui egressus fuerit ex eis capiet qm̄ multe sūt p̄uaricatōes eoꝝ: ꝑfortāte sūt auersiones eoꝝ. Sup quo ppitius tibi esse potero. Filij tui dereliquerūt me: et iurāt in his q nō sūt dij. Saturaui eos et mechati sūt: ꝛ in domo meretricis luxuriabant. Equi amatores in femias: ꝛ emissarij facti sūt: vnusquisqꝫ ad vxorē ꝓximi sui hinniebat. Nūquid sup his non visitabo dicit dñs: ꝛ in gente tali nō vlciscet aia mea? Ascendite muros eius ꝛ dissipate: ꝓsūmationē aūt nolite facere. Auferte ꝓpagines eius: quia nō sūt dñi. Preuaricatiōe. n. p̄uaricata est in me dom° isrl et dom° iuda: ait dñs. Negauerūt dñm ꝛ dixerūt: Nō est ipse: neqꝫ veniet sup nos malum: gladium ꝛ famem nō videbimus. Prophete fuerūt in uentum locuti: et responsum non fuit in eis. Ideo hec dicit dñs deus exercituum. Quia locuti estis verbum istud: ecce dabo verba mea in ore tuo in ignem: et populum istum in ligna: et deuorabit eos. Ecce ego adducam super vos gentem de longe domus israel dicit dñs: gens robusta est gens antiqua est gens cuius ignorabis linguam: nec intelliges quid loquatur. Pharetra eius quasi sepulchrum patens est: omnes fortes. Et comedet messem tuam et panem tuum: devorabit filios tuos et filias tuas: comedet oves tuas et armenta tua: comedet vineam tuam et ficum tuam: et conterit civitates tuas munitas in quibus tu habes confidentiam gladio. Verumtamen in diebus illis dicit dñs non faciam vobiscum consummationem. Et erit cum dixerint ad quid fecit nobis dñs deus noster hec omnia? dices ad eos: sicut dereliquistis me et seruistis deo alieno in terra vestra: sic seruietis alienigenis in terra non vestra. Annunciate hec domui iacob et auditum facite in iuda dicentes. Audi hec populus stulte et insipiens qui habet oculos et non videt: aures et non audit. Me non timebitis dicit dñs: et a facie mea non dolebitis? qui posui arenam terminum mari: precepto sempiterno et non transgredietur eum: et fluctus eius dissipati sunt et non preualebunt: et tumultuabuntur fluctus eius et non transgredientur eum. Populo autem huic non est cor tale: qui recedens et timens dedit pluuiam temporaneam et serotinam in tempore suo: plenitudines messis annue custodientes nobis. Iniquitates vestre declinauerunt hec: et peccata vestra prohibuerunt bonum a vobis. Quia inuenti sunt in populo meo impij insidiantes quasi aucupantes laqueos mortiferos: et quasi decipula plena auibus sic domus eorum plena est dolo: ideo magnificati sunt et ditati sunt. Incrassati sunt et impinguati: et preterierunt facta mea pessima: causam non iudicauerunt causam pupilli ut prosperaretur: et iudicium egenorum non iudicauerunt. Numquid super istis non visitabo dicit dñs: aut super gentem huiusmodi non vindicabit ultio mea? Stupor et horrendum factum est in terra: prophete prophetabant mendacium et sacerdotes applaudebant manibus suis: et populus meus dilexit talia: quid fiet in nouissimo eius? Filij beniamin congregamini de medio hierlm: et in thecua clangite buccina: et super bethacharam eleuate signum: quia malum videtur ab aquilone et contritio magna. Speciosam et delicatam filiam sion assimilauit pastores et greges eorum. Tendent contra eam tentoria in circuitu: pascent singuli in loco suo manus suas. Sanctificate super eam bellum: exurgite et ascendamus in meridie. Vae nobis quia declinauit dies: quoniam longiores umbre factę sunt. Exurgite et ascendamus per noctem: et disperdamus domos eius. Quia hec dicit dñs exercituum. Succidite lignum eius: et effundite circa hierlm aggerem. Hec est ciuitas visitationis: omnis calumnia in medio eius. Sicut frigidam facit cisterna aquam suam: sic frigidam facit malitiam suam. Iniquitas et vastitas audietur in ea: coram me semper infirmitas et plaga. Erudire hierlm ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponam te desertam terram inhabitabilem. Vindemiando vindemiabunt quasi vitem reliquias israel: conuertere manum tuam quasi vindemiator ad cophinum. Cui loquar et contestabor? ecce incircumcisi sunt aures eorum: et non possunt audire. Ecce verbum domini factum est eis in opprobrium: et non suscipient illud. Idcirco furorem domini repletus sum: laboraui sustinens. Effunde illum parvulis foris: et consilium iuuenum simul: quia et vir cum uxore capietur senex cum pleno tempore. Et conuertentur domus eorum ad alios: agri et uxores simul: quia extendam manum meam super habitatores terre dicit dñs. Quia a minimo usque ad maximum omnes auaritiam sectantur: a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Et curabant contritionem filie populi mei cum ignominia dicentes: pax pax: et non erat pax. Confusi sunt quia abominationem fecerunt: quin etiam confusione non confundebantur et erubescere nescierunt. Propterea cadent inter corruentes: in tempore visitationis mee ruent dicit dñs. Hec dicit dñs. State super uias et videte et interrogate de semitis antiquis quę sit via recta et ambulate in ea: et inuenietis refrigerium animabus uestris. Et dixerunt non ambulabimus. Et constitui super uos speculatores: audite vocem tube. Et dixerunt non audiemus. Propterea audite gentes et cognosce congregatio quanta apud eos sunt. Audi terra: ecce ego inducam malum super populum istum fructum cogitationum eorum: quia verba mea audire noluerunt et legem meam proiecerunt. Ut quid mihi thus de saba adfertur et calamus odoratus de terra longinqua? holocausta uestra non placuerunt et victime uestre non placuerunt mihi. Ideo hec dicit dñs. Ecce ego dabo populo huic ruinas et corruent in eis patres et filij simul: uicinus et amicus peribunt. Hec dicit dñs. Ecce populus uenit de terra aquilonis: et gens magna consurget a finibus terre. Sagittam et scutum arripient: crudelis est et non miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit: et super equos ascendent quasi uir ad pugnam parati contra te filia sion. Auditum audiuimus eius: dissolute sunt manus nostre. Tribulatio tenuit nos: dolor quasi parturientis. Ne egrediaris in agrum et per uiam gladium inimici et terrorem undique. Filia populi mei accingere cilicio et conspergere cinere: luctum unigeniti fac tibi planctum amarissimum: quia subito ueniet uastator super nos. Probatorem dedi te in fortitudinem: et scies et probabis uiam eorum. Omnes isti principes ad detrahendum incedunt: aes et ferrum omnes isti corrumpentes. Defecit sufflatorium: igne consumpta est plumbi frustra conflauit conflator malitias eorum non sunt euulsę. Argentum reprobum uocate eos: quia proiecit eos dominus. Hec dicit dñs. Sta in atrio domus domini tui: et loquere ibi uerbum istud et dices. Audite uerbum domini omnis iuda qui ingredimini per portas istas ut adoretis dominum. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Bonas facite uias uestras et studia uestra: et habitabo uobiscum in loco isto. Nolite confidere in uerbis mendacii dicentes. Templum domini templum domini templum domini est. Quia si bene direxeritis uias uestras et studia uestra: si feceritis iudicium inter uirum et proximum eius. Aduenam pupillum et uiduam non calumniamini: et sanguinem innocentem non effundatis in loco isto: et post deos alienos non ambulaueritis in malum uestrum. Habitabo uobiscum in loco isto: in terra quam dedi patribus uestris a seculo et usque in seculum. Ecce uos confidite in uerbis mendacii quę non proderunt uobis. Furari homicidium facere adulterare iurare mendaciter: et sacrificare baal et ire post deos alienos quos ignoratis: et uenire et stare coram me in domo hac super qua inuocatum est nomen meum: et dicere. Liberati sumus: ut faciamus uniuersas abominationes istas. Numquid spelunca latronum facta est domus mea in oculis uestris? ego ecce uidi dicit dñs. Sed uadite ad locum meum qui fuit in silo ubi habitare feci nomen meum in principio: et uidete quę fecerim ei propter malitiam populi mei israel. Et nunc quia fecistis omnia opera hec dicit dñs: et locutus sum ad uos mane consurgens et loquens: et non audistis: et uocaui eos et non respondistis. Faciam domui huic in qua inuocatum est nomen meum: et in qua uos habetis confidentiam: et loco quem dedi uobis et patribus uestris: sicut feci silo. Et proiciam uos a facie mea sicut proieci omnem fratrem uestrum uniuersum semen ephraim. Tu ergo noli orare pro populo isto: et non assumas pro eis laudem et orationem: et non obsistas mihi: quia non exaudiam te. An non uides quid isti faciunt in ciuitatibus iuda et foris plateas hierlm? Filij colligunt ligna: et patres succendunt ignem: et mulieres conspergunt adipem ut faciant placentas regine celi: et libent dijs alienis: et me ad iracundiam prouocent. Numquid me ad iracundiam prouocant dicit dñs: nonne semetipsos in confusionem faciei sue? Propterea hec dicit dñs deus. Ecce furor meus et indignatio mea conflabitur super locum istum: super homines et super iumenta: et super lignum agri et super fructum terre: et succendetur et non extinguetur. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Holocausta uestra addite super uictimas uestras: et comedite carnes. Quia non locutus sum patribus uestris et non precepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de uerbo holocausti et uictimarum. Sed hoc uerbum precepi eis dicens. Audite uocem meam et ero uester deus: et uos eritis mihi populus: et ambulate in omni uia quam mandauero uobis ut bene sit uobis. Et non audierunt nec inclinauerunt aurem suam: et ambulauerunt in uoluntatibus et in pertinacia cordis sui mali: et factus sum eis quasi retrorsum et non quasi ad faciem. A die qua egressi sunt patres eorum de terra egypti usque ad diem hanc: et misi ad uos omnes seruos meos prophetas: mittens mane et mittens: et non audierunt me nec inclinauerunt aurem suam: et indurauerunt ceruicem suam: et fecerunt nequius quam patres eorum. Et dices ad eos omnia uerba hec: et non audient te: et uocabis eos et non respondebunt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens que non audiuit uocem domini dei sui: et non recepit disciplinam. Perijt fides et ablata est de ore eorum. Tonsuram tuam et proice: et sume in directum planctum: quia proiecit dominus et reliquit generationem iracundie sue. Quia fecerunt filij iuda malum in conspectu meo dicit dñs: posuerunt abominationes suas in domo super quam inuocatum est nomen meum: et edificauerunt excelsa thopheth que est in ualle filij ennom: ut comburerent filios suos et filias suas igni: quod non precepi nec cogitaui. Propterea ecce dies ueniunt dicit dñs: et non uocabitur amplius thopheth et ualles filij ennom: sed ualles occisionis. Et sepelient in thopheth eo quod non sit locus: et erunt cadauera populi huius in escas uolatilibus celi et bestijs terre: et non erit qui abigat. Et cessare faciam de ciuitatibus iuda et foris plateas hierlm uocem gaudij et uocem leticie: uocem sponsi et uocem sponse: erit enim terra in solitudinem. In tempore illo dicit dñs effodient ossa regum iuda et ossa principum eius: et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa habitatorum hierlm de sepulchris suis: et expandent ea soli et lune et omni militie celi quę dilexerunt ea et secute sunt eas: et ad quas uenerunt et quas adorauerunt: non colligentur et non sepelientur: in sterquilinium super faciem terre erunt. Et eligent mortem magis quam uitam omnes reliquie que remanserunt de gente hac que derelicte sunt in omnibus locis reliquijs eius quas expulerunt eas illuc dicit dñs exercituum. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Numquid qui cadit non resurget: et qui auertitur non reuertetur? Quare auersus est populus iste hierlm auersione contentiosa? Apprehenderunt mendacium et noluerunt reuerti. Attendi et auscultaui: nemo quod bonum est loquitur: nullus est qui agat penitentiam super peccato suo dicens. Quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursus suos quasi equus impetu ruens in prelio. Milui in celo cognouit tempus suum: turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus aduentus sui: populus autem meus non cognouit iudicium domini. Quomodo dicitis. Sapientes nos sumus et lex domini uobiscum est? Vere mendacium operatus est stilus mendax scribarum. Confusi sunt sapientes: conterriti et capti sunt: uerbum domini reprobauerunt et sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres eorum alijs: agros eorum possessoribus: quia a minimo usque ad maximum omnes auaritiam sectantur: a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Et curabant contritionem filie populi mei cum ignominia dicentes: pax pax: et non erat pax. Confusi sunt quia abominationem fecerunt: quin etiam confusione non confundebantur et erubescere nescierunt. Propterea cadent inter corruentes: in tempore visitationis mee ruent dicit dñs. Hec dicit dñs. State super uias et videte et interrogate de semitis antiquis quę sit via recta et ambulate in ea: et inuenietis refrigerium animabus uestris. Et dixerunt non ambulabimus. Et constitui super uos speculatores: audite vocem tube. Et dixerunt non audiemus. Propterea audite gentes et cognosce congregatio quanta apud eos sunt. Audi terra: ecce ego inducam malum super populum istum fructum cogitationum eorum: quia verba mea audire noluerunt et legem meam proiecerunt. Ut quid mihi thus de saba adfertur et calamus odoratus de terra longinqua? holocausta uestra non placuerunt et victime uestre non placuerunt mihi. Ideo hec dicit dñs. Ecce ego dabo populo huic ruinas et corruent in eis patres et filij simul: uicinus et amicus peribunt. Hec dicit dñs. Ecce populus uenit de terra aquilonis: et gens magna consurget a finibus terre. Sagittam et scutum arripient: crudelis est et non miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit: et super equos ascendent quasi uir ad pugnam parati contra te filia sion. Auditum audiuimus eius: dissolute sunt manus nostre. Tribulatio tenuit nos: dolor quasi parturientis. Ne egrediaris in agrum et per uiam gladium inimici et terrorem undique. Filia populi mei accingere cilicio et conspergere cinere: luctum unigeniti fac tibi planctum amarissimum: quia subito ueniet uastator super nos. Probatorem dedi te in fortitudinem: et scies et probabis uiam eorum. Omnes isti principes ad detrahendum incedunt: aes et ferrum omnes isti corrumpentes. Defecit sufflatorium: igne consumpta est plumbi frustra conflauit conflator malitias eorum non sunt euulsę. Argentum reprobum uocate eos: quia proiecit eos dominus. Hec dicit dñs. Sta in atrio domus domini tui: et loquere ibi uerbum istud et dices. Audite uerbum domini omnis iuda qui ingredimini per portas istas ut adoretis dominum. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Bonas facite uias uestras et studia uestra: et habitabo uobiscum in loco isto. Nolite confidere in uerbis mendacii dicentes. Templum domini templum domini templum domini est. Quia si bene direxeritis uias uestras et studia uestra: si feceritis iudicium inter uirum et proximum eius. Aduenam pupillum et uiduam non calumniamini: et sanguinem innocentem non effundatis in loco isto: et post deos alienos non ambulaueritis in malum uestrum. Habitabo uobiscum in loco isto: in terra quam dedi patribus uestris a seculo et usque in seculum. Ecce uos confidite in uerbis mendacii quę non proderunt uobis. Furari homicidium facere adulterare iurare mendaciter: et sacrificare baal et ire post deos alienos quos ignoratis: et uenire et stare coram me in domo hac super qua inuocatum est nomen meum: et dicere. Liberati sumus: ut faciamus uniuersas abominationes istas. Numquid spelunca latronum facta est domus mea in oculis uestris? ego ecce uidi dicit dñs. Sed uadite ad locum meum qui fuit in silo ubi habitare feci nomen meum in principio: et uidete quę fecerim ei propter malitiam populi mei israel. Et nunc quia fecistis omnia opera hec dicit dñs: et locutus sum ad uos mane consurgens et loquens: et non audistis: et uocaui eos et non respondistis. Faciam domui huic in qua inuocatum est nomen meum: et in qua uos habetis confidentiam: et loco quem dedi uobis et patribus uestris: sicut feci silo. Et proiciam uos a facie mea sicut proieci omnem fratrem uestrum uniuersum semen ephraim. Tu ergo noli orare pro populo isto: et non assumas pro eis laudem et orationem: et non obsistas mihi: quia non exaudiam te. An non uides quid isti faciunt in ciuitatibus iuda et foris plateas hierlm? Filij colligunt ligna: et patres succendunt ignem: et mulieres conspergunt adipem ut faciant placentas regine celi: et libent dijs alienis: et me ad iracundiam prouocent. Numquid me ad iracundiam prouocant dicit dñs: nonne semetipsos in confusionem faciei sue? Propterea hec dicit dñs deus. Ecce furor meus et indignatio mea conflabitur super locum istum: super homines et super iumenta: et super lignum agri et super fructum terre: et succendetur et non extinguetur. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Holocausta uestra addite super uictimas uestras: et comedite carnes. Quia non locutus sum patribus uestris et non precepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de uerbo holocausti et uictimarum. Sed hoc uerbum precepi eis dicens. Audite uocem meam et ero uester deus: et uos eritis mihi populus: et ambulate in omni uia quam mandauero uobis ut bene sit uobis. Et non audierunt nec inclinauerunt aurem suam: et ambulauerunt in uoluntatibus et in pertinacia cordis sui mali: et factus sum eis quasi retrorsum et non quasi ad faciem. A die qua egressi sunt patres eorum de terra egypti usque ad diem hanc: et misi ad uos omnes seruos meos prophetas: mittens mane et mittens: et non audierunt me nec inclinauerunt aurem suam: et indurauerunt ceruicem suam: et fecerunt nequius quam patres eorum. Et dices ad eos omnia uerba hec: et non audient te: et uocabis eos et non respondebunt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens que non audiuit uocem domini dei sui: et non recepit disciplinam. Perijt fides et ablata est de ore eorum. Tonsuram tuam et proice: et sume in directum planctum: quia proiecit dominus et reliquit generationem iracundie sue. Quia fecerunt filij iuda malum in conspectu meo dicit dñs: posuerunt abominationes suas in domo super quam inuocatum est nomen meum: et edificauerunt excelsa thopheth que est in ualle filij ennom: ut comburerent filios suos et filias suas igni: quod non precepi nec cogitaui. Propterea ecce dies ueniunt dicit dñs: et non uocabitur amplius thopheth et ualles filij ennom: sed ualles occisionis. Et sepelient in thopheth eo quod non sit locus: et erunt cadauera populi huius in escas uolatilibus celi et bestijs terre: et non erit qui abigat. Et cessare faciam de ciuitatibus iuda et foris plateas hierlm uocem gaudij et uocem leticie: uocem sponsi et uocem sponse: erit enim terra in solitudinem. In tempore illo dicit dñs effodient ossa regum iuda et ossa principum eius: et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa habitatorum hierlm de sepulchris suis: et expandent ea soli et lune et omni militie celi quę dilexerunt ea et secute sunt eas: et ad quas uenerunt et quas adorauerunt: non colligentur et non sepelientur: in sterquilinium super faciem terre erunt. Et eligent mortem magis quam uitam omnes reliquie que remanserunt de gente hac que derelicte sunt in omnibus locis reliquijs eius quas expulerunt eas illuc dicit dñs exercituum. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Numquid qui cadit non resurget: et qui auertitur non reuertetur? Quare auersus est populus iste hierlm auersione contentiosa? Apprehenderunt mendacium et noluerunt reuerti. Attendi et auscultaui: nemo quod bonum est loquitur: nullus est qui agat penitentiam super peccato suo dicens. Quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursus suos quasi equus impetu ruens in prelio. Milui in celo cognouit tempus suum: turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus aduentus sui: populus autem meus non cognouit iudicium domini. Quomodo dicitis. Sapientes nos sumus et lex domini uobiscum est? Vere mendacium operatus est stilus mendax scribarum. Confusi sunt sapientes: conterriti et capti sunt: uerbum domini reprobauerunt et sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres eorum alijs: agros eorum possessoribus: quia

ꝛ diuidit in tres partes: qꝫ primo excludit iusticia vulgarium: 2° principiū: ibi Ego autē. tertio simul istoꝝ ꝛ illoꝝ: ibi Super quo. Circa primū dī: a Circuite vias hierlm. querendo diligenter ꝛ non superficialiter: b An inueniatis vir faciētē iudiciū. i. aliquos viros iustos in tali numero qꝫ pp eos ō cens sit parcere cōmunitati: non enim accipit hic: virū faciētē iudicium p vnico: qꝫ ibi erat hieremias ꝛ baruch ꝛ adrāelech ethiops qui erāt iusti. Ad hoc eiꝫ qꝫ p iusticia aliquoꝝ ꝛmunitati pcatur sufficiens numer° requirit. vnde ꝛ abraam petens a dño vt p aliquib° iustis parceret sodome: nō fuit ausus vltra decē descendere: gen. xviij.

c Quod si etiā viuit dñs dixerit. quasi faciendo reuerentiā nomini diuino. d Et b° falso iurabūt. ꝛ sic tale iuramentum reuertit in di uinam irreuerentiaꝫ. e Domine oculi tui respiciunt fidem. i. mētis fidelitatem ꝛ non tm̄ verba: ꝛz qꝫ dicitur primo regum. xvj. Homo videt ea que patent: deus aūt intuet cor. f Percussisti eos. per reges assyrioꝝ ꝛ egypti q̄ ante temp° hieremie afflixerant regnū iude: vt patet q̄rto regū: g Et ñ doluerūt. dolore ꝓtritiōis ō peccatis suis: ideo seq̄tur postea: h Indurauerūt facies suas supra petrā. inuerecūde ꝛ cōtumaciter peccantes: vt ꝛz per supradicta: i Et noluerūt fuerti. ō malicia sua ad monita pphetaꝝ. k Ego aūt. hic ꝓsequenter excludit iusticia principū: cum dī: l Forsitā paupes sūt ꝛ stulti. vulgares isti: cuius causa subditur: m Ignorātes viā dñi. quātū ad p̄cepta mozalia ꝛ ceremonialia. n Et iudicium dei sui. quātū ad iudicialia: qꝫ tales homines si intenti agriculture ꝛ opibus mechanicis ꝛ non mandatis dei audiēdis. o Ibo ergo ad optimates. i. ad regē ꝛ principes ꝛ alios maiores. p Ipsi enim cognouerunt. i. cognoscere debuerūt. q Viā dñi ꝛ iudiciū dei sui. exponatur vt supra. de rege enim scribit deut. xvij. qꝫ ꝛz habere legem ꝛ eam meditari: ꝛ idem intelligendū est de principibus. r Et ecce magis hi confregerūt iugum. i. p̄cepta mozalia ꝛ ceremonialia transgrediendo. s Ruperunt vincula. i. p̄cepta iudicialia que erāt quedā retinacula a transgressione penaꝝ timoze. ꝛ qꝫ peccatū istoꝝ erat grauius ratōe stat° altiozis ꝛ maiozis cognitiōis: ideo subdit quadruplex pena que inflicta est iudeis successiue ꝑm diuersa tpa: cū dī: t Iccirco percussit eos leo ō silua. i. rex babylōis q̄ p leonē itelligit vt dcm̄ ē capto p̄cedēti: v Lup° ad vespā. i. rex pſaꝝ ꝛ medoꝝ: qꝫ ꝛz cyr° fuerit iudeis benuol°: tm̄ p° eū fuerit aliq̄ alij duri tenētes eos sb̄ fuitute graui. x Pardus vigilās sup ciuitates eoꝝ. ad eas spoliādū: p hoc itelligit regnū grecoꝝ: ꝛ potissime ātiochi illustris q̄ multa mala itulit iudeis: vt ꝛz p° mach. ꝛ 2°. y Omis q̄ egredi sus fuerit ex eis capiet p romanū impiū per edō significatum: vt dic hic ra. sa. ꝛ b° potissime fuit impletuꝫ qñ titus destruxit ciuitatem ꝛ tēplū ꝛ captiuauit ppl'z: ꝛ cā p̄dictoꝝ subdit: z Qꝛ multiplicate sunt preuaricatiōes eoꝝ. ante captiuitatē babyloni cā. ꝛ Cōfortate si auersiones eoꝝ. post tps dicte captiuitatis ꝛ potissime tpe chri'sti: a quo iudei p decep tionez sacerdotuꝫ ꝛ pharisēoꝝ fuerūt auersi: vt dcm̄ ē supra capto ītio. a Super quo. hic ꝓsequenter describit malicia omniū laicoꝝ generalit Et diuidit in duas p tes: qꝛ p° excludendo iusticiā eoꝝ cōcludit oppositā malicia: ꝛ 2° subdit ōbita pena ibi hec ergo. Circa p̄imū dī: a Super quo tibi ꝓpitius esse potero. q. d. dñs exquo nō est iusticia i vulgarib° nec i principibus ex pte ppli: non pōt tibi ꝛmediari: ꝛ iō de vtris qꝫ subdit: b Filij tui. i. maiores ꝛ minores: qui dicūtur filij regni iude ꝛ et hierlm que erat metropolis. c Dereliquerunt me. p idolatriam. d Et iurant in idolis his. i. ad coꝝ reuerentiā: e Saturaui eos. replēdo bonis tē poralibus. f Et mechati sunt. p idolatriā que ē spiritualis mechia: ꝛ et corporali luxuria: iō sequit: Et i domo meretricis cē. g Equi amatores i feias. i hoc notat effrenatā eoꝝ luxuriā: eo qꝫ equi p ardoꝛe libidinis aliqñ insaniūt post equas: h Unusquisqꝫ ad vxorē ꝓximi sui hinniebat i. signa luxurie pretēdebat inuerecunde. i Nunquid super his nō visitabo. q. d. sic: iō cōuertit sermonē ad chaldeos dicēs: k Ascēdite mu. ei° ꝛ dissi. ciuitatē ꝛ gētē: l Cōsūmationē aūt. i. totalē ppli extermiationē: m Nolite facer. qꝛ illi q̄ fuerūt ad vitā reseruati ꝛ i captiuitatē ducti postea fdieſt i hierlz tpe cyri. n Auferte ꝓpagi. ei°. i. ramos ꝛ ñ radices: p hoc designāt reditū dcm̄: o Qꝛ nō sūt dñi. i. fuiētes ei. p Preua. eni p̄ua. i me do. isrl. i. decē trib° p° q̄ erāt iā captiuate i assyrios: q Et do. iu. i. due trib° postea: r Negauerūt dñm. s. facto idolis imolādo. s Neqꝫ ve. su. nos ma. a hiēmia ꝛ alijs pphis nūciatū: sic n. falso estimabāt: iō seq̄t: t Prophe fu. i vē. lo. i. p nllo ꝛ

rñsum non fuit i eis. qz non est secuta aliqua correctio.
a Hec ergo. Hic cõsequenter ponitur debita pena: z ꝑmo ponit huius pene cõminatio: 2° cõminatiõs ratio: ibi Qõ si dixeritis. Circa ꝑmũ oꝛ: a Hec ergo euenient eis. i. pene que sequuntur. b Ecce ego do verba mea in oze tuo in ignẽ. verbũ ẽ dñi ad hieremiã qui ꝓpheta uit ciuitatẽ succendẽ dam: supza ꝑmo capitulo: c Et populũ istũ in ligna. qz multi de pplo cum ciuitate fuerunt combusti.
d Ecce ego adducã sup vos gẽ. de lon. q̃si diceret: nõ miserebit vri ex aliqua familaritate ꝑstina sicut solet esse inter vicinos: e Gẽtem robustaz. cui non poteritis resistere. f Gentẽ anti quã. qz nẽroth cito post diluiuiũ rgnauit in chaldea. q.d. exercitata ẽ in armis ab antiquo. g Gẽtẽ cuius ignozabis linguã. z iõ ꝑces tue nõ valebũt apud eam: qz nõ intelliget te nec tu eã: h Pharetra eius quasi sepul. pa. q.d. in ea sunt optimi sagittarij ita q̃ percussi ab eis statim moziũt z ad sepulchzum portantur: i Uniuersi soztes. ad sustinẽdũ belli labozes. k Et comedet segetes tuas ꝛc̃. i. destruet oia bona tua in reb' ple z aialibus z terre fructib' l Uerũtñ in dieb' illis ꝛc̃. exponatur vt supza. m Qõ si dixeritis. Hic ꝓsequẽter ponit dicte cõminationis duplex ratõ 2° ibi Iniquitates. Prima ratio accipit ex peccato idolatrie cum dicit: n Dices ad eos. tu hieremias ex domini persona. o Sicut dereliquistis me. legem meã transgrediendo. p Et seruistis deo alieno i terra vestra. s. in iudea: q Sic serui. dñs alie. in terra non vra. s. in babylone vbi multi de iudeis translati secuti fuerunt illius terre idolatriam. r Audi po. stul. qui nõ habes coz. i. intelligentiã boni. Coz. n. frequenter ponit in scriptura p mente seu intelligentia. s Qui habentes oculos. s. carnis. t Non videtis. oculis mentis. v Me ergo non timebitis ꝛc̃. q.d. me debetis timere: z de offensa mea dolere: cuius ratio subditur: x Qui posui barenã idest terrã aridã: y Terminũ mari. quem nõ transit vl tra se effundẽdo: z Et cõmouebuntur ꝛc̃. i. quãtum cũq; ꝓmoueantur z intumescant fluctus eius: nõ tñ trãseunt terminũ a me prefixũ: cum tñ nullã habeãt cognitionẽ. a Populo aũt huic. ad imaginez dei facto p rationẽ z intellectum. b Factum est coz incredulu-

Hec ergo eueniẽt illi. Hec dicit dñs deꝰ exercituũ. Qz locuti estis vbũ istud: Ecce ego do vba mea i oze tuo i ignẽ et pplm istũ i ligna: z vozabit eos. Ecce ego adducã sup vos gẽtẽ de lõgi quo: domus israel ait dñs: gẽtẽ robustã: gẽtem antiquã: gẽtẽ cui' ignozabis linguã: nec itelliget qd loq̃tur: Pharetra eoꝝ quasi sepulchꝝ patẽs: vniuersi soztes. Et cõmedet segetes tuas: z panẽ tuũ deuozabit: filios tuos z filias tuas cõedet gregẽ tuũ z armẽta tua z cõedet vineã tuã z ficũ tuã z ꝓteret vrbes mũitas tuas in qb' tu habes fiduciã gladio. Uerũtñ i dieb' illis ait dñs nõ faciã vos i ꝓsumationẽ. Quod si dixeritis quare fecit dñs deꝰ nr̃ nobis hec oia: dices ad eos: Sic dereliqstis me et seruistis deo alieno i terra vra: sic seruietis deis aliẽis i tra ñ vra. An nũciate hec domui iacob: z auditũ facite i iuda dicẽtes: Audi populе stulte q nõ habes coz: qui hñtes oculos nõn videtis: z aures z nõ auditis. Me ergo non timebitis ait dñs: z a facie mea nõ dolebitis? Qui posui barenã terminũ mari: ꝑceptũ sempiternũ qd nõ ꝓteribit: et cõmouebũt z ñ poterũt: z itumescẽt fluctꝰ eiꝰ z ñ trãsibũt illud. Populo aũt huic factũ ẽ coz incredulũ et exaspãs. Recesserũt z abierũt: z nõ dixerũt i coꝛde suo. Metuamꝰ dñm deũ nr̃m: q dat nobis pluuiã tẽ pozaneã z serotinã i tpe suo: plenitudinẽ ãnue messis costodiẽtẽ nobis. Iniqtãtes nr̃e declinauerũt hec et pctã nr̃a ꝓhibuerũt bonũ a nobis: qũia inuenti sũt in pplo meo ipij insidiãtes qñ si aucupes: laqueos ponẽtes z pedicas ad capiẽdos viros. Sic decipula plena auib' : sic dom' eoꝝ plene dolo. Iõ magnificati sũt z ditati: incrassati sũt z impiguati: z pterierũt sermones meos pessime. Causam vidue nõ iudicauerũt: causã pupilli ñ direxerũt: z iudicium paupũ ñ iudicauerũt. Nũqd sup his non visitabo dicit dñs: aut sup gẽtem buiusce modi nõ vlciscet aia mea? Stupoꝛ z mirabilia facta sũt i terra: Prophete prophetabant mendaciũ et sacerdotes applaudebãt manibus suis et populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet i nouissimo eius

uis meis ꝓpheꝛtas dictis. c Et exaspans. i. leges meas trãsgredies Cetera patẽt i lra d Iniquitates. Hic ꝓsequẽter ponit 2ª ratõ que accipit ex peccato auricie: z primo ꝓtinuat lra hec ꝓcedenti: cum dr. d Iniqtates nr̃e declinauerũt hec i. abstulerũt. s. plenitudinem ãnue messis. e Et pec. no. phi. bo. ano. s. bonuz spirituale z tpale: z subdit quomodo f Quia inuẽti sunt in po. meo impij insi. simplicibus ad eos decipienduz z paupãdũ. g Quasi aucupes. qui studẽt decipere aues z ideo subditur: h Sicut decipula. i. rete aucupũ. i Plena auib'. ab eis deceptis. k Sic dom' eoꝝ plene dolo. i. bois simpliciuz dolose acqsitis l Iõ magni. si ꝛc̃. z prete. ser. meos pes. qz sm q̃ dic̃ apls ad timo. vj. Radix omniũ maloꝝ ẽ cupiditas: ideo subdit m Cãz vidue ñ iudicauerũt. s. iuste sed iniuste pp mũera. aliq̃ libi hñt: Cãm vidue. li. vidue ñ ẽ i hebzeo nec i libris correctis: n Cãz pu. ñ direxe. ꝛc̃. qz nõ spabãt inde habẽ lucꝝ. o Nũqd sup his nõ visitabo. q.d. imo: penam debitã inferendo p Stupoꝛ z mira. fac. si in ter. z q̃ sint illa subdit.
q Prophete. s. falsi: r Prophetabãt mẽdaciũ. cũ tñ vt figebat loq̃rẽt q̃si ex oze dei q̃ ẽ vitas. s Et sacerdotes. q̃ ꝑ alios oñt eẽ itelligẽtes. t Applaudebãt. eoꝝ mẽdaciis. v Et po. me' dile. talia. qz ppls cõis ꝑn' ẽ ad mala. x Quid ergo facietis. vos sacerdotes z ꝓphete falsi. y In nouissio ẽ. s. pli mei qñ p chaldeos occidẽt z captiuabit. q.d. cũ eis ꝓfusibilr mõieni z captiuabũtmi

¶ In capitulo quinto, vbi dicitur in postilla: Domine oculi tui respiciunt fidem. Additio.

Quod dicit hic: Dñe oculi tui respiciũt fidẽ: proprie potest exponi de vera fide p quã hõ iustificat: sm illud abac. ij. ca. Justus in fide sua vivit. quę q̃dem fides nõ erat in viris hierusalẽ de q̃bus hic agit: qõ ꝓpheta ꝓbat ex hoc: q̃ lz de' p cusserit eos p aduersarios: non tñ volebant p pẽitentiã eo q̃ credẽbant q̃ hoc nõ p cedebat ex ꝓuidẽtia diuina eo mõ quo philistei dicẽbãt. j. regum. vj. Nequaq̃ manus eius tetigit nos: sz casu accidit. vnde pseuerabãt in peccatis suis tanq̃ ñ essent a deo flagellati: ꝛ hoc ẽ qõ dr Dñe oculi tui respiciũt fidẽ. p quã iustus credit q̃ tu punis peccatores q̃ uas vnicuiq; sm opera sua: ꝛ tu respicis q̃ isti ñ hñt talẽ fidez: qõ patz ex hoc: q̃ tu percussisti eos ꝛ nõ voluerunt: sed potius indurauerũt facies suas ꝛ noluerunt reuerti: vt patet in littera. Et sic ex sua impenditia arguit defectũ fidei eoꝝ. Capitulũ. VI.

Confortamini filij .vt bẽiamĩ i medio hierlz ẽt in techua clãgite buccia ꝛ sup betbacaren leuate vexillũ: q̃ malũ visũ ẽ ab aq lõe ꝛ ꝓtritio magna. Spẽciose ꝛ delicate ãssimilaui filiã syõ: ãd eã vẽnient pastores ꝛ greges eoꝝ. Fixẽrũt in ea tẽtoria in circuitu pãscet vnusq̃sq; ẽos q̃ sub manu sua sũt. Sãctificate sup eã bellũ: ꝓsurgite ꝛ ãscẽdam' i mẽredie. Uẽ nobis q̃ declinauit dies: q̃ lõgiores facte sunt vmbre vespi. Surgite ꝛ ascẽdam' in nocte: ꝛ dissipem' dom' ei': q̃ hec dic̃ dñs exercituũ. Cẽditẽ lignũ ei': ẽt fũdite circã birlz aggerẽ. Hẽc ẽ ciuitas visitatiõis: õmnis calũnia in medio ei'. Sicũt frigidã facit cisterna aquã suaz: sic frigidã fecit maliciã suam. Jniq̃tas ꝛ vastitas audiet in ea coram me sp: infirmitas ꝛ plaga. Erũdire birlm nẽ forte recedat aia mea a te: nẽ forte ponã te desertã trã inhabitabilẽ. Hec dic̃ dñs exercituum: Usq; ad racemũ colligẽt q̃si in vinea reliqas israel. Cõuẽrte manũ tuã q̃si vindemiator ad cartallũ. Cui loquar ꝛ quẽ cõtestabor vt audiat: Eccẽ incircũcise aures eoꝝ: ꝛ audire non possunt. Eccẽ verbum domini factum est eis in oppꝛobriũz: ꝛ non susci pient illud. Jccirco furore domini plẽnus sum: laborauj sustinens. Effunde

scet vnusquisq; ꝓncipuz dictoꝝ: i Eos qui sub manu sua sunt. de pdis terre. k Sanctifi. sup eam bel. i. ꝓfirmate: q̃ sanctum in vna significatione idẽ est qõ firmum: l Cõsurgtie. vbum est bellantium z hierlm: ꝛ mutuo se exhortantiũ. m Et ascendamus. muros eius. n In meredie. in q̃ ostenditur desideriũ eoꝝ ad bellandũ z ciuitatez: q̃si non retracti p feruor solis ab actu bellandi o Ue no. q̃ decli. dies. ꝛ sic non poterimus eã capere ante noctem. p Surgite ꝛ ascendam' in nocte. totũ istud dr ad exprimẽdũ dcm desideriũ caldeoꝝ: quasi nõ retrahantur a bello p' pter tenebras noctis: ꝛ q̃ homines solent quiescere a laboꝛ diurno. q Cedite lignũ eius. i. ligna regionis in circuitu. r Et fundite. i. effundite. s Circa hierlm aggerẽ. i. congeriem de ligniꝭ terra ꝛ lapidibꝰ ad implenduz fossa. t Hec est ci. visi. i. punitionis a deo. v Omnis. hic cõsequenter dicte punitionis assignat cã: cuz dr: Ois calumnia in medio eius. q̃ potentiores oĩbus modis querebant occasiones z minores ad rapiendũ bona eoꝝ. x Sicut frigi. fa. cister. aquã suã rẽ. Hoc est dictũ q̃ charitas in pplo erat totaliter refrigidata ꝛ per cõsequens malicia augmentata: sm q̃ dicit saluator matth. xxiiij. ꝛ q̃m abũdabit iniquitas refrigescet charitas multoꝝ. Jn hebreo habetur: Sicut putẽ effluit aquã suã sez cõtinue: sic ppls ꝓtinuat maliciã suã. y Jniq̃tas ꝛ vastitas audiet in ea. i. destructo ꝛ plaga. z Erudir hierlz. verbũ est dñi quasi cõpatientis. ꝛ Ne forte recedat aia mea a te. i. dilectõ mea. a Ne forte rẽ. Usq; ad racemũ colligent. li vsq; tenetur hic exclusiue ꝛ est sensus: q̃ sicut pauci racemi euadunt manus vindemiatorum: sic pauci in dei euadent man' caldeorum: ideo subditur: b Conuerte rẽ. ad cartallũ. q̃ est instrumentum quo portantur vue ad pressoriũm: ꝛ est verbum domini directuz ad exercitũ caldeorum qui partim occiderunt ꝛ partim captiuauerunt populum: ipsum ducentes ad pressoriũm mortis ꝛ angustie. Jn hebreo habetur: Ad iteratas scrutatiões. per hoc designatur captiuatio iudeorum qui remanserant cum godolia: quo interfecto fugerunt in egyptum contra consiliũm hieremie: vt habetur infra. xliij. ꝛ ibi cum egyptijs perierunt per caldeos: vt habetur infra. xliij. c Cui loquar. verbum est hieremie desperantis de iudeorum correctione ideo subdit: d Ecce icircũcise aures eoꝝ. Jn hebreo habet: obturate. e Ecce ver. do. fac. est eis in oppꝛobriũ. q̃ ẽ pessimũ: q̃ pet' ẽ ipm vituparе q̃ nõ audire: pp q̃ subdit ꝓpheta: f Jccirco furore domini. i. eius vindicta: g Plenius sum. quia plene reuelata est mihi super populum futura. h Laborauj sustinẽs. i. pplo meo cõpatiẽs.

Effunde.i.effundes dictaz vindictã:ꝛ loquit hieremias ad dñm. a Super puulũ foꝛtis ꝛc. quasi diceret: non ꝓces alicui rõne etatis sexus aut ꝓditiõis. b Et trãsibunt domus eoꝝ ad alteros.i.bona de domibus eoꝝ. c Agri. i.bona agroꝝ.chaldei enim nõ remanserũt in terra ad possidendũ domos ꝛ agros in iudea. d A minore. Hic ꝓsequenter excludit remediũ qõ posset haberi p sacerdotiũ:ꝛ primo ꝓpter maliciam eoꝝ. 2° ꝓpter diuisionẽ sacrificioꝝ: ibi Ut quid. Circa primum dr: d A minore qppe i. a leuita q̃ ministrabat sacerdoti: e Usq; ad maiorẽ.i. summũ sacerdotẽ. f Oẽs auaricie studẽt variis cautelis ꝛ dol' subtrahendo bona laicoꝝ. g Et cura.cõtri. filio.mei.i. destructõez hierusalẽ p ꝓphetas domini nunciatam. h Cũ ignominia.i. cum falsitate: i Dicẽtes:pax pax.s.pplo ꝛ ciuitati. k Confusi sunt.i. ꝓfundent in destructione ciuitatis: qz tunc eoꝝ falsitas apparebit ꝛ ipsi ignominiose occident ꝛ captiuabuntur. l Qui potiꝰ ꝓfusiõe non si cõfusi: qz etiaz añ õstructionẽ ciuitatis appuit eoꝝ falsitas in multis:de quo nõ erubescebant: sed magis errorẽ suũ mẽdacijs palliabant. m Quãobrem cadent inter ruentes.qz in captione hierusalẽ fuerunt cum aliqb̃ partim occisi ꝛ partim capti. n State sup vias.i. varios viuendi modos: o Et videte.inspiciendo scripturas. p Et interrogate.a ꝓphetis dñi qui sciũt intellectũ scripturaꝝ p reuelationẽ spiritussancti. q De semitis antiquis. i. antiquoꝝ.s.abraam isaac ꝛ iacob ꝛ alioꝝ sanctoꝝ patꝝ. r Et ambulate in ea.aliter etiã ei' cognitio non ꝓficeret: s Et inue.refri.aiab' vris in sinu abraee cũ ꝑribus sanctis. t Et dixerũt.facto. v Nõ ambulabim':qz viuebãt mõ ꝺrio. x Et constitui sup vos speculatoꝛes.s.ꝓphetas sanctos ꝑm q̃ dr eẽ. iij. Filij hois speculatorẽ dedi te domui israel. y Audite vocẽ tube.i.sancti ꝓphete qui dr tuba:eo q̃ sic tuba materialis nõ pot emittere sonũ nisi insufflata: sic ꝓphete sancti loquebant a deo inspirati: 2ª pe.i. Non voluntate humana allata est aliqñ ꝓphetia: sed spiritusancto inspirati locuti sũt sancti dei hoies. z Et dixerunt: Non audiemus.qz ꝓphetis nõ credebãt:ſz magis eis calũniũ iferebãt vt habetur infra.xx.pp qõ subdit pena eoꝝ cũ dr: Ecce ego adducã mala ꝛc. ꝛ Fructũ cogitationũ ei'. fructꝰ est vltimũ qõ de arbore expectatur:ꝛ similit pena ꝛ ꝓmiũ est illud qõ ꝓ ope malo vel bono vltimo recipit. a Ut quid. Hic excludit remediũ p sacerdotes quãtũ ad sacrificia p ipsos oblata que nõ erant ire dei placatiua:pp qõ dr in ꝓsona dei: Ut quid mihi thus ꝺ saba affertis. in illa eni terra inuenit thus lucidissimũ qõ ponebat i thymiamate cremãdo i altari incensi. exod .xxx. b Et calamuz suaue olentem de terra longinqua. i. ꝺidia. ẽ ãt calam' ãboꝝ azõatica gracil ꝛ nodosa ad modũ cãne vl arũdinis:ꝛ ponebat i sacra vnctione qua vngebant vasa diuino cultui ꝓsecrata:exodi. xxx. c Holocaustomata vra. i.sacrificia totaliter incensa: d Nõ sunt accepta.qz sacrificia veteris legis nõ erant accepta ex seipsis:sicut est eucharistia q̃ est sacramẽtũ noue legis: sed erant tantũmõ accepta ex fide ꝛ deuotõe offerẽtiũ:sacerdotes aũt isti erant infideles ꝛ ideuoti: vt patz ex ꝓdictis ꝛ ideo sacrificia ꝛ victime eoꝝ non placebant deo. e Propea. Hic consequenter exclusso remedio ex pte sacerdotũ:iteratur denũciatio punitiõis:ꝛ ꝑmo ponit hec iteratio:2° infert q̃dam conclusio:ibi. Probatorẽ. Circa ꝑmũ dr: e Propea.i. ꝓpter mala supradicta: f Ecce dabo in po.iustũ ruinã.s.famis gladij ꝛ captiuitatis. f Ecce populꝰ vẽit de tra aq̃lonis.s.exercitus nabuc.q̃ itrauit iudeã ex illa pte g Gens magna ꝛc.i.fortis ꝛ ad plũ docta: h Crudelis ẽ.ꝛ sic non pcet alicui pietate ducta. i Vox ei' q̃si mare sonabit.i.terribiliter:sicut sonus maris ex vndaꝝ collisione ẽ terribilis. k Audiuim' famã eius.ꝛ loquit hieremias ex psõa pplĩ iude: l Dissolute si manus nre.pre timore. Timoꝛ eniz cordis causat tremoꝛez in exterioꝛib' mẽbris. Cetera patẽt vsq;:ibi m Filia populi mei.i.hierlm que dr populi filia eo q̃ fuit ab eo edificata:vel ad litterã: Filia.i.filie accipiendo singulaꝛ ꝓ plurali sicut exo.viij. Ueit musca grauissima.i.multitudo muscarum accingere cilicio ꝛc. in signũ tristicie ꝛ doloꝛis. mulieres enim in talibus tribulationibus

ostendunt inaoza signa tristicie ⁊ doloris ꝙ viri.
o Luctum vnigeniti fac tibi. i. simílem luctui quem facit mater ꝓ morte vnigeniti filij sui qui est maximus ⁊ amarissimus. p Probatorē. Dic ex ꝑdictis inferē conclusio. s. ꝙ labor hieremie ad reuocandū sacerdotes ⁊ populū ō malo ad bonū non habuit aliquem effectum: sicut labor examinatoris seu ꝓbatoris alicuⁱ metalli qñ metallū illud non purgat: sed magis in scoziam ⁊ cineres cōsumit: ⁊ hoc est qđ dicit dñs hieremie: p Probatorem. i. examinatorē. q Dedi ⁊c. Robostuz. quia ꝓp quascunqz minas ⁊ persecutiones nō dimisit arguere eⁱ malū. sed qz correctō nō fuit secuta: iō sequit: r Omnes illi principes declinantes. a cultu dñi per idolatriam. s Ambulantes fraudulenter. dolo ⁊ calūnia alios bonis suis defraudātes. t Es ⁊ ferrum vniuersi. i. incorrigibiles: ideo subditur: Correpti sunt ⁊ non emendati. v Defecit sufflatorium in igne. i. non habuit effectū verbū tuū. x Consumptū ē plūbū. loquitur de hieremia ad modū aurifabri qui fundēs auꝝ vel argentū i igne appōit simⁱ plūbū vⁱ stagnū vt calor ignis auꝝ vel argentū nō ꝓsumat sed magis stagnū vel plūbū: ⁊ iō qñ stagnū ē totaliter ꝓsūptum ignis ꝓsumit auꝝ vel argētū positū in fornace: ⁊ sic eo ꝓsumpto labor aurifabri nō hz effectū optatū sz magis ꝓriū: ⁊ sic hieremias in correctōne iudeoꝝ: iō subditur y Frusta ꝓflauit ꝓflator ⁊c. ⁊ patet sentētia ex dictis.

In sexto caplo vbi dr in postilla: Ideo subdit: Ecce incircūcise aures eorum. Additio.

In hebreo in hoc loco nō dr aures obturate: sed ꝓprie dr incircūcise aures. sed qz auris incircumcisa intelligit habere ꝓputū qđ aures videtur obturare: ideo per incircūcisionē auriū intelligit eorum obturatio. Capitulum. VII.

a Verbum. Hic cōsequenter excludit tertiū remediū in q cōfidebāt indei. s. sanctitas tēpli ꝓpter quā credebant ab aduersarijs defensari: ⁊ diuiditur in duas ptes: qz primo ponit hec exclusio: secōdo dicti ꝓfirmatio: ibi Tu ergo. Prima in duas: qz primo ponit exclusio remedij: 2° destructio tēpli: ibi Ite ad locū. Prima in duas: qz primo excludit fiducia in tēplo ex omissione boni ipositi: 2° ex ꝓmissione mali ꝓhibiti: ibi Ecce vos. Circa ꝓmū dr hieremie: b Sta in porta dom⁹ dñi. vt oēs ingredientes ⁊ egredientes possint te audire. Cetera patent vsqz ibi: c Bonas facite vias vras. i. opa. d Et studia vra. i. cogitationes. e Et habitabo vobiscū in loco isto. vestras ꝑces exaudiendo q̄si diceret si ista omiseritis facere nō exaudiam: iō subditur: f Nolite confidere in vbis mendacij. que dicebātur a sacerdotibus ꝓpter tēporale lucrum ⁊ que sunt illa subdit: g Templū dñi ⁊c. Sic. n. dicebant sacerdotes qꝙ oia mala remitterent eis si faceret multas oblatiōes. ⁊ replicat ter vt sacerdotes ondērent oēm suū magis firmū: qđ tñ erat falsuz: qz ꝓ requirit penitentia de ꝓteritis ⁊ cautela de futuris: iō subditur: h Qm̄ si benedixeritis. i. benedictōe dignas feceritis: i Vias vras ⁊c. i. opatōes ⁊ cogitationes vras: ⁊ explicat magis i speciali dicens: k Si feceritis. vos iudices l Judiciuz. s. rectū quantū ad intraneos ⁊ etiam quātū ad extraneos: ideo dr: Ad uene. ⁊ quantū ad impotentes se defendēr iō subdit: l Et pupillū ⁊ vi. nō se. ca. ⁊ istud tangit iudices. vel i fauorē ꝓtis opposite nō ꝓdemnet eos: ⁊ et alios inferiores vt non moueant contra eos causas iniustas. m Nec sanguine innocentez effuderitis. vos iudices innocētes ꝓdēnādo: ⁊ vos inferiores falso accusando: ⁊ iⁿ monet cos qꝙ se habeant iuste erga ꝓximū n Et ꝓ deos alienos ñ ābulaueritis. colēdo solū deū vez vos bñ habētes erga deū: ista ꝓponunt hoibⁿ facienda. s. bñ se habere i his q̄ sī ad deū: ⁊ i his q̄ ad ꝓximū. o Habitabo vobiscū. exponat vt supra. p Ecce vos. Hic ꝓsequenter excludit dicta fiducia ex ꝓmissiōe mali ꝓhibiti: cum dr: Ecce vos ꝑfi. vo. i ser. mēdacij pseudo ꝓphetaꝝ ⁊ sacerdotum. q Qui nō ꝓderūt vobis. sed magis nocebūt: minⁿ. n. dicēdo plⁿ signat. r Furari. p qđ nocet ꝓximo i rebⁿ possessis. s Occidēr. nocēdo ei i ꝑsona ꝓpria. t Adulterari. i ꝑsona sibi ꝓiuncta. v Jurare mēdacit ⁊c. ista sūt peccata ꝯ deū directe: ⁊ ꝓ hoc designat qꝙ sacerdotes ⁊ ꝓphete falsi ifōmabāt ꝓplm qꝙ oē peccatū ꝓmissuz ꝯ deū vⁱ ꝓximū remittebat eis ꝑ solas oblatiōes i tēplo que cedebāt in vsū sacerdotū i toto: cuiusmōi erāt oblatiōes ꝓ pctō: ō oblatōibⁿ aūt pacificis vna ps cedebat in vsuz offerentiū: iō subdit: x Et vēistis ꝓsidere. ꝙz infōmatione ꝑdictā y Et dixistis. factis oblatiōibⁿ vris. z Liberati sum⁹. ab oibⁿ peccatis. a Eo qꝙ fecerim⁹ aboiatōes ista⁹. qđ pōt exponi dupliciter. Uno mō sic eo qꝙ fecerim⁹ ⁊c. i. ab oi malo quod fecimus absqz alia satisfactione. Alio modo sic: Eo qꝙ fecerimus abominatiōes istas. i. eo qꝙ fecimus oblatiōes in templo que secundū veritatē erāt aboiationes ipsi deo

Luctū vnigēiti fac tibi plāctū amaꝝ: qz repēte vēit vastator sup vos. Probatorē ōdi te i pōpulo meo robustū: ⁊ scies: ⁊ ꝓbabis vias eoꝝ. Oēs isti principes declinātes: ābulātes fraudulēter. Es et ferrū vniuersi: corrupti sūt. Defecit sufflatoriū i igne: cōsūptū ē plūbū. Frustra cōflauit ꝓflator: malicie ei eoꝝ ñ sūt ꝓsūpte. Argētū reprobū vocate eos: qz dominus ꝓiecit illos. VII.

Verbū qđ factū ē ad hieremiā a dño dicēs Stā in porta dom⁹ dñi: ⁊ ꝑdica ibi verbū istud ⁊ dic: Audite verbū dñi oīs iuda q igredimini ꝑ portas has vt adoretis dñm. Hec dicit dñs exercituū deus israel: Bonas facite vias vras et studia vra: et habitabo vobiscū i loco isto. Nolite cōfidere in verbis mēdacij dicētes tēplū dñi: tēplū dñi: tēplū dñi est. Quoniā si bñdixeritis vias vras ⁊ studia vra: si feceritis iudiciuz inter virū ⁊ ꝓximū ei⁹: aduene ⁊ pupillo: ⁊ vidue nō feceritis calūniam: nec sanguinē innocētē effuderitis i loco hoc: et ꝓ deos alienos nō ābulaueritis i malū vobismetipsis: habitabo vobiscū in loco isto i terra quaz dedi ꝓribⁿ vris a seculo ⁊ vsqz i seculū. Ecce vos ꝓfiditis vobis in sermonibⁿ mēdacij: qui nō ꝓderūt vobis furari: occidere: adulterari iurare mēdaciter: libare balim: ⁊ ire ꝓ deos alienos quos ignoratis. Et ueenistis ⁊ stetistis coram me in domo hac in qua inuocatuz est nomen meum: et dixistis liberati sumus: eo

q: de alieno erãt facte ⁊ mala intentiõe:iõ subdit: a Nũ quid ergo spelũca latronũ ⁊c. quasi diceret sic: Spelũca ei latronũ ẽ eis ad refugiũ ⁊ ad repositionẽ suoꝝ furtoꝝ:⁊ sic ad tẽplũ recurrebãt pro salute ꝓsequẽda:⁊ ibi offerebãt ꝑ das ⁊ latrocinia. b Ite. hic ex ꝓdictis nũciat templi destructio:cum dicitur: Ite ad locum meũ.i. cultui meo deputatũ c In silo.q̃ est ciuitas in sorte ephraim. d Ubi habitauit nom̃ meũ a principio. q: tabernaculũ moysi ⁊ arca testamti primo habuerũt ibi sta bilẽ mansionẽ: vt habetur iosue.xviij. e Et videte q̃ fecerim ei. quia loc' iam erat destruct' ⁊ cultus dñi inde sublat'. f Et nũc q: fecistis oia opa hec .i. mala predicta que sunt tanta vl maiora q̃ illa pp que destructa fuit silo. g Et locutus sũ ad vos per ꝓphetas vos reuocãdo. h Mane consurgens.i. diligenẽ h' faciens. i Et non audistis. vos corrigẽdo. k Faciam domui huic.i. templo p salomonez edificato. l Sicut feci silo. qđ impletũ fuit p nabu. qui ẽstruxit hierusalem ⁊ tẽplũ: vt habet infra. m Et ꝓiciam vos a facie mea. eiũciẽdo de terra vra in babylonicam captiuitatem. n Sic ꝓiecí oẽs fratres vestros.i. decem tribus que iam erant in captiuitate iter assyrios.

q̃ fecerímus oomnes abominatões ístas. Nũnquid ergo spelũca latronũ facta ẽ domus ísta: í q̃ inuocatũ ẽ nomẽ meũ í oculꝰ vestríſ: Ego ego sũ: ego vídí dicit dñs. Jtẽ ad locũ meũ í sylõ ũbí habitauit nomẽ meuꝫ a príncipio:ẽt vídete q̃ fecerí ei ꝓpter malíciaꝫ populi meí ísrl. Et nũnc q: feciſtis oia opa hec dic dñs: ẽt locut' sũ ad vos:mane ꝓsurgẽs ⁊ loquẽs:⁊ ñ audistis: ⁊ vocaui vos:ẽt nõ rñdístíſ ſãciã domuí huic in q̃ ínuocatũ ẽ nomẽ meũ:⁊ ín qua vos habet fiducíã: ⁊ loco quẽ dedí vobís ⁊ patríbuſ vestrís:sícut feci sylo:ẽt ꝓíciã vos a facíe mea sícũt ꝓíecí oẽs fratreſ vros ũníuersũ semẽ ephraím. Tu ergo noli orare,p pplo hoc:nec assumas,p eis laudẽ ⁊ orõnẽ:ẽt nõ obsístas míbí: qã nõ exaudiã te. Nõne videſ qd ísti faciũt ín cíuítatibꝰ íuda:⁊ ín plateís hieruſalez: Fílíj cõlligũt ligna:ẽt pres ſuccẽdũt ígnẽ: ẽt mulieres ꝓſpg ũt adipẽ:ũt faciãt placẽtas regíne celi: ẽt líbent díſſ alíeíſ:ẽt me ad íracũdiã prouocẽt. Nũqd me ad íra cũdiã ꝓuocãt dicẽ dñs: Nõ nẽ semetípſos í cõnfuſionẽ vultꝰ ſuí: Jõ hꝰ dicẽ dñs deꝰ Eccẽ furoꝝ meꝰ ⁊ idígnatõ mea cõflaꝫ ſup locũ ístuꝫ ſup víros:ẽt ſup íumẽta: et ſup lígnũ regiõis:⁊ ſup fruges ír:⁊ ſuccẽdẽt ⁊ ñ extíguẽt. Hec dicit dñs exercituũ deus ísrl: Holocausto mata vra ãddite victimís vrís:ẽt comedite carneſ:qã ñ sũ locutꝰ cũ patríbꝰ vestríſ ⁊ ñ ꝑcepi eis ín díe q̃ eduxi eos ð terra egypti ð verbo holocaustomatũ ⁊ victiarũ:ſed hoc verbũ ꝑcepi ei dicẽs: Audite vocẽ meã ⁊ ero vobis deꝰ] ⁊ vos eritis míbí ppls: ⁊ ãbulate in oi via quã mãdaui vobis: vt bñ sit vobis. Et nõn audiérũt nec ínclínauerunt aurẽ suam:sed ãbierunt in voluptatibus ẽt prauitate corꝺís suí mali: factiqꝫ sunt retrorsum ⁊ non in ante:

o Uniuersũ semen ephraiꝫ. hoc dr quia illa tribus erat principalioꝝ inter decem: ⁊ q: hieroboã primꝰ rex eoꝝ fuit de tribu ephraim. p Tu ergo excluso ꝓdicto remedio. Dic consequenter põit dicte exclusionis confirmatio: ⁊ hꝰ ex tribus que hic excludũt.s. hieremie oratio:⁊ holocaustorum oblatio:ibi Hec dicit. et adhesio populi cum deo:ibi Tonde capillum. Circa primũ dicit dñs hieremie: Tu ergo noli orare,p populo.⁊ subdit post. q Et nõ obsístaſ míbí.rogando q̃ non inferã ei predicta mala. r Quia non exaudiam te.cuius cã subditur: s Nõne vides qd ísti faciũt.i.q̃ horribile quasi diceret:dignũ est q̃ puniant: ⁊ quid sit ístud oñdit: t Filij colligunt ligna.ad coquendũ idolatrie sacrificia:ad hoc enĩ pueri inducebant a parẽtibꝰ vt nutriti in talibꝰ in senectute nõ recederẽt ab eis:fm qđ dr ꝓuer.xxij. Adolescens iuxta vĩã suam ẽt cũ senuerit nõ recedet ab ea. v Et pres succendũt ignẽ.dãtes filijs exẽplũ sic faciẽdi cũ venerint ad etatẽ adultã. x Et mulieres cõspergũt adipẽ.i.farinã tritici delicatissimã fm illõ psalmi.cxlvij. Ex adipe fruñti satiat te.i qua mísc bãt aquã faciendo inde pastã. y Ut faciãt placentas.i. panes rotũdos ⁊ tenues. z Regie celi.i.lune:⁊ sic pz q̃ oẽs pſone dom' ĩtrínſece. ſ.vír vxoꝝ ⁊ ꝓles erãt in illa idolatria occupate. a Et líbẽt oĩs alienis.libamia sũt oblatões de líq̃dis vt de vino oleo ⁊ sílíbus b Et me ad íra cũdiã ꝓuocent.i. ad inferendũ vin dictã:q: ira ⁊ alie passiões ñ sunt in deo:sed ei' punitõ dicit ira eo q̃ ad modũ hois irati se hz qñ punit. c Nõne semet' ípſos.supple,puocant. d Jn cõfusionẽ vult' sui. q̃si diceret sic: eo q̃ ꝓcurant p mala sua p me ꝓfusi bílí pũíri:pp qđ subdit: e Ecce furoꝝ meꝰ.i. vidicta mea. f Cõflaꝫ sup locũ ístũ. ad destruendũ ciuitatẽ ⁊ tẽplum. g Super víros. puniendo eos i p sonís ꝓpríís. h Et sup íumẽta ⁊c. puniendo eos ín bõis possessis. i Hec dic. Cõsequẽt hic ꝓfirmat ꝓposituꝫ p exclusionez holocausti deo oblati ita q̃ ñ valeat populo ad aliqđ rmediũ cũ dr: k Holocaustomata vra. ista erãt sacrificia dignioꝝ eo q̃ totalit icendebant ad diuinũ honorẽ. l Addite victímis vrís.i. hostijs pacificis q̃z vna ps cedebat i vsum offerẽtiũ:iõ subdit: m Et cõedite carneſ.ſ. holocaustoꝝ q̃si diceret:ñ icẽdite p me: q: i nllo placẽt mihi:iõ subdit: n Quia ñ sũ locutꝰ.de ipsis mihi offerẽdis o Jn díe q̃ eduxi eos de ira egypti.sic pz exo. xx. vbi ẽdit ꝑcepta decalogi pplo:⁊ ð holocaustis ñ fit ibi rmo p Sz hꝰ vbuꝫ ꝑcepi eis dicẽs: Audite uocẽ ⁊c.] Et hꝰ pz exo.xix. vbi dicit: Si audieritis vocẽ meã ⁊ custodieritis pactũ meũ eritis mihi in peculiũ. Melioꝝ ẽ enim obediẽtia q̃ victie:pꝰ regũ.xv. Sciẽdũ tñ q̃ postea dñs p moysẽ ꝑcepit holocausta ⁊ victias sibi offerri a pplo ne talia offerrẽt idolis ad qđ erãt,pni:⁊ ad expiẽdũ obedíẽtiã pplí:⁊ ad ꝓfigurãdũ futurã ímolatõez xpi:⁊ pp hꝰ dcm ẽ hic: Nõ ꝑcepi eis i díe q̃ eduxi ⁊c.p qđ ñ excludit ꝑceptũ postea datũ. q Et nõ audi.obediẽdo. r Sz abie.i volu.q̃tũ delicias carnis. s Et i pra. corsui mali.fuiẽdo idolis. t Fĩeꝝ si re.a me recedẽtes.

v A die qua egressi sūt ꝛc. i. a tpe illi⁹ egressionis: qz tunc fecerūt ⁊ adorauerūt vitulū ꝓflatilē: Exo. xxxij.
x Usqz ad diē hanc. nō qz cōtinue fuerint idolatre: sz ꝑ maiozi parte tpis: vt patet ex libris iudicū reguz ⁊ pal. y Et misi ad vos. s. reuocādos: sic ē i hebreo: et mutat modus loquēdi de tertia ꝑsona i secundam. Cetera patent ex supra dictis vsqz ibi: z Et vocabis eos. ad pniaz a Et nō respōdebunt tibi. ꝓ cozrectionē: ppi qō post sequitur:
b Perūt fides .i. fidelitas ppli⁹ erga deū ⁊ ꝓximū c Ablata est ō oze eoz. qz tantū mō loquūtur dolos ⁊ mēdacium. d Tonde. hic tertio ꝓfirmatur ꝓpositū excludēdo ꝓiūctionem ⁊ amicitiā ppli cuz deo. Ad cui⁹ itellectū sciēdū ꝙ ꝓphete dñi ñ soluz ꝓphetabāt vbia: sz ēt aliqñ sensibi libus signis: sicut hieremias posuit ī collo suo catenas ad significādū ꝙ sic ducerent ꝓcatēati i captiuitatē: ifra. xxvij. ⁊ sic i ꝓposito dñs ꝓcepit hieremie vt tōderet capillos suos suo capiti adherētes ⁊ ei valde amabiles: eo ꝙ erat naz areus ex vtero matris sue vt dictū ē supra. c. i. ⁊ sic nouacula nō debebat super caput suū ascendere: vt dī de sāpsone iudicū. xiij. ⁊ hoc fuit ad significādū ꝙ dñs ppl̄z regni iuda sibi pz⁹ adherētē ⁊ amicabilē separet ⁊ ꝓiiceret a se: ⁊ hoc ē quod dī:
d Tōde capillū tuū. i. capillos accipiēdo singulare ꝓ plurali. e Et ꝓiice. a te. f Et sume i directū. i. directe accipies capillos. g Plāctū. cui⁹ significatio sb̄ditur: h Quia ꝓiecit dñs ⁊ reli. gene. su. sui. i. ppl̄m iuda quē dilexit prius: qz ꝑ mala sua ꝓuocauit ꝛ se irā dei: ⁊ iō dī hic generatio furoris dei: sic̄ homo dign⁹ mōte dī fili⁹ mortis. ij. Reg. xij. Cōsequēter pōit duplex cā huⁱ ꝓiectōis. Prima cū dī: i Posuerūt offēdicula sua. i. idola. k In domo i qua ꝛc.]. s. i tēplo diuino cultui deputato: vt habet. iij. Reg. xxj. ⁊ hoc fuit valō detestandū: sicut cū mulier introducit adulterū i eodem lecto cū marito suo. 2ª pōit: ibi l Et edificauerūt ex celsa. i. altaria alta: qz locus ille erat i valle: vt pz ex lra sequnti: m Tophet. i. idolo moloch: ⁊ fm ꝙ dic̄ h̄ ra. sa. sonat tympanū seu tympāiçationē: eo ꝙ i ritu illius idoli fiebat tympaniçatio. Erat. n. illud idolū creū ⁊ interius cōcauū: ⁊ intra cauitatē illam fiebat ignis fortis: ⁊ qñ idolū erat ignitū ponebat puer qui offerebat i manibus ei⁹: ⁊ tūc sacerdotes percutiebāt fortiter tympana ne parētes pueri audirēt clamozē pueri ⁊ ꝓpaterent: ⁊ vt crederēt sine dolore corporis aiam euolasse: ⁊ istō erat valde horribile. s. inocētem ad veneratiōez idoli sic inficere. n Filij ennon. nomē erat ꝓpriū hois: cui⁹ fili⁹ erat dñs loci illius. o Ut icenderēt filios suos. modo prędicto. p Que nō ꝓcepi ꝛc. hoc dī: qz sacerdotes illi⁹ idoli asserebāt talē oblationē eē deo valde acceptā: eo ꝙ dominus dixit abrae: Tolle filiū tuū vnigenitū quē diligis ysaac ⁊ offer illū i holocaustū ꝛc: Gen. xxij. qō ē falsū: qz illud nō fuit dictū abrae vt isa ac morerer: sz vt obediētia ꝓbaret: ꝓpter quod ibidē subditur Ne extēdas manū tua sup puerū: neqz facias illi qcq̄: nūc cognoui ꝙ timeas dñm ꝛc.
q Et nō dicet am. topbet ⁊ val. fi. ēnō. licet. n. ennō sit nom̄ ppriū: vt dictū ē: tn̄ alio mō est appellatiuum ⁊ signat ꝓsolationē. q. d. nō vocabit amplius locꝰ ꝓsolationis: sz magis ꝓriuz .s. vallis interfectōis: qz multi iudi ibi fuerūt postea interfecti a chaldeis. r Et sepelient i tophet. s. sepultura asini: sicut dī infra. xxij. de ieconia: Sepultura asini sepelietur. ⁊ hꝰ patet per hoc quod sb̄dit: Et erit mortic̄inum populi hui⁹ i cibū volucrib⁹ ꝛc. Cetera patet. In. vij. c. vbi dī i postil. Et replicat ter. Additio. Ecūdū translationē chaldaicā replicat hic ter: tēplū dñi: eo ꝙ ter i āno debebāt apparere i templo coz̄ dño: vt pz deut. xvj. c. per quā trinā apparitionem credebāt expiari a suis delictis: qō tn̄ erat falsuz: nisi cozrigerēt vias suas: vt cōiter dicitur.
In eodē c. vbi dī i postil. Regine celi. i. lūe. Additio. ij.
Vbi nos habemus: Regine celi. in hebreo habetur quedam dictio q̄ vno mō significat reginā ⁊ alio mō significat opꝰ: ⁊ sic nō designat vnū certū planetā: sed totū opus celeste quod obseruat ab astronomia secūdū certas cōstellatiōes: ⁊ qūocūqz sit irratiōabile vidētur dici ꝙ luna sit regina celi cū sol sit maioris efficacie lumis ⁊ virtutis. In eodem. c. vbi dī in postil. Oz nō sū locut⁹ de ipsis mihi offerendis. Additio. iij.
Licet in preceptis decalogi ñ fiat mētio ō holocaustis: nec de sacrificijs: tn̄ antea: ⁊ spāliter qñ deus eduxit populū de egypto precepit eis de agno paschali imolando: quod fuit celebratuz in die propria seu tēpore eductionis de egypto: vt habetur: Exo. xij. quod q̄dez sacrificiū: vt habetur ibidem vocatur victima: ⁊ hoc fuit primum preceptū ⁊ de principalib⁹ datis filijs israel a deo per moysen. Unō ratio postillatoris qua dicit ꝙ in hoc qō dicitur hic: Non precepi eis in die qua eduxi ꝛc. nō excluditur preceptum postea datum. s. de sacrificijs: sed preceptuz antea nō videtur sufficere: vt patet: et ideo aliter videt hic dicendū. Pro quo sciendum est ꝙ in precedenti capitlo isz dixerat prophetа ꝙ holocaustomata ⁊ victime non placebant deo: eo ꝙ legem non seruabant: nūc autez arguit eos ex hoc ꝙ immolationes suas seu sacrificia non pro cultu dei: sed magis pro voracitate sua faciebāt. Unde glosa inter

linearis sup istud verbū: Et comedite carnes. sic dic: quia nō veneratiōe sui sz epulaz desiderio imolauerūt. hec i glosa. Unde cū dī h: holocaustomata vestra addite victimis vestris zc. sensus ē: Ex quo ad appetitū vestrū satiādū imo latis cōuenientī ē: vt nō offeratis holocausta: q̄ totalr icēdūtur: z sic ꝓnter videnť ꝓsumi totalr i honorē meū: sz addatis ea victimis vestris vt saturemini carnib'. naz victime ꝓ maiori pte cedebāt i vsū offerentiū. Et sequit: Quia nō sū locut' cū pīb' vestris: z nō ꝓcepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de verbo holocaustomatū z victimaz. q̄ tūc nō ꝓcepit eis facere holocausta z victimas: sz solū victimā. nā agn' paschal victima erat vt pz i pdcō. c. Exodi xij. n aūt holocaustū postea vo cū lapsi fuerūt i idolatriā de' ꝓcepit eis holocausta z victimas sibi offerri a ꝓpło ne talia offerēt idol': put i postilla. Et sequit: Sed hoc verbū ꝓcepi eis. Audite vocē meā. q. d. hoc mādatū de obedīēdo deo i quo ver' dei cult' ꝓsistit semp fuit ꝓ se itētū a deo: n āt holocausta z victie zc

cez sponse. In desolatiōe eniz erit terra. .VIII.

In tpē illo ait dñs: eiciēnt ossa regū iuda: z ossa ꝓncipū ei': z ossa sacerdotū z ossa ꝓphetaruz z ossa eoz q̄ hitauerūt hie rusalē de sepulchris suis: et expandēt ea ad solem z lunā z oēm milītiā celi que dilexerūt: z quib' seruierūt z post q̄ ambulauerūt: z q̄ qsierūt z adorauerť. Non colligent z nō sepelient: in sterquliniū super faciē terre erūt. Et eligēt magis mortē q̄z vitā oēs qui residui fuerint de cognatiōe hac pessima: i vniuersis locis q̄ dere licta sūt: ad que eieci eos dicit dominus exercituum. Et dices ad eos: Hec dicit dominus: Nūq̄id qui cadit nō resurget: z q̄ auersus ē nō reuertet: Quare ergo auersus ē ꝑ pls iste i hierlz tiū philosophoz z poetaz ꝓcludit illa rō ꝓ postillato re. Nā sol dī par: q̄ gnāt hoiez: z ñ hoiuz tm̄ sz z deoz .i. alioz planetaz: z a multis poetis dī sol rex rōe maioris efficacie: luna dī regina z mater: z bōa ꝓgruentia: q̄ sol z luna sūt duo magna luminaria: sol tm̄ mai' z luna min': vt pz genesis. j. ita i regno magne psone sūt rex z regina: maioz tamē rex q̄ regina zc. In eo. capitulo vbi dicitur: Nō ꝓcepi eis in die q̄ eduxi zc. dic postil. ꝓ h' nō excludūtur precepta p' data: vbi burgē. accipit occasionē ꝑ postilla tozē: cū tm̄ z hic z ille volunt idē: vt pz. In eo c. vbi dī: Tonde capillū. burgē. hic z supza Esaie. iiij. fantasiat de generibus verboz: q̄ videlicet vba sūt masculini generis z femínini generis i grāmatica hebraica: sicut noia i grāmatica latina. Qō si ita ē puto beatū hieronymū z alios nō latuisse. Sed glosa quā adducit nō facit ꝓ eo: sz stat cū expositiōe postil. q̄ tōsio capitis hie remie h ꝓcepta ꝓnostice designauit merozē ciuitatī z populi: sic in ipsius collo cathena fuit ꝓnosticum signū captiuitatis de quo infra. xxvij. Capitulū. VIII.

In tpe illo. Hic excluditur quartū remediū. s. sapiētia doctoz si iesset: ꝓ quā ꝓpls posset ab erroze z idolatria reduci z a punitiōe diuia liberari: sed hoc excludit i hoc. c. q̄ diuidit i duas pres: q̄ ꝓmo ꝓdicitur ꝓpli exterminiū. 2° excludit dictū remediū: ibi Miluus in celo. Prima adhuc i duas. q̄ primo pōit populi extermiatio: 2° extermiatōis rō: ibi Et dices. Circa ꝓmū ꝓmo pōitur extermaitio q̄tū ad defunctos quoz inter hoies nō remanēt nisi ossa sepulta: z q̄tum ad hoc dī: a In tpe illo. s. destructiōis hierlz ꝑ chaldeos. b Ejciēt ossa regū zc. mos. n. fuit apud iudeos sepelire mortuos sūptuose: vt hētur Johā. xix. z maxie psonas regū z pōtificū z alioz notabiliū: ita q̄ i capitibus regū ponebāt corozonas aureas cū lapidibus pciosis z anulos i digitis: z circa alias psōas poebant alia pcios fm cōueniētiam sui status: ppt q̄ chaldei i destructione hierlm sepulchra taliū effoderūt ossa ꝓjciētes z io calia accipiētes. c Et expandēt ea ad solē z lunā zc. quasi diceret: sic sacrificauerūt soli z lune z ceteris stell: sic iustū ē q̄ ossa eoz ꝓjciantur ad solē z lunā extracta de sepulchris: iō subditur: d Non colli. z nō sepe. d cetero: q̄ hitatores terre in captiuitatē ducent: e In sterquliniū erunt. i. putrefiēt super terrā ꝓ pluuiā z niuē desup cadentē. Consequēter pōit exterminatio q̄tuz ad viuos cū dī: f Eligēt magis mortē. pre nimia anxietate z miseria quā sustinebūt. g In vniuer. lo. q̄ dere. sūt ad que eieci eos. in captiuitatē ductos vbi dicēt mortuos fuisse beatos. h Et dices. Hic ꝓnter ponit huius exterminiū rō que ē obstinatio ꝓpli i peccato: cuz dī: i Nunquid qui cadit non resurget zc. q. d. ille q̄ cadit ad terram libēter resurgit: z qui auersus ē a recta via libenter reuertitur ad eam. k Quare ergo auersus est populus iste in hierusalem. a via morum.

Tc. Septimo exiraneū videt burgē. q̄ postilla. regina celi vocat lunā: eo q̄ sol sit maioris efficacie: q̄ō argumētū burgen. modicū ꝓcludit: sz vsu loq̄n

Oc q̄ō dī hic: Perīt fides. ꝓprie pōt itelligi de fide iustificāte: q̄ qui idola colunt: sicut verū deuz mālfeste deficiūt i fide credētes idolū habere potētiam seu auctoritatē diuinā: Et q̄ duplex ē actus fidei. s. intrinsecus i corde quo credit ad iusticiam: z extrīsec' i oze q̄ fit ꝓfessio ad salutē: ad Ro. x. iō ō ꝓximo dicit: Perīt fides .s. in corde: de secūdo vero: Et ablata est de corde eorum. et istum sensum videtur tenere glosa.

In eodem. c. vbi dicitur in postilla. Tōde. Hic tertio cō firmatur ꝓpositum zc. Additio. v.

Oc quod dī hic: Tonde capillū z ꝓjce z sume. ñ sūt verba dñi directa ad hieremiā: q̄ vt dictū fuit Esaie. xl. c. sup illud verbū: Super mōtē excelsū ascēde verba hebraica z ꝓnoia distinguntť sz sexū: q̄ aliqua sunt masculina z aliqua femínina: z q̄ h dī: Tonde z ꝓjce z sume. sūt femínini generis i hebraico i hoc loco sic q̄ dirigunt ad feminam: z iō hec verba itelligēda sūt tāq̄ dicta ꝓ ꝓphetā i psona dñi ad ciuitatē hierlm: vt. s. i signū merozis tōderet capillos: q̄ vt dī in glo. apud veteres cōsuetudo fuit lugētiū tondere cesariem: sicut nunc econtra comā dimittere luctus indicium est. hec in glosa zc.

In eodē. c. vbi dī in postilla: Et non dicetur amplius tophet z vallis filij ennon. Additio sexta

Vbi nos habemus: Uallis filij ennō. in hebreo habet: Gehen hynnon. vnde ex hoc noie fuit assūptū i hebreo gehēna ad significādū locū ifernalez vbi cruciant dānati: z sic hētur i catholicon: z rō ē: q̄ i hoc loco crudelissime z irremediabiliter cruciabant hoies ꝓ demonū administratiōē quodāmodo sicut i iferno. Similiter z tophet nomē est inferni: iuxta illud Esaie. xxx. c. Preparata est ab heri tophet zc. Replica.

N. c. septimo exiraneū videt burgē. q̄ postilla. regina celi vocat lunā: eo q̄ sol sit maioris efficacie: q̄ō argumētū burgen. modicū ꝓcludit: sz vsu loq̄n

l Auersione ꝓtentiosa. i. obstinata nolens reuerti: et subdit huic. m Apprehenderūt mendaciū. pseudo ꝓphetaꝝ. n Et noluerūt reuerti. ad meū obsequiū o Attēdi et auscultaui ꝛc. loquit de ad modū hominis emēdationē sui filij desideratis: et qz non fuit secuta subdit: p Nullus ē q̄ agat penitentiā. de peccatis preteritis: sz sunt obstinati ad futura ꝓpetranda: iō seqt: q Oēs ꝓuersi sūt ad cursū suū ꝛc. in q̄ notatur libido peccādi et obstinatio maxia. r Miluus. h ꝓnter excludit remedium qđ posset haberi p sapientia doctorū: et ꝓpio hoc remedium excludit a exterminiū populi futuꝝ repetitur: ibi Cōgregās circa ꝑmū ꝑmittit ignorātia ppli p exemplū auiuz intellectu carētiū cū dr: r Miluus i ce. cogno. tēpus suuz. s. nidificādi et pullificandi. s Turtur et hirūdo et cico. custo. tēpus aduētus sui. qz tpe determinato recedunt et reuertuntur.

t Po. aūt me nō cogno. iudicium do. i. eī mandata p quoꝝ trāsgressiōe dns iudicabit pplm et ꝓdēnabit: et qz ignorātia ppli ꝓuenit ex defectu doctoꝝ: iō ꝓnter arguit ipsi sapientiā eoꝝ dicēs: v Quō dicitis. vos scribe et doctores: x Sapiētes nos sum⁹. cognoscētes diuia de quib⁹ ꝓprie ē sapiētia. y Et lex domini nobiscū est. i. apud nos ē eius ītellectus: qđ excludit cū subditur: z Uere mēda. opa. ē sti. men. scribaꝝ. qz false et extorte legem iterpretabant: sic dictū est. c. precedēti ꝺ relaxatione rapinaꝝ p oblationes. a Confusi sūt sapiētes ꝛc. i. confūdent q̄n cum ciuitate capientur. s. cui⁹ cōtrariū asserebant: cui⁹ causa subditur: b Uerbū eni domini. per prophetas dictum. c Proiecerūt. tāq̄ falsum. d Et sapientia eius. s. domini. e Nulla est i eis. sed tm̄ sapientia que terrena est animalis et diabolica: Jac. iij. ꝓpter quod subditur pena: cum dicitur: f Propterea ꝛc exter. i. chaldeis q̄ eas violabūt et postea ducent captiuas. f Agros eoꝝ. i. bona agroꝝ. g Heredibus. i. extraneis: nō ad modicū tēpus: sed ad logū quasi hereditario iure. Dimisit. n. ibi rex babylōis de pauperibus terre qui colerent terram: non sicut domini sed magis serui reddendo tributum regi: et post reditū de babylone iudea fuit sub seruitute: ꝑmo ꝑsaꝝ: scōo grecorum: et tertio romāoꝝ: vt ꝑz ex libris esdre: necmie: machabeorum: et etiam ex euangelijs q̄tum ad seruitutem sub romanis. b Quia a minimo ꝛc. vsq̄ ad locū illū. Cōgregans. expositum ē supra. vi. c. circa medium i Cōgregās. Post q̄ excluso ē doctorum remediuz: hic ꝓnt repetit ppli exterminiū cū dr. Congregās cōgregabo eos. qz timore exercitus chaldeorū de villis cāpestrib⁹ fugerunt hierusalez. k Non est uua i uitibus ꝛc. i. nō erit: aduenientibus chaldeis qui totū comedēt: iō subdit: l Et dedi eis. s. iudis terrenascētia in abundantia.

m Que ꝓtergressa sūt s. ab eis et occupata a chaldeis.

n Quare sedem⁹. verbū ē hitantiuz extra hierlm. q. d. si tardemus fugere i hierusalē: que ē ciuitas fortis et munita a chaldeis capiemur. o Et sileamus ibi. modus est. n. obsessoꝝ silere de die: vt audiant sonū tube et currant ad locū vbi fit insultꝰ hostiū. p Quia dns noster silere nos fecit. i. ad hāc necessitatez nos adduxit. q Et potū dedit nobis aq̄ fellis. i. anxietatē amarā dedit nobis: cui⁹ cā subdit: r Peccauim⁹. n. dño. h⁹ dicebāt illi q̄ petm̄ suū recognoscebāt. s Expectauim⁹ pacē. ꝛz dca pseudo ꝓphetaꝝ. t Et nō erat bonū. s. pacis quod est sūmū bonū in vita: sicut dicit pristianus i minori volumine. si queratur quid sit summū bonum in vita: bene respondetur paꝝ. v Tempus medele. a rege egypti qui ꝑmiserat auxiliū sedechie et defecit: iō subdit: Et ecce formido. cui⁹ causa subdit: x A dan auditus ē fremitus ꝛc. ab illa ei⁹ parte intrauit iudeam exercitus chaldeorū cum maxia potestate: et patet lra vsq̄ ibi: y Mittam vobis serpentes regulos. i. chaldeos. z Quibus non est incantatio. i. deprecationibus vestris non flectemur ad pcendum vobis. a Dolor meus super dolorem. verbū est hieremie dolentis de populi sui culpa et de superueniente pena. a Ecce vox clamoris filie populi mei. i. synagoge vel congregationis iudeorum. b De terra longinqua. s. de babylōe vbi ducta in captiuitatem lamentabatur hierusalem destructionem dicendo: c Nunquid non est dns in syon ꝛc. quasi diceret non: quia templum est destructum et rex sedechias captiuatus: et subditur responsio domini ad hāc q̄rimōiaz

o Quare ergo me ad iracundiaz ꝛc.q.d.ista ē dicte ōstructionis cā. Consequēter ponunt verba hieremie lamētātis. e Transijt messis ꝛc.i.tēpus quo rex egypti debebat nobis auxiliari:qz guerre fiunt i estate. f Et nos saluati nō sumus.i.destructi sumus:minus.n.dicēdo plus significat Ex cōfidentia.n. regi egypti rebellauit sede chias regi babylonis ꝛ ex hoc secuta est destructio ciuitatis ꝛ populi:vt habetur ifra .xxxvij.ꝛ iō subdit hieremias: g Super cōtri.filie po.mei cōtri sum.i. afflict' corpore. h Et contristatus.mēte. i Stupor.i.stupefactio mēbroz. k Obtinuit me pre horrore tāti mali. l Nunqd resina nō ē in galaad per resinā intelligitur gutta arōatica ꝛ medicinalis p quā vt dicit ra.sa. hic itelligit sapientia:ꝛ p medicū sapiēs q̄ curat vulnera peccatoruz:ꝛ talis erat hieremias ꝛ etiā baruch:ꝛ alij pphete sancti:ideo subditur: m Quare igit non ē obducta.i.pfecte curata. n Cicatrix.i. vuln'. o Filie populi mei. ex quo bēt medic' ꝛ medicia ꝛ tacetur responsio:qz loquit ad modū hois turbati q̄ trūcat vbū ꝛ nō complet. Respō sio tamē ē q̄ ppls nolebat audire medicū nec eius recipere medicinā:vt pz ex supradictis.

aut rex ei' nō ē i ea: Quare ergo me ad iracundiam pci tauerūt in sculptilibus suis ꝛ i vānitatib' alienis: Trānsijt messis:finita est estas:ꝛ nos saluati nō sumus. Sūper cōtritiōe filie ppli mei ptritus sū ꝛ contristat':stupoz obtinuit me. Nūqd resina nō ē i galaad:aut medicus non ē ibi: Quare igitur non ē obducta cicātrix filiē populi mei: .IX.

Quis dabit capiti meo aquā. ꝛ oculis meis fōtē lachrymaruz: Et plorabo die ac nocte interfectos filie ppli mei. Quis dabit me i solitudie diuersoz viatoz: Et derēliquam ppl̄z meū ꝛ recedā ab eis: qm̄ oēs adulteri sūt:ꝛ cet' p̄uaricatoz:ꝛ extēderūt liguā suā q̄si arcū mēdacij et non veritatis. Cōfortāti sūt i terra:qz de malo ad malum egressi sūt:ꝛ me nō cognouerūt dic dns. Unūsquisqz

In capitulo.viij.vbi dicitur in postilla: Nūqd resina non est in galaad. Additio.

Ubi nos habemus:Resina.in hebreo habet:Tzori. quod significat i hebreo vbicūqz ponit tiriacam q̄ ē medicina ad salutē hoium ordinata spāliter contra venena ꝛ toxicationes:ꝛ est significatio littere magis p̄pria in proposito. Capitulum.IX.

Quis dabit. Postq̄ hieremias descripsit maliciam populi ꝛ exclusionē remedij:hic p̄nter pre doloze icipit lamētari:ꝛ diuidit in duas ptes:qz prio pōit hieremie lamētatio:scōo ppli iude reuocatio:sic pius pater post icrepationē filij ꝛ abiectionē studet eū reuocare ad bonū.2ª incipit seq̄nti.c.Prima adhuc i duas:qz primo hieremias lamentat:scōo ceteros ad idē hortat:ibi Hec dic. Prima adhuc i duas:qz p̄mo pōitur lamētatio:scōo lamentationis rō:ibi Oz oēs. Circa p̄m dicit hieremias: a Quis dabit ꝛc.q.d. vellē totus resolui i lachrymas. b Et plorabo die ac nocte.i.cōtinue q̄tū pōt fieri. c Interfectos filie ppli mei.i.hierlm:vt dictū ē.s c .Quis dabit ꝛc.lugentes.n.querūt loca solitaria. d Et dereliquā populū meū.hoc.n.desiderabat,ppt mala culpe que videbat inesse

se a,prio suo custodiat:ꝛ i oi fratri suo non bēat fiduciā:qm̄ ois frater supplātās supplātabit:ꝛ ois amicus fraudulenter incedet: ꝛ vir frez suū deridebit:ꝛ veritatē nō loquēt. Bō cuert .n.liguā suā loq mēdaciū] vt iniq̄ agerēt laborauerūt Habitatio tua i medio doli:i dolo tenuerūt scire me: dic dns. Propterea hec dic dns exercituū:Ecce ego conflabo ꝛ p̄babo eos. Quid.n. aliō faciā a facie ppli mei: Sagitta vulnerās liguā eorū:dolum locuta ē. In ore suo pace]cū amico suo loq̄t: ꝛ occulte ponit ei insidias. Nūqd sup his nō visitabo:dicit dns:aut i gente huiuscemōi nō vlciscet aia mea: Sup montes assumā fletū ac lamētū:et sup speciosa deserti plāctū:qm̄ incēsa sunt:eo q̄ nō sit vir ptrāsiēs:et nō audiert vocē possidētis. A volucre celi vsqz

pplo de presenti:ꝛ mala pene de futuro:vt dī postea:sz de precepto dni cogebat ibidem remanere ad arguēdū pplm. e Quia oēs. Hic p̄nter ponit ratio lamētatōnis:ꝛ ē duplex:prima ppter malū culpe psentis:scōa ppter malū pene iminētis:scōa ibi Propterea. Circa p̄mū dī: e Quia oēs adulteri sunt .q.d.ex hoc hēo eam lamētandi ꝛ fugiendi. f Et extenderūt liguā suā quasi arcum mdacij. verba.n. mēdacia sūt quasi quedaz sagitte emisse:ꝛ sic lingua ex q̄ emittunt arcus dī: g Cōfortati sūt.i mali cia sua,pcedentes de malo ad peius h Unusquisqz se a,prio suo ꝛc.] q.dice. vicinitas ꝛ consanguinitas nō habēt aliquaz fidelitatē sibi adiunctaz:qz vicini ꝛ cōsāguinei nitūt̄ pdere se adinuicem:iō subditur: i Quia omnis fra.supplan. supplātabit.duplicatur aūt supplātationis verbum qz multum studebant ad h' q̄ vn' aliuz deciperet et supplantaret. k Docuerūt.n. linguā ꝛc.]p verba pulchra ꝛ decepcoria sua mēdacia colorando:ideo subditur: l Habitatio tua i medio doli.qz quiescentes in suis domibus dolos p̄ alios cogitabant. m In dolo renuerūt scire me.i. mandata mea:vt licentius peccarent. n Propterea. Hic pōitur secūda rō lamentationis:ꝛ diuidit in duas partes: qz p̄mo ponitur hec rō.2° querit huius rōnis considōratio:ibi Quis est. Circa p̄mum dicitur: n Propterea .i. ppter peccata populi predicta. o Ecce ego conflabo.i.puniam eos debita pena. p Quid enim aliud faciam ꝛc.q.d.tantū dedecus culpe non debet dimitti sine decore iusticie. q Sagitta vulnerans lingua eorum.quia habebant verba nociua valde:iō subditur: r In ore suo pacem ꝛc.]nulla enim pestis grauior ad nocēdū q̄ familiaris inimicus:ꝛ iste est amicus fictus. s Nunquid super his non visitabo. debitam penaz inferendo.q.d.sic. t Super mōtes assumā fletuz.i. assumi faciā:ꝛ p montē intelligitur iudea que est terra mōtuosa. v Et sup spe.deser. plan.qm̄ incen.sunt. loquitur de futuro per modū preteriti ppter certitudinem. x Eo q̄ non sit vir pertransiens.quia sūt occisi vl captiuati. y Et nō audierūt vocē possidētis.i.ip' dei q̄ ē dns totī ire:ꝛ spāliter terre,pmissiōis. z Ab vo

lucre celi vsq; ad pecora. l. a malozibus vsq; ad miozes
a Trãsmigrauerũt. i babylonem. Uel a volucre celi
tẽ. qz cũ hoĩb⁹ capta sũt pecora & ad receſſũ aialiũ & pe-
coꝛ remanet terra deſerta: & ſic ide fugiũt aues nutrimẽ
tũ ibi conuenient nõ habẽtes. b Et dabo hierlm i
aceruoſ barene. p
deſtructionẽ mu-
roꝛ & domozuz.
c Et cubilia dra
conũ. aialia. n. ve
nenoſa habitãt i
ruinis. d Quiſ
ẽ. hic ꝓnter ꝙrit
hui⁹ deſtructiõis
ꝓſideratio cuz dr
Quiſ ẽ vir ſapiẽs
q̃ intelligat hoc
. i. ꝓſideret dictaz
deſtructionem.
e Ut ãnunciet
iſtud. querẽdo q̃-
re perierit terra:
& ſ̃bditur reſpon-
ſio dñi: f Qz
dereliquerũt legẽ
meã tẽ. & pz littera
ex ſupza dictis
g Ecce ego ciba
bo tẽ. i. mittã eis
tribulatiões ama
ras. h Et di-
ſpergã eos i genti
bus. extraneis.
i Et mittaz p⁹
eos gladiũ. qz mł
ti de iudeis in via
captiuitatiſ baby
lonice & i termio
fuerũt mortui: et
ſiliter de illis q̃ ꝛ
bieremie ꝓſilium
poſt deſtructionẽ
ciuitatis fugerũt
i egyptũ. k Hec
dicit dñs. hic ꝓñ
ter bieremias ali-
os inducit ad la-
mentum dicens:
l Cõtẽplamini
. i. ꝓſiderate mala
ẽdicta. m Et
vocate lamẽtatri
ces. Antiq̃tus. n. in lamẽtationib⁹ vocabant mł ieres car
mẽ lugubze p̃cinẽtes ad ꝓmouẽdũ alios ad fletũ: eo q̃
mulieres magis ſũt ꝓpaſſiue q̃ viri: & adhuc ſit i aliq̃b⁹
terris. n Et ad eas q̃ ſapi. ſũt. i hac arte. o Mit
tite & ꝓperent. q. d. tẽpus lamẽtationis inſtat. cetera pa
tẽt i lr̃a vſq; ibi: p Quia aſcẽdit moꝛs tẽ.]. q. d. ni
hil valebit concludere oſtia vel portas ꝛ chaldeos: qa
aſcẽdent & intrabũt p feneſtras ad iterficiendum iuue
nes & paruulos. q Et cadet morticinũ hois. q. d. ñ
erit qui ſepeliat: iõ ſubdit: r Nõ gloziet ſapiens tẽ.
hoc dr qz illi de regno iude iactabãt ſe poſſe chaldeis re
ſiſtere: parti p ſapiam doctoꝛ: ptim p foꝛtitudinẽ bella
toꝛ: ptim per munitiones & diuitias in hierlz cõgrega-
taſ. q. d. iſta ñ valebũt vobiſ. s Sz i hoc glo. tẽ.]ve
ad pecoꝛa trãſmígraueꝛt
& receſſeꝛt. Et dabo hierlz
i aceruos barene ẽt cubilia
draconuz: & ciuitates iuda
dabo i ðſolatiõez eo q̃ nõ
ſit hitator. Quis ẽ vir ſapi-
ens qui ũtelligat hoc: & ad
quẽ verbũ oris dñi fiat: ũt
ãnũciet iſtud: quare pierit
terra & exuſta ſit q̃i deſertũ
eo q̃ non ſit q ptrãſeat: Et
dixit dñs: Quia ðreliq̃rũt
legẽ meã quã ðdi eis: & nõ
audierũt vocẽ meã: & non
ãbulauerũt i ea: & abierũt
p̃ prauitatẽ coꝛdis ſui & p̃
baalim qð didiceꝛt a pãb⁹
ſuis: iccirco hec dic̃ dñs ex
ercituũ de⁹ iſrl: Ecc̃e ego ci
babo pplm iſtũ abſinthio
& potũ dabo eis aquã fell:
ẽt diſpgã eos i gẽtibus q̃s
nõ nouerũt ipſi & pres eoꝛ
ẽt mittã p̃ eos gladiũ dõec
ꝓſumaꝛ. Hec dicit dñs ex
ercituũ: Cõtẽplamini ẽt vo
cate lamẽtatrices vt veniãt
ẽt ad eas q̃ ſapientes ſunt
mittite: ꝓperẽt: feſtinẽt & aſ
ſumãt ſup nos lamẽtũ. De
ducãt oculi nr̃i lachrymaſ
& palpebre nr̃e ðfluant aqſ
qz vox lamẽtatiõis audita
ẽ ð ſyõ. Quõ vaſtati ſum⁹
& ꝓfusi vehemẽter: Qz ðre
liquim⁹ terrã: qm̃ ðiecta ſũt
tabernacla noſtra. Audite
ergo mulieres verbũ dñi: &
aſſumãt aures vre ſermonẽ
oris ei⁹: & docete filias vras
lamẽtũ: & vnaqueq; ꝓximã
ſuã plãctũ: qz aſcẽdit moꝛs
p̃ feneſtras nr̃as:] ingreſſa ẽ
domos nr̃as: diſpdere par
uulos ðforis: iuuenes ð pla
teis. Loq̃re: hec dic̃ dñs: Et
cãðt morticinũ hoĩs q̃i ſter
cus ſup faciẽ regionis: & q̃i
fenũ p̃ tergũ metẽtis: & nõ
ẽ q colligat. Hec dicit dñs
Nõ glorieꝛ ſapiẽs i ſapia
ſua: & nõ glorieꝛ foꝛtis i foꝛ
titudie ſua: & nõ glorieꝛ di-
ues i diuitijs ſuis: ſẽd i hoc
glieꝛ q̃ gliaꝛ:] ſcire & noſſe
me: qz ego ſũ dñs q̃ facio
miſericoꝛdiã & iudiciũ & iu
ſticiã i terra. Hec. n. placẽt
mihi ait dñs: Ecc̃e dies ve
niũt dicit dñs: ẽt viſitabo ſũ
per oẽm q̃ icircũciſũ habz
p̃puciũ: ſup egyptuz: & ſup
iudã: & ſup edõ: & ſup filioſ
ãmon: & ſup moab: ẽt ſup
oẽs q̃ attonſi ſũt i comã] hi
tãtes i deſerto: quiã omnes
gẽtes hñt p̃puciũ: oĩs ãt do
m⁹ iſrl icircũciſi ſunt coꝛde.

a Udite verbũ qð .x. locutus eſt dñs ſup
re: & Scire & noſſe me. cauẽdo offẽſã meã & recurrẽdo ad
meũ auxiliũ & nõ humanũ. t Ecce dies veniũt. de ꝓpu
quo. v Et viſitabo. p punitionẽ. x Sup om. q icir.
ha. p̃pu. ſiue ſit p̃puciũ carnis ſiue p̃puciũ coꝛdis. y Su
per egyptum & ſuper iudam. cũ punitione populi iude exp
mit hic punitionẽ ali
quoꝛ populoꝛ qui
erant eis ꝓpinqui:
& i quib⁹ habuerãt fi-
duciam de adiutozio
& ipſi magis fuerunt
eis i nocumẽtũ: ꝓpt
qð hic exꝑmitur pu-
nitio eoꝛ. z Et ſu
per omnes q̃ tẽ.] iſti
erant agareni deſcen-
dentes de iſmael filio
abzae: qui habebant
capillos reciſos vſq;
ad aurem ad moduz
pugilũ: in hebzeo ha
bet: Et ſup om. angu
latũ angulo. & dic̃ ra.
ſa. q̃ per hoc intelligi
tur ꝓpls habitans i ð
ſerto iuxta angulũ iu
dee. & Quia oẽs
gentes habent ꝓpucĩ-
ũ. ſ. carniſ: & iudei p̃
pucĩũ coꝛdis. Scien-
dũ aũt q̃ vbi hẽmus
ſupza: Sup omnẽ q̃
icircunciſũ habet ꝓce
puciuz. in hebzeo hẽt
Sup omnẽ incircun-
ciſum habentem ꝓce-
pucium. qz aliqui de
populiſ circũſtantib⁹
iudeam erant circũci
ſi in carne. ſ. iſmaeli-
te: & qui agarẽi ſeu ſa
raceni dicuntur: & ſiliz
ter idumei: ſicut iſma
el filius abzae & eſau
filius iſaac a quibus
deſcẽderũt fuerũt cir
cunciſi: & ſic q̃tuz ad
circũciſionẽ carnis fi-
lij iſrael non ꝓcelle-
bant iſtos populos.
Eſt ergo ſnia q̃ ſicut
circũciſio carnis ñ va
lebat extraneis: eo q̃ erãt icircũciſi ñtẽ p idolatriã: ſic ñ va
lebat filijs iſrl q̃ hoc modo erãt icircũciſi coꝛde: & ex hoc lr̃a
que ſequitur exponit: t Oz oẽs gentes habẽt p̃puciuz.
ſic ẽ exponẽda q̃ habent ꝓcepucium coꝛdis q̃tum ad circũ-
ciſos carne: vl p̃puciũ carniſ & coꝛdis q̃tũ ad alios. La. X.

a Udite verbum. Poſtq̃ hieremias deploꝛauit po
puli maliciã: hic ꝓnter reuocat eos ad penitẽtiam
Et ꝓmo reuocat eos a ſeruitute idolatrie: 2º a trãſ
greſſione legis diuine. c. ſequenti. Prima in duas: qz primo
ponitur dicta reuocatio: ſcõo obſtinatozuz punitio: ibi Cõ
grega. Prima adhuc in duas: quia primo ponitur reuoca-
tio populi: ſcõo declaratio dicti: ibi Quia lignum. Ad itel
ligentiam prime partis ſciendum q̃ gentiles crediderũt coꝛ
poza celeſtia eẽ animata: & nõ ſolum animata ſz habere ali

quid diuinitatis: ⁊ sic ex libero arbitrio ifluere i ista inferiora ad causandū effectus ꝓsperos vel aduersos hominibus ⁊ iō statuerūt ea placare sacrificijs ⁊ oblationib⁹: ⁊ istud est falsū: qz vt dicit damascenus celi iaiati sūt ⁊ isensibiles: ⁊ sic agūt i hec iferiora ex necessitate nature: ⁊ sic offerre eis munera ad placationem ex timore effectuū est erroneū ⁊ supstitiosū ad idolatriā pertinēs ⁊ qz indei i hūc errorez ciderant: vt ꝑz ex supdictis. vij. c. q⁹ faciebant placentas regine celi: iō ab hoc errore reuocat eos hieremias dicēs: b Juxta vias gentiuz. i. leges ⁊ statuta earum. c Nolite discere. s. idolatriam. d Et a signis celi. i. a planetis ⁊ cōstellationibus diuersis. e Nolite metuere. s. metu supstitioso modo ꝓdicto f Quia leges populoꝝ vane sunt. quib⁹ statuerūt signa celi placare muneribus vt dēz ē: ꝓ hoc tamē ñ excluditur metus rationabilis: licet. n. corpora celestia sint agētia de necessitate: habent tñ virtutē imutādi elemēta ⁊ ꝓposita ex eis ad diuersas qualitates: ex quib⁹ disponunt humana corpora ad varias ifirmitates: sicut ex dominio martis cholera accēdit ex qua accensione nō solūmodo corpora disponunt ad ifirmitatē aliquam: sed etiā appetitus sensitiuus ad irā: ex quo sequunt vlteriores lites ⁊ dissensiones: eo ꝙ homines in plurib⁹ sequunt suas passiones: soli aūt sapientes eaz dominant per rōnem: timor aūt homines ꝓsiliatiuos efficit: vt dicit philosophus. ij. rhetorice: ad ꝓcauēdū de malis futuris: ⁊ iō timere a celi ꝓstellatiōibus ad hoc ꝙ homo ꝓsulat de habendo remedio ꝫ disponēs ad ifirmitates corpoꝝ ⁊ malas passiones ⁊ alia huiusmodi que possūt ex influētia celi causari: nō est malū sed licitum ⁊ bonū: ⁊ fm hoc dicit ptholemeus in cētilogio suo ꝙ sapiēs dominabit astris: inquātū ꝓuidebit sibi de remedio ꝫ effectus eoꝝ. g Quia lignū. Hic ponit declaratio dicti: ⁊ diuidit in duas partes: qz primo ponitur ista declaratio: ⁊ infert quedam cōclusio: ibi Sic ergo. Dixit. n. hieremias parte ꝓcedenti ꝙ leges populoꝝ vane sunt q̄ sūt de idolatria: ⁊ hoc declarat hic diffuse ostendēs ꝙ idola nullā habēt virtutē iuuādi vel nocēdi hominibus: ꝛ magis econuerso: qz homines faciūt idola p artē ⁊ possūt ea dissipare: ⁊ hoc est quod dī: Quia lignū ō saltu ꝓcidit. ⁊ ꝑz littera vsqz ibi: h Jn similitudinē palme fabricata sunt. qō exponit vno modo: qz sicut arbor palme celata per artē ñ habet aliquā virtutē faciēdi fructū: sic nec idola habēt aliquā virtutem faciendi bonū vel malum. Alio modo ꝙ sic̄ palma crescit in altum virtute nature: sic idolum metallicū erigitur in altum virtute artis ⁊ nō ꝓpria virtute: ⁊ iō subdit i Nō ē similis tui domine. qz oia agis ꝓpria virtute a nullo dependēs: ⁊ iō subdit: k Quis nō timebit te. q. d. nullus ē qui nō debeat te timere. l Tuum est enim dec⁹. i. vos domus israel. Hec dicit dñs: Juxtā vias gētium nōlite discere: et a signis celi nōlite metuere q̄ timēt gentes: quia leges ꝓploꝝ vane sūt. Quia lignū ō saltu ꝓcidit opus manus artificis in ascia Argēto ⁊ auro ꝺcorauit illud: clauis ⁊ malleis ꝓpegit vt nō dissoluat. Jn silitudi nē palme fabricata sunt: et nō loqnt: portata tollētur: qz icedere nō valēt. Nolite ergo timere ea qz nec male pñt facere nec bene. Nō ē similis tui dñe: magn⁹ es tu ⁊ magnū nomē tuū in fortitudie. Quis nō timebit te o rex gētiū: Tuū ē. n. dec⁹. Jnter cūctos sapientes gentiū: ⁊ i vniuersis regnis eorū: nullus ē similis tui. Pari ter insipiētes ⁊ fatui, pabunt Doctrina vanitatis eoꝝ lignum ē. Argentū inuolutuz de tharsis afferet: et aurū de ophaz opus artificis ⁊ manus erarij: hyacinth⁹ ⁊ purpura idumētū eoꝝ. Opus artificū vniūsa hec: dominus aūt deus ver⁹ ē. Jpe de⁹ viuēs: et rex sempiternus. Ab indignatōe ei⁹ ꝓmouebit terra: et nō sustinebūt gētes cōminationē e⁹. Sic ergo dicetis eis: Dij qui celos ⁊ terrā nō fecerūt peāt de terra: ⁊ ō his q̄ sub celo sūt. Qui facit terrā i fortitudie sua: ꝓparat orbē i sapia sua: ⁊ prudētia sua extēdit celos: ād vocē suā dat multitudinez aquaꝝ in celo: et eleuat nebulas ab extremitatibus terre

sapientes seu philosophi posuerūt vnam causaz primaz hominib⁹ ꝓsidentem: ⁊ illam dixerūt esse deuz deoꝝ: ⁊ illuz prae ceteris honorauerunt. Uerūtamē cum vulgaribus hominibus vt cōmunit adorabāt idola in templis: ideo subditur: n Pariter insipientes ⁊ fatui ꝓ babunt. dicūtur aūt hic insipiētes idoloꝝ factores: ⁊ fatui eoꝝ cultores: ⁊ vtriqz ꝓbabūtur. i. reprobabunt. o Doctria vāitatis eorum. i. doctria q̄ asserūt idolū esse deū vana est: iō subdit: p Lignū est. s. idolum interius: sed ornatū auro ⁊ argēto exterius: iō subdit: q Argentum inuolutū. in hebreo habet: Argentū ductile de tharsis affertur. qz ibi inuenit argentum ductilius. r Et aurū de ophaz. tertio Re. viij. nominat locus iste ophir: ⁊ ibi inuenit auruz valde bonū. s Opus artificis. supple ē idolum ex istis factum. t Hyacinthus ⁊ purpura idumētum eoꝝ. idolis. n. aliqñ faciebant vestes de tali materia. v Dominus aūt celi ⁊ terre. x Deus ver⁹ est. isti aūt falsi. y Jpse de⁹ viuēs. isti āt carētes vita. z Et rex sempiternus. isti tēporalit̄ facti. a Ab indignatione eius cōmouebit terra. aliqñ inducit a deo terremotus ꝓpter hominū peccata. b Et nō sustinebūt gentes. que i terremotu aliqñ subito moriunt. c Sic ergo. Hic ex ꝓdictis infert conclusio. s. ꝙ idola nō sūt veneranda sed magis vituperāda: ⁊ hoc est quod dicitur: Sic ergo dicetis ꝛc. ra. sa. dic̄ ꝙ hoc est ꝓncipium litterre misse a hieremia ioachin regi iuda: ⁊ illis qui cuz eo iam erant in babylone: qz de consilio hieremie se tradiderant regi babylonis: vt habet. iiij. Re. xxiij. vñ chaldaice scribit ab hoc loco: Sic ergo dicetis ꝛc. vsqz ibi: Que sub celo sūt. inclusiue. Et est sensus fm ra. sa. Luz babylonij inducēt vos ad idolatriā sic dicetis: o Dij qui celos ꝛc. ⁊ ꝑz lra vsqz ibi: e Ad vocem suā dat multitudinem aquaꝝ in celo. s. aereo vbi vapores humidi condensant in nubes: ⁊ nubes in pluuias resoluūt f Et eleuat nebulas ab extremitatibus terre. i. a mari oceano quod terminat terram habitabilem: inde enim eleuantur nebule ꝓ maiori parte. g Fulgura i pluuiam facit. quia resolutis in pluuiam nubibus fulgura cessant que ꝓcedebant ex eis. h Et educit ventuz

de thesauris suis. i. de locis occultis. i Stultus ꝛc. a scientia faciendi idola ꝛ colendi. k Uana sūt: ꝛ opus coꝛ risu dignū. i. derisione. l In tempore visitatōis sue. a deo. m Peribūt. idola ꝛ idolatre. n Nō ē bis. s. idolis. o Similis pars iacob. s. ipse deꝰ quē solū coluit. p Qui .n. formauit oia ipse ē. s. deꝰ iacob q Et isrl. i. populꝰ isrl. r Uirga hereditatis eiꝰ .i. parꝫ vel mensura inquātū elegit eū spāliter ad cultū suū. s Dñs exercituū. i. angeloꝝ. t Nomē illi. ꝛ ñ alteri: homines. n. bene dominant hoibꝰ: sz nō āgel. v Cō grega. Hic ꝓnter describit obstinatoꝝ punitio: ꝛ pꝰ ḡtū ad iudeos: ꝛ ꝰ ḡtū ad extraneos ibi: Effūde. Circa ꝓmū dr: v Cō grega de terra cōfusionē tuā. q. d. veniet tibi confusio ex vniuersis partibus. x Que bitas in obsidiōe .i. tu hierlm que obsidēberis a chaldeis: ꝛ loquit de futuro per modū

Fulgūra i pluuiā facit: ēt educit vētū ō thesauris suis Stult⁹ fcūs ē oīs hō a scia sua: cōfusus ē artifex oīs in sculptili: qm falsū ē qđ ꝓflauit: ꝛ nō ē spūs i eis. Uāna sūt ꝛ opꝰ risu dignū. In tpe visitatōis sue peribūt. Nō ē bis silis pārs iacob. Qui .n. formauit oia: ipe ē: ēt isrl virga hereditatis eiꝰ: dñs exercituum nomē illi. Cogrega ō tra cōfusionez tuā quē bitas i obsidione: q. hec dic dñs: Ecce ego lō ge ꝓiciā bitatores terre in hac vice: ꝛ tribulabo eos ita vt non iueniantur. Uē mihi super contritiōe mea pessima plaga mea. Egō aūt dixi: Planē hec infirmitas mea ē: ēt portabo illaz. Tabernaculū meū vastatū ē: oēs funiculi mei diruti sūt. Filij mei exierunt a me: ꝛ nō subsistūt. Nō ē q extēdat vltra tētoriū meuz ꝛ erigat pelles meas: quia stulte egerūt pastores ēt dñz nō q̄sierūt: ꝓptērea nō intellexerūt ēt oīs grex eoꝝ dispersus ē. Uox auditōis ecce venit: ꝛ cōmotio magna ō terra aglonis: vt pōat ciuitates iuda solitudinē ꝛ habitacula draconū. Sciō dñe q. nō ē hois via eiꝰ: nec viri ē vt ambulet ꝛ dirigat gressus suos. Corripe me dñe: verūtñ i iudicio ēt ñ i furore tuo: nē forte ad nihilū redigas me. Effunde idignationē tuā sup gētes que nō cognouerūt te: ꝛ sup ꝓuincias que nomē tuū ñ inuocauerūt: q. cōedērt iacob ꝛ deuorauerūt eū ꝛ cōsūpserūt illū: ꝛ dec⁹ eiꝰ dissipauerunt.

prie punitio ḡtū ad extraneos q̄ iudeā vastauerūt: q. licet in hoc fuerit executores diuine iustitie: tñ hoc fecerūt mala voluntate. s. ex odio ꝛ sue virtuti pſūptuose attribuendo qđ fiebat a deo: iō dr: s Effunde idignationē. i. punitionem. t Sup gētes q̄ non cognouerūt te. p fidē veram. v Que nomē tuū nō inuocauerunt. sed magis noia idoloꝝ. x Qz comederūt iacob. pplm isrl crudeliter occidēdo. y Et decus eiꝰ dissipauerūt. i. tēpluz in quo iudei maxime gloriabantur.

N. c. x. vbi dr i postilla: Ad itelligentiā ꝓme partis sciendum q̄ gētiles. Additio: On solū gētiles vt platonici posuerūt coꝛpa celestia eē aiata: sed etiā doctores nostri aliqui hoc sentire vident: vt origen. ꝛ hieronymus. Augustinus vero sup gen. ad lr̄am hoc reliquit sub dubio nō declinās ad aliquā ptez dicē etiā i enchiridion q̄ si cōpa celestia sūt aiata: aie eoꝝ ad āgeloꝝ societatē ptinent Sanctus thomaſ vero in parte ꝓma questi. lxx. arti. iij. in decisione q̄nis i fine dicit q̄ inter ponētes coꝛpora celestia eē aiata: ꝛ ponētes ea nō aiata: parua vel nulla differētia inuenit i re: sz i voce tantū. vnde nō debet cēseri erroneū dicere q̄ coꝛpa celestia sint aiata. Itē supstitio idolatraꝝ nō solū se extēdit ad colēdum res aiatas: sz etiā res ianimatas ꝛ coꝛruptibiles: vt pz Esaie .xliij. ꝛ i multis alijs locis. Et iō motiuū idolatrādi cū planetis nō pēdet ex hoc q̄ credant eē animata seu inanimata: pſertim cum scōm vtranq̄ opinionem moueantur a sbstātia apprehendente ꝛc.

Replica.

EN. c. x. vbi i ꝓncipio postil. ponit notabile verbuz .s. q̄ gentiles crediderunt coꝛpora celestia aiata: et nō solum animata: sed habere aliquid diuinitatis ꝛ sic ex libero arbitrio influere in ista inferiora ad causādū in hominibus ꝓsperitatem ꝛ aduersitatē: ꝛ iō statuerunt ea placare sacrificijs ꝛ oblationibus: hoc aūt est erroneum ꝛ supstitiosū ad idolatriam ptinēs. Et q̄uis burgē. inquātū vult esse catholicus: hoc totum notabile nō audet negare: trūcatim tamen postillatoris factum interpretatus: dicit q̄ postillator nō bene dicit esse errorem q̄ coꝛpora celestia sint animata: quia vt inquit burgen. hoc dicunt origenes ꝛ hieronymus: ꝛ beatus augustinus relinquit sub opinione. Allegat etiā sanctū thomam in. i. parte questi. lxx. dicētem q̄ inter ponētes coꝛpora celestia fore esse animata: ꝛ ponētes contrariū parua vel nulla differētia est in re: sed in voce tm̄ Quicquid sit de opinione sanctoꝝ circa illas ꝓpositiones: tamen vt plato ꝛ alij philosophi posuerūt ex huiusmodi aiatione mundū fore animal. hoc dic beatus augustin⁹. i.

retrac. c. x. nec haberi posse ex ratione nec scripture auctoritate. Unde pz q etsi opinabile sit sic dici celum vel mūdus aiatū nō est tñ ꝓbabile: q ergo sit aial: qz talis aia celi si ponat: nō tñ ē vt ps cētialis cū celo ꝓstituēs vnū p se. hoc dictū cōiter doctores moderni exponētes: dicūt illas corpoꝝ celestiū aias coniungi solū vt motores: z cōiunguntur illis corporibus sm opari nō sm eē: Jō dicit beatus augustinus in enchiridion: Si corpa celestia sūt aiata aie eoꝝ ad ăgeloꝝ societatē ptinēt. Unde pz eē falsū q modica sit differētia tñ vocis z nō rei iter tales positiones: qz positio gentilium vult tales aias coniūgi corporibus vt ꝓstituant vnū per se tāq̄ partes essētiales. positio aūt christianoꝝ ē sm rem ꝓria: qz tales aie si sūt nō ꝓstituunt vnū nisi sicut motor z mobile quod nō est vnū p se sz p accidēs. Inter modernos aūt fortassis verū ē q nō sit differētia in re iter positiōez affirmatiuā vl negatiuā. Qui. n. negāt celū aiatum intelligūt sm opari tñ z ꝓprie qui aūt ponūt intelligūt sm opari tñ z ꝓprie. Scōm. n. ꝓpriam rōnem anime quā ponit aristoteles .ij. de aia: ipsa est actus corpis orgāici habentis vitā i potentia: q̄ rō nō ꝓueīt motoribus celi, ꝓprie: igit ñ dicūt aie corpoꝝ celestium que nō sūt orgāizata: qz nō mixta sz simplicia: nec habētia vitaz i potētia: qz sūt ingenerabilia z incorruptibilia. patet ex his q̄ vtiliter burgen. mouet contra postillatorē. Cap. XI.

VErbū. Hic ꝓnter reuocat ppls a legis transgressione: z diuidit i tres pres: qz ꝑmo pōit reuocatio dominī: 2° rebellio ppli: ibi Et dixit dñs. 3° iflictio supplicū: ibi Quāobrē. Circa ꝑmū dicit: b Audite vba pacti huius. i. legis que fuit q̄i quoddā pactū ini deū z pplm. c Maledictus vir q̄ nō audierit. nō solū aure corporis sz etiā cordis z impletione opis. d Qđ ꝑcepi rē. in die rē. i. i tpe eductionis de egypto: qz quinquagesima die a principio egressiōis data fuit lex i mōte synai. e De fornace ferrea. i. valde dura: eo q̄ afflicti fuerūt ibi filij isrl laboribus duris in ꝓpositione laterū z decoctione. f Ut suscitē iuramētū. effectu adiplendo. g Quod iurauī patribus vris abrae. Seē. xxj. z Jsaac. xxvj. z iacob. xxviij. h Datuz me eis ter. fluē. lac. z melle. i quo notat bōitas terre. i Sicut ē dies hec. i. sicut hec dies ostendit q̄ filij isrl erant i terra ꝓmissionis quā obtinuerāt a tpe iosue. k Respōdi rē. verbū ē hieremie. l Amē domine. i. sit maledictus q̄ legē nō obseruauerit. m Et dixit. Hic ꝓnter ponit ppli rebellio: qz mādato dñi de obseruatione legis nō obediuerūt q̄uis semper admoniti fuerit: ad hoc p. pphetas ꝑ moysē: iosue: samuelem z alios sequētes vsq̄ ad captiuitatem babylonicam: z patet lra huius partis hoc excepto:

pacti huius: qđ ꝑcepi vt faceret z ñ fecerūt. Et dixit dñs ad me: Jnuētā ē cōiuratio i viris iuda z in habitatoribus hierlz. Reuersi sūt ad iniquitates patrū suoꝝ ꝓtes: qui noluerūt audire vba mea. Et ibi ergo abierūt ꝑ deos alienos vt seruirēt eis. Jrritū fecerī dom isrl z domus iuda pactuz meū: qđ pepigi cū pribus eoꝝ. Quāobrez hec dic dñs: Ecce ego iducā sup eos mala de quibus exire nō poterūt: et clamabūt ad me: et nō exaudiaz eos. Et ibūt ciuitates iuda z habitatores hierlz et clamabūt ad eos qbus libāt: et ñ saluabūt eos i tpe afflictionis eoꝝ. Secūndū numerū .n. ciuitatū tuaꝝ erāt dij tui iuda: et scōm numerū viaꝝ tuaꝝ hierlm posuisti aras ꝓfusiōis: aras ad libādū baaliz. Tu ergo nōli orare ꝓ pplo hoc: z ne assumas ꝓ eis laudē z orōnez: qz ñ exaudiā i tpe clamoris eorum ad me: in tempore afflictionis eorum. Quid est quod dilectus meus i dōmo mea fecit scelera multa: Numquid carnes sc̄e auferent malicias tuas a te: in quibus gloriaris. Oliuā vberē pulchrā fructu speciosi vocauit dñs nomē tuū. Ad vocē sermonis grandis exarsit ignē in ea: z cōbusta sūt frutices eius. Et dñs exercituū q̄ plantauit te locutus est sup te malū pter malicias domus isrl z domus iuda que fecerūt sibi vt ad irritandū me libarent baal. Tu aūt domine ostendisti mihi z cognoui: tunc ostendisti mihi studia eorum. Et ego quasi agnus mansuetus q̄ portatur ad victimā: z nesciebā. Cogitauerūt sup me cogitationes dicentes: Mittamus lignū in panē eius: z eradamus eū de terra viuentiū: z nomē eius nō memorabit vltra. Tu aūt dñe exercituū q̄ iudicas iuste: q̄ probas renes z corda: videā vltionē tuā ex eis. Tibi enī reuelauī causā meā. Propterea hec dicit dñs de viris anathoth q̄ querūt aiam tuā dicentes: Non ꝓphetabis in nomine dñi: z nō morieris in manibus nr̄is. Propterea hec dicit dñs exercituū: Ecce ego visitabo sup eos. Juuenes eorum morientur gladio: filij eorum z filie eorum morientur fame. Et reliquiē nō erūt ex eis. Inducā enī malū sup viros anathoth annū visitationis eorum. Justus quidē es dñe si disputē tecū verūmtamen iudicia loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus q̄ p̄varicantur z inique agunt. Plantasti eos z radicē fixerūt: proficiunt z faciūt fructū. Prope es tu ore eorum z longe a renibus eorum. Et tu dñe noui me vidisti me z probasti cor meum tecū. Congrega eos quasi gregē ad victimā: z sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra: z herba cuncti agri siccabit? a pecoribus z volucribus consumptis: quia dixerūt: Non videbit nouissima nr̄a. Si cum peditibus currens lassaris: quō poteris contendere cum equis? z cum in terra pacis tu fiducialiter gradiēris: quō facies cum intumescet iordanis? Etenim fratres tui z domus patris tui: etenim ipsi maledixerūt post te plenā maledictis: ne credas eis cum locuti fuerint bona de te. Dereliqui domū meā: reliqui hereditatē meā: dedi dilectā animā meā in manibus inimicorum eius. Facta est mihi hereditas mea quasi leo in saltu meo: dedit contra me vocē suā: propterea odiui eā. Numquid auis discolor hereditas mea mihi quasi auis vndiq̄ circumstans? Venite congregamini omnes bestie agri: festinate vt deuorētis. Pastores multi demolierūt vineā meā: conculcauerūt partē meā: dederūt partē meā desiderabilē in desertū solitudinis. Posuerūt eā in dissipationē: luxit sup me vniuersa terra: quia nullus erat qui cogitaret corde. Super omnes semitas solitudinis vastatores venerūt: gladius enī dñi deuorat a finibus terre usq̄ ad fines terre: non est pax vniuersē carni. Seminastis triticū: z spinas messuistis: hereditate possedistis z nō vobis confundemini a fructibus vestris propter iram furoris dñi. Hec dicit dñs ad omnes vicinos meos pessimos qui tangunt hereditatē quā possidere feci populū meū isrl: Ecce ego auellam eos de terra sua: z domū iuda auellam de medio eorum. Et cū auulsero eos reuertar z miserebor eorum: z reducam eos vnumquemq̄ in hereditatē suā z vnumquemq̄ in terrā suā. Et erit si diligenter didicerint vias populi mei vt iurent in nomine meo: viuit dñs: sicut docuerūt populū meum iurare in baal: edificabuntur in medio populi mei. Si autē nō audierint: disperdā gentē illā disperditione z interitu. dicit dñs. Hec dicit dñs ad virum iudeum: Audite verba pacti huius: z loquimini ad viros iuda z habitatores hierlm. Et dices ad eos: Hec dicit dñs deus isrl: Maledictus vir q̄ nō audierit verba pacti huius quod ꝑcepi ꝑibus vris in die qua eduxi eos ꝺ terra egypti de fornace ferrea dicēs Audite vocez meā z facite oia ea q̄ ꝑcepi vobis: z eritis mihi i pplz: z ego ero vob i deū: vt suscitē iuramētum quod iurauī ꝑibus vris dare eis terrā fluentez lacte z melle: sicut ē dies hec Et rēspondi z dixi: Amen dñe. Et dixit dominus ad me: Uociferare oia verba hec i ciuitatibus iuda z foris hierlz dicēs: Audite verba pacti hui z facite illa: qz protestās protestat sū ꝑres vros in die q̄ eduxi eos ꝺ tra egypti vsq̄ ad diē hāc. Mane ꝓsurgēs cōtestat sū z dixi: audite vocē meā: z nō audierūt nec inclinauerūt aurē suam: sz abierūt vnusquisq̄ i prauitate cordis sui mali. Et iduxi sup eos oia verba

a Uerbū. Hic ꝓnter reuocat ppls a legis transgressione: z diuidit i tres pres: qz ꝑmo pōit reuocatio dominī: 2° rebellio ppli: ibi Et dixit dñs. 3° iflictio supplicū: ibi Quāobrē. Circa ꝑmū dicit: b Audite vba pacti huius. i. legis que fuit q̄i quoddā pactū ini deū z pplm. c Maledictus vir q̄ nō audierit. nō solū aure corporis sz etiā cordis z impletione opis. d Qđ ꝑcepi rē. in die rē. i. i tpe eductionis de egypto: qz quinquagesima die a principio egressiōis data fuit lex i mōte synai. e De fornace ferrea. i. valde dura: eo q̄ afflicti fuerūt ibi filij isrl laboribus duris in ꝓpositione laterū z decoctione. f Ut suscitē iuramētū. effectu adiplendo. g Quod iurauī patribus vris abrae. Seē. xxj. z Jsaac. xxvj. z iacob. xxviij. h Datuz me eis ter. fluē. lac. z melle. i quo notat bōitas terre. i Sicut ē dies hec. i. sicut hec dies ostendit q̄ filij isrl erant i terra ꝓmissionis quā obtinuerāt a tpe iosue. k Respōdi rē. verbū ē hieremie. l Amē domine. i. sit maledictus q̄ legē nō obseruauerit. m Et dixit. Hic ꝓnter ponit ppli rebellio: qz mādato dñi de obseruatione legis nō obediuerūt q̄uis semper admoniti fuerit: ad hoc p. pphetas ꝑ moysē: iosue: samuelem z alios sequētes vsq̄ ad captiuitatem babylonicam: z patet lra huius partis hoc excepto:

n Jnuēta ē cōiuratio in viris iuda rē. in hebreo habet: Jnuēta est colligatio. z ē eadem sententia. illi .n. qui colligūt se ad aliquod malū agendum solēt se ad hoc astringere per iuramentum z in hoc designat obstinatio populi i malo: qđ videbatur vnanimiter opari ac si eēt iuramento constrictus. o Quāobrē. Hic ꝓnter pōitur iflictio supplicū cū dī: p Ecce inducā sup eos mala. s. famis gladij z captiuitatis q De quib exire nō poterūt. p se nec per aduitores de quibus cōfidūt: r Et clamabūt ad me. ne cessitate cōpulsi. s Et ñ exaudiā eos. quia non ꝓmeruerūt. t Et clamabūt ad eos quibus libant. offerēdo sacrificia liqda. s. idolis. v Et nō saluabūt eos. qz nullam habēt virtutem saluandi. x Secūdū numerū .n. ciuitatum tuaꝝ rē. ex quo ꝓz multiplicatio idolatrie i terra iuda y Et sm numerū viarum tuaꝝ hierusalem rē. quia i singulis vicis z plateis erant altaria constructa idolis: z maxie tpe manasse regis qui idolatriam z alia mala supra modū multiplicauit in hierusalem: vt habetur. iiij. Re. xxj. z subditur: z Tu ergo. hieremia. a Noli orare ꝓ populo hoc. q. d. non est dignus vt ꝓces tue ꝓ eis exaudiantur. z specialis ratio ad hoc subditur:

b Quid est q̄ dilectus meus. i. populus israel a me specialiter electus. c In domo mea. i. in templo meo nomini consecrato. d Fecit scelera multa. ponendo ibi idola tempore manasse regis. iiij. Re. xxj. z in hoc fuit maxim deī ꝓtēptus: qz simile ē ac si vxor introducat

adulterū in eodē lecto cū marito. e Nūquid carnes
sācte. s. sacrificioꝝ mihi oblatoꝝ. f Auferēt a te ma
licias tuas. q. d. q: talia nō placēt nisi ex deuotiōe ꝛ bōi
tate offerētium: ꝓpter hoc dī Heñ. iiij. Respexit dñs ad
abel ꝛ ad mūera eī'. ꝓncipalit respexit ad bōitatē offerē
tis ꝛ ex ꝓsequēti
ad eius oblatōez.
Ra. sa. exponit.
Nūqd carnes scē
cē. i. circūcisio. q.
d. circūcisio non
libēabit te nisi cū
ea assint opera iu
sticie. g Oliuā
vberē cē in prici
pio. n exit' de egy
pto vsq; ad ꝓfati
onē viculi aurei
fuit gratiosus sta
tus ppli: vel istud
pōt referri ad sta
tum ipsius tēpoze
dauid ꝛ salomōis
eo q; dauid aug
mētauit cultū di
uinū: ꝛ de prece
pto eius salomon
edificauit tēpluz:
vt habeē. j. pal.
ꝛ subdit deterio
ratio cū dicitur:
h Ad vocē lo
quele grandis. i.
ipsius dei cui' ma
gnitudinis nō ē fi
nis: vel ipius na
buc. q fuit instrūm
tū dei in ōstructi
one tēpli. i Ex
arsit ignis in ea.
nabuc. n. precepit
incendi ciuitatē ꝛ
templū: ꝛ hoc cōtigit ꝓpt ppli peccata. Cetera patent in
lra. k Tu aūt dñe. Superi' a ꝓncipio tractatus bu
ius libi hieremias increpauit populi iude maliciam: h
ꝓnter plangit ūminentē ex hoc sibi iniuriam: quia sicut
dicit ioh. os aureū: incurrit odiū qui arguit. rimiosos
ꝛ diuidit in duas: q: ꝓmo plangit suam aduersitatez: et
scōo aduersantiū sibi, psperitatē. c. seqnti. Circa ꝓmū di
cit: k Tu aūt do. oemon. mihi ꝛ cogno. certitudia
liter ꝓ tuam reuelationē: ꝛ q̄d sit illō sbditur: l Tu
osten. mihi studia eoꝝ. q: ꝓ vias occultas querebāt inē
ficere eū: iō subdit: Et ego quasi agnus māsuet'. m Et
nō cognoui. ante reuelationē tuā fcām mihi. Quia co
gitauerunt super me consilia. quod subdit: n Dicen
tes. nō est de textu: sz subintelligit: o Mittamus li
gnum in panem eī' cē. est. n. in terra illa arboz nomie ta
xus venenata ꝛ inde dī toxicū. i. venenū: ꝛ toxico toxi
cas. i. venenare: a mutata in o: ꝛ de ligno illius arboris
minutati inciso volebant ponere in cibo hieremie: qui
cibus nomine panis intelligit vt sic mozeret ꝛ amplius
eos nō argueret. p Tu aūt dñe sabbaoth. i. exercitu
um per quod angeli designant. q Videā vltionē tu
am ex eis. hoc nō dicebat ꝛelo vindicte: sed amoze iusti
cie: ꝛ maxie q: volebant verbum diuinum impedire.
r Propterea hec dicit do. ad viros anathot. isti enim
erāt qui ꝓncipaliter eum occidere volebant: erat. n. hierem
as de eadem ciuitate: ꝛ sic frequentī' ꝛ acrius eos arguebat
ꝓpter quod magis odiebant eū: ꝛ q: propter donū prophe
tie sibi magis inuidebant q; alij: eo q; inuidia magis est int
compatriotas ꝛ simul habitantes q; inter extraneos ꝛ lōgi
quos: sm q; dicē philo
sophus. q;. rhetorice:
cuius ratio est: q: inui
dia est tristicia de bo
no alterius inquātuz
estimatur ꝓpzq; bo
ni diminutiuum: bo
num autem seu excel
lētia alicuius multuz
longinqui non appre
henditur sic diminu
tiuuz boni ꝓpzq; sic
excellentia ꝓpiqui:
ideo subdit: s Et
dicūt. ex inuidia mo
ti. t Non prophe
tabis in nomine dñi
cē. i. si tu cesses a pro
phetia sicut ꝛ nos nō
interficiemus te.
v Propter ea cē. ego
visitabo super eos. pe
nā debitā inferēdo ꝓ
sua malicia: ꝛ ps lra.

Capitulum. XII.

Iustus qdē.
Hic cōsequē
ter hieremi
as plangit sibi aduer
santium prosperita
tem: aliqui tamen ex
positores dicūt q; plā
git h; pspitatē chalde
oꝝ q; erāt infideles: sz
lra precedēs ꝛ sbsequns
magis ꝓbat q; loqt ō
viris anathot pcequn
tib' hieremiā: vt dcz ē: et diuidit i duas: q: prio ꝓ modū qri
monie pōitur hieremie qstio. 2' dñi rnsio: ibi Si cū peditib'
Circa ꝓmū dic: a Justū qdē tu es dñe. hoc. n. ꝓmittit hie
remias ne videatur loq temere de diuis iudicijs hominibus
occulti. b Verūtn iusta loqr ad te. nō ꝓ modū ꝓtētis seu
disputationis: sz ꝓ modū humilis qōnis: sicut discipulus q̄
rit a magro volēs doceri ab eo. c Quare via ipoꝝ. i. vi
oꝝ anathot me persequntiū. d Prosperat. i. tempozalia
bona veniūt eis ad votū: iō sbdit: e Plātasti eos ꝛ radi
cē miserūt. i. firmati sūt in terra filijs ꝛ amicis. f Profi
ciunt. i bōis tempozalibus. g Et faciunt fructū. prolem
multiplicādo. h Prope es tu ori eoꝝ. erant. n. sacerdo
tes vt habetur. ē. i. c. erat. n. anathot vna de ciuitatibus sa
cerdotū: ꝛ sic diuis laudibus laudabāt deū. i Et lōge a
renibus eoꝝ. q: erāt adulteri sm q; dī supra. v. c. vnusq;sq;
ad vxorē ꝓximi sui hinniebat. k Et tu dñe nosti me. q:
nihil eis nocui: sz magis pficere volui. l Lōgrega eos cē
hoc dicit ꝛelo diuie iusticie. m Et sanctifica eos. in heb.
habeē: Et ꝓpara eos in die occisionis. vt tua iusticia implea
tur: ꝛ ne ꝓpter eoꝝ maliciam terra vlterius sterilis reddat:
iō subdit: n Usqquo lugebit terra cē. iam. n. vt videē
dominus induxerat siccitatē de qua hētur. j. xiij. capitulo.
o Consumptum est animal ꝛ volucre. victum in campis
non inuenientia: ꝛ causa huius siccitatis subditur cum dī:

nus ad viros anathot q; q
rūt aiaz tuā: et dicūt: Non
ꝓphabis i noie dñi: ꝛ non
morieris i mānibus nostris
Propterea hec dic dominus exercituū: Ecce ego vi
sitabo super eos: Juuenes
morient i gladio: filij eoꝝ et
filie eoꝝ morient i fame: ꝛ re
liqe nō erūt ex eis. Inducā
n. malū sup viros anathot
ānū visitatōis eoꝝ. .xii.

Justus qdē tu es dñe si
disputē tecū: verūtn iu
sta loqr ad te: Quare via i
pioꝝ, psperāt: bene ē oibus
q; prauicāt ꝛ iiq; agūt: Plā
tasti eos ꝛ radicē miserunt
ꝓficiūt ꝛ facīūt fructum.
Prope es tu ori eoꝝ: et lō
ge a renib' eoꝝ. Et tū dñe
nosti me: vidisti me: ꝛ pba
sti cor meū tecū. Lōgregā
eos q̄si gregē ad victimā: et
scifica eos i die occisionis.
Usquequo lugebit terra:
ꝛ herba omnis regiōis sic

p Qm̃ dixerũt. viri anathot ⁊ alĩ mali. q Non vi-
bit. ſ. dominus: r Nouiſſima noſtra. ad puniendũ. Ex q̃
videt q̃ ceciderãt in errorẽ quo negãt aie humane imortali
tas: ⁊ ſic poſt mortẽ nõ remanet punitio aliqua: vel i illũ er
rorẽ qui negat diuinam ꝓuidentiam ſe extẽdere ad actꝰ hu
manos: eo q̃ ꝓcedũt
ex libero arbitrio: et
ſic nõ puniunt a deo
s Si cũ peditibuſ. Hic ꝓñter ponit dñi
reſpõſio q̃tũ ad duo
2ª ponit ibi: Reliqui.
Conquerebatur autẽ
hieremias ꝺ viris ana
thot eũ ꝓſequẽtibus:
⁊ dñs reſpondet ſibi
q̃ ſit grauiora paſſu
rus dicẽs: s Si cũ
peditibuſ currẽs labo
raſti ⁊c. metaphõica
ẽ locutio: ⁊ ẽ ſenſus.
Si cũ difficultate ſu
ſtines perſecutionem
viroꝝ anathot q̃ ſũt
q̃ pediteſ ⁊ pãui mo
mẽti: quomodo ſuſti
nebis ꝓſecutionem re
gis ⁊ ꝓncipũ qui ſunt
quaſi equites reſpectu
eoꝝ: ⁊ tam oportebit
te illã ſuſtinere: vt hĩ
ſra. xxxvi. t Luz
aũt i ter. pa. ſecu. fue.
.i. i ciuitate anathot
in qua natus ⁊ nutri
tus fuiſti: ⁊ ſic habes
ibi parẽtes ⁊ amicos
q̃ aliquam ſecuritatẽ
poſſũt dare tibi: ⁊ tũ
ibi times. v Quid
facies i ſupbia iozda
nis. i. in hierlm vbi oportebit te ſuſtinere pſecutionẽ: vt hẽt
ſra. xxvi. Vocat aũt hierlm hic ſuperbia iozdãis: qz iozda
nis fluuꝰ freq̃nter intumeſcit intrã q̃ exit ripas ſuas: ſic hie
ruſalem ꝓpter potẽtiã ⁊ diuitias ſupbierat ⁊ metas ſuas cir
ca diuinũ cultum ſupra modũ exierat ad idolatriã ꝺclinan
do: vt ꝓz ex dictis ꝓcedenti. c. x Nã ⁊ fratres tui. i. viri
anathot qui ſũt ſacerdotes ſicut ⁊ tu. y Et domus ꝑis
tui. i. aliq̃ tibi ꝓſanguinei. a Etiã ipi pugnauerũt aduer
ſũ te. cũ alĩs querẽtes te itoxicare. b Clamauerunt p̃te
dicẽtes tibi verba pũgitiua vel potiꝰ verba detractiua q̃ nõ
dicunt ante faciẽ: ſed poſt. i. occulte. c Ne credas eis cuz
locuti tibi fuerint bona. aliq̃n. n. loquebant ei pacifice fingẽ
tes amicitiam: vt magis eũ deciperẽt. d Relicq̃. Hic põ
tur 2ª de quo reſpõdet dñs hieremie. ſ. de ppli iude deſtruc
tione: ⁊ ꝓmo denũciat hec deſtructio: ⁊ ſcõ ipi reparatio
ibi Et cũ euulſero. Et ex iſtis duobꝰ apparebit queſtiõis hie
remie ſolutio. Circa ꝓmũ dic dñs. d Relicq̃ domũ meã.
.i. templũ meo nomini dedicatũ. e Dimiſi hereditatem
meã. i. hierlm ⁊ iudeã. f Dedi dilectã aiaz meã. i. ita mi
hi dilectã ſic ẽ aia mea: ⁊ dr̃ hoc ad exprimẽdũ amicitiã dei
erga locũ ⁊ gentẽ: ſic aliq̃s de amico ſpeciali dicit: talis ẽ coz
meũ ⁊ aia mea. g In manũ inimicoꝝ eius. i. nabuc. ⁊ ex
ercituũ eius. h Facta ẽ mihi hereditas mea. i. gens iu
daica ſm q̃ dr̃: Eſa. xix. Hereditaſ mea iſrl. i Quaſi leo
i ſilua. i. a me extranea p idolatriam. k Dedit ꝺ me vo
cẽ. dicẽdo ꝺme blaſphemiã. l Jõo odiui eã. dimittẽ
do eã in mãibus inimicoꝝ ſuoꝝ: iõ ſbdit: m Nun-
quid auis diſcoloꝛ. i. rubricata ſanguĩe i diuerſis ptibꝰ
.q. d. ſic: qz regnũ iuda fuerat afflictũ ptialiꝰ ab egyptijs
⁊ aſſyrijs. m Nũqd auis tincta per totũ. i. tota ſan-
guinolẽta. q. d. ſic
p nabuc. q̃ totaz
terrã ꝺſtruxit oc
cidẽdo ⁊ captiuã-
do: iõ ſubditur:
n Uẽite ⁊c. p-
perate ad ꝺuoraꝺ-
dum carnes occi
ſoꝝ. o Paſto
res multi. i. ꝓnci
pes exercitus na-
buc. ſm q̃ expoſi
tũ ẽ. ſ. c. vj. i ꝓnci
pio: ad eã vẽient
paſtores: ⁊ cetera
p Demoliti ſi
vineã meã. i. ppli
iſrl: ſicut dr̃ Eſa.
v. Uinea dñi ex-
ercituũ dom'ꝰ iſrl
eſt. q Luxitq̃
ſup me. afflictioe
dante eis intelle-
ctum. Cetera pa-
tent vſq̃ ibi:
r Semiauerũt triticuz ⁊ ſpinaſ meſſuerũt. qꝺ ex-
põit Ra. ſa. dicẽs q̃ ũminẽte deſtruc-
tione ciuitatiſ iu
dei fecerĩt aliqua
bõa: ſz nõ value-
rũt eis: eo q̃ nõ fe
cerãt debitam pe
nitentiam de ma-
lis ꝓteritis. ſcõm monitionem hieremie ſupra poſitaz
.xiij. c. Nouate vobis nouale ⁊ nolite ſerere ſup ſpinas.
Põt ẽt hoc exponi: quia dominus ante aduentum na-
buc. imiſerat ſterilitatẽ per quã nõ fuit reuerſus popul⁹
ad penitentiam. s Cõfũdemini. in captiuitatem du
cti. s A fructib⁹ vĩs. i. ꝓpter demerita vĩa. t Hec
dicit. Hic ꝓñter ponitur populi iude repatio: ⁊ hoc ad
conſolationẽ bonoꝝ: ſicut ꝓmiſſa eſt deſtructio ad con
fuſionẽ maloꝝ: ꝓmittitur tamẽ deſtructio aduerſariо-
rum cum dicit: t Hec dicit domin⁹ aduerſũ omnes
vicinos meos peſſimos. iſti erant idumei deſcendentes
ab eſau fratre iacob: ⁊ moabite ⁊ ãmonite qui deſcẽde-
rant de loth nepote abrae: ꝓpter quod debebant iude-
os diligere: ⁊ ecõtrario aduerſabantur eiſ ⁊ incitauerũt
nabuc. ꝺ eos: ⁊ in eius exercitu venerũt ꝺ iudeam: ideo
ſubdit: v Qui tangũt hereditatez ⁊c. Ecce ego euel
lam eos de terra ſua. q: poſt captiuitatem iudeoꝝ: ipſi
uerũt ſatis cito captiuati. x Et domũ iuda euellaz
de medio eoꝝ. qz ipſi habitabãt circa terrã iuda. y Et
cum euulſero eos. i. iudeos z Conuertar ⁊ miſere-
boꝝ eoꝝ ⁊c. ⁊ hoc fuit impletum tempore cyri regis
perſarum qui remiſit captiuitatem iudeoꝝ: vt habe
tur primo eſdre primo. ⁊ quia plures de babylonijs cõ
uerſi ad iudaiſmum venerunt cum eis: ideo ſubditur:
a Et erit ſi eruditi. a iudeis. aliqui libri habent: Eru-

ti. ꝛ male. b Did cerint vias populi mei. idolatriaz dimittendo ꝛ vnū deū colēdo. c Ut iurent in noie meo. iuramentū. n. tale qñ habet circūstantias debitas sit i reuerentiā dei. d Sicut docue. po. meū iurare i baal. qz ante conuersionē inducebāt iudeos ad ritū gentilem. e Edificabunt in medio populi mei. fide ꝛ moribus ꝛ tēporalibus bonis.

Capitlz. XIII.

Et dicit dominꝰ Supꝰ a p̄ncipio tractatus huꝰ libri descripta ē circa populuz regni iude malicie grauitas: hic p̄nter describitur ipsius incorrigibilitas seu irrepabilitas: et dicitur i. vij. partes ꝑz. vij. modos ostendēdi ꝓpositum: partes patebūt ꝓsequendo. Primus aūt modus continetur i hoc. c. videlicet p̄ pabolā lumbaris putrefacti ad nihilū vltra valentis. ꝛ diuiditur in duas ptes: qz primo pabola ponitur ad ꝓpositum 2° ad hoc adducit exemplum: ibi Si mutare pōt. Prima in duas: quia p̄mo pabola pōit ꝛ scōo exponitur ibi Et factum est Circa p̄mum dō: b Posside tibi lumbare lineū. i. de lino ꝓtextum. c Et pōes illud super lūbos tuos. te accingendo. d In aquā nō inferes illud. ne ex madefactione citꝰ putrefiat sed magis aliunde. Cetera patēt in lra. e Et factū ē hic cō sequnter exponit pabolaꝫ p̄mo q̄tū ad ppl̄i iude culpā 2° q̄tū ad penā: ibi Dices ergo. Circa p̄mū dō: f Sic putrescere faciā superbiā iuda ⁊c. eā anihilādo: ꝛ p hoc insinuat q̄ nabuc. nō anihilauit gl̄iaz regni iuda virtute ꝓpria sz diuina: sic lūbare nō fuerat putrefactū ex madefactione aq̄: nec ex loci cōditione qz erat absconditus in foramine petre: sz diuina volūtate. g Populū istuz pessimū. p̄mo ꝓpter eius iobedientiam: ideo subditur: Quia nolunt audire verba mea. 2° ꝓpter nequitiam in p̄mū: cū dō: i Et ambulāt in prauitate cordis sui. ex certa sciētia nocumētū iferētes p̄mis suis i reb' suis p auariciā sicut dictū ē. s. vj. c. A maiore vsq; ad maiores oēs auaricie studēt ⁊c. ꝛ i vxorib' p luxuriā. s. v. c. vnusq;q; ad vxorē p̄rimi sui hiniebat. k Abierūtq; p' deos alienos. p idolatriā. l Et erūt sic lumbare istud. destructi et ānihilati. m Sic. n. adheret ⁊c. sic agglutinaui mihi i. aduxi mihi. n Domum israel quantum ad decem tribus. o Et omnem domum iuda. quātum ad duas. p Ut essent mihi in populum dando eis legez in monte synai p̄ce ceteris populis. q Et i nomē. vt nominarent specialiꝫ populus dei. r In laudem ꝛ gl̄iam. i. vt eēnt famosi per totuz orbē: sup. si audirent verba mea ōbite obediēdo. s Et nō audierūt. in contrariuz rebellādo. t Dices ergo. Dic p̄nter sbdē debita pena: ꝛ diuidi tur in duas ptes: qz p̄mo ponit denūciatō pene q̄tū ad oēs generaliter. 2° quantū ad p̄incipes specialiter: ibi Dic regi. Circa p̄mum p̄mittitur parabola cum dicitur: v Omnis lagunicula implebitur vino est autem laguncula vas terreum ad reponendum vinum: ꝛ qz acceperunt verba ꝓphete ad litteram: iō exponit parabolam dicens: x Hec dicit dominus. Ecce ego implebo ⁊c. idest sicut laguncula materialis impletur vino: sic totus populus regni iude quantum ad maiores: et minores ꝛ mediocres replebitur spirituali ebrietate: idest defectu mentis ꝛ corporis ad resistendum aduersarijs: sicut ebrietas aufert sensum et membrorum vsum. y Et dispergam eos. in captiuitatem ad diuersas ciuitates et loca. z Neqz miserebor vt non dispergam eos. quasi diceret: bene tamen miserebor i alio: scilicet postea reuocando ipsos: sicut dictum est capitulo p̄cedenti. a Audite et auribus percipite. verba sunt hieremie reuocantis populum ab errore. b Nolite eleuari contemnendo verbum domini. c Date domino deo vestro gloziam. confitendo humiliter culpam vestram et eius iusticiam: sicut iosue dixit achor: Josue septimo: fili da gloziam deo. ꝛ cetera. d Anteq; tenebrescat. idest anteq; tribulatio importabilis super vos veniat.

Et erit: si eruditi didicerint vias ppli mei ut iurēt i nomīe meo: viuit dñs: sicut docuerūt ppluz meū iurare in baal: ēdificabūt in medio ppli mei. Qd si ñ audierit: euellā gentē illā euulsiōe ⁊ pditōe ait dñs. .XIII.

Hec dic dñs ad me: Vade ⁊ possside tibi lūbare lineū: et pōes illd sup lūbos tuos: et in aquā nō ifer illud. Et possedi lūbare iuxta verbū dñi ⁊ posui circa lūbos meos. Et scūs ē sermo dñi ad me scdo dicēs Tolle lūbar qd possedisti qd ē circa lūbos tuos: ⁊ surges vade ad eufraten: ⁊ absconde ibi illd i foramine petre: Et abij ⁊ abscōdi illud i eufraten: sic p̄cepat mihi dñs. Et fm ē p' dies plurimos dixit dñs ad me: Surge ⁊ vade ad eufratē: ⁊ tolle inde lūbare qd p̄cepi tibi vt absconderes illd ibi. Et abij ad eufraten: ⁊ fodi: et tuli lūbare de loco vbi abscōderā illud. Et ecce computruerat lūbare: ita vt nulli vsui aptū eēt. Et factū est verbum dñi ad me dicens: Hec dic dñs: Sic putrescere faciā superbiā iuda ⁊ superbiā hierlm multā: populū istū pessimū: qui nolūt audire verba mea et ābulant i prauitate cordis sui: abierūtq; p' deos alienos vt seruirēt eis ⁊ adorarēt eos. Et erūt sic lūbare istud: qd nulli vsui aptū est. Sicut. n. adheret lūbare ad lūbos viri sic agglutinaui mihi oēz dom̄ israel et oēm domū iuda dic dñs vt eēnt mihi i ppluz et i nomē et i laudē ⁊ i gl̄iaz et ñ audierūt. Dices g' ad eos sermonē istū: hec dic dñs deꝰ israel. Ois lagūcula iplebit vino. Et dicēt ad te: Nūqd ignoramus: qz ois lagūcula iplebit vino: Et dices ad eos: Hec dic dñs: Ecce ego iplebo oēs habitatores terre huiꝰ ⁊ reges q sedēt d' stirpe dauid sup throno eiꝰ ⁊ sacerdotes ⁊ pphas ⁊ oēs habitatores hierlz ebrietate: et dispgā eos virū a frē suo ⁊ pres ⁊ filios parit ait dñs Nō parcā ⁊ ñ ꝓcedā: neqz miserebor vt non dispgam eos. Audite ⁊ auribus pcipite: nolite eleuari: quia dominus locutus ē. Date domino deo vestro gloziā ante qz contenebrescat: ⁊ ante qz offendant pedes vestri ad

a Expectabitis lucē. i ꝓsolationē a rege egypti a quo tpe sedechie sperauerūt ꝙ nabuc. auxiliari. b Et ponet eam i vmbrā mortis. q. illa fiducia fuit eis occasio destructionis vt dictū ē supra frequēter. c Q. si hoc nō audieritis. in malo pseudrādo. d Jn abscōdito ploza. aia mea. vobis ppatiēs. e Al facie supbie. i. de malis vobis supuenientib' pp superbiam vestram. f Dic regi. Postq posita ē pena sup totū pplm generaliter. h ꝓnter ponitur q̄tū ad ꝑncipes spāliter cū dī: Dic regi ⁊ domiatrici humiliamini ⁊c qō exponit Ra. sa. de ioachin filio iosie ⁊ matre eius: q reddiderunt se nabuc. ⁊ duxit eos in babylonez: vt hēt ifra. xxix. c. lra tamē sequēs magis cōcordat ꝙ intelligatur de sedechia rege ⁊ eius uxore qui captus fuit a nabuc: ⁊ exoculatus. g Ciuita. auclause sūt. ꝑe timore nabuc. venientis ꝓ sedechiam: ⁊ dicunt h ciuitates regni iuō ciuitates austri: quia regnū iuda respectu regni isrl ē i pte australi h Et nō ē qui aperiat. i. exire audeat. i Translata est ois iuda. quod fuit sub sedechia. translatio. n. que fuit sub ioachin fuit tm̄ ptialis. k Leuate ⁊c. ab aq lone. exercitus. n. nabuc. vēit ab illa pte. l Ubi ē grex. i. ppls. q. d. nō ꝓparebit in terra tua: ꝛ trāsferet ad alienam. m Quid dices cū visitauerit te. s. nabuc. te captiuādo. q. d. nō hēbis excusationē: q dedisti ei occasionē: iō subditur n Tu. n. docuisti eos. i babylonios. o Aduersum te. ⁊ hoc ꝑmo fuit qm̄ egechias oīa que i domo suo erant nunciis regis babylonis ostendit: ꝓpter qō ysaias eum reprehēdēs dixit ꝙ de filijs eius ducēdi erūt eunuchi in babylonē: ⁊ ꝙ ibi transportarent bona hierlm Ysaie. xxxix. 2° hoc fuit qm̄ illi de regno iude miserūt nūcios in babylonē ad apportādū inde idola: sic habet: Ezc. xxiij. ⁊ sic babylonij contraxerūt cū eis familiaritatē: ⁊ considerauerūt ifirma terre per que posset eā obtinere ⁊ habere ꝑciosa q̄ ibi viderant tēpore egechie: ⁊ postea alijs temporibus. p Nunqd non dolores apprehendēt te. q. d. sic nabuc. te captiuāte: ⁊ subdit cā cū dī: q Propter multitudinē iniqui. tue. in ꝓximū ⁊ i deū. r Reuelata sūt verecūdioza tua. i. spoliata es bōis tuis: ⁊ loquit de hierlm ad modū meretricis: q cū spoliat ad vituperiū icipit a pte inferiori. s Pollute sūt plāte tue. i. gressus tui ꝑ quos opa designant: in hebreo habet: Preci se sunt plante tue. q. d. nō poteris vltra in malis tuis ꝓcedere. t Si mutare. Hic adducit exēplum ad ꝓpositū: ⁊ dividit in duas: q ꝑmo ad ꝓpositū ponunt duo exempla: 2° subdit debita pena: ibi Et disseminābo. Primū exemplum ē de ethiope qui nō pōt suam nigredinē imutare. 2m de pardo: qui nō pōt mutare varietates pellis sue: q vtrunq istoz ē a natura. Et sic dīc de iudeis q nō poterant reuerti ad bonū ꝓpter ꝓsuetudinē ad malū: q cōsuetudo ē quedam natura: vt dīc philosophus libro de memoria ⁊ reminiscētia: ⁊ scōm hoc ꝑ lra.

mōtes caligosos. Expectabitis lucē ēt pōet eā i ūbrā mortis ⁊ in caliginē. Qd si hōc nō audieritis: in ābscōdito plozabit aia mea ā facie supbie. Plozās plozabit ⁊ ōducet oculus meus lachzymā: q captus ē grex dñi. Dic regi ⁊ dñatrici: Humiliamī: sedete in terra qm̄ ōscēdet ō capite vestro cozona glie vē. Ciuitātes austri clause sūt: ēt nō est q aperiat. Trānslata ē ois iuda trāsmigtiōe pfecta. Lēuate oculos vōs ⁊ videte q vēitis ab aglōe. Ubi ēst grex q dat ē tibi: pecus iclytū tuū: Quid dices cū visitaūit te: Tū. n. docuisti eos adūersū te: ⁊ erudisti in caput tuū. Nunqd ñ dolores apprehēdent te q̄i mulierez parturiētē: Qd si dixeritis i corde tuo q̄re venerūt mi

bi hec: Propt̄ multitudinē iniqtatis tue reuelata sunt verecūdioza tua: pollute sūt plante tue. Si mutare pōt ethiops pellē suā: aut pardus varietates suas: ⁊ vos poteritis bñfacē cū didicēritis malū. Et dissemiabo eos q̄i stipulā q̄ vēto rapta tur i dēserto. Hec sors tua pscz mēsure tue a me dicit dñs: q̄ia oblita es mei ēt ꝓfisa es i mēdacio. Undē ⁊ ego nudaui femora tua cō tra faciem tuā ⁊ apparuit ignominia tua: ādulteria tua: ēt binit' tu' scel' fornicatiōis tue. Super colles i agro vidi abominatiōes tuas. Ue tibi hierusalē. Nōn mūdaberis post me: ūsqz quo adhuc: .XIIII.

Qūod factū est verbū domini ad hieremiā de sermonibus siccitatis.

Jn. c. xij. vbi dī: Jn abscondito plozabit anima mea. Additio.

Scit i abscōdito se plozare vt ostēdat ꝙ tanta ēēt supbia inimicoz ꝙ nō auderet libere plozare seu gemere: ne offenderētur inimici qui erant maxie supbi: iō subdit: Al facie supbi. Cap. XIIII.

a Quod factū ē vbū dñi. Hic pōit 2m ꝙ qō ondit peti iuō irrepabilitas. s. p siccitatē inductā ad ō signādū ꝙ hūoz grē ⁊ ōuotōis totalit ōfecerat i eis sic irenascētia totalit ōsiccata vltra ñ viresc̄it. circa qō p pōit siccitatī ruelatio: 2° ppbe ōpca: ibi si iūgtates

dō ē impossibile simpliciter: fm naturaz tamē: quia ōo non est impossibile. v Et dissemiabo. Hic ꝓnitur debita pena cū dī: Et disseminābo eos ⁊c. eūciendo in captiuitate ad diuersa loca. x Hec sors tua ps qz mensure tue. i. pena correspondens peccatis tuis.

y Quia oblita es mei. dimittēdo cultum diuinum.

z Et ꝓfisa es i mēdacio. i. in idolo. a Unde ⁊ ego nudaui femora tua ⁊c. i. inferendo tibi penā debitā oñdi peccatoz tuoz turpitudinem: iō subdit: b Adulteria tua ⁊c. i. adulterium spirituale per idolatriā: ⁊ corporale p luxuriā. c Et binitus tu'. i. vtriusqz adultery patēs libido. d Sup col. ⁊c. ibi. n. colebat idola: iō ꝓcludit: Ue tibi hierlm. ⁊ cā subdit: e Nō mū. p me. i. mihi obediēdo. f Usqz adhuc. i. ita cito: ⁊ sic legit dep̄sitiue: alij aūt legūt iterrogatiu e. q. d. nō: ⁊ ē ea dē sīa.

ꝫ oñi reſponſio: ibi Hec dicit. Et 4°. deprecatoꝛis iteratio: ibi Nunqd. Circa primū pmittit deſtructio hieꝛlm cū dicit: b Luxit iuda. i. luct propter mala ſibi futura: loquit. n. de futuro per modū pteriti, ppter certitudinē, pphetie. c Et porte eius corruerūt. i. corruent per chaldeos deiecte

Lūxit iudea ⁊t porte eius corruerūt ⁊t obſcurate ſūt i terra: ⁊ clamoꝛ hieꝛlꝫ aſcēdit. Mājoꝛes miſerūt mioꝛes ſuos ad aquā: venerūt ad hauriēdū. Nō ĩuenerūt aquā: reportauerūt vaſa ſua vacua. Confuſi ſūt ⁊ afflicti: ⁊ operuerūt capita ſua ppter vaſtitatē terre: qꝛ nō vēit pluuia i terrā. Confuſi ſūt agricole: operuerūt capita ſua. Māz ⁊ cerua in agro pepit ⁊ reliqt: qꝛ nō erat herba. Et ōnagri ſteterunt i rupib⁹: traxerūt vētū quaſi draconeſ: defeceꝛt oculi eoꝝ quia nō erat herba. Si iniqtates nre rnderint nob dñe fac ppter nomē tuum: qm̄ multe ſūt auerſiones nre. Tibi peccauimuſ expectatio iſrl: ſaluatoꝛ nr i tpe tribulatōis. Quare q̄ colon⁹ futur⁹ es i terra: ⁊t q̄ viatoꝛ declinās ad manēdū: Quare rē futur⁹ es velut vir vagus ⁊ foꝛtis: q non pōt ſaluare:

Tū ăt i nobis es dñe: ⁊t nomē tuū iuocatū ē ſup nos: nē derelinq̄s nos. Hec dic dñs pplo huic q̄ dilexit mouere pedes ſuos ⁊t ñ gequit: ⁊t dño ñ placuit. Nunc recoꝛdabit iniqtatuꝫ eoꝝ: ⁊ viſitabit peccata eoꝝ. Et dixit dñs ad me: Noli oꝛare ppplo iſto i bonū. Cūꝫ ieiunauerit nō exaudiā preces eoꝝ ⁊ ſi obtulerit holocauſtomata ⁊ victimas: non ſuſcipiaꝫ ea: qm̄ gladio ⁊ fame ⁊ peſte ego conſumā eos ⁊t dixi: Aā a dñe d⁹. Ecce pphete dicūt eis: Nō videbitis gladiū: ⁊ fames nō erit vobiſ: ſꝫ pacē veram dabit vobis i loco iſto. Et dixit dñs ad me: Falſo pphe vaticināt i nomine meo. Nō miſi eos: ⁊ ñ pcepi eis: neq̄ locut⁹ ſū ad eos. Viſionē mēdacē ⁊ diuinationē fraudulē tam ⁊ ſeductionem coꝛdis ſui pphetāt vobiſ. Iccirco hec dic dñs de pphetis q

Lūxit iudea. i. luget propter mala ſibi futura: loquit. n. de futuro per modū pteriti, ppter certitudinē, pphetie. c Et porte eius corruerūt. i. corruent per chaldeos deiecte

d Et obſcurate ſunt in terra. i. obſcurabunt terra ⁊ luto: eo q̄ ñ releuabuntur ſed putrefiēt. Neemias. n. ciuitatez redificās fec ibi portas nouas: qꝛ priꝛes erant totaliꝫ putrefacte per lōgitudinē tempis: ⁊ ſubdit ō ſiccitate preuia dicte deſtructioni: cū dī:

e Maioꝛes miſerunt rē. ⁊ patet littera vſq̄ ibi:

f Naz ⁊ cerua i agro pepit ⁊ reliquit. vt iret ad q̄rendum paſtū vt poſſet nutrire fetū: ⁊ qꝛ nō inuēit mōtua ē fame ex parte vna: ⁊ fetuſ ex altera.

g Et onagri ſteterunt i rupibus. in heb. habet: In ripis. ſ. fluuioꝝ ⁊ torrentiū deſiccatoꝝ. Et traxerūt ventū. i. attraxerūt aerez ad ſui refrigerationem: eo q̄ ñ inueniebāt aquā

h Quaſi draco

Tū ăt i nobis es dñe: ⁊t nomē tuū iuocatū ē ſup nos: nē derelinq̄s nos. Hec dic dñs pplo huic q̄ dilexit mouere pedes ſuos ⁊t ñ gequit: ⁊t dño ñ placuit. Nunc recoꝛdabit iniqtatuꝫ eoꝝ: ⁊ viſitabit peccata eoꝝ. Et dixit dñs ad me: Noli oꝛare ppplo iſto i bonū. Cūꝫ ieiunauerit nō exaudiā preces eoꝝ ⁊ ſi obtulerit holocauſtomata ⁊ victimas: non ſuſcipiaꝫ ea: qm̄ gladio ⁊ fame ⁊ peſte ego conſumā eos ⁊t dixi: Aā a dñe d⁹. Ecce pphete dicūt eis: Nō videbitis gladiū: ⁊ fames nō erit vobiſ: ſꝫ pacē veram dabit vobis i loco iſto. Et dixit dñs ad me: Falſo pphe vaticināt i nomine meo. Nō miſi eos: ⁊ ñ pcepi eis: neq̄ locut⁹ ſū ad eos. Viſionē mēdacē ⁊ diuinationē fraudulē tam ⁊ ſeductionem coꝛdis ſui pphetāt vobiſ. Iccirco hec dic dñs de pphetis q

Tū ăt i nobis es dñe: ⁊t nomē tuū iuocatū ē ſup nos: nē derelinq̄s nos. Hec dic dñs pplo huic q̄ dilexit mouere pedes ſuos ⁊t ñ gequit: ⁊t dño ñ placuit. Nunc recoꝛdabit iniqtatuꝫ eoꝝ: ⁊ viſitabit peccata eoꝝ. Et dixit dñs ad me: Noli oꝛare ppplo iſto i bonū. Cūꝫ ieiunauerit nō exaudiā preces eoꝝ ⁊ ſi obtulerit holocauſtomata ⁊ victimas: non ſuſcipiaꝫ ea: qm̄ gladio ⁊ fame ⁊ peſte ego conſumā eos ⁊t dixi: Aā a dñe d⁹. Ecce pphete dicūt eis: Nō videbitis gladiū: ⁊ fames nō erit vobiſ: ſꝫ pacē veram dabit vobis i loco iſto. Et dixit dñs ad me: Falſo pphe vaticināt i nomine meo. Nō miſi eos: ⁊ ñ pcepi eis: neq̄ locut⁹ ſū ad eos. Viſionē mēdacē ⁊ diuinationē fraudulē tam ⁊ ſeductionem coꝛdis ſui pphetāt vobiſ. Iccirco hec dic dñs de pphetis q

draconeſ habet. n. draco multū de caloꝛe itrinſeco: ⁊ ideo ad eius refrigeriū nō ſolū vtit potu aque ſed etiam aeriꝰ attractione.

i Defecerūt oculi eoꝝ. i. onagroꝝum.

k Quia nō erat herba. ⁊ ſic moriebant ex defectu potus ⁊ paſtus.

l Si iniqtates. Hic ꝓnter ponit pphete deprecatio: eo q̄ compatiebat pplo ſuo: ⁊ pmo confitetur peccata ppli dicēs:

l Si iniqtates noſtre reſponderūt nobis. ⁊ ponit b ſi, p qꝛ. q. d. ex peccatis nris ſum⁹ conſciꝰ q̄ meruimus a te puniri: ⁊ q̄uis eēt iuſtus cōmerat ſe tamē peccatoꝛibus: eo q̄ erat de eodē populo.

m Dñe fac ppter nomē tuū. i. per tuā miſericoꝛdiam nō ppter noſtrā iuſticiam.

n Quare quaſi co. futures iter. Dicit ăt colonus qui nō ē de terra natus: ⁊ iō ō facili recedet inde: ⁊ p talem modū loquit de deo q̄ erat receſſur⁹ a iudea p ſubtractionē auxiliꝰ ſui ꝫ chaldeos.

o Et quaſi via. decli. ad manēdū. i. quare ita paꝛ ſtabis nobiſcū quaſi viatoꝛ q̄ tantū per vnam noctē mānet i domo in qua hoſpitat.

p Quare futurus es velut vir vagus. nos dimittēs ⁊ ad alios tranſiens. Jn hebꝛeo habet: Velut vir pauidus ⁊ foꝛtis rē. q. d. q̄uis ſis potēs ad nos ſaluandū: tamē chaldei dicent te pauidū ⁊ impotentē nos ſaluare: ⁊ ita dixerunt chaldei poſtea attribuentes victoꝛiam ſue virtuti ppꝛie: ppter quod ꝓ perſas fuerūt deſtructi.

q Tu aūt i nobis es dñe. hoc dic: qꝛ in templo erat ꝓpiciatoꝛium quaſi ſedes ipſius dei: vt dictuꝫ fuit plenē Exodi. xxv.

r Et no. tu. iuo. ē ſuper nos. qꝛ licet ſit deus oīum tñ vocabat ſpāliter deus hebꝛeoꝝ: idola vero dicebant oꝝ gētiū: ⁊ iō ſubdit pphetas

s Ne oꝛelinq̄s nos. i manibus aduerſarioꝝ noſtroꝝ. Alio modo exponitur hec lra: Quare quaſi colonus rē. de xpo q̄ hi tauit inter hoies quaſi alien⁹ Joh. i. In ꝓpria vēit ⁊ ſui eū non receperūt. Et q̄ſi viatoꝛ declinans rē. q̄a chriſtus nō habuit ꝓ prium domicilium: Matth. viij. filiꝰ hominis nō habꝫ vbi caput ſuum reclinet. Et iō declinabat ad domū marthe ⁊ aliozuꝫ deuotoꝝ ad hoſpitandum. Et velut vir vagus. qꝛ diſcurrebat p iudeam ad predicandum. Et vir foꝛtis q̄ nō pōt ſaluare. i. paſſione. n. ſua non fuit vſus ſua foꝛtitudine: ppꝛ quod deridebāt eū dicentes: Alios ſaluos fecit ſeipꝫ nō pōt ſaluū facere. Matt. xxvij. ⁊ hec expoſitō magis conſonat huic lre pciſe: ⁊ ſcōm hoc dī ab aliq̄b⁹ expoſitō lralis: ⁊ pcedēs figuratiua: qꝛ pphe nūciando ppli captiuitatem futurā: p xpꝫ redēptionē iterm̄iſcebāt: vt pz i plurib⁹ locis. Cōſiderādo vero lram pcedēt ⁊ ſubſequētē dī ab aliꝰ poꝛ expoſitio lralis ⁊ iſta myſtica.

t Hec dicit. Hic ꝓnter ponit dñi reſpōſio: ⁊ ſcōo circa hoc, pphete admiratio: ibi Et dixi. Circa pmū dic hieremias explicās dñi reſponſionem.

t Hec dic do. po. huic. hieremias. n. rogauerat ꝓ pplo: ⁊ iō pplo fit reſponſio.

v Qui dilexit mouere pe. ſuos. ad q̄rendū aliūde idola: ſic dictū fuit. ſ. c. pcedēti.

x Et non q̄euit. in cultu diuio.

y Et do. nō placuit. i. diſplicuit.

z Nūc recoꝛdabit iniqtatū eoꝝ. iſerēdo penā abſq̄ retractiōe. ⁊ iō phibet, ppha p eis oꝛare cū dī: Et dixit rē.

a Cū ieiunauerit rē. q. d. ꝓ afflictiōe ſua coꝛpali ⁊ ꝓ pcib⁹ ⁊ ſacrificijs nō dimittā punitionē: iō ſubdit: Qm̄ gladio rē.

b Et dixi. Hic pōt, pphete admiratio de tāta pplī ſui deſtructiōe cū ſubdit:

c Aa a domine de⁹. dicūt aliq̄ q̄ b ponit tertia ꝓ tria ve poſita Ezech. xxiij. i ſili materia: ſꝫ hoc procedit ex ignoratia hebꝛaici ſermōis: ſicut dictum fuit plenius. ſ. c. i. qꝛ b ⁊ bi ē vna dictio q̄ ſic ſonat aba: ⁊ ē aduerbiū admirādi. Cui⁹ cauſa ſubdit:

d Prophe dicunt eis: Non videbitis gladiū rē. ⁊ ſubdit reſponſio dñi cū dicitur: Et dixit dñs ad me. ⁊ pmo quātū ad pphas populum decipientes: cum dicitur: Falſo prophete vaticinant rē. ⁊ patet littera.

ī q̄tū ad populū a falsis pphetis ꝺceptū cū ꝺī: a Et populi cē. erunt peccti. mozui: ꝛ pz lra. ȝ q̄tū ad hieremiā ꝓ pplo ozātē cū ꝺī: b Et ꝺices ad eos verbū istud. Deducant oculi mei lachzymā. q.ꝺ. ppheta: exquo nō possuȝ ꝓ vobis exaudiri: nō restat mihi nisi lachzymari. cetera patet i lra. c Nunquid ꝓiciēs. Hic ponitur ipsius hieremie ꝺepze catio iterata: q̄uis. n. ꝺictū eēt sibi q nō exaudiret quin popul⁹ captiuaret: tñ in aliq̄ sperabat penā ꝺifferri vel ꝺiminui: ꝛ hēt simile. ij. Re. ō dauid qui licet audiuisset a nathā pphēta q puer natus ꝺe bersabee moreret: tñ ipo egrotante ieiunabat ꝛ ozabat ꝓ ei⁹ sanatiōe. Similiter samuel postq̄ cognouit saulē abiectū eē a dño: tñ lugebat eum. i. Re. xv. Dicit igit hieremias lamētando: c Nunquid ꝓiciēs abiecisti iudam. ꝛ duplicatur verbū abiciendi ad designādum abiectionis magnitudinem. ꝺ Expectauim⁹ pacē. per auxiliū regis egypti. e Et non ē bonū. q: magis fuit i nocumētuȝ: vt freqnī ꝺictum ē. ō. f Cognouimus dñe impietates nostras cē. hoc ꝺixit hieremias in pson̄a sua ꝛ alioz bonorum peccata ppli confitentiū. g Ne ꝺes nos in opprobriū pro pter nomē tuū. qō invocatū est super nos: vt predictū ē. q ꝺ. q̄ ꝺāmodo redūdaret i te. h Solū glozietuē. i. tēpli vbi ē ppiciatoziū tanq̄ sedile tuuȝ. i Recoꝛdare. tē pando rigozē iusticie tue. k Ne irritū facias fedus tuuȝ nobiscū. quo i monte synai elegisti nos in spālem pplm. Et vt impetret aliquā misericozdiā ꝓfitetur ꝺei magnificentiaȝ ꝺicēs: l Nunqd sūt in sculpti. gētiū qui pluant. q. ꝺ. nō: sed tu ꝺas pluuiā. m Aut celi possūt ꝺare hīmbzes. q. ꝺ. nullo modo sine te. n Nōne tu es dñs ꝺeus noster. q. ꝺ. sic: o Quē expectauimus. saluatoꝛem in nostris tribulationibus. p Tu. n. fecisti omia hec. s. celos ꝛ hīmbzes ꝛ oia alia que sunt in celo ꝛ in terra. Caplm. XV.

Et ꝺixit dñs. Hic ponit tertiū ad ostendendū peccatū iude irremediabile q̄tum ad penam tēporalem. s. p exclusionē oꝛationis moysi ꝛ samuelis: quoꝛ tamē oꝛationes fuerūt valde efficaces: ꝛ ꝺiuiꝺitur in

ꝓphetāt i noie meo quos ego nō misi: ꝺicentes: gladius ꝛ fames nō erit i terra hac. in gladio ꝛ fame ꝓsumēt, ꝓphete illi: ēt ppli qb⁹ ꝓphetant erūt, piecti i viis hierlm p̄ fame ꝛ gladio: ꝛ nō erit q sepeliat eos: ipsi ꝛ vxoꝛes eoꝝ: filij ꝛ filie eoꝝ ꝛ effundā sup eos malū suum. Et ꝺicēs ad eos verbū istud: Deducant oculi mei lachzymā p noctē ꝛ ꝺiē ꝛ nō taceāt: qm̄ ꝓtritione magna ꝓtrita ē virgo filia populi mei: plaga pessima vehemēter. Si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio ꝛ si introiero i ciuitateȝ ecce attenuati fame. Ꝓphēta quoq̄ ꝛ sacerdos abierūt i terrā quā ignoꝛabāt. Nunq̄id ꝓiciēs abiecisti iudā: aut syon aboꝛata est aīa tua: Quare ergo pcussisti nos ita vt nulla sit sanitas: Expectauim⁹ pacē et ñ ē bonū: ꝛ tēp⁹ curatōis: ꝛ ecce turbatio. Cognouimus dñe ipietates nr̄as iniqtates patrū nr̄oꝝ q: peccauimus tibi. Nē ꝺes nos i opprobriū, ppter nomē tuum neq̄ facias nobis ꝓtumeliam. Sōlij glie tue recoꝛda re: nē irritū facias fed⁹ tuuȝ nobiscū. Nūnqd sūt i sculpti⁹ lib⁹ gētiū q pluant: aut celi pñt ꝺare hīmbzes nisi tu volueris: Nōnē tu es dñs ꝺe⁹ nr̄ q̄ē expectauimus: Tu. n. fecisti oia hec. xv.

Et ꝺixit dōminus ad me: Si steterint moyses ꝛ samuel cōra me: nōn ē aīa mea ad ppl̄z istū. Eij cē illos a facie mea ꝛ egrediant. Qō si ꝺixerit ad te: quo egrediemur: ꝺices ad eos: Hec ꝺic ꝺñs: Qui ad mortē ad mortē: ꝛ q ad gladiū ad gladiū: ꝛ q ad famē ad famē: ꝛ q ad captiuitatē ad captiuitatē. Et visitabō sup eos q̄tuoꝛ spēs ꝺic ꝺñs: Gladiū ad occisionē: ꝛ canes ad lacerandū: ꝛ volatilia celi ꝛ bestias terre ad ꝺeuoꝛādū ꝛ ꝺissipādū: et ꝺabo eos i feruoꝛē vniuersis regnis terre, ppter manasseh filiū eęechie regis iuda sup oib⁹ q̄ fecit i hierusalez. Quis. n. miserebit tui hierusalē: Aut qs ꝓtristabit, pte: Aut qs ibit ad rogādū ꝓ pace tua: Tu reliqsti me ꝺic ꝺñs: retroꝛsū abisti. Et extēdā manū meā sup te: ꝛ interficiam te. Laboꝛaui rogans: Et ꝺispergam eos ventilabro in pꝛtis terre.

tres ptes: q: primo ponit populi reprobatio: ꝛ reprobationis ratio: ibi Tu reliquisti. ȝ hieremie lamētatio: ibi Ue mihi. Circa pmū ꝺī i pson̄a ꝺñi: b Si steterint moyses ꝛ samuel. qui sūt valde amici mei. c Coram me. i. ad me ꝺepzecandū ꝓ populo isto. ꝺ Nō ē aīa mea. i. voluntas mea ad parcēduȝ ei: ideo subditur: e Ejce illos cē. i. tu hieremia denuncia eos deīciendos de ira sua: ꝛ q ista electio sit ꝺura subditur: f Qui ad mortē cē. quia in obsidione hierusalez aliqui fuerūt mōtui infirmitate ꝛ peste: aliqui gladio ꝛ aliq̄ fame ꝛ reliqui in captiuitatem ꝺucti. g Et visitabo sup eos q̄tuoꝛ spēs. i. q̄ttuoꝛ modos consumendi eos: qui patent in littera. h Et ꝺabo eos i feruoꝛem vniuersis regnis. in hebzeo hī In cōmotionez. quia vbicūq̄ audiebatur coꝛuȝ ō structio fiebat in hominibus coꝛdium commotio sive concussio que vocatur h feruoꝛ i Propter manassen. qui supra modum irritauit ꝺominum idolatriam multiplicā ꝺo: ꝛ sanguinem innoxium effundendo: quarto regum vigesimo⁹ mo. k Quis enim miserebitur tui hierusalem. q̄ si ꝺiceret: nullus post tanta mala in te perpetrata. l Aut quis contristabit pro te. quasi ꝺiceret: quilibet iustus magis letabitur ꝺe impletione ꝺiuine iusticie. m Aut quis ibit ad rogandum pro pace tua. q. ꝺ. nullus: exquo oꝛatio moysi ꝛ samuelis ē exclusa. n Tu reliquisti. Hic ꝓse quenter ponit ꝺicte reprobationis ratio cum ꝺicit: Tu reliquisti me cē. ꝛ patz littera vsq̄ ibi: o Laboꝛaui rogans. in hebzeo habetur: Laboꝛaui recogitans. pluries punitionē ꝺifferēdo: tuam emēdationē expectando: ꝛ ad eūdē sensū ptinet lra ista: o Laboꝛaui rogās. i. laboꝛare feci, pphetas reuocādo populū ꝺulciter ꝺepcatiōis modū. p Et ꝺispgā eos ventilabro. iusticie mee. q In pꝛtis tre. eīciēdo eos ad ꝺiuersas ptes ꝛ lōgiq̄s

r Interfeci ⁊ diſperdidi ꝑplm. per flagella mltiplicia eos caſtigando: ⁊ tamē nō ſūt emēdati. s Multipli cate ſūt mihi vidue. maritis eaꝝ interfectis. t Sup barenā maris. hyperbole ē ad denotādū magnā multi tudinē viroꝝ interfectoꝝ. v Induxi eis ſuper ꝫ̄rez adoleſcētis. i. adoleſcentiū accipiendo ſingulare ꝓ plurali: ⁊ hec mater dicitur hierl̄z: que erat mat̄ totius ire. x Uaſtatorem meridie. i. palam ⁊ manifeſte. y Miſi ſuper ciuitates ali as. z Repente terrorē. audita ꝺ ſtructione hierl̄z. ⁊ Infirmata ē que peperit ſeptē aliq̄ libri habent additum. Filios ſed non eſt in hebreo nec in libris correctis. ꝓ iſtam infirmatam intelligitur terra decē tribuū q̄ iā erat captiuata ꝑ regez aſſyrioꝝ: ⁊ per ſeptē quos peperat intelligunt ſeptez cognationes regū malozꝝ qui ibi regnauerant: vt dicē hic ra. ſa. ſ. hieroboā ⁊ dom' ſua: Baaſa ⁊ dom' ſua: amri: ihieu: manahen: phacee: ⁊ oſee cū domibus ſuis. a Occidit ei ſol cū adhuc eſſet dies. quia regnū iſrl̄ fuit captiuatū cū adhuc regnū iude ſtabat in ꝓſpitate ſub eçechia rege. b Et reſiduos ei' .i. illos de regno iuda qui dicūtur ei' reſidui: qz vtrūq; regnū erat ps eiuſdē ppli. ſ. hebraici. c In gladiū da bo. ꝑ chaldeos. d Ue mihi. hic cōſequēter ponitur hieremie lamētatio: ⁊ diuiditur i duas partes: quia primo ponitur ei' lamētio: ſecūdo dñi cōſolatio: ibi. Dicit dñs. Circa primū dicit hieremias: o Ue mihi mater mea. hoc dicit ꝓpter pſecutionē viroꝝ anathor contra ipſū vt dictū ē ſupra capīlo xj. iō ſubdit: e Quare genuiſti me virū rixe. qz ipm pſequebant verbis ⁊ factis. f Invniuerſa terra. ſ. illa. qz nō itelligit generaliter: ⁊ cōſequēter oſtendit q̄ nō erat ex culpa ſua dicēs g Nō feneraui. i. nō cōmodaui: q̄ſi diceret: nullū tractatū de re tēporali cū eis habui vnde poſſent me odire ⁊ pſequi. h Omnes maledicūt mihi. ⁊ hoc erat: qz vicia eoꝝ arguebat. icurrit eni odiū qui arguit crimino ſos vt dicit iob. os aureū. i Dicit dñs. hic ponit primo dñi cōſolatio: ⁊ ſecūdo ꝓphete petitio: ibi Tu ſcis. et tertio dñi reſponſio: ibi. Propter hoc. Circa primū dicit in pſona dñi conſolātis hieremiā: k Si nō reliquie tue i bonū. i. niſi finis hui' negocij vēiat ad bonū tuū. ſupple nō credat mihi: ⁊ eſt mod' loquēdi q̄ apud hebreos dicit truncatus vbi oportet aliquid ſuppleri. ⁊ eodē modo etiā cū dicit: l Si ñ occurri tibi. i. occurrā. m In tēpore afflictionis. i hebreo habet: Si non feci tibi occurrere ⁊c. ⁊ eſt eadā ſentētia. qz dñs poteſt occurrere ꝑ ſe vel ꝑ aliū. Et expōit iſtō ra. ſa. duplicit vno modo de ſedechia rege iuda qui tēpore ſue afflictionis miſit nūcios ad hieremiā rogans vt oraret deuz ꝓ ipſo ⁊ populo ſuo: vt habet iſra. xxj. c. q̄ ſedechias dī hic iimic' chaldeoꝝ ipſū obſidentiū: vl hieremie: qz ipz pmiſit icarcerari vt habet iſra cū tamē ex officio regis debuiſſet eū deſedere. Alio modo de nabuçardan q̄ deſtructa ciuitate ⁊ populo captiuato occurrit hieremie dādo ei munera ⁊ libertatē eūdi vl manēdi vbi vellet: vt habet iſra. xl. quādo ſedechias: ſacerdotes ⁊ falſi ꝓphete inimici hieremie i angustia ⁊ afflictione erāt. n Nūquid federabitur ferrū ⁊c. Ferrū hic accipit primo ꝓ rege egypti: ⁊ iterū ꝓ rege babylonis: qz vterqz rex erat fortiſſ' vero ꝓ ſedechia rege qui erat debilior. Eſt igit ſenſus: Nunquid rex egypti ⁊ ſedechias facient pacē cū nabuc. qui dicit ferrū ab aq̄lone eo q̄ venit cōtra hierl̄z ex illa parte: q̄ſi diceret nō pacificabūtur: qz ſic ꝓphetia tua inueniret falſa ⁊ magis te pſequerentur tanq̄ ꝓphetā falſū cōuictū. Ra. ſa. dicit q̄ hec eſt littera. Nūqd ꝓteret ferz ferrū ab aq̄lōe ⁊ es. Rō hui' diuerſitatis ē: qz verbū hebraicū ħ poſitū a hiero. equocū eſt ⁊ ſignat aſſociationē ⁊ ꝓfractionē. ꝓmā ſignificationē ſeq̄t trāſlatio nra: 2ⁿᵐ vero ra. ſa. ⁊ ſm eū ꝑ ferrū ꝓmo poſitū itelligit rex egypti: ꝺ cui' auxilio confidebat ſedechias: ꝑ ferrū ſecōo poſitū rex babylōis: ⁊ p es ipe bieremias q̄ i fine hui'. c. vocat murū ereus: et ſic ē ſenſus: Nūqd rex egypti ꝑ ſuā fortitudinē ꝓteret regē babylōis ⁊ tē q̄ ꝓphetiças ꝑ rege babylōis ꝺ ſedechiā ⁊ regē egypti. q. d. nō: imo accidit ꝓriū: iō ſ̄dit cō uertēdo ſmonē ad regnū iuda: o Diui. tu. ⁊ theſa. tu. i direpti. da. gra. i. ꝑ nullo. Sedechias. n. vnā ptē miſit regi egypti vt auxiliaret ſibi ⁊ nihil ei valuit: vt bēbit. ſ. aliā vo ptē rapuerūt chaldei. p In om. pec. tuiſ. i. ꝑ pctis tuiſ ac cidēt tibi hec. q Et i om. ter. tu. ſic i oib' termis tuis ſtatuiſti idola: vt habet. ē. c. xi. r Ignis ſuc. ē i furoze meo. .i. ẓelus vidicte mee. s Et ſup vos ardebit. i. vidictā meā ñ euadetis. t Tu ſcis. hic ꝓñ pōit ꝓphe petitio: qz dixerat ſibi dñs q̄ finis ſu' eēt bon' ipz ꝓſolādo: iō petit hui' ꝓſolatōis acceleratione dicēs: t Tu ſcis dñe. inocētia mea. ſupple. v Recor. mei. me cito ꝓſolando ⁊ ꝺ aduerſarij liberādo. x Noli i pati. tua. i. diu ſuppoꝛtādo aduerſari oſ meoſ. vñ i heb. hī: Noli i plōgatōe tua ſuſcipe me. i. meā petitōez exaudire i lōgiquū. y Scito qm̄ ꝓpt̄ te ſu. op. q. d. cito ꝺbeſ adhibē remediū. z Inuē. ſi ſer. tui. ſ. vitare plei a Et co. eos. i. ſuſcepi tāq̄ cibū ſuauē. b Et fa. ē mi. ver. tu. i gau. ſ. a ꝑn' qñ miſiſti me ad arguēdū ꝓpl̄z: cui' correctō nē ſpabā: eo q̄ dixiſti. ſ. iij. Tu āt fornicata es cū amatoib' mlt̄ tñ fuerē ad me: ⁊ ſic expōit ra. ſa. Alr expōit ſic: Et fa. eſt mi. ⁊c. qz mā gaudū ꝺz cē hoi qñ illuſtrat reuelatiōe dīna ⁊ maxie i inuētute ſua: ſic fuit de hiere. vt hēt. ſ. i. c. ⁊ huic

Interfeci ⁊ pdidi ppl̄z meum: ⁊ tñ a viſs ſuis nō ſunt reuerſi. Mltiplicāte ſūt mihi vidue ei': ſuꝑ barenaz maris. Indūxi eis ſup matrē adoleſcētis vaſtatorem meridie: miſi ſup ciuitates repēte terroꝛē. Infirmāta ē q̄ peperit ſeptē: defecit aia ei' Occidit ei ſol cū adhuc eſſet dies: ꝓfuſa ē ⁊ erubuit. Et reſiduos eius i gladiuz dabo i ꝓſpectu inimicoruz eoꝝ: ait dñs. Uē mihi mater mea. Quar genuiſti me virū rixe: virū diſcordie in vniuerſa tra: Nō feneraui: nec fenerauit mihi q̄ſq̄z Omnes maledicunt mihi dic dom'. Si non reliqe tue i bonū: ſi non occurri tibi i tpe afflictōis: et in tpe tribulatōis aduerſū inimicū. Nūqd federabit ferz ferro ab aq̄lōe ⁊ es: Diuitias tuas ⁊ theſauros tuos i direptionē dabo gratis i ōibus peccatis tuis: ⁊ i ōibus termis tuis. Et adducā iimicos tuos ꝺ terra quā neſcis: quia ignis ſuccenſus ē i furoze meo ꝺ ſup vos ardebit. Tu ſcis dñe: recorda re mei ⁊ viſita me: ⁊ tuere me ab his q̄ pſequunt me. Noli i patientia tua ſuſcipe me. Scito quoniam ſuſtinui ꝓ te opprobriuz. Inuenti ſunt ſermones tui et comedi eos. Et factū eſt mihi verbū tuum i gaudium ⁊ leticiam cordis mei

expositioni cōcordat lra sequēs cū subdit: a Qm̄ inuocatū ē nomē tc. Ieo q̄ sū institut⁹ r vocor pphēta dñi. Et qz pphete se abstrahebant a vanitatibus mūdi vt eēnt magis apti ad percipiēdū illumiatiões diuinas: ideo subdit: b Nō sedi tc. r gloriatus sum. in te nō i mūdana vanitate. verūtm qz processu tpis reuelata ē hieremie destructio ciuitatis r templi diffinitiue: ita q̄ sciuit illam pphetiam eē p̄destinationis: de q̄ tm̄ in p̄ncipio nesciebat vt rū eēt p̄destinatōis vel tm̄ p̄minationis: qz sic in cognitiōe naturali ē processus ō cognitione minus ōterminata ad magis determinatam: vt habetur. j. physico. sic frequēter fit in cognitione supernaturali: qui processus est per reuelationē diuinaz: iō sequit c A facie man⁹ tue .i. ppter cognitionez vindicte tue future. d Solus sedebam tanq̄ tristis r merēs. e Qm̄ amaritudine repleſti me. reuelādo destructionem ciuitatis r templi diffinitiue: r subditur: f Quare fa. est do. me. ppe. i. absq̄ cōsolatione tempoz⁹ meis: qz videbat q̄ ciuitas r templū ñ reedifi carentur tēpore suo.

quōniam iuocatum est nomē tuū sup me]: dñs de⁹ excercituū. Nō sedi i cōcilio ludentiū: r gliat⁹ sū: a facie man⁹ tue. Sōlus sedebam quōniā amaritudie rpleſti me. Quar fcūs ē dolor meus ppetu⁹: r plaga mea desperabil: renuit curari: Facta ē mihi q̄si ñdaciū aq̄z infideliū. Propter hoc hec dic dñs: Si puerteris puertā te: et ante faciē meaz stabis: et si sepaueris pciosū a vili: quasi os meū eris. Cō uertēt ipsi ad te: r tu nō cō uerteris ad eos. Et dabo te pplo huic i murū ereū fortē: r bellabūt aduersum te: r nō pualebūt: quia ego tecū sū: vt saluē te r eruā te dicit dñs. Et liberabo te d manu pessimoz⁹: et redimā te d manu fortiū .xvi.

G Tfactū ē verbū domini ad me dicens: Nō accipies vxorem: r nō erūt tibi filij r filie i lōco isto. Qz hec dic dñs sup filios: r filias q̄ gnānt i loco isto: r sup mres eoz q̄ genuerūt eos r sup pres eoz d quorum stirpe sūt nati i terra hac. Mortib⁹ egrotationū mortēt. Nō plāgēt r ñ sepelient i sterquliniū sup faciez terre erūt. Et gladio r fame pfumētur: r erit cadauer eorū i escā volatilib⁹ celi r bestiis terre. Hec. n. dic dñs: Nē ingrediaris domū conuiuij neq̄e vadas ad plāgēduz neq̄z psoleris eos: qz abstuli pacē meā a pplo isto dic dñs: misericordiā r miserationes. Et morient grādes r parui i terra ista nō sepelientur neq̄z plangentur et ñ se incidēt: neq̄z caluiciū fiet p eis. Et nō frāgēt it eos

d psequebant hieremiā ad istictū sacerdotū r falsoz pphetaz. Jn. c. xv. vbi dī i postilla: Propter manassen tc. Additio.

Hoc qō dī h: Propter manassen tc. videt esse ō illud quod habet deut. xxiiij. c. Nō occidēt filij p patribus. Ad quod dicendū fz glosam q̄ quō sanctoz merita ad posteros descendunt: sic dauid et ceterorū: si peccatoz flagicia si liberi nepotesq̄z similia agerent ad posteros pueniūt

Capitulū. XVI.

a G Tfactū est. Hic pōit q̄rtum p qō ostenditur peccatuz iuda irremediabile q̄tū ad euasionez pene. s. mōtalitas hominuz futura sine retractiōe: r diuiditur i duas partes: qz p̄io ponitur hui⁹ mortalitatis denūciatio scdo ipsius cā vel rō: ibi Et cū ānūciaueris. Circa p̄mū dicit dñs hieremie: b Nō accipies vxorem tc. ex hoc loco dicunt doctores q̄ hieremias mortuus fuit virgo: qz nō ē aliquo modo verisimile q̄ cognouerit mulierem fornicarie cū fuit sanctificatus in vtero matris: vt habet supra. j. c. r illustrat⁹ dono prophetie a iuuētute vsq̄ ad mortē. Sed ō hoc posset obiici quod subditur: c Jn loco isto. ex quo vidt q̄ alibi accepit vxorem. Ad quod dicēdū q̄ argumētum est magis ad oppositum q̄ ad ppositum: quia cū dicit: Jn loco isto. itelligit tota iudea que p nabuc. fuit vastata: r mlto magis excludunt ab eo nuptie i terra aliena. s. i egypto vbi discēdit cum populo iude fugitiuo: vt habet infra. xliij. caplo: nec habuit ibi materiam leticie seu nuptiarū sed magis tristicie r miseriarum p culpa populi quā arguebat r p̄o pena sequente quā preuidebat. Letera patet vsq̄ ibi: d Ne ingrediaris domū conuiuij. s. gaudij si dolozis. e Ne q̄z vadas ad plangendum. s. mortuos: tum quia nō vacabat alicui plangere amicū mortuū ppter continuum insultum chaldeoz: tum quia pre nimia angustia meliozis conditionis reputabant mortui q̄ viuētes. Letera patent vsq̄ ibi: f Et nō se incident. in hebreo habet. lacerabunt vnguib⁹: g Neq̄z caluiciū fiet p eis. i. erat dicatio seu tonsio capillorum: talia enim fiebant tunc i luctu mortuorum. h Et non frangent inter eos lugenti panem tc. conueniebant enim amici defuncti ad manducandū r bibendum cum filio eius vel alio repre sentante personā defuncti ad psolationē p morte eius:

g Fac. ē mihi quasi mēdaciū aq̄z infideliū. dicunt aque infideles torrētes qui ad tempus fluunt aquis q̄ aduenīēte sicitate deficiūt: r per hāc simlitudinē insinuat pphēta q̄ consolatio temporalis sibi deficiebat qñ ea indigebat: sicut aq̄ torrētis magis esset necessaria i estate q̄ i hyeme. h Propter hoc. hic pōit dñi responsio in qua p̄mittit pphete supna cōsolatio que ē sūme appetēda cū dī: i Si puerteris. s. aliquos de malo ad bonū per tuam exhortationem h Conuertā te. s. ad me dando tibi internaz psolationē. i Et ante faciē meam stabis. eternaliter videndo clare faciez meā cū angelis. k Et si sepa. preci. a vili. i. predestinatos a pscitis. l Quasi os meū eris. q. d. in hoc loqueris pro me qui p̄destinatos ab eterno: ad gram voco in tpe. ille enim q̄ loquit p rege dī os regis. m Conuertētur ipsi ad te. malū dimittēdo r te imitando: n Et tu ñ puerteris ad eos. .i. ad eoz maliciam precedentē. q. d. dñs nō debes dimittere p̄dicationem ex hoc q̄ pauci tibi credunt r multi: ppter hoc te odiunt: r quia ero tecum ō eos: ideo subdit: o Et dabo te populo huic tc. Jn tantū q̄ non habebis eos time re: cuius causa subditur: o Quia ego tecū sum. qui suz virtutis infinite. p Et liberabo te de manu pessimorum .i. sacerdotum r pseudo pphetaruz qui sub specie sanctitatis decipiebant populum: r dicebant hieremiam esse pphetam falsum: r hoc ē pessimū. s. sub specie sanctitatis agere malū. Unde dicit hieronymus: Simulata sanctitas duplex ē iniqtas. q Et redimā te ō mānu fortiū. i. regū r p̄ncipū

ꝛ adhuc fit ī pluribus terris.ꝓ hoc aūt ꝙ ḃ dī ꝙ talia ñ fient: deſignat ꝙ nō vacabit alicui flere mortuos: nec flē tes cōſolari rōnibus ꝑdictis. h Et cū ānūciaueris hīc ꝓnter ponit dicte mortalitatis rō: ꝛ diuidit ī duas: qꝝ ꝓio explicat cauſa: ſcōo replicat pena: ibi Ejȳciam. Prīa pars patet vſqꝫ ibi: ī Qꝝ dereliquerunt me pres veſtri. negligendo diuinū cultū. k Et abierunt poſt dos alienos. per idolatriam: hoc ꝓꝫ exodi .xxxij. ī adoratōe vituli conflatilis ꝛ i libro iudicū q̄ ſi ꝓ totū. l Sꝫ ꝛ voſ pe⁹ operati eſtis. q nō ſolū cogitaſtis idola: ſꝫ ēt ea poſuiſtis i templo dñi: vt habet .iiij. Re. xxj. qō ñ fecerūt ꝑres vīi: ꝛ i hoc etiam eſtis obſtinati: iō ſ̄bdi tur: Ecce. n. vnuſqſq ꝛē. m Et ejȳciā. Hīc ꝓñt replicat pena: ꝛ diuidit in duas: qꝝ ꝓmo ponit iudeorum reprobatio: ſcōo gentiū vocatio: ibi Domine fortitudo. Circa primum dicitur: m Et ejȳciā vos de terra hac ꝛē. hoc fuit ipletum q̄n nabuc. i babyloniā trāſtulit populū: vt habetur infra. lij. n Et ſeruietis ibi dīs alienis. qꝝ mlti iudeoꝝ adheſerunt idolatrie babyloniorꝝ. o Qui nō da. vo. reqez. q. d. ibi affligemini valde dura ſeruitute: iō ſequit: p Ecce dies vēient ꝛē] p hoc inuit ſeruitutē babylōica fore duriorē egyptiaca: qꝝ faciet obliuiſci ſeruituris egyptiace: ꝛ liberatio de babylōe liberationē de egypto. motus. n. maiores ꝺ pellūt miores: li. de ſomno ꝛ vig. q Ecce ego mittā piſcatores multos. i. chaldeos q̄ ceperūt hītatores hieruſalē tanq̄ piſces ꝛcluſoſ ītra rete. r Et poſt hec eīs mittā mul. vēa. qꝝ rex ſedechias ꝛ viri bellatores ꝛ plures alīj de hierlm fugerūt per viā occultā: ſꝫ chaldi ad modū venatoꝝ ſecuti ſūt eos ꝛ ceperūt: vt habet .iij. Re. vltimo. s Et venabunt eos de oi monte ꝛē. i. ꝺ oibus latibulis vbi refugiēt. t Quia oculi mei ſup oēs vias eoꝝ. i. ſuper oia mala opa ſua ad puniendum ꝓ Et reddā ꝓmū duplī. iniq. ꝛ pecca. eoꝝ. i. peccata

lugenti panē ad ꝓſolandū ſup mortuo: ꝛ non dabūt eis potū calicis ad ꝓſolandū ſup ꝑre ſuo ꝛ mre. Et domū cōuiuij nō ingredias vt ſedeas cū eis ꝛ comedas ꝛ bibas: qꝝ hec dic dominꝰ exercituū deꝰ iſrl: Ecce ego auferā ꝺ loco iſto ī oculis vīis ꝛ ī diebꝰ vīis vocē gaudij ꝛ vocē leticie: vocez ſponſi ꝛ vocē ſpōſe. Et cū ānūciaueris ꝓpło huic oia verba hec ꝛ dixerīt tibi: q̄re locutꝰ ē dñs ſup nos oē malū grāde iſtō: Que nra iniqtas: aut qꝺ pctm nrm qꝺ peccauim⁹ dño ꝺo nro dices ad eos: Quia ꝺreliq̄t me pres vīi ait dñs: ēt abierūt pꝰ deos alienos ꝛ ſeruierūt eis: ꝛ adorauerūt eos ꝛ me dereliqrūt: ꝛ legē meā nō cuſtodierūt. Sed ꝛ voſ peꝰ opati eſtis q̄z pres vīi Ecce. n. ābulat vnuqſqꝫ pꝰ prauitatez cordis ſui mali: vt me nō audiat. Et ejȳciaz voſ ꝺ terra hac i terrā qua ignoratis vos ꝛ pres vīi: ēt ſeruietis ibi dīs alienis die ac nocte q̄i nō dabūt vobis reqū. Propterea ecce dies veniēt dicit dñs: ꝛ nō dicetur vltra] viuit dñs q eduxit

filios iſrl ꝺ terra egypti: ſꝫ viuit dñs qui eduxit filios iſrl ꝺ terra aquilonis: ꝛ ꝺ vniuerſis terris ad q̄s eieci eos ꝛ reducā eos ī terrā ſuam quā ꝺdi pūbus eoꝝ. Ecce ego mittā piſcatores mltos dic dñs: ꝛ piſcabūtur eos. Et poſt hec mittā eis multos venatores: ēt venabūt eos ꝺ oi monte ꝛ ꝺ oi colle: ꝛ de cauernis petraruꝫ: q̄ia oculi mei ſup oēs vias eoꝝ. Nō ſūt abſcondite a facie mea: ꝛ nō fuit occulta iniqtas eoꝝ ab oculis meis Et rēddā pmū duplices iniqtates ꝛ pctā eoꝝ: qꝝ cōtaminauerūt terrā meā ī mortibus idoloꝝ ſuoꝝ ꝛ abominationib⁹ ſuis ipleuerunt hereditatē meaz. Dōmine fortitudo mea ēt robur meum: ēt refugiū meū ī die tribulationis. Ad tē gētes vē niebāt āb extremis terre: ēt dicent: Uerē mēdaciū pſſederūt patres nri: vānitatez que eis nō ꝓfuit. Nūq̄id faciet ſibi hō deos: et ipſi non ſunt dij: Jccirco ecce ego oſtēdā eis pr̄ vicē hāc ꝺſtendā eis manū meaz et virtutem meam: ēt ſciēt qa nomen mihi dominus.

oꝝ ponit vocatio gētiliū ad fidē ſicut fit i pluribus locis i ꝓphetis: ꝛ qꝝ iſtud fuit ex maxia dei miſeratiōe ꝛ potētia: iō ꝓpheta dei potentiā confitet dicēs: z Dñe fortitudo mea. i aggrediendo magna confidens de vtute tua. a Et robur meū. i. me roborās i ſuſtinēdo aduerſa. b Et refugiū meū. ꝓ imminentia pīcula. c Ad te gētes. i. gētiles. d Uenient. p fidē ad apl̄orum ꝑdicationem. e Ab extremis ire. qꝝ i oēm terraz exiuit ſonus eoꝝ pſal. xviij f Et dicēt. tuā deitatem confitendo. g Uere mēdacium i cultu idolorum. h Poſſederūt patres noſtri. ſic. n. dicebant gentiles ꝙuerſi ꝙ apl̄oꝝ predicationez de idolis q̄ pres eorū coluerant: iō ſubdit: i Nūq̄d faciet ſibi hō deos. q. d. nō: ſed magis ecōuerſo deus facit homines: ideo ꝓcluditur de idol. Et ipſi nō ſūt dij. ꝛ ſ̄bdit ī ꝓſona dñi: k Jccirco ecce ego oſtēdaz eis. i. gentilibus ad fidem venientibus. l Per vicem hāc. idest apoſtolos: ꝛ q̄d oſtenditur ſubditur: m Oſtēdā eis manū meā. i. potētiā i opib⁹ miraculoſis ad ꝓfirmationem veritatis predicate per apl̄oſ ſꝫ q ꝺicitur Marci vltimo: At illi ꝓfecti ꝑdicauerūt vbiq̄ domino coopante ꝛ ſermonem cōfirmāte ſequentibus ſignis. n Et ſcient qꝝ nomen mihi dñs. in hebreo habet hic: Nomē domini tetragrāmaton. quod ē appropriatum ſummo creatori. Gētiles. n. videtes miracula q̄ nō poterāt fieri niſi virtute diuia: ſtatim cōfitebant diuinitatem xp̄i i cuius nomine hec fiebāt. Totū autem iſtud ab illo loco: Ad te gentes. expōit ab aliquib⁹ cōiter ad lr̄am precedentez de iudeis reuertētibus de babylone cum quibus plures gētiles ꝙuerſi ad iudaiſmū redierūt: ꝛ vtriq̄ ꝓfitebant ꝑres ſuos in idolatria errāſſe: ꝛ ꝓ applicatio lr̄e ad hāc ſniam.

In capitulo. xvi. vbi dicitur in poſtilla: Non ingrediar] domum conuiuij. Additio.

Vbi lra nostra habet: Cōuiuł. in hebreo habetur quedā dictio que significat ꝓuiuiū nō simpliciter ꝫ ꝓuiuiū lugentiū tm̄. vnde glo. i hoc loco: Mos ē lugentibus ferre cibos ⁊ parare ꝓuiuiū. vnde alibi: Date vinū his q̄ sūt i luctu vt obliuiscantur doloris. Hec i glosa.

In eodē. c. vbi dī i postil. Ecce dies veni ent dicit dominus.

Additio secunda.

Liberatio ab egyptiaca captiuitate q̄si icōpabiliter excedit liberationez a captiuitate babylonica: illa eni fuit cū maxis miraculis ⁊ portentis: et cū vera libertate ⁊ trīūpho sine aliq̄ iugo gentiū: cui⁹ opposituꝫ ꝓtigit i babylonica captiuitate. Unde in tēplo secūdo celebrabatur festū pasche i memoriā liberatōis egyptiace: vnde luc. xxij. .c. Appropiaq̄bit āt pascha dies festus iudeoꝝ. Unde ō illo tēplo nō verificaret illud quod hic dicitur Nō dicet vltra viuit dn̄s q̄ eduxit filios israel de terra egypti.

Peccātum iuda .XVII scriptum ē stilo ferreo in vngue adamantino: exārātū sup̄ latitudinem cordis eoꝝ: et i cornib⁹ araruꝫ eorū. Cum recordati fuerit filij eorū araꝝ suaꝝ: ⁊ lucorū suoꝝ: lignorūq̄ frōdentiū i mōtib⁹ excelsis: sacrificātes i agro: fortitudinē tuam et oēs thesauros tuos in direptionē dabo: excelsa tua, ꝓpter pctā i vniuersis finib⁹ tuis. Et relinq̄ris sola ab hereditate tua quā ōdi tibi: ⁊ seruire te faciā inimicis tuis i terra quā ignoras Quōniā ignē succēdisti in furore meo vsq̄ue i eternū ardebit. Hec dic dn̄s: Maledict⁹ hō q confidit i hoīe: ⁊ pōit carnē brachiū suuꝫ: et a dn̄o recedit cor eius. Erit eni q̄si myrice i deserto et nō videbit cū venerit bonū: ꝫ habitabit i siccitate i deserto i terra salsuginis ⁊ inhabitabili. Bñdict⁹ vir q confidit i dn̄o: ⁊ erit dn̄s fiducia ei⁹. Et erit q̄si lignuꝫ qđ transplātat sup aq̄s: qđ ad humorē mittit radices suas et ñ timebit cū venerit estus Et erit foliū ei⁹ viride: ⁊ i tēpore siccitatis nō erit solicitū: nec aliq̄n desinet facere fructum. Prauum est cor hominis et inscrutabile. Quis cognoscet illud: Ego dominus scrutās cor

nem in peccato. In hebreo habet: In vngue samir. ⁊ dicūt hebrei q samir ē nomē vermis cuiusdā: cui⁹ sanguis hz vim cauādi ⁊ icidēdi lapidē: ⁊ fm hoc vnguis nō accipit h̄ p politiōe ꝫ p virtute illius sanguis: ⁊ fm eos sic fuerūt scissi lapides q ponebant i tēplo salomōis: sic dictū fuit. iij. Re. vj sup illō Malle⁹ ⁊ securis nō sunt audita in domo dn̄i cū edificaret.

e Et i cornibus araꝝ eoꝝ. q ibi erant sculpta nomina idolorum.

f Cū recordati fuerint filij eorum ⁊c. imitāt̄ idolatriam patrū i oībus locis vbi patres eoꝝ sacrificabāt idol.

g Fortitudinē tuā. i. bellatores tuos.

b Et oēs thesauros tuos. i. oēs diuitias. i In direptionez dabo. ipsis chaldeis qui diripēt sibi oia.

k Propter peccata i vni. fi. tuis. q nō solū i hierl̄z ꝫ i oībus ciuitatib⁹ iude vigebat idolatria: vt habet. ē. xi. l Et relinqueris sola. i. priuata m Ab hereditate tua. i. a terra iudee. n Quoniā ignē succendisti. i. occasionē te puniēdi mihi prebuisti. o Usq̄ i eternū ardebit. hoc dī ꝙtū ad illos q̄ i pctis suis mortui sūt: ⁊ sic nō tm̄ temporaliter sed eternaliter puniti sūt. p Hec dic. Hic ꝓnter ponit reprobatio ppli iude, ꝓpter falsā ꝓfidētiam: ⁊ ꝓmo, ꝓp ꝓfidentiā in egyptijs: ꝫ deo, ꝓpter ꝓfidentiā i diuitijs ꝓprijs: ibi Prauum ē. Circa ꝓmū dī: q Maledictus hō q̄ ꝓfi. i homine fuit sedechias cū pplo sibi assentiēte qui ꝙ nabuc. ꝓfidebat de auxilio regis egypti ⁊ de dei auxilio diffidebat: ideo subdit: r Et a dn̄o recedit cor eius. q confidere ō hoie dū tamē cōfidentia ꝓncipaliter sit i deo nō ē malū s Erit. n. quasi myrice i deserto. i. sine fructu bono: sicut myrica que alio nomine vocatur genesta. est. n. fruticetum inutile ad edificationem: nec facit fructū qui est conueniens ad nutritionē. t Et nō videbit cū venerit bonum. quia sedechias fuit exoculatus ⁊ in babylonem ductus ⁊ ibi in amaritudine mortuus: ideo subditur: v In terra salsuginis. idest amaritudinis. Et quia in populo iude erant aliqui boni: vt hieremias: baruch: ⁊ adrimelech in domino confidentes: ideo de talibus subditur: Benedictus vir ⁊c. ⁊ patet sententia vsq̄ ibi x Et non timebit cum venerit estus. scilicet tribulationis: sicut enim lignum super aquas plantatum non perdit viriditatem aduenīente estu: sic homo bonus non relinquit iusticiam aduenīente tribulationis tempore. y Prauum. Hic consequenter ponitur reprobatio populi propter confidentiam in suis diuitijs: cum dicitur: y Prauum cor hominis. idest pronum ad auariciam. z Et inscrutabile. ab homine qui tantū videt ea que patent primo Regum. xvj.

In ecclē. c. vbi dī: Ecce dies venīet ⁊c. Expōit postil. prout lra sonat q̄ seruitus babylonica fuit durior egyptiaca ⁊ liberatio ab illa gloriosior ⁊ ꝓfectuosior q̄ ab ista: hoc sane i telligēdo de liberatiōe completa: que p xp̄m tempore secundi tēpli fuit cōsūmata. Istā suppletionē pōit postilla. isra. xxiij. c. ⁊ per eā tollit obiectio burgē. i hoc loco. Ea q̄ ab hoc loco vsq̄ ad. xlj. c. burg. facē si modice speculatōis. La. XVII

Peccatū iuda. Hic pōitur ꝙntū ad ostēdēdū peccatū ppli iude insanabile: p h⁹ quod dī: Scriptū stilo ferreo i adamāte: que scriptura ē indelebilis: ⁊ dinūmerat hoc capitulū i duas ptes: ꝙ ꝓmo ponit ppli iude reprobatio: 2° hieremie deprecatio: ibi Sana me dn̄e. Prima i duas: ꝙ prio pōit reprobatio ppli, ꝓpter ei⁹ idolatriā: 2° ꝓpter ipi⁹ falsā ꝓfidētiā: ibi Hec dic. Circa. p^m dī: a Pecca. iu. scri. ē stilo ferreo. i. p sculpturā. b In vngue adamātino. i. in lapide adamātino ad modū vnguis polito: ⁊ i hoc designatur idelibilitas hui⁹ peccati ⁊ ei⁹ mānifestatio coram deo

c Exaratū. i. scriptū. d Sup latitudinē. in hebreo habet: Super tabulā cordis eoꝝ. ex hoc pz ꝙ i vngue adamātino significauit cor ppli iude: qđ sic notatur ꝓpter obstinatio

nō tamen a deo: ıō sequit: a Ego dñs scrutās cor. i. cogitationes. b Et pbans renes. i. examinans affectiōes. c Qui do vnicuiq; iuxta viam suam. pnās eū diuitijs male acquisitis: ıō sequitur: d Perdix fouit. s. oua que nō peperit: furat. n. aliena oua & fouet ea: sz pulli idonati audiētes vocē ppie mrīs q̄dā industria naturali currūt ad eā alienā dimittētes: & tūc percipit se fatue egisse i furto & fotu alienorum ouoz: & hec parabola applicat ad pplm iude q̄ bōa aliēa male aggregauerat cū sbdit: e Fecit diuitias & nō i iudicio. i. ñ modo licito sz illicito. f In dimidio dierz suoz ō relinquet eas. male gratis suis chaldeis eas rapiētib⁹ g Et i nouissimo suo erit ıspiēs. i. tūc pcipiet insipientiam suā aliēa bōa illicite sibi aggregādo. Sed qz in pplo illo erant aliq̄ boni: vt pdictū ē q̄ non ponebant spē suā i bonis temporalibus sz i spiritualibus & eternis: ıō sbdit q̄tum ad eos: h Soliū glorie altitudis a principio. i. celū empyreum quod ē altissimū: qō dr soliuz glorie: qz deus ppli dens oi creature: ibi clare videtur & laudat a beatis a pncipio confirmatiōis sanctoz āgeloz & dejectionis malorz. nec pōt hoc puenient itelligi de tēplo salomonis: qz nō fuit factū a pncipio tpis: sz extūc celū empyreum fuit factū angelis repletū. i Loc scificatōis nostre. qz null⁹ pōt igredi nisi scūs. k Expectatio ısrl. supple est iste locus glorie: & accipit h ısrl p bōis de populo ısrl: & iste locus fuit pmissus abrae & semini eius: Gen. xv. vt plenius dictū fuit ibidē: & ex hoc p oppositū cōcludit hieremias dānationē malorz dicēs: l Domine oēs q̄ te derelinquūt. p idolatriā & alia opa mala. m Cōfundent. qz pfusibilit punient: & modus punitōis subdit: n Recedētes a te i ter. scri. i. i inferno. q̄. a. nostris

ēt pbās renes: qui dō vnicuiq; iuxta viā suā: & iuxta fructū adinuētionuz suaz. Perdix fouit q̄ nō pepit. Fecit diuitias & nō in iudicio. Jn dimidio dierz suoz derelinquet eas: ēt i nouissimo suo erit ıspiens. Sōliū glie altitudinis a principio locus scificationis nre expectatio ısrl. Dñe oēs q te derelinquūt cōfūdēt: recedē tes a te i terra scribētur: qm dereliquerūt venā aquarū viuentiuz: dñm. Sana me dñe & sanabor: salūum me fac & saluus ero: quōniam laus mea tu es. Ecce ipi dicunt ad me. Ubi ēst verbū domini: Veniat. Et ego ñ sū turbatus tē pastorem sequens: ēt diē bois nōn dsiderauī: tu scis. Quod egressum ē de labijs meis: rectū i pspectu tuo fuit. Non sis mihi tu formidini: spes me a tu i die afflictiōis. Cōfundant qui me psequūtur & ñ confundar ego: paueant illi & nō paueā ego. Induc sup eos diē afflictōis: & duplici cōtritiōe cōtere eos. Hec dicit dominus ad me: Vade & sta i porta filioz ppli mei per quā ingrediuntur reges iuda & egrediuntur: & i cūctis portis hierusalē: & dices ad eos: Audite verbum domini reges iuda: & oīs iuda: cūctiq; habitatores hierlm: qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominus: Custodite aīas vestras: & nolite portare pondera i die sabbati: nec inferatis p portas hierlz: & nolite ejscere onera de domibus vestris i die sabbati: & oē opus nō facietis. Sanctificate diē sabbati sicut pcepi pr̄ vestris. Et nō audierūt nec iclinauerūt aurez suā: sz idurauerūt ceruicez suā ne audirēt me & ne acciperent disciplinā. Et erit: si audieritis me dicit dñs: vt nō inferatis onera p portas ciuitatis hui⁹ i die sabbati: & si scificaueritis diē sabbati ne faciatis i eo oē op⁹: ingredient p portas ciuitatis hui⁹: reges & pncipes sedētes sup soliū dauid: & ascendētes i curribus & equis ipsi et pncipes eoz viri iuda & habitatores hierlz: & habitabitur ciuitas hec i sempiternum Et venient de ciuitatib⁹ iuda i circuitu hierlz & de tra bēiamin & de cāpestrib⁹ & de montosis & ab austro portantes holocaustum & victimam & sacrificium & thus: & inferent oblationē i domū domini. Si aūt nō audieritis me vt scificetis diē sabbati & ne portetis onus & ne inferatis p portas hierusalem

cē sub terra dr: o Qm dereliq̄. me. aquaz vi. do. a q̄ fluūt oēs gēe: que dicūtur aq̄ viue: eo q̄ deducūt ad vitā eternam Joh. iiij. Qui biberit ex aqua quā ego dabo ei fiet i eo fōs aque salientis i vitā eternā. p Sana me. Hic pōter pōi tur ipsius hieremie deprecatio: & secūdo dñi rnsio: ibi Hec dicit. Circa pmū dicit hieremias: p Sana me dñe. ab ifirmitate culpe. q Et sanabor. q. d. de hac infirmitate nō possū sanari nisi p te: licet enī eēt iustus: tm nō fuit i munis ab oi culpa saltē venali. r Saluū me fac. ab insidiantibus mihi iudeis. s Et saluus ero. qz nihil possūt cōtra te. t Qm laus mea tu es. s. obiectiue & finaliter. v Ecce ipsi dicūt ad me. ōrisorie x Ubi ē verbū dñi .i. vbi ē pēa captiuitatis quā i noie dei denunciasti nobis. y Veniat. q. d. certi sumus q̄ nō veniet qz tu es falsus pphēta. z Et ego nō sū turbatus. turbatione rōnez subuertēte ppr̄ verba eoz. a Te pastorē sequēs. māda ta tua exequendo. b Et diē homis. i. vitā carnalē & delicio sam. c Nō desiō rauī. tu scis. qui secreta cordiū cognoscis. d Quod egressū ē de labijs meis. peccatorez arguēdo. e Rectū i pspectu tuo fuit hoc. n. feci ō māndato tuo. f Nō sis mihi tu formidini. i. pēa quā sup pplz inducere dispositi nō veniat sup me: ıō subdit: g Spes mea tu in die afflictiōis. future p chaldeos quā per tempus euadē: sz sup malos vēiet: ıō sbditur: h Cōfūdāt & c. i. pfūdēt: ita q̄ ñ locūt optatiue sz magis ānūciatiē ō malo futuro. pōt ēt dici q̄ locūt optatiē ñ sitiēs ppli pēnā sz approbās dīnā iusticiā: sz illō psal. lvij. Letabit iust⁹ cū viderit vindictā. i Et duplicitatem. i. mōtu & captitatē: qz aliq̄ fuerī ifecti & alij captiuati. k Cōte. eos. i. pteres vl optādo dīnā iusticiā vt dez & l Hec dicit. do. h pōt dñi rnsio i q̄ pcepit hieremie q̄ timore hoiuz ñ dimittat mala arguē: & spālit ō sabbati violatiōe & h⁹ pcipiēdo assecurat eū: & pz lra vsq; ibi: m Et oē op⁹ nō faci. qō itelligit ō ope fusili seu cōpali ipediēte reuerētiā sab

nec anticipari: sic aialia adagre: & pabulū eis prebere: & i ca sualib' remediū adhibere qñ periculū erat i mora: sicut bouē lapsū in foueā inde leuare: & sīlia poterāt fieri licite: ꝟ q̄ dicit saluato: Luce. xiij. & xiiij. & hoc mō machabei pugnaue rūt ꝫ iuadētes eos die sabbati. j. machabeoꝝ. ij. Cetera patēt in littera vsq; ibi:

n Succendā ignez i portis ei⁹. hoc fuit ipletū qñ nabūçardā i cēdit domū dñi: & domuz regis: & domos hierlz p circuitū. iiij. regū vlti. o Et ñ extinguet. s. p hūanū officiū: sz tm̄ p materie ꝛbustiōis defectū chaldei. n. qui eū accēderāt nō extinxerūt nec pp̄s iude q̄ partī erat moztu⁹: pti capti uatus. Lap. XVIII.

a VErbū qō factum ē. hic pōitur sext⁹ modus ostēdēdi peccatū iude irremediabile p silitudinē figuli vas dissipatū reformātis: eo q̄ lutū ñ resistebat ei: sz pp̄s iuō i peccato obstinat⁹ resistebat dine grē: ppt qō iusto dei iudicio pmissus ē perire: & ꝟ hoc p̄sens cap'm in duas ptes diuidit: qz ꝑmo ponit miseratio dei benigna: ꝛobstiatio pp̄li maligna: ibi Qui dixerunt. Circa ꝑmū exēplū ō figulo & luto p̄io ponit cuz dī: b Surge & descēde in domū figuli tē. & patet lr̄a. c ad ꝓpositū applicat cū dī: c Nūqd sic figul⁹ tē.] q̄sd placuerit mihi. q. d. sic: tm̄ ex parte materie ē dissimilitudo: qz lutū nō habet aliquid vnd̄ possit se ꝛtrahere a figuli ordinatione: sed homo hz liberum arbitriū per quod pōt declinare a diuina lege p peccatū. Uerūtamē hoc modo exiēs dei ordinationē ex parte vna reincidit i eam ex parte altera .s. in ordinē diuine iusticie puniētis dedecus culpe. Uerūñ qz deus semper paratus ē misereri & parcere penitētib⁹: iō subditur: d Repente loquar aduersus gentem tē. cōminādo ei penā ꝓpter culpam suā. e Si pniam egerit gēs illa. de peccatis suis vere penitēdo. f Agā & ego penitentiā. nō iferēdo penā ꝓminatā: & iō iducit pp̄m iude ad penitentiā per hieremiā dicēs: Nūc ergo tē. g Ecce ego fingo. i. iferre dispono: dicit tm̄ fingo, p̄sequēdo pabolam de figulo. h Cōtra vos malū. s. pene vobis iferēdo. i Reuertat⁹ vnusquisq; mala relinq̄ndo. k Et dirigite vias vestras. i. bōis vos exercēdo. l Et studia vestra. de talib⁹ meditādo: & supplēdū ē: & ego penā cōminatā retractabo. Circa ꝑdicta sciēdū q̄ pnia i deo nō habet locū: ita q̄ velit aliquid: & postea nolit illud: qz volūtas eius ē imutabilis: sz sic̄ noster intellectus imaterialiter itelligit materialia: ita voluntas diuina imutabiliter vult mutabilia. Sciendum tamē q̄ cōminationes penaꝝ & promissiones bonoꝝ aliq̄n

i die sabbati succēdā ignē i portis ei⁹ & deuorabit domos hierlz: nec extinguet.

VErbū qō fcm̄ .XVIII. ē ad hieremiam a dño dicēs: Surge & descēde in domuz figuli: & ibi audies verba mea. Et descēdi i domū figuli: & ecce ipse faciebat op⁹ sup rotā: & dissipatū est vas qō ipe faciebat e luto māib⁹ suis. Cōuersusq; fecit illud vas alteruz: sicut placuerat i ocul' ei⁹ vt faceret. Et fcm̄ ē verbū dñi ad me dicēs: Nūngd sic figul⁹ iste: nō potēo vobis facere dom⁹ isrl'] ait dñs: Ecce sicut lutū i mānu figuli: sic vos dom⁹ isrl' i mānu mea. Repētē loq̄r aduersū gentē & aduersus regnū: vt eradicē et destruā & dispdam illō. Si pēnitentiaz egerit gens illa a malo suo qō locut⁹ sū aduersus eā: āgā & ego pniaz

sup malo qō cogitaui vt facerem ei & subito loq̄r ō gēte & regno vt edificez & plātem illō. Si fecerit malū in ocul' meis vt ñ audiat vocē meā pniaz agaz sup bono qō locut⁹ sum vt facerez ei. Nūc ergo dic viro iuda & habitatoi hierlz dicēs: Hec dic dñs: Ecce ego fingo cōtra vos malū & cogito cōtra vos cogitatōez. Reuertat vnusqsq; a via sua mala: & dirigite vias vestras & studia vestra. Qui dixerūt Desperauim⁹. Post cogitatiōes. n. nr̄as ibim⁹: & vnusqsq; prauitatem cordis sui mali faciem⁹. Iō hec dicit dñs: Interrogate gentes: Quis audiuit talia horribilia: que fecit nimis virgo israel: Nunqd deficiet ō petra agri nix libani: aut euelli possunt aque erumpentes frigide et defluētes

denunciant, put sunt in dispositione mentis diuine: et sic venit in effectum immutabiliter: & hoc modo dixit samuel de abiectione saulis. j. Reg. xv. Porro triūp⁹ator i isrl' ñ parcet & penitudine ñ flectet: neq; enim hō ē qui agat penitentiam. Aliq̄n vero denunciant & cōmunius, put sunt in causis scīs: videlicet in hominuz meritis vel demeritis: ppter q̄ fm legem diuina aliqui meruert p̄mi ari vel puniri: et talia non semper eueniunt: sic sunt nunciata: qz cause iste sunt mutabiles. posīt enim homines mutari de malo i bonuz: & econuerso: & sic dicitur ione ꝛtio: Adhuc. xl. dies & niniue subuertet. sic enim demeruerant peccata niniue: sed quia niniuite egerunt penitentiaz subuersio non fuit subsecuta: vt dicitur ibidez: sic ergo dicitur hic & in alijs locis scripture dominus pēitere: eo q̄ ad modum hominis penitentis se habet inquātū non facit quod p̄ dixit: sicut homo penitens: de hoc quod ꝓposuit illud non facit: voluntas tamen hominis in hoc mutat: non vero diuina. m Qui dixerūt. hic ꝛsequenter ponitur iudeoꝝ obstinatio maligna: & primo ꝫ dominuz: & ꝫ eius nunciū: ibi Et dixerunt. Circa ꝑmum dī: m Qui dixerūt. s. iudei in malo obstinati. n Desperauimus. s. de dei auxilio & eius ꝓmissionibus: ppt hoc. n. recurrebant ad humanū remedium: vt dictuz ē cap'o precedēti. o Post cogitatōes. n. nr̄as ibimus. absq; freno & retinaculo: iō admiratiue sequit: p Interrogate gentes. i. gentiles legem a deo non habentes. q Quis audiuit talia horribilia. a gentibus facta: r Que fecit nimis. reiterādo & ꝓtinuando. s Uirgo isrl'. i. populus iuda. q. d. inter gentiles non inuenientur talia: quia sicut habetur supra. ij. c. quelibet alia gēs coluit pro deo illud quod primo recepit & nō mutauit populus autem isrl' frequenter mutauit: & i idola multa: & i admiratione huius subdit: t Nunquid ō petra agri deficiet nix libani. in monte libāi descendebāt nines: vt dicunt aliqui expositoꝛes in tanta abundātia q̄ ex eaꝝ resolutiōe cōtinuabat riuus ꝺscēdēs ad agros petrosos: v Aut euelli possūt aq̄ erūpentes. ō fontibus abundantib⁹. p istas silitudines arguit malicia iuō ozz: qz q̄uis aq̄ riuales & fōrales cognitionē nō habeāt tm̄ cursū suū ꝺbitū tenēt. iudei āt ad imaginē dei & lege

diuina directi a deo totaliter retrocedebāt p idolatriaz
ō sequit: x Qz oblit' ē mei pp'l's me'. dimittēdo cul
tū meū: y Frustra libātes. idolis ipotentib' ad eos
adiuuādū. z Et ipigentes i vīs suis. cadēdo de pec-
catis i peccata: a Jn semitis seculi. i. in idolatrijs q
b' tūc seculū erat i
fectū. b Jn iti
nere nō trito. via
ēni regia ōz trita:
z illa ē p decalogi
p̄cepta quā iudei
dimiserāt: z p ali-
am icedebant. Jn
heb: eo aūt sic ha
bet: Nūqd dereli-
quet ò petra agri
niuē libani. qō sic
exponit: Nūquid
dereliquet. hō siti
ēs Niuē libani. i.
aquā frigidaz ad
modū niuis de li
bano: z p̄sequent
De petra agri. i.
ōagro petroso: qz
in alueo aq̄z cur
rētiū solēt esse la-
pilli. q. d. nō dere
linquet imo cum
magno desiderio
accipiet eā ad po
tādū: Aut auelli
p̄nt. s. de facili ab
hoīe sitiente. Aq̄
erūpentes de liba
no frigide z ōflu
entes. q. d. nō z si
cedē aque que p'
designant sub noīe niuis cū ōz nix libani. De monte. n.
libani fluūt aq̄ abundātes z optime: de qb' ōz cāticoz
quarto: Fons hortoz putei aquaz viuentiū que fluunt
impetu de libano. Igit sensus hui' littere ē q' homo siti
ens non dimittit aquas istas volūtate p̄pria: z si alds
velit eas ab eo auferre resistit quātū pōt violēter: z p h'
designat malicia ppli iude q volūtarie reliquerat dñm
q est vena aq̄z viuentiū: vt dcm est caplo p̄cedenti: iō
subdit: Qz oblitus est mei populus me'. z exponit: vt
pus vsq ibi: c Ut fieret terra eoz i desolationē. vbi
ponit pena sequēs malicia p̄dicta: pp qua terra iude fu
it p chaldeos vastata. d Et in sibilū. i. in derisionez
e Qis qui p̄terierit p eā obstupescet. ò tāta ōstructōe
f Et mouebit caput suū. notādo q' hoc p̄tigerit ppē
magnā maliciā habitatoz: iō subdit: g. Sicut vēt'
vrēs. qui dispergit z cōsumit: h Dorsū z nō faciem
oñdā eis. i. nō iuuabo eos: sicut hō vertit dorsū illi cui
non vult p̄stare auxiliū. i Et dixerūt. Hic p̄sequent
ponit obstinatio iudeoz ō oñi nunciū: z diuidit in du
as: qz p' hec obstinatio pōit: z 2' hieremie detcatio: ibi
Attende dñe. Circa p̄mū sciēdū q' dñs in filijs israel in
stituit sacerdotiū vt habet exodi. xxix. z hoc ad colēdū
dñm z docendū de lege dñi ppm. Similiter instituit.
lxx. viros de seniorib' israel q cuz moyse sustinerēt on'
regininis ppli: numeri. xj. z extunc vsq ad destructōz
ciuitatis z tēpli fuerūt sic statuti. lxx. viri q cū rege z sū
mo sacerdote determinabant causas arduas. Similit
p̄misit pplo dare p̄phetas p̄ successionē tp̄is. Et qz ista

Quia oblit' ē mei pp'l's me'
frustra libātes. et ipingentes
i vijs suis: et i semitis seculi
vt ābularēt p eas i itinere ñ
tr̄ito: ut fieret tra eoz i dso
lationē et i sibilū sempiternū
Qis qui p̄terierit p eaz ob
stupescet: et mouebit caput
suū. Sic uēnt' vrēs dispgā
eos coram inimico: dorsū z
nō faciē oñdā eis i die pdi
tōis eoz. Et dixerūt: Uēni
te z cogitem' p̄tra hieremiā
cogitatiōes. Non. n. pibit
lex a sacerdote: nēq p̄silium
a sapiēte: nec ḡmo a p̄pha.
Uēite z p̄cutiam' eum lin
gua: et nō attēdam' ad vni
uersos sermones ei'. Attēn
de dñe ad me: et audi vocē
aduersariozum meoz. Nūn
qd r̄dd̄et p bono malū: qā
foderūt foueā aie mee: Rē
cordare q' steteri i p̄spectu
tuo vt loqrer p eis bonū z
auertere indignatōez tuā ab
eis. Proptea dā filios eoz i
famē: z ōduc eos i man' gla
dij. Fiāt vxores eoz absq
liberis z vidue: z viri eaz
interficiant morte. Juuenes
eoz p̄fodiāt gladio in plio
āudiat clamor de domib'
eoz. Adducēs. n. sup eos
latronē repente: qz foderūt
foueā vt caperēt me: z laq̄
os abscōderūt pedib' meis
Tu aūt dñe scis oē p̄silium
eoz aduersū me i mortem.
Nē ppicieris iniq̄tati eoz
z pctm̄ eoz a facie tua nō
deleat. Fiāt corruētes i cō
spectu tuo: in tēp̄e furoris
tui abūtere eis. .xix.

Hec dicit dñs: Uade z
accipe lagūculā figuli

tria a deo fuerāt instituta credebant
anathot q' semp durarent: pp qō verba hieremie ōrīū asse
rentis cōdēnabant z eū p̄sequebant. Et hoc est qō dicitur:
i Et dixerūt. ad inuicē p̄ferendo: k Uenite z cogite.
ō hieremi. cogi. i. vias p̄ueniētes ad eū occidēdū tanq̄ p̄ro
phetā falsū. Cuius cā
subdit: l Nō enim
pibit lex a sacerdote.
quin possit de ea pplz
docere: m Nec
cōsilū a sapiente. i. a
sapientib' ponēdo sin
gulare p̄ro plurali: sic
exodi. viij. Uenit mu
sca grauissima. i. mul
titudo muscaz: z di-
cūtur hic sapiētes. lxx
senes p̄dicti. n Nec
sermo a p̄pheta. qz
oñs instituit ista: z isti
male arguebāt: qz sic
deus dat beneficia p̄
seuerantib' in bono
ita data subtrahit ob
stinatis in malo.
o Percutiam' eum
lingua. accusando eū
esse p̄phetaz falsuz z
sic moriat. p Et
non attē ad vni. ser.
eius. hec lra est trans-
posita z sic est p̄struē
da: Et vniuersos ser
mones ei' nō attenda
m'. s. vt sic negatio se
quatur signū vniuer
sale q̄ facit suo ōrio e'
quipollere: qz ois nō
z nullus equipollēt: z sic est sensus: Ad nullos sermōes eius
attendam': cū sint friuoli z nullus momenti. q Attēde
dñe. Hic p̄sequenter ponit hieremie detcatio dicentis: At
tende dñe ad me. liberandū de meis inimicis: r Et audi
vo. aduer. meoz. ad eā puniendaz. s Numquid reddit.
s. mihi: t Pro bono malū. q. d. sic. v Quia foderūt
foueam aie mee. querētes eam educere de corpore malicio
se. x Recordare rē. q' laborauerī p̄ bono eoz. y Pro
pterea da filios eoz in famē rē. qō dupliciter exponit. Uno
mō denunciatiue tm̄ sic: z Da. i. dabis. Alio modo det
catiue non sitiendo populi penam: sed magis diuinaz iusti
ciaz: sicut dictū ē capitulo p̄cedēti. a Audiat clamor
de domibus eorum. familie ibidē fame z gladio morientis
b Adducens enim super eos latronem. i. nabuc. cū suo ex
ercitu populū deprecantē occidētē z captiuitatē. Cetera pa
vsq ibi: c Ne ppicieris iniq̄tati eoz. i. nō dimittas tm̄
ōdec' culpe sine decore iusticie. d Jn tpe furoris tui. i. vidi
cte a te ifrēde. e Abutere eis. Circa qō sciēdū q' abusus
ppie ē vti aliq̄ re ad aliud q̄ sit ordinata. nā vere hūana
eo q' ē ad imaginē dei facta ē ad gloriā dei ordinata: ista tm̄
ordinato ē lōgiqua qz disponit ò ppinquo p gratiā: z ad pe
nā disponit p culpā: z sic i dānatōe hominū maloz si con
sideret nā tm̄ ē abusus in hoc q' nā applicat ad penā q̄ erat
ordiata ad gloriā: si tm̄ p̄sideret nā obstinatōe i malo depo
posita: nō ē abusus: sed debit' vsus iusticie. Sciēdū tm̄ q' in
hebreo sic habet: Jn tpe furoris tui fac eis. s. qō dz fieri sm
a ordinē tue iusticie: z sic est lra plana. La. XIX.
h Ec dicit dñs. Hic ponitur septimū ad ostendēdū

irremediabile ppli peccatuz. ſ. per factionē lagene terree cuius fractura eſt irrepabilis. Et diuidit in duas ptes: qz pmo ponit oñi ꝓceptū: z oñditur ipſū adimpletū: ibi Uenit aūt. Snia ꝑme ptis patet in lra exceptis aliqb' que exponē tur: b A senioꝛib' po. z a senio. ſacer. qz iſti ꝓ ceteris tenebantur verba dei recipere z ad hoc populū iducē. c Poꝛte fictilis. ſic noiabat quia ibi manebant figuli facientes vaſa fictilia: vt dicunt alicꝭ. Ra. ſa. dicit q extra ciuitatem ꝑpe poꝛtā illā ꝑgiebant fragmēta vaſoꝛ fictiliū: pp qđ ſic nominabat. d Et alienū fecerūt locū iſtū. ſ. a me cuiuſ cā ſubdit: e Et libauerunt in eo dīs alienis. idem. n. locus nō cōuenit cultui demonū in idolis: z cultui diuino: ſicut nec idē lect' marito z adultero. f Et reges iuda reple. lo. iſtū ſā. innocentū. qđ patet de manaſſe rege: quarto regū. xxi. z de ioiaꝫ q interfecit ꝛachariā in templo: z paꝛ. xxiiij. f Ad cōbu. fi. ſuos igni in holoca. baali. dicentes ſe imitari in hoc abꝛaā: ſed hoc eſt falſū: qz dñs ꝓhibuit interfectionē innocentuz: vñ z abꝛae volēti iſaac imolare dñs fuit a dño: Ne extendas manū tuā ſꝛ puerū ꝛc. geñ. xxij. Illud eni ꝓceptū fuit datuz abꝛae ad declaratōez ſue obediētie tm: ideo ibidē dī: Nūc cognoui q timeas dñm ꝛc. i. cognoſcere feci. g Sz vallis occiſionis dicit ab occiſione iudeoꝝ ibi futura h Et diſſipabo cōſiliū iude. quo rebellauit regi babylonis ꝫ cōſiliū hieremie. i Ut ponā ciui. hāc in ſtu. z in ſibilum. exponatur ſicut capitulo ꝓcedenti. k Et citabo eoſ car. ſi. ſuoꝛ. qz ꝓualuit nimis fames in hieꝛz obſeſſa a chaldeis: quarto regū vltimo. l Et conteres la. in ocu. viroꝝ. vt oſtendaſ ſenſibili ſigno qđ dixiſti verbo. m Ut ponā ciuitatē iſtam ſicut tophet. ſ. abſq domib' z habitatoꝛib'. n In quaꝛ domatib'. i. tectis. o Sacrifi. omni militie celi. erant aūt tecta domoꝛ plana: z ibi ꝓſtituerunt hoteſteā ā senioꝛib' ppli z ā senioꝛib' ſacerdotū: z egrede re ad vallē filij ennō q ē iuxta itroitū pōꝛte fictiliſ: z p dicabiſ ibi vba q ego loqꝛ ad te: z dices: Audite vbū dñi reges iuda: z habitatores hieꝛz: Hec dic dñs exercituū de' iſrl: Ecce ego inducā afflictōez ſꝛ locū iſtū ita ut oīs q audierit illā: tiniāt aures ei' eo q dereliq rint me: et alienū fecerit locū iſtū: et libauerit in eo diſſ alienis ꝗs neſcierunt ipſi z pꝛes eoꝛ: et regeſ iuda: z repleuerūt locū iſtū ſanguie inocētū: z ediſicauerūt excelſa baaliz ad ꝓburēdes filioſ ſuos igni i holocauſtū baaliz: q nō ꝓcepi: nec locut' ſū nec aſcēderūt i coꝛ meū Propꝛea ecce dies veniēt dic dñs: z nō vocabit āpli' loc' iſte tophet z vallis filij ennō: ſz vallis occiſiōis. Et diſſipābo ꝓſiliū iuda z hierlm i loco iſto z ſubuertaz eos gladio i ꝓſpectu inimi coꝛ ſuoꝛ: z i manu q̄rētiū aiaſ eoꝛ: z dabo cadauera eoꝛ eſcā volatilibus celi z beſtijs tre: et ponā ciuitatē hāc i ſtupoꝛē z i ſibilū. Oīs q ꝓterierit ꝑ eā obſtupeſcet z ſibilabit ſꝛ vniuſa plaga ei'. Et cibābo eos carnib' filioꝛ ſuoꝛ: z carnib' filiaꝛ ſuaꝛ: z vnuſqſqz carnes amici ſui comedet i obſidione z i āguſtia i q̄ ꝓcludent eos inimici eoꝛ: z q q̄runt aiaꝫ eoꝛ. Et ꝓteres lagunculā i oculis viroꝝ q ibūt tecū: z dices ad eos: Hec dic dñs exercituū: Sic ꝓterā ppl' iſtū z ciuitatē iſtā ſicut ꝓterit vas figuli qđ ñ pōt vltra inſtaurari. Et in tophet ſepelient: eo q ñ ſit a li' loc' ad ſepeliēdū. Sic faciā loco huic ait dñs: z habitatoꝛib' ei': ut ponā ciuitatē iſtā ſic tophet. Et erūt dom' hierlm z dom' regū iuda ſicut loc' tophet inmūde: oēs dom' i quāꝛ donationib' ſacrificāuerūt oi militie celi: z libauerūt libamina diſs alienis. Uenit aūt hieremias de tophet q̄ miſerat eum dñs ad ꝓphetandū z ſtetit i atrio dom' dñi z dixit ad oēm ppl'z. Hec dicit dñs exercituū de' iſrl. Ecce ego inducā ſꝛ ciuitatē hanc z ſꝛ oēs vrbes ei' vniuerſa malā q̄ locut' ſuz aduerſū eā: qm̄ indurauerūt ceruicē ſuā vt nō audirent ſermones meos. .xx.

ET audiuit phaſſur filius eminer ſacerdos q ꝓſtitut' erat ꝓncepſ i domo dñi hieremiam ꝓphantem ſmones iſtos. Et percuſſit phaſſur hieremiam ꝓphetam et miſit eum in neruuz qđ erat i porta beniamī ſuperiori domo dñi. Cūqz mines altaria ad ſacrificandū militie celi. i. ſoli z lune z ceteris planetis in aſpectu eoꝛ. p Uenit autē. hic oſtendit mandatū dñi adimpletū ꝑ hoc qđ hieremias expleto mandato dñi i tophet: venit inde ad atriū templi dñi ad ꝓphetādū illud qđ tophet ꝓphetauerat: vt qđ dixerat coꝛaz paucis: reiteraret coꝛā multis i atrio tēpli dñi: vbi conueniebat ppls ad oꝛandū z vbum legis audiendū: z patet lra ex dictis Capi. .xx. a Audiuit. Superi' hieremias repꝛehendit ppli maliciaz hic ꝓſequent ex h' patit iniuriaz: qz ſicut dic iohānes os aureū: Odiuz incurrit q̄ arguit criminoſos. Et dividit i duas ptes. qz pri' patit iniuriā a potifice: z a multitudine: capitulo. xxvj. Pria i duas: qz pmo patit iniuriā: z reſumit ꝓphetiā capitulo ſequenti. Pria ad huc in duas: qz pmo hieremias iniuriam patitur: z de hoc cōqrit: ibi Seduxiſti. Pria ad huc in duaſ: quia pmo infert hieremie iniuria: z declarat ei' ꝓſtantia ibi Cūqz. Circa pmū dī: a Et audiuit phaſſur ꝛc. princepſ in domo dñi. i. ſumm' ſacerdos ſiue pontifex: b hieremiā ꝓphetā. ſer. iſtoſ. de deſtructōne ciuitatis z templi: cuius contrariū iſte phaſſur z alij ſacerdotes aſſerebant. c Et percuſſit phaſſur hieremiam. actu loquentez in noie dñi ex quo grauioꝛ fuit iniuria. d Et miſit eū i neruū. i. i cippū ne poſſit exire ad ꝓphetandum. e Quod erat in porta beniamin ſuperioꝛi. erat enim duplex porta ſic noiata: ſed vna erat in loco ſuperioꝛi in qua erat cippus ille. f In domo dñi. i. itra ſepta ad templum ptinentia. g Cunqz illuxiſſet. hic ꝓſequenter oſtendit hieremie

cōstantia: qz timoꝛe carceris nō dimisit arguere malicia pōtificis: ⁊ etiā ei⁹ patiētia: qz pcussus ⁊ incarceratꝰ tacuit: liberatꝰ aūt pōtificē cōstanter arguit: vt oñderet se loqui nō ex impetu passiōis: sed ex instinctu diuine reuelationis. g Nō phassur vocauit dñs nomē tuum. phassur. n. in hebreo sonat os nigri vel os nigruz ⁊ p os intelligitur auctoꝛitas pcipiē di ratione pōtificatus: ⁊ p nigredinē illius potestatis abusus: est ergo sensus: g Nō phassur vocauit dñs nomē tuū. i. ex ordinatiōe dei cito puaberis potestate q̄ abuteris: h Sz pauoꝛē. i hebr. hēt: Szmagur: ⁊ sic est q̄daz allusio aliō nomē in sono. Signat tñ magur pauoꝛē seu pauidū in quo ōsignat q̄ erat capiend⁹ a chaldeis ⁊ i captiuitatē ducēd⁹. q̄ aūt sḡdit i Undiq; designat q̄ ñ sol⁹ ipe sz ēt oēs ei⁹ amici eēnt occidēdi: vl captiuandi sm q̄ hieremias expo nit cōiter: ⁊ pz lra vsq; ibi: k Quia p̄phetasti mendaciū. s. q̄ ciuitas nō sit tradenda i manib⁹ chaldeoꝝ l Seduxisti. Hic p̄sequenter hieremias p illata iniuria cōquerit: ⁊ p̄mo dirigēdo sermonē ad deū: 2° ad oꝛtum suū: ibi Maledicta. Prima adhuc i duas ptes: qz p̄mo ponit hieremie querulatio: 2° ei⁹ p̄solatio: ibi Dñs aūt. Circa primū dicit: l Seduxisti me dñe. Circa q̄ sciēdū q̄ cū deꝰ sit veritas p essentiā nō pōt aliquez seducere vel fallere sm veritatē: sed tñ scōz estimatiōez falsam: ⁊ ideo hec lra pōt dupliciter exponi: Uno mō vt sit vbuz hieremie exprimētis hoꝛroꝛē sensualitati respectu pcutionis q̄ sibi inferebat in verbis ⁊ factis: liz illā pcutionē acceptauerit scōz deliberationē rationis qua acceptabat penā tēpoꝛalē p dño sustinē: sicut christus dicebat luce. xxij. Pater si vis transfer a me calicez istū. indicans sensualitatis hoꝛroꝛē: ⁊ p hoc se ostendēs vez hominē naturā sensitiuā habētē: tñ scōm rōnē deliberatiuā acceptabat passiōis calicē: iō subdebat: Uerū tñ non mea volūtas fiat sed tua. ⁊ sic loq̄tur hieremias dicens: l Seduxisti me dñe ⁊ seductus sū. i. p hoc q̄ misisti me ad p̄phetandū incurri tñ malū q̄ scōz ptem sensitiuā hoꝛreo supra modū. Allio modo pōt exponi vt sit verbū hieremie exprimentis illud q̄ de ipso dicebant sacerdotes ⁊ falsi p̄phete: qui reputabāt eū pphetā falsū: ⁊ sic est sensus: Si sū seductus ut dicunt sacerdotes ⁊ pseudo p̄phete: tū seductus a te: q̄ tū es⁊ impossibile. aliqua. n. p̄positio conditionalis bene est vera cuius vtraq; pars est falsa. s. ista. Si homo volat homo habet alas. m Fortioꝛ me fuisti. qz me hoꝛrentē p̄phetare p̄ malū imminēs: p̄phetare me feciste: nō per violentiā que libero arbitrio nō pōt inferri: sed per ei⁹ inclinationem que vertitur ad voluntatē dei uinā: pue. xxj. Coꝛ regis in manu dñi quo cūq; voluerit inclinabit illud. n Factꝰ sum in deriſum tota die. idest. continue. o Omnes subsannant me. est autē subsannatio quedaz specialis derisio sic nominata a naso rugato. p Quia iam olim locuti. iqui. populi. q Et vastitatez et cladmito. i. destructionez terre pp pctā sequentem: pp hoc. n. deridebant hieremiam tāq; falsū p̄phetaz qz diu añ ista p̄dixerat ⁊ ñ euenerat: r Et factus est sermo dñi mihi in opp̄obriū. q. d. non dixi ista ō capite meo sed de p̄cepto diuino. s Et dixi. i. cogitando decreui scōm impulsum sensualitatis. t Non recoꝛdaboꝛ eius nē. i. nō p̄phetabo amplius. v Et factus est. s. sermo dñi. x In coꝛde meo quasi ignis

illuxissēt i crastinū: eduxit phassur hieremiā ō neruo ⁊ dixit ad eum hieremias: Nō phassur vocauit dñs nomē tuū sz pauoꝛē vndiq; qz hec dicit dñs: Ecce ego dabo te i pauoꝛē ⁊ oēs amicos tuos ⁊ coꝛruēt gladio inimicoꝝ suoꝝ: ⁊ oculi tui videbūt. Et oēz iudā dabo i manu babylōis: ⁊ trāsducet eos i babylonē: ⁊ percuti et eos gladio. Et dabo vniuersā sbam ciuitatis huius: ⁊ oēm laboꝛē ei⁹ oēq; pciū ⁊ cūctos thesauros regū iuda dabo i mānu inimicoꝝ eoꝝ ⁊ diripiēt eos ⁊ tollēt: ⁊ ducēt i babylonē. Tu autem phassur ⁊ oēs habitatoꝛes dom⁹ tue ibitis i captiuitatē ⁊ i babylonē venies ⁊ ibi moꝛieris: ibiq; sepelieris tu ⁊ oēs amici tui q̄bus p̄phetasti mēdaciuz. Seduxisti me dñe ⁊ seducta sū: foꝛtioꝛ me fuisti ⁊ ivaluisti. Factus

sū i deriſū tota die. Oēs sub sānāt me q̄ iā olim loq̄r vocifeꝝās: iniq̄tatē et vastitatē clamito. Et factꝰ ē mihi sermo dñi i opp̄obriū ⁊ deriſū tota die: et dixi: Nō rēcoꝛdaboꝛ ei⁹: neq; loq̄r vltra i noie illi⁹. Et factꝰ est in cōꝛde meo q̄si ignis exestuans: claususq; i ossib⁹ meis et defeci ferre nō sustinens. Audiui. n. p̄tuelias multoꝝ et troꝛē in circuitu: psequimini ⁊ psequamur eū ab oib⁹ viris q erāt pacifici mei et custodiētes latus meū: si q̄modo decipiat: et p̄ualeam⁹ aduersus eū: et p̄sequamur vltionē ex eo. Dñs aūt mecū ē tanq; bellatoꝛ foꝛtis: iccirco q psequūt me cadēt: ⁊ infirmi erūt ⁊ p̄fūdēt vehemēt q̄a nō intellexerūt opp̄obriū sē piternū q̄ nūq; delebit. Et tu dñe exercituū, pbāto⁊ ustus q ūides rēnes ⁊ coꝛ: ūideā queso vltiōem tuam ex eis

cerdotes ⁊ pseudo p̄phete: tū seductus a te: q̄ tū es⁊ impossibile. aliqua. n. p̄positio conditionalis bene est vera cuius vtraq; pars est falsa. s. ista. Si homo volat homo habet alas. m Foꝛtioꝛ me fuisti. qz me hoꝛrentē p̄phetare p̄ malū imminēs: p̄phetare me feciste: nō per violentiā que libero arbitrio nō pōt inferri: sed per ei⁹ inclinationem que vertitur ad voluntatē dei uinā: pue. xxj. Coꝛ regis in manu dñi quo cūq; voluerit inclinabit illud. n Factꝰ sum in deriſum tota die. idest. continue. o Omnes subsannant me. est autē subsannatio quedaz specialis derisio sic nominata a naso rugato. p Quia iam olim locuti. iqui. populi. q Et vastitatez et cladmito. i. destructionez terre pp pctā sequentem: pp hoc. n. deridebant hieremiam tāq; falsū p̄phetaz qz diu añ ista p̄dixerat ⁊ ñ euenerat: r Et factus est sermo dñi mihi in opp̄obriū. q. d. non dixi ista ō capite meo sed de p̄cepto diuino. s Et dixi. i. cogitando decreui scōm impulsum sensualitatis. t Non recoꝛdaboꝛ eius nē. i. nō p̄phetabo amplius. v Et factus est. s. sermo dñi. x In coꝛde meo quasi ignis estuans. qui nō pōt retineri quin exterius p̄deat: y Et defeci. a p̄posito quo tacere p̄poluerā. z Ferre non sustinens. s. impulsum dñi ad p̄phetādū quin exequerer: quāuis videre ide p̄secutionē mihi iminētē: iō subdit: a Audiui. n. cōtumelias. in verbis: b Et terroꝛē. in factis: c Persequimini ⁊ p̄sequamur. verba erant aduersaioꝝ hieremie mutuo se exhoꝛtantiū ad eius persecutionem. d Ab oibus viris qui erant pacifici mei. ⁊ hoc erat grauissimū: qz nulla pestis grauioꝛ ad nocendū q̄ familiaris inimicus. e Et custodiētes latus meū. i. mihi insidiātes ex oi latere ad me subuertēdū per verba deceptoꝛia: iō subdit: f Siquo mō decipiat. i. ad nr̄am sniaz ptrahat: vt dicit ra. sa. g Et p̄ualeam⁹ aduersus eū. ita q̄ dcm̄ nr̄m approbet ⁊ suū reprobet: h Et p̄sequamur vltionē ex eo. p ei⁹ moꝛtē: qz si p̄mā p̄phetiā retractasset dicēdo p̄riū: reputaret quicq̄ de falsitate p̄phetie: ⁊ sic interficeret sm legē i Dñs aūt. Hic p̄sequenter pōit hieremie p̄solatio: qz sentiebat diuinū adiutoꝛiū sibi assistēs: iō dicit: Dñs aūt mecū ē nē. ⁊ pz lra vsq; ibi: k Qz nō intellexerūt opp̄obriū sē piternū. i. penā gehēne q̄ eterna ē p oculis ñ habuerūt l Et tu dñe exer. i. angeloꝝ. m Proba. iusti. i. ei⁹ approbatoꝛ: n Qui vides renes ⁊ coꝛ. i. corp⁹ ⁊ aiaz: vl affectiōes ⁊ cogitatiōes. o Uidē que. vl. tu. ex eis. hoc. n. dic nō sitieno

penā sed dei iusticiā. p Tibi enī reuelaui cām meā. nō tibi aliquid manifestando qō ignores: qz hoc est ipossibile sed auxilium a te postulando: ⁊ qz intellexit se exaudītū: iō inuitat alios ad laudādū deū secū dicens: Cantate dño cē. q Maledicta. Hic hieremias querulat dirigens sermonē ad ortū suuz: ⁊ p̄mo ad tps sui ortus dicēs: Maledicta dies cē. nō sunt impatiētis ⁊ despantis verba: sed in hoc expzimit horrorē sensualitatis rēspectu mali imminētis: qō tñ patiens tolerabat: sicut sanct' iob exemplar patientie dixit: Pereat dies i q̄ nat' sum cē. ⁊ sic ē sensus: q Maledicta dies cē. i. si sequerer sensualitatis horrorē tēpori natiuitatī mee maledicerē: sicut etiā aliq̄ se interficiūt p horrore mali presētis vel imminentis. Potest ēt hec lra exponi vt sit verbū hieremie recitātis verba aduersariorz suorz natiuitati hieremie maledictium. Scdo dirigit verbū ad p̄ncipia sui sui ortus. s. ad p̄em ⁊ matrem dicens:

r Maledictus vir cē. ⁊ exponat dupliciter sicut lra precedēs. Uno modo referēdo ad sensualitatē: Alio modo ad aduersarios hieremie. s Sit homo ille vt sūt ciuitates. s. sodoma ⁊ gomora ⁊ alie de quib' habet gen. xix. t Et ñ penituit eū. qz illas nō repauit: ⁊ sic ad modū penitētis nō se habuit. v Audiat clamorē cē. i. cōtinue audiat terrorē fremit' belli: ⁊ aduersarioz. x Quia nō me iterfecit a vulua. i. qz me nō iterfecit ante natiuitatē: y Et vulua ei' p̄ceptus sempiternus. ita q̄ nūq̄ p̄cessisset ad ortū. Cetera patent. Et illa que dicuntur hic ex parte matris pñt exponi dupliciter sic p̄dicta ex parte p̄is. Aliqui aūt verba predicta hieremie exponūt tanq̄ dicta ab eo ex subita mētis turbatiōe: scripsit tñ ea ex deliberatiōe: vt nō de venia desperem' si aliqñ ex mētis turbatiōe verba indebita ꝓferam'. Alij vero dicunt q̄ hieremias hic loquit i psona ppli in destructione ciuitatis sic affligendi q̄ maledicit natiuitati sue ⁊ p̄ceptui. Sed due expositiones p̄me vident magis rationabiliter: ⁊ magis cōsone alijs locis similibus sacre scripture. Ca. XXI.

v Verbū cē. Hic hieremias post sibi iniuriā illatam resumit suā ꝓphetiā: ⁊ diuidit in duas: qz p' resumit ꝓphetia: 2' quantū ad ptē ostendit impleta capitulo. xxiij. Prima adhuc diuiditur in duas ptes: qz p̄mo prophetat ꝑ habitatores hierlm generaliter: 2' ꝑ maiores specialiter: capitulo sequenti. Prima i duas: qz p̄mo ponit sedechie regis petitio: 2' hieremie rñsio: ibi Et dixit Circa p̄mū di: a Uerbū cē. qñ misit ad eū rex sedechias. Ex hoc patet q̄ liber iste nō ꝓcedit fm ordinem tpis: qz sequenti capitulo: ⁊ plurib' alijs scribunt plura que anteq̄ regnaret sedechias sue rūt facta: vt videbitur infra.

b Phassur filiuz melchie. ex hoc patet q̄ iste ē alius ab illo phassur q̄ ponitur capl̄o precedenti: qz ille di filius emmer.

c Interroga p nobis dñm. in obsidiōe ⁊ angustia positi recurrerūt ad hieremiam cuius ante contemperant prophetiam: sicut dominus p̄dixerat sibi supra capitulo. xv. Conuertētur ipsi ad te cē. d Et dixit. Hic ponitur hieremie responsio: ⁊ diuidit in duas partes: quia primo denunciat futurum exterminium: 2' dat consilium: ibi Et ad populum. Circa primum dicit:

e Ecce ego conuertam vasa belli. i. instrumenta bellica: quia modo loquendi hebraico instrumēta cuiuslibet artis dicuntur eius vasa ⁊ dicit: Conuertā s. in nocumentum vestrum: ex hoc éniz q̄ iudei restiterunt quantum potuerunt chaldei fuerunt eis magis duri: ⁊ idem significatur per hoc qō sequitur: f Et cōgregabo ea. i. instrumenta bellica. g In medio ciuitatis huius. i. in nocumentum eius modo dicto:

h Et debellabo vos. ex quo patet q̄ nabuc. non debellauit iudeos virtute propria sed diuina: quia in hoc erat instrumentum dei: sicut athila rex hunorum dixit sancto lupo trecensi se esse flagellum dei. Cetera patent vsq̄ ibi: i Et post hec ait dominus: dabo sedechiam. quia capta ciuitate fugit cum viris bellatoribus sed captus fuit a chaldeis eum insequentibus: ⁊ ad regem babylonis adductus: qui in conspectu eius interfecit filios eius ⁊ nobiles: ⁊ post hec eum exoculatū duxit in babylonem captum quarto regum vltimo: ⁊ 2' paral. vltimo: ideo in fine concluditur: Et nō flectetur neq̄ parcet neq̄ miserebitur. k Et ad populum. Hic consequenter hieremias dat consilium: ⁊ primo oib' generaliter dicens: l Qui habitauerint

Tibi enī reuelaui cāz meā Cātate dño laudate dñm: qz liberauit aiaz pauperis de manu malorz. Maledicta dies in q̄ nat' sum: dies i q̄ peperit me mat mea: ñ sit bñdicta. Maledict' vir q̄ ānūciauit p̄ri meo dicēs: nat' ē tibi puer masculus: ⁊ q̄ gaudio letificauit euz. Sit hō mo ille ut sūt ciuitates q̄s subuertit dñs ēt nō pēituit eū. Audiat clamorē mane ⁊ vlulatū i tpe meridiano qā nō me interfecit a vulua vt fieret mihi mat mea sepulchr: ēt vulua ei' ꝓceptus eternus. Quare de vulua egressus sū vt viderē laborē ⁊ dolorē: ⁊ cōsumerent i cōfusione dies mei. XXI.

Verbūz q̄ factū est ad hieremiā a dño: qñ misit ad eū rex sedechias pbāsur filiū melchie ⁊ sophoniaz filiū maasie sacerdotē dicēs: Interroga p nob dñz qa nabuchodonosor rex babylōis pliat aduersum nos: si forte faciat dñs nobis cū scōz oia mirabilia sua: ⁊ recedat ab nob. Et dixit hiē remias ad eos: Sic dicetis sedechie: Hec dic dñs de' isrl: Ecce ego conuertā vasa belli q̄ i mānib' vris sūt ⁊ qb' vos pugnatis aduersū regē babylōis ⁊ chaldeos q̄ obsidēt vos i circuitu muroz et congregabo ea in mēdio ciuitatis hui'. Et debellabo ego vos i manu extēta ⁊ i brachio forti ⁊ i furore ⁊ i indignatiōe ⁊ i ira grādi: ⁊ percutiā habitatores ciuitatis huius. Morietur ⁊ bestie pestilētia magna morient. Et post hoc ait dñs: dabo sedechiā regē iuda ⁊ suos ei' ⁊ pplz ei' ⁊ q̄ derelicti sūt in ciuitate hac a peste ⁊ gladio ⁊ fame i manu nabuchodonosor regis babylōis ⁊ i mānu inimicorz eorz: ⁊ i manu q̄rentiū aiaz eorz ⁊ percutiet eos i ore gladij: ⁊ nō flectet neq̄ pcet nec miserebit. Et ād pplm hunc dices: Hec dic dñs deus: Ecce ego do coram vobis viā vite ⁊ viam

in vrbe hac. continuando rebellionem ꝯ regem babylonis. m Morietꝫ gladio ꝛ fame ꝛ peste. qꝫ aliqui fuerūt occisi: ꝛ aliqui fame cōsūpti: ꝛ aliqui corruptiōe aeris mortui. n Qui aūt egressus fuerit. ꝺ ciuitate uoluntarie. o Et trāsfugerit ad chaldeos. se eis reddēdo. p Viuet. qꝫ ꝛcipiēt eū salua vita. q Et erit ei aīa sua ꝙ spoliū q. ꝺ. sufficiat ei vīta suā saluaꝝ. cetera patēt vsqꝫ ibi: r Et domui regis ꝛc. vbi dat cōsiliū domui regie specialter dicens: s Judicate mane iudiciū. i. celeriter exequimini qꝺ iustū est nō differendo pp fauorez vl potentiā ptis iniuste: ió subdit: Et eruite vi oppꝛessuz ꝛc. t Propter maliciaz studioꝝ vestrozuz. peccabāt. n. ex certa scia. v Ecce ego ad te. s. destruendā. x Habi. vallis solide atqꝫ campestris. i. ad te gentez iudaicaz que habitas i hierusalem: que dicitur hic vallis solida ꝛ cāpestris qꝫ partim erat sita i valle: ꝛ ptī i mōte ꝛ erat clausa trib' muris. y Qui dicitis: ꝺs peutiet nos. ꝓfidentes de fortitudine ꝛ pluralitate murozuz sz quia hoc nihil valet ꝯ dñz: ió sb dit: z Et visita. super vos. s. ad malū vīum: a Juxta fructū. i. opus b Studioꝝ vestroꝝ. qꝫ studiose ꝛ sciēter opati estis malū. c Et succēdā ignē i sal. eī. i. i domo salt' libani quā edificauit salomon ad reponēdū arma ꝛ quecūqꝫ ꝑciosa. ꝺ Et deuo. oia i circuitu eī. qꝫ nabꝛardā incēdit domū regis ꝛ domū dñi ꝛ domos hierusalez: quarto regum vltimo. Ca. XXII.

Hec dicit dñs. hic hieremias ꝓphetat ꝯ maiores specialiter: ꝛ ꝓmo ꝯ reges: z ꝯ pseudo prophetas ꝛ sacerdotes capitulo sequēti. Prima adhuc in duas: qꝫ ꝓmo ꝓphetat ꝯ domū regiā in generali: z ꝯ aliquos reges in speciali: ibi Nolite flere. Circa ꝓmū dicit de mādato dñi: b Audi verbū dñi. ñ solū aure corꝓris: sz etiā mētis ꝛ cū effectu opis. c Rex iuda ꝛc. q. ꝺ. sicut tu es successor dauid in honore ita debes esse in valore. ꝺ Facite iusticiā ꝛ iudiciū. iusticia ē inia iusta: iudiciū vero executio illi' iustīcie q ꝺz celeriter fie

mortis: Qui habitauerit i vrbe hac: mōriet gladio ꝛ fame ꝛ peste: qui aūt egressus fuerit et transfugerit ad chaldeos q obsidēt vos: viuet: et erit ei aīa sua ꝙ spoliū. Posui. n. faciez meā sr ciuitatē hāc in malū ꝛ non i bonū ait dñs. In mānu regis babylonis dabit: ꝛ exurz eā igni. Et ꝺomui regis iuda: Audite vbū dñi dom' dauid. Hec dicit dñs: Judicate mane iudiciū: ꝛ eruite vi oppꝛessuz ꝺ manu calumniantis: ne forte egrediat vt ignis indignatio mea: ꝛ succēdat: ꝛ nō sit q extīguat pp mālicia studioꝝ vioꝝ. Ecce ego ad te habitatricez vallis solide atqꝫ cāpestris ait dñs: q dicitis: qs peutiet nos ꝛ qs ingrediet dom' nr̄as: Et visitabo sr vos iuxta fructū studioꝝ vioꝝ dicit dñs et succēdā ignē i saltu eī: et deuorabit oia iciruitu eius

Hec dicit dñs. XXII. Descende i domū regis iuda ꝛ loqris ibi vbū hoc: ꝛ dices: Audi vbū dñi rex iuda q sedes sr solū dauid tu ꝛ serui tui ꝛ ppls tu' q ingredimini p portas istas. Hec dicit dñs: Facite iudiciuz ꝛ iusticiaz et liberate vi oppssū de mānu calūniatoris: ꝛ aduenā ꝛ ppli ꝛ vidu az nolite ꝓtristare neqꝫ oppꝛimatis iniq ꝛ sanguinē innocētē ne effundatis i loco isto. Si enī facietes feceritis vbū istud: ingrediēt ꝑ portas dom' bui' reges sedētes de genere dauid sup thronum eius: ꝛ ascendentes curr' ꝛ eq̄s ipsi ꝛ serui ꝛ ppls eoꝝ. Quod si nō audieritis vba hec: i mēmetipso iurauī dicit dñs: qꝺ i solitudinez erit dom' hec. Qr hec dicit dñs sr domuz regis iuda: Galaad tu mihi caput libani. Si nō posuero te solitudinē urbes inhabitabiles et scificabo sr te iterficietez vir ꝛ arma ei': et succident electas cedros tuas et ꝑcipitabūt i ignē: et ptrāsibūt gētes multe ꝑ ciuitatē hanc: et dicet vnusqsqz ꝓxio suo qre fecit dominꝰ sic ciuitati huic grādi: Et rēspōdebūt Eo q delinqrit pactū dñi dei sui: ꝛ adorauerint deos aliēos ꝛ seruierit eis. Nolite

ri: ideo subdit: e Et liberate vi oppssū ꝛc. ꝛ aduenam ꝛ pupillū ꝛc. nolite ꝓtristare ꝛc. ꝑ b' inuit qꝫ ibi fiebant talia mala. f Si. n. facientes feceritis verbū istō. s. iusticiā exequēdo ꝛ iniusticiā declinando: g Ingredient ꝑ por. do. bui' reges ꝛc. i. pseuerabūt in honore regio. b Ꝺ ō si ñ audieritis verbū hoc. s. oimittēdo iusticiaz i Jn memetipso iurauī dicit dñs. hoies enim ꝑ maiorem sui iurāt: ad hebreos sexto: deus autem nō hz maiorem se: ió per semetipsum iurauit: k Quia i solitudie erit domus hec. i. domus regia: ad illā enī venerat hieremias: vt patet i principio bui' capli. l Galaad tu mihi caput libani. galaad est monticul' in sūmitate mōtis libāi existēs ꝛ sic ad modū capiti ibidē se hns: ꝛ ꝑ b' itelligit dom' regia vl soliū per modū capitis se habens ad alias regni ptes: ꝛ non accipitur hic galaad ꝑ illa terra q ē vltra iordanē. m Si nō posuero te solitudiez. ꝛ subintelligit nō credat mihi: n Urbes inhabitabiles. b' enim impleuit deus ꝑ chaldeos: hierim q erat caput regni succedentes ꝛ vrbes in circuitu destruentes: o Et sanctificabo. hebrei dicunt: Et ꝓparabo. verbuz enim hebraicū hic positū ē equiuocū ad sanctificare ꝛ ꝑpare: hebrei tamen videntur melius hic dicere: qꝫ chal-

dei qui hoc fecerunt non fuerūt sancti sed infideles: tñ scōz translationez nostrā possunt dici sancti vel sanctificati: nō formaliter sed effectiue tantū inquātū erant instrumēta diuine iusticie que est sancta. p Interficientē virū ꝛ arma eius. i. chaldeos ad interficiendū paratos ꝛ arma eoꝝ. q Et succidēt electas cedros tuas. i. principes ꝛ nobiles q̄ vocant hic cedri ꝓsequēdo similitudinem: qꝫ regnū iuda signatū est nomine libani in quo crescunt cedri. r Et ꝓcipitabūt in ignē: qꝫ chaldei succenderūt ciuitatē. s Et ptrāsibūt gētes multe. post destructionē ciuitatis. t Et dicet vnusquisqꝫ. admirās de ciuitatis tā fortis destructiōe v Et rndebunt. attribuentis hoc virtuti ꝛ iusticie diuine pp peccatū idolatrie. x Nolite flere. Hic ꝓsequēter hieremias ꝓphetat ꝯ aliquos reges i speciali. Ad cuius intellectum sciendū qꝫ mortuo iosia rege iude successit ei filius eī ioachaz quē rex egypti cepit ꝛ victū duxit in egyptū: vbi ꝛ mortu' est: ꝛ substituit rex egypti fratrez eius heliachim ꝛ

vertit nomẽ eius in ioachim scriptum p m in fine quarto regum .xxiij. ꝛ istum venit nabuc . cũ exercitibus suis ꝛ fecit eum sibi tributarium tribus annis: quarto vero ãno peccatis eius rebellionẽ in fauorẽ regis egypti qui fecerat eũ regẽ fecit eũ capi ꝛ interfectũ extra portas hierũ inhumatũ ꝓiici : constituens ꝓ eo eius filiũ ioachin scriptũ per n i fine: sed post tres menses cogitans q̃ non fideliter ei seruiret ꝓ interfectione patris tã vili: venit ꝛ eum qui consilio hieremie tradidit se regi babylõis a quo cum matre sua: ꝛ multis nobilibus regni iude ductus est in babylonẽ: vbi fuit vsq; ad diẽ mortis sue ꝛ loco eius constituit regẽ sedechiã ei⁹ ꝓfuũ ꝛ filiũ ioſie : q̃ postea rebellans regi babylonis captus a chaldeis exoculatus fuit ꝛ i babylonẽ ducẽ: quarto regum vltimo : igit de istis quattuor loqt hic hieremias: ꝛ primo de ioachaz: 2° de sedechia: ibi Plangite . tertio de ioachin filio ioſie: ibi Ue qui edificat . quarto de ioachin nepote ioſie: ibi Uiuo ego . Circa ꝓmũ dicit hieremias ꝛ Nolite flere mortuũ. i. ioachaz filium ioſie mortuũ in egypto vt dictum est. q.d. mors eius non est sic lamẽtabilis vobis sicut aliorum triũ sequentiũ: q̃ rex egypti nõ legit aliud malũ fecisse pplo iude nisi q̃ duxit eũ vinctum ꝛ ꝓposuit regno iude tributũ peiora aũt satis cõtigerunt in temporibus aliox vt videbit ẏ Plangite. Hic cõsequenter loquit de sedechia q̃ inter istos vltimo regnauit: non. n. in scribendo tenet ordinẽ tpis vt dictum est capitulo ꝓcedenti. dicit ergo: ẏ Plangite eum q̃ egredit. i. egrediet . Loquit. n. de futuro per modum ꝓsentis de sedechia: q̃ exoculat⁹ ducẽ fuit postea in babylonem ibiq; mortu⁹: ꝛ tpe sue captionis fuit tẽpus ꝓbustũ ꝛ ciuitas: ꝛ pplis ptim occisus ꝛ partiz captiuat⁹: q̃ erant occasio magni luctus. z Quia hec dicit dñs ad sellũ. i. ad sedechiã q̃ nominat sellũ: primo pal'. tertio. vt dcm̃ fuit ibidẽ q̃ regnauit ꝓ ioſia ꝓpe suo nõ ũmediate sed i quarto loco: q̃ ante eũ regnauerũt duo fratres sui ꝛ eius nepos: vt dcm̃ est a Qui egressus ẽ de loco isto. loquit de futuro p modũ ꝓteriti pp certitudinẽ ꝓphetie. Letera patent. b Ue qui edificat. Hic loquit de ioachi filio ioſie: cuius ꝓmo describit malicia: 2° debitã penã: ibi Propterea. Circa ꝓmũ dicit: b Ue qui edificat domũ suã in iniusticia. erat. n. iste ioachi cupidus ꝛ superb⁹: pp qõ ad faciẽdũ sibi edificia excessiua in magnitudine ꝛ curiositate rapiebat bona aliena.
c Amicum suũ opprimet frustra. i. sine causa legitima: ꝛ si faciebat hoc ioachi amicis multo fortiꝰ alijs. d Qui dicit edifi. mihi do. latam. i. excessiuam in latitudine .
e Et cenacula. i. solaria in quo notat excessus in latitudine. f Et facit laquearia cedrina . ꝛ sic est excessus in materia. g Pingit q̃ sinopide. in quo notatur excessus in curiositate. h Nunquid regnabis. s. pseuerãt i Quontã ꝓfers te cedro. i. te eleuas vltra debitũ: vel ꝓfers te cedro. i. salomoni potentissimo ad edificandũ

flere mortuũ: neq; lugeatis sup eũ fletu. Plangite eum q egredietꝰ: q̃ ñ reuertet vltra: nec videbit terrã natiui tatis sue. Quia hec dicit dñs ad sellũ filiũ ioſie regẽ iuda qui rgnauit ꝓ ioſia ꝓpe suo qui egressus est de loco isto Nõ reuertet huc ãplꝰ sed i loco isto ad quẽ trãstuli eũ ibi morietꝰ: ꝛ trã istã nõ videbit ãplius. Ue q̃ edificat domũ suã i iusticia: ꝛ cenacula sua nõ i iudicio. Amicũ suũ ñ opprimet frustra ꝛ mercedem nõ reddet ei . Qui dicit: edificabo mihi domũ latã: et cenacula spacioſa: q̃ apit sibi fenestras: et facit laq̃aria cedrina: pingit q̃ sinõpide. Nunqd regnabis : qm̃ cõfers te cedro Pater tuꝰ nunqd nõ cõmedit ꝛ bibit et fecit iudiciũ ꝛ iustitiã: tunc cũ bñ erat ei. Judicauit cãz paupis ꝛ egeni i bonũ suũ. Nunqd ñ ió q̃ cognouit me dicit dñs Tui vo oculi ꝛ cor ad auariciã et ad sanguinẽ inocentẽ fundẽdũ ꝛ ad calũniã: et ad cursuz malꝰ opis. Ꝓ ió ꝓpea hec dicit dñs ad ioachi filiuz ioſie regẽ iuda: Non plãget eũ ve frat ꝛ ve sor non ꝓcrepabũt ei ve dñe ꝛ ve iclyte . Sepultura asini sepelietꝰ: putrefactꝰ ꝛ piectꝰ extra portas hierlm. Ascẽde libanuz ꝛ clama: ꝛ i basã da vocẽ tuã et clama ad trãseuntes : q̃ ꝓtriti sũt oes amatores tui: locutꝰ suz ad te in ãbundãtia tua: dixisti non audiam . Hec est via tua ab ãdolescentia tua : quia non audisti uocẽ meam. Omnes pastores tuos

k Pater tuus. s. ioſas qui deuotus ꝛ sanctus fuit l Nunqd nõ comedit ꝛ bibit. i. pacifice vixit .
m Et fecit iudi. ꝛ iusti. tunc cum bene erat ei. q.d. ex statu ꝓspero potuisset aliter fecisse: ió sequitur :
n Nunqd nõ ió. supple vixit bene iuste. o Quia cognouit me dicẽ dñs. q.d. sic.
p Tui vo oculi ꝛ cor ad auariciã. ꝛ ió ogeneras a pie. q Et ad sanguinẽ inocẽtez ꝛc. ad hꝰ. n. q̃ bona innocentũ sibi acq̃reret crimen dignũ morte eis ponebat. r Et ad cursum mali opis. cupiditas. n. ipellit ad oĩa mala pp qõ dicẽ apolus ad Timo . sexto. Radix omniũ malox est cupiditas. s Propterea. Hic ꝓsequent ꝓpheta denunciat debitã penã: ꝛ ꝓmo respectu regis dicẽs: t Nõ plangent eũ ve fr ꝛc. i. frẽs eius ꝛ sorores nõ plãgẽt eũ mortuz dicentes: ve nobis ò morte fratris. v Nõ cõcrepabũt ei. i. fratres nõ dicent carmẽ lugubre: sicut tunc fiebat in solẽnibus sepulturis pp qõ subdit : x Sepultura asini. cuꝰ cadauer ꝓiicit in cãpũ vel fossatum.
y Sepelietur: putrefactꝰ ꝛc. Cõtra hoc videt illud qõ dr: quarto regũ. xxiij. De isto ioachim: Et dormiuit ioachim cũ patribus suis. Ad hoc dicũt aliqui q̃ q̃ cadauer regis sic ꝓiectũ redundabat nimis in verecũdiã iudeox: ipetrauerũt a nabuc. q̃ sepeliret . Uel põt dici q̃ quarto regũ nõ dr q̃ sepultus fuerit: sed q̃ dormiuit cũ ꝓtribus suis: q̃ dormitatio non importat nisi mortem . Cõsequenter ponit pena ppli iude cũ dr: z Ascende libanũ ꝛ clama ꝛ i basã ꝛc. i. denũcia vsq; ad extremitates regni: q̃ liban⁹ ẽ in extrema pte versus aq̃lonez: ꝛ basan versus orientẽ: a Et clama. ad trãseũtes ita q̃ oes ẽt extranei p terrã tuã trãseũtes ꝓcipiãt dolorẽ tuũ b Quia ꝓtriti sunt oes amatores tui. i. egyptij de q̃z auxilio ꝓfidebas q̃s nabuc. debellauit q̃rto regũ. xxiij. c Locutus sũ ad te. ꝓphetas meos. d In abundãtia tua. i. tempe ꝓsperitatis. in hebreo habetur: In pace tua. sine qua nõ põt esse ꝓsperitas. e Dixisti nõ audiã. q̃ rebellis fuisti vbis ꝓphetaz. f Hec ẽ via tua. i. ꝓsuetudo tua. g Ab adole. tua. i. ab exitu ò egypto. extũc. n. fuerꝰ frequẽ rbellis moysi ꝛ dõ. h Oes

pastores tuos.i.reges ⁊ sacerdotes. i Pascet ventus i. inanis fiducia quā habēt de egyptijs: de quib⁹ subdit: k Et amtozes tui in captiuitatem ibunt.p nabuc.ca ptiuandi. l Et tunc ꝓfunderis. pp frustrationē tue spei. m Que sedes in libano.i. in hierlm de lignis libani edificata. n Et nidificas. ouitias male ꝓgregādo. o Quo cōgemuisti.i.con gemisces:qz loquitur de futuro per modū ꝓteriti. p Cū venissēt tibi dolozes cē.i. cū venient in destructione tēpli ⁊ ciuitatis. q Ui uo ego. hic vltio loq̄tur ō ioachin nepote iosie dicēs in ꝑsona domini r Si fuerit iechonias: in hebze o habetur choni as: est tn idem no mē ioachin i. cho niasꝫ ⁊ chonias ꝫ variatum tn in he brzeo sic i latio idē nomē ē nicolaus colet⁹ ⁊ colinus. s Annul⁹ i ma nu dextera mea cē. antiquitus.n. ānlus erat signuz dilectionis et etiam firmitatis: lre enim signabant ānu lo regis: vt habetur in libzo hester ⁊ in plurib⁹ alijs lo cis. Est igit sensus. Si apparuerit signa dilections mee erga iechoniā ⁊ sue stabilitatis i regno nihilominus ej̄ cia eū. t Et dabo te. mutatur mod⁹ loquendi de ter tia ꝑsōa ad secūdā. Cetera patēt ex dictis supza vsq; ibi v Et in trā ad quā ipsi leuant aiam suā. i. in iudeam ad quā cū magno ōsiderio ābelabāt reuerti. x Nō reuertent. ⁊ in hoc pz qō ocm̄ est supra de ioachaꝫ q̄ e rat minus lugendus q̄ iste: qz cū isto multi nobiles fue runt captiuati absq; reuersione. y Nunqd vas ficti le atq; ꝓtritū. i. nullius momēti. z Ur iste chonias. q.d. sic. a Nunqd vas absq; oi bonitate. i. nullā bo nitatē habens in se: iō sequit: b Quare abiecti si cē. q.d. ꝓ malicia sua. c Terra tra terra. ter replicat ad maiorē ei⁹ assertionē qō subdit: d Scribe vir istuz sterilē. p sententiā dei diffinitiuā: cui⁹ sterilitas explicat cū dr: e Uir qui in die. suis nō ꝓspe. in regimine re gni: nec etiā in posteris: iō sequit: f Nec.n.erit de se mine ei⁹ cē. qz sibi successit sedechias eius patruus: vt dictum est supra. La. XXIII.

O pastorib⁹. hic cōsequēter hieremias ꝓphe rat ꝺ sacerdotes ⁊ falsos ꝓphas quos vocat pastores: eo q̄ tenebāt pascere pplm exēplo bone vite ⁊ verbo sane doctrine: ipsi aūt faciebāt ꝺrīū: ⁊ iō ꝑsens ca pitulū in tres partes diuiditur: qz primo hieremias ma liciā eoz breuiter arguit. 2° aduētū boni pastoris. s. chri sti ꝑdicit: ibi Et ego. tertio nequitiā malozum pastoruz diffusius resumit: ibi Ad ꝓphetas. vt sic opposita iuxta se posita magis eluceſcant. Circa primum dicit:

a Ue pastorib⁹. i. ꝓphetis falsis ⁊ sacerdotib⁹. b Qui disperdūt ⁊ dilacerāt gregē. exemplo male vite ⁊ verbo fal se doctrine: iō subdit pena cū dr: c Ecce ego visitabo sup vos. acriter puniendo: d Malicia studioz vestrozum. ex q̄ patet q̄ ex certa scientia faciebāt talia. e Ecce ego. hic cōsequeter nucia tur aduēt⁹ boni pasto ris. s. christi de quo ē principalis intentio hui⁹ ꝓphete ⁊ alioz: sicut dictū fuit in principio hui⁹ libri: tn aliqui ex positores nr̄i tota ista ptē vsq; ibi: Ad ꝓphetas. exponūt ō re ditu captiuitatis ba bylonice. ⁊ qō subditur Et suscitabo sup eos pastores cē. exponūt Et iesu filio iosedech esdra: neemea: aggeo: ⁊ çacharia: ⁊ qō po stea subdit: Suscita bo dauid germ̄ iustū exponunt de çorobabel qui fuit de semine dauid: vt patet mat thei ꝑmo: ⁊ fuit dux ppli de captiuitate re deūtis. qō aūt postea subdit: Et hoc ē nom̄ qō vocabunt eū dns iustus noster. quia sic dicūt isti expositores iudei imponebant an tiquitus filijs suis no mina dei. Sed ista expositio non videt vera. ꝑmo qz dr hic Nō formidabūt vltra ⁊ nō pauebūt. reuersi aūt de capti uitate babylonica fuerūt frequēter i afflictiōe magna ⁊ ab iectiōe: vt dicitur neemie primo. ⁊ i magno timoze a gēib⁹ circūstantibus in tātum q̄ vna manu faciebant opera ⁊ al tera tenebāt gladiū. secūdo quia subditur: ⁊ nullus queret ex numero: idest deficiet. qz nō omnes iudei reuersi fuerūt de babylone. sed multi remanserūt amoze vxoruz quas ibi ceperāt ⁊ prolis quā genuerant vt dictuz fuit esdre primo. Itē qō exponūt ō çorobabel. Suscitabo dauid germē iustū cē. nō est verū quia ibi subdit: ⁊ regnabit rex cē. quia çoro babel nō fuit rex. Item qz de illo eodē rege subdit: Et hoc ē nomē qō vocabunt eū dominus iustus nr̄. vbi enim̄ transla tio nostra habet. domin⁹: i hebreo habetur: nomē domini tetragrāmaton: quod secundū doctores hebreoz̄ est apro priatū sūmo creatori: ⁊ ideo non potest cōuenire alicui pu ro homini. quod autem dicunt vlterius q̄ iudei nomina dei ponebant filijs suis est ficticiū: ⁊ maxime de nomine domi ni tetragrāmaton. quod propter sui sanctitatem nullus au debat nominare nisi soli sacerdotes: nec tamen vbiq; sed tantū in tēplo. Preterea expositores isti magis iudaizant q̄ iudei qui passum iustū intelligendū dicunt ad litteram de christo. Unde ⁊ translatio chaldaica que apud hebreos est auctētica. ⁊ dicit targū apud eos: vbi nos habem⁹ Suscita bo dauid germen iustū. habz: Statuā dauid messiā iustū. propter qō littera ista de christo est exponenda. ⁊ diuidit i tres partes. quia primo predicit fideliū cōgregatio. secūdo subdit congregantis cōdicio: ibi Ecce dies: Tertio tanti be neficij recognicio: ibi Propter. Circa primū dicitur i perso na domini. e Et ego cōgre. reli. gre. mei. que cōgregatiō

fictile atq; contritū. ūir iste iechonias? Nunquid vas absq; oi voluptate? Quā abiecti sūt ipse ⁊ semē ei⁹ ⁊ ꝓiecti i terrā quā ignoraue rūt? Terra tra tra audi ser monē dn̄i. Hec dicit dn̄s: Scribe uiz istū sterilē: uiz q̄ i dieb⁹ suis nō ꝓsperabit Nec.n.erit ō semine ei⁹ vir q̄ sedeat sup soliū dauid: ⁊ ptātē habeat vltra in iuda.

E pastorib⁹ .XXIII. qui dispergūt ⁊ dilace rāt gregē pascue mee dicit dn̄s. Ideo hec dic dn̄s de⁹ isrl ad pastores q̄ pascunt pplm meū: Uos dispsistis gregē meū ⁊ eiecistis eos: ⁊ nō visitastis eos. Ecce ego visitabo sr vos malicia stu dioz vioz ait dn̄s. Et ego

non est intelligenda per localem motum: sed per vnitatem fidei ⁊ charitatis nexū ſm q̄ dicit ioh. xj. q̄ chriſt' moritur erat ꝓ gēte ⁊ vt filios dei q̄ diſperſi erāt ꝓgregaret in vnū i. in vnū ritū fidei chriſtiane de varijs ſectis gentium ⁊ iudeoꝝ in quibus erant diſperſi. f Et ꝓuertā eos ad rura ſua. ager aūt dominicus eſt eccleſia: ⁊ ſicut dicitur ager vnus pp vnitatem vniuerſalis eccleſie: ita poſſunt dici plures agri: pp diuerſas prouincias in quibus viget cultus chriſti: ⁊ ꝓpter diuerſa loca huic cultui cōſecrata ad que conueniunt fideles. ⁊ dicuntur hic rura i hebreo autem habetur: Ad maneria ſua. per quod darius ſignant loca deo dicata.

cōgregabo reliquas gregis mei de oīb' terris ad q̄s eiecero eos illuc: ⁊ cōuertam eos ad rura ſua ⁊ creſcēt ⁊ multiplicabunt: ⁊ ſuſcitabo ſup eos paſtores ⁊ paſcent eos. Nō formidabunt vltra: ⁊ nō pauebūt: ⁊ nullus q̄rē ex numero dic̄ dñs. Ecce dies veniūt dic̄ dñs: ⁊ ſuſcitābo dauid germē iuſtū ⁊ regnabit rex ⁊ ſapiēs erit ⁊ faciet iudiciū ⁊ iuſticiā in tra in dieb' illis ſaluabitur iuda: ⁊ iſrael habitabit cō fidenter. Et hoc ē nomē q̄ vocabūt eū dñs iuſtus nr̄. Propter hoc ecce dies veniūt dic̄ dñs: ⁊ nō dicēt vltra viuit dñs q̄ eduxit filios iſrl' de tra egypti: ſed viuit dñs q̄ eduxit ⁊ adduxit ſemen domus iſrael de terra aquilonis ⁊ de cūctis terris ad quas eiecerat eos ⁊ habitabunt ſuper humū ſuā.

g Et creſcēt ⁊ multiplicabuntur. ſicut patet impletum p multiplicationē fidelium. h Et ſuſcitabo ſuper eos paſtores. ſ. chriſtum qui eſt ꝑnceps paſtorū ⁊ apoſtolos ⁊ ſucceſſores eorū. i Nō formidabunt vltra. iſtud refertur ad ſtatū triūphātis eccle qui ſimul currit cum ſtatu eccleſie militantis a tpe paſſiōis chriſti p quā aperta fuit ianua celeſtiſ. in illo vero ſtatu formido nō habet locū: ſed firma ſecuritas ⁊ eterna. k Et nullus queretur ex numero. ſ. ꝑdeſtinatorū de quo nullus deficiet ab aſſecutione celeſtis patrie. l Ecce dies. hic conſequenter deſcribit ꝓditio ꝓgregationis. ſ. chriſti dei veri ⁊ hois: cuius vera humanitas oſtendit ibi: m Suſcitabo dauid germē iuſtū. q̄ fact' ē rex ex ſemine dauid ſcōm carnē ad ro. ꝑmo. n Et regnabit rex. pp q̄ dicit matthei vltimo: Data eſt mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in terra.

o Et ſapiens erit. ſapientia increata ⁊ creata. p Et faciet iudiciū. diſcretionis in p̄ſenti diſcernendo fideles ab infidelibus vocando aliquos ad fidē ⁊ alios dimittendo ſuo iuſto iudicio: licet nobis occulto: ⁊ iudiciū diſcutionis in fine mūdi: q Et iuſticiam. dando legē euangelicā q̄ cōtinet pfectā iuſticiā: ⁊ in fine mūdi ꝓferendo iuſtā ſententiaz de retributione bonoꝝ: ⁊ punitione maloꝝ: vt habet matthei. xxv. r In dieb' illis ſaluabit iuda. i. q̄cūq; vere cōfitens corde ⁊ ore nomē dñi. ⁊ q̄ iſte ſit intellectus p̄z nō ſolū per expoſitores latinos ſed etiam hebreos: q̄z gen. xlj. dic̄ quedā gloſa hebraica: Poterit ne dici q̄ redēptor ſit leuās facies. i. acceptor ꝑſonaꝝ. ⁊ ſubdit ibi: abſit. ſed oēs confitētes ei corde ſuo ⁊ ore ⁊ opīb' ſaluabit. ſicut ſcriptū eſt hiere mie. xxij. In dieb' illis ſaluabit iuda. ac ſi dicat cōfitētes ei hec glo. s Et iſrael habitabit ꝓfidenter. iſtud refert ad ſtatum ecclie triūpdantis vbi eſt ſūma ſecuritas. t Et hoc eſt no. q̄ voca. eū do. In hebreo habet: nomen dñi tetragrāmaton. q̄ nō pōt dici niſi de deo vero. Dicit enī rabi moyſes. li. directionis ꝑplexoꝝ q̄ hoc eſt nomē impoſitū a deo ad ſignificandum eſſentiam diuinā ſcōm ſe abq; aliq̄ reſpectu ad creaturā: pp hoc eſt omino incōmunicabile. Alia vero nomina aliq̄ mō cōicabilia ſūt: ſicut hoc nomē dñi cōicatur magnis ꝑſonis habentibus ſubiectos: ⁊ q̄ ꝓmouit aliquē dī eius creator: ſicut cōiter dī q̄ ꝓmotus ē creatura eius. ſimilter hoc nomen deus: q̄z iudices dicuntur dii: Exodi. xxij. Utriuſq; enīz cauſa ad deos perueniet. Et per hoc patet diuinitas vera ipſius chriſti. hoc autem nomē apud hebreos dicitur ineffabile: ⁊ iō trāſlator loco ipſius poſuit nomen comune: ⁊ hoc modo tranſfertur dictū nomē vbi cūq; in veteri teſtamento inuenitur. Aliqui dicūt q̄ hō nomē dñi tetragrāmatō nō dī de deo tantūmodo: ſed ēt de alijs: verbi gra Ezechi. vltimo dī: Et nom̄ ciuitatis dñs. ⁊ vbi hēm' domin': in hebr. habet tetragrāmatō: ergo hoc nomē tetragrāmatō q̄ō ſtat hic ꝓ ciuitate: non dicit de deo Jtē gen. xxij. vocauit abraā nom̄ loci illius dñs videt. ⁊ vbi hēmus dñs: in hebr. habetur nom̄ dñi tetragrāmatō. Jtē iudi. vj. legitur: Edificauit ergo altare dño vocauitq; illud dominī pax. vbi in hebreo habetur nomē dñi tetragrāmaton. Jtē exo. xxv. Edificauit moyſes altaꝝ dño ⁊ vocauit nomem eius dominus exaltatio mea. vbi habemus dominus: in hebreo habet nomē dñi tetragrāmaton: ſed iſta non derogant dictis Ra. moy. q̄z nullū predictoꝝ nominat nomine dei ꝓpꝛio ⁊ abſolute: ſed a quodā effectu dei: ergo null' homo ꝓpꝛie ⁊ abſolute vocatur deus ſed cum quadā cōnotatione ⁊ ab aliquo effectu dei: ſicut multi ſunt vocati deodatus dominus' dedit: et ſimilter de pluribus tā hominib' q̄ locis: ſicē in locis allegatis ſupra: vt patet intuenti. Uerūtn̄ in ꝑ' auctoritate dicēte. Et nom̄ ciuitatis. dñs debet addi ibidē. vnde tranſlatio chaldaica hz monē ciuitatis: exponēt a die a qua faciet dñs deſcēdē diuinitatem ſuam ibidem: ⁊ ſic patet ad alia: quid ſit dicendum: quia ſp cū aliqua cōnotatione ponit dictū nomē: q̄n ponit ꝓ alio q̄ ꝓ vero deo. v Juſt' nr̄. i. iuſtificans nos: p q̄ ē ꝺditur ei' diuinitas cui' ꝓpꝛiū ē iuſtificare impiū. Sciendū aūt q̄ hebrei ne ex hac auctoritate cogerētur chriſti diuinitatē ꝓfiteri quē expectant futurū hominē purū: moyſen tn̄ ſanctiorē: dicunt q̄ lra hebraica taliſ eſt Et hoc ē nomē ei' qui vocabit eū dñs iuſtus nr̄. ita q̄ nom̄ dñi tetragrāmatō q̄ō ſoli deo ꝓuenit: nō dī hic ō meſſia ſcōm eos: ſed de deo qui vocabit eū ad redēptionē iudeoꝝ: ⁊ ipſi vñt ſic mutare lraz de falcili: q̄z dictio hebraica q̄ hic pōit. ſ. eſſer idifferēter accipit ꝑ q̄ ⁊ ꝓ q̄ō Jtē vocabūt eū ⁊ vocabit eū eiſdē lris hebraicis peni' ſcribunt ſz varie pūctant. q̄ pūctatio pōt valde deſacili fieri: ⁊ q̄ iudei talē falſitatē fecerint i hoc loco p̄z p lxx. iterpretes q̄ fuerī iudei valde lrati. ⁊ i hoc loco ſic trāſtulerūt: Et hoc ē nomen q̄ō vocabūt eū dñs Juſtus nr̄. nec tn̄ p hoc reuelauerūt diuinitatē chriſti ptholemeo regi quā itēdebāt ei celare ſm q̄ dic̄ hero. in pluribus locis: q̄z p noīe dñi tetragrāmatō trāſtuleſt nom̄ grecū ſignās dñm: ſicut hoc nomen dñs ponit in tranſlatiōe latina: q̄ō nom̄ nō ſolū dī de deo ſed de quolibet hoīe magno. Falſitas etiā predicta patet per trāſlationē chaldaicam que ſic habetur in hoc loco: Et hoc eſt nomen q̄ō vocabūt ei tē. r Propter hoc. hic ꝓſequēt pōit tāti bñficij recognitio cū dī: γ Et n̄ dicēt vltra viuit dñs tē. q̄z ſicut ad preſentiā maioris luminis min' offuſcat: ſic aduēiente beneficio icarnationis ieſu chriſti ⁊ redemptionis nr̄e p eū facte offuſcata ſūt oīa beneficia ⁊ q̄ſi obliuioni data que fuerunt i veteri lege tanq̄ modica aut nulla reſpectiue. z Sed viuit dñs qui eduxit

ꝛ adduxit ꝛc̄ qō nō pōt intelligi de ritu captiuitatis babylonice: qz illō beneficiū ꝙi icōparabiliter minus fuit ꝙ eductio filioꝝ isrl̄ de egypto in tot signis ꝛ mirabilibus diuinis: ꝛ i tāta multitudie ꝙ erāt sexcēta milia absq; mulieribꝫ ꝛ puulis: ꝛ ideo ista adductio ītelligit de vocatione ad fidem christi: qz de oibꝫ terre ptibus sunt alicꝙ vocati ꝛ ista vocatio maioꝝ ē ꝛ excellētioꝝ ꝙsi icompabiliter omnibus bñficijs veteris testamēti a Et habitabūt in terra sua. i. in ecclesia militante: ꝛ postea i triūphāte q̄ est terra viuēti ū ꝓmissa fidelibus in ꝓmiū vt frequēter superiꝫ declarauī. b Ad ꝓphetas. Hic cōsequēter neqtiam malorꝝ pastoꝝ diffusius resumit ꝛ ꝑmo arguit eoꝝ vitā: 2° doctrinā: ibi Hec dicit. Prima adhuc in duas: qz p° arguit eoꝝ mala vita: 2° subdit pena: ibi Iccirco. Circa p^m dicit hieremias. c Cōtritū ē cor meuꝫ ꝛc̄. qz dolebat de mala vita sacerdotū ꝛ falsorū ꝓphetarꝝ: compatiebat etiam eorū nature ꝓp mala que videbat eis imminēre: licet eorū culpā odiret. d Factus sum quasi vir ebrius. i. attonitus pre eorum malicia ꝛ sequenti pena: iō subdit: e A facie dñi. vindictam ꝑparantis. f Quia adulterijs repleta est terra. sicut dcm̄ ē supra. v. Unusquisq; ad vxorez ꝓximi sui hinniebat. g Quia a facie maledictiōis. i. ꝓp blasphemias ꝙ deū ꝛ alia mala. h Luxit terra. pre siccitate nimia: sicut diffusius explicat supra. xiij. Sicut. n. pratū dr̄ rideꝫ metaphorice qñ viret: sic ꝛa lugere qñ aret. i Factus est cursus eoꝝ malꝫ. ad mala eniꝫ currebāt sine freno rationis ꝛ diuine legis: k Et fortitudo eoꝝ dissimilis. patribꝫ ātiquis. l Prophete nanq; ꝛ sacerdos polluti sunt. luxuria ꝛ auaricia. m Et in domo mea. i. in tēplo meo nōini dedicato. n Inueni malū eoꝝ. i. idola q̄ colebāt. iiij. regū. xxj. Iccirco. Hic sb̄iūgit pena cū dr̄ o Iccirco via eoꝝ erit q̄i lu. ꝛc̄. Hoc ē dcm̄. iferā eis plura mala sup aliud. p Et in ꝓphetis samarie. q ītā erāt i captiuitatē ducti a sexto ā no egechie. iiij. reg. xvij. vbi habem°: fatuitatē: quasi eiecerā eos illuc: et habitabūt in ra sua. Ad ꝓphas: Cōtritū ē cor meū i medio mei: ꝓtremuerūt oia ossa mea. Factꝰ sū q̄si vir ebrius°: ꝛ q̄i bō madidꝰ a vino ā facie dñi: ꝛ a facie ꝟborꝝ scōrꝝ e°: qā adulterijs repleta ē terra: qā a facie maledictiōis luxit ra: arefacta sūt arua desti. Factꝰ ē cursus eoꝝ malꝫ: et fortitudo eoꝝ dissimil. Prophet nāq; ꝛ sacerdos polluti sūt: et in domo mea inueni maluꝫ eorū ait dñs. Iccirco via eoꝝ erit q̄i lubricū i tenebris: impellēt. n. ꝛ corruēt i ea. Asferā. n. sup eos mala: ānuꝫ visitatōis eoꝝ ait dñs. Et i ꝓphis samarie vidi fatuita: et ꝓphabāt i baal: ꝛ decipiebāt ꝓplm meū isrl̄. Et i prophis hierlꝫ vidi silitudinē adulterātiū et iter mēdacij. Et cōfortauerūt mānꝰ pessimoꝝ: vt nō reuerteret vnꝰqsq; a malicia sua. Facti sūt mihi oēs sodoma: ꝛ habitatores ei° q̄si gomorra. Propt̄ ea hec dic̄ dñs exercituum ad ꝓphas: ecce ego cibabo eos absinthio: ꝛ potabo eos felle. A prophis. n. hierlm egressa ē pollutio sup oēm terrā. Hec dic̄ dñs exercituuz: Nolite audire ꝟba prophetarꝝ q ꝓphant vobis: ꝛ decipiūt vos. Visiōnē cordis sui loquunt: nō de ore dñi. Dicūt his q blasphemāt me: locut° ē dñs: pax erit vobis: ꝛ oibꝫ q ambulāt in prauitate cordis sui dixerūt nō veniet sup vos malū Quis. n. affuit i cōsilio dñi: ꝛ vidit ꝛ audiuit sermonē ei°? Quis ꝓsiderauit ꝟbū illius ꝛ audiuit? Ecce turbo dñi ce indignatōis egredietꝰ: ꝛ tē pestas erūpēs sup caput impioꝝ veniet. Non reuertet furor dñi vsq; dū faciat: ꝛ vsq; dū ꝓpleat cogitatōez cordis sui. In nouissimis diebꝫ intelligetis ꝓsiliū ei°. Nō mittebā ꝓphas: ꝛ ipsi curr bāt: nō loqbar ad eos: ꝛ ipsi ꝓphabāt. Si stetissēt in cōsilio meo et nota fecissent ꝟba mea pplō meo: auertissē vtiq; eos a via sua mala ꝛ cogitatiōibus suis pessimis. Dūtaxat deꝰ e vicino ego sum. i. cognoscens tm̄ illa que sunt in hebreo habet blasphemiā: iō subdit: q Et ꝓphetabāt in baal. q̄rēdo rm̄sū ab idolo vel potꝰ a demone i ipso: ꝛ nō a deo: ꝛ sic erat quedā blasphemia: qz p hoc ostendebāt q̄ reputabant baal plusq; deū. r Et in ꝓphetis hierlm vidi similitudinē. ad ꝓphetas samarie: adulterū. i. idolatriaz s Et iter mendacij. qz decipiebāt pplꝫ inde: sicut ille populus samarie. In hebreo habet sic: Vidi turpitudiez adulterij ꝛ iter mdacij. turpitudo. n. adulterij est qñ adultera in eodē lecto recipit adulter� cū marito: ꝛ sic isti fecerūt: qz in templo dñi idoluꝫ posuerūt: t Et cō fortauerūt. suo malo exemplo ꝛ verbo falso. v Manus pessimoꝝ. ad pmāendū in pctō. x Facti sūt mihi oēs sodoma. i. abominabiles vt sodomite: iō subditur i flictio pene: y Ecce ego cibabo eos absinthio ꝛc̄. i. replebo eos pena amarissima z A ꝓphetis. n. hierusalē egressa est pollutō. idolatie ꝛ aliorꝝ malorꝝ. a Super oēm terrā. s. iudee. qz pplꝫ eos imitabatur b Hec dicit dñs. Hic ꝓsequenter arguitur ꝓphetarum falsorum ꝛ sacerdotuz doctrina: ꝛ ꝑmo quātuz ad denūciationez falsitatis: 2° quantm ad derisionez veritatis: ibi Si igit. Pria adhuc in duas: qz p̄mo arguitur in eis denūciatio falsi: 2° coloratō dicti: ibi Audiui. Circa p̄mū dr̄: c Nolite audire verba ꝓphetarꝝ. q̄ ꝓphetāt mendaciū ad vos decipienduz, d Visionē cordis sui. i. fictam ab eis. e Dicūt eis qui blasphemabāt me. ore ꝛ opere. f Pax erit vobis. assecurando ꝛ nutriendo eos in malis. g Quis. n. affuit in cōsilio domini. de ꝓphetis sic loquentibus. q. d. nullus qz eueniet ꝓrīū: iō seqt̄: h Ecce turbo dñice indignationis. i. impetus diuine vindicte: i Sup caput impioꝝ. siue sint sacerdotes siue populares. k Non reuertet. i. non impediet sed absq; dubio veniet. l In nouissimis diebus. i. tpe destructionis ciuitatis qō dr̄ hic vltimū: qz tunc terminatū fuit regnū iudeoꝝ: m Intelligentis cōsilium meū. i. penā quā dispono sui iferre videbitis p effectū. n Si stetissent in cōsilio meo. vbi ꝓphetarꝝ meoꝝ credēdo: o Et nota se. vera mea po. meo. sicut tenebant ex officio: p Auertissē eos vtiq; a via mala. spiritū vere pēitētie eis ꝓferēdo. q Putaxat deꝰ e vicino ego sum. i. cognoscens tm̄ illa que sunt

ꝓpe me ⁊ non ea que ſunt longe: hoc nō inducitur ad excludēdū doctrinā falſā aliquoꝝ ſacerdotū q̄ dicebāt deū ꝑ uidētiā attingere tm̄ ad ſupiora ⁊ nō ad iſta inferioꝛa: qui erroꝛ icepit a tpe ſancti iob. Jn pſōa ſic errātiū dī iob. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nr̄a ꝓſiderat. Sed q̄ dei ꝑuidētia attingit ad oīa q̄tūcūq; occulta ideo ſequit: r Si occultabit̄ nō. i. nō occultabit: qō probat̄ ex ei⁹ ꝓſentia vbiq; cum dī: s Nunq̄d non celū ⁊ terram ego impleo. q. d. ſic. t Audiui. Hic ꝓſequenter arguit in falſis ꝓphetis colꝛatio ſui dicti ad hoc. n. q̄ magis ſibi crederet vtebant mō loquendi ꝓphetaruꝫ ⁊ hoc eſt quod dicit: t Audiui que dixerunt ꝓphe. ſ. falſi: q̄a verba eoꝝ nota ſunt mihi: v Prophetātes in noie meo mēdaciū. ꝑmittētes ſue falſe ꝓphetie: hec dic̄ dn̄s: ſicut ꝓphete veri ꝛ Sōnia. i. viſionē a deo accepi in ſōno: ⁊ qz hoc faciebant ad facilius decipiēdū populū: vt dcm̄ eſt: ideo ſequit: y Qui volūt fa. vt obli. po. me⁹ no. mei. ꝑ ſuam falſā doctrinam: ideo ſequitur: z Prophetā q̄ habz ſomnium. ſ. vanum: ⁊ Narret ſōniū. i. referat tanq̄ ſōniū ⁊ ꝑmittat: hec dic̄ dn̄s a Et q̄ habz ſermonē meū. ſicut hieremias ⁊ alij veri ꝓphete b Loquat̄ ſermonem meum vere. ſ. ꝓmittendo hec dicit dn̄s. c Quid paleis ad triticū. i. ſicut palee nō ſunt tritico cōmiſcende vl̄ ecōuerſo: ſic nec nomē dn̄i eſt adiūgendū falſe doctrine ꝓphetaꝝ. d Nunq̄d nō verba mea ſunt q̄ſi ignis. q. d. ſic ꝑ qō dixit hieremias ſupꝛa. xx. caꝑo Factꝰ ē ſermo dei q̄ſi ignis exeſtuās in coꝛde meo. q. d. ſicut ignis cōſumit paleas ⁊ malleus ꝓterit petras: ſic virtus nois mei q̄ colorāt falſitates ſuas erit occaſio attritionis ⁊ ꝓſuptiōis eoꝝ: ideo ſequit: e Ecce ego. ſupple part⁹ ſū. f Ad ꝓphetas. i. ad puniēdū ꝓphetas falſos: g Qui furant̄ vba mea. a veris ꝓphetis: ꝓſiderabāt. n. attēte modū loquēdi ipoꝝ ⁊ illo vtebant̄ i ſuis falſis ꝓphetijs: ſic ananias audiuit in principio regni ſedechie hieremiā dicentē: Hec dic dn̄s exercituū. Ecce ego ꝓfringā arcuꝫ helā. j. xlix. et ad ſimilitudinē huⁱ⁹ dixit quarto āno ſedechie: Hec dicit dn̄s: Sic ꝓfringā iugum nabuc. ⁊c. j. xxviij. ideo ſequitur: h Qui aſſumūt linguas ſuas. i. modos loquēdi ꝓphetaꝝ dn̄i: i Et aiunt dicit dn̄s. i ſuis falſis ꝓphetijs. k Ecce ego ad ꝓphetas. exponat̄ vt ſupra. l Somniātes mēdaciū. dicētes ſe habuiſſe a deo viſionē i ſomno: m Et ſeduxerūt ꝓplm meū i mēdacio ſuo. qō ſinxerūt: n Et miraculis ſuis. i hebꝛeo habet: Et in extaſib⁹ ſuis. Aliq̄n. n. fingebāt ſe eſſe raptos a ſenſibus ad fingendum magnitudinē reuelationis ſibi facte: ⁊ talia pñt quodāmodo dici miracula: qz inducūt ſimplices homines i admirationem.

ego ſū dic̄ dn̄s: ⁊ nō deꝰ de longe: Si occultabit̄ vir in abſcōditis: ⁊ ego ñ videbo eū dic̄ dn̄s: Nūnq̄d ñ celum ⁊ terrā ego ipleo dic̄ dn̄s: Audiui q̄ dixerūt ꝓphe ꝓphētātes i noie meo mēdacio atq; dicētes: Sōniauī ſōniaui. Uſq;q̄ iſtō ē i cor ꝓphaꝝ vaticinātiū mēdaciū: ⁊ ꝓphetātiū ſeductōes coꝛdis ſui. Qui volūt facē vt obliuiſcat̄ ꝓplus meus noiſ mei ꝑ ſōnia eoꝝ que narrāt vnuſq;q; ad ꝓximū ſuū: ſicut obliti ſūt ꝓres eoꝝ noiſ mei ꝑ baal. Ꝓphēta q̄ habz ſōniū narret ſōniuꝫ et q̄ habz ſmōem meū: loquat̄ ſmōem meū vere. Quid paleis ad triticū dic̄ dn̄s: Nū quid ñ vba mea ſi q̄ ignis ardēs dic̄ dn̄s: ⁊ q̄ſi malleꝰ cōterēs petrā: Propterea ecce ego ad ꝓphetas ait dn̄s q̄ furāt vba mea vnuſq;q; a ꝓximo ſuo. Ecce ego ad ꝓphetas ait dn̄s q̄ aſſumūt linguas ſuas: et aiūt dic̄ dn̄s Ecce ego ad ꝓphetas ſomniantes mendaciū dic̄ dn̄s: q narrauerūt ea et ſeduxerūt ꝓplm meū i mēdacio ſuo: et i miraculis ſuis cū ego ñ miſiſſē eos: nec mādaſſem eis: q nihil ꝓfuerit ꝓplo huic dic̄ dn̄s. Si igit̄ interroguerit te ꝓplus iſte vel ꝓpha aut ſacerdos dicens: qō eſt onus dn̄i: dices ad eos: Vos eſtis onus. Ꝓdijciā q̄ppe vos dicit dn̄s. Et ꝓphā ⁊ ſacerdos ⁊ ꝓplus q̄ dicit onus dn̄i: viſitābo ſup virum illū ⁊ ſup domū ei⁹. Hec dicet̄ vnuſq;q; ad ꝓximū ſuū ⁊ ad fratrē ſuū: Quid rñdit dn̄s: et qd locut⁹ ē dn̄s: Et onus dn̄i vltra nō memorabit̄: q̄ onus erat vnicuiq; ſmo ſuus. Et pūertiſti vba dei viuētis: dn̄i exercituum dei nr̄i. Hec dices ad ꝓphetā: Quid rñdit tibi dn̄s ⁊ qd locut⁹ eſt dn̄s: Si aūt onus dn̄i dixeritis ꝓp hoc hec dic̄ dn̄s: Quia dixiſtis ſmonē iſtū onus dn̄i: ⁊ miſi ad vos dicēs: nolite dicere onus dn̄i: ꝓptērea ecce ego

Et ſeduxerūt ꝓplm meū i mēdacio ſuo: et i miraculis ſuis cū ego ñ miſiſſē eos: nec mādaſſem eis: q nihil ꝓfuerit ꝓplo huic dic̄ dn̄s. Si igit̄ interroguerit te ꝓplus iſte vel ꝓpha aut ſacerdos dicens: qō eſt onus dn̄i: dices ad eos: Vos eſtis onus. Ꝓdijciā q̄ppe vos dicit dn̄s. Et ꝓphā ⁊ ſacerdos ⁊ ꝓplus q̄ dicit onus dn̄i: viſitābo ſup virum illū ⁊ ſup domū ei⁹. Hec dicet̄ vnuſq;q; ad ꝓximū ſuū ⁊ ad fratrē ſuū: Quid rñdit dn̄s: et qd locut⁹ ē dn̄s: Et onus dn̄i vltra nō memorabit̄: q̄ onus erat vnicuiq; ſmo ſuus. Et pūertiſti vba dei viuētis: dn̄i exercituum dei nr̄i. Hec dices ad ꝓphetā: Quid rñdit tibi dn̄s ⁊ qd locut⁹ eſt dn̄s: Si aūt onus dn̄i dixeritis ꝓp hoc hec dic̄ dn̄s: Quia dixiſtis ſmonē iſtū onus dn̄i: ⁊ miſi ad vos dicēs: nolite dicere onus dn̄i: ꝓptērea ecce ego

Hic arguit malicia eorū i deriſiōe veritatis. Circa q̄ ſciendū q̄ ſacerdotes ⁊ mali ꝓphe ꝓriſiozie noiabāt onus ꝓphiaꝫ hie remie ⁊ alioꝝ ꝓphaꝝ dn̄i: ⁊ ꝓplꝫ inducebāt ad talez modū loq̄ndi duplici ratiōe. Una ē qz ꝓphe dn̄i arguēdo eoꝝ vicia cōminabāt eis penas graues: ideo ꝑ phe falſi vocabāt onera. Alia ē: qz iſte pene diu ante euentū fuerūt per ꝓphas dn̄i nunciate: ⁊ iō ꝓriſozie dicebāt: Onus⁹ ꝑ hoc inſinuādo q̄ ille ꝓphetie eſſēt ꝓriſibiles tāq̄ friuole ⁊ effectuz nō habētes: ⁊ ꝓp talē deriſionē dn̄i cōminat deriſiozi b⁹ penā: ⁊ pōitur iſta ſnia hic diffuſe ⁊ itricate cū dī in pſona dn̄i hie remie: o ! Si igit̄ iter. te ⁊c qō eſt onus⁹ dn̄i. ꝓphetiā tuā onus⁹ noiantes deriſorie: p Dices ad eos: Vos eſtis onus⁹. ſ. importabile ꝓpter peccatoꝝ vioꝝ pōd⁹: iō ſubdit: q Ꝓdijciā q̄ppe vos. i captiuitatē: r Dic̄ dn̄s. ſic. ꝑcit ipoꝛtabile onus⁹ + Et ꝓpha ⁊ ſa. ⁊ po. q̄ dic̄ onus⁹ dn̄i. deridēdo ꝓphiaꝫ verā: t Viſitabo ⁊c. i. puniā eū i pſona ſua grauit⁹ ⁊ i pſonis ſibi ꝑiūctis. Cōſequent̄ docet eos loq̄ reuerent̄ de ꝓphia dn̄i cū dī: v Hec dicetis. i. ſic loq̄mini ꝑ ꝓphia dn̄i. x Quid rñdit dn̄s. ꝓphe iquirenti ab eo y Et q̄d lo. q̄ dn̄s. ꝓphas inſpirādo: z Et onus⁹ dn̄i vltra non memorabitur. i. ꝓphetia domini amplius non nominabitur a vobis de noie oneris: a + Qz onus⁹ vni. erit ſer. ſu⁹. i. ſi loq̄t de ꝓphetia dn̄i noiando eā onus⁹: puniet grauit ꝑ tali ſmoni. b ǂ Et puer. ver. dei vi. i. puerſe noiaſtis noiando ea onera deriſozie. i hebꝛ. aūt hēt: Et puertiſtis vba deoꝝ viuētiū. ꝑ qō i diuiniſ oñdit pluralitas pſonaꝝ: ⁊ vnitas eſſētie cū ſubdit i ſingulari: Dn̄i exercituū dei nr̄i. c Hec dices. Docet modū loquēdi reuerenter cū ꝓphā dn̄i: ⁊ patet ſnia ex dictis qz ē replicatio eiuſdē ad maiozē aſſertionē: ⁊ qz hāc dei

mōitionē ꝓtēpserūt: iō sequit pena ibi: ō Propterea ecce ego tollam vos de ter. ve. portans. ſ. ad alienaz: qō impletū fuit i transmigratiōe ioachi regis iude inchoatiue: t ꝓsūmatiue i capiutate babylōica tpe sedechie.

In ca. xxiij. vbi dī in postil. Sciendū aūt q hebrei nē

Addi. p°.

Ebrei ñ solū sē terfugē nituntur a verita te hui° auctoritatis que diuinitatē christi satis manifestat p varietatē littere ꝑut postillator dicit: quam varietatem recte confutat prout in postilla: sed etiaz dicunt q licet nomen dñi tetragrāmaton nō conueniat essentialiter alicui creature: tñ qñq; in scriptura creatura denominatur ꝑdicto nomine ad effectum ipsius dei. Ad qō iducūt illud exo. xvij. vbi dicit: Edificauit moyses altare: t vocauit nomen eius: dñs exaltatio mea. t vbi nos habem° domin°: i hebreo ponitur tetragrāmatō: qō non cōuenit ipsi altari fm essentiam: sed denominatur sic ab effectu ipsius domini exaltantis populum israel: vt ibidem exponitur in postilla. vnde in proposito dicunt q hoc nomen ꝓprium dei. ſ. dñs iustus nr: dicitur de illo germine suscitando de dauid non essentialiter: sed ab effectu ipsius dei iustificantis. Sed illa cauillatio non valet: nam ꝑut habetur in thalmud in libro qui dicitur babababata alias babalbatra in distinctione que incipit: qui vidit nauem: habeē expresse q messias vocatur nomine dei tetragrāmaton: ad quod allegatur ista auctoritas hieremie: Hoc est nomē qō vocabūt eū dominus iust° nr. Et sic pz q nom̄ dī essētialiē itelligit i hac auctoritate: ibi. n. de essentiali noiatōe loquit vt ibidē pz nē.

In eodē ca. vbi dī in postil. Circa qō sciēdū q sacerdotes t falsi ꝓphete derisorie noiabant on° ꝓphetiam

Bi nos habemus in hoc loco: Addi. ij. onus: i hebreo habeē hec dictio: masca: q vno modo significat idē qō on°: alio mō significat assumptionē. ſ. verbum assumptum a ꝓpheta: vnde numeri vicesimotertio t. xxiij. vbi dicit de balaaz assumpta pabola dixit: in hebreo habetur ratio istius dictōis scilicet masca ꝑut signat assumptionē verbi vel pabole dei: t sic in alijs locis similibus: vbi ergo graue erat seu ponderosū qō ꝓphetiçabat irrisores vocabāt illā ꝓphetiam onus intelligēdo in prima significatiōe. Quia igit ꝓphete solebant peccantib° tristia enunciare: vt ad penitentiā eos reuocarent: que tñ de° sepe misericorditer

tollam vos portās t dereliquā vos t ciuitatē quā dedi vob t pātib° vōis a facie mea: t dabo vos i opprobriū sempiternū: t ignominiā eternā q nunq; obliuione delebitur .xxiiij.

Ostēdit mihi dñs: t ecce duo calathi plēi ficis positi ante tēplū dñi postq; transtulit nabucho donosor rex babylonis iechoniā filiū ioachim regē iuda t ꝓncipes ei° et fabrū et inclusorē de hierlm t adduxit eos in babylonē. Calath° vn° ficus bonas hēbat nimis: vt solēt ficus esse ꝑmitpis. Et calathus vnus fic° habebat malas nimis: que comedi nō poterāt eo q essent male. Et dixit dñs ad me: Quid tu vides hieremia: Et dixi: Fic° fic° bōas bōas valde: t malas: malas valde: q comedi nō pñt eo q sint male. Et factū est verbū dñi ad me dicens: Hec dicit dñs de° isrl: Sicut ficus: he bone: sic cognoscā trās migratōnē iuda quā emisi de loco isto i trā chaldeoz i bonū: t ponā oculos meos sup eos ad placādū. Et reducā eos i terrā hāc: et edificabo eos t nō destruā t plātabo eos t nō euellā et dabo eis cor vt sciāt me q ego sū dñs. Et erūt mihi in pplm: t ego ero eis i deuz: q reuertent ad me i toto corde suo. Et sicut ficus pessime que comedi non pñt eo q sint male: hec dicit dñs: sic dābo sedechiaz regem iuda t ꝓnceps ei° t reliquos de hierusalem q remanserunt in vrbe hac

differebat: ideo populus pseudo ꝓphetaz fraude deceptus putabat non ventura que dñs minabatur: vnde t ꝓphetiā verā t seriosā in ludū vertebat: t veris ꝓphetis irridendo dicebat: Hi viri pondus seu onus dñi anūciant. Unde iā ultra ꝓphetia nō visio sed onus vel pondus dñi apud eos dicebatur: et iō dñs ad hieremiā dicebat: Si i terrogauerit te ppls nē. t hec snia plenius habetur in glosa.

Capitulū. XXIIII.

Stēdit. Super° posita est hieremie ꝓphetia: hic ꝓsequēter oñditur in pte impleta. t diuidit i duas q: ꝑmo oñdit hec impletio: 2° ponit ꝓphetie hieremie repetitio caplo sequēti. Prima in duas: q: ꝑmo ponitur q̄dā imaginaria visio: t 2° ponitur ei° expositō: ibi Et factū est. aliter. n. nō fuisset vera ꝓphetia nisi hieremias intellexisset visionē sicut pharao videns spicas nō fuit ꝓpheta: quia nō intellexit significatiōem pp qō dī daniel. x. Intelligentia opus est in visione. Circa ꝑmū dī:

b Ecce duo calathi nē. hoc vidit hieremias ꝑ° visiōe imaginaria. Et subditur hui° visionis tempus cum dī: c Postq; transtulit nabuc. nē. de qua translatiōe plenius dictum est supra. xxij. d Et fabrū. i. artificē subtilē: e Inclusorē. i. aurifabrū qui gēmas pretiosas ponit in auro vel argento: t in hoc patet ꝓphetiam hieremie impletā esse in pte: q freqenter ꝓtulerat regē pplm in babylonem ducendum. Cetera patent in littera quantum ad visionē imaginariā. f Et factū est. Hic ꝓsequenter ponit expositio siue intellectus dicte visionis cū dicit: g Sicut fic° he bone sic cogno. transmi. iuda nē. i. trāsmigratis dabo gratiā meā: t erit eis multo melius q̄ illis qui remanserunt in iudea: q: ioachin rex iuda ꝑ filiuz nabuc. fuit repositus in magno statu valde: fm q̄ habetur quarto regū vltimo: t daniel t socij eius t mardocheus q̄ fuerūt de transmigratis cū ioachin: fuerūt multū honorati a regib°: vt pz i libris hester t dāiel. Hec aūt visio fcā fuit hieremie: q: illi qui erant in hierlm cū sedechia rege reputabant miseros ioachin regē t alios q̄ cū eo educti fuerāt i babylōe h Et rdu. eos i ter. hāc. lz. n. ioachin daniel t socij ei° t mardocheus non redierint i psonis ꝓpꝫis: redierūt tñ in posteris suis: plures etiā illoz qui cū eis transmigrauerāt cōpletis .lxx. ānis etiā in iudeā redierūt. i Et edificabo eos nē. i. mltiplicabo eos i ple t bonis tēporalib°. k Et dabo eis cor vt sciant me. multiplicando eos in bonis spiritualib°: l Et sicut ficus pessime. que sūt abominabiles m Sic dabo sedechiam regē. mihi t hoīb° abominabilē quia postea fuit captus t exoculatus: t filij eius t nobiles occisi: t populus partim occisus: t partim captiuatus

ꝛ ciuitas cõbusta:ꝛ ex hoc patet huius lre sentẽtia vsq; ibi:
n Et in maledictiõe. qz p̃ istã miseriã q̃cũq; maledicebat alteri:sic dicebat:sic accidat tibi sic sedechie regi ꝛ pplo eius. o Et mittã i eis gla.ꝛ fa.ꝛ pestẽ. qz aliq̃ eoꝝ fuert gladio mortui:ꝛ aliq̃ fame:ꝛ aliq̃ corruptiõe aeris seu mortalitate. .XXV

a VErbũ. hic ponitur replicatio prophetie hieremie:ꝛ primo quãtũ ad hoc q̃ reprehenderat pplũ maliciam:2° quantuz ad hoc q̃ prenũciauerat penaz: ibi Propterea. Circa p̃mũ p̃mo notatur tps cũ dicitur:
b In anno.iiij. ioachiz filij iosie. ex hoc patet q̃ hec reuelatio fcã hieremie fuit ante transmigrationem p̃cedenti caplo dictam qz iechonias siue ioachin sub q̃ facta ẽ illa transmigratio fuit filius istius ioachim sicut dcm̃ est supra. xxij. Et ideo subditur:
Postq̃.i. post istam reuelationem factam hieremie translatus ẽ iechonias: q̃a octauo anno post ĩcludendo hunc quartum ãnuz ioachim patris eius trãslat' fuit. b In se est prim' annus nabuc. qõ patet ex hoc q̃ xix. ãno nabuc. destructa fuit hierlm: quarto regum vltio. ꝛ a quarto anno ist' ioachiz inclusiue vsq; ad.xj. annũ sedechie in q̃ ẽstructa fuit ciuitas fluxerunt.xix. anni.scilz.viij.de regno ioachim q̃. xi. annis regnauit: ꝛ. xj. de regno sedechie. Cetera patent vsq; ibi:
c. A. xiij. anno. vbi incipit ista replicatio:qz a. xiij. anno iosie cepit hieremias p̃phetare quo tpe fluxerũt anni.xxiij. vsq; ad quartũ annuz ioachim:iõ subdit:iste est annus.xxiij. d Et locutus sũ ad vos de nocte p̃surgẽs.i. vigilanter ꝛ pseuerant. e Et nõ audistis.vos emẽdando. f Et misit dñs ad vos oẽs suos suos ꝓphetas.ex q̃ patet q̃ illo tpe fuerũt alij sancti ꝓphete q̃ monebãt pplm ad bonũ. g Cõsurgẽs diluculo mittensq;.i. valde diligenꝫ vos admonẽs: h Et non audistis .q.d. pseuerantia vestra i malo nõ puẽit ex defectu diuie misericordie:sz ex pte malicie vie. Cetera patẽt i lra.
i Propterea. hic p̃sequenter ponitur replicatio ꝓphetie quantũ ad penã:ꝛ p̃mo exprimit pena iudeoꝝ:2° pena suorum aduersarioꝝ:ibi Cũq; impleti.ꝛ hoc fuit ad p̃solatio

ꝛ q habitant i terra egypti
Et dabo eos in vexationẽ afflictionẽq; oĩbus regnis tre:i opprobriũ ꝛ i parabolã ꝛ i ,puerbiũ ẽt in maledictionẽ i vniuersis locis ad q̃ eieci eos:ẽt mittã i eis gladiũ ꝛ famẽ ꝛ pestez donec ꝓsumãt de tra quã dedi eis ꝛ patribus eorum .XXV.

VErbũz qõ fcm̃ ẽ ad hieremiã de oi pplo iude i ãno q̃rto ioachi filij iosie regis iuda:ipse ẽ ãn' p̃mus nabuchodonosor reg' babylõis. Et locut' ẽ hieremias ,pphã ad oẽz pplz iuda ꝛ ad vniuersos hitatores hierlz dicẽs:A tertiodecio ãno iosie filij ãmon reg' iuda vsq; ad diẽ hãc: ipse est terti' ꝛ vicesim' ãn': factũ ẽ vbũ dñi ad me:ẽt locut' sũ ad vos de nocte cõsurgẽs ꝛ loquẽs:ẽt nõ audistis: ẽt misit dñs ad vos oẽs suos ,pphetas p̃surgẽs dilu culo mittẽsq; ẽt nõ audistis neq; iclinastis aures vras vt audiretis cũ diceret:Reuertimi vnusq;q; a via sua mala:ꝛ a pessimis cogitatõib' vris: ꝛ hitabitis i tra quaz dedit dñs vob ꝛ p̃ib' vris a seculo ꝛ vsq; i seculũ. Et

nolite ire p' deos aliẽos vt seruiatis eis adoretisq; eos neq; me ad iracũdiã ,puocetis i opib' manuũ vrar ꝛ nõ affligã vos. Et nõ audistis me dicẽ dñs:vt me ad iracũdia ,puocaretis i opib' manuũ vrar i malũ vrz Propterea hec dicẽ dñs exercituũ. Prõ eo q̃ nõ audistis vba mea:ecce ego mittã ꝛ assumã vniuersas cognatões aquilonis ait dñs ꝛ nabuchodonosor regez babylonis ſ̃uũz meũ ẽt ducã eos sr̃ tr̃ã istã ꝛ super habitatores ei' ꝛ sup oẽs natiões q̃ i circuitu illi' sũt ꝛ interficiã eos ꝛ ponã eos i stupore ꝛ i sibilũ ꝛ i solitudines sempiternas. Perdã q; ex eis vocẽ gaudij ꝛ vocẽ leticie:vocẽ sponsi:ꝰvocẽ mole ꝛ lumẽ lucerne. Et erit vniuersa terra ei' i solitudinẽ ꝛ i stupor̃:ꝛ seruiẽt oẽs gẽtes istere gi babylõis septuagita annis. Cũq; impleti fuerit septuaginta ãni visitabo sup regẽ babylonis ꝛ sup gentẽ illã dicẽ dñs iniqtatẽ eoꝝ ꝛ sr̃ tr̃ã chaldeoꝝ: ẽt ponã illam in solitudines sempiternas. Et adducam super

hitatores de suis malis mltiplicib': vt mag fz ordinẽ diuie iustitie puniret:
m Seruũ meũ. iquãtum exeqbat diuinã iustitiaz.
n Et addu. eos sup ter. istã ꝛ sup oẽs na.q̃ in circu. illi' si. qz idumei philistei ꝛ alij circa iudeã hitantes fuerũt p nabuc. ꝰ pdati ꝛ captiuati ꝛ eoꝝ captiuitas hic denũciat cum pena iudeoꝝ:qui spabãt eoꝝ adiutorio rsistere regi babylõis. Cetera patẽt vsq; ibi:
o Vocẽ mo.ꝛ lumi lu. p h' designatur captiuitas habitatoꝝ. ꝛ sic nõ erit op' mole neq; lucerne pp ẽfectũ habitatoꝝ.
p Cũq;. Hic cõsequent p̃dicit pena aduersantium iudeis ad bonoꝝ ꝓsolationẽ vt pdictũ ẽ: ꝛ diuidit in duas pte:qz p̃mo p̃dicit destructio babylõioꝝ singulariter:2° multoꝝ generaliter:ibi Qz sic
Circa p̃mũ notat tps destructõis babylõie cum dr̃:
p Cunq; ipleti fu.lxx. ãni visi. sr̃ re.baby. ips̃m ꝛ regnũ ei' destruẽdo

qõ fuit ipletũ in occisione balthasar regis babylõis: qz tũc regnũ suũ datũ est medis ꝛ ps̃is:vt habet dan̄. v. numeratio tñ istoꝝ.lxx. ãnoꝝ varie ichoat a diuersis. Ex positores.n.nr̃i cõiter icipiũt eã a destructiõe hierlz vndecimo ãno sedechie. Ra.sa. ichoat eã a.iiij. ãno regni ioachi filij iosie:q̃ fuit ãn' p̃m' nabuc. regis: vt dr̃ i p̃ncipio hui' capli. Ab isto vero ãno exclusiue vsq; ad vndecimum ãnũ sedechie fluxerũt decẽ ꝛ octo ãni:septem de regno ioachim q̃ regnauit vndecim annis: ꝛ.xj. de regno sedechie:tps̃ aũt iechonie q̃ regnauit iter istos duos ĩcludit in istis.xviij. ãnis ꝛ nõ computat p se:qz regnauit tñ tribus mẽsib': ꝛ ista patent ex quarto regum.xxiiij. q Et ponã illã i solitudies sempiternas.

quia babylon nō fuit reedificata ⁊ inhabitabilis facta est ſm q habetur Eſa. xiij. Non habitabit vſq; in finē ⁊c. Licet aūt babylonij in deſtructione iudeoꝝ fuerint executores diuine iuſticie vt predictū ē: tm fecerūt hoc iniqua voluntate ⁊ attribuentes victoriā illā ⁊ alias arroganter ſue poteſtati: ⁊ nō diuine virtuti: pp qō me ruerūt a deo puniri. a Quia ſeruierūt eis. ſ. chaldeis. b Cū eſſent gētes multe. ſ. iudei ⁊ alie natōnes ſbiugate chaldeis: c Et reges magni. erant in iſtis gentibus q. d. non fuerunt ſubiugati virtute chaldeoꝝ ſz diuina: ideo ꝺbuerūt puniri ꝓ ſua ſuperbia: pp qō ſubdit Et reddā eis ⁊c. d Quia ſic dicē Hic pōitur punitio multoꝝ generaliter: ⁊ diuidit in tres partes: q; primo ꝑdicit hec punitio: 2° dicti cō firmatio: ibi Cū q; voluerint. 3° reſumitur iudeorū deſtructio: ibi Ululate. Circa ꝓmū dī hieremie a dño terram illā oīa verba mea q locut' ſū ꝑ eā oē qō ſcriptū eſt i libro iſto q̄cūq; ꝓphetauit hieremias aduerſū oēs gētes: qā ſeruierūt eis cū eſſēt gētes mlte ⁊ reges magni. Et reddā eis ſm opera eoꝝ: ⁊ ꝟz facta manuum ſuaꝝ. Quia ſic dicit dñs exercituū deus iſrl: Sume calicē vini furoꝛis huiuſmōi de manu mea ⁊t ꝓpinabis de illo cūctis gētib' ad q̄s ego mittā te ⁊ bibēt: ⁊t turbabūt ⁊ inſanient a facie gladij quē ego mittā inter eos. Et accepi calicez de manu dñi: ⁊ ꝓpinaui cūctis gentib' ad q̄s miſit me dñs: hieruſalē ⁊ ciuitatib' iuda ⁊ regib' ei' ⁊ principib' eius vt darē eos i ſolitudinē ⁊ i ſtupoꝛē ⁊ i ſibilum ⁊ i maledictionē ſic eſt dies iſta: pharaoni regi egypti ⁊ ſuis ei' ⁊ principib' ei' ⁊ oi pplo ei' ⁊ vniuerſis generaliter cūctis regib' tre auſitidis: ⁊t cūctis regib' terre philiſtijm ⁊ aſcalonis ⁊ gaze ⁊ accaroni açoti ⁊t reliq; idumee ⁊ moab ⁊ filijs āmō ⁊t cūctis regib' tyri ⁊t vniuerſis regib' ſidonis ⁊t regib' tre inſularū q ſt trāſ mare: ⁊ dedan ⁊ themā ⁊ buz ⁊ vniuſis q attonſi ſūt i comā ⁊ cūctis regib' arabie: ⁊ cūctis regib' occidētis q habitāt i deſerto: ⁊ cūctis regib' çambri ⁊ cūctis regib' elaz ⁊ cūctis regib' medoꝝ: cūctis q̄z regibus aquilonis de ꝓpe ⁊ lōge vnicuiq; cōtra fratrē ſuum: ⁊t omnibus regnis terre que ſuper faciem eius ſt Et rex ſeſach bibet poſt eos. Et dices ad eos: Hec dicit dñs exercituū deus iſrl: Bibite ⁊ inebriamini ⁊ vomite ⁊ cadite nec reſurgatis a facie gladij quē ego mittā inter vos. Et erit ſi nolueritis accipere calicē de manu tua vt bibas dices ad eos: Hec dicit dñs exercituū: bibendo bibetis. Ecce enim in ciuitate hac in qua inuocatum eſt nomen meum ego incipio affligere: et vos quaſi innocentes et non habentes penam eritis? Non eritis innocentes: quia gladium ego vocabo ſuper omnes habitatores terre dicit dñs exercituū. Tu ergo vaticinare ad eos omnia verba hec: et dices ad eos: Dñs de excelſo rugiet: et de habitaculo ſanctitatis ſue dabit vocem ſuam: rugiendo rugiet ſuper habitationem ſuam: vindemie quaſi calcantium reſpondebunt vniuerſis habitatoribus terre. Venit clamor vſq; ad extremum terre: quia iudicium domini cum carnibus diſceptat: ipſe dat impios gladio dicit dñs. Hec dicit dñs exercituū: Ecce malum egredietur de gente in gentem: et turbo magnus conſurget a finibus terre. Et erunt interfecti domini in die illa a finibus terre uſq; ad fines terre: non planguntur neq; colligentur neq; ſepelientur: quaſi ſtercus ſuper faciem terre erunt. Ululate pastores et clamate: et aſpergimini cinere o fortes gregis: impleti ſunt dies vestri ad occisionem et ad diſperſionem vestram: et cadetis quaſi vas desiderabile. Et peribit fuga a pastoribus: et ſalus a fortibus gregis. Vox clamoris pastorum et ululatus fortium gregis: quia vaſtauit dñs paſtum eorum. Et deſtructa ſunt pacifica a furore furoris dñi. Dereliquit quaſi catulus ſpeluncam ſuam: quia facta eſt terra eorum in deſolationem a facie furoris columbe et a facie furoris eius. Hec dicit dñs exercituū: Ecce egredietur malum de gente in gentem: et turbo magnus conſurget de finibus terre. Occiſi dñi in die illa erunt a finibus terre uſq; ad fines terre: non planguntur neq; colligentur neq; ſepelientur: in ſtercus ſuper faciem terre erunt. Ululate pastores et clamate: et aſpergimini cinere o fortes gregis: impleti ſunt dies vestri ad occisionem et diſperſionem vestram: et cadetis quaſi vas desiderabile. Et peribit fuga a pastoribus: et ſalus a fortibus gregis. Vox clamoris pastorum et ululatus fortium gregis: quia vaſtauit dñs paſtum eorum. Et deſtructa ſunt pacifica a furore furoris dñi. Dereliquit quaſi catulus ſpeluncam ſuam: quia facta eſt terra eorum in deſolationem a facie furoris columbe et a facie furoris eius.

e Sume calicē. per quē intelligitur afflictio ſeu punitio mittenda a deo: f Et ꝓpinabis de illo cūctis gentibus ⁊c. i. ꝓphetabis hanc punitionē ſup eas venturā ⁊ dicit ꝓpinabis: ꝓſequendo metaphoꝛam de calice. g Et turbabunt ⁊ inſanient. i. fugiet ab eis mēs ⁊ conſiliū: h A facie gladij. i. ꝑ timore gladioꝝ ſup eos venientiū. i Et accipe calicē de manu dñi. i. auctoritatē ꝓphetandi punitionē venturā. Et dicūt aliq; q vidēbat imaginaria viſiōe calicē a deo ſibi tradi: ⁊ ꝓ ipſū ꝓpinari regib' ⁊ gentibus infraſcriptis: ⁊ intelligebat viſionis ſignificationē: ⁊ ꝑponit punitio iudeoꝝ cū dī k Hierlz. ⁊c. ſic ē dies iſta. loq̄tur de futuro ꝓ modū preſentis pp certitudinē euentus: q; dies accipit hic ꝓ die deſtructiōis ciuitatis ⁊ templi futura ſub ſedechia. Secūdo ponitur punitio egyptioꝝ cū dī: l Pharaoni regi egypti ⁊c. q; dedit occaſionē ſedechie rebellandi nabuc. ꝓmittēs ei ſubſidiū: ex qua rebellione ſecuta ē dicta deſtructio. m Cūctis regibus terre auſitidis in hebreo hētur: Terre hus. de qua fuit iob ē illa ⁊ vicina iudee a ꝓte oriētis: n Et cūctis regib' terre philiſtijm. iſti erant vicini iudeoꝝ a ꝓte occidētis: o Et reliquis idumee ⁊ moab. qui ſimilit erāt ꝓpinqui iudeis: p Et cūctis regibus terre tyri ⁊c. tyrus. n. ⁊ ſidō erant vicine iudee a ꝓte aquilonis: q Et regibus terre inſularū. que ſt trans mare. i. vltra aliquā ꝑtē maris reſpectu terre ꝓmiſſionis: ſicut ſunt cyprus rhodus ⁊ cōſimiles: ſi enim eſſent totaliter trās mare iam non eſſent inſule: r Et vniuerſis qui attonſi ſūt in comam ideſt agarenis qui habebāt capillos reciſos ad modū pugilū. In hebreo habet: Et vniuerſis angulatis. ꝓ quos intelliguntur illi q̄ habitabant circa angulos terre ꝓmiſſionis vt dicūt aliqui: ⁊ ſubduntur multa nomia regū ⁊ terraꝝ ⁊ poſtea ſubditur: s Et omnib' regnis terre. ē hyperbole ad deſignandū multitudinem terraꝝ ⁊ regnoꝝ que chaldei ſb iecerunt ſibi: ſicut eſdre primo dixit cyrus rex pſaꝝ: Oia regna tre dedit mihi dominus ⁊ tamen medietas terre habitabilis non erat ſibi ſubiecta. ⁊ p talē modū loquendi dī cōiter: tota ciuitas vadit ad tale ſpectaculū: ſz maioꝛ pſ ꝛma neat. Punitio autem illoꝝ q̄z hic ponit cuz nabucho. q; fuerunt cū nabuc. i deſtructione iudeoꝝ: ⁊ ꝛn mlti eoꝝ debuiſſēt magis iuuiſſe iudeos rōne vicinitatis ſicut philiſtei ⁊ tyrij ⁊ ſidonij ⁊ ⁊ conſimiles: vl rōne ꝓſanguinitatis: ſicut idumei qui deſcenderunt ab eſau fratre iacob ⁊ moabite ⁊ ammonite q deſcēderūt a loth nepote abrae. t Et rex ſeſach bibet poſt eos. i. puniet. ꝓ ſeſach itelligit rex babylōis vt dicūt hieronym' ⁊ hebrei. Ratio hui' ē: q; ſeſach ⁊ babel ꝓ qō itelligit rex babylōis: in hebreo ſcribunt lris ſibi conreſpōdētib'. Ad cui' itellectū ſciēdū q pueri apud hebr. ⁊ latinos addiſcūt alphabetū ꝑ ordie recto ꝓcedēdo de ꝑa lra ad vltimā: 2° ordie retrogrado icipiēdo ab vltia lra ad ꝓmā redeūdo: ⁊ ſi iſti duo ordies iuxta ſe ſcribant vltia lra ordinis ꝓmi. ſ. thau eſt ꝑa in ordine 2° ⁊ conrñdet ipſi aleph que ē ꝑa in ordine ꝑ ⁊ penultia lra. ſ. ſin. conreſpondet ipſi beth q eſt 2a: ⁊ ſic conſequenter ꝓcedendo ex vtraq; pte verſus mediuz alphabeti vbi kaph ⁊ lamech ſibi conreſpōdēt deō mō. Nūc aūt ſic ē q hoc nomen babel i hebr. ſcribit ꝓ tres lras tm. ſ. per duplicē beth ⁊ vnā lamech: ⁊ ſimiliter hoc nom̄ ſeſach ꝓ tres. ſ. ꝑ duplicē ſin ⁊ ꝓ vnā kaph. Ex q̄ ꝑz q; ſcribūt ꝑ lras ſibi conreſpōderet mō ꝑdicto. Q̄n vero iudei volūt aliq̄d velate ſcribere bñ faciūt talē ꝓmutationē lraꝝ ⁊ hoc mō ſcripſit hic hieremias deiectionē chaldeoꝝ velate ⁊ huic dicto ꝓcordat qō ifra. li. babylō nomiat ſeſach vt dicit hieronym': ne forte ꝓuocaret iſaniā chaldeoꝝ ꝛn iudeos qui redigendi erāt ſub ſeruitute eoꝝ. Sed q̄cquid ſit de veritate iſta tm ratio nō videt valere: q; hieremias i b' capl'o ⁊ i plurib' alijs locis ſcribit deiectionē regis ⁊ regni chaldeoꝝ valde lucide ⁊ aperte: ⁊ ideo poſſet breuius dici q ſeſach ē hic nomen egypti regis: ſicut enim impatoꝛes romani oēs nominabantur ceſares ⁊ cum hoc ꝓprium nomen habentes: vt iulius auguſtus ⁊ huiuſmodi: ſic omnes reges egypti vocabant pharaones: ⁊ ꝓter hoc habebāt nom̄ ꝓ ꝓuz vt ſeſach. iij. regū xi. Fugit ad ſeſach regē egypti ⁊ nechao. iiij reg. xxiij. ⁊ ſic d' alij: ⁊ ſic ꝓbabile ꝑt dici q ille rex

egypti sub quo vastatum fuit regnū: in quo capitulo supra exprimitur noie cōi cū dī Pharaoni regi egypti ꝛc. ꝛ hic ꝓpio nomine cū dī: Et rex sesach bibet ꝛc. a Bibite ꝛ inebriamini ꝛc. i. sicut homo multū ebrius nō hz sensuz nec virtutē resistendi: sic nec vos poteritis resistere vidicte dei.

b Cunqz. Hic consequenter ponit cōfirmatio dicti cum dī: Cūqz noluerint accipere calicem. repellendo ꝓphetiā tuā tanq̄ fasuz: c Dices ad eos. ꝓfirmando eam. d Hec dicit dns exercituū. cuius verbuz non potest esse falsuz e Bibētes bibetis. i. sustinebitis penā velitis nolitis: cuius rō subdit: f Quia ecce in ciuitate ꝛc. i. in hierusalē que ad cultū dei erat electa. g Ego incipio affligere. s. peccatores. h Et vos quasi innocentes: ꝛ imūes eritis. q. d. nullo modo. Cetera patet vsqz ibi: i Dns de excelso ruget ꝛc. loquit ō deo ad modū leōis q̄ rugētes fac̄ stare oēs bestias ꝛ deuorat illam quā vult: sic deus ꝓ volūtate punit peccatores sine absqz resistentia k Rugiet sup decorē suū. i. sup hierusalē ꝛ tēplū. l Celeuma quasi calcantium cōcinet. celeuma ē cātus vindemiatoꝝ in fine vendemie qñ habetur abundanter vinū: ꝛ in hoc designatur exultatio bellatoꝝ in effusione sanguinis de victoria ꝛ multitudine spoliozꝝ. m Judicatur ipse. i. ostendit iustus in peccatoꝝ punitione. in hebreo habet: Judiciū hoc. i. iusta dei pūitio Et ad quos se extendat subdit: Impios tradidi gladio: sequitur: n Ecce afflic. egre. de gente in gentē. qz babylonij afflixerūt iudeos ꝛ multa regna supra nominata: ꝛ iterū medi ꝛ perse destruxerūt babylonios: o Et erūt interfecti dñi. i. a dño vel virtute ei⁹: p A summo terre vsqz ad sūmū eius. hyperbole est ad signandū multitudinē interfectoꝝ: ꝛ ad idē facit qō subdit: q Non plangent neqz colligent ꝛc. q Ululate. Hic resumit vastatio iudeoꝝ cum dī: Ululate pastores. vlulatus est vox confusa ꝛ est signum magni doloris: r Et aspergite vos cinere. in signū humiliatōis: s Optimates gregis. i. maioris de populo: t Quia cōpleti sunt dies vestri. q. d. termin⁹ vīe destructionis instat. v Et cadetis q̄si vasa preciosa. i. irrecuperabiliter. vilia enī q̄ cadunt bene recuperant qz inuenientes parū aut nihil curant de eis. x Vastauit dns pascua eoꝝ. i. bona vnde solebāt nutrīri. y Et cōticuerūt arua pacis in hebreo habet: Speciosa pacis. tpe enī pacis arua sūt speciosa: qz sunt bene culta ꝛ fructificantia: ꝛ sic dicunt metaphorice cantare: ꝛ econtrario cōticere qñ sunt destructa ab aduersarijs: sicut ꝓpatū dī ridere qñ viret: ꝛ plorare qñ aret. z A facie ire furoris dñi. i. ꝓp vindictā ipsi⁹ a Dereliquit quasi leo tabernaculū suum. i. templū qō a chaldeis fuit incensum: b A facie ire columne i. nabuc. eo q⁹ habebat in aliq̄ vexillo sui exercitus imaginez colūbe vt dicunt aliqui sed hoc non videtur multum ꝓbabiliter dcm: quia supra quarto capitulo dictū fuit q⁹ habebat in vexillo signū leōis Ra. sa. dicit q⁹ est ira A facie ire vinose. i. a facie vindicte dei inebriantis: ꝛ sic ꝓsequitur metaphoram supra positaz de calice vini furoris: ꝛ de potatione ei⁹ ꝛ inebriatione: ratio huius diuersitatis ē: qz dictio hebraica hic posita. s. iona ē equoca ad colūbā ꝛ vinositatē. c Et a facie ire furoris dñi: i hebr. habet Ire furoris sui. ꝛ sic refert ad eundem de quo ꝓdicit A facie ire columbe.

dominus exercitum deus isrl. Bibite ꝛ inebreamini ꝛ vomite ꝛ cadite: neqz surgatis a facie gladij quē ego mittā iter vos. Cūqz nolue rit accipe calicē ō manu tua vt bibant: dices ad eos: Hec dic dns exercituū: Bibentes bibetis. Quia ecce i ciuitate i q̄ inuocatū ē nom meū ego ō incipio affligere: et vos q̄i innocētes ꝛ imunes eritis. Nō erit imūes. Gladiū. n. ego voco sup oēs habitatores tre: dic dns exercituū. Et tu ꝓphab ad eos oia vba hec: ꝛ dices ad illos Dns de excelso rugiet: ꝛ de habitaculo scō suo dabit vocē suā. Rugiens rugiet sup decorē suū. Celeuma q̄i calcantiū ꝓcinet aduersus oēs habitatores tre. Peruenit sonit⁹ vsqz ad extrema tre: qz iudiciū dño cū gētib⁹. Judicat ipse cū oi carne. Impios tradidi gladio dic dns: Hec dic dns exercituū: Ecce afflictio egrediet de gente i gētē: ꝛ tbo magn⁹ egrediet a cōmitatib⁹ tre: et erūt interfecti dñi i die illa a sūmo tre vsqz ad sūmū ei⁹. Non plāgent: ꝛ nō colligent nec sepelient: i sterquliniū sup facie tre iacebunt. Ululate pastores ꝛ clamate: et aspergite vos cinere optimates gregis: qā ꝓpleti sūt dies vī vt i trficiami ꝛ dissipatiōes vre et cadet q̄si vasa pciosa. Et pibit fuga a pastorib⁹: ꝛ saluatio ab optimatib⁹ gregis Vox clamoris pastoꝝ ꝛ vlulat⁹ optimatū gregis: qz vastauit dns pascua eoꝝ ꝛ ꝓticuerūt arua pacis a facie ire furoris dñi. Dereliqt q̄si leo tabernaculū suū qz facta est tra eoꝝ i desolatiōz a facie ire columbe: et a facie ire furoris dñi. .XXVI.

In principio regni ioachi filij iosie regis iuda factū est vbum istud a dño dicēs: Hec dicit dominus

In principio regni ioachi ꝛc. 2ª causa eius q̄ fuit ꝓdicatio hiremie cum dī ei a dño.

Inchoatio septuagita annoꝝ captiuitatis babyloice q̄renda ē i nono ca. dañ. vbi de. lxx. hebdomadib⁹ danieli reuelatis agitur ibi. n. large ō istis habet in postilla ꝛ i additione.

In eodē ca. vbi dī i postil. A facie ire colūbe. Adi. ij. Jctio hebraica hic posita. s. iona nō est equoca: nihil. n. signat i hebreo nisi colūbā: q⁹ aūt dicit ra. sa. q⁹ signat vinosā nō ē vez: nisi forte ꝓm etymologiā qō ñ ptinet ad sensū litteralē. Uñ ꝛz glo. ꝛ est gregoriꝰ p hoc qō dī: A facie ire colūbe. itelligitur ira dei. dic. n. sic: qz i illa nulla furoris iēqlitas reperit furore dñi irā colūbe noiat: ō q̄ latī⁹ i glo .L.XXVI.

In principio. Superius hieremias pp veritatē sue ꝓphetie passus est iniuriam a ꝓsona singulari. s. a sūmo pōtifice: hic eadē ō causa patitur iniuriā a multitudine: ꝛ p⁹ a pseudo ꝓphetis ꝛ sacerdotibus: 2º a rege ꝛ ꝓncipib⁹. xxxij. ca. Ꝓdia i duas: qz p⁹ patit iniuriā: 2º ꝓstant resumit suā ꝓphām ca. sequēti. Prima i duas: qz p⁹ ponit hieremie ꝓsecutio: 2º eiusdem liberatio: ibi Et audierūt. Circa p^m primo pōit tps huius ꝓsecutiōis cū dī: a In principio regni ioachi ꝛc.

b Sta in atrio dom' dñi. vbi causa oratiõis cõuenie bãt iudei. c Et loqueris ad oẽs ciuitates iuda. i. ad omnes homines venientes de omnibus ciuitatibus. d Noli subtrahere verbũ. aliqd omittẽdo. e Si forte audiã. hoc dr pp libertatez arbitrij qua potest hõ penitere ꝛ obstinari. f Et penitebit me mali. nõ inferendo eis penaz cõmiatã: talia vero nõ arguunt in deo aliquã mutationẽ: sz tm in creatura sicut dcm est diffusius supra. xviij. cetera patẽt vsq; ibi: g Dabo domũ istaz. i. templũ a salomone edificatum. h Sicut sylo. in q̃ ciuitate ꝓmo fuit fixũ tabernaculũ moysi: iosue xviij. ꝛ illa ciuitas erat destructa diu ante ꝛ cultus diuin' diu ablat' i Et vrbẽ hãc. s. hierlz. k Dabo in maledictõnẽ rẽ. i. oẽs maledicẽtes alicui ciuitati dicẽt: sic cõtingat ei sicut hierusalẽ. tertio ponitur psecutiõis modus cuz dicit: l Et audierunt sacerdotes ꝛ prophe. s. falsi. Cetera patẽt m Et audiert. Hic ꝓsequẽter describit hieremie liberatio. Circa quã primo ponit causse examinato 2' ei' determinatõ ibi ꝛ dixerũt. Circa ꝓmuz ꝓmo ponunt iudices cum dr: m Et audierunt principes iuda verba hec: videlicet cõmotionem sacerdotum ꝛ ppli ꝝ hieremiã n Et ascẽderũt de domo regis. qz tẽplũ erat in summitate mõtis syõ ꝛ domus regis in in decliui montis o Et sederunt. vt maturius examinarẽt negociũ

Stã in atrio dom' dñi: ẽt loq̃ris ad oẽs ciuitates iuda de qb' veniũt vt adorent in domo dñi: vniuersos sermones: qs ego mãdaui tibi vt loq̃ris ad eos. Nõli subtrahere vbũ si forte audiant ꝛ puertãt vnusqsq; a via sua mala: ẽt peniteat me mali qd cogitaui facere eis pp maliciã studioruz eoz. Et dices ad eos: Hec dicit dñs Si nõ audieritis me vt ambuletis in lege mea quã dedi vobis: vt audiatis sermones seruoz meoz. ppharz quos ego misi ad vos d nocte cõsurgens ꝛ dirigẽs: ꝛ nõ audistis: dabõ domum istã sicut sylo: ẽt vrbẽ hãc dabõ in maledictionẽ cũctis gentib' terre. Et audierũt sacerdotes ꝛ pphe ꝛ omis ppls hieremiã loquentez verba hec in domo dñi. Cũq; cõplesset hieremias loquens oia q̃ ꝑcepiat ei dñs vt loq̃reꝛ ad vniuersũ pplm: appẽderũt eũ sacerdotes ꝛ pphete ꝛ omis pplus dicens: Morte moriat. Quare pphauit in noie dñi dicẽs: sicut sylo erit domus hec: ꝛ vrbs ista desolabit eo q nõ sit habitator. Et ꝙgregat' ẽ omis ppls aduersus hieremiã in domo dñi: Et audierũt principes iuda vba hec: ẽt ascẽderũt d domo regis in domũ dñi: ẽt sederũt in itrõitu porte domus dñi noue: Et locuti sũt sacerdotes ꝛ pphe ad ꝑncipes ꝛ ad oẽz pplm dicentes: Judicium mortis ẽ viro huic: qz prophetauit aduersus ciuitatẽ istã sicẽ audistis auribus vris Et ait hieremias ad oẽs ꝑncipes ꝛ ad vniuersũ pplm dicẽs: Dns misit me vt prophetarẽ ad domũ istã ꝛ ad ciuitatez hãc oia vba q̃ audistis. Nũc ergo bonas facite vias vras: ẽt studia vra ꝛ audite vocẽ dñi dei vri: ꝛ pẽitebit dnz mali qd locutus est aduersũ vos. Ego aũt ecce in mãibus vris sũ: facite mihi qd bonũ ꝛ rectũ ẽ in oculis vris. Verũtñ scitote ꝛ cognoscite: qz si occideritis me: sanguinez innocentẽ tradetis ꝛ vosmetipsos ꝛ ciuitatẽ istam ꝛ habitatores ei'. In veritate. n. misit me dns ad vos: vt loq̃rer in auribus vris oia vba hec. Et dixerunt ꝑncipes ꝛ omis populus ad sacerdotes ꝛ ad ꝓphetas. Non est viro huic iudicium mortis: qz in noie dei nri locut' ẽ ad nos. Surrexerunt ergo viri de senioribus terre: ꝛ dixerũt ad oẽz cetũ pplm loquẽtes: Miche as demoraſthi fuit ꝓpha in diebus ezechie regis iuda ꝛ ait ad oẽm pplm iude dicẽs: Hec dicit dns exercituũ Syõ q̃si ager arabit: ꝛ hierusalem in aceruuz lapiduz erit ꝛ mõs dom' in excelsa siluaz. Nũquid morte cõdemnauit eũ ezechias rex iuda ꝛ omnis iuda. Nunquid non timuerunt dominum ꝛ deprecati sunt faciem domini: ẽt penituit dominum mali quod locutus fuerat aduersum eos. Itaq; nos facimus maluz grande contra animas nostras. Fuit quoque vir prophetãs in nomine domini vrias filius semei d cariathiariz: ꝛ pphetauit aduersus

p In introitu porte domus domini noue. illa erat porta de qua dicit. iiij. regũ. xv. q' ioathan edificauit portam domus dñi sublimissimam que dr hic noua: qz lõge post ipse salomonis fuit edificatata. Consequẽter ponit hieremie accusatio cũ dr: q Et locuti sũt sacerdotes rẽ. Tertio hieremie responsio cum dicit: r Et ait hieremias. Dns misit me q. d. nõ feci de ppio capite. s Bonas facite vias vestras. i. opatiões. t Et studia vra. i. cogitationes. Cetera patent. v Et dixerũt. Hic põitur cause determinatio cũ dr: Dixerũt principes. vbi primo ponitur ratio pro ei' liberatione cum dicit x Nõ est viro huic iudicium mortis. qz in no. do. dei no. lo. est. q. d. interficiendo ipsuz ficret contra deuz cui' est nunciusl. Et inducitur ad hoc exemplum michee pphete qui ante. s. tpe ezechie regis pphetauerat destructionem ciuitatis hierusalem ꝛ tẽpli dicens: Syõ quasi ager arabitur rẽ. nec tamẽ ezechias pp hoc eum occidit: sed magis ipe ꝛ ppls ad dictum ei' egerunt penitentiam ꝛ dominus distulit penam cõminataz: ꝛ ꝙz hoc dicitur: y Et penituit dominum. non per aliquam mutationez in deo factã sed in effectu iuxta dictum est supra.

z Itaq; nos facim' grãde malũ. supple si occidim' hieremiaz. a Fuit quoq;. Hic consequẽter ponitur aliud exemplum ad eandẽ conclusionem vt dicũt expositores nri cõiter de vria propheta qui prophetauit destructionez ciuitatis ꝛ templi sicut ꝛ hieremias tpe regis ioachi: ꝛ pp hoc fuit occi' ab eo vt hic dr: ꝛ põit istõ exẽplũ ad hãc ꝓclusionẽ ac si dicatur: Ezechias q̃ fuit bonus rex nõ interfecit micheaz sed saluauit

iochim vero malus rex interfecit vriam: ⁊ nos non debe-
mus imitari facta malox sed bonox: pp qđ debem⁹ saluare
vitā hieremie: ideo ꝓcludit in fine: b Jgit̄ man⁹ aychan
⁊c. Jste. n. erat p̄ncipalis i allegatōe ⁊ determinatione ista.
Ra. sa. hoc exponit ad ꝺ̄riū dicens q̄ iter illos p̄ncipes erāt
aliqui boni q̄ stabant
p hieremia: ⁊ illi alle
gauerunt primum ex
empluz de ezechia re
ge ⁊ michea ꝓpheta
Aliqui autem erant
mali ⁊ illi erant hiere
mie contrarij: sicut sa
cerdotes ⁊ pphete fal
si: ⁊ isti ad hoc allega
uerunt scōz exemplū
de ioachi qui occidit
vriam. q. d. sic debe-
m⁹ occidere hieremiā
tamen alia pars fuit
maioꝛ ⁊ preualuit ⁊
sic finaliter aychan sē
tentiam dedit p hiere
mia ⁊ ipsuz liberauit
Et hec expositio 2ª vi
detur rationabilioꝛ:
quia non est uerisimi
le q̄ p̄ncipes r̄gis actu
regnātis ex eius mali
cia facerent argumen
tū ad liberationē hie
remie. La. XXVII

In principio. Hic conse-
quenter hie
remias liberatus resu
mit suam ꝓphetiā: ⁊ primo ꝓphetat populo aduersa: 2º pro
spera. xxx. capitulo. Prima adhuc in tres ptes: q̄ primo
pphetat ꝑ sedechiam: 2º contra ananiam caplo sequenti:
3º contra iechoniā capitulo. xxix. Prima adhuc in duas: q̄
primo ꝓphetat ꝑ reges ad sedechiam nuncios mittētes: 2º ꝑ
ipsum sedechiā: ibi Et ad sedechiā. Circa p̄mū sciendū q̄ il
lō qđ ponit hic: Jn principio ⁊c. vlq̄ ibi: Hec dicit dñs: ex
clusiue est finis capituli precedētis scōz expositores latinos
cōiter: q̄ illa que dicta sunt caplo. xxvj. contigerūt in p̄nci
pio regni ioachi filij iosie: vt patet in principio capituli. illa
aūt q̄ sequunt in isto caplo fuerunt tēpore sedechie. A prin
cipio aūt regni dicti ioachi vsq̄ ad principiū regni sedechie
fluxerunt. xj. anni ⁊ tres mēses vt patet: quarto reguz. xxiiij.
⁊ iō sic exponūt qđ ꝺ̄ hic: a Jn p̄ncipio regni ioachi ⁊c.
dicens. s. ea que dicta sunt in principio capituli precedentis
ita q̄ hꝰ est quedā recapitulatio capituli. xxvj. ⁊ qđ sequit:
b Hec dicit dñs ⁊c. est p̄ncipiū. xxvij. capituli ⁊ est alia sē
tentia que cōtigit tpe sedechie. Hebrei vero dicunt q̄ hoc ē
de capitulo. xxvij. Et dicit ra. sa. q̄ a principio regni ioachi
filij iosie dns dixit hieremie illud qđ sequitur in hoc caplo
c Fac tibi vin. ⁊ ca. ⁊ po. eas i collo tuo: ⁊ q̄ portauit eas
a p̄ncipio regni ioachi filij iosie vsq̄ ad quartum ānum se
dechie in quo ananias abstulit eas de collo hieremie ⁊ fre
git: vt habet capitulo sequenti. Si autez dicatur q̄ hoc vi
detur uerisibile q̄ hieremias portaret cathenas in collo suo
tanto tpe. s. quindeciz ānis: pōt dici q̄ pphete dñi talia gra
uia ⁊ alijs uerisibilia legunt fecisse de mādato dñi: sicut eze
chiel dormiuit sup lat⁹ suū sinistrū. cccxc. diebus ⁊ iterz. xl.
dieb⁹ sup lat⁹ dextrū absq̄ cōuersiōe de latere in lat⁹: vt ha
bet ezechielis quarto. ⁊ similiter esaias iuit nud⁹ ⁊ discalcia

ciuitatē istā: ⁊ aduersus ter
rā hāc iuxta oia ꝟba hiere
mie. Et audiuit rex ioachī
⁊ oēs potētes ⁊ p̄ncipes ei⁹
ꝟba hec: ⁊ q̄siuit rex interfi
cere eū: Et audiuit vrias ⁊
timuit fugitq̄ ⁊ igressus est
egyptū: ⁊ misit rex ioachī
viros in egyptū belchanā
filiū achobor ⁊ viros cū eo
i egyptū. Et eduxerūt vriā
de egypto: ⁊ adduxerūt euz
ad regē ioachī: ⁊ p̄cussit eū
gladio: ⁊ p̄iecit cadauer ei⁹
i sepulchris vulgi ignobi-
lis. Jgit̄ mān⁹ aichā filij sa
phā fuit cū hieremia ut nō
traderet in manus ppli ⁊ in
terficerēt eum. .XXVII.

In p̄ncipiō regni ioa
chi filij iosie regis iu
da fcm̄ est ūbū istud ad hie
remiā a dño dicēs. Hec di
cit dñs ad me. Fac tibi vin
culā ⁊ cathēas ⁊ pones eas
i collo tuo: Et mittes eas ad
regez edō ⁊ ad regē moab
⁊ ad regē filioꝛ āmō ⁊ ad
regē tyri ad regē sidonis i
mānu nūciōꝛ q̄ venerunt
hierlm ad sedechiā regē iu
da: Et p̄cipies eis vt ad dños
suos loquant. Hec dicit do
minus exercituuz deus isrl
Hec dicetis ad dominos
vros. Ego feci trā ⁊ homi
nes ⁊ iumēta q̄ sūt sup faciē tre
i fortitudine mea magā: ⁊ in
brachio meo extēto. Et dedi
eā ei q̄ placuit i oculis me
is: Et nunc itaq̄ ego dedi
oēs terras istas in manu

tus tribus annis scōm hebreos: scōm alios vero tribus
diebus vt dictum fuit esaie. xx. qđ erat satis graue ⁊ de
risibile tanto homini qui erat de regio genere. Jgitur
fm istam sententiam presens capitulum sic diuiditur:
q̄ primo ponit dei preceptum de cathenis fiendis: 2º de
ipsis mittēdis: ibi Et mittes eas. Circa primum ponit
temp⁹ precepti cū dī: Jn principio regni ioachim. qui
regnauit vndeciz annis. quarto regum. xxiiij. Fac ti
bi vincula ⁊ cathenas. iste cathene erant lignee. fm
q̄ habet caplo se
quēti: ⁊ iō partes
eaꝛ quibusdā vi
culis adinuicem
adiungebantur:
o Et mittes.
Hic ponit p̄ceptū
de missiōe cathe-
narū: ⁊ primo pre-
cipit hec missio:
2º subdit missiōis
rō: ibi Et p̄cipies
Circa p̄m dī: Et
mittes eas ad re
gē edō ⁊c. ⁊ sequit:
e Jn manu. i. p
mānuz: f Nūcio
rū q̄ venerūt hie
rusalem ad sede-
chiam. De causa huius aduentus dicunt expositores
nostri q̄ venerunt ad sedechiam ad tractandum cū eo
qualiter possent rebellare regi babylonis ⁊ de eius tri
buto se expedire: ⁊ littera sequens ad hoc concordat: in
qua hieremias monet istos reges ⁊ sedechiam vt non
rebellent regi babylonis sed magis ei seruient sub tribu
to. Ra. sa. cum hoc addit aliam causam dicens q̄ sede-
chias quarto anno regni sui iuit in babylonez: vt habe
tur infra. lj. ad portandum exenia regi babylonis qui
fecerat eum regem: vt habetur quarto reguz. xxiiij. Et
tunc rex babylonis prefecit eū quinq̄ regibus hic nomi
natis: vt ab illis acciperet tributū in babylonē cuz suo
mittendū: ⁊ ideo quādo redijt sedechias in hierusalem
miserunt isti quinque reges nūcios ad eum eo q̄ erat in
stitutus de nouo ad recipiendū ezoū tributū: ⁊ tunc vt
dicūt expositores nostri habuerūt inuicē tractatum de
rebellione ⁊ tributi negatione: eo q̄ isti quinq̄ reges ⁊
etiā sedechias libertatē desiderabāt. verūtn sedechias
nō rebellauit aperte vsq̄ ad octaum ānuū regni sui vt
dicit iosephus: in talibus enim negotijs ponit magnus
temporis tractus: sed tunc confidens de auxilo regis
egypti ⁊ forte istoꝛ quinq̄ reguz aperte rebellauit ⁊ tri
butum regi babylonis negauit. g Et precipies. Hic
consequenter ponitur dicte missionis ratio q̄ est vt pro
pheta nō solū ꝟbo: sed etiā sēsibili signo significaret eis
q̄ si rebellarēt male ꝓtigeret ipsis: ⁊ patet lra excepti ali
quib⁹ que exponētur: h Ego feci trā ⁊c. i fortitudine
mea magna: quia ad opus creationis requiritur virt⁹
infinita. i Et dedi eā ei q̄ placuit in oculis meis. nō
est per hoc intelligendū q̄ nabuc. haberet gratiā gratū

facientem siue sanctificantem cū esset infidelis ⁊ idolatra: sz hoc dī qz de indifferēter bōis ⁊ malis dat bona temporalia ꝓut sibi placet. a Serui mei. erat enz executor diuine iustitie: vt supra dictū ē. xxv. b In sup ⁊ bestijs agri dedi ei. dicit ra. sa. q hoc dī eo q̄ nabuc. leo dī supra quarto caplo: q̄ ē rex aliū. c Et seruient ei oēs gētes. hyperbole est ad designandum multitudinē sui ī perū: d Et filio ei⁹. s. euilmaradach: e Et filio ē⁹. s. balthasar in quo defecit regnum babylonie dañ. v⁹: ió subdit: f Donec ueniat tps. s. punitionis terre ei⁹ ⁊ ipsius. Cetera patēt vsq; ibi: g Vos ergo nolite audire ꝓphetas vr̄os. q̄ fingebāt se habere visiones a deo in vigilia: b Et diuinos. q̄ cōiectu rabāt p astra: i Et sōniatores. q̄ dicebāt se habere visiones i sōno: k Et augures. q̄ diuinabant per garr⁹ tū ⁊ volatus auiū: l Et maleficos. q̄ diuinabāt i hostijs ōmo moniū⁹ imolatis m Vt lōge faciant vos ꝛc. istō vt dī ꝓsecutiue ⁊ nō causaliter: ex hoc enz q̄ credebant talib⁹ mēdacijs rebellabāt: ad qō se q̄bat eoz destructio ⁊ captiuitas Cetera patēt vsq; ibi: n Dimittā eā i terra sua. ī. sub tributo regis babylonis.

o Et ad sedechiaz. Hic ꝓsequenter ponitur ꝓphetia ꝑ sedechiā ⁊ eius pplm quā ꝑdixerat hieremias vt patet superius in pluribus locis: sz hic eā repetit loquendo nuncijs regū ꝑdictoz: scōm q̄ dicit hic ra. sa. ⁊ patet snia vsq; ibi: p Nolite audire vba ꝓphetaz. s. falsoz: vt patet ex sequentib⁹. q Ut ejciat vos. li vt tenet hic ꝓsecutiue ⁊ nō causaliter: vt supra dictū est: ⁊ pz lr̄a vsq; ibi: r Et si ꝓphete sunt. s. dei

nabuchodonosoz regis babylonis: serui mei. Insup ⁊ bestias agri dedi ei: vt seruiāt illi. Et seruiēt ei oēs gētes: et filio ei⁹ et filio filij ei⁹ donec veniat tps tre ei⁹ ⁊ ipsi⁹. Et seruiēt ei gētes multe ⁊ reges magni. Oēs aūt ⁊ regnū qđ ñ fuierit nabuchodonosoz regi babylōis ⁊ q̄cunq; ñ curuauerit collū suū sub iugo regis babylonis: i gladio ⁊ i fame ⁊ in peste visitabo sup gētē illā ait dñs: donec cōsumā eos in manu ei⁹. Vos ergo nolite audire ꝓphas vr̄os: et diuinos: et sōniatores: et augures: et maleficos q̄ dicūt vobis: nō seruietis regi babylōis: qz mēdaciū ꝓphetāt vobis: ut lōge faciāt vos ꝑ tra vr̄a: ⁊ ejciāt vos ⁊ pereatis. Porro gēs q̄ subiecerit ceruicē suaz sub iugo regis babylonis ⁊ fuierit ei: dimittā eā in tra sua dic dñs: ⁊ colet eā ⁊ habitabit i ea. Et ad sedechiā regē iuda: locut⁹ sū scōz oia verba hec dicēs: Subijcite colla vr̄a sub iugo regis babylonis: ⁊ seruite ei ⁊ pplo ei⁹: ⁊ viuetis. Quare morieris tu ⁊ ppls tu⁹ gladio ⁊ fame ⁊ peste: sic locut⁹ ē dñs ad gētē q̄ fuer noluerit regi babylōis: Nolite audire vba ꝓphetaz dicētiuz vobis: nō seruietis regi babylonis: qz mēdaciū ipsi loquūt vobis

Qz non misi eos ait dñs ⁊ ipsi ꝓphant i nomine meo mēdacit: ut ejciat vos ⁊ pereatis vos q̄z ꝓphe q vaticināt vobis. Et ad sacerdotes ⁊ ad pplz istū locut⁹ sū dicēs: Hec dic dñs: Nolite audire vba ꝓphaz vroz q̄ prophetāt vobis dicētes: ecce vasa dñi reuertētur ḃ babylōe nūc cito. Mēdaciū. n. ꝓphetāt vobis. Nolite ergo audire eos sz seruite regi babylōis ut viuatis. Quare dar hec ciuitas i solitudinē: Et si ꝓphēte sī ⁊ ē vbū dñi i eis occurāt dño exercituū: vt nō veniāt vasa q̄ ḃ relicta fuerūt in domo dñi ⁊ i domo regis iuda ⁊ i hierusalē i babylonem. Quia hec dic dñs exercituuz ad colūnas: et ad mare et ad basez et ad reliq̄ vasoz q̄ remāserūt i ciuitate hac: q̄ nō tulit nabuchodonosoz rex babylōis cū trāsferet iechoniā filiū ioachim regē iuda de hierlz i babylonē ⁊ oēs optimates iuda ⁊ hierlm. Qz hec dicit dñs exercituū de⁹ isrl: ad vasa q̄ derelicta sī i domo dñi ⁊ i domo regis iuda ⁊ hierlz. In babylonē trāsferent: et ibi erunt vsq; ad diem visitationis sue dicit dñs. Et afferri faciam ea: ⁊ restitui in loco isto.

.XXVIII.

ET factū ē i āno illo in ꝓncipio rḡni sedechie

s Occurāt dño. ꝓces efficaces ei porrigēdo: vñ in hebreo habet: Deꝑcent oēm exercituū vt nō veniant ꝛc. i. vt vasa que remanserunt in domo dñi nō portent in babylonē: sic illa que fuerūt portata in trāsmigratiōe ieconie: que tñ portabunt: ió subdit: t Quia hec dicit dñs exercituū ad colūnas. s. duas magnas ⁊ valde notabiles q̄ erant in porticu tēpli: v Et ad mare. s. eneū in quo lauabant sacerdotes. x Et ad bases. s. lutez que erant valde curiose: vt patet tertio regz ió vero ista hic exprimūtur in speciali qz erant valde notabilia cetera aūt dicta sunt in generali cū subdit: Et reliqua vasorum ꝛc. de oib⁹ in fine conclūditur. y In babylonē trāsferent. qđ fuit ꝓpletū capto sedechia rege: vt habet quarto regū vltimo: ⁊ Et ibi erūt vsq; ad diē vi. sue. s. ad tps cyri q̄ i ꝓncipo regni sui dedit licentiā iudeis redeundi ⁊ reedificandi tēplū: ⁊ vasa q̄ fuer i babylonē portata: fecit i hierlm reportari: vt bē esdre p⁹. La. XXVIII.

ET factū est. Hic ꝓsequēter hieremias ꝓphetat ꝑ ananiā falsū ꝓphetā: ⁊ vidit in duas: qz ꝓmo ꝓphetia ananie pōit 2° a dño reprobatur: ibi Et factū ē. Prima i duas: qz ꝓmo ananias ꝓphetat verbo: 2° sensibili signo: ibi Et tulit. Prima adhuc i duas: qz primo ponit ꝓphetia ananie: 2° responsio hieremie: ibi Et dixit. Circa ꝓmū notat tps cū dicitur: a Et factum est in anno illo. s. quarto āno sedechie quo venerunt nuncij regum ad ipsum secundū q̄ subditur post: In anno quarto ꝛc. Sz contra hoc videtur illud quod iterponitur: in principio regni sedechie: quartus enim annus sui regni non potest dici conuenienter principium eius: propter quod ra. salo. dicit q̄ principium regni hic accipitur pro illo tempore quo nabuc. prefecit eum quinq; regibus vt ꝑdictū est capitulo ꝓcedenti. Et hoc fuit quarto anno re

gni sedechie. b Dixit ad me ananiaſ. i. dirigendo ſermonez ꝓriꝰ aſſerentez. c Hec dicit dñs exercituū deꝰ iſrael. Contriui iugū regis babylonis. audiuerat. i. iſte ananias ꝑmo āno regni sedechie hieremiā dicētē: Hec dicit dñs exercituū. Ecce confringam arcum helam. ꝛ ad ſimilitudinem huius dixit: poſtea quarto āno ſedechie illud qđ dicitur hic:

c Hec dicit dñs ꝛc. qz falſi ꝓphete accipiebant modū loquendi, ꝓpheta ꝙ dñi: ſicut dcm eſt ſupra. xxiij. Letera patent in lra.

d Et dixit heremias. Hic ꝓſequēt pōit reſpōſio hieremie dicētis.

e Amē: Sic faciat dñs. cōſiderabat eni hieremias redituz trāſmigrationis ꝛ vaſoꝝ q̄ cū iechōia trāſmigrante fuerunt deportata: ſuppoſita tñ ſup hoc volūtate diuina: ſed qz ſciebat hꝰ nō cueturū: iō ſubdit

f Uerūtñ audi verbū hoc. p qđ appare bit ſi ꝓphetia tua ſit vera vl ñ.

g Propheta q̄ vaticinat' eſt pacē. ſup pplo futurā cū venerit verbū eiuſ in effectu.

h Scietur ꝓpheta. i. cognoſcet de ipſo q̄ eſt propheta verꝰ a deo miſſus. Ex hoc loco acceperūt iudei occaſionē errandi dicentes q̄ ꝑ miſſiões dei de bono futuro fiūt abſolute nec retractant: ſed cōminatões cōdītione. ſ. ſi nō egerint penitentiā illi quibꝰ fiunt: ꝛ ideo accedente penitentia retractāt: ſicut ꝓphetia ione cōminue ſubuerſione pp penitētiā niniuitarum: ꝛ ſic exponunt qđ dicitur hic: Propheta q̄ vaticinat' ē pacē ꝛc. q. d. hieremias ananie: tu ꝓphetas pplo bonuz ꝛ ego ꝓphetо ei pene malū: ꝛ tūc ſcieſ q̄ tu ſis ꝓpheta dñi ſi ipleta fuerit tua ꝓphetia: qz talis ꝑmiſſio nō mutat: ſz ſi nō eueniat malū pene qđ ꝓphetiço nō pp hoc argui potero de falſitate: qz talis ꝓphetia aliqñ nō impleſ pp penitentiā ꝑſi ſupueniētē: ſed iſtud dcm apparet falſū ex dictis hieremie ſupra xviij. vbi ꝑmiſſio de bono ita dicit retractabilis pp pcm ſupueniēs: ſicut ꝛ cōminatio de malo pp penitetiā ſupueniētē. Unde ibidē dī in ꝑſona dñi: Repente loquar aduerſū gentē ꝛ aduerſus regnū vt eradicē deſtruā ꝛ deſpdā illud. Si penitentiā egerit gens illa a malo ſuo agā ꝛ ego penitentiā ſup malo qđ cogitaui vt facerē ei. Et ſtati ſubdit ibidez

regis iuda: i āno q̄rto: i mē ſe quinto: dixit ād me ananias filꝰ açur ꝓpha de gabaō i domo dñi coꝝ ſacerdotibꝰ ꝛ oi pplo dicēſ: Hec dicit dñs exercituū deꝰ iſrael cōtriui iugū regiſ babylōiſ Adhuc duo āni diez: ꝛ ego referri faciā ad locū iſtū oia vaſa dñi q̄ tulit nabuchodonoſoꝛ rex babylōiſ de loco iſto: ꝛ trāſtulit ea i babylonē. Et iechōiā filiū ioachi regē iuda ꝛ oēz trāſmigrationē iude q igreſſi ſt i babylonē ego ꝓuertā ad locū iſtū ait dñſ: Cōterā ei iugū regiſ babylōis. Et dixit hieremias ꝓpha ad ananiā ꝓphaz i oculiſ ſacerdotū ꝛ oculiſ oiſ ꝓpli q̄ ſtabat i domo dñi: ꝛ ait hieremias ꝓpha Amēn: Sic faciat dñſ: Suſcitet dñs vba tua q̄ ꝓphetaſti: vt referātur vaſa i domo dñi: ꝛ oīs trāſmigratio ꝺ babylōe ad locū iſtū. Uerūtñ audi vbuz hoc qđ ego loqr i auribuſ tuis: ꝛ i auribꝰ vniuerſi ꝓpli

Prophe q fuerūt añ me ꝛ añ te ab initio ꝛ ꝓphaueruūt ſr̄ traſ mltas ꝛ ſr̄ regna mag̃ de ꝑlio ꝛ de afflictiõe ꝛ ꝺ fame: ꝓphā q vaticina

tuſ eſt pacē: cū venerit vbū eiꝰ tūc ſcieſ ꝓpha quē miſit dñs i vitate. Et tulit anāiaſ ꝓpha cathenā ꝺ collo bie remie ꝓphe: ꝛ ꝑfregit eaz. Et ait ananiaſ i ꝑſpectu oiſ ꝓpli dicēs: Hec dicit dñs: Sic ꝑfrigā iugū nabucho donoſoꝛ regis babylōiſ pꝰ duos āños diez de collo oiuz gētiuz. Et ābijt hieremias ꝓpha i viā ſuā. Et factū ē vbū dñi ad hieremiā poſtq̄z ꝑfregit ananias ꝑ pha cathenaz de collo hieremie ꝓphe dicēſ: Uade: ꝛ dices ananie: Hec dicit dñs Cathēnas ligneaſ ꝓtriuiſti et facies ꝑ eis cathenaſ ferreas: qz hec dicit dñs exercituū deꝰ iſrl: Jugū ferreuz poſui ſr̄ collū cūctaz gentiū iſtaz vt ſuiāt nabucho donoſoꝛ regi babylōis: ꝛ ſeruient ei: iſup ꝛ beſtiaſ ꝛre dedi ei: Et dixit hieremias ꝓpha ad ananiā ꝓpham: Audi anania: Nō miſit te dñſ: ꝛ tu cōfidē feciſti ꝓplz iſtum in mēdacio. Jccirco hec dicit dñs: Ecce ego mittā te a facie ꝛre. Hoc anno morieris. Aduerſū. n. dñz locut' eſ. Et mortuꝰ ē anāiaſ ꝓpha i āno illo: mſe ſeptio

de ꝑmiſſione boni: Et ſubito loquar de gēte ꝛ de regno vt edificē ꝛ plātē illud. Si fecerit malū in oculis meis penitētiā agā ſup bono qđ locut' ſū vt facerē ei. Ex quo patet q̄ ſicut malū cōminatū a deo ꝓp penitētiā nō infertur: ſic bonū ꝑmiſſū ꝓp peccatū ſupueniens auferꝛ.

Poſſent autē ad hoc adduci plura alia de ſacra ſcriptura veteris teſtamēti: ſed ꝓpter ꝓlixitatē omitto. Sciendū tñ q̄ deus ꝓnior eſt ad miſerandū q̄ ad cōdēnandū: ꝛ per ꝓſequēs ad nō inferendū malū cōminatū: q̄ ad auferēdū bonū ꝓmiſſū: ſz tā ꝑmiſſio q̄ commiatio ſint ſub cōditiōe: ꝛ ſcōm hoc itelligit verbum hieremie q̄ ſcieſ veritas ꝓphe denūciatis bonū cū venerit in effectu: iquātū deuſ non habz ꝓnitatē ad auferē dū. i Et tulit. Hic ꝓſequēr ananiaſ ꝓfirmat dcm ſuum ſenſibili ſigno auferēdo cathenam de collo hieremie ꝛ frangendo: vt oſtenderet ꝛ verbo ꝛ ſenſibili ſigno do miniū regis babylonis totaliter auferendum.

k Et abijt hieremias ꝓpheta in viam ſuam. nolens contendere contra ananiaz

l Et factum ē. Hic conſequēter ponitur reꝓbatio ananie: ꝛ ꝓimo quantum ad ſuam ꝓphetiam falſam cum dicitur in perſona domini: m Cathenas ligneas contriuiſti. falſum preſumptuoſe ſignando: n Et facies ꝓ eis cathenas ferreas. quaſi diceret: ex mendacijs tuis facies illoſ rebellare regi babylonis ex quo incurrent maius malū quaſi incōparabile q̄ ante: ꝛ patet littera vſq̄ ibi: o Et dixit hieremias. vbi ponit reꝓbatio ananie quātū ad ꝑſonā: cuz dī: p Ecce ego mittā te a facie ꝛre. ꝓ mortē i qua boies tollunt de ſupficie terre ꝛ itra terrā ſepeliunt. q Et mortuꝰ eſt ananias ꝓpheta in illo anno. vt hieremie veritaſ ꝓbaret: r Mēſe ſeptimo. ꝛ ſic a dcō hieremie vſq̄ ad mortē eiꝰ fluxerūt tm duo mēſes: qm̃ hec ꝑdixit mēſe quito: vt ꝑz i principio huiꝰ capli.

Ht hec sunt verba libri. Hic
Ca. XXIX.
ꝓsequēter ꝓphetat ꝓ ieconiā q̄ iam cū matre
⁊ nobilib⁹ regni ⁊ sacerdotibus ⁊ ꝓphetis plu
rib⁹ duct⁹ fuerat in babylonē: sed sperabat ⁊ babebat
spem redire in iudeam ⁊ illi q̄ cū eo translati fuerāt de
cepti a falsis ꝓ-
phetis existentib⁹
inter eos: scz hiere
mias scribēdo eis
nitit auferre ista
ꝓfidētiaz falsā. Et
diuidit i duas par
tes: q2 p⁹ epistole
hieremie ꝓpōit ꝓ
fatio: 2⁹ narratio:
ibi Hec dicit dñs
In ꝓfatōne expri
mitur ꝓmo perso
na mittēs epistolā
cū dicitur: Que
misit hieremias
ꝓpheta. ⁊ loc⁹ vñ
misit cuz subdit:
De hierusalem: 2⁹
psone ad quas mi
sit cuz subdit:
o Ad reliquas
senioꝝ ⁊c. ⁊ patet
littera vsq; ibi:
e Et domina.
i. mater regis.
f Et eunuchi.
i. regis ⁊ regine
ministri q̄ sic no
minant non a mē
brorꝝ sectione sed
a castitatis bone
state: tales. n. pone
nebātur antiqui-
tus in regūs domi
bus ⁊ maxime cir
ca obsequiū dña
rū ⁊ fm talez mo
dum loquēdi di-
cit saluator Math.
xix. Sūt eunuchi
qui se castrauerūt
ꝑ regnuz celoꝝ
g Et faber ⁊ in
clusor. hec nomia
exponunt supra.
xxiiij. tertio exp̄
munt psone po-
tantes epistolam
cum dz: h Jn
mānu elasa filij sa-
phan ⁊c. quos misit sedechias rex iuda ad portanduz
tributū q̄ debebat regi babylonis vel aliq̄ exenium
i Hec dic. Hic ꝓsequēt ponit epistole narratio in q̄
hieremias aufert ꝓmo trāsmigratis falsam confidentia
2⁹ subiungit decipientiuz pena: ibi Hec dicit dñs. Pria
in duas: q2 primo aufert ꝓfidētiam falsaz: 2⁹ denunciat
verā: ibi Quia hec. Circa primū dicit i psona domini.
k Edificate domos ⁊c. i. disponite vos ad mandādū
diu i babylone ꝓuidendo vobis de domib⁹: terre fru-
ctib⁹: ⁊ multiplicatione plis: ⁊ cito redire falso non spe

Ht hec ſt vba .xxix.
libri que miſit hiere-
mias ꝓpha de hierlm ad
reliquas ſenioꝝ trāſmigratō
nis ⁊ ad ſacerdotes ⁊ pro
phetas ⁊ ad oēz pplm quē
tranſduxerat nabuchodo-
noſor de hierlm i babylo
nē: poſtq̄z egreſſus ē iecho
nias rex ēt domina ēt eunu
chi ⁊ principes iuda ⁊ hierlz
ēt faber ⁊ iclusor de hierlz
in mānu elasa filij saphā ⁊
gamalie filij helchie q̄s mi
ſit ſedechias rex iuda ad na
buchodonoſor regē baby
lōis i babylonē dicēs: Hec
dicit dñs exercituū de⁹ iſrl
oi trāſmigratiōi quā trāſtu
li de hierlm i babylōez: Ed
ificāte domos ⁊ habitate
⁊ plantate hortos ⁊ come
dite fructū eoruz. Accipite
vxores ⁊ gnāte filios ⁊ fili
as: ⁊ date filijs vris vxores
⁊ filias vras date viris ⁊ pa
riāt filios ⁊ filias: ⁊ multipli
cabimi ibi ⁊ nolite eē pau
ci numero ⁊ q̄rite pacē ci
uitatis ad quā trāſmigrare
vos feci ⁊ orate ꝓ ea ad do
minū: qa in pace illius erit
pax vob. Hec dic dñs exer
cituū de⁹ iſrl: Non vos ſedu
cāt ꝓphete vri q̄ ſunt i me
dio vrz ⁊ diuini vri: ⁊ ne at
tēdatis ad ſōnia vra q̄ vos
ſōniatis qa falſo ipſi ꝓphe
tant vobis in noie meo: ⁊
nō miſi eos dic dñs. Quia
hec dic dñs: Cū ceperit im
pleri in babylōe ſeptuagi
ta āni: viſitabo vos ⁊ ſuſci
tabo ſr vos vbū meū bonū
ut reducā vos ad locū iſtū
Ego. n. ſcio cogitatiōes q̄s
cogito ſr vos dic dñs: cogi
tatiōes pacis ⁊ nō afflictiōes
ut dē vobis finē ēt patiētiā
ēt inuocabit me ⁊ viuetis: ⁊
⁊ orabit me ⁊ ego exaudi
az vos: q̄retis me ⁊ inuenie
tis. Cū q̄ſieritis me in toto
corde vro iueniar a vob ait
dñs. Et reducā captiuitatē
vraz ⁊ cōgrēgabo vos de
vniuerſis gētib⁹ ⁊ de cūctis
locis ad q̄ expuli vos dicit
dñs. Et reuerti vos faciā d
loco ad quē trāſmigre vos
feci: qa dixiſtis: Suſcitabit
nobis dñs ꝓphas i baby-
lone. Quia hec dic dñs ad
regē q̄ ſedet ſr ſoliuz dauid
⁊ ad oēz pplm habitatorē
orbis b⁹: ad frēs vros qui
non ſunt egreſſi vobiſcum
in trauſmigrationez. Hec
dicit dominus exercituuz
Ecce mittā i eos gladiū ⁊
famē ⁊ peſtē ⁊ ponā eos q̄ſi
ficus malas q̄ comedi non
poſſunt eo q̄ peſſime ſint:
et perſequar eos in gladio
et in fame et in peſtilentia.
Et dabo eos in vexationē
regis: ideo ſubdit: l Non ſeducant vos ꝓphete vestri.
ſcilicet falſi reditum ꝓpinquū denunciando. m Quia
hec dicit. Hic ꝓsequenter denunciat eis verā fiduciā: ⁊ ꝓmo
denūciat eā translatis in babylonē: 2⁹ ꝑriū nunciat habitan
tibus i hierlz: ibi Quia hec. Circa primū dicit: m Qz
hec dicit dñs. q. d. no
lite credere falsis ꝓ
hetis: quia hec ē ſnia
dñi de vro reditu.
n Luz ceperint im
pleri in babylone. lxx
āni. tot. n. āni fluxerūt
fm hebreos ⁊ trans-
migratōne ioachi, vſq;
ad ꝓmū ānū cyri.
ſecūdū alios vo ꝓpu
tatio iſtoꝝ annoꝝ in
cipit tardi⁹. ſ. a deſtru
ctione ciuitatis ſub ſe
dechia: vt dcm est su-
pra. xxv. o Viſi-
tabo vos. ſicut miſe-
ricors pater filios. ce-
tera patent vſq; ibi:
p Ut reducaz vos
ad locū iſtum. i. i hie-
ruſalē non q̄ omnes
redierunt in perſonis
ꝓpꝛijs: qz in tanto tē
pore mlti fuerūt mor
tui maxime illi qui e-
rant iaz ꝓuecte etatis
q Ut dē vobis finē.
captiuitatis vestre:
r Et patientiaz. in
terim vſq; ad termi-
nū predictū. s Et
inuocabitis me ⁊ ibitis
ad terrā vestrā. Cete
ra patent vſq; ibi:
t De vniuerſis gen
tib⁹ ⁊c. qz in regno ba
bylonis erant gentes
varie ad quas iudei
fuerūt trāſlati ꝛpe ioa
chi ⁊ ſedechie: ⁊ inde
redierunt cum ꝓpo-
babel duce. v Qz
dixiſtis ſuſcitabit no
bis dominus ꝓphe
tas. i. quia credidiſtis
ꝓphetis falſis vos
decipientibus ⁊ dicen
tibus ſe loqui in no-
mine domini: ideo
ānunciaui vobis ter
minū vre reuerſiōis i iudeā: vt ñ credatis eis dicētib⁹ vobis
q̄ cito debeatis reuerti. x Qz hec dic. Hic ꝓsequēr hāc
fiduciam remouet a ſedichia rege ⁊ ei⁹ pplo q̄ ñ trāſmigra
rauerāt i babylonē: denūciādo q̄ paſſuri ſit mlto grauiora
iō ſubdit: y Hec dicit dom⁹ exercituū. ideſt angelo-
rum. z Ecce mittam in eos gladium ⁊ famem ⁊ pe-
ſtem. omnia enim iſta venerunt ſuper eos obſeſſos in hie-
ruſalem: vt habetur quarto regum vltimo. a Et ponā
eos quaſi ficus malas. i. abomiabiles deo ⁊ hominib⁹ ſicut
dictū eſt ſupra. xxiiij. in parabola de ficub⁹. b Et dabo

eos in vexationē.per seruilia opera ⁊ grauia: a Uniuersis regnis terre.hoc dī qz sb rege babylōis erāt plura regna b Jn maledictionē.quantum ad verba dura que eis inferebant: c Et in stupozē.p admiratiōe eoz miserie. d Et in sibilū.i.in derisū. Cetera patēt in lra. e Dec dicit. Hic ꝓsequenter ponit pena falsoz ꝓphetaz q decipiebāt pplz de babylōe trāsmigratū:⁊ primo ponitur pena duoruz simul qui nō solū erāt ꝓphe falsi: sz ēt adulteri:2° pena tertij qui nō solū erat assertor falsitatis: sed ēt persecutor vitatis : ibi Et ad semeiam. Nomia aūt duoz ponunt cū dī: f Ad achab filium cholie ⁊ ad sedechiam filiū maasie.⁊ subdit eoz pena cuz dī: Ecce tradā eos in manu nabuc. dicunt expositores nri cōiter q isti fuerunt duo senes quos ꝓuicit dani el de falso testimonio ꝓ susannā pp qd fuerūt cōdēnati ad mortē:vt habetur danielis.xiij. Uerūtn qz iudei in babylone erant serui nō habebāt aliquā iusticiam nec per ꝓsequens potestatem ꝓdēnandi aliquē ad mortez: ió subdit hic q fuerunt traditi in manu nabuc.quia de sua falsitate fuerāt accusati p iudeos cozaz rege vt locū eius tenē te:qui sniam mortis i eos dedit:⁊ executionē iudeis ꝓmisit:⁊ ió cū dī dan.xiij.popul' eos interfeciſſe:intelligendū ē tn executiue cetera patēt vsq ibi: g Quos frixit rex babylonis in igne. Sz ꝓ danielis.xiij dicitur q fuerūt lapidati. Ad qd dicendū q quelibet pena mortis aliqn in scriptura significat noie ignis. Uel qz ꝓmo fuerunt lapidati postea cōbusti:sicut de achoz dcm fuit iosue septimo. Et hic exprimitur pena ignis:in dan. vero pena lapidationis:illud tn qd de eis dī in daniele nō est auctēticum:qz non est de scriptura canonica:cetera patēt vsq ibi: h Ego sū iudex ⁊ testis dicit dns.q.d. null' pt effugere iusticiā meā. i Et semeiam. Hic ꝓsequēter ponit pena tertij qui non solū erat ꝓpheta falsus illis q erant in babylōe sed etiā pseutor hieremie scribēs de babylone sūmo pontifici q erāt in hierlm vt incarceraret hieremiā : eo q scripserat trāsmigratis:ne falso sparēt cito reuerti:⁊ hoc est qd dī k Pro eo q misisti libros.i.litteras: l Nomie tuo tā q̄ nomine vere ꝓphete dicens sophonie: m Dns dedit te sacerdotē.s.summum: n Pro ioiada sacerdote.licet iste ioiada fuisset dm ante tn ipsum noiat eo q fuerat homo sanctitatis magne ⁊ auctoritatis in h° adulando isti sophonie.q.d.tu es tante sactitatis sicut ille. o Ut sis dux.i.princeps sacerdotū: p Sup omnē virum arreptitiū ⁊ prophetantē. i. qui prophetat ex virtute dmonis eius fatasiam commouētis: q Ut mittas eū in neruuz.i. in cippum ita q nō possit talia seminare i populo. r Et nūc quare nō increpasti hieremiaz.taliter ꝓphetātem i hierusalē ⁊ nō soluz i hierusalem verbis : sed etiam in babylone scriptis ideo subditur : s Quia super hoc misit ad nos.s.epistolā:vt dcm est in principio h° capituli. t Di cēs.in eadē epistola. v Longuz est.s. tempus more vestre in babylone. x Edificate cē.i. dispōite vos ad diutinam mansionem sicut expositū ē supza. y Legit ergo sophonias sacerdos. ad arguendū hieremiā de epistola quā miserat. cetera patent vsq ibi z Ecce ego. vbi pōit pena semeie cū dicit: a Ui sitabo super semeiam neelamiten. in persona eius. b Et super sem eius.i.in personis sibi cōiunctis. c Nō erit ei vir sedens.i.habitans: d Jn medio populi hui°.s.reuertentis in hierusalem: e Et non.vide.bo. qd ego faciam populo meo.ipsum de captiuitate liberando: f Quia prcuaricationes locut' est aduersus dominū. notando hieremiam de falsitate qui ex ore domini loquebatur. La. .xxx.

7 ad sophoniā filiū maasie sacerdotē ⁊ ad vniuersos sacerdotes dicēs: dns dedit te sacerdotē,p ioiada de sacerdote ut sis dux i domo dni sup oēz virz arreptitiū ⁊ p phātē ut mittas eū i neruū ⁊ i carcerē. Et nunc qre nō increpasti hieremiā anathotitē q,pphat vobis: Quia sr hoc misit i babylōez ad nos dicēs: Longū ē:ēdificate domos ⁊ habitate ⁊ plāctate hortos ⁊ comedite fructū eoz. Legit ergo sophonias sacerdos libz istū i auribus hieremie,pphe. Et fcm ē vbū dni ad hieremiā dicēs: Mitte ad oēz trāsmigratōez dicēs: Hec dicit dns ad semeiā neelamitē: Pro eo q pphauit vob semeias ⁊ ego nō misi eū:⁊ fecit vos confidere i mendacio:iccirco hec dicit dns :Ecce ego visitabō sup semiā neelamiten ēt sup semē ei°. Nō erit ei vir sedēs i mēdio pplī sui° ēt nō videbit bonū qd ego faciā pplo meo ait dns:qā puaricatiōez locut' ē aduersus dnm. .xxx.

Hec uerbū qd factū ē ad hieremiam a dño

Hec verbum. Superius hieremias prophetauit populo aspera : hic cōsequenter ꝓphetat prospera:istud autem qd erat summe prosperum erat aduentus christi ad salutem mundi:cuius figura fuerat saluatio populi de captiuitate babylonica de qua fecerat mentionem capitulo precedenti inter aspera que nū clauerat:vt opposita iuxta se posita magis elucescerent ⁊ ideo cōuenienter post figurā hic ꝓsequenter denūciat

rē figuratā. ſ. p xp̄m ſalutē generalē qō facit i hoc. c. ⁊ ſe quēti. nec poſſūt conuenient alīt expoi niſi referēdo ad tēpus xp̄i: vt in pſeq̄ndo magis apparebit. Ad itellectū tñ ſeq̄ntiū ſciendū q̄ pphete ſcribendo nō ſeruant ſemper ordinē tempis: ſed freq̄nt̄ p̄ius facta: ſcribūt poſterius: ⁊ ecōuerſo: vnō dicūt doctores hebrei: non ē p̄ius ⁊ poſterius in lege p quā itelligūt vetus teſtamētū in quo non ē attendendus ordo tpis ſz ordinē deſcriptōis: ⁊ idē dicūt doctores latini q̄ frequēt ſacra ſcriptura loq̄tur p anticipatiōnē. ſ. poſterioza p ponēdo: ⁊ per recapitulationē pora postponendo: ⁊ hoc modo ꝓcedit hieremias i hō libro i pluribꝰ locis: vt pz in p̄cedētibus: ⁊ in ſequētibus apparebit: et i hoc loco ſic ꝓcedit: q: p̄io venīat chriſti regnū ⁊ eius aduentum

dicēs: Hec dic̄ dñs deꝰ iſrl dicēs: Scribe tibi oia verba q̄ locut⁹ ſū ad te i libro. Ecce enim dies veniūt dic̄ dñs ⁊ ꝓuertā ꝓuerſionē populi mei iſrl ⁊ iuda ait dñs: et cōuertā eos ad terrā quā ⁊di p̄ib⁹ eoꝝ ⁊ poſſidebūt eā. Et hec verba q̄ locut⁹ ē dominus ad iſrl ⁊ ad iudam. Quīa hec dic̄ dñs: Vocem terroris audiuim⁹: formido ⁊ nō ē pax. Interrogate ⁊ videte ſi gnāt maſcul⁹. Quare ergo vidi oēs viri mānū ſup lūbū ſuū q̄ pturienti: et cōuerſe ſūt vniuſe facies in auruginez: Vē q: magna dies illa: nec ē ſimilis ei⁹: tempuſq̄ tribulatiōis ē iacob:

et ex ipo ſaluabit. Et erit i die illa ait dñs exercituum ꝓterā iugū eⁱ ⁊ collo tuo: et vincula eⁱ diripā. Et non dñabūt ei amplⁱ alieni: ſz ſeruient dño ⁊o ſuo: et dauid regi ſuo q̄ ſuſcitabo eis. Tu ergo ne timeas ſerue meꝰ iacob ait dñs: neq; paueas iſrl: q: ecce ego ſalūabo te ⁊ terra lōginq̄: ⁊ ſemen tuū ⁊ terra captiuitatis eoꝝ. Et reuertet iacob et q̄ſcet et cūctis affluet bōis ⁊ non erit quē formidet: qm̄ tecū ego ſū ait dñs vt ſaluem te facia. n. ꝓſūmationē in cūctis gentib⁹ in quibus diſpſi te: te autem non faciā in cōſūmatione: ſz caſtigabo

li conuerſione iudeoꝝ ad chriſtū detecta falſitate antichriſti p heliam ⁊ enoch: ideo de pſecutione antichriſti ſubdit:
e Quoniam hec dicit dominꝰ: Vocem terroris audiuimus nē. ⁊ cōnumerat ſe dominꝰ chriſtus fidelibus ſuis tunc paſſuris: eo modo quo dixit Actuū. ix. Saule ſaule q̄d me pſequeris. f Interrogate ⁊ videte ſi generat maſculus. h accipit generare p parere. vñ in hebreo: Si parit maſculus. ⁊ per hoc inuit anxietas et angustia tunc futura chriſti fidelibus: ideo ſubdit: g Quare ergo vidi oēs viri. i. cuiuſlibet chriſtiāi q̄tūcūq; fortis ⁊ firmi.
h Manū ſup lumbū ſuū q̄ pturientis. modus. n. mulieris p turientis eſt imponere manus ſuas ad lūbos ſuos. i Et cōuerſe ſunt vniuerſe facies in auruginē. i. i colorē deformē pre āguſtia ⁊ timore. k Ue q: magna dies illa. i. tempus illud erit magnū q̄tū ad intēſiōez tribulatōis. l Nec ē ſimilis eius. p pter quod dī Matth. xxiiij. erit eni tribulatio magna qualis nū q̄ fuit ab initio mūdi vſq; modo neq; fiet. m Et ex ipo ſaluabit. omnis predeſtinat⁹ ad vitā beatā q̄ noie iacob itelligit: eo q̄ ſupplātator interp̄tat. n Et erit. Hic conſeq̄nter ponit dominū xp̄i q̄ ſpiritu oris ſui iterficiet antixp̄z: vt dī ſcōa ad theſſal. ſcdo. ⁊ magnā partē adherētiū ſibi: ideo ſubdit: o Lōterā iugū eⁱ de collo tuo. ſ. militātis eccleſie. p Et vincula eⁱ diripā. i. machinatiōes eⁱ ⁊ deceptiones. q Et nō dñabunt ei amplⁱ alieni. ſ. a deo. r Sed ſeruiēt dño deo ſuo. ſ. deo patri. s Et dauid regi ſuo. i. dei filio icarnato. vnde in translatiōe chaldaica q̄ apud hebreos ē auctētica vt freq̄nt dictū ē: ſic habet: Et obediēt meſſie filio dauid regi ſuo. vnde ſcōm oēs doctores hebreoꝝ iſtō intelligit de xp̄o ad lr̄am. t Quē ſuſcitabo eis. i. faciam apparere ad eoꝝ ſalutē: ⁊ etiā q: ad lr̄az deꝰ pater ſuſcitauit ieſū a morte. v Tu ergo ne timeas. cōfortatio eſt ꝑ tribulationē antixp̄i futurā. x Saluabo te de terra longinqua nē. iudei. n. tūc ſaluādi diſperſi ſūt in longinq̄s partib⁹ mūdi ⁊ ibi captiui. y Reuertet iacob. ſ. ad xp̄m q̄ non ſolū intelligit de iudeis tunc cōuertēdis ſed et de xp̄ianis ab antixp̄o deceptis q̄ poſtea penitebūt. z Et q̄ſcet. a tribulatiōe antixp̄o infecto. a Et cūctis affluet bōis nē. hoc refert ad ſtatū eccleſie triūphantis: vbi habet bonū ſine fine ⁊ ſecuritas pfecta. b Faciā eni ꝓſūma. in cunctis gen. q: oēs gentes ſectas ſuas varias dimittēt p fide xp̄i. c Te aūt. hic reſpondet q̄ſtioni tacite duplici: 2ª ponit: ibi Propterea. Circa p̄imū poſſet fieri queſtio quare dñs pmittet fideles ſuos ſic tribulari tpe antixp̄i: ⁊ reſpondet h q̄ hoc fiet vt purgent a peccatis que circa tēpora illa abūdabunt: ſz q̄ dī Matth. xiiij. Et qm̄ abūdabit iniq̄tas nē. ⁊ hoc ē q̄ dī: c Te aūt nō faciā i cōſū. q. d. q̄tūcūq; futura ſit acerba pſecutio antichriſti: nō tñ deficiet eccleſia ſed purgabit: ideo ſubdit: Sed caſtigabo te in iudicio: vt non tibi videaris

inoxius. d Insanabilis fractura tua. q2 psecutio ātixpi erit irremediabilis via hūana. e Nō est qui iudicet iudi ciū tuū. q2 tunc nullus audebit stare p iustis ad eos liberā dū. f Oēs amatores tui obliti sūt tui. q2 pncipes terrēi q modo defendūt ecclesiā nō audebūt ei ostendere nisi ami citiā. g Plaga inimici percussi te. q. d. tūc videbor aduersari ecclesie sic pat dure castigans filiū: videt ei iimicari iudicio exteriori. h Propter multitudinē iniqtatū tue. que tūc abundabit supra modum: vt dēz ē. h Dura scā st pctā tua. i. dura correctione indigentia. i Quid clamas super ptritiōe tua-q. d. iuste tibi infertur. k Insanabilis ē dolor tuus. s. via humana: ppter qō xps apponet remediū interficiendo antixpz vt p dictū ē. l Propter Dic soluit scda qstio: q2 posset aliqs quere re quid faciet xps de antixpo psecutore et sibi adherentib⁹: r respondet q nō euadēt diuinā vidictā: r hoc ē quod dr: l Propterea om. q come. te deuo. nō solū morte tpali sz eīna. m Et vniuer. hostes tui in capti. du. a demōib⁹. n Obducā. n. cicatricē tibi. dādo spūm penitētie deceptis ab antixpo r eius satellitibus. o Quia electā vocauerūt te syō. i. o tu ecclesia nomine syon vocata: Esa. ij. c. r hebreoz. xij. Que vocabit eiecta durante antixpi persecutiōe. p Lōuertā puer. tabernaculoz iacob. i. societates fideliū ab antixpo deceptoz: q2 dabit eis tēpus penitētie. q Et edificabit ciuitas. i. ecclia q ē ciuiū xpi vnitas. r In excelso suo. i. i honore magno q2 tūc oēs confugient ad eam. s Et tēplū iuxta ordi. su. fūdabit. i. cultus xpi ab antixpo deiectus in statū suū rformabit. t Et egredief de eis laus. s. diuia. v Uoxz ludētiū. nō p dissolutionē sz p deuotionē: sicut dicebat dauid de seipso. ij. Re. vj. Ludā ante dnm. x Et erūt filij eius sic a pncipio. i. sic ante psecutionē antixpi. y Et erit dux ei⁹ ex eo. i. xps ver⁹ homo. z Et applicabo eū r accedet ad me. q2 xps homo pre oibus habet accessū ad patrē: iō sbdit a Quis. n. iste est. i. qre excellētie. b Qui applicet cor suū. q2 volūtas xpi homis i oibus cconformis est volūtati dīuie. c Ut appropinquet mihi. p sua volūtate: sicut filius patri. d Et eritis mihi in pplm. s. deo patri per filium: r sbdit de pena impioz. e Ecce turbo domini. s. i die iudicij. f In capite impiorum condescet. i. in antichristo qui erit caput impioz qñ fulminabit. Uel in capite impiorū generaliter per finalem sententiaz cū dicet eis: Ite maledicti in ignē eternum rc: Matthei. xxv g In nouissimo dierum intelligetis ea. per hoc satis innuit q hieremias loquitur de futuris in nouissimo temporis. Et quia tūc omnes conuertent ad vnum deum: vt predictū est: ideo subditur: h In tempore illo dicit dominus ero de⁹ vniuer. cognationibus israel. qō ē verū: siue accipiatur israel fm carnē: q2 tūc omnes iudei conuertent ad christū: vt dictum est: siue accipiat fm spiritū. s. pro omnibus fidelibus qui nomine israel nominant: Esa. xliij.

te i iudicio: vt nō tibi videaris innoxi⁹: q2 hec dic dns: Insanabil fractura tua: pessima plaga tua. Nō est q iudicet iudiciū tuū: ad alligādā curationē tuā: vtilitas ñ ē tibi. Omnes amatores tui obliti sūt tui: teqz nō q rēt: Plaga. n. iimici percussi te: castigatōe crudeli. Propter multitudinē iniqtatū tue durā facta sūt peccata tua. Quid clamas sup ptritiōe tua? Insanabil ē dolor tu⁹ Propter multitudinē iiqtatis tue r ppter dura peccata tua feci hec tibi: propterea oēs q comedūt te deuorabūtur: et vniuersi hostes tui i captiuitatē ducent. Et oēs q te vastāt vastabūtur cūctosqz pdatores tuos dabo i pdā. Obducā. n. cicatricē tibi: r a vulneribus tuis sanabo te dic dns. Quia ejectā vocauerūt te syon: hec ē q nō bēbat qrentē. Hec dic dns: Ecce ego puertaz puersiōez tabernaculoz ia cob: r tectis ei⁹ miserebor. Et edificabit ciuitas i excelso suo et tēplū iuxta ordinē suū fūdabitur. Et egredief d eis laus voxqz ludētiū: et multiplicabo eos r non minuētur: r glificabo eos r ñ attenuabūtur: et erunt filij ei⁹ sic a pncipio: r cet⁹ ei⁹ coram me pmanebit. Et visitabo aduersū oēs q tribulāt eū: et erit dux ei⁹ ex eo: r pn ceps de medio ei⁹ pducet. Et applicabo eū: r accedet ad me. Quis. n. iste ē: q applicet cor suū ut appropinquet mihi ait dns. Et eritis mihi i pplm: r ego ero vobis i deuz. Ecce turbo dñi furor egrediēs, pcella ruēs i cāpite impioz pqescet. Nō auertet ira idignatōis dns: donec faciat r cōpleat cogitationez cordis sui. In nouissimo dierz intelligetis ea In tpe illo dic dns: ero de⁹ vniuersis cognatōib⁹ israel: r ipsi erūt mihi i pplz. Et dic dns :xxxi.

Additio.

Hoc qō dicit h: Applicabo eū r accedet ad me: ppie itelligit de xpo hoie q ad deum habz duplicē applicationem seu accessū vnū. s. per gratiā r aliū p vnionez psonalem: r quia nullus alius habz simile accessū duplicem: iō subdit Quis. n. iste est q applicet cor suuz: vt appropinquet mihi. q. d. nullus .s. qui habeat duplicem accessum: seu adherētiam ad deū modo pdicto. Q2 aūt dr in postilla q volūtas xpi hois in oibus cōformis ē voluntati diuie vez ē: sed etiā hoc posset verificari de volūtate beatoz: r iō respectu h⁹ nō ppie diceret: Quis. n. iste ē. vñ pdcā expositio videt magis ppa rc. Lap. XXXI.

a Hec dic dns. Hic incipit capitulū. In hebreo p spaciū vacuū inter lram istam r pcedentē immediate que cōiungit lre precedētis. c. r ppter hoc sic eam ordinaui. In hoc aūt capitulo agit d ptinētibus ad aduentum xpi: r diuidit in tres partes: q2 prio agitur de pertinētibus ad xpi predicationem: 2° de pertinētibus ad eius incarnationem: ibi Hec dicit dominus 3° de pertinentibus ad legis euangelice lationē: ibi Ecce dies venient. Prima adhuc in duas: q2 primo ponitur figura: r scdo res figurata: ibi Longe. Circa primū sciēdum q saluatio populi israel de egypto fuit figura saluationis fiende per christum qui deduxit fideles ad terram viuentium per penitentie desertum: sicut moyses filios israel transeundo per desertum materiale ad possessionem terre promisse: r quantum ad hoc dicitur:

b Inuenit gratiam in deserto ppls qui remanserat gladio. omnes enim qui exierunt de egypto numerati a

.xx. annis ⁊ supra mortui fuerūt i deserto: vt habet nu. .xiiij. Et p magna pte mortui fuerūt gladio: vt pz in libris exo. ⁊ nu. ergo populus q̄ iuenit gr̄am fuerūt eorū filij qui ingressi fuerūt terrā, pmissiōis: iō subditur:

c Vadet ad requiē suā isrl. ⁊ dicit hieremias vadet ō futuro ad ōsignā dū q̄ ille ingressus terre, pmissus q̄ p terierat erat figura ingressus in requiē celestē: q̄ eāt futur⁹: sm q̄ diffuse declarat apostolus ad hebre. .iij. ⁊. iiij. capitlo

Jnuenit gr̄az i deserto pplm q fmāserat gladio. Vadet ad reqē suā isrl. Lōgē dñs apparuit mihi: et i charitate ppetua dilexi te: ideō attraxi te miserās. Rursūq; edificabo te: ⁊ edificāberis virgo isrl. Adhuc ornaberis tympānis tuis ⁊ egredieris i choro ludentiū. Adhuc plātabis vineas i mōtibus samarie. Plantabūt plātātes: ⁊ donec tēp⁹ vēiat nō vindemiabūt: quia erit dies i q̄ clamabūt custodes i mōnte ephraiz: Surgite ⁊ ascēdam⁹ i syon ad dñm deū nr̄z: qz hec dicit dñs: Exultate i leticia iacob: ⁊ hinite principia gentiū: pclamate

o Lōge. hic cō sequēter declarat res figurata. s. salus p xp̄z, ptunc fieda q̄ facta ē per ecclesie edificatiōnē: ⁊ qz illud tps adhuc erat longi quū: iō dicit hieremias. d Longe dñs appa. mi. ⁊ sbdit i persona dei respondentis p modū dialogi.

e Jn charitate ppetua dilexi te. licet ab eterno dilexerit oēs elcōs eos predestinādo tn spāli modo dilexit electos de pplo isrl: inq̄tū erat de eo carnē assūpturus: ppi qō isti populo spālia contulit dona: iō subdit: f Jdeo attraxi te. beneficijs spālib⁹ i dationē legis ⁊ pssimilibus: ppi qō dz psal. cxlvij. Nō fecit taliter oi nationi ⁊ iudicia sua nō mānifestauit eis. Verūtn qz illis beneficijs abusus fuit: ⁊ sic ab honore cecidit: iō sbdit: g Rursūq; edificabo te. qō exponēs ra. sa. dicē q̄ edificationes ciuitatis hierlm ⁊ tēpli p salomonez zorobabel ⁊ neemiā: iō corruerūt qz fuerāt facte p hoiez: sed ista de qua loq̄t h hieremias fiet p manū diuinā: iō stabit ineternū: ⁊ in hoc dicē verū: sz qō subdit ē falsū. s. q̄ i aduētu messie quē iudei expectāt dē edificabit hierusalē nouā: q̄i incōparabiliter nobiliorē q̄ fuerit precedens in qua messias tempaliē regnabit: ⁊ oēs gētes erūt sbdite dominio iudeoz: sz q̄ falso dicit implēdū iā est ipletū: qz xp̄s ver⁹ deus edificauit ecclīam que hierusalē dī: Esa. .ij. ⁊ ad hebre. xij. ⁊ apoc. xxi. Vidi ciuitatē sanctaz hierlm ⁊c. in qua regnat xp̄s: cui⁹ regnū stabit ineternū

h Et edificaberis virgo isrl. i. plebs fideliū que israel noiatur: Esa. xliij. Et noie isrl. pnominabit. sic est i hebreo: sz trāslatio nostra habz assimilabit: i Adhuc ornaberis tympānis tuis. qz ad lr̄am in ecclīa cōueniunt fideles ad sonitū campanaz ad deū laudādū: iō sbdit:

k Et egredieris in choro ludētiū. nō dissolute sz deuote: sicut cū vnus chorus cantat alacriū contra alium.

l Adhuc plā. vi. i mon. samarie. qō nō pōt intelligi ō redeūtib⁹ a babylōica captiuitate: qz nūq̄ recupauerūt terrā illam: sz illā occupabāt gentes aliūde adducte que dicebant samaritani: ⁊ iō intelligitur de samaritānis credētibus ad pdicationē xp̄i: vt habet Joh. iiij. Et ad predicationē apostolorū: vt habet Act. viij. Fideles aūt nomine vineaz designant vt pz i pluribus locis sacre scripture: ⁊ licet tota ecclīa dicat vna vinea, ppr fidei vnitatem: dī ēt aliqñ plures, ppter gentiū ⁊ locoz ⁊ psonaz diuersitatē. m Et donec ve. tēpus nō vinde. vindemiare ē fructū vinee colligere: fructus aūt vltim⁹ huj⁹ vinee ē beatitudo pfecta: que nō habet in presenti vita sz futura. n Quia erit dies in qua clamabunt custodes. i. pdicatores.

o Jn mōte ephraī. i. i ecclesia: ephraim. n. crescēs vel frugifer interpretat: ⁊ ēt ad lr̄az i ptibus illis predicauit xp̄s ⁊ etiā apostoli. p Surgite ascēdamus. pficiēdo de bono i melⁱ. q Jn syon. i. in ecclesia militante ⁊ triūphantem q̄ syon noiat: Esa. ij. ⁊ ad hebreos. xij.

r Exultate i leti. ia cob. i. pplī xp̄iani sic noiati: qz xp̄s ⁊ aplī ⁊ quasi oēs fideles p̄mi descenderūt de iacob. s Et hinite principia gentiū. i. p̄ diabolū q̄ tenebat gētes sibi subditas p idolatriā quā aplī pro magna pte destruxerunt p suā pdicationē: verūtn qz nō oēs adhuc credūt xp̄o: iō subdit

t Salua do. po. tu. reliqui. isrl. ⁊ dicunt h reliquie israel oēs crediturī generalr: ⁊ iudei circa fīnē mūdi conuertendi spāliter: ⁊ sequit responsio dei. v Ecce ego adducam eos ⁊c. qz de oibus mūdi partibus aliqui adducti sunt ad fidez xp̄i ⁊ plenius adducent circa finem mūdi. x Jnter quos erunt cecus ⁊ claudus ⁊c. i. habentes impedimēta veniendi ad fidem xp̄i que tollentur. pōt etiam dici ad lr̄am q̄ multi p xp̄m ⁊ apostolos ⁊ eoz successores fuerūt illuminati corpore ⁊ mente ⁊ erecti ⁊ sanati ab infirmitatibus consimilibus: nō solum corporalibus sed etiam spūalibus. y Jn fletu veniēt. s. vere contritionis. z Et in mia reducā eos. que nō negat vere ptritis. a Et addu. eos p torr̄ēs. aqua. .i. p sacramēta ecclīe i quib⁹ dant aque gratie Joh. iiij. Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei nō sitiet ineternum ⁊c.

b Jn via recta. i. in fide catholica. c Quia factus sum israeli pater. i. populo catholico generaliter: ⁊ conuersis a iudaismo specialiter. d Et ephraim primogenit⁹ meus est. quia primi vocati ad fidem catholicam: vt andreas petrus ⁊ philippus ⁊ nathanael: vt habet Joh. i. fuerunt de regno decē tribuū: quod noie ephraim frequēter i scriptura noiatur: eo q̄ primus rex. s. hieroboam fuit de tribu ephraim. iij. Re. xi. Et quia post iudeos pmo credentes q̄uis pauci fuerint: compatiue vocati sunt gentiles: ideo subditur:

e Audite ⁊c. Qui dispersit israel. i. dispergi permisit p varias sectas ⁊ errores. f Et congregabit eum. in vnitate fidei catholice. ⁊ nomine israel intelligitur quecūq; gēs ad fidem predestinata: vt dictum est supra. g Redimet enim dominus iacob. sanguine proprio. h Et liberabit eum de manu potentiorum. i. demonis de quo scribitur Job. xli. non est super terram potestas que comparetur ei. i Et venient ⁊ laudabunt in monte syon. i. in ecclesia militante ⁊ triumphante sic nominata: vt dictum est supra.

k Super frumẽto vino ⁊ oleo. p que pabolice itelligunt bona spũalia que nõ capiunt ab hominibus nisi sub simili tudine corpaliũ: ppter qõ scriptura veteris ac noui testamẽti freqnter pabolice loquit: ⁊ ẽ ibi sensus lr̃alis non ille q̃ p voces immediate significat sed q̃ p res significatas intelligit sicut cũ dr̃ Judicum nono: Jerũt ligna ad rãnũ ⁊c. Sensus lr̃al nõ ẽ de arboribus sz de abimelech ⁊ sichimitis hoibus: ⁊ sic in ꝓposito p frumẽtuz ⁊ vinũ intelligitur eu charistie sacramentũ quod sub specie pãis ⁊ vini ꝓficit: ⁊ p oleũ gratia que in hoc sacramento ⁊ alijs confert: l Et fetu pecorũ ⁊ armentoꝝ. i. multiplicatõe fideliũ sz q̃ dr̃ psal. lxxxxiij. Et nos populus pascue eius ⁊ oues manꝰ eius ⁊ dicunt̃ h pecora minores: ⁊ armẽta maiores. m Eritq; aia eoꝝ quasi hortus irriguus. ex sacramẽtis noue legis ex quibus aque gratie effluũt i aiam. n Et vltra non esuriẽt. istud ꝓprie refert ad statũ ecclesie triumphãtis vbi appetitus totaliter satiat. o Tunc letabit virgo. i. virgines. p In choro. s. angeloꝝ ad quoꝝ societatẽ hoies assumuntur. q Et cõuertã luctũ eoꝝ i gaudiũ. pfectũ ⁊ eternũ. r Et inebriabo. i. implebo. s Animã sacerdotũ pinguedie. i. glorie plenitudie: quia nõ gloriant̃ tm̃ de gloria ꝓpria: sed etiã illoꝝ qui saluati sunt eoꝝ doctrina: ppter qõ vltra cõmunes sanctos dicunt̃ habere aureolã. t Hec dicit. Hic ꝓnter ponunt̃ aliqua ad icarnationẽ xp̃i ptinẽtia: ⁊ ꝑmo ponit̃ illud quod respicit eꝰ ortũ: s. cõceptũ: ibi Statue tibi. z passionis effectũ: ibi Jn diebus illis. Prima i duas: in partẽ ꝓncipalem ⁊ icidentalẽ: ibi Et est spes. Circa primũ sciendũ q̃ audita xp̃i natiuitate herodes voluit eũ interficere: vt habet Matth. ij. ⁊ q; nõ cognoscebat eũ determiate: interfecit oẽs pueros a bimatu ⁊ infra: qui erãt in bethleem ⁊ finibus eiꝰ vt dr̃ ibidẽ: ⁊ tũc ipleta fuit hec scriptura fm̃ q̃ exꝑresse dicit sanctus mattheus spũsancto illuminat̃: ppter qõ catholici eam aliter exponẽtes nimis iudaizant extorte exponẽtes: quas expositiones ppter prolixitatẽ ⁊ inutilitatẽ omitto. Est igit̃ sensus: v Vox in excelso audita ẽ. Jn hebreo habet: Vox in rama audita ẽ. sic allegat matthẽ: sz sciendũ q̃ rama ẽ nomẽ equiuocũ: q; vno modo ẽ ꝓprium nomẽ loci qui ẽ iuxta gabaa: ⁊ est alio modo nomẽ appellatiuũ: ⁊ sic signat excelsũ: nõ põt aũt h accipi ꝓput ẽ nomẽ ꝓprij loci: q; rama nõ est ꝓpe bethleem: sz bene distans: ⁊ per hier̃m intermediã: ⁊ iõ hieronymus transtulit nomẽ appellatiuũ dicẽs: x Jn excelso. ad designandũ magnitudinẽ clamoris mulieꝝ quaꝝ filij interficiebãt. y Rachel plorantis filios suos. rachel eni sepulta fuit iuxta bethleem: vt habet geñ. xxxv. ⁊ iõ dicebat mater ciuitatis bethleem: ⁊ totius territorij: sicut apud nos sancti: quoꝝ corpora requiescunt in ecclesijs dicunt̃ patroni non solũ illaꝝ ecclesiarum sed etiã ciuitatũ ⁊ territorij adiacentis: ⁊ sic dicit plorare in filiabus suis. i. in matribꝰ pueroꝝ: sicut ⁊ sancti dicunt̃ compati afflictis quoꝝ sũt patroni. Judei aũt aliqui dicunt q̃ cũ iudei ducerent̃ captiui in babyloñ ⁊ transirẽt iuxta sepulchrũ rachel vox de sepulchro miraculose ꝓdiens fuit audita implorando dei pietatẽ pro illis qui captiui ducebant̃: ⁊ hoc dictũ posui sup geñ. xlviij. nõ asserẽdo sz tm̃ referendo: q; ficticium videtur: tum q; dissonat a

venient ⁊ laudabũt i monte syon ⁊ ꝓfluent ad bona dñi sup̃ frumto: vio ⁊ oleo ⁊ fetu pecoꝝ ⁊ armentoꝝ erit̃q; aia eoꝝ q̃si hortꝰ irriguꝰ: ⁊ vltra ñ esuriẽt. Tũc letabit̃ vgo in choro: iuuenes ⁊ seneꝫ simul. Et cõuertaꝫ luctũ eoꝝ i gaudiũ ⁊ ꝓsolaboꝝ eos: ⁊ letificabo a dolore suo. Et inebriãbo aiam sacerdotũ pinguedie ⁊ ppls meꝰ bõis ad implebit̃ ait dñs. Hec dicit dñs Vox i excelso audita ẽ: lamẽtationis luctꝰ ⁊ fletꝰ: rachel plorãtis filios suos: ẽt nolẽtis cõsolari sup eis: q̃a nõ sũt. Hec dicẽ dñs: Quiescat vox tua a ploratu ⁊ oculi tui a lachrymis: q; est merces operi tuo ait dñs. Et reuertent̃ de tra inimici ẽt ẽ spes nouissimis tuis ait dñs ẽt reuertent̃ filij tui ad tminos suos. Audiẽs audiui ephraim trãsmigrantez Castigasti me dñe: ⁊ erudiꝰ tus sũ q̃si iuuencul̃ indomit̃ Cõuerte me: ⁊ cõuertar: q; tu dñs deꝰ meus. Postq̃z eni cõuertisti me egi penitẽtiam: ẽt postquaꝫ ostẽdisti mihi pcussi femur meũ.

a dicto euãgeliste tũ q; nõ est verisimile quin tantuz miraculuz fuisset expressũ. iij. Reuel. ij. pal̃. vel i fine huius libri: in quib̃ locis describit deductio illoruz captiuoꝝ: q; iudei fuerũt valde soliciti scribere ea que erãt ad honorẽ ipsorum z Et nolẽtis cõsolari. cõsolatiõe hũana. ⁊ Qr̃ non sũt. s. viuẽtes pñti vita: ppr̃ qõ sbdit consolatio diuia: a Qui escat vox tua ⁊c. q; ẽ merces operi tuo. i. filijs tuis q̃ dicunt̃ ⁊ sũt opa parentũ: p mortẽ. n. illam reportauerũt martyrij pmũ q; tamẽ morientes q̃tũcũq; iusti descendebant ad lymbũ inferni: ideo subdit: b Et reuertent̃ de terra inimici. ista reuersio fuit in xp̃i resurrectione: q; tunc sanctos de inferno eduxit ⁊ i eius ascensione q̃nos ad celestia duxit. c Et est spes. Hic incipit versus in hebreo: ⁊ ẽ pars incidentalis: occasione. n. consolationis rachelis ꝺ pueris occisis qui dicebant̃ eius filij ratione sepulture: vt dictũ est: h conseq̃nter huius occasione dat̃ sibi cõsolatio de filijs suis sic dictis ratiõe geniture. ephraim. n. per quem intelligit regnum decem tribuum vt predicm̃ est: descendit de rachel per ioseph filium suum: ⁊ de cõuersione illoꝝ ad deum fit hic mentio cũ dr̃: c Et ẽ spes. s. future beatitudinis. d Nouissimis tuis. i. filiis tuis residuis. e Et reuertẽtur filij. s. tui. f Ad terminos suos. i. ad ecclesiam militantem que ẽ terminus in presenti vita: ⁊ triumphantem que est terminus in futuro: ⁊ hoc fuit impletum partim in apostol̃ alijsq; credentibus ad predicationem xp̃i ⁊ apostoloꝝ q̃ fuerunt de regno decem tribuum: ⁊ perfectius implebit̃ circa finem mundi in conuersione eoꝝ in generali. g Audiens audiui ephraim transmigrantem. q. d. ex tunc disposui eum reuocare ad fidem competenti tempore: ⁊ subditur: in persona iam conuersoꝝ ⁊ in fine mundi conuertẽdoꝝ: h Castiga. me. p flagellatõez in captiuitatem. i Quasi iuuenculus indomit̃. Jn hebreo habet: Quasi vitulus indomitus. ⁊ nominatur sic ille populus: q; adorabat vitulos aureos: fm illud psal. cxij. Similes illis fiant qui faciũt ea ⁊ omnes q̃ cõfidunt in eis. quos ad hoc fecit hieroboaz. iij. Re. xij. k Cõuerte me domine ⁊ cõuertar. nõ. n. põt aliquis ad fidẽ xp̃i vẽire: nisi gra dei ipm̃ pueniẽte: fm q̃ dicit Jo. vj. Nemo põt vẽire ad me nisi pater q̃ misit me traxerit eũ. iõ subdit: l Postq̃. n. cõuer. me. tua gra prueniẽdo. m Egi pẽi. ad te fructuose ruerẽdo. n Et postq̃ ostẽ. mi. illuiando tenebras erroris mei. o Per

cussi femur meū passiōes meas refrenādo. p Cōfusus
sū. de hoc q tam diu te puocaui: ⁊ subdit misericordia
dei recipientis cū dī: q Si fil⁹ honora. mi. ephraiz.
⁊ ponit h si p q:quia quilibet reuretēs ad deū veracit
efficit honorabilis in ꝓspectu eius. r Si puer delica
tus. In hebreo ha
betur. Solatio
sus. i. materia so
latij: ꝙ illō Luce
xv. gaudiū ē i cel
sup vno peccato
re penitētiā agēte
s Quia exquo
locutus sū de eo.
reuocādo ad me
ritū. t Adhuc
recordabor eius.
dādo sibi ꝓmiū.
v Jccirco tur
bata sunt. i. pieta
te ꝓmota. Uiscera mea sup eum.
x Statue tibi. Hic ꝓnter agit de
xpi cōceptu: ⁊ diuidit in duas: qa
ꝓmo describitur
hec conceptio: 2°
subdit fidei dila
tatio: ibi Hec dic
Circa ꝓmū ꝓmit
tit dispositio po
puli ad xpm que
est vera peniten
tia sm q' Joh. el' ꝓcursor dic Matth. iij. Penitentiam
agite: appropinquabit. n. regnū celoꝝ. ⁊ q̄tū ad hoc dī
x Statue tibi speculam. i. explorādo ppriam conscīē
tiam. y Pone tibi amaritudies. i. cōtritionis dolo
rē. z Dirige cor tuum in viā rectā. s. iusticie. a In
qua ambulasti. in patrib' antiqs qui fuerūt iusti. Rab.
sa. dicit q hec est vera lra hebraica. Statue tibi speculā
Pōe tibi palmas. Dirige cor tuū tibi in viam rectā: in
qua ambulaui. qō sic pōt exponi. Statue tibi speculaz.
specula est locus altus vnde pōt alonge quis videre: est
ergo sensus: Statue tibi speculā. q. d. mysteriū incarna
tionis adhuc longe distat: sic dī in ꝓncipio huius c. Lō
ge dns apparuit mihi. Pone tibi palmas. ꝓsiderando i
nocentū victorias q palmam martyrij obtinuerūt titu
lo xpi nati: vt dcm est parte ꝓcedenti. q. d. iste palme eſt
signū natiuitatis xpi implete. Dirige cor tuū in viam re
ctam. i. legem euangelicam que nullaz patit distorsiōez:
sic lex mosaica patiebat: q̄ pmittebat libellū repudij ⁊
vsuras cum extraneis: deute. xxiij. ⁊. xxiij. Jn q̄ ābula
ui. i natura hūana assūpta: sm q' dī Act. ꝓmo. Cepit ie
sus facere ⁊ docere. b Reuertere virgo isrl. i. plebs p̄
destinata ad fidē. c Ad ciuitates tuas istas. i. ad ec
clesiam militantē ⁊ triūphantē q̄ ciuitates dicunt in ve
teri ⁊ nouo testamēto: vt dictū ē supra. d Usqquo
delitijs dissolueris. carnalit viuēdo. e Filia vaga. p
diuersa vicia. f Quia creauit dns nouū. i. incarnati
onis mysteriū: ⁊ loquit de futuro p modū ꝓteriti. ppt
certitudinē ꝓphetie: ⁊ ponit ibi q: tāq̄ redditiuū cause
respectu precedētis sntie. q. d. debet dimitti vita carnalis
aduentēte xpi icarnatione: ⁊ inchoari spūalis. g Fe
mina circūdabit virū. qō fuit impletū in maria q̄ xpm
virū pfectū scientijs ⁊ virtutibus ab instanti incarnati
onis in vtero suo circūdedit. h Hec dicit. Hic ꝓnter pō
tur dilatatio fidei xpiane q̄ secuta est ad xpi conceptū ⁊ or
tū cū dī: i Adhuc tē. iuda. nōie iude itelligit oīs vere cō
fitens deū ad lram: etiam sm dispositiones hebreoꝝ vt de
claratum est. s. xxiij. ⁊ sic terra iuda ē terra credentiū xpm
⁊ confitentiū. k Cū
conuertero captiuita
tē eoꝝ. de fuitute pec
cati ad gre libertatez.
l Benedicat ti. do.
pchritudo iusticie tē
sic. n. orant fideles vt
eccl'ia que est pulchri
tudo iusticie ⁊ mōs sā
ctus multiplicet etiaz
bōis spūalibus ⁊ tpa
libus: q̄ multiplcatio
in sacra scriptura fre
quēt dī dei bñdictio.
m Et habitabūt i eo
. i. in eccl'ia que dicit
mons scūs: vt habet
supra. c. ij. n Ju
das. i. q̄libet fidelis cō
fitēs xpm vt dictum ē
o Et oēs ciuita. i. fi
deles: qz ponit h cōti
nēs ꝓ ptēto: sic frequēt
accipit ciuitas ꝓ pplo
i ea ptēto: sic cū dī tal'
ciuitas fec h'. p A
gricole ⁊ minātes gre
ges. i. pastores eccle sie
maiores ⁊ miores la
borantes i agro dnico ⁊ gregē dni pascentes. q Quia in
briaui. i. gra repleui: r Animā lassa. i. ꝓius sub peccato
afflictam. s Jdeo quasi de somno suscitatus sū. verbū ē
hieremie q̄ de tribulatoibus quas viderat venturas sup po
pulū suū fuerat quasi somno depssus: sed audita redēptiōe
fienda p xpm fuit q̄si excitat': sic de iacob dī Gen. xlv. Qua
si de graui sōno euigilās tē. audito q ioseph fili' su' adhuc
viueret. t Et somnus me' dulcis mihi. i. versus in dulce
dinē ꝓpter consolationē supuenientē. v Ecce dies veni
unt. i. temp' noui testamēti quod dī dies. ad Ro. xiij. Nox p
cessit dies aūt appropinq̄bit. x Et seminabo domū israel
tē.]. i. ecclesiam q̄ ē domus credentiū ⁊ ꝓfitentium xpm.
y Scie hoi. ⁊ scie iumē. i. sapientū ⁊ simpliciū: ⁊ hoc mo
do etiā exponit Ra. sa. ⁊ i eccl'ia videm' simplices sapiētib'
pmixtos ⁊ multiplicatos. pōt etiā hoc itelligi spāliter de cre
dentibus ex iudeis: quoꝝ aliq̄ fuerūt sapiētes ⁊ lrati etiaz a
ꝓncipio: sicut nathanael ⁊ paulus ⁊ plres alij: ⁊ aliq̄ simpli
ces: vt petrus andreas ⁊ matthe': ⁊ circa finem mūdi adhuc
magis multiplicabunt credētes de iudeis simplices ⁊ littera
ti. z Et sicut vigi. sup eos tē.]in captiuitate babylonica
⁊ romanoꝝ. a Sic vigilabo super eos vt edificē ⁊ plātē
qō impletū est in his qui iam crediderūt in xpm: ⁊ ampli⁹
implebit in credituris āte iudiciū. b Jn dieb' illis. Hic
ponit effectus passionis xpi. Currebat. n. tpe hieremie istō p
uerbiū apud iudeos de filijs p peccato parentū punitis. Pa
tres comederūt vuam acerbā tē. ⁊ istud durauit a ꝓncipio
mūdi vsq ad passionē xpi: qz p peccato ꝓmoꝝ pentuz oēs
descēdebāt ad infernū: ſz i passiōe xpi q̄ apta ē ianua celi: illa
punitio ē amota: ⁊ iō puerbiū istō nō dz locū i illis q̄ fci sūt
mēbra xpi p baptismū: āte vo passionē xpi p circūcisionē li
berati a peccato originali: ibi descēdebāt ⁊ oēs q̄tūcūq̄ iu
sti: iō dicitur: b Jn dieb' illis tē. Jsed vnusquisq in ini

Cōfusus sū ⁊ erubui qm
sustinui opprobriuz adole
scētie mee. Si filiūs bono
rabilis mihi ephraim: si pu
er dilicatus: q̄ia exquo lo
cutus sū d eo: adhuc recor
dabor eius. Jccirco cōtur
bata sūt viscera mea super
eū: miserās miserabor eius
ait dns. Statue tibi specu
lā: pone tibi amaritudines
Dirige cor tuū i viā rectā: i
qua ābulasti. Reuertē vgo
isrl: reuertere ad ciuitates tu
as istas. Usqzquo delitijs
dissolueris filiā vaga: Quia
creauit dns nouū sup ter
rā: femiā circūdabit viruz:
Hec dic dns exercituū de⁹
isrl: Adhuc dicēt vbū istō i
tra iuda ⁊ in vrbibus eius
cū ꝓuertero captiuitatem
eoruz. Benedicat tibi dns
pulchritudo iusticie: mons
scūs. Et habitabūt i eo iudas
et oēs ciuitates ei⁹ sil' agrico
le ⁊ minātes greges: q̄a ine
briaui aiam lassā: ⁊ oēz ani
mā esurientē saturaui: ideō
q̄i d sōno suscitatus sum et
vidi: et somn⁹ me⁹ dulci mi
hi. Ecce dies veniunt dicit
dns: et seminabo domū isrl
⁊ domū iuda. Jsemie boiuz
⁊ semie iumentoꝝ. Et sicut vi
gilaui sup eos vt euellerē ⁊
demolirer]⁊ dissiparē ⁊ dis
perderē ⁊ affligerez: sic vigila
bo sup eos vt edificē ⁊ plā
tē ait dns. Jn dieb' illis nō

qtate sua moriet. i. p iniquitate sua dānabit pena eterna: sz pena temporali aliqñ puniunt filij p parentibus fm ordinē iusticie inquātū sūt q̄dam res vel pars parētū: b Ecce dies. Hic ponit quedā ptinētia ad legis euangelice dati onē: r qz leges ciuitatib' ponunt: iō ponit primo huj' legis latio: 2° ciuitatis fidelīū edificatio: ibi Ecce dies. Circa primum dr: b Ecce dies veniēt. i. tpa noui testamenti. c Et feriaz do. isrl r domui iuda. i. fidelibus xpi confitētib' generalit: r credētib' de iudeis spāliter fm q dr Act. xiij. de iudeis: Uobis oportebit p mū loq verbū dei rē d Fedus nouuz. i. legē nouaz: lex. n. frequnter i veteri testamēto vocat fed' r pactū. e Nō scom pactuz quod pepigi cū pribus vestris. qz illa lex fuit timoris: ista aūt amoris. f In die q̄ apprehendi rē. i. in tempore: quinquagesima. n. die ab exitu ō egypto data fuit lex i mōte synai: vt patz i exo. g Pactū quod irritū fecerūt. ip̄m multipliciter trāsgrediēdo vt pz in libris iudicū regū r par'. h Et ego dominab' suz eoz. p transgressionibus eos puniēdo: r sbdit conditio nouе legis cū dr: Sed hoc erit rē. i Post dies illos. i. post cursuz veteris testamēti. k Dabo legē meā in visceribus eoz rē. qz xps legē euangelicā nō scripsit in pellibus vel tabulis materialibus: sz in hūanis cordibus r potissime q̄n super credentes misit spīritūsanctū in die pentecostes: iō sbdit l Et nō doce. vltra vir proxi. suū rē. qz illi oēs imediate a deo fuerūt edocti de ptinentibus ad legē nouā: r postea multi alij sancti habuerūt scientiam a deo infusam: r si istō generalit intelligat: ad statum triūphantis ecclie refert. vbi oēs imediate vidēt diuinam eēntiam. m Hec dr. do. q̄ dat solē i lumine diei rē. ordinate disponēs oia. n Si ō fecerint leges iste. reb' naturalib'a me impositе. q. d. sic sunt stabiles ita fideles stabūt coram me: qō pfecte implet in eccl'ia triumphante. o Si mēsurari poterūt rē. i. sicut nō pnt mēsurari: sic nō abijciam vniuersū semē isrl: qz aliqui ia sūt vocati ad fidem a tempore xpi: r plenius vocabunt alij circa finē mundi. p Ecce dies. Hic ponit agit de ciuitatis edificatione: r fm q dicit h Ra. sa. r bene q̄tū ad hoc: non pōt intelligi de edificationibus factis p salomonē r neemiā qz nō fuerūt tante amplitudis sic ista describit. Item qz i fine dr: Sanctū domini nō cuellet: r nō destruet vltra imppetuū. Ciuitas aūt edificata p salomonē fuit destructa p chaldeos r templū i ea existēs: r ciuitatē reedificatā p neemiā r templū destruxerūt romani: r iō dicit q hieremias loquit de reedificatione hierlm r tēpli in aduētu messie: quo tempore expectāt iudei hierlz r tēplū a deo reedificari materialiter multo pciosius r latius q̄ vnquā fuerit: sz hoc dictum fundat sup erroneū fūdamētū. s. q aduētus xpi sit futurus: q iam transijt in preteritū: ppi qō hieronymus r alij expositores nostri dicūt q nō pōt intelligi ad lr̄az de edificatiōe hierusalē material: sz spūalis que edificata ē a xpo ex viuis lapidib'. s. xpi fidelib': sz qō dicit Apoca. xxj. Uidi ciuitatē scām hierusalē rē. cuius edificatio hic parabolice describit: p Ecce dies venient. i. tēpus noui testamēti. Et edificabitur ciuitas. i. eccl'ia de qua dicitur psal. lxxxvj. Gloriosa dca sūt de te ciuitas dei. A turre ananeel Ananehel interp'tat gr̄a dei: per turrē igitur ananeel metaphorice designant apostoli r alij credentes p̄mi qui ad mōz turris fuerūt soli dati p gr̄am spūs sancti descendētis super eos in die pētecostes i signo visibili: r isti lapides p̄marij fuerūt iudei: sz qz postea fuerūt gētiles ad fidem deuote veniētes eis i h' edificio coniūcti: iō subdit: Usq ad portā anguli: sic̄ .n. due linee cōiūgunt in angl'o: sic iudei r gentiles in xpo: ppter qō dr lapis angular'. Et qz ecclesia militans non solū hz in se iustos sz etiā peccatores q̄tū ad numerū: licz nō q̄tū ad meritū: iō sbditur Et exibit vltra norma mēsure. s. ad recipiēdū peccatores quod exprimit magis in spāli cū sbdit: Sup collem gareb. per quod intelligunt supbi deo abominabiles: gareb .n. interp'tat scabies. Et circuibit goatha. qō inp̄retat gēs peccatrix. Et oēm vallē cadauerū. per quam intelligunt carnales. Et cineres. i. peccatores penitentes fm illō iob vltimo. c. Ago penitētiā in fauilla r cinere. Et vniuersā regionē mortis. i. generalit oēs peccatores in regiōe vmbre mortis habitātes. Usq ad torrētē cedron. qui interp'tat tenebre: qz peccatum mentē obtenebrat: r qz multi de peccatoribus ad lucē gr̄e reuertunt r ardentiores in dei obedientia efficiunt: iō subdit: Et vsq ad angulū porte equoz orientalis. r dicunt hic equi qui agunt instinctu spūssancti: fm q dr ad roma. viij. Qui spū dei agūt hi filij dei sūt. r ad istos se habet spūssanctus: sicut sessor ad equū. Sanctū dñi non euelletur rē. qz cultus dei ab ecclesia non tollet: sed pmanebit vsq ad finem mundi: r tunc non destruet sed magis perficiet in patria vbi erit laus iugis r perpetua fm illud: psal. lxxxiij. Beati q̄ habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. Licet aūt hoc sit bene dictum: videt tamen mihi saluo iudicio meliori q locus iste possit exponi ō reedificatione hierusalem per hadrianuz imperatorem: post destructionem factam sub Tito r Uespasiano: in qua edificatione murus hierusalē fuit dilatatus intrā q loca dominice passiōis r sepulture sunt ibi iclusa: vt dicit hugo floriacēsis r alij historiographi: que tñ erant extra hierusalē p romanos destructā: vt pz Joh. xix. et

dicēt vltra: pres comederūt vuā acerbā: r dētes filioz obstupuerūt: sz vnusqsq̄z i iniqtate sua morietur. Dis hō q comederit vuā acerbam obstupescēt dētes ei'. Ecce dies veniēt dicit dñs: r feriā domui isrl r domui iuda fed' nouū: Non fm pactuz q̄ pepigi cū pribus vris i die q̄ apphēdi manū eoruz vt educerē eos ō tra egyptī pactū q̄ irritū fecerunt: et ego dñatus sū eoz dicit dñs sed hoc erit pactū q̄ feriā cū domo isrl. Post dies illos dicit dñs: dabo legē meam i viscerib' eoz r i corde eoz scribā eā: r ero eis i deum: r ipi erūt mihi in pplz et nō docebit vltra vir proximū suū: r vir fratrē suuz dicēs: cognosce dñz. Oēs. n. cognoscēt me a minimo eoz vsq ad maximum ait dñs: qz ppitiabor iniqtati eoz r pcti eoz nō memorabor ampli'. Hec dicit dñs q dat solē i lumie diei: ordinē lune r stellaz in lumine noctis: q turbat mare r sonāt fluct' ei': dñs exercituū nom illi. Si defecerit leges iste coram me dicit dñs: tunc r semē isrl deficiet vt nō sit gēs coram me cūctis diebus. Hec dicit dominus: Si mēsurari poterunt celi sursum r inuestigari fundamēta terre deorsum: r ego abijciaz vniuersum semē isrl ppter oia que fecerunt dicit dñs.

ad hebreos .xiij. Et illã tradidit hadrianus xpianis habitãdam: phibẽs ne aliquis iudeꝰ hitaret ibidẽ. Sic ergo potest exponi lra. p Ecce dies rẽ. & edificabit ciuitas. ſ. hierl̃. q Domio. i. ad honorẽ dñi: q̃ ſoli xpiani ibi habitare fuerũt ꝓmiſſi: vt dictũ ẽ. r A turre ananehel vſq; ad portã anguli. ab antiquo fuit i hierusalẽ quedã turris & quedaz porta ſic nomiate: vt habet neemie. iij. & .iiij. Re. xiij. et int̃r illa duo loca erat quaſi lõgitudo ciuitatis: et q̃ in latere aq̃lonari fuit dilatatꝰ mur⁹: vt dictũ est tõ ſequit: s Et exibit vltra. ſ. antiquã clauſuraz. t Normam menſure. ſ. hieruſalez ad includendũ loca ꝑdicta: iõ ſubdit: v Sup collez gareb. i. mõtẽ caluarie vbi xps fuit paſſus: vñ. n. & idẽ locus aliq̃n nomiatur pluribus noibus: ſicut mons ſynai noiatur etiam mõs oreb: & mõs dei. x Et circuibit goatha. iſte videt ille locus q̃ Job. xix. dicit golgatha: ſic. n. frequenter variant noia locoꝝ ꝓ longitudinez tempoꝝ: ſic Job. iiij. noiat ſichar ille locus qui vocat ſichen. Gen. xxxiij. y Et omnẽ vallẽ cadauerum ſic noiatam: q̃ ibi puniebant ad mortẽ iudicati: quoꝝ cadauera ibi remanebant: & eadẽ rõne dr̃ regio mortis & cineres: q̃ ibi fiebant diuerſe punitiones: & ibi aliq̃ ꝓburebant quoꝝ cineres remanebant. z Uſq; ad torrentẽ cedron. ſ. excluſiue: dilatatio muri ꝑdicta ptingit ꝓpe torrentẽ cedron: ſm deſcriptionẽ ciuitatis factaz ab illis qui viderũt eam. a Et vſq; ad angulũ porte. eq̃rum ſic noiate: q̃ equi per illam adducebãt ꝓ adaquatione i torrẽte cedron: & dr̃ orientalis ad differentiam alterius porte que dicebat porta equoꝝ que erat ꝓpe templũ ſic noiata: eo q̃ homines eq̃tare poterãt vſq; ad locũ illũ: ſed inde dimiſſis equis ꝓcedebant peditãdo vſq; ad templũ: ſicut dictũ fuit neemie. iij. Et iſta erat i ꝑte occidentali ciuitatis ſic̃ & templũ: illa vero magis in parte orientali b Sanctũ dñi nõ euellet rẽ. i. ſepulchri edificiũ quod ſaraceni capientes ciuitatem non deſtruxerũt ſz magis honorifice reſeruauerũt vſq; hodie: ſic dicunt illi qui viderũt & in ſcriptis reliquerũt.

¶ In capitulo .xxxj. vbi dicitur in postilla: Et ſic in ꝓpoſito per frumentum & vinũ. Additio prima.

Sicut p frumẽtũ & vinũ intelligit̃ h̃ euchariſtie ſacramẽtum: ſic p oleũ in hoc loco debet intelligi oleũ quod eſt materia ſacramẽtoꝝ confirmationis & vnctionis extreme. Q̃d aũt p oleũ itelligat gr̃a: hoc magis videt ptinẽ ad ſẽſũ myſticũ. In eo. .c. vbi dr̃ i postil. Tũc letabit̃ vgo. i. vgies Additio .ij.

Quod h̃ dr̃: Tũc letabit̃ virgo. nõ eſt neceſſariũ q̃ exponat̃ ꝓ plurale. ſ. dicẽdo virgines. poteſt .n. ꝓpe expõi de beata virgie q̃ antonomatice dr̃ virgo: illa. n. excellentiori modo q̃ ceti beati letat̃ i choro nõ ſolũ angeloꝝ ſz etiam ſanctoꝝ hominũ de q̃bus ſ̃bdit: Juuenes & ſenes ſimul. vt ꝓ iuuenes intelligãtur ſancti noui teſtamenti qui nouit̃ veniũt: & per ſenes ſancti veteris teſtamenti: qui ſimul letant in eccleſia triũphanti de qua agit̃ vt postillator dic̃. Et q̃ tam virgo ꝑdicta q̃ dicti ſancti iuuenes & ſenes anteq̃ ad ſtatũ beatitudinis peruenirent fuerũt in luctu huius ſeculi & dolore: iõ ſubdit. Conuertam luctum eoꝝ in gaudium.

In eodẽ. c. vbi dr̃ i postilla: Q̃ ficticiũ videt: tũ q̃ diſſonat a dicto euangeliſte. + Additio tertia.

Rtiões quas postillator allegat ꝫ expoſitionez ficticiã iudeoꝝ de hac ꝓphetia: vox i rama audita ẽ rẽ. vere ſunt ſz nõ accipiunt ab eis De ꝓma pz: nam ipſi nõ accipiunt veritatẽ euangelij. De ſcõa vo nam dicunt q̃ h⁹ miraculũ ſatis exprimit̃ in iſto loco ꝓ hiẽmiã quod dicunt ſufficere ad publicationẽ hui⁹ miraculi: pr̃tim cũ hieremias fuit p⁹ captiuitatem decem tribuum: & videt narrare hic iſtud factũ de plozatu rachel tanq̃ ꝓteritũ. Sz ẽ alia rõ valida ꝫ eos. ſ. ex hoc q̃ ſequit: Hec dic̃ dominus. Quiescat vox tua a plozatu rẽ. Qualis. n erat conſolatio matri ſeu mulieri plozanti de cede ꝑſenti ſeu de captiuitate tante multitudinis filioꝝ etiam ſi certificaret̃ de hoc q̃ poſt multa curricula annoꝝ reuerteret̃ de terra inimici poſteritas illoꝝ captiuoꝝ ſeu occiſoꝝ ad ꝓpriam patriam ſeu ad terminos ſuos ꝓut ipſi exponũt hoc quod ſequit: Eſt merces operi tuo: & reuertentur rẽ. quod intelligũt implendum in aduentu meſſie ꝓ eos inaniter ſpectati: quo tempore ſm eoſ deſcẽdentes a predictis captiuatis ſeu occiſis reuertent̃ ad terram ꝓmiſſionis. Ridiculũ. n. videt & dictami ratiõis oio inconſonũ q̃ aliqua mulier flens & dolens de nece ſeu ſtrage filioꝝ ꝑſentialiter facta: conſolet̃ & quieſcat a fletu ꝓ hoc q̃ certificat̃ de reſtitutione deſcendentiũ ab illis poſt decurſum duoꝝ milium annoꝝ vel circiter: naz ſm philoſophũ in ꝓmo ethi. xv. c Ex fortunijs vel infortunijs viuoꝝ ſi aliquid redundat ad mortuos: fragile & paruz eſt. q̃ quidem inconueniens non ſequit̃ ad veram expoſitionẽ catholicoꝝ ſm quã illi filij in ꝓpria perſõa qui fuerunt occiſi ſũt reuerſi de terra inimici. ſ. herodis: ad terminos ſuos. ſ. ad regna celi que ſũt vera ſpes nouiſſima ꝺ q̃ ſ̃bdit: Et ẽ ſpes nouiſſimis tuis. In eodẽ. c. vbi dr̃ in postilla. Dabo legez meã in viſceribus eoꝝ. Additio quarta

Um lex noua ſit ipm euangelium de quo Joh̃. .xx. dr̃: Hec aũt ſcripta ſũt vt credatis videt q̃ lex noua ſit ſcripta non indita. Sed ad hoc dicendum ꝓut in ꝓma ſcõe. q. cvj. arti. i. in cor. q. q̃ lex noua principaliter eſt ipſa gr̃a ſpũſſancti que dat̃ fidelib⁹: de qua ad ro. .viij. Lex ſpũs vite in xpo ieſu liberauit me a lege peccati & mortis: habet tamẽ lex noua quedam: ſicut diſpoſitiua ad gr̃am ſpũſſancti predcãm que continent̃ in euangelio: ſic ea q̃ ptinent ad manifeſtandũ diuinitatem vel hũanitatez xpi vel ea que ptinent ad contẽptũ mũdi: & iſta ſũt ſecũdaria in lege noua: de quib⁹ oportuit inſtrui fideles xpi & verbis et ſcriptis. Idem dicendũ eſt de his que ad vſũ ſpũalis gr̃e pr̃dicte ptinẽt: que ſunt opera virtutũ ad q̃ mltiplicit̃ ſcriptura noui teſtamẽti hoies exhortat: vnde dicẽdũ eſt q̃ lex noua principaliter ẽ lex dita: ſcõdario aũt ẽ lex ſcripta rẽ.

¶ Erbũ. Superius hieremias paſſus ẽ iniuriam a falſis ꝓphetis & ſacerdotib⁹: hic itez patit̃ iniuriã a regibus & principibus: & ꝓmo a regib⁹: 2° a ꝓncipib⁹. c. xxxvij. ꝓma i duas: q̃ ꝓmo patit̃ iniuriã a ſedechia rege: 2° a ioachi eius fratre. c. xxxv. Iſte tamen ioachim regnauit ante ſedechiã: vt dictũ eſt ꝫ. c. xxij. q̃ iſte

liber nō ꝓcedit ſm ordinē tempis vt dictū eſt. ꝫ. Prima in duas: qz hieremias ꝓmo patitur iniuriā: 2° reſumit ſuā ꝓphetiam: ibi Et dixit. In prima ꝑte ponit hieremie incarceratio: 2° incarcerationis rō. ſ. qz ꝓphetabat ciuitatē obſeſſā a chaldeis capiendam: ⁊ populū captiuādū: ppt qō ſedechias reclusit eū ne talia coram populo loq̄retur: ne eoꝝ ppli formidine diſſolueret: peccauit tñ ſedechias hō faciendo: qz hieremias loquebat de mandato dei: ⁊ impelleba tur ad hoc ex eius inſtinctu: ita q̄ non poterat nō loq̄: vt dictū ē. ꝫ. xx. cetera patēt in lra vſq; ibi: b Et ibi erit donec viſitez eū. ſ. in morte q̄ ē vltima viſitatio dei q̄tuz ad preſentem vitam. c Et dixit. Hic ꝓſequit hieremias reſumit ſuam ꝓphetiā: ⁊ diuidi tur in duas: qz primo ꝓphetiçat ppli iuō liberationē: 2° ſedechie finē. c. xxxiij. Circa ꝓmū ſciendū q̄ liberatio ppli p cyrū fuit ſignū ⁊ figura liberationis fiende p xp̄m: iō ꝓmo nunciat ꝓma: 2° ſecūda. c. ſeq̄nti. Prima in duas: qz primo nunciat liberatio populi: 2° ponit cōfirmatio dicti: ibi Et orauí. Primū oſtendit p hoc q̄ ex ordiatōe diuia patruel hieremie venit ad eū offerēſ ei venalē agrū ſuū: ⁊ ex diuina monitione hieremias emit: vt ſic nō ſolum verbo ſed etiam fctō oſtenderet q̄ poſſeſſiones deſtructe a chaldeis: iterū emerent et poſſiderent a iudeis poſt reditū ō babylone: ⁊ ſm hoc ꝓz littera aliquib⁹ exceptis q̄ obſidebat hierlm: ⁊ hiemias ꝓpha erat clauſus i atrio carceriſ q̄ erat i domo regiſ iuda. Clauſerat. n. eum ſedechias rex iuda dicens Quare vaticinaris dicens hec dic dñs: ecce ego dabo ciuitatē iſtā i manꝰ regiſ babylōis ⁊ capiet eā: ⁊ ſedechias rex iuda nō effugiet de mānu chaldeoꝝ ſz tradetur i manꝰ regis babylōis: ⁊ loq̄tur os eiꝰ cū ore illiꝰ ⁊ oculi eiꝰ oculos illiꝰ videbūt: ⁊ i babylonē ducet ſedechiaz & ibi erit donec viſitē eum ait dñs: ſi āt dimicaueritis aduerſū chaldeos: nihil p̄ſperꝝ babebitis. & dixit hieremias: Factū ē verbū dñi ad me dicens: Ecce ananehel filiꝰ ſellū patruel tuꝰ vēit ad te dicēs: Eme tibi agrū meū q̄ ē i anathot. Tibi. n. ꝓpetit ex ꝓpiqtate vt emaſ. Et vēit ad me ananehel filiꝰ patrui mei ſm ꝟbū dñi ad veſtibulū carceris: ⁊ ait ad me: Poſſide agrū meū q̄ ē i anathot in terra beniamī: qz tibi ꝓpetit hereditas ⁊ tu ꝓpinquus es vt poſſideas. Intellexi aūt q̄ ꝟbū dñi eet. Et emi agrum ab ananehel filio patrui mei q̄ eſt in anathot. Et ap pēdi ei argētum ſeptē ſtate res ⁊ decē argēteos: & ſcripſi i libro & ſignaui & adhibui teſtes. Et appēdi argētū in ſtatera & accepi librū poſſeſſiōis ſignatū & ſtipulatiōes & rata & ſigna foriſecus. Et dedi libz poſſeſſiōis baruch filio neri filij maaſie i oculis ananehel patruelis mei ⁊ i oculis teſtiū qui ſcripti erāt in libro emptiōis: ⁊ i oculis oium iudeoꝝ q̄ ſedebāt in atrio carceris. Et ꝓcepi baruch coram eis dicēs: Hec dicit dñs exercituū deus iſrael: Sume libros iſtos: librum emptionis hūc ſignatū: et libz hūc q̄ aptus ē: & pōe illos i vaſe fictili vt ꝑmanē poſſint dieb⁹ multis. Hec. n. dic dñs exercituū deus iſrl Adhuc poſſidebuntur domus ⁊ agri ⁊ vinee i terra iſta. Et orauí ad dñm poſt q̄z tradidi libz poſſeſſiōis baruch filio neri dicens: Heu heu heu dñe deꝰ. Ecce tu feciſti celū ⁊ trā i fortitudie tua magna: ⁊ in brachio tuo extēto. Nō erit tibi difficile oē ꝟbū: q̄ui facis miaz in milibꝰ: ⁊ reddis iqtatē patꝝ in ſinū filioꝝ eoꝝ p̄ eos. Fortiſſime magne ⁊ potēſ: dñs exercituū nomē tibi: māgn⁹ cōſilio: & tis. h Et adhibui teſtes. ad maiorē certitudinem. i Et accepi libz poſſeſſionis. i. emptiōis ꝓ quā habet ius poſſidendi. k Signatū. ſ. ſigillū debitis. l Et ſtipulationes. i. interrogatiōes ⁊ reſponſiones vendētis ⁊ ementis: vt emis emo: vendis vēdo. m Et rata. i. ꝟba vtriuſq; conſenſū exprimētia n Et ſigna foriſec⁹. i. chartā apertam ſimilē clauſe ⁊ ſigillate qō fiebat antiquiꝰ vt de facili poſſz homo videre vtutez charte clauſe. vñ in hebreo hic habēt: Et diſcoopertū. i. ſcriptū aptū o Et pōes eos i vaſe fic. vt pmanere poſ. die. ml. ſ. vſq; ad ſolutionē babylonice captiuitatis: ſi enīz poſite eēnt ille life in vaſe ꝑcioſo citius raperentur: ⁊ ſi in lapideo vaſe vel aliquo huꝰ modi citꝰ putrefierent ꝓpter lapideū humorē: vas aūt fictile ſiccum ē ꝓpter decoctionē. p Et orauí. Hic ꝓnter pōitur cōfirmatio dicti p hoc q̄ hieremias petit a dño perfectius inſtrui de ratione emptionis dicte: cum ciuitas eſſet de ꝓximo capienda et populus captiuādus: ⁊ dominus reſpondit q̄ pꝰ captiuitatem ad loca ſua populuſ reuertetur. Sic ergo ꝓcedetur: qz primo ponit hieremie petitio: 2° domini reſpōſio: ibi Et factum eſt. Sententia prime partis patet exceptiſ aliquibuſ que diſcurrentur. q Heu heu heu. ter ponit ad exprimendū dolorem ꝓphete de deſtructione tē pli ciuitatis ⁊ populi. r In fortitudine tua magna ⁊ in brachio. repetitio eſt eiuſdem ad maiorē expreſſionem: in deo. n. qui ſpiritus eſt: brachiū dicit eius potentia: ſicut oculus eius noticia. s Non erit tibi difficile omne verbū. i. quodcūq; fieri poſſibile. t Qui facis miſericordiam in milibus ꝛc̄. i. ꝓnior es ad miſerendum q̄ ad ꝓdemnandū. v Magnus conſilio. quia nullus pōt ſcire dei conſiliū niſi quātum reuelauerit: x Et incōprehēſibilis cogitatu. qz q̄tuncunq; deum

cognouerit intellectus creat⁹: remanet tamē ab eo incō
phensus. y Qui posuisti signa t portēta in ter. egy.
signa ꝓprie dicuntur que signāt aliquid de pnti sic subi
ta conuersio virge moysi in serpentē fuit signū diuie vir
tutis hoc facientis. portenta que dicunt quasi porro tē
sa. i. in longiquuz signant ō futuro
t sic virga moysi
deuorauit virgas
magoꝝ in portē
tuz deuorationis
egyptioꝝ i mari
rubro p extēsiōez
virge moysi su
pra mare: Exodi
.xiiij. z Usqz
ad diē hanc. ē me
moria huius.
a Jn isrl̄ t i ho
minibus aliaruz
gentium. b Et
tibi fecisti nomen
ostendendo q tu
sis deus isrl̄.
c Sicut ē dies
hec. i. sicut appa
ret in pnti. Leta
patēt usqz ibi:
d Ecce muniti
ones extructe sūt
aduersū ciuitatē.
.i. arietes ad fran
gendum muros:
t prerie ad ꝓici
endū lapides itra
ciuitatē t turres
lignee ad pugnan
dū desuper cū ill̄
qui defendūt mu
rū. e Al facie
gladij t fa. t pesti
lentie. qz multi ō
illis qui erant in
hierlz iam erant
mortui gladio: et
multi fame t mlti
aeris corruptio
ne. f Et tu di
cis mihi dñe de⁹:
eme agrū. q. d. h⁹
est mihi mirabile
ꝓpī ista. g Et
factū est. hic ꝓpī
ponit dñi respon
sio: t ꝑmo ō ciui
tatis destructiōe
t ppli captiuatio
ne: z de ppli redu
ctione: ibi Et nūc
Sententia prime
partis pz in litte
ra vsque ibi:
h Et domos i
quaꝝ doma. i. te
ctis. i Sacri
fica. baal. tecta
incōphēsibilis cogitatu cu
ius oculi apti sunt sup oēs
vias filioꝝ adā vt reddas
vnicuiqz sm vias suas: t sz
fructū adinuētionum eius
Qui posuisti signa t portē
ta in tra egypti ūsqz ad di
em hāc: t i isrāēl t i hoib⁹:
et tibi fecisti nomē sicūt est
dies hec. Et eduxisti ꝑplm
tuū isrl̄ ō terra egypti in si
gnis t portētis t in māu ro
busta t i brachio extēto et
in terrore magno: t ōdisti
eis tra hanc quā iurasti pa
tribus eoꝝ vt dares eis ter
rā fluentē lacte t melle: t i
gressi sūt t possederunt eā
Et nō obedierūt voci tue:
t i lege tua nō ambulauerūt
oia q mandasti eis vt face
rēt nō fecerūt: t euenerunt
eis oia mala hec. Eccē mu
nitiōes extructe sūt aduersuz
ciuitatē vt capiat: t vbi da
ta ē in manus chaldeoꝝ t
i man⁹ regis babylōis q ꝑ
lianē aduersus eam ā facie
gladij t famis t pestilētie:
t q̄cūqz locutus es accide
runt vt tuipse cernis. Et tū
dicis mihi dñe de⁹ eme agꝝ
argēto t adhibe testes: cuz
vbs data sit i man⁹ chalde
oꝝ. Et factuz ē ꝟbū dñi ad
hieremiaz dicēs: Ecce ego
dñs de⁹ vniūse carnis. Nūq
qd mihi difficile erit omne
ꝟbū: Propterea hec dicē do
minus: Ecce ego tradaz ci
uitatē istā i manus chalde
oꝝ t i man⁹ regis babylo
nis t capiēt eam: t venient
chaldei ꝑliantes aduersuz
vrbē hāc t succēdēt eā igni
t cōburēt eam: et domos i
q̄ꝝ domatib⁹ sacrificabant
baal t libabāt diis alienis
libamia ad irritādum me
Erāt. n. filij isrl̄ t filij iuda
iugit faciētes malū i oculis
meis ab adolescētia sua: fi
lij isrl̄ qui vsqz nunc exacer
babāt in ope manuū suaꝝ
dic dñs: quia i furore t i in
dignatione mea fcā ē mihi
ciuitas hec ā die quā edifi
cauerūt eā vsqz ad diē istā
qua aūferet ō ꝑspectu meo
ꝓpter malicia filioꝝ israel
t filioruz iuda quā fecerūt
ad iracundiam me prouo
cantes ipsi t reges eorum
t principes eoꝝ t sacerdo
tes t prophete eorum viri
iuda t habitatores hierlz.
Et vterunt ad me terga t
nō facies: cum docerē eos
t erudirem diluculo: t nol
lent audire vt acciperēt di
sciplinam. Et posuerūt ido
la sua in domo in qua inuo
catum est nomen meuz vt
polluerent eam: et edifica
uerunt excelsa baal q̄ sunt
in ualle filij ennon ut initia
rent filios suos t filias su
as moloch quod nō man
daui eis: nec ascendit i cor
meum ut facerent abomia
tionem hāc: t in peccatuz
deducerent iudā. Et nūnc
propter ista hec dicit do
minus deus israel ad ciui
tatem hanc: ō qua uos di
citis q tradatur in manus
regis babylonis in gladio
t in fame t in peste. Eccē e
go congregabo eos ō uni
uersis terris ad quas eieci
eos in furore meo t in ira
mea t in indignatione grā
di: t reducam eos ad lo
cum istum et habitare eos
.n. domoꝝ illius terre sūt plana t ibi edificabāt altaria ido
loꝝ ad maiorē reuerentiā ipsoꝝ. k Faciētes ma. i oculis
meis ab adole. sua. Adolescētia populi isrl̄ dī i exitu ō egy
pto vt dictū est. s. c. ij. t extunc fuerūt idolatre vt pz i vitu
li adoratione: Exo. xxxij. l Quia i furore t in indigna
tione mea fa. ē mi. ci
uitas hec. i. digna vi
dicte t punitōis mee
m A die. i. a tēpore
n Qua edificauerūt
eam. t hoc fuit tēpo
re salomonis qui hie
rusalē prius edificatā
a melchisedech āplia
uit: t triplici muro
clausit: t ipe idolatra
fuit. iij. Re. xi. t occa
sione ei⁹ mlti de pplo
o Auferet de ꝓspe
ctu meo. p ei⁹ destru
ctionē. Cetera patent
vsqz ibi: p Cū do
ce. eos. p. ppha⁹ meos
q Diluculo. i. valō
solicite t diligenter.
r Et posuerūt idola
sua tē. hoc potissime
fuit tpe manasse. iij.
Re. xxj. s Et edi
fica. excel. baal q̄ sūt i
valle filij ēnon. Uide
tur ꝑdictio excelsa et
in valle. Dicēdū q lz
ēnt altaria in valle:
tñ corp⁹ altaris idoli
erat excelsius q̄ altar
dñi. t Ut initiarēt
. i. cōsecrarent: de mō
aūt huius cōsecratio
nis dictum est supra
freqnt̄. v Et nūc.
Hic ponit responsio
dñi de reductiōe po
puli: t ꝑmo continua
tur hec lra ꝑcedētib⁹
cuz dicitur: v Et
nunc ꝓpter ista. s. pec
cata ꝑdicta. x Hec
di. do. deus isrl̄ ad ci
uitatē hanc. illud qō
postea seqt: y De
qua vos dicit. tu hie
remia t alij ꝓphete.
z Ut tradat tē. t i
veritate erit ita. sz qd
dicit deus isrl̄ ad hāc
ciuitatē vltra: t sb dit
rnsio dñi: a Ecce
ego congre. eos de vni
uer. tē. t loqt de redu
ctiōe captiuitat⁹ baby
lōice: qz captiuitas ꝓ
salmanasar regē assy
rioꝝ fca ō reg̃ isrl̄ vl
tra mōtes caspios ñ ē
adhuc reducta. b Et

habitare eos facia ꝓfidenter: ⁊ erũt mihi in pplz ⁊ ego ero eis i deũ Et dabo eis coꝛ vnũ ⁊ via vnã ut timeãt me vniuersis dieb⁹ ⁊ bñ sit eis ⁊ filijs eorũ post eos. Et feriaz eis pactũ sempiternũ: et nõ desinã eis bñfacere: ⁊ timorẽ meũ dabo in coꝛde eoꝝ vt non recedãt a me: et letabor super eis cũ bene eis fecero. Et plãtabo eos i terra ista i vitate i toto coꝛde meo ⁊ i tota aia mea: qꝛ hec dicit dñs. Sicut adduxi sup populũ istũ omne malũ hoc grãde: sic ãducã sup eos oẽ bonũ quod ego loquoꝛ ad eos. Et possidebuntur agri i terra ista de qua vos dicitis ꝙ deserta sit: eo ꝙ ñ remãserit homo ⁊ iumẽtũ ⁊ data sit i man⁹ chaldeoꝝ Agri ement pecũia: et scribent in libꝛo: et ipmetur signũ: et testis adhibebit: in terra beniamin ⁊ i circuitu hierlm in ciuitatibus iuda et in ciuitatibus mõtanis ⁊ in ciuitatibus campestrib⁹ ⁊ i ciuitatib⁹ que ad austrũ sũt: quia ꝙuertam captiuitatẽ eoꝝ ait dñs. .XXXIII.

latio est ardua: ideo primo premittit quedã prefatio: 2° subdit narratio: ibi Quia hec dicit. Circa pmũ pnotatur ordo hui⁹ reuelationis respectu pcedentis cum dicit: Scdo. ⁊ locus: In atrio carceris. ⁊ actor: Hec dicit dominus qui facturus est rẽ. in conceptione eni xpi aliqd factũ ẽ a deo per creationẽ. s. aia ⁊ corpus formatuz est virtute spũssã cti: ⁊ aia parata ẽ plenitudine gre b Cla. ad mesic facti pdecessores tui orauerũt ad me ꝺ ꝓmissione xpi. c Et exaudiã te. ꝺbito tamen tempore. d Et ãnũciabo tibi. ex nunc. e Grãdia ⁊ firmum. s. mysteriuz redemptionis fiẽ de p xpz: qꝺ ẽ qd maximũ ⁊ stabilissimũ. f Que nes. qꝛ istꝺ mysteriũ nõ ẽ pphẽlibile a mortali hoie g Qꝛ hec dicit. Dic pñt pnotat narratio vbi pmo ꝺscribit modus redẽptois: 2° plõa redẽptoꝛ: ibi Ecce dies. Pria adhuc ꝺuas qꝛ p⁹ breuit repetit ppli captiuatio: 2° xpi. redẽptio: ibi Ecce ego vt sic opposita iuxta se posita magis elucescãt. Circa p'm dicit: Hec dicit dñs de⁹ isrl ad domos rẽ. ⁊ subdit: h Que ꝺstruxit. tũc. n. ciuitas erat obsessa a chaldeis vt ꝺcz ẽ. c. pcedẽti: ⁊ p machinas pjciẽtes lapides itra ciuitatẽ domus iaz in parte erãt destructe. i Et ad muni. s. bladi vini et victualiũ que iam fere erãt consumpte in ciuitate.

k Et ad gla. veni. vt dimi. cũ chaldeis. ꝺ ciuitatẽ: exercitus. n. chaldeoꝝ semp augmẽtabat. l Et impleãt eas. s. domos hierlm ⁊ plateas. m Cadauerib⁹ homo. quos percussi. Chaldei. n. in illis interfectionibus fuerũt quasi istrumẽta dei ⁊ executores iusticie ei⁹ vt freqn ter dictũ ẽ. s. n Ecce ego. Hic pñter ponit medicina siue redẽptio. Circa quod sciendũ ꝙ totũ residuũ hui⁹ capituli exponit Ra. sa. de tpe messie dicens illꝺ adimplendũ qꝺ iam ẽ ipletũ: ꝺ ergo in persona redẽptoris. n Ecce ego obducã eis cicatricẽ. cũ. n. cicatrix vulneri ẽ obducta tũc ẽ vuln⁹ pfecte sanatũ: ⁊ sanitas pfecta data ẽ p xpm ⁊ nõ p alium. o Et reuelabo illis depcationẽ pacis ⁊ veritatis. s. pacẽ ⁊ veritatẽ p qua depreca ti sũt patres veteris testamẽti: iõ xpo nato clamauerũt ãgeli Luce. ij. Gloria in altissimis deo ⁊ in terra pax hominibus bõe volũtatis. p Et cõuertam cõuersionẽ

i Sicut addu. sup po. istũ oẽ malũ hoc grande. s. destructõez rempli ciuitatis ⁊ popli. k Sic addducã sup eos omne bonũ. nõ simpliciter ⁊ absolute: sz sb ꝺtermiatione: iõ subditur: l Quod ego loquoꝛ ad eos. s. reductionẽ de captiuitate ad terrã. ppziam: iõ sbdit: m Et possidebũt agri rẽ. ⁊ pz lra vsqꝫ ibi: n Et scribent. s. ẽptiones. o In libꝛo. i. in chartis: ⁊ ponit h singulare p plurali: sicut exodi viij. Venit musca grauissima rẽ. p Et impzimet signũ. .i. sigillũm. q Et testis adhibebit. i. testes. r In terra beniami rẽ. loquit. n. tm̃ de regno duaꝝ tribuũ. s. iude ⁊ beniamin: reuertẽtes. n. de babylone nõ recuperauerũt regnũ samarie sed manebant ibi gentiles qui dicebant samaritani etiam tempore christi. s Et in ciuitatibus que ad austrum sũt. ille erant de sorte iude que erat in parte australi terre ꝓmissionis: sicut habetur iosue. xv. capitulo.

Jn. c. xxxij. vbi dr in postil. Heu heu heu. Additio. Bi nos habem⁹: A a a: in hebreo nõ ponit h aliq dictio ter: sed vnica dictio ex tribus lris cõpositа: sicut dictũ fuit. s. in additione sup capitulũ quartũ: ⁊ hec dictio ẽ quedã interiectio ⁊ exprimẽs doloꝛem.

Cap. XXXIII.

T factum est. Hic pñt de scribit redemptio facta per xpm: ⁊ quia talis reue

T factũz ẽ vbũ dñi ad hieremiã scdo: cũ adhuc clausus eet in atrio carceris dicẽs: Hec dicit dñs q facturus ẽ ⁊ formatur⁹ illꝺ ⁊ paratur⁹: dñs nomẽ eius Clama ad me et exaudiaz te et ãnũciabo tibi grãdia ⁊ firma quẽ nescis: Quia hec dicit dñs de⁹ isrl ad domos vrbis h⁹ ⁊ ad domos regis iuda q ꝺstructe sũt et ad munitiões et ad gladiũ venientiũ vt dimicẽt cũ chaldeis et impleãt eas cadaueribus hoiuz quos percussi i furoꝛe meo ⁊ in idignatõe mea: abscõdes faciẽ meã a citate hac pp oẽm maliciã eoꝝ. Ecce ego obducã eis cicatricem ⁊ sanitatez ⁊ curabo eos: et reuelabo eis ꝺ pcationẽ pacis ⁊ veritatis: et cõuertam ꝙuersionez iuda ⁊ cõuersionẽ hierusalẽ:

iuda ⁊ cõuersionẽ hierlm. i. confitẽtiũ peccata sua ⁊ venientiũ ad eccl̃iam que noiatur hierlm Esaie. ij. ad hebre. xij. ⁊ apoc. xxj. q Et edificabo eos sicut a pnci pio. pncipiũ edificatiõis fuit in exitu de egypto: que edificatio fuit p signa ⁊ miracula diuie virtutis: vt patet in exo. ⁊ i libro nũerorũ ⁊ i plurib⁹ locis. ⁊ hoc mõ edificata est eccl̃ia in aduentu saluatoris: vt pz in euãgelio. r Et emũdabo illos ab oi iniq̃. sua q̃ h⁹ nõ possũt exponere iudei de aliq̃ tpali saluatõe ppli pterita: q̃ dicũt q̃ i oi punitõe vl̃ afflictiõe quã sustinuerũt vsq̃ nũc: ⁊ sustinebũt vsq̃ ad aduẽtũ messie sẽp expiat aliq̃ pene debite p̃ virtuli adoratiõe: et iõ ista emũdatio p̃pe itelligitur de xpõ q̃ p suũ sanguinẽ lauit nos a peccatis nr̃is q̃ est pfecta mũdatio: pp qđ illi q̃ lauãt p baptismũ nõ ipõũt aliq̃ pnia satisfactoria p peccatis pteritis: q̃ baptismus delet penã ⁊ culpã. s Et erit mi. i no. q̃. sequit: Lũctis gẽtibus tre. q̃ i oibus gẽtib⁹ sũt aliq̃ credentes xpõ i q̃bus noiat̃ ⁊ laudat̃: ⁊ ante finẽ mũdi pfectius implebit. t Que audi. oia bo. s. assũptiõis humane nature: opatiõis miraculoꝝ: eductõis de inferno ⁊ trãslatõis ad celũ. v Et pauebũt ⁊ turbabũt. iste pauor ⁊ ista turbatio nõ sũt ire vel ipatientie: sz admirationis pre magnitudie diuie misericordie in predictis.

x Adhuc audiet in loco isto q̃. fm q̃ dic̃ Ra sa. hic ẽ metaphorica locutio: ita q̃ p hoies ⁊ pastores itelligũtur ppli rectores: ⁊ p pecora iumẽta ⁊ greges intelligũt sb̃diti eoꝝ. vnde qđ i fine dr̃: Adhuc transibunt greges ad manũ numerãtis. sic expõit. i. ppli sub mãu regis in capite eoꝝ p̃cedẽtis p quẽ regẽ itelligit messiã vẽturum quẽ nos pfitemur vẽisse: ⁊ fm hoc exponẽda ẽ sic lra:

x Adhuc audiet i loco isto. i eccl̃ia noie hierlm significata: eo q̃ ibi fuit ichoata per xpi p̃dicationẽ passiõez ⁊ resurrectionẽ ⁊ spũssancti missionẽ. y Que vos dicitis eẽ desertũ p chaldeos in tpalib⁹: ⁊ p demones in spũalibus: ⁊ qđ ibi audiat subdit: z Vox gaudij et vox leticie. qđ fuit impletũ in xpi natiuitate angel̃ deuz iocũde laudantib⁹ Luce. ij. ⁊ in spũssancti missione q̃ apostoli aliq̃s credẽtes varijs linguis loquebãt magnalia dei Actuũ. ij. a Vox sponsi. i. xpi predicantis.

b Et vox sponse. i. eccl̃ie deũ laudantis: vt iã dictũ ẽ

ẽt edificabo eos sic̃ a pnci pio: ẽt emundabo illos ab oi iniq̃tate sua i qua peccauerũt mihi: ⁊ ppit⁹ ero cũctis iniquitatibus eoꝝ i q̃bus ɔliquerũt mihi ⁊ spreuerũt me. Et ẽrit mihi i nomẽ ⁊ in gaudiũ ⁊ in laudez ⁊ i exultationẽ cũcti gẽtib⁹ tre q̃ue audierit oia bõa q̃ ego facturus sũ eis: ẽt pauebũt ⁊ turbabunt in vniuersis locis: ⁊ in oi pace quaz ego faciã eis: Hec dic̃ dñs Adhũc audiet in loco isto q̃uẽ vos dicitis eẽ desertũ: eo q̃ nõ sit homo nec iumẽtũ in ciuitatibus iuda ⁊ foris hierlm que desolate sũt absq̃ hoie ⁊ absq̃ habitatore ⁊ absq̃ pecore: vox gaudij ⁊ vox leticie: vox sponsi ẽt vox sponse: vox dicentiuz confitemi dño exercituũ q̃m bon⁹ dñs: q̃m in eternũ mia e⁹: ẽt portãtiũ vota i domo dñi. Reducã. n. cõuersiõez terre sic̃ a pncipio dic̃ dñs

Hec dic̃ dñs exercituum: Adhũc erit i loco isto deserto absq̃ hoie ⁊ absq̃ iumẽto: ⁊ in cũctis ciuitatib⁹ ei⁹: habitaculũ pastoꝝ ⁊ accubãtiũ gregũ in ciuitatibus mõtosis ⁊ in ciuitatibus cãpestribus: ⁊ in ciuitatibus q̃ ad austrũ sũt et in tra bẽiamin et in circuitu hierlz ⁊ in ciuitatib⁹ iuda adhuc trãsibũt greges ad manuz nũerãtis ait dñs: Ecc̃e dies veniẽt dic̃ dñs: ⁊ suscitabo vbũbonuz qđ locut⁹ sũ ad domũ isrl̃ ⁊ ad domũ iuda In diebus illis et i tpe illo germiare faciã dauid germẽ iusticie: et faciet iudiciũ et iusticiã i terra. In dieb⁹ illis saluabit iuda: et israel habitabit confidenter. Et hoc ẽ nomẽ qđ vocabũt eũ: dñs iustus noster: Quia hec dicit dominus. Non ẽteribit de dauid vir qui sedeat super thronũ domus israel: ⁊ de sacerdotibus ⁊ ọ leui⁹ ⁊ in illo tpe statuã dauid messiã iustũ. z describit q̃tũ ad diuitatẽ cũ sb̃dit: Et hoc ẽ qđ vocabũt eũ dñs iust⁹ noster. ⁊ vbi translatio nostra hz Dñs. i hebreo habet: Nomẽ dñi tetragrãmaton. qđ de solo deo vero dr̃: sic dictũ fuit plenius supra. xxiij. vbi cõsimilis auctoritas ponit: ppter qđ de expositione hic transeo breui⁹: q̃ illuc põt recurri p residuo hui⁹ auctoritatis qđ nõ ẽ hic ad plenũ expositũ. Sciẽdũ tm q̃ sic illã auctoritatẽ falsificauerũt iudei ne cogerent diuinitatẽ xpi cõfiteri sic istã dicẽtes: q̃ hec ẽ lra. k In die. illis salua. iuda ⁊ hierlz habitabit confidenter. ⁊ i hoc dicũt verũ: sz illud qđ sequit falsificat dicẽtes: Et iste qui vocabit eã dñs iustus noster. ita q̃ nomẽ dñi tetragrammatõ loco cui⁹ habemus dñs: nõ refert ad messiã sz ad deũ qui mittet eũ: ⁊ edificabit nouã hierlz fm eoꝝ errorẽ: vt dicz ẽ. s. xxxj. ⁊ sic dicitur vocare eã inquãtũ ipemet edificabit: sz falsificatio ista apparet p translationẽ chaldaicã q̃ vbi nos habemus: Et hoc ẽ quod vocabunt eũ. sic habet: Et hoc est nomen quod ipsi dicent ei. ⁊ ideo aliqui correctores nostri qui sic correxerũt. Et hoc est quod vocabũt eũ. vident in hoc aliquo mõ sequi falsificationẽ predictam. Non interibit vir de dauid ⁊c. hoc impletum est de xpõ qui fm carnem est de tribu sacerdotali ⁊ tribu regia que erant cõmixte: ⁊ eius regnum ⁊ sacerdotiũ sunt eterna: fm q̃ deducit apostolus ad hebreos

de apostol. c Et portantiũ vota in domo dñi. qđ videmus impletũ in credentib⁹ cũ diuinis laudibus ad eccl̃iaz portãtib⁹ vota sua. d Reducã. n. cõuersionẽ terre sicut a pncipio. i. p miracula reducã hoies ad fidẽ sicut populuz isrl̃ p miracula eduxi de egypto. e Adhuc erit ⁊c. habitaculũ pastoꝝ ⁊c. i. apostoloꝝ ⁊ successoꝝ eoꝝdẽ in eccl̃ia q̃ habẽt officiũ pascẽdi fiẽles in eccl̃esia dei.

f In ciuitatib⁹ mõ. ⁊c. i. in oibus mundi partibus: exp̃muntur tm in spãli hierusalez ⁊ iudea ⁊ loca illa p̃pinqua: q̃ ibi incepit eccl̃esia put ꝯ synagogam distinguit: ⁊ hoc p p̃dicationẽ xpi ⁊ apostoloꝝ: ppt qđ dixit eis Act. i. eritis mihi testes in hierusalẽ i oi iudea ⁊ samaria: ⁊ vsq̃ ad vltimũ terre: q̃ tm pastores ⁊ populares sũt sb̃ vno rege xpo: iõ subditur:

g Adhuc trãsibũt greges ad ma. nume. .i. xpi regis cui cognitus ẽ nũer⁹ electoꝝ.

h Ecce dies. hic cõ seqnt describit psona rdẽptoris: ⁊ p.io q̃tũ ad verã humanitatẽ cũ dr̃: i Germiare fa. dauid ger. iusti. q̃ xp̃s fm carnẽ descendit ọ dauid Matt. i. q̃ aũt ọ xpo itelligat ad lr̃az pz p trãslationẽ chaldaicã q̃ sic hz i loco isto: In dieb⁹ illis

latis dimisse. a Qui offerat holocaustoata. oblatio.n. xpi in cruce cõtinet in se pfectꝫ virtutẽ oium sacrificiorꝫ veteris legis:ꝛ iõ designat h̃ p plura ꝛ varia sacrificia veteris legis. Et istud sacrificiũ offertur quotidie in ecclia in q̃ xps ẽ sacerdos ꝛ hostia. b Si irritũ põt fi. pac. meũ ꝛc. istõ pactũ habeꝫ geñ. viij Nox ꝛ dies nõ requiescẽt. est ergo sẽsus q̃ sicut illõ pactum fuit firmũ:ita illud qõ dẽ h̃ de regno ꝛ sacerdotio. c Sicut enũe rari ñ possũt ꝛc. istõ impletũ ẽ in xpo descẽdente de dauid: cuius semẽ sunt fideles p orbẽ mltiplicati sic stelle celi. d Nun quid non vidisti qd populus hic. scilicet babylonicus. e Locutus sit dicens due due cognationes.s.iude ꝛ beniamin.
f Quas elege.dñs. alijs decem captiuatl prius p reges assyriorũ. g Abiecte sũt. sicꝫ loquebãt chaldei postq̃ destruxerãt regnũ duarꝫ tribuũ estimantes q̃ illõ regnuz nunq̃ deberet resurgere:ꝛ iõ subditur:
h Si pactũ meum ũ die ꝛ noctẽ. vt sibi cõtinue succedant q̃ diu durabit gnãtio horuz. i Et leges celo ꝛ terre nõ posui. dicũt h̃ celi leges motus celi ꝛ influxus stellarum: et leges terre productio terrenasceꝝ tium. k Equidem ꝛ semen iacob ꝛ cetera. Jhoc ẽ dictuz q̃ sicut iste leges sunt firme ꝛ stabiles sic semen iacob ꝛ dauid erit semper coram me stabile. l Ut nõ assumã de seie eius p̃ncipes. quod potissime impletũ est in xpo ꝛ apostolis ꝛ eorum successoribus: Psalmo. xliij. Cõstitues eos p̃ncipes ꝛc.

In capitulo. xxxij. vbi dicitur i postilla: Ecce ego obducam eis cicatricem. Additio prima.

VBi nos habemus cicatricẽ: in hebreo habeꝫ quedam dictio que significat sanitatẽ acquisitã post longũ tẽpus:qõ magis ꝓsonat ꝓpositoq̃ cicatrix nam sanitas data per xpm respectu antiquorꝫ patrũ data fuit post longũ tempꝰ:sed respectu fideliũ tempore xpi existentiũ fuit data sine magna mora tpis:ꝛ iõ ponunt h̃ due dictiones significantes sanitatẽ:quarꝫ vna significat post longam infirmitatẽ:alia nõ. Itẽ vbi nos habemus: Et revelabo eis oꝛationẽ pacis ꝛ veritatis: in hebreo habetur: Abundantiam pacis ꝛ veritatis ꝛc.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Scõo describit q̃tũ ad diuinitatem. Additio. ij.

SUpra i capitulo. xxxij. habetur consimilis auctoritas:ꝛ ibi est quedam additio ad ꝓfirmandum expositionẽ postillatoris:ꝛ cõtra falsificationẽ iudeorum: vide ibi.

tis ñ iteribit vir a facie mea q̃ui offerat holocaustomata ꝛ incẽdat sacrificiũ ꝛ cedat victimas oibus diebus Et scm̃ ẽ verbũ dñi ad hieremiã dicẽs: Hec dicit dñs Si irritũz põt fieri pactuz meũ cũ die:ꝛ pactũ meum cũ nocte vt ñ sit dies ꝛ noxi tpe suo:ꝛ pactũ meũ irritũ eẽ potit cũ dauid famulo meo vt nõ sit ex eo filius qui regnet in throno eius:ꝛ leuite ꝛ sacerdotes mistri mei. Sicũt enumerari non pñt stelle celi ꝛ metiri harene maris:sic multiplicabo semen dauid famuli mei:ꝛ leuitas mistros meos. Et scm̃ ẽ verbũ dñi ad hieremiam dicẽs: Nũnqd non vidisti qd ppls h̃ locutus sit dicẽs due cognatões quas elegerat dñs abiecte sũt:ꝛ ppm meũ dispexerũt:eo q̃ nõ sit vltra gẽs coram eis. Hec dicit dñs:Si pactuz meũ inter diẽ ꝛ noctẽ:et leges celo et terre nõ posui:equidẽ ꝛ semen iacob ꝛ dauid serui mei,piciã]ut nõ assumã de seie eius pncipes seminis abrahã isaac ꝛ iacob. Reducã.n. conuersiõez eoꝝ ꝛ miserebor eis. Ca. xxxiiii.

VErbũz qõ factum ẽ ad hieremiã a dño:quando nabuchodonosor rex babylõis ꝛ omis exercit⁹ ei⁹ vniuersaq̃ regna terre que erãt sub ptãte manus eius ꝛ oẽs ppli bellabãt cõ hieru salẽ ꝛ ctra oẽs vrbes eius dicens: Hec dicit dñs deꝰ isrl: Vade ꝛ loqre ad sedechiã regẽ iuda:ꝛ dices ad eum: Hec dicit dñs: Ecce ego tradam ciuitatẽ hãc in manus regis babylõis:ꝛ succẽdet eã igni. Et tu nõ effugies de manu eius:sz ꝓhẽsione capieris ꝛ in manu eius traderis et oculi tui oculos regis babylõis videbũt:ꝛ os eius cum ore tuo loqtur: ꝛ babylonẽ introibis. Attamẽ audi vbũ dñi sedechia rex iuda: Hec dicit dñs ad te: Non morieris in gladio sed i pace morieris:et sicut ꝓbustiones patrũ tuorꝫ regũ priorũ qui fuerũt añ te sic cõburẽt te:ꝛ vẽ dñe plãgẽt te:quia vbũ hoc ego locutꝰ sũ dicit dominus. Et locutus est hieremias ꝓpheta ad sedechiam regẽ iuda vniuersa verba hec in hierusalẽ:ꝛ

Ca. xxxviii.

VErbum qõ factum est. hic hieremias ꝓdicit finẽ sedechie:ꝛ dividitur i duas:qꝝ primo predicit finẽ sedechie regis: 2° arguit ipz ꝛ populum de transgressione diuine legis:ibi Verbuz quod factum est. Circa primuz primo ponitur tempus cum dicitur:
b Quando nabuchodono. rex babylõis ꝛ cetera ꝛ ista obsidio incepit nono anno sedechie et anno vndecimo eius capta fuit ciuitas: vt habetur infra .xxxix.ꝛ õ ista captione subditur:
c Ecce ego tradam ciuitatẽ hãc ꝛ cetera. ꝛ subditur finis sedechie ꝛ primo quantuz ad malum pene cum dicitur:
d Et tu non effugies de manu eius ꝛ cetera. quia exercitus chaldeorum comprehendit sedechiaz fugientem et adduxit eum ad regem babylonis in reblata: vt habetur infra trigesimo nono:ideo subditur
e Et oculi tui oculos regis babylonis videbunt:et os eius cum ore tuo loquetur. sicut dicitur infra trigesimo nono q̃ locutus est ad eum iudicia eum arguendo de infidelitate ꝛ periurio: propter quod fecit occidi filios eius coram eos: et postea ipz exoculari et in babylonem duci. Secundo predicitur finis sedechie quantum ad bonum cum dicitur:
f Non morieris in gladio. idest morte violenta.
g Sed in pace.idest naturali morte: et sepelieris honorifice: ideo subditur:
h Et secundum combustiones patrum tuorum ꝛ cetera. In sepulturis enim regum cõburebantur aromatica nõ solum contra cadaueris fetorẽ: sed etiam

ad defuncti honorē. h Et ve do. plangent te. cātādo carmē lugubre sicut in sepulturis solēnibus. Cetera patēt vsq; ibi: i De. n. superant. s. nōdum capte. s. hierusalem lachis ⁊ azecha: aliis oibus iā captis a chaldeis. k Uerbū. Hic ponit hieremias arguit regē ⁊ populū de transgressione diuine legis ⁊ diuidit in duas partes: q; p° ponit trāsgressio: 2° trāsgressiōis punitio ibi Propterea. Circa primū sciēduz q; Exo. xxj. dī. Si emeris seruuz hebreū sex ānis seruiet tibi: i āno septimo egredietur liber gratis: ita q; nō poterat vltra teneri: nisi vellz ꝑ manere: tpe vero sedechie regis ⁊ añ tenuerūt seruos ⁊ ācillas diutius p̄ auaritiā suā: ⁊ tñ ad mōitionē hieremie ⁊ alioz bonoz rex sedechias ⁊ eius sb̄diti statuerūt firmiter dimittere suos suos hebreos ⁊ ācillas ꝑm ꝓceptuz legis ⁊ vt hec ordiatio eēt firma: sciderūt vitulū i duas partes: ⁊ int̄ illas partes transierūt rex ⁊ principes: ad signādū q; sic esset dignus occidi et diuidi ifringēs illā ordiatiōez: ⁊ talis modus confirmādi aliq̄d tunc tpis erat potissimus: verūtñ isti postq; dimiserāt seruos ⁊ ancillas cupiditate ducti: retraxerūt eos ad se redigēdo eos i seruitutē: ⁊ sic nō solū peccauerūt ꝯ legez diuinā: sz ēt ꝯ statutū ꝑpriuz pena mortis firmatū vt dēm ē: ⁊ sz hoc pz lra paucis exceptis. l Predicās. i. solēnit denūcias. m Et cōmaculastis nomē. q; illō pactuz ad maiorē solēni exercitus regis babylonis pugnabat contra hierlz: ⁊ ꝑra oēs ciuitates iuda q̄ relique erant contra lachis ⁊ ꝯ azecha. Hē. n. superāt de ciuitatibus iuda vrbes munite. Uerbū quod fcīm ē ad hieremiaz a dño post q̄z pcussit rex sedechias fedus cū oi populo in hierusalē: predicās vt dimitteret vnusquisq; seruū suū ⁊ vn° q̄sq; ancillā suā: hebreū et hebreā liberos: ⁊ nequaq̄z dñarent eis. i. i iudeo ⁊ fre suo. Audierūt ergo oēs ꝑncipes ⁊ vniuersus populus q̄ ierāt pactū vt dimittēt vnusq̄sq; seruū suū ⁊ ancillam suā liberos ⁊ vltra nō dñarētur eis. Audierūt igitur: ⁊ dimiserūt. Et conuersi sūt deicepsī ⁊ retraxerunt seruos suos ⁊ ācillas suas quos dimiserunt liberos: ⁊ subiugauerūt in famulos ⁊ famulas. Et factū ē ꝟbuz ad hieremiam a dño dicēs Hec dicit dñs deus israel: Ego pcussi fedus cū patribus vr̄is: in die qua eduxi eos ō terra egypti ō domo seruitutis dicēs: Cum ꝓpleti fuerit septem āni dimittat vnusquisq; fratrē suum hebreū q; vēditus ē ei: ⁊ seruiet tibi sex ānis: ⁊ dimittes eū a te liberū. Et nō audierūt patres vr̄i me: nec inclinauerunt aurē suā. Et conuersi estis vos hodie ⁊ fecistis quod rectuz ē in oculis meis vt ꝑdicaretis libertatem vnusquisq; ad amicū suuz ⁊ inistis pactum i cōspectu meo i domo in qua inuocatum ē nomē meum sup eā. Et reuersi estis ⁊ cōmaculastis nomē meum: ⁊ reduxistis vnusq̄sq; seruuz suuz ⁊ vnusquisq; ancillā suam quos dimiseratis vt essēt liberi ⁊ sue potestatis: ⁊ subiugastis eos vt sint vob̄ serui ⁊ ācille. Propterea hec dicit dñs: Uos nō audistis me vt ꝑdicaretis libertatez vnusquisq; fratri suo ⁊ vn° q̄sq; amico suo. Ecce ego ꝑdico libertatez ait dñs ad gladiū: ad pestē ⁊ ad famē et dabo vos in cōmotiōez cunctis regnis terre. Et dabo viros qui ꝓuaricantur fedus meū: et nō obseruauerunt verba federis q̄bus assensi sunt in ꝓspectu meo vitulū quē cōciderunt i duas partes: ⁊ transierunt int̄ diuisiones eius: ꝓncipes iuda ⁊ ꝓncipes hierusalē: eunuchi ⁊ sacerdotes ⁊ oīs populus terre q; transierūt inter diuisiōes vituli ⁊ dabo eos i manus inimicoz suoz: ⁊ in manus q̄rentiuz aiam eoz: ⁊ erit morticinū eoz in escam volatilib° celi ⁊ bestijs terre. Et sedechiā regem iuda ⁊ ꝓncipes eius dabo in manus inimicoz suoz ⁊ in manus querentium animas eorum: et i manus exercituum regis babylonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit dominus: et reducam eos in ciuitatem hanc et ꝑliabuntur aduersum eam: ⁊ capient eam ⁊ incendent igni. Et ciuitates iuda dabo in solitudinez: eo q; nō sit habitator. .XXXV. Erbū quod factum tatē ⁊ firmitatē fuerat fcīm in domo dñi ⁊ i noie ipius: ⁊ hic trāsgressio erat quodāmodo i iuria ⁊ irreuerentiā nois diuini. n Propterea. Hic ponit transgressiōis punitio cum dī: o Ecce ego pdi. liber. ita q; non sitis serui mei nec ego dñs vester ad vos defendēdū: iō sb̄dit: p Ad gla. ad pe. ⁊ ad fa. a q̄ bus vos nō ꝓtegam q Et da. vos i commoti. cū. re. ter. ejciēdo vos ibi in captiui tatē: ⁊ est hypbole ad denotādū magnaz dispsionē iudeoz: quia tūc non fuerūt dispsi p totū orbē sz postea p romanos. r Et da. viros q̄ pua. fed° meū. i. legē in Exo. ꝑdictam. s Et non obser. ver. federis. i. statuti sui ꝑdicti: qō exponendo subditur t Uitulū quē cōci. ⁊c. i. pactū sectione vituli cōfirmatum modo ꝑdicto. Cetera patēt vsq; ibi: v Et i manus exerci. re. ba. q̄ recesserūt a vobis. Cū. n. exercit° isti obsedissent hierusalem nono anno sedechie: ipse ⁊ subditi sui fecerunt pactum ꝑdictuz de dimissiōe seruoz: ad impetrandum dei auxiliū: ⁊ postea exercitus egypti exiit ad leuādum obsidionem chaldeoz de hierlm: qō audiētes chaldei dimiserūt obsidionē vt occurrerēt egyptijs ⁊ tūc iudei credētes se eē liberatos a chaldeis retraxerūt ad se seruos suos q̄s dimiserāt liberos: sic multi i periculo positi faciunt deo ꝓmissiōes ⁊ vota sz trāseunte pericu nihil faciūt: ppt qō ex diuino iudicio egyptij ⁊riti fdierūt i egyptū ⁊ silit chaldei ad obsidionē hierlz quaz dimiserāt: iō sb̄ditur: x Ecce ego ꝑci. s. reuersionē egyptioruz. y Et re. eos. s. chaldeos. z In ciui. hāc .s. hierlz ad ōstruēdū ipaz. Cap. XXXV.

Erbū. Superius hieremias pas-

ru) e iuria a sedechia
rege: hic patit iuriaz
a ioachi eius fre. ista
tamē iuria fuit prio
pcedēti q̄tū ad tēpus
vt dicm ē. ś. xxxij. Et
diuidit in duas ptes:
qz pmo hieremias ar
guit regis z populi in
obediētiam: 2° ex hoc
patit iuriā. c. sequēti
Primū declarat exē
plo rechabitaz: ideo
pmo ponit exēplū: 2°
applicat ad pposituz
ibi Et fcm ē. Circa p'm
ponit tēpus cum dī:
b In dieb' ioachi
filij iosie. d regnauit
ante sedechiam vt di
ctū ē. ś. xxij. c Va
de ad domū rechabi
taz. i. ad domuz in q̄
sūt hospitati vt vide
bit infra. d Et in
troduces eos i domū
dñi. per hoc nō intel
ligitur templū sed edi
ficia ad eū pertinētia
ideo subdit: e In
vnam exedrā. i. came
raz. f Thesauro
rum. Erant. n. plures
thesaurarij templi qz
alicq̄ custodiebāt va
sa aurea. alij argētea.
alij vestes sacerdota
les z ꝓsimilia: z ppe
templū habebant edi
ficia pro repositiōe ta
liū z p sua habitatōe
g Et dabis eis bibe
re vinū. i. offeres: qa
ipi nō biberūt: vt infra
habet: nec istud pcce
ptū dñi z executio eī
p hieremiam fiebant
ad hoc q̄ ipsi biberēt
sz vt pbaret eoz obe
diētia ad ionadab pa
trē suū q̄ ꝓhibuerat
eis vinī potū. h Et
assūpsi ieconiam ꝛc.
isti omnes erant ō re
chabitis. i Filij ie
cedelie hominis dei.
Iste fuit propheta fz
q̄ dic Ra. sa. propter
quod hieremias con
fidenti' iuit ad locum
illū cum rechabitis.
k Oō erat iuxta ga
cophylaciū principū.
sic noiatuz: eo q̄ obla
tiones principū ibi serua
bāt. l Sup thesau.
est ad hieremiam a dñō
no in diebus ioachim filij
iosie regis iuda dicens:
Vade ad domum recha
bitarum z loquere eis: et
introduces eos in domū do
mini in ūnā exedrā thesau
roz: et dabis eis bibere vi
nū: et assūpsi ieconiā filiuz
hieremie filij absame z fra
tres eī z oēs filios eī z vni
uersā domū rechabitaruz:
z introduxi eos i domum
dñi ad gacophylaciū filio
rum anan filij iecedelie bo
minis dei q̄uod erat iuxta
gacophylaciū ꝓncipū sup
thesaurū maasie filij sellū q
erat custos vestibuli. Et po
sui cozaz filijs dom' recha
bitarū cyphos plenos vi
no z calices: z dixi ad eos:
Bibite vinū. Qui rñdert:
Nō bibemus vinū: qz ioa
dab fili' rechab pat nr̄ pce
pit nob dicēs: Nō bibet vi
nū vos z filij vr̄i vsq̄z i sēpit
nū: et domū non edificabi
tis z semētē nō seretis: z vi
neas nō plātabitis nec ha
bebitis: sz i tabernaculis ha
bitabitis cūctis diebus vr̄is:
vt viuat dieb' multis sup fa
ciē terre i q̄ vos pegrinami
Obediuim' ergo voci ioa
dab filij rechab pris nr̄i in
oīb' q̄ pcepit nobis ita vt nō
biberemus vinū cūctis die
bus nr̄is nos z mlieres no
stre filij z filie nr̄e: z nō edi
ficarem' domos ad habitan
dū: z vineā z agrū z semen
tē nō habuim': sz habitauim'
i tabernaculis z obediētes fu
imus iuxta oia q̄ pcepit no
bis ioadab pat nr̄. Cūz āt
ascendisset nabuchodono
sor rex babylōis ad terraz
nr̄az: dixim': Veīte z ingre
diamur hierl̄z a facie exer
citus chaldeoz z a facie ex
ercit' syrie: z mānsim' i hierl̄z
Et factū ē verbū dñi ad hie
remiā dicens: Hec dic dñs
exercituū de' isrl: Vade z
dic viris iuda z habitatorib'
hierl̄z: Nūqd nō recipietis
disciplinā vt obediatis vbis
meis dic dñs: Prevalueūt
sermōes ionadab filij rechab
quos precepit filijs suis vt
nō biberent vinum: z non
biberūt vsq̄z ad diem hāc:
quia obedierunt precepto
patris sui. Egō autez locu
tus sum ad vos de mane cō
surgens z loquens: z non
obedistis mihi. Misiq̄z ad
vos omnes seruos meos
prophetas consurgens di
luculo mittensq̄z z dicens:
Conuertimini vnusquisq̄z
a via sua pessima: z bōa fa
cite studia vestra: z nolite
sequi deos alienos neque
colatis eos: z habitabitis
in terra quam dedi vobis
z patribus vestris. Et non
inclinastis aurem uestram
neq̄z audistis me. Firmaue
rūt igit filij ionadab filij re
chab pceptū patris sui qđ p̄
cepat eis: pplis aūt iste n̄ o
bediuit mihi. Iccirco hec
dic dñs exercituū deus isrl
Ecce ego adducam sup iu
dā z sup oēs habitatores hie
rusalē vniuersā afflictionez
quā locutus sū aduersū il
los: eo q̄ locut' sū ad illos
z non audierunt: vocaui il
los et nō responderunt mi
hi. Domui aūt rechabita
rū dixit hieremias: Hec di
cit dominus exercituū de'
israel. Pro eo q̄ obedistis
precepto ionadab patris
vestri: z custodistis omnia
eius mandata z fecisti vni
uersa que precepit vobis:
propterea hec dicit domi
nus exercituum deus isra
el: Nō deficiet vir ō stirpe
ionadab filij rechab stans
in conspectu meo cunctis
diebus.

.i. ppe locū the
sauri. m Ma
asie fi. sel. q̄ erat
cus. vestibuli. i.
loci vbi repōebā
tur vestes sacer
dotum. Leia pa
tent vsq̄z ibi:
n Obediuim'
ergo ionadab. vñ
ab isto icepit mo
dus viuendi reli
giosus: per talem
.n. modum viuē
di ostendebant se
esse tantum pere
grinos in presenti
vita z tendere ad
vitā manentez: et
dicunt doctores
hebrei z latini q̄
isti descenderunt
de iethro socero
moysi. o Cū
autem ascēdisset
nabuc. rex baby
lonis ad terrā no
strā ꝛc. hoc dixe
runt ad suā excu
sationē de hoc q̄
ptunc manebant
.i. domū i hierl̄z:
vt dī i pncipio h°
capitli. q. d. nos se
cim' h' necessitate
ꝓpulsi q̄ n̄ hz legē
p Et fcm ē. Hic
applicat ad ppo
situ: qz rechabite
firmit obedierāt
hoi z rex ioachiz
cū pplo suo nole
bāt obedire deo
oiuz pii z creatōi
ex q̄ pcludit q̄ me
rito erāt arguēdi
z puniēdi: z patz
lra paucis excepti
q Ego āt lo. sū
ad vos. p pphas
meos. r. De ma
ne surgēs z lo. i. solici
te z diligenter.
s Vocaui il. p
pphaz vba z at
trahēdo eos p bñ
ficia z detrēdo p
flagella. t Et
n rispō. mi. vba p
phaz reuerēi au
diēdo: z ō bñficij
meis regratiādo:
z tioze flagelloz
ō mal' se retrahē
do. Leia patēt in
lra. La XXXVI

a Hec ꝑ
ter iſert
hieremie iniuria
2° ab eo reſumit
ꝓphetia: ibi Et
factū ē. Prima in
tres: qꝝ ꝓmo hie
remias recludit:
2° liber eius ꝓbu
rit: ibi Miſit ita
qꝫ: ꝫ ad mortē q̄
rit: ibi Et ꝑcepit.
Prima in duas:
qꝝ ꝓmo ponit iiu
rie occaſio: 2° hie
remie recluſio: 2°
ibi Et ꝑcepit. Oc
caſio aūt recluſio
nis fuit qꝝ argue
bat vicia regis et
ꝓpl̄i: denūciās ſu
per eos ventura
flagella dei niſi a
peccatis reſiliret.
Circa ꝓmū ponit
tēpus cū dicitur:
In anno quarto
ioachim rē. r ſeq
tur: b Ex die
bus ioſie. tēpore
.n. ioſie cepit ꝓ
phetare vt dictū
ē ſupra i ꝓncipio
libri. c Si for
te audiēte domo
iuda rē. ꝓ hoc ñ i
telligit in deo ali
qua ignorātia re
ſpectu futuri: ſz ꝓ
hoc deſignatur li
bertas arbitrij ꝓ
quā rex r popul⁹
poterant a malis
ſuis reuerti. Cete
ra patēt. d Et
ꝑcepit. Hic ꝓnter
oñdit hieremie re
cluſio: ioachi .n.
recluſit eū ne ꝓ
phetiam ſuaz pu
blicaret in popl̄o
ſed q̄ nō potuit
exequi ꝑ ſeipſum
executus eſt ꝑ ba
ruch amicū ſuuz
qꝝ q̄ ꝑ amicos
facim⁹ quodāmō
ꝑ noſipſos facim⁹
vt dic̄ phus. vij.
ethi. Et pz lr̄a vſ
qꝫ ibi: e In
die ieiunij. Dicūt
aliqui qꝝ fuit in feſto expiatiōis in quo tenebātur iu

Et factū ē in .xxxvi.
āno q̄rto ioachim filij
ioſie regis iuda: factū ē ver
bū hoc ad hieremiā a do
mino dicēs: Tolle volum̄
libri r ſcribes i eo oia ẏba
q̄ locut⁹ ſū tibi aduerſū iſrl̄
r iudā r aduerſū oēs gētes
a die q̄ locut⁹ ſū ad te ex di
ebus ioſie vſqꝫ ad diē hāc
ſi forte audiēte domo iuda
vniuſa mala q̄ ego cogito
facē eis: reuertat vnuſqſqꝫ
a via ſua peſſima r ꝓpitius
ero iiq̄tati r pctō eoꝝ. Vo
cauit ergo hieremias ba
ruch filium nerie: r ſcripſit
baruch ex ore hiemie oēs
ſmōes dñi quos locutus ē
ad eū i volumie libri. Et ꝑ
cēpit hieremias baruch di
cēs: Ego clauſus ſū: nec va
leo ingredi domū dñi. In
gredē ergo tu r lege ō vo
lumie i quo ſcripſiſti ex ore
meo ẏba dñi audiēte ꝑpl̄o
i domo dñi in diē ieiunij i
ſup r audiēte vniuſo iuda
q̄ veniūt ō ciuitatibus ſuis
Legeſ eis: ſi forte cadat ora
tio eoꝝ i ꝓſpectu dñi: r reu
tat vnuſqſqꝫ a via ſua peſſi
ma: qm̄ magn⁹ furor r indi
gnatio ē quā locut⁹ ē domi
nus aduerſus ꝑpl̄m hunc.
Et fecit baruch filius nerie
iuxta oia q̄ ꝑceperat ei hie
remias ꝓpha: legēs ex vo
lumie ſmōes dñi in domo
dñi. Factū ē āt i āno qnto
ioachim filij ioſie regis iu
da: in mēſe nono: ꝑdicaue
rūt ieiuniū i ꝓſpectu dñi oi
ꝑpl̄o i hierl̄m r vniuerſe ml̄
titudini q̄ ꝓfluxerat ō ciui
tatib⁹ iuda i hierl̄m. Legit
qꝫ baruch ex volumie ſer
mones hiēmie i domo dñi
in gaçophilacio gamarie
filij ſaphā ſcribe i veſtiblo
ſupiori in itrōitu porte no
ue dom⁹ dñi audiēte oi po
pulo. Cūqꝫ audiſſz miche
as filⁱ gamarie filij ſaphan
oēs ſmōes dñi ex libro: de
ſcēdit i domū regis ad ga
çophylaciū ſcribe. Et ecce
ibi oēs ꝓncipes ſedebant:
eliſama ſcriba r dalaias fi
lius ſemeie r helnathā filⁱ
achobor r gamarias filⁱ
ſaphā r ſedechias filⁱ ana
nie r vniuerſi ꝓncipes. Et
nūciauit micheas oia ẏba
q̄ audiuit legentē baruch
ex volumie i auribus ꝑpl̄i
Miſerūt itaqꝫ oēs ꝓncipes
ad baruch iudi filiū natha
nie filij ſelemie filij chuſi di
cētes: Volumē ex quo legi
ſti audiēte ꝑpl̄o ſume i ma
nu tua: r veni. Tulit ergo
baruch filⁱ nerie volumen
i manu ſua: r vēit ad eos.
Et dixerūt ad eū: Sede: r
lege hec in auribⁱ nr̄is. Et
legit baruch in auribⁱ eoꝝ
Ygit cū audiſſēt oia verba
obſtupuerūt vnuſqſqꝫ ad
ꝓximū ſuū: r dixerūt ad ba
ruch: Nūciare ꝺbem⁹ regi
oēs ſmōes iſtos: Et intro
gauerūt eū dicētes: Indica
nobis: quō ſcripſiſti oēs ſer
mōes iſtos ex ore e⁹. Dixit
aūt eis baruch: Ex ore ſuo
loq̄bat q̄ legēs ad me oēs
ſmones iſtos: r ego ſcribe
bā in volumie attramento
Et dixerūt ꝓncipes ad ba
ruch: Vad̄ r abſcōdere tu
r hieremias: r nemo ſciat
vbi ſitis. Et ingreſſi ſūt ad
regē in atriū. Porro volu
men cōmendauerūt in ga
çophylacio eliſame ſcribe
r nunciauerūt audiente re
ge omnes ſermones. Miſ
ſit itaqꝫ rex iudi vt ſumeret
volumen: qui tollens illud
de gaçophylacio eliſame
ſcribe legit audiēte rege: r
vniuerſis pncipibus qui
ſtabant circa regem. Rex
autem ſedebat in domo
hyemali in menſe nono: et
dei affligere animas
ſuas Leuitī. xxiij. ſed
textus videtur cōtra
dicere: qꝝ ifra dicit q̄
iſtud ieiunium ō quo
eſt hic ſermo fuit mē
ſe nono: feſtum vero
expiationis fiebat de
cima die ſeptimi mē
ſis: r iō alij dicunt q̄
iſtud ieiuniū fuit tūc
publice populo ꝓpoſi
tuz: qꝝ auditū fuerat
i hierl̄m q̄ rex baby
lōis ſe diſponebat ad
vēiēdū ꝫ iudeā r hie
ruſalē: ſicut niniuite
ꝑdicauerūt ieiuniuz
audito verbo ione ꝓ
phete ō futura ſūuer
ſione niniue: ſz qꝝ tal̄
afflictio corꝑis nō va
let corā deo niſi hoies
reſiliant a peccatis: iō
hieremias miſit ba
ruch ad legendū ꝓ
pheriam ſuā in pūtia
oiuz. Cetera patēt vſ
qꝫ ibi: f Jn veſti
bulo ſupiori. vt de lo
co alto baruch audi
reť a ꝑpl̄o exiſtente in
atrio: ad qō ꝓuēiebat
ꝑpl̄s ad oraōnū r ver
bū dei audiendum.
g Jn itroitu noue
porte. iſta erat porta
quā ioathā edificaue
rat vt dictū ē. ſ. xxvj.
Cetera patēt in lr̄a.
b Miſit itaqꝫ. hic
ꝓnter liber hieremie
ꝓburit cuz dō: Miſit
itaqꝫ rex iudi. In he
breo habet: Jehudi.
r in latino ſignat iu
deū: qꝝ licet iudeus ſit
nomē appellatiuum:
iſti tamen erat appro
priatum: ſicut apud
nos aliquis ꝓpꝛio
nomine vocatur chri
ſtianus q̄uis ſit nom̄
cōmune alijs, cetera
patent vſque ibi:
i Et poſita erat a
rula. eſt autem arula
inſtrumentum ferreum in quo ponūtur carbones ardentes ꝑ calefactione magnorum. k Cunqꝫ legiſſet iudi tres pagellas vel q̄ttuor. Rab. ſalo. dicit tres verſus vel quattuor: dicēs q̄

legebat lamẽtationes hieremie ⁊ legerat quattuor versus cõplete. s. Quõ sedet ⁊c. Plorans plorauit ⁊c. Migrans migrauit iudas ⁊c. Vie syõ lugẽt ⁊c. ⁊ cũ incepit q̃ntũ. s. Facti sũt hostes eius i capite. tunc rex ipatiens noluit plus audire: sed fecit librũ p̃ncidi ⁊ cõburi: io cũ dr̃: a Scidit illud scalpello scribe i. puo cultello scriptoris. intelligẽdũ q̃ hoc fec̃ ỏ p̃cepto regis. vnỏ postea sb̃dit: b Uerũtñ helnathã ⁊ dalaias ⁊ gamarias cõtra dixerũt regi. nõ cõtentiose sed verbis deprecatoris. Unde in hebreo hẽt: Deprecati sũt regẽ. c Et p̃cepit. Hic p̃ñter hieremias ad mortẽ querit cum dr̃: Et p̃cepit rex ⁊c. vt p̃phẽdẽret baruch scribã ⁊ hieremiã ꝑ phetã. hieremias aũt iã erat reclusus in carcere vt dictũ ẽ supra: ⁊ io nõ querebat ad icarcerandũ sz ad occidẽdũ. d Absc̃dit aũt eos dñs. quia vbi defecit remediũ z hũanũ affuit diuinũ ⁊ pz i hoc magna obstinatio ioachim regi malo qui nõ solum ꝑphetã dñi ꝑpter veritatẽ in carcere reclusit: sed etiam eũ inificere q̃siuit. e Et factũ est. Hic p̃ñi hieremias resumit suaz ꝑphetiam non solũ loquendo: sz etiã scribẽdo: ⁊ hoc de dñi mandato ad p̃firmatiõez veritatis libri p̃busti. ⁊ primo ponitur h̃mãdatũ ⁊ pz. 2̃ subditur ipsius ioachi punitõ de libri p̃bustiõe cum dr̃: Hec dic̃ dñs ⁊c. et pz lr̃a vsq; ibi: f Nõ erit ex eo q̃ sedat super soliũ dauid. s. stabilit: licet. n. ioachi filius eius ꝑ eo fuerit rex sb̃stitut̃: tñ regnauit tantũ tribus mẽsibus: vt dicm est supra. xxij. vt habet. iiij. Re. xxiiij. ⁊ io regnũ eius p nihilo computat: sm q̃ dic̃ phus. ij. physi. q̃ illud q̃ modicũ ẽ quasi p nihilo habetur. g Et cadauer eius. s. ioachi filij iosie. h Proiẽcietur ⁊c. rex. n. babylonis veniẽs sup istũ ioachim cepit eũ: ⁊ cũ ei reddidisset tributũ tribus annis audiens q̃ rebellare volebat ⁊ regi egypti adherere: missis exercitibus ite rex cepit eũ ⁊ interfectũ, piecerũt extra hierlm vt dictũ ẽ. s. xxij. Cetera patẽt vsq; ibi: i Hieremias aũt. vbi pñt repatio libri cõbusti: ⁊ cũ hoc supadditio: sic dr̃ in fine. k Et insup additi sũt sermones ⁊c. Dicit aũt hic Ra. sa. q̃ in libro primo quẽ cõbussit ioachi erant scripta tñ tria capitula lamẽtationũ. s. primũ scm ⁊ quartũ: i quibus ẽ alphabetũ hebraicũ simplex: qz singuli versus a singulis lr̃is incipiunt: sed i isto scdo fuit additũ tertiũ capitulũ. s. Ego vir videns ⁊c. in quo alphabetum est triplicatũ: qz sub qualibet lr̃a sũt tres versiculi. Sed ꝑ istud dictum videt: qz in lamentationibus hieremias deplorat destructionem ciuitatis factam: que destructio fuit post tempus ioachi. de libro vero primo hieremie dr̃ in pncipio huius capituli: Tolle volumẽ libri ⁊ scribes in eo omnia verba que locutus sum tibi ⁊c. ⁊ subditur: A die qua locutus sum ad te ex diebus iosie vsq; ad hanc diez q̃ erat in quarto ãno regni ioachi. vt ibidem p̃mittitur Ad quod potest dici q̃ non soluz tempore ioachiz sed etiam ex pncipio quo iaz hieremias cepit prophetare ỏ destructione ciuitatis ꝑphetauit ⁊ in mltis locis eam denũciauit per modum preteriti tanq̃ factam: licz eẽt ventura: vt patuit in precedentib⁹ ⁊ hoc propter certitudinem ꝑphetie: quia in ꝑphetia hieẽmie ordo temporis non seruatur.

posita erat arula coraz eo plena prunis. Cũq; lẽgisset iudi tres pagellas vel quatuor: scidit illud scalpello scribe ⁊ piecit i ignẽ q̃ erat sup arulã donec ꝑsumeret oẽ volumẽ igni q̃ erat in arula. Et nõ timuerũt neq; sciderũt vestimenta sua rex ⁊ oẽs sui ei⁹: q audierẽt vni ũsos simões istos. Uerũtñ helnathan ⁊ dalaias ⁊ gamarias ꝑ tradixerũt regi ne ꝑbureret libz ⁊ ñ audiuit eos. Et p̃cepit rex hieremiel filio amalech: ⁊ saraie filio eçribel ⁊ selemie filio abdel vt p̃phẽderet baruch scribã ⁊ hieremiã ꝑphetã. Absc̃ondit aũt eos dñs. Et factũ ẽ verbũ dñi ad hieremiã ꝑphã: post q̃z cõbussit rex volumẽ ⁊ sermones quos scripserat baruch ex ore hieremie dicẽs: Rursũ tolle volumẽ aliud: ⁊ scribe i eo oẽs sermones ꝑores q̃ erãt i pmo volumie qỏ cõbussit ioachi rex iuda. Et ad ioachi regẽ iuda dices: Hec dic̃ dñs: Tu ꝑbussisti volumẽ istỏ dicẽs: Quare scripsisti i eo ãnũciãs: feitin⁹ veniet rex babylonis: ⁊ vastabit terrã hãc: ⁊ cessare faciet ex illa hoiem ⁊ iumẽtũ Propterea hec dic̃ dñs de us ꝑra ioachim regẽ iuda Non erit ex eo q̃ sedeat super soliũ dauid: ẽt cadauer eius, pjcic̃t ad estũ p die et ad gelu p noctem. Et visitabo ꝑra eũ ⁊ ꝑ semẽ ei⁹ ⁊ ꝑ seruos ei⁹ iniqtates suas: et adducã sup eos ⁊ sup hĩta tores hierlm ⁊ sup viros iuda oẽ malũ qỏ locut⁹ sũ ad eos: ⁊ nõ audierũt. Hieremias aũt tulit volumẽ aliỏ ⁊ ỏdit illud baruch filio nerie scribe: q̃ scripsit in eo ex ore hieremie oẽs sermones libri quẽ ꝑbusserat ioachi rex iuda igni: ẽt insuper additi sũt sermões mlto plires q̃z ãtea fuerant. .xxxvii.

Et regnauit rex sedechias filius iosie ꝑ iechonia filio ioachi quẽ constituit rex babylonis in terra iuda: ẽt nõ obediuit ipse ⁊ serui ei⁹ ⁊ populus terre vbis dñi q̃ locutus ẽ in manu hieremie ꝑphe. ẽt misit rex sedechias iuchal filiũ selemie ⁊ sacerdotem filium maasie ad hieremiam prophetam dicens: Ora pro nobis ad dm̃m deum nostrum. Hieremias autem ibat et redibat in medio populi: nondum enim missus fuerat in carcerem. Porro exercitus pharaonis egressus fuerat de egypto: quod cum audissent chaldei qui obsidebant hierlm: recesserunt ab hierlm. Factum est autem verbum domini ad hieremiam prophetam dicens: Hec dicit dominus deus israel: sic dicetis regi iuda qui misit vos ad me ut consulatis me: ecce exercitus pharaonis qui egressus est in auxilium vestrum reuertetur in terram suam egypti. Et reuertentes chaldei pugnabunt contra ciuitatem istam: et capient eam et succendent eam igni. Hec dicit dominus: nolite decipere animas vestras dicentes: recedentes recedent a nobis chaldei: non enim recedent. Etenim si percussissetis omnem exercitum chaldeorum qui pugnant aduersum vos: et remanserint ex eis viri vulnerati: unusquisque in tabernaculo suo consurgens succendet ciuitatem istam igni. Igitur cum recessisset exercitus chaldeorum ab hierlm timore pharaonis: ascendit hieremias de hierlm ut pergeret in terram beniamin: et diuideret ibi possessionem in medio populi. Cumque esset in porta beniamin: erat ibi princeps custodie nomine yrie filius selemie filii hananie: et apprehendit hieremiam prophetam dicens: Transfugam tu ad chaldeos. Et ait hieremias: falsum: non transfugio ad chaldeos. Qui non audiebat eum: sed apprehendens hieremiam adduxit eum ad principes. Et iratus princeps contra hieremiam percussit eum: et posuerunt eum in domo ionathe scribe: quia in domum hanc conuersa fuerat in carcerem. Ingressus est ergo hieremias in domum cisterne et in cellam: et sedit ibi diebus multis. Misit autem sedechias rex et tulit eum: et interrogauit eum in domo sua secreto dicens: Numquid est sermo a domino? Et ait hieremias: est: et dixit: in manu regis babylonis tradẽris. Et ait hieremias ad sedechiam regem: quid peccaui tibi aut seruis tuis aut populo tuo quia misistis me in domum carceris? Ubi sunt nunc prophete vestri qui prophetabant vobis dicentes: non veniet rex babylonis super vos neque super terram hanc? Nunc ergo audi domine mi rex: et cadat quesumo deprecatio mea coram te: et non me reducas in domum ionathe scribe: ne forte moriar ibi. Precepit ergo sedechias rex: et custodiebatur hieremias in atrio carceris: et dabatur ei panis de platea pistorum donec consumeretur omnis panis de ciuitate. Stabat autem hieremias in atrio carceris. Audierunt autem saphatias filius matthan et godolias filius phassur et iuchal filius selemie et phassur filius melchie verba que loquebatur hieremias ad omnem populum dicens: Hec dicit dominus: qui manserit in ciuitate hac morietur gladio et fame et pestilentia: qui autem exierit ad chaldeos viuet et erit anima eius ei in salutem et viuet. Hec dicit dominus: tradita tradetur ciuitas hec in manu exercitus regis babylonis et capiet eam. Dixerunt ergo principes ad regem: morte moriatur homo iste: quia sic dissipat manus virorum qui remanserunt in ciuitate hac et manus omnis populi: quia non quesita pace populo huic sed mala loquitur. Dixit autem sedechias rex: ecce ipse in manibus vestris est: non enim est rex quicquam contra vos. Tulerunt ergo hieremiam et miserunt eum in cisternam ionathe scribe: et demiserunt funibus. Et non erat in cisterna aqua sed lutum: et submersus est hieremias in luto. Audiuit autem ebedmelech ethiops eunuchus qui erat in domo regis quod misissent hieremiam in cisternam. Sedente autem rege ad portam beniamin: egressus est ebedmelech de domo regis et locutus est regi dicens: Domine mi rex male fecerunt viri isti omnia que fecerunt hieremie prophete: quem miserunt in cisternam: et mortuus fame peribit in loco in quo est: non enim est amplius panis in ciuitate. Precepit ergo rex ebedmelech ethiopi dicens: Tolle tecum hinc triginta viros: et leua hieremiam prophetam de cisterna priusquam moriatur. Tulit ergo ebedmelech viros secum et ingressus est domum regis subter thesaurum: et tulit inde pannos attritos et vetera et demisit funibus ad hieremiam in cisternam. Et dixit ebedmelech ethiops ad hieremiam: pone pannos attritos et vetera hec sub ascellis tuis funiculis. Et fecit hieremias sic. Et extraxerunt funibus hieremiam et leuauerunt eum de cisterna: et mansit hieremias in atrio carceris. Et dixit sedechias rex ad hieremiam: Interrogo te ego sermonem unum: ne abscondas a me. Et ait hieremias ad sedechiam: si indicauero tibi: nonne morte morieris? Et si dedero tibi consilium: non audies me. Et iuravit sedechias rex hieremie occulte dicens: Uiuit dominus qui fecit animam hanc nostram: si occidam te: et si dabo te in manibus virorum istorum qui querunt animam tuam. Dixit autem hieremias ad sedechiam: Hec dicit dominus deus exercituum deus israel: si egrediens egredieris ad principes regis babylonis: non morietur anima tua et ciuitas hec non succendetur igni: et viues tu et domus tua. Si autem non egrediaris ad principes regis babylonis: tradetur ciuitas hec in manus chaldeorum et succendent eam igni: et tu non effugies de manibus eorum. Dixit autem sedechias rex ad hieremiam: timeo ego de viris iudeis qui transfugerunt ad chaldeos: ne forte tradar in manus eorum et illudant mihi. Dixit autem hieremias: non tradent: obedi quesumo voci domini que ego loquor ad te: et bene tibi erit et viuet anima tua. Si autem renuis egredi: hic est sermo quem ostendit mihi dominus: Et ecce omnes mulieres que remanserunt in domo regis iuda adducebantur ad principes regis babylonis: et ipse dicebant: Seduxerunt te et preualuerunt tibi uiri pacifici tui: demerserunt in luto pedes tuos: et reuersi sunt retrorsum. Et omnes uxores tue et filii tui adducentur ad chaldeos: et tu non effugies de manibus eorum: sed in manu regis babylonis capieris: et ciuitatem hanc succendes igni. Dixit autem sedechias ad hieremiam: nemo sciat verba hec: et non morieris. Si autem audierint principes quod locutus sim tecum: et uenerint ad te et dixerint tibi: indica nobis quesumo quid locutus es ad regem: ne celes nos et non te interficiemus: et quid locutus est rex ad te: Dices ad eos: deprecationem meam proiecit coram rege ne me reduceret in domum ionathe: ut non moriar ibi. Uenerunt ergo omnes principes ad hieremiam et interrogauerunt eum: et locutus est eis iuxta omnia verba que mandauerat rex: et siluerunt ab eo: quia nichil fuerat auditum. Mansit autem hieremias in atrio carceris usque in diem qua capta est hierlm. Et ipse ibi erat cum captus est hierlm. In anno nono sedechie regis iuda mense decimo venit nabuchodonosor rex babylonis et omnis exercitus eius super hierlm et obsidebant eam. Et undecimo anno sedechie mense quarto nono die mensis: dirupta est ciuitas. Et ingressi sunt omnes principes regis babylonis et sederunt in porta media: nergalsarasar princeps magus et nabusarsechim princeps eunuchorum et reliqui principes regis babylonis. Et factum est ut uiderunt eos sedechias rex et omnes uiri belli: et fugerunt et egressi sunt de ciuitate nocte per uiam horti regis per portam que est inter duos muros: et egressus est per uiam campestrem. Et persecuta est turma chaldeorum regem: et apprehenderunt sedechiam in campestribus iericho: et tulerunt eum et adduxerunt ad nabuchodonosor regem babylonis in reblatha terre emath: et locutus est ad eum iudicia. Et occidit rex babylonis filios sedechie in reblatha in conspectu eius: et omnes optimates iuda occidit rex babylonis. Sedechie autem excecauit oculos: et uinxit eum compedibus: et adduxit eum rex babylonis in babylonem: et posuit eum in domo custodie usque ad diem mortis sue. Domum autem regis et domos populi succenderunt chaldei igni: et muros hierlm destruxerunt. Reliquos autem populi qui remanserant in ciuitate et perfugas qui confugerant ad eum et reliquum populi qui remanserat nabuzardan princeps militie transtulit in babylonem. De pauperibus autem terre qui nichil habebant dimisit nabuzardan princeps militie uineas et agros simul. Columnas autem eneas que erant in domo domini et bases et mare eneum quod erat in domo domini contriuerunt chaldei et transtulerunt omne es eorum in babylonem. Et lebetes et uasa aurea et argentea et fuscinulas et turibula et omnia uasa eris quibus ministrabant tulerunt. Et fiscinas et ignitabula et crateras et candelabra et phialas et libatoria quod aurum aurum et quod argentum argentum tulit princeps militie. Duas columnas unum mare et duodecim eneos boues qui erant subtus bases quas fecerat rex salomon in domo domini: non erat pondus omnium horum uasorum. Uiginti et octo cubitorum altitudo columne una: et circuitus eius duodecim cubitorum: et crassitudo quatuor digitorum: concauum habebat. Et capitellum eneum super eam: et altitudo capitelli tribus cubitis: et retiaculum et malogranata super capitellum columne per circuitum omnia enea: similiter et columna secunda habebat malogranata. Et tulit princeps militie principem sacerdotum et sophoniam secundum sacerdotem et tres ianitores. Et de ciuitate tulit eunuchum unum qui erat constitutus super uiros belli: et septem uiros de latere regis qui inuenti sunt in ciuitate: et scribam principis militie qui recensebat populum terre: et sexaginta uiros de populo terre qui inuenti sunt in medio ciuitatis. Et tollens nabuzardan princeps militie tulit eos et adduxit ad regem babylonis in reblatha. Et percussit eos rex babylonis et interfecit eos in reblatha in terra emath. Et transmigrauit iuda de terra sua. Populum quem dimisit nabuchodonosor rex babylonis constituit godolias filium ahicam filii saphan super eos. Et omnes principes militie et uiri eorum audierunt quod constituisset rex babylonis godoliam: et uenerunt ad godoliam in maspha. Et ismahel filius nathanie et iohanan et ionathas filii caree et saraias filius thanemeth netophathites et iezonias filius maachathi ipsi et uiri eorum. Et iurauit godolias coram eis et coram uiris eorum dicens: Nolite timere seruire chaldeis: habitate in terra et seruite regi babylonis et bene erit uobis. Ecce ego habito in maspha ut seruiam chaldeis qui uenient ad nos: uos autem colligite uinum et poma et oleum et reponite in uasis uestris et habitate in ciuitatibus uestris quas occupastis. Sed et omnes iudei qui erant in moab et in filiis ammon et in idumea et qui erant in uniuersis regionibus audierunt quod dimisisset rex babylonis reliquias in iuda et quod constituisset super eos godoliam filium ahicam filii saphan: reuersi sunt omnes iudei de cunctis locis in quibus fugerant et uenerunt in terram iuda ad godoliam in maspha et colligebant uinum et poma multa nimis. Iohanan autem filius caree et omnes principes militie qui erant in regione uenerunt ad godoliam in maspha. Et dixerunt ad eum: Numquid scis quod baalis rex filiorum ammon miserit ismahel filium nathanie ut interficiat te? Et non credidit eis godolias filius ahicam. Iohanan autem filius caree locutus est ad godoliam in maspha occulte dicens: Ueniam et interficiam ismahel filium nathanie et nemo sciet: ne forte interficiat te et dispergantur uniuersi iudei qui congregati sunt ad te et pereat reliquum iuda. Dixit autem godolias filius ahicam ad iohanan filium caree: non facies rem hanc: falsum enim tu loqueris de ismahel. Factum est autem in mense septimo: uenit ismahel filius nathanie filii helisama de semine regio et primi regis et decem uiri cum eo ad godoliam filium ahicam in maspha: et comedebant ibi panem simul in maspha. Et surrexit ismahel filius nathanie et decem uiri qui erant cum eo: et percusserunt godoliam filium ahicam filii saphan gladio et interfecerunt eum quem constituerat rex babylonis super terram. Omnes quoque iudeos qui erant cum eo in maspha et chaldeos qui reperti sunt ibi uirosque belli interfecit ismahel. Die autem secunda postquam interfecit godoliam: nemo sciebat. Et ecce octoginta uiri uenerunt de sichimis et de silo et de samaria: et abrasa erant barba eorum et uestimenta scissa et corpora concisa: et munera et thus habebant in manu sua ut offerrent in domo domini. Et egressus est ismahel filius nathanie in occursum eorum de maspha ambulans et plorans: cumque occurrisset eis dixit ad eos: Uenite ad godoliam filium ahicam. Cumque uenissent ad medium ciuitatis interfecit eos ismahel filius nathanie et proiecit eos in medio cisterne ipse et uiri qui erant cum eo. Decem autem uiros inuenti sunt inter eos qui dixerunt ad ismahel: Ne interficias nos quia habemus thesauros in agro in frumento et hordeo et oleo et mellis: et cessauit et non interfecit eos cum fratribus suis. Cisterna autem in qua proiecit omnia cadauera uirorum quos percussit propter godoliam: ipsa est quam fecerat asa rex propter baasam regem israel: hanc implebat ismahel filius nathanie de interfectis. Et captiuos omnes qui reliqui fuerant de populo qui erant in maspha adduxit ismahel filius nathanie et filias regis et uniuersum populum qui derelictus fuerat in maspha quos commendauerat nabuzardan princeps militie godolie filio ahicam: et adduxit eos ismahel filius nathanie et abiit ut transiret ad filios ammon. Audiuit autem iohanan filius caree et uniuersi principes militie qui erant cum eo omne malum quod fecerat ismahel filius nathanie: et tulerunt omnes uiros suos et abierunt ut pugnarent contra ismahel filium nathanie: et inuenerunt eum iuxta aquas multas que sunt in gabaon. Et factum est cum uidisset uniuersus populus qui erat cum ismahel iohanan filium caree et omnes principes militie qui erant cum eo: lętati sunt. Et circumierunt omnes populi quos captiuos duxerat ismahel de maspha et reuersi sunt et abierunt ad iohanan filium caree. Uirum autem ismahel filium nathanie effugerunt octo cum eo et abierunt ad filios ammon. Et iohanan filius caree et omnes principes militie qui erant cum eo tulerunt uniuersum populum quem reduxerant ab ismahel filio nathanie de maspha post quam percussit godoliam filium ahicam: uiros belli et mulieres et paruulos et eunuchos quos reduxerant de gabaon. Et abierunt et habitauerunt in chamaam que est iuxta bethleem ut pergerent et uenirent in egyptum propter chaldeos: timebant enim eos quia percusserat ismahel filius nathanie godoliam filium ahicam quem constituerat rex babylonis super terram. Et accesserunt uniuersi principes militie iohanan filius caree et iezonias filius osaie et uniuersus populus a paruo usque ad magnum et dixerunt ad hieremiam prophetam: Suscipiat quesumo deprecatio nostra coram te: et roga pro nobis dominum deum tuum pro uniuersis reliquiis istis: quia de multis pauci remansimus sicut oculi tui uidere nos: ut annuncies nobis uiam in qua ambulare debeamus et opus quod faciamus. Et ait hieremias ad eos: Audiui: ecce ego deprecabor dominum deum uestrum iuxta uerba uestra: et erit omnis sermo quem locutus fuerit dominus ad uos: annuncians annuncio uobis et non celabo uos ullum uerbum. Et dixerunt ad hieremiam: Sit dominus inter nos testis ueritatis et fidelis si non iuxta omnia uerba in quibus misit te dominus deus ad nos per te sic faciemus. Siue bonum siue malum: uoci domini dei nostri ad quem nos mittit tibi obedientes erimus: ut bene nobis sit cum audierimus uocem domini dei nostri. Et factum est post decem dies: et factus est sermo domini ad hieremiam. Et uocauit iohanan filium caree et omnes principes militie qui erant cum eo et uniuersum populum a paruo usque ad magnum: et dixit ad eos: Hec dicit dominus deus israel ad quem misistis me ut offerrem deprecationem uestram coram eo: Si habitantes habitaueritis in terra hac: edificabo uos et non destruam et plantabo uos et non euellam: placet enim mihi super malitia quam feci uobis. Nolite timere a facie regis babylonis quem uos timetis: nolite timere eum dicit dominus: quia ego uobiscum sum ut saluem uos et liberem uos de manu eius. Et dabo uobis misericordias et miserebor uestri et reducam uos in terram uestram. Si autem dixeritis: non habitabimus in terra hac: et non audieritis uocem domini dei uestri dicentes: Sed ingrediamur terram egypti ubi non uidebimus bellum et clangorem tube non audiemus et fame non torquebimur et ibi habitabimus: nunc ergo audite uerbum domini reliquie iuda: Hec dicit dominus exercituum deus israel: Si uos ponentes ponitis facies uestras ut ingrediamini egyptum et ingressi habitaueritis ibi: gladius quem uos timetis ibi comprehendet uos in terra egypti: et fames quam uos pauetis ibi adherebit uobis in egypto et ibi moriemini. Et erunt omnes uiri qui ponunt facies suas ut ingrediantur egyptum et habitent ibi: gladio fame et pestilentia morientur: et non erit ex eis qui remaneat et qui effugiat a facie mali quod ego adducam super eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel: Sicut succensus est furor meus et indignatio mea super habitatores hierlm: ita succendetur indignatio mea super uos cum ingressi fueritis egyptum: et eritis in execrationem et in stuporem et in maledictum et in opprobrium: et non uidebitis locum istum amplius. Uerbum domini super uos reliquie iuda: nolite ingredi egyptum: scientes scite quia testificatus sum uobis hodie. Decepistis enim animas uestras in manibus uestris: uos enim misistis me ad dominum deum nostrum dicentes: Ora pro nobis ad dominum deum nostrum et iuxta omnia que dixerit dominus deus noster sic annuncia nobis et faciemus. Et annuncians annuncio uobis hodie et non obaudistis uoci domini dei uestri per omnia propter que misit me ad uos. Et nunc scientes scite quia gladio fame et pestilentia morimini in loco in quo uultis ingredi ut habitetis ibi. Et factum est ut complesset hieremias loqui ad uniuersum populum omnes sermones domini dei eorum per quos miserat eum dominus deus ad eos omnia uerba hec: dixit azarias filius osaie et iohanan filius caree et uniuersi uiri superbi dicentes ad hieremiam: Falsum tu loqueris: non misit te dominus deus noster dicens: Ne ingrediamini egyptum ut habitetis ibi: sed baruch filius nerie concitat te contra nos ut tradat nos in manu chaldeorum ut interficiat nos et transferat in babylonem. Et non obaudiuit iohanan filius caree et uniuersi principes militie uoci domini ut habitarent in terra iuda. Sed tulit iohanan filius caree et uniuersi principes militie uniuersum reliquum iuda qui reuersi fuerant ut habitarent in terra iuda de cunctis gentibus ad quas dispersi fuerant: uiros et mulieres et paruulos et filias regis et omnem animam quam reliquerat nabuzardan princeps militie cum godolia filio ahicam filii saphan et hieremiam prophetam et baruch filium nerie: et ingressi sunt terram egypti: non enim audierunt uocem domini: et uenerunt usque thafnis. Factum est autem uerbum domini ad hieremiam in thafnis dicens: Sume tibi lapides grandes et abscondes eos in caumento in latere domus regis pharaonis in thafnis in conspectu uirorum iudeorum: et dices ad eos: Hec dicit dominus exercituum deus israel: Ecce ego mittam et assumam nabuchodonosor regem babylonis seruum meum: et ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi: et extendet umbraculum suum super eos. Et ueniens percutiet terram egypti: qui in mortem morti dabuntur et qui in captiuitatem captiuitati: et qui in gladium gladio. Et succendam ignem in domibus deorum egypti: et comburet eos et captiuos ducet eos: et amicietur terra egypti sicut amicitur pastor uestimento suo: et egredietur inde in pace. Et conteret statuas domus solis que est in terra egypti: et domos deorum egypti igni succendet.

Hec dicit dominus exercituum deus israel dicens ad hieremiam prophetam: Dic ad baruch: Quia tu dixisti: Uę mihi quia addidit dominus dolorem dolori mihi: laboraui in gemitu meo et requiem non inueni: hec dicit dominus: Sic dices ad eum: Hec dicit dominus: Ecce quę edificaui ego destruo et quę plantaui ego euello: et uniuersam terram hanc: et tu quęris tibi grandia? Noli quęrere: quia ecce ego adducam malum super omnem carnem dicit dominus: et dabo animam tuam tibi in spolium in cunctis locis quocumque perrexeris. Hec dicit dominus exercituum deus israel dicens ad hieremiam prophetam: Dic ad baruch: Quia tu dixisti: Uę mihi quia addidit dominus dolorem dolori mihi: laboraui in gemitu meo et requiem non inueni: hec dicit dominus: Sic dices ad eum: Hec dicit dominus: Ecce quę edificaui ego destruo et quę plantaui ego euello: et uniuersam terram hanc: et tu quęris tibi grandia? Noli quęrere: quia ecce ego adducam malum super omnem carnem dicit dominus: et dabo animam tuam tibi in spolium in cunctis locis quocumque perrexeris.

Hec dicit dominus exercituum deus israel dicens ad hieremiam prophetam: Dic ad baruch: Quia tu dixisti: Uę mihi quia addidit dominus dolorem dolori mihi: laboraui in gemitu meo et requiem non inueni: hec dicit dominus: Sic dices ad eum: Hec dicit dominus: Ecce quę edificaui ego destruo et quę plantaui ego euello: et uniuersam terram hanc: et tu quęris tibi grandia? Noli quęrere: quia ecce ego adducam malum super omnem carnem dicit dominus: et dabo animam tuam tibi in spolium in cunctis locis quocumque perrexeris.

se mansuetus: sz fuit p malor psiliū decept⁹. o Hie remias aūt libere ambu. hoc dr ad ostēdendū regis fue rentiā erga eū: qr ipm vēire ad se nō iussit sz ad eū solē nes nuncios misit. e Nō. n. miserāt eū i custodiā car ceris .s. principes ioachi tñ rex eum icarcerauerat pus vt dictū ē i. c. pce dēti. 3° ponit causa postulatiois se dechie cū dicitur f Igit exercitus pharaōis. chaldei .n. obsidentes hie rusalez audientes egyptios venire i auxiliū iudeor uz dimittētes obsidi onē occurrerunt egyptijs: r tūc se dechias sperauit se liberandū sim pliciter a chaldeis ppter qō q̄siuit a hieremia super hoc dñi responsū sz audiuit ab eo p̄riū. vnde seq̄tur respōsū hieremie g Ecce exercit⁹ pha. q̄ egred. ēvo. i auxi. supple. vo bis nō valebit: iō subdit: h Re uertet i ter. suaz. dicit aūt h Rab. sa. qr egyptij veni ebāt p mare i na uib⁹: r dñs fec ap parere supra ma re silitudines hoi nū sūmersor: et tūc dixerī egyptij isti sūt pies nr̄i q̄ fuerūt sūmersi p iudeis ad q̄z auxiliū, pcedimus: r sic indignati redierūt: sed istud vi det ficticiū: qr ab exiu ō egypto q̄n illi fuerūt sūmer si vsq̄ ad tēp⁹ sedechie fluxerūt āni nōgenti vel circiter qr aūt egyptij qui erant hoies sensati crederēt corpora tāto tempore fuisse i mari absq̄ omnimoda dissolutio ne nō ēst aliqualiter verisimile: r iō sic dictū ē supra re dierūt moti timore: qr chaldei tanq̄ potētiores iam oc cupauerāt magnā partē terre regis egypti: vt habet. iij. Re. xxiij. i Et redient chaldei. ad obsidendū r de struēdū hierlm. cetera patēt vsq̄ ibi: k Sed r si per cus. tē. q. d. voluntas dei ē q̄ pualeant vobis finaliter: r iō si nō remanerēt inter eos nisi valde pauci: r cum hoc vulnerati: tamē pualerent vobis finaliū virtute dei cui nō pōt resisti. l Ergo. hic p̄ter ponit hieremie icar ceratio: r subdit sedechie iterata interrogatio: ibi Mit tēs aūt. Circa p̄mū sciendū q̄ exercitu chaldeor existē te circa hierusalem hieremias non poterat ire ad terraz

sophōiaz filiū maalie sacer dotē ad hieremiā pphām dicēs: Ora p nob dñm deū nr̄m. Hieremias aūt libere ambulabat in medio ppli. Nō ēni miserāt eū i custo diā carceris. Igitur exercit⁹ pharaonis egressus est de egypto: r audictes chaldei q obsidebāt hierlz buiusce mōi nūciū recesserī ab hie rusalē. Et fcm est vbuz dñi ad hieremiā, pphām dicēs Hec dic dñs deus isrl: Sic dicetis regi iuda q misit vos ad me iterrogādū: Ecce ex ercit⁹ pharaōis q egressus ē vobis i auxiliū rēuertetur i trā suā i egyptū: et redient chaldei r bellabūt p̄ ciuita tē hanc: r capiēt eā r succe dēt igni. Hec dic dñs: Nolite decipere aias vras dicē tes: eūtes abibūt r r̄cedēt a nob chaldei: qr nō abibūt. Sed r si peusseritis oēz ex ercitū chaldeor q pliāt ad uersū vos r derelicti fuerīt ex eis aliq vulnerati: singu li de tētorio suo psurgēt r i cēdēt ciuitatē hāc igni. Ergo cū recessisset exercitus chaldeor ab hierlz pp ex ercitū pharaōis egressus ē

suam: ppter qō dimissa obsidione ppter egyptios: vt predi ctum est: tunc hieremias voluit ire: r hoc est quod dicitur: Ergo cum recessisset tē. r patet littera vsq̄ ibi: m Et diuideret ibi possessionē. i. agrum quē emerat: vt habetur supra. xxxij. possessionem eius accipiēdo r sic seperādo seu diuidendo a vendito re. n In cōspectu ciuium. videbat enim cito populum i baby lonem ducendum: iō volebat ante i possessionem se ponere.

hieremias ō hierlz vt iret i terrā beniamī: et diuideret ibi possessionē i psp̄ectu ciuiū Cūq̄ p̄uenisset ad por tā beniamī erat ibi custos porte p vices noie hierias filr selemie filij ananie: r ap prehēdit hieremiā pphaz dicēs: Ad chaldeos pfugis Et rndit hieremias: falsū ē nō fugio ad chaldeos. Et nō audiuit eū sz pphendit hierias hieremiaz et addu xit eū ad p̄ncipes. Quāob rē irati p̄nceps ō hieremiā cesum eū miserūt i carcerē q erāt i domo ionathā scri be. Ipse ei ppositus erat sup carcerē. Itaq̄ ingressus est hieremias i domū laci r in ergastulū: r sedit ibi hiemi as dieb⁹ multis. Mittens āt sedechias rex tulit eū: et iterrogauit eū i domo sua ab scōdite: r dixit: Putasne ē sermo a dño: Et dixit hiere mias: Est. Et ait: In manus regis babylonis traderis. Et dixit hieremias ad regē sedechiā: Quid peccaui ti bi r suis tuis r pplo tuo: qr misisti me i domū carce ris: Ubi sūt pphe vri q̄ p phabāt vobis r dicebant:

o Cūq̄ venissz ad portam beniamin. sic nominatam: quia ad portē beniamin duce bat. p Erat ibi cu stos tē. filius selemie filij ananie. dicit Ra. sa. q̄ iste custos erat nepos ananie: cuius mortē festinam nun ciauit hieremias supra. xxviij. ppter qō erat pronus ad iferē dum calūniam hiere mie .s. q̄ fugeret ad chaldeos: vt pditor ciuitatis: ppter qō n audiuit eius excusati onem. q Et addu xit eum ad p̄ncipes qui erant pciores ipo sede. hia rege vt p̄dictum est. r Cesuz eum miserunt in car cerem. tanq̄ dignum non solum carcere sz etiaz plagis siue mor te. s Qui erat in domo ionathan. ille carcer erat durior ali ia. t Itaq̄ ingressus est hieremias in domum laci. idest in carcerem iuxta lacuz in quo proiiciebātur ad mortem condemnati: vt habetur. c. se quenti. v Et in er gastulum. idest in laboris locum: r dicitur ab erge qō est la bor r nominatur sic: quia laboriosum erat ibi esse: r quia religati ibidem cogebantur laboriosa operari. x Mit tens autem. hic ponitur sedechie iterata interrogatio cum dicitur: y Interrogauit eum in domo sua. ad quam fe cerat eum vēire. a Absconditē. ne offenderet p̄ncipes qui eum incarcerauerant. b Putasne est sermo a do mino. vt doceas me ō futuro. c Et ait. In manus regis babylonis traderis. non celans veritatē timore mortis.

o Quid peccaui tibi r cetera. quasi diceret: non merui er ga te vel seruos tuos incarcerari: quia quicquid locutus sum dixi de mandato domini: quod probat consequenter per falsitatem prophetarum contrarium asserentium di cens: e Ubi sunt prophete vestri tē. q. d. per effectū pz q̄ dicebāt vobis falsū. Cōsequi pōit supplicatiōez suā dicēs

f Nunc ergo ꝛc̄.ne me remittas in domū ionathe. qz ibi erat carcer nimis dur̄:cui assensit rex:nō de totali liberatione,ppr̄ principes:sz de mutatiōe carceris ad locū magis humanū:ꝛ puidēs ei de victu. g Excepto pulmēto.p hoc intelligitur qꝛ cū pane daret ei pulmētū.hebrei tñ dicunt qꝛ hec ē vera lra.De vico pāsficū.ꝛ sic nō exprimit hic datio pulmēti: sed locus vnde de pane,puideretur sibi. Cap.XXXVIII

Audiuit. hic sequñt a p̄ncipib⁹ mors hieremie,p curat.Et dicitur in in duas ptes qz primo ponitur huiusmodi procuratio: 2° hieremie subleuatio: ibi Audiuit autē Circa primum ponit occasio procuratiōis cuz dicitur: a Audiuit autem saphacias ꝛc̄.sermones quos hieremias loqbat ad omnem populum.licet enim esset reclusus in vestibulo carceris: tamen ad locum illū poterant homines ingredi quibus non tacebat veritatem de futuris:sicut patuit per effectum postea:ꝛ sb̄ditur mortis eius procuratio cum dicitur: Rogamus vt occidatur hō iste. b De industria enim ꝛc̄.q. denunciat falsa tāq̄ hostis reipublice:ꝛ subditur concessio: c Ecce ipse in mānibus vestris est ꝛc̄.licz autem rex hoc cōcesserit ne incurreret maliuolentiam principū tamen non excusat a peccato mortali consentiendo in mortem innocentis ꝛ pphete dei. d Tulerunt ergo hieremiam ꝛ p iecerūt eum in lacuz. vt ibi moreretur fame ꝛ demersione intra lutum:ꝛ sic dura mōte. e Audiuit autem. hic consequēter ponitur ip̄s hieremie subleuatio: ꝛ diuiditur in duas: qz p̄mo ponitur subleuatio hieremie:2° consultatio sedechie: ibi Et misit rex. Circa primum dicitur: e Audiuit autem abdemelech ethios. non veniet rex babylonis sup vos ꝛ sup terrā hanc: Nunc ergo audi obsecro dñe mi rex: Valeat depcatio mea ī ꝓspectu tuo:ꝛ ne me frmittas ī domū ioathe scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias vt tradereť hieremias in vestibulū carceris:ꝛ daretur ei torta quotidie panis:excēpto pulmēto:dōec cōsumerent oēs panes ō ciuitate. Et mānsit hieremtas in vestibulo carceris. .XXXVIII.

Audiuit aūt saphacias filius madiā ꝛ hiedelias fili⁹ phassur ꝛ iucha fili⁹ selemie ꝛ phassur filius melechie sermones quos hieremias loquebať ad oēm pplm dicens:Hec dic̄ dñs Quicūq̄ mānserit in ciuitate hac:morieť gladio ꝛ fame ꝛ peste:qui aūt profugerit ad chaldeos viuet ꝛ erit aīa eius sospes ꝛ viuens. Hec dicit dñs tradēdo tradetur ciuitas hec in manu exercitus regis babylōis: ꝛ capiet eam. Et dixerūt p̄ncipes r̄gi:Rogamus vt occidať homo iste. Dē industria.n.dissoluit man⁹ virorum bellantiū qui remāserūt in ciuitate hac:ꝛ man⁹ vniuersi pplī loqns ad eos vniuersa verba hec:Siqui dē homo iste nō q̄rit pacez pplo huic sed malū. Et dixit rex sedechias: Eccē ipe in mānibus vestris est. Nec .n.fas est vobis qcq̄ negare.Tulerūt ergo hieremiā ꝛ proiecerunt eū in lacum helchie filij amalech:q eāt in vestibulo carceris ꝛ sūmiserūt hieremiam in funibus in lacū in quo nō erat aqua sz lutum. Descendit itaqz hieremias in cenum. Audiuit aūt abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat ī domo regis:qꝛ misissent hieremiā ī lacū. Porro rex sedebat ī porta beniamin. Et egressus est abdemelech ō domo r̄gis:ꝛ locutus ē ad regē dicēs:Domine mi rex:male fecerunt viri isti oia quecūq̄ perpetrarūt ꝓtra hieremiā,pphetā:mittētes eū in lacum vt moriať ibi fame. Non st.n. pānes vltra in citate. Precepit itaqz rex abdemelech ethiopi dicēs:Tolle tecuz hic triginta viros:ꝛ leua hieremiā,pphām ō lacu ānq̄ moriať. Assūptis ergo abdemelech secū viris ingressus ē domū regis q̄ erat sb̄ celario ꝛ tulit inō veteres pānos ꝛ antiq̄ vestimēta q̄ ꝓputruerāt:ꝛ sūmisit ea ad hieremiā in lacū p funicu los. Dixitq̄ abdemelech ethiops ad hiemiā,pphaz Ponē veteres pannos ꝛ hec scissa ꝛ putrida sub cubito manuuz tuarum: ꝛ super funes. Fecit ergo hieremias sic. Et extraxerunt hieremiam funibus:ꝛ eduxerunt eum de lacu. Mansit autem hieremias in vestibulo carceris:Et misit rex sedechias . Et tulit ad se hieremiam prophetam: ad ostium tertium quod hoc exprimitur ad denotandū iudeoꝝ crudelitatem q̄ non compatiebant hieremie:ꝛ sibi compatiebatur homo nationis extranee. dicit tamē rabbi sa. quia due sūt dictiones tales:abdemelech.i. seruus regis:ꝛ sic non est nomē alicui⁹ hois determiati sz serui regis idifferēt.p q̄ cunqz: ꝛ qō sb̄dit: Ethiops dicit ē verū qꝛ est ibi chusi qō signat ethiopē ī q̄cūqz casu i singlari:qz oia noia hebraica si iōclia bilia: sic apō nos cornu ꝛ gelu:ꝛ sic dic̄ qꝛ chusi ē gri casus.i. ethiopis ꝛ ffert ad seōchiā eo qꝛ erat ōnigzat⁹ vita ꝛ fama: ꝛ sic ī alīs locis cōit sic ē itelligēdū: sz i littera hic ꝛ i seqntibus magis dr̄ qꝛ abōmelech sit nomē ,ppriū ꝛ qꝛ fuerit ethiops natiōe. f Uir eunuchus. i. castus ꝛ honest⁹. cetera patēt vsqz ibi: g Pone veles pannos ꝛc̄.p talē enim modū poterat leuari facilius ꝛ extrahi ō luto. h Et misit rex. hic ꝓñt pōit sedechie ꝓsultatō vbi ꝑmo ꝓsiliū q̄rit.2° datū renuit ibi Et dixit rex.3° sb̄ secreto pōitur ibi Dixit g. Circa ꝑmū pōit seōchie inrogatio cū dr̄: i Et tu.ad se hiere. nolebat.n. ad ipz ire duplici de cā:tū qz nō ōcebat regē ire ad cācerē tū qz volebat fēz suū absōdē q̄tū potat:secret⁹ aūt potat hiemias ad regē adduci q̄ qꝛ rex iret ad eū: qz r̄ges icedūt cū magna comitia hoīnū. k Ad ostū tertiū. erāt.n. añ tēpluz dñi tria atria.s.mlieꝝ ꝛ viroꝝ ꝛ sacerdotū: vt dēz fuit.iij.re. ostiū aūt atrij sacerdotū erat ītiū:ꝛ ipe fec eū venire vsqz ad locū illū:tō qō sb̄dit: l Qō erat i do.dñi.non

accipitur p domo tẽpli precise: sed etiã p edificijs alijs ad templũ ptinentibus. a Et dixit rex petẽdo a hieremia diuinũ oraculũ ꝛ cõsiliũ. 2° ponit hieremie respõsio: ibi b Dixit aũt. Premittit tamẽ hieremie assecuratio cũ dr: c Si ãnũciauero tibi ꝛc. ꝛ querit assensus ad diuinũ cõsiliũ cum dicitur d Et si cõsiliuz ẽdero ꝛc. primuz aũt concessit sedechias: iõ subdit: e Jurauit ergo sedechias rex hieremie clã. ne puo carent principes si fecisset hoc manifeste. f Uiuit dñs ꝛc. i. sicut est verũ q̃ de⁹ viuit ꝛ animas nostras creauit. g Si occidero te. accipitur hic si p nõ .q.d. sicut verũ ẽ illud quod dixi: ita verum ẽ q̃ nõ occidam te p me metipsum: nec ẽt per aliũ: iõ subditur: h Et si tradidero te i ma. viroꝝ istoꝝ. s. principũ qui posuerãt eum i lacũ vt dõz ẽ. cetera patent vsq; ibi: i Et succendent eaz igni. .q.d. tu eris causa huius incendij quod reputabat peccatũ grauissimuz. k Et dixit. hic psequent consilium datuz rẽnuit cũ dicitur l Solicitus sũ ppi iudeos ꝛc.] i q̃ apparet maligmitas iudeorum ꝛ crudelitas: quia sedechias magis timebat eos q̃ extraneos. m Et illudant mihi. iferendo mortẽ opprobriosam ꝛ vilem: plus enim timebat modum moriendi opprobriosum q̃ ipam mortẽ. Cetera patent vsq; ibi: n Et ipe dicẽt tibi imperando. o Preualuerunt aduer. te

erat in domo domini. Et dixit rex ad hieremiam. Interrogo ego te sermonẽ ne abscõdas a me aliquid Dixit aũt hieremias ad sedechiã: Si ãnũciauero tibi: nũqd ñ iterficies me? Et si cõsiliũ ẽdero tibi: ñ me audies. Jurauit ergo rex sedechias hieremie clã dicẽs Uiuit dñs q fecit nob aiam hãc: si occidero te ẽt si tradidero te i man⁹ viroꝝ istorum q querũt aiaz tuã. Et dixit hieremias ad sedechiam: Hec dic dñs exercituũ de⁹ isrl: Si, pfect⁹ exieris ad pncipes regis babylonis: viuet aia tua: ꝛ ciuitas hec nõ succẽdet igni: ꝛ salu⁹ eris tu ꝛ domus tua. Si aũt ñ exieris ad principes regis babylõis: tradetur ciuitas hec i man⁹ chaldeoꝝ: ẽt succẽdent eã igni: ꝛ tu nõ effugies ꝰ mãu eoruz. Et dixit rex sedechias ad hieremiã Solicit⁹ sũ, ppter iudeos q trãsfugert ad chaldeos:]ne forte tradar i manus eorũ: ẽt illudãt mihi. Rndit aũt hieremias: ꝛ dixit ei: Non te tradent. Audi qso vocez dñi quã ego loquor ad te: ꝛ bñ tibi erit: ꝛ viuet aima tua. Qõ si nolueris egredi iste ẽ sermo quẽ ostẽdit mihi dñs. Ecce oẽs mulieres q remãserũt i domo regis iuda: educẽtur ad pncipes regis babylonis: ẽt ipse dicẽt: Seduxerũt te: ẽt pualuerũt aduersũ te viri pacifici tui: dmersert te i ceno: ẽt i lubrico pedes tuos: ẽt fcesserit a te. Et oẽs vxores tue ꝛ filij tui educent ad chaldeos: ꝛ nõ effugiet man⁹ eoꝝ sz i mãu regis babylõis ca pieris: ꝛ ciuitatẽ banc ꝑburet igni. Dixit ergo sedechias ad hieremiã: Nullus sciat verba hec: ꝛ nõ morieris Si aũt audierint pncipes q locutus sum tecũ: ꝛ venerit ad te: ꝛ dixerit tibi indica nob qd locutus sis cũ rege ne celes: ꝛ nõ te itficiemus ꝛ qd locutus ẽ tecũ rex: dices ad eos: Prostraui ego pces meas coram rge: ne me reduci iubẽt i domũ ionathã:] ibi morerer. Uenerunt ergo oẽs pncipes ad hieremiã: ꝛ interrogauerũt eũ: Et locutus ẽ eis iux oia verba q̃ pcepat ei rex. Et cessauerũt ab eo. Nihil. n. fuerat auditũ. Qãsit vero hieremias. i vestibulo carceris vsq; ad diẽ quo capta ẽ hierlm. Et factum ẽ vt capet hierusalẽ. .xxxix.

Anno nono sedechie regi iuda mẽse ꝺcio vẽit nabuchodonosor rex babylõis ꝛ ois exercit⁹ ei⁹ ad hierlm ꝛ obsidebãt eã. Undecio aũt ãno sedechie mẽse q̃rto qnta mẽsis: aperta ẽ ciuitas: ꝛ ingressi sũt oes pncipes regi babylõis: ẽt sederũt in porta media: neregel sereser semagar nabusarsachi rapsaces neregel sereser rebmag ꝛ omnes reliqui principes regis babylonis. Cuq; vidisset eos sedechias rex iuda ꝛ omnes viri bellatores: fugerũt ꝛ egressi sũt nocte ꝺ ciuitate: p uiã horti regis ꝛ p portã q̃ viri paci. tui. i. pphete falli denunciantes pace tibi. p Demerserũt te in ceno. i. ad statum vilitatis. q Et in lubrico pedes tuos. dando tibi occasionẽ ruine. r Et receserunt a te. qz iminẽte captione ciuitatis transfugerũt ad chaldeos. Cetera patent. s Dixit ergo. Hic conseqnter negocium in secreto põit: timebat enim sedechias offensã pncipuz si ad eoꝝ noticiã pueniret tractat⁹ inter ipsum ꝛ hieremiã: ꝛ patet lra vsq; ibi: t Prostraui ego pces meas coram rege ne me rẽ.] in hoc verũ dixit rex hieremias alias non obediuisset ei mentẽdo: ꝛ hoc patet ex hoc supra dictum est q̃ rex iurauit ei q̃ non interficeret eum nec traderet eũ i manus pricipũ qui miserant eũ intra lacum qui erat i domo ionathã scribe. nec est verisile q̃ rex iurassz de aliquo qõ hieremias non petiuisset. Cetera patẽt i lra. Ca. XXXIX.

Anno nono Superiꝰ descripta ẽ destructio hierusalẽ p̃phetice: hic ꝓnter describit historice: ꝛ diuiditur in duas ptes qui primo fit ꝓpositũ. 2° ponitur quoddaz corrolariũ. c. xlv. Prima in duas qz p⁹ describitur ciuitatis captio. 2° populi firmanentis ordinatio: ibi Et reliquias. Circa p̃mum primo ponitur tempus obsidiõis cũ dicitur: a Anno nono sedechie. Secũdo tempus captionis cum dicitur: Undecimo autem anno ꝛc. ꝛ patet littera. Tertõ describit ipsa captio cũ dr: b Apta est ciui. fractis muris exteriorib⁹ ꝛ portis: iõ subdit: c Et sede. i. porta media neregel. ꝛ ceteri disposuerũt se ad iuadẽdũ portas scdi muri: Qõ cũ vidisset sedechias ꝛ viri sui videtes q̃ ñ poterãt resistẽ hosti fugert. d Per viam horti regis. i. q̃

ducebat vsus hortū. o Et p porta q̄ eāt it̄ duos muros. dicit Ra.sa.q̄ ibi erat vna porta ad ingrediendū vīa subterraneā:cuius exit⁹ erat longe a ciuitate per quam fugerunt. e Persecutus ē aūt eos exer.chal.p indicium iudeoꝝ q̄ transfugerāt ad chaldeos:vt dicit ioseph⁹. Ra.sa.aūt dicit q̄ ds fecit apparere vnā ceruā que i supfi cie terre currebat sup viam subterraneaz ⁊ chaldei eā sequentes viderūt sedechiā ⁊ v i ros eius alōge existē tes super terraz: ⁊ sic eos ceperūt:vt dictū fuit diffusius.iiij. Re. cetera patēt vsq̄ ibi: f Et locutus est ad eū iudicia. ꝑmo vbo arguēdo eū de infide litate ⁊ periurio.2° fa cto filios ei⁹ occidēdo coꝝ eo:⁊ oēs nobiles q̄ ōderant ei ꝓsilium rebellādi. Ra.sa. dic̄ q̄ p nobiles hic itelli gūt.lxx.senes iudices ppli cū rege ⁊ sūmo sacerdote:qō fuerat i stitutum a tpe moysi vt hētur numeri.xi. q̄.lxx.seneſ sustinerēt onus regimis cū ipo: ⁊ dicit q̄ isti relaxaue rūt iuramētū sedechie quod fecerat regi ba bylonis: ꝓp̄ qō fecit eos occidi. g Et do mum vulgi i.domos accipiēdo singulare p plurali:qz chaldei icē derūt domos hierlm p circuitū:vt hēt.iij. Re.vltimo. h Et reliquas. hic ꝓnter po nitur ordinatio ppli remanētis:⁊ ꝑmo q̄n tum ad eos q̄ ꝓsentes erāt:2° q̄tū ad eos qui fugerant .xl.c.ibi Cumq; audisset. Pri ma diuidit i duas:qz ꝑmo ponit ordinatio generalis:2° specialis: ibi Precepperat. Circa ꝑmū sciēdū q̄ ppls in ciuitate ⁊ terri torio regnus p̄ destructionē ciuitatis erat in duplici differē tia:qz aliqui ante captionē fugerāt ad chaldeos:⁊ alīq̄ inuē ti fuerūt q̄ nō transfugerāt:⁊ isti erāt i duplici differētia :qz alīq̄ erant alicui⁹ valoris seu reputatōis:⁊ isti cū ꝓcedētibus fuerūt translati i babyloně:alīj erant pauper ⁊ nulli⁹ reputa tōis i aliqua arte seu sciētia:⁊ isti,fuerūt dimissi i terra ad colēdū terras ⁊ vineas reddēdo inde tributū regi babylōis p godoliam quē ꝓfecit eis:⁊ scōm hoc ꝓz lra. i Precepe rat aūt. hic ꝓnter ponit ordinatio spālis.s.de ꝓsona hiere mie:interponit tamē saluatio abdemelech:ibi Ad hieremiaz Circa ꝑmū ꝓz lra vsq̄ ibi: k Tolle illū .ō carcere i quo positus fuerat.vt dictū est.c.ꝓcedenti. l Et pone sup eū

erat it̄ duos muros:⁊ egres si sunt ad vīa ōserti. Perse cut⁹ ē aūt eos exercit⁹ chaldō oꝝ ⁊ ꝓphēderūt sedechiaz i cāpo solitudis hierichon tine:⁊ captū adduxerūt ad nabuchodonosoꝛ regē ba bylōis i reblatha q̄ ē in ter ra emath:ꝫ locut⁹ ē ad euz iudicia. Et occidit rex ba bylōis filios sedechie in re blatha i ocul⁹ e⁹:⁊ oēs nobi les iuda occidit rex baby lōis. Oculos quoq; sede chie eruit ⁊ vinxit eū cōpe dib⁹ vt duceret i babylonē Domū quoq; regis ꝫ do mū vulgi succēderūt chaldi igni:⁊ murū hierlz subuer terūt. Et rēliquas ꝑ quere māserāt i ciuitate:⁊ pfugos q̄ trāsfugerāt ad eū: ⁊ sup fluos vulgi q̄ remanserant trāstulit nabuçardan magi ster militū i babylonē:⁊ ō plebe paupeꝝ q̄ nihil pēi tus habebāt:dimisit nabu çardan magister militie in tra iuda:⁊ ōdit eis vineas ⁊ cisternas i die illa. Pręce perat aūt nabuchodonosoꝛ rex babylonis ō hieremia nabuçardā magistro mili tū dicēs: Tollē illū:ꝫ pōe sup eū oculos tuos nihilq; ei mali facias: sed vt volue

oculos tuos.ei i oībus ꝓpatiendo:cetera patēt vsq; ibi m Et tradiderūt eū godolie.vt ei ꝓuenirēt de necessa rijs,puideret. n Ad hieremiā. hic saluatio abdeme lech interponit:⁊ 2° ordinatio circa hieremiā resumit i ꝓncipio sequētis capituli.Circa primū ponit temp⁹ re uelatōis facte hie remie de abdeme lech salute cū di tur:Cuz clausus eēt ꝛc̄. cetera pa tent vsque ibi: o Et erūt i cō spectu tuo in die illa.i.videbis ser mones meos per hieremiā dictos i pleri. p Et nō traderis i manus viroꝝ.i.chaldeo rum:modus tū li berationis nō pl⁹ hic exꝑmitur: ce tera patent.

rit sic facies ei. Misit ergo nabuçardā ꝓnceps milītie ⁊ nabu⁹ sesbā ⁊ rapsaces ⁊ neregel ⁊ sereser ⁊ rebmag ⁊ oēs optimates regis ba bylōis miserūt ⁊ tulerūt hie remiā ō vestibulo carceris ꝫ tradiderūt eū godolie fi lio aicham filij saphan: vt ītraret i domū ⁊ hīaret in pplo. Ad hieremiā āt fcūs fuerat sermo dñi cum clau sus eēt i vestibulo carceris dicēs: Vade ⁊ dic abdeme lech ethiopi dicēs: Hec di cit dñs exercituū ds israel Ecce ego iducā sermones meos sup ciuitatē hāc i ma lū ⁊ nō in bonum:ꝫ erūt i conspectu tuo in die illa: et liberabo te i die illa ait dñs Et nō traderis i man⁹ vi roꝝ quos tu formidas:sed eruēs liberabo te ⁊ gladio nō cades:sz erit tibi aia tua i salutē qz in me habuisti fi duciā ait domin⁹. .xl.

Sermō q̄ fcūs ē ad hie remiā a dño postq̄z di missus ē a nabuçardā ma gistro militie dē rama q̄n do tulit euz vinctuz cathe nis in medio omnium qui migrabant de hierusalem ⁊ iuda:⁊ ducebantur i ba bylonem. Tollēs ergo

Sermo q̄ factus est ꝛc̄. hic ordiatō circa hie remiā resumitur circa quā sciēduz q̄ sic dic̄ Ra.sal. hieremias videns ppl'm duci i baby lonē in vinculis ⁊ cathenis iuit cuz eo vsq̄ rama: et ponebat se volū tarie inter ligatos ⁊ cathenatos sup ponēs collū suuz cathenis eoꝝ fm q̄ poterat:ꝓpter quod nabuçardā cui rex eū recom mēdauerat nolu it q̄ hoc mō iret cū populo: sz po suit i eius optiōe q̄ iret cū eo in ba bylonē honorifi ce ⁊ ñ sic captiu⁹: vel q̄ remaneret in terra iuda cuz

godolia:⁊ tūc fuit sibi reuelatū a deo q̄ remaneret: qō ⁊ fecit vt ꝓ populo remanēte oraret:⁊ circa ipsū que reret domini volūtatem:⁊ ꝓpter hoc dī: a Ser mo qui factus est ad hieremiā a domino postq̄ dimis sus est ꝛc̄.⁊ istud refert ad illud quod infra dī.xlj.cum autem completi essent decem dies factum est verbū do mini ad hieremiā ꝛc̄.sed hic interponitur hieremie re missio ⁊ fugitiuorum reuersio:⁊ etiam godolie occisio b De rama.nomē est loci vnō redit hieremias ad go doliam ex causa predicta. c Quando tulit eum vin ctū cathenis.non ꝓpꝛijs a quibus iam ante solutus fu erat in hierusalē sz cathenis trāsmigrātiū quib⁹ se igere bat:iō sbdit:In medio oiuz q̄ migrabāt ꝛc̄. d Tollēs

ergo princeps militie hieremiam . ne nabuc . contra eum offenderetur si ouceret hieremiam taliter in baby lonē. e Dñs de.tu.locu.est ma.hoc.q.o.non debes ei tñ cōpati exquo volūtas est dei tui: f Quia pec castis dño.nō loquit hic,p hieremia sed ,p pplo de quo erat. g Nunc ergo ecce solui te ꝛc]. nolens q sic in babylonē duca ris. h Si pla cet tibi vt venias mecū. honeste fz regis mandatum i Veni . aliter nō. k Mecuz noli vēire fz habi ta apd godoliaz. i hebr.habet: Et adhuc ñ ē reuer sus:et reuerſ'ē ad godoliā. qd sic ex ponit ab hebreis Et adhuc nō ē re uerſ'.ſ. pp verba nabuzardā:fz tūc facta est sibi reue uelatio dñi de re uersione rōne pre dicta: ideo sequit Et reuersus ē ad godoliā.ſ.pp ver ba dñi. iste.n.go dolias transfuge rat ad chaldeos ante captōnē ciui tatis de ꝓsilio hie remie vt dicit ra. sa . pp qd rex ba bylonis ꝓfecit euz pplo remanēti in terra.cetera patēt i littera. l Cū qz audissent. hic pōit ordiatio po puli quātū ad eos q fugerant:ꝛ diui tur in duas ptes: qz ꝑmo ponit eo rum receptio be nigna:2° ꝑ godoli az ꝓspiratio mali gna: ibi Johānā aūt. Sententia ꝑ me ptis pz in lra paucis exceptis: m Qui dispersi fuerat p rgiōes. ſ.circa iudeaz: qz diuersi fugiebant ad diuersa loca sperantes ibi ha bere latibula pp aliquā amicitiaz seu familiaritatez ibi prius ꝓtractā. n Et iurauit eis

princeps militie hieremiā dixit ad eum: Dominus dē tuus locut' ē malū sup locū istū: ꝛ adduxit ꝛ fecit dñs sicut locut' ē: qā pecca stis dño ꝛ nō audistis vocē ei': ꝛ fact' ē vob ēmo hic. Nūc ergo ecce solui te ho die de cathenis]q si in māi bus tuis . Si plācet tibi vt veniaſ mecū i babylōez vē ni ꝛ ponā oculos meos sup te. Si aūt displicet tibi vēi re mecū i babylonē reside. Ecce ois terra i conspectu tuo ē . Qd elegeris ꝛ q̄ pla cuerit tibi vt vadas illuc p ge: ꝛ mecū noli venire: sed habita apd godoliā ꝛ filiū aichā filij saphan qué ꝓpo suit rex babylōis ciuitatib' iude. Habita ergo cū eo i medio ppli: vel q̄cūqz pla cuerit tibi vt vadas vade . Dedit q̄z ei mgr milītie ci baria ꝛ munuscula:ꝛ dimi sit eū. Venit aūt hieremias ad godoliā filiū aicham in maſphath: ꝛ habitauit cū eo i medio ppli q relictus fuerat i tra. Cūqz audissent oēs principes exercit' q̄ui di spsi fuerāt p regiōes : ipsi ꝛ socij eoz q ꝓfecisſz rex ba bylōis godoliā filiū aichā tre:ꝛ q ꝓmēdasset ei viros ꝛ mlieres ꝛ puulos ꝛ d pau peribꝰ tre q nō fuerāt trāsla ti i babylōez: venerunt ad godoliam i maſphath ꝛ iſ mael filꝰ nathanie ꝛ iohā nan filꝰ caree ꝛ ionathan ꝛ sareas filꝰ thenoemeth ꝛ fi lij offi q erāt d netbophati ꝛ iechōiaſ filꝰ maachati ip si ꝛ viri eoz. Et iūrauit eis godolias filꝰ aichā filij sa

godolias. q fuaret vitā eorū . o phath ꝛc]. q. d. potestis ad me secure recurrere si in aliquo formidatis. p Sz oēs iudei q erāt in moab ꝛc . qui ad illa loca fugerant iminente guerra : q Audito q de. rex ba. reli. in iudea. i. q ordinasset aliquos de iudeis manere pacifice in terra sua ne terra redigeret in solitudinem pp defe ctū cultoꝛuz: ꝛ sic red deretur inutilis regi babylonis. r Col legerunt vinū ꝛ mes sem multam nimis. respectu populi qui remāserat : quia quā uis chaldei vineas ꝛ agros ꝓ magna par te destruxissēt: tamen illud qd remansit nō solum fuit sufficiens: sed abundans ꝓ illis paucis iudeis qui i tra habitabāt. s Jo hānan. Dic consequē ter ponitur maligna cōspiratio contra go doliam: ꝛ diuiditur i duas: quia primo cō spiratio fideliter dete gitur: 2° nequiter per ficitur se. capi. Pria pars pz vsqz ibi: t Scito q ꝛc. per cutere animaz tuā. i. te occidere: frequēter enim in scriptura ani ma accipitur ,p toto homine eo modo lo quendi in quo totuz denominat a digniori parte. iste autem ismael eo q erat de san guine regio idignaba tur q godolias ꝑat populo: ꝛ ideo pcūit a rege āmon ad quez confugerat auxilium ad ipsum iugulandū occulte: sed istud ino tuit iohannan filio caree ꝛ socijs eius qui reuelauerunt hoc go dolie volentes reme dium adhibere: fz ip se non credidit ꝛ occi sionem ismaelis ꝓ hibuit: ꝛ patet lra.

Capitulū. XLI.

a Et factum ē c Hic cōsequē ter conspira tio ismaelis nequiter perficitur: ꝛ diuidit i tres partes: quia ꝑmo ponitur godolie occi sio: 2° occisor' psecutō

Ecce ego habito i maſ

ibi Audiuit aũt. Tertio ppli trepidatio: ibi Tulit ḡ. Prima pars patet vsq; ibi: b Et comederũt ibi panes. noie pãis itelligit ois cib': fec. n. eis godolias ꝓuiuiũ credẽs q; venisset amicabilit ad ipsũ. c Surrexerũt aũt ismael fili' nathanie ⁊ decẽ viri cũ. erant. n. multo plures aliter non fecissent talem stragem sed isti decẽ qui exp'munt erãt principales cũ eo. cetera patãt vsq; ibi: d Et chaldeos qui repti sũt ibi. q; aliqñ mittebantur de babylone ad godoliã: vt rñderet de officio sibi ipposito: vt habetur capło p̃cedenti Ecce ego hito in maspbath: vt rñdeã p̃cepto chaldeoꝝ.

e Et viros bellatores. q; erãt cũ godolia ad munitionẽ loci.

f Percussit ismael. q; nõ p̃cauebant sibi: ismael aũt ⁊ qui erãt cũ eo erant occulte armati. g Scdo aũt die. hic ꝓsequẽter ponitur occisio hoium venientiũ ad godoliã deuote cuꝝ dr: h Uenerũt viri ō sychez cẽ. rasi barba ⁊ scissis vestibꝰ cẽ. Dicit hic ra. sa. q; isti ibãt i hierusalẽ ad offerendum munera i tẽplo: q; qñ recesserũt de domib' suis nesciebãt tẽplum esse ꝓbustũ: sed i via audierũt: ⁊ tũc i signũ tristicie fecerũt barbas suas radi ⁊ vestes iciderũt ꝛz modũ iude oꝝ iafflictõe existẽtiũ Sz nõ videtur verũ: q; tẽplũ fuit ꝓbustuꝝ qnto mẽse quintadecima die mẽsis vt habet. j. lij. viri aũt isti venerũt mẽse septimo vt pz ex p̃ncipio hui' capli: ⁊ sic ab incẽdio tẽpli ⁊ ciuitatis vsq; ad aduentũ eoꝝ fluxerũt duo menses vel circit: qd aũt fcm sic notabile tãdiu nesciret in locis vñ venerũt nõ hz aliquã appẽtiã veritatis: q; samaria q̃ plus distabat a hierlm non distabat nisi p. xxvij. miliaria q̃ faciũt tm. xiij. leucas: ⁊ sychem p. xij. milliaria vt dr in descriptione terre sãcte. Propter qd dicẽdũ q; godolias p' destructionẽ tẽpli edificauit i maspbath altare dñi: q; tpe samuelis fuit ibi arca dñi ⁊ altar p aliqd tps: vt dcm fuit. j. reg. vij ⁊ ad illũ locũ ex deuotõe veniebãt isti viri rasis tñ barbis ⁊ scissis vestibus i signũ tristicie p tẽpli destructiõe vt offerrent i domo dñi: sic enim noiat' loc' ille rõne altaris: ⁊ quia erat statut' loc' oratiõis. i Egressus ergo ismael. vt eos decipet: viderat eni eos de alto loco venietes. k Incedẽs regis: ⁊ decẽ viri cũ eo ad godoliã filiũ aichã in maspbath: et comederũt ibi panes simlr in maspbath. Surrexerũt autẽ ismael fili' nathanie ⁊ decẽ viri q; cuꝝ eo erãt ⁊ pcusserũt godoliam filiũ aichã filij saphan gladio: ⁊ iterfecerũt eũ quẽ p̃fecerat rex babylõis tre. Oẽs q; iudeos q; erãt cũ godolia i maspbath et chaldeos q; repti sũt ibi et viros bellatores pcussit ismael. Scdo autẽ die postq; occiderat godoliã nullo adhuc sciente: venerũt viri ō sychem ⁊ de sylo ⁊ de samaria octogita viri rasi barba ⁊ scissis vestibꝰ ⁊ squalẽtes ⁊ munera ⁊ thus habebãt i manu vt offerẽt i domo domini. Egressus ergo ismael fili' nathanie i occursũ eoꝝ de maspbath: icẽdẽs ⁊ plorãs ibat. Cũ aũt occurrisꝝ eis: dixit ad eos: Uenite ad godoliã filiũ aicham. Qui cũ venissẽt ad mediũ ciuitatis iterfecit eos ismael filius nathanie circa mediũ laci ipse ⁊ viri q; erãt cũ eo. De cẽ aũt viri repti sũt it eos: q; dixerũt ad ismal: Noli occidere nos q; hemus thesauros i agro frumẽti ⁊ ordei ⁊ olei ⁊ mellis. Et cessauit ⁊ nõ iterfecit eos cũ fribus suis. Lac' aũt i quẽ piecerat ismael oia cadauera viroꝝ qs pcussit pp godoliã: ipse ẽ quẽ fecit rex asa pp baasa regẽ isrl. Ipsũ rpleuit ismael fili' nathanie occisis. Et cptiuas duxit ismael oes reliqas ppli q; erant in maspbath filias regis ⁊ vniuersũ pplm q; remãserãt i maspbath qs ꝓmẽdauerat nabuçardan pncepsi militie godolie filio aichaz. Et cepit eos ismal fili' nathãie: ⁊ abijt vt trãsirz ad filios ãmõ Audiuit aũt iohãnã filius caree ⁊ oes pncipes bellatorũ q; erãt cũ eo oẽ malũ qd fecerat ismael fili' nathanie ⁊ assũptis vniuersis viris p fecti sũt vt bellarẽt aduersuꝝ ismaelẽ filiũ nathanie: et inuenerũt eũ ad aqs multas q; sũt i gabaon. Cũq; vidissꝝ ois ppls q; erat cuꝝ ismael iohãnã filiũ caree ⁊ vniũ sos pncipes bellatoꝝ q; erãt cũ eo: letati sũt. Et reuersus ẽ ois ppls quẽ cepat ismael i maspbath: reũsusq; abijt ad iohãnã filiũ caree. Ismael autez filius nathanie plorans. in hoc simulãs se dolere de morte godolie: vt oi cũt aliq; sz huic ꝺicere videt qd subdit: l Dixit ad eos. Uenite ad godoliã. s. secure tanq; ad pfectũ terre: nõ. n. est verisimile q; loqueret de cadauere ipsius ⁊ aliorũ interfectoꝝ qd magis volebat celare: ⁊ iõ cũ dr: Incedẽs ⁊ plorãs. hoc est intelligendum q; ꝓformabat se eis i luctu tẽpli ⁊ ciuitatis vt magis crederẽt sibi.

m Qui cũ ve. ad me. ciui. intfe. eos. Ibi. n. dimiserat hoies ãmatos latẽter ad hoc faciendum ⁊ ipse solus vel cum paucis occurrerat illis viris. Cetera patent vsq; ibi: n Noli occidere nos q; habemus thesauꝝ. q. d. tibi erit necessariꝰ ⁊ inuenire ñ poteris nisi ꝺicauerimus o Lac' aũt cẽ. ipse ẽ quẽ fecit asa rex pp baasa: sic habetur. iij. regũ xv. baasa rex isrl cepit edificare ramam: vt nullus posset egredi secure ō regno iude pp qd asa misit munera magna regi syrie vt ũaderet ẽgnũ baasa qd ⁊ fecit. pter qd baasa fuit compulsus dimittẽ edificia ramam: ⁊ tũc asa conuocato toto pplo suo ex lapidibus ⁊ lignis dicti edificij fec fortalicia ad munidũ se de baasa: ⁊ tunc etiã fecit istũ lacuz ad locuz maspbath fortificandum.

p Et captiuas duxit cẽ. hoc videt ꝺicẽ ei qd supra dcm est: q; interfecerat iam ante oes qui erant cũ godolia i maspbath: ppter qd dicẽdũ q; ibi p maspbath intelligitur illud fortalicium p̃cise vbi erat godolias filius aicham: hic autem territoꝝium qd erat circa istud fortalicium vbi manebant aliqui iudei qui non fuerũt cũ godolia interfecti. Cetera patẽt. q Audiuit aũt. Hic consequenter describitur ipsius ismaelis iseccio. Et patet littera vsq; ibi: r Et inue. cũ ad aqs multas que sunt in gabaon. licet gabaon sit i mõte in quo non sunt aque in abundantia: tñ desubt' erat vallis magna in qua erãt iste aque. s Cunq; vidisset ois ppls cẽ. letati sunt: p; sua liberatione de manibus ismaelis ipso

fugiẽte: ſm q dī postea: v Fugit cū octo viris. duo enī de decē principalib⁹ quos secū adduxerat fuerant i terfecti. x Tulit ergo. Hic pōit ppli trepidatō: r pri mo iste timor describit: t hieremie ꝓfilii q̄rit: q2 timor ꝓfilatiuos facit vt dicit philosoph⁹: 2° rhetorice: 2ª ps incipit in ꝑncipio sequẽtis ca. Circa ꝑmū sciendū q ioh timuit ppls rema nere i terra iuda ne pp iterfectionē godolie qui tene bat ibi locū regis babylōis venirēt chaldei r interfi cerent totū pplm residuū imponen tes ei godolie ho micidiū: r ps lra paucis exceptis: y Quas redu xerat ab ismael fi lio nathāie. r hic est punctus: r qō sequit: y De masphath. non si gnat locū vnō io hānā eas reduxit q2 nō reduxit eas de masphath sed de gabaō vt ocm est: r iō li de mas phath signat lo cū vñ erāt ille re liquie: q2 erāt de t̄itōio masphath vt predictum est. z Quos ꝺduxe rat. s. iohānā fili us caree r socij ei⁹ r Ut pergerēt r itroirēt egyptū. rex. n. egypti erat aduersariꝰ regis babylonis: r ideo credebant ibi esse securi. In ca. xlj. vbi dicitur in po stilla: Propter quod dicendū q godolias. Addi.

fugit cuꝫ octo viris a facie iohānā r abijt ad filios am mon. Tulit ergo iohannā filiꝰ caree r oēs ꝑncipes bel latoꝝ q erāt cū eo vniūsas reliquas vulgi q̄s reduxerāt ab ismael filio nathanie dē masphath: postq̄ pcussit godoliā filiū aichā fortes viros ad plīū: r mulieres r pueros r eunuchos q̄os reduxerat ō gabaō r abie rūt r sederūt pegrinātes in chanaan q̄ ē iuxta bethleē vt pgerēt r itroirēt egyptū a facie chaldeorum. Time bāt. n. eos: q2 percusserat ismael filiꝰ nathāie godoliā filiuꝫ aichā quē ꝓposuerat rex babylōis i tra iuda.

Tāccesserūt .xlii. oēs ꝑncipes bellato ruꝫ r iohānā filiꝰ caree r ie çonias filiꝰ osie r reliquuꝫ vlgꝰ a puo vsq3 ad magnū dixerūtq3 ad hieremiā pro phetā. Lādat oro nra i cō spectu tuo: r ora ꝓ nob ad dñm deū tuū ꝓ vniuersis reliqis istis: q2 derelicti su mꝰ pauci de pluribꝰ sic ocu li tui nos intuent: r ānunci et nob dñs deꝰ tuꝰ viā p quā pgam⁹: r ỽbū qō faciamus Dixit aūt ad eos hieremi as ppha: Audiui: ecce ego oro ad dñm deū vrum sm ỽba vra: oē ỽbū qōcūq3 rñ derit mihi indicabo vobis nec celabo vos qcq3. Et il li dixerūt ad hieremiā. Sit dōmin⁹ iter nos testis veri tatis r fidei: si nō iuxta oē ỽbū i q̄ miserit te dñs deus tuꝰ ad nos: sic faciem⁹ siue bonū ē siue malum. Voci dñi dei nri ad quē mittim⁹ te obediem⁹: vt bñ sit nob cū audierim⁹ vocē dñi dei nri. Lūꝫ aūt ꝓpleti essēt de cē dies: fcm ē ỽbuꝫ dñi ad hieremiā. Uocauitq3 iohā nā filium caree r oēs ꝑnci pes bellatoꝝ q erāt cū eo: r vniuersum pplm a mimo vsq3 ad magnū: r dixit ad eos: Hec dicit dominus deus israel ad quē misisti me ꝓmpte sine rebellione aliqua dñi rñsum sibi fiendū: q2 mi nus malū est cōsiliū dñi non querere q̄ quesitum r datum respuere: pp qō dicit saluator luc. xj. Seruꝰ qui sciuit volū tatem dñi sui r non fecit vapulabit multis. r ppls non so lū assensit sed assensum iuramēto firmauit dicēs: e Sit dñs inter nos testis veritatis. iurare. n. est deum testem iuo care: f Si non iuxta omne verbum tē. subintelligitur puniat nos sm veritatem sue iusticie si non sic fecerimus: g Siue bonū est. i. ꝓsperum: h Siue malum. i. aspe rum ita q non accipitur hic pro malo culpe sed pene: sicut medicina amara suscipienda est pp sanitatem inde sequen tem. i Lum autem ꝓpleti. Hic consequenter hieremias explicat diuinū responsum sibi factum. r diuidit in duas p tes: q2 primo ponitur huius responsi explicatio: 2° eius refu tatio capitulo sequenti: Circa ꝑmum sciendū q responsum dñi stat in hoc q ꝑmo ꝓmittitur eis bonū si in terra iuda remanserint: 2° predicitur malū si exierint: ibi Si autē dixe ritis. Circa ꝑmū ꝓmittit tps diuini responsi cum dicitur: i Lum aūt cōpleti essent decē diei tē. sic est in hebreo: r iō aliqui libri male hñt: Septē: ex hoc patet q hieremias que rendo diuinū rñsum orauit decē dieb⁹: q2 audita petitione

Quod godolias post destructionem templi edifi casset masphath altare domini nullo modo vi detur dicēdū: tū q2 de tali edificatione nulla fit hic mētio: nec quarto regū: nec in 2° paral. tū q2 post edifi cationē tēpli ꝓhibituꝫ erat sacrificare seu edificare alta re nisi in loco templi: vt habet deutero. xvi. caplo r in a lijs locis: et iō dicēdū q hoc qō dī hic: vt offerent in do mo dñi intelligit de domo dñi i hierosolyma: q2 licet scirēt eā iā destructā: erat tñ apud eos celebris r venerā da sicut domus dñi: put etiā hodie ad illū locū pegrinā tur r libenter ibi offerrent si pmitterent a saracenis.

In caplo. xlj. ponit postil. godoliā in masphath edificasse altare: vbi templo cōbu sto ipse r alij obtulerūt suas deuotiones. Burg. dicit hꝰ nullo mō dicēdū: vtēs argumto sibi r vuicklef familiari: q2 inquit in scripturis nō fit mētio tē. 2° argu it ex deute. vbi post edificationē tēpli ꝓhibet sacrificari in alio loco ꝑter q̄ hierosolymis. Hic videtur dicendū q nō oz eundē modū viuendi seruare tpe pacis r perse cutiōis. tpe. n. pacis ocm est aplis: Nihil tuleritis in via. tpe psecutionis dispensatiue vt ocm est: Sz nūc qui hz tunicaz tollat simul r pallium. Ita tpe pacis nō licebat extra tēplum altare ꝓstruere: tpe transmigatōis potuit licere nō ad sacri ficandū in illo: sed ꝓ deuotione offerēda. Nec oportuit de huiusmōi ope indiffe renti i scriptura mul tā fieri mētionē. p hec pz ad motiua burgē. Circa residuū hui⁹ li bri nihil facit burg. p tractatōe oignū: r cir ca libz trenoꝝ burg. ꝓmēdat dñm r frem aureoli: ꝫ postilla. tñ nihil tangit i singulari

Capitulus. XLII.

Tacesserūt. Licet populꝰ vellet i egyptū fugere: tñ ꝑus volue rūt ꝓsiliū hieremie q̄ rere: pp qō diuiditur in duas ptes: q2 ꝑmo ponitur ppli petitio: 2° hieremie responsio ibi Dixit autez. Sen tentia ꝑme ptis patet vsq3 ibi: b Ladat oratio nra in conspe ctu tuo. i. humiliter te precamur vsq3 ad pe dū oscula: c Ora ꝓ nobis tē. r patz lra tē. d Dixit autez hic cōsequenter ponī tur hieremie respon sio. Et diuiditur i duas: q2 ꝑmo querit eo rum assensuꝫ: 2° expli cat eis dñi responsuꝫ ibi Lum autem com pleti essent. Queliuit autem hieremias assē sum populi ut faceret

ppli respondit supra Ecce ego oro ꝛc̄.q.d. exnunc incipiam ora re ꝓ vobis.cetera patēt vsq; ibi: k Ut ꝓsternerē p̄ces vias. i.preces meas ꝓ uobis Cetera patēt vsq; ibi l Jam.n. placatus sum ꝛc̄. loquit dō de seipso ad modū hois irati qui qñ vindictā intulit placat. Cetera patēt in lr̄a. m Si aūt dixeritis. Hic cō sequēr ponit cōminatio mali si recesserint ꝛ ꝑmo p̄mit hec ꝓminatio: ꝛ adducit ad idem ratio: ibi Vos n. Sñia ꝑme ptis ꝓ usq; ibi: n Ubi ñ videbim⁹ bellū. quia egypt⁹ ē tra pacifica ꝛ ꝛ secura: o Et clā gorē tube nō audie.q̄ fit ad excitādū boies ad arma. p Et fa mē nō sustinebim⁹.qz terra est fertilis. Et subditur postea cōmi natio pene i ꝯriuz cū dō: q Gladi⁹ quez vos formidatis.s. re gis babylonis. r Ibi cōp̄hendit vos. qz postea q̄si p. v. an nos vel circiter rex ba bylonis vastauit egy ptum ꝛ sibi subiuga uit:ideo subdit: s Et fames ꝓo q̄ soli. estis adhe.vo. vasta tis boni egypti. t Oēsq; viri qui posue rint faciē suā.i. posue rint se ad ingrediēdū egyptū. v Sicut ꝓflatus est furo⁹ me⁹. i.totaliter positus x Sr̄ habitatores hierl̄m sic cōfla.idig. mea super vos.in egy pto. y Et eritis in iusurādū.s.execratio nis dicēdo: ita male contingat mihi sicut iudeis ingredientibus egyptū si nō fecero h⁹ vel illud. z Et i stu porē.ꝓe magnitudie mali vobis futuri. a Et in maledictū. ita ꝙ alicꝫ maledicēs alicui ponet vos i ex emplū dicendo: Ma ūt ꝓsternerē p̄ces vias i cō spectu ei⁹. Si qescentes mā seritis i tra hac: ꝛ edificabo vos ꝛ nō destruā: plātabo ꝛ ñ euellā. Jām.n. placatus sum sup malo: qđ feci vob Nolite timere a facie regis babylōis quē vos pauidi formidatis. Nolite metuer eū dic̄ dñs:qz vobiscū sum ego vt saluos vos faciaz ꝛ eruā de manu ei⁹: ꝛ dabo vobis misericordias ꝛ mi sereboꝛ vāi:ꝛ habitare vos faciā i terra vīa. Si aūt di xeritis vos: nō bitabimus i terra ista nec audiuim⁹ vo cē dñi dei nr̄i dicentes:neq̄ qz:sz ad terram egypti ꝓge m⁹ ubi nō videbim⁹ belluz et clangorē tube nō audie m⁹:et famē nō sustinebim⁹ ꝛ ibi habitabim⁹: pp hoc nūc audite vbū dñi relige iuda. Hec dic̄ dñs de⁹ exer cituū deus isrl: Si posueri tis faciē vīam vt igrediami egyptū ꝛ intraueritis vt ibi bitetis:gladius quē vos for midatis.ibi cōp̄hendet vos i tra egypti:ꝛ famēs,ꝓ q̄ esti soliciti adherebit vobis in egypto ꝛ ibi moriemi. Oēs qz uiri q posuerit faciē suaz vt igrediant egyptū vt ba bitēt ibi: morient gladie ꝛ fame ꝛ peste. Null⁹ de eis remāebit: nec effugiet a fa cie mali qđ ego afferā sup eos:qz hec dicit dñs exerci tuū:deus isrl. Sic cōflat⁹ est furoꝛ meus ꝛ idignatio mea sup habitatoꝛes hierl̄z sic ꝓflat idignatio mea sup vos cū igressi fueritis egyptū et eritis i iusiurandū et i stu porem et i maledictuz ꝛ in opprobriuz: ꝛ nequaq̄z vl tra uidebitis locum istum. Verbū dñi sup vos relige iuda. Nolite itrare in egy ptū. Scietes scientis qz obte status suz vobis hodie:qa decepistis aias vras. Vos enim misistis me ad dñz de um nr̄m dicētes: Ora pro nob ad dñm deū nr̄z:ꝛ iu xta oia q̄cūq; dixerit tibi dñs de⁹ nr̄:sic ānūcia nob ꝛ faciam⁹. Et ānūciaui vo bis hodie:ꝛ nō audistis vo cē dñi dei vri sup vniuersis ꝓ qbus misit me ad vos. Nūc ergo scientes scietis quia gladio ꝛ fame ꝛ peste moriemi i loco quē voluistis itrare vt habitaret ibi.

Actū est .C.XLIII. aūt cū ꝓplesset hiere mias loquēs ad pplm vni uersos sermones dñi dei eo rū ꝓ qb⁹ miserat eū dñs de us eoz ad illos omia vba hec: dixit azarias fili⁹ oçie ꝛ iohānan fili⁹ caree et oēs viri supbi dicētes ad hiere miā: Mēdaciū tu loqueri Nō misit te dñs de⁹ nr̄ di cēs ne igrediami egyptum vt habitet illic:sed baruch fili⁹ nerie icitat te aduersuz nos vt tradat nos i manus chaldeoz ꝛ interficiat nos ꝛ traduci faciat i babylōez Et ñ audiuit iohānan fili⁹ caree: ꝛ oēs ꝓncipes bella toz ꝛ vniuersus ppls vocē dñi vt manerēt i terra iuda sz tollēs iohānan fili⁹ caree ꝛ vniuersi ꝓncipes bellato rū:vniūsos reliquaz iuda q reuersi fuerāt de cūct gē tib⁹ ad q̄s fuerāt añ dispersi ut habitarēt in tra iuda:uiros ꝛ mulieres ꝛ puulos ꝛ filias regis ꝛ oēm aiaz quā relinq̄rat nabuçardā ꝓn ceps militie cum godolia filio aicham filij saphan: et hieremiā ꝓphetam ꝛ baruch filiuz nerie: ꝛ igres si sunt in terram egypti:qa non obedierūt uoci domi ꝛ uenert usq; ad raphnis. Et factus ē sermo domini ad hieremiam in raphnis

ledicat tibi deus sicut illis iudeis. Cetera patent.

b Vos enim. Hic ꝓsequēter ad ducitur ratio ad predicta que assu mit ex hoc q̄ ro gauerāt hieremiā ō q̄renda dñi vo lūtate,ꝓmittentes ꝛ astringentes se iuramento ver bum dñi simpliciter facere vt patet ex supradictis: ꝛ ideo grauius erat retrocedere q̄ si ñ petiuissēt ꝛ se tali ter astrinxissēt: ꝛ ex istis ꝑz snia.

Lapi. XLIII.

Actū est. Postquā posita est diuini responsi ex plicatio: hic con sequenter poni tur eiusdē refuta tio: ꝛ diuiditur i duas partes:quia ꝑ⁹ hec refutatio ponitur:ꝛ ꝛ pena sequēs subiungit ibi Et factus est. Prima pars patz vsq; ibi: b Om nes viri superbi. quia rebellabant verbo domini.

c Sed baruch fili⁹ nerie. incitat te.hieremias eniz erat magne fame ꝛ auctoritatis: ꝛ ideo dictuz hiere mie qđ dicebant falsum retorque bant in maliciaz baruch qui tamē erat innocens. ce tera patent vsq; ibi: d Et hie remiam ꝓphetam ꝛ baruch. Isti enim nō ibāt volūtarie sed coacti a principibus bellatorū ꝛ pplo ꝛ venerunt vsq; ad thanis nomen est ciuitatis famose in egypto.

e Et factus est. Hic cōsequenter pena debita sub'

iungit: ⁊ ꝑ ꝓpp pcēm inobediētie: ꝛ° pp peccatū idolatrie caplo sequenti. Primū oñdit sensibili signo cū dicitur: f Sume ⁊c. Sub muro lateritio ⁊c. in hebreo habet: In luto lateritio. i. in luto dispolito ad faciendū inde lateres: g Lernentib⁹ viris iudeis. vt cū cōpletū fuerit sint memores q ꝑ dictum est eis.

h Ecce ego mittā ⁊ assumam nabuc. instigādo eū ad veniēdū ꝛ egyptū: i Seruū meū. hoc dr: quia erat executor diuine iustitie.

k Et ponā thronū ei⁹ sup lapides istos. i. sup locum vbi sunt lapides isti vel ꝓpe: q. fre quēter in hebreo ponitur sup ꝓ in ꝛta: sicut dr cōmuni sermone q. rothomagus ē sup secanā. Dicūt aūt alīq expositores catholici q iudei ꝛ hieremiā cōcitati pp ẏba ista cuz illis lapidibus interfecerūt eū: ⁊ in hoc sequūtur epiphaniuz qui hoc ⁊ plura alia dixit de hieremia: sed hoc non habetur ex textu nec ex iosepho. Ra. sa. etiā sentit ꝛrīū vt videbitur capitulo sequē. l Quos i morte ⁊c. q. aliquos interficiet: aliquos captiuabit.

m Et succēdet ignē in delubris. i. in templis: ⁊ dicūtur delubra a deleo les: q. ibi delētur peccata scōm errorem gentiliuz n Et captiuos ducet illos. i. egyptios. o Et amicietur. i inuoluet: p Terra egypti. mltitudie exercit⁹ regis babilonis ita q non poterit resistere. i hebreo habet: Et amiciet terrā egypti. i. inuoluet: q Sicut amicitur. i. inuoluit:

r Pastor pal. suo. pastor. n. trāsferēs greges de vno loco ad aliū inoluit palliū suū: ⁊ portat sup humeꝛ: ⁊ per hoc designat q rex depdabit bona egypti portās ea ad terram suā: ⁊ō subdit: s Et egredietꝛ inde in pace. i. sic victor cui non pōt resisti. t Et ꝓteret statuas dom⁹ solis. i. templum in quo colebat sol: qō erat i ciuitate cliopolesi: geñ. xlj. ca. sic noiata ab elios qō ē sol ⁊ polis ciuitas: ⁊ ō ea dr esa. xix. ciuitas solꝛ vocabit vna. XLIIII.

VErbū. Hic cōsequēs ponit cōminatio pene ꝓ pctō idolatrie: ⁊ diuidit in duas: q. ꝑ ꝓmā dicta cōminatio ꝛ ꝓplī obstinatio: ibi Rnderūt aūt. Prima adhuc i duas: q. prio arguit culpa: ⁊ subdit pena: ibi Ideo hec dicit: Circa ꝓmū ponit locuꝫ cū dr: b Habitātes i magdalo ⁊c. noia sī villaꝛ i q̄bus habitabant iudei qui trāsfugerāt i egyptuz vt dcm est capīo ꝓcedenti c Vos vidistis omne malū ⁊c. q. d. ex eo q vidistis sensibiliter penā quā intuli hierlim ⁊ terre iuda pp peccatū idolatrie: debereti sī cē correcti. d Et misi ad vos oēs seruos ⁊c. i. ad vos plures nūcios frequenter ⁊ solicite ad retrahēdū vos de idolatria. cetera patēt vsq ibi: e Sed cūctū diē hanc. i. vsq ad hāc diem apparet mānifeste vidicta quā intuli. cetera patēt vsq ibi: f Nunqd obliti estis mala pīm vioꝛ. q. d. bene debere tis eē memores de pena quā eis ituli: vt sic i peccatis eos non imitaremi. g Nō si mū. vsq ad hāc diem. q. macula remanet i vobis q̄ est eoꝛ filij imitātes eos i malis. h Jō hec dicit dñs. Hic pōit cōminatio pene: ⁊ pz lra vsq ibi: i Qui po. fa. su. vt igre. ter. egypti. se ad h⁹ ꝓfirmādo ⁊ a lios inducēdo. k Et

dicēs. Sūme tibi lapides grādes i manu tua ⁊ absco des eos i cripta que est sub muro lateritio in porta do mꝰ pharaōis i taphnis cēr nētib⁹ viris iudeis ⁊ dices ad eos: Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl: Ecce ego mittam ⁊ assumā nabuchodonosoꝛ regē babylōis seruū meū: et ponā thronū eiꝰ sꝛ lapides istos qs abscondi ⁊ statuet solium suum sup eos. Veniēsqz pcutiet trā egypti qs i mōrte i mortez ⁊ qs i captiuitate i captiuitatē: ⁊ qs i gladio i gladiuz Et succēdet ignē i delubris deoꝛ egypti ⁊ cōburet ea et captiuos ducet illos. Et amiciet terrā egypti sicut amicit pastoꝛ pallio suo: et egredietꝛ inde in pace. Et cōteret statuas dom⁹ solis que sunt i terra egypti: ⁊ delubra deoꝛ egypti ꝓburet igni. XLIIII

VErbuz qō factū ē ad hieremiam ⁊ ad oēs iudeos qui habitabāt in terra egypti habitātes i magdalo ⁊ i taphnis ⁊ i mēphis ⁊ i terra phatures dicēs: Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl Vos vidistis oē malū istō qō adduxi sup hierlim ⁊ sup oēs vrbes iuda: ⁊ ecce deserte sunt hodie: ⁊ nō est in eis habitatoꝛ pp maliciam quā fecerūt vt me ad iracū diā puocarent: ⁊ irent ⁊ sacrificarēt ⁊ colerēt deos alienos qs nesciebāt illi ⁊ vos ⁊ patres vestri. Et misi ad vos omnes seruos meos prophetas de nocte cōsurgens ⁊ mittens ⁊ dicens: Nolite facere verbuz abominationis huiuscemodi. Et non audierunt: nec iclinauerūt aurē suā vt cōuerterent a malis suis ⁊ nō sacrificarent diis alienis. Et ꝓflata est idignatio mea ⁊ furoꝛ meus: ⁊ succēsa ē i ciuitatib⁹ iuda ⁊ i plateis hierusalē: ⁊ verse sunt in solitudinē ⁊ vastitatez sm diē hanc. Et nūc hec dicit dñs exercituū deꝰ israel: Quare vos facit malū grāde hoc ꝛ aias vias vt intereat ex vobis vir ⁊ mulier puulus ⁊ lactēs ō medio iude: nec relinquat vobis qcqz residuū puocātes me i opib⁹ manuū vestraꝝ sacrificando diis alienis i terra egypti i quā ingressi estis vt habitetis ibi: ⁊ dispeat: sitis i maledictiōez ⁊ i opprobrium cūctis gētib⁹ trē. Nūn quid obliti estis mala patrum vestroꝝ ⁊ mala regum iuda ⁊ mala vxorum eorum ⁊ mala vestra ⁊ mala vxoꝝ viaꝝ que fecerūt in terra iuda ⁊ i regionib⁹ hierlim: Nōn sunt munda ti vsqz ad diem hanc: ⁊ nō timuerunt ⁊ nō ambulauerunt in lege dñi ⁊ in preceptis meis: que dedi coram vobis ⁊ coram patribus vestris. Jdēo hec dicit dominus exercituum deus israel: Ecce ego ponam faciem meam i vobis in malū ⁊ dispdā oēs iudā. Et assumā reliquias iude q pō suerūt facies suas vt ingrederentur terrā egypti ⁊ habitarēt ibi: et consumentur oēs i terra egypti ⁊ cadent in gladio ⁊ in fame. Cōsumēt a mīmo vsqz ad ma

consumentur omnes
i terra egypti. q; alicq
tñ euaserunt inde qui
non iuerant voluntarie sed magis ab alijs
tracti: vt videbit posthea: l Ad quam
ipsi eleuant aias suas.
sapientes reuerti aliqñ
in terrã iuda. m
Non reuertent nisi q
fugerint. i hebreo habetur: Nisi euadentes. r dicit hic rabi
sa. q; isti sunt hieremi
as r baruch q; i destructione hierlm habuerunt regem babylõis
ppiciũ: vt dictũ ẽ supra. xxvij. r. xxviij
r similiter qñ destruxit egyptũ. inueniens
hieremiam ibi: r baruch fuit eis ppicius
dimittens eos redire
pacifice in iudeam: p
babile tñ est q; cũ eis
redierũt aliqui alij ỏ
iudeis. Ex hoc pz qỏ
dixi in caplo precedẽ
ti. s. q; ra. sa. negat hieremiã fuisse lapidatũ
in egypto: quid tam
circa hoc verius sit iudicio aliorũ relinquo
n Respõdẽt aũt.
Hic consequenter describit pplĩ obstiatio.
Circa qỏ ṕmũ ponit
irrationabilis pplĩ respõsio: r rationabilis
dicte responsionis cõfutatio: ibi Et dixit.
Sententia ṕme ptis
pz vsq; ibi: o Ser.
quẽ lo. es ad nos i nomine. non audiemus. ex te.
q. d. reputam; te falsum dicere: p Sz
facientes faciemus.
absq; retinaculo.
q Ut sacrificemus
regine celi. i. lune:
r Et bene nobis erat. in hoc falsum dicunt: vt postea ostenditur. s Qz si nos
sacrificamus. verbuz
est mulierum post viros suos loquentiuz
t Nunquid sine viris nostris. i. sine scita
r voluntate eorum.
v Faciem; ei placẽtas. q. d. non: sicut exṕmitur i textu ṕcedẽ
ti. scientes q; sacrificarẽt vxores eoz
In hebreo habet
hic: Fecim; ei placẽtas ad faciẽduz
ei vltũ. offerebãt
eni ei panes rotũdos in quib; erat
ipsa effigies lũe
x Et dixit hieremias. Hic cõsequenter ponit dicte responsiõis cõfutatio: r 2; infert
debita pũitio: ibi
Dixit aũt. Prima ps pz vsq; ibi:
y Noz recordatus est dñs. s. sacrificioruz q; pies vestri r vos fecistis
in hierlm: dz eniz
iudex iust; recordari de malis impiorũ: qñ infert de
ditum suppliciuz
z Et non poterat dñs vltra portare. i. mala via
dissimulaꝝ absq;
punitione. a
Sicut ẽ dies hec.
i. ita claruz ẽ hoc
sicut hec dies: r
sic pz confutatio
responsionis ṕdicte: q; ex sacrificijs idoloz non habuerunt ṕsperitatem: sed maximã
aduersitatem.
b Dixit autẽ.
Hic ṕsequẽter infert debita pũitio
r pz lra vsq; ibi:
c Ecce ego iuro
in nomine meo magno. ait dñs. q; nõ habuit maiorez sp
quẽ iuaret: iõ iurauit p nomẽ suũ
sicut r gen. xxij.
Per memet ipsũ
iurauj dicit dñs. r ẽ
d Ecce ego vigilabo super eos in
malũ. i. cito inducã super eos malũ
pene: e Et scient oẽs reliquie
iuda. per pene experientiam q; habent mõ oculos
clausos p culpam
cetera patent.

xiuuz: ñ fame r gladio morient r erunt in iusiurandũ
r i miraculũ r i maledictione r i opprobrium. Et visitabo sup habitatores tre egypti: sicut visitaui sup hierlz
i gladio r fame r peste: r ñ
erit q; effugiat: r sit residuus de reliqs iudeoz q; vadũt
vt pegrinent i tra egypti r
fuertãt i terrã iuda ad quã
ipi eleuãt aias suas vt reuertãt r habitẽt ibi. Nõ rẽuertẽtur nisi q; fugerit. Rñdẽ
runt aũt hieremie oẽs viri
sciẽtes q; sacrificarẽt vxores
eoz diis alienis r vniuerse
mulieres q̃x stabat mltitudo grandis: r ois pplus habitatiũ i terra egypti i pbatures dicẽtes: Sermonem
quẽ locut; es ad nos i noie
dñi nõ audiem; ex te: sed faciẽtes faciem; oẽ vbũ qỏ egrediet de ore nro: ut sacrificem; regine celi r libem;
ei libamina: sic fecit nos r
pres: reges nri r principes
nri i vrbib; iuda r i plateis
hierlz: r saturati sum; panib;: et bn nob erat: malũq;
non vidim;. Ex eo aũt tpe
q; cessauim; sacrificare regine celi r libare ei libamia: i
diguim; oib;: r gladio r fame ꝓsũpti sum;. Qỏ si nõn
sacrificam; regie celi: r libamus ei libamia: nũqd sine
viris nris faciem; ei placentas ad colẽdũ eã r libamina ad libãdũ? Et dixit hiẽremias ad oẽz pplz adũsũ
viros r aduersũ mulieres
r adũsũ vniusã plebẽ q; respõderãt ei vbũ dicẽs: Nũ
qd ñ sacrificiũ qỏ sacrificastis in ciuitatib; iuda r i plateis hierlm vos r pres vri:
reges vri r principes vri r
pplus tre: hoꝛũ recordatus ẽ
dñs r ascẽdit sup cor ei;? Et
nõn poterat dñs vltra portare pp maliciã studioꝛ ve
strorũ: r pp abominatiões
qs fecisti r facta ẽ terra in desolatiõez r in stupoꝛem
r i maledictũ: eo q; non sit
habitator: sicũt ẽ dies hec
Propẽea q; sacrificaueritis
idolis r peccaueritis dño:
r nõ audieritis vocẽ dñi r
i lege r i ꝑceptis r i testimonijs ei; nõ ambulaueritis:
iccirco euenerũt vob mala
hec sicẽ ẽ dies hec. Dixit aũ
tẽ hieremias ad oẽm pplz:
r ad vniusas mulieres: Audite vbũ dñi ois iuda q; est
i terra egypti. Hec iqt dñs
exercituũ de; isr dicẽs: Vos
r vxores vre locuti est; ore
vro: r manib; vris iplestis dicẽtes: Faciam; vota nra q;
vouim; vt sacrificem; regie
celi r libem; ei libaia. Implestis vota vra: r ope perastis ea. Jõ audite vbum
dñi ois iuda q; habitatis in
tra egypti: Ecce ego iurauj in noie meo magno: ait
dñs: qz nequaq̃ vltra vocabit nom meũ ex ore ois viri iudei dicẽtis: viuit dñs de;
in oi tra egypti. Ecce ego
vigilabo sup eos i malum
r nõ i bonũ: r ꝑsumẽt oẽs
viri iuda q; sũt i terra egypti
gladio r fame donec penitus ꝑsumant. Et q; fugerint
gladiũ: reuertent ỏ terra egypti i trã iuda viri pauci
et scient oẽs reliqe iuda ingredientiũ trã egypti vt habitẽt ibi: cui; sermo ꝑpleat
me; an illoz. Et hoc vob
signuz ait dñs q; visitẽ ego
sup vos in loco isto: vt scia
tis qz vere ꝑplebunt sermones mei cõtra vos i malũ
Hec dicit dominus: Ecce
ego tradam pharaonem
ephree regem egypti i manu inimicoz eius r in manu querentiũ animã illius
sic tradidi sedechiam regẽ
iuda in manu nabochodo

In ca. xlvij. vbi dr i postil. Ut sacrificem regine celi.

VBi nos habemus i hoc loco: Ut sacrificem regine celi. in hebreo habet: opi celesti seu celoꝝ. qđ nō est intelligendū de luna tm̄ sed de ꝓstellatiōe sideꝝ: put dcm̄ fuit supra caplo septio in additiōe scōa.

Additio.

La. .XLVI.

VErbū qđ locut⁹ est. Hic ponitur quoddā corrolarium: ꝛ refertur istud dcm̄ ad tps ꝓcedens cum dr:

b Anno ārto ioachim rē. ꝛ sic ꝙ istō fuit añ ō structionē hierl̄ ꝙ. xvij. ānos: qz ioachiz regnauit xj. annis ꝛ āno. xj sedechie quarto mense capta fuit hierlm: vt dcm̄ ē supra. xxxix.

c Hec dicit dn̄s deus isrl ad te baruch rē. hic dicit ra. salo. q istе baruch ferebat moleste q ipse ñ erat assecur⁹ spiritū ꝓphie: qz diu seruierat hieremie: sicut iosue minister moysi ꝛ heliseus minister helie cōsecuti fuerunt dona ꝓphetie: ꝛ sic expōit qđ subdit:

d Dixisti. tu baruch: e Uemihi mi. rē. Dolebat. n. ō icarnatōe hieremie: q tūc erat reclusus: vt dcm̄ supra est. xxxvj. ꝛ de hoc q nō hēbat spiritū ꝓphetie.

f Laboraui in gemitu meo. pp ista duo:

g Et requiem nō inueni. i. nō sū expertus super me reqescere spiritū dn̄i: ꝛ subdit rnsio sui dicti cū dr in ꝑsona dei:

h Ecce ꝗs ego edificaui destruo. i. pplm meū ꝛ tēplū noi meo dedicatū destruā de ꝓpinquo:

i Et tu qris tibi grādia. q vis fieri ꝓpheta: alicq libri hñt gaudia: ꝛ male qz lra est corrupta p scriptores ꝓp similitudinē lrax.

k Noli querere. q. d. mgr tu⁹ nō qsiuit sed magis de ꝓphetia se excusauit: vt pz in ꝓncipio hui⁹ libri.

l Quia ecce ego addu. malū. captiuitatis ꝛ destructionis:

m Sup oēm carnē. i. sup oēm hominē ō iudea: qz de illa terra loquit hic scriptura: ꝛ inducit hoc ꝓ ratione ex q debeat cessare a sua petitiōe qz spūs ꝓphetie daf ꝓ cōi vtilitate ppli: scōm q dr ꝓma ad corin. xij. ꝛ iō ūminēte destructiōe ꝛ captiuitate ppli nō dz spūs ꝓphetie postulari.

n Et dabo tibi aiam tuā. i. vitā ꝛ hoc sufficiat tibi. Expositores vero nr̄i nō dicūt q baruch quereret ꝓphetie spm̄ sibi dari: sed q impatiēter vl saltē min⁹ patienter portabat tribulatiōnē magistri sui ꝛ suā: qz hieremias erat reclusus: ꝛ liber quē scripserat baruch ꝓbus⁹: ꝛ vterq ad mortē q̄rebatur: vt habet supra. xxxvj. ꝛ pp ista dicebat: Uemihi mi. qm̄ addidit dn̄s dolorē rē. io subdit i ꝑsona dni:

noſoꝝ regiſ babyloiſ inimici ſui ꝛ q̄rēt aiaz ei⁹. xlv.

VErbūz qđ locut⁹ ē hieremias ꝓpheta ad baruch filiū nerie cū scripsisſz ẏba hec i libro ex ore hieremie: anō ārto filij ioachi io sie regis iuda dicēs: Hec dicit dn̄s de⁹ isrl ad te baruch Dixisti: Uē misero mihi: qm̄ addidit dn̄s dolorē dolori meo. Laborauī in gemitu meo: ⁊ requē non inueni. Sic dicet ad eū: Hec dicit de⁹: Ecce ꝗs edificaui ego destruo: ꝛ ꝗs plantaui ego euello: ꝛ vniuersā tra banc. Et tū qris tibi grandia. Noli querere: qa ecce ego adducā malū sup oēz carnem ait dn̄s: ⁊ dabo tibi aiam tuaz in salutē i omnibus locis ad quecunqz perrexeris .xlvi.

Q Uod factum est verbum dn̄i ad hieremiam ꝓpham ꝛ gentes: Ad ẽgyptū aduersū exercitum pharaonis necharo regis egypti: q erat iuxta fluuiuz euphraten in charchamis quē pcussit nabuchodonosor rex babylonis i ārtō anno ioachim filij iosie regis iuda. Prēparate scutuz ⁊ clypeū ⁊ ꝓcedite ad bellū Jungite equos ꝛ ascendite eqtes: state i galeis: pōlite lanceas: induite vos loricis. Quid igit: Uidi ipsos pauidos ⁊ terga vertentes fortes eoꝝ cesos. Fugerūt cōciti: nec respexerūt. Terror vndiqz ait dn̄s. Non fugiet velox: nec saluāi se putet fortis. Ab aquilone iuxta flumē euphraten victi sunt ꝛ ruerūt. Quis est iste qui q̄si flumen ascendit: ꝛ veluti fluuioꝝ intumescūt gurgites eius: Egyptius fluminis instar ascendit:

q Uod factū ē. Supr⁹ hieremias ꝓpheta ꝓcauit ꝛ iudeos ꝓncipaliter licet aliq̄ immiscuerit ꝛ gentiles: hic consequenter ꝓphetizat ꝛ extraneos: ꝛ diuidit⁹ i duas ptes: qz ꝑ⁹ ꝓmittit qdam breuis ꝓfatio: 2⁹ subdit narratio: ibi Ad egyptuz Circa ꝑm dr: a Quod factū est ver. dn̄i ad hieremiā ꝛ gentes. Jsta ꝓphetia erat ad ꝓsolatiōnē iudeoꝝ: ꝛ iō facta est ꝛ illas gentes q̄ speciali mō eis nocuerūt: ꝛ iste gentes fuerūt babylonij: q ꝑm captiuauerūt ⁊ egyptū ex q̄ꝝ ꝓfidentia iudeā nabuc. rbellauerat: vt pz ex supra dictis: ꝛ āmonite: ꝛ moabite: q debuissent eos iuuare ratiōe consanguinitatis: eo q descēderūt de loth nepote abrae ꝛ saraceni q descenderunt ab ismael filio abrae: ꝛ idumei q discēderūt ab esau fratre iacob: ꝛ philistei ꝛ syri ratiōe vicinitatis: ꝛ tñ magis nocuerūt eis.

b Ad egyptū. Hic incipit narratio: ꝛ diuidit i. v. ptes ſm q̄nqz gētes ꝛ ꝗs hieremias ꝓphetizat: ptes ꝓ sequendo patebūt. incipit aūt ab egyptijs: ꝛ dr uidit i duas ptes: qz ꝑmo describit egyptioꝝ destructio: 2⁹ iudeoꝝ saluatio: ibi Et tu ne timeas. Prīa i duas: qz ꝑmo describit egyptioꝝ ōbellatio: 2⁹ regni eoꝝ deiectio: ibi Uerbum qđ locut⁹ ē. Prīa adhuc in duas: qz ꝑmo describit egyptioꝝ debellatōis generalitas: ꝛ 2⁹ eiusdē grauitas: ibi Ascē de i galaad. Prīa adhuc i duas: qz ꝑmo describit debellatō ꝗtū ad egyptios: 2⁹ ꝗtū ad eoꝝ auxiliarios: ibi egypt⁹. Circa ꝑmū ꝑmo tāgit loc⁹ belli cum dicitur: Juxta flumē euphraten in carchamis. 2⁹ tempus ibi: Quar. āno ioachiz tertio belli appar⁹ cū dr: c Prepa. scutū. qđ ꝓprie ē militū: d Et clypeū. ꝓprie est peditum: tñ frequenter vnū ponit ꝓ alio: e Et ꝓce. ad bel. ordinate p acies destinctas: f Jungite eqs. i hebreo habet: Ligate eqs. i. cingulate: qđ fit añ ascensū eqtū: g Polite lā. i. fozbite ferrea lāceaz: vt meli⁹ penetrēt. Cōsequēt pōit ꝓflict⁹ cū dr: h Uidi ip. pauī. s. egypti. k Et ter. ver. i. fugientes: l Nec respe. retro se ex festinatiōe fuge: ꝛ adhuc nō valebit eis: iō subdit m Nō fu. ve. rē. iō admirādo subdit ꝓpha: n Quis est iste. i. rex egypti: o Qui q̄si fluuiꝰ ascēdit. i. cū magna pōpa ꝛ appatu ad ꝑliū vēit: ꝛ tñ sic ē fpit ōbellat⁹. p Egypt⁹. hic ꝓsequēt describit ōbellatō ꝗtū ad auxiliarios cū dr:

q. Et velut flu. mone. nuce eius. q; plures aquas gentes le cũ habebat ⁊ fortes: vt postea subdit: ō q̃z auxilo nimis cõ fidebat: iõ subdit: Et dicet ascẽdẽs ⁊c. r Exultate i curribꝰ. q; antiquitus aliq̃ pugnabãt in curribꝰ: s Et p cedãt fortes ethiopie. i. bellatores de illa terra. t Tenentes scutũ. i. docti ad plũ v Et lydũ arripi. ⁊ iacientes sagittas. q; erant edocti in arte sagittãdi. x Dies aũt ille dñi ⁊c. q. d. totũ istud nõ valebit egyptijs: q; dies ille belli statuꝰ ẽ a ꝺo ut fiat vidicta de eis ꝙ Deuorabit gladiꝰ. ſ. regis babylõis egyptioꝝ exercituz: z Et inebriabit sanguine eoꝝ. i. abq; mensura effundet sanguinem. a Ascẽde. Hic ꝺscribit debellatõis grauitas: q; multi fuerũt interfecti: ⁊ alij vlnerati ꝑ magna pte in sana biliter: iõ subditur: a Ascẽde i galaad. vbi abũdabãt medicinalia. b Et tolle resinã. i. medicinã: q; tñ hoc ꝺr ironice: iõ subdit: Frustra multiplicas ⁊c. c Audierũt gẽ. igno. tuã. ex fuga ⁊ debellatione. d Ululatus tuus. i. sonꝰ ꝓfusus fugientiũ ⁊ mozientiũ: Repleuit terrã. ⁊ subdit causa e Quia fortis. impe. i fortẽ. milites. n. pharaonis q̃ adhuc non erãt vlnerati ex festinatione fugiendi vnus ipellebat aliũ ad fugã ⁊ sic mutuo sibi nocebãt. f Verbuz. Hic ꝓsequẽs ꝺscribit regni deiectio: ⁊ 2ª subdit eꝰ reparatio: ibi Et pꝰ hec. Prima adhuc i duas: q; ꝓmo ponit egyptioꝝ ruina: 2º chaldeoꝝ potentia: ibi Vox eꝰ. Circa ꝓmũ ꝺr: f Verbũ ⁊c. q; venturꝰ eẽt nabuc. ꝺicit ioſephꝰ. x. libro antiq̃tatis iudaice: q; nabuc. xxiij. ãno regni sui intrauit egyptũ: ⁊ subiecit sibi: de bellatio aũt egypti ꝓicta fuit quarto ãno ioachim filij ioſie: vt ꝺr in ꝓncipio hui⁹ capli: ⁊ ille fuit ꝓmꝰ ãnus regni nabuc. vt habet supra. xxv. ⁊ sic ab illa debellatõe egypti vsq; ad istã destructionẽ regni sui fluxerũt. xxij. ãni. g Annũciate egypto. ⁊c. i. in oibus ciuitatibus ⁊ locis ꝓclamate: q; oẽs ꝓparent se ad bellũ: iõ subdit: h Sta ⁊ ꝓpara te. q; tñ hoc eis nõ valuit: iõ subdit: Quare deuorabit gladiꝰ ⁊c. i Quare cõputruit fortis tuꝰ. i. hebreo ꝺr: Quare iclinauit cadens ad terrã. nõ potẽs se sustinẽ sicut res putrida: redditur cã: Quñ dñs subuertit eũ. k Surge ⁊ reuer. ad ppl̃z nr̃z. sic ꝺicebãt illi q̃ venerant i auxilũ egyptioꝝ. l A facie gladij colũbe. i. exercitꝰ chaldeoꝝ sic notati eo q; in alio eꝰ

et velut flumina mouebũt fluctꝰ eiꝰ: ⁊ dicet: Ascẽdens opiã terrã: pdã ciuitatez ⁊ habitatoreſ eiꝰ. Ascẽdite eq̃s ⁊ exultate in curribꝰ: et p cedãt fortes ethiopie ⁊ libye tenẽtes scutũ: et lydij arripientes ⁊ iacientes sagittas Dies aũt ille dñi dei exercituũ ꝺies vltionis: vt sumat vindictã de inimicis suis. Deuorabit gladiꝰ ⁊ satura bit: et inebriabit sanguie eorũ. Victia. n. dñi exercituũ i terra aq̃lõis: iuxta flumen euphraten. Ascẽdẽ in galaad: et tolle resinã virgo filia egypti: q; mẽphis: i solitudine erit: ⁊ ꝺserẽt ⁊ inhabitabilis erit. Vitula elegãs atq; formosa egyptꝰ stimulatoꝝ ab aq̃lõe veniet ei. Mercenarij q̃z eiꝰ q ꝝsabãt in medio eiꝰ: q̃i vituli saginati uersi sũt ⁊ fugerũt sil: nec stare potuerũt: q̃a dies interfectiõis eoꝝ uenit sup eos tps visitatiõis eoꝝ. Vox eiꝰ q̃i eris sonabit: q̃m cũ exercitu propabunt: et cum securibus veniẽt ei. Quasi cedentes ligna succiderẽt saltũ eiꝰ ait dñs: q; supputari nõ pot. Multipli

di⁹ ea q̃ p circuitũ tuũ sunt Quare ꝓputruit fortis tuꝰ? Nõ stetit: q̃m dñs subuertit eũ. Multiplicauit ruentes: ceciditq; vir ad ꝓximũ suũ. Et dicet: Surge: ⁊ reꝝtamur ad pplz nr̃z ⁊ ad terram natiuitatis nr̃e a facie gladij colũbe. Vocate nomẽ pharaõis regis egypti tumultũ adduxit tps: viuo ego inqt rex: dñs exercituũ nom̃ eiꝰ: q̃m sicut thabor i mõtibꝰ ⁊ sicut carmelꝰ i mari veniet. Vasa trãsmigratõis fac tibi habitarix filia egypti: q; mẽphis: i solitudine erit: ⁊ ꝺserẽt ⁊ inhabitabilis erit. Vitula elegãs atq; formosa egyptꝰ stimulatoꝝ ab aq̃lõe veniet ei. Mercenarij q̃z eiꝰ q ꝝsabãt in medio eiꝰ: q̃i vituli saginati uersi sũt ⁊ fugerũt sil: nec stare potuerũt: q̃a dies interfectiõis eoꝝ uenit sup eos tps visitatiõis eoꝝ. Vox eiꝰ q̃i eris sonabit: q̃m cũ exercitu propabunt: et cum securibus veniẽt ei. Quasi cedentes ligna succiderẽt saltũ eiꝰ ait dñs: q; supputari nõ pot. Multipli

ebreo habet: A facie gladij vinosi. i. inebriati sanguine occisoꝝ: sicut supra coõ caplo ꝺr: Deuorabit gladiꝰ ⁊ inebriabit sanguine eoꝝ. Ratio diuersitatis huiꝰ lre est: q; dictio hebraica hic posita equoca est ad vinositatez ⁊ colũbã: vt ꝺcm est supra. xxv.

m Vocate nomẽ pharaõis. ironice ꝺr hoc. n Tumultũ adduxit tps. i. tps a ꝺo ꝓstitutũ adduxit multitudinẽ chaldeoꝝ ad te ꝺstruẽdum. i hebreo habet: Vocate ibi. ſ. ad bellũ: pharao rex: ⁊ est vocatiui casꝰ: Tumultꝰ. ſ. belli: transit tps statutũ. Dicit hic ra. sa q; ꝺie statuta debebat egredi rex egypti i cãpuz ꝰ regẽ babylonis sed nõ fuit ausus exire ⁊ sic ad deriſionẽ eius ꝺr hic q; tps statutũ belli trãsijt: o Sic thaboꝝ in montibus ⁊c. i. sicut verũ est q; thaboꝝ ẽ situs in monte ⁊ carmelus prope mare: sic veniet ꝺstructio egypti: Ideo subditur: p Vasa trãsmigrationis fac tibi. i. prepara te ad fugaz de terra. Sciendum aũt q; scriptura non loquit hic de Carmelo vbi mansit nabal qui est satis longe a mari: sed de carmelo in quo fuit mansio helie qui est propinquus mari mediterraneo. q Vitula elegãs atq; formosa egyptus. hoc ꝺr: q; populus egypti erat petulans ⁊ lasciuꝰ r Stimulatoꝝ ab aquilone veniet. i. nabuc. qui a pte aquilonis intrauit egyptuz: ⁊ gladio suo stimulauit eũ s Mercenarij quoq; eius ⁊c. terra egypti est supra mare mediterraneũ: pp q̃ mercatores de extraneis regionibus venientes ibi morabantur ad tempus: t Quasi vituli saginati. i. diuitijs pleni. v Uersi sũt ⁊ fugerũt. vnusq̃sq; ad terrã suã propter guerram immineñ: iõ subdit: x Quia ꝺies interfectionis coruz. ſ. quãtũ ad remanentes in egypto. y Vox eius. Hic ꝓsequẽs ponit babylonioꝝ potẽtia cũ ꝺr: Vox eius. i. fragoꝝ ⁊ strepit⁹ exercitꝰ: z Quasi eris sonabit. i. sic tuba eris. a Et cũ securib⁹ veniẽt ei ⁊c. q. d. sicut ligna nõ possunt resistere securib⁹ cedentiũ: sic nec egyptꝰ poterit resistẽ exercitui babylõioꝝ. b Multiplicati

sunt sup locustas ꝛc. hoc designat magna multitudo exercitus babylonis. c Visitabo sup tumu. alexã. nomẽ est ciuitas egypti famose: in q̃ erat ppls multus: iõ signat hic p tumultũ. i hebreo tñ hz: Sup tumultũ mino. lic. n. vocabat illa ciuitas tempore hieremie: sed postea p magnũ tps alexander magnus egyptũ sibi subiecit: et illã ciuitatez in ptẽ destructam reedificauit: et ampliauit et suo noie denominauit: pp qd trãslatoz q fuit post tps alexandri: trãstulit nom vltimũ qd erat et est famosũ: o Et sup deos eius. i. sup idola argentea et aurea q̃ rapuerũt chaldei: e Et sup reges ei⁹. qz plures regulí erat sub rge egypti: f Et sup eos q̃ pfun. in eo. q̃ venerãt ad eius auxiliũ spãtes ab eo auxiliari i cãu consilí. g Et post hec. Hic psequenter põitur regni egypti reparatio: qz hz tunc nabuc. egyptũ vastauerit: et nomen regni iude abstulerit: tñ postea fuit ab egyptijs habitata. s. post finem xl. annorum sm q̃ habet ezechielis xxix. fuerunt etiã ibi postea reges magni et potẽtes: vt pz in libzis daniel: et machabeoz: et hoc ẽ qd dz: Et post hec habitabit ꝛc. pz lra. h Et tu. Hic psequenter describit psolatio iudeoz q̃b⁹ ꝑmittit reuersio a captiuitate babylõica: cuz dz: Et tu ne timeas serue meus iacob. cui⁹ cã subdit: i Qz ecce ego saluũ te faciã. et dz hoc de iusti) illi⁹ ppli: qz impij fuerũt deleti. cetera patẽt vsq ibi: k Te vero nõ cõsumã. totaliter delendo: l Sed castigabo te in iudicio. penis tpalibus sm ordinẽ iusticie mee: te affligendo: m Nec q̃si innocẽti pcã tibi. q. d. qz nõ es innocẽs sm veritatẽ: vel sic ne iudices te inocẽtẽ si tibi pcerẽ.

In ca. xlvj. vbi dz i postil. Et ãmon et moabite.

O Istis psanguinitatib⁹ tã antiq̃s seu bñficijs tã lõgo tpe añ receptis q̃ postillatoz allegat nõ fit mẽtio i hoc loco nec i alijs similib⁹ qz talia nõ psueuerũt in memoriã reduci nisi apud eos q̃ scripturã sacrã recipiũt: vñ nationes hic expresse rephendunt pp vicinitatẽ: vel saltẽ humanitatẽ: qz sm legẽ nature hoc nõ dz alteꝝ ledere ꝛc. In eodẽ ca. vbi dz in postilla: Et tolle resinã. Additio scda. Bi nos habemus: resinã: in hebreo hz tori qd signat tiriacã. put deus fuit supra i additiõe sup capl̃z. viij In eod ca. vbi dz i postil. A facie gladij columbe. Thebreo in hoc loco ꝑprie dz Additio tertia. A facie gladij columbe ꝛc. non autẽ A facie gladij vinosi: qualiter aũt intelligat supra capl̃o. xxv. i additione vltima.

Quod scñ est. xlvii. vbũ dñi ad hieremiã ꝓphã ꝑ palestios: aſq̃ pcuteret pharao gazam. Hec dicit dñs: Ecce aq̃ ascẽdẽt ab aq̃lõe: et erũt q̃si torrens iundãs: et opiẽt terraz et plenitudinẽ ei⁹: vrbẽ et habitatoꝛes eius. Clamabũt homines et vlulabũt oẽs habitatoꝛes tre a strepitu põpe armoꝝ et bellatoꝝ ei⁹ a ꝑmotõne q̃drigaꝝ ei⁹: et multitudie rotaꝝ illi⁹. Nõ rẽspexerũt ꝑes filios manib⁹ dissolutis ꝑ aduẽtu dei i q̃ vastabũt oẽs philistijm: et dissipabit tyr⁹ et sidon cũ oibus reliqs auxilijs suis. Depopulat⁹ est. n. dñs palestios rẽliquas ĩsule cappadocie. Venit caluiciũ sup gazam cõticuit ascalõ: et reliqe vallis eaꝝ. Usq̃quo cõcideris o mucro dñi: vsq̃q̃ non quesces? Ingredere in vaginam tuam: refrigerare et sile Quõ quesces: cũ dñs ꝑcepit

Quod factum est. Hic consequenter hieremias prophetiçat ꝑ philisteos: et ꝑmo ponitur huius reuelatõnis tps: cũ dz: q̃ factũ est verbum dñi ꝛc. añ q̃ pcuteret pharao gazam: et vt dicit ra. sa. hoc fuit tps quo nabuc. obsidebat hierlz vt dicum est supra. xxxix. et ab illa obsessione discesserunt chaldei: vt obuiarent egyptijs venientib⁹ in auxiliũ iudeoꝝ: quoz occursũ timẽs rex egypti spoliauit gazam q̃ est ciuitas in extremitate terre philistinoꝝ versus egyptuz: vt pz in descriptione illius terre: et reuersus est in terrã suaz. Consequẽter ponitur vastatio philistinoꝝ per regez babylonis: cũ dicit: b Ecce aque descẽdent ab aq̃lone ꝛc. qz a parte aq̃lonis intrauit exercit⁹ babylõis teram philistinoꝝ: qui nominatur noie aquaꝝ inundantium ad designandũ fortitudinẽ exercitus et ei⁹ ĩpetum: sicut esaie. viij. dicit: Adducet dñs sup eos aquas flumis fortes et multas regez assyrioꝝ ꝛc. c Clamabũt homines et vlulabunt. est enim vlulatus sonus cõfusus ꝓcedẽs ex magno timore et anxietate. o Non respexerunt ꝑes filios. ad adiuandũ eos ex ĩpotentia: e Et dissipabitur tyrus et sidon. iste ciuitates erãt cõfederate philisteis: et ideo dissipate fuerũt cũ eis: f Reliquias ĩsule capadocie. capadoces et philistei exierunt de eadem gente: sm q̃ dz gen. x. de quib⁹ egredi si sunt philistim et capturim. i. capadoces. vnde hic habet i hebreo. Insule caphtur. et ꝓp ꝓpinquitatẽ dictã in auxilium philistinoꝝ venerũt: et cũ eis perierunt. g Venit caluiciũ super gazaz. licet. n. fuisset ꝑmo spoliata p regẽ egypti vt dictũ est: postea fuit ampli⁹ destructa p regem babylõis. h Conticuit ascalon. i. ppls ascalonis: nõ potens resistere: i Usq̃q̃ concideris: hic ẽ finis versus: et refert ad terraz philistinoꝝ: et qd sequit: k O mucro dñi. dirigitur ad gladiũ regis babylonis qui dz mucro dñi: eo q̃ erat executor diuine iusticie: vt frequenter dcñ est supra. l Usq̃q̃ non quiesces ꝛc. et sic dicebant philistei et regiões ille gladio babylonis afflicte: et rñdet ꝓpheta: m Quõ q̃sciet cum dñs ꝑceperit ei ꝛc. q. d. tales occisiones et victorias nõ facit virtute ꝓpria: sed diuina: et similiter cessabit ab occisiõibus

ꝛ victozijs qñ ꝓz ordine diuine iusticie puniet ꝛ ipse XLVIII.

HD moab. hic in tertio loco ꝓphetiçat ꝙ moabitas ꝛ diuidit in duas ptes: qz ꝓmo ponit afflictio moabitaꝝ ab assyrijs: 2o a chaldeis: ibi Hec dicit dñs. Et hoc mõ ꝓcedit esaias ꝓpheta ꝙ eos ꝓphetiçãdo. xv. caplo ꝛ sextodecio caplo: ꝛ in pluribus vtitur ibi verbis hic positis: ex quo magis apparet esaiã ꝛ hieremiã eoꝺ spũ ꝓphetasse. Primũ diuidit in tres: qz ꝓmo ponit moabitaꝝ vastatio: 2o vastationis ratio: ibi Pro eo enim. 3o prophete compassio: ibi Ideo super moab eiulabo. Circa ꝓmũ nominãt plures ciuitates terre moab per qs intelligitur ppls ibi habitans eo modo loquendi q̃ dr aliqua ciuitas affligi vel vastari qñ ppls ciuitatis affligitur vl vastatur. Dicit igitur b Ue super nabo. nomẽ est ciuitatis notabilis in tra moab.

c Cõfusa ẽ fortis. i. cariathbiarim q̃ erat valde fortis ciuitas inter alias. d Cõtra eẽbon cogita. malũ. s. chaldei dicẽtes ad inuicẽ: Uenite dispdam9 eã ꝛc. e Sequetur te gladius. quãtuz ad fugientes ex te.

f Uox clamoris de oronaim. i. de tali loco egrediẽs a mozientibus ꝛ fugientib9.

g Per ascensũ. n. luith ꝛc. nom̃ est mõtis in moab ad quẽ multi flentes refugerunt: h Hostes vlulatũ cõtritionis audiuerũt. s. chaldei a longe ꝓceperunt clamorẽ fugientiũ: i Et eritis q̃si myrice in deserto. i. steriles ab oi bono. i hebreo sic hr: Eritis q̃si vastitas i deserto

k Pro eo eni. hic consequẽter ponit dce vastatiõis rõ: q̃ est duplex: vna ex eius fastu: alia ex dei ꝓtemptu: 2a ibi Ab scisum est. Prima adhuc duplex: ꝑa qz nimis ꝓfidebant in fortalicijs suis ꝛ abũdabãt diuitijs: 2a qz habebãt plures viros bellatores natiuos ꝺ tra moab: pp qꝺ nimis supbiebãt: ꝛ iustũ erat q̃ punirent: ergo ꝓmo ponit ꝓmũ: 2o dm: ibi Quo dicitis. Circa ꝓmũ dr: k Pro eo. n. q̃ ha. fi. in mu. tuis ꝛc. reputãdo eas i expugnabil. k Et i thesa. tuis. estimando q̃ inde posses bellatores ꝓducere ad resistendũ oi hoi.

l Tu q̃z capieris. qz nulla potestas humana valet ꝙ iudiciũ dei. m Et ibit chamos. idolũ erat moabitaꝝ: n In trãsmigratiõez. qz chaldei portauerũt ipz ad tra suã pp materie ꝑciositatẽ. p Et veniet ꝑdo. i. exercitus chaldeorum. p Et peribũt valles ꝛc. i. habitantes in vallibus ꝛ cãpestrib9. q Date florẽ moab ꝛc. i. dicite eũ similẽ fiori cuius pulchritudo marcescit ꝛ deficit subito. trãslatio chaldaica hz sic: Date coronã moab: qz egredient egredient. ꝛ ẽ hic moab genitiui casus: ꝛ ẽ sensus: Regnũ moab dabit alteri: ꝛ sic egredient a dignitate regia. r Maledict9 qui facit op9 dñi fraudu. op9 dei dr destructio moab eo qꝺ ꝓcedebat ꝼm ordinẽ diuine iusticie: cui9 executor erat exercit9 chaldeoꝝ: iõ subdit: Maledict9 q̃ ꝓhibet gla. suũ a san. s. moabitarum.

Cõsequenꝫ reuertitur ad describendũ eius diuitias de qb9 supbierat dicẽs: s Fertilis fuit moab. s. diuitijs. t Ab adolescẽtia sua. i. a tpe quo cepit eẽ ppls noiatus.

v Et requieuit i fecib9 suis. i. ꝺere possedit diuitias suas: q̃ feces dicũtur eo q̃ ꝑstant fomẽtũ oibus vicijs

x Nec ẽ trasfusus ꝛc. loquitur ꝺ eo ꝼm metaphoraz vini quod nõ est transfusum de vno vase ad aliꝺ eo q̃ non fuerat translatus de terra sua ad aliaz ꝓ captiuitatem.

y Iccirco pmã sit gustus eius. i. sapoz eius: z In eo. per quod designatur appetitus eius ꝛ inclinatio ad vicia q̃bus diuitie ꝑstãt fomentum: ad timothe. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in laqueum ꝛ tentationes diaboli: ꝛ in desideria mala ꝛ nociua ꝛc. a Et odoz eius. i. fama: b Non est immutatus. ab antiquo. n. erant diffamati de vicijs carnalib9. c Propterea ecce dies veniũt. de ꝓpinquo. d Et mittã ei ordi. ꝛ stra. lagun. ꝛ sternent eum. littera hebraica planior est que ẽ talis: Mittã ei euacuatores ꝛ euacuabũt eũ. isti fuerunt assyrij qui euacuauerũt eũ diuitijs. e Et lagũculas eoz collidẽt. i. homines possessores diuitiaꝝ vel loca vbi diuitie conseruabant: hec omnia destruxerunt assyrij. f Et confundetur moab a chamos. i. pp cultum idoli chamos: g Sicut confusa est domus isrl a bethel. i. propter cultum vituli aurei in bethel: ꝼm q̃ habetur. iij. regum. xij. h Quomodo dicitis. Hic ponitur 2a ratio destructionis moab que est iactantia de fortitudine bellatorũ suorum: cuz dicitur: Quomodo dicitis fortes sumus ꝛc. q. d. per effectũ apparebit ꝙ rium: ideo subditur: i Uastata est moab ꝛ ciuita. illius succẽde. s. aduersarij. k Et electi iuuenes ei9. s. moab. l Descẽderũt. a supbia sua: l In occasiõe. a

ei aduersus ascalonẽ ꝛ aduersũ maritimas ei9 regiones ibiq̃ condixerit illi.

HD mõab: XLVIII. Hec dicit dñs exercituũ deꝰ isrl: Uẽ sup nabo: qm̃ vastata ẽ ꝛ cõfusa. Capta est cariathbiarim: ꝓfusa ẽ fortis ꝛ tremuit. Nõ ẽ vltra exultatio i moab: ꝙ ẽsebon cogitauerũt malũ. Uenite ꝛ dispdam9 eã de gẽte. Ergo silẽs cõticescet lequetur qz te gladi9. Uox clamoris de oronaim vastitas ꝛ contritio magna. Cõtrita ẽ moab ab ãnunciate clamorẽ parvulis ei9. Per ascensũ. n. luith plorãs ascẽdet in fletu: qm̃ i descensu oronaim hostes vlulatũ ꝛtritiõis audierũt. Fugite saluate aias vestras: et eritis q̃si myrice i deserto. Pro eo eni q̃ habuisti fiduciã i mũitionib9 tuis et i thesauris tuis: tu q̃z capieris. Et ibit chamos in trãsmigrationẽz: sacerdotes ei9 ꝛ ꝓncipes ei9 sil. Et veniet ꝑdo ad oẽz vrbẽ: ꝛ vrbs nulla saluabit: et peribũt valles ꝛ dissipabũt cãpestria: qm̃ dixit dñs: Date florẽ moab qz florẽs egredient: ꝛ ciuitates ei9 deserte erũt ꝛ inhabitabiles. Maledict9 q̃ facit op9 dñi fraudulent: ꝛ maledict9 q̃ ꝓhibet gladiũ suũ a sãguine. Fertilis fuit moab ab adolescẽtia sua et requieuit i fecib9 suis. Nec trãsfusus ẽ de vase i vas: ꝛ i trãsmigrationẽ nõ abiit. Iccirco pmansit gust9 ei9 i eo: et odor eius nõ ẽ immutat9. Propterea ecce dies veniũt dicit dñs et mittã ei ordinatores ꝛ stratores lagũculaꝝ ꝛ sternent eũ: ꝛ vasa ei9 exhauriẽt et lagũculas eoz collident. Et cõfũdẽt moab a chamos: sicut cõfusa ẽ dom9 isrl a bethel i q̃ habebat fiduciam. Quõ dicit: fortes sum9 ꝛ viri robusti ad ꝓliandũ? Uastata ẽ moab ꝛ ciuitates illi9 succẽderũt: et electi iuuenes ei9 descẽderũt in occisiõez ait rex dñs exercituũ nom̃ ei9. Prope ẽ interit9 moab

suis aduersarijs. m Consolamini eū. ironice loqt̄ pp qō subdit: n Dicite. Quō ꝓfortata est virga fortis. i. potestas moab. o Bacul' gloriosus. i. sceptruz regni ei' supbū. p Descēde de gloria. i ꝓfusiōez. q Sede in siti. i. i penuria q̄ supbisti ex nimia abundātia. r Habitatio filie dibon. nom̄ est ciuitatis famōse. s Jn via sta rē. loquit̄ ō pplo modū hois in pauore ⁊ angustia existentis: q̄ ꝓspicit hinc ⁊ inde ad videndū si veniat aliqs vñ possit aliq̄d ꝓsolabile audire: frequenter tñ audit ꝑriuz ⁊ sic fuit in ꝓpositio: iō sequit: t Confusus est moab rē. rñsio est interrogati. v Ululate ⁊ clama. rē. vt oēs ꝑparēt se ad fugā: eo q̄ ciuitates fortes sūt ꝑstructe: ⁊ noiant in lra ⁊ patz. x Abscisum ē. hic ponitur ratio destructionis moab que accipit ex ei' cōtemptu ⁊ infidelitate cū subditur x Abscisum est cornu moab. i. supbia ei' ē deiecta y Et brachiuz eius ꝓtritū est. i. fortitudo ei' ē contrita. z Inebria te euz. s. calice ire dñi: istud tñ in aliqbus libris ponit i textu: ⁊ hoc fuit p ignorātiā scriptoꝝ q̄ hanc glosā iterliniarē textui interseruerunt: sicut ⁊ in multis alijs locis scriptu re. ⁊ Qñ ꝑ dñm erect' ē. p supbia euz cōtemnēdo a Allidet. s. dñs: b Manuz moab. i. ptātem eius: c Jn vomitu suo. in hoc ꝓsequitur metaphorā hois inebriati: q̄ reijcit ea q̄ habet interi': sic ex dei iustitia moab fuit diuitijs ⁊ virtute vacuat': o Et erit i derisū ēt ipse. cui' cā subditur: Fuit. n. in derisū tibi isrl. qñ captiuatus fuit a rege salmanasar: sm illud esaie. xx xiij. Ue q̄ spernis nōne ⁊ ipse sperneris: e Propter verba ergo tua. cōtēptibila ꝑ israel: f Captiuus duceris. sicut ⁊ ipse: iō subdit: g Relinquite ciui. ⁊ este sicut colum. nidifi. in sum. ore fora. qō exponens rasa dicit q̄ in ripis fluuiorum ex cauatiōe aque fiunt foramina: ⁊ qñ fluuij multuz decrescūt sunt satis alta ab aq̄: ⁊ ibi nidificant colūbe: sed qñ crescit fluuius intrat aqua ⁊ aufert nidū secū: sic pplꝰ moab p inundantiam exercitus assyrioꝝ de terra sua fuit trānatus. Alij aut exponunt aliter cū dī: b Habitate in petra. i. in rupibus altis: i Habitatores moab. q̄ solebatis habitare in ciuitatib' delicatis: k Et estote q̄ colūba nidifi. i. sum. rē. i. in altiori loco rupis: vbi hoies armati nō possūt ascēdere ⁊ vos seq. q. d. nō potestis aliter euadere: p pter qō reuertit̄ scriptura ad increpandū superbiā moab cum dī: Audiuimus supbiam rē. l Sublimitatē ei'. i. statu: l Et arrogan. i affatu: m Et supbiā. i effectu: n Et altitudinē cordis. in cogitatu o Jactantiā ei' rē.] in hebreo habetur: Jra ei' iniusta ⁊ fortitudo eius non sic fecit qō sic exponit sicra. sa. Jra eius. i. odium ꝑ pplꝫ israel: Jniusta quia magi debuit populum israel diligere tanq̄ gratus de beneficijs que fecit abraam erga loth patrem ipsius moab: quē captū ab hostib' eripuit gen. xiij. et ō subuersiōe sodome suis ꝑcib' liberauit: gen. xix. p Jdeo. Hic ponit ꝓsequēter ꝓpassio bieremie q̄ moabitis cōpatiebatur eo q̄ videbat i spiritu christum descensurum de ruth moabitide de q̄ genuit booz obeth ⁊ obeth iesse patrem dauid sicut dictū fuit plenius esaie. xv. et hoc ē qō dicit: p Jdeo sup moab eiulabo. i. flebiliter clamabo. q Ad viros muri fictil. i ad moabitas habitantes ciuitates edificatas ⁊ clausas de laterib' coctis. r De plāctu iaçer rē. nomen est loci vbi est vineaꝝ abūdātia. s Propagines tue. i. viri tui fortes quos sic vocat ex vineis ibi abundantib'. t Trāsierunt mare. in captiuitatem ducti. v Et exultatio de carmelo. nomē est loci i moab alius a carmelo q̄ est in iudea. x Nequaq̄ rē. celeuma cātabit. ē aūt celeuma cāticū videmiatoꝝ qñ abūdāt in vino: ⁊ p hoc intelligit destructio vineaꝝ ⁊ captiuatio hoiuz y De clamore esebon rē. nom̄ est ciuitatis populose: pp qō clamor populi in eius destructione longe fuit diffusus: z Et a segor vsq̄ ad oronaim. q̄ est locus i profundo moab. a Vitulā cōsternantem. hoc dī eo q̄ segor fuit subuersa cū sodoma. Sciēdū tñ q̄ segor non erat in terra moab: sed in extremitate iudee versus terrā moab. b Aq̄ nērim pessime erūt. pp multitudinē sanguinis humani ibi currentis. c Et auferā rē. offerētē i excelsis. ibi. n. idola

vt veniat ⁊ malū ei' velocit accurret nimis. Cōsolāmi eū oēs q̄ estis i circuitu ei' ⁊ vniuersi q̄ scitis nomē ei' dicite: Quō ꝓfracta ē virgo fortis: bācul' gloriosus! Descēde de glia: et sedē in siti habitatio filie dibō: qm̄ vastator moab ascēdet ad te: dissipabit munitiōes tuas. Jn viā sta: ⁊ ꝓspice habitatio aroer. Jnterroga fugientē: ⁊ ei q̄ euasit: dic qd accidit Confusus ē moab qm̄ victus ē. Ululāte ⁊ clamate ānunciate i arnon: qm̄ vastata ē moab: ⁊ iudicium venit ad trā cāpestrē sup elon ⁊ sup iasa ⁊ sup mephat ⁊ sup dibon ⁊ sup nabo ⁊ sup domum de blathaim ⁊ super cariathaiz ⁊ sr̄ bethgamul ⁊ sup bethmaon ⁊ sup carioth ⁊ sup bosra: ⁊ sup oēs ciuitates tre moab q̄ lōge ⁊ ꝑpe sūt. Abscisū est cornu moab calice ire dñi: et brachiū ei' ꝓtritū ē ait dñs. Jnebriate eū q̄oniaz ꝑ dñm erect' ē: ⁊ allidet mānū moab i vōmitu suo: et erit i derisū ēt ipsi. Fuit. n. i derisuz tibi isrl: q̄i iter fures repisses eū. Propter vba ergo tua q̄ aduersū illū locut' es: captiuꝰ duceris. Reliqte ciuitates ⁊ habitate i petra habitatores moab: et estote q̄i colūba nidificāt i sūmo ore foramis. Audiuim' supbiā moab. Supb' ē valō. Sublimitatē ei' ⁊ arrogantiā ei' et supbiā et altitudinē cordis ei' ego scio ait dñs. Jactantiā ei' eo q̄ nō sit iuxta eaz vt' ei': nec iuxta qō poterat conata sit facere.] Jō ululabo: ⁊ ad moab vniuersa clamabo: ad viros muri fictilis lamētates. Dē planctu iaçer plorabo tibi vinea sabama. Propagines tue trāsierūt mare: vsq̄ ad mare iaçer puenerūt. Super messē tuā ⁊ vindemiā tuaz ꝑdo irruit. Ablata ē leticia et exultatio ō carmelo ⁊ ō tra moab: ⁊ vinū de torcularibus sustuli. Nequaq̄ calcator vue solitum celeuma cātabit. Dē clamore esebō vsq̄ eleale ⁊ iasa dederunt vocē suā ā segor vsq̄ ad oronaiz vitulā ꝓsternātē: āq̄ vo nemrim pessime erunt. Et auferā de moab ait dñs

colebantur: a Propterea cor meu ad moab. p ppha nē: b Quasi tibia eris resonabit. alte clamando. ꝛ resu mit hic ppheta modū sue cōpassionis: sicut solet fieri i car minib⁹ lugubrib⁹: vbi pncipiū in psequendo resumit: c Quia plus fecit q̄ potuit. i. attētauit aliqua mala q̄ perfice re non potuit: qz tñ si bi est imputādū ac si fecisset: ideo subditur

offerētē i excelsis: ꝛ sacrificā tē dijs ei⁹. Propterea cor meuz ad moab quasi tibia erit resonabit: ꝛ cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitū tibiarz: qā plꝰ fecit q̄z potuit: iccirco pierit. Oē ci caput caluicium: ꝛ oīs barba rasa erit. In cūctis manib⁹ colligatio: ꝛ sup oē dorsuz ciliciū. Et sup oia tecta mo ab ꝛ i plateis ei⁹ ois plāct⁹ qm̄ ptriui moab sic vas iu tile ait dñs. Quo victa ē ꝛ vlulauerūt: Quo deiecit cer uicē moab ꝛ confusus ē: Erit qz moab i derisū: ꝛ i exem plū oīb⁹ i circuitu suo. Hec dic dñs: Ecce q̄si aqla vo labit: et extēdet alas suas ad moab. Capta ē carioth: ꝛ munitiones pphense sūt. Et erit cor fortiū moab in die illa sic cor mulieris pturie tis. Et cessabit moab esse pplꝰ: quoniā cōtra dñz gliat⁹ ē Pauor ꝛ fouea ꝛ laqus sup te o habitator moab ait dñs: Qui fugerit a facie pauoris cadet i foueā: ꝛ q̄ ascenderit de fouea capiet laqo. Adducā. n. sup moab ānū visi tatōis eoꝝ ait dñs. In vmbra esebon steterūt ō laqo fugientes: qz ignis egressus

ē de esebon: ꝛ flāma de me dio seon: et deuorauit ptez moab et vertice filiorz tu multꝰ. Ue tibi moab. Pe risti pple chamos: qz pphē si sunt filij tui ꝛ filie tue i ca ptiuitatē. Et cōuertā captiuitatē moab in nouissimis dieb⁹ ait dñs. Hucusq̄z iudica moab. .XLIX.

Filijs āmon: Hec dic dñs: Nūqd nō filij sūt isrl: aut heres nō est ei: Cur igit hēditate possedit melchon gad: ꝛ pplꝰ ei⁹ in vrbib⁹ ei⁹ habitauit: Idcō ecce dies veniūt i te: dic dñs et auditū faciā sup rabbach filioꝝ āmō fremitū plij. Et erit i tumulū dissipata filie q̄z ei⁹ igni succendet: ꝛ pos sidebit isrl possessores suos ait dñs. Ulula esebon: qm̄ vastata ē hai. Clamate filie rabba: accigite vos cilicijs plāgite ꝛ circuite p sepes quoniā melchon i trāsmig tionē ducet: sacerdotes ei⁹ ꝛ pncipes ei⁹ sil. Quid glo riari i vallib⁹? Defluxit val lis tua filia dilicata: quē cōn fidebas i thesauris tuis: et dicebas: Quis veniet ad me: Ecce ego inducā sup te terroꝛē ait dñs deus exerci

Ad filios āmon. Dic in quarto loco ponit ppte tia ꝛ āmonitas ꝛ alias gttuor gētes: ꝛ ō diuidit istud caplm in quinq; ptes que patebūt psequē do. In p⁹ aūt pte ponit ppheta ꝛ āmonitas: q̄ debuerūt diligere ꝛ iuuare pplm isrl: pp beneficia q̄ fecit abra am loth patri eo ruz: vt dcm est ca plo precedenti: ꝛ ipsi magis nocue runt eis non solū gaudēdo de eoꝝ infortunijs: sz et ter rā eoꝝ i pte occu pando: pp qō oi cit hic: a Ad ad filios āmon. ꝛ ē vbū dñi ad ad uersarios eoꝝ: oi uinā iusticiā exe quētes. b Nūq̄d ñ filij sūt isrl ꝛē q. d. imo: ō subdit: c Cur igit ꝛē. melchon. i. rex eoꝝ. s. āmonitaꝝ melchon. n. iterp tat rex eoꝝ: ꝛ ali q̄ accipit p ido lo āmonitaꝝ ali q̄ p rege psoꝝ: d Gad. i. here ditatem gad. acci pit. n. trib⁹ gad he reditatē vltra ior danē ppe āmoni tas: pp qō āmoni te illā occupauerūt violēter ꝛ iniuste ō sequit pena cū dī: e Jō ecce di. veniūt. i. b cui f Et audi. fa. su per rabbach. ciui tas erat metropo lis i regno āmon: g Fremitū pliū. quē sustinere non poterit: ō sequit: h Et erit i tu. dissipata. sic. n. ē i hebreo: alicq̄ libri habent tumultū: ꝛ male: i Filie q̄z ei⁹. i. ciuitates ꝛ ville sub ea existētes: k Igni succ. ꝛ possi. isrl possef. suos. h⁹ fuit ipletū tpe machabeoꝝ q̄ aliq̄s de āmonitis sibi subiecerūt. l Ulula esebon ꝛē. hai. nomē ē cuiusdā foꝛtalicij ppinq̄ ciuitati esebon: ō ex destructōe ei⁹ iminebat destructio esebon. m Circuite p sepes. tāq̄ vagabūde ꝛ fugitiue: n Qm̄ mel chon in transl. ducet. erat. n. idolū de mā pciosa: pp qō fuit aspoꝛtatū ab aduersarijs. o Quid glo. i valli. i ira. n. illa erāt valles fertiles i bōis de q̄b⁹ gliabant: sz h⁹ excludit cū subdit: p Defluxit val. tua. i. a bōis suis ē euacuata. q Filia deli. i. gēs āmonitaꝝ delitijs car nalib⁹ irenta: r Que pside. de thesau. tuis. tā de na turalibus: sicut sunt congregatio bladi ꝛ vini ꝛ olei: q̄

de ai tribulatõ. Audaci congregatio pecunie aurī ⁊ argẽti: s Et dicebas ꝑ superbia. t Quis vẽiet ad me. i. nullus audebit me inuadere: sed ꝑtrũ inducit cũ dī: Ecce ego inducã super te terrorẽ ⁊c. v Dispergemi singuli a cõspectu vio. ita ꝙ nullꝰ videat aliũ decetero

x Et post hec reuerti faciaz ⁊c. hoc dī ad aliquã ãmonitaꝝ consolationẽ: respectu tñ futuri tpis. y Ad idumeã. Hec est 2ª pars in qua põitur ꝓphetia ꝺ idumeos qui debuerũt filios isrl̃ diligere: eo ꝙ descenderũt ab esau israelis fratre: ⁊ ip si econtrario oderunt eos: propter qõ dñs eos infatuauit vt nescirẽt inuenire consiliũ contra imminens piculũ: ⁊ hoc est qõ dī: z Nun quid non vltra ẽ sapientia in theman. q. d. non: ⁊ tamen in illa ciuitate vigebat studiuz sapientie. ⁊ qz deficiente cõsilio contra periculuz non restat nisi fuga: ideo subditur Fugite ⁊c. a Descẽdite i vorag̃inẽ. i. in abyssuz malorꝝ. Vl ad litterã. Jn vorag̃inẽ .i. i loca subiraea vos abscõdendo b Si vindemiatores ⁊c q. d. si vindemiatores vl̃ fures introissẽt ad te aliquid tibi relinquerent: sed hostes tui ita scrutabũt oia occulta tua ꝙ nihil rmãebit ibi nec etiam homines: ideo subditur: Vastatum est semẽ eī ⁊c. c Relinque pupillos tuos. qñ. n. viri occidun tur seu in captiuitatẽ ducunt puuli ⁊ mulieres reliquũt ꝛm modũ bellandi rationabilẽ. Unde i hist̃ria sancti siluestri dicitur: ꝙ hoc erat statutum i bellis romanorꝝ vt dcũq; occidisset ifantẽ capitali ſnia puniret. ꝓ hoc ꝙ dī: Relinque pupillos ⁊c. dat itelligi ꝙ oẽs viri sint occidendi vel captiuandi: ita ꝙ solũ remaneãt mulieres ⁊ puuli: d Et ego faciã eos viuere. ꝓpriũ est eni ipsi deo innocẽtibus in necessitatis tpe ꝓuidere: ⁊ subditur ratio talis punitionis: cũ dī: e Ecce qb̃ non erat iudiciũ vt biberẽt calicẽ. i. ñ meruerãt mortis seu captiuitatis penã: sicut hieremias inocẽs fuit incarceratꝰ ⁊ ba-

tuũ ab oīb̃ ꝙ sũt i circuitu tuo: et dispgemini singuli a cõspectu vio: nec erit q cõgreget fugiẽtes. Et post hec reuerti faciã fugiẽtes ⁊ captiuos filiorꝝ ãmon ait dñs Ad idumeã: Hec dicit dñs exercituũ: Nunqd ñ vltra est sapiẽtia i theman: Periit ꝓsiliũ a filijs. Inutilis facta est sapientia eorꝝ. Fugite ⁊ terga vertite: descẽdite in vorag̃ines habitatores dedã: qm̃ pditionẽ esau adduxi sup eũ tps visitatiois eī. Si vindẽmiatores eius venissẽt sup te: nõ relinqssẽt racemũ: si fures i nocte: rapuissẽt qõ sufficẽt sibi. Ego vo discoopui esau: reuelaui abscõdita eī ⁊ celari nõ poterit. Vastatũ ẽ semẽ eī ⁊ frẽs eī ⁊ vicini eī: ⁊ non erit. Relique pupillos tuos et ego faciam eos viuere: ⁊ vidue tue in me spabũt: qa hec dicit dñs: Ecce qb̃ non erat iudiciũ vt biberẽt calicẽ: bibentes bibẽ: et tu qsi innocẽs relinqueris? Nõ eris innocens: sz bibens bibes. Ex ꝙ memetipsum iurauī: dicit dñs: ꝙ i solitudinẽ ⁊ in opprobriũ ⁊ i deserti ⁊ i mãledictionẽ erit bosra: ⁊ oẽs ciuitates eī⁹ erũt i solitudines sempiternas. Auditũ audiui a dño: et legatꝰ ad gentes missus sũ. Congregamĩ ⁊ venite ꝺ eã: ⁊ ꝓsurgam⁹ i ꝓliũ Ecce. n. puuli dedi te i gẽtib̃: cõtẽptibilẽ inter homines Arrogantia tua decepit te ⁊ superbia cordis tui: q habitas i cauernis petre: et appẽdere niteris altitudinẽ collis. Cũ exaltaueris qsi aquila nidũ tuũ: inde detrabã te dicit dñs. Et erit idumea deserta. Omis q trãsibit per eã stupebit: ⁊ sibilabit sup oẽs plagas eius: sicut subuersa est sodoma ⁊ gomorra ⁊ vicine eī⁹ ait dñs. Nõ habitabit ibi vir: ⁊ nõ incolet eã filꝰ hois. Ecce qsi leo ascẽdet de superbia iordanis ad pulchritudinẽ robustaz qz subito currere faciã euz ad illã. Et qs erit electꝰ quẽ ꝓponã ei? Quis. n. silis mei Et qs sustinebit me? Et qs est iste pastor q resistat vultui meo? Propterea audite ꝓsiliũ dñi qõ iniit ꝺ edõ: ⁊ cogitatões eī⁹ qs cogitauit de habitatorib̃ themã. Si ñ deiecerit eos pũuli gregis: ni si dissipauerit cũ eis habitaculũ eorꝝ. A voce ruine eorꝝ

ꝙ ibi erant ciuitates pulchre ⁊ fortes. s Et qs erit electus. i. princeps in idumea: t Quẽ ꝓponã ei. vt ei resistat ⁊ preualeat. q. d. nullus: eo ꝙ iste est executor mee iustitie ⁊ procedens mea virtute: ideo subditur: v Quis est similis mei. q. d. nullus. x Et quis est iste pastor. i. idumee rector. y Qui restistat vultui meo quasi. d. nullus: ideo sequitur postea: z Si non deiecerint eos. s. idumeos. a Paruuli gregis. i. minimi de exercitu mea virtute ꝓcedentes: b Et nisi dissipauerint cũ eis habitaculũ eorum. i. ciuitates ⁊ fortalicia idumeorum. q. d. nisi fiat ita non credatur mihi: qui tamen suz veritas ipa

c A voce ruine eorꝝ cõmota ẽ terra. quia rumor huius.

ciuitates eī⁹ erũt i solitudines sempiternas. Auditũ audiui a dño: et legatꝰ ad gentes missus sũ. Congregamĩ ⁊ venite ꝺ eã: ⁊ ꝓsurgam⁹ i ꝓliũ Ecce. n. puuli dedi te i gẽtib̃: cõtẽptibilẽ inter homines Arrogantia tua decepit te ⁊ superbia cordis tui: q habitas i cauernis petre: et appẽdere niteris altitudinẽ collis. Cũ exaltaueris qsi aquila nidũ tuũ: inde detrabã te dicit dñs. Et erit idumea deserta. Omis q trãsibit per eã stupebit: ⁊ sibilabit sup oẽs plagas eius: sicut subuersa est sodoma ⁊ gomorra ⁊ vicine eī⁹ ait dñs. Nõ habitabit ibi vir: ⁊ nõ incolet eã filꝰ hois. Ecce qsi leo ascẽdet de superbia iordanis ad pulchritudinẽ robustaz qz subito currere faciã euz ad illã. Et qs erit electꝰ quẽ ꝓponã ei? Quis. n. silis mei Et qs sustinebit me? Et qs est iste pastor q resistat vultui meo? Propterea audite ꝓsiliũ dñi qõ iniit ꝺ edõ: ⁊ cogitatões eī⁹ qs cogitauit de habitatorib̃ themã. Si ñ deiecerit eos pũuli gregis: ni si dissipauerit cũ eis habitaculũ eorꝝ. A voce ruine eorꝝ

tu qi ino. relinque. cũ tñ mlta iniqua feceris. cetera patent vsq; ibi: g Jn maledictionẽ erit bosra. i. exemplũ maledictionis: vt cũ aliqs maledicet alicui ciuitati dicet: Sic fiet de ea sicut de bosra: dicit aũt hic ra. sa. ꝙ bosra est ciuitas i moab: sed ponit hic i punitione idumee: qz de ea fuit natus vnus edõ rex: ꝛm ꝙ dī genẽ. xxxvj. Et regnauit ꝓ eo iobab ꝺ bosra: potest tamẽ dici ꝙ ẽ alia ciuitas idumee eiusdẽ tñ nois. i diuersis. n. tris sit ciuitates eiusdẽ nois. h Audi. au. a dño. vbũ ẽ hieremie: i Et lega. ad gen. mis. sũ. denũciãdo expte dei: vt vẽiãt ad ꝺstructionẽ idumee: iõ subdit: k Ecce. n. puuli ꝺdi te i gẽtib̃. qui solebas esse maximus: l Cõtemptibilem. ꝙ eras honoratus: cui⁹ causa subdit m Arrogãtia tua decepit te. qz excecat intellectũ. n Qui habitas i cauer. petre. i. i loci acceſſibilib̃ ⁊ inexpugnabilib̃: o Et apphẽ. nite. alti. collis. i. idebiti tibi honoris: sz magis deiciendi iõ subdit: Cũ exaltaueris ⁊c. ꝓ lra vsq; ibi: p Ecce qsi leo ascẽdet. i. rex babylonis ꝙ designat nomie leonis: eo ꝙ habebat signũ leonis in vexillo: vt dcm̃ est supra quarto. q De superbia iordanis. i. ad similitudinẽ iordanis intumescentis: ꝙ tunc operit terram iuxta positam: ⁊ per hoc designat ꝙ rex babylõis vẽturus sit cuz tanta multitudie ⁊ ptãte ꝙ absorbeat idumeã: qõ notat cũ dī: r Ad pulchritudinem robur. eo ꝙ ibi erant ciuitates pulchre ⁊ fortes. s Et qs erit electus. i. princeps in idumea: t Quẽ ꝓponã ei. vt ei resistat ⁊ preualeat. q. d. nullus: eo ꝙ iste est executor mee iustitie ⁊ procedens mea virtute: ideo subditur: v Quis est similis mei. q. d. nullus. x Et quis est iste pastor. i. idumee rector. y Qui restistat vultui meo quasi. d. nullus: ideo sequitur postea: z Si non deiecerint eos. s. idumeos. a Paruuli gregis. i. minimi de exercitu mea virtute ꝓcedentes: b Et nisi dissipauerint cũ eis habitaculũ eorum. i. ciuitates ⁊ fortalicia idumeorum. q. d. nisi fiat ita non credatur mihi: qui tamen suz veritas ipa

c A voce ruine eorꝝ cõmota ẽ terra. quia rumor huius.

statim fuit diffusus ad habitantes in terra: & nauigantes in mari. a Ecce q̄si aquila ascēdet & euolabit. i. rex babylōis fortiter & celeriter veniet ꝺ idumeā: b Et expandet alas suas. i. acies suas: c Super bosrā. ciuitatē regiā. ꝺ Et erit cor fortiū idumee in die illa. s. q̄n ꝺbebūt resistere & bellare: e Quasi cor mulieris pturientis. i. pauidū & animis. f Ad damascū. Hic ꝓsequenter ponitur ꝓphetia ꝺ syros q̄ multa mala intulerūt iudeis: vt pz. iij. regum & quarto in pluribus locis: & hoc est qꝺ ꝺr: Ad damascū. erat. n. ciuitas metropolis syrie fm q̄ ꝺr esaie. vij. Caput syrie damasc'. & iō ꝓphetādo ꝺ damascū ꝓphetiçat ꝺ totā syriam. g Cōfusa est emath & arphath. nomia sūt ciuitatū syrie h Quia audi. pessimū audie. s. captionē damasci que erat metropolis. h Turbati sunt in mari. i. habitātes in q̄busdā insulis maris syrie ꝓpinq̄s & sub eo' dñio existentibus: ꝓp qꝺ audita vastatiōe syrie turbati fuerūt: i Pre solici. quiesc. nō potuit. s. ꝓpls ibi habitās timēs ne ad ipsum perueniret gladi'. Jn hebreo aūt hꝫ: Sic̄ mare turbatū quiescere non potuit. s. ꝓpls existens in emath & arphath: & est lr̄a plana q̄ nō leguntur tales i sule fuisse sub dñio syrie. k Dissoluta ē damascus. pre timore q̄ dissoluit vtutem animi & cor ꝓris: iō subdit: Uersa est in fugā &c. l Dolores te. eā q̄si pturientē. que patit dolorē maximū: & angustiā: m Quō derelique. ciuit. laudabilē. i. damascus metropolim vbi habitauerūt abundater & iocose. i hebreo hꝫ: Quō non est fortificata ciuitas laudabilis &c. q̄ nō fuit sufficienter munita a ciuib' ꝺ hostes: & sic itelligit qꝺ ꝺr hic m Quō derelique. ciuitatē. s. sic imunitā: vñ subdit: n Jdeo cadēt iuue. ei' in pla. ei'. eo q̄ hostes de facili itrobūt o Et oēs viri pl̄ij. pticescēt. non potentes resistere. p Et succēdā ignē i muro damasci. i. domib' muro adherēti b': q Et deuorabit menia benadab. fuit. n. bēadab rex syrie magn' & potēs: vt hꝫ tertio regū. xx. & fecit magna edificia in damasco q̄ tūc fuerāt ꝓbusta. r Ad cedar. Hec est ps quarta huius capituli: in q̄ ꝓphetiçat ꝺ saracenos q̄ melius ꝺicerēt agareni: q̄ descenderūt ab abrāā ꝓ ismaelem filiū agar ancille: sed ipsi vsurpauerūt nomē a sara libera: cedar aūt fuit filius ismaelis: vt hꝫ genē. xxv. Et q̄ fuit potens & famosus ꝓ ipsū intelliguntur hic agareni: s Et ad regna asor. nom̄ est ciuitatis metropolis: q̄uis. n. agareni habitarent in tabernaculis & non in ciuitatibus: vt postea ꝺicet: tñ habebant aliquas ciuitates in q̄bus manebāt artifices ad faciendū multa boibus necessaria: que nō possunt fieri in tentoriis ꝓpetenter: sicut mō in dñio tartaroꝝ sūt aliq̄ ciuitates ꝓ mercatoribus & artificibus: sed nobiles & hoies armoꝝ habitant in cāpis & in tentoriis: q̄ aūt ꝺr hic: Ad regna asor. pōit plurale ꝓ singulari: sicut exo. xxxij. Isti sūt ꝺij tui israel. & tñ ibi erat vnicū ídolum. vel ꝺr regna in plurali: q̄ sub vno principali rege erāt plures reguli. t Et vastate filios oriēt. sic. n. noiant agareni: q̄ habitabant in pte orientali respectu iudee. v Tabernacula eorū &c. q̄ sic dictū est: habitabant in tabernaculis cum gregib' suis: & de pasta vna regiōe transferebant tentoria sua ad aliaꝫ ꝝ Jn voraginibus sedete. i. in locis occultis subterraneis: vbi chaldei nō possūt vos inuenire. y Jn ipsꝫ enim ꝓtra vos nabuc. rex babylonis consilium. cui' diffinitio fuit vos debellare dicens bellatoribus suis: z Consurgite & ascendite ad gentē q̄etā. q. ꝺ. de facili poterit debellari. q̄ non cauet sibi. a Nō ostia nec vectes eis. i. nō habitāt in foralicūꝫ: sed in campis b Soli habitant. i. nō habent cū alīs gētib' ꝓfederationē a qb' auxilient: iō subdit: c Et erūt cameli eoꝝ &c. & q̄ ñ restat eis nisi fuga subdit: ꝺ Et dispgā eos in oēm ventū: q̄ hoies fugientes vadūt ad diuersas ptes: e Qui sunt attonsi i comā. agareni. n. tūc habebant capillos recisos ad modū pugilū: vt dicūt expositores nr̄i. in hebreo hꝫ sic: Et dispdā eos in oēz ventū āgulatos angulos. i. fugatos vsq̄ ad terre angulos: vt exponit ra. sa. f Et erit asor. ciuitas supꝫadicta. g Habita. ꝺraconū. tāq̄ destructa sine repatione. h Qꝺ factū est. Hec ē quīta ps huius capli in qua ꝓphetiçat ꝺ elamitas: & pōit ꝓmo tps huius reuelationis facte hieremie: cuius ꝺicit: Jn principio regni sedechie. & subditur ꝓphetia cū ꝺr: i Ecce ego confringā arcū elā. i. eius potestatē: que designat ꝓ arcum eo q̄ erant optimi sagittarij: k Et inducā sup elam

cōmota est terra: clamor in mari rubro audit' ē vocis ei'. Ecce q̄si aqla ascendet: & euolabit: & expandet alas suas sup bosrā. Et erit cor fortiū idumee i die illa: q̄si cor mulieris pturiētis. Ad damascū. Cōfusa ē emath & arphath: qꝫ auditū pessimū audierūt. Turbati sūt in mari: ꝓ sollicitudie quiescere nō potuit. Dissolūta est damasc': vsa i fugā tremor apprehendit eā. Angustia & dolores tenuerūt eā q̄si parturientē. Quō derelicta runt ciuitatē laudabilē: vrbē letitie! Jō cādent iuuenes ei' i plateis ei': & oēs viri plij pticescēt i die illa ait dñs exercituū. Et succēdā ignē in muro damasci & deuorabit mēia benadab. Ad cedar & ad regna asor: q̄ percussit nabuchodonosor rex babylōis. Hec dic̄ dñs: Surgite & ascēdite ad cedar: & vastate filios oriēt. Tabernacula eoꝝ & greges eoꝝ capiēt: pelles eoꝝ & oia vasa eoꝝ & cāelos eoꝝ tollent sibi: & vocabūt sup eos formidinē i circuitu ei'. Fugite: abite vehemēter: i voraginib' sedete q̄ habitatis asor ait dñs. Jnijt enī ꝺ vos nabuchodonosor rex babylonis ꝓsiliū: & cogitauit ad uersus cogitatiōes. Cōsurgite & ascendite ad gētē qui etā: & habitātē ꝓfidēt ait dom̄'. Nō ostia nec vectes eis: sōli habitāt. Et erūt cameli eoꝝ in direptionē: & multitudo iumētoꝝ in p̄dā Et dispgāz eos in oēz vētū q̄ui st attōsi i comā: & ex oi cōfinio eoꝝ adducā iteritū sup eos ait dñs. Et erit asor i habitāculū draconū: ꝺserta vsq̄z i etnū. Nō manebit ibi vir: nec icolet eam filius hois. Qꝺ factū ē verbum dñi ad hieremiā ꝓphetaz aduersus elam i p̄ncipio regni sedechie regis iuda dicēs: Hec dic̄ dñs exercituuz: Ecce ego cōfringā arcū elā & summā fortitudinē eoꝝ & inducā sup elam q̄ttuor

quatuor ventos. i. aduersarios a quatuor ventis.

l Et ventilabo eos. eiciẽdo eos longe a terra sua. cetera patent vsq; ibi: m Et ponã solũ meũ i elam. i. dabo dñiũ eius alteri: cui' solũ erit meũ iquãtũ potestate ⁊ auctoritate mea obtinebit. i hebreo hi: Et ponã sedem meam. i. obsidionẽ meã in elã: vt expõit rasa. ⁊ dr illa obsidio dñi: eo q dñs instigauit eã fieri n ⁊ In nouiss. aũt die. re. sa. capti. elã. illõ eni regnũ fuit postea ꝓparatũ p magnũ tps.

In ca. xlix. vbi dr in postil. Ideo subdit: Cur igit hereditatez.

Additio prima.

Melchon i heb. significat sep idolũ ãmonitaz sed malchã alias melchõ significat regẽ eoz ⁊ alioz quozũcũq; de q̃bus agit.

In eoõ ca. vbi dr in postil. Dicit aũt hic ra. sa. q bosra. Addi. ibi.

Quod aũt bosra sit ciuitas in idumea õ pncipibus ꝓ esa. xlij vbi dr: Quis est iste q̃ vẽit õ edoz tictis vestibus de bosra: ⁊ sic i alijs multis locis. .L.

Verbũ hieremias pphetauit ꝓ gẽtiles: hic vltio pphetizat ꝓ babylonios: tũ q magis circa eos imorat: tũ q p hoc hec pphetia sequẽti lre magis ꝓtinuat vt videbit: ⁊ diuidit i duas: q primo ponit destructio chaldeoz verbis planis: 2° magis pabolicis capto sequenti. Prima i tres: q 1° ponit destructio chaldeoz: 2° destructiõis rõ: ibi Qm exultatis: 3° destruẽtiũ cõdicio ibi Ecce ppls. Prima adhuc i duas: q primo describit chaldeoz interitũ: 2° iudeoz reditũ: ibi In dieb' illis. Circa primũ dr: b Annũciate i gẽtib'. tãq; mira hic factũ o. b'. c Leuate signũ. i. poni e vexillũ aduersarioz sup portas babylonis in signũ captiõis: ideo subdit: d Dicite ⁊c. marodach. dicũt expositores aliqui: q p marodach intellr balthasar: quẽ interfecerit pse ⁊ medi: dañ. v. ⁊ dr marodach: q fuit filius euilmarodach. talia eni noia aliqñ variant i medio: sic guillelm' ⁊ guilor' sẽ idẽ nomẽ. Ra. sa. dicit q marodach est hic nomẽ idoli sicut ⁊ bel. q̃ dicunt hic ꝓfusa ⁊ deuicta: q manifeste appuit q nõ habebãt ptãtem saluandi suos cultores. e Qm ascẽdet ꝓ eã gens ab aquilõe. i. a media ⁊ pside: q vergũt ad aquilonẽ respectu babylonie: f Qui ponet terrã ei' i solitudinẽ. q babylonia tũc destructa: non fuit postea reedificata: sicut habetur infra eodem capitulo: ⁊ esa. xiij. g In diebus illis. Hic consequenter describit iudeoz reditus: q post destructionem babylonie: cyrus primo anno regni sui dedit iudeis licẽtiã reuertendi in iudeam: primo hesdre primo. ⁊ hoc est q̃ dr:

ventos a q̃ttuor plagis celi et ventilabo eos i oẽs ventos istos: ⁊ non erit gẽs ad quã ñ puẽiãt, pfugi elã. Et pauẽ faciã elã coram inimicis suis: ⁊ i ꝓspectu q̃rẽtiũ aiaz eoz. Et adducã sr eos malũ: irã furoris mei dicit dñs. Et mittã p' eos gladiũ donec cõsumã eos: et ponã solũ meũ i elã: ⁊ pdã ide fges ⁊ pncipes ait dñs. In nouissimis aũt dieb' reuerti faciã captiuos elã dicit dñs. .L.

Verbũm q̃ locut' est dñs de babylõe ⁊ de tra chaldeoz i mãu hieremie, pphe. Annũciate i gẽtib' ⁊ auditũ facite. Leuate signũ: pdicate: ⁊ nolite celare. Dicite: Capta ẽ baby lon: confusus ẽ bel: victus est marodach. Cõfusa sũt sculptilia eoz: supata sũt idola eoz. Qm ascẽdet ꝓ eã gẽs ab aqlõe: q ponet terrã ei' i solitudinẽ: ⁊ nõ erit q habitet in ea ab hoie vsq; ad pecus. Et moti sũt: ⁊ abierũt In dieb' illis et i tpe illo ait dñs: veniẽt filij isr'l ipi ⁊ filij iuda sil. Ambulãtes et flẽtes ꝓpabũt et dñm dm suum q̃rẽt In syon introgabũt viam huc facies eoz veniẽt: et apponẽt ad dñm federe sempiterno: q̃ nulla oblitio ne delebit. Brex pdit' fact' ẽ ppls me': pastores eoz seduxerũt eos: fecerũtq; vagari i mõtib'. De mõte in collẽ trãsierũt: obliti sũt cubilis sui. Oẽs q inuenerunt comedert eos: ⁊ hostes eorũ dixerũt: Nõ peccauimus ꝓ eo q peccauerũt dño de cui iustitie ⁊ expectationi patr eoz dño. Recedite de medio babylõis de tra chaldeoz egredimini: et estote q̃si hedi ante greges. Qm ecce ego suscitabo ⁊ adducã i babylõz congregationẽ gẽtiũ magnarum de terra aqlonis: ⁊ ꝓparabũt aduersus eã: ⁊ inde capiet.

g In diebus illis ⁊c. venient fi. israel ipsi ⁊ fi. iuda. regno eni israel captiuato per salmanasar aliqui euaserunt: qui postea in regno iude habitauerunt ⁊ sic cum filijs iuda ducti fuerũt in babylonem ⁊ cum eis redierunt: i Et flentes. pre gaudio seu ex contritione precedentiũ peccatoz ꝓpter q̃ fuerãt captiuati. k Properabũt ⁊ dominũ deum suũ querẽt. per debitũ cultũ: vnde primo esdre iij. dicitur q veniẽtes in hierlm erexerunt ibi altare domini offerentes super illo holocaustum domino mane ⁊ vespere.

l Et apponentur ad dominum federe sempiterno. quia postea non leguntur iudei a deo p idolatria declinasse: nisi aliqui pauci tẽpore machabeorum: ⁊ magis violentia q̃ voluntate Sciẽdũ q in hebreo hic habetur: Federe i seculum. q̃ non semper importat ppetuitatẽ: sed durationem notabilẽ: m Quod nulla oblitione delebit. in hebreo habetur: Quod oblitioni non dabit. q̃ est intelligendum vsq; ad christi aduentũ: quo tempore fuerunt a deo sepati propter suã incredulitatem: ⁊ sic intelligitur: q oblitioni ñ dabit vsq; ad magnũ tps: a reditu. n. captiuitatis babylonice vsq; ad christum fluxerũt anni circiter. cccc. n Brex p ditus factus est populus meus. in captiuitate babylonica: ⁊ subditur cã: o Pastores eoruz. i. reges sacerdotes ⁊ falsi prophete: p Seduxerũt eos. vt patet ex predictis in hoc libro i pluribus locis. q Fecerunt eos vagari in mõtibus. in cultu idolorum: que in talibus locis ponebantur: r Obliti sunt cubilis sui. i. templi domini: q̃ dicebatur caula siue cubile fidelium: ⁊ quia propter hoc frequẽter traditi fuerũt iudei in manib' hostiũ: io subdit: s Oẽs q̃ inuenerũt ⁊c. dixerũt: Nõ peccauim' ⁊c. ex hoc. n. q iudei pp offensã dei tradebant in manib' hostiũ: dicebãt hostes se nõ peccare tractando eos cũ nimia crudelitate: sed hoc ñ ẽ verũ: q̃ de actibus malorum bene vtit in bonũ: sicut p demones exercet suã iusticiaz i dãnatos t Recedite de me. baby. vos iudei p cyrũ licentiandi: v Er esto. q̃si hedi añ gregẽ i. leanter redite in iudeã: x Qm ecce ego suscitabo ⁊c. p aduentum enim persarum ⁊ medorum fuit capta

babylonia ⁊ ex ꝓsequenti data iudeis licetia. cetera patet in lra. a Quoniã exultatis. Hic ponit destructiõis babylonice ratio: ⁊ est duplex. vna pp crudelitatẽ erga pplm iudaicũ: alia pp impietatẽ erga dnm: 2ª ponit ibi: Uox fugientiũ Pria adhuc diuidit in duas: qz ad destructionẽ chaldeoꝝ secuta est liberatio iudeoꝝ: iõ ꝓmo põitur ꝓmũ: 2° 2m: ibi Srex dispersus. Circa ꝓmũ dr: a Qm exulta. in debellatione pplimei: b Et magna loqmi. attribuẽtes hꝰ vie virtuti: c Diripientes hereditatẽ meã. i. iudeam: eo q ibi viguit diuinꝰ cultꝰ. d Qm effusi estis. ad laceranda pplm meũ: e Sicut vituli sup herbã. ad eũ deglutiendũ i hebreo hr: Ut vitula triturãs: q pedibus suis messẽ ꝓtit: ⁊ ore suo comedit: f Et mugi. vt tauri. ad ipz amplius terrendũ. g Cõfusa ẽ mr via. i. babylõ metropolis i regno chaldeoꝝ. h Et adeqta pul. i. deiecta i trã: i Ecce nouissima erit. q solebat esse ꝓma inter omnes ciuitates: k Et deserta. ab hoiꝰ: l Inuia. qz nullꝰ audebit trãsire pp serpentes ⁊ draconẽs ibi habitantes: m Et arens. qz euphrates trãsiẽs p eã fuit deuiatꝰ ab alueo suo p psas ⁊ medos eã obsidẽtes: ita q p alueũ siccũ in trauerũt ciuitatẽ. n Ab ira dñi nõ habitabitur. i. a vindicta dei fcm ẽ q deceteto non habitetur: vt ꝓdictũ est, Sagitta eiꝰ qĩ viri fortis interfectoris: nõ reuertet vacua. Et erit chaldea i ꝓdaz oẽs vastantes eã replebũt ait dñs. Qm exultatis: et magna loqmi diripientes hereditatẽ meã: qm effusi estis sicut vituli sr herbã: et mugistis sicut tauri. Cõfusa ẽ mr via nimis: ⁊ adequata puluerí q genuit vos. Ecce nouissima erit in gẽtibꝰ: et deserta in viã: et arens Ab ira dñi nõ habitabit: sed rediget tota i solitudie. Omis qui trãsibit p babylonẽ stupebit: et sibilabit sr vniuersis plagis eius. Preparami ꝛ babylonẽ p circuitũ: oẽs q tenditis arcũ debellate eam nõ pcatis iaculis: qz dño pecauit. Clamate aduersus eã Ubiqz dedit manũ. Decidérũt fundamenta eiꝰ: dstructi sũt muri eius qm vltio dñi est Ultionẽ accipite de ea. Sicut fecit: facite ei. Disperdite satorẽ de babylone: ⁊ tenentẽ falcez i tpe messis a facie gladij colũbe. Unusqsqz ad pplm suũ ꝓuertet: ⁊ singuli ad terrã suam fugiet. Srex dispsꝰ isrl: leones eie cerũt eũ. Primus cõedit eũ rex assur: iste nouissimꝰ exossauit eũ nabuchodonosor rex babylõis. Propterea hec dicit dñs exercituũ deꝰ isrl: Ecce ego visitabo regẽ babylonis i trã eius sicut visitaui regẽ assur: ⁊ reducã isrl ad habitaculũ suum. Et pascet carmelꝰ ⁊ basã ⁊ i monte ephraim ⁊ galaad saturabit aia eius. In dieb illis ⁊ i tpe illo ait dñs q̃rent iniqtas isrl: et ñ erit: ⁊ pctm iuda ⁊ nõ inuenient: qm ppicius ero eis qs reliquero. sup trã dñantiũ ascende: et sup habitatores eius visita. Dissipa ⁊ interfice q post eos sũt ait dñs: ⁊ fac iuxta oia q ꝓcepi tibi. Uox belli i trã: ⁊ cõtritio magna. Quo ꝓfractꝰ ⁊ ptritus malleus vniuse tre Quõ vsa ẽ i desertũ babylõ in gẽtibus. Illaqaui te ⁊ capta es babylõ ⁊ nesciebas inuenta es ⁊ apphẽsa: qm dominũ ꝓuocasti. Aptuit dñs thesauꝝ suum ⁊ ptulit vasa ire sue: qm opus ẽ dño exercituũ in terra chaldeorum. Uenite ad eam ab extremis finibus: aperite recedendo. b Srex dispersus. Hic ꝓsequẽs describitur liberatio iudeoꝝ q secuta ẽ ad dstructionẽ chaldeorũ: pmittit tñ eiꝰ captiuatio cũ dr: Srex dispersus israel. i. ductus ad diuersa loca extra trã suã: c Leones. i. reges crudeles: d Eiecerũt eũ. ⁊ q fuerint illi subditi e Prim comes. eũ rex assur. q captiuauit decẽ trib: qrto regũ. xvij f Iste nouiss. exossauit eũ nabu. qui destruxit hierusalẽ ⁊ tẽplum: vbi erat fortitudo pplitpaliter ⁊ spiritualiter: sicut fortitudo corpis est i ossib. g Propterea ⁊c. Ecce ego visi. re. babylonis. debitam penã iferẽdo: i Et pasce. carmel. ⁊ basan. i. viuet abundãter de bonis terre sue. k In dieb illis ⁊c. qrent iniqtas israel. i. idolatria ꝓpter quẽ fuerat captiuat. l Et nõ erit. qz pfddi. captiuitas babylõis ce non legit pplis ad idolatriã declinasse: vt dcm est supra. Cõsequenter reuertitur ad destructionez babylõis cum dicitur: m Super terram dominantium. i. babylõioꝝ qui multis regnis dominabantur. i hebreo habetur: Rebellantiũz. rebellauerant enim domino templuz eius destruendo: n Ascẽde. tu cyre: o Et sup habitatores eius visita. in malũ: ideo subditur: p Dissipa ⁊ interfice ⁊c. cõtritus ẽ malleus terre. i. rex babylonis q ptriuerat mltas gentes: sicut malleus lapides. q Quo versa est in desertũ: ⁊ subdit modũ. r Illaqueaui te. te capiendo modo a te improuiso: sicut auis laqueo capit: medi. n. ⁊ perse longe a babylõe fecerũt fluuiũ euphraten q currebat p ciuitatẽ alibi diuertere: ⁊ sic per alueum vbi nõ erat murus intrauerunt repente: s Inuenta es ⁊ apphensa. ab aduersarijs tuis: t Qm dñm prouocasti. q. d. nõ est opinio humana: sed vidicta diuia: iõ subdit: v Aperuit dominus thesaurũ suum. i. mala pene in sua presentia nobis occulta pparata tibi protulit i effectu. x Uenite ad eã ab extre. finib terre. i. a lõginqs valde ptib vnde collectus fuit exercitus cyri ⁊ darij: y Aperite vt exeant qui conculcent eam. i. remouete

impedimenta exercitui medoꝝ ⁊ persarum: iō subdit:
a Tollite de via lapides. rdigite i aceruos. lra hebraica ad aliū sensum reducit que talis ē: Apite portas. s. babylonis eas frāgendo. Cōculcate sic aceruos. s. frugū q extendunt i area ⁊ terunt pedibus aialiū in terra illa ad granum excutiēdū. q. d. sic conculcate babylōis populū ⁊ iste sensus magis ꝓsonat lre ꝑcedenti ⁊ subsequēti: vt pz de se. b Vox fugienti ū. Dic pōit 2ª cā destructiōis babylōice q ē ipi etas ꝯ deū destruēdo ei⁹ tēplū: si. n. deū vex ipm rpu tassent ei⁹ tēplū n ꝓbussisset ⁊ hoc ē qđ dī: b Vox fugiētū rē. q. d. ad hoc diuinitus fuerunt aliqui in babylōe a morte ꝑseruati: vt agnoscerēt ⁊ ꝓfiterent babylōz ōstructā in vltionē destructionis tēpli dñi. cetera patēt vsq ibi: c Et null⁹ euadat. s. de illis qs de⁹ ꝓordinauit interfici: qz plures morte euasert vt ꝑdictū ē imediate d Quia ꝯ dñz erecta est. destructionē hierlm sue virtuti iputādo: ⁊ templum domini concremando. e Aduersū scm̄ isrl. i. aduersus dū q colit ab isrl sic scūs scōz. cetera patent vsq ibi:
f Ecce ego ad te supbe. tu rex babylōis q faciebas te adōari sic deū: dan. iij. g Et deuo. oia i circui. eius. qz medi ⁊ pse nō solū destruxert vrbes: sz alia q erāt in circuitu vrbiū. h Hec dicit. Hic ꝓsequēter pōit liberatio iudeoꝝ ꝓsecuta ad destructionez chaldeoꝝ: a qbus dure tractabātur: ideo dī: Calūnia sustinent rē. subdit vt exeant qui cōculcent eā Tollite de via lapides ⁊ redigite i aceruos: ⁊ intricite eā: nec sit qcq̄z reliquum. Dissipate vniuersos fortes ei⁹: dscēdāt i occisiōez. Ue eis qz vēit dies eoꝝ: tps visitatōis eoꝝ. Vox fugiētiū ⁊ eoꝝ q euaserūt de tra babylōis: vt ānūciat i syon vltionē dñi dei nr̄i: vltionē tēpli ei⁹. Annūciate in babylonē plurimis oib⁹ q tēdūt arcū. Cōsistite aduersus eā p gyꝝ: et null⁹ euadat. Redite ei sz op⁹ suū iuxta oia que fecit: facite illi: quiā cōtra dominum erecta est: ad uersum sanctū israel. Iccirco cadent iuuenes ei⁹ in plateis ei⁹: ⁊ oēs viri bellatores ei⁹ ꝓticescēt i die illa ait dñs Ecce ego ad te supbe dicit dñs de⁹ exercituū: qa venit et dies tua tps visitationis tue. Et cadet supb⁹ ⁊ corruet: ⁊ non erit q suscitet eum ⁊ succēdā ignē i vrbib⁹ eius et deuorabit oia i circuitu ei⁹. Hec dicit dñs exercituum: Calumnia sustinēt filij isrl ⁊ filij iuda sil. Oēs q ceperūt eos tenēt: nolūt dimittere eos. Redēptor eoꝝ fortis: dñs exercituū nom̄ ei⁹ Iudicio defendat cāz eoꝝ vt exterreat trā ⁊ ꝓmoueat habitatores babylonis: Gladi⁹ ad chaldeos ait dominus ⁊ ad habitatores babylonis ⁊ ad ꝓncipes ⁊ sapientes eius. Gladius ad diuinos eius: qui stulti erūt. Gladius ad fortes illius: qui timebunt. Gladius ad equos eius: ⁊ ad currus eius ⁊ ad oē vulg⁹ quod est in medio eius: ⁊ erunt quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius q diripientur. Siccitas sup aq̄s eius erit ⁊ arescēt: qā tra sculptiliū ē: et i portētis gloriat. Propterea habitabūt dracones cū fatuis structoribus ⁊ habitabūt in ea strutiones Et nō habitabit vltra usq i sempiternū: nec extruet usq ad generatōez ⁊ generationē. Sicut subuertit dñs sodomā ⁊ gomorrā ⁊ vicinas ei⁹: ait dñs: Nō habitabit ibi vir: ⁊ nō incolet eaz filius hois. Ecce ppls veni et ab aquilone ⁊ gens magna ⁊ reges multi ꝓsurgēt a finibus terre. Arcū ⁊ scutū apprehendēt: crudeles sūt ⁊ imisericordes. Vox eoꝝ quasi mare sonabit: ⁊ super equos ascendet sicut vir paratus ad ꝓlium ꝯ te filia babylon. Audiuit rex babylonis famam eorum et dissolute sunt manus ei⁹ Angustia apprehendit eum: dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustaz: quia subito currere faciam eum ad illaz. Et quis erit electus quem preponā ei: Quis enim similis mei ⁊ quis sustinebit me: Et quis est iste pastor qui resistat vultui meo: Propterea audite cōsiliuz domini quod mente concepit aduersum babylonem ⁊ cogitationes eius quas cogitauit super terrā chaldeoꝝ eoꝝ liberatio virtute diuina. Redemptor eoꝝ fortis rē.
i Judicio. i. fz ordinē sue iusticie: k Defen. cām eoꝝ. eos liberādo: ⁊ chaldeos pūiēdo seqt: l Gladi⁹. s. medoꝝ ⁊ psaꝝ: m Ad chaldeos. destruēdos. n Gladi⁹ ad diuios ei⁹. q deluси a demonib⁹ falsa babylōijs diuinabāt: eis securitatē ꝓmittendo: iō seqt: o Qui stulti erūt. qz ꝯriū apuit p effectū. cetera patēt: vsq ibi: p Siccitas sup aq̄s ei⁹. qz medi ⁊ pse siccauerūt alueū euphratis mō ꝑdicto. q Qz ter. scul. est. i. diuersis idolatrijs dedicata: r Et in poz. gloriat. i. in falsis figmentis: vt dicit glo. in hebreo hēt: In enim gloriat. i. deo vel idolo gigantū: vt dicit ra. sa. s Propterea habi. dra. q habitāt i locis ruinosis ⁊ desertis: t Cū fatu. ficarijs. i. faunis ⁊ satiris: vt dicit hugucō q sī hoies silvestres. vl ꝑm alios de monesi i tali effigie apparētes. cetera patent ex supradictis. v Ecce ppls. Hic pōit ō structiū ꝓditio: ⁊ p⁹ ex regiōe cū dī: Ecce ppls venit ab aq̄lone 2ª a statura cuz dī: Et gēs magna. hoies. n. aq̄lonares sī maioris corporis q australes ꝯ a multitudie: ibi Et reges multi. quarto ab animositate ⁊ crudelitate: cum dicitur Arcum ⁊ scutū rē. ꝯ to. n. hoies sī magis aq̄lonares tanto plus hūt de sanguie ⁊ sunt magis aiosi ⁊ iracūdi x Vox eoꝝ q̄si mare. sonabit. ex multitudie hoium ⁊ fremitu armoꝝ y Audiuit rex baby. fa. eoꝝ. in ꝑdictis ꝓditiōib⁹: z Et dissolute. si man⁹ ei⁹. ꝑ timore. ⁊ Angu. apphē. eū. i aio iteri⁹ a Dolor q̄si ꝑturiē. i sensib⁹ exteri⁹. b Ecce q̄si leo ascē. iste ppls ꝯ babylonē. c De supbia ioz. rē. expōat sic supra. xlix. b⁹ excepto q ibi dicit ꝯ idumeā: hic aūt ꝯ babylonē vsq ad finem huius capituli.

Jo ca.l. vbi dī postil. A facie gladij colūbe. Additio. FIn hebreo nō habet hic aliqua dictio equiuoca ad colūbam ⁊ ad vinositatē: sed solū signat colūbā ad lr̄am ⁊ exponat sic supra.xxv.i additiōe. La.LI. Hec dicit dñs. Descripta babylonis destructione mō plano: hic describitur mō magis pabolico:⁊ dicit uidit in duas:q̄ p̄mo describit sub pabola verbi:⁊ sub pabola facti:ibi Uerbū q̄ dō precepit. Pria i duas: q̄ p̄mo ponit pabolica descriptio: 2° ponit explanatio:ibi Accuite sagittas: Pria i duas ſm duas pabolas:2ª ibi Calix aurē. Pria pabola ē de vento pestilente:p quē itelligit exercit⁹ medoꝝ ⁊ persoꝝ ad destructionē veniens babylōis cuꝫ dī: b Ecce ⁊c. Ille tauerūt ꝫ me. tēpluꝫ meū cōburendo tpe nabuc.⁊ vasa mei cultus humanis visibus applicando tpe balthasar:dañ.v. c Quasi ven.pesti.s.exercitū medoꝝ ⁊ psaꝝ d Et mittā in bab. uentilatores. s.cyruꝫ ⁊ darīū:exercitus rectores: e Et ventilabūt eā ⁊c.bona ei⁹ rapiendo ⁊ eā destruendo. f Nō tendat. sic habent libri correcti. g Qui tendit arcum suū ⁊c.q.d.pedites sagittarij ⁊ equites loricati non poterunt defendere babylonem. Scōm hebreos lr̄a talis est. Attendat tēdēs arcū suū ⁊ non valebit lorica.⁊ ē mod⁹ loquēdi decurtatus:vbi pz aliq̄d supplere:sicut scēo regū.v.ppo posuerat in die illa q̄ percussisset iebuseū subintelligendum est: fiet magister militie: ⁊ hoc modo cū dī hic: Attendat. subintelligit bellatorē babylonicū:Tēdēs arcū suū.s. q̄libꝫ sagittarī de exercitu cyri ⁊ darij:⁊ non valebit lorica.s.babylōioꝝ ad sustinēdū ictū:⁊ huic sensui magis cōsonat lr̄a sequens cū dī:Nolite pcere ⁊c.hui⁹ destructiōis subdit vna cā cū dī: h Qm̄ non fuit viduat⁹ ⁊c.i. derelictus ab eo totaliter:q̄ licet p̄miserit pplm suū affligi ⁊ captiuari a chaldeis:tn̄ postea vindicram accepit:iō subdit: i Fugite de medio baby. ⁊c.⁊ pz lr̄a. k Calix. Hic ponit 2° pabola.s. calicis aurei iebriantis gētes:p quē designat rex babylonis:q̄ potū doloris multis gētib⁹ ppinauit:⁊ q̄ hoc fecit crudeliter ⁊ supbe:attribuens sue virtuti q̄ fiebat virtute dei:iō fcm̄ est sibi simile ſm ordinē diuine iustitie:⁊ ſm hoc pz lr̄a vsq̄ ibi: l Tollite resinā.i.medicinā ad dolorē ei⁹ sanāduꝫ seu mitigandū:⁊ loqtur ironice: vnde subdit: m Cura

Nisi detraxerint eos puuli greguꝫ:nisi dissipatū fuerit cū ipsis habitaculū eoruꝫ. A voce captiuitatis babylōis cōmota est terra:⁊ clamoꝝ iter gētes audit⁹ ē. LI. Hec dic dñs. Ecce ego suscitabo sup babylonē ⁊ sup habitatores eius q̄ coꝝ suū leuauerūt ꝫ me quā si ventū pestilentē: et mittā in babylonē ventilatores et ventilabūt eā. Et demolient trā ei⁹: qm̄ venerūt sup eā vndiq̄ i die afflictiōis ei⁹. Non tendat q tendit arcū suū:⁊ nō ascēdet loricatus. Nolite pcere iuuenib⁹ ei⁹:iterficite oēm militiā ei⁹ Et cadēt interfecti i trā chaldeoꝝ:⁊ vlnerati i regiōib⁹ eius. Qm̄ nō fuit viduat⁹ isrl̄ ⁊ iuda a dño deo suo:] dño exercituū: terra ār eorū r̄pleta ē dolicto a scō isrl̄ Fugite ō medio babylōis vt saluet vnusq̄q aiam suā Nolite tacere sup iniqtatez ei⁹:qm̄ tps vltiōis ei⁹ ē dño vicissitudinē ipse retribuet ei. Calix aurē babylon in manu dñi iebriās oēz terrā De vino ei⁹ biberūt gētes ⁊ iō commote sūt. Subito cecidit babylō ⁊ cōtrita ē. Ululate sup eaz: tollite resinā ad dolorē eius si forte sanet. Curauim⁹ babylonē: ⁊ nō ē sanata. Derelinquam⁹ eā ⁊ eam⁹ vnusq̄sq̄ i terrā suā. Qm̄ puenit vsq̄ ad celos iudiciū ei⁹:⁊ eleuatuꝫ ē vsq̄ ad nubes. Protulit dñs iustitias nr̄as: venite ⁊ narrem⁹ i syon op⁹ dñi dei nr̄i. Acchite sagittas ⁊ implete pharetras. Suscitauit dñs spm̄ regū medoꝝ ⁊ ꝫ babylonē mens ei⁹ est vt pdat eā. Qm̄ vltiō dñi ē vltiō tēpli sui. Sup muros babylonis leuate signū: augete custodiaz. Leuate custodes:pparate insidias: q̄ cogitauit dñs ⁊ fecit q̄cūq̄z locut⁹ est ꝫ habitatores babylōis. Que habitas sr̄ aq̄s multas locuplex i thesauris:venit finis tu⁹ pedalis p̄cisiōis tue. Jurauit dñs exercituū p aiaz suā qm̄ rēplebo te bōib⁹ q̄si bruco:⁊ uim⁹ babylonē ⁊c. ⁊ loquit scriptura ad modū medici totalit desperātis de sanatione infirmi: q̄ tūc dimittit euꝫ:dicit tn̄ glosa q⁹ verbū ē angeloꝝ ad custodiā babylonie deputatoꝝ: dimittentiū eā tpaliter affligi:exq̄ viderūt sr̄ hoc. volūtatē dei:iō subdit: n Qm̄ puenit vsq̄ ad ce. iudi. ei⁹.i. coram deo, o Protulit dominus nr̄as. verbū est pphete i psōa redeūtiū de babylonica captiuitate p fidētiū se liberatos p meritū hieremie:ezechielis:⁊ danielis:⁊ aliorum sanctoꝝ illi⁹ tpis ⁊ etiam patrū antiq̄ꝝ. p Accuite. hic p sequenti ponit dictaꝝ pabolaꝝ explanatō ⁊ p̄mo p̄me: 2° 2ª ibi: Collidis. Prima in duas:q̄ p° ponit explanatio 2° dicti confirmatō: ibi Jurauit. p ma pabola signi ficabat exercituꝫ medoꝝ ⁊ persaꝝ babyloniā destruentē:hoc aūt fuit maxime p artem sagittādi:⁊ iō explanās modū destructionis dicit: Accuite sagittas ⁊c. q Quoniā vltio domini est. in cuius contēptū balthasar vasa diuino cultui deputata: communibus usibus applicauit: r Ultio templi sui.qō nabuc. p̄bussit. s Sup mu.baby.leuate signū ⁊c.q.d.quātūcūq̄z babylonij se disponāt ad defendēdū: tn̄ nihil eis valebit: iō sequit: Qz cogitauit dñs ⁊ fec ⁊c. t Que habitas sup aquas multas. hoc dī:q̄ euphrates fluuius magn⁹ transibat per ciuitatē ante eius destructionē. v Locuplex in thesauris. de diuersis ꝓuinciꝫ crudeliter congregatis: x Uenit finis tu⁹ pedalis p̄cisiōis tue.q.d. tu es ppe casū sic arbor cui ē sola mēsura pedis p̄scindēda.i hebreo habet:Uenit finis tu⁹ mēsura rapie tue.i. ex mēsurā peccati tui:rapiendo crudeliter bona alioꝝ:⁊ iste sens⁹ magis cōsonat lr̄e p̄cedēti: vbi dī: Locuplex i thesauris. y Jurauit dñs. Hic cōsequeter ponit confirmatio dicti:⁊ hoc diuino iuramēto cū dī:Jurauit dñs exercituū.i.angeloꝝ. z Per aiaz suā.i.p seipsū:q̄ spūs ē de⁹ iohānis ḡrto.non enim habet maiorez p quē iuret iō iurat p seipsū. Señ.xxij. Et p meipsū iurauī dic dñs ⁊ Qm̄ reple.te.babylōez: a Boib⁹.tibi aduersāti b⁹: b Quasi bruco.q̄ incedit cū magna multitudie.

a Sup te celeuma cătabit. ē aūt celeuma cătici vide miatoꝝ: ꝛ p hoc designat gaudiū medoꝝ ꝛ plaꝝ i effusiõe sanguinis chaldeoꝝ: ꝛ deꝑdatione eoꝝ. b Qui fecit terrā. hoc refertur ad illud qō ꝓdictuz est: Iurauit dñs: c In fortitudine sua. i. potentia infinita q̄ reꝗrit ad creationē: d Et ꝓpa. orbē. i. gubernauit. e Prudētia sua extendit celos. q̄ ad modū tentoriū vi dēt extēdi sup terrā. f Date eo voces. i. ꝓcipiente g Multi. aque i celo. s. aereo i q̄ generāt. h Qui le. nub. ab extre. tre. i. ab oceano terrā habitabilez terminante: unde eni ꝑ maiori ꝑte eleuāt exalatiões humide que condensant in nubes i fulgura i pluuiaz fecit. pluuia. n. abūdāt facit cessare fulgura. k Et ꝓduxit ventos de thesauris suis. i. de locis hoibus occulti. l Stultus tē. a scientia. ꝛ loquit de scientia superstitiosa cuiusmodi est nigromantia ꝛ ei⁹ ptes: iō subdit: m Cōfusus ē ois cōflator in sculptili. ꝛ loqt de imaginibus ꝑ astronomiam factis: ꝛ ꝑ alios modos supstitiosos: n Quia mendax est con. ei⁹. qō ꝓbat dicēs o Nec ē spūs i eis si. n. aliquādo dētur i eis rīsa: hoc est a demonib⁹: p Uana sūt opa. i. nullā virtutē de se habētia: q Et risu digna. i. deri sibila sapientib⁹. r In tpe visitationis sue pibūt. destructa. n. babylone destructa fuerūt idola q̄ ibi erāt. s Non sicut hec. s. uana: t Pars iacob. supple est v Quia q̄ fecit omnia. s. deꝰ uerus: x Ipse ē. ps. s. iacob: y Et isrl scep. here. ei⁹. fideles. n. possidēt dñz ꝑ fidē ꝛ delectōez: ꝛ deꝰ possidet eos ꝑ grām: ꝛ iō sic fideles sūt ps dei ita ꝛ deꝰ ē ps eoꝝ: qz electi sī a deo: ꝛ ip si peligūt eū alijs cōtemptis. z Collidis. Hic pōitur explanatio 2ⁱ pabole. ꝛ diuidit i duas ptes: q̄ ꝓmo pōitur pabole snīa: 2⁹ hierlm q̄rimonia: ibi Comedit me. Snīa vero pabole ꝓsistit in hoc q̄ ꝑ eam designat rex babylonis ꝓpinās alijs potū merozis: ꝛ sic factū ē sibi: ꝛ suis: quia victorias factas virtute dei ascribebat sibi: iō sibi dī in ꝑsona dñi: z Collidis tu mihi. i. ut instrumentū iusticie mee: a Uasa belli. i. appatū bellozuz aliarum gentiū. b Et ego collidā i te gentes. qz iusticiā meā volūtate iniqua execut⁹ es. c Et disperdā i te regna. tibi subiecta ꝛ te auxilantia. d Collidā in te equū ꝛ eqtez. i. eqs ꝛ eqtes: qz ponit hic singulare ꝑ plurali: ꝛ similiter i sequentibus: ꝛ ꝑ lra vsq; ibi: e Oē malū qō fecerūt i syon. tem plum cōcremando. f In oculis vestris. i hoc alloquit iudeos qui hoc viderūt quorum plures erant in babylone. g Ecce ego ad te mons pestifer. i. babylon que es mons altus per potē tiaz ꝛ superbiaz ꝛ: pestifer: occidēdo gentes alias crudeliter: h Euoluā te ō petr̄. i. de fortalicijs tuis in quibus confidis: i Et dabo te in mōtem combustionis: quia babylon fuit cō busta a medis ꝛ persis. k Et non tollent de te lapidē in anguluz tē. i. non reedificaberis vltra. l Leuate signū. i. vexillū ad cōgregandū bellatores ꝑ babylonem m Sanctificate. i. confirmate ad bellandum. sanctum enim in vna significatione idem est qō firmum n Annunciate contra illam regibus ararath. i. armenie regibus: o Menni ꝛ ascenez. nomina sūt regnorum. p Numerate contra eaz tabsar. nomen est hebraicum ꝛ exercitum signat qui numerat i expeditiõe. q Adducite equū. i. eqs: r Quasi brucū aculeatū. i. agiles ꝛ ꝑparatos ad bellū. cetera patent vsq; ibi: s Quia euigilabit ꝑ babylonē cogi. dñi. videbat. n. q̄ dormiēt ꝓmittēdo crudelitates chaldeoꝝ: ꝛ euigilans i punitõe eoꝝ. t Lesauerūt fo. baby. victoriaſ. n. fecerāt virtute diuia: ꝛ iō ipa retractata nō solū cessauerūt a victorijs: sz etiā fuerūt deuicti ab alijs: iō subdit: v Et fa. si q̄s mulieres. q̄ si ibelles x Incēsa sī taber. ei⁹. i. habitatiões babylonis: y Cō triti sūt vectes ei⁹. ꝑ fractionē portaꝝ. z Currens obui. curreti tē. babylō. n. erat ciuitas valde magna vt dicit hieronym⁹ sup psalmos q̄ erat edificata in quadro: ꝛ quodlz latus habebat in longitudine. xvj. miliaria que faciūt octo leucas: ꝓpter quod dicit philosophus in libro poli: q̄ magis erat dicēda regio clausa muris q̄ ciuitas: ꝛ iō de domo regia frequenter currebant nuncij ad portas ciuitatis: ꝛ e conuerso ad denunciandum statum: ꝛ ideo ingressus ad

Sup te celeuma cantabitur. Qui fecit tra i fortitudie sua et pparauit orbē i sapia sua ꝛ prudētia sua extendit celos. Dante eo vocez multiplicāt aq̄ i celo. Qui leuat nubes ab extremo tre fulgura i pluuiā fecit: et pduxit ventos de thesauris suis Stultus factus est omnis homo a scientia: confusus est omnis conflator i sculptili qā mēdax ē pflatio ei⁹: nec ē spūs i eis. Uana sūt opa et risu digna: in tpe visitatōis sue pibūt. Non sic hec pars iacob: qā q fecit oia ipse ē et isrl sceptr hereditatis eius dñs exercituū nom̄ ei⁹. Collidis tu mihi vasa belli: et ego collidā i te gētes: et disp dā i te regna. Et collidā in te equū ꝛ eqtē ei⁹: ꝛ collidā in te currū ꝛ ascēsorē ei⁹: ꝛ collidā i te virū ꝛ mulierez. Et collidā i te senē ꝛ puerū ꝛ collidā i te iuuenē ꝛ virginez et collidā i te pastorē ꝛ gregē ei⁹: ꝛ collidā i te agricolā ꝛ iugales ei⁹. Et collidā i te duces ꝛ magistratꝰ: ꝛ reddā babylōi ꝛ cūctis habitatoribus chaldee omne malum

uersariorꝫ cito fuit regi nunciatus: ideo subdit: a Capta est ciuitas eius a sūmo vsqꝫ ad sūmū. i. a pma porta vsqꝫ ad vltimā: b Et vada ꝓcupata sunt. qꝫ medi ꝛ per se p alueū fluminis intrauerūt vt ocñ est. c Et paludes icēse. i. oꝛtalicia q̄dā i paludib⁹ sita: d Et viri bellatoꝛes ꝓturbati sunt. ex subito ingressu hostium.

e Filia babilōis. i. gēs babylonica.

f Quasi area. i. messis extensa in area.

g Tempus triture eius. i. sue cōtritionis sicut baldū teritur in area. h Comedit me. hic pōit ꝺ babylonē querimonia de malo qꝺ fecit i hieruſalē: ꝛ diuiditur i tres pres: qꝝ pmo ponitur q̄rimonia: 2° circa eaꝫ diuina iustitia: ibi Propterea. 3ꝰ sequens laus diuina: ibi Et laudabūt. Circa pm̄ ꝺ in persona hierlm

h Comedit me. populū meū occidendo ꝛ bona rapiendo.

i Deuorauit me. crudeliter hoc agēdo

k Reddidit me q̄si vas inane. quod non est aptum ad suuꝫ officium: quia sic hierlꝫ destruxit q̄ non erat apta habitationi hominū. l Repleuit ventrē suū teneritudine mea. i. eo q̄ tenerrime diligebaꝫ rapiē do sibi vasa aurea ꝛ argentea ꝓfecrata diuino cultui. m Et eiecit me. pplm meuꝫ captiuādo. n Jni q̄. aduer. me. i. fcā mi hi a chaldeis:

o Et caro mea. lacerata ab eis. p Super babylonē. supple veniat vltio eī. q Propterea. hic cōsequēter ponit diuina iustitia cū i ꝑsona domini respondet hierlꝫ conquerēti: r Ecce ego iudicabo cām tuā. ꝺando ꝑ te sniaꝫ ꝺ babylonē: s Et desertū faciā mare eius. i. cōgregationē aquarꝫ ex cursu euphratis fm modū loquēdi hebraicū: q̄ ois aquarꝫ ꝓgregatio vocat mare: fm illū gen primo: Cōgregatioesq̄ aquarꝫ appellauit maria. t Et siccabo venā eī. i. cursū euphratis mō supradicto. v Et erit babylon in tumulos. ex ruinis domoꝝ ꝛ muroꝝ: x Stupoꝛ ꝛ sibilus. pre admiratione tāte ruine. y Simul vt leones rugient. s. chaldei: leones. n. horribiliter rugiūt q̄n sunt deuicti: z Et excutient comas suas. detrahendo capillos suos pre dolore ꝛ indignatione: sicut faciūt leones q̄n sunt deuicti: in hebreo tñ habet sic: Recanabunt vt catuli leonuꝫ. i. extranee rugiēt ꝑ dolore: qꝫ recanare, ꝓprie ē asinoꝝ. a Jn caloꝛe eorum ponam potus eoꝝ. ꝛc. i. calefaciam eos ꝑ potum ꝛ doꝛmire faciā: ꝛ nō solū doꝛmitione sempiternā: sed etiā moꝛtis: iō subdit: b Et doꝛmiāt somnū sempiternū. ꝺe en danielis. v. q̄ balthasar fecit grāde ꝓuiuiū suis ꝓncipib⁹: ꝛ calefactꝰ vino fecit apporꝛtari vasa dei vt bibe rēt i eis: ꝛ ibidē sequit q̄ eadē nocte interfectꝰ ē baltha sar: ꝛ regnū eī⁹ accepit darīꝰ medus ꝛ qꝫ fatigati a vino fuerſt interfecti: iō seqt: c De ducā eos q̄si agn. i. sine defensione:

d Ad victimā Quō capta ē sesach. i. babylō sic noiata pp coꝛrūꝓentiā lrāꝝ vt ꝺicti ē supra. xxv. ꝟ ra. sa. e Accēdit sr̄ baby. mare. i. exercitus magn⁹ valde ꝛ fortis

f Multi. flu. eī⁹. i. bellatoꝝ: g Opta ē. i. absoꝛpta ꝛ destructa. cetera patēt vsqꝫ ibi

h Et visi. sup bel. idolū erat in babylonia: ꝑ qꝺ designat ꝓpls colēs eū: i Et eiꝫ ciaꝝ qꝺ absoꝛ. de oꝛe eī⁹. diuitie. n. aliaꝝ gētiū q̄s babylonꝫ absoꝛbuerāt sibi rapiēꝺo: ex diuia sentētia ꝺate fuerſt medis ꝛ psis: k Et ñ cōflu. ad eū vl. gētes. q̄ erāt subdite dominio eoꝝ.

l Egredi. ꝺ me. eī⁹ ppls meꝰ. lꝫ. n. iudei essent fui in ira babylōis: ita q̄ ñ poterāt exire regnū: tñ poterāt de vna ciuitate trāsire ad aliā reddēdo regi de bōis suis ꝑ tributo magnā portionē: sic ē de iudeis manētib⁹ sb̄ ꝓncipib⁹ xp̄anis: ꝛ mlti ex diuia admonitōe sic exiuerſt añ ꝺstructōez babylonis: h⁹ mō tobias ꝓuidēs iterituꝫ niniue dixit filiꝰ suis q̄ eo sepulto inde exierūt: tobie. xiiij. m Ne fo. molle. coꝛ viꝫ. ꝛc. i. nimio timoꝝ resoluat ex auditu apꝛopinq̄tionis exercituum ꝺ babylonē.

n Et veniet i āno au. s. rumoris ꝺ occisiōe balthasar ꝛ ꝺstructōe babylōis: o Et pʰūc an. audi. s. de via fuersiōe i hierlꝫ: vt expōit ra. sa. occiso. n. balthasar darīꝰ medꝰ suscepit regnū eī⁹: vt ocñ ē: ꝛ rgnauit ꝑ ānū ite grū ꝛ ptē scōi: ꝛ sic ille scōs ꝑ pte eī⁹ fuit ꝑm⁹ ān⁹ cyri q̄ successit darioꝛ: ꝛ ꝑ⁹ āno cyri fuit data dicta licētia rede undi: p Et iniq̄. i. ira. qꝫ darīꝰ ꝛ cyr⁹ fuerūt idolatre:

q Et dña. sup dñatorē. i. cyrus pʳ darīū: vt ocñ ē. cetera patēt ex supꝛadict⁹. a Et lau. Hic ꝓsequenꝺi pōitur laus diuina ꝺ iustitia circa babylonē facta cū ꝺicit:

Et laudabūt sup babylonē celi ⁊ terra. i. āgeli ⁊ boies iō subdit: b Et oia. ⁊ accipit hic ⁊ p. i. celū. n. est habitatio angelox: ⁊ terra hoium: c Quia ab aq̄lone veniēt ei pdones. s. medi ⁊ pse: q̄ venerūt de aq̄lonari p te respectu babylōis: ⁊ subdit vna cā. s. occisio crudelis filiox isrl cū dī: Et qūo fecit babylō cē. d Qui fugistis gladiū. i. vos iudei q̄ euasistis: e Uenite. in iudeā. f Et hierlm ascēdat sup cor vīm. i. accipiat cozdi destructionē hierlz ⁊ tēpli vt ad eozuz reedificatioē animemi. g Cōfusi sumus cē. q. d. q̄ diu tēplū dñi remānebit sic destructum a gētilibus: erit nobis ꝓfusio ⁊ opprobriuz: iō subdit: h Qz venerūt alieni. i. idolatre q̄ sūt alieni a cultu dei.

i Sup sancti. do. dñi. eam incēdēdo vt habet capitulo sequenti: ⁊ q̄rto regū vltimo k Propterea ecce dies veniunt. ō ppiquo: l Et visitabo sup sculptilia. i. idola ⁊ tēpla babylonis:

m Et in oi ter. ei⁹ mugiet vulnerat⁹. nō potēs loq̄ recte p̄ dolore: sz mugiēs ad modū bestie. n Si ascēderit babylō in celū cē. q. d. quantūcūq; sit eleuata in honoī ⁊ firmata in potestate: tñ destruet mea virtute: iō sequit: Ad me veniēt vastatores: o Et perdidit ex ea vocē magnā. i. verba iactantie de sua magnitudine ⁊ potestate: p Et sonabūt fluct⁹ eox. i. exercitus medox ⁊ psox. cetera patēt vsq; ibi: q Et emarcuit arcus eox. i. non potuerit se defendere p artē sagittādi in q̄ sunt edocti. r Et inebriabo pncipes ei⁹ cē. qz nocte sequēti festū balthasar: i q̄ ipse ⁊ pncipes ei⁹ fuerūt vino repleti: interfect⁹ fuit balthasar ⁊ pncipes cum eo: vt dcm̄ est supra. s Murus babylōis ille latissim⁹. sic est i hebreo ⁊ in libris correctis. t Suffossione suffodiet. i. bōiet quātūcūq; sit latus ⁊ fortis: v Et laborēs pplox ad nihilū. in edificatione eni muroz ⁊ domoz babylonis fuerūt expense multe diuitie acquisite laboribꝰ pplox ⁊ gētiū: quas ab eis abstulerūt chaldei: ⁊ ideo diuinū fuit iudiciuz q̄ tales edificationes redigerentur ad nihilū. x Uerbū. Hic ꝓsequenter describit destructio babylōis sub pabola facti: sicut. n. pabola verbi est qñ p significatū vocū aliud itelligit: vt cū dī iudic. ix. Jerūt ligna ad ramnū. p qō intelligunt habitatoresi sychem ⁊ abimelech quē fecerūt sibi regē: sic pabola facti ē qñ fit aliq̄d ad signandū aliud fiendū: ⁊ sic est i ꝓposito: qz ōstructio babylōis scripta i q̄dā libello: ⁊ alligata lapidi ponderoso: ꝓiecta fuit i fluuiū eu phratē cozā plrib⁹ iudeis ad signādum destructōez babylōis futurā. Ꝓtio ponit q̄ qs̄ ꝓcepit hoc fieri cū dī Uerbū q̄ ꝓcepit hieremias cē. saraie filio nerie cē. ⁊ tps ⁊ ēt locus cū dī: y Cū p̄ge. cū sede. re. in babylonē cē. sedechias. n. fuerat īstitut⁹ rex a rege babylōis: ⁊ iō. q̄rto ano regni sui iuit i babylōez ad faciēd ei reuerētiā: ⁊ ad ōferēdū munera: cū q̄ iuit iste saraias: cui⁹ subdit officiū cū dī: z Erat ꝑn. ꝓphie. i. pncipalis iter leuitas q̄ in tēplo decātabāt laudes diuinas a dauid ⁊ ab alīs ꝓphetis factas. in hebreo habet: Erat pnceps exenū. ⁊ ideo iuit cū sedechia ad faciendū exeniū regi babylois noie sedechie. cetera patent vsq; ibi a Cum veneris in babylonē ⁊ videris. diligenter ea que sūt scripta in hoc libro. b Et legeris omnia verba hec. s. cozaz iudeis: qui illuc trāslati fuerāt cū iechonia rege iuda: c Dices. cozā eisdem: d Domine tu locut⁹ es contra locum istum. i. contra babylonē. cetera patent vsq; ibi: e Ligabis ad eum lapidē. vt demergat i pfundū fluminis: ad ōsignādū totalē destructōz babylōis f Hucusq; ꝓba hieremie. dicūt alīq̄ q̄ nō ē ō textu sz q̄dā rubrica apposita sz h⁹ñ ē vez: qz sic scribit i hebreo sic ⁊ alia precedentia.

In ca. lj. vbi dicitur i postila: Tollite resinā. Additio. j

Jctio i hoc loco posita significat tiriacā nō resinā p ut dcm̄ fuit supra i additōe caplo. viij. In eodē ca. vbi dī i postil. Stulc⁹ fact⁹ ois hō. Additio. ij.

Uia gentiles idoloz cultores non solum errabant i hoc q̄ idola vana colebant: sed etiam quia stulte estimabant q̄ deus verus quez populus israel colebat erat similis oīs eozum: vnde ysaias. xxxvj. ⁊. xxxvij.

sennacherib ⁊ sui dicebāt q̄ nō potuerat de' israel defende re hierlm a manib' assyrioꝝ: nec sicut dñ aliaꝝ gētiū potue rant gentes suas ꝓtegere ab eis: quos de' ꝓfutauit p esaiam denunciando eis defensionē ppli sui: vt ibidē. sed in hoc lo co q̄ hieremias nō potuerat oñdē chaldeis excellētiā diuīe potentie p defensionē hierlm: cū ex ordine iusticie diuine pp pec cata ppli erat destruē da: iō ostēdit eis excel lentiā dei israel respe ctu falsoꝝ deoꝝ ex h' q̄ dñ falsi sī ab ho minib' fabricati seu ficti: ⁊ sic cū actoꝛib' suis peūt: ⁊ pp hoc di cit: Stultus fact' ē oīs homo a scientia. ſ. ve ra: Cōfus' ē oīs cōfla tor in sculptili ⁊c. qō ꝓz ex hoc qō subdit: In tpe visitatiōis sue pibunt. ſ. idola vana cū cultoꝛib' eoꝝ seu actoꝛib': ⁊ ratio ē: q̄ tales dñ nō h'nt aliaꝝ potentiā nisi eā quaꝝ actores seu cultōes sui fingunt: ⁊ sic opz q̄ cū cultoꝛib' peāt: nō tñ sic ē de deo vero ia cob cui' virtus ⁊ potē tia nō pendet a cultoꝛ rib': sed eī totū esse ⁊ bonū colentiū ipsum pendet ab illo quē co lūt: et iō dicit: Nō sic hec ps iacob. ſ. vt pe at peunte ppło suo. Quia qui fecit omia ipse est. ⁊ sic esse oium ab illo dependet. Et q̄ ls ipse sit prin cipium totius esse: tñ appꝛopꝛiat' ppło israel specialr: iō sub dit: Et israel sceptrū hereditat' ei'. Cōsequenter ex pmanētia diuine potētie ifert q̄ sicut babylonij fuerūt ifrumēta diuīe potētie ī alias nationes: sic ⁊ alie gētes essent ifrumēta di uine vltionis contra eos specialr pp ea q̄ fecerāt i syon qui erat locus diuino cultui deputat': ⁊ de hoc dicit: Collidis tu mihi vasa belli ⁊c. Et reddam babyloni omne malū quod fecerunt in syon in oculis vestris ⁊c. In eodē ca. vbi dī i postil. Regib' mēni ⁊ aschenē. Additio. iij.

VBi nos habem': mēni ⁊ aschenez. in hebꝛeo hēt as chenā q̄ signat alemanīā. Itē tapsar ē nom̄ hebꝛai cū significās capitaneū vel ducē exercitus. In eodē ca. vbi' dī in postil. Et visitabo sup bel. Ad. iiij.

QUod dī hic. Et visitabo super bel. ꝓprie pōt intelli gi de ipso idolo bel: sine hoc q̄ significet ppl'z: quia cū de' punit aliquā gentē idolatrā: ꝓsueuit ēt deos suos dissipare se ꝓfundere: vnde exodi. xij. cap'o. In oīb' dīs egypti faciā iudicia. Et sic in alīs locis. Similr q̄ dī Et ejiciā q̄ absoꝛbuerat de oꝛe ei': pōt intelligi de oꝛe ipsi' idoli bel in quo colentes ponebūt diuitias: fingendo q̄ eas acceptasset: sicut faciebāt de moloth i occisiōe pueroꝝ. Si milr q̄ seqūt: ⁊ nō cōfluēt ad eā vltra gētes: ꝓprie intelli gi potest de ipso idolo bal ad quod gentes confluebant cuꝝ babylonia esset in prosperitate. In eodē ca. vbi dī i postil. Hucusq̄ v̄ba hieremie. Additio. v.

QUod dī hic: hucusq̄ verba hieremie: denotat q̄ illa q̄ sequūt in sequenti cap'o nō sunt reputā da de v̄bis ꝓphetie hieremie: ſz sumit' historiali ter a quarto regū vltimo cap'o: inter q̄ capitulū ⁊ istō modica ⁊ quasi nulla est differentia ⁊ interponitur hic hec historia de structionis hieru salez ⁊ templi ad continuationez li bri trenoꝝ ⁊c.

Capitulū. LII.

FJliꝰ. xxj anni. I stud ca pitulum a princi pio libri fuit diui sum contra prece dentia. est enim q̄ dam breuis epilo gatio respectu p̄ cedentium in qui bus descripta est destructio hieru salez: licet occasio ne huius plura a lia fuerint ānexa ⁊ diuiditur hoc capitulum in tres partes: quia pri mo ponitur ciuitat' captio: 2° capte destructio: ibi In mense autem quinto: 3° de reli quijs ordinatio: ibi De pauperib' Prima in duas: quia primo ponitur captiōis occa sio: 2° ipsa captio: ibi Factuꝝ est autem. Occasio autem captionis prima fuit peccatum regis ⁊ populi contra deum: quod nota tur cum dicitur: b Et fecit in oculis domini ma lum. imitando in hoc ioachim filiuꝝ iosie ⁊ alios reges qui fuerunt idolatre: ꝓpter q̄ dominus voluit hieru salem destruere ⁊ maxime ꝓpter peccatum manasse qui posuit idola in domo domini: 2° occasio fuit pecca tum sedechie in regem babylonis: cui rebellauit q̄uis iurasset ei fideliter fuire: vt habet. ij. paral. vltimo: q̄ notatur cum dicitur: Et recessit sedechias a rege baby lonis. c Factuꝝ est. hic ponitur ciuitat' captio: ⁊ pa tet sententia ex his que dicta sunt supra. xxxix. vbi de scribitur ista captio: sicut ⁊ hic paucis exceptis que ex ponentur: d Chaldeis obsidentibus vrbez in gyro. si ergo querat quomō rex ⁊ bellatoꝛes potuerunt exire dicendum q̄ erat via subterranea cuius introitus erat intra ciuitatem inter duos muros: ⁊ exitus erat longe a ciuitate vltra locum vbi erāt chaldei ⁊ per illam fu gerunt rex ⁊ alij sicut dictum fuit supra. xxxix. ⁊ quar to regum vltimo. e Sed ⁊ omnes principes iuda occidit. dicit Ra. salo. q̄ isti fuerunt. lxx. iudices ordina rij: eo q̄ relaxauerant iuramentum sedechie. alij autez dicunt q̄ fuerunt principes inducentes sedechiam ad re bellandum regi babylonis: f Usq̄ ad diem mortis sue. licet autē mortu' fuerit in carcere. tamen rex baby lonis statum eius regium cōsiderans: fecit eum sepeliri

Jnnacherib ⁊ sui dicebāt q̄ nō potuerat de' israel defende re hierlm a manib' assyrioꝝ: nec sicut dñ aliaꝝ gētiū potue rant gentes suas ꝓtegere ab eis: quos de' ꝓfutauit p esaiam denunciando eis defensionē ppli sui: vt ibidē. sed in hoc lo co q̄ hieremias nō potuerat oñdē chaldeis excellētiā diuīe potentie p defensionē hierlm: cū ex ordine iusticie diuine pp pec cata ppli erat destruē da: iō ostēdit eis excel lentiā dei israel respe ctu falsoꝝ deoꝝ ex h' q̄ dñ falsi sī ab ho minib' fabricati seu ficti: ⁊ sic cū actoꝛib' suis peūt: ⁊ pp hoc di cit: Stultus fact' ē oīs homo a scientia. ſ. ve ra: Cōfus' ē oīs cōfla tor in sculptili ⁊c. qō ꝓz ex hoc qō subdit: In tpe visitatiōis sue pibunt. ſ. idola vana cū cultoꝛib' eoꝝ seu actoꝛib': ⁊ ratio ē: q̄ tales dñ nō h'nt aliaꝝ potentiā nisi eā quaꝝ actores seu cultōes sui fingunt: ⁊ sic opz q̄ cū cultoꝛib' peāt: nō tñ sic ē de deo vero ia cob cui' virtus ⁊ potē tia nō pendet a cultoꝛ rib': sed eī totū esse ⁊ bonū colentiū ipsum pendet ab illo quē co lūt: et iō dicit: Nō sic hec ps iacob. ſ. vt pe at peunte ppło suo. Quia qui fecit omia ipse est. ⁊ sic esse oium ab illo dependet. Et q̄ ls ipse sit prin cipium totius esse: tñ appꝛopꝛiat' ppło israel specialr: iō sub dit: Et israel sceptrū hereditat' ei'. Cōsequenter ex pmanētia diuine potētie ifert q̄ sicut babylonij fuerūt ifrumēta diuīe potētie ī alias nationes: sic ⁊ alie gētes essent ifrumēta di uine vltionis contra eos specialr pp ea q̄ fecerāt i syon qui erat locus diuino cultui deputat': ⁊ de hoc dicit: Collidis tu mihi vasa belli ⁊c. Et reddam babyloni omne malū quod fecerunt in syon in oculis vestris ⁊c. In eodē ca. vbi dī i postil. Regib' mēni ⁊ aschenē. Additio. iij.

VBi nos habem': mēni ⁊ aschenez. in hebꝛeo hēt as chenā q̄ signat alemanīā. Itē tapsar ē nom̄ hebꝛai cū significās capitaneū vel ducē exercitus. In eodē ca. vbi' dī in postil. Et visitabo sup bel. Ad. iiij.

QUod dī hic. Et visitabo super bel. ꝓprie pōt intelli gi de ipso idolo bel: sine hoc q̄ significet ppl'z: quia cū de' punit aliquā gentē idolatrā: ꝓsueuit ēt deos suos dissipare se ꝓfundere: vnde exodi. xij. cap'o. In oīb' dīs egypti faciā iudicia. Et sic in alīs locis. Similr q̄ dī Et ejiciā q̄ absoꝛbuerat de oꝛe ei': pōt intelligi de oꝛe ipsi' idoli bel in quo colentes ponebūt diuitias: fingendo q̄ eas acceptasset: sicut faciebāt de moloth i occisiōe pueroꝝ. Si milr q̄ seqūt: ⁊ nō cōfluēt ad eā vltra gētes: ꝓprie intelli gi potest de ipso idolo bal ad quod gentes confluebant cuꝝ babylonia esset in prosperitate. In eodē ca. vbi dī i postil. Hucusq̄ v̄ba hieremie. Additio. v.

QUod dī hic: hucusq̄ verba hieremie: denotat q̄ illa q̄ sequūt in sequenti cap'o nō sunt reputā da de v̄bis ꝓphetie hieremie: ſz sumit' historiali ter a quarto regū vltimo cap'o: inter q̄ capitulū ⁊ istō modica ⁊ quasi nulla est differentia ⁊ interponitur hic hec historia de structionis hieru salez ⁊ templi ad continuationez li bri trenoꝝ ⁊c.

Capitulū. LII.

FJliꝰ. xxj anni. I stud ca pitulum a princi pio libri fuit diui sum contra prece dentia. est enim q̄ dam breuis epilo gatio respectu p̄ cedentium in qui bus descripta est destructio hieru salez: licet occasio ne huius plura a lia fuerint ānexa ⁊ diuiditur hoc capitulum in tres partes: quia pri mo ponitur ciuitat' captio: 2° capte destructio: ibi In mense autem quinto: 3° de reli quijs ordinatio: ibi De pauperib' Prima in duas: quia primo ponitur captiōis occa sio: 2° ipsa captio: ibi Factuꝝ est autem. Occasio autem captionis prima fuit peccatum regis ⁊ populi contra deum: quod nota tur cum dicitur: b Et fecit in oculis domini ma lum. imitando in hoc ioachim filiuꝝ iosie ⁊ alios reges qui fuerunt idolatre: ꝓpter q̄ dominus voluit hieru salem destruere ⁊ maxime ꝓpter peccatum manasse qui posuit idola in domo domini: 2° occasio fuit pecca tum sedechie in regem babylonis: cui rebellauit q̄uis iurasset ei fideliter fuire: vt habet. ij. paral. vltimo: q̄ notatur cum dicitur: Et recessit sedechias a rege baby lonis. c Factuꝝ est. hic ponitur ciuitat' captio: ⁊ pa tet sententia ex his que dicta sunt supra. xxxix. vbi de scribitur ista captio: sicut ⁊ hic paucis exceptis que ex ponentur: d Chaldeis obsidentibus vrbez in gyro. si ergo querat quomō rex ⁊ bellatoꝛes potuerunt exire dicendum q̄ erat via subterranea cuius introitus erat intra ciuitatem inter duos muros: ⁊ exitus erat longe a ciuitate vltra locum vbi erāt chaldei ⁊ per illam fu gerunt rex ⁊ alij sicut dictum fuit supra. xxxix. ⁊ quar to regum vltimo. e Sed ⁊ omnes principes iuda occidit. dicit Ra. salo. q̄ isti fuerunt. lxx. iudices ordina rij: eo q̄ relaxauerant iuramentum sedechie. alij autez dicunt q̄ fuerunt principes inducentes sedechiam ad re bellandum regi babylonis: f Usq̄ ad diem mortis sue. licet autē mortu' fuerit in carcere. tamen rex baby lonis statum eius regium cōsiderans: fecit eum sepeliri

FJliūſ viginti ⁊ .LII. vni' āni erat sedechias cū regnare cepisset: ⁊ vnde ci ānis regnauit ī hierlm. Et nom̄ mris ei' amithal: filia hieremie de lobna. Et fecit malū ī oclis dñi iuxta oīa q̄ fecerat ioachim: qm̄ furoꝝ dñi erat i hierlm ⁊ in iuda vsq̄ q̄ ꝓjiceret eos a facie sua. Et recessit sedechi as a rege babylōis. Factū est aūt ī āno nono regni ei' ī mēse decio: decia die mē sis venit nabuchodonosoꝛ rex babylōis ipse ⁊ ois ex ercit' ei' aduersus hierlm: ⁊ obsederūt eā: ⁊ edificaue rūt ꝫ eā munitōes in circui tu ⁊ fuit ciuitas obsessa vs q̄ ad vndecimū ānū regni sedechie. Mēse autez q̄rti nona die mēsis obtinuit fa mes ciuitatē ⁊ nō erāt alīm ta ppło tre. Et dirupta ē ci uitas: ⁊ oēs viri bellatoꝛes ei' fugerūt: exierūtq̄ de ciui tate nocte ꝓ viā portę q̄ est int̄ duos muros ⁊ ducit ad hortū regis: chāldeis obsi dentib' vrbē i gyro: ⁊ abie rūt ꝓ viā q̄ ducit in eremū: Persecut' ē aūt chaldeoꝝ exercit' regē: ⁊ apprehēde rūt sedechiā i deserto qō ē iuxta iericho: ⁊ ois comi tat' ei' diffugit ab eo. Cūq̄ ꝓphēdissent regē: adduxe rūt eū ad regē babylonis i reblata q̄ ē i terra emath: ⁊ locut' ē ad eū iudicia. Et iugulauit rex babylōis fili os sedechie i oculis ei': sed et oēs ꝓncipes iuda occidit in reblata. Et oculos sede chie eruit: ⁊ vinxit eū cōpe dib'. Et adduxit eum rex babylonis in babylonem ⁊ posuit eum in domo car ceris usq̄ ad diē mortis sue

honorifice sicut predixerat hieremias supra. xxxiij.

g In mense. Hic prosequens ponit ciuitatis capte destructio: circa quo primo ponit tps cu dr: In mese aut quito. licet aut fuerit capta mense quarto: vt dr supra code capitulo: tn non fuit cobusta donec sup hoc habuerunt voluntate regis babylonis: q agebat tuc i remotis. s. in ira emath vt habetur i textu: r sic trasijt tps vsq; ad decima die quinti mensis: in qua fuit cobusta. cetera patent in littera.

h De pauperibus. Hic cosequeter ponit ordinatio de remanenti b': r primo o pplo 2o de rege ioachim ibi Et factum est. Prima i duas: qz primo ponitur ordinatio o psonis reseruatis: 2o de occisis: ibi Et tulit. Prima adhuc in duas: qz primo ponitur ordinatio o pplo: 2o translatoruz numeratio: ibi Iste e ppls. Pria in duas: qz primo ponitur ordinato de personis: 2o de vasis: ibi Columnas q3. Circa primum sciendu q de psonis reseruatis sic fuit ordinatum: q illi q erat alicuius reputationis in sapientia vel arte aliqua seu codition notabili fuerut translati in babylone vt de illa coditione fuirēt babylonijs: ceteri vero fuerūt dimissi i iudea ad colendu agros r vineas: ne terra redigeret in solitudine: r redderet inutilis regi babylonis. de cultura vero terre ei tributu magnu reddebat: r hoc est qo dr:

h De pauperib' aut pplī. tc. s. habentib' aliqua codition babylonijs vtilem: vt plenius exponit qrto regz vltimo: i Trastulit nabuzardan ma. mili. tc. r pz lra.

k Columnas q3. Hic ponit dispositio de vasis: quicqd. n. fuit pciosum de talib' i teplo dni totu porta uerut secu chaldei: inter vasa tn ponit hic due colune eree q erant in porticu tepli: de quaz magnitudie r forma dcn fuit diffuse p singula tertio regu. vij. r similit de alijs vasis hic positis: r io hic breuiter itedo ptrasire qz descriptio exqsita de istis ibi hz locu. dicit ergo: Columnas q3 ereas. o quaz forma postea subdit:

l Que erant in domo dni. i. in porticu tepli:

m Et bases. illaz. s. colunaz: quelz. n. colūna hebat qttuor partes. s. basem: stipite: caput: r capitellu.

n Et mare eneum. vas erat magnu r rotudu in q lauabant sacerdotes.

o Quod erat in domo dni. i. in atrio sacerdotu: domus. n. dni large accepta no solu accipitur p corpore tepli: sed etiam p atrijs r edificijs ad ipsum ptinentibus

p Confregerunt chaldei. vt materia posset expediri portari.

q Et lebetes. i. chaldarias vbi coquebant carnes sacrificioz:

r Et creagras. i. fuscinulas ad extrahendum carnes:

s Et psalteria. i. instrumenta musica p leuitis:

t Et phialas. vasa erāt ad reponēdu vnguenta: quibus vngebantur reges r sacerdotes: r vasa diuino cultui consecrata:

v Et mortariola. in quibus terebantur species ex qb' popebatur vngueta:

x Et hydrias. i qb' popebat vinu r oleu p libaminib' fiedis:

y Et thymiamateria. in q' b' terebant species ad faciendu thymiama. qo coburebat sup altare thymiamatis.

z Et vrceos r pelues. i qb' lauabāt carnes offerede sup altare holocausti:

a Et cyathos. in qb' pbabat vinu r oleu vtru esset apta ad sacrificiuz.

b Quotqt aurea. tc. qz oia vasa aurea pcebāt ad vna pte: r argētea ad alia r erea simili ad aliaz

c Uitulos. xij. creos. boues vocāt. iij. regu

d Qui erāt sub basib'. bases dicunt hic ptes fudi maris ereis qo sedebat sup illos.

xij. vitulos: r tres respiciebāt ad orientē: r tres ad occidētē: r tres ad meridiē: r tres ad aqlone

e No erat pd'eris. hoc dr ad designādu magnitudine r mltitudine ei' intātu q no posset o facili sciri pd' otermiatu.

f De colunis aut. duab' supra dictis.

g Xvij. cubiti altitudinis tc. h' itelligēdu ē de stipite: qz tota colūna ex qttuor ptib' pdictis pstituta hebat. xxv. cubitos i altu: vt hēt 2o par. iij. r declaratu ē diffusi'. iij. regu.

b Et funicul'. xij. cubi. cir. eam. i. ei' grossitie.

i Pozzo grossitudo ei'. i. spissitudo.

k Quatuor digi. tc. r vtraq; erea. quaz forma erat valde subtilis r artificiosa put dcn fuit. iij. regu:

l Et retiacula r malogranata. ad decorē n. capitelloz erāt ibi i ciruitu malogranata de ere apposita: r reticaula q fm alios erāt qda fozamina i circuitu capitelloz artificiose facta: sic i ostijs laternaz ereaz: r dicūt reticacula qz fozamina illa i alio erāt similia fozaminib' retis. fm alios erat op' reticulatu o filis ereis fcm r positu super capitella: vl q p illa appebāt malogranata sic illa q si opta reti appet exteri p reti fozamia.

m Sup corona. i. sr capitelu qo dr corona: eo q erat sup caput colune sic corona sup caput regis.

n Et fue. malogra. tc. opēdētia a capitello r tot erāt qsi apposita i qlibz colūna. iij. vo regu dr q erāt ducēta in qlibet colūna: centu dependētia: r cētu apposita: r sic dcn fuit ibidem iste due colune erāt site ppe pietes ex vtra qz parte porticus ita q quattuor malogranata iuxta parietem posita non apparebant: r ideo non computantur hic

Jn mese aut qnto: decima mesis: ipse e ann' non' nabuchodonosor regi babylonis venit nabuzardan princeps militie q stabat coram rege babylonis i hierlm: r icēdit domu dni r domu regis r oes dom' hierlz: r oez domu magnā igne pbussit: r totu murū hierlm p circuitu destruxit cuct' exercitus chaldeoz q erat cu mgro militie. De paupib' aut ppli r o reliq vlgo qo rmaserat i ciuitate r de pfugis q transfugerāt ad regē babylonis r ceteros de multitudie trans tulit nabuzardan princeps militie vinitores r agricolas. Columnas q3 ereas q erāt i domo dni et bases et mare eneu qo erat i domo dni pfregerūt chaldei: r tulerūt oe es eoz in babylo

ꝛ sic remanent nonagintasex. tertio vo regum cõputantur omnia: o Et oia malogra. cẽtũ retia. circũda. licet in q̃ libet columna esset tantum vnũ retiaculuz: tñ ibi erãt centũ distinctiones sicut in malogranatis erant centũ ordines duo. n. malogranata. ſ. vnũ appositũ ꝛ aliud dependẽs sub eo faciebãt vnũ ordinez: ꝛ sic cũ i circuitu capitelli essent centuz apposita ꝛ cẽtũ dependentia ibi p cõsequẽs erant centuz ordines p Et tulit. Hic põitur ordinatio de personis ad vitam nõ reseruatis cum dr: Et tulit magister mi. saraiam sacer. primũ. i. primi ordinis: dauid enim distinxit sacerdotes p xxiiij. ordines: vt habetur primo paſ. q Et de ciui. tu. eunuchũ ꝛc. Jex quo patet q̃ iste dr eunuchus non a sectione genitalium: quia tales non põnũtur hominibus belli: ſz a maturitate ꝛ honestate: scõm q̃ dr matthei. xix. sunt eunuchi qui se castrauerũt propter regnuz celoz ꝛc. r Et. vij viros de his q̃ vi. fa. regis. i. habẽtes ad ipsum liberum accessuz s Et scribam principem milit. q̃ pba. tyrones. i. iuuenes aptos ad exercitium armorum: hos iterfecit rex babylonis quia consilium ꝛ fauorem dederant sedechie rebellãdi. t Et. lx. viros de populo terre. israel hos similiter interficit: quia restiterunt: malogranata nonaginta sex dependentia: Et oia malognata centum retiaculis circũdabant. Et tulit mgr militie saraiaz sacerdotẽ p mũ ꝛ sophoniã sacerdotez scõm: ꝛ tres custodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchũ vnuz q̃ erat ppositꝰ sup viros bellatores: Jet septẽ viros de his q̃ videbant faciẽ regis q̃ iuenti sũt i ciuitate Et scribã principẽ militũ qui pbabat tyrones: Et sexaginta viros de pplo tre q̃ iuenti sũt i medio ciuitatis Tulit autez eos nabuçardã mgr militie: ꝛ duxit eos ad regẽ babylonis in reblata. Et percussit eos rex babylonis: ꝛ iterfecit eos i reblata in terra emath. Et trãslatus ẽ iuda ð terra sua. Jste est pplus quẽ trãstulit nabuchodonosoz: In ãnno septimo iudeos triamília ꝛ viginti mil. Jn ãnno decimo octauo nabuchodonosoz trãstulit de hierlz aias octingentas trigintaduas. Jn ãnno vicesimo tertio nabuchodonosoz transtulit nabçardã magister militie aias iudeoz septingẽtas q̃dragintaquinq. Oẽs ergo aie q̃ttũ oz milia sexcente. Et factuz est i ꝛcesimo septimo anno trãsmigratiõis ioachim regis iuda duodecimo mẽse vicesimaquinta mensis: eleuauit euilmerodach rex babylonis ipo ãno regni sui caput ioachĩ regis iude: ꝛ eduxit eũ de domo carceris ꝛ locuꝰ est cũ eo bona. Et posuit thronũ eiꝰ sup thronos regũ q̃ erãt pꝰse in babylone: ꝛ mutauit vestimẽta carceris eius ꝛ comedebat pane coram eo sp cũctis diebus vite sue. Et cibaria eiꝰ cibaria ppetua dabãt ei a rege babylonis statuta p singulos dies: vsq̃z ad diẽ mortis sue cũctis diebus vite eius

C Et factũz ẽ postq̃ in captiuitatẽ redactꝰ ẽ israel et hierusalẽ deserta ẽ: sedit hieremias ꝓpheta flens ꝛ planxit lamentatione hac i hierusalem ꝛ amaro animo suspirãs ꝛ eiulans dixit:

pitulo isto. Jpse est annus. xix. nabuc. ꝛc. ꝛ soluitur hoc sicut ꝛ precedens quia hic accipiuntur anni nabuc. a tẽpore a quo ioachim factus fuit eius seruus: supra vero a principio regni sui. z Anno. xxiij. nabuc. tũc enĩz cepit tryum ꝛ plures alias ciuitates circa iudeam ad q̃s confugerant antepluresꝫ iudei timore nabu. ꝛ illi tũc fuerunt capti ꝛ in babylonez ducti. a Omẽs ergo anime. hic numerate: b Quattuor milia sexcente. Sciendum tñ q̃ fuerunt multo plures: sed hic ꝛ i libro regũ numerantur tãtum notabiliores. c Et factum est. Hic vltimo ponitur ordinatio de iechonia rege qui post longum carcerez fuit honorat⁹ in babylone cum dr Et factum est in xxxvij. anno trãsmigrationis ioachim. tantũ enim fuit i statu hũili. d Eleuauit euilmerodach. iste eni regnauit post nabuc. patrẽ suuz scõm hebreos: ꝛ mortuo patre cũ regnaret honorauit ioachin super omnes principes regni sui: vt appareat in littera ratio autem huius fuit scõm aliquos: q̃a nabuc. patre percusso amẽtia iste euilmerodach filius eius voluit regnare: ꝛ videbatur de percussione patris gaudere: pp qđ nabuc. in regnum restitutus fecit eum incarcerari cum isto ioachim: ꝛ sic cũ eo cõtraxit amicitiam propter qđ cõstitutus i regno mortuo patre honorauit eũ: cetera patent in lra. e Et factuz ẽ post q̃ ꝛc. totum istud vsq̃ ad finem capituli videt apposituz ab aliquo expositore ad cõtinuandum sententiam capitulis sequẽtibꝰ: qđ nõ ẽ hebreo nec i libris correctis

ei defendendo ciuitatẽ quantum potuerũt: ꝛ sic non reddiderunt se voluntarie sed fuerunt inuenti latentes ꝛ absconditi. v Jste est populus. Hic consequenter ponitur translatorum in babylonem numeratio. x Jn anno septimo iudeos triamília. ꝛ loquit̃ hic scriptura de translatis cũ iechonia filio ioachim: vt dicit ra. ſa. ꝛ alij hebrei sed cõtra hoc videtur qđ dicitur quarto regum. xxiij. q̃ translati cum eo fuerunt. x. milia: sed hec dissonantia soluitur per hoc qđ hic dicit iudeos triamília. i. de tribu iuda: de alijs autem tribubus fuerunt septem milia: qui hic omittuntur: ꝛ quarto regum cum istis numerantur. Item quarto regũ dicitur q̃ ista transmigratio fuit anno octauo nabuc. hic autem dicitur anno septimo. ad qđ dicendum q̃ ibi accipiuntur anni nabuc. a principio regni sui: hic autem ab illo tempore quo ioachim filius iosie fuit ei subditus ꝛ seruiẽs sub tributo: nabuc. autem iam regnauerat vno ãno. y Jn anno. xviij. ꝛc. loquitur hic de translatione populi cum rege sedechia. Sed contra hoc videtur qđ supra dicitur ca

INcipit postilla magistri Nicolai de lyra sup libz threnoꝝ q̄ apꝰ hebreos vocat cynoth. i. lamētatiōes cuz additiōibus pauli epi burgen. Cap. I.

QUomodo sedet. In p̄cedētibꝰ huiꝰ libri prophetauit hieremias destructionē hierl̄z futurā hic cōsequenter deplorat eā ia factā: qz vidit suā ꝓphetiam ꝓpletā. Circa qꝫ sciēdū q̄ sigul' vsibus lr̄e hebraice p̄ponunt ſz ordinez alphabeti. Et dicunt aliqui q̄ ꝓpositе sūt ad signādū sentētiaz versuū quibꝰ ꝓponunt: z sic ex interpretationibꝰ lr̄aruz ꝓcedūt ad expositionem versuū. Sz hoc nō videt bñ dictū: primo qz hebrei quozuz sūt iste lr̄e: z p ꝓse quēs virtutē eaꝝ debēt magis cognoscere: nihil tale dicunt. 2° qz lr̄a per se sūpta vt lr̄a est: nullā hz significationē: nec p ꝓsequens in p̄tationē: licet aliqua lr̄a vt est dictio aliq̄d significet: sicut apud latinos hec lr̄a a ꝓput ē ꝓpositio significat sine si ergo ex ista significatione aliqs vellet ꝓcedere ad exponēdum virtutē ipius a: ꝓput est lr̄a: vel scripturam p a incipientē: eēt mālesta equocatio. Itē isti imaginātur q̄ iste lr̄e nō sint de integritate versuū: ſz quasi quidaz tituli eis ꝓpositi: qō nō est vez: qz sic sūt de itegritate versuū i hebreo: sicut apud nos i illo hymno. A solis ortus z̄c. lr̄e latine incipiendo ab a vsqꝫ ad g inclusiue sūt de integritate versuū: qz p̄mus incipit p a: a solis ortus z̄c: 2° p b. beatus auctoꝛ seculi z̄c. z sic ꝓnter vsqꝫ ad g: z eodē modo ē hic de lr̄is hebraicis in hebreo: sed translatoꝛ nō potuit in latino seruare ordinē lr̄aꝝ latinaꝝ i p̄ncipijs versuū: qz prima dictio i hebreo ꝓ qua transfert: quomodo: incipit p aleph: z quomodo: incipit p q: z iō singulis versibꝰ p̄posuit sepatim lr̄as hebraicas p ordinē: nō ad signandū aliquid nisi q̄ p tales lr̄as incipiunt versus in hebreo: lamētationes. n. iste scripte sūt metrice i hebreo: z tpe hieremie currebat modus talis metrificandi aliquam materiā. ſ. q̄ versus inciperēt ordiate a lr̄is alphabeti. Sciendū ēt q̄ hic nō est q̄rendus p̄cessus artis sed magis dolentis z ꝙquerētis: qui lamentās aliquod factū idem freq̄nt repetit sub alijs verbis. sic̄ mater lamentās filiū mortuū aliq̄n noiat ipm ꝓpꝛio noie: aliq̄n noiat eū coꝛ suū: aliq̄n vtram suā: et sic de alijs: et freq̄nter de vna ꝓsona transit ad aliā magis ſm motū affectionis q̄ ſm ordinē rōnis. Preterea sub nomine ciuitatū vel locoꝝ intelligit ppl's ibi prius hitans z sic dz ciuitas vel locus desolari vel flere: p desolatiōe z fletu populi. His igit premissis hec ps libri hieremie q̄ apud hebreos cynoth vocatur. i. lamentationes: i duas partes diuiditur: qz primo ponit hieremie lamentatio: 2° ciusdem oratio q̄nto capitulo. Prima diuiditur i quattuoꝛ partes: ſm quadruplex alphabetum hebraicum ſm q̄ lamentationes iste metrice scribuntur: z hoc in quattuoꝛ capitulis: z hoc modo presens capitulū posset diuidi in. xxij. partes ſm numerū lr̄arum: sed non est vt quia sicut dictū est iste lr̄e nō ponuntur hic ad sensū lr̄alem designandū. Dicit ergo: a Quomodo sedet sola. i. habitatoꝛibus suis priuata. b Ciuitas plena populo. anteq̄ esset destructa. c Facta est quasi vidua. i. dignitate regni et sacerdotij orbata.

INcipiūt threni. i. lamentationes hieremie q̄ cynoth hebraice iscribūt. Aleph

QUomodo sedz sola ciuitas plena populo. Facta est quasi vidua domina gentiū: principes prouinciarū factā ē sub tributo. Beth. Plorās plorauit i nocte: et lachryme ei⁹ in maxillis ei⁹ Non ē q̄ ꝓsoleat eā: ex oib⁹ charis ei⁹: Omnes amici ei⁹ spuerūt eā: z facti sūt ei inimici

SImel: Migrauit iudas ꝓpter afflictionē z multitudinē seruitutis habitauit inter gētes nec inuenit requiē. Omnes ꝓsecutoꝛes ei⁹ apprehenderūt eā iter angustias. Beleth. Uie syon lugēt: eo q̄ nō sint q̄ veniāt ad sollēnitatē. Omnes porte eius destructe: sacerdotes ei⁹ gemētes. Uirgines ei⁹ squalide: et ipsa oppressa amaritudine. He. Facti sūt hostes ei⁹ in capite: inimici ei⁹ locupletati sūt: qz dns locutus ē super eā ꝓpter multitudinez

a Domina gentiū .i. que fuit domina gētium: maxime tpe dauid z salomonis qui multas gentes alienigenas sibi subiecerūt vt habetur. ij. Reg. z iij. z ad idem pertinet quod subditur: e Principes prouinciarū. ſ. temporibꝰ dictis. f Facta ē sub tributo. regis babylonis. g Plorās plorauit. per hanc reduplicationem intelligitur fletus abundātia h In nocte. i. tēpore tribulationis z angustie quod dī nox: i Et lachryme eius in maxillis eius ꝓh⁹ designatur continuatio z diuturnitas fletus. k Non ē qui consoletur z̄c. Iquia populi iudeis cōfederati vt egyptij z syri z aliqui alij in necessitate eam reliquerunt: z nō solū reliquerunt sed etiam chaldeis eoꝝ aduersarijs fauerūt: iō subditur: Omnes amici eius z̄c. l Migrauit iudas ꝓp afflictionem z multitudinē seruitutis. sicut enim fuit dictuz capitulo precedenti illos transtulerūt chaldei qui propter robur coꝛporis vel industriam artis poterāt eis seruire: alios dimittentes ꝓ cultura terre. m Habitauit inter gētes. populus in babylonem ductus. n Nec inuenit requiem. quia laboꝛibus duris affligebatur. o Omnes persecutoꝛes eius apprehenderūt eam. i. hierusalem. p Inter angustias. ſ. famis z moꝛtalitatis que preualuerāt in ciuitate quādo fuit capta: vt dictum est supra. Rabbi salomon exponit: Inter angustias. ſ. viarū vbi capiebant fugientes: qz non potuerāt diuertere. q Uie syon. Hic conuertit se ad lamentandū templi destructionem: quod erat in monte syon cū dicitur: q Uie syon. ſ. per quas populus veniebat ad templum de locis exterioꝛibus. r Lugent. hoc dicitur metaphoꝛice: sicut dicebantur gaudere in populi multitudine. vnde in hebreo habet: Uie syon herbose. qz nullus transibat per eas. s Eo q̄ nō sint qui veniant ad sollēnitatem. i. ad sollemnitates: quia ponit singulare ꝓ plurali sicut frequenter fit in scriptura veteris ac noui testamēti. ter enim in anno debebat populus comparere in templo scilicet in paschate: pētecoste: z festo tabernaculoꝝ Exodi. xxiij. sed destructo templo z populo captiuato nullus veniebat. t Omnes porte eius destructe. quia a chaldeis incense: vt dictum est supra. v Sacerdotes eius gementes. quia aliqui fuerunt occisi: z ceteri in captiuitatem ducti. x Uirgines eius squalide. idest deformate ex fame et labore. y Et ipsa oppressa amaritudine. idest non potens inde resurgere: sicut qui oppressus est imꝰtabili pondere. z Facti sunt hostes eius in capite. quia ante erant in cauda. z Inimici eius locupletati sunt. de bonis que erant in hierusalem et iudea: quia tamen hoc factum est ex diuina iusticia: subditur: Quia dominus locutus est super eam z cetera.

a Parvuli eius. qui secundum leges belli nō debebāt occidi. b Ducti sūt in captiuitatē. vt crescētes seruirēt chaldeis. c Ante faciē tribulantis. i. ducētis eos ad tribulationē: illi. n. qui ducūt captiuos faciūt eos ire ante se ⁊ nō p⁹. d Et egressus ē a filia syon. i. a hierusalē que⁹ filia syon eo q⁹ ciuitas ptegebat a tēplo ⁊ regia domo que erāt i mōte syon sicut filia ptegit a matre. e Omnis decor eius. s. regnū ⁊ sacerdotiū: iō sequitur: f Facti sūt pncipes eius velut arietes. iēsati. g Non inuēientes pascua. fame afflicti. h Et abierūt absq; fortitudine. nō potentes in aliquo resistere. i Ante fa. subseqntis. i. in captiuitatem ducentis. k Recordata ē hieru. die. afflic. sue ⁊ p⁹ua. cōsiderans q⁹ illa afflictio merito sibi venerat ꝓpter peccata sua pterita. l Oium desiderabiliū suo⁹. in diuis condescēsionib⁹ sibi factis ad votū. m Que habuerat a diebus antiquis. i. a tpe moysi q̄ deus pauit pplm illū cibo celesti. xl. annis: ⁊ mlta alia beneficia cōtulit ei. n Cum caderet popls eius in manu hostili. eadē ē. n. scientia cōtrariox ⁊ iō vnū oppositoꝝ aliud ad memoriam reducit: ⁊ etiā magis apparere facit: q⁹ opposita iuxta se posita magis elucescunt- iniquitatū ei⁹. Parūuli ei⁹ ducti sūt in captiuitatē: ān faciē tribulātis. Vau. Et egressus ē a filia syon ois decor eius. Facti sūt pncipes eius velut arietes nōn inuēientes pascua: et abierūt absq; fortitudine ān faciē subsequntis. çai: Recordata ē hierusalē diex afflictōis sue: ⁊ p̄uaricationis oīuꝝ desiderabiliū suox quē habuēat a diebus antiqs cū⁹ caderet pp̄ls ei⁹ i manu hostili: ⁊ nō eēt auxiliator. Viderūt eā hostes: et deriserūt sabbata ei⁹. Heth: Peccatus peccauit hierlm: ꝓpterea i stabilis facta ē. Omnes q̄ glorificabāt eā spuerūt illā q̄ viderūt ignominiā eius ipa aūt gemēs et cōuersa ē retrorsū. Teth: Sordes ei⁹ i pedibus eius: nec recordata ē finis sui. Deposita ē vehemēnt: nō habēs psolatorē. Vide dñe afflictionem meam: q̄m erect⁹ ē inimic⁹. Joth: Manum suam misit hostis ad oia desiderabilia eius: q̄ vidit gētes ingressas scuariū suū de quib⁹ pceperas ne intrarēt in ecclesiam tuā. Caph: Omis pp̄ls ei⁹ gemēs: ⁊ querēs panē. Dederūt pciosa queq; p cibo ad refocillādā aiaz. Vide dñe et cōsidera: q̄m facta sū vilis. Lamech: O vos oēs q transitis p viā attēdite et videte: si est dolor sic⁹ dolor me⁹. Quoniaz vindemiauit me vt locutus ē dñs: i die ire furoris sui. Mem: De excelso misit ignē in ossib⁹ meis: et erudiuit me. Expandit rete pedibus meis cōuertit me retrorsū. Posuit me desolatam: tota die meroze cōfectā. Nun: Vigilauit iugū iniqtatū mearū in manu eius: cōuolute sūt et iposite collo meo. Infirmata ē vir⁹ mea: dedit me dñs i manu de qua nō potero surgē. Samech: Abstulit oēs magnificos meos dñs de medio mei: vocauit aduersū me tempus vt cōtereret electos meos. Torcular calcauit dominus virgini filie iuda. Ain desiderabilia ei⁹. i. ad libros legis de q̄ bus dicit Psalmo. xviij. desiderabilis sup aurū ⁊ lapidē pciosū multū: dic. n. Ra. sa. q⁹ chaldeis currentib⁹ ad aurū ⁊ argentū i destructione hierlm: isti magis voluerūt currere ad cōburendū libros legis: eo q⁹ scribit deutero. xxiij. āmonites ⁊ moabites nō intrabūt i ecclīaz dñi i eternū: iō subdit: e Quia vi. gē. āmonitas ⁊ moabitas. f Ingressas scuariuz tuū. vbi lex seruabat ⁊ potissime deuteronomiū i latere arce: deute. xxxj. g Omis pp̄ls ei⁹ gemēs. pre anxietate famis que p̄ualuit i hierlz ob sessa à chaldeis: vt habet. ē. xxxviij. h Dederūt pciosa queq; pro cibo. illi qui erāt diuites. i Ad refocillandā aiaz. i. ad mitigandū famē: ⁊ nō ad satietatē: iō i psona eius orat ꝓpheta dicēs: k Vide dñe. afflictionem meā. l Et considera. releuando eā. m O vos Dic iduc ꝓpheta alios ad ꝓpassionē dicēs: O vos oēs q̄ trāsitis per viā. ꝓpe hierlz ō⁹structa. n Attēdite ⁊ videte. p compassionem. o Quēm vindemiauit me rē. loquit de hierlm p modū vinee cui⁹ clausura ē dissipata: ⁊ fructus collectus: q⁹ muri hierlm erāt dissipati: ⁊ oia bōa asportata. p De excelso misit ignē in ossib⁹ meis. i. in tēplo ⁊ regis fortalicio: ⁊ in ceteris ō quox fortitudine ꝑsidebat pp̄ls: sic ossa sūt robur corporis: ⁊ oia ista fuerūt cōbusta a chaldeis: vt dictū fuit. s. lij. q Et erudiuit me. q⁹ vexatio dat intellectū. In hebreo habet: Et sepauit me. i. mēbrati lacerauit. r Expā. rete pedi. me. i. pmisit expādi: ⁊ vocat h rete deceptio falsox. p phax: q̄ fuit pp̄lo cā ruine: vt freqnt dcz ē. s. s Conuer. me retrorsū. i. de statu honorabili ad confusibilem. t Vigilauit iugū iniq. me. i ma. ei⁹. s. dñi: q⁹ vigilanti ⁊ solicite iduxit penā p iniqtatib⁹ meis: pp hoc i psona ei⁹ dī i pncipio libri de ōstructiōe pp̄li loquēs: Vigilabo ego sup vbo meo vt faciā illō. v Cōuolute sūt. s. iniq tates mee. x Et iposite collo meo. sic fardellus ipōit latrōi depēdeso. y Infir. ē vir. mea. deo me deserente. z Dedit me do. i ma. s. chaldeox. a De q̄ n̄ po. surrute ꝓpa: sz tm̄ diuia. b Abstulit oēs magni. meos.

a Parvuli eius. qui secundum leges belli nō debebāt occidi. b Ducti sūt in captiuitatē. vt crescētes seruirēt chaldeis. c Ante faciē tribulantis. i. ducētis eos ad tribulationē: illi. n. qui ducūt captiuos faciūt eos ire ante se ⁊ nō p⁹. d Et egressus ē a filia syon. i. a hierusalē que⁹ filia syon eo q⁹ ciuitas ptegebat a tēplo ⁊ regia domo que erāt i mōte syon sicut filia ptegit a matre. e Omnis decor eius. s. regnū ⁊ sacerdotiū: iō sequitur: f Facti sūt pncipes eius velut arietes. iēsati. g Non inuēientes pascua. fame afflicti. h Et abierūt absq; fortitudine. nō potentes in aliquo resistere. i Ante fa. subseqntis. i. in captiuitatem ducentis. k Recordata ē hieru. die. afflic. sue ⁊ p⁹ua. cōsiderans q⁹ illa afflictio merito sibi venerat ꝓpter peccata sua pterita. l Oium desiderabiliū suox. in diuis condescēsionib⁹ sibi factis ad votū. m Que habuerat a diebus antiquis. i. a tpe moysi q̄ deus pauit pplm illū cibo celesti. xl. annis: ⁊ mlta alia beneficia cōtulit ei. n Cum caderet popls eius in manu hostili. eadē ē. n. scientia cōtrariox ⁊ iō vnū oppositoꝝ aliud ad memoriam reducit: ⁊ etiā magis apparere facit: q⁹ opposita iuxta se posita magis elucescunt- o Viderūt eam hostes. captā ⁊ exulatā. p Et derise. sabbata eius. i. cultū dei⁹ isrl: reputātes q⁹ saluare nō poterat populū illū: sz hoc remouet ꝓpheta dicēs: q Peccatum peccauit hierlm. i. peccatis peccata accumulauit. r Pro pterea instabilis facta ē. nō potēs resistere aduersarijs ꝓpt dei sui offensam: nō ꝓpter ei⁹ impotētiā. s Oēs q̄ glorifi cabāt eā. tpe sue ꝓsperitatis. t Spuerūt illā. tpe aduersitatis. v Quia vide. ignomi. ei⁹. i. destructionē ⁊ captiuitatē. x Ipsa aūt gemēs sub onere iportabili. y Et cōuersa ē retrorsū. s. i. cōfusionē a statu honorabili. z Sordes ei⁹ in pedib⁹ eius. in hebreo habet: In oris ei⁹. loqt de ea sic de muliere patiēte mēstrua: cui⁹ imūdicia descēdit ad inferiora: ita q⁹ sedant ore vestimēti iteriozis pedes tāgētis: ⁊ p hoc designat imūdicia idolatrie abūdās in hierlm: pp quā fuit destructa. a Nec ē recordata finis sui. i. excecata vicijs nō cogitabat punitionē sup se finaliter venturā: iō subdit b Deposita ē vehemēnt. ab oi honore ⁊ consolatiōe: iō o in psona eius orat ꝓpheta dicēs: Vide dñe rē. c Manum suā misit hostis. i. ppls āmonitax ⁊ moabitax: vt dic Ra.

regē ꝛ ꝓncipes ꝓphas ꝛ sacerdotes. c Uocauit aduersū me tps. ſ. afflictōis ꝛ destructōis. o Torcular calcauit dñs cū. qz sic i torcu lari de uuis exprimit uinū: sic i destructione hierlz fuit effusus sanguis iudeorum.

e Jccirco ego plorās cē. i quo notat flet⁹ ꝛ doloris abūdātia. f Qz lōge factus ē a me ꝓsolator. i. ipe de us retrahēs a me ꝓsolationē suā: lz sit vbiqꝫ p potentiā cētiaz ꝛ ꝓsentiā. g Facti sūt filij mei. i. hitatores hierusalem.

Jccirco ego plorās ꝛ oculus meus deducēs aquas qꝛ lōge factus ē a me ꝓsolator: ꝓuertens aiaz meam Facti sūt filij mei p̄rditi: qm̄ iualuit inimic⁹. Ꝑhe: Expandit syon man⁹ suas nō ē q ꝓsolet eā: Mādauit dñs aduersū iacob i circuitu ei⁹ hostes ei⁹. Factā ē hierusalē q̄si polluta mēstruis inter eos. Sade: Justꝰ ē dominus: qꝛ os eius ad iracūdiam ꝓuocaui. Audite obsecro vniuersi ꝓpli: ⁊ videte dolorē meū. Virgines mee ꝛ iuuenes mei abierūt i captiuitatem. Coph: Uocaui amicos meos: ipi⁹ deceperunt me. Sacerdotes mei ꝛ senes mei i urbe cōsupti sūt: qꝛ qsierūt cibū sibi vt refocillarēt aias suas Res: Uide dñe qm̄ tribulor: ꝓturbatus ē uent⁹ me⁹. Subuersū ē cor meū i me metipa qm̄ amaritudie plena sū. Foris interficit gladius ⁊ domi mors similis ē. Sin:

Audierūt qꝛ igemisco ego ⁊ n̄ ē q ꝓsolet me. Omnes inimici mei audierūt malū meū: lētati sūt qm̄ tu fecisti Adduxisti diē ꝓsolatōis: ꝛ fiet sicut mei. Thau: Ingrediat oē malū eoꝝ coram te: ꝛ ⁊ deuindemia eos sic vindemiasti me pp iniqtates meas Multi. n. gemit⁹ mei ꝛ cor meū merēs. Aleph .II. Uomō obtexit caligine i furore suo dñs filiā syon: piec̄ de celo i terrā iclytā israel: ⁊ n̄ ē recordat⁹ scabelli pedū suoꝝ i die furoris sui. Beth: precipitauit dñs nec pepcit die speciosa iacob: destruxit i furore suo munitōes virginis iuda. ꝛ die cit i trā: polluit regnū ꝛ ꝓncipes e⁹. Gimel: Cōfregit i ira furoris sui oē cornu israel auertit retrorsū dexterā suā a facie inimici: ⁊ succēdit i iacob qsi ignē flāme deuoranti i gyro. Deleth: Tetēdit arcū suū qsi inimicus firmauit dexterā suā quasi hostis: ꝛ

vidēbat. n. ꝓpha futurā babylois destructionē ad iudeoꝝ cōsolationē: qꝛ p h⁹ habuerūt licentiā redeū di ꝑmo āno cyri.

o Jngrediat oē ma. eoꝝ coram te. vt puniatur. p Et deuindemia eos. destruendo muros eoꝝ ꝛ bona rapiēdo: ꝛ h⁹ dic̄ ꝓpheta nō zelo vindicte: sz diuine iustitie.

Capitulum. II.

Uomō. hic ꝓn̄ describit hieremie lamentatio sb̄ scdo alphabeto: ꝛ p̄ lamētat destructionē citatis ꝛ tē pli dicēs admiratiue a Quō obte. cali. .s. tribulatōis maxie. b Jn furo. suo. i. in effectu sue iustitie.

c Filiā syō. i. hierlz vt expositū ē. c. ꝓcedēti. o Proiecit ō celo i ter. i. ō statu sūme honorabili ad sūme miserabilē. e Jndytā israel. i. hierlz que erat metropol ꝛ nobilissima i regno iuda. f Et nō ē recor. scabelli pe. su. i. tēpli qō icēderūt chaldei: ꝛ oī scabellū pedū dei: qa

n Justus ē do. i mea punitiōe. o Quia os ei⁹ ad iracūdiā ꝓuocaui. trāsgrediēdo legē ex ore ip⁹ datam: exo. xx. p Audite obse. vni. ꝓpli. ꝓfessionē pcī mei. q Et vide. dolo. meū. nō solū de pēa mihi illata: sz ⁊ de diuia offensa ō qua plus dolebat hieremias ꝛ alij iusti q̄ de pēa. r Uocaui ami. me. i. egyptios mihi ꝓferatos. s Et ipi decepe. me. qz rebellaui chaldeis ex eoꝝ ꝓfidētia: ꝛ ipi nō tulerūt mihi auxiliū i mea miseria. t Sacer. mei ꝛ se. mei. i. iudices ordinarij.

v Jn vrbe. ſ. hierlm. Consupti sūt. ſ. fame: ꝛ multo pl⁹ alij q̄ nō habebant i tāta auctoritate. x Uide domine qm̄ tribu. i. mēte. y Cōtur. ē vēter me⁹. ex redūdātia mētis ad cor ꝓ⁹. z Subuersū ē cor meū. i. sensus me⁹ absorpt⁹ ē p nimio dolore. a Foris interfi. gla. ꝛ loquit ꝓ tpe obsidiōis: quo iterficiebant oēs q̄ extra hierusalem inueniebant. b Et domi. i. itra ciuitatem.

c Moꝛs simil ē. qz aliqui moriebant fame: aliq̄ gladio: ꝛ aliq̄ lapidib⁹ ꝓiectis p machias ab extra. d Audierūt. ſ. chaldei me obsidētes. e Quia igemisco. p fame ꝛ alijs miseriis. f Et n̄ ē q̄ ꝓso. me. veniēdo ad auxiliū mihi. g Oēs ini. mei. qui erāt i exercitu chaldeoꝝ. h Audierūt malū meū. tale ꝛ tantū q̄ n̄ possū

vltra resistere. i Letati sūt. obsidētes. n. ciuitate aliquā multū guudēt qm̄ audiūt q̄ illi q̄ sūt intra nō possūt tenere ciuitatē. m Qm̄ tu fecisti. q. o. hoc nō accidit chaldeoꝝ virtute: sz ex punitiōe tue iustitie. n Adduxisti. i. adduces: loquit. n. ō futuro p modū p̄teriti pp certitudinē ꝓphetie

exercitiū bonoꝝ in virtute patiētie. r Occidit oē quod pulchꝝ erat visu in tabernaculo filie syon. i. in tēplo domini qđ erat i mōte syon: qz sacerdotes occisi fuerūt ibi: vt hz ifra eodē. c. 7 oia p̄ciosa inde aspoꝛtata: cetera patēt ex dictis vsqꝫ ibi: s Et reple. in filia iuda. i. i gēte iudaica. t Humiliatū 7 hūiliataz. qz oēs virtusqꝫ sexus hūiliauit i seruitutez 7 captiuitatē redigendo. v Et dissipa. q̄i hoꝛtū. cuꝰ clausure dissipant collectis fructib⁹. x Tēto riū suū. i. tēplū salomōis: qđ erat dispositū ītra p̄ sanctū 7 sanctū sanctoꝝ: sic tabernaculū quod fecerat moyses in deserto. y Obliuiōi tradi. domin⁹ i. tradi fecit. z In syon festiui. et sab. qz destructo templo 7 pplo captiuato talia cessauerūt q̄si p ānos lxx. a Repulit do. alta. su. pmittēdo illō destrui p chaldeos. b Maledi. scificatiōi sue. i. tēplo i quo scificabant hoīes p̄ sacrificia 7 oblatiōes cui maledixit .i. malefecit. dicere. n. dei ē facere psal. cxlv iij. Dixit: 7 facta sūt. hz aūt deꝰ nō sit actō mali culpe: ē tñ actoꝛ mali pene: 7 sic maledixit tēplo inquātū per chaldeos ipz ꝓbuſſit fz oꝛdinē sue iustitie. c Tradidit i manꝰ ini. mu. tur. eiꝰ. ꝓpe. n. tēplū erant turres nobiliōes ad loci ō fēsionē. o Uocez ōoe. i. oo. oo. s. aduersarij exultādo de captiōe 7 spoliatiōe loci. e Sicut i die solēni. i. sic in solēnitatib⁹ solebant cātare leuite laudes dei. f Cogitauit do. 7c. qz ab eterno p̄uidit oia in tpe fienda. g Tetēdit funi. suū. ad destruendū fm lineā sue iustitie: isto mō dī. ꝯ. Re. viij. Mēsus ē dauid duos funiculos vnū ad occidēdū 7c. h Luxitqꝫ antemurale. antemurale. n. ē paruꝰ murꝰ ante murū p̄ncipalē i clausuris ciuitatū: 7 vsqꝫ fuit dissipatꝰ in hierl'z. i Defixe sūt. hic spāliē lamentat hieremias destructionē pſoaꝝ 7 afflictionē: tñ ꝓtinuādo se ad p̄cedēria p̄mittit de ciuitatis destructiōe dicēs: Defixe sūt in terra porte eiꝰ. i. amote ō locis suis 7 in terram p̄iecte. k Perdidit 7c. regē eiꝰ. i. sedechiā q̄ fuit ductus in babylonē: 7 plures de p̄cipibꝰ suis. l Nō ē lex. i. doctoꝛ legis qz fuerūt occisi: ita expōit Ra. sa. pōt etiā expōi de lege ad hz q̄ fuit tūc cōbusta: vt dictū ē. s. c. p̄cedēti: tñ postea fuit p esdrā repata. m Et ꝓphe eius. i. ꝓphe hierl'z q̄ ñ erāt veri sz falsi ꝓphe: iō sb̄dit: n Non inuene. visionē a domino. Joth: Sederūt i terra

ōccidit oē qđ pulchꝝ erat visu i tabernaculo filie syō effudit q̄i ignē idignationē suā. He: Facꝰ ē dñs velut inimicꝰ: p̄cipitauit isrl'. Pꝛe cipitauit oia menia eius: dissipauit munitiōes eiꝰ: 7 repleuit in filia iuda hūiliā tū 7 hūiliatā. Uau: Et dissipauit q̄i hoꝛtū tētoꝛiū suuz demolit ē tabernaculū suuz. Oblīuiōi tradidit dñs i syō festiuitatē 7 sabbatuz 7 i oppꝛobꝛiū 7 i idignationē furoꝛis sui regē 7 sacerdotē. Zai: Repulit dñs altare suū: maledixit scificatiōni sue: trādidit i manꝰ iimici muros turriū eiꝰ. Uocē dederūt i domo dñi: sic in die solemni. Heth: Cogitauit dñs dissipare murū filie syon: tetēdit funiculū suū 7 ñ auertit manū suā a p̄ditiōe Luxitqꝫ ātemurale: 7 murus pariē dissipatꝰ ē. Teth: Defixe sūt i terra porte eiꝰ perdidit 7 ꝓtriuit vectes eiꝰ regē eius 7 p̄ncipes eiꝰ i gētibꝰ. Non ē lex: et ꝓphe eiꝰ nō inuenerūt visionē a domino. Joth: Sederūt i terra cōticuerūt senes filie syon: ꝓspersерūt cinē capita sua: accincti sūt cilicijs. Abiecerūt i terra capita sua ꝯgines iuda. Caph: Defecerūt p lachꝛymis oculi mei ꝓturbata sūt viscera mea. Effusū ē i terra iecur meū sup ꝓtritiōne filie ppli mei cū ōficeret paruulus 7 lactēs i plateis oppidi Lamech: Matrib⁹ suis dixerūt: vbi ē triticū 7 vinū: cū deficerēt quasi vulnerati i plateis ciuitatis: cū exalarēt aīas suas i sinu matrū suaruz. Mem: Cui cōparabo te vel cui assimilabo te filia hierusalē: Cui exeqbo te 7 ꝓsolaboꝛ te virgo filia syō: Magnā ē. n. velut mare cōtritio tua Quis medebit tui: Nun: Pꝛophe tui viderūt tibi falsa 7 stulta: nec apiebāt iniquitatē tuā: vt te ad pniaz pꝛouocarēt. Uiderūt autē tibi assūptiōes falsas 7 eiectiones. Samech: Plauserūt sup te manib⁹ oēs trāseuntes p viā: sibilauerūt 7 mouerūt capita sua sup filiā hierl'm: Hēccine est vrbs dicētes p

i ter. cōti. senes filie syon. i. hierl'm. q. d. illi q̄ pri⁹ erant ibi i honoꝛe 7 loquebant in auctoꝛitate sūt inhonorati 7 muti p confusione. p Et conspersерūt cine. capita sua. in signū tristicie: aliqui libri habēt h additū: Uirgines hierl'm. sz nō ē in hebꝛeo: 7 iō hec lra refert ad senes

q Accincti sūt cilicijs. in signuz pnie. r Abiecerūt i ter. capita sua virgi. iuda. p̄ nimia angustia. s Defecerūt p lachꝛy. ocu. mei. verba sūt hiemie cōpatiētis miserie ppli sui. t Cō turbata sūt vis ce. mea 7c. q. d. intim doleo q̄ videtur mihi q̄ oia membꝛa mea vitalia debeāt cadē i trā. v Cū deficeret puulus 7 lactēs. ex ōfectu nutrimēti: lacto tas: idē ē qđ exhibere lac. lacteo tes: idē est qđ lac sugere: 7 in de dī lactēs. i. lac sugēs: iō sb̄ditur: Matrib⁹ suis 7c. 7 pz lra. x Cui compabo te 7c. 7 subditur: Et consolaboꝛ te. solaciū enim miseri ē habere socium i pena: sed non inuenibant in propositō: ideo dicit p̄pheta: x Cui compabo te 7c. quasi diceret non inuenio aliquam ciuitatem ita afflictam quam tibi possim in exēplū proponere pro aliquali tua consolatione: ideo subdit: y Magna est. n. velut mare contritio tua. i. sic excedit contritiones aliarum ciuitatū: sicut mare aquas fluminuz: ideo sequit: z Quis medebit tui. quasi dicerz nullus posset nisi deus. a Prophete. hic specialiē i uehitur contra falsos prophetas qui regem 7 populuz induxerūt ad rebellandum regi babylonis: ideo dicit: Prophete tui viderunt tibi falsa. ex sua confictione. b Et stulta. quia per hoc secuta est destructio tua. c Nec aperiebant iniquitatem tuam. te veraciter arguendo: sed magis palliabant peccata tua. d Uiderūt autem tibi assumptiones falsas. inducendo te p falsas persuasiones ad sumendū bellū contra chaldeos. e Et eiectiones. s. de terra tua. per captiuitatē tuam que ē ad hoc secuta. f Plauserūt super te manib⁹. deridendo fatuitatem tuā 7 calamitatē tuā. g Hec cine est vrbs dicentes pfecti decoris 7c. ita. n. pulchre 7 magnifice edificauit eā salomon q̄ delectabile erat oib⁹

habitare i ea. b Aperuerũt ꝛc̃. ſ. chaldei ꝛ alĩ eis adiuncti cõferẽdo ad inuicẽ de tua deſtructiõe totalĩ: iõ ſbdit: i Deuorabim⁹. ꝛ qz h⁹ faciebãt ex magna vo lũtate: iõ ſbdit: k En iſta ẽ dies quã expectabamus. ſ. cũ magno deſiderio. l Fecit do. q̃ cogitauit. i. ab eterno diſpoſuit.

m Compleuit ſer. ſuũ quẽ ꝓcepe rat a diebꝫ anti quis. ſ. i deutero. xxviij. vbi cõmi tur penã terribilẽ iudeis declinanti bus ad idolatriã n Et letifica. ſu per te ĩmicuz. ex ſua victoria ꝛ de iectione tua.

o Clamauit ꝟ hieremias induc̃ ꝓplm ad querendũ dei miſericor diã: ꝛ qz ad h⁹ fa cit aduerſariorũ ſupbia: ideo dic̃: Clamauit cor eo rũ. i. chaldeoꝝ.

p Ad dñz. i. ꝓ dñm eũ blaſphe mando tãq̃ ipo tentẽ ad ppli ſui defenſionẽ. Põt ẽt hoc alĩ expõi de iudeis: Clama uit cor eorum ad dñm ꝛc̃. qz multi eoꝝ vidẽtes q̃ ñ poterãt vltra ỏfẽ dere muros cla mabãt ad dñz q̃ rendo eius auxilĩũ. q Deduc quaſi torrentẽ lachrymas. abũdanꝫ flendo. r Nõ des requiẽ tibi. ab ope ribus pnie ceſſãdo. s Neq; taceat pupil. ocli tui. fle tũ interrũpẽdo. t Conſurge i. ſimꝫ ſurge corpore. ſ. ꝛ mẽte ad diuinã laudẽ: vt poſſis ĩuenire miſericordiã. v In ꝓncipio vigiliaꝝ. i. celeriꝫ ꝛ expedite. x Effũ de ſic̃ aquã cor tuũ. i. pfecte ſicut aqua effũdit pfectꝫ ce teris liquoribꝫ: ꝛ talis effuſio idẽ ẽ qõ intẽſa deuotio.

y Leua ad eũ manuſ tuas ꝓ aia. i. ꝓ aiabꝫ. z Par uuloꝝ ꝛc̃. qõ duplicit põt intelligi: vno mõ vt aie ille re cipiant in ſinu abrae: alio modo vt mores illoꝝ inocẽtũ i oratione recordet ante dñm: ad ꝓuocandũ dei vindictam ꝓ chaldeos. a Vide do. ꝛ conſidera. ꝓ cõdeſcẽ ſionẽ tue pietatis. b Quẽ vindemiaueris ita. i. ſpoli aueris oĩbus bõĩs intrñ q̃ fame morĩunt. c Ergo ne come. mu. q. d. ſic factũ ẽ: legit. n. iiij. Re. vj. q̃ in obſidi one ſamarie mlieres comederũt filios ſuos ꝓ famis ma gnitudie: ꝛ idẽ credibile ẽ accidiſſe i obſidiõe hierlz ꝑ chaldeos: imo expreſſe dr infra. iiij. d Paruulos ad mẽ. palme. mulieres. n. ꝓgnantes ꝓ anguſtijs ꝛ doloribꝫ pariebant añ tẽpus fetus impfectos: ꝛ ſic ſtatim morie bant ꝛ a matrib⁹ comedebant: ꝛ hec miſeria predicit iu deis deutero. xxviij. ſi relinq̃rent deum declinantes ad idolatriã: qõ fecerũt vt pz in libris iudicũ ꝛ regum.

e Si occidit. accipit hic ſi ꝓ qz: qz chaldei paſſim in ſiciebant ſacerdotes in tẽplo dñi: vbi tamẽ parcere ỏbu

ſecti ỏcoꝛis: gaudiũ vniuſe terre. Alĩ. Apũ erũt ſup te os ſuũ oẽs ĩmici tui: ſibi lauerũt ꝛ fremuerũt dẽtib⁹ ſuis: ꝛ dixerũt: dẽuorabim⁹ En iſtã ẽ dies quã expecta bamus: inuenimuſ: vidim⁹ Phe: Fecit dñs q̃ cogita uit ꝛ ꝓpleuit ſermonẽ ſuuz quẽ ꝓceperat a diebuſ anti quis. Deſtruxit ꝛ non pep cit: et letificauit ſup te ĩmi cũ: ꝛ exaltauit cornu hoſti um tuoꝝ. Sad: Clamauit cor eoꝝ ad dñz: ſup muroſ filie ſyon. Deduc q̃ torren tẽ lachrymaſ ꝓ diẽ ꝛ noctẽ nõ deſ requiẽ tibi: neq; tace at pupilla oculi tui. Coph: Conſurge: lauda i nocte: i ꝓncipio vigiliaꝝ: effũde ſic̃ aquã cor tuũ ãte cõſpectũ dñi. Leua ad eũ manꝫ tuaſ ꝓ aia pruuloꝝ tuoꝝ: qui fame pereũt i capite oĩum

cõpitoꝝ. Res: Vidẽ dñe ꝛ cõſidera q̃ videmiaueriſ ita. Ergõ ne comedẽt mlie res fructũ ſuũ: puulos ad mẽſurã palme: Si occidit i ſcũario dñi ſacerdos ꝛ ꝓ pheta: Jacuerũt i terra fo ris puer ꝛ ſenex: vgiel mee ꝛ iuuenes mei ceciderũt in gladio. Interfeciſti i die fu roꝛis tui: pcuſſiſti: nec miſer tus es. Thau: Vocaſti q̃i ad diẽ ſolẽnẽ: q terrerẽt me de circuitu: ꝛ nõ fuit in die furoꝛis dñi q effugeret ꝛ re linqueret. Quos educaui ꝛ enutriui: iimicꝰ me⁹ cõ ſũpſit eos. Aleph. iii.

Ego vir vidẽs paupta tẽ meã: i vgã idignatio nis eius. Aleph: Adẽ mia uit ẽt adduxit i tenebras: ꝛ nõ i lucẽ. Aleph: Tãtũ i me vertit: ꝛ conuertit ma num ſuam tota die. Beth:

iſſent ꝓ ſcitate loci. f Jacuerũt in ter inſeplti. g Per cuſſiſti nec miſer⁹es. differẽdo illã penã: cũ in oib⁹ operibuſ dei ſemp cũ iuſticia currit miſericordia. h Vocaſti qua ſi ad diẽ ſolemnẽ ꝛc̃. q. d. ſicut ad ſolẽnitatẽ libenꝫ ꝓfluunt boues: ſic gentes i circuitu iudee hitantes: ꝓmpte ꝛ gaudentes venerũt cũ chalde is ad deſtructionẽ vr bis. i Quos edu. ꝛ nutriui. i. hitatores hierlz qui dicebãt eꝰ filĩ. k Jnimi. me. i. chaldeoꝝ exercit⁹. l Cõſũpſit eos. pti fame in lõga obſidio ne: ꝛ parti gladio i vr bis captiõe. Ca. iii.

Ego vir. hic deſcribit la mẽtatio hie remie ſb tertio alpha beto: ꝛ dic̃ hic Rab. ſa. q̃ hieremias ſcri pſit iſtud capitulum poſtq̃ ioachim filius ioſie cõbuſſerat libr̃ ſuũ in quo erant ſcri pta alia tria capitula. ſ. ꝓmũ ſcõm ꝛ q̃rtũ: ſic dictũ fuit. ꝑ xxxvj ꝛ pp hoc in fine illiuſ capitli dr q̃ hieremi as tulit aliud volũm ꝛ dedit baruch q̃ ſcri pſit in eo oẽs ꝓmoneſ libri ꝓphetie: ꝛ inſup additi ſũt ſermões plu res q̃ ante fuerant: et ad hoc denotandum ſb qualibz lr̃a poſuit tres verſiculos in h⁹ capitulo. Sed iſtud dictũ videt ꝓpugnare illis que ſupra dr xi. ſ. q̃ hieremias lamentat deſtructionẽ ciuitatis iam factã qz vidit ꝓphetiam ſuã completã: qz combuſtio huꝰ libri et repatio fuit longe añ deſtructionẽ hierlz. ſ. quarto ãno ioa chim filĩ ioſie: vt ibidẽ dr: qui regnauit. xj. annis: ꝛ poſt eũ iechonias filius eꝰ mẽſibus tribus: ꝛ poſt eũ ſedechias. xj. ãnis: ita q̃ in eius anno. xj. fuit hierlm deſtructa. Ad h⁹ dicendũ q̃ hieremias vidit deſtructionẽ ciuitatis dupliciter: vno modo viſione intellectuali ꝛ ꝓphetica: ꝛ ſic eã deploꝛa uit ſcribendo anteq̃ eueniret: alio modo viſione corporali qñ fuit completa: ꝛ ſic eam deploꝛauit illud qõ prꝰ ſcripſe rat ꝓ modũ lugubꝛis carminis oꝛe proferendo. Jgit preſens capitulũ in tres partes poteſt diuidi: qz primo hieremias ſu am miſeriã lamentat ꝛ ppli: ꝛ dei miſericordiã ꝛ iuſticiam ſuam annexã confitet: ibi Miſericordie dñi. ꝫ ad lamentan dũ miſeriã reuertit: ibi Operuiſti. Et primũ dicit in perſõa ſua ꝛ ppli: a Ego vir videns paupertatem meam. i ſpo liatione ciuitatis ꝛ captiuatione. b Jn virga indignatio nis eius. i. vindicte ꝛ correctionis dei. c Me minauit. per exercitum chaldeoꝝ in captiuitatem ducendo.

d Et adduxit in tenebras. in locis tenebroſis me recluden do. poteſt etiam hoc intelligi de ſedechia qui erat caput po puli ꝛ exoculatus fuit ductus in babylonem. e Tantũ in me vertit. loquitur ad modum hominis multum afflicti cui videtur q̃ nulla afflictio alia ſit ſue companda: ꝛ ſic di cit ſe ſolum afflictum. f Uetuſtam fecit pellem meam.

ex fame ⁊ labore que accelerant senectutē. g Cōtriuit os
sa mea. i. robur corporis mei. h Edificauit i gyro meo.
q; chaldei posuerūt tētoria i circuitu hierlim: ne aliqs pos-
set egredi ad fugiendū: nec ingredi ad auxiliandū: iō subdit
i Et circūdedit me felle, i. cordis amaritudie. k Et la
bore. in defensiōe mu
ror; ⁊ etiā i opib⁹ la-
borioſis ⁊ seruilibus
post captionē ciuitat⁹
l Jn tenebro. collo
cauit me. hoc dī q̄tū
ad illos q̄ fuerūt icar
cerati in babylōe: sic
sedechias ⁊ plres alij
m Circūedificauit
mē. h⁹ pōt expōi de ob
sidione ciuitatis i gy-
ro vt predictū ē: ⁊ et
de illis q̄ in babylōe
fuerūt recluſi in erga
stulis vnde ñ poterāt
egredi. n Aggra-
uauit compedē meū.
q; alij fuerūt positi i
compedib⁹ tā pōdero
sis q̄ vix poterant se
mouere. o Szet
cū clama. q. d. sic ē ex
clusū a me hūanū au
xiliū: ita etiā diuinū:
videbat. n. hieremias
captiuitatē p lōgū tē
pus duraturā: ⁊ ideo
sb̄dit: p Conclu.
vias meas lapidibus
q̄dris. q. d. nullo mō
pnūc possū euadere
q; nulla clausura for
tior ē diuia sētentia.
q Ursus insidi. fa. ē
mihi. ñ p se sz p chal-
deos: q̄ ex ordinatiōe
diuia me ceperūt per
vias occultas ⁊ mālfestas. r Tetēdit arcū suū. in exerci-
tu. n. chaldeor; erant multi sagittarij q̄ ex oi pte mittebant
sagittas ad interficiēdū defensores muror; iō subditur:
s Misit in renib⁹ meis filias pharetre sue. i. sagittas q̄ oi
cūtur filie pharetre fm modū loq̄ndi hebraicū: ⁊ q; sic filie
a matre custodiunt sic sagitte i pharetra p custodia repo-
nunt. t Fact⁹ sū in derisū oi pplo. oēs nationes iudeos ri-
debāt sic deuictos ⁊ captiuatos. v Cantic ū eor; tota
die. de talib⁹. n. victorijs solēt fieri cantilene: ad laudē trium
phantiū: ⁊ vituperiū deuictor; iō sb̄dit: x Repleuit me
amaritudinib⁹ mē. pena. n. grauis noie pol amari designat
etiā fm cōem modū loq̄ndi: y Cōfregit ad numerū dē
tes meos. q. d. tantā afflictionē sustinui ac si oēs dentes mei
fuissēt sigillati ⁊ fracti. Ra. sa. dicit q; hec ē lra: Confregit in
harena dētes meos. q; indei de terra sua electi faciebāt pa
nes subcinericios in q̄bus cōmiscebant pulueres ⁊ harene:
fm q̄ dī ezechiel. iij. Sic comedēt filij isrl panē suū pollutū
inter gētes ad quas ejectā eos. ⁊ sic ex harēa p̄mixta offēde-
bant dētes māducantiū. z Libauit me cinere. p̄mixto in
pāe. a Et repulsa ē aīa mea. ab oi cōsolatiōe. b Ob
litus sū bonor; i. itz elongatus sū a bōis ac si nūq̄ aliq̄ ha-
buissem. c Et dixi: perūt mē. loquit i psona infirmor; q̄
quasi cadebāt i desperationē ex pōdere malor; ⁊ iō sup h⁹

Uetustā fecit pellē meā ⁊
carnē meā: p̄triuit ossa me-
a. Beth: Edificauit i gyro
meo: ⁊ circūdedit me felle
⁊ labore. Beth: Jn tene-
brosis collocauit me quasi
mortuos sēpitnos. Gimel
Circūedificauit aduersum
me vt ñ egrediar aggraua-
uit compedē meū. Gimel:
Sed ⁊ cū clamauero ⁊ cū
rogauero: excluſit oronez
meā. Gimel: Cōclusit vias
meas lapidib⁹ q̄dris: semi-
tas meas subuertit. Deleth:
Ursus insidiās fact⁹ ē mihi:
leo i abscōdito. Delth: Se
mitas meas subuertit ⁊ cō
fregit me: posuit me dsola-
tā. Deleth: Tetēdit arcū su
um: ⁊ posuit me q̄ signum
ad sagittā. He: Misit in rē
nibus meis filias pharetre
sue. He: Factus sū i derisū
oi pplo meo: cānticū eorū
tota die. He: Repleuit me
amaritudib⁹: iebriauit me
absinthio. Uau: Cōfregit

ad numer; dētes meos: ci-
bauit me cinere. Uau: Et
repulsa ē aīa mea: oblit⁹ sū
bonor;. Uau: Et dixi pe-
rijt finis me⁹: ⁊ spes mea a
dño. çai: Recordare paup-
tatis et trāsgressionis mee:
absinthij ⁊ fellis. çai: Me-
moria memor ero: et tabescet i
me aīa mea. çai: Hec reco-
lēs i corde meo: ī deo spera
bo. Heth: Misiricordie do
mini q̄ nō sum⁹ psūpti: q̄
nō defecerūt miseratōes e⁹
Heth: Nouī diluculo: ml-
tā ē fides tua. Heth: Pars
mea dñs: dixit aīa mea: p
ēa expectabo eū. Teth:
Bonus ē dñs spantibus i
eū: aie querenti illū. Teth:
Bonū ē postulari cū silen
tio: salutar dñi. Teth: Bo
nū ē viro cū portauerit iu-
gum ab adolescentia sua.
Joth: Sedebit solitarius ⁊
tacebit: q̄ leuauit se sup se
Joth: Ponet i puluere os
suuz: si forte sit spes. Joth:

ppheta deprecat oīm in psona ppli tā afflicti dicens:
d Recordare tu dñe: e Pauptatis. quā sustineo i
amotione oium bonor; meor;: f Et transgressionis
mee. ⁊ accipit hic trāgressio passiue. i. passiōis mee quā
chaldei intulerūt mihi vltra modū. g Memoria me
mor ero. s. pecca-
tor; meor;: q̄bus
ista merui: in he-
breo habet: Me-
moria mēor eris.
tu dñe ad punie-
dū. h Et tabe
scet in me aīa me
a. de peccatis ppe
trati) cōfusa: ⁊ q;
talis ꝓfusio addu
cit gloriā: iō sb̄di
tur: i Hec re-
colēs i corō meo.
hūlit: k Jn
deo spabo. de cō
secutiōe diuie mi
sericordie finaliū.
l Misericōdie
dñi. hic ppheta
ꝓfitet diuinā mi
sericordiā q̄ semp
comitat suā iusti-
ciā: ppter q̄ pēa
a deo inflicta est
patiēter toleran-
da: ⁊ pio pōit h⁹
confessio: ⁊ tollit
errorē occasio: ibi
Nō. n. dicit igit:
l Misericōdie
dñi. supple appa-
rent i punitōe no
stra. m Quia
nō sumus consū-
pti. licet hoc me-
ruissent pctā nr̄a
n Quia nō de-
fecerūt miserationes eius. diuinitēdo nobis reliqas po-
puli: q̄uis nō meruissemus. o Noui diluculo i. a
puericia mea: que dī diluculū vite hūane: sic senect⁹ dī
vespa: fuit. n. hieremias a puericia illustratus a cogniti
one diuia: vt hī in pncipio hui⁹ libri. p Multa est fi
des tua. i. fidelitas: ⁊ dirigit sermonē ad deū qui ē fide-
lissimus remūerator bonor;: iō sb̄dit: q Pars mea
dñs. q. d. sufficit mihi p oibus. r Propterea expec.
eū. i. remunerationē eius. s Bonus ē do. sperā. i. eū.
replicatio est eiusdē ſnie ad maiorē affirmationem.
t Bonū ē prestolari cū silentio. i. patiēt ⁊ absq; mur-
mure tribulationis tpe: ⁊ q; hoc facit exercitiū patiētie:
iō subdit: Bonū est viro cum portauerit iugum mē.
v Sedebit solitarius ⁊ tacebit. vir in patiētia exerci-
tatus. x Quia leuauit se sup se. aspirādo ad bōa ce
lestia ⁊ cōtēnendo terrestria. y Ponet i pul. os suū.
humilit loq̄ndo: z Si forte sit spes. que ē expectatō
future beatitudis: ⁊ dic forte: nō ppter mutabilitatem a
parte dei sz a parte liberi arbitrij: q; homo q̄tūcūq; ex
ercitatus in virtute patientie per defectibilitatez liberi
arbitrij potest ab ea cadere: ⁊ sic frustrari remuneratōe
⁊ qñ homo perfectus in virtute patientie: nō solum su
stinet aduersa patiēter: sz ēt gaudenter: fm illō actuū .iij.

Jbāt apostoli ga. a con. cō. quo. dī. ha. ſ. ꝑ no. ie. cō. pa. iō ſequit: a Dabit ꝑcutienti ſe maxillā. iniurijs ſe offerendo. b Saturabitur opprobrijs. in ipſis gaudē do: ꝛ q: iſtud fit intuitu future mercedis: iō ſubditur: c Q: nō repellet in ſēpiternū do. ſ. iuſtos tribulari p mittēdo. d Q: ſi abiecit. in preſēti vita. e Et miſerebit. in futura. f Scōm mīti. miſericordi. ſua. q: nō ſūt ꝑdigne paſſiones huī tēporis ad futuraz gloriam que reuelabit in nobis: ad Ro. viij. g Nō enim. hic mouetur error occaſio ꝛ diuidit in duas partes ſm duplicē errorē: ſcōa ibi Quis ē. Circa ꝑmū ſciendū q aliqui acceperūt occaſionē errādi: eo q videbāt iuſtos i pñti vita vt cōtribulari: credēteſ q iſtud eēt deo p ſe ꝛ directe placitum qō nō eſt verum: ſic amaritudo medicine nō ē accepta medico p ſe: ſed ſolū ratiōe ſanitatis conſeqn de: ꝛ ſic ē de pēis pñtiſ vite: que ſūt quedam medicie reſpectu dei q eſt medicus animaz: ꝛ hoc ē qō dicitur: g Nō. n. humiliauit. penis ꝛ afflictionib' vite preſētis h Ex corde ſuo. i. p ſe ꝛ ex directa electione: ſz vt p exercitiū patiētie ſequat ꝑmiū glorie. i Ut cōte. ſb pedibus ſuis. reſumat: Non. n. ex corde ſuo. i. ex electione directa hoc nō fecit: ꝛ ſimiliꝛ qō ſb̄dit: k Ut declinaret iudiciū viri. ꝑmittēdo eū iniuſte tribulari: iō ſb̄dit: l Dñs ignorauit. i. nō approbauit malitiā facientiū. m Quis eſt. hic remouet ſcōs error: ex hoc. n. q iuſti in pñti vita vt freqnter tribulant: ꝛ impij proſperant crediderūt aliqui q deus nō haberet noticiā de his q fiunt in terra: ex quoz perſona dī iob. xxij. Circa cardies celi pambulat: nec noſtra cōſiderat. Sed hoc ē erroniū nō ſolū ꝓz ſanctos ſz etiā ſm philoſophoſ: Philoſophi eni ꝑmo d aīa arguēs cōtra empedoclē ducit ipz ad iſtd inconueniēs: q deus aliquid ignoraret. ſ. diſcordiaz: qō nos cognoſceremꝰ: pp quod dic hieremias. m Quis eſt iſte q dixit vt fieret. ſ. aliquid in terra. n Dño nō iubente. i. deo nō ꝓuidente ꝛ ordināte: ꝛ ſimiliꝛ quod ſequit: o Ex ore altiſſimi. i. ex eius diſpōne. p Nō egredient nec bona nec mala. q ſimiliꝛ fiunt i terra. q. d. iſta ſūt erronia: ꝛ iō conſeqnter inducit ad tolerantiam aduerſoz q a deo ordinant ad meritū ꝛ premiū electorum dicēs: q Quid mur. ho. viuēs. afflictus in pñti ſm diſpoſitionē dei. r Uir pro pecca. ſuis. p penam expiādis. s Scrutemur vias noſtras ꝛc. q. d. ſi diligenter ſcrutemur conſcientias noſtras inueniemus plra peccata. t Et reuertamur ad dñz. p pniam. v Leuemꝰ corda noſtra. i oratione deuota q ē aſcenſus mentis in deuz ſm damaſcenū. x Cū manibus. vt ſimul eleuemur mēte ꝛ corpore. y Nos inique egimꝰ. licet. n. hieremias ꝛcēt innocēs ꝛ ſanctus: tñ cōnumerat ſe iudeis peccātibus: q: erat de pplo illo. z Jccirco inexorabilis es. nō ex defectu tue pietatiſ ſz ex actu noſtre iniqtatis. a Operuiſti hic reuertit hiēmias ad lamentandū ſui ꝛ ppli miſeriā dicens: Operuiſti. ſ. nos multitudie aduerſarioz. Jn furore. i. vindicta tue iuſticie. b Et peuſſiſti. nos fame. c Occidiſti. gladio aduerſariorum. d Nec pepciſti. pp defectū meritoz nroꝝ. e Oppoſui ſti nubē tibi. i. peccatoz noſtroz caliginē ꝓſideraſti. f Ne tranſeat oratio. q. d. ex hoc noſtra oratio fit inexaudibilis coram te. g Eradicatōez a iudea. h Et abiectionē. i ira aliena. i Poſuiſti me. ſm ordinem tue iuſticie. k Aperuerūt ſup nos os ſuū. maledicēdo ꝛ conuiciando. l Formido ꝛ laqueꝰ facta eſt nobis vaticinatio ꝛc. i. vaticinatio hieremie ꝛ alioz ꝓphetaz: cui nō credidimus: deiecē nos in formidinē laqueū ꝛ contritionē. in hebreo habet h: Uaſtatio ꝛ contritio. ideo videtur q vicio ſcriptorum poſita ſit hic vna dictio ꝓ alia. ſ. vaticinatio ꝑ vaſtatio ex ſimilitudine lrāz: ꝛ ſic eſt ſenſus: Formido ꝛ laqueꝰ. i. ex fōmidine fugiētes vnū piculū cecidim' in aliud: ſedechias. n. formidās ſeruitutē rebellauit regi babylonis: ad qō ſecuta ē eius captio ꝛ exoculatio: vaſtatio terre ꝛ hierlz contritio. n Diuiſiones aq̄z dedu. ocu. meꝰ. p quod ōſignat magnitudo fletus. o Oculus meꝰ afflictus eſt. ſic ordinatur iſte verſus p' ꝓcedētē. put in hebreo hz: q̄uis in aliqb' libris nriſ ſit ecōuerſo: dic g: Oculus meꝰ afflictus ē. a magnitudie fletꝰ p Nec tacuit. i. flere nō ceſſauit: Eo q nō eēt reges. ſ. nobis ſz labor ꝛ miſia. q Dōec reſpi. ꝛc. q. d. reqē ñ expecto via hūana ſz tm diuia. r Oculꝰ meꝰ depze. ē aīaz meaz. i. ex nimio fletu abſtulit ſibi conſolationē. s Jn cūctis filia. vrbis mee. i. ꝑ deſtructiōe cūctaz ciuitatū iudee: q dicebant filie vrbiſ hieroſolymitane q erat metropolis. in hebreo ſic habet: Oculus meꝰ foedidauit aiam meam. i. ex fletu continuo foedidauit faciē meam: in qua relucet vis aie magis q̄ in ceteris partib': eo q oēs ſenſus ſunt in facie. cetera ſic ꝑ exponant. t Uenatiōe ceperūt me. q: exercitus chaldeorum inſequēdo ſedechiā cōprehendit eū: ꝛ multos alios. iij. Re. vltimo. v Lapſa eſt in lacū vita mea ꝛc. Ra. ſa. dic q hieremias, ꝓphetauit hoc de daniele: q fuit d trāſmigrati

Bābit ꝑcutienti ſe maxillaz ſaturābit op ꝓbrijs. Caph Quia nō repellet i ſēpitnū dñs. Laph: Quia ſi abiecē et miſerebit: ſm multitudi nē miſericordiarum ſuaz. Laph: Non. n. humiliauit ex corde ſuo: ꝛ abiecē filios hoiuz. Lamech: Ut ꝓtere ret ſub pedib' ſuis oēs vinctos terre. Lamech: Ut declinaret iudiciū viri: i ꝓſpectu vult' altiſſimi. Lamech Ut pūtet hoiez in iudicio ſuo: dōmin' ignōauit. Mē Quis ē iſte q dixit vt fieret dñō nō iubēte. Mem: Ex ore altiſſimi nō egredietur nec mala nec bōa: Mem: Quid murmurauit hō viuēs: uir ꝑ pctis ſuis: Nun: Scrutemur vias nras: ꝛ q ramꝰ et reuertamur ad dñz Nun: Leuemꝰ corda nra cūz mānib': ad dñz in celos

Nun: Nos iniq egimus ꝛ ad iracūdiā, puocauimus: iccirco tu iexorabil' es. Samech: Operuiſti in furore et peuſſiſti: occidiſti nec pepciſti. Samech: Oppoſui ſti nubē tibi: ne trāſeat oratio. Samech: Eradicatione et abiectōez poſuiſti me i medio ppl'oz. Ain: Apē ruerūt ſup nos os ſuū oēs inimici. Ain: Formido ꝛ laqueꝰ facta ē nobis vaticinatio ꝛ ꝓtritio. Ain: Diuiſiones aq̄z oduxit oculꝰ meꝰ i ꝓtritiōe filie populi mei. Phe: Oculus meꝰ afflictꝰ ē nec tacuit: eo q nō eēt reges Phe: Donec reſpiceret ꝛ videt deꝰ de cel. Phe Oculus meꝰ depdat ē aiaz meā i cūctis filiab' vrb mee Sade: Uenatiōe ceperunt me q̄ſi auē inimici mei gratis Sade: Lapſa ē i lacū vita

in babylonē:ꝛ fuit ꝓiectus in lacū leonū:ꝛ lapis posit⁹ super os laci:vt habeť daniel.vj.ꝛ.xiiij. x Inundauerunt aque.i.multitudo aduersarioꝝ:eo mō loq̄ndi quo dī:Esa. viij. Adducet do.sup eos aquas fluminis fortes ꝛ mltas regē assyrioꝝ ꝛc. y Dixi perij.i.nō habēs remediū via būana:ꝛ qz nō remanz nisi via diuina:ió subdit z Inuocaui nomē tuū dñe ó lacu nouissimo.i.ó extrema miseria.vel istud potest exponi ad lr̄am ó hieremia qui fuit posit⁹ i lacu i quo nō erat aq̄ sed lutū:vt hī.ś.xxxviij. et ibi ozauit dñz ꝛ exauditus fuit:ꝛ de lacu eductus:ió subdit a Apꝓpinquasti in die qñ inuocaui te dixisti ne timeas.me assecurādo. b Judicasti cāz aie mee.liberādo me a ꝓparata mihi morte. Rab. sa.expōit hoc dictuz cē in ꝑsona ꝓpli dicēs q istud refert ad ꝓstina tpa:in quibus deꝰ suo iusto iudicio librabat ꝓplz isrl̄ ab aduersarijs:vt in exitu de egypto:ꝛ i multis alijs locis:vt pz i libro iudicū ꝛ etiā reg.ꝛ ē sēsus: b Judicasti dñe ꝛc.i.consuecuisti me dñe ab antiquo liberare ab affligentibus me iniuste:ió sic facias modo:pp qō subdit: c Uidisti do.iniq.ſ.chaldeoꝝ. d Adversū me.qz cruditer ꝛ iniq̄ volūtate abusi sūt victoria habita de iudeis. e Judica iudiciū meū.liberādo me sic ꝓsueuisti facere. f Audisti oppꝛobria eoꝝ do.nō solū ꝓlata ꝫ ꝓplm tuū: sz ꝫ teipm:qz deū isrl̄ reputabāt impotentē ad saluandum g Labia insurgentiū ꝛc.replicatio est eiusdē snīe ad maiorē exaggerationē. b Sessio.ꝛ resur.eoꝝ vides ꝛc.i.tu dñe qui vides oia:tu vides q chaldei sedendo ꝛ stando derisorie cantāt ꝛ loquunt de me. i Reddes eis vicē dñe. q̄n tibi placebit ꝑm ordinē tue iusticie. k Dabis eis scu. corדis.i.obdurationē in peccatis:vnde hī i hebreo Obdurationē. l Laboꝛē tuū.i. laboꝛē seruoꝝ tuoꝝ: qui dicit labor tuus:eo modo loq̄ndi quo dī actuū.ix. Saule saule q̄d me ꝓsequeris.ꝓsecutionē.n.suoꝝ fideliū suam dic̄:ꝓpt laboꝛē.n.ꝛ doloꝛē quē fecerūt chaldei iudeis iustis:quoꝝ plures erāt inter captiuos:meruerūt vt deus subtrahēt ab eis suū auxiliū ꝛ gr̄am:ꝛ sic in malis obdurarēt:ꝛ a medis ꝛ persis interficerent:ió subdit: m Perseq̄ris i furo.tuo. .i.in vindicta tue iusticie. n Et conteres eos. per cyrum ꝛ darium:vt habetur danielis.v.

mea:ꝛ posuerūt lapidē sup me.Sade. Inundauerunt aque sup caput meū: dixi perij.Loph:Inuocaui nomē tuū dñe de lacu nouissimo.Loph: Uocē meam audisti:ne auertas aurē tuam a singultu meo ꝛ clamoribus.Loph:Appꝛopinq̄sti i die qñ inuocaui te: dixisti ne timeas.Res:Judicasti dñe cām aie mee:redemptoꝛ vite mee.Res:Uidisti dñe iniqtatē illoꝝ aduersū me:iudica iudiciū meum. Res:Uidisti oēm furoꝛez vniuersas cogitatōes eoꝝ aduersū me. Sin: Audisti oppꝛobriū eoꝝ dñe:oēs cogitationes aduersum me.

Sin:Labia insurgentium mihi ꝛ meditationes eoꝝ aduersū me tota die. Sin: Sessionē eoꝝ ꝛ resurrectionē eoꝝ vide: ego sū psalmus eoꝝ.Thau: Reddes eis vicē dñe:iuxta opa manuū suarū.Thau: Dabis eis scutū cordis:labozē tuū Thau: Perseqris i furoꝛe et conteres eos sub celis domine. Aleph. .iiii. Uomō obscuratum ē auꝝ:mutat⁹ ē colꝛ optim⁹:dispersi sūt lapides sanctuarij i capite oiuz platearū.Beth: Filij syon inclyti ꝛ amicti auro ꝓmo: qmō reputati sūt i vasa testea opꝰ manuū figuli.Gimel:Sed

Uomodo. hic describit lamētatio sb ḡrto alphabeto:ꝛ dic̄ ꝫ Ra.sa.q hieremias scripsit istō ḡrtū capitulū lamētando morte regis iosie:ꝛz q dī.ij. paral.xxxv. Uniuersus iuda ꝛ hierlm luxerūt eū. hieremias maxie cui⁹ oēs cantoꝛes ꝛ cātatrices vsq; in ꝓtem diem lamētatiōes super iosiā replicāt ꝛ.q.lex ꝛc. ergo cū in tribus capitulis precedētibus nō fiat mentio de lamētatione iosie oporꝛet dicere vt videť q hieremias hic eū lamentat: vel q lamētationes de iosia apud nos nō habent. Sequēdo ergo sensū istū qui videť satis rōnabilis:ꝓns capitulū i duas partes diuidit:qz ꝓmo ponit huiusmodi lamentatio:ꝛ cōtra aduersarios inuectio:ibi Gaude ꝛ letare. Circa primū sciendū q sic dic̄ Ra.sa.hieremias lamētando iosiam immiscuit ppli miseriā: qz iosias erat caput ppli: ꝛ ió de vno transit ad aliud pp cōnexionē capitis ad membra ꝛ ecōuerso:ꝛ ꝑm hoc diuidit i tres ptes:qz ꝓmo hieremias lamentat regni mutationē:ꝛ ppli destructionē:ibi Sed ꝛ lamie:ꝫ iosie occisionem:ibi Spūs. Circa ꝓmū sciendū q sic iosias fuit sanctissimus vt pz.iij. Reg. ꝛ.ij. paral. sic filij eiꝰ succedentes ei fuerūt pessimi.ſ.ioachaz ioachi ꝛ sedechias vt pz.iij. Reg.xxiij.ꝛ.xxiiij. Et ió p mortē iosie fuit mutat⁹ regni stat⁹ a bono in malum ꝛ hoc ē q dic̄ hieremias admiratiue: a Quō obscuratū est aurū. p quod intelligit status optim⁹ regni sub iosia pp auri claritatē ꝛ preciositatē. b Mutatus ē colꝛ optimus.qz tpe iosie viguit diuinus cult⁹ ꝛ sb filijs suis idolatria. In hebreo hī:Mutata ē massa bōa .p quam intelligit iosias:ex quo tanq̄ ex massa optima ꝓcesserūt filij pessimi:qō ē magne admirationis materia:ió sequit: c Dispersi sūt lapides sanctuarij. .i.iosie filij q dicunt lapides pp obdurationem i malo: dicūtur tamē lapides sanctuarij eo q ꝓcesserūt ó patre sanctissimo:ꝛ hec ē metaphoꝛica locutio:sic frequenter fit in pphetis:ꝛ isti tres filij iosie sic fuerūt dispersi: ꝙa ioachaz vinctus ductus fuit in egyptū:ꝛ ibi fuit mortuꝰ ioachim interfectus ꝓiectus fuit extra portas hierlz: vt dēm ē supra.xxij.sedechias vero excoculat⁹ fuit ductꝰ in babyloneꝛ:ꝛ ibi mortuꝰ. d Filij syon.hoc dī de filijs iosie q fuerunt nutriti i mōte syon vbi erat domus regia. e Inclyti.q̄tū ad genus:vel qz ꝑm ꝓceptū patris nutriebant in moꝛib⁹:q̄uis ex sua malicia fuerunt pessimi. f Amicti auro ꝓio.qz ad lr̄am filij regū aurifrigiatis vestibus vtebant. g Quomodo reputati sūt in vasa testea.i.viliter abiecti:vt pz ꝓ predicta: sicut fragmēta vasoꝝ testeoꝝ ꝓiciūt in locū immūdū. h Sz ꝛ lamie. hic ꝓnt hieremias lamētat ppli miseriā:ꝛ sedo sbiungit miserie cām:ibi Propter pctā. Prima i duas:qz ꝓmo lamētat miseriā famis:ꝛ destructōis vrbis:ibi Lō pleuit. Circa ꝓmū sciendū q bestie q̄tūcūq; crudeles naturaliť diligūt fetus suos:ꝛ aliq̄n exponūt se morti ad defendendū eos:in obsidiōe vō hierlz ꝓ chaldeos tanta fuit fames q viri ꝛ vxoꝛes absc̄ōdebāt cibū ꝛ celabant adinuicem:sicut fuerat ꝓdictū p moysē deutero.xxviij Homo delicatus in te inuidebit fratri suo:ꝛ vxori q̄ cubat i sinu suo ne det ex ꝭs de carnibus filioꝝ suoꝝ ꝛc.ꝛ eo modo dimittebant filios ꝛ filias mori fame:celantes ei bum ad mortē ꝓpriam differendum:ꝛ ideo plangit hie

remias crudelitatē ppli sui maiorē q̄ bestiaꝝ dicens:
b Sed ꝛ lamie bestie sūt habētes faciē mulieri similē
i Nudauerūt māmā. pate nutrire fetus suos. k Fi
lia ppli mei crudelis. i. crudelior ipis. l Quasi stru
cio in deserto. q̄ ponit oua ꝛ abscōdit i harena: ꝛ sic di
mittit: nec ē solici
ta de fotu ouoꝝ:
nec de educatiōe
pullorꝝ: ꝛ sic erāt
matres i obsidio
ne hierlm respcū
filiorꝝ: iō sb̄ditur
m Adhesit lin
gua lactētis. i. lac
tugentis sic oēs ē
s. q̄. c. n Ad
palatū eius in siti
. i. ex nimia siti q̄
desiccat linguam
o Paruuli pe
tierūt panē. a pūi
bus ꝛ matribus.
p Et nō erat q̄
frāgeret eis. ex cā
p̄dicta. q Qui
vescebāt voluptu
ose. ante obsidio
nē. r Interie
rūt in vīs. fame
dū quererēt panē
s Qui nutrie
bant in croceis. i.
i vestib' suauib' ꝛ
pulchris: vnde in
heb. hī. In scarle
to. t Ample
xati sūt stercora. i
hebreo hī. Fimos
sicut paupes i hye
me q̄ vestimēta ñ
hñt inuoluunt se
simo. v Et ma
ior effecta ē iniq̄.
tē. q. idolatria q̄
vigebat i iudea:
cū sit directe p̄ deū grauius peccatū ē q̄ sodomia. Rab.
sa. exponit hoc de grauitate punitionis vt sit sensus:
v Et ma. esse. ē iniq̄. tē. i. grauius punita q̄ iniquitas
sodomorꝝ: ꝛ sb̄dit: ad hoc rō p̄ma cū dī: x Que sb̄
uersa ē in momēto. i. nō hñs longū cruciatū: sicut iudei
in hierlz obsessi: scōa cū dī: y Et nō cepe. i ea ma. s.
aduersariorꝝ: sodoma. n. fuit sb̄uersa per angelū: ꝛ sic
bōa ciuitatis nō rapuerūt sibi aduersarij: sz bōa hierlz
rapuerūt sibi chaldei totaliū ꝛ hec fuit vna pena iudeo
rū. s. q̄ aduersarij sui gauderent de bonis eoꝝ. z Cā
didiores naçarei. i. sacerdotes ꝛ leuite diuio cultui ꝓputati q̄ erant iduti lineis vestimētis: ꝛ albis. a Nitue
emphatica ē locutio ad exp̄imēdū intensionē albedis:
ꝛ ad idē facit q̄ subdit: b Nitidiores lacte rubicun
diores eboꝛe ātiquo. hebrei dicūt: Rubicūdiores auro.
c Sapphyro pulchriores. in hoc denotat pulchritu
do ornamētoꝝ maxie sacerdotū. d Denigrata ē su
per carbones facies eoꝝ. p̄ fame ꝛ miseria: ꝛ similit ē h
emphatica locutio ad exp̄essionem nigredis. f Et
nō sūt cogniti i plateis. i. distincti ab alijs cōibus pl'is.
g Adhesit cutis eoꝝ tē. pp defectum nutrimenti.

ꝛ lamie nudauerūt māmā
lactauerunt catulos suos.
Filiā ppli mei crudel: quā
si strucio in deserto. Beleth
Adhēsit lingua lactētis ad
palatū eius in siti: paruuli
petierūt panē: et nō erat q̄
frāgeret eis. He: Qui vesce
bant voluptuose iterierūt
in vīs: qui nutriebantur i
croceis āplexati sūt stercora. Vau: Et maior effecta
ē iniqtas filie ppli mei pec
cato sodomorꝝ: que subuer
sa ē i momēto et nō ceperūt
in ea manꝰ. Zai: Candidio
res naçarei eiꝰ niue: nitidiō
res lacte: rubicūdiores ebo
re antiquo: sappbyrō pul
chriores. Heth: Denigra
ta ē sup carbōes facies eo
rū: et nō sūt cogniti i plate
is. Adhēsit cutis eoꝝ ossi
bus: aruit ꝛ facta ē quasi li
gnū. Teth: Beli' fuit occi
sis gladio q̄z interfectis fa
me: qm̄ isti extabuerūt con
sūpti a sterilitate tre. Joth:
Mān' mulierꝝ miserico
rdiū cōxerūt filios suos: fa
cti sūt cibus eaꝝ in ꝓtritio
ne filie populi mei. Caph:
Cōpleuit dñs furorē suum:
effudit irā indignatōis sue
Et succēndit ignē in syon:
et deuorauit fūdamēta ei'.
Lamech: Non credidert
reges terre ꝛ vniuersi habi
tores orbis: qm̄ ingredere
tur hostis ꝛ inimicus per
portas hierlz. Mem: Pro
pter pctā ꝓphaꝝ eius ꝛ ini
qtates sacerdotū eius: qui
effuderūt i medio ei' sāgui
nē iustorꝝ. Nun: Errauerūt
ceci i plateis: pollūti sūt sā
guine. Cūq̄z nō possent
tenuerunt lacinias suas.
Samech: Recedite pol
luti clamauerūt eis: recedite: a
bite: nolite tāgere. Jurgati
qppe sūt: ꝛ cōmoti dixerūt
iter gētes: nō addet vltra
ut bitet in eis. Ain: Facies
dñi diuisit eos: non addet
vt respiciat eos. Facies sa
cerdotuz non erubuerunt
neq̄z senū miserti sūt. Phe

h Mel' fuit occisis gladio. i. min' male pp breuiorē cruciatū: vnde Judith. vij. Sit finis noster breuis i ore gladij:
q̄ lōgior efficit in aridit̄ate sitis. i Manus mulierꝝ mise
ricordiū. i. q̄ rone sexus solēt cē misericordes. k Loxerūt
filios tē. p̄ nimia anxietate famis. l Compleuit. Hic ꝑ
ter hieremias lamēta
tur miseriā ppli ex ō
structiōe ciuitatis cū
dī: Compleuit. domi
nus furorē suū. i. vin
dicte sue effectum.
m Et succē. ignez i
syon. vbi erat tēplū ꝛ
regis domicilium.
n Et deuo. fūdamēta
ei'. i. ipsius syon: qz
ñ solū edificia q̄ erāt
i monte syon fuerunt
cōbusta: sz etiā oia ali
a que erant i peō mō
tis: ꝛ circa mōtem: vt
hī. s. lij. o Nō cre
diderūt reges tre tē.
qz salomon potentis
simus hierlz murauit
ꝛ tā fortit̄ muniuit q̄
inexpugnabilis vide
bat. p Propt̄ pec
cata. Hic ꝑñ tangit
p̄dicte miserie cā: ꝛ ē
duplex: scōa ponitur
ibi Cū adhuc. Una ē
occisio inocentū i hie
rusalē: ꝛ maxie tēpo
re manasse: vt habet
iij. Re. xxiij. ꝛ hoc fi
ebat ad instinctū ꝛ ex
hortatiōnē falsoꝝ ꝓ
phaꝝ ꝛ sacerdotum:
vñ ꝛ mortē ipi' hiere
mie q̄rebāt: vt hī. s. x
xvj. iō dī h: Propter
pctā ꝓphaꝝ tē. ꝛ pz
lra. q Errauerunt
tē. lra ista ē obscura
ꝛ inuoluta ꝛ mltiplicit̄ expōit: accipiā illū mōz q̄ mihi vī ma
gis lrē ꝓsōare. s. vt ꝓtinuet lrē imediate p̄cedēti: q̄ loq̄t ō pūi
tiōe iniq̄ inocētū: q̄z alicq̄ occidebāt: q̄dā excecabāt: ꝛ q̄tuz
ad istos dī: q Errauerūt ce. i. iusti neq̄t excecati. r Pol
luti sūt san. s. alioꝝ iustorꝝ occisorꝝ: qz ñ vidētes ponebāt pe
des suos ita i sanguie sic i alijs loc. s Cūq̄z ñ po. s. recte i
cedē: alicq̄ libri hñt ꝫ additū. Jutrare. sz ñ ē i heb. nec i libris
correct. t Tenuerūt laci. su. i. apphendere tētauerūt oras
vestimētoꝝ vidētiū: vt sic exirēt ō loc̄ sāguie repleti: ꝛ ipi vi
dētes ꝛ maxie pphe falsi ꝛ sacerdotes ñ pmittebāt dicentes
v Rece. pol. qz q̄uis sz vitatē eēnt iusti: tñ a mal' reputa
bāt iniq̄. x Noli. tan. s. nos ne malicia via iḡnemur: ꝛ p
hūc mōz ō talib' dī esa. lxv. q̄ dict̄ Receḍ a me: ñ appropiq̄s
mihi: qz imūd' es. y Jurga. q̄p. sī. ñ. n. sufficiebat falsis p
phis ꝛ sacerdotib' iustos affligē scis: sz et̄ affligebāt vbiq̄ iuri
osis: ꝛ qz tale facin' eāt execbile et̄ apō gētiles ad q̄z noticiā
ꝺuenit h' execbile scz: iō sb̄dit: z Dixe. ini gē. dez crim̄ ore
stāres. a Nō addz vl. s. de' iuꝺoꝝ. b Ut hi. i eis. pp ma
liciā ipoꝝ: iō sb̄dit: c Fa. do. tē. i heb. hī: Ira dñi. ē tñ ea
dē snia. d Di. eos. i. i diuersitatis dispsit. e Nō ad. vt re
spi. eos. reducēdo eos ad irā suā. f Faci. sacer. s. bonoꝝ ō

qnoz nūmero erat hieremias: cui verba increpatiua nō re
ceperūt sed multa opprobria z vituperia ei intulerūt: vt pz
p supra dicta in pluribus locis: z idē faciebāt de alijs iustis:
pōt etiā hec lra aliter exponi referēdo eam ad chaldeos: qui
pp malicia iudeoz ab eis cognitam: vt predictū est sic con
tempserūt totū pplm
q nō deferebāt alicui
rōne ordinis aut eta
tis. a Cū adhuc.
Hic ponit scda causa
predicte miserie iude
oz: que fuit vana cō
fidentia i auxilio egy
ptioz vt freqnter dz
ē. ō. z hoc est quod dī
Cū adhuc subsistere
mus. i. anteq̄ ciuitas
eēt capta. b Defe
cerūt oculi nostri. ex
pectādo cum magno
ōsiderio. c Ad au
xilium nostrū vanū.
.i. ad exercitū egypti
oz. d Cū respice
remus attenti. ad videndū si veniret ad leuandū obsidiōez
chaldeoz. e Ad gentē que saluare nos nō poterat. qz si
cut dictū est supra. xxxvij. cū exercitus egypti eēt in via veni
ēdi i auxiliū iudeoz: redijt in egyptū timore chaldeoz sibi
occurrentiū. f Lubricauerūt vestigia nostra tē. parti ti
more: parti fame: qz timidi z fame consūpti nō incedunt fir
miter sed lubricādo. g Appropinquauit finis noster. i.
mors: qz multi fuerunt occisi: z relicq captiuati: que captiui
tas est mors ciuilis. h Velociores fuerūt persecu. nostri
aquilis q. d. pauci aut nulli poterāt effugere ab eis. i Su
per mōtes persecuti sūt nos. vbi credebamus eē tuti pp iac
cessibilitatē loci. k In deserto insidiati sūt nobis. q. d. ñ
patebat nobis aliquis locus fugiendi. l Spūs. Hic con
seqnter hieremias lamentat iosie mortē. Circa quod sciēdū
q fm hebreos ista est lra: Spūs naris nostre xps dñi capt
est in fossis eoz. quod sic exponit: Spūs naris nostre tē. Iz
in hominibus respiratio fiat p os z per nares: tamē illa q fit
p nares ē melior fm philosophū: talis aūt respiratio ē vite
humane saluatio: qz ipa deficiente defic vita: dic g hieremi
as in psona populi iude. l Spūs naris nostre. i. rex iosi
as ex tua bōitate z prudentia conseruator vite nostre.
m Christus dñi. i. vnctus in regem ex ordinatione diuina
n Captus est in fossis eoz. s. egyptioz: dic. n. Ra. sa. q cū
iosias iret ad pugnandū cū regez egypti: z nollet a pugna re
quiescere: vt habet. iij. Re. xxij. z. ij. pal. xxxv. Egyptij fece
runt fossas prope suum exercitū: vbi iudei debebant eos ag
gredi: que erant opte desuper z exercitus iosie illuc veniens
p fossas illas decceptus fuit statim debellatus: z iosias letali
ter vulneratus: z ex vulnere postea mortuus. o Cui di
ximus. i. de quo viuēte diximus. p In vmbra tua. i. sb
protectione tua. q Viuemus in gentibus. i. securi ab im
pugnatione gentiū que circa nos habitāt. Expositores ve
ro latini dicunt cōiter q hieremias hic pphetauit de mor
te dñi nostri iesu xpi: z fm hoc hec est lra: Spiritus oris nō
stri christus dñs tē. Circa qđ sciendū q vbi habemus h do
minus: in hebreo habet nomē dñi tetragrāmaton: quod ñ
potest dici de aliquo in nominatiuo casu: nisi de deo vero:
verūtamē quia illud nomē est indeclinabile: sicut z alia no
mina hebraica indifferenter accipit i casu nominatiuo z ge
nitiuo: z reliquis: sicut hec nomina cornu z gelu in latino:
z ideo fm q iste passus exponit ō iosia qui fuit homo pur
nō potest dici de eo in nominatiuo casu: sz bene potest „put

Cūz adhuc subsisterem⁹ ō
fecerūt oculi nri ād auxiliū
nostrū vanū: cūz respicere
mus attenti ād gētē q saluа
re nos nō poterat. Sade:
Lubricauerūt vestigia no
stra i itinere platearz nrarz
āppropinquit finis noster
pleti sūt dies nri: qz venit
finis noster. Coph: Velō
ciores fuerūt psecutores no
stri aqlis celi super mōtes
psecuti sūt nos: i deserto in
sidiati sūt nobis. Res: Spi
ritus oris nri: xpūs dñs ca
ptus ē in peccatis nris: cui
dixim⁹ in umbra tua viue
mus i gentibus. Sin: Saū
de z letare filia edom q̄e
habitas in terra bus. Ad
tē quoqz pueniet calix: ine
briaberis atqz nudaberis.
Thau: Cōpleta ē iniqtas
tua filia syō ñ addz vltra ut

exponit de xpo qui ē verus homo z verus deus i vno
supposito: z sic ē sensus. Christus dñs. i. iesus verus hō
z verus deus. Qui ē spūs oris nostri. i. nos viuificans i
respiratiōe sue gre. Captus ē i peccatis nostris. i. iudeis
traditus pp peccata nostra delēda. Cui diximus in vm
bra tua viuemus
i gentibus. loqba
tur. n. hieremias
in psona popli vt
pdictū ē. vidit āt
hieremias aliqs
de iudeis fidē xpi
recepturos: z per
pseqtes sub vm
bra eius victuros
cū gentibus fidez
xpi recipientibus
sub nole xpiano.
vidit etiam alios
i infidelitate pmā
suros: z istos etiā
vidit victuros int
xpianos tempora
lit sub vmbra xpi
vna. n. causa quare sic pmittunt viuere ē vt xpiani per
pnitiam iudeoz magis habeant memoriam xpi: sic dif
fusius pcm fuit super illō psal. lvij. Deus ostēdisti mi
hi sup inimicos meos: ne occidas eos ne qñ obliuiscan
tur populi mei tē. r Gaude. Postq̄ posita est hiere
mie lamētatio: hic in fine ponit ꝯ aduersarios iuectio:
z dic hic Ra. sa. q hieremias hic prophetiçat de destru
ctione romani imperij: eo q destruxit templum z capti
uauit populū iudeoz tempore Titi z Uespasiani: z sic
per filiam edom intelligit roma seu populus romanus
cū dī. Gaude z letare filia edom tē. q. d. gaudium istud
quod habuisti de destructione ciuitatis z templi i tristi
ciam tuam conuertet. Ad te quoqz pueniet calix. vindi
cte diuie: Sed ista expositio nō videt rationabilis: quia
edom alio nole dictus est esau: gen. xxv. z sic edom ōscē
dit de sem filio noe p isaac: cuius filius fuit esau: tota āt
europa i qua ē roma dī populata fuisse a filijs iaphet:
„pter quod nō videt rationabiliter dictū: q per edom
significet romanū imperiū: pp quod dicūt doctores no
stri q p filiam edom itelligit ipa idumea ab ipo esau „p
ut dictus est edom denominata: z iuchitur h propheta
spāliter contra idumeos q debuerant diligere filios isrl
eo q descenderūt a duobus fratribus vterimis. s. iacob
z esau: z ipsi magis econuerso habuerunt eos odio: z i
destructione hierusalem fuerunt cū chaldeis gaudētes
de illa destructione: ideo dī h: r Gaude z letare fi.
edom. q. d. ista leticia tanq̄ iusta in tristiciam conuerte
tur: s Que habitas i terra bus. ista bus nō ē illa de q̄
nat⁹ fuit iob: vt hī Job pmo: sed alia eiusdē nois exps
i regno idumee: freqnt. n. i scriptura repit q due ciuita
tes vel loca i diuersis rgnis posita: eodē nole eqnoce no
mīant. t Ad te qq̄ pue. calix. i. pena diuie vltionis
v Inebriaberis. i. ad plenū pueris. x Atqz nuda
beris. honore z alijs bōis. y Cōpleta ē iniq. tua fi. sy.
.i. pplebit i fine. lxx. ānoz: qz tūc reuertet⁹ ad trā tuā: cō
pleta captiuitat⁹ tue pēa: q „p iniqtatib⁹ tuis ē tibi iflicta.
z Nō ad. vl. s. dñs. a Ut trās. te. ō tra tua eqcēdo
sbitelligit tñ ꝯditio. s. si adhēas z fuias fidelit dño deo
tuo: qz iste „missiones diuie itelligūt sb ꝯditiōe: sic dcz ē
supra. xvij. z ira factū est: qz filij isrl nō fuerūt directi de
terra illa dōec negauerūt dñm suū iesū xpm coram pi
lato dicētes: Nō habemus regē nisi cesarē Joha. xix. et

mortē iníque ꝓcurantes: ꝓpter qō ꝓ romanos fuerunt partim occísi: ⁊ parti captiuati. b Uísitabit iníqtatē tuā filia edō. eā iuste puniēdo. c Díscooperiet pec cata tua. penā manifestā oībus iferēdo: ⁊ loquit ō futu ro ꝓ modū ꝓfti pp certitudinē ꝓphetie. Cap. V.

Recorda re. Posita lamtatione: hic vltio pōit eius oratio i qua hieremias explicat multiplicē populi sui miseri am ad puocāduz diuinā misericor diā: ⁊ diuiditur i duas ptes: qz primo explicat miseriā ex pte captiuatiōis populi: ⁊ ex pte destructionis regni ⁊ tēpli: ibi Cecidit corona. Circa pmū dicit: a Recorda. do mine. i. ex tua pietate nře mīsie cōdescēde: nō. n. obliuio ⁊ recordatō habēt ꝓprie locū i deo: sz ad modū recordātis alicuius miseri se habz qñ ei auxiliū pbz b Vēdi. no. versa ē ad aliēos. qō erat captiuat magna pena: maxie qz illa ira fuerat pībus eoz a deo ꝓcessa. c Pupilli facti su. nē. viri. n. bellatores mortui fuerāt ⁊ occísi ꝓ maiori pte: ⁊ sic filij remāserāt pupilli: ⁊ matres vidue. Sciēdū tñ qꝫ pupillus ꝓprie ē q caret matre: o: phanus vero patre: vnū tñ freqnt accipit ꝓ alio. d Aquā no. pecu. bibi. nē. qz existētes in ira babylōis nō pmittebant vti cōibus vt aqs ⁊ nemoríb' libere sic babylōij sz emebāt talia sic serui. e Lerui cíb' no. miabamur. i. de āputatōe capitum nostroz. f Lassis nō dabat reges. qz babilonij cogebāt eos ad laborē vltra modū. Cōsequnt explicat miseriā q̄ fuit añ ciuitatis destructionē cū dī: q Egypto dedi. ma. ⁊ assyrijs. qz aliqñ ꝓfederauerūt se cū ístis: aliqñ cū illis: vt posset tutari ꝺ isultū regis babylōis: ⁊ sic posset colē terrā suā ad habēdū victū de terrenascētib'. h Patres no. pecca. peccato multiplícis idolatrie. i Et nō sūt. sup ira viuentes. k Et nos iniq. eoz portaui. pp. n. iníqtates factas tpe manasse regis fuit destructa ciuitas ⁊ ppls ciuitatis captiuat': vt hī. iiij. Re xxiij. Qui lōge añ captiuitatē mortu' fuit ⁊ alij ciusdē tpis: bñ tñ puniūtur filij ꝓ parētibus tpaliē ⁊ maxie qñ sūt imitatores patrnoz scelez: sic fuit in ꝓposito. l Serui dñati sūt nři. i. illi q prius solebāt seruire nobis: tpe. n. dauid ⁊ salomōis idumei ⁊ alij ppli circa iudeā hītātes erāt tributarij regis iude: sz capta ciuitate multi de iudeis sci sunt

transmigret te. Uísitābit iniquitatem tuam filia edom discoōperiet peccata tua.

Oratio hieremie. Ca. V.

Recordare dñe qd accidit nobis: intuere ⁊ respice opprobriū nostrū. Hereditas nostra vsa ē ad alienos: dom' nře ad extraneos: Pupilli sci sum' absqz patre: matres nře qsi vidue. Aquā nraz pecūia bibim': ligna nra pcio cōparauimus. Cerūicib' nostris minabamur: lassis ñ dabat reqes. Egyptō dedim' manum ⁊ assyrijs: vt saturaremur pāe. Patres nři peccauerūt et nō sūt: et nos iniqtates eoz portauim'. Serui dñati sūt nři: nō fuit q redimēt ō mānu eoz. In aiābus nostris afferēbam' panē nobis: ā facie gladij i deserto. Pelis nra quasi clibanus exusta ē: ā facie tēpestatū famis. Mulieres in Syon hūiliauerūt: ⁊ vgines i ciuitatib' iuda. Principes mānu suspēsi sūt: facies senū nō erubuerūt. Adolescentibus impudice abusi sunt et pueri in ligno corruerūt Senes defecerūt de portis iuuenes ō choro psallētiū Defecit gaudiū cordis nostri: vsus ē in luctū chorus nř. Cecidit corona capitis nři: vē nobis qa peccauim'. Propterea mestū factū ē i dolore cor nřz: ideo cōtenebrati sūt oculi nři. Propt mōtē syon qz dispijt: vulpes ābulauerūt i eo. Tu āt dñe i eternū pmanebis: solium tuū i gnātiōez ⁊ gnātionē. Quare i ppetuū obliui sceris nři: derelinques nos i lōgitudinē diez: Conuerte nos dñe ad te ⁊ cōuertemur: innoua dies nostros sicut a principio. Sed proiiciens repulisti nos: irātus es contra nos vehemēter.

eis seruí: qz i illa captione fuerūt cū babylonijs: ⁊ sic habuerūt ptē aliquā de captiuis. m In aiabus no. i. periculo vite nře. n Affereba. pa. no. i victū nostrū: cui' cā sbdit: o A facie gla. in deserto. vbi ponebant ísidie ad nos spoliādū ⁊ interficiēdū. p Pelis no. qi cliba. exusta. ē. i. exiccata ⁊ ōnigrata. q A fa. tēpe. fa. ex defectu .n. nutrimēti cutis ō siccat ⁊ nigratur. r Muli. i syō hūi. .s. chalōi ⁊ alij aduersarij nostri eis abutēdo etiā in loco sacro: ⁊ multo forti' in alijs ideo sequitur: Uirgines nē. s Prícipes ma. suspē. sūt. qa aliq de ꝓncipalib' populi: ex qz cōsilio rebellauit sedechias: in detestatiōe facti fuerūt patibul' p man' eoruz affixi. t Facies se. nō erubue. nō pcētes eis rōne, puecte etatis in hebreo habetur: Mola onerati sūt facies senū nē. qō exponēs Ra. sa. dicit q cū ducerent captiui i babylonē: illi q ducebāt eos cogebant eos ad portādū molas ad terēdū bladū ⁊ filia: q' bus idiget exercitus: nec i hoc ōferebāt ali cui pp senectutem. v Adolescē. ipudi. abusi sūt. vicio sodomitico. x Et pueri i ligno corrue. qz aliq eoz fuerūt suspēsi vt dicūt aliqui. i hebreo sic hī: Et pueri in ligno debilitati sūt. qō expōit Ra. sa. ō iuuenib' q̄ poterāt aliqō pōdus portare: ⁊ illis ponebantur ligna portāda i itinere: sic viris grauiora vt dēz ē. y Senes defece. de poz. s. hierlz ⁊ aliaz iudee ciuitatū: vbi añ destructionē sedebāt senes autētice ad iudicādū. z Iuue. ō cho. psallē. qz parti erāt trucidati: ⁊ pti captiuati: pp qō sbdit: Defecit gaudiū cordis nři nē. ⁊ pz lra. a Cecidit. hic pñt explicat miseriā ex destructiōe regni: cū dī: Cecidit corona. ⁊ subdit cā: b Ue no. qz pecca. q. d. hoc malū ⁊ alia pp peccata nra incurrim': c Jō cōtenē sūt ocli no. ex cōtinuo fletu. Cōsequnt explicat miseriā ex destructōe tēpli cuz dī: d Propi mō. syō i. pp tēplū i mōte syō edificatum. e Uulpes ābula. i eo. i. i ruinis tēpli: qz solēt hītare i locis ōsertis. f Tu āt do. pma. i eter. nē. q. d. lz tēplū sit destructū, qō dicebat sedes tua: eo' q ibi erat ꝓpiatoriū: tñ rēanz firmū solīū tuū i celo: vbi ꝓncipaliť relucet tuū dominiū: ⁊ iō nō uertit se hiēmias ad iplorādū dei miaz dicēs: g Quare iperpe. obliui. no. nē. q. d. nō decet tuā clemētiā: iō sbdit: h Cōuer. nos do. ad te ⁊ cōuerte. qz debita cōuersio libera arbitrij ad deū: ꝓsupponit ístinctū diuinū: q dī gra ꝓuēiens. i Innoua dies no. sic a ꝓncipio. qz in mirabilibus tuis itroduxisti nos i terrā, pmissiōis. k Sz, pūcies repu. nos. i captiuitatē ejciēdo. l Irat' es ꝺ nos vehe. puniēdo

vltra id qđ possumus sustinere: licet hec pena nō excedat ordinē iusticie. q. d. respice nos oculo pietatis ⁊ misericordie: qz tibi proprium ē misereri ⁊ parcere: qui viuis ⁊ regnas deus in secula seculoꝝ. Amen.

Incipiūt additōes pauli burgē. sup libꝝ trenoꝝ hiēmie Jn. c. i. vbi dī i postil. Quō sedet. Additio.

Licet liber iste cōpetenī exponat ad planū lr̄e sensū a postillatore: tn̄ magister petr⁹ aureoli notabilius videt illū exponere in quodā compēdio sacre scripture: ⁊ qz illud compendiū nō habet cōiter: iō de hoc non me expedio remittēdo ad ip̄m: sed suam expositionē intrposui inter additiones: licet nō eam ponēdo oio sub proprijs verbis: sed qñq; aliqđ modicū mutando addēdo seu diminuendo put visū fuit. Et notandū q⁹ in hac expositione nō ꝓcedit ad singula verba lr̄e exponēda: sed solū ad principale intentū cuiuslibet versus: relictis alijs industrie studentis tū qz liber iste metrice ꝓcedit vt postillator dicit: ⁊ cōiter tenet: in processu aūt metrico nō singula verba sūt ponderanda: sepe. n. cadē replicat auctor vel alia introducit ꝓut metrico modo congruit: sz illa tm̄ sūt exponēda q̄ ꝓncipaliter intendunt: tū qz illa que in hac expositione relinquuntur possūt haberi ex postilla suo mō ꝓut ad propositū ptinent exponēda. Primo ergo ꝑm predictū doctorē liber iste in qn̄ ptes diuidit. Jn quaꝝ prima ꝓpheta principaliter lamētat destructionē ciuitatis hierlm: que quidē pars continet in p̄mo capitulo alphabetico: qđ incipit: Quō sedet ⁊c̄. Jn scōa lamentat ꝓncipaliter destructionē totius populi israel ⁊ totⁱ regni: que incipit in scōo capitulo: Quō obtexit. Jn tertia vero more ꝓphetico conuertit se ad xp̄m ⁊ lamētat de seipo quasi induēs psonam xp̄i: qua rōne aūt hoc sit hic introductū dicetur in ꝓncipio tertie partis que incipit tertio capitulo: ibi Ego vir videns. Jn quarta aūt parte lamentat principaliter ō destructione sanctuarij ⁊ templi: que incipit i quarto capitulo: ibi Quomodo obscuratū ē aur. Jn quinta ār parte fūdit oratiōnē imploratiuā ad diuinam misericordiā ꝓuocandam que incipit i qnto capitulo: ibi Recordare domine. Primū ergo capitulū quod principaliter refert ad ciuitatē hierlz: q̄ erat caput regni. diuidit i duas ptes ꝓncipales. Prio nāq; ꝓpheta admirādo lamētat destructōez hierlz: qi loqns ad seipm. Scōo vero ipsamet ciuitas lamētat seipaz quasi ꝓuocando alios ad compatiendū sibi. Scōa incipit i xij. versu vbi dī: O vos omnes q̄ transitis per viā ⁊c̄. Pria ps cōtinet. xj. versus ꝑm. xj. excellētias ciuitatis hierlm sup quaꝝ amissiōe desolabiliter hieremias eam lamētat. Excessit nāq; ciuitas hierlm alias ciuitates in auctoritate: qz multis ciuitatib⁹ ⁊ terris dominabat saltē tempore dauid ⁊ salomonis: qđ deplorat in p̄mo versiculo dicēs: Quō sedz sola ⁊c̄. ⁊ sequit: Priceps ꝓuintiarū facta ē sb̄ tributo. Excessit etiā in letitia ⁊ iocūditate maxie tpe p̄dictoꝝ regū: qđ ꝺplorat in scōo versiculo dicēs: Plorans plorauit. ⁊ sequit: Nō est q̄ consolet eam. Tertio excessit in securitate: ita vt ō alijs terris ad eam conuenirēt pp securitatem: q̄ excellētia videt sequi ad p̄dictas duas: q̄ qdem excellentia deplorat i itio versiculo vbi dī: Migrauit iudas pp afflictionē. ⁊ sequit: Oms psecutores eius apprehenderūt eaz. Excessit quarto in solēnitatibus ⁊ celebritatibus diuis: qz ter in anno debebat populus conuenire in hierlz ad celebrāda diuia festa: qđ ꝺplorat in quarto versiculo dicēdo: Uie syō lugēt: eo q⁹ nō sint q̄ veniāt ad solēnitatem. Excessit qnto in pace ⁊ trāquillitate: qz licet tantus populus ibi concurreret presertim i p̄dicti festis: tamē erat inter eos tranquillitas pacifica: vt pz tēpore salomonis: quod deplorat in qnto versiculo dicens: Facti sunt hostes eius in capite. Excessit sexto in fortitudie militū ⁊ probitate vt pz presertim tempore dauid: qđ ad magnū decorem polīcie pertinet: decet enim ꝑm legistas imperatoriam maiestatem esse armis decoratāz: quod deplorat in sexto versiculo dicens: Egressus est a filia syon oīs ꝺ cor eius: facti sūt principes eius velut arietes ⁊c̄. ⁊ sequit: Et abierunt absq; fortitudine. Excessit septimo in multiplici prosperitate ⁊ diuitiaꝝ copiositate: erat. n. tēpore salomonis copia auri ⁊ argenti quasi ferri: vt patet i tertio Re. quod deplorat in septimo versiculo dicens: Et recordata est hierusalem dieꝝ afflictionis sue. Jn hebreo habet: Dieꝝ paupertatis sue. ⁊ sequit: Et omniuz desiderabilium suoꝝ ⁊c̄. Excessit octauo in laudis preconio ⁊ famositate: nominabat enim in cunctis regnis: ita vt regina saba veniret de finibus terre audire sapientiam salomonis: quod deplorat in octauo versiculo dicens: Peccatū peccauit hierlm. ⁊ sequit: Omnes qui glorificabāt eaz spreuerūt eam. Excessit nono i pulchritudine ⁊ formositate: erat. n. pulcherrime edificata: qđ deplorat in nono versiculo dicēs: Sordes eius in pedibus ei⁹. ⁊ sequit: Deposita est vehementer. i. deformata. Excessit decimo in ceremoniaꝝ sanctitate: ita vt nō permitteret aliquis gentilis ingredi infra templū: qđ deplorat in decimo versiculo dicēs: Manū suam misit hostis ⁊ sequit: Uidit gentes ingressas sanctuariū suū de qbus preceperas ne intrarent in ecclesiam tuam. Excessit vndecimo in copia panis ⁊ saturitate: prout in multis locis sacre scripture illa terra cōmēdatur: quod deplorat i vndecimo versiculo dicens: Omnis populus eius gemens ⁊ querens panem. Deinde incipit scōa pars principalis lamētationis huius primi capituli: i qua postq̄ ꝓpheta lamentatus est ciuitatē destructam: introducit ciuitatem lamētantem seipam: ⁊ incipit duodecio versu. s. ibi: O vos omnes ⁊c̄. ibi enim loquit ciuitas inuocans alios ad sibi compatiendū: que pars diuidit in qt̄tuor partes ꝓncipales. Primo nāq; lamentat immensitatem sue miserie: ⁊ hoc in quattuor primis versiculis sb̄ similitudine quattuor modoꝝ hominū qui consueuerunt omnia spoliare. Dicit enim in primo versiculo dominū se habuisse ad ipsam instar vindemiatoris qui nihil in vinea relinquit: de quo dic̄: O vos omnes q̄ trāsitis per viam. ⁊ sequit: Qm̄ vindemiauit me vt locut⁹ est dominus. Jn secūdo dicit deū se habuisse ad ipsam ad instar incendiarij ⁊ venatoris: incendiarius enim consueuit totum comburere: ⁊ venator quicquid capit in reti mactare seu occidere: ⁊ de hoc dicit in sequēti versu: De excelso misit ignem in ossibus meis. ⁊ sic incēdiarius: Expandit rete pedibus meis. ⁊ sic venatoz. Jn tertio dicit deū se habuisse ad ipam ad instar ligantis captum per manū ⁊ collū: sic q⁹ nullo modo possit euadere de quo dicit in sequēti versiculo: Uigilauit iugū iniq̄tatum mearum in manu eius: cōuolute sunt ⁊ imposite collo meo. ⁊ sequitur: Dedit me dominus in manu de qua non potero surgere. Jn quarto dicit deū se habuisse ad ipam ad modū calcātis in torculari q̄ nulluz humorem relinqt i vua: de quo dicit i sequēti versiculo Ablstulit oēs magnificos meos dōs ⁊c̄. Torcular calcauit dōs ⁊c̄. ⁊ sic sb̄ qttuor metaphoris p̄dc̄is: lamētata ē sue misie magnitudinē. Jn scōa vo pte lamētat sup implacabilitate diuine iracūdie: ⁊ hꝰ i o nobꝰ vsicut. Jn prio nāq; oñdit q⁹ ipa ñ pōt deū placare lachrymis oculoꝝ. Jccirco ego plorās ⁊ oculꝰ me⁹ ꝺducēs aqs ⁊c̄. Jn scōo vero ostēdit q⁹ nō pōt deū placare gestibus manuū aut signis deuotiōis quozūcūq; dicens: Expandit manus suas syon ⁊ nō est qui consoletur eam. ⁊ sic lamētat sup implacabilitate diuine iracūdie: cū tamen consueuisset alias sibi deū placabilem inuenire: prout patet i multis sacre scripture locis. Jn tertia vero parte lamentādo p̄fitetur istud, puenire ex rectitudie diuie iusticie: de q̄ dic̄ Just⁹ ē dōs: qz os ei⁹ ad iracūdiā ꝓuocaui. ⁊ durat pars

ista p tres versiculos. In ꝑmo. n. ꝓfitet deꝰ nō fuisse in iustū in captiuitate quā inflixit iudeis a hierlm exeūtibus: de quo dicit: Iuuenes mei ⁊ virgines mee abierūt in captiuitatē: In scōo, ꝓfitet q deus nō fuit iniustus in fame quā inflixit remanētib⁹: de quo dic: Vocaui amicos meos ⁊c. Sacerdotes mei ⁊ senes mei in vrbe ꝯsūpti sūt ⁊c. In tertio, ꝓfitet q nec fuit iūstus i morte ⁊ gladio: que inflixit oibus tam istis q̄ illis: de q̄ dic: Vide dñe q̄m tribulor. ⁊ sequit: Foris interficit gladius ⁊ domi mors. In quarta vero pte ⁊ vltima lamētando p̄stolat dulcorē diuie clementie ⁊ remediū cōsolationis future: ⁊ cōtinet pars illa in duob⁹ versiculis vltimis. In primo nāq; aperit inimicoꝝ incōpassionē respectu sui: ⁊ p̄nūciat sibi diuinā consolationē ex aduersarioꝝ afflictiōe futura: de qua dicit: Audierūt q⁹ ingemisco ⁊c. ⁊ sequit Adduxisti. i. adduces: Diē cōsolationis ⁊ fient siles mihi. In scōo vero petit futurā punitionē sup inimicos ex demeritis eoꝝ ad suā futurā cōsolationē: de quo dicit: Ingrediat oē malū eoꝝ coram te ⁊ deuindemia eos sicut vindemiasti me.

In capitulo secundo Quomodo obtexit. Additio.

IN hoc. c. ꝓpheta lamentat destructionē tot⁹ terre israel ⁊ tot⁹ regni: ⁊ diuidit in quattuor ptes: primo nāq; lamētando loquit ad seipz: 2° vero lamentando dirigit sermonē suū ad terraz isrl. ⁊ ad ipm regnū ibi: Cui compabo te: 3° dat sup hoc salubre consiliū: ibi Clamauit cor eꝝ ad dñm: 4° texit deuotū oraculū ad deū: ibi Vide domine. Prima pars i qua lamentat loq̄ndo ad se diuidit in duodecim partes ꝑm duodeci infelicitates q̄ venerūt sup regnū illud oppositas duodeci excellentijs quas p⁹ habuerat. Excessit nāq; illud regnū alia regna primo i solēnitate honoris: vnde deutero. xxviij. Faciet te dñs deus tu⁹ excelsiorē cūctis gētib⁹ terre. ⁊ ibidē: Eris semp supra ⁊ nō subē sup hoc ergo in ꝑmo versiculo lamētat dicēs: Quomodo obtexit caligine. s. tribulatiōis: Filiā syon. i. rotā terram ⁊ regnū: ⁊ sequit: Proiecit de celo i terrā inclytam isrl. Scōo vero excesserat regna alia q̄tū ad nobilitatē ⁊ dignitatē p̄cipū: q⁹ stirps dauid que regnabat in isrl fuit scissima: sup quo in scōo versu lamentat prophet⁹ dicēs: Precipitauit dñs nec pepcit. sequit: Polluit reg⁹ ⁊ p̄ncipes ei⁹. Tertio vero excesserat q̄tū ad robur militū ⁊ robur pugnatoꝝ: vnde fuerat regnū fortissimū sicut cornu sup quo lamentat ꝓpheta i versu tertio dicēs Confregit in ira furoris sui omne cornu israel. Quarto vero excesserat q̄tū ad venustatē arboꝝ ⁊ pulchritudinē terrenascentiū: vnde erat terra nemorosa: ad videndū pulcherrima: sup q̄ lamentat prophet⁹ in q̄rto versu dicens: Tetendit arcū suū: quasi inimicus occidit oē quod pulcherrimū erat visu. Quinto excesserat q̄tum ad vrbes munitas ⁊ multiplex fortaliciū q̄ erat in toto regno isrl ⁊ in multis locis ire ꝑmissiōis: vt p⁹ ex libris pal. ⁊ Regū: sup quo in versu q̄nto lamentat dicēs: Factus est dñs velut inimic⁹: ꝑcipitauit isrl: Precipitauit oia menia ei⁹: dissipauit munitiones ei⁹. Sexto excesserat q̄tū ad locū sacz ⁊ dei tabernaculū q̄ fuerat in ipo regno: aliq̄n in silo: aliq̄n in masphat: ⁊ demū in hierlm: super q̄ in sexto versu lamentat dicēs: Et dissipauit q̄si hortū tētoriū suū: demolit⁹ est tabernaculū suū. Septimo vero excesserat q̄tū ad dei altare ⁊ multiplex sacrificiū: ꝑ q̄ filij isrl ex ꝑcepto diuio p⁹ habuerant sacrificare: sup quo lamentat in versu septimo dicēs: Reputlit dñs altare suū: maledixit sanctificationi sue. Octauo excesserat q̄tū ad vrbem principalē que erat metropol⁹ ⁊ regni soliū: q̄ q̄dem ciuitas erat valde notabilis i muris ⁊ mūitionibus: sup quo lamentat i octauo versu dicens: Cogitauit dñs dissipare murū filie syon. sequit: Luxit q⁹ antemurale: ⁊ mur⁹ eius pariter dissipatus est. Nono excesserat q̄tū ad cetū hominū sapia diua ⁊ ꝓphetia preditū nullū. n. aliud regnū receperat legē dei: aut habuerat ꝓphetas dei visiones videntes: super q̄ lamentat in nono vltu dicens: Defixe sūt in ira porte ei⁹. q⁹ in portis sedebāt iudices ⁊ legis doctores deute. xvij. c. ⁊ sequit: Reges eius ⁊ p̄ncipes ei⁹ inter gentes: Non est lex nec ꝓphete. Decimo excesserat q̄tū ad populū honore ⁊ reuerentia dignū: q⁹ in nullo reg erant tales senes aut tales virgines in vtroq; sexu: ⁊ q̄ ad sanctitatē ⁊ oēm virtutē: ⁊ quo ad alias conditiones reuerentia dignas: sup quo lamentat in decimo versu dicēs: Sederūt in ira conticuerūt senes: abiecerūt in ira capita sua virgines iuda. Xj. vero excesserat q̄tū ad numerū paruulorū ⁊ multitudinē infantiū: q⁹ de⁹ multiplicabat semen filioruz isrl plusq̄ aliaꝝ nationū: vnde in egypto fuerūt satis in bre ui tpe multiplicati: sup hoc vero ꝓpheta in versu vndecio lamentat plorās defectionē paruuloꝝ ⁊ lactentiū dicēs: Defecerūt p̄ lachrymis oculi mei. sequit: Cū deficeret paruul⁹ ⁊ lactēs i plateis oppidi. Xij. vero excesserat cetera regna i abūdantia victualiū: ⁊ hoc q̄tū ad vitam diuturnā: vnde nō adhrculabant hoies passim in pueritia aut adolescētia: sed pueniebant ad perfectā etatē: ⁊ erat vna benedictio inē filios israel qui videbant filios filioꝝ suoꝝ: sup quo lamentat ꝓpheta versu. xij. dicēs: Matribus suis dixerūt vbi est vinū ⁊ triticū. sequit: Cū exalarēt alas in sinu matrū suaꝝ Deinde sequit pars scōa principalis in qua ꝓpheta lamētū suū dirigit ad terram isrl ⁊ ad regnū: ad alloquendū ipsū: ac ponendo p̄e oculis q̄nq;: ⁊ ꝑm hoc pars ista continet q̄n q; versus. Primo nāq; p̄e oculis ponit ipi regno vt cōsideret magnitudinē sue pene ⁊ sue miserie: ⁊ hoc in versu. xij. dicēs: Cui compabo te: vel cui assimilabo te filia hierlz: magna est velut mare contritio tua: q̄s medebit tui. Scōo ponit p̄ oculis ⁊ sibi ingerit originē sue culpe ⁊ sue malicie: q̄ origo fuerat ex hoc q⁹ ꝓphete nō aperuerūt filijs isrl suam iniq̄tatem vt eos ad pniam prouocarent: ⁊ hoc facit in versiculo. xiij. dicens: Prophete tui viderūt tibi falsa. Tertio vero ponit p̄e oculis incompassionē totius vicinie ⁊ gētiū propinquaꝝ. hec est enim vna magna causa doloris existenti in miseria dū non inuenit aliq̄ē qui sibi compatiatur: ⁊ hoc facit in versu. xv. dicens: Plauserūt super te manibus suis omnes transeūtes per viam: sibilauerūt ⁊ mouerūt capita sua. Quarto vero ponit p̄e oculis ⁊ sibi ingerit exultationē ⁊ gaudiū gentis aduersarie ⁊ nationis sibi inimice: q̄ ē magna cā doloris dū. s. aliquis inimicū videt in gaudio: ⁊ hoc facit i versu. xvj. dicēs: Aperuerūt sup te os suū omnes inimici tui dixerūt: Deuorabimus. En: iste ē dies quē expectabamus. Quinto ponit p̄ oculis ⁊ ingerit hoc nō esse fcz a casu: imo ꝑm prefinitionē iuste dei sententie: ⁊ hoc in versu. xvij. dicēs: Fecit dñs que cogitauit: complcuit sermonez suū quem preceperat a diebus antiquis. Deinde sequit tertia pars in qua ꝓpheta post lamentū dat salutare remediū ⁊ salubre consiliū: docet eni recurrere ad deū per sex. Docet .n. ꝑmo orare ⁊ clamare: 2° plorare: 3° plorando perseuerare 4° in oratione etiam in nocte vigilare: 5° cor suū humiliare: ⁊ sicut aquā effundere: vl elcuationem manuum ⁊ alijs gestibus ipm placare: ⁊ hoc facit in duobus versibus. s. xvi ij. ⁊. xix. ꝑ primo nāq; dicit: Clamauit cor eoꝝ ad dñm. ꝑ scōo dicit: Deduc quasi torrentē. lachrymas. ꝑ tertio dicit: Non des requiem. ꝑ quarto: Cōsurge ⁊ lauda i nocte. ꝓ q̄nto: Effunde sicut aquā cor tuū. ꝑ sexto: Leua ad eū manꝰ tuas. Deinde sequit pars quarta in qua ꝓpheta ponit orationis textum: ⁊ texit oraculum deuotū ad deum: monuit enim filios israel sicut desolatos ad deum orandum: ⁊ ibi ponit orationem quam facere debent dicendo: Vide domine ⁊ considera. est autem ista oratio sūme prouocatiua

dinē miricordie: ⁊ tres ꝓtinet vſus .l.xx.ⁱ. ⁊ xxj. ⁊ xxij. Nitiē .n. ꝓuocare dei miſericordiam allegādo ſuam magnificentiam: ⁊ vilitatē ꝓpriam: ⁊ hoc in ꝓncipio verſus .xx. dicēs Vide domine ⁊ conſidera quē vindemiauerīs ita. q. d. non decet tuam magnificentiā ⁊ excellentiam ꝓſequi me ſic vilē ⁊ impotentē. Scōo vero allegando infelicitatē multā iam ꝓeſſam: qō ꝓ in hoc q mater iaz comedit filios: ⁊ q. ꝓphe ta ⁊ ſacerdos occiſi ſunt in ſanctuario: ⁊ q nulli etati pepcit gladius: ⁊ hoc facit ab ipſo loco: Ergo ne comedēt mlieres fructū ſuū, vſq in finem totius verſus .xx. ⁊ deinceps i verſu .xxj. Tertio vero allegando hoſtium aduerſariorū īmānitatem ⁊ maliciam vt magis deus compatiat: ⁊ hoc facit in xxij. verſiculo: ibi Uocaſti quaſi ad diem ſolemnē qui terrerent me de circuitu nē. ⁊ ſic finit lamētatio ſcōa. Circa quaz conſiderandū ſcōm ꝓdictum magiſtrū: q licz hic fiat mentio de ciuitate hierlm: tamē oīa que in hoc capitulo cōtinēt referenda ſūt ad deplorationē totius regni iſrael in cōmuni ita q oīa q dicuntur de hierlm dicunt de ea: inquantū erat pars ꝓncipalis vel metropolis regni: Et ideo in iſta lamētatione fit mētio de terra iſrael ⁊ de ſpecioſis iacob: ⁊ de filiabus hierlz. ſ. ō ciuitatib⁹ regni: q erāt ſic filie: ⁊ hierlz ſic mat

In capitulo tertio: Ego vir videns. Additio.

IN hoc capitulo eſt tertia lamētatio: vbi ꝓpheta poſtq deplorauit deſtructionē hierlz q erat ſoliū regni in ꝓmo capitulo: ⁊ deinde deſtructionē totius regni iſrael in ſecūdo capitulo: nūc in tertio incipit lamētari afflictionem ſui ipſius in carcere poſiti ⁊ in lacu cōſtituti: ſic habet hieremie .xx. ⁊ .xxvij. Uel potius ⁊ magis ꝓprie ad lrām deplorat paſſionem chriſti: cui⁹ memoria ꝟ introducit: eo q ſicut int omnia meritoria que in hierlz fuerūt acta: fuit ſummū paſſio xpi: ſic inter omnia peccata q fuerūt in hierlm materiali cōmiſſa: ꝓpter que irrepabiliter fuit deſtructa: occiſio xpi ſummū tenet locū. Unde in fine hui⁹ tertie lamentationis concludit punitionē iudeoꝝ finalem: que etiam hodie durat dicens in fine: Perſequeris in furore ⁊ē. quā quidem paſſionē in perſona xpi deplorat in multis verſiculis. In ꝓmo enim lamentat de ſua expoliatione qua exuerunt eū veſtimēta ſua ⁊ nudauerūt ſic pauperē: vnde incipit: Ego vir videns paupertatem meaz. Scōo vero lamentat de ſua captione ⁊ alligatiōe que fuit fca nocte a coh⁹te ⁊ tribunis: vnde ſ⁹dit: Me minauit ⁊ adduxit in tenebris ⁊ non in lucem. Tertio vero lamētat de ſua vexatione: qua per totam noctem in domo caiphe ⁊ anne fuit a iudeis vexatus: vnde ſubdit: Tantū in me vertit ⁊ conuertit manū ſuam. ſubdit etiam: Uetuſtā fecit pellē meam edificauit in gyro meo: in tenebroſis collocauit me. Quarto lamētatur de ſua acclauatione qua fuit conclauatus in cruce: vnde ſubdit: Circūedificauit aduerſū me: vt nō egrediar: aggrauauit compedē meū. Quinto vero lamentat de ſua acclamatione qua clamauit in cruce: ⁊ abſq exauditione vt videbat: cū ſubdit: Sed ⁊ cū clamauero ⁊ rogauero excludet oratiōnē meam: concluſit vias meas lapidibus q. driis. Sexto lamentat de ſua illuſione ⁊ blaſſematione de q ſcriptum eſt: Prętereūtes blaſſemabant eū mouētes capita ſua: ⁊ hoc facit cū ſubdit: Urſus inſidians factus eſt mihi: poſuit me quaſi ſignum ad ſagittam: factus ſum in deriſuz omni populo: canticū eoꝝ tota die. Septimo lamentat de ſua cibatione ⁊ potatione ex vino mirrhato ⁊ mixto cū fele: vas enim fuit ei impoſitū plenū aceto: ⁊ hoc facit cū ait: Repleuit me amaritudinib⁹: inebriauit me abſinthio: recoꝛdare abſinthij mei ⁊ fellis. Octauo lamentat de ſua ſolitudine i cruce ⁊ oiuz deſertione excepto latrone: de cui⁹ puerſione agit cū dic: Memoria memoꝛ ero: ⁊ tabeſcet in me aia mea. ⁊ ſequit verbū xpi ad latronē: Noui diluculo: multa ē fides tua. ⁊ ſ⁹dit verbū latronis: Pars mea dns ꝓptea expectabo eū. Nono lamētat de mltiplici collaphizatiōe cum ait: Dabit percutiēti ſe maxillā: ſaturabit opꝛobꝛijs. Decimo lamētat de lachꝛymaꝝ effuſiōe i cruce de q dic apoſtolus ad hebꝛe. v. q cū lachꝛymis ⁊ clamoꝛe valido ꝑces obtulit deo: ⁊ hoc fac cū ſ⁹dit: Oculus me⁹ afflict⁹ ē. ⁊ ſequit: Diuiſiones aquaꝝ ꝺuxerūt oculi mei. Undecimo lamentat de moꝛte ⁊ ſepultura ⁊ lapidis obuolutiōe ad oſtiū monumēti: cū ait: Uenatiōe ceperūt me q auē: lapſa ē i lacū vita mea: ⁊ poſuerūt lapidē ſup me Xij. lamētat de mulieꝝ fletu ⁊ vlulatōe: vnde ait: Inundauerūt aq ſup caput meū. Xiij. vero agit de ſua deſcēſiōe ad limbū cū dic: Inuocaui nomē tuū de lacu nouiſſimo: vocē meā audiſti. Xiiij. agit ō ſua reſurrectiōe: ibi Appꝛopiquaſti i die qn inuocaui te: iudicaſti dne cauſaz aie mee. Xv. agit de iudeoꝝ malicioſa machinatiōe: q p reſurrectionē dederūt pecuniā militibus vt dicerēt q diſcipuli ei⁹ ipſis dꝛmientib⁹ fuerūt ei⁹ coꝛp⁹ furati: ⁊ io ſ⁹dit: Uidiſti dne iniq̄tatem illoꝝ labia iſurgentium ⁊ meditatiōes aduerſū me. Xvj. vero ⁊ vltimo agit de cōgrua iudeoꝝ punitione ꝓpter illud peccatū: ⁊ eoꝝ deſtructione ⁊ pſecutione quā hodie patiunt: vnde ſ⁹dit i fine lamētationis: Perſequeris in furoꝛe ⁊ cōteres eos ſ⁹ celis domine. In hoc lamētatio tertia finit.

In quarto. c. Quomodo obſcuratū. Additio.

SEquit quarta lamētatio que incipit: Quō obſcuratū eſt aurū. vbi poſtq ꝓpheta ꝺplorauit deſtructionē hierlm q caput erat regni: nunc deplorat deſtructionē tēpli ⁊ cultus diuini ⁊ ſanctuarij Eſt tn notādū q licet i qualibet lamētatiōe tāgat aliq̄d de deſtructione iſtoꝝ quattuoꝛ: tn ꝓncipalit intendit pri ma lamētatio de ꝓmo: ⁊ ſcōa de ſcōo: ⁊ ſic de aliis: Diuidit ergo hec lamētatio i tres ꝑtes principales. Primo nanq ꝓpheta deplorat tēpli ⁊ cultus diuini deſolatōez 2° vero ifert deſolatōis cāz: ⁊ iquirit ⁊ inueſtigat rōnem i verſu. xij. q incipit: Nō crediderūt reges terre. Tertio vero cū gaudio predicit ⁊ aſpicit futurā conſolationez: in verſu. xxj. qui icipit: Gaude ⁊ letare. Prīa aūt pars i qua deplorat ꝓpheta deſtructionē templi diuidit i q̄tuoꝛ partes ꝓm q̄tuoꝛ q conſideranda ſūt circa templū Poteſt. n. ꝓmo conſiderari ei⁹ apparatus quo veſtiebat Nā tertio Re. vij. dr q nihil erat i templo qō non tegeret auro: vbi etiam lapides ſaltem i rationali ⁊ veſtib⁹ ſacerdotū: Hūc apparatū deplorat ꝓpheta i ꝓmo verſu dicēs: Quomodo obſcuratū eſt aurū ⁊ muratus eſt colo: optimus. 2° vero poteſt conſiderari circa templuz comitat⁹ ⁊ cetus qui igrediebant ipm: ⁊ p quos freq̄ntabat: Nā igrediebātur ipm iclyti hoies: quos deplorat i ſcōo verſu ꝓpheta dicens: Filij ſyon iclyti ⁊ amicti auro puro alias ꝓmo. Ingrediebant ipm pie ac ꝺuote mulieres: ſup quib⁹ deplorat i tertio verſu ꝓpheta: qz verſe ſūt a ſimilitudie lamiaꝝ que filios lactant in ſimilitudinē crudeliū ſtructionū: qz mulieres de hierlz legūtur comediſſe filios ſuos tempoꝛe obſidionis: vnde ſubdit: Sz ⁊ lamie nudauerūt māmas ſuas. Ingrediebant etiā pueri ⁊ ifantes quos deplorat in quarto verſu dicens: Adheſit lingua lactentis ad palatum eius in ſiti. Ingrediebantur etiam delicioſi iuuenes ⁊ adoleſcentes quos deplorat in quinto verſu dicens: Qui veſcebantur voluptuoſe iterierunt i vijs. Ingrediebāt q̄nq diuerſi ſtatus hoies ⁊ cōditiōis: quos oēs ſub vna clauſula generali p ꝓpationē ad ꝺſtructionē ſodomoꝝ ꝓpheta ꝺplorat i. vj. vſu dicēs: Et maioꝛ effecta ē iq̄tas ppli mei peccato ſodomoꝝ. Tertio pōt cōſiderari circa tēplū naçareoꝝ ritus ⁊ celibatus quo oblectabat: qui quidē naçarei deſcribunt i priſtina dignitate i verſu ſeptimo q icipit: Candidioꝛes naçarei eius niue. quos deplorat i verſu octauo q incipit: Denigrata ē ſup carbones. Deinde

vero concludit ex pdĉa calamitate quedã generalis sentẽtia i nono versu: Mei⁹ fuit occisis gladio q̃ infectis fame. Deide vero illa sñia approbat ex facti euidentia ꝛ p locũ a miori in decimo versu: Man⁹ mulieꝝ mificoꝝ diũ coxerũt filios suos. Ex quo intẽdit ꝓpha ꝓbare q̃ melius fuit occisis gladio q̃ interfectis fame. Quarto vo põt cõsiderari circa tẽplũ cõstructura ꝛ tot⁹ fabrice status: que in sblime erigebat: cui⁹ cõbustionẽ ꝛ destructionẽ vsq; ad fũdamẽta deplorat i. xj. versu dicens: Cõpleuit dñs furorẽ suũ: succendit ignẽ in syon ꝛ deuorauit fũdamẽta ei⁹: ꝛ sic finit ꝑma ps ꝑncipalis quarte lamentationis. Est aũt sciendũ q̃ licet aliqualiꝫ possit exponi q̃ i ista lamẽtatione ꝑdictũ ẽ de ꝛbustione templi q̃ fĉa ẽ p chaldeos ꝛ p nabuçardã ꝑncipẽ militie nabuchodonosoꝛ impante: magis tñ clare ꝛ lr̃aliꝫ expõi hz ꝺ ꝺstructione facta p romanos sb̃ Tito ꝛ Uespasiano: qꝛ i obsidione romanoꝝ legunt mulieres misericordes coxisse filios suos ꝛ hoies extabuisse p̃ fame ꝛ cetera que h̃ dicunt: que tñ nõ legunt facta in obsidione hierl̃z p chalꝺos. Deinde sequit ps scda ꝑncipalis in q̃ ꝓpha iuestigat ꝛ narrat desolationis templi cãm ꝛ rõnez: q̃ incipit versu. xij. Nõ crediderũt reges ire. vbi ꝓpha ostendit hanc desolationẽ anteq̃ fieret fuisse vniuersis gentibus incredibilẽ: ꝛ hoc versu. xij. ait: Non crediderũt vniuersi habitatoꝛes orbis: qñ ingrederet hostis p portas hierlm. 2° vero ostendit eandẽ desolationẽ postmodũ visã eisdẽ gentib⁹ iustam ꝛ rõnabilẽ pp tres cãs. Prima effusio sãguinis inocentis ꝛ iusti: qꝛ sacerdotes ꝛ falsi ꝓphete inẽfecerũt ẓachariam esaiã: ꝛ multos alios ꝓphas israel: ꝛ hãc cãm hieremias describit i versu. xiij. q̃ icipit: Propẽ peccata ꝓphaꝝ ꝛ iniq̃tates sacerdotũ. ꝛ in versu. xiij. q̃ incipit: Errauerũt ceci polluti sũt sangũie. per quã cãm introducit clamorẽ oiuz gentiũ ꝛ nationũ q̃ habitatoꝛes hierl̃z. in versu. xv. Recedite polluti. clamauerũt eis recedite cẽ. Et in versu. xvj. Facies dñi diuisit eos. Scda vero cã quare rõnabilis fuit tẽpli desolatio fuit p̃stolatio alterius auxilij q̃ dei: cũ. n. nabuc. obsideret ciuitatẽ sedechias ꝛ pplꝫ ad auxiliũ dñi debuissent recurrisse ꝛ potius recurrerũt ad auxiliũ regis pharaõis: pp qꝺ ꝺminus tradidit eos in manus nabuc. q̃ templũ ꝺstruxit ꝛ huiusmodi cã tangit in versu. xvij. q̃ incipit: Cum ad huc subsisteremus defecerũt oculi nostri ad auxiliũ nostrũ vanũ: cũ respicerem⁹ attenti ad gentẽ q̃ saluare nos nõ poꝛat. In versu. xviij. describit q̃liꝫ ipsis sic p̃stolantibus: egyptijs nõ venientib⁹: finis venit obsidionis eoꝝ ꝛ capti sũt. vnde incipit versus ille: Lubricauerũt vestigia nostra. In versu vero. xix. ostendit q̃ nec potuerũt fugientes de ciuitate puenire vsq; in egyptũ: vnde sb̃dit Uelociores fuerũt psecutores nostri aquilis celi. Tertia vero cã desolatõis tẽpli fuit mors ꝛ interfectio iesu xp̃i que tangit versu. xx. qui incipit: Spiritus oris nr̃i xp̃us dominus captus est in peccatis nostris. q̃uis enim aliq̃ iudeoꝝ intelligunt hunc versiculũ de iosia qui interfectus est a pharaone nechao: aliꝫ vero de sedechia qui egressus de ciuitate voluit fugere in egyptũ: quẽ persecutus est chaldeoꝝ exercitus ꝛ cõprehendit in deserto hiericho: tamẽ nõ potest intelligi ad lr̃am de illis: cuz quilibet istoꝝ captus fuit in peccatis suis. Josias quidem: qꝛ non obediuit vero prophete ex oze dominꝰ: vt dicitur i libro esdre. Sedechias autem: qꝛ non obediuit verbis hieremie: nec seruauit iuramentũ quo se astrinxerat cũ rege chaldeoꝝ. Et iccirco dicitur litteraliter non posse ista intelligi nisi de domino iesu christo: vnde que dicũtur a. xij. versu: ꝛ deinceps habent referri ad mortẽ eius in quam conspirauerunt. s. sacerdotes ꝛ prophete: hoc est legis doctoꝛes ꝛ scribe: vnde etiam de iudeis verificatur post mortem christi ꝓfatus versus qui dicit: Facie⁹ domini diuisit eos: non addet vt respiciat eos. Post captiuitatem enim chaldeoꝝ deus respexit eos ꝛ in terram suam reduxit: sed post mortem christi despexit eos: sicut est hodie. Item si bene attendãtur predicta verba. s. Spiritus oris nostri christus. proprie intelliguntur de christo: qui scõm diuinam naturam inspirauit in faciem primi hominis spiraculuz vite: geneſ capitulo. ij. quod pertinet ad esse nature hominis. De ipso etiam legitur Johan. capitulo. xx. Insufflauit in eos dicens: Accipite spiritũ sanctum. quod pertinet ad esse gratie: ꝛ sic scõm predictas considerationes proprie dicit de christo deo ꝛ homine: Spiritus oris nostri. nõ aũt de aliquo alio puro homine. Item quod sequit: Gaude et letare filia edom. proprie videt intelligendum de illa idumea que est synagoga iudeoꝝ procurantiũ mortem christi. put fuit declaratũ in additione supra esaiam. xxxiij. de illa enim potest intelligi quod in littera dicit: Que habitas in terra hus cẽ. hus enim interpretat consiliũ. vnde de ista idumea dicit supra Esaie. xxxiij. capitulo q̃ consiliũ iniuit contra christũ. Si enim in hoc loco idumea intelligeret de illa q̃ ꝺscendit ab esau secundũ carnem: ꝛ hus de illa natione que descendit a nachoꝛ: sic falsum esset dicere q̃ idumea habitabat in terra hus: nam idumea ꝛ hus sunt diuerse nationes in diuersis regionibus habitantes. Deinde sequitur tertia pars ꝛ vltima istius lamentationis in q̃a propheta aspicit ꝛ predicit futuram consolationem de conuersione iudeoꝝ: postquã introibit gentiũ plenitudo: vel de reditu eoꝝ de captiuitate babylonica. Et primo ironice loquit contra nationes vicinas ꝛ idumeos dicens: versu. xxj. Gaude ꝛ letare filia edom que habitas in terra hus. qꝺ intelligit p antiphrasim ꝛ quandam ironiam. Scõ vero consolat iudeos: vel de regressione de captiuitate babylonis: vel potius ꝛ litteralius de conuersione eoꝝ ad fidem iesu christi: que erit in fine seculi: ꝛ hoc in versu. xxij. ꝛ vltimo. Completa est iniq̃tas tua filia syon: nõ addet vltra vt transmigret te. Cõstat enim q̃ ad litteram hoc intelligi non potest de captiuitate babylonica. Judei enim de hac reuersi captiuati sunt per romanos ꝛ trãsmigrati ꝛ dispersi: ꝛ ꝓpter hoc referenda sunt hec ad finẽ seculi sic dẽz ẽ. Et in hoc lamẽtatio quarta finit

In capitulo ꝗnto. Recoꝛdare. Additio.

Ultimo sequit oratio hieremie prophete pro pplo transmigrato: ꝛ diuidit in octo partes principales In prima nãq; ad modũ bene oꝛantis ꝛ deuote: iuocat ad se ꝛ excitat diuinam miserationẽ ꝛ pietatẽ dicens Recoꝛdare domine quid acciderit nobis. Scõ vero narrat ꝛ referat suam vilitatẽ ꝛ infelicitatẽ ꝛ afflictionẽ: ꝛ q̃rũ ad amissionẽ possessionũ dicẽs: Hereditas nostra versa est ad extraneos. ꝛ quo ad amissionẽ amicoꝝ subdẽs: Pupilli facti sumus absq; patre. ꝛ quo ad amissionem cibariorum addẽs: Aquã nostram pecunia bibimus. ꝛ quo ad amissionẽ libertatis subdens: Ceruicib⁹ nostris minabimur. ꝛ quo ad parẽtes sb̃dẽs: Patres nostri peccauerũt ꝛ non sũt. ꝛ q̃ ad amissionẽ potestatis ꝛ auctoꝛitatis sb̃dens: Serui dñati sũt nostri. ꝛ quo ad amissionẽ pacis ꝛ securitatis addẽs: In manib⁹ nostris. ꝛ quo ad amissionem pulchꝛitudinis ꝛ sãitatis concludens: Pellis nostra quasi clibanus exusta est. Tertio vero recitat aduersarioꝝ multiplicẽ iniquitatem ꝛ ꝛ abusionem: qua abusi sũt in captiuitate: vt ex hoc de⁹ magis ad misericoꝛdiam pꝛouocaret: ꝛ hoc facit ibi: Mulieres in syon humiliauerũt: ꝛ virgines in ciuitatibus iuda. deinde vero malitiam ꝛ crudelitatem subdens: Principes manu suspensi sunt: facies senum non erubuerunt. deinde vero ipsoꝝ nequitiam ꝛ feditatem subdens: Adolescentibus impudice abusi sunt. Quarto vero propheta deploꝛat pristinam dignitatem ꝛ pristinam consolationem: quia et defecit sapientia et scientia: leticia et excellentia que

cōsueuerant esse in hierusalē. q̄tū ad sapientiam dic̄: Senes defecerūt de portis q̄tū ad leticiam subdit: Iuuenes de choro psallentiū. q̄tū ad excellentiam concludit: Cecidit corona capitis nostri. Quinto vero prophera explicat suā iniquitatē ⁊ confitetur iustā punitionē: ibi Ue vobis quia peccauimus: ꝓptera mestū factū ē cor nostrū. Sexto vero laudat ⁊ p̄dicat diuinam duratione: ibi Tu aūt dñe ineternū pmanebis. Septimo vero implorat dei benignitatē ⁊ petit sui reditus ⁊ sue conuersionis acceleratione: reditus quidē vel de babylonica captiuitate in hierlm: vel potⁿ ⁊ melⁱ de incredulitate ad iesu xp̄i fidem: ⁊ hoc facit ibi Quare ippetuū obliuiscēris nostri. Sequit: Cōuerte nos dñe ad te ⁊ cōuertemur. Octauo ⁊ vltimo intuet ⁊ cernit diuinam seueritatem: ⁊ per cōsequens aliqualem dilatione exauditiōis de hoc quod petit ita celeriter impleri concludens: Sed p̄ꝛeiens repulisti nos: iratus es contra nos vehementer. ⁊ i hoc threni hieremie finiuntur.

Expliciunt additiones Pauli episcopi burgeñ. super librum threnorū hieremie.

VLgata editio de qua fit mentio in ꝓlogo super baruch expōit i. plogo sc̄ ezechielē. cetera plana sc̄

Incipit postil. frīs nicolai de lyra sup baruch. La. I.

HEc verba libri. Post libꝝ tobie ſm ordinē tpis sequit liber baruch immediate: nā historia tobie contigit temporibus ezechie regis iuda: vt ostensuz est supra in ꝓncipio libri tobie: baruch autē fuit notarius hieremie a tē poſ ioachim filij iosie: vt hī hiere. xxxvj. z ōstructa hierlm p chaldeos cum hieremia descendit in egyptum post interfectionem godolie hieremie. xliij. z postea scripsit libruz istuz q̄tū ad illā partem cuius fuit auctor: quantū aūt ad epistolaz hieremie que ponitur in hoc libro: cuius tī nō fuit auctor: seo tm̄ scriptor scripserat ante destructionem ciuitatis: vt videbit. ī. dño ꝓcedēte. Igit liber iste i duas ptes diuidit. ſ. in libꝝ baruch scribe: z in epistolā hieremie que incipit caplo sexto. Prima diuidit in tres ptes ꝑ circa librū baruch ponit descriptionis act⁹: 2° legēdi modus: ibi Et legit baruch. 3° libri ꝓcessus: ibi Et dicet Circa ꝓmū ꝓmo ponitur scriptoris gen⁹ cū dī: a Et hec verba libri que scripserat baruch filius nerie tē. z ſm regulam hebreoz pater baruch: z auus z ceteri q̄ ponūtur hic habuerūt ſpiritū ꝓphetie sicut z ipse: dicunt. n. q̄ qñ in ꝓncipio alicuius ꝓphete ponit nomen patris eius z aui z sic ascendendo ꝑ hoc dat intelligi q̄ ſpiritū ꝓpheticū habuerūt. Sciēdū ēt q̄ dictio copulatiua cū dicitur: Et hec verba libri tē. copulat ad verba hieremie que baruch scripserat ante: 2° ponit descriptionis locus cū dī: b Jn babylōia. Sed hoc videretur alicui falsū: q: hieremie. xliij. dī q̄ cum hieremia z alijs iudeis q̄ remanserāt in iuda descendit in egyptū: z nō fuit in babyloniam cū alijs captiuatis. Dicēdū q̄ mortuo hieremia in egypto baruch fuit in babyloniā ad captiuoꝝ ꝓsolationē: z maxime q: hieremias ꝓphetauerat egyptū cito destruendā ꝑ nabuc. regē babylōis: hieremie. xliij. 3° ponitur descriptionis tps cū dī: c Jn āno q̄nto. ſ. a destructione hierlz ꝑ chaldeos: sic. n. numerabāt iudei a tpe captiuitatis babylōice: sicut mō cōputant a tpe captiuitatis sue ꝑ romanos: incipiendo a destructione hierlm fcā ꝑ Titū z Uespasianū: d Et i septia die mensis. nō dī hic quis mensis fuerit: z iō dī q̄ fuerit primus mēsis. d Jn tpe quo ceperunt chaldei hierlz. i. a tpe illo vñ incipiebat iudeoꝝ numeratio: vt dcm̄ est: e Et legit. Hic cōsequenter ponit circa libꝝ istū legēdi mod⁹: z ꝓmo in babylonia: 2° in hierosolyma: ibi Et collegerunt. Circa ꝓmū dī: Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie tē. Sed ꝫ hoc videt q̄ iechonias iste erat in carcere regis babylonis. Dicendū q̄ non erat in carcere clausus ſaltē continue: eo q̄ esset nobilis z rex iuda vel ſi erat clausus nō tī taliter quin baruch posset ad eum accedere: talis. n. accessus frequēter ꝓcedit detētis in carcere

Incipit ꝓfacio in librum Baruch ꝓphete.

LIber iste qui baruch nole ꝓnotat i hebreo canone ñ hz: ſz tm̄ i vlgata editōe silr z epistola hieremie. Propt̄ noticiā aūt legēntium hic scripta sūt: q: mlta de xpo nouissimisq̄ tpib⁹ idicant.

Incipit Baruch ꝓpha .i.

ET hec verba libri q̄ scripsit baruch filius nerie filij maasie filij sedechie: filij sedei filij helchie: in bā bylōia i ānō q̄nto: ēt in septima die mēsis: i tpe q̄ ceperūt chaldei hierlm: z succēderūt eā igni. Et lēgit baruch ỳba libri huius ād aures iechonie filij ioachim regis iuda: ēt ad aures vniuersi ppli venientis ad librū z ad aures potētiū filioruz regū: z ad aures ꝓsbytero ruz: z ad aures ppli a mimo vsq̄ ad maximū eoꝝ: oiuz habitantiū i babylonia ād flumē sodi. Qui audientes plorabant ēt ieiunabāt: z orabāt i cōspectu dñi. Et collegerūt pecuniā ſm q̄ potuit vnusquisq̄ man⁹. Et miserūt i hierlm ad ioachim filiū helchie filij salon sacerdotem: z ad reliq̄s sacerdotes z ad oēz pplm q̄ inuenti sunt cuz eo

f Et ad aures vniuersi ppli. ſ. iudaici in babylonem ducti:

g Et ad aures potētiū filioꝝ regū. q: ducti fuerant ibi aliqui de semie regio: vt hī danielis ꝓmo: z fuerit in magna ptāte: sicut ꝑ ex eodem libro de daniele z socijs eius. cetera patent vsq̄ ibi

h Ad flumē sodi. i. iuxta fluñ sic vocatuz: sicut dī hieremie xlvj. caplo. Ad fluñ euphraten victi sunt i. iuxta flumē euphraten. i Qui audiētes plorabāt. vt penitētes de peccatis ꝑ q̄bus captiuati erant:

k Et ieiunabant z orabant in cōspectu dñi. affligendo corp⁹ z ſpiritū offerendo: vt sic eoꝝ afflictionē deus respiceret z captiuitatē relaxaret.

l Et collegerunt. Hic cōsequenter describitur lectio libri huius in hierlm. Nā iudei habitantes in babylone fecerunt librū baruch transcribi: z miserunt i hierlm: vt legeret ibi: z cū hoc miserunt pecuniā: vt inde emerent necessaria ꝑ sacrificijs z oblationib⁹ ibidem fiēdis z hoc est q̄d dī: Et collegerūt pecuniā. z ꝑz lra vsq̄ ibi:

m Cū acciperēt. Sciendū tm̄ q̄ hoc videt alicui falsū q̄d hic t tm̄ est: q: oēs iudei qui erāt in iudea iterfecto godolia descenderūt in egyptū: vt dcm̄ est supra: z ideo nō videtur q̄ tūc in hierlm fuerit ppls iudaicus: nec sacerdotes sacrificia offerentes: z maxime: q: ꝓmo esdre. iij. dī q̄ ꝯzobabel z illi q̄ redierunt de captiuitate babylonica erexerunt altare sup bases suas: z obtulerunt sup illud holocaustū dño: q̄d fuit ꝑ longū tps post ista: ꝓ q̄d videtur q̄ a destructiōe ciuitatis z templi ꝑ chaldeos vsq̄ ad reditū captiuitatis babylonice nō fuit in hierlz altare holocausti erectū: nec sacerdotes offerētes sacrificia: ꝓp q̄ z cōsimilia liber iste apud hebreos apocriphus reputat. Potest tm̄ dici q̄ licet interfecto godolia quē rex babylonis ꝓfecerat terre iuda: tot⁹ populus iudaic⁹ q̄ remanserat in iudea fugerit i egyptū timēs q̄ rex babylonis mitteret ꝯ cū exercitū ad vindicandū mortem godolie: videns tm̄ postea q̄ non mitteret: z audiēs hieremiā ꝓphetantē q̄ rex babylonis egyptū inuaderet: ꝓ magna pte redijt in hierlm ꝓp loci sanctitatē: z inter redeū tes fuerit alij sacerdotes q̄z ꝓncipalis fuit ioachim hic nominat⁹: nō tm̄ fuit filius sūmi sacerdotis: q: iosedech sūmus sacerdos cū sedechia rege fuit ductus in babylonē cui in summo sacerdotio successit iesus filius eius in reditu captiuitatis babylōice: vt ꝑz ꝑ esdre 3° : z ꝙcharie. iij. ioachim aūt filius istius iesu ſm historiagraphos postea fuit summus sacerdos: z non est iste ioachim de quo fit hec mentio: vñ dī hic: Joachim filius helchie: ad distinctionē alterius. Ad illud autē q̄d dicitur de erectione altaris post reditū captiuitatis

babylonice dicendū q̄ scriptura loquitur de solēni erectōe
post reditū captiuitatis babylonice: tn̄ ante sacerdotes p̄e
dicto mō redeuntes erexerāt altare puū ad sacrificādū dño
put poterāt bono mō: sicut patriarche ⁊ pphete frequēt
legūtur altaria erexisse ad sacrificādū dño: Cum acciperēt
vasa. hic est p̄structio
suspēsiua ⁊ intricata
snia: p cuius itellectu
sciedū q̄ cū iechonia
rege iuda i babylonē
ducto: fuerūt vasa tē-
pli dñi aurea trāspor
tata: p q̄bus rex sede
chias i regno iude suc
cedēs fecit vasa argen
tea: q̄ non poterat fa
cere aurea: sicut robo
am filius salomonis p
scutis aureis q̄ abstu-
lit sesach rex egypti:
fecit scuta erea. xij. re-
gū. xiiij. ⁊ illa vasa ar
gentea captiuato sede
chia fuerūt in babylo
nē portata: q̄ saltē p
pte redemerūt iudei i
babylonē ducti: ⁊ mi
serūt in hierlm p cul
tu dei cū pecunia p̄o
sacrificijs collecta: vt
dcm̄ est: ⁊ hoc ē q̄ dr̄
m Cū acciperet. s.
dictus ioachim sacer
dos: n Vasa tēpli
do q̄ ab. fu. ō tēplo.
sedechia rege capto:
o Reuocare in t̄rā
iuda. i. vt remitterent
in hierlm q̄ est metro
polis in t̄ra iuda: p
Decia die mēsis sibā.
q̄ correspondet ptim
maio ⁊ partim iunio
apud nos p̄sequenter ostendit q̄ fuerint illa cum dicit: q
Vasa argentea q̄ fecit sedechias nē. ⁊ p̄z ex dictis lr̄a vsq̄ ibi
r Et orate p vita nabu. nē. ex eius. n. pacifico statu depē
debat pax terre babylonice: ⁊ p p̄sequēs pax iudeor̄ ibi trā
slator̄: pp q̄ petebāt orari p vita regis ⁊ filij ei⁹ p̄m mo
nitionē: hieremie. xxix. Orate p ciuitate ad quā trāsmigra
ti estis: q̄ in pace illius erit pax vestra. s Ut det dñs vir
tutē nobis. p̄mo petierūt orari p bono statu regni q̄ ē ma
gis cōe: postea p bono suo q̄ erat magis speciale: t Et
illuminet oculos nr̄os. in veritatis cognitione: v Ut
viuam⁹ sub vmbra nabuc. ex q̄ deus ordinauit: nos in eius
seruitutē redigere. x Et seruiam⁹ eis. s. humiliter obtem
perātes voluntati diuine: y Et inueniā. gra. in conspe.
eor̄. vt nō cogant nos idolatrare: sz p̄mittant nos deo paci
fice deseruire: z Et p nobis ipsis orate. nē]. i. orate vt di
mittat nobis peccata nostra. Cōsequēter subdit de lectione
libri baruch cū dr̄: Et legit librū istū nē. a Recitari i tē
plo dñi. lz enī tēplū essz cōbustū: remanserat tn̄ platea atrū
in qua conueniebant iudei ad orandū ⁊ audiendū verbū dei
b In die solēni. i. in diebus solēnib⁹ in q̄bus magis con
ueniebat ppls. c Et dicetis. Postq̄ descriptus est circa
libr̄ baruch legendi mod⁹: hic cōsequenter describit librī p
cessus: i q̄ p̄mo ponit humilis deprecatio: 2⁹ vtilis informatio
in hierlm cūz acciperēt vā
sa tēpli dñi q̄ ablata fuerāt de tēplo reuocare i terram
iuda: decima die mēsis ſy-
ban: vāsa argētea q̄ fecit se-
dechias filius iosie rex iuda
postea cūz cepisset nabucho
donosor rex babylonis ie
choniam ⁊ principes ⁊
cunctos potētes ⁊ pplz tre
ab hierlm ⁊ duxit eos vin
ctos i babylonē. Et dixerūt
Ecce misim⁹ ad vos pecu
nias: ō q̄b⁹ emite holocau
stomata ⁊ thus ⁊ facite mā
na: ⁊ offerte p p̄cto ad arā
dñi dei nr̄i. Et orate p vita
nabuchodonosor regis ba
bylonis: ⁊ p vita balthasar
filij ei⁹ vt sint dies eor̄ sicut
dies celi sup t̄ram: ⁊ ut det
dñs vtutē nob: et illuminet
oculos nr̄os: ut viuam⁹ sub
ūbra nabuchodonosor re
gis babylōis ⁊ sub vmbra
balthasar filij eius: et seruia
m⁹ eis multis dieb⁹: et inue-
niam⁹ gr̄az in p̄spectu eor̄.
iij. capło: ibi Audi israel. vbi incipit tertiū capłūz p̄m si
gnationē hieronymi. Prima in tres: nam sicut dr̄ ecc. x
xxix. Oratio humilantis se nubes penetrabit. ⁊ iō p̄mo
ponit orantis humiliatio: 2⁹ humiliantis se deprecatio: ibi
Et nūc dñe de⁹. 3⁹ deprecantis p̄clusio: ibi Et nūc dñe
oipotēs. Circa p̄
mū ponit orātis
humiliatio i duo
b⁹: p̄mo p̄fitendo
p̄paz clp̄am: 2⁹ p̄fitē
do penā iuste illa
tā in principio se-
cūdi capłi. Circa
primū dr̄ c Et
dicetis. verba ba-
ruch recitando.
d Dño deo no
stro iusticia. ē enī
iusticie regula: e
Nobis aūt cōfu-
sio faciei nr̄e. i pec
catoz nr̄oz cōfes
siōe. f Sic ē
dies hec. supple
māfestat inflictio
ne pene: g Oi
iuda. i. omi iudeo
de regno iude. re-
gnū aūt israel cap
tiuatū fuerat p lō
gū tps ante: h
Et habitantibus
in hierlm. maxie:
nam illaz obsede
derunt chaldei ⁊
cōbusserunt pplz
ptim occidentes:
⁊ ptim captiuan-
tes: i Regib⁹
nr̄is. tres enim re-
ges successiue fue-
rant p̄fusibiliter tra
ctati: nā ioachim
fili⁹ iosie fuit iterfect⁹ ⁊ extra portas hierlz p̄iect⁹: sic p̄di
xerat hieremias. xxij. Sepultura asini sepelietur nē. ⁊ ie
choias filius eius in babylonem ductus ⁊ incarcerat⁹
⁊ sedechias eis succedens exoculatus: ⁊ in babylonez du
ctus: ⁊ ibidē ignominiose mortu⁹: sicut dictū fuit abac.
ij. k Et principib⁹ nr̄is ⁊ sacerdotib⁹ nostris. qui fue
rant ptim occisi ⁊ pti capti: l Et pphetis nostris. s.
falsis asserentibus hierusalē a chaldeis nō esse capiēdaz
potest etiam hoc exponi de prophetis veris: qui popu
li sui confusiōem suaz reputabant. m Peccauimus
ante dñm. licet autē baruch esset iustus ⁊ bonus. tamen
cōnumerat se peccatoribus: eo q̄ erat de eodem populo
n Et non credidim⁹. pphetis ipsius: o Diffidētes
in eū. i. de p̄tectiōe eius: p Et non fuim⁹ subiectibi
les. humiliter ei obediendo: q Et non audiuimus.
verba eius respuendo: r Ut ambularemus in man
datis eius. ad hoc enim data fuit lex in deserto: exo. xx.
s Eramus incredibiles ad dominum. moysen ⁊ alios
seruos eius exaspando: t Et dissipati recessim⁹ nē.
hoies mali. n. si in seipis dissipati: q̄ rō trahit ad bonū
⁊ sensualitas ⁊ p̄suetudo peccādi ad oppositū: sm q̄ de
duē philosoph⁹. viij. ethicorū. v Adhesērūt nobis
mlta mala. culpe ⁊ pene: x Et maledi. q̄ p̄stitu. dñs

Et p̄ō nob ipsis orate ad
dñm deū nr̄m: q̄ peccaui
m⁹ dño deo nr̄o: ⁊ nō ē a-
uersus furor ei⁹ a nob vsq̄
in hūc diē. Et legite librum
istū quē misim⁹ ad vos rēci
tari: i tēplo dñi i die solēni:
⁊ i die opportūo. Et dicētis
Dño deo nr̄o iusticia: nō-
bis aūt confusio faciei nr̄e sic
est dies hec: oi iuda et habi
tatib⁹ in hierlm regib⁹ nr̄is
et p̄ncipib⁹ nr̄is ⁊ sacerdo
tib⁹ nr̄is et pphetis nr̄is
⁊ p̄rib⁹ nr̄is. Peccauim⁹
ant dñm deū nr̄m: et nō cre
dim⁹ diffidētes i eū: et non
fuim⁹ subiectibiles illi: et n̄
audiuim⁹ vocē dñi dei nr̄i
ut ambularem⁹ i mādatis
ei⁹ q̄ dedit nobis. A die q̄
eduxit p̄res nr̄os ō t̄ra egy
pti vsq̄ ad diē hāc erām⁹ i-
credibiles ad dñm deū no
strū: et dissipati recessim⁹ ne
audirem⁹ vocē ipsi⁹. Et ad
hesit nobis mlta mala et
maledictiones q̄ constituit

moysi: deu. xxviij. t. xxviij. y Qui edu. pres nros ō tra egypti. exo. xliij. z Dare nobis tra tc. i. ad dādū nobis terrā bonā t fertilē. a Sicut hodierna die. supple apparet sup nos maledictio dei q electi sum' in de. b Et non audiuim' tc. replicatio est eius quod supra dcm est: sic in orationibus solet idez pluries replicari ad maiorē affectus expressionem: t idem fit ēt in sequentibus. c Operari dijs alienis. i. sacrificare eis: d Facie tes mala ante oculos dñi. qb' oia nuda sunt t aperta ad hebre. iij. vel dicit: e Ante oculos dñi. qz tpe manasses regis iuda i tēplo dñi fuerunt idola posita quib' idolatre sacrificabant. II.

Propt qō hic consequēt ponit orantis humiliatio confitendo penam illatā esse iustā cū dicitur: a Propter qō statuit dom'. i. firmit disposuit: b Uerbū suuz. de iusta punitiōe peccatoz: c Qō locutus ē. p moysen t alios p phetas: d Ad nos t ad iudices nros tc. ita q nullus se excusare potest de ignorātia: e Ut adduceret dñs super nos. iuste: f Mala magna q non sunt facta sub celo. i alia gente: quanto enī peccatū est grauī: tanto grauior debet esse pena. pplus autem israel pp legem a deo sibi datā t alia beneficia fuit i altiori statu q cteri ppli: sicut dī psal. cxlvij. Nō fecit taliter oi nationi tc. pp qō eius peccatū fuit grauī qz q̄to status altior: tanto casus grauior: iō fuit maiori pena dignū. g Ut manducaret hō carnes filij sui. lz hoc non legat esse factū. iij. regū t. ij. par. in obsidione hierlm p chaldeos: tn credendū ē hoc fuisse factū: vt dicit hic pphēta baruch: qz nō oia sunt in illis libris scripta: t maxime qz idē legit factū. iij. re. vj. in obsidione samarie: t in obsidione hierlm p romanos: sm q̄ refert iosephus t alij historiographi. h Et dedit illos sub manu regū oiuz tc. sicut pz libro regū t iudicū in pluribus locis i In improperiū t i desolationē. nā multa i

dñs moysi suo suo q ēduxit pres nros ō tra egypti dare nob tra fluentez lac t mel: sicut hodierna die: ēt ñ audiuim' vocē dñi dei nri sm oia vba pphetaz qs misit ad nos t ad iudices nros: t abiuim' vnusqsq i sensuz cordis nri maligni: ōpari dijs alienis facientes mala añ oculos dñi dei nri

Propt qō statuit .II. dñs de' nr vbuz suuz qō locut' ē ad nos: t ad iudices nros q iudicauerūt i hierlm t ad reges nros t ad pncipes nros t ad oēz israel t iuda: ut adduceret dñs sup nos mala magna q nō sūt facta sub celo quemadmodū fcā st in hierlm ez q scripta sunt i lege moysi ut māducaret hō carnes filij sui t carnes filie sue. Et dedit eos sub manu regū oiz q st i circuitu nro i iprioperiū t i desolationē: t i oib' pplis in qb' nos dispsit dñs t facti sum' subt' t ñ supra qz peccauim' dño deo nro nō obaudiendo voci ipsi' Dñō deo nro iustitia: nob aūt t pūb' nrīs confusio faciei sicut ē dies hec. Quia locutus ē dñs sup nos oia mala hec q venerūt sup nos: et nō sum' deprecati faciez dñi dei nri: vt reuertēmur vnusqsq nrm a vijs nris pessimis. Et vigilauit dñs i malis t adduxit ea sup nos: qz iust' ē dñs i oib' opib' suis que mādauit nobis: t non audiuim' vocē ipsi': vt ire mus i pceptis dñi q dedit añ facie nraz. Et nunc dñe de' isrl q ēduxisti pplm tuum de terra egypti i mānu valida ēt i signis ēt i prodigijs ēt in vtute tua magna t in brachio excelso ēt fecisti tibi nom sicut ē dies iste: peccauim': iniq egim': impie egim' dñe de' nr i oib' iustitijs tuis. Auertat ira tua a nobis: qā derelicti sum' pauci int gētes vbi dispsisti nos. Exaudi dñe preces nras et orationes nras: et educ nos pp te: et da nob inuenire gratiā añ facie eoz q nos abduxerunt: vt sciat ois tra qz tu es dñs de' nr: t qz nomē tuū inuocatum est sup isrl t sup gen' ipsius Respice domine de domo sancta tua in nos t inclina aurem tuam t exaudi nos

ferebant pucla t grauia iudeis iter gētiles tpe captiuitatis k Dño deo nro iustitia tc. exponat: vt supra qz repetitio ē eiusdē ad maiorē affectus expositionē: l Et nō sum' deprecati facie dñi. frequēt. n. legit i pdictis libris q iudei p peccatis suis a deo pcussi p pena: nō reuertebantur ad deū p penitētiā: m Et vigi. dñs i malis. s. pene iuste sr nos adducē dis: n Que dedit añ facie nraz i. clare t mānifeste: ita q non possum' nos excusare p ignorātiā: o Et nūc dñe. Postq posita ē orantis humiliatio: hic psequēter pōitur humiliātis se deprecatio: t diuidit i tres ptes: qz p' in oratione allegat dei magnificētia: 2' orātis ppli penitētia: ibi Respice dñe 3' diuini cultꝰ ignominia: ibi Et posuisti tē plū. Circa pmū scien dū q sic dī. iij. ethicoz. Magnificē idi nat ad dandū qō petitur qñ beneficia pr' p stita p eū allegāt. t iō hic allegant būficia a deo pstita pplo isrl in exitu de egypto: cū dī o Et nūc dñe deus isrl. lz. n. essz de' oiū p creationē: diceb at tn de' isrl p cultū speciale: p Qui edu. pplz tuum de ter. egypti. ō q̄ p se ñ poterat egredi: q In manu valida. i. iptāte magna r Et in signis. q̄tū ad minora miracula s Et i prodigijs. q̄tū ad maiora. vñ dī. prodigū q̄si pcula digito cuiusmōi ē miraculū raro visū: t Et in vtute tua magna tc. sicut patet in diuisiōe rubri maris t i multis alijs pplo israel exibit: v Et fecisti tibi nom. p hoc. n. diuulgatū fuit nom dñi p orbē: x Sic ē. i. dies iste. i. sic p sens tps manifestat p scripturas canonicas de istis memoriā facientes: y Peccauim'. i nosmet ipsos: z Impie egim'. erga deū: a Iniq gessi. erga pximū. b Auer. ira tua a nobis i. pena nobis a te inflicta: c Qz derelicti. su. pauci. nā multi de iudeis fuerāt gladio t fame mortui. d Exaudi dñe pces nras. factas verbalit: e Et orationes nras. factas mētaliter: nā sm damascenū: Oratio ē ascensus mētis i deū: f Et educ nos. de captiuitate babylonis: g Propt te. i. ex tua bonitate t nō ex meritis nris: h Et da no. inueni. graz tc. i. vt sciant gētiles qz tu es dñs de' nr. per hoc q̄ inueniem' graz pncipū i tra aliena. i Respice dñe. Hic psequenter ponit ppli deprecātis penitētia: ex q̄ mouet

deus ad exaudiendū oratōez ꝺepcantiuꝝ: cū dr: i Respice dñe de domo scā tua. i. ꝺ celo qꝺ dī eī dom': qz lz sit vbi qz p potētiā essētiā ⁊ psentiā: tñ ibi specialiter relucet eī maiestas ⁊ glia: k Quia nō mortui ꝺ sī i iferno. i. recōditi in sepulchro: vel i iferno quātū ad aias: ꝺ tūc oēs ibi descēdebāt: l Dabunt ho. ⁊ iustifi. dño. qz si extra statū merēdi: m Sed aīa que tristis est. per ꝓtritioem veram: n Super magnitudinē mali. ⁊ incedit curua. per veā humiliationem: o Infirma. p ꝓpe fragilitatē ꝓsideratiōnē: p Et oculi deficientes. ꝓpios defectus ⁊ alienos attēdētes: q Et aīa esuriens. i. iustificari ꝺsiderans: matth. v. Beati ꝺ esuriunt ⁊ sitiunt iustitiā: r Dat tibi glīaz. psal. l. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulatus: s Qz non fm iustitias pīuz nrōrum. qz nō fuert peccatores sicut ⁊ nos: t Nos fūdim' ꝛē. miſericordiā. i. pces miſericordiā postulātes: v Sed qz misisti irā tuā. i. punitionez iustā: nō. n. ira ⁊ alie passiones sūt in deo: sz qñ punit ad modū irati se hz: x Sic locut' es in manu pueroꝝ tuoꝝ ꝓphaꝝ. i. p ꝓphetas tuos: per manū. n. significatur hic ligua: eo q man' est organū organizuz vt dī tertio de aīa. y Inclinate humeꝝ vestrū ꝛē. hoc. n. frequēter dixit hieremias. ſ. q̄ ciuitas ōstrueretur ⁊ ppls captiuaret nisi se subꝫceret regi babylonis: ⁊ silr alij ꝓphete. cetera patēt vt qz ibi: z Ut transferentur ossa regū nrōrum ꝛē. iudei nanqꝫ sepeliebāt potētes cū supfluis magnis ponentes pciosa in eoꝝ sepulchris: ⁊ iō chaldei qui erāt cupidi capta ciuitate hierlz fodiebāt talia sepulchra: pciosa rapiētes ⁊ ossa mortuoꝝ eꝫciētes: a Et mortui sī in doloribus pessimis. in obsidione. n. ciuitatis mlti fuerūt mortui: aliq̄ aeris corruptione: aliq̄ gladio: ⁊ aliq̄ fame: b Et i emissione. qz mlti de illis ꝺ mittebāt in babylonē captiui fuerūt in via mortui. c Et posuisti. hic ꝓsequēr allegat diuini cult' ignominia: cū dr: Et posuisti tēplū. ſ. in desolatione. o In q̄ inuocatū ē nomē tuū. ante ōstructionē eī': e Sicut hec dies. supple māifestat p rei

Aperi oculos tuos ⁊ vide q̄ nō mortui q sī i iferno q̄ rū spūs acceperūt ē a viscerib' suis: ꝺabūt honorē ⁊ iustificationē dño: sz aīa q̄ tristi ē sup magnitudinē mali: ⁊ incedit curua ⁊ infirmā: et oculi deficientes: et aīa esuriēs dat tibi glīaz ⁊ iusticiā dño: qā nō fm iustitias pīuz nrōz nos fūdim' pces ⁊ petimus miſericordiā añ ꝓspectū tuz dñe de' nr': sed qā misisti irā tuā ⁊ furorē tuū sup nos sicut locut' es i manu pueroꝝ tuoꝝ ꝓphaꝝ dicens: Sic dic dñs: Inclinate humeꝝ vīm ⁊ ceruicē viaz: ⁊ opa facite regi babylonis ⁊ sedebiū i terra quā dedit pāb' vīis. Qꝺ si nō feceritis nec audieritis vocē dñi dei vīi opari regi babylōie: de fectionē viaz faciā ꝺ ciuitatib' iuda ⁊ a foris hierlm: ⁊ auferā a vob vocē iocunditatis ⁊ vocē gaudij ⁊ vocē sponsi ⁊ vocē sponse: ⁊ erit ois terra sine vestigio. Et ñ audierī vocē tuā vt oparēt regi babylōis ⁊ statuisti v̄ba tua q̄ locut' es in manib' pueroꝝ tuoꝝ ꝓphaꝝ ut trāsferēt ossa regū nrōz ⁊ ossa pīm nrōz ꝺ loco suo Et ecce sī ꝓiecta i calore solis ⁊ i gelu noctis: et mortui

sūt i doloribus pessimis: i fame ⁊ i gladio et i emissione Et posuisti tēplū in quo in uocatū ē nom̄ tuū i ipso sicut hec dies pp iniqtatē do m' isrl ⁊ dom' iuda. Et fecisti i nobis dñe deus nr fm oēm bonitatē tuā ⁊ fz oēz miserationez tuā illam magnā sicut locut' es i manu pueri tui moysi: i diē q̄ ꝑceꝑisti ei scribere legē tuā coram filijs isrl dicēs: Si nō audieritis vocē meā: multitudo hec magna ꝓuertet i minimā gētē: qm̄ ego eos dispdā: qā scio q me nō audiet et ppls. Populus ē. n. dura ceruice. Et ꝓuertet ad cor suū i terra captiuitatis sue: ⁊ sciēt qa ego sū dñs de' eorū. Et ꝺabo eis cor ⁊ itelligēt et aures ⁊ audient. Et laudabūt me i terra captiuitatis sue: ⁊ memores erūt nois mei. Et auertent se a dōso suo duro: ⁊ a maligni tatib' suis: qā reminiscent viaz pīm suoꝝ q peccauerūt i me. Et reuocabo illos i terrā quā iurauī pāb' eorū abraaz isaac ⁊ iacob: ⁊ dñabūt ei'. Et mltiplicabo eos ⁊ ñ minorabūt. Et stā tuā ill' testamtū alteꝝ sempiternū vt sīz illis i deū: ⁊ ipsi erunt mihi in populuz. Et

euidētiā: f Et feciſti no. dñe de' no. fm oēm bonitatē tuā ꝛē. i. secūdū magnitudiez bonoꝝ q̄ feciſti nobis ex tua bonitate in datione legis ⁊ alīs bñficijs: inflixisti dñe nobis penā ex tua iusticia: eo q̄ fuim' ingrati ⁊ trāsgredientes tua mādata: g In die q̄ ꝑcepisti ei scribere legē. i. deut. h Multitudo hec magna ⁊ mlta. i. ornat' ⁊ pulchritudo ppli isrl i Cōuertet i minimā. p gladiū ⁊ captiuitatē: k Qz scio q me nō audiet. de'. n. ita cognoscit futura sicut ꝑsentia: l Popul' ē. n. dura ceruice. vt pz ex ꝺ cursu veteris testamēti. m Et ꝓuertet ad cor suuz. recognoscēdo ꝓpū delictū: n In terra captiui. sue. vexatione ei itellectū dāte. o Et ꝺabo eis cor. ſ. ꝓtritū: p Et aures ⁊ audi. dei verbū q Et lauda. me i ira captiuitatis sue. sicut dcm̄ ē supra de tobia. tobie. xiij. Et idē fuit i alīs mltis iustis: vt in daniele ⁊ socijs ei' ⁊ ꝓfetib'. r Et auertent se a dorso suo duro. i. ab iobedientia sua dura: s Quia reminiscent viā patrū suoꝝ. q̄ silr ꝑ peccatis suis mortui fuerūt i captiuitate. t Et reuocabo illos i irā ꝛē. hoc fuit implētū aliqualit qñ cyr' ꝺedit iudeis licētiā redeūdi i iudeaz: sed plenius p christū apientem celi ianuā qꝺ ē ira viuentiū: p irā ꝓmissionis figurata pmiū. n. virtuti a deo ꝓncipaliter ꝓmissū nō pōt intelligi bonū terrenū: qꝺ ē min' q̄ vtuti bonū: ⁊ iō qñ i scriptura ꝑ virtuosis operib' ꝓmittūt bona corporalia ⁊ irrena sub illis intelligunt ꝓncipaliter ꝓmitti bona spiritualia ⁊ eterna: sicut dixi plen' gen. xv. et in plurib' alīs locis ⁊ huic sensui cōcordat ira sequēs cū dr: v Et statuā illis testamētū alterum. i. legem nouā p christū: x Sempiternū. tū qz legi noue lex altera non succedet: tū qz hz effectū sempiternū introducendo statim ad glīaz sempiternā: qꝺ lex vet' facere nō poterat: fm q̄ ꝺducit

apostolus satis diffuse i epistola ad hebreos: ō subdit: y Et non mouebo amplius ppl'm meū xc. qz mansio celestis stabilis z eterna est. z Et nūc dñe oipotens. Postq̄ posita est oratis allegatio: hic cōsequēt ponit deprecantis cōclusio: cū dr: a Anima in angustijs posita: b Et spiritus anxi⁹. ex afflictione dura: c Clamat ad te. vt possit aliquan tulū respirare. d Audi dñe. cō descendendo. cetera patent vsq; ibi e Audi nūc oratione mortuoz israel. i. sanctoz patriarchaz z phetaz q̄ viuēte⁹ orauerunt ad te p bono statu posteroz. f Et fi. ipsoz: qui pecca. añ te. i. vocē nr̄az audi: qui licet peccauerim⁹ tibi: tm̄ penitentes clamam⁹ ad te: g Et agglutinata sūt nob mala. i. pena multiplex est nobis inflicta. h Noli meminisse iniqtates p̄z nr̄oz. p̄z ipsis nos punied̄o nā aliq̄n filij iuste p̄ p̄r⁹ puniunt pena tpali: qz filij sūt q̄dā res p̄ium i Sed memento man⁹ tue. i. potentie tue p̄o nr̄a liberatione: k Et nomis tui. cui⁹ p̄priū est p̄cere z misereri. cetera patent vsq; ibi: l Quia p̄uertemur ab iniqtate p̄z nr̄oz. in bonū p penitentiā nr̄am q̄ sum⁹ successores eorum: m In imp̄operium z i maledictū. nā multa conuicia z maledicta inferebantur eis in aliena terra: n Et in petm̄. i. petōres z p peccatis puniti

Et nō mouebo āpli⁹ ppl'z meū filios israel a t̄ra quā dedi illis. Et nūc dñe oipotēs de⁹ israel aīa i āgustijs et spiritus anxi⁹ clāmat ad te: Audi dñe z miserere qz de⁹ est misericors: z miserer nr̄i qz peccauim⁹ añ te. Quia tu sedes i sempiternū: z nos peribim⁹ i euū: Dñe oipotēs de⁹ israel audi nūc oratōez mortuoz israel et filioruz ipsoz q peccauerūt añ te: z audiert vocē dñi dei sui: et agglutinata sūt nob mala. Noli meminisse iniqtates p̄z nr̄oz. z mēmēto manus tue: et nois tui in tpe isto qz tu es dñs de⁹ nr̄: z laudabim⁹ te dñe: qz pp hoc dedisti timorē tuū in cordib⁹ nr̄is: z vt inuocem⁹ nomē tuū z laudem⁹ te i captiuitate nr̄a: qz puertemur ab iniqtate p̄z nr̄oz. q peccauerūt añ te. Et ecce nos in captiuitate nr̄a sum⁹ hodie qz nos dispsisti i ip̄roperiū z in maledictū z i petm̄ fm oēs iniqtates p̄z nr̄oz. q discesserunt a te dñe de⁹ nr̄.

Audi israēl māda. III. ta vite: aurib⁹ percipe vt scias p̄rudētiā. Quid est isr'l q i t̄ra īimicoz. es: Inueteraſti i t̄ra aliena: coinquinat⁹ es cū mortuis. Deputat⁹ es cū descēdētib⁹ i ifernū dereliqſti fontē sapie. Nāz si i via dei ābulasses: hābitasses vtiqz i pace sup t̄rā. Disce vbi sit p̄rudētia: ubi sit vt⁹: ubi sit itellect⁹: sūt scias sil ubi sit lōgiturnitas vite et vict⁹: ubi sit lum̄ oculorū et pax. Quis ingēit locū eius: Et qs itrauit i thesauros eo⁹: Ubi sūt p̄ncipes gētiuz: et q dñant sup bestias q sūt sup t̄rā: Qui i auib⁹ celi ludūt: q argētū thesauriçāt z aurū i q̄ confidūt homines: et ñ ē finis acqsitōis eoz. Qui argētū fabricāt et soliciti sūt: nec est inuentio op̄ illorum. qz frequent p̄ueniūt

Audi israēl māda. III. ta vite: aurib⁹ percipe vt scias p̄rudētiā. Quid est isr'l q i t̄ra īimicoz es: Inueteraſti i t̄ra aliena: coinquinat⁹ es cū mortuis. Deputat⁹ es cū descēdētib⁹ i ifernū dereliqſti fontē sapie. Nāz si i via dei ābulasses: hābitasses vtiqz i pace sup t̄rā. Disce vbi sit p̄rudētia: ubi sit vt⁹: ubi sit itellect⁹: sūt scias sil ubi sit lōgiturnitas vite et vict⁹: ubi sit lum̄ oculorū et pax. Quis ingēit locū eius: Et qs itrauit i thesauros eo⁹: Ubi sūt p̄ncipes gētiuz: et q dñant sup bestias q sūt sup t̄rā: Qui i auib⁹ celi ludūt: q argētū thesauriçāt z aurū i q̄ confidūt hoies: et ñ ē finis acqsitōis eoz. Qui argētū fabricāt et soliciti sūt: nec

regni sui anno p̄mo sedechie: z sedechias cū reliquis āno vndecimo regni sui: e Coinquinatus es cum mortuis. cū fidelibus qui dicūtur mortui: Matth. viij. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. filij enim israel inter eos captiuati: cōmuniter inquinabantur cibis eorum: vt ocm̄ est supra tobie p̄mo. f Deputatus es cuz descendentib⁹ in infernum. i. cum idolatris inter eos cōmorando p̄emisit ergo: Quid est israel. i. que est causa istorum malorum super te venientiuz: z respondet: g Derel quisti fontez sapiētie. i. qz dereliquisti deum tuum. h Nāsi in via dei ambulasses. tibi ostensa per legez z pphetas: i Habi. vtiqz i pace super terraz. a deo tibi concessam: patet enim ex decursu veteris testamēti q̄ quādiu in via dei ambulauerūt in terra p̄missionis pacifice habitauerūt k Disce vbi sit p̄rudinfusa: k Ubi sit virtus. similiter infusa: nam sicut virtutes politice ex actibus acquisite p̄nectūtur p̄rudentie politice: vt habetur. vj. ethicorum sic virtutes morales infuse connectuntur p̄rudentie diuine vel infuse: l Ubi sit intellectus. est autem intellect⁹ p̄ropie habitus p̄rincipoz̄: articuli vero fidei sunt p̄rincipia oium credibilium: z ideo fides que est virtus intellectualis est huius modi intellectus: m Ut scias simul. i. per ipsam fides que est substantia rerum sperandarum argumentum. i. certitudo non apparentium: n Ubi sit longiturnitas vite i. vita eterna: e Et victus. i. fruitio beata: p Ubi sit lumen oculorum. per apertam p̄me veritatis visionem: q Et pax. pax dicit omnimodam appetitus q̄tationem per fidem enim cognoscimus certitudinaliter q̄ ista sunt in deo obiectiue: z in beatis spiritibus subiectiue. r Quis inuenit. hic consequenter fideles ab hac sapientia excludit dicens: Quis inuenit xc. q. d. nullus de infidelibus quantū cūq; potens z magnus: ideo subditur: s Ubi sunt p̄ncipes gētiū. tpe nāq; baruch captiuatis regib⁹ israel z iuda: omnes terre p̄ncipes erant idolatre z infideles: t Qui dominantur super bestias que sūt sup terrā. per venatiōis exercitiū. v Qui in auibus celi ludunt. p aucupiū: x Qui argē. thesau. z au. i quo cōfi. hoies. per hec. n. sperant obtinere sup alia regna dñiuz: y Et nō est finis acqsitionis eoz. qz q̄to plura acqrunt tāto ad alia acqrēda ardenti⁹ anhelant. z Qui argentū fabricāt. inde faciendo monumenta vt idola: a Et soliciti sūt. de obtinēdo qō cupiūt: b Nec est inuentio op̄ illorum. qz frequent p̄ueniūtur

morte anteq̃ possit op⁹ intentũ perficere: ió dr̃: Extremina ti sũt ⁊c. c Juuenes. moꝛib⁹ ⁊ etate: o Uiderunt lu men. in bonis sensibilib⁹ suũ ponentes finem: e Uiã aũt discipline ignoraverũt. delectationes. n. sensibiles hanc no ticiam impediũt: f Neq; intellexerũt semitas ei⁹. i. modos inquiredi eam:

g Neq; filij eoꝛ. male nutriti ⁊ i sensi⁹ bilib⁹ delectationibus occupati sic pies eoꝛ

b Nõ est audita in terra chanaan. i q̃ añ filios israel habitaue rũt idolatre pessimi: vt pz in libꝛis numeri ⁊ deut: i Neq; visa est in theman. nom̃ est ire ò q̃ fuit eliphat themanites q̃ nõ po nebat nisi pscrẽte vitã vt dcm̃ fuit sup libꝛũ iob: ⁊ idem videt fuisse de alijs habitatoꝛi⁹ illi⁹ terre: nã iste fu it ò maioꝛib⁹ ⁊ prudẽ tioꝛib⁹: ꝓpterea exclu si erant a sapia diuia q̃ felicitatem ponit in vita futura. k Fi' lij q̃ ager .i. agareni q̃ mõ dicũtur sarace ni vsurpantes sibi no mẽ a sara libera: cum tñ descẽderẽt ab agar ancilla abrae: k Qui exq̃sic. pzu. q̃ de terra est: sũt. n. astuti in terrenis lucris:

l Et fabulatoꝛes. ad decipiendũ i mer' catiõibus hoies:

m Et exq̃sitoꝛes in telligentie. que ꝓprie est de psentibus tantum. n Uiam autem sapientie. q̃ magis attendit bona futura: Nescierunt. o O isrl'. hic psequẽt oñdit q̃b⁹ ꝓcedit sapia diuina cũ dr̃: O isrl' conside ra: p Quã magna est do. dei. i. celũ empyreũ qò ẽ loc⁹ bonoꝛ: est eni celum supremũ ⁊ p psequens maxime exten sum q̃to magis distat a centro mũdi. q Magn⁹ ẽ ⁊ nõ hz finẽ. i. terminationẽ siue finitionẽ a pte p⁹. nã est icoꝛru ptibilis: r Excelsus. qꝛ est loc⁹ sup̃mus: vt dcm̃ est: s Et imẽsus. nõ simpliciter: qꝛ nulla creatura sic est imẽsa: sed p ꝓpationẽ ad nos: qui q̃titatem ei⁹ metiri nõ possum⁹.

t Jbi fuerũt gigãtes. hoc nõ refertur ad lr̃am imediate p cedẽtẽ: nã i celo empyreo nõ fuerũt gigantes q̃ si hoies incõ posui moꝛib⁹: sed refert ad hoc qò ꝑdicit: Nõ ẽ audita i ira chanaan: in q̃ habitauerũt gigãtes: vt hĩ numeri. xiij. Jbi videm⁹ mõstra q̃dam filioꝛ enach de genere gigãteo q̃bus ꝓpati q̃ locuste videbamur: v Scientes bellũ. i. artem bellãdi. x Nõ hos elegit dñs. in pplm sibi peculiarẽ sic elegit israelẽ: y Neq; viã discipline inuenerũt. nã icom positi moꝛib⁹ fuerũt: z Propterea pierũt. filij. n. israel eos interfecerũt: vt hĩ in libꝛis iosue ⁊ iudicium. a Quis ascendit in celũ ⁊c. q. d. nullus hoium. s. añ christi aduentũ ⁊ p tpe illo loq̃t baruch. b Quis trãsfretauit mare ⁊c. q. d. null⁹ p talẽ trãsfretationẽ potuit inuenire sapiaz diuiaz.

c Non ẽ qui possit scire vias ei⁹. naturali virtute sic inuenta ẽ sapia philosophica: d Sed q̃ scit vniuersa nouit eã. s. dr̃: e Et adinuenit eã prudentia sua. i. bz eã per seipsum ⁊ nõ p doctorẽ aliũ. f Qui ꝑpa rauit terrã in eterno tpe. nã i eternũ durabit a pte post: sicut ⁊ alie mũdi ptes principales: meliozabunt tñ i suis q̃litatib⁹ i mũ di inouatione:

g Et rpleuit eã bipe. ⁊ q̃dru pedib⁹. i. auibus hoibus ⁊ aialib⁹. lz. n. aues habitẽt i aere: cõ muni⁹ tñ alimẽtũ accipiũt i terra.

h Qui emittit lumẽ ⁊ vadit. naz fm eius oꝛdinatõ nẽ lumẽ solis ⁊ lu ne diffundit per aereꝫ. i Et vo cauit illud ⁊c. naz fm oꝛdiationẽ ei⁹ lumẽ solis ⁊ lune q̃dãmõ vocatur qñ certis tpib⁹ ecli psant. k Stel le dederũt lumẽ. fm dei oꝛdinatio nẽ: l Et letate sũ. locutio ẽ meta phorica: sic cũ dr̃ pratũ rider: qꝛ coꝛ poza celestia nõ sũt aiata fz damasce nũ: m Uocate si ⁊ dixe. ⁊c. illud dicere nõ est aliõ q̃ cursuz suũ fm oꝛdinationẽ dei p ficere. n Hic ẽ dr̃ nr̃. cui obediũt coꝛpoza celestia ⁊ terrestria: o Et nõ estimabit ali⁹ aduersus eũ. nã alij si dij falsi. p Hic adiue. oẽz viã disci. ducentẽ ad vitã gle: q Et tradi dit illã iacob ⁊c. Jacob aũt ⁊ isrl' idẽ hõ fuit: sed p⁹ vo cat⁹ ẽ iacob. i. supplantatoꝛ: postea isrl'. i. vidẽs deuz. vel directius cũ deo: genꝛ. xxxij. per qò designat q̃ in via pfe ctiõis opz hoiem pus luctari cũ passionib⁹ ipsas subiẽci endo p exercitiũ vtutũ: postea, pficit i cõtẽplatione vitaũ Unde dicit gregoꝛius sup eçechielẽ: q̃ cõtẽplationis ar cẽ desiderant tenere: pus necesse ẽ: vt in cãpo actionis se p exercitia, pbẽt. ⁊ phs. vij. physicoꝛ. sedẽdo ⁊ q̃escẽdo i. sedatis passiõib⁹: fit aia sciẽs ⁊ prudẽs. ⁊ iõ bene dr̃ q̃ sapiam diuinã dedit dr̃ iacob ⁊ isrl': qꝛ passiõibus sup plantatis daꝫ homini ꝓtẽplatio virtutũ. r Post hec in ter. vi. ẽ ⁊ cũ ho. ꝓuer. ẽ. qò põt duplicit itelligi. Uno mõ vt sit relatio ꝓteriti: qꝛ p⁹ illũinationẽ iacob ꝑiar che ⁊ dationẽ legis descẽdẽtib⁹ ex suo seie: exo. xx. deus appuit illi pplo: exo. xxiij. Ascẽderũtq; moyses ⁊ aarõ nadab ⁊ abiu: ⁊ septuagita ex senioꝛib⁹ isrl': ⁊ viderunt dñm deũ. Et subdit ibidẽ: Necnõ sup eos q̃ ꝓcul recesꝛerãt de filijs isrl' misit manũ suã: viderũtq; deũ ⁊c. Cũ illis ẽt ꝓuersat⁹ ẽ quadragita ãnis ꝑbẽs eis mãna ⁊ alia bñficia mlta: fm q̃ dr̃ psalmo nõagesimoquarto: fm

trãslationẽ. lxx. interptũ. Quadragita ãnis ꝓfectꝰ fuit generationi huic ꝛc. Alio mõ vt sit ꝓphetia de futuro qꝛ post tps baruch christꝰ deꝰ ꝛ hõ cũ hoibꝰ ꝓuersatus est: Joh. ꝓmo Uerbũ caro factũ ẽ ꝛ habitauit in nobis ꝛc. Et hec ẽ pfectioꝛ expositio: qꝛ ꝓuersatio pª fuit huꝰ figura. .IIII.

DIc liber. Postquã baruch i duxit ad sapiẽtie ꝺsideriũ: ꝛ oñdit quibus ꝺatur ꝛ a q̃: hic ꝓsequẽi oñdit que sit illa sapiẽtia. s. lex a deo ꝺata dicẽs: a Hic liber mandatoꝝ dei. supple ẽ sapientia ꝓdita pp qõ ꝺr deus. iiij Hec est sapientia nra ꝛ intellectus coꝛam populis: b Et lex q̃ ẽ ieter. nõ ei lex vetus p nouã ẽ abolita: sz magis pfecta: sm qꝺ dicit saluatoꝛ matth. v. Nõ veni soluere legẽ sed adimplere. vt ibi dẽ fuit declaratũ c Oẽs q̃ tenent eã. obseruando: ꝺ Ad vitaz. s. gr̃e in pñti ꝛ gl̃ie i futuro: lz. n. ꝓies veteris testamẽti ꝺcedẽtes: nõ stati admitterẽt ad gl̃iaz: erãt tñ admittendi suo tẽpe. s. amoto ipedimẽto p xp̃z: e Qui aũt ꝺereli. eã. trãsgrediẽdo qꝛ ꝺecedẽtes statim ꝺescẽdebãt in gehennã. f Cõuertere iacob. i. ppl̃e ꝺescendens a iacob: g Et apphende eã. per iugẽ memoriã: h Ambula p viã. moꝝ: i Ad splendoꝛẽ eiꝰ. oculos cõuertendo: iõ subdit: k Cõtra lu. eiꝰ. tales. n. non hñt añ se vmbꝛam ignorãtie vl culpe: auertẽtes aũt se a lumie hñt vmbꝛaz culpe ꝛ ignorãtie añ se. l Nec tradas alteri glaz tuã ꝛc. legẽ diuinit̃ ꝺatã ꝺimittẽdo: ꝺe cuiꝰ acceptione potest ꝓpl̃s israel p ceteris ꝓpl̃is gl̃iari: sm qꝺ dicitur psal. cxlvij. Non fe. ta. om. na. ꝛ iu. su. nõ ma. ei. ideo subdit: m Beati su. israel. hoc ꝺicit baruch eo qꝺ erat ꝺe ꝓpl̃o illo: n Quia q̃ ꝺeo placẽt. i. mãdata legis ꝛ ꝓphetarũ oꝛacula: o Manifesta sũt nobis. in lege ꝛ ꝓphetis p Animeqꝺoꝛ. Posita ꝓpl̃i exhoꝛtatione: hic consequenter ponit eiꝰ ꝓsolatioꝛ: ꝛ ꝓmo i ꝓsona baruch loquẽtis: ꝛ in ꝓsona hierlm metropolis: ibi Et ꝺixit. ʒ in ꝓsona ꝺei ꝓsolantis: ibi Animequioꝛ esto hierlz. Circa pm ꝺr: p Animeqꝺoꝛ. i. ꝓstantioꝛ ꝛ hilarioꝛ: q Esto ꝓpl̃s ꝺei. i. ꝓpl̃s israel ꝺei cultoꝛ ceteris ad idolatriã ꝺeclinatibꝰ: r Memorabilis israel. coꝛã ꝺeo: lz oblit̃ videaris: iõ subdit: s Uenundati estis. gentibus: Non in ꝓditionẽ. sz vt aflictio ꝺet vobis itellectũ ad viam emẽdationẽ: iõ subdit: t Sed pp qõ i ira. i. in peccatis

HIc liber mãda .IIII. toꝝ ꝺei: ẽt lex q̃ est in eternũ. Oẽs qui tenẽt eã: p ueniẽt ad vitã: qui aũt ꝺereliq̃rũt eã: i mortẽ. Cõuertere iacob ẽt apphẽde eã: ãbulã p viaz ad splendoꝛẽ eiꝰ ꝯ lũmẽ eiꝰ. Ne tradas alteri gl̃iã tuã ꝛ ꝺignitatẽ tuã gẽti alie ne. Bti sũmꝰ israel: qã q̃ ꝺeo placẽt mãnifesta sunt nob. Animeqoꝛ esto ꝓpl̃s ꝺi mẽ moꝛabilis israel. Uenundati estis gẽtibꝰ non i ꝓditionẽ: sed pp qõ i ira ad iracũdiã ꝓuocastiꝰ deũ: traditiqꝫ estis adũsariis. Exacerbastis. n. eũ q fecit vos deuz eternũ: ĩmolãtes ꝺmoniis ꝛ ñ deo Obliti. n. estis eũ q nutriuit vos: ẽt ꝓtristati nutricẽ vraz hierlm. Uidit ẽni iracũdiã a deo veniẽtẽ vob: ẽt ꝺixit: Audite ꝓfines syõ. Addũxit. n. mihi dꝰ luctũ magnũ Uidi. n. captiuitatem ppli mei filioꝝ meoꝝ ꝛ filiaruz quã supduxit illis externꝰ. Nutriui. n. illos cũ iocũditate: ꝺimisi aũt illos cuz fletu ꝛ luctu. Nemo gaudeat sup me viduã ꝛ ꝺesolatã: a multis ꝺereliꝯ sũ pp pctã filioꝝ meoꝝ: qꝛ ꝺeclinauerũt a lege ꝺei. Justicias aũt ipsiꝰ nescierũt: nec ãbulauerũt p vias mandatoꝝ ꝺei nẽqꝫ p semitas vitatis eius cũ iustitia igressi sũt. Uẽniãt ꝓfines syon: ꝛ memoꝛẽt captiuitatẽ filioꝝ ꝛ filiaꝝ meaꝝ: quã supduxit illis eternꝰ. Addũxit. n. illos sr̃ gẽtẽ de lõginq̃ gẽtẽ ipꝛobã ẽt alteriꝰ lĩgue: qui ñ sũt reueriti senẽ: neqꝫ pueroꝝ miserti sũt. Et ãbduxerũt ꝺilectos vidue: ꝛ a filijs vnicã ꝺesolauerũt. Egõ aũt qꝺ possũ ad iuuare vos: Qui eniz ad duxit sr̃ vos mala: ipse vos eripiet ꝺ manibꝰ inimicoꝝ vris ira ꝺei ꝺignis: v Ad iracũdiã puo. ꝺeũ: traditiqꝫ estis ꝛc. ꝛ pz lra vsqꝫ ibi: x Et cõtri. nutri. viam hierlz. q̃ nutriuit vos coꝛporaliꝰ bonis ꝛpalibꝰ ibidẽ abũdãtibus: ꝛ spũaliter ꝺoctrina ꝓpheraꝝ ibidẽ habitãtiũ: iõ subdit: y Uidit. n. iracũdiã. i. penã: a A ꝺeo veniẽtẽ vobis. hoc. n. ꝓuidit hieremias ꝛ alij ꝓphete q̃ locuti sunt ꝺ babylonica captiuitate: vt patuit supra i libris eoꝝ. b Et ꝺixit. Hic ꝓsequent põitur ppli ꝓsolatio i ꝓsona hierlm: ꝛ vt opposita iuxta se posita magis eluceſcãt: ꝓmo recitat mã ꝺesolatiõis: ꝛ cõsolatiõis: ibi Ego autem. Circa pm ꝺr: b Et ꝺixit. s. p prophas ꝛ alios seꝝ) ꝺesolatõez hierlz lamẽtãtes: eo mõ loq̃ndi qꝺ pisiꝰ ꝺr facere ꝛ ꝺicere qꝺ ppls eiꝰ facit ꝛ ꝺicit. c Audite confines syon. i. ciuitates affinitatẽ cum hierlz habẽtes. ꝺ Addu xit. n. mi. ꝺeꝰ luc. ma. i. mãm magnaz lugẽ ꝺi: p exercitũ chaldeoꝝ: ppls meũ captiuãtiũ. e Nutriui. n. illos cũ iocũditate. tẽ pozibꝰ ꝺauid ꝛ salomonis: qꝛ tũc erat in magna honoꝝ ꝛpalitaz ꝛ spũaliũ ꝓsperitate: f Dimisi aũt illos cũ luctu ꝛ fletu. cũ ꝺucerent i babylonẽ tempoꝛibus iechonie ꝛ sedechie. g Nemo gaudeat sup me. q̃ magis indigeo ꝓpassione: h A multis. ꝺe filijs meis i captiuitatẽ ꝺuctis. i Justicias aũt ipsiꝰ nescierũt. practice: licet aliq̃ sciuerint speculatiue. s. sacerdotes ꝛ legispiti viuentes male: k Neqꝫ p semitas. quantum ad consilia l Cũ iustitia ingressi sunt. s. pena per ꝺei iustitiã inflicta: vnde ꝛ peccantiũ punitio ꝓmuni mõ loquendi iustitia nominat. m Ueniant ꝓfines syon ꝛ cõme. tẽ. ꝺe hoc. n. ciuitates in circuitu iudee existẽtes frequenter loquebant sic̃ solet fieri ꝺe tali casu. n Adduxit ꝛc. ꝺe chaldea ꝛ aliꝫ regnis existentibꝰ sub chaldeis: o Sitẽ impꝛobã. i. bonis moꝛibꝰ carentẽ: p Et alteriꝰ lingue. pp qõ minꝰ miserebant: qꝛ nõ itelligebãt verba ꝺepcãtiũ: ideo subditur: q Qui nõ sunt reueriti senẽ ꝛc. qꝺ tñ essz maxime ꝓpatienoũ: sed absqꝫ ꝺiscretione etatis ꝓditiõs ꝛ sexus ppl̃m crudeliter afflixerũt. r Et abduxerũt ꝺilectos vidue. i. filios eius in captiuitatẽ ꝺuxerũt: ꝛ sic eã vnicam ꝛ ꝺesolatã ꝺimiserunt. s Ego aũt. Hic ꝓsequenter põit materia cõsolationis cũ ꝺr: Ego autez qꝺ possũ adiuuare uos. q. ꝺ. nõ est a vobis petendũ humanũ auxiliũ sed ꝺiuinũ: ideo sequitur: t Qui eniz adduxit super vos mala. pene ad vestrã coꝛrectionẽ: v Ipse eripiet vos ꝺe manu inimi. vel. ad nois sui laudem ꝓcipiens cyro edificare tẽplũ in hierlm pp qõ ꝺedit pplo iude redeũdi licentiam: vt hĩ

primo esdre primo. x Ambulate filij. de virtute i virtute
y Ego. n. derelicta sū sola. sicut lamētabat hieremias. p̄
pha dicēs treno. p̄. Quō sedet sola ciuitas cē. z Exui
me stola pacis. i. vestib' iocūditat': a Jnduí aūt me sac.
obsecra. antiq'. n. afflictionis tpe ozabāt hoies in sacco
cinere: vt pz de niniui
tis. Jone. iij. ca. b
Et clama. ad altissi.
cē.] ꝓfidens q acquie
scat p̄cib' meis: ideo
subdit: c Anime-
qozes estote filij. con
fidētes de auxilio dei
o Ego. n. spe. ieter.
salutē viam. i. q det
vobis nō solū salutez
tpalē sed ēt eternam.
e Et venit cē. a san
cto. i. a deo q ē sanct'
sanctoz: f Sup
cē. ab eterno salutari
nro. i. a christo q fm
diuinitatē est ab eter
no: et sic de liberatiōe
pplī facta p cyrū trā-
sit ad loquendū de li
beratōne facta p chri
stū: tanq̄ ō figura ad
figuratū: sic esa. xliij.
loquendo de casu re
gis babylonis: sub eo
dē ꝓtextu lre trāsit ad
loquendū de casu de
monis: vt ibidē pleni
us fuit dcm: et ad idē
facit qō sequit: g
Reducet aūt vos mi
hi dns cū gaudio cē.]
ppls. n. p' babylonice
captiuitatis reditum
q̄si cōtinue fuit i affli
ctiōe: pp qō videtur
hec scriptura loq̄ sal-
tē p̄ncipaliter de libe-
ratione facta p xp̄m.
h Sicut. n. videt
vicie syon. i. ciuitates
circa iudeā posite.

vroz. Ambulate filij ābu-
late: egō. n. derelicta sū sola
Exui me stola pacis: idūi
āt me sacco obsecratōis: et
clamabo ad altissimū i die
b' meis.] Animeqozes esto
te filij: clamate ad dnz et eri
piet vos ō manu p̄ncipuz
inimicoz. Ego ēni spaui i
eternū salutē vraz: et venit
mihi gaudiū a scō sr misēri
cordia q̄ venit vob ab eterno
salutari nro. Emisi. n. vos
cū luctu et ploratu: reducet
aūt vos mihi dns cū gau-
dio et iocūditate i sempiter
nū.] Sicut. n. videt vicine
syō captiuitatē vraz a deo:
sic ꝓuidebūt et i celeritate sa-
lutē vraz i deo: q̄ supueniet
vob cū honore magno et
splēdoz eterno. Filij patieter
sustinete irā q̄ supuēit vob
Persecut' ē. n. te inimic' tu'
sed cito videbis pditōez ip
si' et sup ceruices ipsi' ascē-
des. Delicati mei ābulaue
rūt vias aspas ducti sr. n. ut
grex dirept' ab inimic. Ani
meqozes estote filij: et; pcla
mate ad dnz. Erit ēniz me

moria via ab eo qui duxit
vos. Sic ēni fuit sesus vr vt
erraretis a do: decies tm ite
rū quertētes regretis eum.
Qui. n. iduxit vob mala ip
se rursū adducet vobis sem
pitna iocūditatē.] cuz salute
via. Aieqoz esto hierz. Ex
hortat. n. te qui te noiauit.
Nōcētes peribūt q te vexa
uerūt: et q gratulati sr i tua
ruia puniet. Ciuitates qb'
fuiert filj tui: puniet: et q̄ ac
cepit filios tuos. Sicut. n.
gauisa ē i tua ruina et letata
ē in casu tuo: sic ꝓtristabit i
sua desolatōe. Et āputabit
exultatio multitudinis ei': et
gaudimōiū ei' erit i luctū.
Jgnis ēni supueniet ei ab
eterno i longiturnis dieb'
et habitabit a demōijs i mul
titudie tpis. Circūspice hie
rusalē ad orientē: et vide io
cūditatē a deo tibi vēientē
Ecce. n. veniunt filij tui: q̄s
dimisisti dispersos veniunt
collecti ab oriente vsq̄ ad
occidētē i verbo sācti gau
dētes in honorē dei.
Exuē te hierlm C. V.

i Captiuitatem vestrā a deo. vobis inflictaz ꝓpter pec
cata vestra. k Sic vide. et i celeritate. i. cito: l Salu-
tē viam in deo cē. si referatur ad liberationē de babylone ē
hyppole: si aūt ad liberatōnē p christi gratiā ē locutō clara
m Perse. ē ēni te inimi. tu'. i. chaldeoz ppls fm primū i
tellectū: diabolus aūt vel q̄libet tyrān' psequēs eccliaz q̄tū
ad 2m: n Sed cito videbis pditionē ipius. q. cyrus de
struxit pplm chaldeoz: et christus diaboli potētiā cōfregit
et ēt tyrānoz. o Deli. mei. am. vi. aspas. i. grauiter sr af-
flicti ab aduersarijs: p Ducti sūt. n. in captiuitatē et moz
tē: q Ut grex direptus. i. rapt' p p̄dā. r Animeqo-
res estote filij. sustinēdo patienter: s Et proclamate ad
dnz. q liberauit vos potenter: iō subditur: t Erit. n. me-
moria via. i bonū: v Ab eo q duxit vos. i. a deo q per
misit, vos in captiuitatē duci. x Sicut cē. vt erraretis a
deo. p multiplicē idolatriam: sicut pz quarto regū: et 2° par.
y Decies cē. requiretis eū. post reditū enim captiuitatis ba
bylonice nō leguntur iudei fuisse idolatre: nisi aliqui pauci

tpe antiochi epiphanis ducti etiā ad hoc magi timore
q̄ infidelitate: vt habetur primo macha. et 2° ista tū req̄
sitio dei magis impleta fuit in aplis et alijs credentibus
de iudaismo: vt pz actuū 2° et. iij. z Qui cē. mala. s.
pene: a Ipse rursuz adducet vob. cē.] qō potissime
impletum est in
aperitione ianue
celest' per christū
b Animequioz
esto. Hic cōsequē-
ter pōitur conso
latio inducta ex
persona dei: et pri
mo fit mentio de
captiuitatis baby
lonice liberatiōe:
2° de populi fide-
lis exultatione:
ibi Exue te hieru
salem. Circa pri-
muz ponitur pri-
mo aduersarioz
punitio: cum dici
tur: c Nocen
tes. tibi. s. chaldei
o Peribūt. sub
iecti et dep:essi. ce
tera patent vsq̄
ibi: e Sicut
enim gauisa est in
tua ruina. scilcet
gens chaldaica:
f Sic contrista
bitur in sua deso-
latione. per cyruz
et darium: vt ha-
betur danielis. q̄n
to: g Jgnis e-
nim superueniet
ei ab eterno. scili-
cet disposit' a deo
qui est eternus.
qui etiam omnia
futura p̄uidit ab
eterno. babylō e-
nim que erat me
tropolis chaldeo
rum fuit incensa
pro magna parte per cyrum et darium: h Jn longi
turnis diebus. quia non fuit reedificata: sed magis po
stea hominibus inhabitabilis facta ꝓpter animalia
venenosa et mōstruosa: sicut p̄dixit esa. xiij. 2° ponit ca
ptuitatis liberatio: cū dr: i Circūspice hierlm ad
orientem cē. inde. n. venit cyrus ad destruēdū babyloni
am: et ad dandū populo iudaico redeundi licētiā: ideo
subditur: Ecce enim veniunt filij tui cē. sequitur: k
Ab oriente vsq̄ in occidentem. i. ab omni loco vbi fue
rant dispersi: q. cryus qui fuit monarcha publicauit di
ctam licentiam p totū imperium suū: vt hz primo esdre
primo: l Jn verbo sācti gaudentes. i. in verbo dei: q̄
ē sanctus sanctoz̄: et p esaiaz hieremiā et alios ppheras
p̄dixerat hunc reditū: in honorē dei: q. redeuntes edifi
ficauerunt tēplū in hierlm ad honorē diuinū. .V.

Exue te hierlm. Hic vltimo sub noie hierusalem
inducitur ppls ad gaudiū et exultationē cū dr:
a Exue te hierlm stola luct' et vexatōis. mos

enim erat antiquitus ⁊ adhuc est in aliquibus terris ad
uertitatis tpe vestes lugubres accipere: ⁊ redeūte ꝓsperi
tate illas deponere: ⁊ si in hac pte dirigat sermo ad sy
nagogā ꝑ tpe redditus captiuitatis babylonice ē sermo
hyperbolicus: si aūt ad ecclīaz est magis plan⁹: pp qō in
tendo litterā seq
ísto modo referē
do ptim ad tēpus
grē: ⁊ ptiz ad tps
glie: ío subditur:
b A deo tibi ē
sēpiterna gloria.
que per gratiam
hic ichoat ⁊ i pa
tria ꝓsūmat. c
Circūdabit te de⁹
dyploide. q̄ ē ve
stis militaris: ⁊ dī
a duplo duplas q̄
si duplex vestis: ꝑ
quā intelligit du
plex stola glie. s. a
nime ⁊ corporis
d Et imponet
mitrā capitī rē.]
qō videm⁹ ipletū
in pontificib⁹ no
ui testamēti. e
De⁹. n. oñdet splē
dorē eternū i te. ꝑ
agnitionē veritā
tis euangelice.
f Noiabit rē.
in sempiternum
pax iusticie. vñ de
christi regno dī
esa. ix. Multipli
plicabitur eius imperium ⁊ pacis eius non erit finis.
g Exurge rē. in excelso. i. in culmie virtutis: h Et
circūspice ad orientem. i. ad christū: de q̄ dī luce ꝑ: Uisi
tauit nos oriēs ex alto: i In verbo sancti. i. christi q̄
est sanctus sanctoz danielis. ix. k Gaudētes dei memo
ria. apli. n. ⁊ alī credentes in eccliā ꝑmittua etiaz in toz
mētis positi gaudebant ex memoria christi: actuū q̄nto
Ioānt ap. ga. a cō. cō. q. dī. ba. s. ꝑ. n. ie. cō. pa. l
Exierūt. n. abs te. i. a te: m Pedib⁹ ducti. nā frequē
ter ducebantur ad mortem nudis pedibus vt cōdemna
ti: n Adducet rē. portatos in honorē. nā anie eozuz
portabant honorifice ab angelis ad gliam. Dic aūt Ad
te. eo q̄ est vna eccliā militans ⁊ triūphās sm duplicez
statū. s. ⁊ vie ⁊ patrie: ⁊ sic de vno statu eccliē rapti cru
deliter: portabant ad alīū statū eccliē ab angelis hono
rifice. Potest etiam totū exponi de statu vie sm tpa di
uersia: nam episcopi qui tpe primitiue eccliē ꝑmi de ec
clesijs ad tormenta rapiebantur: mō ad suas ecclīas a
militib⁹ ⁊ personis notabilib⁹ in principio honorifice de
portantur: iō subdit: o Cōstituit. n. deus. i. disposu
it: p Humiliare omnē mōtem excelsū. i. tpale dñiū
Unde ⁊ constantinus impator exhibuit beato siluestro
stratoris officium: q Et rupes phēnes. i. reges q̄rū
regna diu durauerunt: r Et cōualles. i. infimos ho
mines: s Replere ineq̄litatē terre. i. in vnā eccliam
conuenire: in qua nō est acceptio ꝑsonaz: t Ut am
bulet israel. i. fidelis ppls: v Diligenti honorē dei.
ad hanc. n. diligētia mouere oz equalitas dicta: q⁹ ma
gis sicut paru⁹ ꝑficere potest in dei via. x Obum

stola luct⁹ ⁊ vexatiōis tue:
idue te decore ⁊ honore q̄
ā dō tibi ⁊ sempiterna gl'ia
Circundābit te de⁹ dyploi
de iusticie: et īponet mitraz
capti tuo honoris eterni.]
De⁹. n. oñdet splēdorē suū
in te: q sub celo ē. Nōmina
bit. n. tibi nom̄ tuū a deo i
sempiternū: pax iusticie ⁊
honor pietatis. Exūrge hie
rusalē ⁊ sta i excelso: et cir
cūspice ad orientez: ⁊ vide
collectos filios tuos ab ori
ente sole vsqz ad occidentē
i verbo sancti gaudētes dei
memoria. Exierūt. n. abs
te pedib⁹ ducti ab inimicis
adducet āt illos dñs ad te
portatos i honorē sicut fili
os regni. Cōstituit. n. de⁹ hu
miliare oēm mōtē excelsuz

et rupes phēnes: et qualles
replē ineq̄litatē tre: ut ābu
let israel diligēt i honorē dei
Obūbrauerunt aūt silue: ⁊
oē lignū suauitatis israel man
dato dei. Adducet. n. de⁹
israel cū iocūditate i lumine
maiestatis sue cū misericor
dia ⁊ iusticia que ē ex ipso.

Incipit epla quā misit
hieremias ad iudeos q̄ ca
ptiui erāt i babylone: cui⁹
epla scriptor fuit baruch ꝑ
pī qō adiūgit ei⁹ libro. vi.

Propter pcta q̄ pec
castis añ deū: ābduce
mini i babyloniā captiui a
nabuchodonosor rege ba
bylonioz. Ingressi itaqz i
babylonē eritis ibi annis
plurimis ⁊ temporibus lō
gis usqz ad generationes

brauerunt autem silue rē. i. angeli sācti ⁊ eccliē ministri sua
ꝓsidentia confortant ⁊ dirigunt ppl'm in via dei: vt sic per
ueniat ad lumen glorie cū iocunditate: ideo subdit: y
Adducet enim rē. cū misericordia ⁊ iusticia. que semp se cō
comitant in oībus operibus dei: cui est honor ⁊ glia in secu
la seculoz Amen.

Capitulum. VI.

Propter peccata q̄ peccastī. Hec ē
2ª pars principalis hu
ius libri: in qua ponit
tur epistola hieremie
ad iudeos q̄ captiui e
rant in babylōe: cui⁹
scriptor fuit baruch
pp qō adiungit ei⁹ li
bro: ⁊ diuidit i tres p
tes: nā ꝑ ponit huiu⁹
captiuitatis cā: 2° ibi
bet idolatria: ibi Nūc
aūt. 3° subditur ei⁹ ml
tiplex ignominia: ibi
Nam ligna. Circa pri
mū dī: a Propter
peccata q̄ peccastis añ
deum. i. in hier'm q̄
erat electa ad diuinū
cultū: ⁊ et in templo
nā in plateis hier'm
⁊ in atrijs templi fue
rūt are edite: vt patz
iij. regū x. ij. paralypo.
b Abducemini in
babyloniā captiui. ex
quo videtur q⁹ hec e
pistola fuit scripta p⁹
transmigrationē ioachi: ⁊ eoz qui cū eo ducti fuerūt in ba
bylonē. iij. regū. xxiij. ⁊ ante captiuitatē generalē sub rege
sedechia factā: ⁊ sic hieremias in hac epistola loquit huic
captiuitati ꝑ modū futuri: sicut i epistola missa trāsmigra
tis cū ioachi que hī hieremie. xxix. loquit per modū preteri
ti: verūtn hec epistola 2ª non fuit in babylonē missa donec
post mortē hieremie baruch illā portauit ibidē: ⁊ eam legit
transmigratis cū iechonia ⁊ captiuatis cum sedechia:
c Usqz ad generationes septē i. vsqz ad septē decades
annoz vt dicunt aliqui: que faciūt. lxx. annos: tm̄ enim tē
pis sm cōmuniorem opinionē fluxit a trāsmigratione ioa
chi vsqz ad reditū de babylone: sm tn hebreos deficiunt q̄t
tuor anni vel quinqz vt infra videbitur. Sed hoc dictum
videt deficere pmo i hoc q⁹ tpus. x. annoz cōputant ꝑ vna
generatione: q⁹ puer decē annoz generare nō pōt sz cōmu
nē cursū nature: scriptura vero loquit de generatione scom
modū nature cōsuetū: 2° quia nō fuerūt ibi septez decades
cōplete vt dcm̄ est sm cōputationē hebreoz quā cōmuniuz
secutus sum. Et iō videt mihi q⁹ tempus. vij. generationuz
inchoandū sit a transmigratione iechonie: ⁊ terminanduz
in reditu ppli de babylōe facta ꝑ esdrā: vt hī pmo esdre. vij
⁊ viij: q̄ facta fuit septimo anno darij sm cōputationē quā
i pcedētib⁹ libris secutus sum tanq⁹ veriorē: danielis. ix. ⁊ i
principio libri hester. hoc aūt tps fuit cētū triginta annoz
vel ad minus. cxx. Nā a transmigratione iechonie vsqz ad
captiuitatem sedechie regis fluxerunt. xj. āni: ⁊ inō vsqz ad
pmū annū monarchie cyri. lij. ⁊ inde usqz ad cambisem ei⁹
filiū. iij. āni sz hebreos sm alios aūt historiographos. xij.
post cyrū cambises regnauit. viij ānis: ⁊ post ipsū assuerus

xl. ⁊ post eū filiꝰ eius darꝰ alio noie artaxerses: dictꝰ. vij. annis vsq; ad missionē ēsdre cū pplo in iudeā redeūtis: anni vero dicti simꝫ iuncti faciūt annos. cxx. ꝓputatis tñ tribus annis monarchie cyri: ꝓputatis vero. xij. faciūt annos. cxxx vel. cxxix. in tanto vero tēpore bene ꝓplent. vij. generatiōes ſm cursū nāe: iuuenis n. decē ⁊. vij. annoꝝ vl. xvj. pōt nālit generare. c Post hoc aūt educā vos ide cū pace. Nūc aūt videbitis i babylōia ḋos aureos ⁊ argēteos ⁊ lapideos ⁊ ligneos i būēris pōtari ostentantes metū gētibꝰ. Vi dete ergo ne ⁊ vos siles effi ciamini factis alienis ⁊ metuatis: ⁊ metꝰ vos capiat in ipsis. Visā itaq; turba dē retro ⁊ ab añ: adorātes dicitē i cordibꝰ vris: Tē opz adorari dñe. Angēl' āt meꝰ vobiscū est. Ipē āt exgrā animas vias. Nāz ligna ipsoꝝ pōlita ā fabro: ipsa etiā iaurata ⁊ iargētata falsa sūt ⁊ ñ ꝓnt loq. Et sicūt ꝗgini amāti ornamenta: ita accepta auro fabricata sūt. Coronas certe aureas bñt sup capita sua dij illoꝝ vndē ſubtrahunt ſacerdotes ab eis aurū ⁊ argētū: ⁊ erogāt illud i semetipsis. Bāt aūt ⁊ ex ipo ꝓstitutis ⁊ meretrices ornāt: ⁊ itez cū ceperit illō a meretricibꝰ ornāt deos suos. Mi āt nō liberāt ab erugine ēt tinea. Optis aūt illis veste purpurea exterget faciē ipsoꝝ pp pulueꝝ dom' q ē plurim' iter eos. Sceptꝝ āt bz vt hō sic iudex regiōis: q i se peccātez nō iterficit. Habēt ēt i mānu gladiū ⁊ securiz sē āt de bello ⁊ a latronibꝰ nō liberat. Uñ ūobis notū sit: qa nō sūt djj. Nō ergo reuerem eos. Sicūt. n. vas hois ꝓfractū iutile efficit: tales sūt ⁊ djj illoꝝ. Cōstitutis illis i domo oculi eoꝝ pleni sūt puluere a pedibꝰ itroeūtiū Et sicūt alicui q regē offendit circūsepte sit ianue: aut si cut ad sepulchrū adductū mōtuū: ità tutāt ſacerdotes ostia clausuris ⁊ seris nē a latronibꝰ expoliēt. Lucernas accēdūt illis: ⁊ qdē mltas: ex qbꝰ nullā videre pñt Sūt aūt sic trabes i domo Corda ḋo eoꝝ dicūt eligere ſpētes q de tra sit: dū comedūt eos ⁊ vestimētū ipsoꝝ: ⁊ nō sentiūt. Nigrē fiunt facies eoꝝ a fumo: q i domo fit. Supra corpꝰ eorū ⁊ supra caput eoꝝ volāt noctue ⁊ hirūdines: ⁊ aues

septē: pꝰ hōc āt educā vos ide cū pace. Nūc aūt videbitis i babylōia ḋos aureos ⁊ argēteos ⁊ lapideos ⁊ ligneos i būēris pōtari ostentantes metū gētibꝰ. Videte ergo ne ⁊ vos siles efficiamini factis alienis ⁊ metuatis: ⁊ metꝰ vos capiat in ipsis. Visā itaq; turba dē retro ⁊ ab añ: adorātes dicitē i cordibꝰ vris: Tē opz adorari dñe. Angēl' āt meꝰ vobiscū est. Ipē āt exgrā animas vias. Nāz ligna ipsoꝝ pōlita ā fabro: ipsa etiā iaurata ⁊ iargētata falsa sūt ⁊ ñ ꝓnt loq. Et sicūt ꝗgini amāti ornamenta: ita accepta auro fabricata sūt. Coronas certe aureas bñt sup capita sua dij illoꝝ vndē subtrahunt sacerdotes ab eis aurū ⁊ argētū: ⁊ erogāt illud i semetipsis. Bāt aūt ⁊ ex ipo ꝓstitutis ⁊ meretrices ornāt: ⁊ itez cū ceperit illō a meretricibꝰ ornāt deos suos. Mi āt nō liberāt ab erugine ēt tinea. Optis aūt illis veste purpurea extergēt faciē ipsoꝝ pp pulueꝝ dom' q ē plurim' iter eos. Sceptꝝ āt bz vt hō sic iudex regiōis: q i se peccātez nō iterficit. Habēt ēt i mānu gladiū ⁊ securiz sē āt de bello ⁊ a latronibꝰ nō liberat. Uñ ūobis notū sit: qa nō sūt djj. Nō ergo reuerem eos. Sicūt. n. vas hois ꝓfractū iutile efficit: tales sūt ⁊ djj illoꝝ. Cōstitutis illis i domo oculi eoꝝ pleni sūt puluere a pedibꝰ itroeūtiū Et sicūt alicui q regē offendit circūsepte sit ianue: aut si cut ad sepulchrū adductū mōtuū: ità tutāt ſacerdotes ostia clausuris ⁊ seris nē a latronibꝰ expoliēt. Lucernas accēdūt illis: ⁊ qdē mltas: ex qbꝰ nullā videre pñt Sūt aūt sic trabes i domo Corda ḋo eoꝝ dicūt eligere ſpētes q de tra sit: dū comedūt eos ⁊ vestimētū ipsoꝝ: ⁊ nō sentiūt. Nigrē fiunt facies eoꝝ a fumo: q i domo fit. Supra corpꝰ eorū ⁊ supra caput eoꝝ volāt noctue ⁊ hirūdines: ⁊ aues

Unde ſubtrahūt ſacerdotes. si. n. essent djj vere diligentes talia nō ꝓmitterent ſibi ſubtrahi. y Non liberantur ab erugine. i. rubigine. q̄ tū ad aurū argentū ⁊ alia metalla ex quibꝰ fiūt idola: z Et tinea. q̄tū ad ligna ex q̄bus fiūt. ⁊ vestes quibus opiūt: q̄ a uermibꝰ corrodūtur. a Extergēt faciē ipsoꝝ. qt idola non pñt se tergere. cetera patent vsq; ibi:

b Habet etiaz. s. idolū. c In manu gladium ⁊ securim. sic. n. formabatur idolum martis: q dicebat deus belli: d Se āt ō bello nē. frequenter. n. i veteri testamento legit q̄ deuictis idolatris recipiebant a victoribꝰ eoruz idola. Et ex ꝓdictis cōcludit: e Unde vobis notū sit nē. s. q̄ in eis nihil est numinis nec eis ē aliq̄ reuerentia exhibenda f Sicut. n. hic ponitur 2ª oduc-

p hoc ēt qō dī: s Falsa sūt. in plurali: pz q̄ in ꝓncipio versus nō est lingua in singulari: t Et nō ꝓnt loqui q. d. si essent veri djj possent loqui. v Et sicut virgini amāti ornamēta nē. sic idolis fiūt ornamēta ac si diligerent talia: cū tñ nihil possint diligere iō subdit: x

ductio ad eandē ꝓclusionē ⁊ accipit ex defectu vtilitatis cū dī: Sicut nē. inutile efficit ad officiū ꝓpriū. mā tñ alicui q̄ñ valet: vt fragmēta cyphi argētei vel boti. silr idola q̄diu stāt in ꝓpria forma nihil valēt: mā aūt vt argentū ⁊ auz valet ad aliqs vsus. g Et sic nē. circūsepte sit ianue. ne possit exire ḋ carcere: h Aut sic ad sepul. addu. mortuū. antiquit'. n. in sepulchris potentū ponebant ꝓciosa: pp qō claudebant fortit ⁊ cū diligentia ne a latronibꝰ rapent: i Ita tutāt sacer. ostia. temploꝝ k Ne a latronibꝰ expolient. s. idola ab ornamētis suis ꝓciosis: l Lucernas accēdūt nē. q. d. hoc sit inutiliter ⁊ frustra. m Corda eoꝝ nē. aliq̄. n. idola erāt iterꝰ ītrea ⁊ exterꝰ erea vel huiusmōi: ⁊ sic serpentes qui ītraz cōedūt gen. iij. Terrā comedes cūctis diebꝰ vite tue. interiora idoloꝝ q̄ erant q̄si corda ipsoꝝ ꝓsumebant.

n Nigre fiūt facies nē. Ꝓburebātur. n. ibi thura i veneratiōnē idoloꝝ: ⁊ ex fumo ascendēte denigrabant facies eoꝝ. o Supra nē. noctue ⁊ hirūdines nē. suas

immūditias ibidē faciētes. Ex quibus cōcludit sicut pri
us. Unde sciatis q̄ nō sūt dij ⁊c. q Aur ēt. Hic cō
sequēter pōit tertia deductio ad idē: ⁊ incipit a deturpa
tiōe sue speciositatis cū dī: q Aurū ēt qō hīt ad spe
cimē ē. i. decorē: r Nisi aliqs exterserit eruginem. su
pexercescētē: s
Nō fulgebūt. sed
magis obscura e
runt. t Neq̄
enim dū cōflaren
tur. in fornace:
v Sētiebāt. q̄
nihil hīt vite: ⁊
ī ō subdit: x
Ex omni p̄cio ⁊c
ostentātes. i. ma
nifeste ostendētes
y Ignobilitatē
suā hoib⁹. p hoc.
n. q̄ portantur pz
q̄ nō hīt virtutē
gressiuā. z Cō
fundāt ēt q̄ colūt
ea. i. debēt p̄fundi
in semetipsis colē
tes sic deos talia
nullā virtutē ha
bētia. a Pro
ptera si ceciderit i
terrā. ex pondere
materie: b A
semetipsis nō cō
surgūt. i. p̄pa vir
tute nō p̄nt surge
re. c Neq̄ si
quis eū. i. idolum
d Statuerit re
ctū p semetipsuz
stabit. qō ē min⁹
e Sed sic mor
tuis. i. nullā virtu
tē hīntib⁹: f Hu
meri eor̄ illis ap
ponent. i. fulcimē
ta aliena q̄b⁹ sustē
tantur. g Ho
stias illor̄ vēdūt
sacerdotes. nā ido
la cōmedere non
p̄nt sibi oblata.
h Et abutūtur.
i. hostiarū p̄cio ad illicitos vsus vtuntur. i Sīr ⁊
mlieres eor̄ decerpētes. i. sibi rapientes de talib⁹ hostijs
⁊ eaz p̄cijs. k Neq̄ ⁊c. imptiūt. i. de huiusmōi ho
stijs idola indigētib⁹ nihil largiri p̄nt: l De sacrificijs
eor̄ fete ⁊ menstruate. i. mulieres immūde: m Con
tingūt. qō nō p̄mitterēt si essent vere dij: ideo p̄cludit:
Scientes ita q̄ ⁊c. n Unde enim. Hic p̄sequent po
nit̄ qurata ōductio ad eandē p̄clusionē: ⁊ incipit a sacer
dotū cupiditate: cū dī p modū qōnis: Unde. n. vocāt
dij. i. reputāt: ⁊ respondet dicēs: o Quia mulieres.
defacili deceptibiles: p Apponūt oīs argenteis ⁊c.
oblatiōes ⁊ munera q̄ cedūt i vsus sacerdotū: ⁊ sic asse
rūt idola deos esse pp lucrū: īō subdit: q Et in do.
eor̄. i. in delubris idolor̄: r Sacerdotes sedent. i.
manent: sicut dcut. p̄: Sedistis in cades mlto tpe. i. mā
sistis: sic sacerdotes i tēplis idolor̄ manebāt ad colligendā
pecuniā ⁊ oblationes: s Hītes tuni. scis. ⁊ capi. ⁊ bar
rasā. in signū merozis ⁊ tristicie: vt q̄si lugerēt p expiatione
peccator̄ offerentiū idolis: ⁊ ī ō subdit: t Rugiūt āt cla
mātes ꝓ deos suos. i. corā idolis: v Sic i cena mortui. i.
facta p mortuo: anti
q̄tus. n. sup sepulchra
de nouo mortuorum
comedēbāt laute: ⁊ bi
bebāt: ⁊ postea excla
mabāt q̄i lugētes mor
tuos: sic sacerdotes
idolor̄ ō sacrificijs ⁊
oblatiōib⁹ laute viue
bāt: ⁊ eiulantes excla
mabāt corā idolis: q̄i
satisfacietes p offerē
tiū pcīs. x Uesti
mēta eo. aufe. sacer.
vt mulieres decepte ō
nouo offerant nouas
vestes: ⁊ hoc ad sacer
dotū lucrū: īō subdit:
y Et vestiunt vxo
res suas. de vestibus
amotis ab idolis. Cō
sequēter oñdit idolo
rū ipotētia i multi ex
emplis cū dī: a Ne
q̄ siqd mali patiunt
⁊c. ⁊ pz lr̄a vsq̄ ibi:
b Lapidib⁹ de mō
te silex sr̄. q̄ unde se mo
uē nō p̄nt: neq̄ aliqd
agere. īō p̄cludit i fine
Quo ꝓ estimādū ⁊c.
c Adhuc. n. Hic po
nit̄ deductio q̄nta ad
īō ⁊ incipit a chaldeor̄
vilipēsione: q̄ cū esset
cultores illor̄ idolor̄
tñ q̄n nō hēbāt inten
tū vilipēdebant ea: ⁊
h⁹ ē qō dī: c Ad
huc. n. ipsis chal. non
bonorā. ea. i. vilipen
dētib⁹: min⁹. n. dicen
do pl̄ significat: d
Qui s. chaldei: e
Cū audie. mu. ñ pos.
loq̄. i. pcipiūt sic exo.
mortui. Estimēta eor̄ au
ferūt sacerdotes: et vestiunt
vxores suas ⁊ filios suos:
Neq̄ siqd mali patiunt ab
aliq̄: neq̄ siqd bōi poterūt
retribuere: neq̄ regē cōsti
tuē p̄nt neq̄ auferre. Sīr
neq̄ dāe diuitias p̄nt neq̄
malū retribuere. Siqs illis
votū vouerit ⁊ nō reddide
rit neq̄ hoc requrūt. Boiez
a morte nō libant: neq̄ ifir
mum a potētiore eripiūt.
Boiez cecū ad visū nō re
stituūt: ō necitate boiez nō
liberabūt. Uidue nō mise
bunt: neq̄ orphānis bñfaci
ent. Lapidib⁹ de mōte silex
sr̄ dij illor̄ lignei ⁊ lapidei
⁊ aurei ⁊ argetei. Qui aūt
colūt ea ꝓfūdēt. Quō ergo
estimādū ē aut dicēdum il
los eē deos: Adhūc. n. ipis
chaldeis nō honorātibus
ea: q̄ū cū audierūt mutū ñ
posse loq̄ offerunt illud ad
bel: postulātes ab eo lōq̄:
quasi possint sētire: q̄i nō
hīt motum: et ipsi cum in
tellexerint: relinquent ea.
Sēsum. n. no habēt ipsi dij
illorum. Mulieres autem
circūdate funib⁹ i vijs sedēt
fr. Ppls videbat voces. ibi. n. accipit videē p audir: hic eō
uerso audire p videre: cognoscit. n. hō eē mut⁹ p signa q̄ fac
pōt et hic accipi audire p̄pe: q̄ muti aliqn̄ p̄ferūt voces iar
ticulatas tm̄: ⁊ sic p auditū pcipit q̄ sint muti: f Offert
illū ad bel. qō ē idolū babylōior: dañ. xiij. g Postulā
ab eo. i. ab idolo: h Loq̄. i. q̄ mut⁹ possit loq̄: i Qua
si possint sentire. i. postulatiōes eor̄ pcipere: k Qui nō
hīt motū. s. dij illor̄ vl̄ idola. l Et ipsi. s. chaldei: m Cū
intellexerit. idola nihil posse: n Reliquēt ea. ipsa vilipē
dēdo. q. d. mlto fort⁹ filij isr̄l q̄b⁹ spāliē p̄hibita ē idolatria
debent ea p̄tenere. a Mulieres ār. Hic pōit mod⁹ luxu
rie ex q̄ p̄tenenda si idola: mulieres. n. fune cigebāt se supi⁹
q̄i ligate aliq̄ magno crimie: sedētes i via p quā transibant
boies, p̄cedētes ad idola: ⁊ q̄ñ aliquis eor̄ transiens trahe
bat vnā illaz extra viaz ⁊ p̄scindens eius funem carnaliter

cognoscebat eam: illa reputabat se liberã a crimine cõmisso credẽs q̃ idolũ misisset illũ viz i signũ liberatiõis sue: ꝛ rediẽs ad sociã exprobrat ei q̃ non fuerat digna sic ab idolo visitari: ꝛ hoc ẽ qõ dr: a Mulierem aũt. ꝛ ps ex dict lra hoc excepto: b Succedentes ossa oliuaꝝ. sm illũ idoli ritum: propter quod in fine concluditur: Quo estimandus ꝛc. c A fabris aũt. Hic ponit deductio sexta: q̃ accipitur ab idolorũ ipotẽtia: nã esse eorũ ab hoib' dependet iõ dr: A fabris aũt ꝛ ab aurificib' facta sĩt. tãq̃ aliqd min' ipsis qz causa effectiua potior est suo effectu. d Nihil aliud erũt nisi id qõ volunt esse sacerdotes. q̃ formaꝝ ꝛ figuraꝝ idoli fiendi tradũt artifici. e Aurifices ꝛc. non sũt multi tpis. i. experti i sapia: iuuenes. n. acutius videntes ꝛ agiles opantes talia possũt melius fabricare q̃ senes. f Reliquerũt aũt falsa. i. artifices idoloꝝ reliquerũt posteris idola q̃ sũt falsa qz nihil sũt q̃tũ ad id qõ repsentat: vt dcm est supra: g Et opprobriũ. qz cũ percipitur falsitas idoloꝝ: tm improperatur colentib' cult' eoꝝ. h Nã cuꝝ superuenerit illis plũ. ab aduersarijs: i Cogitãt ꝛc absc̃odant cũ illis. ꝛ sic cõfitentur facto q̃ dñ eoꝝ imporẽtes sĩt ad saluandũ: Nã cũ sint lignea ꝛc. sequit: k Scietur postea qz falsa sunt agentib' vniuersis. hoc videt esse prophetia de tpe christi in q̃ per orbez dilecta sunt idola p p̃dicatiõez aplorꝝ: ꝛ aliorũ christi discipulorꝝ: ideo concluditur Unde ergo notũ ẽ ꝛc. l Regem regioni. Hic ponitur deductio septima ad idez ꝛ accipitur ex operib' diuinis q̃ non apparent i idolis sed magis ꝑriũ: iõ dic l Regẽ regioni nõ suscitant. qõ est p ptiũ dcta q̃ est ois potestas terrea: m Neq; pluuiã hominib' dabũt. sic facit dc. n Iudiciũ q̃ nõ discernent. qz discretionẽ non habẽt: ꝛ tñ hoc est dei ꝑpriũ: cũ sit verũ dei oium: o Nihil pñt sicut cornicule. imo minus qz cornicule pñt fugere periculũ imminẽs: nõ aũt sic idola: iõ succẽdẽtes ossa oliuaꝝ. Cũ aũt aliq̃ ex ipsis abstracta ad aliq̃ transeũte dormierit cũ eo: ꝓrie sue exprobrat q̃ ea nõ sit digna habita sicut ipsa neq; funis ei' diru pt' sit. Dia aũt q̃ illis fiũt falsa sĩt. Quo estimandũ aut dicẽdũ ẽ illos esse deos: A fabr' aũt ꝛ ab aurificib' fcã sũt. Nihil aliud erũt nisi id qõ volunt esse sacerdotes. Aurifices ẽt ipi q̃ faciũt nõ sĩt multi tpis. Mungd ergo pñt ea q̃ fabricata sĩt ab ipsis esse dijs: Reliquerũt autẽ falsa ẽt opprobriuꝝ postea futuris. Maꝝ cũ supuenerit ill' plũ ꝛ mala: cogitãt facẽ cerdotes vbi se absc̃odant cũ illis. Quo ergo sentiri debeãt qm̃ dijs sũt q̃ nec de bello se liberãt: neq; de malis se eripiũt: Nã cũ sint lignea ꝛ lapidea ꝛ iaurata ꝛ iargẽtata sciẽt postea qa falsa sĩt ab vniuersis gẽtib' ꝛ regib' q̃ mãifesta sĩt: q nõ sũt dijs ꝛ opa mãuũ hoiuꝝ ꝛ nullũ op' dei cũ illis. Añ ergo notũ ẽ qz nõ sĩt dijs: sed opa manuũ hoiuꝝ: ꝛ nullũ dei op' i ipsis ẽ. Regẽ regioni ñ suscitãt: neq; pluuiaꝝ hoib' dabũt. Iudiciũ q̃q; nõ discernẽt: neq; regiões libabũt ab ũuria qa nihil pñt sic̃ cornicule unt mediũ celi ꝛ tre. Et̃ni cũ inciderit ignis i domũ deoꝝ ligneo uꝝ ꝛ argẽteoꝝ ꝛ aureoꝝ: sacerdotes qdẽ ipsoꝝ fugiẽt ꝛ liberabũt: ipsi vo sicut trabes i medio ꝓburent. Regi ãt ꝛ bello nõ resistẽt. Quo ergo estimãdũ ẽ aut recipiẽdũ qz dijs sũt: Nõ a furib' neq; a latronib' sẽ libabunt dijs lignei ꝛ lapidei ꝛ iaurati ꝛ iargẽtati: quib' iniq fortiores sũt. Aurũ ꝛ argẽtũ ꝛ vestimentũ q̃ opti sũt auferẽt ill' ꝛ abibũt: nec sibi auxiliũ ferẽt. Itaq; melius ẽ esse regẽ ostẽtãtẽ vtutẽ suã: aut vas i domo vtile i quo gliat q̃ possidet illo: ut ostiũ i domo qõ custodit q̃ i pace sĩt: q̃ falsi dijs. Sol qdẽ ꝛ luna ac sidera cũ sint splẽdida ẽt emissa ad vtilitates obaudiũt silr: ꝛ fulgur cũ appuerit pspicuũ ẽ. Idi psũ aũtẽ ꝛ spus i õi regiõe spirat: ꝛ nubes qb' cũ imperatũ fuerit a deo pãbulare i vniuersũ orbẽ: pficiũt qõ impatũ ẽ eis. Ignis ẽtiã missus desup vt ꝓsumat mõtes ꝛ siluas fãcit qõ ꝑceptũ ẽ ei Hec autez neq; spẽb' neq; vtutib' vni eoꝝ silia sĩt. Añ neq; estimãdũ ẽ neq; dicẽdũ illos esse deos: quando nõ pñt neq; iudiciũ iudicare neq; qq̃ facere boibus Scientes itaq; quia non sĩt dijs: ne ergo timueritis eos

subdit: p Et̃ni cũ inciderit ignis ꝛc. ꝛ ps lra: pp qõ cõcludit: q Quo q̃ estimãdũ ꝛc. q. d. nullo mo. r Nõ a furib'. Hic ponit deductio octaua q̃ accipit ex impotentiã resistẽdi iniurijs cũ dr: Nõ a furib'. q̃ aliẽa rapiũt i occulto: s Neq; a latro. q̃ b' faciũt i mãifesto: t Se liberabũt dij ꝛc. exq̃ ps eoꝝ impotentia: ideo subdit: v Qui b' iniqui. i. fures ꝛ latrones: x Fortiores sunt. ex poliando idola: iõ subdit: Auruꝝ ꝛ argentum ꝛc. ꝛ ps. Consequenter ostendit q̃ creatura que nõ reputãtur dij sũt melioris cõditõis cũ dr y Itaq; ꝛc ostẽtantem virtutem suam. p effectum in subditis suis: z Aut vas i domo vtile. ad aliq̃ opus: vt patella cyphus ꝛ hui' mõi: a In q̃ gliatur qui possidet illud. habẽs i de aliquã vtilitatez: b Uel ostiuꝝ ꝛc in pace sũt. i. in quiete vel in somno: quia tunc clausum est ad tutandum quiescentes. c Sol qõ ꝛ lũa ꝛc. suo splẽdore sunt homini bus vtilia: d Et emissa. a deo: e Ad vtilitates obaudiunt. quia suos cursus sm ordinationẽ dei perficiunt: ꝛ vtilitates hominib' inde pueniunt. f Idipsũ aũt ꝛ spiritus. i. ventꝰ: g In oi regiõe spirat. i. pflat: h Et nubes. silr pficiũt cursũ suũ p aerẽ sm dei ordiationẽ. i Ignis ẽt mis. desup. i impssiõib' igneis. s. in idol' sb descẽdt ꝛ i fulgur: k Facẽ qõ pce. ẽ ei. qz totũ pcedit ex ordiatõe dei. l Hec ãt. s. idola: m Neq; spẽb'. i. formis visibilib': n Neq; virtutib'. ad aliqd agẽdũ: vni eoꝝ silia sĩt: iõ cludit: Añ neq; estimãdũ ẽ ꝛc. o Añ nõ pñt neq; iudiciũ iudicare. discernẽdo: p Neq; q̃q; facere. ifere rẽdo vl sẽtiẽdo. q Sciẽ. itaq; qz n sĩt dij. qz nõ appet in eis virtus aliq̃ nec p consequens i aliq̃ sunt timendi.

Nēq; n. regib' maledicent nēq; benedicēt. Signū. n. ī celo gētibūs nō oñdūt: nē q; vt sol lucebūt: nēq; illuminabunt vt luna. Bestie meliores sūt illis: q̄ possunt fugere sub tectū ac ꝓdesse sibi. Nullo itaq; mō nob ē mānifestū qr sūt dij: pp qđ ne timeatis eos. Naz sīc in cucumerario: formido nihil cūstodit: ita sūt dij illorum ligneī ⁊ argentei ⁊ inaurati. Eodez mō ⁊ ī horto spina alba: supra quā ois auis sedet. Sīlr ēt mortuo ꝓiecto in tenebris: sīlēs sūt dij illoꝝ ligneī ⁊ inaurati ⁊ argētati A purpura q̄; ēt marmore q̄ue supra illos teneāt: sciēti itaq; qr sūt dij. Ipsi ētiā postremo comedūtur: ēt erūt opprobrium in regione. Melior ē igitur homo iustus qui non habet simulacra: nam erit longe ab opprobriis.

Explicit liber baruch.

a Neq; enim regibus. Hic ponitur deductio nona: q̄ accipitur ex defectu diuine ꝓtectionis cum dī: Neq; n. regibus maledicēt. s. malis: b Neq; benedicent. bonis qđ est ꝓpositum dei. c Signa enim in celo. vt stationē solis sub iosue: ⁊ retrocessionem eius ezechie tē poze: d Gentibus nō ostēdūt. sicut deus legitur fecisse: ⁊ non solū deficiunt ab operibus dei: ꝫ etiaz creature: ideo subditur: e Neq; vt sol lucebunt. p diem: f Neq; illuminabunt vt luna. per noctem ⁊ non solum deficiunt ab operib' creature superioris sed etiam inferioris: iō subdit g Bestie nē. fugere sub tectum. pp imminēs tempestatis periculuz qđ non possunt facere dij gentium: ideo cōcluditur: Nullo itaq; modo nē. h Nam sicut. Hic pōit deductio decima ⁊ accipit ex cōparatione idolorum rebus nullum habentibus effectum cū dicitur: Naz sicut ī cucumerario formido. gallice respouentail: i Nihil custodit. nam aues videntes q; nullum habeat motum sedent super caput eius absq; timore: ita sunt dij illorum nullam penitus habētes virtutem. k Eodem modo ⁊ ī horto alba spina. nihil facit ad custodiaz horti. l Siliter ⁊ mortuo ꝓiecto in tenebris. i. in humato: m Similes sunt dij illorum. quia nihil plus possunt q; corpus mortuum in terra sepultuz. n A purpura q̄z. qua induuntur idola: o Et marmore. s. simili illi: vnde fiunt idola: ex eodez. n. marmore aliq̄n de vna parte fit idolū: ⁊ de alia sternit platea ꝓpter lutuz euitandū: p Que supra illos tene. supple nō apparet: idest nō apparet aliqua ratio quare idola sint supiora vel meliozis conditionis q; purpura qua vestiuntur: vel marmor vnde formātur: ex quo concludit Scietis utiq; qa non sunt dij. q Ipsi ētiā. s. dij idolatraruz r Postremo comeduntur. qđ dupliciter intelligitur: vno modo: quia a latronib' seu raptoribus venduntur: ⁊ sic preciuz eoz comeditur: alio modo qr post longā durationē a vmib' corrodunt: si sint lignea: ⁊ a rubigie cōsumūtur: si sint metallica ⁊ ab hostibus cōfringuntur si lapidea: s Et erunt in opprobriuz. colētib' ipsa. Cōcludit ergo: t Melior ē igit hō iust'. q; colētes idola: ⁊ sūdit rō v Nā lō. erit ab opprobriis. q̄ sī iferenda idolatris: ⁊ mīn' dicēdo signat maius: nā hō iust' nō solū oz esse lōge ab opprobriis: sed ētiā honorabilis coram deo ⁊ angelis: qui in trinitate pfecta viuit ⁊ regnat ī secula seculoz Amen.

Explicit postilla super baruch.

Incipit expositio prologi in librum ezechielis prophete.

a Ezechiel ppheta ⁊c. Iste prologus diuidit in qn qs pticulas. In p^a oñditur quib^ ppheti hec traditur: vel quib^ ppheta in isto libro loq^tur: ibi Ezechiel ppheta ⁊c. In 2ª describitur prophetie tps ⁊ locus: ⁊ loquendi mod^. Tps aut describitur tripliciter: p^o per etatē prophete: ibi Tricesimo autem etatis sue āno 2° per captiuitatem: ibi Et captiuitatis qnto. 3° qr prophetauit sil tpe cuz hieremia: vnde dr hic: Et eodez tpe ⁊c. Locus tangit cū dr: in chaldea ⁊c. Modus loquēdi cū dr: Sermo eius nec satis disertus ⁊c. In tertia parte cōmendatur a dignitate ⁊ a sermonis profunditate Dignitas notat cū dr Sacerdos ⁊c. Sermonis profūditas notatur: ibi principia voluminis ⁊c. In qrta parte insinuat hieronymus qre transtulit librum istum. s. propter varietatem trāslationum a veritate hebraica discrepantiū: ibi Sed ⁊ vulgata eius editio ⁊c. In quinta inuitat paulā ⁊ eustochium: vt translationē istā legāt docēs qualiter subsannantes emulos cōfundant: ibi Legite igitur ⁊ hūc librum ⁊c. His visis lr̄e insistamus: b Cū ioachi rege iuda. iiij. regum xxiiij. Transtulit ꝑz ioachi in babylonem ⁊c. ibidem ꝓponitur de ceteris captiuis q de hierlm translati sunt in babylonē: c Penitentibus qz ad hieremie vaticinium. i. prophetiam dicentis hieremie primo: Uenient ⁊ ponēt vnusq^s qz solium suū in introitu portarum hierlm ⁊c. Item. xxj. Posui faciem meam super ciuitatem hanc in malum ⁊ nō in bonū ait dñs. In manu regis babylonis dabitur: ⁊ exuret eaz igni. Et ꝓpōitur ibidē: Qui habitauerit in vrbe hac morietur gladio fame ⁊ peste: q aut fugerit ad chaldeos q obsidēt vos viuet. Idem. xxxviij. a. Quicūqz manserit in ciuitate hac morietur gladio fame ⁊ peste: q aut ꝑfugerit ad chaldeos viuet: ⁊ sequitur: Tradendo tradet ciuitas hec in manus exercitus regis babylonis ⁊c. Propter huiusmōi prophetias irit^ ioachi rex iuda tradidit se ⁊ suos regi babylonis oppugnanti hierlm: ⁊ ipse transtulit eos in babylonē: sicut legitur. iiij. reg. xxiiij. qr rex babylonis non tunc destruxit hierlm: sed constituit ibi regem sedechiam. Penitebant isti qz ad hieremie vaticinium se vltro aduersarijs tradidissent: cum rege ioachi: d Cum viderent adhuc vrbem hierosolymā stare. sedechia regnante: e Quā ille casurā esse ꝑdixerat. vt supra dcm ē: ⁊ tn tota ppheti eius verificata ē sicut pz. iiij. re. xxiij. Isti erant iudei de qb^ dicebat sedechias hieremie. xxxviij. Solicit^ sum pp iudeos q transfugerunt ad chaldeos: ne forte tradar in manus eoruz ⁊ illudant mihi. f Exord^ est. i. incepit. In precedenti p^logo in hieremiam iuenies vnde dr exordius: g Ad cōcaptiuos loqui. i. prophetare cū captiuis: sicut pz in principio libri vbi dr: cum essem in medio captiuorum ⁊c. h Et eodem tempore ⁊c. prophetauerunt. ipse ⁊ hieremias. i. cōtemporanei fuerunt in prophetando sicut de scholari qui fuit parisi^ in scholis ꝑ quadraginta annos: ⁊ de alio scholari qui tantum per tres annos cum eo studuit dicitur q fuit contemporanei i studio: non quia in toto: sed quia i aliq parte temporis conueniunt: i Licet posteriores. ecce successio quantū ad ppheie exordium: k Dic in chaldea: hieremias in iude a. ecce varietas locorum. xxv. hiremie iuenies quot ānis precessit hieremias in prophetia: l Admodum. i. valde: m Principia voluminis. s. primū capitulum: n Et finem. s. vltima. ix. capla: vide glosam positam supra circa principiū precedentis plogi: o Sz ⁊ vulgata eius editio. i. translatio q fuit inuenta hierosolymis cui^ auctor ignoratur: p Nō multū. tn in aliquib^: q Distat ab hebraico. i. ab hebraica veritate: ⁊ nō solū ista trāslatio distat: sed ēt alie q sibi inuicē aduersant: vnde miratur hieronymus dicēs: r Unde satis miror ⁊c. eadē. q hz hebraica veritas: s Jn alijs diuersa. ab hebraica veritate: t Per cola. i. p maiores orationis decisiones vel clausulas: vt esa. j. Derelinquerūt dñz: blasphemauerūt scm isrl: abalienati sūt retrorsū. v Et comata. i. minores decisiones q̄z singule clausule parum valēt per se: sed oēs sil collecte integrū sensū reddūt: vt esa. j. Ue gēti peccatrici: pplo graui iniquitate: semini neqz filijs sceleratis. Jn ꝑlogo sup esaiā inuenies plenius de colis ⁊ comatib^. x Amici mei. i. inimici: ironia ē q ē snia ꝓnūtiatiōi ꝑriū hñs intellectū: y Subsānauerint. subsannare ē rugato ⁊ ꝯcto seu distorto naso irridere: vide in opusculo de expositione vocabulorū biblie: z Dicite eis q nemo eos cōpel. vt scri. i. vt aliq scripa faciant sic vos me cogitis ad scribēdū: ⁊ ita cōtēpti ꝓfundēt. vel fm aliam lr̄am: Dicite eis q nemo eos ꝑpellat vt scripta mea legāt: ⁊ ista lr̄a magis videt ꝓcordare cū sequētib^: vñ dicit: a Sz vereor ⁊c. q. d. nemo eos cōpellit ad legendū scripta mea q ita subsannant. Sz vereor. i. timeo: b Ne illō eis. spōte legētibus: c Eueniat. idest cōtingat: d Qd̄ grece significantius dr. i detestatione taliū q̄ latie: qr apud grecos vbū ē vsitatum ⁊ maxime detestatiōis exp̄ssiuū. vl significāti^. i. valde significatiue: qr maximā detestatōez signat: e Ut vo. fagolidoz. i. maledca comedētes. i.

ādmodū rustic^e: sz ex vtro qz medie tēperat^. Sacerdos ⁊ ipse fuit sic hieremias ꝓncipiā volumis: ēt finē magnis hñs obscuritatib^ i uoluta. Sed ⁊ vulgata ei^ editio nō mltuz distāt ab hebraico. Unde satis miroz qd cāe extiterit: vt si eosdē i vniuersis libris habemus iterp̄tes: i alijs eadē: in alijs diuersa trāstulerit. Legite igit ⁊ hūc iuxta trāslationē nr̄az: qm̄ p cōla scripsit^ ēt comata manifestatiozē legentib^ sensū tribuit. Si aut ām̄ici mei: ⁊ hūc subsānauerit: dicitē eis qz nemo eos ꝑpellat vt scribāt. Sed vereor nē illud eis euēiat qd̄ grēce significāti^ dicitur ūt

inco:porantes sibi ea de quibus prius maledixerũt de trahendo: quidam exponunt sic: fagin grece idez est qõ comedere: lidoros idem est qõ maledictum: inde fagolidori dicunt detractores quasi maledicta vel maledictõnes comedentes: q: nihil aliud videntur habere in ore nihil aliud masticare nisi maledictas detractiones. ℣ Hoc est apud nos: g Manducates senecias. q. d. nos latini vocamus manducãtes senecias qui apud grecos emphatice fagolidori nuncupantur. Senecia ꝑm papiam grecus est quod latine dicitur belua: immundum animal. hanc enim philosophus dicit aliquando marem aliquando feminam: et ꝺa est animal imundum emphatice ponitur hic pro imundicia: et est sensus: g Manducantes senecias. i. qõ vnus detrahendo euomit alius audiẽdo deglutit: et ita in huiusmõi immundicijs delectantur sicut famelici delectant in comedendo: ꝑm huguicionem hec senecio senecionis dicitur aliquantulum senex: et inde hec senecia dicitur pilatura labioꝝ vel labium senis vel illud ruheus qõ est sub aure piscis per qõ discernitur vtrum sit recẽs aut non. dicuntur ergo manducantes senecias. i. pilaturas illas que valde imunde sunt. vel senecias. i. labia sicut quis ex indignatione et ira corrodit labia sua. vel senecias. i. illusas piscium que nihil valent et cito putrefiunt: per quas detractiones inutiles et fetide designant. Alij dicunt q senecie dicuntur saliue defluentes per genas senis quas pre senectute retinere non potest: ſz eas emittit ꝑ molares dentes qui canini. i. detractorij dicũcũtur: qõ cõuenit inuidis: de quoꝝ molarib⁹ frequens immũdicia detractionis emittitur. Alij dicũt q senecia dicitur mus qui imũdus est. Alij dicunt q senecia dicit quedã herba, puocãs appetitum. s. nastruciũ: et ꝑm hoc exponunt: manducãtes senecias. i. appetitũ detrahẽdo ꝓuocãtes in q̃ delectãt sicut famelicus i comestione.

vocent fagolidori hõc est mãducantes senecias. Explicit prologus.

Explicit qualiscũq; expositio istius prologi.

Incipit postil. frĩs Nicolai de lyra sup ezechielem.

Aperti sunt celi et vidi visiões dei: ezechielis primo. In verbo ꝓposito ab ezechiele dicto possunt notari quattuor cause libri ezechielis ꝓphete quẽ premanibus habemus. s. efficiens formalis materialis et finalis. Efficiens vero causa duplex est. s. principalis et instrumẽtalis. Principal vero ẽ ipse spũssanctus reserans mysteria in hoc libro descripta: qui designatur cum dr: Aperti sunt celi. i. secreta celestia seu diuina per spũmsanctũ: pp qõ dicit apocalpsis ij. Hec dicit qui hz clauẽ dauid qui aperit et nemo claudit. quia spiritussancti operationem nullus potest impedire. Causa vero efficiens instrumentalis est ipse ezechiel ꝓpheta: qui spiritusancto reserante vidit contenta in hoc libro: et fideliter conscripsit ꝑm q̃ scribit apocalipsis. j. Quod vides scribe in libro et mitte septem ecclesijs. i. vniuersitati fidelium: ad quoꝝ instructionem sunt destinata ea que sunt in hoc libro descripta. Circa causam formalẽ sciendũ est: q̃ duplex est forma libri. s. forma tractatus: et forma tractãdi. Forma vero tractatus est diuisio libri in partes: et capitula: de qua videbit ad litteram accedendo. Forma vero tractandi idem est qõ modus agendi: qui in hoc libro non est per rationem diffinitiuã: sed ꝓpheticus: et iõ notatur cuz dicitur: Visiones. In hoc enim libro plures visiones ꝓphetice continetur: vt patebit prosequendo: de quo potest exponi qõ dicitur osee. xij Ego visionem multiplicaui: et in manu ꝓphetarum assimilatus sum. et per manus hic intelliguntur opera: quia ꝓphete sancti aliquando ꝓphetabant verbis: et aliquando sensibilibus factis: sicut dictum est in libro hieremie q̃ ipse captiuationem populi frequenter prenũciauit verbis: et aliquãdo factis. s. portãdo chatẽas ligneas i collo suo: et sic egecit el q̃ multas visiones ꝓpheticas habuit aliqñ eas explicauit vbis: et aliqñ sensibilib⁹ facti: vt patebit infra, psequendo deo cõcedente. Cause vero materialis et finalis tanguntur cũ dr dei. Et quantũ pertinet ad causam materialem siue subiectiuam: sciendũ q̃ sicut in naturali scientia corpus mobile est subiectuz sub ratione absoluta: et in libris partialib⁹ sub ratione contracta: vt in libro celi et mundi corp⁹ mobile ad situ: et sic de alijs. sic in tota sacra scriptura subiectũ est ipse deus sub ratione absoluta: ꝓp qõ dr theologia quasi sermo de deo: et in libris partialib⁹ sub ratione cõtracta. Dicit aũt ra. sa. q̃ omnes ꝓphete non sunt locuti nisi ad dies messie idest prenũciando tempora et mysteria christi: quia christus apud nos idem signat qõ messias apud hebreos: christus aũt est nomen diuini suppositi: habentis diuinã naturaz et humanam: et ꝑm hoc deus humanandus est subiectum generaliter in libris prophetalibus: et sub ratione magis contrahẽte i libris singularib⁹: sicut i libris de aia q̃ est ps nãlis philosophie corp⁹ mobile aiatũ ẽ subiectũ: et sub ratiõibus adhuc magis ꝑhẽtibus i libris sequẽtib⁹ ad ipsũ: vt corpus mobile aiatũ aia vegetatiua i libro ꝺ vegetabilib⁹ et plãtis: et corp⁹ mobile aiatum respirãs i libro de respiratiõe. De ratiõe vo ꝑhente ad hũc libũ illud qõ ẽ generale oĩb⁹ ꝓpheb videtur mihi q̃ ꝓbabiliter potest dici q̃ hec est ratio ꝓsidẽtie creaturis: ita q̃ deus humanandus sub ratiõe ꝓsidẽtie: vel vt ꝓsidẽs creaturis est subiectũ i hoc libro: sicut plenius videbitur ꝓsequendo: ista tñ presidẽtia aliter conuenit ei ſz humanã nãm et diuinã: qz ſz diuinã cõpetit sibi a ꝑncipio creatur: ſz hũanã vero a ꝑncipio icarnatõis auctoritatiue tñ: sed executiue ꝓuenit ei a tpe sue glorioſe resurrectõis: pp qõ tunc dixit matth. vltimo: Data est mihi oĩs potestas in celo et in terra. Sic ergo cã materialis vel subiectiua huius libri ẽ deus sub ratõe predicta: pp qõ dr. j. xl. Facta est sup me manꝰ dñi et adduxit me illuc i visionib⁹ dei. Circa cãm finalẽ sciendũ q̃ de ẽ ꝑncipiũ et finis oĩuz: ꝑm q̃ dr apoc. j. cap'o: Ego suz alpha et o. i. ꝑncipiũ et finis: et hoc loquẽdo de fine extrinseco seu obiectiuo. finis aũt itrinsec⁹ seu subiectiu⁹ itellectualis nature duplex est. Un⁹ ẽ ꝓpinqu⁹. s. cognitio dei et potissime habita via supnãli cũ enigmate tñ: et vt hz dilectõnẽ adiũctã: et hic ẽ finis ꝓpinq⁹ huius libri: q̃ scripꝰ est ad hñdũ noticiã et dilectionẽ dei i ꝑsẽti: ꝺ q̃ dr sapie. xiij. Vani sũ oẽs homes i q̃b⁹ ñ subest sciẽtia dei. vanũ aũt dr illꝺ qõ nõ attigit finẽ debitũ: sicut medicina dr vana q̃ nõ induxit sanitatem ad quã est ordinata: omnes aũt homines inquantum sunt facti ad imaginem dei ad beatitudinẽ supernaturalem sunt finaliter ordinati: ad quã nõ ꝑnt attingere sine ista scientia que est illius beatitudinis ostensiua: ad finez enim totaliter incognitum nullus potest dirigere actꝰ suos propter qõ merito dicuntur vani homines carentes scientia dei. Alius vero finis intellectualis nature est rationis. s. visio dei clara prout habet adiunctam fruitionem perfectã et hic ẽ finis remot⁹ huius libri: sicut et totius sacre scripture de q̃ fine dicit saluator ioh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solũ deum verum et quem misisti ieſuz christũ ad quam vitam nos producat qui cum patre et spiritusancto viuit et regnat in secula seculoꝝ Amen.

Et factū ē. hic ꝓsequenter accedē' La.I. dū ē ad formā tractat' q̄ ē diuisio libri: q̄ in duas ptes diuidit. s.in ꝓhemiū ⁊ tractatū q̄ icipit ibi: Et vidi. In ꝓhemio vero ꝑmo ponit tps reuelationis facte eçechieli ꝓphe cum dī: a Et factū est in .xx. anno .s. etat' eçechielis: vt dicit hieronymus i ꝓlogo: hoc enim tps est cōuenīs regimini ⁊ ꝑdicatiōi vnde ⁊ ioseph i suo. xxx. anno fact' ē ꝓpositus ægypti genī. xli. ⁊ christus baptizatus luce. iij. ⁊ extunc xps cepit ꝑdicare i publico. Sed ꝫ hoc videtur quedā glosa sup locū istū q̄ dicit sic: In āno. xxx. nō etatis xc. Ad q̄ dicēdū q̄ illa glosa dī esse hieronymi: ⁊ iō nō est absolute intelligenda: aliter ꝫdiceret sibi: q̄ dicit ōriū i ꝓlogo vt allegatū est: ⁊ ideo itelligēda ē cū ista suppletione. In. xxx. anno nō etatis supple tantūmō sed cū hoc in. xxx. anno alterius enumeratiōis: q̄ autē sit illa hiezo' ꝓsequit in illa glosa dicens: q̄ icipit a. xviij. anno ioie regis. Ad cuius intellectū sciendū q̄ iudei aliq̄n in libris ⁊ chartis numerabant āno) a iubileo imediatare ꝓcedēte: ⁊ sic nō accipit hic ꝫ hieronymū. aliq̄n vo nūerabāt ab aliq̄ facto notabili emergente: sic a fūdatione tēpli ꝑ salomonez ⁊ a trāsmigratione ioachin: vt hī in hoc ꝓoemio: ipse est ānus q̄ntus trāsmigratiōis ioachin. Anno autē ioſie. xviij. repert' fuit liber deut. in tēplo vt hī. iiij. re. xxij. i quo ꝓtinēt maledictiones terribiles venture sup legis trāsgressores: ⁊ maxime ꝑ idolatriā: qb' auditis iosias sciēs transgressiōes ꝑdecessoꝝ suoꝝ: scidit vestimēta sua ꝑ horrore mali super pplm vēturi: ⁊ q̄siuit ꝓfiliū ad placādū irā dei: ⁊ iō ab isto facto notabili ceperūt āni ꝑdicto mō numerari: a q̄ vsq̄ ad q̄ntū annū transmigratiōis ioachin in q̄ facta est reuelatio eçechieli: vt in hoc ꝓlogo dī. fluxerūt āni. xxx. q̄o sic ꝓz: iosias regnauit annis. xxxj. iij. re. xxij. ⁊ sic de regno ei' post i uentionē libri ꝑdicti remanēt. xij. āni. Itē. xj. de regno ioachim filij ei' quarto regū. xxiij. Item. vj. mēses in qb' regnauerūt ioachaz ⁊ ioachin: quarto regū. xxiij. ⁊. xxiij. qui sex mēses cū patre decimooctaui anni iosie remanente p' inuentionē libri ꝑ vno āno ꝓputant. Itē q̄nq̄ de transmigratiōe ioachin q̄ simul iūcti: faciūt annos. xxx. ⁊ sic idē annus fuit tricesim' etatis eçechielis ⁊ iuentionis libri deutro. ⁊ q̄ntus transmigrationis ioachin. Scōo notatur locus cū dicitur: b Cum essē in me. cap. iuxta flu. chobar. ⁊ hic fluius ē in terra chaldeoꝝ vt postea subdit: eçechiel enim cū ioachin trāsmigrauerat. dicūt autē hic aliq̄ q̄ chobar ē nomē appellatiū: vt sensus sit iuxta fluuiū chobar. i. iuxta fluuiū grauē ex magnitudine aque ⁊ ei' ipetu: ꝫ hoc dcm̄ ꝓcedit ex ignorantia ideomatis hebrei: si. n. hoc esset verū scriberet ꝑ lrāz deleth in fine sic: chobad: nūc autē in hebreo scribit ꝑ lrām res i fine: ⁊ iō dicēdū q̄ est nomē ꝓpium tm̄. c Apti sūt celi. nō ꝫm existentiā: sed ꝫm appentiā. put in cozuscatiōib' vidēt apiri. d Et vidi. visione imaginaria ⁊ itellectuali e Visiones dei. i. a deo mihi factas ⁊ diuina secreta signātes. Tertio i hoc ꝓlogo notificat actoꝝ ministerialis hui' libri: ⁊ ꝑmo ex noīe cū dī: f Factū ē verbū dñi ad eçechielē: ꝛ° ex genere cū dī: g Filiū buzi sacerdotē. ex quo ꝓz q̄ ezechiel fuit de tribu sacerdotali: ⁊ ꝑ ꝓsequens de regia: q̄ iste due trib' erāt cōmixte. fuit ēt pf' eius ꝓpheta ꝫm regulā hebreoꝝ vz q̄ q̄n in ꝓncipio libri alicui' ꝓphete exprimitur nomē pris sui: dat intelligi q̄ fuit ꝓpheta sic ⁊ fili': q̄uis ñ habeat ꝓphetia ei': sicut nec alioꝝ multoꝝ: h Et facta ē sup eū ibi man' dñi. eleuās mētē ei' ad cognitionē secretoꝝ dei. i Et vidi. hic ꝓsequenter ponit tractat': ⁊ q̄ liber iste est de deo creaturis ꝓsidēte: vt supra dcm̄ est: iō diuidit in duas: q̄ ꝑmo ponit hui' ꝓsidentie

Incipit eçechiel ꝓpha.

Factū ē .i. i tricesimo anno. i. q̄rto i q̄nta mēsis: cū ēt sez i medio captiuorū iux fluuiū chobar

supemīnēs mod' ⁊ mltiplex ei' esse et caplo sequēti ⁊ sequentib': pp q̄ dicūt alīq̄ expositores q̄ ꝑmū capitulū virtualit ꝓtinet sniam sequentiū: put effect' in cā efficiēte virtualiter ꝓtinēt. Jn h' aūt caplo ꝺscribit' quedā imaginaria visio ad signādū diuine ꝓsidētie modū: cui' significationē eçechiel intellexit: aliter nō fuisset ꝓpha ꝫm q̄ dī dan. x. Intelligēria op'ē i visione. vt diffusi' ꝑtracta ui i ꝓncipio libri psalmoꝝ. Jgit ꝑmo exponit lra hui' capli applicando eā ad apphensionē imaginarie visionis: ⁊ postea dī q̄ ꝑ illā visionē imaginariā itelligatur. Hec autē visio imaginaria hz tres ptes: ꝑ° ꝓtinet ad aialia apparētia: 2° rotas appentes iuxta ea: q̄ icipit ibi Cūq̄ aspicerē. 3° firmamētū apparens sup capita aialiū: ⁊ de sup effigiē hois sedētis sup thronū: q̄ incipit ibi: Et sili tudo sup caput aialiū. Ad intellectū vero ꝑme ptis q̄ satis tradit inuolute: ꝓsiderādū q̄ ꝓpheta videbat imaginarie nubē magnā ab aq̄lone venientē igne inuolutā: eo mō q̄ apparet i cozuscatione: ⁊ ꝑ apturā illius nubis videbat. iiij. aialia i oib' similia: licet aliq̄ dicāt q̄ appebat tm̄ vnū aial hns quattuor facies: sed lra magis videtur ꝓcedere q̄ essēt q̄ttuoꝝ talia: sicut apparebit magis. j. x. caplo. ⁊ sic erant ibi. xvj facies: ⁊ idem dicit ra. sa. quā tū ad numeꝝ faciez: tm̄ aliter exponit dispositionē eaꝝ Et q̄ illa quattuoꝝ aialia ab oibus ponuntur similia in oibus habita descriptiōe vnius hī descriptio oium. Dicūt ergo doctores nostri q̄ corpus aialis erat erectū sup pedes: ⁊ in supioꝝ pte quadratū: vel ꝫm alios rotūdū: nō tm̄ q̄tū ad hoc ē magna differentia: q̄ ꝫ vtroſq̄ facies disponebant ꝫm q̄ttuoꝝ ptes oppositas: ita q̄ facies hois erat in pte aialis opposita directe aspectui ꝓphete ⁊ dī ps anterioꝝ: i pte vero oppsita seu posterioꝝ facies aq̄le: ⁊ in alijs duab' ptibus sibi oppositis facies leōis ⁊ facies bouis: ita q̄ facies leonis erat in dextera pte respectu faciei hois: ⁊ facies bouis i sinistra. Ra. sa. aliter disponit dicens q̄ q̄ttuoꝝ facies vnius aialis apparebāt in directo aspectu ꝓphete: ita q̄ facies leonis erat ꝑma: hois 2ª: bouis 3ª: aquile quarta: ⁊ ita intelligendū in alijs tribus partibus quadrati. Et in quolibet animali erant similiter quattuoꝝ ale: quarū erant due dimisse ad corpus tegendum: ⁊ due superius erecte ad volandū ⁊ per extensionem alarum erant ista aialia adinuicem iuncta sicut homines in choreis: ⁊ in quolibet erant q̄ttuoꝝ manus similes manibus hominis: ⁊ similiter q̄ttuoꝝ pedes: q̄ꝝ tibie tales erant: q̄ flexura genu eq̄liter flectebat ad q̄ttuoꝝ ptes oppositas: ⁊ silr plāta pedis eq̄liē applicabilis procedendo ad quattuoꝝ ptes oppositas: ⁊ sic illa aialia progredi poterāt ad. iiij. ptes oppositas absq̄ corpoꝝ ꝓuersione: sicut si hō haberet oculos i posterioꝝ pte capitis sicut in anterioꝝ: ⁊ silr sup vtrāq̄ manū: ⁊ genua eq̄liter flexibilia ad partes q̄ttuoꝝ: ⁊ plantas equaliter applicabiles ad dictas partes: posset ambulare ad quattuoꝝ partes oppositas sine corpoꝝ ꝓuersiōe

Sciẽdũ ẽt q̃ cuilibet faciei cozresponde bat vn⁹ pes in p te iferiozi in recta linea sub facie: ale vero sic erant situa te q̃ vna erat inter duas facies ⁊ ecõuerso. s. vna facies iter duas alas: ⁊ huic snie potest ỏ facili lr̃a applicari cũ dr̃: a Et vidi imaginaria visiõe ⁊ itellectuali. b Et ecce vẽtus tur binis. q̃ facit réuo lutiones in aere: c Ueniebat ab aquilone. fm situ hierlm: d Et nubes magna. ex tensiue ⁊ intẽsiue: e Et ignis inuol uens. sicut appet in cozuscationib⁹ magnis. f Et splendoz in circui tu ei⁹. sicut cozu scationes emittũt splendorẽ: g Et de medio eius q̃si species. i. simi litudo. h Ele ctri. ẽ autẽ electr̃ clarius relucens auro ⁊ argento: de medio. n. ignis videbat egredi ta lis refulgẽtia siue coloz. Jn hebreo bi: q̃i species hasse semũ. ⁊ dicit hic ra. sa. q̃ ipe nescit ꝓpe q̃d significet hassenul: ⁊ ió ne scio q̃re hieronymus trãstulit electrũ: nõ multũ videt ꝓbabile q̃ meliuꝰ intellexerit hebraicũ q̃ docoz ille. h Et in medio ei⁹ similitudo q̃ttuoz aialiũ. q. d. nõ erãt aialia fm veritatẽ: sed fm appentiã. k Similitudo bois. ista facies ꝑmo ponit q̃ erat i directo aspectu ꝓpbete: nõ aũt alie tres fm imaginationẽ latioꝝ: fm hebreos vo oẽs quat tuoz erãt i directo aspectu: facies tñ bois exꝑmit ꝑmo: q̃ est facies aialis notabilioris. s. rationalis: in eadem tñ linea facies leonis erat ꝑma: bois 2ª: bouis tertia: aq̃ le q̃rta. l Et q̃ttuoz facies vni. s. aiali mõ ꝓdicto: m Et pedes eoꝝ pedes recti. i. non habentes aliquaz extẽsionẽ extra tibiã: vt sic eẽnt equalit applicabiles ad oẽm ptẽ: n Et plãta pe. eoꝝ q̃si plã. pe. vituli. plan ta aũt vituli lz hẽat extẽsionẽ vltra tibiã i pte anteriozi tñ illa est modica: ⁊ pp hoc dr̃ hic: q̃si: q̃ nõ erat i toto simlis: q̃ plãta aialiũ hic descriptoꝝ nullã hẽbat extẽsionẽ ad aliquã ptẽ: ⁊ pp hoc hebrei dicũt: q̃ hec ẽ lr̃a: n Et plã. pe. eoꝝ q̃i plã. pe. rotũdi. sic ⁊ tibia: rõ huiꝰ diuersitatis ẽ q̃ dictio hebraica q̃ põit hic. s. aeguel. eã uocat ẽ ad vitulũ ⁊ rotũdũ: hebrei sequũt vnã significationẽ: ⁊ translatio nr̃a aliã: hebrei tñ videt melꝰ dicere q̃ expositõ trãslatiõis nr̃e reducet ad dcm̃ eoꝝ: vt pz ꝑ ꝓdicta: o Et scitulle ⁊c. videbãt egredi ỏ oculis aialiũ: p Et manꝰ bois. i. siles manibꝰ bois: q Sub pẽnis eoꝝ. q̃ videbant aliquantulũ ꝓgredi desubtus: r Junctaq̃ erãt penne eoꝝ. q̃ extremitas vnius tãgebat extremitatez alterius. s Non reuertebant cum incederẽt. lz. n. icederẽt ad quattuoz ptes: vt habet. j. tñ hoc erat sine cõuersiõe cozporis: vt ꝓdictũ est: ⁊ istud vocat hic nõ reuerti: ⁊ subdit dispositio faciei eoꝝ cũ dr̃: t Facies bo. ⁊ fa. leo. a dextris ⁊c. q̃ fm descriptionẽ latinoꝝ facies bois erat in latere opposito aspectui ꝓpbete: faciesaũt leonis in latere dextro ipsius aialis: ⁊ facies bouis in latere sinistro. fm vero descriptionẽ hebraeoꝝ q̃ttuoz faciesꝰ huiꝰ aialis erãt i latere opposito aspectui ꝓpbe: sic tñ q̃ facies leonis erat ꝑª: bois 2ª: bouis tertia: vt dictũ est: ⁊ sic facies bois hẽbat ad dexterã suã faciẽ leonis ⁊ ad sinistrã faciẽ bouis. v Et facies aqle desup ipsoꝝ q̃ttuoz. q̃ fm descriptõnẽ latioꝝ facies aquile erat i pte posteriozi q̃ tñ aq̃la hz collum lõgũ: facies aquile eleuabat sup alias tres: fm hebraeos vero nõ plus eleuabat q̃ alie: vñ ⁊ i hebreo sic hẽt: Et faciesꝰ aquile i ipsis q̃ttuoz vel ad ipsam q̃ttuoz. i. exñs in eadẽ linea cuz aliis tribus tñ vltima: x Et facies eoꝝ ⁊ penne eoꝝ extẽte desup. q̃ facies videbant respicere superioza: ⁊ penne extẽte ad volandum sumiliter extendebant ver sus supioza: y Due penne singu. iunge. i tẽ vulr̃ eoꝝ: facies bois ⁊ facies leõis a dextris ipsoꝝ q̃ttuoz: faciesꝰ ãt bouis a sinistris ipsoꝝ q̃ttuoz: et facies aqle desup ipsoꝝ q̃ttuoz: et faciesꝰ eoꝝ ⁊ pẽne eoꝝ extẽte desup. Due penne singuloꝝ iungebant: et due tegebant corpora eorũ. Et ũnũ q̃q̃z eorum corã facie sua ãbulabat. Ubi erat ipetus spũs illuc gdiebant: nec reuertebant cũz ãbularent. Et similitudo aialiũ ⁊ aspectꝰ eoꝝ q̃i carbonũ ignis ardẽtiũ: ⁊ q̃i aspectꝰ lãpadaꝝ Hec erat visio discurrẽs i medio aialiũ: splẽdoz ignis ⁊ ỏ igne fulgur egrediẽs: ⁊ aialia ibãt ⁊ reuertebant: i similitudinẽ fulguris cozuscãtis. Cũq̃z aspicerez aialia extremitatibꝰ: vt ꝓdictũ ẽ. z Et due tege. coz. coꝝ. ⁊ iste nõ erant extente ad volandũ: sed demisse inferius ad tegendum corpus. a Et vnũq̃q̃z eoꝝ corã facie sua ambulabat. i. sine conuersione cozporis modo predicto. b Ubi erat impetus spiritus. i. vẽti turbinis supradicti: c Nec reuertebantur. i. cozpora eorum non conuertebantur: d Cuz ambularent. ad partes oppositas nõ simul sed successiue. e Et similitudo ⁊c. cozpora aialiũ videbantur fulgentia sicut ignis ⁊ lampades accense. f Hec erat visio discurrẽs in medio animalium ⁊c. quia ignis ⁊ fulgur videbantur progredi ab eis. g Et animalia ibant ⁊ reuertebantur. quia ad partes oppositas poterant ire: ⁊ hoc vocatur hic reuerti: hoc tamen erat sine cozporis conuersione vt dictum est. h Jn silitudinẽ fulguris cozuscantis. q̃ in cessus eorum videbat valde velox ⁊ terribilis. i Cũq̃z aspicerem. hic ꝓsequẽti ponit descriptio rotaruz de q̃bus dicũt aliqui q̃ ibi tantũ erat vna rota sicut ⁊ vnũ aial fm eos: dicũt tñ rote i plurali ꝓp q̃ttuoz facies: sic ⁊ vnũ aial dr̃ plura ꝓp q̃ttuoz aialis facies: erat. n. hec rota composita ex duobꝰ circulis p oia equalibꝰ it. rsecantibꝰ se inuicẽ i duobꝰ punctis oppositis ad angelos rectos sperales: sicut duo coluri i spa mãli: ⁊ sic erãt ibi q̃ttuoz semicirculi p oia siles ⁊ eẽles: q̃ dicũt hic rote facies. Sciẽdũ ẽt q̃ qñcunq̃z stabat rota tãgebat terrã i altero pũctoꝝ iterfectiõis: ⁊ sic eẽliter erat mobilis ad q̃ttuoz ptes oppositas. Scõm quattuoz rote facies: ⁊ hoc sine conuersione cozporis rote sicut dictũ ẽ de tribꝰ ⁊ pedibꝰ aialiũ: ⁊ qõ dcm̃ est de vna rota itelligendũ est de alijs tribꝰ: sicut dcm̃ est de quattuoz animalibus Hoc viso defacili applicat lr̃a cuz dicit: Cũq̃z aspicerẽ ⁊c.

a Apparuit vna rota. composita tamen ex duobus circulis: b Habēs quattuor facies. i. q̄ttuor semicirculos. c Et aspectus rotaꝝ ⁊ opus earum quasi visio maris. i. talis coloris sicut videt mare qñ ē quietū. In hebreo habet Sicut visio tharsis. i. lapidis precioſi ſic nominati: vt dicit ra. ſa. tamen non dic̄ q̄lis ſit ille lapis aut cuius virtutis. d Et aspectus earuꝝ ⁊ opa quasi ſit rota i medio rote. i. vna transiens per medium alterius intersecando ſe inuicē ad angulos rectos ſperales. e Per q̄ttuor partes eaꝝ euntes ibant. quia ſicut dcm̄ est ſtabant in punctis intersectionum: ⁊ ſic equaliter poterant reuolui ad quattuor partes: non tamē ſimul ſed ſucceſſiue: f Et ñ reuertebant cū ambularent. i. ſine conuerſione corporis totius rote poterāt ad partes oppoſitas ambulare: ſicut ⁊ aialia

Ad aliquē locum nō. totus iſte verſus non eſt in hebreo nec in libris correctis ſed immediate ſubditur g Satura erat ꝙ rotis. i. magnitudo. h Et altitudo. ſ. magna: i Et horribilis aſpect⁹. pp magnitudinem ⁊ motū eaꝝ velocem: k Et totum corpus. ſ. cuiuſlibet rote: l Plenū oculis. i. picturis ad modum oculoꝝ factis ſicut ē in cauda pauonis. m Cūq; ambularēt animalia. ad quācūq; partem: ambulabant pariter ⁊ rote: n Et cuꝝ eleuarentur animalia de terra. per volatum alaruꝝ: o Eleuabantur ſimul ⁊ rote quocunq; ibat ſpūs. i. vērus turbinis ſuperadictus. vel per ſpiritum intelligit hic ſpiritus vnificans illas rotas: ideo ſubdit: p Spiritus enim vite erat in rotis. q. d. non mouebant p exteriorē impulſum ſeu tractū: ſed per ſpiritū intrinſecum viuificantē. cetera patent ex dictis. q Et ſimilitudo. Hic conſequēter deſcribit viſio q̄tum ad illud qꝺ erat ſupra caput animalium: ⁊ pmuꝝ erat quedam ſimilitudo firmamēti ſeu celi ſtellati: ⁊ ſupra firmamētū videbat thronus ſapphyrinus: ⁊ ſuper thronū effigies hois ſedentis ad cuius nutū ⁊ p̄ceptū aialia ⁊ rote mouebantur: ⁊ hoc eſt qꝺ dī: q Et ſimilitudo ſuper capita aialium firmamēti. cuius color deſcribitur cū ſubdit: r Quaſi aſpect⁹ cryſtalli horribilis. i. venerabilis: eo mō dī gen. xxviij. Quā terribilis eſt loc⁹ iſte: non ē hic aliud niſi domus dei ⁊ porta celi. hebrei dicunt hic: Quaſi aſpectus glaciei fortis. loco cuius tranſlator poſuit cryſtalli horribilis. qꝛ cryſtallus eſt glacies indurata p plures annos. s Et extenti. illa cryſtalli videbatur extēdi ſuper capita animaliū ſic̄ extenſio firmamēti. t Sub firmamēto aūt penne eoꝝ erecte. i. ſurſū erecte: v Alteri us ad alterum. qꝛ tangebant ſe in extremitatibus: vt expoſitū eſt ſupra. x Et audiebaꝝ ſonū alarum. qñ mouebantur per volatum: y Quaſi ſonū aq̄ꝝ multaꝝ. i. magnuꝝ ⁊ fortē: z Quaſi ſonuꝝ ſublimis dei. i. ſic̄ ſonū tonitrui q̄ dī dei ſonus qꝛ ab eo factꝰ a Cūq; am. q̄i ſo. erat multitudinis. nō cuiuſcūq; ſ. vt ſonus multitudinis caſtroꝝ: vbi qñ icedūt a lōge audit ſonꝰ magnus ⁊ horribilis ex iceſſu turbaꝝ hominū eāꝝ: ⁊ colliſione armoꝝ. b Cūq; ſtarent demittebant penne eoꝝ. i. ille penne q̄ ſurſū erigebant ad volandum demittebant: ſic̄ ⁊ pēne auiū qñ ceſſat a volatu. c Nā cū fit. vox ſup firmamētū. i p̄ceptū ſedentis in throno ſr firmamentū: ad cuius nutū ſtabāt ⁊ volabant: vt dcm̄ eſt Cōſequēter p̄cedit ad deſcriptionem throni ⁊ ſedentis ſup eū cū dī: d Et ſup firmamentū ⁊c. ⁊ pz ſnia ex p̄dictis vſq; ibi: e Et vidi quaſi ſpēm electri. i. ſpēs illius hois videbatur de electro vel talis coloris ſicut eſt color electri: tm̄ differenter i pte ſuperiori. ſ. a lūbis ei⁹: ⁊ ſurſū ⁊ i pte iferiori. ſ. a lumbis ⁊ deorſū ⁊ ſurſū: qꝛ in pte ſuperiori erat ſimilis electro ignito retinēti tm̄ fulgorez ſuū itra ſe: ideo ſubdit: f Velut aſpectū ignis intrinſec⁹ p circuitū eius: g A lūbis eius ⁊ deſup. i pte vero inferiori erat ſimilis electro ignito fulgorē ſuū emittenti extrinſec⁹: iō ſubdit: h Et a lumbis eius vſq; deorſum vidi q̄ſi ſpēz ignis. i. electri igniti: i Splēdentis. i. ſplendorem emittentis: k Velut aſpectum arcus. i. iridis: qui eſt ſplendidus.

Ad facili⁹ capiēdū p̄dictā viſionē imaginariā poſui figuras p̄dictoꝝ ſm̄ deſcriptionē latinoꝝ ⁊ etiam hebreoꝝ q̄tū ad hoc qꝛ eoꝝ deſcriptio differt a latinis. ſ. i deſcriptiōe aialiū tm̄ q̄tū ad deſcriptionē faciez i alijs ātē eaꝺ. ſcieꝺ tm̄ qꝛ p̄dcā ñ p̄nt ſufficiēt i plāo deſcribi ſz oz p imagiatōz iſpiciēt mlta ſuppleri ad itellēz viſiōis.

Ad intellectū visionis ꝑdicte ꝓsiderandum ꝙ sicut dicit hieronymus in ꝓlogo: iudei qui cum ioachim ducti fuerant in babylonem: de hoc penitebāt ꝙ se reddiderāt regi babylonis: qz videbant adhuc stare hierl'z quā hieremias denūciauerat destruendam: ⁊ melꝰ fore remanentibus in hierlm ꝙ transmigratis in babylonez: vt habetur hieremie. xxiij. Et iō quinto āno a trās migratione ioachiz dñs dedit ezechieli spiritū ꝓphetie ad cōsolationē tñ captiuoꝝ denūcians mala ō ꝓpinq̄ ventura in hierlm ⁊ multo maiora ꝙ sustinerent in babylone. Per ventum igitur turbinis ⁊ nubē venientes ab aquilone: intelligitur exercitus chaldeoꝝ: qui per illam ptem intrauit iudeam: vt frequenter dcm̄ ē supra i esaia ⁊ hieremia. per ignē inuoluentē: intelligitur incendiuz ciuitatis ⁊ templi futuꝝ. p quaternariū autem animalium faciez ⁊ rotarum: intelligitur quternarius numerus regnoꝝ magnoꝝ sibi succedentiū .s. chaldeorum: persarū grecoꝝ: ⁊ romanorum: q̄ etiam regna infestauerunt ppl'm iudeoꝝ: nec mirum ꝙ idem numerus pluriū siliitudiniū figuratur: qz gen̄. xlj. septē anni fertilitatis: ⁊ septē famis: duplici similitudine figurant s. p spicas plenas ⁊ steriles: ⁊ per boues pingues ⁊ macilentas. In speciali vero p faciē leonis q̄ pª est: fm descriptionē hebreoꝝ itelligit regnū chaldeoꝝ seu babyloniꝝ: qō fuit ꝑmū iter ista quattuor: vnde rex babylonis frequenter vocatur leo in scripturis: vñ hieremie iij. Ascendit leo de cubili suo ꝛc. ⁊ fz aliquos habebat imaginē leonis in vexillo suo. Per faciē bois intelligit rgnū psaꝝ ⁊ medoꝝ: qō successit rgno chaldeoꝝ: dañ. v. Quia istud regnū humanius tractauit populum iudeoꝝ ꝙ alia: vnde ⁊ cyrus dedit licentiam redeundi in iudeam. Per faciem bouis regnum grecoꝝ: qz sicut bos impellit cornib' sic regnū grecoꝝ molestauit ppl'z iudeoꝝ: ⁊ maxie tpe ātiochi illustris: vt patz. j. ⁊. ij. machabeoꝝ: vnde ⁊ daniel. viij. iste antioch' uocatur cornu modicū: ⁊ postea factum grāde nimis ꝯ meridiem ⁊ contra orientē ⁊ ꝯ fortitudinē: p quā intelligitur templum qō erat in hierlm. Per faciem autem aquile itelligit regnum romanoꝝ: vñ ⁊ aquila est signuz siue vexillum romani imperij. Per alas autē intelligitur angelica potestas presidens dictis regnis: quia oia ista inferiora administrantur mediantibus angelis. vñ ⁊ angelus ꝑsidens regno persarum vocatur princeps psarū: daniel. x. ⁊ ꝑsidēs regno grecoꝝ: ibidem dī princeps grecoꝝ: ⁊ sic intelligendū est de alijs. Per hoc ꝙ aialia ⁊ rote iste ad quattuor partes ibāt intelligitur dilatatio istoꝝ regnorum ad alias partes. Per velocem motum: ⁊ terribilē aspectum: intelligitur robur ⁊ ferocitas eoꝝ. Per manus autē: opera eo ꝙ manus ē organū organoꝝ: tertio de aia. Per firmamētū vero: qō erat super capita animaliū intelligit pars mūdi superioꝛ q̄ dicitur locus dei ⁊ beatoꝝ. Per sedentem in throno super firmamentū: intelligit ipse deus presidens omni creature celesti ⁊ terrestri: ad cuius nutum oia disponūtur. Unde ⁊ ad precepta sedentis in throno aialia quescebant ⁊ mouebantur qz ipse mutat tpa ⁊ etates: transfert regna atq̄ constituit: vt dī daniel. ij. Per hoc aūt ꝙ appebat in forma humana designabat ꝙ erat tpe gre hūanaduſ. Per hoc aūt ꝙ appebat i colore electri: qō ē auro ⁊ argento fulgidi': itelligit excessus sue sapiētie cui' nō ē numer'. Per hoc aūt ꝙ i pte superiori a lūbis ⁊ sursū retinebat splendorē iteri': ⁊ i pte inferiori. s. a lūbis ⁊ deorsum emittebat fulgorē exterius: intelligitur ꝙ diuina sapientia ,put est i ipso ē nobis occulta: manifestatur tñ nobis aliqualiter p suos effect': fm ꝙ dī ad roma. ꝑmo. Inuisibilia dei a creatura mūdi. i. ab hoīe: p ea q̄ facta sunt itellecta conspiciunt: sempiterna q̄z virtus eius ⁊ diuinitas. Sic ergo pz ex dictis ꝙ i hᵒ pᵒ caplo describit diuine ꝑsidētie supeminēs statꝰ siue vtus: vt supra dcm̄ est.

In ca. ꝑmo vbi dī in postil. Ex quo pz ꝙ ezechiel fuit de tribu sacerdotali. Additio prima.

Ꝺ Ē hac regula quā asserit postillator eē hebreoruz dictum fuit supra hieremie ꝑmo in additione.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Per quaternarium aūt numeꝝ aialium ⁊ faciez. Additio. ij.

Qrca hāc visiōez ezechielis q̄tū ptinet ad expositō
nem lr̄e applicando eam ad apprehensionē ima-
ginarie visionis ꝓphete: postillatoz eā exponit sa
tis ꝓpetenter saltem ꝑ maiozi parte. Et si forte in aliquib⁹
minus conuenienter illam exposuit: non est multum curā-
dū eo q̄ expositio p̄incipalis nō consistit in hoc: sed in illo
q̄ per hāc imaginariā visionem intelligi debet qō est p̄rin-
cipali⁹ in hac visione. Circa qō expositio postillatoris vide
tur nō solū deuia ab auditoribus sanctoz: sed etiam a cōi
opinioni omniū hebreoz expositoz tā antiquoz q̄ mo-
dernoz. Est etiā valde incōsona lr̄e: vt videbit. P̄imū ꝑz
per glosam cōem in q̄ expositiones Hieronymi Gregorij t
q̄rundā alioz doctoz inominatoz ponūtur: q̄ cōiter per
quattuoz aialia: sanctos quattuoz euangelista seu euāgelia
q̄ttuoz: p̄incipalia mysteria christi fideliter narrantia intelle
xerūt. Nō aūt q̄ttuoz mūdanas monarchias ꝑut postilla
toz vult intelligunt: ꝑut plene ꝑz p̄redictā glosaz intuenti.
Oz aūt ab hebreoruz expositionib⁹ deuiet ꝑz. Nam antiq̄s
simi hebreoz. s. thalmudici in quodā libzo auctētico apō
eos qui dī haguiga expresse determināt: q̄ intelligētia hui⁹
visionis ezechielis oz esse secretissima: sic q̄ non licebat ali-
cui eam scienti alios de ipsa docere nisi tantū vnū: t hoc in
magno secreto: non exp̄imēdo totā intelligētiā: sed traden
do p̄ncipia ex quibus discretus discipulus posset alia itelli-
gere: t hoc pp magnitudinē mysteri qō etiā fm eos in hac
visiōe intelligit ꝑut ra. moy. qui fuit de maximis moderno
rum large tractat in suo libzo de directione pte tertia in ꝓ
emio: t in primis septem caplis eiusdē ptis. Et ibidem dcā
sua t occultatione p̄dictoruz mysteriozum modo p̄redicto cō
firmat p multas auctozitates antiquoz. Hoc idem tenz ra.
sa. t ra. chami: t ceteri expositores. s. q̄ intelligētia cōtētoz
in visione ezechielis sunt archana secretissima legis diuine
que nō ꝫ homini loqui. Manifestū est aūt q̄ monarchie
chaldeoz t medoruz t̄c. non pertinent ad archana legis
Sūt. n. t fuerunt vulgariter note. Et daniel etiā qui de eis
ꝓphetauit clare in pluribus locis tradidit eas aperte t pa-
lam: sic q̄ quilibet pōt eas intelligere sicut t alias planas ꝓ
phetias. Esaias ēt de chaldeis t ꝑsis manifeste ꝓphetauit
caplo. xiij. t sic ꝑz ꝓpositū. s. q̄ hebreoz expositores non re
ferūt intelligētiā hui⁹ visionis ad mundanas monarchias:
sed ad diuinoz archana seu mysteria: que aūt sint archana
ista apud hebreos q̄ tantā requirebāt occultationē ipsi non
declarant. Videtur tn̄ rationabiliter dicendū q̄ fm veritatez
ꝑut sancti doctores tradunt in hac visiōe incarnatio chri
sti: t quedā alia ei⁹ mysteria itelligant. Huiusmōi aūt icar
natio ꝓpli antiquo nō erat ꝓpalanda: tum q̄ valde rudis
fuit: tum q̄ p̄pronus ad idolatriā: t ad ponendā corpoream
tem in deo: et iō deut. iiij. capitulo eis dī: Custodite igitur
solicite aias vestras: non enim vidistis aliquā similitudinē
in die in qua locutus est vobis dñs: ne forte decepti faciatis
vobis sculptaz similitudinem. Et iō occultatū fuit eis icar
natōis mysteriuz in hoc loco t in pluribus alijs: ne forte si
fuissent eis exp̄esse, ꝓpositū: laberentur in errozez circa diui
nitatē: estimantes q̄ ipse deus fm suā deitatez fieret coꝓ
non valentes ꝓcipe modū vnionis hūane nature ad verbū
ꝑut fides ponit catholica. s. q̄ vnio sit in ꝓsona non in nā.
Unde t hodie estimant falsē: q̄ nos ꝓfitēdo christū verum
deū esse t verū hominem ꝓsequenter ꝓfiteamur vnitatē di-
uine nature t humane: sic q̄ natura diuina t humana sint
eadē nūero: que tn̄ estimatio est falsa. Nā fm determinatio
nē chalcedonen. cōciliū. nus q̄ sublata ē natura q̄ differentia
i christo pp vnionē. Qō aūt expositio postillatoris p̄dicta
sit inconsona lr̄e ꝑz ex multis. ꝑ nā hec visio totaliter cōsi
derata: erat rep̄sentatiua diuine maiestatis. ꝓpha. n. egredi
ens in cāpū: vt ei dñs loqueretur: vt hī infra. iij. caplo dixit
Et ecce ibi gl̄a dñi stabat sicut gloria quā vidi sup fluuium
chobar. In qua visione. s. 2ª expresse facit mentionē in
eodē caplo de p̄dictis aialibus t rotis. Ex q̄ ꝑz q̄ huius
mōi aialia t rote ptinebāt ad rep̄sentationē diuine gl̄ie
seu maiestatis de q̄ loquit: q̄ q̄dem visio in eodē caplo
contenta: facta fuit ad ꝓfirmandū dñi verbum. s. q̄ da
ret ꝓphe ꝓstantiam p suam assistētiā ꝑut postillatoz ibi
bidem exponit. In tali aūt assistentia ꝓphetā ꝓfoztāte
nihil videtur facere significatio monarchiaz p̄dictaz
Ite infra decimo ca°: ista quattuoz aialia vocant cheru
bin: dī ibi enim: Ipse est aial qō vidi subter deū isr̄l in
xta fluuiū chobar: t intelleri qz cherubin essent. Ma
nifeste aūt videt incōueniēs q̄ monarchie ille mundane
idolatrie noiarent seu significarentur p cherubin: q̄ sūt
noia angeloz beatoz sup q̄s deus dī sedere: iuxta illō
psal. Qui sedes sup cherubin. t sic In alijs q̄pluribus
locis sacre scripture. Ite recessus dine assistentie ō tēplo
rep̄sentatus fuit ꝓphe p recessuz dñi sup illa cherubin
exp̄ssis: vt hī plane in p̄dicto caplo. x. p que quidē cheru
bin quattuoz aialia p̄dicta intelliguntur: vt ibidem hī:
Silr etiam regress⁹ diuine assistentie ad tēplū designat
per gloriā dei ingredientem p viā orientalē: vt hī infra.
xliij. De q̄ gl̄ia sic igredie ꝓphā dicit: Scōz speciē quā
videra. s. iuxta fluuiū chobaar: vt ibidē expōit in lr̄a: t
sic ꝑz q̄ erant ibi aialia t rote predicte. Cōstat aūt q̄ in
hoc regressu nō est aliq̄d ptinens ad monarchias p̄di
ctas. Item fm postillatorē p q̄ttuoz aialia idem signifi-
cat qō p q̄ttuoz rotas: sicut p vaccas t spicas pharaōis
gen. xlj. qō nō videtur posse stare. Nā vt lr̄a testatur: in
ter aialia t rotas erat distinctio fm rem: t ꝓuenientia i
motu t q̄ete qō ꝑz cum dī: Cūq; ambularēt aialia am-
bulabāt pīter t rote iuxta ea: t cū eleuarēt aialia de ter
ra eleuabant simul t rote. Et infra: Cū eūtibus ibant t
cū stantibus stabāt: t cū eleuatis a terra pīter eleuabant
t rote sequētes ea. s. aialia. Et sic appet manifeste q̄ aia
lia t rote significabāt diuersas res: quaz q̄dam seque
bant alias mō p̄dicto: qō nō inuenitur in somnijs pha-
raonis cuius exēplū inducit: nec etiam monarchijs fm
eū hic significatis. Sūt ēt mlta particularia i hac visio
ne ꝓtenta que sanctis euangelistis seu euangelij p̄dicato
ribus ꝓpe coaptātur: nō aūt monarchijs p̄dictis: ꝑut
gregorius subtili indagie de q̄libz pticula tractat: vt cū
dī de animalibus q̄ facies t pēnas p q̄ttuoz ptes habe-
bāt: iūcteq; erāt penne eoz alterius ad alteꝝ. p hoc do
cet itelligēdū q̄ ois euangelistaz seu p̄dicatoz euāgelij
virtus: ois sapiētia qua ceteri homines cōtēplatōis sue
volatu transcedunt vicissim sibi in pace atq; vnanimi
tate ꝓiungunt. Penna. n. alterius ab altero diuisa esset
si in hoc q̄ vnus in sapientia euolat habere pacē cū al-
tero recusaret. Similit qō sequit: Nō reuertebant cum
incederēt, ꝓpie adaptat fm eum sanctis aialib⁹ p̄dicti
que sic a terrenis actibus ad spūalia transeunt: vt ad ea
que reliquerūt nullatenus vlterius reflectātur: t q̄ mul
ta alia de aialibus tradita nō vident ꝓpetere mōarchijs
mūdanis q̄ nūq̄ in pace fuerunt: t a ꝓrio i ꝓriū reuerte
bant. Monarchie. n. p̄dicte reuerse fuerūt a ꝓsperita-
te i lapsū: vt ꝑz in eoz gestis. Silit qō dī de rotis q̄ ha
bebāt q̄ttuoz facies t aspect⁹ eaz q̄l rota i medio rote, p
prie adaptatur duob⁹ testamētis q̄rū nouū latuit i vete
ri: vtrunq; tn̄ q̄ttuoz faciel hz: cū scriptura sacra p vtra
q; testamēta i q̄ttuoz est distincta ptib⁹: ꝑut gregoriꝰ ista
t cetera in hac visione ꝓtēta notabilissime discutit ada
ptando singula singulis circa ꝓpositū p̄dictū. Et iō q̄
plenā de hac visione vult habere expositionē: ad ipsius
homelias recurrat: q̄s si diligenter scrutat⁹ fuerit: banc
visionez nullo mō applicabit ad mūdana p̄dicta. Nec
expositio sua. s. gregorij i hoc loco reputari oz mystica

ſz lr̃alis: cū hec viſio ẽt ꝓz omnes expoſitores ꝑabolica ẽ. Et notandū ꝙ liber iſte ſpāliter i ſuo exordio de xp̃o deo ⁊ hoie creature ꝓſidẽte tractat: ⁊ iō ſup oia ab ipo ꝓpheta viſa: aſpectū hois pōit: quē quidē hoiez q̄i ſpēz electri vidit a lumbis eī ⁊ deſup: ⁊ a lūbis eī vſq; ad deorſū quaſi ſpēm ignis ſplendẽtis: q̄ ⁊ alia circa hoc dca ad duplicē naturam in xp̃o ꝓprie referūt: vt i homelijs ꝑdictis ⁊ i gloſis plene tradit. Et qz iſta erāt multū rēota a ſenſu: ſeu cognitiõe iſraelitaꝝ quib' ꝓpha mittebat iō ſb̄dit in ſeq̄nti. c. Fili hois ego mitto te ad filios iſrl̃ ad gẽtes apoſtatrices ⁊c. ⁊ ifra: Si forte ⁊ ipi audiāt: ⁊ ſi forte quieſcāt: qm̄ domus exaſperās ẽ. q. d. licet nō ſint aſſueti aſſentire ſimilib' ꝓpheticis reuelationib': ꝓpõe tm̄ eis ⁊ ſcient: qz ꝓpha fuit i medio eoꝝ. Et nota ꝙ incarnatio filij dei ⁊ paſſio ⁊ reſurrectio ⁊c. de qbus h̄ agitur erat potiſſima cõſolatio ipis captiuis quib' mitteba tur ſi tm̄ audirent: tradebat tm̄ enigmatice ⁊ obſcure ꝓp eoꝝ impfectionẽ ꝑ maiorē pte: diuina. n. myſteria ꝓz dio niſiū i 2° celeſtis hierar. occlt̄āda ſi idigniꝝ ⁊c. Replica

NO ꝓmo capitulo eçechiel poſtillator attendens viſionẽ ꝓphete imaginariā ꝑ ſanctoſ doctoreſ ⁊ gloſā expõi ꝓz ſenſū myſticū: ad qs remittit eos q̄ in his delectant: ſz ipe quādā lr̃alem ſignificatõez illius viſiõis aſſignat. ſ. ꝙ ſignificet ꝓſidentiā diuinaz ꝑ ſedentē ſup firmamētū que regit ⁊ vniuerſā creaturam adminiſtrat: hāc q̄dē clarī': hāc vero obſcurius: rex autē magꝭ notabiliū clariorē fac̄ adminiſtrationē. Sz qz i tota ordinatõe mūdi inferioris: quattuor ꝓncipales monarchie fuerūt clariores effectus diuie adminiſtratõis vel gubernatiõis: iō ſb̄ pedibus dei ꝓſidentis ſub ſpēcie q̄ttuor aialiū h̄ deſcriptoꝝ ſignificant: ꝑut poſtillator ſigillatim declarat. Huic expoſitioni burg. ſe valde audacit opponit. Primū ex eo: qz dicit eū deuiare ab auctoritatibus ſanctoꝝ: q̄ ꝑ quattuor aialia recipiūt q̄ttuor euāgeliſtas ⁊c. Debinc dic̄ eū deuiare a cõi opiniõe hebreorū tam antiquoꝝ q̄ modernoꝝ. Demū dic̄ expoſitiõez eius lr̃e cē incõſonā ex multis motiuis que ſigillatim ꝑ tractabo ne fiat inuolutio. Quātū ad ꝓmū burg. valō ponderat h̄ gloſam ordinariā: q̄ cõiter pōit allegoricos anagogicos ⁊ alios myſticos ſenſus: raro aūt tāgit ⁊ raptim ſenſū ꝓmo lr̃alem ſic ⁊ facit in hoc loco. Nō ẽ igit mirū ꝙ poſtil. qui ſenſū lr̃alē ſemp q̄rit huiuſmodi myſticationē nō ſequit̄. Et cū dic̄ burg. oēs doctores i gloſa notatos ⁊ quoſdam innotatos hūc paſſū q̄ttuor aialium exponere de quattuor euāgeliſtis falſū ẽ: vt ꝑz latā gloſā intuēti. Nā vnus innotat' ꝑ lōgū, ꝓceſſū expōit de quattuor virib' aīe. ſ. rōnali irascibili ꝭcupiſcibili: ⁊ ſyderiſi ad modū aquile ſupemineti. Alius de quattuor elemētis ⁊ eoꝝ mixtione in hoie ⁊ cõiunctiõe. Alius de quattuor affectionibus aīe. ſ. ſpe gaudio timore ⁊ dolore: que tpaꝝ quattuor virtutibus cardinalib'. Alius ō quattuor ordinib' vel acieb' in eremo ad quattuor mūdi plagas ordiatis. Et beatus hieronym' in gloſa notat' dic̄: id quod quidā ad quattuor aialia quattuor euāgelia referūt: de virtutibus auiū: de volatu tpuz: ꝓmixtõe elemētoꝝ: ⁊ ordinib' caſtroꝝ: q̄ oia ꝓterita relinquunt ad anteriora feſtinātes: has oēs quadrigas quaſi auriga dei regit: ⁊ incõpoſitis currēteſ gradib' ſuo parere cogit iperio facilēdaq; ꝓcepit: ⁊ vitāda vetat: hec vt putāt dicta ſūt ꝓpl̃o in babylōia captiuato: q̄ ſi colla deo ſub miſerit eius auxilio terrā recupabit amiſſā. Hec ſparſi in gloſa. nec ex gloſa haberi pōt quēquā doctoꝝ ſctōꝝ ſe ad quattuor euāgeliſtas determiaſſe niſi be. gregorij cui' expoſitionē nō cē lr̃alem: ſz myſticā ſatis apparet ex dicto glo. ſup. apoſito: qz videlicet dca in hoc capitlo ſm illas poſitas q̄drigas ſūt ꝓpoſita ꝓpl̃o in babylōia captо ꝑ eoꝝ emēdatiõe: que ꝑ euangeliſtaꝝ allegatõe: modicū vel nihil valuiſſent: imo ꝓphetia iſta notabilis fuiſſet expoſita ꝛiſioni. Patz. etiā qz btūs greg. homelia nona ſuper eçechielē dic̄: Initiū libri in eçechielē ꝓpham magniſ obſcuritatib' clauſū: ⁊ q̄buſdā myſterioꝝ nodis ligatū i homelijs octo deo largiente diſcuſſimus: iā nūc plantiora ſūt q̄ ſe quunt. Ecce iſdē bea. gregorij' myſteria clauſa nō lr̃am dic̄ ſe diſcuſſiſſe in paſſu obſcuro: ⁊ ꝓmittit in ſeq̄ntibus ponere plantiora: cuilibet tñ ituēti ſuas homelias apparet mānifeſte q̄ circa planā lr̃am. ſ. in caſu ꝓphe in faciē eius erectiõe: collocutiõe ⁊c. myſtica expoſitiõe ꝓcedit: cõſeq̄ns ẽ eū in alijs ſē ſū myſticū coluiſſe. Nā ex oīb' homelijs illius ſenſū lr̃alē ꝑm ſonū verboꝝ nihil abſurditatis hñtem repire nō poſſum' cū tm̄ cõſtet libꝝ eçechielis ſic ⁊ alioꝝ ꝓphaꝝ ſenſū lr̃alē habere. Sic igit̄ ꝑz q̄ expoſitio poſtillatoris nō deuiat ab auctoritate ſanctoꝝ doctoꝝ. Sed quo ad 2m̄ qō burg. ꝓtēdit q̄ poſtil. deuiat ab expoſitiõe oīum hebreorū antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ: hoc burg. videt fingere: qz hebrei quos burgē. adducit nihil dicūt niſi q̄ ꝓncipiū huius ꝓphetie ẽ de ſecretiſſimis archanis diuie legis que nō licet hoi loq̄. Similit ẽt poſtil. idē dic̄ hic: q̄ qz hic liber eſt de ꝓſidentia diuina reſpectu creaturarū oīum maxie rōnabiliū: ⁊ ſubdit q̄ ꝓmū capitulū cōtinet virtualiter ſniam ſeq̄ntiū: ꝑut effect' oēs in cauſa virtualit̄ continent. Nec putet burgē. ꝑut arguit modicū eē totius ſacre ſcripture ſecretū: de quo hic fm expoſitionē poſtil. dz. Nam generalit̄ ⁊ virtualit̄ omnia ſecreta includit diuina ꝓſidētia: q̄ cūctarum rerū actus ⁊ opera occulto nobis iudicio: tamē totalit̄ adminiſtrāt: ⁊ ſpāliter magnarū rerū que aliquid diuini nois habere vident: ſic ſunt iiij mōarchie mūdi per adminiſtrationē diuie ꝓſidētie ad flagellū dei contra peccata mūdi ſpāliter iudeorum ordinate: vt fiat argumētum a maiori ex iſta lr̃a de iſtis monarchiis expoſita ſic. Si videmus illas potentiſſimas monarchias mūdi diuine ditiōi ſubiacere adeo q̄ ſine eius nutu nihil poſſint: ideo cuiuſcūq; regis regni ſpecialit̄ iudeorū: imo cuiuſcūq; creature: actus opera ⁊ paſſiones ex eiuſdē ꝓſidētis voluntate ꝓcedūt: et ex hoc ad lr̃am ꝑ cõſolatiõe vel correptione captiuorū in babylōia arguere volebat: q̄ eoꝝ deſolatio liberatio ⁊ poteſtatis cuiuſcūq; ꝓſperitas ⁊ aduerſitas ab illa ꝓſidentia dependet: ꝑut ꝑz etiam huiuſmodi rōnis reſolutio ex gloſa ſanctoꝝ ſupra allegata. Conſonat igitur poſtil. dictis ſanctorū ⁊ etiam hebreoꝝ circa hūc paſſū. Hebrei tamē allegati per burg. circa occlta hic deſcripta ad lr̃am nihil dicūt: ſic nec burg. q̄ innitit expoſitiõi beati gregorij que pure myſtica eſt vt ſupra, ꝓbat. Hebrei etiā ꝓncipium huj' libri occultauerūt: ſic ꝓncipiū gen. ⁊ cāticorū: ꝑut dic̄ btūs hieronymus: ⁊ aſſumit̄ in gloſa ꝑ burgē. allegata: ſic q̄ nō liceret ea legere quēq; niſi ſacerdotalē etatē. ſ. xxx. annoꝝ impleſſet: vt ad plenā ſcientiā: ſimiliter ⁊ myſticos ſēſus plenū humane nature tēpus accedat: q̄bus nō obſtāt' ⁊ gen. ⁊ cāticorū ſenſū lr̃alem habem'. Sed burg. non dat rōnem quare hui' partis ſenſū lr̃alem habere nō debeamuſ Et nō videt potior ſenſus lr̃alis q̄ ille quē poſtil. pōit. Naz ꝓparatis oīb' modis ſupra ⁊ ex glo. ⁊ ſctis docto. adductis poſtil. ẽ vniuerſalior. Nā dei ꝓſidētia tanq̄ auriga regēs et ordinās ⁊ iordiatos mot' coercēs ſignate q̄drige ꝑ quattuor aialia ⁊ rotas: vniuerſali' reſpic̄ illas q̄ttuor ꝓncipales mundi mōarchias: q̄ ꝓpōnez ⁊ mixtionē q̄ttuor elemētoꝝ: ⁊ diſpōnez caſtroꝝ ꝑ q̄ttuor plagas ⁊ alias q̄drigaſ. ſ. enūeratas Et qō obūcit burg. dī. illas mōarchias i ſcripturis forē clare deſcriptas: igit̄ de eis tanq̄ archāis nō dz expōi ad lr̃am viſio quattuor aialiū ⁊ rotaꝝ. Ibi dico q̄ idē argumētū pl' militat ꝺ ſctōs doctores in gloſa notatos ⁊ nō notatos: q̄rū q̄drige aſſignate q̄dā ſi note ex naturali philoſophia: vt q̄ttuor elemētoꝝ ꝓmixtio: q̄dā ſūt note ex morali phīa: vt ꝓte q̄ttuor paſſionū aie ꝑ q̄ttuor virtutes moderatio: queda ex

natoria manifesta exodi: vtputa ad quattuor plagas castro
rū i eremo disposito. s. ad ad orientē occidētē ꝛc. vñ ꝑ eis ꝛ
postil. dico q mā ꝯtuor aialiū ꝛ rotaꝝ nō ē de secretis sed
sb secretis. Secreta. n. ē dei ꝓsidētia quā apls vocat incōp
hēsibilia iudicia dei: q ꝓsidētia ꝺscribit sessio hois supa fir
mamētū vltra capita
aialiū. Quattuor ātē
aialia lōge sub ipis se
cretis quēadmodum
esaie. vj. dr visus dñs
sup soliū excelsū: ꝛ ea
que sb ipo erāt reple
bant tēplū. vt dñs se-
dēs ad secreta ptineat
ea aūt q sub ipo erāt
ad effectus a secretis
ꝓdeūtes. Et vt verū
fatear ꝑncipiū gen. ē
de secretis archanis:
qz de deo vt ē gnāliē
oūm creatore: liber aūt cāticoꝝ de eisdē archāis ē: qz ꝺ deo
vt ē ecclesie spōsus ꝛ gnālis amatoꝝ ꝛ ꝓseruatoꝝ: in hoc ꝙqꝫ
loco idē occultus ꝺscribit: vt oia eminēter ꝓtinēs: ꝛ vniuer
si ꝺispositoꝝ ꝛ bene volentiū liberatoꝝ. Nūc aūt qz postilla
toꝝ cū modestia loqns de archāis diuis dicē se balbutientez
ad lrām aūt loqns de his maxis monarchijs facultatē hūa
nā fm se nō excedētibus dictis archanis rite sbiectis: ꝑ ꝙttu
or aialia describit quattuor regna mūdi ꝑncipalia semp re
gno iudeoꝝ molesta: inuens cū ꝓpha pplo captiuato: q po
testas coercitiua diuie ꝓsidentie illos monarchas: ꝛ per ꝓñs
quoscūqꝫ alios suos ꝓsecutores cohiberet a iudeoꝝ ꝓsecuti
one: vbi demeritū ppli ipm ꝓsidentē ad iracūdiam nō ꝓuo
caret: ꝛ intelligerēt q nulla noceret aduersitas si nulla dña
ret iniqtas. Et ꝓto tāto expōit ꝺ passus de quattuor monar
chijs ad captiuoꝝ ꝓsolatiōem: veri ꝺesperātiū correptiōem
Sz ad archanū incarnatōis postil. cōformis ē scis doctoribꝫ
ꝛ glose: qz dicē ꝓp futurā incarnationē ꝓsidentē in ꝓposito in
specie hūana apparuisse. Sicqꝫ ꝑz q burg. nō vere dicit po
stil. a sctoꝝ auctoritate ꝛ hebreoꝝ diuꝫ expōne deuiasse. Sz
q ad tertiū articulū burg. dicē expōnem postil. lre icōsonaz.
Rō aūt sua ꝓria nō valet: qz dicit q hec visio totaliē ꝓside-
rata erat repsentatiua diuie maiestatis. Fateor hoc vna cū
postil. applicādo singula singulis: vt visa supa firmamētū
directe repsentarent ꝛ eēnt secretissima ꝛ altissima dei iudi
cia fm aplm ad Ro. xj. ea aūt que erāt sb firmamēto: puta
aialia rote ꝛc. repsentarent diuie ꝓsidentie subiecta: ꝛ ad vo
luntatē ꝓsidentis vel mota vel qescētia: vt sine e nutu nihil
valent: sicqꝫ itellecta ꝛ ꝑphete repetitis vicibus ostēsa ad cō
fortationē ꝑphete fecerūt: cū quibus sic dcis stat expositio
postil. ad lrām: Et qō sbsumit burg. q monarchie ad ꝑphe
te cōfortationē nihil facere potuerūt: falsū ē: qz ꝑz ꝓdicta il
laꝝ sbseruitus ꝛ limitatio ad sui motū ꝛ alia: valuerūt ad
prophe ꝓfortationē ꝛ ppli ꝓsolatōem: sciētis ex hoc illas si-
ne dei ꝓsidentis nutu non posse mouere ad desperantium
correptionē mō supadcō: Qō scdo burg. obijcit de lre icō-
sonātia ꝓto eo: qz illa aialia a prophā vocant cherubin qō
nomē illis idolatris cōuenire nō pōt: nō cōcludit. Nam ita
pōt idolatris ꝓuenire nomē cherubin: sic nomē xps cui ꝺe
apphendit dexterā: vt ꝑz esa. xlv. Dico igit q noīa digna ta
lia idignis imponūtur idolatris rōne officij vt instrumētis
diuie ꝓsidētie ꝛ correctiōis: sic pōt dici sanct ex officio imo
scissimus ex psonalibus vicijs idignus. Et malachias scdo
dicē sacerdotē nō mō bonū sz ēt malū: angelū dñi. ꝑz etiā di
cta respōsio ꝑ doctores cōit dictos termios dignos idignis
applicatos exponētes. Nec valz qō burg. obijcit ꝺ postil. di
cētē aialia ꝛ rotas ad idē ptinere: inducentēqꝫ illꝺ gen. xlj.

De spicis ꝛ bobus pharaōis. Cōtra qō burg. dicē aialia
ꝛ rotas fm rē distigui ꝛ cōuenire solū fm motū ꝛ qetē:
qūē nō est i cāu pharaōis. Rndeo q vtiqꝫ ꝑz rē si licet di
cere imaginarie visa fore res: distinguūt spice ꝛ boues:
sic aialia ꝛ rote: ꝛ sic ista ꝓueniūt i qete ꝛ motu: sic ꝛ illa
i vnū rei ꝛ effectꝰ significatiōe. Nō
.n. ē icōuēiēs vnū
plura ꝛ plra vnū
significāe. Nec cō
cludit q burg. di
cit ñ ꝓuenire mo
narchijs illū pas
sū: Cū ābularent
nō reuertebantur
imo dico ꝑz glosa
supa adductā q
oia sb diuia pvi
dētia ꝓstituta sic
mouent q ꝓtita
transeūtes ad futura festināt. Nec ē i eoꝝ ptāte sic nec ꝑ
sidentis: de ꝓterito facere nō ꝓteritū: vt ad ꝓterita reuer
tant. Nec valet dictū burg. expōnē bti gregorij nō debē
reputari mystica. Nā ꝛ ipe btus greg. put supa ostēsū
est reputauit eā mystica. Nec valet probatio burg. q iō
nō sit mystica: qz lralis sensus est pabolic: qz mlti pas
sus cāticoꝝ bti greg. expōit mystice simili ꝛ iob: vbi tū
cōstat lralem sensū fore pabolicū. Hec sufficiāt quo ad
hꝰ capitulū amatoribꝰ postil. rectis ꝛc. Capitulū. II.

Hec visio. Dic ꝓñt describit diuie ꝓsidentie mlti
plex effectꝰ: ꝛ ꝓmo i punitiōe iudeoꝝ trāsmi
gratos dei i lentiū: 2º i destructiōe gentiliū bo
nos crudeli molestantiū ca. xxv. tertio i remūeratione
iustoꝝ mala tpalia patienti tolerātiū. c. xl. Circa ꝓmuz
iciendū q sic trāsmigrati cū ioachi volentes de hoc q
se tradiderāt ad cōsiliū hieremie int se murmurabant:
sic illi q remānerāt i hierlz trāsmigratos deridebāt: pu
tātes vaticiniū hieremie de ciuitatis excidio nō impleri
pp qō ezechiel replet est spū ꝓphie pnūcias excidiū ciui
tatis propinquū: sic ꝛ hieremias: ad repmēdū istorum
murmuratiōez ꝛ illoꝝ derisiōez. Ergo ꝓmo prophan
di officiū sibi impōit: 2º officiū sibi iunctū exeqt. iij. c.
Pria i duas: qz prio iponit sibi officiū: 2º arguit et silen
tiū seqnti. c. ibi: Cū aut ptrāsissent. Prima i duas: qz pº
iponit sibi officiū vbo: 2º sigꝫ ibi Tu āt. Prima adhuc i
duas: qz prio pōit impositio officij: 2º ꝓfortatio dñi: ibi
Tu g. Jn ꝓma pte ꝑmittit qdam ꝓtinuatio ad ꝓcedētē
visionē cui dr: a Hec vi. sili. glie dñi. q. d. effigies ho
mis sup thronū sapphyrinū sedētis: nō erat ipe de i na
tura ꝓpria: sz qdā silitudo sue maiestatis repsētatiua
b Et ceci. i fa. meā. qz fragilitas hūana i talibꝰ visiōi-
bus suis defectū experit ꝑz q dr dāiel. x. Dñe mi i visiōe
tua dissolute sūt ꝓpages mee: ꝛ nihil i me remāsit viriū
iō sbdit: c Et igres. est i me spūs. i. sbsistendi virtus.
d Postq locut ē mi. ille q sedebat in throno: e Et
statuit me su. pe. me. i. mihi ꝓtulit virtutē sbsistēdi. cete
ra patēt vsqꝫ ibi: f Ad gē. aposta. a fiō. g Que
recesserūt a me. ꝑ idolatriā: h Patres eoꝝ ꝓuarica
ti sūt pactū meū ꝛc. i. legem meā: qz cito post ingressum
terre promissiōis declinauerūt ad idolatriā: vt ꝑz in li
bris iudicū ꝛ regū. i Et filij dura facie. i. irritates ir
reuerētes ꝛ inuerecūdi: k Et indomabili corde sunt.
sūt. n. in malis obstinati: l Ad quos ego mitto te. vt
māifeste appareat q mala eoꝝ nō proueniūt ex defectu
meo: sz mitto prophetas meos ad arguēdū mala eoꝝ.
m Si forte vel ipi audiāt ꝛc. ꝑ istō forte nō intelligit

aliqō oubiū i deo respectu futuroꝝ: cū certissime oia p̄cognoscat: sz p hoc itelligit vertibilitas liberi arbitrij ad bonū ⁊ malū. n Qm̄ dom⁹ exaspe. ē. i. familia ꝓuocās ad irā dn̄m suū. o Et sciēt qz ꝓphē fue. i me. eo. ⁊ sic excusationē nō habebūt si a malis nō peniteant.

p Tu g̃. hic cō seq̄nter ponit confortatio dn̄i ꝑ tra maliciā eoꝝ qb⁹ ōbebat loqui: qz mīn⁹ iacula ferūt q̄ puident. dic igitur: p Tu ergo fili hois ne ti. eos. i. fcā eoꝝ asp a. q Neq; sermones eoꝝ. i. detractōes ⁊ opp:obria: r Qm̄ i creduli. erga dn̄z. s Et sꝫuersio. iusticie erga ꝓximū. t Et cuz scorpio. ha. ṽbis malis ⁊ factis pū gētib⁹. v Uerba eoꝝ ne ti. rē. repetitio ē eiusdē sñie ad maiorē assertōez. x Qm̄ irritatores sūt. s. ꝓphaꝝ ⁊ in hoc notat paucitatez cōuertēdoꝝ.

y Tu aūt. hic ꝓñs imponit ezechieli officiū p signū libri ostēsi et incorpati: ⁊ diuidit i duas partes: qz ꝓmo ponitur hec ipositio: 2° ipi us ꝓphe ꝓsecutō capitulo sequēti: ibi et dixit ad me Prima adhuc in duas: qz prio pōitur libri ostensio: 2° ei⁹ incopatio in p̄ncipio sequētis capituli. Circa p̄mū excitat intentio ꝓphe cū dr: y Tu aūt fili hois audi. sic discipulus humil⁹ ⁊ obediēs. z Et noli eē exasperās. i. mihi rebellās: ⁊ p ꝓñs ad irā me ꝓuocans. a Et ecce ma. miss. ad me. sic. n. videbat imagiaria visione. b In q̄ iuolut⁹ erat liber. i heb. habet: Inuolutus rotulus. in q̄ designat q̄ futura cōtingētia de quib⁹ erat ista ꝓphetia: hoib⁹ sūt occulta. b Et expā. il. cora me. ⁊ p hoc intelligit q̄ dedit intellectū eius ꝓphete. c Qui erat scriptus int⁹ ⁊ foris. videbat. n. ille rotul⁹ expāsus ex vtraq; pte scriptus: in quo designat multitudo ibi ꝓtentoꝝ. d Et scripte erāt i eo lamētationes. trāsmigratoꝝ ⁊ i seruitute existentiū. e Et carmē. i. ꝓsolationes patiēt tolerantiū. f Et ve. iudeoꝝ in hierz existētiū ꝓp excidiū miserabile ciuitatis ꝓpinquū ista. n. tria cōtinentur in hoc libro vt ꝓz per ꝓdicta.

vel ipi audiāt: ⁊ si forte quiescāt: quōniā dom⁹ exasperās ē: et sciet qz ꝓpha fuerit i medio eorū. Tu ergo fili hois nē timeas eos neque sermōes eorū metuas: qm̄ increduli ⁊ subuersores sūt tecū: et cū scorpiōib⁹ habitas Uerba eoꝝ ne timeas: ⁊ vult⁹ eoꝝ ne formides: qa dom⁹ exasperatrix est Apios tuū ⁊ comede q̄cū que ego do tibi. Et vidi: et ecce man⁹ missa ad me: in q̄ erat iuolut⁹ liber: et expādit illū coram me q̄i erat script⁹ intus ⁊ foris: et scripte erāt in eo lamentationes: et carmen: et ve. Capitu. III.

Et dixit ad me: Fili hominis quodcūq; inueneris: comedo. Comede volumē istud: ⁊ vadēs loquē ad filios isrl. Et aperui os meū: ⁊ cibauit me volumine illo. Et dixit ad me: Fili hois: venter tuus comedz ⁊ viscera tua ꝓplebunt volumie isto quod ego do tibi. Et cōmedi illud: et fcm̄ ē in ore meo sic mel dulce. ei dixit ad me: Fili hois va de ad domū israel: ⁊ loqueris verba mea ad eos. Nō .n. ad populū ꝓfundi sermonis ⁊ ignote lingue tu mitteris ad domū israel: neq; ad populos multos ꝓfundi sermōis ⁊ ignote lingue: quoꝝ nō possis audire sermōes. Et si ad illos mittereris: ipi audirēt te: Domus aūt israel nolunt audire te: qā nolunt audire me. Dis qppe dom⁹ israel attrita frōte ē: et duro corde: Ecce de di faciē tuā valētioꝛē faciebus eoꝝ: ⁊ frōtē tuā durio rē frōtib⁹ eoꝝ: ut adamātē ⁊ vt silicē dedi faciē tuā. Ne timeas eos neq; metuas a facie eoꝝ: qz dom⁹ exaspās ē. Et dixit ad me: Fili hois oēs sermones meos quos ego loquor ad te: assume in corde tuo: ⁊ auribus tuis audi ⁊ vad̄ ingredere ad trāsmigrationē ad filios populi mei: ⁊ loqueris ad eos et dices eis: Hec dic dn̄s de⁹ si forte audiāt ⁊ qescāt. Et assūpsit me spūs: et audiui

Additio.

In capitulo scō: vbi ponitur ꝓ postilla. Qui erat scriptus intus ⁊ foris.

Tn heb. hī: Ante ⁊ retro. qō itelligit de ꝓteritis ⁊ futuris. Si āt dicat int⁹ ⁊ foris: itelligēdū ē de sēsu interiori. s. spūali ⁊ ō exteriori. s. historiali rē. La. III.

Et dixit. hic ꝓñs describit ostēsi libri i corporatio: p quā intelligit mētis itellectō q̄ pascit verbo dei sic corp⁹ cibo mātiali: ꝛz q̄ dr deute. viij. Non i solo pāe viuit hō: sz in oi vbo qō p:ocedit de ore dei: ⁊ fm h⁹ pz sñia vsq; ibi: b Et co. illud. sic. n. vidbat imaginaria visiōe q̄i volum̄ comederet: ⁊ intellexit qd significaret. c Et fa. ē i ore meo q̄i mel dulce. i q̄ designat suauitas diui eloquij inquātū ꝓcedit a deo: licet aliquā do habeat amaritudinē annexā vl subsequntem rōne effcūs inde seqntē: videlicet qm̄ ē de punitiōe illoꝝ ad q̄s afficit ille cui deus loqt: sic erat i ꝓpposito. d Et dixit hic ꝓñs describit ꝓphete ꝓfortatio vt cōstanē ꝓcedat i officio sibi impositō: qz sibi ꝓmittit assistētia diuini auxilij: ⁊ qz non mittit ad ppl̄z distātē multuz: nec extranee lingue: ⁊ sic pz sñia vsq; ibi: e Et si ad illos mitterer⁹ ipi audirēt te. sic pz de ninuitis q̄ egerūt ꝓniam ad ꝓdicationē ione. f Dom⁹ āt isrl no. audire te. cū tñ sis de eadē gēte. g Quia nolūt au. me. vnde ⁊ iudei ad ꝓdicationē xpi fuerūt ꝓ maiori pte rebelles ⁊ increduli. h Attrita fronte. i. irreuerētes deo ⁊ eius nunciis. i Et duro cor. pp obstinationem in peccatis. k Ecce dedi fa. tuā rē. i. ex mea assistētia dabo tibi constantiam ⁊ fortitudinē ad denūciandū volūtatē meā: qō designatur p fortitudinē adamātis ⁊ silicis q. d. dabo tibi cōstantiā sustinēdi oia aduersa in factis ⁊ vbis. Sciendū tñ q̄ vbi trāslatio nostra hz l Ut adamā. ⁊ silicez dedi faciē tuā. in heb. habet: Ut vermē fortiorē rupe dedi faciē tuā. ⁊ p vermē fm eos intelligit h̄ sanguis cuiusdā vmis q̄ sine sonitu incidebant lapides in edificio tēpli salomonis sic dictū fuit ibidē. ceia patēt ex dictis vsq; ibi: m Et assūpsit me spūs. i. rapt⁹ sui in spū ad p̄cipiēdū qō subditur: n Et audiui post me vocē cōmotionis magne rē. ⁊ h⁹ fuit factū ad confirmādū dn̄i verbū. s. q̄ daret ꝓphe cōstantiaz

p̄ sua assistentiā: illa. n. ꝓmotio aialiū ⁊ rotaꝝ designabat magnitudinē dīne virtutis ipi ꝓpbe assistentis. o Spūs quoq; leua. me. i. dedit mihi virtutē ⁊ ꝓstātiam exequendi mādatū dīnū: iō sb̄dit: p Et abij. volēs obedire. q Amarus i indigna. spi. mei. pp duritiā ⁊ rebellionē ppli mei a deo auditā: qz sicut dictū ē licet verbū dei sit dulce: inquātū a deo procedit: tñ rōne alicui⁹ cōsequntis pōt eē cā amaritudis. r Man⁹. n. do. erat me. ꝓfor. me. q. d. licet scirē me missū ad pplm rebellē ⁊ incredulū: tamen virtus dñi assistēs mihi dabat mihi ꝓstantiā cūdi. s Et vēi ad transmigrationē. i. ad pplm q̄ de iuda trāsmigrauerat in babylonē. t Ad aceruum no. fru. ꝙz hebrei nomē ē loci seu territorij sic vocati: forsitan eo q̄ fruges ibi velocit̄ matureſcebāt ſm alios h̄ notat tps q̄ ezechiel vēit ad populū trāsmigratiōis: qz ſm eos tunc erat tēpus in quo fruges primitiue in aceruos cōgregabant. v Et sedi vbi illi sede. i. mā si cū eis eo modo loq̄ndi quo dr deute. i. Sedistis i cadeſ mlto tpe. i. ibi māsist: ⁊ sb̄dit duratio hui⁹ mansionis: x Et māsi ibi se. die. me. i me. eorū. i. silēs a reprēsiōe eoꝝ ⁊ merēs ꝓ malicia eoꝝ. y Cū aūt. hic ꝓ̄ arguit ezechielis silētiū: ⁊ ꝓmo arguit: 2° pūit: ibi Et facta ē. Circa primum arguit p similitudiez speculatoris: q̄ ad hoc i alto loco ꝓstituit: vt denūciet ciuib⁹ periculū veniēs sup eos vt sibi p̄caueant: ⁊ ad excitādū eos si nimis pigreſcāt ⁊ dormiāt: vt sic semper sint parati ciuitatē defendere: ⁊ si omittat aliquid de officio sibi ipposito dign⁹ē punitiōe. Ezechiel aūt erat ꝓstitutus a deo speculator ispūalis: ⁊ iō ex officio tenebat malos arguere de pctis vt peniterent: ⁊ bonos monere vt pseuerarēt in bōis: ne offensā dei incurrerēt: ⁊ qz nimis tacuerat. s. p septē dies: iō ostendit sibi pena taciturnitatis q̄ debet prelato seu superiori si sit negligens i argutiōe peccatoꝝ cū sb̄dit: Sanguinē eius de manu tua requirā. Consequnter ostēdit sibi liberatio sui si fecerit qđ in se est cū subdit: Si aūt tu ānunciaueris impio. ⁊ sequit postea: Tu āt aiaz tuam liberasti. Et idē ostendit sibi de negligētia ⁊ diligentia in monēdo iustos vt pseuerēt in bono cuz dr: Sed ⁊ si cōuersus iustus cē. ⁊ pz lra. a Et fa. ē. hic

post me vocē ꝓmotōis magne: bñdicta glia dñi de loco suo: ⁊ vocē alaꝝ aialiuz pcutiētiū alterā ad alterā: ⁊ vocē rotarū sequentiū aialia ⁊ vocē cōmotionis magne. Spiritus quoq; leuauit me ⁊ assūpsit me: et abij āmar⁹ i idignatōe spūs mei Manus. n. dñi erat mecū ꝓfortās me. Et vēni ad trāsmigrationē ad aceruū nouarū frugū: ad eos q̄ habitabāt iuxta flumē chobar: et sedi vbi illi sedebāt: et mānsi ibi septē diebus merēs i medio eoꝝ. Cūz aūt ptransissent septē dies: factū ē verbū dñi ad me dicens: Fili hois: speculatorē dedi te domui isrl: ⁊ audies de ore meo verbū: ⁊ annūciabis eis ex me. Si dicēte me ad impiū morte morieris nō annunciaueris ei: neq; locut⁹ fueris vt aūtatur a via sua impia ⁊ viuat: ipse impius in inigtate sua morietur: sanguinē aūt eius de mānu tua requirā. Si aūt tu ānunciaueris impio: ⁊ ille nō fuerit ꝓuersus ab ipietate sua ⁊ a via sua impia: ipe quidē in ipietate sua morietur: tū autē aiam tuā liberasti. Sz et si ꝓuersus iustus a iustīcia sua fuerit: ⁊ fecerit iniqtatē: ponā offendiculū coꝝ ea: ipse morietur: qz non ānūciasti ei: in pctō suo morietur ⁊ nō erunt i mēoria iustīcie eius quas fecit: sanguinem vero eē de mānu tua requirā. Si aūt tu ānunciaueris iusto vt nō peccet iustus: ⁊ ille nō peccauerit: viuēs viuet qz anūciasti ei: ⁊ tu aiaz tuā liberasti. Et factā ē ibi sup me manꝰ dñi: ⁊ dixit ad me Surgēs egredere i cāpū ⁊ ibi loqr tecū. Et surgens egressus sū i cāpū: et ecce ibi glia dñi stabat q̄i glia quaz vidi iuxta fluuiū chobar et cecidi i faciē meā. Et ingressus ē i me spūs: ⁊ statuit me sup pedes meos: ⁊ locut⁹ ē mihi: ⁊ dixit ad me: Ingredere: ⁊ iclude i medio dom⁹ tue. Et tu fili hois: ecce dāta sūt sup te vincula ⁊ ligabūt te in eis: ⁊ nō egredieris in medio eoꝝ: et liguā tuā adhere facīā palato tuo: ⁊ eris mut⁹ nec q̄si vir obiurgans qā dom⁹ exasperās ē. Cūz āt locut⁹ fuero tibi: apiā os tuū: ⁊ dices ad eos: Hec dicit dñs silentiū pdictū punit. Prio cū ꝓmittit diuina apparitio sibi fcā cū dr: Et facta ē sup me manus dñi: ⁊ dixit ad me: b Sur. egre. cē. q. d. illi cū q̄bus es nō sūt digni videre gliam dñi tibi apparentē cū sint rebelles ⁊ incredeuli. c Et sur. egres. sū in cā. i. ad locū solitarium ſm dei mādatuz. d Et ec. ibi gloria do. stab. cē. i. visio imaginaria simil illi q̄ descripta ē. i. c. de aialibus ⁊ rotis firmamēto ⁊ sedēte sup thronū ad repsentandū gloriaz diuine maiestatis e Et ceci. i faci. meā. ex humana fragilitate ad diuinam p̄sentiā. f Et ingres. est i me spūs cē. i. ꝓtulit mihi sb̄sistēdi virtutē quam ex me nō habebā: et subdit pena silentij pdicti cum dr: g Ingre. ⁊ icludere cē. Ubi pōit duplex pena: vna ē recluſiōis ⁊ ligatiōis: vnde sb̄dit: b Data sūt sute vin. ⁊ liga. te in eis sez famuli tui volo. n. q̄ sic te facias ligari. 2ª ē sb̄ tractio locutionis cum dicitur: i Et lin. tuā ad herē cē. Jvt sic nimis tacueras ꝓpria voluntate: ⁊ sic inuitus taceas ex dīna potestate ⁊ ista causa nō exprimit h̄ sed supponit ex pdictis: alia aūt cā exp̄mitur cum dicitur: k Quia do. exasperans ē. s. pplus tuus. q. d. vna causa tue ligatiōis ⁊ sb̄ tractiōnis loquele ē: vt p hoc ostendat q̄ nō sint digni tua societate igrediendo ⁊ conuersādo cū eis: nec etiam digni tua doctrina ⁊ reprehensiōe: iō tua cohabitatio cū eis ⁊ allocutio tpe cōpetenti futura: nō sict eis ſm eoꝝ merita: sed ex mea tm̄ gratia: iō sequit: l Cū aūt locut⁹ fuero. ti. ape. os tu. dādo tibi loq̄ndi facultatē. m Et dices ad eos. s. ea que iniūgam tibi: n Hec di. do. Qui au. cē. ſm q̄ dic Ra. sa. istud nō pōit h̄ quasi imposituz ezechieli ad dicēdum pplo: ꝙz postq̄ dominus dixerat ei aperiā os tuū: ⁊ dices ad eos. s. ea que tibi iniungā: dns dixit ezechieli ꝓ additionē pplī dicēs: o Qui au. audit. ⁊ q̄ quie. desecat. i. aliq̄ de pplo te audiēt verbis tuis acq̄escēdo: ⁊ aliq̄ quiescent ab auditu verba tua repellēdo: ⁊ de istis sb̄dit: Quia domus exasperans ē. Scōz alios

vero verbū ē ipositū ezechieli ad dicēdū pplo in psona dei. o Qui audit xē.i.q vult audire audiat: r q nō vult dimittat: r ē mod' loqndi illius q grauiē r molestē portat ouritiā audiētiū: lō sbdit: Qz dom' exasperās ē.

In.c.iij. vbi dr in postilla: Et audiui p' me vocem cō motōis. Addi.

Hec vox magne pmotōnis vī significare q incarnatio dei ā pphe fuerat i p cedētib' reuelata: erat maxie vtutis r potētie: vñ dcla rās qd sonabat p illā vocem sbdit: Bñdicta glia dñi d loco suo. q vba pphe pdicto pro posito adaptant: qz d hūanitate dī fica p icarnatiōez ppzie dr: Bñdcā glia dñi. r qd seq tur: De loco suo. correspōdet huic qd dr michee.i.c. de hac mā: Ecce dñs egredief de loco suo r descēdet r calcabit sup excelsa terre. Et nota q dixit ppha: Et audiui p' me vocē.ñ.n. dixit añ me: nec cō mē: vt inueret q bñdicta glia dñi de q loqbat p' eum erat vētura: eo mō quo iohānes dixit iob.i.c. Post me venit q ante me factus est. Capitulū.IIII.

ET tu fili hois. Postq descripta ē officiq ipositō hic xpit ponit ipositi executio: r diuidit in duas ptes: qz p' ponit ciuitatis r ppli destructio: r de structiōis rō.c.xv. Pria adhuc i duas: qz prio denūciat ciuitatis r ppli exterminiū: r aufertur remediū.c.xiij. Pria adhuc i tres: qz prio dicta destructio pdicit: r multiplex abominatio in hierlm ostendit.c.viij. tertio scriptura ad ppositū renertit.c.ix. Prima adhuc diuidit i q̄ttuor: qz p' describit ipius hierlz obsidio: r ppli sui vastatio.c.v. tertio ire depopulatio.c.vj. q̄rto dicte vastationis acceleratio.c.vij. Presens aūt capitulum i duas ptes diuidit: qz prio dscribit obsessio ciuitatis: r ex hoc sequēs oppssio famis: ibi Et tu sume. Pria adhuc i duas: qz prio describit obsidionis mod': r captiuitatis vel iniqtatis tps: ibi Et tu dormies. Circa pmū dr: n Et tu fili ho. iste modus loquēdi frequēter fit ezechieli: cuius rōnez assignāt doctores cōit.s.ne ex eleuatiōe pteritatis oblinisceret hūane fragilitatis. b Sume tibi laterē.s.crudū vt possint ibi ptrahi figure. c Et pones eū cōtra te. vt videas ibi diligenter r attēte. d Et dscribes in eo.i.i medio eius Ciuitatez hierlz: e Et ordinabis.i. describes f Aduer. eā obsi. in circuitu ei' g Et edifi. muni.i. scribes sillitudinē turriū lignearū: ex quaz sūmitate vident ab extra illa q fiunt i ciuitate. h Et pportabis aggerē.i. describes portatores terre r lignoz ad implendū fossata. i Et dabis p eā castra. .i. describes acies armatoz oppugnātes eā. k Et pones arietes.i. describes: sūt aūt arietes ligna oblonga in capite ferrata: cū quib' ipellit mur' ad cadendū: r sic vidē q ille later erat satis magnus vt posset in eo dscribi dia ista: tamē in paruis figuris possūt multa describi i satis puo spacio. l Et tu su. tibi sartag. fer. xē. p hoc designat q de' ad miserādū nō respiciet ciuitatē sic obsessā. m Et obfirmabis fa. tuā ad eā. respiciēdo eā q̄si facie tozua r irata: in signū q deus ē ei irat' iplacabili ira: iō sbdit: n Signū ē do. isrl.i. oia q dicta sūt tibi sūt signa obsidiōis r destructiōis hierlm. o Et tu dor. hic pnter ponit captiuitatis tps pm latinos: r prio q̄tū ad captiuitatē decē tribuum: que vocātur h dom' isrl: cū dr: Et tu dormies sup latus tuū sinistr p qd designat regnuz decē tribuū, qd a principio recessit a cultu dei uino sub hieroboam rege prio q fec vitulos aureos.iij. Reg.xij.

obsidionē: r circūdabis eā Signūz ē domui isrl. Et tu dormies sup lat' tuū sinistr et pōes iniqtates dom' isrl sup eo numero dierz qbus dormies sup illō: r assumes iniqtates eoz: Ego āt dedi tibi ānos iniqtatis eoz nu mero dierz trecētos r nōaginta dies: r portabis iniqtatē dom' isrl. Et cū pplueri hec: dormies sup latus tuū dextrū scdo: et assumes iniqtatē dom' iuda q̄drāgita dieb'. Diez p āno die iquā

p Et po. iniqtates do. isrl sup eo. r p iniqtates intelliguntē hic pene p iniqtatib' inflicte. q Numero dierū qb' dor. sup illud .s. sup latus sinistr: r subdit numer' dieruz ccc. r.lxxxx. dierz ad designādū q tot ānis domus isrl erit in captiuitate r afflictiōe p iniqtatibus suis: tot eni āni vt dicunt doctores isti fluxerūt a pma captiuitate regni decē tribuum: quā fecit theglat phalasar qui captiuauit duas tribus cū dimidia existentes vltra iordanē: r cū hoc aliqs de illis q erāt citra iordanem: vsq annū assueri. xl. q filios isrl a periculo mortis liberauit aman r filijs eius suspēsis: vt hr in libro hester: deductionē āt hui' numeri annoz p tpa regū h omitto ex cā q postea dicet. Postea subdit tps captiuitatis regni duaz tribuū qō dr h domus iuda cū dr: r Et cū cōple. hec: dor. sup lat' tuū dextrū. per qd designat regnū iuda: qz firmius adhesit dño sic pars dextra est fortior: r longe tardius recessit a cultu dīno q regnū isrl: vt pz. iij. Re. r. ij. palipo. s Et assumes iniq. do. iuda. i. designabis captiuitatē p eius iniquitate inducēdam. t Xl. diebus. quoz significatio subdit cū dr: v Die p anno. i. quot diebus dormies sup lat' tuum dextrū: tot annis durabit captiuitas domus iuda: tot .n. anni vt dicūt doctores pdicti fluxerūt a transmigratiōe ioachi a qua incepit illa captiuitas vsq ad pmū annū cyri: q dedit pplo licentiam redeūdi: r dr hic bis diem pro anno dedi tibi: pp captiuitatē duplicis regni. Deductionē vo. xl. ānoz istius scde captiuitatis p tpa regū omitto sic r pcedētis: tū qz vtraq deductio diffuse ponit in glosa ezechiel super locū istū: ad quā quilibet pōt recurrere: qz inuenit quasi vbiq: tū qz vtraq deductio videt in aliqbus discordare a dictis cōibus hebreoz r latinoz: pria in hoc q dic captiuitatē regni isrl termiatam tpe assueri: cū tam oēs hebrei r latini p maiori pte dicant q illa captiuitas nō est adhuc soluta sz ad hozā fuerūt liberati a piculo mortis: nō a iugo futuris: similit scda q dic q a transmigratōe ioachi vsq ad pmū annū cyri fluxerūt tm. xl. āni: cū tm fz oēs hebreos: r fz latinos saltē p maiori pte: ad minus fluxerūt. lxx. āni: vnō r hiere. xxix. dr: Cū ceperint impleri in babylone. lxx. anni: visitabo super eos verbū bonū xē. Scdz hebreos aūt h describit tps iniqtatis sic sonat lra vtriusq domus. s. israel r iuda pp quā vtraq meruit captiuari: r accipitur h iniqtas notabilis que ē p idolatriā r que respicit cōem pplm: r nō tm psonam singularē: iniquitas aūt ista in domo isrl durauit annis. cccl xxxx. quoz. ccxlj. accipiunt a pmo anno hieroboam qui peccauit r peccare fecit isrl in vitulis aureis: v

freq̃nter repetit. iij. Re. 7. iiij. vsq; ad. ix. annū osee: q̃ cū po
pulo regni isr̃l tūc captiuatus fuit p regē assyrioꝝ: quorum
numerus sic declarat: hieroboā. n. regnauit annis. xxij. vt
habet. iij. Re. xiiij. p̃ eū nadab duob⁹ annis. iij. Re. xv. baa
sa. xxiij. hela. ij. ẓamri modicū stetit iō temp⁹ ei⁹ ꝓputat sub
rege seq̃nti. s. amri: q̃ regnauit. xij. annis a
chab. xxij. Hec habēt iij. Re. xvj. ochosias
ij. iij. Re. xxij. ioā̄ du
odecim. iij. Re. i. ieu
xxviij. ānis. iij. Reg.
x. ioachaz. xvij. ioas
xvj. iij. Reg. xiij. hie
roboā. xlj. iij. Re. xii
ij. ẓacharias 7 sellum
vj. mēsibus tm̄: iō tp̃s
eoꝝ cōputat cū seq̃n
ti. s. manaben qui re
gnauit. x. ānis: phace
ia duob⁹: phacee xx.

p anno ōdi tibi. Et ād ob
sidionē hierl̃m ꝓuertes fa
ciē tuā: ẽt brachiū tuuz erit
exertū: ẽt ꝓphabis adūsus
eā. Eccē circūdedi te vincu
lis: ẽt nō te cōuertes a late
re tuo in latus aliud dōec
ꝓpleas dies obsidiōis tue.
Et tū sume tibi frumētuz 7
hordeū 7 fabā 7 lētē 7 mili

Hec habent iij. Re. xv. c. osee. ix. qui nono ānō captus i sa
maria cū pplo suo ductus ē in assyrios. iij. Reg xvij. 7 isti
anni simul iūcti faciūt numeꝝ supradictū. Anni vero. cxli
x. q̃ deficiūt ō totali nūero s. cccl xxxx. accipiūtur de tpe iu
dicū. s. a prio anno abimelech vsq; ad vltimū ānū heli: ō
. n. iudicū. viij. q̃ gedeon ex ornamētis aureis sibi datis de
victoria habita de madianit⁹ fecit ephoth. i. vestē sacerdo
talē: 7 sb̃dit ibidē: Fornicatusq; est ois isr̃l in eo. 7 sic dictū
fuit ibidē ista fornicatio nō fuit viuēte gedeone: qz non fecit
ephoth ad cultū idolatrie: sz ad dei cultū in domo ꝓpria: si
cut dictū fuit ibidē. Post mortē aūt eius ois isr̃l fornicatus
ē in illo ephoth vtādo eo i cultu idoloꝝ baalim: 7 astaroth
sic ibidē subdit: 7 hec fornicatio durauit vsq; ad tp̃s samu
elis q̃ dixit pplo. i. Re. vij. Preparate corda vra dño: 7 fui
te illi soli. Et sb̃dit: Abstulerūt ergo filij isr̃l baalim 7 asta
roth 7 seruierūt dño soli. Numerus āt annoꝝ sic accipit:
Mortuo gedeone abimelech iudicauit pplm tribus annis
Judicū nono. post eū thola. xxiij. iayr. xxij. iudicū decimo:
7 ibi subdit q̃ ppls israel p̃ mortē iayr afflictus fuit p filios
āmon: 7 philistīm. xviij. annis q̃ nō possūt ꝓputari in tpe
iudicis seq̃ntis. s. iepte: q̃ iudicauit tm̄ sex annis: 7 iō accipi
unt. h. xviij. āni in quibus ppls fuit sine iudice: post q̃s iepte
iudicauit. vj annis abessan. vij. abialō. x. abdon. viij. 7 hec
habent iudicū. vij. sanson. xx. iudicū. xvj. heli. xl. i. Re. iij.
cui successit samuel. Isti āni simul iūcti faciūt ānos. clvij. 7 sic
habem⁹. viij. ānos supfluos: q̃ sic rōnabiliꝰ possūt rescidi: sz
. n. scriptura dicat q̃ ois isr̃l fornicatus fuit in ephoth facto
a gedeone applicādo illud ad cultū idoloꝝ: tñ nō dic̃ q̃ hoc
fuerit imediate p̃ mortē gedeōis: sz forte fluxerūt isti. viij. ā
ni añ vel aliqua ps eoꝝ. Itē aliq̃n dimidius ānus vel mior
ps vnius iudicis p anno integ̃ cōputat: vt q̃n instituit i fine
anni vel p̃ medīū: 7 sic fm plures iudices possūt rescidi fm
veritatē isti. viij āni vel pars eoꝝ a numero posito i scriptu
ra: nec tñ ꝓpter hoc scriptura cōtinet falsū: qz loquit̃ sz cōez
modū loq̃ndi: sic̃ si rex frācie coronaret in natiuitate domi
ni: diceret regnare illo anno. s. anno dn̄i tali in paschate se
q̃nti inciperet ānus scōus sue coronatiōis fm cōem moduz
loq̃ndi pp mutationē numeratōis fm annos domini. Nu
merus aūt ānoꝝ iniq̃tatis domus iuda incipit a tpe manas
se regis iude q̃ horribiliꝰ peccauit 7 pplm peccare fec̃: ponen
do idola in tēplo dn̄i: vt h̄. iiij. Re. xxj. pp quod snia dn̄i ō
futura captiuitate ppli ascribit̃ pctis manasse. iij. Re. xxiij.
vbi dic̃: Uerūtn̄ nō ē auersus dn̄s ab ira furoris sui q̃ iratꝰ ē
furor ei⁹ �really iudā pp irritatōes quibus ꝓuocauerat eū manas
ses. Dixit itaq; dn̄s: Etiam iudā auferā a facie mea. Uerūtn̄

um 7 vicīā: 7 mittes ea in
vas vnū: ẽt facies tibi pānes
numero dieꝝ qbus dormi
es sup latus tuū. Trecētis
7 nonagīta dieb⁹ comedes
illō. Cibūs āt tu⁹ q̃ vesceris
erit i pōdē ūigīti statēs i di
e. A tp̃e vsq; ad tp̃s cōedes
illō. Et āquā in mēsura bi
bes sextā partē hin. A tp̃e

iste manasses penituit: 7 postea fideliꝰ regnauit: 7 idola
triā abstulit: pp quod totū tempus suū nō ponit in pec
cato iude: sz tm̄. xvj. āni ꝓmi 7 ū. quibus regnauit amō
pessimus: cui successit iosias: de cui⁹ tpe nihil ponit: q̃a
fuit scissimus: cui successerūt duo filij eius valde mali
ioachi 7 sedechias
7 quilibet. xj. ānis
regnauit: 7 isti an
ni simul iūcti faci
unt. xl. de tpe vo
ioachaz 7 iechōie
nihil ponit: sz fue
rint mali 7 idola
tre: qz quilibz eo
rum regnauit tā
tū tribus mēsib⁹:
7 computantur i
tpe alioꝝ. Uidet
mihi tñ q̃ vtriq;
expositioni p̃dce
addendū sit q̃. cc
cxxx. dies in quibus eẽchiel iacuit super latus sinistr̃
7 dexterū fuerit signū tp̃is obsidionis hierl̃: qz i textu
dī post ꝓceptū de dicta lacentia: Et cōuertes faciē tuā
ad obsidionē hierl̃m. q̃ sic pōt declarari: hierl̃ fuit ob
sessa a chaldeis ānō sedechie. ix. decimo mēse. x. die mē
sis: 7 capta fuit anno. xj. sedechie mēse. iiij. ix. die mēsis
vt h̄ hiere. lij. 7 sic a ꝓncipio obsidiōis vsq; ad finē ei⁹
fluxit annus integer 7 q̃nq; mēses 7. xxviij. dies: eẽchiel
aūt dormiuit sup latus suū sinistrū. cccxc. diebus: 7 sup
dextrū. xl. diebus: q̃ simul iūcti faciūt. cccc xxx. dies quo
rū. cccl xv. faciunt vnū ānū integrū: 7 remanēt. lxv. dies
qui faciūt duos mēses 7 sex dies: 7 sic tp̃s obsidiōis hie
rusalem vsq; ad eius captionē nō excedit tēpus dormi
tionis ꝓphe super vtrūq; latus: nisi in tribus mēsibus
7. xxij. diebus: Et rōabiliꝰ pōt dici q̃ tāto tpe fuit inter
rupta obsidio: qz chaldei audientes q̃ egyptij veniebāt
in auxiliū iudeoꝝ reliquerūt obsidionē vt obuiarēt eis
quibus fugatis ad obsidionē redierūt: vt h̄ hiere. xxxv
ij. 7 in tali recessu ab obsidione 7 reditu tanti exercitus
bene fluxerūt tres mēses 7. xxij. dies: 7 sic habet ꝓposi
tū. s. q̃ tp̃s obsidionis hierl̃m 7 tp̃s dormitionis ꝓphe
te fuerūt equalia. Conseq̃nter redit scriptura ad descri
bendū obsidionē hierl̃m cū dī: v Ut ad obsidionez
hierl̃m cōuer. fa. tuā. q̃ vultu irato respicēdo hierl̃: 7
p hoc notādo iram dei ꝭ ipam. x Et bra. tuum erit
exertū. i. extentū ad designandū ꝓmptiatiōez vidicte dei
sup eam. y Et ꝓphabis aduer. eā. ꝓnūciando eius
subuersionē. z Ecce circū. te vincul. mō supradicto.
a Et nō te cōuer. nē. dōec cōpleas di. obsi. tue. i. reclu
sionis in domo tua: quoꝝ numerus supra ē positus. s.
cccl xxxx. 7 iterū. xl. b Et tu sume. Hic ꝓñ describit
oppressio famis secutura ex longa obsessiōe hierl̃m: sic̃
h̄. iiij. Re. vltimo: 7 describit h̄ p quādā pabolā que p̃
ponit: 7 exponit: ibi Et dixit. Circa ꝓmū dī: b Et tu
sume tibi frumētum nē. talibus. n. solent muniri ciuita
tes ꝭ obsidionē. c Et facies tibi panes numero die
rum. s. cccl xxxx. panes. d Cibus nē. erit in pondere.
sicut fit in tempore obsidionis quādo victualia iciplūt
deficere. e Ex. stateres in die. stater vero idem ē q̃d
dimidia vncia vt dicit isidorus. xvj. etymologiarū.
f A tpe vsq; ad tempus. i. a principio. cccxc. dierum
vsq; ad finem qualibet die vnum panē. g Et aquā
in mēsura bibes sextā partē hin. i. sextarū. h A tem
pore vsq; ad tempus bibes illud. s. qualibet die sextam
partē vnius sextarū. Quātitas huius sextarū 7 decem

vncia3 panis ꝓdicti nō est nobis certa: q3 mēsure ⁊ pōdera multū variant ſm tpa ⁊ puintias diuersas: imo ēt in eadē puintia ⁊ in locis pinquis sic̄ sextarl' vini mior ē satis pilius q3 in villa sci dionysij: tñ ex circūstātia lr̄e satis patet q3 nō erat tāta q3 sufficeret ad cibū ⁊ potū cō uenientem ipi' esechiel: sz magis erat ad temperandū famē ⁊ sitim eius talis. n. portio datur qñ victualia incipiūt deficere in obsidionibus.

v Et sterco. qō egre. de ho. opies illō. in heb. habet Loques illud. dicto. n. hebraica q̄ h ponit equoca e ad opire ⁊ coḡre hebrei tñ vident h melius dicere: q3 i aliq̄bus terris vbi ē defectus, ligna rū: colligūt sterco ra bouū deliccata i cāpis ⁊ inde fit ignis: ⁊ idē posset fieri de sterco. rib' hūanis: sz esset nimis abominabile: sic igit ad designādū q̄litē iudei cōedēret cibū abominabilē in terri alienis vbi ducerent captiui: ꝓcepit deus ꝓphe q3 facerz ignē de sterco. rib' hoim desiccatis ⁊ i camio calefacto illo igne coqueret panē suū: sz q3 ꝓphā hoc horruit: dixit: ɼ A a a domine deus. ⁊ dicūt expositores aliq̄ h triplicat a ad ō notandū horroꝛē triplicē. s. vilitatis materie transgressionis legis dine ⁊ captiuitatis significate: sed hoc ꝓcedit ex ignorantia hebrei sermōis in quo est h vna tm̄ dictō ⁊ sonat aba: ⁊ est interiectio admirantis seu ꝙquerentis sicut dōm fuit. i. c. hieremie. y Et morticinuz ⁊ laceratū a bestijs nō comedi. q. d. adhuc eēt mihi grauꝰ vesci pane sic abominabili. z Ecce dedi tibi ⁊c. in hoc tempauit ꝓceptum. a Et facies panē tuū in eo. i. coques modo ꝓdicto. b Et dixit. hic ponit ꝓdce parabole expositio seu applicatio exꝑmendo famē in hierlz futuram cū dō: c Ecce ego ꝓterā ba. pa. i. sustentamē tū cuiuscūq3 cibi qui noie panis intelligitur in scriptura d Et co. pa. in pōdere. i. nō ad saturitatē: sed famē alicuius quātulū tempandam. e In solicitudie. pp diminutionē victualiū: ⁊ inuasionē obsidentium. f Ut deficientibus pane ⁊ aqua. i. finaliter deficiet ois cib' ⁊ pot' g Corrzuat vnusquisq3 ad fratrē suū. nō potēs se sustinere ꝓ debilitate ⁊ timore. h Et ꝓtabescat. i. deficiat i In iniq. suis. i: pp iniq̄tates q̄s opati sūt ꝑ deum et proximum ⁊c.

Capitulum. V.

Et tu fili hois. hic ꝓnter describit ppli hierlz ō structio: ⁊ prio ad hoc ꝓbola ponit: 2 expōitur vsq3 ad tps bibes illud. Et q̄ subcinericiū bordeaceū comedes illud: ēt stercore qđ egredit ō boie opies illud i oculis eoꝝ. Hec dicit dñs: Sic comedent filij isrl' panē suū pollutū inter gentes: ad q̄s eijciā eos. Et dixi: A a a dñe de'. Ecce alia mea nō ē polluta: ēt morticinū ⁊ laceratū a bestijs ñ comedi ab ifātia mea vsq3 nūc ⁊ nō est ingressa os meū ois caro imunda. Et dixit ad me: Eccē dedi tibi fimū boū ꝓ stercorib' hūanis: ēt facies panē tuū i eo. Et dixit ād me: Fili hois: eccē ego ꝓterā baculū pānis i hierusalē ēt comedēt panē sum in pōdere ⁊ i solicitudine: ⁊ aquā i mēsura ⁊ in angustia bibēt: ut deficiētibus pāe ⁊ aq̄ corrzuat vnusq3 ad fratrem suū: ēt contabescat in iniq̄tatib' suis.

Et tū fili hois sume tibi gladiū acutū radētē pilos: ⁊ assumes eū ēt duces p̄ caput tuū ⁊ p barbam tuā: ēt assumes tibi stateraz pōderi ēt diuides eos. Tertiā ptē igni ꝓbures i medio ciuitatis iux̄ cōpletionē dierū obsidiōis: ēt assumes tertiā partē ⁊ cōcides gladio i circuitu ei': tertiā vo aliaz disperges in vētū: ēt gladiū nudabis p' eos. Et sumes inde pūuz numerū ⁊ ligabis eos i sūmitate pallij tui. Et ex eis rursū tolles ⁊ proiciesꝰ eos in medio ignis ⁊ ꝓbures eos igni: ēt ex eo egredietꝰ ignis in oēm domum isrl'. Hec dicit dominꝰ deus Ista est hierusalem. In mēdio gentium posui eā: ⁊ in circuitu eius terras. Et cōtempsit iudicia mea vt plus esset impia q3 gentes: ⁊ pre cepta mea vltra q3 terre q̄ tibi hec dicit dñs. Parabola aūt ista nō solū ē verbi sz factiō ō. ppe: b Sume tibi gla. acutū. i heb. hz: rasorium c Et duces. i. duci facies. d Per caput tuū ⁊ barbaz. nō. n. posset hoc facere ꝓphā māu ꝓpria: sz fecit hoc ꝓ rasorē: ⁊ idē intelligēdum est de dictis. c. ꝑce. vt de coctiōe panis ⁊ huiusmōi: q3 ꝓphā iacēs sup latus suū sinistrū immobiliter nō potat hoc facē manu ꝓpria. e Et assumes tibi stateram pōderis. i. aptā ad ponderāduz f Et diuides eos. s. pilos capitis tui ⁊ bā be in tres ptes eq̄les: ⁊ q3 hoc nō potat bñ fieri numerādo ꝑcipitur fieri pōderando. g Tertiā partē igni cōbures in me. ciui. s. hierlz descripte i latere ad ōsignādū q3 tertia pars ppli hierosolymitani morere fame ⁊ peste obsidionis tpe: ⁊ hec pena vocat ꝓbustio ignis. In scriptura. n. sacra freq̄nt noie ignis intelligit alia pēa. h Et assumes tertiaz ptē ⁊ cōcides gladio in circuitu ei'. ad ōsignandū q3 magna ps ppli hierosolymitani occideret a chaldeis extra muros: q̄a aliq̄ exibant ad irruendū sup obsidiones ⁊ ibi occidebāt saltez multi ñ potētes se retrahere itra ciuitatē: aliqui ēt occulte fugiētes ō ciuitate capiebāt a chaldeis ⁊ occidebāt. g Tertiā vero aliā dispges in vētū. hoc in pte dō. ꝓ fugitiuis i egyptū post captiōez ciuitatis: vt hz hiere. xlij. h Et gla. nudabo eos. q3 nabuc. postea itrauit egyptū: ⁊ illos ptim occidit: ptim captiuauit sic eis pdixerat hiere. i Et assumes inde. i. de ista tertia pte. k Paruū nu. ⁊ liga. eos ⁊c. ad signāduz illos q̄ postea ducti sūt in babyloně captiui ⁊ i vita ꝓseruati. l Et ex eis rur. tol. ⁊ pj. eos i me. ignis. ad designādū achab ⁊ sedechiā quos i igne frixit rex babylōis: vt hz hiere. xxix. m Et ex eo. hoc ē ex illo igne seu ꝓbustione n Egre. ignis i oēz do. isrl'. i. increpatio pene seu maledictionis. Ex punitōe. n. illoꝝ duoꝝ assūpt' ē mod' cōis loq̄ndi pplo isrl': vt cuz vnus maledíceret alteri: dicebat: sic tibi cōtigat sic ꝓtigit achab ⁊ sedechie: sic dī hiere. xxix. sic exponi lr̄az istā Ra. sa. Expositores āt latini exponūt de pena ruine tētiū de babylōe: q̄ muros ciuitatis repauerūt i āgustia magna: vt hz libro neemie: ⁊ de malicia quorūdā q̄ tpe machabeoꝝ ꝓcitauerūt gētiles ꝑ iudeā: vt hz. i. ⁊. ij. macha. sed prima expositio planior ⁊ magis ꝓpria lr̄e vi: o Hec dicit h ꝓnt pōit expositio pabole: ꝑ tñ rō oēe ōstructōis assignat 2 pabola ad ꝓpositū applicat: ibi Tertiā ptē. Circa ꝓmū o p Ista ē hier. i. ciuitas quā i lare descripsisti hierlz signa q In me. gen. po. eā. q3 scita ē i q̄rto climate tre hītabilis septē climatib' distincte. r Et ꝓtē. iu. mea vt pl' eēt ipia

gentes duplici rõe. s. qz gẽtes leges sibi traditas a suis maiorib' seruauerũt: iudei vero legẽ a deo sibi datã reliqrũt: vnõ hiere. ij. dr: Si mutauit gens deũ suũ. i. nõ mutauit: z sbdit Popul' ãt me' mutauit gl'iaz suã i. deũ suũ in idolũ. Itẽ p' pter multitudinẽ bñficioz a deo receptoz in legis datione z mãne celestis nutritione z silibus que ñ fecerat de' alijs gẽtib' sm q dr psal. cxlvij. Nõ fecẽ taliter oi natõi zc. Ingratitudo vo aggrauat alia peta: iõ sequit: s Qz superastis gentes. s. in malicia. t Et iuxta iudicia gentiũ zc. i. minus iuste q̃ ipe vixisti v Faciã i me. tui iudicia. i. vindictas iusticie mee. x Et faciã in te q̃ nõ feci. s. tẽ poribus preteritis.

y Et quib' simi. vltra nõ fa. Istud vltra nõ signat ppetuitatez a parte p': sic z illud esa. ij. Et nõ exercebũtur ad pliũ: sic plen' fuit ibi dictũ: sz impõtat tps longũ. s. quscz iterent tales abomiationes vel maiozes: qõ impleuerũt iudei in occisiõe xpi: pp qõ incurrerũt tãta mala vel maioza p romanos: quãta incurrerãt p chaldeos: iõ subdit z Comedẽt pa. filii. zc. hoc. n. in vtraque obsidione. s. chaldeorũ z romanoz fuit ipletũ. a Jccir. vi. ego di do. i. sic verus ẽ q ego sũ vita p cẽntiam: ita verũ est q i ferã dictam penam. b Pro eo q sactus meũ. i. templus meo nomi consecratum.

c Violasti zc. s. ponẽdo ibi idola: vt habet. i. re. xxj. d Ego quoqz cõfrigã. i. te destruã: sic lagena i pces mimas confracta e Et nõ pcet ocul' me'. i. exteriõi effectu f Et nõ misere. affectu interiori. g Tertia ps. hic pñter pabola sup: apposita ad ppositũ applicat: z ex pdictis exponẽdo ꝛram parabole pz ꝛra vsqz ibi: h Et comple. fu. meũ zc. loquit de se ꝓo ad modũ hois irati: cuius ira quiescit inflicta vidicta.

Et consolabor passiões. n. trascibiles termiant in passiones concupiscibiles: vindicãs. n. malũ sibi illatũ valde de iectat. ij. rhetorice. z. iij. ethi. dr: Ira dulcior melle i pectore in circuitu ei' sunt: Judicia .n. piecerũt: et i pceptis meis nõ ãbulauerũt. Jccirco hec dicit dñs de': Quia supastis gẽtes que i circuitu vestro sũt: z i pceptis meis nõ ãbulastis: z iudicia mea nõ fecistis: et iux iudicia gẽtiũ que in circuitu vro sunt nõ estis opati: iõ hec dicit dñs de': Ecce ego ad te: et ipse ego faciaz i medio tui iudicia in oculis gentiũ: et faciã in te qd nõ feci: et qb' filia vltra nõ faciã: pp oẽs abomiatiões tuas: Jõ patres comedẽt filios suos in medio tui: z filij cõmedent pres suos. Et faciã in te iudicia: z vẽtilabo vniuersas reliqas tuas in oẽm ventũ Jccircõ viuo ego dic dñs de' nisi pro eo q sanctũ meum violasti i oibus effusionib' tuis z i cũctis abominatiõibus tuis: ego q̃qz cõfrigã: et ñ parcet oculus me' et nõ miserebor: Tertia ps tui peste morietz z fame cõsumet i medio tui: z ttia ps tui i gladio cadet i circuitu tuo. Tertiã vo ptem tuã in oẽz vẽtũ dispergã: z gladium euaginabo p' eos: et cõplebo furorẽ meũ: z requiescere faciã indignationez meã in eis: et psolabor. Et scient qa ego dñs locut' sũ in zelo meo: cũ impleuero oẽm indignationẽ meã in eis. Et dabo te in desertuz

et in opprobriũ gentib' q̃ i circuitu tuo sũt: in conspectu ois ptereuntis. Et eris opprobriũ et blasphemia exemplũ z stupor i gẽtib' q̃ in circuitu tuo sũt cũ fecero in te iudicia in furore et i indigtione z i increpatiõibus ire q̃ ego dñs locutus sũ qñ misero sagittas famis pessimas que erũt mortifere: z qs mittã vt disperdaz vos. Et famẽ congregabo super vos: et pterã in vob baculũ pãis: z imittã i vos famẽ et bestias pessimas vsqz ad internitionẽ. Et pstilentia et sãguis trãsibũt per te: z gladium iducã sup te. Ego dñs locut' sum. .vi.

Et factus ẽ sermo domini ad me dicẽs: Fili hõminis: põe faciẽ tuã ad mõtes isrl' z pphabis ad eos z dices: Mõtes isrl' audite vbum dñi dei: Hec dicit dñs de' mõtibus z collib' rupibus z vallib': Ecce ego inducã sup vos gladiũ et disperdã excelsa vra: z demoliar aras vras z confringẽt simulacra vra: et deijciã interfectos vros ante idola vra Et dabo cadauera filiorũ isrl' ante faciẽ simulacroz vestroz: z dispergam ossa vestra circũ aras vestras in omnibus habitationibus vestris. Urbes deserte erũt z excelsa demolient z dissipabuntur: z iteribunt are

bus viroz liquescit. k Et scient. p expientiã pene a me illate. l Quia ego do. potẽs vindictam facere. m Et da. te in desertũ. que pr' eras magnifice hitata z loquitur de hierim destruẽda. n Et in opprobriũ q̃ ante fueras sume honorata. o Et blasphe. exẽplũ zc. ex hoc. n. q videbat tãta destructio dicebat q h' contigerat pp hõ ribilia mala q̃ fuerãt i ea. p Qñ mi. sagit. fa. pessimas. dic. n. vegecius libro õre militari: q̃ in ciuitatibus obsessis: et aliqñ i castris acri' pugnat fames q̃ gladius. q Et cõte in vo. ba. panis. i. oẽ sustentamentum cibi. r Et besti. pessimas. serpentes z animalia venẽosa ad vos intoxicandũ z interficiẽdũ flatu z morsu.

s Et pestilẽtia. .i. aer corruptus. t Et sanguis. i. gladius effũdens sãguez. v Trã sibũt p te. z sbdit x Ego dñs locut. cuius verbũ ñ põt cẽ falsũ: z sic pena dca ifallibilit vẽiet. La. VI.

a Dicit scus ẽ. Postq̃ ò scripta ẽ hierl'z obsidio: et ppli ei' destructio hic pñr describit tot' iudee vastatio: z diuiditur i duas ptes: qz primo describit hec vastatio: 2o vastatiõis acceleratio .c. se. Presens aũt capitulũ i tres ptes diuidit: qz primo õscribit iudee generalis vastatio: 2o aliqz spal' reseruatio: ibi Et relinquã. 3o ceioz

final' destructio: ibi hec dicit. Circa pmũ dr: b Fili ho. po. fa. tuã. i. respice terrã isrl' vultu irato ad õsignãdũ irã dei ꝓ ipaz. c Hec di. do. de' mõ. z col. zc. q. d. nullus locus remanebit indiscussus ab aduersarijs discurrentibus vbiqz ad interficiẽdũ homes latitates: z rapiẽdũ sibi bona absc̃dita z cõburẽdũ edificia. d Et disp. excel. vra. vbi colebãt idola. e Et deijciã iterse

ctos vestros ꝛc̃. qz corpa interfectoꝝ vbiqz dimittent i sepulta. cetera patẽt in lra vsqz ibi: f Et scietis quia ego sũ dñs. p experientiã vindicte mee. g Et reliquã. Hic ꝓnter describit aliquoꝝ spãlis reseruatio: q ad hoc sũt reseruati in vita ꝛ ducti inter gentiles vt per pniam ad deũ ꝓuerterẽt ꝛ a dõ i periculis liberarent: ꝛ ex tali liberatiõe mirabili multi gẽtiles ꝓuerterent ad fidẽ vnius veri dei sic in libro hester legit eẽ factũ liberato ppło a persecutiõe amã: ꝛ danielis. iij. vbi dicitur q liberati tribus pueris de camino ignis rex ꝓcepit p totũ regnũ suũ reuereri deũ celi ꝛ hoc ẽ qđ dicit: g Et reliquos eoꝝ q fugerit gladiũ. s. chaldeorũ ad vitã reseruati. h Et recordabunt mei lib. vii. vt pz i exẽplis posita. i Quia cõtriui corda eoꝝ. vexatõe dãte eis intellectũ. k Fornicans. p idolatriã. l Et recedens a me. latriã negligẽdo: ex hoc vidẽt q ñ bñ dicãt q̃ exponunt passũ istuz ỏ apostolis ꝛ alijs credẽtib̃ ex iudeis: qa nõ fuit i eis pnia de idolatrie noctisque ꝟ tangũtur: qz illo tpe ꝛ añ p longũ tpz cessauerat idolatria i iudeis. m Et scient q ego do. nõ fru. lo. sũ vt face. eis maluz hoc. s. pene: dicẽ. n. ꝑbus .v. ethicoꝝ: q pene sũt qđã medicine ad pcti correctionẽ: ꝛ iõ sicut medicina dr eẽ frustra qñ nõ induc̃ sanitatẽ: sic pena inflicta dr eẽ frustra qñ ad eã nõ seqr correctio: sic dr biere. ij. Frustra percussi filios vestros: disciplinã nõ receperũt. sed si inde sequit correctio sic in ꝓposito: tunc nõ ẽ frustrata fine suo. n Hec dicit. Hic ꝑter denũciat ceteroꝝ finalis destructio pp obstinatiõez eoꝝ in malo cũ dr ꝓphe: o Percute ma. tuã. pcutiẽdo manus ad inuicẽ ad modũ dolẽtis ꝛ irati. p Et allide pedẽ tuũ. impingendo ad lapidẽ ad modũ hois turbati: qui nõ aduertit vbi pedẽ suũ põit. q Et dic

vestre ꝛ cõfringent: ꝛ cessabũt idola vĩa: ꝛ ꝓterent de lubra vĩa: ꝛ delebunt opa vĩa: ꝛ cadet interfect⁹ in medio vũ: et sciet q ego sũ dñs Et relinquã in vobis eos q fugerint gladiũ in gentib⁹: cũ dispersero vos in terris et recordabunt mei liberati vĩi in gentib⁹ ad qs capti ui ducti sunt: qã ꝓtriui cor eoꝝ fornicãns et recedens a me: ꝛ oculos eoꝝ fornicãtes p idola sua: ꝛ displicebũt sibimet sup malis q fecerãt in vniuersis abominationibus illis: et sciẽt q ego dñs: nõ frustra locut⁹ sũ vt facerẽ eis maluz hoc. Hec dicit dñs de⁹: Percute manũ tuã et allide pedẽ tuũ: et dic heu ad oes abominationes malorũ dom⁹ isrl: qã gladio fame ꝛ peste ruituri sũt Qui lõge ẽ: peste morietur: q ãũt ppe: gladio corruet: et q relictus fuerit ꝛ obsessus fame morietur. Et ꝓplebo in dignationẽ meã i eis: ꝛ scietis q ego dñs: cũz fuerit interfectus vestri in medio idolorũ vestrorũ: i circuitu ararũ vĩarũ: in oi colle excelso ꝛ in cũctis sũmitatib⁹ montiũ: ꝛ subtus oẽ lignũ nemorosũ: et subt⁹ vniuersã quercũ frondosã: locũ ũbi accẽderũt thura redolẽtia vniuersis idolis suis. Et extendã manũ meã sup eos: et faciã terrã eoꝝ desolatã et destitutã a deserto deblatha in ọ̃bus habitatiõib⁹ eoꝝ: et sciẽt quia ego dñs .vii. Et factus ẽ sermo domini ad me dicens: Et tu fili hois: hec dicit dñs deus terre isrl: Finis vẽnit: vẽit finis sup̃ q̃ttuor plagas tre Nũc finis sup te: ꝛ immittaz furorẽ meũ i te. Et ũdicabo te iuxta vias tuas. Et ponã ꝏ te oes abominatões tuas. Et nõn pcet oculus me⁹ sup te: et nõ miserebor: sz ũias tuas ponã sup te: ꝛ abominatões tue in medio tui: erit: ꝛ scietis q ego dñs. Hec dicit dñs de⁹: Afflictiõ vna afflictio ecce venit. Finis vẽnit: vẽit finis. Euigilauit aduersũ te: ecce vẽit. Egressa cõtritio sp te q habitas i tra. Venit tps: ppe ẽ dies occisiõis et nõ glie mõtiũ. Nũc de ꝑ pinquo effũdã irã meã super te: ꝛ ꝓplebo furorẽ meum i te. Et iudicabo te sm vias tuas: ꝛ ponã tibi oia scelera tua. Et nõ pcet oculus me⁹ nec miserebor: sed vias tuas ponaz tibi: ꝛ abominationes tue in medio tui erũt: ꝛ scietis quia ego sum dñs percutiens. Ecce dies ecce venit. Egressa est con

heu ad oes abominatões. i. idolatrias pp penã sequentem q subdit: r Quia gladio fame ꝛc̃. Sicut declaratũ ẽ c. ꝓcedenti. s Qui lon. ẽ. s. ab aduersarys. t Peste morietur. i. corruptione aeris ꝛ mortalitate. v Qui aũt ppe. .s. aduersarios. x Gladio corruet. aduersariorũ. y Et qui relictus fue. ꝛ obsessus. pfidẽs in fortitudine murorum: Fame morietur. z Et scietis q ego dñs. p experientiam vindicte mee. a Cũ fue. interfe. ve. i me. idolo. vt vbi peccauerũt ibi puniant. b Et sũctus oẽ lignũ nemorosũ. in talibus. n. locis exercebant idolatriaz maxie veneris ꝛ priapi: ibi in veneratiõez eoꝝ suã exercente) luxuriã. c Ubi accẽderũt thura redolentia. q̃ soli deo ọ̃berẽt offerri. d Et extẽdã ma. me. sup eos. i. ptãtem iusticie mee. f Et fa. terrã eo. desolatã. i. vacuã hoib⁹ g Et destitutã. bonis fructib⁹. h A deserto deblatba. ad qđ i vna pte sui ymiatur iudea. i In oi bus habitatiõib⁹ eoꝝ. .i. vsqz ad finẽ alterũ ita q̃ nihil remaneat qđ nõ sit desertum. k Et sci. q ego dom⁹. p expiẽtiã mee pũitõis. Cap. VII. Et factus est. Hic ꝓñ põit ꝓdicte vastationis acceleratõ. Circa quod ꝓio põitur acceleratio eximinũ: 2 exclusio ẽmedij: ibi Canite tuba. Prima in duas: qz ꝓio põit vastatõis acceleratio 2 ipi⁹ mod⁹ vel rõ: ibi Flozuit vga. Circa ꝑmũ dr: b Finis venit. i. finaꝫ vastatõ appinãt: ꝛ replicat h⁹ ad maiorẽ assertionẽ. c Sup q̃ttuor plas. tre. s. iudee: ita q̃ nulla ps remaneat que nõ vastet. d Et iudi. te iu. vi. tu. .i. ẽm opa mala q̃ fecisti. e Et nõ pcet oculus me⁹. effectu. f Et nõ miserebor. affectu. g Sed vias tuas po. sup te. i. põdus pene tuis opib⁹ debite. h Afflictio vna: afflictio ecce ve. i. multiplicatio afflictionũ vni⁹ veniẽtis sup alterã. i Finis venit. totiẽs replicat ad ostẽdẽdũ acceleratiõnẽ. k Et nõ glie mõtiũ. i. indea q̃ ẽ tra mõtuosa. cetera patẽt ex dictis: qz idẽ freq̃nter repetit ad maiorẽ exaggerationẽ. l Flozuit. Hic ꝓñ ponit modus accelerationis ẽm

nebuchodonosor q fuit p potentiã regis babylõis qui fuit instrumẽtũ dei in hac punitione vt frequenter dictũ ẽ. s i esa. & hiere. & sic dr h: l Floruit virga. i. rex babylõis ualuit: q ẽ virga ad ꝓcutiendũ iudeã: m Germinauit superbia. q victorias q̃s habebat virtute dei: ex superbia attribuebat ꝓprie virtuti. n Iniq. sur. i via i pietatis. q supatos & captos crudelit & impie tractabat sm q ꝺ eo dr esa. xliij. Contriuit dñs baculũ impiorũ virgã dñantiũ cedẽtẽ pplos i indignatione plaga insanabili: sbiũcientẽ in furore gẽtes psequẽtẽ crudelit. sm alios vo hic ponit cã siue rõ acceleratõis: q fuit superbia sedechie regis ex qua rebellauit regi babylõis ipie frãgẽdo suũ iuramentũ. ꝯ. pal. xxxvj. Sic g dr: l Floruit virga. i. sceptrũ iuda: qꝺ aliquã ꝓsperitatẽ habuit sub sedechia. m Germinauit superbia. q inde superbiuit. n Iniqtas surre. q ex hoc iuramẽtũ trasgressus fuit. o In virga impie. q sic regnũ suũ fuit ipium et vastatione dignum. p Nõ erit ex eis. hꝰ ẽ nõ remanebit aliqs de domo sedechie: q ipe fuit exoculat & in captiuitatẽ ductus: & filij eꝰ occisi. q Et nõ ex pplo. q: ꝓpter fuit captiuatus: ptim occisus. r Neq ex eo. trítio. Floruit virga: germinauit superbia: iniqtas surrexit in virga ipietatis. Non ex eis: et non ex pplo: neq ex sonitu eoꝝ: et nõ erit requies i eis. Venit tps: appropiquit dies. Qui emit nõ letetur: et q vendit nõ lugeat: q ira sup oẽm pplm eius: q qui vendit: ad id qꝺ vendidit nõ reuertet: et adhuc i viuentiꝫ vita eoꝝ. Visio. n. ad oẽm multitudinẽ eius nõn regredietur: et vir i iniqtate vite sue nõ cõfortabit. Canite tuba ꝓparent oẽs: et nõ ẽ qui vadat ad pliũ: Ira. n. mea super vniuersũ pplm eius. Gladius foris: pestis & fames intrisecus. Qui i agro ẽ gladio morietur: & q in ciuitate: pestilentia & fame deuorabũtur et saluabũtur q fugerint ex eis. Et erũt in mõtibꝰ qi colũbe ꝓuallium: oẽs trepidi unusqsq i iniqtate sua. Omnes manꝰ dissoluẽtur: et oia genua fluẽt aqs. Et accigẽt se cilitijs: & opiet eos formi
ciuitatẽ. b Pestis & fames intrinsecus. q frequenter acrius pugnãt ꝙ gladi: vt dic̃ vegeti libro de re militari. i Qui in agro est rc. repetitio ẽ eiusdẽ sñie ad maiorẽ assertionẽ. k Et saluabunt q fugerint. ad loca i accessibilia. l Et erũt in mõ. qi co. cõualliũ. i. q pr habitabãt in conuallibus secure: sz qr inde aduolant ad mõtes timore volentiũ eas capere sũt ibi valꝺ trepide: & sic isti fugitiui erũt ibi i timore poti. m Unꝰ quisq i iniq. sua. i. p iniqtate sua bꝰ patiet n Omnes ma. dissol. timor. n. magn fꝺit mẽbra exteriora tremẽtia: & ꝓ ꝓñs ad se defẽꝺẽduz inualida. o Et oia genua fluẽt aqs. s. vrie timõ. n. dissoluit vesicã & facẽ fluere vrinã. p Et accin. se cili. i signũ tristicie & anxietatis. q Et i vniuersis capi. eoꝝ calui. q: ꝓ doloze trahẽt sibi capillos. r Argen. eoꝝ rc. i. argẽtuz & aurũ nõ pl valebit eis ꝙ sterqliniũ: qr inde ñ poterũt habere cibũ pp totalẽ defectũ victualiũ: nec ide poterũt se rdimere de manibꝰ aduersarioꝝ: cuius rõ sbꝺit: s Quia scandalũ iniqtatis eoꝝ fẽm est. i. p iniqtate sua corruerunt absq resurrectione. t Et ozna. mo. su. rc. i. qr de auro & argẽto fecerũt ozna̅ta sibi in superbia: & simulacra ad exercendũ idolatriam: iõ nõ valebit eis in necessitate positi sed magis ꝺabit eoꝝ aduersarijs: iõ sbꝺit: v Propt hoc ꝺedi eis illud in imũdiciã. i. nõ plus valebit eis ꝙ sterqliniũ. x Et ꝺabo illud in ma. alienoꝝ. i. chalꝺe oꝝ. y Et auer. fa. mea ab eis. subtrahẽdo eis omne meũ auxiliũ. z Et violabũt. s. chaldei. a Archanũ meũ. i. templũ & maxie sanctũ sanctoꝝ: qꝺ nullus debebat igredi nisi sũm sacerdos semel i ãno. b Et itro. in istud emissarij. i. viles psone & ribaldi. c Fac conclusionẽ. Hic ꝓñt pẽit ꝓdicti negocij finaꝫ ꝓclusio: signãdo q illud qꝺ dictũ ẽ sit ꝺetermiatũ a deo absq retractione: iõ dr. pphe: Fac ꝓclusionẽ. in heb. aũt habet: Fac catenã. q. d. ia catene sũt pate ad ligandũ eos & ducẽdũ in captiuitatẽ. ꝺ Qm̃ ter. ple. ẽ iudicio sanguinis. q: in ea ꝓdẽnati sũt innocẽtes ad mortẽ p iniquos iudices: iõ iustũ ẽ vt habitatores eius occidant vel captiuẽt. e Et adducã pessimos. i. chaldeos qui erãt idolatre & crudeles valde. f Et q̃scere fa. sup. potẽ. i. regis & pncipũ

ꝛ sacerdotū. g Et possíde. san. eoꝝ. ſ. aduersarij.
h Angu. sup. reꝙ. pacē. ab aduersarijs. i Et ñ erit
vñ sedechias reddidisset se chaldeis nisi timuisset illudi
a iudeis qui transfugerant ad chaldeos: vt hī hiere. xxx
viij. k Cōturbatio su. ꝓtur. ve. i. multiplicabit vna
sup aliā. l Et
audítus. malorū
rumoꝝ. m Et
querēt vísi. de. p̄
pha. i. a. ꝓphetis
falsis: ꝛ ñ valebit
eis: vel de. ꝓpheta
vo: qz sedechias i
arto positus que
siuit sermonē do
mini a hiere: hie
remie. xxxviij. sz
eius ꝓsilio ñ acq̄e
uit. n Et lex
pibit a sacerdote.
qz chaldei cōbus
serunt legem.
o Et cōsi. a se.
. i. ab ordinarijs iudicibus quos interfec nabuc. eo q̄ re
laxauerant iuramētū sedechie quod fecerat regi baby
lonis: vt dicunt hebrei: ió subdit: p Lex luge. ſ. sede
chias exoculatus ꝛ in captiuitatē ductus. q Et prin
ceps induetur meroꝛe. i. p̄ncipes sedechie: ponit. n. ꝟ sin
gulare. p plurali: sic exo. viij. Ueit musca grauissima. i.
multitudo muscaꝝ. r Et manus ppli terre. i. virtu
tes eoꝝ. s Conturbabunt. qz nō poterunt se defēde
re. t Secūdum viaꝫ eoꝝ faciaꝫ eis. reddēdo pe
nam debitam pro peccatis. Capitulū. VIII.

debūt scūaria eorū. Angū
stia supueniēte reqrēt pacē
et nō erit. Cōturbatio sup
ꝓturbationē vēiet: et audit
sup auditū. Et q̄rēt visionē
ꝺ ꝓpha: et lex pibit a sacer
dote: et ꝓsiliū a senioribus.
Rex lugebit: et p̄ncipes in
duentur meroꝛe: et manus
ppli tre ꝓturbabūt. Scom
viaꝫ eoꝝ faciā eis: ꝛ fz iudi
ciū eorū iudicabo eos: ꝛ sci
ent quia ego dñs. .VIII.

QT factū est. Supius denunciata est hierlm
ꝛ totius iudee destructio: ꝟ consequnter ponit
multiplex abomiatio que fiebat in hierlm: et
fuit in parte sue destructionis ratio. Diuidit ergo p̄sens
capitulū in duas partes: qz primo ponit condicio reue
lationis facte: 2° multiplicatio abominationis reuelate
ibi Et dixit ad me. Prima i duas: qz primo ponit reue
lationis facte tempus: 2° locus: ibi Et emissa. Circa pri
mū dr: a Et factū est in anno sexto. ſ. transmigratio
nis ioachi regis iude. b Jn sexto mēse: in q̄nta. ſ. die
c Mensis. ex hoc pz q̄ hec visio facta est post illaz q̄
ponit supra. i. c. p annū integrum ꝛ duos mēses: quia il
la fuit facta anno q̄nto transmigratiōis ioachi: quarto
mēse: q̄nta die mensis: vt habet ibidem. d Ego sede
bam. i. manebam: sicut deut. j. dr: Et sedistis i cades mlt
to tempore: e Jn domo mea. reclusus ꝛ iacens sup
latus dextrū adhuc. quod declaratur sic: qz ista visio fa
cta est post primam p annū ꝛ duos mēses precise: vt dēz
est. Annus aūt habet. cccl xv. dies ꝛ duo mēses. lix. q̄ sūt
iuncti faciunt. ccccxxiij. dies. Preceptū aūt fuit ezechie
li iacere primo super latus sinistrū trecētis nonagīta die
bus: vt habet supra. iij. c. ꝛ secūdo super latus dextruz
xl. dies: qui simul iuncti faciunt. ccccxxx. dies: ꝛ sic pz q̄
si ezechiel a principio prime visionis iacere cepisset super
latus suū sinistrū: adhuc remanerent sex dies ad minus
quibus tenebatur iacere super latus suū dextrū quādo
hec visio fuit sibi facta. Jtem non habuit p̄ceptum ꝺ ia
cendo sup latus suum sinistrū a principio prie visionis
sz per septē dies post: vt pz. ſ. iij. ꝛ. iiij. c. qui iuncti cū isti
sex faciunt. xij. dies: ꝛ sic tenebatur adhuc iacere sup la
tus suum dextrū. xij. diebus: nisi forsitan dicatur q̄ ter
minus a deo fuit sibi adbreuiatus de iacentia predicta
qō lra nō ꝓtendit: sed magis contrariū dic: ꝛ ió cū dr ꝟ

Ego sedebam in domo mea. sedere ꝟ accipit p manere: qui
mansio idifferenter potest accipi stando vl iacendo vel sedē
do: ꝛ hic accipitur iacendo: vt declaratū est. f Et senes
iuda sedebant coꝝ me. ꝟ accipit sedere. ppie: venerant enim
ad cōsolandum propham qui tam diu iacebat vt languid
vt dicūt aliqui. Alij
vo dicūt q̄ venerant
ad interrogandū eum
de statu hierusalez: ꝛ
hoc videt pbabilius:
qz statim subditur re
uelatio facta ꝓphete
de destructiōe hierlz
futura pp abominati
ones ibi factas: ió sb
dit: g Et ceci. ibi
super me ma. do. ele
uans me ad ꝓtuēdū i
spū starum hierusalē
h Et ecce silitudo. ſ. hois. i Quasi
aspectus ignis. ad de
signandum incendiū
ciuitatis futurū: ꝛ pp hoc sic apparebat in parte iferiori. ſ. a
lūbis viri ꝛ deorsū. k Et a lūbis eius ꝛ sursū quasi aspe
ctus splendoris nē. ad designandū q̄ ꝓpter ruinas ꝛ clades
que fiunt ꝟ inferius: nulla fit diminutio seu imutatio i splē
dore maiestatis diuie. a Et emissa. Hic ꝓnter tangit ht
visionis locus. ſ. templū hierosolymitanū: ad cuius ꝓspectū
fuit adductus ppha: nō in corpe sed in spū. Sciendū tamē
ꝓpter intellectum seq̄ntiū: q̄ aliqui expositores dicunt q̄ tē
plum fuit sibi ostensū nō in illa forma que describit. iij. Re
gū de templo salomōis: sed in forma illa que describitur. j.
xl. c. ꝛ ad hoc satis potest lra applicari. Alij vero dicunt q̄
sibi fuit ostensū in forma templi salomonis: ꝛ hoc videt mi
hi. pbabilius dictum: qz ad hoc fuit sibi ostensū vt videret
abominationes que fiebant in hierlz de pñti: ꝛ que facte erāt
de ꝓterito. Templū aūt quod describit infra. xl. c. nō fuit sibi
ostensū. p aliqua abomiatione videnda: sed magis ad vidē
dum restitutiōem cultus dei pfectissimi tpe futuro: vt vide
bit ibi dño concedēte. Jn templo vero salomōis posita fu
erunt idola a tpe manasse: ꝛ adhuc stabat illud tēplum. ppt
qō videt. pbabilius: q̄. pphete fuerit ostensū. Sciendū ergo
q̄ tēplum salomonis circa se habuit tria atria: illud aūt qō
erat templo ꝓpinquius dicebat atriū sacerdotū in q̄ erat al
tare holocaustoꝝ: ꝛ i hoc atrio erat tantū vnus ingressus. ſ.
i parte orientali directe ꝺ portam templi. 2m atriuz diceba
tur mūdoꝝ: qm̄ accedebant illuc causa oratiōis ꝛ etiā obla
tionis quam faciebant sacerdotibus in porta atrij sacerdo
tum. tertiū dicebat atriū imundoꝝ: ꝛ istis duobus atrijs
erat triplex ingressus: vnus in parte aqlonari: alius in par
te orientali. tertius vero i pte australi fz modū ꝟ figuratū.
Sciēdū tñ q̄ i plano ñ p̄nt figurari nisi fūdamta pictū: ꝛ ió
illō qō erigebat sursū oportz p imagiatōez ispicientū supplerī

his aūt p̄missis sciēdū q; ppha p̄mo fuit adductus itra atrium immūdoz ,ppe portā aquilonarē: z ibi vidit idolū çeli 2° fuit adductus ad portā aq̄lōarē atrij mūdoz: z ibi iuxta portā q̄ clausa erat vidit in muro fozamē qō perfodiēs trā siuit in atriū: z ibi vidit senes thurificantes idolis depictis 3° fuit adduct' ad portā atrij sacerdotuz: q̄ erat in pte orientali: z ibi vidit mulieres plangentes adonidē: 4° fuit adductus itra atriū sacerdotū: z ibi vidit viros adorātes solē orientē. P̄mo ergo describit ppha ad ductio cū dī: a Et emissa silitudo man' .s. dei vel angeli i spē bonis apparentis.

b Apprehēdit me i cincino. i. in flocello capilloz. c Et eleuauit me spūs nē. Je leuatione. s. imaginaria nō reali. d Et adduxit me in hierlm in visiōe dei. i. in visione a deo fcā. e Juxta ostiū. s. atrij imūdoz. f Interius. ad significandū q; nō fuit posit' extra atriū illō sz itra. g Qō respiciebat ad aq̄lōez ad differētiā aliozum duoz ostioz eiusdez atrij. s. oriental' z australis. h Ubi erat statutū idolū çeli. in heb. hz: Accensiōis. s. ire: illō. n. erat idolum baal: in cui' cultu p̄mo uocabat ira dei ꝫ populū. i Et ecce ibi glia dei isrl' nē. i. visio dei gliosa simil' illi visioni que describit in p̄ncipio huius libri.

Et ēmissa silitudo man' ap̄ phēdit me in cincino capitis mei: et eleuauit me spūs iter celū z irā: et adduxit me in hierlm in visiōe dei iux ostiū interi': qūod respiciebat ad aqlonē: ubi erat statutū idolū çeli ad puocādā emulationez. Et ecce ibi glia dei isrl' sm visionez quā viderā i cāpo: et dixit ad me: Fili hois: leua oculos tuos ad viam aqlonis Et leuaui oculos meos ad viam aqlonis: et ecce ab aq lone porte altaris idolū çeli i ipo introitu. Et dixit ad me: Fili hois putasne: vides tu qd isti faciūt: abōmi nationes magas qs domus isrl' fac h: ut procul recedaz a scūario meo? Et adhuc p̄uersus: videbis abomina tiones maiores. Et introdū xit me ad ostiū atrij. Et vidi: z ecce fozamē vnū i pariete. Et dixit ad me: Fili ho mis fode pietē. Et cū fodis sem parietē: appāruit ostiū vnū. Et dixit ad me: Ingre dere: z vide abominationes pessimas qs isti faciūt hic. Et ingressus uidi: z ecce oīs silitudo reptiliū z aialium abomiatio: z vnūsa idola dom' isrl depicta erāt i piete: in circuitu p totū. Et septuagita viri de seniorib⁹ domus isrl: et iechonias filius saphan stabat i medio eoz stantiū añ picturas: et vnusqsq; hēbat thuribulū i manu sua: z vapor nebule de thure p̄surgebat: z dixit ad me: Certe vides fili hois q̄ seniores domus israel faciūt in tenebris: vnus quisq; in abscondito cubilis sui. Dicūt. n. Nō vidz dns nos. Dereliqt dns trā Et dixit ad me: Adhuc cō uersus videbis abomiationes maiores qs isti faciūt. Et introduxit me p ostium porte domus dni qūod respiciebat ad aqlonē. Et ecce ibi mulieres sedebāt plā gētes adonidē. Et dixit ad me: Certe vidisti fili hois. Adhuc p̄ūsus videb aboi natōes maiōes his. et introduxit me i atriū dom' dni int'.

k Et dixit. h pñs posit multiplex abomiatio: z diuidit i q̄ttuor ptes sm q̄ttuor abomiatiōes ppe ostēsas: z patebūt ptes p̄sequēdo. P̄dta g̃ abomiatio. s. de idolo baal posit cū dī: l Leua oculos tuos ad viā aqlonis. i. versus portaz aqlonarē. m Et ecce ab aq̄ por. altaris. dicūt h exposi tores cōiter q; hoc erat altare holocaustoz: z dicebat porta illa porta illi' altaris: nō q; p portā illā ēet igressus ad altare holocauostz: sz solū p portā orientalē: vt p̄dcm ē: sz q; altare holocaustoz ñ erat recte i medio atrij sacerdotū: sed i pte aqlonari illius atrij: z sic respiciebat directe portā illā pp qō dicebat porta altaris. posset ēt alit dici q; dicebat pō ta altaris. s. idoli çeli quod erat iuxta introitū porte: z illi idolo erat altare p̄stitutū a quo denomiabat illa porta. certa patēt ex dictis vsq; ibi: n Abomiatōes ma. i. idolatrias o Ut procul rece. a sanctu. meo. ñ p loci mutationē cū de' de necessitate sit vbiq; p̄ cētiā pūtiaz z potentiā: sz p gr'e et cōdescēsionis mee sb'tractionē. p Et adhuc. Dic pōit se cūda abomiatio cū dī: q Videbis abo. ma. duplici rōe q; p̄dicta abomiatio erat tm̄ respū vni' idoli: hec āt respectu multoz. Jtē q; hec erat in loco sanctioz. s. i atrio mūdoz: ō subdit: r Et introme in ostiū atrij. s. mūdoz. cetera patēt vsq; ibi: s Apparu. ostiū vnū. quasi cuiusdā camere exītis itra atrium mūdoz. t Et i gressus. de cām camerā. v Uidi z ec. oīs sili. repti. nē. talia n. adora bāt z colebāt sm q; dī: esa. xj. Ut adorarēt talpas et vespertiliones.

x Et. lxx. vi. de seni. ex q; erat pec catū grauī rōe p̄soaz. y Et ie chonias fili' saphā nē. Iste vt dic ra. sa. erat honorabilis: z alios iduxerat ad idolatriaz ō p ceteros expresse nosat. z Certe vides fi. ho. nē. vnusqsq; i absco dito cubili sui. pp hoc ad hoc signā dū p fozamē itrauit ppha ad thalamū existentē vl tra murū. a Di cūt. n. i. fetō ostendūt: q̄i de' nō eos videat: vel h' q; inciderāt i tpellez erroneū. s. q; diui na puidētia nō se extēdat ad hec inferioza: fz q; dicit iob. xxij. In p̄soa talit erātiū Circa cardines celi pābulat nec nra p̄sideret. b Et dī. Dic sedēt itia abomiatō q̄ ēt dī maior p̄cedētib': q̄a erat i porta atrij sacerdotū: z hoc ē qō dī: c Et introme p ostiū por. do. dicebat āt porta atrij sacerdotuz porta dom' dni siue tēpli: q; erat recte opposita illi porte: eo q; vtraq; erat i pte orietali. d Qō respi. ad aq̄. i illa. n. porta q̄ erat i pte orietali erāt duo ostia q̄ claudebāt in colūna media: sic cōit fit in magnis eccl̄is: z sic vnū illoz ostioz erat in pte aqlonari illi' colūne z vsus aqlonē apiebat: aliud vō in pte australi: ppha aūt fuit introductus p ostiū qō apiebat vsus aqlonē. e Et ec. ibi. iuxta illō ostiū: f Mu. sede. plā. ado. dicūt. n. expositores latini q; iste adonides dicebat amasi' veneris: cui' mortē mulieris plāgebāt: ita q; ritus illi' idoli erat in plāctu z fletu mulieru: in heb. hz: Plāgētes thaumū. qō significat icēsionē: eo q; sic dic Ra. sa. idolū illō erat cōcauū z fiebat ignis itra: et calor surlū ascēdēs faciebat li q̄fieri oculos idoli q̄ erāt plūbei: z sic videbat plorare: pp qō mlieres i eius cultu flebāt. a Et itro. me. h pōit 4ª abomiatio cū dī: z introduxit me i atriū dom' dni int'. p qō

designat atriũ sacerdotũ qđ vocabat atriũ interi⁹:eo q erat tẽplo ꝓpiqui⁹. b Et ecce i ostio tẽpli.i.añ ostiũ c Inter vestibulũ ⁊ altare.i.iter porticũ tẽpli ⁊ altare holocaustoꝝ qđ erat i eodẽ atrio:vt ꝑdẽz ẽ. d Qua si.xxv.viri dorsa habẽtes ꝑ tẽplũ.ex q abominatio illius idolatrie dicebat maiorꝝ:qz ostendebat in loco sãctiori ⁊ ꝓtẽptũ templi deo cõsecrati videbat fieri':eo q idolatrãtes habebãt dorsa ad tẽplũ. e Et adorabãt ad ortũ so. adorãtes solẽ tanq̃ deũ. f Nũquid leue ẽ h⁹.q̃si d.nõ:imo valde graue. g Et ecce appli.ramũ ad nares suas. q exponunt doctores nostri dicentes q qz idola erãt i alto eleuata: iõ isti idolatre eleuabãt ramos ad tãgẽdũ ea:⁊ postea applicabãt ad nares suas in reuerentiã idoloꝝ.hebrei dicũt q hec est lr̃a: Et ecce applicãt fetorem ad nares suas.tamẽ fm hebreos ꝓuus fuit scriptum. Ad nasũ meũ.sz ꝺa istud videbat ꝑ dei reuerentiã: ideo scribe mutauerũt istud sic ⁊ in plurib⁹ locis alijs:⁊ vocatur apud hebreos tiquinsopherí.i.adoptatio scribarũ h ponẽdo ad nares suas:ita q fetoꝝ ad idolatras referatur agẽdo ⁊ suscipiẽdo:tñ i cõi modo loq̃ndi ỏ peccato vili dicũt hoies q fetet in naribus dei:sz fm veritatem fetet in narib⁹ peccãtiũ:inquãtũ deteriorant p ipz ⁊ nõ ipe de⁹. h Ergo ⁊ ego fa.in furo.i.in vindicta iusticie mee reddẽdo eis penã debitã ꝑ abominationib⁹ ꝑdictis Letera patẽt. Jn.c.viij.vbi dz i postil. Jn domo mea reclusus ẽ iacẽs sup lat⁹ dextr. Additio.j.

On cõprobat ex lr̃a an hec visio facta ꝓphete fuisset ipo iacente sup latus dextr. vl sinistr. aut sedentẽ tm̃:oeductio.n.postil.nõ videtur ad hoc facere:nã q fuit ꝑceptũ ꝓphe de iacendo sup latus dextrũ vel sinistrũ certis diebus:nõ est necesse: vt illi dies intelligant cõtinui:⁊ sic potuit ꝓphã impleri diuinũ mandatũ interclse p diuersa tpa. vnde qđ h dicit: Ego sedebam in domo mea.intelligendũ ẽ illud sedere sic aliud sedere quod ũmediate sequit.s.Et senes iude sedebant cozã me.qđ intelligit de existendo vel manẽdo: nõ ãt de iacẽdo:⁊ sb̃ ista significatione in alijs locis sacre scripture pluries inuenit. Jn eo.c.vbi dz i postil. Mulieres sedebãt plãgẽtes adonidẽ. Additõ.ij.

Abbi moyses egyptius in suo libro de directione pplexoꝝ parte ẗia scripsit q ꝺenerat in quodã libro antiquo de cultibus idoloꝝ:q olim quidã de ꝓphis idoloꝝ noie thaumũ istabat apud quẽdam regẽ vt coleret planetas ⁊ signa celestia:quẽ qđ dẽ thaumũ ipse rex ferociter interfecerat: ⁊ q in nocte mortis illius ꝙgregata sũt oia idola de diuersis partib⁹ ad quoddã templũ in babylõia in quo erat idolũ solis aureũ pendens inter celũ ⁊ terrã:quod qđem idolũ ceciderat in medio templi ⁊ alia idola in circuitu ei⁹:⁊ q idolũ solis narrabat ceteris illud qđ cõtigerat thaumũ

Et eccẽ i ostio tẽpli dñi iter vestibulũ ⁊ altare qsi ũigiti qnqz viri dorsa habẽtes ꝑ templũ dñi ⁊ facies ad orientẽ:et adorabãt ad ortuz solis. Et dixit ad me:Certe vidisti fili hois: Nũnqd leue ẽ dom⁹ iuda:vt faceret abominatiões istas qs fecerũt hic: qz repletes trã iniqtate ꝓuersi sũt ad irritãdũ me:Et eccẽ applicãt ramũ ad nares suas. Ergõ ⁊ ego faciã in furore:nõ pcet oculus me⁹ nec miserebor: ⁊ cũ clamauerit ad aures meas voce magna:non exaudiam nos. Cap.IX.

Et clãmauit i auribus meis voce magꝝ dicẽs: Appropiquerũt visitatões vrbis:et vnusqsqz vas interfectiõis hz i mãu sua. Et ecce sex viri ũeniebãt de via porte supioris q respicit ad aqlonẽ:et vniuscuiusqz vas interit⁹ i mãu ei⁹. Vir qđ qz vn⁹ i medio eorum vestitus erat lineis:⁊ attramentum scriptoris ad renes eius. et ingressi sunt:et steterunt iuxta altare ereum.

miracula large sũpta nõ ꝓprie:vt in ꝓia pte q̃stione.cxiij. articulo.iij.i coz.q.tũc ex ꝑdicta narratione ꝓsurgit qđã fidei nostre testimoniũ. Nã cũ ista tã magna ⁊ admiranda antiqs tpibus fiebãt:que tm̃ post aduẽtũ xpi nullibi facta i ueniunt:signũ ẽ manifestũ q p crucẽ xpi ptãs demonũ fuerit valde debilitata ipo dicente Johã.xij.c.Jam ꝓnceps mũdi h⁹ eijciet foras:⁊.j.eçech.xiij.c.Spm ũmũdũ auferã ỏ tra

Et clamauit. Hic ꝓnter reuertit ꝓpha ad .Ca.IX. describẽdũ destructionẽ ciuitatis ⁊ ppli:cui⁹i precã fuerũt abominationes ꝑdicte:⁊ diuidit in duas ptes:qz ꝓmo describit destructio populi cõiter:2° ꝓncipaliũ ſpaliter.c.xj. Pria in duas:qz ꝓmo describit plebis excidiũ 2° ciuitatis incendiũ.c.se. Presens capitulũ diuidit in tres ptes:qz prio ponitur visiõis modus:2° plebis interitus:ibi Et vocauit.3° eçech.luctus:ibi Et cede completa. Circa ꝓmuz dz: a Clamauit.s.ille qui ostenderat eçechieli abominationes:⁊ psonam dei repsẽtabat:vt ꝑdictũ ẽ. b Appropinqua.visi.vbis.s.hierlm ad puniendũ ipaz. c Et vn⁹ quisqz aduersarioꝝ eius. d Vas interfc.hz.i. instrumẽtũ ad interficiendũ qđ statim designat p hoc qđ subditur: e Et ec.sex viri.i.angeli in spẽ viroꝝ:vtrũ aũt intelligant angeli boni vel mali nõ habẽt ex hoc:qz tales punitiões diuine aliqñ fiunt ⁊ signant fieri per boños angelos: aliqñ p malos. f Veniebãt de via porte supioris que respic ad aquilonẽ.illa erat porta aquilonaris atrij mundoꝝ:que dicit supior respectu porte aquilonaris atrij ĩmũdoꝝ:tẽpluz .n.erat i sũmitate mõtis:⁊ ideo illa atria ꝓcedebant versus templũ ascendendo:⁊ ex parte aquilonari nõ erat alia porta superior versus templũ: vt ꝑz ex superadicti:De illa q pte veniebant ad portam atrij sacerdotũ que erat in pte orietali. g Et vniuscuiusqz vas interitus.i.ĩstrumẽtũ vt lãcea vel gladius. h Vir quoqz vnus vestitus lineis.ex h⁹ viꝺ tur q angeli i hac visiõe imaginaria ostẽli erãt ãgeli bõi: qz vestis linea mũdiciã signat. i Et ingressi sunt. atriũ sacerdotũ:iõ sb̃dit: k Et steterũt iuxta altare ereũ.qđ erat ibi. l Et glia do.isrl assũpta ẽ de cherub 7ẽ. Hic vocat glia dñi effigies hois sedẽtis in throno sup firmamẽtũ apparẽs sup capita aialiũ:q inferi⁹ vocãt cherubi:⁊ h vocãtur

cherub: accipiēdo singlare p̄ plurali: sic̄ freq̄nter fit i scriptura: videbat ḡ ista effigies repr̄esentās dei maiestatē: recedere de capitibus aialium: ⁊ trāsire ad limē templi dñi: ⁊ p̄ h̄o de signabat recessus dei de p̄piciatorio qō erat intra sanctasc̄tor sup alas cherubi: nō tñ p̄ loci mutatiōem cū de necessario sit vbiq̄: s̄z per s̄btractiōez sue gratie ita q̄ nō daret ide respōsa sūmo sacerdoti sic̄ faciebat ante.

a Et vocauit. Hic p̄ñi ponit plebis iteritus: cui⁹ p̄cio pōit iūctionē cū dō: Et vocauit virū q̄ indut⁹ erat lineis ⁊ atramētariū scriptor̄ habebat in lūbis suis. Et dixit dñs ad eū. Trāsi per mediā ciuitatē i medio hierusalē: ⁊ signā thau sup frōtes virorū gemētiū ⁊ dolentiū sup cunctis abominationibus q̄ fiūt i medio eius. Et ill' dixit audiēte me. Trāsite p̄ ciuitatē seq̄ntes eū: et p̄cutite. Nō parcat oculus vester: neq̄ misereami. Senē adolescētulū ⁊ virgines puulū ⁊ mulieres interficite vsq̄ ad internitiōez. Oēm aūt sup quē videritis thau ne occidat⁊ a scūario meo incipite. Ceperunt ergo a viris senioribꝰ q̄ erāt āte faciē domus. Et dixit ad eos Cōtāmiate domū ⁊ ip̄lete atria interfectis Egr̄edimini Et egressi sūt: ⁊ p̄cutiebant eos q̄ erāt in ciuitate. Et cū de cōpleta rēmāsi ego: rui q̄z sup faciē meā: ⁊ clamās aio: Heu heu heu dñe dē. Ergo ne dispdes oēs reliq̄as isrl' effūdēs furorē tuum sup hierlim. Et dixit ad me Iniqtas dom⁹ isrl' ⁊ iuda magna ē nimis valde: ⁊ repleta ē terra sanguibus: ⁊ ciuitās repleta ē auersione Dixerūt. n. dereliq̄t dñs terrā: ⁊ dñs ñ videt. Igitur et me⁹ ñ p̄cet oculꝰ: neq̄z miſebor. Via eorum sup caput eorū reddā. Et ecc̄e vir qui erat indut⁹ lineis q̄ hēbat atramētariū in dorso suo: rñdit verbum dicens: Feci sicut p̄cepisti mihi. .X.

Et vidi: ⁊ ecce in firmamēto q̄ erat sup caput cherubi q̄si lapis sapphyr⁹ ⁊ q̄si spēs s̄litudinis solij apparuit sup eū. Et dixit ad virū q̄ indutus erat lineis: ⁊ ait: Ingr̄edere in medio rotarū que sūt subꝰ cherubi ⁊ iple manū tuā p̄nis ignis q̄ sunt inter cherubi: ⁊ effunde sup ciuitatez. Ingr̄essusq̄ ē i cōspcū meo. Cherūbin āt stabāt a dextris dom⁹ cū ingrederetur vir: ⁊ nubes impleuit atriū interi⁹. Et eleuata ē gl̄ia domini ⁊ sup cherub ad limē dom⁹: ⁊ repleta ē dom⁹ nube. Et atriū repletū ē splendore gl̄ie dñi: ⁊ sonit⁹ alarū cherubi: audiebat vsq̄ ad atriū exteri⁹: quasi vox dei oipotentis loq̄ntis. Cumq̄ p̄cepisset viro q̄ indut⁹ erat lineis dicēs: sume ignē ⁊ medio rotarū q̄ st int cherubi: ingr̄essus ille stetit iux rotā

a Et vocauit. Hic p̄ñi ponit plebis iteritus: cui⁹ p̄cio pōit iūctionē cū dō: Et vocauit virū q̄ indut⁹ erat lineis ⁊ atramētariū scriptor̄ habebat in lūbis suis. Et dixit dñs ad eū. Trāsi per mediā ciuitatē i medio hierusalē: ⁊ signā thau sup frōtes virorū gemētiū ⁊ dolentiū sup cunctis abominationibus q̄ fiūt i medio eius. Et ill' dixit audiēte me. Trāsite p̄ ciuitatē seq̄ntes eū: et p̄cutite. Nō parcat oculus vester: neq̄z misereami. Senē adolescētulū ⁊ virgines puulū ⁊ mulieres interficite vsq̄ ad internitiōez. Oēm aūt sup quē videritis thau ne occidat⁊ a scūario meo incipite. Ceperunt ergo a viris senioribꝰ q̄ erāt āte faciē domus. Et dixit ad eos Cōtāmiate domū ⁊ ip̄lete atria interfectis Egr̄edimini Et egressi sūt: ⁊ p̄cutiebant eos q̄ erāt in ciuitate. Et cū de cōpleta rēmāsi ego: rui q̄z sup faciē meā: ⁊ clamās aio: Heu heu heu dñe dē. Ergo ne dispdes oēs reliq̄as isrl' effūdēs furorē tuum sup hierlim. Et dixit ad me Iniqtas dom⁹ isrl' ⁊ iuda magna ē nimis valde: ⁊ repleta ē terra sanguibus: ⁊ ciuitās repleta ē auersione Dixerūt. n. dereliq̄t dñs terrā: ⁊ dñs ñ videt. Igitur et me⁹ ñ p̄cet oculꝰ: neq̄z misebor. Via eorum sup caput eorū reddā. Et ecc̄e vir qui erat indut⁹ lineis q̄ hēbat atramētariū in dorso suo: rñdit verbum dicens: Feci sicut p̄cepisti mihi. .X.

Et vidi: ⁊ ecce in firmamēto q̄ erat sup caput cherubi q̄si lapis sapphyr⁹ ⁊ q̄si spēs s̄litudinis solij apparuit sup eū. Et dixit ad virū q̄ indutus erat lineis: ⁊ ait: Ingr̄edere in medio rotarū que sūt subꝰ cherubi ⁊ iple manū tuā p̄nis ignis q̄ sunt inter cherubi: ⁊ effunde sup ciuitatez. Ingr̄essusq̄ ē i cōspcū meo. Cherūbin āt stabāt a dextris dom⁹ cū ingrederetur vir: ⁊ nubes impleuit atriū interi⁹. Et eleuata ē gl̄ia domini ⁊ sup cherub ad limē dom⁹: ⁊ repleta ē dom⁹ nube. Et atriū repletū ē splendore gl̄ie dñi: ⁊ sonit⁹ alarū cherubi: audiebat vsq̄ ad atriū exteri⁹: quasi vox dei oipotentis loq̄ntis. Cumq̄ p̄cepisset viro q̄ indut⁹ erat lineis dicēs: sume ignē ⁊ medio rotarū q̄ st int cherubi: ingr̄essus ille stetit iux rotā

b Remāsi ego. q̄ nō fui infect⁹ cū alijs. i Ruiq̄z sup faciē meā p̄ timore ⁊ admiratiōe tāti exterminij: ⁊ō subdit: k Heu. ⁊ triplicat ad maiorē exaggeratōez. ceia patēt vsq̄ ibi: l Et reple. ē tra sangui. s. inocentū occisorū i ea: ⁊ manime tpe manasse de q̄ dr. iiij. Re. xxj. q̄ effudit sanguiez innoxiū multū nimis. m Et ci. repleta ē auersiōe. s. a deo p̄ multiplicē idolatriam vt dictū ē. c. p̄cedenti. n Dixerūt. n. Reliq̄t dñs r̄ē. hꝰ expositū ē. c. p̄ce. o Et ec. vir q̄ erat indu. li. dic̄ Ra. sa. q̄ erat gabriel āgel⁹ in spē viri. Cap. X.

Et vidi. Hic p̄ñter describit ciuitatis hierlm futurū incendiū: ⁊ diuidit in duas p̄tes: q: p̄cio designatur

ista cōbustio: ⁊ explicat visio: ibi Et apparuit. Circa p̄mū dr: a Et vidi. visione imaginaria ⁊ intellectuali b Et ecce i firmamēto r̄ē. spēs. n. glie domini q̄ recesserat de loco super capita cherubin trāsferēs se ad limen domus: vt dēm ē. c. p̄ce. redierat ad locū p̄stinū sup firmamētū i capitibus aialiū: ⁊ dixit .s. sedēs i throno dei maiestatē repsentās. c Ingredere i me. ro. r̄ē. vnō. s. i. c. dr: Similitudo aialiuz ⁊ aspectus eorū q̄si carbonū ignis ardentiū. d Et effunō sup ciui. s. hierlz: p̄ quod designat incēdiū eius futurū ꝑz iudiciuz dīnū. e Ingressusq̄ est. s. vir indutus lineis.

f In conspectu meo. i. me videte: ⁊ ē verbū p̄phe. g Cherubin āt stabāt a dextris domus. i. ad dexterā partē templi: tñ i atrio sacerdotuz: ideo subditur:

h Et nubes impleuit atriū interius. ad designandum dei p̄sentiaz ꝑz q̄ dr. ij. pal. vj. Dominus pollicitus ē q̄ habitaret in nebula.

i Et eleuata est gl̄ia domini. q̄a species repr̄esentans dei maiestatem transiuit de capitibus cherubin ad limen domus: ⁊ signat iste trāsitus illud qō dictuz est capitulo precedenti.

k Et atriuz repletum est splēdore gl̄ie dñi. i. splendore dei maiestatē repsentāte. l Et so. alaz cheru. p talē motū alarū intelligit. p̄ multitudo angelorū ad exeq̄ndū dñi mādatū m Audie. vsq̄ ad atriū exteri⁹. sic. n. i hebreo habet ⁊ iō alicq̄ male corrigūt dicētes interi⁹: dr āt atriū exteri⁹ atriū imūdoz: eo q̄ erat lōge remoti⁹ a tēplo. n Quasi vox dei oipo. loq̄ntis. q. d. ille sonit⁹ alaz erat magnificus ⁊ mirabilis: sm q̄ dr psalm. xxix. Vox dñi i virtute vox dñi i magnificētia. o Cumq̄ p̄cepisset. repetitio est eius quod dictū est supra: Ingredere i medio rotarum r̄ē. p Ingressus ille. s. vir indutus lineis.

q Stetit iu. ro. vt accipet ignē p̄ misteriū: tñ cherub:

ıō ſubdīt: Et extēdit cherub nē. a Qui acci egreſ.ē. .ſ. ad effundēdū ſuper ciuitatē: nō tamē oī h q effuderit ad deſignādū q ciuitas tūc nō fuit ꝓbuſta: ſz poſtea per ſex ānos: qz viſio iſta fuit āno ſexto trālmigratiōis ioa chi ſexto mēſe q̄nta die mēſis: vt hī in ꝓcipio. viij. c. ci uitas aūt fuit cō buſta anno .xj. ſe dechie: q̄ fuit ān⁹ xj. a tranſmigrati one ioachi: qz ſeḋ chiaſ ei ſucceſſit i reg̃. b Et ap paruit. hīc nōter explicat mod⁹ vi ſiōis q̄ i aliquib⁹ licet paud differt a mō viſiōis poſi te. ē. j. c. tales enīz viſiões fuīt ad ali quid ſignāduz: et iō frequent fit ibi ımutatō ad aliq̄d ſignificādū q̄ḋ de nouo oī: dīc ergo b Et apparuit in cherubi. illa āt q̄ttuor aialia. i. c. deſcripta vocant hīc cherubi: eo q erāt alata ꝛ ꝑſidē tiā angeloꝛ ſigni ficātia vt ibidē dī ctū fuit: angeli ve ro ſūt ſciētia plēi ꝛ ſic iterptat che rubi plēitudo ſci entie. c Et ec ce q̄ttuor rote iu xta cherubi. p h⁹ pz q̄ḋ dōm ē. ē. i. .c. q erāt ibi q̄ttu or rote ꝛ q̄ttuor aialia. o Spe cies āt ro erat q̄ſi vi. lapi. chryſoli. ſupza. i c. dicīt: et aſpect⁹ rotaꝝ q̄ſi viſio maris: chryſolith⁹ āt lapis ē ꝑcio ſus hās colorē aureū: ꝛ iō dī a chryſis q̄ḋ ē aurū: ꝛ p h⁹ q̄ḋ ponit h q̄ſi viſio lapidis chryſolithi: dat intelligi q̄ ꝑ pha erat magis illuſtratus fulgore dīne ſapie q̄ a princi pio: ꝛ idē deſignat p hoc q̄ḋ poſtea ſubdit: e Et oē corpus eaꝝ ꝛ colla ꝛ ma. ꝛ pēne. q̄ tria vltima intelligū tur de aialibus ꝛ nō de rotis: ꝛ dicunt h plena ocul. pri mo vero. c. hoc tm̄ dī de rotis: p oculos aūt ꝑſpicacitas intelligentie deſignat: vnde ꝛ hoies ſapiētes ꝛ aſtuti ſm modū loq̄ndi cōem dicunt oculati. f Et ro. iſtas vo ca. vo'u. qz equalit volui poterāt ad quattuor partes. g Quat. āt ſa. ha. vnū. ſ. aial. h Facies vna. i. pri ma ſicut geñ. i. Et ſem ē mane ꝛ veſpe'dies vn⁹. i. prim⁹ i Facies cherub. hīc occurrit duplex dubiū: ꝑmū eſt q̄re iſta facies dī h facies cherub: q̄. i. c. dī facies bouis: ſcōm q̄re dī h pria: ibi aūt tertia. Ad ꝑmū dicūt aliqui q facies bouis ſiue vituli ē multū ſimil facici cherub: et ꝓp hoc ſic noiat: ſz hoc dictū ē ꝑ ioſephū dicentē q facies cherub ē facies cuiuſdā auis: que nunq̄ viſa ē ab hoi bus ſz eius ſilitudo oñſa fuit moyſi i mōte vbi fuit ſibi oſtenſū exēplar olim fiēdoz i tabernaculo: fz q dī exo. xxv Inſpice ꝛ fac ſm exēplar: qđ tibi i mōte mōſtratū ē. ē etiā ꝑ ōem ra. ſa. ꝛ alioz hebreoz q̄ḋ dicūt q cherub ē q̄ faciēs pu eri gratioſi: ꝓp qđ talē cōiter depingit: iō dī q facies bouis fuit mutata i faciē pueri: cui⁹ mutatōis rō pōt aſſignari: q̄a ſic dōm ē. ē. i. c. facies bouis ſignat regnuz grecoz ꝓp ꝓpli cōis petulantiā: tunc tm̄ in ꝓbis grecie maxie vi guit ſapia: ꝓp qđ ad hoc denotandū facies bouis q̄ ē aial irrōna le verſa fuit in faciez hois: q̄ eſt aial rōale: ꝛ i faciē puerilē: qz ſa piētia nō ſeneſcit: ſed magis iuueneſcit etiā in ſenib⁹ q̄ ſedati⁹ paſ ſiōib⁹ dan⁹ vidēt fz q dī. vij. phyſi. Sedendo ꝛ q̄eſcēdo fit anīa ſciēs ꝛ prudēs ꝓp h⁹ dī ſapie. vj. Clara ē ꝛ q̄ nunq̄ marceſcit ſa pientia. Ad ſcōz dicē dū q ꝓpt hoc dī h fa cies cherub ꝑma: q̄a apparebat directius vultui ꝓphe q̄ alie: ſi cut dōm ē. ē. i. c. de fa cie hois. k Ipſuz ē aial. i. quodlibet di ctoz q̄ttuor aialiū ē illud idē qđ videra i pria viſiōe deſcripta ē. i. c. l Et egreſ. ē glia dñi nē.] rediens ad locum ſuum.

Et eleuata ſūt cherubi: ip ſuz ē aial qđ videra iuxt flu mē chobā. Cūq̄ ābularēt cherubi: ibant pariter ꝛ rote iuxta ea: ꝛ cū eleuarēt che rubi alas ſuas vt exaltarēt de tra: nō reſidebāt rote: ſz ꝛ ipe iuxta erāt. Stātib⁹ ill' ſtabāt: ꝛ cū eleuatis eleua bant. Spūs. n. vite erat in eis. Et egreſſa ē glia dñi a limine tēpli: ꝛ ſtetit ſup che rubi.] Et eleuātia cherubi alas ſuas exaltata ſūt a tra coram me: ꝛ ill' egredientibus rote quoq̄ ſubſecute ſunt. Et ſtetit i introitu porte do mus dñi oriētalis: ꝛ glia dī iſrl' erat ſup eos. Ipſum eſt aial quod vidi ſubt deum iſrl' iuxt fluuiū chobar. Et i telleri quia cherubi eēnt. Quattuor p q̄ttuor vultus vni: ꝛ q̄ttuor ale vni: et ſimi litudo man⁹ hois ſub alis eoz. et ſilitudo vultuū eoz ipſi vult⁹ quos videra iuxta fluuiū chobar] ꝛ intuit⁹ eo rū ꝛ impet⁹ ſingulorum an te faciem ſuam ingredi.

m Et ſte. i introitu por. do. do. oriētalis. dīc Ra. ſa. q hec eſt porta atrū ſacerdotū q̄ erat in parte oriē tali: ꝛ dī porta dom⁹ dñi ſiue templi: eo q in recta linea opponit porte templi: vt dcz ē. ē. viij. n Ip ſū ē animal. i. quodlibet illoz quattuor. o Quod vidi ſubter deū iſrl. qz firmamentū erat ſuper capita aialium: ꝛ deſup effigies dei ſedētis in throno repſentans eius maieſta tē. p Quattuor p quattuor vultus vni. i. per ſingla q̄ttuor aialia quattuor facies erāt cuilibet ipoz. q Et ſilitudo vultuū eoz nē.] . q. o. licet apparentia vnius faciei eēt mutata vt prędictū eſt: tamē erat idem animal. cetera autez que nō ſunt hic expoſita de aialibus ꝛ rotis: expoſita ſunt plenius ſupza. c. i. vbi poteſt haberi recurſus.

¶ In capitulo decimo vbi dicitur in poſtilla: hīc occurrit duplex dubium. Additio.

AD hoc duplex dubiū motū ꝑ poſtillatorē videtur dicendū q nō ſolū ꝑmū animal: ſz quodlibet q̄ttuor aialiū ꝓdictoz in pria viſione cōtentoz in h⁹ loco vocat cherub: vnde in lra expreſſe dī: Rota vna iuxta cherub vnū: ꝛ rota alia iuxta cherub alterum. Et quia ſecū dū gloſam eadem debemus in hoc loco intelligere in expo ſitione animaliū que ſupza. Hec enīz mutatio nominū non debet referri ad mutatiōem rerum viſaz: ſed ad maiorem

illustrationē ꝓphe. Illa. n. que ꝓ sub specie aialiū quasi in
feriozꝫ cognouerat: hic cognoscit sub spē cherubin q̄ sūt al
tiozis gradus: vt expressius denotet ꝙ mysteria ꝑ huiusmo
di aialia figurata sūt. s. naturā rerū naturaliū. vnde nō so
lū facies bouis dī hic cherubin: sz ēt facies bois ⁊ facies leo
nis ⁊ huiusmodi: Et
iō de oībus aialib' sic
sumptis dic̄ ifra eodē
.c. Intellexi qz cheru
bin eēnt. q. d. illa q̄ ꝑ
uideram vt aialia qua
si ɨrena mō ɨtellexi vt
cherubin qō plenitu
diez sapie ipozrat. Cū
āt dī: Facies vna faci
es cherub: ⁊ facies se
cūda facies bois ⁊c. i
sola facie bouis fecit
mutatiōez: qz bos vt
dōz ē. s. fz expositōez
scōz significat myste
riū passiōis: eo ꝙ est
aial imolaticiū: ⁊ sic
hz ifirmiozē rōnez q̄
alia aialia: Iccirco i
posuit sibi nomē che
rub: q̄i a fortiozi ꝺ oi
bus itelligeret rō che
rubī: vnō statī ꝺ oib'
q̄ttuoz aialib' dic̄: E
leuati sūt cherubin. ⁊
ifra: Cūq̄z ābularent
cherubi ibāt pīl ⁊ ro
te. Et rōne ꝑdca pōt
dici ꝙ añposuit faciē
bouis q̄ in pria visio
ne fuit ɨtia: vt denota
ret q̄i ꝑ locū a fortiōi
eq̄litatē aialiū i digni
tate seu excellentia.

Et ēleuauit me spi. xi. ritus: ēt introduxit me ad portā dom' dñi oriētalē q̄ respicit ad solis ortū. Et ecce i introitu porte viginti qnq̄z viri: ēt vidi in medio eoz iechoniā filiū açur: ēt pheltiā filiū banaie pncipes popli. Dixitq̄z ad me: Fili hois: hi sūt uiri q̄ cogitāt iniqtatē: ⁊ tractāt ꝓsiliū pessimū i vrbe ista dicētes: Nōne nudū edificate sunt dom' ɨ: Hec ē labes: nos āt carnes. Iccirco vaticinare de eis: vaticinare fili hois. Et irruit i me spūs dñi: ⁊ dixit ad me: Loqre: Hec dic̄ dñs: Sic locuti estis dom' isrl: ⁊ cogitatōes cordis vestri ego noui. Plurimos occidistis i vrbe hac: ⁊ iplestis vias ei' interfectis. Propterea hec dic̄ dñs: Interfecti vri quos posuistis i medio ei' hi sūt carnes: ēt hec est le
bes: ēt educā vos ꝺ medio
e'. Gladiū metuistis: ēt gla
diū iducā sup vos dic̄ dñs
de'. Et eiciā vos ꝺ medio
eius. Baboq̄z vos i manū
hostiū: ⁊ faciā i vobis iudi
cia. Gladio cadetis. In fini
bus isrl iudicabo vos: ⁊ sci
etis qa ego dñs. Hec nō
erit vobis i lebetē: ⁊ vos ñ
eritis i medio ei' in carnes.
In finibus israel iudicabo
vos: ⁊ scietis quia ego dñs
Quia i ꝓceptis meis ñ am
bulastis: ⁊ iudicia mea nō
fecistis: sz iūxta iudicia gen
tiū q̄ i circuitu vro sūt estis
opati. Et factū z ē cū ꝓpha
rē: pheltiaſ filī' banaie mor
tu' ē. Et cēcidi i faciē meaz:
clamās vocē mana. Et dī
xi: Heu heu heu domine
deus consūmationem tu
facis reliquiarum israel:
Et factū est verbum do
mini ad me dicens: Fili
hoc vbū istud intelligit negatiue sic: Hec ciuitas nō erit
lebes siue olla succēsa: vt dixit hiere. nec nos carnes bul
lite i ea. sz hec opinio nō ꝓsonat lr̄e seq̄nti vt videbit: et
iō Ra. sa. exponit hoc verbū: Et hec ē lebes ⁊c. tanq̄ as
sertiue dcm: vt sit sensus: sic carues conseruant in lebete
vsq̄z ad pfectā ea
rū decoctiōez: sic
seruabimur i hie
rusalē vsz ad ma
turā etatē: assilat
aūt, plongatio vi
te decoctiōi: qz q̄
diu calor naturaſ
decoq̄t alimentū
puertēdo i mēbra
durat bois vita:
tā diu. n. viuūt ai
malia q̄ diu nu
triunt. q̄. de aīma
q̄ñ aūt calō natu
ralis sic debilitat
ꝙ nō pōt hoc fa
cere: deficit vita:
naturali morte.

Et ēleuauit. Supza posita ē vastatio plebis. La. xl. cōiter: hic pōit destructio pncipaliū spāliū: ⁊ prio sa
cerdotū: 2° pncipū. c. se. 3° falsoz. pphaz. c. xiij. Circa
pmū sciēdū ꝙ hiere. pphauerat bonū ill' q̄ trāsmigrauerāt
⁊ malū ill' q̄ i hierl̄z remāserant sub metaphora ficuū bōa
rū ⁊ malaz: hiere. xxiiij. Sacerdotes āt q̄ remāserāt i hierl̄z
ꝓriū asserebāt: ⁊ iō onīo fcā ē ezechieli ꝓsiliś visiōi hiere. ⁊
potissime q̄tū ad sacerdotes. Prio g̃ describit vastatio illo
rū q̄ remāserāt i hierl̄z: scdo ꝓsolatio illoz qui transmigra
uerant i babylonē: ibi Et fcm ē. Circa pmū sciēdū ꝙ sacer
dotes q̄ remāserant in hierl̄z pabolice designabāt suā ꝓspe
ritatē: ⁊ iō prio eoz pabola ponit: ⁊ scdo tollit: ibi Iccirco.
Circa pmū pmittit mod' visiōis cū dī: a Et ele. me spi.
.i. de' vel angelus dei mister. b Et itrod. me ad poz. do.
dñi oriē. i. ad portā atriū sacerdotū: q̄ sic noiat: vt dōz ē. c. p̄
cedēti. c Et vi. i me. eoz iecho. fi. açur. iste est ali' ab illo
iechonia posito. s. viij. c. qz ille dī fili' saphā. d Et phel.
isti duo erāt pncipales: ⁊ alios traxerāt ad errorē suū: iō ex
pōse noiant. e Di sūt viri q̄ cogi. iniq̄. ⁊c. qz ifozmabant
ppl̄z vt secure manerēt i cultu idoloz: nō timētes hieremie
ꝓmiatōes: iō sbdit: f Dicentes: Nōne nudū ⁊c.]. q. d. sic
māsit ciuitas a tpe salomōis q̄ eā āpliauit: ⁊ triplici mūro
clausit: sic secura ab aduersarijs pmanebit. g Hec ē lebes.
.s. hierl̄z. h Nos āt car. qō exponūt alīq̄ dicētes: ꝙ hec dī
cebāt isti derisozie ⁊ p ꝓs negatiue: eo ꝙ hiere. pphauerat
prio. c. ꝓbustionē ciuitatis sb metaphora olle succēse: ⁊ fm

k Pluri. occi. i vr. hac. s. inocētes q̄s occidit rex ma
nasses ⁊ alij ꝛges
mali ad psuasiōz
sacerdotū: vnō ⁊
hieremiaz volue
rūt sic occidē: vt
habet hiere. xxvj

l Interfecti ⁊c.
i medio ei'. s. hie
rusalē. m Hi
sūt carnes. qz licet nō fuerit ibi mortui morte naturali:
sz violēta: illa tñ mors fuit optia fz ꝙ dī: psal. cxv. Pre
ciosa in cōspectu dñi mors sctōz ei'. n Et hec est le.
qz in hierlm fuerunt sepulti. o Et educā vos. extra
hierlm i captiuitatē. p Gladiū metui. s. regis baby
lonis q̄ñ ꝑ auxilio ad regem egypti misistis. q Et gla
diū indu. su. vos. s. regis babylonis. r In finib' isrl.
.i. in ira aliena finib' ire vestre iuncta. s Judi. vos.
qz fuerūt adducti ad regē babylonis i ira emath: ⁊ ibi
occisi: eo ꝙ relaxauerāt iuramētū sedechie quod feceāt
regi babylonis: vt dōz fuit hiere. xxxix. iō subditur:
t Hec. s. hierlm. v Nō erit vo. in lebe. manēdo in
ea vsq̄z ad maturā etatē. x In finibus israel ⁊c. repe
titio ē eius qō ꝓdcm est ad maiorē affirmationem.
y Sed iuxta iudicia gentiū. imitando idolatriā eoz
z Et factū est cū ꝓphetarē pheltias fili' banaie mor
tuus ē. dicunt aliqui ꝙ nō fuit tunc sic i re: sed ꝓpheta
vidit in spiritu mortē sibi de ꝓpinquo iminere: hebrei
dicūt ꝙ tunc mortuus fuit subito diuino iudicio: ⁊ hoc
fuit scitū per nūcios qui frequēter mittebant de hierlm
ad transmigratos in babylonē: qui interrogati ab illis
quibus ezechiel narrauerat suā visionē: vt habet i fine
huius capituli: responderūt ꝙ eodē tempore ⁊ eadē ho
ra mortuus fuerat: sicut ezechiel dixerat. a Et ceci. i
fa. meā. ad deprecandū dñz ne mltiplicaret exterminiū
b Et factū est. Hic ꝓnter ponit consolatio eoz que

trāſmigrauerāt cū oī: a Fili ho. fra. tui. i. iudei tecū i babylonē ducti. b Uiri, ppinq tui. q; inī eos erant aliq de genere ſacerdotali: ſic ⁊ ipe ezechiel. c Et ois do. iſ. q; de reg decē tribuū aliq euadētes man' ſalmana ſar poſtea venerūt i regnū iuō: vt oēz fuit. iiij. Re. quorū aliq cū iechonia rege fuerunt i babylonē ducti. d Quib' dixe. i. de qbus dixerūt e Habi. hierlz. reputātes eos miſeros ⁊ ſe felices: vt dictū ē in ꝓncipio h'. c. f Lō ge rece. a do. ſputabāt. n. eos a domino delectos ⁊ ōrelictoſ. g Nobis da. ē ter i poſſeſ. q; credebāt ſe cure viuere i hieruſalem: vt ꝓdēz ē. h Propiea hec dic do. de'. i. pp eoz inſultatō nē ero vobis i cōſolatiōez: iō ſbdit de tranſmigratis i Ero eis i ſan. mo. in terri ad qs venerūt. q; p daniēlē ⁊ ſocios eius q fuerūt poſiti ſuper negocia regni babylonis: vt hī dani. ij. iudei ibi hitātes fuerūt ſuſtētati i aliq ⁊ cōſolati: ⁊ poſtea p mardocheuz tpe aſſueri vt hī in li b' heſter. k Lō gre. vos de pplis. tpe cyri q dedit licentiā redeūdi in iudeā. l Et aufe. oēs offē. i. idolatrias: q; p'reditū captiuitat babylōice nō legit il le ppls idolatraſſe: niſi aliq pauci tpe antiochi q ad hoc coegit iudeos. i. ⁊. ij. machabe. m Et da. eis coz vnū. ſ. ad ſeruiēdū vni deo celi. n Et ſpi no. auferēdo eis volūtatē patz ſuoz q fuerūt ad idolatriā pni. o Et aufe. coz lapi. i. durū ad recipiēdū diſciplinā oīi ⁊ ppharz. p Et da. eis coz car. i. tenez ⁊ diſpoſitū ad recipiēdū: vt pz. i eſdre: cui' doctrinā receperūt valde deuote. q Quoz aūt coz p'offen. i. paratū ad deū offēdendū ꝙle erat coz eoz in hierlz hitantiū: vt pz p ꝓdcā. r Hoz viā i ca. ſu. pona. reddēdo eis penā debitā. s Et eleua. Hic vltimo pōit viſiōis h' relatio: ꝑmittit tñ receſſus dīne ꝓtectiōis a hierlz cū oī: Et eleuauerūt cherubi alas ſuas. ad volā dū extra tēplū i quo erāt vt pz p ꝓdicta. t Et aſcēdit

hōis fratres tui: ūiri, ppinq tui: ēt ois domus iſrl': vniū ſi qbus dixerunt hitatorēs hierlz: lōgē recedite a dño: nōbis data ē terra i poſſeſſionē: ,pptērea hec dic dñs deus: Quia lōge feci eos i gētibus: ⁊ qz diſpſi eos in terris: ēro eis i ſcificationē modicā in terris ad qs venerūt. Propterea loquere Hec dic dñs de': Congregabo vos ō poplis ⁊ adunabo de terris in qb' diſpſi eſtis: daboq; vobis humū iſrl. Et ingrediēt illuc: ēt auferēt oēs offenſiōes cūctaſqz abominatiōes eius ō illa Et dabo eis coz vnū: ēt ſpiritū nouū tribuā i viſcerib' eoz. Et auferā coz lapideū de carne eorū: ēt dabo eis coz carneū: vt i ꝓcepti meis ābulēt ⁊ iudicia mea cuſtodiant: faciātqz ea: ⁊ ſint mihi i pplm ⁊ ego ſim eis in deū. Quoz āt coz p'offendicula ⁊ abominatōes ſuas ābulat: hoz viaz in capite ſuo ponā dic dñs deus. Et eleuauerūt cherubi alas ſuas: ⁊ rote cuz eis: ⁊ glia dei iſrael erat ſup eos. Et aſcēdit glia dñi ō medio ciuitatis: ſtētitqz ſup mōtē q ē ad orientē vbis. Et ſpūs leua

uit me adduxitqz i chaldeam ad trāſmigratiōem i viſionē i ſpū dei. Et ſublatā ē a me viſio quā videraz. Et locut' ſū ad trāſmigratiōez oia yba dñi q oñdeāt mihi

Et factūs eſt ſmo. xii. dñi ad me dicens: Fili hōis: i medio dom' exaſperantis tu habitas: qui oculos habēt ad videndū ēt nō vident: ⁊ aures ad audiēdū ⁊ nō audiunt: qz dom' exaſperans ē. Tu ergo fili hominis fac tibi vāſa trāſmigtiōis: ⁊ tranſmigbis p die coz eis. Trānſmigbis aūt de loco tuo ad locū alterū in ꝓſpectu eoz: ſi forte aſpiciant: qz domus exaſperās ē. Et efferes foras vaſa tua qi vaſa tranſmigrātis p die i ꝓſpectu eoz. Tu aūt egredieris veſpe coraz eis ſicut egredit migrās. Ante oculos eoz: pfode tibi parietē ⁊ egredieris p eū i ꝓſpectu eoz. In humeris portaberis: i caligine effereris. Faciē tuā velabis ⁊ nō videb terrā: qā portētū dedi te domui iſrl. Feci ergo ſic ꝓcepe rat mihi dñs. Uaſa mea protuli quaſi vaſa tranſmigrantis per diem: ⁊ veſpere perfodi mihi parietem

glo. do. de me. ciui. ſignās ſubtractiōez diuine protectiōis. v Setitqz ſu. mō. ſ. oliuaz q vno miliari diſtat a hierlm vt hī actuū. i. x Et ſpi. leua. me ⁊c. viſiōe. n. imaginaria videbat ſibi de hierlz i babyloniā reduci. y Et ſub. eſt a me viſio. i. rapt' mētis: ⁊ ſic vidit ſe eē cū ſenib' ſedētib' coraz eo: vt hī. ē. viij. c. ido ſbdit: z Et lo. ſuz ad tranſ. i. ad iudeos trāſmigratos in chaldeā. ⁊ Oia verba do. q oſtenderat mi. retulit n. eis viſionez imaginariā ꝓdictā: et ei' intellectū ⁊ ſignificationē.

Cap. XII.

Et factus ē. Hic ꝓñt de ſcribit puniſtio ꝓncipū: ⁊ diuidit i duas ptes. ſ. principalē ⁊ incidentalē: 2ª ibi Et fcūs eſt. Primum aūt fit ſub pabola ſci ⁊ iō prio pabola pōit 2ª expōit: ibi Et fcūs ē Parabola vo facti ē quādo fit aliq ad ſignificādū aliō fēz: ſic pabola verbi qñ per vnū verbū intelligit aliud. prio ergo dicit b Fili hoīs i medio domus exaſperantis tu habitas. qz plures eoz nolebāt credere verbis hiere. de ōſtructione hieruſalem futura. c Qui oculos habent. ſ. carnis. d Et nō vident. i. non intelligunt oculis mentis. e Tu ergo fili hominis fac tibi. vt per ſimile factum manuducātur ad intelligendum. f Uaſa tranſmigrationis. i. inſtrumenta tranſmigrantib' apta: ſicut baculus pera ⁊ ſimilia. g Et tranſmigrabis p die. vt ſic videāt te tranſire de loco tuo ad aliū. h Et efferes foras vaſa tua. repetitio ē eiuſdē ſententie ad maiorē aſſertionē. i Tu autē egredieris veſpere ⁊c. p hoc. n. deſignabat fuga ſedechie et bellatoz eius de hierlm in ciuitatis captione āte oculos eorū. k Perfode tibi parietē ⁊c. per hoc. n. deſignabat q exierūt per locū abſconditū ⁊ per viam ſubterraneā vt oēz fuit hiere. xxxix. ⁊. iij. Re. vltimo. l In humeris portaberis ⁊c. p hoc deſignat excecatio ſedechie: ⁊ ſic nō poterat incedere niſi appodiando ſe ſuper humeruz bucentis: ⁊ ad idem facit quod ſubditur: Faciem tuam velabis ⁊ cetera. ⁊ ſubditur cauſa: m Quia portentum dedi te. i. ſignuz futuri mali ſedechie. Conſequenter pōitur obediētia pphe cū dicit: n Feci ergo ſic ꝓceperat mihi. ⁊ patet littera

ex dictis. a Et fa.est. Hic ꝓnter exponit pabola dca eo modo quo iā dictū ē q̄tū ad sniam: aliq̄ tñ addunt q̄ exponent. b Nūquid nō dixerunt. q. d. ita quesierūt a te. c Quid tu facis. i. qd signat hoc factū tuū. d Dic ad eos. huius facti intellectū. e Sup' ducē onus istud. i. super sedechiā. f Et su. oēm do. isrl' nc̄. q̄ capta ciuitate ꝛ duce nō poterat ppl'o bene eē, cetera patēt vsque ibi: g Parietē perfodiēt. q̄ introit' vie sterranee erat obturatus. vl' q̄ inter illū itroitū ꝛ regem erat mur' quē oportebat pforari anteq̄ posset illā viā subterraneaz ingredi. h Faciēs et' operiet nc̄. p qđ designat excecatio sedechie. vel q̄ qñ fuit captus a chaldeis velauerūt oculos eius sic solet fieri hoīb' morte dignis. i Et extendā rete meū super eū nc̄. i. exercitū chaldeoꝝ qui inseqūns cepit eum. k Et adduc. eum in baby. vinctū ꝛ captiuū. l Et ipam nō videbit. q̄a ante fuerat excecatus iij̄. Reg. vltimo. m Ibiq̄ morieꝫ. tñ fuit honorifice sepultus: vt hī hiere. xxxij̄. n Et oēs q̄ circa eū. ꝓncipes ꝛ bellatores. o Dispgaz. q̄. p maiorī pte fugerūt eū relinquentes. p Et gla. euagi. p' eos. hoc dī pp iohannā filiū charee: ꝛ alios q̄ fugerūt i egyptū ꝫ ysaiū hieremie: vt hī hiere. xliij̄. Et ibi fuerūt occisi p chaldeos q̄ ceperūt egyptuz q Relin. ex eis vi. pau. nc̄. hoc dī pp illos q̄ in vita fuerunt reseruati ꝛ in chaldeam ducti. r Ut enarrēt oia scele. eoꝝ. facto ꝛ vbo: ex eoꝝuz .n. miseria appebat q̄ deū suū offēdrāt: ꝛ multi eoꝝ pnia ducti h' idē vbo fatebāt. s Et sci. q̄ ego do. p expiētiā mee ptātis ꝛ vidicte. t Et fa. ē. Hec ē ps icidētal' i q̄ p' misiā regis ꝛ ꝓncipū: b' occasiōe pōit miseria plebis: ꝛ prio denūciat hec afflictio. 2° eius acceleratio: ibi Et fcūs ē. Circa ꝑmū dicitur v Fili hois pa. tuū in ꝓtur. s. mētis ꝛ coꝛporis. x Lomān: ꝛ in caligine egressus sum: ꝛ in humeris portab' in ꝓspectu eoꝝ. Et factus ē sm̄o dñi mād me dicēs Fili hois: nūnqd nō dixerūt ad te domus isrl': dom' exasperans: qđ tu facis. Dic ād eos: Hec dic dñs deus. Sup ducē onus istō q̄ ē in hierlz: et sup oēm domū israel q̄ ē i medio eoꝝ. Dic: Ego portētū vestruz: Quō feci: sic fiet illi. In trāsmigrationē ꝛ i captiuitatē ibūt: ꝛ dux q̄ ē in medio eorum in humeris portabit: in caligine egredieꝫ. Pārietē fodiēt vt educāt eū: faciēs eius operiet vt nō vid̄ at oculo terrā. Et extēdam rete meū sup eū: ꝛ capietur in sagena mea et adducaz eū i babylonē i terrā chaldeoꝝ: et ipam nō videbit: ibiq̄ morieꝫ et oēs q̄ circa eū sūt. Presidiū eius ꝛ agmina eius dispergā in oēz ventū: et gladiū euaginabo p' eos. Et scient q̄ ego dñs q̄ dispersero illos i gētib' ꝛ dissemiauero eos i terris Et relinquam ex eis viros paucos a gladio ꝛ fame et pestilētia: ut narrent oia scelera eoꝝ in gētibus ad q̄s ingrediētur: et sciēt q̄ ego dñs: Et factus est sm̄o dñi ad me dicēs: Fili hōis panē tuū in ꝓturbatiōe cōmede: ſz ꝛ aquā tuā in festinatione ꝛ merore bibe: ꝛ dices ad pplm terre: Hec dic do mino deus ad eos q̄ habitāt in hierlm i terra israel. Panē tuū in solitudie comedēt ꝛ aquā suā i dsolatiōe bibēt: vt dsoleꝫ tra a mlt'itudie sua pp iiqtates oim q̄ habitāt i ea: et ciuitates que nūc habitāt dsolate erūt: ꝛ trāqz desita: ꝛ scieꝫ q̄ ego dñs. Et fact' ē sm̄o dñi ad me dicēs Fili hois: qđ ē ꝓuerbium istō i tra isrl' dicētiū: i lōgū differēt dies: et pibit ois visio: Ideo dic ad eos: Hec dic dñs de': Quiescē faciā ꝓuerbiū istō: neqz vulgo dicet vltra i isrl'. Et loq̄re ad eos: q̄ appropinquerit dies ꝛ sm̄o ois visiōis. Nō n. erit vltra ois visio cassa: nē q̄z dinatio ābigua i medio filioꝝ isrl': q̄ ego dñs loq̄r: ꝛ qđcūqz locut' fuero vbū fiet. Nō plōgabit āplius: ſz i dieb' vris dom' exasperans loq̄r vbū: ꝛ faciaz illō dicit dñs de'. Et fact' ē sm̄o dñi ad me dicēs: Fili hois: ecce dom' isrl' dicetiū: visio quā h' vidz i dies mltos: ꝛ i tempora longa iste prophetat Propterea dic ad eos: Hec dicit dominus deus. Nō plōgabit vltra ois sermo me'. Verbuz qđ locut' fuero ꝓplebitur dic dñs de'

¶ Et factus ē sm̄o .xiii. dñi ad me dicens: Fili hominis vāticinare ad prophetas israel qui ꝓphētāt et dices ꝓphātib' d coꝛd suo. Audite vbū dñi: Hec di

a Terraqz desta. pp defectū culture. b Et fa. ē. Hic ꝓnt describit pdicte vastationis acceleratio: eo q̄ icreduli dicebāt ꝓphetias hiē. ꝛ ezechiel nunq̄ i pleri: ꝛ h' ē qđ dī: c Qđ ē, pv. il. i. vbū vulgarit dcm d In lō. dif. di. i. tps ipletōis ñ vēiet: iō seq̄t: e Et pi. ois vi. frustrata effectu suo.

f Jō dic ad eos. asserendo ꝫrium g Quiescere facia, puer. istō. iducēdo i eoꝝ oculis effectū. h Nō .n. erit vl. ois vicassa. Ifa sic ē ōdinata. Ois visio ñ erit vltra cassa. i. nulla visio ꝓphetica frustrabit effectu intēto: q̄z negatio p' posita sig vniuersali sac eq̄pollē suo ꝫrio: ꝛ sic ois nō ꝛ null': eq̄pollēt. i Neq̄ diuia. i. denūciatio futuri ex fuelatōe dī. k Ambigua. q̄z cito iplebit i effcū: iō seq̄t l Nō plō. āplius ſz in die. ve. nc̄. ex h' .n. tpe ñ fluxeꝫ sex āni itegri vsq̄ ad dstructionem hierlz: vtz ex dctis ē. i pncipio. viij̄. c m Et fa. ē sm̄o do. nc̄. h ꝓnt ostēdit accelera' ipleti ois ꝓphie eçechil' c' ꝓphia erat ꝓfōmis ꝓphie hiē. de dstructōe ciuitat ꝛ ppli captitate: ꝛ pz snia ex dictis.

a Et fcūs ē. h ꝓnt eçechiel ꝓphīçat ꝫ fal. Lap. .xiii. sos ꝓphas: ꝛ p' ꝫ sexū virilē: 2° ꝫ mlieb̄e: ibi Et tu fili hois. Pria i duas: q̄z p' pōit pseudo ꝓphaz cl'pa: 2° dnñciat eoꝝ pēa: ibi Propterea. Circa p'm dī: b Vati. ad ꝓphe. s. flos: iō sb'dit: c Et di. ꝓphe. d cō. su. i. d sua

fictiõe nõ ex dña reuelatiõe: iõ sb'dit: d Quasi vul
pes in deser. xẽ. Est aũt vulpis aial dolosũ intẽdẽs dece
ptiõi auiũ: sic isti, pphe itẽdebãt ad dceptionẽ simpliciũ
iõ arguit eos dices: e Nõ ascẽdistis ex aduerso. pctã
ppli arguẽdo. f Neq; opposuistis murũ. p peccatoꝛi
bus feruẽter ozã
do. g Ut sta. i
pze. pcussiõez dñi
viis meritis auer
tẽdo. h Uidẽt
vana. mutat lo
q̃ndi mõz ꝺ s. ꝺa
pte ad tertiam.
i Dicentes ait
do. vt i modo lo
q̃ndi ꝓfozmarent
se veris, pphis ad
facili' decipiẽduz.
k Et pseue. cõ
firmare sermõez.
idẽ pluries ꝛ plu
ribus diebus ꝛpe
tẽdo: vel dictũ su
um falso iuramẽ
to ꝓfirmãdo.
l Nũqd nõ vi
sionẽ cassã vidi.
q. d. sic. m Pro
pterea. hic ꝓnter
põit pẽa: ꝛ primo
sic, pphantiuz: 2°
eis credẽtium: ibi
Et ipe. Circa pri
mũ dr: m Pro
pterea. i. pp men
dacia, pphetica.
n Ecce ego ad
vos. s. puniẽdos.
o Et erit man'
mea. i. vidicte me
e potẽtia. p Su
per ,pphas. falsos
q Jn ꝓcilio po
puli mei nõ erũt.
.i. i cetu reuerten
tiũ de babylõe. s.
i psonis suis nec i
filijs ab eis ꝓcrea
tis. r Et i scri
ptura do. isrl' nõ
scribent. redeũtes
.n. ꝺ babylõe habuerũt genealogias suas descriptas: vt
sic singuli redirẽt ad hereditates patrũ suoꝝ: vt habeẽt
prio esdre. s Nec in terrã isrl' ingredient. cũ reuerẽti
bus de babylõe: sic expõit hec lra cõit: r: sz qz redeuntes
de babylõe i iudeã fuerũt i magna afflictiõe ꝛ seruitute:
iõ bonũ redeũtiũ nõ videt fuisse tm̃ q illius bõi prima
tio eẽt sufficiẽs istoꝝ falsoꝝ pphaꝝ punitio: iõ videtur
mihi q sic dz intelligi saltẽ ꝓncipaliter. ;q Jn concilio
ppli mei nõ erũt. i. in societate supnoꝝ ciuiũ. r Et
in scriptura do. isrl' nõ scribent. i. i libro vite in q̃ scribũ
tur electi. s Nec in terrã isrl' ingrediẽt. i. in trã viuẽ
tiũ: p quã intelligit celestis habitatio: vbi moꝛs locũ ñ
habz. t Dicẽres pax. sic. n. dicebãt ppli q nullo mõ
habebãt dubitare ꝺ aduẽtu regis babylonis sup eũ: qõ
tñ erat falsũ. v Et ipe. hic ꝓnr põit pena credẽtiuz

cit dñs deꝰ: Ue, pphis insi'
pientib' q sequũt spm̃ suũ et
nihil vidẽt. Quasi vulpes i
deserto: pphe tui isrl' erant
Nõ ascẽdistis ex aduerso:
nẽq; opposuistis murũ pro
domo isrl' ut staretis i plio
in die dñi. Uidẽnt vana et
diuinãt mẽdaciũ: dicẽtes:
ait dñs: cũ dñs non miserit
eos: et pseuerauerũt ꝓfirma
re sermonẽ. Nũqd nõ visi
onẽ cassã vidistis: ꝛ diuina
tionẽ mẽdacẽ locuti estis:
Et dixistis ait dñs: cũ ego
nõ sim locut'. Propta hec
dicit dñs deꝰ: Qr locuti estis
vana: ꝛ vidistis mẽdaciuz
iõ ecce ego ad vos ait dñs
deꝰ: et erit manꝰ mea sup̃
pphas q vidẽt vana ꝛ diui
nãt mẽdaciũ. Jn ꝓcilio po
puli mei nõ erũt: et i scriptu
ra domꝰ isrl' nõ scribẽt nec i
tra isrl' ingredient: ꝛ scietis
qz ego dñs deus: Eo q dꝰ
ceperit ppluz meũ dicentes
pax pax: ꝛ nõ ẽ pax: et ipse
edificabãt parietẽ: illi aũt li
niebãt eũ luto absq; paleis
Dic ad eos q liniũt absq;
tẽpatura: q casur' sit. Erit
ẽniz imber iundãs: et dabo
lapides pgrandes ꝛ dẽsup

irruẽtes: et ventũ ,pcelle dis
sipãtẽ. Siqdẽz ecce cecidit
paries Nũqd nõ dicetur
vobis: ubi ẽ litura quã lini
stis: Propter ea hec dicit dñs
deꝰ: Et erũpe faciã spm̃ tem
pestatũ i idignatiõe mea: ꝛ
imber iundãs i furoꝛe meo
erit: ꝛ lapides grãdes i ira
i ꝓsũptionẽ. Et ꝺstruã pari
etẽ quẽ liuistis absq; tpaũ
to: ꝛ adeq̃bo eũ terre et re
uelabit fũdamẽtũ eiꝰ: ꝛ ca
det ꝛ ꝓsumet i medio eiꝰ: et
scietis qz ego sũ dñs. Et cõ
plẽbo idignateõz meã i pa
riete ꝛ in his q liniũt eum
absq; tpameto: dicãq; vo
bis: Nõ ẽ paries: ꝛ nõ sunt
q liniũt eũ. Propphe isrl' q
,pphant ad hierlm̃: ꝛ videt
ei visionẽ pacis ꝛ nõ ẽ pax
ait dñs deꝰ. Et tũ fili hoĩs
põe faciẽ tuã ꝺ filias popli
tui q̃ ,pphant ꝺ corꝺ suo
ꝛ vaticinare sup eas: ꝛ dic:
Hec dicit dñs dus: Uẽ q cõ
sumũt pulullos sub oi cu
bito manꝰ: ꝛ faciũt ceruica
lia sub capite vniuerse etati
ad capiẽdas aias. Et cũ ca
perẽt aias ppli mei viuifica
bant animas eoꝝ: et vi
olabant me ad populum

falsis ,pphetis: cũ dr: Et ipe. s. ppls meꝰ. x Edificabat pa
rietẽ. i. hierlz vt dicẽ Ra. sa. in qua ppls edificabat ita secure
ac si deberet ibi semp manere. y Jlli aũt. s ,pphe falli.
z Liniebãt eũ. i. verbis adulatoꝝ ista pplo applauꝺbãt: Alli
ter expõit vt p parietẽ intelligat ꝓgeries peccatoꝝ: ꝛ maxie
i cultu idoloꝝ i q̃ fal
si ,pphe suis adulatio
nibus nutriebãt ppluz
ꝛ iõ denũciat calus e
dificiũ huiꝰ cũ dicit:
a Erit. n. imber in
undãs. i. exercitꝰ chal
deoꝝ abũdãs i bellato
rib' viris sic imber
i guttis. b Et da
bo lapi. pgrãdes. i. ex
ercitus ꝓncipes.
c Delup irruẽtes.
.i. fortiꝫ icitates cune
os suos ad ꝺstructio
nẽ muroꝝ. d Et
vẽtũ, pcelle dissipãte.
.i nabucho. regem.
e Siqdẽ ecce ceci.
pies. i. hierlz ꝛ altari
a idoloꝝ ibi edifica
ta. f Nũqd nõ di
cet vobis. impropan
do. g Ubi ẽ litu
ra quã linistis. q. d.
apparet falsitas i adu
latoꝛib' viis. h Et
erũpere. sa. spm̃ tẽpe.
.i. nabuc. quẽ pri' vo
cauit vẽtũ ,pcelle ꝛ pa
tẽt cetera ex dcis: ẽ. n.
repetitio eiusdem xẽ.
vsq; ibi: i Et rue
labit fũda. eiꝰ. chalꝺi
.n. minauert muros
hierlz i aliquib' locis
vt sic faceret eos rue
re. k Et ꝓple. idi
gnatõez meã. i. effm̃
vidicte mee. l Jn
pariete xẽ. ꝛ pz ex di
ctis snia. m Et tu
hic ꝓnr, pphetat ꝺ fal
sas ꝓphetissas: ꝛ di
uidit i duas: qz p' põit
eaꝝ culpa: 2° pẽa: ibi

Propi hoc. Circa pmũ dr: n filii ho. po. fa. tuã. ostẽden
do diuiam indignatõem. o Lõtra filias. i. falsas ,pphe
tissas. p Que prophe. de coꝛ. suo. ꝛ nõ spiritu diuino.
q Ue q̃ ꝓsumũt pulullos xẽ. hoc ꝺupliꝛ expõit: vno mõ
vt p pulullos ꝛ ceruicalia intelligant vba adulatoria ꝛ mẽ
dacia: que dicebãt iste mulieres malꝰ hoibꝰ ꝛ idolatris: alio
mõ itelligẽdo pulullos ꝛ ceruicalia ad lras: ,pphe. n. veri ñ
solũ ,pphabãt vbis sz et fcis ꝛ sensibilib' signis: sic hieremias
posuit catenas i collo suo ad significãdũ captiuitatẽ futurã
hiere. xxvij. Et eodẽ mõ, pphe falsi faciebãt eos simiãte): sic
sedechias fecẽ sibi cõnua ferrea. iij. Re. xxij. Et eodẽ mõ, pz he
tisse false faciebãt pulullos ꝛ ceruicalia: faciẽte) hoies accũbẽ
sp ea: dicẽtes sic potesti dõmire secuꝝ ꝛ q̃ete ñ timtes i aliq̃ ꝺ
aduẽtu chalꝺoꝝ. r Sub ca. vni. cta. i. hoiz c' libz etati. s
Ad ca. ai. i. ꝺcipiẽdas suis ñdacijs. t Et vi. me ad po. me. i.

eogebāt me ad puniendū ip̄m: nec est intelligendū q violentia seu coactio cadat i deo: sed hoc dī ad denotādū q ñ vult p se malū pene: sed p accidēs. s. pp ordinē sue iusticie: cū eius pp̄iū sit misereri ⁊ pcere. a Propt pugil. ordei. i. pp vlē questū talia faciebāt. b Ut interfi. aias q̄ nō moriūt. iustis. n. viuētib' i domio nihil eis dātib' pphetabāt morte et infortunia: ⁊ iniustis qui p peccatū sūt mō tui, pphetabāt vitam ⁊ pspera pp eoz dōa c Propt hoc. hic ponit earum pēa cuz dī: d Ecce ego ad puluillos vios. i. ad facta vīa punienda. e Quib' vos ca. i. decipitis. f Alias volates. i. hoies q̄ deberēt eleuāi ad cognitionē diuinoz: ⁊ loq̄tur de eis ad moduz volatiliū q̄ attēdētia ad instrumēta aucupis: in quibus sūt aliq̄ attrahentia vt grana: et huiusmōi illic descendūt ⁊ capiunt retibus suis: sic isti attēdētes ad vba pphetissaz decipiebāt ab eis. g Et dirūpaz eos de brachijs vīis. i. taliē puniā vos q̄ nō poteritis talia facere nec pplm meū ō cipere. h Et scietis q̄ ego dñs. p experiētiā mee vindicte. i Pro eo q̄ merere fecistis coz iusti. q̄tū i vobis fuit ifortunia sibi prophetando. k Quē ego nō contristaui. i. ñ disposui inferre talia sibi. l Et cōfortasti ma. impij. pphetādo sibi bona. m Ut non reuerte. a via sua mala. p hoc. n. nutriebat i malo suo. n Et viueret. s. si a peccatis suis pēitēt. o Propterea vana nō videbitis. quia auferā vos de vita pnti: ita q̄ pplm meū decipere nō poteritis. Cap. XIIII.

meū, ppt̄er pugillū ordei ⁊ fragmē panis: ut interficerēt aias q̄ nō moriunt: ⁊ viuifi carēt aiaſ que nō viuūt: mentiētes populo meo credenti mēdacijſ. Propter hoc dicit dñs deus: Ecce ego ad puluillos vīos quibuſ vos capitis aiās volantes: et dirūpam eos de brachijs vestris: ⁊ dimittā aias quas vos capitis aias ad volandū. Et dirūpam ceruicalia vestra: ⁊ liberabo pplm meum de manu vestra: neque erūt vltra in mānibus vestris ad pdādum: et scietis quia ego dñs. Pro eo q̄ merē fecistis coz iusti mēdaciter: quē ego ñ cōtristaui: et confortastis manus impij: ut ñ reuerteret a via sua mala et viueret: pptereā vana non videbitis ⁊ diuinatiōes nō diuinabitis amplius: ⁊ eruam populum meum de manu vestra ⁊ scietis quia ego dominus. Ca. XIIII.

ET venerūt ad me viri seniozes israel: ⁊ sederūt coram me. Et factus ē sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: uiri isti posuerunt idola sua in cordibus suis: et scādalum iniqtatis sue statuerunt cōtra faciem suam. Nūq̄id interrogat' respondebo eis? Propter hoc loquere eis: ⁊ dices ad eos: Hec dic dñs de: Homo hō de domo israel q̄ posuerit immūdicias suas in corde suo: ⁊ scandalū iniqtatis sue statuerit cōtra faciem suam: ⁊ venerit ad prophetam interrogās p eum me: ego dñs respōdebo ei in multitudine immundicias suaz ut capiat domus israel in corde suo quo recesserūt a me i cunctis idolis suis. Propterea dic ad domuz israel: Hec dicit dominus deus: Conuertimini ⁊ recedite ab idolis vestris: ⁊ ab vniuersis cōtaminationib' vestris auertite facies vestras Quia homo hō de domo israel et de prosilitis q̄cunq̄z aduena fuerit i israel: si alienat' fuerit a me et posuerit idola sua i corde suo: ⁊ scādalū iniqtatis sue statuerit p̄ faciē suā et venerit ad pphaz vt interroget p eū me: ego dñs respōdebo ei per me: et ponā faciē meaz sup hoiez illū: et faciā euz i exēplū et i proverbiū: ⁊ dispdaz eū de medio pplī mei: ⁊ scietis q̄ ego dñs: Et pphā cuz errauerit et locutus fuerit verbū: ego dñs decepi prophetam illum. Et extē dam manū sup eū: ⁊ disperdā eū de medio pplī mei Israel. Et portabūt iniquitatē suā: iuxta iniquitatē pphetē interrogātis: ⁊ nō pp vitē pp̄ie emēdatōez: ⁊ tales erāt de dō' hic dī: Et venerūt ad me viri ⁊c. iō seq̄t: b Uiri isti posuerunt idola sua in corde suo. i. firmiter proposuerūt pseuerare in eis. c Et scāda. iniqta. sue. i. iniqtatē sua q̄ phet alijs ruēdi occasionē. d Statuerūt cōtra fa. sua. hūtes eā i iugi mēoria ad iterandum eam. e Nūq̄d iuro. respōdebo eis. q. d. nō ad votū suum: quia idigni sūt eo q̄ nō querūt i tēpore recta sz puersa. cetera patent ex dictis vsq̄ ibi: f Ego do respō debo ei i mlt. imūdi. suaz. i. sz ōmeritū immūdicie sue ⁊ illud meritū est q̄ sibi nō rndeat: aliq̄n. n. pōt affirmatio p negatōe sic cū dicit alicui male petēti iroīce: ego faciā q̄ petis. vel si respōdebit ita obscure q̄ ñ intelliget. g Ut capi. do. isrl i cor de suo ⁊c. istō vt: ñ tenet cāliter: qa de ñ pōt cē cā mali culpe sz psecutue. ad h'. n. q̄ de ñ rndz male petēti: vel obscurū rn sū dat ei: sequit q̄ rēanet i errore suo. h Propter hic pñi pōt h' impedimēti remotō cū dī: i Cōuertimi ⁊ fce. ab idolis vīis. p verā et pfectā pniaz: ⁊ sic supple habebitis bonū ⁊ clazz rnsū k Quia hō hō. i. q̄libz hō. l De domo isrl. ide natiu'. m Et de p̄selitis. i. ō gētilibus p̄uersis ad iudaismū. n Si alie. fu. a me. p idolatriā. o Et posue. ido. sua i coz. suo. firmiter, pponens ea colē. p Et vene. ad pphe. s. vez. q Ego do. respō. ei p me. ⁊ nō p. pphaz: ⁊ ista rnsio erit sue iniqtatis pūitio: iō subdit: r Et po. fa. meā sup ho. illū. ad pctā sua diiudicādū ⁊ puniēdū: iō seq̄t: s Et fa. eū i exē. s. irozis vidētib' e pūitiōez. t Et i, puer. ita q̄ i maledictiōe alic' dicet cōit: sic faciat tibi dñs sicilli. v Et pphā. h p̄ñi pōt false pphie pūitio: tā ex pte irrogāt q̄ ex pte rndētis cū dī: Et, pphā. s. falsus. x Cū erra. a spū maligno ex suo ō merito ōcept'. y Et lo. su. ver. s. falsū. z Ego do.

CAPUT XIIII.

ET venerūt. Supra descripta ē hierosolymitaruz vastatio: hic pōt trāsmigratoz cōsolatio: ⁊ diuidit in duas ptes: qz prio pōt vtilis monitio: ⁊ subdit 2° ipsa cōsolatio: ibi Et scīs est. Monitio āt vtilis fuit: q̄ quesierāt diuinū responsū a pphis sāctis: ⁊ iō diuidit in tres ptes: qz prio ponit impedimēti oñsio: 2° subdit eī remotio: ibi Propterea. 3° fallsitatis punitio: ibi Propha cū erraverit. Impedimētū āt diui respōsi ē ip̄m q̄rere ficticie: vtpote ad tēptandū pphē veritatē: vel qz q̄rit eius rnsū pp curiosita

decepi ꝑphetã illũ.i.decipl pmisi: a Et extendam manũ mea.i.vtutẽ meã: b Sup illũ. ad ipsũ puniẽ dũ:iõ subdit: c Et delebo eũ.i plona ꝑpa ꝛ posteritate sua: d Et portabũt iniqtatẽ suã.s.ꝑphetа ꝛ interrogãs ipm:iõ subdit: e Juxta iniqtatẽ interrogantis ꝛc̃.idest iniquitaſ vtriuſq; pũiet grauit tñ iniqtas ꝑphete qz maior est: f Ut non erret vltra dom⁹ isrl. p talẽ ꝑphetã decepta: g Sed sint mihi in pplm.cultũ latrie exhibendo: h Et ego sim eis in deũ. i viã salutis dirigẽdo. i Et factus est. hic cõsequẽt ponit trãſmigratoꝝ ꝓsolatio. Sciẽdũ tñ q; expositores latini cõiter exponũt resiuũ hui⁹ capli ꝛ habitatores hierlm ꝛ iudee dicẽtes:q; hic ab eiſ excludit remedium speratum eo q; confidebant liberari a cõminationib⁹ hieremie per merita antiq̃ꝝ patruz: ꝛ hoc remouet ab eis p hoc q; dicit q; si noe daniel ꝛ iob:q; fuert valde iusti: eent ii eos ꝛ p eis oraẽt:nõ liberarẽt eos:ſz tñ seipos:ſz lra ñ videt ad hoc ꝓcõdare ꝛ i fine capli: sed magis diſcordare pp qõ ra. sa. aliꝫ exponit dicens:q; deus hic diſtinguit iter punitionem gentilium ꝛ iudeorum.s.q; si ꝓ peccatis alicuius ire vel ciuitatis gẽtiliuz de⁹ iferat vnã de q̃ttuor plagis hic enumeratis ad eius destructiõez:si noe daniel ꝛ iob eent ibi nõ liberarẽt populũ: sed seipsos tñ:ꝛ ciuitas vel terra fũdit⁹ destrueret absq; repatiõe:sicut hi exẽplũ genẽ. xix. de subuersione sodome i q̃ liberati tñ fuerũt tres iusti.s.loth cũ duab⁹ filiab⁹ suis:sed si oẽs q̃ttuor plagas hic enumeratas inducat sup hierlm ad ei⁹ destructionẽ:aliq; tñ reseruabũtur i vita ad ciuitatis futurã repationẽ: ꝛ sic factũ ẽ:qz ꝯorobabel nepoſ iechonie fuit dux redeũtiũ de babylõe sub q̃ reedificatũ ẽ tẽplũ:ꝛ postea ciuitas sub neemia h⁹ ocñ erat ad magnã ꝓsolationẽ trãſmigratoꝝ: g̃ applicãdo lram ad hãc ſniaz residuũ hui⁹ ca. i duas ptes diuidit:ꝑ ꝓmo põit mod⁹ punitiõis ire gẽtiliũ: ꝛ iudeoꝝ ibi Q.ñ hoc dicit. Circa ꝓm̃ dr i ꝑsõa dñi: k Terra. s.gẽtiliũ: k Cũ pecca.mihi vt ꝓuari.ꝓuaricãs.exagerãdo pcẽa p:ciis: l Extẽdã manũ meã sup eã. ad dam manuz meã sup illuz ⁊ delebo eũ ⁊ medio ꝑpli mei isrl: ⁊ portabũt iniquitatẽ suã. Jũxta iiqtatẽ itrogantis: sic iniqtas ꝑphete erit:ut nõ erret vltra dom⁹ isrl a me neqz polluaſ i vniuersis ꝓuaricatõib⁹ suis:ſed sit mihi i ppl̃z ⁊ ego siz eis i deũ:ait dñs exercituũ. Et fac⁹ ẽ ſmo dñi ad me dicẽs: Filij hoiſ:trã cũ pecca uerit mihi:vt ꝓuaricet ꝓuaricãs:extẽdã manũ meã sr eã:⁊ pterã vgã panis ei⁹ ꝛ imittã i eã famẽ:ꝛ interficiã de ea hoiez ꝛ iumẽtũ. Et si fuerit tres viri isti i medio ei⁹ nõe daniel ꝛ iob: ipsi iũ sticia sua libabũt aias suas ait dñs exercituũ. Q̃ó ⁊ si bestias pessimas iduxero sr trã vt vastẽt eã:ꝛ fuerit iuia eo q; nõ sit ptrãsiens pp bestias tres viri isti si fuerit in ea:viuo ego dicit dñs deus qz nec filios nec filias libabũt:ſz ipsi soli liberabũtur trã aũt ꝺsolabit. Q̃l si gladiũ induxero sup trã illam ⁊ dixero gladio:trãsi ꝑ trã ⁊ interfecero ꝺ ea hoiez ꝛ iumẽtũ: ꝛ tres viri isti fuerit i medio ei⁹:viuo ego dic dñs de⁹ ñ libabũt filios neqz filias ſz ipi soli libabũt. Si ãu tẽ ꝛ pestilẽtiã imiſero super trã illã:⁊ effudero indignationẽ meã sr eã i sanguine vt auferã ex ea hoiem ꝛ iumẽtũ:ꝛ noe dãiel ꝛ iob fuerint i medio ei⁹: viuo ergo dic dñs de⁹: qz filiũ ꝛ filiaz nõ libabũt:ſz ipi iustícia sua libabũt aias suas. Q̃ño niã hec dic dñs de⁹ q; ⁊ si quattuor iudicia mea pessima gladiũ ꝛ famẽ ac bestias malas ꝛ pestilẽtiã imiſero i hierlm vt interficiã ꝺ ea hoiem ꝛ pec⁹: tñ rẽliquet i ea saluatõ educẽtiũ filios ꝛ filias. Ecc̃e ipsi egrediẽtur ad vos ⁊ videbiſ viã eoꝝ ꝛ adiuẽtiões eoꝝ ⁊ ꝺsolabimini sup malo qꝺ iduxi i hierlm ⁊ i oib⁹ q; iportaui sup eã: ⁊ ꝺsolabũt vos cuz videritis viã eoꝝ ꝛ adiuentiones eoꝝ:⁊ cognoscetis q; nõ frustra feceri oia que feci in ea ait dñs deus. ipſam puniendam: m Et cõterã virgã panis.i.ſustentamentũ cuiuslibet cibi q; noie panis intelligit in scriptura: ꝛ hec ẽ ꝑ⁹ plaga.s.famis. n Noe daniel ꝛ iob. isti tres pre ceteris ꝓb⁹ hic noiant:qz suis orationibus nõ saluauerũt alios.noe.n. nõ saluauit orationib⁹ suis ozbẽ a diluuio: ſe ptẽ aũt ꝑsõe cũ eo saluate fuert pp suã iuſticiã: ꝛ vt p eas multiplicaret gen⁹ humanũ.silr daniel suis orationib⁹ nõ liberauit hierlm a destructiõe nec iob filios suos ꝛ filias a morte. o Ipsi iusti. liber. aias suas.i.ꝑsõas suaſ tñ Cõsequẽter ponit plagã 2ª cũ dr: p Qz ꝛ si be. pessimas. vt leones ꝛ serpẽtes ꝛ draꝯes a qb⁹ nullo mõ se pñt hoies defẽdere cetera patẽt ex dictis Cõsequenter ponit 3ª plaga cũ dr: q Ut si gla. indu. sup terrã illã.s.gẽtiliũ: r Et dixero gladio. hoc ẽ bellatorib⁹ vtẽtib⁹ gladio.cetera patẽt. Consequẽter põit q̃rta plaga: s Si ãt ꝛ pe. imiſero.i. generalem mortalitatẽ ex corruptiõe aeris: t Et effudero idigna.meã. i.effectũ vindicte mee v Jn sanguine.i. ꝺstructiõe vite generalit: eo q; vita consistit i sanguie:ſz q; dr leui. xvij. Alia omiſ carnis i sanguie ẽ. cetera patent ex dictis. x Q̃m hec dicit. hic cõsequenꝫ ponit modus punitiõis hierlm: y Q̃ó ⁊ si q̃ttuor iudi. mea pessima.i.effect⁹ vidicte mee ꝓdictos: z Sladiuz ꝛc̃. imiſero i hierlz.simul: sic ⁊ fcm fuit i obsidiõe p chaldeos:vt ocñ ẽ supra.v.ca. a Tñ relinquet i ea saluatõ. s.aliq̃ꝝ q̃z filij ⁊ filie reedificabũt ciuitatẽ ⁊ eã habitabũt sicut fcm fuit sub ꝯorobabel duce:ꝛ neemia:vt ꝓdictũ ẽ:ꝛ ñ fit hic mẽtio de trib⁹ ꝓdict⁹ ꝓb⁹:noe ⁊ daniel ⁊ iob:ad designãdũ q; ẽt sine meritis patꝝ de⁹ hoc faceret: vt dic ra. sa. eo q; elegit ciuitatẽ illã ad suũ cultũ:vñ lz bis fuerit fũditus euersa:tñ fuit bis edificata ꝛ adhuc stat: b Ecce ipsi egredient ad vos.i.illi q; reseruabũt viui destructa hierlm per chaldeos venit ad vos transmigratos: qz ducti fuerũt in babylonẽ:vt hi. iiij. regũ vlr: c Et vide.viã eoꝝ ꝛ adinuẽtiões.i. pcẽa ꝑ effectũ pene a deo iposite: d Et ꝺsolabimi sup malo ꝛc̃.].i.illud malũ erit vobis occasio ꝺsolatõis ꝛ boc q; dolebatis vos tradidisse chaldeis de ꝓsilio hieremie:qz ꝑ hoc videbitis vos euasisse,mal⁹ malũ sine ꝓpatõe e Et ꝺsolabũt vos:dicẽtes vos fuisse beatos respectu eoꝝ f Et cogno.q; nõ fru. fecerim ꝛc̃. potio.n. amara nõ dr

esse frustra si secꝫ sanitas: silr nec illa dura pena a deo inflicta supra hierlm: qz hᵒ fuit ad declarationē diuine iusticie: ⁊ ad cōrectōz pplī: ⁊ qz hᵒ videꝛt pᵒ trāsmigrati: ⁊ iō fuerit ꝓsolati

In ca. xliij. vbi dī in postil. Noe daniel ⁊ iob. Additio

YSti tres p ceteris pīb⁹ noiant: qz lz fuissēt tāte iusticie ⁊ taz accepti coꝝ deo vt ituitu eoꝝz de⁹ restaurasset ea que ꝓpi peccata alioꝝ destruxerat: tn non sufferierūt ad amouēdū sētiā diuinā. Primꝰ pz noe geñ. viij. vbi dī: Recordat⁹ ē dñs noe ⁊ adduxit spm sup terrā ⁊ iminute sūt aq Ex q pz q ituitu ipsi⁹ noe deus restaurauit hūc mūdū habitabilē: lz noe iusticia suffi cies nō fuit ad amouēdā sniam diluuij. De daniel vero silr dañ. x. vbi angel⁹ ad eum missus ꝓ restauratōe tēpli ⁊ ciuitatis hierlz depcātē ait: Noli me tuere daniel: qz ex die pᵒ q posuisti coꝛ tuuz ad intelligendum: vt te affligeres in conspectu dei tui: exaudita sunt verba tua ⁊c. Ex quo patet q orationibus ipsius danielis deus restauravit tēplū ⁊ ciuitatē: cū hoc tn manifestū est q tpe daniel fuit destructa ciuitas ⁊ tēplū. De iob vero pz iob vltimo: vbi hī q per orationē ipsius iob fuit domus sua restaurata non tn diuina snia pristina de destructiōe dom⁹ sue ⁊ mozte filiozū fuit sublata ⁊c. Capitulum .XV.

ET factꝰ est. Supius descripta ipsi⁹ hierlm ⁊ populi vastatio: hic ꝓnī ponit dicte vastationis rō: q ē mltiplicatio flagitiozꝝ i hierlm ⁊ iudea: ⁊ hᵒ describit sub decē metaphozis: ⁊ fm hᵒ diuidit i. ix. ptes: qz ps vltia ꝓtinet duas metaphoras q patebūt lram ꝓsequendo. Primaꝰ aūt de ligno vitis. Circa qō notādū q mltipicatio pcoꝝ diminuit habilitatē libri arbitrij ad bonū: ⁊ qñ talis multiplicatio multū inualescit: videtur homo totaliter inhabilꝫ ad bonū: fm q dī ꝑuer. xviij. Impius cum in ꝓfundū pectoꝝ venerit ꝓtēnit. ⁊ hᵒ signatur fuisse in pplo iude per metaphorā ligni p̄cisi de vite: qō nō est ad aliqō opus vtile sed tm ad incēdiū: ⁊ fm hᵒ pz lra hui⁹ ca. paucis exceptis q discurrent: diuidit tn hᵒ ca. i duas ptes: qz pᵒ pabola plibat cᵒ ad ꝓpositū applicat: ibi Propterea. Circa pm occurrit exponendū: b Aut fabricabit de ea paxillus. i. cauilla ad suspedēdū vas ēt modici ponderis. q. d. nō. c Utranq ptē ei⁹ ꝓsūpsit ignis. i. statim cū ponit i igne totū ꝓburitur. e Et medietas eius. i. magna ps: e Reda. est i fauillā. qz nō remanēt ēt carbōes nisi pauci ⁊ modici. f Nūqd vtile erit ad opᵘ. s. pᵒ ꝓbustionē. q. d. non: qz ēt āte nō erat. sic exponūt alīq: in hebr. hī sic: Duas extremitates ei⁹ ꝓmedit ignis. ⁊ sic pz q illud qō dī in translatōe nra: Utranq ptem eius ꝓsumpsit ignis: per vtranq ptē intelligunt due extremitates. qō sic applicant ad ꝓpositū expositozes latini dicētes q p mediū intelligitur pplꝰ melioꝝ ⁊ fortioꝝ: q cum iechonia trāslatus fuit in babylonē: vt hī hiere. xxiij. p extrema vero: residuū pplī: qō remansit sub sedechia rege: qz isti ⁊ illi fuerunt in afflictiōe: q per cōbustionē intelligit: sic qōlibet penale siue afflictiuū: noie ignis designat. Rasa. aliter applicat dicēs q per duo extrema intelligūtur illi qui pᵒ fuerūt translati in babylonē capto ioachim filio iosie: fm q hī dañ. j. ⁊ illi q postea fuerūt trāslati cū iechonia ei⁹ filio: qz ꝓpe dicūt transmigratio. p medium vero ligni qō fortiꝰ ꝓburit q extremitates): eo q ē in medio ignis: intelligit pplꝰ q fuit sub sedechia: qa fuit grauꝰ afflictꝰ pdictis. s. fame: peste: gladio: ⁊ captiuitate: vt pz p supra dicta: ⁊ hec applicatō rōnabilioꝛ videt q pª.

Quo lignū vitis iter ligna siluaꝝ qō dedi igni ad deuorādū: sic tradā habitatoꝛes hierlz: ⁊ ponā faciē meā in eos. Dē igne egredient: ⁊ ignis ꝓsumet eos. Et scietis qz ego dñs cū posuero faciē meā i eos: ⁊ dedero trā iuiā ⁊ desolatā: eo q ꝑuari catoꝛes extiterit: dic dñs dᵒ

ET factꝰ ē sm dñi .XVI. dñi ad me dicēs: Fili hois: nōtas fac hierlz abōminatōes suas ⁊ dices: Hec dic dñs dᵒ hierlm: rādix tua ⁊ generatō tua ⁊ terra chanaan: pī tu⁹ amoꝛeꝰ: ⁊ mr

g Propterea. Hic ꝓsequēter ponit applicatio pabole ad ꝓpositū ⁊ ex dictis pz snia vsq ibi: h De igne egredientur: ⁊ ignis ꝓsūet eos. i. si euaserit vnaz penā incidēt in aliā: hᵒ dī pp iohānā filiū charee ⁊ alios qui post destructionem ciuitatis fugerunt in egyptū ꝓtra consiliuz hiere. ⁊ hᵒ tiore gladij regis babylōis: vt hī hiere. xliij ⁊ gladio regi babylōis ꝓsupti fuerī i egypto. cetera patēt.

g ET factus est. Hec est pars 2ª in q flagi- XVI. tia ppli iude describunt sub metaphora mulieris nate pauprime: ⁊ a viro magno misericordi ter educte ⁊ tādē ornate: ⁊ sibi matrimonialiter disponsate: q tn omniū ingrata exponit se dī adulterationi inuerecūde: ⁊ fm hᵒ pns ca. in tres ptes diuidit: qz ꝑ ponitur pauptas nascentis: 2° pietas educantis ⁊ desponsantis: ibi Trāsiēs aūt. 3° vilitas adulterantis: ibi Et hñs fiduciam. Circa pmū dī: b Notas fac hierlm. i. pplo regni iuda: c Abominationes suas. sub sequēti metaphora. d Radix tua ⁊c. de terra chanaan. qō exponūt alīq dicētes: q terra chananea dī terra egypti: qz mesraim a quo denominat egyptus fuit filius cham vt hī geñ. x. ca. ⁊ in hebreo egyptus mesraim noiat. vbi q̄s in veteri testa. dī autem generatio pplī iude de egypto: eo q pauci qui cū iacob in egyptū descēderūt illic in magna multitudine creuerūt: vt hī exo. j. Sed huic expōni nō videt bñ consonare qō subdit: Pī tu⁹ amoꝛeꝰ qz fm p̄cedentē expōnē deberet dici egyptᵘ: et iō ra. sal'r exponit: videlicet q hic ad lram accipit terra chanaā in q pegrinatus fuit abraā pater hui⁹ pplī: vñ in hebreo sic hī: Māsiones tue. vbi nos habemus: Radix tua. qz abraā in terra chanaan trāsiuit de loco ad locū p diuersas mansiones: sicut aduena ⁊ peregrinus: vt pz in geñ. in pluribus locis: iō subdit: e Pater tuus amoꝛeꝰ. s. abraam qui dī amoꝛreus: nō natione: sed cohabitatōe eo q amoꝛreus habitabat in terra illa ⁊ in pte dñabat: f Et mater tua cethea. i. sara: eo q sepulta fuit in terra filioꝝ heth qui erāt de cetheis: ⁊ qō dcm est abraaz pī iudeoꝝ: pōt dici de isaac ⁊ iacob: qui silr dicūt pres eoꝝ: ⁊ de vxoꝛib⁹ suis. s. rebecca ⁊ lia: q ēt sepulte fuerī in spelūca duplici cū sara: sed adhuc hec expositio non

ꝓsonat ei qđ infra dī eodē ca. sicut mater ita ⁊ filia: qđ ſm oēs hebreos ⁊ latios itelligit de imitatiōe in idola tria: sara vero nō fuit idolatra: ſz fidelis: ⁊ iō dicēdū q hic per pēz ⁊ matrē itelligit ppls q ante filios israel habitauit in terra chanaan: cui ſucceſſit i hereditate sicut ꝓles pentib⁹: modus tñ ſuccedēdi fuit violēt⁹: imitat⁹ ēt fuit isral ppl̄z chanaan in idolatria: vt pz. iiij. re. in illo vero pplo aliqui erāt amorei: ⁊ q̄tū ad hoc dicit: Pater tuus amoreus: ⁊ alīq cethei ⁊ sic dicit: Mat tua cethea ⁊ dī pr̄ rōe masculoz: mater rōe fęminaꝝ. g Et qñ nata es. tps natiuitat⁹ hui⁹ ppli fuit i exitu de egypto: qz tūc ꝓpe incepit eē ppls: añ ei ingreſſuz egypti fuerunt ita pauci q nō poterāt ꝓuenienter dici ppls: ⁊ p ingreſſū fuer̄t in dura seruitute detēti qđ sīlr ē ꝫ rōnē ppli ab alio distincti: eo q fu⁹ est res dñi sui: in exitu vero de egypto fuit dat⁹ libertati: data est etiā eis lex spāl in monte synai: tanq̄ populo ab alīs distincto: h Non ē pcisus vmbilic⁹ tu⁹ ⁊c. loquit de illa gēte p modū feie de nouo nate: cui⁹ ꝑmo pscindit vmbilic⁹: p quē fet⁹ attrahit alimētū a matre q̄diu ē in vtero ei⁹: ⁊ p⁹ lauat a sanguie: ⁊ salit ad desiccatiōē ⁊ obturatiōē abscisionis: ⁊ inuoluit pānis: qz pueri de nouo nati aliter nō possēt nutriri: dī aūt hic q talia nō sī facta pplo iudaico pdicto i ortu suo. Et p negatiōē pscisionis vmbilici intelligit q ille ppls tūc nō fuit totaliter ab idolatra sepat⁹: qđ pz ex h⁹ q cito post vitulū cōflatilē adorauit. p negatiōez aūt lotōis: defect⁹ vere cōtritionis de pteritis: p negatōem sal: defect⁹ sapiētie saluta ris: i Nec inuoluta pānis. s. virtutum. k Nō pepercit sup te ocul⁹. qz egyptij pplz illū valde dure tractauerūt in egypto: ⁊ p⁹ exitū pſecuti sī ad mortē. exo. xiiij l Sed ꝓiecta es sp faciē tre. qz ex vna pte ꝓcluſi erāt deserto: ex altera mari: vt hī ibi: m In abiectōe aie. ex hoc. n. credebāt egyptij eos faciliter interficere: ⁊ ita fuiſſet nisi dē⁹ sua miſericordia ipediuiſſet. n Transiens aūt. hic ꝓñ ponit miſericordia dei educātis deoznātis ⁊ desꝑātis: p⁹ ponit: cū dī: Trāſiēs aūt p te. nō qz i deo sit mot⁹: ſz qz ſcriptura loqt ō deo ad modū hoīs trāſeūtis p viā: ⁊ puero a mre ōrelico ꝓpatiētis: iō subdit o Vidi te. oculo miſericordie: p Cōculcari i sanguine tuo. i. ꝓpe effusionē ſanguinis tui modo pdicto. q Et dixi tibi. cū esses in tali piculo: r Viue. qa ſeruaui vitā tuā p mare rubrū te deducēdo. s Dixi tua cethea. Et qñ nāta es i die ort⁹ tui: nōn ē pcisus vmbilic⁹ tu⁹: ⁊ aq̄ nō es lota in salutē: nec sale salita: nec in uoluta pānis. Nōn pepcit sr̄ te ocul⁹: vt facēt tibi vnū de his mist⁹ tui: sed ꝓiecta es sup faciē tre i ābiectione aie tue i die q̄ nata es. Trā siēs sāt p te: vidi te ꝓcūlcari i sanguie tuo: ēt dixi tibi cū esſes i sāguie tuo: Viue. Dixi inquā tibi i sanguie tuo: Viue: multiplicatā q̄si germē agri dedi te: ⁊ multiplicata es: ēt in gressa es ēt pueniſti ad mūdū muliebrē. Uber̄a tua i tumuerūt: ēt pil⁹ tu⁹ germinauit: ēt eras nuda ēt ꝓfusiō ne plena: Et trānſiui p te ⁊ vidi te: ēt ecce tps tuū: tps amātiū. Et expādi amictū meū sr̄ te: ⁊ ōpui ignomiaz tuā. Et iurraui tibi: ⁊ ingress⁹ sū pactū tecū ait dñs deus Et facta es mihi: ēt laui te aq̄: ⁊ emūdaui sāguinē tuū ex te. Et unxi te oleo: ēt vestiui te discoloꝛib⁹: ēt calciaui te hyacitho. Et cinxi te byſſo: ēt iduī te subtilib⁹: ⁊ ornaui te ornamēto. Et dedi armillas i manib⁹ tuis: ēt torquē circa collū tuū: ēt dedi iaurē sup os tuū: ēt circulos i aurib⁹ tuis: ēt coronaz decoris i capite tuo. Et ōrnata es auro ⁊ argēto: ⁊ vestita es byſſo ⁊ polymito ⁊ multis coloꝛib⁹. Similā ēt mel ⁊ oleū comedisti: ēt decora fcā es vehemēt nimis Et ꝓfecisti i regnū: ēt egressū ē nomen tuum in gentes pp speciē tuā: qā pfecta eras i decoꝛe meo quē posuerā sr̄ te dic dñs de⁹. Et hābēs inquā ⁊c. repetitio ē eiusdē ad maiorē exꝑssionē. t Multiplicatā q̄si germē agri dedi te. multiplicando i diuitijs ⁊ p le: v Et grādis effecta. loqt. n. ō pplo isrl ad modū puelle p nutritionē ad augumētū deducte. x Et ingressa es. .s. tps pubertatis: ⁊ facta es nubilis. y Et puēi. ad mūdū muliebrē. i. ad tps q̄ solent puelle nubiles ornari. z Ubera tua ⁊c. tps. n. pubertatis itumescūt vbera: ⁊ pili germiant: ⁊ iō subdit: Et pil⁹ tu⁹ germinauit. a Et eras nuda. hic 2° ponitur pietas ornātis: ⁊ ōspōsātis: cui⁹ ornat⁹ oñditur ꝑ necessitas cū dī Et eras nuda. virtuti b⁹: b Et. p ꝓñs: c Cōfusione plena. turpi⁹ ē. n. mulieri⁹ nudas esse q̄ viris. d + Et trā. p te. ꝓdescēdēdo nuditati tue: e Et ecce tps tuum tps amātiuz. qz oñdit tibi dilectionē ſponsi ad ſpōſā. f Et expādi amictū meū sup te. s. nubē ꝫ estū sol⁹ te ꝓtegētē: g Et opui ignominiā tuā. dādo tibi libertatē ꝫ ignominiā fuitut q̄ fuer̄as in egypto. h Et iurraui tibi ⁊c. i. accepi te i vxoꝛē i synai dādo tibi legē. i Et facta es mihi. obligata ⁊ alligata p ceteris ppls: k Et laui te aq̄. mūdādo te a pcco idolatrie erga vitulū ꝓflatilē. l Et vnxi te oleo. gr̄e mee. m Et vesti. te discoloꝛib⁹ ⁊c. p ista ornamēta itelligit tabernaculū federis qđ ꝓcepit sibi fieri i signū recōciliatiōis p⁹ adoratione vituli ꝓflatilis: coꝛtine vero tabernaculi erāt plurib⁹ coloꝛib⁹ decoꝛate: n Et calciaui te hyacintho ⁊c. p h⁹ itelligūt sūmi sacerdotis ornamēta: q̄ erat⁹ institut⁹ ad ornandū p toto pplo: o Et iduī te subtilibus. ornamēta. n. pōtificis fuerūt valde subtilia fcā: vt pz exo. xxviij. p Et dedi armillas ⁊c. qz man⁹ ei⁹ fuerūt ꝓsecrate: q Et torquē circa collū tuū. i. rōnale iudicij qđ erat i pectoꝛe sūmi sacerdotis: r Et dedi iaurē sup os tuū. i. ornamētū legis qđ dz eē i oꝛe sacerdot⁹: s Et circu. i aurib⁹ tuis. i. duos lapides onychinos i suphumerali exītes: sub aurib⁹ sūmi sacerdotis ex vtraq̄ pte. t Et coronā decoris i capite tuo. i. mitrā i capite sacerdotis. v Et ornata es auro ⁊c. oia. n. ista erāt: i ornamēti ⁊ vestib⁹ pōtificis. x Similam ⁊ mel ⁊c. oia. n. ista dedit dē⁹ pplo i abūdātia introducēdo eos i terram ꝓmissiōis q̄ dī manās lacte ⁊ melle exo. xlj. y Et decora facta es vehemēt. supatis chananeis. z Et ꝓfe. i regnū. tpe dō ⁊ salomōis. a Et egressū ē nomē tuū i gētes. oēs. n. reges ire ōsiderabāt videre salomonē ⁊ ei⁹ sapiaz audire: b Quia ꝓfe. eras i decoꝛe meo. q. d. ista nō habuisti ex te vl̄ ex merit⁹ tuis: sed ex mera gr̄a mea. c Et habes fiduciā. hic ꝓñ pōit vilitas fornicati ppls. n. isral ingrat⁹ de bonis pdictis: tāq̄ mlier fornicaria ⁊ adultera exposuit se oīb⁹ idolatris: iō diuidit i duas ptes: qa

primo ponitur idolatrie culpa absolute: 2° ꝓpatiue: ibi Ecce ois. Pria in duas: q2 p° ponit culpa: 2° pena: ibi Ecce ego Circa pm dī: c Et hñs fiduciā in pulchritudie tua. i. nimis ꝓsisa 7 eleuata de bōis ꝑdicti a me tibi dati: d Fornicata es i noie tuo. i. idolatrie exposita ex tua malicia non ex defectu meo: e Et exposui fornicationē tuā omni transeūti. nullā idolatriam ꝯtūcūq; vilē refutās sz omnē amplectēs. f + Et sumens de vesti. me. fe. tibi excelsa. ornamenta diuio cultui deputata idolatrie applicādo: 7 ñ solūmō ornamēta: sz ēt vasa sacra iō sbdit: Et tulisti vasa ornatus tui de auro meo 7 argēto meo q̄ dedi tibi: 7 fecisti tibi imágies masculinas: 7 fornicata es i eis: Et sūmpsisti vestimēta tua multicoloria: 7 vestita es eis. Et ōleū meū 7 thymiama meū posuisti corā eis 7 panē meū quē dedi tibi si milāz et oleū 7 mel quibus enutriui te: posuisti i conspectu eoz in odorez suauitatis Et factū est dī dñs de°: Et tulisti filios tuos 7 filias tuas qs genuisti mihi: et immolasti eis ad deuorādū. Nūnqd pua ē fōnicatō tua: Immolasti filios meos: 7 dedisti illos ꝓsecrās eis. Et p° ōēs ab omiationes tuas 7 fornicatiōes nō es recordata diērū adolescētie tue: qñ eras nuda 7 ꝓfusiōe plena: ꝓculcata i sanguie tuo. Et ac̄ci dit post omnem maliciam tuam: ve ve tibi ait dominus deus. Et edificasti tibi lupanar: 7 fecisti tibi prostibulū i cūctis plateis. Ad oē caput vie edificasti signum ꝓstitutiōis tue: et abomiabile fecisti decorez tuū. Et diuisisti pedes tuos oi transeūti: 7 multiplicasti oēs fornicatiōes tuas. Et fornicata es cū filijs egypti vicinis tuis mágnaz carniū: 7 multiplicasti fōnicatōz tuā ad irritādo me. Ecce ego extēdā manū meā sup te et auferā iustificationē tuā. Et dábo te i aias odiētiū te filiāz palestinaz: quę erubescunt in via tua scelerata. Et fōnicata es i filijs assyrioz: eō q̄ necdū fueris expleta. Et p° q̄z fornicata es nec sic es satiata: et multiplicasti fornicationē tuā i trā chanaan cū chāldeis: 7 nec sic satiata es In q̄ mūdābo corr tuuz ait dominus deus: cum facias omnia hec opera mulieris meretricis 7 ꝓcacis. Quia fabricasti lupanar tuum in capite oīs vie: 7 excelsū tuū credentes puer sine dolore ad felicē vitam transisse. s Nunqd pua est fornicatio tua. i. idolatra ista. q. d non: immo horribil 7 maxima: ideo eā replicat. d. Immolasti filios tē. t Et post omnes abominationes predictas: v Non es recordata dieruz adolescentie tue. i. vilitatis 7 abiectionis i qua eras quando i pncipio accepi te: sicut expositum est supra eodem ca. x Et accidit p° omnem maliciaz tuam ve ve tibi. i. punitio ab assyrijs: 7 iterum a chaldeis: y Et edificasti tibi lupanar. i. templa pro idolatria: z In cūctis plateis tē. i. in locis cōib° vbi plures possūt cōuenire. a Et abominabile fecisti decorē tuū. quē añ habebas: loquit. n. de populo sub metaphora meretricis que ex cōtinuatōne 7 freqntia meretricij: ꝑis redditur 7 abominabilis. b Et fornicata es cuz filijs egypti. i. cū egyptijs in idolatria cōicando cuz eis: c Magnaruz car. i. mēbrorum viriliū: per quaz magnitudiez metaphorice intelligit idolatrie magnitudo: d Ecce ego. Posita idolatre culpa: hic consequenter ponitur pena: 7 diuiditur in tres partes: q2 p° ponit pena succincte: 2° repetit culpa idolatrie ibi Et fornicata es. 3° resumitur pena magis diffuse: ibi propterea. Circa pmū dī: d Ecce ego extēdā manū meam super te. ad te puniendum: e Et auferam iustificationē tuā. i. tēplum vbi offerebantur sacrificia ꝑ peccatis iudeoz: qō per chaldeos fuit incensum. iiij. regum vltimo. f Et dabo te in aias odientiuz te. i. ad volūtatē eorum: g Filiarum palestinarum. i. gentiū de terra philistinorum q̄ sēper oderūt iudeos: isti enim cū chaldeis venerūt ad destruēdū hierlm: h Que eru. i via tua scelerata. i. erubescerēt facere tā horribilia q̄ fecisti: i Et fornicata es i filijs assyrioz. cōicando idolatrie eoz: sic ꝑz de rege achaz. iiij. re. xvj. k Eo q̄ necdū fuc. expleta. i. satiata idolatria: l Et multi. fōni. tuā. i. idolatriā: m In trā chanaā. i. i iudea q̄ añ fuit dcā chanaā trā. n Cū chal. eoz idola colēdo i iudea: o In q̄ mū. cor tuū. q. d. tāta ē immundicia tua q̄ non offerebat in templo dñi ad ꝓtinuandū lucernas: 7 thymiama ad cremādū super altare incensi: 7 non soluz ea que debāt mihi offerri: sed etiā illa vnde debebaſ nutriri obtulisti eis subtrahēs ozi tuo ex vehemēti idolatrie desiderio: iō subdit: k Similā. i. farina tritici ōlicatissime: l Quibus enutriui te. i. q̄ dedi ad nutrimētū tuū: m Posuisti in ꝓspectu eoz. i. idoloz eis offerēdo: n In odorē suauitatis. i. vt placares eos tibi. o Et tulisti filios tuos. qō est grauī ꝑdictis: p + Quos genera. mihi. exñs mihi ōspōsata p legis susceptōnē: pp qō debuerāt deputari ad seruiēdū mihi: q Et immolasti eis. i. idolis: r Ad deuorādū. i. moriendū ꝓ veneratiōe idoloz: h°. n. fiebat specialiter idolo moloch: qō sicut supra dcm ē pluries: erat idolū creū interius ꝓcauū: i cui ꝓcauitate fiebat ignis: 7 cū erat bene accēsū ponebat puer in manib° idoli vbi cremabatur sed tunc sacerdotes ꝑcutiebant tympana: pp qō locus ille vocabat tophet qō i latio sōat tympanū: ne pētes pueꝛ offerētes: audirēt clamorē pueri 7 dolerēt: sz magis gauderēt

apparet via mũdãdi te. p Quia fabricasti lupanar. i. tẽpla p cultu idoloꝝ: vt dcm̃ est supra. q Nec fcã q̃si mere. fastidio. frequẽtis cõcubit᷑ r Augẽs pciuz. sui cõcubit᷑: r Sed q̃si mulier adultera. qz p legẽ es es mihi desponsata: s Que super viz suũ inducit alienos. ad sui cõ cubitũ oando eis premium: qõ est ꝓ ꝓsuetudiez m retricũ: z h᷑ pue nit ex magna libi dine adulterandi sicut ppls hierlz z regni iude da bat dona pciosa sacerdotib᷑ afferẽ tib᷑ sibi idola gẽ tiuz varia. t Propterea. hic resũit pena magl diffuse cũ dicitur v Quia effusũ est tuũ. i. diuitie tue sũt cõsum pte i vicio idola trie mois pdictis x Et reuelata ẽ ignomia tua. i. manifestata ẽ vi litas tua i idola tria: z maxie i fili oz imolatiõe: vt dcm̃ est supra. y Ecce ego cõ gre. oẽs ama. tu. qb᷑ cõmixta es. cõicãdo idolatri is eoz. z Cũ vni. qs oderas. i. cuz philisteis qui semp fuert odio si iudeis z ecõuer so. a Et con gre. eos sup te. in obsidiõe hierlm b Et nudabo ignominiã tuaz. i. vilitatem culpe tue manifestabo p euidẽtiã vindi cte. c Et iudi ca. te iudicijs ad adulteraz ꝛc. q̃ bus fm legẽ moꝛs est infligenda. d Et dabo te i sanguiem. i. in effusio nem sanguinis passiuã: e Furoꝛis z çeli. i. pcedẽtẽ ex furoꝛe ire mee z çelo iusticie mee. f Et dem̃. te ve sti. tuis ꝛc̃. i. oib᷑ diuitijs tuis. g Et addu. sr̃ te mul titudinẽ i exercitu regis babylõis. h Et lapi. te lapi dib᷑. tũc. n. mlti de iudeis fuert interfecti lapidib᷑ machi chinaz. i Et trucidabũt te gladijs suis. i captiõe. n. ciuitatis mlti fuerũt trucidati gladijs. k Et ꝓburẽt domos tuas. vt hi. iiij. reg. vlti. vbi dr ꝙ nabuçardã in cendit domũ dñi: z domũ regis z domos hierlm per circuituz. l Et faciẽt i te iudicia. penas iuste inferẽdo m In ocul᷑ mlieꝝ plũraz. i. plũraz gẽtiũ q̃ erãt i illo exercitu. n Et desines fornicari. i. idolatrare qz nõ vaca bit tibi p nimia tribulatiõe: o Et mercedes vltra nõ da bis. sacerdotib᷑ idoloꝝ: qz nõ habebis vñ. p Et aufere tur çel᷑ me᷑. i. amoꝛ singularis q̃ est viri ad vxorẽ: q A te. sicut repudiata a me. r Et q̃sca nec irascar ãplius. lo q̃tur scriptura de deo tãꝯ ꝺ hoie q̃ ñ iascit de quocunq; malo culpe vl̃ pene supue nienti vxori repudiate z cã hui᷑ repudiatõi᷑ subdit᷑: s Eo q ñ fue. recoꝛ. diez ado. tue. i. bñficioꝝ que ti bi in adolescẽtia tua feci: put ẽ expositum supra. t Quapp z ego vi. tu. i ca. tuo de di. te pũitẽdo tñ citra ꝓdignũ: iõ subdit᷑: Et ñ feci iuxta scelẽa tua v Ecce ois: hic ar guit᷑ malicia ppli iuꝺ sub noie hierlm: z h᷑ ꝓpatiue. s. ad pplm so domoꝝ: z ppls. x. tri buũ: z diuidit᷑ i duas qz p᷑ arguit᷑ culpa: 2᷑ subdit᷑ pena: ibi Ergo z tu. Circa pmũ pre mittit᷑ ppli iuꝺ radix p᷑ q̃ hic accipit᷑ p gẽ te i tra iuda habitate añq; filij isrl᷑ igrederẽ tur trã pmissiõis cuz dr v Ecce ois q̃ di cit pue. vulgo. ad de risionẽ alicui᷑. x In te assumet illõ. te veridẽdo: y Dicẽs Sicut mr̃ z filia eius. i. sicut gẽs q̃ pcessit in terra iuda filios israel fuit fornicatrix spiri tualiter p idolatriaz: sic ppls iuda. z Filia mris tue es tu. per imi tationez: a Que ꝓiecit virũ suũ. s. deũ per idolatriã: b Et soꝛõ soroꝝ tuaꝝ. s. sodome z samarie: vt exꝑmit. j. p q̃s itelli git᷑ ppls sodomoꝝ z ppls. x. tribuum. c Mai via cethea. z exponit᷑ vt supra ꝺ Et soꝛoꝛ tua ma. samaria. maioꝛ. n. fuit ppl᷑. x. tribuũ q̃ ppls rgni iude: e Et filie ei᷑. i. alie ciuitates z ville q̃z samaria erit metropolis: f Que habitãt ad sinistrã tuã. sr̃. n. in aqlonari pte respectu hierlm: q̃ ps aqlonaris ẽt vo cat᷑ hic sinistra: eo q ab aqlõe venert sup hierlz mlta mala hiere. j. Ab aqlõe pandet ꝛc̃. g Soꝛoꝛ ãt tua minoꝛ te. qz ppls sodome minoꝛ fuit q̃ iuꝺ: h Que habitat a dex tris tuis. qz declinat versus meridiẽ respectu hierlm: z sic dr hic dextera sic ps oppoita sinistra. i Sz nec i vijs ea rũ ãbulasti. sz i peioꝛib᷑. k Pauxillũ minus pene ꝛc̃. qõ exponit ra. sa. sic si fecisses talia mala z non maioꝛa parum

feciſti i oi platea. Nec ſcã eſt q̃ſi meretrix faſtidio augẽs pciũ: ſed q̃ſi mulier adulte ra: que ſr̃ viz ſuũ inducit ali enos. Oib᷑ meretricib᷑ dã tur mercedes: tu ãt dediſti mercedes cũctis amatoꝛib᷑ tuis: z dona donabas eis vt intrarẽt ad te vndiq; ad fornicãdũ tecũ. Factũq; ẽ i te ꝺ ꝓſuetudinẽ mulieꝝ in fornicatiõib᷑ tuis z p᷑te nõ erit fornicatio. In eo. n. q ꝺdiſti mercedes: z mercedẽ nõ accepiſti: fcm̃ ẽ i te ꝺriũ Propterea meretrix audi verbũ dñi: Hec dicit dñs de᷑ Quia effuſũ ẽ et tuũ: z reuelata ẽ ignominia tua i fornicatiõib᷑ tuis ſup amatoꝛes tuos: z ſr̃ idola aboiatõum tuaꝝ i ſanguie filioꝝ tuoꝝ q̃s ꝺdiſti eis: eccẽ ego ꝓgregabo oẽs amatoꝛes tuos q̃b᷑ ꝓmixta es: z oẽs q̃s dilexiſti cũz vniuerſis q̃s oderas Et cõgrẽgabo eos ſr̃ te vndiq;: z nudabo ignominiã tuã coram eis. Et videbũt oẽs turpitudinẽ tuã: et iudicabo te iudicijs adulteraꝝ z effũdẽtiũ ſãguinẽ. Et dabo te i ſanguinẽ furoꝛis z çeli z dabo te i manus eoꝝ. Et deſtruẽt lupanar tuũ z demoliẽt pſtibulũ tuũ. Et dẽ nudabũt te veſtimẽtis tuis z auferãt vaſa decoꝛis tui. Et reliquẽt te nudã plenã qz ignominia: et adducẽt ſr̃ te mltitudiez. Et lapidabũt te lapidib᷑: et trucidabũt te gladijs ſuis. Et ꝓburent domoſ tuas igni: et faciẽt i te iudicia i oculis mulieꝝ pluriꝝ. Et deſinẽs fornicari: et mercedes vltra nõ dabis Et requieſcet indignatio mea i te: et auferet çel᷑ me᷑ a te: et q̃ſca nec iraſcar ãpli᷑ eõ q nõ fueris recoꝛdata dieruz adoleſcẽtie tue: z puocaſti me i oib᷑ his. Quapropt z ego vias tuas in capite tuo dedi: ait dñs de᷑: z non feci iuxta ſcelera tua i oib᷑ abomi natiõib᷑ tuis. Eccẽ ois qui dicit vulgo, puerbiũ i te aſſu met illud dicẽs: Sic mr̃ z filia ei᷑. Filia mris tue es tu: q̃ ꝓiecit viz ſuũ: z filios ſuos: et ſoꝛoꝛ ſoroꝝ tuaꝝ: q̃ ꝓiecerũt viros ſuos z filios ſuos. Mat via cethea: z pr̃ vr̃ amoꝛe᷑. Et ſoꝛoꝛ tua maioꝛ ſamaria: ipſa et filie eius que habitãt ad ſiniſtraz tuaz. Soꝛoꝛ ãt tua minoꝛ te: que habitat a dexteris tuis ſodoma z filie e᷑. Sed nec i viis eaꝝ ãbulaſti: neq; fz ſcelẽa earum feciſti. Pauxillum minus pene ſceleratioꝛa feciſti illis: in oib᷑ viis tuis.

reputarē:aliter aūt legit interrogatiue. k Pauxillū minus cē.q.d.non:imo multo maiora mala fecisti cē.hoc cō cordat lr̄e sequenti cū dī: l Quia non fecit sodoma cē. ⁊ hoc declarat ꝑñt cū dī: m Ecce hec fuit iniq. sodome so.tue superbia.de se ꝑsumēdo: n Saturitas panis. deliciose viuēdo: noie.n. panis intelligit oīs cibus i scriptura. o Et abūdātia.diuitiarū male acq̄sitaꝝ: p Et ociū.a bonis operib⁹: q Et manū egeno ⁊ paupi nō porrigebāt.p defectū misericordie:nō potētie:vt patet ex p̄ceden tib⁹: ⁊ q̄ ista ducunt ad vicia carnis peiora iō subdit: r Et fecerūt abominatiōes coz̄ me. exercēdo vicia ꝓ naturā: q̄ est abominabile: s Et abstuli eas. subuertēdo ciuitates illas:genē. xix. t Sicut vidisti.⁊ te exēplo eī non castigasti: q̄ aggrauat peccatū. i hebreo hī:Sicut vidi.s.iuste fiēdū: vñ' genē. xviij. dicit dominus de sodoma ⁊ gomora: Descendam ⁊ videbo vtrum clamorem qui venit ad me ope compleuerit. peccata aūt sodome hic enumerata non sūt ita grauia de genere:sicut ē idolatria que cū mītis alijs vicijs vigebat i hierlm ⁊ terra iuda. v Et sama.dimi.pec.tuoꝝ nō peccauit.q̄ ꝑplūs hitans in hierlm coluit idola i domo dñi posita tpe manasse.iij.reg.xxj.q̄ fuit grauissimū:sic turpissimū ē mulieri q̄ iducat adulteꝝ ad ꝓpriū lectū mariti: x Et iustificasti sorores tuas.nō absolute:sed in ꝓpatōe tua:sic pallidū ꝓpatū ad nigꝝ dī al bū:⁊ fm h° dixit iudas genē.xxxviij.ō thamar:Justior me ē cē. y Ergo. Rēpnsa malicia hic ꝑñt subdit pena:⁊ p° denūciat ꝓpatiue:2° absolute:ibi Et faciā. Et in vtraq; pte sil' ponit pene ꝓmūnatio:⁊ sequens liberatio. Circa p^m dī: y Ergo ⁊ tu por.cōfusionē tuā.i.penā ꝓfusibilē: z Que vicisti sorores tuas.i malis: ⁊ Ergo ⁊ tu ꝓfundere. repetitō est eiusdē snie ad maiorē affirmationē. a Et ꝓuertā resti.eas cē.ra.sa.exponit h° de tpe messie quē expectāt iudei.o.q̄ ira sodomoꝝ q̄ subuersa igne ⁊ sulphur legit genē. xix. tunc sanabit: ⁊ erit ira pulchra sicut a p̄n°: ⁊ tū de ea dī genē. xiij.q̄ tūc irrigabat sicut paradisus dñi: sed hec expositō fundat supra erroneū fūdamētū.s.q̄ xp̄s sit venturus i mūdū:pp q̄ dic hieronym⁹q̄ scriptura loq̄t hic metaphorice:p ꝓuersione sodomoꝝ: signās ꝓuersionē gentilium ad christū:⁊ p fuersionē samarie:reuersionē hereticoꝝ ad vnitatē ecclīastica:a q̄ discesserāt:sic.x.trib⁹ a regno dauid.iij. reg.xj.p reuersionē vero hierlm:ꝓuersionē xp̄ianoꝝ peccā tū:in fide tū ifozmi manētiū ad bonū. Sz q̄ ista expositio videt alīq̄b⁹ magis mystica q̄ lr̄alis:iō aliter exponūt dicentes q̄ p sodomā ītelligūt oue trib⁹ ⁊ dimidia existētes vltra iordanē:eo q̄ erāt ꝓpe sodomā. p samariā alie.vij. tribus cū dimidia:p hierlz regnū iude:⁊ hi dicūt q̄ oia ista:Et cō uertā restituens cē.ipleta fuer̄t in reditu de captiuitate babylonica:in q̄ fuerunt oue trib⁹.s.iude ⁊ beniamin: ⁊ alīq de.x.tribubus:qui effugiētes manū regis assyrioꝝ venerūt ad habitādū in regno iude:⁊ cū illis de regno illo captiuati fuerūt:⁊ cū redeūtib⁹ redierūt. Sed hec expositio videt in duob⁹ deficere:p° q̄ sors iude fuit magis ꝓpinqua sodome q̄ sortes vltra iordanē exītes: q̄ mare salis vbi antiquit⁹ fuit terra sodomoꝝ habitabilis: clau dit terminuz sortis iude a pte orīē tali: ⁊ partim a meridionali: q̄a est i angulo vtriusq; lateris:vt p̄z in descriptiōe terre ꝓmissionis:2° q̄ redeūtes de babylone non recuperauerūt samariā: ⁊ ciuitates ei ꝓpinq̄s; sz tenuerunt eas gentiles illuc missi a rege assyrioꝝ:vt p̄z p̄mo esdre ⁊ nee mie:⁊ etiaz i euāgelio ⁊ actib⁹ apostoloꝝ. Propter q̄ videtur mihi saluo meliori iudicio q̄ hec lr̄a pōt exponi magis lr̄aliter q̄ dicat biero.⁊ vitando errorē ra.sa.conuenio tū cū utroq; inq̄tū dicūt hāc lr̄az referri ad tp̄s christi:sed scōm expositionē meā per sodomā intelligit pplūs āmon ⁊ moab:eo q̄ loth pater eoꝝ habitauit i sodomis:genē.xiij.⁊ filie loth matres eoꝝ ibi nate fuerūt p samariā vero gentiles ibi habitantes: vt dicū est:⁊ p hierlm pplūs iudeoꝝ:de oibus istis aliqui fuerunt ꝓuersi ad fidē xp̄i p ꝑdicationē eī ⁊ aplōꝝ: sicut p̄z ō iudeis in euangelio in multis locis:⁊ in actib⁹ aplōꝝ:silr de samaritanis q̄z alīq crediderūt ad ꝑdicatōnē christi:Joiij.⁊ postea ad ꝑdicationē discipulorꝝ actuū.viij. Et sī militer de āmonitis ⁊ moabitis q̄z ire erant ꝓpinque iudee: vnde exierūt xp̄i discipuli ad ꝑdicandū fidez per orbē:⁊ sic p° prædicauerunt i ptib⁹ ꝓpinq̄s: fm hoc p̄z lr̄a ex dictis vsq; ibi: b Ut porteſ ignominiā tuam. vt teneat h consecutiue:ad ꝓuersionez.n. iudeoꝝ ad fidē secuta est eoꝝ erubescentia:⁊ ꝓfusio de pcīs ꝑteritis:⁊ maxime in ꝑcuratiōe ⁊ ꝓsensu mortis christi:p verā penitētiā:vt p̄z actuū.ij.ca. c Jn oib⁹ q̄ fecisti ꝓsolans eas.q̄dā.n.solatiū est miseri habere socios in miseria. Vel melius:q̄ p mortē xp̄i a iudeis ꝑcuratā: venit ꝓsolatio gētib⁹ p aplōꝝ ꝑdicationē:vñ actuū.xiij. Paul⁹ ⁊ barnabas dixerūt iudeis obstinatis:q̄ indignos vos iudicastis eterne vite:ecce cōuertimur ad gētes:sic.n. ꝑcepit nobis dē. d Et sozor tua so.cē. ad antiquitatez suā.s.ad fidem loth vn⁹ veri dei cultoris:sic edoct⁹ fuit ab abrāa apō quē diu mānsit:⁊ sic habuit fidē xp̄i abrae ꝑmissi:genē.xxij. Jn semie tuo bñdicēt oēs gētes. e Et samaia cē.ad ātiq̄tatē suā.i. ad fidē iosue ⁊ alioꝝ senū fideliū:q̄ habitauerūt ibi in p̄n° ingressus filioꝝ jsrael in terram illā qui habuerunt fidem de christo vēturo: f Et tu ⁊ filie tue reuertemini cē. q̄ patet impletum i aplīs ⁊ alijs de iudea ad fidē vocat. g Nō fuit āt sodoma cē.i. q̄ diu fuisti in glia ptātis tue:ita despicie bas eā q̄ dedignabaris de ea alīq̄d dicere vel audire:

Uiuo ego dic dñs de⁹: q̄a ñ fecit sodoma sozor tua ipsa ⁊ filie eī: sic fecisti tu ⁊ filie tue. Ecce hec fuit iniqtas sodome sozoris tue:superbia: saturitas panis et abūdantia et ociū ipsi ⁊ filiaꝝ eius:et manū egeno ⁊ paupi ñ porrigebant:⁊ eleuate sūt et fecerūt abominatiōes coz̄ me et abstuli eas sicut vidisti. Et samaria dimidiū pcoꝝ tuoꝝ nō peccauit: sz vicisti eas sceleribus tuis: et iustificasti sozores tuas i oibus abominatiōib⁹ tuis q̄s opata es Ergo ⁊ tu porta ꝓfusiōz tuaz:q̄ uicisti sozores tuas pec catis tuis sceleratis agēs ab eis:iustificate sūt.n.a te. Ergo ⁊ tu confūdē ⁊ porta ignominiā tuā:q̄ iustificasti sozores tuas. Et cōuertā restituēs eas ꝓuersiōe sodomoꝝ cū filiabus suis:⁊ ꝓuersione samarie ⁊ filiaꝝ ei⁹. Et ꝓuertā reuersionē tuam i medio eaꝝ ut porteſ ignominiā tuā: ⁊ cō fundaris in omnibus que fecisti ꝓsolans eas. Et sozor tua sodoma ⁊ filie ei⁹ reurtētur ad ātiqtatē suā: et samaria ⁊ filie ei⁹ reuertēt ad ātiqtatē suā: et tu ⁊ filie tue reūtemi ad antiqtatē vīaz. Nō fuit āt sodoma sozor tua au

b Anteq̃ reuelaretur malicia tua. p manifestam dei vindictã: i Sicut hoc tpe. s. captiuitatis sedechie ꝛ ppli sui: k In opprobriũ. s. actũ ẽ: l Filiaꝝ syrie ꝛc. qz ciuitates syrie ꝛ aliaꝝ ꝛraꝝ circa iudeã opprobria dicebant de ppło iude captiuato. m Scelus tuũ ꝛ igno. tuã tu portasti. per vindictã dei: ꝛ loqr̃ hic p pha de futuro p modũ ꝓteriti: qz ezechiel ista. pphe tauit ante destructionem ciuitatis hierlz. n Qz hec dicit dñs de. cui. vbuz nõ põt esse flm. o Et faciã. hic ꝓñt denũciat pena absolute: ꝛ cuz h° futura misericordia xpi tpe. dicit igit in persona dei: Et faciã tibi. inferendo penã: p Sicut ỏsperisti iuramẽtũ. transgrediendo legẽ ad cui° ꝓseruatiõz te obligasti i mõte synai exo. xxiiij. Oia q̃ cũqz locutus est dñs faciemus: ꝛ erimus obedietes. q Et recordabor ego pacti mei. tunc. n. ꝓmisit deus se eis mittere xp̃m: ꝑm q dr deut. xviij. Prophaz suscitabo eis silez tui ꝛc. r In dieb° adolescẽtie tue. qõ fuit i exitu de egypto ꝛ tpe datiõis legis: s Et suscitabo tibi pactũ sempiternũ. i. pactum noue legi cui ñ succedz alia i futurũ. t Et recordaberis viaꝝ tuaꝝ. penitẽdo de pcẽis ꝓteritis vt ꝓdictum ẽ. v Cũ recepis sorores tuas tecũ. s. alias gẽtes ꝛra eccl'iam q̃ ichoata fuit i iudeis: x Te maio. cuz minori. tuis. qz aliq̃ gẽtes ad fidẽ xpi ꝓuerse erãt maiores gente iudeoꝝ: ꝛ aliq̃ minores. y Et dabo eas tibi in filias. qz oẽs sũt filij eccl'ie i aplis inchoate: z Sz nõ ex pacto tuo. h° est ex virtute legis veteris sed noue: iõ subdit a Et suscitabo pactũ meũ tecũ. qõ dr pactũ nouuz nõ ꝑm pactũ in oreb initũ: hiere. xxxj. b Et scies. qz ego dñs. p miracula diuinitatẽ xpi oñstiua: c Ut recor. ꝛ ꝓsũda. de pcẽs tuis ꝓteritis: d Ut nõ sit tibi vltra apire os. qz nõ poteris dicere q aliq̃d omiseri de bñficijs ꝓpb°. pmissis: e Cũ placat° tibi fuero. p carnis assũptionẽ: e In oĩb° q̃ fecisti. qz passio christi in carne assumpta: fuit sufficiens ad delendum oĩa peccata.

In ca. xvj. vbi dr i postil. Pr tu° ãmorre°. Additõ. j.

b Hoc qõ dr hic: Pr tu° ãmorre°: ꝛ mr tua cethea: ꝓpe põt expõi vt sonat. Ad qõ sciẽdũ q ꝓpha sepe mutãt modos loq̃ndi: slc ꝛ locutões) psõaꝝ qz q̃nq̃z mutãt psonã ꝓmã in scdaz: ꝛ ecõuerso. Un ꝛ i h° loco q̃nq̃z loqr̃ ꝓpha ꝓtie hierosolymitane: nõ respectu ciuitatis nec tẽpli ꝛ de illa dicit: Pr tu° ãmorre° ꝛ mr tua cethea: qz isti fuerũt de ãtiq̃orib° ꝛ famosiorib° illi° ire hitatorib°. Et ꝑm istũ modũ intelligit illud qõ dr. j. eodẽ ca. Sic mr ita ꝛ filia ei°. qz loqr̃ ỏ illa terra q̃ p° fuit sub idolatris ãmorreoꝝ ꝛ postea sub idolatris iudeoꝝ. cũ aũt seqr̃: Et qñ nata es. vertit se ꝓpha ad loquẽdũ cũ ppło hierosolymitano sibi ꝓtẽpaneo: ꝛ exponsic in postilla. In eod ca. vbi dr i postil. Trãsies ãt p te. Secũdũ hebreos hoc qõ dr: Transies ãt p te. refert ad illud qõ legit i exitu isrl de egypto qñ de trãsies ad pcutiendũ ꝓmogenita egypti: vi

ẽt suscitabo ego pactũ meum tecũ. Et scies qz ego dñs ut recorderis ꝛ ꝓsũdaris: et nõ sit tibi vltra apire os p ꝓfusiõe tua: cũ placat° tibi fuero i ỏib° q̃ fecisti: ait dominus deus. XVII.

ET factũ ẽ vbũ dñi ad me dicẽs: Fili hois ꝓpõne enigma ꝛ narra parabolã ad domũ isrl: ꝛ dices: Hec dicit dñs de°: Aquila grãdis: magnaꝝ alaꝝ: lõgo mẽbroꝝ ductu: plena plumis ꝛ varietate: venit ad libanũ ẽt tulit medullã cedri. Sũmitatẽ frondiuz eius auulsit: ꝛ trãsportauit eam in terraz chanaan

dita i ore tuo i die superbie tue anteqũz reuelaret malicia tua sicut hoc tpe in opprobriũ filiaꝝ syrie: ꝛ cũctaꝝ i circuitu tuo filiaꝝ palestinarũ q̃ ãbiũt te p gyrũ. Sceler tuũ ꝛ ignominiaz tuã tu portasti ait dñs de°. Quia hec dicit dñs de°: Et faciã tibi sicut despexisti iuramẽtũ ut irritũ faceres pactum: et recorda bõ ego pacti mei tecũ i die b° adolescẽtie tue: et suscitabo tibi pactũ sempiternũ. Et recordaberis viaꝝ tuaꝝ: ꝛ ꝓsũderis cũz recepis sorores tuas tuas maiores cũ minoribus tuis. Et dabo eas tibi i filias: sz nõn ex pacto tuo

vos sanguinẽ agni paschalis imolati: nõ permittebat eos perire. Un exo. xij. Trãsibit eni dñs) pcutiẽs egyptios: cunq̃z viderit sanguinẽ i suplimiari ꝛ i vtroq̃z poste transcendet ostium domus: ꝛ nõ sinet pcussorem igredi domos vias: qõ ꝑpe videt respõdere huic qõ dicit hic: Trãsies aũt p te vidite pculcari in sanguine tuo. s. agni: ꝛ dixi tibi in sanguine tuo viue ꝛc.

In eod ca. vbi dr in postil. Propi qõ dic hierony. Addi. iij.

EXpositio beati hiero. bñ põt dici lr̃alis. Nã decem tribus recedẽtes a cultu diuino ꝛ a regno dauid p deum electo: propie possũt dici heretici. p sodomos autẽ in scriptura sacra nõ solũ itelligũt sodomi natiõe: sed ẽt eoz imitatores. Un esa. j. dr iudeis: Audite verbũ dñi ꝓncipes sodomoꝝ: auribus percipite populũ gomorre. in q̃ loco manifeste ad lr̃am accipit gẽs sodomee pro ppło eos imitante. Dicere ãt q p sodomã intelligat ppls ãmo ꝛ moab: put postillator vult valde remotũ videtur a significatiõe lr̃e. Nec credo q h° inueniat i scriptura sacra in alio loco. Et notãdũ q ex h° passu hebrei estimant habere validũ argumẽtũ: ꝙ nos q̃ xp̃m iã venisse ꝓfitemur Dicũt. n. q ex h° q sodoma ꝛ gomorra nõ sunt reuersa ad statũ pristinũ: put ꝟ ppheta pnũciat: sequit q nõdũ venit christus de q̃ agit. Sz h° argumẽtũ euacuat plane p expõez hieronymi q̃ fũdat i sensu lr̃ali mõ pdicto. Ca. XVII.

a ET factũ ẽ. Hec est tertia ps in q̃ ppha arguit ppli iude flagitia sub metaphora cedri trãsplantate: ꝛ vinee vento vrenti desiccate: ꝛ diuidit in duas ptes: qr̃ p° ponit flagitiũ punitio: 2° remediũ. pmissio: ibi Hec dicit dñs. Pria in duas: qr̃ p° pabola ponit: 2° exponit: ibi Et factum est. Prima diuidit i tres ptes: qr̃ p° sub pabola describit iechonie trãsmigratio: ꝛ sedechie substitutio: 2° eiusdez rebellio: ibi Et facta est. 3° eius captiuatio: ibi Dic. Circa p° mũ dr: b Propone enigma. i. verbũ hñs obscuritatẽ: qr̃ velatũ per pabolã. c Aquila grãdis. p aqlã q̃ est rex auium itelligit nabu. rex babylõis ipans multis terris ꝛ puin cũs: iõ dr grãdis: d Longo mẽbro. ductu: ple. plu. ꝛ varietate. i. diuitijs q̃ erant de diuersis regnis supatis aggregate: e Uenit ad libanũ. i. ad tẽplũ qõ erat in hierlz qõ in plib' scripturis vete. te. dr liban°: eo q factũ fuit ỏ lignis libani: vt hr̃. iij. re. f Et tulit medullã cedri. i. q̃cq̃d erat i hierlm ꝓciosũ. g Sũmitatẽ frondiũ ei° auulsit. i. iechoniã regẽ: ꝓncipes: ꝛ psonas notabiles: cũ q̃b° cepit ꝓciosa q̃ repit: h Et trãsportauit eã i terrã chanaã. i. i babylõez chanaan. n. in hebreo est nomẽ ꝓpuz: ꝛ appellatiuũ: ꝛ put

est nomẽ ꝓpriũ signat ũdeã: eo ꝙ eã inhabitauerunt chananei aũ filios israel: ꝑ put vo ẽ nomẽ appellatiuũ sic signat mercationẽ: ⁊ ꝑm h° terra babylõie dr hic ira chanaã: eo ꝙ multi mercatores frequẽtabãt eã ꝓp diuitias ire: ⁊ ꝓpter multitudinẽ: iõ subdit: i babylonica fuit posit' iechonias in custodia: ⁊ subdit substitutio sedechie: cũ dicitur: k Et tulit de semie terre. sedechiã q̃ nat' erat de iudea ⁊ de stirpe regia: l Et posuit illud i terra. q: fecit eũ regẽ in iudea: m Pro semine. iechonie nepotis sui: n Ut fir. radi. sup aquas m'tas. i. vt regnaret super multos hoies: q: nõ solũ tradidit ei ũdeam ad custodiẽdũ: sed ẽt aliqs alias ira ꝑ ꝓpe eam. o In supficie posuit illud. q: regnũ sedechie nõ fuit firmũ: sz paꝛ durauit. s. xj. annis. p Cũqꝫ germinasset. i. ꝛgnare cepisset q Creuit i vineam latiorẽ. p sue ptãtis dilatonẽ: r Humili statura. q: erat sub rege babylõis: ⁊ reddẽs ei tributa: s Respiciẽtib' ramis ei' ad eã. i. ad aqlã ꝓdictã: sedechias. n. ⁊ pricipes ei' fuiebãt regi babylõis vt dcm ẽ: t Et radices ei' sub illa erãt. q: firmitas regni sedechie: dependebat a babylõis rege. v Fcã ẽ ergo vinea ⁊ fructificauit. quia regnum sedechie multiplicatuꝫ fuit in diuitijs ⁊ ptãte: q̃diu iuramentũ factũ regi babylonis ꝙuauit. x Et fcã est. Hic ꝙñt describit ipius sedechie rebellio: ex multiplicatione. n. sue ptãtis eleuat' voluit negare tributũ regi babylonis: ⁊ vt hoc meliꝰ faceret: ꝓfederauit se regi egypti qui erat aduersari' regi babylonis: ⁊ h° ẽ qõd dr: y Et facta est aqla altera. i. rex egypti: y Grãdis. i. dñio: z Magnis alis. i. exercitu mlto: vñ acies exercituũ ale noiantur: a Multisqꝫ plumis. i. diuitijs. b Et ecce vinea ista. i. sedechias cũ gẽte sua: c Quasi mitt. radi. suas ad eã. vt posset stare ꝛ regẽ babylõis ꝑ egypti regẽ: d Palmites suos extẽdit ad illã. mittẽdo solẽnes nũcios ad ꝛ ben dũ sed' ⁊ amicitiã: e Ut irrigaret eã de areolis. ferendo sibi auxiliũ in bellatorib' suis. est ãt areola loc' bñ semina tus: ⁊ ꝑ h° intelligit ꝙ in egypto erãt multe ciuitates plene viris bellatorib': f Ut faciat frõdes ⁊ portet fructũ. i. vt possit tenere ⁊ dilatare regnũ suũ ꝛ nab. g Dic. Hic ꝙñt describit ipsius sedechie captiuatio: cũ dr i ꝑsona dñi: Dic. tu ezechiel: g Ergo ne ꝓsperabit. s. sedechias. q. d. non: iõ subditur: h Nõne radices ei' euellet. s. nabu. q. d. sic: po

In vrbẽ negociatoꝛ. in vrbe. n. ba

ĩ ũrbe negociatoꝛ posuit illã. Et tũlit de semine terre ẽt posuit illud in terra ꝑ sẽmie: ũt firmaret radicẽ sup aqs m'tas. In supficie posuit illud. Cũqꝫ germinasset creuit ĩ vineã latiorẽ: hũmili statura rẽspiciẽtib' ramis ei' ad eã: ẽt radices ei' sub illa erãt. Facta ẽ ergo vinea: ⁊ fructificauit ĩ palmites ⁊ emisit ꝓpagies: Et facta ẽ aqla altera grãdis: mãgnis alis: mũltisqꝫ plumis. Et ẽce viea ista quasi mittẽs radices suas ad eã: pãlmites suos extẽdit ad illã: ũt irrigaret eã de areolis, germis sui: q̃ ĩ tra bõa sup aqs multas plãtata ẽ ũt faciat frondes ⁊ portet fructũ: vt sit in vineã grãdẽ. Dic: Hec dic dñs de': Ergõ ne ꝓsperabit Nõne radices ei' euellet: ẽt fruct' ei' distriget: ẽt siccabit oẽs palmites germis ei' ẽt arescet: ẽt nõ i brachio grãdi neqꝫ i ꝑplo mlto: vt euellẽt eã radicit': Ecce plãtata ẽ. Ergõ ne ꝓspabit: Nõne

testatem ei' totaliter auferendo: i Et fructus eius distringet. sanguinem filiorum sedechie effudẽdo: sicut effundit vinum de vuis qñ stringunt: filios. n. sedechie occidit rex babylonis in oculis eius. iiij. reg. vlti. k Et siccabit omnes palmites eius. ꝓncipes ei' virtute enervando: l Et arescet. s. vinea ꝓdicta: ꝑ quã intelligit sedechie potestas regia: m Et nõ in brachio grandi nẽ. sedechias. n. fugiens a paucis chaldeis i sequentibus capt' fuit bellatoribus suis hinc ⁊ inde fugientibus. iiij. reg. vlti. n Ecce plantata est. potestas sedechie ꝑ nabu. vt predictũ est o Ergo ne ꝓsperabitur. q. d. non. p Nõne cum tetigerit eaz ventus vrens. i. exercitus chaldeorum qui cõbussit ciuitatem ⁊ templum: q Sic' cabitur. ꝑ totalez defectum sue virtutis. q. d. sic. r Et factum ẽ. Hic parabola posita exponitur eo modo quo dictuꝫ est: scilicet ꝺ translmigratiõe iechonie: ⁊ substitutiõe sedechie: ⁊ de rebellione eius: ⁊ iuramenti fractõne ⁊ eiusdẽ captione ⁊ patet ltera pau

cũ tetigerit eã vẽt' vrẽs siccã bit: ⁊ i areis germis sui arescet: Et factuꝫ ẽ vbũ dñi ad me dicẽs: Dic ad domũ exaspatẽ. Nescitis qd ista significẽt: Dic ecce vẽiet rex babylonis i hierlz: ẽt assumet rgẽ ⁊ ꝓncipes ei': ⁊ adducet eos ad semetipsũ in babylonẽ. Et tõllet de seie regni: feriẽtqꝫ cũ eo fed' ⁊ ab eo accipiet iusiurãdum Sz ⁊ fortes ire tollet vt sit regnũ bũile ⁊ nõ eleuet: sz custodiat pactũ ei' ⁊ fuet illõ. Qui recedẽs ab eo mittet nũcios ad egyptũ: vt det sibi eqs: ⁊ ꝓsperabit vl cõsequ ẽt salutẽ q fec hec: Et q dissoluit pactũ: nũqd effugiet Viuo ego dic dñs de': qñ i lõco regis q ꝓstituit eũ regẽ cui' fecit irritũ iuramẽtũ ⁊ soluit pactũ qõ bẽbat cũ eo: i medio babylonis morietur. Et nõn i exercitu grandi: neqꝫ i ꝑplo mlto faciet ꝛ eũ pharao prelium i iactu aggeris ẽt i extructõe vallo

rum exceptis que discurrentur: s Dic ad domum exaspantem. i. ad regnuz iuda deuz suum prevaricatiõib' ꝓuocantez. t Et assumet regẽ. s. iechoniã. v Et tollet de semine regni. s. sedechiã: x Feriẽtqꝫ cũ eo fedus. instituendo eũ regem sub pacto iuramẽto firmato: ꝙ seruiret ei fideliter sub tributo. y Qui. s. sedechias: z Recedens ab eo. tributum denegando. a Nunqd ꝓsperabitur. q. d. non. b In loco regis. i. i terra regis babylonis: ibi ductus fuit sedechias exoculatus ⁊ ibidẽ moꝛtuus. c Et nõ in exercitu nẽ. faciet contra eum. i. contra regẽ babylonis: d Pharao. rex egypti: e Prelium in iactu aggeris. i. impediendo obsidionem: est aũt agger aggregatio terre ⁊ lignoꝛum ad implendum fossata: vt obsidentes possint pugnare cum obsessis ad propugnacula: f Et in extructione vallorꝫ. i. fossatoꝛ q̃ fiũt exterius ante portas ne obsessi subito possint irruere sup exercitũ obsidentẽ in istis. n. exercitus chaldeoꝛ nõ fuit ipedit' a bellatoꝛibus pharaonis: lz. n. exierit de egypto vt ferrẽt auxiliũ sedechie: tñ territi a chaldeis eis occurrentib' redierunt

in egyptū:hiere.xxxvij. cuius cā subdit: g Spreuerat.n.iuramētū.s.sedechias pp qō de⁹ subtraxit ei oē ꝓsidiū. h Et expādā sup eū rete meū.rete suū ⁊ sage nā dicit exercitū chaldeoꝝ ꝓpbēdētē sedechiā. i Hec dicit. Post punitionē flagitū hic ꝓñt ponit ꝓmissio re

medij: que ipleta est in christo:ideo subdit: k Et sumā ego de medulla cedri.i.regē messiaz ſm q̄ dicit ra.salo.⁊ iō exponūt hūc passū de zorobabel ad lr̄az:magis iudai zant in h⁹ q̄ iudei ⁊ dī de medulla cedri: qz christus ſm carnē fuit de semine dauid.

l Et ponaz de vtice ramoꝝ eius tenerꝝ.qz christus fuit pietate tenerrimus: m Et plāta. sup mō.excelsū.i.eccl̄iaz militantē ⁊ triūphātē.vel Sup mōtē excelsū.i. montez syon vbi oblatus fuit in templo: ⁊ postea pluries p̄dicauit: ⁊ multa miracula fecit: ⁊ spiritūsanctū sup aplos misit: n Et erū. i germen. per fideliū multiplicationē: o Et erit in cedrum magnam. vnde post resurrectionē suam dixit matth. vlti. Data est mihi oīs ptās in celo ⁊ in tra. p Et habita. sub eas oēs volucres nē.i. principes potētes:sic videm⁹ impletū maxime a tpe ꝓstatini. q Et sciēt oia ligna regiōis.i.oēs gētes: r Quia ego dñs hūilia.li. sublime.i.romanū impiū sub christi fuitute: s Et exaltaui lignū humile.i.christū qui dic̄ matth.xj. Discite a me qz mitis suū ⁊ humilis corde. t Et siccaui lignū viride.i.pplm iudaicū,p maiozi pte manente i sua infidelitate. v Et fron.se.lignū aridū.i.gentilē pplz fructificare feci: p susceptiōez fidei:q̄ prius erat lignum aridū ex carentia hūozis gratie. Ra.sa.istud vltimū exponit de iechonia ⁊ sedechia:dicēs q̄ lignū viride desiccatū intelligit sedechias pp multitudinez filioꝝ q̄s oēs occidit nabu.p lignū aridū frōdescēs iechonias q̄ carēs liberis in babylonē fuit ductꝰ ⁊ ibi genuit ꝯzobabel:de q̄ descendit ſm carnē dñs nr̄ iesus christ⁹ matthei ꝑmo.

rum: vt interficiat aīas mlt̄as. Spreuerat.n.iuramentū vt solueret fed⁹:⁊ ecce dedit manū suā: ⁊ cū oīa hec effeceīt ñ effugiet. Propterea hec dic̄ dñs de⁹: Viuo ego: qm̄ iuramētū q̄ sprevit ⁊ fed⁹ q̄ ꝑuaricat⁹ ē: ponā i caput eī⁹. Et expandā sup eū rete meū ⁊ ꝓpbēdet in sagena mea:⁊ adducam eū i babylonez ⁊ iudicabo eū ibi i ꝑuaricatōe q̄ despexit me:⁊ oēs ꝑfugi eī⁹ cum vniuſo agmine suo gladio cadēt. Residui aūt i oēz vētū dispgent:⁊ scietis qz ego dñs locut⁹ sū. Hec dic̄ dñs de⁹: Et sūmā ego ō medulla cedri sublimis: et ponaz de vertice ramoꝝ eī⁹ tenerꝝ dispgā et plātabo sup mōtez excelsū ⁊ eminētem. In mōte sublimi isr̄l plātabo illud: et erūpet in germen ⁊ faciet fructū: et erit i cedruz magnā. Et habitabūt sub ea oēs volucres: ⁊ vniuſq̄ volatile sub vmbra frōdiū eī⁹ nidificabit. Et scient oia ligna regionis: qā ego dñs humiliaui lignū sublime: et exaltaui lignū humile: et siccaui lignū viride: et frondē feci lignū aridū. Ego dñs locut⁹ sum ⁊ feci. XVIII.

Et factus est. Hec est q̄rta pars in qua arguit malicia ppli ex pabola vue acerbe Et ad itellectū hui⁹ca.sciēdū q̄ iudei murmurabāt ꝯ iusticiā dei dicētes:q̄ iniuste eos puniebat ꝓ peccatis pentū:qō in h⁹ ca. oñdit esse falsū:pene.n.si in duplici genere:qz aliq̄ sunt cozpozales ⁊ aliq̄ spūales. Itez cozpozaliū aliq̄ sūt tpales tm̄:alie eterne: sicut pene gehēne.pene vero cozpozales ⁊ tpales sūt quedā medicie illis qui cū eis puniūt vt cū aliq̄s flagellat vel incarcerat ad sui cozrectionē:vel aliꝰs:vt cū aliq̄s ꝓ malefactis suis occiditur vt alij terreant ⁊ sic emēdent: sunt nihilominus tales pene medicine illis q̄ occidunt si patient sustineant: qz valet ad bonum aie sue:ad qō bona cozporis finalit̄ ordinantur:⁊ talibus penis cozpozalibus ⁊ tpalib⁹: bene puniuntur filij a deo ⁊ ab homine ꝓ parentib⁹: qz ſm cozpus sunt res ipsoꝝ pentū:⁊ sic deus ꝓ peccato dauid fecit filiū suū de bersabee natū mozi. ij. re. xij. Penis vero spūalib⁹ nō puniunt a deo filij ꝓ pentib⁹:qz ſm aiaz nō sunt res pentū: qz imediate aie a deo p creationē infundūt: ⁊ i h⁹ sensu loq̄tur istud ca.i pte:qz q̄ filij non nō puniātur,p ꝓbus ꝓ ratiōe inducit dñs dicens. Ecce oēs aie mee sūt: qz sī a me creante ⁊ infundente. Et qz pene eterne etiam cozpozales nō inferūt nisi,p peccato mōtali ⁊ ꝓꝑio:iō talibus penis non puniunt filij ꝓ pentib⁹. Sciēdū tm̄ q̄ filij pentū maloꝝ frequent imitatoꝛes sī paternoꝝ sceleꝝ: eo q̄ sī inter eos nutriti ⁊ fcā pentū hñt in auctozitate maiozi:⁊ sic frequenter puniuntur etiam cozpozaliter ⁊ spiritualiter ꝓ pcō pētū:occasionalit̄ tm̄ ingtū accipiunt ab eis exemplū ſz,p pccis ꝓꝓjs simplicit̄:⁊ h⁹mō,pcedit in hoc ca.qz iudei erat imitatozes pentū in idolatria:⁊ alij⁹ facinozib⁹:⁊ sic in iuste ꝯ deū murmurabāt dicentes: q̄ puniebat eos tm̄mō ꝓ pccis pētū. His ꝓmissis pñs capi. in duas ptes diuidit:qz ꝓ malicia ppli arguit: 2° ad pētētiā inducit:ibi Cōuertimi ꝓ1ª in duas:qz ꝓ ponitur pabola tang falsa: 2° declarat ꝓ exēpla:ibi Et vir. Circa ꝓmū dī in ꝑsōa dei: b Quid ē q̄ iter vos pa.verti.in ꝓuerbiū.iter vos frequent de mea iusticia murmurando.q.d. male loquimini: c Dicētes: pres cōederūt vuaz acerbā.i.cōmisert pccā deū exacerbantia. d Et dētes filio.obstupuert.i.filij penā sustinuert. e Viuo ego dic̄ dñs.i.sic verū est q̄ ego viuo sic vez ē q̄ hec pabola nō est a vobis rationabilit̄ dcā:⁊ accipit ibi si,p ñ cū dī:Si erit nē. f Ecce oēs aie.exponat:vt supza g Alia q̄ pecca.ipa morie.morte culpe ⁊ postea morte gehēne si pseueret i pccis. h Et vir. Hic ad ꝓpositū iducūt exēpla:⁊ diuidit i duas ptes:qz ꝓ ponūt exēpla de pseuerantib⁹ i bono vl i malo:2° de nō pseuerātib⁹: ibi Si āt ipi⁹. Circa ꝓmū ponūt tria exēpla:⁊ ē ꝓmū de ꝑe iusto in iusticia ꝑseuerāte: ⁊ ꝑz lr̄a paucis exceptis. h Et vir si fuerit iusti aio: i Et fecerit.opa iusticie de fcō: k In mōti.ñ come.de sacrificijs idolatrie ad eoꝝ reuerētiā: l Et oculos

suos nō leuauerit. spā
do ab eis bōa ꝓsequi
m Pignus debito
ri rēddiderit. sibi neces
sariū: sm q̄ precipit
exo. xxij. q̄ si accipiat
ꝑ pignore opimentū
paupis necessariuz si
bi de nocte: reddat añ
solis occubituz: pote
rat tñ mane reaccipe
n Et iudiciū veruz
fecerit rē. Jqō ptiet ad
iudices siue sint ordi
narij siue arbitrarij.
o Uita viuet. non
solū nature: sed etiaz
grie. p Qui si gēue
rit. hic ponit 2m exē
plū de inusto filio ho
minis iusti: et pz silr
lra paucis exceptis.
q Et fecerit vnū de
istis. i. de lege phibitis
r Et hec q̄dē oia ñ
facientē. i. omiserit a
liq̄ de preceptis affir
matiuis. cetera patent
in littera vsq; ibi:
s Cū vniuersa hec
detestanda fecerit. li
vniuersa non tenetur
hic collectiue: quia ꝑ
singulis incurrit moz
tē culpe. t Qui si ge
nuerit. hic ponit ter
tiū exemplū de filio
iusto patris iniusti: q̄
timore ductus pater
na scelera non imitat
t pz lra ex supradicti
vsq; ibi: v Et dici
tis. vbi ponit quedaz
qō t eius solutio cir
ca p̄dicta: t pz littera
x Si autem ipius.
hic ꝑñ ponūtur exē
pla de auertētibus se
a suo ꝓposito: t prio
de auertēte se a malo
2o de auertēte se a bo
no: ibi Si aūt. Circa
primū dō: x Si āt
impius egerit penitē
tiam ab oīb⁹ peccatis.
qz nō valet nisi sit in
tegra. y Et custo
dierit oia p̄ce. mea.
qz transgressio vnius
facit hoiem iniustuz.
z Oium iniq̄. eius
q̄s opat⁹ ē nō recoda
boz. ad puniēdū eter
naliter: punientur tñ
bñ tpaliť. a Nun
quid voluntatis mee
menstruatā nō acesserit: t
hoiem non ꝓtristauerit: pi
gnūſ debitori reddiderit: ꝑ
viz nihil rapuerit panē suū
esurienti ꝺderit: t nudū ope
ruerit vestīmto: ad vsurā ñ
cōmodauerit: t āplius nō
accepit: ab iniqtate auerte
rit manū suā: et iudiciū ve
rū fecerit iter virū t virū: ſt
ī p̄ceptis meis ābulauerit t
iudicia mea custodierit vt
faciat veritatē: hic iust⁹ est
Uita viuet: ait dñs de⁹. Qđ
si gēnuerit filiū latronē effū
dētē sāguinē: et fecerit vnū
ō ist: et hec q̄dē oia ñ facie
tē: sz in mōtib⁹ comedēteꝫ
t vxorē proximi sui polluētē
egenū t paupē ꝓtristātem
rapiētē rapinas: pign⁹ non
reddētē: t ad idola leuantē
oculos suos: abominationē
faciētē: ad vsurā dātē: t am
pli⁹ accipiētē: nūqd viuet:
Nō viuet. Cūz vniūsa hec
detestāda fecerit: morte mo
riet. Sāguis ei⁹ in ipso erit:
Qđ si gēnuerit filiū q̄ videſ
oia pcā p̄ris sui que fecit: ti
muerit: t ñ fecerit sile eis: ſr
mōtes nō comederit: t ocu
los suos ñ leuauerit ad ido
la dom⁹ isrl: t vxorē proxi
mi sui nō violauerit: t virū nō
cōtristauerit: pign⁹ non reti
nuerit: t rapinā nō rapue
rit: panē suū esurienti dede
rit: t nudū opuerit vestīmē
to: a paupis iniuria auerte
rit manū suā: vsurā t supa
būdātiā nō accepit: t iudi
cia mea fecerit: t in p̄ceptis
meis ābulauerit: hic ñ mo
riet ī iniqtate p̄ris sui: ſz vita
viuet. Pr̄ ei⁹ qz calūniatus
est: t vir fecit fratri: t malū
opat⁹ est in medio ppli sui
ecce mortu⁹ ē in iniquitate
sua: et dicitis: Quare non
portabit filius iniquitatem
patris: Videlicet quia filꝰ
iudiciū t iusticiaz operat⁹
est: oia ꝓcepta mea custodi
uit t fec̄ illa: vita viuet. Alia
que peccauerit ipsa morie
tur. Filꝰ nō portabit iniq
tatē p̄ris: t pr̄ nō portabit ī
iquitatē filij. Justicia iusti
sup eū erit: t ipietas impij
erit sup eū. Si aūtē impiuſ
egerit penitētiā ab oīb⁹ pec
catis suis q̄ opat⁹ est et cu
stodierit oia ꝓcepta mea: t
fecerit iudiciū t iusticiā vi
ta viuet t ñ morieť. Oiūz
iniqtatū ei⁹ q̄s opat⁹ ē nō re
cordabor. In iustícia sua
quā opat⁹ ē: viuet. Nūnqd
volūtatis mee est mors im
pij dic̄ dñs de⁹: t nō vt con
uertat a vijs suis: t viuat:
Si aūtē auerterit se iust⁹ a
iusticia sua: t fecerit iniqta
tē sm oēs abominatiōes q̄s
opari solet ipius: nūnqd vi
uet: Oēs iūstície ei⁹ q̄ſ fece
rat nō recordabunť. In p̄
uaricatione q̄ p̄uaricat⁹ est:
t ī pcō suo qđ peccauit: i
ipsis morieť: et dixistiſ: Nō
est eq̄ via dñi. Audite ergo
dom⁹ isrl: Nūnqd via mea
non ē eq̄: t nō mag⁹ vie vie
praue sūt: Cūz. n. auerterit
se iust⁹ a iusticia sua t fece
rit iniqtatē: morieť ī eis. In
iniusticia quā opat⁹ est mo
rieť. Et cū auerterit se ipiuſ
ab ipietate sua quā opatuſ
ē t fecerit iudiciū t iusticiā
ipse aiaz suam viuificabit.
Cōsiderās. n. t auertēs se
ab oīb⁹ iniquitatib⁹ suis q̄s
opat⁹ ē: vita viuet t nō mo
rieť. Et dicūt filij isrl: Non
est eq̄ via dñi. Nunqd vie
mee nō ſt eq̄ dom⁹ isrl: t nō
magis vie vie praue: Jccir
co vnūquēq; iuxta vias su
as iudicabo dom⁹ isrl: ait
dñs de⁹. Cōuertimini et
agite penitētiaz ab oīb⁹ ini
quitatib⁹ vr̄is: et nō erit vob
in ruinā iniq̄tatis. Pr̄oiſci
te a vob oēs iniqtates vias
est mors impij. i.
vt moriat in ipie
tate sua. q. d. nō:
ipietas. n. nō pōt
esse a deo volita:
punitio aūt ipie
tatis bene ē ab eo
volita inquantuz
est iusta. b Si
autem. hic ponit
exemplū de auer
tente se a iusticia:
t patz littera vsq;
ibi: c Nunqd
viuet. q. d. nō: vi
ta gratie que stati
p̄ditur per pecca
tum mortale.
d Oēs iustície
eis quas fecerat.
in gratia exñs:
e Non recorda
būtur. ad premiā
dū eternaliter si p
seueret in malo: si
aūt recuperet gra
tiaz viuificabunť
t sic p̄miabunť ñ
solum tpaliter sz
etiaz eternaliter.
f Et dixistis er
ronee: g Non
est equa via dñi.
in sic puniendo.
h Nunqd via
mea non est eq̄.
q. d. imo: quia sū
regula equitatis.
i Cū. n. auerte
rit se iustus rē. in
tali enim puncto
in q̄li reperitur in
morte: i tali iudi
candus est: ió finā
liter concluditur:
Jccirco vnūquē
q̄s iuxta vias suas
iudicabo rē.
k Cōuertimi.
hic post repren
sionē malicie po
nitur monitio ad
pniam cum dicit
Cōuertimini. ad
deum: l Et a
gite penitētiā. de
testando peccatū
m Ab omnibus
iniquitatib⁹ vr̄is.
qz non valet peni
tentia nisi sit inte
gra. n Et non
erit vobis in rui
nam. s. in foueam
gehēne: o Jni
quitas. per penitē

tiã deleta. p Et facite vobis coꝛ nouũ. talis nouitas est per gratiam q̃ a solo deo datur: tñ homo ad hoc facit iquatũ per liberũ arbitriũ cũ dei adiutorio se ad hꝰ disponit: ió subditur: q Reuertimini. p penitentiã. r Et viuite. p gratiã q̃ ducit ad vitã glie sempiternã.

In ca. xviij. vbi dr i postil. Et ori stis erronee: Nõ ẽ eq̃ via dñi.

Additio.

Circa hoc iudei etiã moderni vehemẽter errãt. Est. n. determinã dũ apꝺ eos q̃ hõ iudicatur iustꝰ vl iniustꝰ apꝺ deũ ꝛ numeꝛ meritoꝝ ꝛ demeritoꝝ: sic q̃ si aliquis habẽs plura merita postea labatur i peccata: oum tñ non fuerit tot peccata numero sicut fuerunt merita q̃ talis iudicatur iustꝰ apud deum. vñ ra. moy. i suo deutero. vbi tractat de penitentia capitulo iij. dicit sic Quilibet hõ cuꝰ merita sũt plura nũero q̃ pcca iustꝰ ẽ cꝰ pcca si plura nũero q̃ merita est impius: qui autem habet tot merita sicut peccata mediocris est. Hec ille: quam sententiam falsaꝫ ꝛ erroneã oẽs cõiter tenent nemine ꝺicente. ex qua falsa snia sequitur q̃ si q̃s hñs decẽ merita: postea cõmitteret nouẽ peccata es set iustus etiam non penitedo ꝺ pccis: qꝺ ẽ maxie erroneũ ꝛ ꝺ lr̃am huꝰ ca. vbi dr: Cum. n. auerterit se iustus a iustitia sua ꝛ fecerit iniq̃tatẽ morietur in ea. Et. j. capitulo. xxiij. Et s. dixero iusto q̃ vita viuet: ꝛ cõfisus i iustitia sua fecerit iniq̃tatẽ oẽs iustitie eius obliuiõi tradentur: ꝛ in iniq̃tate sua quã operat ẽ in ipsa morietur: Quod est manifeste ꝺ errorẽ pdictũ. xix.

Et tu. Hec est ps quinta in qua arguitur pꝛincꝑũ malicia sub metaphoꝛa leene ꝛ vinee euulse: ꝛ diuidit in tres partes ꝑ tres filios iosie cõtra quos loquit: 2ª ibi Que cum vidisset. 3ª ibi: Mater tua. Circa pᵐ dr a dño: a Et tu. ezechiel. qꝺ aũt subditur in aliquibus libris: Fili hois. non est in hebꝛeo nec in libris coꝛrectis: b Assume planctuꝫ sup pncipes. plãgendo eoꝝ culpam ꝛ penã sequentẽ. c Quare mat tua. i. domus regia: ꝺ Leena. i. crudeꝫ facta ꝛ rapax cum tñ dauid fuerit mittissimꝰ: e Inter leones cubauit. i consilio crudelium ꝛ impioꝝ acquieuit. f In medio leunculoꝝ enutriuit catulos suos. i. pueros ꝺ seminere regio. g Et eduxit vnũ de leunculis suis. s. ioachaz filiũ iosie: h Leo factus est. i. rex instituꝛus. iiij regũ. xxiij. per leonẽ enim q̃ ẽ rex aialiũ intelligitur ipꝫ regnũ: i Et didicit capere predam. per rapinas: in qbꝰ puaricati estis: ẽt facite vobis coꝛ nouum ꝛ spiritũ nouũ. Et q̃re moꝛiemini domꝰ isrl? Quia nolo mortẽ moꝛientis dicit dñs deꝰ Reuertimini ẽt viuite. xix.

Et tu assume planctuꝫ sup pncipes isrl ꝛ dices: Quare mat tua leena inᵗ leones cubauit? In mẽdio leunculoꝝ enutriuit catulos suos. Et ẽduxit vnuꝫ de leũculis suis: lẽo factus ẽ: ẽt didicit capere prẽdã hoiesꝫ comedere. Et audierũt de eo gẽtes: ẽt ñ absq̃ vulneribꝰ suis ceperũt eũ: ẽt adduxerũt eũ i cathenis i trã egypti. Que cum vidisset quoniã infirmata est ẽt pist expectatio eiꝰ: tulit vnũ de leũculis suis: lẽonẽ pstituit eũ. Qui icedebat inᵗ leões ẽt factꝰ ẽ leo: ẽt didicit prẽdã cape: ẽt hoies deuorare: didicit viduas facere: ꝛ ciuitates eaꝝ i desertũ adducere: ꝛ desolata ẽ i terrã ꝛ plenitudo eiꝰ a voce rugit illiꝰ. Et cõnuenerunt aduersus eũ gẽtes vndiq̃ de puitijs ẽt expãderũt sup eũ rete suum. In vulneribꝰ eaꝝ captꝰ est ꝛ miserũt eũ i caueã. In cathenis ꝺduxerũt eũ ad regẽ babylonis miserũtq̃ eũ i cãcerẽ: ne audiret vox eiꝰ vltra sup mõtes isrl. Mater tua q̃si vinea i sanguine tuo: sup aquã plantata est. Fructus eiꝰ ꝛ frondes eius creuerũt ex aq̃s multis: ẽt facte sũt ei virge solide in sceptra dñantiũ: ꝛ exaltata ẽ statura eiꝰ iter frondes. Et vidit altitudinẽ suã i multitudine palmitum suoꝝ: ẽt euulsa ẽ i ira i trãq̃ piecta:

k Dominẽq̃ comedere. p homicida. l Et audierũt de eo gentes. qꝛ malicia eius nota facta est gentibus i circuitu habitantibus. m Et nõ absq̃ vulneribus suscepert eũ. qꝛ in captione eius p regem egypti fuerunt hinc ꝛ inde plurimi vulerati. In hebꝛeo hꝫ sic: In fossis eaꝝ captus est. pseqũdo parabolã leonis: ad cuius captõnez fiunt fouee ꝛ operiuntur paleis in superficie: ꝛ leo desuper incedẽs: cadit ꝛ sic capitur. n Et eduxerꝛ eum rẽ. Hoc hꝫ. iiij. reguꝫ. xxiij. o Que cũ vidisset. Hic consequenter agitur de ioachim filio iosie: quez rex egypti substituit regez loco fratris sui: vt ibidẽ habet. o Que cum vidisset. s. domus regia: p Quoniã infirmata ẽ. per captionẽ ioachaz q Et periit expectatio eius. i. expectatio defensionis per eum: r Tulit vnũ ꝺ leũculis suis. s. ioachim. s Leonez constituit eum. i. fecit regez: licet enim rex egypti hꝰ fecerit: tñ hoc fuit ad pces stirpis regie. t Qui incedebat inter leones. habens se cũ hoies ipios ꝛ crudeles: v Et factus est leo. i. simílis eius i crudelitate: x Et didicit predam capere. subditos spoliando: vt inde solueret tributum regi egypti. iij. re. xxiij. y Et homines deuorare. i. vicinas gentes occidere. cetera patent vsq̃ ibi: z Et conuenerunt aduersus eum vndiq̃ gentes de prouinciis: in exercitu regis babylonis: a Et expanderunt sup eũ rete suũ. i. multitudinem bellantium. b In vulneribus eaꝝ captꝰ est. in hebꝛeo hꝫ: In fossis eaꝝ captꝰ ẽ. Et exponat vtraq̃ lr̃a: vt supra. c Adduxerũt eũ ad regẽ babylõis rẽ. icepert tamẽ chaldei ipsũ ducere in babylonẽ: sed in via mutato consilio reduxerunt eum ante hierlm: ꝛ ipso interfecto ꝓiecerũt cadauer eius extra portas hierlm: vt hꝫ biere. xxij. ꝺ Mater tua. Hic agit de tertio filio iosie. s. sedechia quẽ rex babylõis exoclauit: ꝛ in babylonẽ duxit: ꝛ ꝓtũ ad hoc ꝺr: Mater tua. i. domus regia: e Quasi vinea in sanguine tuo. ex rebellione enim sedechie ꝺ regẽ babylõis secuta ẽ magna effusio sanguis. i hebꝛeo hꝫ: Quasi vinea i similitudine tua. i. assimilata est vinee euulse: vt habetur infra. f Sup aquã plãtata ẽ. i. super pplm iuda fluidũ sic aq̃. g Fructꝰ eiꝰ ꝛ frondes eiꝰ i. diuitie ꝛ filij. h Creuerꝛ ex aq̃s multis. i. ex stipendijs a pplo mlto collectis: i Et facte sunt ei virge solide i sceptra dñantiũ. sedechias enim confidens de sua potestate ꝛ robore gentis sue: voluit dñari absq̃ iugo regis babylonis k Et vidit altitudiez suã. psiderãs ex supbia sua q̃ indecens erat ei subesse regi babylonis: ꝛ sic rebellauit: ꝛ iuramentũ fregit: pp cuius fractionem dñs fuit iratus contra eum ꝛ cõtra suum pplm: ió subditur: l Et euulsa est in ira. s. dei

eius enim electio ⁊ regni sui magis fuit virtute dei q̃ hois
a Et ventus vrē̄s. i. rex babylonis: b Siccauit fructū
ei⁹. q⁹ occidit filios ei⁹. c Marcuerūt ⁊ are. si vir. robo.
ei⁹. q⁹ fracta ciuitate viri bellatores ei⁹ fugerūt. d Ignis cōe
dit eā. q⁹ chaldei incēderūt domū regis: ⁊ tēplū: ⁊ totā ciui
tatē. iiij. regum vltio.
e Et nūc trasplāta.
est in deserto. q⁹ sede
chias cū multis alijs
fuit ducⁿ i babylonē:
vbi frequenē pūgebā
tur verbis ⁊ factis in
uriosis tanq̃ deserti
spinis: e In ira in
uia ⁊ sitienti. q⁹ ibi ēt
patiebant defectū suf
ficiētis alimēti. f
Et egressus ē ignis. i.
ismael: g De vir
ga ramoꝝ ei⁹. q⁹ fuit
de semine regio: h
Qui fru. ei⁹ comedit.
q⁹ godoliā interfecit: ⁊
filias regis ⁊ pplm q̃
cū eo erat captiuauit
vt hī hiere. xlj. i
Et nō fuit i ea virga
fortis. q⁹ iohānā filⁿ
charee: ⁊ bellatores q̃
cū eo erant: ⁊ reliquⁿ
ppls timore chaldeo
rū cōcussi fugerūt in
egyptū ꝯ verbū dñi
ad eos p hieremiam
dictum: hiere. xlij.
k Plāctⁿ i. mā plā
ctⁿ l Est. toti pplo:
qō dcm̄ est de filijs io
sie reg iuda sci ⁊ iusti.

ēt ventⁿ vrēs siccāuit fructū
ei⁹: mārcuerūt ⁊ arefacte sī
virge roboris ei⁹. Ignis cō
medit eā. Et nūnc trāsplan
tata ē i deserтū i trā iuia ⁊ si
tienti: ēt egressus ē ignis dē
virga ramoꝝ ei⁹ q̃ frūctum
ei⁹ comedit: ēt non fuit i ea
virga fortis sceptrū dñan
tiū. Plāctus ēst: ⁊ erit in
planctum. .xx.

ET factū ē i āno septi
mo i qūito mē decima
mensis vēnerūt viri ō senio
rib⁹ isrl ūt iterrogarēt dñm
⁊ sederūt coꝝā me. Et fact⁹
ē sermo dñi ad me dicēs: Fi
li hois: loqre seniorib⁹ isrl:
⁊ dices ad eos: Hec dicit
dñs de⁹: Nūnqd ad intro
gādū me vos venistis: Ui
uo ego: q̃a nō rndebo vob
ait dñs de⁹. Si iūdicas eos
si iudicas fili hois. Abomi

natōes pr̄uz eoꝝ ondē eis:
⁊ dices ad eos: Hec dicit
dñs de⁹: In die q̃ elegi isrl ēt
leuaui manū meā p stirpe
dom⁹ iacob ēt appui eis in
tra egypti ⁊ leuaui manuz
meā p eis dicēs: ego dñs
de⁹ vr̄: in die illa leuaui ma
nū meā p eis ūt educerem
eos de tra egypti i tērram
quā p uideraī eis fluentē la
cte ⁊ melle: qūe ē egregia i
ter oēs tras: ēt dixi ad eos
Unūsqsq̃ offensiones ocu
loꝝ suoꝝ abijciat ēt i idol egypti nolite pollui. Egō
dñs de⁹ vr̄. Et irritāuerт me
nolūeruntq̃ me audire.
Unusqsq̃ aboiatōes ocu
loꝝ suoꝝ n̄ piecit: nec ido
la egypti reliq̃rūt. Et dixi
ūt effūderē idigtōez meā sr̄
eos: ⁊ implerē irā meaz in
eis in medio terre egypti.

verum est q̃ ego sum vita p essentiā: ita vez est qō sedt
i Quia non respondebo vobis. s. ad votū vr̄m nec
p hoc habetis libertatē seruiendi idolis sicut queritis:
sed restringā vos in fuitute mea: vt hī infra eodē caplo
k Si iudicas. Hic q̃ñt arguit malicia patrum p̄cedē
tium: ⁊ hoc scom
tria tēpora. s. ha
bitationis in egy
pto: in deserto: ⁊
in p̄missiōis solo
⁊ sm hoc diuidit
in tres ptes: 2ª ibi
Eieci ergo. 3ª ibi:
Quāobrē. Circa
p̄mū dr̄: k
Si iudicas eos. s. vi
delicet sene⁹ israel
a te querentes: ⁊
accipitur hic iudi
care p rationabi
liter arguer: sicut
infra eodē ca. Iu
dicio contendi ad
uersus patres ve
stros in deserto. ⁊
accipitur etiā hic
si p q⁹ eo q̃ ad eę
chielē ptiebat ar
guere ppli vicia.
l Abomia. pa.
eoꝝ. i. pcca aboia
bilia: m Ostē
de eis. vt rōnabi
lius q̃uincāt. n
In die q̃ elegi isrl.
h⁹ fuit qñ dñs ap
pauit moysi dnū
ciās ei de hac libe
ratione: exo. iij.
o Et leuaui manū meā. i. potētiā meā ad pcutiendū
egyptū: p Et appui eis in ter. egypti. ista fuit reuela
tio fcā aaron: vt occurreret moysi venienti: vt hī exo.
iij. et tūc fcā fuit sibi reuelatio de mō liberatiōis ppli
⁊ de sacerdotio sibi futuro: vt hī. j. re. ij. Hec dic dñs.
Nūqd nō apte reuelat⁹ sū domui p̄is tui cū esset in egy
pto. h⁹. n. dcm̄ fuit beli de aarō descēdēti. q Ut edu.
eos de tra egypti. p signa ⁊ ostēta: r In trā quā pui
derā eis. tanq̃ p̄ filijs: s Fluētē lacte ⁊ melle. i. abū
dantē bonis: t Que est egregia inter omnes terras.
audiui ab illis q̃ fuerūt in iudea ⁊ in egypto: q̃ egypt⁹
est fertilior ⁊ amenior: ⁊ scom hoc ista eminentia refere
da est ad christum qui erat inde nasciturus scom carnē
⁊ ibi operaturus humanā saltē: v Et dixi ad eos. p
moysē ⁊ aaron. x Unusqsq̃ offensiones occulorz
suoꝝ abijciat. p veram penitētiā: y Et in idolis egy
pti nolite pollui. vt sicut sum sactus ita ⁊ vos sitis sācti
iō subdit: z Ego dñs de⁹ vr̄. cui debetis cōformari.
a Et irritauerт me. i malis pseuerādo. b Et dixi
vt effun. indi. meā sup eos. fuerūt. n. in illo pplo multi ita
mali ⁊ duri q̃ p⁹ visionē signoꝝ i plagis egypti adhuc
rebellabāt verbis moysi: vt hī exo. xliij. Nōne iste ē ser
mo qē. pp qō de⁹ voluit eos occidere in egypto: vt dicit
hic p̄pha spū dei loquens: pp qō tenendū est firmiter
q̃ sit vez: licet in exodo non sit scriptum: multa. n. tūc
fcā fuerunt q̃ nō fuerт tūc scripra: sicut ⁊ iob. vlti. dr̄ de
christo: Multa quidē ⁊ alia signa fecit ieſus in ꝓspectu

ET fcm̄ est. Hec est ps̄ sexta in q̃ arguit ppli .xx.
malicia sub metaphora saltus cōburēdi: ⁊ diuidit
in duas ptes: q⁹ p⁹ malicia ppli arguit: 2⁹ parabola in
ducitur: ibi Et factus est: versus finē capli. Prima i duas q⁹
p⁹ ponit senū interrogatio: 2⁹ dñi rnsio: ibi Et factus ē. Circa
p̄mū dr̄: a Et factū ē in anno septimo. s. transmigra
tionis iechonie: b In quinto. s. mense pp quod i ali
quibus libris mense ponitur: sed non est in hebreo nec in li
bris correctis subintelligitur tamen: c In decima. s. die
Mēsis: d Uenerūt viri de seniorib⁹ isrl. q̃ regebant pplz
in terra babylonis trāslatū: ⁊ iō in ipsis tot⁹ ppls quasi vir
tualiter ꝓtinebat: e Ut interrogarēt dñm. de agendis p
eos: ⁊ dicit hic ra. sa. q⁹ venerant ista intentione q⁹ si nō ha
berēt a deo rnsuz de negocijs sibi iminētib⁹: non curarēt ō
obedientia vlteriori ad ipsū: sic fu⁹a dño alteri venditus: ⁊
vxor a viro repudiata nō curāt de ipsis vltra: sed q̃rūt sibi
cōmodū alibi vbi possūt. f Et factⁿ ē. Hic consequenter
ponit dñi rnsio: ⁊ h⁹ p modū icrepatiōs: ⁊ diuidit in duas
q⁹ p⁹ increpat ppli malignitas: 2⁹ declarat dñi benignitas:
vt opposita iuxta se posita magis elucescāt: 2ª ibi Uiuo ego
P̄ri⁹ adhuc in tres: q⁹ p⁹ arguit malicia q̃rentiū: 2⁹ patruz
p̄cedentiū: ibi Si iudicas. 3⁹ filioꝝ sequētiū: ibi Propterea
dic. Circa p̄mū p̄z lra vsq̃ ibi: g Nūqd ad iterrogādū
me venistis. q. d. nō venistis ad interrogādū me de salute a
nimaꝝ vīaꝝ: sed de negocijs vestris tpalib⁹: ⁊ h⁹ intentione
puerla. s. vt si negarē vobis rnsio haberetis occasionē ser
uiēdi idolis: ⁊ non mihi vt dcm̄ est. h Uiuo ego. i. sic

discipuloꝝ suoꝝ que non sunt scripta in libro hoc.
a Et feci. s. misericorditer cū eis mortē illā nō iferēdo
b Propt no. me. vt nō violaret. i. vilificaret: c Lo
rā gētib⁹ in q̄z medio erāt. i. corā egyptijs: qz dixisset: ió
interfecit eos in ira nr̄a: qz nō poterat eos inde educere:
c Et inter q̄s apparui eis. per
signa mee ptātis de
claratiua in ira e-
gypti: d Ut
edu. eos de ira e-
egypti. post mlta⁹
plagas egyptijs il
latas. e Eieci
g̃. Hic q̄n̄ arguit
malicia ppli q̄tū
ad tps mālionis
in deserto: ꝛ p̄mo
malicia patꝝ: 2°
filioꝝ: ibi Dixi āt
Circa p'm dī: Eie-
ci g̃ eos de ira egy
pti. tm̄. n. timorez
incussit egyptijs
de⁹: q cogebat fili
los isrl exire: exo.
xij. f Et edu.
xi eos in desertū.
diuidēdo eis ma-
re rubꝝ: exo. xiiij
g Et dedi eis p̄
cepta mea. in mō
te synai: ꝛ dicit p̄-
cepta q̄tū ad mo
ralia ꝛ ceremonia
lia. h Et iudi
cia mea. q̄tū ad
iudicialia. i
Que faciēs hō vi
uet in eis. qz non
inferet sibi mors
q̄ infligēda ē trās-
gressorib⁹ legis.
k Insup ꝛ sab-
bata mea dedi eis.
vt. s. discerēt a ser
uilib⁹ opib⁹: sicut
ꝛ ego sabbato dē-
ui a nouis operibus condendis: geñ. ij. l Ut esset si
gnum. s. specialis dilectionis: m Int me ꝛ eos. vt. s.
discerēt in meipso vacando diuinis. n Et irritaue.
me dom⁹ isrl i dēsto. p murmuratiōes suas i marath ꝛ
raphidi: vt p3 exo. xv. ꝛ. xvij. o Et sab. mea violaue
rūt. qz alicq de pplo ꝫ p̄ceptū moysi exierūt ad colligen-
dū: nā in die sabbati: exo. xvj. p Dixi g̃ vt effūderez
furorē meū ꝛē. p⁹ fabricationē vituli ꝛ ei⁹ adorationem
tūc. n. dixit dñs ad moysen. Dimitte me ꝛē. exo. xxxij.
q Et feci. s. misericordiā nō iferēdo penā istā: ne viola
ret: iponendo mihi falsū. s. q ad interficiendū eos edu-
xissez i desertū. Un̄ tūc allegauit moyses corā deo: Ne
q̄so dicāt egyptij ꝛē. r Ego igit leuaui ma. meā. i. vi
dictā meā: s Sup eos in deserto. h⁹ fuit qñ tricti vbis
exploratoꝝ voluerūt reuerti in egyptū nu. xiij. t
Ne inducerez eos in terrā. s. p̄missionis: null⁹. n. de illis
intrauit nisi caleb ꝛ iosue ꝛ leuite: vt dcm̄ fuit ibi: qz non
fuerant cū alijs numerati: v Precipua oium iraꝝ.

Et feci pp nomē meū: vt ñ violaret cora gētib⁹ i q̄rum medio erāt: et iter q̄s appui eis ut educerem eos de tra egypti. Eieci ergo eos de tra egypti et eduxi eos i desertū et dedi eis p̄cepta mea et iudicia mea ostēdi eis: q̄ faci ēs hō viuet i eis. Insup ꝛ sabbata mea dedi eis ut esset signū iter me ꝛ eos: ꝛ sci rēt qz ego dñs scificās eos. Et irritauerūt me dom⁹ isrl i desto i p̄ceptis meis non ābulauerūt: ꝛ iudicia mea spiecerūt q̄ faciēs hō viuet i eis: et sabbata mea violauerūt vehemēt. Dixi ergo vt effūderē furorē meū sup eos i desto: ꝛ ꝓsumerē eos Et feci pp nomen meū: ne violaret corā gētib⁹: o qb⁹ eieci eos in cōspectu earū: Ego igit leuaui manū meā sup eos i desto ne inducerē eos i tra quā ōdi eis fluētē lacte ꝛ melle: pcipuā traꝝ oiuz: qā iudicia mea spiecerūt: ꝛ i p̄ceptis meis ñ ābulauerūt: ꝛ sabbata mea violauerūt. Post idola. n. cor eoꝝ gradiebat. Et pepcit oculꝰ meꝰ sup eos vt nō iter ficerē eos: nec ꝓsupsi eos i desto. Dixi āt ad filios eo rū i solitudine: In p̄ceptis p̄ꝛ vroꝝ nolite icedē: nec iudicia eoꝝ custodiat: nec i idolis eoꝝ polluami. Ego dñs deꝰ vr̄. In p̄ceptis meis ābulate: et iudicia mea cu stodite ꝛ facite ea: et sabba ta mea scificate ut sit signū int me ꝛ vos: ꝛ sciatis quia ego dñs deus vr̄. Et exacer bauerūt me filij: ꝛ in p̄ceptis meis non ambulauerunt ꝛ iudicia mea non custodi erunt vt facerēt ea: que cuz fecerit hō viuet i eis: ꝛ sab bata mea violauerūt: Et cō minat⁹ sū vt effūderē furo rē meū sup eos: ꝛ iplerē irā meā i eis i desto. Auerti āt manū meā: et feci pp nom meū: vt ñ violaret cora gen tib⁹: de qb⁹ eieci eos i oculis eaꝝ. Iterum leuaui manū meam in eos in solitudine ut dispergerem illos in na tiones: ꝛ ventilarem in ter ras: eo q iudicia mea non fecissent: ꝛ precepta mea ꝓbassēt: ꝛ sabbata mea

exponat hec eminentia sicut supra: x Quia i iudicia ꝛ
i. legē meā trālgrediendo. y Post idola. n. cor eoꝝ gr
diebat. erant. n. pni ad idolatriā: vt p3 in adoratiōe vitu
z Et pepcit oculꝰ meꝰ sup eos. qz tūc nō fuerūt mortui
meruissent: nisi decē exploratoꝛes: q̄ pplm ꝛuerant: mo
aūt alioꝝ dilata est
tñ oēs mortui fuerū
in deserto: sed huic v
det ꝓriū qō subdit:
a Nec ꝓsumpsi eo
in deserto. ad qō dic
dū q ꝓsūptio ꝓpri
importat deletionem
boiuz in se: ꝛ in post
ris suis: remanserunt
aūt eoꝝ filij: ꝛ sic nō
fuerūt cōsūpti. b
Dixi aūt. Hic q̄n̄ ar
guit malicia filioꝝ cū
di: Dixi autem ad fi
lios eorum. p moysē
ꝛ aaron. c In p̄c
ce. pa. ve. noli. incede
re. docebant. n. filios
suos consimiliter eis
viuere. d In p̄ce
ptis meis ābulate. q̄ si
sancta: e Et iudi.
mea custodite. q̄ si eq̄
f Et sabbata mea
sanctificate. diuio cul
tui vos applicando:
g Ut sit signū. s. di
lectionis: per hoc eni
appebit q me diligi-
tis. h Et exacerba
uerunt me filij. in pec
cato phegoz: vt habe
tur nu. xxv. illud eni
contigit post mortem
patrum: vt dicit ra.
salo. ꝛ hoc idem vide
tur: qz immediate po
pulus numerat: nu.
xxvj. ꝛ in fine conclu
dit: Hic est numer⁹ fi
lioꝝ israel q descripti
sunt a moyse ꝛ eleaza
ro sacerdote ꝛē. Et subditur Inter quos nullus eorum fuit
qui añ numerati sr a moyse ꝛ aaron in desto synai. i Et
cōminatus sum vt effūderem furorē meū. qz p pcō phegoz
meruerāt alicq mortē: ꝛ relicq dispsionē: ita q itrarēt dispsio
nis terrā k Auerti aūt manū meā. licet eni tūc alicq fue
rūt mortui: tñ aliqui nō fuerūt ab igressu terre impediti:
l Et feci pp nomē meū. ne egyptij reputasset me falsū nō
adiplēdo pmissū filijs isrl scīm de introductiōe i terrā cha-
naneoꝝ. m Itez leuaui manū meā. ad testificandū per
moysen: n Ut dispergerē illos i nationes. nō tūc: sz post
ingressū ꝓmissionis: ꝛ post declinationē ad idola: vt p3 in
libris iudicū ꝛ regū: pp qō secuta ē captiuitas. x. tribuū p⁹:
ꝛ postea duaꝝ: vt p3. iij. reg. ꝛ h⁹ pdixit moy. deu. xxxj. Cō
gregate oēs maiores natu. ꝛ subdit: Et iuocabo ꝫ eos celuz
ꝛ terrā. Noui eni q post mortē meaz inique agetis ꝛ decli
nabitis cito de via quā precepi vobis: ꝛ occurrēt vobis ma
la i extremo tpe ꝛē: o Eo q iudi. mea nō fecissent. istud
refertur ad tempus iudicum ꝛ regum qō ꝓtūc erat futuꝝ

tñ denunciatur hic per modū ꝓteriti: tum qꝛ ſcriptura maxime ꝓphetaꝝ frequenꝫ loquitur de futuro p modū ꝓteriti: vt frequenter dcm̃ eſt ſupꝛa: tū qꝛ iſtud erat dcm̃ a moyſe de ꝓterito: vt dcm̃ ē: ad quā ꝓnūciationē iſta lr̃a refert i pte: ⁊ ꝯcludit i fie: a Ergo ⁊ ego de. eis ꝓce. ñ bōa. qꝺ expoſit ra. ſa. dī. qꝛ lz eēnt bōa in ſe: eo qꝛ erant cōtrīua iuſticie: tñ ñ erāt bōa trāſgreſſoꝛi bꝰ: q̃ puniēdi erāt grauiꝰ p̄ agnitaꝫ dñi volūtatē: vñ luce. xij. dī: Seruꝰ q̃ cognouit volūtatem dñi ſui ⁊c. b Et iudicia in qbꝰ nō viuēt. i. mozīēt. ꝓcepta. n. iudicialia in pluribꝰ caſibus dicebāt mōtē iferēda trāſgreſſoꝛibus: c Et pol. eoſ in mune. ſuiſ. i. pollui pmiſi inq̃tuz illa q̃ debebāt deo offerre offerebāt idoliſ. Aliter expōit tho. ꝺ aquī. in pª ſcōe. ꝺ. qꝛ ſcriptura loquit hic de ꝓceptiſ ceremonialibuſ q̃ dicūt ꝓcepta non bona: qꝛ non cōferebant gratiam mūdantem a pcō: ⁊ tñ hoieſ p oblationes ſacrificioꝝ oſtendebāt ſe peccatoꝛes: iō dicit c Et pollui eos in muneribuſ ſuiſ. i. polluto oſtēdi: ꝺ Cū offerrēt oē qꝺ aperit vuluā. i. ꝑimogenita aialiū: e Propter delicta ſua. q̃ tñ non auferebāt p iſta ſacrificia quātuz eſt ex ſe: auferebant tñ per cōtritionē ⁊ fidem offertiū inq̃tū hoies vere ꝓtriti talia offerebant bñtes fidē xp̄i vēturi quē hꝰmōi ſacrificia figurabāt. f Quāobrē. hic arguit malicia ppli pꝰ igreſſū ire ꝑmiſſiōis cū ſubdit: g In hoc blaſphe. me pa. ve. cū ſpreuiſſent me. ꝑus in deſerto vt ꝑdictū eſt: h Et iduxi. eos i trā. ſ. chanaan: i Sup quā leuaui manū meā. iurando ipſi abꝛaā: genē. xxij. Per memetipſū iurauī dicit dñs. Et ſubdit Et poſſidebit ſemē tuū poꝛta ſ inimicoꝝ ſuoꝝ ⁊c. k Ui derūt omnē collē excelſum. i. loca idoloꝝ cultui apta ſm modū gentiliū: l Et īmolauerūt ibi victi. ſuas. ea colēdo m Et dederūt ibi irritatōnē. idolatria. n. ē dei irritatiua ⁊ ꝓuocatiua: n Et poſue. ibi odo. ſuaui. ſue. offerendo thymiama ſuaue qꝺ ſoli deo ꝺebebat offerri. o Et dixi ad eoſ. p ſamuelē ⁊ p alios ꝓphetas. p Quid ē excelſuz. q. ꝺ. nihil inq̃tū ibi colit idolū qꝺ ſm veritatem nihil eſt. q Et vocatū ē nomē eī excelſū. vñ in libꝛo regū frequenē dī: Adhuc ppls īmolabat i excelſis. r Propterea. poſt malicia ꝑuz ꝓcedētiū. Hic ꝓñt arguit malicia filioꝝ ſeqn tiū tpe ezechielis exñtium: cum dī: s Certe in via ꝑium

ve. voſ pollui. ſ. p idolatriā ⁊ alia vicia: t Cū trāſdu. filios. ve. p ignē. q̃ trāſductio pōt ꝺupliciť intelligi: vno mō qꝺ offerebāt eos idolo moloch ⁊ cremebāt p modū frequenī dcm̃ ſupius. alio mō qꝺ p trāſitū inī ignes eſti mabāt purgari: q̃ mō adhuc tartari dicūt vti: q̃ p ignē credūt oia purgari: v Et ego reſpondebo ⁊c. ſ. ad votū vīum ſicut q̃ſiuiſtis i ꝓncipio ca. q. ꝺ. nō. x Uiuo ego. Poſt q̃ repzenhēſa eſt malicia ppli: hic ꝓñt declarat beni gnitaſ ꝺi: q̃ aliq̃n ñ pmittit peccatores ꝑ ſuo libito male agere: ſz per flagella eos caſtigat: ⁊ qꝺāmō cogit ad ſe redire: ⁊ hꝰ eſt qꝺ dī hic: y Nō reſpōde. vobis. ad votum vīm ſeu ꝓſperitatē tpalē quā q̃rit z Neq̃ cogitamētis vīe fiet. qꝺ ſicut dcm̃ eſt ꝑus intēdebāt ſeruire idoliſ libere tanq̃ dimiſſi a ſeruitute dei: ſi nō habe rēt reſponſum ad votū: iō ſequitur: a Dicētiū: Eriſ ſicut genteſ. liberi ab obſeruatione legis dei: qꝺ excluditur cū ſubdit: b In manu foꝛti. cui nō poteris reſiſtere: c Regnabo ſup voſ. cogens vos p flagella ad ſuitutē meā per talē modum

viorū: cuz trāſducitiſ filios vīos p ignē vos polluimī i oibꝰ idoliſ vīis vſq̃ hodie ⁊ ego rñdebo vob domuſ iſrl: Uiuo ego dicit dñs deꝰ qꝛ nō rñdebo vobiſ nēq̃ cogitatio mētis vīe fiet dicentiū: Erimꝰ ſicut gētes ⁊ ſic cognatiōes trē: vt colamꝰ ligna ⁊ lapides. Uiuo ego dicit dñs deꝰ: qm̃ i mānu foꝛti ⁊ i brachio extēto ⁊ in furoꝛe effuſo rēgnabo ſuper vos. Et educā voſ de pplīſ ⁊ ꝯgregabo vos de trīs in qbus diſpſi eſtiſ. In manu valida ⁊ in brachio extento ⁊ in furoꝛe effuſo regbo ſr̃ vos ⁊ adducā vos in deſertū ppliorū: ⁊ iudicaboꝛ vobiſcū ibi facie ad faciez. Sicut iudicio ꝓtēdi aduersū ꝑres vīoſ i deſto trē egypti: ſic iudicabo vos dicit dñs. Et ſubīciā vos ſcepꝛo meo: ⁊ iducā vos in vinculiſ federiſ. Et ēligā de vobis trāſgreſſoꝛes ⁊ impioſ ⁊ de terra icolaꝝ eoꝝ ēdu cā eos: ⁊ trā iſrl nō igrediē tur: ⁊ ſcietis qa ego dñs.

loquēdi dī oſee 2° in perſona populi iſrael: Reuertar ad vīz meū ꝓrē qꝛ meliꝰ mihi erat tūc q̃ nūc. d Et addu. vos i deſ. ppliorū. qꝛ pꝰ afflictōes mltas i babylōe reduxit ppl̄z i iudeā: i q̃ itinere trāſierī p deſta: e Et iudi. vobiſ. ibi fa. ad faciē. i. p bōa q̃ vobis facīā manifeſte videbiť q̃ nō afflixi vos ex odio: ſz magꝫ ex amoꝛe: vt reducerē vos ad bonū. f Sic iudi. ꝓtē. adue. pīes ve. i deſ. ire egypti. p bñficia. n. ibi diuiť collata manifeſte appuit q̃ afflictō ppli q̃ pceſſerat i egypto: pmiſſa fuerat iuſto dei iudicio. g Et ſubīciā vos ſcep. meo. i. dñio meo. pꝰ redītū. n. captiuitatī babylōice non legit ppls iſrl fuiſſe i idolatria: niſi aliq̃ pauci tpe antiochi: vt hī. j. mach. ⁊ tñ hꝰ magꝫ tioī q̃ idolatrādi volūtate q̃ tū ad mltos: iō ſbdit: h Et idu. vos i vic. fe. i. ad obſuātiā legis q̃ dī fedꝰ dñi i pluribꝰ loc ve. te. i Et eligā ⁊c. de terra icolaꝝ eoꝝ. i. iudea: k Educā eos. in captiuitatē: l Et terrā iſrl nō igredient. ſz i captiuitate morīēt: m Et ſcietī qꝛ ego dñs. faciēs miſericordiā cū

penitentib⁹ ⁊ iusticiam cū obstinatis: de qb⁹ subditur:
a Siguli post idola vīa ambulate. loqt̄ ad modū hominis irati ꝯ suū impiū ejciens eū a sua seruitute.
b Qđ si ⁊ in h⁹ nō audieritis me ⁊c. q⁹ aliq̄ volebāt seruire idolis in tēplo dñi: exēplo manasse q̄ in templo dñi posuit idola.
iiij. re. xxj. ⁊ subintelligit: grauius puniemi: q⁹ grauius est idolatra re i tēplo dñi: q̄ alibi: ⁊ ē hic modus loquēdi qui apud hebreos oī decurtat⁹: ad cui⁹ itellectū oz aliq̄d supplere: sicut. ij. regū. v. Propo suerat ōd i die il la premiū ei qui pcussisset iebuseū ⁊ nō dī qle pmiū sed itelligit q̄ fieret princeps milītie: sic exp̄mitur p⁹ paſ. xj. Ratio aūt quare hic vtī tur tali mō loqn di est: q⁹ sic ocm̄ est loquit ad modū hois irati qui pre ira solet trūcare verba sua: ⁊ subditur de peitētib⁹: c Ibi seruiet mihi ois domꝰ ísrl. qđ impletū fuit i redeuntibus de babylone q̄ reedificauerūt tēplū i mōte moria ibi dño seruiētes. d Et ibi q̄rā pmitias vīas. ad sustentationem sacerdotum ⁊ leuitarum: vt patet nec. x. e In odo. suaui. susci. vos. oblatiōes acceptādo: f Et sciſi. in vobis. i. scūs appebo in liberatiōe vīa. g Et reco:dabimi ibi vīaꝝ vīaꝝ. vere penitentes de pccīs vīis pteritis: h Et sciet⁹ q⁹ ego dñs. p ex pietiā bñficioꝝ meoꝝ: i Proter nomē meum. i. ex mea misericordia ⁊ nō ex vestra iusticia. k Et fact⁹ est. Hic ꝑñt p⁹ reprehensionē malicie ponit applicatio parabole ad ostendēdū dicte malicie punitionē: cū dī: l Pone fa. tu. ꝯ vīā austri. i. ꝯ regnū iuda qđ ē in pte australi ⁊re. pmissiōis: m Et stilla. i. denūcia futuram penā. n Ad aphricū. i. ad iude regnū: est. n. aphric⁹ vent⁹ flās ex pte meridiei: o Et ꝑpha ad saltū. i. ad tēplū qđ in plurib⁹ locis salt⁹ dī: eo q̄ fuit factū de lignis salt⁹ libani. p Ecce ego succē. i te ignē: q⁹ succensum fuit p nabuzardā. iiij. re. vlti. q Et ꝑbu. i te oē lignū viride. i. illō qđ non est bene aptū ꝑbustiōi: tāt⁹. n. fuit ille ignis q̄ ꝑburebāt ēt lapides' ouri. r Nō exti. flāma succēsiōis. s. p studiū: hois: sz solū p⁹ defectū materie ꝑbustibilis: s Et ꝑbu. in ea ois facies. refugientium illuc ꝑ tuitōe: t Et videbit vniuersa caro ⁊c. oīb⁹. n. appebat manifeste q̄ illud fuit fcm̄ magis ex dei vindicta q̄ potētia hoiuz. v Et dixi: a a dñs de⁹. In hebreo ē vna dictō q̄ sic sonat: aha: ⁊ ē iteriectio dolētis seu admirātis ⁊ se excusātis. volebat. n. ꝑpha se excusare de tali ꝑnunciatiōe ne a pplo ꝺrideret: iō subdit: x Ipsi dicūt ꝺ me. me ꝺridēdo. y Nūqd nō p ꝑabolas. i. p verba obscura

Et vos dom⁹ ísrl: hec dicit dñs de⁹: Singūli p⁹ idola vīa ambulate: ⁊ seruite eis. Quod si ⁊ i hoc ñ audieritis me: ⁊ nomē meū scm̄ polluetis vltra i muneribꝰ vīis ⁊ i idolis vīis: i mōte scō meo i mōte excelso ísrl: ait dñs ꝺ⁹: ibi seruiet mihi ois dom⁹ ísrl: oēs inqz i tra i q̄ placebūt mihi: et ibi q̄rā pmitias vīas: ⁊ initiū ꝺcimaꝝ vīaꝝ i oīb⁹ sciſicatiōib⁹ vīis. In ꝺore suauitatis suscipiam vos: cū eduxero vos ꝺ pplis ⁊ ꝯgregauero vos de tris i qs dispsi estis: et scificabor i vob i oculis nationū. Et scietis q⁹ ego dñs cū eduxero vos ad trā ísrl: i tra p q̄ leuaui manū meā: vt darez eā pīb⁹ vīis. Et rēcoꝛdabimi ibi vīaꝝ vīaꝝ ⁊ oīuz sceleꝝ vīoꝝ qb⁹ polluti estis i eis: ⁊ displicebitis vob i cōspectu vīo i oīb⁹ malicijs vīis qs fecistis: et scietis q⁹ ego dñs cū būfecero vob ꝑ ter

nomē meū: ⁊ ñ sz vias vīas malas neqz sm̄ scelera vīa pessima dom⁹ ísrl: ait dñs de⁹. Et fact⁹ est sm̄o dñi ad me dicēs: Fili hoīs: pone faciē tuaz ꝯ viā austri et stilla ad aphricū: et ꝑpha ad saltū agri meridiāi: ⁊ dices saltui meridiano: Audi vbuz dñi: Hec dic dñs de⁹: Ecce ego succēdā i te ignē: et cōburā i te oē lignū viride ⁊ oē lignū aridū: ñ extiguet flāma succēsionis. Et ꝑbū ret i ea ois facies ab austro vsqz ad aqlonē: et videbit vniuersa caro q⁹ ego dñs succēdi eā: nec extinguet: et dixi: A. a. a. dñe de⁹. Ipsi dicūt de me: Nūqd nō p ꝑabolas lōgt iste: XXI.

Et fact⁹ est sm̄o dñi ad me dicēs: Fili hominis pone faciē tuam ad hierusalem: et stilla ad sactuaria: ⁊ prophetа contra humū ísrael: ⁊ dices tre ísrl: Hec dicit dominus deus: Ecce

3 Loquit iste. in h⁹ eni designabāt q⁹ sic loqbat q⁹ nec a se nec ab alīs itelligebat: ⁊ p cōsequēs vba sua ñ essent appreciāda.

In ca. xx. vbi dī in postil. Que faciēs hō viuet i eis. Addi. ꝑ⁹

b Hoc qđ dī hic. Que faciens hō viuet i eis nō solū videt itelligēdū q⁹ sibi ñ iferet mozꝯ q̄ ifligēda ē trāsgressoribꝰ legis: put postillatoꝛ vult: sz ēt inqrēdū ꝺuāti legis p̄cepta cōcedit vita btā. Un̄ saluatō matthi. xix. ca. Si vis ad vitā igredi serua mādata. vbi gl. Nota q⁹ iusticia legis suo tpe obseruata nō solū bona terre sz etiā vitā eiā dabat: hec in glosa. et h⁹ itelligēdū ē cū fide mediatoris. Nec obstat q⁹ per tpales ꝑmissiones ⁊ ꝑminatiōes lex vetus inducebat ad obseruātiā p̄ceptoꝛ: q⁹ hoc erat pp ipfectōz pplī q̄ puero sb pedagogo exīti ꝑpar: ad gal. iij.

In eoꝺ ca. vbi dī in postil. Et ego dedi eis p̄cepta non bona.

Quod p̄cepta legis q̄ iusta sī dicunt Additio. ij. nō bōa in h⁹ loco: eo q⁹ nō sī bōa trāsgressoꝛib⁹. put ra. sa. dicit nō videt ꝑsonū lre: nā res nō denoiant bone vel male simplicīt nisi ab eo qđ hñt in se: nō aūt ab eo qđ eas sequt ꝑ accidēs. Scriptura āt hic loqt absolute ⁊ simpliciter dices: Dedi eis p̄cepta non bona. Un̄ expositio sācti thome videt vera ⁊ lre cōsona: vt pz intuenti: ⁊ p̄ferti⁹ q⁹ vbi nos habem⁹: Precepta non bona. hebraica veritas habet: Ceremonia nō bona. Capitulum. XXI.

a Et factus est. Hec est pars sexta in qua arguitur populi malicia sub parabola gladij acuti. per quem intelligitur nabucho. iudeoꝝ maliciam puniturī ⁊ diuidit i duas ptes. s. ꝓncipalē ⁊ icidētalē: 2ª ibi Et tu. Prima adhuc in duas: quia primo describitur occisio plebis ⁊ deiectio principis: ibi Tu autez. prima adhuc in duas: q⁹ ꝓmo describitur crudelitas chaldeoꝝ sub metaphoꝛa gladij: 2° eoꝝ occasio veniendi: ibi Et fact⁹ est. Prima adhuc in duas: quia primo nunciatur plebis occisio: 2° excitatur prophete compassio: ibi Et tu. Circa primum dicitur ezechiel: b Pone faciem tuam ad hierlm. ita q⁹ ex modo ponēdi faciē tuā designet futura pūitio super eaz: c Et stilla ad sanctuaria. idest destructiones eorum denuncia.

Unde dicit hic ra. ſa. q̄ dī hic ſanctuaria in plurali ad deſignandū deſtructionē p̄mi tēpli ad chaldeos: ⁊ ſcōi p romanos. o Eijciā gladiū meū. i. chaldeoꝝ exercitū: q̄ dī hic gladi⁹ oñi: eo q̄ erat executor ſue iuſticie i peccatoꝝ punitōe e De vagi. ſua. educēdo cū de chaldea. f Et occidā i te iuſtū ⁊ impiū. in captiōe. n. hierl̄z pluresꝫ iuſti occaſione impiorū fuerūt occiſi: pfuit tñ eis ad meritū inq̄tū acceptabāt iuſticiā dei. g Pro eo aūt q̄ occidi i te iuſtū ⁊ impiū: iccirco egredi⁹ gladi⁹ me⁹ de vagina ſua ad oēm carnē ab auſtro vſq̄ ad aq̄lonē: vt ſciat oīs cāo q̄ ego dñs eduxi gladiū meū de vagina ſua irreuocabilem Et tū filij hoīs ingemiſce in cōtritōe lūboꝝ: ⁊ i amaritudinib⁹ igemiſce coꝝ ā eis. Cūq̄ dixerint ad te: q̄re tu gemis: dices: Pro auditu q̄a venit: et tabeſcet oē coꝝ: et diſſoluent vniuerſe man⁹ ⁊ infirmabit oīs ſpūs: et p cūcta genua fluet aq̄. Ecce venit: ⁊ fiet ait dñs de⁹. Et factū ē ſermo dñi ad me dicens Fili hoīs: pphā ⁊ dices: Hec dic dñs de⁹: Loquere Gladi⁹ gladi⁹ exacut⁹ ē ⁊ limat⁹. Ut cēdat victimas exacut⁹ ē: ut ſplēdeat limat⁹ ē. Qui moues ſceptrum filij mei ſuccidiſti oē lignū. Et dedi eū ad leuigandū: ut teneatur manu. Iſte exactus eſt gladius: ⁊ iſte limatus eſt vt ſit in manu interficientis. Clama ⁊ vlula fili hoīs: q̄ hic factus ē i pplo meo hic i cūctis ducib⁹ iſrl̄ q̄ fugerāt. Gladio traditi ſt cū pplo meo. Iccirco plaude ſup femur. i. p cute q̄ ē ſignū doloriſ: g Q̄ pbat⁹ ē. i. approbat⁹ a me gladi⁹ regis babylōis: h Et h⁹ cū ſce. ſbuerterit. ſ. iudeoꝝ: i Et nō erit. q̄ p ſede chiā nō habuerit regē. pꝛe loquendo vſq̄ ad xp̄z: lz ei iohe) hircan⁹ a machabeis deſcē dēs ipoſuerit ſibi diadema: tñ ipſe ⁊ aliq̄ alij p⁹ eū ñ fuerit rḡes. pꝛe: q̄ nō fuerūt inſtituti p diuinā electōez ⁊ ſacrā vnctionē Et excitat iterꝝ p phē paſſio cui dī Tu g̃ nē. k Et du. gla. ac tri. i. a te venūciet duplicādū ⁊ triplicādus ad deſignādū multitudinē interficiēdoꝝ. l Ingemiſce. pre doloꝛe coꝛdis: m In cōtritōe lūboꝝ. boies. n. multū amaricati deficiūt in robore: q̄ defect⁹ p cōtritōnē lūboꝝ deſignatur cetera patēt vſq̄ ibi: n Pro auditu. ſ. gladij nabu. veniētis ſup pplm iude. o Et tabeſcet oē coꝛ. i. deficiet p timoꝛe. p Et diſſoluēt vniuerſe man⁹. q̄ coꝛde deficiēte a quo proce dit ad membꝛa exterioꝛa ſenſus ⁊ motus: redduntur trementia: ⁊ a ſua virtute diſſoluta. q Et per cūcta genua fluent aq̄. i. vrine: q̄ timoꝛ facit diſſolutionē veſice. cetera patent vſq̄ ibi: r Gladi⁹ exacut⁹ eſt ⁊ limat⁹. q̄ō ſtatim exponit cū dī: s Ut cedat victimas. i. boies ad moꝛtem t Exacut⁹ eſt. in q̄ deſignat tanta virt⁹ i exercitu chaldeorum q̄ nō poterat ei reſiſtere: v Ut ſplēdeat limat⁹ ē. p hoc intelligit terꝛoꝛ huⁱ⁹ exercit⁹ ſtupefaciēs boies. Tūc dirigit ſermo dñi ad nabu. cū dī: x Qui moues. i. amoues y Sceptrū filij mei. i. regnū iude: z Succidiſti oēm lignū. i. oēm hoiem iuuenem ⁊ ſenem. a Et dedi eū ad leuigandū. i. forbiendū: forbit. n. gladius in ꝓparatiōe belli: ⁊ iſta forbicatio intelligit nabu. ꝓparatus ad bellum: b Ut teneat manu. ſ. diuina que ꝓncipaliter fecit ſtragez ex iuſticia ſua. c Clama ⁊ vlula. ꝓpatiendo pplo tuo. d Qui fugerāt gladiū. regis aſſyrioꝝ: e Gladio traditi ſunt. ſ. chaldeoꝝ: ⁊ loquit de aliquib⁹ regni. x. tribuz: qui effugerant manus regis aſſyrioꝝ: ⁊ poſtea habita uerūt i regno iude tpe eꝛechie: ⁊ ſic cū ill⁹ de regno iude pūiti fuerūt ꝓ nabu. f Iccirco plaude ſup femur. i. pcute q̄ō ē ſignū doloriſ: g Q̄ pbat⁹ ē. i. approbat⁹ a me gladi⁹ regis babylōis: h Et h⁹ cū ſce. ſbuerterit. ſ. iudeoꝝ: i Et nō erit. q̄ p ſede chiā nō habuerit regē. pꝛe loquendo vſq̄ ad xp̄z: lz ei iohe) hircan⁹ a machabeis deſcē dēs ipoſuerit ſibi diadema: tñ ipſe ⁊ aliq̄ alij p⁹ eū ñ fuerit rḡes. pꝛe: q̄ nō fuerūt inſtituti p diuinā electōez ⁊ ſacrā vnctionē Et excitat iterꝝ p phē paſſio cui dī Tu g̃ nē. k Et du. gla. ac tri. i. a te venūciet duplicādū ⁊ triplicādus ad deſignādū multitudinē interficiēdoꝝ. l Ingemiſce. pre doloꝛe coꝛdis: m In cōtritōe lūboꝝ. boies. n. multū amaricati deficiūt in robore: q̄ defect⁹ p cōtritōnē lūboꝝ deſignatur cetera patēt vſq̄ ibi: n Pro auditu. ſ. gladij nabu. veniētis ſup pplm iude. o Et tabeſcet oē coꝛ. i. deficiet p timoꝛe. p Et diſſoluēt vniuerſe man⁹. q̄ coꝛde deficiēte a quo procedit ad membꝛa exterioꝛa ſenſus ⁊ motus: redduntur trementia: ⁊ a ſua virtute diſſoluta. q Et per cūcta genua fluent aq̄. i. vrine: q̄ timoꝛ facit diſſolutionē veſice. cetera patent vſq̄ ibi: r Gladi⁹ exacut⁹ eſt ⁊ limat⁹. q̄ō ſtatim exponit cū dī: s Ut cedat victimas. i. boies ad moꝛtem t Exacut⁹ eſt. in q̄ deſignat tanta virt⁹ i exercitu chaldeorum q̄ nō poterat ei reſiſtere: v Ut ſplēdeat limat⁹ ē. p hoc intelligit terꝛoꝛ huⁱ⁹ exercit⁹ ſtupefaciēs boies. Tūc dirigit ſermo dñi ad nabu. cū dī: x Qui moues. i. amoues y Sceptrū filij mei. i. regnū iude: z Succidiſti oēm lignū. i. oēm hoiem iuuenem ⁊ ſenem. a Et dedi eū ad leuigandū. i. forbiendū: forbit. n. gladius in ꝓparatiōe belli: ⁊ iſta forbicatio intelligit nabu. ꝓparatus ad bellum: b Ut teneat manu. ſ. diuina que ꝓncipaliter fecit ſtragez ex iuſticia ſua. c Clama ⁊ vlula. ꝓpatiendo pplo tuo. d Qui fugerāt gladiū. regis aſſyrioꝝ: e Gladio traditi ſunt. ſ. chaldeoꝝ: ⁊ loquit de aliquib⁹ regni. x. tribuz: ſic faciebat ō eꝛechiele: ⁊ p talē modū loq̄ndi dic ge. xxij ad abꝛaā: Nūc cognoui q̄ timeas deū. i. alios cognoſcē feci p tuā obediētiā. o Et factū ē. Hic ꝓñ pōit occaſionē q̄ nabu. venit directe ꝓ hierl̄z: ad cui⁹ itellectū ſciēdū q̄ rex babylōis ⁊ ſui exercit⁹ venerūt ad q̄dā biuiū: cuius vna via ducebat ad terrā āmōitaꝝ: alia vero ad hierl̄z: ⁊ q̄ chaldei vtebant diuiatiōib⁹ ⁊ ſortilegijſ: ⁊ iō p diuinationē voluit videre q̄ via eēt magis ſibi eligēda ꝓ victoꝛia futa: q̄ itēdebat vtrāq̄ irā ipugnare: nō tñ ill̄ ſz ſucceſſiue: ⁊ diuiatō illa cecidit ad viā q̄ ducit ad hierl̄z ⁊ illā tēuit: ⁊ h⁹ē q̄ō dī: p Po. ti. i. pōe ꝓſiderādo: q Duas vi. ꝓcurrētes tñ in vno biuio: r Ut ve. gla. rebaby. p iſtam viam vl illā: s De ira vna. i. de chaldea: t Egre. ambo. ſ. nabucho. ⁊ eius exercitus qui erit vnic⁹ vt ad vnū locū vēiāt. v Et manu ca. ꝓ. q̄ via ſit eligēda ſibi: x In capite vie. ciui. i. ciuitatū biuiū. n. erat caput vie ꝓcedēdi ad ciuitatē metropoliz

ego ad te: et eijciā gladium meū de vagina ſua et occidā i te iuſtū ⁊ impiū. Pro eo ait q̄ occidi i te iuſtū ⁊ impiū: iccirco egredietur gladi⁹ me⁹ de vagina ſua ad oēm carnē ab auſtro vſq̄ ad aq̄lonē: vt ſciat oīs cāo q̄ ego dñs eduxi gladiū meū de vagina ſua irreuocabilem Et tū filij hoīs ingemiſce in cōtritōe lūboꝝ: ⁊ i amaritudinib⁹ ingemiſce coꝝ ā eis. Cūq̄ dixerint ad te: q̄re tu gemis: dices: Pro auditu q̄a venit: et tabeſcet oē coꝛ: et diſſoluent vniuerſe man⁹ ⁊ infirmabit oīs ſpūs: et p cūcta genua fluet aq̄. Ecce venit: ⁊ fiet ait dñs de⁹. Et factū ē ſermo dñi ad me dicens Fili hoīs: pphā ⁊ dices: Hec dic dñs de⁹: Loquere Gladi⁹ gladi⁹ exacut⁹ ē ⁊ limat⁹. Ut cēdat victimas exacut⁹ ē: ut ſplēdeat limat⁹ ē. Qui moues ſceptrum filij mei ſuccidiſti oē lignū. Et dedi eū ad leuigandū: ut teneatur manu. Iſte exactus eſt gladius: ⁊ iſte limatus eſt vt ſit in manu interficientis. Clama ⁊ vlula fili hoīs: q̄ hic factus ē i pplo meo hic i cūctis ducib⁹ iſrl̄ q̄ fugerāt. Gladio traditi ſt cū pplo meo. Iccirco plaude ſup femur q̄ā pbatus ē: et hoc cū ſceptrū ſubuerterit et non erit dic dñs de⁹. Tu ergo fili hoīs, pphā: ⁊ pcute manu ad manū: et duplicetur gladi⁹ ac triplicet gladi⁹ interfectoꝝ. Hic ē gladi⁹ occiſiōis magne: q̄ obſtupeſcē eos facit ⁊ coꝛde tabeſcere ⁊ multiplicat ruinas. In oī b⁹ portis eoꝝ dedi coturbationē gladij acuti ⁊ limati ad fulgendū: amicti ad cedē. Exacuere vade ad dexterā ſiue ad ſiniſtraz: q̄cūq̄z faciei tue ē appetit. Quin ⁊ ego plaudam manu ad manū: ⁊ iplebo idignatiōz meā. Ego dñs locut⁹ ſū. Et factū ē ſermo dñi ad me dicēs Et tu fili hoīs pone tibi duas vias: ut veniat gladi⁹ regis babylōis. De tra vna egrediētur ābo. Et manu capiet ꝓiectura: i capite vie ciuitatis ꝓſciet. Viā ponet vt vēiat gladi⁹ ad rabbath filioꝝ ammon: ⁊ ad iudā in bieruſalez munitiſſimā:

ãmouitaꝝ. ſ. rabath: ⁊ ad ciuitatẽ metropoli iude. ſcilz hierlz. y Stetit. n. rex baby. i biuio. q̃ſqz ꝓpleta eẽt ſua diuinatio: a Cõmiſcẽs ſagittas. dicũt. n. alĩ q̃ i vna ſagitta ſcripſit nomẽ rabath: ⁊ i alia nomẽ hierlz ⁊ piecit ſimĺ in altũ accipies ꝑ coiectura q̃ debẽt ire ad ciuitatẽ ẽ ꝑ caꝺ ret ſagitta: qꝺ cõ tigit ꝺ illa in qua erat ſcriptuz no' men hierlm. b Interrogauit idola. q̃ ſecũ poꝛ tabat in exercitu c Exta ꝓſuluit. inſpiciendo viſce ra aialis idolis i' molati: in talib' eni diuini gentiũ cõſecturabãt. d Ad dexterã ei' ſcã ẽ diuinatõ. iſti. n. tres modi ꝓiecturandi cõue nerũt in hoc q̃ ꝺ clinaret ad hierlz que erat ad dexte rã veniẽtium de chalꝺa ⁊ rabath ad ſiniſtrã: e Ut põat arietes. ad ꝓcuſſionẽ mu roꝝ: f Ut a' piat os incede. p' cipiendo ſuis bel latorib' cedem iu deoꝝ: g Ut e eluet vo. i vlula. .ſ. pugne ad bella tozes ſuos exhoztandum: h Ut ponat arietes con tra poztas. ad frangendũ eas: i Ut cõpoztet agge' rẽ. ad iplendũ foſſata: k Ut edificet munitiões. i. li gneas turres vnde iterioza ciuitatis videri poſſint ⁊ im pugnari. l Eritqz q̃ſi fru. ꝓſu. oza. i ocu. eoꝝ. i. ſede chie ⁊ ſuoꝝ bellatoꝝ: q̃ tñ cõfidebãt in ſua foztitudine ⁊ ẽt muroꝝ ciuitatis q̃ videbat eis p nabu. inexpugna bilis: ⁊ ſic fruſtra cõſuluiſſet idola ⁊ diuiatiões q̃ſiuiſſz mõ ꝑdicto: m Et ſabbatoꝝ ociũ mutãs. ꝺabat. n. rex nabu. inſultũ ciuitati hierlz: ⁊ ſic mutauit ociũ ſab' bati diei: qz iudei ſumebãt arma ad ꝺefendẽdũ ciuitatẽ ſed ſedechias ⁊ ſui reputabant hoc fruſtra fieri a nab. eſtimãtes q̃ nec ſic ciuitas poſſet ab eo capi. Alĩ ꝺicũt q̃ hec ẽ lẽa. Sabbatoꝝ ociũ imitãs. ſicut nihil opis fie bat in ſabbato: ſic ſedechias ⁊ ſui eſtiabãt nabu. nihil ꝓ ficere i ſuo cõatu: ⁊ ꝺe tali conãte fruſtra ꝺi ꝓmuniter q̃ nihil facit: ⁊ in h' imitaꝺ ociũ ſabbati: q̃tuz ad hoc i heb. hĩ: Septies ſeptẽ. cui ꝑmittit: Fruſtra ꝓſulẽs oꝛacu lũ qꝺ expõit ra. ſa. ꝺi. q̃ nabu. xlix. vicib' q̃ſiuit ꝺiuina tiones ꝓ captiuitate hierlm q̃ faciunt ſeptẽ ſeptenas. n Ipſe aũt recoꝛ. iniq̃. ad ca. nabu. n. memoꝛ iniq̃tatl ſedechie: eo q̃ fregerat iuramẽtũ: ſpabat capere ciuitatẽ ⁊ pplm: ⁊ ſic fuit fcm̃. ⁊ qz h' pccm cũ alĩs ſupaꝺꝺitis fuit cã ꝺeſtructiõis ciuitatis: iõ ſeq̃t: o Pro eo q̃ re coꝛꝺati eſtis. tu ſedechia ⁊ ppls tu': p Iniq̃tatl vie. pcca vĩa reiteraꝺo: q Et reuelaſtis ꝑuari. vias. pu' blice ⁊ iuerecũꝺe peccãꝺo: r Et appa. pcca vĩa in om. co. vĩis. i. q̃ ꝑ latebãt in coꝛꝺib' vĩis: s Manu

Stetit. n. rex babylonis in biuio in capite duaꝝ viaꝝ ꝺinatiõez q̃rẽs: cõmiſcẽs ſagittas. Interrogauit idola extã ꝓſuluit. Ad ꝺexteram ei' ſcã ẽ ꝺiuinatio ſr hierlm ut' põat arietes: ut aꝑiat os i cede: ut eleuet vocẽ i vlula tu: ut põat arietes ꝛ̃ portaſ ut ꝓportet aggerẽ: ut ediſi' cet mũitiões: ẽritqz q̃ſi ꝓſu' les fruſtra oꝛaculũ in ocul' eoꝝ: et ſabbatoꝝ ociũ mu tãs. Ipẽ ãt recoꝛꝺabit iiqta tis ad capiẽꝺũ. Iccirco hec ꝺicꝺns ꝺ' ſ ꝺe': Pro eo q̃ re' coꝛꝺati eſtis iniq̃tatis vĩe et reuelaſtis ꝑuaricatões vias et appuerũt pcca vĩa i oĩb' cogitatõib' vĩis. Pro eo in quã q̃ recoꝛꝺati eſtis: mãnu capiemi. Tu aũt ꝓphane ipie ꝺux iſrl cũ' venit ꝺies i tpe iniq̃tatis ꝑfinita: hec ꝺicit ꝺns ꝺe': Auſer cyꝺariz: tol le coꝛonã. Nõne hec ẽ q̃ꝺe hũile ſblevauit: et ſublimez hũiliauit: Iniq̃tatẽ iiqtatez iniq̃tatẽ põnã eã. Et hoc ñ ſcm̃ ẽ ꝺonec veniret cui' eſt iuꝺiciũ: et tradã ei. Et tu fi' li hoĩs, ꝓpha ⁊ ꝺic: Hec ꝺicit ꝺns ꝺe' ad filioſ ãmõ: ⁊ ad opꝓbriũ eoꝝ. Et ꝺices: Mucro mucro ẽuagina te ad occiꝺẽꝺũ: lima te vt iter ficias ⁊ fulgeas: cũz tibi vi ꝺerẽt vana ⁊ ꝺiuinarẽt mẽ ꝺacia: ut ꝺareris ſup colla vlneratoꝝ ipioꝝ q̃oꝝ ve niet ꝺies i tpe iniq̃tatis ꝑfi' nita. Reuertere ad vaginã tuaz in locum in quo crea tus es. In tẽra natiuita' tis tue iuꝺicabo te ⁊ effun ꝺam ſuper te inꝺignationẽ ſũmi põtificis: ⁊ ſic ac cidit: qz ioſedech ſũ m' põtifex cũ ſedechi a fuit captiuat'. z Nõne hec ẽ. ſ. manuſ nabuc. ꝺe q̃ ꝓdictũ ẽ: Manu capiemi: a Que hu. ſubleua. ſ. godoliã quẽ ꝑfec ire: q̃uis nõ eẽt ꝺe regio lemie: b Et ſub. hmiliauit. qz ſedechi az ꝺe regno ꝺeiecit: ſic hebrei exponũt hanc lẽaz. Uiꝺet tñ mihi a liter ꝺicendũ ſm lẽaz ĩmediate ꝓcedẽtẽ ⁊ ſe quẽtem: qz ĩmediate ꝑmittit: Tolle coꝛo nã. ſ. fgni iuda vt ꝺez eſt: ꝺ qua ſubꝺit: Nõ ne hec ẽ q̃ hũile ſuble uauit. ſ. ipſuz ꝺõ: Et ſblimẽ hũiliauit. ſ. ſe ꝺechiã ꝑ maliciã ſu am: iõ ſubꝺit: c Jni q̃. iniq̃. iiq̃tatẽ: ter po nit: qz ſedechias iniq̃ egit erga ꝺeũ: ⁊ erga ꝓpl̃m ſuũ: ⁊ erga regẽ babylonioꝝ. ꝺ Põnã eã. i. coꝛonam regni iuda ꝺeponã ꝑ hac triplici iniquitate. e Et hoc ꝛ̃. cui' ẽ iuꝺiciũ. i. nab. q̃ locut' fuit iuꝺicia ad ſedechiã filios ei' ꝺ interficiendo: ⁊ ipſũ exoculando. iiij. regũ vlti. e Et tradã ei. ſedechiã ⁊ eiuſ ꝓpl̃m. f Et tu. Dec ẽ ꝓs incidentalis in qua agit ꝺe ꝺe' ſtructiõe ãmonitaꝝ ꝑ exercitũ chaldeoꝝ: qz ſupza ꝺixerat regẽ babylonis ſtetiſſe in biuio ad q̃rẽꝺũ ꝺiuinationẽ veniẽ ꝺi ꝛ̃ iudeos vel ãmonitas). ꝑ ꝙ agit ꝺe ꝺeſtructione ãmonita rũ cũ ꝺi': g Ad filios ãmon ⁊ ad opꝓbriũ eoꝝ. fuerãt eni in exercitu cũ rege aſſyrioꝝ in ꝺeſtructiõe ſamarie: ⁊ ex illa victoꝛia ꝺe iudeis ꝺicebãt opꝓbꝛia eiſ. h Mucro mucro. i. tu nabuc. ⁊ põit bis ad maioꝛẽ affirmatõnẽ: vl qz bis ꝺebellauit ãmonitas: vt ꝺicũt alĩq̃: i Euagina te. i. egꝛeꝺere ꝺ ira tua. ſ. ꝺe chaldea: k Ad occiꝺẽꝺũ. ſ. ãmo nitaſ: l Lima te vt fulgeas. ad ꝛ̃ꝺũ coſ: fulgoꝛ. n. armo rũ ꝛ̃et aꝺuerſarios: m Cũ tibi vide. vana ꝛ̃. nabuc. n. ꝓcedẽꝺo ꝛ̃ ãmonitas q̃ſiuit cõſiliũ ab iꝺolis ⁊ ꝺiuiniſ: ſicut fecerat veniẽꝺo ꝛ̃ hierlz: ⁊ ñſuz ſibi fuit q̃ ſecure ꝓcꝺeret qz haberet victoꝛiã: ⁊ h' nõ fuit mẽꝺaciũ nec falſũ: qz ſic cõ tigit ꝺe fcõ: verũtñ ſacerꝺotes iꝺoloꝝ: ⁊ ꝺiuini ꝺicebãt ſibi q̃ fieret virtute iꝺoloꝝ ⁊ ſortilegioꝝ: ⁊ ſic crediꝺit nabu. ⁊ hec ſm hoc erant mẽꝺacia ⁊ falſa: qz victoꝛia illa ꝓceſſit ex ꝺei ſnia ad punitõnẽ maloꝝ: n Ut ꝺareris ſr collavul. impioꝝ. ſ. ãmonitaruz: o Quoꝝm veniet ꝺies. ſ. puni tionis iuſte: p In tpe iniq̃. ꝑfinita. i ꝺiuia ſnia: ⁊ ñ i iꝺolo rũ ⁊ ſortilegioꝝ poteꝛia. q Reuertere. ꝺic ꝓñ agit ꝺe ꝺe' ſtructõe chaldeoꝝ cũ ꝺi': Ruertẽ ad vaginã tuã. i. i chaldeã p' mltaꝝ gẽtiũ ſtragẽ. r In ẽra nati. tue. i. in babylone: s Judicabo te. ⁊ h' fuit ipletũ in nabu. qñ verſus i ãmẽtiã capiemini. i. potẽtia regis babylõis. t Tu aũt. ꝺic ꝓñ arguit ſpecialit malicia ſedechie regis: cũ ꝺi': Tu aũt ꝓpha ne. erga ꝺeũ: v Impie. erga hoies: x Cui' venit ꝺies. punitionis tue a ꝺeo. y Auſer cyꝺariz: tolle coꝛonã. i. pp maliciaz tuã auferet ſacerꝺotiũ ⁊ regnũ. cyꝺaris. n. ẽ mitra

in feras fuit eiectus ⁊ q̃tũ ad posteritatẽ eius: ⁊ regnũ tpe balthasar nepotis sui: q̃ iterfectus fuit a medis ⁊ persis i babylone ⁊ ciuitas succesa: iõ subdit: In igne furoris mei cõ. s Daboq̃ te i ma. hoiz ilipiẽtiũ. pp h°. n. medi ⁊ pse i ill victoria fuert inspiẽtes reputati: q̃ ptẽnebãt aug ⁊ argẽtũ: vt intenderent interfectioi hoiz: vt hĩ esa. xiij. iõ subditur: Et fabricã. iteritus. vl dicebãt inspientes respectu chaldeoz: eo q̃ i chaldea vigebat astrologia ⁊ ars magica: t Obliuioi tra. q̃ ciuitas illa fcã est habitabilis esaie. xiij. .XXII.

meã. In igne furoris mei sufflabo in te: dãboq̃ te in manꝰ hoim ilipiẽtiũ et fabri cãtiũ iteritũ. Igni eris cibꝰ Sãguis tuꝰ erit i medio tre obliuioni traderis: q̃ ego dñs locutꝰ sum. XXII.

QT fãctũ ẽ vbũ dñi ad me dicens: Et tu fili hois nũ iudicas nũ iudicas ciuitatẽ sãguinũ: ⁊ ostendis ei oẽs abominatões suas: Et dices: Hec dic dñs deꝰ Ciuitas effudẽs sanguinez i medio sui: ut ueniat tps eiꝰ et q̃ fecit idola ꝯ semetipsã vt pollueret. In sanguine tuo q̃ a te effusus ẽ deliqsti ⁊ in idolis tuis q̃ fecisti polluta es. Et appropinq̃re fecisti dies tuos: ⁊ adduxi tẽpus ãnoꝝ tuoꝝ. Propẽa dedi te opprobriũ gẽtibus ⁊ irrisione vniuersis tris q̃ iuxt̃ sũt ⁊ q̃ procul a te. Trium pbabũt ō te: sordida: nobilis: grandis intitu. Ecce pncipes isrl singuli i brachio suo fuerũt i te ad effudẽdũ sanguinẽ: pzez ⁊ mrez ꝓtumelijs affecerũt i te. Aduenã calũniati sũt i medio tui: pupillũ ⁊ viduã pstituerũt apd̄ te: sãctuaria mea spreuistis: et sabbata mea polluistis. Viri detractores fuerũt i te ad effudẽdũ sanguinẽ: ⁊ sup mõtes cõmederũt i te: scelus opati sũt i medio tui. Verecundiora pzis discoopuerũt i te: imũdiciaz mẽstruate bũ iliauerũt i te Et vnusqsq̃ i vxorẽ proximi sui opat ẽ abominationẽ: ⁊ socer nurũ suaz polluit ne pharie: frat sororẽ suã filiã pzis sui oppssit i te. Munera acceperũt apud te ad effundẽdũ sanguinẽ: ũsurã ⁊ supabũdãtiã accepisti: et auare pximos tuos calũniabaris: meiq̃ oblita es dicit dñs deꝰ. Ecce pplosi manꝰ meas sup auaricia tua quã fecisti: ⁊ sr sãguinẽ q̃ effusꝰ ẽ i medio tui. Nunqd sustinebit cor tuũ: aut pualebũt manꝰ tue i diebꝰ qs ego faciã tibi: Ego dñs locutꝰ sũ ⁊ faciã. Et dispgã te i nationes: ⁊ ventilabo te i fras. Et deficere faciã imũdiciã tuã a te: ⁊ possidebo te in pspectu gẽtiũ: ⁊ scies q̃ ego dñs Et factũz ẽ verbum dñi ad me dicens: Fili hominis: versa est mihi domus isrl i scoriã: Omnes isti es et stanũ et ferꝝ et plũbũ i medio fornacis: scoria argẽti fcti sũt

Et fcm ẽ. Dee est pꝫ septima i q̃ expmitur ppli iude malicia sub metaphora mltiplicl metalli pflati puniendã: ⁊ diuidit in duas: q̃ pꝰ malicia expmit 2ꝰ pabola subdit: ibi Et fcm ẽ. Circa pmuz expmit pꝰ crimẽ cruditatis: cũ dr: b Ciuitas effu. sanguinez. s. inocẽtẽ: c Ut veniat tps eius. i. destructiois eius. 2ꝰ crimen idolatrie cũ dr: d Et q̃ fe. ido. ꝯ semetipsã. i. ad malũ suum. e In sãguie tuo cẽ. p istis. n. vicijs duobꝰ cũ alijs sequẽtibus: secuta ẽ destructio ciuitatl. f Propẽa dedi te opprobriũ gẽti. ista. n. destructio fuit tãta q̃ ad derisionem iudeoz fuit pcul nunciata: g Sordida. ex multo crimine: h Nobilis. ex origine: q̃ pꝰ fuit fũdata a melchisedech: ⁊ postea renouata ⁊ ãplia ta a dauid ⁊ salomõe i Grãdis iteritu. i. patus est tibi grandis interitus. Postea subditur crimen contemptus parentum: quod est contra legem naturalem ⁊ diuinam cũ dicitur: Patrẽ ⁊ mrez cẽ. ⁊ crimẽ oppssionis paupũ cũ dr: Aduenã calũniati cẽ. ⁊ subdit pceptus ipsius dei cũ dr: k Sãctuaria mea spreuistꝰ. ponẽdo ibi idola l Et sabbata mea cẽ. opando nephãda diebꝰ sacris. m Viri detra. cẽ. inocẽtes mẽdacit accusando: vt morerent sic ō hiemia dicebãt. Judiciũ mortl ẽ viro huic. hiere. xxvj Cõsequẽr expmit crimẽ nephãde luxurie cũ dr: n Scelꝰ opati sũt. i. scelera q̃ magis expmũt cũ subdit: o Verecũ diora pzis discoopuerũt cẽ. nouercas suas ca: nalit cognoscẽdo: ⁊ ad mulieres mẽstruatas accedẽdo: adulteriũ indifferenter cõmittendo: iõ subdit: Unusquisq̃ cẽ. Cõsequẽter

reliquit viciũ cupiditatl ⁊ crudelitatl sil: cũ dr: p Mũera acceperunt cẽ. interficere. n. lucri cupiditate enormꝰ est q̃ ex surreptione ire. q Usurã ⁊ supabundantiã accepisti. et a fratrib' tuis iudeis: r Et auare pximos tuos calũniabaris. ad extoquẽdũ pecuniã. s Mei q̃ oblita es. precepta mea ptẽnẽdo t Ecce cõplosi manꝰ meas cẽ. qsi homo dolores afflictus propter vicia tua. v Nũqd sustinebit cor tuũ. penã quã intẽdo inferre. q. d. non imo deficiet pꝰ timore: ⁊ per cõsequẽs manꝰ ⁊ alia mẽbra q̃ bñt sẽsum ⁊ motũ a corde. x Ego dñs locutus sum ⁊ faciam. q. d. nõ est ppheria ꝓminationis tm̃ que aliquãdo tractatur: sed cũ hoc pdestinationis que semper impletur: y Et deficer faciam imũdiciaz tuam a te. multos peccatores occidẽdo: alios iter gentes taliter affligendo q̃ vexatione intellectum dant congentur perpenitentiam redire ad me: iõ subditur: Et possidebo te cẽ. z Et factum est. Hic consequenter sub metaphora multiplicis metalli cõflati describitur punitio populi: Et primo hec punitio expmitur: 2ꝰ scriptura ad describendum vicia reuertitur: ibi Et factum est. Circa primum dicitur in persona domini: a Uersa est mihi domus isrl in scoriaz. idest de mundicia in immundiciam. isto modo dicitur esaie primo: Argentum tuum versum est in scoriam. b Omnes isti es. habentes similitudinem auri: c Et stannum. habentes similitudinem argenti: ⁊ tamen non sunt: ⁊ per hoc designantur hypocrite: quorũ aliqui habebant apparentiam maiorẽ sanctitatis: ⁊ alii qui minorem: primi per es: secundi per stannum intelliguntur: d Et ferrũ. i. in vicijs indurati: e Et plũbum. carnales ⁊ lasciui: quia plumbum statim ad calorẽ ignis liqscit. f In medio fornaci. i. diuine arguitõnis pprias. g Scoria ar. fa. sũt. ũ recipiẽtes cõrectoz

sed peiorationē: ꝛ sequt pena correspondens cū dī: Eo q̄ versi estis ꝛc. subdit: a Cōgrega. vos i me. hierlm. vt defendatis eā a nabu. fm itētionē viaz: sed ꝑriū euenit: iō sequt: b Cōgregatione ar. ꝛ eris ꝛc. i me. foz. qz capta hierlz ꝛ succensa aliq̄ iusti tpalit̄ pierūt cū iniustis: vt dcm̄ ē ca°. p̄cedēti: q̄ p argentū hic itelligūt: de significatōe eris ꝛ ferri stanni ꝛ plūbi dcm̄ ē. c Et requiescā. loqt ō° ō seipo ad modū hois irati cui° ira p° punitōez dꝛescit d Et scietis q̄a ego dns. p expientiā mee ptatis. e Et fcm̄ ē. hic repetūt ppli vicia p̄tū ad diuersos stat°: cū dī p° generaliť: f Tu es terra imunda. ex pccis ꝑteritis: g Et nō ꝓpluta. i. carēs opib° bonis sic terra ñ ꝓpluta caret fructib°. Et ꝓsequēt subdit crimē ppheaz cū dicit: g Cōiuratio ppheaz. ſ. falsoz: h Sicut leo rugiēs ꝛc. qz psequbātur ad mortē prophetas dñi: ꝛ rapiebant eoz bona i Uiduas eius multiplicauerūt. occidendo veros ꝓpheas eaz maritos: ꝛ subditur crimen sacerdotum: cum dicitur: k Sacer. ei° cōtem. le. meā. de ei° obseruātia ñ curādo l Et polluerūt sanctuaria mea. idolatriā ibi exercendo: m Inter san. ꝛ ppha. nō habue. distātiā. idifferēter imolātes aialia mūda ꝛ imūda. n A sabbatis meis auert. ocu. suos. cultū meū negligēdo: ꝛ ad ɨrena lucra se cōuertēdo. Cōsequēt pōit crimē p̄ncipū cū dī: o Principes ei° i me. illi° q̄i lupi. inocētes iugulātes ꝛ bona eoz rapientes: p Et auare sec. lucra. subuertēdo iusticiā pp nūera. q Prophete aūt ei°. ſ. falsi: r Liniebāt eos absq̄ tpamēto. i. idecenť ꝓmēdātes vicia p̄ncipū: q̄ ōbebāt arguere: colorātes ea pallio falsę iusticie: s Dicentes: hec dicit dns de°. qz simulabāt se ꝓphas veros i mō loquēdi: vt facilī° decipent. Cōsequēter tāgitur crimē ppli cōis: cū dī: t Ppli terre calūniabāt. ſ. simplices: v Calumniā. i. sine cā. x Et rapiebāt violēter. eoz bona. y Egenū ꝛ paupē affligebāt. i. illos q̄ se defendere nō valebant. z Et q̄siui de eis. ſ. ō oib° ꝓphetis p̄dictis sacerdotib° p̄cipib° ꝛ vulgarib°: a Uiz q̄ interponeret sepē. i. p̄cē efficacē: b Et staret oppositꝰ ꝫ me. i. ad impediēdū rigorē iusticie mee: c Et nō inueni. ſaltē vnū: vt exponūt alić: sed hoc nō uidet bn̄ dcm̄: qz ibi erāt hiere. ꝛ baruch: q̄ erāt iusti: ꝛ orabāt ꝓ salute ppli: ꝛ sicut dcm̄ est supra i captione

Propter hec dic dñs de°: Eo q̄ versi estis oēs in sco riam: ꝓpter ecce ego ꝓgrē gabo vos i medio hierlm ꝓgrēgatōe argenti ꝛ eris ꝛ stāni ꝛ ferri ꝛ plūbi in medio fornac: vt succēdā i ea ignē ad ꝓflāduz. Sic ꝓgregabo in furore meo ꝛ i ira mea: et requiescā. Et ꝓflabo vos ꝛ ꝓgregabo vos ꝛ succēdā vos i igne furoris mei ꝛ ꝓflabimi i medio eius: vt ꝓflat̄ argētū i medio fornacis: sic eritis i medio ei°. Et scietis q̄ ego dns: cū effuderi indignationē meā sup vos. Et factū ē vbū dñi ad me dicēs: Fili hois dic ei: Tu es tra imūda et ñ ꝓpluta i die furoris: cōiurratio ꝓphaz i medio ei°. Sic leo rugiēs rapiēsq̄ pdā aias deuoraueŕt: opes ꝛ pciū acceperūt: vidūas ei° multiplicauerūt i medio illi°. Sacerdotes ei° ꝑtēpserť legē meā et polluerunt scūaria mea. Inter scm̄ ꝛ ꝓphanū ñ habuerť distātiā: iter pollutū ꝛ mūdū nō itellexerūt: ꝛ ā sabbatis meis auerterť ocul̄ suos: ꝛ coīqnabar i medio eoz. Principes ei° i medio illi° q̄si lupi rapiētes p dā: ad effūdēdū sāguinē ꝛ ad pdēdas aias et auare sectāda lucra. Prophete ei° liniebāt eos absq̄ tpamēto videtes phana ꝛ diuinātes ei mēdaciū dicētes: hec dic dns de°: cū dns ñ sit locut° Populi tre calūniabāt cā lūniā: et rapiebāt violēter: egēuz ꝛ paupē affligebāt: ꝛ aduēaz oppmebāt calūnia absq̄ iudicio. Et q̄siui de eis ūiz q̄ interponeret sepē et staret oppositꝰ ꝫ me ꝓ tra ne dissiparē eā: et nō inueni. Et effudi sup eos idignatōnē meā: ꝛ i igne ire mee cōsūpsi eos. Uiā eoz i caput eoz reddidi: ait dns deus.

hierlm plures iusti cum impijs fuerunt occisi: de quibus ñ est verisile quin deū orarent ꝓ liberatione ciuitatis ꝛ tot° ppli: ꝛ iō cum dī: o Et quesiui de eis viz. i. viros in numero sufficieti: vt ꝓ illis deberē parcere toti ciuitati: vnde ꝛ abraam gen. xviij. Cū quesiuisset a dño si parceret ciuitati sodomoz ꝑ. x. iust̄ nō fuit ausus querere de minori numero° vl terius: ꝛ ideo qđ subdit: e Et nō inuēi. ſ. viros iustos in numero sufficienti. iniq̄tas enim ciuitatis erat nimis grauius ex multiplicitate enormitate ꝛ diuturnitate: vt patet ex predictis ꝛ diffusius. iiij. regū. ꝛ. ij. paly. Per talē modū dicitur cōiter: nō est vir in ciuitate quando sunt ibi pauci viriles ꝛ animosi: ideo subditur vindicta cū dicitur: Et effundi super eos indignatiōez meam ꝛc: ꝛ patet lr̄a.

In capitulo. xxij. vbi dicitur in postil. Utrum qui interpōeret sepē. Additio.

Quod dicit hic: Quesiui de eis viraz qui interponeret sepem ꝛc. ꝛ non inueni. bene potest expōi de vno tantum: put lr̄a sonat plane. Ad quod sciendum q̄ nō omnes iusti sunt equales i gradu iusticie seu meriti. Unde licet essent aliqui iusti tempore destructionis hierusalem: vt hiere. ꝛ baruch: non tamen erant tanti meriti vt per orationes deus placaretur sicut per orationem moysi placatus fuit deus erga filios israel in deserto. Unde psalmista: Et dixit vt disperderet eos: si non moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius. Unde hic in littera non dicitur: Et quesiui de eis virum iustuz ꝛ non inueni. sed dicit: Et quesiui de eis virum qui interponeret sepez ꝛ staret contra me oppositus. q. d. licet essent ibi iusti aliqui: non tamen aliquis eorum erat tante iusticie ꝛ meriti q̄ posset quasi in oppositum stare contra diuinam iram ꝛ hoc more humano loquendo. Unde glosa super istō verbum: Qui interponeret sepem ꝛc. qui ire mee posset resistere sicut moyses ꝛ aaron ꝛ samuel. Unde moysi quasi resistenti ꝛ renitenti dicitur: Dimitte me ꝛ delebo populum istum Dec in glosa: et ideo ex hoc q̄ talis resistens nō inuenieba tur sicut moyses: non sequit q̄ ibi non erant aliq̄ iusti min° tamen sufficientes: Qz autem dicitur de abraam q̄ non fuit ausus de minori numero querere ꝙ decem: non facit ad propositum: put potest haberi super gene. xviij. capitulo in additione vltima.

Replica.

In ca°. xxij. qz a p° caplo vsq̄ ibi burgē. nihil pōderosi mouet dignū p tractatiōe vbi postil. illū passū Et quesiui de eis virum q̄ staret ꝫ me oppositꝰ: scilz

ad impediendū oronib⁹: ⁊ nō inueni: exponit virū. i. viros singulare, p plurali: viros inq̄ i numero sufficiēti: vt pp illos deberet pcere toti ciuitati ⁊ pplo: quēadmodū abraā nō fuit ausus petere, p pauciorib⁹ q̄ decē tāq̄ sufficiētib⁹: vt pz gen. xviij. burg. ꝺicit dicēs debere itelligi singulariter de vno sufficiente sicut moyses de q̄ dr nisi ste tisset moyses in cōfractione ꝛc̄. Sed burg. videt facere iniuriam hiere. q̄ fuit sanctus anteq̄ nat⁹ ⁊ nō legit deū grauiū offendisse sicut moyses. Magni igit meriti fuit apud deum ⁊ satis sufficies ad impetrandū q̄cūq̄ impetrabile. Sed q̄ desolatio de q̄ hic dr̄ pcessit ex sntia dei diffinitiua: p pns irretractabili: tpe ār moysi fuerūt sntie cōminatorie q̄ erāt signa diuine volūtatis nō volūtas bñ placēs: et ideo irretractabilitas sntie i hoc loco non fuit ex ꝺfectu itercessoris sufficiētis: sed ex irrefragibilitate diuine volūtatis. Ista igit ista que dicit: Quesiui ⁊ non inueni viz. intelligēda est q̄si more hūano dicta ex hypothesi impossibili: vt sit sēsus q̄ impossibile est dei diffinitionē impediri: ⁊ si quē se opponētē q̄rerē non inuenirē. Et sic fortassis accipi oportet illud hiere. v. Circuite vias hierlm. Exēplū aūt q̄ hic postil. ponit de abraā non placet burgē. Vide illius correctionē supra gen. xviij. sm distinctionē supradictā sntiaꝫ dei ex diffinitione: vel ꝺminatione. Pōt dici viz vel viros: q̄ ita impossibile est plurib⁹ sicut vni: nisi apposita esset ꝺditio in determinatione diuine sntie ⁊ vn⁹ sufficeret: sic christ⁹ sufficit tollere chirographū: vl certus numer⁹: vt. x. i casu sodo moꝫ: put dicit gen. ca. supra allegato. La. XXIII.

CT factus ē. xxiii. sm dñi ad me dicēs Fili hois: dūe mulieres filie mr̄is vn⁹ fuerūt: et fornicate sūt i egypto. In ādolescētia sua fornicate sūt. Ibi subacta sūt vba eaꝫ: et fracte sūt māme pubertatis eaꝫ. Nō mia āt eaꝫ oolla maior: ⁊ ooliba sorō ei⁹ mior. Et habui eas: et peperūt filios ⁊ filias. Porro eaꝫ noia: samaria oolla: ⁊ hierlm ooliba. Fornicata ē igit sup me oolla et insaniuit i amatores suos i assyros, ppinquates vestitos hyacitho: ꝓncipes ⁊ magistratꝰ: iuuenes cupidinis: vniuersos eqtes ⁊ ascēsores eqꝫ: ⁊ dedit fornicatiōes suas sr̄ eos electos filios assyrioꝫ vniuersos: ⁊ i oib⁹ in q̄s insaniuit i imūditijs eoꝫ polluta ē. Insup ⁊ fornicatōes suas q̄s habuerat i egypto nō reliqt. Maz ⁊ illi dormierūt cū ea i adolescētia sua: ⁊ illi ꝓfregerūt vbera pubertatis ei⁹: ⁊ effuderūt fornicatōem suā sup eā. Propterea tradidi eā i man⁹ amatoꝫ suoꝫ: i man⁹ filioꝫ assur sup q̄ꝫ insaniuit libidie. Ipsi discoopuerūt ignominiā ei⁹: filios ⁊ filias ei⁹ tulerūt: ⁊ ipsā occiderūt gladio. Et factē sūt famose mulieres: et iudicia ꝓpetrauerunt in ea. Qō cū vidisset soror eius ooliba: da ad idolatriā ōclinauit. f Ibi subacta sūt vbera eaꝫ. pleq̄t metaphorā designando idolatrādi actū per carnalē cōcubitū: g Et fra. sr̄ māme puber. eaꝫ. in defloratione. n. iuuencule mollificāt māme. h Nomina autez eaꝫ oolla maior. i. samaria siue regnū isrl: vt exprimitur. j q̄ dr̄ maior: qz regnū illud continebat. x. trib⁹: r̄ gnū aūt iuda duas: ⁊ noiat oolla: qō in hebreo sōat tabernaculū: qz postea fuit tēplum baal ibi. iij. Re. x. ca. regnū vero iuda ooliba: qō interp̄tat tabernaculuz meū: qz ibi fuit tē plū dñi in hierlm i Et peperunt filios ⁊ filias. mltiplicando pplm i vtroq̄ regno. k Fornicata ē. Hic ꝓsequenter agit diuisiz ō vtro q̄ regno: p̄⁹ de regno isrl; 2⁹ de regno iuda: ibi Qō cū vidisset. Circa p̄mū dr̄: k Fornicata ē igit sup me. i. i iurīa meaz qui sū vir ei⁹: l Oolla. i. regnū isrl sub noie samarie statim a tempore ieroboam: vt dcm̄ est colēdo vitulos aureos idolatrauit: m Et insaniuit in ama. suos in assyr. ppinquantes. i. sibi ꝓpinquos in situ: quesiuit eni regnū isrl cū assyrijs fedus: ⁊ amicitiā: ⁊ ex ꝓsequenti recepit ipsoꝫ idolatriā: ⁊ vt dic ra. sa. hoc fuit impletu tpe manahen regis isrl. qui per regē assyrioꝫ quesiuit fulcirī i regno suo: pp qō dabat ei singulis ānis magnū tributū. iij. re. xv. n Principes ⁊ magistratus ꝛc̄. cū istis. n. q̄ erant maiores post regē quesiuit manahen ex cā ꝓdicta amicitiaz: ⁊ secut⁹ est postea idolatriā o Insup ⁊ fornicationes ꝛc̄ non reliquit. qz cum hoc colebat vitulos aureos ad modū patꝫ q̄ fuerant in egypto: vt pz exo. xxxij. De adoratōe vituli cōflatilis. Ra. sa. aliter exponit. d. q illud fuit impletū tpe osee regis isrl: q̄ nitens rebellare regi assyrioꝫ quesiuit amicitiā regis egypti. iij. re. xvij. ⁊ sic cōmunicauit idolatrijs ei⁹ vt maiorē fauorē inuēiret apud eū. p Propterea tra. eā in ma. ama. suoꝫ. ⁊ qui sint illi subdit: q In man⁹ filioꝫ assur. isti fuerant amatores tpe manahen: vt dcm̄ est tpe osee salamanasar res assyrioꝫ cepit osee regē isrl: samariā: ⁊ pplm captiuauit: vt hr̄ ibidē: q Ipsi discooperuerūt ignominiā illius. regē ⁊ pplz capiendo ⁊ ptim occidēdo ⁊ ptim captiuando. r Et fasi mulieres famose. i. diffamate p orbē: ⁊ fz hoc loquit de samaria ⁊ hierlm ꝓiunctim: sed nō cōcordat q̄ subdit: s Et iudicia perpetrauerūt i ea. pp q̄ videtur trāslatio nr̄a in aliq̄ deficere: qz i hebreo sic hr̄: Et facta est famosa. i. diffamata mulierib⁹. i. alijs ciuitatib⁹ ⁊ gētib⁹ ad q̄s deuenit cōfusio captōis dicte: s Et iudi. ppetra. i ea. s. assyrij: eo q̄ osee ⁊ ei⁹ pples fregerāt pactā cū eis inita. t Qō cum vidisset. Hic agit diuisim de

hierlm seu regno iude: t prio exprmit eius malicia: 2° sb dit pena: ibi Propterea. Prima adhuc i tres: qz prio exprmit eius idolatria cū assyrijs: 2° cū chaldeis: ibi Cūqz vidisset. 3° cū egyptijs: ibi Multiplicauit. Circa primuz dr: t Qō cū vidisset sororem eius ooliba. i. hierlz siue regnū iuda punitō nē rgni isrl pp cōfederatiōez sui cū gētilib' ex diffidētia diuini adiutorij: ex qua pfedratione secuta ē cōicatio idolatrie: ō buisz rgnū iuda a talibus cauisse: qō nō fecit: sz pei' opatū est: qz idola fuerūt posita i tēplo dñi tpe manasse. iiij. Re. xxj qō fuit grauissimū: sic adulteriū carnale quo mulier recipit adulterū cū marito itra lectū: iō sb dit: v Plus q illa i saniuit libi. rē. Jt hoc tpe achaz: vt dic Ra. sa. q quesiuit familiaritatē theglatphalasar regis assyriorū mittēs ei nūcios t mūera vt pberet ei auxilium iiij. Re. xvj. t i fauorē eius abstulit cultū dī ō vomo dñi: ponēs ibi altare pegrinuz: vt habetur ibidem p Ducib' t magistra. isti erāt pncipales in exercitu regis assyrioz de quibus magis cōfidebat achaz: q de auxilio diuino. y Et au. fornicatōes suas. plus qz illa insaniuit libidine: t fornicatiōez suā super fornicationē sororis sue ad filios assyrioz pbuit ipudēter Jt: ducib' t magistratib' ad se venientib' indutis veste varia: eqtib' q vectabātur eqs: t adolescentib' forma cunctis egregia. Et vidi q polluta esset via vna ambaz t aūxit fornicatiōes suas: Cūqz vidisset viros depictos i pariete imagies chaldeoz exprssas coloribus: et accinctos baltheis renes: et tyaras tictas i capitib' eoz formā ducū oiuz: silitudiez filioz babylōis treqz chaldeoz i qua orti sūt: i saniūit sup eos pcupiscētia oculoz suoz: et misit nūcios ad eos i chaldeā. Cūqz venissent ad eā filij babylonis ad cubile māmaz polluerūt eā stupris suis: t polluta ē ab eis: t saturata ē aia ei' ab illis. Renudauit quoqz fornicatōes suas: t discoperuit ignominiā suā. Et recessit aia mea ab ea: sic recesserat anima mea a sorore e'. Multiplicauit. n. fornicationes suas recordans dies adolescētie sue quib' fornicata ē i terra egypti Jt: et insaniuit libidine sup pcubituz eoz quoz carnes sūt vt cārnes asinoz: t sic fluxus eq' rū fluxus eoz. Et uisitasti scelus adolescētie tue: qñ subacta sunt in egypto vbera tua: t pfracte sūt māme pubertatis tue. Propterea ooliba hec dic dñs de': Ecce ego suscitabo oēs amatores tuos q tē: de quib' satiata est aia tua: t cōgregabo eos aduersū te in circuitu: filios babylōis t vniūsos chaldeos: nobiles t tyrānos qz t principes: oēs filios assyrioz: iuuenes forma egregia: duces t magistratus vniuersos principes principū et noiatos ascensores equorū. Et ueniet sup te instructi curru t rota: multitudo populoz. Lorica t clypeo et galea armabūtur q te vndiqz. Et dabo cora eis iudicium: t iudicabūt te iudicijs suis. Et ponā zelū meū i te quē exercēt tecū in furore. Nasū tuū t aures tuas pcidēt: t q remanserint gladio cōcidēt. Ipsi filios tuos et filias tuas capient: t nouissimū tuū deuorabitur igni

f Polluerūt eā stu. suis. qō, ppzie dr de idolatrijs: qs ezechias nō recepit: imo eas q ante erāt i regno suo extirpauit iō videt meli' exponēdū de babylonijs: tpe ioachi filij iosie: t tpe sedechie veniētibus in hierlm: qz vterqz rex pluribus ānis seruiuit babylonijs: t sic babylōij veniebāt i iudeā ad qrēdū tributa: t verisile ē q iudei cōicabāt eis i idolatria ad captandū eoz beniuolētiaz maxie cū pni essēt ad oēm idolatriam.

g Et recel. aia mea .i. dilectio mea ab ea sic ipa discesserat a cultu meo. h Multiplicauit. Hic pñr describit ei' malicia cuz egyptijs cum dicitur: Multiplicauit. n. fornicatiōes suas. i. idolatrias. i Recor. dies adolescētie sue t ceia. Jqō intelligit originalit in patrib': vel p eoz imitationez vt dēm ē. s. k Et ilsa niuit libi. su. pcu. eo. t hoc fuit tpe sedchie q vt liberaret a tributo regis babylōis contra iuramētū suum: amicitiā cū rege egypti pxit mūera ei mittēs: t eius idolatē cōicans. l Quoz carnes sūt vt carnes asi. rē. p hoc designatur magnitudo idolatrie t multitudo tūc vigētis in egypto: sic hec aialia sūt excessiue luxuriosa. m Et visitasti scelus adolescētie tue. exponatur sic supra. n Propterea. Hic pñter subdit correspondens pena: cū dr in persona dei:

o Ecce ego suscitabo oēs amatores tuos. i. illos cū quib' cōicasti in amicitia t idolatria. q Contra te. vt p eos puniam te. q De quibus satiata est aia tua. sedechias. n. rebellans regi babylonis in hoc ostēdit se satiatū amicitia ei' t attediatū. r Nobiles tyrannos. i. potentes t volūtarios ad te destruenduz. s Et noiatos ascensores equoz. i. famosos equites. t Et veniēt super te instructi curru. i. curribus ad portandum exercitui necessaria: t etiam ad pugnandum: quia antiquitus pugnabant aliqui in curribus. v Et dabo coram eis iudiciū rē. i. faciam eos executores mee iusticie in te. x Et ponam zelū meum in te. i. zelum iusticie mee qtum ad effectū: iō subdit: Quē exercēt tecū. y Nasū tuū t aures tua pcident. i. deformabūt te. t h° fuit potissime in exoculatione regis sedechie t nobiliū occisi one. iiij. Re. vlt. a Et nouissimū tuū deuorabit igni. qz

pei' facies q regnū isrl. z Cūqz vidisset. Hic pñr exprmit ei' malicia cū chaldeis: quoz audiēs victorias quesiuit cū eis amicitias ex pua cōfidentia i deū: t nimia i hoiem: t hoc est qō dr: Cunqz vidisset viros depictos i piete. qz facta, pbitatis cito solēt depingi in diuersis locis. a Et accinctos baltheis. i. militarib' cingulis i signū pbitatis. b Et tyaras. in signū nobilitatis. c Insaniuit su. eos pcupi. ocu. suoz. qrēdo eoz amicitia. d Et mi. nū. ad eos in chaldeā. de istis nūcijs habet si referat ad nūcios tpe sedechie: qz nabuc. rex isti tutus mittebat singulis ānis nūcios deferētes ei tributū t munera vsqz ad rebellionis sue tps. e Cūqz venissent ad eā filij babylōis. Ra. sa. hoc expōit de nūcijs regis babylonis: q venerūt ad exechiā: i quoz aduētu exechias nimis gloziatus ostēdit eis oia secreta regni: vnde

finaliter ciuitatē ⁊ tēplū ꝓbusserūt chaldei: sublatis pr̄ ide oibus ꝑciosis: iō subdit: Et denudabūt te vestimētis tuis.
a Et requie. sa. scelus tuū de te. qz nō vacabit tibi idolatrare. b Et fornicationē tuam de ira egypti. i. cōicatōez i idolatria ⁊ amicitia. c Neqz leuabis oculos tu. ad eos. sperādo ab eis auxiliuz: ⁊ ex tali spe vana rebellauit sedechias ⁊ destructa fuit ciuitas d Ecce ego tra. te i ma. eoz q̄s odisti. i. chaldeoz q̄b' rebellasti. ceca patēt ex dictis vsqz ibi: e Jn via soro. tue. i. samarie. f Ambulasti multiplicit̄ idolatrando. g Et da. calicē eius i ma. tua. i. puniaz te ꝓsilli pena q̄ i scriptura noie calicis designatur. h Bibes ꝓfūdū ⁊ latū. i. magnam penā itēsiue ⁊ extensiue sustinebis. i Que es capacis. i. afflictōis ⁊ ignie dignissima.
k Et pota. vsqz ad feces. loq̄t metaphorice q̄ de hoie q̄ potat nimis auide: ⁊ sic nō solū bibit feces q̄ sūt i fūdo: sz etiā videt: q̄s velit q̄amō cyphuz glutire: ⁊ p h' ō signat magnitudo pene.
l Et vbe. tua lace. p dolore: sic hoies in magna tristicia existētes trahūt capillos suos: ⁊ lacerāt se vngui bus. m Proieci. me p' cor p' tu. loq̄t ō hierz p modū admirationis q̄ a corpe suo elōgat virū ⁊ currit ad adulterium: sic ppls hierz elongauit se a do ⁊ idola coluit n Et ait. hic iterū agit ō reg iud ⁊ samarie ꝓiūcti: ⁊ p' pōit cl'pa: z pena: ibi Viri q̄ Circa p̄mū exp̄mitur culpa ꝓiūctim cū dr: o Nūq̄d iud. oolā ⁊ oolibā. q. d. ad te p'tinet iudiciū ꝓdēnatōis eaz nūciare. p Qz adult. sunt. idolatria. q Et san. i ma. ea. p homicidia. r Jnsup ⁊ fi. suos q̄s genu. mi. i. q̄s debuerūt applicare meo cultui: s Obtulerūt eis. i. idolis. t Ad deuo. i. ꝓburēduz per modū supius freq̄nt̄ dictū de pueris oblatis idolo moloth v Pollue. sanctua. meū i die illa. i. tpe manasse: q̄ i tēplo posita fuerūt idola. iij. Re. xxj. x Cūqz imo. si. suos rē. qz p' talia nephāda eadē die volebāt itrare tēplū: ⁊ deo seruire: ⁊ min' malū erāt a sacro loco se retrahere. y Mise. ad viros ve. delōge rē. loq̄t de ppl'o ad modū mulieris libidie ardentis que aliq̄n mittit longe cū laborib' ⁊ sūptibus magnis p adulteris aduocandis: ⁊ in aduētu eorum lauat se ⁊ ornat vt eis placeat: sic iudei mittebāt lōge: ⁊ cū sumptibus magnis ad adducendū sacerdotes idolatrie ō nouo ab eis audite: q̄l lis idol' offerebāt bona que deo debāt offerri: ⁊ p; littera vsqz ibi:
z Et mīsa ornata est añ te i. altare idoli ornatū ē ornamentis tēpli mei: ideo subdit:
a Thymiama meū. de quo p̄cipitur Exo. xxx. qō mihi soli offeratur. b Et vnguentū meum .i. quo vasa mei cultus debent inungi. c Posuisti super eam. i. applicasti ad idolatriam. d Et vox mltitudinis exultantis. ad laudem idolorum.
e Et in viris q̄ ō multitudie hominū adducebāt .i. sacerdotib' idolorum. f Posuerunt armillas in manibus eorū rē. ornando eas ornamentis sacerdotum domini.
g Et ingressi sit ad eam. polluendo per idolatriā.
h Viri ergo iusti sunt. hic cōsequenter ponitur pena cum dicitur Viri ergo iusti sit .i. aliqui viriles ⁊ potentes: qui in comparatione iudeorum sunt iusti: ⁊ per istos intelliguntur assyrij: qui destruxerunt samariam: ⁊ chaldei ⁊ alij qui fuerunt cum eis in exercitu contra hierusalem: ipsi enim non receperant legem domini: sicut iudei: ⁊ ideo q̄uis essent idolatre: tamen minus in hoc peccabant q̄ iudei. i Hi iudicabunt eas. i. erunt executores iusticie mee. k Judicio adulterarum rē. que fm legem condemnantur ad mortem. Et hoc modo chaldei iudicauerunt regnum iuda: ⁊ assyrij regnuz israel: vt frequenter dictum est supra: ideo subditur:
l Adduc ad eas multitudine. s. exercituum ad eas to-

Et denudabūt te vestimentis tuis: ⁊ tollent vasa glie tue. Et rēgescere faciā scel' tuū de te: et fornicationē tuam de terra egypti. Nec leuabis oculos tuos ad eos ⁊ egypti nō recordaberis āpli': qr hec dic dns deus: Ecce ego tradā te i manus eoz quos odisti: i man' de qb' satiata ē aia tua: ⁊ agēt tecū i odio. Et tollēt oēs labores tuos: ⁊ dimittēt te nudā ⁊ ignominia plenā: ⁊ revelabit ignominia fornicationū tuaz. Scelus tuuz ⁊ fornicatiōes tue fecerūt hec tibi: qr fornicata es p' gētes: et inq̄nas polluta es i idolis eaz. Jn viā sororis tue ām bulasti: et dabo calicē eius i māu tua. Hec dic dns de' Calicez sororis tue bibes: ꝓfūdū ⁊ latū. Eris i derisū ⁊ i sbsānatōez q̄ue es capacissima: ebrietate ⁊ dolore repleberis: calice meroris ⁊ tristicie: calice sororis tue samarie. Et bibes illū: et e potabis vsqz ad feces: ⁊ fragmēta e' deuorabis: et vbera tua lacerabis: qr ego locutus sū ait dns de'. Propꝛea hec dic dns de'. Quia oblita es mei ⁊ piecisti me p' cor p' tuū: tu quoqz pōta scel' tuū ⁊ fornicatōes tuas Et ait dns ad me dices: Fili hois: nūngd iudicas oolā ⁊ oolibā: ⁊ ānuncias eis scelera eaz: q̄ā adultere sūt et sanguis i māib' eaz ⁊ cū idolis suis fornicate sūt: Jn super ⁊ filios suos quos genuerūt mihi: obtulerūt eis ād deuorādū. Sz ⁊ hoc fecerūt mihi. Pollueruntꝛ scūariū meū i die illa: ⁊ sabbata mea ꝓphanauerūt. Cūn qz immolarēt filios suos idolis suis: ⁊ ingrederent scūarium meū i die illa vt pollueret illud: et hec fecerūt i medio dom' mee. Miserūt ad viros venientes de lōge: ad quos nūcios miserāt. Jtaqz ecce venerūt qbus te lauisti ⁊ circunliuisti stibio oculos tuos: ⁊ ornata es mundo muliebri. Sedisti in lecto pulcherrimo: mēsā ornata ē ante te. Thymiāma meū et vnguētū meū pōsuisti sup eā: et vox mltitudis exultātis erat i ea. Et i viris q̄ ō mltitudie hoiuz adducebant ⁊ vēiebāt ō ōserto: posuerūt armillas i māib' eoz: ⁊ coronas speciosas i capitib' eoz. Et dixi ei q̄ atrita ē in adulteriis. Nunc fornicabit i fornicatiōe sua et hec: Et ingressi sit ad eā: qi ad mulierē meretricē: sic ingrediebāt ad oollā ⁊ ad oolibā mulieres nepharias Viri ergo iusti sunt. Hi iudicabūt eas iudicio adulte

taliter disperdẽdũ: ꝛ ꝑ ista vsq; ibi: m Et ausc. scel' de tra. p captionẽ vtriusq; regni. n Et discẽt oẽs mulieres. i. alie gẽtes. o Ne faciãt ꝟ scelus eaꝝ. s. rũpendo iuramẽtũ qđ fecit sedechias regi babylõis q̃ adiura erat eũ ꝑ oñz. ij. paral. vlt. ꝛ osee rex isrl regi assyrioꝝ.

Cap. XXIIII.

ET factuꝫ ẽ. hec est ps nona i q̃ pp malicĩa populi describit ei' tribulatio sb̃ metaphora duplicis: sub vna describit ppli afflictio: sub scda afflictõis aggrauatio: ibi Et factũ ẽ. Prima in duas: qꝝ prio põitur parabola: ꝛ scdo exponit: ibi Propiea. Circa p mũ ꝓmittit tẽpus cum dicitur:

b In ãno no. s. trãsmigratõis ioachi: ꝛ idẽ fuit annus non' regni sedechie q̃ ei succes sit: ꝛ eodẽ ãno nabuc. hierlm obsedit. c Mense decio: decima die mẽsis. vt hĩ. iij. Re. vlt. tõ subdit. d In q̃ ꝓfirmatus ẽ rex babylonis. i. obfirmatus. e Aduersũ hierusalẽ. ad destruẽdã eã. f Et dices p ꝓuerbiũ. i. pabolam q̃ seq̃t: cũ dr: g Põe ollã. i. dispõe ad ignẽ: ꝛ p ollã itelligit hierlz: vt exponit. j. qꝝ pplus fuit congregatus in ea ꝓ refugio et ꝓ defẽsiõe ciuitatis ꝛ tẽpli ꝫ chaldeos: in aliq̃bus libris sbdit tñ nõ est i hebreo. b Eneã. sz sbitelligit vt pz ꝓ ea q̃ ista sequũt ꝛ pp hoc additũ fuit ab aliq̃ expositore: vel forte a trãslatore: qđ nõ semp trãstulit vbũ ex vbo: sz aliq̃n sensũ ex sensu. Pinguissimuꝫ pec' assume. istud i heb. nõ ẽ in h' loco sed postea. i Congere frusta ei'. i. pinguissimi pecoris de quo postea subdit: ꝓ hec frustra intelligũtur ptes ppli in hierlz ꝓgregati ad eius defensionẽ ꝫ nabuc. k Omnẽ ptez bo. i. oẽs fortes bellatores. l Electa ꝛ ossibus plena. i. oẽs viros fortes q̃ ꝓcurrerũt ibi vndiq;. m Pinguissimũ pec' assume. i. id qđ ẽ melius in boibus de toto reg̃. n Põne quoq; strues ossium sub ea. i. facies ignẽ de subt' de ossibus q̃ est fortio: q̃ ꝫ lignis: ita exponũt alĩq: sed hoc nõ videt bñ dictum: qa ista vbi de isto igne loquit vbi translatio nostra: sic hz:

rarũ ꝛ iudicio effũdentiuꝫ sanguinẽ: qꝝ adulterate sũt ꝛ sanguis in mãib' eaꝝ. Et cũ idolis suis fornicate sũt Hec. n. dicẽ dñs deus: Adũc ad eas multitudinem ꝛ trade eas in tumultũ ꝛ i rapinã ꝛ lapident' lapidibus pploꝝ ꝛ ꝓfodiant gladijs eoꝝ. Filios ꝛ filias eaꝝ interficiẽt: ꝛ domos eaꝝ igne succẽdent. Et auferã scelus de tra: ẽt discẽt oẽs mlieres nẽ faciãt ꝟ scel' eaꝝ. Et dabũt scelus vestrũ sup vos: ꝛ pctã idoloꝝ vroꝝ portabitiꝫ ꝛ scietiꝭ qꝝ ego dñs de'

ET factũ est ỽ. XXIIII. bũ dñi ad me i ãnõ no no i mẽnse decimo: decima die mẽsis dicẽs: Fili hois scribe tibi nomẽ diei hui' i qua cõfirmatus est rex babylõis ad uersũ hierlm hodie: ẽt dices p ꝓuerbiuꝫ ad domũ irritatricẽ parabolã ꝛ loq̃ris ad eos: Hec dicit dñs de': Põne ollã encaz: pone inquã: ꝛ mitte in eaz aquã. Cõgere frusta ei' in eã: õem ptẽ bonã: ꝛ femur ꝛ armũ: electa ꝛ ossib' plẽa. Pinguissimũ pecus assume: cõpõne quoq; strues ossiũ sub ea. Efferbuit coctio eius: ꝛ discocta sunt ossa illi' i medio ei'. Propiea hec dicit dñs deus: Ue ciuitati sanguinũ ollæ cui' rubigo i ea ẽ: ꝛ rubigo ei' nõ exiuit de ea. Per ptes et p partes suas eijce eã. Nõ cecidit sup eã sors. Sanguis .n. eius in medio eius ẽ: sup lympidissimã petram effudit illũ. Nõ effudit illũ super terrã vt possit operiri puluere: vt supinducerez indignationẽ meã ꝛ vindicta vlciscerer. Dedi sanguinẽ eius sup petrã lympidissimã: ne opireꝫ. Propiea hec dicit dñs de': Ue ciuitati sanguinũ: cui' ego grandẽ faciã pirã. Congere ossa: que igne succendã. Consumẽt carnes: ẽt coquet vniuersa compositio: ẽt ossa tabescent. Põne quoq; eam super prunas vacuaz ut incalescat ꝛ liquefiat es eius ꝛ conflet in medio ei' ingnamentũ eius: ẽt consumatur rubigo eius. Multo labore sudatum est: ẽt non exiuit de ea nimia rubigo eius. Longere ossa q̃ igne succẽdã. In heb. hĩ. Multiplica ligna accẽde ignẽ. pp qđ Ra. sa. sic exponit. n Cõpone strues ossiũ sub ea. i. sic dispone frusta in olla: qꝝ ptes magis ossee sint de subtus q̃i alias sustẽtãtes: ꝓ qđ designabat dispositõ bellatoꝝ intra hierlm ꝓ talẽ modũ qꝝ fortiores prestarẽt debiliorib' fulcimẽtum o Efferbuit coctio eius. i. insultus hostiũ iualuit intrin qꝝ ẽt fortiores bellatores intra hierlz exũtes q̃ ꝓ ossa intelligũt fuerũt quasi dissoluti ỽtute: ideo fugerũt fracta ciuitate in. iiij. Re. vltimo. p Propiea. Hic cõsequnter dicta pabola exponit: ꝛ ad sensũ iã dez: sz aliq̃ supaddũt cuz dr: q Ue ciui. sanguinũ. i. hierlm q̃ effudit ppharuꝫ ꝛ iustoꝝ multũ sanguiez r Dolle. sic supra noiata ẽ hierlz vt dez ẽ. s Rubigo. .i. malicia indurata. t In ea ẽ. pseuerãs v Per ptes ꝛ ptes eijce eã. qꝝ i lõga obsidiõe aliq̃ de indurati mal' pierũt fame et alĩ pestilẽtia seu aeris corruptiõe: ꝛ in ei' captione aliq̃ sũt gladiati: ꝛ reliq̃ captiuati. x Nõ cecidit su eã sors. qñ. n. ponit sors ad ostẽdẽdũ q̃ ỏbeãt mori: vel dimitti: sors parcit plurib': sic ionas sorte deprehensus ceteris dimissis fuit i mare ꝓiectus: sz h oẽs capti sũt modis ꝑdiss Et si aliq̃ euaserũt: vt ismael ꝛ aliq̃ alĩ: fuerũt ita pauci ꝓportione q̃ q̃. ꝓ nihilo ꝫputandi erãt: q̃ tñ postea fugiẽtes i egyptũ cũ iohãna filio charee pierũt: saltẽ ꝓ maiori pte: hiere. xliij. y Sãguis. n. eius. i. peccatũ. z Sup lympidissimã petrã effudit illũ. i. ita publicũ ẽ ꝛ mãifestũ oibus q̃ nõ potest aliq̃ tergiuersatiõe celari: sz iustitia dina ipm exigit statim puniri: tõ sbdit: a Ue ciui. sãguinũ. i. hierlz. b Cui' ego grã. fa. pirã. i. ignitiõez a pir qđ ẽ ignis. c Cõgere os. i heb. hĩ ligna. d Consu. car. i. fame ꝛ peste morieẽt debiliores. e Et coq̃t vniuersa ꝫpositio. i. tota ꝫgregatõ ppli i hierlz supra modũ affliget: f Et ossa tabe. qꝝ ẽt illi q̃ sũt fortiores deficiẽt. g Põe ẽq̃z eã sup pzu. vacuã. qꝝ post euacuationẽ ciuitatis a pplo ꝛ diuitijs finaliꝫ icẽsa fuit a chaldeis. h Ut icale. ꝛ liq. es ei'. i. mã edificioꝝ. i Et cõsu. ru. e'. vt sic loc' icẽdat i ỏtestatõez malicie i eo diu ppetrate. k Mul. la. su. ẽ. ad amotõez oẽ rubigis p hiere. ꝛ alios ꝓphas pplz arguẽtes: ꝛ ob h' multas iurias sustinentes.

l Et nō exi. de ca ni. rubigo ꝛc. ſ. tribulatōis q̄ freq̄nt̄ ꝓti
git illo ꝓpło ante eius deſtructionē. a Immūdicia tua
execrabil': qz mūdare te volui. modis facilioꝛib': vt p ꝓpha
rū correctiōes ꝛ ꝑticulares afflictiōes. b Et nō es mūda
ta talibus modis. c Sz nec mū. pu' do. fa. q̄eſc. īdigna.
meā i te. te totalit' de
ſtruēdo: ſic i dignatio
hois ĩzati q̄eſcit i de
ſtructiōe ſui aduerſa
rij. d Et fa. ē. hic
pōit ſcōa pabola ad
oñdēdū dolozis aug
mētū: ꝛ ꝓio pabola
ponit: ꝛ expōit ibi: Et
dixit. Circa ꝑmū ſcie
dū q̄ dolor cordis al
leuiatur p fletū ꝛ plā
ctū ſm q̄ dic̄ phs. ij.
rheto: qz q̄diu tenet
clauſus i corde magis
pūgit: ſz p fletū ꝛ plā
ctū euaporat ꝛ euane
ſcit: ſic ꝛ dolor aposte
matis q̄diu ē i itegz
ꝛ clauſū magis affligit
mitigat aūt qñ rūpit
ꝛ ſanies fluere incipit
Ezechieli vo data fu
it mā dolozis ō mōte
vxozis: ꝛ ꝓhibit' fuit
eā flere ꝛ lugē. Et h°
ē qđ dic̄ h: e Ecce
ego tollo a te deſide.
ocu. tuoꝝ. i. vxorē tu
am q̄ ē magd dilīgibil'
q̄ aurū ꝛ argentum.
f Ingemi. tacē. ita
q̄ nō appareat ſignū
dolozis exteri°: ſz con
tineat īteri°. g Co
rona tua. i. mitra ſeu
cucuſa. h Circūli
gata ſit tibi. ad ꝓpoſi
tionē capilloꝝ tuoꝝ
qđ ē ꝺ modū lugētiū
i Nec amictu oza
velabis. trahendo ca
puciū añ oculos ſicut
ſolēt facere lugentes.
k Nec ci. lugē. cōe
des. i. nō vines auſte
re: ſic ſolēt lugētes fa
cere. l Locut' ſū g
bigo ei°: neq; p ignē.] Im
mūdicia tua execrabil': qa
mūdare te volui: ⁊ nō es
mūdata a ſordib' tuis. Sed
nec mūdaberis pu' donec
q̄eſcere faciā indignationē
meā i te. Ego dñs locut' ſū
Veni ꝛ faciā: nō trāſeā nec
parcā: nec placabor: Juxt̄
vias tuas ꝛ iuxt̄ adinuētio
nes tuas iudicabo te dicit
dñs. Et fact̄ ē vbū dñi ad
me dicēs: Fili homis: eccē
ego tollo a te deſiderabile
oculoꝝ tuoꝝ i plaga: ꝛ nō
plāgef: neq; plorabis neq;
fluent lachrymę tue: Ingē
miſce tacēs: mōtuoꝝ luctū
nō facies. Corona tua cir
cūligata ſit tibi: ꝛ calciam
ta tua erūt i pedib' tuis: nec
amictu oza velabis: nec ci
bos lugētiū comedes. Lo
cutus ſū ergo ad ppl̄z ma
ne: et mōtua ē vxor mea ve
ſpe: Feciq; mane ſicut pręce
perat mihi. et dixit ad me
ppl̄s: Quare ñ indicas no
bis qd iſta ſignificēt q̄ tu fa
cis: Et dixi ad eos: Sermo
dñi fct̄s ē ad me dicēs: Lo
q̄re domui iſrl. Hec dic̄ do
minus de°. Ecce ego pollu
am ſcūāriū meū: ſuperbiaz
īperij vr̄i: et deſiderabile o
culoꝝ vr̄oꝝ: ꝛ ſup quo pa
uet aīa vr̄a: ꝛ filij vr̄i ꝛ filie
vr̄e q̄s reliq̄ſtis: gladio ca
dēt: et facietis ſic feci. Oza
amictu nō velabit': ꝛ ciboſ
lugētiū nō comedetis. Co
ronas habebitis i capitib'
vr̄is: ꝛ calciamēta i pedib'
Nō plāgetis neq; flebitis:
ſz tabeſcetis i iniq̄tatib' ve
ſtris: ꝛ vnuſq̄sq; gemet ad
fratrē ſuū. Eritq; ęzechiel
vobis i portētū. Juxta oia
q̄ fec̄ facietiſ: cū venerit iſtō
ꝛ ſcietis qz ego dñs de°. Et
tu fili hois ecce i die q̄ tollā
ab eis fortitudinē eoꝝ et
gaudiū dignitatis: et dēſide
riū ocloꝝ eoꝝ: ſup quo re
q̄eſcūt aīe eoꝝ: ꝛ filios ꝛ fi
lias eoꝝ: i die illa cū venēit
fugiēs ad te vt annūciet ti
bi: i die inquā illa apiet̄ os
tuū cū eo q̄ fugit: ꝛ loq̄ris
ꝛ nō ſilebis vltra: eriſq; eis
i portentum: et ſcietis quia
ego domin°. Cap. XXV.

ET factus ē ſmo domi
ni ad me dicēſ: Fili ho
mis: pone faciē tuā ꝺ filios
āmon ꝛ ꝓphabis de eis: ꝛ
dices filijs āmon: Audite
verbū dñi dei. Hec dic̄ do
minus deus: Pro eo q̄ di
xiſti euge euge ſuper ſcūari
um meū quia pollutuz ē: ꝛ
ſup trā iſrl q̄n deſolata ē: ꝛ
tropolis erat in regno iude. vnde translati fuerant iſti.
v Et deſiderabile oculoꝝ vestroꝝ. i. omne illud qō
deſideratis videre redeundo in iudeam: ꝛ de cuius de
ſtructione timetis. x Et facietis ſicut feci. vos conti
nendo a gemitu ꝛ luctu ratione predicta. y Eritq;
ęzechiel vobis in
portentum. i. in ſi
gnum facti veſtri
futuri: quia ſicut
nō luxit mortem
vxoris: ſic nec vos
audebitis lugere
deſtructionē tem
pli ꝛ ciuitatis.
z Ecce in die q̄
tollam ab eis for
titudinem eoruz.
i. viros bellatōes
de hieruſalem.
a Et gaudium
dignitatis. i. regnū
ꝛ ſacerdotium.
b Et deſiderū
oculorum eoruz.
i. templuz ꝛ alia
que deſiderāt ite
rum videre.
c Aperietur os
tuum. i. tunc po
teris ſecure loqui
de iſta deſtructio
ne que tunc pate
bit per effectum:
de qua popul' tu
us non vult mo
do tibi credere.
d Et ſcietis qa
ego dominus. p
experientiam vi
dicte mee. XXV.

ET fct̄s ē. In p
cedenti
bus a. ij. c. vſque
huc prophetauit
ęzechiel ꝺ iudeos
pauca de alīs gē
tibus interſerēdo
hic incipit ꝓpha
re ꝑa extraneos
ꝛ diuiditur i tres
partes: quia prio
prophetiçat ō gē
tibus extraneis. 2° interſerit aliqua de iudeis. xxxiij. ca.
3° reſumit de extraneis capitulo. xxxviij. Prima in duas: quia primo prophetiçat contra quattuor populos
ſuccincte: ſecūdo contra alios duos diffuſe capitulo ſe
quenti. Prima adhuc in tres: quia primo prophetiçat
contra amonitas: ſecūdo contra idumeos ꝛ moabitas:
ibi Hec dicit. tertio contra philiſteos: ibi Hec dic̄. Cir
ca primum dicitur: b Pone faciem tuam contra fi
lios āmon. i. contra terram eoruz: vt non ſolū ex mo
do loquendi: ſed etiam ſtandi oſtendas te contra eos lo
qui. c Pro eo q̄ dixiſti euge euge. interiectio eſt gau
dentis. d Super ſanctuarium meum. i. templum.
e Quia pollutum eſt. i. deſtructum per chaldeos.

f Iccirco ego tradã te filijs orientalib⁹. i. chaldeis q̃z terra vergit ad orientẽ respectu terre ãmonitaz. Isti. n. ãmõite descẽderũt de loth nepote abrae: pp qõ tristari debebant de iudeoz afflictione: ⁊ ipsi gaudebant odio ⁊ iuidia moti: pp qõ meruerũt destrui ⁊ captiuari.

g Et collocabũt caulas suas in te. .i. ita destruẽt edificia ciuitatum q̃ ponent ibi caule pecoz. h Da boq̃z rabath. metropoli tre ãmoni Jn hitaculuz camelorz. i. sic destructur q̃ cameli pascẽt ibi: ⁊ resumit cã cũ oi: k Pro eo q̃ plausisti manu. i. oñdisti signa magna leticie p̃ hierusalẽ ⁊ tẽpli destructõe. l Extẽdã ma. meã super te. i. vidictã meã. m Hec di. hic p̃ñ̃ pphetizat cõtra moabitas et idumeos cum oi n Pro eo q̃ dixert moab ⁊ seyr .i. moabite et idumei: idumea. n. ⁊ seyr sunt noia synonyma. o Ecce sic oẽs gen. do. iuda. i. regnuz iuda ẽ destructuz et captiuatũ sic alia regna: h⁹ dicebãt insultãdo ⁊ gaudẽ do: cũ tñ oberent ꝓpati ⁊ ꝓdolere: eo q̃ moabite de scẽderũt de loth nepote abrae: et idumei de esau fratre iacob.

p Iccirco ecce ego ape. hu. moab. i. fortalicia et munitiones fortes q̃ sustinẽt põdus aduersarioz que noiant cuz ſ̃bdit: q Bethiesimoth zc̃. filijs orientis. i. chaldeis: vt dcm ẽ supra. r Ut ñ sit memoria vltra filioz ãmon. i. nõ sint i reputatione vsq̃ ad tẽpus magnũ. s Et in moab fa. iudicia. i. vidictas. t Pro eo q̃ fecit idumea vltionẽ. p̃sequendo odiose filios iuda: q̃i in vltionẽ b̃dictõis paterne: quã obtinuit iacob añ esau p̃mogenitũ: pp q̃ esau p̃sequebat iacob fratrẽ suũ: ⁊ siliter posteri esau posteros iacob: q̃ tñ p̃secutio erat iusta: tũ qz hoc factũ fuit ex ordiatiõe diuina: tũ qz esau vendiderat iacob sua primogenita.

sup domuz iuda qm̃ ducti sũt in captiuitatẽ: iccirco ecce ego tradã te filijs orienta lib⁹ i hereditate: et collocabũt caulas suas in te: ⁊ ponẽt i te tẽtoria sua. Jpsi cõedent fruges tuas: ⁊ ipsi bibẽt lac tuum. Babboq̃z rabath in hitaculũ camelorz ⁊ filios ãmon i cubile pecorũ ⁊ scietis qz ego dñs. Qz hec dicit dñs de⁹: Pro eo q̃ plausisti manu ⁊ ꝑcussisti pede ⁊ gauisa es ex toto affectu sup terrã isrl. Iccirco ecce ego extẽdã manuz meã sup te: ⁊ tradã te i direptionẽ gentiũ: ⁊ interficiaz te de pplis ⁊ pdam de terris: ⁊ ꝑterã: ⁊ scies q̃ ego dñs. Hec dicit dñs de⁹: Pro eo q̃ dixerũt moab ⁊ seyr: ecce sic oẽs gentes domus iuda: iccirco ecce ego aperiã humerũ moab de ciuitatibus: de ciuitatibus inquaz eius: ⁊ de finibus eius iclytas tre bethiesimoth ⁊ beelmeõ ⁊ cariathaim filijs orientis cũ filijs ãmon. Et dabo eã in hereditate: ut non sit vltra mẽoria filiorũ ammon i gentib⁹. Et in moab faciã iudicia: ⁊ sciẽt qa ego dñs. Hec dicit dñs deus: Pro eo q̃ fecit idumea vltionẽ vt se vindicaret de filijs iuda peccauitq̃z delinquẽs ⁊ vidictã expetiuit de eis: iccirco hec dicit dñs de⁹ Extendam manũ meã sup idumeã: ⁊ auferã de ea hominẽ ⁊ iumẽtũ: et faciã eaz desertã ab austro: ⁊ q̃ sunt i dedan gladio cadẽt. Et dabo vltionẽ meã sup idumeam p̃ manũ ppli mei isrl: ⁊ faciãt in edom iuxta iraz meã ⁊ furorẽ meũ: ⁊ scient vindictã meã dicit dñs deus Hec dicit dñs de⁹: Pro eo q̃ fecerũt palestini vidictã: et vlti se sũt toto aio: interficiẽtes et implẽtes inimicitias veteres: ꝓpterea hec dicit dñs deus: Ecce ego extendam manũ meã sup palestinos: ⁊ interficiã interfectores. Et pdã reliquias maritime regionis: faciãq̃z in eis vltiones magnas ãguens in furore: ⁊ scient quia ego dominus: cum ỏdero vindictam meã super eos.

Et factũz ẽ i vn. xxvi. decimo ãno priã mensis: factus ẽ sermo dñi ad me dicens: Fili homis: pro eo q̃ dixit tyrus de hierlz eũge cõfracte sũt porte populoum: conuersa est ad me: implebor: deserta est: propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego super te tyre: ⁊ ascendere faciam ad te gentes multas: sicut

v Et fa. eã desertã ab austro. i. a iudeis q̃ sũt i pte australi rspectu idumee: io sb̃dit: x Per ma. ppli mei isrl. hoc fuit tpe mach. qui idumeos ipugnauerũt. j. mach. v. ca.

y Hec dicit. Hic ꝓphetizat cõ philisteos qui semp fuerũt inimici iudeoz: vt pz ex libris iosue: iudicũ ⁊ regũ. z Et vlti se sũt toto aio inficiẽtes. iudeos ex maxia libidine occidẽdi.

a Et iplẽtes inimicitias veteres. i. addẽdo ad inimicitias q̃s habuerunt philistei cõ iudeos a pncipio ingressus eoz in trã. pmissiõis.

b Et pdã reliquias mari. regi. i. regionis philistinoz: q̃ sita est sup mãe mediteraneũ

Capitulũ. XXVI.

Et factum ẽ. Hic p̃ñ̃ pphetizat cõ duos populos diffuse. s. cõ tyrios ⁊ egyptios qui multas molestias iudeis intulerũt: q: tyrũ erãt propinq̃ iudei) a pte aqlonis: egyptũ vero a pte austri. sic g̃ diuidit i duas ptes qz prio ꝓphetizat cõtra tyrũ: 2° cõ egyptuz .c. xxix. Pria diuidit i tres ꝑs tres cãs destructõis tyri: ⁊ hoc i isto. c. ⁊ duobus seqñtibus. Pñs aũt. c. diuidit i duas ptes: da ꝑmo põit cã õstructõnis: 2° stupor admiratõis: ibi Hec dic. Pria i duas: qz prio ponit tyri destructionis cã demeritoria: 2° effectiua: ibi Qz hec dic. Circa ꝑmũ sciẽdũ q̃ ciuitas hierlz fuit valde nobilis ⁊ famosa: pz ex. iij. Reg. qz salomõ eã nobilissime edificauit: ⁊ iõ postea habitatores tyri cõ iudeam fuerũt iuidia moti: ⁊ de õstructõe ciuitatis ⁊ ppli gauisi: pp qõ meruerũt a ỏ puniri: maxime qz salomõ ⁊ hyrã rex tyri fuerũt adiũicẽ valde amici. iij. Re. v. p⁹ igit põit tps hui⁹ reuelatõis cũ dr: a Et fa. ẽ i. xj. ãno. s. migratõis ioachi. b Prima mẽsis. i. pria die. c Pro eo q̃ dixit tyr⁹. i. habitatores tyri de hierlz destructa p chaldeos. d Euge. iteriectio gaudẽtis ẽ. e Cõfracte sũt porte ppłoz. i. porte hierlz ad quã declinabãt ppli mlti cã mercatõis ⁊ cã negociatõis. f Cõuersa ẽ ad me. s. mercatoz mltitudo. g. Implebor. s. mercatõib⁹ ⁊ lucris: eo q̃ hierlm õstructa ⁊ õserta ẽ. h Ecce ego su. te tyre. ad te õstruẽdũ

ꝛ pz lr̃a vsq; ibi: i Et radã puluerẽ e' de ea ꝛc. i. sic d̃ stru am oia edificia: q; vẽtus tollet puluerẽ ꝛ remanebũt soli la pides. k Siccatio sagenaꝝ erit in medio maris. hoc d̃ eo q; tyrus erat vndiq; clausa mari: ĩ ipsa destructa pisca tores siccabant ibi retia sua. l Filie quoq; eius. i. ciuita tes ꝛ ville ei subdite.

m Que sũt i agro. .i. i arida site ꝛ nõ in mari: sicut tyrus.

n Gladio cadẽt. in terfectis eaꝝ habitatoꝛi bus. o Quia hec. hic. ꝓ̃ ꝓ̃ĩt põit hu' de structõis cã effectiua q̃ ẽ duplex: vna pr̃ici palis. s. de': alia ĩstru mẽtal. s. rex babylõis q̃ in hoc fuit flagellũ dei: ꝛ vtraq; tãgit cũ d̃: in persona dei.

p Ecce ego addu. ad tyrũ nabuc. ꝛc. Ip illã. n. partẽ adduxit exercitum ad tyrum.

q Regẽ regũ. q; mł tos reges hẽbat ẽbu tarios. cetera patẽt vs q; ibi: r Et ꝓpoꝛ tabit aggerez. voluit .n. a littoꝛe marł vsq; ad tyrũ ponere tantã ꝯgeriẽ lignoꝝ terre ꝛ lapidũ q; haberet vi am vsq; ad ciuitatez: ſz ꝯplere non potuit: propt̃ qõ ꝓ nauigiuz eã cepit. s Et cle. ꝫ te clypeũ. i. clypeos bellatoꝝ suoꝝ ad te i uadendũ. t Et vi neas ꝛ arietes tempa bit. i. in debita ꝓpoꝛ tiõe collocabit ad õũ ciendũ muros tuos. Est aũt vinea instru mẽtum bellicum ad destruendũ murũ: et i libꝛo qui catholicõ d̃: vocatur cat' alio nomine: ꝛ dicitur vi nea: q; iungit̃ muro: ꝛ desubt' latẽt hoies murũ pforantes: sic vinea adheret muro ꝛ sub ea obumbrant hoies. v Inunda tione equoꝝ ei'. i. ex maxia multitudie eo rum. x Opiet te puluis eoꝝ. i. tãt' pul aſcendit mare fluctuãs. Et dissipabũt muros tyri: ꝛ õ struẽt turres ei'. Et rãdã pl uerem eius dea ea: ꝛ dabo eã i lympidissimã petram. Siccãtio sagenaꝝ erit i me dio maris: q; ego locutus sũ ait dñs de': ꝛ erit in dire ptionẽ gẽtib'. Filiẽ quoq; eius quẽ sũt i agro gl̃adio i terficient: ꝛ sciẽt q; ego dñs Quia hec dic̃ dñs de': Ec ce ego adducã ad tyrũ na bucbodonosoꝛ regẽ baby lõis ab aqlone: Regẽ regũ cũ eqs ꝛ currib' ꝛ equitib' ꝛ cetu ppłoq; magno. Fili as tuas que sũt in agro gla dio interficiet: ꝛ circũdabit te munitiõib' et ꝓportabit aggerẽ i gyro. Et eleuabit ꝫ te ad clypeũ: et vineas et arietes tẽpabit i muros tu os: ꝛ turres tuas destruet i armatura sua. Inundatiõe equoꝝ eius opiet te puluis eoꝝ: a sonitu eqtũ ꝛ rotaꝝ ꝛ curruũ mouebunt muri tui. Cũ ingressus fuerit põ tas tuas q̃ per introitũ vr bis dissipate: vngul equoꝝ suoꝝ ꝓculcabit oes plateas tuas: pplz tuũ gladio cedz et statue tue nobiles i terrã corruent. Vastabunt opes tuas: diripent negociatões tuas: ꝛ destruẽt muros tu os: ꝛ domos tuas pręclaras subuertẽt: ꝛ lapides tu os ꝛ ligna tua et puluerem tuũ i medio aquaꝝ ponẽt.

Et q̃ũiescere faciã multitu dinẽ cãticoꝝ tuoꝝ: ꝛ sonit' cithararũ tuarũ nõ audiet amplius. Et dabo te i lym pidissimã petrã: siccatio sa genarũ eris: nec edificaberis vltra: q; ego dñs locut' sũ ait dñs. Hec dic̃ dñs de us de tyro: Nũnqd non a sonitu ruine tue: ꝛ gemitu i terfectoꝝ tuoꝝ cum occisi fuerint in medio tui: cõmo uebunt insule: et descendẽt de sedibus suis: oes ꝓncipes maris: ꝛ auferẽt exuuias su as: ꝛ vestimenta sua varia abijcient ꝛ induẽt stupoꝛe: In terra sedebũt: ꝛ attoniti sup r̃petino casu tuo ad mirabũt: ꝛ assumentes sup te lamẽtũ dicent tibi: Quõ peristi q̃ habitas in mari vrbs inclyta: q̃ fuisti fortis i ma ri cũ habitatoꝛib' tuis quos formidabãt vniũsi: Nũnc stupebũt naues i die pauo ris tui: ꝛ turbabuntur insule in mari: eo q; nullus egre diatur ex te. Quia hec dic̃ dñs deus. Cũ dedero te vr bẽ desolatã sic ciuitates q̃ nõ habitãt': et adduxero su per te abyssũ: ꝛ operuerint te aque multe: et detraxero te cũ illis qui descendunt i lacũ: ad populũ sempiternũ ꝛ collocauero i tra nouissi ma sic̃ solitudies vetes cuz bis q; deducũt i lacũ vt nõ habiteris. Dabo cũ dedero gl̃iaz i tra viuẽtiũ: i nihilũz ponẽt. quia ventus eleuãs pulueres de ruinis ꝓ̃cicbat eos in mare: ibi et fuit iecta magna pars lapidum ꝛ li gnoꝝ: que fuerũt in edificijs. b Et quiescere faciam multitudinẽ cantico ꝝ tuoꝝ. q; nõ habebis materiã cã tandi: sed magis lugendi. cetꝛa patẽt ex p̃dictis vsq; ibi:

c Nec edifica beris vltra. i. vsq; ad magnũ tẽpus post quod tamen fuit reedificata: et iterum destructa per alexandrum magnũ: ꝛ iterum reedificata: ꝛ po stea a xp̃ianis ca pta: ãno domini m°. cxxv. vt habe tur i chrõica heli nandi. d Hec dic̃. hic ꝓ̃ter de scribit stupoꝛ ad mirationis tante ciuitatis cum d̃: e Nũquid a so nitu ruie tue ꝛc. .i. audítis rumo ribus ruine tue. f Cõmouebun tur insule. i. habi tatoꝛes insularuz q̃ solebãt freq̃nta re põtũ tuũ. q. d. sic ꝓ admiratiõe ꝛ stupoꝛe. g Et descendent d̃ sedi bus suis. in signũ tristicie ꝛ humili atiõis. h Oes ꝓncipes maris. .i. nauigioꝝ: qui frequentabãt poꝛ tũ tuuz. i Di cent tibi. compa tiẽdo. k Quo modo pisti. q. di. nõ vidbatur pos sibile fiẽi virtute hũana: ꝛ sine du bio ita fuit: q; vi ctoria illa facta ẽ ꝓncipaliter vtute diuina: vt dictũ ẽ l Nunc stupe bunt naues. i. poꝛ tantes mercimo nia in nauibus.

m Eo q; null' egrediatur ex te. qui eos recipiat ꝛ merces eorum e' mat. n Et adduxero super te abyssũ. i. omnimodã destructionẽ. o Et detraxero te ꝛc. in moꝛtem vel i infernum. p Ad populũ sempiternũ. q; a moꝛte ꝛ i ferno nõ ẽ recessus ad pñtis vite statũ. q Dabo cũ dedero gl̃iam. electis in iudicio dicendo: Uẽite bñdicti ꝛc. r In nihilũ r̃digã te. q; cessabit stat' moꝛtal' vite.

Et factū est. hic ponit scōa cā dicte .XXVII. destructiōis tyri que fuit nimia opulētia. vnō tyrī fuerūt deo igrati: et i superbiā eleuati. Et diuidit in duas ptes: qr ꝓmo describit hec opulentia: 2° oppositā miseria: ibi In aquis multi. vt opposita iuxta se posita magis ē luceſcāt. Prima i tres ꝑs qꝫ hec opulentia in trib' ostē dit: ꝑ° i apparatu nautico: 2° in exercitu bellico: 3° i excessu mercatiuo: 2° ibi: Perse et lydī: 3° ibi: Cartha ginēses. Circa pri mū dī: b Assume sup tyrū lamentū. i. describe miseriam lamētabilē sibi superuēturā: eo qꝫ abusa est opulentia bonoꝝ. c Et dices tyro que habitat in introitu maris. qr sicut dcz ē erat vndiqꝫ clausa mari: sed vna pars erat propinqꝫ littori. d Negociatiōi ppliorū qui ex diuersis ptibus veniebāt ad portum. e O tyre tu dixisti. te iactādo: f Perfecti decoris ego sum. i diuitijs bellatoribus et edificijs. g Finitimi tui. i. sidonij i finib' tuis habitātes h Qui te edifi. redigā te: et nō eris: et requisita nō inuenieris vltra i sēpiternū dicit dñs de°. XXVII

Et factuz ē ꝺbū dñi ad me dicens: Tu ergo fili hois: assume sup tyrū lamētū: et dices tyro: q̄ habitat in introitu maris: negociationi pplorꝝ ad insulas multas: Hec dicit dñs deus: O tyrē tu dixisti. Perfecti decoris ego sū: et in corde maris sita. Finitimi tui q tē edificauerūt impleuerūt decorem tuū: abietibus de sanir extruxerunt te cuz oib' tabulatis marīs: cedruz de libano tulerūt vt facerēt tibi malū: quercus de basan dolauerūt in remos tuos: et trāstra tua fecerūt tibi ex eboze idico: et ptoriola de insulis italie. Byssus varia de egypto texta est tibi i velū: vt poneret in malo biā cynthus et purpura de insulis elisa facta sunt opimētum tuum. Habitatores sidonis et aradij fuerūt remiges tui sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui senes biblij et prudētes ei° habuerunt nautas ad ministeriuz varie supellectilis tue. Omnes naues maris: et naute earuz fuerunt i populo negociatiōis tue: Perse lydi et libyes erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeum et galeam suspenderunt in te ꝓ ornatu tuo. Filij aradij cum exercitu suo super muros tuos iu circuitu: sz et pygmei qui erant in turribus tuis pharetras suas suspenderūt in muris tuis per gyrum: Ipsi compleuerūt pulchritudinem tuam. Carthaginenses negociatores tui. A multitudine cūctaruz diuitiarum: argento: ferro: stanno: plumboqꝫ repleuerūt nundinas tuas. Grecia et tubal et mosoch: ipsi institores tui. Mancipia et vasa erea adduxerunt poplo tuo de domo thogorma: coꝝ habitationis in naui: erant alia de materia vili exposita ventis et pluuijs: sic in tabernaculo moysi sup opimentū de coꝝtinis opere vario contextis: erant alia operimenta de pellibus et sagis. t Habitatores sidonis. que erat ciuitas sb dnio tyri. v Et aradij. sic noiati ab arado isula tyro ꝑ pinq̄. x Fuerūt remiges tui. i. ducentes remos. vnde vsus: Est remex ducēs: ē remus ductus in amne. Isti eni erant assueti a puericia remigare: et io melius sciebant facē. y Sapiētes tui ty. .i. valde expti i mari. z Facti sūt guber. tui. qr ex istis dependz salus nauiū: et q̄ sunt isti sbdit: a Senes biblij. a biblos isula dicti: q̄ ꝑ experientiā lōgā: hebāt nauigādi sciaz. b Habuerūt nautas ad misteriū. q̄ gubernabāt naues ꝓuas: i quib' mercimonia portabātur ad littus ꝺ magnis nauib' q̄ nō pñt tñ appꝛopiāre ire. c Oēs naues maris tē. hypbole ē ad designādū multitudiez nauiū: et nautaꝝ portū tyri frequentātiū. d Perse. h ꝓñt oñdit opulētia tyri i exercitu bellico: ciuitates. n. et regna diu durare nō posset nisi haberēt validos bellatores: q̄ iuadētibus resisterēt: io dī: Perse et liby. isti erāt optimi sagittatōes. e Lyga. suspē. i te. vt pmpte posset se amāe. f Pro or. tuo. h° .n. erat ad gliaz citatis et troiē aduersarioꝝ. g Fi. aradij. .i. hoies ꝺ arado isula. h Sz et pygmei. hoies sūt cubitalis magnitudis. Dicūt tñ h expositoꝛes aliq̄ erāt opti sagittatōes: lz eēnt pui: et io ad ꝺfeliōez citati i trib' pōebāt. sz h° n est vsile q̄ i tā puo cōpe eēt vt' ad efficaciā sagittādū: maxie qa ꝺ eis dī q̄ pugnāt ꝝ grues et vix se pñt ab eis ꝺfendē: io melī dī q̄ ibi pōebāt ad ꝺclatōez fortitudis tyri. q. d. si nō eēnt ibi alij pugnatōes: posset tñ resistē aduersarijs: sic. ij. Re. v. sz vnā opinionē ceci et claudi. s. portas hierlz fuert positi ad insultādū dauid: ac si diceret: isti soli posset ꝺfendē citatē ꝝ te io sbdit: i Ipi ꝓple. pul. tuā. i. ꝓpletā oñdert tuā fortitudinē. k Cartha. h oñdit opulētia tyri i excessu mercatiuo: Ubi nō q̄ ꝑ mercatores illa q̄ abūdāt i vna ira et vilii emūt ad aliā ꝺportāt ubi care vēdūt: et sic itelligēdū ē ꝺ iris iferi° noiatī q̄ bona ibi abūdātia portabāt ad nūdinas tyri: ybi mercatores ꝺ diuersis natōib' ꝓcurrebāt: io dī: k Cartha. nego. tui. portātes diuersa metalla ad nūdias tyri. Erat āt carthago citas magna aphrice capitanea. l Gre. et tubal. .i. hispania. m Et mosoch. i. capadocia. n Ipi. i. hoies ꝺ isti iris nati. o Insti. tui. i. mercatōes sic dī: qr istāt mercib' vēdēdis et emēdis. p Mācipia. i. fuos et ācillas vēa

leſ. q De domo thogorma.i.ō phrigia. r Equos ꝛ equites.vt eēnt ibi ſtipendiarij. s Filij dedan.ciuitas eſt idumee vt dicm ē.ſ.xxv. t Dētes ebur.i.dētes elephāto rū de quibus fiūt opa eburnea. v Et hebeninos.ē aūt hebenꝰ arbor q̄ ceſa durescit i modū lapidis:ꝛ hz lignū nigrū:ſō freqnt ꝓiungit

ēquos ꝛ equites ꝛ mulos adduxerūt ad forū tuū. Si lij dēdan negociatores tui Inſule mlte negociatō manus tue. Bētes eburneos ꝛ hebeninos ꝓmutauerūt ī ꝑcio tuo.Syrus negociator tuus ꝓpter mltitudinē operū tuoꝝ: gūttā et purpuram ꝛ ſcutulata ꝛ byſſū et ſericū ꝛ chodchod,ꝓpoſuerūt in mercato tuo. Juda ꝛ terra iſrl ipſi iſtitores tui in frumento ꝓio: balſamū ꝛ mel ꝛ oleū ꝛ reſinam ꝓpoſuerūt ī nūdinis tuis. Damaſcenus negociator tuus in multitudie operuꝫ tuoꝝ:ī multitudie diuerſarum opum:i ūino pinguī:ī lanis coloris optimi. Dān ꝛ grecia ꝛ moçel ī nūdinis tuis,ꝓpoſuerūt ferrū fabre factum:ſtactē ꝛ cālamus ī negociatiōe tua. Dedan ī ſtitores tui in tapetibus ad ſedēdū. Arabia ꝛ vniuerſi ꝓncipes cedar ipſi negociatores manus tue:cū agnis ꝛ arietibus ꝛ hedis venerūt ad te negociatores tui. Dē ditores ſaba et rema ipſi negociatores tuū:cm vniuerſis primis aromatibus ꝛ lapide ꝑcioſo ꝛ auro qō ꝓpoſuerūt in mercato tuo Arām ꝛ chēne ꝛ eden negociatores tui. Saba aſſur ꝛ chelmach vēditores tui: ipſi negociatores tui: mul

tipharias in vōlucris hiācynthi ꝛ polymitoꝝ gaçarūq; ꝑcioſaꝝ que obuoluta ꝛ aſtricte erant funib⁹:cedros quoq; habebāt ī negociatiōibus tuis. Naues maris ꝓncipes tui in negociatione tua:ēt repleta eſ ēt glificata nimis in corde maris. In aquis multis addūxerūt te remiges tui. Uētus auſter cōtriuit te. In cōrde maris diuitie tue:ꝛ theſauri tui ꝛ multiplex inſtrumētuz tuū. Naūte tui ꝛ gubernatores tui qui tenebāt ſupellectilē tuā:ꝛ ꝓpło tuo ꝑ erant:ūiri quoq; bellatōes tui qui erant in te cum vniuerſa multitudiue tua que eſt in medio tui: cādent in corde maris in die ruine tue A ſōitū clamoris gubernatorum tuorum cōturbabūtur claſſes:ēt deſcēdent de nauibus ſuis omnes qui tenebant remum. Naūte ꝛ vniuerſi gubernatores maris in terra ſtabunt ꝛ eiulabunt ſup te voce magna:ꝛ clamabunt amare. Et ſupiaciēt puluerē capitib⁹ ſuis ꝛ cinere conſpergentur: ēt radent ſuper te cāluiciuz:ꝛ accingentur cilicijs.Et plorabunt te in amaritudine aime ploratu amariſſimo: ꝛ aſſument ſuper te carmē lugubre:ꝛ plangēt te. Qūe eſt vt tyrus qūe obmutuit

ptes:q; prio ponit ipius tyri deſtructio:ꝛ alioꝝ ꝓpaſſio ibi A ſonitu. Circa ꝓmū deſcribitur deſtructio tyri ſb metaphora nauis in medio mari exītis:ꝛ tēpeſtate ſurgente ꝓterit:ꝛ diuitie ibi exītes perduntur:ꝛ hoies ſb mergunturꝛ hoc ē qō dī: q In a quis multis.i.i tribulationibus magnis. r Adduxerunt te remiges tui.i.rectores tui p ingratitudinez eoꝝ ꝛ ſupbiaz vt dcm fuit in prīcipio. s Uentus auſter.i exercitus chaldeoꝝ qui cōpatur auſtro: eo q; ventus eſt tēpeſtuoſus. t Cō triuit te.i.cōteret te loq̄ndo ō futuro per modum p̄teriti pp prophie certitudinem.

v In cor.maris diuitie tue nē. da chaldei q̄cquid p̄cioſuz erat ibi ab ſorbuerūt rapiētes ſibi. x Naute tui ꝛ gubernatores.pplī. y Qui tene.ſupel..i. ciuitatīs fgimē. z Uiri q̄ꝫ bella.tui q̄ erant in te.ad tui ōfēſionē. a Cadēt i corde maris. abſorpti a chaldeis. b A ſonitu clamoris gubernatoꝝ tuorum .i.a rumoribꝰ audīti ō directōe maioꝝ tuoꝝ. c Cō tur.claſ.i.alie ciuitates. d Et deſcēdent de nauibus ſuis.i.humiliabunt:ꝛ timebūt oēs qui tenebant remū.i.ciuitatū gubernaculū. e Naute ꝛ vni.nē.i.alij miores pſidētes ſb maioribꝰ. f Eiulaſu.te.i.p tua ōſtructōe rōib⁹ pdcis. g Et ſupia.pul.capi.ſuis.i ſig⁹ triſticie ꝛ hūiliatōis. h Et ra.ſu.te.i.pp te. i Calui.capillos,ꝑpos tōdendo.ſic dī ō iob i amaritudie poīto Et tōſo capite corruit i trā. ceia patēt vſq; ibi: k Que ē vt tyr⁹.i.ſilis ei i diuitijs ꝛ fortitudine.

l Que obmutuit in medio maris. nō potēs resistere chaldeis. m Que in exitu negociationū tuaꝝ rē. i. de bonis apportatis in te p mare ⁊ tibi vēditis diuersis gentib⁹ ⁊ sic de te exeūtibus. n Implesti pplos multos. eoꝝ indigētias supplēdo. o Nūc ꝓtrita es a mari. i. a nabuc. q̄ cōpat mari pp eius tēpestuosiatē. vel hoc dī: qz p nauigiū cepit ciuitatē p Uniuersi habita. insu. obstu. sup te. i. p tua destructiōe. q Et reges eaꝝ oēs tēpe. pcussi. timētes ne silii sibi ꝓtinge ret. r Muta. vultus p̄ tristicia ⁊ timore. s Negocia. popu. sibi lauerūt sup te. sic supza rē pdita solēt boies sibilare i signum totaꝝ destructōis. XXVIII

a Et factus ē. Hic ponit ītia cā destructiōis tyri: q̄ fuit nimia supbia: ⁊ diuiditur i duas partes: qz p mo describit tyri ōdemnatiō: 2° israel exemplo: ibi Et n̄ erit vltra. Sicut. n. dicti ē. s. vna cā destructōis tyri fuit q̄ gaudebat ō destructione hierlz: iō ecōuerso p̄dicit destructionem tyri ponitur subleuatio populi israelitici. Prima i duas: qz primo describit destructio tyri metropolis: 2° sibi subdite sidonis: ibi Et fcīs

in medio maris: Q̄ue i exitu negociationum tuarum de mari implēsti pplos multos i multitudie diuitiaruz tuaꝝ ⁊ pplorꝝ tuoꝝ ditasti reges tre. Nunc ꝓtrita es a mari: in pfūdis aq̄ꝝ opes tue: ⁊ ois multitudo tua q̄ erat i medio tui ceciderunt Uniuersi habitatores insularū obstupuerūt sup te: et reges eaꝝ oēs tēpestate percussi mutauerūt vultus. Negociatores pplorꝝ sibilauerunt sup te. Ad nihilū deducta es: ⁊ nō eris vsqz i pperuū.

Et factus ē ser. XXVIII. mo dñi ad me dicens: Fili hois: dic pncipi tyri: Hec dic dñs deus: Eo q̄ eleuatū ē cor tuū et dixisti: deus ego sū: ⁊ in cathedra dei sedi in corde maris: cū sis hō ⁊ nō deus: ⁊ dedisti cor tuū q̄si cor dei. Ecce sapiētior es tu daniele: oē secretū nō ē abscōditū a te. In sapientia ⁊ prudētia tua fecisti tibi fortitudinē: ⁊ acqsisti auꝝ ⁊ argētū in thesauris tuis: in multitudine sapiētie tue: ⁊ in negociatōe tua multiplicasti tibi fortitudinem ⁊ eleuatū ē cor tuum in rore tuo. Propterea hec dicit dñs deus: Eo q̄ eleuatū ē cor tuū q̄si cor dei: iccirco ecce egō adducā sup te alienos rōbustissimos gētiuz Et nudabūt gladios suos sup pulchritudinē sapiētie tue: ⁊ polluēt decorē tuum Interficiēt ⁊ detrahēt te: et morieris in iteritu occisoꝝ in corde maris. Nunquid dices loq̄ris: dē ego sū: coram interficiētibus te: cum sis hō ⁊ nō deus: In mānu occidentiū te morte icircūcisoꝝ morieris in mānu alienoꝝ: qz ego locutus sū ait dñs dē: Et factū ē ser mo dñi ad me dicens: Fili homis: leuā planctū sup regem tyri: ⁊ dices ei: Hec dicit dñs deus. Tu signaculū similitudinis: plēnus sapientia: perfect⁹ decore in delitijs paradisi dei fuisti. Omnis lapis pretiosus operimētuz tuum: sardius thopaçius ⁊ iaspis chrysolith⁹ ⁊ onyx ⁊ beryllus: saphirus ⁊ carbunculus et smaragdus. Aurū quoq̄ opus decoris tui ⁊ foramina tua i die qua cōditus es preparata sunt. Tu cherub extentus

f In sapiētia ⁊ prudē tia tua. irena aiali ⁊ diabolica: g Fecisti tibi fortitudiez. aggregando tibi bellatoꝝ multitudinē. cetera patent in lra h Propter ea. Hic ꝓñ ponitur casus deiectiōis: q̄ iuste infertur excessui elationis: iō subdit: i Ego adducam sup te alienos. i. chaldeos: q̄ rū linguā nō itelliges k Robustissi. gen. ⁊ iō nō poteris resistere: ⁊ tunc cogēsces fragilitatē tuam: iō seq̄t: l Nūq̄d dicens loqueris: deus ego sum rē. q. d. nō: qz deiciet superbia tua. m Mō te incircucisoꝝ morieris. i. non solū morte corpali sz ⁊ etna: ⁊ loquit̄ b scriptura de incircūcisis idolatrie ōditis: q̄ō tunc erat cōe p orbē: incircūcisi tñ q̄ nō tenebāt ad legez moysi: ⁊ erāt cultores vniꝰ veri dei: sic iob ⁊ plures alij morieb̄tur i statu saluādorū n Et factus ē. Hic ꝓnter ponitur mod⁹ lamētationis cū dī: o Leua planctum rē. ⁊ qz sic dic boeci. j. ō conso. Infelicissimū infortunij genus ē fuisse felicem. ideo i hoc planctu ꝓpo colitur felicitas reg tyri ꝓterita cum dicitur: p Tu signaculuz similitudinis. s. dei: bona. n. a deo data etiā naturalia: vt claritas ingenij: potētia ⁊ huiusmodi: sunt quedā impressiones bonitatis diuine: que multū abundanter fuerūt regi tyri ⁊ suis principibus concesse: ideo sb̄ditur: q Plenus sapientia. i. claritate i genij per quam acquirit sapientia de facili si applicetur ad diuina: sed ista fuit magis applicata ad curiosa ⁊ terrena: iō subditur: r Perfectus decore. in domibus ⁊ vestib⁹ curiosis: ⁊ thesauris ⁊ iocalibus preciosis. s In delitijs paradisi dei fuisti. hypbole est ad designandum multitudinez ⁊ magnitudinē delitiarū in quibus viuebant tyrij: p talem modū dī genesis. xiij. de regione circa iordanē: qō irrigabatur sicut paradisus dñi. t Omnis lapis preciosus operimētū tuū. in vestibus. n. suis habebant lapides preciosos ad ornatū insertos: quoꝝ noiantur aliqui cū dicit: v Sardius thopasius rē. per quos intelligunt etiam alij nō nominati. x Aurū quoq̄ opus decoris tui ⁊ foramina rē. qz gēme iste erant auro incluse ex vna pte: ⁊ iō i auro fiebāt q̄dam fosse que dicunt hic foramina: vt ibi gēme includerent ex pte vna. y Tu cherub extentus rē. cherubin exītes

l tẽplo extẽdebat alas suas: ita rex tyri extẽdebat potentiã ꝛ gl̃iam ad regiones alias p fame diffusionẽ. z Et posui te i mõte sctõ. i. i bonore ꝛg̃io firmo: sactũ. n. i vna significatõe idẽ ẽ qõ firmũ. ꝛ Dei. qz ois potestas a deo ẽ. a In medio lapidũ ignitoꝝ. i. ad modũ ignis radiatiũ. b Am bulasti. talib' ornatus vt dcz ẽ. c Perfectus in vijs tuis. i. p̃spere icedens in tpalibus bõis. d Dõec iuẽta est iniqtas i te. p quã demeruisti õ̃ ci a dignitate. e In mlti. negoci. tẽ. Jfraudulenꝫ acquirendo.

f Et eieci te de mõte dei. i. de sblimitate regni a me tibi dati. cetera patẽt ex dcis vsqz ibi: g Perdidisti sapiam tuã i decore tuo. ex decore. n. diuitiarũ ꝛ potẽtiaruz eleuatus fuit in superbiam: q̃ obnubilat intellectũ: ꝛ sic destruit sapiam. h Añ facie regũ dedi te. i. i exẽplum vt caueant a mal' tuis. i Polluisti scificationẽ tuã .i. regni tui firmitatẽ k Producã g̃ ignẽ de medio tui. qz disse sio fuit i tyro: ꝓpter quã alicꝫ exierũt latẽt eũtes ad regẽ babylonis: ꝛ incitauerũt eum vt vẽiret õ tyrũ ad eã incẽdẽdũ. l Oẽs q̃ viderint te i gẽtib' obstupescẽt. ex tuo casu repẽtino. m Nihili factus es. ciuitas eni ita fuit destructa q̃ q̃ nihilũ erat reputanda. n Et nõ eris in ꝑpetuum. .s. reedificata vsqz ad tẽpus magnũ. vnde in heb. habetur: Et nõ eris in seculũ. qõ nõ imꝓtat ꝑpetuitatẽ simplicit. o Et fcũs est. hic ꝓñter describit destructio sidonis que erat de regno tyri cũ dr: p Ecce ego ad te sidon. i. ad te puniendã. q Et gl̃ificabor i me. tui. i. gl̃iosus apparebo p effectũ mee ptãtis. r Cũ fecero in ea iudicia. puniẽdo eã ex sua demerita. s Et scificatus fuero in ea. qz dicar scũs ꝓ eius punitõe iusta. t Et imit. ei pesti. i. mortalitatẽ ex longa obsidione. v Et sanguiez. i. effusionẽ mlti sãguis in ei' captione. x Et nõ erit. hic post deiectionẽ tyri ꝛ sidõis: q̃ multa mala intulerũt iudeis: ponit iudeoꝝ cõsolatio cũ dr: Et nõ erit vltra domui isrl̃ offẽdiculũ amaritudis. ꝓ tyrios ꝛ sidonios spoliantes isrl̃ bõis suis. y Et spina do. infe. qz nõ solũ bonis suis filios isrl̃ spoliabãt: sed ẽt in corꝓribus lcdebant vulnerãdo ꝛ occidendo. z Et sciẽt qz ego dñs. ꝓ expientiam bonoꝝ q̃ ꝓferam eis: ꝛ h' fuit ipletũ in reditu babylonice captiuitatis: iõ sb'dit: Añ ꝓgrcauero tẽ. a Sanctificabor i eis. i. scũs apparebo i eoꝝ liberatõe mirabili. b Et hitabũt i ea securi. reedificata hierl̃ ꝓ neemiã: Tũc. n. samaritãi ꝛ alii eoꝝ aduersarii cessauerũt eos molestare. c Et edificabũt domos. quia ꝑ reedificatõez muroꝝ edificauerũt domos itra ad habitandũ. d Cũ fecero iudicia. i. punitões debitas. e In oibus q̃ aduersant eis p circuitũ. ante. n. tẽp're uersionis de babylõe tyrij egyptij ꝛ assyrij: ꝛ ceteri qui molestauerãt iud os: fuerunt captiuati p regẽ babylonis: ꝛ postea babylonij p cyrum ꝛ darij: danielis. v Et p' hoc p duos ãnos q̃bus regnauit dari': cyrus ei succedens ẽdit populo iudeoꝝ licẽtiam redeũdi i iudeam: vt hz. j. esdre. j. In. c. xxviij. vbi dicit i postil. Circa pr̃m sciẽdũ q̃ alicꝫ castud exponunt õ casu diaboli.

Additio.

Stud ca. lr̃aliter exꝑõitur de casu diaboli ꝛz se primã regulaz ilsidozi de sũmo bono quã ẽt postil. recitat i. ij. ꝓlogo sup gen̄. et sumit illa regula de diabolo ꝛ de eius corpore: qz cũ diabolus omniũ iuquorũ sit caput iuxta illud iob. xlj. capitulo: Ipse ẽ caput sup oẽs filios superbie: cuius capitis mẽbra sũt oẽs iniq̃: Iõ ꝑ ꝓnexionẽ capitis ad mẽbra scriptura loq̃ns õ vno i eodẽ contextu transit ad loq̃ndũ de alio: sic esa. xliij. c. loquẽs de rege babylonis q̃ erat diaboli mẽbr̃ trãsit ad loq̃nduz de ꝓncipe demonũ cũ subditur ibidẽ: Quõ cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Et ezechiel. xxviij. loq̃ns de ꝓncipe tyri transit ad loq̃ndũ de diabolo cum dicit: Tu signaculũ silitudis plenus sapia ꝛ ꝑfectus decore: i delitijs paradisi dei fuisti. Hec ille. vnde hoc. c. lr̃aliter de vtroq̃ ꝓdictoꝝ. s. capite ꝛ mẽbris exponẽdũ ẽ trãseũdo de vno ad aliũ mõ ꝓdicto.

Capitu. XXIX.

In anno. hic ezech. ꝓphat õ egyptũ: ꝛ diuidit i duas ptes: qz ꝓio destructionẽ egypti denũciat 2° sup hoc carmẽ lugubre decãtat. c. xxxij. Pria i duas: qz ꝓio hanc destructionẽ ꝓdic: 2° ad similitudinẽ adducẽ. c. xxxj. Pria adhuc i duas: qz ꝓio ꝓphat contra regẽ egypti ꝛ eius bellatores: 2° cõtra eoꝝ auxiliatoris. c. se. Prima in duas: qz primo denũciat egypti ẽstructio: 2° populi iudaici reductio: ibi In die illa. Pria adhuc in duas: quia primo ponitur causa destructionis demeritoria: 2° effectiua: ibi Et factum est. Prima adhuc in duas: qz ꝓio põit egypti destructio: 2° eiusdem

repatio: ibi Quia hec dic̃. Pria in duas ſm duplicẽ cãz deſtructionis egypti: ſcda ibi Pro eo q̃ fuiſti. Pria aũt fuit nimia ſupbia: cui tñ p̃mittitur tempus reuelatiõis b deſtructõis cũ dr: a In ãno decio. ſ. trãſmigratio nis ioachi regis iuda. b Una die mẽſis. i. pria die mẽſis: ſic̃ gen. j. dr Factuz ẽ veſpe t mane dies vnus .i. p̃m. c Pone fa. tuã ꝫ pha. ad, pnũciãdũ miſeriã ei t pplo ſuo futurã. c Ec ego ad te. ſ. ꝺſtruendũ. d Draco. pp doloſitatẽ e Magne. ppt ptãrẽ. f Qui cubas. ſ. ſecure bi tas ſm tuã eſtiationem. g In medio fluminuz tuoz. i. in egypto q̃ nilo irrigat: et nilus pp eius magnitudinẽ t ire ſe cũdationẽ in pluribus alueis diuidit: h Et dic. p̃ nimia ſupbia. i Meus eſt fluuius. i. domioz i egypto: nec ſupio rẽ aliq̃ẽ aliq̃li r cognoſco. k Et ponã frenũ i maxillis tuis. i inſtictũ exeũdi in pre liũ ꝫ regẽ babylonis. l Et agglutinabo piſces fluminũ tuozũ. i. oẽs bellatores egypti i hoc aſſentiẽt tibi: m Et extrahã te rẽ. q̃a fuit obuiã r̃gi babylõis vſq̃ ad fines regni egypti. n Et p̃jciã te i deſertũ. qz ibi fuit interfect': t maioz ps ſui exercit' t eoz cadauera remãſerũt inſepulta. o Pro eo. Hic p̃ſit cã ſcda demeritoria q̃ fuit falſa ꝑfidentia quã dedit ſedechie regi iude: p̃mittẽs ei auxiliũ ꝫ regez babyloniſ: ex quo ſedechias fuit motus ad rebellandu regi babylõis: a quo cũ pplo ſuo fuit captus t captiuatus: rege egypti nõ p̃ſtante ei auxiliũ: vt hĩ iere. xxvij. t hoc eſt q̃ dr: o Pro eo q̃ fui. ba. arun. do. iſrl. falſam confidentiam ei ꝑbendo. p Qñ apprehenderẽt te manu. confidentes de tuo auxilio. q Et ꝑfractus es. eis deficiendo. r Et laceraſti omnẽ humerum eoz̃. .i. fuiſti occaſio occiſionis t deſtructõis eoz: t ſubditur pena cum dr: Propterea rẽ. t patet lra ex p̃dictis vſq̃ ibi: s A turre ſyenes. que eſt i vno termio egypti. t Uſq̃ ad termios ethiopie. q̃ ſũt in oppoſita parte. v Nõ p̃ tranſibit eã pes hois rẽ. i. ita pauci erũt ibi: q̃ q̃i p nihilo erũt cõputãdi: ſic̃ dr cõiter: nullus ẽ i foro quãdo ſũt ibi pauci compatiue reſpectu numeri qui ſolet ibi eſſe. cetera patent vſq̃ ibi: x Et diſpergã egyptios in nationes. q̃a plures eozum fuerũt in captiuitatez ducti: t multi in ſeruitutez venditi gẽtibus t nationibus diuerſis. y Quia hec dicit. Hic conſequenter deſcribitur egypti repatio cum dicit: Poſt finẽ. xl. annoz cõgregabo egyptum de populis rẽ. z Et collocabo eos i ira phatures. que eſt in optimo egypti loco. a Et erunt ibi i regnum humile. ita q̃ non reuertentur ad p̃ſtinam pompã t ſuperbiam. b Neq̃ erũt vltra domui iſrl confidentia. ſ. falſa ſic fuerunt tpe ſedechie. c Docẽtes iniquitatem. induxerunt eniz ſedechiam ad frangẽdum iuramentuz q̃ fecerat regi babylõis ideo ſ̃dit: d Ut fugiant. de dominio nabuchodonoſoz. e Et ſequãtur eos. idest egyptios de eis confidendo. f Et ſcient quia ego dominus. per expiẽtiaz poteſtatis t vidicte mee g Et fãm ẽ. Hic ponit deſtructõis egypti cã effectia q̃ ẽ duplex vna p̃ncipalis. ſ. deus t alia inſtrumentalis .ſ. rex babylõis t eius exercitus: t vtraq̃ tangitur in hac parte: premittit tñ tpus huius reuelationis facte ezechieli cũ dr: g Et factũ eſt i xx. t vij. ãno. tranſmigratõis ioachi regis iude. h In p̃mo. ſ. mẽſe. i In vna mẽſis. i. pria die mẽſis: vt. ſ. ſupra poſitũ ẽ. k Nabu. rex ſer. feꝫ exer. ſu. i executõe iuſticie mee a Aduerſus ty. q̃ pp ſuã ſupbiã ꝺſtrui meruerat ꝫz diuinã iuſticiã. b Oẽ caput. i exercitu nabu. c Decaluatũ.

Et anno decimo t duodecimo meſe vna die meſis factũ eſt vbũ dñi ad me dicens: Fili hois: ponẽ faciẽ tuam ꝓtra pharaonẽ regẽ egypti: t ꝓphetabis ꝺ eo: t de egypto vniuerſa loquere t dices: Hec dicit dñs deus: Eccẽ ego ad te pharao rex egypti draco magne qui cubas i medio fluminũ tuoz et dicis mea ẽ fluuius: t ego feci memet ipſũ. Et ponã frenũ in maxillis tuis: et agglutinabo piſces fluminũ tuozum ſquamis tuis. Et extrahã te de medio fluminuz tuoz: t vniuerſi piſces tui ſquamis tuis adherebũt. Et proiciaz te in ꝺſertum: t oẽs piſces fluminis tui. Sup faciem tre cades: t nõ colligeriſ: neq̃ congregaberis. Beſtijs tre t volatilibus celi dedi te ad deuorandum: t ſciẽt oẽs habitatores egypti q̃z ego dñs. Pro eo q̃ fuiſti baculus arũdie domui iſrl q̃ apprehenderũt te manu: et ꝓfractus es et laceraſti oẽm humerũ eoz: t innitẽtibus eis ſup te cõminutus es t diſſoluiſti oẽs renes eoz: pro pterea hec dicit dñs deus: Ecce ego adducã ſuper te gladium meũ: t interficiaz ꝺ te hominẽ t iumentum. Et erit terra egypti in ꝺſertum t in ſolitudinẽ: t ſciẽt quia ego dominꝰ. Pro eo q̃ dixeris: fluuius meus ẽ t ego feci euz: iccirco ecce ego ad te t ad flumia tua. Daboq̃z terram egypti in ſolitudinẽ gladio diſſipatã a turre ſyenes uſq̃z ad tmiꝰnos ethiopie. Non ptranſibit eam pes hois: neq̃z pecus ſumẽti gradietur i ea: t nõ habitabitur quadraginta ãnis. Daboq̃z terrã egypti ꝺſertam in medio terrarum deſertarũ: t ciuitates eius i medio vrbium ſubuerſarũ t erũt deſolate quadraginta annis. Et diſpergã egyptios in nationes: t vẽtilabo eas i terras. Quia hec dic̃ dñs deus: poſt finez q̃dragita ãnoz cõgregabo egyptũ ꝺ populis i quibꝰ diſperſi fuerãt: t reducã captiuitatem egypti: et collocabo eos i terra phatures in terram natiuitatis ſue: et erũt ibi i regnũ humile. Inter cetera r̃gna erit humilima: t nõ eleuabitur vltra ſup natiões. Et iminuã eos ne impent gentibus: neq̃z erũt vltra domui iſrl ꝓfidẽtia ꝺcẽtes iniqtatẽ ut fugiant et ſequãtur eos: et ſciẽt qz ego dñs deus. Et factũ ẽ i viceſimo t ſeptimo ãno i p̃mo in vna mẽſis: factũ ẽ vbũ dñi ad me dicens: Fili hois: nabuchodonoſoz rex babylõis ſeruiuit ſeꝫ exercitũ ſuũ ſeruitute magã ad ꝺuſus tyz. Oẽ caput decaluatũ:

ex deportatione bacineti ferrei vel galee. o Et omis humerus depilatus ē. ex deportatiōe lapidū ⁊ lignoꝝ quibus nabuc. voluit facere viā vsq; ad tyrū: vt ꝓdictū ē. e Et merces nō ē reddita ei: neq; exercitui eius de tyro. q; habitatores tyri videntes appropinquare eius captionē oia ꝑcio sa q̄tū potuerūt miserūt ad īsulas lōge per nauigiū: ⁊ residuum abscōderūt in ira. vel ꝓiecerī in mare ne aliq̄d inde haberēt chaldei. f Propterea tē. dabo nabu. regi babylōis i terra egypti. .i. faciā eū ibi habere victoriā. g Et deꝑdabit manubias .i. q̄cūq; ꝑciosa: ⁊ dicūt manubie q̄ manu capte. cetera patēt ex dicti. Sz q̄rit h quō bona egypti data fuerūt a deo nabu. ⁊ eius exercitui ꝓ destructiōe tyri. Ad q̄ dicēdū q; si nabu. fecit hoc ituitu iusticie: vtpote pp malicia habitātium i tyro bñ meruit ex hꝰ retributionē tēporalē q̄ vis eēt idolatra ⁊ infidel. Si āt ñ fec̄ hoc ituitu iusticie: sz dñatōis ⁊ cupiditatis sibi die: sic̄ videt textꝰ sōare ex p̄cedētib⁹: sic nō meruit inde mercedē aliquā ēt tpalē: ⁊ fm hoc scriptura loq̄t h ō deo sic̄ ⁊ i multis aliis locis morte hūano Apō hoiesꝫ. n. ille cuꝰ aduersariꝰ ōbellat ab aliquo gratē debellātu: quus nō fecerit hꝰ i tuitu eiꝰ: sic̄ dī. ḡ. Reviij. q; thou rex emath misit iocalia p̄ciosa dauid eo q; percusserat adadezer reḡ syrie eiꝰ inimicum licet hoc nō fecisz aliqualit ꝓpter ipsum.

ēt omnis humerus depilatus est. Et mercēs non ē reddita ei neq; exercitui eius de tyro: ꝓ seruitute q̄ seruiuit mihi aduersus eaz Propterea hec dicit dñs deꝰ: Ecce ego dabo nabuchodonosoꝛ regē babylonis i terra egypti: ⁊ accipiet multitudinē eius ēt deꝑdabit manubias eius ⁊ diripiet spolia eius: ⁊ erit merces exercitui illius ⁊ operi quo seruiuit aduersus eaz Dedi ei terrā egypti: ꝓ eo q; laborauerit mihi ait dñs deus. In die illa pullulabit cornu domꝰ isrl: ēt tibi dabo apertū os i medio eoꝝ ⁊ sciēt q; ego dñs. .xxx.

ET factuz ē vbū domini ad me dicēs: Fili hominis ꝓpha: ⁊ dic: Hec dicit dñs deꝰ: Ululate vē ve dies: qa iuxta est dies: ⁊ appropinquabit dies domini: dies nubis tempus gētium erit. Et ueniet gladiꝰ i egyptū: ēt erit pauoꝛ i ethiopia cū ceciderint vulnerati i egypto: ⁊ ablata fuerit multitudo illiꝰ: ēt destructa fundamēta eius. Ethiopia ⁊ libya ⁊ lydi ⁊ oē reliquū vulgus ēt chub ēt filij terre federis cum eis gladio cadēt. Hec dicit dñs deus: Et corruēt fulciētes egyptum ⁊ destruetur superbia imperij eius. A turre syenes gladio cadent in ea: ait dñs exercituū. Et dissipabuntur i medio terrarum desolatarum: ⁊ vrbes eius in medio ciuitatuz desertarum erūt ⁊ scient quia ego dominus deus: cum dedero ignem i egypto ⁊ attriti fuerint oēs auxiliatores eius. In die illa egrediētur nūcij a facie mea in triēribus ād ꝓterēdam ethiopie confidētiaz: ēt erit pauoꝛ i eis i die egypti: qūia absq; dubio veniet. Hec dicit dñs deus. Et cessare faciam multitudinez egypti i mānu nabuchodonosoꝛ regis babylōis. Ipse ⁊ ppls eius cum eo fortissimi gentium adducētur ad disperdendam terram. Et euaginabūt gladios suos super egyptuz: ⁊ implebunt terram interfectis: ēt faciam alueos fluminū aridos ⁊ tradam terram i manus pessimorum: ⁊ dissipabo terram ⁊ plenitudinem eius in manus alienorum. Ego dominus locutus sū Hec dicit dominus deꝰ: ēt dispdā simulacra: ⁊ cessare

a Et factū ē. Hic ꝓnter ezechiel ꝓphetat nō solū ꝓ egyptios: sz ēt ꝓ eoꝝ auxiliarios: ⁊ diuidit i duo: q; primo ꝓphetat ꝓ vtroq; coniūcti: 2° ꝓ egyptios sepatim: ibi Hec dic̄. Circa ꝓmū dicitur:
b Ululate. p̄ doloꝛe. c Ue ve dici. s. destructionis egypti q̄ ꝓpiqua ē: iō sbdit: d Et veniet gladius. s. chaldeoꝝ. e In egyptū. ⁊ etiā sup auxiliatores eoꝝ iō subdit: f Et erit pa. in ethio. que erat egypto ꝓsedēata. g Et destructa fundamēta. ciuitatuz et ꝓtaliciorꝝ egypti h Et chub. id est arabia egypto confederata.
i Et filij terre federis. i. iudei q̄ post morte godolie fugerūt in egyptuz ⁊ ibi cū egyptijs fuerunt partim occisi ⁊ parti captiuati a chaldeis: vt habet hieremie. xlij. Dī aūt h iudea terra fedēris: qz ꝓmissa fuit abrae ⁊ semini eius in federe: qđ iūxit cū eo dominus: geneſis .xv.
h A turre syene. q̄ ē i vno limio ire egypti. i Gladio cadēt. ⁊ i hoc innuit destructio totiꝰ ire. cetera patent vsq; ibi:
k In die illa egredi. nū. a fa. mea. i. chaldei. ꝓcedētes ex ordinatiōe mea. l In triēribus. i. i nauibus habētib⁹ tres ordines remoꝝ.
m Ad ꝓterēdā ethiopie ꝓfidētiā. pꝰ ōstructōez. n. egypti iuert illuc chaldei p mare. n Et erit pa. i eis. i. i ethiopib⁹. n In die egypti. i. tpe q̄ ōstruet egyptꝰ. o Qz absq; du. ve. .s. vtriusq; ire ōstructio. p Et cef. fa. mlti. egy. tē. qz ñ poīt reſistere nabu. regi. q Et fa. alueos flu. ari. sic̄ dez ē. ē. s. nilus trāsiēs p egyptū i plures alueos diuidit: q̄ tñ p chaldeos ad hꝰ fuerunt sbdiuisi: vt eq̄tes ⁊ pedites trāsire posset facilī p totā trā egypti. r Hec dic̄. Hic ꝓphat ꝓ egyptios sepati: ⁊ pꝰ ꝓ mltitudinē plebis generalit: 2° ꝓ psonam regis ꝓncipalit: ibi Et factū ē. Circa ꝓ mū dī: s Et disperdā sīlacra. qz chaldei inde accipiebant auꝛ ⁊ argētū ⁊ destruebāt residuū. t De mē.

ex deportatione bacineti ferrei vel galee. o Et omis humerus depilatus ē. ex deportatiōe lapidū ⁊ lignoꝝ quibus nabuc. voluit facere viā vsq; ad tyrū: vt ꝓdictū ē. e Et merces nō ē reddita ei: neq; exercitui eius de tyro. q; habitatores tyri videntes appropinquare eius captionē oia ꝑcio sa q̄tū potuerūt miserūt ad īsulas lōge per nauigiū: ⁊ residuum abscōderūt in ira. vel ꝓiecerī i mare ne aliq̄d inde haberēt chaldei. f Propterea tē. dabo nabu. regi babylōis i terra egypti. .i. faciā eū ibi habere victoriā. g Et deꝑdabit manubias .i. q̄cūq; ꝑciosa: ⁊ dicūt manubie q̄ manu capte. cetera patēt ex dicti. Sz q̄rit h quō bona egypti data fuerūt a deo nabu. ⁊ eius exercitui ꝓ destructiōe tyri. Ad q̄ dicēdū q; si nabu. fecit hoc ituitu iusticie: vtpote pp malicia habitātium i tyro bñ meruit ex hꝰ retributionē tēporalē q̄ vis eēt idolatra ⁊ infidel. Si āt ñ fec̄ hoc ituitu iusticie: sz dñatōis ⁊ cupiditatis sibi die: sic̄ videt textꝰ sōare ex p̄cedētib⁹: sic nō meruit inde mercedē aliquā ēt tpalē: ⁊ fm hoc scriptura loq̄t h ō deo sic̄ ⁊ i multis aliis locis morte hūano Apō hoiesꝫ. n. ille cuꝰ aduersariꝰ ōbellat ab aliquo gratē debellātu: quus nō fecerit hꝰ i tuitu eiꝰ: sic̄ dī. ḡ. Reviij. q; thou rex emath misit iocalia p̄ciosa dauid eo q; percusserat adadezer reḡ syrie eiꝰ inimicum licet hoc nō fecisz aliqualit ꝓpter ipsum.
h In die. Hic ꝓnr describit ppli iudaici reductio i iudeā cū dī: In die. i. in tpe a deo ꝓuiso. i Pullulabit cor. do. isrl. qđ fuit impletū tpe cyri q̄ sub zorobabel duce dedit iudeis licentiam redeūdi. k Et tibi dabo aptū os. qz oīb⁹ apparebit q; tua ꝓphia fuerit impleta: ⁊ sic poteris cōstanter dicere q; hec habuisti ex dīna reuelatiōe. Sic̄. n. mardocheus ⁊ daniel post reditū captiuitatis vixerūt per aliquod tēpus vt patet ex libris hester ⁊ danielis: q; assuerus cū quo fuit mardocheus regnauit post reditum captiuitatis babylonice: mardocheus autem ⁊ ezechiel ducti fuerunt in babylonem simul cum ieconia rege: ⁊ sic potuit tantum viuere: sicut mardocheus.

Capitulum .XXX.

ciuitas est egypti que nunc dicit damnata. a Et dux .i. rex. b De ira egypti nō erit ampl⁹. i. vsq; ad magnū tps: q; p' finē. xl. annoz in egypto fuit ignū: hūile tm vt hī. c. ppe. Leta vbi noiantur diuerse ciuitates egypti patēt vsq; ibi: c Juuenes eliopoleos t bubasti. i. homines apti ad plium de istis ciuitatib⁹. d Gladio cadēt. in prelio. e Et ipse. s. ciuitates. f Captiue ducēt. i. fliqu⁹ pples i eis habitās g Et i taphnis nigrescet dies. me taphorica ē locutio: ad ōstrandū tribulatōis superuenture magnitudinē. Leta patēt i lra. h Et fēm ē. Hic ppbat pncipaliter ꝓ plonaz regis: t prio ponitur tps h⁹ reuelationis cū dicitur: Et factū ē i. xj. anno transmigratōnis ioachi. sic enī cōputat ezechiel: q; fuit de transmigratis cū eo: vt dictū ē. i Fi. ho. brachiū pharao. .i. potestatez eius k Cōfregi. i. de prio confringaz. l Et ecce ñ ē obuolutū. s. pānis t ligatur: eo q; fractura ē īsanabilis Leta patent vsq; ibi: m Et dispā egy. i gē. captiuādo pples ei⁹ i diuersis trīs t natōnib⁹. n Et cōfortabo bra. regis baby. i. virtutem ei⁹ t bellatoz⁹ suoz. o Dabo q; gla. me. i mānu ei⁹. hoc dr ad instruādū q; victōia quā habuit i egypto fuit magis vtute diuina q; hūana. cetera patent.

Capi. XXXI.

Et factū ē Postquā ezechiel. p phauit ꝓ egyptuz h ad hoc adduc exēplū: qō prio declarat: 2° ad pposituz adaptatur: ibi Cui assimilatus es. Circa pmū sciēdum q; exēplum ponit h de rege assyrioz qui fuerat potenti faciam idola de memphis et dux de terra egypti non erit amplius. Et dabo timorem i terrā egypti: t dispergam terrā phatures: t dabo ignē in taphnis: t faciā iudicia mea in alexandria Et effūdam indignationē meam sup pelusiū robur egypti: t interficiā multitudinē alexandrie: t dabo ignē in egypto. Quasi parturiēs dolebit pelusiū: t alexādria erit dissipata: t in mēphis āgustie quotidiane. Juuenes eliopoleos t bubasti glādio cadēt: et ipse captiue ducētur. Et i taphnis nigrescet dies: cū contriuero ibi sceptra egypti: t defecerit in ea supbia potētie eius Ipsam nubes opiet: filie ār eius in captiuitatē ducētur Et iudicia faciaz i egypto: t sciēt q; ego dñs. Et factū ē in vndecimo āno: i pmo: i septima mēsis factum ē v̄bum dñi ad me dicēs: Fili hois brachiū pharaonis regis egypti cōfregi: et ecce nō ē obuolutū vt restitueretur ei sanitas vt ligaret pannis t fasciret lintheolis t recepto robore posset tenere gladium. Propterea hec dic dñs de⁹: Ecce ego ad pharaonē regez egypti t cōminuam eius brachiū forte: sed cōfractū: t deiciā gladiū de mānu eius. Et dispergā egyptū in gētibus: t vētilabo eos i terris. Et cōfortābo brachia regis babylōis: daboq; gladiū meum i manu ei⁹. Et ꝓfringaz brachiū pharaōis: t gemēt gemitib⁹ interfecti corāz facie ei⁹. Et ꝓfortabo brachia regis babylōis: t brachia pharaonis cōcidēt. Et scient q; ego dñs: cum dedero gladium meū in manū regis babylōis: t extenderit eū sup terraz egypti. Et dispergā egyptū in nationes t ventilabo eos i terras: et scient q; ego dñs. .xxxi.

Et factūz ē in āno vnō cimo: tertio: vnā mēsis factū ē v̄bum dñi ad me dicēs: Fili hois: dic phāraōi regi egypti t pplo ei⁹: Cui similis fctus es in magnitudine tua: Ecce assur q̄si cedr⁹ in libano pulcher ramis: et frondibus nemorosis: excelsusq; altitudine: et iter condēsas frondes eleuatū est cacumē eius. Aquē nutrierunt illū: Abyssus exaltauit illū Flumia eius manabant in circuitu radicuz eius: et riuos suos emisit ad vniuersa ligna regiōis. Propterea eleuata est altitudo ei⁹ sup omnia ligna regioni: t multiplicata sunt arbusta eius: t eleuati sūt rami eius ꝓ aqs multis. Cūnq; extendisset vmbram suam: in rāmis ei⁹ fecerunt nidos omnia volatilia celi: et sub frondibus ei⁹ genuerūt omnes bestie saltuū: t sub vmbraculo illi⁹ habitabat cetus gentium plurimarum. Eratq; pulcherrim⁹ i magnitudie sua: t i dilatatōe arbustoz⁹ suo

or rege egypti: t tamen debellatus fuerat ex ordine diuine iustitie a nabuc. pp quod rex egypti nō debebat confidere se posse ei resistere. Igitur pars ista in duas diuidit: quia prio ponitur regis assyrioz sublimatio: 2° eiusdem deiectio: ibi Propterea. Circa pmum ponit tēpus huius reuelatiōis cū dr: a Et factū est in āno. xj. s. transmigrationis ioachi.

b Tertio. s. mense c Una mēsis. i. prima die mensis: t sic patet q; hec reuelatio facta est post pcedētē per duos menses. vj. dieb⁹ min⁹. d Dic pharaoni regi egypti t populo eius. eos cōiungit in prophetia. quia coniungēdi erāt in pena. e Cui similis fctus es. quasi dicat q̄tuncūq; sis potens: adhuc tamē nō ascendisti ad potentiam regis assur: iō sbditur: f Ecce assur quasi cedrus in libano. i. altior ceteris regibus: sicut cedr⁹ alijs arboribus. g Pulcher ramis. in pulchritudine prolis. h Et frondibus nemoroſ .i. principibus t militib⁹ copiosus. i Excelsusq; altitudie. potestatis regie. k Et inter condensas frondes. i. per multitudinem principum t bellatorum suorum.

l Eleuatum est cacumen eius. i. dominium eius super multa regna. m Aque nutrierunt illuz cē. per aquas t abyssum intelligitur copia diuitiarum: p quā habuit fortes bellatores ex diuersis natiōnibus collectos: ideo subditur: Et riuos suos emisit et cetera. t q; p hoc eleuata est et dilatata potestas sua: ideo subdit: Propterea eleuata ē cē. n Cunq; extēdisset vmbram suaz. p potētie sue dilatatiōnē. o Jn ramis ei⁹ fece. ni. oia vola. celi. i. reges magni acqeuerunt subīci sibi. p Et sub frondibus eius genuerūt oēs bestie saltuū. i. homines q̄ videbātur idomabiles fuerunt subiecti p eū. Cetera patēt vsq; ibi

a Cedri nō fuerūt altiores illo i padiſo dei. i. alīꝫ reges in
ra ꝙtūcūqꝫ bona ⁊ amena: nō erāt ei eḡles in potētia: neqꝫ
i multitudie bellatoꝝ: iō ſb̄dit: b Et platāi ñ fue. eq̄ frō
dib' illi'. Oē lignū cē. i. oē regnū ꝙtūcūqꝫ pulchꝝ ⁊ amenū
i diuitijs ⁊ potētia nō fuit ei adeq̄tū. c Et emu. ſūt eum
oia ligna. i. oēs r̄ges i
uidebāt ei pp ei' excel
lētiā. d Que erāt
i padiſo dei. reges. n.
ſolēt delitioſe viuere
⁊ iō dicūt eē in regnis
ſuis q̄i i padiſo: dī tñ
padiſus dei: q; digni
tas regia a deo ꝓcedit
Prouer. viij. Per me
reges regnant cē.
e Propter. hic ꝓ
ter ōſcribit reg' aſſur
ōiectio cū dī: Propte
rea cē. i. q; pp ptātē a
deo ſibi ꝓceſſā eleua
tus ē in ſuperbiam.
f Tradidi eū i ma
nus fortiſſi. gētiuꝫ. i.
nabuc. g Juxta i
pietatē e' eieci eū. ipie
tas ē ꝓpe peccatum ꝫ
deū: hic pietas ē cult'
diuin'. Rex āt aſſyri
oꝝ ex nimia ſupbia
ꝓrupat i diuinā blaſ
phemiā ⁊ ptēptū di
cēs. iij. Re. xix. Scri
bēs ezechie: Nō te ſe
ducat dñs de' tu' in q̄
habeſ fiduciā cē. ⁊ iō
meruit deici a regno
b Et ſucci. eū alieni.
. i. chaldei. i Et p
ūciēt eū ſp mōtes cē.
. i. in mōtib' ⁊ vallib'
debellabūt eū chaldi
iterficiēdo pplz eius.
k Et recedēt ō vm
braculo ei'. i. ō domi
nio ipi'. l Oēs po
puli ⁊ra. quos ſibi ſb̄
iecerat armoꝝ vtute
m In ruina ei'. qa
ꝓpauerat regez aſſur
cedro: iō delectionez
ei' deſignat ſb̄ ſilitudi
ne cāu' cedri. n Di
tauerūt oia vola. cē.
. i. i cedro illo añ ꝙ ru
eret. habitauerūt vo
latilia cē. ⁊ exponat vt ſupra. o Quāobrē nō eleua. in
altitu. ſua cē. i. illi q̄ remanebūt de aſſyrijs nō aſcēdēt dece
tero ad ꝓſilem ptātē: ⁊ ſb̄dit cā cū dī: p Quia oēs tradi
ti ſūt i mortē. co: palē. q Ad ⁊rā vlti. i. ad ifernū ꝙtum
ad aia: q̄ a doctoꝝib' dī eē i. pſūdis ire: ⁊ eodē mō intelligit
qō ſb̄ditur: r Ad eos q̄ deſcen. i lacū. i. q̄ añ mortē xpi
deſcenderāt i gehēnā: put expōit Ra. ſa. s In die qñ de
ſcēdit ad inferos indixi luctū. amicis ei'. t Opui eū abyſ
ſo. i. abſoꝛbui eū exercitu chaldeoꝝ. v Et ꝓhibui flumi
na eius cē. i. diuitie eius ⁊ potentia nō potuerūt eū liberare
x Contriſtatus ē ſup eū libanus. i. regnum aſſyrioꝝ.
y Et oia ligna agri cōcuſſa ſūt. i. vinitores ⁊ agricole
z A ſonitu ruine eius cōmoui gentes. p̄ ſtupoꝛe ⁊ ad
miratione de ruina tanti regis. a Cū deducerem eū
ad ifernū. quātū ad aiam. b Et conſo. ſūt i ⁊ra inſi.
. i. in inferno q̄ dī
eē i terre ꝓfundo
q; illi q̄ ꝓius ibi
deſcēderāt recepe
rūt conſolationem
aliquā de ei' ōſcē
ſu: ſolatiū. n. ē mi
ſeri habere ſociū
i pena: ⁊ maxie il
loꝝ qui occiſi fue
rant ꝑ reges aſſy
rioꝝ: ꝑ talē mōz
dī eſaie. xiiij. ō re
ge babylōis: Uni
uerſi reſpōdebūt
⁊ dicent tibi: ⁊ tu
vulneratus es: ſic
⁊ nos: noſtri ſilis
effectus es. ſic ibi
dē fuit expoſituz.
c Omia ligna
voluptatis. i. r̄ges
⁊ potētes in hoc
mundo qui i hoc
mūdo vixerūt ō
litioſe. d Nā
⁊ ipſi cū eo deſcē
dent. ad eundem
locū. e Et bra
chium vniuſcu'
q;. i. fortitudo ei'
ad infernum de
ducta. f Sedebit ſub vmbraculo eius. i. aliquaz conſolationez in eius deſcenſu habebit modo p̄dicto: ſicut vmbraculum facit cōſolationem calefacto. g Cui aſſimilatus es. hic conſequenter exēplum de rege aſſur poſituz applicatur ad ꝓpoſitum. ſ. ad regem egypti de quo ſupra dcm ē in ꝓncipio. c. Cui ſimilis factus es cē. ⁊ ſubdit: Ecce aſſur cē. Et eodē modo hic intelligit: g Cui aſſimulatus es. q. d. regi aſſur in deiectione: licet nō fueris ei equalis in poteſtate: vt ſupra dcm eſt: tamē fuiſti valde magnus inter alios reges.
h Ecce deductus es cū lignis voluptatis. i. cū regibuſ iam defunctis. i Ad ter. vltimam. i. in gehēnam.
k In medio incircūciſoꝝ cē. q̄ cuz hoc erāt idolatrie dediti. l Ipſe ē pharao cē. iſtud ponitur vltimo ad denotandum q; ea que dicta ſunt in hoc capitulo: dicta ſunt ꝓpter eius deiectionem ⁊ populi ſui.

rum. Erat. n. radix illius iu
xta aquas multas. Cedri
nō fuerūt altiores illo i pa
radiſo dei. Abietes nō ade
quauerūt ſūmitatem eius:
et platani nō fuerunt eque
frondibus illi'. Oē lignuz
paradiſi dei nō eſt aſſimila
tum illi ⁊ pulchritudini ei'
qm̄ ſpecioſū feci eū ⁊ multis
ꝓdēſiſq; frondib'. Et emu
lata ſūt eū omnia ligna vo
luptatis: que erant in para
diſo dei. Propter hec dic
dñs deus: Pro eo q; ſubli
matus eſt in altitudine ⁊ ō
dit ſūmitatem ſuam virētē
atq; condēſam: ⁊ eleuatuz
eſt coz eius in altitudie ſua
trādidi eum in manus for
tiſſimi gentiū. Faciens faci
et ei. Juxta impietatē eius
eieci euz: et ſuccident eū ali
eni ⁊ crudeliſſimi nationū.
Et proijciēt eū ſuper mon
tes: ⁊ in cūctis cōuallibus
corruent rami eius. Et con
fringent arbuſta eius i vni
uerſis rupibus terre: et r̄ce
dent de vmbraculo ei' ōes
populi terre: ⁊ relinquēt euz
In ruinā eius habitauerūt
omnia volatilia celi: ⁊ in ra
mis eius fuerunt vniuerſe
beſtie regionis. Quāobrez
nō eleuabuntur in altitudi
ne ſua omnia ligna aquaꝝ
nec ponēt ſublimitatē ſuaz
inter nemoroſa atq; frōdo
ſa: nec ſtabunt in ſublimita
te ſua omnia que irrigātur
aquis: quia omnes traditi
ſunt in mortem ad terram
vltimam in medio filioruz
hominū ad eos qui deſcē
dunt in lacū. Hec dicit dñs
deus: In die qñ deſcendit
ad inferos idixi luctū: ōpe
rui eū abyſſo et prohibui
flumia eius: ⁊ cohercui aq̄s
multas. Contriſtatus ē ſup
eum libanus: et oia ligna
agri concuſſa ſūt. A ſonitu
ruine eius cōmoui gentes:
cum deducerē eū ad infer
nū cū his qui deſcendebāt
in lacū. Et cōſolata ſūt in
terra infima: omnia ligna
voluptatis egregia atq; p̄
clara in libano: vniuerſa q̄
irrigabant aquis. Nam et
ipſi cū eo deſcendent ad in
fernū ad interfectos gladio
et brachiū vniuſcu' q; ſedē
bit ſub vmbraculo eius in
medio nationum. Cui aſſi
milatus es o inclyte atque
ſublimis inter ligna volu
ptatis: Ecce deductus es
cum lignis voluptatis ad
terram vltimaz. In medio
incircunciſoruz dormies:
cum eis qui interfecti ſunt
gladio. Ipſe eſt pharao et
omnis multitudo eius dic
dominus deus.

Et factū ē. Postq̄ pphēta denūciauit. XXXII. regis egypti deiectionē: hic ꝓnter assumit sup hoc lamētationē. Et diuidit in duas ptes: qa ꝑmo planctus incipitur: 2° iterū resumitur: sic ſolet fieri i carmine lugubri: 2° ibi Et factum est. Prima in duas: q2 ꝑio recolit eā pcedens sublimitas: 2° ponitur ipa sequēs calamitas q2 infelicissimus i fortunij genus est fuisse felicem. j. ō ꝓsola. 2ª ibi. Propterea. Circa pmuz p̄mittitur tēpus reuelationis cū dī: a Et factum est in. xij. ānno. s. transmigrationis ioachi. Cetera patent vsque ibi: b Leōi gētium assimilatus es. in fortitudine ⁊ crudelitate.

c Et draconi. i. ceto. vnde genī. j. vbi nostra trāslatio hz: Cete grandia. in heb. hētur Dracones magos.

d Et vēti. cor. .i. ptāte tua eleuatus. e In fluminibus tuis. h° dī q2 terra egypti est fluuialis ex diuisione nili: vt supra dictum est.

f Et conturbabas aquas pedib° tuis. tyrānice rgē do. g Propterea. hic ꝓnter ponitur e° calamitas ⁊ ꝑio describitur hec miseria: 2° ei° causa effectiua: ibi Quia hec dicit. Circa ꝑmum dī i pſōa dī: h Propꝛea. i. q2 abusus es ptāte a me tibi cōcessa. i Expandā sup te rete meū. i. exercitum chaldeorum.

Et factū ē. xij. XXXII. anno in mēse. xij. i vna mensis: factū est ⁘bum dñi ad me dicens: Fili hominis assume lamētū sup pharaonē regē egypti: ⁊ dices ad eū: Leoni gētiū assimilat° es: et draconi qui est in mari Et uētilabas cornu i flūminibus tuis: et cōturbabas aquas pedib° tuis: ⁊ cōculcabas flumia earuz Propterea hec dicit dñs deus: Expandā super te rete meum i multitudine populorū multoꝝ: et extrabam te in sagena mea: ⁊ ꝓiciaz te i terram. Sup faciem agri abiciā te: ⁊ bitare faciā sup te oia volatilia celi: ⁊ saturabo de te bestias vniuerse terre. Et dabo carnes tuas sup mōtes: et implebo colles tuos sāie tua. Et irrigabo terram fetore sanguinis tui: insup mōtes ⁊ valles implebunt ex te. Et ōperiam cū extinctus fueris celos: ⁊ nigrescere faciam stellas ei° Solē nube tegam: et luna nō dabit lumen suū. Oia luminaria celi mērere faciā super te: ⁊ dabo tenebras super terrā tuam dicit dñs deus. Et irritābo cor pplorum multorū: cū induxero contritionē tuam in gentibus super terras quas nescis: et stupescere faciā sup te populos multos. Et rēges eoꝝ horrore nimio formidabūt super te: cū volare ceperit gladius meus super facies eorum: ⁊ obstupescent repente singuli pro anima sua in die ruine sue. Quia hec dicit dñs deus: Gladius regis babylonis veniet tibi: in gladijs fortiū deijciam multitudinē tuaz Inexpugnabiles oēs gentes he. Et vastabunt superbiam egypti: ⁊ dissipabit multitudo eius. Et perdaz oia iumēta eius: quē erant super aquas plurimas: et nō cōturbabit eas pes hominis vltra: neq3 vngula iumentoꝝ turbabit eas. Tūc purissimas reddam aquas eoꝝ ⁊ flumina eoꝝ quasi oleū adducam ait dominꝰ deus: cū dedero terrā egypti desolatam. Desereā aūt terra a plenitudine sua qñ percussero omnes habitatores eius: ⁊ scient quia ego dominus. Planctus est: et plangent eum filie gentiuz super egyptū ⁊ super multitudinē eius plangent eum ait dñs deus. Et factū ē in duodecimo ānō: in quintadecima mensis: factum ē verbum domini ad me dicens: Fili hominis: cāne carmen lugubre sup multitudinē egypti. Et detrahe

o Et luna. i. regina. p Nō dabit lumē suū. i. nō icedet ornata ſz magis captiuata. q Omnia lumiaria celi. i. ſapiētes egypti: tūc. n. vigebat ibi ſapiētia: vt hī. j. metaphy. r Mererē ſa. pp regis ⁊ regni deiectionē. s Et irrita bo. i. ꝓ te, puocabo. t Cū indu. cōtri. tuā i gentib°. i. cuz pplm tuum ꝓtritum captiuabo inter gētes extraneas ⁊ longiqs. v Et stupe. fa. su. te .i. pp tui tantā deiectionē ⁊ populi tui.

x Et reges eoꝝ rē. .i. nō solū vulgares: ſz ēt reges ⁊ potētes ti mebūt ne ſile eis accidat. y Cū volare cepit gladius meus. i. vindicta mee iusticie.

z Sup faci. eoꝝ. videntes appropinquare chaldeoꝝ exercitū q̄ dī hic gladius dñi eo q° erat executor diuine iusticie: ⁊ h° modo rex humoꝝ dixit ſctō lupo ego trecēſi ſe eē flagellum dei.

a Quia hec dicit. Hic ꝓnter ponitur cā effectiua dicte deiectionis: instrumētal tñ: q2 rex babylōis in h° erat istrumētum dei: vt dictū ē: ió dicitur:

b Gladi° regis babylōis vēiet tibi. i. ad destructionem tuam

c Inexpu. oēs gen. he. exītes cū babylonis rge. d Et pdā oia iumēta. q2 chaldi ñ solū iterficiēt hoies ſz ēt pdabunt aialia.

e Que erāt sup aq̄s plūmas. ira. n. egypti pascualis est pp irrigatōez nili f Et ñ cōtur. eas pes homis rē. i. ita pauci erūt homies ⁊ aialia i ira egypti q° ex trāsitu eoꝝ nō turbabūtur aq̄ ſz erūt purissime. g Et plan. eū filie gētiuz. i. mulieres i diuerſ terris cātabāt sup eū cāmē lugubre magl ad

k Et extrabam te. de loco p̄sentis vite. l Sup facie agri rē. q2 cadauera sua ⁊ suoꝝ bellatoꝝ frā̄ſerūt ſepulta bestijs ⁊ auibus lacerāda. l Et imple. col. rē. i. in quocūq3 loco fugeris: occisus eris. m Et operiam cū extinctus fueris celos rē. hoc dī ad designādū magnitudinē tribulationis egyptioꝝ que designari solet ꝙ tempus obscurū ⁊ tenebroſū. vnde ouidius in primo de tristibus dī: Tempora ſi fuerint nubila ſol° eris.

n Solē nube tegam. i. regē calamitate deijciam.

ōrisionē q̄ ꝓpassiōez. b Et factū est. Hic resumit carmē lugubre ex noua reuelatiōe: ⁊ diuidit i duas ptes: q2 ꝑ pōit miseria egyptioꝝ absolute: 2° ꝓpatiue: ibi Loq̄ntē ei. Circa ꝑ mū p̄mittit tps reuelatōis facte cū dī: b Et factū ē i. xij. ānō. s. transmigratōis ioachi: ⁊ sic facta ē in eodē anno quo ⁊ pcedēs ⁊ eodē mēse: tñ alia die: q2 pcedēs fctā fuit prima die mesis: hec aūt. xv. vt pz i lra. i Lane car. lugu. magl ad ōrisionē egypti q̄ ad ꝓpassionē. k Et detra. eā. i. dic eā ōtrahēdā i gehēnā. a Et filias gētiū. i. gētes venētes i eā°

auxiliū. b Quo pulchrior es.i ptāte ꝛ diuitijs. c De
scēde.in pfundiorē locū inferni:qꝛ ꝙto gradus altior:tanto
casus grauior. d Gladius da.ē.regi babylōis ad te inter
ficiendū ꝛ pplm tuū. e Loqnt ei. Hic describit miseria
egypti ꝓpatiue:ꝛ prio pōit duplex dānatoꝝ grad':2°ostendit in quo pharao sit ponēdus:ibi Et tu ergo. Pria diuiditur i duas fm duos grad' 2ª ibi Et non dormient. Primus aūt gradus est illoꝝ q̄ descēdunt ad infernū morte violenta cū dicitur e Loqnt ei potētissimi robustoꝝ de medio inferni.insultādo ei q̄ sic deiectus ē in infernū morte violenta sic ꝛ ipsi. f Ibi assur cē.qui debellatus fuerat ante regē egypti: vt dictū ē ca.pte. g In circuitu illius sepulchra eoꝝ.i. interfectoꝝ cū eo:ita q̄ sic fuerāt socij in morte: ita ꝛ etiam in pēa gehēne:ꝛ pene istoꝝ dicunt h sepulchra eo modo loqndi quo dr luce.xvj. Mortuꝰ est diues ꝛ sepultus est i iferno. h Qui derāt quōdaz formidinē in tra viuētium. .i in iudea: vt dic ra. sa:illā.n.afflixerūt reges assyrioꝝ: vt patz iij. Re. Pōt etiaz cū hoc intelligi de alijs terris multis:quibus formidabiles fuerant reges assyrioꝝ: vt pz iij. Re.xix. i Ibi elā.i.elamite q̄ similiter per gladiū descenderant ad infernum. Et ex dictis patet lra vsque ibi: k Ibi mosoch.i.capadoces l Et tubal.i.hyberij qui similiter morte violenta descenderunt ad infernum: iō concluditur: Omnes hi incircuncisi interfecti cē. m Et nō dormient. Hic ponit secūd' grad' dānatoꝝ morte nāli morientiū seu corruptōe aeris:ꝛ ñ violēta gladij a quibus seperant p̄dicti cū dr: Et nō dormiēt. videlicet supradicti. n Cū fortibus cadentibusqꝫ.i.morientibus p se sine gladio. o Qui descenderūt ad infernū cum armis suis.i.arma nō sūt eis ablata per violentiam. p Et posuerūt gladios suos sub capitibus suis. antiquitus enim i eam ipsam ꝛ filias gentiuꝫ robustaꝝ ad terrā vltimaz cū his qui descendūt in lacum. Quō pulchrior es descēdē:ꝛ dormi cū incircūcisis. In medio interfectorum gladio cadēt. Gladius datus ē. Et attraxerūt eam et oēs pplos eius. Loquent ei potētissimi robustoꝝ de medio inferni: qui cum auxiliatorib' ei' descēderunt ꝛ dormierūt incircūcisi interfectiqꝫ gladio. Ibi assur ꝛ ois multitudo ei' in circūitu illius sepulchra eoꝝ oēs interfecti:ꝛ qui ceciderunt gladio:quoꝝ data sunt sepulchra i nouissimis laci. Et fcā ē multitudo eius p gyrū sepulchri ei' vniuersi interfecti cadentesqꝫ gladio q̄ dederāt quōdā formidinē suam i terra viuentium. Ibi elā:ꝛ ois multitudo ei' p gyrū sepulchri sui. Oēs hi interfecti ruētesqꝫ gladio: q̄ descēderūt incircūcisi ad tra vltimā. Qui posuerūt trorē suū i terra viuētiū:ꝛ portauerūt ignominiā suaz cū his qui dscēderūt in lacuz In medio interfectoꝝ posuerūt cubile ei' in vniūsis pplis ei':in circuitu ei' sepulchra illius. Oēs hi incircūcisi interfecti q̄ gladio. Dederūt.n.terrorē suū i terra viuētiū:ꝛ portauerūt ignominiā suā cū his qui descē dunt in lacū. In medio interfectoꝝ positi sūt. Ibi mos soch:et tubal ꝛ ois multitudo eius:in circuitu ei' sepulchra illius. Oēs hi incircūcisi interfectiqꝫ:ꝛ cadentes gladio:qꝛ dederūt formidinē suam in terra viuētium: et nō dormiēt cum fortib' cadentibusqꝫ:ꝛ incircuncisis:qui descēderūt ad infernum cū armis suis. Et posuerūt gladios suos sub capitibus suis: et fuerūt iniqtates eoꝝ in ossibus eorum qꝛ terror fortiū facti sunt in terra viuentiū. Et tu ergo i medio incircūcisoꝝ contereris:ꝛ dormies cū interfectis gladio. Ibi idumea et reges ei' ꝛ omnes duces ei' q̄ dati sunt cū exercitu suo cū interfectis gladio:ꝛ qui cū incircūcisis dormierūt: ꝛ cū his qui descēderunt i lacū. Ibi pncipes aqlonis oēs et vniuersi venatores q̄ deducti sūt cū interfectis:pauentes ꝛ i sua fortitudie cōfusi:qꝛ dormierūt incircūcisi cū interfectis gladio:et posuerūt confusionē suā cū his q̄ descēdū i lacū. Vidit eos pharao et ꝓsolat' ē sup vniuersa mltitudie sua q̄ interfecta ē gladio:pharao ꝛ ois exercit' ei' ait dñs de':qꝛ dedit trorē suū i tra viuētiū:ꝛ dormiuit i medio incircūcisoꝝ cū interfectis gladio: pharao ꝛ omnis multitudo ei' ait dominus deus.

r Et tu g. Hic ꝓnter ostenditur in quo gradu sūt egyptij reponēdi .s.in primo cū illis qui per gladium descenderūt in infernū:iō dicitur: Et tu .s. pharao cum exercitu tuo s Dormies cū interfectis gladio. ꝛ ꝓnter subdit de pluribus alijs sic punitis cū dicit: Ibi idumea cē.ꝛ pz littera vsqꝫ ibi t Et vniuer.venatoreſ.i.homicidia ꝛ tyrānī:eo mō loqndi q̄ dī gen. x. Quasi nēroth venatoꝛ robustus coꝝ deo. v Et portauerūt ꝓfusionē suā.i gehēna q̄ ē valō ꝓfusibilis pēa. x Vidit eos pharao.i pēa gehēne. y Et ꝓsolat' ē sup vni. multi.sua. vides q̄ alij reges cū exercitib' suis erāt i sili pēa:qōdaz.n. solatiū miseri est hīe sociū i pēa vt pdēz ē. ceta patēt ex pdcis. Sz ꝑ dicta de hac ꝓsolatōe vī ee qō i euāgelio lu. dr dīues epulōe q̄ i iferno posit':petebat laꝛaruz mitti ad frēs suos viuētes ne vēirēt i locum tormentoꝝ. Ad qō dicēdū q̄ sic i demōib' remāserūt naturalia integra: ꝛ dionysiū: ita i dānat' hoib': iō diues iste ex pietate nāli potat eis ꝓpati. Itē qꝛ suo malo exēplo ꝛ fōte vbo iduxerat eos ad peccādū:ꝛ sciebat penā suā aggrauādā ex dānatōe eoꝝ ꝛ timore h' mali petebat laꝛaꝝ mitti. Iste vo cāe ñ fī i ꝓposito:qꝛ hec ꝓsolaꝰ pceōbat ex ꝓsortō i pēa rīspcū extraneoꝝ q̄ ñ attinebāt sic pharaōi nec fueāt eis occasio ōli q̄ndi. In.c.xxxij. vbi dr i po. Et tubal.i.hyberij. Ad.

TUbal hispāiā significat ꝫ cōez itelligētiā histo riographoꝝ nr̄oꝝ: ⁊ sic postil. eā exposuit sup hieremiā: tñ qñqz alr transtulit. vñ esaie vlti. vbi dr̄: Mittā ex eis. s. aplōs q̄ saluati fuer̄t ad gētes i ma ri in aphricā: in lydiā: tenentes sagittā in italiā ⁊ greciā Et vbi dr̄ italia. i heb. hr̄: tubal q̄ si gnificat hispāiā: ⁊ sic fuit i re: q: ia cobus maior fuit missus i hispaniā ad p̄dicandum: ⁊ postea ibidē i mō te gl̄iose ⁊ mira culose sepultus.

Cap. XXXIII.

ET factuz ē. Postq̄ ezechiel. p phetauit de extra neis: hic iterū. p̄ phetat de iudeis quib⁹ p̄tio. p̄phat aduersa: 2°. p̄spa. xxxvj. c. Prima adhuc i duas: da p̄mo. p̄phat ꝫ iudeos generalr: 2° ꝫ eoꝝ pastores spāliter. c. se. Prima adhuc i tres: q: p° p̄phetat de iude is exñtibus i chal dea: 2° de exñtib⁹ i iudea: ibi Et fcm ꝫ iterū de exñtib⁹ in chaldea: ibi Et tu fili hoīs. Pria adhuc in duas: q: prio pōit populi mōitio: 2° eiusdez obstiatio: ibi Tu ġ. Circa p̄mū p̄mittit p̄abola de speculatore cū dr̄ b Terra cū in duxero su. eā gla. .i. exercitū cū gla dijs: ad puniēduz iniqtates i ea, habitantiū c Et tulerit ꝛc. de no uissimis suis. s. i. de iferiori popło: vt dicūt expositores alij. Sz hoc non videt bn̄ dictū: q: hec p̄abola speculatoris applicat ad ezechielē: qui erat de excellētioribus nō solū rone, p̄phetice cognitois: sz ēt sanguis: q: fuit de tribu sacerdotali: vt pz in plogo: que p̄mixta erat regie ⁊ iō cū dicitur: De nouissimis suis. intelligendū est. i. de excellentioribus: ita. n. p̄ accipi nouissimū vel vltimū in ascēdendo: sicut in descendendo. Et hoc modo dicit: genē. xlvij. q: ioseph extremos suoꝝ fratrū quinqz vi

ET factū ē v. xxxiii. bū dn̄i ad me dicēs: Fi li hoīs loqre ad filios ppli tui: ⁊ dices ad eos: Terrā cū induxero sup eam gla dium: et tulerit popls terre virū vnū de nouissimis su is: et p̄stituerit eū sup se spe culatorē: ⁊ ille viderit gladi uz venientē sup trā: et cecine rit buccina ⁊ annūciauerit pplo: audiēs aūt quisquis ille est: sonituz buccine: ⁊ nō obseruauerit: veneritqz gla dius ⁊ tulerit eū: sanguis ip sius sup caput ei⁹ erit. So nū buccine audiuit ⁊ nō se obseruauit: sanguis eius i ipso erit. Si aūt se custodi erit: aiam suā saluauit. Q̄ō si speculator viderit gladiū venientē: et non insonuerit buccina: ⁊ popls se nō cu stodierit: veneritqz gladius ⁊ tulerit de eis aiam: ille q̄ dem i iniqtate sua capt⁹ est sanguinē aūt eius de mānu speculatoris reqrā. Et tū fi li hoīs: speculatorē dedi te domui isrl̄. Audiēs ergo ex ore meo sermonē: ānūciab eis ex me. Si me dicēte ad impiū: impie morte morie ris: nō fueris locutus: vt se custodiat impius a via sua ipse impius in iniqtate sua morietur: sanguiez aūt ei⁹ de manu tua reqrā. Si āt ānū ciāte te ad ipiū: vt a vīs su is p̄uertat: nō fuerit p̄sus a via sua: ipse i iniqtate sua morietur: porro tu aiaz tuā liberasti. Tū ergo fili hoīs dic ad domū isrl̄. Sic locu ti estis dicentes: Iniqtātes nr̄e et pctā nr̄a sup nos sūt et in ipsis nos tabescimus Q̄uō ergo viuere potum⁹? Dic ad eos: Viuo ego dic dn̄s de⁹: nolo morte impij: sz vt cōuertat impius a via sua ⁊ viuat. Cōuertimini a vīs vīs pessimis. Et q̄re mori emini dom⁹ isrl̄? Tu itaque fili hoīs: dic ad filios popu li tui: Justicia iusti nō libe rabit eū i quacūqz die pec cauerit: ⁊ impietas ipij nō nocebit ei i q̄cūqz die con uersus fuerit ab impietate sua. Et iustus nō poterit vi uere i iusticia sua: i quacun qz die peccauerit. Etiām si dixero iusto q̄ vita viuat: ⁊ p̄fisus i iusticia sua fecerit iniqtatē: omnes iusticie ei⁹ obliuioni tradentur: ⁊ i ini qtate sua: quā operat⁹ est in ipsa morietur. Si aūt dixero i pio: morte morieris: ⁊ ege rit penitētiā a pctō suo: fece ritqz iudiciū ⁊ iusticiā: ⁊ pi gnus restituerit ille impius rapināqz reddiderit: in mā datis vite ambulauerit: nec fecerit quicqz iniustum vi ta viuet ⁊ non morietur. Omnia peccata eius que peccauit: nō imputabūtur ei. Judiciuz ⁊ iusticiā fecit

ros constituit coram rege. ⁊ ad hoc concordat quod subdit hic: o Et constituerit eum super se speculatorem. li su per importat eminentiam. e Et cecinerit buccina. nihil omittendo de pertinentibus ad officium sibi impositum. Cetera patent vsque ibi: f Et non insonuerit buccina. omittēdo de hoc qō spectat ad eius offici um: ideo sibi imputa tur homicidium. Cō sequenē parabola ad propositum applica tur cum dicitur: g Et tu fili homis ꝛc̄. ⁊ patet sentētia ex supra dictis. iij. c. vbi ponūtur q̄i eadē ver ba. h Tu ġ. Dic p̄ter ostendit populi obstinatio: ⁊ hoc ex duob⁹: 2^m pōitur ibi: Et dixer̄ut. Primum aūt ē desperatō: q̄ est cā obstinationis i pec cato: qñ. n. homies ō sperāt p̄sequi veniaz: nō agunt pniaz: ⁊ sic erat de iudeis q̄tum ad multos qui erant cū ezechiele, i chaldea iō dicitur ei: h Tu ergo fili hominis dic ad domū isrl̄. i. ad iu deos tecū existentes. i Sic locuti est di centes. vnus ad alterꝝ k Iniquitates nr̄e. erga p̄ximum:. l Et pctā nostra. er ga deum: m Su per nos sūt. i. tam gra uia q̄ non possumus ea expiare. n Et i ipsis nos tabescimus. desperati posse in iudeā reuerti. o Quo mō ergo viuere pote rimus: vita gratie. Dic ad eos. errorem istuz improbando no mine meo. p Viuo ego. idest sicut ve rum est q̄ sum vita per essentiam: ita ve rum est quod sequi tur: q Nolo mo rtem impij ⁊ cetera. ex ponatur sicut supra. xviij. capitulo. hoc ex cepto quod subditur: r Etiam si dixero iusto q̄ vita sua viuat ⁊ cetera. quia talis promissio dei intelligitur sub condicione. s. si in iusticia perseueret. a Et dixerunt. Hic ponitur secundū ad ostendendum obstinationem po puli: ⁊ est iniusta murmuratio cōtra deum: ⁊ est effe ctus obstinationis. ex hoc enim q̄ homines sunt in mal obstinati, prūpe solēt i blasphemiā dei: ⁊ sic erat ō ist: iō dr̄

a Et dixe. ſi. po. tui. q. d. nō ſūt iā ō pplo meo ꝓ meritū.
b Nō ē eq ponde. via dñi. i. iuſta qō ē impoſſibile: cū ſit regula iuſticie. Letera patēt ex dictis. ſ. xviij. c. c Et fē eſt. Hic ꝓphetat de iudeis exūtibus in iudea: t ꝓio ponitur deſtructio hierlm cū dī: Et factū ē in. xij. āno. ſ. trāſmigrati onis ioachi. d In decimo mēſe. t ſic ꝓ q hoc fuit poſt re uelatōes poſitas i ꝑce dēti. c. fere p decē mēſes: qz ille facte ſūt. x ij. āno primo menſe. e Ma. āt dñi. i. eī potētia. f Fa. fue. ad me. reuelando qō ſcīm fuerat in hierlm g Anteq̄. hoc nun ciaret. Qui fugerat. h Aputiq̄ os me. dādo mihi ꝓſtantiaz loq̄ndi de ipletiōe ꝓ phetie mee: de deſtru ctione hierlz quā ipſi reputabāt añ friuolā Conſeq̄nt pōit ꝓphia de remanētib' i terra p' deſtructiōez hierlz cū dī: i Qui ha. i ruinoſis. i. i udea ple na ruinis. k Un' erat abraā. t̄c. i. ſi ille q̄ erat vn' tm̄ habuit ꝓmiſſionē terre ꝓ ſuo ſeie: nos q̄ multi ſumus multofortī' de bemus eā poſſidere. Ra. ſa. alr exponit et meli' vt vidēt dicens: k Un' erat abraā. i. i vno ꝑcepto dō cō federatus. ſ. i ꝑcepto circūciſiōis: genē. xvij. l Noſ āt mlti ſu. i. deo ꝓfederati i mltis ꝑceptis: vt pz in datī one legis q̄ ptinet mlta ꝑcepta moralia: ce remōialia t iudiciali a: t iō melī' debet no bis terra: ſic. n. ini ſe loq̄bāt: ſz h erroz tol lit cū dī: m Qui in ſan. come. i. viuitis de alieno ꝑ rapinā et homicidiū rapto.
n Et ocu. ve. leuati ad īmū. ve. i. ad ido latriā: vl ad ſodomiā t expōit Ra. ſa. o Et ſan. fun. inocentē: vt pz de iſmaele et ſocīs eius q̄ interfecerūt godoliā t plures alios inocētes ut hī biere. xlj. p Nūq̄d terrā here. poſſi. q. d. nō qz nō eſtis filij abrae ꝑ imitationē vite. q Stetiſtis i gla. viis. pati ad homicidia. q Feciſti abominatōes i. turpia vitia. r Et vnuſq̄ſq̄ vxo. pxi. ſui polluit. ꝑ adulteria: iō ſubdit pena cum dicitur: s Qui in ruinoſis habitāt gladio ca dent. qz godolias t plures alij poſt ruinas ciuitatis fuerunt

vita viuet. Et dixerunt filij populi tui: Nōn ē eq ponderis via dñi. Et ipoz via iuſta ē. Cū. n. receſſerit iuſtus a iuſticia ſua: fecerit q̄z iniq̄tates: morief in eis. Et cū receſſerit ipius ab impietate ſua: fecerit q̄z iudiciuz t iuſticiā: viuet in eis. Et dicitis: Nō ē recta via domini. Unūquēq̄z iuxta vias ſuas iudicabo ō vobis domus iſrl. Et factūz ē i duodecimo āno i decimo mēſe: in q̄nta mēſis tranſmigtionis noſtre: venit ad me qui fugerat de hierlm dicens: Vaſtata ē ciuitas. Manuſ aūt dñi factā fuerat ad me veſpe: antēq̄z vēiret q fugerat: aperuitq̄z oſ meū: dōec vēiret ad me mane: t aperto oze meo nō ſilui āplius. Et fcīm ē vbū dñi ad me dicēs Fili hois: qui hitant in ruinoſis his ſup humū iſrael: loq̄ntes aiūt: Un' erat abraam: t hereditate poſſiebat tram: Nos aūt multi ſum' nobis data ē terra i poſſeſſionē. Jccirco dices ad eos Hec dic dñs de': Qui i ſā guine comeditis: et oculos vros leuatis ad īmūdicias vras et ſanguinē funditis: nūnqd trā hereditate poſſi debitis: Stetiſtis i gladijs vris: feciſtis abominationes et vnuſquiſq̄z vxorē ꝓximi

ſui polluit: t terrā hereditate poſſidebitis: Hec dices ad eos: Sic dic dñs deus: Uiuo ego: qz q̄ui i ruinoſis hitant: gladio cadēt: et q in agro ē: beſtijs tradet ad deuorandū: q̄ui āt in p̄ſidijs t i ſpelūcis ſūt: peſte morief tur. Et dabō terrā in ſolitū dinē t in deſertū: t deficiet ſupba fortitudo eī': t deſolabunt mōtes iſrl: eo q̄ nullus ſit qui per eos tranſeat Et ſcient qz ego dñs: cū dedero terrā eoz deſolatā et deſertam ꝓpter vniuerſas abominatōes ſuas q̄s opati ſūt. Et tū fili hois filij populi tui qui loquūtur de te iuxta muros t in oſtijs domoz: et dicūt vnus ad alterū vir ad ꝓximū ſuū loquētes: venite et audiamus: qs ſit ſermo egrediens a dño. Et veniunt ad te quaſi ſi ingrediat populus: t ſedent coram te populus meus. Et audiunt ſermones tuos t nō faciunt eos: quia i canticum oris ſui vertunt illos. Et auariciam ſuam ſequitur coz eorum et ē eis quaſi carmē muſicū: quod ſuaui dulciq̄z ſono canitur Et audiūt verba tua t nō faciunt ea: et cum venerit quod predictum eſt: ecce enim venit: tunc ſcient: qa ꝓphetes fuerit inter eos

in iudea occiſi: ut dictum eſt: t poſt mortē eius alij fugerunt in egyptum timore chaldeoꝝ: t ibi cum egyptijs occiſi fuerunt a chaldeis. t Et qui in agro eſt: inſidiantes tranſeuntibus. v Beſtijs tradetur. ad deuorādū
x Qui aūt in p̄ſidijs t in ſpelūcis ſunt. ꝓ ſua tuitione. y Peſte morient. i. corrupto aere. t fame.
z Et dabo terram. ſ. iudee.
a In ſolitudiez per defectum habitantiū t cultorum. b Et ſcient quia ego dñs ꝓ experientiā ptātis t vidicte mee. c Et tu. Hic iterum reſumitur ꝓphetia de iudeis exiſtentib' i chaldea cum ezechiele cuz dī: o Filij populi tui. qui loquuntur de te. de riſorie. e Juxta muros in oſtiis domorum. i. tantibus enim locis ſolent conuenire homines ad confabulandum.
f Dicunt. deriſorie. g Uēite. ad ezechielem
h Et audiam' quis ſit ſmo egrediens a domino. ac ſi venirent ad te ex verbi dei deſiderio t deuotione: quod tamen ē falſum: ideo ſubditur: Et audiūt ſermones tuos et nō faciunt. cuius cauſa ſubditur:
i Quia in canti. oz ſui ver. il. ſic cātilenas fabuloſas ogeri. h Et aua. ſuaz ſeq̄t coz eoz. ponēdo ibi totā cordis ſui attētiōez. i Et ē eis q̄i car. muſi. ſ. vbū tuū mō ꝑdicto. k Qō ſua ui dul. ſo. canit. i. ad aliquā delectationē: ſic cantilene et fabuloſe audiunt ad delectatōez t nō ad edificatiōez.
l Et cū ve. ma. a te ꝑdēm: ecce. n. vēit. ſ. de ꝓpinquo.
m Tūc ſci. q̄ ꝓ. fu. it eoſ. qz viōbūt ꝓphiā tuā ipletā Jn. c. xxxiij. vbi dī i poſtil. Et dixerūt filij ppli tui.

QRroz iudeoꝝ circa regulā iuſticie. Addi. ſ. iudicādo hoies iuſtos vl iuſtos durat i eīs vſq̄ hodie: ꝓut fuit oñſū i additiōe ſupra. c. xviij.

In.e.c. vbi dī in postil. Un' erat abraā. Addi. ñ.

ABraā nō solū vnū p̄ceptū dei seruauit: ſz multa ⁊ varia p quib' de' ei pmisit terrā pmissionis ⁊ benedictionē gentiū i ſcie ei'. vnde gen. xxvj. ipſi isaac a deo dī: Dabo q̄ posteris tuis vniuersas regiões has: ⁊ bñ dicent in ſcie tuo oēs gētes terre: eo q̄ obedierit abraaz voci mee ⁊ custodierit p̄cepta: ⁊ mandata mea: ceremonias legesq̄ seruauerit. Ex quo pz q̄ nō solū pp̄ p̄ceptū circuncisionis fuit deo p̄federatus: sed ēt pp̄ alia plurima ⁊ fortе maiora: ſicut ē imolatō isaac gen. xxij. Unō p̄ria expositio videtur verior.

La. XXXIIII.

ET factuz ē. Hic p̄phat ſpāliter ꝫ pastores isrl' ⁊ primo declarat maliciam ipoz: 2° denūciat consolationez subditis eoz: ibi Propter pastores. Circa p̄mū dī: b Ue pastoribus isrl'. i. pncipibus ⁊ falsis pphīs. c Qui pascebāt semetipsos. intēti carnalibus delicijs: ⁊ nō curantes de suis ſbditis. d Lac com. rē. bōa eoz rapiēdo ad victū vestruz ⁊ vestitū. e Qō crassum erat occidebatis. diuitibus crimia capitalia ponendo: vt ſic haberetis bōa eoz vt pz de naboth. ij. re. xxj. Et ſile credit de pluribus alijs ē factū. f Gregē aūt meū nō pascebatis. exemplo bone vite: ⁊ verbo ſāe doctrine. g Quod infirmū fuit nō ſolidastis. pnos ad vicia impediendo: h Et qō egrotū non ſanastis. assuetos in malis reuocando. i Quod confractū ē. per impatientiam. k Non alligastis. benigne cōſolādo. l Et qō abiectū erat. de cultu diuino per idolatriam. m Nō reduxistis. ad latriam. n Quod pierat. p desperationē. o Non q̄sistis. pmittēdo eis ex dei misericordia veniam. p Sed cū austeritate i pabatis eis. imponētes ei' onera grauia ⁊ importabi

GT factū ē v. XXXIIII. bū dñi ad me dicēs: Fili hois pphēta de pastoribus isrl': pphēta ⁊ dices pastoribus: Hec dī dñs de' Ue pastoribus isrl': qui pascebāt semetipsos. Nonne greges a pastorib' pascunt Lac comedebatis ⁊ lānis operiebamini: ⁊ quod crassum erat occidebatis: gregē aūt meū nō pascebatis. Quod infirmū fuit ñ ſolidastis: et qō egrotū nō ſanastis. Qō confractū ē nō alligastis: et qō abiectū ē nō reduxistis ⁊ quod pierat nō q̄sistis: sed cū austeritate i pabatis eis: ⁊ cū potētia. Et dispersе sūt oues mee: eo q̄ nō eēt pastor: et facte sūt i deuoratione oīum bestiaz agri: ⁊ dispse sūt. Errauerūt greges mei i cūctis mōtibus: ⁊ in vniuerſo colle excelſo: ⁊ super oēm faciē tre dispsi sūt greges mei: ⁊ nō erat q̄ requireret. Nō erat inquā q̄ requireret. Propter pastores audite vbū dñi. Uiuo ego dī dñs de': q̄ pro eo q̄ facti sūt greges mei i rapina: ⁊ oues mee i deuorationē oīum bestiaz agri: eo q̄ nō eēt pastor: nec q. n. q̄sierunt pastores gregē meū: ſz pascebāt pastores semetipos ⁊ greges meos ñ pascebāt pterea pastores audite vbū dñi. Hec dī dñs deus: Ecce ego ipse sup pastores rēq̄rā gregē meū de manu eoz: ⁊ cessare faciā: vt vltra nō pascant gregē meū: nec pascant āplius pastores semetipsos. Et liberabo gregē meū de ore eoz: ⁊ non erit vltra eis in escā: q̄ hec dī dñs deus: Ecce ego ipse requirā oues meas: ⁊ visitabo eas. Sicūt visitat pastor gregē suū: in die q̄ fuerit in medio ouiū suaz dissipatarū: sic visitabo oues meas: et liberabo eas de oībus locis: in quib' dispersе fuerant i die nubis ⁊ caliginis. Et educā eas ō pplis ⁊ congregabo eas de terris: et īducā eas in terrā suam: et pascā eas i mōtibus isrl' in riuis ⁊ i cūctis sedib' terre. In pascuis vberrimis pascā eas: ⁊ i mōtib' excelsis isrl' erūt pascue eaz. Ibi requiescēt in herbis virentib': ⁊ in pascuis pinguib' pascētur sup mōtes isrl'. Ego pascam oues meas: ⁊ ego eas accubare faciā dī dñs de' Quod pierat rēq̄rā: et qō abiectum erat rēducam: ⁊

r Et facte sunt deuorationē omniū bestiaz. i. demonū vel aduersariorū deliū. i. assyriozz ⁊ chaldeozz: vt pz p̄dicta in pluribus s Errauerūt greges mei in cunctis mōtibus rē. i. in oībus vbi colebant diuersa idola. t Propterea. ter. pmittit ſb solatio: ⁊ diuidit tres ptes: q: pz necessitas huiusmodi tionis: 2° ſolatius: ibi Hec dī d': ibi Saluabo ca p'm dī: et p rea pastores. i. fectū vestri regis v Audite v ppatiētis misericordie

greges m modis p Eo q̄ nō .ſ. bon': ſz mag pū mutat': ſō z Neq. n. rē. ⁊ pz ſra ex a Hec dicit ſeq̄nter, pmittit tōis actus cū ſōa dei. b gre. meū de i .i. malozz pferēdo: ⁊ ho pletū tpe xpi patebit. j. tū dotes ⁊ ſerū nera grauia bant ⁊ impe vt habeur .xiij. et quib ti ſunt fidele tatem: eu an declarat ap epiſtola ad ſe. c Ec rē. ⁊ visitab assumptio humane. visitat pa ſuum. mi ⁊ benigne berabo e bus locis do eas i ⁊ charita

inducam eas in terram ſuam. i. in eccl' postea in triumphantē: que eſt ſcam eas in montibus israel. i. in gratie: ⁊ in triumphante per doctrinam hic per pascua vberrima ⁊ cetera sub ſimilitudinibus corporalium ⁊ testamēti frequenter designarbonelia. xxxvij. Insurgat anū que non nouit: ac per hoc quo cognita amare. b Quod p nis. i Requiram reducam

qō ⁊ erat tyr

qđ ꝓfractū fuerat alligabo ēt qđ infirmū fuerat ꝓsolida bō:ēt qđ pingue ꝛ forte custodiam:ēt pascā illas in iudicio. Vos āt greges mei: hec dic dñs de⁹: Ecc̄e ego iudico inter pecus ⁊ pecus arietū ꝛ hircoꝝ. Nōne satis vobis erat pascua bōa de pasci: Insuper ꝛ reliquias pascuaꝝ vrāꝝ ꝓculcastis pedib⁹ vestris:ꝛ cū purissimā aquā biberetis:reliquā pedib⁹ vris turbastis. Et ouesmee bis q̄ ꝓculcata pedib⁹ vris fuerāt:pascebant: ꝛ q̄ pedes vri turbauerant:hec bibebant. Pr̄opterea hec dic dñs de⁹ ad vos: Ecc̄e ego ipse iudico inter pec⁹ pingue ꝛ macilētū. Pr̄o eo q lateribꝰ ꝛ humeris ꝑpigebatis:ꝛ cornibus vris ventilabatis oia infirma pecora:donec dispgerent foras: saluabo gregē meū: ꝛ nō erit vltra in rapina: ꝛ iudicabo inter pec⁹ ꝛ pec⁹. et suscitabō sup ea pastorē vnū qui pascat ea:seruū meum dauid ipe pascet ea:ꝛ ipse erit eis in pastorē. Ego aūt dñs ero eis in deū:ēt seruꝰ me⁹ dauid pnceps in medio eoꝝ. Ego dñs locutus sū. Et faciam

cum eis pactum pacis: ⁊ cessare faciam bestias pessimas de terra:ēt q habitant in dserto:securi dormiēt in saltibus:ēt ponā eos in circuitu colli meis bñdictiōnē:ēt deducā imbrē in tpe suo:ꝛ pluuie bñdictiōis erūt. Et dabit lignū agri fructū suū: ꝛ terra dabit germē suū:⁊ erūt in terra sua absq timore. Et sciēt q ego dñs:cū ꝓtriuero catenas iugi eoꝝ:ꝛ eruero eos de mānu impantiū sibi. Et nō erūt vltra in rapinā in gētib⁹ neq bestie terre deuorabūt eos: sz habitabūt ꝑsidēter absq vllo terrore. Et suscitabo eis germē nominatū:ēt nō erūt vltra imminuti fame in terra:neq pōta būt vltra opprobriū gētiū Et scient q ego dñs de⁹ eorum cū eis: ꝛ ipi ppls me⁹ dom⁹ isrl:ait dñs de⁹. Vos aūt greges mei greges pascue mee boues estis:ꝛ ego dñs de⁹ vr̄ dicit dñs deus.

ET factū ē ānno xxxv dñi ad me dicens: Fili hois pone faciē tuā aduersū mōtē seyr:Et ꝓphabis de eo:ꝛ dices illi: Hec dic dñs deus: Ecc̄e ego ad te mōs seyr:ēt extēdā manuꝝ

---

ne. a Et qđ infirmū fuerat. p pnitatē ad lo malorꝝ pastorꝝ. b Cōsolidabo. firmā Et qđ pingue ꝛ forte custo. i suo bono statu ēt qđ pingue ꝛ forte ꝓsumā. i. diuites ꝛ potē ꝓsperū pauperes puniam:iō sūdit: c Et dicio.

ita pu uo dī collite ꝺditur stum i tate eū is ꝛ a/ t huic gis con vt vide ego iu uo ꝯtuꝝ ꝛenium. ⁹. mūe/ ec⁹. feroꝝ ces hoies subditur ꝛ hirco. nalorꝝ chei. xx es a ōr sinistri o. erat bat vo s. ꝺ. ōpa/ bōis i In ꝛ. con ñ de iuere ⁹ vris onen ū pu ñc. i. ppt olicib⁹ ce ego xpōat o eo q ge. for otētia nando . Dic i/ hebreo quē fieri

mient. a pturbatione demonū. b In saltibus. i. loc religiosis sepatis a secularib⁹. c Et ponā eos i circuitu coll meis. i. ecclie militantis. d Benedictionez. i. bñdictos:p ceteris. e Et deducā imbrē. s. gr̄e. f In tpe suo. hoc potissime fuit i pmitiua ecclia qñ spūsctus descēdit sup apostolos in sig̃ visibili: Actu. ij. ꝛ postea dabat alijs p impositionē manū apostolorꝝ actu. viij. g Et da. lignū agri fru ⁊ nē. qz ad hoc sequebat multiplicatio bonorꝝ operum in ecclesia. h Et erit i terra sua absq tioze. nē. qz in contumelijs hominū gaudebant ꝛ demonibus impabant:vt pz in actibus apostolorꝝ in pluribꝰ locis. i Et suscitabo eis germē nominatū. i. xp̄z de semine dauid nasciturū:in lege ꝛ pphetis ꝓfiguratum:ꝛ apte nūciatū. k Et nō erunt vltra imminuti fame. s. spūali ex defectu verbi dīni. l Neq portabūt amplius opprobria gētiū. quia gentiles ad fidem conuersi nō inferūt opprobria xp̄i discipulis: sz magis honorem m Et scient qz ego dominus de⁹ eorum cum eis. per experientiam bonitatis mee in bñficijs sibi collatis. La. XXXV a ET factus est. hec ē pars incidentalis: in qua post consolationem fidelium recolit destructionē idumeorꝝ:qui semper fuerunt infesti iudeis colentibus deum:ꝛ diuiditur in duas partes ꝑm duas causas huius destructionis:2ª ibi: Eo q dixeris. Prima causa ē fraternū odiū:qz sicut esau odio habuit iacob fratrem suum vterinū: vt habetur genesis .xxvij. sic idumei descendentes ab esau: iudeos a iacob descendentes:ꝛ hoc est quod dicitur in persona domini b Ecce ego ad te mons seyr. i. idumea que est montu

---

Et suscī. su. ea pa. vnū. s. xp̄z fiet vnū ouile ꝛ vn⁹ pastor. e seie dauid: vt dic Ra. sa. p errorē suum: nos aūt xp̄m q dauid ꝑz carnē: vt pz matth. angelico ꝛ virtutis exemplo. xp̄iane religionis cultum. ōr seruus dei rone hūanitatis q dī Joban. xiij. Pater

g In tpe afflictionis eoꝝ .i. destructionis ciuitatis ⁊ tẽpli de q̃ fuerunt sũme afflicti: h In tpe iniquitatis extreme .i. extreme pũitõis iudeorũ ꝓ suis iniquitatibus: ⁊ accipit hic extremus ꝓ maxio pp destructionẽ ciuitatis ⁊ templi: vt dictum est: i Sanguini tradam te.i. filiꝫ ysrl tibi consanguineis: ⁊ hꝰ fuit implet̃ tpe machabeorum: qñ iudas expugnauit filios esau.j.macha.v. k Et cũ sanguine oderis.i. qz odio habuisti iudeos tibi consanguineos: l Sanguis psequet te.i. iudaicꝰ ppls tibi consanguineus.cetera patẽt vsq; ibi m In solitudines sempiternas.i.lõgas: n Tradam te. qz postea terra illa fuit habitata: ſz nõ ita cito. Aliter exponitur ista lra vt per sãguinẽ hic intelligat homicidiuz vt sit sensus: q; sic̃ idumei crudeliter occiderũt iudeos vt dcm̃ est supra: ita pp hꝰ pcm̃ est fusus est crudelit sãguis eoꝝ a chaldeis: ⁊ terra eorũ destructa vsq; ad longũ tps: ⁊ hec expositio magis ꝓsonat pcedẽtibꝰ p Eo q; dixeris. Hic ponit 2ª cã ꝺ structõis idumeorum que est cupiditas ambitiosa: cupiebant.n. hereditare terrã iudee que erat eis ppiã ⁊ ideo iuuerunt chaldeos in obsidiõe hierlm: p hꝰ spatẽs obtiere terram: ⁊ hꝰ est quod dr: o Eo q; dixeris due gentes ⁊c̃.i. duo regna.s. iude ⁊ ysrl erũt mea: p Cũ dominꝰ esset ibi. qz i hierusalẽ colebat i tẽplo i quo erat ꝓpicia toziũ: qꝺ dicebatur sedes dei: vt dcm̃ fuit diffuse exo.x xv. q Quia faciã iuxta iram tuã.i. debite te puiendo de ira ⁊ inimicitia ꝫ iudeos: r Et notus efficiar per eos.i. eoꝝ liberatõe de babylonica captiuitate te in captiuitate remanẽte. s Audiui vniuersa opprobria tua. de ostructione iude. t Deserti.s. sunt mõtes ysrl: meã sup te: ⁊ dabo te desolatũ atq; defectũ. Urbes tuas demoliar: ⁊ tu defect̃ eris ⁊ scies: qz ego dñs: eo q; fueris inimicꝰ sempitern⁹: et cõcluseris filios ysrl i manꝰ gladij in tpe afflictiõis eoꝝ in tpe iniqtatis extreme. Pro ptea viuo ego dic̃ dñs deꝰ qm̃ sãguini tradã te: ⁊ sanguis te pseq̃t. Et cũ sanguine oderis sãguis pseq̃tur te Et dabo mõtẽ seyr desolatũ ⁊ defectũ: ⁊ auferã de eo eũtẽ ⁊ redeuntẽ: ⁊ implebo mõtes eiꝰ occisoꝝ suoꝝ. In collibꝰ tuis ⁊ in vallibꝰ tuis atq; i torrẽtibꝰ iterfecti gladio cadẽt. In solitudies sempiternas tradã te: ⁊ ciuitates tue nõ habitabunt. Et scietis qz ego dñs deꝰ: eo q; dixeris: due gẽtes ⁊ due tre mee erunt: ⁊ hẽditate possidebo eas: cũm dñs eẽt ibi: Propterea viuo ego dicit dñs deꝰ: qꝺ faciã iuxt̃ irã tuã ⁊ sm̃ çelũ tuũ: quẽ fecisti odio hñs eos: et not⁹ efficiar p eos cũ te iudicauero: ⁊ scies qz ego dñs. Audiui vniuersa opprobria tua: q̃ locut⁹ es de mõtibꝰ ysrl dicens Deserti nõb ad deuorãdũ dati sũt. Et insurrexistis sr̃ me ore vro: ⁊ derogastis adũsũ me. Uerba vra ego audiui Hec dic̃ dñs deꝰ: Lẽtante vniũsa tra i solitudiez te redigã: sicuti gauisus es sup hẽditatẽ domꝰ ysrl: eo q; fuerit dissipata: sic faciaz tibi. Dissipat⁹ eris mõs seyr ⁊ tota idumea omnis: ⁊ sciẽt qz ego dominus. XXXVI. Tu aũt fili hois ꝓphẽta super mõtes ysrl: ⁊ dices: Mõtes ysrl audite verbum dñi: Hec dic̃ dñs deꝰ: Eo q; dixerit inimicꝰ ꝺ vob: eu ge altitudines sempiterne in hẽditatẽ date sũt nob ꝓpterea vaticiare ⁊ dic: Hec dic̃ dñs deꝰ: Pro eo q; desolati estis ⁊ cõculcati p circuitũ ⁊ fcis i hẽditatẽ reliqs gẽtibꝰ: et ascẽdistis sr̃ labium ligue ⁊ opprobriũ ppli p pterea mõtes ysrl audite verbum dñi dei: Hec dic̃ dñs ꝺ mõtibꝰ ⁊ collibꝰ torrẽtibus vallibusq; ⁊ desertis pietinis ⁊ vrbibꝰ derelictis: q̃ depopulate sũt: ⁊ subsãnate a reliqs gẽtibꝰ p circuitũ. Pro pterea hec dic̃ dñs deus: Quoniã i igne çeli mei locut⁹ sũ de reliqs gẽtibꝰ ⁊ de idumea vniuersa: q̃ dederũt trã meã sibi i hẽditatẽ cum gaudio ⁊ toto corde ⁊ exaio: ⁊ eiecerũt eaz: vt vastarẽt: iccirco vaticinare super humũ ysrl: ⁊ dices mõtibꝰ ⁊ collibꝰ iugis ⁊ vallibꝰ: Hec dic̃ dñs deus: Ecce ego in çelo meo ⁊ in furore meo locut⁹ sũ: eo q; confusionem

v Nobis ad deuorandum dati sunt. qz comedem⁹ bona ibi crescentia. x Et insurrexisti sr̃ me ore vro. dicẽtes q; non poteraz defendere iudeos a rege babylonis. y Uerba vestra ego audiui. i. blasphemias vras punire disposui z Letãte vniuersa tra.s. ysrl: a In solitudie te redigã qz post redituz iudeorum de babylone idumei remanserunt in captiuitate: ⁊ sic idumea remansit desolata propter defectum culture. XXXVI. Tu autez. Superius egerat el ꝓphetauit iudeis aspera: adiunxit tñ in fine. xxxiij. ca. consolationem de liberatione eorum p christũ z fienda: hic ꝓphetat eis ꝓspera: ⁊ ꝓmo facit hoc simplici sermone: 2º ꝓphetica visione ca. sequẽti. Circa ꝑmũ agitur de liberatõe ppli iudaici: ⁊ diuiditur i duas partes secundum duas causas huius liberationis: 2ª ponitur ibi Et factũ est. Prima aũt cã ẽ reuelatio populi a miseria. Et diuiditur in duas: qz ꝓponit aduersantiũ de iectio: 2º ppli iudaici erectio: ibi Vos autẽ Circa ꝑmũ dr: b Prophca sup montes ysrl. pspa nũciando: c Eo q; dixerit inimicꝰ de vobis. gaudẽdo de via destructõe o Euge. interiectio est gaudẽtis: e Altitudines sempiterne. i. ira iudee mõtuosa: f In heredi.da. sũt nobis. sic. n. dicebant idumei: vt dcm̃ est ca precedenti. g Et ascendistis sr̃ labiũ ligue. quia extranei loquunt de vobis deridẽdo ⁊ ip;roperando. cetera patẽt vsq; ibi: h Propterea. i. ꝓpter talia ip;roperia ⁊ vitupia. i Qm̃ in igne çeli mei. i. in effectu videtis mee k Locut⁹ sũ de reliqs gẽtib⁹. sentẽtialr eaꝝ punitionẽ de terminãdo. l Que dede. trã meã sibi. i. iudeã q̃ dicebat specialiter terra dei: eo q; in hierlm vigebat cultus dei: m Cum gaudio. aliqui libri habent: Cum gladio. sed in hebreo ⁊ in libris correctis est: Cum gaudio. quia cum magna libidine occiderunt populum iudaicum: ⁊ captiuauerunt: ⁊ terrã vastauerunt: cetera patent ex dictis vsq; ibi:

n Iccireo.i.pp ꝓfusionē quā vos iudei sustinuistis:
o Ego leuaui manū meā.i.potentiā meā ad faciendū vi
dictā: p Ut gentes q̄ in circuitu vīo sūt. q̄ ex odio erga
vos regē babylōis sup vos adduxerūt:r cū eo in vīa destru
ctiōe fuerūt: q Ipse ꝓfusionē suā portēt. qz ptī occidēt
r partim captiuabū
tur: r Vos autē.
Hic ꝓñi ponit pplī iu
daici erectō. Circa qō
sciendū q̄ ista erectio
icepit i reditu captiui
tatis babylōice q̄ fuit
figura liberatiōis per
xp̄m fiende pp hoīēm tū
mihi videt lra sequēs
de vno tpe transit ad
aliud: sic esaias. xiiij.
loquēdo ō rege baby
lonis q̄ fuit figura de
mōis: trālit ad loquē
dū de lucifero. Dicit
ergo: Vos aūt mōtes
israel ramos vīos ger
minetis. redeūte. n. po
pulo de babylōe i iu
deā ira cepit melius
fructificare pp aduen
tū colētiū. s Pro
pe. n. ē vt veniat. s. po
pul' de babylone qui
intendit culture vīe:
t Et rui. instaura.
çorobabel. n. r alij cū
eo exītes istaurauerūt
tēplū: r neemias r q̄
cū eo erāt muros ciui
tatis r silr pplī habitatio
nes suas in diuersis lo
cis: v Et habita
re vos faciā sic a p̄ncipio. qñ pplus israuit
terrā sub iosue duce:
x Bonisqz do. ma.
q̄ ab initio babuistī.
i hebr. hī: Añ. r istō
videtur mihi debere
referri ad tps xp̄i: in q̄ maxia bōa data fuerūt credētib': q̄z
p̄mi fuerunt iudei: in toto. n. tpe a reditu captiuitatis de ba
bylone vsq̄ ad tps xp̄i nō legit pplus iudaicus fuisse in tāta
ꝑspitate de multo sicut fuerat añ captiuitatē babylonicam
y Et addu. sup vos. o mōtes israel: z Boies. vos colen
tes. a Et eris eis. tu terra israel mōtuosa: b In here.
r ñ ad. vltra vt absqz eis sis. i. non captiuabunt vltra de te:
r qz postea fuerunt captiuati a romanis dicūt expositores
aliq̄ q̄ hoc est referendū ad ira viuentiū figuratā p iram
israel: de q̄ nullus eūcit q̄ intrauerit ad eā. pōt tn exp̄i de ira
israel ad lraz dicēdo q̄ p li vltra non importat semp duratio
ppetua a pte p̄: sed etiā aliqn nō multū longa: sicut declara
tū fuit diffusius esaie 2° sup illud verbū: Et nō exercebūt
vltra ad plīū. Post aduentū. n. christi fcā sr mlta plia i ira.
c Pro eo q̄ dicunt de vobis. s. mōtibus israel vituperando:
d Deuoratrix hoīm es. qz in iudea fuerūt multe occisiō
nes p reges assyriorū r babylonis r a plīb' alīs: ió dicebāt
gētiles iproperādo q̄ illa ira deuorabat habitatores suos
e Propterea hoies nō comedes āplius rc. i. talis occisio
nō erit i te vltra. f Nec auditā faciā in te amplius con
fusionem gētiū. i. impropertū p̄dictū ꝫ te a gentilib'.
g Et factū est. Hic ponit 2ª cā liberatōis iudeorū. s. vt
per hoc tollatur blasphemia ꝫ nomen diuinum: r diui
ditur in duas ptes: qz p̄mo huius blasphemie modus
ponitur: 2° tollitur: ibi Et pepci. Circa p̄mū sciendū q̄
ad captionem iu
deorū inter genti
les secuta ē blas
phemia nominis
diuini: qz aliqui
eorum erant val
de mali quaz ma
liciam gentiles re
torquebant in de
um improperando
ei q̄ haberet
ita malum pplm
Alij autem erant
valde boni: de q̄
bus dicebāt etiaz
gentiles q̄ de' eo
rum non potue
rat eos saluare li
cet viuerent iuste
Premittit tamen
hic malicia pplī
propter quam fu
it electus de iudea
cum dicitur:
h Domus israel
habitauerunt in
humo sua. i. i iu
dea: i Et pol
luerunt eaz in vi
is suis. i. peccatis
idolatrie: r luxu
rie: r effusione sā
guinis innocentis
vt patet ex supra
dictis: k Et in
studijs suis. ex q̄
patet q̄ talia fece
runt ex magna li
bidine peccandi
quia ad hoc stu
diose intendebāt:
audītā faciā i te āpli' ꝓfusio
nē gētiū: r opprobriū pplo
rū neq̄qz pōtab: r gētē tuā
nō amittes āpli' ait dñs de'
Et factū est vbū dñi ad me
dicēs: Fili hois: dom' israel
habitauerūt i humo sua: et pol
luerūt eā i vijs suis et i studi
is suis. Juxta imūdiciā rc. en
struate fca ē via eoz coraz
me: et effudi idignatōz meā
sr eos p sāguie: quē fuderūt
sr trā. Et i idol' suis pollue
rūt eā: et dispsi eos i gētes
r vētilati sūt i tras. Juxta vias
eoz r adiuētōes eoz iudi
caui eos. Et ingressi sūt ad gē
tes: ad q̄s itroierūt: et pollue
rūt nomē scm meū: cūz di
cerēt de eis pplus dñi iste ē:
r de tra ei' egressi sūt. Et pe
pci nomi scō meo: qō pol
luerat dom' israel i gētib': ad
q̄s ingressi sūt. Jccirco dices
domui israel: hec dicit dñs de'
Non pp vos ego faciā do
m' israel: sz pp nomē scm meū
qō polluistis i gētib': ad q̄s
itrastī. Et sanctificabo nom̄
meum magnū: qō pollutū
l Et effudi indignationem meam super eos. puniēdo
p̄o peccatis: m Et dispersi eos in gentes. captiuan
do in diuersis terris: n Et polluerunt nomen san
ctum meum. inquātum occasione eoruz dicte sunt blas
phemie contra eum modis predictis: ideo subditur:
o Cū diceretur de eis. a gentibus: p Populus
domini iste est. r ideo ex malicia aliquorum dicebatur
dominus malus: r ex bonitate aliorum ipotens: vt pre
dictum est: ideo quātum ad malos dicitur derisorie:
Populus domini iste est. r de bonis qō subditur:
q De terra eius egressi sunt. q. d. non potuit eos ibi
seruare. r Et peperci. Hic consequeter ponitur ab
latio huius blasphemie per reductionem populi de ba
bylone: r sic ablata fuit gētilibus occasio dicte blasphe
mie: r hoc est qō dicitur in persona dei: Et peperci no
mini sancto meo. occasiōem dicte blasphemie subtrahē
do. s Non propter vos ego faciam. idest propter
iusticiam vestram: sed propter nominis mei reueren
tiam. t Et sanctificabo nomen meum. i. sanctum
ostendam in liberatione vestra mirabili: ió subditur:

v Tollam quippe vos de gentibus ꝛc. per cyrum.
x Et effundã sup vos aquã mũdã. i. peccata vĩa ꝑte rita remittã. Doctores aũt nr̃i lr̃am istam exponũt de reductione ppli ad fidẽ christi: ꝛ de ablutione baptisma li qua tollitur culpa ꝛ pena. Et huic ẽt expositiõi ꝓcor dat qõ dr̃ in q̃dã libro iudaico apõ hebreos auctẽtico qui dicitur ioma hierosolymitanũ Quemadmoduꝫ pelag⁹ mũdificat pollutos: ita deus sanct⁹ ꝛ benedict⁹ erit mũdans in futuro isrl̃. ꝛ sic est dicẽs eçech. xxxvj Aspgã sup vos a quas mundas ꝛc. qõ aũt dr̃ in futuro in originalib⁹ ꝛ glosis hebreoꝝ sup refert ad tps messie y Et dabo vobis cor nouuꝫ ꝛ spm̃ nouuꝫ .i. volũtatẽ benefaciendi: ꝛ hoc referendo ad tps reditus de babylõe qz postea melius vixerunt q̃ ante. Melius tñ exponitur referẽdo ad tps christi de datione spiritussancti aplis ꝛ alijs credẽtib⁹. z Et auferã cor lapideũ. i. i pccis obstinatum dãdo verã contritionẽ de pccis.
a Et habitabi. in tra quã ꝺdi patribus vr̃is. i. i iudea referendo ad pplm̃ de babylõe redeuntẽ: vel in ecclesia triumphante ꝛ militante referendo ad populũ in christum credentem: b Et vocabo frumentũ ꝛc. qõ intelligitur ad litterã de multiplicatõe terre nascentiũ post reditum de babylone: vel ꝑ ista metaphoꝛice intelligũt bona spiritualia tpe christi data: vt eucharistia que ꝓficitur de frumẽto: ꝛ alia christi dona q̃ frequent in scriptura significant ꝑ copoꝛalia. c Nõ pp vos ego faciam. ꝛc. qz reditus de babylone ꝛ aduent⁹ christi ꝓcesserũt ex mera bonitate diuina. d Cõfundimini ꝛ erubescite sup vĩs vr̃is. i. malis preteritis. cetera patẽt vsq; ibi: e Terra illa inculta ꝛc. referendo ad reditũ captiuitatis babylonice intelligit de terra iudee que tempoꝛe captiuitatis fuit deserta: pp cultoꝛuꝫ absentiã sed in reditu captiuitatis facta fuit fructifera ꝛ amena ꝑ cultoꝛum pñtiam ꝛ diligentiam: referendo aũt ad tẽpus christi intelligitur de gẽtilitate: que ante aduentũ christi fuit quasi terra inculta: qz non habuit doctoꝛes legis diuine: nec ꝓphetas q̃ eã excolerẽt: ad fecũdationẽ bonoꝝ opum: sed ꝑ aduẽtũ christi ꝑ ꝓdicationẽ aplorꝝ ꝛ aliorꝝ discipuloꝝ fcã est fructifera ꝛ amena ꝑ susceptionez fidei ꝛ moꝝ. Et huic expositioni consonat qõ subditur postea:

est int̃ gentes: qõ polluistis i medio eaꝝ: vt sciãt gẽtes: qz ego dñs ait dñs exercituũ. Cũ scificat⁹ fuero i vob coraꝫ eis. Tollã qppe vos de gẽtib⁹ ꝛ ꝓgregabo vos de vniuersis trr̃is: ꝛ adducã vos in terrã vr̃am. Et ẽffundã sup vos aquã mũdã: ꝛ mũdabimini ab oĩb⁹ iqnametis vr̃is: ꝛ ab vniuersis idolis vr̃is mundabo vos. Et dãbo vob cor nouum: ꝛ spm̃ nouũ ponã i medio vr̃i. Et ãferã cor lapideuꝫ de carne vr̃a: ꝛ dabo vob cor carneũ: ꝛ spm̃ meũ ponã in medio vr̃i. Et faciam vt i ꝑceptis meis ãbuletis ꝛ iudicia mea custodiatis ꝛ opemi. Et hãbitabitis in tra quã dedi ꝓbus vr̃is: ꝛ eritis mihi in pplm̃: ꝛ ego ero vobis in deũ. Et salua bo vos ex vniuersis inqnamentis vr̃is: ẽt vocabo frumẽtũ ꝛ mltiplicabo illud: ꝛ nõ ponã vobis famẽ. Et mltiplicabo fructũ ligni ꝛ ꝛ genimina agri: vt nõ port̃ vltra oppꝛobriũ famis in gẽtib⁹. Et r̃cordabimini viaꝝ vr̃aꝝ pessimarum studioꝝq; ñ bonoꝝ: ꝛ displicebũt vobis iniqtates vr̃e: ꝛ scelera vr̃a. Nõn pp vos ego faciã ait dñs dẽ⁹: notuꝫ sit vobis. Cõfundimini ꝛ erubescite sup vĩs vr̃is do mꝰ isrl̃. Hec dic̃ dñs dẽ⁹: In die q̃ mũdauero vos ex oĩ b⁹ iniqtatib⁹ vr̃is: ꝛ ihabitari fecero vr̃bes ꝛ ĩstaurauero ruinosa: ꝛ tra ꝺserta fuerit exculta: q̃ quondã erat desolata i oculis oĩs viatoris dicẽt: Tẽrra illa inculta facta est: vt hort⁹ voluptatis ꝛ ciuitates deserte ꝛ destitute atq; suffosse mũite sede rũt. Et sciẽt gẽtes: q̃cũq; de relicte fuerit i circuitu vr̃o: qa ego dñs edificaui dissipata: plãtauiq; iculta: ego dñs locut⁹ sũ ꝛ feceri. Hec dic̃ dñs dẽ⁹: Adhuc i hoc iueniẽt me dom⁹ isrl̃ vt faciam eis. Mltiplicãbo eos sic̃ gregez hoium: ũt gergẽ scr̃m: ũt gregẽ hierlm̃ in solẽnitatib⁹ eĩ⁹: sic erunt ciuitates deserte plene gregibus hoiuꝫ: ꝛ scient qz ego dñs.

f Mltiplicabo eos sicut gregẽ hoium. q̃tum ad bonos moꝝ q̃ pr̃ erãt bestialiter viuẽtes: g Ut gregez scr̃m. per susceptionem fidei iustificantis h Ut gregẽ hierlm̃ i solẽnitatibus eius. i quo designatur multitudo credẽtiũ de gẽtilib⁹: sicut in solẽnitatibus maxime pasche pente. ꝛ tabernaculorum: conueniebat in hierlm̃ ppls mltus.

Jn ca. xxxvj. vbi dr̃ in postil. Et scificabo nomen meũ. Addi.

Actã ẽ sup xxxvii. me manus dñi: ꝛ eduxit me in spiritu domini: ꝛ ꝛ dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus

Ea q̃ i hoc ca. pr̃incipaliter tinentur non possũt rationabiliter intelligi ad lr̃az de liberatiõe a babylõica captiuitate. in illa. n. liberatione nõ legunt aliqua miracula fcã manifeste ꝓ quibus possz dici: Scificabo nomẽ meũ. i. scr̃m oñ dã in liberatiõe mirabili: put dic̃ postilla tor. Licẽtia. n. data p cyrum lz fuerit a deo volũtatẽ ipsius mouẽte: ñ tñ fuit miraculose fcã imo fm̃ cursuꝫ cõem reges huius seculi ꝓdicũt ea q̃ fuerũt fcã p inimicos q̃s debellauerũt. Uñ cyrus q̃ deuicit chaldeos rationabilit detestat de structionez hierlm̃ p eos factaz: nec hoc debet inter miracula reputari: licz hoc sit a deo misericoditer factum. Jtẽ hoc qõ dr̃: Effundaz sp vos aquã mũdam ꝛc. Omnes hebrei antiq̃ referũt ad tps messie i q̃ debebãt purgari pccã. Silr qõ dr̃: Dabo vobis cor nouũ ꝛ spm̃ nouum ꝛ auferã cor lapideũ. ꝓpie refert ad tps christi: non ad tps reditus de babylone: qz licet postea melius vixerũt q̃ ante vt dicit postillator: ñ tñ ꝑpe diceret q̃ ꝺdit deꝰ illr̃ redeũtib⁹ cor nouũ ꝛ sp̃z nouũ. Nã mlti exñtes i captiuitate babylõica hẽbãt spm̃ rectũ ꝛ cor mũdũ: vt hieremias: daniel: ꝛ ezechiel ꝛ huiusmõi q̃z sillies ñ mlti legũt p⁹ redificatõez tẽpli.

Acta est. Hic pñi describit liberatio xxxvii. ppli imaginaria ꝛ ꝓphetica visione: ꝛ diuidit in i duas ptes: qz p⁹ describitur liberatio ppli captiuati: 2° vnio dispsi: ibi Et factus est. Prima in duas: qz p⁹ ponitur imaginaria visio: 2° eius expositio: ibi Et dixi. Circa

pmum dr: a Facta est sup me manus dñi rē. videbat. n. pphete imaginaria visiõe q̄ p man⁹ cuiusdã effigiei deũ re
presẽtãtis: portaret in cãpũ plenũ ossib⁹ mortuor: b Et circũduxit me p ea in gyro. ita q̄ nõ intrabat int̃ ossa sz cir
cuibat extra: erat. n. ezechiel sacerdos: q̄ nõ debebat ꝓtami
nari ex tactu ossium
alicuius mortui c
Siccaq̄ vehemẽt. q̄si
hoiuz ia diu mortuo
rũ. d Dñe de⁹ tu
nosti. q̄ habes scientiã
nõ solũ pdictorum t
pñtiuz sed ẽt futuror
e Ossa arida audi
te verbũ dñi. q̄ potest
imperare vobis sicut
viuẽtibus creaturis.
f Ecce ego itromit
tã in vos spm̃. Iz hoc
ponat p⁹: tñ fuit vliti
mũ: q: pcessit ꝓiũcto
ossiũ ad iunctura⁹ de
bitas: t extẽsio neruo
rum t carniũ t cutis
desup: vt postea sub
ditur: Et dabo super
vos neruos rē. t vl
timo ponitur: Et da
bo vobis spm̃ t viue
tis. h Factus est
aũt sonitus rē. q: ex
cõmotione ossiuz ad
suas iũcturas appro
pinquantiuz videbat
imaginarie sonus p
cedere. cetera patẽt ex
dictis vsq̄ ibi: i
A quattuor ventis. i.
a quattuor mũdi pla
gis: vnde fiant q̄ttuor
venti pncipales: non
quia hẽant virtutem
viuificãdi: sed q: flan
tib⁹ illis videbat ima
ginarie a deo dari eis
spũs vite. k Et di
xit. Hic pñs ponit hu
ius visionis itellectio
t dicunt alĩq̄ q̄ visio
ista itelligẽda ẽ de re
surrectõe generali tpe
iudicij: sz saluo meli
ori iudicio ñ videt h⁹
mihi: q: stati exponẽ
do dr: l Ossa hec
vniuersa domus israel est. resurrectio autem generalis non
solum erit filiorum israel: sed oium generaliter. Item quia
subdit: Ipsi dicũt. Aruerũt ossa nr̃a t pũt spes nr̃a. Si aũt
itelligeret ō resurrectõe generali: istud dictũ ita se extẽderet
ad p⁹ defunctos sic̃ ad viuentes t futuros: iusti aũt defucti a
pncipio mũdi vsq̄ ad tps ezechielis t vsq̄ ad resurrectiõez
xpi habebãt certã spẽ resurgẽdi in pte elector: ipũ ẽt exñte
in iferno sciunt se eẽ resurrecturos ad augmẽtuz sue pene: q:
tũc punient in aia t cor: por: t iõ videt q̄ hec visio intelligẽ
da sit ad lr̃am de liberatione ppli israel a babylonica seruitu
te q̄ est mors cuilis: t iõ talis liberatio ꝓuenienter dr viui
ficatio: t loca in quib⁹ detinebant serui eor sepulchra t
tumuli. Sic igit exponẽda ẽ hec lr̃a: m Ipsi dicũt. s.
iudei in captiuitate detẽti. n Aruerũt ossa nr̃a. i. vir
tus nr̃a defecit: q̄ p ossa designat in qb⁹ plistit robur cor
poris: o Et perijt spes nr̃a. s. redeundi in iudeã:
et circũduxit me p ea in gy
ro. Erãt ãt multa valde sup fa
ciẽ cãpi: siccaq̄ vehemẽt. Et
dixit ad me: Fili homis: pu
tasne viuent ossa ista: Et di
xi: Dñe deus tu nosti. Et
dixit ad me: Vaticinare ō
ossib⁹ istis. Et dices eis: Os
sa arida: audite verbũ dñi:
Hec dic̃ dñs de⁹ ossib⁹ bis:
Ecce ego itromittã in vos
spm̃ t viuetis: et dabo sup
vos neruos: t succrescere
faciã sup vos carnes: t super
extẽdã i vob cutẽ: t dabo
vobis spm̃ t viuetis: t scie
tis q: ego dñs. Et ppheta
ui sic̃ pceperat mihi. Fact⁹
est ãt sonit⁹ ꝓphetãte me: t
ecce cõmotio. Et acceserũt
ossa ad ossa: vnũq̄q̄z ad
iũcturã suã. Et vidi: t ecce
sup ea nervi t carnes ascen
derũt: t extẽta ẽ i eis cutis
desup: t spm̃ nõ hẽbãt. Et
dixit ad me: Vaticinar̃ ad
spm̃: vaticinare fili hois: t
dices ad spm̃: Hec dic̃ dñs
de⁹: A q̄ttuor vẽtis veni spi
rit⁹: t suffla sup interfectos
istos: t reuiuiscãt. Et ꝓphe
taui sic̃ pceperat mihi. Et in
gressus ẽ in ea spũs: t reui
xerũt: steterũtq̄z sup pedes
suos exercit⁹ grãdis nimis
valde. Et dixit ad me: Fili
hois: ossa hec vniuersa: do
mꝰ israel ẽ. Ipsi dicũt: Aruerũ
rũt ossa nr̃a: et pijt spes nr̃a
et abscissi sumꝰ. Propẽa
vaticinare: t dices ad eos:
Hec dic̃ dñs de⁹: Ecce ego
aperiã tumulos vr̃os: et e
ducã vos de sepulchris ve
stris pple⁹ meꝰ: t iducã vos
i terrã israel. Et scietis q: ego
dñs: cũ apuero sepulchra
vestra: t eduxero vos de tu
mul⁹ vr̃is pple⁹ meꝰ: et ꝺdero
spm̃ meũ in vob t vixeritis
Et regescere vos faciã sup
humũ viaz: t scietis q: ego
dñs locut⁹ sũ: t feci ait dñs
deus. Et fact⁹ ẽ sermo dñi ad
me dicẽs: Et tu fili hois sũ
me tibi lignũ vnũ: t scribe
sup illo: iude t filios ꝯ israel
socijs eius. Et tolle lignũ alte
rũ t scribe sup illo: ioseph
lignũ ephraim: et cũcte do
mꝰ israel socios ꝯ eius. Et ad
iunge illa vnũ ad alterũ tibi
in lignũ vnũ: t erũt in vnio
nẽ in manu tua. Cũz autez
dixerint ad te filij pplꝰ tui
loquentes: nõne idicas no
bis quid in his tibi velis:
Loqueris ad eos: Hec dic̃
dñs de⁹: Ecce ego assumã
lignum ioseph: qui ẽ in ma
nu ephraim t tribus israel: q̄
sũt ei adiuncte: t dabo eas
piter cũ ligno iuda: t faciã
eas in lignum vnũ: t erunt
p Et abscissi su
mus a terra nati
uitatis nr̃e. q
Propẽa vaticia
re. ad auferenduz
ab eis hãc ꝺspato
nẽ. r Ecce ego
apiã tumu. vros.
i. loca in qb⁹ estis
serui: t carceres i
qbus aliq̄ erãt li
gati: s Et edu
cã vos. p licẽtiam
regis cyri qui de
dit licẽtiã pplo re
deũdi. j. esdre. i.
t Et dedero spm̃
meũ i vobis. i. cõ
stãtiã redeundi in
iudeã t ꝓpositum
meliorãdi vitã ve
strã. v Et fa
ctus ẽ. hic pñs de
scribit vnio ppli
dispsi: t diuidit i
duas ptes: q: p⁹ si
gnũ sensibile po
nit: 2⁹ exponit: ibi
Cũ autẽ dixerint
Circa pmũ scien
dũ q̄ ꝓphete ad
magis mouẽduz
cor̃da audientiuz
aliq̄n ꝓphetabãt
nõ solũ verbis: sz
ẽt sẽsibilib⁹ signis
sic̃ fuit esaias nu
d⁹ t discalciat⁹: e
saie. xx. ca. t hie
mias põtauit cha
tenas ligneas i col
lo suo: hiere. xxv
ij. t eodez modo
pcipit h ezechieli
cum dr: x Su
me tibi lignuz v
nũ t scribe sup il
lud iude. in hebr.
liiude ẽ datiui ca
sus: y Et filios
israel socijs eius. i. tribui beniamin que in diuisiõe regni
adhesit roboam sic̃ t trib⁹ iuda: pp q̄ illud regnũ dice
bat duaz tribuũ. trib⁹ ẽt leuitica fuit illi adiuncta eo q̄
hieroboã ꝑm⁹ rex israel cultor vitulor aureor sacerdotes
t leuitas eiecit de regno suo: t sic venerũt in regnũ iude
z Et tolle lignũ alterũ t scribe sup illud ioseph lignũ
ephraim. q: pm⁹ rex hieroboã fuit de tribu ephraim filij
ioseph: a Et cũcte dom⁹ israel socios ꝯ eius. i. aliaz tri
buũ. b Et adiũ. illa vnũ ad alterũ. ꝓtiguatiõe ita q̄
videant lignũ vnũ. c Cũ aũt dixerint. hic pñs ponit
tur expositio dicti signi cũ dr: d Ecce ego assumam

lignū ioseph ꝛc.ꝙ h⁹. n. designabat futurum ꝙ regnuꝫ ysrl erat cōiungendū regno iude sub vno rege xpo. non enim pōt exponi ad lr̄aꝫ de ꝯobabel seu q̄cūq; alio vsq; ad christū: qz de semine dauid nō fuit aliq̄s rex vsq; ad ipsū: iō subdit postea e Et seru⁹ me⁹ dauid super eos. ꝙ quem intelligitur messias siue xps in lege ꝛ pphetis promissus sicut fuit declaratum diffusi⁹ hiere. xxx. ꝛ iosie. iij. etiam sm doctores hebreoꝝ.

vnū in manu ei⁹. Erūt aūt ligna sup q̄ scripseris i manu tua i oculis eoꝝ ꝛ dicesad eos: Hec dicit dñs de⁹: Ecce ego assumā filios ysrl ō medio natōuꝫ ad q̄s abierūt: ꝛ ꝭgregabo eos vndiq; ꝛ adducā eos ad humū suā. Et faciā eos gētē vnaꝫ i ꝛra i mōtib⁹ ysrl: ꝛ rex vn⁹ erit oīb⁹ iperās. Et nō erūt vltra due gētes: nec diuidēt āpli⁹ i duo r̄gna. Neq; pol luēt vltra i idolis suis ꝛ abominatiōib⁹ suis ꝛ cūctis iniq̄tatib⁹ suis: ꝛ saluos eos faciā de vniuersis sedib⁹ suis i q̄b⁹ peccauerūt: ꝛ emūdabo eos. Et erūt mihi ppl̄s ꝛ ego ero eis de⁹: et seru⁹ me⁹ dauid rex sup eos: et pastoꝝ vn⁹ erit oīuꝫ eoꝝ. In iudicijs meis ābulabūt: ꝛ mandata mea custodiēt: ꝛ faciēt ea. Et habitābūt sr̄ ꝛram: quā dedi suo meo iacob: i q̄ua habitauerūt pres vri: ꝛ habitabūt sup eā ipsi ꝛ filij eoꝝ: ꝛ filij filioꝝ eoꝝ vsq; i sempiternū: et dauid seru⁹ meus ꝑnceps eoꝝ i ꝑpetuū. Et pcūtiā ill̄ fed⁹ pacis: pactū sempiternuꝫ erit eis. Et fundabo eos ꝛ multiplicabo: et dabo sanctificatōez meā i medio eorū i ꝑpetuū: et erit tabernaculū meū i eis: ꝛ ero eis de⁹ ꝛ ipi erūt mihi ppl̄s. Et sciēt gentes: qz ego dñs sanctificatoꝝ ysrael cū fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

te. j. esdre. ix. ca. legit esdras dixisse: Serui sum⁹ ꝛ i seruitute nr̄a non dereliq̄t nos de⁹ nr̄: etiaꝫ inclinauit su ꝙ nos misericordiaꝫ et sic adhuc remanebant mortui ciuiliter tū qz qđ dī h: Et dabo sup vos neruos ꝛ succrescere faciā sup vos carnes: ꝛ extendā in vobis cutem. nō vidētur ptinere ad eductos de seruitute ad libertatē: vñ manifestū videt ꝙ hec visio ptinet ad r̄surrectōem generalez: in qua oia p̄dicta requirunt: ꝙ ut lr̄a plana sonat: ꝛ suam ꝓmariā significationē: a qua nūquā est recedenduꝫ sm sensuꝫ lr̄alem: nisi necessitas cogat. Si aūt dicat ꝙ necesse ē: vt nō intelligatur de resurrectione generali: pp obiectiones allegatas

f Et pastoꝝ vn⁹ erit oīuꝫ eoꝝ. s. xps ꝛ ꝙ dī iohānis. x. ca. ꝛ fiet vnum ouile ꝛ vn⁹ pastor. Et sciēdū ꝙ per regnuꝫ ysrl non solū hic intelligūt decē trib⁹ ꝛ ēt oēs vocati ad fidē de gētilib⁹ qui colebāt idola añ susceptionē fidei: sicut ꝛ regnū ysrl coluit a pncipio regni sb hieroboam: ut hr̄. iij. regū xij. Uñ ꝛ conuersi de gentibus nomen ysrl assequūt ꝛ ꝙ dī esaie. xliij

g In iudicijs meis ambulabūt. seruando legem euā gelicam. h Et habitabūt sup terrā. s. viuentium:

i Quā dedi suo meo iacob. i. datuꝫ ꝓmisi: iudea. n. nō fuit ꝛra ꝑncipaliꝫ ꝓmissa abrāe isaac ꝛ iacob: qz ꝑ a deo ꝑncipaliꝫ datū nō est minus bonū ꝙ meritū sed maius: opa aūt virtutū ꝓp q̄ facta fuit ꝓmissio pribus sī maiora bona ꝙ q̄cūq; materialis terra: ꝛ iō in ꝓmissiōe materialis ꝛre intelligebat ꝑncipaliter ꝓmissio terre viuentiū vt dcm̄ fuit gen. xv. magis diffuse: ꝛ sic intellexerūt patriarche sm ꝙ declarat apl̄s ad hebre. xj. oicēs ō ipsis. Nūc aūt melioꝝ ē appetūt. s. patriā: ꝛ subdit. i. celestem: k In qua habitauerūt pres vri. mente ꝑ fidē: eo mō loquendi q̄ dī phil. iij. Nr̄a autē ꝯuersatio in cel̄ est. ꝛ habitatio corporalis ipsoꝝ in materiali ꝛra erat huiꝰ habitatōis figura. Uel pōt dici: k In q̄ habitauerūt pres vri. i. habitabūt loquendo de futuro ꝑ modum ꝑteriti ꝓp certitudinē ꝓphetie: ꝛ tali mō loquēdi vtūt frequenter ꝓphe: vt supra visū ē i mlti loc: iō subdit: l Et dauid ꝯuus me⁹ ꝑnceps eoꝝ i ꝑpetuū. qđ nō pōt itelligi de ꝑsona dauid nec de aliq̄ de semine ei⁹ nisi de xpo cui⁹ regnū ē eternū. m Et pcutiā illis fedus pacis. qđ hic inchoat i obseruātia legis euāgelice q̄ ē lex amoris ꝛ pficit i patria vbi pax ꝛ amor cōsūmat: n Et da. scificatōez meā. i. faciā eos sāctos. o Et erit tabernaculū meuz in eis. i. habitabo cū eis i pnti in terra ꝑ grāz ꝛ in celo ꝑ gl̄iam. p Et sciēt gentes qz ego dñs scificatoꝝ ysrl. i. cuiuslibet fidelis q̄ noie ysrl noiat vt supra dcm̄ est.

q Uod hec visio ezechielis exponat de liberatiōe ꝓpli ysrl a babylonica captiuitate: videt incōso

nū lr̄e: tm̄ qz licet fuitus sit moris ciuilis: nō tm̄ loca vbi serui sūt dicūtur sepulchra itm̄ ꝙ cū liberant serui dicant tumulta apire ꝛ huiusmōi q̄ in lr̄a de h⁹ dicūt: tū qz licet fuerunt liberati a seruitute babylonica: remanserūt tm̄ sub seruitute psarū ꝛ medoꝝ: vñ post redēptōez a babylonica captiuita

I N ca. xxxvij. vbi postil. motus duab⁹ Replicatōibus expōit visionē huiuꝰ ca. ad lr̄am de liberatione a captiuitate babylonica: quā q̄dā exponunt de resurrectione generali futura: fortassis bñ sm allegoriā: huic burg. valde ꝛrius ꝓsequitur scōam expositionē motus debilibus rationib⁹. ꝓria qz dicūt hic liberati a sepulchris qđ nō videt habere locū i illa captiuitate. Sed rñdet ꝙ sic fuitus ē mos ciuilis: ita loca taliū fuoꝝ ꝑsertim carceres merito dicuntur sepulchra ad instar q̄ a phis ociuz dī viui hois sepultura. 2⁹ burg. mouet ꝙ iz fuerūt liberati a fuitute babylōica: remāserūt tm̄ sub psaꝝ medoꝝ grecoꝝ ꝛ romanoꝝ fuitute. Ad qđ dico ꝙ ꝙuis remanserūt tributarij: nō tm̄ captiui: aliud enim est seruire sub tributo ꝛ captiuitate. Seruiens enim sub tributo est totaliter sui iuris: non aūt captiu⁹. Et pp defectū hunc captiui dicunt ciuiliter mortui ꝛ sepulti. Nec burg. bñ rñdet ad motiua postil. Cum enim postil. primo mouet ex eo: qz ex lr̄a nō innuit nisi de domo

ísrael ío inconuenienter dr: de domo ísrl qđ est oib' hoib' generale. ſ. resurrectio mortuoꝝ. Ad hoc rñdet burg. q' per domū ísrl itelligūt electi q̄ solū ꝓpe resurgēt iuxta illō psal. nō resurgūt impij in iudicio. Et dicit postillatorē sic circa autoritatē allegatā sentire. Sed vtrūq; falsū est. Primum: qz absolutuz articulū fidei omni carni cōem appropat vni plus q' alteri: nā oēs fm aplz proprie resurgemus. Nec huic obstat illō psal. allegatū: qz hoc allegatū nō dicit r̄surrectionem impiorum teneri fm quid z non ꝓpe quēadmodū glosat bur. qđ pz ex eo: qz dr in iudicio. ſ. sessuri iudicantes quēadmodū in hac vita in cathedra pestilētie sedeꝝ ꝓsueuerunt. Et pz ēt ex eo qđ sequit: Neq; pecōres i cōsilio iustorum. qđ pz totū dicere fm qđ non ꝓprie: qz argumētū tale: Nec catores nō resurgent i cōsilio iustoꝝ. igitur nō resurgēt: tenet a fz qđ ad simplicit. Etiā falsū ē qđ postillatori ipōit: qz postil. glosat locū psal. allegatum q' non resurgunt iniusti ad suā exaltationē ex quo etiam non sequitur proprie sed solum secūdum quid: igitur iniusti non resurgent. Scđo postil. mouet: qz dr: Spes nr̄a pūt. qđ de iustis maxime locū non hz: nā ipsi oēs habuerūt ab initio spē certā future beatitudis. Ad qđ dicit burg. q' quis habuerit spem: spes tñ q̄ differt affligit animā iustoꝝ: puerbioꝝ. xiij. sed hoc non soluit: qz nō seqtur spes differt: igit pūt: prava eni est expositio. Nec vez est dilationē resurrectionoꝝ iustoꝝ esse afflictiuā: qz afflictio ñ stat cū pfcā beatitudine: vt pz. xij. sup genē. ad lr̄am: quāuis enim aliq̄ mō spata ratardat: vt ibi dr nō tñ affligit. XXXVIII.

a ET factus est. Postq' pphetauit pspera z aduersa de e iudeis: h reuertit ad pphetādū de extraneis. ſ. ptra gog z magog. Circa qđ sciēdū q' hebrei dicūt q' sūt gentes q̄ venture sr̄ ad pugnādū cū hierlm: z debellabuntur p regē messiam: quē expectāt adhuc venturū. Sed h' ocñ est erroneū: quia aduētus christi trāsijt in ꝓteritū. Jō aliq doctores nr̄i dicūt q' gog z magog nō est aliqua gens determinata: sed generaliter significat psecutores ecclie: sz hec expositio videt nimis mystica: pp qđ saluo meliori iudicio vidēt mihi per gog itelligi antichr̄ist'. Dr. n. gog a gag qđ significat tectū in hebreo: qz lz antichr̄istus sit futurus hō: inhitabit tñ totaliter a diabolo: z sic erit q̄si ei' tegumētū sub specie humana. Magog aūt significat de tecto p qđ intelligūt adherētes ātichr̄isto tanq' de ei' familia seu pplo: huic aūt expositioi ꝓcordat qđ dr apoc. xx. Soluet sathanas de carcere suo z exibit seducere gētes sup q̄tuor angulos terre gog z magog rc. qđ exponit de psecutiōe antichr̄isti quem diabol' ꝓmo seducet z postea alios ad adherēdū sibi. Huic etiam dicto ꝓsonat ocñ apli si referat ad 2m aduētū xpi:

GET factū est. xxxviii. fimo dñi ad me dicēs Fili hois: pone faciē tuā ꝑ gog z tra magog ꝓncipē capitis mosoch z thubal: z vaticinare de eo: z dices ad eū: Hec dic dñs de': Ecce ego ad te gog ꝓncipē capitis mosoch z thubal. Et circūagā te ēt ponā frenuz in maxillis tuis: z educā te z oēm exercitū tuū: eqs z eqtes vestitos loricis vniuersos: multitudinē magnam hastā z clypeū arripietiū z gladiū. Perse ethiopes z libyes cū eis: oēs scutati z galeati. Gomer z vniuersa agmia ei': dom' thogorma latera aq̄lōis: z totū robur ei' ppliq; multi tecū. Prepara z instrue te z oēm multitudinē tuā: q̄ coaceruata ē ad te: et esto eis i ꝓceptum. Post dies multos visitaberis. In nouissimo ānoꝝ venies ad trā: q̄ reuſa ē a gladio et congregata est de pplis multis ad montes ísrl: qui fuerūt desti iugit: Hec de pplis educta ē: z habitabūt i ea ofidēter vniuersi. Ascēdes aūt q̄si tempestas veies: z q̄si nubes vt opias trā: tu z oia agmia tua: z ppli multi tecū. Hec dic dñs de': In die illa ascēdet fmonet sup cor tuū: z cogitabis cogitatōes pessimas: et dices: Ascēdam ad trā absq; muro: veniā ad quescētes habitātes sq; secure. Hi oēs habitant sine muro: vectes z porte nō sūt eis: ut diripias spolia z iua

Conuocabo. Prima in duas: qz ꝑ ponit hui' pfectionis ꝓparatio: 2e executio ibi: P' dies. Circa primū dr: b Pone faciē tuā ꝑ gog. i. dispone te ad pphetādū ꝺ aduētu ātichristi z ei' ꝺstructōe: c Prīci pē capitis mosoch z thubal. qz isti fges subiūcīet ei. ſ. capadocie z hyberie. d Et circūagā te. i. discurrē pmittā ad fideliū impugnationē: e Et ponaz frenū in maxillis tuis. qz antichr̄istus nihil poterit facē nisi q̄tū de' pmittet: f Vestitos loricis. i. armis ad sustinēdū: z etiaz ad adiuandū: iō sequit: Hastam z clypeū arripietiū rc. g Gomer z thogorma. nomia sunt populoꝝ antichr̄isto adherentiū. h Prepara z instrue te. i. ꝓparabis te ad vastationē ecclie. i Et esto eis i ꝓceptū. i. multitudo tibi coacerbāda tibi obediet ad nutū. k Post dies. Dic ꝓñ ponit executio psecutiōis: z diuidit in duas: qz pr' ponit hec executio: 2e eiusdē ꝓnūciatio: ibi Hec dic. Circa p'm ꝓmittit tps cū dr: k Post dies multos visitaberis. i. pūieris. qz finaliter antichr̄istus a deo fulminabit vt. j. dicet. l In nouissimo annoꝝ venies. i. circa finē mūdi m Ad trā que reuersa ē a gladio. i. ad ecclesiam dissipāciaz que primo fuit sub gladio iudeoꝝ z tyrānoꝝ: sz a tpe ꝓstātini hūit pacē: z sic reuersa ē a gladio. n Et congregata ē de pplis multis qz de oibus gētib' aliq̄ crediderūt xpo: o Ad mōtes ísrl. i. ad iudeā mōtuosā: lz. n. veniat ad vastādū vbiq; ecclīa: tamē spāliter veniet in hierlm vt in tēplo dei sedeat tanq' sit de': vt dr 2o ad thes. ij. p Qui fue. debiti iugit. i. frequēter: qz ꝑ babyloneos: z postea p antiochū nobilē: z itez p romanos: postea p saracenos. q Hec de pplis educta ē rc. qz añ aduētū antichr̄isti xpiāi de plib' irr̄is veniēt i iudeā z capiēt eā z ibi pacifice habitabūt ad tps: z postea q̄si subito veniet ātichr̄ist': iō subdit: r Ascēdes aūt q̄si tempestas venies. i. subito i magna multitudie ita q' fideles nō poterūt tibi resistere. s In die illa ascēdet sermōes sup cor tuū rc. qz extollet supra oē illō qđ deus dicitur: aut quod colitur: 2o ad thes. ij. t Et dices. pre nimia elatione. v Ascendam ad' terraz absq; muro rc. idest ita faciliter capiam ac si non esset ibi murus vel munitio vel aliq̄ belli suspicio. x Ut

diripias spolia. christo credentium: y Ut inferas ma.tu.sup eos q̄ deser.fue.t po.restituti.q; sicut dcm̄ ē tpe tyrānoꝝ fideles videbant deserti a deo: t tpe pacis secute restituti: vel q; fideles electi de ira ꝓmissionis p saracenos ibi restituent añ aductū antichristi: vt dcm̄ ē

z Qui possi. cepit t esse ha.vm. terre. i. hierlm t terre ꝓmissionis q̄ est in medio ire habitabilis: q; est i quarto climate a Saba t dedā tc̄.noia sunt gentiū ātichristo adherētiū: b Et omnes leones ei⁹. i. feroces p̄ xp̄anos: c Dicent tibi.adulādo t p̄ fideles incitando o Nunqd ad su.spo. tu venis. q.d.sic:t ip̄ ad h⁹ ē intēdēdū.cetera patent in lra vsq; ibi: e Nunqd tc̄.ppls me⁹ isrl̄. i.vniuersitas fidelium: f Consi dent.recupata terra ꝓmissionis ab eis vt p̄dictū est. g Scies t venies.tunc ad ipsum inuadendum cuz satellitibus tuis. b Et ascendes sup pplm meum isrl̄ q̄si nubes.i.subito: q; nubes alicq̄ surgūt ex ispe

das p̄dā: ut inferas manuz tuā sup eos: q desti fuerant t postea restituti: t sr̄ pplm q est congregat⁹ ex gētib⁹: qui possidē cepit t esse bitatoꝛ vmbilici ire. Sāba t dedā t negociatores tharsis et oēs leones ei⁹ dicent tibi: Nunqd ad sumēda spolia tu venis? Ecce ad diripien dā p̄dā congregasti multitudi nē tuā: vt tollas argētum t aurū: auferas supellectilez atq; substātiam: t diripias manib⁹ infinitas. Propterea vaticiare fili hois: t dices ad gog: Hec dic̄ dns deus Nunqd nō i die illo cū ba bitauerit pplus me⁹ isrl̄ confi dēter: scies t venies de loco tuo a lateribꝰ aglonis tu t ppli multi tecū: ascēsores eq̄ rum vniuersi: cet⁹ magnus t exercitus vehemens: et ascēdes sup pplz meū isrl̄: q̄si nubes ut opias tra: In nouissimis dieb⁹ eris: et ducā te sup tra meā: ut sciāt gētes mee cū scificat⁹ fuero i te i oculeoꝝ o gog. Hec dicit dns de: Tu ergo ille es de q̄ locut⁹ sū i dieb⁹ antiqs in mānu suoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ isrl: q. ꝓphetauerūt i die b⁹ illoꝝ tēpoꝝ: ut adducerē te sup eos. Et erit i die illa i die aduct⁹ gog sup tra isrl̄ ait dns de⁹: ascendet in dignatio mea i furore meo t in çelo meo. In igne ire mee locut⁹ sū: q̄ i die illa erit cōmotio mag̃ sr̄ tra isrl̄ et ꝓmouebunt a facie mea pisces maris t volucres celi t bestie agri: t oē reptile q̄ mouet sup humū: cūcti qz hoies q̄ sūt sup faciē tre: Et subuertent mōtes: et cadēt sepes: t oīs mur⁹ corru et in terraz. XXXIX. Et tu ō cabo adūsus eū in cūctis mōtib⁹ meis

fortalicia i mōtibus sita: t muris t clausuris munita: q̄ nō poterūt resistere potentie antichristi. In ca. xxxviij. vbi dī in postil. Propi q̄ saluo meliori iudicio. Additio.

Expositio postillatoris de gog t magog q̄ itelligat de psecutōne antichristi videt vera pp rationes q̄s ipse dicit: sed ei⁹ expo sitio de istis nomib⁹ gog t magog ptinet ad etymologiam valde remotā. Un meli⁹ videt dicendū q̄ gog sit nomen ipsius anti christi: multi. n. fuerūt noiati p ꝓphetas per magna tpa añ eoꝝ natiuitatem: sicut pz de cyro iosia t alijs. Magog aūt ē nomē scōi filij iapheth: vt pz gen̄. x. t sic potest acci pi p sua ꝓpa significa tione vt itelligat q̄ il la gens descendens a magog sit de princi palib⁹ adherētib⁹ gog siue antichristo. Et huic cōcordat aucto ritas apoc. per postil latorē allegata: Nam gens descendēs a ma gog dicitur i angulo aq̄lonari ire: versus quam ptem: vt dicit adherentes antichri sto adorabunt eo q̄ christiani adorāt ad orientem: hebrei ad oc cidētē: saraceni vero ad meridiem. Restat ergo plaga aq̄lonaris ad quam adorabunt antixp̄iani a qua pan det oē malū sup oēs bitatores ire: Hiere. j. cap. Replica

In ca. xxxviij. de gog t magog dicit burg. satis con corditer postil. pterq̄ q̄ restringit magog ad gentē descendētez a iapheth cui ꝓmogenit⁹ dict⁹ fuit ma gog. d. q̄ illa gens erit de principalib⁹ adherētib⁹ antichristo Sed illa expositio burg. videt xp̄ianitati exprobratiua. Nā iapheth cū sua ple occupauit europā fm oēs cōiter historio graphos: in sola aūt europa vt plimū viget xp̄ianissimus: vt dic̄ isdē burg. circa sextū ca. çacharie. j. t sic xp̄iani fm il lā burg. expōez essent futur⁹ exercit⁹ t ꝓncipalis antichristi q̄ ē xp̄ianis dedecus audire: ip̄ burg. cū q̄busdā alijs ōbuit opinari q̄ p fidi iudei spāliī. x. tribuū trāslati p salmanasar t p alexandrū iclusi i mōtib⁹ caspyos q̄ tpe ātichristi solu ent t antixp̄m recipiēt ꝓ messia infideliter expectato: t ei in eccl̄ie q̄ ē in europa potissimū psecutione adherebūt: q̄ fortassis genti sue affectus burg. noluit intelligere.

Et conuocabo. Hic incipit ca Capi. XXXIX. pitulum in hebreo: in quo agitur de destructione antichristi t sui exercitus: t primo circa hoc ponit antichristi deiectio: 2° deiecti spoliatio: ibi Hec est dies. 3° spoliati tumulatio: ibi Et erit in die. Quarto concluditur intenta conclusio: ibi Et ponam. Circa primum dicitur:

a Et conuocabo aduersus eū. i. antichristū t ei⁹ exercitū

b In cunctis montibus meis. i. in iudea q̄ est mōtuosa:

c Gladiū. ad interficiēdū ipsū. d Gladi' vniuscuiusq; in fratrē suū. q; fulminato antichristo i mōte oliueti ⁊ i magna pte exercit' sui: erit dissensio inter residuos: imponētes ad inuicē q; incitauerūt eos ad sequendū antichristū: ⁊ sic inter eos erit bellū. e Et iudicabo eū peste ⁊c. q; aliqui de eius exercitu morietur pestilentia: aliqui gladio: ⁊ aliq; tēpestatib' descendentib' de celo. f Et magnificabor ⁊ sanctificabor. i. magn' ⁊ sanct' apparebo i dedicatione mirabili supbi ⁊ exercit' sui. Cōsequēter resumit modū ei' veniendi cū dī: g Ecce ego sup te gog. q. d. nihil poteris facere: nisi q; tuq; tibi pmittam: h Principē capitis mosoch. exponat vt supra. Cōsequēter resumit reiectio sua: cum dī: i Et pcutiam arcū tuū in manu sinistra tua ⁊c. i. deficiaq; sagittatores tui exercitus: ita q; non poterit tenere arcū in sinistra manu nec sagittas in dextera. k Feris ⁊ auib' ⁊c. p aliqd tps remanebūt cadavera saltē multoq; insepulta. l Et imittā ignē in magog. q; magna pars exercit' antichristi fulminabitur: m Et in his qui habitant in insulis confidenter. sub antichristi confidentia confidētes de eius potentia: n Et sciēt q; ego dñs. p expientiaq; vindicte mee. o Et nomē scm̄ me. no. fa. i me. ppli mei israel. i. ppli christiani q; nomie israel nominat: vt supra dcm̄ est. p Et nō polluā nomē scm̄ meū āpli'. i. pollui pmittā p blasphemias antichristi: ⁊ sibi adheretū. q Ecce venit ⁊ factū est. q. d. ita certū est de futuro ac si iā trāsisset in preteritū. r Hec est dies. Hic consequenter describit exercit' antichristi spoliatio: cū dī: Hec est dies. s. destructiōis antichristi ⁊ exercit' sui: s De qua locut' sū. p. pphetas: vt dcm̄ est ca. precedenti. t Et egredient habitatores de ciuitatib' israel. ad colligēdū spolia. Expositores aūt nri dicūt cōiter q; p habitatores de ciuitatib' israel intelligunt ciues celestes in diuersis māsionib' habitantes sm̄ illud iohānis. xiiij. In domo p'is mei mansiones multe sunt. i. diuersi grad' beatitudinis: q; cū christo egredient ad iudiciū: ⁊ cū eo iudicabūt impios approbando eius iudiciū: ⁊ maxime de antichristo: ⁊ dānādis cū eo: de q;bus subdit: v Et succēdēt ⁊ cōburēt arma clypeū ⁊c. i. antichristū ⁊ ei' exercitū condemnabūt ad ignē eternū mō dcō: q; vocāt hic arma: eo q; armis ipugnauerunt fideles eos crudeliter occidendo: qō erit causa damnationis ipsoz. x Et succēdēt ea igni septē annis. i. eternaliter qō p septē annos intelligit eo q; vniuersitas tpis septenario numero designat. y Et nō portabūt ligna de regiōib'. i. nō cōdemnabūt iustos fructū pietatis facientes sicut ligna regionū: z Neq; succendent de saltib'. i. non gladiū ait dñs de': Gladi' vniuscuiusq; i frez suū diri get. Et iudicabo euz peste ⁊ sanguie ⁊ imbre vehemēti: ⁊ lapidib' imēsis. Ignē ⁊ sulphur pluā sup eū ⁊ sup exercitū eius: ⁊ sup pplos multos: q; sī cū eo. Et māgnificabor ⁊ sāctificabor: ⁊ notus ero in oculis multarū gentiuz: ⁊ scient quia ego dñs. Tu aūt fili hoīs vaticinare aduersū gog ⁊ dices: Hec dic dñs de': Ecce ego sī te gog principē capitis mosoch ⁊ thubal: ⁊ circūagaz te ⁊ educā te: ⁊ ascēdere te faciā de lateribus aqlonis: ⁊ educā te sup mōtes israel. Et pcutiā arcū tuū in manu sinistra tua: ⁊ sagittas tuas de manu dextera tua deiciaz Sup mōtes israel cades tu ⁊ oia agmina tua: ⁊ ppli q; tecū. Feris auib' oiqz volatili celi ⁊ bestijs tre dedi te ad deuorādū. Sup faciem agri cades: qz ego locutus suz ait dñs de': Et imittam ignē in magog: et i his qui habitāt in insulis pfidēt: et sciēt qz ego dñs. Et nomen scm̄ meū notū faciam i medio ppli mei israel: et nō polluā nomē scm̄ meū āpli': ⁊ sciēt gētes qz ego dñs sanct' israel. Ecce venit ⁊ factū est ait dñs de'. Hec est dies de q; locut' sū Et egredient habitatores de ciuitatib' israel: et succēdent ⁊ pburēt arma clypeū ⁊ hastas arcū ⁊ sagittas ⁊ bacula manuū ⁊ pros et succēdēt ea igni septem ānis. Et nō portabūt ligna de agrioi b': neq; succēdēt de saltib' q;m arma succēdēt igni ⁊ despoliabūt eos: qb' pde fuerāt ⁊ diripiēt vastatores suos ait dñs de'. Et et erit in die cōdemnabūt eos q; hitant in saltu pnie: a Qm̄ arma succēdet igni. i. cōdemnabūt ad ignē eternū ipios tā tūmō ⁊ non iustos. Sed hec expositio videt magis mystica q; lr̄alis: ideo absq; p̄iudicio pōt aliter dici q; interfecto antichristo ⁊ eius exercitu egredient christiani qui remanebunt viui de locis vbi erant abscōditi ad colligēdū spolia: ⁊ ea q; erūt apta ad icēdiū: vt clypei hastē: ⁊ huiusmodi applicabūt igni: iō dī: Et succēdēt ⁊c. ⁊ aliq; eoruz tā tū congregabūt qō sufficiet eis ad magnū tps: qō exprimit hic p septem ānos: ⁊ iō nō erit eis necesse aliūde ligna colligere. Et depredabunt eos quib' pde fuerant. arma ⁊ spolia eoz colligēdo Sed hoc dcm̄ videt esse p illud qō dī cōiter a doctoribus: q; p' mortē antichristi dabūt .xlv. dies ante iudiciū: vt decepti ab eo habeāt locū penitendi: ⁊ accipiāt de daniele. xij. vbi dicitur sic Beat' q; expectat ⁊ peruenit vsq; ad dies mille trecētos xxxv. Iste. n. numerus excedit numez ibidē suprapositū de regno antichristi in. xlv. dieb': ⁊ sic inī mortē ārti christi ⁊ iudiciū spaciū septē ānoz nō erit. Ad qō dicēdū q; hoc dcm̄ sit satis cōe tn̄ non est oino certū: qz n̄ determinat p scripturā vtrū illi dies sunt vsuales. s. continentes tm̄ vnā diem ⁊ vnā noctē: vel annales: sic dicit supra. iiij. ca. Diē p anno dedi tibi. ⁊ iō de illi. xlv. dieb' p' mortē antichristi non hī certum vtrum sint. xlv. dies naturales vel xlv. anni: ⁊ dato q; esset determinatum de dieb' vsualib': non tn̄ ē determinatum vtrū statiz p' illos. xlv. dies imediate sequat iudiciū: imo videt q; sit maī spaciū tpis itermediū: p illō qō dī matthei. xxiiij. de aduentu christi ad iudiciū: Sicut. n. erant in diebus añ diluuiū comedentes ⁊ bibentes ⁊ nubētes ⁊ nuptui tradentes vsq; ad eū diē q; intrauit noe in arcam: ⁊ nō cognouerūt donec venit diluuiū ⁊ tulit oēs: ita erit ⁊ aduent' filij hois. ⁊ istō referūt aliq; doctores nri ad tēpus qō erit iter mortē antichristi ⁊ diē iudicij: talis aūt pax ⁊ securitas i q; puinia ⁊ pnubia absq; tioze exercēt non videt eē tā pui tpis sic. xlv. dieū sed maioris. b Et erit. Hic pñt agit de sepultura antixpi ⁊ suoz: ⁊ p' pōit pposituū: 2° remouet dubiū: ibi Tu autē. Circa p'm scien dū q; sic ps imediate precedēs expōit a doctoribus cōiter ō scis: q; cū xpo adiudicabūt ipios igni gehēne: ita et hec ps intelligit de sepultura eoz in inferno eo mō loquēdi q; dī luce. xvj. Mortu' est diues ⁊ sepultus ē in inferno:

qui vocat h vallis viatoꝝ qz lata est via q ducit ad pditionē ⁊ multi igrediūt p eā: matth. vij. Et dī hec sepultura fieri septē mēsib⁹: qz eternaliter erūt ibi sicut supra dcm est de septē annis. Qđ aūt ibi dī de ossib⁹ remanētibus super terram q statuent iuxta illa titulus donec sepeliant: per hoc itelligitur q si p⁹ mortē antichristi inueniant alīq de secta sua obstiati ab alīs p excōicationē sepabuntur donec p mortem sepeliant cū alijs in iferno. Sz qz hec expō sicut ⁊ p cedens videt multū mystica: iō pōt exponi de sepultura corporali: non pp antixpi ⁊ suoruz honorē: sz ad ire purgationē vt dī ifra: Sic g exponit: b Et erit i die illa. s. notabili pp defectōnē antichristi:

r Dabo gog. i. antichristo ⁊ eius exercitui: o Locū. s. sepulture:

e Noiatū. i. famosum ex tanta multitudie ibi sepulta: f Vallē viatoruz. qz ibi erit strata publica

g Ad orientem maris. i. vsus mare mortuū qđ ē i pte orientali iudee

h Que obstupescere faciet ptereūtes. i. admirari ex tali ⁊ tāta defectione antichristi ⁊ suoꝝ ibidem sepultoꝝ: i Ut mūdent terram. a cadauerib⁹: k Septē mēsib⁹. tā tū enim tps apponent illi qui ad h⁹ statuentur: l Et erit eis nominata dies. i. celebris:

m In qua glorificatus sū. interficiendo antichristū ⁊ eī⁹ exercitū: dies. n. victorie solēt hēri celebres. n Et viros iugiter ꝓstituent. q sint oiligētes ad hoc op⁹ pficiendū. o Cūq; viderint os hois statuēt iuxta illud titulū. i. notabile signū vt defacili possit inueniri: vt sic mīta ossa sic inuenta sīt p signa de facili colligāt ⁊ sepeliant: p Pollictoꝝ. i. cadauer curatoꝝ. q Nomē aūt ciuitatis. i. loci vbi fiet sepultura: r Amona. i. ppīosa fm ꝓprietatē hebraici simonis pp multitudiez ppli ibi sepulti. s Tu g. Hic remouet dubiū: qz hic actū est de sepultura cadauerū: iō posset aliqs credere illa: dabō gog lōcū nōiatū sepulchꝝ i isrl: vallē viatorū ad orietē maris: q obstupescere faciet ptereūtes. Et sepeliēt ibi gog ⁊ oēz mlītudinē ei⁹: ⁊ vocabit vallis multitudinis gog: ⁊ sepelient eos dom⁹ isrl: vt mūdēt tra septē mēsib⁹. Sepeliet autē eū oīs ppls tre: ⁊ erit eis nominata dies i quā glorificatus sū ait dns de⁹. Et viros iugit ꝓstituēt lustrātes traz q sepeliāt ⁊ reqrāt eos: q remāserāt sr facie tre: vt emūdēt eā. Post mēses aūt septē qrēt icipiēt: ⁊ circuibūt pagrātes tra. Cūq; viderint os hois: statuēt iuxta illud titulū: donec sepeliāt illud pollinctōes i valle mlitudinis gog. Nomē aūt ciuitatis amona: ⁊ mūdabūt tra Tū ergo fili hois: hec dic dns de⁹: Dic oi volucri ⁊ vniūsi auib⁹ cūctisq; bestijs agri: Cōuenite, pperate cōcurrite vndiq; ad victimaz meā quā ego imolo vob: victimā grādē sr mōtes isrl: vt cōedatis carnes ⁊ bibatis sāguinē. Carnes fortiū comedetis: ⁊ sāguinē pncipū tre bibetis: arietū ⁊ agnoꝝ ⁊ bircoꝝ tauroꝝq; ⁊ altiliū ⁊ pinguiū oīum. Et comedetis adipē i saturitatez ⁊ bibetis sāguinē i ebrietatē de victia: quā ego imolaui vob: et saturabimi: sup mēsam meā de eq ⁊ ō eqte fortiꝝ ⁊ de vniersis viris bellatoribus ait dominus deus. Et pōnam gloriam meam i gentibus: ⁊ videbunt oēs gētes iudiciū meū qđ feceri: ⁊ manum meā: quā posuerī sup eos et sciēt dom⁹ isrl: qđ ego dns de⁹ eoꝝ đ die illa ⁊ deinceps. Et scient gētes qm i iniqtate sua capta sit dom⁹ isrl: ⁊ q dereliqrit me: et abscōderī faciē meā ab eis ⁊ tradideri eos i man⁹ hostiū: ⁊ ceciderint i gladio vniūsi. Juxta imūdiciā eoꝝ ⁊ sceler⁹ feci eis: ⁊ abscōdi faciē meā ab illis. Propter ea hec dic dns de⁹ Nunc reducaz captiuitatē iacob: ⁊ miserebor oīs dom⁹ isrl. Et assumā zelū p nōie scō meo: et portabūt cōfusionē suā ⁊ oēz puaricationē: quā puaricati sī i me: cū habitauerit i tra sua ꝓfideter neminē formidātes: et reduxero eos de pplīs et congregauēo de tris inimicoꝝ suorū: ⁊ scificat⁹ fuero i eis in oculi gētiū plurimaꝝ. Et scient qz ego dns de⁹ eoꝝ: q nō fuisset ab auib⁹ ⁊ bestijs corrosa: qđ ē ꝛ illō qđ dcm ē supra breuiter: Omni volatili ⁊ bestijs terre dedite ad deuorandū. ideo de ista deuocatione hic dī plen⁹: cū dī: Dic oi volucri cē. t Cōuenite cē. ad victimā meā quā imolo vobis. i. ad corrodēdū cadauera imolatoꝝ a me i exercitu antichristi: anteq̄ enim sepelirētur cadauera aues ⁊ bestie fuerī de eis saturate: v Arietū agnoꝝ. cē. i. ita comedetis principū carnes ⁊ bibetis sanguinē ac si essent arietes ⁊ agni pigues occisi: x Et satu. sr mē. meā. i. sup locū a me vobis patū. y Et ponā. Hic pōit itēta ꝓclusio ad h⁹. n. fiet antichristi ⁊ sui exercit⁹ deiectio vt de⁹ glificet: ⁊ de eī⁹ oppssiōe ppl⁹ xpiānus libereī: ⁊ h⁹ē qđ dī i pona dei: Et ponā gliā meā i gentib⁹. qz oēs gētes remanentes videbūt i h⁹ potentiā meā gliosā. z Et sci. do. isrl. i. ppls xpiān⁹: a Qz ego dns de⁹ eoꝝ. p specialē ptectionē: b A die illa ⁊ deinceps. qz p⁹ mortē antichristi nō hābit tribulationez. c Et sciēt gētes qm in iniqtate sua capta sit dom⁹ isrl. i. q ppls christian⁹ fuerit oppssus ab antichristo p suis iniqtatib⁹: qz fm q dic saluator ante tps antichristi abundabit iniqtas: ⁊ refrigescet charitas mltoꝝ in ecclesia dei. a q iniqtate purgabit p tribl'atōez antichristi: d Et ab scō. fa. meā ab eis cē. tpe. n. tribulatōis antichristi videbit de⁹ ab scōdere faciē suā christiānis dimittēdo eos i acerbitate tribulatōis sic hō auertit faciē suā ab illo quē n vult a misia releuare. Sed qz tps illi⁹ psecutōis erit breue: vt dī matth. xxiij. iō subdit: e Nūc. i. i breui: e Reducā capti. iacob. i. ppli christiāi eū liberādo ab oppssiōe antichristi. f Et assu. ze lū. s. vidicte mee ꝛ antichristū: g Pro no. scō meo. qđ ipe blasphemabit: h Et portabūt confusionē suā. i. christiāi p⁹ mortē antichristi i seipis erūt confusi de peccis preteritis pp q traditi fuerī p secutiōib⁹ antichristi: i Et redu. eos de pplīs. i. ō errorib⁹ ppl'oꝝ qb⁹ assēserāt decepti ab antichristo ⁊ sibi adherētib⁹: qz sic dcm ē dabit eis penitēdi tps: k Et congre. de ter. inimi. suoꝝ. ad vnionē ve fidei ⁊ charitatis l Et sci. qz ego dns de⁹ eoꝝ. p expietiā vidicte mee i antichristi psecutione:

ideo subditur: m Eo q̄ transtulerim eos in nationes. subiũciendo eos oppſſioni ⁊ ſeruituti antichriſti: ⁊ ſuoꝝ q̄ erũt diuerſarꝝ nationũ: vt ocñ eſt ſupra: ⁊ p expientiã gratie mee: iõ ſubdit: n Cõgregaueri eos ſr̃ terrã ſuã. i. terra ꝓmiſſionis q̄ eſt terra fideliũ a q̄ tẽpore antichriſti aliq̄ erũt fugitiui ⁊ aliqui in captiuitatẽ ducti: q̄ eo mõtuo ibi reuertentur. vel ſup terraꝝ .i. in eccl̃ia militante p gratiã ⁊ triũphãte p gl̃iaz q̄ ẽ terra viuẽtiũ: o Et nõ derelinquerim quẽquã ex eis. i. ex p̃ deſtinatis. p Et non abſcõdã vltra fa. meã ab eis. quia in patria videt facie ad faciẽ: q Eo q̄ effuderi ſpiritũ meũ. i. plenitudinem gratie in eccl̃ia militãte ⁊ gl̃ie in triũphãte.

ẽo q̄ trãſtuleri eos ī natiõeſ ⁊ ꝓgregaueriꝫ eos ſup trã ſuã: ⁊ nõ dereliq̃riꝫ quẽq̃ ex eis ibi. Et nõn abſcõdã vltra faciẽ meã ab eis: ⁊ q̄ effuderi ſpñ meũ ſup oẽm domũ iſrl̃ ait dñs deꝰ. XL.

EN vicesimo. nono eſt pars vltima p̃incipalis huius libri: in qua agitur de remuneratiõe bonoꝝ vſq̄ ad finẽ libri: hec tñ remuneratio ſm aliq̃s itelligit de bonis corporalibꝫ vel de bõis fortune: ſm alios de bonis gr̃e: ſm alios p̃tim de bonis gr̃e: ⁊ p̃tiz de bonis gl̃ie: put in fine libri magis videbit dño ꝓcedente. Sciẽduz igit̃ q̄ in hac parte vltima eſt aliq̄d in q̄ cõueniũt iudei ⁊ chriſtiani: videlicz q̄ illa q̄ dicũt hic vſq̄ ad finẽ libri: fuerunt oſtẽſa ezechieli in imaginaria viſiõe: cui⁹ tñ ſignificatõnẽ intellexit: aliter tñ eſſet viſio ꝓphetica. Et eſt ibi aliq̄d i quo diſſentiũt: videlicet i ſignificatõe hui⁹ viſionis. Primo igit̃ exponet lr̃a vſq̄ ad finem libri q̄tũ ad p̃m. Et q⁊ hec viſio imaginaria ponit̃ hic ſatis obſcure: iõ circa deſcriptõez imaginarie viſionis ⁊ ei⁹ expoſitionẽ: non ſolũ variant hebrei ⁊ latini: ſed ẽt hebrei ab inuicẽ: q⁊ ra. moy. ⁊ ra. ſa. ipaz varie deſcribũt ⁊ exponunt. Silr latini: q⁊ magr̃ ricardus de ſcõ victore: ⁊ dñs hugo Cardinalis de ordine p̃dicatorũ ⁊ frai girard⁹ de p̃runio ordinis fratrꝫ minoꝝ: circa dictã deſcriptionẽ ⁊ expoſitionẽ multipliciter variant. Nec eſt mirũ de dictis variationibꝫ: q⁊ deſcriptio hui⁹ edificij valde obſcure traditi i textu: ⁊ ẽt trãſlatio nr̃a i multis diſcrepare videt ab hebraica veritate. Dia vero coꝝ dcã repetere: ⁊ vbi deficere videnꝫ: improbare eſſet negociũ valde ꝑplixũ: ⁊ per ꝓñs legẽtibꝫ tediosũ: maxime q⁊ in deſcriptõe imaginaria ⁊ ei⁹ expõe nõ cõſiſtit p̃incipaliter vtilitas ꝓphetice viſiõis: ſz i itellectu ei⁹ qđ p viſionẽ imaginariã deſignat: ſic̃ pz ex dictis in p̃ncipio hui⁹ libri: q⁊ i deſcriptõe imaginaria q̄ttuoꝝ aialiũ ⁊ rotaꝝ: nõ ꝓſiſtit p̃ncipalit̃ vtilitas viſiõis illius: ſz in intellectu ei⁹ qđ p rotas ⁊ aialia deſignat: qđ fuit reuolutio q̄ttuoꝝ regnoꝝ: que pplm iſrl̃ ſucceſſiue afflixerunt: ſic ibidẽ plen⁹ fuit ocñ. Omiſſis igit̃ deſcriptionibꝫ p̃dictis: intendo ponere modũ vnũ: q̄ videt mihi magis ꝓpon⁹ lr̃e: ⁊ deſcriptioi ra. ſa. in plibus ꝓuenire: dcã ẽt alioꝝ q̄ a veritate magis diſcrepare videnꝫ exponẽdo lr̃az improbare. Scoz hº igitur reſiduũ hº libri in duas ptes diuidit: q⁊ pº p̃mittit q̄dã breuis p̃fatio: 2º ſubdit viſiõi imaginarie deſcriptõ: ibi Et menſus eſt. Pri⁹ in tres: q⁊ pº ponitur hº viſionis tps 2º loc⁹: ibi Et adduxit me illuc. 3º fruct⁹: ibi Et ecce vir. Circa p̃mã ptẽ ſciendũ q⁊ tranſmigratio babylõis incepit ꝑ a ioachin rege iuda: q̄ victus ẽ iechonias: ⁊ tunc trãſmigrauit ezechiel ⁊ mardoche⁹: ⁊ p̃ iſtã trãſmigrationẽ regnauit ſedechias. xi. ãnis: ⁊ in. xi. ei⁹ ãno deſtructa fuit ciuitas ⁊ tẽplũ: vt hz. iiij. re. xxv. Et. xiiij. anno pº deſtructionez vidit ezechiel hãc viſionẽ: vt hz hic i lr̃a: ⁊ ſic pz q⁊ a tpe trãſmigratiõis vſq̄ ad tps hº viſionis fluxerũt. xxiiij. anni ꝓpleti ⁊ i p̃ncipio. xxv. facta ẽ hec viſio: ⁊ hoc eſt qđ dr̃ a In. xxv. anno rõ. ⁊ pz ex dcis lr̃a paucis exceptis q̄ ſequũt: b Decia. ſ. die: c Mẽſis. p̃mi: d Facta eſt ſup me manꝰ dñi: ẽt adduxit me illuc i viſiõibꝫ dei. Adduxit me i trã iſrl̃: ẽt dimiſit me ſup mõtez excelſũ nimiſ: ſup quẽ erat: q̄i edificiũ ciuitatis vergentis ad auſtrũ: ⁊ introduxit me illuc. Et ecce vir cuius erat ſpẽs: q̄ſi ſpẽs eriꝫ: ẽt funiculus lineꝰ i manu eiꝰ: ẽt calamuſſa ẽ ciuitaſ: i ipa hac die fcã eſt ſup me manꝰ dñi: ẽt adduxit me illuc i viſiõibꝫ dei. Addú

secreta dei. m Et funiculus in manu ei⁹. in edificijs eniz recte erigendis funicul⁹ in cuius extremitate pẽdet plũbũ deseruit: n Et calamus mẽsure. i. apt⁹ ad mẽ surãdũ:p ista duo designabat edificioz sequentiũ q̃ti tas ⁊ rectitudo. o Stabat aũt i porta. muri exterio ris: p Et locu cut⁹ est ad me ⁊c̃. ⁊ patz ex dictis sẽ tentia vsqz ibi:

m⁹ mẽsure i manu ei⁹. Stã bat aũt i porta: ⁊t locutus ẽ ad me idẽ vir: Fili hois: vide oculis tuis ⁊ auríb⁹ tu is audi:⁊ põe coz tuũ i oia que ego ostẽdã tibi: qz vt oñdãt tibi adduct⁹ es huc. Annũcia oia q̃ tu videſ do mui isrl̃. Et ecce mur⁹ foris ec⁹ i circuitu dom⁹ undiqz ⁊t in manu viri cãlam⁹ mẽ sure sex cubitoꝛum: ⁊t pal mo. Et mẽſus ẽ latitudinẽ edificij calamo vno: altitu dinem quoqz calamo vno

q Et in manu viri. i. angeli.

r Calamus mẽ sure sex cubitoꝛ. hebrei dicũt:Sex vlnarum.sed ẽ ea dez sma: nã vlna illa erat pua : ha bens q̃li longitudi nem cubitalem : vt postea videbit s Et palmo. dicunt aũt exposi toꝛes nr̃i cõiter q palmus erat pars calami qua tene bat eũ ãgel⁹ ⁊ re siduo calami qõ cõtinebat sex cubi tos siue vlnas mẽsurabat:⁊ erant isti cubiti sex signati distincte sicut in vlnis q̃bus mẽsurant pãni:signãt distincte medietatis ⁊ quarte: iõ angel⁹ aliqñ mẽsurabat ꝑm ptẽ calami. s. ꝑm vnũ cubitũ tm̃ vel duo vel tres. Hoc aũt vltimũ dictũ de signatione cubitoꝛ vel vlnaꝛ in calamo satis apparet vez. Primũ aũt. s. q non mensu rabat ꝑm q̃titatẽ palmi:nõ videt vez : qz mẽsurantes pãnos cũ vlna breui: vel longa: ita mensurãt ꝑm q̃tita tẽ vlne quã tenet in manu: sicut ꝑm alias eius ptes. Jõ ad intellectũ huius partis sciẽdũ q apud hebreos ponde ra ⁊ mẽsure sanctuarij maiozes erãt q̃ in alijs rebus cõ munibus:sicut hẽ manifeste in libris exo. leui. numeri: ⁊ deutero. ⁊ silr erat de vlna q̃ maioꝛ erat i sanctuario q̃ mẽsurabant tele ex q̃b⁹ fiebant vestes sacerdotũ ⁊ leui tarũ ⁊ cetera sili mõ mẽsurabilia. vlna. n. cõis cõtinebat q̃nqz palmos: vlna vo sanctuarij sex palmos. Et accipit hic palmus nõ ꝑm q̃titatem manus extẽse ſz clause: ita q ptinet quãtitatẽ q̃ttuoꝛ digitoꝛ ex transuerso : ⁊ vo catur hec quãtitas gallice dour: hebraice cophac: ⁊ sic vlna vel cubitus sanctuarij cõtinebat vnũ palmũ vltra cõem. Quinqz vero palmi dicto modo accepti faciunt q̃li magnitudinẽ cubitalẽ:iõ dixi qõ vlna cõis hebraica ⁊ cubitus sunt q̃li eadẽ mensura: ⁊ sic pz q vlna vel cu bitus sanctuarij cõtinebat cubitũ siue vlnã cõem ⁊ pal mũ:⁊ hoc ꝓbat ꝑ illud qõ dr̃. j. xliij. ca. Jste aũt mensu re altaris in cubito verissimo:qui hẽbat cubitũ ⁊ pal mũ. Verissimũ cubitũ siue vlnã verissimaz vocat vlnã vel cubitũ sanctuarij:⁊ hẽt vltra vlnã cõem vel cubitũ vnũ palmũ p̃dicto mõ acceptũ. Est igit sẽsus h⁹ lr̃e: Et i manu viri calamus mẽsure sex cubitoꝛ ⁊ palmo. i. sex cubitoꝛ cõium ⁊ palmo. s. addito cuilibet sex cubitoꝛ tales. n. sẽ cubiti sanctuarij: vt dcm̃ est ꝑm q angel⁹ men surabat:⁊ h⁹ clarius appet in lr̃a hebraica q̃ talis est: Et in manu viri calamus mẽsure sex vlnaꝛ in vlna ⁊ pal mo. i. loquẽdo de vlnis q cõtinẽt vlnã cõem ⁊ palmuz ita q h⁹ ⁊ palmo:non referẽt ad ptẽ calami q̃ angel⁹ cala mũ tenebat:sed ẽ determinatio:q sex cubiti debẽt intel ligi de cubitis vel de vlnis sanctuarij. t Et mẽsus ẽ. Posita pfatione:hic ꝓnt describitur ipsa visio:⁊ diuidit in tres ptes:q: ꝑ⁹ describit templũ ⁊ edificia ad ipsuz ptinẽ tia:2⁹ terra pplo diuidẽda: ca. xlv. 3⁹ ciuitas edificanda: vlti mo ca. ibi Et hi egressus. Prima ad huc i duas:qz ꝑ⁹ describitur templũ ⁊ ptinentia ad ipsum:2⁹ leges ministrãtiũ:ca. xliij. ibi Et adduxit me. Prima adhuc in duas:qz ꝑ⁹ ponitur descriptio templi:2⁹ altaris holocausti:ca. xlij. ibi Jste aũt mensure altaris. Ad intellectum prime partis notandũ q tm̃ tẽpli edificium erat situ in spacio q̃drato:cuius vnũ latꝰ erat directe ad orientẽ: ⁊ oppositus latus ad occidẽtem alia duo vnũ ad aq̃lonem:alteꝛ ad meridiẽ:⁊ in h⁹ spacio erat triplex murus vnus exterioꝛ: scõs medius:⁊ tertⁱ⁹ interioꝛ:⁊ spaciũ ptentũ int̃ murũ mediũ ⁊ interioꝛẽ dr̃ atriuz exterius:⁊ spaciũ cõtẽtũ inter murũ mediuz ⁊ exterioꝛẽ:dr̃ ab aliq⁹ vulgi locus:hac forsitan ratione qz gẽtiles admit tebantur ad locũ illũ ratione oratonis: nã aliqui gentiles ex deuotione ad tẽplũ veniebãt ad adoꝛãdũ illuc: vt hr̃. iij. re. viij. ⁊ iohannis. xij. Sciẽdũ tñ q istud spaciũ q̃dratum ptim erat in sũmitate mõtis in plano: ptim in montis pen dulo:vt magis videbit. j. ⁊ hec gibbositas spacij seu inequa litas q̃tũ ad latitudinem situs non põt in plano figurari p pter qõ debet p imaginationẽ suppleri. Ad maiorem aũt dictoꝛ ⁊ dicendoꝛum intelligentia posui hic talem figurã.

Sciendum tamen q hec figura ⁊ alie sequentes non semp sunt ptracte pcise in illa pporti̇õe q̃ dr̃ hic:qz hoc ẽ difficile fieri:sed supponatur sic esse: sicut ad intelligendum pclu siones geometricas ptrahuntur alij figure q non semp sũ facte in illa pporti̇õne q a doctoꝛe dr̃:sed ab ipso ⁊ ab audi tib⁹ sic facte supponũtur . Jtẽ qui vult itelligere ea q dicũ hic de edificio ezechielis: nõ negligat hẽre dictas figuras ⁊ ispicere:nã aliter paruz aliq̃d i tali possit itelligere nisi cũ t dio ⁊ capitis sui fractione. Prima pars diuiditur in duas quia pmo describitur ps anterioꝛ totius edificij:2⁹ posterio ⁊ dr̃ ps anterioꝛ que incipit a latere orientali muri exterio ris:⁊ ptedit vsqz ad murũ occidentalẽ atrij interioꝛis:ita

linea imaginarie ꝓtracta a finib⁹ illius muri versus aqlonē
⁊ versus austrū diuidit ptē anteriorē a posteriore: q⁹ poste-
rior est versus occidētē: 2ª ps incipit in fine ꝑsētis capl̄i: ibi
Et introduxit me. Prima adhuc diuidit i tres ptes. q⁹ ꝑ⁹ descri
bit porte muri exteriorīs: 2° porte medij: ibi Et vēit ad por
tā. 3° porte muri interiorīs: ibi Et introduxit me in atrium
interi⁹. Circa ꝑmū sciendum q⁹ i orientali parte muri exte-
riorīs i medio eius erat quedā aptura decē cubitoꝝ latitu-
dinis in qua erat porta: ⁊ similiter in 2° ⁊ 3° muro directe se
respicientes. Quātum igit ad primum murū dī: Et mēsus
est latitudinem edificij calamo vno altitudinem ꝙ calamo
vno. ⁊ fm hebreos edificium hic vocatur murus exterior
cuius spissitudo dī hic latitudo: ⁊ sic ē eqlis altitudini. Sz
hoc non videt ꝙuenienter dcm̄: nam intentio ꝓphete est de
scribere edificiū decenter dispositum: non ē aūt decēs dispo
sitio muri cuius spissitudo est equalis altitudini: ⁊ iō melⁱ⁹
vident dicere expositores alij dicentes q⁹ nomine edificij hic
intelligit q̄dam domuncula sup portā edificata cuius lati
tudo est vnius calami fm spissitudinē muri: ista tm̄ mēsura
vnⁱ⁹ calami accipienda est intra parietes domūcule: sicut. j.
dicet de thalamis ⁊ porticib⁹: ⁊ sīlr altitudo. Logitudo aūt
eius fm latitudinē porte s. decē cubitoꝝ: sed non fit hic mē
tio de ista longitudie: q⁹ tres porte p̄dicte se respicientes ab
oībus ponunt eiusdem latitudinis: porte autē muri medij
⁊ interiores describūtur infra decē cubitoꝝ latitudinis: ⁊ p
cōsequens ista. Item fz hebreos in muro exteriori describit
vna porta tantū. s. in latere orientali: ⁊ tm̄ i muro medio ⁊ i
teriori ponunt duas portas. s. in latere aqlonari ⁊ sīlr in au
strali: que vident ꝙ nihilo poni: nisi in muro exteriori sint
porte correspondētes ad introeundū: pp qđ alij videntur
melius dicere dicentes q⁹ in latere muri exteriorīs aqlonari
⁊ australi sit due porte ꝓsimiles porte orientali. Ad capiēdū
vero facilius que dicta sunt ⁊ dicēda ponit hic talis figura

a Et venit ad portam. Hic ꝓsequenter describuntur
porte muri medij: ⁊ diuidit in tres partes: q⁹ ꝑ⁹ descri
bitur porta orienalis: 2° aqlonaris: ibi Porta q̄z. 3° au
stralis: ibi Et duxit me. Prima adhuc in duas: q⁹ ꝑmo
describitur orientalis porta: 2° quedā extra illā portaz
exītia: ibi Et eduxit me ad atriū. Ad itellectū ꝓme ꝑ
tis considerandū q⁹ hec porta describit habere vestibu
lū: porticū: frontes: thalamos: ⁊ gradus. Gradus aūt sit
pp decliuitatē montis: ⁊ ideo a loco vulgi erat ascensus
ad portam istā p septem gradus. Uestibulū aūt est qđ
dam spacium ante apturā muri medij quinqz cubitoꝝ
in latū. s. ab oriente in occidentem: ⁊. xxv. in longuz ab
aquilone in austruz. Portic⁹ aūt est edificiū situ super
apturā muri medij: ⁊ ex pte interiori ipsius muri tran
siens vltra muruz medium per octo cubitos intra atri
um exterius: ⁊ a terra vsqz ad sūmitatem huius porti
cus sunt cubiti. l. ⁊ iuxta postes ostij sunt due turres: q̄
rum altitudo describitur seraginta cubitoꝝ: sicut i por
tis castroꝝ ⁊ notabiliū edificioꝝ fiunt due turres
vna ex vna parte ostij: altera ex altera: ⁊ vocantur fron
tes quia sunt ad decorem porte ⁊ ad eius defensionem:
sicut fortalicia in extremitatibus terraꝝ dicuntur fron
tarie ⁊ in sūmitatibus istarum turrium erant pomelli:
⁊ super pomellos rami palmarum celati: sicut cōmuni
ter videmus i pomellis turriū q⁹ habent desuper folia
celata vel ramos arboꝝ: ⁊ iste tres erant edificate in
spissitudine muri: tamen excedebant illam spissitudinē
aliquantuluz ex vtraqz pte. Juxta turres istas describū
tur sex thalami ꝑ portarij: tres iuxta vnā: ⁊ tres iuxta
aliā: q̄ i hebreo vocantur appenditia: q⁹ describuntur
adherentes muro medio ab exteriori tamen pte eius: ⁊
ostia thalamoꝝ describuntur ad vestibulum porte: ita
q⁹ ostia thalamoꝝ ex vna parte sunt directe contra

ostia thalamoꝝ exñtium in alia pte per modum hic figuratum: put põt in plano figurari. ſ. fz ſitũ fundamẽ toꝝ: ⁊ añ thalamos ex vtraq; pte oſtij deſcribit q̃ddaz ſedile latitudinis vn⁹ cubiti qõ in textu vocat margo. Itẽ ſciẽdũ q; porta hic accipitur dupliciter. Uno modo large, p aptura oſtij ⁊ edificioꝝ in lateribus porte ⁊ de ſuper exñtium: ſicut dicim⁹ cõmuniter q; porta ciuitat⁊ eſt bñ turrita ⁊ deſup bene edificata. Alio modo ſtricte ꝓ ipſo oſtio: ſic dicimus q; porta ciuitatis eſt clauſa: qñ oſtiũ eſt clauſũ: ⁊ apta qñ eſt apertũ. Item ſciendu⁹ q; lz veſtibulũ ꝑpe ſit ante portã muri ⁊ portic⁹ p⁹: tñ vtrũ q; ſpaciuz. ſ. anterius ⁊ poſterius aliqñ veſtibulũ aliqñ porticus noiatur. Itẽ iſte tres porte ſũt oĩno ſimiles: ⁊ iõ qõ in deſcriptione vn⁹ omittit ⁊ in deſcriptione alte ri⁹ exꝑmit intelligendũ ẽ eſſe in oĩb⁹. Et idem dicenduz de tribus portis tertij muri: exceptis illis in q̃bus differunt a portis muri medij q̃ inferius exꝑimẽt. Hoc aũt dico propter veſtibulum quinq; cubitoꝝ latitudinis: qõ ſolũ exꝑmitur in deſcriptione porte auſtralis tertij muri: qõ ſilr intelligendum eſt eſſe in alijs. Ad magis i telligendũ q̃ dicta ſunt ⁊ dicẽda poſui hic duas figuras q̃ꝝ p⁹ repꝛeſentat ſitum porte: porticus: ⁊ veſtibuli: frõtium: ⁊ thalamoꝝ ſm lineas fundamentales: tñ intelligendũ q; fundamenta frontium non incipiũt a terra ne impediãt ſpaciũ inter thalamos: ſed q̃ ꝑ cẽtuz cubitos in latitudine muri: put exꝑmit in figura 2ª. Secunda vero figura repꝛeſentat altitudinẽ porte: porticus: ⁊ frõtiuz ſm ſpaciũ a porta orientali: thalami vero non poſſunt ſic ꝓuenienter figurari ſm latitudinẽ ſuã pp muꝝ 2ᵐ cui iunguntur: ſed defacili poſſunt imaginari tanq̃ eleuati ſuper ſua fundamenta iuxta frontes: quãta tñ ſit eleuatio non habetur ex textu.

His ꝑmiſſis reuertamur ad expoſitionem lre. a Et venit ad poꝛ. q̃ reſpi. viã orientalẽ. hec eſt porta ſcõi muri ad quã venit de porta orientali primi muri ſiue exterioris b Et aſcendit per gradus eius ⁊c. ex hoc pz q; gradus iſti erãt extra portã i loco vulgi: qꝛ pus aſcendit gradus dictoſ ⁊ poſtea occurit ſibi limen porte mẽſurandum: ſi eniz eſſent iſti gradus intra portam vt dicẽ magiſter ricard⁹ a de ſancto victoꝛe vel in ſpiſſitudie muri porte vt dicunt aliqui: ꝓpheta dixiſſet: menſus eſt limẽ porte ⁊ aſcendit per graduſ ei⁹: qꝛ limẽ pri⁹ occurriſſet mẽſurãti q; gradus aſcẽſus. c Et menſus ẽ limẽ porte ⁊c. fz muri medij ſpiſſitudinem: tñ in hebꝛeo ſic habetur: Et menſus eſt poſtẽ porte. ⁊ dicitur poſtis oſtij ꝑs muri aſcendens ſurſũ ſm latitudinem oſtij ex vna p te: c⁹ latitudo ẽ ſm ſpiſſitudinẽ muri ſic ⁊ limiſ. d Ideſt limen vnũ. hic videt lra corrupta ꝑ ſcriptoꝛes ponẽtes. i. p ⁊: nã in hebꝛeo ſic hz: Et poſtẽ vnũ. nã oſtiũ qõ dz hic porta hz duos poſtes: ſed dexteꝝ ⁊ ſiniſtrũ eq̃lis menſure: ⁊ ſilr duplex limen. ſ. inferius ⁊ ſupius: ⁊ eiuſdẽ menſure: ꝓp qõ non variat mẽſura ſi dicat limẽ ſm trãſlationẽ nr̃az vl poſtẽ fz hebꝛeos: e Et thalamũ. i. quẽlibet. vj. thalamorum: qꝛ frequẽter accipit hic ſingulare ꝑ plurali: f Uno cala. in lon. ⁊ vno cala. in latũ. iſtud ſpacium q̃dratũ intelligendũ ẽ intra parietes thalamoꝝ: ita q; muri claudentes ⁊ diuidentes thalamos ſunt extra mẽſurã iſtam: iõ ſubditur g Et inter thalamos. v. cubitos. dicũt h cõiter expoſitoꝛes q; q̃libet muroꝝ diuidentiũ inter thalamos hẽbat. v. cubitos i ſpiſſitudine: cui⁹ mẽſura hic ponit nã ſpiſſitudo muri diuidit iter thalamũ ⁊ thalamũ: ſz ñ ẽ veriſile q; ſpiſſitudo muri diuidentis eſſet tãta: cum ſpacium cuiuſlibet thalami ſit tm̃ ſex cubitoꝝ in q̃drum: vt dcm̃ eſt: ⁊ ideo melius videt q; ꝑ h⁹ qõ dz h: Et inter thalamos. v. cubitos. itelligũtur duo muri diuidẽteſ tres thalamos ex vna pte: ⁊ ſpiſſitudo cuiuſlibet ſit duoꝝ cubitoꝝ ⁊ dimidij: ⁊ idẽ intelligẽdũ eſt in. iij. thalamis ex pte altera: h Et limẽ. ſic hz in hebꝛeo. ex q̃ pz q; ſupra nõ mẽſurãt duo limina: nã ſic in eadẽ porta eſſent tria limia qõ ẽ falſũ: ſz mẽſurãt ibi duo poſtes vt dcm̃ ẽ: h aũt limia: ⁊ accipit h ſingulare ꝑ plali. nã mẽſurato vno limie hz mẽſura alteri⁹: qꝛ ſi eiuſdẽ mẽſura vt ꝑ dcm̃ ẽ. i Juxta veſtibulũ porte intrinſec⁹. in hebꝛeo hz: Juxta porticũ porte itrinſec⁹. qꝛ portic⁹ ẽ itra portã i atrio exterioꝛi: veſtibulũ aũt extra in loco vulgi: vt ſupra dcm̃ ẽ. j Calamo vno. hec ẽ mẽſura limis cui⁹ latitudo ẽ fz ſpiſſitudinẽ muri medij. k Et mẽ. ẽ veſti. porte. hebꝛe⁹ ſic hz Et mẽſ⁹ ẽ porticũ porte octo cubitoꝝ. tãtũ. n. occupabat ꝺ atrio exterioꝛi vltra portã, pcedẽte ab oriente i occidẽtem: l Et frõtẽ ei⁹ duob⁹ cubitis. de frõtib⁹ porte dic̃ ra. ſa. q; ſi pilarij rotũdi adherẽtes muro medio a pte exterioꝛi: vnus ad dexterã porte ⁊ alius ad ſiniſtrã: eleuati ſurſũ vltra totũ porte edificiũ: ⁊ ſpiſſitudo cuiuſlibet ſui diametri ẽ duoꝝ cubitoꝝ ſic exponit qõ dz h: l Et frontem ei⁹. i. q̃libet duaꝝ frontiũ: m Duob⁹ cubitis. ſ. i ſpiſſitudie: ſed h⁹ nõ videt vez: nã. j. dz q; i frõtib⁹ erãt feneſtre obliq; ad dãdũ lumẽ iteri⁹ qõ nõ eẽt niſi: eẽt itra frõteſ ꝓcauitas aliq̃ in q̃ ſaltẽ

fieret alcelus surſū p cochleā q̄ gallice dī viz: h° aūt nō pōt fieri itra circulū cui° diameī ē duoꝝ cubitoꝝ tm̄: ⁊ iō meli° dī q̄ frōtes iste ſi due turrelle ex vtraq; pte porte: vt p̄dcm̄ eſt tante latitudis q̄ intra ꝓcauitatē ſit aſcenſus p modum cochlee: ⁊ mur° circūdās ſpiſſus duob° cubitiſ. Jn talib° aūt turrellis fiūt feneſtre obliq̄. i. ſtricte exterī° ⁊ late iterī° ad diffuſionē lumis: ⁊ gallice vocant archiereſ: ⁊ ſic dī

l Et frōtē ei°. i. q̄libet duaꝝ frontium:

m Duob° cubitis. i ſpiſſitudie muri mō dcō. De iſtis vero frōtib° dicūt expoſitores catholici irratōnabili° ⁊ magꝭ ꝓfuſe q̄ hebrei: qō pp̄ plixitatē repetere ⁊ ip̄obare hic omitto. n Veſtibulū aūt porte. hebreus ſic hz: Porticꝰ aūt porte: o Erat intrinſecus. i. intra portam in atrio exteriori: vt ſupra dictum eſt.

p Porro thalami porte. hebreus habet Appenditia ad viam orientalē. in illa. n. pte menſurabat: vt p̄cm̄ ē. q Tres hinc ⁊ tres inde. ſ. tres ex vna pte porte: ⁊ tres ex altera.

r Mēſura vna triū. qꝝ libet ē ſex cubitoꝝ: s Et mē ſura vna frontiū. qꝝ mur° cuiuslibet ē ſpiſſitudis duoꝝ cubitoꝝ: t Ex vtraq; pte. ſ. oſtij porte. v Et mēſus eſt lati. limis porte. Supra mēſurata ē ſpiſſitudo limis q̄ ē p̄cedēdo ab oriēte in occidentē: hic aūt mēſurat latitudo ei° q̄ ē ab aq̄lone in auſtrū: cū dī: x Decē cubitoꝝ. ⁊ tāta ē aptura oſtij iter duos poſtes. y Et lōgitudinē porte. i. altitudinē oſtij porte q̄ vocat hic longitudo: eo q̄ ē maior dimēſio ei°. z Tredici cubitoꝝ. ⁊ tāta ē altitudo poſtiuz oſtij: a Et margi. añ tha. cubi. vni°. i. ſedile p portarijs b Et cubit° vni° finis vtriuſq;. nā illud ſedile nō eſt ante oſtiū thalamoꝝ: qz ipediret igreſſū: ſed ex vtraq; pte oſtij p̄cedēs vſq; ad finē muri c Thalami aūt cē. h° pz ex dictis: o Et mēſus ē portā cē. xxv. cubitoꝝ. Tantū eſt. n. ſpaciū a tecto thalami p̄mi exiſtētis ex vna pte porte: vſq; ad tectuz thalami primi exiſtentis ex altera pte porte ita q̄ aptura porte tenet. x. cubitos: ⁊ ſpaciū ex vna pte porte inter apturā ⁊ thalamū ſeptē cubitos cū dimidio: ⁊ tātū ex altera pte porte: qui ſimꝫ iūcti ſūt. xxv. cubiti: ⁊ notabiliter dic: A tecto thalāi cē. nā a pede thalāi vſq; ad pedē oppoſiti thalami ſi tm̄. xxiij. cubiti: nam margo ſiue ſedile añ thalamoſ occupabat vnū cubitū ex pte vna: ⁊ alterū cubitū ex p te altera: ab oſtio tm̄ vnius thalami vſq; ad oſtiū alterius ſi. xxv. cubiti: qz nō ē ibi ſedile: vt p̄dcm̄ ē. o Oſtiū ꝓtra oſtiū. ſic. n. ē diſpoſitū oſtiū thalami ex vna pte q̄ ſm rectā lineā oppōſit oſtio thalami ex altera. e Et fecit frontes. i. mēſurauit: f Per. lx. cubitos. tātū. n. ſi eleuate a ira: g Et ad frōtē. i. añ frōtē a pte tm̄ interiori muri medij: h Atriū porte. ⁊ h° ē atriū exterī°: ⁊ ē q̄dā platea q̄drata: i Ante faciē porte. i hebreo hī: Et ſup faciē porte cē. ⁊ ē eadē ſnia dū tm̄ li añ ſignificet locū eminētiorē: k Que ptinge. vſq; ad faciē veſti. porte iteriorīs. i hebreo hī: Vſq; ad faciē porticus. ⁊ ſic pz q̄ in trāſlatiōe nr̄a veſtibulū pōit ꝓ porticu. Ad hui° itellectū lr̄e ſciendū q̄ porticꝰ ē edificiū ſupra portā edificatū: tm̄ trāſiens vltra portā in atrio exteriori: vt ſupra dcm̄ eſt: ⁊ hz duas mānſiones. ſ. ſupiorē ⁊ inferiorē: ⁊ iferior incipit a pede porte: ⁊ ide vſq; ad ſūmitatē ſupiorīs ſ. l. cubiti. Dī aūt hec porta interior reſpectu porte claudentis veſtibulū que ē i loco vulgi: vt dictum eſt ſupra.

cit frōteſ p ſexagīta cubitoſ ēt ad frōtē atriū porte vndiq; p circuitū: ⁊ ante faciem porte: q̄ pertigebat vſq; ad faciē veſtibuli porte interioris qnq̄gīta cubitoſ: ēt feneſtras obliq̄s i thalamis ēt i frōtib° eoꝝ: que erāt intra portā vndiq; p circuitū. Si militer āt erāt ⁊ i veſtibulis feneſtre p gyrū intrinſecus ēt ante frontes pictura palmarum celata. Et ēduxit me ad atriū exterī°: ēt ecce gaçophilacia ēt pauimentū ſtratū lapide i atrio per circuitū. Triginta gaçophy

l Et feneſtras obliquas cē. naz in thalamis ſi feneſtre magis ſtricte exterius: ⁊ magis late interī° ratiōe ſupra dcā:

m Et in frontibus eoꝝ. ſi ſilr feneſtre obliq̄: ⁊ dicūt ꝫ frōtes porte ⁊ frōtes thalamorū: nā hēbāt portā ex vno latere: ⁊ thalamos ex alio: vt pz i figura:

n Que. ſ. feneſtre: o Erant itra portā vndiq; per circuitū. nam ſi in edificijſ adherentib° porte vndiq;. p Silr autem erant ⁊ in veſtibulis. hebreus habet: Et in porticib°. dicitur i porticibus p gyrū: qz ſic ſi feneſtre i porticu oriētalis porte ſic ſi feneſtre i porticib° portaꝝ aq̄lonaris ⁊ auſtralis.

q Et añ frōtes pictura palmaꝝ. i hebr. hī: Et in frōtibus palme. nā in ſupiori parte frontiū q̄ tēdit in acutū ē ſilitudo palme celata: vt dcm̄ ē ſupra. Et eandē ſniaz cōtinet trāſlatio nr̄a: cū dī: Et añ frontes cē. ſi li ante denotet eminētiā: ſic dī ioh. j. Qui p̄ me venit añ me fact° ē. i. ſupior mihi vel plat°. r Et eduxit me. hic deſcribūt alīq̄ q̄ ſūt vltra portā ſcōi muri cū dī: Et eduxit me ad atriū exterī°. qō ē iter muꝝ mediū ⁊ tertium

s Et ecce gaçophylacia. hebre° hz: Cameras: t Et pauimentum ſtratū lapide. ē. n. q̄dā platea ſub diuo pauimētata. v Triginta gaçophylatia in circuitu pauimēti. excepto tm̄ ſpacio a porticu porte atrij exterioris occupato: ⁊ ſilr ſpacio occupato a porticu ⁊ veſtibulo ⁊ thalamis porte atrij interioris: q̄ oia ſi ſituata i atrio exteriori: vt videbit. j. De longitudie vero ⁊ latitudine iſtoꝝ gaçophylaciorꝝ nihil dī i textu: nec de eoꝝ eq̄litate vel ieq̄litate: hz de eoꝝ ſitu dī q̄ ſi in circuitu pauimēti: nō tm̄ accipit circuit° ꝓ toto ei° ambitu: vt p̄dcm̄ ē: ⁊ ſicut frequenter accipitur circuit° i deſcriptione hui° edificij: vt. j. videbit. Debent igit gaçophylacia ſituari circa pauimētū oriētale decētiori mō q̄ poteſt fieri: ſaluis tm̄ debitis ſituatiōib° alioꝝ q̄ i textu exp̄mūt: q̄ videt mihi talis eē. ſ. q̄ ad lat° aq̄lōare pauimēti ponāt decē q̄ occupāt cētū cubitos vnū iuxta aliū: ⁊ ad lat° auſtrale ſilr ponāt decē q̄ occupāt centū cubitoſ vnū iuxta aliū. Ad lat° aūt oriētale octo: q̄tuor ex vna pte porte atrij exterioris: ⁊. iiij. ex alia pte eiuſdē porte q̄ cū ipſa occupāt cē tū cubitoſ: duo vero reſidua gaçophylacia ponūt iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris: vnū ex vna pte ⁊ alterꝫ ex altera: q̄ cū ipſa ⁊ ei° thalamis occupāt. c. cubitos p modū inferī° figuratū. Et ad maiorē diſtictiōez a thalamis gaçophylacia ſi rubei coloris. Sciēdū ēt q̄ in angulis circa pauimētū nō ponūt aliq̄ gaçophylacia

qz nō possent habere ostia sup pauimētū: qō tñ oz esse a Et pauimētū i fronte portaz. in hebreo hī: Ad latus portaz. z ponit singulare p plurali. s. latus p latera b Scōm lōgitudinē portaz. i. in recta distantia eaz ab oriente in occidentē. q. d. nō solū est pauimētū ad latera portaz: declinando ad austrū z aqlonē: sed etiā inter duas portas recte procedēdo ab oriente in occidētem: c Erat i ferius. h' addit ad ostendedū q' non loqt' d' pauimēto alicui' superioris māsionis vel solarij. et q̄ta sit dimensio pauemēti inter duas portas dictas ostendit: cū subdit: d Et mensus ē latitudinē a facie portē in feriozis. i. portē atrij exteriozis:

e Usqz ad frontē zc. i hebreo hī Usqz ad faciē:

f Atrij interioris. i. portē atrij interiozis. dicūt autē h' facies pōtaz parietes ipsaruz ex opposito se mutuo respicientes:

g Extrinsecus .c. cubitos per qō ostendit q' q̄titas portarum non includitur in istis. c. cubitis sed excluditur: h Ad orientē. i. procedendo ab oriente in occidentem sunt. c. cubiti inter duas portas: i Et aquilonē. i. pcedēdo ab aquilōe in austruz sil'r. c. cubiti: z dī: A facie portē interioris vsqz ad faciē zc. ad designandū q' in lateribus portaz maioz ē dimensio pauimenti ab oriente in occidētē q' iter duas portas. s. q̄tū porta atrij interioris pl'itrat atriū exterius q' ei' thalami qō ē p. vij. cubitos vel circiter. k Portā q̄z. hic ꝓñt describit porta aqlonaris q̄ silis est orino portē orientali: pp qō ex dictis in descriptiōe illius pz hec lra vsqz ibi: l Quinq̄ginta cubitoz lōgitudinez ei'. i. altitudinē q̄ dī h' longitudo: eo q' est maioz dimensio: a pede. n. portē vsqz ad sūmitatem edificij supra ipsū sil. l. cubiti sic dcm̄ ē de porta orientali: m Et latitudinē xxv. cubitoz. q̄ h' accipit a tecto thalami ex vna pte vsqz ad tectū thalami ex altera: qō spaciū ē. xxv. cubitorū: tātū. n. spaciū occupabat porta cū frōtib' suis ab oriēte i occidentē: n Septē graduū ascēsus ei'. z idez numer' graduū itelligend' ē in porta orientali p' descripta de q̄b' loq̄t ibi scriptura: sed non exprimit ibi numerus o Et porta atrij interioris zc. hec lra apud hebreos vocatur decurtata. i. indigens suppletione: sic ē in multis locis sacre scripture: z est sensus: o Et porta. s. aqlonaris: p Atrij interioris. i. per quā intrat atriū interius: q Cōtra portā aquilonis. i. ꝯ portā aqlonarē atrij exterioris: r Et orientalē. i. silr i pte orientali porta atrij interioris est ꝯ portā orientalē atrij exteriozis: iste. n. porte sm lineā rectā sunt opposite i parte orientali z aqlonari z australi sic dictū fuit in pncipio hui' edificij s Et mēsus ē a porta vsqz ad portā centuz cubitos. hec est mensura pauimenti ab aquilone in austrum inē duas portas: in latitudinē aūt istaz portarum est maioz dimēsio pauimenti ab aq̄lone in austz q̄ in lateribus portaz orientaliū: eo q' circa istud pauimentū nō ponūt aliq̄ gaçophylacia: vt dicit. i. mēsura aūt h' pauimēti ab oriente i occidentē h' tacet: q' supponit eē. c. cubitorū: sic ē dimēsio pauimēti orientalis ab aq̄lōe in austz. t Et eduxit me ad viā australē. hic ꝓñt describitur porta australis atrij exteriozis q̄ silis est aliis duab' ꝓdictis pp qō ex dictis pz lra paucis exceptis. v Et vestibulū ei'. i. porticū: sic. n. est i hebreo x Et vestibula. i. porticꝰ i plali: qō dī eo q' tota porticꝰ habz duas mansiōes. s. superiorē z inferiorem: vt dcm̄ ē supra ō porticu portē orientalis: y Et vestibulū añ fores eius. h' accipitur proprie vestibulum pro spacio vacuo qō ē ante portā inē thalamos ex vna pte z thalamos ex altera: vt dcm̄ ē supra z In frōte ei'. i. i vtraq; frōtiū ei': q: sup vtrāq; ē celata silitudo palme: vt ꝓdcm̄ ē: a Et porta atrij interioris in via australi. i. porta atrij interioris australis ē directe opposita portē australi atrij exteriozis: b Et mēsus ē a porta zc. hec est mēsura pauimēti australis ab austro in aqlonez c Et itroduxit me. Postq̄ descripte sī portē muri medij cigētis atriū exteri': hic ꝓñt describūt portē tertij muri cingētis atriū interi': z diuidit i tres ptes sm tres portas: ptes patebūt psequēdo. Circa p'm dī: c Et itroduxit me. s. angel' mēsurās edificiū: d In atriū interi' ad portā australē. mēsurādo. n. portas atrij exteriozis: vltio mēsurauerat portā australē: vt pz i pte imediate ꝓcedēti: ió mēsurādo portas atrij interioris icipit a porta australi q̄ directe respicit portā australē atrij exteriozis: vt supra dcm̄ ē e Et mē. ē poz. iuxta mēsu. superiores. nā portē atrij interioris sūt oino siles portī atrij exterioz: excepti aliqb' q̄. s. exprimūt: f Thalami. i. thalamos. g Et frō. ei'. i. frōtes. h Et vesti. ei'. i. porticū. i Quinq̄. cubi. lōgi. i. altitudinis q̄ dī h' lōgitudo: eo q' ē maioz dimēsio: z tot. n. cubiti sī a peō portē vsqz ad sūmitatē porticꝰ sue: vt supra dcm̄ ē de aliis portī: k Et latitudinē xxv. cubitos. z accipit h' latitudo a limino frōtis portē a pte orientali vsqz ad liminū frōtis portē a pte occidētali: l Et vestibulū. h' accipit ꝓprie vestibulū p spacio vacuo quod

lacia in circuitu pauimenti et pauimētū i frōte portaz secūdū lōgitudinē portaz erat inferi'. Et mēsus ē latitudinē a facie portē interioris vsqz ad frōtē atrij interioris extrinsec': cētū cubitos ad orientē et aqlonē. Portā vo q̄ respiciebat viā aqlōis atrij exteriozis mēsus ē: tā in lōgitudie q̄z i latitudine: z thalamos ei' tres hic z tres ide: z frōtē ei' z vestibulum ei' sm mēsurā portē ꝓris: quinq̄ginta cubitoz longitudinē ei' et latitudinē vigintiqnqz cubitoz. Fenestre āt ei' z vestibulū z sculpturē q̄z mēsurā portē: q̄ respiciebat ad orientē: et septēz graduū erat ascēsus ei'. Et vestibulū añ eā: et porta atrij interioris ꝓtrā portā aqlōis et orientalē. Et mensus est a porta vsqz ad pōtā cētū cubitos. Et eduxit me ad viā australē: z ecce porta q̄ respiciebat ad austz. Et mēsus ē frōtē ei': et vestibulum ei' iuxta mēsuras supiozes: z fenestras ei' et vestibula in circuitu sic fenestras ceteras qnq̄ginta cubitoz lōgitudie z latitudie vigintiqnqz cubitoz: z i gradib' septez ascēdebat ad eam. Et vestibulū ante fores ei': z celate palme erāt: vna hic z alia inde i frōnte ei': et porta atrij interioris in via australi. Et mensus est a porta vsqz ad portā i via australi cētū cubitos. Et itroduxit me i atriū interi' ad portā australē: et mēsus est portā iuxta mēsuras supiozes thalamū ei': et frōtē ei' et vestibulum ei' bisdē mensuris: z fenestras ei' z vestibulū ei' i circuitu qnq̄ginta cubitos: lōgitudis: et latitudis vigintiqnqz cubitos: z vestibulū p gyz

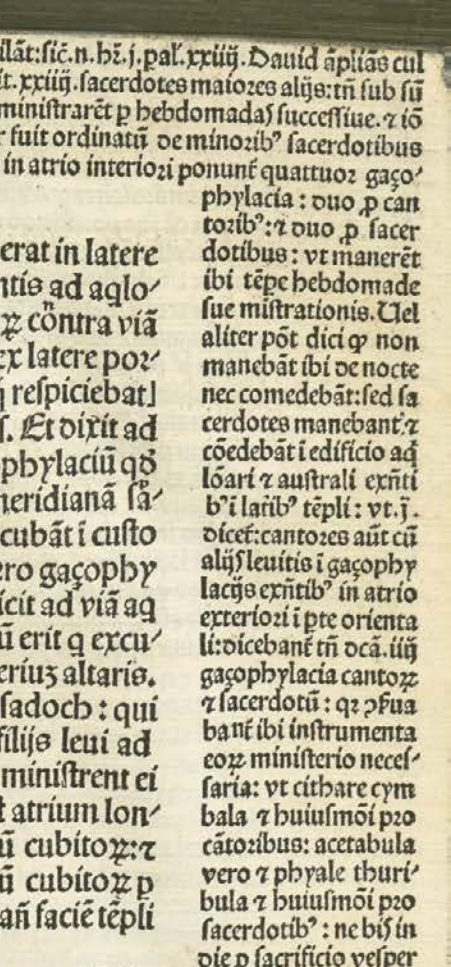
est ante portã ciu⁹ longitudo est. xxv. cubitoꝝ accipiẽdo lõ gitudinẽ ab ostio thalami ex vna pte vsq; ad ostiuꝫ thala mi ex pte opposita qõ ẽ. xxv. cubitoꝝ. eo q; ostia thalamo rũ nõ hñt margines siue sedilia añ se occupantia duos cubi tos hinc ⁊ inde: ⁊ iõ qualis ẽ distãtia inter ostia sicut inter tecta q̃ supra dcã est: xxv. cubitoꝝ: ⁊ accipitur hec longitudo ab oriente i occidentẽ a Et vestibulũ ei⁹. i. porticus. b Ad atrium exterius. i. in atrio exteriori: ⁊ hoc est vnũ in q̃ differunt portæ atrij interioris: qz nõ sũt i atrio interiori sic portæ atrij exterioris sũt i atrio exteriori: vt p̃dictũ est. c Et palmas ei⁹ i frõte. i. in frontib⁹ mõ supradcõ: d Et octo gradus erant qb⁹ ascẽdebat p eã. h⁹ est 2ᵐ in q̃ differũt portæ atrij interioris a portis atrij exterioris: nã iste hñt octo grad⁹: ille vero. vij. tm̃ vt p̃dcm̃ ẽ: sũt eni edificia ista i pẽdu lo mõtis: ⁊ iõ d loco iferiori ad supiorẽ de scribitur ascensus per grad⁹. e Et introduxit me. Hec ẽ 2ª pars in qua describit porta orientalis atrij interioris: ⁊ pz lra ex dictis in descriptione portaꝝ p̃cedẽtiũ vsq; ibi: f Et vestibulũ ei⁹. i. atrij exterioris. i hebreo hĩ: Et porti cus ei⁹ ad atriũ exteri⁹. s. vrgens: qz ponit in atrio exteriori: sicut dcm̃ ẽ d porta australi in pte imediate p̃cedẽti: ⁊ iõ lra videt esse corrupta p scriptores: nã i porta australi iã descri pta ⁊ aqlõari imediate p⁹ describenda nõ ponit: Et vestibu lũ eius. i. atrij exterioris: sed sic: Et vestibulũ ei⁹ ad atriũ ex terius. vt pz ex textu: ⁊ accipit h vestibulũ. p porticu. põt tm̃ lra nra sic exponi: lz aliquãtulũ extorte: f Et vestibuluꝫ ei⁹. i. portic⁹ porte orientalis. g Idest atrij exterioris. q. d. cui⁹ situs est in pte atrij exterioris. cetera patent ex dictis in descriptiõe aliaꝝ portaꝝ. h Et introduxit me. Hec ẽ 3ª ps in qua describit aqlonaris porta interioris atrij: ⁊ pz lra ex dictis in pte p̃cedenti. i Et p singula gaçophyacia ⁊c. occasiõe hui⁹ lre magister ricardus de scõ victore: ⁊ dñs hugo Cardinalis dicũt q; sic in pte orientali sunt gaçophy lacia: sic in parte aqlonari iungentes hãc lram lre imediate p̃cedenti: ⁊ silr in pte australi. ad h⁹ et videtur facere qõ su pra dixi. s. q; illud qõ exprimit in descriptione vnius porte intelligendũ est esse in alijs portis: exceptis his q̃ per textuꝫ excludunt: sicut ẽ numer⁹ gradũ q̃ ẽ ali⁹ in portis atrij interioris ⁊ exterioris: ⁊ situs porticũ: vt supra dcm̃ est. Ra. sa. hebre⁹ nõ põit gaçophylacia nisi in pte orientali: qz si essent in parte aquilonari ⁊ australi sic i orientali describẽdo portas aqlonares ⁊ australes fieret aliq̃ mẽtio d gaçophylacij̃ saltẽ breuiter tangendo: sicut fit de porticib⁹: vestibulis frõtibus: thalamis: ⁊ fenestris: q̃ oĩa simul iuncta ⁊ multo ma gis qõlibet eoꝝ p se sũptũ: sũt quid sat⁹ minus q; gaçophy lacia: quoꝝ. xv. silr iuncta fm latitudines suas occupãt cen tũ cubitos in longitudine: ⁊ alia. xv. tm̃ ex pte opposita in atrio exteriori in parte orientali fm dictos doctores: qõ ãt in descriptione portarũ australiuꝫ ⁊ aquilonariũ fiat repli

longitudine vigintiquinq; cubitoꝝ ⁊ latitudine qnq; cubitoruꝫ. Et vestibulũ ei⁹ ad atriũ exteri⁹: et palmas ei⁹ i frõte et octo grad⁹ erãt qb⁹ ascẽdebat p eã. Et itrõ duxit me i atriũ iteri⁹ p viã orietalẽ: ⁊ mẽsus ẽ portam fm mẽsuraꝫ supioreſ: thala mũ ei⁹ ⁊ frõtẽ ei⁹: ⁊ vestibu lũ ei⁹: sicut supra: ⁊ fenestraſ ei⁹: ⁊ vestibula i circuitu lõ gitudie qnq̃gita cubitoruꝫ ⁊ latitudie vigintiqnq; cu bitoꝝ: et vestibulũ ei⁹. i. atrij exterioris ⁊ palme celate i fronte ei⁹ hic ⁊ inde: ⁊ i octo gradib⁹ ascẽsus ei⁹. Et itrõ duxit me ad portã q̃ respi

ciebat ab aqlonẽ. Et mẽſuſ ẽ ſꝛ mẽſuras ſupioꝛes tha lamũ eiꝰ ⁊ frõtẽ eꝰ: ⁊ veſtibu lũ eiꝰ ⁊ feneſtras eiꝰ p circui tũ lõgitudie qnq̃gita cubi toꝝ: ⁊ latitudie vigitiqnq; cubitoꝝ: ⁊ veſtibulũ eiꝰ re ſpiciebat ad atriũ exterius ⁊ celatura palmaꝝ i fronte eiꝰ hic ⁊ inde: ⁊ i octo gradi bꝰ aſcẽſuſ eiꝰ: ⁊ p ſingula ga çophylacia õſtiũ in fornti bꝰ portaruꝫ ibi lauabãt ho locauſtum. Et in veſtibulo porte duẽ mẽſe hinc et due menſe inde: ut immoleť ſu p eas holocauſtũ et p pec cato ⁊ pro ðlicto. Et ad la tus exteriuſ quod deſcẽdit

lacia ñ ſunt huiꝰ mõi: cũ porte ſint pp gaçophilacia magiſ q; ecõuerſo ⁊ ẽt ſepata in ſitu ſm deſcriptiones dictoꝝ doctoꝝ. Itẽ ipſi nõ obſer uãt i hꝰ ſilitudiez quã p ratõe indu cunt: nã i pte oriẽ tali ponunt. xxx. gaçophylacia. xv ex vna pauimẽti pte: ⁊. xv. ex alia: in pte vero aqlo nari ponũt. xv. tã tũ: ⁊ ex vna parte pauimenti: ⁊ ſilr i auſtrali. Qð ãt obiicit ð textu cũ dĩ: Et p ſingula ga çophylacia oſtiuꝫ in frontibus por taꝝ. nõ valet: naꝫ in hebr. ſic hĩ: Et gaçophylaciuꝫ ⁊ oſtium eius in frõtibus portarum. qõ exponit ra. ſa. ſic Et gaçophylaciũ erat ibi. ſ. i atrio interiori: vt patebit ex ſeq̃ntib⁹: k Oſtiũ ei⁹ in frõtib⁹ portaꝝ. i. verſuſ frõtes illi⁹ porte: q̃ frõtes aliq̃tulũ trãſeunt i atriũ iteri⁹: vt ſupra dcm̃ eſt. Portic⁹ ãt illi⁹ porte ẽ ex altera pte muri iterioris i atrio exteriori: vt ſupra dcm̃ ẽ: ⁊ iõ oſti um dĩ gaçophylacij̃ nõ reſpicit porticũ: ſz frõtes porte aqlõaris q̃ põit h i pꝛ'ali: cũ dicitur: In frõtib⁹ portaꝝ. nã i illa porta large ſũpta ſt tria oſtia. ſ. muri iterioris ⁊ portic⁹ ⁊ veſtibuli: q̃ oſtia porte dicũt ſtricte accipiendo portã: vt ſupra dcm̃ ẽ. Põt ẽt iſte paſſus expõi fm trãſ latõez nr̃am cũ dĩ: Et p ſingula gaçophylacia oſtiũ in frõtib⁹ portaꝝ. nã i atrio iteriori ſt plura gaçophylacia: vt patebit ex lra ſeq̃nti: ⁊ oſtia eoꝝ nõ põt reſpicẽ portic⁹ portaꝝ: q̃ portic⁹ ſt i atrio exteriori: ſz reſpicere põt frõtes: nõ ſolũ porte aqlonaris: ſed etiã aliaꝝ q̃ꝝ frõtes ptim ſunt in atrio interiori mõ ſupradcõ. Et iõ melius dĩ q; in hac pte deſcribũt aliq̃ q̃ ſt in atrio iteriori: ſicut dcm̃ ẽ ſupra i diuiſiõe dic igit: i Et p ſingu. gaçophy lacia. itra atriũ exteri⁹ exñtia: k Oſtiũ i frõtibus portaꝝ. diuerſaruꝫ vt magis videbit: l Ibi lauabãt holocauſtũ. i. carnes cremãdas i altari holocauſto rũ: qð ab oĩb⁹ expoſitoꝛib⁹ ponit i atrio iteriori. m Et in veſtibulo. Hic iterſerit ð mẽſis q̃ꝝ aliq̃ ſt i atrio exte riori. ſ. mẽſe q̃ deſeruiũt imolatiõi victie holocauſti: eo q; imediate locũt⁹ ẽ ð holocauſto. dicit igit: Et i veſtibu lo porte. ſ. aqlõaris. ⁊ accipit hic veſtibulũ. p porticu q̃ ẽ i atrio exteriori: vt freq̃nt dcm̃ ẽ. n Due mẽ. hic. i. i vno late: o Et due mẽ. ide. ſ. i altero: p Ut imo. ſꝛ eaſ holo. i. victia totalr cremãda: q Et p pe. ⁊ p deli. i. victia p pecc̃ ꝓmiſſiõis: ⁊ p pecc̃ omiſſiõis: qð dĩ deli ctũ: q̃i ðrelictũ. r Et ad la. exte. i. extra porticũ iuxta tũ ei⁹ pietẽ. a Qð aſcẽ. ad oſti. por. ⁊c. i. vñ aſcẽdit ad oſtiũ porte aqlõaris exñtis i muro iteriori: nã ad illam

est ascensus p octo graduſ: vt pz ex p̄cedentib⁹: ⁊ illi gradus sunt ante portic̄ū: b Due mēse: ⁊ ad lat⁹ alterū añ vestibulū. i. portic̄ū. cetera patent ex p̄dictis vsq; ibi c Sup q̄s imolabāt. i. imolationē disponebāt: nam iiij. sc̄i p ipsa imolatione ⁊. iiij. p vasis imolatiōis de q̄buſ subdit: d Quattuor āt mēse ⁊c. q̄z maīa ⁊ forma describit cū dicitur: De lapidib⁹ q̄dris. ⁊ tria dimensio cuz subditur: Lōgitudie cubiti vnius ⁊c. e Sup q̄s ponant vasa in quibus imolatur. i. istrumēta imolationi deseruientia 2^m enim modum loquendi hebraic̄ū instrumēta cuiuslibet artī uocā tur cōiē vasa: vñ gen̄. xxvij. vbi dr: Sume arma tua pharetrā ⁊c. i hebreo hī: Sume vasa tua. f Et labia eaz palmi vni⁹. hic accipit palmus nō fm lōgitudinē manus› sed fm latitudinem ⁊ vocatur gallice dour: ⁊ est dimensio. iiij digitorum ex trāsuerso: g Reflexa itrinsecus p circuitū. versus ptē supiorē: sicut ē in scacarijs: ⁊ si ad ad h⁹ hec labia vt vasa sup mēsas posita. s. cultelli ⁊ bacini ad recipiendū sanguinē ⁊ huiusmōi: ibi mel⁹ reponantur: h Sr̄ mēsas āt carnes oblatōis. i. offerēde in altarī holocaustoz. i Et extra portā. hic reuertit ad pleniuſ dscribēdū gaçophylacia p̄dicta i atrio iteriori exñtia. d. Et extra portā iteriorē. i. atrū iteriozis: k Gaçophylacia cātoz in atrio interiori. ex h⁹ ⁊ seq̄ntibuſ videt manifeste q̄ etiā richardus de scō victore: ⁊ hugo Cardinalis ⁊ alī eos sequētes nō dicāt bñ: dicentes q̄ nullū edificiū nisi solū altare holocaustoz est in atrio interiori: nā gaçophylacia cātoz dicūt h esse ibi: nec ꝫ hoc ē q̄d dr hic: Et extra portā ⁊c. nā illud q̄d est vltra portā vel citra pōt dici extra eā: lz cōius dicat de eo q̄d ē citra: pp q̄d ad excludēdū hūc itellectū subdit: in atrio interiori: ⁊ ad ostendendū in q̄ pte atrī sunt: subdit: l Q̄d erat in late. poz. respi. ad aq̄lonē. i. porte aquilonaris: m Et facies eoz. i. ostia: n Contra viā australē. i. ꝫ austrū vt mel⁹ appebit in figura seq̄nti o Una ex latere porte ⁊c.] hec lr̄a videt falsificata p scriptores vel impitos correctores: nā sic debet ee: Unū ex latere porte orientalis: ibi. n. vnū ē gaçophylaciū: Q̄d respiciebat ⁊c. ⁊ sic hēm⁹ q̄ttuor gaçophilacia in atrio interiori exñtia: duo p cātoz ib⁹: ⁊ vnū supra positū fz lr̄az hebraicā: ⁊ h alterum: ⁊ p q̄b⁹ sunt ista duo: subdit: o Hoc gaço. q̄d respi. viā meridi. ex trāsuerso: p Sacerdotū. supple ē: q Qui excubāt i custodijs tēpli. ne alīq̄d indecēs fiat ibi: r Porro gaço. q̄d respi. ad viā aq̄lonis. i. frōtes porte aq̄lonaris: vt dcm̄ ē supra: q̄ porta est via itrādi atriū interī⁹ ab aquilōe sic meridiana ab austro. s Sacerdotū erit q̄ excu. ad mini. al⁹ ad ostium portē: q̄ pgit ad aq̄lonē dūe mense: ⁊ ad latus alterum ante vestibulū porte due mense. Quattuor mēse hic ⁊ q̄ttuor mense ide: p latera porte octo mēse erant sup̄ q̄s imolabant Q̄uattuō āt mēse ad holocaustū de lapidib⁹ q̄dris ex tructe lōgitudie cubiti vni⁹ ⁊ dimidij: ⁊ latitudie cubiti vni⁹ ⁊ dimidij: ⁊ altitudine cubiti vni⁹ sup̄ q̄s ponant vasa: i q̄b⁹ imolaī holocaustuz ⁊ victima. Et labia ea rū palmi vni⁹: rēflexa itrinsec⁹ p circuitū. Sup̄ mēsas aūt carnes oblationis. Et extra portā interiorem gaçophylacia cātoz i atrio interiori: q̄nod erat in latere porte respicientis ad aq̄lonē: et faciēs eoz cōntra viā australē: vnā ex latere porte orientalis: q̄ respiciebat ad viā aq̄lonis. Et dixit ad me: hōc gaçophylaciū q̄d respicit viaz meridianā sacerdotuz q excubāt i custodijs tēpli: porro gaçophylaciū q̄d respicit ad viā aq̄lonis: sacerdotū erit q excubāt ad ministeriuz altaris. Isti sunt filij sadoch: qui accedunt de filijs leui ad dominum: vt ministrent ei Et mēnsus est atrium longitudine centū cubitoz: ⁊ latitudinē cētū cubitoz p q̄drū: ⁊ altare añ faciē tēpli phylacia: duo p cantoz ib⁹: ⁊ duo p sacerdotibus: vt manerēt ibi tēpe hebdomade sue mīstrationis. Uel aliter pōt dici q⁹ non manebāt ibi de nocte nec comedebāt: sed sacerdotes manebant: ⁊ cōedebāt i edificio aq̄ lōari ⁊ australi exñti b⁹ i lariū tēpli: vt. j. dicet: cantores aūt cū alijs leuitis i gaçophylacijs exñtib⁹ in atrio exteriori i pte orientali: dicebant tñ dcā. iiij gaçophylacia cantoz ⁊ sacerdotū: q⁹ p fuerant ibi instrumenta eoz ministerio necessaria: vt cithare cymbala ⁊ huiusmōi p cātoribus: acetabula vero ⁊ phyale thuribula ⁊ huiusmōi p sacerdotib⁹: ne bis in die p sacrificio vespertino ⁊ matutino oporteret talia exportare ⁊ reportare: sic in eccl̄ijs nr̄is remanent frequenter calices libri ⁊ vestimenta: ⁊ mīstri in alijs locis comedunt ⁊ iacent. t Isti sunt filij sadoch ⁊c. h⁹ dr q⁹ salomō. iij. reg. 2° abiecto abiathar de summo sacerdotō instituit sadoch loco eius: ⁊ sic sūmuz sacerdotium fuit reductum ad p̄geniē eleaçari filij aarō: sic dcm̄ fuit plenius ibidē. Lōsequēter pōit mēsura atrij iterioris: cū dr: v Et mēsus est atrium ⁊c. ⁊ pz lr̄a: ⁊ in h⁹ terminat dscriptio ptis añriozis edificioz tēpli q̄ incipit ab exteriori muro orientali ⁊ terminat i latere occidētali atrij interiozis: ⁊ linea exinde imaginarie ptracta vsq; ad muros exteriores aq̄lonarē ⁊ australē. Ad p̄dcā vo facil⁹ capiēdū posui hic figurā seq̄ntē p̄dcā repsētātē q̄tū ad lineas fūdametales.

x Et introduxit me ꝛc. Descripta pte añriozi edificioz tẽpli: hic ꝓsequenter describitur posterioz: in qua ꝑm latinos sũt quinq; edificia ꝑncipalia. s. porticus tẽpli: ipsũ tẽplũ: edificiũ aquilonare ex vno latere tẽpli: ꝛ edificiũ australe ex altero: ꝛ edificiũ sepatum ab occidentali pte templi. Hebrei vo nõ ponũt istud vltimũ: dicẽtes q; edificiũ in textu dictuz sepatũ est ipsũ tẽplum cũ sua porticu: qõ rationabiliter põt dici: nã accipiẽdo sic tẽplũ cũ sua porticu inter ipsuz ꝛ alia edificia est spaciũ: ꝛ sic est ab eis sepatũ in situ. silr in altitudine: nã a ṫra i sursuz excedit alia edificia: in. lx. cubiũ vl cir cit. silr dignitate: qz dignius ẽ ceteris edificijs: sic igit ps ista in tres ptes diuidit: qz ꝑ° describitur porticus templi: 2° templũ ipsũ in ꝑncipio: sequentis ca. 3° edificium aquilonare ꝛ australe: ca. xlij. Ad maiorẽ intelligentiã dicendoz sciendũ q; accipiendo tẽplũ cum porticu: templũ hz tres partes. Prima est porticus habẽs. xj. cubitos in latitudine q̃ accipitur ab oriẽte in occidentem: ꝛ. xx. cubitos in longitudine ꝑm latitudinẽ tẽpli ab austro in aq̃lonẽ. 2ª est sanctuz vel sancta habens. xx. cubitos in latitudine. s. ab austro in aquilonez ꝛ. xl. in longitudine. s. ab oriente in occidẽtẽ. 3ª ps tẽpli est sãctũsco̅z hñs. xx. cubitos in longitudine: ꝛ. xx. in latitudie: ꝛ accipiũtur iste mẽsure intra parietes per modũ h figuratũ.

His premissis ad litteram accedamus. x Et introduxit me in vestibulũ templi. i. i eiuſ porticũ: ita q; h vestibulum ꝑ porticu sumitur: ꝛ similiter in littera sequẽti: x Et mẽsus est vestibulum. v. cubitis hinc. i. pietem vestibuli ex vna pte ostij: z Et. v. cubitis inde. ex altera ostij parte: ꝛ ostiuz est latitudinis. x. cubitoz: sic dictuz est de aliis portis atriozũ: ꝛ hec est longitudo porticꝰ iuxta latitudinẽ tẽpli: vt ꝑ dictũ ẽ. a Et latitudinez porte triuz cubitoz ꝛc. hic accipitur porta ꝑ postibus existentibus ex vtraq; pte ostij in qb° sũt q̃dã celature: ꝛ silr in limie superioꝛi: ꝛ q̃libet celatura ẽ triũ cubitorũ latitudiſ ꝑ modũ i margine figuratũ: b Lõgitudinẽ ãt vestibuli ꝛc. h° pz ex ꝑdictis: c Et octo gradib° ascẽdebatur ad eaz. li octo non est de textu: quia nõ est in hebreo vbi sic habet: Et gradib° ascendebat ad eã. templuz. n. cũ sua porticu est in sũmitate mõtis: ꝛ ideo de atrio interioꝛi ẽ ascensus ꝑ gradus ad porticuz tẽpli: sed numerus graduũ nõ ponitur h: sed ꝓbabiliter põt dici q; sint. xv. sicut in tẽplo salomonis: d Et colũne erant in frõtib° ꝛc. frontes h dicũt ptes due ꝓtis exẽtes ex vtraq; pte ostij q̃z q̃libet dr superius. v. cubitoz: ꝛ añ illos pietes in porticu erãt due colũme: vna hinc ꝛ altera inde sicut fuit in templo salomonis: vt habet. iij. re. vij. Capituluz. XLI.

Et introduxit me. Hic ꝓsequenter describit ipm tẽplũ: ꝛ ꝑ° q̃tum ad ptẽ q̃ dr scñ vel sancta: 2° q̃tum ad illam que dr scñs̃ctoz: ibi Et introgressus. 3° q̃tum ad aliqua templo adiuncta: ibi Et mẽsus est. Circa ꝑm dr: a Et introduxit me in templũ. ex hoc q; dic: Introduxit. pz q; iste mensure accipiũt intra parietes: vt ꝑdictum est: ita q; spissitudo pietũ nõ includitur: b Et mensus est frontes. i. exteriozes superficies pietũ exñtiuz ex vtraq; parte aperture ostij: q̃ frõtes nominat: eo q; venientibus ad ostium statim patẽt interiozes aũt superficies latent: c Sex cubitos latitudinis hinc. q̃tũ ad vnaz frõtem: d Et sex cubitos latitudinis inde. q̃tum ad alteraz: aliqui libri h hñt altitudinis ꝛ male: nã hebrei ꝛ libri bene correcti hñt latitudinis: e Latitudinẽ tabernaculi. i. templi qõ frequenter in scriptura vocatur tabernaculum. q. d. due frõtes dicte cum apertura muri ꝑ ingressu a parte exteriozi ꝓtinent precise latitudinem templi: sed h° videt falsum: quia statim subdit: f Et latitudo porte decem cubitoz erat. decẽ ãt ꝛ bis sex faciunt. xxij. cubitos: latitudo vero templi intra muros est. xx. cubitozum tm̃ vt dcm̃ est supza. Ad hoc dicendũ ẽ q; porta accipitur pro ostio: ostij vero latitudo excedit latitudinem aperture ingressus tantum quanta est spissitudo ostij:

Et introduxit me in vestibulũ templi: et mẽsus est vestibulũ qnq; cubitis hinc: et qnq; cubitis inde: et latitudinẽ porte triũ cubitoz hinc ꝛ triũ cubitoz inde: longitudiuẽ aũt vestibuli viginti cubitoz ꝛ latitudinẽ vnde ciz cubitoz. Et octo gradibus ascẽdebat ad eã: et columne erant in frontib° vna hinc: ꝛ altera inde. XLI.

Et introduxit me in templum: et mẽsus ẽ frontes sex cubitos latitudinis hinc: et sex cubitos latitudinis inde latitudinem tabernaculi. Et latitudo porte decem cubitoz erat

vt pz ad sensuz i ostiũ domoz. Et p hoc ostendit q̃ spissitudo istius ostij est vnius cubiti: ⁊ sic latitudo ei' excedit latitudinẽ h' aperture vno cubito hinc: ⁊ altero inde: ⁊ sic apta exterioz i muro ẽ tm̃. viij. cubitoz: q̃ cũ. xij. cubitis frontiũ faciũt. xx. cubitos pcise. Et q̃ iste sit itel lect' pz ex lra seq̃nti cũ dr: g Et lata porte. v. pe. nã ab extrẽitatib' latitudiũ ostij vsq̃ ad pietes tẽpli sũt tm̃. v. cubiti ex vna parte: ⁊. v. ab altera: vt pz ex dictis. Nec mirãdũ q̃ spissitudo ostij dcã ẽ vni' cubiti: qz de porta tẽpli p romãos ꝓbusti dicit ioseph'. vij. li'. de iudaico bello: q̃ erat tãti ponderis q̃ vix a. xx. viris claudebat: h Ec mẽsus est lõgitudinẽ ei'. s. tẽpli q̃tũ ad illã ptẽ q̃ dr scm̃ vel scã. i Xl. cubitorum pe. hoc pz ex dictis. k Et introgressus. Hic ꝓñr describit ps tẽpli q̃ dr scm̃scoz cũ dr: Et introgressus intrisec'. i. scm̃ scoz qd dr interi' tẽplum sicut in tabernaculo moysi dicebat iterius tãbernaculũ: l Mẽsus est in frõte porte. i. i piete ex utraq̃ pte ostij existente: m Duos cubitos. hec est spissitudo pietis siue frontis: pies. n. iste ñ est multũ alt': nec sustinet sup se aliud põd': qz soluz dr uidit inter scm̃ ⁊ scm̃scoz in iferiori mãsione tẽpli: ⁊ iõ nõ describit tãte spissitudinis sicut alij pietes tẽpli: pp qd doctores nr̃i vident male dicere: qz dicũt ei' spissitudinẽ. vj. cubitoz sic alij pietes claudentes templum:

ẽt lata porte q̃nq̃z cubitis hic ⁊ q̃nq̃z ide. Et mẽnsus ẽ lõgitudiez ei' q̃drãgita cubitoz: ⁊ latitudiez vigiti cubitoz. Et introgressus intrin sec' mẽnsus ẽ in frõte porte dũos cubitos: ẽt portã sex cubitoz: ẽt latitudiem porte septẽz cubitoz. Et mẽsũs ẽ lõgitudiez ei' vigiti cubitoz: ⁊ latitudiez ei' viginti cubitoz antẽ faciẽ tẽpli: ẽt dixit ad me: hoc ẽ scm̃scoz Et mẽnsus ẽ pietẽ dom' sex latera templi: interi' tamen posita pro sacerdotibus diuias laudes cantantibus. Et q̃ qdlibz lat' dr esse. iiij. cubitoz: ista latitudinẽ ponit pceden do a parietib' templi versus mediũ. Scdm aũt dimẽsionem aliã s. pcedendo fm longitudinem parietum tẽpli: qdlibz latus siue sedile habet. duos cubitos tm̃: ex q̃ seq̃t q̃. xx. latera iplẽt lõgitudinẽ añrioris ptis tẽpli ex vna pte q̃ est. xl. cubitoz: ⁊ silr. xx. latera ex pte opposita: decez ãt lata iplẽt silr scm̃scoz ex vna pte: ⁊ decẽ ex altera: nam eius longitudo est. xx. cubitoz. Sex vero latera q̃ remanẽt collocat ex vtraq̃ pte ostij tẽpli per modũ infra figuratũ. Licet aũt hoc dcm̃ habeat apparẽtiã p' facie: tm̃ nõ videtur posse stare: p' qz scm̃scoz ingreditur sol' põtisex summus ⁊ semel i ãno: vt pz ex ve. ⁊ no. te. ⁊ sic nõ sit ibi ponẽda sedilia ꝓ sacerdotib': nã h' esset frustra: qd nõ ẽ dicẽdũ. Item dimẽsio sedilij fm quã boies sedent lateralit iuxta longitudinem pietis: non est minor sed maior cõiter q̃ illa dimensio q̃ ꝓcedit a pte pietis versus mediũ chori vel tẽpli: ipse vero ponit eã minorẽ de medietate: vt pz ex dictis: ⁊ sic dcã sedilia reddit iutilia ⁊ iepta ad sedẽdũ: vt de facili põt imaginari. Itẽ ꝺdicit sibiipsi. qz ponit in anteriori pte tẽpli. xl. sedilia totã ei' longitudinẽ ex vtraq̃ latere ꝓplẽtia: ⁊ tm̃ cũ h' ponit vnũ ostiũ ad oratiorẽ i q̃dlibz latere: ⁊ p ꝓsequẽs ꝺ apturã illoz ostioz nõ põt aliq̃d sedilie poni: nã ipedirz trãsitũ maxime cũ qdlibz sedile iuxta pietẽ tẽpli ascẽdat p vj. cubitos fm ipm pp qd nõ solũ ipediret trãsitũ: sz ẽt totalit obturaret. Oportet ẽt dicere q̃ qdlibz ostiũ sit ad minus duoz cubitoz latitudis: ⁊ sic tollit vnũ sedile ex vno latere ⁊ vnũ ex altero: pp qd nõ remanẽt nisi. xxxviij. ad pl': ⁊ sic fm ei' dcã sr. xl. ⁊ nõ. xl. Pla ẽt alia icõueniẽtia ad ei' dcm̃ sequũt: q̃ pp plixitatẽ omitto. Propr̃ qd dico cũ hebreis q̃ ista latera sũt appenditia lateriũ tẽpli exteri' adherẽtia: pp qd latera noiant: sic. iij. re. vj. circa tẽplũ salomonis fuerũt appenditia fm hebreos: put plen' ibi dixi. Latera vero de quib' ꝟ loqmur: ponenda sũt i trib' lateribꝰ h' tẽpli. s. occidentali aqlonari: ⁊ australi. In orientali vo nõ sr̃ ponẽda: eo q̃ ex illa pte ẽ igressus tẽpli. In latere vero occidẽtali qd est breui': ponũt. vj. appẽditia siue latera. In latere vero aqlonari qd ẽ mlto lõgius: ponũt. xxx. ⁊ silr i australi qd ẽ eqlis lõgitudis: ⁊ sic hꝫ numer' latez siue appenditioz. s. lxvj. Modus aũt ponẽdi talis ẽ: In tẽplo nãq̃ isto describunt in seriꝰ pilarũ. pminẽtes extra pietes: ad ipsos fortificãdũ: sic fit cõiter in notabilib' ⁊ arduis edificijs. Igit in piete occidentali ipsi' tẽpli ponũt tres pilarũ: duo i ei' extremitatib': ⁊ vnus in medio eius: nã ex pte occidentis non est aliquis igressus vel egress' ⁊ dicti pilarũ ꝓminent extra parietẽ tẽpli. v. cubitis: ex hoc ꝓminentia pilarioz pforat in tribus locis: vno sup aliũ: ⁊ in illis foraminib' figuntur trabes de pilario i pilariũ sr̃ quas situant ligna q̃ gallice dicũt solluez ex vna parte: ⁊ altera pte figunt solliue in piete claudẽte ap pẽditia in pte exterioz: ad portandũ tria tabulata vnũ sup aliud: ita q̃ pmũ tabulatum tectum est appẽditijs inferioribus: ⁊ pauimentum medij: ⁊ 2m̃ est tectũ medij: ⁊ pauimentum superioꝝ: tertiũ vero tectũ est tantũ supioribus

cubitis hic ⁊ q̃nq̃z cubitis ide. Et mẽnsus ẽ lõgitudiez ei' q̃drãgita cubitoz: ⁊ latitudiez vigiti cubitoz. Et introgressus intrinsec' mẽnsus ẽ in frõte porte dũos cubitos: ẽt portã sex cubitoz: ẽt latitudiem porte septẽz cubitoz. Et mẽsũs ẽ lõgitudiez ei' vigiti cubitoz: ⁊ latitudiez ei' viginti cubitoz antẽ faciẽ tẽpli: ẽt dixit ad me: hoc ẽ scm̃scoz Et mẽnsus ẽ pietẽ dom' sex latera templi: interi' tamen posita pro sacerdotibus diuias laudes cantantibus. Et q̃ qdlibz lat' dr esse. iiij. cubitoz: ista latitudinẽ ponit pceden do a parietib' templi versus mediũ. Scdm aũt dimẽsionem aliã s. pcedendo fm longitudinem parietum tẽpli: qdlibz latus siue sedile habet. duos cubitos tm̃: ex q̃ seq̃t q̃. xx. latera iplẽt lõgitudinẽ añrioris ptis tẽpli ex vna pte q̃ est. xl. cubitoz: ⁊ silr. xx. latera ex pte opposita: decez ãt lata iplẽt silr scm̃scoz ex vna pte: ⁊ decẽ ex altera: nam eius longitudo est. xx. cubitoz. Sex vero latera q̃ remanẽt collocat ex vtraq̃ pte ostij tẽpli per modũ infra figuratũ. Licet aũt hoc dcm̃ habeat apparẽtiã p' facie: tm̃ nõ videtur posse stare: p' qz scm̃scoz ingreditur sol' põtisex summus ⁊ semel i ãno: vt pz ex ve. ⁊ no. te. ⁊ sic nõ sit ibi ponẽda sedilia ꝓ sacerdotib': nã h' esset frustra: qd nõ ẽ dicẽdũ. Item dimẽsio sedilij fm quã boies sedent lateralit iuxta longitudinem pietis: non est minor sed maior cõiter q̃ illa dimensio q̃ ꝓcedit a pte pietis versus mediũ chori vel tẽpli: ipse vero ponit eã minorẽ de medietate: vt pz ex dictis: ⁊ sic dcã sedilia reddit iutilia ⁊ iepta ad sedẽdũ: vt de facili põt imaginari. Itẽ ꝺdicit sibiipsi. qz ponit in anteriori pte tẽpli. xl. sedilia totã ei' longitudinẽ ex vtraq̃ latere ꝓplẽtia: ⁊ tm̃ cũ h' ponit vnũ ostiũ ad oratiorẽ i q̃dlibz latere: ⁊ p ꝓsequẽs ꝺ apturã illoz ostioz nõ põt aliq̃d sedilie poni: nã ipedirz trãsitũ maxime cũ qdlibz sedile iuxta pietẽ tẽpli ascẽdat p vj. cubitos fm ipm pp qd nõ solũ ipediret trãsitũ: sz ẽt totalit obturaret. Oportet ẽt dicere q̃ qdlibz ostiũ sit ad minus duoz cubitoz latitudis: ⁊ sic tollit vnũ sedile ex vno latere ⁊ vnũ ex altero: pp qd nõ remanẽt nisi. xxxviij. ad pl': ⁊ sic fm ei' dcã sr̃. xl. ⁊ nõ. xl. Pla ẽt alia icõueniẽtia ad ei' dcm̃ sequũt: q̃ pp plixitatẽ omitto. Propr̃ qd dico cũ hebreis q̃ ista latera sũt appenditia lateriũ tẽpli exteri' adherẽtia: pp qd latera noiant: sic. iij. re. vj. circa tẽplũ salomonis fuerũt appenditia fm hebreos: put plen' ibi dixi. Latera vero de quib' ꝟ loqmur: ponenda sũt i trib' lateribꝰ h' tẽpli. s. occidentali aqlonari: ⁊ australi. In orientali vo nõ sr̃ ponẽda: eo q̃ ex illa pte ẽ igressus tẽpli. In latere vero occidẽtali qd est breui': ponũt. vj. appẽditia siue latera. In latere vero aqlonari qd ẽ mlto lõgius: ponũt. xxx. ⁊ silr i australi qd ẽ eqlis lõgitudis: ⁊ sic hꝫ numer' latez siue appenditioz. s. lxvj. Modus aũt ponẽdi talis ẽ: In tẽplo nãq̃ isto describunt in seriꝰ pilarũ. pminẽtes extra pietes: ad ipsos fortificãdũ: sic fit cõiter in notabilib' ⁊ arduis edificijs. Igit in piete occidentali ipsi' tẽpli ponũt tres pilarũ: duo i ei' extremitatib': ⁊ vnus in medio eius: nã ex pte occidentis non est aliquis igressus vel egress' ⁊ dicti pilarũ ꝓminent extra parietẽ tẽpli. v. cubitis: ex hoc ꝓminentia pilarioz pforat in tribus locis: vno sup aliũ: ⁊ in illis foraminib' figuntur trabes de pilario i pilariũ sr̃ quas situant ligna q̃ gallice dicũt solluez ex vna parte: ⁊ altera pte figunt solliue in piete claudẽte ap pẽditia in pte exterioz: ad portandũ tria tabulata vnũ sup aliud: ita q̃ pmũ tabulatum tectum est appẽditijs inferioribus: ⁊ pauimentum medij: ⁊ 2m̃ est tectũ medij: ⁊ pauimentum superioꝝ: tertiũ vero tectũ est tantũ supioribus

nam hec tecta ponunt plana: ⁊ sunt hec tabernacula sic di
sposita: q̄ p̄mū distat a terra p̄ sex cubitos: ⁊ 2m a p̄° p alios
sex: ⁊ sīlr tertiū a 2°. Et sic patet q̄ iuxta murū tēpli ascēdūt
p. xviij. cubitos: non ꝓputata spissitudine tabulatoꝝ q̄ po
nitur duoꝝ cubitoꝝ. Et sic appenditia ascēdūt vsq̄ ad vi
cesimū cubitū inclusiue pietū tēpli: ⁊ tanta est altitudo pie
tis claudentis appēditia exterius. Et q̄ inferior māsio tē
pli vsq̄ ad p̄imū tabulatum seu cenaculū ponenda ē. xxx.
cubitoꝝ sicut in tēplo salomonis. iij. re. vj. iō sup appendi-
tia remanet paries tēpli liber sine obstaculo p. x. cubitos ad
recipiendū lumen per fenestras ad sufficientē illuminationē
inferioris mansionis tēpli. Si vero mansionis hui⁹ pōat
altitudo. xl. cubitoꝝ sicut dicūt aliq̄: sic adhuc erit cōuenie
tior illuminatio. Et q̄ mihi videt hec dispositio decētior:
q̄ p hoc seruat vniformitas triū mansionū: iō sic inseri⁹ fi
gurat. Ex dictis sequit q̄ in latere occidētali tēpli sunt sex la
tera seu appenditia: duo ꝑpe terrā distincta p pilariū me
diū: ⁊ ꝓtensa vsq̄ ad pilarios i extremitatib⁹ exītes. Et cū
spaciū totū inter duos extremos pilarios sit. xx. cubitoꝝ
fm latitudinē templi: sequit q̄ qōlibet appenditiū sit. x. cu
bitoꝝ ab aq̄lone in austrū: ꝓtensa tm̄ spissitudie pilariꝝ me
diū. Et sup duo appēditia inferiora si duo alia media: ⁊ su
per illa duo supiora in oibus silia. Et sīlr dicēdū ē de appē
ditijs in latere aq̄lonis existentibus: nā ibi ponunt. xj. pila-
rij i longitudie pietis aq̄lonaris: q̄ cum muro claudente ap
pendencia i pte occidentali faciunt decē inter capedines: in
q̄bus ponunt decē appenditia iferiora: ⁊ sup illa decez me
dia ⁊ itez sī illa decē alia supiora: sicut dcm̄ ē de appēditijs
occidētalib⁹. Licet aūt appenditiū vnū triplicatuz fm infi
mū ⁊ mediū ⁊ supremū mō dicto claudat ex vna pte piete
occidētali claudente appenditia occidentalia: ⁊ ex altera p
te claudat piete aq̄lōari claudēte appēditia aq̄lōaria: ⁊ sic
ꝓputari posset cū istis appendicijs ⁊ cū illis: tm̄ ne idē bis cō
puteť: hic tm̄ ꝓputat cū aq̄lonarib⁹. Et eodē mō dicēdū de
angulari appenditio i pte australi. Itē a dicto appenditio
angulari icluſiue vsq̄ ad nonū cubitū a fine opposito pie
tis aq̄lonaris tēpli excluſiue: vt magis videbit sunt cētum
cubiti: ⁊ sic decē appēditia i hac longitudie collocata occu
pāt centū cubitos: ⁊ p ꝓns q̄dlibz eoꝝ est decē cubitoꝝ ab
occidēte in orientē: icluſa tm̄ spissitudine pilarioꝝ inī ipsa di
uidentiū: ⁊ spissitudine parietis claudentis exteri⁹ a pte occi
dentali. In nouē aūt cubitis remanentib⁹ de aquilonari lō
gitudine templi: ponitur coclea ad ascēdēdū sursum in
cenaculū tēpli: p̄mū ⁊ 2m: ⁊ simili ad appēditia media
⁊ supioza. Nā ibi ponūtur ostia ex vna pte ad ingres
suz appenditioꝝ: ⁊ ex altera ad ingressū cenaculoꝝ: pp
qō hec coclea ascēdit vsq̄ ad sumitatē tēpli: vt per eam
sit ingressus ad tēpli tectū: qō ab oib⁹ expositoꝝ ponī
tur planū. Q̄ autem dictum est de appenditijs ⁊ coclea
in aquilonari latere tēpli: idē per oia intelligēdū est in
eī⁹ latere australi. Et si dicatur q̄ vna coclea sufficit ad
predicta ⁊ per ꝓns alia superfluit: dicēdū est q̄ nō: nam
hec duplicatō valet ad securitatē: vt si imineat piculuz
ignis vel aliquid aliud p plura loca sit ascensus sursum
pp qō in ecclijs magnis fiūt tales coclee cōiter i ea
tribus ex vtraq̄ pte. Circa vero duo latera tēpli. s. aq̄lo
nare ⁊ australe: ab oibus expositoribus ponunt duo e
dificia a muris tēpli p. xx. cubitos distantia: ⁊ qōlibet
duoꝝ edificioꝝ est longitudinis cētū cubitoꝝ ⁊ latitu
dinis. l. cubitoꝝ. de altitudine vero non fit mentio i te
xtu: ꝓbabile tm̄ ē q̄ ē. lxxv. cubitoꝝ: ita q̄ quelibet triū
māsionū q̄ ponūt ibi vna sī alia: sit. xxv. cubitoꝝ sicut
dcm̄ est supra de mansionib⁹ portīcuū: verūtm̄ q̄ latitu
do istoꝝ edificioꝝ ponit in pendulo montis: ideo due
supiores māsiones tm̄ eleuate sunt super terrā: ad tertī
am vero descenditur per gradus: sicut in cellarijs: pp
qō ⁊ earum ostia describunt in lateribus eoꝝ versus
vulgi locum. Reliqua vero circa templū ⁊ edificia ista
dicenda dicam lr̄am exponendo. Ad capiendū vero sa
cilius que dicta sūt ⁊ dicēda ponūtur hic tres sequētes
figure. Prima repzesentat fm lineas fundamētales po-
steriorē ptē toti⁹ edificij: que incipit a latere occidētali a-
trij interioris: ⁊ ꝓtendit versus occidētem vsq̄ ad murū
claudentez exterius vulgi locū: in qua pte est ipsū tem-
plum cum suis appenditijs p̄dictis: ⁊ duo edificia vnū
qō vocatur aquilonare eo q̄ est situatū i parte aquilo
nari respectu tēpli: ⁊ aliud australe eadē ratōe. s. quia si
tuatū est in parte australi respectu templi. Scōa repsē
tat altitudinez templi ⁊ appenditioꝝ: ⁊ cocleaꝝ ⁊ edifi
cioꝝ circa ipsū: eo mō quo pñt in plano figurari: nam
oz p imaginatōez ilspicientis multa suppleri. 3ª repñtat
altitudinē edificij aq̄lonaris eo mō silr q̄ pōt i plano fi-
gurari: ⁊ p ꝓns repsentat altitudinē edificij australis: nā
hec duo edificia in omnibus similia describuntur.

hūs premissis ad expositionē lre reuertamur. a Et latitudinē lateris.i.appēditij. b Quattuor cubi.cū manifestū sit p supra dicta:q̄ h accipit cubit' hūanus:z nō geometric':pz q̄ si latitudo cuiuslibet appēditij eēt q̄ttuor cubitorū tm̄:nulla posset ibi eē sufficiens habitatio:qđ nō ē dicēdū:cuz de scribat h valde ō cēs edificiū. Et iō dicēdū q̄ locūt h scriptura de spatio exīte inter duos pilarios: et pietē exteri' claudentē appēditia i q̄ pōit q̄dā mur' a duobus cuiuslibet pilarij vsq̄ ad pietē exti' claudentē appēditia:cui' lōgitudo ē quattuor cubitorū:z latitudo eadē cum spissitudie pilarij q̄ pōt pōi duorū cubitorū vel triū ad plus: nā tales pilarij i altis edificijs sic est i pposito sūt minus spissi de medietate vl circ q̄ lati:accipiēdo latitudinē p eorū pgressu extra pietē tēpli. Cū igit progressus sit.v.cubitorū:vt.s. dictū est z murus ei piunctus.iij.sequit q̄ spatiū qđ est inter murū tēpli cui adherent appēditia:z murū ipa claudentes exterius sit.ix.cubitorū. Alia vero dimēsio appēditiorū ē.x.cubitorū vt supra dictū ē:pbensa tm̄ pilariorum et murorū diuidentiū appenditia spissitudie. In tali enim spatio pōt eē habitatio sufficiēs. c Undiq̄ p circui.domus.i.tēpli:z q̄ i pte orientali nō sūt appenditia:pz q̄ circuit' nō accipit h p ambitu ex oi pte:sz ex tribus partibus tm̄:nec tm̄ adhuc itegre:nā appenditia aqlōaria z australia nō pcedūt vsq̄ ad diminū orientalē murorū tēpli:sz remanēt.ix.cubiti p cochleis:vt pdēz est:nec mirū de tali acceptōe circuitus:nam alibi i hoc edificio accipit circuitus p ambitu ex duabus ptibus tm̄. d Latera aūt latus ad latus.i.appenditia sic sūt disposita q̄ vnū est piunctū alteri:vt dicm ē.s.z pz i figura. e Et erāt eminētia zc.iungat sic lra. Et erant eminētia.i. pilarij eminētes vltra murū tēpli. g. Per partetē domus.i.dispositi,pportionabilit fm lōgitudinē pietis tēpli. f Que ingrederent.spatiū vltra murū templi. h In lateribus.i.p laterib' seu appēditijs sustinēdis mō supra dcō. Et est iste modus loqndi quo pōit hec p positio in p ista ppositione,p satis freqns i hebreo.

i Ut ptinerent.i.vt pilarij sustinerēt appenditia media z supiora:p trabes i eis positas modo supra dicto. k Et nō attigerent pietē tēpli.i.ligna dictorū appendition nō figerent in pietē tēpli:sic ex opposita pte figunt i pte claudente exterius appenditia.vnde in heb. h habet:Et ñ tenerentur in pariete templi. Ex quo pz q̄ nō attigere h accipit pro nō infigi. l Et platea. Hec est ītia pars i qua describit cochleas tēpli cū dr: Et platea erat in rotundū.i.quedam vacuitas rotūda intra qua draturam murorū:in qua tamē ponūtur gradus circulariter ascendendo:que gallice vocatur viz. m Et in cenaculū templi.i.i primum solariū z secūdū:naz h' templū ponitur habere tres mansiones:sic z templum salomonis. n Deferebat p gyrū.i.p circularem ascē

cubitorū:et latitudinē lateri quattuor cubitorū undiq̄ p circuitū dom'. Latera āt latus ad latus bis trigitarium. Et erāt eminētia: quē i grederēt pēr parietē dom' i lāteribus p circuitū ut ptinerēt et nō attingerēt pietē tēpli. Et platea erat i rotūdū ascēdens sursū p cochleas et i cenaculū tēpli dēferebat p gyrū: Iccirco latius erat tēplū i superioribus:z sic ō inferioribus ascēdebat ad superiora z i mediū. Et uidi i domo altitudinē p circuitū fundata latera ad mēsuram calami sex cubitorum spatio:et latitudinē p pietē lateris forinsecus q̄nq̄ cubitorū. Et erat interior dom' in lāteribus dom'. Et inter gaçophylacia latitudinem viginti cubitorū in circuitu dom' undiq̄. Et ostiū lateris ad orōne:ostiū vnus ad viā aqlōis:et ostiū vnū ad viā australē:et latitudinē loci ad orōnē q̄nq̄ cubitorū in circuitu. Et ędificius qđ

sū. o Iccirco latius erat templū zc. q̄ in templo ponit duplex solariū.s.vnū super aliud:vt dcm ē. Iccirco tēplum dr latius i duabus superioribus mansionib' q̄ i inferiori:nā imediate post tabulatū pmū restringunt pietes a pte interiori:sic apparet i edificijs habentibus solaria:z sic scda mansio ē latior q̄ pria: qa pietes magis distant z siliter ītia mansio ē latior q̄ secunda.

p Et vidi. Hec est q̄rta ps in qua reuertit ad scribendū aliq̄ de dcis appenditijs q̄ dimisat.o. p Et vidi i domo.i.late tēpli. q Altitudinē p circui.fun.latera.i. appēditia. r Ad mēsu.calami.vj.cubitorū.tātus.n.distat tabulatū qđ ē tectū inferiorū appenditiorū a ira:z silit tabulatus 2m qđ ē tectū mediorum appēditiorū:z paulm tus superiorū tātus dist a pmo tabulato: z siliter tectū supiorū a tabulato scdo. s Et lati. p pariete late.forin.v.cubi.tante.n.spissitudis describit pies claudens appenditia i parte exteriori:ex opposita vero pte claudant muro templi. t Et erat interior domus.i. templū v In lateribus domus.i.circūdatū appenditijs i tribus ptibus:vt.s. dcm est. x Et inter gaçophylacia. Hec ē q̄nta ps in qua describit distantia inter murū templi z edificium aqlonare ex vna pte:z iter murū templi z edificius australe ex altera:q̄ est.xx.cubitorū hinc:z.xx. cubitorū inde. Hec aūt edificia vocant h gaçophylacia:sicut plenius expedimit.c.se.vbi pncipaliter agitur de istis duobus edificijs. h aūt nō agitur de eis nisi rone distantie a templo. y In circuitu domus vndiq̄.i.ex duobus lateribus:sic.n. supra dcm est:circuitus nō semper dicit totalē ambitum in descriptione h' edificij:nec et in cōi modo loquendi. z Et ostium. Hec est.vj.ps in qua agitur de loco orōnis:in quo fm oēs expositores orabant illi q̄ templū igredi non debebant: z iō cū dr: Et ostium lateris ad orōnem.nō pōt intelligi q̄ istud ostiū sit i muro templi:vt aliq̄ exponunt:qz sic nō possent ingredi locū oratōis:nisi pus ingrederentur templum z sic seq̄ret ꝺdictio.s.q̄ igrederent tēplū:z nō igrederent:vt pz ex dcis. Lateris igit h accipit p appenditijs sic i pcedentibus:z accipit singulare p plurali.i.laterū siue appenditiorū Et ē sensus: Et ostiū lateris ad orōnē.i.ostiū per qđ intrat i locū orationis ē versus appenditia quibus imediate ptigitur locus oratōis. a Ostiū vnū ad viā aqlonis zc. Ab āgulo.n.orietali ipi' tēpli,ptendit vn' mur' vsq̄ ad angulū orientalē edificij aqlonaris:i quo pōit istō ostiū p modū superi' figuratū:z eodem mō ex alia pte tēpli vsq̄ ad australe edificiū.iō subdit: b Et ostiū vnū ad viā australez.i. ad ptē austri. c Et latitudinē loci zc. Jt hec latitudo itel ligit h' duo. d In circuitu.i.circa tres ptes tēpli z eius edificia. Iste.n.locus circuit totū templū z ei' edificia parte orietali excepta. e Et edificiū. Hec ē septia pars. Partez istam expositores latini cōit exponūt de quodā edificio qđ dicūt situatū inter occidētalē ptē tēpli z locū vulgi. Hebrei vo nō ponūt h' edificiū:vt dcm est.s.z merito vt videt:nā i textu nō dr ꝑ q̄ deseruiat:cū tamē de alijs edificijs hoc dicat:pp qđ cū ipis exponā textū ō tēplo z aliqb' sibi adiūct

Et describit ꝺ latitudo tẽpli cũ suis appẽditijs: ⁊ locꝰ oratio nis in latere occidẽtali cũ dr̃. Et edificiũ qꝺ erat sepatũ. Fm q ꝺic Ra. sa. p edificiũ ꝺ intelligunt illa q̃ sũt tẽplo adiũcta ⁊ p sepatũ ipm templũ rõne. ē. dicta. xl. c. ⁊ hoc pz p lr̃am hebraicã que sic hz: Et edificiũ qꝺ erat corã hauguisera ver sus mare: ⁊ dr̃ q hau guisera signat edifici um valꝺ notabile: ꝓ pter qꝺ ꝺic q itelligit de tẽplo. Et põt ẽt di ci sepatũ pp eꝰ eminẽ tiã respectu alioꝝ edi ficioꝝ. Et iõ sic debz hie nostra trãslatio.

e Et edificiũ quod erat sepatũ. i. adiun ctũ ipi tẽplo: noia. n. hebrea sũt indeclina bilia: sic cornu ⁊ gelu pp quod i trãsferẽdo positus fuit notatiꝰ casus ꝓ datiuo: vel forte factũ fuit hoc scriptoris vicio.

erat sepatũ vẽrsũqꝫ ad viã respicientẽ ad mare: lãtitu dis septuaginta cubitoruꝫ pãries ãt edificij qnqꝫ cubi toꝝ latitudis p circuitũ: ẽt longitudo eiꝰ nonagita cu bitoꝝ. Et mẽnsus ẽ domus lõgitudinẽ cẽtũ cubitoꝝ: ẽt qꝺ sepatũ erat edificiũ: ẽt pietes eius lõgitũdis cẽtũ cubitoꝝ. Lãtitudo aũt an te faciem domus: ẽt eius qꝺ erat sepatũ ꝫ ꝺrietẽ cẽntum cubitoꝝ. Et mẽnsus ẽ lõgi tudinẽ edificij ꝫ faciẽ eiꝰ qꝺ eãt sepatũ ad dorsũ hẽcthe cas ex vtraqꝫ pte cẽtũ cu bitoꝝ: ẽt tẽplũ iterꝰ ẽt vesti bula atrij: limiã ⁊ feneſtras obliq̃s: hecthecas i circuitu

f Versũqꝫ ad viam respicientẽ ad mare. i. ad occidẽtẽ: q̃a mare mediterraneũ claudit iudeã ab occidẽte in q̃ describi tur sitꝰ hꝰ tẽpli: vt pz. ē. i pcin. xl. c. f Latitudis. lxx. cubi. i q̃bus includit qꝺ subdit: g Paries aũt edificij q̃nqꝫ cu bitoꝝ rẽ. ⁊ similit. v. cubiti de loco oratois supra dicti. Nu merus aũt iste sic intelligit: Latitudo tẽpli iter pietes. xx. cu bitoꝝ. Duo pietes. xij. cubitoꝝ: vt pz ex supra dcis in textu Prominentia pilarioꝝ vltra pietes hic ⁊ inde. x. cubitoꝝ Latitudo appenditioꝝ hinc ⁊ inde octo cubitoꝝ. Paries claudẽs appenditia hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ. Et latitudo loci oratiois similit. x. cubitoꝝ: vt pz ex dcis in textu. Isti vo numeri sit iuncti faciunt. lxx. h Et lon. eius. xc. cubitoꝝ. q sic supra dcm est a termio occidentali appenditioꝝ ꝓcedendo versus oriẽtẽ vsqꝫ ad locũ cochlee: vbi imi nant appenditia sunt. c. cubiti: de q̃bus rescinduntꝫ ꝰ. x. s. ap penditioꝝ angulariũ clausoꝝ ex vna pte. s. piete occidẽtali ⁊ ex altera pte. s. piete aqlonari: pp quod illud spatiuꝫ põt ꝑputari ex vtraqꝫ pte: vt. ē. dcm est: ꝰ aũt cõputat i occidẽ tali pte: ⁊ iõ rescindendũ est a pte aquilonari: aliter idẽ bis ꝑputaret. Et idem dicendũ est de angularibus appẽditijs i pte australi. i Et mẽsus est domus. i. tẽpli k Longi tudinẽ. c. cubitoꝝ. ⁊ qualit istud sit itelligendũ exponit cuꝫ sbdit: l Et qꝺ sepatũ erat. Et p. i. Qꝺ sepatũ erat edifici um rẽ. i. templũ qꝺ dr̃ sepatũ cũ edificio appenditioꝝ.

m Et pietes eius. s. edificij appẽditioꝝ. n Longitudis .c. cubitoꝝ. tot. n. sunt cubiti ab illo loco tẽpli vbi incipiũt appenditia versus oriẽtẽ vsqꝫ ad eoꝝ terminũ i occidente ⁊ sic nõ mẽsurat ꝰ tota longitudo templi: sꝫ remanẽt. ix. cu biti versus oriẽtẽ a q̃bus excluſiue incipiunt appenditia.

o Latitudo aũt. Hec est ps. viij. in qua describit quedaꝫ platea exñs iter templũ ⁊ atriũ interius. Ad cuiꝰ itellectum sciendũ q platea dr̃ a platos qꝺ est latũ vel latitudo: pp qꝺ latitudo põit ꝓ platea aliqñ: ⁊ ecõuerso: ⁊ sic est i hebreo: et adhuc magis: nam dictio hebraica q̃ põit ꝰ ẽ eq̃oca ad la titudinẽ ⁊ plateam: ⁊ ꝰ ponit ꝓ platea: ⁊ similit latitudo cũ dr̃: Latitudo ãt ante faciẽ domus. ⁊ q̃ sit ista domus subdit ꝓ Et eiꝰ rẽ. Et ꝓ idest. i. Et eiꝰ qꝺ erat sepatũ. p quod signi ficat templũ: vt. ē. dcm est. q Contra oriẽtẽ. i. ꝫ atriũ i terius qꝺ est i orientali pte respectu tẽpli. r Centũ cubi. s. lõgitudis ꝫ lõgitudiez atrij itioris itra pietes q̃. ē. xl. c. dr̃ .c. cubitoꝝ. Et hec lõgitudo platee accipit ab aqlõe i austꝝ spatiũ aũt eius ab oriente in occidentẽ. s. iter atriũ interius ⁊ templũ. x. cubitoꝝ: vt magis videbit. c. se. ⁊ isti. x. cubiti a termio pilarioꝝ orientaliũ tẽpli vsqꝫ ad murũ occidentalẽ atrij interioris accipiunt. s Et mẽsus ẽ. hec ẽ ps no na i qua describit mẽsura templi tota fm longitudinez ⁊ ꝓcise. s. sine appenditijs sic. ē. posita ẽ: ptialiter tñ cum appenditijs: dic igit: Et mẽsus est longitudinẽ rẽ. Sedt t Hecthecas rẽ. Ad intellectũ huius ptis sciendũ: q exposito̊es latini dicũt q hecthece sũt ãte solaria: sꝫ hec significatio n habet ex aliq̃ de riuatõe greca vel latina: pp quod vi simplicit ficta ⁊ maxie qz dictõ hebraica ꝰ posita significat pilarios q̃ inserunt pietib⁹ magnoꝝ edificio rũ ad ipsa fortifi candũ: sic dic ra. sa. i glo. sup locuꝫ istũ: cui ñntuꝫ ad hoc vi esse credẽdum cũ fuerit pitis simus in hebreo. Dicit igit ꝓpha: s Et mẽsus ẽ lon gitudinẽ edificij ꝫ tra faciẽ eiꝰ qꝺ erat sepatũ ad dorsuꝫ. qz sepatum edificiũ intelligit templũ: vt dcm est. ē. ꝓ faciẽ eius ps pria: ⁊ per dorsũ vltima. Est igitur sensus q angelus mẽsurauit longitudinẽ templi a ꝓncipio vsqꝫ ad finẽ. ⁊ ne aliqs crederet q pilarij orientales ⁊ occidẽ tales nõ includerent in hac longitudie: eo q ꝓminẽt vl tra muros claudentes ab oriente in occidentẽ: ideo fmo uet hoc dicens: t Hecthecas ex vtraqꝫ pte. i. pilari os ꝓminentes ex parte orientis ⁊ ex parte occidentis sit includendo. v Centũ cubitoꝝ. ꝰ autẽ numerus sic colligitur: ꝓminentia pilarioꝝ a parte orientis. v. cubi toꝝ: paries claudens longitudinem porticus templi. v. cubitoꝝ: porticus. n. nõ tantũ ascendit in altum ñntuꝫ ipsum templũ: ꝓpter quod paries iste ab hebreis poni tur minoris spissitudinis vno cubito q̃ paries sit tẽpli. Latitudo vero porticus. xj. cubitoꝝ: vt habetur supra i fine. xl. capituli: paries orientalis templi. vj. cubitorum vt patet supra circa ꝓncipium huius capituli. Longi tudo templi quãtũ ad partem: que dr̃ sanctum vel san cta. xl. cubitoꝝ: vt pz ibidem: paries diuidens inter san ctum ⁊ sanctũsanctoꝝ duoꝝ cubitoꝝ. Paries eniꝫ iste ascendit in altum ꝓ. xx. cubitos tñ: nec portat aliquod pondus: ꝓpter quod minoris spissitudis est ponendus Longitudo sanctisanctoꝝ. xx. cubitoꝝ: vt pz supra cir ca ꝓncipium huius capituli. Paries occidentalis tẽpli vj. cubitoꝝ. Prominẽtia pilarioꝝ vltra parietem. v. cu bitoꝝ: q̃ simul iuncti faciunt. c. cubitos. x Et tẽplũ. Hec est pars decia in q̃ supplet aliqua superius dimissa nam superius nõ fecerat mẽtionẽ ꝺ hecthecis siue pila rijs: q tamen sunt in aliquibus alijs edificijs a templo: iõ dic: Et templum. ibi est punctus: ꝓpter quod per tẽ plum ꝰ significatur pars anterioꝝ templi: q etiam alibi noiatur templum exteriꝰ. y Interꝰ. i. sanctũsctoꝝ qꝺ dr̃ tẽplũ iterius. z Et vestibula atrij. i. porticus atrioꝝ: nã ꝰ accipit singulare ꝓ plurali. a Limina ⁊ feneſtras obliq̃s hecthecas. q. d. sic dcm ẽ. ē. q hec tria habent limina ⁊ feneſtras obliquas: sic similiter habẽt hecthecas siue pilarios ista edificia fortificantes.

b Per tres partes. in hebreo habetur ꝺis tribus. s. templo interiori ⁊ exteriori: ⁊ porticibus atrioꝝ insunt pilarij: sicut limina ⁊ feneſtre oblique. Et ad eundem sẽ sum trahenda est littera ista. b Per tres partes. i. ꝓ tria edificia dicta disposita sunt pilarij sicut limina ⁊ fe

nestre. c Cõtra vniuscuiusqz. Hec ẽ ps. xj. i q ỗscribit ornatus pietũ templi a pte iteriozi. Circa qỗ sciendũ q pietes tẽpli salomõis fuerũt iteri⁹ opti lignis: vt habet iij. Re. vj. ad hoc vt celature ⁊ picture auree meli⁹ fierẽt ⁊ pseruarent in ligno q̃ i lapide: ⁊ idẽ dr̃ b de ísto tẽplo licet iuolute: nam trãslatio nr̃a vi6 tur in plurib⁹ ỗfectiua: dic̃ igit.

c Cõtra vniuscuiusqz limen. li vniuscuiusqz ñ ẽ de textu: qz nõ ẽ i heb. silit qỗ sb̃dit o Stratũqz ligno. li qz nõ ẽ de textu: hec ẽ. n. lr̃a hebraica. Contra lim̃. s. tẽpli. Asseres ligni. i. asseres lignei coopiẽtes vn diqz interi⁹ pietes tẽpli rõne pmissa qỗ exp̃mit vlteri⁹ magis per partes cũ dr̃: e Ter. ãt vsqz ad fene. i. a terra vsqz ad fenestras erat talis cooptura lignea: ⁊ tali mõ loq̃ndi freq̃nt vtunt hebrei ⁊ latini. s. subitelligẽdo hãc p̃positõez a. f Et fenestre clause. In heb. sic ẽ: Et fenestre opte. s. asseribus ligneis. q. d. nõ solũ pietes vsqz ad fenestras erãt opti asseribus ligneis: sz ẽt apture pietũ p fenestris erãt sic opte in circuitu fenestraz. g Sup ostia. silit erãt celature ⁊ picture ifrascripte: vt sit vniformitas ostioz ⁊ pietuz. h Usqz ad do. inte. i. in sanctosanctoz erat tal⁹ ornatus. i Et forinsec⁹. i. i alia pte que dr̃ tẽplũ exterius. k Per oẽm pietẽ i circuitu. s. ãte ⁊ retro ⁊ a dextris ⁊ a sinistris. l Intrinsecus ⁊ forisecus. Ex hoc dicunt alic̃ expositores latini q̃ iste ornat⁹ cherubi ⁊ palmarũ nõ solũ erat in tẽplo a parte iteriozi: sz ẽt exteriozi. sz nõ ẽ verisimile q̃ talis ornatus sit exteri⁹ ad ventũ ⁊ pluuiam: nec hr̃ ad hoc silẽ de tabernaculo moysi: nam exterius fuit optũ de pellib⁹ arietũ: ⁊ sagis cilicinis: interius aũt fuit ornatũ cortinis diuersoz coloz ⁊ tabul⁹ deauratis: silit tẽplũ salomonis habuit talẽ ornatũ interius tm̃: ⁊ iõ sic dicũt heb. ⁊ meli⁹ vt vr̃: Intrinsecus ⁊ forisecus. intelligunt de sanctosctoz: ⁊ de alia pte que dr̃ sctã sic dcm̃ ẽ añ imediate. l Ad mẽsuram. i. cq̃ pportionabilit fcũs ẽ tal⁹ ornatus i añriozi pte tẽpli: q̃ dr̃ tẽpluz exteri⁹: sic i scõscoz. m Et fabrefacta. i. artificialiter fcã. n Duasqz fa. habe. cherub. In visiõe vo q̃ ỗscribit i pnci. h⁹ libri cherubi dicunt hẽre q̃ttuor facies. Cetera parẽt vsqz ibi. o De ter. vsqz ad supe. ptem. Ex hoc dicũt alic̃ expositores nr̃i q̃ tal⁹ ornatus nõ solum erat i mãsiõe iteriozi ipius tẽpli: sz ẽt i media ⁊ superiori. Sz hoc nõ vr̃ eẽ verũ: qz tal⁹ ornatus ẽ p reuerẽtia cl⁹ tus diui: ad quẽ deputat tm̃ inferioz mãsio. Media vo ⁊ supioz ad reponẽdũ cortinas ⁊ alia vtẽsilia ⁊ iocalia ad templũ ptinẽtia. Et iõ cũ dr̃: De ira vsqz ad supiorẽ ptẽ. subintelligendũ ẽ inferioris mãsionis: ⁊ sic exponũt hebrei. p Limẽ quadrãgulũ. i heb. hr̃: Postis. i. postes: accipiendo singlare p plurali: sic freq̃nter fit i descriptione hui⁹ edificij: ⁊ sic fuit i tẽplo salomõis: sic dr̃. iij. Reg. vj. Fecit i introitu tẽpli postes de ligno oliuarũ quadrãgulatos. q Et facies. Hec ẽ. xij. ps in qua breuiter fm hebreos describit vna visio fcã ppbe: ⁊ fm hoc translatio nr̃a vr̃ eẽ corrupta cũ dr̃: Et facies aspectus scũarũ ỗ aspectũ altarl lignei. nam lr̃a hebraica tal⁹ est: Et facies sanctuarij visio sic visio Et ẽ sensus: q̃ ppheta vidit in scũario visionẽ simile illi quã vidrat supra flumẽ thobar: q̃ describit i pncipio h⁹ libri: ⁊ h̃ iminak versus in heb. ⁊ sequẽs imediate: sic incipit: Altare ligneũ triuz cubitoz altitudo eius. vbi describit mẽsa ppositõis. vnde postea sb̃dit: Et locutus ẽ ad me. s. ãgel⁹: Hec ẽ mẽsa coram dño. Pot aũt translatio nr̃a sic expoi: q Et facies scũa. aspe. ỗ aspe. altaris. s. incẽsi fm exposi tores latinos: qỗ altare describit situatum ante parietẽ sciscõruz vt pz exodi. xxx. ⁊ iij Re. ⁊ sic ex opposito

cies scũarij aspectus ptra aspectũ. altaris lignei triuz cubitoz altitudo: ⁊ lõgitudo eius duoz cubitoz: ⁊ anguli eius ⁊ lõgitudo ei⁹ ⁊ parietes ei⁹ lignei. Et locutus est ad me: Hec ẽ mẽsa coram dño. Et dño ostia erant in tẽplo ẽt in sanctuario: ẽt in duobus ostijs ex vtraqz parte bina erãt ostiola: q̃ in se inuicẽ plicabãt Bina. n. ostia erãt ex vtraqz pte ostiorum. Et celatã erãt i ipis ostijs tẽpli cherubi ⁊ sculptura palmaz: sic i pietibus quoqz expressa erãt. Quãobrẽ ⁊ grossiora erãt ligna i vestibuli frõnte

per tres ptes cõntra vniuscuiusqz limẽ: strãtũqz ligno p gyrũ i circuitu. Terrã ãt vsqz ad fenestras: ẽt fenestre clause sup ostia: ⁊ ũsqz ad domũ iteriorẽ ẽt forinsecus per oẽz pietẽ i circuitu itrinsec⁹ ⁊ forinsec⁹ ad mẽsurã: ẽt fabrefacta cherubin ⁊ palme. Et palma iter cherub ⁊ cherub. Duasqz facies hẽbat cherub: faciẽ homis iuz palmã ex hac pte: ⁊ faciẽ leois iuz palmã ex alia pte expressã. Per oẽm domũ i circuitu dẽ terra vsqz ad supiorẽ ptẽ: cherubin ⁊ palme celate erãt i piete tẽpli. Limẽ q̃drãgulũ: ẽt fa

mutuo se respiciũt. r Lignei. ỗrium vr̃: nã exo. xxx. ⁊ in pluribus alijs locis vocat altare aureũ. Dicendũ q̃ mẽsa p̃positõis de qua loq̃tur h̃ scriptura fm hebreos: ⁊ altare icẽ si de quo loquitur h̃ fm latinos: vtrũqz dr̃ in exodo ligneũ interi⁹ ⁊ aureũ exterius: sz de auro h̃ tacet: nam alibi satis exprimit. s Et duo ostia. Hec ẽ ps. xij. i qua describit forma ostioz tẽpli cũ dr̃: Et duo ostia erant i templo. s. exteriozi t Et i scũario. i. in tẽplo interiozi: nõ sic itelligendo q̃ in q̃libet eẽnt due apture: sz vna tm̃: ⁊ p ỗs vnũ ostiũ tm̃: tam quodlibet hẽbat duas portões: iõ sb̃dit: v Et in duob⁹ ostijs. s. pncipalibus. x Ex vtraqz pte. s. tẽpli: quaz vna dr̃ scm̃: ⁊ alia scm̃ scoz. y Bina erant ostiola. sic ad inuicẽ copulata q̃ vnũ pot claudi ⁊ aperiri sine alio: sic apparet in ostijs que dicunt fracta: ⁊ silit in fenestris. Bina enim ostia erant ex vtraqz pte ostioz. qỗ exponit duplicit. Uno modo q̃ in quolibet ostio pncipali sint due value: q̃ claudãtur in medio apture: ⁊ q̃libet valua sit fracta mõ dcõ. Alio mõ q̃ vna valua claudat totaz apturã: sed vna claudat a pte interiozi pietis: alia vero a pte exteriozi: ita q̃ qñ clause sint value iste appareat pies iste vniformis interius ⁊ exterius: ⁊ q̃i ỗtinuus qz simil pictura dr̃ fuisse in ostijs: sicut i pietib⁹: vnde subdit: z Et celata erant in ostijs tẽpli cherubi rẽ. ⁊ tm̃ iste value itelligẽde sũt fracte: sicut dcz ẽ. a Quãobrẽ erãt grossa ligna vestibuli. i. porticus. b Frõte forisec⁹. qỗ exponunt aliqui latini dicentes: q̃ i frõte porticus erant celature maiores ⁊ magis pminẽtes q̃ in tẽplo: ad quod requirebat maioz grossicies ligноz. Sed hoc nõ videt verũ: qz sic dcm̃ est supra: talis ornatus nõ erat in templo exteri⁹ ⁊ multominus in frõte porticus exterius: h̃ aũt dr̃: Erant grossiora ligna i vestibuli fronte forinsecus. ⁊ dato q̃ eẽnt ibi: nõ tamẽ est aliquo mõ verisile q̃ eẽnt magis pminentes celature: ⁊ p ỗs magis notabiles q̃ in templo: pp qỗ translatio nr̃a vr̃ h̃ eẽ corrupta. Nã in heb. nõ hr̃: Quãobrẽ. ⁊ iõ lr̃a seq̃ns nõ ỗtinuat lr̃e p̃cedẽti ỗ celaturis: sz icipit alia snia

cui' tal' est lra in heb. Et spissū lignū sup faciē porticus extri secus: ⁊ fenestre obliq̄: ⁊ palme hinc ⁊ inde i' humeruł porti cus ⁊ lateribus domus ⁊ trabibus. Dicendū igit q̄ hec ē ps xliȳ. i qua post descriptōez ornatus tēpli q̄tū ad sanctū ⁊ sā ctūsanctoꝝ describit ornatus q̄tū ad templi porticū p̄mitti tur vnū tn̄ de fortitu dine hui' edificij cum ost: Et spissū lignū. i. grossū. Sup faciē pō ticus exterius. ad reti nēdū edificiū fortius ex transuerso pietum sic. n. solet fieri in frō tibus edificioꝝ: ⁊ sub dit de ornatu. Et fene stre obliq̄. supple sūt i porticu ad ei' illumi nationē sic in templo Et palme. scilicz cela te. Hinc ⁊ inde. i ipso porticu: ex pte tn̄ inte riori. In humeruł porticus ⁊ lateribus domus. dicunt aūt h humeruli claudentes porticū ex vtraq̄ pte ostij: ⁊ noiant humeruli: q; sūt breuiores q̄ alij. s. v. cubitoꝝ: vt dcm ē. s. i fine. xl. c. Latera vo dicunt muri claudentes porticū ab ori ente i occidentē: q̄ sūt. xj. cubitoꝝ fm latitudinē porticus: si cut dcm ē in fine. xl. c. dicunt ⁊ lata domus: q; ꝓtinuāt mu ris claudentib' longitudinē tēpli: ⁊ i trabibus. s. interioribus sūt silīt palme celate ad ornatū: licz aūt lra nra discrepet ab hebraica: pōt tamē expōi fm eandē sniam sic: Quādoquidē. q̄ subintelligit: ly nō exprimat: ⁊ illa est fortificatio edificij: ⁊ ē silij mod' loq̄ndi. ȳ. Re. v. Qui percusserit iebuseū subintelli git: fiet magister militie: ly ibi nō exprimat: sic plen' fuerat declaratū ibidē. Erant grossiora ligna n̄c. ex cā dcā. Su per que obliq̄ fenestre. q; sūt in altiori situ q̄ hec ligna. Et silitudo palmaꝝ hic atq̄ inde i humeruł vestibuli. i. porticꝰ hec lra exponit sic ꝓius: ⁊ silīt seq̄ns. Scdm latera dom' n̄c. q. d. silīter pietes porticus ꝓtiguati pietibus templi lata libus sūt simil ornati. In. c. xlj. vbi dī in postil. De cima. s. die mensis. Additio.

PRincipiū h'. c. i lra hī sic: In. xxv. āno trāsmigra tiōis vīe in exordio āni. x. mēsis: ⁊ sic est i heb. vñ qō i postil. dī mēsis p̄mi: ē error q̄ potuit ꝓtingere ex vicio scriptoris. Dicūt heb. q̄ mensis iste erat. vij. c' decia dies erat celeberrima. s. dies expiatōis: vt hī Leuit. xvj. Di cūt ēt q̄ annus iste erat ānus iubile': qō ꝓbāt ex hoc q̄ ly an ni cōiter incipiebāt a p̄ia die mēsis: ann' tn̄ iubile' icipiebat a. x. die mēsis: vnde leuit. xxv. Clāges buccina n̄se. vij. x. die mēsis: ꝓpiciatōis tpe i vniuersa ira vīa: scificabitisq; annuz q̄rtū. ⁊ qz h in lra hī i exordio āni. x. die mēsis: iō dicunt q̄ iste dies erat dies expiationis: ⁊ p̄ia āni iubilei qō satis bñ ꝓcordat cū ꝓtentis in hac vīsione: nā vt infra tractat p postil. hec vīsio p̄ncipalit significat edificatōez ecclie spūalem i q̄ ē vā expiatio pccōꝝ: silīter apparitio angeli ad zachariā in q̄ exordiū redēptōis fuit denūciatū: fcā fuit die expiatōis: vt ibidē i additiōe dcm fuit. Cap. XLII.

ET eduxit me. Post descriptōem templi q̄tum ad tres ptes eius. s. porticū: sanctū: ⁊ sanctūsanctoꝝ: ⁊ q̄tū ad appenditia sibi adiuncta: hic ꝓñt describunt duo edificia a muris tēpli p. xx. cubitos distātia: vnuz i parte aq̄lonari: alterꝝ i australi. Et diuidit i duas ptes: q̄a p̄mo describit hoc duplex edificiū: 2° scriptura reuertit ad muꝝ exteriorem totius edificij describendū: ibi Cumq; com plesset. Pria i tres: q; prio describit edificiuz aq̄lonare: 2° au strale: ibi Et erant. 3° vsus vtriusq; ibi Et dixit ad me. Li ca p̄mū: prio describitur situs cū dī: a Et eduxit me in atriū exterius. sicut dcm est. supra: ⁊ ps ex textu: q̄ tēplū ⁊ edificium aq̄lonare ⁊ australe sūt i atrio exteriori: igit quomodo potest dici q̄ ꝓpheta sit eductus de templo ad atrium exterius. Dicendū q̄ frequenter circa eccle sias nostras est cimiteriū: ⁊ similit totum spaciū ecclesie sine templi ē cimi teriū: ⁊ tamen ali quis dī exire ō ec clesia i cimiteriuz ⁊ ecōuerso: ita silī ter est in ꝓposito b Et indu. me i gaçophylacium edificiū. n. aq̄lōa re fm toralitatez suam: hz centum cubitos i lōgitudi ne ab oriente i oc cidentem: ⁊ hz b° dī gaçophylaciuz in singulari: est tn̄ diuisū per parietes iteriores ex transuerso totius edifi cij transeūtes: ⁊ fm hoc inferius dī gaçophylacia i plu rali ꝓpter plures diuisiones: ⁊ quodlibet gaçophylaci um est longitudis. l. cubitoꝝ fm latitudinē totius edifi cij. c Quod erat ↄ edificiū sepatum. i. ↄ templuz. d Et cōtra edē. i. appenditioꝝ edificatōez. e Uer gentem ad aq̄lonem. latus. n. aq̄lonare templi ⁊ appen ditioꝝ sibi adherentium est ↄ latus australe aq̄lonaris edificij. f In fa. longitudis centū cubitoꝝ. tantū eni ꝓtendit longitudo totalis edificij. g Ostij aquilo nis. q. d. q̄uis latus australe huius edificij sit ↄ templū tamen eius ostia sunt i e' latere aq̄lonari. vnde in heb. ponit ostiū i noiatiuo: ⁊ ponitur ēt singulare p plurali: nam ibi sūt plura ostia: vt exprimitur infra. h Et la titudis. l. cubitoꝝ. includendo nō solum spaciū iter pa rietes: sed etiam parietes ⁊ pilarios: nam. c. ꝓcedenti dī cunt ee in porticibus atrioꝝ: que sunt edificia mlto mi noza. i Contra. xx. cubitos atrij interioris n̄c. i. vna pars istoꝝ. l. cubitoꝝ est sita ex opposito. xx. cubitoruz atrij iteriozis: ⁊ reliqua ps ↄ pauimētū aquilōare atrij exteriozis. Et sic pz q̄ illa pars que ↄ atrium interius ē est. xx. cubitoꝝ: nam. xx. cubiti vnius correspondēt. xx. cubitis alterius: ⁊ reliqua pars est. xxx. cubitoꝝ. Scien dum ēt q̄ in istis. xx. cubitis atrij interioris includitur spissitudo muri claudentis atrium iterius a parte aqui lonis: que spissitudo est. vj. cubitoꝝ. k Ubi erat por ticus iuncta porticui triplici. Scdm hebreos hec est lra Exedra contra exedrā in triplicibus. Est aūt exedra idē qō camera vl' gaçophylacium. Igit sicut diuisiones edi ficij aquilonaris dicunt gaçophylacia: ita ⁊ exedre: est igitur sensus: Exedra contra exedrā. i. diuisiones edifi cij aquilonaris: ⁊ diuisiones edificij australis: que per omnia sunt similes mutuo correspondent: ⁊ ex opposi to situant: templo tamen itermedio: In triplicibus. Di cuntur aūt edificium aquilonare ⁊ australe triplicia: et ⁊ similiter eoꝝ diuisiones: eo q̄ sunt ibi tres māsiones vna super aliam. l Et ante gaçophylacia. Hic scdo describit quedam via existens iter ista gazophylacia ꝙ xx. cubitos: ⁊ iter atrium iterius protensa ad oppositā partem vsq; ad. xx. cubitum edificij australis cū dī: l Et ante gaçophylacia. a parte orientali. m Deā bulatio. i. via. n Decē cubitorum latitudinis. ⁊ hec via capitulo precedenti dicta est platea centum cubito rum longitudinis. o Ad interioza respiciens. i. ver sus templum. p Uie cubiti vnius. fm. n. richardū

de ſācto victore: ⁊ hugonē cardinalē: ibi ponit q̄dā via latitudis vnius cubiti: p quā ſacerdotes vadūt ad tēplū Sed hoc nō videtur verū: nam ſm ipos oportet dicere q̄ iſta via ſit longitudis. xxx. cubitoꝝ ad minus: taľ aūt via deſeruiens tranſitui ſacerdotū dz eē ſic lata: q̄ duo homines ad mīn⁹ ſibimet obuiantes poſſit trāſire vn⁹ iuxta aliū: hoc āt ē impoſſibile i via vni⁹ cubiti latitudis: naz accipit cubitus human⁹ vt pz ex p̄cedentibus: in cui⁹ latitudine nō poſſz trāſire vnus hō groſſus: nec vn⁹ ſat tenuis p tātam vie longitudinē. Jō dicēdū q̄ via vnius cubiti dī hic q̄dam introit⁹ ſtrictus de atrio interiori ad viam. x. cubitoꝝ ductā ex tranſuerſo: ⁊ inde iteratur porticus tēpli añ quā tranſit iſta. x. cubitoꝝ via Et p talē modū oblato ſacrificio i altari holocauſtoꝝ qō ē i atrio interiori p̄cedit ſacerdos ad p̄ſūmandū ſacrificiū i tēplo per oblatōem incēſi. Dī aūt dictus introit⁹ ita ſtrictus: vt ea que ſūt in templo minus paterent exñ tibus in atrio exteriori: pp qō etiam poſt tranſitum ſacerdotis ille introitus ē claudēdus. Sciendū ēt q̄ iſte introitus ex pte templi eſt vn⁹ cubiti: ſed ex pte atrū interioris eſt maioris latitudis: vt expeditior ſit tranſit⁹ ſacerdotis: ſic̄ videmus i feneſtris turriū que vocant galli ce arthieres: q̄ a pte exteriori habēt latitudinem quaſi vn⁹ palmi: ⁊ ex pte interiori duoꝝ vel triū pedū. Et dcis pz q̄ via cubitoꝝ. x. p̄cedendo de gaçophylacijs aq̄lōa ribus verſus templū recte venit ad introitum vnius cubiti: ⁊ eodē modo p̄cedendo ex pte oppoſita. ſ. de gaçophylacijs auſtralibus ad templū. q Et oſtia. Hec eſt pas itia vbi agit̄ de ſitu oſtioꝝ: ⁊ altitudie gaçophylacio rū: cū dī: Et oſtia eoꝝ. ſ. gaçophylacioꝝ aquilonarium r Ad aq̄lonē ſupple reſpicientia. Dicūt aūt doctores latini q̄ ex pte alia iſtoꝝ gaçophylacioꝝ: ſint etiā oſtia verſus templū: quod ē i auſtrali pte reſpectu aq̄lonariū gaçophylacioꝝ. Sz hoc nō videt verū: tū qz ſcriptura de hoc nullam fecē mōtionē: tū qz ira verſus templū eſt altior. xvj. cubitoꝝ q̄ ex pte alia: ⁊ iō verſus templū nō poſſunt ſic eē q̄etes oſtia. Jtē p illa oſtia eēt ingreſſus ad locū oōnis: ⁊ ſic iquietaret a tranſeūtib⁹ p oſtia illa cū tñ debeat eē quietus: pp quod ſic̄ dicit ſcriptura: in pte aq̄lonari tm̄ ſūt hec oſtia ponēda. Quot aūt ibi ſit oſtia p̄ciſe nō hī ex ſcriptura: ſed hī q̄ ſūt plura: ex hoc qō dī: Oſtia. et ſm hebreos ſunt duo: qz cōiter plurale poſitū ſine additōe ſignat numerū binarium: ⁊ ſm hoc totū edificiū aq̄lōare diuidit i duas portōes ex trāſuerſo ⁊ q̄libz portio ē. l. cubitoꝝ lōgitudis ⁊. l. cubitoꝝ latitudis p̄phensa tñ ſpiſſitudie parietū. s Ubi erāt gaçophylacia in ſupioribus. manſionibus. t Humilioza in heb. hī: Strictioza. i. minus ſpiſſa: ⁊ eſt eadē ſnia cuz translatione nr̄a. qz ſicut ſuperb⁹ dī groſſus: ita humilis pōt dici ſtrictus: ⁊ ſubdit ea cū dī: v Quia ſupportabāt porticus. i. inferiores māſiones gaçophylacioꝝ: quę dicunt ħ porticus: qz p illas eſt igreſſus ad ſupiores ſic̄ p porticū eſt igreſſus ad domū. x Que ex illi emi

nis ād interiora reſpiciens vic̄ cubiti vni⁹ Et oſtia eaꝝ ād aquilonē: ubi erāt gaçophylacia i ſupioꝛib⁹ humilioza: quia ſupportabāt pōticus q̄e ex illis eminebāt dē iferioꝛibus ⁊ de mediis edificij: Triſtega. n. erāt: ēt ñ hēbāt colūnas: ſicut erāt colūne atrioꝝ. Propterea eminebāt dē iferioꝛib⁹ ⁊ de mediis a ira cubiti⁹ qnqua

ginta. Et p̄ribol⁹ exterioꝛ ſz gāçophylacia: q̄e erāt in via atrij exteioꝛis añ gaçophylacia. Lōgitudo ei⁹ qnquagita cubitoꝝ: q̄ia lōgitudo erat gaçophylacioꝝ atrij exterioꝛiſ qnq̄a ginta cubitoꝝ: ēt lōgitudo āte faciē tēpli cētū cubitoꝝ Et erat ſubter gaçophylacia hec introitus āb oriēte i gredientiū in ea ō atrio exte

nebāt. ſ. medias ⁊ ſupioꝛes māſiones: iō ſbdit: y De iferioꝛibus ⁊ de medijs edificij. aq̄lonaris. z Triſtega eni erāt. i. habentes tres māſiones vnā ſupra aliā. a Et nō hēbant colūnas. ſuſtentantes. b Sicut erāt colūne atrioꝝ. i. gaçophylacioꝝ in atrijs exiſtentiū. Sic̄. n. dictū eſt. ſ. xl. c. i atrio exteriori i pte oriētali ſunt. xxx. gaçophylacia: ⁊ i ato interiori ſūt gaçophylacia ſacerdotū ⁊ cantoꝝ hebdomadaꝝ: ⁊ in illis ſūt colūne ſuſtentātes: in iſtis autē gaçophylacijs q̄ ſunt maioris altitudis et ponderis nō ponunt tales colūne ſuſtentātes: ſed murus ſpiſſus ⁊ fortis cū bonis pilarijs: iſte tamen mur⁹ ē ſpiſſioꝛ in iferioꝛib⁹ manſionibus q̄ i medijs: ⁊ in medijs q̄ in ſuperioꝛibus: ſm magnitudinē maioris ponderis ſuppoꝛtati: ⁊ pp hoc dī. ſ. gaçophylacia ſunt in ſupioꝛibus humilioza. i. ſtrictioza: quia murus mediaꝝ māſionū ē minus ſpiſſus: qz retractus eſt a pte exterioꝛi: ⁊ p ꝫns eſt ſtrictioꝛ q̄ inferioꝛ māſio. Et eodem modo dicendū ē de ſupioꝛi reſpectu medie. c Propiea eminebant. ſupioꝛes manſiones. d De inferioꝛibus ⁊ ō medijs a terra cubitis. l. i. qz murus inferioꝝ manſionum ē ita fortis: ideo manſiones ſuperioꝛes poſſunt tm̄ eleuari. e Et peribolus. Hec eſt ps quarta i qua deſcribit murus claudens edificium aq̄lonare ab oriētali pte ſm q̄ dicit ħ Ra. ſa. ⁊ hoc quia ex illa parte eſt via veniendi ad gaçophylacia in edificio aquilonari ꝓtenta. Dic̄ igit̄: e Et peribolus. i. murus claudens a parte oriētis: ⁊ dī a peri quod eſt circū. ⁊ ambulo as: qz iuxta murū illū eſt deambulatio ſiue via p quā ſacerdotes de templo ⁊ atrio veniūt ad gaçophylacia aq̄lonaria ⁊ ecōuerſo. f Exterioꝛ. hoc dī ad differētiam muri diuidentiſ totū edificium auſtrale p medium ex tranſuerſo: ꝓpter quod ē interioꝛ murus: ⁊ ex parte occidētis habet tria gaçophylacia vnū ſup aliud: ⁊ tria ſimiliter ex parte oriētis. g Scōz gaçophylacia. i. ptēſus ē: ⁊ iſte pibolus ſm longitudinē huiuſmodi gaçophylacioꝝ: que accipitur ex trāſuerſo toti⁹ edificij aq̄lonaris. h Que erāt i via. i. iuxta viam ſacerdotū p̄decām. i Atrij exterioꝛi. ſic̄ dcm eſt ſupra templū: ⁊ iſta gaçophylacia ſunt i atrio exteriori: ⁊ per ꝫns iſta via. k Ante gaçophylacia. i. ex pte oriētali q̄ eſt anterioꝛ reſpectu iſtoꝝ gaçophylacioꝝ ſicut ⁊ totius edificij ps oriētalis dī anterioꝛ: ⁊ ps occidentalis poſterioꝛ: vt dcm eſt. ō. c. xl. l Lōgitudo ei⁹. i. dci peribol. Quinq̄ginta cubitoꝝ. et ſbdit rō: m Quia gaçophyla. lōgitudo erat. in edificio aq̄lonari ꝓtētoꝝ n Quinq̄gita cubitoꝝ. qz tanta ē latitudo totius edificij aquilonaris ſm quā accipit lōgitudo iſtoꝝ gaçophylacioꝝ: eo q̄ eoꝝ oſtia ſūt i late aq̄lonari toti⁹ edificij: vt dcm ē. ō. Dicunt ēt iſta gaçophylacia atrij exterioꝛis: eo q̄ ſūt i ipo ſita: vt dcm eſt. ō. o Et longitudo añ faciē templi. c. cubitoꝝ. Jſta ē platea q̄ ſupra. xl. c. dī latitudo. c. cubitoꝝ de qua fit ħ iteꝝ mētio qz p illā eſt via ſacerdotū de tēplo ad iſta gaçophylacia p magnā partē. p Et erat ſbter gaçophylacia hec introitus. nā eoꝝ oſtia ſūt in iferioꝛib⁹ māſionibus: ⁊ i pte aq̄lōari vbi eſt ira demiſſioꝛ: pp pendulū montis. q Ab oriēte ingredientiū in ea. Iz eni veniētes de tēplo ad hec gaçophylacia: irent recte ꝫ aq̄lonē vſq; ad angulū edificij aq̄lonari

clausū muro orientali ⁊ aqlonari: tñ ex illo angulo ad ostia gaçophylacioꝝ est ꝓcessus ab oriente i occidentē: vt in figura ꝑz: ⁊ de facili sine figura pōt imaginari. Et ꝓp hoc nō dixit ꝓpheta ab oriente venientiū ad ea. sed ab oriente ingredientiū in ea de atrio exteriori. Silis modus loq̄ndi est: sic cū dī apud nos aliqs i ecclesiam ingredi de cimiterio q̄uis ipa sit in cimiterio: vt dēz ē .s. r Jn latitudie. Post descriptiōez aq̄lonaris edificij: h ꝑ̄t describit edificiuz australe: qđ est p oia aq̄lonari simile. Et q: ō scriptionem predēaz termiauit i via veniēdi ⁊ introeundi gaçophylacia in edificio a q̄lonari contenta: iō ōscribendo gaçophylacia australia: quasi ꝯtinuans se ꝓcedentibus incipit a via vēiendi de atrio iteriori ad ipa: q̄ est eadē cuz via veniendi de templo ad ipsa: eo q̄ hec via continet ex vna pte inter templum et atriū interius ex alia diē igit: r Jn latitudie piboli. i in spissitudine muri.

riori i lātitudie piboli ātrij: qđ erat ꝫ viā orientalē i faciēz edificij sepati. Et ērāt añ edificiū gaçophylacia: ēt via ānī faciē eoꝝ iūxta silitudinē gaçophylaciorū: q̄ erāt in via ſpiciēte ad nothū. Ostiūz i capite vie: q̄e via erat añ vestibulū sepatū per viam orientalē igrediēnb⁹: ēt dixit ad me. Gaçophylacia aq̄lōis ⁊ gaçophylacia austri

s Atrij. s. interioris qđ dī atriū antonomatice ꝓp altare holocaustoꝝ vbi offerebant sacrificia. t Quod erat ꝫ viam orientalē. respectu tēpli: iō subdit: v Jn faciē edificij sepati. i. templi: cuius igressus qui dī h facies: est versus orientē: ⁊ supplendū ē: q̄ in peribolo atrij est ostiū: per qđ ē exitus ad viā ducentē ad gaçophylacia australia: ⁊ istō ostium supra dī via vnius cubiti. x Et erant ante edificiuz. in heb. hī: Ante templum. Jō p edificiū h intelligit tēplum y Gaçophylacia. s. australia: sic dēm est de aquilonaribꝰ ex pte alia. z Et via. veniēdi ad gaçophylacia. a Añ fa. coꝝ. i. ante murū orientalem ipoꝝ. b Juxta silitudinē gaçophylacioꝝ rē. nam in oibus sunt silia: pp qđ ex dictis supra ꝑz lra vsq̄ ibi: c Et ostia eoꝝ rē. ad nothū rē. i. ad austrum. Videt q̄ deberet dicere ad aquilonē: quia loq̄tur de silitudie gaçophylacioꝝ australium ad aq̄lonaria. Dicendū qđ hec silitudo est mutua: ⁊ ad hoc exp̄mendū loq̄tur h de ostijs gaçophylacioꝝ aquilonarium assimilādo ea ostijs gaçophylacioꝝ australium: ac si dicat: sicut australia sunt similia aq̄lonaribus: sic ecōuerso. pōt etiā aliter exp̄i de ostijs gaçophylacioꝝ australium sic: c Et ostia eoꝝ. s. gaçophylacioꝝ australiū. d Scōz ostia gaçophylacioꝝ. ⁊ supplendū est aq̄lonarium: eo q̄ ō ipis supra locutus ē: ⁊ qđ subdit: e Que. s. ostia: refert ad ostia gaçophylacioꝝ australium. f Erant i via respi. ad nothū. i. sicut ostia gaçophylacioꝝ aq̄lonarium respiciunt ad aq̄lonem: sic ostia gaçophylacioꝝ australium respiciunt ad austrum g Ostiū i capite vie. supple ē: q: supra dēm est q̄ in spissitudine muri occidentalis est introitus strictus: pp quod dī via vnius cubiti: ⁊ nō ē supra i textu exp̄ssū: q̄ ibi sit ostiuz iō h exp̄mit cū dī: Ostiū i capite vie. Dicit aūt caput vie locus vnde est ꝓcessus ad diuersa loca: sic dī ezech. xxj. Stetit rex babylōis i capite duaꝝ viaꝝ. A loco vō qui est inter ostiū istud ⁊ porticū templi incipit ꝓgressus versus gaçophylacia australia ex pte vna: ⁊ versus aq̄lonaria ex altera

q̄e sūt añ edificiū sepatūz bēc sūt gaçophylacia scā: i q̄ib⁹ vescunt sacerdotes q̄ appꝛopinquāt ad dēm i sācta scōꝝ. Jbi ponēnt sācta scōrum: ēt oblationē̄. p peccato ⁊ pro delicto. Locus .n. scūs ē. Cūz aūt ingressi fuerit sacerdotes: nōn egrediēt de scis in atriū exteri⁹. ēt ibi rēponēt vestimēta sua: i quib⁹ mīstrant: q: scā sunt vestiēt̄q̄z vestimētis alijs: et sic ꝓcedēt ad ꝑplz. Cūq̄z cōplesset mēsurās domus iterioris: ēduxit me p viāz porte q̄ respiciebat ad viaz orientalē: ⁊ mēsus ē eā ūdiq̄z

ſic in templo salomonis i quib⁹ stabāt cātores tēpore salomonis: ꝓp qđ ⁊ .xv. psalmi vocant cātica graduū: ad huius silimilitudinē ponūtur gradus i hoc edificio. Jn sūmitate vero horum graduū ē ostiū latitudis cubiti vnius ꝑdēm: ⁊ vocatur clausura ōganiçatōis: q: claudit inter gradus vbi ē organiçatio cantoꝝ: ⁊ viaz: q̄ ē inter ipm ⁊ templi porticū: ꝓpter qđ ista eadez via ē ante templi porticū ex vna parte ⁊ ante clausuraz organiçatōis ex alia. Uerūtamē q: hec clausura organiçatōis est a parte orientali huius vie: iō sbdit: Per viā orientalē ingredientibus. i Et dixit. Post descriptionē gaçophylacioꝝ aq̄lonariū ⁊ australiū: hic ꝑ̄ter describit vsus eorū cū dī: Et dixit ad me. angelus hec ostendēs. k Gaçophy. aq̄lo. ⁊ gaçophy. austri. ꝑdescripta. l Que sunt ante edificiū sepatū. i. ex vtraq̄z pte templi sita.

m Hec sunt gaçophy. scā. i. scis vsibus deputata.

n Jn quibus vescūt alias vesti. sacer. q̄ appꝛopiquāt ad dēm in sanctascōꝝ. ad mīstrandū. o Jbi. i. in gaçophylacijs dictis. p Ponēt. s. sacerdotes. q Sācta sanctoꝝ. i. ea que sunt necessaria ad mīsterium i scō sanctoꝝ. r Et oblationē̄ pro peccato ⁊ ꝓ delicto. i. ptes de istis oblationibus que cedunt in vsum sacerdotum: nā ſm legem comedi debēt in loco sancto. s Cū aūt ingressi fuerint sacerdotes. gaçophylacia dicta.

t Nō egredientur de sāctis in atrium exterius. atriuz exterius h nō pōt accipi generaliter: nā sic accipiendo gaçophylacia ista sunt in atrio exteriori: sicut frequent dictū ē supra: sed accipit partialiter ꝓ illis locis ad q̄ admittebat ꝑplz: vt ꝑz magis ex sequētibus. v Et ibi. i. in dcis gaçophylacijs. x Reponēt vesti. sua i quib⁹ mīnistrāt. dño. y Uestiēturq̄z rē. sic ꝓcedēt ad ꝑplz. s. ad loca atrij exteriorīs ad q̄ admittit ꝑplz. z Cunq̄z ꝯplesset. Supius descripte sūt interioꝝ mēsure: hic ꝑ̄ter describunt exterioꝝ mēsure. Sciendū tñ q: expositores latini dicunt q: h describit mēsura muri medij: q̄ diuidit inter atrium exterius ⁊ locū vulgi: ⁊ mēsura cuiuslibet lateris ē q̄ngentoꝝ cubitoꝝ: qđ probāt ꝓ hoc quod ponit in fine huius. c. Per quattuor ventos mensus est murū eius vndiq̄z per circuitum longitudinē quingentoꝝ cubitoꝝ: ⁊ latitudinem quingentoꝝ cubitoꝝ: diuidentem inter scūarium ⁊ vulgi locū. Sed contra hoc est quod ꝓmittitur mensura eiusdem muri expressius et magis diffuse: quod .n. i fi. c. dī: Per q̄tuor vētos mēsus

est ꝛc̄. ē recapitulatio breuis ſnie p̄cedentis de qua dī: Menſus eſt aūt ꝫ uen. ozi. cala. mē. q̄ngen. cala. ꝛc̄. Calamus vo ꝓtinet. vj. cubitos: vt dcm eſt. s̄. xl. c q̄nquies vo ſex faciunt. xxx. ⁊ ſic latus oziētale muri qui mēſurat h̄ hz tricēſies. c. cubitos: q̄ faciunt tria milia cubitorū. Ad hoc autez reſpondēt q̄ ſic q̄libet ps panis eſt panis: ita quelibz pſ calami eſt calamus: ⁊ ſic q̄titas vnius cubiti i calamo ſignata dī h calam⁹. Ad h⁹ ēt ꝓbandū inducunt qđ dī in textu In calamo mēſure. q. d. ñ i tota li calamo: ſed in vna ei⁹ pte: q̄ cōtinet cubiti q̄titatē. Dicūt. n. ⁊ verū eſt q̄tū ad hoc q̄ ſex cubiti ſunt diſtincte ſignati i calamo totali: nā mēſure ſupza deſcripte aliq̄ dicūt vnius cubiti: alie duoꝝ: alie triū: alie q̄ttuoꝝ ꝛc̄. Sed dcm eoꝝ. ſ. q̄ cubitus dicat calamus: nō pōt ſtare cū veritate hebraica: vt magis patebit in fine huius. c. vbi tranſlatio nra eſt corrupta. Nec etiā pōt ſtare cū rōne: nā hoc nomē calam⁹ eq̄uocū eſt ad ſignificandū rem nature: ⁊ ad ſignificandū q̄titatē mēſure: que ē ſex cubitoꝝ. Et hoc ſcdo modo accipit calamus in tota iſta deſcriptione: vt pz ex ſupza dcis. xl. c. Nūc aūt ita eſt: q̄ licet quelibet ps calami ſit calamus inquātū calamus ē res nature: nō tn̄ ſic eſt vt ſignificat q̄titatem mēſure. Ad hoc aūt ē exemplum ſenſibile: i normania vlna vocat virga: ⁊ ſic virga equo ce dī de re naturali ⁊ de vlna: ⁊ licet quelibz ps virge ſit virga: put dī de re naturali: nō tn̄ quelibet pars virge ē virga: vt ē nomē vlne: ſed ſola vlna integra dī virga: et medietas eius dimidia virga: ⁊ quarta ps vnū q̄rtariuz Alii aūt iducunt illud quod ſequit: In calamo mēſure. ñ eſt ꝓ eis: ſed magis ꝫ eos: nam per hoc oſtēdit mālfeſte q̄ calamus nō accipit h̄ put res eſt nature: ſed put ē determiata q̄titas mēſure. ſ. ſex cubitoꝝ. Et ſic pz ꝓpoſitum. ſ. q̄ calamus nō poſſet dici vnus cubitus: nec econuerſo. Itē ſi ſic acciperet: eo q̄ quelibet ps calami potuit dici calamus: vt dicūt: eadem rōe poſſet dici de dimidio cubito: ⁊ de duobus cubitis ⁊ de tribus ꝛc̄. ⁊ ſic i tota deſcriptōe huius edificū: vbicūq; exprimitur mēſura noie calami: nihil eēt certū: eo q̄ indifferenter poſſet accipi ꝓ toto calamo ⁊ ſingulis eius ptibus: et p ꝓns dcm iſtoꝝ deſtruit ipoꝝ dcā ſuperioza ꝓ magna pte. Ad textū aūt quem ꝓ ſe iducunt de fine huius. c. dicet ibi: Dico igit cū Ra. ſa. q̄ h̄ deſcribit mēſura muri exteriozis totum edificium claudentis. Et hoc pz ex modo loquēdi: cū dī: ꝫ Cūq; compleſſet. ſ. angelus in ſpecie viri

a Mēſuras domus interiozis. ex quo videt q̄ includit oia priꝰ mēſurata: inter que continent plura extra murū mediū exiſtentia. ſ. thalami portaꝝ atriꝝ exteriozis: ⁊ veſtibula eaꝝ: ⁊ domūcule edificate ſuper portas muri exteriozis ꝓ excubijs: ſicut ex p̄cedentibus patet.

b Eduxit me. extra totum edificium. c Per viaz portę ꝛc̄. i. per portam oriētalē primā. d Et menſus ē eam vndiq; ſ. ſpaciū latitudiſ portę ⁊ muri oriental⁹ ex vtra q̄ eius pte. e Per circuitum. i. a pte exteriozi que longi oz ē interiozi. xij. cubitis ꝓ ſpiſſitudinē muroꝝ que eſt ſex cubitoꝝ: ⁊ ſic pars interioz reſtringit ſex cubitis in qualibet eius extremitate.

per circuitū. Mēſus eſt ātꝫ ꝓtra ventū oriētalē calamo mēſure q̄ngēntos calamoſ in calamo mēſure ꝓ circuitū. Et mēſus ē ꝓtra ventuz aq̄lonis q̄ngētos calamos in calamo mēſure ꝓ gyruz Et ad ventū auſtralē menſus ē q̄ngentos calamos: i calamo mēſure ꝓ circuituz Et ad ventum occidentalē mēſus eſt q̄ngētos calāos: in calamo mēſure. Per q̄t tuoz ventos menſus ē murum eius vndiq; per circuitū: lōgitudinem quingentoꝝ cubitoꝝ: ⁊ latitudinez quingentoꝝ cubitorum: diuidentem inter ſanctuariū ⁊ vulgi locum. .XLIII.

Et duxit me ad portaz q̄ reſpiciebat ad viam oriētalē. Et ecce gloria dei iſrael ingrediebat ꝓ viā oriētalem: et vox erat ei quaſi vox aquarū multaruz: et terra ſplendebat a maieſtate eius. Et vidi viſionē ſm ſpeciē q̄ā videram q̄ vēit vt diſperderet ciuitatez: et ſpēs ſm aſpectū: quē videram iuxt fluuiū chobar. Et cē

f Mēſus ē aūt contra ventū oriētalē. i. ꝓtem muri oriētalē q̄ttuoz. n. venti principales freq̄nt accipiūt in ſcriptura: ⁊ etiam i cōi modo loq̄ndi ꝓ quattuoz partib⁹ mūdi. ſ. oriente: occidēte: aquilone: ⁊ auſtro.

g Quingentos calami faciūt tria milia cubitos: vt dcm eſt. s̄. Et hoc modo expōatur lra de tribus alijs partibus vsq; ibi:

h Per q̄ttuoz ventos. vbi ponit recapitulatio breuis dcoꝝ.

i Longi. q̄ngen. cubitoꝝ: ⁊ latitudinem cubi. q̄ngentoꝝ. lata eni muri exteriozis ſi

equalia. Ex hoc aūt q̄ ponit h̄ cubitoꝝ in aliq̄bus libris arguunt expoſitores latini cōiter q̄ per calamos p̄dcos intelligunt cubiti: vt p̄dcm ē ⁊ male: nam in heb. nō ponit cubitorū: ſed abſolute ponit: Longitudinē q̄ngentoꝝ: ⁊ latitudinē q̄ngentoꝝ. ex quo pz q̄ iſte numerus refert ad calamos p̄dcos: pp qđ hieronymus ſup eḡech. retractat q̄tuz ad hoc tranſlationē dicēs: q̄ ex celeritate tranſferendi male poſuit h̄ cubitoꝝ: pp qđ libri latini bene correcti nō habēt Cubitorum.

k Diuidentē inter ſcūarium ⁊ vulgi locū. in heb. vero ſic hī: Diuidentē inter ſāctū ⁊ vile. quicq̄d aūt ē intra murū exteriozē dicitur ſanctum: etiā ſpaciū inter murū exteriozē ⁊ mediū cōtentū: q⁹ diuino cultui deputatū: nā ibi ē ozonis locus: vt ſupza dcm eſt. xl. c. ꝓpter quod dn̄s de illo loco eiecit vendentes ⁊ emētes: ioh̄. ij. tā⁹ de loco ſācto Qđ aūt ē extra murū exteriozem dicitur vile: q⁹ ē diuinis vſibus applicatū. Notandū q̄ magiſter richardus de ſācto victoze quicq̄d nititꝰ ꝓbare de mēſuris atrioꝝ ⁊ muroꝝ ipſoꝝ: fundat ſuper hoc q̄ medius murus ſit. cccc. cubitoꝝ in quadro: put dī hic ſm ſuaz opinionez: que videtur falſa vt dcm ē: ꝓpter quod nō videt valere quod dicē de dcis mēſuris: excepta menſura atrij interiozis que dicitur i textu. c. cubitoꝝ per quadrum. Capitulū. XLIII.

Et eduxit me. Poſtq̄ deſcripta ē edificioꝝ menſuratio: hic ponit ꝓphete quedam ſpecialis viſio: et ſcdo ꝓphete informatio: ibi Et audiui. Circa primū dī: a Et eduxit me ad portam ꝛc̄. hec ē porta oriētalis atrij interiozis. b Et ecce gloria dei iſrl. i. cherubi ⁊ rote ꝛc̄ in primo. c. deſcripta: maieſtatem dei repreſentantia. c Ingrediebatur per viam oriētalē. atrium interi⁹ d Et vox erat ei quaſi vox aquaꝝ multaꝝ. ſignans diuine virtutis magnitudinē. e Et terra ſplendebat a maie. eius. ſ. videbatur. n. ꝓphete imaginaria viſione q̄ claritas h⁹ viſionis illumiabat totam terrā. f Et vidi viſionē ſm ſpēm. i. ſimilē illi viſioni. g Quā vide. q̄ñ ve. ꝛc̄. Jhec viſio deſcripta eſt ſupza. x. c. ⁊. xj. h Et ſpecies ſm aſpe. quem videra ꝛc̄. que viſio deſcribit ſupza. j. c. i Et cecidi ſuper faciē meā. ex hūana fraiglitate iuxta apparitionem

maiestatis diuie. k Et maiestas dñi ingressa ē tēpluz. de atrio iteriozi. l Et leuauit me spūs. i. angelus: qz ppheta eciderat: vt dictū est. m Et introduxit me i atriū iterī. de porta eī. n Et ecce repleta erat glīa dñi domus. i. tē plū: de atrio. n. interiozi videbat i tēplo p ostium exūs i spīs situdie muri ꝫ ostiuz tēpli. Notandū autez qꝫ sic. ē. x. z. xj. ca. vbi describit ōstructio ci uitatis z tēpli: ppha vidit glīam dñi exeū tē de templo z atrio p portā orientalem: z postea ō ciuitate tota in quo designabatur recessus, ptectōis dine a tēplo z ciuitate: ita hic p portā orientalē vidit ppha gloriā do mini itrantē atriū ite rius z tēplū: ad signā dū assistentiā diuine virtutis: ad, ptegēduz templū z ciuitatem q̄ ibi describunt: vnde i fine libri dr: Et nom̄ ciuitat' ex die illa dñs ibidē ꝛc. o Et au diui. Hic ꝑñ pōit ꝓ phete istructio de do mo descripta cū dicitur: Et audiui loquē tem ad me de domo. Dicunt aliqui exposi tores qꝫ de domo signat terminū a q̄ ꝓce debat ista locutio: et sic loq̄ns itelligit eē i domo quē audiebat, ppheta exist̄s i atrio: z p ꝑñs iste loq̄ns ē alius ab āgelo stāte iuxta ppham i atrio. Hebrei vero dicūt z melius vt videt qꝫ li de tenet h materialiā: z ē sēsus: Et audiui loquētē ad me de domo. i. istruentē me de ꝓditōibus domus: z hoc iste loquēs ē angelus stās cū ppha. Et hoc patet p hoc quod subdit: p Et vir. i. angel' i spē viri. q Qui stabat iuxta me dixit ad me. istruēdo me de ꝓditōibus domus ꝑdicte: iō sbdit: r Fili hois locus solij mei ꝛē. dr āt templū descriptū locus sessiōis z habitatōis dine pp speciales effectus ibidē dine virtutis z grē. s Et nō polluet vltra domus isrl nomē scm meū. p idolatriā: sicut t Ipsi z reges eoꝝ. fecerūt multiplicit: vt pz. iij. Re. z. iiij. v In fornicatiōibus suis. dr aūt idolatria fornicatio spūalis: eo qꝫ alia ibi fornicatur cū diabolo: dr ēt fornicatio corpalis eo qꝫ in aliq̄bus idolatrijs exercebat fornicatio corpalis. s. in idolatrijs veneris z priapi. x Qui fa. sūt limē su. iuxta li. me um. qō exponūt aliq̄ de regibus habitantibus iuxta tēpluz sic dr de salomōe. iij. Re. ij. z de athalia. iiij. Re. xj. Sz qm̄ sancti reges legunt ibidē habitasse: sic dauid eęchias: z ioias: z illud qō dr h: Fabricati sūt limē suū ꝛē. dr tanꝫ q̄d il licitū z ptinens ad idolatriā: iō melꝰ dr: limen suū ꝛē. qꝫ li suū refert ad idolū: nā aliq̄ reges. iiij. Re. leguntur posuisse idola iuxta templū: z aliqui etiam in atrijs templi: vt dr de manasse. iiij. Re. xxj. y Et mu. erat iter me z eos. i. deos alienos qui p parietē modicū erant diuisi a sancto sanctoꝝ: vbi erat ppiciatoriū tanꝫ sedes dei. z Propē qō ꝓsumpsi eos. p regē babylōis. Lecta patēt vsqꝫ ibi: a Tu autez fili hois ostende domui isrl tēplū. i. formā templi. s. descripti p me edificādi. b Et ꝓfundant ab iniqtatib' suis. pp

cidi sup faciē meā. Et mālie stas dñi ingressa est tēplū p viaz portē: q̄ respiciebat ad orientē. Et leuauit me spūs ēt introduxit me in atrium iterius. Et ecce repleta erat glīa dñi domus. Et audiui loq̄ntem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me dixit ad me: Fili hois loc' so lij mei: z locus vestigioruz pedū meoꝝ: vbi habito in medio filioꝝ isrl i eternum Et nō polluet vltra dom' isrl nomē scm meū: ipi ēt re ges eoꝝ i fornicatiōib' suis z i ruinis regū suoꝝ z i ex celsis: q̄ fabricati sūt limē suū iuxta limē meū: z postes suos iuxta postes meos: ēt murus erat inter me z eos Et polluerūt nomē sanctū meū in abominatōib': quas fecerūt: pptēr qō ꝓsupsi eos in ira mea. Nūc ergo repel lāt, pcul fornicationē suā: et ruinas regū suoꝝ a me: z habitabo i medio eoꝝ sēper. Tū aūt fili hois: ostende domui isrl tēplū ēt cōfundant ab iniqtatib' suis: z metiāt fabricā: et erubescāt ex om nib' q̄ fecerūt. Figuram do mus z fabricē e' exit' z itro itus: z oēm descriptōez ei': ēt vniuersa p̄cepta ei': cūctūq̄z ordinē e': ēt oēs leges ei' ostende eis: z scribe i ocul' eoꝝ: vt custodiāt oēs ōscri ptōes ei' z p̄cepta illi': z faciāt ea. Ista ē lex dom' i sūmitate mōtis. Omnes fines e' i circuitu scīssimi eoꝝ ē. Hec ē ergo lex dom'. Iste autez quas tēplū salomōis ē destructū. Cetera patēt vsqꝫ ibi: c Et vniuersa p̄cepta ei'. s. qualit custodiri debeat et officiari. d Cunctūq̄z ordinē ei'. i. ordinē sacerdotū leuitaꝝ z cantoꝝ. e Et oēs leges eius. i. ceremonias diuini cultus. Lecta patēt vsqꝫ ibi: f Oēs fines eius i circuitu. i. oia edi ficia z loca circa tēplū exūtia vsqꝫ ad murū exteriozē i clusiue q̄ dicūt sā cta rōne scilcōzuz qō ē i tēplo: z idō sup: a dēz ē q̄ mu rus exteriozē diuidit iter sanctuz et vile. g Iste āt mēsure. P' ōscri ptionez tēpli: hic ꝓpōit ōscriptō altar' holocausti. Et diuidit in tres ptes. Nā prio describit eius dimēsio: 2° eiusdē dedicatio: ibi Et dixit ad me. 3° offerēti uz i illo varia cōditio i pncipio. xl iij. c. Ad intellez prime ptis sciēdū qꝫ altare holocaustoꝝ describit hic quadrum equilaterū: z ex ptib' ix ꝓpositū. Pria pa iuxta terrā vocat sinus siue fundamētum: z eleuatur sup terrā p cubituz vnū: 2ª crepido minoz: nā ibi incipit discrepare edificiū altaris a fundamēto: restringendo a latitudine fūdamētī p vnū cubitū: z ascendit per duos cubitos. 3ª crepido maioz: ibi iterū restringit edificiū altaris p vnū cubitū mō ꝓdco: z eleuat sursū p quattuoz cubitos: pp qō dicitur maioz respectu p̄cedentis q̄ ascēdit p duos cubitos tm̄. 4ª vocat ariel: z ascēdit sursū p q̄ttuoz cubitos z ei' superficies supioz ē locus vbi cremat holocaustū: z sic altitudo altaris sup terrā est. xj. cubitoꝝ. z sup altare i q̄ttuoz eius angul' q̄ttuoz cornua: de quoꝝ altitudie nō fit mētio i textu nec i glosa. Sciendū qꝫ ista q̄ttuoz cornua distant ab extremitatibus altaris facientibus ei' āgulos z locus crematōis holocausti: z sic circa locū crematonis vnus cubit' addit i circuitu. Ex quo sequit qꝫ tota superficies supioz altaris habeat i q̄dro. xiij. cubitos: q: locus crematōis ē. xij. cubitoꝝ i q̄dro. Itē i extremitatib' altar' ē q̄dā erectura sursū eleuata p vnū palmū: sic fit i scacarijs: z illa vocat labiū altar' sic ōscribit iferi' i figura

Sciendū tñ q cū altare sit quadratū equilatex nō pōt totū figurari i plano: sz vnū latus tñ: alia vero tria sūt p imaginatōem ispiciētis supplēda. Hijs ita visis prima ps i duas diuidit: qz prio describit altaris dimēsio generalit: 2° ptcularit: ibi Hec quoq. Circa pmū dicitur:

g Iste aūt mensure altaris. supplesūt q iferius dicti bunt. h In cubito verissimo. i. i cubito scūarij.

i Qui habe. cubitū z palmū. nā vltra cōem cubitū otinet vnū palmū: sic dez est. s. xl. k In sinu eius. hebraei dicūt In fundamento eius. potest tñ fūdamētū dici sin° similitudiarie: qz recipit ea que supponunt: sic sinus ea q i ipo reponūtur. l Erat cubitus. qz p vnum cubitū ascēdit super trā. m Et cubitus in latitudine. tātū. n. excedit fūdamētū siue sin° edificiū altaris qō superponitur.

n Et definitio. .i. altaris termiatio. vnde in heb. pōit: Et termin° vsq ad labiuz. i. altitudo altaris terminat in supiozi superficie q hz labium i circuitu: vt pdēm est: z sbdit q̄titas hui° labij: cū dī: o Et in circuitu palmus vnus. surſū ascendendo: z sic hī dimēsio altaris i generali: qz descripta est ps iferioz z supioz. p Hec quoq. Hic pñs describit altaris dimēsio ptcularit cū dī: hec quoq erat fossa altaris. Sciendū q dictio hebraica h posita aliqn accipit p fossa vel pro pfunditate: aliqn p eleuatione surſū: sicut in latino hoc nomē altitudo: licet cōiter accipiatur p eleuatione surſū: tñ aliqn accipit p profunditate p oppositū: sic ps. lxviij. Ueī i altitudinē maris. i. i pfūdū: ió subditur: Et tēpestas demersit me. Et Joh. iij. Puteus altus ē. i. p fundus: z ió vbi trāslatio nra hz fossa: debet dici altitudo: z hoc pz p lram seqntem cū dī: q Et de sinu terre. i. de fundamēto altaris: qō imediate adheret terre.

r Usq ad crepidinē nouissimā. in heb. hī: Paruaz. z hoc pz p lram sequētem: vbi vocat crepido minor

s Duo cubiti. s. altitudis hui° crepidis: z sic omittit h vnus cubit° altitudis fundamēti: z in fine resumitur.

t Et latitudo cubiti vnius. z accipit h latitudo spatiū mēsure altaris i cūbito verissimo: qui hēbat cubitum z palmū. Jn sinū eius erat cubit°: et cubitus i latitudie et definitio e° vsq ad labiū eius: et i circuitu palm° vn°

u Hec quoq erat fossa altaris. Et de sinu terre usq ad crepidinē nouissimaz duo cubiti: z latitudo cubiti vnius: z a crepidie maiore usq ad crepidinē maiorē q̄tuō cubiti z latitudo cubiti vnius. Jpe aūt ariel q̄tuor cubitorum: et ab ariel vsq ad surſū cornūa: q̄tuor. Et ariel duodeci cubitoz i longitudie p duodeci cubitos latitudis: q̄drangulatū eqs lateribus. Et crepido q̄tuor deci cubitoz longitudis p q̄tuor decim cubitos latitudis i q̄tuor angulis eius: et corona i circuitu eius dimidij cubiti: et sinus e° unius cubiti p circuitū. Grad° aūt ei° uersi ad orientē: et dixit ad me: Fili hois: hec dicit dñs deus: Hi sūt ritus altaris in quacunq die fuerit fabricatum: vt offerat sup illud holocaustū: z effundatur sanguis. Et dabis sacerdotibus z leuitis: qui sūt de semine sadoch: q accedunt ad me ait dñs deus: vt offerāt mihi vitulū de armēto pro peccato. Et assumes de sanguine eius: pones sup q̄tuor cornua eius: z sup q̄tuor angulos crepidinis: z sup coronam in circuitu: et mundabis illud z expiabis. Et tolles vitulū: q oblatus fuerit p peccato: et cōbures eū i sepato loco dom° extra sanctuariū. Et in die secūda offeres hircū caprarū immaculatū p peccato: z expiabūt altare: sic expiauerūt i vitulo. Cūq cōpleueris expiās illud offeres vitulū de armēto immaculatū: z arietem de grege immaculatū: z offeres eos in pspectu dñi. Et mittent sacerdotes sup eos sal z offerēt eos i holocaustū dño. Septē diebus facies hircū p pcco qtidie: z vitulū de armēto z arietē de pecorib° immaculatos offerent Septē dieb° expiabūt altare z mūdabūt illō: et implebūt manū e°. Expletis āt septē dieb° in die octaua z vltra faciēt sacerdotes sup altaria q̄ extendit hec crepido i latitudine vltra edificiū immediate supza positū: eo q ibi discrepat edificium imediate supra positū: ab eo qō supponit. Et eodē modo exponendū ē quod subdit: v A crepidine minore. i. ab eius parte superiori. x Usq ad crepidinē maiorē. i. vsq ad terminū e° superiorē. y Quattuō cubiti. pp quod dicit maior crepido: qz ascēdit p quattuor cubitos: alia per duos tñ. z Ipse āt ariel. i. superior pars altaris: que vocat ariel eo q in supiori superficie ē locus crematōis holocaustorum: vt. s. dēm ē: z sic deuorat il las carnes siue adipes sic leo fortis deuorat carnes: ariel autē leo fortis interpretatur.

a Quattuor cubi. ascendendo sursum.

b Et ab ariel. i. ab eius angul'.

c Cornua quattuor. Et ariel. xij. cubi. i lōgi. nē. qz locus crematōis ē o xij. cubi. p qdz

o Et crepido. s. ipius ariel. e xiij. cubitoz. s. p quadrū qz vnus cubitus i q̄tuor lateribus altaris ptendit vltra cornua vt predez ē: z sic tota supficies supioz altaris est. xiij. cubitoz i quadz. Et vocat ille cubitus crepido altaris: qz ibi discrepat altare ab eo quod ē iferius p vnū cubitū vltra se extendēs: z spis situdo illius crepidis ē dimidij cubiti: ideo subdit: f Et corona in circuitu nē. i. hebreo hī: Et crepido. pōt tñ dici corona: qz superiorē ptē altaris circundat.

g Et sinus eius. i. fūdamentū altaris. h Unius cubi. sup terrā: z sic resumit altitudo fundamenti que supra fuit omissa: vt predēm ē. i Grad° aūt ei°. s. altaris. k Uersi ad orientē. i. positi i porta orientali altaris: vt sic sacerdos offerens super altare habeat faciē versam ad tēplū: qō est in parte occidentali. l Et dixit ad me. Hic pñter describit dedicatio altaris p sacrificia septē diebus: z octauo die z ō inceps fient ibi sacrificia z oblationes rite: z pz lra pauca ex ceptis que discurrentur. m Et dabis sacerdotibus. i. dā dū i futuro denūciabis. n Qui sūt de semine sadoch. exponat sicut supra in fine. xl. c. o Et mūdabis illud. i. aptabis ad faciendū ibi oblatōes. p Et cburesi eū in sepato loco domus. i. intra clausuram totius edificij: tñ extra atrium interius z tēplū. q Septē diebus facies hircū. i. offeres eū: z cetera a ialia. r Et implebūt manū eius. i. locuz crematōis dictis sacrificijs: z dī man°: eo q capit' suppositā

sacrificia. Cetera patēt ex supra dictis. In.c.xlij. vbi dī in postilla. Diuidentē inter sanctū ⁊ vile. Additio.

VBi nos habemus: Diuidentē inter sanctū ⁊ vile: i heb. hī: Diuidētē iter sanctū ⁊ ophanuz: qō videt magis ꝓprie dēm: qz vile ꝑcioso oppōit: ꝓphanū autem sancto.

In.c.xlij. vbi dī i postil. Implebūt manus eī. Additio.

Hoc qō dicitur: Implē manū alicuius: i scripturis sacrīs itelligitur supplere ea que sūt necessaria seu requisita ad tale officiū seu ad talez dignitatē. vnde exodi. xxix dī: In ꝓsecratione sacerdotū iplebis manū aaron ⁊ filioꝝ eius. i. admīstrabis eis necessaria seu opportuna ad huiusmōi officia seu dignitates. Similīt h cū dī: De altari i plebit manū eius: itelligit ꝙ admīstrēt seu suppleant ea que reqruntur ad eius mundationē seu expiatiōez.

Capitulū. XLIIII.

ET cōuertit me. Post ꝺscriptōez dedicationis altaris: h ꝓpīt agit de oblationibus ibi fiendis. Et dicit i duas ptes: da prio de hoc agit ꝯtū ad ꝓncipes: 2° ꝯtū ad ministros ⁊ sacerdotes: ibi Et adduxit me. Circa primū sciendū ꝙ ꝓnceps ē vicarius dei in tpalibus: ⁊ iō describit h habere progatiuā i mō veniēdi ad offerendū: tamē ꝑ man' sacerdotū: ⁊ etiā ꝯtū ad comedendū. Nam de oblatōe pacifica vna ps cedit in vsū offerentiū quā debēt comedere coraz dño: vt diffuse dictū fuit in leuitico. Quātū igit ad primuz .s. viā veniendi ad offerendū dī: a Et cōuertit me. s. angelus me deducēs. b Ad viam porte scūarū exteriozis. .i. atrū interiozis: qō dī h scūarium exteri°. Nā ibi offerebatur sacrificiū sub diuo in altari holocaustoꝝ: sz cōsūmabatur ꝑ oblationē incensi intra tēplū. Cetera patent vsqz ibi: c Et vir nō transiet p eā. i. hō de cōi populo: ⁊ sībdit rō. d Quīa dñs deus isrl' ingressus ē p eā. pp qō debz ee maioris reuerentie: ⁊ minus cōis ꝙ alie. De hoc aūt ingressu dñi p eam hī supra in principio precedentis. c. e Eritqz clausa. h est finis versus in hebreo: ⁊ ē sensus ꝙ erit clausa cōi populo: et sequit ꝓncipiū seqntis versus: Principem. ⁊ sbintelligit: excipio: sic. ij. Re. v. dī: Qui peccauerit iebuzeum ⁊ subītelligit: erit ꝓnceps militie: sic ibidem fuit declaratus: ⁊ sic ē in ꝓposito: iō sībditur: f Princeps ipse sedebit i ea. .i. nō solū poterit ibi itrare: sz etiā sedere: ⁊ ad qd subdit: g Ut comedat panē. i. hostie sue partē: nam noie panis intelligit in scriptura ois cibus: vt frequenter supra dcm ē. h Per viam porte vestibuli. i. porticus oriētalis interioris atrij. i Ingrediet. ad offerendū. k Et ꝑ viā eius egrediet. ⁊ in hoc quedam ꝓgatiua principis tangit: nam infra. xlvj. c. dī: ꝙ populus ingrediens per viā aquilonarem: egrediat ꝑ australem: ⁊ econuerso. Ad dictaz sniam inducit etiam per expositores latinos translatio nostra: vbi dī: Et erit clausa principi. i. ꝑ reuerentia principis ꝑ eam ingredientis: sic si diceretur hoc cellarium est sigillatum ozi regis. i. appzio priatū vsui eius. l Et addu. me. Hic ꝓpīt agit ō oblationibus ꝙtum ad ministros ⁊ sacerdotes. Et diuiditur in duas partes: qz prio agit ō malis ministris: 2° ō bonis: ibi Sacerdotes aūt ⁊ leuite. Prima i duas: naz prio arguitur extraneoꝝ institutio: 2° intraneoꝝ destitutio: ibi Sz ⁊ leuite. Prima pars ꝑz pauca exceptis que discurrēt. m In ꝓspectu dom'. i. templi. n Et ecce impleuit gloria dñi domū. sic supra expositū ē i ꝓncipio precedentis. c. n De vniuersis ceremo. .i. oblationib' et sacrificijs. o Et de cunctis legib' eius. i. de modis viuēdi mistroꝝ ⁊ sacerdotū. p Et pones coz tuū in vijs templi ⁊c. ad retinendū in corde: sicut supra sūt descripte. q Sufficiant vobis oia sce. vestra. i. amodo debetis cessare ab eis ⁊ erubescere.

r Eo ꝙ inducitis. i. induxistis: dū adhuc staret tēplū salomonis: dicit tamē inducitis in prīti: nam alicq habebāt volūtatē hoc faciendi si possent. s Filios alienos incircūcisos ⁊c. aliqui. n. reges ⁊ etiā sacerdotes eis consentientes: nō solū posuerūt idola in hierlm: sed etiā in atrijs templi: ⁊ ad cultum illoꝝ admittebāt sacerdotes gentiles cultum idoloꝝ scientes: ⁊ cum eis sacrificabant iudeoꝝ sacerdotes: ⁊ postea offerebant sacrificia dñi: iō subdit: Et offertis panes meos ⁊c. t Et posu. custodes obserua. meaꝝ in sanctuario meo. i. in atrijs meis ⁊ templo. v Vobismetipsis. ad questū vestrum: ⁊ nō honorē meum: ⁊ subdit sententia dñi: x Omis alienigena incircuncisus corde. ꝙtum ad iudeos malos.

y Et incircūcisus carne. ꝙtum ad gentiles. z Sed ⁊ leuite. hic consequenter describitur intraneoꝝ destitutio. s. sacerdotum malorum leuitici generis: quoꝝ describitur hic destitutio a sacerdotis officio: ⁊ reductō ad officia vilia ⁊ minora: dicit ergo: z Sed ⁊ leuite. idest sacerdotes leuitici generis. a Qui longe recesserunt a me per idolatriam. b In errore filioꝝ israel. sequentes in hoc reges ⁊ populū. c Et porta-

uerũt iniquitatem suam. qz pp hoc erant dispersi in captiuitatẽ. o Erũt in scũa. meo edituí. i. custodes et seruitores in edibus. s. alijs a templo: z interioribus gaçophylacijs: a quibus excludunt: vt patebit infra: z iõo sactuariũ accipit ꝟ large: put se extẽdit ad loca itra murũ exteriorẽ iclusa. e Et ministri domus. in officijs minoribus: ideo subditur:

f Ipsi macta. holocau. rẽ. Inficere. n. animalia z excoriare z lauare itestina a fecibus: scopare domos: z cõsimilia ista sũt vilia qb' isti deputantur.

g Ipsi sta. i cõspectu eoz. s. sacerdotũ z leuitarũ officia maiora faciẽtiũ. h Ut mini. eis. in officijs vilibus ꝑdictis sic seruí dñis suis Et subdit rõ huj' cũ dr: i Pro eo q' mistra. illis. .i. idolatris: de q' bus supra dcm ẽ

k Et facti sunt domui isrl' i offẽdiculũ iniqtatis. licet. n. sacerdotes assenserint primo regibus z maioribus de populo in idolatria: vt predictũ est: tñ mlti qui horrebãt idolatriam videntes sacerdotes idolatrare tracti fuerũt exemplo eorũ ad idolatrandum.

l Iccirco leua. manũ meã. i. vtu tẽ iusticie mee.

m Super eos. puniendo ipos p regẽ babylonis. n iniqtatis sue penam. o Et nõ appropinquabũt ad me rẽ tanq' degradati a dignitate ꝓstina. p Neque accedẽt ad oẽ scũariuz iuxta sanctũ sanctoz. Ex hoc patet q' p scũarium hic intelligunt gaçophylacia sacerdotum q̃ sũt a dextris z a sinistris templi: z atriũ interius quod est i facie eius. Cetera patẽt ex dcis. q Sacerdotes aũt. hic ꝓnter agitur de sacerdotibus bonis. Et prio describitur eoz approbatio cũ dr: Sacerdotes aũt z leuite. i. generis leuitici. r Filij sadoch. hoc dr: qz tpe salomonis sadoch fuit positus in sũmo sacerdotio: abi athar inde deiecto: vt hr. iij. Re. iij. s Qui custodierunt ceremonias sanctuarij mei. i. debitũ cultũ templi. t Ipsi acce. ad me: vt mini. mihi. in interiori atrio z in templo: iõ sbdit: v Et sta. in conspe. meo vt offerãt mi. adipẽ rẽ. ista. n. offerebant in atrio interiori in altarí holocaustoz. x Ipsi ingredient scũarium meũ. i. templum. y Et ipsi acce. ad men. meam. ad ponẽdũ ibi panes ꝓpositionis: vel p mẽsam ꝟ intelligit altare incẽsi: vt dcz ẽ. s. xlj .c. in quo sacerdotes ꝓsũmabant sacrificia offerẽdo thymiama.

z Lũqz. h 2° describit eoz iduitio cũ dr: Lũqz ingredient portas atrij interioris. ad mistrandũ: a Uestibus lineis indu. qõ intelligit de vestib' exterioꝝ nõ de interioribus: vt dicũt alíq. sed hoc videt excludi p hoc quod subdit:

b Nec ascen. super eos qcq' laneuz. Nec valet argumẽtũ eoz .s. q' sacerdotes aliter affligerẽt nimis frigore: nã de lino possunt fieri vestes ꝯ frig' sufficiẽtes. c Uitte linee erũt i capi. eoz. ꝺ bẽt. n. sacerdotes vti ẽt miores: vt hr: exo. xvij. mitrã) ꝺ bysso q̃ ẽ genꝰ lini cãdidissimi

d Et nõ accin. i su. .i. sb ascellis in qbus hoies sudãt de facili: sz i loco ꝺmissioni: vt exponũt heb. e Et nõ sancti. po. alloqndo eũ in atrio exteriori

f In ve. suis. in qb' ministrauerant ꝺ ño.

g Caput ãt. Hec ẽ ttia ps in q̃ describit eoz ꝓuersatio cũ dr: Caput aũt suũ nõ radent. nã hoc faciebãt alíq sacerdotes idolorũ. h Neqz comã nutriẽt. sic ꝑ oppositũ faciebãt alíq sacerdotes alioz idoloruz dimittẽtes crescere capillos suos sic mulieres: diuersoz. n. idoloz erat varí' cult' z aliqñ ꝛrius: sic i sacris veneris colẽtes erãt nudi: z i sacris martis erãt armati. i Sz ton. atton. capi. sua. z sic capita nõ radãt nec comã nutriãt. k Et vi. nõ bi. vt discretius se hẽat i misterio dñi. l Et viduã rẽ. excipit tñ vidua a sacerdote relicta. s. qñ moriebat sine herede: tunc. n. frater su' tenebat eã accipe ad suscitãdũ heredẽ defũcto. m Et po. meũ. Hec ẽ qrta ps i q̃ agit ꝺ sacerdotũ doctrin cuz dr: Et pplm meũ docebũt rẽ. Jvnũ ad tenẽdũ: aliud ad vitãdũ n Et cũ fu. ꝓtrouersia. iter iudices vbiũ longinquarum. o Sta. in iudi. meis z iudicabũt. i determiabũt controuersiã illã: dicit. n. deutero. xvij. q' de alijs ciuitatib' z villis debẽt vẽire ad sacerdotes i ciuitate electa ad cultũ dei: vt p eos determinẽt dubia: z firmit teneat eoz snia. Cetera patẽt

stodiant ceremõias meas. Cũqz ingredient portas atrij interioris vestib' lineis induentur: nec ascẽdent sup eos qcq' laneũ: qñ mistrãt i portis atrij interioris z intrinsecus. Uitte linee erũt i capitibus eoz: z feminalia linea erũt i lũbis eoz: et ñ accingent in sudore. Cũqz egredietur atriũ exteri' ad pplm: exuent se vestimẽtis suis: in quibus mistrauerãt z reponẽt ea in gaçophylacio sanctuarij z vestiẽt se vestimẽtis alijs: et non scifica bũt pplm in vestibus suis. Caput aũt suũ nõ radent: neqz comã nutrient: sz tondẽtes attõdent capita sua. Et vinũ nõ bibet ois sacerdos qñ ingressur' ẽ atrium interi'. Et uiduã z repudiatã nõ accipiet vxorem: sz virgines de seie dom' isrl'. Sz z viduã q̃ fuerit vidua a sacerdote accipiẽt: et poplm meũ docebũt qd sit iter sanctũ z pollutũ: z inter mundũ z imũdũ: Jostẽdẽt eis. et cũ fuerit controuersia: stabunt in iudicijs meis z iudicabunt. Leges meas et precepta mea in omnibus solẽnitatib' meis custodiẽt

a Et ad mortuū. Hec ē ps q̄nta i qua describit eoꝝ mundatio rōne mortui cū dicitur: Et ad mor. ho. nō ingrediēt. passim: sicut ceti hoies. b Ne polluāt. ꝛ per ꝓñs sint inhabiles ad mīstrandū cōrā dño. Excipiunt tamē aliq̄ pso ne rōne ꝓpinq̄tatis cū dī: c Nisi ad patrez ꝛ matrē ꝛē. in quibus contaminabunt. i. poterūt ingredi ad plangendū ꝛ sepeliēdū: tñ ex hoc ꝓhent imūditiam ab ingressu scūarū retardantem: ſ ſbditur:

ꝛ sab bata mea sāctificabūt Et ād mortuū hoiem nō īgredient: nē polluant: nisi ād ꝓrem ꝛ matrē ꝛ filiū ꝛ filiā ꝛ fratrē ꝛ sororē que alterū virū nō habuerit: in q̄ bus ꝓtamiabūt. Et ꝑ ſtq̄ fuerit emūdatus septē dies numerabunt ei: ꝛ in die introitus sui in scūariū ad atriū interius: vt ministret mihi in scūario: ꝛ offeret ꝓ peccato suo ait dñs deus. Nō erit aūt eis hereditas ego hereditas eoꝝ. Et possessionē ñ dabitis eis i isrl: ego. n. possessio eoꝝ. Victimā ēt ꝓ peccato ēt ꝓ delicto ipsi cōmedēt: ēt omne votum in isrl ipoꝝ erit: ꝛ p̄mitiua oium ꝓmogenitoꝝ ēt oia libamēta ex omnib⁹ que offerūt: sacerdotū erūt Et primitiua ciboꝝ vrorū dabitis sacerdoti: vt reponat benedictionem domui sue. Omnē morticinū ēt captū a bestia de auibus ꝛ de pecoribus non comedent sacerdotes. Cap. XLV.

Quāmq̄ ceperitis terram diuidere sorti to: differt a diuisiōe que facta fuit tpe Iosue: nam de illa fuit ꝓceptū q̄ pluribus daret portio maior: ꝛ pauciorib⁹ minor: hec aūt diuisio fit p portiones equales inter duo deci tribus. Item ꝗtum ad situ: nā tribus iuda que fuit bellicosior accepit sortē in termio terre versus austrum ꝛ trib⁹ ephraī que p illā fuit bellicosior versus aq̄lonē: vt sic resisterēt melius aduersariis volentib⁹ ingredi terrā ꝓmissiōis hec aūt fit alit: vt ex sequētibus apparebit. Itē sciendum q̄ lōgitudo terre ꝓmissiōis accipitur ab aquilone in austrum: latitudo vero ab oriente in occidētē sed in portionib⁹ assignādis diuersis tribubus ꝛ populis: fit econuerso: q̄ lōgitudo accipitur ab oriēte i occidētē: ꝛ latitudo ab aq̄lone in austrum. Describitur ergo hec diuisio primo per tres partes: quarū vna est versus aquilonem ꝛ diuiditur in septem portiones incipientes ab oriente: ꝛ terminant in occidentem ꝓ septem tribubus. Alia ps est versus austrum: ꝛ diuiditur similiter in quinq̄ portiones pro quinq̄ tribubus residuis. tertia vero pars q̄ est media inter istas duas diuiditur in tres portiones. Prima versus aq̄lonem est portio sacerdotum in qua situatur templum. Secūda vero est leuitarum: ꝛ quelibet istarum ē vigintiquinq̄ milium calamoꝝ longitudinis: ꝛ latitudinis decem milium calamoꝝ. Tertia vero est portio ciuitatis habens vigintiquinq̄ milia calamorum in longitudine: ꝛ quinq̄ milia calamorum in latitudine: ꝛ sic patet q̄ iste tres partes simul iuncte faciunt quadratum equilaterum vigintiquinq̄ milium calamorum. Licet autem longitudines istarum triū partium dictarum accipiantur secundū dimensionem ab oriente in occidentem sicut predicte: nō tamen tantū extenduntur versus orientem ꝛ versus occidentem ꝗtum ille. Nam supra dicte incipiunt a termino orientali totius terre: ꝛ terminantur ad mare mediterraneum quod est eius terminus occidentalis. Terra vero promissiōis a termino orientali vsq̄ ad terminum occidentalē multo plus extenditur q̄ sint vigintiquinq̄ milia calamoꝝ et ideo iuxta tres portiones vltimo dictas: ab orientali parte vsq̄ ad terminum orietalem terre remanz magna portio terre: ꝛ similiter versus occidentem: cuius latitudo ab aquilone in austrum est vigintiquinq̄ miliū calamorum: sicut ꝛ latitudines simul sumpte sunt vigintiquinq̄ milium calamoꝝ. Et hec portio terre ad orientem ꝛ ad occidentem dicitur portio principis. Ad q̄ facilius capiendum ponitur hic figura.

Seqnitur figura.

d Et postquā fuerit emūdatus. per aquā expiatōis: de q̄ habet nūeri. xviij. e Septē dies numerabuntur ei. antequā possit scūariū ingredi. Cetera patent vsq̄ ibi: f Offeret ꝓ peccato suo. oblationē determinatā in leuitico. g Non erit. Hec ē sexta ps in q̄ describit eoꝝ sustentatio cū dī Nō erit aūt eis hereditas. sicut alijs tribus: tñ assignanda sūt eis loca ꝓ habitatōibus suis ꝛ pecoribus alendis: vt hī iosue. xxj. ꝛ etiam ifra vltio. c. in q̄bus debēt succedere heredes eoꝝ: ꝛ pp hoc oēm est supra: q̄ sacerdos tenebat accipere vxorē fratris defūcti sine herede. h Ego hereditas eoꝝ. i. de oblatis mihi erit sustentatio eoꝝ: ſ ſbdit: i Victimam. ſ. pacificā: cuius vna ps erat sacerdotū: ꝛ alia offerētū. k Et ꝓ peccato. ſ. ꝓmissiōis. k Et ꝓ delicto. i. peccato omissiōis. l Ipsi comedent. in q̄bus offerentes nihil habēt. m Et oē votū. i. ꝓmissū voluntarie deo factū. n Et oia libamēta. iste sūt oblatōnes de liq̄dis: vt vino ꝛ oleo. o Et primitiua ciboꝝ ve. i. frugū vestraꝝ ꝛ terrenaſcentiū: ō quibus fiunt cibi hominū. p Ut repōat bñdictōez. i. donū abūdans. q Domui sue. ita q̄ sufficiat ad sustentationē sui ꝛ familie sue. r Omne morticinū. i. aial quod lāguore morit. s Et captū a bestia. sicut sūt carnes ouis a lupo strangulate: ꝛ cōsimiles carnes non debent sacerdotes comedere.

Jn. c. xliij vbi dī i postil. Et viduā. Additio pria.

Omnes sacerdotes poterāt ſm legez accipere viduas quascūq̄ in vxores: licet antea nō fuissent vxores sacerdotū seu fratrū suoꝝ: excepto sūmo sacerdote q̄ nō poterat cū vidua ꝓhere: vt habet leuitici. xxj.

Jn eo. c. vbi dī i postil. Ut repōat bñdictōez. Addi. ij.

In hebreo habet: Reponat bñdictionē domui tue ꝛ ē sensus q̄ ex debita solutiōe decimarū ꝛ primiciarū: sequitur q̄ deus remunerando repōit benedictionē offerenti: vt in pluribus locis sacre scripture habet: Itē ex hoc q̄ dī: Omne morticinū ꝛ captū a bestia non comedent sacerdotes: nō intelligit q̄ alij israelitici talia posset comedere: ꝓhibet. n. esus talium oibus israeliticis: vt habetur leuitici. xxij. c. ꝛ in alijs locis. vnde ꝛ i actibus apostolorū hī q̄ etiā i ꝓmitiua eccliā q̄n aliqua legalia ꝓmittebātur custodiri ab apostol' ꝓhibebat comedi suffocatū. Fit tñ hic mentio ō sacerdotib⁹ tm: eo q̄ ipsi magis cauere debēt imūditias: vt in glosa. Cap. XLV.

a Unq̄ ceperitis. Superius posita ē tēpli ꝛ altaris ō c scriptio: hic ꝓñt describit terre possidende diuisio. Ad cuius euidentiam considerandū: q̄ hec diuisio

his pmissis ad litterā reuertamur

a Cūq; ceperitis tē. Circa terre diuisionē sic ꝓcedit: qz prio describit: qz prio descriptio huius diuisionis inchoat: z q dā icidentia interponūtur: ibi Statera iusta. z descriptio dicte diuisionis resumit z consūmat. xlvij. c. ibi hec dic dns. Pria i duas: qz primo describunt portiões sacerdotū z leuitarū: 2° ciuitatis z pncipis: ibi Et possessionē ciuitat. Prima adhuc i duas: qz prio describit portio sacerdotuz z leuitaz: 2° oñdit qd i eis debeat fieri: ibi z in ipso. Circa pmū agit de portiõe sacerdotū cū dī: a Cunq; cepe. terrā diuidere sortito. i. mēsurabiliter: nō. n. pōt h accipi sortito p fortuito euētu: qz certus modus diuidēdi pfigit in sequētib⁹. b Sepate pmitias dño. portio enī sacerdotū dī spāliter quid sanctificatū z pmitie dño: eo q ipi pncipaliter seruiāt dño. c Longitudinez. xxv. milia. s. calamoz: vt dictū ē: z pz in figura. d Sanctificatū erit i oi termio tē. i. tota portio sacerdotuz dī sancta. e Et erit ex hoc sanctificatū. i. ex portiõe sacerdotū accipiet vna portio q̄ sanctioz dī: eo q ē p edificatiõe tēpli: iō sbdit: f Quigentos p ḡngentos. s. calamos: murus. n. exterior ē ḡngentoz calamoz i quolibet latere. sic d cm ē diffuse. ū. i fine. xlij. c. z iō male dicūt illi q dicūt q h describit mēsura exteriozis atrij: cuius quodlibet latus ē ḡngentoz cubitoz: vt dicūt: sz fūdant se super falsū fundamētū: put. xlij. c. fuit dcm. g Et. l. cubiti i suburbana eius. ex prio erroze dicūt h ꝓñ q isti. l. cubiti sūt spaciū iter murū exteriorē z mediū cōtentum qō ē falsū: qz sm eos dī locus vulgi: z sic plures psōe

sepārate pmitias dño scificatū de terra: lōgitudie viginti q̄nq; milia: latitudine decē milia. Scificātū erit i oi ēmio eius p circuitū. Et erit ex oi pte scificatum qn gēntos p quingentos q̄dri fariam p circuitū: et qnq̄gīta cubitis in suburbana ei⁹ p gyruz. Et mensura ista

mensurābis longitudinem vigintiqnq; miliū: z latitudinē decē miliū. Et i ipo erit tēplūq; scīmq̄ue scoz: scificātū de tra erit de sacerdotib⁹ ministris scūarij: qui accedūt ad misteriū dñi. Et erit eis locus in domos et i sāctuarium scitatis. Viginti q̄ūnq; aūt milia lōgitudis

cōueniūt ad locū istū q̄ ad atriū exteriuz: z sic iconueniens vī q sit ita parue latitudis respectu atrij exīoris cui⁹ spatium inter 2^m muz z ītiū ē sm eos q̄drigentoz cubitoz. Itē locus iste dī sburbiū vel sburbana: qō nomē nō dī i ve. testamēto ꝺ aliq̄ loco clauso: nec et sm cōez modū loq̄ndi. vñ z Rasa: dic h q dictio hebraica h posita signat locū discooptū. i. ñ clausū nec edificatū: z iō isti. l. cubiti accipiendi sūt extra murū exīoz ē: circa quē i oi latere est spatiū. l. cubitoz latitudis: sic dimissū pp reuerentiā templi z edificioz apparentiā. h Et a mēsura tē. hic ꝓñ describit portio leuitaz cū dī: Et a mēsura. i. iuxta portionē sacerdotū mēsuratā. i Mēsu. lon. xxv. miliū. s. calamoz: hec ē portio leuitaz: vt patz ex pmissis.

k Et i ipo. hic oñdit qd i ocis portōibus sit agendum: et prio i portiõe sacerdotū cū dī: Et i ipso. s. spatio sacerdotib⁹ deputādo. l Erit tēplū. q̄tū ad pmā ptē tēpli. m Sāctūq; scoz. q̄tū ad scdam ptē: z p ista duo q̄ sūt pncipalia i telligūt oia alia edificia etiā mur⁹ exīoz. Scificātū erit ꝺ terra sacerdotibus tē. q. d. rōne templi terra sacerdotum dicitur sancta: eo q ad templi ministerium sunt deputati.

n Et erit eis locus in domos. Ex quo patet q excluditur spatium quiquaginta cubitoz um predictum: vbi non ē edificandum. o Et in sanctuarium sanctitatis. quasi ideo terra sacerdotum dicitur sancta: eo q ministrant i sanctuario. Et est repetitio sententie predicte ad maiorem expressionem. Consequenter agit de portione leuitarum dicens: p Viginti quinque autem milia longitudinis: et decem milia latitudinis, supra mensurata iuxta portionem sacerdotum. q Erunt. scilicet leuitarum.

vnde subditur: a Leuite q̄ ministrant domui. i. templo b Ipsi possidebūt. xx. gaçophylacia. in sua portione construēda: vt exponūt alij. Videt aūt mihi q̄ melius exponi tur de. xxx. gaçophylacijs existentibus i atrio exteriori: quorum. xx. deputantur h leuitis p tpe sue mīstrationis. vnde ꝛ premittitur: Leuite qui mīstrant domui ñe. c Et possessionem ñe. hic ꝓnter describit portio ciuitatū dī: Et possessiōem ciuitatis. i. p loco ad ciuitatez edificādam: ꝛ p seruientibus ciuitatī: vt habetur infra .c. xlvij. d Quiqz milia latitudis ñe. hoc pz ex premissis ꝛ figura. e Scōz sepationē sanctuarij. i. sic portio sacerdotuz in qua est scūarīū hz xxv. milia calamoꝝ i longitudie: sic ꝛ ista. f Omni do. isrl. q̄i diceret: portio ista cedit i bonū totī populi isrl. g Principi q̄ qz. hic ꝓnter describit portio principis cū dī: Principi quoqz hinc ꝛ inde. i. ad orientalē ꝛ occidentalem ptem trium portionū pdcārum: supple debitis portionē: iō subdit: h In sepationē sanctuarij. i. iuxta portionē sacerdotū ꝛ leuitaꝝ scūario deseruientiū. i Et i possessionē ciuitatis. i. iuxta possessionē ciuitatis. k Et contra faciē. facies h nolat latus occidentale trium portionum pdcāꝝ. s. portionis sacerdotū: ꝛ portōis leuitaꝝ que nomie scūarij intelligunt cū dī sepatōis sanctuarij: nā iste due portiones distincte sūt ab alijs p mīstris scūarij: ꝛ portionis vrbis: iō sbdit: Et ꝓ faciē ñe. l A latere maris. i. a latere occidentali triū portionū pdcāꝝ. m Usqz ad mare. quod est terminus occidentalis totius terre: supple erit de possessione ꝓncipis. n Et a laĕ orientis. i. a latere orientali triuz dcāꝝ portionū. o Usqz ad orientē. i. vsqz ad terminum orientalem totī ire: erit siliter de pricipis portōe. p Longitudis aūt. s. portōis principis. q Juxta vnāquāqz partium. i iclusis tribus portionibus dcis. r A termio occidentali. totius ire. s Usqz ad ⁊minū orientalē. similiter totī terre: ꝛ hec patent i figura: ꝛ subdit causa portiōis principis cū dī: t Et nō depopulabunt vltra ñe. i. ꝓncipes nō spoliabunt pplm bonis suis ꝛ hereditate sua: sz erūt ꝓtenti portione ppria: iō subdit: v Sufficiat vo. principes isrl. supple portio vestra. x Iniqtatem ꝛ rapinas intermitte. alit nō eēnt ꝓncipes sed tyrāni. y Et iudicium ꝛ iusti. facite i populo. ad hoc. n. tenent ex officio suo. z Separate ꝑsi. ve. a pplo meo. i. nō transcendatis limites possessiōis vestre alioꝝ hereditatem defalcando. a Statera iusta. Inchoata diuisione ire: hic iterponunt quedaz incidētia añ q̄ dca diuisio ⁊mineť. Primū ē de legalibus mēsuris q̄bus vti dz pplis cū dī: a Statera iusta. que ē instrumētū ponderandi: ꝛ iō dz eē iusta. b Et ephi iustū. est aūt ephi mē

ꝛ decē milia latitudis ꝑ erūt. Leuite q̄ mīstrant domui ipsi possidebūt vigiti gaço phylacia. Et possessionem ciuitatis dabitis quīnqz milia latitudis: ꝛ lōgitudinis vigintiqnqz milia sm sepationē sanctuarij ꝑ oī domui isrl. Principi quoqz hinc et inde i sepationē sanctuarij et i possessionē ciuitatis: et ꝓ faciē sepationis sactuarij ꝛ ꝓ faciem possessionis vrbis ꝑ a latere maris usqz ad mare: et a latere oriētis usqz ad orientem. Lōgitudinis autē iuxta vnāquāqz partē a termino occidentali usqz ad terminū orientalem de terra erit ei possessio in isrl. Et nō depopulabūt ultra ꝓncipes populuz meū: sed terram dabunt domui isrl sm trib⁹ eoꝝ. Hec dic dns deus: Sufficiat vobis principes isrl: iniquitatē ꝛ rapinas intermittite: et iudiciuz ꝛ iustitiā facite. Separate ꝑsinia vīa a pplo meo ait dns deus: Statera iusta et ephi iustū ꝛ batus iust⁹ erit vob. Ephi et batus eqlia ꝛ vn⁹ mīsure erit: ut capiat decimā ptē chori bat⁹: ꝛ decimam ptez chori ephi. Juxta mēsuraz chori erit eq̄ libratio eoꝝ. Siclus aūt viginti obolos hz. Dozo viginti sicli ꝛ vigitiqnqz sicli ꝛ qndeci mnaz faciūt. Et hec sūt primitie: qs tolletis sextā ptez ephi ō chozo frumēti ꝛ sextā ptē ephi ō chozo hordei Mēsurā quoqz olei Batus olei: decia ps chori est: qz decē bati iplēt choꝝ. Et arietē vnū de grege ducēto ruz: de bis que nutriuit isrl

sura aridoꝝ: vt hordei tritici farine: ꝛ similiū. c Et batus. qui ē mēsura liq̄doꝝ: ꝛ vini olei ꝛ similium. d Equalia ꝛ vn⁹ mēsure erūt. i. eqliter capiunt ephi in aridis: ꝛ batus i liq̄dis: ꝛ q̄tum capiūt determiate sūdit: e Ut capiat decimā ptem chori batus. Est autē chorus nomē mēsure in liquidis ꝛ aridis: sicut apud nos hoc nomen sextarius: dicim⁹. n. sextarium vini ꝛ sextariū bladi. Et capit chorus. xxx modios: ꝛ per cōseqns batus q̄ est decima ps chori ptinet tres modios in liq̄dis: ꝛ siliter ephi in aridis Isti tamē modij sūt parui. probabile. n. ē q̄ scriptura loq̄tur h sic in alijs libris veteris testamenti. Ruth vo. iij. c. dī: q̄ ipa portauit sex modios hordei sim̄l ꝛ semel ō area boꝝ vsqz ad domū socr⁹ sue. Et q̄m moneta ē mediū ꝛ mēsura rez venaliū: iō de ei⁹ q̄titate subditur: f Siclus autē. genus est monete f Uigīti obo. hē bit: sic determiatur i exodo ꝛ leui. g Dozo. xx. sicli ꝛ. xxv. sicli: ꝛ. xv. sicli. qui faciunt. lx. siclos simul iuncti h Mnam faciunt. qō ē genus portionis monete. Dicūt aūt alij q̄ diligtius viderūt dcā isidori ꝛ papie de monetis: q̄ obolus tm̄ valet de argento: q̄tū vn⁹ paru⁹ turonensis: ꝛ sm hoc siclus valet vigiti turonēses puos Mna vero. c. solidos turonēsium paruoꝝ. Sed melius vī dicendū: q̄ valoz istoꝝ ē nobis incertus: qz valoz monetarum mutat: nō solum sm differentiam materie: vt auri argenti ꝛ similiū: sed et sm varietates terrarum. i Et he sunt primitie. Hic ponit 2ᵐ incidens. s. de primitijs sūmo sacerdoti reddendis. Et diuidit in duas: qz primo describitur primitiarū redditio: 2° redditiōis rō ibi in sacrificium. Circa ꝑmum sciendū q̄ licet in lege precipiantur sibi dari primitie: tamē ibi nō determinat quota pars debeat dari: hic aūt determinatur ne sacerdotes ex cupiditate plus exigant: ꝛ populus ex auaricia ꝛ indeuotione det minus. Et hoc est qō dī: i He sūt primitie quas tolletis. i. separabitis ab eo qō remanebit vobis. l Sextā partē ephi de chozo frumēti. ꝛ hec ē sexagesima pars chozi: ꝛ eodē modo dicendū est ō alijs aridis: ꝛ similiter de rebus liquidis: ideo subditur: k Mensura quoqz olei: batus olei ñe. ꝛ patet ex dcis littera vsqz ibi: l Et arietem vnum. vbi taxatur q̄ta primitiarum de animalibus cum dicitur: Et arietem vnum de grege ducentorum. ideſt de ducentis arietibus dandus est vnus summo sacerdoti pro primitijs. m De his que nutriuit israel. ideſt similis portio

datur de alijs aialibus nutritis a filijs ysrl. Si aũt quaꝛ quare mioꝛ poꝛtio daꝫ de aialibus. s. ducenteſima: quã de terrenaſcẽtibus: de quibuſ daꝫ ſexageſima: rñdeꝛi põt q nutritio aialium fit cũ maioꝛib' laboꝛib' curis ꝛ ſumptibus: ꝛ iõ maioꝛ ps dꝫ mãere nutritoꝛib' aialium q̃ cultoꝛibus terrenaſcentium.

a In ſacrificiũ. Hic ponit rõ reddituꝝ ois pmitiaruꝫ .s. vt pꝛiceps ſacerdotũ de ipſis offerat deo: p ſe ꝛ p ppło. Et diuidit i tres ptes: nã pꝛio agit de oblatõe pꝛincipiſ i ſpualib' 2° huius occaſiõe de oblatõe pꝛincipiſ in tẽpoꝛalibuſ ſeq̃nti. c. 3° de iugi ſacrificij obſeruationibus ſe. c. ibi: Et agnũ. Prima adhuc in duaſ: qꝛ pꝛio deſcribit hec oblatio i generali: 2° magis i ſpali ibi hec dic. Circa primum dicitur:

a In ſacrificiũ rẽ. q. d. ad h° daꝫ primitie predicte vt inde fiat ſacrificiũ qõ ptim cõburit ad honoꝛez dei: ꝛ parti comedit a ſacerdotib'.

b Et in pacifica. hoſtie vero pacifice vna ps ꝓburit: ꝛ alia a ſacerdotibus comedit ita ab offerẽtib'

c Ad expiãdũ p eiſ. i. p filijs iſrl

o Dis poſſeſſoꝛibus terre tenebit primitijs his. ſoluẽdis.

e Principi i iſrl. i. ſũmo ſacerdoti qui ẽ pꝛiceps in ſpualibus.

f Et ſup principẽ erũt holocauſta. dꝫ. n. ea facere de his que accipit a ppło.

g Et libamia. q̃ ſunt oblatões de liquidis: vt vino ꝛ oleo.

h In ſolẽni. que ſemel fiunt i anno: vt paſche ꝛ pẽthecoſtes: ꝛ tabernaculoꝝ.

i Et in calẽdis. i. neomenijs que fiunt in pꝛincipio cuiuſlibet lunatõis.

k Et i ſabbatis. que fiunt in qualibet hebdomada. Cetera patent.

l Hec dic. Hic ꝓnter deſcribitur oblatio pꝛincipis ſacerdotũ magis in ſpali. Et pꝛio deſcribit eius oblatio ſienda menſe primo: 2° ſienda menſe ſeptimo: ibi Septimo mẽſe. Circa primũ dr:

m In primo mẽſe. qui incipit apud hebꝛeos a pꝛia lunatione ꝓpinquoꝛi equinoctio vernali: ſiue ſit ante ſiue poſt: ſiue ſit in ipſo equinoctio: ſicut diffuſius fuit dcm exodi. xij.

n Una menſis. i. pma die menſis: ſicut geñ. j. dr: Factum eſt veſpere ꝛ mane dies vnus. i. primus.

o Sumes vitulum. i. ſumendũ a ſũmo ſacerdote deſcribeſ: ideo ſubditur:

in ſacrificiũ ꝛ i holocauſtũ et in pacifica ad expiandũ p eis ait dñs deus. Omis populus terre tenebit pmitijs his pncipi i iſrael. et ſuper pncipẽ erit holocauſta ꝛ ſacrificiũ et libamia in ſõlẽnitatibus et in calẽdis et i ſabbatis: in vniuerſis ſolẽnitatibus domus iſrl. Ipſe faciet p pcco ſacrificium et holocauſtuꝫ ꝛ pacifica ad expianduꝫ p domo iſrael. Hec dic dñs deus. In primõ mẽſe vnã mẽſis: ſumes vitulũ de armẽto imaculatũ: ꝛ expiabis ſanctuariuꝫ: Et tollet ſacerdos ò ſãguie qõ erit p peccato:] et põet i poſtibus domus: et in qtuoꝛ angulis crepidis altaris: ꝛ i poſtibus porte atrii interioꝛis. Et ſic faciẽs in ſẽptima mẽſis pro vnoquoq̃ qui ignoꝛauit ꝛ errore deceptus eſt: ꝛ expiabis p domo. In pmõ mẽſe quartadecima die mẽſis erit vobis paſche ſolemnitas. Septẽ diebus açia comedent Et faciet pnceps in die illa p ſe ꝛ pro vniuerſo poplo terre: vitulũ p peccato: et i ſeptẽ diex ſolẽnitate faciet holocauſtũ dño ſeptẽ vitulos ꝛ ſeptẽ arietes immaculatos quotidie ſeptẽ dieb': ꝛ p peccato hircũ capꝛaꝝ ꝛ ſacrificiuꝫ ephi p vitulũ: ꝛ ephi p arietẽ faciet: et olei hyn per ſingula ephi. Septimõ mẽſe qntadecia die mẽſis in ſolẽnitate faciet: ſicut ſupꝛadicta ſũt p ſeptem dies tã, p peccato q̃ꝫ p holocauſto ꝛ in ſacrificio ꝛ in oleo. Capi. xlvi.

Hec dic dñs de': Porta atrij interioꝛis: q̃ reſpicit ad oꝛiẽtẽ erit clauſa ſex diebus: in qbus opus fit. Die ãt ſabbati apperietur: Sꝫ in die calẽdarũ aperiet et itrabit pꝛinceps p viã veſtibuli porte deforis: et ſtabit in limie porte. Et faciẽt ſacerdotes holocauſtũ ei° ꝛ pacifica e': et adoꝛabit ſuper limẽ porte: et egrediet. Portã aũt ñ claudet vſq̃ ad veſperam. Et adoꝛabit populus terre ad oſtium porte illius in ſabbatis ꝛ i calendis coꝛam domino.

p Et tollet ſacerdos de ſanguine rẽ.]. i. de ſanguine aial oblati p peccato.

q Et ponet i poſtibus domus. i. tẽpli.

r Et in quattuoꝛ angulis rẽ. iſta loca ſunt ſuperius ꝺſcripta.

s Et ſic facies. i. faciendũ deſcribes.

t In ſeptia menſis rẽ. ſicut dcm eſt de pꝛima. Et iſta duo ſacrificia non ſunt in lege poſita: ſꝫ iſtud q̃ ſequit ibi ponit.

v In pꝛio mẽſe. xiij. die mẽſis.

a vespera. n. huius diei incipit apud hebꝛeos ſolẽnitas paſchal: vt hꝫ exodi. xij. ꝛ. xiij.

x Et faciet pꝛinceps. .i. offeret.

y Vitulũ p pecca. ſuo ꝛ ppli

z Et in ſeptẽ dieꝝ ſolẽnitate. i. in ſolemnitate paſchali q̃ durat per ſeptem dies.

a Faciet holocau. .i. offeret.

b Et olei hyn. genuſ eſt menſure: ꝛ eſt itta parſ bathi: cuius q̃titas ẽ ſuperiuſ deſcripta eodẽ .c.

c Per ſingula ephi. ſimile: q̃ eſt farina de tritico delicatiſſima. Ad hoc. n. offerebatur oleũ: vt cum iſta farina miſceretur

d Septimo mẽſe. Hic ponit oblatio fiẽda mẽſe ſeptimo ò ſũptibus ſũmi ſacerdotis cũ dr: e Xv. die mẽſis rẽ. tunc enim a veſpa pꝛecedẽtis diei incipiebat ſolẽnitas tabernaculoꝝ: ꝛ durabat per ſeptem dies i quibus fiebãt ſimiles oblationes ſicut in ſolẽnitate paſchali ꝓdictum eſt: ꝛ ſic fm hoc patet littera.

Capitulũ. xlvi.

a Hec dic dñs deus. Poſtq̃ deſcripta eſt oblatio pꝛicipis in ſpualibus: hic ꝓnter deſcribit oblatio pꝛicipis in tempoꝛalibus. Et diuiditur in duas ptes. Nam circa oblationẽ pꝛincipis primo deſcribitur modꝰ veniendi: 2° actus offerendi: ibi Holocauſtum aũt. Circa pmũ dr:

b Porta atrij interioꝛis rẽ. ꝛ pꝛ lra ex pꝛedictis vſq̃ ibi:

c Et intrabit pꝛinceps per viam veſtibuli. i. poꝛticũ porte deforis: tota enim porta illa eſt extra atrium interius: vt ſupꝛa deſcriptum eſt.

d Et ſtabit i limie porte. ita q̃ nõ itrabit atriũ iterius.

e Et faciet. ſacerdotes. i. offerent.

f Et adoꝛabit. ipſe pꝛinceps.

g Et egredietur p eãdẽ viaꝫ p quã venit fcã pꝛius oꝛone.

h Porta aũt nõ claudetur vſq̃ ad veſperã. ꝛ ſbdit rõ cũ dr:

i Et adoꝛabit ppls ire rẽ. Ex quo pꝛ illud q̃ dcm eſt. ſ. xliij. c. q̃ hec porta aperiet pꝛincipi ad offerendũ ꝛ comedendũ: ſed ad eam admittitur populus ad oꝛandum in ſabbatis ꝛ calendis.

k Holocauſtum. Hic cõſequenter deſcribitur actus offerendi: ꝛ primo q̃tum ad oblationem obligatoꝛiam. Secundo quãtuꝫ ad

voluntariā ibi: Cū aūt fecerit ꝓnceps ſpontaneū: circa pri-
mū dī: i Holocauſtū aūt. qō totū icendit ad honorē di
uinū. k Sex agnos imaculatos. i. ſine defectu alicui⁹ mē
bri: nā macula nō accipit ꝟ ꝓ pell' varietate: ſz ꝓ alicui⁹ mē
bri defectibilitate. l Et ſacrificiū ephi p arietē. i. cū arie-
te offeret ephi ſimile.
m In agnis āt cē.
. i. cū ſex agnis dcīs of
feret de ſimila q̄tū ſi-
bi vīdit. ſ. vnū ephi
aut plura: ita tam vt
q̄t ephi ſimile offeret
tot hyn olei offerz ad
ꝓmiſcendū cū ſimila
Conſeq̄nt agit de ob-
latione p̄cipis i calē
dis cū dī: n In die
aūt calendaꝝ cē. ꝛ ex
dcis pz lr̄a vſq; ibi:
o Et arietes. ſ. duo-
os. In heb. nanq; no
mē plurale ſine addi-
tiōe poſitū ſignat bi-
nariū. Cetera patent
ex dictis vſq; ibi:
p Cū q; ingreſſur⁹
eſt ꝓnceps. vbi deſcri-
bit differentia iter ꝓn
cipem ꝛ ppm: in mo
do veniēdi ad oīonez
ꝛ redeundi: ꝛ pz litte-
ra vſq; ibi: q Pri
ceps aūt in me. eoꝝ.
nā via porte oriental'
p quaz igredit ꝛ egre-
ditur p̄ceps media ē
inter viā porte aq̄lōa
ris: ꝛ viam porte au-
ſtral'. r Cū igredi-
entibus ingrediet cē.
. i. ſimul tpe: nā igreſ-
ſus eius ꝛ egreſſus nō
impediūt ingreſſuz ꝛ
egreſſū ppli: eo q; ſūt
per diuerſas vias.

Holocaustum aūt offeret ꝓnceps dño in die ſabbati ſex agnos immaculatos ꝛ arietē imaculatuz: et ſacrifi ciū ephi p arietē. In agnis āt ſacrificiū: qō dederit ma nus ei⁹: ꝛ olei hyn p ſingu la ephi. In die aūt calēda rū vitulū de armēto imacu latū: ꝛ ſex agni et arietes im maculati erūt: ꝛ ephi p vi tulū: ephi q̄q; p arietez fa ciet ſacrificiū. Be agnis āt ſicut iuenerit manus eius: olei hyn p ſigla ephi. Cūm q; ingreſſurus ē ꝓnceps per viā veſtibuli porte igredia tur: ꝛ p eandē viam exeat. Et cū intrabit ppls terre i ꝓſpectu dñi i ſolēnitatibus q ingredit p portā aqlonis vt adorēt: egrediat p viam porte meridiane. Porro q ingredit p viā porte meridia ne: egrediat p viā porte aq̄ lonis. Nō reuertet p viam porte per quā ingreſſus ē: ſz e regione illi⁹ egredietur Princeps aūt i medio eo-
rū cū ingredientibus ingre diet: ꝛ cū egredientib⁹ egre dietur: et in nūdinis ꝛ in ſo lēniatibus erit ſacrificiū ephi per vitulū: ꝛ ephi per arietem. In agnis aūt erit ſacrificiū: ſicut iuenerit ma nus eius: ꝛ olei per ſingula ephi. Cūm aūt fecerit prin ceps ſpontaneū holocau ſtum: aut pacifica volunta ria dño apiet ei porta: q̄ re ſpicitad orientem: et faciet holocauſtū ſuū: ꝛ pacifica ſua: ſicut fieri ſolent in die ſabbati: et egrediet claude turq; porta poſtq; exierit. Et agnū eiuſdē anni imma culatū faciet holocauſtum quotidie dño. Sēmp mane faciet illud. Et faciet ſacrifi ciū ſup eo cātamane mane ſextāz ptem ephi: ꝛ de oleo ttiam ptem hyn: vt miſceat ſimile. Sacrificiū dño legi timū: iuge atq; ꝑpetuū. Fa ciet agnum et ſacrificium ꝛ oleum catamane: mane holocauſtum ſempiternuz

termiat offerēti mā̃a: ꝛ ió ſic offerre ē i eius volūtate: ita vī de aiali. ſ. q; offerat quod placet ſibi: dū tamen ſit aial imolaticiū. Plura vero aialia ſunt imolaticia ꝓter agnū: ſic hircus: bos: capra: ꝛ plura alia aialia. Scōz ē: q; ſacrificiū ſpōtaneū pōt interrūpi ꝛ omnino p̄eimit-
ti: de iſto vero dī q; fiat quotidie: ꝛ q; ē ſacrificiū do mio legittimū iu ge atq; ꝑpetuum Et ió dico ſic di uidēdo ſupra di xi: q; p' oblatōem ſacerdoti ſūmi ꝛ p̄cipis ppli: hic ꝓpt agit de obla tōe iugi ſacrificij q̄ i lege p̄cipit om ni die fieri: ꝛ b° ē qō dī: c Et a gnū eiuſdē āni. i. natū eodē āno q̄ ſumit ad imolan dū. d Faciet. ſ. ſacerdos hebdo madari⁹ e Ho locauſtū domio. . i. totū icēſum ad honorē diuinuz: et dī ab holō gre ce qō ē totū latie: cauma qō ē incē diū. f Quoti die. qz nulla dies poſſet trāſiri abſq; oblatiōe iugis ſacrificij. g Sē per ma. fa. illō. qz nullū ſacrificium poſſet fieri añ illō b Et fa. ſacri. ſup eo. i. cū eo: vl ꝓpter ad ipſum. i Catamane. ē āt cata p̄poſitō greca: ꝛ aliq̄ accipit ꝓ trās: vt catagrapho. i. trāſcribo aliq̄ ꝓ p: vt catantiphraſim. i. p antiphraſim: ꝛ hoc mō accipit ꝟ catamane. i. p mane. k Sextā partem ephi. ſ. ſimile. Cetā patēt ex dcīs. l Faci. agnū cē. ſpe titio eſt eiuſdē ſnie ad maiorē aſſertionē. Notādū autē ꝟ q; iuge ſacrificiū veteris legis p̄cipit fieri bis in die. ſ. veſpe ꝛ mane: vt pz i exodo. Et i leuitico nō fit mētio niſi de māne. Et p hoc inuit q; hec ꝓphia loq̄ns de futuro: lo q̄t p̄cipalit de iugi ſacrificio noue legis. ſ. eucariſtia: in quo offert quotidie agnus imaculatus ieſus xp̄s: nec of ferī i veſpe: qz tunc nō celebrat miſſa niſi ex aliq̄ neceſſi tate: vt i ordinibus: ꝛ potiſſime ſabbato ſancto pp. ꝓtra ctionē officij ꝛ alioꝝ agendoꝝ trāſit hora nona añ con ſecrationē hoſtie. Et ſimilit i natali dñi celebrat miſſa ō nocte: eo q; tūc dñs fuit natus de virgie. Sz ꝫ iſtud dcz vī eē qō dī. s. Agnū eiuſdē anni cē. xp̄s aūt nō fuit im molatus p̄io anno quo fuit natus. Ad qō dicenduz q; veritas hebraica nō habet: eiuſdē anni: ſed ſic hz: Agnū anni ſui. Omnis aūt annus eſt ipius xp̄i ſic ꝛ omne tp̄s hebreorum. xiij. Jeſus chriſtus heri ꝛ hodie ipſe ꝛ in ſecula. maxime tempus gratie: cuius anni dicuntur

anni xpi. a Hec dic. hic ponit 3m incidens qđ est de donationibus ꝑncipis: qz si dederit portionē sue hereditatis vni de filijs suis remanebit illi filio z heredibus suis: si aūt det alteri durabit donatio vsqz ad annū iubileum z nō vltra. De possessionibus vō ppli sibi subiecti nō potit accipe z filiis suis dare. Et his dicit pz lra cū dī: Si dederit ꝑn ceps zc. b Et introduxit me zc hic pōit q̄rtū icidens quod ē ō cōfnis: z ꝓio de cōfnis ꝑ sacerdotibus cū dī: Et itroduxit me. s. angelus apparēs i specie viri. c Per ingressū q̄ erat in late pōte zc. sic supra descriptum ē cū ageret de gazophylacijs australibus z aq̄lonarib⁹ habitāt̄ sacerdotuz deputatis. d Et erat ibi locus vergēs ad occidētē. i q̄ erāt cōfne ꝑ sacerdotibus: iō subditur:

Hec dicit dominus deus: Si dederit ꝓceps domū alicui de filijs suis: hereditas eius filiorum suoꝝ erit: possidebunt eam hereditarie. Si aūt dederit legatum de hereditate sua vni suorum suoꝝ: erit illius vsque ad annū remissionis: z reuertet ad ꝑncipez. Hereditas aūt eius filijs eius erit. Et nō accipiet ꝓnceps ō hereditate populi per violentiam: z de possessiōe eorum: sed de possessione sua hereditatē dabit filijs suis: vt nō dispergatur ppls meus vnusquisqz a possessiōe sua. Et introduxit pēr igressū: q erat ex latere porte in gazophylacia scūarij ad sacerdotes: q respiciebāt ad aq̄lonem: z erat ibi locus vergens ad occidentem: et dixit ad me: Iste est locus ubi coquent sacerdotes ꝑ peccato z ꝓ delicto: vbi coquent sacrificium: ut nō efferant in atriū exterius: et sanctificet populus: et eduxit me in atriū exteri⁹: z circūduxit me p quattuor angulos atrij. Et ecce atriolū erat in angulo atrij: atriola singula per angulos atrij. In quattuor angulis atrij atriola disposita: quadrāgita cubitorum per longum z triginta per latum. Mēsure vni⁹ quattuor erāt. Et pies p circuitū ambiēs q̄tuor atriola: et culine fabricate erāt subtēr pōtic⁹ pēr gyrū. Et dixit ad me: Hec est dom⁹ culinaꝝ: i q̄ coq̄nt mistri dom⁹ dñi victimas ppli.

e Ubi coquēt sacerdotes p peccato z p delicto. Istoꝝ. n. sacrificiorum vna ps erat dñi. s. adeps: q̄ in altari holocaustoꝝ cōburebatur: z sāguis qui ad crepidinez effundebat: carnes vero cedūt in vsū sacerdotū: iō sancte dicuntur. f Ut nō efferant i atrium exteriꝰ. i. ad loca vbi admittunt laici. g Et sanctificet populus. i. tangat rem sanctam: vel cōicet cū sanctis. i. sacerdotibus quod nō debet facere: z sic sāctificetur magis ħ accipit ꝑ oppositū. Consequēter agit de coq̄nis ꝓio populari⁹ cū dī: h Et eduxit me i atri. exterius. cuius figura descripta est superius. i Et ecce atriolū zc. i. quoddā spaciū quadratum erat in quolibet angulo exteriorꝭ atrij: ita q̄ murus medius cigēs atrium exterius claudebat quodlibet atriolū i duobus lateribus: z murus bassus alia duo latera opposita. k Xl. cubitoꝝ per longū: z. xxx. per latum. Et iō ista atriola quadrata sūt nō equilatera: sicut atrium interi⁹ describit equilaterū: z murus exterior totius edificij vt patuit ex ꝑcedentibus. Sz de muro medio cigēte atriuz exterius: nō ħ aliqua certitudo ex textu: nec ponūt hebrei ipz equilaterū. l Et culine. i. coq̄ne ſm latinos: ſm hebreos vo culine sūt fornelli sup quos ponunt caldarie: z de subtus ignis: z sic in idē redit. m Subt pōticus. s. atrij interioris: nam pontic⁹ iste sūt fabricate in supiori pte atrij exterioris: iste vero culine in inferiori eius pte. n Per gyrū. i. in q̄ttuor angul: ex quo vī q̄ expositores latini ponētes istas culinas in laterib⁹ pontici⁹ male dicūt: sic. n. ponunt in equali situ montis cū pontic⁹: ħ aūt dicunt exp̄esse eē subter pontic⁹. Itē thalami pontic⁹ orientalium ſm descriptionem eoꝝ lume habere nō possunt: sicut z ipīmet cōcedūt: nisi ex illa parte in qua ſm eos ponunt coq̄ne: z sic si sup coquinas sit edificiū dicti thalami nullo modo lumē habere possunt Si aūt dicat q̄ sint sub diuo: tū sum⁹ z scto⁹ ascēdētes de coq̄nis: reddūt hitationē thalamoꝝ ineptā: pp qđ dicendū q̄ coq̄ne siue culine ponēde sūt i atriol⁹: pp qđ immediate p⁹ ato la loq̄t de coq̄nis: qđ ēt exp̄imit cū sđit: o Hec ē do. i. locus p Culinaꝝ in q̄ co. mini. do. dñi. i. leuite ad h⁹ dispositi z instituti. q Ulcti. po. i. illā ptē victimaꝝ pacificaꝝ: q̄ cedit i vsū ofērētiū: ps aūt q̄ cedebat i vsū sacerdotuz cogbat i gaꝛophylacijs sacerdotū: vt. s. dēz ē. In. c. xlvj. vbi dī i postil. Et agnum Istā lra ꝓtinuat hieronym⁹. Additio

Hoc sacrificiū de q̄ ħ fit mētio nō pōt expōi ō iugi sacrificio ō q̄ agit numeri. xxviij Nā ibi ꝓcipit cū eo offerri decia ps ephi simile: ħ aūt sexta ps ephi: ibi ēt q̄rta hyn olei: ħ vero itia: ibi ēt ꝓcipit fieri cū eo libamē q̄rta ps hyn: ħ vo nulla fit mētio ō libamine vini. Constat āt q̄ ezechiel nō poterat mutare ea que ꝑcepta erant i lege mosaica: ꝑserti i sacrificijs: vnde. ij. pal. viij. Tūc obtulit salomon holocausta dño super altare dñi qđ extruxerat ante porticū: vt p singlos dies offeret in ea iuxta ꝑceptū moysi. vnde expositio hieronymi va est. s. q̄ hoc sacrificiū ē aliud ab illo iugi sacrificio de quo. ē. numeri. xxviij. c. ꝑdicto: sicut ēt in sabbatis z calendis determiauerat sacrificia ꝑ ꝓcipē offerēda alia a sacrificijs sabbatoꝝ z calendaꝝ: q̄ numeri ꝑdcō. c. ꝓcipiuntur. Ad ꝑmū aūt qđ obꝭcit postillator dicendū q̄ hec oblatio est simpliciter spontanea: poterat. n. ꝓceps eam prętermittere sine peccato: sed si eam voluisset facere determinat sibi materia z tempus: que quidē determiatio nō tollit spontaneitatem cū in eius libera volūtate licitū fuerat ei facere et nō facere. Ad 2m dicendū q̄ istud sacrificiū poterat oīo prętermitti: qz multa de istis que tradunt ab ezechiele nō ponebant necessitatem ꝑcepti ꝓout infra deo dante dicet: sz istō sacrificiū nō poterat interrūpi: naz si ꝓnceps acceptasz spōtanee hoc facere: tenebat quotidie cōtinuare. Et pp hoc dī de eo q̄ fiat quotidie. s. acceptante ꝓncipe. Replica.

En. c. xlvj. vbi dī: Et agnū eiusdē anni zc. qđ beat⁹ hieronymus exponit de materia oblationis ꝓncipū: postillator aūt de oblatione sacerdotis: que dicit iuge sacrificium: burgēsis aūt ꝑ beato hieronymo dicit postillatoris expositionē stare nō posse: quia numeri. xxviij. auctoritate dei ponitur forma quātitas z qualitas offerendoꝝ in iugi sacrificio: constat aūt ezechielē legē mosaicā nō posse mutare. Ad qđ respōdeo: q̄ ꝑcepta ħ data nō sunt ezechiel sz dei cui⁹ est condere legem z interꝑtari: ſm quantitatem z qualitatem: imo ſm substantiam sacrificiorum:

vt ꝑ̄z xp̄o totalīt̄ ceremonialia auferente ⁊ legem i mīt̄is mutante. nec valet expositio quā burgensis i adiutoriū sue opinionis assumit: qz cū de hoc sacrificio dr̄ in lr̄a ꝙ debeat fieri quotidie ⁊ semper mane: burgensis expōit. i. ꝑncipe acceptante quasi a ꝑncipiſ voluntate debeat ⁊ oporteat dn̄i p̄ceptū ⁊ eius executio dr̄pēdere: qd̄ falsū videt qz si ꝑnceps nō acceptauerit interrūpit: ⁊ nō fit quotidie semp mane: ⁊ ita nō meret dici iuge legitimuz ⁊ sempiternū: q̄ oia de hoc sacrificio dicūt i lr̄a: nec bene respōdet burgēsis rōnibus positil. non ꝑtie: qz videt ꝙ nō fuit illa oblatio ſpōtanea. Nā iuge legitimū ⁊ sempiternū nō pōt dici ſpōtaneū Et sic fingit burgēsis illud qd̄ dic̄ ad ſcōaz rōnez: ꝙ videlicz posſit interrūpi: qz tūc ñ eēt semper mane iuge ⁊ ceia: q̄ in lr̄a dicunt de hoc sacrificio: burgensis aūt vsqz ad fīnē huius libri aliq̄ dicit valde dubia: ſz nō ꝓbat: ⁊ qz nō sunt directe ꝺ̄ positil. nō ē ꝓpositi negocī̄ circa ea amplius immorari. Sequitur. Cap. XLVII.

ET cōuertit me. Hic ponit ꝯntū incidens qd̄ est de aquis egrediētibus de templo. Et diuidit in tres ptes: nam ꝑmo describitur earū ortus: 2° progressus: ibi Et cōuertit me. 3° ornat⁹ ⁊ effect⁹: ibi Et dixit ad me Circa ꝑimū dr̄: a Et ꝙuertit me ad portaz domus. i. tēpli. b Et ecce aque egrediebant. ꝑ modū fonticuli scaturientis. c Subter limen domus ad orientē. i. fluentes in de ad orientē. d Facies. n. domus. i. ostium templi. Dicūt aūt expositores latini ꝙ limen vnde dicunt h aque oriri ē limē porticus templi: sed textus seqns videt ꝺ̄dicere cū dr̄ e Aque aūt descen. in la. templi dextrū. hoc aūt eē ñ pōt si oriri dicant subter limen porticus templi: qz fluūt ad orientem vt dc̄m est: templū aūt est ad occidentē respectu porticꝰ Et iō dico cū hebreis ꝙ limē vnde dicunt egredi: est limē sanctisanctoꝝ. Unde infra dr̄ de istis aq̄s ꝙ egrediunt de sciario: qd̄ ꝑtie dr̄ de sanctosanctoꝝ: ⁊ inde transibant p templum declinando aliquātulū ad latus dextrū: ⁊ ide ad porticū templi: ⁊ postea ad atriū interius fluendo semp versus orientē inter altare holocausti ⁊ latus meridionale atrū: ⁊ iō subdit: f Ad meridiē alta. dr̄ āt h pars meridional⁹ dextera: qz fluxus istarū aquaꝝ est ab occidente in orientez: vt ꝑz ex dcis. Homo vō ꝓcedens ab occidente i orientē hz ptē meridionalē ad partē dexteram: vt ꝑz ad sensū. g Et cōuertit me. Hic ꝑñt describitur istarū aquaꝝ ꝓgressus. Circa qd̄ sciendū ꝙ expositores latini dicunt: ꝙ iste aq̄ añ suuz egressū de atrio interiori diuidunt in q̄ttuor riuulos: quoꝝ vnus vadit ad cōq̄nas porticuū australiū: alius ad coq̄nas porticuū aq̄lonariū: alū duo ad duo latera porticuū orientaliū: vbi simili⁹ ꝑm eos ponunt coq̄ne. Et isti quattuor riuuli post eoꝝ egressū de porta orientali exterioris muri reflectunt ⁊ ꝙeniunt in vnū. Sed hec diuisio videt ꝺ̄ria textui cū dicitur: Et ꝙuertit me ad viam foras portam exteriorez tē. qz seq̄tur: h Et ecce aq̄ redundantes. i. egredientes.

QUERTIT me .XLVII. portā dom⁹: ⁊t ecce aq̄ egrediebāt subtē limē domus ad orientē. Facies. n. domus respiciebat ad orientē. Aq̄e aūt descēdebāt in latus templi dextrū ād meridiē altaris. Et eduxit me p viā porte aq̄lonis: ⁊ ꝙertit me ad viā foras portam exteriorē: viā que respiciebat ad orientē. Et ecce aq̄ redūdātes ā latere dextro cū egrederet vir ad orientez q hēbat funiculū i mānu sua: ⁊t mēſus ē mille cubitos: ⁊ trāsduxit me p aquā vsqz ad talos. Rursūqz mensus ē mille: ⁊ transduxit me p aquam vsqz ad genua. Et mēnsus ē mille: ⁊ trāsduxit me p aquā vsqz ad renes. Et mensus ē mille torrentē quē nō potui ꝑtrāsire: qm̄ insumuerāt aque ꝓfūdi torrētis: q nō pōt trāsuadari. Et dixit ād me: Cērte vidisti fili hois. Et ⁊duxit me: ⁊ cōuertit ad ripā torrentis. Cūqz me ꝙertisſē: ecce i ripa torrentis ligna multa nimis ex vtraqz pte. Et ait ad me: Aq̄ istē q̄ egrediūt ad tumulos sablī oriental⁹: ⁊ dscē dūt ad plana deserti: itrāb̄ūt maꝝ ⁊ exibūt ⁊t sanabūt aq̄

i A latere dextro. ſ. porte orientalis exterioris muri. Si aūt eēt dicta diuisio aquaꝝ sic ipsi dicūt: ita egrederent a latere sinistro sic a dextro. Nā scōm eos egrediūt per quattuor loca: quoꝝ duo sūt ad dexteram porte: ⁊ duo ad sinistraz. Itē ponūt dictam diuisionē pp duplicē causā: vna ē vt aq̄ seruiāt coq̄nis porticuū: ⁊ hec ē nulla: nam coquine ñ sūt ibi ponē de: vt ostensū ē. s. Alia cā ē vt leuite lauēt ibi hostias: ⁊ hec similiter videt nulla: qz sic ꝑz ex textu seq̄nti aque iste ꝙtoplus ꝓtendunt vsus orientem sūt maiores. Et sic dr̄ in textu post egressū earuz ꝺ̄ muro exteriori mēsurant mille cubiti: ⁊ tamē ibi adhuc aq̄ est parua: ita ꝙ attingit solum vsqz ad talos seu caulas pedum ꝑz hebreoſ. Et oportet vlterius dicere ꝙ sint multo minores prope locum originis. ſ. i atrio interiori: si ibi diuidant in. iiij. partes: ⁊ sic nō apparet qualiter in illis possint hostie lauari. Item ista cā magis est ad oppositū: qz nō diuisa melꝰ deseruiret dicte lotiōi ꝙ diuisa: ꝓpter que dicta diuisio videt ficticia: maxie q̄a textus hoc nō dic̄: sed magis ꝺ̄rium: ⁊ ideo dico cuz hebreis ꝙ aque iste per vnū riuum ꝓcedunt de loco originis vsqz ad exitum de muro exteriori: ⁊ adhuc iste riuꝰ ꝑm hebreos est valde paruus. Nam vbi translatio nr̄a habet: Et ecce aque redundantes a latere dextro. in hebreo habetur: Et ecce aque phialantes tē. i. ita tenues sicut aqua exiens de ore phiale: vt exponunt hebrei.

k Et mensus est mille tē. describitur hic ꝓgressus aque ꝑm eius augmentationez: ⁊ patet ex dictis lr̄a vsqz ibi: l Et dixit ad me. ſ. angel⁹. m Certe vidisti. i. sicut vidisti: sic certitudinaliter fiet: secundū tamen sanum prophetie intellectum: de quo dicetur i fine.

n Et eduxit me. Hic consequēter describitur ornatus flumis ⁊ effectus: ⁊ primo tangitur ornatus cum dicitur: o Ecce in ripa torrentis ligna multa nimis. i. arbores fructifere ⁊ pulchre. Consequenter tangitur effectus cum dicitur: p Aque iste egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis. i. ad iordanem: qui est in parte orientali terre sancte: ⁊ cursu suo trahit harenam: et sic facit tumulos sabuli in aluco suo per loca: in hebreo habetur: Ad terminum orientalem. ⁊ redit in eandem sententiam: nam iordanis fluuius est terminus orientalis terre promissionis. Qz. n. filij israel habuerūt possessionem vltra: hoc fuit per accidens: eo ꝙ habita tores illius terre noluerūt eis concedere transitum pacifice: sed mouerūt contra eos bellum: quibus deuictis filij israel iure belli possederunt terram eoꝝ. q Intrabūt mare. ſ. mortuū siue salis. r Et exibūt. nā iordanis fluuꝰ transit per illud mare: sicut iordanus per lacū losane. s Et sanabūt aque. a salsedie ⁊ amaritudie.

q Et oīs aīa viuens.i. oē animal

r Que serpit. serpere dicūt aialia q̄ mouētur sine pedib⁹: inter q̄ si pisces. s Quocunq; venerit torrens viuet. illō.n.māe dī mortuū: eo q̄ aīal nullū ibi viuit: vt dicit.ī.metheorō: ꝛ p aqs istas ibi descēdentes dlcorabit illō mare: ꝛ viuēt ibi pisces in magna multitudie. Et sic p̄z lr̄a vsq; ībi: t Ab engaddi vsq; ad engallū. duo sūt loca sup q̄ piscatores siccabāt retia sua. v In littoribus aūt eius. vbi crescūt canne.

Et ōmnis aīa viuens: quē serpit: quōcūq; venerit torrens: viuet: ꝛ erūt pisces ml̄ti satis: postq; venerit illuc aque iste. Et sanabuntur ꝛ viuent oīa: ad que venerit torrens: ꝛ stabūt super illa piscatores. Ab ēngaddi vsq; ad engallū siccatio sagenarū erit. Plurime speciēs erūt pisciū eius: sicut pisces maris magni multitudinis nimie. In littōribus aūt ei⁹ ēt in palustribus nōn sanabuntur: quia in salinas dabuntur. Et super torrentē orietur i ripis eius ex vtraq; parte omne lignū pomifer. Nō defluet foliū ex eo ꝛ nō deficiet fructus eius. Per singulos menses afferet primitiua: q̄ aq̄ eius de sanctuario egredientur. Et erunt fructus eius in cibū

x Et in palustrib⁹. vbi aq̄ egredientes ō ripis stāt p modū stagni. y Nō sanabūtur. a salsedie: ꝛ fōdit cā: z Quia i salinas dabunt. p ꝓdūcto ciboꝝ ꝛ pulmētorū. Cōsequēt resumit ornat⁹ flumis cū dicit Et sup torrētem rē. ꝛ patz lr̄a vsq; ibi:

ꝛ Per sin. mē. afferet ꝓmitiua. i. fructus sufficiēt maturos ad esū. ceta patēt. Et qm̄ ꝓpleta sūt oīa ad dispositiones tēpli ꝛ edificioꝝ ptinētia: hic ponēda ē figura rep̄sentās simul totū edificiū qō p partes ē supius figuratū ista tn̄ rep̄sentatio erit fm lineas fundamentales tantum.

a Hec dic dñs. Superius a principio quadragesimiquinta ca. inchoata fuit descriptio terre diuidēde: & descriptis qb'dam incidentibus interpositis: h scriptura reuertit ad describendū dcam diuisionē prius ichoatam. Et prio ponūt huius tre tmi: 2° modus diuidendi: ibi Et diuidetis. Prima in quattuor ptz q̄ttuor tmios huius tre. Et p° describit termin' aq'lonaris: 2° termin' occidentalis: ibi Pozro plaga occidentalis. 3° australis. ibi Plaga aūt australis. 4° occidental: ibi Et plaga maris. Circa partes istas q̄ttuor considerandū q ciuitates h nominate & loca nō semp attigūt fines termioz: sz sūt ppinque: sic si dicere tur q villa vnonēsis ē terminus normannie versus parisius: eo q inter ipsam & riuū di uidentē a frācia normānia nō est aliqs loc' notabilis nec spatiū magnum terre: sz q̄si dimidia leuca. Et pz hra paucē excepta: q̄ discurrent: b Oz ioseph duplicē funiculum hz. & hoc fuit ex ordinatione iacob q̄ adoptauit in filios manassen & ephraim filios ioseph geñ. xlv iij. vt eēnt capita duarum tribuū: & haberēt possessiones in tra ꝓmissionis sicut alie tribus. c Super quā leuaui manū meam. p modū iurādi. d Ut darē patribus vestris. qō patet de abraā geñ. xxij. Per memetipsū iurauit dic dñs &c.

& folia eius ad medicinam

e Hic ē aūt terminus tre ad plagam septētrionalem. i. determinantē latus aqlonare. f Et erit tminus a mari. i. incipiens a mari mediterraneo versus occidentē. g Usq ad atriū enon. i. ꝓcedens versus orientē vsq ad locum istum. h Terminus damasci. i. de termis hui' ciuitatis. Emath .n. & istud atriū sūt in ꝓximio damasci & sub ei' dominio: iō quasi p eadē termiatione accipiuntur. i Et ab aquilone vsq ad aqlonē. nō intelligit p hoc distensio versus aqlonē vltra terminū p̄dictū: sz termiatio lateris aqlonaris quod hz duos terminos: vt dcm ē: & vterq; notatur h aquilo.

Hec dic dñs deus: Hic est tmin': i quo possidebitis terram i duodecī trib' isrl: qā ioseph duplicē funiculum hz. Possidebitis āt eā singuli eque: vt frater su' sup̄ quā leuaui manū meaz: ut darē pribus vris. Et cadet tra hec vobis i possessiōez Hic ēst āt tmin' tre ad plagā septētriōalē a mari magno: via ethalon venienti' sedada emath berotha sabarī: q̄ ē inter terminum damasci & confiniū emath dom'thicon: q̄ ē iuxta tmi' nū auran: et erit terminus a mari ūsq ad atriū enō terminūs damasci: et ab aglone ad aqlonē tmin' emath: plaga septētrionalis. Oz ro plaga oriental' ō medio auran & ō medio damasci: et ō medio galaad et ō medio tre isrl: iordāis distermināt ad mare orientale: metiemi plagā orientalē. Plaga aūt australis meridiana a thamar vsq ad aquas cō tradictōis cades: et torrēs ūsq ad mare magnū: & hec ē plaga ad meridiē australē Et plaga maris: mare magnū a ꝓximio per directum donec venias emath: hec ē plaga maris. Et diuidetis terrā istam vobis p tribus isrl: & mittetis eā in hereditatē vobis et aduenis: q accesserint ad vos: qui genuerit filios i medio vestrū: et erūt vobis sicut indigene inter filios isrl. Vobiscū diuidēt possessionē in medio tribuū isrl. In tribu aūt q̄cūq; fuerit aduena: ibi dabitis possessionē: illi ait dominus deus. XLVIII.

Et hec noia tribuū ā finib' aqlōis iuxta viaz ethalō pgētib' emath atriū enon tmin' damasci ab aqlōe iux' viā emath: et erit ei plagā orientalis mare: dan vna. Et ā tmio dā á plaga

egypti: & ad mare mediterraneū termiatur. r Et plaga maris. s. occidental: nam mare mediterraneū claudit totū latus occidentale tre ꝓmissionis: & dī mare magnū respectu maris mortui: quod est q̄dam lacus: & q: ꝓiūgit oceano i termio occidentali terre hitabil'. s Donec veni. emath. ista emath ē alia a supra dca: q lōge ē a mari mediterraneo: ista vo iuxta mare: alit .n. nō terminaret latus occidentale illi' terre. t Et diuidetis. Hic ꝓnter describit modus diuidēdi & az dicto modo tmia tam: & p° q̄tuz ad extraneos: 2° q̄tū ad intraneos i pncipio se. ca. Circa primū dī: Et diuidetis terrā istā vobis. sequitur: v Et aduenis qui accesserit ad vos. de gentilitate ꝓuersus ad iudaismū. x Qui genu. fi. i me. ve. post suam cōuersionē: & sic ad eos ptinet hereditas patrum. y Et erūt vobis sic idigene. inē filios isrl babēdo hereditatem sicut ipsi.

z In tribu aūt quacunq; fuerit aduena. i. q̄cunq; tribus cōuerterit gentilē ad iudaismū dabit illi possessionē i sorte sua: vt sic nutriat eum in cultu vnius dei: sicut adduxit eū ad cultum diuinum. Cap. XLVIII.

a Et hec noia. Hic describit tre diuisio q̄tuz ad intraneos. Et diuidit i tres ptes: quo prio describuntur sortes septē tribuū: 2° sortes sacerdotū leuitaz ciuitatis & pncipis: ibi Et sup terminū iuda. 3° describunt sortes q̄nq; tribuū: ibi Et reliq; tribub'. Circa primū sciēduz q sic. s. dcm ē: sortes tribuū incipiūt a termio orientali toti' terre: & terminātur ad mare mediterraneū qō ē terminus occidētal'. Inter istos āt duos tmios accipit lōgitudo cuiuslibet sortis: & latitudo ab aqlone versus austrū ꝓcedēdo. Et p̄ma sors incipiēdo a pte aqlonari ē ipi' dan: scda aser: tcia neptalim: q̄rta manasse: q̄nta ephraim: sexta ruben: septia iude: fm modū supi' figuratū. xlv. c. & hoc ē qō dī: b A fini. aqlo. icipiendo latitudies sortiū. c Juxta viā ethalō pgē. emath &c. iste ciuitates sūt i tmio aqlonari toti' terre: vt pz ex p̄dcis. d Et erit ei plaga orientalis mare dan vna. i. sors dan fm suam longitudinē continebit iter orientalē tminū totius terre & mare mediterraneū qō ē terminus occidentalis terre. e Et a termio dan. i. iuxta terminū dā f A plaga orientali &c. i. ab orientali termino terre.

s Usq; ad plagā maris. i. usq; ad occidētalē eius terminū continebit lōgitudo sortis aser: ⁊ sic exponat lra de alijs sortibus. h Et super terminum iuda. Hic ꝓsequenter ꝺscribūtur quattuor portiones: ⁊ diuidit i quattuor partes scōm quattuor portiones que patebūt ꝓsequēdo. Notandum autez ꝙ consideratis his q̄ supra dcā sunt q̄drageſimoqnto .c. ⁊ ispecta figuā patēt ꝓ magna parte ea q̄ dicunt hic de istis quattuor portionibus. Primo igitur determinatur eorū spaciū cum dicit: h Et super terminuz iuda. idest iuxta sortem eius i A plaga orientali usq; ad plagam maris. idest a termino orientali usq; ad occidētalem: non tamē totius terre. sz trium portionū: scilicet sacerdotum leuitarum et ciuitatis. k Erūt primitie. quia in istis est templuz. l Quas separabitis. a portōnib⁹ alijs. m .Xxv. milib⁹ calamis latitudinis ⁊ longitudinis. Tres. n. portiones dicte simul iuncte faciūt spacium q̄dratuz equilaterum cui⁹ quodlibet latus ē vigitiquinq; miliuz calamorum. n Sicut singule partes tē. idest sicut portiōes tribuuz incipiūt ab orientē: ⁊ termināt in occidentem secundum longitudinem suam: ita ⁊ iste tres ab inuicem diuise: sed in hoc est differentia ꝙ sortes tribuum incipiunt a termino orientali totius terre: ⁊ in eius occidentalem terminum finiuntur. Iste vero tres portiones non sic nisi cū eis pōat portio ꝓncipis vsus orientē ⁊ occidentē: vt ꝓz i figura supi⁹ posita. xlv. c. Lōseq̄nter describit portionē sacerdotū dicēs: o Et erit sactuariū i medio ei⁹. i. tēplū i portōe sacerdotū: vt patz ex sequētib⁹. p Primitie q̄s sepabit dño. i. sacerdotibus ministris dñi. q Lōgitudo .xxv. milib⁹. s. calamis ab oriente i occidētē. r Et latitudo decē milib⁹. ab aq̄lone i austrū. Conseq̄nr describit q̄ttuor latera huius portionis sacerdotum dicens: s Ad aquilonem. i. latus aquilonare. t Longitudinis vigintiquinq; milia. quia mensurat longitudinē h⁹ portionis: ⁊ idem est de latere meridionali: qō ex opposito sibi mēsurat scōm lōgitudinē. Latus āt occidētale quod est versus mare: est tm̄. x. miliū calamorū: ⁊ sibi orientale: q̄ mēsurat ex opposito latitudinē h⁹ portionis: ⁊ sic ꝓz lra usq; ibi: v De filijs sadoch. q̄si diceret sacerdotes ministrātes in hoc scūario erunt iusti et mūdi ab idolatria. x Sed ⁊ leuite tē. hec ē scōa ps in qua describit portio leuitaz: q̄ filius est oio i lōgitudie ⁊ latitudine portioni sacerdotū: ⁊ sic ꝓz lra. y Quinq; milia. hic ꝓnter agit de portiōe ciuitatis cuius longitudo est. xxv. milium calamorum: ⁊ latitudo .v. milium: ⁊ hoc est quod dicitur:

y Quinq; milia autem que supersunt in latitudine. s. totⁱ spacij trium portionum dictaz: q̄ latitudo est xxv. miliū calamorz vt dcm ē. s. h⁹ āt latitudis portio sacerdotum capit. x. milia ⁊ portio leuitaruz. x. ⁊ sic ñ restant nisi q̄nq; milia q̄ faciunt latitudinē portōis ciuitatis. z Per. xxv. milia ꝓ pbana erūt vrbi tē. .i. v .milia latitudis dcā ptēsa. p. xxv. milia lōgitudis faciunt portionē ciuitatis q̄ diuidit i tres ptes. s. i ciuitatē ⁊ el⁹ suburbana ⁊ agros ꝓ fuietib⁹: vt ꝓz i figura. ē. xlv. ca. Qāt iste ptes dicunt h ꝓpbana: h⁹ ē large accipiēdo. s. ꝓpbanū ꝓ cōi vel laico: ḍa de putāt vsibus laicoz.

arium erit dc̄filijs sadoch: qui custodierūt ceremōias meas: ⁊ non errauerūt cuz errarēt filij israel: sicut errauerūt ⁊ leuite. Et erūt ꝑmitie de ꝑmitiuis terre sanctū sāctoz iuxta terminuz leui taz: Sed ⁊ leuitis similiter iuxta fines sacerdotuz vigitiqnq; milia longitudinis ⁊ latitudinis decem milia. Sil lōgitudo vigintiqnq; miliū: ⁊ latitudo decem milium. Et non venūdabunt ex eo neq; mutabūt: neq; trāsferēt ꝑmitie terre: q⁹ sanctificate sūt dño. Quinq; milia āt: que supsūt i latitudie pēr vigitiqnq; milia ꝓpbana erūt urbis i bitaculū ⁊ i suburbana. Et erit ciuitas i medio eius: ēt be mēsure eius: Ad plagam septēttrionalem quingenta ⁊ q̄ttuor milia: ⁊ ad plagā meridianā quingenta ⁊ quattuor milia: ⁊ ad plagā orientalez qngēta ⁊ quattuor milia: ⁊ ad plagā occidētalē qngēta ⁊ q̄ttuor milia. Erūt āt suburbana ciuitatis: ād aq̄lonē ducēta qnq̄gita: ⁊ ad meridiē ducēta quinquagita: ⁊ ad orientē ducenta qnq̄gita: ⁊ ad mare ducēta qnquaginta. Quod āt rliquū

Lōseq̄nr describit mēsura istaz triū partiū: ⁊ ꝓmo ciuitatis cū dr: a Et be mēsure tē. vbi describit hec ciuitas in q̄dro equilatero: cuius qlibet lat⁹ cōtinet q̄ttuor milia calamoz: ⁊ qngentos: ⁊ sūt q̄ttuor latia ꝑ q̄ttuor ptes orbis: et ꝓz lra. Lōsequēr describūt suburbana cū dr: b Erūt aūt suburbana ciuitatis. ⁊ sic dicit Ra. sa. suburbana dicūt loca i circuitu ciuitatis: in qb⁹ nō pnt dom⁹ edificari: nec cultura fieri vineaz vel segetū ⁊ h⁹ i: sz sūt ad recreationē ciuiū: q̄z latitudo iuxta murū ciuitatis describit cū dr: c Ad aq̄lonez ducēta qnq̄gita. s. calami ⁊ silr ad alias tres ptes: ⁊ ꝓz Lōseq̄nr describit portio seruiētiū ciuitati: cū dr: d Q.ō āt reliquū fuerit in longitudie. ciuitatis portionis scōz suā totalitatē: ⁊ dicit in longitudine: q⁹ ciuitas cū suis suburba

nis occupat. v. milia calamos i q̃dz: vt pz ex predictis: sed sic de latitudine totius portois nihil remanet versus aquilonē z versus austrū: sed de longitudie eius versus orietē remanēt. x. milia calamorz: z tātū vsus occidentē: de quibus subdit: e Et erunt fruges eius. q colebāt: f In pānes .i. p pānibus faciēdis:

g His q̃ seruiūt ci uitati. Dicit hic glo. hebraica: q̃ isti sunt gabaonite: q̃s iosue ō putauit ad seruitium cōitatis: iosue. ix. Sz hoc nō est vez q̃a iosue nō deputauit eos nisi ad seruiendum ō aqs z lignis i domo dñi: vt pz ibidē. Ciuitas āt hic describit sepata a tēplo per totā portionē leuitarz: cuius latitudo ē. x. milium calamorz: z iterū p magnā ptē latitudinis portōnis sacerdotū: vt pz ex predictis. Itē de istis seruiētibz statis sbdit: h Seruiētes āt ciuitati opabūt. in diuersis officiis: ciuitatē custodiendo: malefactores pūiendo: z pacē inter ciues conseruādo: z huiusmodi. i Ex oibus tribubus isrl. i. hoies ad hoc apti assumēt ex oibz tribubus isrl indifferēter: z sine acceptōe: de q̃bz tribubz nō sūt gabaonite. k Oēs p̄mitie z̄c. recapitulatio ē mēsure spacij p̄tinētis portionē sacerdotū: leuitarz: z ciuitatī q̃ ē. xxv. miliū calamorz in q̃dz. l Q.ó āt. Dic q̃ter ōscribit portio p̄ncipis: cui latitudo ē. xxv. miliuz calamorz: sic z spaciū triū portionū predcārz. Lōgitudo vo eī a latere orientali trium portionum predictarum usq; ad terminuz orientalem totius terre supra determinate: z siliter a latere occidentali earūdem vsq; ad terminum occidentalem eiusdez terre: z hoc est quod dicitur: l Quod autem reliquū fuerit p̄ncipis erit ex omni pte. in hebreo hī: Hinc z inde. q̃a in parte orientali z occidentali tantum respectu trium portionum predictarum est portio p̄ncipis: ideo subditur:

m Primitiarum sanctuarij. in istis primitijs intelligitur portio sacerdotum z etiam leuitarum: z similiter ciuitatis ideo sbditur: n Et possessiōis ciuitatis e regiōe. xxv. miliū primitiarum. tres enim portiones predicte lateraliter iuncte faciunt. xxv. milia calamoz per quadruz: vt supra dictum est. o Usq; ad terminum orientalez. ideſt a latere orientali dictarum primitiarum usq; ad terminum orietalem totī terre est supple: portio p̄ncipis. p Sz z a mari e regione. xxv. milium. ideſt a latere occidentali dictaruz primitiarum quod vocatur hic mare eo q̃ est versus mare mediterraneum. q Usq; ad terminum maris. ideſt usq; ad littus maris totā irāz terminātis. r Similiter in partibus p̄ncipis erit. ideſt de possessiōe eī. s Et erūt primitie sanctuarij z sanctuarium templi in medio eius. i. possessionis p̄ncipis: nam ab oriente et occidente includit

fuerit in lōgitudie scōm primitias scūarij decē milia i orietem: z decē milia in occidētē erunt: sicut p̄mitie sāctuarij: ēt erūt fruges eius in pānes: his q̃ seruiūt ciuitati. Seruientes āt ciuitati opabūt ex oibus tribubz israel. Omnes p̄mitie vigintiqnq; miliū p uigiti qnq; milia i quadrū sepabūt i primitias scūarij z i possessionē ciuitatis. Quod aūt reliquū fuerit: p̄ncipis erit ex oi pte p̄mitiarz sāctuarij ēt possessionis ciuitatis e regione: vigintiqnq; miliuz p̄mitiarz: ūsq; ad terminum orietalē: sed z a mari e regione vigintiqnq; miliuz ūsq; ad terminū maris siliter in partibus p̄ncipis erit. Et erūt p̄mitie sanctuarij z sāctuariū templi i medio eius.

De possessione āt leuitarz ēt de possessiōe ciuitatis i medio ptiū p̄ncipis: erit in terminū iuda: ēt i terminuz beniamin: ēt ad p̄ncipē pti nebit. Et rēliquis tribubus erūt tales portiōes: A plaga orietali usq; ad plagaz occidētalē: beniamin vna: Et ō terminū beniamin a plaga orietali usq; ad plagam occidentalez symeon vna: Et sup̄ terminuz symeonis a plaga orietali usq; ad plagā occidētalez isachar vna: Et sup terminum isachar a plaga orientali usq; ad plagā occidentalē çabulon vna: Et super terminū çabulō a plaga orientali vsq; ad plagā marī gad vna: Et sup̄ terminuz gad ad plagā austri i meridiē: ēt erit finis de thamar ūsq; ad aq̃s

dictas primitias: vt dictuz ē. Consequenter ostenditur quid sit a latere australi z aquilonari: cum dicitur:

t De possessione autem leuitarum z̄c. Hec prepositō de vno modo tenetur materialiter: z sic exponit hugo cardinalis vt sit sensus: Illud quod pertinet ad possessionem leuitarū: sub quo nomine intelligunt sacerdotes hic: eo q̃ si de tribu leui.

v Et de possessione ciuitatis. i. illud quod ptinet ad possessionē ciuitatis. x In medio partiū p̄ncipis. supple existens. naz vna ps p̄ncipis icludit p dicta ab oriente: altera ab occidente. y Erit iter terminū iuda. ab aquilone. z Et inter terminū beniami. ab austro z sic littera ista loquitur de limitatōne portionis sacerdotum: leuitarum: z ciuitatis a parte aquilonari z australi. Sz hec expositio videtur esse p̄traria littere imediate p̄cedenti: que loq̃t de limitatiōe portionis p̄ncipis: similiter littere imediate sequenti: cū dicit: a Et ad p̄ncipem pertinebit. q̃ ipse exponit extorte sic. i. ad portionē attinget p̄ncipis: nā ad ipam terminatur ab oriente z occidente. Itē hec expositio non est solum extorta sed etiā falsa: nā vbi translatio nra hz: Et ad p̄ncipē pertinebit. in hebreo hī: Et p̄ncipis erit. Ex quo patet manifeste q̃ loquitur de p̄ncipis portione. Dicendū igitur q̃ hec prepositio de aliq̃n tenet localr imminatue: vt cū dī: talis recessit de parisius: li de: signat terminū a q̃ recessit: z sic tenet h cū dī: De possessiōe leuitarz z̄c. i. de termio istarz possessionū ab orietē z occidēte: p cedit possessio p̄ncipis: vsq; ad imminū orietalē z occidētalē totī ītre: z imminat ad sortē iuda ex pte aq̃lōis: z ad sortē beniami ex pte austri: z eodē mō terminātur tres portiones p̄dicte: vt pz in figura: sed scriptura loquitur hic ō possessiōe p̄ncipis. b Et reliqs tribub. Hic cōsequnt describūt sortes. v. tribuū exñtes a pte australi terre: ita q̃ sors beniami scōz suā lōgitudiez situat iuxta portōes p̄ncipis z ciuitatī: z p̄ñi alie ōttuor p̄cedendo vsus austrz: z sors gad ē i fine australi totius tre: sic describit i figura. s. posita. xlv. c. q̃ diligēt inspecta pz lra pauciſ exceptis. c Et ō terminū beniami. i. iuxta sortē eius. d Et super terminū symeonis. i. iuxta sortē eius.

e Et erit finis. i. imin' sortis gad: z p̄ ps imminus australis totius terre. f De thamar. nomen ē ciuitatis exñt in termino australi tre iter terminos terre orientalē z occidētalē: ió sbdit: g Usq; ad aq̃s p̄tradictōis

chades: de quib⁹ aquis hī Nume. xx. ⁊ sūt vsus orientez. h Hereditas contra mare magnū. i. sors gad ptendit vsq; occidētē: vsq; ad mare mediterraneuz: qđ dī h mare magnuz respectu mar' mortui. Cōsequēt ponitur recapitulatio breuis dēe diuisiōis cū dicitur: Hec ē ira nē. ⁊ patet.

i Et hi egressus Hec ē vltima ps i q̄ describitur ciuitas edificanda in quadro eq̄latero: cuius latia sī dispōsita vsus quattuor portadictiōis cades: hereditas contra mare magnuz. Hec est terra quam mittetis in sortem tribubus israel: ⁊ he partitiones earum ait dominus deus: Et hi egressus ciuitatis. A plaga septētrionali quingentos ⁊ quattuor milia mensurab: ⁊ porte ciuitatis omnibus tribubus israel. Porte tres a septentrione. Porta ruben vna: porta iuda vna: porta leui vna. Et ad plagam orientalem quingētos ⁊ quattuor milia: ⁊ porte tres. Porta ioseph vna: pōta bēiamī vna: porta dā vna: Et ad plagam meridianam quingentos ⁊ quattuor milia metieris: ⁊ porte tres: Porta symeonis vna: porta isachar vna: porta çabulon vna: Et ad plagam occidentalem qngentos ⁊ q̄tuor milia: ⁊ porte tres: Porta gad vna: pōta aser vna: porta neptali vna p circuittum decez ⁊ octo milia. Et nōmē ciuitat' ex illa die dōmin' ibidē: āmē.

Explicit eçechiel ꝑpha

beneficiorum influentiam. n parte) orbis principales: ⁊ qōlibz latus hz i lōgitudine calamos q̄ttuor milia qngētos ⁊ tres portas a tribus ꝟbub' ōnoiatas. Dicit igit: i Et hi egress' ciuitat' i. latia ⁊ porte per quas fit egressus. cetera patent in spectā figura hic inferius posita vsq; ibi: ¶ Etnom̄ ciuitat' sup̄le erit. l Ex illa die. q̄ erat edificata. m Dominus ibidē. ñ solum per essentiaz potentiam ⁊ presentiam: sicut est in alijs locis: sed etiam per specialem suoruz Amen. idest sic fiat.

Completa expositiõe visionis imagiarie: procedẽdũ est ad iquirendũ q̃d per ocãm visionẽ imagiariã designetur. Nã hic ẽ itellectus p̃ncipalis pphetie sicut ostẽsum fuit supra i p̃n° capli quadragesimi. Sciendũ igitur q̃ circa hoc varie dixerũt doctores hebrei silr et latini. Antiq̃ uero hebrei dixerũt q̃ imaginaria visio edificatõis tẽpli ⁊ ciuitatis que predicã ẽ: signat reedificationẽ tẽpli post redituz captiuitatis babylonice per çorobabel ⁊ socios eius: ⁊ reedificationẽ ciuitatis hierosolymitane per neemiam ⁊ populũ isrl̃ ad hoc adiuuãtem. Dixerũt tñ q̃ hec edificatio nõ fuit cõpleta tẽpore çorobabel ⁊ neemie: sed plures reges psaꝛ deuoti addiderunt ad edificia ista potissime circa tẽplũ: vt satis haberi põt ex primo esdre: ⁊ 2° machabeoꝝ. Dicit etiã iosephus antiq̃tatis iudaice lib̃o. xv. q̃ herodes ascalonita rex iudee cuius tpe natus fuit chr̃istus fec̃ edificia magna ⁊ sũptuosa ad fortificationẽ ciuitatis ⁊ õco rẽ templi. Dicit etiã q̃ ad altitudinẽ templi addidit sexaginta cubitos. Nã çorobabel ⁊ alĩ adiutores eleuauerunt ipm per. lx. cubitos tantũ: ⁊ ipse addidit. lx. vt sic esset eiusdẽ altitudis sicut fuerat templũ salomõis per chaldeos destructũ ⁊ tanta descripta est supra altitudo huius tẽpli imaginarie visi. Ad hoc aũt inducũt argm̃ ex p̃n° visionis capli q̃dragesimi: vbi fit mentio de destructione ciuitatis per chaldeos: cũ dr̃. xiiij. anno postq̃ percussa est ciuitas facta est sup me manus dñi rẽ. Et p̃ñter describit edificationẽ ciuitatis ⁊ tẽpli vsq̃ ad finẽ libri. Ex quo vr̃ q̃ ad p̃solationẽ populi ad huc in captiuitate detenti propheta loq̃t̃ de mãli reedificationе ciuitatis et tẽpli: quã dicunt ꝑpletam mõ predicto: sed hoc dcm̃ stare non potest: qõ ostendo p° de ciuitate ⁊ tẽplo simul: 2° de quolibet per se. De tẽplo nãq̃ p çorobabel ichoato pz p̃mo esdre tertio: q̃ fuit edificatũ i eodẽ loco in q̃ fuerat tẽplum salomonis. Et silr de reedificatione ciuitatis p neemiã patet. Neemie scdo: q̃ fuit in eodem loco in q̃ prius fuerat: nã reedificata fuit reparando interruptões ⁊ ruinas muroꝝ per loca dissipata. Certũ est aũt ex tertio ⁊ quarto regũ q̃ templũ salomonis edificatũ fuit in ciuitate hierl̃m: ⁊ per p̃ñs tẽplũ reedificatũ per çorobabel: ⁊ in h° ꝓueniunt oẽs hist̃oriographi iudei ⁊ latini. Templũ aũt ⁊ ciuitas q̃ imaginarie supra describũtur distant ab inuicem p. xxviij. miliaria ⁊ plus: q̃ ipossibile est vt vr̃: q̃ visio imaginaria de edificatione ciuitatis ⁊ tẽpli post reditum de babylone itelligat. Qz aũt tãtuz distet declarat sic: Nã inter ciuitatem supra descriptã cũ suburbanis suis ⁊ iter tẽplũ cũ oibus sibi adiunctis edificijs: est tota latitudo portionis leuitaꝝ continens decẽ milia calamoꝝ: ⁊ de latitudine portõis sacerdotũ quattuor milia calamoꝝ ⁊ plus: sed istud plus dimitto. Ista vo. xiij. milia calamoꝝ faciũt. xxviij. miliaria: qõ sic declarat: Nã q̃nq̃ pedes faciunt vnũ passuz: passus. cxxv. vnũ stadiũ: octo vo stadia faciunt vnũ miliare sic notatuz: quia cõtinet mille passus: qõ patet ex dictis: nã octies. cxxv faciũt mille: vñ vsus: Quinq̃ pedes passũ faciũt: passus q̃z cẽtũ. Uigiti q̃nq̃ stadiũ: si des miliare Octo facis stadia: duplicatũ sit tibi leuga. hoc igit̃ supposito: videndum ẽ de q̃ntitate calamoꝝ. Ex dictis aũt supra q̃dragesimo capło pz q̃ vnus calamus ꝓtinet sex cubitos: de cubitis scũarũ: q̃z quilibet continet vnum cubitũ vsualẽ ⁊ palmũ: vt ibidem fuit oñsũ: cubitus aũt vsualis ꝓtinet pedẽ ⁊ dimidium: ⁊ sic calamus cõtinet nouẽ pedes ⁊ cũ hoc sex palmos qui faciunt vnũ pedẽ ⁊ plus: sed illud plus dimitto: ⁊ sic pz q̃ calamus vnus continet duos passus. Igit̃ cũ mille passus faciant miliare vnũ: vt predicm̃ ẽ: sequit̃ q̃ mille calami faciũt duo miliaria: ⁊ per p̃ñs. xiiij. milia calamoꝝ faciũt. xxviij. miliaria: ⁊ sic patet ꝓpositũ. 2° separatim ostenditur de templo ⁊ ciuitate inchoatis per çorobabel ⁊ neemiam: ⁊ primo de tẽplo quia supra describitur murus exterior longitudis quingentorum calamorum in quolibet quattuor laterum suorum: quingenti vero calami faciunt vnum miliare: ⁊ sic circuitus muri est quattuor miliaria. Circuitus autem tẽpli per çorobabel inchoati nunq̃ fuit tante cõtinentie: imo nec etiam cum tota ciuitate hierusalem in qua fuit: ergo rc̃. Item propheta vidit aquas egredientes de templo ⁊ procedentes vsq̃ ad mare mortuum ad sanãdum illud de sua amaritudine: vt possent pisces ibi viuere: vt habetur supra. xlvij. capło. Certum est autez q̃ in templo per çorobabel inchoato: ⁊ postea per romanos destructo: nunq̃ fuerunt tales aque: nec mare mortuum factum est dulce. Item idez potest argui de lignis fructiferis supra dictas aquas existentibus: ⁊ primitiua facientibus: quolibet mense: qz nũq̃ ita factum est: ergo rc̃. ꝓpter hec ⁊ multa in visione ezechielis prescripta q̃ verificari non possunt de tẽplo post captiuitatem reedificato: patet falsitas opinionis predicte. Item idem ostẽditur de ciuitate per se: quia supra vltimo capło describitur in quadro equilatero: cuius quodlibet latus continet calamos quattuor milia ⁊ q̃ngentos: que faciunt lx. miliaria: vt patet ex dictis supra. Et circuitus ciuitatis ibi describitur decẽ ⁊ octo milũ calamorum qui faciunt. xxxvj. miliaria. ciuitas autem inchoata p neemiam nunq̃ habuit tantam capacitatem: nec etiam decimam partem: propter quod dicta opinio reprobat modo non solum a latinis sed etiam ab hebreis.

Dicunt igitur hebrei moderni q̃ hec vltima visio ezechielis est intelligenda de edificijs ciuitatis ⁊ templi: in aduentu messie construendis: quez expectant venturum tãq̃ hominem purum prophetam tamen sanctissimum: etiam moyse sanctiorez. Dicunt etiam q̃ regnabit tpaliter super omnes gentes quas sibi subiiciet ⁊ iudeis: ⁊ edificabit ciuitatez ⁊ templum materialiter: sicut hic describitur ab ezechiele p̃pheta. Dunc autem errorem quantum ad hoc q̃ negãt chr̃istum in lege ⁊ prophetis promissum esse deuz: ⁊ q̃tum ad hoc q̃ dicunt eius aduentum adhuc futurum: ego satis improbaui per scripturas veteris testamenti in quadam questione de quolibet: annis pluribus iam elapsis: tamen adhuc repetaz pauca de illis: ⁊ primo ad ostendendum q̃ chr̃istus in lege ⁊ prophetis promissus sit vus deꝰ ⁊ verus homo: dicitur enī Esaie. ix. de ipso: Paruulus natus est nobis: ⁊ filius datus est nobis. in quo exprimit̃ manifeste eius humanitas: per hoc autẽ qõ subdit̃: Et vocabitur nomẽ eius admirabilis cõsiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. exprimitur eius diuinitas. Item hieremie. xxiij. Ecce dies veniunt dicit dominus ⁊ suscitabo dauid germen iustuz. vbi translatio chaldaica apud hebreos auctẽtica habet Statuã dauid messiam iustum: ⁊ regnabit rex ⁊ sapiens erit: ⁊ faciet iudicium ⁊ iusticiam in terra. sequitur: Et hoc est nomen qõ vocabũt eũ dominus iustus noster. Per hoc autez quod dicitur Suscitabo dauid germen iustum. apparet eius humanitas: per hoc autẽ qõ sequit̃: Et hoc est nomen qõ vocabunt euz dominꝰ iustus noster. exprimitur eius diuinitas: nam pro hoc nomine dominus hebraica veritas habet nomẽ domini tetragrãmaton: quod scõm hebreos est nomen summi dei creatoris omnium. Unde dicit rabi moyses i libro directionis dubiorum parte prima capło. lx. q̃ hoc nomen domini tetragrãmaton significat diuinam essentiam significatione perfecta ⁊ immixta. Cetera vero nomina videntur deriuata ab operibus diuinis: vt creator: dominus: saluator: ⁊ huiusmodi. Item michee. v. dicitur. Et tu bethleem ephrata: paruulus es in milibꝰ iuda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in israel: ⁊ egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Qz autez

hec auctoritas etiã scõm hebreos itelligatur de christo
p3 Matth. ij. quia sapientes iudeorum eaz allegauerũt
cozã herode querenti natiuitatis christi locũ: t p egres-
sũ eius de bethleem exprmitur eius natiuitas tpalis in
humana nã: per egressum autẽ ipsius ab initio a dieb⁹
eternitatis: exprimitur eius natiuitas eternalis in natu-
ra diuina. Q autẽ scdo dicunt christum adhuc ventu-
rum est falsum: qz danielis. ix. describitur tps aduẽtus
ipsius sb certo nũero annoz. s. sb septem hebdomadi
bus annoz: que faciunt quadringentos nonaginta an-
nos. Jste vero numerus annozum completus fuit tẽpo
re christi: sicut diffuse declaraui scribendo super danie-
lem: propter qd hic causa breuitatis omitto. Jtez dani-
elis scdo de tpe aduentus christi dicitur: Jn diebus reg̃
rum illozum suscitabit deus regnum: qd in eternuz nõ
dissipabitur: qd scõm hebreos itelligitur de regno mes-
sie: t sicut patet ibi loquitur prophet̃a de quattuoz re-
gnis sibi succedentibus. s. babyloniozum: persarum: gre
cozum: t romanozum: t ideo regnum christi incepit tẽ
pore quo vltimum. s. regnum romanoruz fuit i sua po-
testate: qd maxime fuit tempore augusti cesaris: quo tẽ
pore christus de virgine fuit natus: vt patet luce scdo.
Exit edictũ a cesare augusto tc. Jtem aggei scdo: Ad-
huc vnum modicum tc. sequitur: Et veniet desiderat⁹
cunctis gentibus: t implebo domum istam gloria: dicit
dominus exercituum. sequitur: Adhuc magna erit glo
ria domus istius nouissime: plus3 prime. per hoc autẽ
quod dicit: Ueniet desideratus cunctis gentibus: intel-
ligitur aduentus christi: etiam secundum hebreos. per
hoc autem qd premittitur: Adhuc vnum modicum ẽ.
apparet q est preteritus. nam a tempore quo aggeꝰ hꝰ
dixit: vsq3 nunc: scilicet vsq3 ad annũ dñi. Mccexxij.
in quo hec scripsi: plusq3 mille t sexcenti fluxerunt anni
qui non videntur posse dici rõnabiliter vnum modicũ
Jtez certum est q aggeus loquebatur de templo p zo-
robabel inchoato dicens: Ueniet desideratus cũctis gẽ
tibus: t implebo domum istam gloria. Ex quo patz q
stante illo templo christus venit: t ipsum impleuit glo
ria: quando ibi oblatus fuit propter qd sanctus syme-
on tũc exclamauit: Lumen ad reuelationem gentium:
t gloriam plebis tue israel. hoc etiam patet per hoc
qd sbditur: Magna erit gloria huius domus nouissi-
me plusq3 prime. prima nãq3 dicitur templum salomo
nis quod fuerat destructum. Non potest autem dici q
templum per zorobabel t suos sequaces reedificatũ qd
respectu templi salomonis fuit quasi nullius reputa-
tionis in edificijs t ornatibus t consimilibus: fuerit ma
gis glorificatũ in aliquo: nisi per presentiaz christi: qui
oblatus ibidem fuit: t in eo pluries predicauit: t plura
miracula fecit: vt habetur in euangelijs. Illud enim tẽ
plum stetit vsq3 ad quadragesimum secũdum annũ p⁹
passionẽ christi in quo destructum fuit per romanos.
Q autem tertio dicunt iudei christum in primo aduen
tu suo venturum ad regnandum temporaliter in pote
state magna: patet manifeste falsum per illud quod dici
tur Zacharie nono. Exulta satis filia syon: iubilla filia
hierusalem: Ecce rex tuus veniet tibi iustus t saluator:
t ipse pauper t sedens super asinam t pullum filiũ asi
ne. quod exponitur etiam a doctoribus hebreis de ad-
uentu messie: vt declaratum fuit ibidem: t sic patet q
eius aduentus primus predicitur a prophet̃a futurus i
paupertate: t humilitate t non i terrena gloria seu po-
testate. Jtẽ esaie. lij. de christo dicitur: Ecce intelliget ser
uus meus tc. quod intelligitur de christo ẽt p3 hebreos
antiqs: t ẽt totũ caplm seqns sicut ibidẽ fuit dictũ: t ibi
subdit de ipo: Jnglorius erit iter viros aspect⁹ ei⁹: t ibi-
dem subditur: Et deiderauimus eu3 despectum t nouis-
mum virorum: uirum dolorum: t scientem infirmitatem:
t quasi absconditus vultus eius: t despectus. t postea: Si
cut ouis ad occisionem ducetur tc. Ex quibus patet: q pri
mus aduentus messie non fuit prenunciatus futurus in po
testate t gloria: sed humilitate et paupertate magna: nec ad
temporaliter regnandum: sed ad patiendum: t per suaz pas
sionem nos misericorditer redimendum. vnde ibidem dici
tur: Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras
attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostre su
per eum t liuore eius sanati sumus: Q autem dicunt iu-
dei: q messias in aduentu suo edificabit eis templum mate
riale: sicut predicitur ab ezechiele: t ex hoc sumunt argumẽ
tum contra nos ad probandum: q iesus nazarenus non fu
it messias verus: quia non edificauit templum sicut per p-
phetas fuerat promissum: non valet: quia prophete magis
dicunt contrarium: Nam aggei secundo i auctoritate supe-
rius allegata dicitur de tẽplo per zorobabel inchoato. Ma-
gna erit gloria domus istius nouissime. Ex quo patet q ñ
est alia materialiter edificanda per messiam. nam ista de q̃
loquitur prophet̃a non esset nouissima. Jtem hieremie ter-
tio dicitur de aduentu christi primo: Assumam vos vnuz
de ciuitate t duos de cognatione t introducz vos i syon.
in quo predixit prophet̃a paucos valde de iudeis respectiue
ad fidem catholicam conuertendos: t sbditur ibidez: In
diebus illis dicit dominus. Non dicent vltra arca testamẽ
ti domini: nec ascendet super coz: nec recordabitur illi⁹: nec
visitabitur: nec fiet vltra. Nũc autem ita est q tabernaculũ
moysi fuit fcm ad reponendum arcam testamenti domini:
vt patet Exo. vicesimo qnto: t similiter templum salomo-
nis: ad hoc fuit factum: vt patet in pluribus locis secundo
t tertio regum: t secundo paralypomenõ: t ideo si arca vl
tra non fiet: per consequens nec templum: propter qd iudei
vt consequenter dicant: sicut dicunt q messias in aduentu
suo edificauit eis materialiter templum: sic restituet eis ar-
cam testamenti, ppiciatoriuz: t cetera pertinentia ad veteꝛl le
gis cultum. Cum igitur hieremias prophet̃a dicat q arca
materialis testamenti non fiet vltra: nec erit in recordatiõe
vel memoria. s. ad construendum: per cõsequens pdixit tẽ
plum materiale vlterius non reedificandum. Jtem ad hoc
potest induci quod dicitur hieremie septimo: Nolite confi
dere in verbis mendacij dicentes: Templum domini tẽplũ
domini templum domini est. Jn hebreo habet: Templuz
domini templum domini templum domini tria in plura-
li: quasi diceret mendaciuz est dicere q tria templa sint suc-
cessiue edificanda: t ideo post templum salomonis qd fuit
primum: t templum per zorobabel inchoatuz: t per roma
nos destructum quod fuit secundum: non reedificabitur iu
deis tertium. Argumentum autem de iesu nazareno nõ va
let: quia templum per ipsum edificatum est ecclesia siue cõ
gregatio fidelium in fide charitate formata: que est spiritu-
ale templum de cuius edificatione dicit Matthe. xvj. Su
per hanc petram edificabo ecclesiã meã. Cauillationes aũt
iudeorum per qs nituntur scripturas veteris testamenti p
allegatas peruertere propter prolixitatem vitandã h omit
to: quia illas posui diffuse in quadã questione de quolibet:
de qua supra mentionem feci: t qz cauillatões illas exponẽ
do libros veteris testamẽti replicaui saltem pro magna pte
i locis in qbus exponũt auctoritates predicte. Expositionẽ
vltie visionis ezechielis ex cã exponẽdã reseruaui p⁹ exposi
tõez libroz oiuz veris ac noui testi. Opinio catholicoz

Reprobatis dictis hebreoz scoz gram a dño mihi
datam: consequenter videndũ ẽ qd de visione pre
dicta dixerũt doctores catholici: et sũt tres modi
dicendi. Nã alij vt beat⁹ hieronymus t beatus gregorius
dixerũt: p visionẽ ezechielis imaginariam edificatõez eccle

in sacris ⁊ mozib' esse signatam: ⁊ hunc sensum in exponē-
do secuti sunt: expositionem imaginarie visionis prout su-
pius est descripta: quasi totalr dimitētes: cū tñ ab illa sit in
choandū: sicut dictum fuit supza in principio. xl. capli. Di-
cit etiam vlterius beatus gregozius homelia prima super
hanc visionem: q̄ ille sensus visionis imaginarie est totalit
relinquendus: eo q̄ visio illa continet incompossibilia: qđ
arguit ex eo quod dicitur supza. xl. caplo: Et mensus ē lati-
tudinem edificij calamo vno. per hoc autem q̄ dicit edifi-
cij absolute: loquitur de toto edificio scōm gregozij: et po
stea sb̄ditur: Et mēsus est portam a tecto thalami: vsq̄ ad
tectum eius. latitudinem. xxv. cubitozum ⁊ fecit frontes p
lx. cubitos. Ex quibus sic arguit. Frontes sunt in porta: et
porta in edificio: ⁊ sic maius continetur in minozi. s. lx. cu-
biti in. xxv. ⁊. xxv. in vno: hoc autem est impossibile. ergo
nē. Dicit etiam q̄ hoc factum est ex ordinatione diuina: vt
legentes dictam visionem relicto sensu imaginario tāq̄ nul
lo mysticum quererent intellectum: sed magister richardus
de sancto victoze reputans in hoc dictuz gregozij min' vez
processit quasi via opposita: declarans in expositione sua
possibilitatem totius edificij superius descripti de sēsu alio
nihil dicendo: si autez alibi de hoc aliquid dicit ignozo. sol
uit autē argumentum beati gregozij: per hoc q̄ omnia tem
pli edificia simul sumpta dicuntur vnum edificiuz: ⁊ nihil-
ominus quodlibet dici per se potest vnum edificium sicut
totum manerium regis parisius dicitur domus regia: et ta
men sunt ibi multe domus. s. palatium camera causarum
capella ⁊ sic de alīs: et ideo cuz dicitur supza. xl. c. Et mēsus
est latitudinem edificij calamo vno nē. edificium ibi accipi
tur pro muro exteriozi secundū aliquos vel pro domuncu
la supza portam edificata: secundū alios vt dictum fuit ibi
dem. Dominus hugo cardinalis processit quasi media via
declarans possibilitatem edificij imaginarie visi: ⁊ cuz hoc
de edificio ecclesie per aliqua loca immiscuit: hoc tamen fe
cit incomplete ⁊ etiam intercise: eandem etiam sententiam
sub diuersis similitudinibus pluries repetendo: et propter
eandem causam expositio beati gregorij videtur minus ap
pta. nam per montem supza quem prophetа dicitur dimis-
sus supza. xl. ca. dicit signari christum. Item per virum mē
surantem edificium. item per portam et etiam alia plura. li
cet autem dictum beati gregozij non intendaz in aliquo re-
probare: tamen aliquibus videretur conuenientius exponi
visio predicta: si per diuersas partes ⁊ similitudines signifi
carentur diuersa. item beatus gregorius de dicta visiōe ex
posuit tantum primum capitulum. s. xl. ⁊ adhuc incomple
te: nam illo tempoze obsessa fuit romana ciuitas: ⁊ multuz
afflicta: propter quod se excusat de vlteriozi ꝓsecutione ibi
terminās dicte visionis expositionem: decem tamen home
lias continentem. Post capl'm. xlvij. i mysticatōe vbi
dicitur in postilla: Nam aliqui vt beatus hieronymus.

QJrca plurima que continentur in pro phetia ezechielis duo sunt consideranda. Unum est q̄ inter ceteros ꝓphas iste pluribus vtit̄ pabol' vt pz in ꝓcessu sue ꝓphetie i qua q̄plurimas metaphoras i ducit. vñ ipse deo dicebat supza ca. xx. A a a dñe deus ipsi dicūt de me: nunqđ non per pabolas loquit iste. quasi dice rent: Oēs sermones illius sunt parabolici. ex qua conside ratione hī q̄ iste visiones edificationum quas ezechiel tra dit cōiter sunt metaphorice intelligende: ⁊ ideo ꝓcessus gre gozij exponēdi huiusmodi visiones censeri debet proprius ⁊ litteralis secundū modū loquendi ipsius ꝓphete: sicut in his q̄ parabolice dicunt sensus litteralis est: non ille q̄ p lit teram significatur sed qui per res ipsas quas littera signifi cat intelligitur: put ocn̄ est i plogo sup̄ genesiz. Secūdū ē q̄ hic ꝓpheta aliqua ꝓponebat per modū precepti que tñ n̄ debent intelligi vt p̄cepta. s. vt iponāt necessitatē obseruan

di: sed q̄si ꝓsilia que non hñt vim obligandi ad penam si non seruentur. vnde supza caplo. xlv. dicitur: Hec di cit dñs deus i p̄mo mense in p̄ma mensis sumes vitulū de armēto imaculatum ⁊ expiabis scūarium nē. Et silr ponit aliq̄ circa sacerdotes: ⁊ circa ꝓncipes in sacrificij ⁊ ornamētis ⁊ ingressu tēpli ⁊ alīs: que si intelligerent vt precepta eēt manifeste ꝺ illud quod legit Deut. iij. Nō addetis ad verbū qđ loquoz vobis nec auferetis ex eo. vnde in veteri testō sicut nullus potuit auferre aliqđ preceptū de his q̄ deus precipiebat per moysen: ita nul lus poterat addere aliqđ p̄ceptū vltra illa: et silr posset dici de edificatione tēpli: ⁊ ciuitat' hic ꝓposita: q̄ signifi cabat reedificationē tēpli aliqñ necessario fiēdā: secūdū edificationē q̄ de consilio ꝓphetico fieri debebat ꝓpter sanctificationē spūalem illius edificij quam ꝓpheta p̄n cipalr intendebat. Et notandū q̄ predicte ꝓsiderationes que in hac lra: vt patet: fundāt sūt valide ad euacuāda argumēta iudeoz: que ex his visiōib' ezechiel' cōiter su munt: que quidem argumenta credūt esse efficacissima contra nos qui christum iā venisse confitemur: cuz tñ predicta non fuerunt hactenus cōpleta nec profitemur q̄ ista possent ⁊ debēt itelligi parabolice dicta seu per modum consilij: non aūt precepti vt dictum est.

Expositio visionis imaginarie secūdū postillatorē.

NJs igit premissis itēdo dicere quid mihi videt ꝺ significato visionis imaginarie: nō tñ ad sa tisfactionē mihi vel alīs: cū respectu precedē tium doctoz siz nullius momēti: sed ad excitandū ani mos studioso ꝛ deuotozum vt per exercitium studij ⁊ oꝛonis querant dicte visionis intellectum: ab eo qui sua mysteria reuelat humilibus ⁊ deotis: ⁊ absc̄dit a prudētibus ⁊ sapiētib' in oculis suis. Credo nāq̄ q̄ nl lus posset dictā visionē sufficiēter exponē: nisi hoc hūe rit ex diuina reuelatione. Dico igitur q̄ significatuz su prascripte visionis potest dupliciter accipi: vno modo vt per illā significetur reedificatio templi materialis post reditū babylonice captiuitatis: non tamen illo modo quo dixerunt antiqui iudei: quē supza reprobaui. Alio modo q̄ per illam significetur edificium ecclesie p chri stum saluatoꝛem nostrum: sicut cōiter dicunt doctoꝛes catholici. Ad euidentiam primi modi considerandum q̄ frequenter in scriptura sacra: ⁊ maxime veteris testa menti promissiones diuine de bonis futuris: ⁊ comina tiones de penis infligendis: intelliguntur sub conditōe licet scribantur absolute. De promissionibus autem pz primo regū secūdo ca. vbi dicitur: Uenit aūt vir dei ad heli: ⁊ ait ad eū: hec dicit dñs: Nunquid non aperte re uelatus sum domui patris tui: cum esset in egypto in domo pharaonis: ⁊ elegi eum ex omnibus tribubus is rael mihi in sacerdotem. s. sumū: vt pz per litterā sequē tem: ⁊ postea sb̄ditur: Propterea ait dominꝰ deus isrl rael: loquens Locutus sum: vt domꝰ tua ⁊ domus pris tui ministraret i cōspectu meo vsq̄ in sempiternū: nūc autem dicit dominus absit hoc a me: sed quicunq̄ ho norificauerit me glorificabo eū: qui aūt contēnunt me erunt ignobiles. Ex his pz q̄ promissio absolute facta de summo sacerdotio añ exitum filiozum israel de egy pto: postea per quadringentos annos vel circiter. s. tpe heli: oñdit dñs q̄ illa ꝓmissio itelligenda erat sub con ditione. s. si sacerdotes sūme debite ministrarēt: aliē nō Similiter idem patet de comminationibus penarum ione tertio: vbi de precepto domini dixit ionas abso lute: Adhuc. xl. dies ⁊ niniue subuertetur. et tamē eius subuersio tunc non fuit secuta: ⁊ hoc quia niniuite ege runt penitentiam de malis suis ad vbū ione: vt exꝑmit

ibidē. Ex q̄ ꝓz q̄ cōminatio ſuerſionis niniue que ꝓ-
lata fuerat abſolute: intelligenda erat ſub conditione. ſi
ſi niniuite in malis ſuis perſiſterent obdurati: aliter nō
Item de promiſſionibus et cōminationibus ſimul pa-
tet hieremie. xviij. vbi dī ex perſona domini: Repente
loquar aduerſum gentem ⁊ aduerſum regnum: vt erra
dicem ⁊ deſtruam ⁊ diſperdam illud: ſi penitentiaz ege
rit gens illa a malo ſuo q̄ locutus ſum aduerſus eam:
agam ⁊ ego penitentiam ſuper malo q̄ cogitaui vt fa-
cerem ei. Ex quo patet manifeſte q̄ in cōminatione ſcā
abſolute intelligitur conditio: ſi illi quibus fit perſeue-
rent in malo: ⁊ ſtatim ibidem ſubditur ō promiſſioni-
b⁹: Et ſubito loquar de gente ⁊ de regno vt edificem et
plantem iſtud: ſi fecerit malum in oculis meis: vt ñ au
diat vocem meam penitentiam agam ſuper bono q̄
locutus ſum vt facerem ei. Ex quo patet q̄ in promiſſi
one de bono conferendo intelligitur hec conditio: ſcili-
cet ſi illi quibus fit ſteterint in bono. Ad hoc eſt etiā ra
tio naturalis: quia ſi aliquis rex vel princeps promittēt
alicui militi equum ⁊ arma ⁊ ante completionem pro
miſſionis miles auerteret ſe a rege vel principe ad eius
inimicoſ ſe conuertendo: nunquid teneretur adimplere
promiſſum: certe non: quia non fuit intētio eius: nec de
bet eſſe: q̄ ei daret equum ⁊ arma ad impugnanduz ſe:
ſed magis ad ſeruiendum ſibi. In omni vero pctō mor
tali homo a deo auertitur: ⁊ ad demonem conuertit: g̃
ꝛc̄. Item ad hoc poteſt induci exēplū de filijs iſrl̄ q̄bus
multe terre ⁊ alia multa bona promiſſa fuerūt que nū
q̄ obtinuerunt: eo q̄ erga deum ſuum debitum non fe
cerunt: ſicut patet in libro ioſue q̄ filij iſrl̄ in ſuis ſorti
bus cupiditate ducti dimiſerūt gentes idolatras habita
re cum eis ſub tributo contra precepta domini: propi q̄
filij earum ſuccedentes non ſolum partem terre tenue-
runt: ſed etiam populum iſrael multipliciter afflixerūt
Similiter in propoſito poteſt dici rationabiliter q̄ per
viſionem imaginariam ezechieli: ſignata fuit edificatio
ciuitatis ⁊ templi materialiter poſt reditum captiuita
tis babylonice futura ſecundum formam ſuperius de-
ſcriptam: ⁊ ſic in re factum fuiſſet ſi populus iſrael ſu-
um debitum feciſſet: nam hec conditio intelligebatur i
promiſſo: ſed non fecit: propter quod templum ⁊ ciui-
tas non fuerunt tunc edificate ſecundum modum eze-
chieli oſtenſum: tamen propter aliquos bonos de filijs
iſrael fuit ciuitas reedificata ⁊ templum: minoris tam̃
capacitatis ⁊ nobilitatis quaſi incomparabiliter q̄ fue
rat promiſſum propter quod ezechiel in fine dicte viſio
nis videtur dixiſſe ſupra. xlviij. Amen. quaſi dicēt vti-
nam ſic fiat ⁊ non impediatur p peccata noſtra. Q̄ au-
tem filij iſrael non fecerint debitum ſuum ad obtinēdū
integre dictum promiſſum patet: quia data generali li
centia per cyrum q̄ omnes iudei de regno ſuo poſſent i
iudeam libere reuerti: ⁊ ibi deo ſeruire: multi tamē ca-
pti amore vxorum quas ibi acceperant: ⁊ filioruz quos
ibi genuerant: ⁊ poſſeſſionum quas ibi acquiſierāt no-
luerunt inde reuerti: ſed magis elegerunt iter idolatras
cōmorari. Similiter illi qui de captiuitate redierunt i
iudeam vxores ſuas hebreas legitimas contēpſerunt: ⁊
alienigenas contra dei preceptum duxerunt: ⁊ nō ſoluz
vulgares de populo hoc fecerunt: ſed etiam maiores. ſ.
principes ⁊ ſacerdotes: vt habetur primo eſdre nono.
Item poſtea tempore machabeoz multi de populo iſrl̄
⁊ de ſacerdotibus ad vitium contra naturam ⁊ idolatri-
am ſe conuerterunt: edificantes in hieruſalem ephebiā
ideſt proſtibulum iuuenum: ⁊ paleſtram ideſt ſcholam
ad docendum ritus ⁊ leges gentilium: vt dictum fuit ſe
cundo machabeorum. Similiter poſtea verum chriſtū
eis promiſſum ex inuidia ⁊ malignitate contempſerunt: ⁊ ipm
coraz pilato negantes per manus militum eius occiderūt:
propter quod eorum ciuitas et templum que reedificata fu
erant: per romanos deſtructa fuerunt: ſicut predixerat chri
ſtus luce. xix. Videns ieſus ciuitatem ſanctam hieruſalē fle-
uit ſuper eam ꝛc̄. Sic igitur patet vna expoſitio q̄tum ad
ſignificatum viſionis imaginarie ſuperius deſcripte: ſed cō
tra dictam expoſitionē poſſet argui: ꝓmo de aquis egredi-
tibus de templo ſanantibus mare mortuum a ſua ſalſedi
ne ⁊ amaritudine: ſcōo de lignis ſuper ripam fluminis facien
tibus nouos fructus ſingulis menſibus: hec enim videntur
aliquibus impoſſibilia: ⁊ per conſequens ſi iudei redeuntes
de babylone feciſſent erga deum debitum ſuum: non ta
men iſta fuiſſent eis facta: cum fuiſſent impoſſibilia: vt alicq̄
bus videtur: ⁊ ſecūdum hoc expoſitio dicta nō videtur ve
ra. Ad iſta dicendū q̄ aliqua ſunt poſſibilia nature: ſcilicet
illa que naturali curſu peraguntur: ⁊ aliqua ſūt impoſſibi
lia nature: poſſibilia tamen deo. Et iſta ſunt in duplici gra
du: nam aliqua ſunt ſupra naturā q̄tum ad ſuum ꝓncipiū
non tamen q̄tum ad ſequens exercitiuz: ſicut q̄ cecus vide-
at: nam eius illuminatio eſt ſupra naturam: ſed exercitium
oculi datı per miraculum eſt naturale: ſicut oculi dati per
generationem naturalem. Aliqua vero ſunt ſupra naturā
vtroq̄ modo: ſicut conuerſio panis in corpus chriſti: ⁊ per
manentia eiuſdem corporis ſb̄ ſpecie panis. Poſſet igit di
ci vt videtur q̄ dulcoratio maris mortui ſit poſſibilis ſecū
dum naturam: nam aque maris collate per venas terre fi-
unt potabiles: ⁊ hoc modo de aquis procedentibus a mari
oriuntur alibi fontes dulces: et ideo non videtur inconue-
niens q̄ aque egredientes de templo haberent virtutem na
turalem dulcorandi aquas maris predicti: nam in diuerſis
partibus mundi oriuntur fōtes: diuerſas virtutes ⁊ mirabi
les habentes. Hoc etiaz confirmatur per ſcripturam: dī. n.
Exo. xv. q̄ aque marath in dulcedinem verſe ſunt per imiſ
ſionez ligni q̄ videtur habuiſſe ad hoc virtutem naturalem
vt dictum fuit ibidē. Similiter dicendum de lignis quolibz
menſe fructificantibus: videmus enim q̄ aliqua ligna ⁊ ter
renaſcentia fructificant bis in anno: ⁊ forte pluribus vicib⁹
in aliquibus terris: ⁊ ſic forſitan poſſet hic dici ō fructifica-
tione quolibet menſe: ⁊ dato q̄ nō ſit aliqua talis arbor nō
eſt tamen negandū quin deus poſſet facere: ita q̄ productō
arboris eſſet ſupnālis: tñ fructificatio ſeqns nālis eſſet: ⁊ ſi
hoc ab aliq̄ negetur: nō tñ negari pōt q̄n deus poſſet etiam
de qualibet arbore fructū, producere quolibet meſe miraculo
ſe: ⁊ ideo ſi predicte vie non ſufficiunt poteſt dici: q̄ hoc bñ
ficium diuinum fuiſſet iudeis continuatum: ſi erga deū de-
bitum ſuum feciſſent: ſicut p. xl. ānos pauit eos manna in
deſerto: ⁊ chriſtianis per orbē qualibet die dat corpus ſuū
⁊ ſuum ſanguinem in ſacramēto euchariſtie. Poſt ca
pitulū vltimum in myſticatione: vbi dicit in poſtilla: Pro-
pter quod ezechiel in fine viſionis dicte. Additio.

¶ In hebreo neqz in trāſlatōe chaldaica: non habetur in
hoc loco Amen. vnde non debz ex hoc ſumi aliquod argu
mentum. Alia expoſitio poſtillatoris.

¶ Alia vero expoſitio poteſt accipi vt per viſionem
imaginariā ſupra dcām ñ itelligat aliq̄ edificatio
materialis: ſed ſolū edificatio ſpūalis eccleſie i mo
ribus fide ⁊ ſacramentis. In eccliā vō que ē congregatio fide
liū duplex eſt regnū: vnū q̄tū ad ſpūalia: ⁊ hoc deſignat p
edificiū templi: aliud aūt q̄tū ad tpalia: ⁊ hoc deſignat p di
uiſionē terre ⁊ edificium ciuitatis circa finē libri: vtrūq̄ tñ
regnū eſt a deo. Igit dico cū beato gregorio q̄tū ad hoc q̄d
p mōtē i q̄ppheta dī dimiſſus vel poſitus ſupra. xl. c. itelli
git chriſt⁹ ō q̄ ſcribit daniel. ij. Lapis q̄ percuſſerit ſtatuā fēs
eſt mons magn⁹: ⁊ ipleuit vniuerſā terrā. q̄d exponitur de
chriſto a doctoribꝰ hebraicis ⁊ latis. Sup iſtū aūt montez

ſudatur eccliа: ſicut ipſe dicit matthei. xvj. Sup hāc petraz edificabo eccliam meā. i. ſuper me: ⁊ hoc q̄tum ad duplex regimē eccleſie p̄dictū. Et ſicut pz ex p̄cedētibus p̄mo agē dū eſt de edificio i ſpūalibus: q; p̄mo deſcribitur in p̄cedē tibus ipm templū: circa cuius edificiuz deſcribitur triplex murus. ſ. exterior: medius: ⁊ interior. Per exteriozem vero q̄ circūdat oia edificia intelligitur p̄tectio ſeu cuſtodia diui na oia cōplectēs de q̄ muro dī Eſa. xxvj. Urbs fortitudis noſtre ſyon: ſaluabit ponet in ea murus ⁊ē. per murum vo mediū itelligitur cuſtodia ſeu protectio angelica que icludi tur ſb diuina. vnde dī pſalmo. cxxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli: vt dicit gloſa auguſtini: q̄ ſunt in circuitu eccle ſie per modū muri. per muz autem interiozem qui ē mino ris ambitus intelligitur p̄tectio ſeu cuſtodia humana p p̄ latos eccleſie ⁊ eoz miniſtros: que minozis efficacie ē q̄ an gelica. De hoc aūt muro ꝯ malos p̄latos dī eḡechiel. xiij. Nō oppoſuiſtis vos murum p̄o domo dñi. Intra muros iſtos eſt ingreſſus ex tribus partibus: per quas intelligūtur tres ptes terre habitabilis. ſ. aſia: aphria: ⁊ europa: ex qui bus ingreſſi ſunt eccleſiā multi per ſuſceptionē fidei ⁊ ſacra mentoꝝ: ⁊ ingrediūtur de preſenti: ⁊ egredientur de futu ro. De iſtis vero tribus terre partibus dī hieremie. xxvij. Terra terra terra: audi ſermonē dñi. ō quibus tribus terre partibus plures audierunt ſermonem apoſtolozum aliozū q̄ chriſti diſcipuloz cū effectu credendi. Ex qualibet autez parte trium partium dict: z ſunt tres porte in tribus murl ex oppoſito ſe reſpiciētes: per quas ſignantur tres grad⁹ vel ſtatus venientium ad fidem. ſ. incipientium: qui deſignant per portā exteriozē: ſiue primaz p̄ficientiū: qui ſignificant per mediam vel ſecundam: Perfectozum. qui deſignantur per tertiam vel interiozem. De portis iſtis dī pſal. lxxxvj. Diligit dñs portas ſyon ſuper oia tabernacula iacob. Per tabernacula iacob itelligitur ſtatus vel gradus fideliuz tpe legis moſaice: per portas ſyon: ſtatus vel gradus fideliū tpe legis euangelice: que dī lex amozis: lex aūt vetus: lex timo ris: ꝓpter quod porte ſyon bene dicuntur predilecte. In por tis aūt exteriozibus non ſunt edificia magna: ſed quedā do mūcule ſuper eas edificate: vt ſupra dictum eſt: per qō deſi gnatur q̄ ſtatus incipiētiū eſt adhuc notabiliter iperfectus In portis aūt medijs ⁊ interiozib⁹ ſunt edificia pulchra ad deſignandū q̄ p̄ficientes ⁊ perfecti bñt maiozē perfectionē: perfecti iā actu: p̄ficientes in potentia actui propiqua: ad qō deſignandū ad portas medias eſt aſcenſus per ſeptē gra dus tātū: ad interiozes vero ſeu tertias eſt aſcenſus per octo gradus. Habet aūt q̄libet ſex portaz veſtibulū: porticū: ou as frontes: ⁊ ſex thalamos. Per veſtibulum p̄cedens por ticum: intelligit gr̄a p̄ueniēs: de qua dī pſalmo. lvij. Miſe ricordia eius p̄uenict me. miſericordia nāq; dei ⁊ eius gra tia ſunt idē: p porticū vero gratia ſb̄ſequēs de q̄ dī pſalmo xxij. Miſericordia eius ſb̄ſequet me. vel aliter pōt dici q̄ p veſtibulū ⁊ porticum deſignat volūtas bona: ⁊ operatio ſā cta: de quibus dicit Auguſtinus ſup iohānē: Precedet vel le: ſequeret perficē. Per duas frōtes q̄ ſūt ad decorē ⁊ forti tudinē portaz: pp quod facte ſūt ad modū duaz turrella rū: ex vtraq; pte cuiuslibet porte: deſignat patiētia in aduer ſis: que ſtabilit hoiem: ne p ipatientiā frāgatur: ⁊ modeſtia i p̄ſperis q̄ tenet hoiez ne p ſuperbiā eleuet. De iſtis duabus turrellis dī pſ. cxxj. Fiat pax in vtute tua ⁊ abūdantia i tur ribus tuis. nam p patientiā i aduerſis: ⁊ per modeſtiā in p ſperis: acq̄ritur ⁊ conſeruat abūdantia oiuz diuinozum bñ ficioz i nobis: Per thalamos aūt in qbus hoies dormiunt ⁊ quieſcūt intelligitur pax. vñ in pſalmo tertio: In pace i id ipm dormiā ⁊ requieſcā. Eſt aūt duplex pax. ſ. iterna: ⁊ fra terna: ō dicūt thalami eē hinc ⁊ inde ex vtraq; parte porte ⁊ tres ex vna pte: q; pacem internam tria faciunt: Primuz eſt ſcientia munda: Ecc. xliij. Hoies diuites i vtute pulchri tudis ſtudium habentes pacificātes in domibus ſuis. i. in p̄ſcientijs p̄p̄ijs. Scōm eſt amicitia diuia: Auguſti nus libro confeſſionū. Inquietum eſt dñe cor meū do nec requieſcat in te. et pſalmo. cvij. Pax multa diligē tibus legē tuā. que ē lex diuini amoris. Tertiū ē ſufficiē tia modeſta: per quā alijs eſt contentus his que habet ⁊ ſic in ſe pacificatus: de quo pōt exponi qō dī matthei q̄nto: Beati pacifici q̄m filij dei vocabūt. tales enim filij dei quodāmodo deo aſſimilāt: qui non indiget aliquo extra ſe: ſed eſt ibi ſufficiētiſſimus. Silr ex altera parte porte ſūt tres thalami: q; tria faciunt pacem fraternaz Primū ē humilitas vera: que intrā pacifica eſt: q; facit pacifice habitare cum ſuo p̄rio: ⁊ hoc eſt ſpeciale i hac vtute: naz caſtus nō habitat pacifice cū luxurioſo: nec iuſtus cū iniquo: ſed humilis habitat pacifice cū ſuper bo: q; ſicut ſuperbus vult dominari: ita ve hūilis ſbīci ⁊ ſic vterq; hz qō querit ⁊ per ꝓns quieſcit: ideo dī pſ. cxix. Cū his qui oderūt pacē eram pacifi⁹. i. cū ſupbis de quibus dī puer. xvij. Inter ſuperbos ſēp iurgia ſunt Secūdū eſt equitas iuſta ſine qua nulla ſocietas poteſt eſſe pacifica: ſicut pz de ſocietate latronū qui ſūt aduer ſarij iuſticie: niſi enim inter ſe iuſte diuiderēt ſpolia ſta tim inter eos oriret diſcordia: iō dī eſa. xxxij. Erit opus iuſticie pax. Tertiū ē taciturnitas debita: que tenet os clauſū ne p̄rūpat in verba diſcordie ſeminatiua. vnde per oppoſitum dicitur Ecc. xxviij. Suſurro ⁊ biliguis maledictus: multos enim turbauit pacē habētes. De q̄ libet autem dictozum thalamoz pōt dici qō ſcribitur Deut. xxxiij. Amantiſſimus dñi habitabit confidenter in eo. quaſi i thalamo morabitur tota die. qui enim ō um vere diligit in dictis thalamis iugiter cōmoratur. Poſt expoſitionē portaz p̄cedendū eſt ad expoſitionez gaçophylacioz: que ſupra deſcribūt eſſe circa pauimē tum orientale: ⁊ dicuntur eē triginta per que deſignat i pletio decē p̄ceptoz tpibus tribus neceſſaria. ſ. tpe le gis nāe: ⁊ tpe legis moſaice: et tpe legis cuāgelice. Dena rius autem numerus multiplicatus per ternariū p̄ſur git in triceſimū. Et bene dicuntur gaçophylacia a gaça ⁊ phylaxe quod eſt ſeruare: nam per impletionem decē p̄ceptozum conſeruantur diuitie vīrtutum. Poſt ex poſitionem gaçophylaciozuz ſequitur expoſitio meſa rum: que ſupradicte ſunt octo: per quas deſignāt quat tuoz partes veteris teſtamenti ⁊ quattuoz noui: de qui bus tāq; de menſis ſpiritualibus reficitur totus popul⁹ chriſtianus: ſcōm q; dicitur Deut. viij. Non i ſolo pa ne viuit homo ſed in omni verbo quod egredietur de ore dei. Q; autem vetus teſtamentum in quattuoz par tes diuidatur: dixi plenius in principio geneſis. Diuidi tur enim in libros legales: hiſtoriales: prophetales: ⁊ ſa pientiales. Et conſimiliter diuiditur nouum teſtamen tum: nam libris legalibus correſpondent euangelia: hi ſtorialibus actus apoſtolozum: ſapientialibus epiſtole pauli ⁊ epiſtole canonice: prophetalibus aūt apocalyp ſis. De qualibet autem dictarum menſaruz pōt dici qō ſcribitur prouerbiozum. ix. Sapiētia edificauit ſibi do mū: excidit columnas ſeptē: immolauit victimas ſuas miſcuit vinum: ⁊ poſuit menſam ſuam. Scriptura nanq; ſacra eſt menſa ſapientie. Poſt expoſitionez mē ſarum: ſequitur expoſitio atrij interiozis: in quo ſecun dum hebreos quattuoz ponuntur. ſ. altare: holocauſto rum: gaçophilacia ſacerdotum hebdomadariozum: ⁊ gazophylacia cantozum ſimiliter hebdomadarioz: ⁊ tranſitus aquarum a latere altaris: Et quoniam edifi catio eccleſie ſpiritualis non ſolum conſiſtit in mozib⁹ ⁊ refectione de menſa ſacre ſcripture: ſed etiam in ſacra mentis: ideo per altare holocauſtozum intelligitur cu-

charistie sacramentum in quo quottidie imolat agnus qui tollit peccata mūdi. vñ dic̄ Augustinus i libro sniarum prospi: Semel imolatus est christ' in semetipo: ⁊ tñ quottidie imolatur in sacro: inq̄tum per hoc sacr̄m efficimur quottidie participes fructus oñice passionis. vnde ⁊ in quadam oñicali oratione secreta dī: Quotiens huius hostie cōmemoratio celebratur: opus nostre redemptionis exercetur. de hoc autem altari dicitur hebre. xiij. Habemus altare de quo non habent edere potestatem: hi qui tabernaculo deseruiunt ceremonias legis veteris obseruantes. Et qm̄ eucharistie sacr̄z cuz diuinis laudibus est conficiendū: ideo ꝓpe altare. s. i atrio interiori ponuntur gazophylacia sacerdotum: hebdomadariorum: ⁊ silr cantor̄ per que designantur merita celebrantium ⁊ eis ministrantium. Per aquas vero egredientes de templo ⁊ transeuntes ad latus altaris significatur sacr̄z baptismi: ō quo dicitur iohelis. iij. Fōs egredietur de domo dñi: ⁊ irrigabit torrentem spinaram. dicuntur autem aque iste egredientes de tēplo: per quod templum significantur duo principales nr̄e fi dei articuli. s. articulus sancte trinitatis: ⁊ articulus incarnationis: vt postea plenius dicetur: qz baptismus secūdū cōem ecclie formā: confertur in nomine sancte trinitatis: scōm ꝙ dicitur Matthei vltimo. Euntes docete oēs gentes baptiçantes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. ⁊ quia in primitiua ecclesia fuit collatus in noīe christi: vt hī in actibus apl̄or̄ i pluribus locis qō est nomē suppositi in quo vniuntur natura diuia ⁊ humana. De duobus aūt istis sacr̄is loquitur specialiter eçe chiel propheta: quia sunt speciali mō sacr̄a noue legis i q̄tum christus per se ea instituit et eis vsus fuit in scipo ⁊ hoc pz de sacro baptismi i quattuor euangelijs q̄tuz tum ad vtrūq;. s. institutionē ⁊ vsum: ⁊ similiter de sacramento eucharistie q̄tum ad eius institutionem: q̄tū autem ad eius vsum non habetur in euangelijs expresse: sed hoc tenet cōitas ecclesie: qz dī Act. ꝑmo: Cepit iesus facere ⁊ docere. ⁊ ideo sicut prius baptiçari voluit: ⁊ postea baptismum alijs imposuit: sic i cena ꝑmo corpus suum ⁊ sanguinem sumpsit: ⁊ postea discipulis sumendum tradidit. vnde dicit hieronymus ad lesbiam: Dominus iesus ipse conuiua ⁊ conuiuium: ipse comedens ⁊ qui comeditur. vñ versus: Rex sedet in cena turba cinctus duodena: Se tenet in manibus: se cibat ipe cibus. Per hec aūt sacr̄a que principalia sunt: alia sūt intelliguntur. Post expositionē atrij interioris procedendum est ad expositionē templi: ⁊ qm̄ edificatio ecclesie spiritualis non solum consistit in moribus ⁊ refectione per sacrā scripturā: ⁊ sacramentis: sed etiaz in fidei articulis: ideo per templum significantur sequentia: quod diuiditur in tres partes. s. porticum sanctum: ⁊ sanctū sanctor̄. Per porticum autem est ingressus ad alias p̄tes: ⁊ ideo per ipsam intelligitur articulus vnitatis diuine essentie: ⁊ articulus sue prouidentie: q̄tum ad premiationem boni: ⁊ punitionem mali: fides enim istor̄ articulor̄ semper fuit necessaria ad salutem: ⁊ est prima ad alior̄ credulitatem. vnde dicitur heb. xj. Credē eniz oportet accedentem ad deum qz est ⁊ inquirentibus se remunerator̄ sit. Per sanctūscōrum intelligitur articulus sancte trinitatis: scōm tres mansiones vnam superaliam ibidem existentes. Licet autem non sit ibi superioritas nec inferioritas proprie: tñ filius est a patre: ⁊ spiritussanctus ab vtroq;: ⁊ scōm hoc dixit hilarius ꝙ auctoritas est in patre ⁊ sūauctoritas i filio. Per partez tēpli que dicitur sanctum: intelligitur articulus incarnationis benedicte: per quam tres nature in supposito filij sunt vnite. s. natura diuina: anima rōnalis: ⁊ caro christi purissima: que significāt ꝑ tres mālionēs vnā sup aliā exstentes: diuia nāq; nā superior est ad aiam: ⁊ aia ad carnez. De istis vero duabus tēpli partib' pōt accipi: qō dī Apoc. xxj. Et tēplū nō vidi in ea. s. māle: qz scōz istū vltimū exponendi modū per visionē ezechielis non intelligitur aliq̄ edificatio materialis: sed tm̄ spūalis: ideo sequitur ibidez: Dominus enim deus oipotens trinus in personis templum ei' est q̄tum ad sāctumscōrum: ⁊ agnus. i. filius incarnatus q̄tum ad illā templi partē que dī scm̄. Per pilarios aūt templi significāt miracula confirmantia fidē christi. vnde dicit marci vltimo: Illi aūt ꝓfecti predicauerūt vbiq; dño cooperante ⁊ sermonē confirmante sequentibus signis. Per cochleas vero q̄bus ascēditur sursum possunt intelligi noticie creaturarū: quibus ascendimus in noticiā diuinor̄: secūdū ꝙ dī Ro. ꝑmo: Inuisibilia ipsius. i. dei a creatura mūdi. i ab hoīe per ea que facta sunt intellecta conspiciūtur: sēpiterna q̄ virtus eius et diuinitas. Per appēdicia vero circa templum existentia: intelliguntur oia alia ad fidez ptinētia: eo ꝙ ad predictos articulos ānectuntur: ⁊ qm̄ fides isor̄mis mortua est: nisi fuerit charitate formata: ideo ex vna p̄te templi ponit edificiū australe ex q̄ parte puenit estus calorис: ideo edificiū australe significat feruorē dilectiōis. Ex altera vero parte edificiū aquilonare: ex qua parte vēit horor frigoris: propter qō edificiū aquilonare significat defectū timoris filialis. Timor enim causatiu' est infrigidationis ⁊ tremoris: vt patet ad sensum. dictū ē autem supra ꝙ i his duobus edificijs est habitatio sacerdotum: qz sacerdotes esse debēt in cōtinuo timore ne deuz offendāt: ⁊ in feruore dilectionis vt ei deuote deseruiant. De istis edificijs aquilonari et australi pōt accipi qō scribitur cantic̄or̄ quarto: Surge aquilo ⁊ vem auster pfla hortuz meū: ⁊ fluant aromata illius. Per spiritum enim timoris ⁊ dilectiōis fluūt aromata charismatū in horto ecclesie militantis: ꝑ q̄tuor aūt atriola possunt intelligi quattuor virtutes cardinales: de q̄ quibus atrijs dī psalmo. lxxxiij. Melior est dies vna i atriis tuis super milia. Nā cōmorari i exercitio virtutuz cardinaliū est optimū. Per culinas vo seu coqnas pñt itelligi doctores sacre scripture deuoti: qui suis mediationibus decoquunt cibū sacre scripture: vt alij possint ide refici: scōm illō ps. xxxviij. Concaluit cor meū intra me: ⁊ i meditatōe mea exardescet ignis. iste vero coquine sūt in atriolis situate: qz doctores sacri eloquij debent prius in quattuor virtutibus cardinalibus esse exercitati. dī enim ꝑmo ethi. ꝙ moralis philosophie non est conueniēs auditor: ille qui est secutor passionū: et multo minus est conueniēs auditor theologie: ⁊ adhuc multo minus conueniens eius doctor: propter qō in sacre scripture doctoribus ꝓexigitur exercitium in virtutibus moralibus: vnde dicit phs. vij. phylicor̄ ꝙ sedēdo ⁊ quiescēdo fit aia sciēs ⁊ prudens: qz sedādo turbatiōes passionū: ⁊ quiescendo ab impulsionibus eaz qō fit per virtutuz moraliū exercitium: acquiritur sanctarum noticia scripturaz. Post expositionē tēpli ⁊ edificior̄ circa ipm dōm est quid significet per sacerdotes i ipo ministrātes. Circa q̄s q̄nq; sunt supius descripta. s. cor̄ gen': habitus: modus: victus: ⁊ actus. Circa ꝑmū dī ꝙ sint filij sadoch: qui interpr̄tatur iustus: ⁊ per hoc designatur ꝙ ecclesie ministri debēt esse per imitationē specialez filij christi qui dī antonamatice iustus: Esaie. xlv. Rorate celi desuper: ⁊ nubes pluāt iustū aperiatur terra ⁊ germinet saluatorē. vñ iohā. apls de se ⁊ sibi similibus dixit. j. canonica. iij. c. Videte qualē charitatē ōdit nobis pr̄: vt filij dei noiemur ⁊ sim'. Quātū ad scōz dī: ꝙ habeāt vestes lineas: p quas in ministris ecclesie designat mētis ⁊ corporis puritas. ⁊ sūdit: Os femoralia linea operiāt turpitudinē carnis sue. per qō significat ꝙ i ministris ecclie nihil turpitudis aut dissolutōis i vbo gesta vel facto dēat apparere: vnde dī Exo. xix. Sacerdoters q̄ accedunt

ad me sacrificēt ne percutiā eos. Dicitur etiā supra de sacerdotibus q̄ in alijs vestibus ministrent in templo: et in alijs habitent cū pplo: qō impletuz vī in noue legis sacerdotio. Quātū ad tertiū dī q̄ sacerdotes comā nō nutriāt: sed attōdentes tondeāt: per qō significatur tonsura clericalis in ministris noue legis. Quātū ad quartū vō dī: q̄ sacerdotes ñ comedāt captū a bestia nec per se mortuū: per qō designat qō ministri ecclie non debēt de rapina vel alio illicito viuē. Itē de sacerdotibus dī: q̄ vinū nō bibāt: qñ ingressuri sūt tēplū: per qō intelligit q̄ in ministris ecclie eē dz sobrietas: et potissime qñ debēt celebrare: tunc enim in eis requiritur non solū ieiuniū ecclie: sed etiā nāe. Quantū ad quintū dī q̄ celebrēt diuinū officiū: et q̄ doceāt pplm: quid sit mūdū et īmūdū: et quidē in dubijs determinēt quid sit tenenduz: per qō designat q̄ i ministris ecclie dz eē deuotio ad debite celebrādū diuina: et sacre scripture cognitio: ad docenduz populum que sunt licita: et que illicita: et ad determinādū que in dubijs sint tenēda: ista tā cognitio maioz requirit: scōm q̄ aliquis in ecclesie gradu maiori constituitur: propter qō de ignorantibus dī osee. iiij. Quia repulisti sciam repellaz te: ne sacerdotio fungaris mihi. In mysticatō: vbi dī in postilla: Per aquas vō egredientes de tēplo. Additio.

OE istis aquis egredientibus de tēplo plura ponunt in littera que postillator p̄termisit i exponendo: vt cū dicit: Mensus est mille cubitos: et traduxit me per aquā vsq̄ ad talos. Rursūq̄ mille mensus ē et traduxit me per aquam vsq̄ ad genua ꝛc̄. que oia nō est itelligendū supflue fuisse dicta. vñ in glosa sb̄ quolibet particulariū hic contentoz mysteriū tradit: et iō siqs de his que h̄ continentur plenius vult informari ad illam recurrat.

POstq̄ dictū est de spirituali edificatione ecclie: q̄tum ad spirituale reginen seu statū clericalē: hic p̄ñter agitur de edificio eodē: put spectat ad regimen tēporale: seu statum laicalem. Circa qō tria superius sunt descripta. s. diuisio terre: conditio principis: et ciuitatis edificiū. Ad itellectū istoz sciēdū: q̄ nulla cōitas pplī potest p̄uenienter stare sine p̄seruatōe iusticie. Est autē duplex iusticia: vt dī. v. ethi. s. cōmutatiua et distributiua. Prima p̄ prie est inter populares in emptionibus et venditionibus et alijs iustis cōmutationibus: et hec iusticia locum hz in bonis mobilibus et etiam in bonis īmobilibus. q̄tum autē ad īmobilia dictū est supra q̄ dz tribubus. xij. diuidi terra per equalia: per qō intelligitur q̄ pplī christiani debent ad inuicem vti iusticia cōmutatiua: cuius mediū attenditur scōm equalitatem quātitatis: vt hī. v. ethi. et hoc fit i bonis īmobilibus: quando quilibet hereditate p̄pria est contentus: et non accipit per violentiam seu fraudem de possessione alterius. vnde dicitur Deut. xxvij. Maledictus qui transfert terminos proximi sui: et dicet omnis populus amen. Similiter in bonis mobilibus debet vti iusticia cōmutatiua pplūs christian': et q̄tum ad hoc dicitur supra. xlv. Satera iusta et ephy iustum: et bathus iustus erit vobis ꝛc̄. De p̄ncipib' aūt dī q̄ sint contenti terminis sue possessionis: per quod i telligitur q̄ principes christiani debent esse contenti suis reditibus: et nullo modo grauare populum exactionibus indebitis. vnde dī Deu. xvij. de rege: Cuncq̄ fuerit constitut' nō multiplicabit sibi equos nec habebit vxores plurimas: que alliciāt animum eius neq̄ auri et argenti īmēsa pondera p grauamen. s. populi congregata: propter quod de sacrificib' contrarium dicitur esaie primo: Principes tui infideles: socij furum: omnes diligunt munera: sequūtur retributiones pupillo non iudicant: causa vidue non ingreditur ad eos. Principes igitur vtūtur iusticia cōmutatiua quando sunt contenti p̄prijs redditibus: et similiter regni sui limitibus ita q̄ non vsurpent indebite sibi aliozum regna in toto vel in parte. Justicia vero distributiua p̄prie pertinet ad superiozes qui sunt bonozum et onerum debitozum subditis impositozes: et hec iusticia non attenditur scōm eqlitatem quantitatis: sed proportionis: vt quilibet honoretur plus vel minus sicut valet et puniatur plus vl minus sicut debet. Et de ista iusticia q̄tum ad sacerdotes qui sunt superiozes in spiritualibus iam dictum est: q̄ debent determinare dubia: et q̄ teneatur eozum sententia per quam vna pars iustificatur: et alia condemnat. Quantum ad p̄incipes autez dicitur i textu: q̄ faciāt iudicium et iusticiam in populo: per quod designatur q̄ ad hoc tenentur p̄incipes christiani plusq̄ p̄incipes tempore veteris testamenti: quia totus ille status fuit figuralis respectu noui testamenti: sicut dī p̄ma chozin. x. Omnia in figura contingebant illis. Figura autem deficit a perfectione illius rei cuius ē figura: propter qō p̄incipes christiani debent esse multo perfectiozes q̄ p̄incipes iudeozum tempore veteris testamēti. Circa tertium scilicet edificium ciuitatis patet ex fine libri ezechielis qō in quadro describitur. per ciuitatez vero que dicitur ciuium vnitas: intelligitur vnitas populi christiani in fide et sacramentis ecclesie: vnde dicitur eph̄. quarto. Unus deus vna fides: vnum baptisma. Per hoc autem q̄ in quadro describitur: significatur q̄ pplus christian' exerceri debet in quattuoz virtutibus cardinalib' Dicitur enim. x. ethicozum q̄ intentio legislatoris est ciues facere bonos seu virtuosos. In quolibet autem latere ciuitatis describuntur tres portę. et. a. xij. tribubus nominate: et ad quattuoz orbis partes equaliter respicientes: per quod intelligitur q̄ ad p̄incipez christianuz ad cuius officium spectat p̄esse communitati ciuium omnes christiani sibi subditi tam minozes q̄ maiozes ex qualibet parte regni sui liberum ad eum habeant accessum: tamq̄ ad conseruatozem et defensozem omniū. Et quoniam in hoc sunt dei ministri et eius vicarij: secundum q̄ dicitur ad romanos. xiij. Principes non sunt timori boni operis sed mali. et subditur: Ministri enim dei sunt in hoc ipsum seruientes. ideo subditur i fine libri: Et nomē citatis ex illa die dñs ibidez. quia ciuitas non nominatur a vicario: sed a principali domino: et sic cōitas populi christiani denomiatur a christo. Circa vero predicta. s. edificium templi: diuisionem terre: et edificiuz ciuitatis descripti sunt multi numeri determinati cubitozum et calamozum: de quibus probabiliter potest dici in generali: q̄ per ipsos intelligitur certa quantitas meritozum secundum conditiones et opera personarum: sed quoniam ista certa quantitas soli deo nota est q̄tum ad̄ omnia: alijs vero q̄tum ad alīq̄ quibus et q̄tum sibi placuit reuelare: ideo circa expositionem dictozum numerozum in speciali et particulari descendere nolui: sed hoc alijs relinquere quibus reuelare voluerit ille: de quo dicitur danielis secundo: Ipse reuelat profunda et abscondita: et nouit in tenebris constituta: et lux cum eo est: Cui laus est bonoz et gloria p infinita secula seculozum Amen.

TPostilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super ezechielem prophetam finit.

Incipit expositio i plogū danielis ꝓfratris cuiusdā de ordīe postillatoris.

Danielē ꝑphām rē. Istū plogū dirigit hiero. paule ꝛ eustochio: ad q̄ꝝ petitionē trāstulit libꝝ istū: ꝛ continet tres ꝑtes. In ꝑma excitat ad attentionē significās libri difficultatē: vsq; ibi Hec iccirco ffero vt difficultatem vobis daniel ostēderē. In scōa disponit ad docilitatē significās libri cōtinētiā: ꝛ q̄ ordine sit veteris testamēti: q̄ incipit ibi Qui apd hebreos rē. In ītia ꝑte captat bēiuolētiā ostēdēs opis vtilitatē: ibi Ūn obsecro vos rē. Quātū ad ꝑmā ꝑtē nota q; oñdit libri difficultatez ex tribus. Primū est i cōparatiōe ad alioꝝ trāslationē .s. lxx. q̄ qz a veritate discordat repudiata ē: ꝛ hoc i tendit ꝑmo cū dicit: Danielē ꝑphētā rē. Scōm ē ex libri scriptura: qz lris chaldaicis ñ hebraicis scriptꝰ ē: ꝛ hoc ē qd dicē Sciendū quippe rē. Tertiū est ex suo studio ꝛ labore: quod tertio exprimit dicens: Deniq; et ego adolescētulus. In scōa parte que incipit ibi Qui apud hebreos rē. disponit ad docilitatē per tria. Primū est q̄tum ad cōtinentiam huius libri: continet eni liber iste apocriphā ptem et hist̄oriam susanne hymnum puerorum: ꝛ beliꝫ draconisq; fabulas: que nō reperiuntur in hebraica veritate ꝛ que contra hoc opponantur ab hebreis ponit hiero. cū dicē: Audiui ego quendā rē. Scōm ē q̄tuz ad situ huius libri in serie librorꝝ veteris testamēti: et hoc est quod dicit: Sup qua re rē. Tertiū est q̄tū ad ea q̄ opponunt a porphyrio contra hunc libꝝ: ibi Que autem ex hoc ꝑpha rē. In tertia ꝑte que incipit ibi Ūn de obsecro vos rē. captat beniuolētiā significās operis vtilitatē: ꝑ q̄ rogat paulā ꝛ eustochiū vt fūdāt ꝑ eo prēces ad dñm: ꝛ sꝫdit ibi q; paꝝ curat ꝺ emulorꝝ iudicio qui in vtranq; ptem declinant aut amore aut odio. Et sic iste plogus terminat. His visis littere insistamus.

Incipit ploguſ ſancti hieronymi i danielez ꝓphaz.

Danielez pphetam iuxta septuaginta interpretes dominisaluatoris ecclesie non legunt: vtentes theodotiōis editiōe: ꝛ hoc cur acciderit nescio. Siue enim qa sermō chaldaicꝰ ē: ꝛ quibuſdaz ꝓpetatibꝰ ā nr̄o eloqo discrepat: nōluerūt septuaginta interptes eāsdē linguē lineas in trānslatiōe seruare siue ſꝫ noīe eoꝝ ab alio nescio q̄ nō satis chaldeā linguā sciēte editꝰ ē liber: siue aliud qd cāe extiterit ignorās: hoc vnū affirmare posſū: q; multū a vitate discordet: ꝛ recto iudicio repudiatus sit. Sciendū qppe danielē maxie et esdrā: hebraicis qdē litteris. ſz chaldeo ſmone cōscriptos: ꝛ ūnaz hieremie pericopē: iob q̄z cū arabica lingua plurimaz hz̄e societatē. Bēiq; ꝛ ego adolescētulꝰ pōſt qntiliani ꝛ tullij lectionem ac flores rhetoricos: cūm me i ligue hꝰ pistrinū recluſiſſē: ꝛ multo sudore multoq; tpe vix cepiſſē ānhelātia stridēntia q; vba resonare: et q̄ſi p cryptaz ambulans: rārum de super lūmen aſpicerem: im pegi nouiſſimē in danielez et tāto tedio affectus sū: vt desperatōe ſbita ōmnez laborē veterē voluerim cōtemnē. Uez adortāte me q̄dā hebreo: ꝛ illud mihi crebrius sua lingua igerēte: labor i prob' oia vincit: q; mihi videbar sciolus inter eos cepi rursus discipulus esse chaldaicꝰ. Et vt vez fatear vsq; ad pñtem die magiſ posſū

a O

b Sermo chaldaicus est. qz iste liber fuit chaldaico ſmone ꝛ chaldaicis lris scriptus c Quibuſdā ꝓpetatibus. lre enim chaldeoꝝ numero et sono concordāt cum hebraicis: discrepant tn̄ caractheribꝰ. i. figuris: sic dictū est supra circa ꝓncipiū expositionis plogi i libros regū. d A nro. i. hebraico qd dicit suū: qz interpres erat ꝛ de ipsis notitiā tā hēbat. e Noluerūt. lxx. int̄ptes. qz chaldaicus erat sermo q̄ i q̄busdam discrepat ab hebraico. f Caldez lineas. i. caractheres vel figuras. g Lingue. chaldaice. h In trāslatione sua seruare. et ideo nec legibilis erat eoꝝ trāslatio ignorātibus lras chaldeoꝝ: qz scripta erat chaldaicis lris ꝛ greco sermone: ꝛ cuz hoc multum a veritate discordabat: vnde recte repudiata ē idest repulsa ꝛ abiecta ab ecclesijs.

i Unā hieremie picopen. i. decisionē vel partē. a pi qd ē de: et cope qd est cessio: istā picopē appellat lamētatiōes. k Post qntiliani et tullij lectoez .i. studiū. i. postq̄ studuerā i libris qntiliani et tullij. l Ac flores eius rhetoricos. hꝰ dicē ꝓpter tullīū q̄ fuit maxim' rhetoꝝ in cui' rhetorica studuerat hiero. m Luz me i ligue hꝰ pistrinū recluſiſſē. i. cū me i labore addiscēdi liguā chaldaicā imiſiſſem. Pistrinū appellat locus i q̄ pistrit: ꝛ sic ait Isidorus i. xv. ety. Pistrinuz dr̄ quasi pilis tritū: qz pilo antea tū debāt granū. vnde ꝛ apud veteres nō molitores sed pistores dicti q̄ſi piſtores a findendis granis frumenti. mole enim vsus non erat: ſz granū pilo findebāt. Et qz ibi erat magnus labor anteq; perficeretur ideo dicit se pistrino recluſiſſe: idest multis laboribus se cōmiſiſſe. Et ad litteram serui recludebantur antiquitus vt grana tererent in pistrino. Et quandoq; ꝓpter hoc pōit pistrinū ꝑ pena seruili: ꝛ ipse redegerat se i magnā seruitutē adiscēdi linguā illā. n Anhelātia. i. halitū vel spiritū emittētia: ab anhelo anhelas q̄d ē anxiari: vel halitū emittere: quia cū multis aspirationibus formāt in gutture verba chaldaica. o Stridentiaq; fortiter resonātia: qz cum vehemēti repercussione lingue ꝓferūt inter dentes: ꝛ ideo strident in emissione. p Et quasi per cryptaz ambulans. cripta idem est quod cauerna: dicit ergo se quasi ꝑ criptam ambulare que obscura est: quia sol ibi nō lucet: vt per hoc lingue illius obscuritatē significet. q Raruz. i. paruum. r Lumen desuper aspicere. supple cepiſſe idest cum cepiſſem pauzum intelligere: sicut ille qui ambulat per criptam quando desuper venit lumen: incipit viam videre. s Impegi. idest cespitaui. t Nouiſſime. post multos labores. v In danielem. idest super librum danielis quem trāsferre volebam: et secundum istam significationem impingere neutrum est. vel Impegi. idest fortiter me impuli: In danielem. idest ad transferendum librum danielis: et sic impingere actiuum est. x Et tanto tedio affect' sū. i trāsferēdo. y Ut desꝑatōe ſbita. q̄ i trāslatōis exordio me iuaſit: z Oēz veterē laborē. quē ſuſtinuerā i addiscēdo liguā chaldaicā: a Ingerēte. i. iserēte vl ſugerēte: b Labor ꝓbꝰ oia vicit. illud ſcribit in pamphilo

ꝓbus dr nō ꝑbus iportunus ⁊ perseueras: ⁊ hoc vltimo mō accipitur h: lz in ꝑphilo posset poni ꝑ iportunus.
a Quā sonare. i. debito sono ꝓferre. b Susanne hi-storiā. danielis. xiij. a. c Nec belis draconisq; fabulas. danielis vltio. d Ueru. i. obelo añpositio: per qō ea que scribebant tāq; superflua ostendebāt iugulāda: vide supra i epistola ad desiderium: vbi agitur ō asterico ⁊ obelo. e Subiecimus. i. in fine opis posuimus. f De ꝑceptoribus. i. de magistris: qui dicebāt ꝑceptores q; doctrine eoꝝ tāq; precepta custodiebāt: talis dr eē lra. Audiui quēdā ō ꝑceptoribus iudeoꝝ: cū susāne deridēt historiam ⁊ a greco nescio q̄ eā dicēt eē ꝓfictam illud opponere qō origēi q; aphrica nus opposuit: etymologias has apo thoy chynoy chyse ⁊ apo thoy prynoy pryse ō greco sermōe descendere. De grecis lris q̄ solent hic scribi me ad presēs nō itromitto sed ita debēt syllabicari sicut ꝑscriptū ē sensus talis est: Audiui quendā magistruꝫ iudeoꝝ deridentē susanne historiā: ⁊ a q̄dā greco dicētē eē ꝓfictā: ⁊ ad ꝓbādū illud oppōebat christianis illud qō aphrican⁹ disputās cuꝫ origene illi opposuit. s. has etymologias q̄ ponūt ⁊ sumūt de. xiij. danielis: descēdē de greco. ⁊ per hoc arguebat ab aliq̄ greco eē cōpositaꝫ: cū tales etymologie nullā habeāt conuenientiā cū hebraico. Est aūt etymologia expositio vn⁹ vocabuli ꝑ aliud vocabuli: vnuꝫ sine plura: magis notum vel magis nota: in eadem lingua vel i diuersis scōm rez ꝑpetatē ⁊ litteraꝝ similitudinē: vt de⁹ dans eternā vitā suis: lapis ledēs pedē: piger pedibus egr: ⁊ dicit ab etymo grece qō est vez latie: ⁊ logos qō est sermo vl rō q̄si veriloquiū: qz etymologiçādo vocabulū veram ipsius originē loq̄mur: q; itaq; dr: apo thoy chynoy chyse: ⁊ apo thoy prynoy pryse: greca est etymologiçatio: ⁊ sonat apud nos a cino scidē: ⁊ a prino secare, vñ dañ. xiij. Postq; alia nū rndit: Sub cyno. qō nomē arboris ꝙ apō grecos scissionē notat: fit allusio per vbū sequēs cū dr: Scidet te mediū. Allusio dr cōsonantia ab alludo dis: qō est iuxta ludē ꝓcorda re: ꝓcurrere. vnde qñ. q. ꝑ quādā ꝓsonātiā ex vno vocablo aliō elicit allusio dr. Itē cū alt rndisset: Sub ꝓno. qō nomē arboris sōat sectiōez: iō alludit ei vbū seqns cū dr: Ut secet te mediuꝫ. Alij exponūt sic Sub cyno. i. sb ilice: ⁊ dicēt q; forte hebraice nomē h⁹ arboris scissionē sōat: et fit allusio vbi ad nom ꝓcedēs cū sbdit: Scidet te. Itē exponūt. Sub ꝓno. i. sub lentisco. Est aūt lētiscus arbor hūilis: cuius succ⁹ scissuras labioꝝ ⁊ manuū ꝓsolidat: ⁊ dr a lenta sectione: vnde vt fiat allusio verbi ad nomē arboris sbditur: Ut secet te

sermonē chaldaicū legere ⁊ intelligē q̄s sonare. Hec ideirco refero: vt difficultatē vob danielis ostenderez qui apud hebreos nec susāne hz historiā: nec hymnū triū pueroꝝ: nec belis draconisq; fabulas: q̄s nos q; in toto orbe dispersi sūt uel ruinā añposito easq; iugulāte subiecimus: ne uideremur apud ꝑitos magnā ptē volumis detruncasse. Audiui ego quēdā de ꝑceptoribus iudeoꝝ: cū susāne deridere historiaz: ⁊ a greco nescio q̄ eā dicēt eē cōfictaz illud opponere: qō origēi quoq; aphrican⁹ opposuit: etymologias has apo thoy chynoy chyse: et apo thoy prynoy pryse de greco sermone descēdere. Cuius rei nos itelligētiā nōstri hanc possumus dare: vt ꝑ

bi grā dicamus ab arboꝛe ilice dixisse eū ilicō pereas ⁊ a lentisco in lentem te cō minuat angelus: vel non lē te pereas: aut lentus. i. flexibil ducaris ad mortē: siue aliō qd ad arboris nomē cōuenientes: deinde tantū fuisse ocij tribus pueri cauillabat vt in camino estuantis icendij metro luderent: et p ordinem ad laudem dei omnia elementa prouocarēt: aut qō miraculū diuineq; aspirationis iudicium uel draconem interfectuz offa picis uel sacerdotum belis machinas deprehensas: q̄ magis prudentia solertis uiri q; prophetali essēt spiritu perpetrato. Cum vero abacuc vēiret: et de iudea i chaldeā raptū discophoꝝ lectitaret: querebat exēplū ubi legissem⁹ in toto ueteri

medio. lz autem expositio ista ꝑ parte extrahat ex glosa: credo q; huiusmodi verboꝝ allusio scōm grecā linguā nō scoꝫ hebraicā hēat: vñ ⁊ in cadē glosa scribitur: q; si non pōt hoꝝ etymologia apud eos inueniri: cogimur hebreis consentire qui hanc pericopen. i. particulā grecam esse ꝓtendūt. g Cuius rei nos intelligēti am ⁊c. Dic ostendit hieronymus silem verborum etymologiçatōnē ⁊ allusionem: vt māifestet iuōi oppositionez. vnde dic: g Cui⁹ rei intelligentiā. i. simi litudinem ꝑ quā possūt intelligere oppositionē istā. h Nostris. latinis. i Possum⁹ ⁊c. dixisse cū. iudeū vel quēlibz aliū per quādam allusionē. k Ilico. i. statim. l Pereas ⁊ a lētisco. per quandaz allusionē. m In lentez te ꝓminuat angel⁹. lens lētis legumē quoddā minutū est: ⁊ dicitur a lentus lenta: tum ꝙa lenta et humida est: versus: Lens lendis capiti lentis conuēit ori n Uel nō lente pereas aut lentus ideſt flexibilis p vicia: Ducaris ad mortem. Lentus multa significat que habentur per hos versus: Flexibilis lentus sit mollis ñ bene siccus: Sit piger tardus non fortis desidiosus.
p Siue aliud quid. a predictis. q Ad arboris nomen. ilicis vl lētisci. r Lōueniēs. p quādā allusionē vel ꝓsonātiā. s Trib⁹ pueri. Dānel. iij. t Cauillabat. i. calūniabat vel deridebat hebreus ille de quo supra dixim⁹. Nota q; cauillo cauillas: qō ⁊ cauilloꝝ laris ꝓuenit ꝑ calūniari: deridē: ꝓtēdē: cū vicio iocari: aliquā tulū decipe: sicut faciūt sophiste q̄ sciēter vez negāt vel falsū affirmāt vt alios decipiāt. v Offa picis. danielis. xiij. Offa ꝑpe dr frustū panis humectatū: ⁊ ꝓpōitur ab ob ⁊ fās: q̄si ꝫ fatē. i. loquētē: qz implet os ⁊ impedit loquelam. Dic autem accipitur ꝓ massa pilorum in pice ⁊ adipe decoctorum. x Machinas. ideſt artificiosas structuras quas sub mensa belis parauerat vt latenter possent intrare et exire. machina dicitur fabrica vel quelibet artificiosa structura. y Luz vero abacuc. danielis vltimo. z Discophorum. i. dapifer rū. scilicet abacuc: qui ferebat cibum messorib⁹. Discus dr vas escarium sicut ē scutella: ⁊ dicit discus. q. dans escas: et componitur cū foros qō ē ferre: ⁊ dr discophorus. quasi ferens discum ⁊ ipe portabat panes i aluceolo. discus multa significat q̄ potis inueire i opusculo vocabuloꝝ biblie. ⁊ Querebat ex⁹ ⁊c. potuit adduci

illud gen̄. v. vbi dr̄ de enoch: Ambulauit cū deo: ⁊ non apparuit: qz tulit eum deus. Itē illud. iij. re. xvij. b. qō dicebat abdias ad heliā: Cū recessero a te: spūs domini asportabit te in locū quē ego ignoro. Itē illud. iij. reg. ij. qō dixerūt filij pphaꝝ ad helisеū: Ecce serui tui sunt q̄nquaginta viri fortes qui possūt ire ⁊ querere dn̄z nr̄m ne forte tulerit eū spūs dn̄i: ⁊ ꝓiecerit eū i vnū mōtiū: aut i vnā vallium. qō non dixissent filij prophetaꝝ q̄ ꝓiuſ ō eius recessu. pphetauerāt nisi possibile eēt gr̄e spūs q̄ erat in helia.

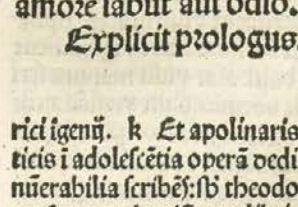
a Prōptulus. .i. aliquantulum ꝓmpt⁹: paratꝰ ⁊ expedit⁹. b Ezechielem. xl. a.

c Nō fuisse aut ſuz affirmare. ij. chorinth. xij ō Apocryphas fabulas. i. hist̄orias ill̄ auctor vl̄ veritas ignoratur. supra i ꝓlogo super ioſue i ꝓncipio iuenies quid ſit apocryphuz ⁊ vñ dicatur: ⁊ q̄t modis accipitur: Fabula dr̄ a fando: q̄ñqz dr̄ locutio q̄ñqz res que nec va ẽ nec vilis. Vñ dicit Jſidor⁹ ety. .j. Fabulas a fādo poete noiauerūt: qz ñ ſūt res facte ſed loquēdo ficte. Itē fabula dr̄ hist̄oria: ſicḇ. e Illud admoneo ñ haberi da. apud he. inter ꝓphetas. occaſiōe hⁱ vbi q̄dam male itelligētes ſic fuit rufin⁹: credideruṫ hier. ſēſiſſe daniēlē ñ eē ꝓphaz: q̄b⁹ rñdet i .ij⁰. libro ꝯ rufinū dicēs: De daniele breuiṫ rñdebo me ñ negaſſe eū ꝓpham: quez ſtatī i frōte plogi ꝓpham cē ꝓfeſſus ſū: ſz q̄d hebrei dicerēt ⁊ quib⁹ argumētis niterēt ſuā ꝓbare ſniaz voluiſſe mōſtrare ⁊ docuiſſe lectorē ecclias chriſti hūc ꝓphaz iuxta theodotionē legē ⁊ ñ iuxta. lxx. trāſlatores: q̄z. ſ. i iſto libro editionē dixi multū a veritate diſtare: ⁊ recto ecclesiaꝝ chriſti iudicio reꝓbatā: nō ẽ mee culpe q̄ dixi: ſz eoꝝ q̄ legūt. In ꝓmptu ſūt q̄ttuor editōes: aq̄le: ſymmachi: ⁊. lxx. theodotōis: eccle iuxta theodotōez legūt dāielē. Ego q̄d peccaui ſi ecclesiaꝝ iudiciū ſecutus ſū. Q̄ aūt ffero q̄d aduerſū ſuſāne hiſtoriā ⁊ hymnū triū puerorꝝ ⁊ belis draconiſq̄z fabulas: q̄ i volumie hebreo nō habēt: hebrei ſolēt dicere: q̄ id i me crimiāt ſtultuz ſe ſycophantā ꝓbat. Nō. n. q̄d ipe ſētirē: ſz q̄d ꝯ nos dicē ſoleat explicaui. Quoꝝ opioni: ſi ñ reſpōdi in ꝓlogo breuitati ſtudēs: ne ꝓfatōez ſz libꝝ ſcribē viderer: puto q̄ ſtati ſbieceri: de q̄ ñ ẽ hⁱ tpis diſſerē: alioq̄n ⁊ ex eo q̄ aſſui porphyriū ꝯ hūc ꝓphaz mlta dixiſſe: vocauiṫq⁹ hⁱ teſtes methodiū: euſebiū: ⁊ apoliarē: q̄ ⁊ multis versuū milibus illi⁹ veſanie rñderūt: me accuſare poſſit: q̄re nō i teſtō quēq̄z ſcōꝝ grauiſſe corpore: ⁊ i pūcto bore tāta terraꝝ ſpacia trāſiſſe. Cui cū q̄dā ẽ nr̄is ſatiaꝝ loquendū ꝓmptūlus eqē chielē adduxiſſet in mediū ⁊ diceret eū de chaldea in iudeam fuiſſe trāſlatuz de riſit hominē: ⁊ ex ipo volumie demōſtrauit eqechielē in ſpū ſe vidiſſe trāſpoſituz Beniqz ⁊ apl̄z noſtꝝ vide licet vt erudituz viꝝ: ⁊ q̄ legem ab hebreis didiciſſet nō fuiſſe auſum affirmare ſe raptū i corpore: ſed dixiſſe: ſiue in corpore ſiue extra corp⁹ neſcio: deus ſcit: his ⁊ talib⁹ argumētis ꝺapocryphas i libro ecclie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudiciuz de linquens illūd admoneo ñ bñi danielē apud hebreos inter prophetas: ſed inter eos q̄ agiographa ꝓſcripſerūt. In trēs ſiqdē partes omis ab eis ſcriptura diuidit: i legē: in prophetas ⁊ in agiographa. i. in quinqz ⁊ octo ⁊ in vndecim libros: de q̄ ñ ẽ hⁱ tpis diſſerere. Que autem ex hoc propheta: imo ꝯ hūc libꝝ pōrphyri⁹ obiiciat: teſtes ſūt methodi⁹: euſebius ⁊ apoliaris: q̄ multis verſuū milib⁹ ei⁹ veſanie reſpondentes: neſcio an curioſo lectori ſatiſſecerint. Vnde obſecro vos o paula ⁊ euſtochiū fundatis ꝓme ad dn̄z ꝓces: vt q̄ diu i hoc corpuſculo ſuz: ſcribā aliquid gratum vobis: vti le eccleſie: dignum poſteri. Preſentium quippe iudiciſs oblatrantiuz nō ſatis mōueor: q̄ i utrāqz ptē aut amore labūṫ aut odio.

Explicit prologus.

ꝓfatiūcula ꝓtra libros porphyrij ſcripſeriz. Qui iſtiuſmodi vēias ꝓſectat: ⁊ ſcripture hebraice ñ vult recipe veritatē: audiat libē, ꝓclamātē: Nemo. n. cogit legē q̄ ō ñ vlt. Ego petētibus ſcripſi: nō faſtidioſis: gratis: nō iuidis: ſtudioſis: ñ ſciſcitātib⁹: et tm̄ miror q̄ theodotionē hereticū ⁊ iudaiçātem legit: ⁊ q̄tūcūqz pccōr̄ chriſtiāi trāſlationē faſtidit. f In tres ſiqdē ptes ⁊c. illo iuenies expoſitū. s. in ꝓlogo ſup libros regū. vbi diſtiguūṫ. v. libri leg⁹: ⁊ octo libri ꝓphetaꝝ ⁊ nouē agiographoꝝ. g Porphyri⁹. hētic⁹ credo q̄ fuit ille platonic⁹ porphyri⁹: de q̄ fit mētio i. x. libro aug. ō ci. dei ix. c. ⁊. xj. h Methodi⁹. martyr: de q̄ dic hier. in libro illuſtriū viroꝝ. Methodi⁹ olympij lycie ⁊ poſtea tyri epūs nitidi cōpoſitiqz ſimōij aduerſū porphyriū cōpoſc libros ⁊c. i Euſebius. ceſarieſis: de q̄ dic hieronymus i eodē libro. Euſebius ceſaree paleſtine epūs in ſcripturis diuis ſtudioſiſm⁹: ⁊ bibliothece diuine cū pāphilo martyre diligētiſſim⁹ perueſtigator: edidit infinita volumia. Alter fuit euſebi⁹ emiſcenus epūs elegātis ⁊ rhetorici igenij. k Et apolinaris. laodicēſis ſyrie epūs: q̄ grāmaticis i adoleſcētia operā dedit: ⁊ poſtea i ſacras ſcripturas i nūerabilia ſcribēs: ſb theodoſio impatore obijt: extāt ei⁹ ad uerſus porphyriū. xxx. libri: q̄ iter ceta opa ei⁹ maxie ꝓbāt. Alī fuit apolinaris aſie hierapolitan⁹ epūs ſicut dicit hieronym⁹ i eodē libro. l Nō ſatis. i. nō multū. m Moueor. q. d. parum curo de eis. Cetera plana ſunt.

Incipit poſtilla fratris Nicolai de lyra ſuper danielem prophetam cum additionibus Pauli Burgen̄. ⁊ replicis ō ſenſuis Matthie doznich ordinis minorum.

Anieli autez dedit deus intelligentiam omnium viſionum. Danieliſ primo. In verbo poſito tangūtur quattuor cauſe libri danielis: quem pre manibus habemus: ſcilicet cauſa ſubiectiua: effectiua: finalis: et formalis. Ad cuius intellectū ſciendum q̄ tres iſtarum cauſarum in idem concurrunt in tota ſacra ſcriptura ⁊ i partialibus eius libris ſb alia tamē rōne. Sicut enī i philoſophia nāli corpus mobile ẽ ſb iectū ſub ratione abſoluta: ⁊ in partialib⁹ libris ſb rōnibus ꝓtractis: vt in libro de generatione: corpus mobile ad formā: et in libro celi ⁊ mundi: corpus mobile ad ſitum: ⁊ ſic de aliis libris partialibus ꝓſequenter: ſic in tota ſacra ſcriptura

deus sub ratione absoluta est subiectū. vnde theologia dī: quasi sermo de deo: ⁊ sb cōtractis rōnib⁹ est sbiectū in partibus sacre scripture: vt i veteri testō sbiectū est vt rex creator ⁊ gubernator: ⁊ in nouo vt humani generis redēptor ⁊ glorificator: ⁊ sic ꝓcedēdo magl ꝫcte i partialib⁹ libris vtriusq; testamēti. Silr idem deus est cā effectiua sacre scripture generalr: qz tota sacra scriptura ꝓcedit p eius reuelatōez ⁊ i libris partialib⁹ est cā effectiua: vt reuelator noticie in q̄libet libro spālr cōtente. Silr est cā finalis totius sacre scripture: loquendo de vltimo fine: quia tota sacra scriptura ordinat finaliter ad supernālem beatitudinem consequendaz que consistit i deo obiectiue: ⁊ i partialibus libris sub ꝫcta rōne. Igitur in libro danielis deus ē cā subiectiua: effectiua: ⁊ finalis: sub rōnibus contractis: quod notatur i verbo ꝓassumpto: cum dī: Dedit deus. quod ex principio clausule resumitur. Deus eni vt rex supereminens est hic sbiectum: quia vt patebit ex ꝓcessu libri in eo declaratur supereminēcia regni dei ad regna terr. na: de quo dicit psalmo .xcvij. Deus magnus dominus ⁊ rex magnus super omnes deos ⁊ psalmo. xlvj. Super omnē terrā. Et etia cā effectiua i h° libro: put reuelauit danieli noticiam huius regni: de quo pōt accipi quod scribitur sapiētie. x. Ostēdit illi regnuz dei ⁊ dedit scientiam sanctorum. Est etiā deus cā finalis huius libri inq̄tum facit nos participes h° regni: vñ dī Apo. v. c. Fecisti nos deo nostro regnū: ⁊ sacerdotes ⁊ regnabimus super terrā. Cā vero instrālis effectiua tāgitur i verbo ꝓpositorum dicit: Danieli. Uñ dī ifra .x. c. Daniel vir desideriorum itellige verba que ego loquor ad te. Intellexit enim daniel ea que scribit i hoc libro. vñ ifra. xij. c. dī: Tu autez daniel claude sermones ⁊ signa librum ⁊c. Causa vero formalis huius libri tāgitur cum dī. Intelligentiā oium visionū Circa qō sciendū q̄ duplex est forma libri. s. forma tractatus ⁊ forma tractādi. Forma tractatus est diuisio h° libri: q̄ diuidit scōm decē visiones: vt patebit ꝓsequēdo. Due vero historie q̄ ponūtur i fine libri: nō sūt de eius integritate: qz nec apud hebreos habentur. Forma tractādi est mod⁹ agendi: q̄ i libro isto est visionū itellectio: qz visio non est ꝓphetica ni⁹ sit itellecta: ⁊ h° siue sit i somno siue i vigilia: sicut pharao vidit spicas: genē. xlj. ⁊ balthasar vidit manum scribentē i pariete: Danielis. v. Ille dormiens: iste vigilās: neutī fuit ꝓpheta: qz non itellexit visionez: sed ioseph fuit ꝓpheta: quia itellexit visionē pharaonis: ⁊ daniel silr: q̄ visionem balthasar intellexit. vnde dicitur danielis. x. Intelligētia opus est i visione. s. ad hoc q̄ ꝓphetica dicatur. Scendū tī q̄ hec visio dī triplex. s. sensibilis: imagiaria: ⁊ itellectualis. Sēsibilis visio est q̄n aliq̄d vt exterius: ⁊ itelligit significatū ipsius: sicut daniel vidit scriptū in pariete regis mane thechel phares. ⁊ itellexit danielis. v. Imaginaria vero visio est q̄n i virtute imagiatiua formāt imagines vtute diuina ad aliquid occultum significandum: sicut daniel vidit quattuor bestias ascendentes de mari significātes quattuor regna: ⁊ hoc itellexit daniel. vij. Uisio vero itellectualis est q̄n sine aliq̄bus imaginibus seu figuris menti prophete veritas reuelatur sicut danieli cogitatio nabuc. fuit reuelata: dañ. ij. Tu rex cogitare cepisti i stratu tuo q̄d eēt futurū ꝓst hec ⁊c. Licet eni sōniū nabuc. fuerit danieli reuelatum visione imaginaria: qz sōniū regis vidit sōnio suo: vt infra dicet: tī cogitatio regis non potuit sic reuelari: sed sola visione itellectual. Itez in talibus visionibus predictis aliq̄n apparet aliqua persona docens: ⁊ sic frequēter legit gabriel āgelus apparuisse ad docēdū danielē: vt ifra videbitur ꝓsequendo. Itez visiones ꝓphetice aliq̄n fuit i sōno: aliq̄n i vigilia: sicut dictū fuit i principio libri psalmoz diffusius de ꝓpheticis visionibus: propter quod plura circa visiōes huiusmodi alas a me dicta: in ꝓncipio huius libri ad ꝑsens omitto: quia posita sunt in ꝓncipio libri psalmoz: vbi melius habent locum: cum sit primus liber prophetalis secundū latinos doctores. Et vtroq; modo. s. in vigilia ⁊ sōno facte sunt visiones danieli: vt tā i parte patet ex predictis ⁊ magis i sequentibus apparet: ⁊ ideo merito dicitur in verbo preassumpto: Danieli autem dedit deus intelligentiam omnium visionū: ꝓpter qō in eo fuit impletū qō dñs dicit osee. xij. Ego visionem multiplicaui. s. in daniele: Cui dedi itelligentiā oīs visiōis ꝓphetice. modo predicto: ⁊ tādē a deo data est sibi visio clara diuine essentie in patria: ad quā nos perducat q̄ cū patre ⁊ spūsancto viuit ⁊ regnat i secula seculorum.

Explicit collatio super danielem prophetam.

Incipit daniel propheta. Cap'm. I.

Anno tertio ioaci ⁊c. Liber danielis diuidit i tres ptes. In ptē procimalē ⁊ ptē executiuā siue ꝓncipalē: in ꝓn° scōi capli. In āno scōo. ⁊ ptē iciden talē in ꝓn°. xxx. ca. Et erat vir. circa primū describit sapiētia collata diuinit⁹ actori h° libri. s. danieli: vbi sic ꝓcedit: qz ꝑ° premittit quedā ad sapiētiā disponentia. 2° describit collata ei sapiētia: ibi Pueris aūt his. 3° ponunt qdā ad hoc seqntia: ibi fuit aūt dāiel. Prima adhuc i tres scōz q̄ i daniele describūt tria ad sapiam disponētia. Primū ē hūilitas status: scōz nobilitas ortus ibi Et ait rex aphanez. tertiū sobrietas victus: ibi Proposuit aūt daniel. Circa ꝑ'" notādū qō dī. puer. xj. Ubi humilitas ibi ⁊ sapientia. ideo dñs q̄ preuiderat dāielē diuia sapia decorari: permisit eū ꝓs hūiliari: qz cū eēt de semie regio vt dicet ifra: pmisit tñ eū captiuari p regē babylonis q̄ vēit ꝫ hierlm ⁊ spoliauit eā: ⁊ h° ē qō dī a Anno tcio ⁊c. ⁊ ꝑz vsq; ibi: Et ptē vasoz dom⁹ dei. Ex q̄ ꝑz q̄ iste nabuc. fecit reuerētiā deo celi: q̄ colebat i hierlz: qz ñ abstulit ide oīa vasa ministerij: sz aliq̄ relinqt ad cultū dei. Itē qz illa q̄ asportauit ñ applicauit humanis vsib⁹: sicut fecit balthasar nepos suus: pq̄ fuit punit⁹ a dño: vt dicet ifra. v. c. sz posuit ea i loco sacro ꝑz suā estiationē. s. i tēplo dei sui. Et h° ē qō dī h:

Et asportauit ea in terrā sennaar. i. i babyloniā q̄ ꝑ° vocata ē sennaar: ⁊ postea dcā ē babylonia: a turre ibi edificata a filijs noe: vt hī genē. xj. In domū dī sui ⁊c. ⁊ patz. Circa istā ptē tria sūt h dubia. Primo qs fuerit iste nabuc. quia plures legūt fuisse sic noiati: scōo quis iste ioacim eadem ratione: tertio quare nabuc. venit contra eum in prelium. Ad ꝑmū dicēdū q̄ iste nabuc. fuit magnus: ⁊ dicitur a magnitudine operum: quia regnum chaldeoz quod ante ipsum erat paruum valde ampliauit ⁊ monarchiam fecit: sicut charolus magn⁹ dī sic a magnitudine opez: qz primus de regibus fracorū adeptus est romanū imperium. Dicit autem i aliq̄bus historijs q̄ nabuc. iste ꝑmo vocatus ē hoc noīe: ⁊ h° ab euētu: qz q̄n de nouo fuit nat⁹: fuit i siluā pictus ⁊ dimissus: sed ex diuina ordinatione vēit capra siluestris puerum lactans: qz scriptū est in psalmo: Custodiēs p̄uulos dñs. bubo ēt aduolauit sup arborē iuxta puerū: quem leprosus per nemus trālies vidit ⁊ cepit admirari: qz illa auis paz apparet de die: pq̄ diligēt⁹ attendens vidit capram lactantem pucrum sub arbore: quem assumens nutriri fecit: ⁊ eū nabuc. ab euentu vocauit: nabuc. ñ. bubo dī i illa lingua: chodo capra: nosoz leprosus: ⁊ ꝑz q̄ ñ fuit ille nabuc. sb q̄ hist. iudith dī fuisse: qz ille fuit post istū p magnū tpus: ⁊ cōiter dī q̄ fuit filius cyri: qz historia iudith fuit post reditū captiuitatis babylonice: vt ꝑz ibidē. Ad scōz dōm q̄ iste ioacim fuit filj⁹ iosie regis iuda: q̄ captiuato frē eius ioachaz per regem egypti: ab eodem rege egypti cōstitutus ē rex

iude mutato nole ipi': qui pus eliachiz vocabat: vt pz
liij.reg.xxiij. & regnauit iste.xj.annis. Cui succesit filius
eius ioachin p n.scripr' i fine: & vterq captus est a na-
buc.rege babylonis & eodē āno: vt videbit. Propi qō
dubiū est de q scriptura h loqt: sed pz solutio i hebreo:
qz prim' scribit p
coph & mem: qđ
in latino respon-
dēt c & m. secūd'
scribit p caph et
nun: qbus in lati
no respōdēt. ch. &
eiz iste āt ioacim
de q loqt h dāiel
scribit in hebreo
p coph. & mem. &
apud nos oz scri-
bi p c & m. Ex q
pz q iste ioacim
fuit filius iosie. &
hoc pz: qz scds ioachin q fuit ne-
pos iosie ignauit
solū p tres mēses
vt habet. iiij. reg.
.xxiiij. de isto aūt
ioacim dī hic:

a Anno tertio ioacim rē. sed istud dcm̄ hī repugnare predictis: qz pre
dictū est q ioacim filius iosie regnauit. xj. ānis: hic aūt
captus dī itio āno regni sui. Ad qō dicendū q nō accī
pit h tertius annus regni ioacim absolute: sed ab illo
tpe q cepat eē tributarius regis babylonis: & iste fuit. xj
annus regni sui. Ad tertiū dicēdū q cā hui' belli babu
it initiū a tpe ezechie regis iuda: quādo ostendit omia
secreta domus sue nuncijs regis babylonis: & tunc pdi
xit ei esa. vt hī esa. xxxix. Ecce dies venient i qbus the-
sauri domus tue portabūt i babylonem: & de filijs tuis
erunt eunuchi i aula regis babylonis qō tpe ioacim fi-
lij. iosie ipletū est. Rex enim egypti constituerat eum re-
gem amoto fratre eius ioachaz: vt visum est: & iō faue-
bat regi egypti contra nabuc. regem babylonis qui ha-
bebat bellum contra regem egypti: ppter qō rex baby-
lonis venit contra ioacim: & fecit eum tributarium: &
sibi iurauit cōtra regē egypti. Iste tamen ioacim tertio
āno post rebellās a rege babylonis captus est: vt dictū
est & vasa dei deportata: & pueri de semie regio sunt du
cti in babylonē: & interfectus ē iste ioacim: & proiectū est
cadauer eius extra muros hierlm: & impletū est qō de
eo dixerat hieremias. xxij. Sepultura asini sepelief: & cō
stitutus est filius eius ioachin. per. n. scriptus rex iude
per regem babylonis: qui post tres menses misso exerci
tu contra eum tradidit se cum matre & multis alijs con
silio hieremie: & hoc proprie dicitur transmigratio ba
bylonis: & iste ductus est in babylonē icarcerat'. xxxvij
annis vsq ad regnū euilmeradach qui eum amouit ō
carcere & fecit sibi cōmensalem: vt dicitur. liij. reg. vlti-
mo. sic igitur patet tertium. s. causa belli regis nabuc.
contra ioacim regem iude: sed hec causa accipitur ex
parte regis debellantis eum. Causa autem ex parte dei
fuit: quia reges iuda & ppls erant pessimi & idolatrie de
diti: vt habetur. liij. reg. & ij. pal. xxj. ibi Propi qō do
minus permittebat eos talia facere: vnde rex egypti et
rex babylonis mouerunt bellum contra eos successiue

b Et ait rex. hic ponitur secūdum disponens danie
lem ad diuinam sapientiam. s. nobilitas ortus: quia se

Incipit dāiel ppha .i.

Anō ītio regni ioa-
cim regis iuda venit
nabucho
donosor
rex babylōis hierlm & obse
dit eam & tradidit dñs i ma
nu eius ioacim regem iude
& partē vasoz domus dei:
& asportauit ea in terrā sen
naar in domū dei sui: et va
sa intulit in domū thesauri
dei sui. Et āit rex aphaneç
preposito eunuchoz: ut in

troduceret de filijs israel & de semine regio ēt tyranno
rum puēros: in quibus nul
la eēt macula: decoros for
ma: ēt eruditos omni sapiē
tia: cautos sciētia & doctos
disciplina: ēt qui possēt sta
re in pālatio regis: ūt doce
ret eos litteras & linguam
chaldeoz um. Et cōstitu'
it eis rex ānonam p singlos
dtes ō cib suis & vino vñ bi
bebat ipe: vt enutriti tribus
ānis p'ea starēt i ospcu rgis
Fuerūt g it eos de filijs iude
dāiel anāias misael & azāias

bñ morigerati sūt dis
positi ad sapientiam:
sedatis passionib' fit
anima sciēs & prudēs
vt dī. vij. phy. Propi qō h introducit no
bilitas danielis: q no
bilis exñs genere no
bilioz fuit moribus:
& ideo dicitur hic inē
nobiles posit' edoct'
& nutritus: & noie re-
gio decoratus: qz ipo
situm est ei nomē bal
thasar qō ē regiū: vt
patebit ifra. v. c. Hoc
ē igitur quod dicitur
hic: b Et ait rex.
.s. nabuc. c Aphaneç pposito eunucho
rū. i. magistro seruiē
tium in domo regis:
ātiqtus. n. illi q in do

mo regia seruiebāt ad interioza dom': castrabāt, ppī securita
tē a mulieribus: vt dicūt alīq. Alij vo dicūt q dicebāt eunu
chi pp castitatē & mozē hōestatē: qō vī' vī: hoies enī ihone-
sti nō permittebāt seruire i domibus regū: & inde est q ser-
uitozes generalr dicti sūt postea eunuchi: vñ & actib' apli
rū. viij. ca. vocatur eunuchus ille vir q erat sup gaças regi
ne ethiopum. sequit: d Ut introducēt de filijs isral: & de
semie regio. Et p ideſt: qz volebat hīe in aula sua aliqs ō se
mie dauid. e Et tyrānoz. i. nobiliū q vtute armoz um
erāt magnificati: h' faciebat nabuc. ad magnificētiā suam &
memoziā sue victozie q tales nobiles captiuauerat. seqt:
f Pueros i qbus nulla eēt macula. i. defect' mēbroz. vñ
& in lege dī aīal sine macula & imolaticiū qō nō est cecū aut
claud & huiusmodi: nō pp pulchzitudinem pellis: & ex hoc
patet q daniel & eius socij non dicuntur hic eunuchi quia
fuissent castrati p absciſionē mēbroz genitaliū: vt arbitrā
tur al qui iudei: quia non fuissent sine defectu membroz uz
nec pulchri aspectus: quia talr castrati sunt cōiter male gra
tiosi etiā in facie. g Decoros forma. ppter pulchzitudi
nē colozis & aspect': vñ in hebreo dī Bone visiois. h Et
eruditos oi sapiētia. q̄tū ad philosophiā nālem. i Cau
tos scientia. q̄tum ad scientiā rōnalē cuiusmodi ē grāma-
tica: logica: rhetozica. k Doctos disciplia. q̄tū ad phi
losophiā moralē: seu q̄tū ad disciplinā moz. l Et qui
possent stare. i. ministrare. m In palatio regis. hoc dic
q̄tū ad robur cozporis & agilitatē mēbroz. n Ut docēt
eos lras & liguā chaldeoz. volebat. n. nabuc. hīe i palacio
suo aliqs de q̄libet lingua: q cuz ligua mīna scirēt linguam
chaldaicā: vt possēt sibi iterptari & legē lras oiuz gētiū. Pz
ēt ex h' q philo iude' decept' fuit credēs eādē liguā ee chalda
icā & hebraicaz: qō credebat ex h' q abzaā fuit oziūd' ō chal
dea qō ñ valz qz ñ ē icōueniēs imo multū, pbabile abzaā plēs
linguas sciuisse. seqt: o Et cōstituit eis rex ānonā rē. vt
ex bōa nutritōe essēt magi gratiosi & apti i cozpe & i mēte:
qz bona dispositio cozporis: bñ facit ad bonā dispositionē
mentis q̄tū ē de se: & maxie qñ cū h' ē bōa disciplia: sic fuit
in istis iuuenibus: vt patet in littera. p Fuerūt g inter
eos. ideſt inter iuuenes electos de diuersis nationib', q

cundum qō dicit boetius. q. de consō. Nobilitas generis &
quedam laus proueniens homini de probitate parentum:
& ideo vt ipse dicit ibidem: In nobilitate generis hoc bonū
est: quia per ipsam quedā necessitas ipsis nobilibus iponit
ne a maiozum suozum probitate degenerent. homines aūt

De hijs iude daniel ꝛc. a Et ipoſuit eis prepoſit⁹ eunuchoꝝ noia ꝛc. qz noia hebraica erāt babylōijſ aboiabilia: ꝛ male nota: qō ē icōueniēs i illis q̄ ſtabāt i palatio regis.

b Propoſuit aūt. Hic ponit tertiū diſponēs danielez ad ſapiētiam .ſ. ſobrietas victus: ſm q̄ dī Ecc. ij. Propoſui a vino abſtrahere carnē meā: vt animum meū trāſferrē ad ſapientiā. Sic fecit iſte daniel cum ſocijs ſuis ꝛ hoc ē quod dicit hic:

b Propoſuit autē daniel i corde ſuo ne pol. de mēſa regi. hoc ē de cibis ei⁹. Erat. n. ꝓſuetudo antiquoꝝ q̄ de imolatis idolis ponebat aliq̄ portio i mēſa magnoꝝ: ſic ſimiliter ibi erant aliq̄ lege moyſi prohibita: ſicut carnes porcie vel h'i. ſilr erāt ibi aliq̄ prohibita iudeis ex traditōibus pr̄nis: ſic mō prohibitū ē eis bibere vinū preſſū a chriſtianis: lz i lege nō ſit eis prohibitū: ꝛ qz a talibus voluit abſtinere daniel ne polluerer: a liq̄ peccata ꝫ predcā faciendo: ideo voluit abſtinere a cibis ꝛ potibus regijſ: quia hoc mō fecit iudith quaz diu fuit cum holofer

Et ipoſuit eis prepoſit⁹ eunuchoꝝ nomina: danieli: baltbaſar: anāie: ſidrac: miſaeli miſac: ꝛ açarie abdēago. Ꝓpoſuit aūt daniel i corde ſuo ne polluereturde mēſa regis: neq̄ ō vino potus ei⁹: ꝛ rogauit eunuchoꝝ prepoſitū ne cōtaminaret. Dedit āt deus danieli gr̄am ꝛ miſericordiam in ꝓſpectu ꝓncipis eunuchorū. Et ait ꝓnceps eunuchorū ad danielē. Timeo ego dn̄m meum regem: qui ꝓſtituit vobis cibū ꝛ potū: qui ſi viderit vult⁹ veſtros macilētioreſ p̄ ceteris adoleſcētibus coetuis veſtris: cōdēnabitis caput meū regi. Et dixit dāniel ad malaſſar: quē cōſtituerat ꝓnceps eunuchoꝝ ſup dānielē: ananiam: miſaelē: ꝛ açariaz. Tēnta nos obſecro ſeruoſ tuoſ diebus decem: et dētur nobis legumina ad veſcendū ꝛ aqua ad bibendum: ꝛ cō templare vultus noſtros ꝛ vultus puerorum: q veſcūtur cibo regio: ꝛ ſicut videris: facies cum ſeruis tuis: Qui audito ſm̄one huiuſcemodi tentauit eos diebus decem. Poſt dies autē decem apparuerunt vult⁹ eorum meliores et corpulentiores pr̄e omnibus pueris qui veſcebantur cibo regio. Porrō malaſſar tollebat cibaria ꝛ vinum potuſ eoꝝ: dabatq̄ eis legumina. Puerī autē his dedit deſciaz et diſciplinā i oi libro et ſapia: dānieli aūt itelligētiā oiuz viſionū et ſōnioꝝ.

cibus generaliter: ſcō danieli ſpeciaiter: ibi Danieli autem. Dicit igit̄ ꝓmo ſic: l Pueris his. ideſt dāieli ꝛ ſocijs ſuis:

m Dedit deus ſcientiam ꝛc. Ex hoc patet q̄ non ſolum habuit ſcientiam per hūanam inueſtigationem ꝛ doctrinaz: ſed etiam ꝓ diuinam infuſionem ꝛ dicit: n Scientiā. quo ad ſpeculabilia. o Et diſciplinam. quo ad mozalia.

p In omni libro. diſcēdo ſcilicet. q Et ſapientia. diſcēda vel exponenda.

r Danieli. Hic conſequenter oñditur quid collatum ſit danieli i ſpeciali: ꝛ hoc eſt quod dicit: Danieli aūt ꝺdit. ſupple deꝰ.

s Intelligētiā oiuz viſionū. i. occultoꝝ q̄tū ad ea q̄ tñ i vigilia vident: ſic balthaſar vidit manū ſcribētē: qō dāiel itellexit: vt hī ifra. v. ca. ꝓ hoc et itelligit cognitio illoꝝ q̄ videt auerſis ſeſib⁹: vt i raptu: ꝛ extaſi ꝛ cōſilib⁹: q̄z noticiā habuit daniel.

t Et ſōnioꝝ. q̄tum ad ea que vident i ſōno: ſic ꝓz infra q̄ itellexit ſōniū nabuc. ō ſtatua magna ꝛ lapide ipſū cōterēte ſcō ca. Et ſōniū ei⁹ de arboze magna et vigili ſcō p̄cipiēte eā icidi. iiij. c. vtz autē tal' itelligētia occultoꝝ fuerit collata ipi dāieli ꝓ aliquē hitū ſibi ifuſū: ē dubiū. ꝛ dicūt alij q̄ ſic: qz ñ ē dubiū q̄ ſcia data ſibi ꝛ aliꝫ fuit hit⁹: ꝛ eadē rōne vi ō iſta itelligētia occultorū q̄ fuit data ipi dāieli: qz vtrūq̄ eodē mō dī h datuz a deo niſi q̄ vnū fuit datum generaliū tribus: aliud ſpecialiter vni tm̄. Itē. ij. etb. dicit phs q̄ i aia nō ſūt niſi tria: potētie: paſſiones: ꝛ habitus. Talis aūt itelligētia occultoꝝ ñ pōt dici potētia: qz ineſſet oibus: nec paſſio qz paſſiones ꝓpe dicte ſūt i parte ſēſitiua in qua nō pōt eſſe talis itelligētia: paſſiōes aūt large dicte ſicut intelligere ꝛ velle ſūt actus q̄ tranſeunt: ꝛ ſic nō diceretur aliquis prophet̄a quando dormit: ꝫ vī q̄ talis intelligētia ſit habitus. Et ꝓfirmat rō: quia daniel propoſitis ſibi ſōnijs: vel alijs occultis: ſtatim intelligebat: qō non videt eſſe niſi habentis habitum. Alij dicūt ꝫrium: dicētes q̄ non eſt per aliquod lumen habituale impreſſū mēti prophete: ſz p q̄ndā illuſtratōez ad modū paſſiōis trāſeūtis q̄ ꝓbāt dcō greg. i. plogo ſup ezech. vbi dī: Qz ſpūs ꝓphie aliq̄n ꝓpheti deeſt nec ſēp eoꝝ mētib⁹ ꝑſto ē: habitus aūt ineſt ſemp: qz eſt qualitas de difficili mobilis.

vt viſum eſt. conſequenter hic ponitur eminentia ſapiētie collata danieli ꝛ ſocijs eius: ꝛ primo q̄tum ad intelligentiam ſeu ſapientie habitum. ſcō q̄tum ad eloq̄ntiam ſeu experimentum: ibi Completis. Prima adhuc in duas: quia primo oſtenditur ſapientia collata omnibus generaliter: ſcō danieli ſpeciaiter: ibi Danieli autem. Dicit igit̄ ꝓmo ſic: l Pueris his. ideſt dāieli ꝛ ſocijs ſuis:

m Dedit deus ſcientiam ꝛc. Ex hoc patet q̄ non ſolum habuit ſcientiam per hūanam inueſtigationem ꝛ doctrinaz: ſed etiam ꝓ diuinam infuſionem ꝛ dicit: n Scientiā. quo ad ſpeculabilia. o Et diſciplinam. quo ad mozalia.

p In omni libro. diſcēdo ſcilicet. q Et ſapientia. diſcēda vel exponenda.

r Danieli. Hic conſequenter oñditur quid collatum ſit danieli i ſpeciali: ꝛ hoc eſt quod dicit: Danieli aūt ꝺdit. ſupple deꝰ.

s Intelligētiā oiuz viſionū. i. occultoꝝ q̄tū ad ea q̄ tñ i vigilia vident: ſic balthaſar vidit manū ſcribētē: qō dāiel itellexit: vt hī ifra. v. ca. ꝓ hoc et itelligit cognitio illoꝝ q̄ videt auerſis ſeſib⁹: vt i raptu: ꝛ extaſi ꝛ cōſilib⁹: q̄z noticiā habuit daniel.

t Et ſōnioꝝ. q̄tum ad ea que vident i ſōno: ſic ꝓz infra q̄ itellexit ſōniū nabuc. ō ſtatua magna ꝛ lapide ipſū cōterēte ſcō ca. Et ſōniū ei⁹ de arboze magna et vigili ſcō p̄cipiēte eā icidi. iiij. c. vtz autē tal' itelligētia occultoꝝ fuerit collata ipi dāieli ꝓ aliquē hitū ſibi ifuſū: ē dubiū. ꝛ dicūt alij q̄ ſic: qz ñ ē dubiū q̄ ſcia data ſibi ꝛ aliꝫ fuit hit⁹: ꝛ eadē rōne vi ō iſta itelligētia occultorū q̄ fuit data ipi dāieli: qz vtrūq̄ eodē mō dī h datuz a deo niſi q̄ vnū fuit datum generaliū tribus: aliud ſpecialiter vni tm̄. Itē. ij. etb. dicit phs q̄ i aia nō ſūt niſi tria: potētie: paſſiones: ꝛ habitus. Talis aūt itelligētia occultoꝝ ñ pōt dici potētia: qz ineſſet oibus: nec paſſio qz paſſiones ꝓpe dicte ſūt i parte ſēſitiua in qua nō pōt eſſe talis itelligētia: paſſiōes aūt large dicte ſicut intelligere ꝛ velle ſūt actus q̄ tranſeunt: ꝛ ſic nō diceretur aliquis prophet̄a quando dormit: ꝫ vī q̄ talis intelligētia ſit habitus. Et ꝓfirmat rō: quia daniel propoſitis ſibi ſōnijs: vel alijs occultis: ſtatim intelligebat: qō non videt eſſe niſi habentis habitum. Alij dicūt ꝫrium: dicētes q̄ non eſt per aliquod lumen habituale impreſſū mēti prophete: ſz p q̄ndā illuſtratōez ad modū paſſiōis trāſeūtis q̄ ꝓbāt dcō greg. i. plogo ſup ezech. vbi dī: Qz ſpūs ꝓphie aliq̄n ꝓpheti deeſt nec ſēp eoꝝ mētib⁹ ꝑſto ē: habitus aūt ineſt ſemp: qz eſt qualitas de difficili mobilis.

Ad hoc etiã iducitur illud. iiij. reg. iij. de heliseo qui ñ potuit dare respõsũ regi nisi prius vocato psalte: ꝛ cũ caneret psaltes: factus ẽ spũs dñi sup eũ ꝛc. qz per melodiam diuine laudis quã psaltes canebat excitata ẽ mẽs helisei ad deuotionẽ ẽ ꝛ sic mẽs eius fuit disposita ad recipiẽdũ diuinã illustrationẽ. Cõsideradũ tñ q licz lumẽ prophetic̃ ñ sit hitus ꝟ istã opinionẽ: est tñ gra gratis data: sicẽ gra miraculoꝝ ꝺ q certũ ẽ q nõ dicit aliq̃d manẽs i ipo hoie: sed diuinã assistẽtiã ad agẽda miracula ad preces homis ꝛ a tali gra aliqs dr̃ ppha: p hoc ꝟ solutio ad argumẽta que sunt p alia opiniõe. Siqs autẽ vult tenere aliã opionẽ põt de facili soluẽ istas auctoritates iductas: qz duo ibi requirunt cognitõe actuali. s. lumẽ itellect agentis ꝛ spẽs rei cog scibilis: sicut ꝟ i cognitõe nãli itellect i q̃ requrit lumen itellectus agentis: ꝛ spẽs abstracta a fantasmatib. Potest igit dici q lumẽ pphetic̃ ẽ aliq̃d pmanẽs p modũ habitus: datũ tñ a deo. Ad hoc tñ q ppha per hoc lumẽ actualr aliq̃d supnãle cognoscat: requrit cũ ipo spẽi acceptio p aliquã visionẽ imagiariã i se vel i alio: vel etiam aliq̃ alio modo: sicut est in cognitiõe pphetica sine tali visione imagiaria: qz tunc talis spẽs itelligibilis fit ũediate a deo i itellectu pphe: ꝛ q̃tum ad hoc dic̃ grẽgo. q spũs pphie aliq̃n deest pphetiꝫ: qz nõ sẽp hñt talẽ spẽm: sed oz q de nouo fiat i pphetante actu: ꝛ per hoc patet illud de heliseo. a Completis. Hic oñditur sapiẽtia collata danieli: ꝛ socijs eius q̃tũ ad experimẽtũ: ꝛ eloquẽtiam cũ dr̃: Cõpletis itaq; diebus. s. triũ annorum: b Post ꝙs dixerat rex vt introducerẽtur. i conspectu suo. s. vt ibi pbarẽt: vnde seq̃tur c Cumq; eis locutus fuisset rex. tentãdo in diuersis qõnibus sapiẽtiam eoꝝ. d Nõ sunt iuenti tales de vniuersis pueris. s. q̃ edocti fuerãt cũ eis. seq̃tur: e Et de vbũ sapientie. i. respectu diuinorum. f Et intellectus. respectu humanorum. vel aliter: Intellectus. dicitur q̃tum ad apprehensionem bonam. Sapientie. q̃tum ad iudiciũ certum. g Qõ scisscitatus est rex ab eis iuenit in eis decuplum. Hic accipitur numerus determinatus p indeterminato. i. multo plus. h Super cũctos hariolos. Isti sunt q̃ vaticinãtur de occultis per sacrificia in aris idoloꝝ immolata. i Et magos. Isti sunt astrologi: q̃ per constellationes iudicant de futuris ꝛ occultis. vnde ꝛ illi qui visa stella venerunt adorare christuꝫ: dicti sũt magi: vt hĩ Matth. ij. k Qui erãt i vniuerso regno eius. qz tales artes diuinandi tunc vigebant i chaldea. l Fuit autem. Hec est vltia pars i qua ponuntur quedam cõsequentia ad sapientiã collatam danieli: que sunt honoꝝ ꝛ glia: ipsius danielis in reg chaldeorum ꝛ persaꝝ: Unde dr̃ sapientie. vij. Propt̃ hanc idest sapientiam habebo claritatem ad turbas: ꝛ honorem apud seniores. Juuenis ꝛ acutus inueniar in iudicio ꝛ in conspectu potentium admirabilis ero: ꝛ facies principum mirabuntur me. Hec autem omia fuerunt in daniele propter sapiẽtiã a deo sibi collatam: ꝛ hoc ẽ quod dr̃ hic: l Fuit autem daniel. in honore scilicet ꝛ gloria in chaldea: media: ꝛ persice: vt patebit ex libri

Completis itaq; diebꝰ pꝰ ꝙs dixerat rex: vt introduceret: introduxit eos ꝓpoſitꝰ eunuchoꝝ i ꝓspectu nabuchodonosoꝛ. Cũq; eis locutus fuisset rex: nõ sunt inuenti tales de vniuersis: ut daniel: ananias: misael: ꝛ azarias. Et stetert in conspectu regis: et oẽ vbũ sapientie: et intellectꝰ quod scisscitatꝰ ẽ ab eis rex inuenit i eis de cupluꝫ sup cũctos hariolos et magos: qui erant in vniuerso regno eius. Fuit aũt daniel usq; ad ãnũ pmũ cyri regis. .II.

IN anno secũdo regni

proſecutõne a tempore nabuc. magni vsq; ad tempus cyri qui destruxit regnum chaldeorum: propter hoc sequitur m Usq; ad annũ primum cyri regis. Ex hoc patet defectus illorum qui exponunt lram istam de tempore vite danielis sic exponentes. l Fuit autez daniel vsq; ad annũ primũ cyri. idest tãtũ vixit ꝛ non plus: qa decia visio danielis facta est sibi tertio ãno cyri: vt hĩ ifra. x. cap. Ex q̃ ꝟ q terminus vite danielis ñ potest accipi p̃ anno cyri: iõ expõe vt ꝑus. .II.

IN anno scõ hic ponit 2ª ps pncipalis hui⁹ libri in q̃ intẽdit actor oñdere potẽtiã regni christi p ꝓparationẽ ad regnũ mũdi vel diaboli: ꝛ hꝰ per decẽ visiões hic ꝑnter positas ꝛ diuidit i duas ptes: qr p̃ ponũt. v. visiones ad ꝑmũ aduẽtũ christi ptinẽtes pncipalr: scõ. v. ptinentes ad scõm aduẽtũ christi: lz tã i istis q̃ i illis fiat aliq̃n mentõ de vtroq; scõa icipit. c. vij. anno ꝑmo balthasar. prima diuidit in q̃q; partes scõm quinq; visiones. prima visio ẽ de lapide abscisso sine manibus statuã grãdẽ cõterrente: in qua figurata est christi cõceptio diabolũ cõterẽtis. 2ª de angelo filio dei assimilato in fornacẽ descẽdẽte: in qua figurata est natiuitas christi in nostram penalitatem descẽdentis. tertia de vigili sacto clamãte precisionem arboris: i qua figurata est predicatio christi vicia rescidẽtis. quarta de manu scribentis i piete terminationẽ regni balthasar: in qua figurata est passio christi regnum diaboli exterminantis: ꝛ chirographũ decreti cruci affigentis. quinta de inclusione danielis i lacum ꝛ liberatõne eius per angelum: i qua figurata est resurrectio christi ifernũ spoliantis Partes patent i. v. capitulis per ordinem sequentibus. Circa primum aduertendũ q cã effectia ꝑncipal hꝰ visiõis ẽ spũscs: cã impetratiua est oõ danielis ꝛ socioꝝ ẽ: cã finalis est vt dei potẽtia pãderet: ꝛ daniel exaltaret: ꝛ rex supbꝰ hũiliaret: cã autez mãlis ẽ ꝓtinẽtia hꝰ visiõis: q̃ oñdit discursũ mundi p q̃ttuor regna ꝑncipalia sibi succedẽtia: vsq; ad tps christi omia regna terrena sibi sbiugãtis: cã aũt formalis ẽ diuisio hꝰ. c. Notãdũ q i q̃lz visione ponũt he q̃ttuor cãe vt posite sunt i ista: qz q̃libet visio ẽ q̃si q̃dã spãlis tractat⁹: ergo circa cãz formalẽ hꝰ capli oñdit p̃ reuelatio sõnij: 2º ingsitio visi: ibi Precepit g rex. tertio reseratio mysterij: ibi Tunc daniel. q̃rto magnificatio dei: ibi Tũc rex nabuc. Circa ꝑmũ cõsiderandũ ꝙs fuit iste nabuc. qz enim dr̃ hꝰ: In anno scõo regni nabuc. ideo dicũt aliqui q fuit nabuc. iunior: ꝛ filius magni nabuc. ꝛ q regnauit añ frem suuz euilmeradach imediate post patrẽ: ꝛ hꝰ ex ordiatõe ꝑis pp malicia euilmeradach qui erat ꝑmogẽit⁹. Magnꝰ. n. nabuc. iã gnauerat p. vij. annos itegre qñ dãiel de iudea i babylone fuit ductꝰ: ꝛ itez p tres annos fuit daniel nutritus et edoctus antequã ei presentaretur: vt visum est capitulo precedenti. Cum ergo in hoc capitulo dicatur q daniel vt alijs sapientior exposuit somnium nabuc. ꝛ cũ dicatur q hoc sõniuz vidit scõo ãno regni sui: ideo concludunt q non potest intelligi de magno nabuc. propter qõ dicunt alium fuisse nabuc. filium predicti: qui nabuc. secõus regnauit post patrem: ꝛ scõo ãno regni eius facta sunt ista que hic narrantur. Sed hebrei ꝛ berosus historiographus chaldeorum quibus magis credendum est: dicunt euilmeradach imediate regnasse post ꝑem ꝛ hoc est quod dicit quedam glosa que sic incipit: Non

fili⁹ q̄ hī ifra ſup ꝓcipiū. v. c. Hoc ēt vī per dcm̄ Hieremie. xxvij. vbi pōit vbū dñi loq̄nt̄ ſic: Dedi regi babylōis terras iſtas. ſeq̄t: Et ſeruiēt ei et filio eius: ⁊ filio filij ei⁹ ⁊ nō ponūt plures. Certū ē aūt ꝙ oēs q̄ euilmeradach fuit fili⁹ nabuc. magni: ⁊ balthaſar erat filius filij ſui. ſ. euilmaradach: ⁊ ñ dī q̄ fuerit ibi alius i termedi⁹ q̄ vocat⁹ fu erit nabuc. Hiſtorio graphi tm̄ alīq̄ ponūt duos filios inter euil maradach ⁊ baltha ſar. ſ. regulſar: ⁊ labo ſardach: ſed q̄ aucto ritas hieremie vī diſ cordare ⁊ ānales he breoꝝ: poſſet dici: q̄ iſti duo ſūt idē in nu mero cum euilmara dach ⁊ balthaſar: da vterq̄ coꝝ fuit binomi⁹: ita q̄ euilmaradach alio noīe oēs ē regulſar: ⁊ balthaſar laboſardach. Itē expoſitio illoꝝ q̄ dicūt q̄ iſte nabuc. de q̄ h agit fuit filius magni nabuc. ⁊ re gnauit poſt mortē ei⁹: ſi cludit ꝯdictionē: q̄ ſcōz eos illa viſio que pōit ſeq̄nti ca. expōit de magno nabuc. q̄ vſus eſt in amētiā ⁊ eiectus ab hoīb⁹. vij. ānis: ⁊ ibi dicit q̄ daniel fu it familiaris ei ⁊ collega ⁊ famoſiſſim⁹ i reſerādo occulta et ſecreta diuia. Jn hoc āt ca. dī q̄ p expoſitionē h⁹ ſōnij dani el fuit ꝓmo cognitus eē tāte ſapiētie: ⁊ a rege primo ꝓmot⁹: ⁊ ſocij ei⁹ ad ſui petitionē: g̃ iſtud fcm̄ nō potuit eē p⁹ mor tē magni nabuc. Et iō dicēdū ē q̄ iſte nabuc. qui h ſōnium uidit fuit magnus nabuc. ⁊ q̄ dī hic: Jn anno regni nabuc. ſcdo. nō accipit ānus ſcōs regni ſui ſimpl'r q̄n factus fuit rex chaldeoꝝ: ſed accipitur ſcōs regni ſui poſtq̄ fact⁹ ē monar cha: q̄ multa regna acq̄ſiuit: ⁊ potiſſime poſt vnū ānū ſub iectōis egyptioꝝ: vnde ⁊ ioſeph⁹ dicit de magno nabuc. x. libro antiquitatis iudaice: poſt vnū annū egyptiace captiui tatis vidit nabuc. ſōniū. Hoc etiam apparet per viſionem iſtam: vbi ſignificatus ē p caput aureū: in quo deſignatur regnum eius primū inter quattuor regna maxima: Hoc eſt igitur q̄d dī hic: Jn āno ſcdo regni. i. monarchie. b Na buc. vidit ſōniū. ſpecialis enim dei prouidentia ē circa ꝓncipes magnos: inq̄tū ab eis dependet reſpublica: ⁊ pp hoc aliqua oñdit eis magis q̄ alijs q̄buſcūq̄: ſic pharaoni fame futura ⁊ abūdātia: fuit tm̄ ei⁹ viſio expoſita p ioſeph: ſic viſio na buc. p danielē. c Et cōterritus ē ſpūs e⁹. ex iſolita viſiōe d Et ſōniū fugit ab eo. obliuio enim cauſat ex motōe hu moꝝ: pp hoc eni pueri ⁊ multū ſenes ſūt imemores ſecūdū phm̄ i libro de memoria et remi. terroꝝ autem facit magnaz hūoꝝ cōmotionē: ⁊ iō cauſauit ſomnū obliuionē. Hoc eti am factum eſt ex diuina ordinatione: vt occaſione hui⁹ ob liuionis vocaret daniel ad dei gloriā ⁊ ꝓpli iſraelitici reue lationē p ipſi⁹ danielis ſblimationē: ſicut patebit ifra eodē ca. e Precepit āt. Hec ē ſcda pars in q̄ deſcribitur iquiſitio viſi: ⁊ diuidit i duas: q̄ p⁹ cōiectores vocāt: ſcdo inter rogāt: ibi Qui cū veniſſet. Circa p⁹m aduertēdū q̄ hoies an tiq̄⁹ multū initebāt augurijs ſōnioꝝ: ſicut pz ꝺ pharaone gen̄. xl. ⁊ de miniſtris eis incarceratis cū ioſeph. gen̄. xl. cap. ⁊ ifra de iſto rege. c. iij. ꝓpter q̄ fuit ſolicitus de iquiſitiōe ſōnij ſcōm q̄ dī hic: e Precepit āt rex vt cōuocarētur barioli. q̄ i hoſtijs de animalibus immolatis diuinant. f Et magi. q̄ archanis incātationib⁹ vtuntur: vt hī Exo. vij. g Et malefici. q̄ auertūt ſēſus hūanos p aliq̄d fcm̄ vī dcz circa eos: ⁊ ſic auerſis ſenſibus aliq̄ occulta eis reuelāt a de monibus ſicut de illis q̄ dormiebāt in ſardos inſula: vt dic expoſitor thomas ſup q̄tū phyſi. c. de tpe. chaldei āt p cō ſiderationē aſtroꝝ diuinant: vnde tpe egechie rex babylōis que eſt in chaldea miſit litteras ⁊ munera egechie ad in quirendū de illa ſolis retroceſſione que fcā eſt tpe ſuo: vt hī. iij. reg. xx. c. h Ut indicarēt regi ſomnia ſua. p artes ſuas predictas. Sz queritur hic quare nō fuit vocatus daniel ⁊ ſocij eius: q̄z ſupra dcm̄ eſt q̄ erant ſa pientiores ariolis ⁊ magis. Dicēdū q̄ hoc fuit ex iui dia: q̄ cū eſſēt iu dei dolebāt baby lonij q̄ magis ap preciarēt a rege. Silr ex cupidita te: q̄ p expoſitio nē credebāt dona ⁊ honorē conſeq̄ ſicut pz ex regi ꝓ miſſione ad eos fa cta: ſi ſōniū ⁊ ei⁹ interpretationē poſſēt dicere. Et lz fuiſſēt iuēti ſapiētio res ariolis ⁊ magis in vbis ſapiētie ⁊ intellectus: q̄ pro bati ſūt a rege: vt dcm̄ ē. c. j. tm̄ non erat adhuc dāiel co gnitus q̄tū ad donū ꝓphie: ⁊ intelligētiā viſionū: de q̄ erat hic queſtio: ⁊ iō alij qui iā erāt famoſi i arte diuina di erāt magis vocati. i Qui cū veniſſet. Hic cōiecto res de ſōnio interrogātur: ⁊ ponit hic triplex interroga tio. Prima eſt cū ſimplici denunciatione: ſcda cum for ti cōminatione et premij promiſſione: ibi Et reſpon dens rex dixit chaldeis. tertia cum ficti impoſitione et ſuſpicione: ibi Reſpondit rex ⁊ ait. Et cuilibet interro gationi additur ſua reſponſio. Igitur primo dicit ſic: i Qui cum veniſſent ſteterunt coram rege. quaſi pa rati ad reſpōdendū. k Et dixit ad eos rex: Vidi ſō nium ⁊ mente confuſus ignoro quid viderim. Ex ter rore enim inſolite viſionis fantaſmata ſunt facta confu ſa: ⁊ ſic non remanſit mēoria viſionis diſtincta que fit per hoc q̄ imagines diſtincte remanent in memoria. re cordabatur tamen in confuſo: ſicut aliquando contin git etiam in actibus humanis q̄ aliquis recolit in com muni ſe comediſſe optima cibaria in aliquo feſto: vel vidiſſe pulchra ſpectacula: ⁊ tamen neſcit determinate dicere. l Reſponderunt chaldei. Iſti erant principa les inter coniectores: quia diuinatio eoꝝ erat aliquo modo per viam rationis: ſcilicet per conſiderationem aſtroꝝ: aliorum autem diuinatio erat per viam ſu perſtitiōis: vt viſū eſt: et iō iſti principalr iter oēs reſpō derūt. m Regi ſyriace. h⁹ addit q̄ ab iſto loco chal daice vel ſyriace q̄ ē idē ideoma q̄tū ad lr̄atos: lz vul gāe aliq̄ mō diſcordet: liber iſte ſcript⁹ ē vſq̄ ad octauū capl'm chaldaice: hebraicis tm̄ lr̄is q̄ ñ diſtinguūt a chal deis in ſono: ſed tm̄ in charactere: vt dicit hieronym⁹ in ꝓlogo ſup libros regū. n Rex i ſēpiternū viue. h⁹ dī cūt ad captādū ei⁹ benuolētiā: ⁊ q̄ credebāt hoies vtu oſos poſt uitā iſtā trāſferri ad vita deoꝝ eternaz: vt ha betur. ij. Mach. xj. vbi dī: Pre nr̄o inter deos trāſlato: ⁊ ſunt vba antiochi adoleſcentis loquentis de ātiocho pre ſuo mortuo. o Dic ſōniū ſeruis tuis ⁊c.] Rōna bilr rndēt: q̄ p artē ñ poteſt aliter ſōnium interpretari. Dicit enim phūs libro de ſōno ⁊ vigil. Jlle eſt artificio ſus iudex ſonioꝝ: qui ſilitudines viſas ppēdē ſcit: ⁊ ptes ad iuicē ꝓparare: ⁊ ēt p cōpationē ⁊ diſpoſitionē celi: ⁊ paſſiones ⁊ ſolicitudines ſōniātis: ⁊ moꝝ eius ⁊ ꝓplexi onem: oia enī ibi attēdēda ſunt: vt ibidem dicit magn⁹ Albertus. Talis āt inteptatio ſōnij ſuppōit ſōniū pre ſcitū. a Et rndēs rex. Hic ponitur ſcda iterrogatio cum adiunctione pene ⁊ premij: ⁊ hoc eſt q̄d dicitur h:

nabuchodonoſoꝝ: viditna buchodonoſoꝝ ſōnium: ēt cōterritus ē ſpūs ei⁹: ēt ſōni uz ei⁹ fugit ab eo. Precepit āt rex: vt ꝙuocāent barioli ēt magi ēt malefici ⁊ chal dei: ūt indicarēt regi ſōnia ſua. Qui cū veniſſet ſteterūt coram rege: ēt dixit ad eos rex: Vidi ſōniū: ⁊ mēte ꝓfu ſus ignoro quid viderim. Reſpōderuntq̄ chaldei rē gi ſyriace. Rex in ſempiter num viue: Dic ſōmniū ſer uis tuis: et iterptationē ei⁹ idicabimus. Et rndēns rex

b Nisi idicaueritis mihi sōniū. ꝓius. ſ. ⁊ postea con iectura ei' c Peribitis vos. i. morieni. d Et do mo' vre. i. possessiones ⁊ bona. e Publicabūt. i. fisco vel burse regie applicabūt. Qđ seqt̄ ꝑz in lra. f Respōdit rex. Hic ponit tertia interrogatio que fit non solū cū pene cōmiatione ⁊ ꝑmꝫ promissiōe: sz ēt cum falsi suspitiōe seu ipositōe: ⁊ hoc ē qđ dī h: g Certe scio qz tps rēdimitis. i. detinetis i verbis. vel sic:

h Tps redimitis. i. spaciuz vite vestre vultis retinē per ambages verboꝝ: ⁊ subdit cām: i Scientes q̄ a me recesserit sermo. ꝓpter qđ non possū vobis sōniū indicāe

k Si q̄n idicaueritis ⁊c. ē d vosnia. s. firma et irreuocabil' d mozte uestra. l Qđ iterp̄tatōez ꝺ̄ fallacē ⁊c. q. d. eodē mō peribitis si talē fallaciā feceritis: ⁊ est hic truncatō snie: sic solēt irati facere i loquēdo: ⁊ ideo qđ dictum est: ē supplendū. Ad hāc vo fallaciā remouēdo dicit: m Sōniū itaqꝫ dicite mihi itegre ⁊ perfecte.

n Ut sciā. q h' supple: o Q; interp̄tationem eius uerā loquamini. ⁊ non confictaz. p Respōdētes q̄ chaldei co. re. dī. Nō ē hō sup ter. ⁊c. Hoc dicunt quia ponebāt aiāmā a corpoze sepatā esse maioris intelligētie ⁊ maxime oēs coniūctā: sicut dī. ij. Macha. xj. Patre nostro inter deos translato. ito dixerūt: q Non est homo super terrā. i. in presēti vita.

r Quis sermonē tuum possit implere. qz non pōt fieri per artē humanā: vt iam visū est. Declarant hoc etiaz per facta regum precedentiū dicētes: s Sed neqꝫ regū qsqꝫ magnus ⁊ potens. i. quātūcūqꝫ fuerit magnus ⁊ potens. t Uerbū huiuscemodi sciscitatur. de pterito. ſ. v Ab omi hariolo ⁊c. i. a quocūqꝫ diuiatore: quasi dicant per ꝑns nec tu debes querere: cuius cā sbditur: x Sermo quem tu queris rex grauis est. i. excedēs virtutē intellectus humani. y Nec reperiet quisqꝫ ⁊c.] posuerunt enim aliq̄ platōici q̄ demōes habent corpora aerea: vt patet per dictū apulei discipuli platōis dicētis: q̄ demones sūt aialia corpore aerea mēte rōnalia: tpe eterna: aio passiua: ⁊ sic per ꝑns q̄dāmō cōseruātur cū hoibus: vñ ⁊ scōm doctores catholicos hītāt hic nobiscū i hoc aere caliginoso usqꝫ ad iudiciū: ait chaldeis: Sermo recessit a me. Nisi indicāueritis mihi sōniū ⁊ ꝓiectura eius: peribitis vos ēt domus vestre pūblicabūt. Si aūt sōniū ⁊ cōiectura eius narraueritis: ꝑmia ⁊ dona ⁊ honoze multū accipietis a me. Sōniuz igit̄ ⁊ interꝑtatōez eius indicate mihi. Respō derūt secūdo atqꝫ dixerūt: Rex sōniū dicat seruis suis ⁊ interꝑtationē eius indicabimus. Respōdit rex ⁊ ait Certe nouiq̄ tps redimitis: sciētes q̄ recesserit a me sermo. Si ergo sōniū nō indicaueritis mihi: vna est ō vobis snia: q̄ iterꝑtatōez quoqꝫ fallacē ⁊ decepcōne plenā cōpoſueritis: vt loq̄mini mihi: donec tps ptrāseat. Sōniūm itaqꝫ dicite mihi: ut sciā q̄ iterꝑtationē quoqꝫ eius vam loq̄mini. Rñdentes ergo chaldei cora rege dixerūt: Hō est hō super terrā qui simonez tuū rex possit implē: sed neqꝫ regū qsqꝫ magnus ⁊ potens verbuz huiuscemodi sciscitat ab oī hāiolo ⁊ mago ⁊ chaldeo. Sermo enī quē tu queris rex grauis est: nec reperiet qsqꝫ q̄ indicet illū in cōspectu regis: exceptis dijs: q̄z nō ē cū hominib' cōuersatio.] Quo audito rex i furoze. qđ dī qa irrōnabilr mouebatur cū se excusarēt sufficienī. a Precepit vt pe. oēs. sa. babylonis. i. studētes phiam et cognitionē ocultoꝝ. Ille enī dī sapiēs qui vltra cōem cognitōez hominū trāscēdit.

b Et egressa sententia. a rege irreuocabilis. c Sapiētes interficiebāt. i. de eoꝝ i terfectōe dispōcbatur qz nō fuerūt interfēi: vt hī ifra. d Que rebaturqꝫ daniel. qa eidē snie sbiacebat cū socijs suis. Sz queritꝫ hic quare tā durā sētentiā dedit rex ptra sapiētes babylōis. Dicēdū q̄ vacātes phie ⁊ cōiecturis futuroꝝ ⁊ silib' hēbant a rege victū: ⁊ vestitū: ⁊ sūptus magnos: ut supra est habitū: ⁊ de daniele ⁊ socijs eius: similiter ⁊ gen. xlvij. dicit q̄ sacerdotes egypti ñ fuerūt cōpulsi vendē terrā eoꝝ sicut alij tē poze fāis: qz ipsi recipiebāt victū ex hoze is regis: et ipsi ꝑmo vacauerī phie: vt hī .j. meta. igit̄ quia rex babylonis multa expenderat pro sciscitatione sapientū: fuit nimis iratus quando non responderunt scōm ei' volūtatem: ⁊ ex tali ira dedit sniam tam duram ⁊ irreuocabilem.

e Tunc daniel. Hic ponitur tertia pars huius. c. vbi ponitur reseratio mysterij: ⁊ diuiditur in duas: qz primo pōit reuelatio facta danieli: secōo interpretatio fcā regi: ibi Post hec daniel ingressus. Circa primū dauiel ꝑmo querit regis diffinitionē: secōo petit dilationem: ibi Cum ergo rem indicasset. tertio recurrit ad mentis deuotionem: ibi Et ingressus est domum suam. quarto recipit diuinam inspirationē ibi Tunc danieli. quinto assurgit ad gratiarum actionem: ibi Et benedixit. Circa primum dicitur sic: Tunc daniel requisiuit de lege atqꝫ sententia. Questio enim regis fuerat sibi celata ab alijs ex inuidia et cupiditate: ut dictum est supra: ⁊ ideo ignorabat causam sententie regis. sequitur: f Et interrogauit eum qui a rege potestatez acceperat. exequendi sententiam regis de interfectione sapientum. cetera patent. g Cum ergo. Hec ē secunda ps vbi daniel petit dilationem ad soluendum questionem: ⁊ p hoc executio sententie regis de sapiētū interfectione dilata est: ⁊ patet littera. a Et ingressus est. Hic dāiel recurrit ⁊ ab istis per artes magicas ꝓhī aliq̄ querere. Sed dq̄ q̄z cū hoibus nō ē ꝓuersatio vocātur hic ab istis chaldeis substātie totalr sepate: q̄z sciētiam dixerūt platonici ⁊ etiā alij ꝓhi maiorē q̄ sit sciētia demonū: sed ars magica vel diuinatiua quecūqꝫ nō se extēdit ad aliq̄d requirēdum ab eis.

z Quo audito rex i furoze. qđ dī qa irrōnabilr mouebatur cū se excusarēt sufficienī. a Precepit vt pe. oēs. sa. babylonis. i. studētes phiam et cognitionē ocultoꝝ. Ille enī dī sapiēs qui vltra cōem cognitōez hominū trāscēdit.

b Et egressa sententia. a rege irreuocabilis. c Sapiētes interficiebāt. i. de eoꝝ i terfectōe dispōcbatur qz nō fuerūt interfēi: vt hī ifra. d Que rebaturqꝫ daniel. qa eidē snie sbiacebat cū socijs suis. Sz queritꝫ hic quare tā durā sētentiā dedit rex ptra sapiētes babylōis. Dicēdū q̄ vacātes phie ⁊ cōiecturis futuroꝝ ⁊ silib' hēbant a rege victū: ⁊ vestitū: ⁊ sūptus magnos: ut supra est habitū: ⁊ de daniele ⁊ socijs eius: similiter ⁊ gen. xlvij. dicit q̄ sacerdotes egypti ñ fuerūt cōpulsi vendē terrā eoꝝ sicut alij tē poze fāis: qz ipsi recipiebāt victū ex hoze is regis: et ipsi ꝑmo vacauerī phie: vt hī .j. meta. igit̄ quia rex babylonis multa expenderat pro sciscitatione sapientū: fuit nimis iratus quando non responderunt scōm ei' volūtatem: ⁊ ex tali ira dedit sniam tam duram ⁊ irreuocabilem.

e Tunc daniel. Hic ponitur tertia pars huius. c. vbi ponitur reseratio mysterij: ⁊ diuiditur in duas: qz primo pōit reuelatio facta danieli: secōo interpretatio fcā regi: ibi Post hec daniel ingressus. Circa primū dauiel ꝑmo querit regis diffinitionē: secōo petit dilationem: ibi Cum ergo rem indicasset. tertio recurrit ad mentis deuotionem: ibi Et ingressus est domum suam. quarto recipit diuinam inspirationē ibi Tunc danieli. quinto assurgit ad gratiarum actionem: ibi Et benedixit. Circa primum dicitur sic: Tunc daniel requisiuit de lege atqꝫ sententia. Questio enim regis fuerat sibi celata ab alijs ex inuidia et cupiditate: ut dictum est supra: ⁊ ideo ignorabat causam sententie regis. sequitur: f Et interrogauit eum qui a rege potestatez acceperat. exequendi sententiam regis de interfectione sapientum. cetera patent. g Cum ergo. Hec ē secunda ps vbi daniel petit dilationem ad soluendum questionem: ⁊ p hoc executio sententie regis de sapiētū interfectione dilata est: ⁊ patet littera. a Et ingressus est. Hic dāiel recurrit

ad mētis deuotionē vt ponit scire sonū regis et eius interp
tationē. vñ pz q hic non quesiuit tempus ad soluēdū ꝓfidēs
de ꝓpo igenio: nec p vīā superstitiōis: sic auguratores ⁊ diui-
natores: qđ ē illicitū ⁊ lege diuina ꝓhibitū: sz cōfidēs de ad
iutorio diuio: ⁊ hoc est qđ dr: a Et ingressus ē domūsu
am. vt sic seqstrat' ab exteriori tumultu me
lius vacaret oroni et cōtēplatiōi. b Ana
nieqz ⁊ misaeli ⁊c.] adiungit. n. sibi soci-
os in orando: qz oratio multoz et maxie
bonorum est multuz exaudibilis. b Su
per sacro isto. i. secre-
to sacro: quia ibi fit
mētio de regno chri-
sti per lapidem absci-
sū de monte sine ma-
nibus: vt videbitur:
c Et nō perirēt da.
⁊ socij eius cū ceteris
sapientibus. i. ipi ⁊ ce
teri sapientes i q̄ appa-
ret oro eoz charitati
ua qz non solū erat ꝓ
vita sua conseruāda:
sed et ꝓ vita alioz sa
piētū q̄ eis inuidebāt
vt visū ē. d Tūc
dāieli. hic describitur
danielis inspiratio:
⁊ hꝰ ē qđ dr: Tūc danieli mysteriū. i. sūmū regis occultum
⁊ eius interpretatio. e Per visionem nocte reuelatū ē. a
deo. s. non dr hic q̄lis fuerit ista reuelatio: vtz in sōno vl in
vigilia: sed ꝓbabilr vī q vidit in sōnis cōsilem visionē visi
oni regis: ⁊ vltra hoc intellectū ipsius: et hoc etiā dicit glo-
sa q sōniū regis didicit sōnio suo: hoc etiā vī per hꝰ qđ dr:
Nocte. qz tales reuelatōes magis nate sūt fieri quietatis sē
sibus ab exterioribus tumultibus. vñ dr iob. xxxiij. Per sō
niū in visione nocturna qñ irruit sopor sup hoies ⁊ dormi
unt i lectulo: tūc operit aures viroz: ⁊ erudiēs instruit eos
disciplina. f Et bñdixit. Hic pro predictis ponitur gra-
tiaz actio. Jste enim erat mos antiquoz i beneficijs precipi
laudare deū sicut grati: hoc āt fecit daniel hic: propter qđ
dr: f Et benedixit daniel deū celi. i. laudauit. g Et lo
cutus ⁊c. vsq; in seculū. i. in eternū: qz vbicūq; duplicatur
hoc nomē in ueteri testō ipoztat eternitatē cōit. h Quia
sapiētia. ad disponendū ⁊ ordinādū in creaturis: qz opꝰ sa
piētis ē ordiare: vt dr. j. metaphy. i Et fortitudo. ad exe
quendū qđ disponit. qz nullus pōt ipedire. k Eius sūt.
quia dispositio ⁊ executio effectus in oibꝰ alijs dependet ab
ipso: ⁊ potest per ipm impediri. l Ipse mutat tpa. quia
ipse est primus motor celestiū corpoz: q̄z motuz sequitur
tps: vt hz. iiij. phycoz. m Et etates. i. periodos regz mu
tabiliū ⁊ corruptibiliū: ⁊ maxie hoium. maior enim fuit pi
odus uite hūane añ diluuiū q̄ post: vt pz in geñ. n Trās
fert regna. ⁊ hoc contingit frequnter ꝓpter peccata hoium: si
cut patet geñ. xv. vbi dr: q filij isrl acceperunt regnū chana
neoz propter peccata eoz. Silr romani acceperūt regnū
iudeoz post mortē christi. o Atq; cōstituit. qz aliq̄ndo
etiā malos hoies in regnū eleuat ad punitionē alioz pecca
toz: sicut paret de cyro qui ex ordinatione dei eleuatus est
in regno ad destructionem chaldeoz ⁊ liberationē iudeoz
scōm q dr Esa. xlv. Hec dicit deus christo meo cyro cuius
apprehēdi dexterā ⁊c. Aliquando hoc etiaz fit ad exer
citium ⁊ flagellationem sanctoz: exēplum habemus ō
attila rege hunoz: qui dixit scō lupo trecensi cū obside
ret eius ciuitatē: interrogatus a lupo scō quis ēet: rndit:
Ego sū flagellū dei. Cui ille respōdit: ego suz lupus qui
debeo flagellari.
⁊ precepit ciuita-
tem aperiri.

ananieqz ⁊ misaeli ⁊ azarie
sociis suis indicauit nego-
cium: vt quererēt misericor
dia a facie dei celi. Jsuper sa
cramēto isto: ēt nō perirent
daniel ⁊ socij eius cuz cete
ris sapientibus babylōis.
Tūnc danieli mysterium
per visionē nocte reuelatū
ē. Et benedixit daniel deuz
celi ēt locutus ait: Sit nomē
dñi benedictū a seculo ⁊ vs
qz in seculū: quia sapiētia ēt
fortitudo ēi sunt: ⁊ ipse mu
tat tpa et ētates. Trānsfert
regna ātqz cōstituit: dāt sa-
pientiam sapientibus: ēt scien
tiā intelligētibus disciplinā.
Ipse reuelat profunda ⁊ ab
scōdita: ēt nouit i tenebris
cōstituta: ēt lux cū eo ē. Ti
bi deus patrū nostroz cōfi
teor tēqz laudo: qz sapiētiā
ēt fortitudinez dedisti mihi
⁊ nūc oñdisti mihi q̄ roga-
uimus te: quia sermonē re
gis āperuisti nobis. Pōst
hec daniel ingressus ad ari
och: quē cōstituerat rex: vt
perderet sapientes babylo
nis: sic ei locutus ē: Sāpien
tes babylonis ne perdas:
introduc me i ꝓspectu regis
⁊ solutionez regi narrabo.
Tūnc arioch festinus intro
duxit danielē ad regē: ēt di
xit ei: Jnueni hominez de
filijs transmigrationis iude
qui solutionē regi ānūciet.
Rndit rex ⁊ dixit danieli:

p Dat sapienti
am sapientibus. i.
noticiaz de diuis
illis quoz mētes
eleuantur ad cele
stia qz tales sunt
proprie sapientes
dicti a sapore.
q Et sciētiā itel-
ligētibus disciplī
nā. i. noticiam de
humanis hoibus
morigeratis. vnō
pmo ethicoz dr
q passionū secu-
tor est innanis au
ditor politice.
r Ipse reuelat
ꝓfunda ⁊ absco di
ta. ad que intelle-
ctus creatus non
potest attingē ꝓ
pria vtute. s Et
nouit in tenebris
constituta: scilicz
ignorantie respectu aliorum ab ipso vel aliter: Jn te-
nebris cōstituta. i. peccata ꝯtūcunq; occulta ipse nouit.
t Et lux cū eo est. qz ipse est propie lux: vt habetur
.j. Johānis. j. Deus lux est: ⁊ tenebre nō sūt in eo vlle. ⁊
hoc est intelligendū scōm q nomen lucis extensū ē ad
significādū manifestationem: qz deus est lux vera q̄ illu
minat oēm hominem: vt dr Johānis. j. v Tibi deꝰ
patrū nostroz confiteor. Facit mentionem in oro
de abraam ⁊ alijs patribus: qz ex merito eoz mlta bo
na facta sunt filijs israel: ⁊ reuelationes ꝓphet. x Te
q̄ laudo. ⁊ cām subdit: Quia sapiētiam. ad intelligen-
dum. a Et fortitudinē. ad pronunciādum. Dedisti
mihi ⁊c. Ūñ sequit: b Quia sermonē regis. i. illō qđ
requirit. c Aperuisti mihi. misericorditer reuelan
do. d Post hec daniel. Hic consequenter poni
tur interpretatio facta ipsi regi: et diuiditur in tres
quia Daniel pꝰ reprimit regis indignationem: secun-
do excitat eum ad mentis attentionem: ibi Et respon
dens danieli. tertio aperit regi visionem: ibi Somniuz
tuum. Primum facit per hoc quod impedit magistrū
militie ab executione sententie regis ⁊c. dicens: e Sa
pientes babylonis ne perdas. per hoc q paratus est re-
gi satisfacere dicens: Introduc me in conspectu regis
⁊c. f Tunc arioch festinus introduxit danielem ad
regem. sciebat enim eum esse in desiderio sciendi: ꝓpter
quod festinauit introducere danielem ad eum: scies hꝰ
regi esse placitū. g Et dixit ei. s. arioch rgi. h Jn
ueni hoiem de filijs transmigrationis iude. in qua scilz
terra solent eē ꝓphete: ꝓpter hoc sequitur: i Qui
solutionem regi annunciet. i. potens sit annūciare: cum
sit de illis apud quos solent esse ꝓphete. Et nota cum
dicit: Jnueni hominem ⁊c. ipse mentitur: qz nō quesie-
rat danielē nec inuenerat: se sed obtulerat. Sed hic est

modus illoꝝ qui assistūt regi ꝫ fingere se fecisse illa que sciūt eis placere: qđ aūt seqtur ꝓz in lra. l Et respōdēs. hic ꝓnter excitat daniel regis attētōem oñdens rei quesite difficultatē dicēs: m Mysteriū .i. occultum qđ rex interrogat. n Sapiētes magi ꝫ harioli. exponant hec noia sic ꝑz: o Et haruspices. i. horaꝝ inspectores: ꝫ p talia diuināt de futuris. p Neq; unt indicare regi. .i. nō pōt dissolui quacūq; arte humana vl magica: sed a deo solo: ꝫ hoc ē qđ dī: q Sed ē deꝰ i celo revelans mysteria. qz ipse solus hēt certā sciam futuroꝝ ꝓtingētiū: cuiusmodi erāt contēta i illa revelatione. r Qui indicauit tibi. oīna .n. puidētia ē ꝑncipalr erga rectorē multitudis: qz ab ipo dependet directio multitudinis: sicut bona dispō corpis ōpēdet a capite. s Que vētura sūt i nouissimis tpib⁹. qz in illa revelatōne fit mētio de regno xpi: qđ ē vltimū regnoꝝ. vñ ꝫ. j. Joh. ij. dī de tpe xpi: filioli nouissima hora est. t Sōniū tuuz. hic ꝓnter daniel apit regi visionē: ꝫ diuidit in duas

cuius nomē erat balthasar Putasne ve potes mihi indicare sōniū qđ vidi ꝫ interptatōem eius? Et respōdens daniel coꝝ rege ait: Mysteriū quod rex interrogat sapiētes magi ꝫ harioli: et haruspices nequeunt indicare regi: sz est deꝰ i celo revelās mysteria: q indicauit tibi rex nabuchodonosor: quę vētura sūt nouissimis tpib⁹. Sōniū tuū ꝫ visiōes capitis tui in cubili tuo huiuscemōi sūt: Tu rex cogitare cepisti i stratu tuo: qd esset futuꝝ post hec: ꝫ qui revelat mysteria oñdit tibi que vētura sūt. Mihi qz nō in sapia: que ē in me plusq; in cūctis viuentibus: sacramētum hoc revelatū est: sz vt interpretatio regi manifesta fieret: ꝫ cogitatōes mentis tue scires. Tu rex videbas: Et ecce qsi statua vna grandis. Statua illa magna ꝫ statura sublimis stābat ꝓtra te: et intuit⁹ ei⁹ erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat:

pectus aūt ꝫ brachia de argēto. Porro vēter ꝫ femora ex ere: tibie aūt ferree. Pedū quedaz pars erat ferrea quedā aūt fictilis. Videbas ita: donec abscisus ē lapis de monte sine manibus: ꝫ percussit statuā in pedibus eius ferreis ꝫ fictilibus: ꝫ cōminuit eos. Tūc cōtrita sunt pariter ferrū: testa: es: argētum: ꝫ aurū: ꝫ redacta quasi in fauillā estiue aree: q rapta sūt vento: nullusq; locus inuētus est eis. Lapis autem qui percusserat statuaz: factus est mōs magnus: ꝫ impleuit vniuersaz terram. Hoc est somnium: interptatōem quoq; eius dicem⁹ coꝝ te rex. Tu rex regum es: et deus celi regnū et fortitudinē et imperium: ꝫ gloriā dedit tibi: et oia in quibus hitant filij hoium et bestie agri: volucres qz celi dedit i manu tua: ꝫ subditōe tua vniuersa ꝓstituit. Tu es g caput aureuz: Et post te ꝓsurget regnū aliud min⁹ te argēteuz: et regnum

regē ꝫ ipse eā. s Et intuit⁹ ei⁹ erat tribilis. qz illa statua significabat mutatōem regnoꝝ: vt videbit: que mutatio p bella ꝫ occisiones fit: ꝫ ad h⁹ denōdū terribile erat videre illā statuā: vñ ꝫ. ō. dictū ē: q rex territ⁹ oblit⁹ ē somniū.

b Hui⁹ statue caput ex auro ꝫc. ista nō opz hic exponere: qz exponūtur in pte seqnti. c Inipzeta tōez. hic ponit expositio p̄dicte visionis: ꝫ h⁹ ē qđ dicit daniel: d Tu. s. nabucho. e Rex reguz es. qz multos reges deuicerat: ꝫ sb̄tributarios hēbat: ꝫ qz maioz rex erat de toto mūdo tē poze suo: sed vñ venerit sibi tanta magnitudo sb̄dit: f Et deꝰ celi regnū .s. chaldeoꝝ ꝓmo: g Et fortitudinē. ad debellādū inimicos ꝫ reges alios: h Et imperiū. i. monarchiā:

i Dedit tibi. qz de ifimo statu p diuinaz dispōem eleuat⁹ es ad oia ista: vt visū ē. j. c. k Et oia i qbus hitant filij hoium. hoc dicit q̄tū ad ciuitates l Et bestie agri. q̄tū ad loca cāpestria. m Volucres qz celi. q̄tū ad siluas: vbi hitāt aues cōiter: n Dedit i mānu tua ꝫc. hoc ē sb̄ ptāte tua: ꝫ accipit hic pars ꝓ toto p synodochen: qz nō ois terra hitabilis fuit ei sb̄iecta: sed magna pars ipi⁹. Est etiā ibi alia figura que dī hypbole. i. sermo mltū exp̄ssiuus ad exp̄ssionē excessiue magnitudis sue: ex quo ꝓcludit: o Tu es g caput aureū. hoc ē regnū tuū signat i statua illa q̄ tibi apparuit p caput aureū: ꝫ hoc significat ꝓuenienter p auꝝ ppi maximas diuitias illi⁹ regis quas ꝓgregauerat i babylone de vniuersis regnis ab eo subiugati. p Et p⁹ te ꝓsurget regnū aliud minus. hoc fuit regnū medoꝝ ꝫ psaꝝ: qđ successit regno chaldeoꝝ: vt hī. j. v. c. Signatū aūt ē illud regnū p argētū: qz in illo regno multū vacabāt sapie ꝫ eloq̄ntie que significātur p claritatē argēti ꝫ eius sonoritatez. Et qz regnū medoꝝ ꝫ psaꝝ ꝓmo fuerunt duo regna: ꝫ in vno regnabat Darⁱ⁹ ꝫ in alio Cyr⁹: iō signata sunt per duo brachia: verūtn qz fuerūt ꝓiūcta sil tpe Cyri mortuo Dario ei⁹ auūculo: vt dicet. j. v. c. ꝫ tpe Darij cui in honore successit Cyr⁹: vt dicet. j. vj. c. iō illa brachia erāt iūcta i pectore vno ideo de illa statua dictum est q̄ habebat brachia ꝫ pectus de argento. q Et regnum tertium aliud ereum. hoc fuit regnum Alexandri magni ꝫ grecoꝝ: quod successit regno persarum: ꝫ dicitur ereum propter sonoritatem grece eloquentie: quia es inter alia metalla est magis sonorum.

r Qō iperabit vniuerse terre. hoc ē q̄ alexāder fere ab oi
bus regnis recepit tributa ⁊ munera. multi. n. reges audien
tes crebras ⁊ maximas victorias eius ex timore ne veniret
sup eos miserūt sibi munera. s Et regnū quartū erit ve
lut ferreū. istud fuit regnū romāoꝝ: ⁊ cū sb̄dit: t Quō
ferrū cōminuit ⁊ do
mat oia: ita regnū ro
manoꝝ subiugauit si
bi oia regna p̄dicta:
⁊ hoc ex tribus p que
romani deuicerūt to
tū orbē. s. sapia: exer
citio armoꝝ: ⁊ bono
regimine. Oēz. n. ho
minē vñcunq; venirz
ad eos honorauerūt
ꝑm valorē suū: siue i
militia: siue i scia: siue
i arte mechanica: seu
quacunq; excellentia
alia. Et ppt̄ hoc excel
lentes viri de oīb̄ pti
bus mūdi, ppt̄ magnā
pacē iungebāt se coꝝ
policie. Oz tñ postea
regnū fuit diuisum i
imperiū ꝓstantinopo
litanū ⁊ romanū: ió
hoc fuit signatū i sta
tua p duas tibias fer
reas. vel alia rōne. s.
qz ille q̄ erat p̄ncipal̄
imperator accipiebat
vnū socium ad admini
strādū imperiū: sicut pz de augusto ⁊ antonio ⁊ dioclicia
no ⁊ maximiano ⁊ plīb̄ alīs. v Porro qz vidisti pe. ⁊
digi. ptē testeā. i. de terra factā. x Et ptē fer. re. diui. erit.
p hoc signat̄ fortitudo illī⁹ regni i p̄ncipio: ⁊ postea ōbilitas
ipī⁹ p diuisiones itraneas: ꝑpter ambitōes ex q̄bus regnu z
romanū quasi ad nihilū ōductū ē: vt pz ad sēsū. y Qō
tñ deplātatio ferri oriet̄. sic. n. erāt pedes illī⁹ statue dispositi:
q̄ plāta pedis erat tota de ferro: digiti aūt exeuntes ō plā
ta erāt partim testei: ⁊ ptim ferrei: ⁊ p hoc signat̄ q̄ diuisio
nes ille que orte sūt in romanis, pcesserūt ex roboze diuitia
rū ⁊ potētie secular. qō aūt seq̄tur: z Cōmiscebūt q̄dē
hu. semi. signat q̄ ad tollēdū istas diuisiōes regnū romāoꝝ
ōbilitātes: fcā si milta ꝓnubia. a Sz nō adhe. sibi. quia
per talia nō potuerūt amouerī diuisiones aioꝝ. Alīr expo
nūt quidā doctores hebreoꝝ ab illo loco: Porro qz vidisti
q̄. de societate iudeoꝝ ⁊ romanoꝝ: q̄ incepit tpe iude ma
chabei. vt hī. j. macha. vīj. ⁊ renouata ē tpe ionate ⁊ si mo
nis fratrū suoꝝ. j. macha. xj. ⁊ iudeoꝝ debilitas signata est
per testā: fortitudo aūt romanoꝝ p ferrū. qō aūt seq̄tur:
Cōmiscebūtur q̄dē humāo semie. exponūt de herode asca
lonita: cui regnū iudeoꝝ datū est a romanis. ⁊ cū nō esset
iude⁹ natōe voluit sibi puellā de genere machab. copulare:
vt filī⁹ eī⁹ tenēt regnū: sed illa pre dolore se interfecit: herodes
aūt ꝑpter suā luxuriā ⁊ puelle pulchritudinem ea mortua
abusus ē: vt dicunt: ⁊ hoc est qō dī h: Cōmiscebunt hūano
semie. nō dī femineo. a Sed nō adherebūt sibi. qz hero
des nūq̄ dilexit iudeos: nec ipī eū. b Jn dieb⁹ aūt regno
rum illoꝝ. i. qñ romanū imperiū in sua fortitudine erit: q̄
dī regna i plāli: qz multa regna ꝓtinebat sub se. c Susci
tabit deus celi regnū qō i eternū nō dissipabit̄. istud est re
gnum xp̄i quod ē eīnū: ꝑm q̄ dī luc. j. Regni eī⁹ non erit fi
nis. qō regnū inchoatum est regno romanoꝝ exīte i maxi
ma fortitudie sua: qz subiectis oīb⁹ natōibus descriptus
est orbis de mādato Augusti impatoris: quo tpe nat⁹ ē
xp̄s: vt pz luc. ij. seq̄tur: o Et regnū eī⁹ alteri nō.] qz
regnū xp̄i potissime ē i celo: vbi ciues sūt imortales.
e Cōminuet ⁊ ꝓsumet oia regna hec. qz in iudicio fi
nali oīs ptās ter
rena auferet: ⁊ oīs
creatura perfecte
xp̄o subiugabit̄:
⁊ iā multa regna
supposuer̄t iugo
fidei xp̄i colla.
seq̄tur: f Se
cundū qō vidisti
q̄ de mōte abscis
sus est lapis. in h⁹
ostendit̄ modus
nascēdi ipīus xp̄i
qui nat⁹ ē de vgie
q̄ signat̄ p mōtez
ꝑpter excellentiā
vite: de hoc mon
te abscissus est la
pis. i. xp̄s formā
tus q̄ p lapidem
signat̄: vt pz i ps̄.
Lapidē quē r̄pro
bauerūt nē. g
Sine manibus.
. i. sīñ hūano ope
z spūssancti vtu
te. h Et cōmi
nuit testaz nē. qz
oia regna mundi
ꝑ maiorē parte subiecta sūt xp̄o per fidē ⁊ pfectissime
subīciētur tpe iudicī: vt dictū est. i Tunc rex. hic
ponitur p̄o predictis magnificatio dei: ⁊ diuidit i tres
partes: qz ꝑmo superbia regis reꝑmitur: 2° dei potentia
panditur: ibi Loquens ergo rex. 3° danielis sapiētia eri
gitur: ibi Tunc rex danielem. Primū patet per hoc qō
dicitur: i Tunc rex nabocḥ. cecidit in faciem suam.
se humiliando. k Et danielem adorauit. ei reuereñ
tiam exhibendo. l Et hostias ⁊ incensum precepit
vt sacrificarentur ei. ex hoc loco porphyri⁹ arguit hūc
librum esse confictum: quia non est verisimile vt rex tā
magnus ⁊ superbus adorare daniel̄ in captiuitate
detentum: ⁊ multo minus est credibile q̄ cultum diui
num vellet sibi impendere: vt dicitur hic: ⁊ dato q̄ vel
let facere: non ē credibile q̄ daniel ꝑmisisset hoc: vnde
act. xiij. dicit: q̄ paulus ⁊ barnabas non permiserunt
se adorari a licaonitis iustis: sed sciderūt vestes suas in
signum doloris. Dicēdum ē ad ista: q̄ adoratio ibi acci
pit̄ ꝑ reuerētia: sicut de nathā ꝓpha dī. iij. reg. j. q̄ ado
rauit regem dauid ꝓnus in terra. Nec est miranduz re
gem ꝓius supbum hoc facere ex admiratōe diuine sa
pientie quā in eo percepit. Oz aūt arguit de hostijs ⁊ in
censo danieli offerendis dicēdum: q̄ bene dicitur hic q̄
rex hoc precepit: sed non dicitur q̄ fuer t factum: ⁊ ideo
credendum est q̄ daniel impediuit fieri: vel q̄ iduxit re
gem ad hoc q̄ ista offerentur ad honorem dei qui my
sterium renelauerat ei: ⁊ hoc patet ex parte sequenti: in
qua panditur potentia dei cum dicitur: m Lo
quens ergo rex ait danieli: Uere deus vester. quem co
litis ⁊ nō dñ nostri. n De⁹ deoꝝ ē nē. ⁊ causa subdit:
o Quoniam potuisti aperire sacramentum hoc. i. sa
crum secretum per ipsius reuelationem: ⁊ sic patet q̄

nabu. honorē p̄dictū ip̄ēdebat ōo p̄ncipalr. p Tūc rex danielē. Hec ē tertia ps: in qua danielis sapia erigit ad dei glām: ꝛ ppli isrl: q captiuus erat i regno babylonis ppt reuelatōem: hoc ē qō or hic: p Tūc rex danielē in ſblime extulit. i. i magna dignitate posuit: vt statim patebit. q Et munera mlta ꝛ magnos dedit ei. q accepit daniel no ex cupiditate: sed vt ō illis filiis isrl paupibus posset bñ facere. Pz etiā ex hoc q̄ lz nō sit licitū aliq̄d accipere ex pacto p̄o spūalibus: tñ licitū est ab eis q̄bus spūalia mīstrata sūt: oona tēporalia accipere: sicut daniel ħ accepit a rege: cui secreta diuina reuelauerat p spūm ppħie. r Et p̄stituit eū sup oēs puincias babylonis p̄ncipē. ad iusticiā exercēdā. s Et p̄fectū. ad cās magnas determinandum. t Magistrum. ad facta ardua ordinādū. v Sup cūctos sapiētes babylonis. vt talia sine ei⁹ p̄silio nō agerēt: ꝛ ei rōnem redderēt. x Daniel aūt postulauit a rege ⁊c. in hoc q̄ ostēdit fidelitatē suā: q̄z p̄mot⁹ ad honorē nō dedit obliuioni socios suos: sed de eoꝝ p̄motōe fidelr cogitauit: ꝛ hoc fecit nō solū ppter eos: sz ppter p̄solatōem filioꝝ isrl: q̄ erāt p puincias dispersi: ꝛ q̄z sciebat socios suos aptos ad tale officiū: q̄z erāt sapiētes ꝛ fideles. y Ipse aūt daniel erat i forib⁹ regis. vt. n. tenēt regē i amicitia: ideo nō recedebat de latere ei⁹: ne aliq̄ inuidi in ei⁹ absentia seminarent odiū. Ex hoc etiā loco arguit porphyr⁹ p̄tra istū librū dicēs: q̄ daniel sanct⁹ non accepisset talē honorē a rege infideli. Ad q̄d dicēdū q̄ porphyr⁹ iḡranī loq̄tur: q̄z ioseph sanct⁹ filia a pharaōe accepit: vt habetur gen. xl. ꝛ mardoche⁹ ab assuero: vt hī hester. viij. Cōsiderādū etiā q̄ talē honorē accepit daniel: ꝛ isti ħ dicti a regib⁹ infidelib⁹ nō ex ābitōe honoris: sed ad p̄solatōez ppli sui: ꝛ ad honorē dei: videtes q̄ p hoc regna melius regerent ſm deū ꝛ iusticiā. Circa istud capl̄m moraliter exponēdo pōt dici: q̄ p statuā intelligit vita sīlata in q̄

Caput est aureū. i. opatio de genē bona: Pedes⁹ de argēto. q̄z locutio scā: Uenter ꝛ femora ex ere. i. sīlatio ficta: q̄z p̄dicta fiunt ad apparētiā: es. n. cōponit ex auri calco: qō ē auro sīle: ꝛ stagno: qō ē sīle argento. Tibie ferree sunt obduratio fixa: q̄z qō talis p̄cipit corde: vult oīno tenē. Pedes ferrei ꝛ fictiles. sūt petulātia delectationis: ꝛ ptinacia excusatōis. hāc aūt sīlatōem nequeunt indicare Harioli. i. sacerdotes simoniaci. Magi. i. phi vani. Malefici. i. iurisperiti: q̄z scia sua isti cōit vtunt ad malefaciēdū. Sed daniel. i. p̄fidētia vitatis: Sidrac. i. ptinētia puritatis. Misac. i. p̄sistentia phitatis. Abdenago. p̄scia puitatis seu hūilitat⁹ meretur fictōem cognoscē ac etiā euitare. Capl̄m. III.

Nabuc. fecit statuā. Hic ponit 2ª visio p̄ter se hēns ad p̄mā: q̄z sicut p p̄mā babylonij sūt inducti ad cognoscēdū dei potētiā oia regna cōterētē: ita p istā inducūtur agnoscē: q̄ meru mortis non ē alī⁹ nisi de⁹ adorādus p latriā. Cōsiderādū etiā q̄ licet hec visio sit hīstorica: cū hoc etiā ē pphica: ppt eī⁹ finez

.s. ppter apparitōem angeli filio dei assimilati: pueros de fornace liberātis: in quo hec visio tangit p̄sonā xp̄i tanq̄ regis eminētis: ciues suos de manu cuiuscūq̄ tpalr potētis liberanti. Circa hoc p̄siderādū q̄ mā hui⁹ visionis est de statua aurea facta: ꝛ de pueroꝝ p̄stātia: de fornace ardēte: ꝛ ō angelo pueros liberāte. Cā finalis ē vt xp̄i incarnatio panderet: cult⁹ dei ampliaret: ꝛ ppl⁹ dei p̄solaret: vt pz in fine. Cā efficiēs ē spūssact⁹ bitus ex puerōꝝ humilitate: patientia ꝛ tribulatiōe. Cā formalis ē mod⁹ scribēdi hāc visionē: q̄ describit admoduz cuiusdā snie iudicial⁹ inique: ꝛ iō hēt tres partes: q̄z p̄mo ponit pueroꝝ p̄dēnatio idigna: 2° eoꝝ liberatio benigna: ibi Et ābulabant. tertio exaltatio condigna: ibi Tunc nabuchodonosor obstupuit. Circa p̄mū tangūtur tria. Primū ē cā litigij inter regē ꝛ pueros: 2ᵐ ē forma iudicij: ibi Statimq̄z in ipo tpe. 3ᵐ pena supplicij: ibi Tūc nabuc. replet⁹. Circa p̄mū. s. cām litigij que fuit ex hoc q̄ tres pueri nō adorabāt statuā regis: duo tangunt Primum est statue constitutio: 2ᵐ eius dedicatio: ibi Itaq̄z nabuc. Circa p̄mum considerandum q̄ nabucho. per superbiam ppter monarchie adeptōem voluit sibi vsurpare honorem diuinum: ꝛ ideo fecit statuam magnam auream in qua adorar⁹etur. Simile legitur de Caio imperatore romano: qui vt dicit Josephus libro antiquitatum. xviij. misit statuam suam per totum imperium suum: vt in ea adorar⁹etur. Ad faciendum autem talia credibile est q̄ homines inducebantur per aliqua responsa demonum ꝛ p̄missa qui nituntur homines inducere ad idolatriam: dicit igitur:

a Nabuchodonosor rex fecit statuam auream. exterius tantum erat aurea: quia non est credibile q̄ ibi esset tanta moles auri: vel forte erat interius concaua. b Altitudie cubitorum. lx. in hac altitudine computatur altitudo basis supra quam erat posita: aliter nō responderet sibi latitudo que dicitur esse sex cubitorum tantum. cetera patent. Si autem queratur quare daniel qui erat familiaris regi: vt visū est: non p̄hibuit eum a tali insania: dicenduz q̄ forte erat absens in extremis finibus regni: ppter magna negocia: supra que erat positus: vt visum est: vel infirmitate fuit impeditus: vel aliqua alia causa consimili: quod videtur ex hoc q̄ non accusatur cum socijs suis: ꝛ tamen certum est q̄ non adorasset si ibi fuisset. Uel dicendum q̄ vidit regem obstinatum in malicia sua: ꝛ ideo tacuit videns se nihil pficere in reprehensione: sed magis regem ad peiora excitare: ꝛ hoc videtur glosa interlinearis dicere. j. eodem capīo: super illum locum: Precepit vt adducerentur sidrac ⁊c. vbi dicitur sic: De daniele non fit mentio: quia regi assistebat qui propriam statuam non adorabat. c Itaq̄z. Hic consequenter describitur statue dedicatio: voluit enim nabuchodonosor q̄ prima adoratio sue statue que vocatur hic dedicatio: fieret cum magna solennitate propter magnitudinem superbie sue: ꝛ hoc est quod dicitur hic: c Itaq̄z nabuchodonosor misit. nuncios solennes scilicz d Ad congregandos satrapas. idest nobiles barones: ꝛ dicuntur satrape: quasi satis rapientes: quia solent bona inferiorum rapere. e Magistratus. idest consiliarios. f Judices. qui

sunt ꝓstituti ad audiẽdũ cãs. g Duces.ſ. exercitus. h Tyrãnos.i.exactozes tributoꝝ regaliũ. i Optimates.ſ. optimos exĩtes:iſti ſi honozabiliozes poſt regẽ. k Pzefectos.i.ꝓpoſitos. l Pzincipes regionũ.ſicut ſũt baliui:q̃ habẽt plẽs ꝓpoſitos ſub ſe. Iſti igit̃ ꝓdicti ꝑmo ſunt vocati ad adozãdũ ſtatuam vt regi ꝓſentiẽtes ceſſi timoze mozt̃is ⁊ exẽ plo maioꝝ:facilꝫ iducant ad regis volũtatẽ. Cetera patẽt vſq; ibi: m Uobis dicꝫ pplis. nõ q̃ oẽs ppli poſſent i cãpo duran collocari:ſed q̃ꝫ ꝑncipibus q̃ ſũt capita alioꝝ intelligunt oẽs adozare. n Tribubus ⁊ liguis.q̃ ibi erãt hoies diuerſarũ nationũ ⁊ linguaruꝫ. o In hoza qua audieritis ſonũ tube.foꝛma huꝰ inſtrumenti nota ẽ ⁊ cõis:⁊ ea vtũtur hoies in bellis:⁊ i feſtis:⁊ in ppli ꝯgregatõe:vt hẽtur libꝛo Nume. p Fiſtule. inſtrm eſt ò ligno habens multa foramia: ꝑ que emittitur ſonꝰ: ⁊ eo vtunt paſtozes. q Cithare.inſtrm eſt figure triangularꝭ admodũ dimidij ſcuti:⁊ tangit̃ digit̃. r Sambuce.que fit de arũdine pforata:⁊ dicꝫ ſa nbuca a ſam qò ẽ ſol:⁊ bucca:qò ẽ parua buccina:q̃ ſolum põt fieri i eſtate: vt dicit Hiero' in epla ad dardanũ de inſtrumẽtis muſicis: q̃ i ſacra ſcriptura reperiũtur. s Pſalterij.inſtrm notũ ẽ.⁊ tangit̃ cũ pẽna. t Symphonie.aliquãdo accipit ꝑ melodia i cõi: ſz h accipit ſymphonia ꝑ inſtrumẽto determinato oblongo:qò ſolẽt poꝛtare cecꝭ: ⁊ digitis tangit̃. v Et vniuerſi generis.hoc addit:q̃ multa erãt ibi alia inſtrã:que nõ exꝑmunt hic. Talibuſ aũt vtebãtur in adozatõe ſtatue ad icitadũ hoies:q̃ ex diuerſis melodijs excitant̃ in hoib' diuerſe paſſiones:vt ꝑz ad ſenſum: ⁊ hĩ.viij.politic. x Cadẽtes adozate ſtatuã.i.humilr ⁊ reuereter. y Quã ꝓstituit nabuch.vt in ipſa adozaret.

z Siq̃s aũt nõ.vbi pena nunciat̃ nõ obediẽtib'. Lẽta patent ex ꝓdictis. a Statim.hec ẽ ſcõa ps ꝑncipalis huꝰ .c.vbi ponit̃ forma iudicij:circa quã ponit̃ ꝑmo chaldeoꝝ accuſatio:2° pueroꝝ citatio:ibi Tũc nabuch. in furoze. 3° citatoꝝ inq̃ſitio:ibi Pzonũciãs. ⁊ q̃rto inq̃ſitoꝝ rñſio: ibi Nõ opz nos. In ꝑma ꝑte dicꝫ ſic: a Statimq̃ in ipſo

ẽt tyrannos: ò̃ptimates: ⁊ pzẽfectos:oẽſq̃ ꝑncipẽs regionũ:vt ꝓuenirẽt ad dedicatõem ſtatue:quaꝫ erexerat nabuchodonoſoꝛ rex: Tunc cõgregati ſunt ſatrape:magiſtratus:⁊ iudices: duces:⁊ tyrãni: ⁊ optimates:q̃ erãt in ptãtib' ꝓſtituti ⁊ vniũſi ꝑncipes regionuꝫ: vt cõuenirent ad dedicatiõẽ ſtatue: quã erexerat nabuchodonoſoꝛ rex. Stabãt aũt in conſpectu ſtatue quã poſuerat nabuchodonoſoꝛ rex: ⁊ ꝑco clamabat valenꝫ. Uobis dicꝫ pplis:tribꝰ ⁊ linguis:in hoza qua audieritis ſonitũ tube ⁊ fiſtule et cithare ſambũce et pſalterij ⁊ ſymphonie: ẽt vniuerſi generis muſicoꝝ: cadẽtes adozate ſtatuã aureã:quaꝫ ꝓstituit nabuchodonoſoꝛ rex. Siq̃s autẽ nõ ꝓſtratus adozauerit:eadẽ hoza mittet̃ in foꝛnacez ignis ardẽtis. Poſt hec igit̃ ſtatim:vt audierũt oẽs populi ſonitũ tube fiſtule ⁊ cythare ſambuce ⁊ pſalterij ſymphonie ⁊ oĩs generis muſicoꝝ:cadentes oẽs populi tribꝰ ⁊ lingue adozauerunt ſtatuã aureã: quã conſtituerat nabuchodonoſoꝛ rex. Statimq̃ in ipo tpe ac cedẽtes viri chaldei ãccuſauerũt iudeos:dixerũtq̃ nabuchodonoſoꝛ regi: Rex i eternũ viue. Tũ rex poſuiſti decretũ:ut oĩs hõ q̃ audierit ſonitum tube fiſtule ⁊ cithare ſambuce ⁊ pſalterij ⁊ ſymphonie ⁊ vniuerſi generis muſicoꝝ:,pſternat ſe: ⁊ adozet ſtatuã aureã: ſiquis aũt nõ ,pcidẽs adozauerit: mittat̃ in foꝛnacẽ ignis ardẽtis. Sũt ergo viri iudei q̃os cõſtituiſti ſup opera regionis babylonie ſidrac miſac ⁊ abdenago:ũiri iſti ꝓtẽpſerũt rex decretũ tuuꝫ. Deos tuos nõ colũt:⁊ ſtatuã aureã:quã erexiſti non adozãt. Tũc nabuchodonoſoꝛ in furoze ⁊ ira ꝓcepit ũt adducerent̃ ſidrãc miſac ⁊ abdenago. Qui ꝓteſtim adducti ſunt i ꝓſpectu regi ꝓnũciãſq̃ nabuchodonoſoꝛ rex: ait eis: Uere ne ſidrac miſac ⁊ abdenago deos meos nõ colitis:⁊ ſtatuam aureã:quã ꝓstitui non adozatis:? Nũc ergo ſi eſtis parati:quacunq̃ hoza audieritis ſonituꝫ tube fiſtule cithare ſambuce ⁊ pſalterij ⁊ ſymphonie:oiſq̃ generi muſicoꝝ:,pſternite vos ⁊ adozate ſtatuam quã fecit. Si autẽ non adozaueritis:eadẽ hora mittemini in foꝛnacem ignis ardentis. Et quis erit deus qui eruat vos de manibus meis? Reſpondens Sidrac miſac ⁊ abdenago dixerunt regi Nabuchodonoſoꝛ: Non indigemus ꝛc̃ ꝛ̃ndere tibi ſuper hoc verbo. Ecce enim deus noſter quem colimus potens eſt eruere nos de camino ignis ardentis et de manibus tuis rex liberare nos dignabitur. Quod ſi noluerit notum ſit tibi rex quia deos tuos non colimus et ſtatuam auream quam erexiſti non adozamus. Tunc Nabuchodonoſoꝛ repletus eſt furoze et aſpectus imaginis eius immutatus eſt ſuper Sidrac miſac et abdenago. Precepit ergo ut fornax ſeptuplum amplius incenderetur quam incendi conſueuerat. Et iubere fortiſſimis robuſtiſſimis de exercitu ſuo ut ligatis Sidrac miſac et abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentis. Tunc viri iſti ligati ſunt in medio camini ignis ardentis. Et ambulabant in medio flammarum laudantes deum et benedicentes dominum. Tunc Azarias ſtans in medio ignis aperuit os ſuum et in oratione dixit. Benedictus es domine deus patrum noſtrorum et laudabile et gloriſicabile nomen tuum in ſecula. Quia juſtus es in omnibus que feciſti nobis et omnia opera tua vera et viie tue recte et omnia judicia tua in veritate feciſti. Et vere juſtum judicium fecit in omnibus que adduxiſti ſuper nos et ſuper ciuitatem ſanctam patrum noſtrorum Jheruſalem. Et in veritate et in judicio adduxiſti omnia hec propter peccata noſtra. Peccauimus enim et inique egimus recedentes a te. Et in omnibus delinquimus et mandata tua non audiuimus. Non obſeruauimus non fecimus ſicut mandaſti nobis ut bene nobis eſſet. Omnia ergo que adduxiſti ſuper nos et univerſa que feciſti nobis in vero judicio feciſti. Et tradidiſti nos in manus inimicorum noſtrorum iniquiſſimis et mendacibus et regi iniquo et omni nequiori qui eſt in univerſa terra. Et nunc non poſſumus aperire os noſtrum confuſi ſumus et opprobrium ſeruis tuis et cultoribus tuis. Ne tradas nos in finem propter nomen tuum et ne diſrumpas teſtamentum tuum. Et non auferas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum et propter Iſaac ſeruum tuum et propter Iſrael ſanctum tuum. Quibus locutus es promittens multiplicare ſemen eorum ſicut ſtellas celi et ſicut arenam que eſt in littore maris. Quia imminuti ſumus plus quam omnes gentes et ſumus humiles in omni terra hodie propter peccata noſtra. Et non eſt in tempore hoc princeps et dux et propheta et holocauſtum et ſacrificium et oblatio et incenſum et locus primitiarum coram te ut poſſimus invenire misericordiam tuam. Sed in animo contriti et in ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur ſicut in holocauſtis arietum et taurorum et ſicut in millibus pinguium agnorum. Sic fiat ſacrificium noſtrum coram te hodie ut placeat tibi quoniam non eſt confuſio confidentibus in te. Et nunc ſequimur te in omni corde et timemus te et quærimus faciem tuam. Ne confundas nos ſed fac nobiſcum ſecundum mansuetudinem tuam et ſecundum multitudinem miſericordie tue. Et libera nos in mirabilibus tuis et da gloriam nomini tuo domine et confundantur omnes qui oſtendunt ſeruis tuis malum confundantur in omni potentia tua et virtus eorum conteratur et ſciant quia tu es dominus deus unus et gloriſicus ſuper orbem terre. Et non ceſſabant miniſtri regis qui miſerant eos accendere fornacem in naphta et ſtupa et pice et ſarmentis. Et exibat flamma ſuper fornacem quadraginta novem cubitis. Et exiens combuſſit eos qui inventi ſunt juxta fornacem miniſtros regis. Et qui intrabant cum Azaria deſcendere de camino. Et impulit flamma in latus fornacis ventum roris madidum et refrigerium. Et ſuper omnia que circa eos erant. Et exiens ignis de fornace

sz q: ipm repñtabat cui dinos honores exhiberi vole-
bat. r Et qs est de' qui vos eripiat. Hec fuit mira
excecatio: q: ipm deū hebreoz oipotētē vocauerat i p-
cedēti. c. q: superbia mirabilr excecat hoiem. s Rñdē
tes. Hic ponit reqsitoz rñsio: vñ dicūt: t Non opz
nos de hac re rñ
dere tibi. q. d. qō
tua ē ita irrōabil
q nō est digna rñ
sione: q: euidens
ē: q ē dare vnum
pmū infinite po-
tentie: z sic potest
nos liberare: q:
ipm colim': z h'ē
qō sb'ditur: Ecce
.n. de' nr' quē coli
mus ⁊c. sequtur:
v Qō si nolue
rit. q: aliqñ deus
nō liberat suos
suos tpalir: vt me
lius saluet eos in
uisibilr eos ad re-
quiē trāsferēdo:
vt dicit Aug' in
quodā sermōe sā
ctoz martyrum
vij. fratrū. x
Notū tibi sit: q:
deos tuos nō co-
limus. ex quo pz
q illud factū ē tri
bus pueris mate
ria fortitudis: qō
ab ipijs credebat
ē cā terroris.
y Tūc nabuc.
Hic describit pe-
na supplicij: vbi
pmo ponitur re-
gis idignatio: cuz
di: Replet' ē furo
re. 2° indignatōis
manifesta oñsio:
cū sb'dit: 3 Et
aspe. faciei illius
imuta. est ⁊c. quia passiones cordis citi' apparēt in ocu
lis q i aliis partib' corporis. 3° inie pnunciatio: ibi Et
precepit vt succēderet fornax ⁊c. qrto inie executio: ibi
a Et cōpe. viri illi. i. tres pueri b Uincti. vt nullo
mō possent euadē. c Cum brachis suis z tiaris. Fm
aliqs tiara est pallium quo p se vtunt: fm alios est mi
tra que i capite ponitur: vñ dī exo. xxix. de aaron: Po
nes tiarā in capite ei'. z inde trahat ad significandū ge
nus pillei qō portabāt nobiles: fm q dī eccchie. xxij.
Cuz vidisset viros depictos z tiaras in capitibus eoz.
5° ponit dei vindicatio: ibi c Porro viros illos qui
mi. ⁊c. Sciēdū tamen q hoc vtit hic p anticipatōem:
q: dr. j. eo. c. q viri i li q miserāt pueros in fornacē suc
cedebant eā: z ideo interfectō istoz per flāmam ignis in
telligenda ē facta quādo angelus descēdit cū pueri post
orōnem azarie: z excussit flāmā de fornace: z combussit
eos qui erant extra: vt sic rex nō solū de miraculo viso
miraret: sed z p cōbustionē fortissimoz viroz de suo
exercitu puniret vt hic vī. o Et ambulabāt. Hec ē
adorate statuā quā feci: qō
si nō adorauerītis: eadē ho
ra mittemini i fornacē ignis
ardētis. Et qūis ē de' q eri
piet vos ō manu mea: Rñ
dētes sidrac misac z abde
nago: dixer̄t regi nabucho
donosor: Non opz nos de
hac re rñdē tibi. Ecce. n. de
us nr' quē colim' pōt eripe
nos de camino ignis ardē
tis: z de manib' tuis o rex
liberare. Quod si noluerit
nōtū tibi sit rex: q: deos tu
os nō colim': z statuā aure
am: quā erexisti nō adora
m'. Tunc nabuchodono
sor rpletus ē furore. et aspe
ctus faciei illi' imutat' est su
per sidrac misac z abdena
go: z pcepit vt succenderet
fornax septuplū qz succēdi
solebat: z viri fortissimis
ō exercitu suo iussit: vt liga
tis pedib' sidrac misac z ab
denago mitterēt eos in for
nacē ignis ardētis. Et cōn
festiz viri illi ligati cū bra
chis suis z tiaris z calcia-
mētis z vestib' missi sūt in
mediū fornacis ignis ardē
tis. Nā iussio regi vrgebat.
Fornax aūt succensa erat
nimis. Porro viros illos
q miserāt sidrac misac z ab
denago interfecit flamma
ignis. Uiri aūt hi tres. i. si
drac misac z abdenago ce
ciderunt in medio camino
ignis ardēti colligati. Que
sequūtur i hebreis volumi
nib' nō rpperi. Et ambula
bāt in medio flāme laudā'
tes deū z bñdicentes dño.
Stās āt azarias orauit sic:
Aperiēsqz os suū i medio
ignis ait: Benedict' es do
mie de' patrū nroz: z lau
dabile et gliosū nomē tuū
i sēcula: q: iust' es i oīb' que
fecisti nob: z uniūsa opera
tua va: et vie tue rcte: et oia
iudicia tua va. Judicia eiz
fecisti iuxta oia q indūxisti
sup nos z sup ciuitatē scāz
patrū nroz hierlm: quia i
vitate et in iudicio iduxisti
oia hec ppt peccata nostra
Peccauim'. n. et iniq egi-
mus recedentes a te et deli
quimus i oibus: et pcepta
tua non audiuimus: nec
3° pars pncipalis hui' capli: sciēdū tamē q nō est i hebreo: ta
mē eā exposui: q: ē in medio. c. Igit hic ponit liberatio pue
roz benigna: vbi tria notātur que solēt accidere i tribula-
tione iustoz. s. cōmēdatio supne eqtatis: condescensio dine
bonitatis: ibi Et nō cessabāt. collaudatio dine maiestatis:
ibi Tūc hi tres. Circa pmū aduertenduz
q pmo ponitur com
mendatio dei ab istis
tribus in gnāli: z p2.
ipsi' azarie in spāli:
ibi Stās aūt azarias. s.
vbi pmo azarias com
mēdat dinā iusticiaz:
2° implorat ei' clemen
tiā: ibi Ne quesumus
qs. 3° allegat 2suetam
dei miam: ibi Et nūc
sequmur te. qrto inuo-
cat ei' liberatricē po-
tētiā: ibi Et erue nos.
Circa pmū in cōmen
datōe diuine eqtatis:
azarias attribuit deo
iusticiā: z sibiipsis cul
pā dicēs: e Bñdi-
ctus es dñe deus pa-
trū nroz. z facit mē-
tōem de antiqs patri
bus: vt meritis ipoz
oio sit magis exaudi-
bilis. Et hoc mō fecit
moyses in orōne ad
placādū iram dñi cō-
tra populū de vituli
fabricatione. f Et
glorioslum nomē tu-
um. gloria. n. ē clara
notitia cuz laude: vñ
iportat quandā diffu
sionem laudis: pter
hoc dicitur nomē dī
glorioslum: quia debz
laudari vbiqz terraz
z in omni differentia
temporum: ideo sub
ditur: g In secula
quia iustus es. reddens penam pro peccatis: z hoc ē quod
subditur: h In omnibus q fecisti nobis. pmittendo nos
sic tribulari. i Et vniuersa opera tua vera. quia cōfor-
mia sunt diuine sapie que falli non potest. k Et vie tue
recte. idest, pcessus tuus in mūdi gubernatione. l Et oia
iudicia tua vera. dicit iudicia in plurali: quia vnū est iudici
um eius occultum in psenti: de quo dicit Job. xj. Nunc iu
dicium est mundi. aliud erit apertum in futuro. cetera pa-
tent vsqz ibi: m Induxisti omnia hec, pter peccata no
stra. vbi cōsiderandum q peccatum populi israel vocauit
suum: quia erat pars illius populi: Daniel eniz z socij eius
erāt innocētes z sancti: z maxime quādo fuerunt de hieru
salē translati: z ideo non fecerūt illa peccata: pter que de-
structa est ciuitas hierusalem: de qua fit hic mentio.
n Peccauimus. cōtra. primū. o Et inique egimus.
cōtra deū: z hoc duplicit: peccato cōmissionis: quod notat
cū dicitur: Recedētes a te ⁊c. z peccato omissionis: cum sb
ditur: p Et pcepta tua nō audiuim' ⁊c. vt bene nobis
esset. ex te: ex cursu eniz veteris testamenti patet: q filij isrl

fuerūt in ꝓsperitate q̄diu fuerūt obediētes ꝺo. q Et tradidisti nos in mani. ini. ꝛc̄. qz qñq̄ punit deus bonos p malos: vt dictū ē. c. ꝑcedēti: vñ ⁊ demones sūt executores ꝺne iustitie in iferno. r Et regi iniusto. s. nabuch. qz occidebat inocētes: vt hic ꝑ. s Et pessimo. qz cogebat hoies idolatrare vsurpādo sibi diuinos honores t Ultra oēs terrā. s. supra oēs terrenos qz ꝓpter magnitudinē sue ptātis malicia eius hēbat maiorem effectū ⁊ euidētiā. v Cōfusio ⁊ opprobriū facti sum⁹ seruis tuis ꝛc̄. qz eis inferꝛ ꝑ opprobrio mīsia nostra: cū eodē ritu colimus te sicut ⁊ ipsi. x Ne q̄sum⁹. hic azarias iplorat ꝺi clemētiā: allegās ꝓmissionē factā sanctis pīibus ꝺicēs: Ne quesumus tradas nos. hostib⁹. y Jn ꝑpetuū. ly ad tps puniamur ꝑ peccatis nīis. z Propt̄ nomē tuū. q. ꝺ. ly hoc non mereat nīa iustitia: fiat tamē hoc ad glām nois tui vt nomē tuū glificet in liberatōe nīa. a Et ne dissipes testamētū tuū. i. legē que dissipatur q̄n tenētes eā occidūtur. b Neq; ause. mi. t. a nobis ꝓpt̄ abrahā dilectū tuū. qz fuit ꝑm⁹ a ꝺo electꝰ ex idolatris: ⁊ ꝓmo facte sūt ei ꝓmissiones apte ꝺ xpo ꝓpt̄ q̄ ꝺi hic spāl̄r dilectꝰ. c Et isaac seruū tū. ꝺicitur seruus: qz vere obediēs: ⁊ ꝑ hoc cū pater voluit eū īmolare: qz iā erat. xxx. annoꝝ: ⁊ ꝑ ꝓsequēs fortis: pat aūt ei⁹ erat senex ⁊ debilis: noluit tñ resistere: sed ad īmolatōem voluntarie accessit: vt ꝺicit Joseph⁹ li. j. antiqta. ꝺ Et isrl̄ sanctū tuū. i. Jacob q̄ ꝺicit hic sanctꝰ spāl̄r: qz spāli cultu voluit colere deū: vt ꝺi gen. xxviij. Erit mihi ꝺns in deū ꝛc̄. Illud aūt ꝓpe ꝺi sanctū q̄ ꝺ applicat ꝺiuino cultui. e Qui bus locutꝰ es pollicēs. i. ꝓmittēs: ⁊ iō nō pōt frustrari ꝓmissio tua. f Qz multiplicares semē eoꝝ sicut stellas ꝛc̄. ꝑ missū est hoc abrahe gen. xxij. g Qz ꝺns iminuti sum⁹. q̄a multi ꝺ filīs isrl̄ fuerāt occisi ꝑ bella: ⁊ multi captiuati. h Sumusq; hūiles. i. viles i ꝓspectu alioꝝ. i Jn vniuersa terra ꝛc̄. qz iā ꝺispersi erāt in multis terris ꝑ captiuitatē assyrioꝝ ⁊ chaldeoꝝ ⁊ egyptioꝝ. k Et nō est i tpe hoc ꝓnceps. sup filios isrl̄ qui possit eos defēdere: quia sede chias iam erat captus. m Et ꝓpha. qui denūciet futurā ꝓsolātōem. l Et dux. s. ex pplo nīo. q. ꝺ. vtute humana nō possum⁹ saluari de manib⁹ inimicoꝝ. Silr eis non erat via ad placādū deū ꝑ viam sacrificioꝝ: ⁊ hoc ē q̄ postea ꝺicit: n Neq; holocaustū. q̄ erat oblatio tota incēsa ad honorem diuinū. o Neq; sacrificiū. q̄ partim icendebat ⁊ partim ad vsū sacerdotū reseruabat. p Neq; oblatio. que offert ex deuotōe. q Neq; incēsuz. hoc ē thymiama odoris suauissimi: q̄ offerebat sup altare thymiamat ad ꝓsūmatōem sacrificij: vt hī ad hebr̄. ix. Ratio oium istoꝝ ē: qz nō erat ipis licitū talia offerre nisi i hierl̄m: que iā erat destructa: ⁊ h⁹ ē q̄ ꝺi: r Neq; locus ꝑmittiaꝝ coram te. qz iā erat destruct⁹: vt visum e-

obseruauim⁹: nec fecim⁹ sic ꝑceperas nobis: vt bñ nobis eēt. Dia ergo q̄ induxisti sup nos: ⁊ vniuersa q̄ fecisti nobis: in vo iudicio fecisti: et tradidisti nos i mānibus inimicoꝝ iniquoꝝ ⁊ pessimoꝝ ꝓuaricatoꝝq;: et regi iniusto et pessimo vltrā oēs terrā. Et nūc nō possumus aperire os. Cōfusio ⁊ opprobriū facti sum⁹ suis tuis: ⁊ bis q colebāt te. Ne quesum⁹ tradas i ꝑpetuū ꝓpt̄er nomē tuū: et ne dissipes testamētū tuū: neq; auferas miam tuā a nobis ꝓpter abrahā dilectū tuum: et isaac suū tuuz: et isrl̄ sanctū tuū: q̄ib⁹ locutꝰ es pollicēs q̄ multiplicares semē eoꝝ: sicut stellas celi: ⁊ sic harenā: q̄ est in littore maris: q̄ia ꝺns iminuti sumus plusq; oēs gētes: sumusq; hūiles i vniuersa tra hodie pp pec

cata nīa. Et nōn est in tempore hoc ꝓnceps et dux et ꝓpheta neq; holocaustuz neq; sacrificiuz neq; oblatio neq; incēsū neq; locus ꝑmittiaꝝ coram te: ut possim⁹ inuenire misericordiā tuā: sz in āia ꝺtrita ⁊ spiritu hūilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietū ⁊ tauroꝝ: et sicut i milib⁹ agnoruz pinguiuz: sic fiat sacrificiuz nīm in cōspectu tuo hodie vt placeat tibi: q̄oniā nō est confusio ꝓfidētib⁹ in te. Et nunc sequmur te in toto cor de ⁊ timem⁹ te: ⁊ q̄rim⁹ faciē tuā. Ne confundas nos: sed fac nobiscū iuxta māsuetudinē tuā: ⁊ sm multitudinē misericordie tue: et erue nos i mirabilib⁹ tuis: et da gliaz nōi tuo dne: ⁊ cōfūdātur oēs qui ostendunt seruis tuis mala. Confūdant in oi potētia: ⁊ robur eoꝝ ꝓterat: et

s Ut possim⁹ inue. mīsi. tuam. supple ꝑ talia sacrificia ⁊ oblationes. s Sed in aia ꝺtrita ꝛc̄. q. ꝺ. loco sacrificiorū suscipias illō q̄ possum⁹ tibi offerre. s. cor ꝺtrītū ⁊ humiliatū: ꝑs. l. scribit: Sacrificiū deo spūs ꝺtribulat⁹. vñ super illō gen. xxv. Jsaac amabat esau. ꝺicit ra. mo. Dilecte sūt magi tribulatōes q̄ sacrificia: quippe sacrificia sūt de diuitijs hois: tribulatōes vo de corpore ipsius tribulati: q̄ est magis chaꝝ sibi: ꝛz q ꝺicit Job. ij. Pellez ꝑ pelle ⁊ cūcta q̄ hēt hō ꝺabit ꝓ aia sua. t Et sic i milib⁹ agnorū ꝛc̄. qz tribulatio i qua isti erāt ꝓpter deū: ē magis accepta deo q̄ sacrificia: vt ꝺictum est. v Qm̄ nō ē ꝓfusio ꝓfidētib⁹ in te. q̄ ē verū de ꝓfusione vā que ē coram deo ꝑ peccatū in ꝑscia mala: ly sancti bene sustinēāt confusionē coram hoibus: sed ista non est vera cōfusio: vñ ꝺicit Chryso⁹ sup Matth. Leuis est consolatio si hō in seipo cōfusus sit: nō tamē coram hoibus. Per ꝺtuz leuis ē ꝓfusio. i. modica vl̄ nulla: si tm̄ coram hoibus est ⁊ nō coram deo. x Et nunc sequimur. hic ꝓnter azarias allegat in sua orōne ꝓsuetā dei miam: quā inueniūt reuertētes ad ipm: ⁊ hoc ē q̄ allegat: Et nūc sequmur te i to. cor. ꝛc̄. qualitercūq; aūt peccauerim⁹ y Ne ꝓfundas nos. i. ꝓfusibiles i ꝓspectu hoium ꝺimittas. z Sed fac nobiscū iuxta mantuā ꝛc̄. quia ꝓpietas tua est misereri ⁊ parcē. a Et erue nos. Hic ꝓnter azarias inuocat liberatricē ꝺi potētia que solet assistere in casibus ꝺesperatis sm viā hūanam: ⁊ hoc est quod ꝺicit: Et erue nos in mirabilibus tuis. hoc est per opa supra vtutē nature fienda: quod factum est i liberatōe coꝝ de fornace. b Et da gloriam nomini tuo. vt infideles videntes potentiam tuam mirabilem glorificēt nomē tuum. c Cōfundantur omnes qui ostendūt seruis tuis mala. ⁊ loquitur hic ꝺ confusione per penitētiam qua homo cōfundit coram deo de peccato perpetrato: ⁊ hoc est quod subditur:

ꝺ Et sciant quia tu es ꝺns deus solus ꝛc̄. hoc factū ē per hoc q̄ nabuc. viso miraculo glorificauit deū ꝑ totū

regnū suū. e Et nō cessabāt. Descripta ꝓmendatōe diuine equitatis: hic ꝓnter ponit ꝓdescēsio sue bonitatl incēdens noxios ꝛ liberās innocētes. Circa qō q̄ttuoꝛ tā gunt. Primū ē foznacis icēdiū cū dicit: e Et nō ces. ministri regis q̄ miserāt eos. in foznacē. ſ. ꝛ isti erāt foꝛtissimi de exercitu regis: vt dictū ē. ē. f Succendē foznacē napta. qō ē genꝰ bitumiꝭ inuentū circa babyloniā: ꝛ maxie nutrit ignē: vt dicit Salustiꝰ: ſm alios sūt ossa oliuaꝝ arefacta cuꝫ amurca. g Et stu. ꝛ pice ꝛ malleolis. i. sarmentl ꝛ subdit chaldeoꝝ excidiū: cum dicit: Et effundebat. ꝛ pꝫ littera. ꝫ angelicū ꝓsidiū ꝟbditur: cū dicit: Angelus aūt dñi descēdit cum açaria ꝛc. Quarto pueroꝝ remediū cum dī: Et non tetigit eos oīno ignis ꝛc. ꝛ pꝫ lr̄a. Sed q̄rit hic quō isti pueri nō sunt lesi in foznace: ꝛ dicūt aliqui q̄ hoc factū ē p hoc q̄ angelus excussit flāmā de foznace: vt hic dī: ꝛ apposuit aliqua refrigeratiua iteꝝ: vñ dī hic: q̄ fecit mediū foznacis quasi vētū roris flantem: ꝛ tūc ſm hanc viā opꝫ dicere q̄ nō erat ardoꝛ in foznace: nec ſm effectū: nec ſm rem vl actū ꝓmū. Sed hº nō vī verū: q̄. ē. dictū est q̄ fuerūt positi in foznace ligati: tñ ignis ꝓsumpsit vincula eoꝝ: quia ambulabāt i cami no: ꝛ non ꝓsumpsit eoꝝ coꝛpoꝛa: ꝛ sic patet q̄ pueri existentibus in foznace erat ibi ardoꝛ ignis: nō solūmodo ſm rē vel actū ꝓmū: sed etiā q̄tū ad effectū vel actuꝫ secundum: qō ē cōburere: exquo cōbussit vincula eoꝝ. Itē. ī. eodē. c. dī: q̄ ambulabāt in medio ignis ardētis. Dicēdum igit q̄ salus pueroꝝ facta ē dīna vtute suspēdente actū 2ᵐ ignis. i. effectū: manēte tñ actu ꝓmo: quia cum creatura obediat creatoꝛi in oībus possibilibꝰ fieri pōt p vtutē diuinā ꝓseruari ardoꝛ ignis in actu ꝓmo sine 2º: qꝛ ꝓus pōt absolui a posteriori. Et sicut pōt vtus dīna suspendere actꝰ ignis simplr: ita pōt suspēdere circa vnū obiectū absq̄ hoc q̄ suspendat circa aliud: ꝛ sic suspendit actū ignis circa coꝛpoꝛa pueroꝝ ꝛ nō circa vincula eoꝝ: nec circa eos qui foznacē incendebāt. Sed ꝫ ꝑdica pōt sic argui: qꝛ admīstratio reꝝ ꝛ obſuatio sūt idem realr ſm aliquos. Admīstratio aūt ꝓportat applicatōem rei ad effectū. g ꝓseruari non pōt in actu ꝓmo ignis: q̄n exeat in 2ᵐ actū appositō cōbustibili. Itē cale facere per se ineſt igni: illud aūt q̄ p se ineſt alicui non pōt ab eo separi. g ꝓssibile ē q̄ ignis maneat ī actu ꝓmo ꝛ non cōburat appositō cōbustibili. Ad ꝓmū dicendū: q̄ admīstratio reꝝ ꝛ ꝓseruatio possunt dupliciꝫ accipi. Unoº ex parte cāe inq̄tū sunt actōes dei in ipso manētes: ꝛ sic sūt idē realr: qꝛ in deo nō est nisi vnica actio intrinseca que ē idē q̄ sua ſba. Alioº ex parte effectꝰ qui est in creatura: ꝛ sic differt admīstratio a cōseruatoe: sicut. n. in artificibus videm' aliud ē instrz cōstituere in esse: ꝛ aliud ipo ꝓstituto vti: vt pꝫ de securi: ita intelligendū est in ꝓposito: qꝛ creature sunt dei artificiata: ꝛ iō aliud est creaturā in esse ꝓducere seu tenere:

sciāt qꝛ tu es dñs deꝰ solus ꝛ gliosus sup oꝛbē terrarū. Et nō cessabāt q̄ miserāt eos ministri regis succēdere foznacē napta ēt stupa ꝛ pice ꝛ malleolis: ꝛ effundebatur flāma super foznacē cubitis quadragintanouē: ꝛ erupit ꝛ incēdit quos reperit iuxta foznacē de chaldeis. Angelus aūt dñi descendit cum açaria ꝛ socijs eius in foznacem: ꝛ excussit flāmā ignis de foznace: ꝛ fecit medium foznacis: quasi vētū roris flantez: ꝛ non tetigit eos oīno ignis: neq̄ ꝓtristauit: nec quicq̄ molestie intulit. Tūnc hi tres q̄si ex vno oꝛe laudabāt ꝛ glorificabāt ꝛ bñdicebāt deuꝫ in foznace dicētes: Benedictus es dñe deus patrū nostroꝝ: ꝛ laudabilis ꝛ gliosus ꝛ superexaltatus ī secla. Et benedictū nomen glorie tue scīm ꝛ laudabile ꝛ superexaltatū in oībꝰ sclis. Benedictus es in templo. q̄rto in beata virgine: Benedictus es in throno. 5º in angeloꝝ distinctione: Benedictus es qui intueris. sexto in celo empyreo continente: Benedictus es in firmamento. Et nota q̄ in omnibus istis modis quattuoꝛ nomibus cōmuniter vitur quia deus benedictus dicitur ratione creationis. Laudabilis. ratione conseruationis. Gloziosus. ratōe cōsūmate fruitionis. Superexaltatus. ratōe incomphēnse perfectionis: quia excedit omne quod de ipo dicimus ꝛ cogitamus. vel aliter sic: qꝛ deus dicitur Benedictus. ratōe bonitatis. Gloriosus. ratione sapientie. vñ dicit Ambroº. Glozia est clara noticia. Superexaltatus. ratōe potentie. Laudabilis. quantū ex istis deriuatur perfectio in creaturis. Dicit ergo ꝓmo: i Benedictus es domine deus patrū nostroꝝ. de patribus fit mentio: quia ex meritis patrum ꝓcedebat eoꝝ liberatio. sequitur: k Et benedictū nomen. hoc est nomē domini tetragrāmaton: quod ē deo appꝛopatū ꝛ nulli alij attributum: quia ſm q̄ dicit Ra. moy. illud nomen significat diuinam ꝓpetatem intrinsecam omnibus alijs sepatis. Alia aūt nomina diuina imponūtur ab operibus diuinis: sicut patet de hoc nomine heloym in hebꝛeo: vel deus in latino: quod imponitur a generali ꝓuidentia: ꝛ ꝓpter hoc cōmunicatur alijs per quādam participationez: vnde iudices dicuntur heloym vel dij: vt habetur exo. xxij. Si latet fur: dominus domus applicabitur ad deos. i. ad iudices ꝛc. ꝛ multomagis alia nomina diuina hoc modo cōmunicātur. Nomen autē domini tetragrāmaton nulli alij cōmunicat sed de solo deo dicitur. l Benedictus es in templo. istud templum est humanitas xpi: qꝛ in xpo habitat plenitudo

diuinitatis corporalr: vt dicit aplꝰ ad col.ij. propt hoc dr apoc.xx. de celesti hierusalem: Templū non vidi i ea: dñs deꝰ ipse ē templū eius ⁊ agn⁹. m Benedictus es in throno ⁊c. hoc est in beata vgine: que speciali modo ꝓiuncta ē deo rōe maternitatis: ⁊ dr. ꝑpe ipsius thron⁹: qr in gremio eiꝰ sedit: quando recepit munera a regibus: vt hr Matth.ij. n Bñdictus es qui intueris abyssos. i. angelos dānatos de celo diectos o Et sedes sup cherubin. ꝑsidens angelis sanctis. p Bñdictus es in firmamēto ⁊c. ⁊ accipit hic firmamētum ꝓ empyreo celo: quod dscribitur imobile a sanctis: qr ē locus ꝓprius beatorū: iō dicit firmamētū. Considerādū etiā q in istis creaturis ꝑdictis dicit deus spāliter bñdici ⁊ glificari: qr sūt ꝓiūcte deo spāli ꝓiunctōe: vt ꝓz ex ꝑdictis. q Bñdicite oia opa dñi. Hic ꝓsequēter tres pueri inuitant creaturas ad laudandū deū celi: ⁊ primo creaturas in gnāli dicentes: Bñdicite oia opa ⁊c. Et ꝓsiderādū q in oibꝰ istis sequentibus vtit istis vbis: benedicite: laudate: ⁊ superexaltate. eadē rōe qua vsus est in ꝑcedentibus noibus his: bñdictus: laudabilis: ⁊ superexaltatus. r Bñdicite angeli. Hic inuitant creaturas in spāli: ⁊ primo creaturas pure spirituales 2° corporales: ibi Bñdicite celi. 3° creaturā cōpositā ex spiritu ⁊ corpe: ibi Bñdicite filij hoium. Dicit igit primo: r Bñdicite angeli ⁊c. primo. n. inuitāt creaturā angelicā tanq̄ deo ꝓpinquorē. Vñ dicit Aug'li. xj. cōfes. Due fecisti dñe: vnū ꝓpter. s. nām angelicā: aliud ꝓpter nihil. s. māmā. s Bñdicite celi. Hic inuitant creaturas corporales: ⁊ primo corpora celestia: 2° ea que ptinēt ad elemēta: ibi Bñdicite imber. Circa primū dicit sic: s Bñdicite celi ⁊c. vbi inuitāt celū sidereum cum speris. vij. planetarū: ⁊ celū crystallinū: ideo dicit: t Bñdicite aq̄ ⁊c. illud. n. celū dr aqueū ꝓpter quandam similitudinē: qr ꝓuenit cū aqua in diaphanēitate. 3° inuitant angelos inq̄tum mouent orbes: qr ex motu eos cognoscimus: q ex tali motōe ministrant: ⁊ hoc est qđ dicit: Bñdicite virtutes ⁊c. 4° inuitant ea que faciūt ad ornatū celi. s. solem ⁊ lunā ⁊ alia luminaria: cum dicit: Bñdicite sol ⁊c. ⁊ patēt in lra ꝑdicta. v Bñdicite imber. Hic inuitāt ea q̄ pertinēt ad elemēta: ⁊ primo inuitantur ipsa elemēta: 2° ea q̄ faciūt ad ornatū elemētorū: ibi Bñdicite cete. Prima i duas qr primo inuitant elemēta superiora: secdo inferiora: ibi Bñdicat terra. Cōsiderādū aūt in oibus istis: q ista inanimata ⁊ carētia rōne dicūtur bñdicere deū ⁊ laudare ꝓ quandam similitudinē: inq̄tū pficiūt ea ad que ordinant a deo: ⁊ iterum inq̄tū ex ꝓsideratōe taliū creature rōnales assurgūt ad benedicēdū ⁊ laudādū deū. Primo inuitāt elemētū aeris: tanquam tres imꝑssiones que fiūt in aere multuz vtiles ad vitam hoium: ⁊ fructificatōem terrenascentiū: que sunt imber ⁊ ros ⁊ spūs. i. ventus: ⁊ hoc est quod dicit: Benedicite imber ⁊ ros dño. Secdo tāgit elemētū ignis ⁊ eius effectū: qui est estus cū dicit: Bñdicite ignis ⁊c. 3° tangit alternatōem tēporis cātā ex motu solis i obliquo circulo: .s. hyemē ⁊ estatē quia sole exīte in signis australib⁹ cātur hyems: eo aūt exīte i signis septēntionalibus cātur estas: ⁊ hoc est quod dicit: ꝓ Bñdicite frigus. i. hyems ⁊c. Quarto inuitantur imꝑssiones q̄ fiūt in oppositū tēporibus. s. i vere ⁊ autumno: cum dicit: y Benedicite rores ⁊c. qr ros plurimū fit i vere: pruina i autūno: vt dicit phi. .ij. metheo. 5° inuitantur impssiones que fiunt in hyeme: ibi: Bñdicite gelu ⁊c. Sexto inuitantur ea que fiunt in motu solis diurno i duobus emispriis: que sunt nox ⁊ dies: lux ⁊ tenebre: qr sole existente in emispherio nro causatur dies ⁊ lux: quando aūt est in emispherio oppositō cātur nox ⁊ tenebre: ⁊ hoc est qđ dicit: Bñdicite noctes ⁊c. Septimo inuitant due impssiones notabiles: q̄ sunt fulgura ⁊ densitas nubiū: ibi Bñdicite fulgura ⁊c. z Bñdicat terra. Hic inuitant elemēta inferiora. s. terra ⁊ aqua: ⁊ primo inuitāt terram sm se: ibi Benedicat terra ⁊c. secdo q̄tum ad partes eius: ibi Benedicite mōtes ⁊ colles. tertio quantum ad ea que germināt ex terra ⁊ adherent ei: ꝓpter quod nō ptinēt ꝑpe ad ornatū terre. ibi Benedicite vniuersa germinātia ⁊c. Consequēter inuitant elementū aque: ⁊ primo q̄tum ad originem fluminū cum dicit: Benedicite fontes. secdo quantū ad id quod est terminus fluminū: que flumina in mari cōgregantur: ibi Bñdicite maria ⁊c. a Benedicite cete. Hic inuitātur ea que ptinēt ad ornatū elemētorū: cui iusmodi sunt aialia in elementis viuētia ⁊ mouentia se ipsa: ⁊ primo que pertinent ad elementū aque: cuiusmōi sunt pisces: ⁊ hoc est quod dicit: Benedicite cete ⁊c. exꝑmūtur hic cete: qr sunt pisces maximi ⁊ mirabiles multū inter creaturas dei. secdo inuitantur ea que ptinēt ad ornatū aeris cū dicit: b Benedicite oēs volucres celi. ⁊ accipit celū imꝓꝑe ꝓ celo aereo. 3° inuitant ea q̄ pertinent ad ornatū terre cū dr: c Bñdicite oēs bestie. q̄tum ad aialia siluestria: vñ dicūtur bestie q̄si vastie. d Et pecora. q̄tum ad aialia domestica. e Bñdicite filij. Hic inuitāt creaturā cōpositā ex spūali ⁊

corporali. ſ. nām humanā: ꝛ ꝑmo gnāl'r cū dicitur: Bñ dicite filij hoium ꝛc. ſcdo ppl'm iſrl' ſpecialr: cū dicitur: f Benedicat iſrl' ꝛc. ꝛ hoc eſt q̄ ille ppl's ſpāli cultu di cebatur peculiaris deo. 3° adhuc ſpālius ſacerdotes cū dicitur: g Bñdicite ſacerdotes ꝛc. ꝛ hoc qz debent pollere ſpāli ſanctitate in poplo.

Quarto miſtros ſacerdotibus adiunctos: ibi Benedicite ſerui domini ꝛc. Et qz laus non eſt accepta a dō niſi fiat ex ſpiritu ꝛ ſactitate ꝛ humilitate: ideo ſubdit: Bñdicite ſpūs ꝛc. Ultio terminat laudem iſtā in ſeipis: ſic a ſeipis inchoauerūt cum dicitur: h Benedicite anania ꝛc. ꝛ hoc eſt qz ſpālem rōnem laudādi habebant que tangitur cum ſ'bditur: i Qz eruit nos de inferno ꝛc. qz illic deſcendiſſent aie eoꝝ niſi ꝑſeruati fuiſſent d' incendio ignis vtute diuina. k Bñdicite oēs religioſi ꝛc. iſtud vltimū addit qz nō ſolū i pplo iſrl: ſz etiā in alijs ppl'is erant aliqui q̄ ſpeciali cultu colebāt dñz: ſic fuit Job ꝛ Melchiſedech: ꝛ ꝓſiles q̄ dicunt h religioſi. l Tūc nabuc. Hec eſt 3ª pars ꝓncipalis h' capli: in qua ponitur pueroꝝ exaltatio cōdigna: vbi ſcriptura nōt q̄ttuor. Primum eſt apparitio angeli: qz apparuit q̄rtus cū tribus puer's: ꝛ hoc eſt quod dicit: l Tunc nabuc. obſtupuit. ex cōbuſtione ſubita robuſtiſſimoꝝ viroꝝ ſui exercit': vt p̄dictū eſt: ꝛ de pueroꝝ ſaluatōe in fornace. m Et ſurrexit, ppere ad videndū miraculū. n Et ait optimatibus ſuis. i. p̄mis p̄ncipib' poſt regē. o Nonne tres viros. tm̄. ſ. ꝛ nō ples p Miſim' i medio ignis ꝓpeditos. q. d. ſic: ꝛ idē affirmāt p̄ncipes: ꝛ pz. q Reſpondit rex ꝛ ait: Ecce video q̄ttuor. ꝛ iō admirabatur de q̄rto. r Solutos. qz admirabat q̄ ignis cōbuſſiſſet eoꝝ vincula ꝛ nō corpora: ꝛ hoc eſt qd dī: Et ambulantes in medio ignis ꝛc. s Et ſpēs quarti ſilis ē filio dei. qz ꝑ irradiatōem vultus in corpore aſſumpto

hominum dño: lau. Benedicat iſrl' dñm: laudet ꝛ ſup exaltet eū in ſcla. Benedicite ſacerdotes dñi dño: lau. Bñdicite ſui dñi dño: lau. Bñdicite ſpūs ꝛ aie iuſtorum domino: lau. Benedicite ſācti ꝛ hūiles corde domino: lau. Benedicite anania azaria miſael domino: laudate ꝛ ſuperexaltate eū in ſecula: qā eruit nos de inferno ꝛ ſaluos fecit de manu mortī: ꝛ liberauit d' medio ardētis flāme: ꝛ de medio ignis eruit nos. Cōfitemini dño qm̄ bon': qm̄ i ſclm miſericordia ei'. Benedicite oēs religioſi dño deo deorū: laudate ꝛ cōfitemini ei: qz i oia ſcla miſericordia ei' Hucuſq̄ in hebreo nō h'ꝛ ꝛ q̄ poſuim' de theodotionis editiōe tranſlata ſunt. Tūc nabuchodonoſor rex obſtupuit: et ſurrexit ppere ꝛ ait optimatib' ſuis: Nōne tres viros miſimus in medio ignis cōpeditos: Qui reſpondentes regi dixerunt: Vere rex. Reſpondit rex ꝛ ait: Ecce ego video viros quattuor ſolutos ꝛ ambulantes in medio ignis: ꝛ nihil corruptōis i eis ē: et ſpecies q̄rti ſilis filio dī. Tunc accеſſit nabuchodonoſor ad oſtiū fornacis ignis ardentis: et ait: Sidrac miſac ꝛ abdenago ſui dei excelſi egredimini et venite. Statimq̄ egreſſi ſunt ſidrac miſac ꝛ abdenago de medio ignis. Et congregati ſatrape magiſtrat' ꝛ iudices ꝛ potētes regis ꝓtēplabant' viros illos: qm̄ nihil poteſtat' habuiſſet ignis i corpoꝝ eorū non eēt aduſtus: ꝛ ſarabalia eoꝝ nōn fuiſſent imutata: et odor ignis nō tranſiſſet p eos. Et erūpens nabuchodonoſor āit: Benedict' de' eoꝝ: ſidrac miſac ꝛ abdenago: q̄ miſit angelū ſuum: ꝛ eruit ſuos ſuos q̄ crediderūt i eum: et verbū regis imutauerūt: ꝛ tradiderūt corpora ſua ne ſeruirent ꝛ ne adorarēt oēm deū excepto dō ſuo. A mē ergo poſitū ē hoc decretū: vt omnis populus trib' ꝛ lingua quecūq̄ locuta fuerit blaſphemiā cōtra deum ſidrac miſac ꝛ abdenago diſpereat ꝛ dom' eius vaſtetur. Neq̄. n. ē ali' de' q̄ poſſit ita ſaluare. Tūc rex promouit ſidrac miſac ꝛ abdenago i ꝓuincia babylonis.

bñ apparebat q̄ āgelus nō erat filio hoīs: ſed magis aliq̄d ſupra hoiem ꝛ q̄d dinū. Scōm q̄ ponit ibi ē approbatio miraculi cū dī: t Tūc acceſſit nabuc. ad oſtiū fornac'. ex q̄ pz ei' ocutio: qz nō mittit nūciū: v Et ait ſidrac ꝛc. ſerui dei excelſi. nō idoloꝝ mutoꝝ q̄ colūt i terra x Egredimini. de fornace. ſ. y Et venite. ad me ſecuri. ſeq̄t: z Et congregati ſatrape. q̄ dicūt ſatrape ꝛ huiuſmōi. ſ. expoſitum ē. a Cōtemplabātur viros illos. admirantes de miraculo: qō ꝑbat p id qō ſ'ditur: Qm̄ nihil po. habu. ignis i coꝝ. eoꝝ. ꝛ qō plus ē b Capillus ca. eoꝝ ñ eſ. aduſt'. q̄ tñ de facili icēdit. c Saraballa. i. bracheſtiuales ꝛ breues d Nō fuiſ. imu. qz non ſolū nō erāt aduſta: ſed nec fumo ōnigrata. e Et odor ignis nō trāſiſ. p eos. qz nō erant immoderate calefacti. 3m quod ponit h ē acclamatio dī cū dī: f Et erū. nabuc. i laudē dī. ſ. g Ait: Bñdict' de' ꝛc. q̄ miſit ang. ſuū. p hoc .n. q̄ erat alijs diſſiliſ ꝛ q̄ ſubito diſparuit alijs egrediēt'b' d' fornace cognouit q̄ fuerat angelus. ſeq̄t: h Et vbū regis imutauerūt. obediēdo dō ꝛ non regi. Et qz nō ſolum nabuc. in ſe: ſed etiā in toto regno voluit laudare deū: iō ſeq̄tur: i A me q̄ poſitū eſt hoc decretū ꝛc. i. lex firma: ꝛ patet. Quartus qō ponitur hic eſt exaltatio ppli iſraelitici per pueroꝝ ꝓmotōem: ꝛ hoc eſt qō dī: k Tunc rex, ꝓmouit ſidrac miſac ꝛ abdenago. ampli' q̄ ante quia ꝑus erant ꝑfecti operum: ſed nūc fecit eos iudices ꝓuinciarum: ꝛ patz littera. Et in iſto capio poteſt aſſignari q̄ druplex moralitas: quia in ſtatua eſt nota ſimulationis: in adorantibus emulationis: in miniſtris vel in inſtrumentis adulatōis: in fornace tētationis. Statua igitur notat ſimulationē potentie: ſcientie: ſeu cuiuſcūq̄ excellētie. Hec ſtatua eſt ficta: quia vita ſimulata, habz meram falſitatē. Aurea qz habz falſā honeſtatē. Alta: qz habz falſā dignitatem. Lata: ꝑpter falſam pietatē. Sita: ꝑpter falſā poteſtatē. Dedicata: pp falſā celebritatē fame. Adornata: pp falſā maieſtatē. Hec oia ſil' ꝛcurrētia faciūt ſimulatorē ſtatuam non hominem. In adorantibus eſt nota emulationis. Adorant

ꝑmo ſatrape.i.nobiles aſpirates ad nobilitatē generſ. Magiſtratus.i.ꝓſiliarij aſpirates ad familiaritatē ꝓncipis. Judices.aſpirates ad auctoritatē. Duces.ſ. exercit⁹ aſpirantes ad nois celebritatē. Tyrāni.aſpirates ad ptātem. Optimates.aſpirates ad regiā dignitatē. Hi oēs adorāt ſeculi dignitatē:ne potētiā honores vel diuitias ꝑdāt quoꝝ exēplo ſubditi faciliter inducuntur: impulſi a maioribus ꝑ potētiā. A doctoribus:per falſaz doctrinā. A religioſis:ꝑ falſam vitā. In miſtris vel inſtrumētis notatur adulatio: quidaz .n.adulātur ſuperioribus rōe timoris: ⁊ hᵒ ſignificat ꝑ tubam qz terret:q̄dā rōne ꝓfidi honoris:vt ambitioſi:⁊ hoc ſignat per fiſtulā:q̄dā rōne fauoris hēndi in cauſis: ⁊ hoc ſignificatur ꝑ citharam:quidā rōne valoris tēporalis vt pauperes:⁊ hoc ſignificatur ꝑ ſambucā:q̄daz rōe affectᵒ carnalis amoris:ſicut ſūt ꝓprie diligētes:⁊ hoc ſignificatur ꝑ pſalteriū:quidā ratōe decoris:vt laſciui:⁊ hoc ſignificat per ſymphoniam:q̄dam rōne liuoris:vt ſic ꝑ ſuperiores poſſint ſe vindicare de alijs:⁊ hoc deſignatur ꝑ oē genus muſi coꝝ:quia tales per omnē viam querunt adimplere ſuuz ꝓpoſitum. Quarto in fornace ⁊ pueris notat tentatio ⁊ tribulatio:in fornace actiue:⁊ in pueris paſſiue. Fornax enim tribulatōis ſeptuplū ſuccendit ꝓtra iuſtos anteq̄ liberentur Per aduerſitatē:in inſidijs hoſtilibus. Per aſperitatē: i afflictionibus coꝝporis exterioribus. Per anxietatē:in ꝓflictibus mētis interioribus. Per arduitatē:in opibus difficilib⁹. Per auctoritatē:in ꝓceptis fortioribᵒ. Per auſteritatē:i victu ⁊ alijs neceſſitatibus coꝝporalibus. Per calamitates:in infirmitatibus ⁊ languoribus. Fornax aūt tentatōis ſimilr ſeptuplum ſuccēditur:quia ſeptē ſunt differētie tentatiōis: quia quedā tentatio dubia:quedā occulta:q̄dam fraudulēta ſub ſpecie boni:quedā ſubita ⁊ periculoſa:quia i repentinis difficile eſt ſe bene hēre:q̄dam importuna ſicut eſt tentatio carnis:que impugnat omnib⁹ horis:quedā perplexa:q̄dam violenta ex intenſione periculi vel mortis. De tētationes ſuccendunt napta.i.ꝓcupia peccati originalis. Stupa.i.ꝓcupiſcētia ſupbie ⁊ vanitatis. Pice.i.concupia luxurie carnalis. Malleolis.i.concupia mundane cupiditatis:que deſiccat auaz hoiem:ſicut malleoli ſarmēta ſunt deſiccata Ex hac fornace eripiūtur pueri.i.innocētes. Uincula ꝓſūmunt.i.difficultas ad bonū ⁊ ꝓnitas ad malum. Seruantur aūt illeſa ſaraballa.i.bona que honeſtant:qz tegūt mēbra pudibūda. Tiare.i.bona q̄ delectāt:qz ponunt i capite Calciamēta.i.bona q̄ ſuſtentant. Ueſtes.i.bona q̄ conſuāt. Flāma aūt que diffundit per cubitos.xlix.⁊ q̄nquageſimū non attingit:ſignificat penā inferni que nunq̄ ꝓſequetur remiſſionē iubilei.i.requiē eternā que per remiſſionē iubilei ſignificat in ſcriptura:qz in iferno nulla ē remiſſio .IIII.

In Abuch.rex ꝛc.Hec ē ꝫᵃ viſio ſignificās xpi ꝓdicationē ꝫ humanā,ꝓſperitatē.matia aūt huⁱ viſionis eſt factū nabuc.q̄ ꝓpter offenſam dei ſeptē annis verſus fuit in amētia:herbaz radicibus int̄ aialia nutritus:⁊ poſt dei miſericordia ad regnū reſtitut⁹:⁊ ſic hūliatus:regem celi laudare cepit:in quo oſtenditur myſteriuz dominice ꝓdicatōis.ſ.hūane,ꝓſperitatis ſinē laudabilem

Abuchodono .IIII. ſoz rex ōibus ꝑplis gētibus ⁊ linguis:q̄ habitant in vniuerſa terra: pax vobis multiplicet. Signa ⁊ mirabilia fecit apud me deus excelſus. Placuit ergo mihi ꝓdicare ei⁹ ſigna: quia magna ſunt:et mirabilia eius: qz fortia:et regnum eius:qz regnū ſempiternū:et poteſtas eius in gnātōe ⁊ gnātōem.

Ego nabuchodonoſor qē tus erā in domo mea: et florens i palatio meo. Somniū vidi q̄od pterruit me ⁊ cogitatōes in ſtratu meo ⁊ viſiones capitis mei conturbauerunt me. Et p̄r me ꝓpoſitū eſt decretū: ut introducerētur in ſpectu meo cuncti ſapiētes babylonis ⁊ vt ſolutōem ſomnij idicarēt mihi.] Tūc ingrediebāt

oñdētis. Cā finalis ē pnūciatio xpi ꝓdicātis:trepidatio dei oipotētis:hūiliatio regis ſupbientis:exaltatio danielis interꝓtant⁹:ꝓſolatio ꝑpli fuiētis. Cā efficiēs ē ſpūs ſancti iſtinctus:quē hūit daniel tanq̄ vir ſobri⁹ ⁊ deuotus:humilis ⁊ ſbiect⁹:interꝓtatōibus aſſuet⁹. Cā aūt formalis conſiſtit in mō ſcribēdi hāc viſionē:que ſcribitur ꝓ modum ꝑple:qz ē ꝑſa regis nabuc. miſſa ꝓ totū regnū ſuū ad laudē dei i memoriā huⁱ facti: q̄a daniele poſita eſt in ſerie huⁱ libri:⁊ iō diuidit ꝓ modū ꝑſe: qz ꝓmo ponit ſalutatio:2° ſbiungitur narratio:ibi Signa.3° iſert ꝓcluſio:ibi Nunc. In ſalutatōe aūt ꝓponitur ꝓſona ſalutās:qz ē maioꝝ:cū dī: Nabuch.rex. poſtea ſbdunt ꝓſone ſalutate:cū dī: b Oibus populis ꝛc.qz erat monarcha orient⁹:vt dcm̄ eſt. 3° deſcribunt bona optata ꝓſonis ſalutat⁹: cum dī: c Pax vobis multiplicetur.qa bonum pacis debet rex optare ſubditis:qz ad hoc eis ꝓponitur. d Signa ⁊ mirabilia. Hic ponitur conſequēter ꝑſe narratio: ⁊ ꝓmo ponitur i generali:2° i ſpāli:ibi Ego nabuc. Circa ꝓmū conſiderandū q̄ hic i generali narratur factū nabuch. quomodo,ꝓpter ſuperbiā ſuam i amentiā verſus ē: ⁊ humiliatus:⁊ per cōſequēs a deo i regnū reſtitutus: ꝓpter qō fuit motᵘ ad deū laudandū:⁊ ꝓ ꝑſam ad laudē dei ſuos ſubditos iuitandum:⁊ hoc eſt quod dī hic: e Signa.i.opera dīnā facta ad iducendum homines ad dei reuerētiam: f Et mirabilia. qz excedūt itellectus humani facultatē: g Fecit apud me.i.i perſona mea:⁊ ſūt vba nabuc. h Deᵘ excelſus.hoc dī ad differētiā illoꝝ q̄ i templis colebant: i Placuit ē mihi ꝓdicare.i.ſolēniter ꝓ ꝑſaz diuulgare i Et⁹ ſigⁿ. idest opera ſupra naturam facta: k Quia magna ſunt.idest talia q̄ nullus poteſt ſimilia facere: l Et mirabilia eⁱ⁹ quia fortia.cui nullus poteſt reſiſtere vel impedire: m Et regnum eius:qz regnū ſempiternū. idest ſine fine: n Et poteſtas eius in generatōe ⁊ generationem.idest i omnē nationem. o Ego nabuchodonoſor. Hic deſcribitur narratō epiſtole i ſpeciali vbi ꝓmittit quoddā exordiū reſpectu ſequētium:i quo i generali tangūtur perſona videns:⁊ perſona interpretans:⁊ ſtatus vtriuſq̄. Scdo aūt ponitur ꝑſecutō iſtoruz determiate: ibi Uiſio capitis mei. Primo ergo deſcribitur perſona vidēs cum dicit: o Ego nabuchodonoſor.monarcha orientis q Quietus.ſ.a prelijs ſbiugato mihi oriente r In domo mea.i.i babylone quā fecerat caput ſue monarchie:vt dicetur.j. eodē caplo. s Et florens i palatio meo.quia oia ſucceſſerant ſibi ad libitū:fortuna.n. ꝓſpera dicitur florītō metaphorice. t Somnium vidi.diuinitus imiſſum. v Quod perterruit me ꝛc.diuia virtute hoc faciēte.ſequitur: x Et p̄ me,ꝓpoſitū ē decretū. hic incipit ꝓſonaz interpretantē tāgere: Ut introi.i ꝓſpe.m.cūcti ſa. ꝛc.] y Tūc ingrediebantur harioli ꝛc.ſupra expoſituz eſt: qui dicebantur harioli:⁊ ceteri hic nominati.

3 Et solutōem ei⁹ nō indicauerūt mihi. q⁹ hoc ē soli⁹ dei: ex quo p3 eos falsū rādisse in ꝑma visione qñ dixerūt: Rex dicat somniū seruis suis: ⁊ solutōez idicabim⁹. q⁹ hic dī exꝑsse: q⁹ rex narrauit somniū in ꝑspectu eo⁹ ⁊ tñ nescierūt inꝑpretari: a Donec collega. i. familiaris b Ingressus est in ꝑspectu meo. Queritur q̄re ñ fuit ꝑmo vocat⁹ cū alīs: ⁊ maxime q⁹ alias ei somniū exposu erat: vt dictu⁹ est .c.ij. Dicēdum q⁹ erat absens ꝑ aliquo arduo regni negocio: ꝑpī q⁹ rex nō ꝑcepit interfici sapiētes: sicut ꝑus ꝑceperat i simili casu: q⁹ expectabat danielem: ⁊ hoc videt sonare ꝓra: cū dī: Solutōem eius non indicauerunt mihi: donec ingressus est daniel ⁊c. c Cui nomen balthasar ſm nomē dei mei. quia tali noie vocabat deus nabucho. d Qui h3 spiritū deo⁹ scō⁹: ad interꝑtandū somnia: ꝑpī hoc ars interꝑtādi sōnia dicebat scia dīna. vñ ⁊ Albert⁹ magnus sup librum de sōno ⁊ vigilia dicit Socratē exclamasse athenien'sibus laudās sciam diuinatōis sōnio⁹ dicēs: Absit a me vt hanc vestrā quā expti estis ꝑ somnia dicā esse falsā sciētia: sed hāc vt diuinā me ignorare ꝑfiteor: humana me scire exilii ꝓtestatus sum: ⁊ vt vex fatear hoc solū me scire arbitrat⁹ suz q⁹ ignoro: eo q⁹ sciam deo⁹ vel scō⁹ nō sum adept⁹. seqtur: e Balthasar ꝑnceps hariolorū. i. diuinato⁹: ⁊ hoc rōe diuie sapie: quā hēbat: ⁊ nō alī: ⁊ hoc ē q⁹ subdit: f Qm̄ ego scio q⁹ spūm deorū scō⁹ hēas in te. dicit deo⁹ scō⁹ ad differētiā demonū a quib⁹ magi ⁊ harioli ⁊ huiusmōi querebāt rīsa: loqtur etiā in plurali de deo ſm morē gentiliū. sequit: g Et oē sacrm. i. secretū. h Nō ē tibi ipossibile. q. d. oē secretū potes aperire. i Visiones somnio⁹ meo⁹ q̄s vidi. ⁊ solu. ea⁹ narra. nō petit ꝑ nabuc. narratōem sui somnij q̄si ignorati: sicut i ꝑma visione: q⁹ hoc sōniū narrauit ꝑmo rex alīs ꝓiectoribꝰ: ⁊ 2° danieli: vt hic dictū est: sed petit narratōem ꝑ modum expositōis. in qua op3 repeti somniū ab expositore applicādo partes visionis ad ptes solutōis. k Visio capitl. Posito exordio narratōis ⁊ inꝑpretatōis: hic ꝓcedit ad vtrūq⁹ i ſpāli: ⁊ ꝑmo ad narratōez: 2° ad ei⁹ interꝑtatiōnē: ibi Tu ergo balthasar. Prima in tres: q⁹ ꝑmo narrat visio ꝓut signat regis eminētiā: 2° ꝓut significat cōtra eū dīnā sniam: ibi Videbā. 3° ꝓut exꝑmit snie cām: ibi Jn snia. Jn ꝑma ꝑ ptes dicitur sic: k Visio capitl mei. q⁹ tales visiones fiūt in parte imaginatiua: que viget in capite. l Jn cubili meo. q⁹ i somno ē facta ista visio ꝺetatis sensibus exteriorib⁹: hec ē. s. que sequitur: harioli magi chaldei ⁊ haruspices ⁊ somniū narraui in ꝑspectu eo⁹: ⁊ solutōez ei⁹ nō idicauerūt mihi: dō nec collega ingressus ē i cōspectu meo daniel: cui nomē balthasar ſm nomē dei mei: qui h3 spm̄ deo⁹ sanctoꝝ i semetipo: ⁊ somniuz corā ipo locut⁹ sū. Balthasar ꝑnceps hariolo⁹: quōniā ego scio: q⁹ spm̄ deoruz sanctoꝝ hēas in te: ⁊ oē sacramētū nō ⁊ ipossibile tibi: visiones somnio⁹ meorū quas vidi ⁊ solutōez earū narra. Visiō capitl mei i cubili meo. Videbā: ⁊ ecce arbor in mēdio tre. ⁊ altitudo eius nimia. Magna arbor ⁊ fortis: ⁊ ꝑceritas ei⁹ cōtingēs celū. Aspect⁹ illi⁹ erat vsq⁹ ad tminos vniūse terre. Folia ei⁹ pulcherria: ⁊ fruct⁹ eius nimius: ⁊ esca vniuerso⁹ i ea. Subter eaz habitabāt aialia ⁊ bestie: ⁊ i ramis eius ꝓuersabant⁹ volucres celi: ⁊ ex ea vescebat⁹ ois caro. Videbā i visionē capitis mei sup stratū meū: ⁊ ecce vigil ⁊ sanct⁹ de celo descēdit: clāmauit fortiter: ⁊ sic ait: Succidite arborē ⁊ ꝓcidite ramos eius: excutite follia eius: ⁊ dispergite fruct⁹ eius: fugiāt bestie: que subt eā sūt: ⁊ volucres de ramis ei⁹. Verūtamē germē radicū ei⁹ in tra sinite: ⁊ alligēt vinculo ferreo ⁊ ereo i herbis: q⁹ foris sunt: ⁊ rore celi m Videbā ⁊ ecce arbor. ꝑ arborē nabuc. significat: q⁹ p3 ph3 hō ē q̄i arbor cuersa hns radices⁹ sursū. i. capillos: vl⁹ os: q⁹ radices sunt ozi⁹ (silices: 2° ō aīa. n Jn medio terre. quia babylon vbi regnabat nabuc. ē i medio climate terre habitabilis. s. i quarto ſm alfraganū. o Et altitudo ei⁹ nimia. ꝓpī potētiā nabuch. ⁊ eius supbiā. p Magna. ꝓpter regni extensione. q Et fortis. ꝓpter magnā milicia ⁊ peritiaz armoꝝ. r Et ꝓceritas eius ꝓtingeb⁹ celū. ꝓpter nabuc. excellentiā ꝺ de infimo statu ad tantā potētiā ꝺuenerat: vt. s. dictū est. s Aspectus illius erat vsz ad ter. v. terre. q⁹ ab habitantibus i remotis partib⁹ timebatur ne eos inuaderet. t Folia ei⁹ pulcherrima. hoc dicit quantū ad eius ornatū ⁊ localia que de ꝺi uersis regnis supatis ꝑgregauerat. v Et fruct⁹ ei⁹ nimi⁹. ꝑ multitudinē diuitiarū artificialiū. x Et esca vni. in ea. ꝑ multitudinē diuitiarū naturaliū. y Subter eā habitabant aialia. i. simplices. z Et bestie. i. feroces: q⁹ nullus audebat resistere. a Et i ra. ei⁹ ꝓuersa. volu. celi. ꝑ volucres intelligūtur garruli ⁊ mendaces ad alta tēdētes: q⁹ tales solent ꝑncipibus eē laterales. b Videbā. Hic ꝓnter narratur visio inq̄tū ꝓtinebat sniam dei: vñ dī sic: Videbā. s. ꝑsperitatē stat⁹ mei. c Jn visiōe capitis mei ⁊c. q⁹ ꝓsperitas pntis vite nō ē nisi quasi sōnium. s. vñ dī in ꝑs. Dormierāt somnū suū ⁊ nihil inuenerūt oēs viri diuitiaꝝ i manibus suis. sequit: d Et ecce vigil. i. angelus: q⁹ angeli vigilāt ad custodiā nr̄am ⁊ ad exequēda dei mādata: ⁊ quia nunq̄ cessant ab actu intelligēdi: sicut nos cessam⁹ oppressi somno. e Et sanct⁹. hoc dī ad differētiā demonū: quia ꝑhi gētiles dicebāt demōes corpa hīe aerea: vt dictū est. s. angelos aūt esse intelligētias oino sepatas. f De celo descēdit. q⁹ a deo mittūt angeli ad hec iferiora admīstrāda. g Clamauit fortiter. ad insinuādū auctoritatē dīne snie. h Succidite arborē. q⁹ nabuc. de regno abiect⁹ ē ad tpus: vt dicet. j. eo. c. i Precidite ramos ei⁹. i. filios ei⁹ vel posteros: q⁹ deiecti sunt ⁊ infecti ꝑ medos ⁊ ꝑsas: vt p3. c. seqnti. k Excutite folia ei⁹. i. decorē regni: quia multum deperūt in infirmitate longa regis nabuch. l Et dispergite fructus eius. quia illo tempore quilibet rapiebat ibi diuitias illius regni. m Fugiant bestie que subter eā sunt ⁊c. quia multi recesserunt de dominio nabuchodonosoꝛ tēpore amētie sue: tam de simplicib⁹: qui signātur per bestias: q⁹ de ꝑncipibus qui designātur ꝑ volucres ad alta tendentes. n Verumtamē germē radicū eius in terra sinite. i. spem certā reuertendi ad regnū post amētiā. o Et alligēt vinculo ferreo. idest in infirmitate inducta ex diuina sententia que infrangibilis est. p Jn herbis que foris sunt. quia tempore amentie habitabat in campis cum bestijs.

a Cor eī ab humano cōmutet ꝛc.q; pdidit vsū rōis per amētiā: ⁊ sic fact' ē qsi bestia: q; vita hois non differt a vita bestiali: nisi p vsū rōnis: nō q; fuit mutat' i bouē: vt dic' Joseph': qui lz vacit narret hist'iā veteris testamēti: tn quando vult exponē turpit' deficit: sicut de nuditate ade in statu inocētie dicit ioseph' q; non erubescebat: ⁊ exponēdo rōem assignat: q; adā vixit tūc in simplicitate bestiali sicut pueri añ vsuz rōnis nō erubescūt ō sua nuditate: lz hoc ē manifeste falsuz: quia sic p peccatū melioratus fuisset status pmi hois: q; p hoc adept' fuisset vsum rōnis: ⁊ eodē mō dic' hic Josephus: dicēdo q; nabuchodonosor fuit mutat' in bouē. b Et septē tpa mutēt super eū. i. septē āni: per tēpus. n. itelligit ānus i scriptura: vt dī. j. xij. cū dī: Per tps ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis. Ex quo pz falsum q; alīq dicūt. vij. ānos fuisse mutatos i. vij. mēses ozōne dānelis: vt dicit glo. sup locū istū. c Jn sntia. Hic narrat visio q̄tū ad dine sntie cām cū dī: Jn sntia vigilū decretū ē ꝛc. i. ad petitōem scōz qui sūt i terra quā angeli pntāt coram deo decretū ē hoc a deo i pspectu angelorz: q̄ dicūtur vigiles rōnibus pdictis: ⁊ cā sb̄ditur: d Donec agnoscāt viuētes sup terrā. i. hoies. e Q̄m oñat excelsus in regno hoium. trāsferēdo regna sm volūtatē suā. f Et humilli mū hoiem. i. xp̄m g Cōstituet sup eū. s. qō ipemet dicit Matth. vlti. Data ē mihi ois ptās in celo ⁊ i terra. Vel fz lr̄am per hoc itelligit nabuc. qui de humili statu pmo fuit ad regnū eleuat': fz ppt supbiā ad tps deiect': ⁊ p humilitatē iterz restitut'. h Hoc sōniū vidi ego nabuc. rex. p h' pz falsitas illorz q̄ dicūt q; ea que dicūt i hoc. c. nō sūt itelligēda ad lr̄am de nabuc. fz de diabolo q̄ i pstimatōe scī cōsequet maiorē gloriā q̄ illi angeli q̄ non peccauerūt. Q; aūt nō stelligat ad lr̄am de nabuc. arguūt pmo: q; nō ē vīsile q; rex fuisset dimissus currere p cāpos cū bestijs: sed magis fuisset ligat' ⁊ inclusus. Silr nec q; p tantū tps vixisset nudus sub diuo. Tertio ipossibile vī q; ita diu vixisset tali cibo: q; .j. dī: Fenū qsi bos comedes. Quarto q; in tāto tpe bestie deuorassent eū: vt vī. Quinto q; nō ē vīsile q; vij. ānos tā tū regnū fuisset sine rege ⁊ nō legit ali' institutus: ⁊ si fuisset istitut' nō ē vīsile q; ei cessisset p' furiā: iō dicūt q; daniel ad lr̄am loq̄tur h de diabolo sb̄ metaphora de nabuc. sed dcm̄ istorz ē erroneū: q; peccatū demonis ē irremediabile: sicut diffus' tractat 2° sntiarz: ⁊ 2° iū dicē error ē Origenis: cui' ipobatōem omitto hic ppt plixitatē vitādā: ⁊ q; hī in scriptis cōibus. Itē falsitas istorz patz ex lr̄a vbi dī: Daniel erat collega hui' nabuc. de q̄ est hic sermo. Q; aūt cēt familiaris ipsi diabolo est falsū: cū hic dicat q; hēbat spūm deorz scōz. Itē somniū nō pōt inesse diabolo sicut nec somn'. Itē quomō exponēt daniel somniū diabolo: cū in demonibus vigeat acumē itellectus magis q̄ in hoibus. ⁊ iō dicēdū est q; hec ē vā hist'oria ⁊ nō locutio parabolica: q̄ pz ex hoc q; pone sic deimiate noiant. s. daniel: nabuc. ⁊ alīj: ⁊ eorz offīcia. Itē p hoc q; factū nōtur sic celebre q; scribit toti regno in regia epla. Ad pmū igit q̄ in 2° iū obījcit dicēdū: q; sic dicit hier' ⁊ experiētia docet: multa sūt ipossibilia hōi sano: ⁊ tn sūt possibilia hōi furioso. furia. n. facit hoiem multa agere ⁊ pati que alis nō posset. videm'. n. amētes diu sub diuo morari: crudis sustētari: q̄b' etiā vī q; sint bestie bestiarz etiā ferociū: ⁊ cū talib' amicitiam contrahunt. Hec hiero'. Ratio aūt istorum que dicit hic hieronym': pōt assignari breuiter: q; furia naturaz hominis deordinat ⁊ quasi bestialem facit: ⁊ ex hoc sequitur q; aliqua sunt eis delectabilia ⁊ possibilia q̄ añ nō erāt ppter transmutationez nature: sicut mulieribus pregnantib' carbones vl terra fit cibus delectabilis propter nature deordinationez: que tamē alias sunt eis abominabilia. Ex hoc etiam sequitur aliud. s. q; cum bestijs contrahunt familiaritatem propter quandam assimilatōem ad eas: ⁊ propter hoc bestie non deuorabant nabuchodonosor: sicut ⁊ experimento videtur q; canes ferocissimi non nocent fatuis naturaliter vel amentibus. Potest tamen dici q; a bestijs fuit diuinitus preseruatus: ⁊ sic patz ad quattuor. Prima causa autem quare nō fuit ligatus vel inclusus tempore furie: quia per hoc infirmitas fuisset aggrauata: patz enīz ad sensum q; furiosi cum ligantur magis infirmantur: ⁊ sciebant homies sui per reuelatōem dānelis: q; in campis non morcretur: sed finaliter in regnuz restitueretur. Ad q̄ntum dicendum q; regnuz tempore illo fuit gubernatum per pncipes ⁊ maxime per danielem: qui diligebat regem: ⁊ quia per danielis reuelationez sciebāt regem restituendum: ideo nullum alium audebāt interiz statuere: ne nabuchodonosor postea restitutus puniret eos tanq̄ reos de crimīe lese maiestatis. Itez quia nabuchodonosor multum regnuz ampliauerat ⁊ glorificaverat: ideo cuz maiori patiētia pncipes eum expectabāt. Vel alii potest dici: q; filius eius Euilmcradach illo tempore regnauit. Quomodo aūt postea cessit patri dicēdum: q; hoc fecerunt pncipes: q̄ eius maliciam odiebant. vnde vt dicunt aliqui: ppter mala que fecit tempore infirmitatis paterne fuit postea incarceratus a patre cum Joachin rege iuda: ex quo cū eo amicitiam cōtraxit: ⁊ eum de carcere extraxit: vt habet. iiij. regum vltimo. i Tu ergo balthasar. Hic cōsequenter ponitur visionis interpretatio: ⁊ diuiditur in duas: quia pmo ponitur ipa interpretatio: secūdo interpretationis impletio: ibi Omnia hec. Jn prima parte dicitur sic: i Tu ergo balthasar. idest daniel

k Narra interpretatōez festinus ꝛc. quasi diceret: nō indiges temporis dilatione ad cogitādum: ppter diuinam sapientiam: que est in te. l Tunc daniel ꝛc. cepit intra seipsum cogitare tacitus. quia nolebat cito procedere ad denūciandum regi mala. m Et cogitatōnes eius conturbabant eum. quia rex honorauerat eū multum ⁊ socios eius: ⁊ ideo quasi gratus conturbabatur de malo eius futuro: vnde sequitur post:

n Domine mi: somnium bis qui te oderūt ꝛc. quia

stinguat: ⁊ cū feris ps ei' i herba terre. Cor ei' ab hūano cōmutet: ⁊ cor fere det ei: et septē tpa mutētur sup eum Jn sntia vigilū decretū ē: ⁊ sm̄o sanctorz ⁊ petitio: donec cognoscāt viuētes: quōniā oñat excelsus in regno hoium: ⁊ cuicūq; voluerit dabit illud: et humillimum hoiez pstituet sup eū. Hoc sōnium vidi ego nabuchodonosor rex. Tu ergo balthasar iterptatōez narrā festinus: quia oēs sapiētes regni mei nō queunt solutionē edicere mihi. Tu autez potes: q; spūs deorz sācto rū in te est. Tunc daniel cuius nomen balthasar: cepit intra semetipm tacit' cogitare quasi vna hora: et cogitationes eius pturbabāt euz Rīdens aūt rex ait: Balthasar somniū ⁊ iterptatio eius non cōturbent te. Rīdit balthasar ⁊ dixit: Dñe mi: sōniū bis q; te oderūt ⁊

licet vitas ꝫ supiores sit obcēda: tamē cū reuerentia dz dici. a Arborē quā vidisti. Hic incipit exponē visiō nē eo mō quo superi⁹ est expositā: ⁊ iō pz ex dictis sniā vsqz ibi: b Quāobrē. vbi posita expōne ponit monitio danielis monentis regē ad pniam ⁊ opa mie: vt p hec auertatur pena futura ab eo: qz nesciebat prophecta: vtruz hec ꝓphetia esset dicta p cōminatōez tm̄: qz tales cōminatoes frequēter intelligūtur sub cōditōe. s. si illi ꝫ quos dicunt pseuerēt i malo. vñ dicit dñs hiere. .xviij. Repēte loquar aduersuꝰ gētē ⁊ aduersus regnū vt eradicez ⁊ destruā illud. Si pniam egerit gēs illa a malo suo: agā ⁊ ego pniam sup malo qđ cogitaui vt facerez ei. c Oia hec. Hic ponit interp̄tatōis impletio: ⁊ diuidit i duas: qz p̄mo ponit visionis ipletio q̄tum ad ip̄ius nabuc. delectōem: ⁊ 2° q̄tū ad ei⁹ restitutōnē: ibi: Igr̄ post finē. Circa p̄mū cōsiderādū q⁹ lz ad vbū danielis nabuc. aliquā pniaz egerit: ⁊ aliq̄ opa mie fecerit: tñ ad p̄stinā supbiaz redijt: ꝓpt quod pena p̄dicta fuit ei inflicta: ⁊ hꝰ ē qđ dī: Oia hec. nē. c P⁹ finē mēsiū. xij. idest p⁹ annū: qz p ānū fcā ē dilatio pene ꝓpt opa mie: ſz qz vt dictū ē: reuersus ē ad supbiā: ideo tūc ei inflicta est. iterp̄tatō ei⁹ hostib⁹ tuis sit. Arborem quā vidisti sublimē atqz robustā: cui⁹ altitudo ptigit ad celū: ⁊ aspect⁹ illius in oēm terrā: ⁊ rami eius pulcherrimi: ⁊ fructus ei⁹ nimi⁹ ⁊ esca oīum in ea: subter eam habitantes bestie agri: ⁊ in ramis ei⁹ cōmorātes aues celi: tu es rex: qui magnificat⁹ es: ⁊ inualuisti: ⁊ magnitudo tua creuit ⁊ puenit vsqz ad celū: ⁊ potestas tua i termios vniuerse terre. Qđ aūt vidit rex vigilem ⁊ sanctū descēdere ð celo ⁊ dicē: succidite arborez ⁊ dissipate illā: attamē gramē radicū ei⁹ in terra dimittite: ⁊ vinciat ferro ⁊ ere in herbis foris: ⁊ rore celi cōspergat: ⁊ cū feris sit pabulū ei⁹: donec septē tpa mutētur sup eū: hec ē intꝛetatō snie altissimi: q̄ puenit sup dñm meū regē. Eijcient te ab hoibus: ⁊ cū bestijs feruſqz erit habitatio tua: ⁊ fenū vt bos comedes: ⁊ rore celi infūderis: Septez q̄z tpa mutabunt sup te: donec scias: q⁹ dñet excelsus sup regnū hoium: ⁊ cuicūqz voluerit det illud. Qđ aūt p̄cepit vt relinq̄ret germē radicū ei⁹. i. arboris: regnū tuū tibi mānebit: postqz cognoueris ptātem esse celestem. Quāobrē rex ꝓsiliū meum placeat tibi: ⁊ pcā tua elymna fdime: ⁊ iniqtates tuas misericordijs paupex: forsitā ignoscet de⁹ delicti tuis. Oiā hec venerūt sup nabuchodonosor regē. Post finem mēsiū duodeci i āula babylonis deābulabat. Respōdit rex ⁊ ait: Nōne hec est babylon ciuitas magna: qnā ego edificaui i domū regni: i robore fortitudinis mee ⁊ in glia decoris mei: Cūqz sermo adhuc eēt in ore regis: vox de celo ruit: Tibi dicit̄ nabuchodonosor rex: Regnū tuū trāsibit a te: ⁊ ab hoib⁹ eijciēt te: ⁊ cū bestijs ⁊ feris erit habitatio tua: fenū q̄si bos comedes: ⁊ septē tpa mutabunt sup te: donec scias q⁹ dñet excelsus i regno hoium: ⁊ cuicūqz voluerit det illud. Eadē hora sermo cōpleꝰ est sup nabuchodonosor: ⁊ ex hoib⁹ abiecꝰ ē: ⁊ fenum vt bos comedit: ⁊ rore celi corpus ei⁹ infectū est: donec capilli ei⁹ i similitudinē aq̄larum crescerēt: ⁊ vngues ei⁹ q̄si vngues auiū. Igit̄ p⁹ finē dieruz ego nabuchodonosor oculos meos ad celū leuaui: ⁊ sensus meꝰ redditꝰ est mihi: ⁊ altissimo benedixi: ⁊ viuentem in sempiternum laudaui ⁊ glorificaui: q⁹ia ptās eius ptās sempiterna: ⁊ regnū eius cū generatione: ⁊ generatione. d In aula babylonis deambulabat. fretꝰ mlitudine militū. e Rndit̄qz rex. nō dī h q⁹ aliqs loq̄ret cū eo: ⁊ iō dicēdū q⁹ rndit sue cogitatōi: qz tūc cogitabat ð abiectōe sua: quā p̄dixerat sibi daniel: ⁊ reputabat falsuz ⁊ ipossibile: qz iā ānis trāsierat: ⁊ ꝓpt magnitudinē potētie ⁊ supbie sue. f Et ait: Nōne hec ē babylō ciuitas magna nē. q. o. q̄s posset me deiēcē. dī aūt babylon magna: qz fm q⁹ dicit Hiero⁹ sup Esa. ipa erat edificata in q̄dro: ⁊ q̄libet lat⁹ q̄dri hēbat. xv. miliaria. i. octo leucas: nec ē mirū: qz tūc sic edificabāt ciuitates: q⁹ q̄libet ꝓ statū suū hēbat iuxta domū suā hortū ⁊ vineā vbi irenascentia crescebāt vñ diu possz viuē i obsidiōe cū familia sua. Capitoliū aūt vl fortalitiū illi⁹ ciuitat⁹ erat turris edificata a filijs noe: vt hr̄ gen̄. xj. g Quā ego edificaui i domū rgni. nō. n. edificauerat simplr illaz ciuitatē: ſz fecerat eaz metropoliz sue mōarchie: ⁊ eā ap̄liauerat ⁊ fortificauēat ad robur regni sui ⁊ hōrē ꝓpt q⁹ ꝓputabat dictū danielē trufaticū. h Cūqz ser. adhuc eēt i ore regis. vt ei ostēdēt de⁹ q⁹ ꝓpt supbiā suā punit⁹ ē: iō ipo loq̄nte supbe sbdit inflictio pene cū dī: i Vox de celo ruit. q̄si q̄dā pōd⁹ deiēciēs ei⁹ supbiā. ⁊ vox fcā ē in apto ut dī dicta i tel ligat a ꝓpho: qz ñ ābulabat solus p aulā sua: ſz milti erāt cū eo q̄ vocē de celo audierūt: k Tibi dī nabuc. nē. sēsus pz ex p̄dict⁹ .sedt: l Fenū q̄si bos comedes. ex h⁹ pz q⁹ nō fuit mutatus i bouē: vt dicē Joseph⁹: qz nō dī h bos: ſz q̄si bos silī mō vidēdo: vt hz i decretis .xvij. q. iij. remittūtur. m Et rore celi coz. ei⁹ infectū ē. qz celo tm̄ tegebat. n Donec ca. ei⁹ i si. adl. crescerēt. i. fm lōgitudinē alaz adle: qz nō tondebat. o Et vngues ei⁹ q̄si vngues auiū. eadem rōne. p Igit. Hic ponit visionis ipletio q̄tuz ad nabuchodo. restitutionē: ⁊ diuiditur i duas partes: quia p: imo describitur eius restitutio: secūdo ifertur intenta conclusio ibi Nunc ergo. Circa p̄imum dicitur sic: p Igitur post finem dierum. idest septem annorum p̄dictorum a domino. q Ego nabuchodonosor oculos meos. corpozis. s. ⁊ mentis. r Ad celū leuaui. idest potētiaz dei cognoui. s Et sensus meus redditus est mihi. qz furia trā sierat. t Et altissimo benedixi. corde. v Et viuētez i sēpi. laudaui. ore. x Et glificaui. ꝓfitēdo vtutē ei⁹ ⁊ bonitatē publice. y Qz po. ei⁹ po. sempi. q̄tū ad duratōem.

a Et regnū ei⁹ in gnātōe ⁊ gnātōem. q⁹ se extēdit ad oēm gentē. b Et oēs hita. t. apud eū i nihilū repu. sūt. q⁹ de nihilo sūt ⁊ i nihilū redigerētur nisi manutenētia dei ꝓ fua rent. c Juxta. n. vo. suā fac tā i vtu: ib⁹ celi ⁊c. i. in āgelis d Et nō ē q̄ resi. ma. ei⁹. i. potētie. e Et dicat ei: q̄re fe-

ēt regnū eius in generatōe ⁊ gnātōez: ēt oēs hitatores terre apud eū in nihiluz re putati sūt. Juxtā volūtatez .n. suā facit tā in virtutibus celi q̄z in hitatorib⁹ terre: ēt nō est q resistat manui ei⁹ ēt dicat ei: q̄re feciſti? In ipo tpe sensus me⁹ reuersus est ad me: ⁊ ad honorez regni mei decorēq̄z pueni: ⁊ figu-ra mea reuersa est ad me: ēt

optimates mei ⁊ magistra-tus mei requisierunt me: ⁊ in regno meo restitutus sum: ⁊ magnificētia amplior ad dita est mihi. Nunc igitur ego nabuchodonosor lau do ⁊ mágnifico ēt glorifico regē celi: quia oia opa ei⁹ va ēt oēs vie ei⁹ iudicia: ēt gra-dientes i supbia pōt hūiliare

B Althāsar rex .v. fecit grande ꝓuiuium

ficisti. i. dicere possit q⁹ iudicia ei⁹ incōprehen sibilia sunt a nobis: nec errare pōt i factis suis. sequtur: f Figura mea reuersa est ad me. nō ē p hoc intelligēdū q⁹ ō figura bonis reuersus sit ad figurā hois: vt dic Joseph⁹ ⁊ male: vt visū est: sed figura hic accipit p exteriori cōpositōe: q⁹ fuit tonsus ⁊ vestit⁹: ⁊ sic quodammō in figura mutat⁹. Uel alr intelligēdum ē hoc fm estimatōem quā hēbat i furia: q⁹ tūc sibi videbat q⁹ essz bestia. g Et optimates mei ⁊ magistrat⁹ mei requisierūt me. fm tps ꝓdictū a daniele: ⁊ ꝓpter nesciam cuilmeradach: cui⁹ dñiū erat eis odiosū. cetera patēt. h Nūc igit. hic pōit ꝓclusio cū dr: Nūc igit ego nabuc. laudo. ore. i Magnifico. corde. k Et glifico. ope l Regem celi. cuius regnū solū est stabile. m Q⁹ oia opa ei⁹ vera. q⁹ ꝓcedūt fm regulā sue sapie que nō pōt errare. n Et oēs vie ei⁹. i. modi faciēdi o Judicia. i. recti. p Et gradientes i supbia pōt humiliare. hoc cognoscebat p experiētiā. Dubitat a q̄busdā: vtrz iste nabuch. fuerit saluat⁹ ꝓpter hoc q̄ dr de eo Esaie. xiiij. Detracta est ad inferos supbia tua: cōcidit cadauer tuū. ⁊. ſ. Uerūtn ad iferni detraheris: i pfundū laci. ⁊ multa q̄ ibi dicūtur: ex q̄b⁹ aliq̄b⁹ vr q⁹ sit dānat⁹. Dicēdū q⁹ ē saluat⁹: q⁹ scriptura tacet miat historiā ei⁹ in sui hūiliatōe ⁊ dine vtutis: ⁊ fidei ꝓfessione: vt hic pz: q̄ nō fit i scriptura nisi de his q̄ sūt i statu salutis. hoc etiā dicit decretū. xxiij. q. iij. nabuchodonosor: Ad illud q̄ dr in ꝓiū in Esaia: dicēdū q⁹ dictū ē p cōmina tōez itellecta ꝓditōe. ſ. si ñ penitēt: q⁹ tñ penituit: iō ad infernū dānatorū ñ descēdit: sic Esa. xxxviij. p Esa. dcm ē Eze. Dispone domui tue: q⁹ morieris tu ⁊ nō vives: q⁹ tñ penituit: ideo snia mutata fuit: ⁊ additi si vite ei⁹. xv. āni: vt hī ibidē. Moraliter exponēdo p arborē itelligē possum⁹ quēcunq⁹ statū pspez tpalē vel spūalem. Si accipit q̄tū ad tēporalē tm sic arbor ista ē hō q̄tū ad psonā: hō. n. est arbor euersa: vt. ā. dcm est. Jsta arbor ē i medio terre. q⁹ sita ē inter oriētē natiuitatis: ⁊ mortis occidētē. Alta. per excellētiā inter alias creaturas. Magna. q̄tū ad sciam. Fortis. q̄tuz ad potētiā. Procera. q̄tū ad apparētiā. Ramosa. q̄ ad generis lineā. Fructifera. p opulētiā: sz nō q̄tū ad charitatē sed carnē nutriēdā. Lata vel diffusa. q̄tum ad famam. Subter eā aialia. i. simplices. Bestie. i. feroces. In ramis ei⁹ volucres. i. in domo ei⁹ vel curia sūt leues: supbi: mendaces: garruloſi. Ex ea vescit⁹ oīs caro. i. carnales eius bona ꝓsumūt: q⁹ totū dat mūdo: nihil deo. Sup hāc arborē est snia quā clamat vigil. i. xp̄s vel āgelus: vel ꝓdicator vel prelat⁹: que seqt: Succidite arborē. p mortē. Ejcite q̄tū ad vilitatē extremā inī aialia: q⁹ i alīs aialib⁹ post mortē remanet aliq̄d vtile: nihil aūt i huiusmōi homie. Precidite ramos eius. i. parētelā. Excutite folia. i. exteriorē apparētiā Dispergite fructꝰ. i. opulētiā: q⁹ in morte quilibet rapit q⁹ pōt ꝓ bōis taliū. Fugiāt aialia ⁊c. ꝓpī familie dispsiōnē. Ejciatur exter⁹. i. ad societatē infernalē. Cor ei⁹ ab humano cōmutet. q̄tū ad obstinatōem. Septē tēpora mutent sup eū. q̄tum ad damnationem perpetuā que p septēnariū designat. Ecce arbor humane ꝓsperitat⁹: ⁊ q̄ ea snia divine vltōis. Scdo potest exponi de ꝓsperitate seu excellētia spūali: ⁊ sic per arborē intellige hoiez vtuosum. Hec arbor ē alta. p iusticiaz. Fortis. p ꝓstantiā. Frodosa. p eloq̄ntiaz. Magna. p prudētiaz: q̄ dirigit oēs vtutes. Diffusa. per miam. Fructifera. p ꝓuotōis exuberātiā. Oēs pascūt ex ea p fraternaz edificatōem. Subter eam bestie. p sensuum exteriorum refrenationem. In ramis eius volucres celi. per motuum exteriorum moderantiam: hic homo si i peccatum cadat contra eaz inclamat. Uigil. idest christus in euāgelio predicator vel prelatus predicando. Succidite arborem. quantum ad desertionem charitatis que est vita anime. Precidite ramos. quantum ad ablationem voluntatis bone. Excutite folia. quantuz ad defectū bone locutionis. Dispergite fructus. quantum ad subtractionem bone operationis. Fugiāt animalia que subter eam sunt. quantum ad defectum debite subiectionis. Alligetur vinculo. quantum ad generationem male consuetudinis. Ferreo. ꝓpter duriciem obstinationis. Ejciatur foris. quantum ad inuerecundiam in omnibus malis: quia tunc facta est ei frōs meretricis. Cor eius ab humano commutetur. quantum ad omnem modum crudelitatis. Septem tempora commutentur super eum. quantum ad puersam opinionem totius legis. Huius arboris sententiaꝫ percipiunt in somnijs reges: principes: nobiles: diuites: q⁹ frequenter in predicationibus audiunt diuinam sententiam: sed non curant ac si esset tantūmodo somniū.

Capitulum. V.

B Althasar rex. Hic ponitur quarta visio: vbi ostenditur eminentia regni Christi ⁊ iustorum ad regnum antichristi ⁊ malorum. Causa materialis est destructio regni chaldeorum per medos ⁊ persas: que quidem destructio per digitos scribentis in pariete est dictata: per danielem interpretata: in quo designatur destructio regni diaboli per mortem Christi ⁊ eius passionem. Causa finalis est ad ostendendum iusticiam dei: ⁊ danielis prudentiam extollendam. Causa efficiens est instinctuꝫ spiritussancti de re imminente: vnde fuit reuelatio: non somnium. Causa formalis consistit in diuisione: ⁊ dividitur in quattuor partes: quia primo tangitur visionis occasio: secundo videntis perturbatio: ibi Tunc facies. Tertio turbati responsio: ibi O rex altissimus ⁊ cetera. Quarto visionis expositio: ibi Jecit eo ab eo. Circa primum quattuor ponuntur. Primum est conuictuꝫ lasciuie cū dicitur: a Balthasar

rex fec grãde ꝓtulũ. hiere. xxix. ꝑdictũ erat ꝙ i septuaginta ãnis terminaret oñiuz chaldeoꝝ vt rediret captiuitas iudeoꝝ. Balthasar aũt credebat illud tps trãsisse ꝛ ꝓ ꝓñs hiere. dixisse falsũ: ppt qđ vt dicũt hebrei: fecit tale festũ. b Optimatib' suis mille. oẽs. n. magni ꝑncipes sui imperij ꝓuenerãt in babylone: vt defenderent ciuitatẽ ꝓtra Lyrũ ꝛ Dariũ: q̃ obsederant eã: vt ꝓz ex fine hui⁹. c. c Et vnusq̃sq; fm suaz bibebat etatẽ. qđ exponit dupl'r. Uno mõ qz fm etates suas erãt in ꝙinio ordinati seniores in ꝑmis locis ꝛ alij ꝓter i alijs. Alio mõ exponit: quia nullus cogebat bibere vltra vires suas: sicut fit apũ aliquos q̃tuz ad hoc moribus incõpositos: ꝛ ppt hoc nõ erat decẽs hoc fieri i aula regali. 2m qđ h ponitur ẽ ꝓtemptus blasphemie exponẽdo vasa deo cõsecrata vsib⁹ hũanis: ꝛ hoc ẽ quod dr: o Precepit g̃ iã temu. vt affer. vasa ⁊c. de tẽplo vbi fuerãt reposita a nabu. venerabilr fz suã estimatõem. e Que aspoz. nabuch. pa. eius. l. auus ei⁹ fm eos qui dicunt balthasar fuisse filium eũl meradach: que opinio vr ꝓbabilioz: vt. s. dictũ ẽ. ij. c. sequit. f Ut biberẽt in eis rex ⁊c. ppt hunc ꝓtemptũ fuit iste punit⁹: ꝛ maxime qz illa exposuit suis vxoribꝰ ꝛ ꝓcubinis: vt h dr. 3m qđ hic ẽ positũ ẽ act⁹ idolatrie cũ dr: g Laudabãt deos suos. insultãdo deo iudeorũ i cui⁹ vasis bibebãt. h Aureos ꝛ argẽteos ⁊c. idola. n. fiebãt de diuersis metallis fm ꝓpetatẽ illoꝝ ꝓ qb⁹ fiebãt: vt idolũ martis de ferro: solis de auro: lune ꝛ argento. vñ dr actl. xix. q̃ edes diane fiebãt argẽtee. Ratõ aũt hui⁹ ẽ: qz ꝓbabile ẽ ꝙ tales imagines fiebãt ꝑ astrologos. In talib⁹ aũt fiendis duo attẽdũt: deiminata constellatio ex parte vtutis influentis: ꝛ deiminata dispositio ex parte mãe recipiẽtis. Quartũ qđ hic ponit ẽ cõ specr dine snie: cũ dr: i In eadẽ hora apparuerũt digiti ⁊c. eadẽ hora dr vt oñdat manifeste ꝑpter quid erat dei vindicta. s. ppt ꝓptũ dei i abusu vasoꝝ sacroꝝ ꝛ laude idoloꝝ. Ex hoc etiã pz ꝙ temerariũ ẽ res deo sacratas applicare vsib⁹ humanis: ppt qđ in eccla statutũ ẽ: ꝙ calix i ꝓpa forma non vẽdat nisi alteri eccle. k Et rex aspiciebat. hic nõ dr ꝙ alij viderũt: ex quo videt ꝙ non erat ibi manus scribẽs fm exitiã: qz talis cõsert videnti ab oibus assistentib⁹: sz solũ erat talis apparitio i oculis regis: ꝛ snia in pariete scribebat dinitus misterio angelico: qz eoꝝ ministerio talia fiũt. l Tũc facies. Hec ẽ scda pars ꝑncipalis in qua ponitur videt perturbatio: ꝛ diuidit i duas: qz ꝑmo describit ei⁹ perturbatio rõne visionis: 2° ꝓpter defectũ interpretatõis: ibi Unde rex balthasar. Circa ꝑmũ dr sic: l Tũc facies regi cõmutata ẽ. qz ex timore recursus fact⁹ ẽ sanguinis ad cor: ꝛ ꝑ ꝓñs fact⁹ ẽ pallor i facie ꝛ tremor in mẽbris exteriorib⁹: vñ seqt: Et compages renuz eius ⁊c. m Exclamauit itaqz. qz nõ solũ fuit turbat⁹ in corde: sed turbatõez oñdit voce. n Ut introducerent magos. expõe sicut. s. seqtur: o Quicũqz legerit hãc scrip. ꝛ iterꝑ. ei⁹ mi. mihi fece. pur. vestiet ⁊c. Apud gentiles q̃t tuor erant insignia regalia: purpura: fibula vl torqs aurea: anulus: diadema: hec quattuor sil ꝓcurrentia designabãt honorẽ regiũ. ꝑ singla aũt ꝑ se assũpta vel plura ꝛ designabãt ꝑticipatiõnẽ honoris regij: ꝛ h° designat hic: vñ seqt: p Et tertiꝰ i regno meo erit. i. tertiꝰ a me erit in honore. q Tunc ingressi oẽs sapiẽtes regis nõ potuerũt nec scripturã legẽ: nec interpretatõez ei⁹ idicare regi. Undẽ rex balthasar satis ꝓturbatus ẽ: et vult⁹ illius imutat⁹ ẽ. Sed ꝛ optimates ei⁹ turbabãt. Reginã autẽ ꝑ re q̃ accidẽat regi ꝛ optimatib⁹ ei⁹: dõmuz ꝓuiui ingressa ẽ: ꝛ ploquẽs ait: Rex in eternum viue. Nõ te ꝓturbent cogitatões tue: neq; facies tua imutet. Est vir i regno tuo q spũ deoꝝ scõꝝ hẽt i se: ꝛ i dieb⁹ ꝑis tui scia ꝛ sapiẽtia iuẽte sunt i eo. Nam ꝛ rex nabuchodonosor pater tuus ꝑncipem magorũ incãtatoꝝ chaldeorum

optimatibus suis mille: et vnusqsq; fz suam bibebat etatẽ. Prẽcepit ergo iaz tẽmulẽtus: vt afferrent vasa aurea ꝛ argẽtea: quẽ aspoꝛtauerat nabuchodonosoꝛ pat eius de tẽplo: qđ fuit i hierlim: vt biberẽt in eis rex ꝛ optimates ei⁹: vxoresq; eius ꝛ ꝓcubine. Tunc allata sunt vasa aurea: q̃ aspoꝛtauerat de tẽplo qđ fuerat i hierlim: et biberẽt in eis rex ꝛ optimates ei⁹: vxores ꝛ cõcubine illi⁹. Bibebãt vinuz ꝛ laudabãt deos suos aũreos ꝛ argẽteos ꝛ ereos ferreos ligneosq; ꝛ lapideos. In eadẽ hora apparuerũt digiti quasi man⁹ hois scribẽtis ꝫ cãdelabruz i superficie parietis aule regie. Et rex aspiciebat articulos manus scribẽtis. Tunc facies regis cõmutata ẽ: ꝛ cogitatões ei⁹ ꝓturbabãt eum: ꝛ cõpages renum ei⁹ soluebant ꝛ genua ei⁹ ad se iuicẽ colli debant. Exclamauit itaqz rex fortit: ut introducerent magos chaldeos ꝛ harus pices. Et ploquẽs rex ait sapientib⁹ babylonis: Quicunqz legerit scripturã hãc ꝛ iterpretatõem ei⁹ manifestã mihi fecerit: purpura vestietur: ꝛ torquẽ aureã hẽbit i collo: et tertiꝰ in regno meo erit. Tunc ingressi oẽs sapiẽtes regis nõ potuerũt nec scripturã legẽ: nec interpretatõez ei⁹ idicare regi. Undẽ rex balthasar satis ꝓturbatus ẽ: et vult⁹ illius imutat⁹ ẽ. Sed ꝛ optimates ei⁹ turbabãt. Reginã autẽ ꝑ re q̃ accidẽat regi ꝛ optimatib⁹ ei⁹: dõmuz ꝓuiui ingressa ẽ: ꝛ ploquẽs ait: Rex in eternum viue. Nõ te ꝓturbent cogitatões tue: neq; facies tua imutet. Est vir i regno tuo q spũ deoꝝ scõꝝ hẽt i se: ꝛ i dieb⁹ ꝑis tui scia ꝛ sapiẽtia iuẽte sunt i eo. Nam ꝛ rex nabuchodonosoꝛ pater tuus ꝑncipem magorũ incãtatoꝝ chaldeorum

a Opus amplioꝛ. q̃tū ad multitudinē cognitoꝛ. b Prudētia. q̃tū ad cognitōis claritatē. c Intelligentiaq; ⁊ inſ̄iptatio ſōnioꝛ. Intelligētia dī q̃tū ad cognitōez occulti. Interꝑtatio q̃tū ad exꝑſſionē vbi. d Et oſtēſio ſecretoꝛ. qz multa ſunt alia ſecreta q̃ in ſomnijs: ſicut ē in ꝓpoſito de ſcriptura i pariete que fuit nota daniel. e Ac ſolutō ligatoꝛ. q̃tū ad intellectū ſcripturaꝝ aliꝰ occultaꝝ: que dicunt eis ligate: qz non ꝑt videē interi intellectū hoc mō loquitur ꝓh̄ .ij. metaphy. vbi dī: q̃ ſicut nodū nō ꝑt ſoluere qui nō nouit intricatōem no dī: ita nec qōem dubitabilē ſoluē q̃ ignorat intricationes rōniz ex vtraq; ꝑte. f Inuēte ſūt ⁊ē rex ipoſuit nomē balthaſar. Primo. c. dictū ē q̃ ꝓpoſit eunucoꝛ ipoſuit h̄ nomē danieli: g̃ rex nō ipoſuit. dicēdū q̃ ꝓpoſit ipoſuit de mādato regis: ⁊ iō rex ꝓncipaliter fecit hoc: vt hic dī. ſequit: g Igit introduct ē daniel ⁊ē. ex q̃ h̄ q̃ ꝓſiliū mulieris ſapiētis nō ē ꝓtēnēdū maxime qñ nō h̄ aliud: ſic i ꝓpoſito erat. ſeq̃t: h Tu es daniel. de fi. cap. iude. q. d. tu es de illis apud quos ꝓſueuerūt ee ꝓphe: qz alibi q̃ apud iudeos raro legunt fuiſſe ꝓphe. i Que addu xe. pī me. i. anus meus cui vā rndiſti ō occultis. Leia patent ex dictis vſq; ibi: k Reſpōdēs da. ait coregi: Mūera tua ſint tibi ⁊ē. qz ex pacto nō ē aliq̃d accipiēdū ꝓ reuelatōe dīni ſecreti: ſz poſt factū pōt aliq̃d accipi ex liberalitate dantis: ſicut fecit daniel. j. eoḋ. c. l O rex. Hec ē 3ª pars hui. c. vbi dat regi rnſio a daniele: ex q̃ ꝑz q̃ vicia ꝓncipū tpe debito nō ſūt tacēda: ⁊ vt daniel me li ipz arguat ponit exēplū aui ſui: q̃ ꝓpē ſuꝑbiā ſuā fuit deiect a regno ad tps: vt patuit. c. ꝓcedēti: ⁊ iō iſte grauī peccauit q̃ nō fuit correct exēplo ei. Nec valet ſi dicat: q̃ iſte non bēbat adhuc diſcretōem qñ auus ei moꝛtu ē: ⁊ ſic poſſet excuſari ꝑ ignorātiā facti: nō valet: ſicut dcm̄ eſt: qz facta regū. ſ. nōbilia ſcribebāt i ānalib hiſtoꝛijs ⁊ depigebantur in imaginib: vt magis memoꝛie cōmēdarēt ad exēplū alioꝝ: ⁊ iō iſte potuit ſcire aui ſui ſcm̄. hoc ē igit q̃ dī: l O rex. balthaſar m Deꝰ altiſſim dedit regnū nabuch. qz de infimo ſtatu eleuat ē ad monarchiā: vt dcm̄ ē. ō. n Et magnificētiā. ꝓpter expēſas magnas quas faciebat: q̃ ē ꝓpriū magnifici: vt dī. iij. ethi. o Et gliā. q̃tū ad diffuſiones fame ſue magnitudis. p Et honoꝛem. qui ei ab vniuerſis ipē debat: qz aliqui eum honoꝛabat ex amoꝛe. ſ. illi q̃ erāt ab eo exaltati: aliq; ex tioꝛe. ſ. illi q̃ erāt ab eo ō ꝑſſi: ⁊ q̃ ſequūt i lra patent ex dictis vſq; ibi: q Qñ aūt eleuatū eſt coꝛ ei. ꝓ ſuperbiā nimiam. r Et ſpūs illius obfirmat eſt. i. obſtinatus. qz non ſtatim ad ꝓmū peccatū pcuſſit eum dns: ſed expectauit correctōez: q̃ ſequit patet vſq; ibi: s Coꝛ ei cū beſtijs poſitus eſt. quia ſ̄tracto vſu rōnis: homo non differt a beſtijs: vt dī. j. metaphy. quod fuit in nabuc. ꝓ amētiaz vt viſū ē: q̃ ſeq̃t ꝑz ex dictis vſq; ibi: t Tu aūt filius ei. i. nepos. q. d. grauius peccaſti: quia exēm i auo tuo hūiſti. v Sz aduerſarioꝛez celi eleuatus es. per ſuperbiam. x Et vaſa domus eius allata ſunt coraz te ⁊ē. ecce contumelia quā ñ fecerat nabuch. y Deos quoq; aureos ⁊ē. ecce blaſphemia: quia laudando deos ſuos deum celi qui in hieruſalem colebat blaſphemabat. z Pozzo deum celi qui habet flatū tuum. i. ſpiritum tuum vel virtutem reſpirādi: in quo conſeruatur vita. a In manu ſua. i. poteſtate. b Et omnes vias tuas. i. cogitationes ⁊ opera. c Non glorificaſti. reddendo ſibi gratias ꝓ beneficijs acceptis. d Iccirco. Hec eſt quarta pars principalis huius capituli: in qua ponitur viſionis expoſitio: e Iccirco. ideſt ꝓpter predicta tua mala: e Miſſus

⁊ baruſpicū ꝓſtituit eum. Pater iquā tuus o rex: q̃ ſpiritūs amplioꝛ ⁊ prūdentia intelligētiāq; ⁊ interꝑtatio ſōnioꝝ: ⁊ oſtēſio ſecretorū ac ſolutio ligatoꝝ iuēnte ſunt i eo: hoc ē i daniele: cui rex ipoſuit nomen balthaſar. Nunc itaq; daniel voceē: ⁊ iterꝑtatōem narrabit. Igit introduct ē daniel coraz rege. Ad quē ꝑſat rex ait: Tū es daniel de filiis captiuitatis iude: quē addurerat pr me rex de iudea: Audiui de te qm̄ ſpm deoꝝ hēas: ⁊ ſcia itelligentiaq; ac ſapia ꝓlioꝛes iuēte ſunt. i te. Et nūc introgreſſi ſūt i ꝓſpectu meo ſapientes magi: vt ſcripturā hanc legerēt: ⁊ iterꝑtatōem ei indicarēt mihi: ⁊ nequerunt ſenſū hui ſermonis edicē. Pozzo ego audiui de te: q̃ poſſis obſcura inꝑpretari: ⁊ ligata diſſoluere. Si ergo vales ſcripturā legere ⁊ iterꝑtatōez indicare mihi: purpura veſtieris: ⁊ torquē aureā circa collū tuū habebis: ⁊ tertius i regno meo ꝓnceps eris. Ad q̃ rndens daniel ait coraz rege: Munera tua ſint tibi: ⁊ dona dom tue alteri da: ſcripturā aūt legam tibi rex: ⁊ interꝑtatōnem eius oſtendam tibi. O rex deus altiſſimus regnum ⁊ magnificentiā gloriam ⁊ honorē dedit nabuchodonoſoꝛ patri tuo: ⁊ ꝓpter magnificētiā quam dederat ei: vniuerſi ꝑpli: trib: ⁊ lingue tremebāt ⁊ metuebant eum. Quos volebat interficiebat: quos volebat ꝑcutiebat: quos volebat exaltabat: ⁊ quos volebat humiliabat. Quādo aūt eleuatum ē coꝛ ei: ⁊ ſpūs illius obfirmat ē ad ſuꝑbiā depoſit ē de ſolio regni ſui ⁊ gla eius ablata ē: ⁊ a filijs hoim eiectus ē. Sz ⁊ coꝛ eius cū beſtijs poſitū eſt: ⁊ cū onagris erat habitatio ei. Fenū quoq; vt bos comedebat: ⁊ roze celi coꝛp eius infectū eſt: donec cognoſcēt q̃ ptātem bēret altiſſimus i regno hoim: ⁊ quēcūq; voluēit ſuſcitabit ſup illud. Tū quoq; fili ei balthaſar nō hūiliaſti coꝛ tuū: cuz ſcires hec oia: ſed aduerſū dominatoꝛē celi eleuat es. Et vāſa dom ei allata ſūt coraz te: ⁊ tu ⁊ optimates tui: ⁊ vxoꝛes tue ⁊ ꝓcubine tue vinuz bibiſtis i eis. Deos quoq; argēteos ⁊ aureos ⁊ ereos ferreos ligneoſq; ⁊ lapideos: qui nō vident neq; audiūt neq; ſētiūt: laudaſti. Pozzō deū q̃ bz flatū tuū i mānu ſua ⁊ oēs vias tuas nō glificaſti. Iccirco

est ab eo articulus manus ꝛc. i. digiti manus more hebraici sermonis: qui frequenter ponit singulare ꝓ plurali: vt exo. viij. Uenit musca grauissima. i. multi tudo muscaꝝ: qz plures apparebāt digiti. Sequitur.

e Mane: thetel: phares. primū ꝓtinet ad finē regni.

f Mane. n. idē est quod numera tio: pp qō subdit

g Numerauit deꝰ regnum tuum ꝛ ꝓpleuit illud. i. finuit. Scōm pᵗ tinet ad finē vite balthasar.

h Thetel. idem est qō appēsio stateꝛ pp qō subditur:

i Appensus est in statera. diuini iudicij. ſ. in quo pōderata sunt fa cta tua:

k Et inuentus es mīꝰ habens. i. minus in vita q̄ putares diuino iudicio hꝰ exigente ꝓpter mala tua. tertium pertinet ad translationē regni.

l Phares enim idem est qō diuisio: ꝛ hoc est qō subdit:

m Diuisum est regnum tuum a te. ſ. ꝛ a posteris tuis

n Et datum ē medis ꝛ pſis. quia ei imediate succeſſit darius medus ꝛ postea cyrus rex pſaꝝ nepos darij.

o Tūc iubente rege indutus est daniel purpura ꝛc. Sed queritur q̄re talē honorē sibi exibuit cū diceret ei ꝫ ria. Dicendū ꝙ hoc fuit ne cozā hominib' mēdacij ar gueret: quia talē honorē ꝓmiserat legēti scripturā ꝛ iter pretanti: vt patet ex predictis. 2° qz credebat p hoc iraz dei placare exhibendo honorē eius ꝓphete. Sequitur:

p Eadem nocte interfectus est balthasar. in hꝰ appet interp̄tationis ipletio: ꝛ fz aliquos balthasar a suis cu bicularijs fuit interfectus: ꝛ ciuitas ꝓditione eoꝝ cyro tradita: Scōm glosam interfectus est ab exercitu me doꝝ ꝛ pſaꝝ: qui audita visione de diuia ſnia ꝓtra bal thasar ꝓ exploratores suos fecerūt insultum audacter ꝫ ciuitatez: ꝛ viri bellatores ciuitatis non potuerūt ei resistere: tum quia erant attoniti ꝛ in stuporē ꝓuersi ex predicta visione ꝓ danielis iterp̄tationē: tum qz fatiga ti erant a ꝓuinio ꝛ vino. Q. aūt existente cōuiuio debe ret babylō inuadi ꝛ capi: predixerat esaias. xxj. Babylō dilecta mea posita ē mihi in miraclū pone mensam cō templare in specula: hostes. ſ. insurgētes. Sequit: Come dentes ꝛ bibētes surgite principes arripite clypeū. q. d. magis esset tps p̄liandi q̄ festiuandi. Sequitur:

q Et darius medus succeſſit in regnū. lz. n. cyrus obsideꝛ ret ciuitatē cū dario tū cessit ipsi dario qui erat antiq' oꝛ: ꝛ ei' auuncul': ita tū ꝙ post eū regnaret: ꝛ ita factuz fuit ꝙ cyrus dario in regnū succeſſit. Mozaliter expo nendo dicēdū ꝙ in hoc ca. ꝫ viciū carnalitatis ꝛ cupi ditatis datur iudiciū equitatis. In balthasar nota sup fluitatē: qz interp̄tatur capillus capitis qui nascitur ex supfluitate: In ꝓuinio gulam: In vino ineptā leticiam In vxoꝛib' indebitā accedendi licentiā: In cōcubinis manifestā luxuriā: In optimatib' adulatoꝝ applaudē tiā: In vasis aureis superbiā: nam tales homines finali ter in supbia vitaz ꝓsūmāt: qz querit supfluitas pp su pbiā: ideo ꝓbat ozigenes ꝙ ois diues est supb': hoc de vicio carnalitatis. Quātū ad viciū cupiditatis: nota ꝙ cu piditas est idolo ꝝ fuitus fm aplm: qz vnuſquiſqz rē quam p̄ ceteris diligit ꝓponit deū suū: fm hiero. Igitur i oys au reis notat opulētia: In argēteis apparentia: qz argentum est sonoꝝ: In creis fraudulentia quia videt esse aurum ꝛ ñ est: In ferreis violen tia: qz ferrum domat omnia: sic isti in oib' sunt sine misericōdia Cōtra duo vicia p̄dicta notatur h iudiciū equitatis: qō est proceſſus ꝛ dictamen diuine ſnie. Scribens ē pī: Manus est filius: Digit' ē ſpiritusſanct' sicut. n. digiti ꝛ man' sunt a brachio: ita ſpi rituſſanct' a pīe ꝛ filio vnde de ipso dī: exo. viij. Digitus dei ē hic In piete notat plenitudo assūpti hoīs: In aula vterus virginal' In candelabro ꝫ qō scripsit certitudo naturalis dictaminis: qz

ab eo missus est articulus manꝰ: q̄ scripsit hoc qō exaratū ē: Hec ē āt scriptura q̄ digesta ē: Manē thetel phares. Et hec interp̄tatio ſmonis: Manē nūerauit deꝰ regnū tuū: ꝛ ꝓpleuit illud. Thetel: appēsus ē i sta tera: et inuentꝰ ē minus hns. Phares: diuisū ē regnū tu uz: et datū ē medis ꝛ pſis. Tūc iubēte rege iduꝰ est daniel purpura: ꝛ circūda ta ē torq̄s aurea collo eiꝰ: ꝛ p̄dicatū ē de eo q̄ hꝫet ptā tē tuꝰ i regno. Eadē nocte i terfectꝰ ē balthasar rex chal deꝰ: et darꝰ medꝰ successit i regnuz: annos natus sexa gtinaduos.

Capitulum. VI.

Placuit dario: et con stituit sup regnū satra pas centū viginti: vt essent in toto regno suo: et super eos p̄cipes tres: ex qbus daniel vnus erat: vt satrape illis redderent rationem: et rex nō sustinēt molestiā.

deficit i oib' his pscrutādis: In scriptura artitudo extremi examinis: qō erit tale. Mane: nūeratio. Thetel: statere ap pēsio. Phares: diuisio: qz in finali examine deꝰ oēs actiones numerabit: oēs circūstātias pōderabit oīs factiones sepa bit. Et tūc sequt terroꝝ affectōis: qō notatur in facies mutatō ne: Erroꝝ cognitiōis qō significat in cogitatōnū pturbatō ne Meroꝝ afflictōis: i renū dissolutione: Tremoꝝ despatō nis: in genuū collisione: ecce iudiciū terribile contra viciuz carnalitatis ꝛ auaritie.

Capitulum. VI.

Placuit dario. Hec ē ānta visio: q̄ licz sit hist̄oria: tn dī visio: qz hic fit mentio de angelo i lacū descēden te: ꝛ oza leonū mirabilit ꝓcludēte: ꝛ danielē liberan te: i qb' notat mysteriū christi resurgētis: vt supza dcm ē. Cā igit materiał hꝰ visionis ē emulatio p̄cipū ꝫ danielē: ꝛ re clusio eiꝰ i lacū: ꝛ liberato eiꝰ p anglū. Cā finalis vt inocētia cerneret: dei iusticia pāderet: ꝛ mestitia plebis israelitice lene ret. Cā efficiēs ē āgelica apparitio hꝰ merēte inocētia danieł cū deuotiōe ꝛ patiētia. Cā formalis i mō ꝓcedendi ꝑsistit. Procedit aūt hic p modū fraterne iudie ꝛ explorationis ꝫ vitā inocētis: ꝛ hz q̄ttuoꝝ ptes: q: ꝑ° ponit honoꝝ exaltatōis ex pte danielis. 2° liuoꝝ emulatiōis ex pte p̄cipū: ibi Unde ꝛ p̄cipes. 3° rigoꝝ pdēnatiōis ex pte regis: ibi Qō verbum cū audisset. 4° tenoꝝ liberatiōis ex pte dei: ibi Et tūc pᵐ oculo. Circa pᵐ notant tres gradꝰ honoris danieli exhibiti Prim° ē positiu' quē tenuit daniel i dignitate: qz a dario q̄ balthasar successit fuit ꝓstitu' vnꝰ de trib' p̄cipalib' regni p̄cipib': audito. n. ꝙ p̄cedentē visiōez exposuerat: duxit eū secū in medlā honorifice pp eiꝰ sapientiā: ꝛ tenuit eū i si mili honore i q̄ posuerat eū balthasar: q̄ fecerat eū tertiuz in regno suo: vt dcm est ca. p̄cedenti. i. vnū de trib' p̄cipa lib' regni sui: ꝛ hꝰ est qō dī hic:

a Placuit dario. medo .i. filio astragis ad differētiā alteriꝰ darij q̄ fuit filꝰ assueri quē debellauit alexander magnꝰ.

b Et ꝓstituit sup re. su. sa. centum viginti. sic supza dcm ē satrape dicunt q̄si ra pientes satis: isti igitur erāt ꝓstituti p totū regnū i diuersis ptib' ad pecunias colligendas:

c Et sup eos p̄cipes tres. maiozes. ſ. pᵒ regem. Sequitur:

d Et rex nō sustineret molestiā. duplici de cā: Una qz iā erat antiquꝰ. Alia q̄a erat monarcha nouus: ꝛ in principio taliū solent aliqui

magis rebellare: ideo cūrā regni alīj tradiderat vt ipse poſ
ſet magis vacare circa hoſtes repmēdos ſi inſurgerent.
e Igitur daniel. Hic 2° ponitur gradus ꝓpatiu' honoris
ipius danielis: q2 nō ſolū ſatrapas ſupabat: ſed ēt alios du
os principes q̄ erant cōſtituti cū eo ſup totū regnū: vt vſū
eſt: ⁊ cā ſubdit: f Quia ſpiritus dei. i. virt' a deo data ad co
gnoſcēdū q̄ agēda ſi ⁊ exeq̄nda: g Am
plior erat i eo. i. ma
ior itēſiue ⁊ extēſiue.
h Porro rex. Hic
ponit grad' ſuplatiu'
honoris quez rex vo
luit ſibi exhibe re p
eminentiam ſue ſapiē
tie: q2 rex voluit euz
alīs duob' maioꝛib'
ꝓpōere: vt ſic eſſet ſi
totuz regnū imediate
poſt ipſum. i Un
de ⁊ principes. Poſt
q̄ deſcriptuſ ē honoꝛ
ex pte danielis: hic cō
ſequenter ponit liuoꝛ
emulatiōis ex pte pn
cipū: qui ſolet vigere
in curīs magnatoꝛū
⁊ quia inuidus ſemp
q̄rit occaſionē ꝺ̄ ino
centē: iō p° querūt oc
caſionē ꝺ̄ danielē cir
ca conuictum carnalem: 2° circa ritum legalē: ibi Dixerunt
ergo. 3° circa contemptum regalem: ibi Viri ergo illi. Jn p°
pte dī ſic: i Uñ. i. pp excellentiam danielis quē rex vole
bat p̄eponere omnib': k Principes ⁊ ſatrape. moti a
principib': l Querebāt vt inue. occa. da. ex latere regis.
i. amouendi eū a familiaritate regi. Uel aliter. A latere. im
ponendo danieli q̄ equalitatē regis ambirēt ſm hebꝛeos.
Uel a latere. i. ex vxoꝛe regis: que dormiuit ad latus eī' im
ponendo danieli q̄ haberet familiaritatem ſuſpectam cum
ea. m Nullāq̄ cāz nē.] Ex quo patz eminentia virtut
danielis: q2 inter extraneos ⁊ emulos exiſtens non potuit
notari ēt a diligenter conſiderantibus de aliq̄ crimine certo
nec in facto: qō notatur cum dī: m Nullam cām. nec in
ſigno qō notatur ibi: n Et ſuſpitione'. ſuſpitio enim ē
q̄n aliquis incipit dubitare de fama vel bonitate alicui' ex
aliquo leui ſigno. o Dixerunt ergo. Hic querūt 2° occa
ſionē ꝺ̄ danielez circa ritū legalē: ⁊ hoc eſt qō dī: p Nō
inueniemus da. huic ali. occa. accuſandi eum. ſ. erga regez:
q Niſi forte i lege dei ſui. q2 ſciebāt q̄ ipe magi vellz face
re ꝺ̄ edictū regis: q̄ ꝺ̄ mandatū diuine legis: ⁊ ideo cogita
uerūt q̄liter rex faceret aliquod edictū qō nō poſſet ſeruari
ſine trangreſſione legis iudeoꝛ: vt ſic caperent danielē mā
dato legis non obedientē: ⁊ h° eſt qō ſubdit: r Tunc pri.
⁊ ſatrape ſurri. regi. ſurripere ē aliquē verbis fallere: q̄ſi cō
modi ſui grā: cū tñ ſit ꝺ̄ euz: ⁊ ſic fcm̄ eſt in propoſito: q2 in
duxerunt cū ad faciendū edictū per cui' occaſionē occideret
daniel: q̄ erat maxie ſibi vtilis ⁊ fidelis: videbat tñ in p̄ma
facie illud edictuz eſſe ꝓ regis vtilitate: ⁊ hoc eſt qō dī hic:
s Rex in eternū viue. q. d. nos optamus ſalutem tuam.
t Conſiliū ini. om. p̄n. regni tui. ꝓ bono ſtatu regni ꝓſer
uando. v Ut decre. impera. exeat ⁊ edictū. i. lex firma ⁊
irreuocabil': x Ut oīs q̄ pe. ali. pe. a q̄cūq̄z deo ⁊ ab hoie.
hoc dicūt vt poſtea nō poſſit danielē aliquo mō excuſare:

Igitur daniel ſupabat oēs
p̄ncipes ⁊ ſatrapas: q̄ ſps
dei āpliōꝛ erat i illo. Pōꝛ
ro rex cogitabat ꝓſtituere
eū ſup oē regnū. Undē p̄n
cipes ⁊ ſatrape q̄rebāt oc
caſionē: vt inuenirēt danieli
ex latere regis: nullāq̄z cāz
nēt ſuſpitōne reperire potue
rūt: eo q̄ fidel eēt: ⁊ oīs cul
pa ⁊ ſuſpitio nō inueniretur
in eo. Dixerūt ergo viri il
li. Nō inueniem' danieli
huic aliq̄z occaſionem: niſi
forte i lege dī ſui. Tunc p̄n
cipes ⁊ ſatrape ſurripuerūt
regi: ⁊ ſic locuti ſūt ei: Dari
rex i etnū viue. Cōſiliū in
ierūt oēs p̄ncipes regni tui
magiſtrat' ⁊ ſatrape ſenato
res ⁊ iudices: ut decretum
ſperatoꝛiū exeat ⁊ edictuz
ut oīs q̄ petierit aliquā pe
titionē a q̄cūq̄z deo ⁊ hoie
uſq̄z ad trigita dies niſi a te
rex: mittāt i lacum leonuz.
Nūc itaq̄z rex ꝓfirma ſen
tētiā ēt ſcribe decretū: vt nō
inutet qō ſtatutū eſt a me
dis ⁊ pſis: nec p̄uaricari cui
q̄z liceat. Pōꝛro rex dari'
p̄poſuit edictum ⁊ ſtatuit.
Quod cū daniel ꝺ̄ſiſſet. i.
ꝓſtituā legē: ingreſſus ē do
mū ſuā: ēt feneſtriſ aptis in
cenaculo ſuo ꝺ̄ hierūm: tri
b' tpibus i die flectebat ge
nua ſua ēt adoꝛabat: ꝓſitē
baq̄z coꝛā deo ſuo ſic ⁊ añ
facer ꝓſueuerat. Viri ergo

debatur facere ad firmitatē regni ⁊ monarchie: inq̄
tum per hoc homines inducerent ad tantaz reuerē
tiā ⁊ timoꝛem regis q̄ nō auderēt petere ab alio ēt a deo: ⁊ iō rex q̄
erat nou' monar cha conſenſit ne
ſciens eoꝛ fraudē Simile edictum
fecit aſſuerus ad ſuggeſtionē amā:
vt hī heſter. iij. ⁊ iiij. q2 q̄ſi ꝛelans
ꝓ pace ꝛgni impe trauit fieri edictū
de deſtructiōe iu deoꝛ: ⁊ cū h° im
petrauit aliō edi ctū fieri ne aliq̄s
accederet ad regē infra. xxx. dies in
hoc ſimulās ſe ꝛe lare p̄o regis ma
gnitudine: ex cuius reuerentia nullus auderet ad eum
accedere in tanto tpe: ſed hoc faciebat ne aliquis infra
hoc tempus ad regem accederet qui liberationem iude
oꝛum impetraret. Hoc mō familiares p̄ncipibus aliq̄n
inducunt eos ad faciendum aliqua ſtatuta peſſima ſub
ſpecie q̄ ꝛelent ꝓ rege: cum tamen aliud intendant. Se
quitur: a Nunc itaq̄z rex confirma ſententiam. q̄ſi
dicerent libenter debes facere: q2 eſt ꝓ regni vtilitate.
b Et ſcribe decretum vt non inutetur nē. q. d. quod
tot ⁊ tantoꝛ ſapientum conſilio oꝛdinatum eſt non de
bet inutari per vocem vnius hominis: c Qō ſta
tutū eſt a medis ⁊ perſis. ex hoc videtur q̄ vnum erat
regnū medoꝛum ⁊ pſarum quia cyrus nepos darij ei i
honoꝛe ſucceſſit: vt p̄dictum eſt: d Quod cuz da
niel ꝺ̄ſiſſet nē. ingreſ. eſt do. ſuam. vt occulte oꝛaret deū
cauens de periculo inſidiaꝝ: ne tentaret deum exponēſ
ſe moꝛtis periculo ſine cauſa ſi hoc faceret in aperto.
e Et feneſtris apertis in cenaculo ſuo contra hieruſa
lē. hoc hī ex tertio re. vij. vbi dī: q̄ filij iſrael ducti i ca
ptiuitatē debēt oꝛare verſa facie ꝺ̄ hierūm: vt ex memo
ria templi vbi deus colebatur oꝛatio eoꝛ eſſet magis
deuota ⁊ exaudibilis. f Tribus tpibus in die. i. ho
ra matutinali: q2 lotis manib' iudei tunc benedicūt de
um: et hoꝛa ſexta ante cōmeſtionem: exēplū hī actuz
. x. vbi dicit: Aſcendit petrus in ſuplora domuſ vt oꝛa
ret circa hoꝛā ſextā. et hoꝛa veſptina. ſm q̄ dī actuū.
iij. Petruſ ⁊ iohānes aſcenderunt in templū ad hoꝛam
oꝛatiōis nonā. q̄ accipit circa tps veſpaꝝ: vt pz in eccle
ſijs maioꝛib': vbi tūc dī nona. g Flectebat genua. q̄
tū ad actū latrie exteꝛiōꝛē: h Et adoꝛabat. q̄tuz ad
actū interiōꝛē: i Confitebatur nē. ſ. pecā ppli iſrl ⁊
ſua: q2 oꝛatio humiliant ſe nubes penetrat: vt hī in ec
cle. xxv. k Viri ergo illi. Hic tertio q̄rūt occaſionez

contra danielē circa contemptū regalē. ⁊ hoc est qđ dī hic. Uiri ergo illi curiosius inquerētes. i. cū magna solicitudine occultas vias ⁊ p occultos modos: l Inuene. danie. ꝯ regis edictū: m Orantē ⁊ obsecrantē. Obsecratio ē oīo q̄ fit p inuocatōnē alic̄ rei sacre p quā oīo fiat exaudibil' vñ dī obsecratio q̄i ob aliquid sacr̄ deprecatio: sicut cū dī: Per crucē ⁊ passionem tuam libera nos dñe. ⁊ ꝓsimilia: ⁊ ideo i oīb' orationib' ecclesie ad hoc q̄ fiant magis exaudibiles dī: Per dñm nr̄m iesuꝫ christū ⁊ cetera vbi ē inuocatio sancte trinitatis sequitur:

illi curiosius inquirētes inuenerūt danielē orātē ⁊ obsecrātez deū suū accedētes locuti sūt regi sr̄ edicto: Rex nūqd ñ ꝓstituisti: vt oīs hō q rogaret quēq̄ de diis ⁊ hoīb' vsq̄ ad dies trigīta: nisi te rex: mitteret i lacū leonū: Ad qđ rñdēs rex ait Uer' sermo iuxta decretum medor̄ atq̄ psar̄: qđ ꝓuaricari ñ lz. Tūc rñdētes dixerūt corā rege: Bāniel dē filijs captiuitatis iudē nōn curauit ō lege tua: nec ō edicto qđ ꝓstituisti: sz trib' tpib' p die orat obsecratione sua. Qđ uerbū cū audisset rex satis ꝓtristat' ē: et p daniele posuit cor: ut liberaret euz: ⁊ vsq̄ ad occasū sol' laborabat: vt erueret illū. Uiri aūt illi intelligentes regē dixer̄ rūt: Scitō rex q̄ lex medorū atq̄ psar̄ ē: vt oē decretū qđ ꝓstituerit rex nō liceat imutari. Tūnc rex precepit ⁊ adduxerūt danielē: ⁊ misert eū i lacū leonū Dixitq̄ rex dāieli: Deꝰ tuꝰ quē colis sēp: ipse liberabit te. Allatusq̄ ē lapis vnꝰ et positꝰ ē sup os laci: quem obsignauit rex ānulo suo: ⁊ anulo optiatū suor̄: nequid fieret ꝯ dāielē. Et abiit rex in domū suā et dormiuit i cenat': cibiq̄ ñ sūt allati corā eo: isup et sōn' recessit ab eo. Tūc rex pmo diluculo ꝓsurgēs festin' ad lacū leonū prexit: ⁊ appropiq̄nsq̄ lacui dāielē voce lachrymabili iclamauit: ⁊ affat' ē euz Bāniel serue dei viuētis: deꝰ tuꝰ cui tu seruis sēp: putasne valuit te libare a leōib'? Et daniel regi rñdēs ait: Rex i etnū viue. Deus meꝰ misit āgelū suū: et ꝓclusit ora leonū: ⁊ nō nocuerūt mihi: qr̄ corā eo iusticia inuenta ē in me: insuꝑ et coram te rex delictum non fecī. Tūc rex valde contristat' ē sup eo: et ꝯcepit dānielē vt leuaret de lacu. Leuat' ē ergo daniel de lacu: et omnis tribulatio non inuenta est in eo: quia credidit deo suo. Iussit autem rex: et adducti sunt viri illi qui accusauerant danielem: et traditi sunt in lacum leonum ipsi: filii eorum et uxores eorum: et non pervenerunt ad pavimentum lacus donec arripuerunt eos leones: et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc darius rex scripsit universis populis tribubus et linguis habitantibus in universa terra: pax vobis multiplicetur. A me constitutum est decretum: ut in omni regno imperii mei tremescant et paveant coram deo daniel: quia ipse est deus salvans et faciens signa et mirabilia in caelo et in terra: qui liberavit danielem de lacu leonum. Daniel autem erat prosperatus in regno darii et in regno cyri persae.

Et accedētes: inuidi exploratores: o Locuti sūt regi sup edicto. hoc est: de regis sententia firma ⁊ irreuocabili priuis facta: hoc faciunt ne rex habeat liberandi viaz danielē: ⁊ hoc est qđ subdit: p Rex nunqd nō ꝓstituisti vt omis hō rē. ⁊ sic loquunt tacito nomine danielis: vt cuz rex responderit generaliter: q̄ omnis trāsgrediēs statū sūm morte puniēd': ñ possit postea excipere danielē: q̄ rñso habito a rege: vt p in littera: pposuerunt accusationē suā dicentes: q Daniel. ipsū nominat noīe iudaico tacito noīe balthasar: qđ erat nomē regium. Addūt et cōditionē seruilē vt magis ꝓuocent regem: cū subditur r De filijs captiuitatis. iste nanq̄ deberet esse hūilis: s Nō curauit de lege tua. q̄ oībus est veneranda: t Et de edicto tuo. qđ peius est: quia illa lex erat posita sub precepto: qđ ꝓtempsit trāsgrediēdo: qđ ꝓbant p hoc qđ subdit: Sed trib' tpib' p die orat rē. v Qđ verbū. Hec est tertia ps principalis huius capli vbi describitur rigor ordinationis ex pte regis: vbi tria notantur: primū est malicia hostil' ipellētis: scōz est miseria hominis innocentis: ibi Tūc rex pcepit. ꝫm est mestitia regis impātis: ibi Et abūt rex. Circa pmū dī sic: Qđ verbuz cū audisset rex satis ꝓtri. qr̄ precepit fraudē eor: ⁊ nō audebat de plenitudine potestatis frāgere edictū in principio sue monarchie: qr̄ reges de nouo creati solent iurare q̄ seruabūt ꝓsuetudines regni: ⁊ ꝛō si ꝯ consuetudinē frangeret tale edictum: immineret periculū de seditiōe: que de talib' solet accidere: ⁊ ideo alio mō conat' est rex danielē liberare: pp qđ subdit: p Et p daniele posuit cor. i. intelligentiā ⁊ conatū: y Ut liberaret eū. interpretando. s. edictū: ⁊ se multipliciter excusando: ⁊ lz modus hic non exprimat: tn̄ intelligit p hoc q̄ in talib' deti nuit accusatores vsq̄ ad occasum solis: vt dī in lra: ⁊ pz. sequit: z Uiri aūt illi. s. accusatores pessimi a Intelligentes regē. q̄. s. vellet modis varijs liberare danielem: b Dixerūt. ad ꝯrium arguēdo: c Scito rex qr̄ lex medor̄ ⁊ psar̄ rē. ꝛō reducūt edictū reg ad mēoriā: qr̄ ita erat exꝑssum q̄ nullo mō poterat danielē excusare dñ fecisset ꝯrium: nō eni poterat excusare ex pte legis: qr̄ erat firmata irreuocabilit vt visū ē: nec ex pte orāt. qr̄ ea sic dī: Oīs hō q̄ petierit rē. ⁊ sic in ea includit daniel sic ⁊ alij: nec ex pte orati qr̄ dī ibi: A q̄cūq̄ deo ⁊ hoie. o Tūc rex precepit. Hic describit miseria hois innocētis. s. danielis ⁊ hō ē qđ dī e Adduxerunt danielē. Uidēs g̃ rex q̄ ñ poterat liberare danielē nisi frāgēdo decretū: q̄ fractio erat sibi periculosa: ⁊ toti cōitati ratione ꝓdicta: ꝛō tāq̄ min' malū ꝫ esti matōnē suā elegit eis tradere danielē: ⁊ maxime qr̄ firmit credebat q̄ deꝰ eū liberaret sic audierat ō trib' socijs suis liberati ō camino: ⁊ hō ē qđ sequitur p': f Deus tuꝰ quē co. semp ipse liberabit. qr̄ ꝫ q̄ dicit glosa nō loquit dubitatiue sed affirmatiue. g Allatusq̄ ē lapis vnꝰ. magnꝰ. s. pōderosus: h Et positꝰ ē sup os laci. ne aliqs posset ingredi: qr̄ magi timebat rex de crudelitate hominū ꝯ danielē q̄ de ferocitate leonū: ⁊ hō ē qđ subdit: i Quē obsignauit rex ānulo. ne aliqs itraret sine suo scitu: cui cā subdit: Ne qđ fieret ꝯ dānielē. k Et abūt rex. Hic ponit mestitia regis ex cōdēnatiōe danielis: ⁊ hoc est qđ dī: l Et dormiuit icenat'. i. abūt ad dormiendū: ita q̄ ñ dormiuit. Unde seq̄t: m Et sōn' recessit ab eo. tū ex tristitia: tū ex defectu cibi. n Tūc ꝑ Hec est ōrta ps principalis vbi describit tenor liberatiōis ex pte dei: vbi tria notāt: innocētia liberata: inuidia lacerata: ibi Jubēre rege dei magnificētiā pdcā: ibi Tūc dari'. Circa pm dī sic: n Tū rex p' diluculum. i. sūmo mane trāsacta illa nocte: o Lo surgēs rex festi. ad lacū leo. prexit. Ex magno. n. desiderio liberādi danielē rex q̄ p nocte vigilauerat: vt dcm ē et i mane nō dormiuit: qđ tn̄ solet esse remediū maximū ꝯ vigilā noctis: p Appropiquāsq̄ lacui. da. vo. lachry. icla. Ex affectu. n. cordis lachrymat' ē qđ tn̄ reges solēt cauere q̄tuz pñt maxime corā pplo: ne mulieres esse videāt: q Daniel serue dei viuentis. hō dic q̄tū ad differētā idoloꝝ q̄ non viuūt. r Deꝰ tuꝰ rē. putasne valuit te libare a leo. ñ dic hō dubitando de dei potētia: sz vt cū daniel ꝯ opinionē humanā illesus appuerit iustior appeat indignatio regis ꝯ accusatores danielis. sequit: r Deus meꝰ misit angelū suū. qr̄ opera mirabilia facit ministerio angelor̄. s Et cōclusit ora

leonum.q.d. natura feritatis leonū nō est mutata: sed ab angelo ꝓhibita:qō potuit ex affectu sequenti i accusatores suos. t Jubente aūt. Hic describitur iuidia lacerata cuz dī: v Adducti sūt viri illi q̄ accu. rē. Jhoc erat iustū ꝛ penā talionis:q̄ maxime hz locū inter equales:sicut erat in ꝓposito. x Et nō pue. vsqz ad pauī. laci. rē. Josephus dicit q̄ accusatores dixert leones fuisse satiatos carnib': ꝛ iō danielez non tetigisse: et tunc rex iussit vt ipsi darēt carnes leonib': qō cū vellent facere leones eos discerpserunt añ q̄ venirēt ad pauimētū: ꝛ ex hoc patuit manifeste:q̄ dāiel ex sua iustitia fuerat liberatus. y Tūc darī. Hic describitur dei magnificētia p̄dicata per regem dariuz ꝓp vīsū miraculū: ꝛ patz sententia ex p̄dictis i principio quarti capli ꝛ in fine capi. primi. Moraliter exponendo,processus emulatōis describit in h° caplo: qz in emulis p° notat ambitio: ex hac secuta est elatio: ex hac emulatoz insidiatio ad vltimū istoz deiectio: ꝛ hec oia patent in littera. Ad euadenduz aūt emulationē exemplo danielis recurēdū est ad oratiōnē. Et in mō orandi ꝓsidera q̄ daniel ingressus est domum i q̄ notatur ꝓsideratio mentis: Orabat aptis fenestris. in quo notat attentio legis: Jn cenaculo. in q̄ notat excessus ꝓtemplationis: Trib' tpibus. in q̄ notatur ordinatio tpis: Flectebat genua. in quo notatur cōfessio oris. Ad ista sequuntur liberatio ei': in q̄ appet eqtas dei: et emuloz p̄ditio: i q̄ apparet dei seueritas. .VII.

ANno p̄mo balthasar. Supra posuit ꝓpheta quinqz visiones q̄ respiciūt christi p̄mum aduētū: hic cōsequent ponit alias quiqz que respiciūt ei' aduētuz 2m. Prima est de quattuor aialibus mōstruosis: ꝛ de aduētu iudicis ꝛ designat vltime tribulationis totalē ꝓcessum: 2a de pugna ꝓfan ꝛ grecoz sub specie arietis ꝛ hirci: q̄ designat eiusde tribulatiōis p̄ncipalē ꝓflictū: 3a de hebdomadib' abbreuiatis vsqz ad mortē christi q̄ designat eiusdem tribulationis solatiū: qz tpe ꝓsecutionis antichristi maximū solatiū erit fidelib' de memoria passionis christi: quarta de appitione viri: liberationē ꝓpli ꝓnūciantis: q̄ designat eiusdē tribulationis terminū: quinta de pugna christi ꝛ victoria finali sub signo regis aq̄lonis ꝛ austri: ꝛ designat eiusdē tribulatiōis triūphū. Partes ēt patēt in q̄nqz caplis sequentib' p ordinē positis. Circa p̄mā visionē ꝓsiderādū q̄ cā materialis est de quattuor regnis mūdi p̄cipalib': fideles successiue affligentib': ꝛ de regno christi pfecte obtento in iudicio finali oia regna ꝓterente. Cā finalis est ꝓuidētia ꝛ cautela ꝝ futurā tribulationē: qz minus feriūt iacula que ꝓuidentur: ꝛ vt oñdat q̄ vsqz ad finē mundi puerso' molestia ē ꝝ fideles ipugnatura: ꝛ iusto' modestia tādē victura: ꝛ antichristi molestia finaliter pitura: ꝛ christi militia eternaliter regnatura. Cā efficiēs p̄ncipalis est spiritussactus

me. Sz ꝛ coꝛā te rex ꝺlictū non feci. Tunc vehemēter rex gauisus est super eo: ꝛ danielē p̄cepit educi de lacu. Educt' ē daniel de lacu ꝛ nulla lesio iuēta ē i eo: qa credidit ꝺo suo. Jūbēte āt rege: ꝺducti sūt viri illi: q̄ accusauerūt danielē: ꝛ i lacū leonū missi sūt ipsi ꝛ filij ꝛ vxores eoꝝ: ꝛ nō puenerūt vsqz ad pauimētū laci: donec arripent eos leones ꝛ oia ossa eoꝝ ꝓminuerūt Tūc dar' rex scripsit vniuersis ꝓplis tribub' ꝛ liguis habitātib' i vniūsa tra. Pax vob' multiplicet. A me cō stitutū ē ꝺcretū: vt i vniuerso ipio ꝛ regnuz eo tremis

cāt ꝛ paueāt deum danielī: Jpse ē.n. de' viuēs ꝛ etern' in secula: ꝛ regnū ei' nō dissipabit: ꝛ ptās ei' vsqz in et nū. Jpse liberator atqz saluator faciēs signa ꝛ mirabilia i celo ꝛ i tra: q liberauit dāielē de lacu leonū. Dor ro daniel pseuerauit vsqz ad regnum darij regnūqz cyri perse. .VII.

IN p̄mō balthasar regis babylōis dāniel sōniū vidit. Visio aūt capitis e' i cubili suo. Et sōniuz scribēs breui ſmone ꝓpōdit sūmatiqz pstringens ait Videbā i ūisiōe mea noctē ēt ecce q̄ttuor venti celi pugnabāt i mārī magno: ꝺt q̄t

aio desideranti ꝛ deuoto infundens cognitonē regnoꝝ tpm: ꝛ factoꝝ: Daniel aūt cā efficiēs instrumētalis: ista sub quadā breuitate describēs. Cā formalis i diuisione ꝓsistit: ꝛ diuidit i duas ptes: q: ꝑ° ꝓmittit quedā ꝓfatio respectu sequētiū: 2° describit ipsa visio: vbi Videbam i visiōe mea. Circa ꝑm tria ponuntur. Primū ē tps in q̄ ista visio fcā est cū dī: a Anno primo balthasar. Ex q̄ patz q̄ daniel nō posuit visiones sm ordinē historie: vel tpis i q̄ facte sūt danieli qz illa q̄ scripta sī in ca. p̄cedēti fuerūt facta p' istā visionē: qz facta fuerūt sb dario. Dar' āt successit balthasar: vt visū ē i fine. v. ca. Ratio āt h° ordinis ē: qz ista viso ē pure ꝓphetica: ꝛ iō potit cū visionibus sequentib' q̄ sī eius dē ꝓditionis. Precedētes aūt visiones vel scripture historice vel sunt ptim ꝓphetice vī partim historice. Alia ratio est: precedentes enim pertinent ad christi p̄mū aduētū: vt ocm ē supra p° ca. hec āt cū sequētib' ptinet ad aduentū christi: 2m. s. ad iudiciū vt magis videbit ꝓsequendo. 2° tāgitur modꝰ vidēdi cū subdit: b Daniel sōniū vidit rē. Ex q̄ p: q̄ vidit in sōno: ꝛ non in vigilia. 3° subdit modū scribēdi cū sbdit Et sōnium scribens breui sermone cōprehendit rē. c Videbam rē. Hic ꝓnt describitur ipsa visio: 2° ipsi' visionis interpretatio: ibi Dorruit spūs meus. Prima in duas: qz primo ponit visio in generali: 2° explicatur magis in speciali: ibi Prima q̄si leena. In p° pte dic sic daniel: c Videbā. i. intelligebā: d In visiōe mea. qz sensū visionis imaginarie intellexit: intelligētia. n. opus est in visione: vt dī. j. x. ca. e Nocte. qz tunc ꝺtatis sensibus exteriorib' facilī cognitio supnaturaliū accipit: vt supra habitū est. f Et ecce q̄ttuor vēti celi pugnabāt. i. q̄ttuor angeli: q̄ pp similitudinē venti dicunt spūs: vēt'. n. inuisibilē ē pp suā sbtilitatē pp qō vocatur spūs sicut ꝛ angel'. Pōt aūt hic loc' exponi dupliciter vno mō de angelis malis: ꝛ sic dicūt pugnare: qz excitāt hoies ad pugnā. Alio mō de angelis bonis qui p̄sūt diuersis regnis: ꝛ sic dicūt pugnare ꝓ subditis inq̄tum ꝓponunt coram dño eorum merita: que aliquando sunt contraria: tñ angeli ista merita contraria ꝓponendo coram dño non habent voluntates ꝓprias: sed querunt super hoc beneplacitum diuinū de futuris: vt q̄ tale regnuz dominetur tali vel econuerso: scita tamē sup hoc diuina volūtate accepta est vtriqz angelo siue sit ꝓ exaltatione gentis cui p̄est: siue ꝓ depssiōe. Ista aūt diffusi' tractāt. q̄. sniaz. g In mari magno. i. in h° mundo q̄ dī mare pp istabilitatē ꝛ variabilitatē regnoꝝ: q̄ sic mare agitat: ꝛ procelle ibi oriūt: h Et quattuor bestie.

.i. q̃ttuoꝝ regna magna: ⁊ dicuntur bestie pp ferocitatez
h Grādes. pp supbiā ⁊ potētiā: i Alīs cēdebāt. i. ozie
bāt successiue. k Diuerse inter se. i. moribus ⁊ legib⁹
differentes. l Prima. Explicat hic visio i pticulari:
⁊ diuidit ur in q̃ttuoꝝ partes scōm quattuoꝝ regna: 2° in
incipit ibi Et ecce
Tertia ibi Post
hec aspiciebam.
Quarta ibi Post
hec. Prima igit
bestia significat re
gnū chaldeozū ⁊
maxime q̃tuz ad
regē eius nabuc.
iō dr: m Qua
si leena. pp feroci
tatē ⁊ luxuriaz q̃
in chaldeis vige
bat. Leena. n. iter
bestias ē ferocioꝝ
⁊ maxime si catu
los nutriat: ⁊ sēp
gestit coitū. n
Et alas habebat
aquile. Alla vna
est abundantia ⁊ diuitie q̃b⁹ abundabat illud regnum
vnde supra signabat per caput aureū: vt supra dcm est
Alia ē peritia armoꝝ pp exercitiū belloꝝ: q̃b⁹ nabuc.
debellauit ⁊ subiugauit sibi regna multa. Istis duab⁹
alis. s. pitia armoꝝ ⁊ diuitijs ferebat in altū p superbiā
intantū q̃ faciebat se adorare sicut deū: vt visū ē supra
ca. iij. pp hoc de ipso scribitur esaie. xiij. Supra astra
celi conscendam: ⁊ similis ero altissimo. Dicūtur aūt iste
ale aquile: qz aqla ē rex aliū in quo signat monarchia
nabuchodonosoꝝ. o Aspiciebā donec euulse sūt ale
eius. qz q̃n furiā versus est nabuc. quilibet rapiebat
diuitias suas: silr potētia eī⁹ io defecit ad tps: p Et
sublata est de terra. qz ab hoibus delectus est: vt dcm ē
supra. q Et super pedes q̃si hō stetit. qz q̃n restituꝫ
est ei sensus recognouit se hoiem fragilē: r Et coꝛ eī⁹
datū est ei. i. coꝛ humanū: qz primū reputabat se quen
dā deum. Potest etiam hoc exponi de toto regno: Et
ale huius regni. i. diuitie ⁊ potentia chaldeoꝝ: Ablate
sunt. per cyrū ⁊ darium: qui subuerterūt babylonē: Et q̃i
hō stetit. q̃n chaldei medis ⁊ persis subiecti facti sunt:
qz tunc cognoueruūt se esse hoies fragiles. s Et ecce
alia bestia. h̄ significatur regnum medoꝝ ⁊ psaꝝ: iō dr:
t Silis vrso. quia vrsus est leone mitioꝝ: vel magis
ppie loquendo minus crudelis: sic regnū istud erga iu
deos fuit mitius respectu precedentiū: qō ps: qz cyrus ca
ptiuitatē iudeoꝝ remisit: ⁊ templū reedificare pcepit vt
hr esdre primo. Item alia ratione cōpatur vrso: qz vr
sus ē potentissimus ad laborez ⁊ vbera: ⁊ puo cōtent⁹
cibo: ita q̃ p magna pte anni nihil sumit: sic perse infrā
gibiles erant laboribus: ⁊ ilsuperabiles bellis: ⁊ adeo p
ci victus: vt pene sicco pane vterent: nisi gratia hospitū
vel festi: vt dicit trogus pompeius historiographus:
v In pte stetit. qz illud regnum nō venit ꝫ hierlm ad
bellandū: vt dicunt iudei. Sed historia iudith dicit ꝫ ri
uz q̃ cābises filius cyri qui alio nomine est dictus nabu.
misit holofernē ad ōbellādū filios isrl: sed illā historiā
non accipiūt iudei: nec vt dicūt habet apparentiā veri
tatis: qz illo tempore erāt ita subiecti iudei plis q̃ nō au
debant edificare tēplū sine licētia regis: ⁊ iō non ē veri
sile q̃ auderēt exercitui tāto rsistere: quē habebat holofer
nes duꝝ illi⁹ exercit⁹. x Et tres ordines erant in ore
tuoꝝ bestie grādes ascēde
bāt de mari diuersi iter se.
Primā quasi leena: et alas
habebat aqle. Aspiciebam:
donec euulse sūt ale eī⁹ et sublata
ē de tra: et sup pedes q̃si hō
stetit: et cor eī⁹ datū ē ei. Et
ecce bestia alia silis ursо in
tē stetit: et tres ordines erāt
in ore eī⁹: ⁊ i dentib⁹ eī⁹: et sic
dicebāt ei: Surge comede
carnes plurias. Post hec
aspiciebā ⁊ ecce alia quasi
pd⁹: et alas habebat q̃si aūs q̃t
tuoꝝ sr se. Et q̃ttuoꝝ capita
erāt i bestia et ptās data est
ei. Post hec aspiciebā in
visiōe noctis: ⁊ ecce bestia
q̃rta terribil atq; mirabilis
et fortis nimis. Dentes ferre
os habebat magnos: comē
dēs atq; cōminuens: et re
liqua pedib⁹ suis cōculcās
Dissilis aūt erat ceteris be
stijs: quas videraz ante eā
et habebat cornua decem.
eius. i. tria regna simul iuncta virtute persarum. s. regnum
chaldeoꝝ: medoꝝ: ⁊ psaꝝ. y Et sic dicebāt ei. i. cuidā
regi illius regni. s. assuero. z Surge ⁊ comede carnes
plurimas. qz amā ⁊ socij eī⁹ suaserunt regi assuero iterfectō
nē iudeoꝝ: vt pz bester. iij. Notādū q̃ de iudeis magis loq
tur, ppheta q̃ de alijs
gentibus: qz pp eos
hec visio ⁊ alie prius
ostendebantur danie
li: qz tñ psuasio inīq
aman non habuit ef
fectū vt pz bester. vñ
iō nō dr hic q̃ bestia
comederit: sed qz sua
debant ei comedere.
a P⁹ hec aspiciebā
⁊ ecce alia. s. bestia p
quā designat regnum
alexādri ⁊ grecoꝝ: iō
subdit: b Quasi
pd⁹. pdus. n. ē aial ve
locissimū: ⁊ ipe alexā
der mira celeritate to
tum orientē sibi subie
cit: qz in septem annis
partem europe ⁊ totam asyam obtinuit: vt dicit h̄ glosa.
Varietates aūt pdi significāt diuersa regna ⁊ ptātes q̃ sibi
subiecit. Unī dr. j. mach. j. q̃ obtinuit reges terre ⁊ tyranno
⁊ siluit terra in cōspectu eī⁹. c Et alas hz quasi aūs q̃t
tuoꝝ sup se. Iste q̃ttuoꝝ ale sūt robur corporis: aiositas: lar
gitas: ⁊ industria tā ex nāli ingenio q̃ ex studio: armoꝝ q̃
exercitio: q̃ oia fuerūt excellenter in alexandro. Istis aūt q̃t
tuoꝝ alis. q. volabat ad victorias pp velocitatem debellādi
aduersarios. d Et q̃ttuoꝝ capita erāt in bestia. qz alexā
der habuit q̃ttuoꝝ successores q̃bus diuisum fuit regnū eī⁹:
Ptholemeus eni successit sibi in egypto: Seleucus in syria
Antigonus in asia: Philippus in grecia. e Et potestas
data ē ei. q. d. victorie pdicte nō sr facte virtute alexandri: sz
virtute a deo sibi data. Unī legit i scholastica historia: q̃ cū
alexander cogitaret sibi subiugare orbē: existēs adhuc i ma
cedonia: de⁹ sibi appuit in silitudine sūmi sacerdotis iudeo
rum induti pōtificalib⁹ ornamētis: ⁊ sibi victoriā promisit.
Propi q̃ alexāder vēiēs ꝫ hierlm cū pplus ei obuiaret ⁊ sū
m⁹ sacerdos pōtificalib⁹ idut⁹: alexāder de eō descēdit ⁊ deū
q̃ sibi appuerat adorauit in hoie q̃ ei⁹ silitudinē gerebat: ⁊
iō ciuitati pepcit. f P⁹ hec. Hic describit regnū quartuz
. s. romanū: ⁊ diuidit i duas ptes: qz p⁹ describit fortitudinē
hui⁹ regni: 2° ostendit ex ipso ortū antichristi: ibi Cōsidera
bam cornua. Circa pmū considerādū q̃ hec bestia q̃rta nō
noiat ppo noie sicut alie precedentes: qz non habuit aliq̃
ppriū nomē alicui⁹ bestie: p q̃ posset ferocitatē hui⁹ regni
designare: pp q̃ ī glosis hebraicis dr regnū romanū neq;
De seuitia huius regni ꝫ fideles pz manifeste in psecutione
martyꝝ: ⁊ in occisione pcipuoꝝ aplōꝝ petri ⁊ pauli: ⁊ hoc
est q̃ dr: g Bestia q̃rta. i. impiū romanū: h Terri
bilis. pp crudelitatē pdictam. i Mirabilis. pp hūanaz
sapientiam q̃ vigebat in romanis intantū q̃ p eam deuice
rūt orbē magis q̃ per fortitudinē: k Et fortis nimis. pp
potētiā. l Dentes ser. ha. magnos. qz sicut ferrū domat
oia: ita regnū romanū domauit oia alia regna: sic supra di
ctum est ca. ij. m Comedens atq; pmiuuens. aliqs occi
dendo: n Et reliqua pedibus suis ꝫculcans. ceteros tri
butos subiiciendo. o Dissimilis aūt erat ceteris bestijs.
qz ptātē ⁊ ferocitatē pcedētiū regnoꝝ multum excessit.
p Et habebat cornua. x. i. x. reges: sicut. n. in cornib⁹ ē de
fensio animaliū: ita reges debēt defendere pplz sibi sbiectū

Cōsiderādū aūt q̄ ísti decē reges non intelligūtur hic per
successionē vni⁹ post alterū: sed intelligunt reges sil' existētes
vt patet. j. eodē ca. p expositionē āgeli loquentis cū daniele
q̄ futurū ē q̄ romanū imperiū diuidat in decē regna simul
existentia: iminēte tpe antichristi: vt habetur apoc. xvij.

q Consiberabam cornua. Hic describit aduentus antichristi ex p̄dictis regib⁹ ortū di: ꝛ diuidit in duas ptes: q̄ primo facē q̄ dem est: 2° describit aduentū christi ad iudiciū omnem p̄atez terrenā auferētis: ibi Aspiciebā dōec throni. Circa p̄mū dī sic:

q Cōsiderabaz cornua. i. diligenter itue bar decem reges p̄dictos: r Et ecce cornu aliō puulum ortū est de medio eorūz. i. antichristus qui erit rex. xj. respectu illoꝝ p̄dictoꝝ q̄ erit hō pur⁹ ꝛ pu⁹ q̄tū ad protestatē in p̄incipio: sz postea crescet diaboli adiutorio. s Et tria de cor. p̄i. euul. sūt a fa. eius. q̄ rex aphrice egypti ꝛ ethiopie subijciēt i p̄mis antichristo. p ista p̄z falsitas porphirij exponētis hoc de antiocho epiphane q̄ nō fuit decim⁹ ab alexandro magno: nec inuenit q̄ tres reges occiderit: ꝛ vij. alios sibi subiecerit: vt hic dī. Itē bestia quarta ab angelo dī hic regnū quartū: vt hic p̄z. j. eodem ca. regnū aūt q̄rtū ab oibus dī esse romanū regnum de q̄ ñ fuit antioch⁹: sed de regno grecoꝝ. t Et ecce oculi eius q̄si hominis in cornu isto. q. d. licet antichristus faciat tāta mirabilia: vt ab aliquib⁹ credat deus: tm̄ erit hō purus: t Et os loquens ingentia. q̄ p̄mittendo ꝛ p̄minādo multos decipiet: ꝛ de mīl iactabit se q̄ facere nō p̄t: v Aspiciebā. Hic ponitur aduent⁹ christi ad iudiciū aduenientis ꝛ regnū antichristi p̄terentis: ꝛ diuidit in duas ptes: q̄ primo ponit eius dē iudicialis p̄sidentia ratione deitatis: 2° eius triumphalis victoria ex parte humanitatis: ibi Aspiciebā ergo in visione noctis. Jn p° igitur parte dī sic: v Aspiciebā. i. considerabā illud cornu puulū qō significat ātichristum: x Donec throni positi sunt. dicit throni in plurali: q̄ non solus christus iudicabit: sed apostoli ꝛ viri perfecti ei assistent in iudicio: super thronos sedēdo: y Et antiquus dierū sedit. hoc dicit quātū ad iudicem p̄ncipalē q̄ dī antiqu⁹ pp eternitatem. z Uestimentū ei⁹ cādidū quasi nix. Jn hoc notatur excellentia deitatis que est lux inaccessibilis: q̄ cādor inter alios colores plus hz de luce. a Capilli capitis eius q̄si lana munda. hoc dī pp maturitatem iudicantis: q̄ sententia dei non est festina sed mature p̄lata. b Thron⁹ ei⁹ flāma ignis ꝛc. hoc dī pp zelū veritat. iste p̄ditiones p̄dicte debent esse in vero iudice. c Fluuius igne⁹ rapiduſq̄. p hoc designat pena infernalis trahēs peccatores in infernū: d Egrediebatur a facie eius. q̄ tollitur impi⁹ ne videat faciē dei. e Milia milium ꝛc. Ecce duplex angeloꝝ officiū. s. angeloꝝ ministrantiū nobis ex dei ordinatione: cū dicitur: Ministrabāt ei. Et officiū angeloꝝ assistentiū q̄ vacāt p̄teplationi diuine: cū subditur:

Cōsiderābā cornua: ēt ecce cornu aliud puulū ortū est de medio eoꝝ: ēt tria d̄ cornib⁹ p̄mis euulsa sūt a facie ei⁹. Et ēcce oculi q̄si oculi hois erāt i cornu isto: ēt os loquēs ingētia. Aspiciebā donēc throni positi sūt: ēt antiqu⁹ dierū sedit. Uestimētū ei⁹ candidū q̄i nix: ēt capilli capitis ei⁹ q̄si lana munda. Thron⁹ ei⁹ flāme ignis: rote ei⁹ ignis accēsus flūui⁹ igne⁹ rapiduſq̄ egrediebat a facie ei⁹. Milia miliū ministrabāt ei: ēt decies milies cētēa milia assistebāt ei. Jūdiciū sedit: ꝛ libri apti sūt: aspiciebā pp ūocē sm̄onuz grādiū q̄s cornu illud loq̄bat. Et vidi q̄m̄ interfecta eēt bestia ꝛ pisset cōp⁹ē: ꝛ trāditū esset ad cōburēdū igni: aliāꝝ q̄z bestiaꝝ ablata esset ptās ēt tpa vite p̄stituta essēt eis ūsq̄z ad tp̄s ꝛ tp̄s. Aspiciebaz ergo i visiōe noctis: ēt ecce cū nubib⁹ celi: quāsi fili⁹ hois vēiebat: ēt vsq̄z ad ātiquū dierū puenit: ēt i cōspectu ei⁹ obtulerūt eū. Et dedit ei ptātē ēt honorē ēt

milia assistebāt ei. Jūdiciū sedit: ꝛ libri apti sūt: aspiciebā pp ūocē sm̄onuz grādiū q̄s cornu illud loq̄bat. Et vidi q̄m̄ interfecta eēt bestia ꝛ pisset cōp⁹ē: ꝛ trāditū esset ad cōburēdū igni: aliāꝝ q̄z bestiaꝝ ablata esset ptās ēt tpa vite p̄stituta essēt eis ūsq̄z ad tp̄s ꝛ tp̄s. Aspiciebaz ergo i visiōe noctis: ēt ecce cū nubib⁹ celi: quāsi fili⁹ hois vēiebat: ēt vsq̄z ad ātiquū dierū puenit: ēt i cōspectu ei⁹ obtulerūt eū. Et dedit ei ptātē ēt honorē ēt

Circa p̄mū dī sic:

q Cōsiderabaz cornua. i. diligenter itue bar decem reges p̄dictos: r Et ecce cornu aliō puulum ortū est de medio eorūz. i. antichristus qui erit rex. xj. respectu illoꝝ p̄dictoꝝ q̄ erit hō pur⁹ ꝛ pu⁹ q̄tū ad protestatē in p̄incipio: sz postea crescet diaboli adiutorio. s Et tria de cor. p̄i. euul. sūt a fa. eius. q̄ rex aphrice egypti ꝛ ethiopie subijciēt i p̄mis antichristo. p ista p̄z falsitas porphirij exponētis hoc de antiocho epiphane q̄ nō fuit decim⁹ ab alexandro magno: nec inuenit q̄ tres reges occiderit: ꝛ vij. alios sibi subiecerit: vt hic dī. Itē bestia quarta ab angelo dī hic regnū quartū: vt hic p̄z. j. eodem ca. regnū aūt q̄rtū ab oibus dī esse romanū regnum de q̄ ñ fuit antioch⁹: sed de regno grecoꝝ. t Et ecce oculi eius q̄si hominis in cornu isto. q. d. licet antichristus faciat tāta mirabilia: vt ab aliquib⁹ credat deus: tm̄ erit hō purus: t Et os loquens ingentia. q̄ p̄mittendo ꝛ p̄minādo multos decipiet: ꝛ de mīl iactabit se q̄ facere nō p̄t: v Aspiciebā. Hic ponitur aduent⁹ christi ad iudiciū aduenientis ꝛ regnū antichristi p̄terentis: ꝛ diuidit in duas ptes: q̄ primo ponit eius dē iudicialis p̄sidentia ratione deitatis: 2° eius triumphalis victoria ex parte humanitatis: ibi Aspiciebā ergo in visione noctis. Jn p° igitur parte dī sic: v Aspiciebā. i. considerabā illud cornu puulū qō significat ātichristum: x Donec throni positi sunt. dicit throni in plurali: q̄ non solus christus iudicabit: sed apostoli ꝛ viri perfecti ei assistent in iudicio: super thronos sedēdo: y Et antiquus dierū sedit. hoc dicit quātū ad iudicem p̄ncipalē q̄ dī antiqu⁹ pp eternitatem. z Uestimentū ei⁹ cādidū quasi nix. Jn hoc notatur excellentia deitatis que est lux inaccessibilis: q̄ cādor inter alios colores plus hz de luce. a Capilli capitis eius q̄i lana munda. hoc dī pp maturitatem iudicantis: q̄ sententia dei non est festina sed mature p̄lata. b Thron⁹ ei⁹ flāma ignis ꝛc. hoc dī pp zelū veritat. iste p̄ditiones p̄dicte debent esse in vero iudice. c Fluuius igne⁹ rapiduſq̄. p hoc designat pena infernalis trahēs peccatores in infernū: d Egrediebatur a facie eius. q̄ tollitur impi⁹ ne videat faciē dei. e Milia milium ꝛc. Ecce duplex angeloꝝ officiū. s. angeloꝝ ministrantiū nobis ex dei ordinatione: cū dicitur: Ministrabāt ei. Et officiū angeloꝝ assistentiū q̄ vacāt p̄teplationi diuine: cū subditur: g Et decies milies cētena milia assistebāt ei. Et notandū q̄ hic ponitur numerus determinatus p indeterminato: q̄ angeli sūt in maximo numero nobis indeterminato: vi demus eni sensibiliter q̄ corpora celestia q̄si incōpabili excedunt elementa: q̄ vna stella visu notabilis in firmamento maior est tota terra. Cum igitur angeli videant sic se habere respectu horuz: sicut corpora celestia respectu elementoꝝ: ꝛ nec angeli possint excedere homines in p̄tinua quātitate: ideo ex hoc arguūt sancti ꝛ doctores. q̄ excedūt eos q̄si incōpabiliter in numerositate. h Judiciū sedit ꝛ libri aperti sūt. i. libri conscietiaꝝ: q̄ p̄scientia cuiuslibet patebit oib⁹: vt sūia iudicis appareat oib⁹ recta. Sil' liber vite aperietur q̄ tenebitur i manu dei: ꝛ liber mortis q̄ tenebitur i manu accusatoris. i Aspiciebam. i. considerabam que sententia daretur de bestia. s. de regno antichristi: q̄ vt visum est q̄dāmodo pertinet ad quartum regnum: k Propter vocē sermonū grādiū ꝛc. i. pp blasphemias ab antichristo platas ō deum. l Et vidi q̄m̄ interfecta esset bestia. q̄ interficiet antichrist⁹ virtute dei: sm̄ q̄ dicit apostolus. ij. ad thessa. ij. Quem dñs iesus interficiet spiritu oris sui ꝛc. m Corpus eius. i. homines mali qui sunt corpus antichristi: sicut christus est caput omnium bonoꝝ: n Traditum esset ad cōburenduz igni. s. infernali: o Aliaꝝ q̄z bestiaꝝ ablata esset potestas. i. vidi. s. q̄ omnis potestas tunc cessabit: p Et tēpora vite constituta essēt eis. a deo p̄ordinate: q Usq̄z ad tp̄s ꝛ tempus. i. q̄diu durabit persecutio bonoꝝ a malis: ꝛ p̄ primū tp̄s intelligitur p̄secutio que fuit ante primū christi aduentū: per 2^m tp̄s p̄secutio fideliū vsq̄z ad aduentum christi 2^m. s. ad iudicium Uel sm̄ aliquos hoc est referendū ad tp̄s p̄secutōis antichristi. Sed p̄ma expositio melior videt: q̄ persecutio antichristi durabit per tp̄s ꝛ tpa ꝛ dimidiū tp̄is: vt hī. j. xij. ca. r Aspiciebā. hic describitur triumphalis victoria q̄tū ad eius humanitatem: ꝛ hoc est qō dī: Aspiciebam. i. considerabā cui ptās ablata ab antichristo dare. s Et ecce cū nubibus celi. sicut. n. christus ascendit in celum sm̄ humanitatē obsequio nubiū: ita etiā venit ad iudiciū: vt hī actuū p°: vbi dī: Hic christ⁹ qui assūptus est a vobis sic venit ꝛc. t Quasi filius hominis. dī q̄si q̄ non solū est filius sed plus: quia ē fil⁹ dei: ꝛ hoc est qō subdit: v Et vsq̄z ad antiquum dierū puenit. i. ad eqlitatē dei p̄is in vna diuina essentia x Et in cōspectu eius obtulerunt eū. angeli. s. qui in iudicio erunt ei obsequentes. y Et dedit ei ptātem. q̄ tunt crūt subiecta plene ipsi christo: vt hī ad hebre. ij. Et nota q̄ dicit hic ptātē. s. coercendi inquantū se extendit ad punitionē maloꝝ. a Et regnū inquātū p̄prie respicit salutem electoꝝ. Rex. n. p̄prie dī q̄ p̄sidet ad bonū subditoꝝ. z Et honorem. s. latrie q̄ sibi impē detur nō solū ab electis sz etiā a damnatis: sm̄ q̄ dicit

apostol' ad phil.ij. In nole oīi ihesu omne genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ.sequit: b Potestas ei' potestas eterna que nō auferet ⁊c. qz regni eius non est finis: vt dī luce.j. Et pz ex istis falsitas porphyrij exponē tis hoc de iuda machabeo ⁊ eius fratrib': qz oēs ppli ⁊ lingue ñ seruiēt eis. vt hic dicitur: sed solūmō pauci ō iuda ico pplo ⁊ lingua hebraica: nec regnum eoꝝ fuit eternū: iz fuit ablatū p herodez ascalonitā. Item iudas non venit i nubibus vt hic dicitur: et ideo ista nō pñt exponi nisi de christo.

c Horruit. Hic ponitur visiōs interpretatio: ⁊ p° i generali: 2° in speciali q̄tū ad r̄gnū christi: ibi p° hoc volui. Dicit ergo p° sic daniel:

c Horruit spūs meus ⁊c. pp mala que videbātur fieri in futurū: ⁊ pp blasphemias ꝺ deum: ⁊ pp insolitam visionez sequit: d Accessi ad vnum de assistentibus. sibi angelis qui assistebāt iudici. Iste tñ accessus fuit i imaginaria visione.

e Hec q̄ttuor bestie ⁊c consurgēt. successiue: sicut pz ex predictis. f Suscipient autez regnum. post ista quattuor regna regnū: ⁊ oēs ppli trib' ⁊ lingue ipsi seruiēt. Potestas eius ptās etna: q̄ nō auferetur: ⁊ regnū ei' qđ nō corrūpet. Horruit spūs meus. Ego daniel trist' sū in bis: ⁊ visiōes capitis mei ꝓturbauerūt me. Accessi ad vnū de assistētib': ⁊ veritatē q̄rebā ab eo de oīb' bis. Qui dixit mihi interptatiōez sermonū: ⁊ docuit me: Hē q̄ttuor bestie magne: q̄ttuor st regna: q̄ ꝓsurgēt de terra Suscipiēt aūt r̄gnū sci dei altissimi: ⁊ obtiebūt regnū vsqz i scm ⁊ scm sclorum. Post hoc volui diligēt discere de bestia q̄rta: q̄ erat dissilis valde ab oīb' ⁊ terribilis nimis. Dentes ⁊ vngues ei' ferrei comedebat ⁊ ꝓmūebat: ⁊ reliq̄ pedib' suis ꝓculcabat. Et de cornib' decē: que habebat i capite ⁊ de alio qđ ortū fuerat: añ qđ ceciderāt tria cornua: et de cornu illo quod hēbat oculos et os loquēs grandia: et mai' erat ceteris. Aspiciebā: et ecce cornu illud faciebat bellū adūsus scos ⁊ ꝓualebat eis: donec venit antiqu' dierū: et iudiciū dedit scis excelsi: et tps aduenit et regnū obtinuerūt sci: et sic ait: Bestia q̄rta: r̄gnū q̄rtū erit i tra: qđ mai' erit oīb' r̄gnis: ⁊ devorabit vniuersā trā: ⁊ ꝓculcabit ⁊ cōminuet eā. Decē cornua decē: ipsi' regni decē reges erūt: et ali' ꝓsurget p' eos: ⁊ ipse potētior erit ꝑib' : ⁊ tres reges hūliabit. Et sermones ꝺ excelsū loquet: ⁊ scos altissimi ꝓteret. Et pūtabit q̄ possit mutare tpa et leges: ⁊ tradēt i manu ei' ūsqz ad tps ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis: ⁊ iūdiciū sedebit: vt auferat potētia: ⁊ ꝓterantur ⁊ dispereat vsqz in finē Regnū āt ⁊ ptās ⁊ magnitudo regni: q̄ ē subt oē celū det pplo scoꝝ altissimi: c regnū regnū sempiternū est: ⁊ oēs reges seruiēt ei ⁊ obedient. Hucusqz finis verbi. Ego daniel multum cogitatōibus meis conturbabar: et facies mea mutata est in me: verbum autez in corde meo conseruaui.

d Suscipient altissimi. ⁊ hoc erit in iudicio finali: qz tūc cum christo regnabunt illi qui modo ꝓpter ipsum oppriműtur: h Et obtinebūt re. vsqz in se. seculoꝝ. i. eternaliter: vbi enim istud nomē seculum sic ouplicat intelligitur eternitas: vt supra dictum est: i Post h°. Hic ponit interptatio visiōis in speciali de q̄rta bestia: ⁊ paulo cornu eius: ⁊ pz sntia ex his que dcā sunt de q̄rto regno vsqz ibi: k Et de cornu illo. i. antichristo: l Qđ habebat oculos. qđ signat ei' nimiā astuciam: m Et os loquens grandia. i. blasphemias ꝺ deum: n Et maius erat ceteris. qz regnū antichristi erit maximū fm extensionē: iz sit puū fm durationē. o Aspiciebam. i. ꝓsiderabā: p Et ecce cornu. i. antichrist' q Faciebat bellū aduersus sanctos ⁊c. qz tūc erit maxima psecutio scoꝝ: r Donec venit antiqu' dieruꝝ. qz añ aduentū iudicis interficiet antichrist': s Et iudiciū dedit sanctis excelsi. i. victoriam iudicis dedit eis ꝺ oppssores eoꝝ: sz q̄ dī sapi. v. Stabūt iusti i magna ꝓstātia aduersus eos q̄ se āgustiauerūt. vl qz pfecti cū xpo iudicabūt ⁊ Et tps adue. s. iudicij finalis: v Et regnū obtinebūt. sācti. i. ptātē ꝺ eos q̄ ipsos afflixerūt. x Et sic ait. s. angelus qui loquebat danieli: y Bestia quarta regnum q̄rtū erit. s. regnū romanū: vt ꝓdictū est. Qđ aūt sequitur supra expositum est: vsqz ibi: z Porro cor. decē ipsi' re. decez re. erunt. s. sil' regnantes iminente tpe antichristi: q̄ sibi diuidēt regnum romanum:

a Et alius consurget post eos. s. ātichristus. Qđ sequitur pz ex ꝓdictis: vsqz ibi: b Et putabit q̄ possit mutare tpa. i. cursuz ⁊ modū viuendi: ⁊ b° ex nimia ei' supbia ꝓcedit: c Et leges. a deo data. s. qz cultū ōi auferet ꝓ posse suo: ⁊ sibi illū cultuz vsurpabit: ostēdēs se tāq̄ sit deus: vt dicit apls .ij. ad thessa.ij. sequitur: d Usqz ad tēpus ⁊ tpa ⁊ dimidiuz tpis. i. vsqz ad tres annos ⁊ dimidiū: qz tāt̄ durabit psecutō ātichristi. e Et iudiciū sedebit. vt dei sntia auferat maloꝝ potētia: vt dī in lra. f Regnū autez ⁊c. subter oē celum det pplo sanctoꝝ. qz oē qđ includit infra ambituz celi vltimi. s. empyrei dabit scis: qz cedet totū ad gliaz eoꝝ. Et ex verbis istis pz q̄ loqt daniel non tātū de regno terreno: sed etiaz de celesti. g Huc vsqz finis verbi. angeli loquentis cū daniele: ⁊ docētis eū de ꝓdicta visiōe. seqt

b Ego dāiel mul. cogi. meis ꝓturbabar. pp dei blasphemias futuras ⁊ oppssiōes scoꝝ: i Et facies mea mutata est in me. qz ex vehemēti cogitatiōe ⁊ abstractione a corporis sēlib' mītū imutat bois vult'. k Verbū aūt i cor de meo ꝓseruaui. vsqz ad debitū tps descriptiōis ⁊ denūciationis. Vel aliter: Conseruaui. i. memoriter tenui sicut rē dignā memoria. Moraliter exponēdo possumus dicere: q̄ ꝑ ma bestia significat seuitiā tyrannorum: 2ª pfidiā hereticorū: 3ª fraudulētiā simulatoꝝ: q̄rta maliciā emulatoꝝ. Prima hz corꝑ leōis: i q̄ denotat crudelitas ꝓncipis q̄ est efficacissima ad male agēdū. Hz aūt duas alas. s. nobilitatem generis ⁊ ptātē r̄gimis: hec. n. duo maxia suppzotāt crudelitatē. Sed si ale iste auferant: Stat sup pedes suos sic bō. i. fit haman' q̄ añ erat crudelis ⁊ dur'. Et cor ei' dat ei. p recognitiōez sui ⁊ dilectionē dei: 2ª bestia ē vrsus q̄ hz debile caput qz heretici hñt debile fundamētū. Et in pte stetit. qz pcisi sunt ab eccl'ia. Tres ordines dētiū i ore eius. qz trib' modis

se muniunt heretici. s. p auctoritates canonicas male itelle-
ctas p rationes sophisticas: ⁊ p rationes vere scie: male tñ
applicatas. Propter hoc dicit apo. xvj. De ore pseudo p
phete ꝓcedebãt tres spirit⁹ imũdi in modũ ranaꝝ. Tertia
bestia est pdus: q̃ est totus varius ita simulatores sunt va-
rij corde verbo ⁊ facto: vt decipiãt q̃cũq; mõ. Quattuor ca
pita bestie sunt q̃ttuor intentiões male. s. vanitas supbie: vo
luptas lasciuie: cupiditas auaricie: libertas insolentie. Intẽ
tiõe. n. assequendi ista vel aliquod istoꝝ ꝓcedit cõiter frau
dulentia simulatoꝝ. Quattuor aũt ale quib⁹ nituntꝰ ꝓsequ
pdicta sunt amicitia ficta vel pzuriẽs: beneficiẽtia largiens
apparentia mẽtiẽs. s. sanctitatẽ: applaudẽtia blandiens. s. su
supiores. Quarta bestia inominabilis ⁊ terribilis cõtinens
in se omnẽ ferocitatẽ aliaruꝫ bestiarum est: quia malicia, e-
mulatoruꝫ continet in se maliciam predictorum viciorum
hꝫ enim emulator seuitiam tyrãnoꝝ: ió dr terribilis: pfidi
aꝫ hereticoꝝ: ió mirabilis: fallacia simulatoꝝ: ió fort⁹. De
scribit ẽt p h⁹ q̃ scit dẽtib⁹ vorare: pedib⁹ ꝓculcare: cornib⁹
pugnare. Per dẽtes itellige seductores: p pedes sectatores: p
cõnua tractores ad alios attrahẽdũ ⁊ seducẽdũ: hꝫ cornua
.x. qz decẽ sũ modi ꝺtractõis: ⁊ septẽ eoꝝ diabolo subjiciũt:
tres vero destruũt seu ꝓminuunt. Prim⁹ mod⁹ detractiõis
est in absentia detrahere: scõus malũ fratris ingrere: tertius
ingsitũ diuulgare: q̃rt⁹ nutib⁹ despicere: q̃nt⁹ bonũ denigra
re: sextus inocẽtẽ decipere: septim⁹ deceptuꝫ accusare. Alij
tres modi ꝺtractionis residui oio destruunt. Prim⁹ è coscie
tia sui: scõus amicitia, ꝓximi: tert⁹ reuerentia plati. Qñ. n.
emulator detrahit dicit falsꝫ q̃ ꝓscietia cũ incitat ad talia
dicendũ: vel qz diligit euꝫ quẽ accusat: vel qz faceret ꝺ reue
rentiam prelati si talia taceret: cuꝫ tamen dicit sola volun-
tate detrahendi: ⁊ non propter aliquod istoruꝫ triũm.

¶ In capitulo. vij. daniel: vbi dicitur i postilla: Ecce quat
tuor venti celi pugnabant. Additio.

QIrca declarationem visionis quattuor bestiaruꝫ
in hoc loco contente. Silr ⁊ visionis statue de q̃
supra in. c. ij. agit obstinatio hebraice infidelitatis
multa q̃rit subterfugia: vt veritas occultet. Et ió hꝫ postilla
tor sufficienter exposuit iuxta catholicã veritatẽ: tñ vt im
pugnatiões alioꝝ aduersantiũ preter ra. sa. de q̃ solo men
tionẽ facit postil. euacuent: ⁊ catholica veritas magis eluce
cat: sequẽtẽ moueo in hac materia qõnẽ. s. Utrũ in ordine
regnoꝝ danieli in pdictis caplis. s. ij. ⁊. vij. reuelatoꝝ regnũ
christi seu eccle sit vnũ. Et ꝓmo arguit q̃ non. Nã vnum
regnũ a daniele traditũ ỏbebat ꝓterẽ seu diminuere regnũ
chaldeoꝝ ⁊ alia tria regna sibi succedẽtia: vt pz danielis. ij.
vbi exp̃sse hr: q̃ lapis abscisus sine mãib⁹ qđ ẽ q̃ntũ regnũ
habebat ꝓminuere testã: ferrũ es argentũ ⁊ auꝝ: que signi
ficãt regna pcurrentia q̃ntũ regnũ: sed ꝓstat q̃ regnũ eccle
ñ ꝓminuit regnũ chaldeoꝝ qđ p auꝝ significat: cũ iã p ma
gnũ tps añ ortũ regni eccle fuerat destructũ p medos: ergo
regnũ eccle non est regnũ vnũ in ordie pdictoꝝ. Preterea
in hac numeratiõe regnoꝝ ꝓncipaliũ mũdi: ꝓtineri debet
vt videt regnũ saracenoꝝ tanq̃ vnũ de magnis. Est. n. ma
gnũ in extẽsiõe: qz occupat fere totã aphricam: ⁊ magnam
ptẽ asie: ⁊ alqs puincias europe. Silr est magnũ in dura
tiõe: cũ iã fluxerũt circiter. dcccc. ãni a suo initio qđ excedit
tps durations regni medoꝝ ⁊ grecoꝝ pdictoꝝ ⁊ vltra.
Silr est magnũ in ꝓsecutione fideliũ vt satis est notũ. vnde
sm q̃sdã figurat in visiõe statue p tybias ferreas: ⁊ in visio
ne bestiaꝝ p quartam bestiã: que p regnũ christi ẽ occiden-
da: sed regnuꝫ christi seu eccle de q̃ agitur nunq̃ ꝓminuit
seu ꝓtriuit hoc regnũ ferreum: seu hãc quartã bestiã vt no
tũ est: ergo regnũ christi nõ est q̃ntũ de quo dãiel loquitur
Preterea: scõm oẽs expositores tã catholicos q̃ hebreos:
regnũ grecoꝝ est tertiũ: sed regnũ grecoꝝ ⁊ romanoꝝ vidẽ
tur esse vnum regnũ: naꝫ romani sunt filij imediati grecie:
vt pz gen. x. vbi iter filios Iauã q̃ sonat greciã i hebreo:
cechi noiantur qui sũt romani in eadẽ hebraica lingua
Et sic pz q̃ regnũ grecoꝝ ⁊ romanoꝝ sunt vnius ⁊ eiusdẽ nationis sm originẽ: vnde non debent dici regna diuersa sꝫ vnũ: qđ p successionẽ q̃si hereditariã a grecis i romanos venit. Uel sic pse ⁊ medi nõ duo regna sꝫ vnũ hic ꝓputant: ⁊ p ꝓsequens regnũ romanoꝝ est tertiũ: cũ sit idẽ cũ regno grecoꝝ. Sed constat q̃ regnũ eccle ime diate successit regno romanoꝝ ⁊ cõmuniter tenet: ergo regnũ christi seu eccle est q̃rtũ ⁊ p cõsequẽs non quintũ. Preterea: posito q̃ regnũ romanoꝝ sit quartuꝫ adhuc videt q̃ regnũ christi seu eccle non sit quintũ: est. n. regnum eccle idem cum regno romanoꝝ. Nã regnũ ecclesie ꝓncipaliter videt sumpsisse ptãtem seu initium a romano impio. s. a ꝓstantino: q̃ impialẽ ptãtẽ ⁊ auctoritatẽ tribuit siluestro ⁊ eius successoribus. Et etiã vt q̃dam dicũt: cõpulit seu coegit plurima regna vt accipẽt fidẽ eccle: ⁊ sic regnum eccle ẽ quartũ sicut ⁊ romanũ cum quo est idem ⁊ per consequens non quintũ. Preteria Danielis. ij⁹. legitur: In diebꝰ regum seu regnoꝝ istorũ suscitabit deus celi regnũ qđ in eternũ non corumpetur ⁊c. In q̃ manifeste denotat q̃ alia q̃ttuor regna debebant existere seu durare cum regnũ quintũ a deo suscitaretur: sed regnũ eccle fuit suscitatũ tpe vnius regni tãtũ. s. romani cũ alia ꝓcedentia iam essent suppressa: ergo regnũ eccle non est quintũ. Preterea: cornu puuluꝫ qđ apparuit i quarta bestia, ꝓprie videt figurare regnũ eccle: tum quia habuit initiuꝫ valde infirmũ seu humile. s. a christo qui vitã paupem gessit ⁊ humilẽ: qđ notat cum dr puuluꝫ: tum qz fixũ erat in quarta bestia: qđ denotat ipsius colligationẽ cũ impio romanoꝝ ⁊ deriuationẽ ab eo: vt factũ est in cõstantino: tũ qz de eo dr in hoc. vij. ca. Et sermones ꝺ excelsuꝫ loquet: ⁊ putabit q̃ possit mutare tpa ⁊ legẽ. qđ expõit ab hebreis de christo: inq̃tũ docuit multa denotantia pluralitatẽ in diuinis. Silr ⁊ docuit idẽtitatẽ psonalẽ dei ⁊ hois: ⁊ etiã voluit mutare legem sm eos inq̃tũ multa docuit ꝺ pharisaicã doctrinã. Phãisei. n. erãt doctores ꝓncipales mosaice legis: vt dr matth⁹. xxiij⁹. ca. Super cathedraꝫ moysi sederũt scribe ⁊ pharisei ⁊c. Sed potestas illius cornu puuli ẽ destruenda p regnũ quintũ: vt pz in eodẽ ca. q̃ regnũ christi nõ est q̃ntum. Sed ꝺ riũ habetur daniel. ij⁹. vbi narrat q̃ttuor primis regnis subdit: In diebꝰ aũt reguꝫ seu regnoꝝ istoꝝ suscitabit deus celi regnũ: qđ in eternũ nõ dissipabit. vbi glosa: Pr suscitabit r̃gnũ filij sui ⁊ eccle. ⁊ sic pz q̃ regnũ christi ⁊ eccle est quintuꝫ in ordine predictoꝝ. Nũc dicendũ q̃ sm catholicã veritatẽ necesse est dicere q̃ regnũ quintũ de q̃ daniel facit mẽtionẽ in vtraq; visione pdicta sit regnũ christi. Naꝫ in vtraq; visiõe de quattuor regnis pcurrẽtib⁹ dicit q̃ sint tpaliter terminãda: de q̃nto vo regno dr q̃ stabit in eternũ: vt pz in vtroq; caplo pdictoꝝ. Sed ꝓstat q̃ ad regnũ christi ꝓpe ptinet durare i eternũ ⁊ sine fine iuxta illõ lu. j. ca. Regnabit i domo iacob i eternũ ⁊ regni eiꝰ nõ erit finis. Sꝫ ad maiorẽ euidẽtiã ꝓtoꝝ i pdicti duoꝝ caplis: ⁊ eoꝝ aduersatiũ exclusionẽ attẽdẽdũ ẽ: q̃ lꝫ i vtraq; visiõe pdicta de regno christi agat: differenter tñ in vtroq; caplo de hoc tractat: qđ sic pz: Nã regnũ christi lꝫ sit vnũ ⁊ idẽ sm se: dupliciter tñ pot ꝓsiderari sm duos eiꝰ aduent⁹: ex quib⁹ diuersi effect⁹ erãt pducẽdi i spãlẽ circa rẽpublicã mundanã. In pꝰ. n. aduentu diuulgata ipsius fide: idolatria erat extirpãda: vt hr esaie. ij⁹. ⁊ in alijs locis: qđ fuit singularissimũ i regno christi ⁊ ecclie cũ hactenus tpe moyse ⁊ alioꝝ ꝓphetaꝝ: lꝫ magnalia virtute diuina opabantur nõ tñ hoc viciuꝫ potuit extirpari: nedũ a gentilibus: sed ẽt ab ipso pplo israelitico

in cuius presentia illa tam magna fiebāt: vt pz exodi. xxxij. ⁊ quarto regū in multis locis. Sed ꝓstat q̄ post p̄mū aduentū christi ⁊ sui fidei diuulgationē excluſa ē idolatria ſimpliciter a tota republica mūdi: lz forte in aliquib⁹ regiōib⁹ aliqua eius veſtigia remaneāt: de q̄b⁹ nō eſt mētio facienda: q⁹ vt ait phs q̄ modicū eſt ꝑ nihilo reputatur. De iſto igit aduentu christi. ſ. p̄° ⁊ de ei⁹ effectu circa idolatriā agit in p̄ma viſione p̄dicta: vbi q̄tuor regna p̄cedētia quintū regnum q̄ eſt christi figurāt p ſtatuā: nā ſtatua cōiter ſignificat idolatriā ꝑut ēt hebrei fētiūt: ſimulacra ēt demonū cōiter p ſtatuas idolaticas colebant: vt pz ſupra danielis. iij. de ſtatua quā fecit nabu. Et q⁹ oia regna mundi ante aduentū christi p̄mū lz inter ſe multū differebant: tñ in hoc cōueniebāt vt cultum deo debitum creaturis impendebāt: ideirco ꝑprie deſignabant oia regna p̄ncipata in vnica ſtatua q̄ idolatriam deſignat: pp ipſoꝝ ꝓuenientiam in cultu idoloꝝ: licet ꝑticularia mēbra ſtatue eſſent de diuerſis materijs ⁊ formis: ſicut ⁊ ipſa regna inter ſe erant diuerſa in varietate idolorum ⁊ in alijs. In 2ª vero viſione agitur de regno christi ꝑut in 2° ſuo aduentu totā mūdanam ptātem habet amouere ſubijciēs omnia impio patris ⁊ ſuo: de quo p° ad cor. xv. Deide finis cum tradiderit regnū deo ⁊ p̄i cū euacuauerit omnē p̄ncipatū ⁊ ptātem ⁊ virtutem. cum quo etiaz ſancti ꝓregabunt ꝑut in. vij. ca. dī: Magnitudo regni detur pplo ſancto rum. De iſto igitur aduentu christi. ſ. 2° ⁊ huiuſmodi ſuo effectu circa mundanam poteſtatem penitus auferendā agitur in 2ª viſione: in qua quattuor regna p̄cedētia ſeu p̄currentia ꝓuenient figurāt p varias beſtias feroces: deſignātes variā ferocitatez ⁊ tyrānicam ipſorū regnoꝝ: ꝑut expoſitores cōiter tradunt. Predictis etiam conſonat q̄ dn̄tum regnum in p̄ª viſione p lapidem abſciſum ſine manibus deſignat: q⁹ denotat natiuitatē christi fm carnem nō ex virili ſemine, productam: ꝑut cōiter traditur. In 2ª vero viſione quintum regnū p filium hominis in nubibus celi venientē deſignatur: q⁹ ꝑprie ptinet ad aduentum 2ᵐ: iuxta illud actuū p°: Quēadmodum vidiſtis eū euntē in celū tē. Et notandum q⁹ ſicut p̄ª beſtia fm magiſtrum hiſtoriaꝝ incipit in 2ª etate. ſ. a ſaruch abauo abrae: ⁊ forte melius vt q̄ dam dicunt a nemroth qui fuit p̄imus oppreſſor hominū: ⁊ p° regnauit in babylonia ſeu chaldea: vt habet gen. x. que quidem poteſtas tyrānica ꝓtinuata eſt p aſſyrios ⁊ alios vſq⁹ ad nabuc. lz per iteruallа habuit mltas interpollationes: ſic quarta beſtia continet totaz tyrānicā ptātem ⁊ mundanam incipiendo a regno romanorum vſq⁹ ad finē mundi: ſeu vſq⁹ ad 2ᵐ aduentum christi: ꝑut patet in lra. Ad p̄mū ergo dicendum q⁹ licz regnum christi ſeu eccl̄ie non ꝓminuit regnum grecoꝝ ſeu ꝑſarum ⁊ huiuſmōi q̄tum ad eoꝝ mundanā ptātē cōminuit tñ omnia regna mundana quantum ad cultum idoloꝝ: ꝑut diuulgata fide in orbe p diſcipulos eius ⁊ eorum ſucceſſores: euacuata eſt cultura demonū a toto fere mundo: vt dictuz eſt: vnde percutiente lapide abſciſo ſine manib⁹. i. abſq⁹ humana potētia ſtatuā. i. idolatriam ipſam cōminuit tam ātiquam. ſ. chaldeoruz q̄ alias ſuccedentes: vt dcm̄ eſt. Regnum eni romanoꝝ: vt dcm̄ eſt q⁹ eſt quartū: oia ſimulacra colebat: vt pz i eo q⁹ legit de phano pantheon: ⁊ ſic tota ſtatua. i. idolatria erit i ſua integritate cū p̄uſſa fuit p lapidē abſciſū ſine mānib⁹. Ad 2ᵐ dicendū q⁹ regnū ſaracenoꝝ lz ſit magnū ⁊ potens: nō tñ de eo fieri debuit aliq⁹ mentio in p̄ª viſiōe: cū añ p̄m aduentum ⁊ diuulgationem ſue fidei non fuerat ortum: vt eſt manifeſtū. Nec etiam in 2ª viſione debet de ipſo regno mētio fieri p ſe tanq̄ de vno quattuor regnorum p̄dictorum p̄incipatuum: naz q̄libet eoꝝ ſe extendit ad totū orbē: ſic q⁹ quolibet p̄dictorum q̄ttuor in ſua valitudine exiſtente: nō erat aliud regnū q⁹ ſibi reſiſtere valeret. Regnū vo ſaracenoꝝ nūq⁹ ad tātā potentiā deuenit q⁹ ſibi reſiſtere non valeret aliud maioris potētie vel ſaltē equalis: vnde non debet inter monarchias cōputari. Poſſet tñ in 2ª viſione intelligi ſeu ſignificari per aliq̄ cornua quarte beſtie: q̄ quidem beſtie totam tyrānicaz ptātem a romanis vſq⁹ ad vltimam etatem ꝓtinere videt ꝑut tactū eſt in reſponſiōe. Ad 3ᵐ dicendū q⁹ q̄dā expoſitores hebreoꝝ de magis famoſis q̄ dī ra. abenbagra hiſpanus oſtendere vel exponere itēdēs q⁹ regnum christi ⁊ eccl̄ie nō ſit quintum i ordine regnorū hoꝝ danieli reuelatoꝝ: ⁊ ex inde inferre q⁹ non ſit regnuz celeſte ⁊ eternū: ſed adhuc ſpectat aliud quintū a deo i eternū ſuſcitādū: finxit identitatē ſpecificā inter regnū grecoꝝ ⁊ romanoꝝ: cuius motiua tanguntur in argumēto p̄dicto: q̄ tñ identitas a nullo expoſitoꝝ hebreoꝝ tenet. Sed falſitas h⁹ fictiōis eſt manifeſta: nā greci ⁊ romani ſunt diuerſaꝝ nationū: ſilr ⁊ linguaruz maxime diſtinctaꝝ. Ligua. n. greca manifeſte differt a latina ſic ⁊ hebrea: vñ ⁊ titulus ſancte crucis in his trib⁹ linguis tāq⁹ inter ſe valde differentib⁹ fuit ſcriptus hebraice grece ⁊ latine: ioh. xix. Diuerſitas aūt linguaꝝ p̄incipaliū: nationū diuerſitatē manifeſtat. vñ gen. x. ca. Ex iſtis diſpſe ſunt inſule gentium vnuſquiq⁹ in liguam ſuā tē. nec ſolū hoc: ſed etiā oio diuerſis characteribus vtūt in ſcribēdo: q⁹ non ꝓpetit vni nationi: ꝑut ē manifeſtū. Item regnū romanoꝝ ſucceſſit regno grecoꝝ: eos debellādo: eo mō quo pſe ſucceſſerūt chaldeis vt hiſtoriographi tradūt: vñ talis ſucceſſio nō facit idētitatem regnoꝝ: alſ pi ratiōe dicerētur pſe ⁊ chaldei vnū ⁊ idem regnū: ⁊ ſic de alijs q⁹ eſt falſū: ꝑut patet in littera. Nec valet illō allegatū gen. x. ca. de iauan tē. q⁹ i ſcriptura ſacra nomē alicui⁹ p̄ijs mltoꝝ q̄nq⁹ appropriat vni tātū: ſic vt diſtiguat ab alijs frib⁹ ſeu ꝓdeſcēdētib⁹. Debrei. n. dicūt ab abraā vel ab heber: ⁊ tñ iſmael q̄ ab abraā deſcēdit ⁊ p ꝓſequēs ab heber: vt hī gen. xvj. nō dī hebre⁹: vñ ⁊ ſilr cechi q̄ dicūt romani i hebreo lz deſcederūt a iauā q̄ in hebreo dī grec⁹: nō tñ ex h⁹ ſeq̄t q⁹ natio romana ⁊ greca ſint eiuſdē ſpeciei. Ad q̄rtū dicendū q⁹ hebrei cōiter tā ſimplices q̄ periti ficte vel ſaltē falſe aſſerūt regnū romanoꝝ de quo agit i daniele ⁊ regnū christi ſeu eccl̄ie eſſe vnū ⁊ idē: in quā q̄dē eſtimatōez erroneā ſeſu fallaciā inciderūt p̄ncipaliter ex h⁹ q⁹ credūt regnū eccl̄ie eſſe mūdanū ſeu terrenū ſic vnū de ceteris regnis h⁹ mundi: q⁹ ē euidenter falſū: teſtante veritate ioh. xviij. ca. Regnū meū nō ē de h° mundo: q̄ auctoritas ſola ſuffic ad cogēdū fideles vt ponāt differētia iter regnū eccl̄ie ⁊ cetera regna: i h°. ſ. q⁹ r̄gnū christi ⁊ eccl̄ie nō ē mūdanū: ſz celeſte ſeu diuinū: ꝑut a ꝑcurſore christi p° fuit p̄dictū: matth. iij. ca. q⁹ ſepe ꝓfirmauit xp̄s i ſua doctrina: vocādo r̄gnū ſuū r̄gnū dei ⁊ regnū celoꝝ. Sz ifideles q̄ has ſacraſ auctoritates nō recipiūt: ratiōe pñt de h⁹ ꝓuinci Ex mltis. n. pz differētia euidēt notiſſima iter regna mūdana ⁊ regnuz christi ſeu eccl̄ie: ſed vnuz iter cetera ſufficit q⁹ ſumit ex ptāte tradita ſummo pōtifici eccl̄ie: nā vt dic̄ phs iij. poli. Ordiatio pplī p̄cipue dep̄det ex maxio p̄incipatu ꝓſtat autē q⁹ maxim⁹ p̄incipat⁹ eccl̄ie ꝓſiſtit i ptāte pōtificali. ſ. ligandi aīmas atq⁹ ſoluendi: fm quam ſummus pōtifex ⁊ eccl̄ia creditur habere claues regni celoꝝ: vt matth. xvj. ca. ſed conſtat q⁹ talis poteſtas non eſt mundana nec ſimilis poteſtati aliorum regnorum ſed omnino ab eadem ſeparata. Si autem dicatur ab ifidelibus q⁹ licet hoc aſſeratur in euangelio: non tamen ab ipſis creditur. Ad hoc dicēdum q⁹ ſiue credatur ab infidelibus ſiue non: adhuc patet ratio maxime differentie inter regnum romanorum quod in virtute armorum ⁊ legum ſecularium dominabat orbi ⁊ inter regnū eccleſie q⁹ per hanc ptātem pontificalē regit

subditos suos ⁊ hoc sufficit ad ponēdū distinctionē latam inter potentiam romanā cesaris ⁊ sūmi pontificis: intātuz ꝙ nō pñt dici vnū ⁊ idem regnū: vt ꝑz recte intelligēti. Differentia ēt inter regnū romanoꝝ ⁊ ecclie satis ē euidens per persecutiones tyrānicas romanoꝝ q̄s exercuerūt in ecclīa seu in martyrib⁹ christi ferocissime a tpe neronis vsq; ad ꝙuersionē constantini. Ad illud aūt qō dī de constantino ꝙ ꝑ ꝓpulsionē fecit venire gentes ad fidē christi: hoc est falsū ⁊ ficticiū: ꝛrū enī ꝑz in hīstoria sua: vbi sic legit: Cōstantinus inuitās pplos ad fidem christi i ꝓsentia totⁱ ppli romani: ⁊ senat⁹ ista publice dixit q̄ sequūt: Inter diuina ⁊ humana seruitia hoc interest vt humana seruitia coacta sunt diuina aūt volūtaria: deⁱ enī q: q̄eta mēte colitur: ⁊ sincero affectu ab hoībus honorat ꝙ spontanea dz ei⁹ ē cultura: sit ḡ oībus notū: non necessitate coactos sed suo iudicio liberos posse fieri christianos. Que oia multa similia ex gestis beati siluestri ⁊ in alīs auctenticis hīstoriīs cōcorditer tradunt ex quibus potius elucidat veritas catholica: cū christ⁹ q̄ i sua ꝓceptōe ⁊ natiuitate fuit lapis abscisus sine mānib⁹: silr sine mānib⁹ ꝓcussit statuā. s. idolatriā: nā absq; ptāte hūana seu tpali cesarē ꝓcussit lepra: ex q̄ ꝓcussiōe ⁊ sanatiōe mirabilosa tota statua idolatrie fuit vere virtualiter dirupta ꝑ cipiente cesare: vt oia phana idoloꝝ destruerent: vt in veris hīstoriīs ꝑz. Que ꝯdem destructio: vsq; in hodiernum diē durat: non cesaris virtute cū ēt in locis nō obedientibus cesari hoc remanet imobile: sed potius diuina virtute hoc ꝓordināte in aduentu ꝑ⁹ filij sui: ⁊ ei⁹ fide diuulgata. Si aūt neget ab infidelibus cōtigisse miracula in cōuersione cōstātini: rñdetur ꝑm augustinū: ꝙ adhuc maius miraculum esset si tam maxima mutatio ⁊ tā generalis ⁊ duratura seu diuturna circa cultū idoloꝝ contigisset nullo supueniente miraculo euidenti. Ad quintū dicēdū ꝙ ly qñ suscitatū fuit regnū christi ⁊ ecclie: suppōsa essent tria regna ꝑma quantū ad ptātem mundanā: non tn quātū ad cultū idoloꝝ. idolatria. n. remanebat in vigore suo in qualibet gente: ēt destructis ꝓncipatib⁹ regnoꝝ: ꝑut dcm ē. Et qz daniel in illa visione de statua habuit specialem respectum ad destructionem idolatrie per aduentum christi ꝑmū ⁊ diuulgationē eius fidei: ideo dixit: In diēb⁹ regnoꝝ istoꝝ. qz existētibus q̄ttuor ꝓdictis quo ad idolatriā: vt ꝑz de romanis: q̄ oia idola ceteraꝝ nationū colebāt: suscitabit deⁱ regnū celeste qō totā fere idolatriā in republica destruxit. Ad sextū dicēdū ꝙ bene verū est ꝙ initiū regni ecclie fuit humile: imo ⁊ totius ecclie fūdamētū i hūilitate ꝓsistit: dicēte christo matt. xj. ca. Discite a me quia mitis sum ⁊c. Et nisi efficiamini sicut pueri iste ⁊c. matth. xviij. ca. Sed hoc est vnū de ꝓncipalibus signis veri christi ꝓmissi: vnde esaias. liij. loquens de christo ad lrām ait: Et ascendet sicut virgultū coram eo. Et ibidē Videbⁱˢ eū ōspectū ⁊ nouissimū virorum. in quo loco ⁊ i alīs quāplurimis satis ꝑmōstrat humilitas christi ꝓmissi. Sz in hoc qō dī de regno ecclie ꝙ deriuat a regno romano: vl in eo fundat: ꝓsupponit falsū: vt ex dictis ꝑz: imo inter ista duo regna. s. ecclie ⁊ romāi impij ē tāta distātia ptātis sic celū a terra distat in latitudine: vt iam dcm est. Vera enim ptās ecclie est mere spiritualis tāꝙ in clauibus regni celestis fundata. Ptās vero romani impij ē mere tpalis: vt manifestū ē: vñ ⁊ posito ꝙ regnū ecclie aliqō dñiuz tpale a romāo impio suscepisset ex hⁱˢ suscipit ecclīa aliqō augumentum essentiale in sua ptāte: sz potⁱ qōdā adiacēs ⁊ accidentale: qō pōt adesse ⁊ abesse ꝑter subiecti corruptionē. Ita ei erat verⁱ monarcha in regno ecclie cletus vel clemēs q̄ nullā habebat ptātē saltē in executione: sicut siluester vel ei⁹ successores qui patrimoniū ecclie tpale integre possederūt. Jn hoc autē qō dī ab hebreis de christo ꝙ locutus ē cōtra deum in quātū vocuit pluralitatē in diuinis: similiter ⁊ diuinitatem in seipso: ⁊ etiaz qō locutus est contra legem inq̄tum vocuit multa ꝯ pharisaicam doctrinā ꝓsupponunt falsuz ⁊ erroneū sequendo obstinationē sue cecitatis circa cognitionem veri christi: sed de hoc nō ē hic discutiendū: sed dño cōcedēte forte in alio tractatu videbit. Replica

TN daniel circa visionē statue ca. ij. ⁊ quattuor bestiaꝝ ca. vij. burg. ꝓmendat postillatoris expositionem: ⁊ addit vnius questionis determinatōez per quaz vult ostendere regnū christi ⁊ ecclie esse quintum post quattuor hic signata. Et vnum de fundamentis illius determinationis est ꝙ per ꝑmū christi aduentuz statua ē comminuta. i. idolatria penitus destructa quia ⁊si i quibusdaz mūdi partibus remanserit modicum hoc ꝓ nihilo reputatur ꝑm ꝓbm. Sed timeo ꝙ vbi burg. ꝓ fidei fauore disputat: fidez ledat: nam iudē supposito dicto burg. principio potest formare tale argumētum contra fidem ⁊ ꝓ suo errore: Jn aduentu messie debet cessare idolatria simpliciter vel ꝓ maxima sui parte: sed hoc hodie non videt factum: igitur messias nondū venit sed ē expectādus: qui ē formalis error iudeoꝝ. maior huius argumenti ē burgen. minor patet: Nam hodie asia aphrica ⁊ ꝑs europe seruiūt idolis: imo ⁊ hi qui christiani dicuntur sine cultura idolorum non sunt in europa. Nam seruiunt ventris ebrietati fornicationi ⁊ auaricie ꝓe cunctis nationibus que oia ꝑm apostolum ad ephe. v. ⁊ philꝑ. iij. idoloruz sūt seruitutes: cui sententie concordat burg. circa ca. xiij. ꝯacharie. Quapropter securius ē cum postillatore sentire ꝙ in ꝑmo aduentu christi statua idolatrie sit per cu̇a: in 2° autem aduentu sit totaliter cominuenda. Nec allegatum de ꝓbo locum habet de comparatione modici ⁊ nihili. Quilibet enim intelligens videre poterit si modica sit terra infideliū ad comparationem christianitatis: nec multum concludit iudeis ꝙ burg. in huius questionis disputatione interserit hīstorias siluestri ⁊ constantini: quia sicut canonem biblie ꝓ sui erroris defensione in multis corrumpunt ⁊ falsificāt ita hīstorias citra ⁊ extra bibliā faciliter ꝓtēnunt. Ca. VIII.

TAnno tertio regni balthasar. hic ꝓnitur septima visio: ⁊ est 2ª de pertinentibus ad aduentum christi 2ᵐ: sicut in precedenti visione habitus ē processus generalis vltime tribulationis: sic in ista explicatur conflictus ꝓcedens vltimam tribulationem. Causa materialis huius visionis est pugna regni grecoruz ⁊ medoruz sub similitudine arietis ⁊ hirci: ⁊ pugna antiochi epiphanis inde orti sub similitudine cornu modici. Finis huius visionis ē exponere principium precedentis visionis: quia sequentes visiones sūt quasi expositiōes ipsius. vnde in precedenti visione dictum ē circa finem illius ꝙ daniel fuit edoctus de illa visione ab vno angeloruz assistentium: verūtamen illō de quo fuit edoctus non expressit totum in capitulo ꝓcedenti: ⁊ ideo expressit magis in sequentibus capitulis Finis enim est ostendere magnitudinem tribulationis tempore antichristi ⁊ suorum membroruz ipsum precedentiū ⁊ robur sanctoꝝ contra eos ⁊ terminum laboruz. Causa autem efficiens est instinctus spiritussancti factⁱ danieli ꝑ affectū deuotōis ⁊ conatū attētōis. Cā formalis i diuisiōe ꝓsistit. Notādū ad euidētiā seqntiⁱ lre ꝙ i sacra scriptura aliqñ ē duplex ꝛnia lralis: qz ea q̄ sūt facta i veteri testamēto sūt figure eoꝝ q̄ fiunt i nouo: dicente apol. j. ad cor. x. Oia in figura cōtingebāt illis. Et iō qñ in veteri testamēto ꝓdicit aliq̄d esse ipletū i aliq̄ ꝓsona veteris testamēti: veriⁱ tn ⁊ ꝑfectⁱ i aliq̄ noui testamēti: tūc ē ibi duplex sensus lralis: vnⁱ ꝓncipalis: ⁊ alius principalioris: de illo. s. in quo perfectius impletur verbum predictum: verbigratia ꝑmo psal. xxij. dicitur

Ego ero ei i patrē ⁊ ipse erit mihi in filiū: qđ est verbū dñi loquentis de salomone: qui fuit filius dei per adoptionē in ꝓncipio regni sui: pp qđ amabilis dño dictus est: vt pz q. re. xp̄. Et sic verbū illud impletū est ad lr̄am in salomone: pfectius aūt impletū est in christo qui est filius dei per naturā: cuius figura fuit salomon: et ī illa auctoritas ad lr̄am intelligitur de salomone ⁊ de christo: de salomone minus principaliter ⁊ de christo principaliꝰ. Propter qđ aplus ad hebr̄e. j. allegat p̄dictam auctoritatez tanq̄ ꝺ christo dictā ad lr̄am. Sic est in proposito: qr̄ sub similitudie arietis ⁊ hirci tractat daniel de pugna regni grecoꝝ ⁊ medoꝝ principalis tn̄ eius intentio est tractare de pugna antichr̄isti vel membꝝ eius ⁊ christianoꝝ: ⁊ ideo est ibi duplex sensus litteralis: vt pz ex p̄dictis. Propi qđ sciendum q̄ sicut in p̄ma visione egit de q̄ttuor regnis subuertentis per quintū: qđ est christi regnū: ita ℔ ⁊ qđ ibi intelligit p statuā ⁊ lapidem: intelligit hic p bestias ⁊ filiuz hois seu iudicez. Igitur circa cām formalē ꝓsideranda q̄ p̄ponit visionis ostēsio: 2° expositio: ibi Factū est aūt cū viderē. Circa p̄mū tria tanguntur: qr̄ p° tangit ꝺcursus arietis. i. regni medoꝝ. 2° ꝓcursus hirci. i. regni grecoꝝ: ibi Ecce aūt hircus. 3° incursus cornu modici. i. antiochi in pplm iudeoꝝ: ibi De vno autē ex eis. Per simile aūt pōt exponi de christianis ⁊ antichr̄istianis. Ut in arīete intelligat ptās ecclesie ⁊ sanctoꝝ. Per hircū potestas malignoꝝ: qr̄ scriptū est matth. xxv. Statuet oues a dextris: hircos aūt a sinistris. Per cornu puū intelligat ptās antichr̄isti ⁊ suoꝝ ꝓtempaneoꝝ. Reuertendo aūt ad sensum qui p° intelligitur licet nō principaliter. s. de regibus medoꝝ ⁊ grecoꝝ: cōsiderandū q̄ circa quēlibz regē vel regnū tangit triplcem statū regni. s. initialem mediū ⁊ finalem. Circa p̄mū dicit daniel:

a Anno tertio regni balthasar ⁊c. Ex q̄ patet q̄ hec visio facta est per. q̄. annos p° p̄cedentem: ⁊ hoc tangit cum subdit: b Post ꝺ qđ videram in principio. qr̄ p̄cedentem visionem vidit daniel p° ānō regni baltha-sar: c Cū essez in susis castro. hic tangit locum hui° visionis. ꝺ aūt in susis castro: qr̄ illa ciuitas erat clausa fortib° muris ad modū castri: ꝺ Quod est in belā. regiōe. Ab belam ꝺ regnū belamitaꝝ: ⁊ metropolis illius regionis erat susis: quia mīta regna ⁊ multe regiones erāt sub rege medoꝝ. e Vidi in visiōe. magina-ria. s. f Me eē sup portā vlai. Ulai ē ꝓpriū nomē cuꝺā porte p̄dicte ciuitatis: ⁊ interpretat palus: qr̄ aī illaz portā sunt paludes a quib° illa porta ē denominata. g Et ecce aries. p quē signat regnū medoꝝ: qđ nō fuit multū infestū iudeis: vt dicūt hebr̄ei: pp qđ significat p aial mansuetū: h Stabat ante paludē. p hoc signi-

Capitulū .VIII.

Anō tertio regni balthasar regis visio appuit mihi. Ego daniel pōst id qđ videram ī ꝓncipio uidi ī visiōe mea: cūz essem in susis castro: quōd ē i bela regiōe: uidi aūt ī visione ēsse me sup portā vlai: ⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi. Et ecce aries vn° stābat aī paludē bīs cornua excelsa et vnū excelsi° altero ātqz succrescēs. Pōstea vidi arietē cornib° vētilantē ꝺ occidētez ⁊c. qr̄ reges persaꝝ ⁊ medoꝝ ad oēs ist̄as ptes dilatauerunt regnū illō. Unī in historia iudith. j. ca. scribitur q̄ cambises filius cyri misit holofernuz ad subiugandum sibi oia regna occidentis n Et oēs bestie nō pote. resistere ei ⁊c. qr̄ nulli reges q̄tūcūqz fortes poterāt ei resistere. sequit: o Et magnificat° ē. qr̄ illud regnū obtinuit mōarchiā: ⁊ grecia ei fuiebat sub tributo: vt pz tpe philippi p̄ris alexādri magni: q̄ reddebat tributū ꝺario regi psaꝝ ⁊ medorum. p Et ego. s. daniel: reſistere ei: neqz liberari de manu ei°: fecitqz ſz volūtatē suā ēt magnificatus ē: ēt ego intelligebā. Ecce autē hirc° capraꝝ veniebat ab occidēte sup faciē toti° trre: ēt nō tāgebat trrā. Pōro hirc° hēbāt cornu īsigne inter oculos suos: ēt veīt vsqz ad arietē illū cornutū quez viderā stātē aī portā: ēt cucurrit ad eū i ipetu fōtitudinis sue. Cūqz appropiāſſz prope arietem efferatus est in eum ēt pcussit arietem ēt cōminuit duo cornua ei°: ⁊ nō poterat aries resistere ei q Intelligebam quid significaret visio ⁊ mutationem regnorum futurā: quia regnū grecoꝝ huic regno succssit. r Ecce aūt hirc°. Hic ponit cōcursus regni grecoꝝ: qđ regnū significat p hircū: qr̄ greci fuerūt luxuriosi: sicut hirc° est aīal luxuriosū ⁊ fetidū: ⁊ maxie alexander q̄ fuit ꝑm° rex vt ꝺ pp qđ missa fuit sibi puella veneno nutrita: vt sic per incōtinētiam suā accedēs ad eam intoxicaret. Sed aristoteles p gest° ⁊ aspectus oculoꝝ illius puelle ꝑpendit eā sic esse nutritā ⁊ ꝓhibuit alexandrū ab eius ꝓcubitu vt scribitur libro de secretis secretoꝝ: s Veniebat ab occidēte ⁊c. qr̄ macedonia vbi p̄r° regnauit alexander: ⁊ vñ mouit exercitū ꝺ dariū regē psaꝝ est i occidentali pte respectu regni psaꝝ ⁊ medoꝝ. t Et non tāgebat terrā. qr̄ alexander tanta festinatiōe venit ꝺ dariū qđ videt magis volasse q̄ iuisse ſm cōem modū loquēdi: ad exprimēdū velocitatē. Aduertē dū q̄ iste dari° non fuit filius astyagis de quo ꝺcm ē: nec fuit ille dari° fili° hystaspis sub q̄ ꝓsūmatū est tēplū. Et hoc ſm opinionē cōez latinoꝝ ⁊ ēt iosephi: ſz fuit dari° fili° arsami sb q̄ ſm cōe ꝺcm latinoꝝ defecit regnū psaꝝ p alexādrū q̄ debellauit eū. Scōz vero ra. sa. fuit fili° assueri ⁊ hester regie ⁊ hoc ꝺcm videt mihi ratiōabili°: ⁊ scripturis magis ꝓsonū vt diffusi° dixi i ꝓncipio libri hester: ⁊ j. esdre. iiij°. ⁊ adhuc dicā iferi°. xj. ca. v Pōro hirc°. i. regnū grecie hēbat cornu īsigne iter oculos: istud cornu significat alexādrū p̄m° regē: ⁊ ꝺ īsigne: qr̄ fuit nobilissim° ꝓnceps: vt patuit ca. pcedēti: ſz ꝺ istud cornu situ iter oculos: qr̄ dirigebat p philosophos: ⁊ potissime p aristotelē philosophorum principē. y Et ve. vsqz ad arie. illū cornu. qr̄ alexāder iuasit dariū z Quē vi. stātē ⁊c. qr̄ dari° aduētū alexandri p nihilo reputabat: ⁊ ꝺ ei nō occurrit: ſz stās i loco suo misit aliqs de ꝓncipib° suis: p̄cipiēs eis: vt adducerēt sibi alexādrū ligatū ⁊ flagellatū: a Et cucurr. ad eū ipe. fort̄i. sue. qr̄ alexāder p° occurit ꝓncipib° darū p̄dcis: ⁊ deuicit eos iuxta fluuiuz grācū. b Cūqz appro. ꝑpe arietē. qr̄ deuict° ꝓncipib° darū veīt ꝺ ipsū dariū: c Efferat° ē i eū. i. ferino more eū i uasit: ꝺ Et pcuſ. arie. s. dariū fḡ psaꝝ. e Et ꝓminuit

ficat instabilitas regni eius sicut palus no est locus firmus: i Habēs cornua excelsa. i. ouos reges magnos inter alios .s. dariū filiū astyagis ⁊ cyrū eius nepotem: k Unū excelsius altero. qr̄ cyrus fuit potētior dario: l Atqz succrescēs. qr̄ fere totā asiam sibi subiugauit. m Postea vidi arietem cornibus vētilantem ꝺ occidētez ⁊c. qr̄ reges persaꝝ ⁊ medoꝝ ad oēs ist̄as ptes dilatauerunt regnū illō. Unī in historia iudith. j. ca. scribitur q̄ cambises filius cyri misit holofernuz ad subiugandum sibi oia regna occidentis n Et oēs bestie nō pote. resistere ei ⁊c. qr̄ nulli reges q̄tūcūqz fortes poterāt ei resistere. sequit: o Et magnificat° ē. qr̄ illud regnū obtinuit mōarchiā: ⁊ grecia ei fuiebat sub tributo: vt pz tpe philippi p̄ris alexādri magni: q̄ reddebat tributū ꝺario regi psaꝝ ⁊ medorum. p Et ego. s. daniel:

Cũncq̃ eũ misisset i trã cõculcauit: et nemo qbat liberare arietẽ de mãu ei⁹. Hircus aũt capraꝝ magn⁹ fcs est nimis. Cũncq̃ creuisset fractũ ẽ cornu magnuꝫ: et orta sũt q̃ttuor cornua subt illud pr̃ q̃ttuor vẽtos celi: De vno ãt ex eis egressuꝫ ẽ cornu vnũ modicũ: et fcm̃ ẽ grãde ꝯ meridiẽ t ꝯ ortẽ tẽ et ꝯ fortitudinẽ. Et mãgnificatũ ẽ vsq; ad fortitudinẽ celi: et deiecit ꝺ fortitudie et ꝺ stellis: t ꝓculcauit eas Et usq; ad ꝓncipẽ fortitudinis magnificatuꝫ ẽ: et ab eo tulit iuge sacrificiũ: et ꝺ

Cũncq̃ eũ misisset i trã cõculcauit: et nemo qbat liberare arietẽ de mãu ei⁹. Hircus aũt capraꝝ magn⁹ fcs est nimis. Cũncq̃ creuisset fractũ ẽ cornu magnuꝫ: et orta sũt q̃ttuor cornua subt illud pr̃ q̃ttuor vẽtos celi: De vno ãt ex eis egressuꝫ ẽ cornu vnũ modicũ: et fcm̃ ẽ grãde ꝯ meridiẽ t ꝯ ortẽ tẽ et ꝯ fortitudinẽ. Et mãgnificatũ ẽ vsq; ad fortitudinẽ celi: et deiecit ꝺ fortitudie et ꝺ stellis: t ꝓculcauit eas Et usq; ad ꝓncipẽ fortitudinis magnificatuꝫ ẽ: et ab eo tulit iuge sacrificiũ: et ꝺ

templo t sacrificiũ neglectis festinabãt ptícipes fieri pa lestre: t sic ꝺ ibidẽ q̃ fecerunt ꝓstibula iuuenũ iuxta tẽ plũ. v Et ꝓsternet veritas in tra. i. verus dei cultus x Et ꝓsperabit t faciet. s. fm voluntatẽ suã. y Et audiui vnũ de sanctis. i. angelis: z Loquentem alteri nescio cui. t sic hoc dicitur: q̃ daniel non hẽbat intellectũ h⁹ visiõis ad plenũ vt. j. patebit. a Usq; quo visio. i. lex q̃ illuminat intellectũ: t q̃ p diuina; reuelationẽ habita est: b Et iuge sacrificiũ. i. q̃ti dianum: c Et peccatum desolationis. i. desolatõ tẽpli facta pp peccata ppli p positõnẽ idoli i tẽplo: d Et sãctuariũ. i. tẽpluꝫ. cui⁹ vna ps dicebat sanctũ altera sãctũ sãctorũ: e Et fortitudo. sanctoꝝ. s. f Cõculcabit. t refert hoc verbuꝫ ad omnia prędicta excepto peccato desolationis: ꝺ quo non queritur q̃diu calcabit: sed q̃diu durabit: t h⁹ est verbũ trũcatũ q̃ loq̃t ad modũ dolẽtis hoiꝭ: q̃ aliq̃d i loq̃ndo omittit. Et notãdũ q̃ ista qõ fcã est ab vno ãgelo q̃renti ab alio angelo vt pz in lra. Ex q̃ pz q̃ ãgeli supiores illuminãt angelos iferiores. g Et dixit ei. s. ãngelus superior iferiori: h Usq; ad vesp̃ā t mane. i. p successionẽ dici t noctis erit tãtum tpis quod sequit: i Duo milia trecenti. i. ter ãni. q. ꝺ. p tãtũ tps conculcabũtur p̃dicta k Et mũdabit sãctuariũ. s. ꝓpleto tpe p̃dicto a pollutiõe fcã ibi p antiochũ: qꝺ fcm legit a iuda machabeo t fratrib⁹ ei⁹ p⁹ mach. iiij. Cõsiderãdũ tñ q̃ tñ tps fuit ab ingressu ãtiochi i hierlm usq; ad emũdationẽ tẽpli ídolũ tñ fuit positũ i tẽplo per tres annos p⁹ ingressũ ãtiochi in hierlz: q̃ idolũ nõ stetit i tẽplo nisi p tres ãnos: vt videbit. j. xij. ca. l Factũ ẽ aũt. Hic ponit p̃dicte visionis expositio: t diuidit in duas partes: q̃ p⁹ ponit visiõis expositõ: 2⁹ ifert q̃dã ꝓclusio: ibi Et ego dãiel. Pri⁹ adhuc diuidit i tres ptes: q̃ p⁹ expõit mysteriũ arietis: 2⁹ hirci: ibi Pozzo hirc⁹. 3⁹ cornu modici: ibi Et p⁹ regnũ eoꝝ. Prima adhuc diuidit i duas ptes: q̃ p⁹ notat defectũ sciendi in daniele: t modus reuelãdi i gabriele: q̃ h⁹ fecit p mãdatũ ãgeli superioris. s. p michaelẽ: 2⁹ ponit expositio gabrielis: ibi Aries quem vidisti. Dicit igit ur l Facum est autem cuꝝ viderem ego daniel visionem. scilicet imaginariam: m Et quererem intelligenti am. cum magno desiderio: q̃ licet eam intelligeret in pte: vt p̃dictũ est: nõ tñ in toto. n Ecce stetit in conspectu meo q̃si species viri. q̃ non erat vir sed angelus in specie viri. s. michael qui erat princeps synagoge: vt patebit. j. x. ca. t ideo erat solicitus vt mysteriũ danieli reuelaret. o Et audiui vocẽ viri. i. michaeli spẽ viri apparentis: p Inter vlai. i. apparentis in tali loco q Et clamauit t ait. scilicet loquẽdo angelo inferiori

a Cũncq̃ eum mi. in terrã conculcauit. i. g ortã illi⁹ regni deiecit. b Et memo quibat liberare arietẽ tc̃. quia nullus amicoꝝ suoꝝ vel coniunctorũ poterat: sibi facere auxilium ꝯ alexandrum. Hircus autem capraꝝ factus est magnus nimis. quia magnitudo alexandri t ei⁹ fama creuit supra modum subiugata sibi tota asia t aphrica p magna parte.

c Cũncq̃ cre. fra. est cornu magnũ. q̃ immediate p⁹ illas victorias mortu⁹ ẽ alexander ãno. xij. regni sui: etatis autẽ sue. xxxiij. ãno in babylone. nec potuit redire i terraꝫ natiuitatis sue: vt diffusi⁹ dr in scholastica hist̃oia. d Et orta sũt cornua q̃ttuor subt illud. i. q̃ttuor regna. i qbus diuisũ est regnũ alexãdri. e Per q̃ttuor ventus celi. i. per q̃ttuor ꝓncipales ptes mũdi vnde oriuntur venti. Quia ptholemeus lagi filius regnauit in egypto: Philippus frater alexandri in macedonia: Seleucus in syria t babylõe: Antigon⁹ in asia: scõm q̃ dicit hic glosa. f De vno aũt. Hic describit incursus antiochi epiphanis orti ex p̃dictis ꝯ iudeos: cũ dr: De vno ãt ex eis. i. ꝺ seleucho rege syrie. g Egressuꝫ ẽ cornu vnũ modicum. i. antioch⁹ epiphanes q̃ desc̃dit ꝺ seleucho: tñ plures fuerũt intermedij. Et dr istud cornu modicũ q̃ prius fuit rome obses: vt dr. j. mach. j. h Et fcm̃ est grãde. s. q̃ antioch⁹ ignorãte senatu exijt de roma: vt occuparet regnũ syrie: vt dr. j. mach. j. Et ꝓuauit filiũ fratris sui ꝓmogẽiti. s. seleuci philometoris regno sibi debito, i Cõtra meridiẽ. q̃ ptholemeũ regẽ egypti fugauit de cãpo t egyptũ obtinuit: vt hr. j. mach. j. Egypt⁹ aũt ẽ in situ meridionali respectu syrie. k Et ꝯ orientẽ. q̃ in pside q̃ est in oriente respectu syrie multos deuicit t sub tributo tenuit: vt ibidẽ dr. iij. ca. l Et ꝯ fortitudinem. i. ꝯ hierlm vbi de⁹ q̃ ẽ fortitudo colebat. m Et magnificatuꝫ est usq; ad fortitudinẽ. i. ꝯ filios israel q̃ ãgelorũ antiq̃tus custodia vallabant. n Et deiecit de fortitudine. q̃ plures eoꝝ idolatrie subiecit. o Et de stellis. q̃ multos stabiles in cultu dei occidit. vt pz. ij. mach. vj. t vij. p Et usq; ad ꝓinci. forti. magni. est. i. usq; ad deuꝫ q̃ colebat in hierlm: q̃ ad tps abstulit cultũ ei⁹: t dr sic ei p ualuisse p quãdã similitudinem. Uel aliter: per ꝓncipẽ fortitudinis itelligit sumus sacerdos: q̃ tũc regebat ciuitatẽ t tẽplũ ꝯ quẽ ꝓualuit antiochus. q Et ab eo tulit iuge sacrificiũ. qꝺ dicebat agn⁹: q̃ imolabat vespe t mane: q̃ figurabat imolationẽ corꝑis christi qꝺ q̃tidie imolat i altari. r Et deiecit locũ sanctificationis. q̃ antioch⁹ ꝓphanauit tẽplũ ponẽdo ibi abhominãdũ idolũ: vt dr. j. mach. j. verũ tñ: q̃ ista nõ fecit antiochus ꝓpria virtute: sꝫ deo ꝑmittẽte pp peccata ppli puniẽda: ideo subditur: s Robur aũt datũ est ei. i. antiocho: t Cõtra iuge sacrificium pp peccata. populi israel t maxime sacerdotuꝫ: qui vt dicitur. ij. mach. iiij. iam non erant dediti circa altare: sed cõtempto

a Gabriel fac intelligere istū. i. danielē. Ex q̄ ꝓz q̄ ꝑ ministerīs angelox ordo est. b Et venit. s. gabriel: c Et stetit iuxta vbi ego stabā. ad loquēdū mecū. d Cūq; veniſſet pauēs corui in faciē meā. hoc scm̄ est vt daniel existens inter angelos cognosceret fragilitatem humanam. e Et ait ad me intellige fili hois. s. corruptibilis: eadem ratiōe q̄ ꝑ. s. vt cognoscat ſuam fragilitatē. f Qm̄ in tpe finis ꝓplebit visio. ex q̄ ꝓz q̄ licet visio aliq̄ mō sit impleta in antiocho tñ pfecte cōplebit in antichristo i fine mūdi: z iō de ipso est principal sensus lralis: vt p dictum est. g Cunq; lo. ad me colla. sū. pn' in terrā. bis ad terrā cecidit loquente angelo vt magis cognoscerz fragilitatem ſuam. h Et tetigit me. confortando: i Et sta. me in gradu meo. egrediendo me: quia prius iacebaz sicut q̄drupes ad terrā. k Dixitq; mihi. Ego osten. tibi q̄ ven. sunt in nouiſ. maledictionis. i. tpe illius maledicti hois: qui pp abūdantiā malicie dr maledictio in abstracto: z hic est antichristus ꝓprie: z antiochus epiphanes aliq̄ mō inquātū figura antichristi p sequendo cultū dei: vt visum est. l Qm̄ hz tps finē suū. i quo. s. ista cōplebūt m Aries. positis quibusdā ꝓambulis ad expositionē visiōis: hic gabriel incipit visionē exponere inq̄tū tāgit regē medox z ꝓz: z ꝓz lra ex predictis. Ulteriuſ exponit eā inquātū tangit regnum grecox dicēs: n Por ro hircus capraꝝ. z ꝓz vsq; ibi: n Rex ꝑmus. s. alexander vt p̄dictū est. qz ante temp' alexandri reges grecie erant q̄si nullius momenti: z iō dr prim' inter notabiles. o Qz aūt fracto illo. i. mortuo ante finem naturalē vite ſue: qz p venenū mortuus ē adhuc iuuenis existēs. s. xxxiij. annox: vt ꝓz ex predictis z hoc significatur p fractionē. p Surrexerunt ꝓ eo q̄ttuor. s. cornua: hoc significat q̄ quattuor reges de gente ei' cōsurgent ſimul regnantes: z impiū tenentes alexādri fz diuersas ptes: q Sed non in fortitudine ei'. qz nullū istorum regnorum potuit equipari regno alexādri in fortitudie licet plus durauerint: qz regnū alexandri valde paꝝ durauit: vt supra dcm̄ est. r Et post regnū. hic ꝓnt ponit expositionē cornu modici. i. ātiochi z antichristi cuius figura fuit antiochus: z hoc ē q̄ dr: Et post regnuz eox. s. p̄cedētiū: s Cū cre. iniq̄ta. consur. rex impu. facie. i. antiochus: qui permissus ē regnare ad puniēdū iniquitates filiox isr: l̄que creuerant nimis illis tpib': vt visū ē. Dicit aūt antiochus impudens facie: qz nullam turpitudinē verebat facere etiā i loco sancto vbi statuit idolū: qui loc' erat etiā replet' imundicijs scorzantium cū meretricib': vt dr. ꝙ. mach. vj. z hoc factū ē p antiochū. t Et intelligēs ꝓpositōes. qz antioch' callidus erat: z ꝑueniens alios calliditate ſua. Uel aliter: Intelligens ꝓpositiones. i. intelligere faciens. q. d. daniel qz per ea que faciet itelligetur ista visio q̄ modo ē occulta: v Et robo. fortī. eius sed nō i viribꝰ suis. q. d. licet sic crescat fortitudo antiochi ad faciendum ista: non tamen hoc erit ex viribus suis: sed ꝓpter peccata ppli sic dimittetur a deo agere: quia sicut frequenter dictum est: deus aliquando vtit malis ad puniendum bonos. x Et supra q̄ credi potest vniuersa vastabit rc̄. qz non erat credibile hominibus q̄ ille qui erat rome obses deberet sic prosperari z tam ardua facer. y Interficiet robustos. s. septem fratres qui cū matre fuerunt robustissimi ad tenēdum legem dei: vt patet. ꝙ. mach. vij. Et quia nō soluz illi sunt interfecti ab antiocho: sed multi alij qui noluerunt derelinquere legem dei: ideo sequit: z Et ꝓpz san. fz vo. ſuam. interficiet. s.

clamauit z ait: Gabriel fac intelligere istum visionem Et venit z stetit iuxta vbi ego stabam. Cūq; veniſſet pauēs corui i faciē meam Et ait ad me: Intellige fili hois: quoniā i tpe finis cōplebit visio. Cūq; loqretur ad me: collapſus sū ꝑnus in trā. Et tetigit me et statuit me i gradu meo: dixitq̄ mihi: Ego ondā tibi q̄ futura sūt i nouiſſimo maledictōis quoniā hz tps finē suū. Aries quē vidisti hīe cōnua rex medox ē at q̄ ꝓsax. Pōrō hirc' capra rū rex grecox: z cornu grā de: qō erat int oculos eius: ipse ē rex ꝑm'. Qō aūt fracto illo surrexerūt q̄ttuor ꝓ eo: q̄ttuor reges de gēte ei' ꝓsurgēt: sed nō i fortitudie ei'. Et pōst regnū eox: cūq; creuerit iniqtates: cōsurget rex impudēs facie et itelligēs ꝓpositōes: et roborabitur fortitudo ei': fz nō i viribus suis: et supra q̄z credi pōt vniūsa vastabit: z ꝓspabit z faciet. Et itficiet robustos et ꝓplz scox fz volūtatem suā: et diriget dol' i mānu e': et cor suū magnificabit: et i

a Et diri. do. in ma. ei'. i. ad finē itētū ab eo ꝓducet p opa ei': b Et cor suū magnificabit. qz antiochus intantum erat elatus per superbiā quasi crederet habere terram ad nauigandum: z mare ad ambulandum: vt dicit. ꝙ. mach. v c Et in copia rex omnium occidit plurimos. quia talē occasionem sanctorum fecit per temporalem potentiā sibi a deo permissam. a Et contra principem principum cō surget. quia ꝓ deum surrexit auferendo cultū eius q̄tū ad tempus: b Et sine manu conteretur. quia antiochus rediens de ꝑside percussus a deo morbo intestino mortuus ē ꝓut habetur. ꝙ. mach. ix. Quoniā autem sicut dictū est antiochus fuit figura ātichristi: ideo littera ista q̄ exposita est de antiocho iterum melius exponitur z perfectius de antichristo ab illo loco vbi incipit scriptura loqui de antiocho cum dicitur: Et post regnum eorum. s. grecorum: quia regnum antichristi pertinet quodāmō ad regnuz romanum de quo dicetur: vt predictum est: qō q̄dē regnum romanuz est post regnum grecorum: de quo fit mentio in parte ime diate p̄cedenti vt patet. Cum creuerint iniquitates. quia fz testimoniū saluatoris matth. xxiiij. imminēte tpe antichristi abundabit iniquitas z refrigescet charitas multox. Cō surget rex impudens facie. quia antichristus ad omne malum erit inuerecundus: Et intelligens ꝓpositiones. quia antichristus erit callidissimus ingenio naturali: z auxilio diaboli familiaris sibi: quia habebit demonē principē: Roborabitur fortitudo ei'. quia excedet omnē terrenā potentiaz tpe suo: Sed non in viribus suis. qz nō erit hoc virtute humana sed diabolica: in cui' virtute faciet illa mirabilia: do tñ pmittente. Et supra q̄ credi pōt vastabit vniuersa rc̄. qz potestas antichristi sic subito appebit q̄ oib' admirabil' erit Et interficiet robustos rc̄. i. illos q̄ inuenient firmi i lege dei nolētes ei obedire. Et diriget dol' rc̄. i. ad finē itentū ab eo perduceret: licet ad temp' breue. Et cor suū magnificabit. qz extollet sup omne illud qō dr deus vel colitur: vt dicit apostolus. ꝙ. ad thessalo. ij. Et in copia omnium rerum occidet plurimos. quia per fortitudinem militie z thesauros

diuitiarum naturaliū ⁊ artificialium multos interficiet. Et cōtra principē principū ꝓsurget. i. ꝺ deū cultū eius auferens ⁊ sibi vsurpās: qz in tēplo dei sedebit oñdens se tanq̄ sit de': vt dī. ij. ad thess. ij. Et sine manu conteretur. qz dñs iesus christus eū interficiet spiritu oris sui: vt ibidē dī. sequt:

b Et visio mane ⁊ vespere que dicta est. vera est. i. p successionem tpis apparebit veritas visionis ipsi' inq̄tum ptinet ad antiochū: ⁊ inquātuz p tinet ad antichristum vel aliter exponitur: vt p mane intelligat tps antiochi: qꝺ fuit p̄mū respectu tpis antichristi: vt sit sensus. Visio ꝑdicta fm q̄ refertur ad mane. i. ad tēpus antiochi: Et vespere. i. ad tempus antichristi vera ē: quia in vtroq̄z sensu habet veritatem: vt visum est. sequitur:

copia rex omniū occidit plurimos. Et contra p̄nci pē p̄ncipuz ꝓsurget: et sine mānu ꝓteret. Et ūisio vespe ⁊ mane: q̄ dcā ē vera ē. Tū ergo visionē signa qā p'mlt̄ os dies erit. Et ego daniel lāgui ⁊ egrotaui per dies. Cūq̄z surrexissē faciebaz opa regis ēt stupebā ad vi sionem: ēt non erat qui itet pretaretur. .IX.

c Tu g̃ dāiel: d Signa visionē. i. memorie comēda eā scribēdo: vt postea possit sciri a posteris: e Qz p' mlt̄os dies erit. i. ꝓplebit: f Et ego. hic ponit quedā ꝓclusio re spectu p̄cedētiū: Et ego daniel lāgui. ꝓcussus timore visiōis ⁊ admiratione. sequit: g Cūq̄z surrexissē faciebā opa regis. i. negocia regni: qz sup ipsa erat posit' daniel: vt visum ē supra. h Et stupebā ad visionē. pp horrorē malorum futurorū: i Et non erat q̄ interpretaret. qz ls visio essz ei interpretata in generali: nō tñ oio in speciali ꝯtū ad noia regū ⁊ determinataꝝ psonaꝝ. Ex q̄ patet q' spiritussanct' nō semp revelat p̄phetis sensum plenariū visionis: sed solū ꝯtū expediens est p loco ⁊ tpe ⁊ psonis p quib' fit revelatio: et pp hoc prophete non ita clare scripserunt mysteria christi de futuro sicut euangeliste scribētes historiā de p terito. Uideretur forte alicui q' hec visio nō' posset lr̄aliter exponi de antichristo. Primo qz tribulatio q̄ hic describit dī durare p ser ānos: vt dcm̄ est qꝺ nō pōt dici ad lr̄az de p secutiōe antichristi: q̄ durabit tm̄ ad tres ānos ⁊ dimidiuz vt dī. j. x. ca. ⁊. xij. Scꝺo qz hic dī q' i hac tribulatōe q̄ hic describit dz auferri iuge sacrificiū: iuge aūt sacrificiū nūc est sacrificiū altaris: qꝺ nō cessabit vsq̄z ad iudiciū finale fz q' dī matth. vltimo: Ecce ego oib' diebus vobiscū sū vsq̄z ad ꝯsūmationē seculi. Ad p̄mū dicēdū q' ꝑsecutio antichristi aliq̄n accipit stricte p tpe in q̄ antichrist' ꝑsequet fideles in ꝑsona ꝓpria: ⁊ sic nō durabit nisi p. ij. annos ⁊ dimidiuz Aliq̄n large accipit. s. q' cū hoc accipit aliq̄d de tpe p̄ceden ti i q̄ p ministros antichristi fiet quedā oīspositio ad ipsuz p deceptiones ⁊ malas ꝑsuasiones: ⁊ sic accipit hic duratio illi' ꝑsecutiōis. Ad 2m̄ dicēdū q' sacramentum altaris tpe ātichristi cessabit ꝯtū ad solēnitatē: qz tūc misse nō celebra buntur publice: sed tm̄ occulte pp rabiē i'lius ꝑsecutōis: ⁊ sic intelligit hic cessatio iugis sacrificij. Ca. IX.

In ānō p̄mo. hic ponitur. viij. visio que fuit facta in ānō p' darij: qui occidit balthasar. Postq̄ daniel descripsit vltime tribulatiōis totalē decursū ⁊ p̄ncipalē eius cōflictū: vt visū est in duobus p̄cedentib' capitulis: hic oñt describit eiusdem tribulationis solatium qꝺ maxime erit ipsis fidelibus ex cōsideratione passionis christi. Igit cā materialis est de septuaginta hebdomadib' determinat ⁊ p̄fixis vsq̄z ad passionē christi: que maxime erit imitāda tpe antichristi. Causa finalis vt ostendatur tps expiationis peccati per mortē christi: ⁊ per hoc detur cōsolatio christifidelib' in tribulatione antichristi exīntibus La efficies est instinct' spiritussancti factus danieli ꝓfitēti peccm̄ suū: ⁊ desiderāti ⁊ postulanti remediū. Cā formalis in diuisiōe cōsistit: q̄ talis ē: qz p' ponit meritum oratiōis. 2° mod' revelatōis: ibi Cūq̄z loquerer. Primū est ex pte danielis 2m̄ ex parte angeli revelantis. Circa primū tria notantur: p̄mū ē debita ꝓditio orātis: 2m̄ ꝓfessio penitentis: ibi Et orauit deū tertiū intētio petētis: ibi Et nūc domine. Circa p̄mū ꝓsiderandū q' debita cōditō orāntis est q' attēdat debitū tps orādi: hoc facit daniel hic: qz itellexit q' appropinq̄bat tps a deo ꝑmissū ꝺ liberatiōe ꝑsonē: ⁊ h' est qꝺ dī: a In ānō p' darij filij assueri. Aduertēdū q' iste assuer' nō ē iste sub q̄ historia hester fcā est: qz ille fuit p' p magnū tps: sed iste assuer' ē ille q̄ supra dict' ē astiages: ⁊ h' ē qꝺ subdit b De semine medorum. qz dari' victo balthasar transtulit regnū ad medos: c Qui ipauit sup regnū chaldeoꝝ. p̄m' nō simplicit ⁊ absolute: sed p̄m' ꝺ ꝑdicto semine. s. medorum: d Anno vno. i. p' fm̄ modū loquendi hebraicū: vñ dī genē. j. fcm̄ ē vespe ⁊ mane dies vnus. i. p̄mus e Ego daniel itellexi i libris. hiere. f Numerū ānorū ⁊c. Et nota q' iste cui revelabāt diuina secreta nihil omin' tm̄ scriptura hieremie ⁊ aliorum ꝓphetaꝝ legebat: ꝺ illos q̄ ꝓficēres de ꝓpio ingenio dedignant videre dicta aliorum. Scriptura āt illa ꝺ q̄ fit hic mētio hī hie. e. xxix. Cū ceperit impleri i babylōe. lxx. ānī. visitabo vos: ⁊ suscitabo sup vos verbū meū bonū ⁊ rducā vos ad locum istū ⁊c. Cōpletōez aūt ānorum appropinq̄ntē itellexit p tēpora regū q̄ regnauerāt a p̄ncipo desolatōis hierlm vsq̄z ad tps illō: p q̄ fuit ostensū esdre p' ca. q' hec desolatō fuit ꝓpleta āno q̄rto cyri: añ cyri vero dari' med' regnauit duob' ānis: ⁊ sic ꝓplemētū desolationi obstabat tm̄ q̄nq̄z ānis: ⁊ p̄ncipio sexti: qz cyr' de q̄rto āno suo regnauit tm̄ in p̄ncipio añ dcm̄ ꝓplemētū: vt ibidē dcm̄ fuit g Et posui fa. meā ad dñm. i. attētionē mētis ⁊ faciē corporis: qm̄ versa facie versus hierlm orabat: vt dcm̄ est supra. vj. h Rogare. feruenē: i Deprecari. pseuerāter: k In ieiunijs. vt sil' fieret deo sacrificiū p spūs orationē: ⁊ p carnis ei' maceratōez: qz scribit tobie. xij. Bona est oratio cū ieiunio: l Sacco. i. cilicio: m Et cinere. i. recordatione fragilitatis humane. Hic erat mod' iudeoꝝ qm̄ erāt in afflictōib' positi pōere cinerē sup caput in signū humiliationis: quia dī ecc. xxxv.

Oratio hūiliāt se nubes penetrabit. Sz vī hic q' dan' el peccauerit orādo ꝑ liberatiōe ꝑsonē: qz talis oratio vi deꝺ ꝓcedere ex quadā dubitatiōe: ne ipleret vbū dei dēz per hieremiam de liberatione ꝑsonē tempore determinato: ⁊ h' videtur importare defectum fidei. Dicendū q' daniel orabat ꝑ diuine ꝓmissionis impletione: nō qa dubitaret de dei fidelitate: sed vt ostenderet se gratum deo de promissione prius facta. Itez daniel sciebat pro missiones diuinas impleri per orationes bonorum: quia sicut deus ordinat aliquid futurum: ita etiam ⁊ modum eueniendi: quia vtrunq̄z cadit sub diuia ordinati

one. ſ. res ⁊ ſuus modus: ⁊ ideo orabat impleri ꝓmiſ
ſionē a deo factū. Item ꝓmiſſiones diuine in ſacra ſcri
ptura ſemp intelligende ſunt ſub cōditōne. ſ. niſi ponat
impedimētū ex pte illius cui ꝓmiſſio fit deū offendēdo
vñ dī hiere. xviij. Subito loquar de gente ⁊ de regno
vt edificē ⁊ plan-
tez illud: ſi fecerit
malū i oculis me
is: vt non audiat
vocē meam peni-
tentiā agaz ſuper
bono qō locutus
ſum: vt ſacerez ei
Timebat aūt da-
niel ne filij iſrael
p peccata ſua po
ſuiſſēt impedimē
tū diuie ꝓmiſſio
nis: ⁊ ideo orabat
dñm ad tollendū
iſtud impedimen
tū ſi eſſet. Per ꝓ-
dicta ꝑz argumen
tū: qz oratio dani
elis nō ꝓcedebat
ex aliq̄ infidelita
te ſed magiſ ex bo
nis cauſis.

n Et orauí dñm deū ⁊ confeſ
ſus ſū ⁊ dixi: Obſecrō dñe
de⁹ magne ⁊ t̄ribil' cuſtodi
ens pactū ⁊ miſericordiā dī
ligēt̄ib⁹ te: ⁊ cuſtodientib⁹
mādata tua: p̄ccauim⁹ ini
qtāt̄ē fecim⁹: ipiē egim⁹ ⁊ re
ceſſim⁹: ⁊ declinauim⁹ a mā
datis tuis ac iudiciis. Nō
obediuim⁹ ſeruis tuis ꝓphetis
q locuti ſū i noie tuo r̄egib⁹
nr̄is ꝓncipib⁹ nr̄is ꝑib⁹ nr̄is
ōiq̄ ppl'o t̄re. Tibi dñe iu
ſticia: nob aūt ꝓfuſio faciei
ſic ē hodie viro iuda ⁊ hita
toz̄ib⁹ hierl'z ⁊ oi iſrl': his q
ꝓpe ſūt: ⁊ his q ꝓcul i vniu
ſis t̄ris: ad q̄s eiecisti eos:
pp iniqtates eor̄: i q̄b⁹ pec
cauerūt in te dñe. Nob cō
fuſio faciei: r̄egib⁹ nr̄is ꝓnci
pib⁹ nr̄is ⁊ ꝑib⁹ nr̄is: q pec
cauer̄t. Tibi aūt dño deo
nr̄o miſericordia ⁊ ꝓpiciatio
qz receſſim⁹ a te ⁊ nō audi
uim⁹ vocē dñi dī nr̄i: vt am
bularem⁹ i lege ei⁹: quā po
ſuit nob p ſeruos ſuos ꝓphe
tas ⁊ oīs iſrl' ꝓuaricati ſūt le
gē tuā: ⁊ declinauer̄t ne au
dirēt vocē tuā: et ſtillauit ſr
nos maledictio ⁊ deteſtatō
q̄ ſcripta ē i libro moyſi ſeui
dei: qz peccauim⁹ ei. Et ſtā
tuit ſrmōes ſuos: q̄s locut⁹
ē ſr nos ⁊ ſup ꝓncipes nr̄os
q iudicauerūt nos: ut ſup
ꝺuceret i nos magnū ma
lū: q̄le nūq̄z fuit ſb oi celo
ſz q fcm ē i hierl'z: ſic ſcrip
tū ē i lege moyſi. Dē malū
hoc venit ſup nos. Et nō
rogauim⁹ faciē tuā dñe de⁹
nr̄: vt reuertēmur ab iniqta-
tib⁹ nr̄is: et cogitarem⁹ veri-
tatē tuā. Et vigilauit dñs ſr
malicia: et adduxit eā ſup
nos. Juſtus dominus de⁹
nr̄ in omib⁹ operibus ſuis
q̄ fec̄. Nō. n. audiuim⁹ vo
cem eius. Et nūnc dñe de⁹
nr̄: q eduxiſti populū tuuz
de terra egipti in manu fortī: ⁊ fecisti tibi nomē ſicut
eſt hodie: peccauim⁹ iniq̄tatē: iuſtificationes tuas
omnes: auertatur obſecro furor tuus ⁊ ira tua a ci
uitate tua hierl'z mōte ſcō tuo. Propter peccata nr̄a
⁊ iniq̄tates patrū nr̄ōrum hierl'z ⁊ populus tuus in
opꝓbrium omib⁹ circūcirca nr̄is. Et nūc exaudi
deus oīōnem ſerui tui ⁊ deprecationes eius: et in lu
mine vultus tui ſuper ſanctuariū tuū quod deſolatū
eſt: propter temetipſum dñe. Inclina deus meus aurē
tuā ⁊ audi: aperi oculos tuos ⁊ vide deſolationem
nr̄am ⁊ ciuitatem ſuper quā inuocatum eſt nomen
tuum: non enim in fiducia iuſtificationum nr̄arum
effundimus preces ante faciem tuam: ſed in miſe-
rationibus tuis multis. Exaudi dñe: placare dñe:
attende ⁊ fac: ne moueris propter temetipſum deus
meus: quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper ciui-
tatem tuam ⁊ ſuper populum tuum. Dum adhuc
loquerer ⁊ orarem: ⁊ confiterer peccata mea ⁊ peccata
populi mei iſrael: ⁊ cadens deprecarer in conſpectu
dei mei pro monte ſcō dei mei: adhuc me loquente in
oratione: ecce vir gabriel quem videram in viſione
principio: volans tetigit me in tempore ſacrificii
veſpertini: et docuit me: et locutus eſt mecum: et
dixit: Daniel nunc egreſſus ſum ut docerem te: ut
intelligas eloquium. Ab exordio precum tuarum
egreſſus eſt ſermo: ego autem veni ut indicarem
tibi: quia vir deſideriorum es tu: animaduerte ergo
ſermonem: ⁊ intellige viſionem. Septuaginta ebdo-
mades abbreuiate ſunt ſuper populum tuum ⁊ ſuper
ciuitatem ſanctam tuam: ut conſummetur preuari-
catio: ⁊ finem accipiat delictum: ⁊ deleatur iniqui-
tas: ⁊ adducatur iuſtitia ſempiterna: ⁊ impleatur
viſio ⁊ prophetia: ⁊ ungatur ſanctus ſanctorum.
Scito ergo ⁊ animaduerte: ab exitu ſermonis ut
iterum edificetur hierl'z: uſque ad chriſtum ducem
hebdomades ſeptem: ⁊ hebdomades ſexaginta duas:
rurſum edificabitur platea ⁊ muri in angoſtia
temporum. Et poſt hebdomades ſexaginta duas
occidetur chriſtus: ⁊ non erit eius populus qui eum
negaturus eſt. Et ciuitatem ⁊ ſanctuarium diſſipa-
bit populus cum duce venturo: ⁊ finis eius vaſtitas:
⁊ poſt finem belli ⁊ vaſtationes decretas: dabit he-
bdomadam vna multis. Et in dimidio hebdomadis
deficiet hoſtia ⁊ ſacrificium: ⁊ erit in templo abo-
minatio deſolationis: ⁊ conſummatio temporis ſta-
bit ſuper deſolatorem. Et cum ſtaret in templo ora-
bat: ⁊ dicebat: Domine deus virtutum: qui ſolus
es ⁊ ſolus ſanctus: qui ſolus es fortis ⁊ ſolus ſapiens:
qui ſolus es excelſus ⁊ ſolus omnipotens: qui ſolus es
bonus ⁊ ſolus miſericors: qui ſolus es benignus ⁊ ſo-
lus verax: qui ſolus es in bonitate conſtitutus ⁊ ſolus
iuſtus: qui ſolus es fingens ⁊ formans ⁊ ſolus ſanctus:
qui ſolus es patiens ⁊ ſolus miſericors: qui ſolus es
benignus ⁊ ſolus verax: qui ſolus es in bonitate con-
ſtitutus ⁊ ſolus iuſtus: qui ſolus es fingens ⁊ formans
⁊ ſolus ſanctus: qui ſolus es patiens ⁊ ſolus miſeri-
cors: qui ſolus es benignus ⁊ ſolus verax: qui ſolus
es in bonitate conſtitutus ⁊ ſolus iuſtus: qui ſolus es
fingens ⁊ formans ⁊ ſolus ſanctus: qui ſolus es pa-
tiens

pplm tuum de terra egypti in ma. forti. pharaonē pcutiendo ⁊ mirabilia p̄o pplo tuo faciendo: que non poterant fieri nisi virtute infinita. a Et fecisti tibi nomen: q̄ p illud factum nomē oīi publicatū fuit q̄si p vniuersā terrā. b Secūdū diē hanc. i. vt p̄z in hac die: quia filij isrl tūc dispersi per orbē narrabant ea que oīs p eis fecerat in egypto. Sequit: c Aluertatur obsecro ira tua ⁊c. metaphorica ē locutio: de' enim dī ira'sci quādo punit: q̄ ad modum irati se hz ⁊ sic daniel petit pūitiōis amotionem: d A ciuitate tua hierlm. in qua vigebat cultus diuinus ex diuina electione. e Et a mōte sācto tuo. in quo erat templum q̄ illa pars ciuitatis hierlm i qua erat templum erat montuosa. Sequitur: f Hierusalem ⁊ popul' tu' i opp̄obriū sī omib' per circuitum nostrū quia nō solummodo babylonij captiuauerunt filios israel: sed etiā assyrij ⁊ alij ppli qui erant in circuitu eox: multos detinebant captiuos de filijs israel. g Et ostende faciem tuā. hic ponitur 2m qd est materia siue petitiōis. s. collatio boni. h Super sanctuariū tuū ⁊c. q. d. restitue ciuitatem ⁊ tēplum in statū pristinū i Propter temetipsū. Hic 2o tangitur impetrādi fiducia: quia innititur diuine bonitati ⁊ clementie ⁊ non ppzie iustitie: ⁊ hoc ē qd dicit: Propter temetipsū. i. pp bonitatem tuā: inclina deus meus ⁊c. k Exaudi oīe. Hic describit orantis instātia cum dī: Exaudi oīe. pces benigne audiēdo: l Placare. offensam remittendo: m Attende ⁊ fac. nobis consolationem pfectā tribuendo. n Ne moreris. q̄ tps instat in quo ꝓmisisti consolationem dare nobis o Propter temetipsum. vt. s. veritas tua cunctis appareat: ⁊ bonitas: ⁊ vt culc' tibi debitus psoluatur: pp qd subdit Quia no. tu. est inuo. super ciuitatem ⁊c. p Cumq̄ adhuc loquerer. Descripto merito orationis ex parte danielis: hic ꝓsequenter ponit modus reuelatiōis ex pte gabrielis: ⁊ diuiditur in duas partes: q̄ 2ª ponitur danielis excitatio: 2° ei facta reuelatio: ibi. Lxx. hebdomadas. Circa ꝑmū dicit sic: p Cumq̄ adhuc loquerer. ꝓfitendo dei iusticiā ⁊ potentiā. q Et orarem. inuocando eius clementiā: r Et ꝓfiterer peccata ⁊c. ad impetrandū indulgentiam: s Adhuc me loquente. in quo ostenditur velocitas exaudītionis diuine. t Ecce vir gabriel. q̄ i specie viri angēlus appebat: v Quē uidera in visione a principio. i. in visione descripta ca. precedenti: x Cito volans. in quo exprimitur ꝑmptitudo angelox ad exequendū dei mādatū: y Tetigit me. excitando ⁊ ꝓfortādo: z In tpe sacrificij vespertini. Ex q̄ p̄z q̄ a māe vsq̄ ad vesperā orauerat daniel. Patet etiā q̄ p̄dicta verba orationis ꝓlata fuerunt cū magno tractu tpis ⁊ meditationis: ⁊ talis oratio est

de terra egypti i manu fortī. Et fecisti tibi nomē sm di
em hāc peccauim⁹: iniqta'
tē fecim⁹ dñe i oēz iusticiaz
tuaz. Auertat obsecro ira
tua: ⁊ furō tu⁹ a ciuitate tua
hierlm: et a mōte scō tuo.
Propt peccā. n. nra ⁊ iniq'
tates p̄ziz nox hierlm: ⁊
ppls tu⁹ i opp̄obriū sī oib⁹
p circuitū nrm. Nūc ergo
exaudi de⁹ nr oīonem tui
tui ⁊ pces ei⁹: et oñde faciez
tuā sup sāctuariū tuū qd dñe
tū ē. Propter temetipsuz
inclina de⁹ me⁹ aurem tuā ⁊
audi: api oculos tuos: ⁊ vide desolatioē nraz ⁊ ciuitatē sup quā iuocatū ē nomē
tuū. Neqz. n. i iustificatōib⁹
nris ꝓsternim⁹: pces añ facie tuā: sz in miiatiōib⁹ tuis

mltis. Exaudi dñe: placare
dñe: attende ⁊ fac. Ne moreris ꝓpter temetipsū deus
me⁹: qa nomē tuū iuocatū
ē sup ciuitatē: ⁊ sup pplz tuz. Cumq̄ adhuc loqrer et
orarez ⁊ ꝓfiterer pcca mea
⁊ pcca ppli mei isrl: vt prosternerē pces meas i cōspectu dei mei ꝑ mōte scō dei
mei adhuc me loqnte i ora
tōe mea: ecce vir gabriel:
quē videra i visiōe a pncipio citō volans tetigit me
i tpe sacrificij vesptini: et docuit me ⁊ locut⁹ ē mihi: dixitqz: Daniel nūc egressus
suz: vt docere te ⁊ intellige
res. Ab exordio pcū tuax
egressus est sermo. Ego aūt
veni vt indicarem tibi: qa
vir desideriox es. Tu aūt

deo acceptabilis: non aūt illa in qua sunt multa verba multiplicata sine attentione animi ⁊ deuotione qualis est oratio ethnicox: vt dicitur matthe. vj. a Et docuit me. de futuris ad cōsolationē ppli isrl. b Dixit q̄ Daniel: nunc egressus sum: vt docere te ⁊c. Dicūt autez angeli egredi quādo mittūtur ad nos a facie dei non q̄ ab eius cōtemplatione recedant: sed quia ad nos qui sumus remoti accedunt. c Ab exordio pcū tuax. hoc dicit vt ostēdat orationez danielis ac ceptam cora deo: d Egressus est sermo. i. dei sīnia de futuri. e Ego aūt veni vt idicarē. s. dei sētiaz f Quia vir desideriox es. s. deo amabilis: vel alit Desideriox. i. desiderās scire secreta diuina ad dei laudē ⁊ ppli liberationē. g Tu autez animaduerte sermonē ⁊ intellige. Frequēter excitat eū āgel⁹ ad ostendendum magnitudinem ⁊ altitudinem diuini secreti sibi reuelandi quia aduentus christi apud hebreos habebatur ꝑ maximo secreto. Ad qd notādū. lxx. interpretes illud esai. ix. Vocabit nomē eius admirabilis: psiliarius: deo fortis ⁊c. sic trāstulerunt. Nomen eius magni consilij angel⁹: ⁊ i h° officium ecclīasticū sequitur trāslationez eox: q̄ sic accipit i introitu misse maiozis i natiuitate dñi. Septuaginta hebdomadas. Hic consequenter ponitur reuelatio facta danieli: ⁊ diuidit i duas partes q̄ ꝑ° ponit reuelatio ipsa: 2° ipsius reuelatiōis exp̄ositō: ibi: Scito ḡ ⁊ animaduerte. Circa ꝑmū ꝓsiderandū q̄ daniel mot⁹ ex cōsideratiōe ppbetie iere ozabat ꝑ consolatione ppli isrl ⁊ liberatiōe eius de captiuitate babylōica: vt visum est i pncipio capli. Et dns q̄ plus dat q̄ ab eo petatur ex abundanti non solū sibi hoc futurum reuelauit: sed etiā liberationē fiendā p christū cui⁹ erat figura illa liberatio de captiuitate babylōica: et sic dom̄ reuelauit danieli plenum intellectum ppbetie: q̄ in illis. lxx. annis: in fine quox liberatio captiuitatis babyloce facta est: figurat⁹ fuit numer⁹ septuagenari⁹ hebdomadax: in cui⁹ fine erat fienda liberatio pfecta p christi passionē. Ad intellectū aūt dicendox duo sunt hic ꝓmittēda. ꝓmū est q̄lit accipiēda ē hic hedomada. 2m ē quātū ꝓtinet. lxx. hebomade. Circa primū sciēdū est q̄ hebdomada idē ē qd septena: ⁊ iō alīq dixerūt q̄ hic accipitur septena vel hebdomada iubileox: quax quelibet ꝓtinet q̄nquaginta ānos. Alij aūt dixerūt q̄ hic accipitur hebdomada cētenarioz q̄x q̄libet ꝓtinet centum annos. Sed vtrunqz istox patet falsū: ꝓmo q̄ adhuc non esset ablatū sacrificiū ⁊ hostia de hierusalem: nec

ciuitas hierusalē destructa p̄ ducē populi romani: q̄ ille hebdomade nō cēnt implete. Contrariū aūt mānifeste apparet verū: q̄ ante ista multis tpibus ciuitas hierlm destructa est p̄ romanos: ⁊ p̄ ꝯs sacrificium ablatū est inde ⁊ hostia ⁊ oblatio: q̄ nō ē licitū iudeis talia offerre alibi. Itē nunq̄ inuenit i scriptura hebdomada iubileoꝝ vel cētenarioꝝ: sed bñ inuenit hebdomada dierū leui. xxiij. vbi agit de festo penth. ⁊ hebdomada annoꝝ leui. xxv. vbi agitur de iubileo: ⁊ ió exponere hūc passū de hebdomadibus iubileoꝝ vel centenarioꝝ ē ficticiū: cū talis hebdomada vel septena nō iueniat alibi in scriptura. Item iudei nunq̄ accipiunt hebdomadā cētenarioꝝ vel iubileoꝝ: nec aliq̄ coꝝ vnq̄ exposuerūt sic istū locū: ⁊ ió xp̄iani qui sic volunt exponere magis iudaizant i hoc q̄ ipsi: p̄ hoc cōcludentes q̄ p̄ locū istū ñ pōt p̄bari xp̄i aduētus ee completū. Alio modo pōt accipi hebdomada vel septena dieꝝ: sicut accipit cōiter: ⁊ hoc modo nō pōt accipi h̄: q̄ totū temp⁹. lxx. hebdomadarū. nō p̄tineret vltra annū ⁊ dimidiū: ⁊ sic q̄ h̄ p̄dicit iplendum in illis. lxx. hebdomadibus fuisset impletū infra annū ⁊ dimidiū. ꝫ modo accipitur hebdomada vel septena annoꝝ: quarū quelibet p̄tinet. vij. ānos: ⁊ hoc modo oportet q̄ accipiat h̄ p̄ locū a diuisione: quia nullo p̄dictoꝝ modoꝝ pōt accipi: nec alius modus potest rōnabiliter dici ab eis: cū nō inueniat hebdomada alit dici i scriptura: nec ēt in vsu cōiter loq̄ntium. Sed adhuc restat dubiū qualit accipit h̄ annus: q̄ vt dictum ē h̄ iste hebdomade sūt annoꝝ: ⁊ sic acceperūt etiam oēs expositores tam hebrei q̄ catholici. Sz dubiū est vtruz isti āni intelligant lunares vel solares: qui distinguuntur ab inuicē: q̄ annus lunaris est breuior anno solari. xj. diebus. Dicit igit beda ⁊ aphrican⁹ ⁊ expositores catholici cōiter ipsos seq̄ntes q̄ iste. lxx. hebdomade sunt ānorū lunariū. Mouētur aūt ad hoc dicēdū q̄ iudei sic cōputant vt dicunt. Item p̄ hoc q̄ in lra iste hebdomade dicunt abbreuiate: et sic videntur intelligi ò hebdomadibus annoꝝ lunariū que sunt breuiores q̄ hebdomade solarium. Sic. n. ānus solaris excedit annū lunarem in. xj. diebus: sic hebdomada vna ānoꝝ solariū excedit hebdomadā annoꝝ lunariū: in. lxxvij. diebus. Sz hoc dēm nō videt verū: p̄mo quia iudei nō cōputant p̄ ānos lunares sed solares: aliter sequeret q̄ pascha eoꝝ iaz circuisset totū annū: ita q̄ celebratū fuisset in quolibet tpe anni: q̄ tenent facere pascha de mādato legis. xiij. luna primi mēsis. Si igit computaretur p̄ annos lunares sequeret q̄ reuoluto āno pascha eoꝝ celebraret p. xj. dies āte solēnitatem paschalem p̄cedentis āni: ⁊ sic ꝯter ò alijs solēnitatibus paschalibus: Ex quo pz q̄ infra satis breue tps celebraret in oibus tpibus anni: q̄ manifeste pz falsū ex vsu eoꝝ. Et ió dicendū q̄ licet iudei incipiāt annū a prima luna p̄pinq̄or equinoctio vernali: tñ p̄ emboliſmos fit equatio tpis apud eos: q̄ tertius ānus apō eos hz. xiij. lunationes. Itē q̄ dī q̄ hebdomade dicunt h̄ abbreuiate: nō valet: q̄ in hebraico dī: p̄cise: ⁊ sonat: ac si diceret q̄ illud tempus est determiatum ⁊ taxatū a deo: ita q̄ illa abbreuiatio nō sonat h̄ diminutionē: sed magis determinationē tpis ⁊ p̄finitionē. Item expositōes iudeoꝝ sup locū istum nunq̄ fecerūt mentionē de ānis lunaribus sed tm̄ de solaribus: ex quo pz q̄ sūt accipiendi anni solares: aliter nō habēmus argumētum ꝯ iudeos cū nullus eoꝝ modo p̄dicto accipiat. Item in toto veteri testamēto fit cputatio p̄ annos solares: ⁊ oēs sic cputant: sicut manifeste pz in genesi ⁊ alijs libris. Ex quo pz q̄ dēm bede ⁊ aphricāi ⁊ alioꝝ sequentiū suppōit falsū Sic igit patet p̄mum. s. qualiter hebdomades sūt accipiende. s. hebdomades annoꝝ solariū: annus aūt solaris cōtinet. cccl xv. dies: annus aūt lunaris nimoꝝ cc. xx. dierū vt dictū est. Secūdū q̄ ō ē p̄mittendū est q̄tum tempus continēt iste. lxx. hebdomades: ⁊ pz de facili q̄. cccc. lxxxx. ānos solares: q̄ quelibet hebdomada p̄tinet. vij. annos: si vo multiplicentur. lxx. p. vij. resultant. cccxc. His visis accedēdū ē ad exponendum lram: ⁊ circa hoc ponenda est ⁊ reprobāda quedam expositio que apud iudeos est cōior ⁊ celebrior ⁊ est expositio Ra. sa. Iste igitur Ra. sa. incipit computationem. lxx. hebdomadarū a destructione templi facta per nabucho. ⁊ dicit eas completas in destructione scōa templi p̄ Titum ⁊ Uespasianū: ita q̄ tempus medium inter ista duas destructiones fm ipsum nō continet nisi. cccxc. annos i quibus licet populus israel sustinuerit aliquas aduersitates: tamen cū hoc habuit aliquas prosperitates: quia redijt ò captiuitate babylonica ⁊ templum fuit reedificatū ⁊ ciuitas ⁊ sacerdotes: ⁊ principes in populo proprijs legibus vti permissi sunt. Sed post destructionē scōam per Titum et Uespasianum completis hebdomadibus predictis sunt in perfecta captiuitate in qua dimittit eos deus: vt dicit Rab. sa. vt per hoc desistant a peccatis ⁊ puniantur pro preteritis ⁊ mereantur q̄ visiones p̄phetarum de christo impleātur: ⁊ ista captiuitas durabit vsq̄ ad aduentum christi. Sic igitur adaptat lram. Uariat tamen lraz aliquo modo: accipiendo in aliquibus locis aliter q̄ habeat translatio nostra: vt videbitur exponēdo litteraz. Dicit igitur sic. Lxx. hebdomades. i. lxx. septene annoꝝ que continent tempus predēm Precise sunt. hec est littera hebraica: scōm eum. i. cum precisione diffinite a deo: ita q̄ nō sūt plures nec pauciores. Super populum tuum. s. isrl. Et super vrbem sanctaz tuam. s. hierusalem a prima destructione que facta est per nabuchodonosoꝝ vsq̄ ad secundā que futura est: ad hoc vt perfecte puniantur de malefactis suis: propter quod sequitur: Ut consūmetur preuaricatio. i. vt desistant a preuaricationib⁹ suis: ⁊ per hoc mereantur apud deum q̄ deleatur iniquitas eoꝝ. Et adducatur iustitia sempiterna. i. vt in sempiternuz iusti fiant: ⁊ tunc finaliter: Impleatur visio ⁊ prophetia. i. promissiones facte per prophetas de christo. Et vngat sanctū sanctoꝝ. vbi eni nos dicimus Sāctus: Ra. sa. dicit Sāctum: ⁊ in hebraico non est distinctio: quia eodem mō scribitur ⁊ pronunciatur in neutro ⁊ in masculino. Sic igitur exponit: Ungatur sanctum sanctoꝝ. i. templū quod reedificabitur per messiam: ⁊ arca testamenti ⁊ alia vasa sanctuarij. Scito ergo. Hic ponitur explicatio predicte visionis magis i pticulari: q̄ sic expōit Ra. sa. Scito ergo ⁊ aiaduerte: verba sunt angeli danielem excitantis ad attendenduz. De exitu sermonis. ita q̄ vbi dicimus: ab exitu: dicit: de exitu: vt per prepositionem coniunctam nō designetur termin⁹ a quo sit incipienda computatio: sed denotetur materia de q̄ angelus vult loqui: quia supra dixerat danieli: Ab initio p̄ cū tuaꝝ egressus est sermo: Ut sit sensus: Tu daniel scito ⁊ aiaduerte de exitu sermonis vt itez edificetur hierusalem. .i. intellige diligenter qualiter sermo egressus a deo de edificatione hierusalē sit intelligendus. Q̄z vsq̄ ad xp̄m ducem hebdomades. vij. i. vsq̄ ad cyrū q̄ dictus ē xp̄us: esa. xlv. Hec dic dns xp̄o meo cyro ⁊c. Ipse. n. fuit dux iudeoꝝ inq̄tū p̄cepto eius reducti fuerūt de captiuitate babylonica: et a destructione templi ⁊ ciuitatis facta p̄ nabuc. vsq̄ ad primū ānū cyri fuerūt. lxij. āni qui faciūt septē hebdomadas annoꝝ. i. xlix. annos: ⁊ adhuc vltra tres ānos: sz angelus non numerabat nisi hebdomades p̄fectas. Tres aūt ānos q̄ p̄nēt ad hebdomadā seq̄ntē dimisit: q̄ numerāt cū hebdomadibus seq̄ntibus. Et hebdomadib⁹. lxij. reuertet. ita q̄ vbi dicimus Hebdomades. lxij. i nōiatiuo: ipse ponit in ablatiuo: ⁊ hoc fit sine mutatione lre hebraice: q̄ oia nōia hebraica sunt indeclinabilia: ita q̄ nō ē variatio ibi per casus: sed tantū per plurale ⁊ singulare: ⁊ vbi dicim⁹: Et itez: ipse di

ponit: Et hebdomadibus. lxij. i. in tempore quod fuit a licē
tia data p cyrū reuertēdi vsq; ppe destructionē factam per
titū: Reuertet. s. populus de captiuitate. Et edificabit plate
a. i. ciuitas. Et muri in angustia tempor. qz in tpe illo toto
habuerūt aliqua pspera: vt pz in reditu captiuitatis z reedi
ficatione templi z psimilibus: z etiam aliqua aduersa. Et
post hebdomades. lxij. occidetur xps. i. agrippa rex: de quo
legitur actuū. xxvj. q fuit rex i iudea: z sic dī xps pp hoc q
reges inungebant: sic de saule dī. ij. Re. j. Quare nō timuisti
mittere manū in xpm dñi. Iste aūt agrippa vt dic Rab. sa.
occisus est circa illa tpa in qbus destructa ē ciuitas p Titum
z vespasianū. Et nō illi. sic. n. ē in hebraico: vbi dicim': Et
nō erit illi ppls qui eū negaturus ē. sic ergo exponit. Et non
illi. i. ipse agrippa nō erit: qz p mortē tollet de medio: Alij
aūt iudei moderni hoc addunt sic: Et nō ei. i. ñ agrippa nec
aliquis rex de ceto de gente iudeor: quousq; veniat christ'
pmissus in lege et pphetis. Et ciuitatē z sanctuariū dissipa
bit ppls cū duce. venturo hoc exponit sicut z nos de destru
ctione hierlm z templi facta p ducē ppli romani. Et finis ē'
vastitas. i. finis populi romāi: qz ille ppls z omnes aduersa
rij iudeor finaliter vastabunt p regem messiā. Et vsq; ad
finē belli statuta desolatio. ita q vbi dicimus: Post finez zē
ipse dic: vsq; ad finē zē. qō exponit sic ꝓtinuando ꝑdicī: q
licet oēs aduersarij iudeor vastent finaliter per messiaz: vt
dictū est: tñ Statuta. i. a deo diffinita desolatio ciuitat hie
rusalē z regni iudeor erit vsq; ad finē belli. s. gog z magog:
de quibus loquit ezech. xxxviij. Et deuincent p regē messiā
z tunc restituet ciuitas hierosolymitana z regnū iudeorum
vt dic iste Ra. sa. Cōfirmabit aūt pactū mltis hebdomada
vna zē. quia i vltima septena annor. fuerūt treuge inī pplz
romanū z iudeos: quas treugas vocat hic pactū. s. pacis: sz
iudei cito fregerūt treugas z rebellauerunt: z sic in medio il
lius hebdomadis. s. in quarto anno: venit exercitus roma
nus z dissipauit ciuitatē z templū z captiuauit populum: z
sic defecit hostia z sacrificiū iudeor: qz nō est eis licitum ta
lia facere extra hierlm: z hoc est quod dī: Et i dimidio heb
domadis. s. in vltima eius medietate. Deficiet hostia z sacri
ficiū in templo. i. in loco vbi fuerat templū. Et abominatō
desolationis. qz ibi fuit statua hadriāi impatoris posita in
loco vbi steterat archa. Et vsq; ad psūmationē z finem bel
li gog. s. z magog. Perseuerabit desolatio iudeor: qz deuic
tis gog z magog per messiam restituet regnū iudeor vt di
cit. Contra istā expositionē arguit pmo de numero annorū
qz a destructione hierlm p nabuc. vsq; ad destructionē ei'
p Titū z Uespasianū: nō posuit iste Ra. sa. nisi. cccxc. ānos
precise: qz fm oēs histoziographos sunt mlto plures: sz hāc
obiectionē omitto: qz in computatiōe annor. secutus sum
Ra. sa. tanq; rōnabilius dicentē super libz. hester: z in alīq
bus alīs locis. Item id quod exponit. Ut cōsūmet ꝑuarica
tio. i. vt desistant a ꝑuaricationibus z peccatis: patet eē fal
sum: eo q a tempore destructionis facte p romanos non de
stiterūt iudei a peccatis: imo sūt augures z piuratores z ml
tis alīs peccatis irretiti que maxie phibentur in lege moy
si. Item ꝺ id quod exponit. Et deleat iniqtas. i. mereant apō
deū p captiuitatē modernam: vt iniqtas eor deleat apō de
um. Quero ab eis que sit ista iniqtas delenda: qz ante capti
uitatē babylonis fuerūt iudei idolatre maxime z occisores
pphetar: vt pz ex quarto libro regū: z multis alīs peccatī
irretiti: z tamē p omnibus istis delendis nō sustinuerūt ca
ptiuitatem nisi. lxij. ānis fm Ra. sa. A tempore aūt Titi su
stinuerūt captiuitatem per. m. cc. ānos z amplius: z adhuc
nesciunt terminū captiuitatis: ergo oportet q illa iniquitas
sue p hanc captiuitatē deleri sit maior quasi incōpabilis: q
la que pcessit captiuitatē babylonicā. sed nō potest aliqua
assignari: nisi illa qua interfecerunt christū: que fuit maxia
iniqtas. A reditu. n. captiuitatis babylonice nō legūtur
iudei fuisse idolatre vel occisores prophetarū: z actores
psimiliū criminū: sic ante: ꝓpter quod nulla alia causa
hui' captiuitatis pōt assignari rōnabilis nisi occisio xpi
fm q predixit saluator: luce. xix. Uidens ihesus ciuitatē
sanctam hierlm zē. z sic nō est expectandus xps de futu
ro: vt dic iste expositor. Item ꝺ illud qō dicit: Et impleat
visio z prophetia. i. per meritū iudeorū in hac captiui
tate implebunt visiones z pphetie de xpo: quia aggei. ij
dī: Adhuc vnū modicū z mouebo celū z terraz zē. Se
quit: Et veniet desideratus cūctis gentib': z replebo do
mū istaz gloria. Scōz oēs expositores catholicos z he
breos iste desideratus cūctis gentibus intelligit christus
cū ergo dicat prophetа q post vnū modicuz debeat ve
nire: nō potest adhuc intelligi venturus de futuro: qa a
tempore aggei vsq; ad destructionē factā per romanos
fluxerūt. cccc. anni z plus fm cōem ꝓputationē. fm vo
ꝓputationē hebreor fluxerunt anni. cccexx. Et iteruz a
destructione facta per Titū vsq; nūc fluxerūt āni. M.
cclij. s. vsq; ad ānū dñi. M. cccxxvij. inclusiue in quo
hec postilla fuit vltimate correcta: tātū aūt tempus nō
pōt dici modicū. Item in eadez auctoritate dic prophа
in persona domini: Replebo domū istam gloria: z loq
tur pphеta de templo reedificato post captiuitatem ba
bylonicā: ergo stante isto tēplo venit desideratus cūctis
gentibus. i. xps. Item ꝺ id quod dic: Et vngat sanctum
sanctor. p hoc intelligens arcā testamenti z alia vasa sā
ctuarij que per messiā ꝺbent recuperari: qz dī Hiere. iij
Cū multiplicati fueritis z creueritis in terra: In diebus
illis ait dñs: Nō dicent vltra arca testamēti dñi: neqz
ascendet sup cor: neqz fiet vltra zē. ergo nō sunt p mes
siam recuperanda. Item q h xpm vocat cyrū: z postea
agrippaz cū subdit: Occidet xps. pz falsū ex mutatione
psone: qz per seriē textus pz q loquit de eodē xpo. Item
q dicit agaripam occisū circa tempora destructōis ciui
tatis per Titum z Uespasianū: videt esse manifeste fal
sū: qz nō habetur hoc in aliqua historia autentica: imo
iosephus libro de iudaico bello dicit eū confederatū fu
isse romanis tempore istius belli. Item q postea sb'dit
Usq; ad finē belli gog z magog statura est. i. diffinita ē
a deo desolatio ciuitatis hierlm: hoc pz falsum: qz ciui
tas hierosolymitana reedificata fuit postea p hadrianū
impatorem. Item qō sb'ditur: Confirmabit aūt pactuz
multis zē. quod exponit de treugis factis inter iudeos
z romanos circa tempus destructionis ciuitatis: videt
manifeste falsū: qz nec iosephus de hoc loquitur: nec in
libro antiquitatū: nec in libro de iudaico bello: vbi dili
genter describit omnia que fuerunt facta inter populū
iudaicū z romanū tempore illo. hoc etiā patet per hoc
quod dicitur in lra. Multis. quia si esset verum fuisset
factum cum oibus iudeis: z nō cum aliquibus tantum

Ex omnib' predictis patet expositio predicta falsa et
irrationabilis. Dis visis ponenda est expositio catholi
corū dicentiū istas hebdomades impletas in xpi passio
ne. Circa qō sciendū q est vna cōis expositio: quā sequū
tur cōiter expositores catholici: z ē expositio bede: sz il
lā ad psens omitto duplici de causa. Una ē q hec expo
sitio ponit multū expresse i glosa super danielē in loco
isto: z i scholastica historia: z ideo ibi potest recurrere q
vult eam ibi videre. Allia cā ē: quia illa expositio videt
mihi falsa: qz computat per annos lunares supponēdo
q hoc modo cōputant iudei: qō ē supza improbatuz vt
visū ē. Et ideo alit expono cōputando p annos solares
Ad cuius euidentiā sciendū q cōputatio annor. solari
um dupliciter pōt accipi. Uno modo fm iosephū: sz quē
a reditu captiuitatis babylonice vsq; ad principatum

mach. fluxerunt anni. cccxliij. vt hī in libro antiqtatis iudaice. Principatus vo machabeoꝝ durauit. cxxvij. annis: antiqtatis iudaice libro. xliij. c. vltio. Extūc herodes ascolonita: cuius tpe natus fuit xps: vt hī matth. ij. regnauit in iudea. xxviij. annis vsqꝫ ad natiuitatē xpi nec obstat q aliq historie dicūt xps natū. xxxj. āno regni herodis: quia ptāt ab āno q̄ fuit ei datū rēgnū p impatorem romanū: qō fuit p tres āos anteq̄ haberet illud antigono occiso: q̄ vltimus regnauit o mach. & ide fluxerūt. xxix. āni et pncipiuꝫ. xxx. vsqꝫ ad baptismuꝫ xpi. Luc. iij. Jesus erat incipiens. xxx. annoꝝ cē. & inde fluxerūt. vij. anni vsqꝫ ad. iij. anuū post passionē eius. Jsti vero anni simul iūcti faciunt ccccccv. ānos: a qbus si recidant. cxv. āni qui fluxerūt a reditu captiuitat babylōice accipiendo a pmo anno cyri q̄ extunc dedit populo licentiam redeūdi de babylōe vsqꝫ ad. xx. ānū exclusiue artaxersis: q̄ tunc misit neemiā ad reedificandū ciuitatē hierlm Neemie. ij. remanēt. ccccxc. āni qui faciunt. lxx. hebdomades annoꝝ solariū. Et sic numer⁹. lxx. hebdomadaꝝ incipit a. xx. anno inclusiue regni artaxersis: & termiatur i q̄rto anno post passionē xpi. Modo restat ostēdere: q̄ a pmo anno cyri vsqꝫ ad. xx. annū artaxersis fluxerūt. cxv. āni: qō ostendit p chronicas latinoꝝ fm quas cyrus regnauit. xxx. ānis: cābises filꝰ eⁱ viij. duo magi. vij. mēsibus q̄ p vno anno ꝓputant: q̄a sūt maior ps anni: Darius hystaspis. xxxvj. Xerses filꝰ eius. xx. Artabanus mēsibus. vij. qui ꝓputant p āno Artaxersis. xix. vsqꝫ ad missionem neemie. Anni vo isti simul iuncti sūt. cxv. His visis accedendū ē ad lrāz cum dī: b Lxx. hebdomades cē. vbi ponit hebdomada rū reuelatio cū dī: b Lxx. hebdomades. que ptnent ccccxc. annos: vt. s. dēz ē. i Abbre. sūt. i. sūt registrate i dei pscientia. k Sup pplm. s. iudaicū & sup vrbē tuā. s. hierlm. l Ut pſūmet puaricatio. i. terminetur iō sb̄dit: m Et finē accipiat peccatū. p xpi passione. n Et adducatur iusticia sempitna. p eius pdicationē. o Et impleat visio & pphetia. de xpo pdēa. p Et vngat sanctusscoꝝ. i. xps qui i humanitate vnctus ē oleo gratie p ꝓsortibus. q Scito ergo. hic ꝓnī ponit dēe reuelatōis expositio. Ad cuius intellectū ꝓsiderandū q̄ angelus diuidit. lxx. hebdomades in tres ptes. s. in. vij. & lxij. & vnā: qz in istis partib⁹ spālia opera facta sunt in pplo iuda. Nā in primis. vij. pplis cum labore magꝝ reedificauit hierlm: & eam tenuit ꝑ aduersarios: nam vna mānu faciebant opus & alia tenebant gladiū: neemie. iij. pp aduersarios insurgentes in edificatione: & p̄ in alijs lxij. pplis aliqn̄ habuit ꝓspera aliqn̄ aduersa: in vltima vero xps predicauit & passus fuit: & fides xpi multū fuit dilatata p predicationē apostoloꝝ post christi mortē vt pz in actib⁹ apostoloꝝ. Dixit igit angelus. Scito g̃ et aliaduerte. tu daniel qualiter hebdomades sūt intelligēde. Ab exitu sermōis vt iterꝝ edificet hierlm. s. a. xx. anno artaxersis tunc mittētis neemiā ad eⁱ reedificatōem Usqꝫ ad xpm ducē. i. vsqꝫ ad christi baptismū: in q̄ fuit declarat⁹ ouꝝ fidelīū p patris & spūssancti testimonium

animaduerte sermonē: & intellige visionē. Septuāginta hebdomades abbreuiate sūt sup̄ pplꝫ tuū: & sup vrbē scāz tuā: ut ꝓsumet̄ p̄uaricatio: et finem accipiat pcēm: & deleat iniqtas: et adducat iusticia sempitna: et impleatur visio & ꝓphetia: et vngatur sanctussanctorum

matth. iij. Hebdomades. vij. in quib⁹ pplus tuus cum labore magꝝ ciuitatē reedificabit & tenebit. Et hebdomades. lxij. in quib⁹ nunc aduersa nūc ꝓspera sustinebit. Et rursū edificabitur platea & muri cē. hoc dicit ad ostendendū q̄d futuruꝫ erat in. vij. hebdomadibus primis. Et p⁹ hebdomades. lxij. cū. vij. primis que faciunt hebdomades. lxix. Occidet xps. .s. in vltima hebdomada que incipit a baptismo christi: qa p⁹ baptismū p̄dicauit. trib⁹ ānis cū dimidio: & tūc passus fuit i medio illius hebdomade. Et nō erit pplus eius q̄ euz negaturus ē. qm̄ iudei negātes eū coram pilato extūc nō fuerūt pplus eⁱ. Et ciuitatē & scūarium. i. hierlm & templū. Dissipabit pplus cū duce venturo. i. exercitus romanus cū principe tito. Sciendū itaqꝫ q̄ hec dissipatio nō fuit impleta ifra dictas hebdomades. lxx. sed postea per. xxxix. annos fm istaꝫ expositionē: qz tamē fuit facta in penam mortis christi: vt hī: Luce. xix. iō h immediate pōitur post mortē christi: de q̄ āte imediate fit mētio. Et finis eius. s. ciuitatis hierlm. Vastitaſ. p exercitū romanoꝝ. Et post finē belli. s. romanoꝝ ꝫ iudeos. Statuta desolatio. i. desolatio ciuitatis vel iudeoꝝ a deo p̄finita. Confirmabit aūt. qz occasione mortis christi exierat termios. lxx. hebdomadaꝝ in penā dicte mortis: vt dēm ē: iō reuertit ad oñendum quid ampli⁹ debeat fieri in vltima hebdomada de qua incepat dicere: & nō ꝑfecerat dicēs: Confirmabit aūt pactum multis. i. legem euangelicam que dī pactum nouū: hiere. xxxj. Hebdomaſ vna. s. vltima in qua xps tribus annis & dimidio p̄dicauit legem euāgelicam: & eā cōfirmauit p miracula & mortē suam: & in tribuſ ānis residuis cum dimidio p p̄dicationem apostoloꝝ: vt ꝫ dictum ē. Et in dimidio hebdomadis ōficiet hostia & sacrificium. qz in medio illius hebdomadis passus ē christuſ vt visū ē: & tunc sacrificia legis cassa & mortua fuerūt. Et in tēplo erit abominatio desolatiōis. Jstud fuit diu p⁹. lxx. hebdomades qñ hadrianus imperator suam statuā fecit poni i loco vbi steterat arca oñi. Et qz posset queri q̄tū durabit captiuitas siue desolatio iudaici pplⁱ: respondet dicens: Et vsqꝫ ad ꝓſūmatōem. s. mundi: tunc. n. fm doctores catholicos ꝓuertētur iudei ad fidem xpi. Hunc aūt exponēdi modū secutus sum alias qñ pmo scripsi super danielē. Sed qa postea ꝓfidens de dei adiutorio aggressus sum scribere sup totam sacrā scripturaꝫ: & cū venissē ad libros esdre & hester visum mihi fuit: & adhuc videtur saluo meliori iudicio q̄ enumeratio annoꝝ que posita ē in expositione ista nō bene ꝓsōat sacre scripture: quia in magna pte sui pcedit fm chronicas latinoꝝ. s. a destructione ciuitatis hierlꝫ p nabucho. vsqꝫ ad. xx. annum artaxersis exclusiue: quod tempus fm chrōicas latinoꝝ fuit. clxxxv. annoꝝ. Scōm hanc ꝓputationem mardocheus fuisset. cclix. annoꝝ: qñ per assuerū fuit exaltatus: non ē aūt verisimile q̄ tātū vixerit: & dato q̄ vixisset: tamē facere nō potuisset illa que de eo scribuntur in libro hester. s. regere domum regine & regis palatiuꝫ & equitare per ciuitatem & similia. Qz aūt sequatur ad dictaꝫ enumerationē mardocheum tunc fuisse tante etatis: ostenditur quia ductus fuit in babylonem cum iechonia rege iuda vt habetur hester. ij. & tunc fuit ad minus. x. annoꝝ. Post iechoniam sedechias regnauit. xj. annis. iij. Re. xxiij. Deide secuta ē captiuitaſ. lxx. annoꝝ fm chronicaſ latinoꝝ. s. a destructione ciuitatis per nabuchodonosoꝛ vsqꝫ ad pmū annum cyri a quo vsqꝫ ad. xix. annū artaxersis inclusiue fuerūt āni. cxv. vt predēm ē: & remanent adhuc de eius rē xxj. āni: qz regnauit. xl. ānis. Xerses scōus mensibus duob⁹ Sogdianus mēsibus. vij. & ꝓputantur isti duo p vno anno Darius noth⁹. xix. Assuerus. xij. ante exaltationem mardochei: hester. iij. Si vero p̄dicti anni simul ꝓiungātur faciūt ānos. cclix. sic alias dixi in pncipio libri hester: iō pono aliū modū ꝓputandi. lxx. hebdomades predēas ꝓsonum magis scripture fm quem mardocheus. xij. āno regni assueri fuit

tm̃. xcij̃. annozum vt ostendi i p̃ncipio libi hester: ⁊ adhuc in seq̃ntibus oñdet. Modus etiã iste quẽ intẽdo ponere ꝑcedet ptim ſm sacrã scripturã: ptim ſm hebreoꝝ dicta: ppt qõ nõ poterit ab eis rõnabiliter impugnari: tamẽ i vno nõ intendo eos seq̃: in quo oñdam eos deficere manifeste. Primo igit videndu ẽ a quo incipit ꝓputatio lxx. hebdomadarum 2° vbi terminat: q̃ in his duob' iacet vis negocij: ꝫ ad expositõez lr̃e accedet. Quantuz ad p̃mũ dirigit nos v̄bũ angeli dicẽtis dãieli: Ab exitu sermõis vt iterum edificet hierl'm ⁊c. Et in hebreo hꝫ: Ab exitu sermonis ad reuertendũ ⁊ edificandũ hierusalẽ ⁊c. Ex quo videt q̃ a p̃rio verbo ex renelatione oñi p cedente de reditu ppli in hierl'm: ⁊ p ꝓñs reedificandi ibi tẽplũ ⁊ hitacula mistroꝝ ⁊ ppli ibidẽ habitantis: licet adhuc nõ eẽt data licentia reedificandi muros ciuitat̃ ⁊ fortalicia debeat hebdomadaꝝ ꝓputatio inchoari. Illud aũt verbuz habet hiere. xxix. vbi dr̃: Cũ ceperint ipleri i babylone. lxx. anni: visitrabo vos: ⁊ suscitabo sup vos verbũ meũ bonũ ⁊ reducam vos ad locũ istũ. Sed quo tpe fuit hoc dcm patet ex. c. xxvij̃. hiere. vbi dr̃ q̃ i anno. iij̃. sedechie regis mense v. hieremias reꝓhendit ananiã falsũ ꝓphetam. Iste. n. asserebat iechoniam: ⁊ qui cũ eo translati fuerãt in babylonez redire in hierl'm post duos ãnos: ⁊ iugũ regis babylõis confringi ⁊ ꝓñt. c. xxix. ponit epistola hieremie ad transmigratos in babylonẽ: vt nõ ꝓsiderent verbis falsoꝝ ꝓphetaꝝ: in qua scribitur hoc verbũ ex reuelatione oñi: Cũ inceperint impleri in babylõe. lxx. anni ⁊c. Et sic ꝑz q̃ hoc verbũ dixit dñs p hiere. anno. iij̃. sedechie circa fine: pp quod ꝓputatõ lxx. hebdomadaꝝ oz icipi ab ãno. v. sedechie iclusiue. Quã tũ ad 2m̃ dico q̃ termiatur in ãno passiõis domini inclusiue Nã incipiendo ab ãno. v. iclusiue regis sedechie habent. vj. anni itegri de regno eius: q̃. xj. ãno regni sui mense. iij̃. fuit capt' ⁊ captiuat'. iij̃. Re. xxv. pp quod ille. xj. annus ratiõe maioris ptis ꝓputandus ẽ in tpe destructõis ciuitat̃: ne vn' annus bis ꝓputet. A dcã vero destructiõe vsq̃ ad primum ãnũ cyri fluxerũt. lij̃. anni ſm hebreos. Cyrus vero trib' annis regnauit ſm eos post monarchiã acceptã: a quo tpe oz ꝫ fieri ꝓputatio. Illi vero q̃ dicũt eũ regnasse. xxx. ãnis incipiunt cõputare a p̃ncipio regni sui in pside tm̃. Principiũ vero ãni quarti quo regnauit cyr' cõputandũ ẽ in tpe cãbisis filij sui ne vnus annus bis ꝓputet. Cãbises vero. vj. ãnis regnauit vt dic̃ iosephus libro ãtiq̃tatis iudaice. xj. post quez ſm hebreos regnauit assuer' maritus hester: ⁊ in hoc supra secutus sũ eos in p̃ncipio libi hester: sed hoc q̃ dicunt eum regnasse. xiij̃. annis tm̃ videt mihi deficere mãifeste. Nam assuerus accepit hester vxorẽ anno. vij̃. regni sui: mẽse. x. vt hꝫ hester. ij̃. c. Cũ igit ſm ipsos darius filius assueri ⁊ hester regine post assuerũ regnauerit imediate: oportet ꝓñt eos dicere q̃ in p̃cipio regni sui fuit tm̃. v. vel. vj. annoꝝ: nam a despõsatione hester vsq̃ ad eius natiuitatẽ transijt octauus ãnus assueri: vel maior ps ipius ad minus. Nõ ẽ aũt verisi mile vt talis puer scriberet sic auctẽtice ⁊ seriose edificatõez tẽpli: sic exprimit ō ipso. j. esdre. vj. Sed ad hoc possz respõderi: q̃ hester mat sua q̃ iudea erat ⁊ mortuo assuero supui xerat: in fauorẽ iudeoꝝ fec̃ scribi illaz epistolã: ⁊ sigillari nomie filij sui existentis adhuc pueri: pp hoc hec responsio remouet ibi p l'ram seq̃ntem: vbi dr̃: q̃ de sumptibus regis si necesse fuerit ministrent sacrificia ⁊ offerant oblationes deo celi: orẽtq̃z p vita regis ⁊ filioꝝ eius. Ex quo ꝑz q̃ erat rãte etatis q̃ filios habebat: ⁊ ideo dico cũ aliis historiographis q̃ assuerus regnauit. xl. annis: ⁊ sic darius filius eius qñ cepit regnare post p̃em immediate fuit. xxxij̃. annoꝝ vel circit ſm predicta. Anno vero secũdo darij resumptuz fuit opus tẽpli scdi: ⁊ cõsũmatũ. vj. ãno regni eius: mense. xij̃. j. esdre. vj. Sciendũ tamẽ q̃ idem annus fuit qua dragelimus assueri ⁊ primus darij: nam ei successit imediate: ⁊ sic oportz de numero ãnoꝝ ipoꝝ vnum subtrahere: alit vnus bis ꝓputaret: ⁊ sic assuerus ⁊ darius regnauerunt. xlv ãnis vsq̃ ad scdi tẽpli ꝓsũmatiõez ⁊ inde vsq̃ ad eius destructiõem p romanos fluxerunt ãni. ccccxx. ſm Ra. ſa. ⁊ alios hebreos: quibus si iungãt ãni p̃dci ab anno. v. sedechie inclusiue sunt simul anni ccccxxxij̃. a quibus si rescindant. xlij̃. ãni qui post ãnũ passiõis christi fluxerunt vsq̃ ad destructionẽ tẽpli scdi ſm omnes historiographos remanent anni. cccxc. qui faciunt. lxx. hebdomades ãnoꝝ precise. Et sic ꝑz 2m̃. ſ. termiatio. lxx. hebdomadaꝝ in anno passiõis christi in clusiue. Ex p̃dictis ꝑz quod supra dcm est de etate mardochei: nam si accipiant ãni ꝫ enumerati ab anno. v. sedechie vsq̃ ad. xij̃. assueri sunt simul anni. lxxix. quib' si adiungantur. iij̃. primi regni sedechie: ⁊ x. quos ad minus habuit tempore translationis sue iuenient. xcij̃. sicut supra dicebatur. His dictis accedendũ ẽ ad expositionem lr̃e: que diuiditur in duas partes: in prima ponitur reuelatio. in secũda vero reuelatiõis expositio: ibi Scito ergo. Prima pars exponatur sicut in expositiõe hebdomadarum precedenti immediate: nam in hoc cõueniunt hec ⁊ illa. q Scito ergo. Hic conseq̃nter ponitur reuelationis expositio: ⁊ diuiditur i duas partes q̃z primo ponunt. lxx. hebdomades generaliter: 2° exponitur aliquid pertinens ad vltimaz specialiter: ibi Confirmabit autem. Circa primum dicit angelus danieli: q Scito ergo ⁊ animaduerte. qualiter hebdomades sint incipiende ⁊ intelligende. r Ab exitu sermonis: vt iterum ⁊c. i. a. v. anno sedechie inchoande sũt: vt oñ sum est supra. s Usq̃. i. t Ad christum ducem. protendende sunt. v hebdomades. vij̃. ⁊ hebdomades. lxij̃. vsq̃ ad vltimam hebdomadam in qua christ' dux populi christiani baptizandus est: ⁊ legem euangelicam predicaturus: ⁊ pro salute humani generis moriturus: ⁊ in celum ascensurus. Distinguit autem. vij̃. hebdomades ⁊ vltimam ab aliis propter specialia opera facta in ipsis. Nam in vltima facta est generis humani reparatio vt dictum ẽ. In. vij̃. vero tẽpli primi destructio vsq̃ ad primum annũ cyri qui dedit licentiam reedificandi. A destructione enim templi vsq̃ ad primum annũ cyri qui dedit hanc licentiam fluxerunt ãni. lij̃. vt dictum est supra: qui faciunt septẽ hebdomades annoꝝ ⁊ cum hoc tres annos: qui cõputantur cũ tempore. lxij̃. hebdomadarum: eo q̃ nõ faciunt per se hebdomadam ⁊ eadem ratione. vj. anni de tempore sedechie precedentes templi destructionem. x Et rursum edificabitur platea. ſ. templi: y Et muri. ciuitatis hierusalem in tempore. lxij̃. hebdomadarum per ꝯzobabel ⁊ neemiã ⁊ alios patres: z In angustia temporum. quia per gentes circunstantes fuerunt multum impediti ⁊ afflicti ⁊ etiam postea: vt patet in esdra ⁊ neemia ⁊ libris machabeoꝝ. a Et post hebdomades. lxij̃. ⁊. vij̃. alias precedentes supple. b Occidetur christus. in vltima hebdomada vt predictũ ẽ. c Et nõ erit ppls ei' q̃ eum negaturus ẽ. i. iudei coram pilato ipm negaturi dicẽtes

Scitõ ergo ⁊ aiaduerte ãb exitu sermõis: vt iteꝝ edificet hierl'z ũsq̃z ad xp̃z ducẽ bẽdõadeſ septẽ: ⁊ hebdomades sexagitadue erũt: et rursũ edificabitur platea et muri i agustiã tpz. ⁊ p' bẽb dõades sexagitaduas õcci

nō habemus regē nisi cesarē: Joh. xix. nō erunt amplꝰ eius ppls: sed xpiani i ipso regenerandi ⁊ ab eo denominandi. o Et ciui. ⁊ scūariū. i. tēplū ꝛᵐ. e Dissipabit ppls. i. exercitus romanus: f Cū duce vēturo. .i. cū tito venturo ꝫ hier'm. Jstud nō fuit factū ifra tps lxx. hebdomadarū: sed postea per xl. ānos: vt p̄dcm ē: sz q2 hoc factuz fuit i penā mortis xpi: ió ꝫ ponitur imediate pᵓ q̄ locutꝰ fuerat de xpi occisione. g Et finis eius. s. ciuitatis hierusalem

detur xps: ⁊ nō erit eius populus: q eū negaturus est. Et ciuitatem ⁊ scūariū dissipabit ppls cum duce vēturo: et finis eius vastitas: et pᵓ finez belli statuta desolatio. Confirmabit aūt pactū mlt

h Uastitas. q̄a fuit vastata p romanos. i Et post finē belli. romāorū ꝫ iudeos k Statuta ꝺolatio. i. desolatio ciuitatis ⁊ templi que ꝓbusserūt romani: ⁊ iudaici poplī quē ptim occiderūt ⁊ ptim captiuauerūt: sic statutū erat ⁊ ordinatū a deo in penam mortis xpi. Sciendū autez q lra hebraica sic hz. Et vsq ad finē belli statuta ꝺolatio ⁊ multū mutat snia. Ex hoc. n. dicūt hebrei q desolatō ⁊ captiuitas i qua sūt: duratura est vsq ad finem belli gog ⁊ magog: quos messias venturus debellabit: ⁊ tūc regnabunt in iudea tpaliꝫ. Et fm hoc possent iudei dicere q lra nostra sit falsa ⁊ expositio ipsi' similiter. Ad quod excludendū sciendū q in hebreo sūt due dictiōes quaꝝ vna significat idē qꝺ adhuc: alia idē qꝺ vsq: que eisdem lris scribunt. s. ayn ⁊ deleth: ⁊ distinguūtur iste due dictiones solū p punctationē: que de facili mutari pōt manētibus lris. Hec aūt dictio: adhuc aliqñ accipitur in scriptura. p post: sicut ione. iij. Adhuc. xl. dies et nineue subuertet. i. post. xl. dies sꝺuertet. Et fm hūc sensū prio fuit facta punctatio dictionis hebraice in hᵒ loco ⁊ sonat od: ⁊ sic trāstulit trāslator noster. Sz postea mutata ē punctatio p iudeos ad signādū vsq: ⁊ sic sonat ad: ⁊ ꝓsimilit fecerunt in pluribus alijs locis veteris testamēti: put in p̄cedentibus libris declarauī. Accepe'rūt aūt occasionē hᵒ faciēdi ex. lxx. interpr̄ibᵒ: q̄ vbi iuenerūt aliq̄d de mysterio trinitatis ⁊ incarnatōis: tacuerūt vel aliter transtulerūt fm q̄ dic hiero. in plogo super pētateuchū. Et idē ego oñdi i pluribus locis veris testamēti: spāliter esa. c. ix. p eo. n. q̄ ibi habetur de christo: Et vocabit nomē eius admirabilis: ꝓsiliari': deus fortis pater futuri seculi: ꝓnceps pacis. transtulerūt: Et vocabit nomē eius magni ꝓsiliꝰ angelus. k Cōfirmabit. Hic reuertit angelus ad loq̄ndū de vltima hebdomada de qua incepat dicere q̄tum ad mortē xpi: ⁊ ñ pfecerat interponēs penam huius mortis: vt dcm ē. dic igitur: k Cōfirmabit aūt pactū multis. i. legem euāgelicaz: q̄ dr pactū ⁊ fedus nouū: hiere. xxxj. l Hebdomas vna. Nam i vltima hebdomada xps predicando: mirabilia faciēdo: moriendo: resurgēdo: ascendēdo in celū: ⁊ mittēdo spiritū sanctū: legem euangelicam ꝓfirmauit: ⁊ āno sue passiōis p predicatiōem apl̄oꝝ notabiliter ꝺilatauit: vt pz actuū. q̄. ⁊. iiij. m Et i dimidio hebdo. i. i vltima eius medietate in qua passus est xps n Deficiet hostia ⁊ sacrificiū. q2 sacrificia veteris legis cessauerūt p passionē xpi nō habentia vltra vim obligandi o Et erit in tēplo abominatio desolatiōis. hoc refert ad tempus sequēs. lxx. hebdomades: in quo hadrianus impator fecit pōi statuam suam in loco templi vbi stetetat arca: que statua apud hebreos vocatur abominatō sic ⁊ quodlibet aliud idolū: ⁊ erat desolatiōis iudaice si

gnū manifestū. p Et vsq ad ꝓsūmationē ⁊ finē. s. seculi q Perseuerabit desolatio. Prope. n. finē mūdi ꝺtecta falsitate antixpi q beliaz ⁊ enoch iudei ad xpm ꝓuertentur: ⁊ multi eorum constanter sustinebūt martyriū prout dicunt cōiter doctores nostri.

tis hebdomas vna: ⁊ in dimidio hebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrificiū: et erit in templo abominatio desolationis: et vsq ad cōsūmationem ⁊ finem perseuerabit desolatio.

Jn. c. ix. vbi dr in postilla: His visis accedenduz ē ad litteram exponēdam. Additio

In hac reuelatiōe danieli p angelū facta: q̄ inter cetera prophetica de primo aduentu xpi tractantia efficaciꝰ videt ad cōfutādam hebreoꝝ pfidiam asserētium nō dum impletū eē tempus huius aduētus: vltra illa q̄ i postilla ponūtur: tria vident addēda. Primū: cuius auctoritatis sit hec expositio Ra. sa. inter hebreos: vt videat si sufficit illam tm impugnare: ⁊ ex ea ꝫ eos arguere: vel oporteat inqrere de alijs expositionibus eoꝝ i hoc loco. Scom qualiter pter rōnes postillatoris quibus reprobari videt pdca expositio sūt alie valide: quibus rōnabiliter possz euacuari. Tertiū quo ex ipsa expositione Ra. sa. licz falsa: tm cū quibusdā veris ⁊ ab eis receptis: veritas nostra. s. q̄ aduentus xpi iaz longe trāsiuit in pteritum: posset ꝛcludi ꝫ eos. Circa primū sciēdum q̄ hec reuelatio pluribus ⁊ varijs modis expōitur ab hebreis: nō tm expedit singulorum opiniones seu erroneas enarrare expositiones. Nam fm phm. j. ethi. oēs quidem p scrutari opiniones inane fortasse ē: sufficiēs aūt maxime q̄ sufficieten' appareāt vel estimētur habere aliquam rōnem Constat aūt q̄ hec expositio Ra. sa. ē seu dz eē tante auctoritatis apud hebreos q̄ nō possunt ab ea deuiare iuxta fūdamētum pharisaice doctrine: fm quam illa que in thalmud determiata habētur seu diffinita circa sacre doctrine expositionē: nō licet eis qualitercūq̄z ab eisdem recedere: sz tenenda sūt tanq̄ in textu sacre scripture ꝓtēta: put ra. mo. large tradit in p̄ncipio sui deutero. ⁊ in pluribus alijs locis habetur. Cuius rō ē: q2 auctoritas thalmudica in huiusmodi determiationibus apud eos ē i eodem gradu sicut auctoritas vlis ecclesie apud nos: sed ꝓstat q̄ Ra. sa. nō fuit primus inuētor huius expositōis: de qua ꝫ agitur: sz exp̄sse hec expositio ponit i. thalmudica doctrina spāliter in duobus locis p̄mo in libro q̄ ititulat de ordine mundi: quod hebraice dr cederholā. Siliter ⁊ in libro q̄ dr abodaçara. j. c. Jn quibus locis ꝓcorditer hr: q. lxx. hebdomade danieł incipiūt a destructiōe primi tēpli: ⁊ terminant i destructione scōi. Quas auctoritates seqtur Ra. sa. i hoc passu tanq̄ iuiolabiliter tenēdas apud hebreos rōne p̄dicta. Ex quibus sequit q̄ licet multi hebreoꝝ attēdentes q̄ p̄dca expositio p suos magistros determinata nō solū nō poterat rōnabiliter teneri seu sustineri: sz ex eadem cū alijs quibusdam veris ꝓcludebatur xpm iā venisse vt infra patebit: inuenerūt qualdam varias ⁊ cōfusas expositiōes: vt saltē p vias obliquas ⁊ tortuosas veritatē luce clariorē subterfugerēt: put de eis vaticinat ezech. el. xiij. c. Sicut vulpes i deserto sunt prophete tui isrł. exclusa tm hac expositiōe thalmudica quā sequit Ra. sa. nō est facēda alia mētio de alijs expositiōibᵒ eoꝝ multipliciter ficte Oporet. n. illos adherere p̄dicte expositioni ac si eēt in lra ꝓtēta. Circa ꝛᵐ pret illa que postillatoꝛ pōit ꝫ predictaz expositionē thalmudicā seu Ra. sa. q̄ sūt satis valida: adhuc pōt vlterius ꝫ illam fortiter obij̄ci. Et prio pōt sumi ꝫ eo validissimū argumētum de numero annoꝝ inter vtranq̄ destructionē ꝓtērorꝝ. Nā licet ꝓputatio hebreoꝝ in huiusmodi hist'oꝝ sit i multis que nobis sunt incerta tenēda sc

sequẽda: preserti ꝫ eos ꝫ quos ꝑ sua propria testimonia rõ nabiliter posset procedi: vbi tamẽ euidẽter deficiunt: vl sibi ipis ꝺicunt i cõputatione nullo modo sũt eoꝝ ꝺca admittẽda: sed ꝫ illos de talibꝫ fortiter dimicandũ. Cõstat aũt q ꝑ positio manifeste deficiunt. Plures etiam anni fm eos fluxerũt inter vtrãq; destructõem q̃. lxx. hebdomade q̃ faciũt cccxc. annos: qõ sic pz: Nam ipsi diuidũt has. lxx. hebdõadas in duas pres ꝓncipales. s. in. x. hebdomadas que faciũt lxx. ãnos qui fluxerũt fm eos a ꝺstructiõe templi ꝑ nabuc. vsq; ad ꝓsũmationẽ edificatiõis templi scõi: quibꝫ adaptãt illud hiere. xxix. c. Cũ impleti fuerint in babylõe. lxx. ãni: visitabo vos ꝛc. Et in. lx. hebdomadas: que faciũt. cccxx. annos: quibꝫ ꝺicũt duraſſe templũ 2m: vt pz in libro abodaça ra ꝓallegato. c. i. vbi hĩ q regnũ ꝑsaꝝ tempore tẽpli secũdi durauit. xxxiij. ãnis. cõsequnter regnũ grecoꝝ tpe predcĩ tẽpli. clxx. consequnter regnũ machabeoꝝ. ciũ. consequenter regnũ herodis seu herodianoꝝ. ciũ. annis: Hec oia sunt in textu libri ꝓallegati: vbi Ra. ſa. glosa hz. cccxx. ãnos durationis tẽpli scõi qui si cũ. lxx. ãnis qui fluxerũt a ꝺstructõe tẽpli primi vsq; ad ꝓsũmationẽ scõi iungant: habes. s. lxx. hebdomadas danieł. Hec Ra. ſa. Sz prima ps istius cõputatõis ꝓtinet falsũ ẽt fm eos. Põt. n. ex auctoritatibus suis ꝺduci q a ꝺstructione primi tẽpli vsq; ad eius ꝓsũmataz edi ĩcationẽ. lxxviij. ãni fluxerunt: quod sic pz: Nã nabuc. regnauit. xlv. ãnis: vt in libro magnila. c. j. ex vbis sacre scripture probat. Jn ãno aũt. xix. nabuc. ꝺstructũ ẽ templũ in mẽse. v. vt hĩ: hiere. lij. q in. iiij. regũ. Ex quo sequitur q nabuc. regnauit a ꝺstructione tẽpli. xxvij. ãnis: quoꝝ primus licet impfectus ꝓputatur pro anno: vt sepe habetur in scripturis: q etiã in thalmud freq̃nter legitur q vna ꝺies cõputatur ꝑ anno. Cõseq̃nter euilmeradach regnauit. xxiij. annis ꝑut ipsi ꝑfitent haberi ex traditiõibus antiquis libro ꝑ allegato. Balthasar vero regnauit. iij. ãnis: vt hĩ ex textu. Darius vero ꝑmus regnauit. ij. ãnis: quod simliter habet ex textu. Cõseq̃nter cyrus fm hebreos licet minus vere: vt patebit cũ de vera expositione agetur: regnauit. iij. ãnis. Assuerus qui ꝺr arphaxat regnauit. xiij. ãnis: quoꝝ. xij. habẽtur ex textu hester. iij. c. q duo habent ex traditione fm eos licet fm latinos. xl. regnauit. Darius vero vsq; ad ꝓsũmationẽ templi: vt hĩ ex textu. vj. ãnis. Ex quibꝫ sequit q a ꝺstructione tẽpli primi vsq; ad ꝓsũmationẽ scõi etiã fm ꝓputũ ipoꝝ fluxerũt anni. lxxviij. licet fm alios multo plures. Et sic pz q prima ps huius ꝓputatõis ẽ falsa etiã fm eos: ꝺcit. n. p vnã hebdomadã q vnũ annũ. Simili in scõa pte ꝓputatõis p amplius ꝺficiunt: subtrahẽdo plures ãnos vt patebit in lra in hoc. c. cũ de vera expositione haꝝ hebdõadaꝝ ageł: vnde manifestũ ẽ q hec expositio ꝑsuppõit falsũ etiam fm eoꝝ ꝓputationẽ. Preterea vt lra sonat euidenter in his. lxx. hebdomadibus danieli reuelatis: implenda erãt illa que in lra ꝓtinẽtur. s. ꝓsũmatio preuaricatiõis: q ꝺletio iquitatis: q adductio iustitie sempiterne: q huiusmodi: qõ ꝛpresse lra testatur ꝺcẽs. lxx. hebdomade abbreuiate sunt eu ꝺffinite vt ꝓsũmatur ꝑuaricatio: q finem accipiat pcẽz: t ꝺleatur iniq̃tas ꝛc. Nõ. n. ꝺixit angelus q post. lxx. hebdomadas hoc erat implendũ: sed in seq̃ntibꝫ ꝺixit post hebdomadas. lxij. occidet xps ꝛc. lxx. hebdomade scisse sunt vt alia fiant: hoc ẽ ꝺurante tpe. lxx. hebdomadaꝝ: vt pz mãifste sane pdca verba intelligenti. Sed fm predcam expositionẽ manifestũ ẽ q nihil illoꝝ que in prima ꝓpositiõe ãgeta ꝓtinẽtur: fuit impletũ fm eos: ꝺurante tpe. lxx. hebdõadaꝝ: sed totũ illud remanet apud eos futuꝝ: ita q nõ impletur vsq; ad aduentũ messie inaniter expectati ab eis: qõ ẽ manifeste ꝫ sensũ lre: vt ꝺcm ẽ. Si aũt ꝺicatur q illa q ꝓtinẽtur in prima ꝓpositione angelica: licet nõ fuerint impleta ꝺrãte tempore hebdomadaꝝ quo ad pfectam assecutiõez erũt tamẽ impleta ꝑ modũ meriti: hoc ẽ ꝺurante tẽpore hebdomadaꝝ: populus ille meruit vt ꝓsũmaret preuaricatio ꝛc. in aduentu sui messie futuri. Hoc nõ valet: tũ q nõ ẽ ꝓsonum lre que simpliciter ꝺicit vt ꝓsũmatur preuaricatio q adducat iustitia sempiterna: q ceła huiꝰ mõi Nõ. n. ꝺicit vt mereant talia habere: sz vt habeãt. Magna. n. ꝺfferẽtia ẽ inter mereri aliquid q habere illõ: nã multi merent vitam etnã qui tamẽ nõ habent eam: tuz q etiã Ra. ſa. pfitetur q ppls ille nõ meruit predca ira temꝑ hebdomadaꝝ: sed finitis hebdomadibus tẽpore huiꝰ ꝺiuturne q intermiabilis captiuitatis illa habebat mereri: vt pz ex ꝺcis suis que in postilla ꝓtinentur. Ex q̃ sequit q infra tempꝰ hebdomadaꝝ nihil fuit impletũ fm eos de cõtentis in prima ꝓpositione angelica: nec ꝑ modũ meriti nec assecutionis: vnde lra fm predictã expositionẽ remanet simpliciter falsa. Preterea: captiuitas babylonica tollerabilioꝛ q melioꝛ fuit hebreis incõpabiliter magis q̃ captiuitas hodierna. Qꝺ pz ex tribꝰ. Primo rõne durationis. Illa. n. duravit p. lxx. annos: ista vero durauit vltra. M. q. cccc. annos: q adhuc i suo vigore ꝓsistit. 2o respectu ꝺiuine ꝓuidentie: Jn illa. n. fuerũt a deo prouisi ꝺ dono ꝓphete q miraculoꝝ: Erant. n. inter eos q̃plurimi prophete dñi: vt hieremias: ezechiel çacharias: q daniel: Jn ista vero nullus legitur fuisse ꝓpheta. Similiter q in illa ꝺ fecit ꝑ eis multa miracula vt pz ꝺ liberatione danielis q trium puerorꝝ: q ꝺ mardocheo q huiusmodi. Jn ista vero sicut nec fuerunt prophete: ita nec miracula ꝺiuina ꝑ eis legunt facta. vnꝺ q ipsi ꝺ seipsis q statu hodierne captiuitatis in quo neutrũ pdcoꝝ habuerunt: intelligunt illud ꝓphete: psal. lxxiij. Signa nostra nõ vidimus: q iam nõ ẽ ꝓpheta ꝛc. ꝫ respectu ꝺignitatũ seu honoꝝ secularium: Jn illa. n. ꝺdam eoꝝ habuerunt honores regios q multas ꝺignitates: vt legitur de ioachin hiere. vltimo: cuiꝰ thronus fuit sublimatus ab euilmaradach super thronos alioꝝ regũ ꝑ totam vitã suã. Simili daniel fuit sublimatus habens ptãtem super prouintiã babylonicã. Similiter q socij eius: vt habet danielis. ij. Mardocheus etiã fuit ꝓstitutꝰ quasi scõus regi assuero: Hester vltimo. çoroba bel habuit ꝺignitatẽ comitatus: vt pz aggei. ij. q sic de ꝺ busdam alijs. Jn ista vero captiuitate oẽs sunt in vilissimo statu sine honoribus seu ꝺignitatibus huiusmodi vbicunq; sũt vt ẽ notũ. Ex quibus sequit q daniel ꝺ vehemẽter anxiebatur q volebat de pria leuiori q breuiori captiuitate ꝺicit i hoc. c. in sua oratione. Populus tuus ẽ in opprobriũ oĩbus ꝺ in circuitu nostro sũt. Simili: Aperi oculos tuos q vide tribulationẽ nostram ꝛc. Incõpabiliter amplius voluisset de captiuitate hodierna si eam cognouisset ꝓpl̃o dei futurã. Cõstat aũt q fm pdcam expositionẽ angelus nũciauit danieli i hac reuelatione captiuitatẽ hodiernã: que acerbissima q lõgissima ẽ incompabiliter super primã: q ꝑ ꝓs angelus non ꝓnosticabat ei grata seu cõsolatoria: sed potiꝰ molesta q sume afflictiua: cuius oppositũ pz in lra: nam angelus gabriel apparuit ei quasi bonus nuncius q i hora accepta. s. tempore sacrificij vespertini: q i verbis suis ãnũes q preces sue erãt exaudite. Dicebat. n. ab exordio ꝓcz tuaꝝ egressus ẽ sermo. Simili vocat cũ virũ ꝺsideriorum. q. ꝺ. q indicaret ei suoꝝ ꝺsideriorꝝ impletionẽ: cuius oppositũ totaliter ẽ fm predictam expositionẽ: nã ꝺãieli nõ expedito de pria captiuitate: ꝓnosticabat crudelissimã scõam. Silij volẽti q se affligenti ꝺ longitudie prime captiuitatis. lxx. annoꝝ: q sup hoc petẽti liberatiõis acceleratiõez ꝺicẽdo: Placare ꝺñe: accelera q fac: angelꝰ ꝓnũciabat captiuitatẽ futurã: cuiꝰ terminũ ei minime ꝓpalabat: ꝺ q semp amplꝰ q fortius ꝺebuisset ãxiari. vñ si hec bñ aspiciant manifestũ ẽ q tota ꝛsolatio danielis

ꝓtinebaꝫ durante tpe hebdomadaꝝ: qꝺ totaliter euacuat ꝑdcam expositionez: vt ꝑz intelligẽti. Preterea: in hac expositione exponit illud Vsqꝫ ad xp̃z ducẽ. de cyro qꝺ ꝑz eẽ falsũ ex tribus. Prio qꝛ nõ est verꝝ qꝛ a destructiõe ꝑma vsqꝫ ad cyrũ fluxerũt. vij. hebdomade tm̃: cũ etiaꝫ ꝑm ꝓputũ suũ ab eadem prĩa destructione vsqꝫ ad balthasar exclusiue fluxerũt. xlix. ãni: qui faciunt hebdoadas. vij. integras. nam vt dcm ẽ. ꝛ. i ꝑma obiectione nabuc. regnauit ꝑ ꝺstructionẽ tẽpli. xxvij. ãnis: ꝛ ꝓñ euilmeradach filius eius regnauit. xxiij. ãnis qꝺ faciũt. l. annos. Et sic ꝑz qꝛ. vij. hebdoade ꝛ plusꝫ ãn' trãsierẽt añqꝫ cepisset balthasar regnare: quibus si addant. v. ãni quibus successiue regnauerũt balthasar ꝛ darius prim': sic supra dcm ẽ sequit qꝛ. vij. hebdomade supradicte: ꝛ plus vj. ãni transierũt ante regnũ cyri: vnde ꝑz eẽ falsuz cyrũ fuisse xp̃z ducẽ de quo angelus loquebatur: nec valz dicere: qꝛ qz hebdomada octaua ẽ imꝑfecta: ꝛõ nõ cõputaꝫ cũ. vij. ꝑdcis: sed reseruaꝫ ꝓputanda cũ. lxij. sequentibus tũ qz sex sũt maioꝛ ꝑs ꝛ notabil' hebdomade qꝝ vnũ potius debuisset ꝓputari cũ. vij. ꝑmis: qꝝ cũ. lxij. seqntibus cũ quibus vnus ãnus tm̃ illius hebdomade includebaꝫ tũ qz in hac reuelatiõe angelica descendit vsqꝫ ad dimidiũ hebdomade ꝓputandũ: vt ꝑz in hoc. c. circa vltimã hebdomadã: ꝛ sic sex ãni non erãt dimittẽdi qui faciũt plusꝫ dimidiũ hebdomade: tũ quia in. v. ãnis bus octaue hebdomade regnauerũt duo magni monarche. s. balthasar ꝛ darius: quoꝝ qlibet accedit magis ad ꝺminuz vij. hebdomadaꝝ qꝝ cyrus. vnde de quolibet eoꝝ debuisset potius intelligi qꝝ de cyro qui lõgius ꝺistat: ꝛ qꝛ nusqꝝ in sacra scriptura legitur qꝝ aliqs ꝺicat messias seu vnctus simplicit nisi vnctus fuerit coꝛpaliter sacro oleo qꝺ sacerdotes ꝛ reges vngebant: vel spũali. s. oleo gr̃e ꝓphetalis: de quo i psalmo: Unxit te ꝺe' ꝺe' tu' oleo r̃c. Silit aũt ꝛ ibi: Noli tangere xp̃os meos. qꝺ ꝑm expositores i telligitur de abraã ꝛ aliꝫ patriarchis qui fuerũt ꝓphete. Neutro istoꝝ modoꝝ ꝑ̃t attribui vnctio cyro vt messias ꝺici posset: nam nõ fuit ꝓpheta: vt ẽ mãifestum nec ẽt sacro oleo vnct': vt ꝑz ex hoc: nã oleũ vnctiõis sacrũ nunqꝝ fuit in tẽplo scõ: vt hz in libro qui ꝺ canbdrin ꝛ in aliꝫ locis. Si aũt obꝯciatur de hoc qꝺ ꝺ esaie. xlv. Hec ꝺic ꝺns messie seu xp̃o suo cyro. nõ valz: nã ꝑm magistrũ hist oriaꝝ vt Ra. sa. testatur: messias non accipit i ꝑdca auctoꝛitate esa. nisi ꝓ vero messia qui ab eis expectatur: ꝛ nõ ꝓ cyro: idem Ra. sa. abenbagra. ꝫ qꝛ posito ꝛ nõ ꝓcesso qꝝ messias posset ꝺici cyrus in sacra scriptura: cũ tamẽ sibi adiungit hec dictio magnid ꝓput ẽ in hebraica lr̃a: nullo modo põt intelligi ꝺ cyro: nec ꝺ aliquo alio messia seu vncto: nisi de rege messia tm̃: ꝺ qꝺ oẽs ꝓncipaliter ꝓphete loquunt. Cuius rõ ẽ: nam ꝓpr' ꝛ verus sensus huius dictois magnid ẽ ꝓnceps seu ꝓncipalis: vt ꝑz ꝓuerbioꝝ. viij. c. Audite qꝛ principalia loquoꝛ. vbi. n. nos habemus principalia: in hebreo habet magdin qꝺ ẽ plurale istius singularis magnid: ꝛ sic de multis aliꝫ. Nullus. n. sane mẽtis posset ꝺicere: nec ipi met hebrei in tantã prũpũt insaniam qꝝ assererẽt vt i sacris scripturis messias ꝓncipalis ꝺicatur: nisi ille qꝺ inter ceteos xp̃os principatũ tenet: vel tenebit ꝑm eos: in cui' ẽt signũ esa. lv. c. vbi de vero xp̃o ad lr̃am agit: etiã ꝑm hebreos ibidẽ legit: Ecce testẽ ꝓplis ꝺedi eũ magnid ꝛ ꝓceptoꝛẽ gentibus. Ecce qualit cõcoꝛdat esaias cũ angelo reuelante danieli: noiando verũ xp̃m seu messiã magnid .i. principem seu ꝓncipalẽ. Et sic ꝑz qꝝ expositio Ra. sa. asserẽs qꝝ xp̃s i hoc loco accipiatur ꝓ cyro: ẽ oio falsa. Et notandũ qꝝ Ra. abenbagra: qꝺ magne auctoꝛitatis reputaꝫ inter eos i expositione lr̃ali: ꝛ etiã aliꝫ moderni at tẽdẽtes qꝝ cyrus i scripturis nõ possit ꝺici xp̃s seu messias: cupiẽtes tamẽ qꝝ hec auctoꝛitas nullo modo applicaret xp̃o nostro: iccirco ꝑdcus Ra. abenbagra attribuit ꝑdictum verbũ. s. vsqꝫ ad xp̃m neemie: aliꝫ vero ꝯozobabel. Sed ꝺili genter ituenti nihil eis ꝓdest hec varietas ꝛ astutia: nã eisdẽ rõnibus excluduntur ab isto loco neemias: ꝯozobabel: ꝛ aggrippa: sic ꝛ cyrus: ꝛ hec de scõo ꝓncipali. Circa ẽtiuz principale supponẽdũ ẽ qꝝ iustitia sempiterna que continet i verbis angeli ꝑm traditionẽ thalmudistaꝝ est ipse xp̃s seu messias: vt hz in libro de ordie mũdi supra allegato: vbi quidã doctoꝛ eoꝝ de antiquis qꝺ ꝺ Ra. barachia exponẽs illꝺ esa. lvj. vbi ꝺ: prima ẽ saluatio mea ad veniendum: ꝛ iustitia ad reuelãdum. ꝺic exp̃sse qꝝ p illud quod ꝺ iustitia mea intelligitur messias de quo scriptũ ẽ in daniele. ix. c. Ut adducat iustitia sempiina. Simili ꝑ supponẽdum ẽ qꝝ sanctus sanctoꝝ: qꝺ cõtinet i ꝑdictis verbis angelicis intelligitur ipse xp̃s seu messias ꝓmissus. vnꝺ Ra. moy. barnahaman recolligens multa qꝺ de hac materia i libris thalmudicis legit ꝛ exponẽs ꝑdcm verbũ in sua glo. sup dañ. sic ꝺic: Sanctuariũ sanctuarioꝝ: vel sanctussanctoꝝ nõ nisi ipse messias ẽ scificatus de filiꝫ dauid. Presuppõitur ẽt qꝝ infra tp̃s. lxx. hebdomadaꝝ implenda erãt illa que i verbis angelicis pricipaliter ꝓtinẽtur. s. ꝓsũmatio ꝓuaricatõis: ꝛ adductio iusticie sempitne: ꝛ vnctio scisc̃oꝝ: put in scõa rõe supra ꝯ expositõem Ra. sa. fuit ꝺeductũ. Ex quibus sequit qꝝ ante ꝺstructionẽ templi scõi adducta est iustitia sempiterna: ꝛ vnctus ẽ scũssanctoꝝ. s. verus messias ꝓmissus. cõseqntia tenet per expositiõem Ra. sa. supra dcaz: ꝼz quã. lxx. hebdomade terminãtur i tempoze destructois templi scõi: vt ꝺictum est. Et sic infra istud tp̃s quod iam ꝓ magna tempa transijt i preteritũ: xp̃s venit: qꝺ ẽ intẽtum. Nec mirãdum si ex falsa opione ꝯcludatur veritas: tũ qz ex falsis sepe sequit verũ: tum qz ad ꝓuincẽdum aduersarios: ipoꝝ ꝓpria cõfessio ẽ efficax argumẽtum. Et nota qꝝ nõ solũ ꝑm Ra. sa. thalmudicam doctrinã vt dcm ẽ: sed etiam ꝑm oẽs fere expositoꝛes eoꝝ. lxx. hebdomade termiantur i destructione templi scõi. Et hꝰ de ẽtio ꝓncipali.

¶ In eodẽ. c. vbi ꝺ i postil. Qꝛ aũt sequit ad dcam enumerationẽ mardocheũ tunc fuisse tãte etatis oñditur: qꝛ ductus fuit in babyloně cum iechõia rege iuda: vt habetur esdre. ij. c. Additio.

NOn ẽ necessariũ ex textu allegato hester. ij. c. cõcedere qꝝ mardocheus fuisset ductus i babyloniam cũ iechonia rege iuda: ibi. n. legit sic: Erat. n. vir i susan ciuitate vocabulo mardocheus filius iair: filij semy: filij cis de stirpe gemini qꝺ translatus fuerat de hierlm eo tpe quo iechoniam regẽ iuda transtulerat r̃c. ꝑm quã lr̃am si illud relatiuũ: qꝺ trãslatus fuerat: referatur ad ꝓauum mardochei: ꝛ nõ ad mardocheũ: sequit ex lr̃a qꝝ cis ductus fuit i transmigrationẽ cum iechonia: nõ aũt mardocheus ꝓnepos suus: ꝛ sic nõ oporteret ꝯcedere qꝝ mardocheus fuisset eclix. annoꝝ: qñ per assuez fuit exaltatus: vt ꝺic postilla. qꝛ forte ꝓ magnũ tempus post trãsmigratiõem mardochẽ fuisset natus in susis vel alibi. Sed qꝝ: qꝺ translatu) fuerat: posset referri ad cis: ꝑz per exemplũ: nam siqꝺ ꝺic qꝝ dauid fuit filius iesse: filij obed: filij boos qui ꝯxerat cũ ruth moabitide: vex ꝺixisset: nam illud vltimũ relatiuũ qui posset referri tm̃ ad suũ imediatũ antecedẽs. vnde similiter posset intelligi i ꝓposito. Et hoc modo accipiunt grãmaticalia i genealogia saluatoris luce. iij. s. qꝝ quodlibet illoꝝ relatiuoꝝ debz referri ad suũ imediatũ antecedens: nõ aũt ad remotum vt patet ituenti. Ex quib' sequit qꝝ expositio prima postillatoris nõ esset reꝓbãda ꝓpter illam incõueniẽtiam quã allegat de etate mardochei. Est tm̃ alia rõ potioꝛ ad impugnãdum illã expositionẽ: que quidẽ rõ sumitur ex initio hebdõadarũ put patet infra cũ de vera expositione tractabitur.

¶ In. eodẽ. c. vbi ꝺ in postilla: Primo igitur videndus est termin' a quo incipit ꝓputatio. lxx. hebdõadaꝝ. Additi

In expositione huius visionis e maxia varietas non solu inter catholicos 7 iudeos q ex diuersitate fidei circa aduetu xpi diuersimode eam exponut: sz etia inter catholicos ex varietate opinionu atq3 historiaru multiplex interuenit varietas: iccirco vt planior sensus magis elucescat: de tribus p ordine vi alicq declarandu. Primo. s. de termis hax hebdoadax. s. de initio 7 fine qualiter sint iquirendi seu iuestigandi: 2° qualit sit pcedendu i pputatione ab vno extremo ad aliud: 3° qualit de hac reuelatoe fm eius catholica expositiones cu aduersarijs e agendu. Circa pmu presupponendu e q initium hax hebdomadax no pot ronabiliter assignari i aliquo tpe seqnte tps quo hec reuelatio fuit facta danieli. s. post annu primu darij. Cuius ratio e: Nam ex hoc seqret q daniel p hanc reuelatioem sibi fcz no cet certificatus de tpe quo ea que petebat debebat implere: sed potius ignorabat qtum tpis distabat a tpe reuelationis vsq3 ad tempus i quo pplerent ea que sibi fuerat reuelata: quod est incouenies: cu in huius notitia deus principaliter desideriu suu impleuit: 7 io no legitur petiuisse ab angelo super hoc vlteriore cognitione vt pz lra3 intuenti. Presupposito aut pz p palpabile exemplu. nam posito casu q vn' dns habeat vnu fuu: cui ex mifico:dia vl liberalitate pmiserat libertate a seruitute: nullu tps ei assignans: 7 pn ex alia occasione illu seruu incarcerauit seu posuit in custodia qui qdem seruus maxie anxiatus a longa seruitute 7 carcere: instanter dno suo supplicat vt misereatur ei de tam diuturna 7 acerba afflictoe: 7 pcedat ei libertate a seruitute pmissam: simili 7 a carcere: a dno suo accipit tale responsione. s. q a die i qua haberet licentia exeudi o carcere vsq3 ad anu ptinuu pfectam libertate vt pmiserat ei daret. In quo casu manifestu e q seruus ille nullam certitudine hz de tepore sue liberatois. Cu. n. tempus primu a quo pendebat tps 2m e sibi penitus ignotu: coseqnter 7 2m similiter est ei ignotus Quod quide exemplu totaliter applicatur casui nostro. nam si initium hebdoadax tpe reuelationis erat futuru: nec fuerat danieli reuelatu qtum distabat a pn tpe reuelationis: adhuc facta reuelatioe remanebat dubi' daniel de ppinqtate seu plixitate tpis: in quo reuelata debebant impleri qo pncipaliter ab eo intedebatur. Ex quib' sequit q exponere ab exitu sermois de ano prio cyri: vel de. xx. artaxerxis: e ojo iconueniens. Daniel. n. tpe reuelatois nesciebat si cyrus habebat illa licentiam dare: simiter sicut artaxerxes: 7 mlto minus qn hec erat futuri: qz quodlibet illoz erat futuz 7 mere ptingens: nec fuerat sibi reuelatu p angelu: vt e manifestum in lra: vnde scoz seu doctoz reuerentia semp salua: li exitu sermois p angelu platum: no oz applicari alicui tpi seqnti tps reuelationis pntis: sed primo ano danielis vt qdam volut: vel alicui pterito tpi daieli noto: vt inde haberet noticiam certa qn reuelata erant adimplenda. 2° psupponendu est q cuilibet catholico verba angeli sane intelligeti oz e certu vltimus terminus hebdomadax: cuius ro est. Nam huiusmodi pcurrit cu tpe passionis xpi: qo pz ex hoc: nam deletio iniqtatis psumatio preuaricatois 7 huiusmoi: que i prima ppositione angelica ptinetur fut propriu effectus passionis xpi: cuius liuore sanati sumus: esa. liij. o qua passioe angelus fecit expssam mentionem. d. post. lxij. hebdomadas occidet xps. Cu igitur tepus passionis xpi e notum nobis: qo fuit. xviij. anno tyberij cesaris: sequit o necessitate q vltim' terminus hebdomadax est nobis notus ex fide: qui e idem cu pdco tpe passois. Ex quo pnter e nobis notu q initium hax hebdoadax precessit annu. xviij. tyberij p. cccxc. anos ex auctoritate angelica. Sz cu quo anno alicui' regis iudeoru vel chaldeoz vel pax huiusmodi initiu concurrit: hoc diligente requirit indagine: cuius ro est. Nam histozie pcurrentes cu tpe. lxx. hebdomadax: no pcurrut pfecte seu integre in sacris scripturis: nec in alijs auctenticis annalibus: imo histozie illoz tempoz: pcipue regu pax 7 medoz sut plene diuersitatibus 7 dictionibus intm: q no solum variatur i tpe duratois quoru dam regu: sz et quedam histozie noiant quosda reges parum: de quibus alij historiographi mime faciut metione. Na post xerxe qui potet sibi sbiugauit regnu grecie vsq3 ad alexandru magnuz fuerut in pside fm latinos. xj. reges. Scoz vero hebreos a cyro qui pcessit predem xerxem vsq3 ad predictuz alexandru fuerut tm qttuor reges in pside: vt postilla. ponit ifra. xj. c. vnde p historias huiusmodi no e locus iuenedi initiu hax hebdomadax certitudinaliter modo pdicto. s. cu quo ano alicui' regis o pdcis cocurrit tale initium: dato q noticia habeamus vltimi finis eax cu q pcurrat: vt dcm e. Sz ad inuetioem huius initij duo st facieda: Primu. s. poderare verba angeli: ad quod tempus debet magis aptari: 2m q de quib' no hz historia sacre scripture recurratur ad historias auctenticas: specialiter hebreoz: 7 fm eas procedat i hac pputatione a tpe passionis xpi ascendendo p. cccxc. annos: 7 ibi assignare initiu. Qo quide p tale pputatioem inuetu: si no cocurrat cu tempore adaptato verbis angeli: credendu e hoc pti gere ex defectu seu corruptioe historiax: vel poti' ex malicia aduersarioz volentium occultare: vt pueuerut mysteria xpi. Et tuc recurredu e cu cautela ad alias historias getiliu: vt talis erroz vel defectus p verisimiliores historias taliu corrigat vl suppleat. Ro aut quare historie hebreoz sut prius requirede seu pseqnde q alie e duplex. Prima qz ipsi magis sut auctentici i his que ad itel lectum sacre scripture lralem faciut q alicq alij. 2a qz cu eis potius debemus agere de hac materia: iuxta illud. j. petri. iij. c. parati reddere ronem cuicuq petenti nc. Ex quibus bene psideratis: initiu hax hebdomadax pone du e, put magister raimudus martini tradit in pria parte sui pugionis. c. ij. in. iiij. ano sedechie: vel in. xij. nabuc. qo vnu 7 idem e qua sniam i hoc sequit postillatoz vt pz i pos. Ro aut p pdcos magistros assignata e: q in pdco tpe exiuit sermo domini prio 7 pncipaliter de visitatione ppli 7 impletione verbi diuini boi sup eos. Qui quide sermo pprehendit no solu bonu reedificatois tepli 7 reductois ppli: sz etiam bona spualia tpe xpi implenda: vt pz hiere. xxix. c. Confirmatur aut hec ro: qz illa tepora in quibus exiuit fmo de reedificatione: vt e primus annus cyri 7. xx. artaxerxis: sunt ronabiliter exclusa: eo q erat futura tpe huius reuelatois: vt dcm e: nec etiam in tpe prie destructois tepli: vt hebrei volut posset assignari vt pz p ea que dca sunt supra in hoc. c. nec etia in tpe huius reuelatioi ronabiliter oz assignari huiusmoi initiu: tum qz eo tpe no exiuit fmo de reedificatione: tu qz ia exiuerat ad hieremiam: tu qz daniel cum orasset tpe huius reuelatois: diligens cosiderabat circa illu exitus sermonis dini ad hieremia: vt pz in principio hui'. c. vn queniius videt ibi assignari initium vbi versabat itetio pphete q alibi. Sed quod maxime hac assignatoez confirmat: e q pputatio anoz ab vno extremo hebdoadax ad aliud queniius cocordat cum predco initio q cu ceis p alios expositores assignatis: vt satis patebit di ligeter intuenti. Et hoc de primo. Circa 2m attendeduz q licet isti duo magistri concordant i initio 7 fine istaruz hebdomadax: in processu coputationis tame discordant in aliquibus. nam postil. tenet illu modu quem habes i postilla. Magister vo raimudus coputat sic. s. a. xij. anno nabuc. inclusiue qui idem e cum. iiij. regni sedechie i quo egressum est verbu dni pdictum ad hieremia vsq3 ad fine. xlv. ani regni ipi' nabuc. fluxerut ani. xxxiiij Qz aut. xij. anus nabuc. sit idem cu. iiij. sedechie pot haberi. iiij. Re. vltimo. Qz aut a. xij. ano nabuc. vsq3 ad fi'

nē regni eius fluxerūt anni. xxxiij. ꝑz ex hoc. Nam nabuc. regnauit. xlv. ānis: ꝑut hebrei tradunt in libro magnila. j. c. a quibus si subtrahātur. xj. anni primi restat ꝙ a. xij. anno nabuc. inclusiue vsq; ad finē regni eⁱ⁹ fluxerunt. xxxiij. Consequēter si predictis addantur. xxij ānī cuilmeradach: ⁊ tres anni balthasar qui tot annis regnauerunt ſm oēs hebreos: sic habētur de regib⁹ chaldeoꝝ ab egressu verbi ꝓdicti. lx. ānī: quibus si addātur duo anni darij: ⁊. xxx. anni cyri nepotis eius: similiter ⁊ xiij. assueri filij cyri ⁊ mariti hester: similiter ⁊ sex anni darij scōi vsq; ad ꝓsūmationē templi scōi: ꝑut habet i textu: sic faciunt. lij. ānos de regibus ꝑsaꝝ post chaldeos vsq; ad ꝓsūmationē templi scōi: quibus additis. lx. primis chaldeoꝝ: ꝓstat ꝙ ab egressu verbi dñi ad hieremiā vsq; ad ꝓsūmationē tēpli scōi fluxerunt. cxij. anni: quibus si addantur. ccccxx. ānī durationis templi scōi: ſm oēs hebreos: sic ab egressu ꝓdicti vbi ad hieremiam vsq; ad destructionē ciuitatis ⁊ templi vltimā: fluxerūt dxxxij. ānī: a quibus si rescindātur. xlij. ānī: quibus precessit passio xpi vltimā destructiōem templi ſm oēs de hac matia loqntes: restat ꝙ ab egressu verbi ab ore dei ad hieremiā vsq; ad annū passionis xpi predēm fluxerūt cccxc. anni: qui sunt. lxx. hebdomade ꝑ gabrielē ānunciate. Jn qua quidē cōputatione i oibus ꝓcordat cū hebraica ⁊ thalmudica historia: excepta tm̄ duratione regni cyri qui ſm hebreos regnauit tribus ānis tm̄. Scōz vo latinos: quos i hoc sequit magister predictus: regnauit. xxx. ānis: vt predictum ē. Cōputatio vero postillatoris cōcordat ēt cū hebraicis historiis i tpe regni cyri ⁊ i oibus alijs: excepto tm̄ tempore durationis regni assueri mariti hester: durauit. n. ſm hebreos. xiij. ānis tm̄: ꝓz vo latinos ꝗs in hoc sequit postillatorē: durauit. xl. vñ differentia inē istos duos magistros i hac cōputatiōe tota lit cōsistit i duratiōe temporis regni cyri ⁊ assueri. nā magister raimūdus sequit hebreos in assuero: ⁊ latios i cyro: postillator vero ꝑ oppositū. Cōcordat. n. cuz hebreis in cyro: ⁊ cū latinis i assuero. Jn alijs vo q̄ ad hāc ptinent ꝓputatiōem oio simlit se hñt. Attendendū ē ergo que istaꝝ ꝓputationum rōnabilius procedat: ne cuz de hac materia cū aduersarijs disputare ꝓtigerit appareat pplexitas seu claudicatio i nro modo exponēdi. vnō sub correctiōe melius sentiētis: processus magri raimūdi validior videt ex duobus. Primo qz cyz regnasse. xxx ānis: ꝑut magister raimūdus presupponit: nō solū greci ⁊ latini: ꝑut eusebius: paulus: orosius: beda super esdrā. iij. c. hieronymus sup zachariā: glosa. j. esdre. v. c. magister historiaꝝ in fine dāielis: hoc testāt. Sz etiā ioseson hebreus abbreuiator iosephi: qui large de h⁹ tractat: de gestis cyri hoc cōcludit i fine. Jn quo igit greci ⁊ latini cū aliquo de famosis hebreozuz historiographis ꝓcordāt: potius tenēdum ē q̄ illud i quo aliqui hebrei tm̄ ⁊ nō omnes ꝓueniūt. ꝙ qz assueꝝ regnasse. xl. annis nemo hebreoꝝ testat: sed solū latini. vnde hebrei cauillādo pñt dicere ꝙ hoc fuit iuentū ficte ex pte nra quod nō possūt circa ānos cyri similit cauillare: cū etiā alijs de suis hoc fatet: vt dictum ē. Ad obiectiōem vo postil. de hoc quod legit esdre. vj. c. Ozetq; ꝑ vita regis ⁊ filiorū eius. Ex quo arguit ꝙ darⁱ⁹ erat tāte etatis circa tps ꝓsūmationis templi ꝙ filios hēbat: dicēdū ꝙ nō sequit Possūt. n. illa vba intelligi de filijs regis si eos habuisset. Simili. n. modo legit deuio. xvij. vbi de rege tractāt: Ut longo tpe regnet ipse ⁊ filij eius sup israel. que q̄dē verba nō ē necesse vt intelligant de filijs regis in rez natura exītibus: sed de filijs quos habere possz in futuro vt ꝓz lra intuēti: ⁊ hoc de scō. Circa ītiuz attēdendū ē ꝙ ſm sanctū tho. j. p. q. xxxij. arti. j. i corpe. q. cum aliquis ad ꝓbandū aliqua que fidei sūt: inducit rōnes que ñ sūt cogentes: cedit i derisionē infidelitū: credunt. n. ꝙ huiusmodi rōnibus initamur: ⁊ pp eas credamus. Et idē dicēdū ē de auctoritatibus. vnde licz hec expositio iter ceras catholicas: saluo meliori iudicio potior videat: nō tm̄ ex ea cōtra aduersarios sumi posset efficax argumētū: possunt. n. declinare aliqua ex his que ꝑsupponūtur in ꝓcessu ꝗputationis predēe ex historijs que ab eis nō traduntur: nec cōtinētur i sacra scriptura: vt ē de duratione cyri vel assueri ꝑut dcm̄ est Nihilominus tamē hec expositio vtilis ē in duobus: primo i eruditione catholicoꝝ: qui ꝑsuppositā fidē: omissa varietate ⁊ ꝓfusione ceraꝝ expositionū informabunt de sano et plano intellectu huius reuelatōis: 2° qz etiā ꝓ aduersarios: si nō arguendo saltē defendēdo pñt eam ꝓponere: ⁊ absq; rōnabili calūnia sustinere. Ad arguendū tm̄ ꝓ eos de hac reuelatione satis sufficit principiuz sumere ⁊ expositione Ra. sa. supradicta: que ē cōis hebreoꝝ expositio: ꝑut deductum ē supra in prima additione huius. c. circa tertium principale. Et hoc ō tertio. Jn eodem. ix. c. vbi dicitur i postilla: Distinguit aūt. vij. hebdomadas ⁊ vltimā ab alijs ꝓpt̄ specialia opera facta in ipsis tē. Additio.

Hec ratio quam assignat postillator pro distinctione. vij. hebdomadarū ab alijs nō videtur sufficere Nam ſm veram expositionē quam sequitur: predicte. lxx. hebdomade incipiunt a. iij. anno sedechie vt dcz est: qui quidem annus precedit templi destructionē per. vj. annos. Nam destructio illa fuit. xj. anno sedechie: vt habet hieremie vltimo: ⁊. iij. Regū vltimo. Constat aūt ꝙ idem est initium. vij. hebdomadarum ⁊. lxx. hebdomadaꝝ: cum huiusmodi. vij. hebdomade sint prima pars huius tripartite distinctionis. Ex quo sequitur ꝙ a principio. vij. hebdomadarum vsq; ad primum annum cyri dantis licentiā redificandi fluxerunt. lix. anni qui faciunt. viij. hebdomadas integras: ⁊ insuper tres annos. vnde dato ꝙ tres annos pretermisisset: eo ꝙ nō faciunt per se hebdomadam integram: nulla videtur ratio quare pretermisisset octauam hebdōadam que integra est ⁊ perfecta. vnde melius videt dicendū ſm magistrum raimundū vbi supra: qui assignat aliter distinctionem harum hebdomadaꝝ dicens: ꝙ in qualibz pte huius tripartite distinctionis quedaz fuerunt facta seu ostē sa ad reuelationem mysterioꝝ xpi pertinentia. Nam infra tempus. vij. hebdomadarum reuelatum fuit nabuc. d̄ monarchiam tunc vniuersalem tenebat mysterium incarnationis christi: quo ad vtranq; naturam ipsius diuinam. s. et humanam: vt patet supra danielis. ij. c. in lapide absciso sine manibus tē. quod cōiter exponitur de christo ꝓz humanam naturam: ſm quam natus ē de matre sine patre: ꝑut ibidem fuit expositum. Diuinam vero supra. ij. c. in quarto viro: qui similis erat filio dei: vt ibidem etiam fuit dēclaratum. Similiter infra tempus. lxij. hebdomadarum seqntium circa principium eaꝝ fuit reuelatum danieli per angelum sub certo numero tempus aduētus xpi cum suis pertinentijs ⁊ qualitatibus sub ꝓpendio expressioni modo q̄ antea: vt patet in reuelatione de qua agitur. Cōsequēter etiā circa finem haꝝ hebdomadarum per eundem angelū virgini gloriose fuit perfecte annunciatus aduentus christi et effectualiter impletus. Consequēter in tempore harum. lxij hebdomadarū templum fuit redificatum in quo templo christus oblatus fuit deo patri: ⁊ sic honor predicti templi iuxta prophetiam aggei multo maior q̄ prioris templi effectus est presente ibidem christo: qui nunq̄ ibidem corporaliter visus fuerat. Similiter in vltima hebdomada ab alijs distincta fuit impletum mysterium redemptionis hūane: in quo omnes expositores catholici conueniunt. Sed contra hoc possent aduersarij ex duobus contradicere

Primo quia visio illa de lapide absciso fuit secundo

ano regni nabuc. vt in principio scoi. c. pdci expresse dr: ex q̄ sequit q̄ hoc nō fuit ifra tps. vij. hebdomadaꝝ: que postea incipiunt. s. a. xj. ano nabuc. vt dcm ē: 2° qz pdce due reuelationes qualitercūq; sumātur: fuerūt tpe nabuc. ante ei' alienationem: vt pz in lra: sed iste. vij. hebdomade se extendūt vsq; ad magna ptem duratois euilmerodach. vnde remanet magna ps haꝝ. vij. hebdomadaꝝ: in qua nulla legitur fuisse facta reuelatio: ergo nō debuissent assignari. vij. hebdōade pp rōnem predcam: sed tres seu q̄ttuor, put fuerūt. Silit possunt arguere ꝯ scoam distinctionē. s. lxij. hebdomadaꝝ qz nō in principio eaꝝ hec reuelatio fuit facta danieli: sz p' q̄ transiuerat de eis vna hebdomada integra ꝛ quasi dimidia de scoa: vt pz ꝓputanti a principio hebdomadaꝝ vsq; ad annū primū darij primi: in quo hec reuelatio fuit facta. Sz ad primū istoꝝ dicēdum ē q̄ vbi dr supra danielis. ij. In scdo ano regni nabuc. nō intelligitur scdo ano quo nabuc. super chaldeos prio regnauit: sed intelligit de scdo ano regni eius ab eo tpe quo sup iudeos regnauit: ꝛ simul super alias nationes impauit: put supra in postilla in. ij. c. habetur: in quo etiā ꝓcordat Ra. abraā abenhagra in eodē loco. Alij vo expositores hebreoꝝ dicunt q̄ li scdus annus regni nabuc. intelligit scdus ānus ante mortē suā. Cōstat aūt q̄ fm vtrāq; expositionē li scdus ānus regni nabuc. ꝓtinet infra tēp'. vij. hebdomadaꝝ: qō ē ꝓpositū. Ad 2m vero dicēdū q̄ hec distinctio hebdomadarū nō ē intelligenda sic punctualiter q̄ a primo tpe cuiuslibet distinctionis vsq; ad finē: fiāt seu ꝓtinuentur illa que illi ptī applicant: sed sufficit q̄ i aliqua pte notabili cuiuslibet distinctiōis impleant: nam gen. xv. legit Scito ꝓnoscēs q̄ pegrinū futurū sit semē tuū in terra nō sua ꝛ sbjcient eos seruituti: ꝛ affligēt. cccc. annis. Cōstat aūt q̄ semē abrahe nō fuit afflictū seu seruiliter sbiugatū per oēs cccc. ānos: sed tm̄ p. ccx. put ibidē exponitur: ꝛ tamē scriptura hoc attribuit illis. cccc. ānis. vnde ꝛ in ꝓposito: licet nō p totū tps. vij. hebdomadarū fuerūt facte reuelatiōes pdicte sufficit q̄ in aliqua parte sui circa pncipium fuissent facte. Similit est dicēdum de scda distinctione: q̄ non sic distincte punctualiter ē accipienda: sz sufficit q̄ circa pncipium ꝛ medium ꝛ finē eius impleantur per interualla ea que illi applicant: vt dcm est. Siquis aūt voluerit oio huius distinctois rōnem numeraliter habere: oportet recurrere ad mysticum sensū. Nā fm greg. in. iij. libro moraliū: cū rō lre ꝓfecisse cognoscit: restat vt ad mysticū sēsum sine dubitatione recurrat vnde i ꝓposito posset assignari rō mystica numeralis huic distinctioni satis ꝓpria. Ad cuius itellectum sciendum q̄ antiqua lex septenaria dr pp preceptū sabbati ꝛ aliorū que ei ꝓcordant. Simili ꝛ noua lex octonaria dicit pp mysterium dnice resurrectois. vnde super illo ecclīastes. xj. Da partes septē necnō ꝛ octo. Glosa. Da partes septē. i. vel' tm̄ tantum: cuius septima dies. i. sabbatū pcipue honorat: necnon ꝛ octo: qō ē nouū: vbi glosa iterlinearis: Nouū pp dnicam diē. vnde ad ꝓpositum vt gabriel onderet danieli q̄ iustitia sempiterna que adducēda erat pfecte debebat adimplere ve terē legem: iccirco prima ptē hui' distinctiōis in. vij. hebdōadas determiate ꝓcludit: vt etiā ei inueret q̄ octonaria lex. i. noua pdce legi habebat succedere p xpm: ꝛ cū eo icorpari: iō sbiūxit nūerū. lxij. nā. viij. i. vij. ōducti faciūt numeꝝ. lvj qō denotat legē nouā p octo: ꝛ legē veterē p septē: ꝛ ex ōductiōe vni' i alterū inuit eaꝝ virtualē ꝓiunctiōez. Nā vt dr in glosa allegata: sine altero toto nō valet alterꝝ. De sex. n. hebdomadibus q̄ restāt ex numero. lxij. fm hūc sēsum: q̄ nō ex toto ad lram seq̄ dr: nō ē faciēda mētio cū nō faciāt integraz hebdomadā. Nā leui. xxiij. c. dr: Numerabitis ḡ ab altero die sabbati. vij. hebdomadas plenas. i. integras. Ex quo patz q̄ vbi de hebdomadib' agitur nō ē faciēda mētio nisi de integra hebdomada: nisi forte vbi exp̄ssa sit mētio ō aliqua pte hebdomade: sic i hoc. c. spāliter memorat dimidiū vltime.

Et hec rō huiusmodi distictois sufficere debet fidelibus qui p̄suppolita fide desiderāt habere rōnē scripturaꝝ.

SEn. c. ix. lxx. hebdomadaꝝ materiā. Replicatis ꝓcoditer tractāt postillatoꝛ ꝛ burgē. Sz tm̄ burg. i quibusdā ꝯ postil. se cauillatoꝛē oñdit sumēs occasiōez ex quadā ꝓputatiōe: quā reꝓbat ex eo: qz mardocheus videtur esse nimis excessiue etatis iuxta illā ꝓputatiōem: ꝛ hoc dr sequi ex eo qō dr hester ij. q̄ mardocheus fuit trāslatus cū iechonia in babylonē. Sz burg. mouēs difficultatē grāmaticalē ō relatiuo ꝛ antecedēte primo ꝛ remoto dicit id ex lra allegata hester. ij. nō haberi q̄ mardocheus fuisset trāslatus cuz iechonia: sz cis qz dr i lra allegata. Erat vir i ciuitate susis vocabulo mardocheus filius iair: filij semey: filij cis de stirpe gemini qui trāslatus fuit de hierlm cū iechonia. Referēdo iquit burg. li qui ad proximū añcedens signi ficat ipm cis trāslatum nō mardocheū: sed nō insistēdo grāmatice que sepe ꝛ ꝓprie refert remotum añcedēs sic ꝓximū videtur burg. deficere: qz si ad ꝓximū añcedens dz fieri vt ipse vult relatio: tunc gemini trāslatus est: qō falsū ē: qz gemini fuit vnus de ꝓgenitoꝛibus saul: vt dr primi re. ix. nec videtur verū de cis qui fuit pater saul: ꝛ p tpa oium regū durare nō poterat vt trāsferretur cuz iechonia: nisi burg. fingat alium qui vocet noie cis: ꝛ qz hoc nō habet scripture auctoꝛitatē: ea facilitate ꝓtēnit q̄ ꝓbatur: ꝛ ad rem si a trāsmigratiōe iechonie ꝓputarēt ani: cis, paul: semey aui: ꝛ iair patris mardochei fortasse mardocheus nō reperiret natus qñ dr hester scdo ip sam hester i filiā adoptasse ꝛ curiam eius rexisse: vl saltē iueniretur valde iuuenis qualis ad huiusmōi officia fuisset ineptus ꝛc. Jtē burg. eodē. c. notat postilla. in eo q̄ recedit a ꝓputatiōe raimūdi qui ꝓputat annos fz cōputum latinoꝝ quo ad regnū cyri ꝛ regnū assueri mariti hester cōputat fm ꝓputationem hebreoꝝ: ꝛ postil. facit per oppositū. vnde burg. prefert factū raimūdi in hoc postil. debilibus rōnibus. Prima qz factum rai. q̄ ad cyrū ꝓcordat vt dicit grecis ꝛ latinis ꝛ vni hebreoꝝ qui fuit abbreuiatoꝛ iosephi: scda rō: qz soli latini dicūt assuerum regnasse. xl. annis. possūt igitur iudei cauillare q̄ hoc sit ꝓfictum: sed quo ad primā rationē videtur allegatio burg. modicū valere: nam allegare prō auctoritatibus in cōputo prefēti eos qui in cōputatione. lxx. hebdomadarū multipliciter deficiunt ꝛ iter se nō cōcordāt: puerile est: qz etiam scriptura sacra perderet auctoritatē si in ea reperiretur discordātia vel defectus: vt scribit beatus aug. ad. b. hiero. epla prima ꝛ. viij. trāssumitur. ix. di. ego. ꝛ. c. si ad scripturas. Nūc aūt beda ꝛ alij p burg. allegati sūt diuersi: qz quidā eoꝝ ꝓputāt fz annos lunares: quidā solares: quidā a prio ano cyri ꝛc. q̄ oia nec a raimūdo: nec postil. nec burg. sūt recepta. Nō igit sequit: ꝓcordāt cū rai: in vno pūcto: igitur stādū ē eoꝝ dictis. Nec ioceson abbreuiatoꝛ iosephi potest allegari prō auctoritate: quia a cōi ꝓputatiōe hebreoꝝ ꝛ suoꝛum magistroꝝ sine rōne recedit: ex scriptura nihil p̄bās: nec scda rō sua valet: qz calūnie iudeoꝝ nō sūt curande vbi sine auctoritate scripture ea que nostre fidei sūt impugnant. Nec remanet iudeis excusatio ex diuersitate ꝓputationū cum tps. lxx. hebdomadaꝝ: de quo ħ agitur qualitercūq; ꝓputetur: per mille ānos trāsierit i preteritū ꝛ amplius. Soia igitur obstinatio maliciosa tenet eos in perfida expectatione messie. Nec valet responsio burg. ad id quod postil. prō sue intētōis ꝓfirmatione adduxit de esdre. vj. qz dicit burg. fieri orationez ꝑ filios nōdum exīntibus. Sed ꝯrium videtur: qz esdre. vj. dicitur: Orent prō vita regis ꝛ filioꝝ eius. p̄supponitur igitur in littera vita filioꝝ prō qua orandū dr:

Illusoria etiã oratio vi ꝑ nõdũ exñtibus i rez natura: fit ꝺdẽ bene ꝑ defũctis ʒ nõ ꝑ futuris: nisi ꝑphetice: ql ter nõ ẽ in esdra dictũ. Nec ẽ sile ꝙ burg. adducit deut. xviij. ibi. n. nõ dr quis orare ꝑ rege ⁊ filijs ei⁹: ʒ ꝑnosticere dr de rege nõdum exñte ⁊ filijs futuris. Si rex iustus fuerit diu regnabit: ⁊ filij ei⁹ p⁹ eũ: ⁊ regnũ eius trãsibit ad posteros. Põt. n. de nõ exñtibus ꝓprie ꝺs ꝑnosticare: ʒ nõ ꝑ eis orare specialit ꝑ vita coꝛ. q̃ nõ viuũt. Reliqua q̃ in daniele notat burg. nõ sunt magni ponderis sed stãt in ꝟbis ⁊ ꝓputis ſm burg. ñ ꝓ ctualiter accipiendis. Cap. X.

ANno tertio cyri. .x. regis ꝑsaꝛ verbũ reuelatũ ẽ ꝺanieli cognomẽto balthasar: ⁊ verbũ veꝛ ⁊ fortitudo magna: intellexitqʒ ſmonẽ. Intelligẽtia .n. ẽ opus i visiõe. In diebꝫ illis ego ꝺãiel lugebã triũʒ hebdomadaꝛ diebꝫ: pãnẽ desiderabilẽ nõ cõmedi: ⁊ caro ⁊ vinũ nõ itroierũt in os meũ. Sʒ nẽqꝫ vnguẽto vnctꝰ sũ: dõec cõpleret triũ hebdomadaꝛ dieꝝ. Die ãt vicesima ⁊ q̃rta mẽsis ꝓmi ẽrã iuxta fluuiũ magnũ q ẽ tigris: ⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi. Et ecce vir vnus vestitus lineis: ⁊ renes eius accincti auro obꝛiço: ⁊ cor pus eius q̃si chrysolitꝰ: ⁊ facies eius velut spes fulguris: ⁊ oculi eius vt lãpas ardens: ⁊ brachia eius et que deorsũ vsqʒ ad pedes quasi species eris candentis: ⁊ vox sermonum eius: vt vox multitudinis. Vidi autem ego daniel solus visionem: porro viri qui erãt mecũ nõ vi

Tnno tertio cyri. ℏ ponit nona visio danielis: ⁊ ſʒ opinionẽ cõez ista visio que ℏ ponit differt ab illa q̃ ponit in duob⁹ capitulis seqntib⁹: ſʒ mihi vi ꝙ ẽ vna tm: vt magis patebit legẽdo lram. Diuidit g̃ sic: qꝛ prio describit excellẽtia huius visiõis: ⁊ exprimit ꝓtinẽtia ibidẽ reuelate veritatis: ⁊ hoc duobus capitul seqntib⁹. Prima i duas: qꝛ primo tangit magnitudo hui⁹ visiõis i generali: ⁊ magis i speciali: ibi Jn diebus illꝭ. Jn pria pte prio tangit tps q̃ fcã ẽ reuelatio danieli cũ dr: a Anno itio cyri regis psarũ. ⁊ reuelatõis magnitudo cũ dr: b Verbũ reuelatũ. i. veritas que verbo exꝑmitur: c Danieli cognobalthasar. hoc dicit: qꝛ balthasar erat nomẽ eius scõm vt ꝓz. c. j. huius libri. d Et verbũ veꝛ. ad intelligendũ. e Et fortitudo magna. ad implendũ: qꝛ nõ poterat impleri nisi ꝺina virtute ⁊ ordiatiõe: qꝛ hec visio cõtinet psecutionẽ antiochi ⁊ antixpi ⁊ destructiõem eoꝝ ⁊ resurrectionẽ mortuoꝝ: vt videbit. f Intellexitqʒ sermonẽ. qꝛ nõ tm̃ habuit visionẽ imaginariã: ſʒ etiam itellectuale: ꝓp quod ſ ꝺit: g Jntelligentia. n. opꝰ est i visiõe. ad hoc. ſ. ꝙ aliqs dicat ꝓpha: sic. ſ. declaratũ ẽ i ꝓncipio libri psalmoꝝ. vel põt expõi: Intelligentia opꝰ ẽ ꝛc. q. d. oportet intellectum hois a deo eleuari ad hoc ꝙ talia possint itelligi ⁊ capi: ⁊ i hoc ꝓz arduitas visiõis i generali. h Jn diebus illis. Hic ponit excellẽtia huius visiõis magis i speciali: ⁊ hoc dupliciter: ꝓmo ex pte danielis videntis: ⁊ ex parte angeli apparẽtis: ibi Die ãt xxiiij. Magnitudo aũt visionis ex pte danielis ostendi tur in deuota ꝓparatione ipius ante hanc visionẽ: ⁊ hꝰ ꝓluctum: iciuniũ ⁊ oratiõem: ⁊ hoc ẽ quod dicitur hic h Jn diebus illis ego ꝺãiel lugebã. peccata ⁊ miseriã populi ſrl: i Triũ hebdomadaꝛ diebus. i. quo oñditur magnitudo austeritatis ex pte tpis. k Panẽ ꝺ siderabilẽ. i. cibũ ꝺelicatũ: qꝛ noie pãis i scriptura itelligit ois cibus: l Nõ comedi: ⁊ caro ⁊ vi. nõ introi. in os meũ. Et sic ꝓz magnitudo austeritatis ex pte cibi et potus. Per hoc aũt ꝙ dr ꝙ i tribus hebdomadibus nõ comedit talia ex deuotiõe: innuit scriptura ꝙ alijs tpibus talibus vtebat. Ex quo etiam vlter⁹ ꝓz ꝙ tũc nõ tenebat tãtam austeritatẽ in victu q̃tam tenuerat i iuuentute sua qñ bibebat solum aquã ⁊ comedebat legumia vt ꝺcm est. j. c. Cuius rõ ẽ: qꝛ ꝺaniel iã erat in tãta auctoritate ꝙ poterat habere victualia i quibus nõ esset aliqua sibi illicita: ⁊ itez quia iam erat senex: cũ a tempoze sue migrationis in babylone iaʒ ptrãsissent. lxix. ãni: ⁊ esset in. lxx. vt magis explicabitur infra: tanta aũt austeritas nõ ẽ seruãda i senectute qñ passiones sunt edomate et corpus debilitatũ: sic ẽ iuuentute qñ viget passiones. m Sʒ neqꝫ vnguẽto vnctus sũ. Unguentũ ℏ accipit prio lachryma alicuius arboris aromatice: quia talibus vngebãtur i terra illa ꝓ intemperiẽ calozis: ⁊ ad ꝓseruãdũ bonam dispõnez corporis. n Die aũt. xxiiij. ℏ ꝓnter exprimitur excellẽtia visiõis ex parte angeli apparẽtis: et primo describit ipius angeli apparentis insolitus fulgor: ⁊ 2° videntium terror: ibi Vidi aũt ego daniel. Jn prima pte dr sic: n Die aũt. xxiiij. ꝛc. vbi designat tempus determiatum huius visiõis nõ solum q̃tum ad ãnũ: sicut i principio huius. c. dcm ẽ: sed etiã q̃tum ad diẽ determiatum. Notat etiã ꝓnter locus cum dicitur: o Erã iuxta fluuiũ magnũ qui ẽ tigris. Hic est vnus ꝺ q̃t tuoꝝ fluminũ padisi: ⁊ notatur sic a velocitate cursus a tigride que ẽ bestia velocissima: p Et leua. oculos meos. corpis. ſ. ⁊ mẽtis. p Et vidi. visiõe intellectuali ⁊ corpali. q Et ecce vir vnus. i. angelus apparens in specie viri: r Vestitus lineis. vbi primo describit eũ q̃tum ad extrinseca quo ad vestimẽtum albũ vel lineũ quo designatur puritas angelica: ⁊ quo ad cingulũ cũ dicit: s Et renes ei⁹ accincti auro obꝛzio. i. mũdissimo: vnde dr obꝛizum ab ob: ⁊ radio radias: qꝛ pp radiatiõem sic notat. Per çonã aureã ⁊ radiãtem intelligit feruoꝝ charitatis qua angeli idissolubiliter ligãtur cũ deo. ⁊ 2° describit angelũ q̃tum ad intrinseca cũ dr: t Et corpus eius quasi chrysolitus. Est aũt chrysolitus. lapis colozis marini: ⁊ hz scintillas aureas. Per tale igitur corpus intelligit celũ quod ẽ ꝓprie mobile angelorũ: qꝛ corpus angeli nõ iformat ab eo: sed tm̃ mouet. Coloz aũt maris ꝺ ẽ in chrysolito ẽ similis colozi celesti. Per scintillas aureas itellige stellas que sũt in celo. ꝙ describit angelus apparentẽ q̃tũ ad extremitates dicẽs: v Et fa. ei⁹ velut species fulguris. i quo notat excellẽtia glie ãgelice: x Et oculi eius vt lãpas ardens. i quo notatur pspicacitas i ãgeli cognitione: y Et brachia ꝛc. q̃ species eris cãdẽtis. in q̃ signatur fortitudo angeli ad operãdum per brachia: ⁊ ad mouẽdum se de loco ad locum ꝙ pedes: z Et vox sermonũ eius vt vox multitudinis. in q̃ designatur efficacia virtutis ei⁹ ad docẽdum homines de occultis ⁊ reueladũ ueritatẽ qꝛ vnus angelus potest plus docere q̃ multitudo hominuz seu doctoꝝ. Ad euidentiam aũt maiorẽ predictoꝝ considerãdum ꝙ angeli apparent hominibus in corporibus assũptis ad istruendum eos familiarius de occultis: ⁊ ideo per proprietates corporis assumpti significãtur proprietates angeli spirituales: vt dictum ẽ. a Vidi aũt. Hic ꝓsequẽter ponitur videntium terror: ⁊ primo ponitur eoruz trepidatio: secundo angeli confortatio: ibi Et ecce manus. Dicit igitur primo sic: a Vidi aũt ego ꝺãiel solus visionem

pfecte. ſ. quia nō ſolū vidit ãgelū apparentē: ſed audiuit eū loq̃ntem ⁊ intellexit. Alij. n. viri q̃ erãt cū daniele viderūt ſolū angelū apparentē: ex cuius viſiõe territi fugerūt: ⁊ iõ dicunt hic nō vidiſſe viſionē: q⁹ angelum loquẽtem nō audierūt: nec intellexerūt ea que fuerūt reuelata danieli: ⁊ hoc eſt quod dicitur hic:

derūt: ſ3 tꝛor nimi⁹ irruit ſuper eos: ⁊ fugerūt i abſconditū. Ego aũt relictus ſol⁹ vidi viſionē grandē hãc: & nō remãſit in me fortitudo ſ3 ẽtiã ſpes mea imutata ẽ i me & emarcui: nec habui qcq̃ viriũ. Et audiui vocē ſmonũ eius & audiẽs iacebã ꝓſternatus ſup faciẽ meam: ⁊ vult⁹ meus hẽbat tꝛe Et ẽcce man⁹ tẽtigit me: & erexit me ſup genua mea ⁊ ſup articulos manuũ mearũ: & dixit ad me: Dãniel vir deſideriorꝝ intelligẽ verba que ego loquor ad te: & ſta in gradu tuo. Nũc. n. ſũ miſſus ad te. Cũm dixiſſet mihi ſermonẽ iſtũ ſteti tremẽs: & ait ad me: Noli metuere daniel: q⁹ ex die prio quo poſuiſti cor tuũ ad intelligẽdũ: & ũt te affligẽs i cõſpectu dei tui: exaudita ſũt ẽba tua: & ego vẽi pp ſmones tuos. Princeps aũt regni pſarum reſtitit mihi viginti ⁊ vno diebus: & ecce michael vnus de principib⁹ pmis vẽit i adiutoriũ meum: & ego remãſi ibi iuxta

a Positio. Et vidi ego daniel. ſ. in viſione. tantum. ſ. quantum ad ſpiritum. non autem quantum ad corpus. quia ut dicit ibi: Et remãſit fortitudo in me. b Et nõ remãſit fortitudo i me. q⁹ tꝛor reddidit mẽbꝛa exteriora frigida ⁊ tremẽtia: pp recurſũ ſpirituum ⁊ ſãguinis ad cor: quia talis recurſus fit in paſſiõe timoris. c Sz & ſpecies mea imutata ẽ i me. q⁹ ex timore pallor cauſatur in facie ꝓpt recurſũ ſanguinis ad cor ab exterioribus membris. d Et emarcui &c. q⁹ p timorem nimiũ homo fit aliq̃n ſtupidus ⁊ quaſi impotẽs ſe mouere. e Et audiens iacebam ꝓſternatus &c. quia ex timore nõ poterat ſtare. f Et ecce manus. Hic ponitur angeli confortatio: ⁊ hoc dupliciter: q⁹ ꝓmo confortat eũ imperfecte: poſtea pfectius: quia proceſſus eſt a debitus de imperfecto ad pfectũ Scõa pars incipit ibi: Et dixit mihi. Primum aũt facit tãgendo ipm ⁊ eleuando aliquãtulum: ⁊ hoc ẽ qõ dicitur hic: f Et ecce ma. ſ. ãgeli g Tetigit me. ꝓfortãdo. h Et erexit me ſuper genua mea. aliquãtulũ eleuando. i Et dixit ad me. verbo cõfortando. k Daniel vir deſideriorꝝ. quare aũt daniel dictus ẽ vir deſideriorꝝ dictus ẽ ix. c. l Intellige verba mea &c. in quo cõfortat eus q̃tũ ad mentẽ: ſimiliter q̃tum ad corpus cus dr: m Et ſta in gradu tuo. i. rectus ⁊ recta facie verſus celũ: hic ẽ. n. gradus hominis: alia aũt animalia ſtant ſup pedes facie iclinata ad terrã. n Cumq̃ dixiſſet mihi ſermonẽ iſtũ ſteti tremẽs. q⁹ imutatio facta in corpore ex ꝑcedenti timore nõdum ad huc tranſierat. o Et ait ad me: Noli metuere daniel. q⁹ nõ apparui ad malefaciendũ tibi: ſ3 magis ad docenduz te illa que deſideras ſcire: ⁊ hoc eſt quod ſubditur: p Qꝛ ex die prio quo tu po. cor tuũ ad itelligendũ. illa que pꝛ⁹ videras. c. viij. ⁊ nõ intellexeras ad plenũ vt dcm fuit ſup illõ verbum in fine. viij. c. Stupebã ad viſionẽ ⁊ nõ erat qui interꝛtaretur. vel aliter: Ad intelligendum. ſ. voluntatem dei circa ea que ſũt vẽtura pplo tuo: ⁊ quaſi in idem rẽdit. q Ut te affligeres i ꝓſpcũ dei tui. vt p hoc oratio tua citi⁹ exaudiret cor̃ deo: ⁊ p conſequẽs dina veritas tibi reuelaret. r Exaudi. ſũt verba tua &c. ſ. de reditu ppli de captiuitate babylõica. Sz ꝓpium videt: q⁹ licentia redeũdi iam erat data prio ãno cyri. Iſta aũt oratio danie⁹ ⁊ afflictio ꝺ qua ꝫ loquit angelus: facta fuit ãno. iij. cyri: vt pz ex dcis in iſto ca. ergo tũc nõ fuit exaudita oratio danielis ꝺ reditu populi: ſ3 ãte per duos annos. Dicendũ q⁹ iudei fuerãt in babylone p. lxxj. ãnos q̃tum ad illos q̃ cũ iechonia trãſlati fuerũt Illi vero qui i ſubiectiõe ioacim patre eius e⁹ fuerũt trãſlati obſides vt de dãiele ⁊ alijs de ſcie regio dr: fuerãt iã. lxx. ãnis. Illi vꝺ qui cũ ſedechia fuerũt trãſlati fuerant ibi. lvj. ãnis: ſm illã ꝓputationẽ quã ſecutus ſũ tanq̃ iudicio meo veriorẽ. ſ. c. ix. ⁊ ſic p ꝓfs illi q̃ tunc viuebant fuerant nati i babylone ꝓ maiori pte: pp qꝺ afficiebãtur ad remanẽ dũ i tra babylõis: ⁊ pp poſſeſſiones quas ibi acq̃ſierant ipi vel pꝛes eoꝝ: ⁊ pp vxores q̃s ibi acceperãt: ⁊ filios q̃s ibi genuerãt. Et iõ p licentiam datã a cyro remãſerũt i tra babylonis bene p duos ãnos ⁊ plus: vt dr in ſcholaſtica hiſtoria: pp qꝺ timebat dãiel ne totũ negociuz de reditu eoꝝ impediretur. Et iõ orabat daniel. iij. ãno cyri: vt hoc ipedim tũ tolleret: ⁊ fuit exauditus: ⁊ h⁹ eſt qꝺ dic angelus: s Et ego ve. ꝓpter ſermo. tuos. ãnũciare. ſ. tibi q⁹ tua petitio ſit exaudita. t Princeps aũt re. pſaꝝ &c. Ad euidentiã huius ꝓſiderãdũ q⁹ angeli q̃ pſunt diuerſis ꝓuintijs dicũtur principes illaꝝ: ⁊ hoc rationabiliter: q⁹ ſũt ſoliciti de bono eaꝝ: iõ notat ordo ipoꝝ ſic. ſ. ordo ꝓncipatus. Conſiderãdũ etiã q⁹ ſicut vni toti ꝓuintie eſt vnus angelus bonus q̃ ꝓnceps ad pcurandum bonũ illius ꝓuintie: ita eſt vnus angelus mal⁹ q̃ſi ꝓnceps ad inducẽdũ hoies illius ꝓuintie ad malum. Dicũt igit aliqui q⁹ iſte princeps pſaꝝ fuit angelus malus q̃ filios iſrl incitabat ad remanẽdũ in babylõe ex carnalitate quadã rõnibus ꝓdcis: ⁊ iõ dr hic q⁹ reſtitit. xxj. diebus orationi danielis: qui orabat pro reditu pplꝰ in hieruſalẽ: ⁊ p ꝓfs reſtitit angelo bono: qui pꝛeſẽtabat orationem danielis cor̃ deo: ⁊ hoc ẽ qꝺ angelus loq̃ns danieli dixit: t Princeps regni pſaꝝ reſtitit mi. xxj. dieb⁹. tãtum. n. tpis durauit oratio danielis ⁊ afflictio vt patz ex predictis. Beatus ãt greg. xviij. libro moraliũ dic q⁹ fuit bonus angelus q̃ ꝑerat regno pſaꝝ: qui videbat ex mãſione filiorꝝ iſrl in pſide multos de pſis ⁊ medis conuerti ad cultum ⁊ fidẽ vnius dei: ⁊ iõ interpellabat deũ vt remanerẽt in perſide: oſtẽdens in cõſpectu dei bõa q̃ ex hoc deuenirent: ⁊ ſic angelus ſanctus dr reſiſtere ãgelo ſancto qui repꝛeſẽtabat danielis orationẽ de ꝓtrario cor̃ deo: nõ tamẽ inter angelos ſanctos ẽ ꝓprietas voluntatum ſimpliciter: q⁹ volũtates eoꝝ ſunt ꝓformes diuine voluntati: q⁹ tamẽ de futuris ignorant quid deus velit: iõ aliq̃n ꝓſulendo deũ de aliquo futuro circa populos quibus pſunt allegant merita ꝓria: ⁊ ſic dicũtur reſiſtere adinuicem: ſed q̃n reuelatur eis ſuper hoc diuina voluntas ſimpliciter concordant in ea. v Et ecce michael vnus de pricipibus primis. quia erat ſuperior angelus angelo qui loquebatur: q⁹ erat princeps totius ſynagoge: ſicut eſt modo princeps totius eccleſie: ⁊ iõ nõ ſolũ ꝑerat filijs iſrl qui erãt in perſide ſic ille qui loquebatur danieli: ſed etiam ꝑerat oĩbus filijs iſrl vbicũq̃ eẽnt: ⁊ iõ procurabat bona filiorꝝ iſrl vbicunq̃: ppi qꝺ adiuuit illũ angelum q̃ ꝑerat vni parti eoꝝ. ſ. eoꝝ qui erãt in pſide: ⁊ hoc ẽ qꝺ ſubdit de michaele: Venit i adiutoriũ meũ. ſequit: x Et ego remãſi ibi. i. cor̃ deo offerens preces tuas. y Juxta regem pſarum. i. iuxta angelum qui ꝑerat pſis mihi reſiſtentẽ mõ ꝓdco

hoc aũt dixit angelus danieli ad oñendũ quare tãtũ tardauerat ad denũcianduz exauditionẽ oratonis.

a Ueni aũt vt do.te q̃ ventura sũt po.tuo i nouiss. diebus. Ex quo pz q̃ nõ solũ venerat ad denunciandũ danieli reditũ captiuitatis: nec solũ ea q̃ facta sũt tpe ãtiochi epiphanis: sz etiã q̃ ventura sũt i fine mũdi tẽpore ãtixpi: vt patebit. c. se. pp quod sequit: b Dũm adhuc visio in dies. s. multos differtur iplẽda totaliter. c Lũqz loquer. hic ponitur cõsolatio pfecta ipius danielis & diuidit in duas pres: qz prio facit qõ dcm ẽ: 2° ibi Dixit causã sui recessus a daniele: ibi Et nũc reuertar. Circa pmũ dr sic c Lunqz loqretur mihi ãgelus. s. huiuscemõi verba. d Deieci vultũ meũ i terraz. q̃i nõ potes sustinere aspectũ fulgoris angeli apparẽtis: & hoc factũ ẽ: vt dãiel cognosceret fragilitatẽ hois respectu virtutis angelor. e Et ecce quasi similitudo filij hois. qz nõ erat hõ sed angelus apparens in specie hois. f Tetigit la. mea. vt posse loq pp qõ sequtur: Et aperiẽs os meũ locutus sũ tc. Sequtur g Dñe mi in visi. tua disso. sũt ppages mee tc. i. iunctura mẽbror meor pp defectũ sanguinis & spirituũ recurrentiũ ad cor: & ex passione timoris pp visionẽ insolitã angeli apparentis. Sequtur: h Rursũ ergo teti. me q̃ si visio hois. qz tunc angelus apparuit in forma humane speciei aliũ q̃ ante. In prãte. n. angelor ẽ speciẽ corpora assumptor trãsmutare de facili. Sic aũt apparuit ei angelus ad ipm magis confortandũ: pp quod subdit: i Et confortauit me. & pz lra. Sequit: k Lunqz loq̃r mecũ dualui. s. pfecte confortat'. Sequit: l Et ait. angelus. s. danieli. m Nũqd scis quare veneri ad te. q. d. ego veni vt oñderẽ tibi oratonẽ tuam exauditã: et ea q̃ sũt futura tpibus nouissimis: vt iam dcm ẽ & magis patebit infra. n Et nũc reuertar. Hic exprmit causaz quare oportet eũ cito recedere a daniele: vt rediret ad impellandũ corã deo p pplo isrl: ne reditus eius de babylõe impediret p angeluz qui erat pfis: & hoc est qõ dicit: n Et nũc reuertar. s. in cõspectu dei: o Ut prelier aduersus pncipem pser. qõ quidẽ pliũ ẽ p hoc q̃ ãgeli q̃ psunt diuersis gentibus offerũt corã deo ꝓria merita ipor: vt dcm ẽ. p Lũ. n. egre. appa. pri. grecor. i. angelus grecor: hoc aũt interpõit angelus loqns danieli: qz i principio se. c. faciet mẽtionẽ de bellis pser & grecorũ ad iuicẽ. q Uerũtamẽ. i. ãteq̃ reuertar recedẽdo a te. r Annũciabo tibi qõ exprssuz ẽ in scriptura vitatis. i. in pscientia dei mihi revelata: qz revelatio ẽ q̃dã impressio dine scientie. Annũciabo inquã tibi illa q̃ desideras scire. s Et ne. adiu. me' ẽ i oib' his. q̃. s. spectant ad pmotõez ppli isrl. t Nisi mi. pri. ve. qz sic dcm ẽ michael erat pncepz ton' synagoge generaliter. Cap. XI.

Go aũt tc. In. c. pcedẽti oñsa ẽ eminẽtia visionis: vt dcm ẽ: hic pñter circa istaz visionẽ declaratur cõtinẽtia veritatis: & diuidit in duas pres: qz prmo ostẽditur futura violentia puersor ꝑ electos: 2° finaꝫ victoria electorum ꝑ reprobos. c. se. In tpe autẽ illo. Prima diuidit i duas: qz prio explicatur pcessus regni psarũ in brevi: 2° ortu) regni grecor: & hoc vt sic queniat ad antiochũ epiphanẽ qui fuit de regno grecorum. Fuit ẽt figura ãtixpi de quo est principaliter tẽtio vt videbit: scda ibi: Surget vero. Dicit ergo primo sic:

a Ego aũt a primo ãno darij medi. q̃ inchoauit balthasar: vt. s. dcm ẽ in fine. v. c.

b Stabam vt confortaret. regnũ eius.

c Et roborarem. Aliqui exponũt dicẽtes q̃ ista sunt verba danielis qui orabat pro dario qui eũ multum honorauit: & eũ de lacu leonũ liberauit vt dictum ẽ supra. vj. c. & hoc etiam dicit glosa interlinearis. Sed hoc nõ videtur verũ: quia verba imediate precedentia: sunt verba angeli loquentis danieli: vt visũ est. Similiter verba imediate sequẽtia que copulantur ad ista per dictionem copulatiuam vt videbitur. Et ideo dicendũ est: q̃ ista sunt verba angeli loquentis cũ daniele qui offerebat preces danielis coram deo: vt visũ est: & ideo sicut daniel stabat pro confirmatione darij orando pro ipso: ita similiter angelus preces danielis offerendo: & etiam alijs modis: quia efficacior est virtus angeli q̃ hominis. d Et nũc veritatem annunciabo tibi. danieli. s. de regno medorum & persaruz: Sequitur: e Ecce adhuc tres reges stabunt in persida. Primus fuit cyrus qui successit predicto dario auunculo suo. Secundus fuit cambises filius cyri. Tertius fuit darius hystaspis: in cuius anno. vj. consummatum est templũ: vt habetur. ij. esdre. vij. Fm computationem latinorũ supra posita capitulo. ix. & ibi improbatam. Uocantur autem hi reges persidis: quia licet esset vnũ regnum medorũ & persarũ tamen cyrus qui tunc regnabat transtulerat caput monarchie ad persas: a quibus primo fuerat promotus. Ista aũt visio facta est danieli anno tertio cyri vt visũ ẽ in principio. x. c. f Et quartus ditabit opibus nimijs super oẽs. iste fuit xerxes filius darij Fm latinos: qui fuit potentissimus respectu precedentiũ: & vi armor subiugauit greciaz regno persarum: & hoc vsq; ad tempora alexandri magni qui propter hoc postea ptra regem persarũ bellauit: & hoc ẽ qõ dicitur h: g Et cũ inualuerit diuitijs suis. pdictus xerxes. rex persar. h Cõcitabit oẽs. bellatores. s. quos poterit inuenire. i Aduersum regnũ grecie. quod sibi subiugauit. Licet autem post istum xerxem fuerit plures alij reges i

perſide ſm latinos.ſ.ix.vſq; ad alexandrū magnū:qui iter fecto dario monarchiā pſaꝝ transtulit ad grecos:tñ angel' loq̃ns danieli illos omittit:qz iſte Xerſes dedit occaſionem grecis belladi ꝫ pſas. Scom vo opinionē hebreoꝝ quā.ś. ſecutus ſū.ix.c.tanꝯ iudicio meo veriozē pzim' q̃ttuoz regū pſidis de q̃bus fit hic mētio fuit cyr'. Scō vo cābiſes filius eius Tert' aſſuer' marit' beſter. Quart' vo darius fili' aſſueri:quez debellauit alexander magnus:eo q̃ repetebat ab eo tributū ꝓfidens in potentia ſua ⁊ diuitijs. Et ſic nō oportet dicere q̃ āgelus omiſerit aliquē de regibus pſaꝝ a tpe cyri vſq; ad alexandrū magnū. Fz.n. ꝓputationē latinoꝝ mardocheus fuiſſet.cclvij.ānoꝝ qñ fuit exaltatus ab aſſuero:vt oſtenſū ē.ś.ix.c.quod videt ipoſſibile:vt ibi dcm eſt. k Surget vo. Hic ꝓnter ponit ort' regni grecoꝝ q̃tū ad monarchiā:qz ante erat regnū: ò qua monarchia pceſſit antiochus illuſtriſ radix peccati q̃ fuit figura antixp̄i:⁊ diuidit in duas partes:qz pzio tractat de regno alexandri q̃ fuit p̄mus rex:vt.ś.dcm ē.c.vij.2°.ò ſ̄gnis poſterioꝝ duoꝝ eius.ſ.ſyrie ⁊ egypti:ibi Et ꝓfortabit rex auſtri. Dicit g̃ ſic: k Surget vero. in grecia.ſ. l Rex fortis.i.alexander magnus. m Et dñabit ptāte mlta.qz multa regna ſibi acq̃ſiuit. n Et faciet quod placuerit ei. ꝫ regnū pſaꝝ. o Et cū ſteterit.ſ.in roboze potētie ſue et etatis ſue. p Conte.regnū eius.qz moztuus ē veneno cū ēet adhuc i floze iuuētutis ſue ⁊ potētie:vt.ś.viſū ē.vij.c. q Et diuidet.ſ.regnū eius. r Jn q̃ttuoz vētos celi.i.in q̃ttuoz regna que ſita ſūt ad.iij.p̄ncipales ptes mūdi reſpectu hierlm:qz ſic ſupza dcm ē ptolemeus lagi filius ſucceſſit ſibi in egypto:q̃ ē ad meridiē reſpectu hierlm:pp hoc i ſeqn tibus rex egypti vocat rex auſtrie. Seleuc' ſucceſſit ſibi i ſyria que ē magis ad aq̃lonē reſpectu hierlz:pp quod in ſeqn tibus rex ſyrie vocat rex aq̃lonis. Philipp' aūt frater alexādri ſucceſſit ſibi in macedōia ⁊ grecia que magis eſt in occidente. Antigonus aūt ſucceſſit ſibi in aſia que ē magis in oriente. Ex iſtis aūt q̃ttuoz p̄ncipibus mundi oriūt q̃ttuoz p̄ncipales vēti:iō regnū alexandri dr̄ diuiſū i q̃ttuoz vētos celi. s Sz nō i poſteros ei'.ſ.i filios eius:qz alexāder non habuit filios ⁊ ſi habuit nō regnauerunt p' eū. t Neq; ſm potentiā illi'. qz null' de ſucceſſoꝝ alexādri fuit equal ſibi i ptāte:vnde ſequitur: v Lacerabit.n. regnū ei'. q̃mlte natōes fceſſer̄t ab ei' mōarchia ipſo moztuo:⁊ mlti ēt alij q̃ iſti.iij.p̄dci ipoſuerūt ſibi diademata:⁊ hoc ē qđ dic: x Etiā i exter. h'ē miozes q̃ ſūt.iij.p̄dci diuidet regnū ei':ſz qz nulla fgna iſtoꝝ ſterūt exceptis.iij.p̄dcis:iō ſb̄dit: y Exce.his.ſ.p̄dictis.iij. a Et ꝓforta. Hic ꝓñ agit ò ꝓceſſu duoꝝ regnoꝝ.ſ.egypti ⁊ ſyrie p' moztē alexādri: de alijs āt duobus regnis aſie ⁊ macedonie ñ fec angel' mētionē.rō h'ē qz regnū egypti ⁊ regnū ſyrie erāt ꝓpinq; ire iudee:qz iudea erat poſita i medio hñs egyptū ad auſtrū ⁊ ſyriam ad aq̃lonē vt dez ē. Poſt moztē āt alexādri magni fgnū egypti ⁊ regnū ſyrie hūerūt bellū ad iuicē ſb̄ mltis regibus ſibi ſuccedētib': vt videbit. Filij āt iſrl i medio poſiti erāt pue vtutis reſpectu iſtoꝝ:⁊ aliq̃ de pplo iſrl faueb̄at aliq̃n regi egypti:aliq̃n regi ſyrie: iō occaſiōe h' rex egypti aliq̃n ōbellabat filios iſrl:qz fauebāt ſuo aduerſario:⁊ eadē rōne aliq̃n rex ſyrie ōbellabat eos:⁊ mō ſb̄ q̃ciebāt vni mō alii:iō de iſtis duob' regib' pplz iſrl ſuc ſiue affligentib' loq̃bat āgel' danieli:q̃ deſiderabat ſcire ſtatū ppli ſui. De alijs āt duob' regib'.ſ.aſie ⁊ macedōie tacet:qz paz aut nihil habuer̄t cū iudeis agē. Ad maiozē aūt cuidētiā lre ſeqntis deſcribunt h' in figura ſubſcripta reges ſyrie ex vna pte:⁊ reges egypti ex alia vſq; ad temp' antiochi epiphanis:pp cui' regnū iſta p̄mittit hic:qz fuit figura antixp̄i de quo p̄ncipaliter h' intendit

regnū grecie. Surget vero rex fortis:et dñabit ptāte mlta:et faciet quod placuerit ei. Et cūz ſteterit cōteretur regnū eius:et diuidet in q̃ttuoz vētos celi:ſed nō i poſteros eius:neq; ſm potentiam illius:qua dñatus eſt Lacerabitur.n.regnū eius etiā in extinos exceptis hiſ.

a Et ꝓfortabit.sic dc̃m est:in hac parte tangit,pcessus regnoꝝ egypti ⁊ syrie:⁊ diuiditur in tres ptes: qꝝ ꝑmo tangit hist̃oriam istoꝝ regũ vsq; ad antiochũ magnuꝫ qui fuit pater antiochi epiphanis:2ꝰ exinde tãgit historiã de regno antiochi magni:ibi Filij aũt eius.3ꝰ describit antiochi epiphanis regnũ:ad qd̃ ꝑncipalit̃ intẽdit venire:ibi Et stabit in loco eꝰ despectus. Dicẽr go ꝓio sic: a Et ꝓfortabit.rex austri .i.egypti: qꝝ ꝑmꝰ rex qui ibi successit alexandro .s. ptolemeus lagi filius fuit vir prudens ⁊ fortis:⁊ mltũ dilatauit ꝛgnũ suũ. b Et de ꝑncipibus eius ꝑualebit su.cũ ⁊c. qd̃ ẽ sic itelligẽdũ De ꝑncipibus eꝰ. .i.de ꝑncipibꝰ ab eo descendentibꝰ aliquis erit potẽtior eo: qꝝ ptolemeꝰ philadelphꝰ filius eꝰ fuit eo potentior ⁊ ditior ⁊ sapiẽtior.vnde tpe eiꝰ .lxx. interp̃tes transtulerũt sacraꝫ scripturã in alexandria:⁊ tãtus amator sapientie fuit q̃ libros oĩuꝫ gentiũ i sua bibliotheca ꝓgregauit. Sequtur c Et post finẽ annoꝝ federabũtur. qꝝ iste ptolemeus philadelphus multũ deprimerat regẽ syrie sic ⁊ patꝛ eiꝰ: sed voluit finẽ ponere in bello ⁊ sibi federare regẽ syrie dãdo sibi suã filiã vxorẽ noie bernicẽ: vt sic regnũ syrie acq̃reret nepotibus suis:⁊ hoc factũ ẽ tpe ītũ regis syrie .s.antiochi theos:⁊ hoc est qd̃ sb̃ditur h: o Filiaq; regis austri.i.egypti. e Veniet ad regẽ aq̃lõis.i.syrie f Facere amicitiã.inter ꝑtes ⁊ maritũ ꝑ matrimoniũ ꝑdc̃m. g Et nõ obti.fortitu.brachij.i.filia regis ꝑdicti nõ tenebit fortitudinẽ regni syrie. h Nec sta.se. eius.i.filij ex ea nati nõ obtinebũt regnũ sic cogitauerat rex egypti ptolemeus philadelphus: vt dc̃m est. rõ aũt eius fuit:qꝝ antiochus theos rex syrie hẽbat aliã vxorẽ noie laodicẽ:⁊ ex ea filiũ noie seleucũ galericũ: ista aũt laodice q̃ fuit ꝓma vxor antiochi theos reputata ẽ quasi ancilla post̃ꝫ copulata ẽ ei bernice filia regis egypti:ſz tñ postea recepta fuit ab eo i gratiã:⁊ ipa timẽs ne itex a marito expelleret cũ filio suo ꝑ bernice ⁊ filijs suis: iõ maritum suũ veneno interfecit:⁊ bernicẽ cũ filijs suis occidi ꝓcurauit:⁊ sic filius eius seleucꝰ galericus ꝓ suo in regnum successit:⁊ hoc ẽ quod dr̃: Et tradetur ipa.s. bernice filia regis:que tradita fuit ad mortẽ:vt visũ est. l Et q̃ adduxerũt eã adolescẽtes eius.i.domicelli qui venerãt cũ ea de egypto in syriã ⁊ erant i comitatu eius qꝝ tota familia eius infecta ẽ cũ ea. k Et qui cõfortabat eã in tpibus.i.maritus eius q̃ interfectus est cũ ea veneno tamẽ vt visũ ẽ. l Et stabit de germie ⁊c.]ꝺa ptolemeus euergetes frater ꝑdicte bernicis ⁊ filꝰ ptolemei philadelphi:qui ꝓcessit ex eadẽ radice cũ ea:regnauit post patrẽ in egypto:⁊ sic stetit in regno loco patris sui. m Et ve.cũ exercitu.qꝝ ad vindicandũ mortez sororis sue bernicis:ꝓgregauit exercitũ magnũ ⁊ fortem:et ingressus ẽ regnũ syrie:⁊ interfecit seleucũ galericũ ibi regnãtem cũ matre sua:⁊ hoc ẽ qd̃ dr̃: n Ingredietꝫ ꝓuinciam regis aq̃lonis.i.syrie: o Et abutetꝫ eis.i.seleuco galerico ⁊ matre eius quibus opprobria intulit: p Et obtinebit.qꝝ iure victorie eos occidit. Quia tñ bita hac victõia etiã audiuit dissẽtionem ortã in egypto: iõ festinanter reuersus ẽ de syria portas secũ ídola auri ⁊ argẽti ⁊ alia ꝑciosa locaita illi' regni:⁊ hoc ẽ qd̃ dr̃ hic q Insup ⁊ deos eorũ ⁊ sculptilia.obtinebit.s. r Vasa q̃q; ⁊c. captiua ducet in egyptum. ipse.s. ptolemeus euergetes.

Et cõfortabit rex austri: et de principibus eius ꝓualebit sup eum. Et dñabit ditiõe. Multa.n.dñatõ eꝰ Et pòst finẽ annoꝝ federa bũtur. Filiaq; regis austri vẽiet ad regẽ aquilõis facere amicitiã:et nõ obtinebit fortitudinẽ brachij:nec stabit semẽ eius. Et trad̃et ipsa:et q adduxerũt eã adolescẽtes eius:et q cõfortabat eam in temporibus. Et stabit de germie radicũ eius plãtatio.] Et vẽniet cũ exercitu et ingred̃iet,puinciã regis aqlonis:et abutetur eis et obtinebit. Insuper ⁊ deos eorum ⁊ sculptilia:vasa quoq; ꝑciosa auri ⁊ argenti captiua ducet in egyptũ Ipse ꝑualebit aduersus regem aqlonis. Et intrabit i regnũ rex austri et reuertet ad terrã suã. Filij aũt eiꝰ ꝓuocabuntur:et ꝓgregabũt multitudinẽ exercituũ plurimoꝝ. Et vẽniet,pperans ⁊ inũdans:⁊ reuertet ⁊ ꝓcitabitur:et ꝓgredietꝫ cum roboꝛe eius. Et,puocatus rex austri egred̃iet:et pugnabit aduersus regẽ aqlõis:et ꝑparabit multitudinẽ nimiã et dabitur mltitudo in manus eius:et capiet multitudinem et exaltabitur coꝛ eius:et deijciet multa milia:

s Pcua. aduer.regẽ aq̃lõis.i.aduersus regẽ syrie seleucũ galericũ:vt visum est.

t Et intra.i regnũ. .s.suũ. v Rex austri.i.egypti. x Et reuertet in trã suã.de uicta tñ ⁊ spoliata syria modo predicto.

y Filij aũt eiꝰ. Dic ꝑ̃ agit de regno antiochi magni qui fuit filius seleuci galerici regis syrie:⁊ diuidit in duas ptes:quia ꝓio ostendit q̃ liter pugnauit ꝑ ptolemeũ philopatorẽ:2ꝰ qualit̃ pugnauit ꝑ filiũ eius ptolemeũ epiphanẽ:ibi Conuertet rex aqlonis Circa ꝓmũ cõsiderandũ q̃ mortuo seleuco galerico rege syrie:vt pdc̃m est duo filij eius q̃ tunc erãt puuli creuerũt.s. seleucus cerãnos q̃ erat ꝓmogenitus:⁊ antiochus magnus q̃ erat scõus natus. Mortuo aũt ptolemeo euergete q̃ ꝓz eoꝝ interfecerat ⁊ matrẽ:vt visũ ẽ:regnante ptolemeo philopatore in egypto loco ꝑris sui ptolemei euergetis:duo fratres pdc̃i mouerũt ꝑ cum ꝑlium ad vindicandũ mortẽ pentum:sed infra breue tẽpus seleucus cerãnos mortuus ẽ:⁊ sic antiochus magnus solus fuit ad pugnãdum ꝑ ptolemeum philopatorẽ:tamẽ antiochus victus fugit de cãpo: ⁊ hoc ẽ qd̃ dr̃ h: y Filij aũt eiꝰ.i.seleuci galerici. z Prouocabunt.s.ad vidicãdũ mortẽ ꝑris ⁊ matris ipsoꝝ. a Et cõgre.mul.exer.pluri.ad pugnandũ ꝑ ptolemeũ philopatorẽ b Et veniet ,pperans.qꝝ anteq̃ ꝓmitterẽt bellũ cuꝫ rege egypti:seleucus cerãnos frater ꝑioꝛ mortuꝰ ẽ:⁊ audita morte:frater eiꝰ antiochus magnꝰ festinanꝫ vẽit ꝺ babylõe:vt cũ exercitu pugnaret aduersus ptolemeũ:⁊ hoc ẽ quod dr̃: b Et ve. ,ppe.⁊ inundãs ⁊ reuertet.s.ꝺ babylone audita fratris morte. c Et cõgredietꝫ cũ roboꝛe eius.i.cum forti exercitu vẽiet ad pugnãdũ ꝑ ptolemeũ regẽ egypti. d Et ,puocatus rex austri.i.rex egypti: e Egredietꝫ obuiã antiocho magno. f Et pugna.aduer.regẽ aquilonis.i.contra antiochũ magnũ regẽ syrie. g Et ꝑparabit multitudinem nimiam.i.multo maiorem q̃ sit multitudo exercitꝰ antiochi. h Et dabitur multitudo in manus eius.quia exercitus antiochi deuictus fuit a ptolemeo philopatore. i Et capiet multitudinem.quia multos de exercitu antiochi cepit viuos. k Et exaltabitur coꝛ eius.idest coꝛ ptolemei philopatoris propter victoriam habitam. l Et deijciet multa milia.scilicet de exercitu antiochi.

a Sz nō ꝑualebit. oio. ſ. qz nō potuit capere antiochum ſz euaſit ꝑ fugā. b Conuertet. Hic ꝑñt deſcribit pugna antiochi magni ꝫ ptolemeū epiphanē: z diuidit in treſ partes: qz ꝓio facit qō dictū ē: 2° ponit quoddā incidēs: ibi filij quoqꝫ. 3° reuertitur ad ꝓpoſitū: ibi Et veniet. Circa primū ꝓſideradū q ātioch⁹ magnus deuict⁹ a ptolemeo philopatore: vt viſū ē: vt poſſz vindicare oppꝛobriū ſuum inſurrexit ꝫ ptolemeū epiphanem regnātē in egypto loco patris ſui defuncti. ſ. ptolemei philopatoris: z hoc eſt qō dī h: b Cōuertet rex aq̄lonis. i. antiochuſ magnus rex ſyrie. c Et ꝑparabit mul. multo ma. q̄ prī. ſ. i pugna quā habuerat ꝫ ptolemeū philopatorez. d Et in fine tꝑoꝝ ānoꝝqꝫ i. p⁹ magnuz tempus mortuo philopatore predicto. e Ue. pperans. ſ. iſte antioch⁹ magnus f Cū exercitu ma. ex multitudie bellatorū. g Et opibus nimijs. ex abūdantia pecuniaꝝ z victu aliū. h Jn tꝑibus illis multi ꝓſurgēt aduerſus regē auſtri. i. ꝫ ptolemeū epiphanē regē egypti: qz philipp⁹ rex macedonū ꝓfederatus antiocho magno ſuadebat egyptū cum eo tali pacto q̄ q̄libet eoꝝ haberet ciuitates ꝓpiquiores regno ſuo q̄s poſſēt acq̄rere i egypto. i Filij quoqꝫ. Hic ponit qdam incidens illius tꝑis: qz tpe ptolemei epiphanis: onias q̄ erat ſacerdos in iudea fugit in egyptū. d. ſe velle implere prophetiā eſa. xix. Jn die illa erit altare dñi in medio terre egypti. et iō honorifice ſuſcept⁹ eſt a ptolemeo epiphane: z fecit ei tēplū ſimile templo hieroſolymitano: z hoc eſt qō dī daniel h: i Filij quoqꝫ ꝑuaricatoꝝ ppli tui. i. populus iſrl de quo erat natus daniel: k Extollent vt iple ant viſionē. ſ. eſaie ꝑdcam. Dicūtur aūt iſti filij ꝑuaricatorū. i. de numero ꝑuaricatoꝝ: qz nō erat eis licitū templum edificare z hoſtias offerre extra hierlm. Et pp hoc i penaz peccati eoꝝ ſubdit: l Et corruet. qz a romāis poſtea deſtructū eſt illud tēplum z ciuitas i qua erat: que vocabatur tunc ciuitas onie. m Et veniet. Hic reuertit ad ꝓpoſituz. ſ. ad deſcribēdum pugnaz antiochi magni ꝫ ptolemeū epiphanē: z hoc eſt quod dī: Veniet rex aq̄lonis. i. antioch⁹ magnus rex ſyrie cum alio rege ꝑdicto. n Et ꝓportabit aggerē. i. faciet ꝓportari p multitudinē exercitus ſui. o Et capiet vrbes munitiſſimas. i. ciuitates q̄s reges egypti cepāt prius i regno ſyrie z eas munierāt vt melius poſſēt eas tenere ꝫ regē ſyrie. p Et brachia auſtri nō ſuſtinebūt. i. fortes milites egypti poſiti i predictis ciuitatibus ad eas cuſtodiendū nō poterūt eas tenere. q Et ꝓſur. electi ei⁹ ad reſiſtendū. qz magni ꝑncipes de egypto voluerūt ſuccurrere illis q̄ erant obſeſſi ab antiocho in ciuitatibus predictis. r Et nō erit fortitudo qz nō poterunt eis ſuccurrere. s Et fa. ve. ſup eū. i. ꝫ ptolemeū. t Juxta placitū ſuū. qz ciuitates ꝑdcas recupauit. v Et nō erit q̄ ſtet ꝫ fa. ei⁹. ſ. regis ſyrie. x Et ſta. in terra inclyta. i. in hierlz z iuda q̄ dī inclyta ꝓp cultū diuinū ibi exñtem: qz antioch⁹ ibi honorifice ſuſceptus ē. y Et ꝓſumet i manu eius. qz in de abſtulit preſidiū ptolemei regis egypti: z eos q̄ fauebant ſibi. z Et po. fa. ſuam. i. totam attentionem:

a Ut veniat ad tenē. vni. regnū eius. ſ. regis egypti: qz nō ſuffecit antiocho magno recupare ciuitates z loca ꝑ dēa: ſz voluit obtinere totū r̄gnuz egypti: verūtamē qz ꝓpēdit q̄ hoc nō poterat vtute armoꝝ: iō ſimulauit facere pacez cū ptolemeo epiphane z q̄rere bonū eius: pp qō ꝺ̄dit ei filiam ſuaz cleopatraz i vxorem: vt ſic melius poſſet igredi egyptū: z h⁹ ē qō dī h: a Recta faciet cū eo. qz antiochus magnuſ ſecit recta cū ptolemeo ſm apparentiam tantum. b Et ſi. femiaꝝ. i. de numero ſeminaꝝ. c Dabit. ſ. cleopatram. d Ut euertat illud. i. decipiat occaſione filie habēs igreſſū familiarem intra egyptū: vt ſic poſſet capere eū. e Et nō ſtabit. ſ. fraudulentia antiochi. f Nec illius erit. ſ. regnū egypti vt cogitauerat: qz duces egypti ꝓceperunt fraudē antiochi z cautius ſe habuerūt circa eū. Similit filia eius cleopatra magis fauit marito ſuo regi egypti q̄ ꝑri ſuo antiocho. g Et cōuertet faciē ſuam ad inſulas. qz antiochus magnus videns ſe defraudatū a ſpe obtinendi regnū egypti: ꝓuertit ſe ad debellandū inſulas aſie. h Et capiet multaſ. de illis inſulis. i Et ceſſare faciet principē opprobrij ſui. i. ſeipſum: qz hoc faciēdo ꝓcurauit opprobrium ſuū. Jnſule. n. aſie erāt cōfederate romāis: iō ab eis miſſus eſt ſcipio aphricanus ꝫ antiochum qui deuicit eū: z de campo fugauit: pp quod ſb̄dit: k Et oppro. eius cōuertetur i eum. i. i antiochū Hec aūt expoſitio videtur cē ꝫria textui: qz p hoc antiochus nō fecit opprobrium ſuū ceſſare: ſz magis augeri: pp hoc recurrendū eſt ad lr̄am hebraicam que talis eſt Et reducet dominus opprobriū ſuū ſuper eū. quia pp blaſphemias ꝫ deū incurrit dictū opprobriū. Et abſq̄ opprobrio ſuo reddet ei. qz nihil deperijt ipſi deo ꝓpt blaſphemias antiochi. l Et ꝓuer. fa. ſuam ad imperiū terre ſue. quia fugiens deaſia voluit ad terrā ſuam redire. m Et impinget. qz in ipſo reditu occiſus fuit in templo nanee. q̄. mach. j. c. n Et nō inueniet. quia ipſe z qui cum eo erant diuiſi fuerunt membratim: ita q̄ eius caudauer non fuit cognitum nec ſepultum. Dicunt tamen aliqui q̄ i dicto reditu occiſus fuit pugnās contra elymeos: z q̄ ꝑmū capitulū ſcōi mach. loquitur de antiocho epiphane eius filio. o Et ſtabit in loco eius viliſſimus. i. ſeleucus filius eius ſenior: qui ꝓpter inertiam dicit hic viliſſimus. p Et indignus decore regio. i. honore regali. q Et in paucis diebus conteretur. quia parum regnauit. r Non in furore nec in prelio. quia non fuit homo bellicoſus nec militaris.

ſēd nō ꝑualebit. Cōuertetur. n. rex aqlonis: et ꝓparabit multitudinē multo maiorē q̄z prius. Et i fine tꝑ annoꝝ q̄z veniet ꝓperans cū exercitu magno et opibus nimijs. Jn tēpoꝛib⁹ illis multi ꝓſurget adūſus regē auſtri. Filij quoqꝫ preuaricatoꝝ ppli tui extollet vt impleat viſionē et corruent. Et veniet rex aquilonis et ꝓportabit aggerē: et capiet vrbes mūitiſſimas: et brachia auſtri nō ſuſtinebunt. Et ꝓſurgent electi ei⁹ ad reſiſtendū: et nō erit fortitudo Et faciet veniēs ſup eū iuxta placitū ſuū: et nō erit q̄ ſtet ꝫ faciē eius. Et ſtabit i terra inclyta et ꝓſumet i mānu ei⁹: et ponet faciē ſuā: vt veniat ad tenēdū vniuerſū regnū ei⁹: et recta faciet cū eo. Et filiaꝫ femiaꝝ dabit ei: vt eā tat illū: et nō ſtabit: nec illi⁹ erit. Et ꝓuertet faciē ſuā ad inſulas: et capiet multas: et ceſſare faciet ꝑncipē opprobrij ſui. Et opprobriū ei⁹ cōuertet in eū. Et ꝓuertet faciem ſuā ad iperiū terre ſue. et ipinget z corruet: et nō inueniet. Et ſtabit i loco eius viliſſim⁹ et idign⁹ decore regio: et i paucis diebꝰ ꝓteret

s Et stabit in loco eius despectus. Hic consequēter agit de regno antiochi epiphanis qui fuit figura antichristi: vt dictum est: de quo principaliter agitur hic. Ad euidētiam autem eoꝝ que sequunt: sciendum ꝙ illud qđ ē figura vel signū oportet ꝙ sit res aliq̄: illud enim qđ nihil ē nō pōt ee signū alicui⁹ vl figura: ⁊ ideo illō qđ ē figura vel signū alicui⁹ potest duplicit̄ ꝓsiderari quo ad pñs: vno mō vt est figura tm̄ vel signū: alio mō vt est res que dā in se ⁊ tamē figura alicui⁹: sicut circul⁹ pendēs añ tabernā potest cō siderari vt ē signū vini existētis in cellario tm̄: vel ꝑt est signū vini: ⁊ cuꝝ hoc vt est res aliqua in se. Illa aūt que dicunt de figura vel signo ꝑmo modo intelligunt vera tm̄ esse de his q̄ꝝ est signū vel figura: inq̄tum figura ducit tantū in cognitionē alicui⁹. Illa aūt que dicunt de signo vel figura secūdo modo: verificant de vtroq; ſ. de re que figura est: ⁊ de eo cui⁹ est figura. Simili modo est i sacra scriptura: qr si aliquid dicat de aliq̄ vt est figura alteri⁹ tm̄: tūc sensus litteralis est vn⁹ tm̄. ſ. de illo cuius est illa figura: sicut de salomone vt est figura xp̄i tm̄: dicit illud psal. lxxj. Et dominabit a mare vsq; ad mare: ⁊ a flumine vsq; ad terminos orbis terraꝝ. et ideo solū verificat de xp̄o ad litterā: nō de salomone cui⁹ regnū solū fuit i iudea. Sed illud qđ dicit de aliquo ſm se ⁊ vt est figura alteri⁹: illud verificat ad litterā de vtroq; tm̄ ꝑncipaliter de illo cui⁹ est figura: sicut de salomone dicit. j. par. xxij. Ipe erit mihi in filiū: ⁊ ego ero illi in patrē. Qđ verificat de salomone ⁊ xp̄o: cui⁹ salomon erat figura: ſz ꝑncipaliter de christo qui est filius naturalis dei: salomon aūt fuit fili⁹ eius p adoptionē gratie: saltē in ꝑncipio regni. Similit dicendū ē in ꝓposito ꝙ antiochus illustris qui ē figura antixp̄i: potest duplicit̄ ꝓsiderari: vno mō vt est figura antixp̄i tm̄: ⁊ sic ista q̄ dicunt de antiocho verificant tm̄ ad litterā de antixp̄o: alio mō potest accipi vt est figura antixp̄i ⁊ cū hoc vt ſm se est aliq̄d: ⁊ sic illa que dicunt de ipo verificant ꝺ vtroq;: de antiocho tamē imꝑfectius: ⁊ ꝑfectius de antixp̄o cui⁹ est figura. sicut dictū est supra. viij. cā. qr ea que ibi dicta sunt verificant de vtroq;. In hoc cā. aūt aliqua dicunt de antiocho p̄dicto ista duplici modo: ⁊ ideo diuidit in duas ptes: qr ꝑmo ponūtur ea que dicunt de antiocho ſm se ⁊ vt est figura antixp̄i: ⁊ sic verificant de vtroq;: secūdo ea q̄ dicunt de antiocho vt est figura antixp̄i tm̄: et sic verificant de solo antixp̄o: ibi Et faciet rex ſm volūtatē suā. Prima i tres: qr ꝑmo ondit q̄liter obtinuit regnū syrie fraudulēter: secūdo agit de pugna antiochi cōtra ptolemeū nepotem suū: ibi Et brachia. tertio q̄liter pugnauit ꝺ filios israel: ibi Et reuertet in terrā suā. Circa ꝑmū sciendū ꝙ antiochus magn⁹ de q̄ dictū est duos filios habuit: vnū q̄ vocat⁹ ē seleucus philopator ⁊ fuit ꝑmogenit⁹: alius aūt vocat⁹ est antiochus epiphanes vl illustris: qđ idē est: ⁊ ille traditus est romanis obses ꝓ patre suo ne a fidelitate romanoꝝ recederet. Mortuo igit antiocho magno vt ꝑdictū est: succesit ei in regnū seleucus filius eius ꝑmogenitus: de quo dictū est hic ꝙ fuit vilissimus ⁊ indign⁹ honore regio: ꝓpter inertiam

nō in furore nec in prelio: et stabit in loco eius despectus: et nō tribuet ei honor regi⁹. Et veniet clam: et obtinebit regnū i fraudulētia. Et brachia pugnāt expugnabunt a facie ei⁹: ⁊ conterent. Insup ⁊ dux federis. Et pōst amicitias cū eo fa-

suam: igit antiochus epiphanes qui erat rome obses audita morte patris sui ⁊ sciens inertiā fratris sui regnantis: occulte recessit de roma sine scitu senatoꝝ vt cōmuniter dicunt hist̄riographi. Aliqui aūt dicūt licz pauci ꝙ recessit de licētia senatoꝝ: nō tn̄ est vis qualiter recesserit siue sic: siue sic:

ciet dolū: et ascēdet et supabit in modico pplo: et abūdantes ⁊ vberes vrbes ingrediet. Et faciet q̄ nō fecerūt pres eius: ⁊ patres patrū eius. Rapinas ⁊ ꝑdam ⁊ diuitias eoꝝ dissipabit: et ꝺ firmissimas cogitatōnes inibit: et hoc vsq; ad tēpus

veniens igit i syriam vbi regnabat frater suus: cepit simulare benignitatē erga ciues ⁊ audatiā ꝓtra hostes ⁊ ꝙ hoc attraxit multos ad se: ꝓpter quod fratre eius mortuo q̄ parū regnauit vt dictū ē obtinuit regnū eius: ⁊ nepotē suū: scz filiū fratris sui ꝓtinuit regno sibi debito: ⁊ hoc est qđ dicit hic

s Et stabit in loco eius. i. seleuci. t Despectus. i. antiochus epiphanes qui dicit hic despectus: qr fuit rome obses. v Et nō tribuet ei honor regius. in ꝑncipio: qr pater suus antiochus magn⁹ declarauit in testamēto suo sibi succedere in regno seleucū: qr tunc erat ꝓsuetudo ꝙ pater ꝓferebat in regno suo ꝺ filijs suis quez volebat. x Et veniet clam. i. occulte: qr de roma occulte recessit vt iā dictū est. y Et obtinebit regnū in fraudulētia. qr obtinebit regnū post fratrē suū ꝙ simulatiōes ꝑdictas. z Et brachia. Hic oñdit q̄liter pugnauit post cōtra ptolemeū philometorē nepotē suū: filiū cleopatre sororis sue ꝑdicte ⁊ ptolemei epiphanis regis egypti: ⁊ diuidit in duas ptes ſm duas iuasiones q̄s fecit ꝓtra egyptū secūda ibi Et cōcitabit. Circa ꝑmū sciendū ꝙ antioch⁹ epiphanes rex syrie simlauit se ꝙlare ꝙ nepote suo rege egypti adhuc tamē puero: ⁊ ideo q̄si sub titulo tutoris accepit ciuitates q̄s reges egypti ꝓpe regnū egypti acq̄sierāt: quas cum ꝑncipes egypti nomie pueri repeterēt: antioch⁹ negauit reddere: ⁊ ideo inter ipm ⁊ regē egypti adhuc pueꝝ guerra mota est: sed duces ptolemei regis egypti veniētes ꝺ antiochū deuicti sunt: ⁊ ꝙ ꝓñs puer ꝙ quo pugnabant. tamē postea antiochus simlauit totū fecisse amore pueri tanq̄ sibi magis ꝓpinquus: vtpote ipius auūculus: ⁊ hoc fecit fraudulenter vt posset melius igredi egyptū ⁊ obtinere diuitias illius regni: ⁊ hoc ē qđ dicit hic: z Et brachia pugnātis. i. duces ptolemei philometoris q̄ pugnabant ꝙ eo. a Expugnabunt a facie eius cē. qr deuicti sunt ab antiocho. b Insup et dux federis. i. ptolemeꝰ philometor: cū q̄ antioch⁹ ei⁹ auūcul⁹ simlabat facē fed⁹ ꝑncipalit̄: ꝓtrit̄ est ab eo. ſ. qr vt dictū est deuicti ꝑncipib⁹ pueri: ⁊ puer q̄dāmō deuict⁹ ē. c Et post ami. cū eo fa. dolū. qr vt dictū est simlauit ꝑdicta fecisse amore nepotis sui: q̄si posset melius custodire res suas ꝙ homines extranei: hoc tn̄ dolose simlabat vt posset ingredi egyptū ad ipm spoliandū: ⁊ hoc ē qđ dicit: d Et ascēdet. ſ. in egyptū. e Et supabit i modico pplo. qr egyptij nō timebāt ab eo credētes ꝙ intrasset ꝙ bono nepotis sui regis egypti. f Abūdātes ⁊ vberes vrbes ingredietꝰ spoliādo eas. g Et faciet q̄ nō fecerūt ꝑes eius. qr ꝑdecessores sui scz reges syrie: nō asportauerūt spolia ire egypti: licz aliq̄ extriseca illi⁹ regni deꝑdassent: sic fecit antioch⁹ magn⁹: vt visū est. h Et ꝺ firmissimas cogi. inibit. ſ. ꝓsiliū: qr astutia sua ⁊ fraude decepit sapientes egypti: vbi tūc vigebat sapia. i Et hꝰ vsq; ad tempus. q. d. nō diu durabit: qr inde fuit postea turpit̄ expulsus: vel aliter Usq; ad tempus. ſ. antixp̄i in q̄ ꝓplebunt ista ꝑfecti⁹: qr antioch⁹ fuit figura antixp̄i. k Et cōcitabitur. Hic describit secūda inuasio quā fecit antiochus contra egyptum: quia ptolemeus puer

creuit:et sic ꝑparauit se ad pliū ꝓtra auūculū suū. Iste tam̃ antiochꝰ semp dolose agebat: ⁊ ideo videꝫ nepotē suū hic forte exercitū: ꝓpter qꝺ timēs deuici: traxit ad se munerib' aliquos de gente ptolemei ꝙ qꝺ impedita fuit victoria ptolemei contra antiochum: ⁊ fecerūt pacem: simulatam tam̃ qz vn' cogitabat malum contra alium: ⁊ hoc est qꝺ dicitur hic

k Et cōcitabit fortitudo ei⁹: ⁊ coꝛ ei⁹ ad̃uersū regē austri i exercitu magno. Et rex austri, puocabit ad bellū multis auxilijs ⁊ fortib⁹ nimis et nō stabunt: qz inibūt ad̃uersus eū cōsilia. Et cōmedētes panē cum eo ꝓterent illū: exercitusqz eius opprimet: ⁊ cadēt interfecti plurimi. Duoꝛ quoqz regū coꝛ erit: vt male faciāt: ⁊ ad mēsam vnā mēdaciū loquent et nō ꝓficiet: qz adhuc finis in aliud tp̃us. Et reuertet i terrā suā cū opib⁹ multis: et coꝛ eius ad̃uersus testamētū scm̃: et faciet et reuertet i terrā suā. Statuto tpe ꝛuertet ⁊ veniet ad austrū: et nō erit ꝓzi sile nouissimū. Et

l Et cōcitabit fortitudo ei⁹: ⁊ coꝛ ei⁹ ad̃uersū regē austri i exercitu magno. Et rex austri, puocabit ad bellū multis auxilijs ⁊ fortib⁹ nimis et nō stabunt: qz inibūt ad̃uersus eū cōsilia. Et cōmedētes panē cum eo ꝓterent illū: exercitusqz eius opprimet: ⁊ cadēt interfecti plurimi. Duoꝛ quoqz regū coꝛ erit: vt male faciāt: ⁊ ad mēsam vnā mēdaciū loquent et nō ꝓficiet: qz adhuc finis in aliud tp̃us. Et reuertet i terrā suā cū opib⁹ multis: et coꝛ eius ad̃uersus testamētū scm̃: et faciet et reuertet i terrā suā. Statuto tpe ꝛuertet ⁊ veniet ad austrū: et nō erit ꝓzi sile nouissimū. Et

m Et rex austri. i. ptolemeꝰ rex egypti iā factꝰ adultꝰ. n Puocabit ad bel. multā auxi. ⁊ foꝛ. nimis. cōtra antiochū auūculū suū. o Et non stabūt: qz inibūt ad̃uersus eū ꝓsilia. quia aliqui de gente ptolemei nō steterūt fidelit cū eo: sed iduxerūt eū ad faciēdū pacē: ꝺduci ad hꝰ ab antiocho vt dictū ē: ⁊ hoc ē qꝺ dicit: p Et comedētes panē cū eo cōterēt eū. qz occasiōe hꝰ pacis silāte: multi de exercitu regis egypti postea fuerūt iterfecti

vēnient sup eū trieres ⁊ romani et ꝑcutiet et reuertet. Et idignabit ꝓtra testamētū sanctuarij: et faciet reuertetur qz: et cogitabit aduersum eos: qui dereliquerūt testamētum sanctuarij. Et brachia ex eo stabūt: et polluent sanctuariū fortitudinis: et auferent iuge sacrificiū: et dabūt abomiationē in desolationē. Et impij in testamentū simulabūt fraudulēter. Populus autē sciens deū suū obtinebit et faciet. Et doctꝰ i populo docebunt plurimos: et ruent in gladio ⁊ in flamma ⁊ in captiuitate et in rapina dierum. Cūqz coꝛruerint subleuabunt auxilio par-

q Duoꝛ qz regū coꝛ erit vt malefaciāt qz vt dictū ē pax fuit tm̃ silāta: ⁊ ideo vn' ꝓtra alterū malū cogitabat i coꝛde suo. r Ad mēsam vnā mēdaciū loquētur. qz ad simulationē maioris pacis comedebāt adinuicē: ⁊ vbis mēdacib' nitebant se mutuo decipe. s Et nō ꝓficiet. qz vn' nō potuit aliū totaliꝰ subuertere sic cogitabāt. t Quia adhuc finis. s. negociū int ipos. v In aliud tp̃us. erit: vel aliter Quia adhuc finis. i. fraudulētia vel malitia antiochi magl implebit i antixp̃o cui' antiochꝰ ē figura. x Et reuertet. Hic ꝓnter oñdit qliter antiochꝰ epiphanes ꝑpugnauit filios israel: ⁊ diuidit in duas ptes fm qꝺ duplex fuit ꝑpugnatio ꝓtra eos: secūda ibi Statuto tpe. Circa ꝓmū sciēdū qꝺ antiochus reuertēs de egypto pꝰ ꝓmaz iuasionē egypti intrauit hierlm: menelao ductoꝛe ⁊ alij q ei fauebāt: ⁊ fecit ibi mala sed nō tāta quāta fecit postea: ⁊ hoc ē qꝺ dicit hic: y Et coꝛ eius. s. antiochi. a Aduersus testamētū suū. s. iudeā ⁊ hierusalē: vbi dei testamētū seruabat. b Et faciet. ibi multa mala. c Et reuertet i terrā suā. hoc est in syriā. d Statuto tpe. Hic describit secūda ei⁹ ꝑpugnatio cōtra filios israel. Ad cui⁹ euidētiā sciendū qꝺ antiochꝰ epiphanes alio tpe volēs itrare egyptū: inde repulsus ē ꝙ marcū publiū missuz ad hoc a senatu romanoꝛ: quib⁹ egypti rex erat ꝓfederat' q quidē marcꝰ publius cū iuenisset antiochū i litoꝛe maris: ꝓcepit sibi vt discederet ab amicis romanoꝛ et esset otētus regno suo. Tūc antiochus petijt sup hoc ꝓsiliū ⁊ deliberationē: ⁊ tūc marcꝰ publi' fecit circulū i harena cū baculo quē tenebat in circuitu antiochi dicēs: Senat' ꝓcepit vt respōdeas anteq exeas de hoc circulo. Tūc antiochꝰ nō audēs ꝓterire mādatū senatoꝛ dixit ei esse obediēdū: ⁊ sic tristis reuertēs in hierlm: fecit illa mala q dicunt. j. et. ij. mach. ⁊ hoc ē qꝺ dicit hic: o Statuto tpe reuertet ⁊ ve-

h Et ꝑcutiet. ñ morte: sed qz deiectus fuit a sua intentiōe: vt visū ē. i Et ꝛuertet. ab egypto. s. k Et idignabit ꝙ testamētū sanctuarij. ideſt ꝙ hierusalē. l Et faciet. ibi multa mala.

m Reuertetur qz. hoc dicit: qz iā fuerat ibi alias. n Et cogitabit aduersꝰ eos q derelī. testa. sanctuarij. qz etiā illos iudeos quoꝛ ꝓsilio venit in hierlm q erāt legis trāsgressoꝛes iterfecit antiochus: motꝰ cupiditate thesauroꝛ q erāt in templo. o Et brachia ex eo stabūt. qz posuit macedones i arce q erat in hierusalem: vt haberet primo mach. j. cº. Ne ciuitas posset rebellare ꝓtra ipm. p Et polluēt sanctuariū fortitudinis. i. templū in q dñs qui ē fortitudo colebat: qz ibi ꝑcepto antiochi facte sunt are idoloꝛ: ⁊ facta sunt ꝓstibula. q Et auferēt iuge sacrificiū. qz ꝙ sex annos sacerdotes iudeoꝛ nō poterāt ibi offerre sacrificiū ꝓsuetū r Et dabūt abomiationē i desolatōe. qz ibi posuerūt idolū iouis: idolū aūt apud hebreos nomiat abomiatō ⁊ hoc fuit occasio maxie desolatiōis ipis iudeis qñ positū fuit in tēplo. s Et impij i testamētū simulabūt. qz aliq pessimi de iudeis simulātes se çelare ꝙ cultu dei populū iudeoꝛ deceperūt: sic de alchimo ⁊ suis socijs dī. j. mach. vij. Hō sacerdos ō semīe aaro venit: nō decipiet nos. ⁊ tm̃ statiz rupit iuramētū: vt ibidē dicit: et fecit peius iudeis q̃ gētiles fecerāt. t Populꝰ aūt. Hic ꝓnter oñdit machabeoꝛ ꝓstātia i sustinēdo tormēta ne facerēt ꝓtra legē: vt patz de septē fratrib' ⁊ mre coꝛ: et multis alijs: vt habet. ij. mach. vij. ⁊ i debellādo aduersarios: vt patz de iuda machabeo ⁊ fratrib' ⁊ socijs eoꝝ: ⁊ hoc ē qꝺ dicit: t Populꝰ aūt sciēs deū suum. sez fide formata charitate. v Obtinebit. i. pfecte tenebit legem. x Et faciet. multa contra aduersarios: vt patet de iuda machabeo ⁊ socijs ei⁹. y Et docti i populo docebūt plurimos. resistere aduersarijs: ⁊ tenere legē vsqz ad mortē: sicut fecit mathathias: vt habet primo mach. ij. qm̃ docuit filios suos certare vsqz ad mortē ꝙ defensiōe legis. z Et ruēt i gladio ⁊ i flāma ⁊ i captiuitate ⁊ i rapina dieꝝ. qz illo tpe multi de filijs israel interfecti sunt gladio ⁊ aliqui igne: ⁊ aliqui ducti sunt captiui: ⁊ alij bonis suis spoliati: vt manifeste patet. j. et. ij. mach. a Cumqz coꝛruerint quo auxilio sꝰ

niet. antiochusꝰ. s. e Ad austrū. i. ad egyptū capiēdū f Et nō erit ꝓzi sile nouissimū. qz tūc non spoliauit egyptū sic in ꝓma vice: vt supra dictū est: sz magis inde repulsus ē turpiter ꝙ legatū romanoꝛ: ⁊ hoc ē qꝺ dicit hic: g Et veniēt sup eū trieres ⁊ romani. i. exercitus romanꝰ in nauib⁹

leuabunt. quia mathathias ⁊ filij eius in persecutione antiochi aliquā ꝓsolatiõz populo fecerũt. b Et applicabunt eis plurimi fraudulenter. sic de alcimo iam dictũ est: ⁊ sicut de nicanore: vt dicit. j. mach. vij. q fecit amicitias cũ iuda machabeo: postea volebat eũ capere.

c Et de eruditis ruent. sicut patet de iuda machabeo ⁊ fratrib⁹ eius: qui in defensione legis⁹ et patrie mortui sunt. d Ut ꝓbent et eligantur et dealbent. per tribulatiões que sũt magis accepte deo q̃ sacrificia: vt supra dictum est capitulo. iij. et hoc e Usq; ad tempus p̃finitum. scilicz a deo ⁊ hoc est vsq; ad finem mũdi: quia vsq; tũc sancti sustinebunt tribulatiões maloꝝ f Quia adhuc aliud tp̃us erit. in quo. ſ. oia ista perfectius ꝓbabunt. ſ. tp̃us psecutiõis antixp̃i: q̃ erit caput oim maloꝝ: ⁊ cui⁹ figura fuit antioch⁹. Et qz dictũ ē q̃ ea q̃ sunt de antiocho dicta vsq; huc: nõ solũ sũt dicta de eo ſm se: sed cũ hoc vt ē figura antixp̃i: ſ. ſ. est ibi duplex sensus litteralis: vn⁹ de antiocho q̃ dict⁹ ē: alius de antixp̃o ad quẽ p̃dicta defacili p̃nt applicari. De antiocho eni tria dicta sũt in generali. Primũ ē q̃liter obtinuit regnũ fraudulẽter: ibi Et stabit i loco suo despect⁹ ⁊c. ⁊ hoc perfect⁹ verificat de antixp̃o: qui mag⁹ obtinebit dominiũ nõ ꝓpter nobilitatẽ generis: ſz magis per fraudulẽtiaz: ⁊ sic põt applicari illa lr̃a: ſm q̃ dictuz est de antiocho q̃liter pugnauit ꝓtra regẽ egypti: ⁊ hoc notat: ibi Et brachia pugnãtis ⁊c. ꝓtra quẽ pugnauit duplici via. ſ. fraudulẽtia ⁊ armoꝝ potẽtia: vt visum est. Et istud perfect⁹ ꝓbabit i antixp̃o: qz rex egypti erit vn⁹ de trib⁹ qui p̃mo supabunt ab eo: vt dictũ ē supra. vij. ca⁹. Nõ est dubiũ q̃ ꝓtra eũ vtet maiori fraude ⁊ maiori potentia q̃ antioch⁹ fecerit: ⁊ ꝓpter hoc tota illa lr̃a põt defacili applicari antixp̃o ⁊ maxie illud qõ ibi dr̃: Et faciet que nõ fecerũt pres ei⁹ ⁊ patres patrũ ei⁹. quia null⁹ de regib⁹ tot⁹ mundi fecit vel faciet talia q̃lia fact⁹ est antixp̃s: ſz multi reges qui pcesserũt antiochũ fecerũt etiã maiora q̃ antioch⁹ fecerit: vt patz de alexãdro magno a q̃ descẽdit regnũ antiochi: vt supra dictũ est. Tertiũ aũt qõ dictũ ē õ antiocho ē q̃liter pugnauit ꝓtra filios isr̃l: ibi Et reuertet⁹ i terrã suã ⁊c. vbi dictũ ē quõ filios isr̃l multiplicit afflixit: ⁊ a cultu veri dei in q̃tum potuit auertit: ⁊ quõ multi de pplo isr̃l ꝓstanter mortẽ ⁊ tribulatiões sustinuerũt. Et hoc mlto fort⁹ imp̃lebit de antixp̃o: qz erit sine ꝓpatione maior psecutor ecclesie q̃ ille fuerit synagoge: ⁊ mlto plures p eũ a fide auertent: ⁊ multo plures i fide stãtes cruciabunt q̃ p antiochũ: ⁊ iõ tota ista põt de facili ad ipm applicari: sed ꝓpt̃ brixitatẽ vitandã omitto p singula vba discurrere. g Et facit rex ⁊c. Hic ꝓnter ponũt ea q̃ dicunt de antiocho ꝓut fuit figura antixp̃i tm̃: qz nõ verificãt de eo ad lr̃am: sed tm̃ de antixp̃o: ⁊ diuidit i duas ptes qz p̃mo ponit ꝓcessus antixp̃i ꝓtra deũ: secũdo ꝑ colẽtes ipm: ibi multiplicabit gloriã. Primũ oñdit duplicit: scz in ꝓtẽptu blasphemie: ⁊ i cultu idolatrie: ibi Deum aũt moaz̃i. Primo igit dicit sic ꝓtinuãdo lr̃am lr̃e imediate ꝓcedẽti: vbi dictũ ē: Adhuc aliud tp̃us erit. ſ. tempus antichristi: vt dictuz est. g Et faciet rex. ſ. antixp̃us b Juxta volũtatẽ suã. qz malicia sua pducet ad effectũ. i Et eleuabit ⁊ magni. aduer. omnẽ deũ. ſm q̃ dicit. ij. ad thessal. ij. Nisi venerit discessio primũ: ⁊ reuelat⁹ fuerit hõ peccati fili⁹ pditiõis: qui extollit sup oñe qõ dicit de⁹: aut qõ colitur: ostẽdẽs se tanq̃ sit deus: ⁊ ideo ista lr̃a ñ põt exponi: nisi de eo. Antiochus eni epiphanes nõ eleuauit se ꝑ omnẽ deũ: imo idolũ iouis coluit: ⁊ in tẽplo hierosolymitano posuit: ⁊ iudeos ad cultũ illi⁹ q̃tũ potuit iduxit: vt legit p̃mo mach. et. ij. k Et aduersus deũ deoꝝ loquet magnifica. qz antixp̃s ꝓtumeliaz loquet ꝑ deũ celi: qz oñdet se tanq̃ sit de⁹: vt dic apls: et ia allegatũ ē. l Et diriget. qz ad effectũ intentũ ei⁹ pducet malicia: qz sedebit in templo tanq̃ sit de⁹: nõ tamẽ diu: ppt qõ subdit: m Donec ꝓpleat iracũdia. ſ. dei sup eum: qñ vtute eius morietur subito: vt dicũt sancti: ⁊ apls. ij. ad thessa. ij. Quez dñs iesus interficiet spũ oris sui ⁊c. n Perpetrata est quippe diffinitio. q. d. ita determiatũ ē in dei p̃sciẽtia: ⁊ iõ ita certũ ē de futuro: ac si ia esset factũ de p̃terito. o Et deũ patrũ suoꝝ nõ reputabit. qz antixp̃s nascet de iudeis vel xp̃ianis: q̃ deũ celi adorãt: ⁊ antixp̃s ei⁹ cultũ auferet ⁊ vsurpabit sibi vt dictũ est. Patet etiã q̃ ista lr̃a nõ põt exponi ꝺ antiocho qui idola grecie coluit sic pres sui: ⁊ ad ipa adorãda iudeos induxit in hierusalem vt dictum est: ⁊ similiter samaritanos qz templũ qõ erat i mõte garaz̃im ioui dedicauit: vt habet ij. mach. vj. p Et erit in ꝓcupiscẽtijs femiaꝝ. qz licet antixp̃us fingat castitatez exterius vt facilius decipiat: tamen non erit castus vt dicunt aliqui: quia erit plenus omni malicia: ⁊ per ꝓsequens erit luxuriosus: ꝓpter quod significatur per bestiam ascendentẽ de abyssis: apoc. xvij. In bestia autez significatur carnalis lasciuia: ꝓpter quod philosophus. ij. eth. vitam carnalẽ seu voluptuosam vocat bestialem vitam. q Nec quenq̃ deorum curabit. Hoc patet verum de antichristo ex p̃dictis ⁊ falsum de antiocho: causa subditur: r Quia aduersum vniuersa consurget. id est contra deum ⁊ homines: quia antichristus consurget cõtra omnes homines eos sibi subiũciendo: et contra deum eius cultum sibi vsurpando: sed neutrum verificatur de antiocho: quia iouẽ coluit ⁊ romanis subiectus fuit: vt patet ex predictis: ⁊ ideo non surrexit ꝓtra vniuersa. s Deum autem moaz̃im. Hic ponitur ꝓcessus antichristi contra deum per cultum idolatrie: quia licet se faciat adorari sicut deum in palam: vt omnẽ talem cultum auferat ab alijs vt dictum est: tamen demonem priuatum quem habebit occulte adorabit: cuius virtute ⁊ auxilio faciet illa mirabilia que facturus est: deo tamen permittente: et hoc est quod dicitur hic: s Deum autez moaz̃im ⁊c. Moaz̃im interpretatur presidium: sic enim vocabitur demon eius priuatus: quia ab eo habebit presidium et auxilium. Uel aliter: presidium dicitur locus construendus ab antichristo vbi colet illum demonem occulte. t Et deum quem ignorauerunt patres eius. ibi accipitur Et: pro idest. Deum quem ignorauerunt. iudei vel christiani ex quibus descendet antichristus v Colet auro et argento ⁊ lapide precioso ⁊c. quia in loco illo reponet antichristus diuitias preciosas tanquam in loco secretissimo et fortissimo: vnde sequitur:

ꝛ Et faciet.ſ.hoc qꝫ dictū eſt. ɣ Ut muniat moaʒim. ideſt locū illum vbi adorabit demonem occulte:ideo dicit: ʒ Cum deo alieno quē cognouit. p familiaritatē ꝛ pacta cū eo inita:quia habebit pactū cū illo demone.ſ.priuato:q̄ tamē alienus debet eſſe ab omni homīe. a Et multiplicabit. Hic ꝓſequēter ponit ꝓceſſ⁹ antixp̄i ꝓtra colētes deū: qui erit in exaltatiōe malox qui ei obediēt: et in pſecutōe bonox q̄ ei reſiſtent:ꝛ hoc ē qꝫ dicit hic a Et mltiplicabit gl̄iaz.ſ. ſibi obediētibus eos exaltādo. b Et dabit eis poteſtatē i mult̄. ꝛ nō dicit in omibus qꝛ nullū faciet ſibi eq̄lem. c Et terrā diuidet gratuito.i. ꝓo volūtate ſua familiaribus ſuis: hoc aūt nō pōt dici de antiocho qui parū aut nihil vltra regnū ſyrie tenuit qꝛ ſi aliqua alia ad tē pus tenuit inde deiectus fuit:quia fuit repulſus de egypto: vt ſupra viſum ē:et ſilit̄ de pſide:vt habet.j.mach.vj. Similit̄ homines ſui fuerunt deiecti de iudea p iudā machabeū ꝛ fratres eī⁹. d Et in tpe p̄finito. Hic deſcribit̄ pſecutio bonox p antixp̄m: qꝛ in p̄ncipio ſubūciet ſibi regē egypti vbi tūc vigebit fides:ꝛ hoc eſt qꝫ dī:Et i tpe p̄finito.ſ.a deo q̄ futura p̄uidet ꝛ ordinat illuʒ: e Preliabit aduerſ⁹ eū rex auſtri.i.egypti: f Et quaſi tempeſtas veniet ꝓtra eū rex aquilonis.i. antixp̄us h̄ deſignat⁹ p antiochū qui fuit figura eius: vt dictū eſt. ꝛ ſequit: g Et ingrediet terras ꝛ ꝓteret. quia rex egypti erit vnus de p̄mis cōtritis ab antixp̄o: vt viſum eſt ſupra.viij. ca⁹. h Et introibit in terrā gloriosam.i. iudeā que dicit gloriosa ꝓpter mirabilia ibi facta a deo: ꝛ ꝓpter opa nr̄e ſalutis ibi facta a xp̄o. i Et multi corruēt.i. multe terre ꝛ vrbes ꝛ gentes ſubūcient antixp̄o. k De aūt ſole ſaluabunt de manu eī⁹:edom ꝛ moab ꝛ p̄ncipes aln̄ ꝓncipiū filioꝛ ām̄on. hoc aūt fit ꝓpter diuinā miſericordiā:qꝛ ſancti habebūt illuc aliqꝫ refugiū tpe antixp̄i:quod fiet ꝓpter min⁹ pfectos qui non auderēt ſe opponere antixp̄o. Et iſta lr̄a etiā patet:q̄ nō pōt exponi de antiocho: qꝛ oīs gentes ꝛ terre nō fuerūt ei ſubiecte exceptis his tribus. l Et mittet manū ſuā in terras.qꝛ ad illas terras vbi antixp̄us pſonaliter nō accedet nūcios mittet. m Et terra egypti non effugiet ꝛc.qꝛ illa erit de ꝓmo ſubiectis antixp̄o:vt viſum ē n Per libyā quoq; ꝛ ethiopiā tranſibit.quia iſta duo regna ſimilit̄ ſubūcient antixp̄o: hoc aūt nō pōt dici de antiocho:qꝛ iſtas terras nō legit̄ intraſſe. o Et fama turbabit eū ꝛc.qꝛ fama ſanctoꝛ nolentiū antixp̄o obedire turbabit eū:vel forte fama aliquoꝛ regū fideliū ei reſiſtere volentiū.ſequit: p Et veniet i multitudine magna.qꝛ habebit exercitū maximū: q Ut ꝓterat ꝛ interficiat plurimos. omnes.ſ.nolētes ei obedire. r Et figet tabernaculū ſuū apeduo iter maria.ſm hiero.apeduo idē eſt qꝫ emaux:qui locus ē int̄ mare mortuū ꝛ mare mediterraneū: s Sup montē inclytū ꝛ ſanctū.i.montē oliueti:vel montem ſyon. Qñ enī antixp̄us ponet tabernaculū ſuū in emaux: ponet

oſoꝛ:rebuſqꝫ p̄cioſis. Et fāciet ut̄ muniat moaʒim cū deo alieno: quē cognouit: et multiplicabit gloriam:et dabit eis poteſtatē i multis et terram diuidet gratuito. Et in tpe p̄finito p̄liabit ad uerſus eū rex auſtri:et quaſi tēpeſtas veniet ꝓtra illuʒ rex aqlonis in currib⁹ ꝛ in equitib⁹ ꝛ i claſſe magna:et ingrediet terras:ꝛ ꝓteret et ptrāſiet. Et introibit i terrā gloriosā:et multi corruent. Hē aūt ſole ſaluabunt de manu eī⁹: edom ꝛ moab:ꝛ p̄ncipes filiorum ammon. Et mittet manū ſuā i terras et terra egypti nō effugiet. Et dñabit theſauroꝛ auri ꝛ argēti ꝛ in omib⁹ p̄cioſis egypti. Per libyam q̄ꝫ ꝛ ethiopiam trāſibit:et fama turbabit eum ab oriente: ꝛ ab aqlone:et veniet i multitudine magna:ut cōterat ꝛ interficiat plurimos. Et figet tabernaculū ſuū apeduo iter duo maria ſup montē inclytuʒ ꝛ ſanctū: et veniet vſqꝫ ad ſummitatē eī⁹: et nemo auxiliabit̄ ei. Ca.XII.

IN tēpore aūt illo cōſurget michael p̄nceps magnus:qui ſtat ꝓ filijs populi tui: et veniet

ip̄m q̄dāmodo ſup montē oliueti vel montē ſyon: qui ſunt montes ꝓpinqui diſtantes tantū p miliare: qꝛ ab emaux inciplit̄ montana hieruſalē. t Et veniet vſqꝫ ad ſummitatē eī⁹.qꝛ antichriſtus veniet in montē ſyon in loco vbi fuit templū: vt ibi ſedeat ꝛ adorēt tanq̄ ſit deus: vt dic̄ apoſtolus. Similiter veniet vſqꝫ ad ſūmitatē mōtis oliueti: vnde aſcēdit xp̄s in celū: tanq̄ inde aſcēſur⁹ in altū: virtute demonis ip̄m portāti. v Et nemo auxiliabit̄ ei.qꝛ vtute diuina ibi ſubito interficiet: ſm q̄ dicit ap̄lus ad theſſa.ij. Quem dñs ieſus interficiet ſpū oris ſui et deſtruet illuſtrati one aduētus ſui. Ex hoc aūt loco patz ſilit̄ q̄ hoc nō poteſt exponi de antiocho:qꝛ ñ fuit mortu⁹ inter maria nec ſuper montē ſcī⁹:ſed rediit ad terram ſuam: et ibi mortuus eſt inter duo maria ſup montem ſanctum glorie:et plantauit tabernaculum ſuum apeduo montis ſanctum glorie.

deūdo ō pſide:vt habet.j.mach.vj.et.ij.mach.ix. Porphirius tñ extorte ꝛ ficticie exponit de ipo antiocho dicens:q̄ mortu⁹ eſt i quodā mōte q̄ nomiat apeduo:et ē ſitus int̄ duo magna flumia.ſ. euphratē ꝛ tigrim: q̄ dicunt̄ h̄ maria. Silit̄ mōs ille dicit̄ inclyt⁹ ꝛ ſanct⁹:qꝛ gētiles ibi colebāt deos ſuos. Hoc aūt totū patet ficticiū: qꝛ nō inuenit in ſcriptura aliqs mons ſic vocat⁹ in pſide Similit̄ q̄ flumia dicant̄ maria eſt cōtra ꝓſuetudinem ſcripture:licet aliqñ ſcriptura nomiet ſtagna magna habentia magnā ꝓgregationē aquaꝛ maria. Similiter q̄ mons vbi colebant̄ idola dicat̄ inclytus ꝛ ſanct⁹ ab angelo qui loquebat̄ danieli:eſt manifeſte falſū:imo magl diceret ꝓphan⁹:ſic igit̄ patz q̄ licet in lr̄a p̄accepta vſqꝫ ad locū illū:Et faciet rex ſm voluntatē ſuā ꝛc.ſint aliq̄ que poſſent applicari antiocho: tñ multa iterſerūt que nō poſſent verificari de eo:vt viſuz eſt:ꝛ ideo p hoc cogimur exponere de antixp̄o totā litterā ſequētem a loco ſupradicto. Caplm.XII.

IN tpe aūt illo. Poſtq̄ deſcripta ē violētia antixp̄i ꝓtra electos:hic ꝛnter ponit finaliſ victoria ꝓtra reprobos:ꝛ diuidit in duas ptes:qꝛ primo ponit p̄ncipalis intentio: ſecūdo ſubūgit vtilis inſtructio:ibi Tu aūt daniel. Circa p̄mū duo facit:qꝛ primo oſtēdit conatū angeloꝛ ad tuitionē fideliū: ſecūdo deſcribit ꝓditionē ꝛ gradꝫ reſurgētiū: ibi Et multi de his q̄ dormiūt. Circa p̄mū ꝓſiderādū q̄ conat⁹ angeloꝛ circa fideles tpe antixp̄i erit neceſſari⁹ ad duo.ſ.ad fideliū defenſionē:ꝛ aduerſarū deſtructōz:qꝛ licz antixp̄s vbo xp̄i ex dei ſentētia interficiat:vt dictū: hic tñ erit auctoritatiue:ſz p michaelē q̄ ē p̄nceps eccl̄ie:ſic fuit antiq̄t⁹ p̄nceps ſynagoge:hoc fiet executiue:ꝛ hoc eſt qꝫ dicit hic: a In tpe illo i.antixp̄i.ſ.qñ angeli mali conabūt oēs corrūpere ꝛ a fide ſubuertē etiā electos ſi fieri pōt:vt dī in euāgelio. b Cōſurget michael ꝛc.ad fortificandū electos p ſe ꝛ p āgelos ſibi ſubditos.ſeqt: c Et veniet

tempus quale nō fuit ꝛc̄. ꝓpter magnitudinē tribulatiōnis que ventura est sub antichristo: qualis nunq̄ fuit a ꝓncipio mūdi vsq̄ tunc: vt dicit matth. xxiiij. Per hoc patz q̄ male exponit porphyrius hūc locū de psecutiōe iudeoꝝ sub antiocho: qz maior fuit illa que fuit a nabuc. fuit: ꝛ intensiue ꝛ extensiue. intēsiue qz destruxit ciuitatē ꝛ templū: et magnā ptem populi occidit: aliquā vo cum rege sedechia captiuā duxit: excepti quibusdam personis paupibus ꝛ vilibus quas dimisit ad colendā terrā vt patet. iiij. regū vlti. similiter extē siue: qz duravit p septuagita annos Illa autē q̄ facta sunt ab antiocho tantūmō p sex annos. De afflictiōe autē que facta ē populo israel p titum ꝛ vespasianū nō est dubiū qui fuerit maior q̄ illa que fuit sub antiocho d Et in tpe illo saluabit populus tuus. illi dicuntur esse de populo eius qui sunt vere israelite habentes veram fidem ipius iesu christi: ꝛ isti omnes p̄destinati: qz nullus saluabit nisi p fidem xpi: ꝛ hoc est qđ subdit: e Omnis qui inuent⁹ fuerit scriptus in libro. vite: q̄ quidē liber nō est aliud q̄ scriptio electoꝝ in mēte diuina: ꝛ isti vere saluabunt de tribulatōe antixpi: qz ꝓpter electos breuiabunt dies psecutiōis antichristi: vt habet matth. xxiiij. f Et multi. Hic ꝓnter describit ꝓditio ꝛ grad⁹ resurgētiū: ꝛ diuidit i duas ptes: qz p̄ tāgit diuersitatē resurgētiū q̄tū ad electos ꝛ r̄probos. secūdo tāgit diuersos grad⁹ electoꝝ: ibi Qui aūt docti. Circa p̄m scīe dū q̄ licet oēs resurgēt tā boni q̄ mali tñ diuersimode: qz aliq̄ resurgēt ad gloriā. s. electi: alij ad penā. s. reprobi ꝛ h⁹ ē qđ dic̄: f Et mul. ỏ his q̄ dor. i pul. ire euigilabūt. resurgētes a morte: nō ei loq̄t ỏ dormitiōe somni sz mort̄: qđ patet p h⁹ qđ dicit: g Qui dormiūt i pulvere terre. p hoc aūt qđ dicit. Multi. intelligunt oēs vt dicit aug⁹. ꝛ hic mod⁹ loquēdi bene iuenit alibi i sacra scriptura. Vel aliter dicit: Multi. ꝓpter pueros dānatos: qui licet resurgāt nō tamē dicunt ꝓprie euigilare qz nō sunt habituri sensū pene vel glorie: vigilia aūt est solutio sensus. h Alij i vitā eternā. s. electi. i Alij in opprobriū. s. reprobi qđ opprobriū erit etiā sempiternū: ꝓpter qđ subdit: k Ut videāt semp. s. opprobriū sue damnatiōis: hūc etiā locū expouit porphyri⁹ ꝛ male de illis iudeis qui se abscōderūt in spelūcis ꝓpt̄ psecutionē ātiochi: ꝛ audita iude victoria venerūt ad ipm q̄si euigilātes de puluere terre. Alij in vitā. q̄tuz ad obseruatores legis. Alij in opprobriū q̄tum ad p̄uaricatores. Ista expositio patet manifeste falsa: qz oēs qui se abscōderūt ꝛ venerūt ad iudā machabeū mō predicto erāt ꝛelatores legis: aliter nō venissent ad ipm: sed obediuissent antiocho: ꝛ tamē ỏ istis dicit q̄ aliqui euigilābūt ad opprobriū: ergo eius expositio est falsa: qz dicit q̄ illi qui euigilauerūt ad opprobriū erāt p̄uaricatores legis. Similit illi qui erāt obseruatores legis qui scōm eum dicunt euigilasse ad vitā postea mortui sunt: ꝛ sic non possunt dici euigilasse ad vitam eternā fm q̄ dicit hic. Ex quibus patz q̄ ista littera nō potest exponi nisi de resurrectiōe futura post psecutionē antichristi. l Qui aūt docti. Hic ꝓsequēter tangunt diuersi gradus electoꝝ qui erunt q̄si diuerse claritates stellaꝝ: fm q̄ dicit. j. ad coꝛ. xv. Stella differt a stella in claritate: sic ꝛ resurrectio mortuoꝝ ꝛc̄. ꝛ illi tñ q̄ supemīnēt alijs hic in vita ꝛ doctria: habebūt speciale p̄miū: scz aureolā doctorū: ꝛ ideo dicunt hic fulgere q̄si splendor firmamēti. Alij aūt q̄ p exempla bone vite inducunt alios ad iusticiā q̄uis nō sint doctores tñ dicunt fulgere q̄si stelle in ꝑpetuas eternitates. m Tu ātē daniel. Hic ꝓsequēter ponit vtilis instructō ipi⁹ danielis: ꝛ instruit eū angel⁹ de duobus p̄mo de clausiōe visiōnis: secūdo de duratiōe psecutiōis: ibi Et vidi ego daniel. Circa p̄mū aduertendū q̄ diuina secreta nō sunt omnibus reuelāda: ꝓpt̄ qđ dicebat saluator: Matth. vij. Nolite sanctū dare canib⁹ ꝛc̄. i. obstinatis. Simili nec vulgarib⁹ hominib⁹ qui nō possunt talia capere: ꝓpter qđ xpus loquebat turbis in ꝑabolis: sz discipulis exponebat oia: vt dr̄ matth. iiij. ca⁹. qz talia sunt maioribus reuelāda. Daniel aūt erat vir desideriorum: vt supra dictū est ca. ix. ꝛ ideo dignū erat vt sibi multa diuina secreta reuelarent que tñ alijs occultabant: et hoc est qđ dicit hic m Tu autē daniel claude sermones ꝛc̄. q. d. diuina secreta tibi reuelata enigmatib⁹ inuolue ꝛ inexposita dimitte: ꝛ h⁹ vt maligni nō habeant materiā deridendi: ꝛ studiosi habeant materiam se exercendi. sequitur: n Usq̄ ad temp⁹ statutū. q. d. tūc erūt pfecte manifesta q̄n iplebunt. o Plurimi ptrāsibunt. legētes. s. libꝝ istū aliqui malignātes: aliq̄ deuote tractātes. p Et multiplex erit scia. i. expositio circa ista. q Et vidi ego. Hic secūdo angelus instruit danielē de duratione psecutiōis antichristi ꝛ diuidit in duas ptes: qz ꝓmo instruit eū de summa duratiōis: secūdo de eius termis: ibi Et cū ꝓpleta fuerit. tertio infert quādā ꝓclusionē ex p̄dictis: ibi Tu aūt daniel. Ad euidentiā ꝓme ptis aduertendū q̄ daniel vidit hanc visionem iuxta fluuiū tigris: vt dictū ē ca. x. Apparuerūt aūt sibi tres angeli: duo stātes ex vtraq̄ pte flumis. ꝛ isti duo erāt angelus psaꝝ ꝛ grecoꝝ: quia grecia est ab occidentali pte illius fluminis: regnū p̄sidis magis in oriente. Tertius autē angelus apparebat quasi stans sup fluuiū: ꝛ ille erat gabriel qui loquebat danieli instruens eū de duratiōe psecutionis antichristi: et hoc est qđ dicit hic: q Et vidi ego daniel: ꝛ ecce quasi duo alij. dicit quasi: qz nō erāt homines: sed angeli apparentes in specie virorum: sequitur r Et dixi viro. idest gabrieli apparente in specie viri. s Qui erat indutus lineis. ad denotandum angelicam puritatez. t Qui stabat super aquam fluminis. ad designandum q̄ potestas terrena est finaliter cōculcanda. Aque enim populos significant scōm q̄ dicitur apoc. xvij. Aque multe populi multi v Usq̄quo finis horum mirabilium: idest quanta erit duratio persecutionis antichristi predicte. x Et audiui virum qui indut⁹ ꝛc̄. idest gabrielem in specie viri apparentem. y Cū eleuasset dexterā ꝛc̄. ad maiorē affirmatiōnē

tempus: q̄le nō fuit ab eo: ex quo gētes esse ceperunt vsq̄ ad tp̄us illud. Et i tp̄e illo saluabit pplus tu⁹: oīs q̄ inuent⁹ fuerit script⁹ i libro Et multi de his q̄ dormiūt in terre puluere: euigilabūt alij i vitā eternā: alij in opprobriū: ut videāt sp. Qui aūt docti fuerit fulgebūt q̄si splendor firmamēti: ꝛ q̄ ad iusticiā eruditi multos: q̄si stelle i ꝑpetuas eternitates Tu autē daniel claude sermones: et signa libꝝ usq̄ ad tempus statutū. Pertransibūt multi: et multiplex erit scia. Et vidi ego daniel et ecce q̄si duo alij stabant vn⁹ hinc sup ripā flumis: et alt⁹ inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui erat indut⁹ lineis: qui stabat sup aq̄s fluminis. Usq̄quo finis horum mirabiliū: Et audiui virum q̄ indut⁹ erat lineis q̄ stabat sup aq̄s fluminis: cuius eleuasset dexterā ꝛ sinistrā suā in

dicti sui. z Quia in tpus ⁊ tempa ⁊ dimidiū tempis. i. intantū durabit illa psecutio. s. per tres annos ⁊ dimidiū. Tempus eni sumptū i singulari significat vnū annū: vt supra habitū est ca. iiij. Temp⁹ aūt acceptū in plurali sine numero dermiato stat ꝓ binario annoꝝ: ſm cōmunē modū loquendi hebraicū: ⁊ liber iste scriptus est hebraice ab octauo ca. vsqz ad finem. Dimidiū aūt temporis significat dimidiū annū. Et sic patz q̄ psecutio antichristi durabit p ters annos et dimidiū quātū durauit predicatio christi. Porphyrius autē exponit tempus istud ō psecutione antiochi: sed hoc patet manifeste falsum. Quia aut accipit psecutionem antiochi a principio quo intrauit hierusalem vsqz ad temp⁹ in quo mundatū est sanctuariū ꝓ iudā machabeū: ⁊ tunc patz falsitas eius: qz illud temp⁹ ꝓtinet sex annos: vt supra habitū est. viij. ca⁹. vbi dicitur sic: Usqz quo sanctuariū ⁊ fortitudo ꝓculcabit. Et dixit angel⁹. s. angel⁹ rndens ad hāc qstionē: Usqz ad vesperā ⁊ mane dies duo milia trecēti ⁊ mūdabit sanctuariū. Hoc etiā potest ꝓbari ex ꝓmo mach. j. vbi dicit q̄ antiochus epiphanes ingressus ē hierusalē anno. cxliij. regni grecoꝝ ꝓpe finē illi⁹ anni: ⁊ ibidē. iiij. c. dī q̄ sanctuariū mūdatū ē anno cxlviij. ꝓpe finē illi⁹ anni nono mēse. xxv. die illi⁹ mēsis: vt ibidē dicit: ⁊ sic temp⁹ itermediū fuit qsi sex annoꝝ. Si aūt porphy. accipiat psecutionē antiochi nō a ꝓmo ingressu ei⁹ in hierusalē: sed a die qua posuit idolū illud nō fuit in templo p tres annos ⁊ dimidiū: sed fuit ibi p tres annos ꝓcise. vt dicit iosephus. xij. li⁹. antiquitatū. ꝓmo aūt libro mach. videt q̄ ibi fuerit p decē dies vltra tres annos: qd̄ ꝓbat sic: qz in anno. cxlv. mēse. ix. die. xv. mēsis. positū est idolū predictum in templo: vt dicitur ꝓmo mach. j. ⁊ anno. cxlvij. mense. ix. die. xxv. mensis purificatū est templū: vt habetur ꝓmo mach. iij. ⁊ sic tempus intermediū fuit triū annoꝝ et decē dieꝝ. Dicendu⁹ q̄. xxv. die mēsis. ix. obtulerūt sacrificiū in templo purificato: vt dicitur ꝓmo mach. iij. sed p. x. dies ante amouerāt idolum: qz bene posuerūt tātū tēporis ad purificandū templū: iouis aūt idolum fuit a principio quo ceperūt templū purificare: ⁊ sic patz q̄ reuoluti tribus annis ꝓcise eodem die amotū est idolū quo fuerat positum

celū ⁊ iurasset p viuentē in eternū: qā in tpus ⁊ tempa ⁊ dimidiū tpis. Et cū cōpleta fuerit dispsio manus ppli sci: cōplebunt vniūsa hec. Et ego audiui: ⁊ nō intellexi. Et dixi: Dñe mi qd erit post hec: Et āit: Uade daniel: qā clausi sūt signati qz sermones vsqz ad pfini tū tpus. Eligent ⁊ dealbabunt ⁊ qsi ignis ꝓbabunt multi. Et impie agēt impij: nēqz intelligēt omnes impij. Pōro docti intelligēt: et a tpe cū ablatū fuerit iuge sacrificiū et posita fuerit abomiatio i desolationē: dies mille ducenti nonagita. Beat⁹ q̄ expectat: ⁊ puenit vsqz ad dies mille trecētos trigitaqnqz. Tu aūt daniel vade ad pfinitū: ⁊ requescs ⁊ stabis i sorte tua i fine dieꝝ. Huc usqz danielē i hebraico volumie legim⁹: cetera q̄ sequūt vsqz ad finem libri: de theodotiōis editiōe trāslata sūt.

a Et cum cōpleta. Postq̄ angelus instruxit danielem de summa duratiōis psecutiōis antichristi: hic instruit eum ō terminis ipius durationis: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝓmo instruit eum de termino ad quem: secūdo ō termino a quo ibi Et a tpe. Termin⁹ aūt ad quē finietur duratio psecutōnis antichristi: erit eius fulminatio seu interfectio. Dicit igr angelus loquens danieli: a Cum ꝓpleta fuerit dispersio manus populi sancti. i. xpiani: qō erit qñ ꝓpter atrocitatē psecutionis antichristi nullus christianus audebit appare re in publico. b Cōplebunt vniuersa hec. i. fulminabit antichristus ⁊ veniet resurrectio mortuorum ⁊ iudicium.

c Et ego daniel audiui et nō intellexi. qz licet intelligeret veritatem in generali ⁊ in speciali q̄tum ad multa: nō tam q̄tum ad omnes circūstātias ⁊ determinatas psonas: qz sic supra dictū est veritas de futuris nō revelatur ꝓphetis nisi ſm q̄ expediēs est ſm diuinā ordinatiōz. d Et dixi: Domine mi quid erit post hec. volebat eni daniel plus scire: quia volebat scire finē mūdi determiate. e Et ait. s. angelus respōdens sibi: f Uade daniel. i. vade⁹ viam vniuerse carnis p mortē: g Quia clausi sunt signatiqz ſmōes. q̄si diceret: nō modo scies nec ad te ptinet. Hoc etiaz mō respondit saluator apl̄is actuū ꝓmo: Nō est vr̄m nosse tpa vel momēta vē. Apostoli aūt fuerūt magis illūinati q̄ ꝓphete: ⁊ iōo si scire finē mundi determiate nō ptinebat ad apl̄os: vt dicit saluator: nec per cōsequēs hoc ꝓpetebat danieli. Ex hoc apparet fatuitas illoꝝ q̄ voluerūt finē mūdi ꝓdicere determiate: ⁊ omnes qui hoc attentauerunt mendaces inuenti sunt. sequit: h Eligent ⁊ dealbabunt vē. s. electi in psecutiōe antichristi ⁊ membroꝝ suoꝝ vsqz ad finem mundi. i Et impie agent impij. ſm q̄ dicit apoc. xxij. Qui in sordibus est sordescat ad huc. k Neqz intelligēt oms impij. qz precludūt sibi viā intelligendi: ſm q̄ dicit sapie. j. In maliuolā animā nō introibit sapia. l Pōro docti intelligent. s. reuelationē ꝓdictā q̄tum expedit. Isti docti intelligunt apli ⁊ euāgeliste ⁊ alij deuote exercētes se in scriptura q̄ sunt docibiles dei. Per hoc patz q̄ intellect⁹ hui⁹ ꝓphetie nō est itercluſus bonis et deuotis: quātū tū expedit: sed tm maliuolis ⁊ impijs. m Et a tpe. Hic ꝓnter instruit danielē de termio a quo icipiendi sunt ꝓdicti tres anni cū dimidio dicēs: A tpe cū ablatū fuerit iuge sacrificiū vē. i. a tempe illo quo sacrificiū altaris cessabit celebrari solēniter. n Et posita fuerit abomiatio vē. idest antichristus exhibit⁹ homib⁹ ad adorandū. Ab illo inquā tpe dies mille. ccxc. qui faciūt tres annos cū dimidio ⁊. xij. dies: vt patz ꝓsiderāti: qz vn⁹ ann⁹ habet. ccc. lxv. dies: ⁊ sic illud idez spaciū tempis qō ꝑus expressit p tres annos cū dimidio hic exprmit p dies dictos. Sic igit patz q̄ tres anni cū dimidio psecutōnis antichristi nō sūt incipiēdi ab illo tpe quo se incipiet oñdere ⁊ aliquos attrahere: sed ab illo tpe quo iam erit tante potestatis q̄ se exhibebit adorādum homib⁹: ⁊ quo fideles nō audebūt in palā sacrificiū altar ꝓficere ꝓpter timorē eius. sequit: o Beatus q̄ expectat ⁊ puenit ad dies. M. cccxxxv. qz hic ad numeꝝ ꝓcedētē adduntur. xlv. dies q̄ post mortē antichristi dabunt a deo ante iudiciū vt decepti in psecutione possint penitere: ⁊ ideo dicit:

b Beatus q̄ puenit vsqz ad dies. M. cccxxxv. i. beat⁹ est q̄ in tribulatōe antixpi stabit: q̄ durabit p tres ānos cū dimidio sine p dies. M. ccxc. ⁊ adhuc vltra viuet p xlv. dies: quia si nō fuerit decept⁹ p antixpm vt psectus cozonabit. Si aūt fuerit deceptus poterit penitere in illis. xlv. diebus sequētibus mortē antixpi qz tunc eius falsitas erit omnibus manifesta ⁊ sua potestas ablatas. Licet autem hoc dictum sit satis cōmune: tamen p hoc non dicitur q̄ aduentus christi ad iudicium sit su-

turus immediate post. xlv. dies naturales computādos a morte antichristi. etiā nō est certitudinaliter determinatū q̄ illi. xlv. dies sint vsuales vel annales: fm illud Ezē. iij. Dié ꝑ anno dedi tibi. et dato q̄ esset determiatū de vsualibus: tamē non habet q̄ post illos imediate sit aduētus ad iudiciuz: imo videt q̄ futurū sit tunc maius spaciū tēporis itermediū: per illud qđ dicit matth. xxiiij. Sicut erāt in diebꝰ ante diluuiū comedentes et bibentes: nubentes et nuptui tradentes vsq; ad eum diem quo intrauit noe in arcā et nō cognouerūt donec venit diluuium et tulit oēs: ita erit aduentꝰ filij homis. Et istō referūt aliqui doctores nr̄i ad tempus quod erit inter mortē antichristi et diem iudicij. Talis aūt pax et securitas in qua cōuiuia et cōnubia exercent non videtur esse per tam parui spaciuz temporis sicut. xlv. diez: et maxime si determiatū hoc esset: et hoc plenius dixi sup Ezē. xxxix. Ex dicti ꝑz falsitas iudeoz dicentiū q̄ ponit hic tempus ꝑ quo debent expectare messiam futuruz: et accipit hic dies pro anno vt dicūt: ita q̄ debent expectare p mille. cccxxxv. annos: incipiēdo ꝓputationem istoz annoz a tpe quo positū est idolum in templo. Contra hoc aūt arguitur sic: quia positio idoli aut accipit ab eis de idolo posito tpe antiochi epiphanis qđ oporteret dici fm illos iudeos qui p̄dicta exponūt in hoc caꝑ. de antiocho: et tūc apparet falsitas istoz manifeste: quia ab illo tēpore vsq; nūc fluxerūt plus q̄. M. cccc. anni et tamē adhuc nō habēt messiam: vt dicūt. Aut accipit de idolo posito p̄ imperatorem romanū post destructionē factam tpe titi: et tunc oportet q̄ p̄dicta in hoc caꝑ. exponerent ō imperatore romano: et hoc nō potest esse: quia illud qđ p̄dictū est: Nec quēq̄ deoz curabit rē. non potest exponi de eo: qz romani deos oim gentiū colebant. Ex hoc etiam patz q̄ euigilatio dormientiū in puluere de qua dictū est circa ꝓncipiū huiꝰ capituli: intelligēda est de resurrectione vera in fine mundi: et non accipit ꝑ exitu de cauernis tpe machꝫ. vt dicit porphyriꝰ: qz daniel tunc nō surrexit hoc modo. Ultima duo capitula non sunt de canone: ꝓpter qđ ad p̄sens illa dimitto: sed expositis libris canonicis ad alios intēdo manum mittere: et tunc exponam ista duo capitula: illo auxiliāte sine quo nihil boni possumus facere: cui est honoz et gloria in secula seculoꝝ: Amen.

Explicit postilla Nicolai de lyra sup danielem.

Incipit historia Susanne et belis et draconis.

Historia Susanne ꝓtigit aūt captiuitatē babylonicā vel cito pꝰ: qz daniel erat adhuc valde iuuenis: fm q̄ dicit infra ꝑmo caꝑ. Cūq; duceret ad mortē suscitauit deus spiritū pueri iuniozis cui nomen daniel: et tamen translatus fuerat in babylonem ante dictam captiuitatē. xj. annis quibus regnauit sedechias: ꝓpter qđ hec historia inter libros biblie non canonicas situari debet post librū baruch de quo certū est q̄ vna ps eius fuit scripta ante dictam captiuitatē: vt ibidem plenius fuit dictum. a Erat vir habitans rē. Dec historia diuidit in quatruoz ptes: quia ꝑmo describit susanne pharia tentatio: secūdo ipius maligna accusatio: ibi Exclamauerūt aūt. tertio eius iniqua cōdemnatio: ibi Credidit eis mlti tudo. quarto ipius debita liberatio: ibi Exaudiuit dñs. Prima adhuc diuidit in q̄tuoz ptes: quia ꝑmo describit psone tentate virtus: secūdo tentatiū status: ibi Et ꝓstituti sunt. tertio tentationis ortus: ibi Cuz aūt populus reuertisset. quarto tentatiōis modus: ibi Et factuz est. Circa ꝑmū describit psona tentata. scz susanna a nobilitate generis: quia erat de tribu iuda: vt dicit infra: et quia erāt ioachim copulata in matrimonio: qui erat honorabilioz oim indeoz: vt h̄ dicit. Describit etiā a pulchritudine corꝑis: vnō dicit pulchra nimis: et a pulchritudine mētis: qz dr̄: Timēs deū. cuiꝰ causa exꝑmit: qz erat erudita a parētibus fm legē moysi: et ideo bn nomiata erat fm ꝓprietatē rei susanna. i. liliū: ꝓpter qđ senes erāt magi inflati de ea q̄ de vili psona: hic dictis ꝑz littera. b Et constituti sunt. Hic ꝓnter describit tentantiū status: qz erant senes maturitate etatis: iudices sublimitate auctoritatis: pbyteri vt dicit infra apparētia sanctitatis: et ideo de facili poterant mulieres seducere. Dicit hic glosa q̄ hebrei dicūt ipos decepisse mulieres p hoc q̄ dicebāt xp̄m de semie eoz nasciturū: cū essent de tribu iuda: eo q̄ tribus sacerdotalis et tribus regia ꝓiūcta erāt cuiꝰ natiuitas maxie desiderabat. sequit: c De quibꝰ locutus est dñs. Hiere. xxix. vbi dicit sic: Ponat te dñs sic sedechiā et achab: quos frixit rex babylonis in igne: ꝑ eo q̄ fecerūt stulticiā i isrl: et mechati sunt in vxores amicoz suoz: et locuti sunt verbuz in noie meo mēdaciū qđ nō mādaui eis. Dicūt eni hebrei q̄ isti senes erāt a dño p̄dicti: hiere. xxix. Sz ꝓtrariū videt: qz dicūt frixi i igne ꝑ regē babylonis: duo aūt senes ꝙ tētauerūt susanā fuerūt lapidati: vt dicit h̄ glo. Itē fuerūt lapidati a pplo nō a rege. Dicēdū q̄ pena mortis q̄cūq; aliq̄n signat ꝑ ignē in scriptura: et iō eoz lapidatio pōt vocari frixio i igne. Itē sciēdū q̄ de licētia regis babylonis pena debita iudicabat p iudeos fm legē moysi: qz iudices regi legē iudeoz ignorabāt sz executionē mortis nō poterāt inferre nisi ex speciali mādato regis et auctoritate: et iō q̄ pplus eos lapidauit fuit de p̄cepto regis: ꝓpter qđ rex fecit ꝓncipaliter et auctoritatiue: pplus aūt executiue. ceta patēt. d Cū aūt pplus. Hic ponit tentatiōis ort⁹: q̄ orta est i istis senibꝰ: sic ꝓmunit ozit tentatio carnis i alijs homibꝰ. Primo ex ipudico aspectu: qz dicit q̄ videbant eam quotidie. Secūdo ex inordinato affectu: cum subditur: Et exarserunt. Et consequēter ex cecato intellectu cum dicitur: Et aueruerterunt sensum suum rē. quia inordinata affectio excecat oculum ratiouis. Et consequēter ex nephario conatu ad implendum ꝓpositum: cum dicitur Dixit alter ad alterum rē. Dicit igitur primo sic: a Cū

iniqtas de babylone a senioribus iudicibꝰ: q̄ videbāt regē pplm. Isti freqntabāt domū ioachim et veniebāt ad eos oēs q̄ hēbāt iudicia Cūm aūt pplus reuertisset p meridiē igrediebat susāna et deambulabat i pomaria viri sui. Et videbāt eā senes q̄tidie igrediētē et deambulātē: et exarserūt i ꝓcupiscētia eiꝰ. Et euerterūt sensū suū: et declinauerūt oculos suos: vt nō viderēt celū: neq; recordarent iudicioz iustoꝝ. Erāt ergo ambo vulnerati

autē populus reuertisset post meridiem ꝛc̄. Susanna enim erat verecūda ꝛ ꝑsente frequētia populi stabat clausa cum puellis suis intra domū. Sed cum populus exisset: ꝛ senes aliquātulū remanerent ad cōferendum insimul de auditis in iudicio: tunc susanna exibat cameraz ꝛ intrabat hortuz causa recreatiōis ꝛ lanatiōis: nec cauebat tantū a senib⁹ ꝓpter etatem ꝛ sanctitatis apparētiā in eis quātuz cauebat ab alijs. cetera patēt ex dictis vsqz ibi: b Dixitqz alter ad alterum ꝛc̄. hoc fecerūt quia quilibet volebat se expedire de alio vt posset solus reuerti ad loqndum cū susanna ꝛ ad decipiendū eā. sequit c Cūqz ruertissent. ꝓpe domū ioachim per diuersas tñ vias: Uenerunt in vnū ꝛc̄. sequit: d Et tūc i cōmune statuerūt ꝛc̄. quia firmati fuerunt in suo malo ꝓposito e Factū est aūt. hic ꝓñter ponit tentationis mod⁹: vbi ponūt ista p ordinē. Primū est fraudulētia ꝛ insidiatio in hoc q̄ obꝛuauerūt temp⁹ aptuz scz post populi discessum: ꝛ locū ꝓgruū. s. pomariū vel hortū: ꝛ hoc est qđ dicit hic e Factū est aūt cuz obser. ꝛc̄. mod⁹ loqndi est ad significandū frequētiā faciēdi aliquid: qz susanna freqnter illū hortū itrabat. sequit: f Et nō erat ibi dsq̄ ꝑter duos senes absco. ꝓtem. eam. ex ardore desiderū. g Dixit ad puell' Afferte mihi oleū. h oleū accipit ꝓ lachryma arboꝛ aromaticaꝛ qua vtunt in terra illa ꝓtra estum. h Et smigmata. Sm hiero. smigma ē aqua de bozdeo et palea facta ad lauandū facie ꝛ refrigerandū. i Et ostia pomarij claudite. ꝓpter securitatē ne aliquis posset venire ad eam. k Ut lauet. ex illis. s. q̄ debebāt appoꝛtare puelle ꝑdicte: ꝛ forte erat ibi irriguū fontis: vel aliqđ aliud. sequit: l Cū aūt egresse essent ꝛc̄. hic ponit 2ⁿ⁹ qđ fuit in ista tentatōe. s. maligna suggestio: ꝓmo susannā assecurādo ad ꝓpetrandū rē illicitā: cū dī: Ecce ostia pomarij clausa sūt ꝛc̄. Secūdo ei mortē minādo nisi ꝓsentiat cū subdit: Qđ si nolu. dice. ꝺ te testimoniū ꝛc̄. Tertiū qđ i hac tentatiōe ponitur est susanne virtuosa electio: qz magꝭ elegit mori q̄ dei mandatū ꝑtergredi: et hoc est qđ dicit hic: m Ingemuit susanna. ex doloꝛe coꝛdis ꝓpter ꝑiculū imminens. n Angustie sūt mihi vndiqz. Angustiosum est mori: et angustiosum est dignū moꝛte fieri: ꝓpter qđ sequit: o Si enī hoc egero. qđ psuadetis legem dei transgrediendo: p Moꝛs mihi est. s. debita: qz in lege moysi ꝑcipitur adultera lapidari. q Si aūt nō egero: nō effugiam manꝰ vīas. moꝛtē incurrendo licet i debitā. r Sed melꝰ est mihi ꝛc̄. qz puniri non est malū simpliciter qz est malū pene: sed fieri pena dignū est simpliciter maluz: qz hoc est malum culpe.

amoꝛe eius: nec indicauerit sibi vicissiz doloꝛē suū. Eruescebāt ei indicare sibi cō cupiscētiā suā volētes ꝓcubere cū ea. Et obseruabāt quotidie solicitꝰ vidē eam Dixitqz alter ad alterū eamꝰ domū: qz hoꝛa prādij ē. Et egressi recesserunt a se. Cūqz reūtissent: venerūt i vnū: ꝛ sciscitātes ab inuicē ꝓfessi sūt ꝓcupiaz suā. Et tūc i ꝓmune statuerūt tps qñ eā possent iuenire solā. Factū est aūt cū obseruarent diē aptū: ingressa ē aliqñ sic beri ꝛ nudisterti⁹ cū duab⁹ solis puell: voluitqz lauari i pomario. Estus qppe erat: et nō erat ibi qsqz ꝑter duos senes abscōditos: ꝛ ꝓtēplātes eā. Dixit ergo puellis: Afferte mihi oleum et smigmata: et ostia pōarij claudite: ut lauer. Et fecerūt sic ꝑcepat: clauserūtqz ostia pomarij: ꝛ egresse sunt p posticū: vt afferēt q̄ iusserat: Ne sciebātqz senes intꝰ esse abscōditos. Cūz āt eēnt egresse puelle: surrexerūt duo senes: ꝛ accurrerūt ad eā ꝛ dixerunt: Ecce ostia pomarij clausa sūt: ꝛ nemo nos videt ꝛ in ꝓcupia tui sumꝰ. Quā obꝛē assētire nob: ꝛ ꝓmiscē nobiscū. Qđ si nolueri: dicemꝰ ꝺ te testimoniū: q̄ fuerit tecū iuuenis: ꝛ ob hanc cām emiseris puellas a te. Ingemuit susāna ꝛ ait: Angustie sūt mihi vndiqz. Si enī hoc egero: moꝛs mihi ē: si aūt nō egero: nō effugiaz manꝰ vīas. Sed melꝰ ē mihi absqz ope incidē i manꝰ hoīm: q̄z peccare i ꝓspectu domini. Et exclamauit voce magna susāna: exclamauerūt aūt ꝛ senes aduersus eā. Et cucurrit vnꝰ ad ostia pomarij: ꝛ apuit. Cū ergo audissent clamoꝛez famuli domꝰ i pomario: irruerūt p posticū vt viderēt qđnā eet ꝑ. Postq̄z aūt senes locuti sūt erubuerūt serui vehemēter qā nūqz dicꝰ fuerat sermo hꝰ cemōi ꝺ susāna. Et facta ē dies crastina. Cūqz venissent pplus ad ioachim virū eius: venerūt ꝛ duo ꝑsbyteri pleni iniq̄ cogitatōe aduersus susānaz vt iterficerēt eaz. Et dixerūt coā populo: Mittite ad susannam filiā helcie vxoꝛem ioachī Et statim miserunt. Et venerunt cum parentibus ꝛ filijs et vniuersis cognatis suis. obꝛē assētire nob: ꝛ ꝓmiscē nobiscū. Qđ si nolueri: dicem⁹ ꝺ te testimoniū: q̄ fuerit tecū iuuenis: ꝛ ob hanc cām emiseris puellas a te. Ingemuit susāna ꝛ ait: Angustie sūt mihi vndiqz. Si enī hoc egero: moꝛs mihi ē: si aūt nō egero: nō effugiaz manꝰ vīas. Sed melꝰ ē mihi absqz ope incidē i manꝰ hoīm: q̄z peccare i ꝓspectu domini. Et exclamauit voce magna susāna: exclamauerūt aūt ꝛ senes aduersus eā. Et cucurrit vnꝰ ad ostia pomarij: ꝛ apuit. Cū ergo audissent clamoꝛez famuli domꝰ i pomario: irruerūt p posticū vt viderēt qđnā eet ꝑ. Postq̄z aūt senes locuti sūt erubuerūt serui vehemēter qā nūqz dicꝰ fuerat sermo hꝰ cemōi ꝺ susāna. Et facta ē dies crastina. Cūqz venissent pplus ad ioachim virū eius: venerūt ꝛ duo ꝑsbyteri pleni iniq̄ cogitatōe aduersus susānaz vt iterficerēt eaz. Et dixerūt coā populo: Mittite ad susannam filiā helcie vxoꝛem ioachī Et statim miserunt. Et venerunt cum parentibus ꝛ filijs et vniuersis cognatis suis.

maꝰ vīas. moꝛtē incurrendo licet i debitā. r Sed melꝰ est mihi ꝛc̄. qz puniri non est malū simpliciter qz est malū pene: sed fieri pena dignū est simpliciter maluz: qz hoc est malum culpe.

s Et exclamauit voce magna susanna. ne forte senes ex vehemētia ꝓcupiscentie q̄ erāt inflāmati in ipam irruerent ꝛ ipam licz iuitā i pudice tangerent. t Exclamauerūt hic ꝓñter ponit susanne maligna accusatio: ꝛ diuidit in duas ptes: qz primo accusat extra iudiciū: secundo in iudicio: ibi Et facta est dies. In ꝓma dī sic: t Exclamauerūt aūt ꝛ senes aduersus eam. vt notarēt eam reā coraz familia accurrēte ad clamoꝛē susanne: quia si tacerēt redderent se suspectos. v Et cu currit vnꝰ ꝛ apuit ostiū pomarij. ad simulandū q̄ virꝰ ei⁹ de q̄ falso eam accusabāt exisset anteq̄ famuli venissent: qz si ostiū iuentū fuissz clausum ꝛ tñ iuuenis nō fuisset inuētus: testimoniū eoꝛ fuisset suspectū. sequit: x Postq̄ aūt locuti sunt senes. accusātes susannā ꝺ crimie adulterij: y Erubuerūt serui. qz diligebāt susannā tanq̄ i domo ei⁹ nutriti: cuꝰ cā ꝺdit: z Quia nūq̄ dī. fue. ser. hꝰ cemōi ꝺ susanna. i q̄ appet bonitas ei⁹ nō solū i vita: sz etiā i fama. a Et facta ē dies crastia. hic ꝓñter ponit accusatio i iudicio: ꝛ diuidit i tres ptes: qz ꝑ ponit susanne citatio: 2° accusantiū iuratio: ibi Cōsurgētes āt. 3° iuratoꝛ testificatio ibi Et dixerūt ꝑsbyteri. In ꝑᵃ pte dī sic: b Cūqz cissz ppls ꝛc̄. s. ad locū iudicij. c Uenerūt ꝛ duo ꝑsbyteri ꝛc̄. coparendo in loco iudicij ad implēdum nequitiā suam. d Et dixerūt coā omni populo: Mittite ad susānā ꝛc̄. ꝛ sic apparet susanne solēnis citatio. e Et venit

cū parētib⁹. qz non poterat sola sufficē ire ad iudicium. Amici autē eius venerūt cum ea ipi cōpatientes ꝓpter sanctitatē eius quā nouerāt. sequit: f Ait iniqui illi iusserūt vt discoopiretur. quia forte volebāt inducere populū ad suspicandū male de ea ex ruboze vult⁹ eius. sciebant eni ipaz esse verecundā.

Porro susanna erat delicata nimis ⁊ pulchra specie. At iniqui illi iusserūt: vt discoopiret: erat eni coopta: ut vel sic satiaret decore ei⁹ Flebāt igit sui: ⁊ oīs q nouerāt eā. Cōsurgētes autez duo pbyteri i medio ppli posuerūt man⁹ suas sup caput eius. Que flēs suspexit ad celū. Erat eni coz ei⁹ fiducia bīs i dño. Et dixerūt pbyteri: Cū deābularem⁹ in pomario soli: igressa est hec cuz duabus puellis: et clausit ostia pomarij: ⁊ dimisit a se puellas: venitqz ad eam adolescēs: qui erat abscōditus: ⁊ ꝯcubuit cum ea. Porro nos cū essemus in angulo pomarij videtes iniqtatē: cucurrim⁹ ad eos ⁊ vidim⁹ eos pariter cōmisceri. Et illum qdez nō quim⁹ ꝓbendere: ga fortior nob erat: ⁊ aperto ostio exiliuit Hanc aūt cū apprehendisse mus interrogauim⁹ qsnam esset adolescēs: ⁊ noluit indicare nob. Hui⁹ rei testes sum⁹. Credidit eis multitudo q̄si senib⁹ ⁊ iudicib⁹ ppli

marij. hoc dicūt ad colorationē dicti sui: qz si fuissent i palā dictū eoz nō habuisset aliquā ꝓbabilitatem. s. q susanna vellet tale quid cōmittere ipis videtibus. s Cucurrim⁹ ⁊ vidim⁹ ipos pariter ꝓmisceri. qz de facto nō credit testimonio alicui⁹ nisi dicat se vidisse. t Et illū quidem nequimus ꝓpprehendere quia fortior nobis erat. tāq̄ iuuenis existēs: nos aūt senes v Hanc aūt cū ꝓpprehen. iterro. qsnaz esset ado. ⁊ no. indi. nobis. hoc autē dixerunt ne quereret ab eis qs esset adolescens ⁊ p hoc possent deprehendi. x Credidit. Hic describitur ipius susanne iniusta ꝓdemnatio: q ostēdit ex duobus. s. ex ppli ignorantia qui credidit senib⁹ ꝓpter etatez ⁊ auctoritatē eorum absq̄ diligēti examinatōe: ꝓpter qō de h⁹ infra deprehendunt a daniele vbi dicit: Sic fatui filij isrl nē. ex h⁹ habet argumentū: q ꝓ nulla etate vl auctoritate seu sanctitate debent applicari testes i causa crimiali maxie sine diligēti examiatione. Secūdo ostēdit cōdēnatio iniusta ex susanne inocētia cuz dī: y Exclamauit aūt vo. ma. susanna. ex cordis affectu ⁊ cōscia pura: z Deus eter. q absco. es cognitor. qz ipe solus nouit secreta cordiū. Diuia eni scia cinitate mēsurat: iō ita cogscit futura sic psentia. a Exaudiuit. Hic ponit susanne digna liberatio: ⁊ diuidit i quattuor ptes: qz ꝓmo ponit danielis appellatio a sentētia iniqua: secūdo testiū diligēs examiatio: ibi Reuersus ē pplus. tertio ipoz ꝓdēnatio ibi Exclamauit itaqz. quarto pro dictis gratiaz actio: ibi Delchias aūt. In prima pte dicit sic: a Exaudiuit oīs aūt vocē eius. i. cū affectu audiuit. b Cūqz duce. ad mortē susci. oīs nē. ex quo patet q daniel hoc nō fecit ex hūana industria: sz ex diuino instinctu. c Et exclamauit voce magna. vt posset ab oibus audiri. d Mūd⁹ suz a sanguine. h⁹ ē dictū ñ assentio huic ꝑnie: sz magis ab ea appello tāq̄ ab iniq̄: vt pz p vba sequētia. e Reuersus ē ppls. ad locū scz iudicij. f Et dixerūt ei senes. nō illi duo q accusabāt susānā: sz alij seues ppli isrl: g Veni ⁊ sede i medio nr̄m. in loco iudicij. h Et indica nobis. q̄liter possit veritas aperiri. i Quia tibi dedit de⁹ honorē senectutis. i. sapiaz q̄ solet esse in antiqs: vt dicit Job. xij. In antiqs est sapientia ⁊ in multo tempore inuenitur prudentia. k Et dixit ad eos daniel: Separate illos nē. ne confingant aliud men-

⁊ ꝓdemnauerūt eā ad mortem. Exclamauit aūt voce magna susāna: ⁊ dixit: De⁹ eterne q absconditoz es cognitor: q nosti omia antequ fiāt: tu scis qm falsū testimoniū tulerūt ō me: ⁊ ecce morior: cuz nihil hoz fecerī: q isti maliciose ꝓposuerūt ad uersuz me. Exāudiuit autē dns vocē ei⁹. Cūqz ducēt ad mortē: suscitauit dns spiritū pueri iunioris: cui⁹ nomen daniel: et exclamauit voce magna: Mūd⁹ ego sum a sanguine hui⁹. Et conuersus oīs pplus ad eū dixit: qs est iste sermo: quē tu locut⁹ es: Qui cuz staret in medio eoz ait: Sic fatui filij isrl nō iudicātes: neqz qō verū ē cognoscētes: ꝓdēnastis filiaz israel: Reuertimi ad iudiciū: qa falsū testimoniū locuti sunt aduersus eā Reuersus ē ergo pplus cū festinatiōe. Et dixerūt ei senes Veni ⁊ sede i medio nr̄m: et idica nob: qā tibi de⁹ dedit honorē senectutis. Et dixit ad eos daniel: separate illos ab inuicē, pcul: ⁊ diiudicabo

dacium simile p̄cedenti. sequit: a Inueterate dierꝝ malorū. Ex hoc pz q̄ testes falsi sunt increpandi ⁊ terrendi vt ex hoc magis appareat eoꝝ fraudulētia. b Nūc venerunt peccata tua ⁊c. idest ostendent per penā tibi a deo inferendā sequit: c Dicente domino: Innocentē ⁊c. hoc dicit deutro. xxvij. d Nunc ergo si vidisti eaz dic sub qua arbore. Ex hoc patet q̄ testes sūt interrogādi de circūstantijs: quia per hoc apprehendit eoꝝ falsitas ⁊ contradictio e Videris eos colloquētes sibi. curialit loquit sicut homo castus ⁊ verecūdus nō sic senes ipudici: q̄ dixerāt. Videm' eos patrē ꝑmisceri: f Qui ait: Sub cyno. nomē est arboris: ⁊ est idem q̄ lentisc' arbor hūl cui' succ' foliorꝝ ꝓsolidat labia: vt dicit h glosa. g Dixit aūt daniel: Recte mētitus es i caput tuum. i. ad damnationez capitis tui q̄ ex hoc sequit: h Ecce angel' dn̄i ⁊c. idest. iudex: qz iudices populi ⁊ sacerdotes aliq̄n nomiant angeli: sicut patet malachie. ij. Labia sacerdotis custodiūt scientiā ⁊ legē requirūt ex ore eius: angelus enim domini exercituū est vel angelus vere accipit ibi ꝑ angelo susānē qui damnationē senū erga deū ꝓcurauit. i Et amoto eo iussit venire aliū. ꝓius eū amouit q̄ alter veniret ne posset alteri signare quid diceret: k Et dixit ei: Semē chanaan ⁊c. Licet enim esset de tribu iuda sm rem: tamen imitabat mores chananeoꝝ. Increpat aūt ipm daniel sicut ꝑmū ⁊ eadem causa: vt territ' citius deꝑhendat: l Species decepit te. i. pulchritudo susanne. m Et ꝓcupiscētia subuertit cor tuū. i. mentē tuā auertit a rectitudine ratiōis: ⁊ legis diuine. n Sic faciebatis filiabus israel. eas p terrores decipiēdo: o Et ille timē. loq̄. vobis. ꝓsentiēdo vobis in opus nepharium. p Sed filia iuda. nobilis scz genere ⁊ moribꝰ q̄ Nō sustinuit iniqtatē vīaz. vobis assentiendo. r Nūc ergo dic sub q̄ arbo. appze. eos lo. sibi. curialiter loquēdo de actu carnali vt iaz dictū est: s Qui ait: Sub prino. nomē est arboris: nec est arbor eadez cū lentisco vt dicūt aliqui ⁊ male: qz tūc nō esset discordia i testimonio eoꝝ: cui' ꝓtrariū expzmit i littera: aliter nō eēnt cōuicti sicut testes falsi: ⁊ ideo dicendū q̄ prin' idē est q̄ pin' vt dicit in libro de ꝓprietatib' rerū: t Dixit aūt daniel: Recte mēti. es ⁊ tu ⁊c. eodem modo exponit sicut ꝓius.

v Ut secet te mediū. sepando. i. animā a corpe p mortez: qz nō fuerūt interfecti gladio vt supra dictū est. x Exclamauit itaq̄ omis cetus. quia videbat cōtradictionē eoꝝ.

y Et ꝓphr. aduer. duos ꝓsbyteros. Faciēdo eis sm legem talionis scriptā in lege moysi. z Et interfecerūt eos. i. sicut dignos morte regi tradiderūt: qui habebat altam iusticiam: et ipe fecit eos cōburi sm moduz illius terre: vt dicit hiere. xxix. vt supra allegatū est eodem ca°. Uel aliter: z Interfecerūt. qz de volūtate regis spālis ꝑmissuz est iudeis vt eos iterficerēt sm legē moysi: et sic fuerūt lapidati: q̄ lapidato pōt dici frixio in igne vt supra dictum. a Helchias. Hic ꝓnter ponit gratiarū actō ꝑ liberatōe innocēt: et h' ē qō dī: Helchias ⁊ vxor ei' laud. deū ꝑ filia sua ⁊c. seq̄t b Qz ñ fu. iuē. i ea re. turpe. Licz ei laudarēt deū ō liberatiōe susāne a morte: tñ magis laudabāt eū de liberatiōe sue innocentie: qz innocētia est maī bonū q̄ sit corpalis vita. c Daniel aut̄ factus est magn' ⁊c. qz ex h' facto intonuit ꝓphō q̄ spūs erat i illo ⁊ ꝓphet' eius. Patz etiā ex h' solicitudo ei' circa pplm: qz licz eēt i domo regi tñ solicit' erat de his que fiebāt apud filios israh.

Capitulū. XIIII.

In tr̄ rex astyages apposit' ē ad ꝑres suos et suscepit cyr' ꝑses r̄gnū ei'

La. XIIII.

a In tr rex astyages. Hic ꝓnter historia belis ⁊ historia draconis ponit: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝑmo tꝑus q̄ historia accidit expzmit: ⁊ secūdo historia describit: ibi Erat q̄z idolū. Circa ꝑm aduerten dū q̄ alīq̄ dicūt istā ptē ptinē ad ca^m. xij. ita q̄ notat ꝑ h' temp' q̄ accidit factū susāne. s. qn̄ mortu' ē astyages rex ⁊ cyr' ei successit: nō tn̄ ē intelligēdū q̄ astyages regnauerit i babylōe: qz nūq̄: imo fuit rex medoꝝ ⁊ ꝑsaꝝ vt hz i scholastica historia: sz qz cyr' multa bona fecit populo israh. iō sm istos h' notat tꝑs q̄ cyr' accepit astyagis regnū. Ad euidētiā aūt h' notādū q̄ sic scribit i scholastica historia Astyages vidit i sōnis de genitalib' sue filie vitē ꝓcedē q̄ occupabat totā asiā. Et rn̄sū ē ei a ꝓiectorib' q̄ illa filiū parēt q̄ asiā sibi sbiugaret ⁊ astyagē debellaret: q̄ audito dedit filiā suā cuidā plebeio militi ne filī ex ea nascēs nobil' ⁊ potēs fieret. Fecit ēt obseruari tꝑs pr̄ filie sue: ⁊ puerꝝ natū fec occidi. Illi vo qb' h' ꝓceptū ē horrētes facin' istō: puerꝝ viuū i nemore ꝓiecerūt: quē pastor iuenies secū portauit nutriuit ⁊ i filiū adoptauit Qui adult' fact' electꝰ ē a pastorib' i regē suū ⁊ deliquētes grauit puebat intm̄ q̄ clamor veit ad regē astyagē: qui accersito iuuene q̄siuit q̄re talia facēt: et ille ꝓstāter rn̄dit q̄ porat cū eēt ab eis electꝰ i regē: astyages āt vultū iuuenis ⁊ ei' ꝓstātiā ꝓsiderās: cogitauit ipz eē ō semie r̄gio

et non filium pastoris: ⁊ inquirēs diligēter inuenit veritatē q̄ ipe erat nepos suus quē occidi mandauerat: et diuina virtute mutatus est animus eius: ⁊ iuuenem recepit in gratiam credens q̄ somnum suū fuisset impletum in regno p̄dicto puero ꝯ: ⁊ nepotem suum tradidit ad custodiendū ⁊ nutriendū cuidā de p̄cipibus: postea vo rebellanti bus persis contra astyagez missus ē ille princeps ꝓtra eos. Et recordat⁹ cuiusdam iniurie quam fecerat sibi astyages: suasit occulte p̄sis vt cyrū in regem sibi eligerent: et ipe ptez eoꝝ adiuuaret cō tra astyagez: ⁊ sic factuz est. Q̄ audiens astyages ꝓgregauit exercitū: vt debellaret cyrum nepotem suum: ipe tamen finaliter a cyro deuictus est. Cyrus tamē cum humane tractauit ⁊ ei regnū hircanoꝝ dimisit: Dario aūt filio astyagis regnum medoꝝ: ipe aūt regnū psarū sibi retinuit: ita tū q̄ regnum astyagis ⁊ darij ipis morientibus ad cyrum deueniret: et ideo cyrus astyage mortuo ei successit: vt h̄ dicitur. Sed q̄ dicunt aliqui q̄ tunc accidit historia susanne: vt dictum est non videtur esse verum: quia cyr⁹ post darīū regnauit annis .xxx. vt dicunt historiographi: et tamē q̄n mortuus est adhuc erat fortis: et procedens ad bellū quia pugnans contra maiestatas: als massuetas mortu⁹ est. Item q̄n successit astyagi iam ad minus erat .xxv. annoꝝ vel circiter: q: iam ante ipsum in bello deuicerat: vt dictum est: et sic nō videtur q̄ cyrus ante mortē darij succederet astyagi per dec̄ annos vel circa. Q̄n aūt darius mortus est daniel iam erat .lxxx. annoꝝ ſm latinos: ſm hebreos .lxxij. q: a tpe quo fuerat transmigratio in babylonē iam transierant .lxx. anni captiuitatis babylonice ſm latinos: ſm hebreos aūt lij. anni. Item .xj. de regno sedechie ante captiuitatē dictam: ⁊ post transmigrationē danielis in babylonē: et daniel q̄n ductus est in babylonē ꝑbabile est q̄ esset decem annoꝝ vel circiter ad minus qui simul sunt anni lxxij. Et sic nō potest dici q̄ daniel esset iuuenis illo tēpore quo astyages mortu⁹ est: ergo nō fuit tūc historia susanne: quia tūc iuuenis erat: vt dicit in littera. Suscitauit deus spiritū iunioris cui nomē daniel c̄. Item in littera dicitur q̄ daniel a die illa ⁊ deinceps factus est magnus coram omni populo: ⁊ sic patet q̄ erat iuuenis etate: quia a iuuentute sua fuit notus in sapiētia: vt patet .j. ca. danielis. Et ideo nō valet solutio aliquoꝝ dicē tiū q̄ daniel hic dicit iuuenis non simpliciter quia iam erat magne etatis: sed dicitur iuuenis respectu senū qui accusauerant susannā: quia iam erat daniel .lxx. annorum: vt patet ex p̄dictis. Senes aūt illi nō videtur tūc fuisse maioris etatis cum adhuc in eis vigeret tanta cō cupiscentia carnalis: quia iam ante per multos annos dixerat dauid de vita hominis: Si aūt in potentatib⁹ lxxx. anni et amplius eoꝝ labor et dolor. Sic igit̄ patz q̄ historia susanne non accidit tēpe quo cyrus successit astyagi: ⁊ ideo dicendū est q̄ p̄ mortez astyagis que hic notat cum dicit: Et rex astyages. designat tp̄us historie sequētis que facta est sub balthasar vel euilmeradach patre suo: ſm q̄ dicit in scholastica historia: et ideo ē p̄n

Erāt aūt daniel cōuiua regis: ⁊ honoratus sup oēs amicos eius. Erāt q̄z idolū apō babylonios noie bel ⁊ ip̄edebant i eo p dies singulos simile artabe duodecim: ⁊ oues quadragīta: vini q̄z amphore sex. Rex q̄z colebat euz: ⁊ ibat p singulos dies adorare eū: p̄ro

daniel adorabat deū suum Dixitq̄z ei rex: Quare non adoras bel? Qui respōdēs ait ei: Quia non colo idola manufacta: sed viuentez deū: q̄ creauit celū et trā: et hz ptātez ois carnis. Et dixit rex ad euz: Nōne videt tibi esse bel viuēs de⁹? An nō vides quāta comedat ⁊ cipiū .xiij. ca. libri danielis. Tūc aūt daniel erat puecte etatis ⁊ amicus regis babylonis ꝓpter sapientiā suam frequēter ostensam: vt patz ex dictis in libro danielis: nec adhuc erat destructū illud regnum babylonis q̄ cyrum ⁊ darium. propter q̄ hec historia ponit̄ inter scripturas non canonicas post historiaz susanne: ⁊ ante historiā iudith que cōtigit p⁹ destructionē babylonis. a Erat quoq̄ idoluz. Hic describit̄ historia belis et draconis in qua ostendit̄ daniel extirpator idolatrie: sic in facto susā ne oñsus ē p̄secutor luxurie. ⁊ diuidit̄ in duas ptes: q: p⁹ oñdit̄ daniel audacia ad aggrediendū ardua ex fidei zelo: 2⁹ et⁹ p̄stantia ad sustinēdū aduersa i mort̄ piculo: ibi Q̄ cū audissent babylonij. P̄ria adhuc i duas: q: p⁹ oñdit̄ audacia danielis obligādo se ad talionē mortis i belis destructiōe: secūdo ingerēdo se piculo intoxicatiōis i draconis interfectiōe: ibi Et erat draco. Circa p̄mū q̄tuor tangunt̄. s. errōris accusatio: 2⁹ errōris accusati disquisitio: ibi Et trat⁹ rex. Tertio disquisiti inuētio: ibi occidit ergo illos. Circa p̄mū considerandū q̄ idola habuerunt ortum a tpe nini regis assyrioꝝ: qui mortuo patre suo belo nomine fecit imaginē patris ad sui cōsolationem: et ei deserebat tantū honorem ⁊ reuerentiā q̄ confugientib⁹ ad ip̄am p̄cebat: ⁊ ex hoc homies ceperunt diuinū honorem impēdere illi imagini. Ad huc⁹ aūt similitudinē i diuersis locis fecerūt imagines amicoꝝ suoꝝ mortuoꝝ ⁊ eis ip̄endebat honores. Et sic idola fabricata sūt ad exēplū idoli beli p̄dicti: ita etiā ex eo notata sit: q: p̄mū idolū vocatū ē bel⁹ sic vocabat ille ꝑ q̄ factū ē idolū. Alij aūt ꝓsilit̄ noiaue rūt: q: aliq̄ vocauerūt idolū suū bel: aliq̄ beel: aliq̄ beelzebub ⁊ aliq̄ baal: apud babylonios aūt vocabat bel: ⁊ hoc ē q̄ dī hic: b Erat q̄z idoluz nē. dies simile artabe duodeci. Simila ē farina delicatissima. Artaba ē gen⁹ mēsure ꝓtinēs tres modios: sz cui⁹ quātitat̄ sit modi⁹ h̄ accept⁹: nō habet p certitudinē: q: quātitas modij variat ſm diuersas ciuitates ⁊ terras. Sed possum⁹ h̄ alit̄ ꝓiecturare p lr̄az sequētē Ille ei duodeci artabe ꝓtinebāt .xxxvj. modios farine: et tātū faciebāt de pane quātū sufficiebat sacerdotib⁹ belis ⁊ familie eoꝝ: qui dicunt fuisse .lxx. j. eodē ca⁹. c Uiniq̄z amphore sex. Amphora ē vas q̄dratū h̄ns duas ansas ad modū auriū: vt dixit Jsiō. xvj. ety. Amphora aūt ꝓtinet apud grecos pedē q̄dratū ō vino: ⁊ tūc nō accipit solū ꝑ vase i generali: sz etiā ꝑ certa mēsura: q̄tū aūt āphora teneat apud babylonios de qb⁹ ē h̄ ſmo: nō hēt p certitudinē i lr̄a: sz solū p ꝓiectura ſm sufficiētiā psonaꝝ quib⁹ mīstrabat illō vinū sic dictū ē de farina. d Rex q̄z colebat eū nē. credēs aliq̄d diuinū eē i eo ex tāta comestiōe. Oīs eni gētes sp estimauerūt deū eē aliq̄d magnū supra hoiem: ⁊ iō oia mirabilia excedētia vtutē hūanā vl ſm rē vel ſm opinionē colebāt vt deos. e Dozo dani. ado. deū suū. i. deū celi q̄ licz sit de⁹ oim p creatiōnē: dī tn̄ de⁹ daniel spāliter p cultū spālē. sequit: f Nō co. ido. māufacta. q: i talib⁹ nihil pōt eē dīnitat̄: cū sī ifra hoiez sic q̄dā opa hūana. g Sz viuē. deū nē. q: ipe ē formalit̄ vita: cū de⁹ sit suū itelligē qō ē nobilissimū viuē: vt hī. xij. meta. Est etiā de⁹ vita effectiue causās in alijs vitā ⁊ motū: vt dī actuū. xvij. In ipo viuim⁹ mouemur ⁊ sum⁹. h Et habet ptātez omis carnis. q: pōt omia ad nihilū redigē sic de nihilo creauit oia. i Et dixit rex ad eū: Nōne

videtur tibi bel esse deus viuens nō. Argumentū aūt sumit q̄ viuat ex p̄mestione: quia nihil carens vita comedit: cum sit actus vegetatiue anime. a Et ait daniel nō. intrinsec⁹ luteus est nō. ⁊ p̄ p̄sequēs nō habēs vitā nec viscera nec h⁹ modi mēbra cibū recipientia: et sic patet p̄mū. s. erroris accusactio p̄ danielem.

b Et irat⁹ rex. Hic p̄sequēter ponit erroris accusati discussio: ⁊ hoc est qō dicit: Et irat⁹ rex nō. ratio fuit q̄ ille expense fiebant de bursa regis: ⁊ alia necessaria sacerdotū dabant a cōmunitate populi: ⁊ sic erant in grauamen regni: hoc enim fuit obseruatuz apud omnes gentes quasi de iure gentiuz q̄ sacerdotes vacātes diuino cultui recipiebant necessaria a cōmunitate populi: vel ab illo qui p̄erat cōmunitati. Unō dicit̄ gēn. xlvij. q̄ sacerdotes egypti nō sunt cōpulsi vendere possessiones suas tpe famis: q̄ eis victualia p̄bebant ex horreis publicis. Qō sequit̄ patz in littera vsq̄ ibi:

c Tu rex pone escas sup mensam ante bel ⁊ vinū misce i. tēpora aqua secūdū modū illius terre in qua p̄pter vini fortitudinem nō bibit̄ sine aq̄ mixtōe. d Et claude ostiū ⁊ signa ānulo tuo. hic enim erat modus sigillādi antiquit⁹: vt habet hester vij. ⁊ in ānulo isto erat imago regis sculpta. sequit̄: e Cō

bibat quotidie? Et āit daniel arridens: Ne erres rex. Iste ē enī itrinsecus luteus forinsec⁹ ereus: neq̄ comedit aliq̄n. Et irāt⁹ rex vocauit sacerdotes ei⁹: ⁊ ait eis: Nisi dixeritis mihi: qs est q̄ comedat ipensas has moriemini. Si āt ostenderit q̄n bel comedat hec: morietur daniel: q̄ blasphemauit in bel. Et dixit daniel regi: Fiat iuxta v̄bū tuū. Erāt aūt sacerdotes bel septuagita: excepti vxorib⁹ ⁊ puulis et filijs. Et venit rex cū daniele in templū belis. Et dixerūt sacerdotes belis: Ecce nos egrediemur foras: ⁊ tu rex pōe escas ⁊ vinū misce et claude ostiū ⁊ signa ānulo tuo. Et cū igressus fueris mane: nisi ineneris omnia comesta a bel morte moriemur: vel daniel q̄ mētitus ē aduersū nos. Cōtenebāt aūt: q̄ia fecerāt sub mensa abscōditū itroitū: ⁊ p illū īgrediebant sp ⁊ deuorabāt ea. Factū ē igit̄ p̄ostq̄z egressi sūt illi: ⁊ rex posuit cibos añ bel: p̄cepit daniel pueris suis: et attulerūt cinerē ⁊ crib⁹brauit p totū templū coraz rege: ⁊ egressi clauserūt ostiū ⁊ signātes ānulo regi abierūt. Sacerdotes aūt igressi sunt nocte iuxta p̄suetudinē suā et vxores et filij eoz et cōmederūt omia ⁊ biberūt. Surrexit aūt rex p̄mo diluculo: et daniel cum eo. Et ait rex: Salua ne sunt signacula daniel? Qui respōdit: Salua rex. Stātiq̄z cū aperuisset ostiū: intuit⁹ rex mēsaz exclamauit voce magna. Magn⁹ est bel: et non est apud te dolus q̄q̄z: Et risit daniel: et tenuit regē ne īgrederet intro: et dixit: Ecce pauimentuz: aīaduerte: cui⁹ vestigia sunt hec. Et dixit rex: Video vestigia viroz et mulieroz et infantū.] Et irātus est rex. Tunc ap̄bendit rex sacerdotes et vxores et filios eoz. et ostenderūt ei abscondita ostiola p q̄ īgrediebāt ⁊ p̄sumebāt q̄ erāt sup mēsam. Occidit ergo illos rex et tradidit bel in ptātē daniel: q̄ui subuertit eū et tēpluz ei⁹. Et erat draco magnus in loco illo: et colebant eum babylonij.

ria erāt p̄mesta. m Exclamauit voce magna. ad laudandū deū suū. n Magn⁹ est bel. in virtute q̄ tāta comediste. Uidit enī mēsam vacuā q̄ totū comedisset. o Et nō est apud te dolus quisq̄. i. illa fraudulentia quā daniel affirmabat. p Et risit daniel. ex regis simplicitate. q Et tenuit regē ne ingrediere. itro. do nec vidisset vestigia illoz̄ qui de nocte intrabant ad comedendum ea q̄ erant posita sup mēsaz: ꝓpter qō sequit̄: r Et dixit. s. daniel regi: s Ecce pauimētū: aīaduerte cui⁹ vestigia nō.] vestigia aūt īfantiū a vestigijs viroz distinxit per quātitatē pedis: q̄ minoz ē in pueris q̄ in viris. Uestigia autē mulierū distinxit a vestigijs viroz p figurā: q̄z mlieres habent calciamenta alterius figure q̄ viri in terra illa. t Et iratus est rex. q̄z p euidens signū cognouit. s. falsitatez sacerdotū. v Tūc ap̄prehendit rex sacerdotes nō. tanq̄ cōuictos x Et ostenderūt ei abscondita ostia. q̄z fuerunt positi in questionib⁹ ⁊ tot mētis ad talia reuelandū. y Occidit ergo. Hic cō sequēter ponitur erroris inuenti ex tirpatio p̄ mortē sacerdotū ⁊ destructionē idoli ⁊ templi: ⁊ hoc est qō dicit hic: Occidit ergo illos rex. i. occidi fecit. z Et tradidit bel in potestatē danielis. ad faciendū quicq̄d vellet. a Qui subuertit eū. idolū cōminuēdo: b Et templū ei⁹. ipm destruēdo. c Et erat draco. Hic oñdit̄ danielis audacia in īuasiōe draconis venenosi: ⁊ diuidit i duas partes: quia p̄mo ponit īuasiōis ratio: secūdo ipa īuasio: ibi Tu aūt rex. Ratio āt īuasiōis fuit: q̄z rex volebat vt daniel draconē colēt: ⁊ h⁹ ē qō oī h c Et erat draco. ma. i illo loco. i. i babylone i q̄dā tēplo in q̄ loc⁹ subiranē erat vbi ille draco erat d Et colebāt eū babylonij. q̄z sic dictū ē q̄n homines vidēbāt īsolitū q̄d ⁊ mirabile excedēs hois vtutē: reputabāt illō tāq̄ deū. Mod⁹ aūt colēdi vt dicūt aliq̄ erat p q̄dā īstrumēta facta de cozio vitulio plena aq̄: ⁊ iō dicebāt hydrulia: ab hydros qō ē aq̄. Sacerdotes igit̄ illi⁹ tēpli p̄cutiebāt illa hydrulia vgi: ⁊ sic fiebat sonitū terribilē

ad quē excitat⁹ draco emittebat aliqñ fumū aliqñ ignē: qō homies vulgares vidētes istud reputabāt q̄si sacrū: ⁊ sic inclinati ad terrā adorabāt qz in hoc decepti erāt a sacerdotib⁹ colētib⁹ illū draconē ꝑpter questū tpalez quē inde reportabat. Et siliter aliqñ fit in ecclia maxia deceptio populi i miraculis fictis a sacerdotib⁹ vl eis adherētib⁹ ꝑpter lucrū tpale: ⁊ tlia scz sunt extirpanda a bonis platis sicut ista extirpata sunt a daniele.

Et dixit rex danieli. Ecce nūc nō potes dicere: qz iste non sit deus viuēs. Adora ergo eū. Dixitqz dāniel regi: Dñm deū meū adoro: qz ipe ē de⁹ viuēs. Iste aūt ñ est de⁹ viuēs. Tu aūt da mihi ptātez ⁊ interficiā draconē absqz gladio ⁊ fuste. Et ait rex: Do tibi. Tulit ergo daniel picē ⁊ adipē ⁊ pilos ⁊ coxit parit: fecitqz massas ⁊ dedit i os draconis: et dirupt⁹ ē draco. Et dixit dāniel: Ecce quē colebat⁹. Qō cū audissent babylonij: i dignāti sūt vehemēter: et cōgregati aduersū regē dixerūt: Jude⁹ fact⁹ est rex. Bel destruxit: draconē interfecit: ⁊ sacerdotes occidit. Et dixerūt cū venissent ad regē

a Et dixit rex ꝛc. qz iste non sit deus viuēs. Adora ergo eū. Excusauit se daniel: vt visum ē de adoratiōe belis ꝑ hoc q̄ nō erat de⁹ viuēs nō poterat aūt dicere de draconе: qn haberet vitā.

b Dixitqz daniel de me adoro. qz ipe est deus viuēs. Nō eni negauit daniel draconē habē vitā simplicit: sed negauit vitā diuinā: qz solus de⁹ est vita p essentiā a quo oia alia viuificant: vt supra dictū est eodē ca⁹.

c Tu aūt. Hic ponit ipsius draconis iuasio ⁊ ꝑmo daniel petit buⁱ⁹ iuasiōis licentiam dicens: Tu aūt da mihi potestatē. i. licētiā talem q̄ nullus me ipediat: ⁊ interficiā draconē absqz gladio ⁊ fuste qō videt impossibile nisi diuina vtute: ꝑpter hⁱ⁹ sequit:

d Et ait rex do tibi: Tulit g̃ daniel pi. ⁊ adi. ⁊ pilos ꝛc. ꝑpter odorē eni pinguedinis calefacte libent accepit draco ille massam illā sibi ꝓiectā.

e Et diruptus est draco. qz cū momordisset massā illā dētes eius ⁊uoluti sunt ꝑpter picē ⁊ pilos sic q̄ nō potuit os aperire: ⁊ massam illā masticare: ⁊ p ꝓns nō potuit respirare ⁊ est animal valde calidū qō patet p effectū: qz aliqñ p os emittit fumū: aliqñ ignē: ⁊ō ruptus ē vēter ei⁹ ꝑpter defectū respiratiōis.

f Et dixit daniel: Ecce quē colebatis. q. d. p effectū patet q̄ nō erat de⁹ nec aliqd diuinū erat i eo.

g Qō cū audissent. Hic describit danielis ꝓstātia in sustinēdo aduersa: ⁊ diuidit in duas ptes qz primo describit magnitudo pene sibi inflicte: secūdo modus liberatiōis diuine: ibi Erat aūt abachuc. Circa primū aduertendū q̄ duplex pena fuit inflicta danieli. vna fuit pena mortis: qz missus est in lacū leonū: vt ab ipis deuorar⁹. secūda fuit pena famis: qz subtract⁹ ē ei omis cibus: vt si leones nō tangerēt eū saltē fame piclitaret: ⁊ hoc est qō dicit hic:

h Indignati sūt vehemēter. qz fuerūt decepti ⁊ incitati p sacerdotes q̄ ꝑ illo cultu ꝛelabāt: qz inde viuebāt: nec fuit mirū si cito fuerūt idignati ꝓtra danielē qui erat alienigena ⁊ alteri⁹ legis: cū esset natiōe iude⁹

i Et ꝓgregati aduersus regē. qz facta est seditio ⁊ cōmotio populi ꝓtra eum ꝑ ꝓdictis.

k Dixerūt: iude⁹ factus est rex. quasi dicāt: apostata est a lege ⁊ ritu nostro ⁊ regnū ꝓcedentiū: qō ꝑbant p factū:

l Bel destruxit: draconē interfecit. qz dedit potestatē hoc faciēdi danieli: q̄ erat iude⁹. seq̄t:

m Trade no. danielē. s. vt moriat. m Alioqui interficiem⁹ te ⁊ domū tuā. i. familiaz tuā.

n Vidit g̃ rex q̄ irruerēt in eū vehemēter. qz furor multitudinis ꝓcitate ē valde irrationabilis ⁊ piculosus:

o Necessitate cōpul. tradi. eis danielē. Nō eni poterat rex ita cito cōgregare exercitū ad cohibendū multitudinis ꝓcitate impetū: ⁊ iōo oportebat q̄ traderet eis danielē: vel q̄ moreret cū tota familia sua. Item videbat q̄ ipo mortuo daniel nō euaderet mortē: quia ꝑpter ipm ifurgebat multitudo ꝓtra regē. Min⁹ aūt malū videbat ꝑma facie q̄ solus daniel traderet morti q̄ q̄ ipe ⁊ rex ⁊ familia sua morerent: iōo tanq̄ min⁹ malū ꝑm estimationē tradidit eis danielē ⁊ maxime qz ꝓfidebat ipm p diuinā potētiā liberari: sic audiuerat liberatoz socioz daniel de camino ignis.

p Qui mise. eū in la. leo. ⁊ erat ibi sex dieb⁹. Ex hoc patz q̄ missio danielis in lacū ē alia ab illa q̄ facta est tempe darij: vt dictū est supra ca⁹. vj. qz tūc nō fuit in lacu nisi p vnā noctē: vt patet ibidē: hic aūt dicit fuisse i lacu p sex dies. simili patz hic alia de causa: qz fuit positus in lacū tpe darij: eo q̄ fuit iposita sibi trāsgressio regij edicti qui vt ibidē dicit posuerat edictū vt nullus peteret aliqd a deo vel homie nisi a rege vsqz ad. xxx. dies: Daniel aūt ifra istud tpus iuentus est adorare deū: ꝑpter qō missus fuit in lacū leonū. Causa aūt quare dicit hic posit⁹ in lacū leonū ē alia. s. destructio belis ⁊ interfectio draconis.

q Pozro in lacu ꝛc. Hic tangit pena famis. Dimissus est in lacu p sex dies naturales sine cibo: ⁊ interim denegat⁹ ē leonib⁹ cibus ꝓsuetus vt citi⁹ deuorarēt danielē.

r Erat aūt abachuc. Hic ꝓnter ponit ipi⁹ danielis liberatio: ⁊ ꝑmo ponit liberatō eius a pena famis: secundo a pena missionis in lacum: ibi Venit ergo rex. In ꝑma pte dicitur sic: Erat autē abachuc ꝓpheta in iudea. Hic est vnus de duodecim ꝓphetis: vt vidē hiero. sentire in ꝓlogo:

s Et ipe coxerat pulmentum: ⁊ intriuerat panes in alueolo ꝛc. nomen est vasis facti ad reponendum cibos: et dicitur ex similitudine alui. idest ventris vbi cibi reponuntur ⁊ inde alimentum ad singula membra virtute calozis naturalis deferunt.

t Dixitqz angelus domini ad adachuc: Fer prandium quod habes in babylonez danieli. quasi diceret. ipse indiget: cibus est ei denegatus.

v Et dixit abachuc: Domine babylonem nō vidi. et ideo nescirem illuc ire:

x Et lacum nescio. et iōo dato q̄ iam essem in babylone: nescirem danielem inuenire. Ista dixit se excusando.

y Et apprehēdit eū angel⁹ dñi

in vertice eius. Angelus autē apparebat in corpe assumpto ⁊ ideo dicitur apprehendisse caput quia posuit manū sup caput eius. a Et portauit eum capillo capitis sui. Non est sic intelligendū ꝙ virtus angeli solūmodo tangeret capillos eius: sed totum corpus ſm ꝙ hic dicitur: quia posuit manū sup caput eius vt dictū est. b Posuitq; eum in babylonem sup lacū i impetu spiritus sui. i. virtutis sue: nec est mirū si angel⁹ portauerit hominē p tantū spaciū terre in modico tēpore: quia vnus angelus reuoluit orbē circulariter i vno die ad quē tota terra habitata non est nisi quasi punctus. sequit: c Et ait daniel: Recordat⁹ es mei de⁹: ⁊ nō dereliqsti diligētes te. Surgēs daniel comedit. Porro angel⁹ dñi restituit abacbuc cōfestim in loco suo. Venit ergo rex die septio: ut lugeret danielē: ⁊ venit ad lacū ⁊ introspexit: et ecce

angelus domini in vertice eius: et portauit eum capillo capitis sui: posuitq; eum in babylonē sup lacū i impetu spiritus sui. Et clamauit abacbuc dicēs: Daniel serue dei: tolle prādium quod misit tibi de⁹. Et ait daniel: Recordat⁹ es mei de⁹: ⁊ nō dereliqsti diligētes te. Surgēs daniel comedit. Porro angel⁹ dñi restituit abacbuc cōfestim in loco suo. Venit ergo rex die septio: ut lugeret danielē: ⁊ venit ad lacū ⁊ introspexit: et ecce daniel sedens i medio leonum. Et exclamauit voce magna rex dicēs: Magn⁹ es dñe de⁹ daniel. Et extraxit eū de lacu leonū. Porro illos q pditiōis et⁹ cā fuerāt intromisit i lacū: ⁊ deuorati sunt in momēto coram eo. Tunc rex ait: Paueant habitātes vniuersam terrā deū danielis: quia ipse ē saluator et liberator faciēs signa et mirabilia in celo et in terra: qui liberauit danielem de lacu leonū.

¶ Explicit daniel ppha.

Uenit ergo. Hic ponit liberatio danielis de lacu: cum dicit Uenit ergo rex die septimo. quia daniel erat condemnatus ad hoc quod staret ibi per sex dies naturales. e Ut lugeret danielem. quia probabiliter credebat ipm mortuū. f Et ecce daniel sedens. viuus ⁊ sanus. g Et exclamauit rex voce magna dicēs: Magnus es dñe deus danielis. Uiso enim miraculo magnificauit diuinā potentiā. h Et extraxit eum. Jā. n. trāsierat seditio populi: ⁊ maxime quia videbāt per effectum virtutē dei ipius. i Porro illos qui perditionis eius causa fuerant. incitando multitudinē populi ad clamorē pdictum ⁊ seditionez. k Intromisit in lacum. Istud enim fuit iustum ſm legez talionis: exquo declarata fuit iusticia danielis. l Et deuorati sunt in momento. in quo apparuit saluatio danielis magis miraculosa. Tunc rex ait: Paueant habitantes ⁊c. Uiso enim miraculo pdicto rex voluit magnificare diuinā potentiam non solū in babylone sed in toto regno sibi subito ⁊ hoc ē quod dicitur hic: Pauent. idest timeant blasphemare. Habitantes i vniuersa ira. hybole est: ad exprimēdum magnitudinem sui regni: qz non omnis terra erat sibi subiecta. Deum danielis. licet enim sit de⁹ omniū dicit tamē hic deus danielis per cultum specialem: ⁊ quia ipm danielem specialiter saluauerat p euidens miraculum: ⁊ hoc est qđ subditur: Quia ipse liberator ⁊ saluator faciens signa. idest opera super naturam que homines inducunt ad cognoscendum diuinam excellentiam: quia diuina potentia ⁊ misericordia cognita ē in liberatione danielis: et sua iusticia in suorum accusatorum deuoratione: ⁊ per hoc rex gentilis et populus ei subiectus fuit inductus ad laudandum deum: qui est benedictus in secula seculorum Amen.

¶ Explicit postilla Nicolai de lyra super historiam Susanne ⁊ belis ⁊ draconis.

Incipit expositio in plogum. xij. pphetaꝝ.

Non idē ordo cē. Iste plogus ꝓmunis ē. xij. quis pphetis ꝛ hz ꝗttuor ptículas. In ꝑma tāgit apud hebreos et. lxx. diuersitas ordinis pphetaꝝ cum dicit: Non idē est ordo cē. In secūda ostendit q variū habēt modum scribēdi: ibi Osee comatic' est cē. In tertia subdit eoꝝ collectio in vnū: ibi Et q longuꝫ est cē. In q̄rta distinguūtur tpa pphetatōnū. ibi Et osee synchronon esaie cē. His visis littere i sistam'. b Apō hebreos. q̄s hier. imitat. c Qui est apud nos. latinos ꝑm. lxx. iterp̄tes: vñ dicit glosa Ordo. xij. pphaꝝ ꝑm. lxx. talis ē osee: amos: miche as: ioel: abdias: ionas: naū: abacbuc sophonias: aggeꝰ çacharias: malachias. Scōm hebre. vo q̄s hiero. seq̄t talis est ordo osee: iohel: amos abdias: ionas: micheas: naum. abacbuc: sophonias: aggeꝰ: çacharias: malachias. d Vñ. q. s. apud hebreos q̄s sequimur sunt taliter ordinati. e Scōm id qō legit. apud hebreos. f Hic. i. i ista trāslatiōe qua mō cōmunit vtit eccl'ia. g Dispositi sunt. añ trāslationē istā ꝓmuniter currebat editio. lxx. h Osee. sicut ait isiō. ethy. vij. Saluator aut saluans iterp̄tat: dñs eni irā dei in populū israelē ob crimē idolatrie pphetasset: domui iude salutē pnūciauit: ꝑpter qō egechias rex iuda sublatis idolis q̄ pcedētes ꝓsecrauerāt templū dñi purgasse ac purificasse monstrat. i Lomatic' est. iterlinearis. i. abbreuiator: p qō tangit ꝑprie tas comatis: est eni coma pūctata ꝓlatio oz̄onis p minores decisiōes: vt ore: genis: oculis: pidem mētiris adesse eloquio: forma: nobilitate cares: ecce q̄libet decisio siue pticula oz̄onis paꝝ valet p se: sed oñs insimul aggregate reddūt pfectū sensū. Colon aūt ē punctata ꝓlatio ꝑm maiores decisiōes q̄ pfectū reddūt sensū: sed non pfectā sentētiā: sic dictū ē supra in ꝓlogo sup esaiā. Dicit g abbreuiator: q̄ breues habet clausulas quaꝝ q̄libz p se nec pfectū sensum reddit nec pfectā sentētiā: Vñ cū hiero. dixisset: Osee comaticus est. exposuit seipsum dicēs: k Et. p idest l Quasi p sentētias loquēs. licet eni q̄libet clausula videat ꝓpletā repsentare sententiā: tñ suspēdit sentētia vsqꝫ post ꝓpletā totalē oz̄onem: sic patz in ꝓstructiōe suspēsiua vbi gratia: Osee. j. dicit: Vade. ecce. q. vna sentētia: Sume tibi vxorē fornicationū. ecce q̄si tertia sentētia: ꝛ tñ nōdū ꝓplet vsqꝫ ad finē vsus cuz dicit: Quia fornicans fornicabit terra a dño. Unde sic intelligēda est glosa que dicit. Comaticus. i. diuisus: supple p clausulas: eo q in singulis clausulis diuersas vel plenas sentētias dicat. i. dicere videat. Alit exponit: Et quasi p sentētias loquēs. i. pfundas verboꝝ intelligentias: sm q hu. de scō vic. diffinit sentētiā dicēs: Sentētia ē pfundior intelligētia q̄ nisi expositione vel interptatiōe nō inuenit: vide i pro logo esa. de col' ꝛ comatib'. m Johel plan' in p̄ncipijs. i. in p̄ncipio: plurale ponitur p singulari. Nota q p̄ncipiū ꝛ initiū differūt. Initiū ꝓprie dicit añ qō nō ē aliō: p̄ncipiū aūt post qō ē aliō: ꝛ sic mediū q̄dāmō dicit p̄ncipiū respectu finis: ꝛ idō dī: Plan' i p̄ncipijs. i. in initio ꝛ medio. ꝛ in fine ē difficilis. n Et vsqꝫ inclusiue. o Prophetates. i. ppr̄ios modos scribendi. p Esdrā scribaꝝ. j. Esdre. vij. Ipe esdras ascēdit de babylone ꝛ ipe scriba velox: eo q legē moysi ꝓbustā velociter repauit: vel q̄s dam figuras iuenit i hebreo quib' velocit scribitur. q Alutumāt. i. putāt vel affirmāt: autumo as. dicitur putare: affirmare: cōsidere: ꝛ ꝓponit ab ab ꝛ timos qō est mens. q. a mēte sic hīe: ꝛ inde dicit h autuma hui' me. estimatio: vnde r O paula ꝛ eustochiū. de his iuenies supra in ꝓlogo sup iosue versus finē: ad petitionē istorum trāstulit hiero. istū libz̄. s Admonitas vos volo esse. sup. hic. s. t Unū libz̄ū esse duodeci ꝓphetaꝝ. q̄ hebraice dr̄ tarasara: sz q̄re ē vn' liber: in ꝓlogo sup libz̄os regum ponit ratō: vt. s. apud hebreos tot essent libri q̄t sunt lr̄e alphabeti: vel alit sm Jsiō. qui ait i. vj. etb. Libri. xij. pphaꝝ auctoꝝ suoꝝ nomib' ꝓnotant: q̄ ꝓpterea dicūt miores eo q sermones eoꝝ breues sūt: vñ ꝛ cōueniri sibimet inuicem in vno volumie cōtinent. s. ꝑpter breuitatē suā. Sed q̄rit q̄re libri veteris testamēti rñdent i numero lr̄is alphabeti: ꝛ nō libri noui testamēti. Rñ. q' vet' testamētū fuit initiale ꝛ q̄i elemētale ad nouū ad qō designādū cuilibz lr̄ rñdet vnū elemētū hebraici alphabeti: sicut meli' scribit in ꝓlogo sup regū. v Synchronō. i. ꝓtēpaneū: a syn qō ē con ꝛ chronō qō ē tpus: q̄ i eisdē tpibus: ꝛ sub eisdē regib' pphetauerūt sicut patet in titulis eoꝝūdem. x Malachiā vo cē. iterlinearis: Esdrā fuisse autumant qui velox scriba fuit. istos aūt tres. s. malachiā: aggeū: ꝛ çachariā cōiungit: quia ispi ꝓphetauerūt de reedificatiōe hierlm. y Fuisse tpib'. iterlinearis: post reditum de captiuitate. In fine ponit regula p quā sciri potest quibus temporib' pphete singuli pphetauerūr: cū dicit: z In quib' aūt pphetis tpus nō pfert in titulo. vos volo admonitas ee: a Snb illis eos regibus pphetasse: sub quibus ꝛ hi qui ante eos habent titulos. i. reges in titulis nomiatos: Prophetauerūt.

Incipit ꝓplogus i libz̄ū duodecim pphetaꝝ.

Non idēz ordo est duodecim pphetaꝝ ap̄ud hebreos: q̄i est apud nos. Undē scōz id qō ibi legit: hic quoqꝫ dispōsiti sī. Oseē comatic' ē: ꝛ quasi p sentētias loquēs. Johel planus in p̄ncipijs: in fine obscurior: ꝛ vsqꝫ ad malachiam hñt singuli ꝓprietates suas: quē esdrā scribā legisqꝫ doctorē hebrei ap̄utumāt Et q longū ē nūc ō omib' dicē: boc tñ vos ō paula ꝛ eustochiū ap̄monitas scire volo ūnū libz̄ū esse duodeci pphaꝝ: ꝛ osee synchronon esaie: mālachiā vo aggei: ꝛ çacharie fuisse tpibus Jn q̄ib' aūt tpus nō pfert in titulo: sub illis eos regibus pphetasse: sub quib' ꝛ hi qui ante habent titulos pphetauerunt.

Item alius ꝓplogus.

Regule sūt be: sub qb' significatōib' noim: ad q̄s trib' p pphas sermo dñi dirigat. Quotienscūqꝫ ad decē trib' tendit pphetia: sub his noib' designāt idest ephraim samaria isrl' ioseph iezrahel bethel bethauen: ꝛ interdum iacob. Cū aūt ad duas loquit tribus: sub his nomib' sermo pfert. i. iuda hierusalē beniamin dom' dauid: ꝛ iterdū iacob. Aliqtiens isrl' ad totas duodecim trib' refert. Duplex ē apō hebos snia de his ꝗttuor versibus; qui

Explicit qualiscūqꝫ expositio istius ꝓplogi.

Incipit expositio prologi in Osee pphetam.

Temporibus ozie ⁊c. Iste plogus qui ꝓncipaliꝫ ꝓponit osee duas habet ptículas principales. In ꝓma oñdit quo tpe osee pphetauit cuz dr: Tẽporib⁹ ozie ⁊c. In secũda põit cã motiua q̃ eũ ad pphetandũ induxit: ibi De memorato itaq; nũero ⁊c. vbi duplex tangit inductiuuz. Primũ est malor culpa ⁊ pena illiꝰ iligẽda. Secũdũ est bonor bonitas et promissio illis facta: ibi Domui aũt iude. Itẽ in prima pte scõe ptis ꝓncipalis primo tangit culpa ⁊ signũ: iubet ei ppha accipe mlierẽ fornicariã ad designãdã spũalẽ fornicatõz ppli isrl. scõponit signũ pene: ibi Sed cũ dei pcepto ⁊c iubet eni vocare filiũ quez genuit ieçrabel: ad designãdũ q̃ eadẽ vidicta accipiet õ peccato iheu q̃ accepta ẽ in ieçrael de sanguine naboth. tertio tangit ratio siue causa pene infligẽde: ibi Cui⁹ promissionis hec ẽ causa ⁊c. His visis littere i fistam⁹. a Tẽporibus ozie. q̃ idez est qõ azarias. iiij. reg. xv. ſz q̃. par. xxvj. appellat ozias ⁊ i pphetis silit b Et ioathe. iiij regũ. xv. et. q̃. par. xxvij c Achaz. de q̃. iiij. regum. xvj. et. q̃. par. xxviij. d Et ezechie. de quo. iiij. reg. xviij. et. q̃. par. xxix. e Et hieroboã filij ioe. de quo habet. iiij. reg. xiij. xiiij. et. xv. Et nota q̃ iste hieroboã nõ est ille hieroboã sub q̃ diuisus ẽ israel a iuda de q̃ habet. ij. reg. xij. qz ille fuit filiꝰ nabath: iste fuit filius ioas: nec descẽdit ab eo: ſz a iheu tertia generatõe. f Osee filiꝰ beeri. iste fuit de tribu isachar ozt⁹ in bethlecmoth: vt dicit glo. g Ad pphetiã dicẽdã. de q̃ dicit hiero. i glo. Patz osee añ captiuitatẽ pphasse sb ozia ⁊ ioathan: ⁊ ipaz ingruentẽ sub achaz luxisse ⁊ pteritã ꝓpter emẽdationẽ iude retexuisse sub ezechia rege: pbetauit eni añ captiuitatẽ q̃ decẽ tribus captiuate sunt a salmanasar rege chaldeoꝝ: de qua. iiij. reg. xviij. h Achaz rex iuda. de q̃ habet q̃ deũ dereliq̃rit. iiij. reg. xvj. et. q̃. par. xxviij. i Ut histozie regũ. iiij. reg. xiij. et. xvj. k Et palipomenõ. q̃. par. xxviij. de hieroboã nulla fit mẽtio in par. in nr̃a translatiõe: forte editio. lxx. de eo mẽtionẽ facit. vel sic i Ut histozie regũ indicãt. de achaz ⁊ hieroboã. k Et paralipomenon. de achaz. l Admittere. i. peccare. m Propi qõ de⁹. ecce causa ꝓpter quã ꝓpbetauit. ſ. malicia regũ ⁊ populi eozũ. n Et fac filios fornicationũ. i. genera filios de fornicaria ꝓuſ: nõ fornicãdo cuz illa. Quidã male habẽt fornicatiõis. in capite sunt ꝓnotati. Dicit enim dicũt: q̃ ab esdra scriba i omib⁹ pphetis sic fuerit titulatũ: vt prescripto vniuscuiusq; nomie pphetia cuius sit sequẽs noscat. Ipe ẽ aũt esdras: q̃ vltim⁹ pphetaꝝ malachie nomie scribit. Alij vo dicũt: q̃ ab ipis pphetis p spm̃ sanctũ: vt cetera sunt ꝓscripta.

Incipit prologus in libꝝ osee pphete.

Tempoꝛib⁹ ozie ẽt ioathe ãchaz: ẽt ezechie regum iuda: ẽt hieroboã filij iohe regis: Osee filius beeri ãd pphetiã dicẽdam spũsco repleꝰ ẽ. De mẽoꝛato itaq; nũero regũ: ãchaz rex iuda: ⁊ hieroboam rex isrl dñm dereliquẽtes: ut histozie r̃gũ ẽt palipomenon indicãt: etiã israel idolatrie crimẽ ipio ac ptãte sua ãdmittẽ coegerũt. Propt qõ de⁹ ad osee hec locut⁹ ẽ dicẽs: Accipe tibi vxoꝛẽ fornicariaz siue fornicationũ: ẽt fac filios fornicationũ. Fornicariã itaq; nõ elocati cõꝛporis mẽtricẽ: ſz gẽtilẽ deũ ignoꝛãtẽ appellat: q̃ dei creatoꝛis sui amoꝛe ꝓtẽpto: simulachꝛoꝝ se subiecit desideriis. Sz cũ dei pcepto ꝓpheta in hac paruisset ꝓceptũ ex ea filiũ ieçrabel pcepit nomiare deo pollicẽte post breue tpus sanguinez ieçabel i domo iheu vindicare. Cuius ꝓmissiõis hec causa est: iheu ꝓ heliseũ in regẽ iuncto ãd defendẽdũ sãguinẽ naboth: cui⁹ ieçrabel queq; nũc tpis mẽtropol erat: quẽ ieçrabel achab regi isrl vxoꝛ inꝭmerat: sic regũ histozia expõit. Is cũ grauit iuxta diuinũ pceptũ vidicãdi sanguis cã in oẽm mẽmoꝛati domũ dese uisset: hꝰ pacto dominũ dereliqsse iueniꝫ: cui⁹ ꝓnepote hieroboã: qui lectiõe ꝓpre hensus ẽ: oꝛiginis sue facta mutãte: ac ꝓtra dei pcepta lxx. etiã nõ habent fac: ſz tolle. o Nõ elocati. i. extra locati. p Coꝛpis meretricẽ. que locat coꝛpus suũ ad turpes vsus. fm q̃ histozice accipit planus est sensus et debet suppleri: tm̃: qz aliter ꝓtrariũ dicit in glo. vbi dic hiero. mirũ videt fm supficiẽ histozie cur hꝰ dñs iusserit vel cur ꝓpha iussus accipe fornicariã paruerit: sed neq; dñs remturpẽ pcepit: neq; ꝓpha obediendo peccauit: ſz potius fornicariã ad pudicitiã reuocauit ⁊ manẽs i sua bonitate ꝺ mala boñã fecit: qõ aũt in eo fit carnaliter i dño accipit spũaliter: qui accepit synagogã viri sui imemoꝛe: ⁊ cum multi dñs gentiũ fornicantẽ: Eseh. xvj. et. xxiij. per totũ: qz ergo dicꝫtur in glosa q̃ fornicariam ad pudicitiã reuocauit ꝓpter hoc supplẽdum est: tm̃: quia sil fuit ⁊ gentilis: ⁊ fornicaria. idest nõ fuit tantũ fornicaria: q̃ locauit coꝛpꝰ suũ ſz ⁊ gentil. q Deo pollicẽte. i. ꝓmittẽte: supple ꝓmínãdo. r Sanguinem ieçrabel in domo iheu vidicare. i. similẽ vindictã accepturũ ꝺ iheu q̃ lem accepit de ieçrabel. i. sic vltus fuit de interfectoꝛibꝰ naboth qui fuit ciuis ieçrabel sic vlciscet de iheu. Sanguinẽ ieçrabel. i. sanguinẽ fusum i agro ieçrabel vel ciuis ieçrabel. iij. regũ. xxj. s Iheu ꝓ heliseũ in regẽ iuncto. iij. regũ. ix. hoc videt falsuz: qz ibi legit q̃ helisꝰ misit vnũ de filijs ꝓphetaꝝ q̃ vnxit eũ. Rñ. ipe dicit iunxisse q: auctozitate eius vnctꝰ est. t Ad defendẽdũ sanguinẽ. i. vindicandũ simile: iudith ꝓmo iurauit nabuc. q̃ defenderet se de omib⁹ his. v Metropolis. in regno samarie. i. ciuitas ad cui⁹ mẽsurã alie ciuitates diſponebant: a metros qõ ẽ mẽsura ⁊ polis qõ ẽ ciuitas. x Intermerat. i. iterimi ꝓceperat. iij. reg. xxj. y Memorati. scilicz achab. z Deseuisset. iterficiendo. iij. regũ. ix. a Dñm dereliqsse. iij. reg. x. Nõ recessit a pctis hieroboã ⁊c. b Cui⁹ ꝓnepote hieroboã. iste nõ fuit filiꝰ nabath ſz filiꝰ ioas ꝓnepos iheu: iheu ei genuit ioachaz ioachaz genuit ioas: ioas aũt genuit hieroboã. iij. reg. xiij. c Qui lectõe ꝓphẽsus ẽ. i. i scriptura ꝓphẽsus ẽ sed facta patꝝ suoꝝ. ſ. iij. re. xiij. Regnauit hieroboã filiꝰ ioas regi isrl i samaria. xl. ⁊ vno ãno ⁊ fecit qõ malũ ẽ coꝛã dño: nõ recessit ab omib⁹ pctis hieroboã filij

nabath: vel melʾ. c Qui lectione cōprehēsus. osee ſ. in titulo cū alijs regib' iuda. d Cū ppl'o iſrl'. nota q' i libro iſto noie iſrl' decē tribus ſignant: q' cum eēnt plures q' alie noie patris vocate ſūt: due alie trib' noie iuda. Jn q̄busdā bibliis ſcribit hec notula q̄ ſequit: Regule ſūt he ſb q̄bus ſignificatio' bus nominuz ad q̄s trib' p. pphetas ſermo dñi dirigat: quotieſcūq; ad. x. trib'tendit. pphetia: ſub his nominib' deſignant. i. ephrai ſamaria: iſrael ioſeph. iegrael bethel: z bethauen z inidum iacob. qñ aūt ad duas loquit tb' ſb his noib' ſermo pfertur: iuda: bierlm beniamin: dom' dauid: z interdū iacob. Aliquoties aūt iſrl' ad totas. xij. trib' refertur:

z religionez cūm ppl'o iſrl' agēte: ſāguiſ naboth: q i lō co certe ieqrabel fuerāt, pfus i domo ibeu pātr̄ meo rati: bieroboe, p pcō rēdū datur' ſignificat. Hic factū ē vt ira dei vl' ppl'o iſrl' p denūciatōez, pphete, pceſſura ōberet: dōmui aūt iude miſericōdiā lectōe ꝓphēſa ōb hoc prōmiſſa ē: qā eqechiaſ rex iuda filʾ achaz ſublatis idolis: q̄ tā pāt eius: q̄z ceteri huʾ vnitas: cū dī: De loco ſuo. qz hic coartant q̄ſi i vno loco. Circa p̄mū i duodecim, pphetis q̄ttuor fuiſſe notant ſ. numer' cōueniēs: ibi Duodeci. viſus iſpiciēs: Prophetaz virtus ſtabiliēs: Oſſa. Et fructus, pſiliēs: Pullulāt. Circa p̄mū ſatis pz ex noie q' numerus duodenarⁱ' ex denario z binario ꝓponit. Per denariū vero decem p̄cepta decalogi: p binariū aūt dilectio dei z pxīmi deſignantur Jſti. pphete. x. p̄cepta decalogi ex dilectone dei z pxīmi ſeruauerūt: z alios ad hāc ob ſeruātiā efficaciter iduxerūt: vt pz ex, proceſſu huʾ libri: ppi q̄ ſub numero duodenario cōuenient colligunt: z iō in. xij. patriarchis figurant: qz tā q̄ p̄es fideles ppli ipz ad ob ſeruātiaz decalogi ex charitate dei z pxīmi vbis z opib' inuitauerūt: iō de ipis pōt dici illud Heñ. xxxv. Erūt filij iacob duodecim. Per iacob q̄ ſupplātatoz inip̄retat: ipe de' oib' p̄ſidēs z ſub pedib' ſuis tenēs intelligit: cui' filij p adoptionis gr̄am fuerūt iſti. xij. pphe: z ſic pz p̄mū. Circa 2m cōſideraūdū q' ſicut viſus coꝛpalis ſtat ad ſupficiē viſi coꝛpis: z vltra nō, pgredit: ſic itellectus nāli cognitōe ſtat ad illud q̄d ex ſēſibilib' pōt cognoſci nec vltra p̄t pgredi. Sz itellect' pphetic' lumie diuio cōfoꝛtat' pgredit vltra. ſ. ad cognoſcendū futura ꝓtingētia: coꝛdiū occulta z ſilia: ſicut pleni' fuit declaratū i p̄ncipio libri pſalmoꝛ: z iō pphete antiquit' appellabant videtes: qz videbāt illa q̄ alijs erāt occulta: ſm q' dī. j. reg. ix. Qui eni ppha dī hodie: vocabat oli vidēs. verūtn̄ qz hoc fiebat virtute diuina: iō dī 2a petri. j. ca. Non volūtate humana allata ē aliq̄n pphetia: ſz ſpūſcō inſpirati locuti ſūt ſancti dei hoies: z ſic pz 2m. Circa tertiū ſciēdū q' accipiēdo generaliter eccleſiā. Una ē veter' teſtamēti ac noui: ſm q' dicit Greg. home. vij. Quis patriſfamilias recte' ſimilitudinē tenet q' cōdidoꝛ noſter: q̄ eos q̄s cōdidit ſic poſſidet ſicut dñs ſubditos i domo: q̄ hz vineā vniuerſalē. ſ. eccleſiā: q̄ a p̄mo abel iuſto vſq; ad vltimū electū q̄ i fine mūdi naſcitur' eſt quot ſanctos, ptulit q̄ſi tot palmites miſit: z ſicut ē vna eccl'ia ſic ē vnū eccleſie coꝛpus. Huʾ aūt coꝛpis robur tpe veteris teſtamēti cōſtitit in ſanctis pphetis: ppi q̄ merito dicunt: huʾ coꝛpis oſſa. Et iō in pſona huʾ coꝛpis dicit myſtice ſanct' iob: Oſſib' z neruis cōpegiſti me. Quia coꝛp' eccl'ie veteris teſtamēti ꝓpactū fuit z foꝛtificatū p ſanctos pphetas: q̄, p vītate fidei z moꝛ cōſtanter ſteterūt cōtra idolatras: z ples eoꝛ p martyriū trāſierūt: vt amos z eſaias: z plures alij: z iō merito dicunt oſſa, ppi actuum foꝛtitudines: z etiā nerui, ppi cōnexionē charitatis: z ſic pz tertiū. Circa quartū cōſiderādū q', xij. pphete nō ſolū i vita verbis z exēplis fecerūt fructū optimū: ſz etiā poſt moꝛtē: z faciēt vſq; ad finē mūdi p doctrinā eoꝛ i hoc libro cōtentā: ppi q̄ merito dicunt cōtinue pullulare: ppi q̄ de quolibet eoꝛ pōt dici illud Eccle. l. ca. Quaſi oliua pullulās: z quaſi cupreſſus i altitudinē ſe extollēs. Per pullulatōnē oliue itelligit fructificatio pinguedinis gratie i vita p̄ſenti: z p altitudinē cypreſſi cōſecutio beatitudinis i futuro: z vtrūq; cōſequunt fideles vitā eoꝛ imitādo z doctrinā implendo: z pz quartū z p conſequēs tota ps p̄ma p̄ncipalis. Circa 2m in quo notat libri vnitas conſiderandū q' iſti. xij.

reges ꝓſecrauerūt tēplū dei purgaſſe z̄t purificaſſe mōſtrat. Explicit, plog' Jncipit argumētū i eūdez.

See crebro noiat ephraim ſamariaz ioſeph iegrabel: z vxorē fornicariā: z fornicatōis filios: z adulterā cubi culo clauſā mariti mlto tēpore ſedē viduā z ſub veſte lugubri viri ad ſe reditū p̄ſtolari. Explic argumtū

Uodecim ppharū oſſa pullulāt de loco ſuo. Eccle. xlix. Sicut i libro pſalmoꝛ pſalmi a diuerſis auctoꝛib' cōpoſiti in vno libro ꝓplectūt: q̄ dī liber pſalmoꝛ: vt ibidē fuit plenⁱ declaratū: ſic pphetie. xij. pphetarū i h' libro reponunt q̄ dī liber. xij. pphaꝛ: de quo pōt accipi verbū ꝓpoſitū: Duodeciz pphārū z̄c. Jn q̄ duo notant i generali. ſ. auctoꝛ q̄litas: cū dī: Duodeci pphaꝛ oſſa pullulant. z libri huʾ vnitas: cū dī: De loco ſuo. qz hic coartant q̄ſi i vno loco. Circa p̄mū i duodecim, pphetis q̄ttuoꝛ fuiſſe notant ſ. numer' cōueniēs: ibi Duodeci. viſus iſpiciēs: Prophetaz virtus ſtabiliēs: Oſſa. Et fructus, pſiliēs: Pullulāt. Circa p̄mū ſatis pz ex noie q' numerus duodenarⁱ' ex denario z binario ꝓponit. Per denariū vero decem p̄cepta decalogi: p binariū aūt dilectio dei z pxīmi deſignantur Jſti. pphete. x. p̄cepta decalogi ex dilectone dei z pxīmi ſeruauerūt: z alios ad hāc ob ſeruātiā efficaciter iduxerūt: vt pz ex, proceſſu huʾ libri: ppi q̄ ſub numero duodenario cōuenient colligunt: z iō in. xij. patriarchis figurant: qz tā q̄ p̄es fideles ppli ipz ad ob ſeruātiaz decalogi ex charitate dei z pxīmi vbis z opib' inuitauerūt: iō de ipis pōt dici illud Heñ. xxxv. Erūt filij iacob duodecim. Per iacob q̄ ſupplātatoz inip̄retat: ipe de' oib' p̄ſidēs z ſub pedib' ſuis tenēs intelligit: cui' filij p adoptionis gr̄am fuerūt iſti. xij. pphe: z ſic pz p̄mū. Circa 2m cōſideraūdū q' ſicut viſus coꝛpalis ſtat ad ſupficiē viſi coꝛpis: z vltra nō, pgredit: ſic itellectus nāli cognitōe ſtat ad illud q̄d ex ſēſibilib' pōt cognoſci nec vltra p̄t pgredi. Sz itellect' pphetic' lumie diuio cōfoꝛtat' pgredit vltra. ſ. ad cognoſcendū futura ꝓtingētia: coꝛdiū occulta z ſilia: ſicut pleni' fuit declaratū i p̄ncipio libri pſalmoꝛ: z iō pphete antiquit' appellabant videtes: qz videbāt illa q̄ alijs erāt occulta: ſm q' dī. j. reg. ix. Qui eni ppha dī hodie: vocabat oli vidēs. verūtn̄ qz hoc fiebat virtute diuina: iō dī 2a petri. j. ca. Non volūtate humana allata ē aliq̄n pphetia: ſz ſpūſcō inſpirati locuti ſūt ſancti dei hoies: z ſic pz 2m. Circa tertiū ſciēdū q' accipiēdo generaliter eccleſiā. Una ē veter' teſtamēti ac noui: ſm q' dicit Greg. home. vij. Quis patriſfamilias recte' ſimilitudinē tenet q' cōdidoꝛ noſter: q̄ eos q̄s cōdidit ſic poſſidet ſicut dñs ſubditos i domo: q̄ hz vineā vniuerſalē. ſ. eccleſiā: q̄ a p̄mo abel iuſto vſq; ad vltimū electū q̄ i fine mūdi naſcitur' eſt quot ſanctos, ptulit q̄ſi tot palmites miſit: z ſicut ē vna eccl'ia ſic ē vnū eccleſie coꝛpus. Huʾ aūt coꝛpis robur tpe veteris teſtamēti cōſtitit in ſanctis pphetis: ppi q̄ merito dicunt: huʾ coꝛpis oſſa. Et iō in pſona huʾ coꝛpis dicit myſtice ſanct' iob: Oſſib' z neruis cōpegiſti me. Quia coꝛp' eccl'ie veteris teſtamēti ꝓpactū fuit z foꝛtificatū p ſanctos pphetas: q̄, p vītate fidei z moꝛ cōſtanter ſteterūt cōtra idolatras: z ples eoꝛ p martyriū trāſierūt: vt amos z eſaias: z plures alij: z iō merito dicunt oſſa, ppi actuum foꝛtitudines: z etiā nerui, ppi cōnexionē charitatis: z ſic pz tertiū. Circa quartū cōſiderādū q', xij. pphete nō ſolū i vita verbis z exēplis fecerūt fructū optimū: ſz etiā poſt moꝛtē: z faciēt vſq; ad finē mūdi p doctrinā eoꝛ i hoc libro cōtentā: ppi q̄ merito dicunt cōtinue pullulare: ppi q̄ de quolibet eoꝛ pōt dici illud Eccle. l. ca. Quaſi oliua pullulās: z quaſi cupreſſus i altitudinē ſe extollēs. Per pullulatōnē oliue itelligit fructificatio pinguedinis gratie i vita p̄ſenti: z p altitudinē cypreſſi cōſecutio beatitudinis i futuro: z vtrūq; cōſequunt fideles vitā eoꝛ imitādo z doctrinā implendo: z pz quartū z p conſequēs tota ps p̄ma p̄ncipalis. Circa 2m in quo notat libri vnitas conſiderandū q' iſti. xij.

pphete vno spiritu fuerunt inspirati: & ad vnum finem similiter ordinati: & ad inuicē charitate vniti: ppē qō decenter sūt i eodē libro collocati quātū ad cōem doctrinā: qō notat in vnitate loci cū dī: De suo loco. de quo pōt exponi qō dī Job. xxviij. Aluo locus ē i quo cōflat. i sacra scptura p aurū intelligit sapiētia diuina que fuit i istis ppheis: & sicut minera auri pluribus porcōib' colligit: & i vna fornace ad cōflanduz ponit: & sic in vnam massā redigit: sic sapientia diuia i istis pluribus ppheis refulgēs i hoc libro colligitur ad instructionē fideliū vt i pñti cognoscāt deū p fidē: & i futuro p aptā visionez ad quā nos pducat q cū patre & spūsancto viuit & regnat i secula seculoz Amen.

Incipit liber Osee prophete. Caplm. I.

Uerbū dñi qō factū ē ād osee filiū beeri i diebus ocie ioathā achaz eczechie regū iuda: & in diebus hieroboā filij ioas regis isrl'

Jn plogo. xij. pphetaz vbi dicit: Sicut in libro psalmoz psalmi a diuersis auctoribus compositi &c.

Additio.

Secūdū sniam beati Augu. oium psalmoz i psalterio cōtētoz actor fuit ipe dauid: lz qda psalmi ab alijs intitulent: vt asaph: & filijs chore: & huiusmodi: que qdē snia licet ei ab aliquibus ꝺdicat nihilomin' pbabilioz videt & verioz: put sufficiēt fuit declaratum in addi. super psalmum primū.

Replica.

In pfatione. xij. pphetaz postil. dicit: Sicut psalmi a plurib' editi cōtinent i vno libro psalmoruz ita iste pphetie ponunt i vno libro pphetaz. Cōtra qō Burgen. dicit: oium psalmoz danid fuisse auctorez fm opinionē beati Augu. Quid aūt mihi videat ad cōcor dandū opiniones sanctoz doctoz Augu. & Hiero. vide. ō circa pmum psalmū i correctorio. La. I.

a Uerbū dñi. Liber iste i. xij. ptes diuidit fm. xij. pphetas: & sūt ptes note. Prima aūt ps i qua cōtinet pphetia osee diuidit in primū & tractatū q incipit: ibi Principiū loquendi. Jn primo pmo oñdit pphete genus: cū dī: b Ad osee filiū beeri. & fuit iste beeri pphā sicut & filī lz eius pphetia nō habeat: sicut nec de multis alijs q tamen i scriptura p pphete nominant: habēt eni hebrei p regula: q qñ i pncipio alicui' pphete patris nomen exprimit: pphetā fuisse itelligit 2° oñdit pphetie tēpus: cū dī: c Jn diebus ocie ioathan achaz & eczechie regū iuda. tēpozib' eni istoz quatuoz pphetauit. d Jn dieb' hieroboaz filij ioas. iste eni hieroboā fuit rex isrl & notat hic: q regnauit cū ocia rege iuda. xiij. annis. e Principiū. Hic icipit tractat & diuidit i duas ptes: q: pmo pphetat nō solū verbis sed etiā sensibilib' factis: 2° simplicib' verbis ca. iij. Circa pmā partē in qua virtualit cōtinēt illa que postea sequunt considerandū q sicut dicit aposto. ad ro. xi. Cecitas ex pte cōtingit i isrl vt plenitudo gētiū itraret: & sic ois israel saluus fieret. qō implebit circa finē mūdi qñ iudei cōuertēt ad xpm generalit detecta falsitate antichristi: & fm hoc pphet tria facit: pmo ꝺnūciat futurā iudeoz excecationē: 2° gētiū illuminatōnem: ibi Et erit. 3° iudeoz finalē cōuersionē: ca. iij. Pria adhuc in duas: q: pmo tangit iudeoz captiuitas pcedēs xpi aduētū: 2° eoz cecitas i eius aduētu: ibi Et ꝓcepit. Prima adhuc in duas: q: pmo ponit captiuitatis rō: 2° ipa captiuitas: ibi Et abijt & accepit gomer. Circa pmū dī: e Principiū loquēdi dño i osee. i. ad ipm osee: & dicūt expositores alicq q dicit hic principiū loquēdi: ad denotandū q dñs locutus ē pus ad osee: q ad reliquos pphetas sequentes sed hoc nō bñ videt vez: q abdias ē vnus de sequentibus: & tn ipe fuit homo pfectus a tpe achab regis isrl: cui' fuit dispensator fm oē doctorē hebraicos & latinos. A fine vo vite achab vsq; ad pncipiū regni ocie sub quo osee cepit pphetizare: put dī i textu fuerūt. c. ij. ānī: vt pōt de facili videri i quarto reguz numernado tpa regū intermediorū: & iō nō ē verisimile q abdias inceperit post illū pphetare sed magis ante: propter quod dicit ra. sa. q istud pncipium loquēdi refertur ad lram sequentem: cum dicitur: f Uade sume tibi. ita q istud fuit primum quod dominus locutus fuit ad osee: g Uxorē fornicationū. dicunt aliqui q ista mulier quā duxit propheta in vxorē pī erat meretrix publica: & quāuis vile esset eam accipere propheta tamen se humiliauit in hoc volēs deo obedire: sicut esaias quāuis esset de genere regio: iuit tamen nudus & discalciatus) vt obediret deo: esaie. xx. Dicit tn hiero. in prologo q hec mulier non fuit fornicaria fornicatione corporis: sed fornicatione mentis: quia erat idolatra & gentilis: & hoc videt verius: quia per hoc signum magis respondebat signato. s. idolatrie populi future: que per hoc significabat: fm q postea subditur quia fornicans fornicabit terra a dño. h Et fac tibi filios fornicationum. Jn hebreo habet sic: Accipe tibi vxorē fornicationū & filios fornicationum. s. accipe cū matre filios quos ante habuit: ita q accepit matrem i vxorem: & filios eius adoptauit. Filij enim quos genuit in ea postquā fuit eius vxor non poterant dici filij fornicationum fornicatione corporali quia legittimi erāt nec fornicatione idolatrie quia pphēta non permisisset & ideo quod dicit in translatōne nostra: Fac filios fornicationum. sic est exponendum: Filios fornicationum fac tuos per adoptionē: i Quia fornicās fornicabitur terra. s. x. tribuū & duaz: k A dño p idolatriaz que est spiritualis fornicatio: & dicit: Fornicās fornicabit. reduplicando ad denotandum multiplicatōez idolatrie: que facta fuit illo tēpore in vtraq; parte terre: p̄pter qō regnū decē tribuū pmo fuit captiuatū sub osee iij. Reg. xvij. & postea regnum duarum tribuum sub sedechia. iij. Regū vltimo. Et sic patet q in hac parte ponitur captiuitatis ratio: scilicet idolatrie multiplicatio. l Et abijt. Hic consequenter ponitur decem tribuuz captiuatio que fuit prima: postea subdetur de captiuatione duarū tribuū que fuit secunda. Hec tamen pars prima diuiditur: quia primo ponitur captiuitas: 2° eius diuturnitas: ibi Et concepit. Circa primum dicitur: l Et abijt. prompte deo obediens. m Et accepit gomer. nomen est mulieris quā accepit in vxorem. n Filiam debelaim. vna dictio ē debelaim ita q de nō est prepositio hic: vt aliqui dicūt: & est nomen proprium patris huius mulieris: vel loci vnde fuit nata: sicut frequenter in scriptura dicunt filie hierusalem mulieres inde nate. o Et concepit. de propheta.

p Uoca nomē eī' ieẓrahel. qz captiuationez regni. x. tribuū p xp̄m volebat ſignificare: eo q̄ ieẓrahel erat ciuitas regia: qz iſta tn̄ p̄ūitio icepit a ẓacharia abnepote iheu iō ſubdit: q ¶ Et viſitabo. i. puniā ſeu vidicabo.

r Sāguinē ieẓrahel. i. ſanguinē inoxiū effuſū i ieẓrahel: qō exponūt alīq̄ de ſanguine naboth ibi effuſo: vt hī. iij. Reg. xxi. ſz huic dicto obuiat qō ſubdit

s Sup domū iheu. qz dom' eī' nō fuit punita. p' pter ſanguinē naboth: ſz magis exaltata: eo q̄ iheu in vindictaz ſanguis naboth dele uit domū achab ppī qō ꝛ ppī occiſionez ſacerdotū baal dn̄s dixit ad eū. iij. Reg. x. Quia ſtudioſe egiſti quod rectū erat ꝛ placebat ī oculis meis: ꝛ oia q̄ erāt in coꝛde meo feciſti ō domū achab: filij tui vſq; ad quartā generationez ſedebūt ſup thꝛonū iſrl. ſz qz iheu poſtea fecit malū cora dn̄o vt ibidē hī: ꝛ filij eī' poſt eū: iō iſtud malū dī ſanguis ieẓrael: ꝛ qz iſti vel eoꝛ alīq̄ inocētes occiderūt ꝛ illud dī hic vindicari ſup domū iheu: qō fuit impletū i ẓacharia eī' abnepote: vt hī. iij. reg. xv. ꝛ extūc mlt̄ fuit afflictū regnū iſrael quouſq; fuit captiuatū p reges aſſyrioꝛ. ſ. theglathphalaſſar ꝛ ſalmanaſar: iō ſeq̄tur: t Et q̄eſ. fa. re. do. iſrl. oſee eius rege captiuato.

v Et in illa die. i. illo tpe x Conterā arcū iſrl. qz tunc debellati fuerūt ab aſſyrijs. y Et cōcepit. hic p̄ſequēt denūciat captiuitatis diurnitas p nomē filie nate cū dī: z Uoca nomē eī' abſq; miſericoꝛdia. iō ſ̄bdit: a Quia nō addā vltra miſeri domui iſrl. vltra differēdo eius captiuitatē. b Sed obliuione obliuiſcar. dimittēdo i captiuitate ſicut dimittit res data obliuioni: vñ ſm hebꝛeos illa captiuitas nō ē adhuc reuocata. c Et domui iuda miſereboꝛ. eī' captiuitatē differendo: qz ppter merita eẓechie q̄ regnauit tpe oſee pplus iuda fuit ſaluatus de manib' ſennacherib miraculoſe: iō ſubdit: d Et ſaluabo eos i dn̄o deo ſuo. i. in virtute dn̄i q̄ miſit angelū ꝛ interfecit i caſtris aſſyri oꝛ. clxxxv. milia bellatoꝛ. iij. reg. xix. iō ſubdit: e Et nō ſaluabo eos in arcu nē. ꝛ nō ſolū miſertus fuit dn̄s regni iude captiuitatē differēdo vſq; ad tēpus ſed: chie ſz etiā inductā relaxādo iſpirādo cyro regi dare licētiā populo redeūdi: vt hī eſdre. j. f Et ablactauit. i. a lacte amouit: ꝛ p hoc deſignat q̄ dis cōſolatō eſſet regno iſrael ſubtrahēda. g Et cōcepit. poſtq̄ egit de captiuitate regni iſrl que p̄ceſſit xp̄i aduētū: hic in aduentu xp̄i deſcribit cecitas iudeoꝛ: ꝛ hoc per nomen filij nati cū dī: h Uoca nomē eī' nō pplus meus. qz negauerūt ip̄m añ pilatū dicētes: Nō habemus regē niſi ceſarē: ꝛ tūc p̄pzie facti ſūt nō populus eius: ſm q̄ p̄dixerat danielis. ix. caplo: Poſt hebdomades. lxij. occidet xp̄us: ꝛ nō erit eī' pplus q̄ eū negatur ē. ꝛ de illis dī hic: Quia vos nō populus meus. Jn ca. p̄mo oſee vbi dicitur in poſtilla: Et fuit iſte beeri ppha ſic ꝛ filij nē. Additō.

¶ Dictū fuit in additōe ſup hieremiā p° caplo ſz i dicti cuiuſdā doctoꝛis thalmudici repiat: q̄ qñ nomē patris alicuī' pphete exp̄mit i p̄ncipio pphetie filij: pat etiā intelligit fuiſſe pphetā: nō tn̄ hoc dictū reputat vt regula apō eoſ: ſz tāq̄ dictū qō eadē facilitate ꝓtēnit q̄ approbat cū nullū fūdamētū hēat i ſacra ſcriptura: nec etiā i rōe: nā mānifeſtū ē q̄ de' idifferēt dat domū pphetie cui vult etiā ſi nō ſit filius pphete. Itē ad nr̄az erudi

oblīuione oblīuiſcar eoꝝ. Et dōmui iuda miſereboꝛ ēt ſaluabo eos in dn̄o deo ſuo: ēt nō ſaluabo eos i arcu ꝛ gladio: ꝛ in bello ꝛ in eqs ꝛ in eqtib'. Et ablacta uit eā: q̄ erat abſq; miſericoꝛdia. Et cēpit ꝛ pepit filiuz Et dixit ei: Uoca nomē eī' nō pplus me'. Quia vos nō pplus me': ꝛ ego nō ero ve

tionē nō vī ptinē noſ ſe an beeri p̄ oſee fuerit pphēta vel non cum prophetia beeri non inueniatur. Si enim pphetia beeri inueniret: oporteret nos cognoſcere q̄ eēt pphēta vt eius prophetiā reciperem': ſz cū talis pphetia non inuenit curioſū videt magis q̄ vtile ſcire ip̄z fuiſſe prophetam vel nō. Idē dōm de alijs patribus pphetaruz quoꝝ nomia i pphetijs filioꝝ exp̄imunt q̄ q̄dē notatio patrū vt dicūt q̄dā hebꝛeoꝝ expoſitoꝛes ſit eo q̄ tales patres erāt ſuis tp̄ibus famoſi: qua rōne etiā nominant i alīq̄bus pphetijs nō ſolū patres ſed etiā aui ꝛ p̄aui: vt de ẓacharia ꝛ alijs. Jn eodē ca. vbi dī i poſtilla: Jn diebus hieroboam filij ioas. Additio.

Sī queraī quare i pphetia eſaie q̄ pphetiçauit tempoꝛib' quatuoꝛ regū iude hic nominatoꝝ nō nominaī hieroboam q̄ regnauit cum oçia rege iuda xiij. anis vt dī in poſtilla: ꝛ tn̄ nominaī hic in p̄mio oſee Quid ad hoc dicēdū ſit hī in additōne p̄ma ſup p̄muz capitulū eſaie. Jn eodē ca. vbi dī in poſtilla: Uxoꝛem foꝛnicariam. Additio.

Sēcūdū trāſlationē ionathe. ſ. chaldaicū illud qō hic dī: Sume tibi vxoꝛē foꝛnicariā. Et abīt ꝛ accepit gomer filiā debelaim ꝛ cōcepit nē. ſimiliter ꝛ illud qō. j. tertio ca. dī: Adhuc vade ꝛ dilige mulierē tuā dilectā amico nē. totū intelligit in viſione pphetica factum nō aūt i re: qō ſz deuiet a cōi expoſitōe doctoꝝ nr̄oꝝ ꝛ etiā hebꝛeoꝝ: videt tn̄ aliqua ptē veritatis hīe. Primo ex hoc q̄ accipere mulierē foꝛnicariā mentis aut coꝛporis: dato q̄ poſtq̄ eā accepit pphēta neutro mō eſſet foꝛnicaria: tn̄ ad huc haberet ſpēm mali: quod deus nō p̄ciperet facē p̄ſertiz pphete: cuius vita cederet alijs in exēpluz. Itē iſtud factuz nullo mō coꝛreſpōdet rei figurate. Jlla enī gomer erat foꝛnicaria tātūmō añq̄ eā accipet pphēta: ſed poſt acceptōnem erat vxoꝛ legittima ꝛ caſta ẓiugali caſtitate ſm cōmunē expoſitionē: ſed cōſtat q̄ regnū iſrl ꝛ etiā regnū iude poſtquā deo fuerūt coniuncta p legis acceptionē foꝛnicata ſūt a deo ſm aūt expoſitionē chaldaicā pphēta accepit illā foꝛnicariam ꝛ fecit filios foꝛnicationū: qō p̄pzie coꝛreſpōdet rei figurate: ſz qz ſm iſtā expoſitionē hoc ſolū fuit ſm viſionem pphēticā ꝛ nō realiter: iō nullā rōnez habet peccati vel mali exempli. ſimiliter exponūt alīq̄ illud qō hī Heñ. xv. Sume tibi vaccā triennem ꝛ arietē triū annoꝝ nē. qō totū fuit factū i viſione pphetica: qō ſatis ſufficiebat ad credendū ſacratōem abꝛae de his q̄ ibidē ꝓtēnēt: iā enī modicū añ de ipō dixerat Credidit abꝛaam deo ꝛ reputatū eſt ei ad iuſticiaz. ꝛ ſic videt q̄ iam non oportebat oſtendere ſibi ſigna viſibilia ad credendum: cuius ſimile pōt dici in propoſito. Replica

Oꝛca p̄mū oſee Burgeñ. mouet ō poſtil. dicētē q̄ patres pphetaꝝ i exoꝛdijs notati fuerint etiā p̄ pphete ſm regulā hebꝛeoꝝ: de h° vide coꝛrectoꝛiuz circa p̄mū capitulū hiere. etiaz circa idē caplm burgeñ. vt

ſmael manū mouet cōtra oēs: nimiꝝ q̄ o'uz ꝯ eū moueā-
tur. Dicit enī illū paſſum: Accipe foꝛnicariā ꝛc. nō debere
itelligi ſm rē ſz ſm ꝓphetica viſionē nō realiť: qz hz ſpeciez
mali quā de' nō ꝓciperet: vt ꝓpheta cederet aliꝭ in malum
exemplu: huꝰ cozrectionē vide Heñ. xij. i cozrec. penultio.
Sed q̄ Burgeñ. hic arguit q̄ factū nullo mō cozreſpōdet rei ſi-
gnate: nō valet: qz ex materiā ſubiectā vti-
q̄ cozrūdet: quāuis ñ optet figurā ꝛ figura
tū ꝓ oia cozrūdere vt
pz ꝓ totā legē veterez
imo ꝛ burgeñ. j. xi. c.
cū glo. dic: Typꝰ ꝓtez
indicat q̄ ſi totū ꝓce-
dat i typo: tā nō ē ty-
pus ſz veritas. cozrū-
det aūt ſm materiaz
foꝛnicarie vt ꝛa foꝛ-
nicās ſit figurata: ſed
nō oꝓoꝛtet ſi foꝛnica-
ria ſūpta i mrimōiuz
fuit emendata q̄ igit
iſrl figuratus debuit cē emēdat'. Et dicunt legittimi filij: ſi
lij foꝛnicationū a denominatione matris: qñ poſita fuit in
exēplo figurali. Quia tūc deus etiā ſynagogaz reciperet in
vxoꝛē legitimā ſi auferret foꝛnicationes ſuas a facie ei' ꝛc.
ꝓut etiā Burgeñ. exponit. La. II.

ster de'. La. II.

ET ērit numer' filioruz iſrl q̄i harena maris: q̄
ſine mēſura ē: ꝛ non nūera
bit. Et ērit i loco: vbi dicēť
eis nō ꝓpls me' vos: dicēť
eis: filij dei viuētis. Et ꝯgrē
gabunť filij iuda ēt filij iſrl
pāriter: ēt ponent ſibimet
cāput vnū: ēt aſcendent de
ꝛa: qz māgn' dies ieẽrabel
Dicitē frātrib' vr̄is ꝓpłus
me': ēt ſoꝛoꝛi vr̄e miſericoꝛdi
am cōſecuta. Jūdicate ma
trē vr̄am iūdicate: qūoniaz
ipa nō vxoꝛ mea: ēt ego nō
vir ei'. Auſeꝛat foꝛnicatōes
ſuas a facie ſua: ēt adulteria
ſua de medio vberū ſuoꝝ:
nē forte expoliē eā nudā: ēt
ſtatuā eā ſm diē natiuitatiſ
ſue: ēt ponaz eā q̄ſi ſolitudi
nē: ēt ſtatuā eaz velut ꝛa in
uiā: ēt interficiā eā ſiti: ēt filioꝛ
rū illi' nō miſeboꝛ: qūoniā
filij foꝛnicationū ſūt: qz foꝛ-
pinquas decē tribuū de q̄bus erat ieẽrabel tenebāt gen
tiles ibi adducti de aſſyrijs: vt hī. iij. Reg. xvij. ꝛ ꝓmo
eſdre. iij. ꝛ qz ſicut dictū ē ꝓ fideles de natione iudeoꝝ
n Dicite. vos apli ꝛ alij fideles de iudeis o frib'
veſtris. i. cōuerſis de gētilib' q̄ facti
ſūt frēs vr̄i ꝓ ſuſceptionem fidei
ꝓ ꝓpłus me'. i. q̄ ſūt ꝓpłus me
us ſicut ꝛ vos: ſi-
cut dicit apls ad
ro. iij. ca. Nō eſt
diſtinctio iudei ꝛ
greci: nā idē oñs
oiuz ꝛc. q Et
ſoꝛoꝛi veſtre. ſ. gē
tilitati conuerſe:
r Miſericoꝛdi
am cōſecuta. cuz
eni eſſet ab antiq̄
idolatrie dedita
ꝓ miſericoꝛdiam
dei meraz ꝛ nō ꝓ
meritꝫ patrū: vocata ē ad fidē: ſic iuda ꝓ merita abꝛae
ꝛ alioꝝ ſanctoꝝ antiquoꝝ. s Judicate. Dic denūci
atur captiuitas duaꝝ tribuū q̄. ſ. fuerat omiſſa: eo q̄
captiuationi decē tribuū q̄ ſunt iſrl ſm carnē iungeba
tur vocatio ſeu illuminatio gētiū que ſūt iſrl ſm ſpm
ꝛ diuidit i duas ptes: qz ꝓmo denūciat captiuitas rōne
culpe: 2° rōne ignoꝛātie: ibi Et hec neſciuit. Circa ꝓmū
alloq̄t iuſtos q̄ erāt i regno iuda: vt hieremiaz baruch
ꝛ alios dicēs: s Judicate matrē veſtrā. i. hieruſalez
q̄ erat metropolis in regno: ꝛ ſic maꝛ aliarū ciuitatuz
ꝛ totꝰ ꝓpli: ſicut ſecūdo regū dr ò abela: Cur queris ſb
uertere matrē ciuitatū i iſrael. t Judicate. i ex mali
tia eius ꝓpēdite: v Quoniā ipa nō vxoꝛ mea. ꝛ hꝰ
ꝓpter idolatriā ꝓ quā a me receſſit: ꝛ maxime tpe ma-
naſſe q̄ idola poſuit in tēplo oñi: x Et ego non vir
eius. qz vir ꝛ vxoꝛ cozrelatiue dicunt: ꝛ iō remoto vno
remouetur reliquū. y Auſeꝛat foꝛnicationes ſuas.
i. idolatrias: z A facie ſua. ita q̄ ad eas amplius ñ
attendat ſed magis retro doꝛſū ꝓiciat. ꝛ Et adul
teria ſua ꝛc. loquit de hieruſalē per modum meretricis
que inter vbera ſua ponit fragrantia aliqua vt magis
placeat adultero: ſic hitatoꝛes hieꝛlm offerebāt idolis
fragrās thymiama. a Ne forte expōliē eā nudaz. ꝓ
chaldeos: q̄ ciuitatē poſtea ſpoliauerūt oibus bonis. b
dicit forte: nō ꝓpter aliq̄ dubiū exiſtēs in deo reſpectu
futuroꝝ q̄ ſūt ſibi certiſſima: ſed ad denotādū liberta-
tē arbitrij: ꝓ quā ſi pfecte peniteret deus ꝑceret de pena
b Et ſtatuā eā ſm diē natiuitatis ſue. i in magna cō
fuſione ꝛ vilitate: ſm q̄ dicit ezech. xvi. Jn die oꝛ' tui
nō ē ꝓciſus vmbilicus tuus ꝛ in aqua nō es lota. ꝛ ſeq̄-
tur: Ꝓiecta es ſup faciē terre i abiectione. c Et po
nam eam quaſi ſolitudinem. deſtructis muris ꝛ cōbu-
ſtis edificijs. d Et ſtatuam eaz velut terram inuiā.
ꝓpter multiplicationē ſerpentū ꝛ aliaꝝ feraꝝ ex lon
ga vaſtatione terre. r Et interficiam eā ſiti. deficiēte
potu i obſidione. f Et filioꝝ ei' nō miſereboꝛ. ſed ꝑ
tim occident ꝛ partim captiuabunť: ꝛ oia iſta paſſa eſt
hieruſalem poſtea per chaldeos. g Quoniam filij
foꝛnicationū ſunt. i. multre idolatrie: ſicut viri ſangui
num dicunť multi ſanguinis effuſoꝛes: genitiuus enim
pluralis habet virtutem huius duplicis ſingularis.

h Uadã post amatores meos ꝛc. post ídola quib⁹ victus ꝛ vestitũ ꝛ alia necessaria attribuebant. i Propter hec ecce ego se. vi. tu. spinis ꝛc. i. chaldeis obsidẽtibus hierusalẽ i circuitu cũ gladijs ad interficiẽdũ. k Et semitas suas nõ inueniet. i. vias p quas possit effugere. l Et sequetur amatores suos. i. desiderabit aduẽtũ egyptioꝝ q̃ p̃miserat ei auxiliũ. m Et ñ apprehendet eos. qz nõ fuerũt eis i auxiliũ sz magis in nocumẽtũ. o Et dicet: vadam ꝛ reuertar. qz ciuitas hierusalez videns se in arto positã ꝛ in pũcto captiois ꝛ destructionis: pcepit q̃ male fecerat colẽdo idola: ꝛ querẽdo humanuz auxiliũ ex dei diffidẽtia: sed hoc fuit nimis tarde.

p Et hec nesciuit. hic cõsequẽter denũciat dõa captiuitas culpabilis rõne ignorãtie: que causat in aia ex peccatoruz multiplicatõe: fz q̃ dicit sap. ij. ca. Excecauit illos malicia eorum. ꝛ fm hoc dicit hic:

nicata ẽ mat eoꝝ. Cõfusa ẽ q̃ cõcepit eos: qz dixit: Uadã post amatores meos: q dãt panes mihi: ꝛ aq̃s meas ꝛ lanã meã ꝛ linũ meuz oleũ meũ: ꝛ potuz meum. Propt hoc ecce ego sepiã viã tuã spinis: ꝛ sepiã eam maceria. Et semitas suas ñ inueniet: et sequet amatores suos: et nõ apprehendet eos: ꝛ q̃ret eos ꝛ nõ inueniet. Et dicet: Uadã ꝛ reuertar ad virũ meũ pore: qz bñ mihi erat: tũc magis q̃z nũc. Et hec nesciuit: qz ego dedi ei frumẽtũ ꝛ vinũ ꝛ oleum: et argẽtũ multiplicaui ei ꝛ aurũ: quẽ fecerũt baal. Jccirco conuertar ꝛ sumã frumẽtũ meũ in tpe suo: ꝛ vinũ meũ i tpe suo: et liberabo lanaz meã: ꝛ linũ meuz: que opiebãt ignominiã ei⁹. Et nũc reuelabo stulticiã ei⁹ i oculis amatoꝝ ei⁹: et vir nõ eruet eã de manu mea. Et cessare faciã oẽs gaudiũ ei⁹: solẽnitatẽ ei⁹ neomeniã ei⁹: sabbata ei⁹: et oia festa tpa ei⁹. Et cõsumpã vineã ei⁹ ꝛ ficũ ei⁹ de q̃bus dixit: Mercedes hec mee sũt: q̃s dederũt mihi amatores mei. Et ponã eã in saltũ: et comedet eam bestia agri. Et visitabo sup eã dies baalim: qb⁹ accẽdebat incẽsũ: et ornabat saure sua ꝛ monili suo: ꝛ ibat post amatores suos: ꝛ mei obliuiscebat dic dñs. Propt hoc ecce ego lactabo eã et ducã eã in solitudinẽ. Et loquar ad coꝛ ei⁹: et dabo ei vinitores ei⁹ ex eodẽ loco et vallẽ achor ad apiendaz spez. Et cãnet ibi iuxta dies iuuẽtutis sue: ꝛ iux dies ascẽsionis sue de tra egypti. Et erit i die illo ait dñs: vocabis me vir mi: et non vocabis me vltra baalim. Auferam nomina baalim de ore eius: et non memorabuntur vltra nominis sui. Et dispondebo eis testamentum in die illa cum bestia agri: et cum volucre celi: et reptili terre. Arcum quoq; et gladium et bellum conteram de terra: et faciam eos dormire fiducialiter. Et desponsabo te mihi in sempiternum: et desponsabo te mihi in iustitia et in iudicio: et in misericordia et in miserationibus. Et desponsabo te mihi in fide: et scies quia ego dominus. Et erit in die illa: exaudiam dicit dominus: exaudiam celos: et ipsi exaudient terram. Et terra exaudiet frumentum et vinum et oleum: et hec exaudient iezrahel. Et seminabo eam mihi in terra: et misericordiam consequar non misericordiam consecutam: et dicam non populo meo populus meus es tu: et ipse dicet deus meus es tu.

Et hec nesciuit: qz ego dedi ei frumentũ ꝛc. i. cibuz ꝛ potũ ꝛ indumẽtũ: q̃ diuitie sũt naturales. q Et argentũ multiplicaui ꝛc. i. diuitias artificiales: magna. n. cecitas fuit attribuere talia idolis surdis ꝛ mutis.

r Que fecerũt baal. ei sacrificia offerendo ꝛ p̃ciosis eum ornãdo. s Jccirco cõuertar ꝛ sumã frumẽtũ ꝛc. i. auferã ab ea bona ad victũ ꝛ vestitum ptinẽtia.

t Et liberabo lanã meã. de seruitute: qz seruit idolatrijs eoꝝ ignominiã operiẽdo. v Et nũc reuela. stul. eius i ocu. ama. ei⁹. i. coꝛã idolis q̃bus seruiebat: ꝛ scientibus egyptijs q̃b⁹ ꝑfederata erat. x Et vir nõ eruet eã. egyptij. n. nõ poterãt eã iuuare sicut p̃miserãt. y Et cessare fa. oẽ gau. ei⁹. ciuitatẽ ꝛ populũ destruẽdo. z Solẽnitatẽ ei⁹. i. solẽnitates: ponẽdo singulare pro plurali: sicut Exo. vij. Uenit musca grauissima. ꝛ que sint ille solẽnitates explicat magis dicẽs: a Neomeniã ei⁹. q̃ fiebat i p̃ncipio cuiuslibet mẽsis. b Et sabbatũ ei⁹. in fine cuiuslibet hebdomade. c Et omnia festa tẽpora ei⁹. i. festa tẽpora alia que fiebãt semel i ãno s. pasche ꝛ pẽtecostes ꝛ similiũ. d Et cõsumpã vineã eius ꝛc. i. vineas ꝛ alias arbores fructiferas quas p̃sci derũt chaldei in terris circa hierusalẽ exist̃tibus. e De quibus dixit: Mercedes he ꝛc. qz non soluz bona mobilia attribuebat beneficio idoloꝝ: sed etiã bona i' mobilia: f Et ponã eã i saltũ. hierusalẽ eni destructa lõgo tpe fuit sine habitatoribus: ꝛ sic creuerũt ibi spine ꝛ frutecta. g Et comedet eã. i. bona ei⁹ bestia agri. i. nabuch. qui versus in amẽtiã eiectus fuit ab hominibus ꝛ cũ feris fuit habitatio eius: vt hz danielis. iiij.

i Et visitabo sup eam dies baalim. i. in quibus seruiuit baalim: debite puniendo. k Et ornabat inaure sua ꝛc. ad reuerẽtiã eni idoloꝝ ornabãt se habitatores hierusalẽ: sic catholici i festis sanctoꝝ

l Propter hoc. p tem istã exponit ra. sa. de captiuitate babylonica ꝛ ei⁹ relaxatõe vsq; ad finẽ capli ꝛ aliq̃ expositores catholici eũ sequunt̃ in pte exponentes de reductõne captiuitatis babylõice. Sz̃ hoc obuiat lra i pluribus locis ꝛ potissime i fine capitli: qz ab apo ad romanos. ix. allegat dicta lra de quer sione gẽtiliũ ad fidez vt videbit: ꝛ fm hoc in pte ponit gẽtilitatẽ vocate diuina cõsolatio vt supra dictum ẽ i diuisione: ppi hoc istud nõ copulat̃ immediate ad lraz p̃cedẽtẽ: sz ad illud q̃. ẽ. positũ ẽ: Dicite frib⁹ vr̃is pplo me⁹: ꝛ soroi vr̃e. i. gẽtilitati cõuerse. Misicõdiã p̃secuta ꝛc. l Propt hoc ecce ego lactabo eaz. cõsolatoribus spũsci vñ actuũ. x. ca. legit: q̃ p̃dicãte petro cecidit spũsctus super corneliũ ꝛ alios gẽtiles q̃ erãt cũ eo ꝛ loquebant̃ linguis.

m Et ducã eã in solitudinẽ. qz a tpe apoꝝ multi cõuersi ad fidẽ trãsferebãt se ad loca solitaria vt meli⁹ vacarent cõtẽplatõi ꝛ reficerent cõsolatõe diuina: ió subdit: n Et loquar ad coꝛ ei⁹. q̃ fit in secretoꝝ reuelatõe: ꝛ spũsci consolatõne. o Et da. ei vini. ei⁹ ex eo. loco. Jsti sunt apli q̃ vinũ doctrine xpi fidelib⁹ p̃pinauerũt: ppt q̃ saluator dicit de seipo Joh. xv. c. Ego sũ vitis vera ꝛc. Et istud vinuz germinat virgines: zacharie. ix. Et isti vinitores fuerunt ex eodẽ loco: qz nati i iudea sicut ꝛ christus. p Et vallem achor. nõ ẽ nomẽ loci fm q̃ dicit ra. sa. qz achor nõ est nomen ppriũ sz appellatiuũ ꝛ turbationẽ significat: vt pbatũ fuit iosue. vij. ꝛ ió p vallẽ achor itelligit humilẽ cõtritõ de peccatis: sicut dicit idẽ ra. sa. ppt q̃ ò andreas ꝛ alij sequẽtes eũ dicẽtes q̃ vallis achor ẽ h nomẽ loci iuxta hiericho quẽ p̃mo itrauerũt redeũtes de babylone magis iudaizant q̃tũ ad hoc q̃ ipe. q Ad apiendã spez. humil. n. ptritõ de peccatis apit spẽ salutis. r Et canet ibi. deũ laudãdo s Juxta dies iuuẽtutis sue. ꝛ q̃ sint illi dies subdit: Et iuxta. ꝛ p ideſt: Et iuxta dies ascẽsionis ei⁹ de ira egypti. tunc eni ascẽdẽs de mari rubro cecinit: Cantem⁹ dño glorioſe ꝛc exo. xv. Sic p̃mitiua ecclia valde fuit diuinis laudib⁹ intẽta vt pz in actibus apoꝝ in pluribus locis. t Jn die illa. i. tpe noui testamenti v Uocabit me ꝛc. balaim. Dicũt hic aliq̃ q̃ baalim idẽ significat q̃ vir meus: ꝛ tamen

reuocantes de captiuitate vtrabat hoc nomē: eo q̄ erat simile nomini idoli. s. baal. Ra. sa. hoc exponit magis catholice quātū ad hoc dicēs q̄ vir mē hic accipit. i. sponsus meus que ē noiatio amoris. Baalim vero fm proprietatē hebraici sermonis idē ē q̄ dñs meus: q̄ noiatio ē timoris: fm illud malach. primo ca. Si ego dñs vbi ē timor mē? Et sic ē sensus q̄ ex familiaritate cum deo pplis ei? vocabit eū sub nomine amoris ⁊ nō timoris: ⁊ h? p̄pe p̄uenit statui noue legis q̄ ē lex amoris fm q̄ dicit Augusti. Breuis differētia legi ⁊ euangelij: timor ⁊ amor. Sic igit timori succedit amor. x Et aufe. noia baalim de ore ei? ⁊c. sicut p̄z impletū p p̄dicatōez apl̄oz ⁊ alioz credētiū q̄ cessauit idolatria q̄si p totū mūdū y Et p̄cutiā eis fedus i die illa .i. tēpore gr̄e. z Cum bestia agri .i. cū crudelibus tyrānis: a Et cū volucre celi .i. cū regibus supbis: b Et cū reptili terre .i. cū eoz ministris: q̄ ⁊ isti q̄ i p̄ncipio p̄sequebant fidē xp̄i: ad fidē sūt cōuersi i magna pte totius mūdi: ⁊ maxime a tpe cōstātini. c Et arcū gladiū ⁊ bellū cōterā. q̄ xp̄ianoz p̄secutores facti sūt eoz defēsores: iō sequit: d Et dormire .i. desecre e Eos faciaz. sedata p̄secutione. f Et spōsabo te mihi in eternum. q̄ ecclesie xp̄i spōse nō succedet nisi status glorie. g Et spōsabo te mihi i iustitia ⁊c. q̄ fides sine operib? mortua est. h Et erit in die illa exaudiā. s. p̄ces fideliū: ⁊ subdit modus: i Et. p̄ idest k Exaudiā celos ⁊c. q̄ō intelligit de multiplicatione bonoz tpaliū ⁊ spiritualiū in ecclesia. Dicunt enī celi exaudiri: q̄n dei volūtate rorē ⁊ pluuiā salutiferā infūdūt: ⁊ terra q̄n humectat ⁊ fecūdat sic diffusa: ⁊ terre nascētia q̄n terra p̄fert ea i abūdātia. Q̄nq̄ vero ad abūdātiā bonoz spūaliū celi dicunt exaudiri: q̄n angeli q̄ sūt ciues celestes ipetrāt apud deū etiā bona p̄ regnis ⁊ p̄sonis sue custodie cōmissis: ⁊ terra .i. habitatores ei? q̄n ex audiunt ab angelis: ⁊ bona spūalia p̄ triticū vinū ⁊ oleum designata: q̄n multiplicant i fidelib? populis: iō sequitur: l Et hec exaudiēt iegrahel .i. semē dei cuiusmōi sunt fideles: sicut supra dictū ē ca. j. p̄pe q̄ō ra. sa. dicit hic q̄ p iegrahel intelligunt filij captiuitatis i sua reuersione: q̄ō nō p̄t intelligi de ciuitate iegrahel ad quā nō redierūt: vt dictū ē. s. Ista aūt cōpleta sūt i ecclesia fideliū q̄ ex dei bñficio bonis spūalib? ⁊ tpalibus ē fecūda. m Et miserebor ei? q̄ fuit absq̄ misericordia. trāslatio. lxx. hz: Et diligā nō dilectam ⁊c. i. gētilitatē: q̄ añ vocatōem nō erat dilecta: ⁊ in hoc sēsu allegat hanc scripturā apl̄us ad ro. ix. p̄pe quod sic est intelligēda p̄s ista vt p̄dictū ē. In ca. ij. vbi dicit in postilla: Et vallem achor. nō ē nomē loci. Additio:

Secundū glosā achor ē nomē p̄prium: ⁊ significat illū trāsgressorē de quo fit mētio ioue. vij. a quo vallis illa i qua fuit interfectus vallis achor noiatur. ⁊ ē sensus: q̄ sicut punito illo achor israelite habebāt spez vincēdi: sic destructa hierusalē ⁊ tēplo p̄ romanos: ⁊ punitis his qui peccauerunt in xp̄o: quasi destructis figuris: iaz habent apostoli gaudiū ⁊ spem q̄ totum mundum xp̄o subijcient: vt i glosa. In eodem vbi dicit i postilla. Et spōsabo te mihi in sempiternū. Additio.

Er repetit hic desponsatio: p̄mo cum dicit: De spōsabo te in sempiternū: 2° cū dicit: Et desp̄sabo te mihi i iustitia ⁊ iudicio ⁊ i misericordia ⁊ miserationibus: 3° cū dicit: Et desp̄sabo te mihi in fide: ⁊ scies q̄ ego dñs. Un fm glosā p̄mo spōsauit deus ecclesiaz antiquoz i abraam: vel cū eduxit eaz de egypto: vt vxorē haberet sēpiternā. Secūdo i mōte synai dās eis p̄o sponsalibus legis iustitiā ⁊ iudiciū ⁊ iūctā legi misericordiā vt si peccauerit captiuet: si pēnituerit renouetur Tertio spōsauit eam in aduentu filij: quod est i fide trinitatis: in qua fide credentes statim sciunt q̄ ille est deus quē p̄ius negauerunt. hec in glosa. vnde subdit: Et scies quia ego dominus.

Replica.

In ca. ij. vbi dicit: Et vallez achor. postillator dicit: Achor non esse nomen p̄prium sed appellatiuuz significans turbationē: ⁊ hoc clarius exposuit iosue. vij. ibi burgeñ. ei nō p̄tradixit: hic autem p̄pter quādā glosam burgeñ. se opponit: sed videtur glosa minus auctētica que littere cōtradicit. Nā iosue vij. ille transgressor de quo hunc locum exponit nō ē dictus achor sed achan. et. j. paly. ij. dicit achar: ⁊ in glo. interlineari iosue. vij. dicitur hoc idē sentire beat? hiero. Cum igit in nulla correcta biblia nominetur ille transgressor achor: videamus quo animo burgeñ. voluerit hanc glosam lr̄e non consonantē adducere: nisi i odium postillatoris. Non ē igit verum q̄ vallis illa sit ab illo transgressore dicta vallis achor: sed est dicta a trāsgressione: ⁊ sic est appellatiuū nomen non p̄prium quia significat turbationem: p̄out etiā innuit glosa in hoc loco. Ca. III.

Dixit. Post vocationē gētium hic consequēter denunciat finalis conuersio iudeoz. Circa quam primo ponit iudeoz ingratitudo ⁊ tandē eoz excecatio: 2° eoz finalis p̄uersio: ibi Post hec. Prima in duas: quia primo ponit signū p̄phēticū: 2° signatū: ibi Quia dies multos. Circa p̄mū dr. p̄phete a dño b Adhuc va. ⁊ dili. mu. dile. amico. i hebreo habet socio. Ex quo p̄z q̄ amicus hic dr eius sponsus vl maritus: sub quo tñ vt ingrata adulterat: ⁊ sic iuste a marito dimittit: iō subdit: c Sicut diligit dñs filios isrl. eos de egypto educēdo ⁊ legē diuinaz aliaq̄ beneficia spāliter tribuēdo: fm q̄ dicit p̄s. cxlvij. Nō fecit taliter oi nātōi: ⁊ iudicia sua non manifestauit eis. d Et ipsi respectāt ad deos alienos. eos colēdo: statim enim post legem datam adorauerunt vitulū cōflatilē: exo. xxxij. ⁊ postea tpib? iudicū ⁊ regū idola coluerūt: vt p̄z

ex decursu illius tpis. e Et dilīgūt vinacia vuaꝝ. In hebreo hī: Dolia vel ciphos. ex quo pz q̄ p vinacia hic intelligunt vasa vinoꝝ cōtētiua q̄ tm diligunt ꝓpt vinū cōtentū: ⁊ sic notant hic de ebriecate que ducit ad alia vicia. f Et fodi eā mihi. in hebreo hī: Et cōduxi eā mihi. scilicz adulterā a marito dimissam. sm aūt trāslatōnem nostrā loquit de plebe iudaica per moduz vinee: eo q̄ dicit vinea dñi sabbaoth: esa. v. ca. vinea aūt colitur cū fossione.

g Quideciz argēteis. q̄ sm doctores hebreos ⁊ latinos eos sequētes p hoc designatur eductio ppli de egypto quā fecit de. xv. die mēsis ꝑmi exo. xij.

Et dilīgūt vinacia vuarum. Et fodi eā mihi q̄ndēci argenteis: Et choro hordei ⁊ dimidio choro hordei. Et dixi ad eaz: Dies multos expectabis me. Non fornicaberis: Et nō eris viro: sed et ego expectabo te. Quia dies multos sedebūt filij isrl̄ absq̄ iudiciū dño cuz habitatoribꝰ terre. Non ē enī veritas: Et nō ē misericordia: Et nō ē scia dei i terra. Maledictum Et mendacium ⁊ homicidiuz Et furtum Et adulteruz inundauerūt: Et sanguis sanguinem tetigit.

h Et choro hordei ⁊ dimidio. chorus aūt. xxx. modios cōtinet: ⁊ sic chorus ⁊ dimidius cōtinet. xlv. modios ad designādū. xlv. dies q̄ fluxerūt a. xv. die mēsis ꝑmi exclusiue vsq; ad ꝑmā die mēsis tertij iclusiue in q̄ pplm exiens de egypto venit ad mōtē synai: vbi recepit legē a deo: sm q̄ dī exo. xix. Mēse aūt tertio egressiōis isrl̄ de terra egypti in die hac. i. ꝑma die mēsis sm q̄ exponūt doēs catholici ⁊ hebrei: venerūt in solitudinē synai. Q; aūt fuerūt ibi. xlv. dies ꝓcise sic pz: q; iudei faciunt mēses p lunatōnes: vna vero lunatio hz. xxix. dies cū dimidia: ꝓpter quod iudei faciūt ꝑmū mensē. xxx. dierū: ⁊ 2m. xxix. ⁊ cōsequenī cōbinādo: ex quo pz q̄ a xv. die mēsis ꝑmi exclusiue vsq; ad ꝑmā tertij inclusiue fuerūt dies. xlv. videt aūt mihi q̄ p istos numeros possūt cōuenientius designari ꝓphete sancti ⁊ persone per quas plebs iudaica vsq; ad xp̄m fuit deducta: ita q̄ p xv. argēteos intelligunt. xv. ꝓphete quoꝝ habent prophetie. s. esaias hieremias ezechiel: ⁊. xij. ꝓphete. daniel enī apud hebreos nō reponit inꝰ ꝓphetas sz inꝰ agiographa: vt pz p hiero. in ꝓlogo galeato. p. xlv. modios p sone in genealogia xp̄i cōtēte que matth. j. ponunt. xlij secūdū tres quaterdenas ibidē positas: q̄bus si addant tres reges q̄ omittunt inter iozam ⁊ oziam sm q̄ declarat hiero. sup matth. habemus. xlv. i Et dixi ad eā Dies multos expectabis me. in signuz q̄ plebs iudaica expectaret messiā multis tpibus: adhuc eniz expectat.

k Non fornicaberis. q; nō seruiuit idolis. l Et ñ eris cū viro. i. xp̄o a quo ē modo separata ꝓpter suaz in ꝛcredulitatē: m Sz ⁊ ego expectabo te. loquitur in ꝑsona dei q̄ expectabat iudeoꝝ finalē cōuersionem.

n Quia dies. hic consequenter ponit signatū p prodigiale factū: cum dicit: Quia dies multos. q. d. factuz ꝑdictum designat q̄ dies multos o Sedebūt. i. manebunt p Filij israel sine rege ⁊ sine ꝓncipe. sicut videmus modo ipletū: q; de suis nō habēt regē vel ꝓncipē: sed alijs regibus ⁊ ꝓncipibus seruiunt. q Et sine sacrificio: ⁊ sine altari. q; ñ possūt sacrificare extra hierusalē: a qua sunt repulsi: ⁊ tēplū ē destructuz. r Et sine ephot. i. sine veste sacerdotali: q; sublatis sacrificijs cessat vsus vestis sacerdotalis. s Et sine theraphin. i. imaginibus i quibus demones solēt dare responsa: ⁊ filij isrl̄: Et q̄rēt dñm deū suū Et dauid regē suuz: Et pauebūt ad dñm: Et ad bonū eiꝰ in nouissimo diez. .IIII. Audite verbū dñi filij isrl̄ q̄a iudiciū dño cuz habitatoribꝰ terre. Non ē enī veritas: Et nō ē misericordia: Et nō ē scia dei i terra. Maledictum Et mendacium ⁊ homicidiuz Et furtum Et adulteruz inundauerūt: Et sanguis sanguinem tetigit.

apud iudeos nō sunt talia. t Et post hec. Dic vltio ponit iudeoꝝ finalis cōuersio: cū dī: Et post hec. i. post iudeorū abiectionē ⁊ excecatōnē v Reuertent. ab erroze suo x Et querēt dñm deū suū. deuote. y Et dauid. i. dei filiū ieſu xp̄m: ⁊ q̄ sic debeat itelligi pz p trāslationē chaldaicaz apud hebreos autēticā: que sic habz Post hec reuertent filij israel: ⁊ querēt cultū dei sui: ⁊ obedient messie filio dauid regi suo: z Et pauebūt ad dñm. ip̄m reuerendo: z Et ad bonū eius. timendo declinare ab eo quod bonum est in oculis eius: ⁊ subditur tempus: ⁊ In nouissimo diez. i. circa finem mundi implebitur illud: vt dictum est supra primo cap̄.

In ca. iij. vbi dī i postilla. Et post hec hic vltimo ponitur iudeoꝝ finalis cōuersio. Additio.

Hoc q̄ dicit: Et post hec reuertent filij isrl̄ ⁊ q̄rēt dñm deū suū. sm hebreos refert ad tēpus in quo spectāt falsi messiē vēturū: in quo tpe dicūt q̄ reuertent ad deū p penitētiā: ⁊ erūt sub obedictia sui messie: ⁊ sic tenēt q̄ ex isto loco nō ē argumētū efficax ꝯ eos. Sed bene inspicienti manifeste pz q̄ ex hoc q̄ dicit: Reuertent filij israel ⁊ querēt dñm deū suū ⁊ dauid regē suū. plane itelligit q̄ ille dauid. s. de quo ibi loquit: iā venerat nisi q̄ ipsi nō querebāt cū: nō enī dicit: Reuertent filij isrl̄ ⁊ querēt dominū suū ⁊ veniet dauid rex suus. sz: Et querēt dauid regē suū. q. d. querēt illū q̄ iā venerat: vnde ⁊ hec ꝓphetia ipletur de his q̄ quottidie cōuertunt ex eis: respectu quoꝝ dī: In nouissimo dierū. etiā si nō sit in tpe circa finē mūdi: Nouissimi enī dies dicunt tēpꝰ noue legis: cui nō succedit alia lex vt hī. j. miche. iij. in postilla: vñ bene aspicienti hec auctoritas plane facit ꝯ eos. IIII.

Audite. Supra osee ꝓphetizauit nō solū verbis sz sensibilibus factis: hic cōsequenter ꝓphetizat simplicibus vbis explicādo magis ꝑmissa: que sunt duo i generali. s. dei iusticia i peccatoꝝ punitōe: ⁊ eī miseri cordia i penitētiū susceptōe: Et diuidit i duas ptes: q; ꝑmo ponit explicatio: 2o explicationis ꝓmulgatio ca. viij. Pria in duas: q; ꝑmo explicat dei iusticia i punitione pctoꝝ: 2o eī misericordia in reuersione coꝝ ca. vi. Prima i duas: q; ꝑmo explicat iusticia erga ppl̄m indistincte: 2o magis distincte ca. sequenti. Prima adhuc in duas: q; ꝑmo explicat dei iusticia i punitione peccatoꝝ cōtra ꝓximū: 2o in punitione ꝯ deū: ibi Secūdū multitudinē. Circa ꝑmū dī: a Audite verbū. q̄ debetis intelligere. b Quia iudicium dño cū habitatoribꝰ terre. i. vult oīndere q̄ iuste ꝓcedit i coꝝ punitōe ꝓpt quod subdit: c Nō ē enī veritas. ad ꝓximuz in vbis. d Et nō misericordia. erga pauperes in affectu cordis. e Et nō ē scia dei. directiua i agēdis. f In terra. i. in iudea. g Maledictū. i. detractio ꝓximi ⁊ vituperiū h Et mēdaciū. nocēdo ei in verbis. i Homicidiū. inferēdo nocumētū coꝝpis. k Et furtū. in rebus possessis l Et adulteriū. i ꝑsona cōiūcta: ⁊ p cōsequēs i heredibus falsis q̄ p adulteriū sūmittunt. m Inundauerūt. i. vltra modū abūdauerūt: sicut aque inundātes ꝓprias ripas exeūt. n Et sanguis sanguinē tetigit. ex ꝑdictis enīz vicij

ſecuta ē tāta effuſio ſanguinis q̄ hoies mutuo ſanguine ſe debant. o Propter hoc lugebit terra.i. deſolabit: ſicut ecōtrario dicit ridere metaphorice qñ floribus ꝛ fructibus replet: p Et infirmabit ois q̄ habitat in ea. nō ſolū hoīes ſed etiā beſtie ꝛ aues q̄ deſeruiūt hominib' ad ſolatiū ꝛ cibum p venatō nē ꝛ aucupiū: ꝛ iō puniunt hoies in morte eoꝝ quādo peſtilētia moriuntur. q Et piſces maris cōgregabunt. hebrei dicūt ſinient. Uerbū enim hebraicū hic poſitū eq̄uocū eſt ad ꝓgregari ꝛ finiri: ꝛ ex circūſtātia lr̄e vident hebrei melius dicere. r Uerūtn vnuſq̄ iſq̄ non iudicet. i. nullus arguat peccatores h' ppli: q; facēt fruſtra iō ſubdit: s Populus eni tu' ſicut hi q̄ ꝺdicūt ſacerdoti. ꝛ i hoc oſtēdit ei' incorrigibilitas. t Et corrues hodie .i. cito ꝛ mutat hic modus loquēdi de tertia pſona ad ſecūdā: v Et corruet etiā ꝓpheta. ſ. falſus ꝙ Terrā. q̄ te nutriuit i vicijs adulatōnibus ꝛ mendacijs ſuis. y Nocte feci tacere matrem tuā .i. hieruſalē que de nocte capta fuit. ꝟ. paly. vlti. ꝛ ſic ꝓfuſa cōticuit. z Conticuit ppls me' eo q̄ nō habuit ſciam .ſ. diuine legis: attēdēs magis falſis ꝓphetis: iō ſubdit: b Quia tu ſciam repuliſti. ſ. diuinā ꝓphetis reuelatā: b Repel. te ne ſacer. fūga. mihi. Sacerdotes eni ſcōs ꝓphetas pſequebant: vt pz de hiere. xxvi. ꝛ ideo merito fuerūt ptim occiſi: ꝛ partim captiuati i captione hieruſalem. c Et oblita es legis dei tui. legis ſtudiū dimittēdo ꝛ mendacijs pſeudo ꝓphetaꝝ intēdendo: o Obliuiſcar filiorū tuoꝝ. in neceſſitate eis nō ſuccurrēdo. e Secūdum multitudinē. hic cōſequēs declarat diuina iuſticia i punitōe ppli de peccatis cōtra deū. ſ. idolatria multiplici: ꝛ diuidit in duas ptes: q; ꝑmo circa hoc arguit populus decē tribuū: 2° monet ppls duaꝝ: ibi ſi fornicaris. Circa ꝑmū dr: e Secū. eoꝝ mul. ſic peccauerūt mihi. peccata multiplicādo f Gloriā eoꝝ. i. regiā dignitatē: g In ignominiā cōmutabo. regē cū populo captiuando. h Peccata populi mei comedēt. ſ. idoloꝝ ſacerdotes: q; recipiebāt oblatōes ſacras ꝓ peccatis: ꝛ potī' q; ex ppli idolatria ex qua cōſequebant queſtū ſuſtentabant. i Et ad iniq̄. eoꝝ ſub. e. alias eoꝝ. inducēdo eos ad idolatrādū: ad maiorē q̄ſtuꝝ cōſequendū. k Et erit ſicut ppls ſic ſacerdos .i. ſimiles i punitione: ideo ſubdit: l Et viſitabo ſup euꝝ vias eius. penā debitā inferēdo. m Fornicati ſūt. idolatrando n Et nō ceſſauerūt. idolatriā cōtinuādo: o Qm̄ dñm dereli. in nō cuſtodiēdo. ſ. legē ei': cuius cā ſubdit: p Fornicatio. ſ. corporalis ꝛ ſpūalis: q Et vinuꝝ ꝛ ebrietas auferūt cor. iſta eni auertūt itellectū ꝛ voluntatē a ſtudio legis diuine. r Populus me' i ligno ſuo. i. i idolo ligneo s Interrogauit. euētū de futuris. t Et baculꝰ ei' āūciauit ei. erat eni q̄dā diuinandi modus ꝓ pictionem baculi ꝛ oia iſta ꝛ ſilia ad idolatriā ꝛ ſuperſtitiōes ptinent: iō ſeq̄t: v Spūs eni fornicationis. decepit eos. i. maligni ſpūs tētās de idolatria ꝛ de ptinētib' ad eā ꝓ Sup capita mōtiū rē. i talib' loc arduis ꝛ vmbroſis idolatriaꝝ exēcebāt: y Et ppls me'. nomē ē arboris vmbrā magnā faciētis. z Iō fornicati. ſū. vre. i. ꝓmittent ſic decipi ꝛ iuſte: ad vram punitionē. ꝛ Nō viſitabo ſup filias veſtras. rē. ipediēdo eas a malis ſuis ꝓ punitionē: cui' cā ſubdit: a Quoniā ipſi. i. pres eorū ꝛ mariti b Cū meretricibus cōuerſabant. fornicādo ꝛ adulterādo corporaliter. c Et cū effeminatis. idest cultoribus idoloꝝ eunuchizatis: ſicut virgines deputabant ad cultū dee veſte d Sacrificabāt. fornicando ſpiritualiter. e Et populus non intelligēs. i. intelligere nolēs q̄ iſta ſunt peſſima f Uapulabit. i. verberabit plagis a deo immiſſis. g Si fornicaris. hic monetur duarū tribuuꝝ populus talia cauere: cum dicitur: g Si fornicaris tu iſrael. ponit hic ſi ꝓ quia: vt patet per predicta: h Non delinquat ſaltē iuda. q; habebat templū dei in hieruſalem. i Et nolite ingredi in galgala. locus eſt vbi ioſue circuncidit filios iſrael: vt habetur ioſue. v. ꝓpter quod locus venerabilior reputabat: ꝓpter quod idolatre poſtea ibi poſuerunt idola. l Et ne aſcenderitis in bethauen. ibi eni poſitus vnus erat de vitulis aureis hieroboam. l Neq; iuraueritis viuit dñs. applicando idolis modum iuradi p deū: m Quoniā ſicut vacca laſciuiēs. que rumpit iugū n Declinauit iſrael. a iugo diuine legis. o Nunc paſcet eos dñs quaſi agnū in latitudine. quādo eni agnus debet occidi lautius paſci: ꝛ p hoc deſignat q̄ decē tribus cito cēt gladio tradēde. p Particeps idoloꝝ ephraim. i. dedit'

Ꝓpī hoc lugebit terra: ꝛ infirmabit oīs q̄ habitat i ea In beſtia agri ꝛ in volucre celi: ſed et piſces maris cōgregabūt. Uerūtn vn' q̄ſq̄ nō iudicet: ꝛ nō arguat vir Populus. n. tu': ſicut hi q̄ ꝺdicūt ſacerdoti. Et cōcurres hodie: et corruet etiaꝝ ꝓpheta tecū. Nocte tacē feci matrē tuā. Cōticuit ppls me': eo q̄ nō habuerit ſciam Quia tu ſciam repuliſti: rē pellā te ne ſacerdotio fūgaris mihi. Et oblita es legis dei tui: obliuiſcar filiorum tuoꝝ ꝛ ego. Secūdū multitudinē eoꝝ ſic peccauerūt mihi gl'az eoꝝ i ignōminiā cōmutabo. Peccāta ppli mei comedēt: et ad iniqtatē eoꝝ ſubleuabūt aias eoꝝ. Et erit: ſicut pplus ſic ſacerdos. Et viſitabo ſup eū vias eī': ꝛ cogitatōes ei' reddā ei. Et comedēt ꝛ nō ſaturabunt. Fornicati ſūt et nō ceſſauerūt: quoniā dñs dereliqrūt in nō cuſtodiēdo.

Fornicatio et vinū ꝛ ebrietas auferūt cor. Populus me' i ligno ſuo interrogauit: et baculus ei' annūciauit ei Spūs. n. fornicatōnū decepit eos: ꝛ fornicati ſūt a deo ſuo. Sup capita mōtiuꝝ ſacrificabāt: ꝛ ſup colles accēdebant thymiama ſubtus quercuꝝ et populus et terebinthū: q; bona erat vmbra ei' Ideo fornicabūt filie vre: ꝛ ſponſe vre adulte erūt. Non viſitabo ſup filias veſtras: cum fuerint fornicate: ꝛ ſuper ſponſas vras cū adultera uerit: quoniā ipſi cū meretricib' cōuerſabant: et cū effeminatis ſacrificabant: et populus nō intelligēs vapulabit. Si fornicaris tu iſrl: nō deliquat ſaltē iuda. Et nolite ingredi in galgala: et ne aſcenderitis i bethauen: neq; iuraueritis viuit dñs Quoniā ſic vacca laſciuiēs declinauit iſrl. Nunc paſcet eos dñs: q̄ agnū i latitudie Particeps idoloꝝ ephraī

idolatrie. q Dimitte eū. tu iuda ne cōsortio ei' corrūpariś. r Sepatū ē cōuiuiū eor. i. excōicatum. s Dilexerūt afferre ignominiā. i. idolatriā t Pro tectores ei'. i. reges ꝛ sacerdotes. v Ligauit eū spūs. s. malign' x In alis suis. i. i tellectu p obstinatōez: i effectu p executōnem. y Et cōfundent a sacrificijs suis. i. ppt sacrificia sua idolis ꝛ demonibus oblata. .V.

TAudite. hic cō sequent declarat diuia iustitia i punitione peccatoꝝ magis distincte: ꝛ diuidit in duas ptes: qꝝ ꝓmo declarat culpa: 2° determinat pena: ibi Et rñdebit. Circa ꝓmum exꝑmunt distincti stat' pplī: cuz dī: a Audite hoc sacerdotes. q debebāt ēsse in spiritualib': b Et attendite dom' isrl. q teneba tur deo vero seruire ex legꝭ susceptione. c Et domus regis. q. p potētiā debebat mala cohibere: d Quia vobis iudiciū ē. i. cōdēnatio iusta: ꝛ subdit cā: e Quoniā la. fa. estis speculationi. i. aīabus que deberēt p cōtēplatōnē in deū eleuari: f Et sicut rete expānū sup mōtē thabor. ibi eni reges israel ponebāt custodiā militū ad capiēdū illos q ibāt in hierusalē ex deuotione ad offerendū: g Et victimas declinastis in ꝓfundū. cogētes offerre idolis que sūt dño offerēda. h Et ego eruditor. i. cognitor ꝛ oñsor Diuz eoꝝ. i Ego scio ephraim. i. malitiaz ei': ꝛ nominatur hic ꝛ ī pluribus locis: ꝛ maxime in hoc ꝓpheta regnū decē tribuū ephraim: eo q hieroboā ꝓmus rex fuit de illa tribu. k Et israel nō ē abscōditus a me. repetitio est eiusdē sub alio noie ad maiorē assertionem. l Nō dabūt cogitationes suas vt cōuertant. qz sunt obstinati p deceptionē diaboli: iō sequit: m Quia spūs fornicationū. i. diabolus de idolatria tentans n In medio eoꝝ ē. tanq̄ possidēs. o Et respōdebit. hic cōsequent denūciat pena: ꝛ ꝓmo multipliciter 2° solēnit: ibi Clāgite. Circa ꝓmū dī: o Et respōdebit arro. isrl i fa. ei'. p penā debitā a deo illatā. p Et isrl ꝛ ephraim ruēt. i. rex ꝛ ppls. q Ruet etiā iudas cū eis. i. sīmili pena puniet: nō tñ eodē tpe: qz regnū isrl fuit captiuatū ꝓmo. s. tpe osee: ꝛ regnū iuda postea tpe sedechie. r In gregibus suis. q sūt de ouib' ꝛ capris s Et armētis suis. i. bobus ꝛ vaccis t Uadēt ad querēdū dñm. offerēdo sacrificia de istis animalibus i

dimittē eū. Sepatū ē ꝓuiuium eoꝝ: fornicatione fornicati sunt: dilexerunt afferre ignominiā, ptectores eius. Ligauit eū spūs i alis suis ēt ꝓfūdēt a sacrificijs suis .v.

AUdite ē hoc sacerdotes ēt attendite dom' isrl: ēt domus regis auscultate: qā vobis iudiciū ē. Quoniaz laque' facti estis peculatōi ēt sicut rete expansuz super thabor: ēt victimas declinastis in ꝓfundū. Et ego eruditor oīuz eoꝝ. Ego scio ephraim: ēt isrl nō ē abscōditus a me. Quia nunc fornicatus ē ephraim: cōtaminat' ē isrl. Non dabūt cogitatōes suas: vt reuertant ad deū suū: qā spūs fornicationū i mēdio eoꝝ: ꝛ dñm nō cognouerūt. Et rñdebit arrogātia isrl i facie ei': ēt isrl ꝛ ephraim ruēt i ūigtate sua Ruēt etiā iudas cū eis. In

grēgibus suis ēt i armētis suis vādēt ad q̄rēdū dñm: ēt nō inueniēt. Ablatus est ab eis. In dñō ꝓuaricati sūt qz filios alienos genuerūt Nūnc deuorabit eos mēsis cū ptib' suis. Clāgite ē buccina i gabaa: tuba i rama. Ululate in bethauen: pōst tergū tuū beniamī. Ephrā im i desolātōne erit. In die correptionis in tribub' isrl oñdi fidē. Fācti sūt ꝓncipes iuda q̄si assumētes t̄minū: sūp eos effūdaz q̄ aquam irāz meā. Calūniā patiēs ē ephraim frāct' iudicio: quōniā cepit abire post sordez. Et ego q̄ tinea ephraim: ēt q̄si putredo domui iuda. Et vidit ephraim lāguorē suū: ēt iudas vinculū suuz. Et ābiit ephraim ad assur: ēt misit ad regez vltorē. Et ipē non poterit sanare vos nec soluere poterit a vobis

minente hora sue captionis: v Et nō inueniēt. s. eius misericordia indigni: cuius cā subdit: x In dño ꝓuaricati sunt qz fi. alie. genuerūt. docētes eos idolatrare. y Nūc deuorabit eos mēsis. s. iulij: vt dicit ra. sa. i quo samaria fuit capta. z Cū ptibus suis. qz tūc terra decē tribuū q̄ erat diuisa in decē ptes ꝑm numerū tribuū: fuit destructa. a Clāgite. Hic cōsequent secꝝ tur pene ꝓmulgatio solēnis. Circa qō sciē dū q ꝙ terra beniamin ex vna pte erat cōiūcta terre decē tribuū Gabaa vero ꝛ rama erāt duo fortalicia i sorte beniamin. Bethauen vero erat aliud fortaliciū in sorte ephraim: ꝛ iō ipo destructo ab assyrijs illi q erāt in fortaliciis beniamin ceperūt clāgere bucinis: vt ppls duaꝝ tribuū se ꝑpararet ad resistendum ne ira coꝝ destrueret sicut ira decē tribuuz eis vicina: ꝛ hoc ē qō dī: Clāgite buccina i gabaa. ꝛ. ꝛ subdit cā: b Ululate i bethauen. tanq̄ iam capti. c Post tergū tuuz beniamin. i. iuxta te: ꝓpter quod timēdū tibi ē ne patiaris sile. d Ephrai. i. regnū x. tribuū e In desolatōe erit. p salmanasar. f In tribubus israel ostendi fidem. i. fidelitatem ꝓphetaꝝ meoꝝ qui ꝓnūciauerūt eaꝝ destructōez. g Facti sūt ꝓn. iuda quasi assumētes t̄minū. captiuatis eni decē tribub' p salmanasar illi de regno iuda cogitauerūt dilatare terminū suū itra metas decē tribuū: cū tamē sortes essent distincte ꝑm ordinationē dei, ꝓpter quod in penā huius cupiditatis subdit: h Sup eos effundā quasi aquā. i. abundanī i Iraz meā. s. p nabuch. k Calūniā patiēs ē ephraim. lz enim pateret iuste ex pte sui: tū salmanasar inuasit iniuste ꝛ iniq̄ volūtate. l Fract' iudicio. s. diuino iusto: ideo subdit: m Quoniā cepit abire post sordē. i. post idoluz: ꝛ ponit hic singulare p plurali. n Et ego quasi tinea ephraiz. i. cito destruā eum: o Et quasi putredo domui iuda. i. tardius puniaz eū: tardius eni corrūpit pānus per seipsuz quod fit putrefiendo: q̄ corrūpat a tinea q̄ corrūpit ipsum aliq̄n etiā i nouitate sua: ꝛ ita regnū iuda tardē fuit captiuatū q̄ regnū isrl: vt supius dictū ē. p Et vidit ephraiz lāguorē suū. i. captiuitatē irrepabilē: sicut lāguor ē infirmitas incurabilis. q Et iudas vinculū suū. i. captiuitatez reuersibilē sicut vinculū solubile. r Et abūt ephraiz ad assur. qz ꝓmo cōsensit reddere tributū regi assyriorum. s Et misit ad regē vltorē. i. ad regem egypti: vt p eū liberaret a dicto tributo: ad quē misit osee. iiij. Re. xvij. t Et ipe nō poterit sanare vos. imo ista missio fuit occasio destructionis regni isrl: vt ibidē hz: v Nec soluere poteri

a vobis.de regno iuda. x Uinculū.captiuitatis ſ̄ vestre. exierūt eni egyptū de terra ſua ad auxiliū iudeoꝝ: ed terri ti ex occurſu chaldeoꝝ redierūt in terrā ſuam: vt hī hiere. xxxvij. y Quoniā ego quaſi leena ephraim.cito deuo rās eū: ꝫ Et quaſi catulus leonis.q̄ mīº crudeliº agit: Domui iuda.iō ſubdit de vtraq; domo: a Ego capiā. quia vtraq; captiuitas facta eſt virtute diuina p̄cipaliº. b Uadēs reuertar ad locū meū.ſubtrahēdo ab vtroq; regno ſubſidium meum: c Donec deficiatis. capti ab aduerſarijs: d Et queratis faciē meam.vexatōe vōāte vobis intellectū. In ca.v.vbi dicit in poſtilla: Quia filios alienos genuerūt ꝛc.

Additio.

Hoc qō dicit: Quia filios alienos genuerūt. pōt accipi ſicut ſonat.ſ.de generatione carnali: eo q̄ vxores alienigenas ducebāt ex q̄bus filios generabāt cōtra dei p̄ceptū. .VI.

In tribulatione. Poſt declaratiōem diuine iuſticie hic cōſequēt declaratio ponitur ſue miſericordie: & oñdit primo q̄bus miſericordia cōcedat: 2º q̄bus denegat:ibi Quid faciā tibi. Circa p̄mū ſciēdū q̄ dei miſericordia in aduētu xp̄i fuit declarata: ppt quod merito ps iſta de aduētu eiº exponit a catholicis & hebreis diuerſimode. Dicit.n.ra.ſa.q̄ cū dicit hic: In tribulatōe ſua ꝛc.intelligit miſeria in qua ſunt modo iudei p orbem diſperſi: a q̄ petūt in ſuis oꝛonibus publicis & p̄uatis p memā liberari cuius aduētū expectāt iudei: & iō qō ſ̄dit poſtea: Uiuificabit nos poſt duos dies.i.tertia die ſuſcitabit nos:p p̄mam diē intelligit dies primi templi p ſalomonē edificati:cui ſucceſſit noꝛ deſtructionis p chaldeos: p ſecūdā diē tēpus ſecundi p ẓoꝛobabel reedificati:cui ſucceſſit noꝛ deſtructiōis p romanos:p tertiā diē tēpus edificationis tertij tēpli per meſſiā:de quo exponūt edificationē tēpli q̄ hī in fine eꝛechielis ſm errorē ſuū. Hoc aūt dictū fundat ſup falſo.ſ. q̄ xp̄us ſit venturus:qō iam trāſiūt in p̄teritū:ſicut dixi diffuſe in quadā queſtione de quolibet:& aliqua repetij ſuper librū pſalmoꝝ & ſup eſaiā:ppt qō hic omitto exponēdo litterā ſm catholicā intētionem. a In tribulatione ſua.i. peccatoꝝ ſuoꝝ penitētia:q̄ veris penitētibus cōcedit miſericordia. b Mane cōſurgēt ad me.& iſtud fuit tpe iob. baptiſte:q̄ p̄dicauit baptiſmū pnie:& multi ad eius doctrinā egerūt verā pniam:vt pz in quatuoꝛ euāgelijs: & dī tps eiº mane:q̄ ptinet ad p̄ncipiū tpis gr̄e qō dī dies:ad romanos.xiij. Noꝛ p̄ceſſit dies aūt appꝛopiquauit. c Uenite & reuertamur.baptiçati eni a iohāne iuitabant alios ad penitētiā baptiſmi. d Quia ipe cepit.in hebreo hī: Diripuit.i.tpibus p̄teritis puniuit nos q̄ſi i peccatis captos. e Sanabit nos.ſpūaliº & tpaliº. d Percutiet nos.repetitio ē eiuſdē ſnie ad maiorē aſſertionē. e Uiuificabit nos ꝛc.q̄ poſt duos dies mortis ſue & ſepulture reſurrexit xp̄us:cuiº reſurrectio ē p̄ncipiū reſurrectionis noſtre ad vitā immortalē.ſ.ad Oziñ.xv. Chriſtuſ reſurrexit a mortuis p̄mitie dormiētiū:quoniā p hominez mors & per hominē reſurrectio mortuoꝝ. & ſicut in adā oēs moriuntur:ita & in xp̄o oēs viuificabunt. Et hec expoſitō magis cōſonat lr̄e q̄ p̄cedēs:q̄ accipit dies p̄p̄rie:illa autē valde impꝛopꝛie

vinculū. Quoniā ego quaſi leena ephraiz:& q̄ catulº leonis domui iuda. Egō capiā & vadā:tollā & nō eſt q̄ eruat. Uādēs reuertar ad locū meū:donec deficiat:& queratis faciē meā. .VI.

In tribulatione ſua mane p̄ſurgēt ad me. Uenite & reuertemur ad dñm q̄ ipe cepit & ſanābit nos: percutiet & curabit nos. Uiuificabit nos poſt duos dies:i die tertia ſuſcitabit nos & viuemº i cōſpectu eiº:ſciēmuſ ſequēmurq; ut cognoſcamº dñz. Quaſi diluculū p̄parat̄ egreſſus eiº: & veniet quaſi imber nob tēporaneº & ſerotinº terre. Quid faciā tibi ephraiz: qd faciā tibi iuda: Miſericordia vra q̄ nubes matutia:& q̄ ros mane ptrāſiēs. Propt̄ hoc dolaui in pphetis:& occidi eos i verbis oꝛis mei: & iudicia tua quaſi lux egredietur. Quia miſericordiaz volui & nō ſacrificiū:& ſcientiaz dei plus q̄z holocauſtum. Ipi aūt ſicut adā trāſgreſſi ſūt pactū: ibi p̄uaricati ſūt in me. Galaad ciuitas operātiū idolū ſupplātata ſanguine:& quaſi fauces viroꝝ latronum: pārticeps ſacuerſatio p̄ceſſerint eiº mortē & reſurrectionē:tñ hic poſt ſcribunt:q̄ frequenter in ſacra ſcriptura p̄ius facta ſcribit poſtea:vt pz in nouo & veteſtāto. m Quid faciā tibi. Hic cōſequenter oſtēdit q̄bº miſericordia dei denegat.ſ.hypocritis & aptē malis: & oſtendit hic p̄mo in duabus domibº.ſ.iſrael & iuda ſimul:2º in regno iſrl̄ p ſe:ſequenti ca. Circa p̄mū dī: n Miſericordia veſtra quaſi nubes matutina ꝛc.q.d.ſicut nubes matutia aliquādo diſſoluit oriēte ſole ſine pluuia: & ros matutinº ſine humectatione terre:vt q̄ñ eſt multū puulus:ſic miſericordia veſtra ē ſine effectu:& p cōſequēs ficta: & iſta hypocriſis notabiliº viguit in iudeis tpe xp̄i: vt pz i decurſu euāgelij. o Propter hº dolaui in pphetis.i.p pphetarū correctionē volui eos reducere ad rectitudinē:ſicut ligna per dolationē. p Et occidi eos i verbis oꝛis mei.i.occidendos p̄dixi p pphetas qui ſūt os meū verba mea pferendo: q Et iudicia tua.i. punitiones tibi inferende r Quaſi lux egredient.i. manifeſte apparebūt iuſte. s Quia miſericordiā volui i.acceptaui: t Et nō ſacrificiū & ſciam dei ꝛc.ſacrificia eni veteris legis nō erāt accepta de ſe: ſed tātū ex oferētiū deuotione:ſed iſta cū hoc de ſe ſūt acceptabilia: inquantū ſūt bona de genere:tñ nō ſūt meritoꝛia vite eterne niſi fiant ex charitate. v Ipi aūt ſicut adam trāſgreſſi ſūt pactū ꝛc.ſicut eni adā trāſgreſſus fuit mādatū dñi de ligno vetito comedēdo:ſic iudei de vtroq; regno trāſgreſſi fuerūt legē dñi oatā in mōte ſynai.& ex p̄mit cōſequēt quedā terra decē tribuū in hoc malo valde notabilis:cū dī: x Galaad ciuitas operantiū idolū.& ſic trāſgrediebat mādatū legis ordinās ad deū. y Supplātata ſāguine. hebrei dicūt: Inſidiatrix ſanguini. Dictio eni hebraica hic poſita ad ſupplātatōez & iſidiatōez ē equoca:vī tñ hic magis accipi p inſidiatōe:q̄ ſubdit: z Et q̄ſi fauces viroꝝ latronuz.q̄ q̄rūt glutire bona aliorꝝ. a Particeps ſacerdotū.

in hebreo hī: Societas sacerdotū .i. maiorū: eo mō loquēdi quo dicit.ij. Reg.viij. Filij aūt dauid sacerdotes erāt. b In via interficiētiū. p hoc designat q maiores de galaad erāt psētanei t pncipes i latrociniis istis t homicidijs: t in hoc erat trāsgressio legis ꝫ primum

cerdotū i viā interficiētiū pergētes de sichē. ad aliuz locū vbi erāt nūdine ad qs portabātur pecunie pro emēdis mercimonijs: t iō latrones pdicti ponebant se in insidijs ibi. d In domo israel vidi horrendū. s. idolatriā t homicidiū. e Sz t iuda pone messē tibi .i. tēp' tue collectionis t trāslatōis de terra tua p chaldeos. f Cū conuer. cap. po. mei. hebrei aūt dicūt Cū cōuertero in eptā leticiaz pplī mei. Dictio enim hebraica posita hic equoca est ad captiuitatē t letitiā ineptā: t hoc 2° mō magis consonat lre pcedēti q in captiuitate babylonica conuersa fuit letitia iude in tristiciam trāslatio vero nostra sic exponit: Sed t iuda pone messē tibi tē. q. d. Iz cito debeas duci in captiuitatē: tn adhuc erit messis tibi i terra tua: g Cū reduxero captiuitatē pplī mei. sub zorobabel de licētia cyri: t i hoc notat distinctio captiuitatis iude t israel: q ista reuersa fuit ad terrā suaz captiuitas aūt israel nō est reuersa. La. VII.

Cuz sanare vellē. Hic icipit cap'm hebreo i libris correct: i q oñdit nega' diuie misericordie regno israel ppī multitudinē t euidētiā sue iniq tat: t p mo' pōit euidētia cū dī i psona oñi: a Cū sanare vl lē israel. et' captiuitatē reducēdo. b Reuelata ē iniq tas ephraim tē. i. tā multiplex t mānifesta: q huiusmōi bñficio ē indigna. c Operati sūt mēdaciū. erga homies t deū p idolatriā t fallaciā: d Et fur igressus ē tē. i. parati sūt aliena rapere intus t extra: t sic patz euidētia multiplicis peccati eoz ꝫ primū. Cōsequēter ponit eadē euidētia i peccatis ꝫ deuz cū dī: e Et ne forte dicāt tē. q. d. nō possūt dicere q eoz peccata anti qua latebāt me: t nūc sum recordatus: quia f Nūc circū. eos adin. sue. i. ita euidētes sūt circa eos: sicut furtum: qō circūdat collū latronis dephensi. Dicūt autez hic adinuētōes vituli aurei quos adinuenit hieroboaz rex pmus in israel de cōsilio falsoz pphetarū: ne pppul' regni israel reuerteret ad regnū dauid: vt hī. iij. Reg. xij. vñ subdit: g In malicia sua letificauerūt regē. s. pzo phete falsi t sacerdotes excelsoz. Cū eni venisset pphe

ēs regis nostri. Cēperūt pn cipes furere ā vino. Extēdit manū suā cū illusorib' qā applicuerūt qsi clibanū coz suū cūm insidiaret eis. Tōta nocte dormiuit coquēs eos mane ipe succensus qsi ignis flamme. Omnēs calefacti sūt qsi clibani et deuorauerunt iudices suos. Omnēs reges eoz ceciderūt: nō ē q clamēt in eis ad me. Ephraīz i pplīs ipe cōmiscebat. Ephraim fact' ē subcinerici' panis: qui nō reuersat. Cōmederunt alieni robur ei': et ipe nesciuit. Sed t cani effusi sūt in eo: t ipe ignorauit. Et hūmili abit supbia israel in facie eius Nec reuersi sūt ad dñm deum suū: t nō quesierūt euz in oibus bis. Et factus est ephraī qsi colūba seducta nōn bñs coz. Egyptū vocauit. Assyrios abijt.

ta dñi ad increpādum hieroboam vitulis immolantem: t ad eius dictū altare fuisset scissum: t man' regis arefacta: p pheta falsus fuit post virū dei t reduxit eū p mēdacia sua: ppī qō fuit percussus a leone in itinere .iij. Reg. xiij. Et sic ppheta falsus cōfirmauit regē in errore: dicēs q ille nō fuerat pphet a dñi nec a deo missus: cū i itinē fuisz a leone percussus t sic rex t pncipes ei' psentiētes fuerūt leti ficati. b Omnes adulterantes. i. idolatrantes. i Quasi cliban' succēsus a coquēte. i. ad hoc icitati a rege: sm eni communē modū loquendi ille q incitat alios ad malū dī succēdere furnum. k Quie uit ciuitas paululum tē. q. a pncipio totus pplus nō fuit infect' illa idolatria iz paulatim ad hoc tractus tot' pplus: t tūc fuerūt posite custodie ne ali qui iret in hierusalez i dieb' solēnib'. l Dies regis nostri. sic dixit hieroboaz q solēnitas dñi erat. in bethel vbi erat vn' vitulus. iij. reg. xij. m Cēperūt pncipes furere. i. cū eo idolatrare. n A vino. fecerat eni pncipibus magna cōuiuia: vt sic eos attraheret ad intētōem

suā: iō subdit: o Extēdit ma. su. cū illusorib'. i hoc. n. illudebāt deo: p Quia appli. qsi cli. coz. suū. i. ex feruēti volūtate secuti sūt eū i idolatria. q Cū insidiaret eis. vt auerteret eos a deo suo. r Tota nocte dormiuit. i. i pace dicit qñ vidit assētiētes sibi: q vltra ñ timuit occidi ab eis p reuersionē eoz ad regnū dauid ppī qō audaci' ad idolatriā eos inuitauit: iō subdit: Mane ipe succēsus. s Oēs calefacti sūt. i. ardētes i idolatria. t Et deuorauerūt iudices suos. inebriādo senes vitulos illos reprobātes. v Oēs re. eo. ceci. i illā idolatriā: vñ de qlibz eorūdē dī. iij. re. iij. A peccat' hieroboā q peccare fecit israel ñ recessit tē. x Ephraīz. h ponit idolatrie multiplicitas: cū dī: Ephraim i pplīs ipe ꝫmiscebat. q. regnū israel nō solū fuit infectū idolatria hieroboā: sz ēt idolatrijs gētiliū existētiū circa regnuz t nō solū ad horā sz ēt ꝫtinue: iō subdit: y Ephraīz fa. ē subcinerici'. i. idolatrijs gētiū infect': sicut panis subcinerici' ꝫbit sordes a cinerib'. z Qui nō reuersat. p penitētiam a come. alie. ro. ei'. q. ppī peccata ista frequenī fuit ab hostib' depdat'. b Et ipe nesciuit. q. hoc erat ppī hanc idolatriā: t sic pz ei' excecatō: nō solū iuuenū sz etiā senū: iō subdit: c Sz t cani effu. sūt in eo. i. dediti isti pcto: iō subdit pena. d Et hu. su. israel. qō ipletū fuit tpe osee q cum pplo israel duct' ē captiu' i assyrios. iij. reg. xvij. e Nec reuersi sūt. p pniaz debitā. f Et fact' ē ephraim qsi colūba seducta. i. retib' aucupis capta. g Nō bñs coz. i. fiduciā i dño. b Egyptum vocabāt. cōfugiētes ad humanum

auxiliū ⁊ dimittētes diuinū: ⁊ hoc tpe osee. iiij. Reg. xvij. b Ad assyrios abierūt. tpe manahen. iiij. Reg. xv. i Et cū pfecti fuerint. cōfidētes de auxilio humano ⁊ diffidē tes de diuino: k Expandā sup eos rete meū. dādo eos i manibus aduersarioꝝ: ⁊ cā subdit: l Quoniam receſſe rūt a me. p multiplicē idolatriā: vt visuz ē: m Ego redemi eos. de seruitute egypti. n Et ipi locuti sūt cōtra me mēdacia. dicētes de vitulis aureis: Ecce oȳ tui israel q eduxerūt te de terra egypti. iij. Reg. xij. n Et non clamauerūt ad me i corde suo. m deuote de pcādo o Sz vlulabāt. in cultu idolorū p In cubilib' suis. i. in delubris.

cabāt ād assyrios abierūt. Et cūm pfecti fuerit: expandā sup eos rete meū: ⁊ qsi volucrē celi detrabaz eos. Cedā eos sm auditōez cetus eoꝝ. Ue eis: quōniā recesserūt a me. Uastabunt: qz puaricati sūt i me. Ego redemi eos ⁊ ipi locuti sūt cōtra me mēdacia. Et nō clamauerūt ad me i corde suo: sed vlulabāt i cubilib' suis. Sup triticū ⁊ vinū ruminabāt: ⁊ recesserūt a me Et ego erudiui eos ⁊ pfortaui brachia eoꝝ: et in me

q Sup triticum ⁊ vinū ruminabāt. qz post idolatriā gulaz exercebant: r Et ego erudiui ⁊ cōfortaui brachia eoꝝ. mittēdo eis pphetas ad eruditionē eoꝝ ⁊ cōfortationē i bono. s Et in me cogitauerūt maliciā. pphetaſ meos occidēdo. t Reuersi sūt vt essent absqz iugo. pmo eni subtraxerūt se a iugo roboaz filij salomonis. iij. Reg. xij. ⁊ postea a iugo diuine legis seruiendo idolis. v Facti sūt quasi arcus dolosus. q reflectit sagittā ꝫ tenentē eū: sic pplus israel blasphemias retorq̄bat in deū sustētatorē suū. x Cadēt in gladio. s. assyrio rū y A furore lingue sue. i. ppter blasphemias ꝫ deū. z Ista subsannatio eoꝝ. i. derisio dei ⁊ In terra egypti. i. didicerūt cā cū essent inter egyptios. In ca. vij. vbi dicit in postilla: Cū sanare vellē. Additio.

Quod dicit h: Cū sanare vellē israel ⁊c. vsqz ibi Corā facie mea facta sūt. aliter exponēdū vi. Ad qd sciēdū q i illo pplo decē tribuū erāt aliqua pecca ta occulta ⁊ aliqua manifesta de qbus loquit̄ pphet̄a in pſona dei ad modū medici q intendēs curare aliquē morbū patentē inuenit i infirmo aliū morbū occultū ex quo curatio reddit difficilioꝝ: ⁊ hoc ē quod dicit: Cū sanare vellē israel. s. a morbo seu peccato publico: Reuelata ē iniqtas ephraī ⁊ malicia samarie. s. ille q erāt occulte: qd declarat cū sequit: Quia operati sūt mēdaciū. in mēdacio. n. pnicioso duo cō munit occurrūt vicia. Primū ē patēs. s. falsa vocis significatio. Aliud ē latēs. s. intētio fallēdi: q̄ i corde cōsistit soli deo nota: q sm pphetā scrutat corda ⁊ renes. Declarat eni ppositū i eo qd sequit: Et fur ingressus ē spolias latrūculus foris. Cōtingit. n. qnqz q aliqs aliena cupiēs ⁊ nō audēs hoc publice facere furat: ⁊ sic ē viciū latēs: ⁊ cū bz opportūitatē i publico hec rapit: ⁊ sic ē patēs viciū: ⁊ de hoc dicit: Et fur ingressus ē. s. latēs: Et est spolias latrunculus foris. ⁊ sic patēs. Cōsequēter qz int eos erāt aliq̄ q murmurātes de diuina iusticia dicebāt: q mala q̄ deus eis inferebat nō pueniebāt ex culpa pprīa sed ex demeritis antiquoꝝ parētuz. put etiā hodie hebrei erronei asserūt: dicētes q sunt in hac captiuitate ppī peccatū vituli in deserto fabricati: qd falsum ē put alibi ē ostensum: ideo subdit: Ne forte dicant in cordib' suis omnē maliciā eoꝝ me recordatū. sed ostēdit q punitō eis illata seu comminata correspondebat peccatis eorum

pncipalit cōmissis: vnde subdit: Nūc circūdederūt eos adinuētōes sue: coram facie mea facte sūt. q. d. nō p pteritis antiquaoꝝ vicijs puniunt: sed p eis que per ipos sūt pncipalit ppetrata. Replica.

Et ca. vij. vbi dr: Cū sanare vellē. id qd burgēn vult addere sup postil. videt simpliciter falsum: q deo medico sit aliqs morbus notus ⁊ aliquis occultus: qz oia nuda ⁊ apta sūt oculis dei: ⁊ si dicere velit Burgēn. q aliqs sit occultus hominibus non deo: tūc expositō nō ē ad ppositum litterę: que ē verbū dñi dicentis: Cū sanare vellez ⁊c. La. VIII.

cogitauerūt maliciam. Rēuersi sūt vt eēnt absqz iugo facti sūt qsi arcus dolosus. Cadent in gladio pncipes eorum ā furore lingue sue. Ista subsānatio eoꝝ in tēra egypti. .VIII.

In gutture tuo sit tuba quasi aqla sup domuz dñi: p eo q trāsgressi sūt fedus meū: et legē meā puaricati sūt. Me inuocabūt deꝰ meus: ⁊ cognouimus te israel. Proiecit israel bonū inimicus persequetur eum Ipsi regnauerūt et non ex

In gutture. Post declaratōnez diuine iusticie ⁊ misericordie: hic consequenter ponitur pmulgatio vtriusqz: ⁊ pmo iusticie: 2° misericordie ca. xiij. Prima in duas: qz pmo ponit dei iusticie promulgatio: 2° pplī increpatio: ca. sequēti. Prima in tres: qz pmo pclamat dei iusticia ptra iudā: 2° ꝫ israel: ibi Me inuocabūt. 3° iterū cōtra iudā: ibi Et iudas. Circa primū dr pphete a dño. a In gutture tuo sit tuba. i. clama alte ad modū sonitus tube: ⁊ qd debeat clamare subdit: b Quasi aqla. i. nabuch. rapax ad modum aqle: pter qd aqla vocat: ezech. xvij. Aquila vna grādis ⁊c. c Sup domū dñi i. cito veniet ad destruendū domū dñi in hierusalē: qd fuit impletū tpe sedechie iij. reg. vlti. ⁊ sdit cā: d Pro eo q trāsgressi sūt fedus meū. iuramento nois mei firmatū. Sedechias. n. de cōsilio senioꝝ ⁊ sacerdotū rupit iuramētū quod fecerat nabuch. de seruiēdo sibi fideliter sub tributo ij. paly. vltimo. e Et legē meā puaricati sūt. faciēdo multipliciter cōtra legē dñi data in mōte synai. Pōt etiam ista pars exponi de destructione tēpli p exercitū romanoꝝ. eo q aqla ē signuz romani imperij. d Pro eo q trāsgressi sūt fedus meū. occidēdo christum q missus erat ad federādū inter deū ⁊ populū. e Et legē meā puaricati sūt. irritates mādata dñi ppī suas traditōes ꝫ q ipe operat eis xps Matt. xv. f Me inuocabūt. Hic cōsequenter pmulgat diuina iusticia cōtra israel cū dr: Me inuocabūt. artati ab assyrijs. g Cognouimus te israel. i. nos q sum' pplus tu' israel: ⁊ subintelligēdū ē q hec vocatio erit frustra: ⁊ subdit cā: h Proiecit israel bonū. i. cultū dei p cultu vitulorꝝ. i Inimicus psequet eū. vsqz ad captionē ⁊ captiuatōez. k Ipi regnauerūt. s. reges israel. l Et nō ex me. qz ex diuina ordinatōne regnū decē tribuū erat datū dauid ⁊ filijs ei' in sempiternū: sed ꝫ hoc videt qd dr. iij. reg. xi. ipi hieroboā. Hec dicit dñs deus israel. Ecce ego scindā regnū de manu salomonis ⁊ dabo tibi decē tribus. Dicēdū q hoc fuit indirecte ⁊ quasi p accidēs. s. ad puniendū malū salomonis ad quod declinauit in senectute: ⁊ sic pmisit roboam respōdere dura pplo: ex qua respōsione decē trib' fuerūt

ab eo diuise: ⁊ sic istud cōtigit ex pmissione diuina: ⁊ nō
ꝓprie ex ordinatione diuina que respicit aliq̄d secūdū
se ⁊ absolute: iō subdit: m Principes extiterūt ⁊ nō
cognoui. i. nō approbaui. s. malicia ppli se a regno da-
uid segregātis: ⁊ p hoc regem sibi statuētis ꝓpria volū
tate ⁊ nō de man
dato dñi. n

Aurū suū ⁊ argē
tū suū fecerūt si
bi idola. s. vitu-
los aureos. o

Ut interirēt. hec
eni idolatria fuit
interitus sui cā:
p Proiectus ē
vitulus tuus. i. vi
tuli: q̄z duo fuer
accipiēdo singu-
lare ꝓ plurali.
q Usq̄q̄ non
poterūt emunda
ri. s. filij isrl̄ ab hꝰ
delicto. q. d. nun
quā usq̄z ad eoz
captiuatōnem.
r Quia ex isrl̄
⁊ ipe ē. i. ipe vitu
lus est de auro ⁊
argēto regni isrl̄
s Artifex fecit
illū. ex quo patet
q̄ nō ē deus: q̄ nō
ē factus sꝫ factor
oiuꝫ. t Quo
niaꝫ i araneaꝝ te
las erit. ꝓiectus i
loco vili: in he-
breo hī: Quasi
hastile erit. i. dis-
sipatus in frusta
sicut ligna q̄ ponunt in ignem. Ex quo videt q̄ isti vitu
li erāt tantū aurei exteri⁹ ⁊ lignei interius: ⁊ sic subtra-
cto auro per assyrios ignis factus fuit de ligno. v
Quia vētū semiabūt. i. opa inania: x Et turbinē
metēt. i. in captiuitatē ibunt. y Culmus stās nō est
in eo rē. i. si contingat eis aliqua apparētia ꝓsperitatis
nō tñ veniet ad effectū: ⁊ si veniat ab aduersarijs rapie
tur. z Nūc factus ē i nationibus. i. cito ducet i assy
rios captiu⁹: loquit. n. ꝺ futuro p modū ꝓteriti ꝓpr cer
titudinē ꝓphetie. a Quasi vas immūdū. i. ibi vili
ter tractabit. b Quia ipi ascēderūt ad assur. i. ibi i
captiuitatē cito ducēt: ⁊ subdit cā: c Onager soli-
tarius sibi ephraim. onagri discurrētes p deserta ꝓbūt
ventū ad sui refrigeriū: sm q̄ dī biere. xiij. Onagri ste
terūt in rupibus: traxerūt vētum quasi dracones. Sic
isti discurrebāt ad diuersa loca gētiliū ad attrahendum
sibi idolatrias eoꝝ: ⁊ i hoc delectabant: iō subdit: d
Munera dederūt amatorib⁹. i. idoloꝝ sacerdotibus: ⁊
ad idē ptinet qꝺ subdit: Sed ⁊ cū mercede rē. ⁊ subdit
pena: e Nūc congregabo eos. i. modico tpe tenebo
eos in terra sua cōgregatos. f Et quiescēt paulisper
ab onere regis. s. assyrioꝝ: in cui⁹ regno oppmēt oura
seruitute. q. d. cito sūt de terra sua dispergēdi ⁊ in fui-
tutē deducendi: ⁊ subdit cā: f Quia multiplicauit
ephraī altaria. s. idoloꝝ. h Scribā eis multiplices
leges meas. ꝓ ꝓphetas eis rememorādo: i Que ve-
me: ꝓncipes extiterūt: ⁊ nō
cognoui. Aurū suū ⁊ argē
tū suū fecerūt sibi idola: ut
interirēt. Proiectus ē vitu
lus tu⁹ samaria. Irat⁹ est fu
ror meus in eis. Usq̄quo
nō poterūt emūdari: Quia
ex isrl̄ ⁊ ipse ē. Artifex fecit
illū: ⁊ nō ē deus. Quoniaꝫ
in araneaꝝ telas erit vitu
lus samarie: qā vētū semia
būt ⁊ turbinē metent. Culmus stās: nō ē in eo germē:
nō faciet farinā. Quod ⁊si
fecerit alieni comedēt eaꝫ:
deuoratus ē isrl̄. Nunc fa'
ctus ē in natiōib⁹ quāsi vas
immundū: qā ipi ascēderunt
ad assur. Onager solitari⁹
sibi ephraim. Munera de
derūt amatoribꝰ: sꝫ ⁊ cum
mercede cōduxerūt natio'
nes. Nunc congregabo eos
⁊ quiescēt paulisp ab one'
re reg ⁊ ꝓncipū. Quia mul'
tiplicauit ephraim altaria
ad peccādū: facte sūt ei are
i delictū. Scribam ei mul'
tiplices leges meas: quę ve
lut aliene ꝓputate sūt. Hō
stias offerēt: immolabūt car'
nes ⁊ comedēt: ⁊ dñs non
suscipiet eas. Nunc recorda
bit iniqtatis eoꝝ: ⁊ visitabit
peccata eoꝝ. Ipi in egyptū
⁊uertent. Et oblitus est isrl̄
factoris sui: ⁊ edificauit de
lubra: et iudas multiplicauit
vrbes munitas. Et mittaꝫ
ignē in ciuitates eius: ⁊ de
uorabit pes illius. .IX.

Noli letari isrl̄: nōli ex'
ultare: sicut ppli qā for
nicatus ē a deo tuo. Dilexi
sti mercedē sup oēs areas
tritici. Area ⁊ torcular non
pascet eos: ⁊ vinū mentiet eis
Nō habitabūt in tra dñi. Re
uersus ē ephraī in egyptū: et
in assyrijs pollutū comedit

lut aliene cōputate sūt ab eis. eas trāsgredīdo: sm aliquos
istud legitur interrogatiue. Scribam eis multiplices leges.
addēdo pcepta pceptis. q. d. nō: eo q̄ hoc eet frustra: vñ sꝫ
dit: Que velut aliene rē. k Hostias offerēt rē. Circa hꝰ
sciēdū q̄ decē tribus lꝫ colerēt idola tñ cū hoc colebāt dñm
ꝓpr qꝺ dixit eis heli
as. iij. Re. xviij. Usq̄z
quo claudicatis i du
as ptes: nunc colēdo
baal. nūc colendo do
minum: sꝫ talis cult⁹ nō
ē deo accept⁹: iō sꝺit
Et dñs non suscipiet
eas. iō subdit punitō
nis acceleratio. l
Nūc recordabit iniq̄
tatis eoꝝ. penā debi'
tā iferēdo. m Ipi i
egyptū cōuertent. i. i
seruitutē durā ⁊ vilē
sicut fuerūt i egypto
n Et oblitus ē. re-
petitio ē cāe punitio
nis dicte. o Et iu
das. Hic reuertit ꝓ
pheta ad declarādū
diuinā iusticiā cōtra
iudā dicēs: Et iudas
multiplicauit vrbes
munitas. decē eni tri-
bꝰ i captiuitatē ducti
due tribꝰ que remāse
rāt fortificauerūt ter
rā suaꝫ fortalicijs: vt
hī. iij. reg. ⁊ q̄z tpe se
dechie nimis confide
bāt de illis: ⁊ parum
de deo: iō puniti sunt
iusto dei iudicio: ꝓpr
qꝺ sꝺit: p Et mit
tā ignē rē. qꝺ fuit adipletū per exercitū chaldeoꝝ. .IX.

Noli letari. Postquā posita ē diuine iusticie cōtra
pplm declaratio: hic cōsequēr ponit eiusdē icre-
patio tanquam conuicti multiplici delicto: ⁊ dī
uidit in duas ptes: q̄z ꝓmo increpat populus vt vilit peio-
ratus: 2° vt multiplicit ingratus ca. sequēti. Prima diuidit
in q̄nq̄z ptes sm q̄nq̄z mutatōes de bono in malū. Prima
ē de abūdātia i penuriā: 2ª de mūdicia in īmūdiciā: ibi Re
uersus ē. 3ª de sciētia i stulticiā: ibi Scitote. 4.ª de bonitate
in malicia: ibi Quasi vuas. 5ª de fecunditate in ꝓlis ca-
rētiā: ibi ephraim. Circa ꝓmū dī: a Noli letari. in aio
b Noli exultare. exterius in signo: dicit eni exultatio q̄si
extra saltatio. c Sicut ppli. q. d. magis habes materiā
tristicie q̄ gētiles q̄ nō sūt trāsgressores legis mosaice sicut
⁊ tu: q̄z nō fuit eis data. d Quia fornicat⁹ ē a deo tuo.
idolatrādo ⁊ legē eī trāsgrediēdo. e Dilexisti mercedē
sup oēs areas rē. p cultu. n. idoloꝝ ꝓsecq̄ sperabāt abūdā'
tiā tpaliū bonoꝝ: sꝫ accidit eis ꝓriū: q̄z hec abūdātia quaꝫ
ꝓsecuti fuerāt deū colēdo mutata ē i penuriā: iō subditur:
f Area ⁊ tor. non pas. eos: ⁊ vi. me. eis. q̄z nō crescet q̄ tu
sperabāt: ⁊ cū hoc ejc'ent de terra sua captiui: iō sꝺit: Nō
habitabūt in terra dñi. g Reuersus. Hic increpat de muta
tōe scōa. s. de mūdicia i īmūdiciā: cū dī: Reuersus ē ephraī
i egyptū. i. ꝺ mūdicia vite quā lex tradidit: in īmūdiciā cō
uersatōis egyptiace. i Et in assyrijs. s. ducet. k Pol
lutum comedit. i. comedet cito cibaria in lege ꝓhibita.

l Nō libabūt dño vinū. q. d. ppi sui immūdiciā ineptū ē ad dei sacrificiū. m Sacrificia eoꝝ quasi panis lugentiū. i. polluta: in domo eni i qua erat mortuus oia cibaria reddebant polluta ⁊ illi qui comedebāt ea: iō sequit: Oēs q̄ comedent ⁊c. n Quia panis eoꝝ aie ⁊c. q. d. ille panis pōt reficere hominez sed ineptus ē ad faciē dū inde deo oblatōez iō sb̄dit: o Quid facietis in die solēni. i quo debetis apparere cozā dño cuz oblationibus ⁊ nō vacui ⁊ nō habetis aliquid aptū ad offerendū: ⁊ fm hunc sensū continuat lr̄e p̄cedēti. rab. sa. alit exponit dicēs: q̄ alloquit duas trib' a nabuch. occidēdas dicēs: o Quid facietis i die solēni. q̄n dños de cadauerib' vestris faciet solēne conuiuiū bestijs ⁊ auib' q. d. nō habetis effugiū: ⁊ sic cōiungit cuz lr̄a sequēti: cū dicitur p Ecce. n. pfecti sūt ⁊c. pauci q̄ effugerūt i destructōe hierusalē iuerūt in egyptū contra cōsiliū hiere. s. iohannan filius charee: ⁊ alij cū eo: hiere. xlij. ideo subdit: p Egyptus cōgregabit eos. ista tñ fuga nō valuit eis: qz cito post nabuch. itrauit egyptū ⁊ eos occidit: ideo subdit: q Memphis sepeliet eos. ciuitas ē egypti que nūc dī damiata. r Desiderabile argentū eoꝝ vrtica hereditabit. hierusalē eni destructa lōgo tpe fuit sine hitatorib' vbi fugientes absc̄derāt sua p̄ciosa: ⁊ sic ibi creuerūt vrtice ⁊ spine s Venerūt dies visitatōis. i. punitionis. t Venerunt dies retributionis. s. p peccatis: ⁊ i hoc notat̄ insticia hui' punitionis. v Scirote. Hic increpat̄ tertia peiozatio. s. de sapia in stulticiā: dederat eni dñs illi populo legē de qua dī deute. iiij. Hec sapiētia vestra ⁊ intellectus cozā populis sed ꝓpter transgressionē eius fuerūt excecati: qz frequētatō peccatoꝝ excecat mētis oculū: ideo subdit: Scirote isrl stultū. ⁊ dicūt alicj correctozes q̄ sūt due dictiones: scito te: ⁊ sic israel ē vocatiui casus: sed in hebreo ē vna dictio: ⁊ tūc isrl ē accusatiui casus: ⁊ sic ē sensus: v Scirote ⁊c. q. d. patz oībus q̄ populus israel factus est stultus x Propheta insanū. qz pphete isrl erāt arrepticij a demonibus: iō cū sb̄dit: y Virū spiritalē. intelligit maligno spiritu arreptū ⁊ subdit cā huius: z Propt̄ mul. iniq. tue ⁊ mul. amētie. supple: facta ē a demone deo iuste sibi pmittente. Consequent subdit de bonis pphetis: a Speculator ephraim i. annūcians veritatē ephraim b Cū deo meo. i. loquēs spiritu diuino c Propheta. s. ⁊ fm veritatē: sz qz tales pphetas querebāt inficere sicut in ra patebit de amos: iō sequit: d Laqueus ruine factus ē sup oēs vias eius. qz i dictis ⁊ factis talis pphete querebāt occasionē mortis sue: ⁊ quia regnū isrl nō solū hoc faciebat sed etiā regnū iuda i quo erat tēplū: iō subdit: e Insania in domo dei eius. qz zacharia interfecerūt in domo dñi. ij. paly. xxiij. ⁊ quia ista erāt horrēda: iō subdit: f Profūde pec. sicut in die. gabaa. i q̄ vxor leuite mortua fuit incredibili libidine: Judi. xix. g Recordabit iniqtatis eoꝝ. nō qz oblivio cadat in deo: sed qz ad modū recordātis se habet qui punit peccata dissimulata. b Quasi vuas. hic increpat quarta mutatio de virtute in malicia: cuz dī in psona dñi: Quasi vuas in deserto. q̄ sunt ibi valde p̄ciose: qz rare. i Invenī isrl. in pmis patrib' abzaā isaac ⁊ similibus

Nōn libabūt dño vinū: ⁊ nō placebūt ei. Sacrificia eoꝝ quasi panis lugētium. Oēs q comedēt eū ꝓtaminabunt: qā panis eoꝝ aie ipoꝝ: nō introibit i domū dñi. Quid facietis i die solēni i die festiuitatis dñi? Ecce. n. pfecti sūt a vastitate. Egyptus cōgregabit eos: memphis sepeliet eos. Desiderabile argentū eoꝝ vrtica hereditabit: lappa in tabernaculis eoꝝ. Venerūt dies visitatōis: venerunt dies retributōnis. Scitote isrl stultū, pphetā ispatū: virum spiritalē. Propter multitudinē iniqtatis tue: ⁊ multitudo amētie. Speculator ephraim cū deo meo, pphetā: laqueus ruine factus ē sup oēs vias eius. Insania i domo dei eius. Profunde peccauerunt: sicut in diebus gabaa. Recordabit iniqtatis eoꝝ: ⁊ visitabit peccata eoꝝ. Quasi vuas in deserto inueni israel quasi pma poma ficulnee i cacumine eius vidi patres eoꝝ. Ipsi aūt introierūt ad beelphegor: ⁊ abalienati sunt i cōfusione: et facti sunt abominabiles: sicut ea q̄ dilexerūt. Ephraim q̄si auis auolauit. Gloria eoꝝ a partu ⁊ ab vtero ⁊ a cōceptu. Quod ⁊ si enutrierint filios suos absq liberis eos faciā i homib' sz cū ve eis: cū recessero ab eis

cuz deo meo, pphetā: laqueus ruine factus ē sup oēs vias eius. Insania i domo dei eius. Profunde peccauerunt: sicut in diebus gabaa. Recordabit iniqtatis eoꝝ: ⁊ visitabit peccata eoꝝ. Quasi vuas in deserto inueni israel quasi pma poma ficulnee i cacumine eius vidi patres eoꝝ. Ipsi aūt introierūt ad beelphegor: ⁊ abalienati sunt i cōfusione: et facti sunt abominabiles: sicut ea q̄ dilexerūt. Ephraim q̄si auis auolauit. Gloria eoꝝ a partu ⁊ ab vtero ⁊ a cōceptu. Quod ⁊ si enutrierint filios suos absq liberis eos faciā i hoib' sz cū ve eis: cū recessero ab eis

mones. q Ephraim. hic increpat populus de dnta mutatōe. s. a fecunditate plis in carentiā: ⁊ diuidit i tres partes: qz pmo ꝓpositum pdicit: 2° incidēs ponit: ibi Sed ⁊ ve. 3° scriptura ad primū refert: ibi Ephraim Carentia vo plis in magna pte fuit eius captiuatio: qō notat cū dī: q Ephraim quasi auis. auolēs de nido suo r Auolauit. ductus extra terrā suaz in captiuitatē: ⁊ loquit̄ ꝓpheta de futuro p modum p̄teriti sicut frequenter dixi: ⁊ ideo sic intelligendum est in alijs vbi non expeimit. s Gloria eoꝝ a partu. in hoc eni gloriabant q̄ vxores eoꝝ faciliter cōcipiebāt ⁊ sine periculo pariebāt: ex quibus sequebatur abūdantia plis. De mutatōe huius glorie subdit: t Quod ⁊ si enutrierint filios suos absq̄ liberis eos faciā. interficiēdo eos p assyrios. v Sed ⁊ ve eis. Hec est ps incidentalis in qua ꝓpheta in psona dei loquens denūciat futuram destructionē populi iudaici p romanos: habita occasione ex eius destructōe p assyrios: de qua ante immediate fuerat locutus. Circa quod sciendū q̄ iste ē vnus de passibus scripture veteris testamēti corruptis a iudeis fm q̄ dicit frater Raimūdus in hebraica lingua valde peritus. Ad cuius itellectū sciēdū q̄ sic in hebreo habet Quia etiā ve eis besuri decisi. Hebrei vero habent duplices lr̄as. s. samech ⁊ sin i sono ⁊ charactere differētes quando vero besuri per litteram samech scribit̄ significat in recessu meo: quādo vero scribitur per sin significat incarnationem meam: hic autem scribitur per sin ⁊ ideo hec est vera littera: Quia etiā ve eis incarnatio mea de eis. Assumpsit enim deus carnem de iudeis: ⁊ ex hoc secutum est ve eis: quia pro maiori parte fuerūt increduli ⁊ persecutores christi: ⁊ in vindictam mortis

eius p romanos trucidati: ⁊ captiuati fuerūt qō etiam designat: p hoc qō in principio dicit: Quia etiā ve eis. etiā i latino additamētū significat: ⁊ in hebreo loco ei' ponit hec dictio gam: p quā significat additamētū consimilis: ⁊ diminutio ppli iudaici p romanos fuit tanta imo maior q̄ illa q̄ fuit facta p assyrios ⁊ chaldeos: a principio enī obsidionis p romanos vsq; ad finē mortui fuerūt fame pestilētia ⁊ gladio decies centum milia. Hanc aūt veritatē fidei nostre cōsonā nitit ra.sa. repellere dicēs q' lr̄a sin q̄ punctat desup in sinistra pte hz sonum ⁊ virtutem lr̄e samech: ⁊ sic besuri significat hic recessum ⁊ nō incarnationē: qz sic pūctat lr̄a sin in hoc loco. Sz istud videt fuga veritatis: p̄mo qz hec lr̄a in toto veteri testamento nō inuenit alibi sic pūctata vt dicit p̄dictus frater Raimundus: ⁊ ego similiū nō recolo me vidisse alibi sic pūctatā: ppi qō videt hec additio facta ad dep̄rauādū sniam: 2° qz puncta nō sūt de substātia lr̄e: nec a principio scripture fuerūt: vñ ⁊ rotuli q̄ in synagogis eoꝝ leguntur sunt sine pūctis: sed p magnū tēpus postea inuēta sūt huiusmodi pūcta ad facilius legēdū. Cū igit subtracto puncto p̄dicto ipsi cōcedāt q' besuri per sin scriptū incarnatōnē meā significat quinc̄unt cōcedere q' hic besuri incarnatōez significat. Et quoniā trāslatio nostra dictū ra.sa. sequit q̄ sic hz: Sed ve eis cū recessero ab eis. pz q' fuit facta post corruptionē dictā: pōt tamē trahi nostra trāslatio ad p̄dictū intellectū: Sed ve eis ⁊c. qz ppter negationē incarnātōnis dei: deus recessit ab eis dimittēs eos in cecitate eoꝝ vsq; q̄ intrauerit plenitudo gētiū: sm q' deducit apostolus satis diffuse i epistola ad romanos. a Ephraim hic scriptura reuertit ad p̄dictā carētiā prolis in regno decem tribuū tempore veteris testamēti: cum dicitur: a Ephraim vt vidi tyrus erat. i. similis tyro in filiorū multitudine: ideo subdit: b Fūdata in pulchritudine. pulchritudo enī ciuitatis p̄ncipalis in multitudine plebis cōsistit. ⁊ cōsequēter ostendit mutatōem i oppositū. c Et ephraim edu. ad interfec. filios suos. i. ad regē assyrioꝝ q̄ eos debellauit ⁊ captiuauit. d Da eis dñe. i. dabis e Uuluā sine liberis. i. vxores steriles: f Et vbera arētia. ita q' iā nati nō poterūt nutriri: ⁊ subdit cā huius pene: g Omnes neqtie eorū i galgal. ibi enīz circūcidit iosue filios isr̄l: ⁊ tunc ibi p̄mo deuit arca aliquo tpe: ppter qō pphete falsi dicebāt q' erat locus sanctioz tēplo qō erat i hierusalē: ⁊ docebāt ppl'm ibi colere idola ex quo reddebant deo exosi ⁊ a deo reprobati: iō sequit: Nō addā vt diligā eos. h Oēs p̄nci. eoꝝ rece. ab eo. p idolatriā: ⁊ a terra sua p captiuitatē. i Radix eoꝝ exsiccata ē. i. virtus plificādi. k Quod ⁊ si genuerint. nō tamē viuēt. l Abijciet eos deus me'. de terra sua: verbū ē pphete captiuitatē denunciātis: m Quia nō audierūt eum. re

Ephraim vt vidi tyr⁹ erat fundata in pulchritudine. Et ephraim educet ad interfectorē filios suos. Da eis dñe. Quid dab eis: Dā eis vuluā sine liberis: et vbera arētia. Omnes neqtie eoꝝ in galgal: qz ibi exosos habui eos. Propt malicias adiuētionū eoꝝ de domo mea eijciā eos. Nō addaz vt diligā eos. Omnes p̄nci pes eoꝝ recedentes. Percussus ē ephraim: rādix eorū exsiccata ē. Fructū neq'

uocantē eos p. pphetas ad bonū: n Et erūt vagi i natōnibus. i. captiuati in longinquis regionibus. In ca. ix. vbi dī i postilla: Quia panis eoꝝ aie ipoꝝ ⁊c. Additō Hoc quod dicit: Quia panis eoꝝ aie eoꝝ nō intrabit in domū dñi. exponit ab hebreis sic: Quia panis eoꝝ. quē offerent seu offerre intēdūt p aiabus ipoꝝ: Nō intrabit in domū dñi. s. acceptabilē. In eodē ca. vbi dicitur i postilla: Circa quod sciendum q' iste ē vn' de passibus scripture

Additio.

Supposito raimundi ē va: Ad cui' maiorē declaratōnez sciēdū q' lr̄a penultia alphabeti hebraici dicit sin que simpliciter scpta sonat sicut lr̄a nr̄a. xvij. s. s. Si autē punctet desup in sinistra pte hz sonum lr̄e tertie nostri alphabeti s. c. ⁊ in hoc dictū ra.sa. hic in postilla allegatū cōtinet aliquid veritatis. Sz attēdēdū q' hec dictio bacar i hebreo significat carnē. pzie ⁊ cōiter: q̄ qdē dictio bacar vbicūq; scribit in hebreo scribit cū lr̄a. s. p̄dicta punctura i sinistra pte desup posita: et ex hac dictōne diriuat hec dictio becuri: scripta cū eadē sin sic pūctata: ⁊ sic significat idē qō icarnatio mea i lingua nostra. vñ cauillatio ra.sa. nō valet vt pz ex dictis p̄sertim habēti noticiam i grāmatica hebraici sermonis.

La. X.

Uitis frōdosa. Post increpatōez ppli de sua peiorato ne: hic cōsequēter increpat de ingratitudine: ⁊ diuidit i quattuor ptes: sm quattuor ingratitudines: quarū p̄ma ponit i capitulo p̄senti: alie tres in tribus sequentib'. Prima i duas: qz p̄mo increpat ingratitudinis culpa: 2° ſ̄ dit pena: ibi Diuisū ē. Circa p̄mū cōsiderādū q' deus fecit illi pplo magnū bñficiū introducēdo eū i terrā lacte ⁊ melle manātē: exo. iij. sed hoc bñficio ingrati cōuersi fuerūt ad idolatriā: iō dī hic: a Uitis frōdosa isr̄l. vocat aūt populus vitis sicut dī esa. v. Uinea dñi exercituū domus isr̄l ē. ⁊ dī hic frōdosa: qz in multitudine ppli ⁊ abūdātia diuitiarū fuit ibi fortificata: ⁊ hoc e terre fertilitate: iō subdit b Fructus adequatus ē ei. qz quātūcūq; pplus creuisset fructus terre sufficiebāt ad ei' sustentatōem: sz qz hec abundantia fuit eis occasio recedendi a deo: sm q' p̄dixerat moyses deute. xxxij. Incrassatus est dilectus ⁊ recalcitrauit ⁊c. ideo subdit: c Secundū mul. fru. sui. i. diuitiarum naturaliū ⁊ artificialiū d Multiplicauit altaria. ad idolatriā exercēdā ⁊ nō solū vnius idoli sz multoꝝ: iō subdit: e Iuxta vbertatē terre sue exuberauit simulachris. f Diuisū est. Hic cōsequēter subdit pena: ⁊ p̄mo ponit punitō decē tribuū: 2° correctio duarū: ibi Arabit iudas. Prima i tres: qz primo ponitur punitio populi: 2° asportatio idoli: ibi Uaccas. 3° captiuatio sceptri regij: ibi Confusio. Circa p̄mum dicitur: f Diuisum ē cor eoꝝ. partim idola colēdo: partim deum. g Nunc interibunt. i. cito interficientur ⁊ captiuabuntur per regem assyriorum. h Ipe confringet simulachra eoꝝ. accipiēdo ide aurū ⁊ argētū. i Depopulabit aras eoꝝ. accipiēdo sibi p̄ciosa ornamēta eorū. k Quia nūc dicēt. isr̄lite: l Nō ē rex nobis. i. nō

pōt nos defendere sicut cōiter de rege dr: q̄ nescit vel nō potest ppl'm defendere: Nō habemus regē: ꝛ subdit causam.
m Nō.n. timem' dn̄m. sic.n. dicebāt aliq̄ boni inter eos exquo nō reuertemur ad dn̄m rex nō pōt nos defendere.
n Loq̄mini vba visionis inutilis. verbū ē pphete increpātis ppl'm eo q̄ credebāt verbis falsoꝝ pphetarꝝ. i hebre hī Loquimi verba iura mēti falsi. i. qñ iurat falso iuratis: o Et serietis fedus. s. fallaciter cū p̄mis vris: ꝛ iō aliq̄ libri habēt p Cū mēdatio. sed nō ē in hebreo: subintelligitur tñ: q Et germinabit q̄si amaritudo iudicū super sulcos agri. i. puertit iudiciū pauperū: qui vocatur sulci agri eo q̄ p potētiā ouitum oppmunt ꝛ molestāt

Nōn.n. timemus dn̄m. Et rex qd faciet nob? Loqmini vba visionis inutilis Et serietis fedus cum mēdacio Et germinabit: quasi amaritudo iudicium sup sulcos agri. Vaccas bethauen coluerunt hitatores samarie. Quia luxit sup eū ppls ei⁹ Et editui ei⁹ sup eū exultauerūt i glōria ei⁹: qā migrauit ab eo. Siquidē ꝛ ipse in assur delat⁹ ē mun⁹ regi vltori Confusio ephraim capiet: Et cōfundet isrl'i vōluntate sua. Trāsire fec samaria regē suū: q̄si spumā sup faciē aque. Et dispdēt excelsa idoli p̄ccatū isrl'. Lappa ꝛ tribul⁹ ascendet super aras eorum: Et dicēt mōtibus operite nos: ꝛ collib⁹: cadite sup nos. Ex dieb⁹ gabaa peccauit isrl'. Ibi steterunt

r Vaccas. hic cōsequenī describit exportatio idoli: ꝛ qr ista lr̄a ē imutata: ꝛ fm hebreos in pte corrupta: iō ad eius intellectū sūt aliqua p̄mittēda. Primuz ē q̄ manaben rex israel dabat singulis annis munera p̄ciosa regi assyrioꝝ vt cōfirmaret regnū suū quod intrauerat violenti. iiij. Re. xv. ꝛ inter illa muuera erāt vituli aurei quos fecerat hieroboā vel saltē vnus illoꝝ de quo fit hic mentio. s. ille q̄ erat i bethel q̄ alio noīe dicit bethauen: Josue. viij. ꝛ in hoc cōueniunt hebrei ꝛ latini. Dicūt vlterius aliq̄ expositores latini: q̄ sacerdotes illius idoli seu idoloꝝ fecerūt occulte vitulos de cupro deauratos: ꝛ illi fuerūt portati in terrā assyrioꝝ ꝛ ipi furtiue retinuerūt sibi aureos: ꝛ cū postea rex assyriorū vidit fraudē indignatus afflixit grauius terrā: ꝛ fm hoc exponūt lr̄am istā dicētes: r Vaccas bethauen. i. vitulū q̄ erat in bethel quē vocat pphēta nomine vacce derisorie ꝛ in plurali vaccas: eo mō loquēdi quo dr̄ Exo. xxxij. Isti sunt dij tui q̄ eduxerūt te de terra egypti. ꝛ tñ nō erat ibi ni si vnus vitulus cōflatilis s Coluerunt hitatores samarie. q̄ erat metropolis ꝛ sic habitatores ei⁹ colebāt idolum a rege suo factū. t Quia luxit sup eū. i. sup vitulū populus ei⁹ q̄ colebat eū: iō luxit qñ fuit exportatus modo p̄dicto. v Et editui eius. i. sacerdotes vituli: ꝛ dicunt editui ab ede ꝛ tueor eris: quasi tuentes seu custodiētes edem idoli x Sup eū exultauerūt. ppter suū lucrū: quia illi furtiue retinuerūt: q̄z ppls lugebat qr ipm sublatū credebat y In glia ei⁹. i. in vitulo q̄ reputabat honor patrie. z Quia migrauit ab eo. i. a pplo fm ei⁹ opinionē. a Siq̄dem ꝛ ipe in assur delatus ē. cū aliis muneribꝰ vt credebat ppls b Munus regi vltori. qr vlciscebat manaben de p̄dicētibus sibi. c Cōfusio ephraim capiet. i. ex hoc cōfusionē reportabit fraude detecta: vt p̄dictuz ē: d Et cōfundet isrl'i i volūtate sua. i. in volūtate sacerdotū q̄ fecerūt tale furtū: ex quo secuta ē cōfusio regni mō supradicto Hec expositio nō videt valere: p̄mo qr satis videt distorta 2° qr cū dr̄: Coluerūt hitatores samarie: qr luxit sup euz populus. li quia de suo significato ē reddituū cause dicti immediate p̄cedētis: luctus vero pplī de asportatione vituli non ē aliquo modo cā vel ratio q̄ habitatores samarie colerēt p̄m: sed magis ē ad oppositū. Itē furtū sacerdotū videt cē secretiū: qr in receptōne ꝛ traditione rerū p̄ciosaꝝ adhibet magna diligētia: vas aūt aureū a cupro deaurato statiz distinguit p colorē ꝛ pondus. Itē expositores isti dicunt hoc

haberi ab hebreis: qō non videt vez: qr Ra. sa. maximus doctor inter hebreos nihil penit⁹ dicit de hoc furto vel fraude: sz ad p̄tū sensū exponit lr̄az. Quātū ad hoc sciēdum ergo q̄ hec ē lr̄a hebraica: Ad vaccas bethauen timuerūt habitatores samarie. i. ppt vitulū q̄ erat i bethel vt. s. dictū ē: Timuerūt habitatores samarie. s. ne ifortuniū ꝛ malū veniret sup regnuz ppt missionē vituli regi assyriorū: erat enī samaria metropol' regni: ꝛ iō p̄ ceteris exp̄mit timor ei⁹ respectu infortunij futuri. Translator vo noster vī credidisse hūc timorē fuisse reuerentie: ꝛ iō trāstulit: Coluerūt p timuerūt: Quia luxit sup eū. i. sup vitulū trāsportatū Populus ei⁹. i. ppls regni: Et editui. i. sacerdotes sili luxerūt qr habuerūt maiorē cām lugēdi: ꝛ iste luctus mouit habitatores samarie ad magis timēdū de ifortunio futuro. Sup eā exultauerūt i gloria ei⁹. i. sup vitulū exultauerūt sacerdotes ꝛ pplus qñ glorioſe venerabat: ꝛ iō luxerūt in ei⁹ deportatione de qua subdit: Quia migrauit ꝛc. ita q̄ li Quia migrauit: refert ad illō qō p̄dicit de luctu sacerdotū ꝛ pplī. cetera patēt ex supradictis c Cōfusio. Hic p̄nter describit captiuatio sceptri cū dr̄: Cōfusio ephraim capiet. i. regē isrl' q̄ sic nominat qr ibm⁹ rex fuit de tribu ephraī. d Et p̄fundet isrl'. i. ppls ei⁹: e In volūtate sua. qr p̄sēsit regi i cultu vitulorꝝ: iō subdit: e Trāsire fecit samaria regē suū q̄si spumā sup faciē aque. i. fecit eū duci i captiuitatē vilit: sicut spuma ē res vilis: eo. n. q̄ ppls cōsensit regi i cultu idoloꝝ: idolatria fuit multiplicata i regno que fuit rō captiuatōis regis ꝛ pplī. f Et dispdēt excelsa idoli. i. vtriusq̄ vituli qui colebant in locis altis. g Peccatū israel. hoc dicit qr. iij. ꝛ iiij. Reg. frequenī repetit de hieroboam: eo q̄ fecit vitulos q̄ peccauit: ꝛ peccare fecit israel. h Lappa ꝛ tri. ascē. sup aras eoꝝ. quia terra vertet in desertū. i Et dicēt. s. israelite q̄ iminēte captione sua desiderabāt occultari in cauernis mōtiū. k Ex dieb⁹ gabaa peccauit isrl'. Ad intellectū h⁹ sciendū q̄ casus de idolo miche: ꝛ vxore leuite i gabaa mortue: fuerūt eodē tpe: ꝛ lz scribant i fine libri iudicū tamē cōtigerūt cito post mortē iosue ꝛ de cāu idoli declarauī iudicū. xvij. ꝛ idē pz de alio casu: quia tūc tpis phinees fili⁹ eleaçari sacerdotis erat summus sacerdos vt habet iudicū. xx. ca. sic ergo dicit: k Ex dieb⁹ gabaa peccauit isrl'. qr a tpe q̄ gabaa enormi peccauit in vxore leuite: tot⁹ ppls isrl' peccauit i idolo miche: qr permisit illud stare i tribu dan vsq̄ ad decē trib⁹ captiuitatē: iō subdit: l Ibi steterūt. qr idolum miche i tribu dan stare p̄miserūt: ꝛ iuxta hoc fit hic memoria de peccato gabaa: arguēdo ppl'm isrl' q̄ fuit ita solicit⁹ de vidi cāda iniuria hūana: ꝛ tñ neglexit vindicare iniuriā diuinaz lz. n. bñ fecerit i p°. s. pugnādo cō gabaonitas: tñ magis recedebat ad 2m. s. ad amouēdū idolū de tribu dan: ꝛ p ista negligētia fuit p̄nit⁹ i pugna cō gabaonitas a qb⁹ fuit bis turpit debellat⁹: lz vicerit in 3 cōflictu: ꝛ b° ē qō subdit:

a Nō comphendet eos in gabaa pliū sup filijs iniq
tatis.i.gaboanitis quibus nō pualuerūt pma vice ꝛ se
cūda: b Juxta desideriū meū corripiā eos.p regem
assyriozꝝ. c Cōgregabunt sup eos ppli.s.multi cum
rege venientes: d
pter duos vitu
los quos iniq co
lueſt. e Ephza
im.i.regnū isrl
f Uitula docta
diligere triturazꝝ.
i.filis est vitule q̄
ꝓsueuit triturare
i.excutere granū
in area ex concul
catōne sua:sic.n.
terunt messes in
terra illa. Uitula
autē talis diligit
locū triture:quia
ꝓsueuit ibi come
dere ad libitū su
um:ꝟz illud deu
te.xxv. Non liga
bis os bouis tri
turātis. ꝛ iō non
vult exire ō loco
illo licet pcutiat:ꝛ si exit cito reuertit:sic pplus isrl fuit
frequēt flagellatus a deo ꝓpt idolatriā ꝛ tñ nō dimi
sit eā:ꝛ si aliq̄ dimiserūt hoc fuit tantum ad horā. Lra
aūt hebraica planior ē q̄ talis ē: Ephraim vitula stimu
lata diligit triturā.i.locū triture:nō dimittēs illū p sti
muli punctōe. g Et ego trāsiui sup pulchritudinez
colli eius.totaliē subiugando assyriozꝝ regi. h As
cendā sup ephraim.i.faciā ascendere regē assyriozꝝ sup
ip̄m:ita q̄ ponet pedes sup eius collū. Ille eni qui ē sim
plicit debellatus dr̄ suppeditatus. i Arabit iudas.
Hic ponit correctio duarū tribuū:ꝛ diuidit in duas p
tes:qr ꝑmo ponit hic correctio:2° tribuū obstinatio:ibi
Arastis. Circa ꝑmū sciendū q̄ due tribus videtes decē
tribus captiuatas ꝓpt peccata sua dispposuerūt se ad bo
nū adhortāte eas eçechia rege earū:iō dr̄: i Arabit
iudas.i.disponet se ad laborē pnie ꝛ ad opa veritatis ꝛ
misericordie:iō subdit:Seminate vobis i iusticia ꝛē.
k Tēpus aūt reqrendi dñm.p bona opa: l Cum
vene.q̄ do.vos iusticiā.s.rex eçechias:ꝟz qm̄ eçechie suc
cessit manasses filius eius q̄ fuit pessimus:ꝛ idola posuit
in domo dñi:iō subdit: m Arastis impietatē.i.dis
posuistis vos ad male agendū:sic exponūt alīq̄ ꝛtinuā
do ad lrām p̄cedētē:ꝟz qr in fine cōcludit: Sic fecit vo
bis bethel.i qua adorabat vitulus que erat i regno isrl
ꝛ nō iuda:ꝑz q̄ hec lra nō cōiungit p̄cedēti: sed dirigit
ad pplm.x.tribuū,ꝓpt qō dicendū q̄ hic: Arastis ꝛē.in
cipit alia ps in qua post correctionē duarū tribuū p̄dic
tā reuertit,ppheta ad ostēdēdū obstinatōnē i malo de
cē tribuū dicēs: m Arastis impietatē.cogitādo ma
le agere: n Iniqtatem messuistis. implendo opere:
o Comedistis frugē mēdacij.acq̄escēdo falso ꝓphete
p Quia cōfisus es in vijs.i mittēdo nūcios ad reges
egypti vt rebelles assyrijs:qō fecit osee.iiij.Reg.xxi.
q Et i multitudine fortiū tuoꝝ.magis cōfidēs de eis
q̄ de deo:ꝓpt hoc supplet r Cōsurget tumultus in
ꝓplo tuo.i.sonus cōfusus fugiētiū de plio: s Et oēs
munitōes tue.i q̄bus cōfidebas t Uasta.si.vasta.ē
salmana ꝛē. Judi.viij.scribit q̄ gedeō debellauit ꝛebee
ꝛ salmana ꝓncipes madian:ꝛ captos occidit:eo q̄ inter

Nō cōprehendet eos i ga
baa pliū sup filijs iniqtatis
Jux desideriū meū corripi
am eos. Cōgrēgabunt sup
eos ppli:cum corripient ꝓ
pter duas iniqtates suas.
Ephraim vitula docta dili
gere triturā: et ego transiui
sup pulchritudinē colli ei⁹.
Ascendā sup ephraiz. Ara
bit iudas:cōfringet sibi sul
cos iacob. Seminate vob
i iusticia:ꝛ metite i ore mise
ricordie: innouate vob no
uale. Tēpus aūt reqrendi
dñm cuz venerit q docebit
vos iusticiā. Arastis ipieta
te:iniqtatem messuistis:cō
medistis frugem mēdacij.
Quia cōfisus es i vijs tuis
et i multitudine fortiū tuo
rū:cōsurget tumlt⁹ i pplo
tuo:et oēs munitōes tue vā
stabuntur: sicut vastatus ē
salmana ā domo eius: qui
vindicauit baal in die plij
mātre super filios allisa.
Sic fecit vobis bethel ā fa
cie militie nequitiarum ve
strarum.

fecerant frēs suos in thabor:ꝛ ꝑm hoc exponit hec littera:
Sicut vastat⁹ est salmana.ꝓnceps madian v A domo
eius.i.a gedeone ꝛ socijs ei⁹ de quo dr̄: x Qui vindica
uit baal.i.vindictā accepit de eo:quia suffodit altare eius:
ꝛ lucū succidit: Judi.vi. y In die plij.refertur ad illud:
Sicut vastatus ē salma.s.In die prelij.
gedeonis cum ipo
a Matre sup filios allisa.i.eo q̄ occi
derat frēs gedeonis:ꝛ matrē eoꝝ cum ipis:
ꝑm hebreos alia ē hic
snia ꝛ lra lz ad eādez
cōclusionē. Ad cuius
intellectū sciēdū q̄ in
hebreo nō hr̄ hic sal
mana: ſz salman: nec
ē nomē ꝓpriū ſz eos
sed appellatiuuz:ꝛ sī
ficat pacificaz seu
qetā: hoc etiā videt:
qr salmana qō est no
mē ꝓpriū incipit per
lram sade.salman ve
ro hic scriptum inci
pit per litterā sin. Itē
pro eo q̄ habem⁹: A domo ei⁹ q̄ vindicauit baal.i hebreo
habetur: A domo insidiatoris.est igit hec lra:Sicut vasta
ta ē pacifica a domo insidiatoris: ꝛ ē sensus: sicut gēs paci
fica ꝛ qeta nō timēs sibi de periculo vastat ab insidiatore ꝛ
ei⁹ familia irruēte subito sup gentē inprouisā:q̄ credebat eē i
pace ꝛ qete:sicut legit de vastatōe lachis:Judi.xviij. In die
plij.sic insidiose cōmissi:Matre sup filios allisa. tales eniz
latrones nō solū solēt interficere mares ſz etiā femias ne ac
cusent:ꝛ sic occidūt matres cū filijs:ꝛ ē intētio ꝓphete:q̄ sic
fiet decē tribubus,p peccatis suis:iō subdit: b Sic fecit
vobis bethel.i.sic meruistis c A facie neqtiarū vrarꝝ.
i.ꝓpt neqtias vras ibidē factas adorādo vitulū. In ca.
x.vbi dicit in postilla:Circa ꝑmum dicit: Diuisum est cor
eorum. Additio.

Quod dicit:Diuisum est cor eorū: nūc interibunt:
videt plane cōcordare dicto saluatoris.xi.ca.Lu.
vbi dr̄:Omne regnū i se diuisū ōsolabit. Exquo
eni habebāt mlta ꝛ varia idola vt patet.ō.dr̄:Juxta vber
tatē terre sue exuberauit simulachra: cōsequēs erat vt di
uiderent in eoꝝ culturis:ꝛ sic p̄dictū peccatū ꝑhebat secuz
diuisionē. In eodē ca. vbi dr̄ in postilla:Ad vaccas be
thauen. Additio

Vbi nos habem⁹:Ad vaccas bethauen.in hebreo
hr̄:Ad vitulos bethauen.qō magis cōcordat cuz
cāu pñti:qr ephraim vitulos colebat. In eodē
vbi dr̄ in postilla:Seminate vobis i iusticia. Additio.

Vbi nos habemus in hoc loco: Cum venerit qui
docebit vos iusticiam.in hebreo habetur:Donec
veniat qui doceat vos iusticiam:quod intelligen
dum est proprie de christo qui impios iustificat ipsius gra
tia:vnde ad Ro.iij.capitulo.Justificati gratia ipius.ꝛ con
tinuatur ad precedentia sic: Nam hic prophera hortatur
populum israeliticum in generali vt disponat se ad recepti
onem christi:ꝛ hoc per obseruationem legis sub qua erat
de quo dicit:Seminate vobis in iusticia.quia vera obser
uatio legis disponebat ad legem christi:sicut seminatio ad
messem: ideo subditur: Metite in ore misericordie. Lex
eniz christi precipue in misericordia cōmendat: vñ matth.
ix.ca. Nonne legistis misericordiā volo ꝛ non sacrificium.

ꝛ qz tēpus aduētus xp̄i nō erat ita ꝓpinquū: sicut tēpus seminationis appꝛopinquat tpi messis statim sequētis: ió sb̄dit: Innouate vobis nouale. q. d. Hec seminatio frequētāda ē ꝛ cōtinuāda donec veniat plenitudo tpis de quo dicit Tēpus aūt reqrēdi dn̄z donec veniat rē. s. xp̄us sol iusticie sz qz ipi exhoꝛtati op positū fecerūt: cum p maiozi pte legē xp̄i n̄ receperūt: ió subdit: Arastis ipietatē: iniq̄tatē messuistis. q. d. nō arastis iusticiā ꝓut exhoꝛtabar in obseruatōne legis: sz potius ipietatez: qz vba legis n̄ ad declaratōez veritatis xp̄i sz extoꝛte exponebāt: vt pz in ꝯplurimis locis: vñ ꝛ merito iniq̄tatem messuistis. .XI.

SIcut mane. Hic icrepat pp̄lus ꝓ secūda igratitudine q̄ accipit respectu b̄nficij eductōnis pp̄li de egypto ꝛ deductōis p desertū. ꝛ sz istud b̄n̄ficiū p̄cesserit tpe b̄n̄ficiū positū ca. p̄cedēti: nō tn̄ intētione: qz ad hoc facta ē eductio pp̄li de egypto vt induceret i terrā lacte ꝛ melle manātē. Preterea sicut frequenter dictū ē i sacra scriptura frequenter ꝑ̄us facta posteri⁹ scribunt. P̄ñs igit capitulū i duas ptes diuidit: qz ꝓmo ponit pp̄li vastatio ꝓ sua igratitudine. 2° ponit eiusdē cōsolationē ex diuina dulcedine: ibi Quō. Circa ꝓmū dr: a Sicut mane transit. velociter: b Pertransit rex israel. i. regnū isr̄l cito deficiet: ꝛ hoc ꝓ ingratitudine beneficij accepti: qō notat cū dicit: c Quia puer israel. pueritia hui⁹ pp̄li attendit fm tēpus exitus de egypto vt frequenter dictū ē: ió sequit: d Et ex egypto vocaui filiū meū. vnde exo. iiij. dicit dn̄s: Filius me⁹ ꝓmogenitus isr̄l. e Vocauerūt eos. s. moyses ꝛ aarō ꝛ alij ꝓphete sequentes exhoꝛtādo pplm ad bonū. f Sic abierūt a facie eoꝝ. i. retrocedētes a monitis eoꝝ: ió sequit Baalim imolabāt rē. g Et ego quasi nutritius ephraiz portabā eos. sicut nutrix portat infantulū. h Et nescierunt. i. se nescire simulauerūt. i Qz curarē eos. i. q̄ gererem curā de eis beneficia exhibēdo: ꝛ i hoc apparet igratitudo eoꝝ. k Jn funiculos adā trahā eos. i. i b̄n̄ficijs exhibitis q̄ attrahūt coꝛ bois ꝛ sūt q̄dā vincula dilectōnis.

l Et ero eis quasi exaltās iugū rē. i. subleuās laborē eoꝝ sicut auriga qñ videt bouē onere depꝑssum subleuat iugum: vt alleuiatus vires resumat ad laborādū: sic dn̄s filios isr̄l afflictos in deserto recreauit b̄n̄ficijs educēdo eis aquaz de petra ꝛ similia: vt mel⁹ laborē itineris tolerarent. m Et declinaui ad eū vt vesceretur. dando de celo manna: exo. xvi. n Non reuertetur in terram egypti. sic enim fuit in iunctum populo vt nō reuerteret amplius in egyptum quo rendo amicitias egyptioꝝ: sed qz transgressi fuerūt hoc vt dictum ē ca. p̄cedenti: ideo sequitur: o Et assur ipe rex eius. ipm subiugiciēdo sibi ꝛ captiuādo. p Quoniā no luerūt cōuerti. ad bonū fm monita ꝓphetaꝝ. q Cepit gladius. s. deuozare habitatozes ciuitatū eius. r Et cōsumet electos. i. bellatozes robustos. s Et populus me⁹ pendebit. i. suspensa ꝛ confusa mente remediuz expectabit. t Ad reditum meū. s. per exhibitum beneficiū quod ab eis subtraxi: ꝛ quia ibi fuit lōgus tpis tractus ideo subditur: v Jugum aūt imponet eis simul. i. grauis seruitus ab assyrijs. x Quod nō auferet. qz captiuitas decez tribuū nō fuit reuocata de assyrijs: sed captiuitas duarū fuit reducta de babylone. y Quō. Hic ponit pp̄li cōsolatio ex diuina pietate: ad qō ostendendum ꝓmo excluditur pp̄li meritū cū dicit in ꝑsona dei: y Quomō dabo te ephraim: i manib⁹ aduersarioꝝ sicut merui isti. z Protegam te. ab aduersarijs quod non meruisti. a Quō dabo te. ꝛ respondet: b Sicut adama ponā te vt seboiz i. fz demerita tua met electos ei⁹ ꝛ cōedet capita eoꝝ. Et ꝑpulus me⁹ pēdebit ad reditū meū. Jū gū aūt ponet eis sil: q̄od non auferet. Quō dabo te ephraiz: ptegā te isr̄l: Quō dabo te: Sicut adama ponā te: vt seboim. Cōuersū ē i me coꝛ meū: pariter ꝓturbata ē penitudo mea. Non faciā furoꝛē ire mee. Non cōuertar ut dispdā ephraim: quoniā deus ego: ꝛ n̄ hō. Jn medio tui scūs: et nō ingrediar ciuitatē. Post dn̄z ambulabūt. Quasi leo rugiet qz ipe rugiet: ꝛ formidabūt filij maris. Et auolabūt q̄si auis ex egypto ꝛ q̄i colūba deberes in ꝑpetuū deleri ꝛ subuerti absq̄ repatōe aliq̄ sicut iste due ciuitates adama ꝛ seboim fuerūt funditus subuerse cū sodoma ꝛ gomoꝛra. c Cōuersus ē i me. coꝛ meū. i. nō puniui te fm totā rigoꝛem iusticie mee. d Cōturbata est penitudo mea. i. cōmota ē super te misericoꝛdia mea. e Non faciā furoꝛē ire mee. i. rigoꝛē iusticie mee. f Non conuertar. ab intētione misericoꝛdie: g Ut dispgam ephraim. i. totaliter deleaz absq̄ repatione. h Quoniā deus ego. qui punitōnez ad coꝛrectionē facio: i Et nō hō. q̄ punit ad iteritū ꝛ ad vindictā. i Jn medio tui sanctus. i. te sanctificās k Et nō ingrediar ciuitatē. i. cultū meū nō ponaz in vna ciuitate tm̄ sed per totū mundū: ꝛ est hoc impletū tpe gr̄e in quo sacrificiū ecclesie offert vbiq̄ ꝛ nō i vna ciuitate tantū: sicut fiebat tpe veteris testamenti: extra eniz hierusalē nō erat locus sacrificij: ꝛ ꝓpter hoc dixit dn̄s malach. j. ca. A solis ortu vsq̄ ad occasū magnus ē nome meū i gētibus: ꝛ i oi loco offert ꝛ sacrificat nomini meo oblatio mūda. ꝓpi qō dixit saluatoꝛ: Joh. iiij. Venit hoꝛa in q̄ nō i mōte hoc neq̄ hierosolymis: s. tātū adoꝛabitis patrē sed vbiq̄: ió subdit: Sed veri adoꝛatoꝛes erūt q̄ adoꝛabūt patrē i spū ꝛ vitate. Sps eni ē de⁹ q̄ loco nō circūscribit nec ad locū determinat l Post dn̄z ābulabūt. ei obediēdo. m Quasi leo rugiet rē. hoc aūt expōit ra. sa. de messia futuro: ꝛ quātū ad hoc qō de xp̄o exponit bn̄ dicit: sed qō dicit futurū iā ē impletū: qz xp̄s q̄ dicit leo de tribu iuda apoc. v. ca. Rugit clamoꝛe sue predicatōis in se ꝛ apostolis. n Et formidabūt filij maris. i. boies seculi huius: qō est quasi mare procellosum. o Et auolabunt quasi auis ex egypto rē. i. velociter venient ad fidē: qō ipletū ē a tpe aploꝝ a quo fides xp̄i publicata ē ꝑ vniuersum oꝛbez: sicut plenius declaratū fuit super illud p̄s. xvij. Jn omnē terrā exiuit sonus eoꝝ rē. ꝛ multi nō solum

de gētib' sed etiā de iudeis regni iude ⁊ regni ysrl' p oz-
bē dispsis: puersi sūt ad fidē. p Et collocabo eos in
domibus. i. i ecclesijs vbiqz p orbē terrarū edificatis: ⁊
postea i celi māsionib': Joh. xiiij. In domo patris mei
māsiones multe sūt ⁊c. In cap. xi. vbi dicit in po-
stilla: Jdeo sbdit
Ex egypto voca-
ui filiū meum.
Additio
Glosa sup
hoc ver-
bum: Ex
egypto vocaui fi
liū meū. nō ē hic
ptermittēda: que
sic dicit: Hoc te-
stimōio vtit mat
the' qñ ex pcepto
ā zeli ex egypto ⁊e
dit iesus cū matre ad terrā israel: qz hic typice referunt
ad xp̄m: tñ qz typū habuerūt saluatoris: nō p oia opa
sua eū figurauerūt: typ'. n. ptē idicat: qō si totū pcedit
i typo iam non est typus sed hīstorie veritas appellan-
da. Hec in glosa. In eodē ca. vbi dī i postilla: Et po
pulus meus pēdebit. Additio.
Jttera hebraeoz i hoc loco ē aliqualit obscura:
tñ recte cōsiderāti videt sic tñ referenda: Et po
pulus me' suspensus ē ad rebellionē meā: ⁊ ad
altū vocāt eā: simul nō exaltabit. cui' snia talis eē videt
q' populus ille q̄ vocabat a ꝓphetis ad altū. s. ad emē-
dationē vite: semp erat i hoc suspēsus nō recte intēdēs
sed tēdēs ad rebellionē: vñ nūquā sil' tendebat in altuz
ad quod vocabat. Caplm. XII.
Circūdedit me. Hic incipit. xij. ca. p̄m hebraicaz
veritatē i quo ppls decē tribuū increpat de ter-
tia ingratitudine: q̄ respicit beneficiū impensū ia
cob patriarche nō solū p se sz etiā p posteris: quo bene
ficio abuse sūt decē tribus erga deū ipm. p idolis dimit
tēdo: ⁊ erga fratres suos duarū tribuū eos multiplicit
psequēdo: vt pz. iij. Regū ⁊. iiij. i plurib' locis: ppt qō i
hoc ca. iuxta bñficiū iacob impensū describit ingratitu
do seu malicia decē tribuū: ⁊ p̄mo generaliter: 2° spāliter:
ibi Si galaad. Prima i duas: qz p̄mo ponit malicia' po
puli: 2° misericordia dñi: ibi Et ego dns. Prima adhuc
i tres: qz p̄mo malicia ppli p̄mittit: 2° bñficiū dei inpo-
nit: ibi Jn vtero. 3° scriptura ad p̄mū reuertit: ibi Cha
naan. Prima adhuc i duas. qz p̄mo ponit decē tribuū
culpa: 2° pena: ibi Ephraim pascit. Circa p̄mū dī in per
sona dei: a Circūdedit me. i. me delusit b Ephra
im. i. hieroboā p̄mus rex de tribu ephraiz. c Jn ne
gatione. dauid serui mei dicēdo: Nō ē nobis ps in da-
uid ⁊c. iij. Reg. xij. Et in negatōe nomis mei. dicēdo de
idolis fabricatis: Jsti sūt dij tui israel q̄ eduxerūt te de
terra egypti. ⁊ qz hieroboā induxit ad hāc negationem
duplicem p̄mo tribū ephraim: ⁊ cōsequent alias nouez
iō subdit: d Et in dolo domus israel. sed qz trib' iu
da stetit in veritate cultus diuini p longa tpa: iō sbdit:
e Judas aūt testis descēdit cū deo. in hebraeo hī: Ju-
das aūt adhuc potens cum deo. quia licet diminutum
fuerit regnum suum: tamen adhuc habuit potestatem
super tres tribus. s. iude: beniamin: ⁊ leui: quia sacerdo
tes ⁊ leuite per regnū israel dispersi in ciuitatibus sibi
assignatis a iosue dimiserūt eas nolentes vitulos cole-
re ⁊ habitauerūt in regno iuda vbi remanserat dei cul
tus: iō dī: Potēs cū deo. i. q̄ est sanctus ⁊ fidelis implē-
do promissa: ideo subditur: Et cuz sanctis fideli. quod
exponit ra. sa. dicens. i. cum deo sancto ⁊ benedicto: ⁊ hec
expositio est multum consona fidei nostre licet ꝓter eius
intentionem: hic enim exprimitur articulus sancte trinita-
tis. per hoc enim q̄ de deo dicitur: Cum sanctis fideli: p no
men plurale quod cōiungitur singulari innuitur recte plu-
ralitas personaruz in
vnitate essentie. Ad
hanc expositionē po
test trahi translatio
nostra: cum dicitur:
e Judas autē testis.
scilz veritati per hoc
quod retinuit cultuz
diuinū. f Descen-
dit. per hoc quod eī
regnū fuit diminutū
quia tamen cultum
dei retinuit: subditur
Luz deo. Hanc autē
litterā aliqui expositores nostri exponūt de fidelitate trib'
iude que p̄ma post moysen intrauit mare rubrū: ⁊ sic dicit
Judas testis. s. veritatis a moyse dicte: Descendit. s. post euz
in mare rubrum: Cum deo. i. secūdū mādatū diuinum: Et
cum sanctis fidelibus. i. cum moyse ⁊ aaron. Sed hec expo
sitio videt falsa: eo q̄ in hebraeo non habetur fidelibus i plu
rali: sed fideli in singulari: Dec aūt expositio nō habet con
sequentiam ad ꝓcedētē lr̄az: sed p̄ma expositio ē p̄m veritā
tē hebraicā ⁊ cōsona fidei catholice ⁊ cōsequenter se habēs
ad lr̄am immediate ꝓcedentē. g Ephraim. Hic cōsequē
ter ponit ppli decē tribuū pena: ⁊ p̄mo i bonis possessis: cū
dicit: Ephraim pascit ventū. in penā eni pdicte duplicis ne
gationis fuit multū afflictus a circūstantib' populis: ⁊ ma
xime ab assyrijs a q̄bus fuit p̄mo sub tributo subiectus: ⁊
postea captiuat'. iiij. reg. xvij. ⁊ p̄m hoc dicit: g Ephra-
im. i. populus decem tribuū sic noiatus: eo q̄ hieroboam
p̄mus rex fuit de illa tribu vt predictum est: h Pascit
ventum. superbis assyrijs reddēdo tributū. i Et sequit
estū. i. egyptū q̄ est in plaga australi respectu iudee: ⁊ sic in
calidioꝛi regione. Osee enim rex israel querēs liberari a tri
buto assyrioꝛum misit nūcios ad regē egypti cū munerib'
magnis: vt eius auxilio liberaret: vt hī. iiij. Reg. xvij. k
Tota die mēdaciū ⁊ vastitatē multiplificat. mētitus enim
fuit regi assyrioꝛ cui iurauerat sub tributo seruire: ⁊ per
hoc incurrit vastitatē ⁊ destructionē regni sui: quia rex as-
syrioꝛum perpendens q̄ volebat ab eius seruitute recedere
terrā ei' vastauit: ⁊ ipm finaliter captiuauit. l Et fedus cū
assyrijs iñit. h' subdit ad exponēdū qō dictū ē obscuri' de
pacto qō firmauit cū rege assyrioꝛ ō reddēdo sibi tributū
m Et oleū i egyptū ferebat. i. p nūcios mittebat cū alijs
munerib' vt liberaret a pdicto tributo: ⁊ qz ex hoc secuta
est captiuitas regis ⁊ regni vt dictū ē: ⁊ qz hoc fuit in pte p̄
secutionis regni iude quā regnū ysrl' sibi itulit: iō cōcludit:
n Judicium g dñi. in punitione ephraim b Cū iuda. i.
p iuda. p Et visitatio. i. punitio dei q Sup iacob.
i. sup regnū ysrl: eo q̄ iacob ⁊ israel sūt noia synonyma: Gen.
xxxij. r Juxta vias ei'. i. opa. s Et iuxta adiuētōes
ei'. i. psecutōe iude ⁊ vitulorꝛ fabricatōe. t Reddet ei. pe
nā debitā iferēdo. v Jn vtero. Hic q̄sequēi ponit bñficiū
pīarche iacob ipensum: cuius decem tribus erāt ingrate: ⁊
ponit hic duplex beneficiū: vnū ante natiuitatem: cū dicit:
v Jn vtero supplāt auit fratrem suum. collidebant enim
in vtero matris: Gen. xxv. ⁊ cum mater dominum consu'
leret de isto conflictu: respondet dominus: Duo populi ex
ventre tuo diuidentur: populusq̄ populum superabit et
maioꝛ seruiet minoꝛi ⁊ cetera. Secunduz beneficium fuit
post nanatiuitatem in etate iam adulta: ideo subditur:

seq̄ festū. Totā die menda
ciū ⁊ vastitatē multiplicat.
Et fedꝰ cū assyrijs iijt: et ole
um i egyptū ferebat. Jūdi
ciū g' dñi cū iuda: et visita
bo sup iacob. Jux vias ei'
et iux adiuētōes ei' rēddet
ei. Jn vtō supplātauit frem

a Et in fortitudine sua directus ē cū angelo. de hac luctа dixi plenius: Gen. xxxij. aliqđ tm ē repetendū: eo q aliquid hic addit qđ ibi dimittit. Sciēdū igit q fm rab. sa. 7 allos hebreos ille angelus erat custos esau: ppter qđ çelans p eo voluit ipedire iacob ne trāsiū3 i trā (p milliōi) ad obtinēdū bñdictōes 7 pmogenita isaac i pudiciu3 esau: sz dns tātā fortitudinē tūc cōtulit iacob q nō potuit eum ipedire sed magis iacob pualuit: iō dr h: Direct9 ē cū angelo. i. luctauit cū eo: Et inualuit ad angelū 7 cō fortatus ē. qđ videns angelus fleuit: eo q nō poterat eū ipedire Et rogauit. vt dimitteret eū fm q dr gen. xxxij. Dimitte me iaz auroza ē rē. querēs dilatōnē de sniа dei sup iura benedictō nis 7 pmogenitureː iō subdit in pson angeli: In bethel in uenim9 eū. s. deū: Et ibi loquet nobiscū. determinans hanc cām: 7 talis ē lra hebraica. Dec aūt expositio cōtinet aliq i cōueniētia. Primo q fm dictu3 hebreoz ille angelus erat bon9: eo q erat custos esau: de9 aūt tā ante dixerat ipi iacob Reuertere in terrā natiuitatis tue: Gen. xxxi. nullo aūt mō veriſimile ē q angelus bonus vellet executionē diuini mā dati impedire: cū eius volūtas sit oino cōformis volūtati diuine: nec pōt dici q angelus sanctus ignozaret reuelatio nē factā ipi iacob: tuz qz reuelatōes fiūt hoib9 mediātib9 an gelis: 7 iō illa q hoib9 reuelant pus a sāctis angelis cogno scuntur: tuz quia iacob reuelationē seu mādatū dei pdictū narrauerat vxoꝛib9 suis rachel 7 lye: Gen. xxxi. talia vero nō latēt angelos quoz cognitio nō impedit p distātiā loca lē. Itē angelus expiens tātā fortitudinē in iacob vt dicunt hebrei: ignozare nō potuit q eēt a deo: 7 p cōsequēs nullo modo de hoc fleuisset: nec dilatōez de iure benedictōis 7 p mogeniture determinādo qſtuisset cū volūtas ei9 sit totalit cōformis volūtati diuine: ppt qđ sicut dixi gen. xxxij. ille angelus fuit custos iacob: 7 ex volūtate dei in corpe assum pto apparuit sibi: vt nō solū verbo sed etiā sensibili signo assecuraret eū de esau fratre suo quē nimis timebat: 7 ideo post luctā in qua finxerat se nō posse pualere iacob dixit: Si fortis fuisti ꝯ deū. i. ꝯ angelū a deo missū: ppt qđ dicit de9 pticipatiue: q to magis ꝯ hoies pualebis. i. ꝯ esau cū fi lijs suis: nec tn illa fictio angeli fuit mēdaciū: sicut nec illa qua dns finxit se longius ire: Luc. xxiiij. qz p fictionē ange li significabat veritas futura: q pplꝰ descēdēs de iacob p ualeret pplo descēdēti de esau: sicut 7 p hoc q dns finxit se lōgius ire significauit q adhuc erat lōge seu pegrin9 a disci pulozꝰ mēte: vt exponit beat9 Grego. homel. xiij. Igit fz h9 exponēda ē hec lra. a Et in fortitudine sua. i. quā habe bat a natura sua 7 nō datā a deo ad hoza vt dicūt hebrei: b Directus ē cū angelo. luctādo cū eo. c Et inualuit ad angelū. nō fm existētiā sz fm apparētiā p angeli fictōnē q sic se habebat quasi eū supare nō posset: absq tn fallsitate 7 mēdacio vt dictū ē. d Cōfortatus ē. p bñdictōem an geli sibi datā: fm q dr gen. xxxij. Et bñdixit eū i eodē loco. e Fleuit. s. iacob f Et rogauit eū. i. deuote 7 cū lachry mis rogauit eū vt dirigeret eū in via 7 custodiret: 7 sic fm ē: iō subdit: g Jn bethel inuenit eū. s. deū cū angelo.

h Et ibi locutus ē nobiscū. qz ibi deus in pntia angeli di xit ei: Ego deus oipotēs: cresce 7 multiplicare. 7 subdit: Ter rāq quā dedi abzaaz 7 isaac dabo tibi 7 semini tuo. Et ad hūc itellez pōt applicari lra hebraica cū dr: Jn bethel i ueniem9 eū. vt sit vbū angeli denūciātis iacob deū sibi apparituꝝ i bethel: Gen. xxxv. Et ibi loquet nobiscū. replicās benedictōes patrū tuoꝝ sup te 7 semē tuū pro qb9 ego rogaui eū. Angeli eni pcurāt bonū sue custodie cōmissoꝝ. i Et dns deus exercituum. i. angelorum. k Memoriale ei9. idest ipius iacob: tuz qz habuit deum semp i memoria: tuz qz nomen dei sup iacob memorabat inquātum deus iacob dicebat: 7 ē verbuz p phete memorat iusticiā iacob pri archę vt eā poste ri imitent: iō subdit: l Et tu. s. pplꝰ israel. m Ad dns tuū deū cōuertis. si iacob imitari studueris: 7 subdit modus puersionis: n Misericordiaz 7 iudiciū custodi. qz misericordia sine iudicio pusillanimitas ē: 7 iudiciū sine misericordia crudelitas ē. o Chanaan. hic scriptura reuertit ad scribēdū malicia decē tribuz quātū ad cupiditatis viciū dicēs: Chanaan i manu ei9 statera dolosa. 7 nō est hic chanaā nomē pprium: qz cha nanei de terra illa erāt expulsi: sz est nome appellativū significās mercatorē: sicut 7 puer. xxxi. Syndonē fecit 7 vendidit: 7 cingulū tradidit chananeo. p Et dixit ephraim. i. populus decē tribuū: vt supra dictum est:

q Verūtamē diues effectus sum. absq seruitute dei r Jnueni idolū mihi. i. aurū 7 argētū quod est idolū cupidi: fm q dicit glosa: vnde i hebreo habetur hic: Jn ueni censum mihi. i. facilit acqsiui. s Omnes labo res mei nō inuenient mihi iniquitatē. i. quātūcunqz la borasse corporalit nō acqsiuissem tantā pecuniā quam pphete vocāt iniquitatē: maioz enī peccunia acqrit p frau dē vsure: q p laborē corporalē. Ra. sa. exponit dicens: q hic est modus loquēdi decuratus vbi oportet alquid suppleri sicut. ij. Reg. v. dicitur: Proposuerat enim da uid in die illa: qui percussisset iebuseū rē. 7 non fit ibi aliqua mentio de remuneratione secundum hebraicaz veritatem: sed supplendū est: fiet magister militie: sicut exprimitur primo paralypo. x. 7 eodem modo hic con tinuando littere precedenti: Jnueni idolum mihi. sic di cis: 7 tu deberes dicere: s Omnes labores mei. idest diuitie mee: t Non inuenient mihi iniquitatem. i. non poterunt expiare iniquitatem meam: 7 sic est ver bum dei vel prophete arguentis in populo israel vici um cupiditatis: v Et ego. Postquam descripta est malicia populi: hic iuxta eam ponitur gratia dei: vt maioz appareat iuxta suum oppositum: 7 continuatur sic littere precedenti: Licet iniquitates tue sint magne 7 inexpiabiles per te: v Et ego dominus deus tuus de terra egypti. idest ab illo tempore quo inde redemi te: 7 legem tibi dedi: 7 peccata possum remittere ti bi. x Adhuc sedere te faciam in tabernaculis. quod exponit Rab. salo. sic: Tempus erit in quo auferam te a stateris dolosis 7 faciam te sedere in synagogis 7 scholis cū auditoribus diuie legis: 7 h9 fuit adipletū qñ dns vocauit de teloneo matthеum: Matth. ix. c. 7 d actib9 publicis çacheū: lu. xix. 7 psiles ad suū discipatū y Sicut in dieb9 festiuitatis. i. sabbatis. n. gueniebāt i

syna zogis iudei ad audiēdā doctrinā diuine legis: ⁊ sic faciebāt xp̄iani in p̄mitiua ecclesia ⁊ modo faciūt i dominicis dieb⁹. a Et locutus sum sup̄ pphetas. i. p̄ pphetas de tpe hui⁹ vocationis qō ē tēpus gr̄e. b Et ego visionē multiplicaui. q: sic dicit ra. sa. sup̄ zachariā Uniuersi pphete nō sūt locuti nisi ad dies messie s. p̄ncipaliter ppter tēpus xp̄i denunciādū. c Et i manu ppharuz. i. in operib⁹ eoz: d Assimilatus suz. i. p̄figuratus vt i formatōe eue de costa ade p̄figurata est formatio ecclesie de latere xp̄i dormientis i cruce: ⁊ p deglutionē ione i vētre ceti tribus dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ sepultura xp̄i: p̄m quod dī matth. xij. ⁊ sic de multis alijs posset exemplificari. e Si galaad. P⁹ increpationez malicie populi decem tribuū generalit hic increpat spāliter q̄tū ad ciuitatē galaad cui⁹ habitatores pessimi erāt: vt dictū ē. ō. ca. vi. ⁊ ió h spāliter increpat de idolatria: ⁊ p̄mo arguit hoc viciū: 2° iuxta hoc ponit erga p̄tiarchā iacob dei beneficiū: ibi Fugit iacob. Circa p̄mū dicit: e Si galaad idoluz. ⁊ accipit hic si. p quia: ppter qō cōcludit: f Ergo frustra erāt tē. erat. n. galaad vltra iordanē: ⁊ galgal citra ⁊ quāuis i galaad eēnt idola: tñ cū hoc trāsibāt iordanē ad exercēdū ibi idolatriā que ibi vigebat: vt dictuz ē supra. iiij. ca. g Bob⁹ immolātes. sacerdotes. n. idoloz ad augmentādū questū suū fecerūt ibi idola ad similitudinē vituloz i bethel ⁊ in dan existētiū. h Nā ⁊ altaria eozum erant q̄si acerui tē. i. totaliter destruentur. i Fugit iacob. hic iuxta ppli viciū describit erga iacob dei bñficiū exhibitū ei i p̄sona. p̄pria: cum dicit: Fugit iacob i regionē syrie. ⁊ hoc de consilio matris ne ab esau interficeret: gen. xxvij. ⁊ de volūtate patris: gen. xxviij. et dñs sibi apparuit i via dicēs: Ero custos tu⁹ quocunqz perrexeris. gen. xxviij. k Et seruiuit isr̄l. i. iacob alio noie vocatus isr̄l: l In vxorē. i. ppter vxorē habēdā: gen. xxix. Et i vxorē seruauit. bebrei dicūt: Expectauit. seruiēdo septē annis añq̄ sibi daret: ⁊ ad idē refert l̄ra nr̄a: cū dī: m Seruauit. s. pactum initū cū laban de seruiendo sibi p filiabus suis. Consequenter ponit dei bñficiū exhibitū iacob i suis posteris: cū dī: n In pphēta aūt. i. i moyse: o Eduxit dominū isr̄l de egypto. vt p̄z i exodo. p Et i pphēta seruatus ē. s. p ozōne moysi deo volente ip̄m interficere p fabricatōe vituli: exo. xxxij. ⁊ de illis beneficijs ingrat⁹ fuit populus decē tribuū: ió subdit: q Ad iracūdiā me puocauerunt ephraim i amaritudinib⁹ suis. i. idolatrijs: r Et sāguis ei⁹. i. quē effudit de innocētibus: s Super eum veniet. per debitā ⁊ duram punitionez: t Et opprobriū ei⁹ tē. quia erit in vilitate magna. In. cap̄. xij. vbi

Et locutus sum sup̄ pphetas: et ego visionē multiplicaui: et i manu pphetarum assimilatus suz. Si galaad idolū ergo frustra erant in galgal bob⁹ immolātes. Maz et altaria eorum quasi acerui sup̄ sulcos agri. Fugit iacob in regionē syrie: et seruiuit isr̄l in vxorē: ⁊ in vxorē suā uit. In pphēta autē eduxit dñs isr̄l de egypto: et in pphēta seruauit. ē. Ad iracundiā me puocauerunt ephraim i amaritudinib⁹ suis: et sanguis ei⁹ sup̄ eū veniet: et opprobriū ei⁹ restituet ei dñs deus suus. Ca. xiij.

L Oquētē ephraim bor

dicit in pontica. Et hanc [illegible]

FOc qō dī: Uerūtñ diues effectus sum inueni cesuz mihi nē. videt cōtinuari cū hoc quod dixerat statim supra: Chanaā i manu eius statera dolosa nē Isto modo mercator q̄ p fraudē statere calūniat dolose alios: gaudet ex hoc q̄ sit diues sine hoc q̄ i ueniat ei⁹ iniq̄tas: q: hec deceptio sit latenter: ⁊ hoc ē qō sonat l̄ra plane cū dicit: Uerūtamē diues effectus sum: inueni cesuz mihi. s. mō predicto: Et sic oēs labores mei. i. in his q̄ laborauī: Nō inuenient mihi i iq̄tatē. s. propt occultationē p̄dicti doli. sz q: hoc nō sufficit apud deū q̄ oia scrutat: ió subdit: Ego dñs deus tuus. q. d. sz hoc⁹ista posses abscōdere non tñ mihi. XIII.

L Oquente. Hic increpat populus de quarta ingratitudine circa dei beneficiū: ⁊ diuidit i duas ptes: q: p̄mo ponunt ppli malefitia: 2° p cōtrariū dei beneficia: ibi Ego autem. Circa p̄mum dī: a Loquēte ephraim. i. hieroboaz dicente de vitulis. iij. reg. xij. Isti sūt dij tui isr̄l q̄ eduxerunt te de terra egypti: vt pplus eos coleret: b Horror. s. timoris c Inualit isr̄l. q: maioribus sibi cōsentiētib⁹ ppl⁹ timuit ei resistere. d Et deliqt in baal. q. d. nō sufficit ei colere vitulos: sed etiaz idolum baal coluit postea: sicut p̄z. iij. ⁊ iiij. Reg. e Et mortuus est. morte culpe q̄ separat a deo q̄ est vita p essentiā. f Et nūc addiderūt ad peccādum. multiplicādo sibi idola diuersaz gentiū. g Factura artificū totū ē. nihil habēs numinis aut virtutis. h Dic ipi dicūt. s. sacerdotes idoloz ppter questū: i Immolate boies. i. o vos boies immolate ⁊ offerte: k Uitulos adorātes. sicut p̄cepit rex. l Iccirco. i. ppter istas malicias: m Erūt quasi nubes matutina tē. i. cito venient eoz occisio ⁊ captiuitas: cuius celeritas designatur p omnia ista. n Ego autem. hic ecōtrario ponunt dei beneficia qui pluit super gratos ⁊ ingratos: Matth. v. Qui pluit super iustos ⁊ iniustos. ⁊ diuiditur in duas partes: quia primo recolit beneficium preteritum: 2° premittit futurum ibi De manu mortis. Prima in duas: quia primo ponitur ingratitudo de beneficio: 2° iusta dei punitio: ibi Et ego ero. Circa primum dicitur in persona dei: n Ego autez dominus deus tuus de terra egypti. quasi diceret: obsignatus es mihi seruire ex tempore quo inde te redemi. o Et deum absq̄ me nescies. sic enim precepi tibi in monte synai: Exo. xx. Non habebis deos alienos coram me: p Et saluator nō est preter me. qui de manu amalech te saluauit Exo. xvij. q Ego cognoui te in deserto. dans tibi manna de celo: r Juxta pascua sua. idest ita laute pauidi eis: ac si essent in terra fertili sibi promissa: ⁊ mutatur hic modus loquendi de secunda persona ad tertiam: s Adimpleti sunt. naturalibus et artificialibus diuitijs in terra promissionis.

p idolatriã multiplicẽ: lz aũt ingratitudo hui⁹ bñficij increpata fuerit supius. xi. ca. tñ hic repetit: qz aliqd hic exprmit qõ nõ ẽ ibi expssũ. x Et ego ero. Hic cõsequenti ponitur ingratitudinis punitio: cũ dr: Et ego ero eis quasi leena. que ẽ magne crudelitatis

y Sicut pardus. q̃ ẽ magne velocitatis: ꝛ sic nõ poterũt effugere z In via assyrioꝝ. i. qñ ducẽt captiui i assyrios. a Occurrã eis q̃i vrsa. i. crudeliter: b Et dirũpã interiora iecoris eoꝝ. qz in via illa multi eorum fuerunt mortui afflictõne famis ꝛ itineris: ꝛ pũcipue ebant bestijs laceranditõ sbdit: c Bestia agri scindet eos. ꝛ qz hoc non ꝓcessit ex defectu diuine misericordie: sed ex demerito sue malicie: iõ subdit: d Perditio tua israel. idest ex demerito facti tui: e Tãtũmodo i me auxiliũ tuum. i. pena tua nõ põt nisi p me subleuari: iõ subdit: f Ubi ẽ rex tu⁹. q. d. tecũ ẽ captiu⁹: iõ subdit ironice: g Maxie nũc saluet te: Da mihi regẽ ꝛ ꝑncipes. hoc petiuit totus populus añq̃ diuideret i duo regna. j. reg. viij. h Dabo tibi regẽ i furore meo. lz eni illã petitionẽ exaudierit: tñ sibi displicuit: vñ ibidẽ dixit samueli: Audi vocẽ ppli. nõ. n. te abiecerũt sed me ne regnẽ sup eos. i Et auferã i indignatõe mea. i. i iusticie mee vidicta: sic ablat⁹ fuit osee rex israel: ꝛ sedechias rex iuda ꝓpt̃ peccata sua. k Colligata ẽ iniq̃tas ephraim. i. itegre reseruata apud me: l Absconditũ peccatũ ei⁹. sed manifestabit i punitõe apta. m Dolores pturiẽtis. qui fũt vehemẽtes n Ueniẽt ei. p regẽ assyrioꝝ: ꝛ subdit cã o Ipe filij nõ sapiẽs. i. a deo pũe p idolatriam recedẽs. p Nũc eni nõ stabit. q̃ regẽ assyrioꝝ a quo populus eius cõteret. q De manu. Postq̃ cũ ingratitudine ppli deseri psit bñficiũ ꝓteritũ hic cõsequenti ponit futurũ. Circa qõ sciẽdũ q̃ hebrei ꝛ alij xp̃iani eos sequẽtes exponũt hoc de liberatõe captiuitatis babylonice: lz fm q̃ dicit hiero. paulus apo. i lege ꝛ ꝓphetis humanit⁹ ꝛ diuinit⁹ istruct⁹ exposuit hãc ptẽ de resurrectõe generali futura p xp̃m q̃ erit ad vitã mortalẽ: dicẽs ꝑma ad Cozin. xv. Cũ aũt mortale hoc induerit imortalitatẽ tunc fiet sermo q̃ scriptus ẽ: Absorta est mors in victoria tẽ. ꝛ allegat scpturã fm trãslatõnẽ. lxx ꝓ eo qõ habem⁹ h: Ero mors tua o mors tẽ. hz: Absorta mors i victoria tẽ. put dicit hic glosa: ꝛ iõ nõ debem⁹ nec possumus alit exponere fm q̃ dicit hiero. Nec aũt resurrectio ad vitã mortalẽ incepit i xp̃o: fm q̃ dr ꝑma ad cozin. v. Christus resurrexit a mortuis ꝑmitie dormiẽtiũ. qñ q̃ ẽ p hominẽ mors ꝛ p hoiez resurrectio mortuoꝝ: ꝛ sicut i dã oẽs moriunt ita ꝛ in xp̃o oẽs viuificabunt. In resurrectione vero sua liberauit patres sanctos de manu mortis i imbo detẽtos. iõ dr: q De manu mortis liberabo eos i. qz i sua resurrectõe de potestate mortis liberauit alios

ꝛ saturati sũt. Et ẽleuauerũt cor suũ: ẽt obliti sũt mei. Et x ego ero eis q̃i leena: sic pardus i viã assyrioꝝ. Occurrã eis quasi vrsa raptis catulis: ẽt dirũpã interiora ieco ris eoꝝ. Et cõsumã eos ibi q̃si leo bestia agri scidet eos. Perditio tua israel: tãntũmodo i me auxiliũ tuũ. Ubi ẽst rex tuus: Maxie nũc saluet te i oib⁹ vrbibus tuis. Et iudices tui: de qb⁹ dixisti: da mihi regẽ ꝛ ꝑncipes. Dabo tibi regẽ i furore meo: ẽt auferã i indignatione mea. Colligata ẽ iniq̃tas ephraim: absconditũ peccatũ ei⁹. Dolores pturiẽtis veniẽt ei. Ipe filij nõ sapiẽs

Nunc. n. nõ stabit i cõtritõne filioꝝ. De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. Erõ mors tua o mors: erõ morsus tuus inferne. Cõsolatio abscõdita ẽ ab oculis meis: qã ipe intẽr frẽs diuidẽt. Adducet vrẽtẽ ventũ dñs de deserto ascendẽtẽ: ẽt siccabit venas ei⁹: ꝛ desolabit fontez ei⁹: ẽt ipe diripiet thesaurũ omis vasis desiderabilis. xiiij.

Pereat samaria: qñ ad amaritudinem cõcitauit deum suum. In gladio pereant. Paruuli eorum elidantur: ꝛ fete eius scindantur. Conuertere israel ad dominum deum tuum

Jste educet nos õ hac obscuritate: sicut scriptum ẽ in osee: De manu iferni rdimet eos r Ero mors tua o mors. hoc dr i persona xp̃i qui mortẽ destruxit inchoatiue in sua resurrectione ꝛ i fine mundi destruet consũmatiue vt dictum est. s Ero morsus tuus iferne. quia aliquos inde eripuit. s. sanctos: ꝛ aliquos ibi reliqt s. damnatos: ꝛ sic erit i finali resurrectõne: vt habet Ma. xxv. Ibunt hi in supplicium eternũ: iusti aũt in vitã eternã. Et qz i ꝑsenti nullus scit de qua pte sit futur⁹ fm illud eccle. ix. Nescit homo vtrũ odio vel amore dignus sit. iõ subdit ꝓpheta i persona humani generis. t Cõsolatio. q̃ fiet sanctis i iudicio. v Abscõdita ẽ ab oculis meis. ꝛ subdit cã. x Quia ipe. i. xp̃s solus. y Inter frẽs. i. hoies q̃ oẽs sũt frẽs ab adã ꝑmo ꝑe descẽdentes. z Diuidet. separãdo ouez ab hedis. i. iustos a reprobis: Matth. xxv. ꝛ qz illud iudiciũ ꝓcedet ignis cõflagrationis: iõ subdit: a Adducet vrẽtẽ ventũ dominus. i. ignem cõflagrationis ad modum vẽti discurrentem. b De deserto ascendentẽ. quia tantum ascẽdet super terram quantũ ascenderunt aque diluuij. c Et siccabit venas tẽ. qz cõburet oia viuentia ꝛ siccabit humida. d Et ipe diripiet thesaurũ tẽ. i. oia generaliter que modo cõcupiscunt i pñti vita. xiiij.

Pereat samaria. Superius posita est promulgatio diuine iusticie: in hoc vltimo capitulo ponitur promulgatio sue misericordie: ꝑmittitur tamen. x. tribuum punitio temporalis: eo q̃ iste prophet scribebat principaliter contra decem tribus dicens: a Pereat samaria. metropolis in regno decem tribuũ. b Quoniã ad amaritudinẽ cõcitauit deũ suũ. per idoloꝝ cultum. c In gladio pereãt. s. assyrioꝝ. d Paruuli enim eoꝝ elidant. ꝓpter eniz rebellionem osee ita crudeliter se habebãt q̃ etiã nec parvulis nec prẽgnãtibus ꝑcebãt: e Cõuertere. Hic subditur ꝓmulgatio diuine misericordie generaliter quãtũ ẽ ex se. Sciẽdũ tñ q̃ aliqui expositores catholici residuum huius capituli reducũt ad tẽpus ezechie: in quo captiuatis iam decem tribubus: populus regni iude timens egit penitentiam: ezechia rege ad hoc cum exhortante: ꝓpter quod deus eum misericorditer liberauit de manu sennacherib miraculose: quarto Reg. xix

Allij vero reducūt ad tēpus liberationis de babylonica captiuitate: qz vexatōne dante iudeis itellectū cōuersi fuerūt ad dñm: ppi qō deus misericordiā eos liberauit p cyrū: Et posset satis applicari lra ad būc sensū vel illū: sed isti vident nimis iudaizare. Trāslatio. n. chaldaica vbi nostra sic hz i hoc ca. Conuertent sedētes i vmbra ei⁹: viuēt tritico: ꝛ germinabūt quasi vinea talis ē: Cōgrebabūt de filijs captiuitatū suaꝝ: habitabūt i vmbra messie sui: viuificabunt mortui ꝛ multiplicabit bonū in terra. Ex q̄ pz q̄ residuuz h⁹ ca. loquit de tpe xp̄i: trāslatio eni chaldaica declaratiua ē hebraice lre i passib⁹ obscuris: tpe vero xp̄i maxie appuit effectus diuine misericordie: ꝛ iō sic

quōniaz corruisti in iniqtate tua. Tollite vobiscū verba ꝛ puertimini ad dñm: et dicite ei: Omnez aufer iniqtatē et accipe bonū: et reddem⁹ vitulos labioꝝ nr̄oruz. Assur nō saluabit nos. Semp equū n̄ ascēdem⁹: nec dicem⁹ vltra dij nr̄i opa manuū nr̄aꝝ: qā ei⁹ q̄ in te ē misereberis pupilli. Sānabo cōtritiones eoꝝ: diligā eos spōtanee: qā auersus ē furor me⁹ ab eis. Erō q̄si ros. Et israēl germinabit sicut liliū et erūpet radix eius vt libani. Ibūnt rami ei⁹: et erit q̄si oliua glōria ei⁹: et odor ei⁹ vt libani: Cōuertent sedētes i vmbra eius viuēt tritico. Et germinabunt q̄si vinea mēmoriale eius sicut vinū libani. Ephraim: quid mihi vltra idola: Ego exaudiā et dirigaz eū: ego vt abietē vrente: ex me fructus tuus inuētus ē. Quis sapiet et intelliget ista: intelligens et sciet hec: Quia recte vie dñi: et iusti ambulabūt i eis puaricatorēs vo corruēt in eis. Explicit osee, ppha.

ligā eos spontanee. qz amor ini hominē ꝛ deū pmo ꝓcedit ex pte dei: ppi qō dicit iohānes pma canonica. iiij. ca. Diligamus deū qm ipe poz dilexit nos: ꝛ sic eius dilectio ē spōtanea. r Quia auersus ē furor me⁹ ab eis. p mortē eniz xp̄i hominis placatus ē deus pat: ꝛ p cōsequēs filius q̄ est vnus de⁹ cū ipo: iō sb dit. s Ero quasi ros. sicut eni ros insibilit descendit ꝛ fecūdat terraz: sic dei fil⁹ insibilit descendēs fecūdauit vginē: esa. lv. Rorate celi desup ꝛ nubes pluāt iustuz apiat ira ꝛ germinet saluatorem. t Et israēl. i. pp̄lus xp̄ianus seu ecclesia. v Germinabit sicut liliū. p puritatē vite. x Et erūpet radix ei⁹. Radix eni ecclesie ē ipse xp̄us sm q̄ declarat diffuse aug. sup psalmum: Ista radix erupit qñ apl̄os alios⁹q̄ fideles ꝓtulit ideo sb dit: y Ibūt rami eius. i. de virtute i vtutē. z Et erit quasi oliua. q̄ semp ē viroze. a Gloria ei⁹. qz gloria xp̄i nō marcescit. b Et odor ei⁹. i. fama bonitatis xp̄i i se ꝛ eius discipulis diffūdet: sicut patet ipletū p orbē vniuersū: ppi quod dicit apostolus. ij. cozin. ij. Christi bonus odor sumus i oi loco. c Cōuertent sedētes i vmbra ei⁹. s. xp̄i vt patet p trāslatōnē chaldaicā supra allegatā. d Viuēt tritico. i. eucharistie sacramento: qō cōficit i pane triticeo: ꝛ hic panis dat vitā mūdo: Johis. vj Si q̄s māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. ꝛ ppi hoc ionathan fil⁹ oxei q̄ fecit trāslationē chaldaicā loco huius Viuēt tritico. trāstulit: Viuificabunt mortui. Christus eni ꝛ ei⁹ discipuli i noie eius leguntur multos mortuos suscitasse e Et germiabūt quasi vinea. ppi hoc dicit saluator ioh. xv. Ego suz vitis vera ꝛ vos palmites. f Memoriale ei⁹ sicut vinū libani. ppe eni mōtē istū crescebat vinū optimū mēoria dignū. g Ephraiz. supple dicet. h Quid mihi vltra idola. multi eni de decē tribub⁹ reuersi a regno assyrioꝝ crediderūt ad p̄dicatōez apl̄oꝝ alioꝝq̄ xp̄i discipuloꝝ: oi idolatria ꝛ superstitōe deiecta: lz eni iudei q̄ redierūt de babylone nō leganꝫ postea idolatrasse nisi ali q̄ pauci machabeoꝝ tpe: illi tñ de decē tribub⁹ q̄ nō redierūt de captiuitate p assyrios facta idola coluerūt: saltē vtpote inter idolatras cōmorātes. i Ego exaudiā. oziones eius. k Et dirigā eū. in via salutis: l Ego vt abietē vrētē. s. faciā eū. m Ex me fructus tu⁹. sicut dictū ē ca. p̄cedēti: tātūmō i me auxiliū tuū: hic mutat modus loquēdi de ꝛtia psona ad scōaz. n Quis sapiēs. hic admirat pauci tatē credētiū: lz. n. pmi credētes xp̄o fuerit iudei: tñ fuerūt pauci ꝓpatiue respcū remanentiū i ifidelitate: qō ppha admirat: cū videt i spū xp̄z tot ꝛ tāta miracula factuꝝ: q⁹ merito sibi ab oib⁹ erat credēdū: iō sb dit: n Quis sapiēs. sapia desursū descēdēte q̄ ē suadibil ꝛ bonis psētiēs: Jaco. iij. o Et itelliget ista. q. d. pauci ꝓpatiue itelligēt dicta ꝓphe taꝝ. p Et sciet hec. q̄ dicta sūt. q Qz recte vie dñi. scilicet p̄cepta decalogi ꝛ euangelij ꝛ consimilia. r Et iusti ambulabunt in eis. i. iustificati per fidem christi pro cedent in eis de virtute in virtutem. s Preuaricatores

vero cozruēt in eis. q̄ casus ꝛ si exeat ordinē diuine mīficē die: tñ itrat ordinē sue iusticie: ꝑm quē punitio peccatorum ad gloriā dei cedet ꝛ electoꝝ q̄ cū eo regnabūt i secula seculoꝝ amen. In capitulo. xiiij. vbi dī in postilla: Et reddemus vitulos.

Addio.

QUedā glosa hebraica super istud vbū: Reddem⁹ vitulos sic dicit: Soluem⁹ seu reddem⁹ confessionē labioꝝ nr̄oꝝ i loco vituloꝝ: magis enī placet penitētia deo in q̄ requirit cōfessio labiorū q̄ sacrificia: vñ de capro emissario per quē expiebant peccata totī ꝑpli vt dī leuiti. xvi. ca. nihil accedebat ad altare nisi sola cōfessio: dicit. n. ibi sic: Cōfiteat super eū oia peccata filioꝝ isrl. In eodē vbi dicit in postilla: Preuaricatores vero cozruēt i eis. Additio

Reuaricatores dicunt, put in glosa: cozruere in vīs dñi eo mō q̄ dī luce ca. ij. Ecce hic positus est in ruinā.

Incipit expositio primi ꝓlogi in Johelem ꝓphetam.

a Anct⁹ iobel ꝛc. Iste ꝓlog⁹ quatuoꝝ hz ptes. In quarū ꝑma ordo istius ꝓphete ad alios ostēdit cū dī: Sāctus iobel ꝛc. In secūda demōstrat ad quos ꝓphetia ei⁹ dirigit ibi: Et sicut ibi ſ3 noie ephraim ꝛc. Tertio tꝑus ꝓphetatōis ei⁹ ꝑsignāt: ibi Tpa q̄z. Quarto expositōes quorūdā verboꝝ in ꝓphetia cōtētoꝝ exꝑmūtur: ibi Porro factū ē sermonē dñi. vbi duo facit: ꝑmo enī exponit cōtenta in titulo: ibi Porro factū ē ꝛc. 2° exponit cōtēta i exordio: ibi Audit⁹ aūt ꝛc. Dis visis lr̄e insistam⁹. Ordo ist⁹ ꝓphete apud hebreos ꝛ apud. lxx. habet. s. in ꝓncipio ꝑmi ꝓlogi sup osee. b Et sicut ibi. i. osee ꝑmo: vide notulā vlus finē expositionis secūdi ꝓlogi sup osee de regulis. s. sub quibus significationib⁹ nominū: ad quas trib⁹ ꝑ ꝓphetas ꝑmo dñi dirigat. c Sic ꝛ i hūc ꝓphetā ꝛc. ꝛ nullā oio isrlis i. decē tribuū i hoc fieri mētionē. vñ ꝛ in sequēti ꝓlogo dī iohel fatuel fili⁹ describit irā duarū tribuū. vbi alīq̄ dicūt xij. nō duarū. ꝛ exponūt q̄. s. positū est. s. Nullā oīno ꝛc. supple ad cozrigēdū: qz q̄ñq̄z de eis fit mētio reducēdo mala eoꝝ in exemplū vt caueat due tribus. de hoc nolo cōtendere: sed credo hiero. q̄ ait nullā oīno. x. tribuū hic fieri mētionē: supple ꝓncipalit: vt quidā volūt. d In dieb⁹ oziē. q̄ alio noie dicit azarias: de quo legit. iiij. reg. xv. Joathan iiij. reg. xv. e Et ezechie. iiij. reg. xviij. xix. ꝛ xx. f Regū iuda. i. duarū tribuū. g Et in dieb⁹ hieroboam. iiij. reg. xiiij. iste nō ē hieroboā fil⁹ nabath. de quo. iij. reg. xij. ſ3 fuit filius ioas regis israel: de quo. iiij. reg. xiiij. h Filij ioas. iste ioas non fuit ille qui fuit rex iuda quem iohada sacerdos interfecta athalia instituit in regnum: de quo. iij. Reg. xi. xij. xiij. ſ3 fuit rex isrl fili⁹ ioachaz regis israel: de q̄. iij. Reg. xiij. De his quatuoꝝ regibus iuda legitur in. ij. paralypo. xxvi. ꝛ xxvij. ꝛ xxviij. ꝛ xxix. ꝛ xxx. ꝛ xxxi. i Porro. h expōit verba que ponūtur in titulo: Sic enim intitulat iobel: Uerbuz dñi quod factum est ad ioel ꝛc. ꝛ hieron. exponit sic i Porro. i. sed vl certe. l Sermonē dñi. i. verbum dei. i. filiuz k Factuz esse. quo ad effectum ꝓphetie in ꝓpheta. m Ad meritum eius refertur. i. dei vbuz dicitur ita factū esse ꝓpter meritum vel ꝓpter ꝑparationem. n Eius. idest ꝓphete iohelis. o Cui fit. idest meruit vt ista reuelatio ei fieret saltem preparando se. p Non ad conditionem. idest ꝓprietatez q Eius. idest verbi dei idest filij. r Qui fieri dicitur. idest verbum domini quod factum est ad iohel: quasi diceret: nō intelligitur per hoc q̄ dicitur in titulo iohelis q̄ filius dei factus est q̄ aliqua conditio vel ꝓprietas notetur ineſſe ipsi verbo: sed dicitur factus per inspirationem in ꝓpheta. s Dominus factus est mihi in salutem. idest dominus fecit me m salutem. t Auditus autem ꝛc. Hic exponit contenta in exordio vbi dicitur: Audite hec senes auribus percipite ꝛc. v Dominus loquitur: matth. xiij. Qui habet aures ꝛc. x Quod autem dicitur enechziasti grece: latine sonat auribus percipite ꝓprie. idest perfecte. y Nō aure sed corde percipitur. In antiquis biblijs scribitur sic: Et dicitur hebraice hieçimi: grece enechziasti; latine sonat auribus percipite. Hieronymus in originali. Quod autem nos interpretati sumus auribus percipite ꝛ apud grecos ꝛ apud hebreos vnum verbuz est: q̄ ꝓprie corde non aure percipitur. z Qui senes sunt. moribus: Sap. iij. Cani sunt sensus hominis: ꝛ etas senectutis vita immaculata. ꝛ hoc pertinet ad actiuam. a Et celestes. conuersatione: hoc pertinet ad contemplatiuaz: Phil. iij. Conuersatio nostra in celis est. b Aurib⁹. tantū corꝑalibus percipiūt. c Duo verba. s. audite ꝛ auribus ꝑcipite. d Nō ad simplicē. idest exteriozē sed ad e Reconditā. i. interiozē. f In genesi. iij. g Et esaias. primo. a.

nō ē iste: q ad aures sonat: ſ3 q̄ i corde ꝑcipit: iuxt illud q̄ dōmin⁹ loq̄t: Qui habz aures audiēdi audiat. Qd aūtē dī hebraice hyeçimi: grece enechziasti: latine sonat: aurib⁹ ꝑcipite: ꝓprie nōn aure: sed corde ꝑcipit. Q̄ui senes sunt ēt celestes audiūt spūaliter: q aūt bitāt i terra appellāt̄q̄z treni aūribus ꝑcipiūt. Ubicūq̄z aūt hec duo vba iūcta ponūt: nōn ad simplicē tm̄ vboꝝ sonū: ſ3 ad rēcōditā q̄q̄z dictoꝝ itelligētiā ptinē intelligēdū ē. In genesi lamech loq̄t ad vxores suas ada ꝛ sella. Audite vba mea vxores lamech aurib⁹ ꝑcipite fmōes meos. Qz vixi occidi i vuln⁹ meū: ꝛ iuuenē i liuorē meū. Et esaias: Audi te celi ꝛ aurib⁹ ꝑcipe terra.

Explicit qualiscūq̄z expositio istius ꝓlogi.

Incipit expositio scōi plogi in Iohel prophetam.

Iohel filius fatuel ⁊c. In isto prologo quatuor tāgūtur. Primo enim persona pphete describitur cum dicitur: Iohel filius fatuel ⁊c. Scōo prophetia tangitur cū dicit Describit terraz ⁊c. Tertio modꝰ agēdi subiūgitur: ibi Ex tribus generibus rhetorum ⁊c. Quarto itentio prophete ipsius tur: ibi Hic ergo propheta ⁊c. Littera plana ē. b Eruca ⁊c. Hec tāguntur in primo capitulo. Eruca ab erodendo dicitur vermis q̄ erodit frondes: ⁊ maxime olerum. vnde dicitur eruca quasi eroda. Bruchus appellatur fetus locuste anteq̄ habeat alas. vnō dicitur bruchus q̄si bracuꝰ a bracoꝰ quod est breue qz breuis ⁊ paruꝰ ē vel a breuim qō ē consumere: quia consumit totam ī circuitu suo: iacet enim in vno loco ⁊ radicitus comedit fructus: cū autem volat appellatur locusta: quasi longa hasta: greci vero hasticon appellant. Rubigo est frugum corruptio: quāndo scilicet tenere fruges noxio rore percutiuntur ⁊ taz spice q̄ culmi vertuntur in rubozem minꝰ colozis vel synopidis: et dicitur a rubeo bes. vel dicitur a rodo dis quasi rodigo. c Effusuz iri spiritūsanctum. hoc tangitur in scōo ca. g. vel. in. a. scōm quosdam libros. d Super seruos dei ⁊ ancillas ⁊c. hic tangitur illud qō scribit Act. ij. Super seruos meos ⁊ super ancillas meas ī diebus illis effundam de spiritu meo ⁊c. ⁊ sumitur de Iohel. ij. g. vel de tertio. a. secūduz quosdam libros.

Incipit argumentum ī iohel pphaz.

Iohēl filius fatuel describit terrā duodecim tribuum: eūruca bruco locusta rubigine vastante consumptam: et post reuersionem pōris populi effusum iri spiritum sanctuz sūper seruos dei ⁊ ancillas. i. sūper centum viginti credentes homines: qūi fuere in cenaculo syon: qūi centum viginti āb vno vsqz ad quindecī paulatiz ⁊ per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt: qūi in psalterio mystice cōtinentur. Jn hoc ,pphete iccirco nec reges nec tēpora sunt prenotata: quia eisdem temporibus ac regibus: quibꝰ osee prophetauerat: ⁊ ipe prophetauit

Ex tribus igitur generibꝰ rhetorum hēc sumuntur pncipia: et tres sunt argumentorum partes: ex quibus ī cipere solet omnis orator. Aut enim docibilēs: aut beniuolōs aut attentōs audītores debet efficere. Hic ergo propheta ā magnitudine cladis sumens principium: eosqz qui audituri erant; volens ad penitentiam prouocare reddit attētos admirans futuruz maluz: vt considerantes vētu re cladis asperitatem: ocꝰ arriperent penitentiā.

Iohel interpretatur incipiens aut domini descensus. Fatuel uero aut latitudo aut ostium dei. Tropologice: hoc est qꝰ qui ostium dei ⁊ scientiam habuerit aptam: recte incipit prophetare.

Explicit argumentum.

circa que versatur rhetor: sicut dicit isidorus. ij. ety. s. deliberatiuum: demonstratiuum: ⁊ iudiciale. Deliberatiuum genus est in quo de quibuslibet vtilitatibus vite quid debeat fieri aut non debeat tractatur. Demonstratiuum est in q̄ laudabilis persona aut vituperabilis ostenditur. Judiciale in quo de ipsius persone cōo aut pene aut premiꝰ sentētia datur Jn primo ergo datur recte viuendi forma. i scōo discutiuntur merita. in tertio retribuunt singulis pene vel premia: ⁊ in his tribꝰ constat tota istius libri continentia.

e Jdest super centuz viginti ⁊c. hoc est qō dicit Act. .ij. Erat autem turba hominū simul fere centūuiginti ⁊c. f Qui fuere in cenaculo syon. Act. j. cū introissent ī cenaculum ascenderunt vbi manebāt petrus ⁊ iohānes ⁊c. g Qui cētūuigiti surgētes p incremēta. i. p aggregatoz. h Ab vno vsqz ad. xv. qz oēs pticle ab vno vsqz ad. xv. sil' aggregate faciūt cētūuigiti. i Xv graduū nūez. s. in illis. xv. pticulis q̄ graduales dicūt k Qui in psalterio mystice continētur: qz significāt ,pfectum virtutum: de quibꝰ agitur in illis. xv. psalmis quas q̄ habēt spūsanctum hīe merentur. supza in epistola ad paulinum inuenies p'enius expositionem omnium istoz. l Ex tribus generibus rhetoz. Rhetor idest orator dicit a rhesis quod est locutio quia debet esse copiosus in verbis. Sunt autē tria genera causaz pertinent ad officium rhetorum. vnde subditur hic:

l Ex tribus igit generibus rhetoz. i. ex tribus generibus causarum circa que vsāt rhetores. m Hec sumuntur principia. idest: hec de quibꝰ pncipaliter agitur i hoc libro: qz hic agitur sicut et in illis tribꝰ causarum generibus de morum informatione: de meritorum discussione: de iusta omnium retributione: q̄rum primum auditores reddit dociles: da docet vtilia: scōz reddit beniuolos qz agit de singulorum propalanda iusticia: tertiuz reddit attentos ne incurrant penas ⁊ amittant pmia: ⁊ ista tria

n Et tres sunt argumentorum partes ⁊c. argumentuz dicitur. q. argute. i. calide inuentum: vel quasi arguens mentem. arguit enim eam tāq̄ ignaram: vt intra se de ignorantia confūdatur: o Docibiles. instruendo: p Beniuolos. precando: q Attentos. excitando. multiplr exponūtur verba ista. r Hic ergo propheta ⁊c. Hic tangitur intentio prophete: que est prouocare malos ad penitentiam. s A magnitudine cladis. hoc refertur ad narrationez cū dicitur: Residuū eruce comedit locusta ⁊ residuū ⁊c. quia isdem temporibus ⁊c. iuxta illam regulam que datur in fine illius plogi. s. Nō idem ē ordo ⁊c. vbi dicitur: Jn quibus autem prophetis tpus non prefertur in titulo: sub illis eos regibus prophetasse sb quibus ⁊ hi qui ante eos habēt titulos prophetauerunt. Letera plana sunt. Qō aūt addit in quibusdam biblijs. s. Iohel interpretatur incipiēs aut domini descēsus ñ est de plogo isto sz postilla quedaz est.

Explicit qualiscunqz expositio istius prologi.

Incipit postilla fratris Nicolai de lyra super Johelem cum additionibus ⁊ replicis. Laplm.I.

Verbū dñi. Hic in principio iohelis ꝓphete duo sūt premittenda. Primū est quib⁹ ꝓ phetauerit: ⁊ dicit hieronym⁹ in ꝓ⁹ plogo super hunc prophetam q ꝓphetauit ad tribus iuda ⁊ hierusalē: ⁊ nullā oio fecit de decez tribubus mētionē. Sed ipse in ista ad paulinū ō studio sacre scripture seu de oib⁹ dine scripture libris dicit ꝓtrariū sic dicēs: Johel filius fatuel describit terrā xij. tribuū: eruca: bruco locusta: rubigine vastāte cōsūptam propter qō de eius dcō salua sui reuerētia paz vī tenēdū in ꝓposito. Ra. sa. vero dicit q ꝓphetauit non solū ꝫ duas tribus: sed etiā ꝓtra alias decē dicēs: q hec sterilitas ire ex dcā corrosione fuit in diebus ioza filij achab: de q hī. iij. regū: ⁊ q ex hoc fames fuit i iudea generalr per. vij. āos: sic denūciauit heliseus mulieri cui⁹ filiū suscitauerat. iiij. reguz vij. Propt qō illa mulier cū filio suo iuit ad pegrinādu extra terrā. xij. tribuū. s. i terrā philistinoz: vt ibide hī. Erat etiā ipa de decē tribub⁹: ꝓpter qō i suo reditu accessit ad regē isrl: petēs agros suos sibi restitui: qui i eius absentia tanto tpe fuerāt ab alijs occupati: vt ibidem dī. Et sic pz q illa fames nō solū fuit in terra duaz tribuū: sz et decē: ꝓt qō aliq̄ expositores catholici sequūt hāc sniam quā etiā intendo plequ. Scōm ē q tpe ꝓphetauit: de q dicit hieronymus i plogo q ꝓphetauit ydem tpib⁹ qbus ⁊ osee. s. tpib⁹ ozie: ioathan: achaz: ⁊ eçechie regū iuda: ⁊ scōm hoc dcm ꝓphetauit post sterilitatē dcām: qz ozias incepit regnare per plures āos p⁹ mortē ioza regis isrl: vt pz ex q̄rto regū: ⁊ scōm hoc dcm Johel nō ꝓphetauit de vastatōe terre causata ab eruca bruco ⁊c. sz solū de vastatōe p illā figurata: q fca fuit postea p q̄ttuoz regna: vt plen⁹ ifra eodē ca. apparebit. Ra. sa. vō dicit q ꝓphetauit tpe ioza regis israel: ita q sicut heliseus p̄nūciauit famē futurā: ita iste expressit modū veniēdi. s. p corrosionē eruce bruci ⁊c. Et qz h modus dicēdi mihi vī ꝓbabilioz: intēdo eū sequ: tū sine preiudicio alteri⁹. His igit̄ premissis ad ipam accedamus q̄ in duas ptes diuiditur .s. i primū ⁊ tractatū q incipit ibi: Residuū. In plogo vō ꝓpha primo notificat ex noie cui dī: Verbū dñi qd fcm ē ad iohel. ⁊ ex genere cui dī: b Filiū fatuel. ⁊ fuit iste ꝓpha sicut ⁊ filij scōm regulā hebreoz quā posui i pncipio osee. Scdo audiētiū attētio excitat cū dī: c Audite h⁹ senes. ꝓ eos alloq̄tur eo q sūt maioris reuerentie ⁊ itelligētie et alios ꝓñt: d Et aurib⁹ pcipite oēs ⁊c. si fcm ē istud. s. qd postea ponit i tractatu: In dieb⁹ vīis aut i dieb⁹ patz vīoꝝ. q. d. nō: qz ibi accipit si ꝓ nō. Sz ꝓtra hoc vī qd dicitur Exo. x. de locustis iductis sup terrā egypti: ⁊ sederūt i vniuersis finibus eoz innumerabiles q̄les añ illud tps non fuerāt nec postea future sūt. Ad hoc rndet Ra. sa. dicēs: q licz ille locuste fuerit ples: ⁊ maiores q̄ iste tñ q̄ttuoz plage h⁹ posite. s. de eruca ⁊ bruco locusta ⁊ rubigie sil sūpte fuerūt maiores: ⁊ sic itelligēdū est dcm ꝓphe q q̄ttuoz tales pestes sil mō sibi succedētes nō fuerāt tpibus ꝓteritis. e Sup hoc filijs vestris narrate ⁊c. qz hec ꝓphetia ē memorit tenenda: ⁊ p successiones generationū recolēda: ⁊ hoc videmus ipletū no solū in iudeis sz et christiānis. f Residuū. Hic incipit tractatus i q ꝓpha ꝓ ꝓdicit desolatoria: scdo ꝓmittit ꝓsolatoria: ibi Nūc g. circa medīū scdm ca. Circa pmā ptem cōsiderandū q de istis q̄ttuoz plagis eruca bruco locusta: ⁊ rubigie: dicūt expositores nostri cōiter q non fuit res gesta: qz q̄rtus liber regū ⁊ scōs pal. nullā de hoc facit mētionē: sz ē tātū pabola: sic cū dī iudicū. ix. Dixerūt ligna ad rhām nū ⁊c. qz hoc nūquā fuit i rez nā sz p ligna paboli ce itelligūt habitatores sychen: p rhām vero abimelech. Sic i ꝓposito per ista q̄ttuoz noia h⁹ posita: scilicet eruca ⁊c. itel telligūt pabolice q̄ttuoz regna sibi succedētia q̄ iudeam corrosērūt ⁊ vastauerūt. s. assyrioz: chaldeoz: greoz: ⁊ romanoz: regnū vo ꝑsaz ⁊ medoz sic nō legit iudeā vastasse: imo plures reges fuerūt iudeis benuoli vt cyr⁹: dar⁹: artaxerxes: ⁊ assuerus. Ra. sa. vo ecōtrario dicit: q ē tātū res gesta: ita q terrena scētia iudee sic fuerūt q̄ter successiue vastata: ⁊ ex hoc secuta est fames quā ꝓdixerat heliseus duras septē ānis: ⁊ ex hoc videt q iste q̄ttuoz pestes nō fuerūt eodē āno sz i diuersis: aliū vī q fames tādiu duraret ꝓ sterilitate vnius āni. Qō aūt postea sbdit: Sēs. n. ascēde sup terrā ⁊c. q̄si exponēs pabolā ꝓpositā ō eruca bruco ⁊c. dicit q eruca ⁊ bruc⁹ ⁊ locusta h⁹ metaphorice dicunt gēs fortis: eo q destruxerāt terrā ad modū exercit⁹ trāseūtis: ⁊ sic expōit i la q̄ sequūt ꝑsl̄r de gētib⁹ ⁊ ꝑplis terrā vastaturis: sz vtrū qz dcm vī deficē. Primū qz sit h⁹ ita expressa mentio de istis corrosiōib⁹ terrenascētiū ꝓ erucā bruci ⁊c. ⁊ de fame ide seq̄nte: qō nullo mō vī ecē tantum parabola: nec valet argumētū inductum: qz quarto regū heliseus p̄nūciauit hanc sterilitatē: licet non exprimat cām quam exprimit iohel propheta: sicut ozia rege thurificāte fcs fuit terremotus magn⁹ i hierlm: cuius mentionē nō facit q̄rto regū: sed solum de plaga lepre inflicta ozie: sed terremotus exprimitur amos. j. ⁊ çacharie. xiij. Similiter scōm dcm qz ita fit expressa mētio de gētibus terrā iuasuris q nullo mō vī ꝓ hoc ꝓpha significare parabolice corrosionē terre per erucā ⁊ brucu ⁊c. qz lz hoies pabolice noibus aialiū designēt: sicut vir cōitans dicit leo: rapax lup⁹: ⁊ huiusmōi: tñ n̄ sic ꝙuenitur econuerso i scriptura. s. bruta noibus hominū vel gentiū designari: propter qō saluo meliori iudicio vī mihi q cū dī h: Residuū eruce ⁊c. ibi est sil pabola ⁊ res gesta: sic̄ hiere. xxvij. dic q portauit cathenas ligneas i collo suo: ⁊ sic fecit scōm rei vitatē ⁊ rē gestā: ꝓ hoc tñ designat icathenatio ꝑsl̄i i captiuitatē ducēdi: sicut fuit postea ipletus tpe sedechie. Sic in proposito scōm rē gestam fuerunt quattuoz destructiones terrenascētium per erucam brucum ⁊c. ⁊ per hoc significabant vastationes maiores future per quattuoz regna predicta. Igit̄ scōm hāc sniam residuū hui⁹ capli diuidit in duas ptes: qz ꝓ⁹ ꝓpha ꝓdicit vastationē: scdo inducit ad lamētatione: ibi Plange. Prima in duas: qz primo ponitur figura: scdo res figurata: ibi Sens enim. Figura enim fuit quadruplex corrosio terrenascentiū: vt dictum est: que fuit res in se ⁊ figura futuri: ⁊ q̄tum ad hoc dicitur: g Residuū eruce. Est autem eruca proprie vermis nascens in oleribus h Comedit locusta ⁊c. Differūt aūt locusta ⁊ bruc⁹ sicut perfectum ⁊ imperfectum in eadem specie. Fetus

Incipit iohel propheta. Laplm.I.

Verbū dñi qd factum ē ad iohel filiū fatuel. Audite hec senes et auribus percipite oēs habitatores terre: si factū est istud in diebus vīis aut in dieb⁹ patz vestrozū. Super hoc filijs vīis narrate: ⁊ filij vestri filijs suis: ⁊ filij eoz generationi altere. Residuum erūce comedit locusta: ⁊ residuuz locu

enim locuste aliq̃ hẽat alas vocat brucus: sz qñ ẽ alat' sic dr locusta. b Et residuũ bruci comedit rubigo. Licet aũt rubigo viciũ segetũ qñ vento vrente pcusse nõ faciãt granũ z si faciũt est raruz. i Expergiscimini eorũ. i. aduertite et cõsiderate ũinẽs vobis malum.

k Flete. qz defi ciet vobis vinuz i q̃ delectabami: ex vinearũ corro sione. l Hens eni. Hic ꝓñt ponitur res figurata: .s. vastatio iudee p q̃ttuor regna supradicta cum dr: l Hẽs eni ascendit. idest ascendet z loqt de futuro p modũ pñtis: p pt certitudinez p phetie. m Super terrã meã .i. sup iudeã q̃ speciaLiter dr terra dominii: eo q ibi vigebat cultus eius n Fortis z innumerabilis. tal' eni fuit gẽs assyriorũ chaldeorũ grecorũ: z romanorũ: vt patet ex gestis eorũ. o Dẽtes ei⁹. i hoc designat crudelitas eorũz. p Posuit vineam meã in desertũ. isti eni exercit⁹ i iudea vineas exciderũt z arbores fructiferas: z eas p pte dolauerũt ad faciẽdum machinamẽta z alia exercitibus necessaria. vel alit pot dici: q hic accipit vinea dñi p pplo isrl scom illud esa. v. Vinea enim domini exercituũ dom⁹ israel ẽ. quã domũ isti exercit⁹ spoliauerũt bonis z afflixerunt in psonis. q Plãge. Hic ꝓñter ꝓpha iducit pplm ad lamẽtatione: z p⁹. p vastatiõe prima: z⁹ p scõa i pncipio capli sequentis. Prima i duas: q: p⁹ iducit ad fletum generaliter: secũdo sacerdotes spaliter: ibi Accigite vos. Circa primũ dic. q Plãge quasi vgo. Virgo enim desponsata: si moriat eius sponsus anteq̃ fruat eius ãplexibus hz mãm magni luctus: ideo ponitur h p exẽplo ad designandũ magnitudinez luctus iminẽtis: iõ sdr: r Perijt sacrificiũ. de aialibus et terrenascẽtibus: lz eni de terrenascẽtib⁹ aridis p pte dicerẽt fieri oblatio: tñ hic vocat sacrificiũ large loquẽdo. s Et libatio. de liquidis vt vino z oleo.

ste cõedit brucus: et residuum bruci comedit rubigo Expgiscimini ebrij: flete z vlulate oẽs qui bibit vinũ in dulcedine: qm̃ perijt ab ore vestro. Hens. n. ascendit sup terrã meã fortis: et innumerabilis. Dentes eius vt dentes leonis: z molares eius ut catuli leõis. Posuit vineã in desertũ: z ficum meã decorticauit. Nudãs spoliauit eã z piecit: albi facti sũt rami eius. Plãge quasi vgo accincta sacco: super virũ pubertatis sue. Pe rijt sacrificiuz et libatio de domo dñi: luxerũt sacerdotes ministri dñi. Depopulata ẽ regio: luxit hum⁹: q̃oniam devastatũ ẽ triticũ. Cõfusũ est vinũ: z elãguit oleũ Confusi sũt agricole: vlulauerũt vinitores sup frumẽto vino z hordeo: quia pijt messis agri. Vinea confusa est: z ficus elanguit. Malogranatuz z palma z malũ z oĩa ligna agri aruerũt qz confusũ est gaudiũ a filijs hominũ. Accingite vos z plãgite sacerdotes: vlulate ministri altaris. Ingredimini cubate i sacco ministri dei mei: quoniaz interijt de domo dei vestri sacrificiũ z libatio. Sãctificate ieiuniuz: vocate cetũ: congregate senes oẽs habitatores terre i domũ dei vestri: z clamate ad dñz A a a dies: q̃ia ꝓpe ẽ dies dñi: et quasi vastitas a potẽte veniet. Nunqd nõ coram oculis vestris aliẽta perierunt: de domo dei vri letitia z exultatio. Cõputruerunt iumẽta i stercore suo. Demolita sũt horrea: dissipate sunt apothece: qm̃ cõfusũ ẽ triticũ. Quid igemuit aial: mugierũt greges armenti. Quia nõ est pascua eis. Sed z greges pecoruz disperierũt. Ad te domine clamabo: q̃ia ignis comedit speciosa deserti: z flamma succendit omnia ligna regionis. Sed z bestie agri quasi area sitiens imbrẽ: suspexerunt ad te: q̃oniã exciccati sunt fõtes aq̃z: z ignis deuorauit speciosa deserti.

Accigite vos). Hic ꝓñt inducit sacerdotes spaliter ad lamentu dicẽs): Accigite vos. s. cuciis in signũ humiliationis coram deo: z sdr tur cã. o Quoniam interijt de domo dei. z exponat vt. s. e Scificate ieiunium. i. disponite vos ad deuote abstinẽdũ. f Vocate cetũ ꝛc. vt ex precib⁹ multoz im petret diuina clementia iõ sdr: g Et clamate ad dñz a a a. In hebreo est vna dictio z sonat sic. aha z est interiectio doleti). h Quia ꝓpe ẽ dies dñi. i. dies iue vindicte iferende: z ideo monebat ꝓpha ad dñz clamare: vt saltẽ tẽperaret rigoz iue iustitie. i Et quasi vastitas a potẽte veiet. s a deo cuius vindicatio ipediri nõ pot nut p iuã clemẽtiã. k Num qd nõ. perierũt alimẽta. i. cito perient. l De domo dei vri letitia z exultatio. qa leuite nõ cãtabãt cantica letitie: sz magis lamẽtatiõis p miseria terre. m Computruerũt iumẽta i stercore suo. qz ꝓpter sterilitatẽ terre nõ hẽbã

tur stramẽta ad sufficiẽdũ eis. n Demolita sũt horrea. .i. cõrẽta i horreis. o Dissipate sũt apothece. i. cõsupta sũt que erãt reposita p victu. p Quid igemuit aial ꝛc. rñdet: Quia non est pascua eis. oĩa. n. virẽtia fuerũt corrosa Jõ exclamat ꝓpha dicẽs): q Ad te dñe clamabo. i oratione p sibleuatione nostre miserie: r Quia ignis cõedit speciosa deserti. Ignẽ aũt z ignis flãmã vocat ventũ vrentẽ segetes rubiginatẽ: z etiã erucã: brucũ: z locustã: que ex sua corrosiõe ita reddebãt vegetabilia arida ac si cucurrissent ibi ignis z flãma. s Sed z bestie agri. s. siluestres. t Quasi area sitiẽs imbrem. i. desiderãs. v Suspexerũt ad te. p sitis lassitudie: iõ seqt: x Quoniã exiccati sũt fontes. ex vehemẽtia vẽti vrẽtis siccitatẽ causãtis. In ca⁹ p⁹ iohelis vbi dr i postilla: Primũ ẽ qbus ꝓphetauerit ꝛc. Additio.

Verba hieronymi in hoc prologo posita sane itel lecta non contrariantur verbis suis in epistola ad paulinũ ꝓut postillator estimare vr. Pro q̃ sciendum q scom q ponit hieron. in hoc ꝓlogo tpa in qbus ꝓphetauit iohel eadem sunt tpibus in qb⁹ osea) ꝓphetauit

.s.in diebus ozie ioathan achaz ꝛc. Sed oseas sepe nomiat ephraim ꝛ samariã: ad designãdũ ꝙ ibi loq̃t de decẽ tribubus: q̃z ciuitas metropolis erat samarie: ꝛ ꝓm⁹ rex. s. hie roboã fuit de tribu ephraim: ꝛ q̃nq̃z noiat iudã ꝛ hierl̃z vt designet ꝙ ibi loq̃tur de duabus tribub⁹. Sz ꝓpheta iste ioel lz ista que ꝓpheta uit ꝑtim de eruca ꝛ bruco ꝛc. i tota terra israelis. s. xꝝ. tribum cõtigisse itelligãt nũq̃ tñ i sua ꝓphetia fecit mẽtione de decẽ tribubus. s. noiando ephraim vel samariã sicut oseas: sed solũ in dã syon ꝛ hierlm: vt pz currẽti p totã suã ꝓphetiã: ꝛ ideo cũ dicit hieronym⁹ in ꝓlogo super hũc ꝓphaz ꝙ ad ẽbũ iuda ꝛ hierusalẽ ꝓphetauit: nullã oio faciẽs de decẽ tribubus mẽtẽz itelligendũ ẽ ꝙ i tota sua ꝓphetia nõ noiauit ephraim nec samariã nec aliquid huiusmodi ad decem tribus tm̃ pertinẽs. Q̃ aũt dicit i epla ad paulinũ ꝙ iohel describit terraz xꝝ. tribuũ eruca bruco ꝛc. vastatã ꝛ cõsũptã: itelligẽdũ ẽ ꝙ hec vastatio ad totã terrã. xꝝ. tribuũ se extẽdit: lz nõ nominasset samariã ꝛ ephraiz ꝛ huiusmodi. Q̃ aũt ista ꝓtigisset ẽt in terra decẽ tribuũ satis patet ex eo qõ allegat in postilla ex hist̃oria. iiij. regũ. Vñ ꝙ postillator cõcludit ꝙ de ocis hiero. paz vi tenẽdũ i ꝓposito manifestũ est minus rõnabiliter eẽ ocm̃. In eodem caplo vbi dicitur in postilla: Similiter scõm dictum. Additio.

SEcũdum dictũ seu secunda expositio nõ vi rationabiliter ipzobari a postillatore. Nã bruta aialia inueniũtur i sacra scriptura designari noibus hominum ꝓsertiz sb̃ noibus collectiuis: ꝓp̃ certas eoz actiones seu ꝓpzietates quibus hominibus assimilantur: vt cum dicitur ꝓuer. xxx. Formice populus infirmus. Lepusculus: plebs inualida. ideo cum dicitur hic: Gens enĩ ascendet super terram meã. Sil̃r populus fortis ꝛ huiusmodi bene potest intelligi de locusta que ascendit ordinate sic acies in bello. Unde ꝓuer. vbi supra: Locusta regẽ non habet: sz egreditur per turmas. Facit etiã pro ista expositione secũda qz in multis locis loq̃ndo ꝓpheta de ista gente populo vel exercitu: adiũgit hoc aduerbium silitudinis. s. q̃si: ut cũ dr: Quasi aspectus equoz aspectus eozum: ꝛ quasi equites sic currũt. Manifestũ est autẽ ꝙ i exercitibus chaldeoz: assyriorũ: ꝛ huiusmodi: veri equi erant ꝛ veri equites: ꝛ sic nõ debebant noiari per silitudinẽ sed per essentiã ꝛ realitatẽ. Similiter ꝙ dicit: Uelut ꝓpl⁹ fortis ꝓparatus ad ꝓlium: ꝛ quasi fortes current: ꝛ quasi bellatores ascendent muruz. ꝛ multa similia que hic ponunt: magis ꝓprie dicerent sine silitudine. posset enim dicẽ ꝺ ꝓplo chaldeoz grecoz ꝛ huiusmodi tpe sui dñũ ꝙ erat ꝓpl⁹ fortis ꝓparatus ad ꝓliũ: ꝛ ꝙ erãt viri bellatores ꝛ huiusmodi. Unde hec secũda expositio videtur planior q̃tum ad sensum lr̃alem. Si aũt queratur sensus figuratiuus qõ tamen non est presentis speculationis: per erucã notat libido: per locustã inanis gl̃ia: p bruchũ igluuies vẽtris: ꝛ per rubiginẽ ira: put hĩ i glosa vbi multa alia figuratiua circa hoc tradũt. Replica.

IN ꝓmo caplo iohelis postil. iquirẽs q̃bus iohel ꝓphetauerit oñdit beatũ hiero. varie loq̃ i ꝓlogo hui⁹ ꝓphe: ꝛ ad paulinũ de oibus sacre scripture libris: per consequens eius dicta declinat. Sed Burgeñ. saluans beatũ hiero. a contradictione ꝛ bene: dicit quedaz

.II. CAnite tuba i sy on: vlulate i mõte sancto meo. Cõturbent omes habitatores terre: q̃ia venit dies dñi: q̃ia ꝓpe est dies tenebraz ꝛ caliginis: dies nubis ꝛ turbis. Q̃asi mane expãsũ super mõtes populus multus ꝛ fortis. Similis ei non fuit a ꝓncipio

que non videntur vera: dicit nanq̃z ꝙ de regno decẽ tribuum nulla fiat specials mentio in tota ꝓphetia iohelis cuius falsitas videri potest. Nam sicut regnum decẽ tribuum designatur per ephraim ꝛ samariam: ita etiã in libris reg. iij. ꝛ iiij. ꝛ ꝑal. ij. decem tribus significant ꝙ regnũ israel: qa post recessum decẽ tribuũ a regno roboã: semper regnũ isrl i scriptura est distinctuz ꝑ regnũ iuda. Nũc aũt in tertio cap. iohel distincte loquitur de vtroq̃z dicẽs: Cũ cõuerterо captiuitatẽ iuda ꝛ israel. et infra: Uocat de hereditatẽ suã isrl. Et ca. vltimo iohel distinguit inter illa duo regna dicẽs: Dñs de syõ rugiet ꝛ de hierlm dabit vocẽ suã: ꝛ dñs spes ꝓpli ꝛ fortitudo isrl ꝛc. patet igitur ꝙ per falsum nititur defendere beatuz hiero. qui non indiget sua defensione: quia postil. b. hiero. non improbat sed declinat: ꝛ non imorat nec curat ꝓpter rationes quas ponit de vidua in israel ꝛc. que vide in postil. Nec ponderanda est replicatio Burgeñ. contra postil. quia dicit de metaphoris ꝗbus homines significantur per bestias ꝛ econuerso: tales. s. trãslũptiones ad disputationẽ nõ ptinẽt. Caplm. II.

ꝛ post eũ nõ erit vsq̃z in annos generationis ꝛ generationis. Antẽ faciẽ ei⁹ ignis vorãs: ꝛ põst eũ exurens flãma. Q̃asi hortus voluptatis terra coram eo: ẽt post euz solitudo deserti: nẽq̃z ẽ qui fugiat eũ. Q̃asi aspect⁹ eq̃rũ aspectus eoz: ẽt q̃si equites sic current. Sicut sonit⁹

QAnite. Hic ꝓter inducit ꝓpheta ad lamẽtuz ꝓ vastatione terre fienda ꝑ quattuor regna supradicta dicẽs: a Canite. filĩ: nõ cãticũ leticie sed tristicie: iõ sb̃ditur: Ululate ꝛc. b Conburentur omes habitatores terre. i. tot⁹ iudee. c Quia venit dies domini. i. tempus sue vltionis. d Quia ꝓpe est dies tenebrarum ꝛc. i. tempus multarum miseriarum ꝛ calamitatũ: qõ potissime habet locũ i prima destructione templi ꝑ chaldeos: ꝛ scõa ꝑ romanos: ꝛ i ei⁹ ꝓphanatõne ꝑ grecos: qñ ãtiochus abominãdũ ido lũ posuit i tẽplũ dei. j. macha. c. j. e Quasi mane expansũ. mane est ꝓncipiũ diei: que cũ incipit lucescere super terrã statim expanditur sup totã terrã ab oriente i occidentẽ: ꝛ in hoc notat exercituũ multitudiez: qui de q̃ttuor regnis supradictis venerũt ꝯ iudeã. f Similis ei nõ fuit. q̃libet enim in aliq̃ cõditõe excessit alios: vtpote ꝓpl⁹ assyrioz in cupiditate: chaldeoz in feritate: grecozum in dolositate: plus enim nocuit hoc regnũ iudeis dolositate q̃ potestate: vt pz. j. ꝛ. ij. macha. Romanoz vero i potestate: ꝓpter qõ illud regnuz vocatur ferreũ Dañ. ij. c. qz sicut ferrũ domat omnia: ita regnũ romanoz domauit alia regna. g Ante faciez eius ignis vorãs. qz i ꝓmo ingressu iudee cõburebãt villas non clausas: fugiẽtibus inde habitatorib⁹. h Et post eum exurens flãma. quia habita victoria comburebant ciuitates munitas: ꝛ maxime populus chaldeorum ꝛ romanozum qui combusserunt hierlm ꝛ tẽpluz: i Quasi hortus voluptatis terra coram eo. i. erat pulchra ꝛ plena fructibus bonis añ aduẽtũ cuiuslibet exercitus. k Et post eũ solitudo deserti. qz in recessu suo dimittebãt terram vastatam. l Nec̃z est qui effugiat eum. i. pauci poterãt effugere ꝓpter persequentiũ velocitatem: ideo sequitur: m Quasi aspectus equorũ velociter currentium. n Et quasi equites sic current. s. pedites. o Sicut sonitus quadrigaz. ꝛc. i h⁹

etiã notatur multitudo aduersariorꝝ ex magno sonitu qui causabat ex fragore armorꝝ ⁊ incessu turbarum p Uelut populus fortis ⁊ pparatus ad preliũ. i. mũltus oi genere armorꝝ.. q A facie eius cruciabũtur ppli. s. ex solo aspectu. r Oẽs vultus redigẽtur i ollã. i. in olle nigredinẽ ex anxietate ⁊ ex fumo ꝓcedẽte ex igne accenso ab eis ꝓxima loca iudee. s Sicut fortes currẽt. nõ i pediti armorum pondẽ: t Qua si viri bellatores. .i. exercitati in arte belladi. v A scẽdẽt muꝝ. i. ad ciuitates occupãdũ. x Uiri in vijs suis gradiẽt ⁊c. i. ita ordinate icedẽt q ñ nimis sepabũt ab iuicẽ nec nimis cõiũgẽtur. Dic eni vegetius libro ỏ re militari q ista ẽ optia dispositõ bellatiũ: ita q per nimiã sepationem aduersarij non ingrediãt acie: ⁊ p nimiã piũctionez vnus nõ ipediat aliũ ad iuadẽduz aduersarios.

ỹ Sed ⁊ p fenestras cadẽt ⁊ nõ demoliẽt. i. si ꝓtigat eos per fenestras domoꝝ intra cadere non ledent ide. In hebreo tñ hẽ: In armis stabũt: ⁊ vtile nõ querẽt. i. nõ querẽt diuitias ꝓncipaliter: sed interficere hoies: ⁊ hec vĩ verior lra: qz de fenestris seqt: z Per fenestras intra. quasi fur. i. ita latenter q exntes intra sibi de defensiõe nõ poterãt ꝓuidere. a A facie eius cõtremuit terra. i. hoies in terra habitantes: b Moti sũt celi. i. angeli qui sũt ciues celestes. Angeli enim ad custodiã diuersaꝝ gentiũ ỏputati pugnãt ad inuicẽ ꝓ gentibus sue custodie cõmissis vt hĩ danielis. x. quã pugnã exponit dionysius ẽt ỏ bonis angelis: tñ hec pugna ẽ iter eos sine discordia: vt ibi dẽ plenius fuit dcm: ⁊ hec pugna vocatur ḃ motio celorũ. c Sol et luna obtenebrati sũt. locutio metaphorica per quã intelligit hominum tribulatio magna: eo modo loqndi q dr etiã vulgariter tẽpus nubilũ tenebrosũ. vnde dicit poeta: Cũ fueris felix multos numerabis amicos. Tempora si fuerit nubila solus eris. d Et dns dedit vocẽ suã. imittẽdo iudeis ire: e Añ faciẽ exercitus sui. eo q erãt executores diuine iustitie: licz hoc facerẽt iniq̃ volũtate: vt frequenti dcm est .ꝫ. i. esaia ⁊ hieremia: f Quia multa sunt nimis castra eius. quilibet eni ocõꝝ exercituũ fuit valde magn̄ i multitudine ⁊ fortitudine. g Magn̄ eni dies dni. s. in ostensione sue vindicte: ió sbdit: h Et qs sustiebit eũ. qsi dicẽt prophete: non poterim̄ sustinẽ: ⁊ hoc maxie apparuit i ciuitatis ⁊ tẽpli destructõe: ꝑ̄ per chaldeos: ⁊ scõ ꝑ romanos. i Nũc g̃. Postq̃ ꝓpha ꝓdixit desolatoriã hic incipit denũciare cõsolatoria: ⁊ qz actus actuoꝝ sũt in patiẽte ⁊ dispositio: ió ꝑ̄ inducit ppm ad debitã dispositõnẽ: scõo denũciat dinã cõsolationẽ: ibi ẽ gelatus ẽ. Debita vo dispositio ad ꝓceptiõnẽ dine cõsolatõis est veritas pnie et cõtritionis: matthei. v. Beati q̃ lugẽt qm̃ ipi ꝓsolabũt. ió dr i persona dñi: k Cõuertimini ad me i toto corde vestro. i. veraciter ⁊ intergraliter: l In ieiunio, ⁊c. carnẽ affligendo vt spũs ad deũ eleuet: m Et scindite corda vĩa. malas cogitatões rescindendo: n Et nõ vestimenta vĩa. mos erat iudeis i tristicia positi sua scidere vestimẽta: vt ꝓ i plibus locis veris testamẽti: ꝫ hoc paruz valet aut nihil nisi ad sit scisio cordis mõ dicto: o Et cuertimini ad dñm. ei misericordiam implorando: p Quia benign̄. i effectu: q Et miseri cors ẽ. i affectu: dr eni misericors: q̃ miseriã alteri cõdi accipit ad fleuãdũ: r Patiẽs. ꝓuersionẽ peccatoruz expectãdo: s Et mlte misericordie. citra cõdignũ puniendo:

Et qũis sustiebit eũ: Nũnc g̃ dicit dñs: Cõuertimini ad me i toto corde vro: in ieiunio et fletu ⁊ in plãctu: ẽt scidite corda vestra ⁊ nõn vestimẽta vestra. Et cõuertimini ad dñm deũ vestrũ: qã benignus ẽt misericors est: patiẽs ẽt mlte misericordie ẽt ꝓstabilis super malicia. Qũis scit si conuertatur: ⁊ ignoscat: ẽt relinq̃t ꝑ̄ se bñdictionẽ. Sacrificiũ ⁊ libamẽ dño deo nostro. Cãnite tuba i syõ: sanctificate ieiunium: vocate cetũ: cõgregate ppm: scificate eccliaz: coadunate senes: congregate puulos: ⁊ suggẽtes vbera. Egrediatur sponsus de cubili suo: ⁊ sponsa ỏ thalamo suo. Inter vestibulũ ẽt altare plorabũt sacerdotes ministri dñi: ⁊ dicẽt: Parce dñe ꝓce pplo tuo: ẽt ne des hẽditatẽ tuã i opprobriuz: ũt

t Et prestabilis. peccata condonando. v Quis scit si conuertatur et ignoscat ⁊c. Spiritussantus enim tangit corda ꝓpharũ scõm suũ arbitriũ pl̄ ⁊ min̄: ⁊ ió aliq̃n per eos denũciat sic penas futuras: q ꝫ tũc sint certi q talis reuelatio ẽ a deo: tñ adhuc ignorãt aliq̃n vtr sit ꝓphia ꝓdestinatõis q̃ sep ipleat: vel solũ cominatõis: q̃ ꝓpi pniaz ipediatur: sic ionas dixit Adhuc. xl. dies ⁊ ninive sbuerteẽ. ⁊ tũc ignorauit q hoc cẽt impediẽdũ pp pniam niniuitaꝝ: et sic iste ꝓpha de plagis supra positis ignorabat: ⁊ ideo verbuz istud: Quis scit ⁊c. nõ dicitur i pson dñi. q̃ certitudinaliter cognoscit oia futura: ꝫ i pson ꝓphe. x Et relinq̃t post se bñdictionẽ. i. suã gram i bñficijs tpalib̄ ⁊ spũalib̄. y Sacrificiũ ⁊ libamẽ dño deo nro. sbintelligit: fiat ad placãdũ ei irã. z Canite tuba i syon. ad ppli conuocationem. a Sanctificate ieiunium. ꝓ carnis mortificationẽ. b Uocate cetũ ⁊c. i. oes vtriusq̃ sex̄ ⁊ etatis: vt ex cõi afflictiõe ⁊ de ꝑcatõe citius placeat deus: ⁊ hoc mõ fecerũt ninuite ione. iij c Egrediatur sponsus ⁊c q̃si dicẽt nõ ẽ tps vacãdi ãplexib̄ sed luctib̄. d Inter vestibulũ. s. tẽpli: e Et altare. s. holocausti f Plorabũt sacerdotes. cũ lachrymis ⁊ deuote depcates: g Parce dñe pce po. tuo. a pẽa quã demeruit ꝓ suo pctõ. h Et ne des hẽditatẽ tuã. i. iudeam: q̃ dr dei hẽditas rõne supradcã. ca. j. i In opprobriũ. s. seruitutis gẽtib̄ aliẽis: ió sbdit: k Ut dominent eis nationes. Ex hoc ꝫ qõ supradictũ est. s. q iohel nõ solũ ꝓphetauerat de

vastatõe ire p crucã bzucũ ⁊c. vt dicit Ra. sa. q̃ non habent
dñium sup hoies: sed etiã de vastationib⁹ futuris p quattu
or regna supradicta q̃ successiue acceperũt dñiũ i iudea.
l Quare dicũt i po. vbi est deus eoz: sic. n. dixerũt genti
les post vastationẽ iudeoz derisorie insultãtes: q⁹ de⁹ eoz nõ
poterat eos saluare.
m Zelatus est rex. Hic ꝓnter ppha prẽ
dicit diuinã cõsolatõez
⁊ p⁹ q̃tũ ad multipli
cationẽ in bõis: scdo
q̃tũ ad vltionẽ de ini
micis: ibi Uerum ꝺd
mihi. Prima in duas
qz p⁹ pmittit bõa tẽ
poralia: scdo spũalia:
vt ex sensibilibus ad
intelligibilia deducãt
scda ibi Et erit. Circa
pmũ p vastatiõe ter
renascentiũ p crucaz:
bzucũ ⁊c. ꝺnũciat fer
tilitatẽ fructuũ loq̃ns
i psona dñi: dicens:
n Ecce ego mittaz vobis frumẽtum ⁊c. Dicit enim Ra. sa. q⁹ post illã famẽ q̃ fuit tpe ioram secuta est a deo sertilitas magna ppi qꝺ mulier q̃ cuz filio peregrina fuerat i terra philistinoꝝ de cõsilio helisei fuer sa fuit in iudeã fame trãsacta. iiij. reg. viij.
o Et nõ ꝺabo vos vltra opprobriũ in gentibus. Tẽpore eni illius famis multi cogebãt exire de illa terra ⁊ sustinere opprobria i terra aliena. Sciẽdũ tñ q⁹ p li vltra: nõ itelligit perpetuitas: sz aliq̃ tpis lõgitudo: sicut diffusius fuit dictuz sup illud Esai. ij. Nõ leuabit gẽs ꝺ gẽtẽ gladiũ nec exercebũ tur vltra ad preliũ. p Et eã q̃ ab aclone est ꝓcul faciaz. .i. regnũ assyrioz: ut dicũt aliq̃: qz tpe exechie fugit confusi biliter de iudea. iiij. reg. xix. Ra. sa. hoc exponit de cetu aia liũ predictoz. s. eruce bzuci ⁊ alioz: ⁊ hoc magis consonat lre seqnti cũ dr: q Et expellã eũ in terrã inuiã ⁊ desertaz. vbi nõ ẽ habitatio hoiuz. Sẽnacherib. n. fugiẽs redijt i terrã suã ab hoib⁹ habitatã: r Faciẽ eius ꝺ mare orientale. istud ẽ mare mortuũ qꝺ termiat ad orientalẽ angulũ terre pmissionis vsus desertũ egypti: ⁊ p hoc insinuat q⁹ ille cet⁹ crucaruz: bzucoz ⁊ alioz nõ intraret iudeã: ex q̃ ꝓma ps haberet aspectũ ad extremũ angulũ iudee. s Et extremũ eius ad mare nouissimũ. i. magis elõgabit a terra vestra q̃ ps ꝓma t Et ascẽdet fetoz eius ⁊c. qz qñ talia aialia mozriũt in ma gna multitudine: de putrefactõe surgit magn⁹ fetoz ⁊ aeris corruptio: sicut dicit hiero. se vidisse i illa terra. Ex hoc pz q⁹ nõ loqꝺr hic scriptura de exercitu sẽnacherib ab angelo p cussso: vt hz. iiij. reg. xix. qz illa pcussio talis fuit q⁹ corpora fuerũt incinerata sb vestibus ⁊ armis: de talibus aũt non ascẽdit fetor: v Quia supbe egit. Per hoc arguũt aliq̃ ad ꝺriuz. s. q⁹ itelligatur de exercitu sennacherib: qz supbia i bzuco et eruca ⁊ talibus nõ hz locũ. Ad qꝺ ꝺicẽdũ q⁹ licet vtutes ⁊ vicia nõ sint i bzucis ⁊ talibus ꝓpe: sũt tñ loquẽdo large: sicut agnus ꝺr mãsuetus: vulpis doloſus: ⁊ equus re calcitrans et superbus: ⁊ hoc mõ ꝺr de cetu locuste bzuci ⁊ alioz q⁹ supbe egit p excessu i corrosione terrenascẽtiũ. Lõ

dñient eis natiões. Quare dicũt i ppliſ: vbi ẽ de⁹ eoz: çelatus est dñs terrã suã: et pepcit ppło suo. Et respon dit dñs ⁊ dicit popło suo. Ecce ego mittã vobis frumẽtũ ⁊ vinũ ⁊ oleũ: ⁊ reple bimini in eis: et non dabo vos vltra opprobrium in gẽtibus. Et eiz qui ab acq lone est: ꝓcul faciã a vobis: et expellã eũ i terrã inuiã ⁊ desertã. Faciẽ eius ꝺ mare orientale: et extremuz eius vsqz ad mare nouissimuz. Et ascẽdet fetor eius: ⁊ ascẽ det putredo eius: qz supbe egit. Noli timẽ terra: exul ta ⁊ letare: qm̃ magnifica uit dñs vt faceret. Nolite ti mere aialiã regionis: qz ger minauerũt speciosa deserti

seqnti consolat hitatores terre dicẽs: Noli timere terra ⁊c. p Aialia bzuta. de terrenascentiũ abũdãtia: ⁊ pz lra: y Et filij syon exultate. nõ p dissolutionẽ sed p deuotionẽ: iõ sbdit: Jn dño ⁊ẽ. z Quia de. vo. doc. iusticie. i. doctores accipiẽdo singulare p plurali: sicut Exo. viij. Uenit musca grauissia. Et vt dicẽ Ra. sa. Per hoc itelligũt ppe illius tpis pplm reuocantes ad bonũ. s. iohel: ⁊ alij prophe sibi cõtẽpanei. s. helíseus: ionas: ⁊ alij plures scoz Rabi sa. scoz vo hiero. iohel prophauit tardius: ⁊ sic ꝓtẽ panei fuerũt sibi osee esaias: ⁊ ceteri illius tpis: Jn pcedẽtibus tñ se cut⁹ sũ dcm Ra. sa. q̃ vt mihi q̃tũ ad hoc dicere ꝓ babil⁹: sic tetigi i pn⁹ hui⁹ pphetie
a Et descẽdere faciet ad vos imbzẽ. ad fecũditatẽ terre ꝓcuriẽtem.
b Sicut i pncipio. i. añq̃ fiẽt terra sterilis per corrosionem eruce:
bzuci ⁊ alioz: c Et red. vo. ãnos q̃s come. locu. ⁊ẽ. .i. tãta erit fertilitas q⁹ recõpẽsabit qꝺ fuit sic corrosum
d Fortitudo mea. q̃si ꝺicẽt. illa corrosio fuit fcã ex or dine iusticie mee: ⁊ nõ locustaz vtute: e Et laudabi tis nomẽ dñi dei vri. eo q⁹ reddidit vobis fertilitatẽ mi rabilẽ vltra spẽ humanã. f Et nõ cõfũ. po. me. ex si mili sterilitate. g Jn sepi. Jn hebreo hr: Jn seculum qꝺ nõ iportat ppetuitatẽ seu tps nisi vsqz ad iubileũ: ẽt si iubile nõ distet p multos ãnos. h Et scietis. p ex pientiã boni a me collati. i Et nõ ꝓfũ. po. me. i eter. Jn hebreo habetur: Jn seculum. Lapłm. III.

Erit post hec. Hic icipit capłm in hebreo: si gnatio vo capłoz i biblijs nostris ẽ freq̃nter defectiua: qz frequẽter nõ seqr signationez he braicã: nec ẽt hieronymi: vt pz i antiqs biblijs scoz hie ro. signatis: Postq̃ denũciauerat ppha pplo multiplicationez i bonis tpalibus: hic ꝓnter idẽ denũciat i spũa libus: ⁊ qz vetus testñ pmittebat tpalia: Esa. j. Si au dieritis me bona terre cõedetis. Nouũ aũt testamẽtũ p mittit spũalia: Matth. iij. Penitẽtiã agite: appropiqua bit. n. regnũ celoz: iõ precedẽs pmissio de tpalibus fuit ipleta tpe veris testamẽti: vt pꝺcm ẽ: ista vo tpe noui te stamẽti: vt videbit: vñ ⁊ Ra. sa. dicit q⁹ istud ẽ referendũ ad tps futuz: p qꝺ itelligit tps messie quẽ dicit adhuc vẽtuz: ⁊ q⁹ in tpe eius dabit abũdãter spũsãctus q̃tuz ad donũ ppheie: ⁊ ad alia multa mirabilia: et q⁹ congregabit oes iudeos p orbẽ dispłos ⁊ sbiugabit eis oes gentes terre. Et hanc sniam applicat ad ꝓsequẽtẽ lraz vsq⁹ ad finẽ h⁹ pphetie: propter quod aliqui expositores nostri exponẽtes hunc passum de reditu captiuitatis baby

lonice tpe q̃ datus fuit ſpūs prophie heſdre aggeo ꝛ ça-
charie magis iudaiçãt q̃tū ad hoc q̃ ipſe. Dimittamuſ
ital oem Ra. ſa. q̃tū ad illud qđ ẽ falſitatis. ſ. q̃ chriſt⁹
ſit vēt⁹: ꝛ quedã alia ad hoc ꝓntia: ꝛ accipiam⁹ illud
qđ eſt veritatis. ſ. q̃ paſſus iſte ſit ad tps chriſti referen-
dus: ꝛ ſcõm hoc
ps iſta i duas di-
uidit: q: ꝑ° ponit
id qđ ẽ ia ipletũ i
aduẽtu xp̃i pr⁹:
ſcõo quod reſtat
implenduz in ad-
uentu ſecũdo: ibi
Et dabo ꝓdigia.
Circa ꝑmũ ſcien-
dũ: q̃ hãc lr̃az al-
legat petrus apo
ſtolus Act. ij. tã-
q̃ ipletã ad lr̃am in
miſſione ſpũſſan
cti die pẽth. ſup
aplos alioſq; cre
dẽtes in ſig̃ viſibi-
li: ꝓpr qđ ñ eſt ex
ponẽda aliter ad
lr̃az a catholicis
vt vi: ꝛ ſcõm hoc
dicit. a Et erit
poſt hec. ſ. p⁹ tps
veteris teſtamẽti.

cõfũdet ppls meus in eter
num. Cap. III

Et erit p⁹ hec effũdam
ſpiritum meum ſũper
omnem carnez: et prophe-
tabunt filij veſtri ꝛ filie vr̃e.
Senes veſtri ſomnia ſõnia
abũt: et iũuenes veſtri vi
ſiones videbũt. Sed et ſu
per ſeruos meos ꝛ ancillas
in dieb⁹ illis effũdã ſpiritũ
meũ: et dabo ꝓdigia i celo
ꝛ in terra ſanguinẽ et ignez
ꝛ vaporẽ fumi. Sol cõuer
tet in tenebras: et luna i ſã
guinẽ: ãteq̃z vẽiat dies do
mini: mãgnus et horribilis.
Et erit õmis qui iuocauerit
nomẽ dñi ſaluus erit: qã in
mõte ſyon: ꝛ in hierlm erit
ſaluatio: ſic dixit dñs: et i re
ſiduis quos dñs vocauerit.
Quia ecce i diebus illis ꝛ i
tpe illo cũm ꝓuertero capti
uitatẽ iuda ꝛ hierlz cõgre
gabo oẽs gẽtes: et ducaz
eas in vallẽ ioſaphat: et diſ
ceptabo cuz eis ibi ſuper
populo meo ꝛ hereditate
mea iſrl: quos diſperſerunt
in nationib⁹: et terraz meã
diuiſerũt: et ſup ppliz meuz
ſortẽ miſerũt: et dederũt
puerũ pro meretrice: et
puellã vendidẽrũt pro vi-
no: vt bibãt. Sed et vos
quid mihi tyrus et ſidon
et omnes termini philiſthi-
im: numquid vltionem vos
mihi infertis? Et ſi vltio-
nem infertis mihi: cito ci-
tius velocem vltionem red-
dam vobis: argentum meũ
et aurum meum accepiſtis:
et deſiderabilia mea bona
pulchra intuliſtis in templa
veſtra. Et filios iuda et filios
hierlm vendidiſtis filijs
grecorum: vt longe faceretis
eos de finibus ſuis. Ecce ego
ſuſcitabo eos de loco in quo
venundati eſtis ab eis: et
reddam retributionem ve-
ſtram in caput veſtrum.
Et vendam filios veſtros et
filias veſtras in manu filio-
rum iuda: et venundabunt
eos gẽti procul longe. Quia
dñs locutus eſt. Vocate hec
in gentibus: ſanctificate
bellum: excitate fortes:
accedant: ascendant omnes
viri bellatores. Conflate
gladios vestros in vomeres
vestros: et lanceas vestras
in falces. Infirmus dicat:
fortis ego sum. Congregamini
et venite omnes gentes de
circuitu: et congregamini
ibi. Deduc dñe fortes tuos.
Consurgant et ascendant
gentes in vallem iosaphat:
quia ibi sedebo ut iudicem
omnes gentes in circuitu.
Mittite falcem quia maturata
est messis. Venite descendite
quia plenum est torcular:
exuberabunt lacus: quia
multiplex malitia eorum.
Populi populi in valle con-
tritionis: quia iuxta est dies
dñi in valle consummationis.
Sol et luna obtenebrati sunt:
et stelle retraxerunt splen-
dorem suum. Et dñs de sion
rugiet: et de hierlm dabit
vocem suam: et commo-
uebuntur celi et terra: et
dñs spes populi sui: et fortitu-
do filiorum israel. Et scietis
quia ego dñs deus vester
habitans in sion mõte sancto
meo. Et erit hierlm sanctum:
et alieni non transibunt per
eam amplius. Et erit in die
illa: stillabunt montes dulce-
dinem: et colles fluent lac:
et omnes rivi iuda ibunt
aquis: et fons de domo dñi
egredietur: et irrigabit tor-
rentem spinarum. Egyptus
in desolationem erit: et idu-
mea in desertum solitudinis
erit: a iniquitate filiorum
iuda: quia effuderunt san-
guinem innocentem in terra
sua. Et iudea in eternum
habitabitur: et hierlm in
generatione et generationem.
Et mundabo sanguinem
eorum: quem non mundaui:
et dñs habitat in sion.

b Effũdã ſpũz meũ ſup oẽz car-
nem. qđ exponit Ra. ſa. ſic. i. ſup oẽm hoiem: cui⁹ erat
coz tenez ad modũ carnis. i. nõ obſtinatũ in peccatis: ꝛ
ſcõm hoc dr̃ eçechielis. xxxvj. Auferã coz lapideum de
carne vr̃a ꝛ dabo vobis coz carneũ. i. p deuotionez diſ-
poſitũ ad gr̃am ſpũſſãcti: et talia erãt aplorz aliorũqz
diſcipulorz. coꝛda. vel aliter poteſt dici: c Super om
nez carnem. i. ſuper iudeos ꝛ gẽtiles idifferenẽ: ſcõm q̃
habetur Act. x. propter quod dicitur ad Ro. x. Non ẽ
diſtictio iudei ꝛ greci. nã idẽ dñs oĩz diues i oẽs q̃ iuo-
cãt eũ abũdãt dãdo eis ſpũmſcz. d Et ꝓphetabunt fi
lij vr̃i ꝛ filie vr̃e. i. idifferẽt dabit ſpũſſcũ virqz ſexui: vñ
ꝛ i die pẽth. int aplos erãt mulies fm q̃ dicit Act. j. hi
erãt pſeuerãtes vnanimit i oꝛone cũ mlierib⁹ et maria
mr̃e ieſu: ꝛ ſtati ſ̃bditur de ſpiritu ſancti deſcẽſu. Et oĩ
complerentur dies penth. ꝛc. Act. xx. dicitur: Erãt au
tez philippo quattuoꝛ filie virgines prophetantes.
f Iuuenes veſtri. i. hominibus cuiuſlibet etatis dabit
ſpiritus prophetie. e Sõnia ſũniabũt. i. reuelatiões
diuinas in ſomnijs habebũt: ad quas anima eſt magis
tunc diſpoſita: ꝓpter abſtractionem ab exterioꝛib⁹ ſen
ſibus: vt plenius dixi i ꝓncipio libꝛi pſalmorz. g Sz
ꝛ ſuper ſeruos meos. In primitiua enim eccleſia omni-
bus baptiçatis dabatur ſpiritusſanctus in ſigno ſenſibi
li per impoſitionem manuum apoſtolorum: vt habet
Act. viij. ꝛ in pluribus alijs locis. Et adhuc omnibus
baptiçatis niſi obicem ponant datur gratia ſpirituſſan-
cti: licet non in ſigno viſibili. h Et dabo. Hic conſe
quenter ponitur quod reſtat adimplendum circa ſcõm
chriſti aduentum. Aliqui tamen exponũt tãq̃ impletũ
i primo aduentu: ſed nõ vr̃i mihi q̃ lr̃a concoꝛdet: propi
quod reducendum eſt magis ad tps ſcõi aduen⁹. Circa
qđ ſciẽdũ q̃ chriſto aſcẽdẽte i celum angeli apparentes
denunciauerunt eius aduentum ad iudiciuz dicentes:
Act. j. Hic ieſus q̃ aſſumpt⁹ eſt a vobis in celum ſic ve-
niet. ſ. ad iudicium: vt exponũt omnes doctoꝛes ſancti
Datio vero ſpirituſſancti in ſigno viſibili fuit manife-
ſtatio chriſti ad dexteraz patris gloꝛificati: ſcõz qđ dicitur
Joannis. vij. Nondũ enim erat ſpiritus datus: q: ieſus nõdũ
erat gloꝛificatus. Et ideo ſicut angeli chriſto aſcendente de
nunciauerunt aduentũ eius ad iudicium: ſic iohel prophe-
ta denuncians futuram miſſionem ſpirituſſancti in ſigno
viſibili ſtatim denũci
auit tempus futuri iu
dicij: ꝛ diuidit i duas
ptes: q: ꝑmo ponunt
ſigna precedẽtia iudi-
ciũ: ſcõo iudicij exẽci
tium: ibi Quia ecce.
Circa ꝑmũ dr̃: Et da
bo ꝓdigia ꝛc. iſta ſũt
terribilia ſigna: aduẽ
tum iudicis preceden
tia: prout expreſſius
dicitur de ipſis Mat
thei. xxiiij. ꝛ Marci.
xiij. ꝛ Luce. xxj. Erũt
ſigna in ſole ꝛ luna ꝛ
ſtellis ꝛc. i San-
guinẽ. quia ãte aduẽ-
tum chriſti ad iudici
um erit perſecutio an
tichriſti qua effundet
ſanguis inocẽtum.
k Et ignẽ. ſ. confla
grationis precedentẽ
aduentum iudicis. l Sol conuertetur in tenebras. non
ſecundum rem ſed ſcõm apparentiã: quia abſcondetur ei⁹
lumen. m Et luna in ſanguinẽ. ſimiliter ſcõm apparẽ
tiã ſic cũ patit eclipliz rubea vi. n Ãñq̃ vẽiat dies dñi
. i. ſui iudicij o Magn⁹. qz oẽs ibi cõpebũt. p Et hor
ribilis. ſ. pcoꝛib⁹ ꝛ ipijs: Act. ij. Petrus ſic allegat: Et mãi
feſt⁹. qz tũc mãifeſta erũt abſcõdita coꝛdis nr̃i. q Et erit.
nõ tpe iudicij ſz añ. pphe. n. freq̃nt de vno tpe trãſeũt ad ali
ud. r Oĩs q̃ iuocauerit nomẽ dñi. ſcõm q̃ dr̃: ad Ro. x.
Coꝛde. n. credit ad iuſticiã: oꝛe aũt cõfeſſio fit ad ſalutem.
s Quia i mõte ſyõ ꝛ i hierlz erit ſaluatio. ibi. n. ſaluatoꝛ
nr̃ opatus ẽ ſalutẽ p ſuã ꝓdicationẽ: ꝛ bñdictã paſſionem.
Põt ẽt hoc referri ad futuꝛ tps antichriſti quẽ dñs ieſus i
terficiet iuxta hierlm i mõte oliueti cũ magna parte ſibi ad
herentiũ: ꝛ ſic fidelib⁹ nomẽ ei⁹ iuocãtibus occõ mõ erit ibi
ſaluatio a pſecutõe ei⁹. t Et in reſiduis. i. illis q̃ decepti
ab antichriſto tũc cõuertẽt ad chriſtũ. v Quia ecce. Hic
ꝑñt ponitur iudicij exercitiũ cũ dr̃: x In dieb⁹ illis. i. cito
poſt antichriſti pſecutionẽ. y Lũ ꝓuer. cap. iuda ꝛ hie. i.
iudeos ab ãtichriſto deceptos: q detecta falſitate ei⁹ p heliã
ꝛ enoch ad chriſtũ feruide ꝓuertẽt. z Cõgregabo omẽs
gẽtes. i generali iudicio. a Et deducã eos i vallẽ ioſaphat
q̃ ẽ iter mõtẽ oliueti ꝛ hierlz: nõ q̃ oẽs ibi capiãt: ſz qz chri-
ſt⁹ deſcẽdẽs ad iudiciũ apparebit i aere ſup mõtẽ oliueti vñ
aſcẽdit i celũ: ꝛ iudicãdi apparebũt circa illũ locũ: ita q̃ ali
qui erũt in valle ioſaphat ꝛ alij circa. b Et diſceptabo
ibi cũ eis. i. oñdã iudiciũ meũ iuſtũ: qz tũc mãifeſtabũt om
nib⁹ merita ꝛ demerita oĩz: ꝛ ſic q̃tũ ad electos ꝛ p̃probos
appebit oib⁹ chriſti iudiciũ eẽ iuſtũ. c Sup pplo meo et
hẽditate mea iſrl. Iſta hẽditas ẽ vlis eccliа ſeu ꝓgregatio fi
deliũ a ꝑ° abel iuſto vſqz ad vltimũ electũ q̃ i fine mũdi na
ſcitur⁹ ẽ: vt dicit greg. homelia. vij. d Quos diſperſerũt
captiuãdo ꝛ in exiliũ mittẽdo: ſic potiſſime pz de chriſtiãis
p tyrãnos i exiliũ ꝛ captiuitatẽ multotiẽs ꝛ multiplr miſſis
e Et irã meaz diuiſerũt. ſ. irã, pmiſſiõis quã ſaracẽi diui
ſerunt ſibi: chriſtiãis ide ptim electis pti occiſis. f Et ſup
pplm meũ miſerũt ſortẽ. vt acciperent ſibi ptes ꝺ mancipij

a Et posuerũt puerꝝ i pstibulũ. abutẽtes pulchris iuuenibus i vicio ꝓtra nãm. Jn heb. aũt hĩ: Et posuerũt puerũ ꝑ expẽsis. Et accipit h puerꝝ ꝑ pueros i plurali. Freqnter. n. legimus q iuuences chriſtiani ab iſidelib' ſũt vẽditi vt inde reciperẽt pecuniã. b Et puellã. i. puellas c Uẽdiderũt ꝑ vino. i. vt ꝺ pꝛecio haberẽt vinum ꝛ alia vite neceſſaria. Sciẽdũ tñ q nõ ſolũ ꝑ iſtis peccatis cõdẽnabũt ipꝰ in vltio iudicio: ſꝫ ꝑ oibus alijs Jſta tñ ſpecialit expꝛimũt: qꝛ ſũt cõtra nãlẽ amorẽ ꝛ cõpaſſiõez q̃ iter oẽs homes oz eẽ illa eni que ſũt eiuſdẽ ſpẽi näliter adinuicez cõpatiũt. ꝛ hoc mõ: Ma. xxv. Saluator loqns de cõdẽnatiõe ipioꝝ ꝛ remuneratione iuſtoꝝ ſoluz facit mẽtionẽ de opib' pie tatis ꝛ eoꝝ ꝓtrarijs: q̃uis reſponſuri ſint vniuerſaliꝫ ꝑ oib' opibus bonis ꝛ malis.

miſerũt ſoꝛtẽ. Et pꝰſuerũt puerꝝ in ꝓſtibulo: ⁊ puellã vẽndiderũt ꝑ vino: vt bibẽret. Uẽꝝ qd mihi ꝛ vobis tyrus ꝛ ſidon ꝛ oĩs tremin' paleſtioꝝ. Nũnqd vltionẽ vos reddetis mihi: Et ſi vl ciſcimi vos cõtra me: citõ velociter reddã viciſſitudinẽ vobis ſuper caput vm̃. Argẽtũ. n. meũ ꝛ auꝝ tuliſtis ⁊ deſiderabilia mea: ꝛ pulcherrime itulliſtis i delubꝛa veſtra. Et filios iuda ꝛ filios hierlm vẽdidiſtis ſilijs grecoꝝ: vt lõge faceret eos de finib' ſuis. Eccẽ ego ſuſcitabo eos de loco: in q̃ vẽdidiſtis eos: et cõuertaz retributionẽ veſtrã i caput veſtꝝ. Et vendã filios vꝛos ⁊ filias veſtras i mãnib' filioꝝ iuda: ꝛ venundabunt eos ſabeis gẽti longinq: qꝛ dñs locut' ẽ. Clamate hec i gẽtibus: ſcificatẽ bellũ: ſuſcitãte robuſtos. Aſcendãt accedãt oẽs viri bellatoꝛes. Cõcidite aratra vꝛa i gladios: et ligones vꝛos i lanceas. Jnfirmus dicat: quia ego ſoꝛtis ſũ. Erũpite⁊ et venite oẽs gẽtes de circuitu: ⁊ cõgregamini. Jbi ꝺccũbere faciet dñs robuſtos tuos. Cõſurgãt ꝛ aſcẽdant gẽtes in uallẽ ioſaphat: qa ibi ſedebo vt iudicẽ oẽs gẽtes in circuitu. Mittite falces: q̃oniã maturauit meſſis. Uẽnite ꝛ deſcendite: qã plenũ ẽ toꝛcular. Exuberãt tiles ꝛ illos poſtea vendiderũt. ſed hoc non videtur cõuenienter dcm̃: qꝛ gentiles qui venerũt cuz eis de babylone venerunt voluntarie ſaltẽ ꝑ maioꝛ pte: ꝛ erãt ad iudaiſmũ conuerſi: ſicut dcm̃ fuit ꝓmo eſdre. Preterea illi erãt babylonij ꝛ nõ tyrij ſydonij: ꝛ philiſtei de ꝺbus h agitur: Et iõ vmelius dicẽdum hoc fuiſſe ipletuz poſtea tẽpoꝛe machabeoꝝ: qui pugnantes ꝓ duces antiochi frequenter eos debellauerũt: ꝛ multa mãcipia inde vẽdiderunt: inter q̃ plura fuerũt de iſtis locis: vnde ꝛ iterter duces debellatos a iudeis ponitur cẽdebeus dux maritimus: tyruſ autẽ ſydõ ꝛ philiſtea ſunt loca maritia. q Clamate. hic ponit alia vltio implẽda tẽpoꝛe noui teſtamẽti: ꝛ dicũt alĩq̃ erit vltio finalis iudicij: ſed littera videtur diſſõare qꝛ dicit h: Sãctificate bellũ ſuſcitate robuſtos: qꝛ in finali iudicio nõ cõgregabũt gentes ad bellandũ: ſed ad penas ꝛ premia recipiẽdũ: ꝛ iõ vr mihi q cõueniẽt' põt expõi de pſecutione antichriſti: qui violẽtia armoꝝ conabit totalr trãſferre dei cultũ ad ſe: ſcõo ad theſſal. .ij. Oſtendẽs ſe tãq̃ ſit deꝰ. ꝛ ſcõm hoc dr: Clamate hec in gẽtib'. i. clamabitis vos miſtri antichriſti: ꝛ ſic erit exponẽdũ in ſeqntibus. r Sanctificate bellũ. i. ꝓfirmate cõtra colẽtes deũ. Jn hebꝛeo hr: Prepate belluz. vbũ eni hebꝛaicũ hic poſitũ equiuocũ eſt ad preparare ꝛ ſanctificare. s Suſcitate robuſtos. vt adhereant antichriſto. t Concidite aratra veſtra i gladios. i. alias occupationes dimittite ꝛ ei adherete. v Jnfirmus dicat. ꝛc. i. nullus ſe excuſet dñ ei obediat i chriſtiano ꝛ perſecutione. x Erũpite. i. venite cum magno impetu. y Et cõgregami ad ãtichriſtũ: ꝛ potiſſime i hierlm. vbi oñdet ſe tãq̃ ſit deuſ. .ij. ad theſſa. .ij.

z Jbi occũbẽ faciet dñs robuſtos tuos. iterficiẽs antichriſtũ ꝛ maiorẽ ptẽ ſibi adherentiũ. a Cõſurgant. hic ꝓnter deſcribit mũdi cõſumatio q̃ ſeq̃t dcãm pſecutionẽ: ꝛ diuidit i duas ptes: qꝛ ꝑ deſcribit finale iudiciuz: vt addãt alĩq̃ q̃ ſupꝛa ſũt omiſſa: ꝛ ſcõo pene et premia: ibi Et ſcietis. Circa ꝑm̃ dr: Cõſurgãt ꝛ aſcendãt gẽtes. ſ. de ſepulchris ſuis per generalem reſurrectionem. b Jn vallẽ ioſaphat. circa enim illum locũ erit iudiciũ vt predictum eſt. c Mittite falces. i. mittetis: et hoc dr angelis qui erunt executoꝛes diuine iuſticie: ſcõz q dr Math. xiij. Meſſis vo conſumatio ſeculi ẽ: meſſoꝛes aũt ſunt angeli. d Qm̃ maturueſcit meſſis. i. venit tps reddẽdi penas ꝛ premia ꝑ meritis. e Uenite ꝛ deſcẽdite. mecũ ad iudiciũ: tũc enim chriſtus venturus eſt cũ angelis ſuis. f Quia plenuz ẽ toꝛcular.

a Et posuerũt puerꝝ i pstibulũ. abutẽtes pulchris iuuenibus i vicio ꝓtra nãm. Jn heb. aũt hĩ: Et posuerũt puerũ ꝑ expẽsis. Et accipit h puerꝝ ꝑ pueros i plurali. Freqnter. n. legimus q iuuences chriſtiani ab iſidelib' ſũt vẽditi vt inde reciperẽt pecuniã. b Et puellã. i. puellas c Uẽdiderũt ꝑ vino. i. vt ꝺ pꝛecio haberẽt vinum ꝛ alia vite neceſſaria. Sciẽdũ tñ q nõ ſolũ ꝑ iſtis peccatis cõdẽnabũt ipꝰ in vltio iudicio: ſꝫ ꝑ oibus alijs Jſta tñ ſpecialit expꝛimũt: qꝛ ſũt cõtra nãlẽ amorẽ ꝛ cõpaſſiõez q̃ iter oẽs homes oz eẽ illa eni que ſũt eiuſdẽ ſpẽi näliter adinuicez cõpatiũt. ꝛ hoc mõ: Ma. xxv. Saluator loqns de cõdẽnatiõe ipioꝝ ꝛ remuneratione iuſtoꝝ ſoluz facit mẽtionẽ de opib' pietatis ꝛ eoꝝ ꝓtrarijs: q̃uis reſponſuri ſint vniuerſaliꝫ ꝑ oib' opibus bonis ꝛ malis.

o Uẽꝝ. Supꝛa ꝑ' pheta denũciauit mlꝫ tiplicationẽ i bõis: h ꝓnter denũciat vltionẽ de inimicis: ꝛ diuidit in duas ptes: qꝛ ꝑmo denũciat vltio: se cũdo mũdi cõſumatio: ibi Conſurgãt. Prima adhuc in duas: qꝛ primo denunciat vltio quedã implenda tpe veteri teſtamẽti. 2° alia tpe noui ſicut dcm̃ eſt ſupꝛa ô duplici collatione boni: ſcõa ibi Clamate. Circa ꝑmũ ſciendũ q tyrij ꝛ ſydonij ꝛ philiſtei erãt iudeoꝝ vicini: ꝑter qõ debebãt eoꝝ miſerie cõpati: ꝛ ipſi fuerũt magis crudeles: qñ reges aſſyrioꝝ ꝛ chaldeoꝝ iuerũt ꝛ excitauerũt ꝓtra eos: ꝑ qõ de eoꝝ punitõe fit h mẽtio ſpãlis: cum dicit in perſona dñi:

Uẽꝝ quid mihi ꝛ vobis ꝛc̃. Dic aũt ſe deus pſecutionẽ pati i pplo iſrl rõne aliq̃ꝝ bonoꝝ q cũ malis affligebantur ꝛ quia licet iudei meruiſſent affligi ꝛ captiuari: tñ iſti iniq̃ volũtate exequebant. e Nunquid vltionem vos reddetis mihi. q. d. non: qꝛ vobis non nocui ſꝫ bñ feci. f Et ſi vlciſcimini. ſcõm intentionem veſtram malam: g Cito velociter reddam viciſſitudinem. i. penam debitam. Jſti. n. ppli poſt captiuitatẽ iudeoꝝ ſatis cito fuerunt debellati ꝛ captiuati. h Argentũ enim meũ ꝛ auꝝ tuliſtiſ. in deſtructione enim hierlm ꝛ iudee iſti hũerũt ptẽ i ꝓeda.

i Et deſiderabilia mea ꝛ pulcherrima. ideſt ornamenta meo cultui deputata. k Jntuliſtis in delubꝛa vꝛa: ad ornãdũ loca idoloꝝ. l Et filios iuda ꝛc̃. qꝛ ptem ſuam de mãcipijs vendiderũt grecis: qua per mare portauerũt eos longe. m Ecce ego ſuſcitabo ꝛc̃. qõ fuit ipletum tẽpoꝛe cyri qui dedit licentiã iudeis redeũdi: ꝛ ad hoc exequendũz miſit nuncios ꝛ lꝛas per totũ imperiũ ſuuz i q̃ erãt loca ſaltem aliqua ad que mercatoꝛes greci duxerãt ad vendendũ mãcipia. Et conuertã retributionẽ veſtrã. iferẽdo vobis ſimilẽ penã. n Et vendã filios vꝛos. i ſeruos. o Et filias vꝛas. i ãcillas. p Jn mãib' filioꝝ iuda. i. p man' eoꝝ: qõ dicũt alĩq̃ impletũ fuiſſe in liberatione iudeoꝝ de babylonica captiuitate: qꝛ ſecũ adduxerũt de babylone plꝛes gen

repetitio est eiusdē ad malozē expressionē: qz qđ significauit per messē hic signat per vindemiā. f Quia multiplicata est malicia eoz. q. d. pena nō est āplius differenda. g Populi pplī i valle cōcisionis. tūc enim fideles pplī ab infidelibus sepabūt. h Sol z lūa obtenebrati sūt. apparēte. n. claritate iudicis obfuscabitur claritas luminū ad pñtiam maioris lumis. i Et dñs de syon rugiet. ꝫ ipios sniam pferendo. k Et de hierlm dabit vocē suaz. iustis dicēdo: Venite bñdicti pīis mei rē. z dī hic de syon z de hierlm eo qđ locus iudicij erit ibi vt predēz ē. l Et mouebūt celi. ad receptionem iustoruz: m Et terra. ad receptionē reproboz: qz locus gehēne sb terra dicit eē: n Et dñs spes pplī sui. qz tūc videbit dei pplis qđ nō est sua spe defraudatus. o Et scietis. hic ꝑnter describūtur pene z premia iudiciū generale sequētia: z p̄ pmia cum dī: Et scietis. vos iusti p Quia ego deus vī. videtes me facie ad faciē q Habitās i syon. s. celesti de qua dicit aplus ad heb. xij. Accessistis ad mōtē syō z ciuitatē dei viuētis hierusalē celestē: de q̄ sbdit: Et erit hierusalem sācta: r Et alieni nō trāsibūt per eā amplius. idest improbi āplius nō erunt cōmixti cū iustis: sic fuit i hierlm terrena z militāte eccliā: q̄ ē etiā hierlm: vt dī i scriptura. s Et erit i die illa stillabunt montes dulcedinē rē. p ista itelligitur suauitas q̄ erit in celesti patria: sicut frequēt i plibus locis veteris testamenti ac noui fruitio beata p sēsibilia delectabilia metaphorice designat. t Et fōs de domo dñi egrediet. i. plēitudo beatitudis significata noie fontis. v Et irrigabit torrētē spinaz. i. illos q̄ i pñti vita ad modum spinaz fuerūt arefacti p carentiā delectabiliū: z hoc ppt christū. In hebreo aūt hī: Et irrigabit torrētē sethin. z per hoc possūt itelligi corpora scōz q̄ tūc erūt incorruptibilia sicut z ligna sethin imputribilia: z hoc erit qz beatitudo aie redūdabit ad corpora. Cōsequēter agit de penis reproboz cū dī: x Egyptus i desolationē erit: z idumea i desertū perditōis. s. infernalis: z per istas duas gētes itelligūt generalit oēs peccatores: isti tñ spāliter exprimūt: qz egypt filios isrl inique oppssit: z esau a quo dicta ē idumea fratrē suū iacob inocētē psecutus fuit. In cā vo dānatōis reproboz exprimūt spāliter peccata crudelitat vt pdictū est: z ideo sbdit: Pro eo qđ inique egerint rē. sbintelligūt tñ oia alia peccata. Cōsequēter reuertit ad pmiū bonoz dicēs: y Et iudea in eternuz habitabitur. sicut supra p hierlz z syon metaphorice intelligitur ciuitas celestiū: sic h per iudeā terra viuentiū sicut hiere. xxxij. In diebus illis saluabitur iuda. ibi p iudeā intelligitur ois confitēs deū corde z ore z opibus et scām dēa autiqz hebreoz: vt oñsū fuit ibidez: sic in

torcularia: qā multiplicata est malicia eoz. Pplī pplī i valle cōcisionis: qz iuxta ē dies dñi i valle cōcisionis sol z luna obtenebrati sūt: z stelle retraxerūt splēdorē suū. Et dominus de syō rugiet: z de hierlz dabit vocē suā. Et mouebūt celi et tra et dñs spes pplī sui: z fortitudo filioruz isrl. Et scietis quia ego dominꝰ deus vester habitās i syon in mōte scō meo. Et erit hierlm sca et alieni nō trāsibūt per eā āplius. Et erit i die illa stillabūt montes dulcedines z colles fluent lacte. Et per oēs riuos iuda ibūt aque: et fōs de domo dñi egredietur: et irrigabit torrentem spinaz. Egyptus i desolationē erit: z idumea in desertū perditionis: pro eo qđ inique egerit in filios iuda: z effuderit sāguinē innocētē in tra sua. Et iudea in etnū habitabitur: z hierlm i gēnēatione z generationem. Et mundabo sanguinē eoruz: quos non mundaueraz: et dominus cōmorabitur in syon.

Explicit iobel ppheta.

pposito p iudeā q̄ interpretat cōfessio itelligit patria celesti vbi est iugis cōfessio dine laudis: ps. lxxxiij. Beati q̄ habitant in domo tua dñe rē. a In generatōe z generatōez. i. sine fine. b Et mūdabo sāguinē rē. ō cursu cōi iusti affligūt in pñti: ꝓpter qđ ab hoibus sēsibilia bona attēdētib⁹: q̄: uz ē maioz nūerus: scōz illud Ecc. j. Stultoz infinitus ē numer⁹ reputātur deo odiosi z sic iniusti: sed in beatitudine celesti declarabitur eoz iustitia: et secūdū hoc dicit dñs b Et mūdabo sanguinē eoz. i. illos tūc fuisse mūdos oñdaz. c Quos nō mūdauerā. i quoz mūdiciam non declarauerā i pñti vita hoib⁹ attendentibus tñ sēsibilia bona. d Et dominus cōmorabitur i syon. s. celesti vbi clare z perpetuo videbitur z a sāctis pro sua volūtate habebitur ad fruendū: ad quā fruitionē nos perducat q̄ cū patre et spūsancto viuit et regnat in secula seculoz. Amē. In capo scdo vbi dī in postilla: Hic consequenter inducit ꝓpheta. Additio

HOc qđ dī: Canite tuba. plane pōt itelligi q̄ ꝓpha inducit pplm ad lamentū p vastatōe terre fienda per q̄ttuor regna p̄dcā: z adhuc magis ꝓpe de vastatione fieda p chaldeos: eo q̄ paz ifra de hac vastatione loquēs dicit: Prope est dies tenebraz. Constat aūt q̄ vastatiōes fce per grecos z romāos nō ita ꝓpe erāt sed satis lōge In eodē. ca. vbi dī i postilla. Ex hoc p3 qđ supra dcm est.

QVE hoc qđ dī h: Ne dñent eis natōes. ñ Additio. hī q̄ iobel ꝓphetauit de vastationibus futuris p quattuor regna supradcā. nā ex vastatiōe terre p erucā z bzucū seqbat fames ītātū q̄ viri israelitici cogebāt exire ad alias regiones ad victū q̄rendū: sicut legit de elimelech z noemi cū filiis ipsoz. s. naalon z chelio: Ruth pmo: z sic dñabantur eis nationes: z etiam dicebant in populis vbi est deus eorum. Replica.

ET scdo ca. iohelis vbi dī: Cāite tuba rē. qđ exponit postillator de lamēto p vastatione terre fieda p q̄ttuor regna monarchica. Sed burg. eodē mō exponēs de chaldeis: de grecis aūt z romanis ñ vult admittere: ꝓpi id qđ dī ꝓpe eē tps: qz vt dicit tps illaz vastatōuz nō pōt dici ꝓpe qz multū distās. Sed si Burg. attēdisset alios passus sacre scripture: ita vilē z tētatiuā nō facēt obiectionē. Dicit. n. Esa. Prope ē vt veniat tps: z dies eius nō elōgabūt. de christo qui plus distabat a tpe Esa. q̄ vastatō romanoz z grecoz a tpe iohelis. Sicut igit plus distās dī p pe sic z illud qđ ꝓpiquius ē. In ca. tertio vbi dī i postilla: Et posuerūt puerum in prostibulo. Additio

QVi nos habemus: Puez i pstibulo. i hebreo hī Posuerūt puez i meretricē. In eodez vbi dicitur in postilla. Et idumea in desertū perditionis. Er istas duas gētes pñt itelligi generalr Additio oēs peccatores ecclīam pturbātes: qui i duo genera diuidūt. Quidā eni eoz psequūt ecclīam eam violēt oppzimēdo: q̄ per egyptū itelligunt qui filios israel

oppreſſerũt violenꝫ. Alij vero perturbãt eccl'iam per falſas ſcripturaꝝ iterꝑtationes: ⁊ tales per idumeã intelliguntur idumea enī accipit ſepe ī ſcriptura ꝓ ſynagoga: q̃ falſas inꝑtationes fingit ī ſacra ſcriptura ad puertẽda myſteria chriſti ꝑut. ſ. Eſa. xxxiij. ca. in additiõibus. In eodẽ ca. vbi dī in poſtilla: Et mũdabo ſãguinẽ eoꝝ.

Additio.

SUper illud verbuꝫ. Et mũdabo ſãguinẽ eoꝝ quẽ ñ mũdauerã. glo. Mũdat dñs ſãguinẽ peccatorũ in euãgelio quez ꝑ us ī lege ñ mũdauẽat

INcipit expõ ꝑmi plogi ī amos ꝓphaz.

OZias rex ⁊c. Iſti prophete tres plogi premittũt: quoꝝ iſte primus ẽ ī q̃ hiero. ꝓcedit hoc mõ. Prio enī ponit qdã icidẽs ꝑ qõ accedit ad ꝑncipale: cũ dicit: Ozias rex ⁊c. Principaliter aũt tria itẽdit tãgere. Primo tps diuulgatõis hꝰ ꝓphetie cũ cã efficiẽte: ibi Ante hũc itaq; terremotũ. ſcõo mãz: ibi In eas gentes q̃ lectione ⁊c. tertio quozũdã ꝓtetoꝝ in ꝑncipali ope ponit expoſitionẽ: ibi Et qz idẽ ꝓpha. Dicit itaq; : a Ozias rex. de q̃ hī. ij. paſ. xxvj. b Cũ dei religionẽ ſolicite emularet. i. amaret vel imitaret: verſus: Emuloꝝ iſtaꝫ amat inuidet ac imitatꝫ. In opuſculo de vocabulis biblie inuenies exẽpla de iſtis ſignificatõibꝰ. De iſto dī in. ij. paſ. xxvj. Fecit quod rectũ erat ī cõſpectu dñi iuxta oĩa q̃ fecerat amaſias pr̃ eius. c Nimio religionis amoze ꝓuocat. ꝑriũ legit. ij. paſ. xxvj. vbi dī: Cũ roboratus eẽt elatũ eſt coꝛ eius ī ruinã ſuã: ⁊ neglexit dñm deũ ſuũ: igreſſuſq; tẽplũ dñi adolere voluit icẽſũ ſuper altare thymiamatis. ſolutio: in hoc q̃ ũtendebat ꝓmouere diuinũ cultũ nõ neglexit dñm ſz dilexit ꝓpr̃ hoc aũt dī dñm neglexiſſe q̃ ꝓceptũ nõ ſeruauit. vnde dī h: d Cõtra ꝓceptũ legis moyſi ⁊c. Nu. xvij. b. Tu et filij tui cuſtodite ſacerdotiũ veſtrũ: ⁊ oĩa q̃ ad cultuz altaris ptinẽt ⁊ itra velũ ſũt ꝓ ſacerdotes adminiſtrabũt: ſiq̃s externus acceſſerit occidet. Itẽ Nu. j. a. Inuenies ſile. e Paralypomenon. xxvj. f Sacerdotale offm̃ preſumẽ conatuſ ẽ. vñ azarias ſacerdos et alij ſacerdotes domini dicebant ei ij. paſ. xxvj. Nõ ẽ tui officij ozia vt adoleas icẽſũ dño: ſed ſacerdotũ dñi. hoc ẽ filioꝝ aaron: q̃ conſecrati ſũt ad huiuſcemodi miſterij. g Ob eã rẽ terremotũ ⁊c. vñ hiero. ſup primũ amos: Ozias qui ⁊ azarias q̃ idebitũ ſacerdotium ſibi vẽdicãs p. uſſus ẽ lepra ī frõte: ⁊ terremot' factus eſt magn' p totã hierlm. h Cuius. terremotus ī Etiã zacharias ꝓpheta meminit. xiij. ca. vbi dī: Fugietis ſic fugiſtis a facie tremot' ī diebꝰ ozie regis iuda. Glo. Qui vſurpã ſacerdotiũ lepra ꝑcuſſus ẽ: ad cuiꝰ ipietatẽ tota terra mota ẽ. k Die roboã filij ioas. ad differẽtiã hieroboã filij nabath: de quo iij. reg. xij. ⁊ deiceps: ſilr. ij. paſ. x. ⁊ deiceps ī multis locis. de hieroboã aũt filio ioas legit. iiij. reg. xiij. g. l In eas gẽ

INcipit ꝓplogus ſ ī Amos ꝓphetam.

OZias rex cũm dei religionez ſolicite emularetur nimiõ religionis amoze ꝓuocatus cõtra ꝓceptũ legis moyſi arrepto thuribulo: vt in hiſtoria libri ſcõi pãralypomenon oñdit: ſacerdotale offm̃ ꝑſumẽ conatuſ ẽ. Ob eã rẽ terremotuz teplo dei exoztũ conſtat: cũꝰ ẽtiã ẓacharias ꝓpheta meminit. Añ hunc itaq; terremotuz amoſ ꝓpheta tpibꝰ ꝑdcĩ regis: ⁊ tpibus hieroboã filij ioas regis iſrl ī eas gentes q̃ electione cõprehenſe ſũt iram dei ob eas cãs: q̃as memoꝛauit affuturã denũciat. Et q̃ia idẽ ꝓpheta in ſequentibꝰ ait: Sup tribus ipietatibus ⁊ ſup q̃tuoꝛ ñ conuertã eũ: tertio peccato rũ idulgentiã deũ dare poſſe ſignificat: quẽm q̃rto eadẽ peccata admittẽtibꝰ: nec pniam nec idulgentiaz datuꝝ annũciat. Nã pr̃ ignis ſilitudinẽ: quẽ ī pdictas gẽtes imittendũ prẽdixit: graue atq; irreuocabilem dei irã ad euerſionẽ eãrundez ciuitatum proceſſuram voluit demonſtrare.

ITẽ alius ꝓlogus. Mos ꝓphã paſtoꝛ ⁊ rũſticus rũborum

tes q̃ lectione ꝓphẽſe ſũt. iſra ꝑ° ⁊ 2°: legit ibi de gaza et de tyro: de edõ: de filijs amõ: ⁊ de pluribꝰ alijs. m Quas memoꝛauit. ſ. ibidẽ cũ dic: Sup tribus ſceleribꝰ ⁊c. n Et qz idẽ ꝓpha. ſ. qz dñs per ꝓphã dic ibi q̃ nõ ꝑcet ſup ſceleribꝰ eoꝝ ſignat q̃ ꝑcere potuit o In ſequntibus. ſ. poſt tps tactũ ī quo ꝑ phetauit: qõ tãgitur in titulo: ⁊ pr̃ cõminationẽ dñi tactaz in ꝓncipio exoꝛdij: ibi dñs ō ſyon rugiet ⁊c. p Ait ⁊c. itio. da ꝑmo tãgit tps 2° cõminatio: tertio ſbiũgit Sup tribus ſceleribus ⁊c. vel. Tertio. i. ter peccatũ cõmittẽtibus ſiue iteratib' ſignat ſe poſſe idulgere: ſz nõ q̃rto: qõ intelligi oz q̃tum ad ſẽſũ myſticũ. ſ. ſecũdũ quẽ q̃rto dī itera re q̃ cõſuetudinarie finaliꝛ iterat: Peccatoꝝ indulgentiã deuz dare poſſe ſignat. q Quẽ. ſ. deuz r Quarto eadẽ peccata admittẽtibus. i. cõmittẽtibus ⁊c. Dic poſtq̃ dixerat q̃ illos nõ cõuerteret: ſbdit deſtructionẽ illoꝝ futurã ꝑ ignẽ: ſicut pz ī ſingulis ptibus. vnde ſbiũgit hꝰ: s Nã ꝑ ignis ſilitudinẽ. ⁊ dic Ignis ſilitudinẽ: ñ ignẽ: qz quaſi ī nihilũ erãt poſtea redacti perſecutõe illiꝰ imiſſa a dño, ꝓpr̃ peccata eoꝝ. t Prẽdixit. ibidẽ. ſ. primo ⁊ ſcõo. v Earũdẽ. ſ. quas prꝰ noiauit. ſ. gaẓaz tyrũ ⁊c. Explicit q̃liſcũq; expoſitio iſtius ꝓlogi.

INcipit ſecundi ꝓlogi expoſitio.

AMos ꝓpheta ⁊c. Iſte ſcõs ꝓlogus treſ hz ptes ꝑncipales. In ꝑma tãgit cauſe operis. In ſcõa ponit auctoꝛis cõmẽdatio ſpãlis: ibi Amos vo iterꝑtat. In 3ª ſbdit ꝓphetie cõmẽdatio generalis: ibi In veritate. n. vox oiuz ꝓphaz ⁊c. In ꝑma cã efficiẽs multiplr deſcribit: ꝑ° q̃tũ ad nomẽ cuz dī: Amos. ſcõo q̃tũ ad offm̃ cũ dī: Propheta. tertio q̃tũ ad cõditionẽ cũ dī: Ruſticus. q̃rto q̃tũ ad opis conſuetudinẽ cũ dī: Ruboꝝ moza diſtringẽs. q̃nto q̃tum ad modũ agẽdi cũ dī: Paucis vbis explicari nõ poteſt. i q̃ tangit cã formalis. ſexto q̃tum ad actum ꝓphetãdi: ibi Dic loq̃t ad vaccas pingues ⁊c. in qua tangitur cauſa materialis. In ſcõa pte auctoꝛ ſpãliter a quattuoꝛ cõmẽdat: ꝑ° ex abũdãtia gr̃e: ibi Interꝑtat onuſtus. ſcõo ex officij dignitate: ibi ꝓphetauit inẽ ceteros ⁊c. tertõ ex debita ad ꝓphetiã diſpõne: ibi Eſſe q̃ppe ꝓpheta ñ poterat ⁊c. q̃rto ex vtilitate ⁊ vniuerſalitate doctrine: ibi Qui ẽt tuba ſua ⁊c. Dis viſis lr̃e iſtam'. a Amoſ. ecce nomẽ ꝓphete. b Propheta. officio: c Ruſticus. cõditioe: d Ruboꝝ moza diſtringẽs operij cõſuetudie: iſtud ſumitur de amos. vij. vbi ſcribit: Armẽtarius ego ſum vellicans ſicomoꝛos. i. diſerpens frõdeſ

ficomoꝝ ⁊ aliaꝝ arboꝝ ad pastū pecoꝝ. ita dicit interline. vnde distringēs vellicās ⁊ discerpēs ꝓ eodē accipiunt. Itē glo. marginalis dicit: ibi Sicomorus idez ē q rubus afferens moza que pastoꝝ famē depellūt ⁊ folia esurię pecoꝝ. In opusculo de vocabulis biblie plenius inuenies de rubo ⁊ sicomoro.

d Paucis vbis explicari nō pōt. ꝓpt vboꝝ ꝓfunditatē ⁊ plixitatē ⁊ ne mireris q dixi plixitatē: qꝛ ꝓlixū oportuit ipz ee. e Quis eni digne. i. sufficienter ⁊ cōpetēt f Expmat. i. expmere possit g Quatuoꝛ scelēa damasci ⁊c. Infra pmo h Et septimo ⁊ octauo gradu iude ⁊ isrł. infra. ij. gradus appellat h locus: qꝛ i septimo gradu. i. septimo loco iuehit ꝫ iudā. i. cōtra duas tribus relicto deo idol' deditas: ⁊ i octauo gradu. i. in octauo loco ꝫ isrł. i. ꝫ. x. tribꝰ: quaꝝ multa peccata enumerat. i Hic loqt. infra iij. k Ad vacas pingues. h tā gitt mā. l Ruinā. infra. vj. e. m Domū maioꝛē. x. tribuū ꝓpter maioꝛē multitudinē: n Minoꝛēq. duaꝝ tribuū scissiōibꝰ. i. captiuitate. lxx. āoꝝ: hiere. xxv. ⁊. xxix. o Ipse cernit fictorē locuste. infra. vij. fictorē appellat dñz creatoꝛē ⁊ spiratoꝛē locuste. i. exercitus assyrioꝝ. vnde hiero. in ozigali: Oñdit dñs sennacherib regē assyrioꝝ cū infinita multitudie exercitus istar locuste vniuersa comedentis esse vētuꝝ de cuius aduētu hī. iij. reg. xviij. et esa. xxvj.

p Et stārē dñm. infra. vij. q Sup muꝝ litū. hec est lra hiero. r Uel adamātinū. hec ē lra. lxx. vide supra expositionē positā i epla ad paulinū. s Et vncinum pomoꝝ. infra. viij. a. Attrahētē supplicia peccatoꝛibus t Et famē. viij. f. ē. in epla ad paulinū hec plēr exponūt. t Nō dixit verba. s. infra. viij. vbi dr: Sed audiē di verbū dei per qō innuit illā famē foꝛe audiēdi vbuꝫ icreatū qō vnicū vbū est: nō verba creata que pla sūt. v Onust'. onere gratie. i. gra spūali que sblenat ad celū: que onus dr qꝛ grauē reddit maturitate moꝝ: ⁊ de isto onere dr matth. xj. Jugū eni meū suaue ē ⁊ onꝰ me um leue. x Prophetauit inter ceteros. s. iohelē nauzionā osee esaiā. ⁊ cōmēdat in hoc q dr in alijs ꝓphetas qꝛ enim inter plures bonos opponit nō pōt habere latentiam mali. y Esse q̄ppe non poterat. ita bene ⁊ ita sufficiēt: z Nisi pastoꝛ añ fuisset. qꝛ i illo offō instructus fuit sllitudibus ⁊ exēplis q̄ ꝓpōit ꝓphetādo: sicut tangitur in multis gl. osis isra: vñ ⁊ h q̄ nō erat pastoꝛ spūalis magnū būit cōm odū de māli offō pastorali: qꝛ per hoc fuit habilioꝛ ad off m prophetādi: multo magis pastoꝛes spūales ad hoc sūt vtiles) a Tuba sua. i. predicatione sonoꝛa ⁊ apta: Johelis. ij. Canite tuba i syon. glo. Publice predicate pniaz. ⁊ bndic Publice: ad modū tube que cōit audit a bonis ⁊ a malis: ⁊ publica predicatō publice ōlectat bonos: offendit aūt obstinatos. b Tāq̄ tuba spūalis. ad dtam māliū: de quibus dr: Nu. x. Fac tibi duas tubas argenteas.

c Scriptū est. Esa. xl. Super montez excelsum ascende ⁊c

Explicit qualiscūq̄ expositio istius ꝓlogi Incipit tertū ꝓlogi expositio.

s Amos ꝓpheta ⁊c. in h° tertio ꝓlogo ꝓcedit p hūc modū: p° eni ābiguitate remota notificat ꝓphe persona cū dr: hic amos ꝓpha ⁊c. 2° determinatur ꝓphetationis tps ibi ꝓphauit autez ⁊c. tertio pōit prophetie mā: ibi Maxie autez ⁊c. q̄rto exprmit diuie

dinē: d Domō ma ioꝛē. x. tribuū pp multitu-

moza distrigēs: paūc vbis explicari nō pōt. Quis. n. digne exprimat tria ⁊ q̄at tuoꝝ scelera damasci gaze tyri idumee filioꝝ āmon ⁊ moab: Ⅎ ēt septio octauoq̄ gradu iude ⁊ isrł. Hic loqt ad vaccas pingues: que sūt i mōte samarie: ⁊ ruituram domū maioꝛē minoꝛēq̄ testatur. Ipse cernit fictoꝛem locuste ēt stantē dñm sup muꝝ litū vel adamātinum ēt vncinū pomoꝝ attrahēs tez supplicia peccatoꝛibus ēt famē in terra: ñ famē panis: nec sitim aq̄: sed audiē di vbum dñi: nō dixit verba sed verbū. Amos vero iterpatur onustus. Hic amos spūali gra plenus prophētauit inter ceteros prophetas. Non. n. solus ipse erat ꝓphetes: sed etiaz alij. Esse q̄ppe ñ poterat prophetes: nisi pastoꝛ ante fuisset. Qui etiā tuba sua clāgit p singulos dies erudiēs ⁊ docens in eccl'a. Jn veritate. n. vox oiuz ꝓphetarū: tāq̄ tuba spūalis ē pdicās in eccl'a sm q scriptū est: Ascēde in montē excelsuz: tu q euāgeliças syon: exalta vocem tuam: qui predicas hierusalem.

Jtem alius prologus.

Jc āmos ꝓpheta et pastoꝛ non fuit pāter esaie prophete: q̄āquam ⁊ ille ꝓpheta extiterit. Naz alijs lr'is ille: alijs iste apud hebꝛeos scribit q̄ differentia litteraꝝ apud latinos ñ habet: et ille foꝛti vel robustus: hic vir auulsus interpatur: q loqtur cōtra decez trib°: que per idolatriam a cultu dei ēt a regno dauid erāt auulse. Fuit aūt cognatio eius ex oppido thecue: qd sex miliarib° distāt a bethleē: curā gerēs pecoꝝ i latitudie cāpoꝝ q sūt ꝓximi oppido thecue: in q̄ibus būmi aride atq̄ bareno-

electōis gra q̄ ad ꝓphiaz vocatus est: ibi hūc ablatū. quito sbiungit finalis ipsius pseuerātia: ibi Quem amasias ⁊c. sexto fit mētio de ipsius morte ⁊ sepltura: ibi Post hec semiuiuus ⁊c. Itē i ꝓma pte notificat ꝓpha multiplr: p° p psōale discretionē: ibi Nō fuit pr Esaie. scdo p scripture distinctionē: ibi Nā alijs lr'is ille. ttio p nois iterpatiōnē: ibi Et ille foꝛtis vel robustus ⁊c. q̄rto per suā cognationē: ibi Fuit aūt cognatio eius ⁊c. q̄nto p officij cōsuetudinē. s. solicitudinem pastoꝛalem: ibi Cura gerens pecoꝝ ⁊c. sexto p cōuictum seu conuersationem: ibi Ex hoc numeꝛo pastoꝝ ⁊c. septimo q̄tum ad interpretatiuā: ibi Imperitus ꝛmōe. octauo q̄tum ad cognitiuam: ibi Sed plenus scientia. his vbis lr'e insistamus. b Pater esaie. de q Esaie p°. Uisio esaie filij amos. c Quāq̄ ⁊ ille. s. pr Esaie c Prophetā extiterit Esa. xxxvij. a. d Nā ⁊ alijs lr'is ille. s. amos pr esaie. vñ dic hiero. i ozigali. Ille scribit p ꝓmā ⁊ vltimam sui nois lr'az aleph ⁊ sade: ⁊ iterpat foꝛtis atq̄ robust': hic vo p ain ⁊ samech: ⁊ iterpat ppls auulsus. medie lr'e: men ⁊ vau: vtriq̄ cōueniētes sūt. e A cultu dei. iij. regum. xij f Et a regno dauid. iij. reg xvij. g Distat a bethleē. ad meridianā plagā: sic dic hiero. h In qb°. campis: Nihil oio frugū gignit humo. exte: Arida atq̄ bareosa. ista lra

satis plana est: sz qz cõio: lra est: humi aride atqz bareno-
se. ipsius expositõi isustendũ est: põt aũt expõi duplr. potest
.n. dici q isti genitiui pstruũt cũ hoc q dico cãpis ex vi de
mõstrationis cẽtie sic: h In qbus. cãpis. i humi a-
ride z harenose. i. humũ aridã z harenosã hñtib'. i. q hñt
humũ aridã z harẽo
sã: k Nihil omio
frugũ gignitur: sic dr
magne vtutis vir. i. ha
bẽs magnã virtutem
egregie pulchritudis
mulier. i. hñs egregiã
pulchritudinem: z ex
treme turpitudis aial
. i hñs extremam tur
pitudinẽ: multa talia
exẽpla põit Prisciã'
i maiori volumine cir
ca pncipiũ scõi libri.
Alr exponit lra ista:
vt h° qõ dico humi
ponat aduerbialiter.
Dicit prisciãus i. xv
maiozis voluminis.
Scendũ q ppa ciui
tatis noia si pme vel
2ª sint declinatõis gẽi
tiuo cãu p aduerbio
i loco accipiũt: vt ro
me sũ: tarẽti sũ. accu
satiuo vo ad locũ cu
iuscũqz declinatõis:
vt romã eo vel taren
tũ vel carthaginẽ vel athenas. ablatiuo de loco vel p locũ
vt roma exeo: tarẽto trãseo: si sint itie: ablatiuo tã i loco q
de loco vel p locũ: vt carthagine sũ: carthagie vẽio: cartha
gine trãseo. Idẽ etiã i sẽp pluralib' inẽit: vt athẽis sũ: athe-
nis venio athenis trãseo. Et paucis interpositis subdit: Inue-
niũtur z q̃daz appellata supza dcãm regulã seruãtia: vt mi
litie militiã militia. domi domũ: mo. humi. mũ. mo. Itez
nõ q qñ nomẽ põit p aduerbio: aduerbiũ ẽ scõz q̃d qz abso
lute tenet: nomẽ aũt sipl'r: vñ pñt ei iungi adiectiua vl alia
sbstãtiua noia i cõsormitate acciẽtiũ: sicut pz h: z i ouidio
epla. i scõa epla scribit: Atqz aliqs iã nũc doctas eat iquit
athenas. Cõstruamus itaqz lram. In qbus. cãpis. Nihil oi
no fruguz gignit humi aride atqz harenose. i. i hũo arida
atqz harẽosa. Itẽ p exẽpla pisciani supzapposita pz q nomia
aduerbialr posita qñqz ponũt cũ verbis significant: b° mo
tũ: qñqz cũ significatibus q̃tẽ. Itẽ oñdit per exẽpla ouidij
dicẽtis: In tertio metamorphoseos: Spargit humi iussos
mortalia semia dẽtes. Itẽ in eodẽ: Spectat humi posit' ge-
mitũ ceu lumia sidus. Itẽ in doctrinali scribit: Rothoma-
gi studeas vel rome deinde morẽris. Militie tñ atqz domi
residebis humiqz. Itẽ grecismus dicit sic: Rome rothoma-
gi vernone morat athenis. Romã rothomagũ vernonẽ tẽ
dit athenas. Roma rothomago vernone redibat athenis.
Rure morat humi militieqz domi. Rus tendebat humũ
militiamqz domũ. Rure redibat humo militiaqz domo.
Dicunt autem grãmatici q ista q̃ttuor appellatiua sequun
tur regulas propriorum nominũ: quia sũt appropriata ad
necessaria saluationis vite humane: duo ad defensionez ex-
trinsecam: domus enim defendit a pluuia z grandine: mili
tia ab hostibus: z alia duo quo ad defensionẽ intrinsecam:
. s rus quod necessarium est ad culturam: vt inde homo a-
latur: z humus. i. terra humida z grãminosa: vt iumẽta pa
scãtur. l Hũc ablatiũ de nũo. h° hi ifra. vij. m Quẽ
se nihil hõio frugũ gignitur
sz vbrimis pascuis abũdãt
z iõ cũcta sũt plẽa pastori
bus: et sterilitas terre cõpẽ
satur peccatoz multitudie
Ex hoc nũero pastoz fuit
amos iperitus sermone: sz
plenus scia. Prophetauit
aũt eisdẽ tpib': qbus iobel
naũ ionas osee esaias. Sz
aliquãtulũ exorsus ẽ, ppbe
tar tãqz esaias. Patrie aũt
tra decẽ tribus locutus est:
pauca de duab' interserẽs:
hũc ablatuz de nũero pa
storz misit dñs: vt i samaria
ppbetaret: qũem amasias
sacerdos freqntẽ plagis af
flixit: tãdẽ filiũ eius oçiaz ve
cte p tympora trãsfixit. Pd'
amasias sacerdos bethel de quo legitur infra. vij.
Explicit qualiscũqz expositio istius prologi.

Incipit postilla fratris Nicolai de lyra super amos
cum additionibus Pauli episcopi Burg.

Verba amos hec, p
pheti
a que tertio loco
ponitur in duas
ptes diuidit: in p
emiũ et tractatuz
qui icipit: ibi Et
dixit. In pri° pte
pmo notificatur
auctor ex noie cũ
dr: a Verba
amos. Et iste est
alius ab illo q fu
it pr esaie: lz vter
qz fuerit propha
Ille. n. fuit nobil
z de genere regio
hic aũt rustican'
Ille etiã scribitur
in hebreo p lram
aleph in pncipio
z sade in fine: iste
vo p litterã ayn i
pnci° z samech in
fine. Propter qõ
ille robustus: hic
auulsus interpretat. Notificat etiã ex offõ cũ dicitur:
b Qui fuit in pastorali' thecue. Est autem thecua
territorium segetibus ineptum: sunt ibi tamen pascua
animalium fecunda: 2° oñditur quibus prophetauerit:
cũ dr: c Que vidit super isrl. i. super regnũ decẽ tri
buũ contra illud pncipalr ppbauit: scõario tñ ptra plu
ra alia regna: vt videbit. tertio oñdit tps in quo ppbe
tauit: z pmo in generali: cũ dr: d In diebus oçie regi
iuda z in diebus hieroboã. Isti enim sil regnauerunt:
partialiter tamẽ: qz vltima pars regni hieroboam z p
ma regni oçie simul concurrũt: vt pz. iiij. regũ. xv. oçias
tamẽ ibi nominatur azarias: quia fuit binomius: scõo
in speciali cũ dr: e Ante duos annos terremotus.
Oçias enim rex iuda in superbiã elatus voluit offerre
thymiama i templo domini super altare incensi: z tũc
a domino fuit lepra percussus: z fuit etiã tunc terremo
tus ad ostendendum iram dei cõtra ipm: de q terremo
tu dicetur plenius zach. xiiij. Amos cepit ppbare per
duos annos añ. f Et dixit. Hic icipit tractatus in q
p° ppbat cõtra pla regna in generali: scõo magis i spe
ciali: ibi Hec dicit. Circa primum dr: Et dixit. s. amos a
deo inspiratus. g Dominus de syon rugiet. iram. n.
domini contra regna in sequentibus expressa designat
metaphorice per rugitum leonis qui est terribilis: z di-
cit: h De syon. eo q ibi in templo erat ppiciatoriũ:
quod erat quasi sedes dei vt ocm fuit Exo. xxv. z vide
bat ppbe imaginarie q vox dei loqntis ad se ex illo lo
co procederet vsq ad eũ. i Et luxerũt speciosa pastoz
. i. habitatiões z manería pploz z regnoz ifra scriptoz.
k Et exicat' ẽ uertex carmeli. i. cito deficiet ptãs cu
iuslibet regni. sic eni sonat trãslatio chaldaica: z iõ ñ est
hec prophetia de sterilitate futura p nimiã siccitatem:
vt credũt aliq sed ẽ locutio metaphorica ad designãdũ

desolationē regnoꝝ ifra scriptoꝝ. l Hec dicit. Hic ꝓfiter ꝓphetiçat magis i speciali: ꝛ ꝑ° ꝯ extraneos: 2° cō tra iudeos seq̄nti. c. ibi Hec dic̄ dñs sup trib⁹ scelerib⁹ iu da. Prima diuidit i sex ppes scōm sex regna ptra q̄ ꝓ phetiçat: ꝛ patebūt ptes ꝓsequndo. Jn ꝑma pte ꝓphetiçat cōtra regnum syrie dicens:

m Sup tribus scelerib⁹ damasci .i. syrie eo q̄ damascus erat metropolis illius regni: scōm q̄ dicitur Esaie. vij. Caput syrie damascus. n Et super quattuoꝛ nō cōuertā. h dicunt hebrei q̄ si homo peccauēit bis vel ter eodē genē peccati: remittit sibi le ē: sed nō si ꝗter ꝛ si intelligāt de irremissibilitate simplr: hoc est erroneū ꝛ ptra scripturā: sicut patet iij. regū ò manasse rege: q̄ nō soluꝫ ꝗter sed plies peccatū idolatrie et homicidiū incurrit: ꝛ tñ finaliꝫ veniam obtinuit: et alia plura exēpla posset adduci de scriptura. Si intelligat irremissibile. i. de difficili remissimile: sic verum est Jsta tñ difficultas nō ē ex pte diuie potētie: ſz ex pte peccatoris q̄ ex eo q̄ toties reiterat peccatū reddit se miseri cordia idignū: sine qua nō pōt a petō resurgere: scōz q̄ dī osee. xiij. Perditio tua ex te isrl: tātūmō ex me auxiliū tuū. Per talē vō modū loq̄ndi dicit saluator math. xij. Qui aūt dixerit vbū ptra spūmscm̄ nō remittet ei: .i. de difficili remittet: hoc etiaz mō dic̄ phil. v. meta. q̄ impossibile dī vno mō qō vix pōt fieri. regnuꝫ vō syrie multoties afflixerat regnū. x. tribuū ꝛ iniuste: pp quod dignū erat dīna pūitōe: ꝛ maxie qz victoria sibi ꝓcessa abusū fuerat i magna crudelitate: iō sb̄dit: o Eo q̄ triturauerit i plaustris ferreis galaad. i. hitatores galaad: p plaustra nō itelligūt h curr⁹: ſz q̄dā instra dentes ferreos hntia q̄ voluebāt sup segetes positas i area: nō solū ad excudiēdū granū: ſz et ad cōterēdū sic stipulā vt redigeret q̄si i paleā ad dādū aialib⁹ i defectu meliozis pabuli: ꝛ talib⁹ istris cōtriuerūt syrū hoies crudeliꝫ de galaad. p Et mit. ignē i do. asael: ꝛ deuozabit do. benadab. Sic scribit cōiter i biblijs nostris: i hebreo tñ scribit p lr̄am res i fine sic: benedar. benedab aūt script⁹ p b i fine regnauit añ asael imediate: ꝛ post asael benedar filiꝰ ei⁹. Et isti fuerūt añ tps amos ꝓphe: q̄ cepit ꝓphetare tpe ozie vt dcm̄ ē: ꝛ pp hoc cū dī h: Et mittam ignē i domū asael: p domū itelligūt posteri eoꝝ a deo puniti: q̄ punitio noie ignis designat: ꝓbabile ē etiaz q̄ edificia ab eis fcā fuerūt tūc cōbusta. exp̄mūt aūt h iter reges syrie asael ꝛ benedar: qz crudeliꝫ nimis se hūerūt erga filios isrl: vt ꝑ ex. iij. reg. q Et cōterā vectem damasci. i. fortitudinē eius. r Et disperdam habitatoꝛē de campo idoli. i. de syria idolatrie sb̄dita. s Et tenentem sceptrū. i. regem t De domo voluptatis. i. de domo regia in qua vacabat delicijs. v Et transferetur ꝛc̄. hoc fuit ipletū tpe achaz: vt habetur. iij. reg. xvj vbi dicit Theglatphalasar rex assyrioꝝ iterfec rasin regē syrie: ꝛ hitatores damasci trāstulit cyrenē. x Hec dicit. Hec est scōa ps i qua ꝓphetiçat cō tra philisteos dicens: y Sup trib⁹ sceleribus gaze. nomē ē ciuitatis regie. z Et super quattuoꝛ ꝛc̄. expōatur sicut ꝓius de mltipli⁹ ipugnatione iudeoꝝ iniusta: ꝓpter qō philistei erant digni dei vidicta: ꝛ maxime qz vsi sunt erga eos crudelitate nimia iō sb̄dit: a Eo q̄ transtulerit captiuitatē pfectā. ōstructa. n. samaria p assyrios: ꝛ postea hierl̄z p chaldeos: aliq̄ euadetes fugerūt vsq̄ terrā philisti noꝝ: qbus i tali casu erat copatiēdū: ꝛ philistei ecōuerso eis insidiātes capiebāt eos ꝛ idumeis vendebāt in seruos: ꝛ sic transferebant captiuitatē iudeoꝝ perfectam. b Et mittam ignez in muꝝ gaze. que postea fuit accensa per chaldeos. Et ꝓfiter facit mentionem de destructione aliaꝝ ciuitatū nobilium in terra philistijm et ꝑz lr̄a cū dī: Cū disperdā ꝛc̄. c Hec dicit. Hec est tertia ps in qua ꝓphetiçat contra tyrū q̄ est i parte aquilonari iuxta iudeam: ꝛ multis vicibus tyrij itulerunt iudeis molestiam: ꝓpter qō erant digni a deo puniri: iō sb̄dit: o Super tribus sceleribus ꝛc̄. ꝛ maxime quia eadem crudelitate vsi sūt erga iudeos fugitiuos q̄ ꝛ philistei: iō secḷ: e Eo q̄ cōcluserit ꝛc̄. ꝛ exponitur vt supra. f Et nō sunt recordati federis fratꝝ. i. salomonis regis isrl ꝛ hiram regis tyri qui fuerūt adiuicē ꝑfederati. iij. reg. v. et intantū q̄ vocabāt se mutuo fratres: ꝓpī qō hirā dixit salomōi. iij. reg. ix. Hec cine sūt ciuitates q̄s dedisti mihi frat. g Et mittā ignē in muꝝ tyri. p chaldeos. h Hec dic̄. Hec ē q̄rta ps in q̄ ꝓphetiçat cōtra idumeā q̄ mltocies valde ꝑsecuta ē iudeā: ꝓpter qō meruerat sustinē vindictā: maxie cū idumei ꝛ iudei de duobus fratribus cēnt nati. s. iacob ꝛ esau: ꝓpī qō nāliꝫ eos diligere debebāt ꝛ ipsi ecōtrario eos odio hēbant: ideo sb̄ditur: i Eo q̄ i gladio ꝑsecut⁹ sit fratrē suū. Esau. n. q̄rebat occidē iacob fratrē suū: gen. xxvij. ꝛ silr idumei ab esau descēdētes filijs isrl petētibus trāsitū p terrā negauerūt: Nu. xx. dicētes ꝑplo isrl: Nō trāsibis per me: alioq̄n armatus occurrā tibi. Et silr postea freq̄nter ipugnarūt eos i terra sua: ideo sb̄dit: k Et violauerit miam eius. i. quā debuit habere erga ꝑplm isrl: rōne dicte fraternitatis. l Et tenuerit vltra furoꝛē suū ꝛc̄. i. irā ꝛ odiū ipsius esau contra iacob semper retinuit populus idumeoꝝ contra ꝑplz iudeoꝝ. m Mittam ignez i themā. nomē ē loci i idumea ꝛ similiter bosra: vnde fuit iobab rex edom: gen. xxxvj. Sz alia ē bosra in moab. a Hec dic̄. Hec est para. 5ª i qua

Hēc dicit dñs. Super tribus sceleribus damasci et super q̄ttuoꝛ nō ꝓuertam eū: eo q̄ triturauerūt i plaustris ferreis galaad. Et mittā ignē i domū açabel: ꝛ deuorabit domos benadab. Et cōterā vectem damasci: et dispdā hitatoꝛē de campo idoli: et tenētē sceptꝝ de domo voluptatis: et trāsferet ppls syrie cyrenen dic̄ dñs Hēc dicit dñs: Super trib⁹ sceleribus gaze: et sup q̄ttuoꝛ nō cōuertā eū: eo q̄ trāstulerit captiuitatē pfectam: vt cōcludet eā in idumea. Et mittā ignez i muꝝ gaze ꝛ deuorabit edes eius: ꝛ dispdā hitatoꝛē de açoto: ꝛ tenētē sceptꝝ de ascalone: et cōuertā manū meaz super accharon: ꝛ pibūt reliqui philistinoꝝ dicit dñs. Hēc dicit dñs: Super trib⁹ sceleribus tyri ꝛ sup q̄ttuoꝛ non cōuertā eū: eo q̄ cōcluserit captiuitatez pfectam i idumea: et nō sint recordati federis fratꝝ. Et mittā ignē i murum tyri: ꝛ deuorabit edes eius. Hēc dicit dñs: Sup trib⁹ sceleribus edom ꝛ sup quattuoꝛ nō ꝓuertaz eū: eo q̄ pfecutus sit in gladio fratrem suum et violauerit misericordiam eius: et tenuerit vltra furoꝛem suū: ꝛ indignationem suā seruauerit vsq̄ in finē. Mittam ignē i theman: ꝛ deuorabit edes bosre. Hēc dicit dñs.

pphetiçat ꝫ filios ämō q̄ debuerūt diligē filios israel: eo q̄ desciderūt a loth nepote abrae ꝑmi patris iudeoꝝ: ⁊ ipsi ecōtrario habuerūt eos odio: ⁊ eos multis vicibus ꝓsecuti sūt crudelit: vt ps. j. regū. xj. de naas rege eoꝝ: q̄ nolebat facere fedus cū eis nisi crueret oium oculos dextros: ió sb̄dit:

b Sup tribus sceleribus filioꝝ ämon. i. multocies replicatis

c Nō cōuertaz eū. dādo sibi pniam vt cōseq̄t veniā: d Eo q̄ dissecuerit ꝓgnātes galaad. ne pueros parerēt q̄ terrā patrum possiderēt: sz ipi ämonite eā hitarēt: ió sub dit: e Ad dilatandū terminū suū. i. terrā sue habitationis.

f Et succēdā ignē i muro rabba. hec est ciuitas q̄ tertio Deuocat rabath: ⁊ erat metropolis in regno ämō: g In vlulatu. i. i sono ꝓfuso vulneratoꝝ ⁊ moriētiū i prelio. h Et ibit melchon. i. rex eorū. In captiuitatem.

Sup tribus sceleribꝰ filioꝝ ämon: ⁊ sup q̄ttuoꝝ nō ꝑuertā eū: eo q̄ dissecuerit pregnātes galaad ad dilatādū terminū suū. Et succēdā ignē i muro rabba: ⁊ deuorabit edes eius in ululatu in die belli: ⁊ in turbine in die commotois. Et ibit melchō i captiuitatē: ipe ⁊ pncipes eiꝰ sil dic dns. .II.

Hec dic dns: Sup tribꝰ sceleribꝰ moab ⁊ sup q̄ttuoꝝ nō ꝑuertā euz: eo q̄ ícēderit ossa regis idūee vsq̄ ad cinerē. Et mittā ignē i moab et deuorabit edes carioth: et morietur in sonitu moab i clāgore tube: et disperdā iudicē de medio eius: ⁊ oēs pncipes eius interficiā cuz eo dicit dns. Hec dicit dns Sup tribꝰ sceleribus iuda ⁊ super quattuoꝝ nō cōuertā eū: eo q̄ abiecerit legem dni: ⁊ mādata eius non custodierit. Deceperūt. n. eos idola sua: pꝰ q̄ abierāt pres eoꝝ. Et mittaz ignē i iuda ⁊ deuorabit edes hierusalē. Hec dicit dns: Sup tribus sceleribus israel: et super quattuoꝝ nō conuertā eū: ꝓ eo q̄ vēdiderit pro argento iustū: et pauperez ꝑ calciamēt. Qui cōterūt sup puluerē tre capita pauperū: et viā humiliū declināt.

Hec dicit. hec ē sexta ps i q̄ ꝓphetat ꝫ pplm moab q̄ silr descēdit a loth: pp qō debuit diligere iudeos ⁊ tñ ecōtrario multocies ipugnauit eos: vt ps in libris iudicū ⁊ regū: ió dr: b Sup tribus sceleribus ⁊c. .i. multocies replicatis: ppt qō dign' erat sustinē suppliciū ⁊ cū hoc qz dignitati regie itulit crudele supplicū: ió sb̄dit:

c Eo q̄ icēderit ossa regis idumee. q̄s aūt iste rex fuerit nō dr hic: nec etiā alibi i scriptura. Aliq̄ tñ glosatores dicūt q̄ fuit ille rex edom q̄. iij. reg. ij. dr fuisse i exercitu cū regibus israel ⁊ iuda ꝓtra moabitas: ⁊ cū rex moab eēt obsessus voluit irrūpere ad regē edom: ⁊ nō potuit: sed fuit cōpulsus in ciuitatē redire: ppt qō moabote ꝫ ipm irati post mortē eiꝰ effuderūt ossa de sepulchro eius ⁊ incēderūt ea. Ra. sa. dicit q̄ dā rex edom pugnās cōtra moabitas: cecidit i manib' eoꝝ: ⁊ exercuerūt in eo hāc crudelē ignominiā: tñ nō dicit q̄s fuerit ille rex edō. d Et deuorabit edes carioth. nomē est ciuitatis in moab. e Et morietur in sonitu moab. i sōitu. s. be'li vbi ē sōit' magn': ex fragore armoꝝ ⁊ clamore moriētiū. f Et dispdā iudicē ⁊c. i. iudices ⁊ oēs nobiles ꝑ sōas. g Hec dic. Postq̄ ꝓphetauit ꝫ idūeos: h ꝓphetat cōtra iudeos: et ꝑ cōtra regnū iuda: scdo ꝓtra regnū israel ibi Hec dicit dns. Circa ꝓmū sciēdum q̄ decē tribubus separatis a regno dauid. iij. reg. xij. cultus ⁊ doctrina legis per sacerdotes remānsit i regno iude: ppt quod illud regnuz habuit maiorē opportunitatē seruādi legem et cultum diuinū ⁊ per consequens magis reprehensibile fuit de trāsgressione ⁊ tamen multotiens ⁊ multipliciter peccauit in vtroq̄: cōtenendo legem et exercendo idolatriam: vt ꝑz ex. iij. regū. et. ij. ꝑal. ppt hoc meruit' diuinam punitionem: ideo sb̄ditur: h Super tribus sceleribus ⁊c. ⁊ ꝑz ex dictis littera. i Et mittam ignem in iuda ⁊c. hoc fuit ipletum quando nabusardam succendit domum domini ⁊ domum regis: ⁊ domos hierlm ꝑ circuitum. iij. regum vltimo.

k Hec dicit. h consequenter prophetat contra regnum israel: ⁊ ponitur hec prophetia vltio loco: da ꝓpheta circa eaz diutius imorat: scilicet vsq̄ ad finem: tamen aliq̄ interserit aliquādo de regno iuda ⁊ diuiditur in duas partes. Amos enim primo denūciat suam ꝓphetiam: scdo ex hoc patitur iniuriam ca. vij. Prima in tres: quia primo arguit poplm de auaricia: scdo de idolatria: ca. iij. ibi Uenite ad bethel. tertio de carnalitate ⁊ lasciuia ca. vj. Sciendum tamen q̄ ista diuisio non est precisa: sed tantum a plurimo: in qualibet enim parte interseritur de aliis vicijs. Prima in duas: quia primo arguitur cupiditas virorum: scdo suarum vxorum. in principio. c. .iij. Prima in tres: quia primo ponuntur populi flagitia: scdo recoluntur dei beneficia: ibi Ego sum. tertio ꝑ dicūt futura supplicia: ibi Ecce ego. Circa ꝓmū dicit:

l Super tribus sceleribꝰ ⁊c. qō exponūt aliq̄ dicētes q̄ primū scelus fuit venditio ioseph: gen. xxxvij. scōm i adoratione vituli: Exo. xxxij. tertiū in negatione dauid iij. reg. xij. Que nobis pars in dauid ⁊c. quartuz autē in venditione ipsi' christi: ppt quā sūt per ozbē captiuati: ppt qō dr:

m Nō cōuertam eū. reducēdo ab hac captiuitate: n Eo q̄ ven. ꝑ ar. iustū. i. christum ātonomatice iustū: sed illud qō sb̄dit nō vr bn consonare:

o Et pauperē ꝑ calciamēt: pp qō hec expositō magis vr mystica q̄ lralis: ió dicēdū ē alit. m Sup tribus sceleribꝰ ⁊c. i. ꝑ vicijs ista scriptis multotiēs ⁊ multiplicit iratis: sic. s. dcm̄ē de aliis: n Eo q̄ vēdiderit ꝑ argēto iustū. i. iusticiā sb̄uertēdo iudiciū ꝑ pcio. o Et pauperē ꝑ calciamēt. i. ꝑ re pui valoris: in q̄ appz magnus cōtept' pauperū: hebrei dicūt. Et pauperē ꝑ clausuris. Dictio enim hebraica hic posita equiuoca est ad calciamenta ⁊ clausuras. Et exponit sic Rabi sa. dicēs: q̄ quando pauper habebat vineam vel agruz iuxta diuitis possessionem: molestabat eum calūnijs: vt sic cogeretur sibi vendere possessionē suam: ⁊ diues sic auferebat clausurā mediā int suā ⁊ paupis possessionē: ponēs totū sb̄ vna clausura: ⁊ hoc magis ꝓsonat lre ꝓcedēti ꝑ Qui ꝓterūt sup puluerē ⁊c. eū dejciēdo totaliter a suo statu. sic. n. delect' vulgariter dr i pluē. pstrat'. q Et viā humiliū declināt. i. declinare faciunt: qz humiles talibus superbis cedūt i. via q̄n obuiauerint eis declinātes

Bi nos habemus: pregnātes i hebreo hi haroth: q̄ dictio vno mō significat pgnantes: ⁊ alio mō significat mōtanas: ⁊ isto mō itelligēdo sēsus hui' ē q̄ ämonite dissipabāt mōtanas q̄ diuidebāt iter terrā amō ⁊ galaad: vt sic ꝑliarēt terminos suos ämotis inde limitib': ⁊ hoc vr magis consonum rationi. Caplm. II.

a latere. a Et filius ꝛ pr eius ierūt ad puellā. i. pr vt olauit puellā filio suo affidatā seu desponsatā: ꝛ i hoc tā gīt crimē iceſt'. b Et sup vesti. pigno. accu. iuxta oē altare. Faciebāt. n. isti aliqñ magna cōuiuia i locis vbi colebāt idola: ꝛ de vestimētis paupeꝝ apud eos ipīgratis faciebāt sedes ad recūbendū in mēsa: ꝛ qz conuiuia illa fiebant ò sōstātia iiusta op pſſoꝝ ꝛ dānatorū ab eis: iō sōdi tur: Et vinuz dānatorum ꝛc.

Et filiūſ ac pr eiuſ ierūt ad puellā: vt violarēt nomē sāctū meū: et sup vestimēt pignoratis accubuerūt iuxta oē altare: ꝛ vinū dānatorū bibebant in domo dei sui. Egō aūt extermiaui amoꝛreū a facie eoꝝ: cūius altitudo cedroꝝ altitudo eiuſ: et fortis ipse quasi querc⁹. Et cōtriui fructū eius desup: ꝛ radices eius subter. Ego sū q ascēdere vos feci ò terra egypti: ꝛ eduxi vos i deserta q̄dragita ānis: vt possideretis terrā amoꝛrei: et suscitaui de filijs uestris i prophetas: et de iuuenib⁹ vīs naçareos. Nūnqd nō ita ē filij iſrl dicit dñs. Et propinabitis naçareis vinū: et ꝓphetis mandabatis dicentes: ne ꝓphetetis. Eccē ego stridebo subt vos: sicut stridet plaustꝝ onustum feno. Et pēribit fuga a veloce: et fortis nō obtinebit vtutem suā: ꝛ robustus nō saluabit aiam suā. Et tēnēs arcuz nō stabit: ꝛ veloꝝ pedib⁹ suis nō saluabit ꝛ ascēsoꝛ equi nō saluabit aiam suā: et robustus corde iter fortes nūd⁹ fugiet i illa die dic dñs .III.

Audite vbū qō locut⁹ est dñs sup vos filij iſrael sup oēm cognatōez quā eduxi de terra egypti dicens: Tāntūmō vos cognoui ex oibus cognatiōnibus terre. Iccircō visitabo sup vos omēs iniqtates vestras. Nūnqd ābulabūt duo pariter: nisi cōuenēt eis. Nūnqd rugiet leo i saltu: nisi hūerit predā? Nūnqd dabit catulus leonis vocez de cubili suo: nisi aliqd apphēderit? Nūnqd cadet auis in laqueū terre ābsqz aucupe? Nūnqd auferetur laqueus de terra: añqz qd cepit? Si clāget tuba i ciuitate: et ppls nō expauescet Si erit malū in ciuitate: qō dñs non fecerit? Quia non faciet dñs de⁹ vbum: nisi rē uelauerit secretum suū ad qz capiet aīaz ponit ingere. ō Et leones ꝛ ꝛ hostes. p Et robustus corde. i. audax ꝛ ꝓstans alias: q Nudus effugiet. ꝓiectis armis ꝓ timoꝛe. Capl'z. III.

Audite vbū. Postq̄ punitio regni iſrl oñsa ē i cuitabilis: h ꝓnter oñditur rōnabilis: ꝛ diuidit i duas ptes: qz primo hec rōnabilitas declarat: scōo punitio iterum ꝓclamatur: ibi Propterea: Prima i duas qz ꝓ⁹ oñdit rōnabilitas ex testimonio diuino: scōo ex humāo ibi Auditum facite. Circa pmū. ppha primo excitat attētionē dicēs: Audite vbum ꝛc. b Sup oēz cognationē. ꝛ sic alloqt oēs iudeos generaliť: c Tāntūmō vos cognoui ꝛc. ꝓhibendo vobis legē diuinā et alia bñficia pla. ps. c. xlvij. Nō fecit taliter omi natiōi: ꝛ iudicia sua nō mānifestauit eis o Iccirco visitabo sup vos. acri⁹ vos puniēdo q̄to maioꝛ fuit vestra ingratitudo: dicta ppharum spiritu dei loqntiuz repellendo: iō sōdit: e Nunqd ābulabūt duo pariter. ad aliquez locū determiatū: f Nisi eis conuenerit. tale iter ex rōnabili cā. q. .o. nō: per hoc metaphoice designat ꝓuenietia dei ꝛ ꝓphe loqnt ex eoꝝ. g Nūqd rugiet leo in saltu ꝛc. q. o. nō: leo rugiēs ē deus per os prophete peccatoꝛibus cōminans: ad quod sequitur pena sicut ad rugitū leonis preda: ꝛ hoc nisi penituerint: ꝛ idē itelligit per hoc qō sōdit: h Nunqd dabit ꝛc. est. n. repetitio eiusdē snie ad maioꝛē assertionē. i Nūqd cadet auis i laqueū terre. i. absq̄ditū i terra. k Absqz aucupe. i. sine ope aucupis laqueū tendētis. q. o. nō: per aucupē itelligit dē peccatoꝛe capiēs in laqueū pene: ps. x. Pluet sup peccatores. Laqos ꝛc. l Nūqd auferet laqus ꝛc. .q. o. non: sic intentio dei nō frustrat a punitōe pctoꝝ i malo perseuerantium. m Si clanget tuba in ciuitate. ꝓ aduentu aduersarioꝝ sup eā: n Et populus nō expauescet. quasi diceret: imo: per tubaz intelligitur denunciatio ꝓphetica diuine cōminationis: propter hoc sōdit: o Si erit malū. s. pene. In ciuitate qō nō fecerit dñs. i. ordiauerit fieri vt dedec⁹ culpe puniatur decoꝛe iusticie. q. o. alr nō fiet.

p Quia non faciet dominus de⁹ vbū. de his q̄ sūt necessaria hoib⁹ nūciari. q Nisi reuelauerit ꝛc. qz sic nā nō deficit i necessarijs: ita auctoꝛ nāe nō deficit nūciando ꝓ prophetas ea que sunt necessaria cognosci ꝛ nō possunt via humana sciri. Omnia exempla ad hoc posita sūt vt vltio diuina per prophetas ꝓclamata rōnabilis oñdat: iō sōdit:

Cōsequēter recolit aliud bñficiū precedēs. s. eductio de seruitute egypti cū dī: Ego sū ꝛc. ꝛ pz lra. g Et suscitaui de filijs vīs ꝓphas. ad docēdū pplm: ꝛ hoc patet per totū vetus testm. h Et de iuuenibus vīs naçareos. aliqs ad semp: vt sāsonē ꝛ samuelē: ꝛ aliqs ad tps i Nūqd nō ita est. q. o. nō potestis negare ista beneficia: ꝛ vos ecōtrario me ꝓuocatis: iō seqt: k Et ppinabitis naçareis vinū. vt infrigerēt votū mihi factum. l Et ꝓphetis mādabitis. sic pz ifra. vij. c. q amasias sacerdos bethel nitebat ipedire amos a ꝓphia. m Ecce ego. Hic ꝓnter predicūt debita supplicia: ꝛ ꝓ⁹ ostēdit h punitio ieuitabilis: ꝛ scōo rōnabilis. c. seqnti. Circa pmū dī: Ecce ego stridebo super vos ꝛc. talis aūt strido causat ex onē supza posito: ꝛ per hoc ilinuat q peccata ppli erāt ita grauia q̄si de⁹ nō posset vltra tolerare absqz punitōe debita: Hebrei sic dicūt: Ecce ego stridebo i locis vestris qz dictio hebraica est equoca ad vtranqz significationē: ꝛ i hoc nōt modus punitōis. Plaustruz multū oneratū cōterit ꝛ stridē facit illa sup que transit. q. o. nō poteritis effugē: sic nec illa sup que trāsit plaustrū oneratū: ideo sōdit: n Et perībit fuga a veloce.

a Leo rugiet. i. dñs per pphas comiat: b Quis nō timebit. q. d. Nullus ē q nō dēat timere ⁊ de malis ipenit. re. c Dñs deus locutus ē. pphas ispirādo: d Quis ñ. p phetabit. ispiratiōe a deo acceptā pplo nūciādo. q. d. nullus dz tacē p quacūq; psecutiōe. e Auditū. Hic ꝑñt oñ dit ronabil tas pūitio nis testionio humāo cu dī: Auditū facite i edib⁹ açoti ⁊c. i. inter gētiles legē dei nō habētes. f Cōgregamini sup mōtes samarie ⁊ vi. insa. multas. .i. idolatrias ꝺ deū: g Et calūniā patiētes. i q notatur pcēm ꝓra ꝓximum. q. d. si gētiles talia viderent sola rōe naturali ducti iuste puniēda dicerēt. h Propterea oñsa rōnabilitate punitōis supradēe: h ipa itez ꝓclamat cū dī: h Tribulabit ⁊ circuiet ira. ita q nihil ꝛmaneat absōdituz. i Et detrahetur ex te fortitudo tua. i. rex ꝓncipes ⁊ bellatores. k Et diripiēt edes tue. qz bona ide auferent ⁊ postea icēdent: ⁊ hoc fuit ipletū tpe osee. iiij. reg. xviij. Uerūtn qz aliq pauci euaserūt: iō sb̄ditur: k Quō si eruat pastor ⁊c. sic eruentur filij isrl. idest valde pauci ex eis m Jn plaga lectuli. i. in regione regni iude: que dī lectul⁹ rōne tēpli qō erat ibi: de q dī cāti. j. Lectul⁹ noster florid⁹. eo; q ibi hitabat de⁹ p spālem habitatiōnē. Illi eni qui p dicto mō euaserūt tpe eçechie venerūt in regnū iude redeūtes ad diuinū cultū. n Et i damasci grabato. qz etiā alii q ex dictis euadētibus i damascū refugerūt: ⁊ fuerūt occultati ad tps. Sciēdū tn q aliq hebrei dicūt q damasci est h nomē appellatiuū: ⁊ nō ē nomē loci ⁊ significat victū: quia eçechias deī cultor predictis ad regnū suū refugiētibus: ꝓuidit mō cōueniēti de victu: ⁊ quia nō solū fuit ppls israel punit⁹: sz ēt cultus idolatrie ibidē dissipatus: ideo sb̄ditur: o Audite ⁊c. in die cū visitare cepo puarica iones isrl. pplm pūiēdo. p Uisitabo ⁊ sup altaria bethel. oia loca idolatrie sb̄uertēdo: q Et pcutiā domū hyemalē cū domo estiua. potētes. n. ex carnalitate hēbant varias domos ꝓ hyeme ⁊ estate: r Et peribūt oēs dom⁹ eburnee. ñ q totalr essēt eburnee: sz qz ibi erāt aliq opera nimis curiosa eburnea: ⁊ hoc mō dī. iij. reg. vltio ō achab rege isrl. Et domus eburnea quā edificauit. Jn capō. iij. vbi dī i postilla: Jō sb̄ditur: Nūqd ābulabūt duo piter. Additio.

Quod dī hic: Nūqd ambulabunt duo piter ⁊c. vī cōtinuarī cū pcedētibus ⁊ seqntib⁹: sic eni dixerat supra deus ipsis filijs isrl. Tantūmodo vos cognoui ex oīb⁹ nationib⁹ terre: Jccirco visitabo super vos omnes iniqtates vias. in q deus vī rndere cuidā tacite qōni. Potest eni q̄rere filij isrl a deo q eis cōminabat de tot supplicijs ꝓpt sua pcta que est rō q̄re magis nos affligis q̄ alias gētes cū multe alie gētes huiusmodi peccata. s. idolatrie ⁊ homicidij ⁊ huiusmodi peramplius cōmittant. Ad qō deus respondet: Tantūmodo vos cognoui ex omnibus nationibus terre. vbi glosa: Cum sim creator omniuz vos solos elegi in populū peculiarē vt mei cognitionem haberetis. Et iccirco visitabo. i. corrigā iniquitates vestras: vt cessetis: vel nō cessantes grauius puniamini: hec in seruos suos ꝓphas. Leō rugiet: quis nō timebit. Dominꝰ deꝰ locutus ē: quis nō pphetabit. Audite ⁊ cōtestamini i domo iacob dicit dñs deus exercituū: quia i die cū visitare cepo puari catōis isrl sup eū uisitabo: ⁊ sup altaria bethel: ⁊ āputabūt cornua altaris ⁊ cadēt i terrā: et pcutiā domū hyemalē cū domo estiua: et peribūt domꝰ eburnee: ⁊ dissipabūt edes multe dicit dñs

gloſa. Sz qz erāt aliq qui ō huiusmodi dina visitatione male sentiebant: erronee estimantes: q talia mala penalia cōminata cū cōtigeret euenire non a deo iflicta seu ītēta erāt: sed cōtigebāt casualiter: eo mō q philistei. j. reg. vj. dicebant: Nō manꝰ sua tetigit nos: sz cāu cōtigit. Nos impro bat ꝓpha dicens: Nūqd ābulabūt duo piter: nisi cōuenerit. sic ē i hebreo: ⁊ qō addit eis nō ē de textu: ⁊ sic ē sensus q sicut duo boues ex diuersis partibus venientes concurrūt per oia: vt pariter ad vnum locū determinatuz

ria i plāga lectuli et i damasci grabato. Audite ⁊ cōtestamini i domo iacob dicit dñs deus exercituū: quia i die cū visitare cepo puari catōis isrl sup eū uisitabo: ⁊ sup altaria bethel: ⁊ āputabūt cornua altaris ⁊ cadēt i terrā: et pcutiā domū hyemalē cū domo estiua: et peribūt domꝰ eburnee: ⁊ dissipabūt edes multe dicit dñs

Audite vbū hoc .iiii. vacce pingues: q estis in mōte samarie: que calūniā facitis egenis: et cōfringitis pauperes. Que dicitis dominis vestris: afferte ⁊ bibem⁹. Jurauit dñs deus i scō suo: qz ecce dies vēient sup vos: et leuabūt vos i cōtis

accedāt: signū est q hoc fit ex certa ꝓuenientia vtriusq; nō a cāu: ⁊ sic ꝓuenientia ꝓphetice ꝓnūciatōis cū rei euētu ē signū q talis euētus nō ē casualis sz intētus: ad qō adducit aliud exēplum de nāliter significantibus: sicut est rugitus seu vociferatio leōis: que significat predam factam vel capiendā: q quidē significatio ē non a casu sed ex instinctu nāli. Similiter exēplicat de auecadente i laqueū terre: qō nō casualiter sz per industriā aucupis fit: sic etiā ablatio laquei. Silr et adducit exēplū de cōsuetis. s. de clāgore tube q significat aduentū aduersariozz: que quidem significatio non est casualis sed ex more hominū intenta. vnde de oībus istis cōcludit per similitudinē: Si erit malū i ciuitate qō deꝰ nō fecit. Hoc est dicere. Sic ꝓdicti effectꝰ nō casualiter ex suis causis sed ordinate seu intente ꝓueniūt: sic cum mala pene eueniūt i ciuitatib⁹ nō sūt censenda casualia sed a deo intenta: ⁊ hoc est qō principaliter intendit deducere ex premissis. Capm. IIII.

Audite vbuz. Postq̄ cupiditas virozz declāta est: hic ꝓnter idē oñdit de vxorib⁹ eozz cuz dī: a Audite vbū hoc vacce pingues. i. potēcuz vxores: q̄ dicunt vacce ꝓpter vitulos aureos q̄s adorabāt: ⁊ pingues rōne diuitiarz: ad q̄z acq̄sitionē iniquā viros suos icitabāt. iō sb̄dit: b Que calūniā facitis. i. p viros vros fieri pcuratis. iō sequit: c Que dicitis dominis vestris. i. maritis o Afferte ⁊ bibem⁹. i. sb̄am alioz rapite: vt nos ⁊ familie nostre possimus laute bibere. ⁊ sb̄ditur pena: e Jurauit dñs i scō suo. i. i seipso qui est sanctussanctozum: f Ecce dies veniēt sup vos. i. ad pūitionē vīaz: g Et leuabūt vos portādo i captiuitatē. h Jn cōi sic portāt res pōderose i tinell.

i Et reliquias vias i ollis feruētib⁹. i. ceteros ad fortalicia fugiētes ibidē cremabūt cū edificijs. k Et p apturas exhibitis. i. multe fiēt apture i muris p qs extrahemini. l Et proijciemini in armon. nomē est regiōis lōginq vltra terrā assyriox. m Uenite. Post q̄ propha arguit pplz de auaricia. h ꝓñi arguit ipm de idolatria ⁊ diuidit in tres ptes: qz p⁹ pōit idolate frequētatio: scdo freqntātiū obstiatio: ibi Uñ ⁊ ego tertio ꝓphe mōitio: ibi Postq̄ autē. Circa p̄mū dī m Uenite ad bethel. i. venietis frequntādo locū idolatrie: ita q̄ ꝓphēta non iuitat ad idolatriam: sed magis arguit eā. n Ad galgalā. ibi eni silr idolatria exercebat: vt dcm̄ ē. ō. osee. xij. ca. o Et offerte. i offeretis: trib⁹ dieb⁹. s. i āno: sic i tēplo dñi quod erat i hierlz cltores dei debebant ꝓparē ter i anno: Exo. xxiij. hiero boā. n. i cultu vitulox quos fecit statuit aliqua similia cltui dīno q̄ fiebat i hierlm vt pplis facilī⁹ assētiret. p Et sacrificate de fermētato. sic ⁊ gētiles idolatre. Oblationes. n. deo fce in hierlz erāt absq fermēto. q Sic .n. voluistis filij

et reliqas vestras i ollis seruētibus. Et p̄er apturas exibitis altera ꝓ alterā: et ꝓjsciemini i armō dicit dñs. Uenite ad bethel ⁊ ipie agite ad galgalā: ⁊ multiplicate ꝓuaricationem. Et ofterte mane victimas vestras: tribus diebus decimas vras. Et sacrificate de fermētato laudē: ⁊ vocate volūtarias oblationes: ⁊ ānūciate. Si cūt. n. voluistis filij isrl dic dñs deus. Undē ⁊ ego dedi vobis stupozē dentiū in cunctis vrbibus vris: et idi gentiā panū i oib⁹ locis vestris: et non estis reuersi ad me dicit dñs: Egō quoq ꝓhibui a vobis ibzē cū ad huc tres mēses supessēt us qz ad mēsē: et plui sup vnā ciuitatē: ⁊ sup alterā ciuitatē ñ plui. Pars vna ꝓpluta ē: ⁊ ps super quā non plui aruit. Et venerūt due ⁊ tres ciuitates ad vnā ciuitatē ut biberēt aquā: ⁊ nō sūt satiate: ⁊ nō rediistis ad me dicit dñs. Percussi vos i uento urēte ⁊ in aurugie: multitudinē hortox uestrox et uinearū uestrax: oliueta urā ⁊ ficeta uestra comedit eruca: ⁊ nō rediistis ad me dic dñs. Misi in vos mortē in uia egypti: peussi in gladio iuuenes uestros usq ad captiuitatē equox uestrox: ⁊ ascēdere feci putredinez castrox uestrox in nares uestras: ⁊ non rediistis ad me dicit dñs. Subuerti vos sicut subuertit deus sodomā ⁊ gomorrā: et facti estis q̄si torris raptus ab incēdio: et nō rediistis ad me dic dñs. Quapropt hec faciā tibi israel. Postq̄z autē hec fecero tibi: prepārare i occursū dei tui israel. Quia ecce fortmās montes ⁊ creans uentuz: et annūciās homi eloquiū suum faciēs matutinā nebulā: ⁊ gradiēs sup excelsa terre: dominus deus exercituū nomen eius.

.V. Audite uerbum istud quod ego leuo super vos planctum. Domus israel cecidit ⁊ nō addiciet: vt resurgat. Uirgo israel ꝓiecta est in terram suaz: nō ē q̄ suscitet eam. Quia hec dicit dominus deus. Urbs de q̄ egrediebant mille: relinquet centū: ⁊ de qua egrediebantur centū: relinquet decē domui isrl. Quia hec dicit dñs domui isrl: Exquirite me: et vivetis. Et nolite exquirere domū isrl: et ne intretis in galgalā: et in bersabee nō transeatis. Quia galgalā captiuitate captiuabit: et domus isrl in nichilū deducet. Exquirite dñm: et vivetis: ne forte irrumpat quasi ignis domui ioseph: et deuoret: et non sit qui extinguat in bethel. Qui conuertitis in absinthiū iudicium: et iustitiā in terra relinquitis. Qui facit arcturū et orionē: et conuertit in mane tenebras: et diē in noctē obscurabit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas super faciē terre: dominus nomen eius. Qui oppressionē parat super fortē: et oppressionē adducit super munitū. Odiuit arguentē in porta: et loquentē sermonē sanū abominatus est. Quapropt quia diripitis egenū: et auferentes auferetis ab eo tritici: domos quadratas edificastis: et non habitabitis in eis. Uineas plantastis amenas: et non bibetis vinū earū. Quia scio multitudinē sceleruz vrōz: et fortitudinē peccatoz vestroz. Tribulantes iustū: et accipientes munera: et inopē in porta declinare fecistis. Quapropt qui prudens est in tempore illo tacebit: quia tempus malū est. Querite bonū et nō malū: vt vivatis: et sit dñs deus exercituū vobiscū: sicut dicitis. Odite malū et diligite bonū: et constituite in porta iudicium. Si forte misereatur dñs deus exercituū reliquiis ioseph. Propterea hec dicit dñs deus exercituū dñs omnipotēs: In omnibus plateis planctus: et in cunctis circuitibus latū dicent: Uae uae. Et vocabunt agricolā ad luctū: et ad planctū eos qui sciunt plangere. Et in cunctis vineis planctus: quia pertransibo in medio tui dicit dñs. Uae desiderantibus diē dñi: quare istis vobis dies dñi? ipsa tenebre et nō lux. Quomodo si fugiat homo a facie leonis: et occurrat ei ursus: aut ingrediat domū suā et reclinet manū suā super parietē: et mordeat eū coluber. Nōne tenebre dies dñi? et nō lux: caligo et nō splendor ei? Odiui et proiecī festiuitates vras: et nō capiā odorē cetuū vrox. Si obtuleritis mihi holocausta et munera vra: nō suscipiam: et victimas pacificoz vestroz nō respiciam. Auferte a me tumultum carminū vrox: et canticū lirarū vrarū nō audiam. Et reuelabitur sicut aqua iudicium: et iustitia quasi torrens fortis. Nūquid victimas et sacrificia obtulistis mihi in deserto quadraginta annis domus isrl? Et portastis tabernaculū moloch vrō: et imaginē idolox vrox sydus dei vri quod fecistis vobis. Et transmigrare faciā vos vltra damascū: dicit dñs deus nomen eius. Uae qui opulenti estis in sion: et confidentes in monte samarie optimates capitis domus principes gentium: ingredimini ad eos. Et videte: et transite in emath ciuitatē magnā: et descendite in geth palestinoz: et in cūctis regnis istis: si melioz sunt regna hec q̄ duo hec: aut si latior terminus eoz terminis vrīs. Qui separatis in die malū: et adpropiatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis: et lasciuitis in stratis vrīs. Qui comeditis agnū de grege: et vitulos de medio armenti. Qui canitis ad sonū lire: sicut dauid putauerunt se habere vasa cantici. Qui bibitis vinū in phialis: et optimo vnguento delibuti estis: et nō dolez super contritione ioseph. Propterea nunc trāsmigrabūt cū principibus transmigrantiū: et auferet factio lasciuientiū. Juravit dñs deus in anima sua: dicit dñs deus exercituū: Odio ego abominor superbiā iacob: et domos eius odi: et tradā ciuitatē cū habitatoribus suis. Et erit si remanserint decē viri in domo vna: et mortui fuerint. Et tollet eos cognatus eorum et qui adurit eos: vt efferat ossa de domo: et dicat ei qui in penetralibus domus tue est: Nūquid adhuc est apud te? et respondebit ei: Finis. Et dicet ei: Tace: quia nō recordabimur nominis dñi. Ecce enim dñs mandabit: et percutiet domū grandē ruinis: et domū pusillā scissuris. Nūquid corrent in petris equi? aut arabit in armentis? quia conuertistis in amaritudinē iudicium meum: et fructum iustitie in absinthium. Qui lętamini in nichilo: qui dicitis: Nōne in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? Ecce enim ego suscitabo super vos domum isrl dicit dñs deus exercituū gentem: et affligent vos a introitu emath usq ad torrentem deserti. Hec ostendit mihi dñs deus: et ecce formans locustas in principio germinationis serotini: et ecce germen serotini post tonsionem regis. Et factum est cum consumpsissent herbam terre: dixi: Dñe deus propitiare quesumus. Quis resurget iacob? quoniam parvulus est. Misertus est dñs super hoc: et dixit: Nō erit. Hec ostendit mihi dñs deus: et ecce vocabat ad iudicium ignem dñs deus: et deuorauit abyssum magnam: et deuorabat partem. Et dixi: Dñe deus cessa quesumus. Quis resurget iacob? quoniam parvulus est. Misertus est dñs super hoc: et dixit: Nō erit. Hec ostendit mihi dñs deus: et ecce dñs stans super parietem litum: et in manu eius lira. Et dixit dñs ad me: Quid tu vides amos? Et dixi: Lirā. Et dixit dñs: Ecce ego ponam liram in medio populi mei isrl: nō adiciam ultra ut transeam eum amplius. Et interibunt excelsa isaac: et sanctificia isrl desolabuntur: et consurgam super domum ieroboā in gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad ieroboā regem isrl dicens: Conjurauit contra te amos in medio domus isrl: nō potest terra sustinere omnes sermones eius. Quia hec dicit amos: In gladio morietur ieroboā: et isrl captiuus migrabit de terra sua. Et dixit amasias ad amos: Uidens vide fuge in terram iuda: comede ibi panem: et ibi prophetā. Et in bethel nō adiicies vltra prophetare: quia sanctificium regis est: et domus regni est. Et respondens amos dixit ad amasiam: Nō propheta ego: et nō filius prophete ego sum: sed bubulcus et vellicans morū. Et tulit me dñs de pone gregem: et dixit dñs ad me: Uade prophetā ad populū meum isrl. Nunc ergo audi verbum dñi. Tu dicis: Nō prophetes super isrl: et nō stillabis super domū isaac. Propterea hec dicit dñs: Uxor tua in ciuitate fornicabitur: et filij tui et filie tue gladio cadent: et humus tua funiculo dimetietur: tu autem in terra polluta morieris: et isrl captiuus migrabit de terra sua. Hec ostendit mihi dñs deus: et ecce canistrum pomoruz estiuoruz. Et dixit: Quid tu vides amos? Et dixi: Canistrum pomoruz estiuoruz. Et dixit dñs ad me: Uenit finis super populum meum isrl: nō adiciam ultra ut transeam eum amplius. Stridebunt cantores templi in ululatibus in die illa: dicit dñs deus: Plures mortui in omni loco: in silentio proicientur. Audite hec qui conteritis egenum: et inopes terre facere defecistis: dicentes: Quando transibit mensis: et vendemus merces: et sabbatum: et aperiemus frumentum: ut minuamus mensuram: et grandiora faciamus: et supplantemus stateras dolosas: et possideamus in argento egenum: et pauperem pro calciamentis: et quisquilias frumenti vendamus? Jurauit dñs in superbia iacob: Si oblitus fuero omnium operum eorum. Nōne super hoc contremiscet terra: et lugebit omnis habitator eius? et ascendet quasi fluvius vniuersa: et conturbabitur et inundabit quasi fluvius egypti? Et erit in die illa: dicit dñs deus: Occidet sol meridie: et tenebrescere faciam terram die lucis. Et conuertam festiuitates vras in luctum: et omnes cantores vros in planctum. Et inducam super omnes lumbos vros sacos: et in omne caput calvitium. Et ponam eum quasi luctum unigeniti: et nouissima eius quasi diem amaram. Ecce dies veniunt: dicit dñs deus: et mittam famem in terram: nō famem panis: nec sitim aquē: sed audiendi verbum dñi. Et mouebuntur de mari usq ad mare: et ab aquilone usq ad orientem circuibunt quesierunt verbum dñi: et nō inuenient. In die illa deficient virgines pulchre et adolescentes in sitim. Qui iurant in delicto samarie: et dicunt: Uivit deus tuus dan: et vivit via bersabee: et cadent: et nō adiicient ut resurgant. Uidi dñm stantem super altare: et dixit: Percute cardines: et commouebuntur superliminaria: et dissipa eos in capitibus omnium: et residuos eorum in gladio interficiam. Nō fugiet ex eis fugiens: et nō salvabitur ex eis effugiens. Si descenderint usq ad infernum: inde manus mea educet eos: et si ascenderint in celum: inde detrahā eos. Si latuerint in vertice carmeli: inde scrutans auferam eos: et si occultati fuerint a facie meorum in profundo maris: inde precipiam serpenti: et mordebit eos. Et si abierint in captiuitatem coram inimicis suis: inde precipiam gladio: et interficiet eos. Et ponam oculos meos super eos in malum et nō in bonum. Et dñs deus exercituū qui tangit terram: et tabescere eam faciet: et lugebunt omnes habitatores eius: et ascendet quasi fluvius vniuersa: et inundabit quasi fluvius egypti. Qui edificat in celo ascensionem suam: et fundamentum suum super terram. Qui vocat aquas maris: et effundit eas super faciem terre: dominus nomen eius. Nōne quasi filij ethiopum vos estis mihi filij isrl? dicit dñs. Nōne isrl ascendere feci de terra egypti: et philistiim de cappadocia: et syrum de cir? Ecce oculi dñi dei super regnum peccatrix: et disperdam eam de superficie terre. Uerumtamen nō perditione perdam domum iacob: dicit dñs. Quia ecce ego precipiam: et commouebo in omnibus gentibus domum isrl: sicut commouetur triticum in cribro: et nō cadet lapillus super terram. In gladio morientur omnes peccatores populi mei: qui dicunt: Nō adpropiabit nec veniet usq ad nos malum. In die illa suscitabo tabernaculum dauid quod cecidit: et reedificabo aperturas eius: et ea que corruerunt reedificabo: et reparabo eam sicut in diebus antiquis. Ut possideant reliquias idumee: et omnes gentes super quas inuocatum est nomen meum super eos: dicit dñs faciens hec. Ecce dies veniunt dicit dñs: et comprehendet arator messorem: et calcator uue mittentem semen: et stillabunt montes dulcedinem: et omnes colles lętabuntur. Et reducam captiuitatem populi mei isrl: et edificabunt ciuitates desertas et habitabunt: et plantabunt vineas et bibent vinum earum: et facient hortos et comedent fructum eorum. Et plantabo eos super humum suam: et nō evellam eos amplius de terra sua quam dedi eis: dicit dñs deus tuus.

Abdie. Hec visio abdie. Hec dicit dñs deus de idumea: Auditum audiuimus a dño: et legatus in gentes missus est: Surgite et consurgamus aduersus eam in prelio. Ecce parvulum dedi te in gentibus: contemptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te habitatorem in foraminibus petre excelsa tenentem: dicentem in corde suo: Quis detrahet me in terram? Si exaltatus fueris quasi aquila: et si inter sidera posueris nidum tuum: inde detrahā te: dicit dñs. Si fures introissent tibi: si latrones nocte: quomodo conticuisti? nōne furati sunt quod sufficiebat eis? si vindemiatores introissent tibi: nōne relinquerent racemum? Quomodo scrutati sunt esau: investigauerunt absconditos eius? usq ad terminum emiserunt te omnes viri fœderis tui: seduxerunt te et prevalebunt tibi viri pacifici tui: qui comedebant panem tuum ponent insidias subtus te: nō est prudentia in eo. Nōne in die illa: dicit dñs: perdam sapientes de idumea: et prudentiam de monte esau? Et pauebunt fortes tui austri: ut auferatur vir de monte esau occisione. Propter occisionem et iniquitatem in fratrem tuum iacob: operiet te confusio: et peribis in eternum. In die illa: cum staret contra eum: in die cum captiuos duceret exercitus eius: et alienigene ingrederentur portas eius: et super hierlm mittebant sortem: et tu quasi unus ex eis. Et nō despicies die fratris tui in die peregrinationis eius: et nō lętaberis super filios iuda in die perditionis eorum: et nō magnificabis os tuum in die tribulationis. Ingredere portas populi mei in die ruine eius: et nō despicies tu et ipse malum eius in die vastitatis illius: et nō extendes in opulentiam oculos tuos in die illa. Et nō stabis in exitu eius: ut interficias eos qui fugiunt: et nō concludes reliquos eius in die angustie. Quia prope est dies domini super omnes gentes: sicut fecisti: sic fiet tibi: retributionem tuam convertet in caput tuum. Quia sicut bibistis in monte sanctificio meo: bibent omnes gentes semper: et bibent et absorbebunt: et erunt quasi non sint. Et in monte sion erit salvatio: et erit sanctificium: et possidebit domus iacob eos qui se possederunt. Et erit domus iacob ignis: et domus ioseph flamma: et domus esau stipula: et succendent eos et devorabunt eos: et nō erit reliquie domui esau: quia dñs locutus est. Et possidebunt hi qui ad austrum montem esau: et qui in campestribus philistiim: et possidebunt agrum ephraim et agrum samarie: et benjamin possidebit galaad. Et transmigratio exercitus filiorum isrl omnia chanaanea usq ad sarepta: et transmigratio hierlm que in bosphoro est possidebit civitates austri. Et ascendent salvatores in montem sion iudicare montem esau: et erit dño regnum.

Jonas. Et factum est verbum dñi ad jonam filium amathi dicens: Surge et vade in niniven ciuitatem grandem: et predica in ea: quia ascendit malitia eius coram me. Et surrexit jonas ut fugeret in tharsis a facie dñi: et descendit joppen: et inuenit navem euntem in tharsis: et dedit mercedem eius: et descendit in eam ut iret cum eis in tharsis a facie dñi. Dñs autem misit ventum vehementem in mare: et facta est tempestas magna in mari: et navis periclitabatur conteri. Et timuerunt nautę: et clamauit vir ad deum suum: et miserunt vasa que in navi erant in mare: ut alleuiarent ea ab eis. Jonas autem descendit in interiora navis: et dormiebat sopore grauatus. Et accessit ad eum gubernator: et dixit ei: Quid tu dormis? surge: et invoca deum tuum: ne forte recogitet deus de nobis: et non pereamus. Et dixit vir ad proximum suum: Uenite: et mittamus sortes: et sciamus cuius causa malum hoc sit nobis. Et miserunt sortes: et cecidit sors super jonam. Et dixerunt ad eum: Indica nobis cuius causa malum hoc sit nobis: quod est opus tuum? et de qua terra venis? quod est nomen tuum? et de qua ciuitate es? et quo vadis? et quo pergis? Et dixit ad eos: Hebreus ego sum: et dñm deum celi ego timeo qui fecit mare et aridam. Et timuerunt viri timore magno: et dixerunt ad eum: Quare hoc fecisti? Cognouerunt enim viri quia a facie dñi fugiebat: quia annunciauerat eis. Et dixerunt ad eum: Quid faciemus tibi: et quiescet mare a nobis? quia mare ingrediebatur et tempestuabat. Et dixit ad eos: Tollite me: et mittite in mare: et quiescet mare a vobis: scio enim ego quia propter me tempestas hec grandis venit super vos. Et remigabant viri ut reverterentur ad aridam: et nō poterant: quia mare ingrediebatur et tempestuabat super eos. Et clamauerunt ad dñm et dixerunt: Obsecramus dñe: ne pereamus in anima viri huius: et ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu dñe sicut voluisti: ita fecisti. Et tulerunt jonam: et miserunt eum in mare: et stetit mare a fluctibus suis. Et timuerunt viri timore magno dñm: et immolauerunt victimas dño: et vouerunt vota. Et parauit dñs piscem grandem ut deglutiret jonam: et erat jonas in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus. Et orauit jonas ad dñm deum suum de loco ventris piscis: et dixit: Clamauit de tribulatione mea ad dñm: et exaudiuit me: de ventre inferi clamauit: et audisti vocem meam. Et proiecisti me in profundum in corde maris: et flumen circumdedit me: omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi: Abiectus sum a facie oculorum tuorum: verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum. Circumdederunt me aque usq ad animam meam: abyssus vallauit me: pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi: terra vectes eius concluserunt me in eternum: et sublevabis de corruptione vitam meam dñe deus meus. In me defecit anima mea: et dñi recordatus sum: ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Custodientes vanitates frustra misericordiam suam derelinquunt. Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quecumque vouero reddam pro salute mea dño. Et dixit dñs piscis: et evomuit jonam in aridam. Et factum est verbum dñi secundo ad jonam dicens: Surge et vade in niniven ciuitatem grandem: et predica in ea predicationem quam ego loquor ad te. Et surrexit jonas et abiit in niniven secundum verbum dñi. Et niniven erat ciuitas magna dei: tribus diebus ambulabilis. Et cepit jonas introire in ciuitatem die uno: et clamauit et dixit: Adhuc quadraginta dies: et niniven subuertetur. Et credidit vir niniven in deum: et vocauerunt ieiunium: et vestiti sunt saccis a maiore usq ad minorem eorum. Et peruenit verbum ad regem niniven: et surrexit de solio suo: et abiecit vestimentum suum a se: et indutus est sacco: et sedit in cinere. Et clamauit et dixit in niniven ex ore regis et principum eius dicens: Homines et iumenta: boues et oues non gustent quicquam: nec pascantur: et aqua non potabunt. Et operiantur saccis homines et iumenta: et clamabunt ad dñm in fortitudine: et conuertatur vir a via sua mala: et ab iniquitate que est in manibus eorum. Quis scit si conuertatur et ignoscat deus: et reuertatur a furore ire sue: et non peribimus? Et vidit deus opera eorum: quia conuersi sunt de via sua mala: et misertus est dñs super malitia quam locutus est ut faceret eis: et non fecit. Et afflictus est jonas afflictione magna: et contristatus est vehementer. Et orauit ad dñm et dixit: Obsecro dñe: nōne hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea? propter hoc preoccupaui ut fugerem in tharsis: quia sciebam quia tu clemens et misericors es: patiens et multe miserationis: et ignoscens malitie. Et nunc dñe tolle quesumus animam meam a me: quia mihi mors magis expedit quam vita. Et dixit dñs: Putasne bene irasceris tu? Et egressus est jonas de ciuitate: et sedit contra orientalem plagam ciuitatis: et fecit sibi ibi tabernaculum: et sedit subter umbraculum donec videret quid accideret ciuitati. Et parauit dñs deus hederam: et ascendit super caput jone ut esset umbra super caput eius: et protegeret eum: quia laborauerat. Et lętatus est jonas super hedera lętitia magna. Et parauit deus vermem ascensu diluculi in crastinum: et percussit hederam: et exaruit. Et factum est cum ortus esset sol: et parauit dñs deus ventum calidum vehementem: et percussit sol super caput jone: et estuabat: et petiit animę sue ut moreretur: et dixit: Melius est mihi mori quam vivere. Et dixit dñs ad jonam: Putasne bene irasceris tu super hedera? Et dixit: Bene irascor ego usq ad mortem. Et dixit dñs: Tu doles super hedera in qua non laborasti: neque fecisti ut crescere: que sub una nocte orta est: et sub una nocte perijt. Et ego non parcam niniven ciuitati grandi: in qua habitant plus quam centum viginti milia hominum qui nesciunt quid sit inter dextram suam et sinistram suam: et iumenta multa?

Michee. Hec verba que factum est verbum dñi ad michee morasthitem in diebus ioathan: achaz: ezechie regum iuda: que vidit super samariam et hierlm. Audite populi omnes: et attendat terra et plenitudo eius: et sit dñs deus in vobis in testimonium: dñs de templo sancto suo. Quia ecce dñs egredietur de loco suo: et descendet: et calcabit super excelsa terre. Et consumentur montes subter eum: et valles scindentur sicut cera a facie ignis: et sicut aque que decurrunt in precipitium. Omnia hec propter scelus jacob: et propter peccata domus isrl. Quod scelus jacob nōne samaria? et que excelsa iuda nōne hierlm? Et ponam samariam quasi acervum lapidum agri: quasi plantaria vineę: et detrahā in vallem lapides eius: et fundamenta eius revelabo. Et omnia sculptilia eius comminuentur: et omnia munera eius igne succendentur: et omnia simulacra eius ponam in desolationem: quia de mercede meretricis congregata sunt: et usque ad mercedem meretricis reuertentur. Super hoc plangam et ululabo: vadam spoliatus et nudus: faciam planctum quasi draconum: et luctum quasi strucionum. Quia desperabilis plaga eius: quia venit usque ad iudam: tetigit portam populi mei usque hierlm. In gath nolite annunciare: flendo nolite flere. In domo pulueris puluere conspergimini. Transite vobis habitatrix pulchritudinis: confusione nuditatis tue. Non egressa est habitatrix bethsaphes: planctus stabit vobis. Quia infirmata est in bonis habitatrix amaroth: quia descendit malum a domino usque ad portam hierlm. Jungite currui velocissimo habitatrix lachis: principium peccati est filie sion: quia in te inuente sunt scelera israhel. Propterea dabis emissiones super hereditatem gath: domus mendacium in mendacium regibus israhel. Adhuc heredem adducam tibi habitatrix maresa: usque odollam venit gloria israhel. Decalua te et tondere super filios delitiarum tuarum: dilata calvitium tuum quasi aquile: quia captiui ducti sunt ab te. Ue qui cogitatis iniquitatem: et operamini malum in cubilibus vestris: in lumine matutino faciunt illud: quia contra deum est manus eorum. Et concupierunt agros: et vi tulerunt: et domos: et auferent: et calumniabuntur virum et domum eius: virum et hereditatem eius. Propterea hec dicit dñs: Ecce ego cogito contra familiam hanc malum: de quo non auferetis colla vestra: et non ambulabitis erecti: quia tempus malum est. In die illa assumet parabolam contra vos: et lamentabitur lamentatione vehementi: et dicet: Vastati sumus: funiculo dimensionis mee: dum transmigrat: auferetur a me: agros nostros diuisit. Ideo non erit tibi mittens funiculum sortis in medio congregationis dñi. Nolite stillare: stillabunt super istos: non apprehendent confusionem. Domus iacob: numquid abbreviatus est spiritus dñi? aut hec cogitationes eius? nōne sermones mei boni cum eo qui recte graditur? Et ex contrario populus meus in hostem resurrexit: desuper pallium cum his qui transeunt fiducialiter auertentes bellum. Mulieres populi mei ejecistis de domibus deliciarum earum: a paruulis earum tulistis laudem meam in sempiternum. Surgite et ite: quia non habetis hic requiem propter pollutionem: corrumpet vos corruptione pessima. Si ambulans spiritum et mendacium loquens dixerit tibi: Stillabo tibi in vinum et ebrietatem: erit stillator populi huius. Congregatione congregabo iacob totum: congregatione congregabo reliquias israhel: pariter ponam eos sicut gregem in ouili: sicut pecus in medio caulium suorum: exultabunt a multitudine hominum. Ascendet enim pandens iter ante eos: diuident et transibunt portam: et egredientur per eam: et transibit rex eorum coram eis: et dñs in capite eorum. Et dixi: Audite quesumus principes domus iacob: et iudices domus israhel: nōne vestrum est scire iudicium? Qui odio habetis bonum: et diligitis malum: qui auferentes pellem eorum de super eis: et carnes eorum de ossibus eorum. Qui comedistis carnes populi mei: et pellem eorum de super eis excoriastis: et ossa eorum confregistis: et conciderunt quasi in lebete carnes: et quasi in medio ollę. Tunc clamabunt ad dñm: et non exaudiet eos: et abscondet faciem suam a eis in tempore illo: eo quod nequiter egerint in adinuentionibus suis. Hec dicit dñs super prophetas qui seducunt populum meum: qui mordent dentibus suis: et predicant pacem: et si quis non dederit in ore eorum quippiam: sanctificate super eum prelium. Propterea nox vobis pro visione: et tenebre vobis pro diuinatione: et occidet sol super prophetas: et obtenebrabitur super eos dies. Et confundentur videntes: et erubescent diuinatores: et operient labia sua omnes: quia non est responsum ex deo. Uerumtamen ego repletus sum fortitudine spiritu dñi: et iudicio: et virtute: ut annunciem iacob scelus suum: et israhel peccatum suum. Audite hec principes domus iacob: et iudices domus israhel: qui abominamini iudicium: et omnia recta pervertitis. Qui edificatis sion in sanguinibus: et hierlm in iniquitate. Principes eius in muneribus iudicabant: et sacerdotes eius in mercede docebant: et prophete eius in pecunia diuinabant: et super dñm requiescebant dicentes: Nōne dñs in medio nostri? non ueniet super nos malum. Propterea propter vos sion quasi ager arabitur: et hierlm quasi acervus lapidum erit: et mons templi quasi excelsa nemorum. Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus dñi in vertice montium: et elevabitur super colles: et fluent ad eum populi. Et properabunt gentes multe: et dicent: Uenite: et ascendamus ad montem dñi: et ad domum dei iacob: et docebit nos de viis suis: et ambulabimus in semitis eius. Quia de sion exibit lex: et verbum dñi de hierlm. Et iudicabit gentes multas: et arguet populos fortes usque in longe: et concidunt gladios suos in vomeres: et lanceas suas in falces: et non assumet gens contra gentem gladium: et non exercebuntur ultra ad prelium. Et sedebit vir subtus vineam suam: et subtus ficum suam: et non erit qui exterreat: quia os dñi exercituum locutum est. Quia omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine dei sui: nos autem ambulabimus in nomine dei nostri in eternum et in seculum seculi. In die illa dicit dñs: congregabo claudicantem: et eam que ejecta fuerat congregabo: et quam afflixi. Et ponam claudicantem in reliquias: et eam que procul fuerat in gentem robustam: et regnabit dñs super eos in monte sion ex hoc nunc et usque in seculum. Et tu turris gregis nebulosa filie sion usque ad te veniet: et venit potestas prima: regnum filie hierlm. Nunc quare mereris ululatum? nōne rex non est in te? aut consiliarius tuus interiit? quia comprehendit te dolor quasi parturientem. Dolens esto et satagens filia sion quasi parturiens: quia nunc egredieris de ciuitate: et habitabis in regione: et venies usque babylonem: ibi liberaberis: ibi redimet te dñs de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregate sunt super te gentes multe: que dicunt: Lapidetur: et aspiciat in sion oculus noster. Ipse autem non cognouerunt cogitationes dñi: et non intellexerunt consilium eius: quia congregauit eos quasi fenum aree filia sion. Surge et tritura filia sion: quia cornu tuum ponam ferreum: et ungulas tuas ponam eneas: et comminues populos multos: et anathematizabis dño rapinas eorum: et fortitudinem eorum dño vniuersę terre. Nunc congregaberis filia latronum: obsidionem posuerunt contra nos: in virga percutient maxillam iudicis israhel. Et tu bethlehem ephrata parvulus es in millibus iuda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in israhel: et egressus eius ab initio: a diebus eternitatis. Propter hoc dabit eos usque ad tempus: in quo parturiens pariet: et reliquie fratrum eius convertentur ad filios israhel. Et stabit et pascet in fortitudine dñi: et in sublimitate nominis dei sui: et convertentur: quia nunc magnificabitur usque ad terminos terre. Et erit iste pax: assur cum venerit in terram nostram: et cum calcauerit palatia nostra: et suscitabimus contra eum septem pastores: et octo principes hominum: et pascent terram assur in gladio: et terram nemrod in lanceis eius: et liberabit de assur cum venerit in terram nostram: et cum calcauerit terminos nostros. Et erunt reliquie iacob in medio populorum multorum quasi ros a dño: et quasi stille super herbam: que non sperat virum: nec exspectat filios hominum. Et erunt reliquie iacob in gentibus: in medio populorum multorum quasi leo inter pecora saltus: quasi catulus leonis in gregibus ouium: qui cum transierit: et conculcauerit: et ceperit nemo eruet. Exaltabitur manus tua super hostes tuos: et omnes inimici tui interibunt. Et erit in die illa: dicit dñs: auferam equos tuos de medio tui: et disperdam quadrigas tuas. Et disperdam ciuitates terre tue: et destruam omnes munitiones tuas. Et auferam maleficia de manu tua: et augures non erunt in te. Et conflatilia tua auferam de medio tui: et non adorabis ultra opera manuum tuarum. Et evellam lucos tuos de medio tui: et disperdam ciuitates tuas. Et faciam in furore et in indignatione vindictam in omnes gentes que non audierunt. Audite quesumus quid dicat dñs: Surge: contende coram montibus: et audiant colles vocem tuam. Audite montes iudicium dñi: et fortia fundamenta terre: quia iudicium dño cum habitatore suo: et cum israhel disceptabit. Populus meus quid feci tibi? aut in quo contristaui te? responde mihi. Quia eduxi te de terra egypti: et de domo seruitutis redemi te: et misi ante faciem tuam moysen: aaron et mariam. Populus meus memento quesumus quid cogitauerit balach rex moab: et quid responderit ei balaam filius beor: a semim usque galgalam: ut cognoscas iustitias dñi. In quo adpropiabo dño? adorabo deum excelsum? Numquid adpropiabo ei in holocaustis? in vitulis anniculis? Numquid placabitur dñs in milibus arietum? in multis millibus hircorum pinguium? Numquid dabo primogenitum meum pro impietate mea? fructum ventris mei pro peccato animę mee? Indicabo tibi homo quid sit bonum: et quid dñs requirat a te: nisi facere iudicium: et diligere misericordiam: et solicitum ambulare cum deo tuo? Uox dñi ad ciuitatem clamat: et salus timebit nomen tuum. Audite tribum: et quis testimonium dicat ei? Adhuc ignis in domo impii thesaurizans thesauros iniquitatis: et mensura minorata plena iracundie? Numquid justificabo stateram impiam: et saccum pondera dolosa habentem? Quorum divites repleti sunt iniquitate: et habitantes in ea locuti sunt mendacium: et lingua eorum fallax in ore eorum. Et ego incepi percutere te plaga insanabili: desolare te super peccatis tuis. Tu comedes et non saturaberis: et humiliatio tua in medio tui: et apprehendes et non salvabis: et quos salvaveris in gladium dabo. Tu seminabis et non metes: tu calcabis oliuam et non ungueris oleo: et mustum et non bibes vinum. Custodisti enim precepta amri: et omne opus domus achab: et abiisti in consiliis eorum: ut darem te in perditionem habitatores eius: et sibilum gentium populum meum portabitis. Ue mihi: quia factus sum sicut qui colligit in autumno racemos vindemie: non est botrus ad comedendum primitias quas desiderauit anima mea. Perijt sanctus de terra: et rectus in hominibus non est. Omnes in sanguine insidiantur: unusquisque fratrem suum venatur ad mortem. Malum manuum suarum dicunt bonum: princeps postulat: et judex in reddendo est: et magnus locutus est desiderium anime sue: et conturbauerunt eum. Optimus eorum quasi paliurus: rectissimus eorum quasi sepes de vepribus. Dies speculationis tue: visitatio tua venit: nunc erit perturbatio eorum. Nolite credere amico: nec confidite in principe: ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Filius enim contumeliam patri facit: filia consurget contra matrem suam: nurus contra socrum suam: et inimici hominis domestici eius. Ego autem ad dñm aspiciam: exspectabo deum saluatorem meum: audiet me deus meus. Ne letere inimica mea mihi: quia cecidi: consurgam: cum sedero in tenebris dñs lux mea est. Iram dñi portabo: quia peccavi ei: donec judicet causam meam: et faciat judicium meum. Educet me in lucem: videbo justitiam eius. Et videbit inimica mea: et operiet eam confusio: que dicit mihi: Ubi est dñs deus tuus? Oculi mei aspicient eam: nunc erit conculcatio quasi lutum platearum. Dies edificandi muros tuos: in die illa longe fiet lex tua. In die illa et usque ad te venient de assyria et ciuitatibus egypti: et de egypto usque ad flumen: et mare a mari: et montem in montem. Et erit terra in desolationem cum habitatoribus suis: propter fructum adinuentionum suarum. Pasce populum tuum in virga tua: gregem hereditatis tue: habitantem solitarium in saltu in medio carmeli: pascentur in basan et galaad sicut in diebus eternitatis. Sicut in diebus egressionis tue de terra egypti ostendam ei mirabilia. Uidebunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua: ponent manum suam super os suum: aures eorum surdescent. Lingent pulueres sicut serpentes: sicut reptilia terre conturbabuntur in clausuris suis: ad dñm deum nostrum formidabunt: et timebunt a te. Quis deus similis tui: auferens iniquitatem: et transiens peccatum reliquie hereditatis sue? Non tenuit in furore iram suam: quia voluntarius est misericordie. Reuertetur: et miserebitur nostri: deponet iniquitates nostras: et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabit veritatem iacob: misericordiam abraham: sicut juravit patribus nostris a diebus antiquis.

Nahum. Onus ninive. Liber visionis nahum helcesei. Deus emulator et ulciscens dñs: ulciscens dñs et potens: ulciscens dñs in indignatione: ulciscens dñs inimicis suis: et irascens hostibus suis. Patiens dñs et magna fortitudo: et innocentem non relinquet dñs. In turbine et tempestate via eius: et nubes pulueris pedes eius. Increpans mare et siccabit illud: et omnia flumina educet: confusus est basan et carmelus: et flos libani confusus est. Montes contremuerunt a facie eius: et colles commoti sunt: et exaltata est terra a facie eius: et orbis et omnes habitantes in eo. A facie indignationis eius quis stabit? et quis resistet in ira furoris eius? Indignatio eius effusa est sicut ignis: et petre dissolute sunt ab eo. Bonus dñs et confortans in die tribulationis

f Quia hec dicit dñs. Hic iducit ad euasionē pene futu-
re dicens in persona dei: g Querite me. per opa bona:
h Et viuetis. corporali ⁊ spūali vita. i Et no[li]te que
rere bethel. i. nolite colere idola q̄ colūt i bethel. i. in ga-
la⁊ bersabee. k Quia galgala captiua ducet⁊c. i. pp[ul]
idolatriā exercēs ib[i]
dē. l Querite dñz
⁊ viuite. expōat vt p
us. m Ne forte cō
burat vt ignis. d̄ tota
liter deficit p cōsūma
tionē māe ꝓbustibil.
n Domus ioseph. i.
regnū isrl qđ denoiat
a ioseph: eo q̄ hiero-
boā ꝑmus rex fuit ō
tribu ephraim filij io
seph. o Qui ꝑuer
titis. Hic ꝓnter argu-
it pplm de oppositō:
.s. qz peccabāt sine fre
no timore dei postpo
sito: ⁊ ꝑmo arguit eī
trāsgressiones: 2° deri
siones: ibi Ue deside-
rātibus. Prima i du-
as: qz ꝑmo arguit po-
puli multiplex trans-
gressio: scōo ꝏditur
punitio: ibi Iccirco.
Circa primū dicit:
o Qui cōuertitis
i absynthiū iudiciuz
.i. i amaritudinē pau
pez eos iniuste cōdē-
nates. p Et iusti-
ciā. i. deū qui est iusti
cia p essentiā sic et vi
ta. q In ira relin-
q̄t. p idolis vīis.
r Faciētē arctuz et
orionē. Est aūt actu⁹
q̄dā ꝓstellatio q̄ re-
uoluit circa polū sep
tētrionalē ⁊ vocat vz
sa maioz ab astrologi: ⁊ curr⁹ caroli a laicis. Oriō aūt est q̄
dā ꝓstellatō clara ⁊ nota: pti exīs in tauro ⁊ pti i sig̃ gemi-
rū: ⁊ orit⁹ eī significat tēpestates: pp qđ dic phi. ꝯ. methe. q
oriō ē idiscret⁹ ⁊ difficil. s Conuertētē i māe tenebras ⁊c.
.i. successionē facē diei ⁊ nocti. t Qui vocat aq̄s maris.
eleuādo eas i vaporib⁹ hūidis. v Et effūdit eas sup faciē
ire. ꝓuertēs eas i pluuiā. x Qui ꝏbridet vastitatē. i heb.
hi: Qui violētat fortē. eū rep̄mendo: ⁊ sic ꝏbridet i. ꝓtēnit
vastitatē a forti scām. y Et oepo. sup po. affert. pplm de
regno potēti trāsferēdo ⁊ captiuādo. Ista ocā sūr ō deo ad
oñdēdū q̄ ñ ē ꝑ idol⁹ relinq̄nd⁹: ⁊ reuertit ad oñdēdū popli
trāsgressionē dicēs: a Odio ha. cor. i poz. In portis eni
ātiq̄⁹ sedebāt iudices ⁊ seneș: vt q̄libet ēt extran⁹ inueniret
eos i ꝑmptu. b Et loq̄ntē pfecte. i. sanos doctoreș ⁊ pro
pheras: c Aboiati sūt. eoz doctrinā r̄futādo. d Iccir
co. Hic ꝓnē ꝏdit pūitio cū dicitur: Pro eo q̄ diripiebatis
paupere. ⁊ ꝏdit mod⁹ direptōis: e Et predā electā. i. illō
qđ erat mel⁹ ⁊ vobis placēn⁹. f Tollebatis. ideo i penā
huius ⁊ alioz peccatoz predictoz. g Domos quadro
lapide edificabitis. i. sumptuose ⁊ laboriose: h Et non
habitabitis in eis. quia in captiuitatem ducemi. i Quia
linq̄nt in ea cētū: ⁊ de qua
grediebāt centū: relinq̄nt
in ea decē i domo isrl: quia
hec dicit dñs de⁹ domui is-
rael: Querite me et viuetis
et nolite querē bethel. In
galgalā nolite intrare: ⁊ in
bersabee nō trāsibitis: quia
galgala captiua ducet ⁊ be
thel erit iūtilis. Querite do
minū ⁊ viuite: nē forte ꝓbu
rat ut ignis dōmus ioseph
⁊ deuorabit: ⁊ nō erit q̄ ex
tinguat bethel. Qui cōuer
titis i absynthiū iudiciū: ⁊
iusticiā in terra relinquitis:
faciētē arctuz ⁊ orionez et
cōuertētē i mane tenebras:
⁊ die in noctē mutātē. Qui
vocat aquas maris: et effū
dit eas sup faciē terre: dns
nomē est eius. Qui subri-
det vastitatē sup robustuz:
et depopulationē sup potē
tē affert. Odiō habuerunt
corripientē in porta: et loqn
tē perfecte: abominati sunt
Iccircō pro eo q̄ diripie-
batis paupere: et preda ele
ctā tollebat⁹ ab eo: dōmos
quadro lapide edificabitis⁹
et nō habitabitis i eis. Uineas
plātabitis amātissimas: et
nō bibebis vinū eaz: quia
cognoui multa scelera vra
et fortia pcā vra. Hostes
iusti⁹ accipientes mun⁹: ⁊ pau
peres deprimētes i porta.
Ideō prudēs in tpe illo ta
cebit⁹: quia tps malum est.
Querite bonū ⁊ nō malū
ut viuatis: et erit dns deus
exercituū vobiscū: sicut di
xistis. Odite malū ⁊ diligi
te bonū: et cōstituite in poz
ta iudiciū: si forte misereat
dns deus exercituū reliquī
is ioseph. Propterea hec
dicit dns deus exercituum
dominator: In ōmib⁹ pla
teis plānctus: et in cunctis
que foris sunt dicētur ve ve
Et vocabunt agricolaz ad
cultum: et ad planctuz eos
qui sciunt plangere. Et in
ōmnibus vijs erit planct⁹:
qz ptrāsibo i medio tui dic
dns. Ue ōsiderātib⁹ die dñi
cognouī multa scelera vestra. ad puniendū. k Et for-
tia. i. grauia. l Hostes iusti. i. iusticie: ita q̄ iustuz est
neutri generis. m Accipientes munus. pro sōuersi-
one iusticie: n Ideo prudēs in tp⁹ illo tacebit. cessās
a correctione vestra: videns q̄ nō esset ad vestram emē
dationez: sed ma
gis ad peccatorū
vestroz aggraua
tionē: ideo sequit
Qz tps malū ē.
non propter se sz
propter malicias
gentis: ⁊ ppt hoc
ante tps illud ꝑ
pheta monet eos
de correctione di-
cens: p Que-
rite bonū. p emē-
dationem vite.
q Ut viuatis.
corporaliter ⁊ spiri
tualiter. r Et
erit domin⁹ exer-
cituū vobiscuz. p
gratiā suam vos
ꝓtegēdo s Sic
dixistis. i. deside-
rastis: sed qz hoc
desiderium non i
pletur nisi mala
vita corrigatur:
ō ꝏdit: t Odi
te malu⁹ ⁊c. due
enim sunt partes
iusticie. s. declina
re a malo: ⁊ facē
bonū. v Et cō
stituite i porta iu
diciū. i. iudices i
portis ciuitatum
⁊ villaz: sicut p̄-
cipitur Deu. xvj.
ad hoc vt q̄libet
tā pegrin⁹ q̄ ciuis
possit statim iudi
dices inuenire. x Si forte misereat dns. nō dī hic for
te ꝓpter aliquā mutabilitatē que sit in deo: sed i libero
arbitrio hoīs. y Reliqis ioseph. i. regno ioseph: qđ
dī h relique pp eius diminutionē: vt ꝑdem est. Dicit etiā
h regnū decē tribuū regnū ioseph: eo q̄ hieroboā ꝑm⁹
rex fuit de tribu ephraiz filij ioseph. z Propterea
hec dic dns exer. do. i om. pla. plāctus. hec ynia nō re-
fert ad lr̄am imediate pcedētē: sed ad illud qđ dī. s. Po
stes iusti accipientes mun⁹ ⁊ paupes i porta deprimētes. ex
quo concluditur hic: Propterea. et ꝏdit: a In oib⁹
plateis. s. ciuitatū. b Planctus. moriētiū. c Et in
cuct⁹ q̄ foris sūt. i. i villis ⁊ oppidis in cāpestri ira situa
tis. d Dicet ve ve. pp multitudinē miserie. e Et vo
cabūt agri. ad luctū i villis ⁊ oppidis i q̄b⁹ nō sunt ha
bētes artē plāgendi. f Et ad plāctū. i. ciuitatib⁹.
g Eos q̄ sciūt plāgē. i. canē carmē lugubre. tales. n. so
lēt i ciuitatib⁹ manē. h Et i oib⁹ vīs. i. cāpestribus
locis. i Erit plāct⁹. cui⁹ cā ꝏdit. Qz ptrāsibo i medio
tui. faciēs execution̄ iusticie mee p assyrios. k Ue ōsi
derātib⁹. hāc aūt lr̄az exponūt alij ō reg̃ ouaz ⁊buū ō
q̄ ppbauerat hiereia⁹ ⁊ alij ꝓphe q̄ ppl⁹ iturus esset in

captiuitatē babylonicā: ⁊ ide post. lxx. annos redituru ⁊ habiturus maiora bona q̄ añ: qđ tñ nō erat intelligē dū statim post reditū: sed lōge p̄. s. i aduentu christi. p̄ ut declarauit. ō. i plibus locis: Esa. hiere. ⁊ alioꝝ. pphetaꝝ. Multi tñ de pplo intelligebāt q̄ hituri essent talia statim in reditu:

ppter qđ deliderabāt hāc acceleratiōnē ipsi⁹ captiuitat⁹ pp acceleratōnē, p̄peritat⁹ in reditu: ex hoc applicāt lr̄am se q̄ntez i q̄. ppheta eos increpat ō tali delicto: vt dicūt isti: sz istud nō vt conuenienter dictū: qz nō solū reges ioacim ⁊ sedechias: sed et p̄ncipes ⁊ sacerdotes ⁊ pseudo. pphete ⁊ cōis pplus persequebant hiere. ad mortem: eo q̄ ipse denunciabat illius captiuitatis acceleratiōnē: ex q̄ pz q̄ nō deliderabāt eā sz magis abhorrebāt: ppt qđ sicut dcm̄ ē supra: hic pphetā arguit illos reos: multi enim pplo reputabāt dcā pphetaꝝ friuola de diuina punitiōe futura: ⁊ sic deridēdo dicebāt hieremie. xvij. Ubi est verbum dñi: Ueniat. sicut fuit ibidē expositū: ita dī hic: Ue deliderātibus rē. Et diuidit in duas partes: qz p̄ predicit suppliciū: scdo aufert remediū: ibi Odi. Circa primū dicit a Ue desiderātibus dīē dñi. i. dīē diuie vltōis denunciatā a pphis: de q̄ ironice dicebāt: Ueniet dies illa loq̄ndo per modū optatiuū. b Ut quid eā vobis. i. q̄lis ē vobis futura dies illa: ⁊ rñdet: c Dies dñi ista tenebre. i. erit vobis tribulatōis plena: qđ per tenebras metaphorice designat: ideo subdit: d Quō si effugiat vir a facie leonis rē. i. tūc vobis occurrēt tot pricula q̄ si aliqs euadat vnū: incidet i aliud: ō cōcluditur: e Nūqđ nō tenebre rē. q. d. sic: ⁊ exponit: ut supra.

f Odi. hic p̄ter aufert remediū: qđ posset eē per diuinā misericordiā: qđ tollit i psona dei. Odi ⁊ p̄ieci festiuitates vestras rē. ⁊ pz lr̄a vsq; ibi: g Auser a me tumultū carminū tuoꝝ. i. si offeras mihi laudes vocibus humanis seu musicis instrīs nō acceptabo: qz nō ē speciosa laus i ore peccatoꝝ: Ecc. xv. h Et reuelabitur q̄si aq̄. i. valde manifeste: i Judiciū. i. executio iusticie mee: k Quasi torrēs fortis. q̄ suo ipetu rapit ea q̄ inuenit. q. d. ita rapiemini i captiuitatē. l Nunqđ hostias rē. istud refert ad tps in q̄ filij isrl fuerūt i deserto: ⁊ dicūt aliqui expositores nr̄i q̄ a conflatōne vituli Exo. xxxij. Nō obtulerūt sacrificia ⁊ oblatōes dño sed idolis que portabāt in itinere. sz hoc nō vi verz: qz pro adoratōe vituli pplis fuit grauiter punitus: vt hī ibidē: ⁊ sīr̄ p̄ peccato idolatrie ⁊ phegor: Nu. xxv. ⁊ iō nō ē verisile q̄ si tādiu exhibuisset idolatriā idolis q̄ secuz portassent dñ pplus fuisset multotiens de hoc punitus: et q̄n de hoc eēt expressa mentio in libris moysi: ⁊ iō istud inducitur ad ostendendū q̄ sacrificia nō sunt deo accepta ni si assit bona vita: ⁊ hoc per oppositū. s. qz sacrificia ista fuerūt omissa longo tpe cū pplus israel eēt i deserto: ⁊ tñ dns quasi benignus ⁊ placatus illi pplo cōtulit multa bñficia: p̄bēdo mana cōtinue: ⁊ ducatū ignis ⁊ nubis de nocte et die: ⁊ multa alia bñficia. De dcā vo omissione sacrificioꝝ dicit Ra. sa. Sup illō Numeri. ix. Fecerūt filij isrl̄ phase tpe suo. q̄ toto tpe q̄ fuit i deserto non fecit nisi illud phase tātuz: ⁊ tñ erat p̄ncipalis solēnitas āni: ⁊ i q̄ debebant offerri sacrificia solēnia ⁊ si illud fuit omissuz multo forti⁹ alia minus p̄ncipalia. Fuit eni super hoc cuz populo dispensatū ppt incertū nubis motū: sicut ⁊ de omissione circūcisionis. Jsta tñ omissio sacrificioruz nō ē sic intelligēda generaliter q̄ illo tpe fuerint nulla sacrificia oblata: qz in dedicatione tabernaculi obtulerūt p̄ncipes plura alia i sacrificiū dñi.

Ad quid eaz vobis: Dies dñi ista tenebre ⁊ non lux. Quomō si fugiat vir a facie leōis: ⁊ occurrat ei vrsus: ⁊ igrediat domū ⁊ inītatur manu sua sup parietē ⁊ mordeat eū coluber. Nū quid nō tenebre dies domini ⁊ nō lux: ⁊ caligo ⁊ non splendor in ea? Qui ⁊ p̄ieci festiuitates vestras: ⁊ nō capiā odorem cetuū vrōꝝ. Nō si obtuleritis mihi holocaustomata ⁊ mūera vestra nō suscipiā: et vota pinguiū vestroꝝ nō respiciaz. Auser a me tumultum carminū tuoꝝ: ⁊ cantica lyre tue non audiā. Et reuelabitur quasi aq̄ iudiciū: ⁊ iusticia q̄si torrēs fortis. Nūquid hostias ⁊ sacrificium obtulistis mihi in deserto quadragita ānis dom⁹ isrl̄. Et portastis tabernāculuz moloch deo vestro: ⁊ imaginē idoloꝝ vestroꝝ: sidus dei vestri repha: figuras q̄s fecistis vobis adorare eas Et migrare vos faciaz trās damascum dixit dominus de⁹ exercituū nomen eius.

Ue vobis qui opulenti estis i syon ⁊ cōfidit i mōte samarie: optimates capita populoꝝ: ingredientes pompatice domū isrl̄. Trānsite in calāne ⁊ videte: et ite ide in emath magnam: et descēdite in geth

Nu. vij. Et idē cōtingit ex aliquibus alijs cāis spālibus: et scōm hoc dī h: l Nūqđ hos. et sacrificia rē. q. d. pauca obtulistis: ⁊ iō nō cōputāt: scōz illud qđ dicit. ij. phy. qđ modicū ē q̄si nihil reputat. m Et portastis tabernaculū moloch. scōz q̄ dicit Ra. sa. ⁊ scōm ea que predicta sunt de statu pplī i deserto: istud non refertur ad lr̄am imediate precedētem: sed ad illud qđ supra dcm̄ ē. Dies dñi tenebre ⁊ nō lux. i. dies punitōis vestre erit plena tribulatōe: cui cōiūgit m Et portastis. i. portabitis loq̄ndo de futuro p modum p̄teriti ppter certitudinē ppbetie. n Tabernaculuz moloch rē. Dicit enim Ra. sa. q̄ assyrij ducētes. x. tribus in captiuitatē posuerūt idola q̄ coluerant sup humeros eoruz i itinere: vt sic appareret q̄ dij q̄s colebāt nō potuerāt eos saluare contra assyrios: ⁊ huic expositioni consonat lr̄a seq̄ns o Et migrare vos faciā trans damascum. idest vltra regnum syrie mittendo eos in captiuitatem in terram valde longinquam. Caplm. VI.

Ue vobis qui opulēti estis. Jn hoc aūt cap. arguit pplm de superbia ⁊ carnalitate: ⁊ diuidit in duas partes: qz p̄mo exprimitur culpa: scdo ꝑditur pena: ibi Quapropter. Et i hoc. c. loquitur prophetа contra regnum israel ⁊ p̄ regnū iuda. dicit igit: a Ue vobis qui opulenti estis. diuitijs male acq̄sitis: b Jn syon. i. i regno iuda sic noiato: eo q̄ hierusalē ibi erat metropolis i qua erat templū ⁊ domus regia i mōte syon. c Et confidit is in mōte samarie. i. in potentia regni isrl̄: cuius metropolis erat samaria in monte sita: vt habetur. iij. regū. xvj. d Optimates. idest p̄ncipales in populo. e Jngredientes pompatice domum israel. i. cuz superbia magna ostētantes vos in populo. f Transite in calanne. idest in babylonia: vt dicit Ra. sa. g Et ite ide i emath. q̄ nūc dī antiochia. h Et descendite in geth palestinoruz. que erat p̄ncipalis inter quinq; ciuitates philistinoruz.

i Si latior terminus eor ter. vestro est. q. d. nō: imo ōdi vobis latiorem ⁊ meliorem terrā: ⁊ hoc ē verū si cōsideren tur pncipia istor regnor q̄ fuerūt minora i extensione ⁊ bo nitate a pncipio q̄ regnū iudee: datum pplo isrl a deo: sz re gnū babylonie ⁊ antiochie postea fuerūt magis dilatata i spacio ⁊ i fortitudine

k Qui sepati estis. i dei plciētia. l In die magnū. i. ad puni tionez magnam: eo q̄ vobis regno dato a busi estis: ideo subdit Et appropinquat so lio iniquitatis. pnter arguit eos de carnali tate dicēs: m Qui dormit i lect eburne is ⁊c. notās eos de ni mia curiositate ⁊ lu xuria: sūr et de gula: ibi Qui comeditis a gnū ⁊c. ⁊ de iepta leti tia: ibi Qui canitis ⁊c. n Sicut dauid putauerunt se hre va la cantici. i. istrumētis musicis uti: quasi di ceret: non est ita: eo q̄ dauid i diuinis laudi bus utebatur istis: ip si aūt in lasciuijs ⁊ di solutionibus. o In phialis vinū bibētes. cū excessu ⁊ nimieta te. p Et optio vn vnguēto delibuti. ad odorem sue carnis p curandū. Et dicūt h aliq̄ q̄ vnguentū op timū dī illud q̄ vnge bāt vasa diuino cultui applicanda: de q̄ precipitur Exo. xxx. q̄ nullus sb̄ pēa mor tis utat ipso ad odorē sue carnis. q Et nihil patiebant. i. cōpatiebāt. r Sup cōtritōe ioseph. i. destructiōe populi isrl per prophetas nunciata: reputabant enim uerba eorz friuola. s Quapropt. Hic pnter sb̄dit debita pena: ⁊ di uiditur in duas partes: q̄ p° predicit pena: 2° resumitur cul pa: ibi Nunqd currere. Circa pmū dr: s Quapropt. i. p pter predictas culpas. t Nūc migrabūt. i. cito migrabūt v In capite. i. optimates qui sūt capitanei pplī erūt i ca ptiuitate pmi. x Et auferet factio lasciuiētiū. i. adulatio eor qui nutriebāt eos in facinoribus suis. y Jurauit do minus. i firmiter statuit: q̄ hec pena erit: ideo subditur:

z Detestor ego supbiā iacob. i. pplī isrl. a Et domos ei odi. i. domū. x. tribuū ⁊ domū duar. b Et tradā ciuita tem. i. ciuitates i manib aduersarior. c Qd si reliqui fu erint. eu adētes aduersarios p absc̄sionē sui i locis occultis d Et ipi morient. ibi fāe vī fumo incēdij. e Et tollet eū .i. quēlibet sic mortuū. f Propinquus suus. qui cuasit manus assyrior. g Et cōburet eū. ñ potes eū deferre ad locū sepulture. h Ut efferat ossa. que facilē pnt portari ad locū sepulture q̄ totū corpus. i Et dicet. s dictus p pinquus: k Ei q̄ in penetralib do. ē. querēs mortuos in locis occultis. l Nunqd adhuc penes te est. supple al qs mortuus. m Et nō debit finis ē. i. nō inuenio plures.
n Et dicet ei. i. pxio ab eo q̄rēti. o Tace ⁊ non recor deris nois dñi. qui nobis fecit mala ista: ita q̄ est vbum hois impatientis ꝑ dn̄m scōm expositores nostros. se cūdū vero hebreos hec ē lra: Et tollet eū ppinquus su de cōbustione sua. i. de loco vbi fuerat cōbustus: vt esse rat ossa de cōbustiōe remanētia: et sepeliat ea. Et dicet ei ⁊c. et exponat: vt supra vlq̄ ibi Et dicet ei. i. ppi quo sibi loquēti: Tace. i. nō loqua ris vltra de ista i quisitione ⁊ sepe litione. ⁊ sb̄ditur rō: p Et ñ ad recordādū nomē dñi. i. ista mors cōtingit eis: eo q̄ nō recordabātur nois dñi: ⁊ ideo nō est curandū d eo rū sepultura: sic exponūt hebre.

q Quia ecce dñs mandauit. i. adaersarijs iude orum inspirauit volūtatē venicdi ꝑ eos. q Et p cutiet. per eos.

r Domū maio rem ruinis. i. re gnū. x. tribuū ir repabilr. s Et domū minorē. . e gnū duar tbun: t Scissionib. q̄ tm sūt repabiles vnd ⁊ captiuitas duar tribuuz re laxata fuit p cyz Captiuitas vero decem tribuum adhuc non est relaxata fm hebreos.

v Nūquid. Hic ppheta resumit pplī maliciā dicens: Nūquid currere queūt in petris equi ⁊c. q. d. nō: quia hoc esset contra solitū nature cursum: et tm sic facitis i moralibus: ideo sequitur: x Qm̄ i amari. ver. iudi. ⁊c. ducētes vitā paupez ad amaritudinē pcr sic iusticie: ideo sb̄dit: y Qui letamini i nihilo. i. i vana glia mūdi z Qui dicitis. vos iactādo. a Nūqd nō i forti. no. assū. no. cor. i. potestatē tpalē acq̄siuimus nobis pria vture ⁊ idustria: q̄si dicāt sic: ideo sb̄dit pena: b Ecce eni suscitabo ⁊c. gentē. s. assyrioz ꝑ regnū isrl: ⁊ chal deoz cōtra iuda. c Et cōteret vos ab itroitu emath. q̄ est iuxta terminū iudee i pte aq̄lonari. d Usq̄ ad torrentē deserti. qui est in extremitate australi: ⁊ sic cō minatur destructionem totius iudee. Caplm. VII.

Hec oñdit. Superius amos denunciauit suaz ppheciam: hic ex hoc patitur calūniam: secū dū q̄ dicit Johānes os aureū: Incurrit odi um qui arguit criminosos. ⁊ diuiditur in duas partes q̄ primo patitur calūniā: 2° resumit suā ppheciā ca. seqn ti. Prima i duas: q̄ primo pōit calūnie ispecialis occasio 2° calūnie ipositio: ibi Et misit. Prima adhuc i duas: q̄ primo ponitur occasio indirecta: scōo directa: ibi Hec oñdit. Licet aūt tota prophetia amos fuerit occasio ca lūniādi ipm generaliter: tm̄ ppheta i hoc ca. posita su-

ſi occaſio ſpatij: ꝛ ponunt hi⁹ pmo due vtiones/ que fuerunt hui⁹ calūnie occaſiones: indirecte tñ. 2° ponit ibi: Hec oſtēdit. Circa pmū ſciendū q̄ ꝓpha viſione imaginaria videbat deū ꝓducēte locuſtas ad cozroſionē terre naſcentiū: tñ ad ꝓces eius nō ꝓduxit effectū: ſicut ad penitentiā niniuitaꝝ ipedita fuit ſſuerſio p Jonā ꝓclamata: ꝛ hoc ē qđ dī: a Hec oñ dit. i viſione imaginaria: cui⁹ tñ ſignificatoem itellexit ꝓpha: ꝛ ſic intelligende ſunt alie viſiones ſeqn tes. b Et ecce fictoz. i. formatoz c Locuſte. i. locuſtaꝝ: ſicut exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarū d In pncipio ger. ſero. imbris. i. illo tpre q̄ ſolēt blada tuellare. e Et ecce ſerotin⁹ poſt tonſionem gregis. in hebreo hī: Poſt tōſionē regi. ꝛ videt hec lra falſificata per iperitiam ſcriptoꝝ: ꝓpt ſilitudinē dictōz: vl p imaginatōem alicuiꝝ cozrectoꝝ: eo q̄ tonſio magis dī de gregib⁹ q̄ de regibus. Ad intellectū igit huius lre ſciēdū q̄ ſicut i terra iſta quādo blada adhuc ſūt in herba: ꝛ nōdū incepe runt tuellare: ponūtur ibi agniculi ad comedēdū ſūmitates: ſic in iudea tūc tondebant blada: ꝛ illa tōſio erat p animalibus regis nutriēdis: iō dicebat tonſio regis: ꝛ ſm hoc dicit: c Et ecce ſerotin⁹. i. tēpus quo iciplūt blada tuellare f Poſt tōſionē regis. q̄ ſi poſtea tōderent non poſſent ſic fructificare. g Et factū eſt cū cōſūmaſſet comedere herbā terre. ſ. multitudo locuſtaꝝ hoc tñ nō erat in re: ſed i viſione imaginaria: h Dixi. deprecādo ne iferret h plaga populo. i Quis ſuſcitabit iacob. i. releuabit pplm iſrl ab iſta plaga: ſi i plagam ferat. q. d. nullus niſi tu. k Miſerꝰ ē dñs ſup hoc. nō inferēdo plagā oñſam. l Hec oñdit. Hic ponit 2ª viſio de futuro incēdio: que ſilr fuit ipedita p orō nē ꝓphe: ꝛ q̄tū ad hoc dī: m Et ecce voca. iudiciū. i. angelos executoꝛes ſue iuſticie. n Ad ignem. i. ad ſuccēdēdū totā regionē: o Et deuorabit abyſſū mltā. ſic. n. imaginari videbat q̄ ignis eſſet ita fortis vt cō ſūmaret etiā aquas ꝓfundas noie abyſſi ſignificatas: ꝛ p hoc intellexit ꝓpha cōminatōem incēdij futuri i terra p Et dixi. deprecando vt nō fieret: ꝛ exponat vt. ſ. Ex dictis pz q̄ illa expoſitio que dicit exercitū aſſyrioꝝ ſignatū p locuſtas in viſione pma: ad deſtructōem regni iſrl ꝛ exercitū chaldeoꝝ p ignē in 2°: q̄ incēdit hierlm ñ eſt cōuentēs: qz plage hic oñſe reuocate fuerūt: ille vo ñ. Iſte etiā due viſiones fuerūt idirecte cāe calūnie contra amos: inq̄tum p plagis illis reuocādis orauit: que tāgebat domū regiā. q Hec oñdit. Hic ponit 3ª viſio: que fuit directa occaſio calūnie ꝺ amos: cū dicit: r Ecce dom⁹ iſtās ſup murū litū. i. linitū: ꝛ p murū intelligit robur regni. x. tribuū: p linitōez diuina ꝓtectio: eo q̄ muri liuitio ꝓtegit a niue ꝛ pluuia: s Et i manu eī⁹ trulla. la cemētarij. q̄ ē iſtrm ad liniendū: ꝛ ſequtur poſt: t Ecce ego ponā. i. deponā v Trullā ſbtrahēdo a regno. x. tribuū ꝓtectōez meā: x Nō adiciā vltra ſupidu cere. i. linire. p quod intelligit ꝓtegere ſm ꝓdicta. hebrei autem aliā lrām hñt: tñ ad eandem ſniam: q̄ eſt: Ecce dñs ſtāſ ſup murū lineatū: ꝛ i manu eius linea. ꝛ accipit h linea ꝓ chorda lathomi: in c̄ extremitate ē plūbū: ꝛ cū qua ꝓſiderat ſi murus erigit recte ſuper fundamētū ꝛ ſi iuenit diſtorſionē reducit eā ad rectitudinē: ꝛ p hoc deſignatur diuina iuſticia tortuoſitatē culpe emendans p penā: iō ſeqt: Ecce ego ponā lineā i medio pplī mei iſrl. i. rectitudinē iuſticie mee eius peccata punientis. Non adiciam vltra ptranſire eum. ideſt diſſimulare eius peccata abſq̄ punitōe. y Et demolientur excelſa idoli. ideſt bethel ꝛ dan: vbi colebātur vituli. z Et ſanctificatōes iſrael. ideſt oia loca vbi offerunt oblatōes ꝛ ſacrificia a Deſolabūtur. quod fuit impletū p regem aſſyriozū. iiij. regū. xvij. b Et conſurgaz ſuper domū hieroboā in gladio. quod fuit impletū p ſellū qui interfecit ꝛacharīā filium hui⁹ hieroboam: ꝛ regnauit p eo. iiij. regū. xv. ꝛ hec viſio fuit directa occaſio calumnie contra amos. c Et miſit. Hic cōſequenter ponitur calūnia contra amos: ꝛ ꝑmo ponitur hec calumnia: ſecūdo calumniatozis pena: ibi Et reſpondit. Prima in duas: quia ꝑmo amos accuſatur: ſecūdo moleſtatur: ibi Et dixit. Circa ꝑmum dicitur: c Et miſit. ſ. nuncios d Amaſias ſacerdos bethel. q̄ erat locus ꝓncipalis cultui vituli dedicatus e Ad hieroboam regem. iſte fuit hieroboam filius Joas. iiij. regum. xv. f Rebellauit cōtra te amos. excitans populum ad te odiendum. g Nō poterit terra ſuſtinere ꝛc. ideſt non eſt dignum ipm amplius viuere ſuper terram: quia dicit hec: h In gladio morietur hieroboaz. hec accuſatio fuit falſa: amos enīz nō dixerat hoc de hieroboam: ſed de domo eius ſeu poſteritate: vt patz per predicta. i Et dixit. Hic cōſequenter amos moleſtatur: vidit enīz iſte amaſias q̄ rex parū curauit de ſua accuſatione: qz cognouit eam eſſe falſam: vel quia reputauit verba amos friuola: ideo tentauit amos fugare de terra illa dicens:

Hec oſtēdit mihi .vii. dom⁹ deus: Et ecce ſi ctoz locuſte in ꝓncipio germinātiū ſerotini imbris: et ecce ſerotin⁹ poſt tōſionē regis. Et factū eſt cū conſumaſſet comedē herbā terre dixi: Dñe deus ꝓpicī eſto obſecro. Quis ſuſcitabit iacob: quia paruulus ē. Miſertus ē dominus ſup hoc. Nō erit dixit dom⁹: Hec oſtēdit mihi dom⁹ de⁹. Et ecce vocabit iudiciū ad ignē dñs de⁹: et deuorabit abyſſū multā: ꝛ comedet ſi mul ptē. Et dixi: Dñe deꝰ ceſſe obſecro. Quis ſuſcitabit iacob: qz paruulus ē. Miſertꝰ ē dñs ſup hoc. Sed ꝛ iſtud nō erit dixit dom⁹ deus. Hec oſtēdit mihi dom⁹ deus: Et ecce dom⁹ ſtans ſup murū litū: et i manu eī⁹ trulla cementarij. Et dixit dom⁹ ad me: Quid tu vides amos? Et dixi: Trullā cemētarij. Et dixit dñs: Ecce ego ponā trullā i medio pplī mei iſrl. Nō adiciā vltra ſupinducē eū: et demoliēt excelſa idoli: et ſanctificatōes iſrl deſolābuntur: et ꝓſurgā ſup domuz hieroboaz i gladio. Et miſit amaſias ſacerdos bethel ad hieroboam regē iſrl dicēs: Rebellauit ꝺ te amos in medio dom⁹ iſrl. Nō poterit terra ſuſtinē vniuerſos ſmones eius. Hec. n. dicit amos: In gladio morietur hieroboā: ꝛ iſrl captiu⁹ migrabit ꝺ terra ſua. Et dixit amaſias ad amos: Qui videſ gradē: fugē i trā iuda: et

Ite dicit. Hic ponit 3ª viſio: que fuit directa occaſio calūnie ꝺ amos: cū dicit: r Ecce dom⁹ iſtās ſup murū litū. i. linitū: ꝛ p murū intelligit robur regni. x. tribuū: p linitōez diuina ꝓtectio: eo q̄ muri liuitio ꝓtegit a niue ꝛ pluuia: s Et i manu eī⁹ trulla. la cemētarij. q̄ ē iſtrm ad liniendū: ꝛ ſequtur poſt: t Ecce ego ponā. i. deponā v Trullā ſbtrahēdo a regno. x. tribuū ꝓtectōez meā: x Nō adiciā vltra ſupidu cere. i. linire. p quod intelligit ꝓtegere ſm ꝓdicta. hebrei autem aliā lrām hñt: tñ ad eandem ſniam: q̄ eſt: Ecce dñs ſtāſ ſup murū lineatū: ꝛ i manu eius linea. ꝛ accipit h linea ꝓ chorda lathomi: in c̄ extremitate ē plūbū: ꝛ cū qua ꝓſiderat ſi murus erigit recte ſuper fundamētū ꝛ ſi iuenit diſtorſionē reducit eā ad rectitudinē: ꝛ p hoc deſignatur diuina iuſticia tortuoſitatē culpe emendans p penā: iō ſeqt: Ecce ego ponā lineā i medio pplī mei iſrl. i. rectitudinē iuſticie mee eius peccata punientis. Non adiciam vltra ptranſire eum. ideſt diſſimulare eius peccata abſq̄ punitōe. y Et demolientur excelſa idoli. ideſt bethel ꝛ dan: vbi colebātur vituli. z Et ſanctificatōes iſrael. ideſt oia loca vbi offerunt oblatōes ꝛ ſacrificia a Deſolabūtur. quod fuit impletū p regem aſſyriozū. iiij. regū. xvij. b Et conſurgaz ſuper domū hieroboā in gladio. quod fuit impletū p ſellū qui interfecit ꝛacharīā filium hui⁹ hieroboam: ꝛ regnauit p eo. iiij. regū. xv. ꝛ hec viſio fuit directa occaſio calumnie contra amos. c Et miſit. Hic cōſequenter ponitur calūnia contra amos: ꝛ ꝑmo ponitur hec calumnia: ſecūdo calumniatozis pena: ibi Et reſpondit. Prima in duas: quia ꝑmo amos accuſatur: ſecūdo moleſtatur: ibi Et dixit. Circa ꝑmum dicitur: c Et miſit. ſ. nuncios d Amaſias ſacerdos bethel. q̄ erat locus ꝓncipalis cultui vituli dedicatus e Ad hieroboam regem. iſte fuit hieroboam filius Joas. iiij. regum. xv. f Rebellauit cōtra te amos. excitans populum ad te odiendum. g Nō poterit terra ſuſtinere ꝛc. ideſt non eſt dignum ipm amplius viuere ſuper terram: quia dicit hec: h In gladio morietur hieroboaz. hec accuſatio fuit falſa: amos enīz nō dixerat hoc de hieroboam: ſed de domo eius ſeu poſteritate: vt patz per predicta. i Et dixit. Hic cōſequenter amos moleſtatur: vidit enīz iſte amaſias q̄ rex parū curauit de ſua accuſatione: qz cognouit eam eſſe falſam: vel quia reputauit verba amos friuola: ideo tentauit amos fugare de terra illa dicens:

k Qui vides. idest amos q̄ dicis te habere dei viſiones

l Fuge in terram iuda. vbi audiuntur talia. m Et comede ibi panem. qui dabitur tibi pro tua prophetia.

n Et in bethel non adūcies vltra vt ꝓphes: qz ſanctificatio regis ē. i. locus dedicat⁹ a rege, pculnu vituli: vt hētur. iij. reg. xij. o Rñdit qz. hic ꝓnter ꝑdicit calūniatozis pena: tñ amos ꝓmo reſpōdet ironice ſibi illate. ſ. q ꝓphetaret i terra iuda, ꝑ pane oicens: p Non ſum ꝓpha zč. i. nō ſuz de ꝓphis falſis: qui ꝓphetāt ꝑ talib⁹ acqrēdis: ſm q dī ezechiel. xiij. Uiolabant me ad pplm meū, ꝓpi pugillū ordei z fragmen panis zč. q Sed armētari⁹. i. bñs aialia que erant diuitie illius temporis. q. d. non indigeo victu neceſſario: vt ꝑ illo ꝓphetizem mendaciter ſed ſuz ver⁹ ꝓpha: iō ſubdit: r Et tulit me dñs zč. ita q loqr ex inſpiratōe diuina: ſic exponit ra. ſa. Alli qui vo exponunt ſic: Non ſum ꝓpha zč. i. nō ſum tact⁹ actualit ſpiritu ꝓphetie: ſz hec expoſitio nō vr ꝓ ueniēs: ꝑ⁹ qz i toto veteri teſtamēto z nouo ñ ſolū dī ꝓpha q actu tāgitur ſpiritu ꝓphie ſed etiā q ꝓſueuit tangi q̄uis actu nō tāgatur: 2° qz ſtati i eadē ſerie ꝑdixit ꝓphice punitōem amaſie dicē⁹: s Tu dicis nō ꝓphetabis, volens ipe dire verbū dñi. t comede ibi panē: z ꝓpheta bis ibi: ēt in bethel nō adij cies vltra vt ꝓphetes: qz ſāctificatio regis ē: z dom⁹ regni eſt. Reſpōdit qz amos: z dixit ad amaſiā: Nō ſū ꝓpheta: z nō ſum filius ꝓphete: ſz ārmētarius ego ſū vellicās ſycomoros. Et tulit me dñs deus: cuz ſeqrer gregem: z dixit dñs ad me: Uade, ꝓpheta ad pplz meum iſrl. Et nūc audi vbum dñi: Tu dicis nō ꝓphetab ſup iſrl z nō ſtillabis ſuper domū idoli. Propter hoc hec dicit dñs: Uxor tua in ciuitate fornicabitur: z filij tui z filie tue i gladio cadēt ēt hum⁹ tua ſumiculo metie tur. Et tu in terra polluta morieris: z iſrl captiu⁹ migrauit de terra ſua. .VIII. Hec oñdit mihi dñs deus. Et ēcce vncin⁹ pomoz. Et dixit: Quid tu vides amos? Et dixi: Uncinū pomoz. Et dixit dominus ad me. Uenit finis ſup pplm meū iſrl. Nō adijciā vltra vt ptranſeā eū. Et ſtridebūt cardines tēpli i die illa dicit dñs de⁹. Multi moriētur: i oī loco, pijcieť ſilentium. Audite hoc q ꝓterit pauperē: z deficere facitis egenos terre dicētes: Quā do tranſibit meſſis z venū dabim⁹ mercem: ēt ſabbatū: ēt aperiem⁹ frumētū: ūt imi nuam⁹ mēſurā: ēt augeam⁹ ſiclū: ēt ſupponam⁹ ſtateras doloſas: ūt poſſideam⁹ i argento egenos ēt pauperes ꝑ calciamētis: ēt qſquilias frumēti vendam⁹? Juraūit dñs i ſūpbiā iacob: Si oblitus fuero vſq ad finez oia opa eoz. Nunqd ſup iſto nō ꝓmouebit tra z lugebit omnis habitator eius? Et ascendet quasi fluvius vniuersa: et conturbabitur et fluet sicut fluvius Aegypti. Et erit in die illo, dicit dominus deus: occidet sol meridie, et tenebrescere faciam terram die lucis. Et convertam festivitates vestras in luctum, et omnes cantationes vestras in planctum: et inducam super omnes lumbos vestros saccum, et in omne caput calvitium: et ponam eum quasi luctum unigeniti, et novissima eius quasi diem amaritudinis. Ecce dies veniunt, dicit dominus deus, et mittam famem in terram, non famem panis neque sitim aquae, sed audiendi verbum domini. Et movebuntur de mari usque ad mare, et a septentrione usque ad orientem circuibunt quaerentes verbum domini, et non invenient. In die illa deficient virgines pulchrae et juvenes in sitim. Qui jurant in delicto samariae, et dicunt: Vivit deus tuus, dan, et vivit via Bersabee, et cadent et non resurgent ultra. .IX. Vidi dominum stantem super altare, et dixit: Percute capitella, et commoveantur superliminaria: et dirumpe ea in capite omnium, et residuum eorum in gladio interficiam: non fugiet ex eis fugiens, et non salvabitur ex eis evadens. Si descenderint usque ad infernum, inde manus mea educet eos: et si ascenderint usque ad coelum, inde detrahentur. Si latuerint in vertice Carmeli, ibi scrutans auferam eos: et si absconderint se ab oculis meis in profundo maris, ibi praecipiam serpenti, et mordebit eos. Et si abierint in captivitatem coram inimicis suis, ibi praecipiam gladio, et interficiet eos: et figam oculos meos super eos in malum, et non in bonum. Et dominus deus exercituum qui tangit terram, et tabescere eam facit, et lugebunt omnes habitatores ejus: et ascendet quasi fluvius universa, et conturbabitur quasi fluvius Aegypti. Qui aedificat in coelo ascensionem suam, et fundamentum suum super terram: qui vocat aquas maris, et effundit eas super faciem terrae, dominus nomen ejus. Quasi filios Aethiopum vos estis mihi, filii Israel, dicit dominus. Numquid non Israelem de terra Aegypti eduxi, et Philistiim de Cappadocia, et Syros de Cir? Ecce oculi domini dei super regnum peccatorem, et conteram illud de superficie terrae: verumtamen non perdam domum Jacob, dicit dominus. Quoniam ecce ego praecipiam, et commovebo in omnibus gentibus domum Israel, sicut commovetur triticum in cribro, et non cadet granum super terram. In gladio morientur omnes peccatores populi mei, qui dicunt: Non adpropinquabit, neque veniet usque ad nos malum. In die illa suscitabo tabernaculum David quod cecidit, et reaedificabo ruinas ejus, et destructa ejus instaurabo, et aedificabo eam sicut in diebus antiquis: ut possideant reliquias Idumaeae, et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum, dicit dominus faciens haec. Ecce dies veniunt, dicit dominus, et comprehendet arator messorem, et calcator uvae mittentem semen: et stillabunt montes dulcedinem, et omnes colles lugebunt. Et convertam captivitatem populi mei Israel, et aedificabunt civitates desertas, et habitabunt, et plantabunt vineas, et bibent vinum earum: et facient hortos, et comedent fructum eorum. Et plantabo eos super humum suam, et non evellam eos amplius de terra sua, quam dedi eis, dicit dominus omnipotens.

ctōem: 2° eius reedificatōem poſt mediū ſeqnt. c. ibi: In die illo. Prima i duas: qz ꝓmo ꝓphetat ꝺ regnū. x. tribuū: 2° ꝺ regnum duaz. c. ſequenti. Prima in tres: qz ꝓmo ꝺ. x. tribus ꝑdicit penā ſuccincte: ſcdo arguit crimē auaritie: ibi Audite. 3° reſumit penam magis diffuſe: ibi iurauit. Circa ꝓmum dicit: b Ecce vncinus pomorum. poma q poſſūt manu colligi ꝓmo colligūtur: z poſtea illa que non poſſunt capi niſi cum vncino quo rami attrahuntur: z iō ꝑ hāc viſionē deſignabat diuia vltio vltimata abſz retractōe: ideo ſb dit: c Uenit finis zč. vt ptranſeam eum: dimittēdo abſq punitōne. hebrei dicunt q hec eſt littera: Ecce calatus ficorū. ſ. peſſimaz: q nihil valent: ſed ꝓcīuntur: z per h⁹ captiuatio populi deſignatur. d Et ſtridebūt cardines templi. in quo adorat vitul⁹. per ſtridorē cardinū intelligit deſtructio edificiorum. In hebreo aūt habetur: Et ſtridebunt cardines palatij. i. palatiorū regis z ꝓncipū: e Multi morient. non tamē oēs: quia aſſyrij aliquos reſeruauerunt vt in catiuitatē ducerent. f In oī loco ꝓcīetur ſilētiū. i. ab oi loco repellet ꝑ clamorē morientiū. g Audite. Hic ꝓnter arguit i potētib⁹ crimen auaritie dicēs: Audite hoc q ꝓteritis pauperē. i. pauperes ad nihilū redigitis. h Dicētes. cum deſiderio: i Quādo trāſibit meſſis. i. abundātie tps: vt ſic tpe chariſtie blada vēdam⁹ charius. k Et ſabbatū. in q̄ ſit ḑes a venditōe. l Et apiem⁹ frumentū. i. hordea frumenti. m Ut iminuamus mēſurā. doloſe. n Et augeam⁹ ſiclum. i. ꝑciū. o Et ſupponamus ſtateras doloſas. in pōdere monete. p Ut poſſideam⁹ in argēto egenos. qz cōpellent ſe nobis vendere i ſeruos. q Et pauperes ꝑ calciamētis. in hebreo hētur: Pro clauſuris. z exponatur vt. ſ. ij. c. circa mediū. r Et qſquilias. i. purgamēta: que non debēt vendi cum frumento ſed ejci. s Jurauit. Hic reſumit ꝓpheta penam populi magis diffuſe explicādo: z ꝓmo q̄tum ad penā corꝓoralē: ſcdo q̄tum ad ſpūalem: ibi Ecce dies. Circa ꝓmum dicitur: s Jurauit dom⁹. i. firmiter diſpoſuit z irrenocabiliter: t In ſuperbiam iacob. ideſt cōtra ſuperbiā populi. x. tribuum. v Si oblitus fuero zč. i. non obliuiſcar ſed punia eoz opera mala. x Nunquid ſup iſto non commouebitur terra zč. quaſi diceret: imo cōmouebitur affliction⁹ magna.

n Et in bethel non adūcies vltra vt ꝓphes: qz ſanctificatio regis ē. i. locus dedicat⁹ a rege, pculnu vituli: vt hētur. iij. reg. xij. o Rñdit qz. hic ꝓnter ꝑdicit calūniatozis pena: tñ amos ꝓmo reſpōdet ironice ſibi illate. ſ. q ꝓphetaret i terra iuda, ꝑ pane oicens: p Non ſum ꝓpha zč. i. nō ſuz de ꝓphis falſis: qui ꝓphetāt ꝑ talib⁹ acqrēdis: ſm q dī ezechiel. xiij. Uiolabant me ad pplm meū, ꝓpi pugillū ordei z fragmen panis zč. q Sed armētari⁹. i. bñs aialia que erant diuitie illius temporis. q. d. non indigeo victu neceſſario: vt ꝑ illo ꝓphetizem mendaciter ſed ſuz ver⁹ ꝓpha: iō ſubdit: r Et tulit me dñs zč. ita q loqr ex inſpiratōe diuina: ſic exponit ra. ſa. Alli qui vo exponunt ſic: Non ſum ꝓpha zč. i. nō ſum tact⁹ actualit ſpiritu ꝓphetie: ſz hec expoſitio nō vr ꝓueniēs: ꝑ⁹ qz i toto veteri teſtamēto z nouo ñ ſolū dī ꝓpha q actu tāgitur ſpiritu ꝓphie ſed etiā q ꝓſueuit tangi q̄uis actu nō tāgatur: 2° qz ſtati i eadē ſerie ꝑdixit ꝓphice punitōem amaſie dicē⁹: s Tu dicis nō ꝓphetabis, volens ipe dire verbū dñi. t Propter hoc. hec erit pena tua. v Uxor tua in ciuitate fornicabit. ab aſſyrijs ciuitatē capientib⁹: qui polluēt in oculis tuis vxorē tuā z occidēt plem. x Et hum⁹ tua i ſuniculo metiet. i. extraneis gētib⁹ diuidet: rex. n. aſſyrioz captiuato regno. x. tribuū miſit illuc gentes alienas ad poſſidendū terrā. iij. reg. xvij. y Et tu i terra polluta morieris. i. in aſſyrioz terra multis idolatris polluta. Dic aūt hiero⁹ in plogo hui⁹ ꝓphetie 3°: q amaſias ſacerdos frequēter plagis afflixit amos: z tandē filij eius ozias eū vecte ꝑcuſſit trāſfixit: z ſic dolore vulneris expirauit: qō hic nō exprimit.

In caplo. vij. vbi dī in poſtilla: In bethel non adūcies vltra. Additio.

Super illud vbū: In bethel nō adūcies vltra vt ꝓphetes: quia ſanctificatio regis ē z dom⁹ regni eſt. glo. nō ait: Sanctificatio dei ē: ſz regis adulando regali faſtigio. Mos. n. colētibus falſos deos ē: vt quod faciunt regibus ſuis attribuāt. hec in glo. Pōt etiā dici: q iō mittebant eū ad terrā iuda: z expellebāt a bethel: qz ipe nō ꝓphetabat in noie vitulorum: qui in bethel adorabant: nec in noie regis hieroboā: qui dominabat ibi: ſz i nomie dei qui colebatur i hieruſalem que eſt in terra iuda. q. d. exquo nō ꝓphetiças ex noie regis noſtri: nec dei noſtri: nō debes hic ꝓphetiçare: ſed i loco vbi colit deus i cui⁹ noie tu ꝓphetiças

Hec oñdit. Poſtq amos paſſus fuit iniu- .VIII.
ria: hic ꝓſequenter reſumit ſuā ꝓphetiā: z diuidit in duas partes: qz ꝓmo denunciat populi deſtru-

y Et ascēdet quasi fluuius ꝛc. p hoc designatur captiuitas populi futura: sicut aque flumis transcūt de loco sue originis ad loca longinqua. z Occidet sol i meridie. i. tpe quo sperabāt ꝓsperitatē superueniet aduersitas: ꝛ idē intelligit p hoc qđ subdit: a Et tenebrescere faciā ꝛc. est enim expssio eiusdē mie p alia ꝟba ad maiorē exaggeratōem. a Et inducā sup oē dorsum vestrū saccū ꝛc. sic. n. ducebantur captiui iduti sacco: ꝛ capita rasi: ꝛ q dē deuto. xxxij. De captiuitate nudati inimi eoꝝ capitis. b Et ponā eam q̄si luctū vnigeniti. i. in tanta amaritudine sicut est mai lugens vnigenitū c Ecce dies. Hic ꝓnter explicatur pena spūal cū dicitur: d Et emittā ꝛc. nō famē panis. s. solum: e Sed audiendi verbuz dei. iusto. n. dī iudicio factū est: vt ppls. x. tribuū q̄ ppbas partiz occiderat: ꝛ partim fugauerat iminēte tribulatiōe eorū p assyrios: q̄rebat ꝓsiliū a ppbis ꝛ non inueniret: oīs hītatoꝝ eī: Et ascēdet quasi fluuius vniuersus: ꝛ eiscietꝛ defluet q̄si riuꝰ egypti: ꝛ erit i die illa dicit dns: occidet sol meridie: et tenebrescere faciā terrā i die luminis. Et ꝙuertaz festiuitates vestras i luctū: ꝛ oia cātica vestra in plāctuz: ꝛ idū cā super oē dorsū vestꝝ saccum: ꝛ sup oē caput caluicium: et ponā eā q̄si luctum vnigeniti ꝛ nouissima eius quasi diē amaꝝ. Et ecce dies veniūt dicit dns: et emittam famē in terrā: nō famē panis neqz sitim aque: sed audiēdi verbū dñi: et ꝓmouebūtur a mari vsqz ad mare: et ab aglone ūsqz ad orientē circuibūt q̄rētes ꝟbuz dñi et non inuenient. In die illa deficiēt ꝟgines pulchre et adolescentes in sitī: q iurant i delicto samarie: et dicunt: Viuit deꝰ tuus dan: et viuit via bersabee: et cadēt et non resurgent vltra. .IX. Vidi dominū stantem super altare et dixit: Percute cardinē: et cōmoueant supliminaria. Auāricia. n. in capite oīum: et nouissimū eoꝝ in gladio interficiā. Nō erit fuga eis: ꝛ q fugerit ex eis non saluabit. Si descēderit vsqz ad infernū: inde manꝰ mea educet eos: et si ascēderint vsqz i celū: inde detrahā eos. Et si abscōditi fuerint in vertice carmeli: inde scrutās auferam eos: ꝛ si celauerit se ab oculis meis i ꝓfundo maris: ibi mādabo serpenti ꝛ mordebit eos: et si abierint i captiuitatē coꝝ inimicis suis: ibi mādabo gladio ꝛ occidet eos. Et ponā oculos meos sup eos in malū ꝛ nō in bonū: et dns deus exercituū q̄ tangit terraz ꝛ tabescit: ꝛ lugebūt oēs hītates i ea: et ascēdet sic riuꝰ

Hoc quod dicit hic: Quado trāsibit messi) ꝛ venu dabim⁹ merces: ꝛ sabbatū: ꝛ aperiem⁹ frumētum. exponit a q̄busdā hebreoꝝ de mense embolismali: qui fiebat cōiter semel in triennio: qñ faciebant tredecim mēses i anno: ex quo sumebāt diuites cupidi occasionē vendendi carius victualia ex mutatōe festiuitatū. Silr quod dicit hic: Sabbatū. intelligūt de sabbato terre: quod fiebat in septio anno: ꝛ tunc cessabāt ab agricultura: vt hī leui. xxv. ex qua cessatiōe carius vendebāt victualia: ꝛ tūc sumebant cupidi occasionē ad minuendū mēsurā qua talia vendebant: ꝛ augēdū siclu. s. monete quā in pcio recipere debebāt: ꝛ sic duplr defraudabant pauperes emēes ex tali caristia occurrente. .IX. Vidi dominum. Hic amos ꝓphetat ꝙ regnū duaꝝ tribuū: ꝛ diuidit i tres ptes: q: ꝓmo ponitur pene acerbitas: 2° eius ieuitabilitas: ibi Nō erit. 3° rōnabilitas: ibi Nunquid. Circa ꝓmum dicit: a Vidi dñm stantē sup altare. s. holocaustoꝝ: quod erat in hierlm metropoli duaꝝ tribuū: b Et dixit. executoribz sue iusticie: c Percutite cardinē. s. templi: d Et cōmoueāt supliminaria. p qđ signabat destructio tēpli futura sub rege sedechia: ꝛ subdit cā tm partialis: cū dī: e Auaricia. n. i capite oium. i. i rege ꝛ ꝓncipibus ꝛ sacerdotibus: f Et nouissimū eoꝝ. i. minimum de populo g In gladio interficiā. p hoc designabat q̄ a maioribus vsqz ad minimos oēs subiacerent regi babylōis armoꝝ violētia: ꝛ sic adipletū fuit sub sedechia. iiij. re. vlti. h Nō erit. Hic ꝓnter ponit pene ieuitabilitas: cū dī: Nō erit fuga. s. ad euadēdū simplr: q: si fugerint ad horā postea capiēt: iō subditur: Et que fugerit ꝛc. i Si descēderint vsqz ad infernū. i. in locis subterraneis se abscōdendo: k Inde manus mea. i. potestas mea l Educet eos. p chaldeos q̄ querēt eos ibi: ꝛ inuenient eos. m Et si ascēde. vsqz ad celū. fugiēdo ad mōtes altos: quoꝝ cacumia videt tāgē celos: n Inde detrahā eos. p chaldeos ibi eos insequētes. o Et si cela. se ab ocu. meis i pfū. maris. i. si posset hꝰ facere: p Ibi mā. ser. ꝛ mor. eos. i. p hꝰ nō saluarēt. q Et si abierit in capti. ꝛc. ibi. n. tanq̄ viles psōe ꝛ abiecte occidebant ꝓ modica cā. r Et ponā oculos meos sup eos in malū. inducēdo sup eos malū pene: s Et dns deꝰ exercituū. i. angeloꝝ ipe. s. est: t Qui tangit terrā. duaꝝ tribuum virga iusticie sue. v Et ascendet sicut riuus omnis. p hoc designabat duaꝝ tribuū generalis exterminatio. s.

Hic ꝓnter explicatur pena spūal cū dicitur: d Et emittā ꝛc. nō famē panis. s. solum: e Sed audiendi verbuz dei. iusto. n. dī iudicio factū est: vt ppls. x. tribuū q̄ ppbas partiz occiderat: ꝛ partim fugauerat iminēte tribulatiōe eorū p assyrios: q̄rebat ꝓsiliū a ppbis ꝛ non inueniret: iō subditur: f Et cōmouebuntur a mari vsqz ad mare. i. a mari mediterraneo vsqz ad mare galilee: g Et ab aquilone. i. a termino aquilonari regni. x. tribuū h Usqz ad orientē. i. vsqz ad terminū orientalē: i Querētes verbū dñi. p oēs partes sui regni: k Et nō inueniēt. qz nō sūt digni rōe ꝓdicta. l In die illa deficiēt virgines pulchre. a sua pulchritudine: m Et adolescentes. a sua fortitudine n Jn siti. s. corporali: ex quo pz qđ dictū est cū defectu cibi ꝛ potꝰ corporal fuit etiā defectus cibi spūalis. o Qui iurāt in delicto samarie. i. in vitulo quē fecit hieroboam rex samarie: ꝛ in hoc faciebāt ei reuerētiā: qz boies p maiorē sui iurāt: ad hebre. vj. p Et dicūt: Viuit deus tuꝰ dan. ibi. n. fuit positꝰ vnus de duobꝰ vitulis a hieroboā factl .iij. reg. xij. ꝛ ei attribuebāt deitatē hoc modo iurādo. q Et viuit via bersabee. i. ille ꝓ cuꝰ adoratōe itur in bersabee: ibi. n. vigebat idolatria vt dictū ē. s. v. c. Sciē dū tm q̄ ista bersabee ē alia ab illa que est i termino australi terre ꝓmissionis: que ē in tribu iuda: de qua dicit .iij. reg. xix. q̄ helias venit in bersabee iuda ad differentiā istius: que non ē in iudea: r Et cadēt ꝛ nō resurgent vltra. i. illa captiuitas. x. tribuū non fuit relaxata: vt frequēter. s. dictū est. Jn caplo. viij. vbi dicit in postilla: Quādo trāsibit messis. Additio.

per fluxum aque: sicut dictū est. c. p̄cedenti de decē tribus. x Qui edificat in celo ascensionē suā. hoc ꝺ̄ q; lz de⁹ sit vbiq; tñ eius maiestas relucet in celo. y Et fasciculū suum sup terram fundauit. p fasciculū intelligit regio el'aris: que modica ē respectu ambit⁹ celestis. z Qui vocat aq̄s maris. q; vapores hu midi eleuant inde p maiorē ptē: ꝛ Et effundit eas. resoluendo vapores in pluuias. a Nunquid. Hic cōsequēter ostendit p̄dicte punitionis rōnabilitas cum ꝺ̄: Nunquid nō isrl ascēdere feci de terra egypti. q. d. sic: educendo eos de dura seruitute ad terrā fluētem lacte ꝛ melle: ꝛ iō huius bñficij ingrati sūt magis digni punitōe. b Et palestinos. i. philisteos: c De cappadocia. q. d. sic: ꝛ hoc hētur geñ. x. d Et syros de cyrene. q. d. trāstero gentē ꝺ̄ terra ad terrā: put placet voluntati mee: ꝛ aliquādo p̄pter demeritum sue culpe: ideo subdit: e Ecce oculi dñi dei sup regnū pec. eius peccata p̄siderādo ꝛ puniēdo: iō subditur: f Et pteram illud a facie terre. totalr destruēdo: tēperat tñ istū rigorē q̄tū ad iudeos dicens: g Uerūtamē pterēs nō pterā. i. nō destruā oīno. h Domum iacob. s. p orbē dispgā: iō subdit: i Ecce. n. ꝛc. sicut p̄cutit triticū in cribro. ad hoc. n. p̄cutit granū in cribro vt purget: sic. n. pene a deo inflicte sunt peccatorum purgatiue q̄n patienter tolerant: k Et nō cadet lapillus sup terrā. i. de verbis meis nihil trāsibit i vacuū q̄n impleat. l In gla. mo. oēs pec. ppli mei. qui sūt i peccatis suis obstinati: m Qui dicūt: nō appropinq̄bit. q; cōminatōes pphetarum friuolas reputabāt. n In die illa. Postq̄ amos denūciauit populi isrl destructōem: hic vltio denūciat finalē reparatōem p xp̄m: dicūt tñ aliqui expositores catholici: q; pphera hic denunciat reparatōem populi que facta ē in reditu captiuitatis babylonice sub zorobabel duce: sed hoc nō videt vez: q; pplis ille nunq̄ fuit in tanta ꝓsperitate que hic describit cū subditur: Ut possideāt reliquias idumee ꝛ oēs natōes. imo semp fuit in subiectione ꝛ seruitute: p̄mo persaz: 2° grecoz: 3° romanoz: p̄pter qꝺ beatus iacobus actuū. xv. allegat hanc scripturā dictam ꝺ̄ edificatōe ecclesie: p fidez. Ra. sa. etiaz exponit quod ꝺ̄ hic: Suscitabo tabernaculū dauid ꝛc. i. regnuz dauid: quod fz omnes hebreos intelligimr suscitandū p aduentum messie: ꝛ sic fm ra. sa. scriptura hec loquitur de tpe xp̄i: q̄uis errat dicēdo hoc tp̄s futuz: quod iā est pteritū. Item i libro sanhedrin qui apud hebreos est auctenticus dicit: Erigā tabernaculum dauid qꝺ cecidit. dicit ra. iohānā: In generatione in qua filius dauid. i. messias ventur⁹ est: sapientes magistri minorabuntur: ꝛ sic fuit tempore xp̄i: quia aliqui iudeoruz erant saducei qui negant spiritū ꝛ angelum ꝛ resurrectōem quod est maxime erroneum. Alij vero pharisei qui p̄pter traditōes suas irritauerant mandata dei: quod est valde fatuum. Patet etiam q; hec scriptura: Suscitabo tabernaculum dauid ꝛc. refertur ad tempus Christi fm hebreos: igit sequendo dicta beati iacobi exponenda est hec littera de re-

oīs: ꝛ defluet sicut fluuius egypti. Q̄ui edificat i celo ascensionē suā: ⁊ fasciculū suum sup terram fundauit. Q̄ui vocat aquas maris ꝛ effundit eas sup faciē terre. Dñs nomē ei⁹. Nunq̄id nō vt filij ethiopū vos estis mihi filij isrl ait dñs: Nunquid isrl ascēdere feci ꝺ̄ terra egypti: ⁊ palestinos dē cappadocia: ⁊ syros ꝺ̄ cyrene: Ecce oculi dñi dei sup regnū peccās: ⁊ pteraz illud a facie terre. Uerūtñ pterens nō pterā dōmū iacob dicit dom⁹. Ecce eiz mādabo ego ꝛ p̄cutiam in oībus gentib⁹ domū isrl sic p̄cutitur triticū in cribro: ⁊ non cadet lapillus sup traz In gladio morientur oēs peccatores ppli mei q̄ui di cūt: nō approp̄inquabit ꝛ nō veniet super nos malū. In die illa suscitabo tabernaculū dauid: q̄uod cecidit ⁊ reedificabo apturas muroz eius: ⁊ ea q̄ corruerāt instaurabo: ⁊ reedificabo eum sicut in diebus antiquis ut possideāt reliquias idumee

edificatōe ecclesie p xp̄m in vnione gentiū ꝛ iudeoruz: sicut allegat actuū. xv. ꝛ diuiditur in duas partes: quia p̄mo describitur hec reedificatio: 2° reedificationis acceleratio: ibi Ecce dies. Ad intelligētiā p̄mi sciendum q; xp̄s dauid notatur in scriptura veteris testamēti: Osee .iij. Post hoc reuertent filij isrl ꝛ querent dominū deū suum: ꝛ dauid regem suum. vbi habet translatio chaldaica: Reuertentur filij isrl: ꝛ querent cultū dei sui: ꝛ obediēt messie filio dauid regi suo. sicut ibidē fuit expositum. et similr hic ere. xxx. Seruiēt dño deo suo: ꝛ dauid regi suo. trāslato chaldaica hz: Colent coram dño deo suo: ꝛ obedient messie filio dauid Item sciendū: q; vna est ecclesia q incepit p° ab abel iusto vsq; ad vltimū electū: qui in fine mūdi nascitur⁹ est: fm q; dicit beatus Greg⁹. homel. vij. ꝛ ista ecclia vocatur tabernaculum dei seu xp̄i: Esa. iij. Et erit tabernaculum in vmbraculū diei ꝛc. Apoc. xxj. Ecce tabernaculū dei cū hoibus ꝛc. Igit tabernaculū istud in quo est ver⁹ deus cultus cecidit post diluuiū oīb⁹ ad idolatriā declinantibus a tempore nem: roth: q̄ coegit homines ignē adorare: paucis tamē exceptis: vt abraā: ꝛ aliquib⁹ alijs fidelibus: multi etiā de illis qui descenderūt ab abraaz declinauerunt ad idolatriā: vt ismaelite filij cethure: ꝛ idumei ab isaac descendentes. Et lz oēs filij iacob fuerit fideles: tamē multi postea ab eis descendētes fuerūt idolatre: vt pz exo. xxxij. de adoratōe vituli: ꝛ in libris iudicum ꝛ regū de cultu idoloz. Sz casum huius tabernaculi reparauit xp̄s ꝛ eius discipuli: per quoz predicatōem cessauit idolatria per orbem: ꝛ vocati sunt iudei ꝛ gentiles ad fidē: ꝛ hoc est quod dicit hic: n In die illa. i. tpe gratie: q̄ꝺ ꝺ̄ dies: ad ro. xiij. Nox p̄cessit: dies aūt approp̄inquabit. o Suscitabo tabernaculū dauid. i. ecclesiam xp̄i q fm deitatem est ab eīno: ad hebre. .xiij. Jesus xp̄s heri ꝛ hodie ipse ꝛ in secula. p Qꝺ cecidit. p idolatriā modo p̄dicto. q Et reedificabo aperturas muroz eius. i. scissuras gentiū p diuersos ritus: quia aliq̄ colebant iouē: ꝛ alie dianā: ꝛ alie martē: ꝛ sic de alijs que p p̄dicatōem xp̄i ꝛ apostoloz reducte sunt ad vnū vez dei cultum. r Et ea que corruerāt instaurabo. q; multi qui corruerāt a fide vnius dei: ad eam sunt releuati. s Et reedificabo eum sicut i diebus antiquis. i. sicut añ diluuiū q̄n oēs cōiter colebant vnum deum fm ipius ade instructōem: lz postea corrupti fuerint cōiter carnalitate ꝛ lasciuia: geñ. vj. Ois q̄ꝺ caro corruperat viam suā. t Ut possideāt reliquias idumee ꝛ omnes natōes. ista aūt possessio non intelligitur p oīum tpale: sed spūale: inq̄tum apli ꝛ fideles alij colla gentium subiecerūt fidei: iō actuū. xv. vbi allegat hec scriptura fm translatōem. lxx. que tūc multū erat autentica: p eo quod ꝺ̄ hic: Ut possideant reliquias

idumee ⁊ omnes natões: eo ꝙ inuocatū sit nomē meuz super eos. dicit ibi: Ut reqrāt ceteri hoium oēs ⁊ omnes gentes sup quas inuocatū est nomen meum. ⁊ ideo quod dicitur hic: Eo ꝙ inuocatū sit nomen meum sup eos. refertur ad illos qui vocati sunt ad fidē. exp̄mūtur autem hic spāliť idumei: quia ipsi ⁊ iudei de duob' fratribus descenderunt. s. iacob ⁊ esau ⁊ Chriſt' ex iudeis descendit ſm carnem: ⁊ sic' apostoli ⁊ primi credentes. v Ecce dies. hic cō sequenter describitur dicte reedificatiōis accelerat tio: que facta ē p celerem euangelū publicatōem: qz viuente adhuc beato petro: ⁊ plūbus alīs apostolis: fides catholica fuit per totū orbem p̄dicata: sicut pleniuſ declarauī super illud p̄s. xviij. In oēm terram exiuit sonus eorum ⁊c. ⁊ breuiter potest hic resumi. predicatio .n. euangelū incepit a hierusalem que est in medio terre habitabilis: actuū. j. ⁊ inde deriuata est circūquaqz: versus autem occidentē publicata fuit viuente petro: quia discipuli ab eo missi in franciā ꝑ predicatōe euangelū: edificauerūt senonis ecclesiā in honore beati petri: quez credebant passum: sed postea audientes ip̄m viuuz nominauerunt dictā eccl'am sancti petri viui: in qua pluries ego fui: ⁊ eodē tempore fides catholica fuit predicata per oia loca notabilia regni frācie: vsqz ad mare oceanuz: quod est termin' terre habitabilis ſm astrologos Et eadē rōe euangelium tunc fuit p̄dicatū versus alias partes a hier'lm. s. orientis austri ⁊ aquilonis: imo pbabilius hoc videť: quia plēs apostoli ⁊ alū xp̄i discipuli dispersi fuerunt ad p̄dicandum euangelium versus alias partes ꝙ versus occidētem: ⁊ sic pz celeritas gentium ad fidem. Item sciēdum ꝙ cōuersio gentium ad fidem messis designatur noie: Luce. x. Messis quidez multa ⁊c. ⁊ similiter calcatio vue: ⁊ semiatio parabolice dicūtur ꝓphetie: hoc mō freqnť loqtur ⁊ Chriſtus i euangelio: vnde Luce. viij. Semē est verbū dei. Est igitur sensus: v Ecce dies venient. idest tempus noui testamē

⁊ omnes natões: eo ꝙ inuocatuz sit nomen meū super eos: dicit dominus faciens hec. Ecce dies venient dicit dominus: ⁊t cōprehendet arator messorem: ⁊t calcator vue mittentem semen Et stillābunt mōtes dulcedinem: ⁊t omnes colles cūlti erunt: Et cōuertam captiuitatem populi mei isrl': ⁊t edificabunt ciuitates desertas: ⁊ inhabitabunt ⁊ plantabunt vineas: ⁊ bibent vinum earum ⁊ facient hortos ⁊ comedent fructus eorum. Et plantabo eos sup humum suam: ⁊ non euellam eos vltra de terra sua: quam dedi eis dicit dominus deus tuus.

¶ Explicit amos ꝓpheta.

ti: x Et comprehendet arator messorez. idest p̄dicator statim attinget ad fidelium conuersionem: sicut patz actuū .ij. vbi ad predicatōem petri statim conuersi sunt tria milia: ⁊. iiij. cap. qnqz milia. y Et calcator vue. idest ꝓpinator sacre doctrine z Mittētem semē. idest faciet discipulos aptos ad p̄dicā dū: sicut patz i actib' apostoloz in plib'locis: ꝙ edocti ab eis p̄dicabant verbuz dei. a Et stillabūt mōtes. i. apostoli ceteris p̄eminētes b Dulcedinē. euāgelice doctrie. c Et oēs colles. i. minores doctores d Culti erūt. cultura spiritussancti ad ꝓferendum fructū in ecclesia dei. e Et conuertam captiuitatem populi mei israel. liberando eos de seruitute diaboli. f Et edificabunt ciuitates ⁊c. per hec intelliguntur vniuersi status ecclesie: per ciuitates status ꝓiugatoruz in quo requiritur ꝓfectus animorum: vnde ⁊ ciuitas dicitur ciuium vnitas: per vineas vero status prelatorum ⁊ doctorum: vnde ⁊ Chriſtus dixit apostolis Joh. xv. Ego sum vitis ⁊ vos palmites. per hortos vero status religiosorum: qui sunt clausi sub disciplina regulari. Isti. n. status sunt instituti a tēporibus ap'lorum ⁊ discipulorum Chriſti. Et perceptio vtilitatis seu fructus ꝓsequētis est consecutio meriti in p̄senti ⁊ premiū in futuro: quod nobis concedat ⁊c.

¶ In capituio .ix. vbi dicitur in postilla: Nunquid. hic consequenter ostenditur. Additio.

POstillator in hoc loco omisit illud exponere qō dicitur in littera: Nunquid non vt filij ethiopum vos estis mihi filij isrl' ait dns. cuius sensus cū cōtinuatōe ad sequentia hētur in glo. vbi sic dī: Gliabantur iudei: qz erant de stirpe patrum quibus locutus est deus: ⁊ ꝙ etiam de egypto eos eduxit: ꝫ hoc quoqz dicit dominus: Sicut creaui vos: ita ⁊ ethiopes: sicut eduxi vos de egypto ita ⁊ istos: alios de diuersis partibus adduxi: ergo non superbiatis: quia equali conditione facti: equali sententie subiacebunt. hec in glo. ſm quā ista dicūtur ad ꝓterendū superbiam eoz: de qua subditur: Ecce oculi domini sup regnuz peccans ⁊ conteram illud.

Incipit expositio prologi in Abdiam ꝓphetam.

Iacob patriarcha ꝛc̄. Iste ꝓlogus diuidit in tres ptes. In ꝑma pōit mā operis sequētis. s. ipius ꝓphe cū dī: Iacob ꝑtiarcha ꝛc̄. ⁊ qz metaphorice ꝑsona edom ꝑ idumeos ꝓphia dirigitur

In 2ª pte sb̄dit rō metaphore: ibi Et quia ꝓplis isrl̄. In 3ª vo pte ponit notificatio ipi' ꝓphe: ibi Hebrei hūc dicūt. Iz q̄dā incipiāt ibi ꝓlogū: sz melī' mihi vī: vt in eodē ꝓlogo ꝑcedētibus cōtinuetur. His visis lr̄e insistamus ⁊ exponēdo subdiuidamus. a Iacob ꝑtiarcha. i. patrum ꝑnceps: hūit. n. duodeciz filios a quibus trib'. xij. descēderunt. b Qui ob rubozē coz. sui edom hebrea lingua appell. ē. Lōtra gen̄. xxv. Cū veniss̄et esau lassus ò agro ait: Da mihi de coctōe hac rufa. quia oppido lassus sum. Quāobrem vocatū est nomē eius edom. Rñdeo ꝓpter vtrūq; sic appellatus ē. s. ꝓp rubozē pulmenti ⁊ coꝛpozis. Sic ḡ ꝑmo assignat nois rō: 2º subdit fratris ꝓsecutio cū dicit: Ys memoratū ꝛc̄. 3º transfertur ad alios ꝓsecutōis silitudo: ibi Qua de causa ꝛc̄.

Incipit ꝓlogus in abdiam ꝓphetam.

Iacob patriarcha habuit fratrē esau qui ob rubozē coꝛporis sui edom hebrea lingua appellat' est: qō latine sanguine' dī. Ys memoratū fratrē suū q̄i isrl̄ nomen acceperat: graui odio commot' intumere conatus est. Qua de cā oēs q ꝓplz isrl̄. i. filios ꝑtiarche iacob ꝓdicti esau odiū imitati ꝓsecuti sūt: esau ⁊ edom appellati sūt. Et q̄ia ꝓplis isrl̄ dē captiuitate chaldeoꝝ ꝑ cyrū regem ꝓsaꝝ nutu dei rēuocat' i hierlm: ab alio regno grauit afflict' atq; oꝑpressus: ideō hoc regnū qō more esau ꝓdictū ꝓplz ꝓsecutū ē: ꝑ denunciatōem ab die ꝓphete increpatur: qō ñ dei indignatōe sed sua virtute pōpulū supātuz gloria batur. Dē quo regno olim ꝑ dauid iiij ꝓs. centesimo trigesimo sexto dictū est: Mē morare dñe filioꝝ edō i die hierlm. Naz reliq̄ lectione cōꝓrehēsa futurum in gentes iudicium ob causas lectione comprehensas: rēgnumq; dei in populo isra el significat. Hebrei hunc dictum esse qui sub rege samarie achab ⁊ impiissima ieçabel pauit centū ꝓphas i spēcub': q nō curuauerūt

Ys memoratū ꝛc̄. 3º transfertur ad alios ꝓsecutōis silitudo: ibi Qua de causa ꝛc̄.

b Qui israel nomē acceperat. Contra gen̄. xxxij. Nequa quā vocabit nomē tuū iacob sz isrl̄. Diu aūt añ odio hitus fuerat: sicut ꝑz gen̄. xxvij. vbi dicit esau: Veniēt dies luctus patris mei: ⁊ occidā iacob fratrē meū. Rñdeo: posset dici q isrl̄ ē genitiui casus ⁊ interptatur vir vidēs deum: ⁊ q frat ipius esau nomen acceperat iacob: quod interptat luctator vel supplantator: ⁊ istud nomē recte est videntiū deū q diuino intuitu impugnant vicia ⁊ supplātant. Uel pōt dici q acceperat in dispositione diuina. Plani' ⁊ veri' vt credo potest dici q ad lr̄am iam isrl̄ vocatus fuerat sicut dicit gen̄. xxxij. Cū esau venit ei obuiā vt eū inficeret: sed placatus muneribus ⁊ humlitate iacob: sicut hī gen̄. xxxiij. eu non infecit. c Qua de cā ꝛc̄. ex eo q dictū est q edom ꝑsecutus ē iacob infert q oēs ꝑsecutores filioꝝ iacob edom appellati sunt: ex quo relinq̄tur q ꝑ oēs tales ē ꝓphia. s. ꝑ idumeos vere vel interpretatiue. d Et qz ꝓplis isrl̄. Hic pōit rō metaphore: quare. s. in ꝑsona edom cōminatur ꝑsecutoribus israelis. fit aūt ista cōminatio ꝓpter duo. primum ē ꝑsecutio isrl̄. 2ūm ē supbia de victoria: que notat ibi: Qō nō dei indignatōe ꝛc̄. dicit igit: d Et qz ꝓplis isrl̄. i. due tribus e De captiuitate chaldeoꝝ. de qua legit. iiij. reguz .xxv. f Reuocatus. sicut hī. ij. ꝑal'. vlti. ⁊. j. esdre. j. g Ab alio regno. quocūq; s. grecoꝝ vel babylonioꝝ vel idumeoꝝ: h Ꝑ hoc regnū. s. idumee vel aliud q̄cunq; i Persecutū est. amos. j. eo q ꝑsecutus sit in gladio fratrē suū k Populū. isrl̄ l Supatū gliabat. q̄si supasset ꝑ ꝓria virtute non diuina indignatōe. m De quo regno ꝛc̄. Hic oñdit iusta esse cōminatio ꝑ illos: ⁊ ꝓmo ostēditur hoc ꝑ locū ab auctoritate: ibi Memorare ꝛc̄. 2º ꝑ locum a minori: ibi Nā reliqua lectōe ꝛc̄. n Jn ꝑs. s. Sup flumina babylonis. o Memorare dñe fi. edom. i. puni eos ꝓ eo quod fecerūt. p Jn die. restitutōis q Hierlm. quā impediūt dicit glo. vel p Jn die. quo euertere volūt q Hierlm. adiuncti babylonijs: filij .n. edō. i. idumei impedimēto fuerunt iudeis reedificantibus hierlz post reditū de babylonia. r Nā fliqua ꝛc̄. Hic arguit a minori sic: Si in hoc eodem ꝓphā fit cōminatio ꝑ gentes alias que non ita meruerunt sic idumei: multofortī' ꝓtra istos. dicit igitur: r Naz reliq̄ lectōe. hui' libri s Lōꝓrehensa. ibi: Juxta ē dies dñi sup oēs gētes. t Ob cās. s. qz instar esau filios isrl̄ impugnauerūt ⁊ de malis eoruz gaudebāt. v Regnumq; dei. vñ in fine istius li bri dī: Et erit dominio regnū. q. d. dicta ꝓtēta i ꝓphia signāt q pena inferet alijs regnis ⁊ isrl̄ erit r̄gnū dño. x Hebrei hūc cē ꝛc̄. Hic notificat ꝓphā multiplr: Primo. n. oñditur q̄s sit cū dī: Hebrei hunc esse ꝛc̄. 2º oñdit vbi sepult' fuit: ibi Sepulchrū q̄s eius. 3º oñdit meritū doni ꝓphie: qō habuit: ibi Igit qz centū ꝓphas ꝛc̄. 4º oñdit ꝓueniētia noiatōis q̄ ei cū paulo ꝓgruit: ibi Et sicut Stephan'. dicit igit: x Hebrei hunc dicūt. hoc dicit qz vī q traditio hebreoꝝ hoc cōfinxerit: qz non vī q posset pauisse ꝓphas sub achab ⁊ ꝓphasse sub hieroboam. y Pauit cētū ꝓphas. iij. reg. viij. Abdias timebat dñm deū isrl̄ valde: nā cū interficēt ieçabel ꝓphas dñi tulit ille cētū ꝓphas ⁊ absc̄ōdit eos q̄nq̄geno' ⁊ q̄nq̄geōs i spelūc ⁊ pauit eos pane ⁊ aq̄. Si ḡ fuit sub achab quō ꝓphauit sub hieroboam filio ioas: cōstat aūt q sub eo ꝓphauerit: qz sub eisdē regib' ꝓphauit sub q̄bus amos ꝑm regīam hiero. quā ponit i fine illius ꝓlogi. s. Nō idē ē ordo ꝛc̄. vbi dī: Jn quibus aūt tp̄s nō ꝑtitur i titulo sub illis eos regib' ꝓphasse: sub q̄bus ⁊ hi qui añ eos hēnt titulos ꝓphauerūt. Abdias aūt nō hēt tp̄s determinatū in titulo. Quō autez tantū vixit: ab achab. n. vsq; ad hieroboaz fuerūt. vij. gnātōes. Rñdeo: posset cē q hiero' nō dixit hoc fz suā sniam: sz ꝑm iudeoꝝ traditōem: sic. s. expositū ē: ibi Hebrei hūc dicūt ꝛc̄. Uel pōt dici q sub achab fuit multū iuuenis: sub hieroboā vero senex. Ochozias. n. filius achab regnauit sup israel duobus annis. ij. reg. vlti. g. ⁊ post eū ioza frat ei'. xij. ānis. iiij. re. iij. a. postea hieu xxviij. annis. iiij. re. x. postea ioachab filius hieu. xvij. annis. iiij. reg. xiij. a. post hunc ioas filī ei'. xxj. annis. iiij. re. xiij. c. p' hūc regnauit hieroboā sic legit i eodē. c. ⁊ sic ab achab vsq; ad hieroboā fuerūt. lxxv. ānī. fuit ḡ iuuenis sub achab ⁊ senex sub hieroboā: ⁊ tūc datū ē

el donū ppḥie. ȝ In ſpecubus vel ſpelūcis i origiali tm̄ ē In ſpecub⁹. ⁊ ꝓſtat q⁹ alterꝫ ſupfluit cū idez ſignificēt ſpecus ⁊ ſpelūca. a Añ baal. in origiali nō ē Añ ſed Baal ibi ē datiui caſus. b Et de ſeptē milibus. .iij. reg. xix. f. Et derelinquā mihi in iſrl. vij. milia viro rū: quoꝝ genua non ſunt curuata añ baal. c De rodes antipatris filius. Nota tres fuiſſe herodes. ꝑmus fuit herodes aſcalonita filius antipatris: qui pueros occidit: de q̄ Matth. ij. Secūdus herodes antipas filius herodis ꝑdicti: ſb quo paſſus ē xp̄s: de q̄ Luc. xxiij. Tertius fuit herodes agrippa filius ariſtoboli filij herodis magni: qui iacobū fratrē Johannis interfecit: ⁊ petrū in carcē truſit de quo actu. xij. de ꝑmo agit hic: d Auguſti. ab augēdo ſic dicti. vñ Iſi. etymol. ix. Auguſtꝰ iō apud romnnos nomen iperij ē: eo q⁹ oliz augerēt rempub. amplificādo: q̄ nomē ꝑmū ſenatus octauiano ceſari tradidit: vt qz auxerat terras ipſo noīe ⁊ titulo ꝓſecraret: oū idez octauianꝰ iam ceſar ⁊ impator appellaret vel auguſtus. Jtez alibi legitur: q⁹ romani adulātes Auguſto menſem qui ꝑus ſextilis dicebatur a noīe Auguſti appellauerūt auguſtū e Ceſaris. ſic dicti a Julio ceſare ꝑmo impatore: vnde Iſidꝰ. etymol. ix. Ceſarꝫ nomē a iulio incepit: q̄ bello ciuili cōmoto ꝑmus romanū ſingularē obtinuit ꝓncipatū. Ceſar aūt dictus eſt q⁹ ceſo mortue matris vtero plus: eductuſq; fuerit: vel qz cum ceſarie natus ſit: a quo imperatores ſeqntes dicti ſunt ceſares: eo q⁹ comati eſſent: q̄. n. ex ſecto mris vtero extrahebātur ceſones vel ceſares appellabant. f Greco noīe vocauit ſebaſtē. i. auguſtā. iſtā lram hēnt libri correcti. alij habēt ſic: Greco noīe vocauit auguſtā. ſebaſte grece: auguſta latine. g Et ſic̄ ſtephan⁹. de quo act. vj. ⁊. vij. h Coronā. iuxta ſui. nois interꝓtatōem. nā ſtephan⁹ grece corona latine. i Sic hic ò fui. òi cū paulo nē. hꝰ dic: qz apoſtolus paulus ſp in epl̄is ſuis ſe fuū appellauit. q. d. ſic paulus gloriari poterat de hoc: q⁹ fuus dei erat: ⁊ fuuz dei ſe dicebat: ſic ⁊ iſte ſm nois interꝓtatōem gl̄ari poterat: quia fact⁹ ē ſeruus dei: Abdias. n. ſeruus domini vel ſeruiens deo interꝓretatur.

Explicit qualiſcunq; expoſitio iſtius prologi.

¶ Incipit poſtilla Nicolai de lyra ſuper Abdiam cum additionibus Pauli burgenſis.

Incipit abdias ꝓpha .I.

Iſiō abdie. hec dicit dominꝰ deus ad edom: Auditū audiuimꝰ a dño: ⁊ legatū ad gentes miſit: Surgite: ⁊ ꝓſurgamꝰ aduerſus eum in prelium. Ecce paruulū dedi te in gētibus. Contēptibilis tu es valde. Supbia cordis tui extulit te habitātē in ſciſſuris petrarum exaltātē ſoliū tuū. Qui dicis i corde tuo Quis ꝺtrahet me in terrā: Si exaltatus fueris vt aq̄la: ⁊ ſi inter ſidera poſueris nidū tuum: inde detrahaz te dicit dñs. Si fures intro iſſent ad te: ſi latrones p noctē: quō conticuiſſes: Nōne furati eſſent ſufficiētia ſibi: Si vindemiatores ītro iſſent ad te: nūquid ſaltē racemum reliqſſet tibi: Quo modo ſcrutati ſūt eſau: Inueſtigauerunt abſcondita eius. Uſq; ad terminum emiſerunt te: omnes viri federis tui illuſerunt tibi. Jn ualuerunt aduerſuz te viri

Iſiō abdie. Secundum doctoreſ hebraicos ⁊ latinos iſte abdias fuit diſpenſator domus achab regis iſrl: qui cū ieçabel inficeret ꝓphas dñi abſcondit ex eis q̄nquagenos: ⁊ q̄nquagēos in ſpelūc: ⁊ pauit eos .iij. reg. xviij. ⁊ iō meruit a domino ſpūm ꝓphetie ſm dictum ſaluatoris: Matth. .x. Qui recipit ꝓphetam in noīe ꝓphete mercedem recipiet ꝓphete. Hic aūt ꝓphat contra idumeos: qui debuiſſent diligere iudeos: eo q⁹ a duobus fratrib⁹ deſcēdiſſent: ⁊ ipſi ecōtrario habuerunt eos odio: ⁊ eorū perſecutoribus auxiliū ꝑbuerunt. Diuiditur ergo eius ꝓphetia in duas ptes: quia ꝑmo nunciatur idumeoꝝ vaſtatio: ꝛ° iudeoꝝ conſolatio: ibi Jn monte. Prima in tres: q⁹ ꝑmo denūciatur eoꝝ vaſtatio ꝓpter culpam ſuperbie: ꝛ° ꝓpter culpā ſupſtitioſe ſcie: ibi Nō eſt prudētia. ȝ° ꝓpter culpā fraterne inimicitie: ibi Propter iniſectōem.

Circa ꝑmum dicitur: a Uiſio abdie. ſ. eſt hec que ſeqt: b Auditū audiuim⁹ a dño. ego ⁊ alij ꝓphete inſpirati ab eo: b Et legatū ad gentes miſit. iſte legatus eſt inſtinctus diuinus excitās aduerſarios idumeoꝝ ad deuaſtanduz eos ꝓpter peccata eoꝝ: ideo ſb̄ditur ꝓfederatio eorum ad hoc agendum cum dō: Surgite ⁊ ꝓſurgamus nē. c Ecce paruulū dedi te. verbū eſt domini loquētis de futuro p modū ꝓteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie ſup idumeam venture. d Superbia cordis tui extulit te. vltra modū virtutē tue e Habitantē in ſciſſuris petraꝝ. i. in locis vbi acceſſus ē difficilis: in q̄bus nimis ꝓfidis: iō ſb̄ditur: f Qui dicis i corde tuo: q̄s detrahet me in terrā. i. deūciet me a magnitudine mea: ac ſi nō timeas hoiem nec deum: ideo ſubditur reſponſio diuina: Si exaltatus fueris nē. ⁊ ſb̄ditur oīum bonoꝝ direptio totalis cum dicitur: g Si fures introiſſēt ad te. ⁊ patet littera vſq; ibi: h Omnes viri federis tui. i quo oſtenditur q⁹ talia paſſura ſit idumea non ſolum ab inimicis ſuis: ſed etiā ab illis qui ꝑus erant amici ſui ⁊ ſibi

ꝓfederati:qō ē satis grauꝰ:sm illud ps.liiij. Si inimicꝰ meꝰ maledixisset mihi sustinuissez vtiqz ꝛc. i Non ē prudentia. Hic ꝓnter denunciat vastatio edom,ppter sciam superstitiosam:intendebāt.n. diuinatōibus ꝛ augurijs: ō sꝫditur: Nō est prudētia in eo:intēdētes.n. talibꝰ frequēter decipiūt: ideo sꝫdit: k Nū quid nō in die illa .s. vastatōis idumee l Perdā sapientes ō idumea,qui suis superstitionibus denunciabāt ei securitatem .q.d.sic:p effm ꝓtū m Et timebūt fortes tui a meridie. ab illa.n. parte intrauit exercit⁹ aduersariozꝫ. n Propter infecti onē. Hic ꝓnter denūciat vastatio ꝓpi crīmē inimicitie fraine: cū dicit: Propi inter. ꝛ ppter iniqtatē i fratrē tuū iacob.esau.n. psequebat fratrē suū iacob ad mortē: gen. xxvij. p benedictiōe paterna: ꝛ eodem mō idumei ab esau descēdentes persecuti sunt populū isrl a iacob ō scendētem: ppter qō noiatur hic iacob. o Operiet te ꝓfusio.supueniēs tibi ex omni parte: p Et peribis in eīnū.absqz regni reparatōe. q Jn die cū staresꝫ aduersus eū.i.pplz iudaicū. r Quādo capiebāt alieni. .i.assyrīj ꝓmo ꝛ postea chaldei. s Et extranei igre. porz. eius.in hierlm ꝛ alijs ciuitatibꝰ. t Et sup hierlm .i. sup ꝓdā hierlm t Mittebāt sortē.vt q̄libet portaret partem suā. v Tu q̄z eras q̄si vnꝰ ex eis.ciuitates destruendo: ꝛ bona rapiēdo. x Et nō despicies in die fratris tui .i. in die vastatōis eius nō despicies eū:qz tu eris magis ꝓptibilis. y Jn die peregrinatōis eius.i.captiuatōis ad terraz extraneā. z Et nō letaberis.q̄ hēbis occasionē maioris tristicie. a Et non magnificabis os tuū.iactādo te q̄ fueris in tēpli ꝛ ciuitatis cōbustione:ex quo ptigit maxima iudeoꝝ angustia:lz.n. idumei pluries suissent ꝫ regnū iuda cū assyrijs ꝛ chaldeis vt dictū est:tū añ cōbustionē ciuitatis ꝛ templi p nabusardā fuerūt captiuati:vt dicunt expositores aliqui:ꝛ sic non fuerunt in illa:ideo subdit: b Neqz ingredieris portam.ꝛ patet littera. c Et non emitteris ad uersus exercitū eius.i.ad psequendū sedechīā fugientē cum viris bellatoribus. d Neqz stabis in exitibꝰ.s.ciuitatis ad interficiendū fugientes. e Et non claudes reliqs.qui nō poterūt effugere de ciuitate. f Qm̄ iuxta ē.i. ppe ꝛ ante dictā vastatōem hierlm g Dies dñi.i.tps sue vindicte h Sup omnes gētes.s.regni idumee. Sed qr Esaie.xxj. ꝛ.xxxiij.ꝛ.lxiij.ꝛ hiere.xlix.ꝛ eçech.xxxv.vī dicere textus: q̄ idumei fuerūt cū chaldeis in destructōe hierlm p chaldeos:sicut ibidē fuit dictū:ꝛ idem sonat qō hic ꝓmittit: Et super hierlm mittebāt sortē.i.super ꝓdā de hierusalē vt q̄sqz partē suā tolleret:tu quoqz eras q̄si vnus ex eis:que diuisio prede maxime fuit in captione ciuitatis p chaldeos. Aliter exponēda ē littera ab illo loco: x Et nō despicies in die fratris tui.i. de vastatōe eius facta p chaldeos: sicut ꝓuer.xvij. dī: Qui in ruina letatur alteriꝰ.i. de ruina alterius:non erit ipunitꝰ.q.d. maius m alum eueniet tibi post destructōem hierlm:ꝛ ita cessabis despicere populum iudaicū. z Et non letaberis. supuenient.n. tibi occasiones tristicie maioris:morꝰ .n. maiozes ōpellunt minozes. a Et non magnificabis os tuū vltra te iactādo: q̄ fuisti in ciuitatis ꝛ templi capti one eadē de cā. b Neqz ingredieris portā post ciuitatiſ reedificatōem p neemiaz. c Et nō emitteris aduersus exercitum eius. tunc sicut missuſ fuisti ante p nabucho. d Neqz stabis in exitibus.s. hierusalē ad interficiēdum fugientes ō ea sicut fecisti tpe obsidionis eiuſ p chaldeos: e Et nō claudes reliquos. remanentes in ciuitate sic tunc fecisti. f Qm̄ iuxta est .i. prope:quia statim post destructionem hierusalem fuerunt captiuati idumei. g Dies domini.i.tempuſ sue vindicte h Super oēs gentes.s.regni idumee: de q̄ bus loquitur,ppheta: i Sicut fecisti.psequendo nequiter filios iude:ita alij persequent te. k Quomodo.n.bibistis super mōtem ꝛc.i. laute viristis de bonis acceptis de templo quod erat in monte moria. l Bibent omnes gentes.hauriendo bona tua: m Et absorbebunt.te:venientes super te tāta potestate:q̄ nō poteris resistere. n Et erunt quasi non sint.alicuiꝰ virtutis gentes tue:iō sequitur: i Sicut fecisti.persequendo nequiter filios iude:sic alij persequentur te. k Quomodo.n.bibistis.idest letanter fecistis k Sup montem sanctū tuum.idest de malo venienti supra hierusalem:vbi est templum nomini meo dedicatum. l Bibent omnes gentes.hauriendo bona tua ꝛ letando de tua miseria. m Et absorbebunt.te totaliꝫ deuorando. n Et erunt quasi nō sint.s.gentes tue: vnde istud refertur ad illud quod supra dicit:Dies dñi super omnes gentes. o Et in monte. Hic post destructionez idumeorum nūciat ppheta cōsolatōem iudeoruz:ꝛ dicunt aliqui expositores nostri:q̄ residuum huius ppheție intelligitur ad lram de reditu captiuitatis babylonice. o Et in mōte syon erit saluatio.quia liberati de captiuitate illuc venerunt:vt habetur.j.esdre .ij. p Et erit sanctus.quia ibi reedificatū fuit templum in loco sancto suo. q Et possidebit domuſ iacob eos qui se possederant.quod maxime fuit impletū tempore machabeorum: qui pugnantes viriliter suos aduersarios sibi subiecerunt. r Et erit domꝰ iacob

gnificabis os tuum in die ãgustie. Neqz ingredieris portã ppli mei in die ruine eoꝝ:neqz despicies ꝛ tu in malis eiꝰ in die vastitatis illius. Et nōn emitteris adū sus exercitū eiꝰ in die vastitatis illiꝰ:neqz stabis in exitibus vt interficias eos q̄ fugerint. Et nōn claudes reliquos eiꝰ in die tribulatōis: quōniã iuxta ē dies dñi sū per oēs gētes. Sicut fecisti fiet tibi:retributōem tuã cō uertã i caput tuū. Quō.n. bibisti sup montē sanctum meū:bibēt oēs gētes iugiter:ꝛ bibēt et absorbebunt: et erūt q̄si nō sint. Et i mōn te syon erit saluatio: et erit sanctus. Et possidebit domꝰ iacob eos q̄ possederāt.

pacis tue. Qui comedunt tecū:ponēt insidias subter te. Nō est prudētia in eo. Nūqd nō in die illa dicit dñs:perdā sapiētes de idumea ꝛ prudentiā de monte esau:. Et timebūt fortes tui a meridie:vt intereat vir de mōte esau. Propt interfectōnē ꝛ ppter iniqtatē i fratrez tuū iacob ōpiet te confusio:et pibis in eīnū. Jn die cū stares aduersus eū q̄ādo capiebāt alieni exercitū eius: et extranei ingrediebantur portas eiꝰ:et sup hierlz mittebāt sortez: tū quoqz eras quasi vnꝰ ex eis. Et nōn despicies i die fratris tui: i die peregriatōis eiꝰ. Et nōn letaberis super filios iuda in die pditōis eoꝝ: et non ma

ignis ꝛc. dicũtur hic dom⁹ iacob illi de regno iude: qui redierũt de captiuitate: ꝛ dom⁹ ioseph illi de regno isrl qui euadẽtes manus assyriorꝝ postea venerũt ad habitandũ in regno iude: ꝛ cũ illis de regno iuda captiuati fuerũt: ꝛ cũ redeũtibus redierũt. s Et dom⁹ esau stipla. i. idumea ita facilr destruet ab eis sic stipula ab igne. t Et hereditabũt hi qui ad austrũ sũt. qz tpe mach. dilatauerunt terminos hitationis sue circũquaqz. v Et transmigratõ exercit⁹ huius. i. illi qui de regno iude trãsmigrauert in babylonẽ hereditabunt: supple x Oia chananeorꝝ loca. que fuerunt a chananeis possessa anteq̃ filij isrl ingredierent terrã illam. y Usqz ad sareptaz. ciuitas est in qua mulier vidua pauit heliã. z Et trãsmigratio hierlm que est in bosphoro. nomẽ est loci in regno babylonie fm illam expositõem: ad quẽ aliqui ꝺ hierlm fuerũt trãslati. a Et ascendẽt saluatores. i. hesdras ꝛ neemias vel machabei: vt dicũt aliqui.

Et erit domus iacob ignis ꝛ domus ioseph flãma: ⁊ dom⁹ esau stipula. Et succẽdentur in eis: ꝛ deuorabũt eos: ꝛ nõ erũt reliqe dom⁹ esau: qz dominꝰ locutus est. Et hereditabũt hi qui ad austrũ sunt mõtẽ esau: ꝛ q̃ i campestribus philistijm: ꝛ possidebũt regionẽ ephraim ꝛ rgionẽ samarie. Et bẽiamin possidebit galaad: ⁊ trãsmigratio exercit⁹ huius filiorꝝ isrl ꝙia loca chananeorꝝ usqz ad sareptã: ⁊ transmigratio hierlm que in bosphoro ẽ possidebit ciuitates austri. Et ascendẽt saluatores in mõtẽ syon iudicare montem esau: ⁊ erit domino regnum.

Explicit abdias ꝓpha.

b Et erit dño regnũ. i. virtute diuina fiẽt ista: cui seruient a captiuitate liberati. In aliqbus aũt libris addit in fine: Amẽ. sed non est in hebreo nec i libris correctis. Ista expolito videt habere aliqua dubia. Primo: quia nõ hẽtur plane de scriptura: q̃ termini iudeorꝝ fuerunt dilatati ita tẽporibus ꝓdict⁹: ꝛ maxime qz dr hic: Possidebunt regionẽ samarie: quia samaritani illic missi a rege assyriorũ. iiij. reg. xvij. hitauerũt regionẽ illaz vsqz ad tps Christi: vt ps Joh. iiij. ꝛ in plibus alijs locis ex euãgelio. Itẽ qꝺ dicit: Et erit dño regnũ. vi extorte exponi: qz interruptio regni dauid: quod dr regnũ dei in scriptura a doctoribꝰ hebreorꝝ ꝛ latinorꝝ: dr reparanda per xpm: ꝛ hoc vident manifeste sonare dicta ꝓphaꝝ. ꝓpter quod ra. sa. ꝛ alij hebrei exponũt totã partẽ istã de ꝺsolatõe iudeorꝝ p xpm: sed in hoc deficiũt q̃ dicũt esse futurꝝ qꝺ iam est impletũ. ꝛ iõ põt ista pars exponi de tpe xpi cum dicit: Et in mõte syon erit saluatio. qz xps saluator noster ibi pluries ꝓdicauit in tẽplo: ꝛ ples infirmos curauit spũaliter ꝛ corpalr. Et erit sanctus. quia ibi missus fuit spiritussanct⁹ in signo visibili i die penth. fm q̃ dicit hiero⁹ in epla ad Paulinũ. Et possidebit domus iacob. i. apli ꝓmiqz credẽtes qui fuerũt de domo iacob: ꝛ ista possessio non ẽ per temporale dominiũ: sed quia potẽtes hui⁹ mundi posuerũt colla sua sub iugo fidei. Et erit domus iacob ignis ꝛc. quia sup eos apparuit spiritussanct⁹ in specie ignis: actuum. ij.

Et dom⁹ esau. i. gnalr gentiles: ex hoc. n. q̃ esau psequebat iacob: ꝛ descendẽtes ab eo: scilz idumei psequebant filios isrl a iacob descẽdentes: oẽs qui ꝓpli isrl psecuti sunt cuiusmodi erant gentiles: vocati sunt noie edom: vt dicũt hebrei: ꝛ vlteri⁹ deductũ est hoc nomẽ ad oẽs p secutores filiorꝝ isrl: ꝛ hoc idẽ dicit hiero⁹ in ꝓmo plogo hui⁹ ꝓphie. Et p hoc q̃ dicũt hic stipla: ꝛ apli ignis: intelligitur eorum conuersio facilis ad fidem. Et deuorabunt eos. ideſt corpi christi mystico incorporabũt ꝛ hoc modo dicit actuũ. x. Surge petre: occide ꝛ mãduca. s. de conuersione Cornelij ꝛ aliorꝝ gentilium cuz eo existentium statim futura. Et non erunt reliquie. ideſt nõ remanebit in eis aliquid idolatrie ꝑcedentis: sicut dicitur p uer. xij. Uerte impios: ꝛ non erunt. s. amplius impij. manebunt tamen ad pietatem conuersi. Et hereditabunt ꝛc. actuũ. j. dixit iesus discipulis suis: Eritis mihi testes in hierusalem ꝛ in omni iudea ꝛ samaria vsz ad vltimum terre. quia fidem Christi ꝓmo ꝓdicauerunt in hierusalem: ꝛ postea i alijs partibus circũquaqz ꝭmittentes colla gentium fidei: ꝛ fm hoc dicuntur hic aliqui hereditare terras diuersas ad quas iuert: ꝛ exꝓmuntur specialiter alique terre ꝓpinque hierlm ꝛ iude: vt mons esau: terra philistijm: samaria ꝛ galaad: ꝛ sarepta sydoniorum: ꝛ per ista loca intelligũtur omnia alia ad que deriuata est per apostolos fides catholica. Sciendum tamen q̃ vbi translatio nostra habz: Usqz ad sareptam. in hebreo habetur: Usqz seraphath. ideſt vsqz in franciam: vt dicit ra. sa. ꝛ fm hoc exponitur quod dicitur hic: Et transmigratio exercitus huius. ideſt collectionis fidelium in iudea existentium: qui erant exercitus fortis contra diabolum ꝛ persecutõem infidelium: quorũ aliqui trãsmigrauerunt per varia loca infidelium: qui hic chananei nominãtur ꝑcedentes vsqz in franciã. s. sanct⁹ saminianus: qui fuit de. lxx. discipulis vnus: ꝛ conuertit ad fidẽ ciuitatẽ senonensez: que tunc erat metropolis in tota francia: ꝛ ciuitas aurea vocabatur: ꝛ post ciuitatis cõuersionem eam domino dedicauit: faciens cruces in ciuitatis muro cum pollice: cui cedebat lapis sicut cera mollis: ꝛ adhuc apparẽt i pluribus locis: sicut ego vidi: qui hec scripsi: ꝛ socij sancti saminiani alias ciuitates francie plures ad fidem Christi cõuerterunt: vt ex actis eorum habetur. Et transmigratio hierusalem que est in bosphoro. in hebreo habetur: In cepharad. ideſt in hispania: vt dicit ra. sa. quod fuit impletuz per iacobum apl̃m ꝛ eius discipulos ibi fidem Christi ꝓmitus ꝓdicantes: ꝛ colla gentium subiugantes: iõ subditur: Possidebit ciuitates austri. licet. n. hispania respectu hierusalez sit in parte occidentali: tamen respectu francie de qua fecerat mentionem imediate magis est ad austrum. Et ascendent saluatores. ideſt petrus ꝛ paulus: qui dicuntur saluatores participatiue: eo q̃ sunt ꝑcipui apostoli. In montez syon. ideſt in eccl̃am: que mons syon dr: esa. ij. ꝛ hebr. xij. vt ibidez dictũ est. Judicare montẽ esau. i. romã: vt dicit ra. sa. qz apparẽtes Constantino ꝛ cũ arguentes de ꝑsecutione xpianorꝝ induxerũt eum ad defensionẽ xpianorꝝ ꝛ edificationem ecclesiarꝝ per romanum imperium. Et erit domino regnum. qz romam caput mundi dimisit vicario Christi: transferens sedem imperij constantinopoliz. Aliter etiã potest exponi de tempore futuri iudicij: cum dicitur: Et ascendent saluatores. ideſt apostoli qui erunt iudicis assessores ad perfectam salutem electorum tunc habendã. In montem syon. quia circa illum locum erit finale iudicium: vt dictũ est supra Joelis. iij. Judicare montem esau. i. condẽnare superbiã infidelitatis: q̃ noie edom vel esau designatur vt dictũ est. s. Et erit dño regnum. quia omnia perfecte subijcientur dño nostro iesu Christo: cui est honor ꝛ glia i secula seculorꝝ. Amen. Jn. c. j. abdie: vbi dr i postilla: Et ideo potest ista pars exponi de tẽpore Christi. Additio.

Qer idumeã de qua ꝓncipaliꝝ in ꝓphia abdie agit ſm hebreos intelligit romanũ imperiũ,put i glo. noſtra in hoc loco hꝫ: vbi ſic dr: Hec omnia iudei de tempore antichriſti interꝑtant: quem,p xpo recipient: ⁊ quicquid cõtra idumeã dicit ipſi de romano imperio ſomniant dictũ. hec i glo.

Circa quod notãduz q̃ per romanũ imperiũ intelligunt cõiter romanã eccliam quã dicũt ꝺeſtruẽdã p meſſiã ab eis inaniter ſpectatũ: quã q̃dez eccleſiã romanã aſſerunt ꝓfiguratã fuiſſe per quartam beſtiam viſam a daniele .vij.c. quã,ꝓphetat deſtruẽdam p q̃ntum regnũ incorruptibile a deo ſuſcitandũ: quod falſum eſt ⁊ erroneũ,ꝓut in additõe ſup daniele.c.ſuꝑadco fuit ſufficienter oñſuz. Si miꝝ q̃ aſſerũt p idumeã intelligi eccliam chriſtianã ſeu romanã: ipꝛobatũ fuit plene.ſ. Eſa.xxxiiij. i additõe: vbi oñſum fuit q̃ in illo loco: ſicut in q̃buſdã aliꝭ ſacre ſcripture verificat de eis illud pſalmiſte: Gladius eoꝝ intret in corde ipſoꝝ. Attente.n.ſi ꝓſiderẽtur ſcripture idumea in illo.c.⁊ in aliꝭ ſiliibus ſignificat ad lr̃am ſynagogaz iudeoꝝ: que Apoc.ij. ſynagoga ſathane dicit: q̃ p negatõez ⁊ occiſionẽ xpi: ⁊ pſecutõem mẽbroꝝ ei⁹ facta eſt vere eccle dei inimica eo modo quo idumea ab eſau deſcẽdens fz carnem ſemp fuit aduerſatrix hierlm mãli. Iſta aũt ꝓſideratõ plene oſtẽdit in additõibus ꝓlibatis.ſ. Eſa.xxxiiij. ⁊ Dañ. .vij.vñ quod i hoc.c.ꝓtinet de idumea ꝓlertim ab illo loco Et in monte ſyon ⁊c. intelligẽdũ eſt de ſynagoga iudeoꝝ: ⁊ q̃ dr de ſyon ioſeph ⁊ iacob: intelligẽdũ eſt de eccliа ⁊ populo chriſtiano: ⁊ iõ ꝓcludit in fine: Et erit dño regnũ. quia idumea ꝓdicta ſepata a ꝓſortio fideliuꝫ poſt paſſionẽ: legit Matth.vlti. Data ẽ mihi oĩs ptãs in celo ⁊ i terra. Itẽ q̃ dr hic circa finẽ: Et trãſmigratio hierlm que ẽ in boſphoro .ſ. in hiſpania: poſſidebit ciuitateſ auſtri impletum fuit q̃ hiſpani añ oꝛtũ nephande ſecte machometi poſſederũt mlte ciuitates in aphrica: vt in chronicis hꝫ. Aphrica aũt eſt in parte auſtrali terre habitabilis.

Incipit expoſitio primi,plogi in Jonam prophetam.

Sanctum ionam ⁊c. Iſte prologus diuiditur in q̃q; ꝑticulas. In ꝑma,pphete pſona notificatur: ibi Sanctũ ionã ⁊c. In 2ª ſ̃ditur cã cur ad,pphetandũ mittit: ibi In cõdẽnatõem aũt iſrl. In 3ª tẽpus ,pphatõis exꝑmitur: ibi Tpibus q̃z hieroboã. In 4ª queda eũ a,pphando retrahẽtia innuuntur: ibi Hic cũ,pphia illumĩnate. In 5ª cõparat heliſeo: ⁊ cã fuge mõſtrat: ibi Hoc illi acciderat ⁊c. Itẽ i primа ꝑte notificat pſona ,pphe p tria: ꝑmo per declaratõem oꝛiginis: 2° p euẽtum ſuſcitationis: ibi Que helias. 3° p rõez agnominatõis: ibi Ob hanc cãm. Dicit itaq; a Sãctũ ionã. Hic q̃rit quare dr ſanct⁹ plus q̃ ceteri ,pphe: qui oñes ſancti fuerunt. Rñſio: ne videatur dãnaꝝ: qm.j. vi mandato dñi repugnaſſe: ⁊ de mia dñi in niniuitas ꝓriſtat⁹ fuiſſe.

b Mulieris vidue.iij.reg.xvij. dr de helia: Apparuit ei mulier vidua colligẽs ligna ⁊c. c Sareptane.a ſarepta ciuitate: que ſita erat int tyrum ⁊ ſidonẽ. De reſuſcitatõe ſilij iſtius vidue dr.iij.reg.xvij.g. Exaudiuit dñs vocem helie ⁊ reuerſa ẽ aĩa pueri itra eũ ⁊ reuixit. d Nũc. in iſto miraculo cognoui ⁊c. e Ob hanc cãm. Dic notificat p agnominatõem: ⁊ ꝓmo ipſa agnominatio ponitur: 2° ipſi⁹ ꝓgruentia ſubiũgit: ibi Et ex eo q̃ verum helias locutus eſt: ille q̃ ſuſcitatus eſt: filiꝰ eſſe dicitur veritatis. Ideo de veritate colõba naſcitur: quia ionas colũbam ſonat. In cõdẽnatõez aũt iſrl ionas ad gentẽ mittitur: q̃ niniue agẽte pniam: illi i malicia p ſeuerant. Tẽpoꝛibus quip pe hieroboam regis iſrael: qui deo relicto cũ pplo ſuo in ſamaria idolis ſacrificabat: ionam,pphetam fuiſſe quartus liber regum indicat. Is cũz,pphetia illumi-

Dicit igit: e Ob hanc cãm.ſ. q̃ mulier dixerat helie.iij.reg.xvij. .g. Nunc in iſto cogui: q̃ vir oceſtu: ⁊ vbuz oñi in oꝛe tuo veruz ẽ. Dicũt f Ip ſum pueꝛ.i. ionã g Vocatũ amathi ⁊c. littera ſatis plana eſt. h In ꝺemnatõem aũt iſrl. Hic ſubditur cã cur ad ꝓphetandũ mittit .ſ. impnia iſrl penitentibus niniuitis: Jone.iij. Crediderũt viri niniuite dño ⁊ ꝓdicauerũt ieiuniũ: ⁊ veſtiti ſunt ſaccis a maioꝛe vſq; ad minoꝛẽ: ⁊ hoc eſt q̃ dicit hic: i Q̃ niniue agẽte pniaz ⁊c ſicut dicit Hiero⁹ i li. de locis: Niniue eſt vꝛbs aſſyrioꝝ: quã edificauit Aſſur egrediẽs de terra ſẽnaar. ⁊ de iſta loquit hic. Eſt aũt ⁊ alia vſq; hodie ciuitas iudeoꝝ rum noie niniue in angulo arabie: quã nũc coꝛꝛupte niniuen vocant. k Tempoꝛib⁹ quippe hieroboã. de q̃ dr.iij.re.xiij.f. Regnauit hieroboã filius ioas regis iſrl in ſamaria quadraginta ⁊ vno ano. ⁊ ſeqtur: Ipe reſtituit terminos iſrl ab introitu emath vſq; ad mare ſolitudinis iuxta ſermonẽ dñi dei iſrl: quẽ locut⁹ eſt p ſeruum ſuũ ionã filiũ amathi. Et ex hoc pz q̃ mlti ſenex erat quãdo hec facta ſunt. l Is cum ,pphia ⁊c. Hic ponunt quedã que eũ retrahebãt ne ꝑdicaret niniuitis: que tamẽ retrahere non debebãt: duo aũt retrahebant eum. Primũ eſt q̃ cũ ꝑuideret niniuitas p pniaz reuerſuros nolebat eis ꝑdicare: ne falſum ꝑdicaſſe poſtea videret: ⁊ hoc eſt quod dr hic: Is cũ ,pphia illumĩnate ⁊c. Scõm erat q̃ ſniaz ꝫ niniuitas ,platã reuocari nolebat ipam tamẽ reuocãdã ꝑuidebat: ⁊ hoc eſt quod dicitur hic: Nam ſicut deus ad abraã ⁊c. ſed in vtroq; errabat quod notaꝝ cũ dr: Diuine diſpẽſatõis ignar⁹ ⁊c. Dicit igitur: Is cum,pphia illumĩnante ⁊c. Contra ſup illud .xxxviij. Eſa. Diſpone domui tue. dicit glo. Legerat ionas in eodẽ libro: q̃ niniuitaz nequitia ſm hoc q̃ agebant die quadrageſimo cõpleda erat: ⁊ ita ciuitas eoꝝ deſtruenda: ſed illud non legerat: q̃ per ſui cõminatõez acturi eſſent pniam: ⁊ ita miam conſecuturi. Preterea .j. dicitur: Diuine diſpenſatõis ignarus. Reſpõſio: aliq̃ dicunt: q̃ legerat in ſpeculo eternitatis eoꝝ cõuerſionem: ſicut hic dicitur: et q̃ eſſent miam ꝓſecuturi: ſed modũ conuerſionis non legerat. ſ. q̃ per ſuam cõminationem deberent conuerti: ſed p hoc non poſſet reſponderi ad 2ᵐ: ꝓpter hoc dicendum q̃ ablatiuus abſolut⁹ non importat hic cãlitatem: ſed cõcomitantiã: vt ſit ſẽſus: Dum illumĩnaretur ,pphetia ad videndum ſubuerſionem coꝛporalem: ſupple vidit ſpũalem ꝓuerſionem: non ſpiritu ,pphetico: ſed credulitate quadã: ſm hoc exponitur littera ſic: l Is. ideſt ionas m Cum ,p-

phetia illuminante. ad denunciandū interitū ciuitat ideſt cum illuminante luce cognitionis prophetice: q̄ deberet denunciare interitū ciuitatis o Uideret. i. crederet n Peccatores ciuitatis miſericordiam conſecuturos. quia ſciuit deū miſericordē: vnde ione. iiij. Scio quia tu dē clemens ⁊ miſericors es patiens ⁊ multe miſerationis: ⁊ ignoſcēs ſuper malicia. p Jre nolebat. ergo inobediens erat: ergo peccabat. Reſponſio: dicūt aliqui q̄ ſic ē: vñ poſtmodū grauiter punitus eſt ⁊ penituit ⁊ confeſſus eſt peccatum ſuū Jone. j. Scio q̄m̄ ppter me hec tempeſtas grādis ē ſuper vos. Uel pōt dici q̄ ñ erat recuſatō precepti ſed excuſatio: ſic Moyſes excuſat ſe: exo. iiij. dicēs: Obſecro domie non ſum eloquēs ⁊c. q Nam ſicut deus. Hic tangitur ſcōm: ppter quod nolebat eis p̄dicare: ſed f̄m hoc videtur inuidus fuiſſe. Reſpōdeo: non dicit: volebat non reuocari: ſed nolebat reuocari: ita q̄ nec hoc nec eius oppoſitum volebat: ſed f̄m hoc nulla eſſet ratio: Propter hoc pōt dici q̄ non ſequitur ſed volebat q̄ non dimitteretur: q̄ inuidus eſſet vel iniquus: quia hoc volebat non quia de malo eorum gaudebat: ſed quia de malo populi ſui dolebat: ſciebat. n. eorum conuerſionem in condemnatōem fore iudeorum: vnde glo. Nouerat ppheta reuelante ſpiritu: q̄ penitentia gentium ruina eſſet iudeorum: ⁊ ideo amator patrie non tam inuidet niniue q̄ cupit populum ſuum non perire. inde etiam q̄ ſi vidiſſet in ſpeculo eorum conuerſionem teneretur conformare voluntatem ſuam voluntati diuine. Sed adhuc ex verbo glo. ſ. Reuelante ſpiritu ⁊c. videtur q̄ eorum conuerſionem viderat reuelatiōe pphetica. Reſpondeo q̄ nequaq̄: ſed hoc ſolum q̄ horum penitentia ſi contingeret iudeorum ruina eſſet.

r Locutus eſt. geñ. xviij. s Diuine diſpenſationis ignarus. Hic oſtenditur: q̄ in duobus errabat. ſ. ppter ignorantiam duorum: Primo quia deum ignorabat magis diligere ſalutem q̄ mortem: Eſech. xviij. g. Nolo mortem morientis: ſed vt conuertatur ⁊ viuat. Secundo quia ignorabat eius p̄ſentiam ⁊ potentiam eſſe vniuerſales: ibi Jdeo a conſpectu dei. Primo ergo oſtēditur ignorantia: ſecūdo modus ignorandi oſtenditur ibi Hoc illi acciderat. Dicit igitur: s Diuine diſpenſationis ignarus. Sed contra: dictum eſt ſupra: q̄ quia hoc ſciebat quadam preſumptione: ppter hoc recuſabat p̄dicare. Reſpondeo: ignarus per illuminationem ppheticē: ⁊ hoc probat ſecunda pars que ſequitur:

t Hoc illi acciderat ⁊c. in qua oſtenditur q̄ loquitur de ignorantia: que eſt per carentiam ſpiritus pphetalis Heliſeus. n. ſciebat illam mulierem de qua agitur. iiij. regum. i. ij. eſſe in amaritudie anime per ſigna que videbat ⁊ neſciebat ſpiritu pphetico: ⁊ ſīr hic ſciebat deus reſtiturum indulgentiam habens ſignum q̄ ad predicandū mittebatur: ſed neſciebat pphetica illuminatione. Precedentes obiectiones ſatis poſſemus euadere temperando expoſitionē littere vt dicatur:

nante p̄ccatores ciuitatis niniue dei miſericordiā conſecuturos ſ̄uidēt: ne falſa p̄dicare videret: ad denūciādum interitū eiuſdem ciuitatī ire nolebat. Nam ſicut deus ad abraam de impietate ſodomoꝝ ⁊ gomorreorū l̄ocut⁹ eſt: clamor ſodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ peruenit ad me. Jta ⁊ de niniue dicitur: eo q̄ aſcenderit clamor malicie eius ad deum Et q̄ ſnīa dei de ſodomis facta: minime reuocata eſt: ita ⁊ ionas aduerſum niniuē ꝓlatam ſententiaꝫ reuocari nolebat: diuinē diſpenſationis ignarus: q̄ ſalutez hominū ad ſe conuertentium magis vult q̄ interitū. Hoc illi acciderat q̄ ⁊ ſācto heliſeo: qui filium ſunamitidis mulieris mortuum ignorauit. Jdeō a ꝓſpectu d̄i fugere ſe ionas putabat humanuꝫ aliquid paſſus: dicente dauid: Quo ibo a ſpiritu tuo: ⁊ a facie tua q̄ fugiaꝫ: Explicit ꝓlog⁹.

Jncipit argumentum.

Onas columba pulcherrima: naufragio ſuo paſſionem domini prefigurans: mundū ad pniaꝫ reuocat: ⁊ ſub noīe niniue ſalutem gentib⁹ denunciat.

Explicit argumentuꝫ.

Jre nolebat. ideſt q̄i nolens ire erat: ⁊ ſimiliter Reuocari nolebat. ideſt quaſi nolēs q̄ reuocaretur: ⁊ ſimiliter Diuine diſpenſatiōis ignarus. ideſt quaſi diuinam ignoraret diſpenſationem ⁊ omnia tunc reſpiciunt ſigna exteriora: ſm̄ que iudicamus. j. reg. xvj. b. Homo videt ea que patent: dominus autem intuetur cor. Et iſtam expoſitōem videtur vel le littera ſequens. ſ. q̄ ſi humanum aliquid paſſus ⁊c. v Jō a conſpectu domini. ſecundum primam expoſitōez hic notatur ſecunda ignorantia: que fuit ſpecialiter cāſuge. Et nota q̄ bene d̄i humanū aliquid paſſus: talis. n. error inerat ei a nā corrupta: vt crederet q̄ quia exibat terrā in qua deus colebat: a p̄cepto abſolueret: dicit. n. Aug⁹: Appropare falſa ꝓ veris vel ecōuerſo: non eſt natura hoīs inſtituti: ſed pena dānati Et nota q̄ dicitur q̄ ionas poſtq̄ p̄dicauit niniuitis ꝓfugus pre verecūdia latenti ingreſſus ē terrā ſuā: ⁊ aſſūpta matre latenter egreſſus: ānis. vij. exulauit nolens redire pre verecundia: tandē mortua matre redijt.

Jncipit expoſitio prologi ſecundi in Jonam.

Onas colūba ⁊c. Jn hoc 2° plogo, pcedit hoc mō: p̄mo. n. notificat p̄ſona, pphe: 2° ondit ſeries ſiue hiſtoria, pphe: ibi Ad gentiū p̄coniū. 3° determiatur locus ſepulture, pphete: ibi Cuius ſepulchꝝ. Jtē in p̄ma pte notificatur a tribus: a noīs interp̄tatōe: cuz d̄i: Jonas colūba ⁊c. a cognatione cuz d̄i: Filius amathi. a loco vnde erat cum d̄i: Qui fuit de geth. quid aūt ſignificet geth exp̄mit Hiero⁹ dicēs in originali: Geth in 2° ſephori miliario q̄ hodie appellatur dioceſarea euntib⁹ tyberiadem haud grādis eſt viculus. vbi ⁊ ſepulchꝝ ei⁹ oñditur: quanq̄ alij inxta diapolim. i. liddam ⁊ eū natum ⁊ p̄ditū velint nō itelligere ſ hoc q̄ addit: ophir ad deſtructōez aliaꝝ vrbiū geth ptinē q̄ iuxta eleucheropoliz ſiue diapoliz hodie demōſtrāt. Jtē i 2° pte in q̄ tāgit ſeries ſiue hiſtoria, pphe ꝑmo tāgit miſſio pphe ad p̄dicādū niniuitis: ibi Ad gētiū p̄coniū mittit. 2° fuga, pphe iniūctū officiū exeq̄ ꝓtēnētis: ibi Miſſus ꝓtēnit ⁊c. 3° ſequitur ad exeq̄ndū cōpulſio: ibi Propt̄ quē piclitat̄ nauis ⁊c. 4° ſbiūgit iūcti executō: ibi Reiect⁹ p̄dicauit. 5° oñdit exeq̄ntis affect⁹ ſiue affectio: ibi Sz ꝓtriſtat ⁊c. g̃ iniquus fuit. Rñſio: añcedēs ponit, p ꝓñti. i. p excecatōe iudeoꝝ: quaꝫ itellexit ꝓſeq̄ ex gētiū p̄uerſiōe. Jnuidet. g̃ iuidus fuit. Rñ° añs ponit, p ꝓñti. i. ſuſtinet doloris paſſionē q̄ ad inuidiā ſolet ꝓſeq̄. Sephori. oppidū fuit vñ fuit oriūda Anna mat beate v̄ginis Tyberiadē. ciuitas fuit i iudea i honorē Tyberij ceſaris ꝓdita. Explicit g̃liſcūq̄ expō iſt⁹ plogi.

Postilla sup pphiaz Jone cū additōibus incipit. .I.

Tfactū est. Hic incipit ionas ppheta: ⁊ dividit in duas ptes: q̄ pmo oñditur eius inobedientia: ⁊ 2ª pnia: sequēti .c. Prima in tres q̄ pmo describit ione rebellio: 2° rebellantiſ ōpz hēlio ibi Dñs aūt. 3° cōpzehensi punitio: ibi Et dixerūt. Circa pmuz dr: a Et factū est verbū domini ad ionā. q̄ ppbauit tpe hieroboam regis ıſrl: vt hētur. iij. regū. xiij.

Incipit Jonas ppheta: Capitulum .I.

Tfactū ē verbū domini ad ionam filiū amathi dicēs: Surge: ⁊ vade in niniuē ciuitatē grādē ⁊t pdica in ea: qā ascendit malicia eiº coraī me. Et surrexit ionas: vt fugerz ī tharsis a facie dñi. Et descendit ioppen: ⁊ inuenit nauē euntem ī tharsis. Et dedit naulū eius ⁊ descēdit in eam vt

b Filiū amathi. di cūt aliq̄ q̄ nomen ꝓprium ē patris ipsius: sed hoc nō vī vez: qz fm oēs doctores hebraicos ⁊ latinos iste ionas fuit filius mulieris vidue: quē suscitauit helias .iij. regū .xvij. illa aūt nō fuit de populo ıſrl: sed gētilis: vt pz per verba saluatoris: Luc. iiij. Multe vidue erāt in dieb' helie in ıſrl: ⁊ ad nullā illaz missus est helias nē. ⁊ p ꝓsequens eī' maritus fuerat gentilis. Talibus aūt nō dabat tunc spūs ppbie: ⁊ tñ oportēt hoc dicere si fuit pater ione: fm regulā doctorū hebreoz ⁊ catholicoz. s. q̄ qñ in ꝓncipio alicui' ppbie exꝓmitur nomē patris intelligit fuisse ppheta sicut ⁊ filius: ⁊ ideo dicēdū q̄ amathi ē hic nomen appellatiuū: ⁊ sonat veritatē in latino: Resuscitato. n. filio dicte vidue dixit ipa helie: Nunc i isto cognoui qm̄ vir dei es tu: ⁊ verbū dñi in ore tuo verū est. Et ob hoc puer suscitat' extūc vocat' est filius amathi. i. vīratis. ⁊ hoc idē dicit Hiero. in plogo: sicut aliquis dicit filius mortis: quia fecit aliq̄d dignū morte. ꝯ. re. .xij. c Surge ⁊ vade in niniuē. que erat ciuitas lōge posita: d Et pdica in ea. eius subuersionē. e Qz ascendit eius malicia coraī me. i. malicia bitātiū meruit q̄ subuertatur. f Et surrexit ionas: vt fugēt in tharsis. ciuitas est cilicie: de qua paulus fuit oriūdus: act. xxj. g Et descendit in ioppē. portº est in iudea sup mare mediterraneum.

h Et ōdit naulū eī'. i. pciū nauis ꝓ sua deportatōe. Hic occurrūt duo dubia. Primū quare volebat fugē: ad cuius intellectū sciendū q̄ duplex ē ppbia q̄tum spectat ad ꝓpositū: vna que dr ppbia ꝓdestinatōis. s. qñ aliq̄d revelat futurū eo modo quo ē i dina ꝓordinatōe: ⁊ illud semp implet: hoc mō revelauit dñs samueli deiectōem saulis. j. re. xv. pp qō dixit samuel: Porro triūphator in ıſrl nō parcet: ⁊ penitudine nō flectetur: neqz. n. hō ē vt agat pniam. Alia ē ppbetia cōminatōis. s. qñ aliq̄ punitio revelat futura ꝓut ē i cāis scōis fm eaz dispositōem: ⁊ fm hoc Esaias de mādato dī dixit Ezechie. iij. regū. xx. Precipe domui tue: morieris. n. tu ⁊ nō vives. Talis. n. erat infirmitas: q̄ fm nām nō poterat euadere mortē: ⁊ hec non sp impletur: pordinauerat. n. de' eū sanare miraculose, ꝓpter eī' pces ⁊ lachrymas. Itē sciendū q̄ spūs diuinus, put vult tāgit corda ppbaz. s. minus pfecte vel pfectº: sicut Esaie fuit revelata mors Ezechie futura fm cursū nāe: iō dixit: Morieris tu ⁊ nō vives. postea vero eius sanatio miraculosa: sicut ibidē sb̄ditur: Reuertē dic Ezechie nē. Audiui oratiōem tuā ⁊ vidi lachrymā: ⁊ ecce sanaui te. Prophia aūt ista de sb̄uersione niniue fuit tm̄ cōminatōis: q: tūc non fuit impleta ꝓpr pniam niniuitaz: verūtamē hoc non fuit revelatū ione a ꝓncipio: sz solum q̄ denūciaret niniue sb̄uersionem. Jonas vo ꝓsiderans diuine mie magnitudinē: ⁊ ex altera parte ꝓiecturas q̄ niniuite peniterēt ad eī' denūciatōem: timuit ne ppbia sua nō impleret: ⁊ sic falsus ppha diceret: ꝓpter qō voluit mandatū domini declinare. Et hoc est quod dicit .j. c. iij. Propterh° occupaui vt fugerē in tharsis: scio. n. q̄ tu deus clemens ⁊ miseri cors es nē. Sed ꝓ hoc possz dici q̄ ionas poterat nūciare destructōez niniue ꝓditiōaliter. s. si nō peniterēt: ⁊ sic nō posset vocari falsus ppha: ꝓpi qō hec ratio fuge vī nulla. Ad qō dicendū q̄ ionas ppha sciebat q̄ platio vbi prophetici magis seq̄

irēt cum eis in tharsis a facie domini. Dominus autem misit ventum magnuz in mare: ⁊ facta est tēpestas magna in mari: ⁊ nauis piclitabatur cōteri. Et timuerūt nautes: et clamauerūt viri ad deum suum: ⁊ miserūt vasa que erant in naui ī mare: vt alleuiaretur ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis: et dormiebat sopore graui. Et accessit ad eū gubnator: ⁊ dixit ei: Quid tu sopor dormis?

tur formam diuine voluntatis q̄ humane: sicut patet Nume. xxiij. de balaam: qui volebat maledicere populo ıſrael: ⁊ ecōtrario benedicebat. Jonas aūt sciebat circa hoc diuinam volūtatem. s. q̄ subuersio niniue nunciaretur absolute: ⁊ ideo interponere conditōem non erat potestatis sue. Secūdum dubiuz est quomodo voluit fugere a facie domini: quem sciebat vbiq̄ ꝓsentem Ad quod dicendum q̄ licet sciret deum esse ꝓsentem vbiq̄ per essentiam ⁊ potētiam: sciebat tamen cuz hoc ipm esse specialiter in aliquo loco ⁊ non in alio ad aliquem effectum determinatū: sicut quantum ad missionem spiritussancti in signo visibili fuit in domo in qua erant discipuli congregati: fm q̄ dicitur actuū. ij. Et repleuit totam domū vbi erant sedentes: ⁊ non alia loca. Tempore vero ione spiritus ppbetie non dabatur in terra gentilium: sed tantum iudeorum: nec valet cōtra hoc: q̄ eçechiel ⁊ daniel, ppbetauerunt in chaldaica captiuitate: quia hoc fuit longe post ione tempora: ⁊ iō estimauit q̄ si esset extra terram ıſrl: non fieret sibi mādatum diuinū de ppbetica nunciatione: sicut dicitur. j. regum. x. de saule: q̄ existens cū prophetis ppbetabat: ⁊ non alibi: licet hoc deus possit vbiq̄ facere: ⁊ ideo ionas voluit extra terram ıſrael fugere: hoc etiam a deo permissum est fieri: vt fugiens naufragium pateretur ⁊ a pisce deglutiretur: in quo triduum sepulture Christi prefiguraretur: quod dicitur Matth. xij. Sicut fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre. i Dominus autem. Hic consequenter describitur rebellantis deprehēsio: scilz per tempestatez a deo missaz in mare: per quā coactus fuit suam inobedientiam confiteri: ⁊ patet littera. k Et clamauerunt viri ad deum suum. idest quilibet eorum ad deum quem colebat. Dicit enim rasala. q̄ ibi erant homines de varijs gentibus ⁊ diuersorum rituum. l Et ionas descendit ad interiora nauis. horrens videre maris tempestatem: ⁊ maxime quia sciuit eam propter se exortam. m Et dormiebat sopore graui. absorptus pre tristitia eventus: sicut apostoli i passiōe Christi: Luce tregesimo secūdo.

a Et dixit vir ad collegã suũ. i. viri existentes i mari hoc inter se dixerũt: b Uenite ⁊ mittam⁹ sortes. dicẽ aũt ra. sa. q videbãt alias naues ab eis distantes, pspere nauigare: ita q tẽpestas erat solũ circa nauẽ illam: ⁊ h⁹ videt ex eo qõ dicit. Et remigabant viri vt reuerterent ad aridã ⁊ nõ ꝑ valebãt: quia mare ibat ⁊ intumescebat sup eos. ex q̃ videt q fluct⁹ maris ꝓueniebãt ad eos ad quãcunq; partẽ se verterent ⁊ ex hoc ꝓcepert q illa tempestas erat exorta ꝓpter malefciũ alicuius existentis in naui ⁊ iõ miserunt sortes ad inueniẽdũ ipm. Qualr aũt licitũ sit vti sortibus ⁊ q̃lr non: dictum fuit diffuse Numeri. xxxiij. Põt tñ hic aliq̃d breuiter ꝛpeti: circa quod sciẽdum q duplex ẽ sors: quedã diuisoria: vt qñ ad aliq̃d diuidendũ mittunt sortes: vt p hoc determinetur quis quã partẽ accipiat cõmittẽdo totũ euẽtũ fortune: qõ nullũ ẽ petñ. Alia ꝓsultoria q̃ per sortes ꝓsulit quid sit agenduz vel dimittendũ: ⁊ sic si expectetur ostẽsio p sortes a demone illicitũ est: si milr si a corpore celesti cuius effectus ad hoc non se extẽdit: ⁊ iõ nõ caret occulto pacto demonũ. Si aũt expectetur a deo ⁊ sanctis ãgelis nullũ ẽ peccatũ nisi in casu vt cũ hoc fit sine necessitate: q; tũc ad dei tẽtatõem ptinet: vel si in necessitate debita dei reuerẽtia omittatur: ꝓpter quod ꝑmissa orõne apli miserũt sortes in electione mathie: vel si electões ecclastice que instinctu spũssãcti debẽt fieri fortune sortiũ cõmittatur. Ratões ⁊ auctoritates omitto: q; posite sunt loco supradicto. Istos tamen non opz hic excusare de peccato: quia sicut dictũ est erant ibi diuersi homes diuersos deos colentes: ⁊ iõ videt q miserunt sortes ꝑm modũ gentiliũz qui vtunt superstitiosis. Deus tñ qui elicit bona de malis: sic sortes tẽperauit: q ionas deꝓhensus fuit: ⁊ confiteri peccatum suũ cõpulsus fuit: ꝑm q dicit puer. xvj. Sortes mittunt in sinũ: sed a dño tẽperant. iõ sequit: c Et dixerunt ad eum: indica nob is ⁊c. ⁊ fecerunt sibi quattuor qõnes dicentes: d Quod est opus tuum. q; ex opere malo homo ẽ puniẽdus. e Que terra tua. q; ꝓp malicĩã terre aliquis aliquãdo punit. f Et quo vadis. quia aliqs puniendus ẽ qui vadit ad locũ malum seu ꝓhibitum. Et ad istã qõem rñdit se fugẽ in tharsis vt declinaret dñi ꝓceptum: vt habet. j. Cognouerũt. n.

Surge inuoca deum tuũ si forte recogitet de⁹ de nobis ⁊ nõ pereamꝰ. Et dixit ũir ad collegã suum: Uẽnite ⁊ mittamꝰ sortes: ⁊ sciamꝰ q̃re hoc malũ sit nobis. Et miserũt sortes ⁊ cecidit sors, super ionam. Et dixerũt ad eũ: Indica nob cuꝰ cã malum istud sit nobis. Quod ẽ opꝰ tuũ: quẽ terra tua: et q̃ vadis: ñel ex quo ꝓlo es tu: Et dixit ãd eos: Hebreꝰ ego sum: ⁊ dñz deũ celi ego timeo: q fecit mare ⁊ aridã Et timuerũt viri timore magno: et dixerũt ad eũ: Quid hoc fecisti: Cognouerũt. n. viri q a facie dñi fugẽt: q; iclinauerat eis. Et dixerũt ad eũ: Quid faciemꝰ tibi: ⁊ cessabit mare a nobis, Qz mare ibat ⁊ intumescebat. Et dixit ad eos: Tollite me ⁊ mittite in mare ⁊ cessabit mare a vobis. Scio. n. ego qm̃ ꝓpter me tẽpestas hec

viri: q a facie domini fugeret: vt indicauerat eis. lz hic tacetur: g Uel ex quo populo. quia aliquãdo filius punit ꝓ malo parentũ. h Et dixit ad eos: Hebreus ego sum. hoc. n. nomen ẽ cõe omnibus descendẽtibus a iacob pliarcha. i Et timuerunt viri. ꝓpter offensã dei ione quẽ cõfitebatur dominum maris ⁊ terre. k Et dixerunt. Hic consequenter ponitur ione deprehensi punitõ õ qua ꝓmo queritur Quid faciemus tibi ⁊c. ⁊ subditur respõsio: l Tollite me ⁊ mittite in mare. magis enĩz voluit solus mori q̃ q cũ eo alĩ morerẽtur occasione sui: volẽs etiã p mortẽ placare offensã dei m Et remigabant viri. tentantes si possent euadere sine eius morte. n Et clamauerũt ad dñm. ne imputaret eis mors ione: o Quia tu domine sicut voluisti fecisti. experientia enim tempestatis iaz cognoscebant ptãtez dei quẽ ionas colebat p Et stetit mare a feruore suo. ex quo mãifeste apparuit ipsius ione trãsgressio: mandatũ domini declinando. q Et timuerũt viri ⁊c. ex signis visis fuerunt cõuersi ad colẽdũ verũ deũ: qui hz super oẽz grandis venit super vos. Et remigabãt viri vt reuerterentur ad aridam: ⁊ non valebant: quia mare ibat ⁊ intumescebat super eos. Et clamauerunt ad dominuz ⁊ dixerunt: Quesumus domine ne pereamus in anima viri istius: ⁊ ne des supnos sanguinẽ innocentem: quia tu domine sicut volui sti fecisti. Et tulerunt ionaz ⁊ miserunt in mare: et stetit mare a feruore suo. Et timuerũt viri timore magno dominum ⁊ immolauerũt hostias domiõ: ⁊ vouerũt vota. Caplm. II.

Et ꝓparauit dñs piscez grandem: vt deglutiret ionã. Et erãt ionas in ventre piscis tribus diebus ⁊ tribꝰ noctibus. Et orauit ionas ad dñm deum suum de ventre piscis. Et dixit: Clamaui de tribulatione mea ad dñm; et exaudiuit me.

creaturã dñiuz: ⁊ hoc bonũ elicuit de⁹ de malo ione. Dicit aũt Aug⁹ in ench. q de⁹ adeo ẽ oipotẽs ⁊ bonꝰ q; non sineret mala fieri: nisi ex eis maiora bona elicẽt. Jn. c. j. ione vbi dicit ꝓstil. Et tñ opoꝛtẽt hꝰ dicẽ si fuit pr ione. Additio.

Et dictũ fuit. ꝙ. hiere. j. c. in additõe: ⁊ in alĩs additõibus nõ ẽ regla apud hebreos: q; qñ exꝑmit i ꝓncipio alicꝰ, ꝓpbe nomẽ pris itelligit pat fuisse, ꝓphetã sicut ⁊ filꝰ: sz est dictũ vni⁹ rabbi: qõ nõ hz aliquã ꝓbabilitatẽ: nec auctoritatis fundamẽtũ. vñ nõ est necesse dicere q amathi ẽ nomẽ appellatiuũ. Caplm. II.

Et ꝓparauit. Hic cõsequẽter oñdit ipsi⁹ ione pnia: ⁊ hoc ex duob⁹: ꝓmo ex eiꝰ orõe: 2º ex mãdati dini ꝓsecutõe. c. seqnti. Ꝓria i tres: q; ꝓmo ponit orãtis locus: 2ᵒ orationis modus: ibi Et orauit. 3º exitus. ibi Et dixit. Circa ꝓmum dicit: a Et ꝓparauit dominus ꝑscem grandẽ. quia ei obedit omnis creatura ad nutum.

b Et erat ionas in ventre piscis tribus diebus ⁊ tribus noctibus. nec est mirum si tã diu ibi vixit: quia fuit hoc diuina virtute: qui põt vbi vult ⁊ quomodo vult saluare.

c Et orauit. Hic consequenter describitur orationis modus: cum subditur: Clamaui ad dominum de tribulatione mea. erat quidem valde horridum sic deglutiri: ⁊ in ventre piscis detineri: d Et exaudiuit me. ionas enim adhuc existens in ventre piscis cognouit diuinitus se exitur.

f De ventre inferi. i. de ventre piscis: qui dicit inferus me taphorice: qz valde horridū erat ibi eē. g Proiecisti me in pfundū ⁊c. qz pisces tā magni hītant in ꝓfundo maris: nō. n. possūt natare ꝓpe littus. h Oēs gurgites tui ⁊ fluctꝰ tui sup me trāsierūt. trāsibāt sup piscē: ⁊ p ꝓnō sup ionā in eo inclusū. cetera patent ex dictis vsqz ibi:

Dē vētre inferi clamaui: ⁊ exaudisti vocē meā. Et proiecisti me in pfundū in corde maris ⁊ flumen circūdedit me. Omnes gurgites tui ⁊ fluctꝰ tui super me trāsierūt. Et ego dixi: Abiectꝰ sum a ꝓspectu oculoꝝ tuoꝝ. Verūtamē rursus videbo templū scm̄ tuū. Circūdederūt me aque vsqz ad aiaz: abyssus vallauit me: pelagꝰ operuit caput meuz. Ad extrema mōtiuz descēdi: terrē vectes ꝓcluserūt me i eternum: ⁊ subleuabis de corruptione vitā meā dñe deꝰ meus. Cū āngustiaret in me ania mea: dñi recordatꝰ sum vt veniat ad te oro mea ad tēplū sanctū tuū. Qui custodiūt vanitates: frustrā misi cordiā suā dereliquūt. Egō aūt i voce laudis imolabo tibi: quecūqz vouī reddā ꝓ salute mea dño. Et dixit dñs pisci: Et euomuit ionā in aridam. .III.

i Ad extrema mōtiū descēdi. sicut. n. dictū est: tales pisces habitāt in pfundo marj qō mltū distat a mōtibus in littore marjs existētibus. k Terre vectes cōcluserunt me in eternū. i ita sum ꝓclusus inī littora maris q in eternū non potero exire nisi tua virtute: iō subdit: Et sublevabis ⁊c. l Cū angustiaret in me anima mea. desperās oī virtute humana. m Domini recordatus sum. a quo solo expecto remediū. n Qui custodiūt vanitates. in eis pscueran tes o Frustra miseri. suā derelinquūt. .i. reddūt se indignos dīna mia ꝓ vanitatibus suis sequēdis: q̄ nullī sūt momēti. p Ego aūt in voce laudis imolabo tibi. .s. corī meū p verā cōfitēm ⁊ pniam. q Quecunqz vouī reddā. hoies. n. i magna necessitate exīstes solēt emittē vota domino: ⁊ sic fecit ionas in ventre piscis existēs. r Et dixit. Hic cōsequēter ponit ipsius ione exitus: cū dicitur: Et dixit dñs pisci. deo dicere est suū facere: fecit. n. piscem ionaz euomere in aridā terrā: hoc. n. nō potuisset facere sine dei spāli operatōe: qz ꝓpter sui magnitudinē nō potuisset tantū aride natando appropinquare. In caplo. ij. vbi dī in postilla: Qui custodiūt vanitates. Additio.

Littera hebraica sic se habet i hoc loco: Qui custodiūt vanitates inuanū miam suā derelinquūt. ⁊ ē sensus: q illi q̄ custodiebāt vanitates falsoꝝ deorū vouentes eis i tribulatōibus suis aliqua opera mie facē tales vouētes miam suā derelinquūt: qz illi oū nō pnt eos iuuare: sed q̄ vouet deo vero opz q reddat vota sua: eo q ē adiutor in tribulatōibus: ⁊ iō subdit: Ego aūt in voce laudis imolabo tibi quecūqz vouī reddam ⁊c. Caplm. III.

Et factū ē. Oīsa ione pnia ex eius orōe: hic ꝓnter idem oīditur ex mandati dei prompta executōe: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝑmo ponitur hec executio: 2° ione sequēs afflictio: seqnti. c. Prima in tres: qz ꝑmo ponit pdicatio ione: 2° puersio niniue: ibi Et crediderūt. 3° pdescensio miseratōis diuine: ibi Et vidit. Circa ꝑmū pmittitur mandati diuini reiteratio: cū dicit: Et factū est verbū dñi ad ionā scdo ⁊c. 2° subdit hui⁹ mādati executio: cū dī:

b Et surrexit ionas ⁊ abijt ⁊c. sine dilatōe. c Et niniue erat ciui. ma. itī. triū diez. dicūt aliq̄ q tres diete ponebāt circūeundo muz ciuitatis: sed hꝰ non vī verū: qz fm sacrā scripturā ⁊ historiographos babylōia excessit oēs alias ciuitates in magnitudine: intātum q ꝑbs dicit de ea: q nō erat ꝓpe ciuitas sed regio clausa muris: ⁊ tamē fm Hiero⁹ circuitus muroꝝ habebat .xxxij. leucas tm̄: que nō faciūt tres dietas cōplete: ⁊ iō melī⁹ vī dicēdū q iste tres dietē sūt accipiende ꝓcedēdo p vicos ciuitatis vbiqz: sic .n. hēbat ionas facere denuncian do populo subuersionē ciuitatis.

o Et cepit ionas intro. ciuitatis dici vn⁹. Dicūt hic aliq̄ q ionas ita prompte exequebat mādatū dei: q iter triū diez vna die cōpleuit: sed hoc nō vī textui ꝓsonare quia dī: Et cepit ionas introire ciuitatē itinere diei vnius. si. n. hoc dictū esset verū: magis diceret: Percucurrit ionas ciuitatē itinere diei vnius. Et iō dicē dū est q in ꝑma die ꝓcessit per vnā partem ciuitatis tm̄. c Et clamauit ⁊ dixit. s. verbum domini: nihil addendo: f Adhuc. xl. dies ⁊ niniue subuertet. sic enim meruerant ciuium delicta: vt dictum est supra. ⁊ quia erat ꝓphetia cōminationis: vt est dictum supra: conditio erat subintelligenda. s. si non agerent penitentiam: sed non erat a ꝓpheta exꝑmenda: vt pdictum est. g Et crediderūt. Hic consequenter ponitur cōuersio populi ad predicationem ione: cum dicitur: Et crediderūt viri niniuite i deū. qui ꝑius tantum colebant idola: h Et predicauerunt. idest solenniter indixerunt populo i Jeiunīū ⁊c. vt p carnis afflictōez ⁊ hūiliatoz i victu ⁊ vestitu placarent dei iram: ⁊ non solum fecerunt hoc populares: sed etiam maiores: ideo subditur de rege: vt sui exemplo magis animarentur alī: k Et abiecit vestimentum suum. idest signa regalia deponendo: l Et indutus est sacco. in signum penitentie: m Et sedit in cinere. in signum humiliationis magne: n Et clamauit. per os preconis: o Homines ⁊ iumenta ⁊c. huiusmodi enim animalia sunt homini data in adiutorium: ⁊ ideo afflictio eorum in homines redundat: ꝓpter quod ad oīdenduz perfectā penitentiā nō solum indixit rex afflictōem hominū: sed etiaz aialium.

p Clament ad dñm in fortitudine. deficiēte. n. pastu mugiebant: qui mugit' dicebat ad eū clamare inḡtum per boies hoc ordinabat ad placatōem sue offense.
q Et cōuertatur vir. i. quicunq; de populo de malo ad bonū: ⁊ subdit rō: r Quis scit si ꝓuertatur: ⁊ ignoscat deus: ⁊ reuertat a furore ire sue: ⁊ non pibimus? Et vidit de⁹ opa eoꝝ: quia conuersi sūt de via sua mala: et misertus ē sup malicia quā locut⁹ fuerat vt faceret eis: ⁊ non fecit. .IIII.

QT afflict⁹ est ionas afflictione magna: ⁊ iratus ē ⁊ orauit ad dñm: ⁊ dixit: Obsecro domine: nūqd nō hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc preoccupaui vt fugerē in tharsis Scio. n. quia tu de⁹ clemēs ⁊ misericors es: patiens ⁊ multe miserationis ⁊ ignoscens sup malicia. Et nunc domine tolle queso aiam meā a me: quia melior ē mihi mors q̄z vita. Et dixit dō minus: Putasne bene irasceris tu? Et egressus est ionas de ciuitate: ⁊ sedit ꝓtra orientē ciuitatis. Et fecit sibimet vmbraculū ibi: ⁊ sedebat subter illud i vmbra ⁊ iumenta clām̄ēt ad dñm in fortitudine: et ꝓuertat vir a via sua mala ⁊ ab iniqta te: que ē in manib⁹ eorum. Quis scit si ꝓuertat ⁊ ignoscat deus: ⁊ reuertat a furore ire sue: ⁊ non pibimus? Et vidit de⁹ opa eoꝝ: quia conuersi sūt de via sua mala: et misertus ē sup malicia quā locut⁹ fuerat vt faceret eis: ⁊ non fecit.

Caplm. IIII.

QT afflictus est. Hic cōsequēter ponitur ipsius ione seqns afflictio: que prio ponitur: 2° arguitur: ibi Et dixit. Circa ꝑmum dicitur: a Et afflictus est ionas. qz vidit adhuc ciuitatem stantē post terminū. xl. diez ⁊ sic timuit diffamari ⁊ vilipendi sicut falsus ꝓpheta: quod erat sibi afflictio maxima: intantum q̄ magis volebat mori q̄ viuere in statu tali. b Nunquid non hoc est verbum meum cē. s. q̄ timebat dictum suum non impleri ꝓpter magnitudinem misericordie dei: propter quod voluit fugere a facie dei: vt supra dictum est: ⁊ patz littera. c Et dixit dominus. Hic impatientia ione consequenter arguitur cum dicitur: Et dixit dominus. reprehendens eius impatientiā. d Putasne bene irasceris tu. idest rationabiliter. q. d. non. e Et egressus est ionas. s. ante terminum. xl. dierum: ita q̄ hic exitus ponitur pro recapitulatione. f Et fecit sibimet vmbraculuz. contra solis estum: qui est ibi multum intensus. Et ad melius arguendum impatientiam ione ponitur exemplum sensibile cum dicitur: g Et preparauit dominus deus donec videret qd acciderz ciuitati. Et ꝑparauit dñs deus hederā: ⁊ ascēdit sup caput ione: vt esset vmbra sup caput eius: ⁊ ꝓtegeret eū. Laborauerat. n. Et lēta tus ē ionas super hedera leticia magna. Et pārauit deus vmē ascensu diluculi in crastinuz: et percussit hederam ⁊ exaruit. Et cum ort⁹ fuisset sol pcēpit dñs vento calido ⁊ vrenti ⁊ pcussit sol sup caput ione: ⁊ estuabat Et petiuit anime sue vt moreretur. Et dixit: Melius ē mihi mori q̄z viuere. Et dixit dñs ad ionā: Putasne bñ irascer tu sup hederaz? Et dixit: Bene irascor ego vsq; ad mortē. Et dixit dominus: Tu doles sup hederam in qua non laborasti: neq; fecisti vt crescret: que sub vna nocte nata ē ⁊ sub vna nocte perijt: et ego nō parcam niniue ciuitati magne: in qua sunt plus q̄z cētum viginti milia hoium: qui nesciunt quid sit inter dexteram ⁊ sinistram suaz: ⁊ iumenta multa.

Explicit ionas ꝓpha.

hederam. faciendo eam subito crescere supra cursum nature. h Et letatus est ionas. duplici de causa. s. quia faciebat sibi vmbraculum gratiosum: ⁊ quia ex eius miraculosa productione estimauit q̄ deus suam prophetiam adimpleret. i Et preparauit deus vermem. omnia enim quātumcunq; minima: sua prouidētia dispo nuntur. k Et percussit hederaz. corrodendo eius radicem. l Precepit dominus vēto calido ⁊ vrēti. ad intendenduz solis estum. m Et petiuit anime sue vt moreretur. tum quia estu supra moduz affligebatur: tum quia ex arefactione hedere subita coniecturauit: q̄ sua prophetia non impleretur: ⁊ sic falsus propheta credere tur: quod erat grauius morte: ideo subdi tur: Melius est mihi mori cē. ex quo eius impatientia irratiōabilis concludit cū dr: n Putasne bene irascer tu sup hederam. s. rationabiliter de arefactione eius. o Et dixit: Bñ irascor cē. idest rationabiliter rx causa predicta: ⁊ ex hoc concludit deus oppositum dicens: p Tu doles super hederam. ⁊ rationabiliter ꝑm tuam estimationem: q Et ego non parcam niniue. quasi diceret: multo fortius debeo compati ⁊ condolere tante ciuitati veraciter penitenti: ⁊ parcere de subuersione. r Qui nesciūt quid sit inter dexteram. idest sunt adhuc infra annos discretionis: ⁊ per consequens adhuc innocentes: ⁊ ideo propter tantorum innocentiam rationabile est temperari iusticie mee rigorem.

Postilla Nicolai de lyra cū additionibus super Jonaz ꝓphetam feliciter finit.

¶ Incipit expositio prologi in micheam.

Temporibus ioathe ⁊c. In isto ꝓlogo procedit hieronym⁹ per hunc modum. Primo dicit quibus tpib⁹: ⁊ sub quibus regibus est edita ꝓphetia: 2° agit de regum differentia: ibi Sed ō supradicto. 3° ostenditur ꝫ malos ꝓminatio diuina: ibi Quāobrez ⁊c. dicit igitur: a Temporibus ioathe, filij ozie: de quo. iij. reg. xv. g. ⁊. ij. paral. xxvij. a. b Achaz. ō quo. iiij. reg. xvj. a. ⁊. ij. par. xxviij. g. c Et ezechie. ō quo. iiij. reg. xviij. ⁊. ij. paral. xxix. a. d Lectio ipa demonstrat. michee. j. cū dicitur: In dieb⁹ ioathā ⁊c. e Sed de supradicto numero. hic ponitur regū differētia: quidam. n. placuerūt deo ꝓpter religiositatem: sicut ioatham ⁊ ezechias: quidā oīs plicuerūt ꝓt idolatriā sic achaz: lra plana ē. dicit igit: Sed de supradicto numero regum ioathan ⁊c. contrarium videt eccl. xlix. vbi dicitur: Preter dauid ezechiā ⁊ iosiā oēs reges peccatū cōmiserūt. ꝫ ioathā peccauit: ꝫ deo non placuit. Rñdeo nō placuit simpliciter: sed quo ad hoc placuit: ꝙ idola que erant in hierusalem destruxit: displicuit aūt qz excelsa nō abstulit. iij. re. xv. g. fecit qō placitū erat coram dño: ⁊ sequtur: Uerūtamen excelsa non abstulit. ij. par. xxvij. Fecit qō rectū erat coram domino: iuxta oia que fecerat pater eius: excepto ꝙ non est ingressus templū dñi: ⁊ adhuc populus delinquebat. Item illud eccl. O mnes reges peccatum cōmiserunt. intelligēdum ē de peccato idolatrie vel in se vel in alijs: vel hoc dicitur in comparatōe ezechie ⁊ iosie qui minus peccauerūt ⁊ cito penituerunt. De ezechia patet ꝙ placuit deo. iij. re. xviij. xix. ⁊. xx. ⁊. ij. par. xxix. ⁊. xxx. ⁊. xxxj. f Relicto deo. ij. par. xxviij. a. Nō fecit rectū in conspectu domini: sic dauid pater eius ⁊c. Item eodem capitulo. g. Tempore angustie sue auxit cōtemptū in dñm: ipse p se rex achaz immolauit oīs alienis ⁊c. g Quibus etiā filios suos. iij. reg. xvj. a. Filium suum consecrauit transferens p ignem ꝑm idola gentiū. ij. par. xxviij. Lustrauit filios in igne iuxta ritum gentium h Samariam. regionem palestine vel ciuitatem. vnde Isidorus etymol. xiij. Samaria regio palestine ab oppido quodam nomen accepit: quod vocabatur samaria. Idē in. xv. vbi agit de nominibus vrbium conditarū: Samariam a qua omnis regio que circa eam fuit nomē accepit sennacherib rex assyriorum construxit: vocauitq; samariam. idest custodiam: quia quando israel transtulit in medos ibi custodes constituit: hanc obsidione captam antiochus solo coequauit: quam postea herodes a fundamentis instaurās in honore Augusti sebasten. i. augustam greco sermone vocauit: ibi siti sunt heliseus ⁊ abdias ꝓphete: ⁊ quo maior inter natos mulierum non fuit Johannes baptista. Contra istam denunciatur diuina cōminatio per ꝓphetaz michee .j. a. vbi dicitur ꝙ vidit super samariam ⁊ hierusalem. glo. Quia primum samaria metropolis decem tribuū captiuata est: deinde hierusalem: ꝓphetie imponitur titulus: primo de samaria: secundo de hierusalem. iij. regum inuenies de vtriusq; captiuitate. Item. j. michee fit cōminatio cōtra samariam. i Populo etiā isrl. michee. iij.

¶ Incipit ꝓlogus in micheam ꝓphetam.

Empōrib⁹ ioathe ⁊ achaz ēt ezechie reguz iuda micheam ꝓphetam ad hanc ꝓphetiaz spiritu scō repletū fuisse lectio ipsa demōstrat Sed de supradicto numero regū ioatham ⁊ ezechiā deo ob religionē placuisse historia libri quarti regum ⁊ secundi paralypomenō idicat. Achaz vero relicto deo: idola samarie: quibus etiā filios suos i sacrificiuz igni ꝓcremādos obtulerat coluisse ꝓstat. Quāobrē deus samāriā que reges isrl ⁊ iuda memoratoz simulacroz superstitiōe fefellerat increpans indignatōem suam i eā ꝓcessuram cōminatus est. Populo etiam isrl ꝓuaricatori ⁊ principibus eius qui eundem pplm fallaci suasiōe ad colēda idola ipulerāt: verbis insequētibus captiuitatem ⁊ interitū ad futurū denunciauit.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Quicheas de morasthi coberes christi vastationē ānūciat filie latrōis: ⁊ obsidionē pōit ꝫ eā: qz maxillā pcusserit iudicis isrl.

Explicit argumentuz.

¶ Explicit qualiscunq; expositō istius ꝓlogi.

¶ Quidam libri habent hic secundum ꝓlogum qui sic incipit:

Sermo dei qui sēp ad ꝓphetas descendit. Et licet iste ꝓlogus in biblijs pluribus non scribatur: tamen ꝓpter curiosos mihi videtur expedire ꝙ breuiter transcurrat. duo itaq; notantur in prologo isto: primo enim propheta commendatur cuz dicitur: Sermo dei. secundo ratio impositionis nominis sibi ⁊ alijs assignatur: ibi Quomodo igitur apud nos ⁊c. Commendatur autem propheta a duobus: primo a spiritu ꝓphetie: secundo a congruētia proprij nominis ⁊ nominis loci ortus sui: ibi Qui interpretatur humilitas. ibi enim ponuntur interpretationes nominum. s. prophete ⁊ loci ortus sui: vt insinuentur sibi invicem conuenire ⁊ prophete. dicit igitur: Sermo dei qui semper ad ꝓphetas descendit. Contra: spiritussanctus non semper tangit corda prophetarum. Respondeo: Semper. idest horis statutis; sicut. j. thessa. v. Sine intermissione orate. idest horis statutis. De morasthi. vinculo quodaz. Humiliamini sub potenti manu dei. j. pe. v. Qui se humiliat exaltabitur. Luce. xviij. Discite a me. Matth. xj. Quomodo igitur. hic notatur ratio impositionis nominis non solum sibi sed ⁊ alijs: ⁊ hoc tam apud nos ꝙ apud hebreos ⁊ grecos. Uotiua. idest ad votum imposita. Auspicium. idest auguriuz. Auspex ꝓprie dicitur diuinator: qui diuinat ex cōsideratione volatus auium: vnde auspex dicitur quasi auispex: quia specit. i. considerat aues volātes: vnde auspicium dicitur diuinatio: quasi auispiciuz: quia fit ex inspectu auium. Micheas. qui interpretatur humilitas. Abdias. seruus dñi. Zacharias. memoria dñi.

Postilla Nicolai de lyra sup micheā incipit cū additionib' Pauli episcopi burgensis. Caplm .I.

VErbum dñi. Hic incipit prophia micheę que in duas partes diuiditur .s. in proemiū ⁊ tractatum: qui incipit ibi: Audite. In pemio pmo notificat auctor ex noie cum dr: Ad micheaz ⁊ ex natiuitatis loco cuz dr: b Morasthiten.i. de morasthi.2° ponitur tps pphetie cum dr: In diebus ioathā ⁊c. 3° ad qs facta est pphetia: ibi c Sup samariā ⁊ hierlm.i. super regna .x. tribuum ⁊ duaz. Samaria autē erat metropolis in vno ⁊ hierlm in alio. c Audite. Hic incipit tractatus qui in duas ptes diuidit: qz primo ppha pplo cōminatur: 2° ipm consolat. c.iiij. ista tñ diuisio nō est pcisa: sz tñ a plimo. In pma.n. parte ponūtur aliqua cōsolatoria: ⁊ i 2ª aliq̄ desolatoria. Prima diuidit i duas: qz pmo cōminat penā ppter culpā populi gnālr: 2° ppter culpā maioz spālr. c.iij. Prima adhuc in duas qz pmo ponit cōminatio pene ppter culpā idolatrie: 2° ppter culpā auaritie. c. seqnti. Prima i duas. qz p° ponit pmiatio pene: 2° passio ppbe: ibi Sup h°. Pria i duas: qz p° fit cōminatio vtriqz regno cōiunctiz: 2° regi ilr sepatim: ibi Et ponā. Prima in duas: qz pmo denunciat pena: 2° declarat culpa: ibi Jn scelere. Primo excitat ppha ad attentōem dicēs: Audite ppli ⁊c. 2° inducit dei testimoniū p veritate dicenda: ibi o Et sit do.vo. in testez. qui fallere nō pōt nec falli. e De tēplo.i. de celo empyreo: vbi cū eo sunt angeli sancti eius laudib' intenti. f Qz ecce dñs egre. de loco. ppriū. n. ipsi' dei ē parcē ⁊ misereri: ⁊ iō locus ei' dr mia: a qua quodāmodo vr egredi qñ punit fm rigorē iusticie: vt dicit ra. sa. ⁊ talis egressus non est p motū localem: sed qz cā efficiēs siliter dinarie dr egredi in effectū qñ. pducit ipm. g Et descendet. puniēdo peccata hoiuz peccatoz: h Et calcabit super excelsa terre. nō deferēs alicui psone ppter eius magnitudinē: ideo subditur: i Et psumēt montes. i. maiores: k Et valles. i. minores: l Sicut cera ⁊c. i. cito ⁊ absqz resistētia: qz nō pōt resisti dine vtuti. m Jn scelere. Hic pnter sōdit culpa cuz dicit: Jn scelere iacob. i. ppi scelus regni ilr: quod notatur etiaz iacob: sic patriarcha iacob fuit binomi'. n Omne istud. i. pena supradicta ⁊ subseqns ptiget. ⁊ de hoc scire queritur cū dicit: Quod scelus iacob: ⁊ respōdetur:

Jncipit Micheas prophetа.

Capitulum.I.

VErbū dñi: qđ factuz est ad micheam morasthitē in diebus ioathaz achaz ⁊ ezechie regū iuda: qđ vidit sup samariā ⁊ hierusalē. Audite populi oēs: ⁊ attēdat terra ⁊ plenitudo ei': et sit dñs deus vobis in testē: dñs de tēplo seō suo. Quia ecce dñs egredietur de loco suo: et descēdet et calcabit sup excelsa terre. Et cōsumēt mōtes subtus eū: et valles scindēt sicut cera a facie ignis: sicut aque que decurrut i preceps: Jn scelere iacob omne istud: ⁊ in pctis dom' isrl. Qđ scelus iacob: Nōne samaria: Et que excelsa iude; Nonne hierlm;

o Nōne samaria. q. d. sic: p samariā intelligit idolatriaz: que exercebat in toto regno isrl: cui' metropolis erat samaria: per regū potentiā. Hieroboā. n. pmus rex ad hoc induxit pplm: vt hētur. iij reg. xij. p Et q excelsa iude. i. vñ. p cedit idolatria que exercetur in montibus regni iude. q Nōne hierusalez. q. d. ex potētia regū iude: qz sedes regia erat i hierusalem processit ista malicia: Salamō .n. pmo ppe hierlm edificauit templa idolorū vxoribus suis .iij. reg. xj. quod fuit puocatiuū idolatrie alijs. Postea vo achaz altare sacrilegū posuit i templo .iiij. reg. xvj. Et postea manasses idola posuit in tēplo .iij. reg. xxj. ⁊ sic potentia regū maloz in duxit ad idolatriam populū. r Et ponā. Hic pnter ponit cōminatio pene regni isrl sepatim cū dicit: Et po. sama. qsi acerуum lapidū. p destructōez samarie metropolis in regno .x. tribuū intelligit destructio totius regni: qđ impletū fuit tpe osee .iiij. re. xvij. s Et oia sculptilia eius cōcident. vt inde auruz ⁊ argētū auferatur: t Et oēs mer. eius. i. illa que nō possūt bene portari a predatoribus v Cōburēt igni. cū domibus in quibus sūt: x Qz de mer. meretricis. i. idolatre gentis: quia idolatria vigebat in regno .x. tribuū. y Et vsqz ad mercedē meretricis. i. gentis idolatre assyrioz: z Reuertentur. reportauerūt. n. pciosa illius regni qsi p mercede executionis diuine iusticie: sicut Ezech. xxix. dicit: q spolia egypti data fuerūt chaldeis p debellatōe tyri. a Sup hoc. Hic pnter ponit cōpassio ppbete sup pplm suum cū dicit: a Sup hoc plangā ⁊ vlulabo. est autem vlulat' vox confusa. pcedēs ex magno dolore. b Uadaz spoliatus. i. laceratis vestib': iudei. n. in dolore positi vestes suas lacerabāt: vt patet in multis locis veteris ⁊ noui testamenti. c Faciā planctū velut draconū. i. valde horribilem. d Qz desperata est plaga eius. i. nō est remediabilis malicia eius: nec p pnās pena debita ad hoc sequens: ⁊ sūdi tur etiā alia cā: cū dr: e Qz venit vsqz ad iudā. malicia regni isrl: ⁊ silr sequetur pena. f Jn geth nolite ānunciare. ne philistei letent de miserijs huius pplī: per talez modū dauid loquebatur in plāctu super saul ⁊ ionatham filium eius. ij. regū. j. Nolite annunciare in geth ⁊c. g Lachrymis ne plozetis. ideſt signa tristicie in aperto non ostendatis ne nuncietur philisteis h Jn domo pulueris ⁊c. i. in secreto faciatis tristicie vestre signum. i Et transite vobis habitatō pulchra. i. vos habitates i regno .x. tribuū: qđ ē pulchre habitatōis. Trānsite. i. cito trānsibitis ducti i captiuitatez.

Et pōnaz samariā qsi acerуum lapiduz in agro cum plantatur vinea: ⁊ detrahā in vallē lapides ei'. Et fundamenta eius reuelabo: et oia sculptilia eius concidētur. Et oēs mercedes ei' cōburent igni: ⁊ omnia idola eius ponam in perditionem: quia de mercedib' meretricis pgregata sunt: et vsqz ad mercedem meretricis reuertentur. Sup hoc plangam ⁊ vlulabo: vadaz spoliatus ⁊ nudus. Faciaz planctū velut draconum: ⁊ luctū qsi strutionū: quia desperata ē plaga eius: quia venit vsqz ad iudam: tetigit portaz populi mei vsqz ad hierusalem. Jn geth nolite annunciare: lachrymis ne plozetis. Jn domo pulueris puluē vos pspgite: et trāsite: vob habitatio pulchra

a Confusa ignominia .i. habitatio via q̃ pus erat pulchra cito ꝓfundet ꝓpe ignominia sibi illata: ꝛ qz alioq̃ cõminatões ꝓphetaꝝ veridebãt tanq̃ friuolas dicẽtes: Adhuc non sumus electi de terra nostra. iõ dicit ꝓpha: b Non ẽ egressa que habitat in exitu .i. q̃uis gens ista non sit expulsa: tñ est in ianuis exeundi.

c Planctũ domus vicina accipiet ex vobis. dom⁹ vicina dicit hic regnum duaꝝ tribuum: qõ immediate erat iunctũ regno .x. tribuũ: ꝛ accipit malicia idolatrie ab eo: vt dictũ est: ꝛ per ꝓsequẽs occasionẽ pene sequẽtis ac planct⁹. d Que stetit sibimet. captiuato .n. regno .x. tribuũ: ꝛgnũ iuda adhuc stetit ꝓpt̃ bonitatem eẽchie regis: qui tunc regnabat. iiij. re. xvij. cui successit manasses: qui fuit pessimus: iõ dr: e Qz infirmata ẽ in bonũ. posuit enim manasses idola in tẽplo dñi. iiij. reg. xxj. ꝛ qz ex hoc secuta ẽ destructio hierusalem. iiij. reg. vlti. ideo sꝺitur: f Que habitat in amaritudinibus. ꝓpter destructõem ciuitatis ꝛ tẽpli iminẽtẽ g Tu multus q̃drige .i. quadrigaꝝ h Habitãti lachis. nomẽ est ciuitatis: que alio nõe dicit dan: iudicũ. xvij. ꝛ ẽ in imino aclonari respectu terre ꝓmissionis: ex illa vero parte venit exercit⁹ chaldeoꝝ ꝺ hierusalẽ: hiere. j. Cũ tumultu magq̃ quadrigaꝝ ꝛ armatoꝝ timorẽ habitãtibus incutiẽtiũ. ꝛ iuste ab illa parte incepit pena sicut inceperat culpa: qz i lachis fuit positũ idolũ miche a ꝓncipio tpis iudicũ: vt hr iudicũ xvij. ꝛ inde idolatria ꝓcessit ad terrã .x. tribuũ: ꝛ ꝺ illa ad terrã duaꝝ: ꝛ sic ꝺr: Principiũ peccati nr̃e. i Propterea. istud refert ad seq̃ntia. Dic ra. sa. q̃ gethei ꝓfederati fuerũt cũ phacee rege ysrl ad veniẽdũ ꝺ rgnũ iuda cũ rege syrie: ꝺ quo hr Esaie. vij. ꝛ tñ postea fuerũt in ꝓspiratõe occisionis phacee cũ osee filio hela: iiij. re. xv. ꝛ fuerũt mẽdaces ꝛ decepto:es: ꝓpter qõ meruerũt q̃ terra eoꝝ vastaret ab assyrijs hoc ẽ quod ꝺr: i Propiea. i. ꝓpt̃ mendaciũ ꝛ deceptõez dictã k Dabit. s. rex assyrioꝝ l Emissarios. i. bellatores ab eo missos m Sup hereditatẽ geth: domos mendacij. ita q̃ per domos idẽ intelligit qõ p hereditatẽ geth: ꝛ quia non solũ geth fuit destructa: sed maresa ꝛ odolla: iõ subdit: n Adhuc heredẽ. i. inimicũ terrã tuã accipientẽ ꝛ possidentẽ: o Adducã tibi que hitas in maresa. i. genti ibidẽ hitanti: p Usq; ad odollã veniet glia ysrl. i. cõfusio que sic noiatur ironice. sicut michol dixit dauid. ij. reg. vj. Quã gliosus fuit rex ysrl hodie. i. q̃ vilis. Posset etiam alr dici: quia dictio hebraica hic posita ꝓut varie punctat signat gliam ꝛ grauitatẽ: ꝛ in hoc 2º sensu ẽ lra plana: p Usq; ad odollã. que est de terminis ysrl q Veniet grauitas. i. destructio p aduersarios: ideo cõcludit ꝓpheta: r Decaluare ꝛ tondere. in signũ tristicie s Sup filios delitiaꝝ tuaꝝ. i. nutritos i delitijs. t Dilata caluicium tuũ sicut aquila. cuius plume cadũt q̃ sunt nimis antique. v Q̃m captiui ducti sunt ex te. i. cito ducẽtur in terrã assyrioꝝ. In capꝝ ꝑmo michee: vbi dr i postilla: Quia ecce dñs egredíet de loco suo. Additio

cõfusa ignominia. Nõn ẽ egressa q̃ habitat in exitu. Plãctũ dom⁹ vicina accipiet ex vobis q̃e stetit sibimet: quia infirmata ẽ i bonũ q̃e hitat in amaritudinibus. Quia descẽdit malũ a domino i portã hierlz: tumultus q̃drige stupotis habitãti lachis. Principium peccati ẽ filie syon: qz i te inuenta sunt scelera ysrl. Propterea dabit ẽmissarios sup hereditatẽ geth: domos mẽdacij i deceptõem regibus ysrl. Adhuc heredẽ adducã tibi qui habitas in maresa: usq; odollã veni et gloria ysrl. Decaluare ꝛ tondẽ super filios delitiaꝝ tuaꝝ: dilata caluiciũ tuuz sicut aquila: quoniam captiui ducti sunt ex te. .II.

Ve q̃ cogitatis inutile: et operamini malũ in cubilibus vestris. In luce matutina faciunt illud: q̃m cõtra dominũ est manꝰ eorum. Et cõcupierũt agros et violenter tulerunt ꝛ rapuerunt domos: et calũniabantur virũ ꝛ domũ eꝰ: virum ꝛ hereditatẽ eꝰ. Iccirco hec dicit dominꝰ: Ecce ego cogito sup familiã istã malũ vndẽ nõ auferetis colla vestra: et nõ ambulabitis supbi: quoniã tẽpus pessimũ est. In die illa sumetur sup vos parabola ꝛ cãtabitur canticũ cuz sua uitate dicentium: Depopulatõe vastati sumus. Pars ppli mei cõmutata ẽ. Quo mõ recedet a me: cũ reuertat q̃ ꝛgiões nr̃as diuidat:

Esta expositio de egressu domini quam postillator attribuit ra. sa. potius esset attribuenda glose nostre: que sup illud vbum: Egredíet de loco suo. irlineanit dr̃ De loco suo. i. de misericordia ad iudiciũ. .II.

Ve q̃ cogitatis. Hic cõsequenter cõminat ꝓpha ꝓpter culpã auaricie: ꝛ diuidit in tres partes q̃ ꝑmo ponit penã cõminatio: 2º ꝓphete ꝓpassio: ibi Utinã. 3º ꝓmissio: ibi Congregatõe. Prima in duas: q̃ ꝑmo ꝓpheta ponit populi culpã: 2º cõminatur penam: ibi Iccirco. Circa ꝑmũ ꝺr: a Ue q̃ cogi. inutile. i. bona aliena rape: quod est magis nocium q̃ vtile: ꝛm illud Augustini: Lucrum in arca damnum in conscientia: tulit vestem ꝛ perdidit fidem. b Et operamini malum in cubilibus vestris. idest operari disponitis: ideo sꝺitur: c In luce matutina faciũt illud. exequẽdo in ope qõ dispoſuerãt de nocte: ꝛ quid sit illud sꝺitur: d Et cõcupierũt agros. s. alienos: e Et violenter tulerũt. fraudibus ꝛ violẽtijs. f Et calumniabant virum ꝛ domum eius. ꝓsequendo pauperes in personis ꝛ in bonis suis g Iccirco. hic cõsequenter ꝑdicit penam: ꝛ secũdo remouet falsã estimationem: ibi Ne loquamini. Circa ꝑmum dicitur: g Iccirco. idest ꝓpter dictã maliciã. h Ecce ego cogitó super familiã istaz. idest super regnum decem tribuũ h Malum. s. pene. i Unde nõ auferetis colla vestra. quia erit tã graue q̃ nõ poteritis euadẽ: k Et nõ ãbulabit supbi. sz magis depssi ꝛ humiliati vt captiui: l Q̃m tps pessimũ ẽ. s. ꝺ vos. m In die il. su. sup vos pabola. i. cõmunis derisio: n Et cãtabit cãticũ cũ suauitate. ab aduersarijs vris: o Dicẽtiũ in ꝓna vra: p De populatõe vastati sum⁹. theglathphalassar. n. rex assyrioꝝ in pte deuastauit ppl̃m. iiij. re. ideo sꝺit: q Pars ppli mei cõmutata est. qz captiuauit ptẽ populi: q̃ facto recessit ad terrã suã: eius vo filius salmanasar captiuauit residuũ: ꝛ adduxit gẽtes extraneas ad possidendũ illius regni terrã. iiij. reg. quod ꝓuidens dicit in persona ppli sui: r Quomodo recedet a me. q. dicet valz mihi iste recessus: s Cũ reuertat. i. filꝰ eꝰ q̃

regiones nostras diuidat gētib' alienis: iō ꝯcludit ꝓpha
a Ꝓpꝛi hoc non erit tibi. o isrl̄ b Mittens funi
culū ꝛc̄. i. habēs hereditatē in ꝓmissionis terra. q̄ gen
tes illuc adducte manserūt ibi vsq; post tpa xp̄i: vt fre
quēter. s. dictū est. c Ne loquamini. Hic ꝯnter ex
cludit falsā estia
tōem ppli credēti
se nō expelli ò ter
ra q̄ erat sibi da
ta a dño dicens:
Ne loq̄mini loq̄n
tes. iter vos: o
Non stillabit su
per istos. i. pena
ꝓminata a ꝓphis
nō cadet sup nos
e Nūquid ab
breuiat' ē spūs do
mini ꝛc̄. i. et' vo
luntas nō ē dimi
nuta ad bñfacien
dū nobis: nec co
gitat nobis facere
q̄ dicūt ꝓphe: ꝛ
ſbditur rn̄sio in
ꝑsona dei: f
Nonne ẏba mea
bóa sūt cū eo ꝛc̄.
i. ẏba ꝓmissiua
sunt ꝛ factiua bo
ni illis qui icedūt
via recta ꝛ nō ma
lis hoībus de q̄bus ſbditur: g Et econtrario po.
me' in aduer. consurrexit. i. ꝯ me ꝑsequendo me in mē
bris meis: iō ſbdit: h Desup tunicam palliū sustu
listis. violēter ꝛ male ab ipotētibus se defendē: i Et
eos q̄ transibāt simplr. sine culpa: k Cōuertistis in
bellū. inuadētes eos sine cā. l Mulieres ppli mei eie
cistis de domo delitiaꝝ. inficiendo viros eaꝝ cū q̄bus
delectabiliter viuebāt. m A paruulis eaꝝ tulistis
laudē meā. q̄ orphani facti ꝑ vos cogūt ꝓe doloꝛe cla
mare magis ꝙ laudare. n Surgite ꝛ ite. i. de terra
vestra cito ibitis in captiuitatē. o Ꝓpꝛi imūdicīā
eius. ex peccatis. s. dictis ꝑ Lorrūpet putredine pes
sima. s. gens ista. q Utinā. Hic ꝑsequēter ponit ꝓ
phete cōpassio ꝓpter malū ppli suo supuentuꝝ dicen
tis: Utinā nō essem vir habēs spūm. s. pphie in malis
que ꝑdixi: r Et mēdaciū poti' loquerer. i. q̄ illa que
dixi nō euenirēt: nō tamē sic est. s Stillabo tibi. i.
penā venturā denunciabo t In vinū ꝛ ebrietatē. i.
pene abundantiā que ꝑ totū frequenī designat i scriptu
ra: ꝛ potissime biere. xxv. Accipere calicē ꝛc̄. v Et
erit sup quē stillat' po. iste. i. sup ppm istū isrl̄ descēdet
pena a me ꝑdicta. x Congregatōe. Hic ꝯnter ponit
ppli ꝑsolatio vt ꝑ' vinū mozdificatiuū infūdat oleū li
nitiuū: vt exponūt alīq̄ partē istā de reditu captiuitatis
babylonice: sed nō vr̄ ꝙuenienī dictū: q̄ dī hic: Congre
gabo iacob totū. De captiuitate vero babylonica redie
runt tm̄ due tribus ꝛ pauci de. x. tribub' q̄ euaserāt ma
nus regis assyrioꝝ: ꝛ postea hitauerūt in regno iude: ꝛ
cū duab' tribubus captiuati fuerūt ꝛ redierūt: nō tamē
oēs: sed plures de istis ꝛ de illis remanserūt in babylo
nia detenti amoꝛe vxoꝝ quas ibi acceperāt: ꝛ plis: quā
creauerāt: ꝛ bonoꝝ tpaliū que acq̄sierāt. Preterea q̄ i
sine dī: Et trāsibit rex eoꝝ coꝛā eis. Redeūte de captiui
tate non habuerūt regē ducē: ꝓpter q̄ istud ē referen
dū ad xp̄i tps. Etiā exponunt alīq̄ de conuersione generali
iudeoꝝ ad fidē circa finē mundi: ꝛ pōt ad hoc lr̄a applicari:
videt tn̄ mihi ꝙueniētius exponi de ꝯgregatōe patrū in
limbo ꝛ eoꝝ eductōe ꝑ Xp̄istū sic: ꝛ Cōgregatōe ꝯgre
gabo iacob totū. hoc dicit eo mō loquēdi quo maioꝛes ciui
tatis dicunt tota ciui
tas: ꝓpter quod fa
ctū eoꝝ dicit factū to
tius ciuitatis. Et q̄
sm̄ veritatē soli electi
dicūt de domo iacob
numero ꝛ merito: ꝛ
oēs isti fuerūt ibi con
gregati a ꝓncipio mū
di vsq; ad resurrectō
nē xp̄i. y Pariter
ponā illū quasi gregē
in ouili. q̄: erant ibi a
deo custoditi vsq; ad
tps Xp̄isti quo inde
translati sunt ad glo
riā. z Tumultua
bunt a multitudine.
ꝑ hanc tumultuatio
nem nō intelligit alīq̄
cōmotio quieti ꝓxi
ma: sed ꝑ eam. s. desi
gnatur mltitudo ma
gna. a Ascendet
. n. s. ipe xp̄s: vñ dicit
ra. sa. Ascendet eiꝫ. s.
saluatoꝛ eoꝝ b
Pādēs iter. q̄: sua moꝛte aput celū c Diuidet. s. exītes
in inferno: q̄ electis inde eductis reprobi remanserūt: ideo
ſbditur: d Et trāsibunt portā. s. inferni inde egrediēdo
e Et trāsibit rex eoꝝ coꝛā eis ꝛc̄. i. dominus Iesus Xp̄ist'
verus deus: qui viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ. Amen.

¶ In capꝰ 2°: vbi dicitur in postilla: Ne loquamini. Hic
consequenter ꝛc̄. Additio.

¶ Bi nos habem': Ne loquamini loq̄ntes ꝛc̄. in he
bꝛe. hī sic: Ne loquamini loq̄ntur: nō stillabit su
per istos nec cōꝑhēdet ꝑfusio. ꝛ ibi est finis vsus
ꝛ sequitur ali' vsus sic: Nūquid dicit domui iacob: Nunqd
abbꝛeuiatus ē spūs dñi ꝛc̄. ꝛ sensus ē q̄ illi de ppło ꝓhibe
bant ꝓphetas veros ne ꝓphetarent: vt ꝑz. s. amos. vij. c. de
quo dicit ꝓpheta: Ne loquamini loquuntur. i. isti rebelles
loquuntur ꝓphetis: Ne loquamini. quam ꝓhibitionem fū
dabant in duobus: ꝓmo in cōminatione dicendo: q̄ qui ꝑ
ꝓphetaret super istos apprehendet ꝑfusionem: ꝛ de hoc di
cit: Non stillabit super istos. idest nō ꝓphetabit: ꝛ sic nō ap
prehendet. s. ꝓphetantem confusio: ꝛ a sensu cōtrario q̄ stil
labit super illos confundetur. Scōo fundabant ꝓhibitōem
suam ꝑsumendo de bonitate diuina: de quo dicit: Nunqd
dicit domui iacob: Nunqd abbꝛeuiatus est spūs domini
ꝛc̄. quasi dicerent vt in glosa: qui alīs largus est in bonita
te: nunquid nobis erit bꝛeuis? Ad quod respōdet ꝓpheta in
ꝑsona dei: Nōne verba mea bona sunt. ꝛ sic non sūt di
mittenda ꝓpter cōminationes: nec est dicēdus spiritus do
mini abbꝛeuiatus esse: quia largitas bonitatis diuine est cū
bonis: ꝛ ideo cum dixisset: Uerba mea sunt bona. subdit:
Cum eo qui recte graditur.

¶ In eodem: vbi dicitur in postilla: Utinam. Hic conse
quenter ponitur ꝓphete compassio ꝛc̄. Additio.

¶ Bi nos habemus: Utinam. in hebꝛeo habetur q̄
dam dictio: que vno modo signat idem qō vti
nā: ꝛ alio mō significat idē qō si: vñ i ꝑs. vbi dicit:

Si populus meꝰ audísset me. loco illíꝰ sí: ponít eadé dictio sicut hic: ⁊ fm hãc sígnificatõem. s. vltimã sensus talis vi esse: Dicebat. n. ꝓpha illis ꝙ eã nitebant ꝓhibẽ ab actu ꝓpheꝛádi: vt eis oñderet ꝙ erat ꝓpha verꝰ ⁊ nõ falsus: ꝙ sí ip se cẽt vir nõ hẽns spñm. s. det: ísꝫ mẽdaciũ potꝰ loqueret: tũc ꝓ pheraret ꝓ aliquo lucro seu delectatõe: de quo dicit: Stillabo tibi. i. ꝓphabo tibi. In vinũ ⁊ ebrietatẽ. i. ꝓp aliq̃ lucꝛ ỏlecta bile: qꝛ pseudo ꝓphe pp ísta ꝓsueuerant ꝓ phaꝛ: ío ſbdit: Et erit sup quẽ stillabit ppls iste. vbi in hebreo sic hẽt: Et erit stillatoꝛ populo ísto. q. d. talís stillatoꝛ. s. i vinum ⁊ ebrietatẽ erit ptínens stillatoꝛ ppío ísto. s. q mẽdacia potꝰ volũt audire ꝙ vera. Cõsequẽter ꝓpha oñdit se nõ solũ eẽ ꝓnunciatorẽ malorꝫ sed etiã bonoꝫ vbi oportebat: ío ſbdit: Cõgregatione ⁊c. exponat vt i postilla. Capm. III.

a Et dixi. Hic ꝓnter ꝓpha cõminat penã ꝓp ꝓtã maiorꝫ: ⁊ ꝓmo spãlr: 2° magis gnãliter: ibi Uerũtamẽ Prima in duas: quia ꝓmo ponit cõmiatio ꝓp culpã ꝓncipũ: 2° ꝓp culpã pseudo ꝓphetaꝛ: ibi Hec dic. Circa ꝓmũ dr: b Audite príncipes iacob. i. totius populi ísrl. c Nũquid nõ vestrũ ẽ scire iudiciũ. q. d. ad hoc teneminí qui hẽtis officiũ iudicãdi. d Qui odio habetis bonum. ⁊ sic potestate data vobis a deo abutimini. e Qui violenter tollitis pelles coꝛ. bona populi rapiẽdo: f Et carnem coꝛ in personis affligendo. g Qui comederũt ⁊c. ꝓ comestionẽ ⁊ excoriationẽ ⁊ ossium ꝓfractionem ⁊ scissionẽ in lebete: dantur itelligi varij modi ⁊ exq̃siti ppłm affligendi. h Tũc clamabũt ad dñm. cum ab aduersarijs affligentur. i Et nõ exaudiet eos. iudiciũ. n. sine misericordia fiet ei q̃ non miseretur: Iacobi. ij. k Hec dicit. Hic ꝓnter ponit cõminatio ꝓpter culpã pseudo pphetaꝛ: cũ dicit: l Qui mordent dẽtibus suis. detrahendo veris ppłis. m Et ꝓdicãt pacẽ ⁊c. i. denũciãt ꝓ spera illis qui dãt eis munera: alijs aũt aduersa: n Propterea noꝛ. i. obscuritas ignorãtie: o Uobis ꝓ visione erit: ⁊ tenebre. s. tribulatois ⁊ angustie. p Et occũbet sol sup ꝓphas. i. omnis cognitio ⁊ claritas ꝓsperitatis deficiet eis: q Quia nõ est responsũ dei. s. verbũ coꝛ: sed magis ab eis ꝓfictũ. r Uerũtamẽ. Hic cõminat ꝓpter peccata oium maiorꝫ gnãlr dicẽs: s Replet' ⁊c. suꝫ fortis. spi. dñi. spũs ói q̃ ódit mihi ꝓstãtiã ad arguẽdũ vicia maiorꝫ ꝓ terea: ío ſbditur: t Audite hoc príncipes. q̃ habetis iudicem ꝓtatem in temporalibus. v Et iudices. iusticiam. in oibus puertẽtes. x Qui edificat sion in sãguinibus. i. de ſba ⁊ sanguíe innocẽtũ ꝓdẽnantes eos ad mortẽ vt habeatis bona coꝛ. y Príncipes eius i muneribꝰ iudicabãt. i. ꝓ muneribꝰ iniustã sniam ꝓferebant. z Et sacerdotes eíus i mercede docebãt. qui tamẽ ex officio tenebant docẽ legẽ liberalr. a Et ꝓphe eius i pecunia diuinabãt. i. ꝓ pecunia mẽdacia ꝓfingebãt.

Dixi: Audite ꝓncipes iacob: ⁊ duces domus ísrl. Nũqd nõ vestrũ ẽ scire iudiciũ: qui odio habetis bonũ ⁊ diligitis malũ: qui violenti tollitis pelles coꝛ desup eis: ⁊ cárnes coꝛ desup ossibus eorum: Qui comederũt carnẽ populi mei: ⁊ pellẽ coꝛ desup excoriauerũt: ⁊ ossa coꝛ cõfregerũt: ⁊ ꝓciderũt sicut in lebete: ⁊ quasi carnẽ in medio olle. Tunc clamabunt ad dñm ⁊ nõ exaudiet eos ⁊ abscõdet faciẽ suã ab eis i tempore illo: sicut negter egerũt in adinuẽtõibus suis. Hec dicit dñs: sup ꝓphetas qui seducũt ppłm meũ q mordent dẽtibus suis: ⁊ ꝓdicant pacem. Et siquis non dederit in oꝛe eorum qppiam: sanctificãt sup eum ꝓlium. Propterea noꝛ vob ꝓ visione erit: ⁊ tenebre vobis ꝓ diuinatõe. Et occũbet sol sup ꝓphetas: ⁊ obtenebrabit sup eos dies. Et ꝓfundẽtur qui vident visiones: ⁊ ꝓfundent diuini. Et operient oes vultus suos: qꝛ nõn est rñsum dei. Uerũ tamẽ ego rẽpletus sum foꝛtitudine spũs dñi: iudicio ⁊ virtute: vt nõ annunciez iacob scelus suũ: ⁊ ísrl peccatũ suum. Audite hoc ꝓncipes domꝰ iacob: et iudices domus ísrl: q abominamini iudiciũ: ⁊ oia recta pertitis. Qui edificatis syon i sanguinibus: ⁊ hierlm i iniquitate. Príncipes eius in muneribꝰ iudicabãt: et sacerdotes eius i mercede docebãt. Et prophete eius i pecunia diuinabãt: ⁊ sup dominũ regescebant dicentes Nũquid nõ dñs in medio nostrũ: Nõ veniet sup nos mala. Propter hoc causa vestri syon quasi ager arabitur: ⁊ hierusalem quasi acerꝰ lapidũ erit: ⁊ mons templi in excelsa siluaꝛ.

b Et sup dñm requescebant. i. a domino requiez ꝓmittebãt: c Dicẽtes: Nũquid nõ dñs ⁊c. ꝺsi dicãt veracit deus ẽ i vobis: ⁊ ío non hẽtis timẽ ab aduersarijs. d Propt hoc cã vestri. q falsa ꝓmittitis. e Syon quasi ager arabitur ⁊c. i. sic erit ꝺstructa ꝙ poterit arari ꝓpter defectũ hitantiuꝫ: qꝛ ꝓpter ꝓmissa falsoꝛ ꝓphaꝝ sede chias rebellauit regi babylonie: ⁊ ex hoc secuta est destructio templi ⁊ ciuitat. xiij. reg. vltimo. f Et mons templi i excelsa siluaꝛ. quia in locis destructis ⁊ derelictis longo tempore solẽt fructeta crescere: tempꝰ vero captiuitatis durauit. lxj. annis fm minorẽ computatõem in tanto tempore potuerũt bene crescere.

Erit. Hec est pars scda ꝓncipalis .IIII. in qua ꝓpheta ꝓncipaliter denũciat ꝓsolatoria: maxime vero ꝓsolatoriũ erat Christi mysterium: ⁊ ideo ꝓpheta describit bñficij magnitudinẽ: scdo iuxta hoc arguit malorꝫ igratitudinẽ. c. vj. Prima in duas: qꝛ ꝓmo describit ꝓpha ꝓditõem corpis: 2° capitis. c. seqnti. Corꝑ aũt mysticũ xpi est eccl'ia: cuꝰ ꝓmo describit ꝓditõem: 2° tyrannoꝛ plecutõem: ibi Nũc quare. Circa ꝓmũ sciendũ ꝙ pars ista ab hebreis ⁊ latinis exponit de tpe Christi: varie tñ: quia iudei dicunt adhuc xpm venturꝫ: nos aũt dicim' tps sui aduẽt preteritum: ⁊ ad ꝓfirmatõem sui erroris accipiũt iudei aliq̃ argumẽta ex hoc loco. Primo qꝛ dr h: Erit i nouissimo dieruꝫ ⁊c. tps vo Jesu naçarem nõ fuit nouissimũ: vt ꝑz: quia p' eius mortẽ fluxerũt multi ãni. g Iesus naçarenus nõ fuit rps: sed adhuc expectat venturus. Item qꝛ ſbditur: Et erit mons domus dñi ꝑparat' in vtice mõtiũ. quod nõ est adhuc factũ: qꝛ mons syon nõ est in aliq̃ elevat': ⁊ sunt multi mõtes illo altiores. Itẽ qꝛ sedẽt: Et ꝓcident

gladios suos in vomeres &c. Nequibit. Et no obstat vltra belligerare. Post vero tps ihesu naçareni fuerũt bella grauia ⁊ potissime i iudea: qñ p romanos fuit destructa ergo ⁊c. Jsta vero argumẽta ⁊ aliq̃ alia solui esa. ij. vbi cõsimilis lr̃a ponitur: potest tñ aliqd repeti. Ad primum dicendo q̃ tempus noue legis dr̃ nouissimũ: qz non succedet ei alia lex: sic succes' sit legi mosaice: ⁊ fm hoc dr̃ p° ioh. ij. ca. Nouissima hora est. Jtẽ gen. xlix. Congregami vt anũciem vobis q̃ ventura sunt in nouissimis dieb°. Et tñ fm hebreos sunt impleta diu .s. ab ingressu terre, p missionis sub iosue, p maiori pte: vt ibidem fuit dictũ. 2m soluit etiam per dictum ra.sa. qui dicit q̃ illa eleuatio non est intelligẽda coz poraliter: sz quia debeant ibi fieri mirabilia: qõ fuit adimpletum qñ

Et erit i nouis' .iiii. simo diez: erit mõs dom° dñi ꝑparat° i vertice mõtiũ: ⁊ sublimis sup colles. Et fluẽt ad eũ ppli ⁊ ꝓpabũt gẽtes multe ⁊ dicẽt: Venite ascẽdam° ad mõtẽ dñi: ⁊ ad domũ dei iacob. Et docebit nos de vijs suis: et ibim° i semitis ei°. Quia de syõ egredietur lex: ⁊ verbũ dñi de hierlm. Et iudicabit inter pplos multos: ⁊ corripiet gẽtes fortes vsq; i lõginquũ. Et cõcidẽt gladios suos i vomeres: ⁊ hastas suas i ligões. Nõ sumet gens ad uersũ gẽtẽ gladium: et nõn discẽt vltra belligerare. Et sedebit vir subtus vineam suã: ⁊ subt° ficũ suã: ⁊ ñ erit q̃ deterreat: qz os dñi exercituũ locutũ ẽ. Quia oẽs populi ambulabũt vnusq̃sq; i noie dei sui: nos aũt ãbulabim° i noie dei nr̃i i eternũ ⁊ vltra. Jn die illa dicit dñs congregabo claudicãtẽ et eã quã eiecerã cõlligã: et quã afflixerã ꝓlabor. Et põnã claudicãtẽ i reliquas: et eã q̃ laborauerat i gẽtẽ robustã. Et regnabit dñs sup eos i mõte syõ: ex hoc nũc ⁊ vsq; in eternũ. Et tũ turris gregis nebulosa filia syon: usq; ad te veniet: ⁊ veniet potestas prima regnũ filie hierusalez. Nunc quare mero: cõtraberis:

i. tempore gratie qõ dr̃ dies: ad ro. xiij. Nox processit dies autẽ appropinquabit q Congregabo claudicantem. i. gẽtilitatẽ: q̃ distorte incesserat ꝑ idolatriã: r Et eã quã eiecerã. qz legẽ non dederat gentilib° nec ꝓphetas: ⁊ sic quodã modo eos eiecerat s Colligam. i ouili ecclie p apostolos predicationem. Videtur tñ q̃ melius exponat hec lr̃a de gente iudaica q̃tũ ad illã q̃ adhesit christo: cum dicit: q Congregabo claudicantẽ. i. gentẽ iudaicam: q̃ dr̃ claudicans ab ãtiquo. iij. regũ. xviij. Usq; q̃ claudicatis in duas ptes. Et similiter i aduẽtu christi claudicauit: qz aliqui adherebant sibi sicut vero redemptori: alij aũt reputabant eũ deceptorẽ: vt pz ex decursu euangelij: r Et eã quã eiecerã. dimittendo errare p diuersa vicia s Colligam. intra christi ecclesiã: t Et quam afflixeraz. s. p chaldeos ⁊ grecos ⁊ romanos: ⁊ subintelligitur: Consolabor v Et po. clau. in reliquias. qz pauci de iudeis adheserũt christo respectu adherẽtiũ aliorz: x Et eã q̃ laborauerat. hoc dr̃ de primis credentib° q̃ cũ christo in labore ⁊ afflictiõe: ⁊ post mortẽ eius: vt pz in actib° aplorz in plurib° locis: y Jn gẽtẽ robustã. qz tolerabant afflictiones ⁊ tormenta nõ solũ patienter sz ẽt gaudenter: Act. v. Jbant aplⁱ gaudẽtes a ꝓspectu cõcilij qm̃ digni habiti sunt p noie iesu ꝓtumelia pati. z Et regnabit dñs sup eos in mõte syon. i. in ecclia que dr̃ mõs syõ eo q̃ ibi christus fidem catholicã ꝑdicauit ⁊ spiritũsanctũ sup apostolos misit: a Ex hoc nunc ⁊ vsq; in eternũ. qz status ecclie militantis succedet stat° ecclie triumphãtis: cui° non erit finis. b Et turris gregis. i. tẽplũ qõ erat factum ad modũ turris: ⁊ dr̃ gregis: qz in atrio iuxta tẽplũ immolabãtur greges in altari holocaustorz. c Nebulosa. ex nebula fumi ꝓsurgẽte de holocaustis q̃ totaliter ĩcendebant ad honorẽ diuinũ: d Usq; ad te veniet. s. redemptor: qõ impletuz fuit qñ ibi oblatus fuit ⁊ predicauit: ⁊ subditur tur cõditio venientis cũ dr̃: e Et venit ptãs prima ⁊c. ratione sue deitatis. f Nunc quare. Hic ꝓnter ponitur ecclie ꝑsecutio. Sciẽdũ tñ q̃ aliꝺ: residuũ hui° capli vsq;: ibi Nũc vastaberis: exponũt de deductione iudeorz in babylonem ⁊ reductione: ⁊ lr̃a satis põt applicari: vsq; ibi Surge ⁊ tritura. sz vltra ñ põt bñ applicari: qz redeũtes de captiuitate babylonica nũq̃ habuerũt talẽ ptãtem q̃lis hic describitur: sed semper fuerunt sub seruitute: p° ꝑsaz ⁊ medorz 2° grecorum: z romanorz. Propter qõ ra.sa. exponit hãc lr̃am de tpe christi: dicens q̃ in aduentu messie iudei erunt in maxima ptãte ⁊ subijcientur eis oẽs reges terre: lr̃am vero precedentem exponit de captiuitate babylonica ⁊ eius reductiõe sicut ⁊ precedentes. qõ aũt sequit: Nunc vastaberis ⁊c. exponit de destructione babylonis p cyrũ ⁊ darium. Alij aũt exponunt de vastatione iudee per sennacherib tpe

mihi diſtorte: ꝓpter qꝫ ſaluo meliori iudicio videt mihi q; h ꝑ põit pſecutio eccl̃ie: ꝛ ſ synagoge: ibi Nũc vaſtaberis Et l. iſte due pſecutões fuerint eodẽ tpe: ſaltem ꝑ pte: fines tñ ꝛios habuerũt: qz ex pſecutõe que facta eſt ſub ſtepha

no ꝓmo martyre diſ
perſi fuerunt fideles
de hieruſalẽ p varias
regiões ꝓdicando fi
dẽ catholicã: Actuũ.
viij. Synagoga ex p
ſecutione ſua defecit
quia captiuatis iude
is p romanos ceſſa
uerunt legis ſacrifi
cia ꝛ oblatões ꝛ ſimi
lia: que nõ põt ab eis
offerri extra terraz ꝑ
miſſionis. Primo igi
tur agit de pſecutõe
eccl̃ie cum dicitur:
f Nũc quare mero
re ꝛheris. hoc dr: q̃tũ
ad debiliores fideles
q̃ in pſecutione facta
ſub ſtephano fuerunt
in afflictiõe ꝛ mero
re: Actuum. viij.
g Nunquid rex nõ
eſt tibi. q. d. imo chriſtus aſſiſtens tibi in preſſuris: ſm qꝫ
dixit matthei vltimo: Ecce ego vobiſcũ ſum oib⁹ diebus
vſqz ad conſũmationẽ ſeculi: h Aut conſiliarius tuus
perijt q. d. non: quia ſpũſſanct⁹ docebit te ō oĩa: i Qz
ꝓhendit te dolor. ꝑ⁹ in iudea de perſecutõe iudeoꝝ: ꝛ po
ſtea in alijs ptib⁹ ex pſecutione tyranoꝝ: k Quia nunc
egredieris de ciuitate ꝛc̃. i. de hierlm: qz ſicut dcm̃ eſt i pſe
cutione ſancti ſtephani: fideles ꝑ maiori pte exierũt de hie
ruſalem: ꝛ diſpſi ſunt per regiones ꝓdicando: l Et ve
nies vſqz ad babylonẽ. ꝛ nõ loquit ibi de babylone q̃ eſt in
terra chaldeoꝝ que iam erat ſubuerſa ꝛ inhabitabilis: ſed
de babylone q̃ ẽ in egypto in qua fuit fides chriſti publicata
ꝑ matthẽũ apoſtolũ in cui⁹ ſorte venit egyptus: vt dicit hie
ro in libro illuſtꝝ viroꝝ. Uel per babylonẽ hic itelligitur
roma: ſicut ꝓma petri. v. Salutat vos eccl̃ia q̃ eſt in baby
lone collecta. i. roma ſm qꝫ dicit hieronym⁹ ꝛ oẽs expoſito
res in q̃ publicatũ fuit euãgeliũ ꝑ apl̃os petrum ꝛ paulum:
m Ibi liberaberis. a pſecutorib⁹ tuis: qõ fuit impletũ tpe
conſtantini. n Et nũc ꝙgregate ſ̃ ſuper te gẽtes multe.
pſequentes eccleſiã ꝑ⁹ in iudea: vt pz actu. viij. ꝛ plurib⁹ alijs
locis: poſtea p totum orbẽ p tyrannos nitẽtes extinguere fi
dem catholicã: ideo ſubdit: o Que dicunt lapidet ꝛc̃. ſz
qz ſicut dcm̃ eſt in perſecutione maxime creuit fides ca tho
lica: qõ fuit figuratũ exo. ꝑ⁹ in filijs iſrl̃: qui q̃to magis op
primebantur tãto magis multiplicabant ꝛ creſcebãt: ideo
ſubditur: p Ipſi autem non cognoſcogita. dñi. q̃ tyran
noꝝ pſecutionẽ ꝓuertit in eccl̃ie augmẽtationẽ p ꝛiuz: ſic
venditionẽ ioſeph in eius dñiuz: Geñ. xxxvij. ideo ſubdit:
q Quia cõgregauit eos q̃i fenuz aree. tibi ſubijciendo: qz
ꝓncipes q̃ pſequebant fidem catholicã ſbmiſerũt colla ſua
iugo chriſti: vt pz de conſtantino: ꝛ de alijs pncipib⁹ p or
bẽ: iõ ſubditur: r Surge ꝛ tritura filia ſyõ. i. eccl̃ia ſub
ijce tibi colla gẽtiuz: s Quia cornu tuũ ponã ferreũ. i.
dabo tibi virtutem ꝓdicãdi ꝓſtanter fidẽ: ꝛ confirmandi p
miracula: ita qꝫ multitudo gẽtiũ ſubijcier tibi ꝓtrita poteſta
te diaboli. t Et ꝓminues pplos multos. inducẽdo eos
ad verã ꝓtritionẽ ſuoꝝ peccatoꝝ: v Et interficies dño

lia conuerſoꝝ ad fidem ſũt cultui applicata in
pluribus locis p orbẽ: ꝛ qz talia bona dicũt amortiçata:
ideo trãſlatio nra habet: Interficies. x Et fortitu.
eoꝝ do. vni. terre. i. chriſto cui ſubiecta eſt gẽtium fort
tudo. y Nunc
vaſtaberis. Hic cõ
ſequẽter deſcribit
perſecutõ ſynago
ge p romanos in
vltõez mortis xpi
Luce. xix. i q̃ dde
pſecutione defecit
qz deſtructo tem
plo ꝛ iudea: iudei
prim trucidati: ꝛ
ꝛ parti captiuati
ſunt: ꝛ ſic ceſſaue
runt legalia: ꝛ qz
hoc fuit ſatis cito
p⁹ pſecutionẽ ec
cleſie in iudea: de
qua dcm̃ eſt in p⁹
te precedẽti: iõ dr
y Nunc vaſta
beris filia latrõis. i.
gẽs iudaica: vñ ꝛ
dñs matth. xxj. di
xit de templo qõ

Sũrge ꝛ tritura filia ſyõ:
qꝫ cornu tuũ ponã ferreũ:
ꝛ ũgulas tuas ponã ereas
Et ꝓminues pplos mltos
et interficies dño rapinas
eoꝝ: et fortitudiez eoꝝ dño
vniuerſe tre. Nũc vaſtabe
ris filia latrõis. Obſidiõnẽ
poſuerũt ſũp nos: i vgã per
cutiẽt mãxillã iudic iſrael.

Et tũ bethleẽ .v.
ephrata pãruulus es
in milibus iuda. Ex tẽ mi
hi egredieť qui ſit dñator i
iſrl̃: et egreſſus eⁱ ãb initio ã
dieb⁹ eternitatis. Propter

erat in hierlm: Dom⁹ mea domus orationis vocabit:
vos aũt feciſtis illã ſpeluncam latronũ. z Obſidio
nẽ poſuerũt. i. ponẽt: qz loquit de futuro p modũ ꝓteri
ti pp certitudinẽ ꝓphetie: a Sup nos. ſ. iudeos: in
q̃ꝝ pſona loquitur ꝓpheta: quia erat de gente illa.
b In virga ꝓcutiẽt. ſ. romani c Maxillam iudi
cis iſrl̃. i. ita viliter tractabunt ꝛ affligent pſonas in ſta
tu dignitatis exiſtentes ſicut gartiones. Uñ ꝛ titus ſa
cerdotes qui erant in pplo pncipales: capta ciuitate iuſ
ſit occidi: vt dic̃ ioſeph⁹ libro de iudaico bello. La. V.

Et tu bethleem. Hic incipit capl̃m in hebreo: in
q̃ poſtq̃ ꝓpheta denũciauerat eccl̃ie ꝓmotiõem
hic conſequenter denunciat capitis ꝓditionẽ: ꝛ
diuiditur in duas: qꝝ ꝑ⁹ ponit cõditio chriſti: 2° adherẽ
tium ſibi: ibi Propter hoc. Cõditio chriſti eſt qꝫ in vna
pſona eſt deus verus ab eterno: ꝛ hõ in tpe: h⁹. n. ẽ ſibi
ſingulare. Primo igit exprimit eⁱ hũanitas ex loco na
tiuitat⁹: cũ dr: a Et tu bethleez ephrata. i. alio noie
ſic noiata: vt hr̃ gen. xxxv. b Paruulus es. ſ. locus:
c In milib⁹ iuda. i. ſrpcu ppli tui i dignitate ꝛ mltitu
dine: qz inde fuit tribus regia: inde. n. fuit natus dauid
. j. reg. xvj. ꝛ quia nobilitas ciuitatis magis conſiſtit in
pplo q̃ꝝ in ſpacio: iõ matthe 2° caplo allegauit auctori
tatem iſtã ſic: Et tu bethleez ira iuda nequaq̃ minima
es in pncipibus iuda d Ex te mihi egre. q̃ ſit do.
in iſrl̃. gloſa ra. ſa. i. meſſias filius dauid: ꝛ hoc idem di
xerũt ſacerdotes ꝛ legiſpiti ab herode req̃ſiti vbi chri
ſtus naſceret: Matth. ij. dicentes: In bethleẽ iude. ſic ei
ſcriptũ eſt p ꝓphetã. Et tu bethleẽ ꝛc̃. Ex quo pz qꝫ alĩq
catholici exponẽtes hanc ſcripturam de egechia rege:
magis iudaiçant q̃ hebrei: ꝛ cum hoc diuertũt ab inten
tione euãgelij. Cõſequenter exprimit chriſti diuinitas:
cũ dr: e Et egreſſus eⁱ. i. emanatio: f Ab initio.
i. a pte: q̃ eſt pncipiũ filij g A dieb⁹ eternitatis. quia
hec eſt emanatio eterna: ſemp. n. naſcitur filius a pte: ꝛ
ſemp natꝰ eſt. h Propter hoc. Hic põter agit de ad
herentibus chriſto: q̃ꝝ ꝑ⁹ ponitur ꝓfectus: 2° proficiendi

ditur ꝓpositus:2° remouetur dubiū: ibi Et erit iste. Circa ꝑm ponitur cōtinuatio ad prædicta. Dcm est enim q̄ christus ſm humanaz naturā fuit de bethleē: 7 sic iudeus 7 legē seruauit. Propter h° voluit deferre ppło 7 legi quia quāuis in morte eius lex cessauerit q̄tum ad efficaciam: tñ ad tp̄s potuit seruari vt synagoga cum honore duceret ad sepulchrum: vt dicit aug. Sīr q̄uis ppłus iudaic° q̄tum ad incredulos: esset morte dignus pp mortem christi: tñ ista punitio fuit dilata vsq̄ ad annum. xlij. in quo destructa fuit ciuitas 7 templum: 7 populus captiuatus p exercitū romanorum: 7 hoc est qđ dī: h Propter hoc. i. pp assūptōnez humane nature de iudeis: 7 honorabili terminatione legis i Dabit eos. i. pmittet iudeos habitare in hierusalem 7 iuda k Usq̄ ad tempus. publicatōnis euangelij: in q̄ p orbem nati sunt eccl'ie filij: 7 hoc fuit ipletū ēt tpe apłoz: sicut declaratum fuit supra amos. ix. 7 diffusius super illud psal. xviij. In omnē terrā exiuit sonus eoz. Illud fuit tp̄s. xlij. annoz pdictoz: in q̄ publicatū fuit euāgeliū: 7 synagoga ducta ad sepulchrū 7 quia pauci ꝓpatiue de iudeis fidem receperūt: iō sequit: l Et relique. i. pauci compatiue m Fratrum ei°. i. iudeoz qui dicuntur fratres christi: q̄ fuit ex eis ſm carnem n Conuertentur ad filios isrł. i. ad fidē. xij. patriarchaz q̄ fuerunt filij iacob: alio nōie dicti israel. vel ad xij. apostolos q̄ dicuntur filij isrł. i. christi videntis deū in humanitate ab instanti ꝯceptionis: q̄ vocati ab eo fuerūt p̄ ceteris tpe 7 dignitate: 7 q̄ ad ł̄az fuerunt de populo isrł: o Et stabit. christi eccl'ia q̄tūcūq̄ pſecutionib° fuerit cōcussa: p Et pascet. filios suos fidei doctrina q In fortitudine dñi. i. miraculis ꝓfirmata: Marci vltimo. Prædicauerūt vbiq̄ dño cooperante 7 sermonē ꝓfirmante sequētib° signis. que non p̄nt fieri nisi virtute diuina: r In sublimitate nois dñi dei sui. i. iesu christi in cuius nōie i primitiua eccl'ia cōiter fiebant miracula: sue deitatis ostensiua. Et q̄ de gētilibus pl'es fuerunt cōuersi per orbē vniuersū: iō subditur: s Et conuertentur. q̄ nunc magnificabit. s. nomen christi: Usq̄ ad terminos terre. t Et erit. Hic ꝓnī remouetur dubiū: possent enim iudei michee cōtēporanei credere q̄ eius ꝓphetia de aduentu christi 7 ꝓfectu adherentiū sibi: deberet cito impleri: iō hoc remouet dicens: t Et erit iste. s. christus v Pax. 7 dī in abstracto per excellentiam: 7 hoc mō dicit apłus eph. ij. Ipse est pax nostra qui fecit vtraq̄ vnū. x Assyrius cū venerit in terrā nr̄am 7c. q. d. nō erit cito ista pax: sed oportet prius trā nostram ꝓculcari 7 deua

hoc dabit eos usq̄ ad tp̄s in q̄ pturiēs piet. Et relique fratrū ei° ꝓuertent ad filios isrł. Et stabit ēt pascet i fortitudie dñi sublimitate nominis dñi dei sui. Et ꝓuertent: q̄ nunc magnificabit vsq̄ ad ēminos tre. Et erit iste pax assyrijs cū venerit i trā nr̄az: 7 q̄ calcauerit i domib° nr̄is. Et suscitabim° sup eū sēptē pastores: ēt octo ꝑmates hoies. Et pas cēt terram assur i gladio: ēt trā nēroth i lāceis ei°. Et liberabit ab assur cū venerit in trā nr̄az: 7 cū calcauerit in finib° nr̄is. Et erunt reliq̄e iacob i mēdio pplorum

multoz q̄si ros a dño: 7 q̄si stille sr̄ herbā q̄ ñ expectat virz: 7 nō pstolat filios hominū. Et erūt reliq̄e iacob i gētib° i medio pplorum multoz q̄si leo i iumētis siluaz 7 q̄si catul' leonis i gregib° pecoz. Qui cū transierit 7 ꝓculcauerit 7 ceperit: nō ē q̄ eruat. Et exaltabit manus tua sup hostes tuos: ēt oēs inimici tui iteribūt. Et erit i die illa dicit dñs: auferā eq̄s de medio tui: 7 dispdā q̄dri gas tuas. Et pdaz ciuitates tre tue: 7 destruā oēs munitiones tuas. Et auferam maleficia de manu tua: 7 diuinatiōes non erūt in te.

rum: de quorū consilio reges cuncta faciebāt: Dester p°. Et isti dederunt consilium cyro 7 dario de inuasiōe vtriusq̄ regni. s. assyrioz 7 chaldeoz 7 q̄ ceperūt rḡnū babylōie: vt ps daniēlis v. p ꝓsequens 7 regnū assyrioz: qđ erat iaz sub ptāte babylōis redactū a Et octo ꝑmates. s. i exercitu p saz 7 medoz: q̄ dicebant ꝓstabularij vel marescalli bellatorum directores. b Et pascēt. i. deuorabunt c Terrā assur i gladio. In hebreo hī: Et ꝓfringēt. Et ratio h° diuersitatis ē: q̄ verbū hebraicū hic positū ē equocū ad pascere 7 ꝓfrigere. d Et terrā nemroth in lāceis suis. hic ē terra babylonie in q̄ p° regnauit nēroth: Gen. x e Et liberabit ab assur 7c. ita q̄ nō poterit venire in trāz nostrā: sicut venerat ātea. f Et erūt. Remoto dubio: ꝓpheta reuertitur ad ostendendū circa adherentes christo p ficiēdi modū: ostēdēs p° q̄ h° erit virtute diuina: 2° q̄ nō humana: ibi Et erit. Circa ꝑm dī: f Et erūt reliq̄e iacob. i. apli 7 alij ꝑmi credētes: q̄ supra dicuntur reliquie: g In medio po. mul. q̄si ros. faciētes ppłos fructificare: qđ videm° ipletū p orbē vniuersū: h A dño. fructificatio. n. q̄ fit virtute roris nō fit hūana puidentia: sz diuina: iō subditur Que ñ expectat virz 7c. i Et erūt reliq̄e. i. p̄dicti apli 7 discipuli: i Quasi leo 7c. q̄ sic nō impedit leo a ꝓsecutōe p̄de: sic nec apli a gētiū ꝓuersiōe: iō subdit: Qui cū trāsierit 7c. k Exaltabit man' tua. i. ptās aplorum: 7 mutat hic modus loquendi de tertia ꝓsona ad scōam: l Sup hostes tuos. i. demones q̄s fugabant ab idolis 7 corporib° obsessis m Et oēs inimici tui iteribūt. qđ p̄t intelligi de sacerdotibus idoloz: vel de iudeis p̄ christū obstinatis: q̄ destructi fuerūt 7 captiuati p romanos in vltionē mortis christi: 7 discipuloz ei°: q̄z aliquos occiderunt: vt stephanū: iacobum fratrē iohānis: vt hī in actibus aploz: 7 iacobū fratrē dñi ſm q̄ dicit iosepł'. xx. libro antiq̄tatū. n Et erit. Hic ꝓnī ostēdit q̄ pfect° discipuloz christi ñ fuit virtute hūana vtpote virtute armoz 7 munitionū: p quem modum credit lex machometi: iō subditur: o Auferaz equos tuos de medio tui. i. virtute armoz 7 ꝓsiliū nō ꝓficies i puersione gētū: p Et pdam ciuitates terre tue 7c. i. i fortalicijs nō erit ꝓfidētia tua: sed in ptāte diuina: p talē modū loquit zacharias ppha. q̄. c. Absq̄ muro habitabit hierlm p multitudine hoium: 7 loquit de hierlm post ei° reedificationez p neemiam: vt videbitur ibi dño ꝓcedente: 7 sic cū dī. Absq̄ muro 7c. nō intelligitur p hoc destructio muroz: sed q̄ nō essent necessarij p defensione ciuitatis. q Et auferā maleficia. q̄ idolatria 7 diuinationes 7 ꝓsimilia ad idolatriā

sunt a gentilibus credentibus amota. r Et facia in furore & indignatione vltione. pene i pnti illate sunt medicine: & ideo non dicuntur proprie vltio furoris seu indignationis: sed pene gehenne: & ideo de ipsis hic loquitur: s In oib' gentibus que non audierut. s. pdicationez apostolorum & doctorum fideliu qui non comminantur penas tpales sed futuras & eternas

La. VI.

Audite. Post ppheta nunciauit christi aduentum: hic cosequenter increpat pplm incredulu: & pri ponit hec increpatio: 2° pslato vt post vinu mordicatuu infundat oleu leitiuu: sequenti capo ibi Ne leteri. Prima in duas: qa p' increpat ppls vt ingrat' de beneficijs: 2° vt irretitus vicijs: ibi Audite tri b'. Prima in tres: qr p' multiplex dei beneficiu recolit: 2° falsitas gratitudinis excludit ibi quid dignu. 3° veritas concluditur: ibi Indicabo. Circa p'm dr: a Audite que dns loqt. q. d. sunt diligenter attendenda. b Surge. tu michea c Contende iudicio aduersu motes &. i. aduersu supbos ppli mei. d Fortia sunt fundamenta terre. i. reges & principes quorum officium est terram conseruare: e Quia iudicium dni cum populo suo. ostendendo suam benignitate p beneficia & ppli ingratitudine: ideo subdit: Populi meus &. & patet lra vsq; ibi: f Et misi ante &. qr moyses erat dux ppli aaron sacerdos: maria ppbetissa: exodi. xv. g Meme to qso qd cogitauerit balach. qr cogitauit debellare pplm israel p adiutoriu maledictionis balaa sup ipsu: numeri. xxiij. h Et quid responderit ei balaa. dices: Quo maledicam: cui no maledixerit dns. numeri. xxiij. Et iteruz ibidez Ad benedicendu adductus sum bndictione phibere n valeo. i De sethim vsq; ad galgala. i. de exercitu isral q tuc erat in sethim: numeri. xxv. & ptendebat vsq; ppe iordanez iuxta quez est galgala ex opposito tame i terra promissionis. Ra. sa. exponit sic: De sethim. i. quauis ppls isral in sethim peccauerit peccato phegor: numeri. xxv. tn dns non dimisit eu: sed introduxit eum in galgala que e i terra promissionis. k Ut cognosceres iusticias dni. i. fidelitate ei' ad abraaz isaac & iacob ipledo qd eis promiserat. l Quid dignuz. Hic pnt excludit falsitas gratitudis: cu dr: Quid dignu offeram dno. ad reddendu gratias obtas d tatis bficijs. m Curuabo genu deo excelso. habendo deuotois signa cu mala vita. q. d. no e hec vera gratitudo: Esaie p': Cu multiplicaueritis oracionem non exaudiam. n Quasi dicat: causa tamen

Et pire facia sculptilia tua & statuas tuas d medio tui Et no adorab vltra opera manuz tuaz: & euella lucos tuos de medio tui. Et pterabo ciuitates tuas: Et facia in furore & indignatoe vltione i obib' getib' q no audierut.

Audite q dns lo. VI. qt: Surge ptende iudicio aduersu motes: & audiat colles voce tua. Audiant motes iudiciu dni & fortia fundamenta tre qr iudiciu dni cu ppio suo: & cu isral disiudicabit. Populo meus qd feci tibi: aut qd molest' fui tibi: Rnde mihi. Quia eduxi te d tra egypti: & de domo seruientiu libaui te: Et misi an facie tua moysen: & aaron & mariaz. Populo me memeto qso qd cogitauerit balach rex moab: Et qd rndit ei balaaz filius beor de sethim vsq; ad galgala: ut cognoscerem iusticias dni. Quid dignu offeram dno: Curuabo genu deo excelso: Nunqd offeram ei holocaustomata & vitulos aniculos: Nunqd placari pt dns i milib' arietuz an i mltis milib' byrcoz pinguiu: Nunqd dabo pmogenitu meu ppter scelere meo: fructu ventris mei ppter peccato aie mee: Indicabo tibi o bo qd sit bonu: Et qd dns regrat a te. Vtiqz facere iudiciu & diligere miseri cordia: Et solicitu abulare cu deo tuo. Vox dni ad ciuitate clamat: Et salus erit timentib' nome ei'. Audite tribo. Et qs approbabit illo. Adhuc ignis i domo impij: thesauri iniquitatis: Et mensura minor ire plena. Nunqd iustificabo stateram impiam: & saccelli podera dolosa: In q' b' diuites ei' repleti sut iniquitate: & habitates i ea loqbant medaciu: & lingua eoz fraudulenta i ore eoz. Et ego ergo cepi percutere te pditioe

causstomata &. q. d. talib' sacrificijs n placat de': qr talia sm se no sit accepta: sed ex fide & deuotione offerentis. o Nunqd dabo pmogenitum meu. q. d. hoc no valet qr mos inocetis deo no placet. vn & abraam no pcepit deus immolare filium suum: gen. xxij. vt sic impleretur: sed vt obedientia abrae manifestaret. p Indicabo tibi. Hic consequeter veritas gratitudinis concluditur: Indicabo tibi homo qd sit bonuz. deo p se acceptuz q Et quid dns requirat a te. pro gratitudine de beneficijs tibi datis r Vtiqz facere iudicium. i. habere iusticiam non tantu in habitu: sz etiam in effectu: & hoc ad omnes: s Diligere misericordiaz. ad pauperes: & dicit diligere: quia opera pietatis non sunt meritoria: nisi fiant ex charitate: t Et solicitum ambulare cu deo tuo. idest mandata eius diligenter adimplendo. v Vox domini ad ciuitatez clamat. per me & alios prophetas ista predicta: x Et salus erit timentibus. timore filiali: qui est annexus charitati in via. y Audite. Hic consequenter arguit pplm de vicijs: & primo de vicio fraudulentie: 2° de vicio fraterne inimicitie: in principio capituli sequentis. Prima in duas: qr primo arguitur culpa: 2° subditur pena: ibi Et ego. Circa primu dicit ppheta: y Audite tribus. s. isral generaliter vocem domini predictam: z Et quis approbabit illud. corde assentiendo & opere adimplendo: quasi diceret: pauci aut nulli: & subditur causa huius impedimenti: a Adhuc ignis. s. concupiscentie ardentis: b In domo impij. i. in ipsa vxore & familia tota: c Thesauri iniquitatis. i. iniquitate acquisiti: d Et mensura minor. ad decipiendu emetes: e Ire plena. i. vindicte dei prouocatiua. f Nunquid iustificabo stateram impiam &. q. d. no: cum sim iusticie regula: loquit eni ppheta in p sona dni. cetera patent. g Et ego. Hic consequenter subditur pena: cum dicitur: Et ego ergo. i. pp pdictam fraudulentiam h Cepi percutere te pditione. i. captiuatione de terra tua. Regnuz enim. x. tribuum & regnu duaz primo fuerunt afflicta multipliciter pp peccata sua: & tandem captiuata: vnum per assyrios: aliud per

bi deficiēte: k Et humilatio tua in medio tui. i. in medio ire tue ꝓfūderis ab aduersarijs tuis. l Et apprehendes. Jn hebreo habetur: Et attinges. s. aduersarios tuos ducētes filios tuos secū captos. m Et nō saluabis. ō māib⁹ eoꝝ: quia eis non poteris prealere n Et quos saluaueris ꝛc. i. si cōtigat te aliquos ex eis saluare interficientur aliunde. o Tu seminabis ꝛ nō meteſ. qz aduersarij tui colligēt messez vel ōstruēt. p Tu calcabis oliuam. oleum exprimendo: q Et non vngeris. pulmenta tua inde cōdiēdo: r Et mustuz ꝛc. q. d. labores tuos alij comedent ꝛ bibēt: ꝛ tu famelic⁹ ꝛ sitibundus remanebis. s Et custodisti ꝓcepta amri ꝛc. q fuerunt idolatre pessimi: vt hī. iij reg. t Et ambulasti i voluptatibus eoꝝ. qz nō fuerūt idolatre soluz: sed ēt carnalibus vicijs subditi v Ut darem te i pditionē ꝛc. istō vt: nō tenet hic cātiue: sed ꝓsecutiue qz captiuitas regni isrl ad hoc cōsecuta est: ꝛ deriſio ꝛ opprobrium totius populi. Capi. VII.

super pccis tuis. Tū comedes ꝛ nō saturaberis: ēt humiliatō tua i medio tui. Et ap̄pbēdes ēt nō saluabis ēt qs saluaueris: i gladium dabo. Tū seminabis ꝛ nō metes: tū calcabis oliuā ēt nō vngeris oleo: ēt mustū ꝛ nō bibes vinū. Et cūstodisti p̄cepta amri ꝛ oē op⁹ dom⁹ achab: ēt ambulasti i voluptatib⁹ eoꝝ: ut dare te in pditionē: ꝛ habitates i ea i sibilū: ꝛ opprobriū ppli mei portabis. Capi. VII.

VE mihi: qa fact⁹ sū sic̄ q colligit i autūno racemos vindemie. Nō ē botr⁹ ad comedēdū: pcōqs fic⁹ desiderauit aia mea. Pēriſt scs de tra: ꝛ rect⁹ i hoib⁹ nō ē. Omnes i sanguine insidiāt: vir frez suū ad mortez venāt. Mālū manuū suaꝝ dicūt bonū. Pncēps postulat: ēt iudex i rddēdo ē. Et magn⁹ locut⁹ ē desideriū aie sue: ēt ꝓturbauerūt eaz. Qui optim⁹ i eis ē qi pālius rus: ēt q rect⁹ quāsi spia de sepe. Dies speculationis tue. i. captiuitatis tue a ꝓphetis ꝓuise ꝛ pnunciate. r Nolite credere amico. i. pseudo ꝓphete: pmittenti vobis securitatē: qsi sit vere amicus: s Et nolite cōfi. in duce. i. regi credētes q possit vos ab aduersarijs liberare t Ab ea q̄ dormit ꝛc. i. ab vxore ꝓpria. q. d. tanta imminet vobis miseria q nullus poterit confidere de alia persona quantū cūqs sibi sit cōiuncta. v Ego aūt ad dñm aspiciam. ponendo i eo totam meam fiduciam: verbū est ꝓphete p se ꝛ suis similib⁹ in futuris tribulatiōib⁹. x Ne lris. p⁹ pli increpationē hic vltimo ꝓpheta redit ad eius cōsolationem p⁹ denunciādo captiuitatis terminationē 2°p⁹ terminū dei consolationē: ibi Pasce pplm. Circa p⁹ dicit x Ne leteris inimica mea. i. tu babylonie leteris de captiuitate iuda: Qz cecidi. in māib⁹ tuis. y Cōsurgaz. p cyrū liberādo: h°. n. nō pōt intelligi de captiuitate. x. tribum q nō redijt. z Cū sedero i tenebris. i. postq̄ fuero in tribulatiōe captiuitatis a Dñs lux mea ē. afferēs mihi leticiā. b Jrā dñi. i. penā ab eo inflictā mihi c Portabo. patienter: d Do. cāz meā iudicet. ꝑ babylonē: lz. n. fgnū iuda fuerit pūitū iuste ex pte dine iusticie: tñ h⁹ chaldei exeqbāt iūq volūtate. e Edu. me i lucē. ꝓsolatōis: f Videbo iusticiā ei⁹. de chaldeis fiēdā p cyrū ꝛ dariū. g Et aspiciet inimica mea. i babylonia: h Et opietur confusione. i. vndiqz erit confusa. i Que dicit ad me. derisorie: k Ubi est deus tu⁹. q. d. non pōt te de captiuitate liberare. l Oculi mei videbūt in eam. i. eius miseriā. m Nunc. i. cito. n Erit in ꝓculcationē vt lutū. p cyrū ꝛ dariū o Dies. supple veniunt: p Ut edificent macerie tue. verbū est ꝓphete alloquentis captiuitatem iude de reditu captiuitatis babylonice: sed quia ꝓpheta loquebatur longe ante captiuitatem ꝛ eius reditum: ideo denunciat q terra iuda esset prius affligenda p regē assyrioꝝ dicens: q Jn die illa. i. tpe achaz idolatre: r Lōge fit lex. qz fecit deponi altare dñi vbi offerebantur hostie ꝛ legem: ꝛ iussit eas offeri sup altare sacrilegū. iij. regū. xv. s Jn die illa. i. tpe ezechie

assyriozꝫ q̄ venit vsqꝫ ꝑpe hierlz ad capiendū eā: v Et vsqꝫ ad ciuitates mūitas. qz vastauit in circuitu totā terrā x Usqꝫ ad flumē.s.iordanē q̄ est termin' terre ꝓmissiōis versus ozientez. y Et ad mare de mari.i. de mari mortuo vsqꝫ ad mare mediterraneuz: z Et ad montem de monte. i. de monte syon vsqꝫ ad montem libani: q̄ est i termino aq̄lōari iudee. a Et terra erit in desolatiōnē ꝑp habitatozes suos. i. ꝑp peccatum a chaç & alioꝝ regum idolatraꝝ: qui fecerī idolatrare ꝑplz b Pasce ꝑplm. Hic ꝓpheta denunciat populo ꝯsolationē post reditū captiuitatis babylonice: dirigēs sermonē ad deum dicēs b Pasce ꝑplz tuū. i. pasces. c Jn virga tua. i. in directione tua: eū reducendo de captiuitate babylōica d Habitātes solos in saltu. i. ex tua protectione poterunt habitare securi in saltu: vbi habitant fere. vnde ꝑ° esdre. viij. dicitur q̄ esdras non petiuit equites a rege: dicens q̄ in via ꝓtegerent diuina protectione. e Jn medio carmeli pascent̄ &c. i. i loco fertili f Uidebūt gētes & ꝓfūdentur. samaritani eni videntes illos q̄ de captiuitate venerūt ꝓsperari: in reedificatione ciuitatis & tēpli & in aliis: fuerī mltū ꝓturbati & cōfusi: vt hī. i. esdre: & neemie. g Aures eoꝝ surde erunt. i. declinabūt audire ꝓspitatem eoꝝ ꝑ inuidia qua torquebunt: sicut serpens i ꝑluere volutat: h Dñz deū nr̄uz ñ ōsiderabūt. timore fuili: timentes a deo puniri ꝑ mala que conabunt facere pplo tuo renertēti: & ꝑ ista ad dei laudem assurgit ꝓpheta dicens. i Quis deus silis tui. q. d. nullus: qz tu es solus deus verus. k Qui aufers iniqtatē. a seruis tuis ꝑ pene medicinā. l Non immittet. mutat ꝓpheta modū loquendi de 2ª ꝓsona ad tertiam: m Ultra furoꝛem suum. si perseuerent in bono: talia. n. sunt sb̄ cōditiōe intelligenda: sicut dictum fuit diffuse: hiere. xviij. Deponet iniqtates nostras q̄ erat onus nos grauans: n Et ꝓiciet in ꝓfundum maris. i. faciet eas nō apparere ad punitionē

& vsqꝫ ad te veniet assur: & vsqꝫ ad ciuitates munitas & a ciuitatib⁹ munitis vsqꝫ ad flumē: & ad mare ō mari: & ad mōtē de monte. Et terra erit i desolationē ꝑp habitatozes suos: & ꝑp fructum cogitationū eoꝝ. Pasce pplm tuū in virgā tua: gregē hereditatis tue: habitātes solos i saltu. Jn medio carmeli pascent̄ basan & galaad iuxta dies antiquos: sm dies egressiōis tue de terra egypti. Ondā ei mirabilia. Uidebūt gentes: & ꝓfundent̄ sup oi fortitudine sua. Pōet manum sr̄ os: aures eoꝝ surde erūt

Lingēt puluerē sicut serpētes: velut reptilia tre ꝓturbabunt̄ de edib⁹ suis. Dō minū deū nr̄um nō desidebūt: & timebūt te. Quis deus silis tui q̄ aufers iniqtatē: & trāsis peccā reliquā hereditatis tue: Non immittet ultra furoꝛē suū: qm̄ volens misericozdiā ē. Reuertet & miserebitur nr̄i. Ponet iniqtates nr̄as: & ꝓiciet in ꝓfundū maris oia peccata nostra. Dab virtutem iacob: misericozdiam abzaam: que iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

Explicit Dicheas ꝓpha

Postilla fratris Nicolai de lyra cū additōib⁹ Pauli epi burgensis ac replicis magistri Matthie dozinck finit.

Jn capitulo. vij. vbi dī in postilla: Maluz manuū suaꝝ dicūt &c. Addi. Ubi nos hēmus: Maluz manubm suaruz &c. in hebreo sic habetur: Super manuum suaruz malū vt bene faciant: principes q̄rit & iudex in reddendo est. & est sensus: q̄ tanta erat malicia populi q̄ ꝓpter mala opera intēdebāt reddere bonū remunerationis intantū q̄ ꝓnceps quebat an debebāt remunerari aliq̄ mala: & iudex diffiniebat q̄ sic. Similiter q̄libet magis tēdebat i desiderium suum & contra iusticiam: & sic perturbabant eam de quo cōdit. Et perturbauerunt eam. scilicet iusticiam.

N eodē ca. vbi dī i postil. Dabis veritatem iacob. Attendēdū ē q̄re petiuit veritatē Additio. dari iacob & misericozdiā abzae: cuius ratio videtur esse. Nam abzace ꝓmo fuit facta ꝓmissio de christo venturo cuz iuramento: vt habet gen. xxij. & hoc fuit per misericozdiam quoniam nulla merita humana sufficerent ad hoc de condigno: vnde talis ꝓmissio ad misericozdiam ptinet: iō dicit: Dabis misericozdiam abzae. sed facta huiusmōi ꝓmissione: iā debebat implere ꝓdicta ex veritate: & iō dicit: Dabis veritatem iacob. q̄ iam facta erat ꝓmissio misericozditer ipi abzae: vt dictum est: que quidē ꝓmissio vallata fuit iuramento: & ideo subdit: Sicut iurasti &c.

Incipit expositio ꝓlogi in Naum ꝓphetam.

Naum ꝓphetam ꝛc̄. Iste plogus diuidit in tres partes. In ꝑ⁹ tps editionis ꝓphetie tangitur. in 2⁹ notatur eoꝝ demeritū vel pcēm contra quos prophetia editur: ibi Sed cum habitatores ꝛc̄. in 3⁹ exprimitur ratio siue finis pp quem ꝓphetat: ibi Jaz eni. x. tribus ꝛc̄. Item in ꝑ⁹ tāgit duo. s. tpis expressio: ꝛ expressionis confirmatio: ibi Siquidem i fine. Dicit igit: a Naum ꝓphetam añ aduentum regis assyrioꝝ. i. salmanasar: b Qui ppluz isrl ꝛc̄ iiij. reg. xvij. c Fuisse. ñ ꝓphetasse ne ꝺdicat ei qꝺ ꝺi infra eodē ꝓlogo: Jā. n. x. tribus ab assyrijs ducte fuerāt in captiuitatem. Sed ꝺriū videt. s. q ipse ꝓphetauit tpib⁹ ioathe achaz: ꝛ eçechie rḡū iuda. s. eo tpe q micheas ꝓphetauit. d Sicḍē in fine hui⁹ lectionis. i. h⁹ libi: hic intēdit ꝓfirmare qꝺ dixit p textuz. Sed ꝺ in ꝓncipio huius ꝓphetie agit de morte regis assyrioꝝ: nō ergo in fine agit de aduentu eius ad preliū. Ad hoc respondent quidam q de duobus fit sermo ꝑ⁹ eni agitur de morte sennacherib q obsedit hierlm: in fine autē igit de aduētu alteri⁹ ad pugnā añ niniue destructa fuit: vñ qꝺ ꝺi: e Predicti regis. nō itelligitur de illo de cui⁹ morte hi i ꝑ⁹ca. vñ ꝓpha nō loquit de eo dē numero i ill⁹ duob⁹ locis. sed rex assyrioꝝ fuit salmanasar q iudeos. x. tribuū captiuauit. iiij. reg. xvij. ꝛ de isto agitur nau. iij. a. ibi: Uox flagelli ꝛc̄. ibi. n. ꝺscribit

Incipit ꝓlogus in Naum ꝓphetam.

Naūz ꝓphām añ aduentū regis assyriozuz q ppluz israel captiuū i suaz rḡionē trāstulerat fuisse hebreoꝝ traditō ꝓfirmat. Si qdēz i fine hui⁹ lectōis prēdicti regis aduētū idē ꝓpha ānūciare mōstrat. Sz cuz bitatores niniue: iona iteritū ciuitatis ꝓdicāte: ne diuia ira denūciatū iteritū sustinerēt: pccoꝝ ꝛ ipietatis penitētiā egissēt: accepta ꝺi misericordia: grauiōib⁹ se crimib⁹ iplicuert qua ꝺ cā memorat ꝓpha spū scō plen⁹ iudiciū ꝺi ānūciās: ita locut ē: Be⁹ çelans: ꝛ vlciscens ꝺns ē ꝛc̄. Jāz. n. decē trib⁹ ab assyrijs ducte fuerūt in captiuitatē sub eçechia rege iuda: sub q ēt nūc i ꝓsolatōe ppli trāsmigrati: adū sū niniuē visio cernit. Nec erat pua cōsolatio tā bis q iā assyrijs fuiebāt qꝝ reliqs q sub eçechia ꝺ tribu iuda ꝛ beniamī ab eisdē hostib⁹ obsidebāt: vt audirēt assyrios qꝝ a chaldeis eē capiēdos: sicut in sequētib⁹ libri h⁹ demōstrabit. Sciēdū q niniue i nra ligua de hebreo speciosaz sonat. Speciosus aūt hic mūdus ꝺi. Uñ ꝛ apꝺ grecos cosmos ab ornatu nomen accipit. Et qcqd nūc aduersū nini ue ꝺi: de mūdo figuraliter ꝓdicari sentiam⁹. Quā ob cāz ꝛ assūptio quā septuagita iterpretes ꝺicūt apud hebreos massa ponit. i. graue onus: eo q cū aduersus quā ꝓphetat ꝑmat: nec sinat eleuare ceruicē. Simulqz hoc attē dēdū: q hec ipa vl assūptō vl onus vl pōd⁹ ꝓphe visio sit. Nō. n. loqt ꝓpha i exta si: vt mōtan⁹ ꝛ pscillia maxi millaqz deliberant: sed qꝺ ꝓphetat liber ē visionis intelligētis vniuersa q loqt: ꝛ pōd⁹ hostiū faciētis suo ppio visioꝝ. Be ꝓsumatōe itaqz mūdi ꝛz anagogenā ꝓsolationē scoꝝ ꝓphetia texit: vt q cūqz i mudo videt: qi ptereūtia ꝛ caduca cōtēnant: ꝛ ꝑparēt se ad iudicij diez. Ubi vltor aduersum vires assyrioꝝ affuturus est dominus.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Naum ꝓsolator orbis interpretatur. Increpat ciuitatē sanguinum: ꝛ post euersionem illius loqtur. Ecce super mōtes pedes euangelizantis ꝛ ānūciantis pacem.

Explicit argumentum.

adduct regis ad pugnā. Ite rex assyrioꝝ fuit sennacherib q obsedit hierlm. iiij. reg. xviij. ꝛ esa. xxxvj. de quo loquit hic in principio: de cuius morte hi. iiij. reg. xix. ꝛ esa. xxxvj. g. Qui sic exponūt: dicūt q illa lra: Siquidem ꝛc̄. supfluit ꝛ ꝺdicit hiero. q dicit infra eodē: Jaz eni x. trib⁹ ab assyrijs ducte fuerāt i captiuitatē. In historiis aūt vbi tāgit historia ꝺn decimi capti. iiij. regū scribitur sic: Sub ioathā exorsus est ꝓphetare naum de helchesei de tribu symeō ꝺ niniuē ꝓdicēs: Hec dicit ꝺns ad niniuen: Extermiabo te ꝛ neq quā ꝓgredientes ꝺ te impabūt mūdo. Et hiero. sr naū dicit herodotū dixisse sbuersam niniuē a rege medoꝝ tpe ione. de euersōe ḝs finali niniue ꝑ dixit naū que facta ē in hūc modū: padē q circūdabat eā supinū dauit eam facto piter terremotu ꝛ igne de sublimi emisso: ꝺ q in ūdatiōe videt scripsisse i libro suo: ibi Jnū dās nō faciet inocētē ꝺns i tēpestate ꝛ ebine vie ei⁹. tū ḝz aliā lram legit: ibi Mūdans nō faciet inocētē. tū libꝝ scripsit ꝑ⁹ captiuitatē decē tribuū sb eçechia oū vastaret ab assyrijs ira iuda: in q ꝓphetauit plen⁹ de destructiōe assyrioꝝ in ꝓsolationē gētis sue. Scōm hoc distigua⁹ tps q ꝓphetare incepit: ꝛ tps q libꝝ scripsit: ꝛ sic regla hiero. ñ hēbit istātia: nec lra supfluit: nec sequenti lrē ꝺdicit: f Sed cū habitatores ꝛc̄. hec est 2⁹ pars: in qua ꝑ⁹ exꝑmit peccatū eoruz simpliciter ꝺ qs edit ꝓphetia: 2⁹ ostēditur cā editiōis ꝺ illos: ibi g Qua de causa. prophetauit enim cōtra niniuitas propter recidiuuz illoꝝ post predicationē ione. h Jā eni decē trib⁹. Ecce tertia ps plogi. s. ad qd ꝺ illos edit ꝓphetia. s. ad cōsolationē decē tribuū: ꝑ⁹ igitur non tat cōsolatio ex editiōe ꝓphie ꝺ niniuem. 2⁹ magnitudo ꝓsolatiōis: ibi Nec erat pua ꝓsolatio. Dicit itaqz: h Jam eniz. x. tribus ꝛc̄. iiij. reg. xvij. cetera plana sunt.

Explicit qualiscūqz expositio istius ꝓlogi.

ponitur fratris Nicolai de tyra sup ppham hanc incipit.

Onus niniue. Prophetia Naum La. I. in duas ptes diuidit. s. pemiuz t tractatū: q incipit: ibi Dñs emulator. In plogo p° tangitur materia huius pphetie in generali cum dr: a Onus niniue. i. pphetia de malo pene vēturo super niniue: sicut dcm fuit ione tertio niniuitis ad pdicationez ione agentibus penitentiaz: de° nō i tulit penam pminatā: sed qz postea redierūt ad vomitū: deus destruxit niniue regnū p nabucho. regē chaldeoruz t hāc destructionē p̄dixit pphetice sāctus tobias. xij. capi. t de ista loquitur naum, pheta. 2° notificat auctor cum dr: b Liber visionis nauz helchesei. ita q notificat ex noie: cū dr: c Naum. qui interpretatur consolator: t puenit sue prophetie: quia destructionē assyrioz denunciauit ad psolationez x. tribuū q p assyrios fuerant captiuate: t duaz tribuū q p eos fuerant mltū afflicte tpe ezechie. Itē ex loco natiuitatis sue cū dr: Helchesei. 3° ex officio pphetandi nō solū verbo sed etiā scripto: cū dr: Liber visionis. lz. n. xij. pphete sint collecti i vno volumine: tñ, pphetia cuiuslibet posset dici vn' liber ptialis. d Dñs emulator. Hic incipit tractatus: in quo p° gelus diuine iusticie declarat: 2° ad ppositū applicat ibi Bon' dñs. Pri° i duas qz p° pōit rigor diuie iusticie ad pūiēdū. 2° vigor sue potētie ad exequēdū: ibi Dñs in tēpestate. Circa p'm dr: d Dñs emulator. i. irascēs seu vindicte appetitor ꝫ peccatores obstinatos. Emulatio. n. aliqñ p ira pōit: sic ezechielis. viij. Erat statutū idolū zeli ad ꝓuocādū emulatōez. i. dei iraz: vt ibidē dcm fuit. In hebreo hr: Dñs accensus. ira. n. duplicit diffinit a phis: vno mō māliter sic Ira est accensio sanguinis circa cor. t sic dicitur in hebreo Dñs accēsus. s. ira. Alio mō formaliter sic: Ira ē appetitus vindicte. t sic hz translatio nostra: Dñs emulator. i. vindicte appetitor: vt dcm est. Sciendū q passio ire nō est in deo p prie: sed metaphorice: qz ad modū irati se habet qñ punit: ō subdit: e Et vlciscens dñs. i. puniens t repetit p̄dicta sententia pluries: cum dr: Ulciscens dñs tē. ad maiorem affirmationem diuine vindicte: ꝫ peccatores obstinatos: f Dñs patiens. qz non statim punit peccatores: sed expectat eoz penitentiam: vt sequens punitio iustior ostēdat g Et magnus fortitudine. q. d. talis expectatio punitiōis nō est ex defectu virtutis. h Et mūdās non faciet innocentē. i. peccatores obstinatos non dimittet transire sine debita punitiōe: ac si essent innocentes: ꝓtinuando ad pceden tia. Uel aliter: h Et mūdans. peccatorē penitentē a culpa: i Nō faciet innocentē. s. libez a pena: qz pene sūt q̄dam medicine peccatoz purgatiue. k Dñs in tempestate. Hic ꝓñr ostenditur vigor diuine potentie: cū dr: Dñs in tempestate t turbine vie eius. i. sic ꝓsueuit venire ad puniē dū peccatores obstinatos: de hoc hr exemplū exo. xiij. vbi dicit q punitionē egyptioz pceſſit ventus vehemēs t vrēs

Incipit Naū ppha. C.I.

Onus niniue. Liber visiōis nāū helchesei Dñs emulator et vlciscēs dñs vlciscet dñi t hīs furore: vlciscens dñs i hostes suos: t irascēs ipse inimicis suis Dñs patiēs et magnus fortitudie: et mūdās nō faciet inocētē. Dñs in tēpestate t turbie vie e': et nebule puluis pedū ei'. Increpat mare t exsiccās illū: et oia flumia ad desertū deducet ifirmat' ē basā t carmelus et flos libani elāguit. Mō tes ꝓmoti sūt ab eo: t colles desolati sūt. Et ꝓtremuit tra a facie ei': t orbis: t oēs habitātes i eo. Ante faciē idignatōis ei' qs stabit: t qs resistet i ira furoris ei'? Indignatiō ei' effusa ē vt ignis: et petre dissolute sūt ab eo. Bon' dñs t ꝓfortās in die tribulatiōis: t sciēs sperās in se. Et i diluuio pretereūte ꝓsūmationē faciet loci ei': t inimicos ei' ꝓsequet tenebre Quid cogitatis contra dñm tra dñm. Et similiter in debellatione philistino rum orante samuele: pri° regū. vij. t in plurib' alijs locis hr simile. l Et nebule puluis pedū eius. ex vento turbinis eleuatur puluis obscurās aerem ad modū nebule: t dr pcedere ex dei pedibus: qz pcedit ex terra ꝑz illum modum loquendi q dr esaie. lxvj. Celum mihi sedes est: t terra scabellū pedū meoz. m Increpans mare t exiccans illud. sua virtute: sicut ꝑz exo. xiiij. de mari rubro. n Et oia flumina ad desertum deducens. sic enim siccauit alueum iordanis: ita posset oia fluia ō siccare. o Infirmatus est basā t carmelus. que sūt loca vberrima. p Et flos libani elanguit. vbi solet esse viror continuus: t hoc tpe hemis fuit ex siccitate inducta diuina virtute tribus annis t mensibus. vj. iacobi. v. q Montes cōmoti sūt tē. hoc frequēter apparet in terremotibus. Oia ista sunt inducta ad ostendendū magnitudinem virtutis diuine: ō concluditur: r Ante faciem ei' indignationis qs stabit. q. d. null'. s Indignatio e' effusa ē vt ignis. hoc patuit in subuersiōe sodome t gomorre igne sulphuris t Et petre dissolute sunt ab eo. ex vehementi igne resoluut lapides: vt patet in calce. v Bonus dñs. Hic ꝓñr illud qō dcm est de rigore diuine iusticie: t vigore sue potētie ad ppositū applicat in punitione regni assyrioz: in q metropolis erat niniue: t diuidit in duas ptes: p° ponit vnius regis. s. sēnacherib punitio: 2° totius regni destructio: ca. sequenti. Prima in duas: qz p° circa sennacherib ponit vltio diuina: 2° exultatio in terra iuda: ibi Ecce super montes. Ad intellectū primi sciendū q sicut habet quarto regū. xviij. sennacherib venit i iudeā: t de lachis misis rapsacen in hierlm ad terrenduz ezechiam t suū pplm: sed rege ethiopū iuadente terrā sēnacherib: ppulsus fuit dimittere iudeā ad defendenduz terrā suā: sed habita victoria redijt in iudeā ad destruēdū hierlm: t tunc angelus dñi pcussit in exercitu ei'. lxxxv. milia bellatoz: t ipse cū paucis fugit ad terā suam: vbi interfectus fuit a filijs suis. iiij. regū. xix. t sic cōfortatus fuit ezechias cum populo suo: t sm hoc dicitur: v Bonus dñs t confortans. s. ezechiam t pplm suū: x Et sciens. scia approbationis: y Sperātes in se. i. ezechiam t esaiā t alios iustos ꝫ sennacherib de diuino cōfidentes auxilio: z Et in diluuio ptereunte. i. in fortitudine exercit' sennacherib: sm q dr esaie. viij. Adducet dominus sup eos aqs fluminis fortes t multas: regē assyrioz tē. t sequitur ibidez. Et ibit p iudam inundās tē. t Consūmationem faciet. i. destructōez p angelu: vt dcm est. a Quid cogitatis contra dominum tu sennacherib t exercitus tu': quasi. d. vos cogitatis contra dominum destructionē ciuitatis domini

sūmationē ipse faciet. exercitus vestri. c Non cōsurget duplex tribulatio. i. sēnacherib nō tribulabit regnū iuda ipsum captiuando: sicut salmanasar pater suus regnum israel tribulauit: o Quia sicut spine seinuicē complectūtur. ꝛ sic inuicem comburunt: e Sic cōuiuiū eoꝝ ꝛc. In vespere enim noctis in qua angelus percussit exercitum redigendo in cineres corpora bellatorum: rex fecerat p̄ncipibus exercit⁹ cōuiuiū. Ex te exibit cogitans ꝯ dñm maliciam. iste fuit rapsaces missus a rege ad terrendū egechiaꝝ ꝛ pp̄lm suū: vt sic se redderent ꝛ ouerentur in terraꝝ idolatrie subiectā g Si pfecti fuerit ꝛc. i. si bellatores fuerint pfecti in fortitudie ꝛ mltitudie: h Sic q̄z attōdent. i. ab angelo percutient: que percussio vocat ratio siue attōsio: esaie. vij. In die illa radet dominus in nouacula acuta in rege assyrioꝝ caput ꝛ pilos pedū ꝛ barbam vniuersā. i Afflixi te. verbū est dñi ad egechiā ꝛ pp̄lm suū qui fuerūt afflicti per regē assyrioꝝ: k Et nō affligā te vltra. s. per assyrios: tū postea tpe sedechie pp̄ls fuit afflictus p chaldeos. l Et nūc conteram virgam eius. i. ptātez. m Et vincula tua dirumpā. qz cū exercitu poteris ire libere p iudeā. n Et p̄cipiet super te dñs. verbū est prophete ad sennacherib: ō quo precepit dñs angelo vt percuteret exercitū ei⁹. o Non seminabit ex nomie tuo amplius. i. non nascent amplius tibi filij: quia fugiens ad terram suaz: cito fuit interfectus a filijs suis. s. p⁹. xlv. dies a fuga sua: Tobie primo. p De domo dei tui interficiam. qz in templo idoli sui fuit interfect⁹. iij. reg. xix. ideo subditur: q Sculptile ꝛ conflatile ponam sepulchrū tuum. quia inter idola fuit occisus: nec in sepultura factus est ei honoꝝ regius: eo ꝙ factus erat toti populo exosus imputanti destructionē exercitus predictā supbie sennacherib: deū israel blasphemātis iij. re. xix. r Ecce sup mōtes. Hic ꝓsequēter pōitur exultatio pp̄li iude: cū dī: Ecce super montes pedes euāgeliçantis ꝛc. qz percussio exercitu ꝛ sēnacherib fugiēte: statī egechias misit cursores ad denunciandum dei auxilium sibi factum: ꝛ vt oēs venirent in hierlm ad reddēdum gratias deo de tāto beneficio. s Quia non adiiciet vltra vt p̄trāseat i te belial. i. absqꝫ iugo: p qō intelligit sēnacherib q̄ nec deū nec homes reuerebat: t Uniuersus interijt. quia post mortem sui exercitus occisus fuit: vt dictum est.

Cōsūmatōz ipe faciet: nō ꝓsurgēt duplex tribulatio: qā sic spie se inuicē ꝓplectūt sic ꝓuiuiū eoꝝ parit potantiū. Cōsumēt qi stipula ariditate plēa. Ex te. n. exibit cogitās ꝯ dñz maliciā: mē te ptractās p̄uaricationem Hec dic dñs: Si pfecti fuerit ꝛ ita plēs: sic q̄z attōdēt ꝛ ptrāsibit. Afflixi te: et nō afligā te vltra. Et nūnc ptera vgā e⁹ dorso suo: et vincula tua dirūpā. Et p̄cipi et sup te dñs. Non semina bit ex noie tuo ampli⁹. De domo dei tui itficiā. Scūlptile ꝛ ꝓflatile ponā sepulchrū tuū: qa ihonorat⁹ es. Ecce sup mōtes pedes euāgeliçātis: ꝛ ānūciātis pacez Celebra iuda festiuitates

Foc qō dī: Non ꝓsurget duplex tribulatio. Addi. videt ꝓtinuari cū hoc: qō imediate dixerat: Cōsūmatōem ipse faciet. ꝛ est sensus: ꝙ deus decreuerat ꝓsūmare exercitū sēnacherib sic totaliter ꝙ ītex nō posset tribulare regnū iuda ꝛ sic dicit: Non ꝓsurget. s. in regno iuda: Duplex tribulatio. ex pte assyriozum.

Capitulum. II.

Ascēdit. p̄ q̄. ppha denunciauit p cussionez sēnacherib assyrioꝝ regis: hic cō sequenter denunciat destructionē regni in q̄ metropolis erat niniue: q̄ destructio fcā est p nabu. regē babylonis post mortē sennacherib: ꝛ p̄ pōitur hec destructio: 2° destructiōis ratio ca. se q̄nti. Pri⁹ i tres: qz p̄ ponit niniue obsidio 2° obsessse captio: ibi Porte fluuioꝝ. 3° capte depdatio: ibi Diripite. Circa p̄m alloquitur regē assyrioꝝ dicēs. a Ascēdit. i. ascendet currus ꝛ equos. s. exercit⁹ chaldeoꝝ: b Qui dispgat corā te. vastando terram tuam in oculis tuis: ꝛ non poteris restistere: c Qui custodiat obsidionē. circa niniuē vsqꝫ q̄ capiat eā d Contemplare viam ꝛc. i. dispone te ad occurendū eituos bellatores cōfortando. q. d. hoc erit pro nihilo: vt hī infra: ꝛ subditur causa: e Quia sicut reddidit dom⁹ superbiā iacob. deijciendo sēnacherib: eo ꝙ superbe egerit ꝯ duas tribus: f Sic superbiā israel. supple cito reddet de struendo totū regnū assyrioꝝ: eo ꝙ supbe egerit ꝯ regnū. ꝛ tribuū: ipsuz viliter captiuando. g Quia vastatores. i. chaldei venientes h Dissipauerūt eos. i. dissipabūt assyrios: i Et ꝓpagines eozum. i. filios ꝛ filias. k Lypeus fortiū e⁹. s. nabu. l Ignitus. erāt. n. ibi lamine eree ad solis radios refulgentes sicut ignis. ad terrozem assyriorum: ꝛ ad obfuscandū oculos eoꝝ: m Uiri exercitus in coccineis. hēbāt sc̄a arma ornamēta rubea: ne si alicꝫs eoruz vulneraret ex appētia sāguis alij ireret: n Ignee habene curr⁹. i. curruū: erāt. n. ibi habene limate: ꝛ sic i radio solis fulgebāt sic ignis. o In die ꝓpa. ei⁹. s. ad pliū. Et ecōuerso erat de assyrijs de qb⁹ dī: p Et agitatores ei⁹. i. aurige ppha. n. de vno exercitu loquēdo trāsit ad aliū ꝛ ecōuerso sicut solet fieri i descriptiōe belloꝝ: q Cōsopiti sc̄. i. attoniti p stupoꝝ: tō subdit: r In itine. ꝓtur. sc̄. nesciētes currus ducere: tō subdit: s Quadri. col. sc̄. ex defectu ductōis: ꝛ subdit cā h⁹ stupoꝛis: cū dī: t Aspectus eoꝝ. i. chaldeoꝝ v Quasi lampades. pp refulgentiā armoꝝ vt p̄dictuz est: x Quasi fulgura discurrētia. i. velociter ꝛ audacter currētes ꝯ assyrios. y Recordabit. s. rex assyrioꝝ: z Fortiū suoꝝ. qui solebant eē ꝓstātes ꝛ animosi: ꝛ facti sūt pauidi: tō subditur: a Ruēt in itinerib⁹ suis.

ion potentes reuertere in capo chaldeis: ideo subditur:
b Velociter ascēdēt muros eius. Jn hebreo habet: Festi
nabāt ad muros suos. vt qui nō poterāt resistere i cāpo de
fenderēt se i muro: a Et p̄parabit vinbraculū. i. tento
ria chaldeoꝝ in circuitu ciuitatis ponentur ad eam obsidē
dum: et sic patet ciui
tatis obsidio. b
Porte fluuioꝝ. Hic
p̄sequēter describitur
ipsius captio: cū dicit
Porte fluuioꝝ. i. por
te niniue: que confide
bat i munitiōe fluuio
rum c Apte sūt.
i. fracte p ipetuz chal
deoꝝ: d Et tēplū
ad solū dirutū. s. tem
plū idoli vesrach qō
colebāt reges assyrio
rum. iiij. regū. xix. Jn
hebre. hī: Et palatiū.
.s. regis: Ad solum di
rutum. i regni p̄teptū
e Et miles captiu⁹
rē. i. milites regni assy
rioꝝ: in scriptura. n.
frequenter ponit sin
gulare p plurali. Jn
hebreo hī: Et astans
captiua aducta est. f
dī astans hic regina:
vt dicit ra. sa. fm illō
psal. xliij. Astitit re
gina a dextris tuis. f
lra sequens p̄cordat.
cū dī: f Et ancille
eius minabant. capti
ue a chaldeis: g
Gementes rē. non au
dentes alte clamare p
timore. h Et niniue q̄si piscia aq̄ aq̄ eius. i. mūitio flu
uiorum de q̄ confidebant: nō resistit aduersarijs: sicut aq̄ pi
scine resistere non p̄t p̄ sui paucitate: i Jpsi vero fuge
rūt. s. de ciuitate q̄cūq; potuerūt fugere. k Diripite. hic
p̄nter describitur ciuitatis capte depdatio: cū dī: Diripite
vos chaldei l Argentū rē. i. q̄cūq; p̄ciosa. m Disſi
pata ē. s. niniue: n Et scissa. p fractionē muroꝝ in plu
rib⁹ locis. o Et cor tabescens. i. deficiēs fcm est bellatori
bus viris. p Et dissolutio geniculoꝝ. i. genuū q̄ tremūt
ex timore: f iō dicūt genicula diminutiue: q Et defectō
in cūctis renib⁹. ita q̄ nō poterāt stare: r Et facies oiuz
sicut nigredo olle. ex fame: f ex fumo incendū niniue: iō sub
dit derisorie: s Ubi ē habi. leonū. i. niniue vbi solebant
reges f p̄cipes bitare: q̄ erāt feroces vt leones: t Et pa
scua catuloꝝ. i. filioꝝ v Ad quā iuit leo. i. rex. i. quā ci
uitatez ingressus est: vt ibi bitet secure cū catulis suis. i. fi
lijs f famulis. q. d. nulla est: qz non bz refugiuz a facie chal
deoꝝ. x Leo cepit sufficienter. i. abūdanter bona mlto
rum regnoꝝ sibi diripiēdo: fz q̄ dī quarto regū. xix. Vere
dñe dissipauerūt reges assyrioꝝ gētes f terras oium. y
Et necauit leenis suis. i. interfecit reges terre: vt eoꝝ p̄ciosa
afferet vxoꝝib⁹ f cōcubinis suis. z Et impleuit p̄da spe
lūcas suas. i. domos suas: iō subdit vltio diuia: a Ecce
ego ad te dicit dñs. cuius virtuti non potest resisti. b Et
succendā vsq; ad fūmū: alias fumū. i. totaliter: c Qua
drigas tuas. in q̄bus alia regna deuastasti: d Et leunca

Velocit ascēdēt muros ei⁹
et p̄parabit ūbraculuz. Porte
fluuioꝝ ap̄te sē: et tēplū ad
solū dirutū. Et milēs capti
us ducē: et ancille e⁹ mina
bant gemētes vt columbe
murmurātes i cordib⁹ suis
Et niniue q̄si piscia aq̄ aq̄
ei⁹: ipsi uero fugerūt. State
state: f nō ē q reuertat. Di
ripite argētū diripite auꝝ
f nō ē finis diuitiaꝝ ex oi
b⁹ vasis desiderabilib⁹. Dis
sipāta ē et scissa f dilacera
ta: et cor tabescēs: et dissolu
tio geniculoꝝ: et defectio i
cūctis renib⁹: et facies oiuz
sicut nigredo olle. Ubi est
bitaculū leonū: et pascua
catuloꝝ leonū? Ad quam
iuit leo vt ingrederet illuc:
catul⁹ leōis: f ñ ē q exterret
Leo cepit sufficient catulis
suis: et necauit leenis suis.
Et impleuit p̄da spelūcas su
as: f cubile suū rapina. Ec
cē ego ad te: dicit dñs exerci
tuū: et succēdā vsq; ad fum
mū quadrigas tuas: f lēū
culos tuos comedet gladi⁹
Et exterminabo de tra p̄ē
dā tuā: et non audiet vltra
vox nūciorum tuoꝝ. .III.

Ve ciuitas sanguinū:
vniuersa mēdacij: di
laceratōe plena. Non rece
det a te rapina. Vox flagel
li: f vox ipet⁹ rote: f eq fre
mētis: f q̄drige feruentis f
eqtis ascēdētis: et micātis
gladij: et fulgurātis haste:
et mltitudis interfecte: f gra
uis ruine: nec ē finis cada
uerum. Et cōruent in cor
pibus suis p̄pter multitu
dinē fornicatōuz mēretrici
speciose f grate et bñtis ma
leficia: q̄ vendit gētes i for
nicatōib⁹ suis: f familias in
maleficijs suis. Ecce ego

Capitulū. III.

Ve ciuitas. Post ciui
tatis ōstructionē: hic p̄pheta declarat destructionis rationem q̄ fuit ciuitatis malicia: cū hoc tamē interponit de pena. Et diuidit in duas partes: qz p̄mo pp maliciam nunciatur ei⁹ depopulatio: f 2° ei⁹ multiplex confusio: ibi Ecce ego. Circa p̄m dicitur:
a Ue ciuitas sāguinum. i. cuius pplus fuit effusor multi sanguinis:
b Uniuersa mēdacij. i. tota dedita mendacio: quos eni non poterat superare virtute: nisus est decipere fraude: c Dilaceratōne plena. i. diuisionibus intrinsecis: qō est signū p̄pinque subuersiōis Matth. xij. Omne regnū in seipsum diuisū desolabit.
d Non recedet a te rapina. i. chaldei te obsidentes nō recedent a te donec rapuerint oia bona tua. e Uox flagelli. i. sonus flagelli incitātis equos curruum f equitum super te venientium: f Et micantis gladij. ad te occidendū: g Et fulgurantis haste i. velociter vibrate ad modū fulguris h Et multitudinis interfecte. de ciuibus tuis: i Et corruent in corporib⁹ suis. q. d. tāta erit mltitudo interfectoꝝ: q̄ vnus interfectus cadet sup aliū: f subdit cā: k Propter mltitudinē fornicationū. spūaliū q̄ sī idolatrie f corporaliū: l Meretricis speciose rē. i. niniue attrahētis alias gētes ad suas idolatrias p mltas vias: m Et bñtis maleficia. i. habētis i se maleficos f incātatores magicis artib⁹ vtētes.
n Que vē. gen. in fornica. suis. qz pulchras puellas aliaꝝ gētiū captas exponebāt niniuite p̄stibulis p̄cio f idē faciebāt de pulchris iuuenib⁹ i vicio sodomitico.
o Ecce ego. Hic p̄nt oñditur ipsius niniue derisio f sub nōe niniue totius regni assyrioꝝ: f diuidit i duas partes: qz p° ostenditur propositum sub parabola formicarie: 2° sub parabola locuste: ibi Congregare. Dca i duas: qz p° ponit pabola: 2° exēplū de ciuitate alia: ibi Nūquid. Circa p̄m dī in persona dei: o Ecce ego ad te.

labo pudenda tua. loquitur de ea sicut de muliere fornicaria deprehensa: cuius turpitudo oibus manifestat. b Et ꝓjciã sup te abominationes. q̃ faciã te despici factis ⁊ verbis sicut vilem ⁊ abominabilẽ. c Et ponam te in exemplum. s. correctionis alioꝝ tuam punitionem vidẽtium: ió subditur

ad te dicit dñs exercituum ẽt revelabo pudẽda tua in facie tua: ⁊ oſtẽdã i gentib⁹ nuditatẽ tuã ⁊ regnis ignominiã tuã. Et ꝓjciã sup te abominatões: ⁊ ꝓtumelijs te afficiã: ẽt ponã te i exemplũ. Et erit: ôis q̃ viderit te resiliet a te: ⁊ dicet: Vastata est niniue. Q̃uis ꝓmouebit sup te caput: Vñ q̃raz ꝓsolatoꝛes tibi: Nunqd melioꝛ es alexandria pplõꝝ: q̃ habitat i fluminib⁹: Aq̃ in circuitu ei⁹: cui⁹ diuitie mare: ãq̃ muri ei⁹. Ethiopia fortitudo ei⁹ ẽt egypt⁹ ẽt ñ ẽ finis. Aphricã ⁊ libyes fuerũt in auxilio tuo: sed ⁊ ipsa i trãsmigratiõe ducta ẽ in captiuitatẽ. Pãruuli ei⁹ elisi sũt in capite oiuz viaꝝ ẽt sup inclytos ei⁹ miserũt sortẽ: ẽt oês optimates e⁹ ꝓfixi sũt i ꝓpedib⁹.] Et tu ergo iebriaberis ⁊ eris despecta: ẽt q̃res tu auxiliũ ab inimico. Omnes munitões tue sicut fic⁹ cũ grossis suis: si cõcusse fuerũt cadẽt i os comedẽtis. Eccẽ ppls tu⁹: mulieres i medio tui. Inimicis tuis ad aptionẽ pãdẽt porte tre tue: deuorabit ignis vectes tuos. Aq̃ã pp obsidionez hauri tibi: extrue munitiões tuas. Intra i lucũ ⁊ calca: subigẽs tene latere. Ibi comedet te ignis pẽribis gladio: deuorabit te vt bruc⁹. Congregare ergo vt brucus: multiplicare in locusta. Plures fecisti negociatões tuas: q̃z stelle sint celi. Brucus expãsus est: ⁊ auolauit. Custodes tui q̃si locuste: ⁊ puuli tui q̃si locuste locustaꝝ: q̃ consident in sepib⁹ i die frigoris. Sol ort⁹ ẽ ⁊ auolauerũt ⁊ nõ est cognit⁹ loc⁹ eaꝝ vbi fuerit Dormitauerũt pastores tui rex assur: sepelient ꝓncipes tui. Latitauit ppls tu⁹ i mõtib⁹ ⁊ nõ ẽ q̃ ꝓgreget. Nõn est obscura cõtritio tua: pessima est plaga tua. Omnes q̃ audierũt auditionez tuã: ꝓtẽserũt manus sup te. Q̃uia sup quẽ nõ trãlit malicia tua semp.

Explicit Naum ꝓpha.

Nãq̃d melioꝛ es alexãdria. q. d. nõ ⁊ ió stare ꝑ nabu. non potes: sicẽ nec illa. Jn hebreo hĩ Nunquid melioꝛes no nutrice. hec eniz ciuitas vocabatur no. q̃n destruxit eaz nabu. ⁊ dicebat nutrix quia ibi nutriebãtur pueri regis ꝓpi pulchritudiem ⁊ bonitatem situs sicut dicit ra. sa. postea p magnũ tps alexãder magn⁹ intrauit egyptũ: ⁊ reedificauit hãc ciuitatẽ vocãs eaz noie suo alexandriaz. Trãslatoꝛ autẽ nr̃ dimisit nomẽ antiquũ qõ erat q̃ obliuioni datũ: ⁊ loco hui⁹ posuit nomẽ nouũ qõ erat famosũ g Pplozũ. i. q̃ multos pplos habuit sub se: h Que habitat in fluminib⁹. p hoc designatur amenitas situs ⁊ fortitudo: i Cui⁹ diuitie mare. i. diuitie ibi apportant ꝑ mare: k Aq̃ muri eius. i. circũdãt muros ei⁹ ad maiorẽ fortitudinẽ. l Ethiopia fortitudo ei⁹. i. cõfederata ad ei⁹ fortificationẽ: m Et egypt⁹. cui⁹ tũc erat metropolis: n Et nõ est finis. diuitiaꝝ suaꝝ ⁊ fortitudis. o Aphrica ⁊ libyes fuerũt in auxilio tuo. s. in auxilio alexãdrie mutatur. n. mod⁹ loquendi de tertia ꝑsona ad scõam. p Sed ⁊ ipsa. nõ obstãtib⁹ ꝓdictis q Jn transmigratione ducta est. ꝑ nabuc. r Paruuli ei⁹ elisi. qb⁹ cõsuetuz est semp pci in bellis: ⁊ in hoc notat crudelitas chaldeoꝝ. s Et sup inclytos ei⁹ miserũt sortẽ. ad determinãdũ qs q̃s hãret captiuos. t Et oês optimates e⁹ ⁊c.]qui tñ solẽt honestius tractari pp reuerẽtiaz

penis vel maioꝛib⁹ repleberis. ⁊ Et queres tu auxi. ab inimico. i. illi a qb⁹ speras habere auxiliũ: fient tibi inimici. z Oês munitiões tue sicut fic⁹ ⁊c. i. cito deijciẽt ad iram q̃tũcũq̃ sint fortes. a Ecce po. tu⁹ mulieres. i. fcũs est pauid⁹ ⁊ iporẽs ad resistendũ: ⁊ sic itrabũt hostes. b Deuorabit ignis ve. tuos. i. tãta erit vehemẽtia icẽdij q̃ faciet ferꝝ portaꝝ liq̃fieri: c Aquã pp obsi. hauri tibi. hironice loq̃t. q. d. nulla munitõ valebit tibi victualiũ vel fortaliciorũ: ió subdit: d Peribis gladio. s. chaldeoꝝ: e Deuo. te vt brucus. i. ita faciliter ducet te ad mortẽ sicẽ bruc⁹ mortẽ aduẽiẽte frigore. f Cõgregare. hic ꝓpt oñdit ei⁹ derisio ⁊ destructio sb metapho ra locuste: cũ dr: f Cõgregare ⁊c. i. sicẽ bruc⁹ ⁊ locusta cõgregant i maxia mltitudine: ita q̃tũcũq̃ magnã mltitudiuẽ bellatoꝝ aggregaueris tibi tñ nõ poteris te defendere: ió subdit: g Bruc⁹ expã. ẽ ⁊ auolauit. i. exercit⁹ tu⁹ fugiet a facie chaldeoꝝ. h Custo. tui q̃si locuste. i. bellatozes tui ipotẽtes te custodire: i Que cõsident. i. simul sedent: k Jn sepibus. Modus ẽ enim locustaꝝ aduenientẽ frigore se in sepib⁹ cõgregare. ⁊ ibi se occultare q̃tũ pñt ꝑ frig⁹: sed si supueniat ortus solis anteq̃ sint mortue stati euolãt ide: ⁊ p b⁹ designat metaphorice q̃ assyrũ timore nabuc. i fortaliciꝰ ꝓgregarẽt: ⁊ postea extra iraz suã i captiuitatẽ ducerẽt. l Dormi. pasto. tui. i. ꝓsiliarij tui nescientes cõsulere tibi: m Sepelient ꝓnci. tui. sepultura asini: hiere. xxij. n Latitauit po. tu⁹ i mõtib⁹. fugiẽs ad loca inaccessibilia eq̃tibus. o Nõ est obscura. i. occulta p Cõtri. tua. s. oib⁹ mãifesta: q Pessi. ẽ pla. tua. q̃ nullus apponet remediũ: ió subdit: r Oês q̃ audie. audi. tuaz. i. malũ vẽies sr̃ te: qõ audiet vbiq̃: s Cõpsse. ma. suaz sr̃ te. i. mag⁹ studuerit aggrauare q̃ alleuiare: cui⁹ cã sb dit: t Quia su. quẽ nõ trã. mali. tua sẽp. q. d. nulli sr̃ ppli q̃ ñ fuerũt a te afflicti ⁊ oppssi: pp qõ gaudet de tua oppssiõe: i b⁹ ẽt applaudẽtes iusticie dei: q̃ ẽ bñdict⁹ i sec̃la seclorũ. Amẽ

Jn ca. iij. vbi dr in postil. Sepelient ꝓncipes tui. Addi.

Bi dr: Sepelietur ꝓncipes tui. in hebreo hĩ: Sepulti sunt seu habitauerũt in sepulchris principes tui. Et est sensus q̃ principes erant non solũ dormiẽtes: sed quasi mortui sepulti qui non possũt se iuuare

a Quattuor ꝓphete. In isto ꝓlogo quedam tanguntꝰ que referuntur ad ꝓphetiam: ⁊ qdam q̄ ptinent ad ꝓphetā: ⁊ primo tanguntꝰ duo q̄ referūt ad ꝓphetiā: primū est conuenietia q̄rūdā aliarum ꝓphetiarꝫ cū ista: qđ notatur in principio. 2ᵐ est conuenietū expeditionis differentia qđ notat ibi: De nau ⁊c. Postmodū tangūtur ea que ptinēt ad ꝓphetam: ⁊ ꝑ° tangitur nominis ꝓuenientia: ibi Qui vel ex eo. 2° exprimitur cōuenientie cā: ibi Nullꝰ. n. tam audaci voce ⁊c. vbi q̄si inculpatur de blasphemia cum dr: Vide q̄ temeraria vox sit. Sz ista vsus finē plogi excusatur. 3° notatur q ꝛpū ꝓphetico loquitur cuz ꝓphetie itelligentia: ibi Necnō aiaduertēdū. vbi elidit falsam mōtani doctrinā dupliciter: ꝑ° per se cum dicit: Intelligit qđ videt. 2° apli auctoritate ibi Unde ⁊ apostolꝰ ⁊c. Quarto ostendit ꝫ qs intendit ꝓphetare: ibi Illō quoq; dice ⁊c. Quinto q̄ tpe fuit: ibi Et vt scias q̄z eo ⁊c. Sexto quia intelligentia dictorum ex causis est sumenda dicēdi: excusat eū hiero. dum dicendi cās exponit: ibi Intriz fm lram ⁊c. Ultimo multiplicet oñditur q nullus oz turbari ꝫ oñm si non statiz de tribulatōe eruit: ibi Et quō si egrotus ⁊c. Dis visis expositiōi lre insistamus ⁊ ptrāseū tes plana exponam⁹ obscura: b Zacharias in medio. ix a. ⁊ circa finem. xij. c Orationibꝰ tuis. loquit ad chromatiū episcopū ad cuius istātiā cōmentatꝰ est libꝝ istū: ⁊ si cut credo cōmētario ꝑposuit plogū istū. Un glosa in principio libri: Cōmētat hiero. osee: iobel ⁊ amos abdiā ⁊ ionā mamachio: sup naum micheā sophoniā ⁊ aggeū paule ⁊ eustochio: sup abacbuc chromatio ⁊c. Un i originali incipit sic plogꝰ: Primū chromatī eꝑoꝫ doctissime ⁊c. ⁊ ista i eo dē plogo dr: Illud q̄z dicte q ꝛsemel a me violenter exigis vt q̄si quosdā gradus ⁊ scalas ad altiora nitenti historiā tibi interpter: d Ad discep. iustitie. i. ad ꝓtētionē vel disputationē de iustitia neglecta: e Quare osten. mihi ⁊c. videre. i. quare me tā diu viuere pmisisti: vt videre e Inquitatem. impioꝫ: f Et laborē. oppressoꝫ: g Nō p uenit ad finē iudicii. q̄ finis iudicij est iuste iudicare: h Vides q̄ temeraria vox sit. de ista temeritate excusat eum hiero. infra sicut tactum est supra in diuisione: ⁊ vere temeraria est q̄tum ad superficiē lre vnde subdit: i Et quo

Incipit prologꝰ in Abacbuc prophetā.

Quattuor prophete i duodecim ꝓpharuꝫ volumine ꝓtinēt: e qbꝰ tres i ꝓncipio lemna. i. pōdꝰ titulū hñt naū abacbuc ⁊ malachiaſ. Porro çacharias medio ⁊ circa finē duoſ bꝰcemōi pōit titulos: e qbꝰ vnꝰ ē onuſ vbi dñi i tra adrach ⁊ damasci reqei etc: alter i fine. ſ. onꝰ vbi dñi ſup iſrl. De naum oꝛōnibꝰ tuis iaz liber vnꝰ editꝰ eſt. De çacharia ⁊ malachia: ſi ita comeſ fuerit: diſſeretur. Huc abacbuc hēm⁹ i manibꝰ q vl ex eo q amabilis deo eſt: vocat āplexatio: vl q in certa mē ⁊ luctā: ⁊ vt ita dicā amplexū cū deo ꝓgredit āplexāt. i. luctāt⁹ ſortit ē nōmē. Nullꝰ. n. tā audaci voce ausus eſt deū ād diſceptatōez iuſticie prouocare: ⁊ dicere ei: Cur i rebꝰ hūanis mūdi iſtiꝰ pōpa tāta rexꝫ vſq; tas: Uociferabor ad te viz patiēſ ⁊ nō ſaluabꝭ Quare oñdiſti mihi iniqtātē et laborē vidē: Lacerata eſt lex ⁊ nōn puenit vſqz ad finez iudiciū: qz ipiꝰ pualz aduerſꝰ iuſtū iō egredieť iudiciū pūſū. Uidēs q̄z temeraria vox ſit: et q̄dāmō blaſphēmantis creatorē ſuū ad iudiciū puocare: ⁊ vas fragile aduerſus figulū: cur tale vl tale factuz ſit diſputare. Necnō ⁊ hoc aiaduertendū: q aſſūptio vel pōduſ q grauia iā eē dixim⁹: ꝓphe viſio ē: ⁊ aduerſū montani dogma puerſū itelligit qđ videt: nec vt amēſ loqť: nec more iſaniēniū feiarū dāt ſine mēte ſonū. Unde et ap̄ oſtol⁹ iubet ut ſi ꝓphetānibꝰ alijs: alij fuerit reuelatum: taceāt q ꝓius loquebāt. Et ſtatiz: ñ ē inqt diſſēſiōis deꝰ ſed pacis. Ex quō intelligit

tis vel reprehēdentis. Blaſphemare tria ſignat q̄ habē tur per hūc verſū: Blaſphemo culpo vel detrabo vel reprehendo. l Aduerſus figulū. Ro. ix. Nunquid dicit figmentū ei q̄ ſe finxit qđ me feciſti ſic: Hiere. xviij Sicut lutū in manu figuli: ſic vos in manu mea domꝰ iſrael. m Necnō ⁊ hoc animaduertendum. Hic oſtēdit q ſpiritu ꝓphetico loq̄tur per quem ſibi dictoꝝ ſuorum intelligentia reuelat ⁊ hoc ꝫ peruerſū dogma montani heretici q̄ dogmatizauit ꝓphas nō habere itelligētiā eoꝝ q̄ ꝓdixerunt ſed more inſaniētiuz loqui: actuū xxvj. Inſaniſ paule multe te lre ad inſaniam conuertūt. Primo ergo oſtenditur ꝓpha loqui ſpiritu prophetali qđ notat in viſiōe prophetica cum dicitur: m Necnon ⁊c. prophete viſio ē. qua ſcilicet videbat ꝓphetie myſteria per intellectuz ad hoc a ſpiritu ſancto reuelāte illuminatum. Sed quia vero montanus hereticus dupliciter errabat: primo dicendo q prophete non intelligebant que dicebat: 2° q quaſi amantes verba ſua proferebāt primuz errorem elidit hiero. dicens: Et aduerſum montani dogma peruerſum intelligit qđ videt: 2ᵐ elidit ibi n Nec vt amens loqui. nec mo. inſani. feminarum. i. phitoniſſaꝫ o Dat ſine mente. i. ſine intellectu p Sonū. verborum quaſi non valens in loquendo cohibere ſpm̄ ſuum: Prouer. xxv. g. Sicut vrbs patēs ⁊ abſq; murorꝫ ambitu: ita vir qui nō pōt in loquēdo cohibere ſpiritum ſuū. Et iſtū duplicem errorem elidit per auctoritatem apoſtoli ſumptam de. j. cori. xiiij. Cōtinua litteram ſic: Non loquitur vt amens aut vt femina iſaniens: q Unde. ſ. vt apparet ꝓphetas ⁊ doctores nō ita loqui: r Et. i. etiā: s Aplus iubet. j. corin. xiiij. t Ut ſi prophe. alijs alij fuerit reue. ta. qui prius loquebātur. per hoc q dicit reuelatū fuerit elidit primū errorē. ſ. q ꝓphete nō intelligerent que dicebāt: p phetia. n. ē rexꝫ latentiū ꝓteritaꝫ vel ꝑſentiū vl futurarū diuina inſpiratione manifeſtatio. Scōm autem. ſ. q prophete loquerentur vt amentes cohibere ſpm̄ nō valentes ꝓnter elidit arguens ex his verbis apoſtoli ⁊ dicens: v Ex quo intelligitur. per hoc ſcilicet q fm

verba apostoli qui loquebatur tacent & alio loqui permittunt: a Luz ꝗs ex voluntate reticet. non inuitus aut coactus: b Et alijs locū dat ad loquendū. intelligitur inꝰ huiusmōi: c Posse & loq & tacere cū velit. vñ. j. cozi. xiij. Spiritus ꝓphetaꝝ ꝓphetis subiecti sunt. Glosa. Spiritussanctus qui vnus est sed pluralī dr pp mītos ꝓphetas quos replet vel pp plura dona eius: sudit' est prophetis: vt qñ volunt loqui possint: & non cogit eos sicut phitonicus clamare aliqua vl' subtilcere: de habēte aūt spiritum phitoni cuz dr hic: d Qui aūt i extasi. i. inuitus loquitur. supple coact' clamare a phitonico spiritu ipsum agitāte: e Nec tacere nec loqui i sua ptāte habet. Sed ꝫ. i. reg. xxv. iij. dicit: Est mulier habens phitonez in endor: & mī & loqui & tacere poterat cum volebat. Rñdeo quando phitonic' spūs venit adiuratus: vt alīqd fuelz tūc nō aufert ptātē loquēdi vel tacēdi: sīc pz de muliere ꝑdicta. Secus est de obsessis ad insaniam deductis de quib' loquitur hic. Ratio aūt diuersitatis est: quia adiurātib' pcit vt sept' inuocetur: ꝗs aūt obsidet: ꝗsi ptātē super eos habēs opprimit quātū permittitur. Extasis sicut ait papias dicit excessus mentis ꝙ fit ex pauore mentis: & accipit hic in malo: sicut & in quinto libro ecclīastice historie vbi dicitur: Aiunt montanū quendā noīe ꝙ nup ad fidem chzisti venerat: sub rogato asie ꝓconsule auiditate nima ꝑmatus accensum ꝓꝛijs spiritibus in semetipso locuz dr disse: ac repēte in quodam mētis excessu effectū: & velut spiritu actū ploqui cepisse noua quedam & diuersa ab his ꝙ ex successiōe maioꝝ eccl'ie tradita fuerāt. In bono aūt dr extasis: cū mēs nō a pauore alienat: sed ispiratōe reuelatiōis assumit: f Illud ꝗz dicit. Hic oñdit ꝫ ꝗs ꝓphetare intendit. Et ad euidentiā h' ptis notandū ꝙ sicut ꝓpheta naum vaticiniū habuit ꝫ niniuē & assyrios ꝙ. x. tribus que vocant israel vastauerūt & captiuauerūt & hoc in ꝓsolatione ppli captiuati: ita abacuc hz vaticiniū ꝫ nabuc. & babylonez a ꝙbus terra iuda vastata ē & hierlm & templum est subuersum: & hoc in ꝓsolatōez ppli vastati & captiuati. s. duaꝝ tribuū: ꝓphat itaqz ꝫ nabuc. & chaldeos siue babylonios ꝙ duas tribus captiuauerant. dicit igitur: Illud ꝗz dicit. g Ad altiora nitenti. i. tendenti & ascendenti ad sensum tropologicū: h Historiā tibi interꝑter. i. exponā quātuz ad

cūm ꝗs ex volūtate reticet & alīs locū dat ad loquendū: pōsse et loq & tacere cū velit. Qūi aūt i extasi. i. inuitus loqr: nec tacere nec loq i sua ptāte hz. Illud ꝙz dicit: qz semel a me violet exigis: vt ꝗsi ꝙdā gradꝰ & scalas ād altiora nitēti hīstoriā tibi iterꝑter: ꝓphetiā eē circa babylonez & nabuchodonosoꝛ regez chaldeoꝝ: vt quō ꝑdr ꝓpheta naum quē abacuc segr: vaticinium būit ꝫ niniuen & assyrios ꝙ vastauerūt decē trib' ꝙ vocāt israel: ita abacuc ꝓphetiā hēat aduers' babylonē & nabuchodonosoꝛ: ā ꝙb' iudas & hierlz tēpluz ꝗz subūsa sr. Et ūt scias eo tpe fuisse abacuc: quo iā duo trib': ꝙ vocabāt iuda: ducte erāt i captiuitatē: daniel docē te poterit ad quē

i lacū leonū abacuc cum prādio mittit: qūāꝗz apud hebreos hec ipsa nō legit historia. Igitūr siuē ꝗs recipit scriptūrā illaz siuē nō recipit: vtrūꝗz ꝓ nob ē. Aūt eiz rcepit: et iaz post factaz rē lib' ābacuc texit: aut si ñ rcipit: ꝙi ꝓpha scribit ꝙ vētura cognoscit. Interi sm lram cāusat aduersū deū, ꝓpheta: cur nabuchodonosoꝛ tēplū dei vastet & iudā: cur hierlz quōdā vrbs dñi destruat: ꝗre clamet ppls & nō audiat: vociferet ad dominū oppꝑssus a chaldeis & ñ saluet: ꝗre ēt ipse, ꝓpheta vl' ppls ex cui' ꝑsona loquit: ad hoc vixerit: & huc usqz ꝑduct' sit: vt iniqtatez hostiū & suū laborē viderit cū in iusticia ꝓualeat aduersū se. Et hec dicit ꝑ mētis angustia: nēsciēs auruz

cū leonū ꝙ erat in babylōe: āgelo eū deporrante: ꝙ vtiqz dāiel ō his ꝙ a nabuchodo. captiuati erāt fuit: vt ꝓz in ꝓncipio daniel. m Quāꝗ rē. nō legat historia. s. de missiōe abacuc ad dāielē: sed de theodotiōis editione trāslata ē sic dic hiero. Dañ. xij. g. n Igit siue ꝗs recipit rē. qz ꝙdā rcipiūt dictā historiā & ꝙdaz non: oñdit ꝙ nihilomin' verꝫ dixit siue recipiat siue nō recipiatur: & ꝙ vtroqz dato hz suū ꝓpositū: vñ dicit: Igit. qz ꝙdā dictā historiā calūniāt: a ꝙ busdā recipit: o Igit. i. pp hoc volo ꝙstēdere ꝙ: p Stue ꝗs recipiat scrī. illā. de missiōe abacuc: dānie. xiij. q Siue nō recipiat. vtrūꝗz ꝓ nob ē. ꝙ dixim' supra abacuc ꝓphetasse aduersus babylonē & nabucho. ꝙ captiuauerāt duas trib'. r Aut eni recipit. & tunc planum est: quia s Et iā p' factam rem. i. post captiuitatē duoꝝ tribuum t Liber abacuc texitur. ꝫ captiuantes s. ꝫ babyl'. & nabu: u Aut si ñ rcipit. & tūc scribit ꝓpheti co spū qui vētura cognouit. s. captiuitatē duaꝝ tribuū per babylōios & ipos babylōios postea destruēdo: Esaie. xxxiij. Ue qui ꝑdaris nōne & ipse prædaberis. x Aūt oia ista prcūi dēit: plane scribit i historiꝰ: vbi dr: Porro abacuc fuit de tribu symeō. Hic ꝓuidit captiuitatē hierlz venturā: & aiaduertētib' chaldeis fugit i sostrate: nā & erat icola i terra israel descēdētib' vero iude relictis i egyptū ꝗsi pegrinabat i terrā suā: & scripsit i principio opis sui cās aduersus deū cur ipe vastaret ppl̄z dei & sāctuariū e': cur ipse clamaret & ñ exaudiret: sed in ꝓsolationē aperuit ei dñs calamitates circūstātiū nationū futuras ꝓ nabuc. lōge maiozes & tandē ipsum nabuc. periturū: & ideo a murmure conuersus est ad ꝑces. v Interi fz lraz rē. Qz supra eodē ꝓlogo videbat, ꝓpha ꝗsi de blasphemia iculpari: vbi dr: Uides ꝙ temeraria vox sit rē. hic subdit ipsi' excusatio: & tāgūt hic tria. Pri'. n. ponūt verba ꝓphe ꝙb' dr turbari aduersus dñz vñ culpabilis videbat. ꝫ tagit locutiōis cā vel ratio vñ excusabil' iudicat ibi Et hoc dicit ꝑ mētis vel ꝑmēte āgustia rē. ȝ' dr ꝙ generaliter ex ꝑsona hūane ipatientie loqbat: ibi Sed & hoc generaliter accipe rē. Dicit ġ. v Interi. i. inter alia ꝙ dicūt in ꝓlogo isto: x Causat aduer. deū, ꝓpha cur nabu. iiij. re. xxv. y Nesciēs aur. ergo ñ fuit ꝓpha. Rñdeo ipe bñ sciebat: ſz hoc dicit in ꝑsōa ppli: z In igne ꝓbari. ecc. ij.

in igne ꝓbat aurū ⁊ argentū: homines vero receptiones in camino hūiliatōis. Job. xxviij. Auro locus ē i quo ꝓflatur: a Et tres pueros. dañ. iij. b Inuestigabilia. ro. xj. O. altitudo ⁊c. c Q⁹ nō ita videt de⁹. j. reg. xvj. Nō iuxta intuitum hominis ego iudico. homo enim videt ea que parent: dominus autem intuetur cor.

d Et quō si egrotās. h oñdit q̄ ꝓphetā nō debebat turbari aduersus dñm si ñ audiebat clamōes oppressoꝝ q⁹ non erant exaudiendi: qō p⁹ostē dit p similitudinem sumptā a prudēti medico: 2° hoc cōfirmat per auctoritatem: ibi Qō intelligens. lra satis patet. e Sciēs clemētie sue pōdera. f̄z q̄ ordinat in finē f Atq; mensuras. f̄m q̄ modo debito ordinat. g Scōm id q̄ misericordiā cōsecutus est. j. timo. j. f. Ideo misericordiā cōsecutus sum vt in me primū ostēderet christus iesus omnem patientiā ad informatōnem eoꝝ qui credituri sunt illi in vitam eternā. h Sed nō deficimus. ij. cor. iiij. f. i Et benedicit deus omni tempore. ij. cor. j. a Benedict⁹ deus ⁊c. ps. Bñdicat dñz i oī tpe. Tho. iiij. Oi tēpe bñdic ō um: k Qui pseuerauerit. matth. x. d. l Et gloziat i labore ⁊ dolore. ij. cor in. xij. Libēter gloziabor in infirmitatibus meis. m Et cum hiere. dicit. hiere. xx. vbi nos habemus: Jam olim loquor vociferans: iniquitatem ⁊ vastitatem clamito dicit glosa hieron⁹. que sic incipit. lxx. quia amaro verbo modo ridebo preuaricationem ⁊ miseriam inuocabo:

n Et quomodo alius. scilicet pusillanimis ⁊ carnalis

o Inuocat deum. vt a presentibus tribulationibus eum eruat ⁊ imminentes repellat: p Sic sanctus vir ⁊ bellator inuictus. sicut hieremias ⁊ paulus qui dicebat ad romanos. viij. g. Quis nos separabit a charitate christi: tribulatio an angustia ⁊c. q Ad exercendum se. quantum ad sustinentiam: r Et probandum. quantum ad constantiaz: s Tribulationem ⁊ miseriam inuenire desiderat. iob. vj. Hec sit mihi consolatio vt affligens me dolore non parcat. ps. Ego in flagella paratus sum ⁊c.

Explicit qualiscūq; expositio istius prologi.

igne ꝓflari: ⁊ tres pueros de camino ignis puriores exisse q̄z itrauerāt. Sed ⁊ hoc generalit accipe⁹ possum⁹: q⁹ ex ꝓsona būane ipatiētie loq̄t: vt i q̄rulā vocē ⁊ plenā doloris erūpat dicēs Quare respicis ꝓteptōes: ⁊ taces ꝓculcātē ipio iustiorē se: Hec aūt loq̄t: nesciēs iudicia dei iuēstigabilia: ⁊ p fundū diuitiaꝝ sapie ⁊ scie ei⁹: q⁹ nō ita videat: videlz bō vt de⁹. Hō tm̄ p̄tia respicit de⁹ futura ⁊ etna cognoscit. Et q̄uō si egrotans ⁊ estuās febrib⁹ aquā frigidā postulet ⁊ dicat ad medicū: vim patior: crucior: vror examinor: vsq; q̄ medice clamabo ⁊ exaudies: ⁊ rideat ei sapiētissim⁹ ac clemētissim⁹ medicus: scio q̄ tpe dare debeā q̄ postulas nō miseror mō: q⁹ misericordia ista crudelitas ē: ⁊ volūtas tua ꝑ te petit. Ita ⁊ de⁹ nr̄ sciēs clemētie sue pōdera ātq; mēsuras: iterdū nō exaudit clamātē: vt eū probet ⁊ magis ꝓuocet eū ad rogādū: ⁊ q̄si igne excoctū iustiorē ⁊ puriorem faciat.

Q̄ō itelligēs aplūs secūdūz id q̄ misericordiā ꝓsecut⁹ ē a dño: ait: Sed nō deficiam⁹ Et benedicit dñz in oī tpe: Et scit q⁹ q pseuerauerit vsq; i finē hic salu⁹ erit: et gloriat in labore ⁊ dolore. Et cum hieremia dic̄: Tribulationē ⁊ miseriā inuocabo ut quō ali⁹ inuocat deū: sic sā ct⁹ vir ⁊ bellator inuict⁹ ad exercēdū se et pbādū tribula tōes ⁊ misiā iuēire ꝺsiderat

Explicit prologus: sequitur argumentum.

Habacuc luctator fortis ⁊ rigid⁹ stat sup custodiaz suā: ⁊ figit gradū sup mūitōez: vt christū i cruce ꝓtēpleť: ⁊ dicat: Opuit celos gl'ia e⁹ laudis e⁹ plena ē tra. Splēdor ei⁹ vt lux erit: cornua in manibus ei⁹: ibi abscōdita ē fortitudo e⁹

Explicit argumētū. Incipit Habacuc ꝓpha. C. i.

Onus q̄uod vidit habacuc p pheta. Usq; quō dñe clamabo: ⁊ ñ exaudies: Uociferabō ad te vi patiēs: et ñ saluab: Quar

Onus qō vidit abacuc. Hic incipit ipsi⁹ abacuc ꝓphetia: ⁊ diuiditur in duas ptes. s. in proemium ⁊ tractatum: q̄ incipit ibi Usq; q̄. In proemio ꝑmo tangitur breuiter materia huius prophetie cum dicitur:

a Onus. i. prophetia ō malo pene venturo super regnuz babylonie Sicut eniz naum ꝓphetauit ꝑ assyrios qui captiuauerunt regnuz. x. tribuū. iiij. reguz. xvij. sic iste ꝓphetizauit ꝑ babylōios q̄ captiuauerūt regnum duarum quarto reguz vltimo. ⁊ h⁹ erat ad consolationez earum: quia destructo p cyrū ⁊ dario babylonioꝝ regno due tribus fuerunt de captiuitate liberate: p⁹ esdre primo: 2° notificat auctor ex noie: cum dicitur Abacuc. Et ex officio: cum dicit b Qō vidit. s. ꝓphetice. De tpe vero huius ꝓphetie dicit hiero. in prologo: ⁊ expositores nostri cōiter q⁹ abacuc ꝓphetauit destructiōez babylōie post destructionem templi ⁊ altaris hierusalem per chaldeos. c Usq; quo. Hic incipit tractatus. Et diuiditur in duas ptes: quia primo ponitur prophete denunciatio: 2° eius dē oratio: ca. iij. Circa primū ꝓpheta admirans ꝓsperitatē nabuc. tempozalem: cum ipse esset idolatra pessimus ⁊ eius populus: circa hoc primo mouet dño questionem 2° audit eius responsionem: capi. sequenti. Prima in duas: quia primo ponitur ipsius nabuc. prosperatio: 2° huius prosperitatis abusio: ibi Nec est fortitudo. Prima in duas: quia primo querit propheta de prosperitate nabuc. contra iudeos: 2° cōtra populos alios: ibi Aspice: Circa ꝑm⁹ dicit ꝓpheta nō solū i ꝑsona sua: ⁊ aliozꝝ iustoꝝ sui ꝑpli dicēs: c Usq; dñe clamabo. in oratiōe ꝑ nabuc. tēpli ⁊ ciuitatis destructorē ⁊ ꝑpli i captiuitate detentozem. d Uociferabor ad te viz patiens. i. angustiam de oppressione populi mei: e Et nō saluabis. q. d. multum tardas saluare nos. f Quare

ostẽdisti mihi iniqtatẽ ẽt la
borem: ũidere ꝑdã ẽt iniu
sticiã ꝫ me: Quare rſpicis
cõtẽptores: ẽt taces ꝓculcã
te ipio iuſtiorẽ ſe: Et facies
hois q̃ſi piſces maris: ẽt q̃
reptilia nõ hñtia ducẽ. Et
ſactũ ẽ iudiciuz: ẽt ꝓdictio
põtẽtioz. Propter hoc la
cerata ẽ lex: ẽt nõ puenit vſ
qz ad finẽ ũdicium. Quia
ipi' põualet aduerſus iuſtũ:
propterea egredietur iudiciũ p
uſũ. Aſpiciuẽ i gẽtib' & vide
te & admirami & obſtupe
ſcite: qã op' fcm ẽ i diebꝰ ve
ſtris: quod nemo credet cũ
narrabit. Quia ecce ego
ſuſcitabo chaldeos gẽtes
amarã ẽt velocẽ ãbulãtẽ ſr
latitudinẽ tre: vt poſſideat
tabernacula nõ ſua. Horri
bilis ẽt tribiliſ ẽ: ex ſemetip
ſa iudiciũ & onꝰ eius egredietur
Leuiores pardis eq eius: &
velociores lupis veſpertinis
& diffũdẽt eqtes eius. Eqtes
nãqz eiꝰ de lõge venient: vo

labũt q̃ſi agla feſtinans ad
comedẽdũ. Omnes ad pdã
venient: facies eoz ventꝰ
vrẽſ. Et ꝓgrẽgabit q̃ſi bare
nã captiuitatẽ: ẽt ipſe de re
gibꝰ triũphabit: ẽt tyrãni ri
diculi ei erũt. Ipſe ſup oẽz
munitiõez ridebit & ꝓportabit aggerẽ: & capiet eam.
Tũc mutabit ſpũs: ẽt per
trãſibit & corruet. Hec eſt
fortitudo eiꝰ deꝰ ſui. Nũnqd
nõ tu a pncipio dñe deus
meꝰ ſcẽ meꝰ: ẽt ñ moriemur
Dñe i iudiciũ põſuiſti eum
ẽt fortẽ ũt corriperes fũda
ſti eũ. Mũndi ſt oculi tui
ne videaſ malũ: ẽt reſpicere
ad iniqtatẽ nõ poteris. Quare nõ reſpicis ſup iniq agẽ
tes: ẽt taces deuorante ipio
iuſtiorẽ ſe: Et facies hois
q̃ſi piſces maris: & q̃ repti
le ñ hñs pncipẽ. Totũ i ha
mo ſtleuauit: traxit illõ i ſa
gẽa ſua: & ꝓgregauit i rte ſu
uz: ſup hoc letabit & exulta
bit: ꝓptea immolabit ſagene

m Et ꝓgregabit q̃ſi
harenã captiuitatẽ. i.
multitudinez captiuo
rum inumerabilem:
n Et ipſe de regib' triumphabit. & p con
ſequens de ſubiectis
eoz: o Et tyrãni.
qui alȝs formidabiles
& duri ſunt p Ri
diculi ei' erunt. i. ma
teria deriſionis: qz fa
ciebat eos duci i care
nis ad oſtentatiõem
ſue victorie. q Ip
ſe ſuper omnẽ muni
tionem ridebit. repu
tans ſe poſſe eã facili
ter capere: ideo ſubdit:
Et ꝓportabit aggrem
ẽ. r Tunc muta
bit ſpiritꝰ. qz nabuc.
poſt multas victorias
incurrit amẽtiã: & in
feras habitauit eſti
mans ſe beſtiã eſſe: ideo
ſubdit: s Et ptrã
ſi. ſ. a dignitate regni
Danielis q̃rto: Tibi
dr nabuc. regnũ tuuz
trãſibit a te. t Hec
eſt. Hic ꝑnter deſcri
bit ſibi date ptãti ab
uſus: qz victorias ſibi
conceſſas diuina vir
tute ad puniendũ pec
cata mitarum gentũ
non attribuebat deo:

ſed idolo ſuo: ideo ſubditur: t Hec eſt fortitudo eius. fz
ſuaz reputationẽ v Dei ſui. i. q̃ ſibi puenerit a deo ſuo
falſo. x Nunqd non tu a pncipio. i. ab eterno ſol es deꝰ
tu q̃ es y Deus meus. verbũ eſt pphete confitentis veri
tatem diuine nature iuxta falſitatẽ idoli: vt oppoſita iuxta
ſe poſita magis eluceſcãt: z Et nõ moriemur. ſ. p ptãtez
regis babylonis ſi ſaluare nos volueris. a Dñe in iudi
cium. i. executiõm tue iuſticie b Poſuiſti eum. i. diſpo
ſuiſti: c Et fortem. i. dans ei fortitudinem: d Ut
corriperes. multos peccatores per eum. e Mundi ſunt
oculi tui. quia nulla imundicia poteſt in te eſſe: f Ne vi
deas malum. approbãdo: ideo ſubditur: g Et reſpicẽ
ad iniqtatẽ non poteris. eã approbãdo. Ex quo cõcludit:
h Quare nõ reſpicis ſup inique agẽtes. i. ſup chaldeos
iniqua volũtate nos opprimẽtes eoz malicia reprimẽdo:

Et taces &c. expõat ſicut ſupra. k Totũ i hamo ſub
leuauit &c. loquit hic de rege babylonis ſub metaphora pi
catoris qui cum hamo paucos piſces capit: & plures i ſage
na & recti: ſic rex babylonis in principio paucos ſibi ſubiecit
poſtea multos valde: l Super hoc letabitur. i. ſuper
victorias multas & magnas: m Propterea immola
bit ſagene ſue &c. idest idolo ſuo: quod vocatur hic ſagena

g Et laborẽ. i. anguſtia ppli mei: h Videre pdã.
qz chaldei ſecũ portauerũt de iudea quecũq; pretioſa:
i Et iniuſticiã ꝫ me. ꝫ. n. iudei iuſte punirent ex pre
dei: tñ nabu. & eiꝰ exercit' hꝰ exeqbat iuſta volũtate & iuq
k Quare reſpi
cis &c. contemptores.
i. chaldeos q̃ ſunt
tui noiſ ptẽptores
& tñ reſpicis eos
conferẽdo eis ptã
tem & gliaz tpalẽ
l Et taces con
culcãte ipio. i. na
buc. & eiꝰ exercitu
m Juſtiorẽ ſe.
i. pplm iudaicum
colẽte te. n Et
facies hoies q̃i piſ
ces maris. pmittẽ
do q̃ maiores ꝺuo
rant minores: ſic
eſt in piſcib' mari
o Et q̃ſi rptilia
nõ hñtia ducem.
i. p hoc videt q̃ ñ
habes curam pl'
de hoib' q̃ de be
ſtijs irrationabili
bus: de q̃b' dicit
apl'us p' ad cozin.
ix. Nunquid ẽ cu
ra deo de bobus.
p Et factum ẽ
iudiciuz. ſ. peruer
ſum: q Et cõ
tradictõ. veritatiſ
q Potẽtioz. q:
veritas ſuccũbit.
r Propter hoc
lacerata eſt lex. qz
fit ꝫ dictame legi
nẽ. Põt ẽt hꝰ refer
ri ad legẽ moſaicã
quaz cõbuſſert chaldei: s Et nõ puẽit vſqz ad finez
.ſ. debitũ t Judiciũ. i. executio iuſticie ſz magis eius
ꝫtiũ. v Quia ipi'. nabuc. x Prevalet aduerſus
iuſtũ. iude ppl'zin q̃ erant iuſti: in pplo aũt nabuc. nul
li: cũ oẽs eſſent idolatre: y Propterea egredietur iudi
ciũ puerſum. Judei eni in babyloniã ducti frequent in
iuſte ꝺemnabãt ad facultatũ ſuaz amiſſionẽ: & aliq̃
ad mortẽ. Hoc etiã aliter exponit referendo ad deum:
r Propter a &c. i. pp pdicta videt q̃ a te egrediat iudi
ciũ puerſũ: & hoc cotã hoibus ꝓfunditatem iudicioz
tuoz ꝓſiderare neſcientib'. z Aſpicite. Hic ꝑnter ad
miratur pphetа potẽtiã nabu. ꝫ alias gentes: cũ dr: Aſ
picite in gentibus &c. i. videbitiſ mirabilia: a Quia
opꝰ fcm eſt. i. cito fiet: b Quꝺ nemo credet. nulli eniz
videbat credibile q̃ regnũ nabuc. ꝺilataret in tã paruo
tpe: ideo ſubditur: c Quia ecce ſuſcitabo. q. ꝺ. iſtud
mirabile non fiet humana virtute ſed mea d Hẽtẽ
amarã. i. valde crudelez: e Et velocẽ. ad ambulãdũ
& pugnandũ: & ſic ad regna multa ſibi ſubiiciẽdũ. f
Horribil'. in aſpectu: g Et terribilis. ex actu: h
Ex ſemetipſa iudicium & onus eiꝰ egredietur. i. ex acti
bus ſuis crudelibꝰ merebit finaliter a dño iudicari & pu

sua ⁊ recte suum: qz victorias sibi confessas a deo attribue bat idolo suo: vt ꝓdictum ē. a Oz i ipsis icrassata ē ps eius. i. sua ptās magnificata: b Et cib' ei' elect'. i. diuitie in quib' delectabat: sicut gluto in cibis ⁊ potib'. c Pro pter hoc ḡ expandit sagenā suā. i. ptātez suā: quā estimabat ab idolo suo sibi con cessam. d Et sem per interficere gētes nō cessat. vnā gentē sibi subīciēdo post aliaz

La. II.

SUper custodi az. Hic ꝓnter ponitur oñi rīsio ad qōnem sibi ꝓpositā ꝑ ꝓphetā: ⁊ diuidi tur in duas ptes: quia ꝑ' ꝓpha se disposuit ad audiēdū: 2° describit diuinū rīsum: ibi Et rīdit. Circa ꝑm dicit: a Sup custodiā meā stabo ⁊c. lo quitur de seipso ꝺ̄ me taphoza custodis fortalicij obsessi: talibus enī custodib' assignāt loca diuersa ad defendū: ⁊ vocāt custodie eoz. Et q̄libet est valde attentus sup lo cū suum: qz si esset ne gligens: periculū ꝑ' veniret sup ipsum: ⁊ h° modo dicit ꝓpheta se diligēter attendere ad percipiendum diuinum responsum. b Et quid respondeā ad arguentē me. si male moui qōnē ⁊ indiscrete. c Et rīdit. Hic ꝓnter describit diuina rīsio. Circa quaz dñs ꝑ' determinat sui rīsi descriptionē: 2° explicat ipsā respōsionē: ibi Et qūo. Circa ꝑm dicit: d Scribe visū. i. visio nē tibi ostēsurā ad futurā memoziā: e Et explana. i. lucide ⁊ intelligibiliter describe: f Ut pcurrat q̄ legerit eū. i. faciliter possit intelligere: g Oz adhuc visus ꝓcul. istō refertur ad hoc qō ꝓdicit. Scribe visum. q. d. ió scribenda est visio ne deꝯ obliuioni: qz nō implebit ita cito: h Et apparebit in finē. i. finaliter implebit: ⁊ sic apparebit ꝑ esse ctū: i Et nō mentiet. i. veritas ei' ostēdet: k Si morā fecerit. tardando vltra tuū desideriū: l Expecta illū. i. ipletionē visiōis patienter: m Oz veniēs venit. fm me az ordinationē: n Et nō tardabit. vltra rationē: licet vi deatur tibi vel potius infirmis q̄z psonā assumis ꝺ̄riū ꝓ impletionis desideriū. o Ecce q̄ incredulus est. vbis di uinis: p Non erit recta aia ei'. qz distorta est a rectitu dine veritat' ꝓme. q Justus aūt in fide sua viuet. vita gratie: ⁊ ió itelligit de fide formata charitate: r Et qūo Hic ꝓnter describit destructio regni babylonie: ⁊ iuste. s. ꝓ pter vicia in illo regnantia: ⁊ fm hoc diuidit in sex ptes q̄ pa tebūt ꝓsequendo. Ad maiorē intelligentiā dictoꝝ ⁊ dicendoꝝ: sciendū ꝙ regnū babylonie esse cepit multū potens tē poze nabuc. ⁊ durauit hec potētia tpe suo ⁊ filij sui: ⁊ cepit debilitari tpe nepotis sui balthasar: sub q̄ destructū fuit regnū: danielis. v. Propheta igitur loquēs de rege babylōis de tpe vnius istoꝝ trāsit ad loquendū de tpe alteri': qz qua si vna ps̄ona in hoc reputant: ⁊z ꝙ maiozi pte loq̄tur de tpe nabuc. Unū igit vicium propter qō regnū babylōis fuit de

sue ⁊ sacrificabit reti suo. Quia i ipsis icrassata ē ps' ei' ⁊ cib' ei' electi'. Propt hoc ergo expādit sagenā suā: et sēp interficere gētes ñ cessat.

SUper custodiā .II. meā stabo: ⁊ figā gra dū sup munitionē. Et cōtē plabor vt videaz qd dicat mihi: et qd rīdeā ad arguē tē me. Et rēspōdit mihi dñs ⁊ dixit: Scribe visum et ex plana eū sup tabulas ut p' currat q legēit eū. Quia ad huc visus ꝓcul: ⁊ appebit i finē ⁊ nō mētiet. Si mo rā fecerit expecta illū: qa veniēs veniet et ñ tardabit. Ecce cē q̄ incredul' ē: nō erit recta aia ei' i semetipso. Justus aūt i fide sua viuet. Et quō vinum potātē decipit: sic erit vir supb' et nō decorabitur Qui dilatauit q̄i infern' aiaz suā: et ipse q̄i moz: et non adipleb. Et congregauit ad se oēs gētes: ⁊ coaceruauit ad se oēs ppl'os. Nunqd non oēs isti sr̄ eū pabolā snmēt ⁊ loq̄lā enigmatū ei': Et di cet. Ue ei: q multiplicat nō sua. Usq̄quo ⁊ aggrauat ꝙ se dēsū lutū: Nunqd ñ re pēte ꝓsurgēt q mordeāt te Et suscitabūt lacerātes te: ⁊ eris i rapinā eis: Quia tu spoliasti gētes multas: spoliā būt te oēs q reliq fuerit de ppl'is: propt sāguinē hoīs et iniqtatē tre: ciuitatis: ⁊ om niū habitātiū i ea. Ue qui congregat auariciam ma lam domui sue: ut sit in ex celso nidus eius: ⁊ liberari

d Et nō tantem decipit.. quia per hoc iraz dei meruit: e Sic erit vir super bus. s. balthasar q̄ in contemptū dei fecit dicta vasa in conuiuio appoz tari: ⁊ in hoc fuit decept': f Et non decorabitur. minus dicit ⁊ pl' significat. i. inhonorabitur ꝓpter tus regno ⁊ vita. g Qui dilata uit quasi infern'. q̄ est insatiabilis: ⁊ Animam suam. i. ambitio nem suam: z Et ipse q̄si moz. i. nulli parcens ꝑ crudelitate: a Et nō adimplet. i. nō satiatur ope ribus malis. b Et congrega uit. Hic ponit 2m vicium qō est vio lētia: qua rex ba

structū: est irreuerentia diuina quam fecit balthasar: q vasa ꝓsecrata diuino cultui hūanis visibus applicauit ⁊ bibit in eis: ⁊ optimates ei': ⁊ vxores ⁊ cōcubine: ⁊ in terfectus fuit balthasar eadē nocte: danielis. v. Ideo di cit: r Et qūo vinū. in vasis sacris potatū

vir supb' et nō decorabitur Qui dilatauit q̄i infern' aiaz suā: et ipse q̄i moz: et non adipleb. Et congregauit ad se oēs gētes: ⁊ coaceruauit ad se oēs ppl'os. Nunqd non oēs isti sr̄ eū pabolā snmēt ⁊ loq̄lā enigmatū ei': Et di cet. Ue ei: q multiplicat nō sua. Usq̄quo ⁊ aggrauat ꝙ se dēsū lutū: Nunqd ñ re pēte ꝓsurgēt q mordeāt te Et suscitabūt lacerātes te: ⁊ eris i rapinā eis: Quia tu spoliasti gētes multas: spoliā būt te oēs q reliq fuerit de ppl'is: propt sāguinē hoīs et iniqtatē tre: ciuitatis: ⁊ om niū habitātiū i ea. Ue qui congregat auariciam ma lam domui sue: ut sit in ex celso nidus eius: ⁊ liberari

bylonie subiecit sibi alia regna: ⁊ hoc fuit maxime tem poze nabuc. de quo dicitur: Et cōgregauit ad se omnes gentes. eas sibi violenter subīciendo. c Nūquid nō omnes isti super cuz parabolam sument. i. verbum de risoziū. q. d. sic: qō partim fuit impletum in nabuc. qui incurrit amentiam: ⁊ eiectus fuit ab hominibus: ptim in balthasar: sub quo ⁊ de quo deficit regnū. d Et dicetur. de rege babylōis derisozie: e Ue ei qui mlt̄iplicat ñ sua. ꝑ violentiā. f Usq̄q ⁊ aggra. ꝙ se dē sum lutū. Lutum quanto est densius: tanto ponderosi' ⁊ sic est in rapina: qz nō est ibi ablatio tm̄ sicut est i sim plici furto: sed cum hoc fit iniuria persone cuius bona violēter rapiunt: ⁊ propter talē aggrauationē denso lu to comparatur: g Nunquid non repente consurgēt qui mordent te. q. d. sic: qz medi ⁊ perse regem interfece runt: ⁊ ppl̄z captiuauerūt: ⁊ bona rapuerūt. h Oz tu spoliasti gentes multas. bona eoz violenter auferen do: h Spoliabūt te oēs qui reliqui fuerit de ppl'is. a te spoliatis: quia coniunxerunt se medis ⁊ persis ꝙ balthasar: i Propter sanguinem hominis. i. homi num a te occisoz: k Et iniquitatem terre ciuitatis. i. propter iniquitatez quā cōmisisti in terra iude ⁊ in ci uitate hierusalem: quozum habitatores partim occidi sti: ⁊ partim captiuasti. l Ue qui congregat. Hic ponitur tertium vicium qō est auaricia: cum dicit: Ue qui ꝓgregat auariciā. dī auarus q̄si auidus eris. q̄ non pōt satiari: m Ut sit in excelso nidus e'. i. ciuitas re gia sit potentissima ⁊ fortissima: sic fecit nabu. de quo se iactauit danielis. iiij. Nōne hec est babylō ciuitas ma gna quā edificaui i domū regni in roboze fortitudinis

mee ⁊ in gloria decoris mei. n Cogitasti confusionez domui tue.qz ꝙto fuit maioz regni exaltatio: tāto fuit ꝓfusibilioz eius depressio tpe nepotis sui balthasar.
o Concidisti pplos multos ⁊c. vt de bōis eoꝝ edificares tuā ciuitatē ꝙ aiam tuā. p Quia lapis de pariete clamabit ⁊c. i. apta erit vidicta ac si te accusarent lapides ⁊ ligna.
q Ue qui edificat. Hic ponitur quartū viciū qō ē homicidiū cuz dī: Ue qui edificat ciuitatē i sanguinibus. i. effundens sanguinē mltū.p tali edificatōne: iō subdit punitio cuz dicitur:
r Nūqd nō hec sunt a dño exercituū. q. d. sic: ⁊ q̄ si illa sbdit: s Laborabūt .n. populi. i. mltitudo babyloniorum.
t In mlto igne .s. ad extinguēdū vel impediendum ciuitatis incēdium p medos ⁊ psas futurz. v Et gentes. s. babylonie. x In vacuū. s. laborabūt qz incendiū impedire nō poterūt. y Quia reple. ira. medis ⁊ psis in tanta multitudie ꝙ babylonij nō poterunt resistere.
z Ut cognoscāt gliam dñi. i. ptātem eius gloriosaz p experientiā vindicte sue: q̄ dē potestas erit a Quasi aque opientes mare. i. fundū maris. q. d. sic vindicta dei veniet sup regnū babylōis ꝙ nō apparebit vltra: sic nec fundus maris. b Ue q̄ potū dat. Hic ponit quītū viciū qō fuit ignominia illata dignitati regie. Dicūt .n. hebrei ꝙ nabuc. ad ostentationē sue victorie fecit adduci i puiuio solēni sedechiā catenatū: ⁊ fec sibi dari potū valde laxatiuū: ⁊ sedatus fuit ꝙ aspectu oiuz: qō sentiēs sedechias se haberi i tāto ludibrio mortu' fuit p doloze: ⁊ hoc ē qō dī: b Ue q̄ po. dat amico suo: fuerat .n. sedechias amicus nabuc. q̄ fecerat eū regē. iij. Re. xxiij. c Mittēs fel suū. i. miscēs q̄d laxatiuū vltra modum: qō dī fel ex effū: qz duxit sedechiā ad mortis amaritudinē: ⁊ qz ex corde felleo ꝓcessit tale factū. d Ut aspiciat nuditatē eius. i. verecūdiā: e Replet' ē ignominia. s. sedechias: f Pro glia. q̄ deberet sibi fieri p dignitate regia: pp qō nabuc. ꝓsideras se male egisse fec eū sepeliri honorifice: hiere. xxxiij. g Bibe tu q̄q̄. i. tu bibes ꝓfusionē a dño tibi ꝓparatā. h Et cōsopiere. i. ꝓsopieris versus i amētiā. i Circūdabit te calix. i. pena a deo infligenda. k Et vomitus ignominie su. glo. tuā. i. p' gliam regni ignominia supuēiet tibi: ⁊ sbdit cā.
l Quia iniqtas libani. i. tēpli p te destructi: qō h ⁊ in pluribus locis dī libanus: eo ꝙ fuit factū de lignis libani. iij. Re. v. m Et vastitas aialiū. i. ablatio sacrificioꝝ n Deterrebit eos. s. destructores tēpli ⁊ cult' dī

seputat de manu mali. Cōgitasti ꝓfusionē domui tue cōcidisti pplos multos ⁊ peccauit aia tua. Quia lapis ō pariete clamabit: ⁊ lignū qō inter iūcturas edificioꝝ ē rñdebit. Uē qui edificat ciuitatē i sanguinibus ⁊ pparat vrbē i iniqtatem. Nūqd nō hec sūt a domino exercituū: Laborabūt .n. ppli in mūlto igni: et gētes i ūacuū ⁊ dficiēt. Quia replebit terra ut cognoscāt gliam dñi: q̄i āq̄ operientes mare. Uē q potū dat amico suo: mittens fel suū: ⁊ inebrias ut aspiciat nuditatē eī. Repletus ē ignominia p glia. Bibē tu quoq;: ⁊ cōsopiere. Circūdabit te calix dextere dñi et vomit' ignominie super gloriā tuā

Quia iniqtas libāi operiet te: et vastitas aialiū deterrebit eos: dē sanguib' bois et iniqtate terre et ciuitatis: et oium habitātiū i ea. Quid ꝓdest sculptile: qz sculpsit illō fictor su' ꝓflatile ⁊ imaginē falsā: qz spauit i figmēto fictor ei' ut faceret simlacra muta: Ue q dicit ligno expgisscere: surge lapidi taceti. Nūnqd ipe docere poterit: Ecce iste cooptus est auro ⁊ argēto: et ois spūs nō ē in visceribus eī' Dō min' aūt i tēplo scō suo: sileat a facie eius omnis terra.

Oratio abacbuc, pphe te pro ignorantijs. .III.

Dominē audiui auditōnē tuā et timui. Dominē opus tuum: in mēdio annoꝝ viuifica illud. In

ruerūt pp peccatū i deū: sz et in primū: iō sbdit: o De sāguinibus hois. i. hoiuz p chaldeos effusis. p Et iniqta. terre. i. exercitu i regno iude. q Et ciuitat. s. hierlz a chaldeis destructe. r Et om. habi. i ea. q̄ p chaldeos fuerūt atrocit vlnerati ⁊ captiuati. s Quid ꝓdest. Hic pōit. vj. viciū: pp qō regnuz babylonie fuit destructū .s. idolatrie viciū cuz dī: s Quid ꝓdest sculptile. q. d. nihil.
t Qz sculpsit illud fictor. ⁊ ideo nihil hz numinis aut vtutis.
v Ut face. simula. mltā. i quo notat ipius babylonie multiplex idolatria: ex hoc pz ꝙ ꝓpha nō loqt̄ de statua aurea i qua nabu. faciebat se adorari: dañ. iij. vt dicūt aliq̄: sz de idolis q̄ ipe colebat. x Nūqd ipe docere potit. i. lapis sculptus. q. d. nō.
y Et ois spi. nō ē i visce. eī'. i. nullus spiritus ē ibi: qz ois non equipollet nullo.
z Dñs aūt i tēplo sācto suo. i. i celo vbi magis refulget eī' gloria. ⁊ Sileat a facie eius ois ira. dinitatē eius nulli alī attribuendo.

Cap. III.

Domie audiui. Hic ꝓ̄ pōitur oratio ꝓphe: cui tñ ꝓmittit tal' titulus i heb. ⁊ ē ō integritate text': sic si tituli i libro psalmoz: put ibidē fuit dcz. Oratio abacbuc, pphe, p ignorātijs. Et dicūt hic aliq̄ ꝙ ꝓpha peccauit ex ignorātia: murmurādo de diuinis iudicijs qi min' rectis dicēs. ē. c. j. Propterea egredietur iudiciū puerūt: ⁊ iō audita dina rñsione suū peccatū cognouit: ⁊ p eī remissiōe oravit. Sz nō vī mihi verisimile ꝙ ꝓpha a deo illumiatus ⁊ ispiratus ignorauerit dina iudicia fore recta: saltē in generali: licet modū rectitudis forsitā ignorauerit i pticulari: ⁊ per ꝓs nō ē verisile ꝙ de eis murmurauerit i psona ꝓpria: sed assumēs psonā ifirmoz de dinis iudicijs murmurantiū: sic ibidē fuit dcz: ⁊ hoc apparet ex eo qō dī h: Pro ignorātijs i plurali: si. n. loqret i psona ꝓpria quenientius diceret i singulari ꝙ ignorātia. Igitur sic supius accepit psonā ifirmoruz murmurādo: ita h orādo: vt peccatū ignorātie eis remitteret a dño. a Dñe audiui. Hic ꝓ̄ ponit oratio: i q̄ ppha sic, pcedit: qz prio denūciat destructionē babylōis: 2° modū captōis: ibi Nūqd in flumibus. 3° prūpit in laudē deuotōis ibi Ego aūt. Sic supra dcm ē ppha desiderabat potētiam chaldeoꝝ destrui pp eoꝝ malicia: ⁊ de eī' futura destructione audiuerat diuinā rīpōsionē. c. ij. iō exclamat a Domine audiui auditionē tuā. i. penā chaldeoꝝ futuram quā audire me fecisti. b Et timui. p admiratiōe rigoris tue iusticie. Uel aliter: Timui. de pena infirmoꝝ ppli mei ō tuis iudicijs murmurātiū. c Dñe opus tuū. i. punitionem chaldeoꝝ que fiet virtute tua magis ꝙ humana. d In medio ānoꝝ viuifica illud. i. viuificabis ponēdo in effectu

fectus fuit in virili etate: ⁊ sic i medio annoꝝ suoꝝ: tñ videt mihi q̄ melius pōt referri ad ānos destructōis tēpli: a cuius destructione vsq; ad primū ānū cyri fluxerūt. lij. āni ſm hebreos: ⁊ ide vsq; ad eī repationē sexto āno darij. xlvj. āni io hānis. ij. Quadragi ta ⁊ sex ānis edificatū ē templū hoc. Et cer tū ē q̄ hoc dicebatur de tēplo p ꝯzobabel reedificato. Balthasar vero in quo chaldeoꝝ regnū defecit p duos annos fuit occi sus: ante primū ānuꝫ cyri: in quibus regna uit darius medus da nielis. v. ⁊ sic occisio balthasar fuit quasi i medio dōꝝ annoꝝ. qz. l. sunt exp̄te vna: ⁊. xlvij. ex alia. Sciē dū tñ q̄. xlvj. āni a p̄mo āno cyri vsq; ad sextū darij accipiunt ſm ꝓputationem gre coꝝ ⁊ latinoꝝ: ꝛz hebreos aūt sūt paucio

medio annoꝝ notū facies cū irat⁹ fueris miserēdie recordaberis. Deus ab au stro veniet: ⁊ sanctus de mōte pharan. Opuit celos glo ria eī: ⁊ laudis eī⁹ plena est terra. Splendor eius vt lux erit: cornua i mānib⁹ eī⁹. Ibi ābscōdita ē fortitudo eī⁹: ante faciē eius ibit mors. Egrēdi et diabolus ante pedes eī⁹ stetit ⁊ mēsus ē terrā. Aspexit et dissoluit gētes: et ꝓfri ti sūt mōtes seculi. Incurua ti sūt colles mūdi: ab itine ribus eternitatis eī⁹. Pro

iniqtate vidi tētoria ethio pie: turbabūt pelles ſre ma diā. Nūnqd i flumib⁹ irat⁹ es dñe: aut in flumibus fu ror tu⁹: uel i mari idignatio tua: Quia ascendes sup eqs tuos: ⁊ quadrige tue saluā tio. Suscitans suscitabis ar cū tuū iuramēta tribubus q̄ locutus es. Fluuios scin des ter: viderūt te et dolue runt montes gurges aqua rum trāsijt. Dedit abyssus vocem suam: altitudo mā nus suas leuauit. Sol ⁊ lu na steterunt in habitaculo

principes babylonie q̄ an erat altiores i h̄ seculo. y. In cur. sī col. i. hūiliati ⁊ ōiecti ꝓncipes mioꝛes. z Ab iti neribus eiuitatis eī⁹. i. a ꝓcessibus exercituū cyri ⁊ darij ab eīno ꝓuisis a deo. a Pro iniqtate. s. destructiōis templi a chaldeis: vt p̄decm ē. c. p̄cedēti b Vidi tē toria ethiopie. s. turbata: ⁊ similiū madian. vnō qō dī h̄: Pelles. i hebreo hī: Cortine. Isti. n. populi fuerunt cū nabuc. in destructiōe tēpli: ⁊ cū nepote eī⁹ balthasar fuerūt de bellati. c Nū quid. hic p̄ñt ponit modus captōnis: ⁊ diuiditur i tres: qz. ꝓpha primo denunciat captōis modum: 2° approbat dictum iudiciuꝫ: ibi Audiui. 3° reuertitur ad propositū: ibi Ficus. n. Prima adhuc in duas: qz

pīzo iste modus exp̄mit: 2° historie iosue alludit: ibi Sol ⁊ luna. 3° reuertit ad narrandū captionis modū: ibi Ui am fecisti. Circa primū sciendū q̄ ipse ⁊ medi videtes ciuitatē babylonis inexpugnabilē: pp muroꝝ altitudinē ⁊ fortitudinē longe a ciuitate diuiserūt fluuiū euphratē in plures alueos: ⁊ sic p alueū p̄ncipalem diminutum i trauerunt ciuitatē vbi nō erat mur⁹: ⁊ hoc ē quod dī: c Nunqd in flumibus. i. in euphrate: q̄ dī flumina in plurali: tū pp eius magnitudinē: tuꝫ pp diuisionē dcaꝫ d Iratus es dñe. inferēdo babylōīs effectum tue vin dicte. q. d. sic: e Uel i mari. i. i euphrate q̄ noīat ma re more hebraico: quo ois congregatio aquaꝝ magna ma re dī: ꝛz illud gen̄. j. Congregationesq; aq̄ꝝ appellauit ma ria f Indignatio tua. ꝫ babylōios. q. d. sic: non enīz talis diuisio euphratis videbat posse fieri: nisi spāli adiutorio dei. g Qui ascendes. sic est in libris correctis ⁊ in hebreo h Sup equos tuos. i. sup equos medo rum ⁊ psaꝝ dādo eis ⁊ equitib⁹ virtutē capiēdi babylo niā: i Et quadrige tue. i quibus pugnabāt antiq̄tus k Saluatio. captio. n. babylonie fuit saluatio popu li iude p cyrū liberātē eum a captiuitate. l Suscitās suscitabis arcū tuum. i. arcus medoꝝ ⁊ psaꝝ: qui dicūt tui: qz ad executionē tue iusticie extenti. m Juramē ta tribubus que locut⁹ es. i. ad seruandū iuramēta q̄ fe cisti abrāā isaac ⁊ iacob de ira a tribub⁹ possidenda: q̄a p hoc redierunt due trib⁹: ⁊ aliq̄ de decem in iudeam. n Fluuios scindens. i. euphratē mō supradcō: ita q̄ ē repetitio eiusdē ad maiorē expressionē: o Uiderūt te aq̄. in effectu ptātis tue. p Et doluerunt mōtes. i. supbi babylonij. q Gurges aq̄ꝝ trāsijt. i. imper⁹ eu phratis a suo alueo diuertit modo p̄dco. r Dedit abyssus vocē suā. i. fundus euphratis denudatus aquis ita oñdit dei virtutem super babylonios ac si clamaret sicut dī. c. p̄cedenti. Lapis de pariete clamabit. s Alti tudo. s. ipse deus qui nō solū dī altus in concreto: sed et altitudo in abstracto: sic dī veritas ⁊ iusticia: ⁊ hoc ꝓpī excellentiā sue altitudinis t Man⁹ suas leuauit. ad puniēdū chaldeos. v Sol ⁊ luna. hic ꝓpha alludit

historie iosue:cui dr: y Sol z luna steterut &c.i.sicut steterūt pugnāte iosue ꝯ chananeos in signū dīne virtutis sibi assistētis:sic assistet virtus dei medis z persis pugnātibus ꝯ chaldeos:iō subdit: x In luce sagittaruꝫ tuaꝝ ibūt.i.coꝝ sagitte a te dirigent ad interficiendum chaldeos:z similiter eoꝝ haste: ppt quod dicūtur tue qꝫ a te directe i executionē tue iustitie. y In fremitu.exercit' cyri z darij ꝫ Cōculcabis terram. .s. babylonis:

suo:in lūce sagittaꝝ tuaruꝫ ibūt:in splēdore fulgurātis haste tue:in frēmitu ꝑculcā bis trā: ēt i furore ōbstupefacies gentes. Egrēssus es in salūtē ppli tui: in salūtez cuꝫ xp̄o tuo. Percussisti caput de domo impij: dēnudasti fūdamentum eī vsqꝫ ad colluꝫ. Maledixisti sceptris eius cāpiti bellatorū eius:vēnientibus vt turbo ād dispgendū me. Exūltatio eoꝝ:sic eius q deuorat pauperē i abscōdito. Viāꝫ fecisti in mari ēqs tuis: i lūto aquaꝝ multaꝝ. Audiui ēt ꝑturbat' ē vēter meus: ā voce ꝑtremuerūt labia me

a. Ingrēdiat putredo i ossibus meis:z subt me scateat Ut rēgescam in die tribulatiōis:ut ascēdam ād pplm accinctū nostrū. Ficus.n. nō florebit:z nō erit germē in vineis. Mentiet op' olive:z arua nō afferēt cibuꝫ Abscidētur ō ouili pecus: z nō erit armētū i ꝓsepibus Egō aūt in dño gaudebo: ēt exultabo i deo iesu meo Deus dñs fortitudo mea: ēt ponet pedes meos quasi ceruoꝝ. Et sup excelsa mea deducet me victor in psalmis canētem.

Explicit abachuc ꝓpha

p tyri licentia. a Ita ꝑpm accinctū nostrū. ratū:sic.n. ascēderūt filij isrl de babylone:pp piculū hostiū in via. Uel dr ppls accinctus. i. dispositus ad gradiendū:et loqt̄ h ꝓpha in ꝑsona ppli de babylōe rediturī:qz tpe illius captiuitatis ipe erat in iudea ꝑm historiā daniel. xiij. q̄uis .n. nō sit auctētica:tn ꝓbabilis reputatur

b Ficus. Supra posuit modū captōis babylonis ex debellatōe ciuiū: h idē ondit ex defectu victualiū:dominus.n. añ aduētuꝫ cyri z darij ꝯ babyloniam iduxit terre sterilitatē:ita q̄ foztalicia nō potuerūt sufficiēter muniri:iō dicitur: b Ficus.n.ñ florebit.i.modicū florebit:ita q̄ faciet modicū fructū q̄ ꝓ nihilo reputādū. ꝑm q dr .ij. physicoꝝ: Qđ modicū ē quasi nihil reputat. z etiā fz cōez modū loq̄ndi quo dr nihil est in arboribus qñ ibi ē modicus fructus:z ita intelligitur illud qđ sḋit ō vineis oliuis z aruis.

c Abscidet de ouili pecus &c. qz pp defectū pastus aialia poterūt paꝝ fructificare. d Ego aūt. Audita babylōis destructione z pplī iude liberatione: ꝓpheta exclamat dicēs Ego aūt i dño gaudebo. applaudēs,diuine iusticie z liberatōni pplī iude: e Et exultabo i iesu deo meo. i. salutari meo liberāte pplm meū de captiuitate babylōica:z ꝑm hoc iesus ē nomē appellatiuū. Sz qz dcm ē q̄ liberatio de captiuitate babylonica figura ē liberatōis patrū de limbo inferni sic fīēda p iesum xp̄m:z vtranq liberatōem videbat ꝓpha futurā:iō iesus ē h etiā nomē,ꝓpriū. f Deus domin' fortitudo mea.educēdo me sua uirtute:ꝑmo de babylōe:z ō inferno:vt dcm ē:z sic ē verbū,ꝓphete loq̄ntis in ꝑsona populi i babylone captiuati:z i limbo detēti. g Et pōet pedes meos quasi ceruoꝝ.qz redeuntib' de babylone ōdit vtutem z agilitatē gradiendi:z liberatis de limbo virtutē egrediendi:z celū ascendēdi:ideo sḋitur: h Et sup excelsa mea deducet me victor.qz ppls de babylone rediens ascendit i iudeā q̄ est ira mōtuosa:z potissime qz venit i hierlm:z ibi tēplū fūdauit in mōte syon. j. esdre. iij. z detēti i iferno ascenderūt in celū cū victore xp̄o: i In psalmis canentem.q̄ ppls rediens de babylone deū laudabat i via z magis in templo. j. esdre. iij. Et sancti cū xp̄o ascendētes cū diuinis laudibus ascenderūt i illis sine fine ꝑseuerātes:psal. lxxxiij. Beati qui habitant i domo tua domie:in secula seculoꝝ laudabunte. ad quā nos perducat &c. Jn. c. iij. abachuc vbi dr i postil. Hic ꝑnter ponitur oratio ꝓphe. Additō

Circa materiaꝫ huius oratiōis ꝓphetice ipsius abacbuc: valde varie se habuerūt expositores. q̄dā. hebreoꝝ dicūt q̄ hec oratio fuit facta ꝑ quadam sterilitate tūc futura: ad quod faciūt aliqua in hoc cantico ꝓtēta: vt cū dr: Nūquid in fluminibus iratus es dñe. qz in tua sterilitate cessante pluuia diminuūtur flumia. Similiter cum dicī: Suscitabis arcū tuū. intelligūt de iride: de qua gen. ix. Arcū meū ponam i nubib'. qui q̄dem arcus in tpe pluuie

nube in die pluuie. vnde ꝓpheta orabat ſm eos vt appareret ille arcus: ⁊ ſic pluuie fluerēt more ſolito. Similiꝫ cum dī: Ficus. n. nō florebit ⁊ nō erit germē in vineis ⁊c. Abſcīditur de ouili pecus ⁊c. totum attribuūt ſterilitati predicte ꝑ qua dicūt ꝓphetam orasse ne populus piret ꝑ predictam plagam. vnde dicit: In medio ānoꝝ viuifica illud. i. in medio ānoꝝ ſterilitatis predicte. et ſuper hoc petit: Cuꝫ iratus fueris miſericordie recordaberis. Alīj vero hoc canticuꝫ exponunt de deſtructione babylonie: ⁊ de modo captiōis eiuſ ſicut i poſtilla cū aliquibus variatōibus: de quibus nō ē curandū. Sed ſaluo ſemper meliori iudicio: hec oratio magis videtur pertinere ad myſterium xp̄i: ⁊ ad hoc videtur tēdere gloſa ordinaria ꝓ maiori parte: quod ſatis apparet ex eius deuota compoſitiōe. Eſt. n. compoſita ad moduꝫ pſalmoꝝ dauid: qui inter ꝓphas expreſſius de myſterīs xp̄i deuote cecinit: ⁊ iō i tota ſacra ſcriptura nō iuenitur hec dictio cola in heb. niſi in pſalterio ⁊ in hoc cantico. vnde cuꝫ dī: Sanctus de monte pharan: ⁊ in alīs certis locis. pōitur in hebreo cola: quod eſt diapſalma ſm. lxx. ſm quam expoſitionē hoc qō dicitur in titulo. ſ. oratio abacbuc prophe ꝑ ignorantīs: continuatur ad precedentia ſic: Dixerat. n. ꝓpheta ſuperius increpando idolatras: Ve qui dic̄ ligno exp giſcere ⁊c. ⁊ ſequit: Ecce iſte q̄ coopertus ē auro ⁊ argento: ⁊ omnis ſpūs nō eſt in viſceribus eius. qz idola licet ſint ſūtiliter ⁊ ſūptuoſe fabricata: nullam tamē ſpūalem gratiam ſeu virtutē vel vitam i ſe ꝓtinent: ſed de deo vero ſēdit ecō trario: Dominus in templo ſancto ſuo. ſ. deus incarnatus: q̄ cū ſit in corpore ſibi vnito: dī eſſe in templo ſuo: iuxta illud Johā. ij. c. Soluite templū iſtud. qui tante virtutis eſt ꝙ cū ſit in ꝑdēo templo ſuo eius dominio tota terra. i. tot' mūdus ſubīcitur: de quo ſubdit: Sileat a facie eius omnis terra. Et qz ꝓpheta in ſpū videbat ꝙ circa cognitionem xp̄i incarnati de quo ſtatim dixerat: Dñs in templo ſancto ſuo multi errores hēbant ꝓſurgere: iō orat ꝓ ignorantīs de q̄ dī in titulo: Oro abacbuc ꝓ ignorātīs. ne iuſti i huiꝰmōi caderent ignorantias. ⁊ qz myſteriū hoc habuerat non per cognitionem naturalem: ſz ex fide que ē ex auditu: ideo in exordio ſui cantici ſeu oratōis dicit: Dñe audiui auditū tuū ⁊ timui. ſ. timore filiali cauſato ex deuota reuerentia tanti myſterij. Conſeq̄nter petit auditū predictuꝫ impleri. d. Dñe opus tuū in medio annoꝝ viuifica illud. Ubi notanduꝫ ꝙ hoc qō dī hic: In medio ānoꝝ. nō debet intelligi de medio rei: geometrice loq̄ndo ſeu arithmetice: ſz de medio ratiōis put phūs accipit medium. ij. ethicoꝝ. d. ꝙ virtus moralis in medio conſiſtit. ſ. ꝑ ꝓformitatē ad rōnem rectam: ⁊ ſimiliter in ꝓpoſito: mediū annoꝝ: intelligendū eſt ſm ꝓformitatē ad rōnem diuinam: que ſūme recta ē: ꝓordinātem adventū xp̄i in tpe ꝓformi dictami ſue rōnis. In quo quidem tpe eſt tpis plenitudo: de qua apls. c. iiij. ad galath. Cuꝫ venerit plenitudo tpis. et ſic intelligēda eſt gloſa iterlinearis que ſup iſtud verbū: In medio annoꝝ. dicit. ſ. i plenitudine tpis. Et qz nō ſuffeciſſet ꝙ opus dei. ſ. incarnatio filij fieret niſi hoibus notificaret: iō ſubdit: In medio annoꝝ notū facies. Et qz timebat ꝓpheta ne ex humana malicia hoc bene ciū impediret: iō ſēdit: Cum iratus fueris miſericordie recordaberis. Conſeq̄nter oñdit quō illud opus dei. ſ. incarnatio venit in noticiā ſeu cognitiōem noſtram. d. Deus ab austro veniet. ſ. i meridie. Sicut. n. in meridie ſol maxie lucet: ic ad fidē incarnationis maxia lux ſaltem ſupnaturalis requirit. Et qz deuenitur ad huiuſmodi fidē ꝑ ſcripturarū testimonia: iō ſēdit: Et ſcūs de monte pharan. ſ. de mōte vmbroſo ⁊ denſo: ꝑ quod ſacra ſcriptura que hoc myſterium carnis locutōibus ⁊ vmbroſis figuris tradit intelligit. Conq̄nter de eius natiuitate dic̄: Operuit celos gloria ē', nato d. dño: angeli Gloria in excelſis: cecinerūt. Et qz de eius ꝑdicatione ⁊ vita ⁊ miraculis totus orbis fuit repletus: ideo ſēdit: Et laudis eius plena ē tra. Conſeq̄nter qz xp̄us q̄ ſol iuſticie dī tanq̄ lux vera irradiat i mundo: ideo dic̄ Splendor eius vt lux erit. Et qz huiuſmodi ſplēdor fuit quodāmodo occultatus in cruce: iō ſubdit: Cornua in manibus eius: ibi abſcondita eſt fortitudo eius. ⁊ ibi eſt finis verſus apud hebreos: et eſt ſenſus: Cornua in manibus eius. i. trophea crucis ſm gloſam: qz per extenſionem manuū xp̄i in cruce: cornua are crucis ſunt expreſſa: in qua quidem cruce abſcōdita eſt fortitudo eius: q̄a exinaniuit ſemetipm etiam vſq; ad mortē. Conſequenter de effectu paſſionis eius dic̄: Ante faciē eius ibit mors qz moriendo mortē nr̄am deſtruxit. Egrediet diabolus ante pedes eius. quod pōt intelligi de expoliatiōe infernī qui diabolus pōt dici: vel ſm gloſā: qz xp̄o ingrediēte in corde fugit diabolus. Cōſeq̄nter dicit: Stetit ⁊ mēſus eſt terram. ⁊ h incipit verſus in heb. Ad cuius intellectum i ꝓtinuatione ad p̄cedentia ⁊ ſeq̄ntia ſciendum: ꝙ qz ꝓpheta dixerat ꝙ fortitudo xp̄i erat abſcōdita i cruce: iō h declarat quō ſua potētia ꝑut eſt deus fuerat antea valde patens ⁊ oñſa: ⁊ ſpecialiter in operibus que fecerat in tpe veteris teſtamenti: quoꝝ aliqua precipua h narrat: ex quibus vnū eſt ꝙ diuiſit terram āmorreorum ⁊ chananeoꝝ in hereditatem filīs iſr̄l: que quidem diuiſio facta fuit per mēſuram in funiculo diſtributionis vt hī: ioſue. xiij. de quo dicit: Stetit ⁊ mēſus eſt terram. ſ. ꝑmiſſionis modo p̄dēo. Et ſequitur: Aſpexit ⁊ diſſoluit gentes. ſ. habitantes in illa: quia fuerunt ab ea ſepati p mortem ⁊ captiuitatē ⁊ huiuſmodi. Et qz reges eoꝝ erant magni ⁊ fortes ab antiquo vt dicitur in pſal. Qui occidit reges fortes ⁊c. iō ſubdit: Contriti ſūt montes ſeculi. Incuruati ſunt colles mūdi ⁊c. Si aūt quera tur quare in huiuſmodi narratione incipit ꝓpheta ab acquiſitione ſeu diuiſione terre ⁊ p̄termiſit illa que fuerunt in deſerto ⁊ huiuſmodi. Dicendū ꝙ de datione legis quod fuit potiſſimum ⁊ principale iam aliquid tetigerat ꝓpheta cum dixerat: Deus ab auſtro veniet ⁊c. ⁊ hoc ſignificando p̄cipaliter aduentuꝫ xp̄i: vt ſupra expoſitum eſt: ⁊ alludendo illi hiſtorie de datione legis in monte ſynai qui erat vicinus monti pharan: de quo fit hic mētio. Conſeq̄nter narrat fortitudinem dei oñſam antiq̄s poſt acquiſitionem ⁊ diuiſitionez terre de q̄ dicit Pro iniq̄tate vidi tentoria ethiopie. Ubi notandum ꝙ vbi nos habemus ethiopie: in heb. hī chuſā: quod ē nomē ꝓprium cuiuſdam qui afflixit filios iſr̄l: eo ꝙ offenderant deū colendo idola: ſed quia poſtea penituerunt ⁊ exclamauerūt ad dñm: deus ſaluauit eos ꝑ othoniel fratrem caleph: vt hī iudicū. iij. ⁊ ſic deus oſtendit potētiam ſuam puniendo idolatras ⁊ miſerendo penitēt'. Rō aūt quare tranſlatio noſtra habet ethiopie ē: quia chus ſignat ethiopes: ⁊ iō ꝑ chuſan tranſtulit ethiopiā ſed ad veritatē: ethiopia nō eſt chuſan ſed chuſ: chuſan. n. eſt nomē ꝓprium hois: vt dēm eſt: ⁊ ſic habetur i chaldaica tranſlatione. Conſeq̄nter dic̄: Turbabunt pelles īre madian. in quo tangit hiſtoriam gedeon cuꝫ madianitis q̄ ab eo fuerunt turbati ⁊ victi: vt habetur iudicū vij. Cōſeq̄nter dicit: Nūquid in fluminibus irat' es dñe ⁊c. i quo oſtendit potentiā dei alludendo hiſtorijs ō diuiſione maris rubri ⁊ iordanis: nō ſeruato tamē ordine tpis nec exp̄mendo factum ſz more poetico tāgēdo. Et quia deus ſe habuit in iſtis vt vir pugnatoꝝ ꝑ ſalute populi: ideo ſubdit: Qui aſcendes ſuper equos tuos quadrige tue ſaluatio. Siliter qō ſubditur: Suſcitans ſuſcitabis arcū tuum. intelligit eodem modo. ſ. conſiderādo deum ac ſi eēt fortis eques ⁊ expertus ſagittator. Et q̄a iſta ⁊ ſimilia fecit deus vt ſeruaret iuramenta que fecit

patribus de hoc q̄ fecīt eoꝝ posteritatē terra, pmittit
iō dicit: Juramēta tribubus que locutus est: ⁊ sequitur
Fluui scindēs terre ⁊c. in quo ē replicatio p̄dcoꝝ ad ma
iorē ꝓfirmationē. Q; aūt sequit: Surgeꝫ aquaꝝ transit.
intelligitur de aquis iordanis que descendentes transie
runt: ⁊ sic remansit abyssus discoopta. vnde de hoc dī:
iosue. iij. c. Aque que inferiores sunt decurrēt atq; defi
cient: sed aque alte steterunt quasi immobiles de q̄ dici
tur ibi: Que aūt desuper veniūt in vna mole cōsistunt
⁊ hoc est quod dī: Altitudo manus suas leuauit, per al
titudinem intelliguntur aque altiores. s. supiores: Que
leuauerunt manus suas. i. amouerūt potestates suas ne
currerēt naturali cursu. Consequenter alludit hīstorie io
sue de statione solis ⁊ lune: iosue. x. de quo dicit: Sol ⁊
luna steterunt. ⁊ q; ibi deus misit lapides grandinis ma
gnos de celo quibus percussi fuerunt aduersarij: iō sub
dit: In luce sagittaꝝ tuarum ibunt. lapides. n. illi q̄ nō
sine fulgure mittunt estimant vt sagitte seu haste lucen
tes: ⁊ q; ex huiusmodi percussionibus miraculosis: ha
bitatores terre chanaā fremuerūt ⁊ stupuerūt: iō dicit:
In fremitu conculcabis terram ⁊ in furore obstupefaci
es gentes. Consequenter reuertitur ꝓpheta ad loquen
dum de xp̄o. Ad quod sciendū q̄ superius prophetā di
xerat q̄ potentia xp̄i fuerat in cruce abscondita de quo
dixit: ibi Abscondita est fortitudo eius: ⁊ postea ondit
q̄ eius potentia in antiquis fuerat multipliciter publi
cata: ⁊ hoc cū dixit: Stetit ⁊ mensus est terram ⁊c. vsq;
ad istum locū. Nūc aūt ostendit: q̄ licet potentia xp̄i in
cruce abscondita fuerit: tamen fuit magna ⁊ salutifera
operans. vnde dicit: Egressus es in salutem populi tui:
in salutem cū xp̄o tuo. ⁊ sequitur: Percussisti caput de
domo impiī. q; ꝓceps demonioꝝ qui in ligno vicebat
in ligno victus fuit a xp̄o. ⁊ sequitur: Denudasti funda
mentum eius vsq; ad collū. q; vt dī in glosa: Abscondi
ta eius aperta sūt non ad breue tempus sed in ꝑpetuū:
⁊ sequit: Maledixisti sceptris eius ⁊c. Totū exponitur
de potestatibus diabolicis que frequenter veniunt ad
dispergendū iustos: ⁊ sequitur: Exultatio eoꝝ sicut eī
qui deuorat ⁊c. isti enim aduersarij humani generis se
habent vt exultantes cū deuorant pauperem in absco
dito: eo mō quo dī in psalmo: Insidiatur in abscondi
to vt rapiat pauperem ⁊c. ⁊ sequit: Viam fecisti in ma
ri equis tuis in luto aquaꝝ multarū. quod a multis ex
ponitur de transitu maris rubri: sed ꝓtinuando ad p̄di
cta videtur exponēdum sicut in glosa de mari huius se
culi: vbi est lutum curaꝝ ⁊ solicitudinum multaruꝫ: in
quo mari xp̄s fecit viam equis suis. i. iustis: quos regit
sicut eques equū suum: ⁊ hoc dando eis exempla vite ⁊
cōsilia saluberrima per que possent vitare fluctuatiōes
⁊ pericula huiusmodi curarū ⁊ solicitudinū: prohibuit
in xp̄s solicitudinem futuroꝝ ⁊ temporaliū: Matth. vj. c. Et sic facit viam i huiusmodi mari turbulēto. Cō
sequenter dicit: Audiui ⁊ conturbatus ē venter meus ⁊c.
Ad cuius declarationē sciendū q̄ ꝓpheta ꝓsiderās ex
predictis duo principaliter: vnū est tribulatio quā xp̄s
passus est in cruce: vbi abscondita est fortitudo eius: vt
dixerat: 2m ē fructus salutiferus sue passionis: de quo di
xit: Egressus es in salutem populi ⁊c. turbatus ē in mē
te ⁊ ꝓtremuerunt labia sua. quasi nesciens loqui ex tur
batione tante ꝓtrarietatis: ideo dic: Audiui. s. predicta
ex fide que ē ex auditu. Et conturbatus ē venter meus.
s. mens mea que est intrinseca sicut venter inter mem
bra corporea intrinsecus ē. Cōtremuerūt labia mea. q;
loquela turbabatur ex vehementia turbationis intrise
ce. Ingrediatur putredo ⁊c. i. ingreditur: quia turbatio
mentis redūdabat etiam in mēbra solida que sunt ossa
Et residens rone in tante turbationis ⁊ tremoris dicit: Ut
requiescam in die tribulationis. ⁊ est sensus q̄ ꝓpheta hē
bat requiescere ⁊ cōsolari in salute ab eo desiderata: q̄ tamē
facta ē in die tribulationis. s. in tempore passionis xp̄i. Et
nimirū si ꝓpheta de hoc tremebat ⁊ conturbabatur ō tri
bulatione passionis: etiam si ex ea sequeret fructus salutis
cū etiam xp̄s imminēte passione cōtristabatur: ⁊ cepit tede
re ⁊ mestus eē: Matth. xxvj. c. Consequenter ꝓpheta turba
batur ex hoc q̄ habebat cōmisceri cū populo iudaico qui
procuraturus erat mortem xp̄i: ⁊ de hoc dicit: Ascendā ad
populum accinctū nostrū. i. ascendam in iudeam ad popu
lum illū qui paratus ē cū armis ad occidendum christum.
Et notandū q̄ vbi nos habemus in hoc loco: accinctuꝫ no
strum: in hebreo dicitur Jegudeno: ⁊ est omino simile ver
bum: gen. xlix. circa benedictionē gad: in quo loco transla
tio nostra habet: Preliabitur ante eum. vnde ⁊ in hoc loco
sic debuisset dicere: Et ascendam ad populuꝫ qui prelia bit
ante eum. i. contra eum: ⁊ sic sententia erit planior ad ꝓpo
situm: ⁊ sequitur: Ficus. n. nō florebit ⁊c. vbi videtur loqui
ꝓpheta pabolice de populo iudaico assimulando eum fi
cui nō florenti: vel vince nō germinanti ⁊ huiusmodi: sicut
esaie. c. v. assimilat illuꝫ populū ꝓpheta ad lr̄aꝫ vince nō
fructuose: ⁊ ē sensus: Ficus. n. i. ille popolus: Nō florebit. i il
lo tempore. Nec erit germen in vineis. q; perdidit virorem
gratie. Mentietur opus oliue. q; de iusto dī: Ego sic oliua
fructifera in domo dñi. Similiter ⁊ intelligendū est hoc q̄ō
dicit: Et arua nō afferent cibum. s. de cibo spūali. Abscidet
de ouili pecus ⁊c. q; iam tempore illo desinit eē grex domi
ni sicut ⁊ populus. vnde danielis. c. ix. Occidetur xp̄s ⁊ nō
erit eī populus qui eum negaturus ē. Consequenter ꝓphe
ta ex illis duobus ꝓsideratis. s. quoꝝ vnū erat tristabile. s.
afflictio passionis: ⁊ aliud magni gaudij ⁊ exultatiōis. s. fru
ctus salutiferus eius: inclinat se ad gaudium: q; perpetuum
⁊ indeficiens: ⁊ de hoc dicit: Ego aūt in domino gaudebo ⁊
exultabo in deo iesu meo. q. d. licet illam tristiciam conside
ro que magna est: tamen quia translatoria eā dimitto: ⁊ gau
debo in domino qui est eternꝰ: Et exultabo i deo iesu meo.
s. in sua saluatione que eterna est: ⁊ sequit: Deus dominus
fortitudo mea. s. ad tolerandū prolixitatem spei. Et ponet
pedes meos quasi ceruoꝝ. ad attingendum terminū deside
ratum velociter: Et super excelsa deducet me. s. super alta
⁊ superba que huic saluti cōtrariant: Et sic ero victor i psal
mis canens. Et nota q̄ vbi dicitur hic Victor: i psalmis ca
nentem: ponuntur similia verba sic i titulo quarti psalmi.
vnde istud cāticū ꝓprie ē sic vnus de psalmis dauid.

Postilla fratris Nicolai de lyra cū additiōib' pauli epi
burgēsis: ac replicis magistri mathie doringk sup abachuc
prophetam finit feliciter.

Incipit expositio ꝓlogi in sophoniā prophetam.

TRadūt hebrei ꝛc̄. In isto ꝓlogo ꝓcedit hiero ꝑ hūc modū: primo ponēs quādaz regulam hebreoꝝ ꝓphete psonā describit: 2° ponit interptationē nois que ꝓphe ꝯgruit: ibi No

men sophōie ꝛc̄. 3° repetit carnalē ꝓphete genealogiā ex q̄ spūalē elicit: ibi Iste ergo prophā ꝛc̄. 4° oīc cuius regis tpe ꝓphauit ibi Josiā regē iuō ꝛc̄. 5° ꝓphetie materiam tāgit: ibi Jō deus p ꝓphetā. Jtē in pria pte ꝓmēdat prophetā siue describit a tribus: ꝓmo ab officij dignitate: ibi Hoc si verus ē sophonias prophā 2° a nois p̄figuratiōe vl̄ ꝯgruitate: ibi Qui noie vt ita dicā ꝓphetico. 3° a generis nobilitate: ibi Gliosa maioꝝ ꝛc̄. alias diuisiones ponemus i locis suis: Dicit igitur:

a Tradūt hebrei. .i. regulariter dicunt

b Uellicās sycomoros. i. diiscerpēs folia sycomoꝝ ⁊ aliarū arboꝝ ad pastuz pecoꝝ: vide supra in secūdo ꝓlogo sup amos. c Hoc si verꝰ ē ꝛc̄. h describit psona ꝓphete q̄tū ad duo. s. q̄tum ad p̄figuratiōnē nois cū dī Qui vt ita dicā ꝛc̄. ⁊ q̄tū ad nobilitatē originis: ibi Et gloriosa maioꝝ. dicit igit: c Hoc si verꝰ ē. qō hebrei tradūt

d Sophonias ꝓpha vt ita dicā. p quādā ēntie demonstratiōem: sic dī mulier egregia forma. e Qui noie prophetico. i. ꝓphetalis officij p̄figuratiuo. f Et. i. etiam.

g Glo. ma. su. stirpe gene. est. hoc verbū ē sumit bis i construēdo: ⁊ sepe verba q̄ pluries resumūtur ponunt i fine sētie vt h: ⁊ i ouidio epla: Tu dñs: tu vir: tu mihi frat eras dic briseis achilli. dī ergo: Qui nomie ꝓphetico. i. ꝓphalis officij p̄figuratiuo vel ꝓphete ꝯgruo. Jn ipsa. n. impositiōe nois huius p̄figuratū videt q̄ eēt ꝓpha futur⁹: ⁊ ita videtur exponere lr̄a seq̄ns que dic̄ q̄ vtraq̄ nois interpretatio prophe ꝓuēit: ⁊ sic vī lr̄a seq̄ns exponere precedentē. Alij dicūt q̄ quinione ē ibi vna dictio: dicūt. n. q̄ quinio q̄nionis dicitur collectio q̄nq̄ in vno ordine: sed nō ē multū i vsu: ⁊ pp hoc dic̄ hiero. vt ita dicā: qz ergo. iiij. precedentes prophete ꝓnumerant h sophonie dicūt q̄ ex his fit quinio: est g̃ sēsus Hoc si verū ē. vt. s. Sophonias ꝓpheta. in quadam. Quinione ꝓphetica ⁊ gliosa stirpe maioꝝ suoꝝ. i. ꝑcedentiū ꝓpheraꝝ. Generatus est. Quicq̄d sit de veritate lr̄e: ista lectura reꝑhenditur de manifesta icōgruitate. Est. n. ibi soleocismus: cū quinio sit tm̄ masculini generis teste prisciano q̄ dicit i q̄nto maioris volumis: Jn oī antecedente qñ nō sūt verbalia vel pticipialia masculina sunt: vt stellio gurgulio: qñ sūt verbalia siue pticipialia femia sūt: vt oratio actio coniugatio cōiunctio interiectio. Quid ergo dicemus ō vnio vnionis nōne ꝑ cōiunctiōe vel ꝯgregatione inuenit in femīnio dico q̄ sic: ⁊ tunc p syncopā dī ab vnitio vnitōis q̄ ē nomē verbale descēdens ab vnio vnis: nam ab vnus vna vnuz dī h vnio lapis preciosus sic dcūs: qz tm̄ vnus ⁊ nūq̄ duo vel tres simul inueniūt. Jtē vnio dī punctū vnū in tessera: ⁊ simili credo q̄ quinio si aliquid significet: significat q̄nq̄ puncta in tessera: sicut senio significat sex: ⁊ tūc derivat a quinus q̄na quinū: Dis dcis lectori iudiciū dere linquo. b Auum. ab auco aues quod ē cupio cupis q̄ multum auet nepotes. i Pro auū. ꝓiem aut: q̄i prope auum.

Incipit prologus i sophoniaz prophetam.

TRādūt hebrei cuiuscūq̄ ꝓphete pī aut auus ponat i titulo: ipos quoq̄ ꝓphas fuisse. Unde ⁊ amos vnū ō duodeci ꝓphetis q dixit: nō sū ꝓpha nec fili⁹ ꝓphe: ⁊ pastor capraꝝ vellicās sycomoros: patris nomē i titulo nō hīe. Hoc si verū ē: sophonias ꝓpha q̄i noie: vt ita dicā: ꝓphetico ēt gliosa maioꝝ suoꝝ stirpe generatus ē. Habuit .n. pīez chusi: auū godoliā ꝓauū amariā: attauum eze chiā: ēt talē quadrigaz ipse

velut extrem⁹ auriga cōpleuit. Nomē sophōie: alij speculā: alij archanū dñi trāstulerūt. Siue igit specla: sīue abscōditū dñi interpteī utrūq̄ prophe ꝓuēit. Dicitur. n. ad ezechielē: Fili hominis: speculatorē te posui domui isrl̄. Jstē ergo propha q erat i specula ⁊ i sublimib⁹ ꝓstitutus: ⁊ nouerat mysteria dñi: fili⁹ erat chusi q interptat humilitas. Habebat quoq̄ auū godoliā q dī magnitudo dñi: ⁊ ꝓauū amariā: q ⁊ ipe vertit in simonē dñi: attauū ezechiā q sonat fortitudo dñi. Dē fortitudie itaq̄ dñi natus ē sermo dñi: ēt ō simone dñi

mores populi ꝑ patientiā sustinet ⁊ sacri eloquij verbū docet ⁊ currus dī ⁊ auriga: currus: qz tolerādo portat: auriga: qz exhortando agitat. n Nomē sophōie ꝛc̄. Hic fm interpretationē nois ꝓmēdat prophā a duobus prio ab officij sublimitate: ibi Alij speculā. 2° a mysterioꝝ cognitione: ibi Alij archanū dñi. ⁊ 3° comendat a cōuenīētia vtriusq̄: ibi Siue igitur specula. Dicit igitur:

n Nomē sophonie. i. hoc nomē sophonias ⁊ cetera.

o Utrūq̄. i. vtraq̄ inīpretatio ꝑ Prophe conuenit. s. q̄ habuit speculādi officiū ⁊ noticiā mysterioꝝ: et hoc ꝓbat hiero. ꝑ verbū dñi factū ad ezechielē ꝓphām .s. Fili hois ꝛc̄. Eze. iij. ⁊. xxxiij. q Jste ergo ꝓpheta. h repetitur prophe generatio carnal⁹ cū dī: Fili⁹ erat chusi ꝛc̄. ex qua elicit generatio spūalis cū dī: De fortitudie ꝛc̄. Ostendit ergo h q̄ sic psona a psona nascit: sic ⁊ donum oritur a dono: littera plana est. r De fortitudine itaq̄ dñi natus ē sermo domini. h notat q̄ fortitudo vite debet ꝑcedere sermonē doctrine vt prius ds faciat q̄ doceat: actuū. j. Cepit iesus facere ⁊ docere. Eccl. xxxiij. Conseruabit disciplinā ⁊ tunc respōdebit. Eccl. xlviij. a. Surrexit helias ꝓpheta quasi ignis ⁊ verbum ipius quasi facula ardebat. Joh. v. f. dī ō iohanne: Ille erat lucerna ardēs ⁊ lucēs. Ber. tm̄ lucere ē vanū tm̄ ardere paz: ardere ⁊ lucere pfectū. s Et de sermōe domini nata ē magnitudo dñi. h notat q̄ doctoꝛ nō debet ex doctrina sua querere magnificentiam propriam: sed laudē dei ⁊ gloriā. j. thessal. ij. Exhortatio nostra nō de erroꝛe neq̄ de immundicia neq̄ in dolo: sed sic ꝓbati sumus a deo vt crederet nobis euangeliū: ita ⁊ loquimur nō quasi hoibus placentes: sed deo q̄ probat corda nra ⁊ sequitur: ibi Nec q̄rentes ab hoibus gliam ꝛc̄. Col. iij. .f. Oē quodcūq̄ facitis in verbo aut in ope oia facite i noie dñi nostri iesu xpi: gras agentes deo patri ꝑ ipsū

i Lozi.x.g. Dia in gloria dei factte. Eccl.ij. Dedit mihi dñs linguā mercedē meā: ⁊ in ipsa laudabo eū. t Et ō magni.do.nata ē humi.q: quo ꝺs verius deū magni ficat tanto seipm magis humiliat. Exo.iiij. Ex quo locutus es ad seruum tuū impeditōris ⁊ tardiōris lingue sū: mar.i. Ueniet fortioꝛ me pᵒ me.

ecce magnificatō dei: Cuius nō sum ꝺignus ꝓcūbens soluere corrigiaꝫ calciamentoꝝ eiᵒ ecce hūilitas sui nata ē ergo hūilitas ſm motū nō ſm eēntiā.j.cozi.xv. Nō sū ꝺignus vocari aplūs. Et adde q ō chusi.i. de humilitate oꝛtus ē sophonias .i.dñi speculatoꝛ .i.sublimatus adarcē speculatiōis qō significat luce xix.a.vbi dī ō zacheo qui statura pusillus erat q a scendit in arboꝛē sycomoꝝ vt videret ihesū. Sycomoꝛus interpꝛetat ficus fatua: greg. Cōtemplari dei sapientiā nō possūt qui sibi sapientes videntur: q: tanto ab eius luce longe sūt ꝙto apud semetipsos humiles nō sūt: q: in coꝛ mentibᵒ dū tumoꝛ elatōis crescit arcem ꝓtemplationis claudit.

v Josiā regē nē. Hic describit rex in cui᷑ tpe sophonias ꝓphetauit: cōmēdatur aūt ḃ rex ioſias a tribᵒ: ꝓmuz ē q deū ꝓcipue coluit: 2ᵐ q idoloꝝ simulacra ⁊ idolatriam destruxit: ibi Josias simulacra nē. 3ᵐ ē q festū pasche intermissū multis tpibᵒ celebrauit: ibi Jdē custodisse pascha nē. y Quarti libri Re.xxiij. Similis illi ñ fuit ante eū rex qui reuerteret ad dñm in oi coꝛde suo ⁊ in tota aīa sua ⁊ in vniuersa virtute sua inxta oēm legē moysi neq; post eū surrexit similis illi: z Et scḋi paralypomenō.xxxiij.a. Octauo āno regni sui cū adhuc eēt puer cepit q̄rere deū patris sui dauid. a Josias nē. si mulacra ꝓminuisse.iiij. Re.xxij. fere pᵒ totū.ij.paralypo. xxxiiij. Sculptilia succidit atq; ꝓminuit. Item in eodez Mūdauit iudā ⁊ hierusalē ab excelsis ⁊ lucis simulacris ⁊ sculptilibus. b Que pater suus āmon.ij.paral.xxxiij.g. Cūctis idolis q manasses fuerat fabricatus imolauit atq; seruiuit.iiij. Re.xxj.g. Seruiuit imundicijs quibus seruiebat paī eius ⁊ adoꝛauit eas. c Uel auus manasses.iiij. Re.xxj.a. Edificauit excelsa que dissipauerat eçechias pater eius ⁊ erexit aras baal: ⁊ fecit lucos: sicut fecit achab rex isrl: ⁊ adoꝛauit oēz militiā celi ⁊ coluit eā. Et fere eadē verba dicūtur de eo.ij.paral.xxxiij.a

x Pre oibus regibᵒ iude. Cōtra eccl.xlix. Pzei dauid ⁊ eçechiā ⁊ ioſiam oēs peccauerūt: sic ergo videt eçechias ⁊ dauid pificari ioſie. Rñdeo eçechias ꝓrogatiuā habuit in miraculis ꝓ eo factis.iij. Re.xx. ⁊ esaie.xxxviij. dauid i humilitate ⁊ spū ꝓphetico: ioſias i cultu religionis. Uel pōt dici q simpliciter fuit melioꝛ ⁊ feruētioꝛ eçechia: ſz nō dauid: ⁊ posset dici q dauid nō fuit ꝓprie rex iude. Reges.n. iuda dicunt ꝓprie q̄ regnauerunt tm sup duas tribus. Reges aūt isrl sup decē tribᵒ i samaria: Dauid vero sup. duodeci tribus regnauit. vnde ꝓpatio

nata ē magnitudo dñi: et ō magnitudie dñi nata ē humilitas: vt cū puenerit aliqs ad pfectū: dicat: q: nō sū dignus vocari aplūs. Et illud in psalmis: Domine nō est exaltatum coꝛ meum: neq; elati sunt oculi mei Jōsiaz regem iude cuius temporibus sophonias ꝓphetas se inuenit: deo p ōibus regibus iude placuisse hiſtoria qrti libri regū et secū di paralypomenon demōstrat. Josias simulacra que pater su᷑ āmon vel au᷑ manasses in templo dei collo cauerat deiecta ꝓminuisse monstrat. In q ūibᵒ etiā serpētem eneū a moyse factuz cui᷑ erroꝛi iducus pplus su perstitiōe idoloꝝ detentus admiserat. Jdeꝫ custodisse pascha: ⁊ intermissis tpibᵒ multis solus celebrasse mōstratur. Jdeo deus p ꝓphetam tpibus meꝛorati regis q̄ puentura erāt oñdēs gētibus quidē lectione ꝓphētis āffuturum iudiciū. Pdō pulo vero isrl salutē: et ciuitati hierl ꝛstauratōez: tūc

iaudita fecit dñs ꝓ eo: sol regressū: additionē ānoꝝ: stragem hostiū p angulum.

o Jn quibᵒ etiā serpētē eneū. Cōtra.iiij. Re.xviij. dī ō eçechia Cōfregit ꝑpentē eneū quē fecerat moyses. Itē magister dic i hiſtoꝛijs q eçechias confregit ꝑpētē eneū quē fecit moyses: ⁊ pulueꝛē eius diſpſit i toꝛrētē cedrō. Rñdeo q̄dā dicūt q hec vba tracta sūt a iosepho qui errauit hoc dicendo q nec hoc inuenitur alio mō: nec in libro Re. nec paral. Potest ⁊ alit dici. dī.n.i hiſtoꝛijs de ioſia. omia vestigia idolatrie redegit i puluerē ⁊ vestigia serpentis enei quem ꝓtriuit eçechias ob hoc in plogo sophonie legitur ioſias serpentē ꝓtriuisse. vñ dī q aliq̄ḋ frustū ſlicū fuit ab eçechia q̄ḋ pᵒ ab idolatrā tibus iudeis habebatur in reuerētia q̄ḋ ꝓminuit ioſias. Ut pōt dici hoc q dico: Minuit. nō ē de textu prologi: licet inueniat in multis libris: ⁊ tunc ꝓstruit lra sic: o Jn quibᵒ. i. inter q̄ simulacra: b Cui erroꝛi. i. ad quē erroꝛē. s. idolatre c Jnductᵒ populus. ppls dico d Detētᵒ supstitiōe idoloꝝ admiserat. i. cū approbatiōe recepat. a Eneū serpētem factum a moyse. nu. xxj. nō dixit q destruxerit: q: hoc legit de eçechia. iiij. Re. xviij. a. Si aūt inueniatur: Minuit. sic in aliq̄bus libris scribit: tunc dicēdū ē sic ꝓdiximus: q eçechias ꝓfregit serpentē quē ioſias ꝓminuit q̄tum ad aliquā ptē q: adhuc in reuerētia habebat: ⁊ tūc ꝓstruitur littera sic:

Jn quibus. i. inter que simulacra. Minuit vel ꝓminuit Serpētē nē. Cui erroꝛi iductᵒ ppls admiserat. i. peccauerat admittere. n. dī peccare vel recipe ppls inq̄ Detētᵒ supstitiōe. i. viciosa religiōe vel supstitiosa obseruatiōe Idoloꝝ. i. i cultu idolatrie. e Jdē custodisse pascha. iiij. Re. xxiij. nec. n. factū ē tale pbase a diebus iudicū qui iudicauerūt isrl ⁊ omniū dieꝝ regū isrl ⁊ regū iuda: sic in. xviij. anno regis ioſie nē. eadē ſnia legitur. ij. paral. xxxv. f f Jō deus p ꝓphām nē. ḃ tangit maīa ꝓphetie que ꝓsistit in trib᷑ i gētiū destructōe: in israelitici ppli liberatione: in ciuitatis hierusalē repatione: ista tria satis patent in lra: dic igitur:

f Jō. s. pp bonitatē regis ioſie g Gentibus. s. philistheis moabitis ⁊ assyrijs. h Lectiōe ꝓhensis. sophōie. Gaça destructa erit nē. ibi noiant ciuitates philistinoꝝ que ōstruēde erāt. Itē i eo. c. Moab vt sodoma erit ⁊ filij āmon quasi gomoꝛra. ⁊ sequitur in eodē. c. Et perdet assur: ⁊ pōet speciosam in solitudinē. hoc dicit ꝫ niniuē. i Affuturum iudiciū. s. ꝺemnatiōis ⁊ destructionis: quod sonant verba ꝓmiatōis. vñ dī Gaça ōstructa erit. Moab vt sodoma erit nē. k Populo vero isrl salutē. i. liberationē a captiuitate. j. esdre. j. l Et ciuitati hierl restaurationē. j. esdre. m Tunc tpis tribuendā. s. q̄n gentes quibus ꝓminat ꝺestruēt: hiere. xxx. Ecce ego ꝙuerta ꝙuersionē tabernacule

ecod ⁊ tectis et inuerecode: ⁊ edificabit ciuitas i excelso suo ⁊ templū iuxta ordinē suū fundabit: n Textu lectionis denunciauit. sophonie. iij. Explicit qualicunq; expositio istius prologi.

¶ Postilla nicolai de lyra sup sophoniā ꝓphetam incipit cū additionib⁹ pauli epi burgēsis ⁊ replicl mathie doznck ordinis minoꝝ. La. I.

Erbuz domi. Prophetia sophonie in duas ptes diuidit: in proemium et tractatum qui icipit: ibi Cōgregās. In proemio notificatur sophonie stat⁹: genus et tps: Status cum dī: a Uerbū do. qō factū ē ad sophoniam. ꝑ hoc. n. oñdit ipz fuisse ꝓphaz. ij. petri. j. Nō volūtate hūana allata ē aliqñ ꝓphia: sz spūsco ispirati locuti sūt sci dei hoies. Et iste status ē quasi medius inter deū ⁊ cōez pplm: pp qō ꝓphete dicuntur oī pticipatiue: fm ꝙ expōit salnator illud psal. Ego dixi oī estis. &. Job. x. c. Illos dixit deos ad quos scūs ē sermo dei. 2° notificat ei⁹ genus cū dī: b Filiū chusi rē. fm regulā hebreoꝝ iste fuit ꝓphetaꝛ: eo ꝙ exꝑmitur nomē ei⁹ i ꝓncipio ꝓphetie filij sui sicut dcm est esaie. j. ⁊ idē ē itelligendus de alīs tribus ꝟ nominatis: licet nō habeantur eoꝝ ꝓphetie: ⁊ sic pz ꝙ iste sophonias nō solū fuit ꝓpha: sz de genere ꝓphāli: quia pat eius: auus ⁊ ꝓauus: ⁊ attauus fuerūt ꝓphete. 3° notificatur tps cū dī: c In diebus iosie. ex quo pz ꝙ iste ꝓphetauit ante tps babylonice captiuitatis. d Congregās. hic ꝑtiter ponit tractatus q̄ diuidit in duas ptes. s. in ptem ꝓminatoziam ⁊ ꝓsolatoziā que icipit in. iij. c. Dzia i duas: qz ꝓmo ꝓminatur peccatoꝛibus generaliter: 2° magis specialiter: ibi Et extendam. Circa ꝓmū dicit ꝓpheta in ꝓsona domini:

b Congregās ꝓgre. oia a facie tre. ⁊ ista ꝓgregatio nō est ad salutem: sz ad penam: qō pz ex fine hui⁹ ptis: vbi dicitur: Et dispdā hoies a facie terre. Et hoc mō accipit ꝓgregatō ab abachuc ꝓmo: Totū in hamo sōleuauit ⁊ ꝓgregauit in rete suū. Et sic ꝓminat penā peccatoꝛibus generaliter cū dī

Cōgregans hoiem. i. hoies peccatores ad penā. ⁊ quia ꝛuta pp hoiem facta sunt: iō ꝓminatur ꝙ hec pena extēdi debeat ad ipsa cū dī: Et pecus rē. f Et extendā. Hic ꝓñ ꝓminatur peccatoꝛibus spāliter: ⁊ ꝓmo iudeis: 2° populis exteraneis. c. se. Prima diuiditur in. v. ptes: qz primo fit cōmiseratio sacerdotibus: 2° principibus: 3° vulgaribus: 4° se occultantibus: 5° ꝓcluditur tribulationis pondus. ptes patebunt ꝓsequēdo. Ista tamē diuisio nō ē ita precisa quin de sententia vnius partis ponat aliquid in alia: sicut fit cōiī i diuisionibus aliōz ꝓphetaꝝ. Circa primū dī in ꝓsona dei: f Et extēdam manū meā sup iudā. ad puniendū eius populuz peccatorē: g Et super omnes habitatores hierusalem. que erat metropolis iude: ⁊ ibi vigebat vicīū ido latrie: in quo magis erāt culpabiles sacerdotes qui tenebantur illud extirpare ⁊ diuino cultui intēdere: iō sḡdit

tempoꝛis tribuendam tex/tu lectionis denunciauit.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumētum.

Sophōias specula/tor ⁊ archanoꝝ dei cognitor audi/uit clamoꝛem a porta pisci/um: ⁊ eiulatum a secūda: ⁊ ꝓtritionē a collib⁹. Indicit quoq; vlulatū habitatoꝛibus pile: qz cōticuit oīs pop⁹ chanaā: dispierūt vniuersi q̄ iuoluti erāt argento.

¶ Explic argūtū. Incipit Sophōias ꝓpha .i.

Erbū dñi qō scm̄ ē ad sophoniā fi/liū chusi fi/lij godolie fi/lij amasie filij ezechie: i die/bus iosie filij āmō regis iu/da. Cōgrēgans ꝓgregabo oia a facie ire dic dñs: con/grēgās hoiez ⁊ pec⁹: ꝓgre/gās volatilia celi ⁊ pisces maris. Et ruine ipioꝝ erūt ⁊ dispdā hoies a facie ire dic dñs. Et extēdā manuz meā sup iudā et sup oēs hi/tātes hierl̄z: et dispdā de lo/co boc reliqas baal: et no/mia edituoꝝ cuz sacerdoti/bus: et eos q adorāt sup te/cta militiā celi: et adorāt et iurāt i dño et iurant in mel/chō: et q auertūt de p⁹tgū dñi: ⁊ q nō q̄sierūt dñz: nec iuestigauerunt eū. Silēte a facie dñi dei: qā iux ē dies dñi. Quia ꝑpauit domin⁹ hostiā: sc̄ificauit vocatos su/os. Et erit: i die hostie dñi visitabō sup ꝓncipes ⁊ sup filios regis et super omnes qui induti sūt veste peregri/na. Et uisitabo sup oēz qui arrogāt ingredit sup limen

b Et dispdā de loco reliq̄s baal. .i. idolatrie cultū i Et no. edituos cū sacerdotibus: edituos dicūtur cu/stodes loci idolatrie q̄i edē tuentes k Et illos qui adorant super tecta militiam celi. .i. solem ⁊ lunaz alios q̄ planetas: tecta enīz domoruz illius terre erant plana: iō ibi ascendebant idolatre ad videndū ⁊ colendum plenius sidera. l Et iurant in melchon. quia si mul cum domio colebant idola: ⁊ in eoꝝ reuerētiam iurabant. m Et qui auertūt de post terguz domini. eius legē ⁊ cultum dimittentes. n Silete a facie domini. i. silebitis sicut deiecti ⁊ confusi. o Quia iuxta est dies domini. i. tempus sue vindicte. p Quia preparauit dominus hostiam. i. populum iude ad occisionem. q Sanctificauit vocatos suos. in hebreo habetur: Preparauit. verbum enim hebraicum hic positum equiuocum est ad preparare ⁊ sanctificare: hebrei sequuntur vnam significationem ⁊ trāslatio nostra aliam: possunt etiam dici isti vocati a deo sanctificati. i. applicati ad executionem diuine iustitie: ⁊ isti fuerunt chaldei. r Et erit. Hec est secunda pars in qua comminatur principibus cum dicitur: r Et erit in die hostie domini. i. occisionis peccatoꝛuz fm ordinem diuine iustitie. s Uisitabo super principes ⁊ filios regis. principes enīz sedechie ⁊ filios eius fecit nabuchodonosoꝛ occidi: ⁊ oculos eius erui. iij. regū vltimo. t Et super omnes qui induti sunt veste peregrina. i. vestibus cultui alienoꝝ deoꝝ deputatis: talib⁹ enim vtebantur sacerdotes iudeoꝝ aliquādo: quia cum domino etiam idola colebant: vt predictum est. v Et visitabo super omnez qui arroganter ingredit super limen. ingrediens domum domini magis ad suā pompam q̄ ad dei reuerentiam. in hebreo tamen habetur: Super omnem transilientez limen. quia aliqui volentes sacerdotes dagon ⁊ eius cultores imitari: qui nō calcant super limen templi dagon. j. Re. v. sic ingredientes templū domini limē transiliebant absq; eius calcatione: fm ꝙ dic ꝟ Ra. sa. v Qui cōplent domuz domini dei sui iniq̄tate ⁊ dolo. ibi tractantes negociatōes

ꝛ ꝑſimília: vt pz Joha. ij. que habent iniquitate ꝛ dolū annexa. x Et erit. hec eſt tertia pars in qua cōmina tur vulgaribus. o. y Vox clamoris a porta piſciū. ſic nominata: quia reſpiciebat mare: ꝛ per illā piſces ife rebant i hierlim: ꝛ erat i muro exteriori. z Et vlulatus a ſcōa. i. a porta ſibi correſpondēte i muro ſcō a Et contritio magna a collib'. .i. a monte ſyon i quo erat templū ꝛ domus regia q̄ claudebāt tertio muro. Triplicez .n. clauſurā fec̄ ſalomō i hierlz. Et p iſta oñdit q̄ totus ppls ciuitatiſ eēt affligend' i oi pte. b Ululate habitatores pile. .i. hierlz vt dicūt expoſitōes nr̄i cōmunit: q̄ dz pila: eo q̄ ē i medio iudee: ſic̄ pes pōtis que pila dr̄ i medio ei'. vnde verſus: Eſt pila pes pontis: pila lud': pila taberna. i habeo hr̄: habitatores hamaquetes. ꝛ ſonat ꝑfunduz i latio: ꝛ dic̄ Raſa. q̄ illa ē ciuitaſ q̄ vocat tyberias noīata ꝑfūda: eo q̄ ē i ōmiſſiori loco iudee. c Lō ticuit ois popl' chanaan. i. iudeo rū ſiue iudee: da ibi habitauerūt chananei ante filios iſrl: ꝛ q̄ filij iſrl ſecuti ſunt mores chananeoꝝ. d Diſperierūt oēs inoluti argēto. i. pleni diuitijs male acquiſitis: que inuoluūt hoies peccatis: ſm illud ad ti. vj. Qui volunt diuites fieri incidūt in laqueū ꝛ tētationem diaboli ꝛ deſideria multa nr̄. e Et erit. hec eſt. iij. pars in qua ꝓminat ꝓpheta latentibus. o. f Scrutabor hierlz i lucernis. q̄ capta ciuitate chaldei cū luminarib' querebāt abſcōditos in locis ſubterraneis ꝛ obſtructis. g Et viſita bo. iferendo penā h Sup viros defixos i fecibus ſuis. i. obſtinatos i peccatis ſuis. i Qui dicūt i cordib' ſuis. male de deo ſentiēdo k Nō faciet bene dñs. ſuis culroribus: l Et nō faciet male. ſuis ꝓpheroribus. Lecideraut. n. i errorē illoꝝ q̄ dicunt prouidentiam diuinam nō extēdi ad hec inferiora: ex quoꝝ ꝑſona dicitur iob. xxij. Circa cardines celi pambulat: nec nr̄a conſiderat. m Et erit fortitudo eoꝝ. i. diuitie eoꝝ. vnde in heb. hr̄: Subſtantia eoꝝ in direptionem. chaldeis. n Et domus eoꝝ i deſertum. habitatoribus eaꝝ occiſis vel captiuatis: ideo ſubdit: Et edificabunt domos ꝛc̄. o Juxta eſt. hec eſt pars q̄nta i qua ꝛcludit pond' tribulatiōis iminentis cū dr̄: Juxta ē dies dñi magnus. ma

in die illa q̄ꝛ ꝓplēt domū dñi dei ſui iniqtate ꝛ dolo. Et erit in die illa dic̄ dominus vox clamoris a porta piſciū: et vlulatus a ſecūda et ꝓtritio magna a collibus Ululate habitatores pile. Lō ticuit ois popls chanaā di ſpierūt oēs iuoluti argēto. Et erit: in tpe illo ſcrutabō hierlz i lucernis: et viſitabo ſup viros defixos in fecib' ſuis: q̄ dicūt in cordibus ſuis: Non faciet bene dñs: et nō faciet male. Et erit fortitudo eoꝝ in direptionem et domus eoꝝ in deſertum Et edificabunt domos et nō habitabunt: ꝛ plātabūt vineas: ꝛ nō bibent vinum earum. Juxta ē dies domini magn': iuxta eſt ꝛ velox nimis. Vox diei domini a mara: tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa: dies tribulationis ꝛ ānguſtie: dies calamitatis et miſerie: dies tenebrarū ꝛ caliginis: dies nebule et turbinis: dies tube ꝛ clangoris ſuper ciuitates munitas et ſuper angulos excelſos. Et tribulabo homines: et ambulabūt vt ceci: q̄ia domio peccauerūt. Et effundet ſanguis eorū ſicut humus: et corpora eoꝝ ſicut ſtercora. Sz ꝛ argentum eoꝝ ꝛ aurum eoꝝ nō poterit liberare eos: in die ire domini. In ignē ẓeli eius deuorabitur omnis terra: qui cōſūmationē cuz feſtinatione faciet cunctis habitantibus terram. .II.

Onuēitē cōgrēgamini gēns nō amabil: ꝑuſq̄ pariat viſio q̄aſi puluerē trāſeuntē die ānteq̄z veniat ſuper vos ira furoris domini: anteq̄z veniat ſuper vos ira indignationis domini. Quērite dñm oēs māſueti tre: q̄ iudiciū ei' eſtis opati Quērite iuſtū: q̄rite māſuetuz: ſi quo modo abſcōdamini i die furoris domini.

gnitudine ſue vindicte. p Vox diei dñi amara: q̄ de clamabūt p amaritudine anguſtie. q Tribulabit ibi fortis. ꝛ multo magis alij. r Dies ire dies illa. i. dei vindicte s Dies tribulatōis. exteri': t Et āguſtie. iteri' v Dies calamitatis. i. luct': x Et miſerie. i. cuiuſlibet bōi defectus: y Dies tenebraz ꝛ caliginiſ. q. d. tāta erit tribulatio q̄ nullus poſſit videre locū fugiendi ſeu abſcōdendi ſe: z Et turbinis. i. iper' chaldeoꝝ oia rapientis ꝛ Dies tube ꝛ clangoris. chalbeos ad bellū incitātis. a Et ſup āgulos excelſos. .i. turres excelſas que ſolent fieri i murozuz angul'. b Et ābulabūt vt ceci. i. icidentes i picul' vndiq̄z: ſic̄ cec' ābulās cadit in foueā ꝛ ipingit ad lapidē: ꝛ ſubditur cauſa: c Qz dño peccauerūt. multiplicit: vt pz p ſupra dc̄a. d Et effundet ſanguis eoꝝ ſic̄ hum'. i. ita q̄ tota erit opta ſanguine. f Et corpa eoꝝ: ſic̄ ſtercora. i. dimittent iſepl'ta. g In igne ẓeli eius. i. vidicte dei h Deuorabit ois terra. ſ. iudee de qua locūt ꝓpha. Ca. II.

Onuēite. p' q̄ ꝓpheta cōminat' ē iudeis: hic ꝓñt ꝓminat extraneis: ꝛ diuidit i duas: q̄ prio ꝓtinuat ſe ad dc̄a: 2° exequit dicēda: ibi Quia gaza. Circa ꝑmū p' cōminatōez. c. pce. poſitā induc̄ pplm ſuū ad pniaz vt euadat penā ꝓmiatā. d. a Cōuenite. p mutuā dilectionē. b Cō gregamini. i locū diuini cultus ad ipetrādū peccatoꝝ vioꝝ remiſſionē c Gēs nō amabil'. i. deo odibil' pp peccatoꝝ mltiplicationē d Priuſq̄ pariat viſio. i. anteq̄ pena mihi oſtēſa reuelatiōe dīna ſup vos veniat i effcū. e Quaſi puluerē trāſeuntē die. Iſta lra apō hebreos dr̄ ocurtata: q̄ ad ei' intellectū oportet ſupplere aliq̄: ꝛ ꝓtinuat ſic̄ p̄cedenti littere. Priuſq̄ pariat viſio. i. pena puiſa tollat vos o terra via: ita velocit ſic̄ vētus tollit puluerē: ꝛ ſic ſol ſuo tranſitu veloci fac̄ die. f Anteq̄ vēiat ſup vos ira furoris dñi. i. pena ſue vidicte. g Anteq̄ ve. ſup vos ira indigna. ei' repetitio ē eiuſdē ſentētie ad maiorē aſſertionem: ꝛ ſic eſt in hebreo: ꝓpter quod aliqui male corrigūt: trahentes iſtō q̄ſi nō ſit de textu. h Querite dominū omnes māſueti terre. vt p viam iuſticiā ꝛ oratione alijs ꝓcatur a pena ꝓminata: ſicut gen. xviij. dixit dominꝰ ſe velle ꝑcere toti ciuitati ſc̄e domoꝝ ꝓ decē iuſtis ſi ibi inuenirentur. i Querite iuſtū ꝛc̄. i. ipſum deum cōſiderando eius iuſticiam ꝛ mā. ſuetudinem: quaſi diceret: ſicut cōminatus ē penā peccatoribus ex ſua iuſticia: ſic pat' ē ꝑcere penitētib' ex ſua miſerico: dia

Quia gaza. Hic pñt ꝓpheta executi dicenda extraneis ꝓmīādo: ⁊ prio philisteis: 2° moabitis ⁊ āmonitis: ibi Audiui. 3° ethiopibus ⁊ assyrijs: ibi Sed ⁊ vos. Circa primum dic: a Quia gaza destructa erit. q. d. pp hoc monui vos ad pniam: qz terra philistinoꝝ que ē vestra fortior destruct pp suā obstinationē i peccato: ⁊ exprimit hīnoia quattuor ciuitatū principaliū. Conse q̄nter toti pplo cōminatur. d. b Ue q̄ habitatis funiculū maris. i. ptem terre sitaz supra mare: ira enim philistinoꝝ sita est. s mare mediterraneuz c Uerbū dñi super vos chanaā terra. n. philistioꝝ dr chanaan: qz erat vna portio regnoꝝ chanaā: vt patet in libro iosue. d Et erit funiculus maris. i. ira philistiorū e Reges pastorū. qz destructis ciuitatibus ⁊ electis habitatoꝛib⁹ ira manebit inculta: ⁊ sic sol pascuis animalium apta. f Et erit funi. eī q̄ remā. d. d. iuda ⁊c. .i. reuertētes d babylōe ibi pascent aialia sua: g Ad vesperā requiescēt. cū aialib⁹ suis i caulis: h Quia visi. eos dñs. liberando eos de captiuitate babylōica p eoꝝ pēitentiā. i Audiui. Hic pñt ꝓminat moabitis ⁊ āmonitis. d. ꝓsona dei: i Audiui opprobriū moab ⁊c. dic h Rab. sa. q iudei cū ducerent in babylōem captiui gemētes ⁊ flentes: moabite ⁊ āmonite p quoꝝ terrā ducebāt: derisorie eis dicebāt: Quare lugetis ⁊ tristami: qz ad terrā vestrā ducimini nde. n. natus fuit abraā pr vester: geñ. xj. k Et magnificati sūt sup termios eoꝝ. qz iudeis in captiuitatē ducti moabite ⁊ āmonite occupauerūt ptē ire eoꝝ: ⁊ subditur pena. l Propiea viuo ego dic dñs. i. sicut vere ē q ego sū vita p cētiam: ⁊ sic punient moabite ⁊ āmonite: m Qz moab vt sodoma erit ⁊c. li vt nō dic h equalitatē: qz iste ire ñ fuerūt sic subuerse: sz ad tps fuerūt deserte: habitatoribus ei⁹ ⁊ cultoꝛib⁹ ptim occisis ⁊ ptim captiuatis. n Siccitas spinarū. i. nō crescēt ibi nisi spine. o Et acerui sal. sal. n. fddit terrā sterilē: ⁊ iō p hoc designat sterilitas ire pp defectū culture: vt dcm ē p Usqz i eternū. i heb. hī: Usqz in seculū. ⁊ iō eternū nō ipoꝛtat h ppetuitatē a pte finis: sz lōgitudinē tēpis. q Relique populi mei. i. reuertentes de babylonia r Diripient eos. qđ fuit ipletū tpe machabeoꝝ: ⁊ cā hui⁹ replicat cū dr: s Hoc eis eueniet ⁊c. ⁊ exponat vt supra. t Horribil' do. sup eos. cos grauit puniēdo v Attenuabit oēs deos terre. idola moabitaꝝ ⁊ āmonitaꝝ pterendo t Et adorabūt eū. i. dñm y Uiri. i. iudei z De loco suo. i. de tēplo i hierl'z p zorobabel reedificādo. a Oēs

Quia gaza destructa erit: et ascalon in desertū. Açotuz i meridie eijciēt: ⁊ accaron eradicabitur. Uē q habitatis funiculū maris: gens pditorū. Uerbū dñi sup vos chanaā terra philistinoꝝ: ⁊ dispdam te ita vt nō sit inhabitator. Et erit funiculus maris rēgel pastoꝝ: ⁊ caule pecorum. Et erit funiculus eī⁹ q remanserit de domo iuda. Ibi pascētur i domib⁹ ascalonis: ād vespaz requiescēt quia visitabit eos dñs de⁹ eoꝝ: ⁊ auertet captiuitatez eoꝝ. Audiui opprobrium moab ⁊ blasphemias filiorum āmon q exprobrauerūt populo meo: et magnificati sūt sup termios eorū Propterea viuo ego dicit dñs exercituū: deus israel. Quia moab vt sodoma erit: ⁊ filij āmō qi gomorra: siccitas spinaꝝ: et acerui salis: ⁊ desertū usqz i eternuz Relige ppli mei diripient eos: residui gētis mee possi debūt illos. Hoc eis eueni et p superbia sua: q̄ blasphemauerūt ⁊ magnificati sūt sup pplm dñi exercituum. Horribilis dñs sup eos: et attenuabit omnes deos ire Et adorabūt eū viri de loco suo: omnes insule gētiuz. Sed ⁊ vos ethiopes: interfecti gladio meo eritis. Et extēdet manū suā sup aquilonē ⁊ perdet assur. Et ponet speciosā in solitudinē ⁊ i inuiū: ⁊ quasi desertū. Et accubabūt in medio ei⁹ greges: oēs bestie gentium: et onocrotalus ⁊ herici⁹ in liminibus eius morabūtur. Uox cantantis in fenestra: corvus in supliminari: qm attenuabo robur ei⁹. Hec ē ciuitas gloriosa habitans in pfidētia: que dicebat i corde suo: Ego sū: ⁊ ex me ñ ē alia ap̄li⁹. Quō fcā ē i desertū cubile bestie: Omis q trāsit p eaz sibillabit: et mouebit

insule gentiū. i. aliqui de oībus insulis: qz pp sanctitatem tēpli multi gētiles de diuersis partibus veniebant adorare dñm in hierlm: vt habet. iij. Reg. viij. ⁊ Joha. xij. vel pōt istud: Et attenuabit ⁊c. exponi vt sit de tēpore xp̄i, ppheta in quo delecta ē idolatria: ⁊ oēs gētes adorant vnū deū licz diuersimode: exceptis aliquibus barbaris in q̄bus dr ab aliquib⁹ ad huc manere idolatria. b Sed ⁊ vos. Hic vltio cōminat ethiopibus ⁊ assyrijs. d. Sed ⁊ vos ethiopes. qui freq̄nter pplo meo molesti fuistis. ij. paly. xiij. c Interfecti gladio meo eritis. gladiū suū dic gladiū regis babylōis: qui i hoc erat executor diuine iustitie: ⁊ victorias agebat diuina virtute. d Et extendet manū suā. i. vidicte sue potestatez e Super aq̄lonē. i illa. n. pte est regnū assyrioruz respectu hierlm. f Et ponet speciosā. i. niniuez q̄ erat metropol' in illo regno: vnō superius nauī. iij. assimilat meretrici speciose. g Et accubabūt in medio eius greges. q. d. ita diu manebit eius destructio q̄ in plateis eius crescent herbe animalium pascue apte. h Et onocrotalus ⁊ hericius ⁊c. tales. n. aues ⁊ bestie solent in edificijs destructis habitare. i Hec ē ciui. gloriosa. i. superba k Habitans in confidentia. qz ppt magnitudinē sue potētie nullū timebat. l Que dicebat. p nimia superbia m Ego sum. s. sola potēs: alie aūt ciuitates nullius reputationis sūt respectu mei: ⁊ p ciuitatē metropolim intelligitur regnū. n Quomodo facta est i desertū. q. d. nō ē factū sola virtute humana: sz magis diuina. o Omis qui transit per eam sibilabit. designās q̄ eius potestas sic sibill' trāsijt. p Et mo. ma. suā. notādo mala q̄ ignis alijs fecit. La. III.

Ec prouocatrix. Hec est secunda pars principalis que est populi israel consolatoria: ⁊ exponunt aliqui consolationem pro reditu de captiuitate babylonica: sed aliqui ponunt hic que non videntur huic intellectui consona: vt videbitur prosequēdo: propter quod mihi videtur sine preiudicio q̄ istud sit referendum ad consolationem factam ⁊ fiendaz per christum. Sciendū tamē q̄ licet aduentus christi fuerit omnibus consolabilis quātum est de se: factus est tamē tristabilis pluribus iudeorum pro sua incredulitate:

ꝛ īo ꝑs capitulū in duas partes diuidit: qꝛ primo ꝓ
incredulo ꝛ increpatio: 2° credentiū ꝓsolatio: ibi Jn die
illa. Prima ī duas: qꝛ p̄mo increpat incredulitas iudeo
rū: 2° ponit ꝓuersio finalis eo ꝛ: ibi Dixi. prima adhuc ī
duas: qꝛ ꝑmo increpat culpa: 2° subdit pena: ibi Dñs iu
stus. Circa ꝑmu
dī: a Ue ꝓuo
catrix et redepta
ciuitas columba.
ista ciuitas intelli
gitur hierlm ꝑm
oēs expositoꝛes he
bꝛaicos ꝛ latinos
q̄ dī ꝓuocatrix ire
diuie: pp malicia
sacerdotuꝫ ꝛ scri
baꝛ ꝫ xp̄m ifur
gētiū: Et redepta
q̄tum ad bonos
p xp̄i aduētū: Et
columba pp sim
plices qui ī peten
do mozte xp̄i fue
ꝛūt ꝺcepti p sace
dotes: matth. xx
vij. b Nō au
diuit vocē. s. chri
sti predicantis:
c Et ñ suscepit
disciplinam. rece
dendo a peccatis
o Jn dño nō ē
ꝓfisa. sed magis ī
boibus: vñ Joh.
.xj. consenserūt ꝓsilio cayphe de mozte xp̄i: ne venirent
romani ꝛ tollerēt locū ꝛ gentē. e Ad deū suū. s. xp̄z
f Non appꝛopinquit. p ūnitationē: sed se magis elon
gauit. g Pꝛincipes ei ī medio ei q̄ leones ꝛc. Pop̄s
.n. iudaicus tūc p sacerdotes regebat: ꝛ �fm hoc erāt ꝑn
cipes ꝛ iudices pp̄li: qui dicūtur h leones rugientes: ꝓp
crudelitatē ꝫ xp̄m: Et lupi erga pp̄lm: cuꝰ bona partiz
violētia: ptim fraudulētia rapiebāt: qꝛ valde auari ꝛ cu
pidi erāt: vt pz ex euāgelio: ꝛ iosephus hoc declarat mlt
pliciter libꝛo de iudaico bello. h Pꝛophe ei ꝛ vesāi.
sic pz de caypha qui ꝓphauit de mozte xp̄i: Joh̄. xj. et
tamen fuit pessimus ꝛ infidelis: licet. n. ꝓphia sua vera
fuerit: hanc tñ nō intellexit vt ibi declarat. i Sacer
dotes eius polluerūt sanctū. i. legē ꝛ templū: qꝛ legē dei
irritauerūt pp suas traditiones: matth. xv. ꝛ templū pol
luerūt ꝑmittēdo ꝛ faciendo ibi seculares negociationes
Joh̄. ij. que tñ habēt ānexa vicia mēdacia ꝛ dolositates
k Dñs iustus. Hic ꝑñ ponit debita pena. circa quaz
ꝑio ponit xp̄i iustitia: ex qua ꝓcessit punitio ista cū dī
Dñs iustus ī medio ei. i. domin̄ iesus xp̄s: qui fuit ī me
dio populi nō solū deitate: sꝫ ꝛ assumpta humanitate:
l Nō faciet iniqtatē ī ꝓsona ꝓpria: nec dimittet ipu
nitam in alia. m Mane mane. i. celeriter. n Ju
diciū suū dabit. i. punitiōez suā ꝫ ciuitatē ꝛ pp̄lm incre
dulū. xlij. n. anno a passiōe xp̄i p romanos fuit hierlm
destructa: ꝛ pp̄s incredulus ptim occisus: ꝛ ptim capti
uatus o Jn luce. qꝛ punitio ista toti orbi fuit mani
festa. p Nesciuit aūt iniquus. i. pop̄s incredulus
q Cōfusionē. ibi venturā ꝓ mozte xp̄i: qꝛ si ꝓsciuis
set nō eam ꝑtuisset. r Dispersidi gētes. de iudea:
s Et dissipati sunt anguli eo ꝛ. i. ꝓncipes quib̄ adhe
rebant sic ꝓcres angulo: vel qꝛ tota ꝛa iudee fuit dissi

manum suam. Cap. III.

VE ꝓuocatrix ꝛ redem
pta ciuitas columba.
Nō audiuit vocē: et nō su
scepit disciplinā. Jn dōmi
no nō est ꝓfisa ad deū suuz
nec appꝛopiquauit. Pꝛin
cipes eius ī medio ei: q̄si le
ones rugientes. Judices ei
lupi vespe: nō relinquebāt
ī mane. Pꝛophe ei vesani
viri infideles. Sacerdotes
eius polluerūt scm̄: iniuste e
gerūt ꝓtra legē. Dñs iust ī
medio e: nō faciet iniqta
tē. Mane mane iudiciū suū
dabit in lucē: ꝛ ñ abscōdet
Nesciuit aūt iniquꝰ cōfusiō
nē. Disperdidi gētes: et dis
sipati sūt anguli eaꝝ. Desti
tas feci vias eoꝝ: dū non ē
qui trāseat. Desolate sūt ci
uitates eoꝝ: nō remanēte
viro neqz vllo habitatoꝛe.
Dixi: attamē timebis me:
suscipies disciplinā. Et nō ꝑ
bit habitaculū eius: ꝓpt
oia ī quibus visitaui eam.
Verūntm diluculo surgen
tes corrupērūt oēs cogita
tiones suas. Quapropt ex
pecta me dic dns ī die rsur
rectōis mee ī futuꝝ: qm̄ia iu
diciū meū ut ꝓgregē gētes
ꝛ colligā regna. Et effūdā
super eos idignationē meā
omnez irā furoꝛis mei. Jn
ignē enim ẓeli mei deuoꝛa
bitur ois terra. Quia tunc
rēddā pplis labiū electum
ut iuocent oēs nomē dñi:
et seruiant ei humero vno.

fertas feci vias coꝝ. pplo iude captiuato: ꝛō subdit: v De
solata sūt ꝛc. ꝛ pz ꝛra. x Dixi. Hic ꝑñter ponit iudeoꝛuz
finalis cōuersio: 2° circa hoc remouet dubitatio: ibi Uerūtm
Circa ꝑmū dī: y Attamē timebis me. timoꝛe filiali ꝓ
tēpe isto z Suscꝑ
pies disciplinā. s. chri
sti detecta p enoch et
heliam falsitate anti
christi. a Et ñ pī
bit habitaculū ei. i.
hitaculū bonoꝛ nō
tolletur a conuersis.
b Pꝛopt oia ī qb
visitaui eā. i. pp lōgā
captiuitatē quā indu
xi sup gentē iudaicaz
ex qua videbat a ꝺo
totaliter reꝓbata
c Uerūtm. Hic re
mouet dubiū: posset
.n. aliquis credere q
iudei eēnt generaliter
ad deū cōuertēdi tpe
sue predicationis: iō
hoc remouet oñdens
q erit hoc circa finez
mūdi. Ad cuius intel
lectū sciēdū: q ſz glo
sam sup illud marci
xij. Hic est heres. pri
cipes sacerdotuz cog
uerūt iesū naẓarenuz
eē xp̄m: sed qꝛ postea
manifeste predicauit ꝫ eoꝝ vicia: inuidiā ꝛ odiū cōceperūt
ꝫ ip̄m: pp quod precedens cognitio fuit subuersa ꝛ excecā
tio secuta: ꝛ excecatio sacerdotū causa fuit excecatōis alioꝝ
ꝛ ex hoc conuersio generalis iudeoꝝ ē dilata: ꝛ gētilitas ad
fidem vocata: �fm q̄ dicit apl̄s ad romanos. xj. c. Cecitas ex
pte ꝓtigit ī isrl donec plenitudo gentium itraret ꝛc. ꝛ hoc
ē quod dī hic: c Uerūtamē diluculo. i. tempoze predica
tionis christi: quod dī diluculum supza osee. vj. Quasi dilu
culum ꝓparatus est egressus eius ꝛc. d Surgentes. s.
iudei contra xp̄m e Corruperunt omnes cogitationes
suas. i. cognitiones quas habebāt de christo. f Quapro
pter expecta me. i. expectabis manēs ī tua cecitate g In
die resurrectionis mee in futurum. i. vsq̄ ꝓpe finem mū
di. i. in quo resurgent mozrui: que dicitur hic rsurrectio do
mini: quia fiet virtute diuina. h Quia iudiciū meum.
.s. finale. i Ut congregem gentes. generaliter. k Et
effundam super eos indignationem meam. quod intelligit
quātum ad malos: qui erunt in maioꝛi numero: totum au
tem a maioꝛi parte determinatur. l Jn igne enim ẓeli
mei. i. ẓelo meo accenso m Deuoꝛabitur omnis terra.
iste est ignis conflagrationis precedens iudicium. n Ex
tunc. tempoze precedenti iudicium antichristo interfecto.
o Reddam populis labium electum. quia omnes confi
tebuntur christum: p Ut inuocēt omnes nomen domi
ni. s. iesu xp̄i: q Et seruiant ei humero vno. i. vno cultu
christiano: ꝛ q̄ hoc intelligatur de christo �fm doctoꝛes an
tiquos hebꝛeoꝝ: pz per glosam super gen̄. xlj. vbi allegatur
hec scriptura: sicut scriptum ē: Tūc cōuertā ad populos la
bium electum ad inuocandū nomen dominī: ꝛ ad colendū
eum humero vno: ꝛ sequitur exponendo: non est autem
dictum hic: nomen dominī: nisi rex messias: ꝛ ad colendu
eum humero vno: qꝛ erit principatus sup humerū eius.

ginq̄ deuote credent xp̄o ⁊ seruiēt. b In die illa. Post i crepationē incredulox iudeox: h̄ p̄ter ponit cōsolatio credentiū: qui in aduentu xp̄i fuerūt pauci compatiue vt p̄dēx ē cū dī: b In die illa. hoc nō refertur ad lr̄am imediate p̄cedentē: sed ad illud qō supra dām ē de tēpore p̄dicationis xp̄i in quo p̄ncipes iudeorū fuerūt p̄dicto mō excecati: ⁊ p̄ter multitudo pplī: Aplī vo credentes illumiati ō quib' dī h: c Nō p̄fūn. sup adinuētio. tuis. i. peccatis p̄teritl p passionē xp̄i totaliter deletis: d Qz tūc auferā de medio tui magniloquos .i. p̄ncipes sacerdotum: ⁊ scribas superbos: q̄ in vltionē mortis xp̄i simul cū pplo eis adherēte fuerūt destructi per romanos.

d Et nō adijcies exaltari. i. supbe eleuari e In monte sancto meo. i. in mōte syon vbi erat tēplū qō fuit p romanos ō structū: ⁊ ante eius ō structionē multū glia bant iudei de ipso.

f Et derelinquā in me. tui pplz pauperē. .s. aplos ⁊ alios fideles p̄ceptores irenox

Ultrā flumia ethiopie: ide supplices mei: filij dispsox meox deferent munᵉ mihi. In die illa nō p̄fūderis super cūctis adinuētionibus tuis: quibus p̄uaricata es i me. Quiā tūc auferā ō medio tui magniloquos supbie tue: ⁊ nō adijcies exaltari amplius in mōte sācto meo. Et dērelinquā in medio tui pplm pauperem et egenū: ⁊ sperabunt in noie dñi. Reliqe isrl nō facient iniqtatem nec loqnt̄ mēdaciū: ⁊ nō inueniet in ore eorū lingua dolosa. Quōniā ipsi pascent̄ ⁊ accubabunt ⁊ nō erit q exterreat: laudate filia syon: iubila isrl. Letare ⁊ exulta in oi corde filia hierlm. Abstulit dñs iudicia tua: auertit inimicos tuos. Rex isrl dñs in medio tui: nō timebis malū vltra

Jn die illa dicet hierlz. Nō li timere syō: nō dissoluā tur manus tue. Dñs deus tuus in medio tui fortis: ipe saluabit. Gaudebit super te in letitia: silebit in dilectiōe tua: ⁊ exultabit sup te i laude. Mugas qui a lege recesserāt cōgregabo quia ex te erāt: ut nō vltra habeas super eis opprobriū. Ecce ego interficiā oēs qui afflixerūt te in tpe illo: et saluabo claudicātē: et eā que ejecta fuerat congregabo. Et pona eos in laudē ⁊ i nomē i oi tra p̄fusiōis eox: in tpe illo q̄ adducā vos: ⁊ in tpe q̄ congregabo vos. Dabo enim vos in nomen ⁊ i laudē omnibus pplis tre: cūz cōuertero captiuitatē vestrā coram oculis vris dicit dñs.

Explicit sophonias prophetā.

ego interficia oēs q affixerunt te. primitiua. n. ecclesia valde afflicta fuit a iudeis in persecutione que facta ē sb̄ stephano: actuū. viij. ⁊ isti fuerūt oēs interfecti p romanos: vel i seruitutē redacti p captiuitatē: q̄ seruitꝰ ē mors ciuil. i Et salua. claudicantē. i. p̄secutōe. n. sb̄ stephano credentes promaiori pte dispsi fuerūt p regiōes: apostol' in hierlz remanentib': qui erant fortiores: ⁊ sic eccl'ia videbat quodāmō claudicare i ōbilioi pte k Et eā q̄ ejecta fuerat. p dispsionem predictam l Cōgregabo. i vnitate charitatl vel qz p' destructionē hierlz p tituz Delius hadrianꝰ eā reedificauit: et solis xp̄ianis habitare concessit: ⁊ sic multi de xp̄ianis q̄ erant dispsi p regiones: ibi fuerūt itex congregati. m Et ponā eos i laudē. quod maxie fuit ipletū tpe p̄stantini ⁊ citra. n In omni tra p̄fusiōis eorū. i. vbi p̄ius fuerāt cōfusi: qz āte reputabāt malefici ⁊ sacrilegi vt pz ex gestis aplox ⁊ martyrx. o In tpe illo quo adducā vos. de locis occultis ad publicū: sic pz de sctō siluestro ⁊ multis alijs latentibus pp rabiē p̄secutōis: qui p̄stātinū ⁊ alios p̄ncipes fideles fuerūt assecurati ⁊ ualde exaltati. p Cū cōuertero captiuitatem vestrā. pr' enix illi q̄ deprehendebant tanq̄ xp̄iani occidebant̄ vel dānabant̄: sicut captiui ad fodiēdū harenam ⁊ alia opa fuilia ⁊ dura: vt pz ex gestis multox martyrū. q Dicit dñs. q̄ ē ipa vitas: ⁊ regnat i secula seculox: Amen.

Jn. c. iij. sophonie: vbi dī in postil. De prouocatrix ⁊ redempta ciuitas columba. Additio.

UBi in translatione nostra dicitur: Redempta in hebreo ponitur quedam dictio equiuoca: que vno modo signat redēptam: ⁊ alio modo signat pollutam. Similis. n. dictio pōitur hic ⁊ malach. j. vbi dicitur: Offertis super altare meum pollutum panem. vnde in secunda significatione accipiūt hic hebrei istam dictionem: quod videt magis p̄sonū lr̄e.

Jn eo. c. vbi dī i postil. Disp̄didi gētes ⁊c. Addi.

Hoc quod dicitur hic: Disperdidi gentes ⁊c. aliter posset exponi ⁊ forte melius. Ad quod sciendum q̄ prout prouerbialiter dicitur: Felix quem faciunt aliena pericula cautum: sic deus intendens correctionem populi israelitici: puniebat alias gentes manifeste pro peccatis eorum vt inde sumeret populus ille eruditionem ad timēdum deum ne similiter ei contingeret: ⁊ hoc ē quod dicit prophetā in p̄sōa dei.

g Et sperabunt i noie dñi. nō i potētia mūdi: vt patz i actibus apostolox in plurib' locis. h Nō facient iniqtatē ⁊c. qz valde mūde ⁊ iuste viuebant i primitiua ecclesia.

i Qm̄ ipsi pascēt. aplox doctrina: k Et accubabūt. in vnitate ecclesiastica. l Et nō erit q̄ exterreat. terroze deū ciente a fide vera: et qz multi eox nō timebāt tormenta: iō sb̄dit: m Lauda filia syon. i. ecclesia militans. n Jubila ⁊c. repetitio ē eiusdē scie ad maiorē expssionē. o Abstulit dñs iudiciū tuū. i. penam p peccato ade inflictā q̄tuz ad descensum i infernū. p Auertit inimicos tuos. repr̄ mēdo potentiam demonū. q Rex isrl dñs. s. iesus xp̄s. r Jn medio tui. fm q̄ dicē matth. vltio. Ecce ego vobiscū sū oibus diebus vsq; ad p̄sūmationē seculi. s Jn die illa dicet hierlm. i. ecclie militanti que noie hierlm designat Esa. ij. ⁊ hoc p aplos ⁊ alios p̄dicatores p̄fortando fideles ifirmiores. t Noli timere. a p̄secutionib' iudeox ⁊ tyrā nox. v Nō dissoluant manus tue. te retrahendo a bono ope. x Dominus deus tu'. s. iesus xp̄s: y Jn medio tui. sic iam expositū ē. z Ipse saluabit. te in p̄ssuris.

a Gaudebit super te. pp p̄seuerantiā i fide. b Silebit scilz peccata tua p̄terita. c Nugas. i. homines vanos: d Qui a lege recesserāt. i. a fide xp̄i ⁊ deuotiōe: decepti p sacerdotes ⁊ scribas: vt p̄dēm ē. e Cōgregabo. ad fidez xp̄i reducēdo. vñ p̄dicāte petro sic reduct̄ sūt ex ill' tria milia die vna: actuuz. ij. ⁊ alia die q̄nq; milia: actuum. iiij.

f Quia ex te erant. i. de numero predestinatox ad fidem: g Ut nō vltra ha. sup eis op. s. sue infidelitatl. h Ecce

Dispersi dicti gētes. i. alias gentiliū nationes. Dissipati sut anguli eaꝝ. ad offendū q̄ acriter fuerūt puniti ⁊ totaliter desolati sic q̄ nullus remaneret ibi: vnde dicit: Non remanēte viro nec vllo habitatore. Et q̄ ex hoc templo debuisset erudiri ad timēdū deū saltē timore seruili ne eis similia ꝓtingerent: iō sb̄dit in p̄sona dei: Dixi: at tū timebis me: suscipies disciplinā. i. ex flagell' aliox. Et nō pibit habitaculū eius ⁊c. Sz q̄ talē disciplinā nō suscepерūt: sed magis obdurati sūt iō sb̄dit: Diluculo surgētes. i. solicite corruperunt oēs cogitatiōes suas. Et q̄ taliū obstinatoꝝ pēa correspondens ꝓpue ad finale iudiciuz reseruat: iō sb̄dit Quapropter expecta me i die resurrectiōis mee i futurū. s. i die resurrectiōis generalis que dr̄ resurrectio dei inq̄tū a deo miri fice efficit ⁊ exponāt cetera ꝓout i postil. In eo. c. vbi dr̄ i postil. Ultra flumia ethiopie. Additio.

HOc qō dr̄ h: Ultra flumia ethiopie. ꝑpe dr̄ de terra illa vbi decē tribus fuerūt transmigrate p salmanasar regē assyrioꝝ qui posuit eos iuxta fluuiū goçan: vt h̄r̄. iiij. Re. xvij. q̄ tpe alexandri magni recluſi fuerūt miraculose: credit tamē ipos egressuros circa finē mūdi: put h̄r̄ in hist̄oria scholastica: ⁊ tūc reducēdi sūt ad verū cultū diuinū sic ⁊ alie gētes remanēres: sic dr̄. ō. Tunc reddā oibus labiū electum vt iuocent oēs in noie dñi. qui quidez sic transmigrati dicunt h̄ supplices mei. s. dei inq̄tū p̄ pniam de ꝓteritis humiliabunt. Dicunt etiā filij dispersoꝝ meoꝝ: eo q̄ descēderunt ab illis qui dispsi fuerūt p̄ diuinā sniam. De ist̄ ergo ꝓcludit h̄, ppha q̄ deferent deo munera: sicut. ō. esaie xvij. dr̄ de eisdē. In tpe illo deferet munus dño exercituū a pplo diuulso ⁊c. qō intelligitur de predēcis: vt ibidem fuit largius i additione declaratū. Replica.

IN tertio. c. sophonie vbi dr̄: Dispdidi gentes ⁊c. postil. expōit de iudea sic totū capitulū de ea loquit̄. Burg. āt p viā digressiōis expōit. p cautela iudeoꝝ ō punitōe gētiliū: iuxta illō: Felix quē faciūt aliena picula cautū. sz modicuz colorē h̄z illa digressio: q̄ p oppositū iudei ex punitōe gētiū razo vl' nū q̄ fci sūt cautiores sz securiores: p ꝓñs ad vicia ꝓceres: iuxta illō deuio. xxxij. Incrassat' pplꝰ recalcitrauit. Et sequit̄: Dereliq̄t deū factorē suū ⁊c. Tpe. n. ꝓsperitatis q̄ortū hūit ex gētiū ōstitutōe ad vicia ōfluētes i tbulatōi b'ad deū recurrerūt put videri potit ex serie verbis testi.

Incipit exposit̄io prologi in aggeum prophetam.

HIeremias propheta ⁊c. Iste prolog' dr̄ uiditur in duas ptes: in quarum prima insinuatur missio ꝓphete ad denunciādū tp̄s dom' dñi edificāde pplo reuerso de babylōica captiuitate. In secūda ostēdit maria, ꝓphetie: ibi Dia at que i tertiū. In ꝓta ꝓcedit nc. primo tangit ō captiuitate: 2° de reuersiōe: ibi Sexagesimo itaq̄ scdo anno. 3° tangitur missio ꝓphete: ibi Cunq̄ a populo isrl' ⁊c. Itē i prima pte primo tagit diuersa cā captiuitatis: 2° tangit causa durationis: ibi Sed cū memoratus populus. Dic igitur:

a Hieremias propheta ⁊c. libri secūdi pal'. xxxvj. vbi dicit: a rege quoq̄ nabuc. fecisse dr̄ q̄ adiurauerat eū p deū. b Populū isrl' refert. hiere. xxxiij. nec itelligēdū est q̄ referat cām. s. p iuriū sedechie: sz trāslationē in captiuitatē. vnde sic dicit ibi: Hec dic dñs: Ego tradam ciuitatē hanc in manu regis babylōis ⁊ succendet eam igni ⁊ tu nō effugies ō manu eius: sz ꝓhensione ꝓhenderis: ⁊ i manu eius traderis. c Sed cū memoratus. Hic tangitur cā durationis captiuitatis: primo ergo exꝑmit cā meritoria: 2° cā efficiēs: ibi Nolēs deus. 3° causa finalis: ibi Hac rōne. Dicit igit̄: c Sz cum memoratus ppls. s. pplꝰ isrl': hoc referrur ad duas trib' vel ad aliquos relictos de decē. d Multis tpibus. hiere. ij. a seculo confregisti iugū: rupisti vincula: dixisti: nō seruiaz in omni colle sublimi ⁊ sub omni ligno frondoso tu ꝓsternebaris meretrix. e Et effusione sanguinis innocentum. ⁊ marie in tpe manasse. iij. Re. xxj. Insup sanguinem innoxium fudit manasses multū nimiꝭ donec impleretur hierl'z vsq̄ ad os hiere. xix. Libauerunt dis alienis in ennon quos nescierunt ipsi ⁊ patres eoꝝ ⁊ reges iuda: ⁊ repleuerūt locū istum sanguine innocentuz. f Se grauiē impiasset. i. impium fecisset: ⁊ sumitur hic impietas ꝓut dicit oppositum pietati que est cultus dei. g Ob causas mēoratas. s. cultura idoloꝝ ⁊ effusionem sanguinis innocentiū. h Septuaginta annoꝝ. de quibus dicitur: hiere. xxix. Cum ceperint impleri in babylone. lxx. anni visitabo vos ⁊c. i hac ratione vt completo numero annoꝝ. lxx. k Nouus populus. antiquo mortuo: quia vita hominis raro excedebat lxx. annos Psal. Dies annoꝝ nostroꝝ in ipsis. lxx. anni. l Sexagesimo itaq̄ scdo anno. hic tangitur reuersio a captiuitate babylonica: ⁊ primo tangitur occasio reuersionis. s. subuersio regni chaldeoꝝ ⁊ successio regis medoꝝ in regnum babylonicum: 2° tangitur causa meritoria reuersionis: ibi Cuius primo anno. 3° euentus reuersionis: ibi Nam moriente. Item in prima parte primo tangitur destructio regni chaldeoꝝ: secundo successio regis medoꝝ: ibi Darius qui medis ⁊ cetera. Dicit igitur: l Sexagesimo itaq̄ secundo anno. durationis captiuitatis iudeoꝝ: ecce tempus subuersionis m Regno chaldeoꝝ subuerso. idest destructo: ⁊ hoc interfecto balthasar rege: Danielis q̄nto: cui regno: scilicet chaldeoꝝ: n Adhuc octo anni ad regnandum. idest ad persistendum in honore regio o Restabant. fm prouisionem hieremie. vnde hieremie xxv. Cūq̄ completi fuerunt septuaginta anni: visitabo super regem babylonis. sed blasphemia ⁊ alia peccata abbreuiauerunt tempus istud. p Quod. scilicet regnum.

et effusione sanguinis innocētū se grauiē impiasset: volēs de' generatiōez vniūsaz eiusdez pplī ob cās memoratas penit' depire: septūaginta annoꝝ captiuitatem eundē pplm in regno chaldeoꝝ statuit sustinere: hac ratione vt completo numero annoꝝ: nou' ppls a memoratis peccatis īmunis ad renouationē hierl'z pueniret. Sexagesimo itaq̄ secūdo ānō regno chaldeorū subūso q̄ adhuc octo anni restabāt ad rgnādū: quod

a Sexta visio daniel ondit. dan. v. De prima. n. visioe hz: dañ. ij. c. de scda. iij. c. que sic dicit magister i historiis ob hoc visio dñi q vidit in ea rex i fornace quartū similē filio dei: t dñi visio daniel: qz scribit in libro daniel: de tertia hz. iiij. ca. quā nō scripsit daniel; sed ē epla regis quaz scripsit i vniuerso regno suo postq̄ ō bestia restitutus est in hoiez t in regnū. ō qrta hz vij. c. que dñi qrta visio daniel: nō fz ordinē libri: sed fz historiam. s. āno primo balthasar. de quinta hz. viij. c. s. āno tertio balthasar: t hec scpta fuit hebraice: pcedentes vo chaldaice. ō sexta habet. v. c. ō qua dic magister i historiis: Sequtur sexta visio daniel. que quarta ē in daniele: iz hiero. sextam vocat eam in prologo aggei: t hec chaldaice scripta ē: et dñi sexta visio fz ordinē historie: nō fm ordinē libri. b Propter cāz sacrilegij. ecce cā subuersionis: sacrilegiū. n. pmisit balthasar bibēs vinū in vasis tēpli dino cultui mancipatis cū vxore t cōcubinis suis: dāniel is. v. c Que. s. causa. d Eadē visione continet. v. c. vl i loco in quo tangit sexta visio que exp̄mit pñter ibidē cum dñi: In eadem hora apparuerūt digiti. q. manus hois scribētis p̄ candelabrū i superficie pietis aule regie: t rex aspiciebat articulos manus scribentis. e Cui⁹ pmo anno. Hic tāgitur cā meritoria reuersionis. s. oratio danielis: prio aūt tāgitur h tēpus in quo facta est oratio: 2° oratiōis occasio: ibi Supputatis ānis. 3° tangit ozonis actio: ibi Ozans tam pro se. 4° oratōis exauditio: ibi Cui p gabrielem. Dicit igitur: e Cui⁹. s. darij. Nota q multi fuerūt darij. Primus fuit filius astyagis: qui darius fuit auūculus cyri: qui regnū chaldeoz expugnatū dario: vtpote maiori etate reddidit: q̄ mortuo regnū chaldeoz ad cyrū nepotē eius deuolutuz ē. Alius fuit darius filius hystaspis q̄ regnauit. xxxvij. ānis: cui⁹ āno sexto renouatū ē tēplū t pfūmatū. j. esdre. vj. Seniores iudeoz edificabant t pſperabant iuxta pphiam aggei et zacharie filij addo: t edificauerūt t pstruxerūt iubēte deo isrl t iubēte cyro t dario t artaxerxe regibus pſaz: t ppleuerūt domū dei tē. hui⁹ darij hystaspis filius xerxes: in cuius oculis esdras iueniēs gr̄am obtinuit vt in hierlm reuerteret cū multis oenarijs. j. esdre. vij. hui⁹ etiā regis pincerna fuit neemias q̄ cū multa turba reuersus est in hierlm data sibi licētia a rege ad instaurandū hierlz t muros eius dirutos: Neemie. ij. Tertius darius dictus ē cognomēto nothus quē pcessit scōus xerxes. Quartus fuit darius filius arasami: quē interfecit alexander macedo: q̄ darij vltimus fuit de regib⁹ medoz t pſaz. Ad ergo h dñi intelligit de prio dario. s. cui successit cyrus in regnū. f Ut decima visio manifestat. daniel. ix

g Supputatis ānis. captiuitatis iudeoz. h Que per hieremiā fuerat pmissa. hiere. xxv. t xxix. i Ozans tē. danielis. ix. k Per gabrielē archangelū. dañ. ix. Adhuc loqnte me i oroe mea: ecce vir gabriel quē videram i visione i pncipio cito volās tetigit me tē. l In eadē visione. dañ. ix. m Nā morīente tē. h tangitur act⁹ reuersionis siue euētus: primo igit notat ōdo reuersiōis cum dñi: . Nam morīēte supradcō rge medorum. s. dario: Et succedente in regno cyro. 2° notatur efficies cā cuz dñi: n Per eūdē regē. i. cyrū. j. esdre. j. 3° notat ipa reuersio: ibi Populūq̄ isrl in hierusalē reductum 4° ostdit ipi⁹ reuersiōis certificā⁹: ibi o Historia scōi libri paralyp. vl. p Et initiū esd. .j.c. q Cūq̄ a pplo isrl. h ostdit de missiōe pphe t prio tāgit q̄ est missus: 2° tāgitur missiōis actus vl euēt⁹: ibi Propt qō i scdo anno. 3° ad qd est missus: ibi Ut credāt cōpleto nūero. Jtez i prima pte duo

historia secūdi libri paralypomenon: et initiū esdre pphete pfūmāt. Cūq̄ a populo isrl t seniorib⁹ templū dei edificari cepissz: mortuo cyro rege ac regnāte dario rge pſarū qui memorato cyro successerat: vicie gētes ciuitatis hierlm ut idez esdras refert: restaurationē tēpli t ciuitatis resistendo i pedire ceperūt. Qua rone deterrit⁹ ppls isrl: repatiōez supradcī tēpli dñi necdum iuxta pmissionē cōcessā eē credebat. Propt qō i secūdo anno regni memorati darij regis persarum: aggeus propheta a deo missus çorobabel qui de tribu erat iuda qui potestatem regni suscepturus erat: et iesum filium iosedech summuz sacerdotem admonet

tangunt: impedimētū restauratōis ciuitatis t templi: et incredulitas ppli de instantia tpis reedificationis: ibi q̄ rone tē. Dic igit: q Cūq̄ a populo isrl t seniorib⁹ tēplū dei edificari cepisset. j. esdre. iij. r Mortuo cyro rege. quē. s. dolo circūuētū interfecit regina scythaz legitur. n. in chronicis q cyr⁹ multis regnis ipugnatis t pncipibus superatis: scythas bello ipetebat: tomyris ät regia scythaz dissimulato dolore filij sui quē tā cyrus i bello trucauerat: dolose puiuiū pparauit: vbi temulētum cū ducentis militibus pſaz enecauit: caput vo cyri amputari atq̄ in vtrē humano sanguine plenū pici iussit: nō muliebriter icrepitās: Satia te inquit sāguine quem quesisti. s Ac regnante dario. filio hystaspis de quo. j. esdre. v. t vj. t Qui memorato. s. cyro successit: licet plures fuerint intermedū. s. cambises: siue artaxerxes: t ermeides t frater ermeidis. quem ermeides moriens sibi substituit: sicut scribit in historijs: v Ut idem esdras refert. j. esdre. iij. g. t iiij. x Qua rone. i. qua causa y Deterritus populus israel. vel detent⁹ fm aliam litteram. vnde impeditus fuit. vnde credebat nondū aduenisse tempus reedificationis. vnde aggei. j. populus iste dicit: Nondū venit tempus domus domini edificande. z Propter quod in scdo anno tē. hic notatur euentus siue actus missionis: Tangit ergo tempus missionis cū dicitur: In scdo anno regni memorati darij. filij hystaspis: Qui missus). s. aggeus pphā. a a quo quia A deo. t ad quem: q̄ Ad çorobabel tē. i. ilud habetur in principio aggei vbi dicitur: in anno scdo darij

regis pſaꝛ in mẽſe. vj. in die vna mẽſis factum ẽ verbũ dñi i mãu aggei ꝓphete ad ẓoꝛobabel filiũ ſalathiel du cẽ iuda ⁊c. a Ut credãt. h tangit ad q̃d ſit miſſus: ⁊ ſũt duo: ꝑmũ ẽ admonitio ō credulitate ꝓpletoꝝ nume ri ãnoꝝ repationis hierlm. 2m ẽ diſſuaſio imitatiõis po puli nõ credentis ibi b Hoc etiã addito. lr̃a plana ẽ. c Dia autẽ que in textu. h tã gitur materia ꝓphetie. d Reuerſionẽ populi. hoc nõ dicit: q: a liq̃d tangat de reuerſione popli actuali: ſz q: poplo reuerſo fiebat ꝓphetia ad edifica tionẽ tẽpli aggei c. j. aſcẽdite i mõtez: portate ligna ⁊ edificate domũ ⁊ in fine eiuſdem capituli habetur de hoc: ⁊ ingreſſi ſũt ⁊ faciebãt op' i domo domini. e Renouatõez ciuitatis. aggei. j. nũquid tempus ẽ vt habitetis i do mibus laqueatis ⁊c. f Obſuã tiaz ſacerdotalẽ. aggei. ij. Introga ſacerdotes legem ⁊c. g Et interi tũ regẽ. aggei. ij. Subuertã ſoliuz regnoꝝ et cõterã fortitudinẽ regni gẽtiũ.

ũt credãt cõpleto numero annoꝝ tps reſtaurationis hierlz aduenisſe: hõc etiaz addito: ne incredulitatẽ po puli vellent imitari: de quo deus p eũ dixit: Populus h dicit: Nõdũ venit temp' vt edificetur domus dei. Omiñ aũt q̃ textu huj' ꝓphetie ꝓtinent: rẽuerſionez ppli: edificationẽ tẽpli: rnõ uationẽ ciuitatiſ: obſeruãn tiã ſacerdotalẽ: ẽt iteritũ re gnoꝝ gẽtiũ exteraꝝ ſignifi cãt. Explicit ꝓlogus.

Incipit argumentum

Aggeus feſtinus ⁊ letuſ qui ſemiauit in lachry miſ vt i gaudio meteret: de ſtructũ templum reedificat deũqz ꝓiem inducit loquẽ tẽ: Adhuc vnũ modicũ ẽ ⁊ ego cõmouebo celũ ⁊ traz mare ⁊ aridam ⁊ mouebo oẽs gẽtes: ⁊ veniet deſiẽra tus cunctis gentibus.

Explicit argumẽtum.

Explicit expoſitio iſtius ꝓlogi.

Poſtilla nicolai de lira ſuper aggeũ ꝓphetã incipit cum additiõibus pauli epiſcopi burgenſis ⁊ replicis mathie dorinck ordinis minoꝝ. Cap. I.

a In anno ſcõo. Incipit ꝓphetia aggei que diuiditur in duas ptes .ſ. i ꝓoemiũ ⁊ tractatũ: q̃ incipit ibi Hec dicit. In ꝓoemio vo põi tur primo huius ꝓphetie tẽp' cũ dr̃: In anno ſcõo darij regis. Se cũdũ ioſephũ. xj. libro antiq̃tatis iudaice iſte darius fuit filius hyſta ſpis: ⁊ fuit amicus ẓoꝛobabel ⁊ fa uoꝛabilis iudeis: vt pz. j. eſdre. vj. ⁊ hoc maxime fuit vt dicit ioſephus: qz anteq̃ ꝓmoueret ad regnũ pſaꝛ: fecit votũ q̃ ſi ꝓtigeret eũ ſic ꝓmoueri facerz tẽplũ in hierlm edificari: ⁊ ibi vaſa deferri. Scõm vero Ra. ſa. iſte darius fuit filius aſſueri regis ⁊ heſter regine: ⁊ ſic fuit fauoꝛa bilis iudeis rõne matris ſue que fuit iudea: ⁊ iſtud ſcõo dcm videt mihi ꝓbabilius: ſic declaraui diffuſius ſuper primũ capitulũ libri heſter: tñ fm vtrũq̃ dcm: aggeus ꝓphetauit poſt reditũ captiuitatis babylõice: qm̃ viq̃ ſi tamẽ duo fuerũt regnauit poſt eyꝝ. a In die vna mẽſis. i. pria die illius menſis: eo mõ loquendi quo dr̃ gen. j. Et factũ eſt veſpere ⁊ mane dies vnus. i. p: im'. 2° põit no mẽ ꝓphete cũ dr̃: b Fac. ẽ ver. do. i manu aggei. i. p ipm aggeũ tanq̃ p dei miſtrũ. Iſte. n. eſt modus loquẽdi hebrai cus: põt etiã dici q̃ i hoc exꝑmit donũ ꝓphetie datũ aggeo

Incipit Aggeꝰ ꝓpheta .I.

In annõ ſecũ do darij regis i mẽſe ſexto in die vna mẽſis factũz ẽ verbũ dñi in manu aggei ꝓphete ad ẓoꝛobabel filiũ ſalathi el ducẽ iuda: ẽt ad ieſu filiũ ioſedech ſacerdotẽ magnũ dicẽs: Hec ait dominus exercituum dicens: Pop̃ulus iſte dicit: Nondum ve nit tempus domus domini edificande. Et factum ẽ verbũ domini in manu ag gei ꝓphete dicens: Nũn quid tẽpus vobis ẽ vt hite tis in domib' laq̃atis: ⁊ dõ mus iſta deſerta: Et nũc hec dicit dominus exercituum. Põnite cõda veſtra ſuper vias vr̃as. Seminaſtis mlt tum: ⁊ intuliſtis parum. Comediſtis ⁊ non eſtis ſa tiati. Bibiſtis ⁊ non eſtis inebriati. Operuiſtis vos: ſilitudinẽ doni coꝛ pal: quod ponitur in manu recipientis. 3° ponit quib' ꝓphauit cũ dr̃: c Ad ẓoꝛo babel filiũ ſalathiel. ⁊ ſic iſte ẓoꝛobabel fu it nepos ioachi mat thei. j. quez euilmera dach leuauit de caꝛce re: ⁊ poſuit thꝛonuz eius ſup thꝛonũ regũ q̃ erãt cũ eo i babylo ne. iiij. Re. vltimo d Ducẽ iuda. eo q̃ erat de tribu iuda: e Et ad ieſũ filiuz ioſe. ſacer. magnum. iſti. n. duo erãt ꝓinci paliꝛes in populo: ⁊ iõ ꝓphetia aggei dici tur eis facta ꝓcipali ter: ⁊ reliquo populo ꝓñt. f Hec dic. h ꝓñter incipit tractaꝝ Circa q̃ ſciendu q̃ ppls rediens de baby lone ſtatim fundauit templũ in hierlm. j. eſdre. iij. ſed ſtatiz fu it impeditus a vicinis gentibus: pp q̃ dice bat nondũ aduenisſe temp' reedificandi tẽ pluz: ſi. n. placeret do mino ꝓtunc illa edifi catio tolleret impedi mẽta: vt dicebat: pp q̃ fuit negligẽs de illa edificatiõe vſq̃ ad tempus darij regis: in quo aggeus ſpiritu ſancto illuſtra tus reprehendit coꝛ negligentiaz exhoꝛtans ad templi edifi cationem: quod completum fuit. vj. darij anno. j. eſdre. vj. Scõm ioſephum vero anno eiuſ. viij. quia fuerunt diligen tes in operando. Sic igitur iſte tractatus in duas partes di uiditur: quia primo arguitur precedens negligentia: ſecun do conſoꝛtatur ſequens diligentia capitulo ſequenti. Pri ma in duas: quia primo ponitur argutionis actus: ſecun do eius effectus: ibi Et audiuit. Circa primum dicitur: g Populus iſte dicit. Nondum venit tempus. hoc dice bant ꝓpter impedimenta ſuperuenientia a deo permiſſa: vt dictum eſt: ſed hoc non valebat. Deus enim aliquando permittit in opere ſibi placito impedimenta occurrere: vt maius meritum habeatur in maioꝛi laboꝛe: ideo ſubditur h Nunquid tempus vobis eſt: vt habitetis in domi bus laqueatis. ideſt vt faciatis edificia curioſa: i Et domus iſta deſerta. quaſi diceret non: quod ꝓbat per effectum: k Ponite coꝛda veſtra ſuper vias veſtras. ideſt cogitate de operibus ꝓo veſtris neceſſitatibus: ⁊ inue nietis defectum notabilem ꝓpter operis templi negligen tiam: vt habetur infra: ideo ſequitur: l Seminaſtis mlt tum. ſ. reſpectu fructus inde ſequentis: ita q̃ non habuiſtis cibum ad ſufficientiam: nec potum: nec operimentum.

a Et qui mercedes ꝓgregauit. vt inde lucrarer: b Misit eas in sacculū ptusū. i. puū: aut nullū habuit inde lucrū pp negligentiā edificādi domi templū: tō ꝑ̄ inducit ad hoc edificiū dicēs: c Ascēdite i mōtē s. libani vbi erant ligna huic edificio apta. cetera patēt in lra ex dictis vsq; ibi:

d Et vos festinatis vnusqsq; i do. suā. i. cū magna diligentia intēditis vtilitatibus vestris: t q; nō valet tal diligentia sine dei ꝓuidētia: iō sb̄ditur:

e Propt hoc. i. pp nimiā diligentiam in operib' vr̄is: t negligētiaz i dnis f Super vos phibiti sunt celi ne da. ros. ē. sufficiēntē ad terre fecundationē: t p ꝑ̄s hoies t iumenta sufficiēs nutrimētū ñ habētia: qō requirit ad multiplicationem hominū t iumētorū q; semē eoz ē de superfluo alimēti: virt'. n. nutritiua maiaz ministrat generatiue. ij. de aia. g Et super oēm laborē manuū. q; hoies nō ꝑ̄t bene laborare: nisi habeāt sufficiēs nutrimentū

h Et audiuit. hic ꝑ̄ ponit argutionis effectus: q; ad vocē ꝓphete eux ꝓpli et sacerdos magnus: t ꝑ̄ ter totus ꝓpls ꝓcepe-runt volūtatē t ꝓstātiā edificādi domum dn̄i: t ꝓz lra paud exceptis que discurrent

i Et dixit aggeꝰ nūciꝰ do. de nun. do. i. de numero ꝓphaz a deo missoz. k Ego vobiscū sū dic̄ dominus. qui' vos auxiliari i edificatio tēpli

l Et suscita. do. spiritū. i. volūtatē t ꝓstātiā ad edificādū. Cap. II.

IN die vicesima. Postq; reꝑhensa est ꝓpli negligentia: hic ꝑ̄ ꝓfortat eius seq̄ns diligentia: t diuidit i duas ptes: q; primo ꝓfortat de operis ꝓfectu: 2° de xp̄i aduētu: ibi Nolite timere. Circa ꝑmū pōitur primo ꝓtinuatio respectu ꝓdēi: 2° executio ꝓpositi: ibi In septimo Circa ꝑmū dr̄: a In die. xx. t q̄rta mēsis nō. imediate. n. p̄ miserat ꝓpha: Et faciebāt opus in domo dn̄i exercituū dei sui. t nō dixerat quo tpe incepant illud opus: iō b manifestat q̄tum ad ānū cū dr̄: In anno. ij. darij. t q̄tum ad mēsez cū dr̄: b In. vj. mēse. Et dicūt aliqui q; iste fuit mēsis septēbris: q; fm eos primus mēsis apud hebreos est aprilis: sed oñsū fuit geñ. vij. t exo. xij. q; primus mēsis apud hebreos ē martius: tñ aliqñ ꝓcurrit cū aprili nostro: q; faciūt mēses ꝓ lunatiōes: t fm hoc iste mēsis ē augustus: qui est sextus a martio. Sz q; xxiij. dies augusti nō ē tps i q̄ solent edificia magna inchoari: sz magis circa ꝓncipiū veris: t adhuc minus ē apta. xxiij. dies mēsis septēbris: iō alii dicēdū q; licz martius sit primus mēsis apō hebreos: fm ordinez festoz ꝑ anni circulū: tñ septēber ē primus fz ordinē negocioz: q; primo simplicit fm eos: eo q; i ipo fuit creatus mūdus: sic ō claratū fuit diffusiu) geñ. vij. t fm hoc mēsis. vj. hic accipit februari': cui'. xxiij. dies ē i ꝓncipio veris q; ē tia dies eius.

c In. vij. mēse. hic ꝑ̄ exequit ꝓpositū: circa q̄ ꝑmo ponitur tps cū dr̄: In. vij. mēse. 2° subdit cōfortatio opantiū cū dr̄: d Loque. ad ꝯoroba. tē. dirigendo ꝓio sermonē ad ꝓcipales: t 2° ad totum ꝓpl̄z. e Quis i vobis est derelict'. s. in vita. Qui vidit domū istā. a salomone edificatam: nunc tam destructā. f In gloria sua pria. s. tempore sedechie viuebant enim ad huc aliqui reuersi de captiuitate babylonica: q tē-pore sedechie viderant templum a salomone edificatum: anteq; destrueretur per nabuzardan: vt habetur. j. esdre. iij. g Nunquid nō ita est quasi nō sit. q. diceret sic: q; redeuntes de babylōe: statim inceperunt reedificare templū: sed ipediti ab aduersarijs modicū fecerunt vsq; ad 2m darij annum: ita q; illud quasi nihil erat computandum. h Et nunc confortare ꝯoroba. tē. quasi diceret: proficietis in opere: mea assistentia. i Verbū quod pepigi vobiscum. i. cum patribus vestris. k Cū egrederemini ō tra egypti. in ipsis: quia filij ꝓexistunt in ꝑentibus virtualiter seu originaliter: promisit enim populo assistere: dum tamē seruiret ei fideliter: vt patet in exodo: t deutero. in pluribus locis. l Noli timere. Hic ꝓsequenter ponitur populi ꝓsolatio ō aductu xp̄i: t diuidit i duas ptes

martius: tñ aliqñ ꝓcurrit cū aprili nostro: q; faciūt mēses ꝓ lunatiōes: t fm hoc iste mēsis ē augustus: qui est sextus a martio. Sz q; xxiij. dies augusti nō ē tps i q̄ solent edificia magna inchoari: sz magis circa ꝓncipiū veris: t adhuc minus ē apta. xxiij. dies mēsis septēbris: iō

t nō estis calefacti. Et qui mercedes ꝓgregauit: misit eas i sacculū ptusū. Hec dicit dn̄s exercituū. Ponite ꝯda vestra sup vias vias Ascēdite i mōtē: portate ligna: t edificate domū: t acceptabilis mihi erit: t glorificabor dic̄ dn̄s. Respexistis ad amplius: t ecce factuz ē min⁹. Et intulistis i domuz t exufflaui illud. Quā ob cām dic̄ dn̄s exercituum: Quia dom⁹ mea deserta ē: et vos festinastis vnusqsq; i domū suā. Prōpter hoc sup vos ꝓhibiti sūt celi: ne darēt roz̄: t terra prohibita ē ne daret germē suū. Et vocaui siccitatē sup terram t sup mōtes t sup triticū t sup vinū t sup oleū: t q̄cūq; ꝓfert humus: t sup homies t sup iumēta t sup oēm laborē manuū. Et aūdiuit ꝯoroba. filiꝰ salathiel: t iesus filius iosedech sacerdos magnus t oēs reliqui ꝓpli vocē dei sui: t verba aggei prophete sic̄ misit eū dn̄s deus eoz ad eos: t timuit ois populus a facie dn̄i. Et dixit aggeus nūciꝰ dn̄i: de nunciis domini populo dicēs: Egō vobiscuz

sum dicit dn̄s. Et suscitauit deus spiritū ꝯoroba. filij salathiel ducis iuda t spm̄ iesu filij iosedech sacerdotis magni t spm̄ reliquoz de omni ꝓplo: t ingressi sunt et faciebant opus i domo domini exercituum dei sui. II. IN die vicesima t q̄rta mēsis in sexto mense in anno secūdo darij regis in septimo mēse vicesima t ꝑma mēsis: factum ē verbuz domini i manu aggei prophete dicens: Loquere ad ꝯoroba. filium salathiel ducem iuda: t ad iesū filiū iosedech sacerdotē magnū t ad reliquos ꝓpli dicēs Quis in vobis ē derelict': qui vidit domum istam in gloriā sua prima: Et quid vos videtis hāc nunc: Nū quid nō ita est quasi nō sit in oculis vestris: Et nūc cōfortare ꝯoroba. dic̄ dn̄s t ꝓfortare iesu fili iosedech sacerdos magne: t confortare omnis populus ire dicit dn̄s exercituum: t facite qm̄ ego vobiscū sū dic̄ dn̄s exercituū. Verbū quod pepigi vobiscū cū egrederemini ō terra egypti: t spūs meus erit i medio vr̄z. Nō

quia ꝑmo ponit consolatio populi de christi aduentu: secūdo de multiplici terre fructu: ibi In vicesima. Circa primū dicit: n Adhuc vnū modicū est ꝛc. idest tempus breue respectu ꝓcedētis durationis mūdi. n Et ego ꝑmouebo celū. istud fuit ipletū qñ stella noua in natiuitate xꝑi apparuit: Matth. ij. o Et terram et mare. qđ fuit ipletuz ꝑ victoriā romanoꝝ i omi terra ꝛ i insulis maris. p Et mouebo oēs gentes ꝛ hoc fuit ipletuz iminēte xꝑi natiuitate: ꝓpter qđ tūc exijt edictuz a cesare augusto: vt describeret vniuersus orbis redact' sub dominio romani impatoris: ꝓpter qđ ibāt singuli ad ciuitatem suā: ꝛ tūc christus fuit nat': Luc. ij. ló subdit: q Et veniet desiderat' cunctis gentib'. i. xꝑs ꝑ salute oim gentiū mittēdus. r Et iplebo domū istā glia. qz in templo ꝑ zorobabel reedificato xꝑs fuit a matre oblat': et ibi pluries predicauit ꝛ multa miracula fecit: ex quib' dom' illa fuit sūme glorificata: ꝛ huic dicto cōcordat expositio rabbi aaquiba de quo dicit in libro canhedrin q̄ apud hebreos auctēticus est: q̄ sic exponebat passum istū: Adhuc vnum modicū est. s. regni vēturi israel post destructiōez ꝑme dom': ꝛ ꝑ' illud regnū: Cōmouebo celū ꝛ terrā: et mouebo oēs gētes ꝛ veniet messias. qz post paucos reges de genere machabeoꝝ xꝑs venit tpe herodis: omibus terris sb dominio romani imperatoris redactis. Johānes eni hircan' simonis machabei fili' imposuit sibi diadema regiū: ꝛ durauit illud regnū vsq; ad herodez q̄ fuit alienigena: put diffuse declarat in scholastica historia. s Meū est argentū: ꝛ meū ē aurū. q. d. vobis ꝓuidebo ꝺ expēsis ꝑ edificio dom' mee. t Magna erit glia dom' isti' nouissime. quā incepistis reedificare v Plusq̄ quā prime. ꝑ salomonē edificate. ista vo gloria maioꝛ nō potest intelligi de edificijs nec de ornamētis seu diuitijs: ista eni modica fuerūt i secūda domo respectu ꝑme. arca eni testamēti de qua sūme gloriabant iudei fuit in ꝑma ꝛ non in secūda: ꝑm catholicos ꝛ hebreos: ꝛ ideo i nullo potest dici gloria dom' secūde: maioꝛ gloria dom' ꝑme nisi ex ꝑsentia xꝑi: vt ꝑdictū est q̄ est sanctussanctoꝝ: Dañ. ix. x Et in loco isto dabo pacē. vnde nato xꝑo angeli cantauerūt: Gloria i altissimis deo: ꝛ in terra pax hominib' ꝛc. Luc. ij. Respondent tñ aliqui hebrei ad hoc: q̄ ista maioꝛ gloria intelligit de annis: quia ista secūda duravit. cccxx. annis. prima vo cccc. x. sed hoc nō valet: qz si ꝓputant anni ꝑ tēpora regū ab anno in quo salomon cōsummauit templū vsq; ad destructionē eius ꝑ nabuzardā iueniunt anni. cccc xij. lite timere: qz hec dicit dñs exercituū: Adhūc vnū modicū ē: et ego ꝑmouebo celū et terrā ꝛ mare ꝛ aridaz. Et mouebo oēs gētes: et veniet desiderat' cūctis gētibus. Et iplebo domū istā gloria: dicit dñs exercituū. Meū est argentū ꝛ meū est aurū: dicit dñs exercituuz. Magna erit gloria domus istius nouissime plusq̄ prime: dic dñs exercitnū. Et i loco isto dabo pacem: dic dñs exercituū. In vicesima ꝛ q̄rta noni mēsis i anno secūdo darij regis: factuz est vbū dñi ad aggeū ꝓphām dicēs: Hec dic dñs exercituū: Interroga sacerdotes legē dicēs: Si tulerit homo carnē sanctificatā i ora vestimēti sui: ꝛ tetigerit de sūmitate ei' panē aut pulmentū aut vinū aut oleū aut oēm cibū: nunqd sanctificabit? Respōdētes aūt sacerdotes dixerūt: Non. Et dixit aggeus: Si tetigerit pollut' i aia ex omib' his: nūqd ꝓtaminabit? Et rñderūt sacerdotes ꝛ dixerūt: Cōtāminabit. Et respōdit agge' ꝛ dixit: Sic pplus iste ꝛ sic gens ista ańte faciē meā dic dñs: ꝛ sic oēs opus manuū eoꝝ: et omia q̄ obtulerūt ibi: cōtāminata erūt. Et nunc ponite coꝛda via a die hac ꝛ supꝛ: ante q̄z ponēt lapis sup lapidē i templo dñi: cuz accedētis ad aceruū viginti modiozum ꝛ sic prima domus plus durauit q̄ secūda duobus annis. Deductionez autem huius omitto: ꝓpter ꝓlixitatem: et quia potest faciliter videri discurrendo per tertiū et quartū regū: q̄tum ad annos intermedios regum iuda. Preterea dato q̄ secunda domus duraſſet plus q̄ prima per decem annos: vt isti dicunt: ista tamē gloria quasi nulla esset reputanda: maxime quia per plures annos ista domus fuit vilificata tē poze antiochi qui posuit ibi abominandū idolum: vt habet primo mach. Et ideo alij exponunt de templo per regem messiā edificando: quem iudei expectant venturum sed patet falsum per hoc quod hic dicitur Et implebo domum istam gloria. Ex quo patet q̄ ꝓpheta loq̄batur de domo que edificabatur ꝛ quam digito ostēdebat. Itē per hoc quod subdit Istius dom' nouissime. ex quo patz q̄ nō est alia tertia domus materialis expectanda. Ex hoc manifeste ostenditur prim' aduentus christi cōpletus: qui ꝓphetatur hic venturus domo illa stante: et eam sua presentia glorificaturus. Ipsa autem destructa fuit per romanos tam diu est: scilicz anno. xlij. post passionē christi y In vicesima. Dic sequēter ponitur populi consolatio de multiplicatione fructuū terre: et diuidit in duas ptes qz ꝑmo ondit multiplicationē fructuū: secūdo redit ad denūciādū xꝑi aduentū: ibi Et factū ē. Prima i duas: qz ꝑmo quedā pabola ponit: secūdo ad ꝓpositū applicat: ibi Et respōdit. Circa ꝑmū ponit ꝑmo tꝑus determiatū: cum dicit: In vicesima ꝛ q̄rta ꝛc. secūdo subdit pabola ꝑ moduz interrogatiōis: cū dicit: z Interroga sacerdotes legē. qz ex officio tenent scire eā: a Si tulerit hō carnē sanctificatam ꝛ patet littera: ꝛ subdit responsio. Dixerunt nō. et subdit secūda q̄stio de oppositō: cū dī: b Si tetigerit pollut' in aia. i. q̄ incurrit pollutionē ex tactu mortui: vl aliud h'moi et subdit rñsio: c Cōtamiabit. Ratio vo q̄re pannus ex tactu carnis sanctificate sanctificat': ꝑ tactū suū nō sanctificat aliud ad cibū vel potū ptinens: ꝛ tñ hō pollut' ex tactu rei imūde polluit illud: pōt causa duplex assignari. Una qz facili' ē destruere q̄ ꝓstruere: ita facili' ē polluere q̄ sanctificare. Alia qz hō est magis susceptiu' sanctificatiōis ꝛ pollutionis q̄ res inanimata: q̄ nō est susceptiua vicij ꝛ vtutis sic hō: ꝓpter qđ homo pollut' mō ꝑdicto magis polluit aliō tactu suo q̄ pann' sanctificat' aliō sanctificet. o Et rñdit. Dic applicat ad ꝓpositū cū dī: e Sic pplus iste. q̄ ē vtutis ꝛ vicij susceptiu' f Ante faciē meā. pollut' reputat vsq; quo tē plū edificet g Et oia q̄ obtulerit mihi. extra locū tēpli. h Cōtamiata erūt. qđ statim declarat ꝑ effectuz cū dicit: i Et nūc ponite coꝛde via ꝛc. i. diligēter ꝓsiderate temp' ꝑcedens inchoationem edificatiōis templi: k Cum accederetis ad aceruū. scz segetum l Uiginti modioꝝ. i. qu

ym humana estimatione debeꝛet facere. xx. modios: ꝛ faciebant tm̃ decē: ꝛ ita de vuis i toꝛculari. m Percussi vos vento vꝛete ꝛc. i. ūmisi pestilētias ꝑ magna pte vastātes vel impedictes terrenascētia: ꝛ ista sunt diuine ire ꝓtra populū signa. n Ponite coꝛda vīa ꝛc. ꝛ subdit: A die q̄ fundamēta iactata sūt tēpli dñi. Circa q̄ sciendū q̄ redeūtes ò babylone statim fundauerūt tēpluz: vt supꝛa dictū est: sed ꝑpter impedientes: opus fuit itermissum vsq; ad secūduz darū annū: ꝛ ideo cū dicit hic: A die q̄ fundamēta iactata sunt templi dñi. nō est itelligendū de fundamētis iterioꝛib⁹ et ꝑmis que iaz ante facta fuerāt: sed dicūt hic fundamenta illa q̄ supꝛa ꝓius edificata ꝑmo posita fuerūt: quia respectu superioꝛ ptiū habebāt rationē fundamēti. o Ponite sup coꝛ vestrū. i. attēdite diligēter mutatiōnē terrenascētium.

ꝛ fierēt decē ꝛ intraretis ad toꝛcular vt exꝑmereū qnq̄gita lagenas ꝛ fiebāt vigiti ꝑcussi vos vēto vꝛete: et aurugine ꝛ grādine omia opa manuū vīaꝝ: ꝛ nō fuit i vobis q reuertereť ad me dic̄ dominus. Ponite coꝛda vīa ex die ista ꝛ ī futurū a die vicesima ꝛ q̄rta noni mensis: a die q̄ fundamēta iactata sūt tēpli dñi pōnite sup coꝛ vr̄m. Nūqd iā semē in germie ē? Et adhuc vinea ꝛ ficꝰ ꝛ malogranatū ꝛ lignū oliue nō flouit: Ex die ista benedicā. Et factū ē vbū dñi secūdo ad aggeū i

ūicesima ꝛ q̄rta mēsis dicēs Loquē ad ꝓzobabel ducē iuda dicens: Egō mouebo celū pariť ꝛ terrā: ꝛ ť subuertā soliū regnoꝝ: ꝛ ꝓterā foꝛtitudinē regni gētiuz. Et subuertā quadrigā ꝛ ascensoꝛes eius: ꝛ descēdent equi ꝛ ascēsoꝛes eoꝝ: vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dominꝰ exercituū ās̄su mam te ꝓzobabel fili salathiel seruē meus dicit dñs ꝛ ponā te quasi signaculū quiā te elegi dicit dominꝰ exercituum.

¶ Explicit Aggeꝰ ꝑpha.

ni de ipo in ꝑsona ꝑpria: sed de xꝓo: vt dictū ē: q̄ designat hoc nomie ꝓzobabel: eo q̄ descēdit ab eo ſm carnē: ꝛ i eo fuit figuraꝝ: sic hiere. xxx. nomiat dauid: vbi dicit: Seruiēt dño deo suo ꝛ dauid regi suo. ꝛ similiter osee. iij. Reuertēt filij israel: ꝛ querēt dñm deū suū ꝛ dauid regē suū. sicut ibidē fuit plenius declaratū: dicit ḡ a Assumā te ꝓzobabel. q; hūana nā xꝓi assumpta fuit a vbo diuino i vnitate ꝑsone. b Fili salathiel. xꝓs. n. ſm carnē dicit filꝰ salathiel: sic et ōō ꝛ aliozꝝ i genealogia xꝓi positoꝝ. c Serue meꝰ. fz hūanaz naturā i qua minoꝛ ē pie. d Et ponā te q̄si signaculū. i. signū federis iter deū et genus humanū: ꝑpter q̄ sanctus symeō dixit ò eo Luc. ij. Ecce positus ē hic in ruinā ꝛ resurrectionem multoꝝ i isrl̄. ꝛ in signū cui ꝓtradicet. s. a sacerdotib⁹ et scribis. e Quia te elegi. ad opꝰ redēptōis hūane. Dic dñs exercituū. qui est ipa veritas ꝛ viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ: Amen.

¶ In capitulo secūdo aggei: vbi dicit in postilla. Ideo aliter dicendū q̄ licet martꝰ sit ꝑmꝰ mēsis. Additio.

APud hebꝛeos nō solum est vnū ꝓncipiū anni sed plura. Primꝰ eni mensis ſm ordinē festoꝝ est mensis nouaꝝ frugū q̄ semp est circa equinoctiū vernale i quo tpe exiuerūt ò egypto. Aliꝰ mēsis primus est ſm computationē iubilei ꝛ est mensis septimus a ꝑdicto primo mense: et iste cōmuniter est circa equinoctiū autumnale. Ratio autem diuersitatis hoꝝ ꝓncipioꝝ declarat supꝛa in additione sup exo. ca. xij.

¶ In eodem capitulo vbi dicitur in postilla. Et ego mouebo celum. Additio.

QUod dicitur hic. Mouebo celū ꝛ terrā ꝛc. pōt itelligi de terremotu magno q̄ ſm iosephū tpe herodis sub q̄ natus est dñs contigit: et quia cū terra mouetur totum mūdum estimant homines moueri: ideo dicit: Mouebo celum ꝛc.

¶ In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Meum est argentum ꝛ meum est aurum. Additio.

DEr hoc quod dicitur: Meum est argentum ꝛc. intelligitur q̄ maioꝛitas gloꝛie secūdi templi nō est accipienda ſm diuitias tempoꝛales: sed quia ꝑdixerat imediate: Implebo domū istam gloꝛia. ne forte aliquis intelligeret esse dictum de gloꝛia diuitiaꝝ: iō subdit: Meū est argentuz: ꝛ meū est aurum ꝛc. eo modo quo psalmista dixit: Non in sacrificijs tuis arguam te ꝛc. Mee eni sunt omnes bestie siluarū ꝛc. quasi diceret: non ē intelligēda hec gloꝛia de mltitudine diuitiaꝝ q; talē gloꝛiā nō reputo nec reqro: q; meū ē argētū.

¶ In eodem capitulo vbi dicit in postilla. Alia: quia homo est magis susceptiuꝰ sanctificatiōis ꝛ pollutiōis.

Sicut pann⁹ sanctificat⁹ non sanctificat ex tactu suo id qđ tangit: ita nec homo sanctificat⁹ solo tactu sanctificat illud qđ tangit. Unde hec ratō secūda postillatoris nō videt valere: nec etiā ad intentū pphete ptinē vidēt. Intendit enī ppha ex rñsiōib⁹ sacerdotū oñdere pplo q licet faceret aliqua bona exgenere: tamē ex quo ipi nō erant boni q sua opa ñ debebant censeri bona: sic p primā responsionē sacerdotes dixerunt q caro sanctificata tangēs aliquez cibū nō sanctificabat eū et nō solū nō debebāt cēseri bona sed potius mala inōyuz ipsi erāt mali qđ patz p secūdā respōsionē sacerdotum: vbi dixerunt: Si tetigerit pollutus ⁊c. ⁊ ideo pphet applicās respōsiones sacerdotum ad suū ppositum dicit: Sic popul⁹ iste ⁊c. vsqz ibi Et omia q obtulerit mihi ꝓtaminata erūt. q. d. Sicut homo pollut⁹ tangēs rem mūdā ꝓtaminat eā: sic quia populus iste pollutus est: ideo oīe opus manuū eoz et oīa que obtulerint cō taminata erūt: cui⁹ ꝓtrariū ipi putabāt. s. q ex tactu bonaz seu sanctaz rez sanctificabant: quod excludit per primā responsionē sacerdotū. Replica.

In capitulo secūdo aggei postil. reddit rationes quare sanctificatū ex tactu sacre rei nō sāctificat vlteri⁹: sed pollutū ex tactu rei pollute polluit vlterius: prima qz facilius ē destruere q̄ cōstruere: secūda qz homo plus ē susceptiu⁹ sanctificatiōis ⁊ pollutionis q̄ res inaiata. Cōtra quā ratiōez obȳcit burg⁹. quasi nō voluisset intelligere postil. putās q voluit dicere hoiem sanctificatū solo tactu sanctificare sic pollut⁹ solo tactu polluit: sed hoc nō dicit vt patet: sed solū ꝓparat pollutionē animate rei ad sactificationē inaiate: Jō in lra in questiōe de sanctificatiōe fit mētio ō rebus inaiatis: in questiōe aūt de pollutiōe fit mētio de rebus aiatis: quia dicit: Si quis pollut⁹ i aia. talis enī pollutio ē formalit in aia: ideo magis ꝓtagiosa. In rebus aūt inaiatis non ē formalit illa pollutio vel sanctificatio: sed solū ex legis dictamie: i reb⁹ aūt rōnalib⁹ aiatis ex legi obseruātia.

Incipit expositio ꝓlogi in Zachariā ꝓphetam.

Secūdo anno darȳ ⁊c. Iste prologus duas habet ptes p̄ncipales: in quaz ꝑma tangūtur quedā aggeo ⁊ çacharie ꝓmunia: in secūda tāgunt quedā çacharie ⁊ eī⁹ ꝓphetie spālia: ibi Nam ⁊ populū israel. Jtē in prima pte tanguntur tria. ꝑ⁹ tangit tempus ꝓphatiōis istoz ꝓphetaz cum dicit: Anno secūdo darȳ ⁊c. Secūdo tangit ordo ꝓphetationū: ibi Sed hac de causa ⁊c. vbi dicitur q aggeus ꝓcessit çachariā duob⁹ mēsibus. Tertio tangit ītentio ꝓphetantiū: ibi Ad restaurationē etiā tēpli. Jtē in secūda pte p̄ncipali i q̄ tāgunt q̄ çacharie ⁊ eī⁹ ꝓphetie sūt specialia tria notant. ꝑmū est ꝓphe intentio: ibi Ña et populū ⁊c. vbi dicit q intēdebat ꝛuo care populū ab imitatiōe scelerū paternoz secūdo tangit populi ꝓsolatio: ibi Uidit ꝓpheta virū ⁊c. tertio tangit dubiuz cui⁹ in ꝓphetia sequit expolitio: ibi Sed hāc visionē ⁊c. Item in illa pticula in qua notat ꝓsolatio tria tanguntur ꝑmū est ꝓsolatoria visio: cū dicit: Uidit ꝓpha ⁊c. secūdū ē visiōis solutio: ibi Cui⁹ visionis hec solutio ē Tertiū ē solutiōis cō firmatio: ibi Nam et esaias ⁊c. Sic patz divisio ⁊ cōtinētia isti⁹ prologi. Dicit igitur:

a Anno secūdo. q̄ fuit quadragesimus a ꝑ⁹ anno cyri b Darȳ. hystaspis. vñ glo. Cyro qui. xxx. annis regnauit in persis interfecto apud massagetas a tomyra regina massagetaz: cambises fili⁹ cyri maioz successit in regnū: qui expletis octo annis duos magos fratres habuit successores: quib⁹ occisis a populo darius filius hystaspis rex ꝑsaz cōstitutus est cui⁹ regni anno secūdo facti⁹ ē sermo oñi ad çachariā filium barachie filȳ addo ꝓphetā. Ergo a ꝑmo anno cyri vsqz ad secūdū annū darȳ supputant anni. xl. ⁊c. c Lectiōes eorūdem. aggei. j. a. et çacharie. j. a. tamē agge⁹ ꝓcessit duob⁹ mēsib⁹ in ꝓphetādo vñ in p̄ncipio aggei dicit: Mēse. vj. in p̄ncipio çacharie dī Mense. viij. d Esdras refert. j. esdre. v. Jn anno secūdo. Illud accipit de. j. esdre. v. vbi dicit: Prophetauerūt agge⁹ ꝓpheta ⁊ çacharias fili⁹ addo ꝓphetātes ad iudeos q̄ erāt in iudea ⁊ hierusalē in nomie dei israel: tūc surrexerūt ꝛozo babel filius salathiel ⁊ iosue fili⁹ iosedech ⁊ ceperūt edificare templū dei in hierusalē ⁊ ꝓphete cū eis adiuuantes eos. e Uerbis lectiōe ꝓhensis. aggei. j. que verba subiūgunt hic cum dicit: f Uidi nocte ⁊ ecce vir ascēderat. ille vir angelus fuit appens in specie viri insidētis i equo rubeo: ex quo patz q visio fuit imaginaria: vide glosaz marginalē q̄ exponit totam auctoritatem. g Jn medio myrteti. hic myrtetū dicit loc⁹ in q̄ crescunt myrti. Est aūt myrtus species arboris de q̄ dicit Jsiō. in. xvij. ety. Myrtus a mari dicta eo q magis littorea arbor sit. virgil⁹: Et amantes littora myrti. Hinc est q a grecis myrtene dicitur. Medicorū autē libri hanc arborē aptam scribūt mulierū necessitatibus plīmis. Jtē i glo. esaie. xlj. dicit sic: Myrt⁹ arbor aromatica iputribilis fessa mēbra ꝓsolidat ⁊ reparat. Mystice p myrtū signant ꝓphe ⁊ alij q̄ odore ꝛutū ⁊ spūali gaudio sūt respsi iter q̄s q̄si eos ꝓsolās dī stare angel⁹. h Jn eam

Incipit ꝓlogus in çachariam ꝓphetam.

Secūdō āno darȳ regis medoz ageū ⁊ çachariā ꝓphetasse: lectiōes eorūdem declarāt. Sed hac ō cā aggeus çacharie i ordine ꝓphetaz pōlat⁹ eē videt: q eū duob⁹ mēsib⁹ vt pdictoz lectiōes ostēdūt: in ꝓphia p̄cessisse iuenit: ⁊ ad repatiōnē tēpli p̄cepto dei populū animasse: vt ēsdras refert dicēs: Jn secūdo anno darȳ regi pſaz ꝓphauerūt aggeus ⁊ çacharias fili⁹ addo ꝓphe: sup iudeos q erāt in iuda ⁊ hierlm: sup isrl i nomie dei sup eos. Tūc surrexerūt zozobabel filius salathiel: ⁊ iesus fili⁹ iosedech ⁊ ꝑncipes ei⁹: inchoauerūtqz edificare domū dei que est in hierusalem. Quibus cū adessent ꝓphete: exhortatione sua adiuuerunt eos. Nam et populus israel ab imitatione paternoz delictorū: per suaz admonitionem idem ꝓpheta cupiēs reuocare: verbis lectiōe cō ꝓbensis vsus est. Uidi nocte: ⁊ ecce vir ascenderat super equū rubeū ⁊c. Uidit ꝓpheta virū equo rubeo sedētem: ⁊ stantē in mēdio myrteti vmbrosi cuius visionis hec solutio est. Uir ascendens equum rubeum: licet angelus intelligat: tñ quia p̄dicti coloris equum conscendere visus est: vindictā sanguis i eam gētem significat afferēdā: q̄ pplm isrl in captiuitatē redegerat

gentē. i. assyrios ⁊ caldeos ⁊ alias natiōes que afflixerant iudeos: vt pz zach. ix. i Nā et esaias. Esaie. xiij. a. k In leuitico. xxiij. g. Sumetis vobis die p̄mo fructū arboris pulcherrime: spatulasq; palmaꝝ: ⁊ ramos ligni densarū frondium: ⁊ salices de torrente ⁊ letabimini ⁊c. arborē pulcherrimā appellat myrtū sicut patz hic i lra cū dī: Fructꝰ ligni speciosi: lignū aūt densaꝝ frōdiuꝫ appellat oleā l Accipietis die primo. i. cū celebrabitis festum scenophegiem Fructꝰ ligni speciosi. i. frondes myrti ad designandā leticiā p bene olētis ligni fragrantiā. scenophegia erat festū hebreoꝝ et interptat tabernaculoꝝ dedicatio q̄ celebrabat a iudeis i memoriā expeditiōis cū ab egypto ꝓmoti vel moti in tabernaculis agebāt: vide i opusculo ō vocabulis biblie n Sed hāc visionē hic exponit hieroꝰ. q̄re dicat hec visio nocte fieri: ⁊ ponit ratio scz ꝙueniētia liberationis ppli ab vltima captiuitate cuz illa q̄ fuit ō egypto: qz sicut in illa liberatiōe i pte erāt in tenebris q̄tuz ad tp̄us ꝓparationis ad exeundū: ⁊ in pte erāt in luce q̄tum ad ipm exitū: qz ō nocte ꝓparauerūt se ad exeundū: sic̄ patz exo. xij. ⁊ mane egressi sūt sic i ista liberatōe q̄tū ad aliquā ptē erāt in tenebris captiuitatis q̄tum ad aliam partem erant in lumie libertatis: quia p̄mo egressu ō captiuitate cum zorobabel. j. esdre. ij. multi morati sunt in terra chaldeoꝝ qui postea egressi sunt cum esdra. vij. anno artaxerxis: vt habet. j. esdre. vij. a. ⁊ adhuc multi remāserūt qui cū neemia egressi sunt. xx. anno eiusdē artaxerxis: vt habet neemie. ij. a. Sz videt dubitatio de hoc qō dicit: o Ob hoc noctu ꝓphe. se vidi. memo. qz po. isrl i p̄ma libe. ō terra egypti no. disce. ꝓstabat. Contra exo. xij. ca. In eadē ipsa die educā exercitū vestrū de terra egypti. Itē eodē. o. Nullꝰ vestrū egrediet ostiū domus sue vsq; mane. Itē eodē. f. Eadem die egressus est omis exercitꝰ dñi de terra egypti. Contrariū videt hic in ꝓlogo. Itē exo. xij. Nox est ista obseruabilis domini qñ eduxit eos de terra egypti. Et ad idē valet vsus eccl̄ie que i benedictiōe cerei paschalis populū ō nocte egresse fuisse decātat. Rñ. veritas est sicut supra dictū est: qz de die exierūt: q̄ aūt dicunt exisse de nocte referendū est ad causā exitus ⁊ ꝓparationē: de nocte eni vrgebāt egyptij populū de terra egypti exire: sicut legit exo. xij. e. ⁊ de nocte se ꝓparauerūt ad exitū: sicut dicit ibidem.

Explicit qualiscūq; expositio istius ꝓlogi.

Nām ⁊ esaias ꝓpha p ruborē vestimētoꝝ int̄ gētes vindictā cuz sanguie a deo ꝓferendā demōstrans: his verbis vsus ē dicēs: Quis est iste q̄ venit de edom tinctis vestib⁹ ō bosra ⁊c. Stā tē ꝙo in medio myrteti vm brātis: q̄ dixit: leticiā ꝓplo affuturaz: p myrteti significatiōz voluit designari. Et⁹ ligni moyses i leuitico cuz faceret mētionē ait: accipietis die p̄ma fructꝰ ligni speciosi: vt leticiā ꝓpli p bñ olētis ligni et speciosi vmbraculū ōmōstraret. Sed hāc visionē q̄ liberationē ꝓpli ⁊ vindictā ō aduersariis assurā demōstrat: ob hoc noctu ꝓpha se vidisse memorauit: qz ꝓplm isrl in p̄ma liberatiōe de tra egypti: noctu discessisse cōstabat cuⁱ exēpli qz pñs pplus aliquā ptē in se retinē videbat: liberatio eiusdē accreditꝰ captiuitatī de tra chaldeoꝝ per noctē ꝓphete ē reuelata.

Explicit prologus.

Incipit argumentū.

Zacharias memor dominī fuit: multiplex in ꝓphia: iesū cū vestib⁹ sordidis: ⁊ lapidē oculoꝝ septez cādelabrūq; aureū cū totidē lucernis q̄t oculis: duas quoq; oliuas a sinistris lāpadis cernit: ⁊ a dextris et pꝰ equos rufos: varios: albos: ⁊ dissipatas q̄drigas ex ephraim: ⁊ equū de hierusalē: pauperē regē vaticinat: ⁊ p̄dicit regē sedētē sup pullū filiū asine subiugal.

Explicit argumētū.

Incipit zacharias ꝓpheta. Capitulū. i.

In mēnse octauo i ānno secūdo darij regis: factuz est verbum dominī ād zachariam filiū barachie filij addo ꝓphetam. Jrātus

Postilla Nicolai ō lyra sup zachariā ꝓphaz incipit .I.

In mense octauo. hic incipit ꝓphetia zacharie: ⁊ diuidit i duas ptes. s. in ꝓemiū ⁊ tractatū: qui incipit: ibi Jratus est. Circa p̄mū p̄mo ponit huⁱ ꝓphetie temp⁹: cū dicitur a Jn mēse octauo ⁊c. et sic pz q̄ hoc fuit postq̄ resumpserāt opⁿ tēpli dñi: qz resumpserūt illud anno ij. darij. vj. mense xxiiij. die mensis: vt habet aggei. j. b Jn anno secūdo darij. fm ioseph̄ iste fuit darius filiꝰ hystaspis ⁊ fuit fauorabilis iudeis: eo q̄ āteq̄ ꝓmoueret ad regnū fuit familiaris zorobabel: ⁊ fecit votū de edificatione tēpli i hierlm si eū ꝓmoueri cōtingeret ad regnū Scōm vo Rab. sa. iste darius fuit filiꝰ assueri ⁊ hester regine: ⁊ ideo fuit fauorabil⁹ iudeis rōe mr̄is sue. Que autez ista opinionū sit veri similior tractaui diffusius in p̄ncipio libri hester tenendo q̄ secūda Secūdo hic i ꝓlogo notificat auctor instrumentalis huⁱ ꝓphetie: ⁊ primo ex ꝓphetie dono: cum dicit: Factum est verbum dominī. Secūdo ex nomine ꝓprio: cum dicitur. c Ad zachariam. qui interptat memor dei. Tertio ex patre ⁊ auo: cum dicit: o Filium zacharie ⁊c. ⁊ fm regulam hebreorum isti duo fuerunt ꝓphete sicut ⁊ zacharias: licet nō habeant eoꝝ ꝓphetie. Dicunt enim hic aliqui q̄ iste addo fuit ille ꝓpheta qui missus fuit ad hieroboaz ij. regū. xij. et fm hoc non fuit auus zacharie: sed magis remotus: quia inter illum ⁊ zachariam fluxit valde longū temp⁹. Dicit tamē filius eius quia fuit de genere ipius: sicut christus in euāgelio dicit filiꝰ dauid: quia de eius genere descendit fm carnem. Sed hoc dictum de scriptura non habet auctoritatē: quia tertio regū nō ex primit q̄ ille fuerit vocatus addo: nec. ij. pal. xj. nisi cōiecturaliter: sed nō certitudinaliter: ⁊ dato q̄ sic exprimeret adhuc non valeret: qz plures ꝓphete nominati sunt eodē nomie: sicut zacharias filiꝰ ioiade: ⁊ zacharias filiꝰ barachie: ⁊ sic iste addo videt esse alius ab illo: etiā si vocatꝰ fuerit addo: nō eni ꝙsuetuz est q̄ ꝓphe sic genealogizent: videlicet p patrē ⁊ p aliū sic remotum a patre intermedijs omissis. e Jratus est. Hic p̄ter

ponit tractat': in quo primo agit de templi ⁊ ciuitatis reedificatiõe: secũdo õ reedificate habitatõe: ca°. v. Prima in duas: q⁹ primo agit de dicta reedificatione: secũdo de edificantiũ ꝓsolatiõe: ca°. iij. Prima adhuc i duas: q⁹ ꝑmo agit de templi reedificatiõe: secũdo de ciuitatis repatione: ca°. sequenti. Prima adhuc i duas: q⁹ ꝑmo ponit populi monitõ: secũdo eiusdẽ ꝓsolatio: ibi In die vicesima Monitio ãt in hoc ꝓsistit q⁹ nõ sint increduli verbo dñi ⁊ i peccati obstinati: sicut fuerũt patres eorũ ꝓpter qõ dominꝰ pmisit destrui ciuitatẽ ⁊ templũ: ⁊ hoc est qõ dicit e Iratus est dominꝰ sup ꝓres vestros. pmittendo eos captiuari ⁊ ciuitatẽ ⁊ templuz vastari ꝓpter eorũ peccata: ió subdit in ꝓsona dei: f Cõuertimini ad me. p verã penitentiã. g Et ꝙuertar ad vos. per clemẽtiam. h Ne sitis sicut patres vestri. in peccati obstinati. i Ad quos clamabant ꝓphete ꝓtozes. tpe sedechie ⁊ ante. k Et non audierũt. sed magis ꝓtemserũt: ꝓpter qõ iuste puniti fuerunt: ideo subdit: l Patres vestri vbi sunt. q. d. ptim fuerũt occisi a chaldeis: ⁊ ptim i captiuitate mozrui. m Et ꝓphete. ſ. falsi. pmittẽtes eis pacẽ ⁊ victoriã. q. d. incurrerũt eandẽ sentẽtiã. Ra. ſa. aliter exponit de ꝓphetis dñi: vt sit quedã obiectio ꝓtra dicta: quia possent dicere illi qb⁹ loquebat ꝓpheta: sic ꝓres nostri sunt mozrui ita ⁊ ꝓphete domini: ⁊ sic nõ habuerũt ali quã ꝓrogatiuã ante patres suos ꝓpter suam iusticiã: ⁊ subdit respõsio domini n Nunqd in sempiternũ viuent. q. d. natura mortalis nõ pmittit q⁹ semp viuant. o Verũtamẽ verba mea. q⁹tum ad mozes: p Et legittima mea. q⁹tuz ad legẽ q Que mãdaui seruis meis ꝓphetis. vt dicerẽt patrib⁹ vestris q⁹ captiuarent ⁊ interficerent: nisi se cozrigerẽt a mozib⁹ malis: ⁊ transgressionib⁹ legis. r Nũquid nõ ꝓhenderũt patres vestros. q. d. quia sic accidit eis vt ꝑdixerunt: ⁊ p consequẽs fuerũt veri ꝓphete: ⁊ ideo viuũt in aia licet mozrui sint cozpore. s Et cõuersi sunt. ſ. aliqui de pib⁹ vestris in captiuitatẽ ducti: afflictiõe dãte eis intellectũ t Et dixerũt. ꝓfitentes dei iusticiam in sua punitiõe: v Sicut cogitauit dñs. fm ordinẽ sapie sue x Facere nobis. fm ordinẽ sue iusticie: ió ſbdit: y Et fm vias nostras ⁊c. ⁊ dicunt hic vie peccata ꝓsueta: adinuẽtões aũt enormia ⁊ insolita q⁹ adiuenit hũana malicia z In die. hic ꝓnter ponit popopli ꝓsolatio: ⁊ diuidit in duas ptes: fm duplicẽ visionẽ ꝓsolatoziã: secũda ibi Et leuaui. Prima in duas: q⁹ ꝑmo ponit visio: secũdo eius expositio: ibi Et dixi. Circa primũ ponit tpus h⁹ visionis: cum dicit: z In die vicesima. ⁊. iiij. mẽsis. xj. et sic ista visio facta est post ꝑcedentẽ que facta fuit mẽse. viij. anni. ij. darij regis. a Sabath. in hebreo habet: Sebeth. ⁊ respõdet ianuario: expositozes tñ dicunt ꝓmunit q⁹ februario: ⁊ hoc ẽ: q⁹ aliqñ cõcurrit cũ eo in pte vel in toto. iudei enim faciũt mẽses p lunationes: ⁊ ideo in tertio anno mẽsis eoꝝ duodecim⁹ qui dicit adar duplicat: martius enim fm cursum festoꝝ est ꝓim⁹ apud hebreos: vt diffusi⁹ declarauit Gen. vij. ⁊ Exod. xij. Prim⁹ enim mẽsis fm ordinez festoꝝ: semp incipit apud hebreos a ꝓma lunatiõe que ẽ ꝓpinquioz eq̃noctio vernali: siue sit añ siue post siue in ipo eq̃noctio: qõ quidẽ eq̃noctiũ mõ est. xij. die martij. Consequẽter ponit ipa visio cũ oz: b Vidi p noctez. q⁹ ratiõe quies est magis apta reuelatiõib⁹ ꝓphetic⁹ q⁹ dies. c Et ecce vir. i. angel⁹ in spẽ viri o Ascẽdens sup equũ rufuz. In hebreo hz: Rubeũ ⁊ p hoc designabat vindicta diuina de aduersarijs iudeoꝝ p colorẽ sanguineũ. e Et ipe stabat inter myrteta. est aũt myrtetũ locus in q⁹ crescũt myrti. est aũt myrtus arboz faciens pulcherrima ⁊ odozifera poma: vnde ⁊ leuiti. xxiij. vbi trãslatio nostra habz: Fructꝰ arboris pulcherrime: loco arboris pulcherrime in hebreo ponit eadẽ dictio q⁹ ⁊ hic habet: ⁊ idẽ significat. Diero⁹. in ꝓlogo huj⁹ ꝓphetie: ⁊ p pulchritudinẽ ligni et odorẽ fructꝰ designat gaudiũ affuturũ õ reedificatiõe templi ⁊ ciuitat': ⁊ de repssiõe aduersariozꝝ suozũ. f Que erat i pfundo. i. in valle: in vallib⁹ enim magis crescunt myrti ⁊ pulchriozes ⁊ fecũdiozes q⁹ alibi. g Et post eũ equi rufi varij ⁊ albi. p hoc itelligunt pse greci ⁊ romani: qui afflixerũt populũ iudeoꝝ fm successionẽ regnorũ: ita q⁹ p equos intelligunt isti populi: p ascẽsozes eoꝝ: angeli eis ꝓlati vt dicũt expositozes cõiter. Rab. ſa. vo dicit q⁹ p hoc intelligũt ãgeli diuersoꝝ ordinũ pati ad exequẽduz volũtatẽ dñi: ⁊ huic dicto videt lra sequẽs ꝓsonare vt videbit. h Et dixi. Hic ponit dicte visiois q⁹tũ ad aliquã ptẽ expositio: ⁊ diuidit in duas ptes: q⁹ ꝑmo ponit hec expositio: secũdo ex hoc subdit angeli deꝑcatio: ibi Dñe exercituũ Circa ꝑm⁹ dz: h Et dixi. ego ꝯacharias. i Qui sũt isti .i. qđ significat isti equi rufi varij ⁊ albi. k Et dixit ad me angel⁹ q⁹ loquebat i me. i. mihi deputat⁹ ad custodiam. l Ego ondã tibi. i. faciã ondi p angelũ supioꝛẽ: q⁹ ꝑest toti ꝓplo iudeoꝝ: ⁊ iste dz ee michael: Dañ. x. ió ſbdit: m Et rndit vir q⁹ stabat inter myrteta. i. angelus toti ꝓplo ꝓlatus. n Isti sũt q⁹s misit dñs. ad exequẽdũ suã volũtatẽ. o Et respõ. ange. do. q⁹ sta. inter myrteta. tanq⁹ supiozi. p Perambulauim⁹ terrã. ꝓsiderando statũ regnoꝝ. q Et ecce omnis terra habitat ⁊ quiescit. illo enim tempore nõ erant

est dñs sup ꝓres vros iracũdia. Et dices ad eos: Hec dicit dñs exercituũ: Cõuertimini ad me ait dñs exercituũ. Et ꝙuertar ad vos dicit dñs exercituũ: Nẽ sitis sicut patres vri: ad quos clamabant ꝓphe ꝓzes dicẽtes: hec dicit dñs exercituũ: cõuertimini de vijs vris malis: ⁊ cogitatiõib⁹ vris pessimis: et nõ audierũt neq⁹ attẽderũt ad me dicit dñs: Ꝓres vestri vbi sunt et ꝓphete: Nũnqd i sempiternũ viuẽt Verũtamẽ verba mea et legittima mea quẽ mandaui seruis meis ꝓphetis: nũnqd nõ ꝓhenderũt ꝓres vros: Et ꝙuersi sunt et dixerunt: Sicut cogitauit dñs exercituũ facere nobis fm vias nostras et fm adinuẽtiões nras: fecit nobis. Jn die vicesima ⁊ qrta vndecimi mẽsis sabbath i anno secũdo darij: factũ ẽ verbũ dñi ad ꝯachariam filiuz barachie filij addo ꝓphetaz dicens: Vidi per noctẽ: et ecce vir ascẽdens sup equũ rufũ: et ipe stabat iter myrteta que erat in ꝓfundo: et post euz equi rufi varij ⁊ albi. Et dixi: Qui sũt isti domine mi: Et dixit ad me angelus domini qui loquebat in me: Ego ostendam tibi qd sint hec. Et respondit vir q⁹ stabat inter myrteta: ⁊ dixit: Isti sũt qs misit dñs: vt perambulẽt trã. Et rndẽrũt angelo dñi q⁹ stabat inter myrteta ⁊ dixerũt: Perãbulauimus

bella notabilia in regnis ꝑdictis. r Et respōdit. Hic cō
sequēter ponit angeli iudeis ꝓlati oꝰcatio: cū oī: s Do
mine exercituū vsq; quo tē. q̄si diceret: exquo alie terre sūt
in pace i quib⁹ sūt gētiles ⁊ idolatre: quare tardas restituere
hierusalē ⁊ templū: ⁊ alia loca iudee in statū suū: ⁊ ad hoc
inducit rationē ex p
missione dei q̄ habeb
hiere. xxix. Cū ceperit
impleri in babylone
lxx. āni. visitabo vos
⁊ suscitabo sup vos
verbū bonū qō tpus
iam erat transactū a
tpe cyri regis ꝓsaꝫ q̄
dedit populo licētiaꝫ
redeundi: ideo dicit:
t Iste iā ann⁹. lxx.
ē. supple diu trāsact⁹
⁊ tn hierl̄z et templū
adhuc nō sunt reedi
ficata. v Et rn̄dit
do. ange. q̄ loq̄. i me.
vt mihi denunciaret
bonū nūciū: iō sequit
x Hec dicit dōs ex
ercituū. cui⁹ verbū n̄
pōt esse falsū. y Ze
latus sum hierusalez
⁊ syon. i. montē in q̄
erat templū. z Ze
lo magno. est aūt ꝓ
prie çelus amoꝝ singu
laris quo vir diligit
vxorē: nolēs in ea ha
bere pticipē: ⁊ iō qñ
in hoc delinq̄t: aspere
eā castigat: ⁊ p hoc i
sinuat q̄ dōs castiga
uerat populū iudaicū nō ex odio sed ex amore: vt reduceret
ad cultū latrie: ⁊ sic factū fuit: q̄ post reditū captiuitatis ba
byloníce non legit populus iudaic⁹ ad idolatriā declinasse:
nisi aliqui pauci tpe antiochi illustris. a Et ira magna
ego iraſcoꝝ sup gentes opulētas. i. regna vos affligētia. et di
cit Ira magna: quia fuerūt puniti a deo nō tm̄ tpaliter: sed
etiā eternaliter. b Quia ego irat⁹ sum paꝫ. ſ. vobis iu
deis puniēdo vos pena tpali. c Ipi vo. i. assyrū ⁊ chal
dei. d Adiuuerūt in malū. ſ. pene vie: q̄ fuerūt in hoc
executores diuine iusticie. e Propter ea. ſ. q̄ fuistis puniti
sm̄ ordinē mee iusticie. f Reuertar ad hierlm. p via mi
sericordie: g Et dom⁹ mea edificabit in ea. q̄d fuit ipletū
sub çorobabel duce ⁊ dario regnāte. h Et ꝑpendiculū.
idest instrumētū ligneū in cui⁹ medio pendet corda habens
plumbū in extremitate sua: cū quo ꝑpendit si mur⁹ directe
edificat. i Adhuc clama. nō solū de edificatiōe templi:
sed etiā de ꝓsperitate ppli. k Adhuc affluent ciuitates
mee. i. iudee l Bonis. q̄b in pte fuit impletū tpe çoroba
bel ⁊ neemie ⁊ macha. sed pfect⁹ tpe xpi ibi ꝑdicātis: ⁊ mi
racula faciētis: ⁊ plenitudinē spūssancti ꝓcedētis. m Et
leuaui. Hic ponit secūda visio de deiectiōe aduersariorꝝ po
puli iudaici: cū dicit: Et leuaui oculos meos: ⁊ vidi. imagi
naria visione. n Et ecce quattuor cornua. sic enim vide
bat ei imaginaria visione. o Et dixi ad angelū. mee cu
stodie deputatū. p Quid sunt hec. i. q̄d significāt hec q̄
tuor cornua. q Hec sunt cor q̄ vēti. iudā tē. i. quattuor
regna que afflixerūt iudeos successiue. ſ. chaldeoꝝ: ꝓsarum
grecoꝝ: ⁊ romanoꝝ: vt ꝓmunit exponit. Ra. ſa. p quatuor
terrā: et ecce oīs terra habi
tat ⁊ quiescit. Et rēspondit
angel⁹ dōni: ⁊ dixit: Dne exercituū vsq; quo tu nō miſe
reberis hierlim: ⁊ vrbiū iu
da q̄bus iratus es: Iste septuagesim⁹ ann⁹ est. Et rē
spōdit dōs angelo q̄ loque
bat in me vba bona: verba
ꝓsolatoria. Et dixit ad me
angelus q̄ loquebat in me
Clama dicēs: Hec dicit dōs
exercituū: Zelatus sū hieru
salē ⁊ syon çelo magno. Et
ira magna ego iraſcoꝝ sup
gētes opulētas: q̄a ego ira
tus sū parū: ipi vō adiuue
rūt in malū. Propter ea hec
dicit dōs: Reuertar ad hie
rusalē i miſericordiis: et do
mus mea edificabit i ea ait
dōs exercituū: et ꝑpendicu
lū extēdet sup hierusalem.
Adhuc clama dicēs: Hec
dicit dōs exercituū. Adhuc
affluent ciuitates mee bo
nis: ⁊ ꝓsolabit adhuc dōs
syon: ⁊ eliget adhuc hieru
salez. Et leuaui oculos me
os ⁊ vidi: et ecce q̄ttuor cor
nua. Et dixi ad angelū qui
loquebat in me. Quid sūt
hec: Et dixit ad me: Hec sūt
cornua que ventilauerūt iu
dā ⁊ israel ⁊ hierl̄z. Et ost̄
dit mihi dōs q̄tuor fabros
Et dixi: Quid isti veniūt fa
cere: Qui ait dicēs: Hec sūt
cornua que ventilauerūt iu
daz p singulos viros: et ne
mo eoꝝ leuauit caput suū.
Et venerunt isti deterere ea:
ut deiciāt cornua gentiū q̄
leuauerūt cornua sup terrā
iuda: vt dispgerēt eā. .II.

Et leuaui oculos me
os et vidi: et ecce vir
et in manu eius funiculus

dic dōs exercituū: q̄ttuor fabros. i. q̄ttuor angelos patos frangere
dicta cornua: q̄ sūt executores di
uine iusticie. s Et nemo eoꝝ. i.
iudeoꝝ: t Leuauit caput suū.
idest potuit rsiste
re aduersarijs ꝓ
dicti. v Et ve
nerunt isti. i. dicti
fabri x Deter
rere ea. i. predicta
regna: vel aduer
sarios sm̄ q̄ttuor
ptes mūdi: vt dic
tum est: y Ut
deiciant cornua
gentiū. i. potestates eaꝝ q̄ i xpo
videm⁹ impletum
cuius imperio sū
miserūt colla prī
cipes gentiū.

In capitulo. j. çacharie vbi dici
tur in postilla: Et
sm̄ regulā hebre
orū isti duo fuer
ꝓphe. Additō.

Sicut dictū
fuit i additiōe hiere. j. cap⁹.
⁊ osee. j. cap⁹. hoc
dictū q̄ō dicit postillator esse regulā apud hebreos non
est regula sed dictū vni⁹ singularis q̄ nō habet auctori
tatē: ⁊ inquirē circa hoc videt magis curiosū q̄ vtile cū
ꝓphetie de huiusmōi patrib⁹ ꝓphetaꝫ nō iueniant: vt
dictū fuit in ꝑdictis additionibus.

In eodez capitulo vbi dicit in postilla: Est aūt myr
tus arbor faciens pulcherrima poma. Additio.

Licet myrt⁹ sit arbor pulchra ⁊ faciat folia ⁊ gra
na odorifera nō tn̄ facit fructū pulchrū: sed q̄dā
grana minuta nigra: vñ leuit. xxiij. vbi dicitur
Fruct⁹ arboris pulcherrime. nō ponit i hebraico dictio
significās myrtū: sz alia q̄ significat citrū q̄ est pomū
pulcherimū: Et in eodē loco vbi ponit eadē dictio q̄ h
habet i trāslatiōe nr̄a dicit: Lignū densaꝫ frondiū. q̄
ptinet ꝓprie ad myrtū. vñ i dicto hiero. in ꝓlogo alle
gato a postillatore non dicit de myrto q̄ hz fructū pul
chrū sz odorifer: q̄ vt dictū ē grana myrti q̄ sunt eius
fruct⁹ nō sunt pulchra: sz odorifera. ligno vō attribuit
pulchritudinē q̄ sic est in re. Capitulū. II.

Et leuaui. Hic consequēter denunciat reedifi
catio ciuitatis hierusalē. Circa q̄d sciendū q̄
illa edificatio que facta est per çorobabel: fuit
figura edificationis ecclesie per christum que dicit spi
ritualis hierusalem: vt frequēter supra dictū est: ⁊ ideo
de vno edificio fit transitus ad aliud. igit̄ primo nūcia
tur materiale: secūdo spūale: ibi Et ecce. Circa primum
dicit: b Vidi. visione imaginaria ⁊ intellectuali.
c Et ecce vir. i. angelus i spē viri. d Et i manu ei⁹

ſaniculus menſoꝝ.i. aptus ad mẽſurandũ loca i quib⁹ debẽt fieri edificia: ideo ſubdit: e Ut metiar hieruſalẽ. q̃tum ad ciuitatẽ metropolim f Et videã. q̃tũ ad alia loca in iudea. g Quãta ſit latitudo ei⁹ ꝛc. anteq̃ eni edificent ciuitates ꝛ loca. accipiunt menſure edificioꝝ ſm longitudinẽ ꝛ latitudinẽ. h Et ecce. Hic ꝓſequẽter intendit vt metiat edificiũ ſpirituale hieruſalẽ: illa eni que ſequũtur nũq̃ fuerũt in hieruſalẽ p neemiã reedificata: ſed ſemp fuit in timore aduerſarioꝝ ꝛ ſubiectiõe extraneoꝝ vſq; ad eius deſtructiõz p exercituz romanoꝝ: dicit ergo: h Et ecce angel⁹. mihi ꝓcuſtodia deputatus i Egrediebat. ad habendũ fuelationẽ nouã de futuris ab angelo ſupiori qz ſm ordinem hierarchicũ ſupioreſ menſoꝝ. Et dixi: quo tu vadis? Et dixit ad me: Vt mẽtiar hieruſalẽ. et videã quãta ſit lõgitudo ei⁹: et quãta latitudo eius. Et ecce angelus q̃ loquebat in me egrediebat: ꝛ alius angelus egrediebat i occurſũ ei⁹: ꝛ dixit ad eũ: Curre: loq̃re ad puerũ iſtũ dicẽs: Abſq; mũro habitabit hierlm pre multitudine hominũ ꝛ iumẽtoꝝ in medio eius. Et ego ero ei ait dñs mur⁹ ignis in circuitu: et in gl̃ia ero i medio eius. O o o fugite de terra aqlonis dic̃ dñs: quoniã i q̃ttuor vẽtos celi diſpſi vos dicit dñs. O ſyon fuge q̃ habitas apud filiã babylonis: q̃ hec dic̃ dñs exercituũ. Poſt gliam miſit me ad gẽtes: q̃ ſpoliauerũt vos. Qui eni tetigerit vos: tãgit pupillã oculi mei. Quia ecce ego leuo manũ meã ſup eos: et erũt prede bis q̃ ſeruiebant ſibi: et cognoſcetis: q̃ dñs exercituũ miſit me. Lauda ꝛ letare filia ſyon: q̃a ecce ego venio et habitabo in medio tui ait dñs: Et applicabunt gẽtes multe ad dñm in die illa: et erũt mihi i populum. Et habitabo i medio tui: ꝛ ſcies qa dñs exercituũ miſit me ad te. Et poſſidebit dñs iudã babylonis imediate ſupza dicit terra aqlonis. babylonia vo n eſt ad aquilonẽ reſpectu iudee: ſed magis ad orientẽ: ꝛ ideo p babylon q̃ ꝓfuſio interptat: ꝛ p aquilonẽ de quo dicitur hiere. j. Ab aquilone pandet oñe malũ: poteſtas demonis metaphorice ſeu figuralit deſignat: ſicut ꝛ beat⁹ petr⁹ i fine ꝑme canonice ſue dic̃ Salutat vos eccleſia in babylone collecta. ideſt in roma: qz tũc tpe neronis ibi vigebat poteſtas demois.

menſoꝝ. Et dixi: quo tu vadis? Et dixit ad me: Vt mẽtiar hieruſalẽ. et videã quãta ſit lõgitudo ei⁹: et quãta latitudo eius. Et ecce angelus q̃ loquebat in me egrediebat: ꝛ alius angelus egrediebat i occurſũ ei⁹: ꝛ dixit ad eũ: Curre: loq̃re ad puerũ iſtũ dicẽs: Abſq; mũro habitabit hierlm pre multitudine hominũ ꝛ iumẽtoꝝ in medio eius. Et ego ero ei ait dñs mur⁹ ignis in circuitu: et in gl̃ia ero i medio eius. O o o fugite de terra aqlonis dic̃ dñs: quoniã i q̃ttuor vẽtos celi diſpſi vos dicit dñs. O ſyon fuge q̃ habitas apud filiã babylonis: q̃ hec dic̃ dñs exercituũ. Poſt gliam miſit me ad gẽtes: q̃ ſpoliauerũt vos. Qui eni tetigerit vos: tãgit pupillã oculi mei. Quia ecce ego leuo manũ meã ſup eos: et erũt prede bis q̃ ſeruiebant ſibi: et cognoſcetis: q̃ dñs exercituũ miſit me. Lauda ꝛ letare filia ſyon: q̃a ecce ego venio et habitabo in medio tui ait dñs: Et applicabunt gẽtes multe ad dñm in die illa: et erũt mihi i populum. Et habitabo i medio tui: ꝛ ſcies qa dñs exercituũ miſit me ad te. Et poſſidebit dñs iudã

angeli illuminãt medioſ: ꝛ medij inferiores: ꝛ ex hoc pz q̃ hec reuelatio eſt de alia re q̃ pcedẽs: qz eſt de hierlm. ſpũali: ideo ſequit: k Abſq; muro habitabit hierlz. qz eccleſia nõ ꝓfidit i muroꝝ fortitudine: ſed in diuina ꝓtectiõe. l Pre multitudine. q̃ ipletũ videt in fideliũ multiplicatiõe p orbẽ vniuerſum. m Hominũ ꝛ iumẽtoꝝ. qz credentiũ aliqui ſũt ſapiẽtes ꝛ litterati qui homies dicũt: alij vo ſimplices ꝛ illitterati qui iumẽta nominant: pſal. lxxij. Et iumẽtũ fact⁹ ſum apud te: ꝛ ego ſemp tecuz. n Et ego ero ei ait domin⁹ mur⁹. i. ꝓtector ꝛ defenſor. o Et in gloria ero in medio eius. qz deus in eccleſia honorat: ꝛ ideo ad eã homies inuitant: cũ ſubdit: p O o o fugite de terra aqlonis. i. de poteſtate diaboli. q Qm̃ in. iij. venti celi diſpſi vos. ideſt ſpargi pmiſi p varios errores ante aduentũ chriſti r O ſyon i. populus ſuiſus ad fidẽ: nomie eni hieruſalẽ ꝛ nomie ſyon intelligit eccleſia vt declaratum fuit Eſaie. j. ca⁹. que eſt idẽ q̃ fidelis popul⁹: qz eccl̃ia nõ eſt ipi pietes: ſed fideles. s Fuge. de poteſtate diaboli. t Que habitas apud filiã babylonis. i. cultuz idolatrie: nõ eni poteſt hic intelligi ꝓuenienter p filiã babylonis ciuitas vel terra babylonie: quia longe ante tempuſ huj⁹ ꝓphetie ciuitas babylonis fuerat deſtructa p cyrũ ꝛ darij: ꝛ iudei remiſſi in iudeã: vt habet. j. eſdre. ꝛ licet aliqui remãſerũt i terra babylonis detẽti amore vxoꝝ quas ibi acceperãt: ꝛ plis quã ibi fecerãt: vt dictuz fuit ibidẽ: tñ illi vident ꝓbabiliter fuiſſe pauci ꝓpatiue: quia omnes naturalit inclinant ad reuertendũ in terrã originis ſue: ꝛ maxie de terra in q̃ detinent i captiuitate ꝛ ſeruitute: Nec ratõabilit põt dici q̃ illi qui rmãſerũt moneant hic fugere ꝓpter vaſtationẽ iminentẽ illi terre: qz a tpe cyri legit regnũ eius ꝛ ſucceſſoꝝ ſuoꝝ ſatis quietũ fuiſſe vſq; ad temp⁹ alexandri magni: qui regnũ illud vi armoꝝ ſubiecit ſibi. Itẽ qz terra q̃ hic dicit filia babylonis etiã gloſis hebraicis princeps roman⁹ frequẽter eſau ꝛ roma monſ ſeyr nominant: ꝛ ſic impletũ ẽ in dño ieſu xp̃o qz poſt gloriã monarchie adeptã a romano principe ceſare auguſto: ꝓpter q̃ fecit deſcribi orbẽ vniuerſum tanq̃ ſibi ſubiectũ: natus ſuit chriſt⁹: vt patz Luc. ij. y Ad gentes q̃ ſpoliauerũt vos. i. ad iudeos qui fideles ꝑmittue eccleſie grauiter tractauerũt: act. vij. quib⁹ ꝑdicauit dñs in pſona ꝓpria: ꝛ dicunt hic gentes: qz tũc nõ viuebãt ſm legẽ vt iudei: ſed trãſgrediebant ꝓpter mãdata hoim: vt pz in euangelio. Vel ad gentes. i romanos pncipes q̃ in ꝑmitiua eccleſia fideles pſequebant in corporib⁹ ſuis ꝛ bonis: quib⁹ ꝑdicauit xp̃s p apl̃os petrũ ꝛ paulũ: ꝛ alios doctores ſequẽtes z Qui enim tetigerit vos ꝛc. i. ſolicite vos cuſtodiã: ſicut cuſtodit oculi pupilla. licz eni tunc chriſtus ꝑmiſerit fideles corporalit ꝑturbari: tñ cuſtodiuit eos ſolicite in ſpũalibus bonis: in quib⁹ tũc creuit eccleſia merito ꝛ numero fideliuz magis q̃ tpe pacis: q̃ fuit figuratũ in filijs iſrl̃ qui quãto magis affligebant ab egyptijs: tãto magis multiplicabant: Exo. j. ideo ſubdit: a Ecce ego leuo manũ meã. i. virtutẽ. b Sup eos. i. principes romanos ꝛ eoꝝ miniſtros. c Et erũt ꝑde bis q̃ ſeruiebãt ſibi. qz principes romani: et alij ſubiecti q̃ in ꝑmitiua eccl̃ia affligebant fideles ſeruitute dura: ꝛ eis abſtulerũt bona ſua: mõ ſuppoſuerũt colla ſua iugo xp̃i ꝛ ei⁹ miſtris: dotãtes eccl̃ias tpalib⁹ bonis. d Et cognoſcetis. p expientiã bonoꝝ ꝛ miraculoꝝ. e Quia dñs exercituũ. i. de⁹ pater dñs angeloꝝ f Miſit me. p generis hũani ſalute: ꝛ iõ p tãto bñficio iuitat eccl̃ia ad laudem diuinã: cuz dr̃: Lauda ꝛ letare ꝛc. g Quia ecce ego venio. p carnis aſſumptiõz. h Et habitabo in medio tui. ꝓuerſando ꝛ ꝑdicãdo: Joh. j. Verbũ caro factũ ẽ ꝛ habitauit i nobis. i Et applica. gen. mul. ad dñm. q̃ pz ipletũ p ꝓuerſiõz gẽtiũ ad fidẽ xp̃i p orbẽ vniuerſũ. k Et erũt mi. i pplm. qz inf credẽtes nõ ẽ diſtinctio iudei ꝛ greci: nam idẽ dñs oim: ad Ro. x. c. l Et poſſidebit dom⁹ iuda. ideſt

consentes deu: quia corde credit ad iusticiã ⁊ ore cõfessio fit ad salutẽ: ⁊ q̃ p domũ iuda tales intelligant etiã ꝑm doctores hebreoꝝ fuit ostẽsuz: hicre. xxxiij. et. xxxiiij. m Partem suam. i. premiũ suũ. n In terra sanctificata. i. i celo qõ vocat terra viuentiũ. o Et eliget adhuc hierlm. s. celestẽ. p Sileat ois caro. a blasphemijs dñi nostri iesu christi q Quia surre. de habi. san. suo. i. ꝓsurget i finali iudicio ad mala puniendũ ⁊ bona p̃miandũ.

In capitlo secũdo vbi dicit in postilla: Et ego ero ei ait dominus. Additio.

SUper hoc qõ dicit: Et ego ero ei ait dñs mur' ignis. glosa int̃linearis. Mur'. i. defensio suis. Ignis. hostibus. La. III.

OStendit. Post ciuitatis ⁊ templi reedificationẽ: hic ꝓpheta ꝓnter denũciat edificantiũ ꝓsolatioꝝ ⁊ p̃mo iesu summi sacerdotis: secũdo ꝯzo babel ducis sequenti ca'. Circa p̃mũ sciendũ q̃ sicut dicit Ra. sa. ꝓphete p̃cipalit locuti sunt de dieb' messie: ideo ꝓpheta p̃mo denũciat consolationẽ summi sacerdotis de ei' emũdatiõe: secũdo ò xp̃i icarnatiõe: ibi Audi iesu. Circa p̃mũ sciendũ q̃ iudei redeũtes de babylone peccauerũt grauiter accipiẽdo alienigenas vxores: vt habet p̃mo esdre. x. ca. Sacerdotes siẽ alij in hoc peccauerũt: ⁊ cũ eis iesus filj iosedech sacerdos summ': sed ad exhortationẽ esdre eiecerũt eas: ⁊ hoc ẽ qõ dicit: a Et oñdit mihi r̃c. corã ãgelo dñi. s. michaele plato toti iudeorũ pplo: vt p̃dictũ est. b Et sathã sta. a dex. ei' vt aduer. ei. accusando eũ de trãsgressiõe filioꝝ suoꝝ: sicut heli fuit reꝓhensus a dño: ⁊ punit' de trãsgressiõe filioꝝ suoꝝ. j. regũ. iij. nõ eni legit q̃ iste iesus i ꝑsona ꝓpria vxorẽ alienigenã accepit. c Et dixit dñs ad sathan. hic in hebreo habet nomẽ dñi tetragrãmaton soli deo appropriatũ: vbi trãslatio nr̃a habet: Dñs. ⁊ qz ponit hic ter: ⁊ loquẽdo quasi de persona alia: satis apte ostendit in deo trinitas ꝑsonaꝝ. d Nunqd nõ iste. s. iesus e Torris est erut' de igne. i. quasi ticio semi cõbustus in trãslatiõe captiuitatis babylonice. q. d. sic: ⁊ adhuc vis eũ totaliter totũ cõburere. f Et iesus erat indut' vestibus sordidis. quia culpaz incurrerat ex negligentia arguendi filios suos: ⁊ etiã ad qõ tenebat ex officio: cũ esset pontifex summ'. g Et ait. s. michael g Ad eos q̃ stabãt corã se. i. alijs angel' inferiorib'. h Auferte vesti. soz. ab eo. p hoc designabat remissio culpe de q̃ penituit: ⁊ filios suos et populũ ad abijciendũ vxores alienigenas induxit. i Et indui te mutatoriꝰ. i. gratie ⁊ virtutũ indumẽtis. k Ponite cydarim. i. mitraz qua vtebat summ' pontifex: ⁊ p hoc designat q̃ digne exerceret officiũ: culpa p gratiã deleta. l Et angelus dñi. s. michael m Cõtestabat iesum. in bono ipm ꝓfirmãdo. n Dec

ptẽm suã in tẽrra sanctificata: ẽt eliget adhuc hierlm. Sileat ois caro a facie dñi qã ꝓsurrexit de habitaculo sancto suo. La. III.

HEc ostendit mihi dñs iesum sacerdotẽ magnũ stantẽ corã angelo dñi ẽt sathan stabat a dextris eius vt aduersaret ei. Et dixit dñs' ad sathan: Increpet dñs i te sathan: ⁊ increpet dñs i te q̃ elegit hierusalẽ. Nũqd nõ iste torris ẽ erut' de igne: Et iesus erat indut' vestib' sordidis: ⁊ stabat añ faciẽ ãgeli. Qui rñdit: ẽt ait ad eos q̃ stabãt corã se dicens: Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eũ: Ecce abstuli a te iniquitatẽ tuã et indui te mutatoriis. Et dixit. Ponite cydarim mũdã sup caput eius. Et posuerũt cydarim sup caput eius mũdã: ⁊ induerũt eum vestibus. Et ãgel' dñi stabat: ⁊ cõtestabat angelus dñi iesuz dicẽs: Hec dicit dñs exercituũ: Si i viis meis ambulaueris ẽt custodiã meã custodieris: tũ quoq; iudicabis domũ meã ⁊ custodies atria mea: ẽt dabo tibi ambulãtes de bis qui nũc hic assistũt. Audi iesus sacerdos magne: tũ ⁊ amici tui q̃ bitant corã te: qã viri portẽdentes sũt. Ecce. n. ego adducã seruũ meũ orientẽ qũia ecce lapis qũem dedi corã iesu: sup lapidẽ vnuz septẽ oculi sunt. Ecce ego dicit dominꝰ. qui est ipa veritas: o Si in vijs meis ambulaueris. legẽ meã custodiẽdo: p Et custodiam meã custodieris. reuerẽter ⁊ debite officiũ pontificis exercendo: q Tu q̃z iudicabis r̃c. i. in officio põtificis ꝑseuerabis. r Et dabo tibi ambu. de bis q̃ nũc hic assistũt. i. de angelis ꝟ assistẽtibus dabo tibi adiutores ⁊ directores i officio tuo. s Audi iesu. hic cõsequẽter ponit cõsolatio iesu sacerdotis de xp̃i icarnatiõe: quã summe desiderabant patres ve. testa. iõ subdit: Audi iesu q̃si diceret: rẽ valde grandẽ ego suz tibi dicturus. t Tu et amici tui. i. illi qui sunt parati ad abijciẽdum alienigenas vxores ⁊ legẽ seruare. v Quia viri portendentes sunt. i. i futurũ expectãtes. s. christi mysteriũ. Dicit ei portendẽs a portẽdo dis: qõ ẽ aliq̃d in longinquũ designare. Ra. sa. dicit: q̃ isti fuerunt ananias misahel ⁊ azarias: qui ò babylone redierũt cũ ꝯzobabel ⁊ iesu sacerdote: ⁊ erãt ei familiares ⁊ amici: ⁊ dicunt hic viri portẽdentes: qz i eis fuit factũ portentũ idest mirabile signũ: qñ de camino ignis exierãt illesi: vt habet dañ. iij. Ecce eni ego adducã seruũ meũ orientẽ: In hebreo habet germinantẽ: ⁊ exponit Ra. sa. de ꝯzo babel qui dicit hic germinãs: eo genuit neemiã: vt ipse dic: q̃ edificauit ciuitatẽ hierlm: sic p̃ su' tẽplũ añ ꝓstruxerat. Sz h' nõ videt verũ: qz ij. mach. dz q̃ iste neemias erat sacerdos: ⁊ sic de tribu leuitica: ꝯzobabel ãt de tribu iuda vt patz matth. j. Et ideo alij expositores catholici dicẽtes cũ Ra. sa. q̃ hec scriptura intelligit ad litterã de ꝯzobabel: dicũt q̃ h vocat oriens: qz fuit ortus de tribu regia: ⁊ qz ꝓsperat' fuit in edificio templi. sed isti cũ Ra. sa. vident iudaizare: ⁊ magis q̃ antiq̃ hebrei vñ ibi trãslatio nr̃a habet: x Ecce eni ego adducam ser. meũ orientẽ r̃c. trãslatio chaldaica apud iudeos auctentica sic habet: Ecce ego adducã seruũ meũ messiam ⁊ revelabit. ex quo patz q̃ de xp̃o ad litteram intelligit y Quia ecce lapis. i. xp̃s qui dicit lapis abscisus de monte sine manib': Dañ. ij. z Quez dedi corã iesu. qz vidit eũ p fidẽ futurũ: sicut saluator dicit Joh. viij. ca'. Abraaz pat' vester exultauit vt videret diẽ meũ: vidit ⁊ gauisus est. a Sup lapidẽ vnũ. i. xp̃m q̃ ẽ vn' in ꝑsona: licz in eo sit duplex natura. b Septẽ oculi sunt. i. septẽ dona spũssancti: q̃ in plenitudine q̃euerunt in xp̃o homie: sm q̃ dicit esaie. xj. Requiescet sup eum spũs dñi r̃c. qõ ad litterã intelligit de xp̃o etiã sm dicta hebreoꝝ: vt ibidẽ fuit diffusi' declaratũ. c Ecce ego celabo sculpturã eius. quia corpus christi fuit formatũ

et figuratū in vtero virginis virtute diuina. d Et auferā iniquitatē terre illius. i. mūdi totius. Uel p septē oculos vniuersitas angelox designat: vñ dañ. iiij. Angeli dicunt vigiles. ⁊ matth. xviij. Angeli eox semp vident faciē patris. Et isti septē oculi sunt p xpm: qz semp sunt attēti ad exequēdū eī mandatū: qz ipe est rex angelox: ⁊ hec expositio magis cōcordat lre sequēti e In die vna. i. in die passiōis sue sm q̄ dicit Joh. p̄mo: Ecce agnus dei ecce qui tollit pctā mūdi. Cōsideradū añt q̄ hic dicit Ra. sa. q̄ ipe nescit q̄ sit ista dies: qz nō pōt assignare aliq̄ in diez sup pfidiā iudicā que negat christū venisse: in q̄ terra iudee fuerit absq; iniquitate: ⁊ ideo ex hoc q̄ confitet hāc ignorātiā: p̄ter eius intentiōz cōfirmat catholicā vitatē. f In die illa. i. tpe xpi g Uocabit vir amicū suū subter vineā ⁊c. p talem modū loquēdi significat tpus magne pacis in plurib⁹ locis sacre scripture: ⁊ sic fuit in natiuitate xpi: ppi qō tūc descript fuit orbis: vt dictū ē supra omib⁹ terris sb impio romanox pacat. .IIII. Et reuersus est. Hic ponit pfolatio zorobabel ducis de cōsummatiōe templi futura qō ipe fundauerat: sz postea opus impedītū fuerat vsq; ad secūdū annū darij regis pfarū: in quo zorobabel ⁊ ei adherētes resumpserūt opus: vt dictū est supra Aggei. j. Igit pñs capitulū i duas ptes diuidit: qz p̄mo hui⁹ pfummatiōis ponit ppetica visio: secūdo huius visiōis expositio: ibi Et rndi. Circa p̄mū dicit: a Et reuersus est angel⁹ mihi p custodia deputatus: qui ad horā disparuerat. b Et suscitauit me. ad visionē eni ppheticē oportet excitari ⁊ eleuari mentē: ⁊ sequit visio cū dicit: c Uidi ⁊ ecce cādelabrū. videbat eni visiōe imaginaria candelabrū aureū simile illi qō fuerat i tabernaculo moysi: de cui⁹ materia ⁊ forma dictū fuit plenarie: exo. xxv. d Et lāpas eius. i. sedes lucerne q̄ erat de auro mūdissimo e Sup caput ipius. idest in summitate candelabri: ⁊ accipit lampas in singulari p plurali: sicut exo. viij. Uenit musca grauissima. i. multitudo muscax: qz septē erāt sedes lucernax: sic ⁊ septē lucerne. Uel potest dici q̄ hic sit spālis mentio de vna illax q̄ erat i medio stipitis cādelabri: ⁊ tres hinc ⁊ tres inde sup ser calamos eius: f Et septē infusoria. i. vasa aurea cū quib⁹ infundebat oleū in lucernis: g Et due olive. i. rami oliuarū in supiori pte: q̄si formā spicarū habētes. h Et rndi. hic ponit pdicte visiōis expositio: ⁊ p̄mo de significatiōe candelabri: secūdo de spicis oliuax: ibi Et respōdi. Circa p̄mū sciēdū q̄ candelabrū erat vnū de pncipalib⁹ ornamētis templi: ⁊ ideo ponebat ibi nisi post pletionē ipius tēpli: ⁊ ideo p visionē cādelabri designabat futura pfūmatō templi sub zorobabel: a quo fuerat inchoatū: ⁊ hoc ē qō dicit: i Hoc ē verbū dñi ad zorobabel idest visio pdicta est significatiua pfūmatiōis templi: sic ⁊ vbū sensibile: est signū rei significate. k Nō in exercitu neqz in roboze. i. nō virtute humana pfūmabit templū sed diuina: iō subdit: l Sed in spiritu meo. qz de⁹ inspirauit dario pfūmare tēplū i hierusalē incohatū: ⁊ ad hoc prebere necessaria et remouere impedimenta: vt habet j. esdre. vj. m Quis tu mōs magne. i. diabole p supbiā eleuate qui opus templi impedisti: incitādo ad hoc gentiles ⁊ cābisem filium cyri. n Zorā zorobabel i planū. i. deiciceris ab itēto ita q̄ amplius impedire non poteris. o Et educet lapidē primarium. idest zorobabel super lapidem fundamenti iam ante positū educet edificiū in altū: p Et exequabit gratiā gratie eius. i. sicut cyrus dedit licentiā edificādi ita p impetrationē zorobabel darius dabit gratiā pfummādi: ideo sequit: q Man⁹ zorobabel funda. do. istā. sb cyro: r Et man⁹ eius pficient eā. sub dario s Et scietis. p impletionē verbi mei: t Quia dñs exercituū misit me ad vos. de edificatiōe tēpli exhortādo: p impletionē eni sue ppbetie apparuit manifeste q̄ fuerat a deo missus sicut ppheta ver⁹. v Quis eni despexit dies puos. i. statum redeūtiū de babylone: q̄ despiciebant ⁊ affligebant a gētib⁹ circūstātib⁹: vt pz. j. esdre. iiij. qz tū his nō obstātib⁹ templū fuit p zorobabel pfūmatū: iō subdit: x Et letabunt. s. iudei pr⁹ despecti ⁊ impediti. y Et videbūt lapidē stanneū. in hebreo hi: Plūbatū. p qō designat edificiū tēpli recte sb limatū. z In manu zorobabel. i. p solicitudinē ⁊ diligētia eī. Cōsequēter exponit qō dictū ē supra de oculis sup lapidē vnū: cū dicit: a Septē sunt isti oculi. i. vniuersitas angelox designata p septenariū: eo mō loquēdi q̄ dixit raphael angelus: tobie. xij. Ego vn⁹ ex septē q̄ stam⁹ añ dñm. omēs eni angeli astāt corā deo inq̄tū faciē eī clare vident: et omnes mittunt in misteriū: sm q̄ dicit hebre. j. Omnes administratorij spūs sūt ⁊c inq̄tū volūtatē eī exequūt: licet eni superiores nō mittant ad exteriora exequēda ppter qō dicūt assistētes: alij mistrātes: tm etiā superiores mittunt ad inferiora: quia superiores illuminant medios: ⁊ medij inferiores de agendis sm ordinem diuine voluntatis: ideo subditur: b Qui discurrunt vniuersam terram. quia omnes agūt ad ea fiunt circa humanam naturam. c Et respondi.

celabo sculpturā ei⁹: ait dō mín⁹ exercituū: ⁊t auferam iniqtatē tre illi⁹ in die vna. In die illa dic dñs exercituū: vocabit vir amicū suū subter vineā ⁊ subter ficuz. Et reuers⁹ ē an⁹ .IIII. gel⁹ q̄ loq̄bat i me ⁊t suscitauit me q̄si vir q̄ suscitatur de somno suo. Et dixit ad me: Quid tu vides: Et dixi: Uidi: ⁊t ecce cādelabrū aureū totū: ⁊t lāpas eius sup caput ipsius: et septem lucerne eius sup illō ⁊t septem infusoria lucernis que erant super caput eius ⁊ due olive super illud: vna a dextris lampadis: ⁊ vna a sinistris eius. Et rēspōdi ⁊ aio ad angelum q̄ loquebatur in me dicens: Quid sunt hec dñe mi: Et respōdit angelus q̄ loquebat in me: ⁊ dixit ad me: Nūquid nescis qd sūt hec: Et dixi: Non dñe mi. Et rndit ⁊ ait ad me dicēs: Hoc ē verbū dñi ad zorobabel dicens: Non i exercitu nec i roboze: sed i spū meo dicit dñs: exercituū. Quis tu mons magne cōraz zorobabel in planū: Et educet lapidē p̄marium: ⁊t exeq̄bit grāz gre ei⁹. Et factū est vbū dñi ad me dicens. Mān⁹ zorobabel fundauerūt domū istaz ⁊t man⁹ eius pficiēt eā: ⁊t scietis qā dñs exercituū misit me ad vos. Quis eni despexit dies paruos: Et lētabūtur: ⁊t videbunt lapidē stāneum in mānu zorobabel. Septem sunt isti oculi dñi qui discurrunt in vniuersaz terram. Et rēspondi: ⁊ dixi ad eum: Quid sunt due

hic ꝓsequēter ponit expositio de duab⁹ oliuis ⁊ spicis eaꝝ ⁊ rostris candelabri: ⁊ qz eadez est eoꝝ significatio: ideo dat vna respōsio cū subdit in fine capituli ⁊ dicit: o Isti sūt duo filij olei. i. ẓorobabel ⁊ iesus pontifex: q̄ dicunt filij olei qz ẓorobabel erat de tribu regia: iesus autē de sacerdotali: dignitas aūt vtriusq; officij p iunctionē debebat cōferri: tñ ista vnctio nō fuit tpe secūdi templi ſm hebreos. e Qui assistūt dominatori vniuerse terre. fideliter insistentes opi ei⁹ in tēpli edificatōe. Rostra aurea ſm visionē imaginariā erāt due recuruationes in candelabro: in quib⁹ pendebāt infusoria: de oliuis aūt et spicis eaꝝ dictum est supra. La. V.

CT conuersus sū. Hec est secūda ps ꝓncipalis hui⁹ ꝓphetie: in qua ponunt ꝓphetie spectātes ad tp̄us habitatiōis ciuitatis iaz reedificate: ⁊ ꝓmo sb̄ regno persaꝝ: secūdo grecoꝝ: ca⁹. ix. tertio romanoꝝ ca⁹. xj. Sciendum tamē q̄ hec diuisio nō est p̄cisa: sed frequēter ō alio tpe iuenit in vna ⁊ eōuerso: qz sicut frequēter dictū ē supra talis diuisio sic p̄cisa nō iuenit in ꝓphetis: q̄ ſm tactū varīū. ſ. de vno trāseūt ad aliud: aliq̄ occasiōe habita: ⁊ diuidit in tres ptes: qz ꝓmo ponit expulsio multiplicis viciū: secūdo successio q̄druplicis impij: ca⁹ sequēti. tertio solutio dubij: ca. vij. Prima in duas ſm duplicē visionē: secūda ibi Et egressus est. Circa primū dicit: a Et conuersus sum. ad capiendā diuinā reuelationē. b Et vidi. visione imaginaria. c Et ecce volumē volās. i. exiēs de tēplo ⁊ ciuitate: cui⁹ quātitas subdit: d Lōgitudo ei⁹. xx. cubitoꝝ ſm latitudinē tēpli: e Et latitudo ei⁹. x. añ factē tēpli: ita q̄ volumē illud videbat de templo egredi. e Et dixit ad me. exponēdo significationē volumis. f Hec est maledictio. i. pena ꝓ peccatis inflicta: sicut ezech. ij. ca. vidit librū i quo erāt scripte lamētatiōes. g Que egredietur sup faciē otis terre. cū iudeis peccatorib⁹ de hierlm ⁊ iudea captiuatis ad diuersas ptes orbis: ꝓpter peccata furti ⁊ piurij: q̄ ante destructiōez ciuitatis vigebāt ibi: vñ ⁊ sedechias rex tradit⁹ fuit in man⁹ nabuch. ꝓpter peccatū piurij qō incurrerat ergā ip̄m: vt habet ij. pal. vlti. h Quia omis fur sicut ibi scriptū est. i. in volumie volante: i Judicabit. i. puniet k Educā illud. extra hierlm ⁊ iudeā: ⁊ p hoc designat q̄ reedificata hierlm talia peccata non abundauerūt i iudea. l Et veniet ad domū furis ⁊c. i. vltio diuina veniet super iudeos captiuatos ꝓpter peccata ista. m Et ꝓsumet eaz ⁊ ligna eius. i. totā pgenie trāsgressoꝝ. n Et egress⁹ est. Hic ponit secūda visio: videbat eni ꝓpheta visione imaginaria quādā amphoraz de tēplo ⁊ ciuitate egrediē tem in qua sedebat quedā mulier: ita q̄ p os amphore apparebat desup. Videbat eni talentū plūbi portari ab angelo q̄ depssit mulierē itra amphoraz: opīlās os amphore talento vel massa plūbi: ne mulier posset egredi inde: ⁊ desup apparere. Videbat vlteri⁹ duas mulieres alatas portātes illaz amphoraz ad babylōis terrā. Per amphoraz aūt q̄ est gen⁹ mēsure ō signabat q̄ ꝑpl⁹ regni iude dolose egerat in mēsurādo ea q̄ vendebat ⁊ ꝓp̄ hoc ductus fuit captiu⁹ in babylone: vt dic. ra. sa. sed qz ꝓncipaliter fuit ibi ductus ꝓpter idolatriā: vt patz. iij. reg. et ij. pal. in plurib⁹ locis: iō alij dicūt ⁊ meli⁹ vt videt: q̄ per amphoraz que gen⁹ ē mensure intelligit multiplicatio peccatorum in regno iuda: et in tanta mensura q̄ diuina iusticia exigebat vt vltio inferretur ſm mensuram peccatorū: ſm illud Deut⁹. xxv. Scōm mensuram peccati erit plagarum modus. Per mulierē in amphora sedentem ⁊ desuper apparentē: intelligitur idolatria que est directa contra deum: ⁊ ideo excedit peccata que sunt contra proximū: ideo vocatur impietas: quia sicut cultus dei vocatur pietas ſm Tullium: ita et idolatria impietas. Talentum vo plumbi signat grauitatem peccati. Due mulieres amphoraz portantes i terram sennaar: que est eadem cum terra babylonis: vt patet Zeñ. xj. significant duas tribus a quibus regnum iuda nominat regnum duarum tribuum: que ꝓpter peccatum idolatrie principaliter ⁊ alia consequēter fuerunt captiuate ⁊ ducte in babylonem: ⁊ his dictis patet littera vsq; ibi: o Ut edificetur ei. idest idolatrie et cetere malicie. p Domus. idest mansio q Jn terra sennaar. idest babylonis cum peccatoribus ibi captiuatis. r Et ponatur ibi super basem suam. idest sic situetur q̄ non reuertatur in iudeam: et sic factum fuit: quia post reditum captiuitatis babylonice non legitur iste populus ad idolatriam declinasse nisi aliqui pauci tempore antiochi ⁊ magis timore tormenti q̄ libidine peccandi.

oliue iste ad dexterā cādelabri ⁊ ad sinistrā eius? Et rndi secūdo: ⁊ dixi ad eum Quid sunt due spice oliue rū q̄ sunt iuxta duo rostra aurea: in quib⁹ sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me dicēs: Nūqd nescis qd sūt hec? Et dixi: Non dñe mi. Et dixi: Isti sūt duo filij olei: qui assistūt dominatori vniuerse terre. .v.

CT ꝓuersus sum: ⁊ leuaui oculos meos et vidi: et ecce volumē volās Et dixit ad me: Quid tu vides? Et dixi: Ecce ego video volumē volās: lōgitudo eius vigiti cubitoꝝ: ⁊ lātitudo ei⁹ decē cubitorū. Et dixit ad me: Hec est maledictio q̄ egredit sup faciē otis terre: qā otis fur sicut ibi scriptū est iudicabit: et otis iurās ex hoc silr iudicabit. Educā illud dic dns exercituū: et veniet ad domū furis ⁊ ad domū iurātis in nomie meo mēdaciter: ⁊ cōmorabit in medio dom⁹ eius: et ꝓsumet eaz ⁊ ligna eius ⁊ lapides ei⁹. Et egressus ē angelus q̄ loquebat in me: et dixit ad me: Leua oculos tuos ⁊ vide. Quid est hoc qd egredit? Et dixi Quid nā est? Et ait: Hec ē amphora egrediēs. Et dixit: Hec est oculus eoꝝ in vniuersa terra. Et ecce talentū plūbi portabat: et ecce mulier vna sedēs i medio āphore. Et dixit: Hec est impietas. Et ꝓiecit eaz in medio amphore: ⁊ misit massam plūbeā in os eius Et leuaui oculos meos et vidi: ⁊ ecce due mulieres egredientes: ⁊ spūs i alis earū. Et habebāt alas quasi alas milui: ⁊ leuauerūt amphoraz inter terrā ⁊ celū. Et dixi ad angelū q̄ loq̄bat in me. Quo iste deferūt āphorā? Et dixit ad me: Ut ēdificet ei dom⁹ in terra sennaar: ⁊ stabiliat: et ponat ibi sup basem suam.

¶ In capitulo quinto vbi dicit in postilla: Ecce volumen volans ꝛc. Additio.

EXpositio postillatoris ō duab⁹ visionib⁹ i hoc capitulo ꝓtentis non videt ꝓsonare rationi nec littere: Tum qz populi peccata que iam trāsiuerant in ꝓteritū: similiter ⁊ pene que ꝓ eisdem peccatis fuerūt populo iam publice inflicte: irrōnabile videtur q̄ ꝓpheta ea denūciaret sub visione imaginaria seu enigmatica cum iam essent omib⁹ quib⁹ loquebat patēter nota. Tum qz captiuitas babylonica nō legit fuisse facta in penā furti: sed potiꝰ idolatrie ⁊ homicidij: vt patet. iiij. regū: cᵗ. ij. paral. Tum quia illa que sequūtur de amphora et de muliere ⁊ de alijs in secūda visione contentis impropꝛie applicant ꝓposito et inutiliter traderent obscure cū iam omnibus erāt maxime manifesta. Unde ad huiusmodi visiones ꝓprie exponendas: quedam vident esse ꝓmittenda. Primū est q̄ iudei durāte templo secūdo: ⁊ post tempꝰ machabeoꝝ cū incepit secta phariçaica oziri finxerunt q̄ deus dederat moysi in mōte synai duas leges: Unā. ſ. scriptā que ꝓtinet i duabus tabulis ⁊ in toto pentateucho: Et aliā quā dederat moysi non in scriptis sed ozetenus: ⁊ hec lex ozetenꝰ vt dicūt data vocat apud eos secūda lex: ⁊ in ea ꝓtinētur traditiones phariçaice quas dicūt deuteroſas tanq̄ in se cūda lege ꝓdicta ꝓtentas: que quidem puersa lex fuit redacta in scriptis post destructionē templi secūdi p centū annos fere p quēdaz qui dicit rabbi monoa: p quē fuit collecta seu cōpilata in quodā volumie in multis libris diuiſo: qō quidē volumē vocat apud eoſ mystia. i. secūda lex: post vo p. ccc. annos fere ꝓdictum volumē. ſ. illa mystia fuit expositū valde ꝓlixe ⁊ diſpēdioſe p multoſ libros q̄ cōmuniꝰ dicunt thalmud: qō est duplex. ꝑmū dicit hierosolymitanū: qz fuit ꝓpositū hierosolymis: et secūdū dicit babylonicū: qz fuit cōpositū in terra babylonis: ⁊ istud secūdū est maioris auctoritatis q̄ ꝑmū: ⁊ tenet cōmuniꝰ apud hebreos tanq̄ expositio vera ⁊ irrefragabilis diuine legis que ꝓtinet in pentateucho: et i ꝓdicta mystia. Secūdū ꝓmittendū est q̄ in quolibet ꝓdictoꝝ operꝝ ꝑsertim in secūdo cōtinent multa falsa et erronea et iniqua ⁊ etiā absurda: q̄ repugnant nō soluz diuine legi: sed etiā naturali: ⁊ quātum possunt nituntꝰ doctrine christi q̄ celestis et imaculata est repugnare: et eam deturpare. De ortu ꝓdicte falſe doctrine ⁊ quanta sit auctoritas eius apud hebreos diffuse habet in libris eoꝝ: sed breuiter ⁊ determinate habet in ꝓlogo. xiij. libroꝝ. Ra. moy. egiptij. Tertiū ꝓmittēdū est q̄ ꝓdictuz thalmud ꝓtinet multas absurdas doctrinas circa credibilia: ꝓut dictū fuit supza in additōe circa esaiā. xxxiij. Quartū ꝓmittendū est q̄ in dicto thalmud continent multa iniqua et enormia ⁊ inimica iuri ⁊ rationi circa agibilia de quib⁹ infra aliquid dicet. Consequēter circa expositionē harū visionū dicendū q̄ postq̄ ꝓpha osteⁿderat ꝓphetice regimē secūdi templi in suo primordio esse bonū sub ꝯzobabel duce ⁊ iesu pōtifice de quibus dixerat: Isti sunt duo filij oliue qui assistunt dominatori vniuerse terre. ſ. iuste ⁊ fideliter opando in edificatiōe templi ⁊ in regimie populi: nunc aūt ꝓphetat quō circa finē duratiōis hui⁹ templi deteriozādꝰ erat status populi p doctrinā legis nephandā q̄ in illis tpibus debebat oziri: ⁊ post destructionē templi in scriptis redigi ⁊ de h⁹ dicit: Et puersus sum. ſ. ad videndū nouiſſima hui⁹ templi. Et leuaui oculos meoſ. tanq̄ respiciēs a lōge. Et vidi. imaginaria visiōe. Et ecce volumē. p qō intelligit illud volumē de quo supza dictuz est: qō vocat falſe apud hebreos lex secūda: ⁊ qz nullā habet auctoritatē in scriptura sacra: ideo subdit: Uolās. q. d. nullum habet fundamentū. Uel quia in scriptura demones volucres dicunt: vt in ca. viij. Luce: ideo illud volumē dicit volare quasi habēs motū demoniacū. Fuit eni hoc opus nephādum p demones semel recuperatū: vt dictū fuit in predicta additiōe esaie. xxxiij. Et qz hoc volumē ꝑter ꝑcepta decalogi i vera lege mosaica ꝓtenta addit alia ficta asserēs fuisse a deo data moysi ozetenus: ⁊ a moyse alijs successoribus: iō dicit: Lōgitudo eiꝰ. xx. cubitoꝝ: ⁊ latitudo eiꝰ decē cubitoꝝ p qō intelligit q̄ licet in tota latitudine legis diuine decem ꝑcepta cōtinent ꝓncipalia: tñ hoc volumē se extendit vsq̄ ad decē alia qz in quolibz ꝑcepto dicit esse aliq̄d de lege scripta p moysen: ⁊ aliq̄d additū ō lege ozetenꝰ data: ⁊ ſm hoc ꝑcepta dicunt esse duplicata. sequit: Hec est maledictio que egredietur: sup faciē oīs terre. Uocat eni hec doctrina nephāda maledictio: quia vt dicit hiere. xlviij. caᵒ. Maledictꝰ qui facit opus domini fraudulēter. cōstat aūt q̄ huiꝰ volumis seu doctrine fabricatores. opus dñi. ſ. legē eius fraudulenter faciūt fingētes ꝑcepta seu expositiōes ꝑceptoꝝ legis nō sicut deus ꝑceperat: ideo ipm opus dicit maledictio. Que egredietur sup faciē oīs terre. qz hec doctrina vbiq; terraꝝ diffundit: vbi iudei sunt diſpſi. Qualiter aūt maledictio hec defraudat diuinā legē ostendit in duobus dicēs: Quia omis fur sicut ibi scriptū est iudicabit ꝛc. Ad qō sciendu q̄ licet furtū fuit generaliter ꝓhibitū inter ꝑcepta decalogi: exoꝺ. xxij. tamē in hac falſa doctrina ꝓtinet qō licitū est furari a paganis seu gentilib⁹: ⁊ sic exponūt verbū illō abachuc. iij. caᵒ. Uidit et dissoluit gētes. similiter licz piuriū sit a deo ꝓhibitū inter ꝑcepta i decalogo vbi supza ⁊ iterꝝ nume. xxx. de hoc amplⁱ dicit: Uir cū iurauerit iuramētū ad obligādū obligationē sup animā suā nō irritabit verbū suū totū sed qō egressum fuerit ex oze suo faciet. tamen isti falsi interꝑtatores dicūt q̄ quicūq; vn⁹ sapiēs vel tres idiote possunt absoluere hominē a voto vel iuramēto qō est manifeste cōtra diuinā legē: vnde q̄ faceret ſm suā falsam interꝑtationē cōmittēdo furtū esset damnatⁿ: ⁊ hoc ē qō dicit: Quia oīs fur sicut ibi scriptū est. ſ. in volumie nephando ꝓdicto: Judicabit. i. damnabit. siliter dicendu est de piurio: ⁊ de hoc dicit: Et omis iurās ꝛc. Et sequit de dānatiōe furis ⁊ piuri ꝓdictoꝝ. Educā illud dicit dñs. ſ. illud volumē. Et veniet ad domū furis ⁊ ad domū iurātis ꝛc. i. istud volumen erit causa destructiōis illoꝝ qui talia fingūt ⁊ sequūtur. Unde ꝓut ipi tradūt sup illud verbū: treñ. j. Sedebūt ad terrā seniores filie syon. tota ordinatio magna iudicū illius populi q̄ dicit cābedica: fuit iterfecta a nabuch. tpe sedechie: eo q̄ absoluit sedechiaz a iuramēto qō iurauit ipi nabuch. de q̄ iuramēto habet. iiij. reg. xxiij. Siliter ꝓpter fraudes ⁊ vsuras qs ꝓmittunt ꝯ xpianos ⁊ etiā paganos inē qs ꝓmorant frequēter occidunt ⁊ deuastant i diuersis regionib⁹ ⁊ de h⁹ dicit: Et ꝓsumet eū ⁊ ligna eiꝰ ⁊ lapides. Cōsequēter agit ꝓpheta in secūda visiōe de secūdo ope nephando. ſ. thalmud de q̄ dicit: Et egressus ē angelꝰ ⁊ dixit: Leua oculos tuos. qz vt dictū ē p lōgū tps pⁿ ꝓpilatoꝝ ꝓdicti volumis fuit thalmud ꝓpositū de q̄ ſbdit: Hec ē āphora egrediēs. et vbi trāslatio nra hz: Amphora. i hebreo hī ephy. eadē ei dictō ponit: exo. xvj. c. vbi dī: Homor decia ps ē ephy. et sic hec amphora seu ephy est qdā mēsura: ⁊ ē sensus: qz thalmud istō ē expositio volumis supza dicti: vt dictū ē: ⁊ sic ē mēsura q̄ ꝓtēta i illo volumie mēsurāt. ⁊ sequit: Hec ē oculꝰ eoꝝ i vniuersa ira. Et notādū q̄ vbi nos habem⁹ i h⁹ loco. Oculꝰ. in hebreo hī qdam dictio q̄ vno mō significat idē qō oculꝰ: et alio modo significat idē qō color: ⁊ alio mō signat idez qō iniquitas. Et isto tertio modo intelligit ſm. lxx. interptes: ⁊ sic est sensus q̄ sicut angelus dixerat q̄ dictū volumē erat maledictio: sic de ista amphora seu ephy angelus declarat q̄ est quedam iniquitas sicut ꝓima: ideo post pauca dicit: Hec est impietas. ⁊ est ratio quia hec doctrina thalmudica

cõtinet multas iniquitates inẽtum ponit multa iura iniq̃ inter ꝓximos ⁊ multomagis inter extraneos. Est etiã ipia erga deũ ⁊ parẽtes: qõ ꝓprie dicit impietas: vt dicit sanctus Thomas. De iniqtate iuriũ thalmudicoꝝ q̃ quasi i numerabilia sunt ponã quedã q̃ occurrũt ex quibus põt legẽs de alijs aliqd estimare. Dicũt eni in libro q̃ dicit chanhedrin: vbi agit de testibus: q̃ cũ aliqui testes testant falsum contra ꝓximũ sic q̃ si nõ cõstaret de falsitate eoꝝ cozã iudice: ꝓximus occideret ꝓ iusticiã: q̃ tunc si ꝓximus fuerit occisus ꝓ falsa testimonia ꝓdictoꝝ nõ sunt occidẽdi testes: ſz si repta fuerit falsitas eoꝝ ꝓ iudices anteq̃ occideret reus: tũc occidẽ di sunt testes falsi: ⁊ hec nituntꝫ ꝓbare ꝓ litterã: Deut⁹. xix. vbi dicit: Si steterit testis mendax ꝓtra hominẽ rẽ. ⁊ infra: Lũq̃ diligẽtissime pscrutãtes inuenerint falsum testẽ dixisse ꝓtra fratrẽ suũ mẽdaciũ reddent ei sicut fratri suo facẽ cogitauit. Hec in littera: ex qua arguũt q̃ reddẽdũ est falso testi sicut facere cogitauit: nõ aũt reddendũ est ei sicut fecit: ⁊ iõo si cogitauit tm̃ et nõ fecit: dicũt q̃ est occidẽdus testis falsus sed si nõ solũ cogitauit: sed etiã fecit sic q̃ occisus fuit ille cõtra quẽ mẽdaciũ testat⁹ est tũc nõ est occidẽdus testis falsus Ex quo potest lector ꝓsiderare quãta sit insania fabricãtiũ hãc doctrinã: qui asserũt maiorẽ penã deberi cogitanti aliquod malũ tm̃ seu loquẽti q̃ cogitanti et loquẽti ⁊ explenti cũ tamẽ a fortiori possunt ꝓtrariũ deducere: quia si cogitãti tm̃ ⁊ loquẽti pena talionis debet multomagis cogitanti loquẽti ⁊ explenti pſertim cum in eodem loco scriptura de huiusmodi teste falso dicit: Nõ misereberis eius sed animã ꝓ anima: oculum ꝓ oculo rẽ. Ex quo patz manifeste q̃ si ꝓ falsum testimoniũ ꝓximus pdidit oculum q̃ falsus testis debet pati similiter. Item in libro canhedrin vbi de homicidijs agit determinãt q̃ crimẽ homicidij debet diffiniri ꝓ certum numerũ iudicũ qui dicunt canhedrin q̃ si non fuerint concordes in ꝓdemnando vel liberando reum sicut cõtingit in multis causis inter iudices q̃ tunc stabitur iudicio maioris ptis: sic q̃ si maior ps ꝓdemnauerit reum: tũc reus est occidendus et econtra. Dicunt tamẽ ibidem q̃ si omnes canhedrin. ſ. iudices ordinarij concorditer ꝓdemnauerint reum ad mortẽ q̃ in illo casu reus est liberãdus. Ad quod arguũt de quodã textu frũole sicut in ꝓcedẽti. Ex quo habẽt maxima insania pdictoꝝ hoc thalmud fabricantiũ qui maiorẽ auctoritatẽ dant pti quã toti ꝓtra illud principium indemõstrabile. ſ. q̃ totũ sua pte est maiꝰ. Item determiant in libro qui dicit babainecia q̃ si aliquis inuenit rem a ꝓximo suo pditam in loco vbi rationabiter pſumenduz est q̃ domin⁹ illius rei desperat de recupatione eius: vtputa cum pdit eam in loco in quo cõcurrit magna multitudo hominum ⁊ huiusmodi: q̃ tũc inuẽtor non tenet restituere rem inuentã domino suo cum tamẽ littera generaliter mandat restitui res pditas diligenter: Deut⁹. xxij. Etiam ex dictamine naturalis ratiõis que dictat: Qõ tibi nõ vis fieri alteri facẽ noli: talis restitutio est facienda. Contra alienigenas etiam habent iura iniquissima: determinãt eni q̃ si cozam aliquo iudice hebreo gentilis seu paganus ꝓtendat in iudicio cum aliquo iudeo q̃ tũc si iudex per aliquã legẽ iudaicaz posset iudeum liberare seu ei fauere q̃ faciat dicendo: Ista est lex nostra. Si autez hoc non posset nisi ꝑ leges paganoꝝ tunc iudicet eum ꝑm leges paganoꝝ dicendo: Hec est lex vestra. Si autẽ nec sic nec sic posset iudeo fauere dicũt q̃ tũc iudex debet querere cauillatiões taliter q̃ nunq̃ sententiã ferat cõtra iudeũ in causis gentiliũ. Item qõ deterius est determinant q̃ sicut bonum est vt homo conterat caput serpentis q̃tuncũq̃ serpens sit pulcher: sic bonum est occidere gentilem seu paganũ q̃tũcunq̃ bonus videat: hoc ius tamẽ non exequũt ꝓpter timorẽ periculi quãta sit iniquitas huiꝰ iuris satis notũ est de se: ⁊ repugnat etiã manifeste iuri diuino In decalogo eni homicidiũ ꝓhibet simpliciter seu indifferenter: nõ excipiendo gentiles nec paganos. Itẽ genẽ. ix. Quicunq̃ effuderit humanũ sanguinẽ fundet sanguis eius: ad imaginẽ quippe dei factus est homo. Constat autẽ q̃ quilibet homo factus est ad imaginẽ dei: siue hebreus siue gentilis. De impietate vo huius doctrine erga diuinũ honorem ⁊ reuerentiã: patz ex his q̃ dicta fuerũt in additione supradicta. ſ. esaie. xxxiij. vbi inter alia dictũ fuit q̃ ipi asserunt in libro qui dicit barabot alꝭ bambot q̃ deꝰ in certis temporibꝰ volens de destructione hierusalẽ ⁊ dispersiõe populi israelitici dicit: Ue mihi quia destruxi ciuitatẽ meã ⁊ cõbussi templũ meũ ⁊ transmigrare feci filios meos inter natiões qõ maxie insanũ est. Ue eni miseriã significat que nullo modo ad tribuẽda est deo nec plane nec metaphorice: miseria eni nedũ deo sed nec etiã beatis attribuit. Erga parẽtes vo patz impietas eoꝝ ꝑ hoc qõ dicit matth. xv. caº. Munus qõcunq̃ ex me est ꝓderit tibi rẽ. vbi christus ꝓfutat phariseos de inhonoratiõe parentũ ꝓpter suas traditiones: vt ibidem in additiõe fuit sufficienter expositum. Ex quibus ⁊ alijs q̃plurimis que valde difficile esset enarrare in huiusmodi doctrina contentis de phariseis ⁊ scribis qui mendaciter eam finxerunt ꝓprie verificat illud hiere. viij. Quomõ dicitis sapientes sumus ⁊ lex domini nobiscum est. Uere mendaciũ est operatus stilus mendax scribarũ. Et ad insinuandũ causam sue tãte insanie subdit: Uerbum domini ꝓiecerunt ⁊ sapientia nulla est in eis. Nam postq̃ verbum domini. ſ. filiũ dei ꝓiecerunt intm̃ caruerũt vera sapientia q̃ ad huiꝰ modi nephandã doctrinam in scriptis ponendã modo pdicto ꝓcesserunt. Si aũt obijciat ꝓtra pdicta de hoc quod dominus dicit matth. xxiij. caº. Super cathedrã moysi sederũt pharisei ⁊ scribe quicqd dixerint vobis facite: ex quo videt q̃ doctrina eorum sana erat ex quo erat opere adimplenda. Dicendũ q̃ illud verbum domini intelligit de doctrina mosaice legis inẽtum eam nõ excedebant nec mutabant per eoꝝ traditiones: non autẽ de lege secũda ꝑ eos ficta: vt supra dictũ est. vnde notanter dixit: Sup cathedrã moysi. vt designaret q̃ loquit de doctrina in lege mosaica contenta. sequit in littera: Et ecce talentũ plũbi portabat rẽ. vsq̃ ibi: In os eius. Ad qõ sciendũ q̃ hec doctrina thalmudica a phariseis inuẽta seu scripta non solũ in sententia habet magnos defectus: vt dictũ est: sed etiã in modo tradendi: ⁊ hoc dupliciter. Uno mõ qz valde obscure ⁊ obfuscate tradit ea que ibi ꝓtinent. vnde quidã de ipa dicebat intelligenduz esse illud quod dicit in psalmo: Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. Secũdo quia rationes ⁊ motiua sua vt plurimũ sunt inualida ⁊ infirma ꝓut habet ex supradictis eoꝝ argumẽtis: ⁊ ideo ad ostẽdendum primũ dicit ꝓpheta: Ecce talentũ plumbi portabat. ⁊ infra: Misit massam plumbeã in os eius. q. d. sic obscure ⁊ obfuscate loquit ac sic hẽt magnũ pondꝰ plũbi i ore. Secũdũ aũt oñdit dicẽs: q̃ mulier sedebat i medio amphore. ⁊ infra: Et ꝓiecit eã i medio etc. per qõ designat q̃ eꝰ rõnes ⁊ motiua q̃ sũt media ex q̃bus deducũt ꝯclusiões sũ ifirma ⁊ inualida sic mlier detẽta et ꝓiecta. sequit: Et leuaui oculos meos ⁊ vidi ⁊ ecce due mlieres rẽ. Pro q̃ sciẽdũ q̃ ꝑ istas duas mlieres intelligũt pdicte due expositiões q̃z q̃libet dr thalmud qõ intelligit ꝑ ãphorã mõ pdicto q̃ qdẽ mlieres dicũt Egrediẽtes. ſ. ꝺ tẽplo qz ibi hũit ꝓmordiũ hꝰ doctria: vt dcm ẽ. dr q̃ aũt. hẽãt alas q̃ milui. Miluꝰ ãt ẽ auis fraudulẽta ⁊ rapax ipotẽtiũ auiũ: qõ ptinet ad hãc doctrinã q̃ homines ibecilles in potẽtia itellectiua fraudulent decipit. dr aũt q̃ leuauerũt ãphorã inter ter̃ ⁊ celũ. Nã vt dr i glo. Qõ inter celũ ⁊ terã ẽ ima deserit ⁊ ad supna mime ptigit

et sic doctrina phariçaica p̄ manē gloriā m̄ntē eleuat: vt p̄rimos quasi delpiciens deserat: nec tamē sūma p̄ tigere valet: ⁊ sequit in lra. Et oīsi ad angelū. Quo iste deferūt amphora rē. vsq; ad finē capituli: p quō ostēdit q; hec thalmudica ⁊ phariçaica doctrina fuit stabilita

Capitulū. VI.

Ī terra babylōis q̄ est terra sennaar: vbi tanq̄ sup basem suaz quiescit. Thalmud enī licet duplex sit: vt dictū ē: babyloni cū tñ est p̄cipali⁹ ⁊ maioris auctoritat̄ tanq̄ ab oībus hebreis vniuersaliter approbatū: vt dictū est: Et notandū q; iudei q̄ sepe in suis scripturis p̄phetāt nesciētes exponūt istud verbū: Ecce due mulieres. de duob⁹ vicūs q̄bus phariseī erāt maxie implicati quoz vnū dicūt eē hypocrissim: aliud vo elatoz seu supbiā mētis: De quib⁹ quidē duobus vicūs p̄futabat eos christus i euāgelio: de hypocrisi ei matth. xxiij. ca. Ue vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite rē. ⁊ lic i mltis alīs locis. de elat oē seu supbia mentis: Luc. xviij. ca⁹. vbi dicit: Duo homies ascēderūt in templū: vn⁹ phariseus rē. vbi phariseos increpat tanq̄ p̄fidētes de sua iusticia ⁊ alios spernētes ⁊ sic notāt de elatiōe supba mēt vñ ibidē ꝯcludit: Qui se exaltat hūiliabit. Replica.

IN capitulo quito çacharie: vbi postil. exponit ad litterā visiones ibi p̄tentas: p̄m intētionē glose ordinarie: burg. derelicta glo. quaz ꝯ postil. grādipēdere p̄suenit mira imaginat̄ de thalmudicis libris: de quib⁹ hic facit longū tractatū q̄ qz fidei fauēt et traditiōes p̄tra legē reprobāt nō reūcio sed solū ad eius obiectiōes p̄tra postil. veri⁹ p̄tra glosam dico. Cū enim p̄mo arguit q; nō vident p̄grue tradi sub figuris ⁊ enigmatib⁹ obscuris: que transierūt in p̄teritū. Dico q; in multis sacre scripture passib⁹ p̄terita tradunt obscure sicut moyses in geñ. Nathan p̄pheta p̄teritū peccatum dauid sb̄ metaphora diuitis ⁊ paupis ⁊ ouicule tractauit: vt patz. ij. reg. xij. ⁊ in multis alīs locis. Et cū secūdo arguit q; captiuitas babylonica nō fuit facta i penā furti de quo hic dicit in lra: Rñ q; esaias a p̄ncipio sue p̄phetie dixit: Principes tui socij furū: ⁊ generalit̄ ido latria furtū dici potest: qz per ipam subtrahit deo sibi debitus cultus rē.

Capitulū. VI.

QT conuersus sum. Hic ponit successio quadruplicis regni cui succedentes seruierūt iudei: scz regni chaldeoz p̄sarum grecoz ⁊ romanoz: et diuidit in duas p̄tes: qz p̄mo ponit dicta successio: secūdo iudeoz̄ p̄speratio: tñ sub seruitute: secūda ibi: Et factū est. Prima in duas: qz primo ponit regnoz̄ p̄ditio: secūdo eoz dilatatio: ibi Jn qua. Circa primū dicit: b Vidi. visione imaginaria: c Et ecce quattuor q̄drige. i. quattuor regna p̄dicta d Egredientes de medio duorū montiū rē. i. succedētes sibi in orbe p̄m dicta p̄phetas ⁊ nctoz: qui de ipis p̄phauerūt: vt patz hic: ⁊ danielis. ij. ⁊ i plurib⁹ alīs locis. ⁊ dicunt isti p̄phete mō

q egrediunt ut stent coram dñatore omnis tre. Jn qua erāt eq nigri egrediebat in terrā aglonis: et albi egressi sunt post eos: et varij egressi sunt ad terrā austri. Qui aūt erant robustissimi: exierūt ⁊ q̄rebāt ire ⁊ discurrē p omnē terrā. Et dixit: Jte: ⁊ pābulate tra. Et pābulauerūt tra. Et vocauit me: et locut⁹ ē ad me dicēs: Ecce q egrediūt i trā aglonis: rē qeuerūt fecerūt spm meū i tra aglonis. Et factū est verbū

tes: p̄pter altitudinē p̄templatiōis: ⁊ erect̄ p̄pter stabilitatē virtutis: ⁊ duoz: qz de duob⁹ regnis: alicq̄ eni fuerūt de regno iude: ⁊ aliqui ō regno israel: vt patz in libz regum ⁊ paralip. e Jn q̄driga p̄ma. i. in regno chaldeoz f Equi rufi. in hebreo habet. Rubei. qz chaldei multū sanguinē effuderūt: ⁊ potissime de iudeis in obsidione hierusalē et ex captione. g Jn quadriga secūda. i. regno p̄sarum et medoz h Equi nigri. p̄pter horroꝛē quez incussit ut pse et medi iudeis tempore assueri: qui suadente aman p̄cepit omnes iudeos p totū regnuz suū interfici. i Jn quadriga tertia. i. in regno grecoz k Eq albi. qz p̄m⁹ rex alexander magn⁹: licz veniret p̄tra hierusalez ad destruendū eā: tñ versus fuit in māsuetudinē: eo q; summus sacerdos ⁊ alij sacerdotes ex reuelatōe diuina exierūt obuiā sibi in pōtificalib⁹ ⁊ sacerdotalib⁹ indumētis: ⁊ descēdens de equo deū celi in summo pōtifice adorauit dicēs: q; cū adhuc esset i terra sua deus apparuit sibi in tali effigie: p̄mittēs ei victorias de regibus terre: vt habet i scholastica historia. l Et in quadriga quarta. i in regno romanoz m Equi varij. quia alicq̄ impatores fuerūt iudeis māsueti: vt august⁹: ⁊ tiberi⁹ ⁊ aliqui feroces: vt gaius: ⁊ nero: ⁊ vespasian⁹. n Et fortes. qz regnū romanoz i fortitudine excessit p̄cedētia regna o Quid sunt hec dñe mi. i. qd significāt he q̄drige ⁊ equi p Et ait ad me. visionē exponēdo. q Jsti sunt q̄ttuor vēti celi. i. q̄ttuor regna ad modū ventoz p terras discurrētia: vel qz orta fuerūt in q̄ttuor p̄tib⁹ mūdi vnde oriunt vēti. r Ut stent. in potestate ⁊ dominio tpib⁹ sibi p̄fixis a deo: a quo est omis potestas terrena. s Jn qua. Hic cōsequēter ostēdit vbi ceperūt bellare ad se dilatandū: tñ de quadriga p̄ma in q̄ erāt equi rufi: nō fit hic mētio: qz regnū chaldeoz iam erat destructū p cyrū et darīū. s Jn qua erāt equi nigri. i. pse ⁊ medi vt dictū est. t Egrediebant ad terrā aqlonis. licet eni chaldea nō eēt i aqlonari p̄te respectu medie ⁊ p̄sidis: vt in supioribus dictū est: tñ regnum chaldeoz extendebat vsq; ad p̄tes aqlonares: vñ ⁊ ex illa p̄te collegit nabuch. exercitū ad veniendū ꝯ hirlm: vt dictū fuit hiere. j. ⁊ in illis p̄tib⁹ q̄ sunt p̄pinque medie ⁊ p̄sidi: incepe rūt pse ⁊ medi impugnare regnuz chaldeoz. v Et albi. i. greci x Egressi sunt post eos. quia alexander magn⁹ ibi debellauit darīū regē p̄sarum ⁊ porum regē medoz: y Et varij. i. romani. z Egressi sunt ad terrā austri. i. se dilatātes respectu rome. ⁊ Qui aūt erāt robustissimi. isti sūt etiā romani q̄ supra dicti sunt varij ⁊ fortes: a Exierūt ⁊ q̄rebant rē. quia se nō dilatauerūt tm̄ ad vnā p̄tem: sed ad oēs p̄tes orbis: iō sequit: b Et dixit. s. oīs a quo ē omis potestas. c Jte pambulate terrā. ex omni p̄te subiugādo eā. d Ecce q̄ ingrediunt in terrā aqlonis. impugnādo regem chaldeoz: e Requieuerūt fecerūt spm meū. i. ira mea Loquit eni de se ipso ad modū homis irati: cui⁹ ira q̄escit q̄n punit. Deus aūt puniuit chaldeos p p̄sas et medos qui balthasar regē interfecerūt: ⁊ regnū eoz occupauerūt: Dañ. v.

f Et factum est. Hic p̄sequēter ponit iudeoz̄ p̄solatio de

edificatiõe templi ⁊ honore edificati. Circa qõ sciẽdũ q; aliq̃ iudei de babylone venerãt apportãtes munera auri ⁊ argẽti ꝓ templi edificatiõe: ⁊ eius veneratiõe: et in reuelatione diuina ꝓceptũ est çacharie q; ex illo auro et argento faceret coronas: ⁊ poneret i capite iesu põtificis: ad denotandũ ꝓfectũ in edificatiõe: et administratiõe pontificalẽ officij: ⁊ q; p'ea ille corone suspẽderẽt in tẽplo edificato: i loco patenti ad templi decorem: ⁊ offerẽtiuz mẽoriã: Et his dictis ꝑz lr̃a paucis exceptis q̃ discurrẽt. a Ecce vir oriẽs nomẽ ei⁹. i. iesus põtifex in bono ꝓficiẽs. b Et subt eũ orieť. i. sub eo edificiũ templi ꝓsperabit. c Et ꝓsilium pacis erit iter duos illos. i. inter iesum pontificẽ ⁊ çorobabel ducem. d Et qui ꝓcul sũt. nõ solũ iudei sed etiã gentiles. e Venient. in hierusalẽ ex deuotiõe: f Et edificabũt in templo domini. offerẽdo munera ꝓciosa ad tẽpli necessaria: ſm q; habeť. ij. mach. iij. ca⁹. Fiebat vo q; et ipsi reges ⁊ ꝓncipes locũ summo honore dignũ ducerẽt: ⁊ templũ maximis muneribꝫ illustrarẽt. g Et scietis. p implationẽ ꝓphetie mee: ⁊ sic ẽ verbũ çacharie. h Erit autez hoc si auditu audieritis vẽ. p hoc patz q; hec ꝓmissio ỏ bono futuro: ⁊ alie ꝓsiles frequẽter intelligunt in scriptura tali ꝓditiõe. s. si illi quibꝫ fiũt in bono ꝓseuerẽt: ⁊ siliter ꝓmiationes de malo pene si pmaneãt in peccatis. Sciendũ aũt q; vbi trãslatio nr̃a hic habet: Ecce vir oriẽs nomẽ ei⁹. trãslatio chaldaica apõ hebreos autẽtica sic hz: Ecce vir messias nomẽ ei⁹. ⁊ sic intelligit ad litterã de iesu naçareno: q̃ ẽ vere messias in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissus: qui dicit hic oriẽs: quia ſm deitatẽ eternaliť oriť a patre. Et subter eũ orieť. qz tunc erat nascitur⁹ ſm humanitatẽ tpaliter de matre. Et ipe edificabit templũ dñi. i. eccleſiã de fidelibꝫ suis tanq̃ de lapidibus viuis. Et ipe extruet templũ. repetitio est eiusdẽ ad maiorẽ assertionẽ. Et ipe portabit gloriã. in sua resurrectione. Et sedebit ⁊ domiabiť sup solio suo. i sua ascẽsiõe ad dexterã dei patris: vt dr̃ marc. vlti. Assumpť ẽ in celũ ⁊ sedet a dextris dei. Et erit sacerdos vẽ. vnũ dicit de eo ad hebreos vij. Hic aũt eo q; maneat i eternũ sempiternũ habet sacerdotiũ. Et ꝓsiliũ pacis erit inť duos illos. i. inť iudeos ⁊ gentiles ex quibꝫ facta est vna eccliа: sub vno pastore iesu xp̃o. cetera exponant sicut priꝰ. Nec mirãdũ q; in ꝓncipio huius ptis loquit scriptura de iesu filio iosedech qui fuit figura re et nomie iesu christi filij dei: quia ꝓpter siliturinem figure ad figuratũ sacra scriptura frequẽter trãsit sub vno ꝓtextu de vno ad alterũ: sicut dictũ fuit esaie. xiij. q; scriptura loquẽdo de rege babylonis: trãsit ad loquẽdũ de demone per eum figurato: ⁊ similiter fit in pluribus alijs locis.

dñi ad me dicẽs: Sume a trãsmigratiõe ab oldai ⁊ a thobia ⁊ ab idaia ⁊ venies tu i die illa ⁊ itrabis domũ iosie filij sophonie q; venerť de babylone: ⁊ sumes aur̃ ⁊ argentũ ⁊ facies coronas ⁊ pones i capite iesu filij iosedech sacerdotis magni: et loq̃ris ad eũ dicẽs: Hec ait dñs exercituũ dicẽs: Eccẽ vir: oriẽs nomẽ ei⁹. Et sũbt eũ orieť: ⁊ edificabit tẽpluz dño: ⁊ ipe extruet tẽplũ domino. Et ipe portabit gloriaz: ⁊ sedebit ⁊ dñabiť sup solio suo. Et erit sacerdos sup solio suo: et ꝓsiliũ pacis erit inť illos duos. Et corone erunt helem ⁊ thobie et idaie et hen filio sophonie memoriale in templo dñi. Et q̃i ꝓcul sunt venient et edificabũt i tẽplo dñi. et scietis qa dñs exercituũ misit me ad vos. Erit aũt hoc: si auditu audieritis vocẽ dñi dei vestri. Ca. VII.

/ In capitulo. vj. vbi dicitur in postilla: Hic ponit successio quadruplicis regni. Additio.

Hoc capitulũ. vj. ſm ꝓtinuationẽ ad ꝓdicta videtur sic exponendũ. Naz postq̃ ꝓpheta scripserat ỏ bono regimie secũdi tẽpli in suo ꝓncipio: ⁊ hoc in. iiij. ca⁹. vbi dixit: Isti sunt duo filij oliue vẽ. vt supra expositus est. et ꝓnter in. v. ca⁹. tractauit de doctrina phariçaica seu thalmudica nephãda sub q̃ regimẽ secũdi tẽpli fuit post tẽpus machabeoꝝ vsq; in finez: in hoc capitulo. vj. agit de regimie populi dei ꝓ verã euãgelicaz legẽ que diuulgata fuit ꝓpe destructiõnẽ templi et postea de quo dicit Et ꝓuersus sum ⁊ leuaui oculos meos. i. trãsiui ad aliã visionẽ altiorẽ. Et ecce quattuor quadrige. s. quattuor euãgelia. Quorũ equi alij rufi. scz martyrio. Alij nigri. i. obscuri ꝓ fũditate mysterij Alij albi. gra virginali. Alij varij ⁊ fortes. gratiã curationũ ⁊ diuersaꝝ vtutũ habentes. Dicunt autez iste quadrige egredi de medio duorũ montiũ. scz de medio duoꝝ testamẽtoꝝ q̃ montes ex firmitate et soliditate sue doctrine erei dicunt ⁊ qz nulla vetustate ꝓsumi possunt Et hi dicunt quattuor venti egrediẽtes vt stent coram dominatore vniuerse terre: qz ad quattuor ptes mũdi ꝓdicatio euãgelica discurrit: quia in omnẽ terrã exiuit sonus eoꝝ vẽ. Sed robustissimis eoꝝ dixit: q; pambulauerũt terrã ⁊ requieuerũt seu requiescẽ fecerũt spiritũ in terra aquilonis. p quod designat q; sedes aplica in q̃ residet plenitudo eccliastici robozis debebat quiescẽ. i. sedere rome q̃ est in terra aq̃lonis. s. respectu hierusalẽ: vel quia licet in omnẽ terrã exiuit euãgelica ꝓdicatio tñ in europa q̃ est aq̃lonaris respectu terre habitabilis: requit spũs dñi. i. eccliastica potestas q̃ p spm̃ dñi exercet Et notandũ q; licet hec expositio videat esse allegorica ꝓsupposito tñ ſm ꝓtinuationẽ ad ꝓcedẽtia q; i hoc ca⁹. loquit ꝓpheta de regimie eccleſie post destructionẽ templi: vt dictũ est lr̃alis debet censeri ſm regulas supra in questione super ꝓlogum Geñ. positas. Replica.

In capitulo sexto quattuor quadrigas burgẽsis exponit de quatuor euãgelijs: que etsi ꝓ mystica expositiõe sustineri põt: tñ ſm litterã nõ ꝑit reddi singula singulis. Nam nõ est ratio q̃re vnũ euangeliũ habuerit equos rufos aliud albos: aliud nigros: aliud varios: q; q̃uis euãgelia sunt in stilo diuersa: est tamẽ vna omniũ materia: vt patz ꝓ beatũ aug⁹. de cõcorda euãgelistaꝝ ⁊ ꝓ beatũ greg⁹. sup eçech. Et speãliť quadriga cũ rubeis equis nõ dicit ꝓcessisse alijs ꝓcedẽtibus quasi ꝓ martyres equis rubeis significatos euangeliũ non sit ꝓsperatũ. Alie eni quadrige cũ suis equis ad diuersas mũdi ptes dicunt in litcera ꝓcessisse: cũ tñ euãgeliũ ⁊ eius son⁹ in omnẽ terrã ꝓ bas ⁊ illas indifferenter exiuit: Uñ si expositio burgẽ. accipiť vt mystica: nõ oportet figurã ⁊ figuratũ per omnia concordare: vt dictum est supra circa capitulum primũ Osee.

Capitulũ. VII.

Et factum est. Hic interponit solutio cuiusdã dubij: et diuidit̃r i duas: quia primo questio ꝓponit: ⁊ secũdo soluit: ibi Et factũ est. Circa primũ sciendum: q; post destructionẽ ciuitatis ⁊ templi tempore sedechie: iudei postea ieiunauerunt annuatim illa die: et quia populus redierat de captiuitate: et templum erat ꝓpe ꝓsummationẽ: ideo iudei q̃ remãserunt

in babylone miserũt nũcios in hierlm ad ꝓphas ⁊ sacerdotes: querẽdo si deberẽt ab illo ieiunio cessare: ⁊ hoc est qđ dicit: a Et factũ est i anno. iiij. darij regis. in cui⁹ anno sexto templũ fuit ꝓsummatũ. b In quarta. s. die mẽsis. ix. q̃ est casleu. cui apud nos correspõdet nouẽber: ⁊ sic accipit hic non⁹ mẽsis ꝑm ordinez festoꝝ: in q̃ ordine martius⁹ est primus vt declaratũ fuit diffuse: Gen. vij. et Exodi. xij.

c Et miserũt. ō babylõe o Ad domum dei sarasar. iste ꝓncipalis erat inter nũcios e Ad ꝓcãdum faciez domini. qz omni bono negocio ꝓmittenda est oratio: f Ut dicerẽt sacerdotibꝰ ⁊ẽ. qui debent respõdere de lege et de alijs dubijs.

g Nũqd flendũ ẽ mihi. i. populo iudaico h In qnto mẽse. licz ei ciuitas fuerit capta quarto mẽse: tñ nõ fuit ꝓbusta vsq; ad mensem quintũ: vt dictũ ẽ supra hier. xxxix. et habet. iiij. regũ vlti. i Et factũ est. Hic ꝓsequẽter questio posita soluit i qua solutiõe sic ꝓcedit: qz primo increpant de modo ieiunandi preterito: secũdo ꝓsolant de bono futuro: ca⁹. seqnti tertio ꝓplet questiõis solutio versus finẽ eiusdẽ capituli: ibi Et factũ est. Prima i duas: qz ꝑmo ꝓpheta arguit modũ in debitũ ieiunãdi: secũdo inducit ad rectũ modũ viuẽdi: ibi Et factũ est. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ licet iudei i dieb⁹ ieiunioꝝ suoꝝ abstinerẽt ab aliquib⁹ cibis: nõ tamẽ abstinebãt a vicijs: ꝓpter qõ erãt reꝓhensibiles: ꝑm q̃ diffuse oñdit esaie. lviij. ideo ibidẽ dicit: Nolite ieiunare sicut ad hãc diem. ⁊ hoc mõ arguit eos ꝓpheta dicens: k Cũ ieiunaret⁹ ⁊ plãgeret⁹ i qnto. s. mẽse ꝓ ciuitatis ⁊ templi destructiõe: l Et septimo. ꝓ interfectiõe godolie: ad quã secuta est dispsio reliquiarũ populi iudee m Per hos. lxx. annos. s. captiuitatis: n Nunqd ieiunijs ieiunastis mihi. i. ad honorẽ meũ. q. d. nõ. qz nõ abstinuistis a peccatis. o Et cũ comedistis ⁊ bibistis. laute ꝓ ieiunijs: p Nũquid nõ vos come. ⁊ bibistis.

Et factũ ẽ in ãno q̃rto darij regis: factũ ẽ verbũ dñi ad çachariã i qũarta mẽsis noni q ẽ casleu. Et miserũt ad domũ dei sarasar et rogomelech et viri q erãt cũ eis ad ꝑcandũ facie dñi: ut dicerent sacerdotibꝰ dom⁹ dñi exercituũ ⁊ prophetis loquentes: Nũnqd flendũ ẽ mihi i qntõ mense vel sanctificare me debeo si cũt feci iã multis annis? Et factũ ẽ verbũ dñi exercituũ ad me dicẽs: Loquere ad oẽm pplm terre: ⁊ ad sacerdotes dicẽs: Cũz ieiunaretis ⁊ plãgeret⁹ in qnto & septimo p̃ hos septuagita annos: nũnqd ieiunium ieiunastis mihi? Et cũm comedistis ⁊ bibistis: nũnqd nõ vobis comedistis ⁊ vobismetipsis bibistis? Nũnqd nõ sũt ỽba q̃ locut⁹ est dñs in mãnu ꝓphaꝝ prioꝝ cũ adhuc hierlm habitaret et esset opulẽta: ⁊ ipa ⁊ vrbes in circuitu eius: ⁊ ad austrũ ⁊ in cãpestrib⁹ habitaret? Et factũ est ỽbũ dñi ad çachariã dicẽs: Hec dic dñs exercituũ dicẽs: Judiciũ vere iudicate: & misericordiã & miseratões facite vnusq;sq; cũ fratre suo. Et vid uaz ⁊ pupillũ ⁊ aduenaz ⁊ pauperẽ nolite calũniari: ⁊ malũ vir fratri suo nõn cogitet i corde suo. Et nolue rũt attẽdere ⁊ auerterũt scapulã recedẽtes: ⁊ aures suas aggrauauerũt ne audirent: ⁊ cor suũ posuerũt vt adamantẽ ne audirẽt legẽ ⁊ ỽba q̃ misit dñs exercituũ in spũ suo sancto p manũ ꝓphaꝝ prioꝝ. Et factã est indignatio magna a dño exercituũ. Et factũ est: sic locut⁹ sum ⁊ nõ audierũt: sic clamabũt ⁊ ñ exaudiã dic dñs exercituũ Et dispersi eos p oia regna q̃ nescierũt: et tra desolata ẽ ab eis eo q nõ esset trãsiẽs ⁊ reuertẽs: & posuerũt terrã desiderabilẽ i desertũ. viii.

Et factũ est verbũ domini exercituũ dicẽs: Hec dicit dominus exercituũ: Zelatus sum syon çelo magno: ⁊ indignatiõe magna çelatus sum eam. Hec dicit dominꝰ exercituũ: Rẽuersus sum ad syon: & habitabo in medio hierusalẽ Et vocabit hierusalez ciuitas veritatis: ⁊ mons dñi exercituũ mons sanctificatus Hec dicit dñs exercituum

idest ad vestrã voluptatẽ. q. d. sic⁹ nihil pauperib⁹ dedistis q Nũquid nõ sunt ver. q̃ locu. ẽ dñs. de modo ieiunãdi indebito r In manu ꝓphaꝝ prioꝝ. sic allegatũ est de esaia: qui suo tpe argu it ieiunãtes male. s Et factũ est. Hic ꝓnter inducit pplm ad debitũ viuẽdi modũ: ⁊ subdit: t Judiciũ verũ iudicate. nõ deferentes alicui ꝓtra iusticiã timore aut fauore. v Et misericordiã. q̃tum ad mẽtis affectũ x Et miseratiões. q̃tum ad multiplicẽ effectuz y Facite. cũ psonis indigentib⁹ cuiuscũq; conditiõis aut sexus. z Vir fratri suo. i. ꝓximo suo a Nõ cogitet i corde suo malũ. ex q̃ patet falsitas iosephi di cẽtis libro antiq̃tatũ xij. q⁹ cogitatio nõ est peccatuz nisi ꝓcedat ad effectum. b Et noluerũt attẽdere. ad verba ꝓphetaꝝ ꝑies vestri qui erãt i hierusalẽ ⁊ regno iude ãte destructõez hierusalẽ sed magis ꝓphetas p secuti sunt ad mortẽ. c Et facta ẽ indignatio magna a dño. qui p chaldeos ciuitatem ⁊ templuz destruxit: populũ ptim occidẽdo ⁊ ptim captiuãdo ideo sequit: d Et dispsi eos⁹ p oia regna .i. p multa: vt p rgna assyrioꝝ: chaldeoꝝ: psaꝝ: ⁊ medoꝝ: e Et tra dsolata ẽ ab eis. i. ꝓpter eoꝝ demerita. f Et posuert terrã desiderabilez. i. iudeã q̃ fuit desiderabilis ꝓb⁹ sanct: non tã ꝓpter eã fertilitatẽ qz terra egypti ẽ fertilior: q̃ ꝓpter mũdi re

Laplm. VIII.

demptoꝝ ẽ qui opatus est salutẽ.

a Et factum est. Hic post populi increpationem ponit ꝓpheta boni ꝓmissionẽ: vt bonus samaritan⁹ post vinũ mordicatiuũ infundẽs oleũ lenitiuũ: et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo ponit dicta ꝓmissio: secũdo promissionis ꝓfirmatio: ibi Hec dicit. Promissio vo ista est de ꝓspa habitatiõe ciuitat⁹ hierlm reedificate. Premittit tñ ꝓterita castigatio: cũ dr in psona dei: b Zelat⁹ sũ syon. sic vir vxorẽ: q̃ acriter corripit eã deliquẽtẽ: ⁊ accipit h syon ꝓ populo q̃ ibi ꝓueniebat ad tẽplũ: ⁊ etiã ꝓ tẽplo: qz pplus castigat⁹ fuit p captiuitatẽ: ⁊ templũ icensũ ꝓpter populi maliciam c Reuersus sum ad syon. in dulcedine clementie: d Et habitabo i medio hierlm. qz post reedificationẽ tẽpli ibi viguit cultus dei: et etiam ibi erit multitudo populi:

ideo sequit: e Adhuc habitabūt senes ꝛc. q⁹ nō interfi-
cient in iuuentute sic antea. cetera patēt in littera. f Hec
dicit. Hic ꝓnter sequit dicte ꝓmissionis ꝓfirmatio: ⁊ diui-
dit in duas: qz primo ꝓfirmat ratione: secūdo exemplo: ibi
Hec dicit. Ratio autē accipit ex dei potentia cui nihil ē dif-
ficile: ⁊ hoc est qđ dī:
g Si videbit difficile in oculis reliquarū populi huius. ꝓpter paucitatez eni plebis tpe ẓacharie videbat hominibus ꝙ decetero hierusalē non posset sufficiēter populari: sed hoc nō obstat potētie dei: ideo subdit: Nunquid in oculis meis ꝛc. ⁊ subdit modus populatiōis cuz dicit: i Ecce ego saluabo ꝛc. qz reedificata ciuitate et statu eius ꝓsperāte: multi iudei de diuersis ptibus instinctu dei venerūt illic ad habitādum. k Hec dic. Hic ꝓnter ꝓfirmat exemplo p hoc ꝙ anteqū resumeret edificatio templi: populus erat in misero statu: ⁊ ope resumpto cepit meliozari: ideo dicit:
l Cōfortent manꝰ vestre. in templi ope.
m Qui audit ꝛc. p os ꝓphaz. s. aggei ⁊ ẓacharie ad edificiū templi exhortantiū.
n Siquidē añ dies illos mer. ho. nō erat ꝛc. i. hoies ⁊ iumēta laborāt q̄si frustra qz nō cedebāt eis ad lucrū. o Neq; itroeūti neq; exeūti erat pax. ꝓpter insidias aduersarioꝝ. p Nūc aūt. i. post opis resūptionē q Nō iuxta dies ꝓteres. in qb⁹ populus erat in miseria magna: r Sed semē pacis erit. i. ppls poterit pacifice seminare ⁊ metere: ⁊ erit etiā abūdantia: iō subdit: Vinea dabit fructū suū ꝛc. s Et erit: sic eratis maledictio in gentib⁹. qz qñ gētiles maledicebāt alicui dicebāt: sic tibi ꝓtingat sic miseris iudeis: t Sic saluabo vos. de mal. v Et eritis benedictio: qz benedicēs alicui dicet: Fiat tibi sic iudeis. Licz aūt istud aliq̄liter fuerit impletū tpe templi ꝓsūmati: ⁊ ciuitatis reedificate: tñ multo pfectꝰ impletū fuit tempore christi ⁊ aploꝝ. cetera patēt vsq; ibi: x Hec sunt ġ vba que facietis. vbi cōcludit ꝙ ꝓmissio dictoꝝ bonoꝝ implebit in eis: si ꝓmaneāt in iustitia: iō subdit: y Loqmini

Adhūc habitabūt senes et anus i plateis hierlim: ⁊ viri baculus i manu eiꝰ p mltitudine dierꝝ. Et platee ciuitatis ꝓplebunt infantib⁹: ⁊ puellis ludētib⁹ i plateis eiꝰ Hec dic dñs exercituū: Si ūtidebit difficile i oculis reliquarū ppli hui⁹ i dieb⁹ illis: nunqd i oculis meis difficile erit dicit dñs exercituū: Hec dic dñs exercituū: Ec ce ego saluabo ppl̄m meū de tra orietis ⁊ de tra occasus solis: ⁊ adducā eos: et habitabūt i medio hierlim ⁊ erūt mihi in ppl̄m: ⁊ ego ero eis i deū i veritate ⁊ i iusticia. Hec dicit dñs exercituū. Cōfortēt manꝰ vestre qui audit i bis dieb⁹ hmones istos p os ppharꝝ. i die q̄ fundata ē domꝰ dñi exercituū vt templū edificaret. Siquidē añ dies illos merces hoim nō erat nec merces iumētoꝝ erat: nēq; introeūti neq; exeūti erat pax p tribulatōe: ⁊ dimisi oēs homines vnūquēq; p̄ primuz suū. Nūc aūt nō iuxta dies ꝓteres ego faciā reliquiis ppli h⁹: dic dñs exercituū: sed semē pacis erit. Vinea dabit fructum suū: ⁊ terra dabit germē suū. Et celi dabūt rorē suū: ⁊ possidere faciā reliquas ppli hui⁹ vniūsa

veritatē. sine dolo et deceptiōe. z Veritatē ⁊ iudiciū pacis iudicate. sine psonaꝝ acceptiōe a In portis vestris. in portis eni ciuitatis sedebāt antiq̄tus iudices: vt oēs tam indigene q̄ aduene in ꝓmptu possent eos inuenire. cetera patēt b Et factū est. Hic ponit ipletio solutiōis ꝺ q̄stiōe supza posita: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝓmo ponit solutiōis ꝓpletio: secūdo aduent⁹ xp̄i denunciatio: ibi Hec dicit. qz ꝓncipal intētio ꝓphetaꝝ ē nūciare dies messie: vt dicit Rab sa. j. sepuēti ca⁹. ⁊ alij doctores hebrei: iō frequēter loquendo de alijs interserūt de ptinētib⁹ ad aduētuz xp̄i. Circa p̄m sciēduz ꝙ questio fuit mota de ieiunijs quito mense ⁊ septio ⁊ occasione huius fit mētio de alijs ieiunijs q̄ apud iudeos fiebāt p anni circulū: cū dī: c Ieiuniū q̄rti. s. mensis in q̄ capta fuit ciuitas hierusalē vt pz. iij. reg. vlt. d Et ieiunium q̄nti. in q̄ templū ⁊ ciuitas fuerunt cōbusta: e Et ieiuniū septimi. i die expiatiōis: et ꝓpter mortē godolie: vt ꝓdictū ē f Et ieiuniū decimi. qz tē exechiel ⁊ pplus existēs in babylonia audierūt rumores ꝺ subuersiōe hierlz ⁊ tēpli g Erit domui iude i gaudiū. i. vertetur ad eoꝝ ꝓsperitatē et solatiū: si tñ ieiunēt debite. s. a viciis abstinendo ⁊ opera iusticie faciendo: ideo sequit:
h Veritatē tm̄ ⁊ pacē diligite. iuste ⁊ pacifice cū ꝓximo puersando. i Hec dicit. Hic ꝓnter denūciat multiplicatio fideliū i aduētu xp̄i: cū dī in psona dei: k Usq; quo veniāt ꝛc. ⁊ ꝓtinuat sic cū p̄cedēti lra: Veritatē tm̄ ⁊ pacē diligite. iuste ⁊ pacifice puersando: Usqz quo veniāt ppli. multi ad fidē xp̄i i lege ⁊ ꝓphetaꝝ ꝓmissi: l Et habitent i ciuitatib⁹ multis. p orbē diffusis: sic videm⁹ impletū p orbē vniuersū. m Et vadāt habitatores ꝛc. se inuicē exhortātes ad bona opa. n Uadā etiā ego. qz

deus in hūana nā assumpta venit in hierlm vbi oblat⁹ fuit in tēplo: vbi frequēter orauit ⁊ p̄dicauit pplz exhor tando. o Jn vieb⁹ illis in quib⁹ app̄. decē ho. nē. ⁊ qz sī. lxx. lingue que multiplicate per decē faciūt septingen tos: ⁊ itez in paūs iudeoz erant q̄ttuor fimbrie p q̄ttu or angulos. Spti genti vero ducti p q̄ternariuz faci unt duo milia oc tingētos: ⁊ dicit h Ra. Sa. q⁹ tot gē tiles de oib⁹ liguis sequent quēlibet iudeū cōuersi ad iudaismū: ⁊ qz h⁹ nō fuit ipletū a re ditu captiuitatis babylonice vsq; ad tp̄s istud fz ips iō cogit hoc redu cere ad tp̄s futuz in q̄ dicit messiaz futuz: sed qō dicē iplendū iā ipletū est a tpe apl̄oz q̄ fuerūt iudei nati one: qz ad p̄dicatiōnē eoz in sor tib⁹ suis nō soluz de gentilib⁹ adhe serūt vni apostolo duo milia octi genti: fz ēt multo pluresad fidē xp̄i puersi: dī tñ hic: p robusti ad q̄rendū dñz ex ercituū in hierlm: ⁊ depcan dā facie dñi. Hec dicit dñs exercituū: Jn diēb⁹ illis i q⁹ b⁹ ap̄phendent decē homes ex oib⁹ linguis gentiū: ⁊ ap prehendēt fimbriā viri iudi dicētes: ibim⁹ vobiscū. Au diuim⁹ enī qm̄ de⁹ vobiscū ē.

ONus vbi dñi in ix trā adrach: ēt damas sci requies ei⁹: qā dñs est oculꝰ hois ⁊ oium tribuum isrl. Emath q̄z in ūmis ei⁹: ēt ty rus ⁊ syō. Assūpserūnt qp pe sibi sapiaz valde. Et ēdi ficauit tyr⁹ munitionē suaz: ēt coaceruauit argētū quasi humū: ⁊ auz vt lutū plate az. Ecce dñs possidebit eā ēt percutiet i mari fortitudinē ei⁹: ⁊ hec igni deuorabitur. Videbit ascalon ⁊ timebit ⁊ gaça ⁊ dolebit nimis: ⁊ accaron: q̄niaz ꝓfusa ē spes eius. Et pibit rex de gaça: ⁊ ascalon nō habitabit. Et sedē bit separatoz in açoto: ⁊ dissp dā superbiā philistinoz. Et auferā sanguinē ei⁹ de oze ei⁹ ēt abominatiōes ei⁹ de me dio dētiū ei⁹. Et rēlinq̄t ētiā ipse deo nr̄o: ēt erit q̄si dux i iuda: ēt accaron q̄si iebuseus Et circūdabo domū meaz ex his q militāt mihi cūtes ⁊ reuertētes: ēt non trāsibit super eos vltra exactor: qā nūc vidi in oculis meis. Exūl ta satis filia syon: iubila filia

Appꝛehendent decē homes ⁊c. qz denarius est limes numeroz: vt hī. iij. physi. ⁊ sequētes numeri sī replicationes denarij: vt. xx. bis decē. xxx. ter decē: ⁊ sic ꝓnr: ⁊ iō p denariū notat multitudo adherē tiū apl̄is ad sequendū xp̄z. q Ex oib⁹ linguis. pp h⁹ donū linguaz in die pentecostes fuit datuz apl̄is vt fi dem xp̄i predicare possent in oib⁹ linguis. IX Nus vbi. Postq̄ posite sī ꝓphie respicientes tp̄s hierlm reedificate sub dñatu persaz: hic ponū tur ꝓphie ad idē sub tpe regis grecoz: ⁊ diuidit in duas ptes: qz p⁹ nunciatur cōsolatio iudeis ex aduersario: uz deiectione: 2⁹ ex xp̄i missione: ibi Exulta satis. 3⁹ ex bo noz multiplicatione: se. c. Primā vo partē exponit ra. Sa. de subiectione terraz ⁊ ciuitatū que nomiant hic tpe messie: quē expectant iudei ventuz: sed qz hoc iam transijt in preteritum: iō alij exponunt de victoriis ma chabeoz: sed qz victorie eoz non videntur aliqualiter tm̄ se extendisse vt lr̄a sonat: iō alij exponunt ⁊ melius vt credo de victoriis alexandri magni qui fuit primus rex in monarchia grecoz: ⁊ destruxit monarchiā psaz ⁊ medoz: igit fm hanc sniaz exponit sic lr̄a: a On⁹ verbi dñi. i. ꝓphia de malo pene superuēturo terris in fra nominatis: ⁊ deijciente eaz ptātem: sicut onus graue deijcit hois portantis virtutē b Jn terra adrach. i. syrie: c Et damasci requies ei⁹. qz damascus erat ca put syrie: vt hī Esa. vij. ⁊ iō in ipsa quiescebat syria sic i metropoli ⁊ fortiori ciuitate. d Quia dñs est oculꝰ hois ⁊c. i. qz dñs ꝓuidet ⁊ disponit oia super homes vē tura: ⁊ potissime respicit pplz isrl inq̄m assumptus erat humanā naturā de eo: hoc aūt hic introducit ad signi ficandu q⁹ tribulationes hic nunciate sup terras istas venture per alexandrū magnū: venerūt pp mala que se cerunt populo iudeoz: saltē pro parte. e Emath q̄z. no men ciuitatis syrie ꝓpe terminos iudee. f Et tyrus ⁊ sy on. silr: vt patz ex. iij. reg. g Assumpserūt quippe sibi sa pientiā. s. terrenā: iō subdit: h Et edificauit tyrus muni tionē suā: vt nō timeret hoiem. i Et coaceruauit argen. quasi humū. i. in ma gna valde abūdantia ⁊ hoc ex mercib⁹ que afferebant ibi p mare ex terris diuersaz gē tiū: vt habet Ezechiel xxvij. sed qz sapiētia terrena nō valet ꝓtra dñm: ideo subditur: k Ecce dñs possidebit eā. per alexandrū l Et percutiet i mari fortitudinē ei⁹. tyr⁹ eni erat vndiq; mari circūcluſa: sed alexan der magnus lignis ⁊ lapidib⁹ ⁊ ira iposit̄is ꝓtriguauit eaz ꝓpinq̄ litrozi: ⁊ sic cepit eam ⁊ ꝓbusit. m Uide bit ascalon ⁊c. iste. n. ciuitates philistinoz erant site super mare mediterraneū ⁊ ꝓpin q̄ tyro ⁊ ei ꝓfederate ⁊ iō videntes destruc tionez ei⁹ timuerunt destructionē ꝓpaz: iō subdit: n Qm̄ cō fusa est spes ei⁹. quā hēbant in fortitudine ⁊ auxilio tyri. o Et sedebit separatoz in açoto. q̄ est ciuitas philistinoz: ⁊ dī hic seperatoz alexander q̄ bona ire sepauit ⁊ diuisit suis bellatorib⁹: in hebreo hī: Et sedebit spūs in açoto. ⁊ hoc con uenit alexādro qui fuit nat⁹ de adultio. nectaneb⁹. n. p illusi ones magicas sub specie āmonis dei libye cognouit matrez alexandri ⁊ eū genuit: vt hī in historia alexandri. p Et auferā sanguinē ei⁹ de oze ei⁹. s. alexādri: q̄ indignat⁹ ꝓ iudeos dixit se destruē hierlm ⁊ iudeoz effundē sanguinē: sed viso sūmo sacerdote vsus fuit in māsuetudinē: vt dcm̄ est. s. c. vj. q Et abominatōes ei⁹. i. blasphēmias de deo isrl: quibus dicebat ipm ipotentē ad defendēdū pplz isrl ꝓ ips r De medio dētiū ei⁹. i. de lingua e⁹ q̄ est in medio dentiū. s Et relinquet. i. seruabit t Etiā ipse deo nr̄o. qz alexander deo sacrificauit in hierlm fm pōtificis ostēsionē: put dic iosephus libro antiq̄tatū. xj. v Et erit quasi dux in iuda. qz libertates pplo dedit: vt ibidē hī: x Et accaron quasi iebusee. qz illā citatē subiecit iudeis: sic iebusee fuit subdit⁹ p expugnationē dō. ij. reg. v. y Et circūdabo domū meā. i. tēplū a Ex his qui milit. mihi. i. ex iuda machabeo ⁊ frib⁹ ei⁹: qui tēplū ꝓ duces antiochi illustris recupauerūt ⁊ mūdauerūt. j. mach. iij. b Euntes ⁊ redeuntes. i. ad bel la ꝓ aduersarios insurgentes: ⁊ hoc fuit post tp̄s alexandri: vt pz. j. macha. j. c Et non transibit vltra super cos exa ctoz. s. tributi: vnde. j. mach. xij. dicitur: Anno. clxx. ablatū est iugū gentiū ab isrl. d Quia tunc vidi oculis. clemen tie afflictionē populi: ⁊ dī hoc in persona dei. e Exulta. hic ꝓnr annunciat aduent⁹ xp̄i quē sūme desiderabant pa tres antiqui: ⁊ diuidit in duas: qz p⁹ denunciat aduent⁹ xp̄i: 2⁹ multiplicatio fidelis pplī: ibi Conuertimi. Circa p⁹ dicit: e Exulta satis filia syon ⁊c. qō pz impletum de dño iesu xp̄o: mat. xxj. vbi allegat hec auctoritas tunc ipleta: qñ xp̄s

veniens in hierlm ad passione tua: fuit receptus in ciuitate ⁊ in tẽplo cũ leticia ⁊ exultatione ppli. a Ecce rex tuus veniet tibi. i. ad salutẽ tuã: vñ dicit hic Ra. Sa. q̃ scriptura ista nõ põt intelligi nisi de rege messia b Justus ⁊ saluator. saluauit. n. nos per viã iusticie seipsum morti offerẽdo c Ipse paup. pauperẽ. n. vitaz duxit a prim° natiuitatis vsq; ad horã mortis: vt pz ex decursu euangelij: d Et ascendẽs sup asinaz ⁊ sup pullum. sup vtrũq;. n. ascẽdit successiue tunc veniẽs in hierlm: vt pz mat. xxj. e Et dispdaz q̃drigã ex ephraiz ⁊c. qz nõ vi armoz triũphauit: sed cuidentia miraculoz: vñ dicit hic Ra. Sa. q̃ messias nõ indigebit bellatoribus ad subiugandũ sibi multitudinẽ gentiũ: sed erronee dicit saluz: qõ iã est ꝓteritũ p ꝓdicationẽ apostoloz: iõ subditur: f Et loquet pacem gentib°. que querse sine violentia: sz psuasione pacifica: g Et ptãs ei° a mari ⁊c. qz in oibus partib°oribus sunt aliqui fideles xp̃m ꝓfitentes: ⁊ mat. vlti. dicit: Data est mihi ois ptãs in celo ⁊ in tra. h Tu q̃z. o xp̃e ⁊ mutat modus loquẽdi de 3ª psona ad scõam i Jn sanguine. i. in vrute sanguis tui in cruce effusi k Testi tui. qz sanguis ille ẽ ꝓfirmatio noui test. mat. xxvj. l Emisisti vinctos tuos ⁊c. i. ꝓces in inferni limbo detentos eduxisti. m Cõuertimini. hic ꝓñr inducũtur ppli ad fidẽ xp̃i: aliqui tñ exponunt residuũ h°. c. de iudeis qui fugerant tpe psecutiõis regis antiochi: sed audito q̃ iudas machabe° ⁊ frẽs eius ꝓualuerant aduersus duces antiochi: redierunt de diuersis partib°cũ iuda fortiter ꝓ aduersarios preliantes: ⁊ ad hoc satis potest applicari lr̃a: sed saluo meliori iudicio mihi videt melius exponi ꝓñr ad lr̃am ꝓcedentẽ de vocatiõe ad xp̃i fidẽ: cũ dr: m Cõuertimini ad munitionẽ. i. ad xp̃i fidẽ que est tanq̃ fortaliciũ credentibus ꝓm illud puer. xvij. Turris fortissima nomẽ dñi: ad ipsum currit iustus ⁊ saluabit. n Uincti spei. i. vincti ad inuicẽ charitate ⁊ spe retributionis eterne. o Hodie q̃z. i. noui test. tpe: qõ dr dies ad Ro. xiij. Nox ꝓcessit dies aũt approp̃inquauit. p Annũcians duplicia reddã tibi. tpe. n. uoui test. ꝓdicat publice duplex glia fidelib°reddenda. f. aie ⁊ corporis: q Qm̃ extendi mihi iudã. i. iesum xp̃m de tribu iuda ꝓm carnẽ natũ r Quasi arcũ. in cruce q̃ arcu est pcussus demõ s Impleui ephraim. i. aplos qui oẽs vl fere oẽs fuerũt ò regno. x. tribuũ: qõ vocat ephraim frequẽter i scriptura ve. te. eo q̃ hieroboã ꝓm° rex fuit ò tribu ephraim: hos aũt aplos ipleuit dñs spũscõ: Act. ij. t Et suscitabo filios tuos syon. i. aplos. v Super filios tuos grecia. in q̃ plures aplí ꝓdicauerunt fidẽ xp̃i: iõ sequit: x Et ponã te q̃si gladiũ fortiũ. ꝓdicando dei verbũ qõ est gladi° spũs: Eph. vj. y Et dñs de° sup eos videbit. in miraculis visibilibus diuina vtute fiendis ad inuocationẽ aplorz. z Et exibit vt fulgur iaculũ eius. i. effectus sue ptatis ira manifestabit: sicut fulgur egrediens de nubibus. a Et dñs deus i tuba canet. in tuba. s. predicationis per apostolos ò quã dicitur Esa. lviij. Quasi tuba exalta vocẽ tuã. b Et vadet in turbine austri. i. idola auferet sicut ventus turbinis stipulã. c Dominus exercituũ. i. angelorum. d Proteget eos. dando eis constãtiaz contra persecutiones tyranno rũ. e Et deuorabũt. i. incorporabunt christo gẽtes p susceptionẽ fidei. f Et sbiũcient. iugo christi g Lapidib°funde. i. predicationibus procedentib° ex charitate que per fundã ò signatur: eo q̃ de corda efficitur. h Et bibentes inebriabunt quasi a vino. i. ò electabuntur in conuersione gentiũ sicut delectantur illi q̃ bibunt vinum. i Et replebunt vt phiale. meritiś in dicta ꝓuersiõe k Et quasi cornua altaris. s. holocaustoz: vbi inter cornua ponebant carnes ꝓcremande ad honorẽ diuinũ. l Et saluabit eos dñs deus eoz in die illa. i. tpe noui te. vt predictum est: m Ut gregẽ ppli sui i. sicut bonus pastor diligẽt custodit gregẽ suũ. n Quia lapides sancti. i. electi ò o Eleuabunt sup terrã p° per meritũ gratie: ⁊ postea per premiũ glorie: ex hoc autẽ q̃ dicitur hic Lapides sancti. apparet manifeste q̃ ppha loquitur metaphorice: qz lapides materiales non sunt sanctitatis vel vicũ capaces: ideo subdit adhuc metaphorice: p Quid enim bonũ eius ⁊c. i. quid est placens coram deo q Nisi frumentũ electoz. i. corpus christi consecratuz. in pane frumẽti q̃ nutriunt spualiter electi: r Et vinuz. i. sanguis xp̃i sub spẽ vini s Germians vgines. i. multiplicans virgines in eccl'ia dei sequentes vestigia xp̃i passi.

Petite a dño. hic ꝓñr ꝓsolat ppm de bono multiplicatione: ⁊ diuidit in duas partes: qz p° ppha denunciat bonoz multiplicationez: 2° dispersoz ꝓgregationẽ: ibi Sibilabo eis. p° ps ab hebreis expositoribus ⁊ catholicis cõiter exponit de abũdantia terrenascentiũ ⁊ de victoriis mach. ⁊ sat' potest ad hoc applicari littera: sed saluo meliori iudicio videt mihi exponenda de bonis spiritualibus hic per corpalia metaphorice designatis: dicendo ꝓñr ad ꝓcedentia ⁊ subsequentia vt videbitur: in parte. n. imediate precedenti locutus fuerat ppha de vocatione ad fidẽ christi ⁊ nutritione in ea cibo ⁊ potu sacramentali: ad q̃ disponit verbũ diuinũ: ideo consequenter dicit prophet'a: a Petite a dño pluuiã. i. doctrinã euangelicaz: sicut dicitur deut. xxxij. Concrescat vt pluuia doctrina mea fluat vt ros eloquiũ meum ⁊c. b In tempore seroti no. i. tempore noui testamenti: qõ dicitur serotinum respectu veteris testamenti: vnde dicitur p° iohannis ij.

Nouissima hora est. p hoc qđ dr hic in tpe serotino: vr
q nō loquat de pluuia mali ꝓ terrenas cētib⁹: q̄bus plu
uia ꝑmitiui tpis est tm̄ vel plus necessaria. c Et dñs
faciet niues ⁊ pluuiā. i. doctrinā euāgelicā: q̄ dr nix: qz
refrigerat ꝯcupiscētie estū: ⁊ pluuia: qz multiplicat boni
opis fructū. d Dabit eis singulis herbā. sicut enim
frumentū p⁹ facit herbā: p⁹ea spicā:
⁊ vltimo granū: sic fructificato spi
ritualis de minus pfecto ꝓcedit ad
debitū augmentū
e In agro. s. dñi
co qui est ecclesia:
Mat. xiij. f
Quia simulacra
locuta sūt iutile.
gētilib⁹ enī añ cō
uersiōez in idolis
rūsa dabant: que
nō solū erāt inuti
lia: sz etiā nociua
g Et diuini ⁊c.
talib⁹ enī erāt intē
ti gētiles añ ꝓuer
siōz ad fidē. h
Iccirco adducti
sūt. a recta via p
varios errores:
i Affligent. re
manētes in errori
bus: k Quia
nō est eis pastor. i.
doctor verus sed
falsus: iō subdit:
l Sup pastores
i. sacerdotes ido
lor ⁊ doctores gentiū m Iratus est furor me⁹. qz ñ
solū sunt mali: sed etiā ptrahūt ad malū: de qb⁹ subdit:
n Et sup hircos visitabo. i. sup reprobos qui dicunt
hedi vel hirci: Mat. xv. ⁊ accipit hic visitatio ꝓ malo
pene. qđ aūt subdit: o Quia visitauit dñs ⁊c. accipi
tur visitatio in bonū: vtroq; mō freq̄nter accipit visita
tio in scriptura: p Domū iuda. i. cetū aplor xp̄m
ꝓfitentiū: qz p domū iuda intelligunt xp̄m ꝓfitētes: etiā
ꝑm hebreos: vt dictū fuit Hiere. xxiij. ⁊. xxiij. q Et
posuit eos quasi equū gl̄ie sue. qz deduxit eos ꝓ sua vo
lūtate ad declarandū gl̄iam maiestatis sue p opa mira
culosa. r In bello. cōtra hūanī generis inimicum.
s Ex ipso. i. aplor ctu ⁊ successor suor t Angu
lus. ꝓiungēs iudeos ⁊ gētiles in vna ecclesia: v Ex
ipso paxillus. i. sustentās debiles ⁊ infirmos: x Ex
ipso arcus plī. cōtra hereses ⁊ errores insurgētes: ⁊ ma
xime tpe antichristi: y Et ex ipso egredief. i. abīciet
z Dis exactor. i. antichrist⁹ cū suis satellitib⁹: q̄ a dño
iesu xp̄o interficiet: scđa ad thessal. ij. iō seq̄tur postea:
a Quia dñs cū eis. s. dñs iesus xp̄s: b Et ꝓfūden
tur ascensores equor. i. milites ātichristi. c Et ꝓpu
gnabo domū iuda ⁊ domū ioseph. qz alicui apli fuerūt de
vtroq; regno. vel p domū iuda intelligunt fideles ex iu
deis credētes: ⁊ p domū ioseph q̄ interpretat accrescens
fideles de gentib⁹ q̄ sūt in magno nūero: d Et ꝓuer
tam eos. reducēdo ad veritatē fidei aliquos auersos ab
ea tpe antichristi: e Et erūt sicut fuerūt qñ nō ꝓpu
eos. i. añ pcutōz antichristi: in qua videbunt fideles quasi
a deo ꝓiecti. f Et erūt quasi fortes ephrai. in fide firmati
g Et filij eor videbūt. i. ab eis edocti ⁊ regenerati p ba
ptismū: h Et letabunt. de deiectōe antichristi. i Si
bilabo eis. hic ꝓpha
nūciat dispsor cō
gregatōez: ⁊ dicit hic
ra. sa. q̄ hec cōgrega
tio referēda est ad tēpus futurū qđ vocat
temp⁹ messie: ⁊ in h⁹
dicit verū: sz qđ dicit
futurū: iam impletuz
est p xp̄m in vocatōe
fideliū: q̄ ꝓgregati sūt
in vna ecclesia nō lo
cali motōe: sed fidei ⁊
charitatis vnione: ⁊
h⁹ est qđ dr: l Si
bilabo eis. inspiran
do spm̄ denotōis.
k Et ꝓgregabo il
los. fide ⁊ charitate
l Qz redemi eos.
mea passiōe: vñ dicit
Jo. xj. q̄ iesus moritu
rus erat nō tm̄ p gēte
sed vt filios dei q̄ erāt
dispersi p varios er
rores gentiliū ꝓgrega
ret in vnū mō ꝑdicto
m Et multi. eos sic
añ fu. multiplicati. s.
tpe dauid ⁊ salomōis
in quo fuerūt multi
fideles ecclesie: qz vna
est ecclesia fideliū a p⁹
abel iusto vsq; ad vl
timū electū q̄ in fine
mūdi nasciturus est: vt dicit Greg. homel. vij. ⁊ non soluz
tot immo multo plures multiplicati sunt tpe noui te. q̄ ve
teris. n Et seminabo eos in pplis. p ꝑdicatores missos
ad diuersas ptes orbis. o Et de longe. i. de longinq; pti
bus p Recordabūt mei. i. bñficior meor. q Et vi
uent. vita gr̄e: r Cū filiis suis. i. imitatorib⁹ suis. s
Et reuertent ⁊ reducā eos de terta egypti ⁊c. qz de diuersis
ptibus orbis añ temp⁹ ātichristi venient fideles ⁊ occupabūt
hierlm ⁊ terraz ꝑmissionis: t Et nō inuenief eis locus.
hoc dicit ad designandū magnā multitudinē venientium.
v Et trāsibit. s. dñs x Jn maris freto. dādo eis trāsi
tū ꝓsperū: ideo sequit: y Et percutiet in mari fluctus. faci
ens eos ꝺescere: z Et ꝓfundent oia ꝓfunda fluminis. i.
terra egypti: vt dicit hic ra. sa. eo q̄ inundat in vndatōe nili
a Et hūiliabit supbia assur ⁊c. in his terris habitāt sara
centi: qui a christianis debellabunt: qz lex machometi a gla
dio incepit: ⁊ p gladiū tenet: ⁊ gladio terminabit. b Cō
fortabo eos in dño. s. xp̄ianos: c Et in nōie eius ambu
labūt. nō p̄sumentes de sua potentia sed diuina.

.XI.

Peri libane. Jstud caplm varie exponit ab hebreis
⁊ latinis: ⁊ oēs expositores mihi vident in aliq̄bus
a littera dissonare: ꝓpter qđ sine ꝓiudicio intēdo ꝺ
diuersis expositōibus aliqua assumere: ⁊ aliqua addere ad
litterā cōcordandā. Presens igit caplm in tres ptes diuidit:
qz ꝑmo describit scđi templi destructio: scđo ꝺstructōis rō:
ibi Hec dicit. z⁹ antichristi pcutio: ibi Et dixit dñs. ꝑma

ps nō solū a latinis sed etiā ab hebreis antiqs exponit ō de-
structōe templi facta p romanos: vñ in libro q̄ dī ioma apō
hebreos: dī q̄ añ destructōz tēpli porte eā de nocte apiebāt
sine hoie: z dixit ra. iohannā: Templū q̄re destruis teipsuz:
scio eni de te q̄ finis tu⁹ erit destructio: sup te nāq; pphauit
zacharias. a Ape
ri libāe portas tuas: z
comedat ignis cedros
tuas. romani eni ca-
pta ciuitate incēdēt
templū: b Ulula
abies q̄ cecidit cedr⁹.
q̄ est te maior: z ſſdit
expositio: c Qm̄
magnifici vastati sūt
i. illi q̄ erāt maiores i
pplo iudeoz i hieru-
salē exñtes: z ideo alīs
existentes i locis alīs
debebāt diffidere de
seipsis: d Ululate
q̄rcus basan. i. habita
tores vltra iordanez:
vbi erat terra basan:
in qua tūc habitabāt
alīq̄ iudei: e Qm̄
succisus est salt⁹ mu-
nitus. i. hierlm q̄ tan
q̄ metropol erat ma
gis munita ꝯ roma-
nos alīs ciuitatibus.
f Uox vlulat⁹ pa-
storz. i. sacerdotū qui
tūc regebāt populuz.
g Qm̄ vastata est

Aperi libāe portas tuas: z comedat ignis cedros tuas. Ululā abies q̄z cecidit cedr⁹: qm̄ māgnifici vastati sūt. Ululāte q̄rcus basan: qm̄ succisus ē saltus munit⁹. Uox vlulat⁹ pastorū: qā vastata ē magnificentia eoz. Uox rugit⁹ leonuz qm̄ vastata ē supbia iordānis. Hec dicit dñs de⁹ me⁹. Pasce pecora occisionis: quē q̄ possederant occidē-
bāt z ñ dolebāt: z vēdēbāt ea dicētes: Bñdict⁹ dñs: di-
uites facti sum⁹. Et pastores eoz nō parcebāt eis: et ego
nō parcā vltra sup habitā
tes terraz dicit dñs. Ecce ego
tradā homines: vnūquēq; in
manu pximi sui: z i manu

magnificentia eoz. i. templū de quo gl'iabant z magnifice viuebāt: h Uox rugit⁹ leonū. i. pdonū q̄ añ destructōz tēpli abūdabāt in iudea: vt dicit Joseph⁹ libro de iudaico bello: i Qm̄ vastata est supbia. i. diuitie q̄ sūt mā supbi endi k Jordanis. i. iudee sup iordanez site. l Hec dī-
cit. Hic pñter describit pdicte destructōis rō: q̄ fuit iudeoz ingratitudo: z diuidit in duas ptes: q: p⁹ ponit magnitudo bñficioz diuinoz: scdo ingratitudo iudeoz: ibi Et dixi. p⁹ in duas: q: pmo ponit bñficia dei in exitu de egypto: 2° in iudee territorio: ibi Et assumpsi. Circa p'm dicit: l Hec dicit dñs deus me⁹. recolēdo bñficia iudeis pstita: m Pasce pecora occisionis. i. dic q̄ paui filios israel q̄ dicebāt pecora occisiōis in egypto: q: masculi nascētes i flumē pīcie bāt: z adulti duris laboribus affligebāt: intm̄ q̄ vita eoz ad amaritudinē deducebat: vt hētur Exo. j. n Que q̄ posse derāt. s. egyptij: o Occidebāt. mō pdicto. o Uēdebāt ea. q: pncipes egypti hēbāt eos suos: z vn⁹ aliq̄n vendebat alīs: p Dicētes: bñdict⁹ deus. q̄ tradidit istos manib⁹ nostris. q Diuites facti sum⁹. q: vendēs gl'iabat de pcio: z emens de mācipio. r Et pastores eoz i. dñi eoz a
Nō pcebant eis. a laboribus duris: t Et ego nō parcā vl-
tra sup habitantes terrā. i. egyptios q̄s multis plagis affli-
xit: z postea i mare submersit: Exo. xiij. v Ecce ego tra
daz homines cē. q: multi eoz seq̄ntes regē submersi sūt cū eo:
z remanētes postea cōtendebāt ad inuicē: q: vn⁹ impōebat alteri q̄ fuerat in cā detentōis filioz isrl in egypto ꝯ pceptū dñi: ex qua secute fuerāt plage egypti. x Et cōcidēt terrā i. lacerabūt se inuicē: y Et pascā pecus occisiōis. i. filios israel q̄s pauit in deserto manna celesti. xl. ānis: z Pro-
pter hoc. i. ppī afflictōz quā sustinuerūt ab egyptijs: z
O paupes gregis. i. o vos hebrei q̄ fuistis in egypto depau-

regis sui: et cōcident terraz z
nō eruā de mānu eoz: et pa
scā pec⁹ occisiōis pr̄ōpt⁹ h⁹
ō paupes gregi. Et assūpsi
mihi duas vgas: vnā voca
ui decorē: et alterā vocaui
funiculū: et pauī gregē. Et
succidi tres pastores i men
se vno: et ptracta ē aīa mea
in eis. Siqdēz z aīa eoruz
variauit i me. Et dixi: Non
pascā vos. Qd̄ moritur mori
at: z qd̄ succidit succidat: z
rēliq deuorent vnusquisq;
carnē pximi sui. Et tuli vir
gam meam que vocabat
decus: et abscidi eaz: vt irri
tuz facer ē fedus meū q̄d
pcussi cū omnib⁹ pplis: et
in irritū deductū ē in die il
la. Et cognouerūt sic paupe-

perati. a Et assūpsi. Hic pñter recolunt bñficia i iu-
dea pstita: in q̄ pduxit pplm ad honorē regiū tpe da-
uid z salomonis: z q̄uis salomon demeruisset anichila
tionē regni: tñ deus h⁹ nō fecit: sed regnū in duo diuisit:
iij. reg. xj. z hoc est qd̄ dī: a Et assūpsi mihi duas vgas. i. duos reges
b Unā vocaui decorē. s. ieroboā q̄ locut⁹ fuit pplo
pulchre pmittēs ei libertatē: c
Et alterā vocaui funiculū. s. roboā q̄ locut⁹ fuit pplo
dure dicēs: Pater meus cecidit vos flagellis: ego autē cedā scorpionib⁹. est aūt scorpio ge-
nus flagelli: a cui⁹ manubrio dependēt cordule nodu
los hūtes ferreos: aut plūbeos i ex-
tremitate: z iō vo
cat scorpio: tū q̄
grauiē pcutit: tuz
q: in pcutiēdo fi-
nez cordulaz sup
corp⁹ pcussi refle
ctit: sic scorpio re-
flectēdo caudā pū
git pp̄ī qd̄ robo-
am hic vocat fu-
nicul⁹. d Et pa
ui gregē. i. sustentaui pplm iudaicū in vtroq; regno abs-
q; meritis eoz: cū declinarēt ad idolatriā: pter quam
subdit: e Et succidi tres pastores in mēse vno. q̄ fue-
rūt. s. iosa rex isrl: z ochoçias rex iuda: z iezabel: que cū
ioraz filio suo regnū administrabat: vt hēt ex. iij. z iiij.
reg. Istos enim tres interfecit domin⁹ p hieu filiū nam-
si: eo q̄ erāt idolatre pessimi: vt pz. iiij reg. ix. ideo sub-
ditur: f Et cōtracta est anima mea in eis. i. retracta
ab eis pter nimiā eoz malicīā: ideo subdit: g Siq̄
dem z aīa eorum variauit in me. in multiplici actu ido
latrie. h Et dixi: nō pascam vos. i. demerita vestra
exigūt q: non sustentez vos. vnde. iij. reg. x. dicit Jn die
bus illis cepit dominus tedere sup israel: percussitq; eos
asael cē. ideo subitur: Quod moritur moriatur cē.
i Reliqui deuorent vnusquisq; carnem pximi sui. q:
non solum occidebant ab extraneis: immo etiaz dissen-
sionibus intestinis: z pter hec mala subdit: k Tuli
virgaz meā que vocabat decor. i. regnū israel: qd̄ dñs
per salmanasar tempore osee abstulit. iij. reg. xvij.
l Et abscidi eam. quia illud regnum non fuit restitu-
tum: nec captiuitas illa redijt m Ut irritum facerez
fedus meum. li vt tenetur hic consecutiue: quia hec irri
tatio secuta est: n Qd̄ percussi cum omnibus pplis
q̄. s. non dominarentur iudeis: q̄diu iudei seruirent fi-
deliter mihi: z per talem modū loquendi dicit Osee. ij
Et percutiam eis fedus meum in die illa cū bestia agri:
z cū volucre celi cē. scilicet q̄ non noceant populo meo
vt patet ibidem. o Et in irritum deductū est in die
illa. q̄n enim regnum israel fuit translatum in assyrios:
manifeste patuit q̄ fedus pdictum erat irritatum. p
Et cognouerūt sic pauperes gregis. i. pauperes pplī isrl.

q Qui custodiũt. ſ. legẽ r Mihi. i. vt obediãt mihi: ⁊ iſti erãt iuſti in pplo illo qui a maioribus erãt depauperati: qz iuſtos pſeqbant. s Quia vbũ oñi eſt. ſ. talis translatio regis ⁊ pplꝰ ꝓpter peccata: hoc. n. p̃dixit oñs per moyſen deuto. xxviij. Ducetqꝫ te oñs ⁊ regẽ tuũ quẽ ꝓſtituerĩ ſup te in gentem: quã ignoras tu ⁊ patres tui ⁊c. Iuſti. n. de pplo iſrl̃ qui ſtudebãt legẽ moyſi: viderunt tunc hoc oñi verbũ eſſe impletũ. t Et dixi. Hic ꝓñter ponitur iu deoꝝ igratitudo: que maxime apparuit in ꝓcuratõe mortis xp̃i: ⁊ q̃tũ ad hoc dicit Et dixi ad eos. i. ad iudeos remanentes poſt captiuitatẽ p̃dcãz: ⁊ et p̃ captiuitatẽ babylõicã. v Si bo. ẽ i ocu. ve. amer. meã. i. ſeruite mihi ꝺcetero fideliꝫ p beneficijs vobis a me collatis. x Et ſi nõ: quieſcite. ſ. a mea ſeruitute: hoc non dixit inducẽdo ad malũ: ſed p hoc inſinuans q̃ dimittit homines in libertate arbitrij bonũ vel malũ faciẽdi: p hoc tñ qd̃ dz hic: Et ſi nõ: q̃eſcite. Fz modum loquẽdi datur intelligi: q̃ non ſeruirẽt deo ſic grati: ſed magis agerẽt ꝓtra eũ vt ingrati: iſpm in nã aſſumpta pſequẽdo: iõ ſb̃dit: y Et appenderũt mercedem meã. i. p̃ciũ p corpore meo ſibi tradẽdo. ſicut merces eq̃ dꝫ p̃ciũ quo venditꝫ ⁊ emit. z Triginta argẽteos. iſti iude, pditozi: ſm q̃ hz Matth. xxvj. ⁊. xxvij. vbi Matheus ſpirituſancto illuminatus dicit hãc ꝓphetiã tũc fuiſſe impletã. a Et dixit oñs ad me, ẓachariam: b Proꝛce illud. i. hoc p̃ciũ p̃dic, pꝛciẽdum c Ad ſtatuariũ. i. fuſorẽ ſtatuaꝝ: vt dicũt expoſitores noſtri: per quẽ intelligit ipe deus: q̃ eſt formator oium: ⁊ eſt ſẽ ſus: b Proꝛce illud ad ſtatuariũ. i. p̃dic iſtud corazꝫ deo ponẽdũ: vt videat ⁊ iudicet hoc factũ. d Decorum p̃ciũ. i. vile: ⁊ eſt hic modus loquendi ironice etiã ſm hebꝛeos quo intelligit oppoſitũ: ſicut de nano ironice dꝫ: ecce magnus gigas. e Quo appciat' ſum ab eis. i. empt' a iudeis iuda vẽditoꝛe. q. d. taz puo ⁊ vili pcio nõ debui appꝛeciari. Hebꝛei dicũt: q̃ hec eſt littera: Proꝛce illud ad theſaurariũ vel ad figulũ. dictio. n. hebꝛaica hic poſita ẽ equoca ad theſaurariũ ⁊ formatoꝛẽ ⁊ formatoꝛ põt dici figulus qui formaꝛ vaſa de terra: ⁊ ſtatuariꝰ q̃ formaꝛ ſtatuas de alia mã: translatio nr̃a accipit hanc vltimã ſignificatõez. ſ. tertiã. Hebꝛei vo aliq̃ accipiũt ꝑmã: aliq̃ ſcdam: ⁊ illoꝝ acceptio magꝭ ꝓſonat euãgelio: vbi dꝫ: q̃ iudas rettulit. xxx. argẽteos ſacerdotib' q̃ cuſtodiebãt theſauros tẽpli: ⁊ q̃ ex illa pecunia emerũt agrũ figuli: Matth. xxvij. Sic igit põt hec lr̃a exponi: Proꝛce illud ad theſaurariũ. i. p̃dic p̃ciũ xp̃i corã ſacerdotib' q̃ erant theſaurarij, pꝛciẽdũ: ſicut dicit Matth. xxvij. q̃ iudas, piectis argẽteis corã ſacerdotib' receſſit. vel Proꝛce illud ad figulũ. i. p̃dic, pꝛciendũ ad emendũ inde figuli agrũ: tamẽ li ad. nõ eſt intelligẽdũ cãl̃r: ſed ꝓſecutiue: qz emptio agri ꝓſecuta eſt ad illam p

iectõem. Decoꝝ p̃ciũ ⁊c. exponat vt. ſ. f Et tuli. xxx. argenteos ⁊c. ſic videbat, pphe viſione imaginaria: ac ſi acciperet. xxx. denarios: ⁊ pꝛceret in domo oñi: per qd̃ deſignabat ſic fiendũ de precio xp̃i a iuda, pditoꝛe: qui piecit illud in templo. g Et p̃cidi virgã meã ſcdam. ſ. regnũ iuda: vt viſũ eſt. ſ. qd̃ nõ fuit p̃ciſũ in captione ſedechie: quia illa captiuitas redit de babylone: ⁊ habuit populus duces: vt ꝯoboabel ⁊ plures alios: ⁊ poſtea aliquos reges añ aduentũ xp̃i: vt hꝫ i ſcholaſtica hiſtoꝛia: ſed ꝑpe fuit p̃ciſum in deſtructione hierlm p Titũ ⁊ veſpaſianũ: qm̃ tunc iudei fuerunt per oꝛbẽ captiuati non habentes ducẽ nec p̃ncipem ⁊ illa captiuitas adhuc manet. h Ut diſſoluerẽ germanitatem inꝛ iudã ⁊ iſrl̃. i. inꝛ xp̃ianos xp̃o ꝺ tribu iuda ſm carnẽ adherentes: quoꝝ pl̃es fuerũt ad lr̃am de tribu iuda: ⁊ iudeos in ifidelitate pmanẽtes: ⁊ hoc fuit figuratũ. iij. reg. xj. vbi dꝫ: q̃ iſrl̃ ſeparauit ſe a iuda dicẽs: Nõ eſt pars nobis in dauid ⁊c. vñ ⁊ iudei ſunt odioſi xp̃ianis: ⁊ ecõuerſo. i Et dixit. Hic ꝓñter agit de pſecutõe antichꝛiſti: ⁊ ꝓtinuat ſic littere p̃cedenti: qz iudei, p maiozi pte negauerũt vez xp̃m ipꝫ repellentes: iõ iuſte pmittent a deo recipe antichꝛiſtũ: q̃ falſo dicet ſe eſſe xp̃m: ⁊ ſic ab eo decipi: ⁊ hoc p̃dixit xp̃s Jo. v. Ego veni in noie p̃ris mei: ⁊ non accepiſtiſ me: ſi aũt alꝰ venerit in noie ſuo illũ accipietĩ. Sic q̃, pcedit: qz p̃mo ponitur pſecutio antichꝛiſti breuit ⁊ ſuccincte: 2° magis diffuſe: ſe q̃nti. c. Circa p̃mũ dꝫ: k Sume tibi vaſa. i. inſtr̃a: vt virgam ⁊ perã paſtoꝛalẽ: ⁊ huiuſmõi: inſtr̃a. n. cuiuſlibet artis dicũtur vaſa ſm ꝓpꝛietatẽ idiomatis hebꝛei. l Paſtor ſtulti. in ſignũ q̃ iudei recepturi ſunt antichꝛiſtũ: q̃ erit tãte amentie q̃ dicet ſe eſſe deũ. ij. theſſal. ij. Qui extollit ſupꝛa oẽ qd̃ dꝫ deus: aut qd̃ colit. m Qz ecce ego ſuſcitabo. i. ſuſcitari p̃mittã n Paſtoꝛẽ in terra. i. antichꝛiſtũ dñatrũ in ea: o Qui derelicta non viſitabit ⁊c. i. nullũ opus pietatis exhibebit. ſed erit maxime crudelitatis erga iuſtos iõ ſb̃ditur: p Et carnes pinguiũ comedet. eoꝝ bona rapiendo. q Et vngulas eoꝝ diſſoluet. coꝛpaliꝛ eos affligẽdo ⁊ occidendo. r O paſtoꝛ ⁊ idolũ. idolũ dꝫ qd̃ ꝓ deo colit: ⁊ non ẽ: ⁊ ſic erit de antichꝛiſto: qui ſedebit in tẽplo ꝺi tanq̃ ſit deꝰ. ij. theſſal. ij. s Gladius. i. ſnia dei t Super brachiũ eiꝰ. i. ſup vtutẽ eius coꝛpalẽ: v Et ſup oculũ dextrũ eius. i. ſup aiam in qua eſt intellectꝰ: qui dicit oculus. x Brachiũ eius aridꝫitate ſiccabit. qz coꝛpꝰ eiꝰ p michaelẽ de pcepto xp̃i fulminabit. y Et ocu. dex. eiꝰ tene. obſcurabit. qz eiꝰ aia ad tenebꝛas exteꝛiozes i ifernũ ꝺducet.

Capitulum. xii.

Onus. Iſtud capl̃m ab aliq̃b' noſtris do- ctoꝛib' q̃tum ad ſui p̃ncipiũ exponit de deſtructõe hierlm per romanos: ſed huic vi obuiare qd̃ hic dicit: Sed ⁊ iuda erit in obſidione ꝓtra hierlm. Itez qd̃ ſb̃ditur: In die illa dicit oñs: Percutiaz oẽm equũ in ſtupoꝛe ⁊ aſcenſoꝛem eiꝰ in amẽtia: qz non legitur tribus iuda fuiſſe cum romanis in obſidione hierlm ꝓtra iudeos obſeſſos: nec q̃ exercitus romanoꝝ a deo tunc fuerit ſic percuſſus:

imo valde pspere triūphauit ō iudeis: sm q declarauit dīs fuse Josephus li. de iudaico bello. Propter qō expositores alij nostri exponūt hoc de psecutōe eccle pmitiue a iudeis z pncipib' romānis. sz expō vī magī mystica q̄ ad lr̄az. Ponūt etiā h̄ i textu aliq̄ q̄ vident ad h° eē dissōa: vt videbit. Rasa. vero exponit hoc capl'm z q̄si oia seq̄ntia vsq; ad finē huius pphie de bello gog z magog cōtra iudeos quos dicit p regē messiam ventuz debellādos: sed hoc fundat sup falsum fundamētum: sicut dixi de gog z magog: eze. xxxviij. z qz ibidem dixit: q p gog z p magog itelligit ātichrist' z el' exercitus: iō hic ꝑsilr: saluo tn melioꝛi iudicio vr̄o textus de psecutōe ātichristi exponēdus vsq; ad finē h°. pphe: lz aliqua alia iterserā tur: z iō sicut dixi. c. p̄cedenti hic describi tur psecutio antichristi magis diffuse: z diuiditur i tres pres: qz p̄mo psecutio ātichristi describit: 2° qō tacita soluitur. c. seq̄nti ibi Frāmea suscitare. 3° ꝓpositū resumitur c. xiij. Pria adhuc i tres: qz p° pōit ātixp̄i psecutio: z el' die ctio: ibi Jn die illa. 3° iudeoz ꝙuētio: ibi Et effūdā. Circa p'm dicit: a On' verbi dñi i. pphia de afflictōe futura ex ordinatōe dei b Sup isr̄l. i. ꝯgregatōem fideliū: ad quam nomē isr̄l in nouo testamēto ē translatū: sicut declarauī dīs fuse Esa. xliij. z hz ad ro. ij. c Dixit dñs extēdēs celuz. hoc dī: qz celū ad modū tentoꝛij sup terrā extēdi videt. d Et fūdās terrā. qz nihil est sub ea: cū sit infimū elemētū. e Et fingēs spūm hois in eo. qz aia a deo creat z ifūditur corpori ozganizato. f Ecce ego ponā hierlm. i. ecclesiā que vocat hierlm: Esa. ij. vt ibidē dictū fuit diffuse: z apoc. xxj. Vidi ciuitatē sanctā hierlm descendētē de celo sicut spōsam ꝛc. g Supliminare crapule. ad quod hebrei impingūt: qz antichrist' z el' exercitus post psecutōem eccle deiciet: vt dictū est. Jn hebreo hr̄: Uacuū amaritudinis. qz eccla amaricabit in psecutōe antichristi: z postea ipse z eius exercit': iō sb̄dit: h Oibus pplis. qz de oibus pplis aliq̄ adherebūt antichristo: iō sb̄dit: i Sed z iuda erit in obsidione ꝙ hierlm. qz tūc aliq̄ christiani timore ducti: erūt in exercitu antichristi. k Jn die illa ponā hierlm lapidē oneris. lapis. n. pderosus qñ mouet ō loco suo affligit mozes: sic antichristus z eius exercit' querētes tollē stabilitatem eccle affligēt z turbabūt fideles: z hoc est qō sb̄dit: Oēs q leuabūt eum ꝛc. l Et colligētur aduersus eā oia regna terre. i. aliq̄ de oibus regnis adherentes antichristo. m Jn die illa. Hic ꝓnter ponit antichristi z sui exercitus delectio: cū dī: n Percutiā oēm equū stupore: z ascensorē eius ꝛc. qz ipse fulminabitur: vt dictū ē: z magna ps sui exercit' pibit: o Et sup domū iuda. i. sup xp̄ianos i eius exercitu exītes ex timore. p Aperiā oculos meos. mie: qz non peribūt cū ceteris antichristo adherētib' volūtarie: iō sb̄dit: q Et dicēt duces iuda. i. pncipales in illis christianis: antichristo timore adherētib'. r Cōfortent mihi hitatores hierlm. qz christiani timore antichristi in el' exercitu futuri: desiderabūt corde, psperitatē christianoz obsessoz: lz hoc oñdere non audeāt manifeste. Hec ātr lr̄a vr̄ dissona illi exꝓsitōi: que exponit passum istum de psecutione pmitie eccle p pncipes iudeoz: vt pz in actibus apl'oz Jtē illō qō postea dicit hic: Et saluabit dñs tabernacla iuda: qz iudei psequētes ecclesiā pmitiuam: non desiderauerūt psperitatē christi anoz: nec fuerūt saluati aduenientibus romanis ꝙ hierlm: sed magī occisi z destructi. s Jn die il. pduces iuda ꝛc. qz christiani existentes in exercitu antichristi: antichristo fulminato: z pereūte exercitus eius parte: timore deposito ꝙ reliquos remanētes de parte antichristi pugnabūt. t Et habitabit hierlm rursū. a xp̄ianis pacifice mortuo antichristo: z el' exercitu dissipato: z accipiet hic hierlm nō solū p eccliā militā: e: sed etiā p ipsa ciuitate ad litterā inquātū antichrist' veniet añ ip̄am: z ibidē interficietur: obtēta tn̄ pus ciuitate z tēplo. t Et sal. do. ta. iuda. i. res z corpora christianoz cū antichristo timore exītium: vt predictum est: v Sicut in pncipio. i. antеq; essent cum antichristo. x Ut non magnifice glorietur domus dauid ꝛc. ne fideles impugnati ab antichristo despiciant christianos ex timore sequentes antichristū: dicendo q merito perissent sicut infideles: si fuissēt mortui cū alia gente antichristi: nō. n. contra suos venient volūtarie: sed coacti timore: quo remoto ad suos reuertent: ideo sequitur: y Jn die illa, ptegat dñs hitatores hierlm. ab impugnatōe antichristi. z Et erit q̄ offenderit ex eis. timore ducti mō ꝓdicto: vel decepti ab antichristo: qz multi christiani tūc decipient credētes ip sum esse vere xp̄m: a Quasi dauid i. cito miam cō sequet sicut dauid si vere peniteat sic ipe dauid: vt patz .ij. regum. xij. vbi dicitur: q ipo confitente peccatum petratum cum bersabee: nathan, pphēta dixit ei: Dominus transtulit peccatum tuum. b Et domus dauid quasi domus dei. idest sicut illi qui stabunt in fide christi. c Jn die illa queram conterere oēs gentes. idest antichristum z ei adherentes: ita q est repetitio eius quod supra dictum est ad maiorem assertionem.

a Et effundam. Hic consequenter describitur iudeorum conuersio: z scōo eorum regeneratio: in pncipio capituli sequentis. Circa primum sciendum: q sicut dicit sanctus Methodius martyr: detecta falsitate anti-

Qñs verbi dñi sup isr̄l. Dixit dñs' extendēs celū z fundās terrā z fingens spūm hois in eo. Ecce ego ponā hierlm lūp liminare crapule ōibus pplis i circuitu: sz z iuda erit in obsidiōe ꝙtra hierlz. Et erit: in die illa ponā hierlm lapidē oneris cūctis pplis. Oēs q leuabūt eū: p̄cussiōe lacerabunt: z colligent ad uersus eaz oia regna terre. Jn die illa dicit dñs: p̄cutiā oēz equū in stupore: z ascēsorē ei' i amētiā. Et sup domū iuda ap̄eriā oculos meos: z oēm equū pplorū p̄cutiā cecitate. Et dicēt duces iuda in corde suo: ꝙfortent mihi hitatores hierlm in dño exercituū deo eorū. Jn die illa ponā duces iuda sicut caminū ignis in lignis: z sicut facē ignis in feno z deuozabūt ad dexterā z ad sinistrā oēs pplos in circuitu. Et hitabit hierusalē rursus i loco suo in hierlm: z saluabit dñs tabernacula iuda sicut i pncipio ut nō magnifice gl'etur domus dauid: z gloria hitatiū hierlm cōtra iudaz. Jn die illo, pteget dñs hitatores hierlm. Et erit q offēderit ex eis i die illa q̄si dauid: z dom's dauid q̄si deus: sic āgelus dñi i ꝓspectu ei°. Et erit in die illa q̄rā ꝙtere oēs gētes q̄ veniūt ꝙ hierlz: z effūdā sup domū dauid.

christi p enoch ⁊ heliam: iudei q̄ p̄us adheserūt sibi cō-
uertētur ad xp̄m fideliter: parati ꝓ eius fide mori: ita q̄
cxliij. milia coronabuntur martyrio ex oi tribu filiorū
isrl: ut dī apocal. vij. ⁊ hoc ē qđ dicit: a Et effundā
sup domū dauid. i. iudeos reuertētes ad xp̄m: b Et
sup habitatores hierlm. i. sup oēs generaliter credē-
tes i xp̄m c Spi-
ritū gratie. inq̄tū illos reducet ad fi
dē verā: d Et
p̄cū: q̄a alios fide
les ꝓteget ab ipu
gnatione antixp̄i
exaudiēs p̄ces eo-
rū. e Et aspi-
cient ad me. s. iu-
dei q̄ tūc vere cō-
uertēt: f Quē
cōfixerūt. tūc cni
p̄fitebūtur q̄ ic̄
nazarenus ab eis
crucifix⁹. i. patri-
bus eoꝝ fuit ⁊ est
verus xp̄s in lege
⁊ ꝓphetis ꝓmis-
sus: g Et plā-
gent eum. i. dole
būt de hoc q̄ eū
offenderūt i ope:
⁊ mutat hic mo-
dus loquendi de
p̄ma persona ad
tertiā: qđ frequēt
fit in ꝓphetis: ut
ē. visū est: h

ēt sup habitatores hierlm
spiritūꝫ gratie ēt p̄cū. Et
aspicient ad me q̄ē cōfixe
rūt ēt plāgēt eū plāctu q̄a
si sup vnigenitū: ēt dolebūt
sup eū ut doleri solet i mor
te p̄mogēiti. In dīe illa ma
gn⁹ erit plāct⁹ in hierlm sic
plāct⁹ ad rēmon i cāpo ma
gedon. Et plāngēt tre: fa-
milie ⁊ familie seorsum. Fa
milie dom⁹ dauid seorsū: ⁊
mulieres eoꝝ seorsum. Fa
milie dom⁹ nathan seorsū:
⁊ mulieres eoꝝ seorsū. Fa-
milie dom⁹ leui seorsum: ⁊
mulieres eorū seorsuꝫ. Fa-
milie semei seorsū: ⁊ mulie-
res eoꝝ seorsuꝫ. Oēs fami-
lie reliq̄: familie ⁊ familie se
orsū: ⁊ mlieres eoꝝ seorsū.

In die illa erit :xiiii.

Fons patens domui dauid ⁊ habitātib⁹ hierlm: in
ablutionem pctōris ⁊ mē-
struate. Et erit i die illa dic
dñs exercituū: disperdam
noia idoloꝝ de tra: ⁊ non
memorabūt vltra. Et p̄se-
do ꝓphetas ēt spm̄ immūdū
auferā de terra. Et erit cū, p
phetauerit q̄spiaꝫ vltra: di
cēt ei p̄ēs ei⁹ ⁊ mr ei⁹ genue
rūt eū: Nō viues: qa men-
daciū locut⁹ es i noie dñi.
Et cōfigēt eū pater ei⁹ ⁊ mr
ei⁹ genitores ei⁹ cū ꝓpheta
uerit. Et erit: in die illa con
fundent ꝓphete vnusq̄sq̄
ex visiōe sua cum prophe
tauerint: nec operient pal
lio saccino ut mentiantur:
Sed dicet nō suꝫ ꝓpheta.
Homo agricola ego sum:
qm̄ ādam exēpluꝫ meū ab
adolescentia mea. Et dicet

Quasi sup vnigenitū. i. ita dolebūt ex vera cōtritiōe sic
solet hō dolere ō p̄mogeniti sui morte: qui dolor apud
hoies solet ēe maximus: i Et dolebūt sup eū ⁊c. re-
petitio est eiusdē ad maiorē expssionē: ⁊ q̄a tunc i eccl̄ia
non solū erit planct⁹ de xp̄o modo p̄dicto: sed etiā de iu
deis martyriq̄tis ab antixp̄o: q̄ plangēt a cōtribulibus
suis remanētibus: ideo dī: k In die illa ⁊c. sicut plā-
ctus ad rēmon. nomē ē ciuitatis ꝓpinque cāpo magedo
in quo fuit iosias occisus: de cui⁹ morte fuit magn⁹ plan
ctus in tota terra isrl: ut pz. ij. Paral. xxxv. ⁊ incepit in
illa ciuitate ad rēmon que erat ꝓpinqua loco occisiōis.
l Et plāgēt terre familie ⁊ familie seorsū. i. quelibz tri
bus mortuos de sua tribu. Ra. sa. vo dicit hic q̄ q̄libet
trib⁹ planget specialit mortuos suos in bello gog ⁊ ma
gog. ⁊ in hoc ꝓuenit mecū q̄tū ad aliq̄d: q̄a p gog ⁊ ma
gog intelligo antixp̄m ⁊ ei⁹ exercitū: ut dictū est supra.
m Familie dom⁹ dauid seorsū ⁊ mulieres eorum seor
sum. quia in loco oratiōis vbi solet fieri talis planctus:
mulieres erāt segregate a viris apud hebreos: ⁊ simili-
ter est apud xp̄ianos in eccl̄ia p̄opter honestatem ser
uandā: ⁊ noiant hic expsse familie p̄ncipaliores. primo
regū: cū dicit: Familie dom⁹ dauid. 2⁰ ꝓphetarū: ibi Fa
milie dom⁹ nathan ⁊c. 3⁰ sacerdotū ⁊ leuitarū: ibi fami
lie dom⁹ leui. ⁊ 4⁰ cuiusdā notabilis viri: ibi Familie se
mei. 5⁰ reliqe i generali: ibi Oēs familie ⁊c. .xiii.

In illa die. Hic ꝓnter describit iudeoꝝ regenera
tio p baptismū. Et diuidit in duas ptes: quia p
mo pōit hec regeneratio: 2⁰ idolatrie ⁊ falsitatis
remotio: ibi Et erit. Circa primū dicitur: a In die
illa. in qua detegetur falsitas antixp̄i b Erit fons patens
domui dauid. q̄a omnes iudei tunc confluēt ad baptismū.
c In ablutionē pctōris ⁊ mēstruate. Per mēstruatā intel
ligitur pctm̄ originale qđ ꝓtrahit in matris ventre: p pctō
rē pctm̄ actuale: vtrūq; enim lauat baptism⁹ in adultis ad
baptismū venientibus
quales erunt tunc ve
nientes p maiorē parte
ut patz ex predictis.
d Et erit. Hic ꝓnit
ponit abiectio idola-
trie: ⁊ 2⁰ false ꝓphetie
ibi Et erit. Circa p̄i-
mū sciēdū q̄ licz p p̄-
dicationē apl̄oꝝ alio
rūq; succedentiū do-
ctoꝝ idolatria cessa-
uerit p mundū ꝓ ma
iorē ptē ut frequēter
ē. dictum ē: tn̄ adhuc
aliq̄d remansit: quia
in ptib⁹ aq̄lonaribus
sunt aliq̄ ppli ⁊ i ma-
gna multitudine qui
dicūt viuitarij: ⁊ illō
viuū qđ eis ꝓmo oc-
currit qualibz die ve-
nerant ut deuz suū ꝓ
illa die: sicut relatiōe
fidedigna itellexi. An
tichrist⁹ etiā faciet se
adorari sicut deum:
ut habet. ij. ad Thes-
sal. ij. ⁊ iō vsq; p̄mor
tē eius nō cessabit to
taliter idolatria: tunc
enim oēs viuēt i fide
catholica: ⁊ hoc ē qđ dicit: d Et erit in die. s. mortis an
tixp̄i: e Dispdā noia idoloꝝ de terra. qz sicut dictū est
tūc oio cessabit idolatria: ⁊ p̄m ista illud qđ ego dixi in aliq̄
bus locis supra s. q̄ ad p̄dicationē apl̄oꝝ ⁊ aliorꝝ doctoꝝ
sequētiū cessauit idolatria p mūdū: intelligēdū ē simplicit
nō tn̄ totaliter: sicut ethiops dī niger simplicit: q̄uis sit alb⁹
p̄m dētes: q̄ albedo ē modica respectu nigredinis: ⁊ iō q̄si ni-
hil ꝓputat ꝑ sērētiā phi. ij. phy. vbi dic̄: Qđ ē modicū q̄i ni
hil reputat. ⁊ etiā p̄m cōem modū loquēdi: illud qđ ē modi
cū nihil dī: ⁊ sic ē in ppōsito: quia illa idolatria q̄ remāsit i
aliquib⁹ gentibus barbaris: ut asserit: illa ē modica: ⁊ quasi
p nihilo cōputāda respectu illi⁹ q̄ cessauit p alias ptes orbis
f Et pseudo ꝓphetas. Hic ꝓnter pōit cessatio false ꝓphe
tie cū dī: Et pseudo ꝓphetas. s. falsos: q̄ ꝓ suam malicia fin
gūt se ēē ꝓphetas ꝓter q̄stū: g Et spm̄ immūdū. i. ꝓphe
tātes p ꝓphetias a demone acceptas: ⁊ oib⁹ aliis modis per
rispōsa demonū h Auferā de terra. q̄a nihil remanebit
de tali ꝓphetia. i Et erit cū, ꝓphetauerit q̄spiam ⁊c. i.
si aliq̄s vellet p̄dicto mō ꝓphetare: amici sui etiā intimi nō
p̄mitterēt: sed ipsū grauiter punirēt: iō sequit: k In die illa
p̄fūdent ꝓphete. q̄a null⁹ audebit ꝓphetā se dicere: nec ost̄
dere: iō subdit: l Nec cooperient pallio saccino. i. veste
aspera: tali enim veste vtebantur antiquitus ꝓphete salte
aliqui: ut patz de helia. iij. Reg. j. Et consimilē habitū acc
piebant falsi ꝓphete ut magis crederetur eis. m Adam
exemplū meū. i. intentus agriculture exemplo ipsi⁹ ade: de
quo dicitur Gen. ij. Emisitq; eū dñs deus de paradiso vo
luptatis ut operetur terrā de qua sūpt⁹ ē. In hebreo habet
Domo pecudiauit me. i. cōduxit me ad custodiēdū pecor

q.d.nō sū ꝓpheta. Quid sunt plage iste ꝛc. n Et dicet his? plagatus sū ꝛc.i.ista ñ sūt mihi facta ex odio:sz ex amore ꝓ mea correctione. o Framea. Dic soluitur tacita qō ꝛ ꝓmo q̄stio soluitur:2° ex hoc multiplicatio fideliū concluditur:ibi Et erunt. Questio vo ortū hz ex ꝓmissis:quia dictū est q̄ fideles) graui ter affligent ab ant i' xp̄o ꝛ satellitib' suis: ex hoc posset aliquis admirari ꝛ quererē quō deus sic ꝓmittet iustos affligi ab iniq̄ssimo hoie.ꝛ rñdet q̄ nō ē mirādū:qa ꝓpo filio suo ñ pepcit de?: sz ꝓ nobis oīb' tradidit illū morte acerbi ssima ꝓdēnādū:ꝛ hoc est qō dī: o Framea. i. gladi?: acerbe afflictionis ꝓ Suscitare sup pastorem meū.i.sup xp̄m: q̄ dicit de seipso Joh.x.c. Ego sū pastor bonus ꝛc. q Et sup vir coherētē mihi.qa humanitas xp̄i inseparabiliter iūcta est deitati. Rabbi sa.hoc expōit de imperio romano ꝓ messiā destruendo: ꝓpt mala q̄ fecit romanū imperiū populo iudaico:ꝛ apparet q̄ valde extorte ꝛ male exponit:qz imperatorē romanū vocat nequā ꝛ pessimū:ꝛ sic nō pōt dici pastor dei nec inherēs sibi:qz talis in herētia amicitiā significat:vnde in hebreo dī:Sup virū mihi associatū.qō ō xp̄o optime exponit:ut dictū ē. r Percute pastorē ꝛ dispgent oues. hoc fuit impletū q̄n apli i passione reliquerut xp̄m: ut dicit saluator: Matth.xxvj.ex q̄ pz q̄ hic passus intelligit de xp̄o. s Et cōuertā manum meā.i.ptātē meā t Ad pusillos.i.ad aplos: q̄ dicūt hic pusilli:eo q̄ timore fugerūt in passione xp̄i:q̄ postea virtute diuina sic fuerūt firmati ꝛ solidati q̄ gaudebāt in tormētis ſm q̄ dī actl.v.ca. Ibant apli gaudētes a cōspectu concilij: q̄n digni habiti sūt ꝓ nōie iesu cōtumeliam pati. v Et erūt. Hic incipit versus in hebreo:vbi agit de fideliū multiplicatione ad passionē xp̄i sequente:ſm q̄ dī Joh.xij. Nisi granū frumēti cadens in terrā mortuū fuerit:ipsū solū manet.si aūt mortuū fuerit multū fructū affert. Sciendū igit q̄ post passionē xp̄i ꝛ publicationē euāgelij: popul' totius mundi in tres ptes diuisus ē:quaꝝ vna est iudeoꝝ obstinatoꝝ.alia ē gentiliū i infidelitate remanētiū:ꝛ de istis dicit: x Partes due in ea.i.in terra y Dispgentur ꝛ deficient. Hic defectus pōt dupliciter intelligi:vno mō de defectu gratie ꝛ virtutis:ꝛ sic a tpe publicatiōis euāgelij in quo oēs tenent ad fidē catholicā:defecerūt due ptes iste.alio mō de cessatione vtriusq̄ secte:ꝛ sic deficient in morte antix̄pi q̄n oēs iudei ꝛ gentiles conuertent ad fidē xp̄i. Tertia vo pars xp̄ianoꝝ de q̄ dicit: z Et tertia ps relinquet in ea.i. i ira aliꝰ duab' deficiētib' modis p̄dictis. a Et ducā tertiā ptē ꝓ ignē.ſ.acerbe tribulatiōis:qa xp̄iani ꝑmo fuerunt afflicti a iudeis:ut pz in actib' aplorꝝ in plurib' locis:ꝛ postea a romanis ꝓncipib' ꝛ aliꝰ tyrānis:ꝛ grauī affligent in psecutiōe antix̄pi. Verūtamen qa hec tribulatio ē ad ꝓbatiōez electoꝝ ꝛ augmentū glorie ipsoꝝ:ideo subdit: b Et vrā eos sicut vritur argentū ꝛc.ut nulla i eis remaneat imundicia:ꝛ qa ꝑces taliū sunt exaudibiles:iō sequitur: c Ipse

ei. Quid sūt plage iste i medio manuū tuaꝝ? Et dicet Plagat' sum in domo eoꝝ q̄ diligebant me. Fra̅mea suscitare sup pastorez meū:et sup virū coherentē mihi dicit dñs exercituuz. Percute pastorē:ꝛ dispergent oues. Et cōuertā manū meā ad puulos. Et erūt in oi terra dicit dñs:partes due i ea dispergent ꝛ deficient:et tertia ps relinquetur in ea. Et ducaz tertiā ptē p ignē: et vrā eos sicut vritur argētū ꝛ ꝓbabo eos sicut ꝓbat auruz. Ipse vocabit nomen meū:et ego exaudiam eum. Et dicā:populus meus es: et ipse dicet dñs deus meus. .XIIII.

Ecce dies dñi veniūt: et dicit dñs:et diuident spolia tua in medio tui. Et congregabo omnes gentes ad hierusalem in plīuz ꝛ capietur ciuitas:et vastabūtur dom?:et mlieres violabūur. Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatem: et reliquū populi non auferetur ex vrbe. Et egredietur dñs ꝛ pliabitur contra gentes illas: sicut

vocabit nomē meū.i.inuocabit me in oratione deuota: o Et ego exaudiā eū ad nutū: e Et ipse dicet mihi ꝛc.qa cōfitebit me p fidē: ꝛ ego eū p approbationez.

In capitulo.xiij. vbi dī in postilla: Perdā noīa idolorum ꝛc. Additio.

Quod aūt idolatria ꝑ aduētū xp̄i ꝓmū cessauit p mūdū non solū simplicit:sed etiā totaliter satis habetur in multis locis specialit esa ie.ij. ca. vbi dicit Et idola penitus conterentur. Nec obstat qō dicitur de aliq̄b' barbaris:qz hec cessatō intelligit ſm constitutiones seu cōsuetudines reipublice:qa nulla est gens q̄ cogat colere idola sicut fiebat ante aduētuz xp̄i: sz in multis partibus remanent aliq̄ nō soluz apud barbaros:sed etiā apud alias nationes peccātes i idolatria:sicut etiam inter fideles multi errant superstitiosa facientes:cum hoc tamen stat q̄ idolatria penitus cessauit cū nullus sit rex nec aliq̄ ptās publica q̄ cultum idoloꝝ cōpellat sicut ante aduentū xp̄i. Replica.

In ca.xiij.vbi dicitur: Perdam nomina idolorum exponit postill. de tempore antichristi ante cuius mortem non cessabit in toto idolatria. Burgen. autem ꝓ modum redargutionis:dicit q̄ post aduentuz xp̄i primū cessauerit omnis idolatria non solū simpliciter sed etiam totaliter. Sed illud non videtur verū ante tempora siluestri ꝛ constantini quando tota res publica romana fuit idolatrie dedita:ꝛ cogebat ad idolatrandum:cui cōpulsioi restiterūt sci martyres vsq̄ ad mortem iuclusiue:vide hui' materie correctionē.s. Dañ.ij. ꝛ vij. de statua percussa. La.IIII.

Ecce dies. Hic consequenter resumitur psecutio antix̄pi ad hoc q̄ aliquid explicetur qō non est supra explicatum:ꝛ diuiditur in duas partes:qz primo ponitur dicta persecutio:2° ponuntur aliqua ad ipsam sequentia:ibi Et veniet. Circa primū dicitur: a Ecce dies domini veniūt.idest a deo dispositi ꝛ preuisi: b Et diuident spolia tua.ab antix̄po ꝛ eius exercitu c In medio tui.capta.ſ.ciuitate de q̄ sb̄ditur: d Et ꝓgregabo oēs gētes ꝛc.qa de oibus gētib' aliqui erūt in exercitu antix̄pi: e Et vastabunt dom?.quia inde bona rapiēt: f Et mulieres violabunt.antix̄pus eni adherētibus sibi laxabit habenas ꝓcupie. g Et egrediet ps ciuitatis i captiuitatē: vēdita ꝑ satellites antix̄pi h Et reliquū ꝑpli nō auferet ex vrbe.quia aliqui ibi morient:ꝛ aliqui obediēt antix̄po:partim timore:partim decepti ab eo:ut dictum ē.s.ꝛ q̄n vbi deficit humanū remediū solet adesse diuinum: ideo subditur: i Et egredietur dominus. per effectum sue iustitie: k Et ꝓeliabitur contra gentes illas.idest contra antix̄pm ꝛ ei' exercitū: l Sicut ꝓliatus ē i die certami-

qñ regem egypti pharaonẽ cum exercitu suo filios isrl̃
insequentẽ submersit in mari rubro: Exo. xiiij. a Et
stabunt pedes ei⁹ ⁊c. qz in monte oliueti fulminabit an-
tichrist⁹: vt dñs est. ē. ⁊ qz in talib⁹ dei vindictis solet cũ
fulgure eẽ terremot⁹: iõ ꝓbabiliꝰ põt dici q in fulmina-
tione antichristi erit terremot⁹ ẽt quo bibit aliqua ps sui exercit⁹: iõ
subdit: b Et scin det mons oliuaz ⁊c. exponũt aliq̃ hanc scissionẽ in
ãtuor ptes fieri. s. ad orientez: occidẽtẽ: aqlonẽ: ⁊ meridiẽ: Ra. Sa. vẽo
dicit ipaz fieri in duas ptes: ita q vna ps monti icli nabit ad aqlonez
alia ad meridiez: ⁊ scissura erat in ꝯmedia: ita q longitudo ei⁹ erit ab
orientẽ in occidẽtẽ ⁊ hoc cõsonat ei qõ postea subdit
c Qm̃ ꝓiungẽt vall̃ mõtiũ. i. vall̃ iosaphath q̃ est i-
ter montẽ syon ⁊ mõtez oliueti: ita q hz mõtẽ oliue-
ti ab oriente: ⁊ montẽ syõ ab occidẽte d Usqz ad p-
ximũ. s. locũ dicte scissure: que scissio monti oliueti iun-
get valli iosaphath. e Et fugiet. timore ducti:
f Sicut fugi. a fa. ire. in die. ozie regis iuda. qui ꝯm q
hz. ij. Paral. xxvj. voluit sibi vsurpare põtificis officiuz
⁊ tunc fuit ꝓcussus lepra: ⁊ fact⁹ est terremot⁹ vt de tali
ꝓsumptõne ostenderet ira diuina. g Et veniet. hic
ꝓñter ponunt tria sequentia mortẽ antichristi. s. finale
iudiciũ: ⁊ bonoz ꝑmiũ: ibi Et erit. ⁊ status ecclie p⁹ an-
tichristi exterminiũ: ibi Et reuertet. Circa ꝑmum dicit:
g Et veniet dñs de⁹ meus. s. ad iudiciũ non tñ imedi
ate post mortẽ antichristi: sz erit ibi tps mediũ: vt pleni⁹
dixi: Ezech. xxxix. h Oẽsqz sci cuz eo. qz cuz ipso iu-
dicabũt reprobos: ⁊ maxie apli: quib⁹ dicit Matth. xix
Sedebitis ⁊ vos sup sedes duodeciz iudicantes ⁊c.
i In die illa. s. iudicij. k Non erit lux. s. reprobis
quoz erit maior nũerus: ꝯm q dr Matth. vij. Lata est
via q̃ duc̃ nos ad pditionẽ ⁊ multi intrãt p eã. l Sz
frigus ⁊ gelu. i. horror ⁊ timor q̃ per gelu ⁊ frigus desi-
gnant: eo q ex frigore timor causat refugiente sanguine
ad cor: ⁊ sic mẽbra exteriora reddunt frigida ⁊ tremẽtia
m Et erit dies vna. s. iudicij: n Que nota ẽ dño.
ꝯm q dicit Matth. xxiiij. De die illa ⁊ hora nemo scit:
neqz angeli in celo sz pr̃ solus. per hoc tamẽ nõ excludũ
tur filius ⁊ spũssanctus: quoz est vna noticia cum pre:
o Non dies neqz nox. s. pprie: dies eni ppie est latio
solis super terram ⁊ nox latio eius sub terra. In gnãli
vero resurrectione mortuorum corpa erũt incorrupti-
bilia: ⁊ sic cessabit gnãtio ⁊ corruptio in elementi ⁊ mo-
tus celi: qui ẽ cã gnãtionis ⁊ corruptiõis: ⁊ sic nõ erit di
es ⁊ nox ppie q̃ causant ex motu solis: p Et in tpe
vespi erit lux. i. cessante tpe qõ causat ex motu celi erit
lux. Et erit: i die illa exibũt aq̃ viue de hierlz. Mediuz
eaz ad mare orietale: ⁊ me-
dium eaz ad mare nouissi-
muz. In estate ⁊ in hyeme
erũt: et erit dñs rex sup oẽm
trã. In die illa erit dñs vn⁹
et erit nomẽ ei⁹ vnũ. Et rẽũ
tet⁹ oĩs terra ũsqz ad desertũ
de colle rẽmon ad austruz
hierlm. Et exaltabit ẽt hita
bit in loco suo a porta beni
ami vsqz ad locũ porte por-
ris: ⁊ vsqz ad portã angulo-
rũ: ⁊ a turre ananehel vsqz
ad torcularia regis. Et hita
bũt in ea: et anathema nõn
erit ãpli⁹. Sz sedebit hierlz
secura: et hec erit plaga q̃ p-
cutiet dñs oẽs gẽtes q̃ pu-
gnauerũt aduersus hierlm. Carnes eoꝝ tabescent stantibus
pedibus suis: et oculi eoꝝ tabescent in foraminibus suis: et
lingua eoꝝ tabescet in ore eoꝝ. Et erit in die illa tumultus
domini magnus in eis: et apprehendet vir manum proximi
sui: et conseretur manus eius super manum proximi sui.
Iuda quoque pugnabit aduersus hierlm: et congregabun-
tur diuitie omnium gentium in circuitu: auru et argen-
tum et vestimenta multa nimis. Et sic erit plaga equi et
muli et cameli et asini et omnium animantium que erunt
in castris illis iuxta plagam istam. Et erit omnis qui re-
manserit de cunctis gentibus que uenerunt contra hier-
lm: ascendet ab anno in annum ut adoret regem dñm
exercituum et celebret festiuitatem tabernaculorum. Et
erit qui non ascenderit de cognationibus terre ad hier-
lm ut adoret regem dñm exercituum: non veniet super
eos imber. Quod si cognatio egypti non ascenderit et non
uenerit: non super eos erit: sed erit plaga qua percutiet
dñs omnes gentes que non ascenderint ut celebrent festi-
uitatem tabernaculorum. Hec erit ultio egypti et ultio
omnium gentium que nolunt ascendere ut celebrent fe-
stiuitatem tabernaculorum. In die illa erit quod super
frenum equi scriptum est sanctum dño: et erunt lebetes
domus dñi sicut fialę coram altari. Et erit omne lebes in
hierlm et in iuda sanctificatum exercituum dño: et ue-
nient omnes qui immolaturi sunt et tollent de eis et co-
quent in eis. Et non erit chananeus ultra in domo dñi
exercituum in die illa. Hec ille. Et ꝓpter hec ꝓphe
ꝓmissa: ⁊ ꝓpter ea q̃ dicit Apoc. xx. Et vidi angelum
descendentem de celo habentem clauem abissi et catenam
grandem in manu sua: et tenuit draconem serpentem an-
tiquum qui est diabolus et satanas et ligauit eum per an-
nos mille et misit eum in abissum et clusit et signauit su-
per illum ut non seducat amplius gentes donec consum-
mentur mille anni: et post hec oportet eum solui modico
tempore. Et vidi sedes et sedentes super eas et iudicium
datum est illis et animas decollatorum propter testimo-
nium ihesu et propter uerbum dei et qui non adorauerunt
bestiam neque imaginem eius nec acceperunt caracterem
in frontibus suis aut in manibus suis et uixerunt et regna-
uerunt cum christo mille annis. Ceteri autem mortuo-
rum non uixerunt donec consummentur mille anni. Hec
est resurrectio prima. Beatus et sanctus qui habet par-
tem in resurrectione prima: in hiis secunda mors non
habet potestatem: sed erunt sacerdotes dei et christi et
regnabunt cum eo mille annis. Et cum consummati fue-
rint mille anni: soluetur satanas de carcere suo et exibit
et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre
gog et magog et congregabit eos in prelium quorum nu-
merus est sicut arena maris. Et ascenderunt super latitu-
dinem terre et circumdederunt castra sanctorum et ciui-
tatem dilectam et descendit ignis a deo de celo et deuora-
uit eos et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum
ignis et sulphuris ubi et bestia et pseudoprophetes cru-
ciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et uidi sedem
magnam candidam et sedentem super eam a cuius facie
fugit terra et celum et locus non est inuentus eis. Et uidi
mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu sedis et
libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est uite et
iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris se-
cundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos qui in
eo erant et mors et infernus dederunt mortuos suos qui
in ipsis erant et iudicatum est de singulis secundum opera
ipsorum. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis.
Hec est mors secunda. Et si quis non inuentus est scriptus
in libro uite missus est in stagnum ignis. Et uidi celum
nouum et terram nouam. Primum enim celum et prima
terra abiit et mare iam non est amplius. Et ciuitatem
sanctam hierlm nouam uidi descendentem de celo a deo
parata sicut sponsam ornatam uiro suo. Et audiui uocem
magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculum dei cum
hominibus et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erit
et ipse deus cum eis erit eorum deus. Et absterget deus
omnem lacrimam ab oculis eorum et mors ultra non erit
neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra quia
prima abierunt. Et dixit qui sedebat in throno. Ecce no-
uo facio omnia. Et dicit mihi. Scribe quia hec uerba fi-
delissima sunt et uera. Et dixit mihi. Factum est. Ego
sum alpha et omega principium et finis. Ego sitienti dabo
de fonte aque uite gratis. Qui uicerit possidebit hec et
ero illi deus et ipse erit mihi filius. Timidis autem et in-
credulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et ue-
neficis et idolis seruientibus et omnibus mendacibus pars
illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est
mors secunda. Et uenit unus de septem angelis qui habe-
bant septem fiolas plenas septem plagis nouissimis et lo-
cutus est mecum dicens. Uenite et ostendam tibi sponsam
uxorem agni. Et abstulit me in spiritu in montem magnum
et altum et ostendit mihi ciuitatem sanctam hierlm de-
scendentem de celo a deo habentem claritatem dei et lu-
men eius simile lapidi pretioso tanquam lapidi iaspidis
sicut cristallum habentem. Et habebat muros magnos et
altos habentes portas duodecim et in portis angelos duo-
decim et nomina inscripta que sunt nomina duodecim tri-
buum filiorum israel. Ab oriente portę tres et ab aquilone
portę tres et ab austro portę tres et ab occidente portę tres.
Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim et in
ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum agni. Et
qui loquebatur mecum habebat mensuram arundinem
auream ut metiretur ciuitatem et portas eius et murum.
Et ciuitas in quadro posita est et longitudo eius tanta est
quanta et latitudo. Et mensus est ciuitatem de harundine
per stadia duodecim milia. Et longitudo et altitudo et
latitudo eius equalia sunt. Et mensus est murum eius
centum quadraginta quatuor cubitorum mensura hominis
que est angeli. Et erat structura muri eius ex lapide ia-
spide: ipsa autem ciuitas aurum mundum simile uitro
mundo. Fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioso
ornata. Fundamentum primum iaspis secundum saphi-
rus tertium calcedonius quartum smaragdus quintum
sardonix sextum sardius septimum crisolitus octauum
berillus nonum topazius decimum crisoprasus undecimum
iacinctus duodecimum amatistus. Et duodecim portę
duodecim margarite sunt per singulas et singule erant
de singulis margaritis et platea ciuitatis aurum mundum
tanquam uitrum perlucidum. Et templum non uidi in ea.
Deus enim omnipotens templum illius est et agnus. Et
ciuitas non eget sole neque luna ut luceant in ea. Nam
claritas dei illuminauit eam et lucerna eius est agnus.
Et ambulabunt gentes in lumine eius et reges terre affe-
rent honorem et gloriam suam et gentium in illam. Et
portę eius non claudentur per diem. Nox enim non erit
illic. Et afferent gloriam et honorem gentium in illam.
Non introibit in eam aliquod coinquinatum et faciens
abominationem et mendacium nisi qui scripti sunt in
libro uite agni. Et ostendit mihi fluuium aque uite splen-
didum tanquam cristallum procedentem de sede dei et
agni. In medio platee eius et ligni uite ex utraque parte
fluminis afferens fructus duodecim per menses singulos
reddens fructum suum et folia ligni ad sanitatem gen-
tium. Et omne maledictum non erit amplius. Sedes dei
et agni in ea erunt et seruientes illi uidebunt faciem eius
et nomen eius in frontibus eorum. Et nox ultra non erit
et non indigebunt lumine lucerne neque lumine solis
quoniam dñs deus illuminabit illos et regnabunt in secula
seculorum. Et dixit mihi. Hec sermones fidelissimi sunt
et uerissimi. Et dñs deus spirituum prophetarum misit
angelum suum ostendere seruis suis que oportet fieri cito.
Et ecce uenio cito. Beatus qui custodit uerba prophetie
libri huius. Et ego iohannes qui audiui et uidi hec. Et
postquam audiui et uidi cecidi ut adorarem ante pedes
angeli qui hec mihi ostendebat. Et dicit mihi. Uide ne
feceris conseruus tuus sum et fratrum tuorum prophe-
tarum et eorum qui seruant uerba libri huius. Deum
adora. Et dicit mihi. Ne signaueris sermones prophetie
libri huius. Tempus enim prope est. Qui nocet nocebit
adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc et iustus
iustificetur adhuc et sanctus sanctificetur adhuc. Ecce
uenio cito et merces mea mecum est reddere unicuique
secundum opera sua. Ego sum alpha et omega primus et
nouissimus principium et finis. Beati qui lauant stolas
suas in sanguine agni ut sit potestas eorum in ligno uite
et per portas intrent in ciuitatem. Foris canes et uenefici
et fornicatores et homicidi et idolis seruientes et omnis
qui amat et facit mendacium. Ego iesus misi angelum
meum testificari uobis hec in ecclesiis. Ego sum radix et
genus dauid stella splendida matutina. Et spiritus et
sponsa dicunt. Ueni. Et qui audit dicat. Ueni. Et qui
sitit ueniat et qui uult accipiat aquam uite gratis. Testi-
ficor ego omni audienti uerba prophetie libri huius. Si
quis apposuerit ad hec apponet deus super illum plagas
scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de uerbis libri
prophetie huius: auferet deus partem eius de libro uite
et de ciuitate sancta et de his que scripta sunt in libro
isto. Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam ue-
nio cito. Amen. Ueni dñe ihesu. Gratia dñi nostri ihesu
christi cum omnibus uobis. Amen.

Explicit liber apocalipsis.

Impressum Parisius per Iohannem Petit.

Anno dñi. M. ccccc. xxij. die uero xxvij. mensis Iulii.

Finis.

preliatus est in die certamis Et stãbũt pedes ei⁹ in die il la sup montẽ oliuaz: q ẽ cõ tra hierlm ad orietẽ. Et scin dẽtur mons oliuaz ex me dia pte sui ad orietẽ ⁊ ad oc cidentẽ ꝓpto grãdi valde Et sepabit mediũ mõtis ad aqlonez: ⁊ mediũ ei⁹ ad me ridiẽ. Et fugiet ad vallẽ mõ tiũ eoz: quõniã ꝓiungetur vallis montiũ ũsqz ad ꝓxi mũ. Et fugiẽt sicut fugistis a facie ẽremot⁹ in dieb⁹ ozie regi iuda. Et ẽueniet dñs ds me⁹: ẽ oẽsqz sci cũ eo. Et erit: in die illa nõn erit lux: sed frig⁹ ⁊ gelu. Et ẽrit dies vna quẽ nota est dño: nõn dies neqz nox: ẽt in tpe vespi erit lux. Et erit: in die illa exibũt aq̃ viue de hierlz. Mediuz eaz ad mare orietale: ⁊ me-
dium eaz ad mare nouissi-
muz. In estate ⁊ in hyeme
erũt: et erit dñs rex sup oẽm
trã. In die illa erit dñs vn⁹
et erit nomẽ ei⁹ vnũ. Et rẽũ
tet⁹ oĩs terra ũsqz ad desertũ
de colle rẽmon ad austruz
hierlm. Et exaltabit ẽt hita
bit in loco suo a porta beni
ami vsqz ad locũ porte por-
ris: ⁊ vsqz ad portã angulo-
rũ: ⁊ a turre ananehel vsqz
ad torcularia regis. Et hita
bũt in ea: et anathema nõn
erit ãpli⁹. Sz sedebit hierlz
secura: et hec erit plaga q̃ p-
cutiet dñs oẽs gẽtes q̃ pu-
gnauerũt aduersus hierlm. Carnes eoꝝ tabescent stantibus
pedibus suis: et oculi eoꝝ tabescent in foraminibus suis: et
lingua eoꝝ tabescet in ore eoꝝ. Et erit in die illa tumultus
domini magnus in eis: et apprehendet vir manum proximi
sui: et conseretur manus eius super manum proximi sui.
Iuda quoque pugnabit aduersus hierlm: et congregabun-
tur diuitie omnium gentium in circuitu: auru et argen-
tum et vestimenta multa nimis. Et sic erit plaga equi et
muli et cameli et asini et omnium animantium que erunt
in castris illis iuxta plagam istam. Et erit omnis qui re-
manserit de cunctis gentibus que uenerunt contra hier-
lm: ascendet ab anno in annum ut adoret regem dñm
exercituum et celebret festiuitatem tabernaculorum. Et
erit qui non ascenderit de cognationibus terre ad hier-
lm ut adoret regem dñm exercituum: non veniet super
eos imber. Quod si cognatio egypti non ascenderit et non
uenerit: non super eos erit: sed erit plaga qua percutiet
dñs omnes gentes que non ascenderint ut celebrent festi-
uitatem tabernaculorum. Hec erit ultio egypti et ultio
omnium gentium que nolunt ascendere ut celebrent fe-
stiuitatem tabernaculorum. In die illa erit quod super
frenum equi scriptum est sanctum dño: et erunt lebetes
domus dñi sicut fialę coram altari. Et erit omne lebes in
hierlm et in iuda sanctificatum exercituum dño: et ue-
nient omnes qui immolaturi sunt et tollent de eis et co-
quent in eis. Et non erit chananeus ultra in domo dñi
exercituum in die illa. Hec ille. Et ꝓpter hec ꝓphe
ꝓmissa: ⁊ ꝓpter ea q̃ dicit Apoc. xx. Et vidi angelum
descendentem de celo habentem clauem abissi et catenam
grandem in manu sua: et tenuit draconem serpentem an-
tiquum qui est diabolus et satanas et ligauit eum per an-
nos mille et misit eum in abissum et clusit et signauit su-
per illum ut non seducat amplius gentes donec consum-
mentur mille anni: et post hec oportet eum solui modico
tempore. Et vidi sedes et sedentes super eas et iudicium
datum est illis et animas decollatorum propter testimo-
nium ihesu et propter uerbum dei et qui non adorauerunt
bestiam neque imaginem eius nec acceperunt caracterem
in frontibus suis aut in manibus suis et uixerunt et regna-
uerunt cum christo mille annis. Ceteri autem mortuo-
rum non uixerunt donec consummentur mille anni. Hec
est resurrectio prima. Beatus et sanctus qui habet par-
tem in resurrectione prima: in hiis secunda mors non
habet potestatem: sed erunt sacerdotes dei et christi et
regnabunt cum eo mille annis. Et cum consummati fue-
rint mille anni: soluetur satanas de carcere suo et exibit
et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre
gog et magog et congregabit eos in prelium quorum nu-
merus est sicut arena maris. Et ascenderunt super latitu-
dinem terre et circumdederunt castra sanctorum et ciui-
tatem dilectam et descendit ignis a deo de celo et deuora-
uit eos et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum
ignis et sulphuris ubi et bestia et pseudoprophetes cru-
ciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et uidi sedem
magnam candidam et sedentem super eam a cuius facie
fugit terra et celum et locus non est inuentus eis. Et uidi
mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu sedis et
libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est uite et
iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris se-
cundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos qui in
eo erant et mors et infernus dederunt mortuos suos qui
in ipsis erant et iudicatum est de singulis secundum opera
ipsorum. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis.
Hec est mors secunda. Et si quis non inuentus est scriptus
in libro uite missus est in stagnum ignis. Et uidi celum
nouum et terram nouam. Primum enim celum et prima
terra abiit et mare iam non est amplius. Et ciuitatem
sanctam hierlm nouam uidi descendentem de celo a deo
parata sicut sponsam ornatam uiro suo. Et audiui uocem
magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculum dei cum
hominibus et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erit
et ipse deus cum eis erit eorum deus. Et absterget deus
omnem lacrimam ab oculis eorum et mors ultra non erit
neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra quia
prima abierunt. Et dixit qui sedebat in throno. Ecce no-
uo facio omnia. Et dicit mihi. Scribe quia hec uerba fi-
delissima sunt et uera. Et dixit mihi. Factum est. Ego
sum alpha et omega principium et finis. Ego sitienti dabo
de fonte aque uite gratis. Qui uicerit possidebit hec et
ero illi deus et ipse erit mihi filius. Timidis autem et in-
credulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et ue-
neficis et idolis seruientibus et omnibus mendacibus pars
illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est
mors secunda. Et uenit unus de septem angelis qui habe-
bant septem fiolas plenas septem plagis nouissimis et lo-
cutus est mecum dicens. Uenite et ostendam tibi sponsam
uxorem agni. Et abstulit me in spiritu in montem magnum
et altum et ostendit mihi ciuitatem sanctam hierlm de-
scendentem de celo a deo habentem claritatem dei et lu-
men eius simile lapidi pretioso tanquam lapidi iaspidis
sicut cristallum habentem. Et habebat muros magnos et
altos habentes portas duodecim et in portis angelos duo-
decim et nomina inscripta que sunt nomina duodecim tri-
buum filiorum israel. Ab oriente portę tres et ab aquilone
portę tres et ab austro portę tres et ab occidente portę tres.
Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim et in
ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum agni. Et
qui loquebatur mecum habebat mensuram arundinem
auream ut metiretur ciuitatem et portas eius et murum.
Et ciuitas in quadro posita est et longitudo eius tanta est
quanta et latitudo. Et mensus est ciuitatem de harundine
per stadia duodecim milia. Et longitudo et altitudo et
latitudo eius equalia sunt. Et mensus est murum eius
centum quadraginta quatuor cubitorum mensura hominis
que est angeli. Et erat structura muri eius ex lapide ia-
spide: ipsa autem ciuitas aurum mundum simile uitro
mundo. Fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioso
ornata. Fundamentum primum iaspis secundum saphi-
rus tertium calcedonius quartum smaragdus quintum
sardonix sextum sardius septimum crisolitus octauum
berillus nonum topazius decimum crisoprasus undecimum
iacinctus duodecimum amatistus. Et duodecim portę
duodecim margarite sunt per singulas et singule erant
de singulis margaritis et platea ciuitatis aurum mundum
tanquam uitrum perlucidum. Et templum non uidi in ea.
Deus enim omnipotens templum illius est et agnus. Et
ciuitas non eget sole neque luna ut luceant in ea. Nam
claritas dei illuminauit eam et lucerna eius est agnus.
Et ambulabunt gentes in lumine eius et reges terre affe-
rent honorem et gloriam suam et gentium in illam. Et
portę eius non claudentur per diem. Nox enim non erit
illic. Et afferent gloriam et honorem gentium in illam.
Non introibit in eam aliquod coinquinatum et faciens
abominationem et mendacium nisi qui scripti sunt in
libro uite agni. Et ostendit mihi fluuium aque uite splen-
didum tanquam cristallum procedentem de sede dei et
agni. In medio platee eius et ligni uite ex utraque parte
fluminis afferens fructus duodecim per menses singulos
reddens fructum suum et folia ligni ad sanitatem gen-
tium. Et omne maledictum non erit amplius. Sedes dei
et agni in ea erunt et seruientes illi uidebunt faciem eius
et nomen eius in frontibus eorum. Et nox ultra non erit
et non indigebunt lumine lucerne neque lumine solis
quoniam dñs deus illuminabit illos et regnabunt in secula
seculorum. Et dixit mihi. Hec sermones fidelissimi sunt
et uerissimi. Et dñs deus spirituum prophetarum misit
angelum suum ostendere seruis suis que oportet fieri cito.
Et ecce uenio cito. Beatus qui custodit uerba prophetie
libri huius. Et ego iohannes qui audiui et uidi hec. Et
postquam audiui et uidi cecidi ut adorarem ante pedes
angeli qui hec mihi ostendebat. Et dicit mihi. Uide ne
feceris conseruus tuus sum et fratrum tuorum prophe-
tarum et eorum qui seruant uerba libri huius. Deum
adora. Et dicit mihi. Ne signaueris sermones prophetie
libri huius. Tempus enim prope est. Qui nocet nocebit
adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc et iustus
iustificetur adhuc et sanctus sanctificetur adhuc. Ecce
uenio cito et merces mea mecum est reddere unicuique
secundum opera sua. Ego sum alpha et omega primus et
nouissimus principium et finis. Beati qui lauant stolas
suas in sanguine agni ut sit potestas eorum in ligno uite
et per portas intrent in ciuitatem. Foris canes et uenefici
et fornicatores et homicidi et idolis seruientes et omnis
qui amat et facit mendacium. Ego iesus misi angelum
meum testificari uobis hec in ecclesiis. Ego sum radix et
genus dauid stella splendida matutina. Et spiritus et
sponsa dicunt. Ueni. Et qui audit dicat. Ueni. Et qui
sitit ueniat et qui uult accipiat aquam uite gratis. Testi-
ficor ego omni audienti uerba prophetie libri huius. Si
quis apposuerit ad hec apponet deus super illum plagas
scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de uerbis libri
prophetie huius: auferet deus partem eius de libro uite
et de ciuitate sancta et de his que scripta sunt in libro
isto. Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam ue-
nio cito. Amen. Ueni dñe ihesu. Gratia dñi nostri ihesu
christi cum omnibus uobis. Amen.

Explicit liber apocalipsis.

Impressum Parisius per Iohannem Petit.

Anno dñi. M. ccccc. xxij. die uero xxvij. mensis Iulii.

Finis.

viuas intelligit hic vi ta beata: sz q dicitur Apoca. vij. Agn⁹ qui reget eos ducz eos ad vite fontes aquaz. q̃ dicũt hic exire de hie rusalẽ: qz deriuabunt ad oẽs btos: iõ subdit s Mediuz eaz ad mare orientale ⁊c. qz btã vita deriuabit eẽ lit suppolita equalita te meritoz ad electos qui in ꝓncipio mũdi nati sĩt: ⁊ ad alios q̃ in fine mundi sĩ nascitu ri. Q aũt p mare itel ligat ꝓgregatio homi nũ pz Apoc. xvij. vbi dr q p aquas multas itelligũt ppli multi. mare vero dr cõgre gatio aquaz: Beñ. j. Cõgregatiões aqua rũ appellauit maria. t In estate ⁊ in hye me erũt. i. ppetuo. du ratõ eni ppetua a pte finis est de rõne btitu dinis: que ppetuitas h designat per succession̄ estatũ ⁊ hye mis: non qz tunc sint ꝓprie: cũ sint differẽtie tpis qõ tũc ces sabit: sz qz ppetuitas nõ põt significari a nobis nisi p ptes tẽ poris. Sic. n. dr de eternitate diuina: Apoca. j. Qui ẽ ⁊ q erat ⁊ qui venturꝰ est. v Et erit dñs rex sup oẽm terraz. qz tẽ cessabit platio ⁊ dñiuz non solũ in hominib⁹: sz ẽt in angel⁹: inq̃tum respic̃ officium administrationis: ꝯm q dr ꝓma ad Cozin. xv. q christus curuabit oẽm ꝓncipatuz ⁊ ptatem cũ tradiderit regnũ deo ⁊ pri: ideo subdit: x In die illa erit dñs vn⁹. hoium ⁊ angeloz: y Et erit nomẽ ei⁹ vnuz. in pñti. n. noiat a nobis plib⁹ noib⁹: qz noiam⁹ eũ sic cogĩscim⁹ i cognitõez aũt dei deuenim⁹ ex pfectõib⁹ creaturaz q̃ sunt ples ⁊ distincte: sz i patria vr̃ p scipz imediate: ⁊ sic noiat vno simplici noie: ab vna simplici pfectõe: z Et reuertet. hic pñt ponit zm. s. stat⁹ ecclie p⁹ mortẽ antixpi: qz licz ꝓcedat iu diciũ ⁊ btoz ꝓmiũ: tñ ponit h p⁹: qz sacra scripta nõ sp seqt̃ ordinẽ tpis: sz freqnt pr̃ fcã vltio narrant. ⁊ diuidit in tres ptes: qz ꝓmo ꝓpha describit hũc statũ: 2° resumit penã ãti xpi ⁊ sui exercit⁹ vt addat alid qõ. ē. nõ ẽ explicatũ: ibi Et hec erit plaga. z redit ad ꝓpositũ: ibi Et oẽs. Circa ꝓmũ dr cit: z Et reuertet oĩs ira. i. oẽs hitates i ira ad dñz iesum xpz mortuo ãtixpo: vt. ē. dcm̃ ẽ: a Usqz ad desertũ ⁊c. i. a q̃cuqz loco q̃tucuqz paz ab hoib⁹ hitato. b Et exal tabit. s. ecc⁹ q̃ fuerat ab ãtixpo ⁊ suis depssa: vt. ē. dcz ẽ: pot ẽt itelligi de hierlm ad lfaz q̃ capiet ⁊ oꝑmet ab ãtixpo: vt pdcm̃ ẽ: ⁊ p⁹ mortẽ ei⁹ exaltabit: c Et habitabit in loco suo ⁊c. qz mlti de hierlz captiuabũt p antixpm: ⁊ timore ei⁹ fugiẽt mlti: qui ipo mortuo reuertent: ita q ciuitas in oib⁹ suis ptib⁹ habitabit: d Et anathema. i. maledictio
e Non erit ampli⁹. qualis fuit tpe antixpi: f Sz sede bit hierlm secura. quia persecutio antichristi erit vltima.
g Et hec. hic ꝓpha resumit exercit⁹ antixpi exterminiũ

cum dicit: Et hec erit plaga ꝛc̄.ſ.antichriſti ⁊ ſui exercitus qui pugnabūt ꝓtra hierlm: vt dcm̄ ē.ſ.in ꝓncipio hui⁹ ca.
h Tabeſcet caro vniuſcuiuſq;.i.deficiet peſtilētia ⁊ mor te. i Et oculi ei⁹ ꝓtabeſcent. deficiente vtute viſiua.
k In foraminib⁹ ſuis.i.in locis ſuis que ſi quedā foramina ín capite: l In die illa erit tumultus dñi.i.imiſſus a dño: ⁊ quis ille ſit ſ̄dit:
m Et apprehendet vir manū ꝓximi ſui. qz mutuis gladijs ſe interficiēt quātū ad aliquā ptem illius exercitus: ſic de philiſteis turbatis dicit.j. Reg. xiiij. n Sz ⁊ iudas pugnabit aduerſus hieruſalē. exponat vt.ſ. xij.c. o Et ꝓgregabunt diuitie oīuz gentiū i circuitu.ſ.hierlz ibi.n.apportabūt diuitie quas alibi rapiet antichriſt⁹ ⁊ ei⁹ exercit⁹: et ibi erit ſue vite termin⁹: vt dcm̄ eſt.
p Et ſic erit ruina equi ⁊ muli ꝛc̄.qz alia exercit⁹ antichriſti patient peſtilentia: ſicut ⁊ homines: ⁊ iſta duo nō fuerūt ſupius explicata. q Et oēs. hic ꝓpheta reſumit ꝓpoſitū.ſ.ſtatū eccl'ie poſt ātixp̄z qñ oēs generalr ꝓuertent ad chriſtuz: vt.ſ. dictuz eſt: iō dr: Et oēs qui reliqui fuerint de vniuerſis gentib⁹ qui venerūt ꝓtra hierlm.qz aliqui venient cū antichriſto magi coacti q̄ volūtarie: ⁊ iſti ꝓuertent ad chriſtum viſa alioꝝ morte: iō ſ̄dit: r Aſcendēt ab anno in annū.i.ſingul' annis dieb⁹ ſolēnib⁹ ad hoc ſtatutis ab eccl'ia. s Ut adorent regē dominū exercituū.i.chriſtū qui eſt rex non ſolū hominū: ſz ēt angeloꝝ: t Et celebrēt feſtiuitates tabernaculoꝝ.nō accipit hic feſtū tabernaculoꝝ ꝓut iudei celebrāt: qz cult⁹ ille ceſſauit a tpe publicatōis euangelij: extunc enī ille cult⁹ fuit mortifer⁹ ⁊ in cultū ſpūalez mutat⁹: illa aūt feſtiuitas tabernaculoꝝ fiebat in lege in memoriā q̄ filij iſrl in deſerto habuerūt in tabernacul: ⁊ ꝓcedēdo itrauerūt terrā ꝓmiſſiōis ⁊ figurabat ꝓ hoc futuꝝ tpe no.le.q̄ fideles ꝓcedēdo de virtute in vtutē tpe pegrinatōis hui⁹ vite intrarēt terrā viuentiū apta ianua p chriſtū: ⁊ hoc mō celebrāt boni chriſtiani p hūc mundū tranſeūtes tanq̄ pegrini vt deueniāt ad pīaz padiſi: ⁊ magi celebrabit poſt mortem antixp̄i: oib⁹ gētibus ad fidē xp̄i ꝓuerſis. pōt ēt dici q̄ ſic chriſtiāi celebrāt feſtum paſche ⁊ pentecoſtes: alio tñ mō q̄ iudei: ſic ēt feſtum tabernaculoꝝ celebrādo officiū ⁊ ieiunia. iiij. tēpoꝝ in ſeptēbri: i q̄ menſe a iudeis celebrabat feſtū tabernaculoꝝ. xv. die menſis: ⁊ iſta obſeruatio chriſtianoꝝ magi vigebit p⁹ mortē ātichriſti: ſic ⁊ alie obſeruātie no.le. vt dcm̄ eſt. v Et erit q̄ non aſcēderint de familijs tre ad hierlm. pz q̄ non loquit̄ h̄ de hierlm hiſtorice ſz metaphorice inquantū p hierlz ſignificat militās eccl'ia: ſicut dictū fuit diffuſe Eſa. ij. non enī poterūt ꝓuenire oēs familie terre in ciuitate hierlm hiſtorice: qz de oibus ptibus mūdi nō poſſent ſic ſingulis annis ꝓuēire: nec ēt ibi capi: ꝓpter q̄ quedam glo. hebraica ſup iſtud capitulū dicit: q̄ ciuitas in aduētu meſſie dilatabit vſq; ad fines terre: q̄ nō pōt itelligi de aliqua ciuitate mūli: ſz iam ē adimpletū: qz eccl'ia noie hierlm eſt ſignificata ⁊ vſq; ad fines terre eſt dilatata: qz in oibus terris ſ. alicq̄ chriſtiani: ⁊ magis ſplebit̄ mortuo antichriſto: qz tunc oēs venīēt ad fidez chriſti: x Non erit ſup eos iber. .ſ. diuine gratie ⁊ euangelice doctrine: eo mō loquendi q̄ dicit Deut. xxxij. Cōcreſcat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiū meū: q̄ſi imber ſup terraz ꝛc̄. y Et ſi familia egypti.i.gētiles: qz p egyptios itelligunt etiaz alij. z Sz erit ruina.ſ.imbris ꝑ dei carētia: ⁊ q̄ p egyptios itelligūtur alij gētiles. ſ̄dit̄: a Hoc erit pctm̄ egypti ⁊ h⁹ peccatū oīuz gentium .q.d. h⁹ qđ dictuz ē d egypto extēditur ad alias gentes.

gnauerūt aduerſus hierlm Tabeſcet caro vniuſcui⁹ qz ſtātis ſup pedes ſuos ⁊ ocūli ei⁹ ꝓtabeſcent in foraīb⁹ ſuis: ⁊ lingua eoꝝ ꝓtabeſcet in ore ſuo. In die illa erit tumult⁹ dñi magnus in eis: et apphendet vir manuz ꝓximi ſui: ⁊ ꝓſeret man⁹ ei⁹ ſup manū ꝓximi ſui. Sed ⁊ iudas pugnabit adūſus hieruſalē. Et ꝓgrēgabunt diuitie oīuz gentiū i circuitu: aurū ⁊ argētū ⁊ veſtes mlte ſatis. Et ſic erit ruia eq ⁊ muli ⁊ cameli ⁊ aſini ⁊ oīuz iumētoꝝ q̄ fuerit in caſtris illi ſic ruina hec. Et oēs q reliq fuerint de vniuſis gentib⁹ q̄ venerūt ꝓtra hierlm: aſcendent ab anno in annū: ut adorent regē dñm exercituū: et celebrēt feſtiuitatē tabernaculoꝝ. Et erit q nō aſcenderint ō familijs tre ad hierlz vt adorent regē dñm exercituū: nō erit ſup eos imber Qđ et ſi familia egypti nō aſcēderit ⁊ nō venerit: nec ſup eos erit. Sed erit ruina q̄ patiet dñs oēs gētes: q̄ nō aſcēderint ad celebrādā feſtiuitatē tabnaculoꝝ. Hoc erit peccatuz egypti: ⁊ hoc peccatū oīuz gentiū: q̄ non aſcenderint ad celebrādā feſtiuitatē tabernaculoꝝ. In die illa erit qđ ſup frenū eq eſt ſcm̄ dño: ⁊ erūt lebetes in domo dñi quaſi phiale

tuo antixp̄o tanta erit pax q̄ nō erit neceſſari⁹ vſus armoꝝ ⁊ equoꝝ: ⁊ iō auꝝ ⁊ argentū qđ añ ponebat i frenis: offeret ad cultū diuinū: qui valde augmētabit mortuo antichriſto: vt dcm̄ eſt. c Et erunt lebetes in domo dñi.i.vaſa ad diuinū cultū apta vt calices ⁊ huiſmōi: qui hic vocant lebetes: qz hic ꝓpheta metaphorice loquens exp̄mit cultū no.teſt.p ea que erant in cultu ve.teſt. vt dictū eſt de feſto tabernaculoꝝ hierlm: ⁊ ad hoc deſignāduz ſ̄dit̄: d Phiale cozā altari. phiale ſi vaſa ad viní poculuz apta: Amos. vj. Bibentes in phial' vinū. e Et veniēt oēs imolantes. ſacrificiū noue le. qđ eſt cuchariſtia: f Et coquēt in eis.i.hoc ſacrificiū offerēt in ardore charitat': qui tūc vigebit i chriſtianis: ⁊ ē hic metaphorica locutio: ſic ⁊ ſupra: g Et nō erit mercator.qz vicīū ſimonie totalr ceſſabit in eccleſia. Sciendū aūt q̄ expoſitores nr̄i cōiter tres vltias ptes huiꝰ capli exponūt alii: ab illo ení loco. Et reuerſ⁹ eſt oīs terra ꝛc̄. vſq; ibi: Sz ſedebit hierlm ſecura. iclusiue exponūt de ꝓmio beatoꝝ poſt iudiciū ꝓiungendo lre ꝓcedēti. ⁊ qđ ſ̄dit: Et hec erit plaga. vſq; ad locuz illū incluſiue. Sic ruina. exponūt de ſupplicio reproboꝝ: ⁊ qđ ſ̄dit: Et oēs qui relicti fuerint ꝛc̄. vſq; ad finē capi. exponūt de ꝓfectu eccl'ie poſt mortez xp̄i: ita q̄ illud qđ dr: In die illa erit qđ ſup frenū equi ē ſcm̄ domino. exponunt de tpe conſtantini: in quo multuz fuit dilatata eccleſia: in cui⁹ freno mat⁹ ei⁹ helena dicit feciſſe poni vnū de clauis chriſti: ⁊ alium in eius galea: vt ſic eſſet ſecurus inter preliozum picula. Iſtas expoſitiones non pſequoꝛ in pticulari: quia in gloſis ⁊ alioꝝ poſtill' poſſunt a quolibet videri: videt tamē mihi ſaluo meliori iudicio q̄ expoſitio quā poſui ſup iſtas tres ptes magis lre ꝓſonat iſtarum partium: ⁊ etiā ꝓcedenti.

¶ In capi. xliij. vbi dicit in postilla: Et scindetur mons oliuarum. Additio.

¶ Rout littera sonat plane scissura mõtis oliueti in ãttuor ptes ẽ intelligenda. dicit ei; Scindet mons oliuarum ex media pte sui ad orientem ⁊ ad occidentem. ⁊ sic in hac scissura media ps montis oliueti erit orientalis ⁊ media ps occidentalis. Non enim dixit ab oriente in occidentẽ: sz ad orientem et ad occidentẽ. ⁊ sequit: Separabitur montis meduz ad aquilonẽ et meduz eius ad meridiem: Ex quo habet alia scissura: sz quã media ps montis erit ad aquilonaris ⁊ media meridionalis: ⁊ sic pz manifeste q̃ hec diuisio fiet in ãttuor ptes ad modũ crucis: Ra. Sa. vero fugit hanc planam expositionem ne intelligat mons oliueti in forma crucis scindi: fugit eni signum crucis: sic ⁊ diabol' pi' ei'

In eo. capi. vbi dicit in postilla: Potest etiã dici q̃ sicut christiani celebrant festa pasche. Additio.

¶ Uidam expositores hebreoꝝ dicunt q̃ bellum de quo hic loquit erit tpe festi tabernaculoꝝ: ⁊ ꝓpter hoc illud festum celebrabit postea cũ maiori solẽnitate q̃ antea: ⁊ hoc põt applicari ad ꝓpositũ nostrum: quia si ista miracula fient tpe huius festi fideles remanẽtes int' temp' hui' belli ⁊ diem iudicij rõnabiliꝫ debent statuere q̃ fiat illõ festũ de nouo celeberrimũ sic q̃ omnes teneant ad ecclesiam venire que ẽ hierusalem spiritualis ⁊c. Replica.

¶ In ca. xliij. vbi dicit: Et scindet mons oliuarum vbi postil. allegat quosdã qui exponunt de scissura montis in ãttuor ptes per moduz crucis: allegat etiã Ra. Sa. qui dicit scissuram solũ fieri ab oriẽte in occidentẽ: cui videt littera ꝓsonare vt pz in postil. Sz burgeñ. motus ꝛ Ra. Sa. dicit euz fugere planã expositõem: q̃ fugit signũ crucis: sicut ⁊ diabolus pat' ei': sz tamẽ intentioni burgeñ videt obuiare fuga de q̃ dicitur in lra: quia crucis mysteriuz qõ ad litterã putat burgeñ. describere non est mã fuge sed refugij.

Postilla fris Nicolai de ly. cum additiõibus Pauli epi burgeñ. ac replicis magistri mathie dozinck super Zachariam ꝓphetam finit.

Incipit expositio ꝓlogi in Malachiã ꝓphã.

¶ Eus p moysen ⁊c. In isto ꝓlogo iuxta ea que in ꝓphetia dicuntur: ostenditur ꝓpli israelitici ingratitudo: ⁊ eiusdẽ increpatio. Procedit aũt in isto ꝓlogo p hũc modũ: ꝓmo exꝑmit bñficiuz dei p' stitũ ꝓplo: 2° ostendit ꝓpli ingratitudo: ibi Sz q̃ tanti muner. 3° sũdit diuina increpatio: ibi Jõ p malachiam ꝓphetam ⁊c. Beneficium aũt domini exꝑmit in duob': ꝓmo in officio põstito sacerdotibus: 2° in dignitate officij ipi': ⁊ ista dignitas notat: ibi Uñ ⁊ sacerdotes ⁊c. Officium autẽ est mediationis: qõ est duplex. s. populi ad deum: qõ notat ꝓmo: ⁊ dei ad populum qõ notat: 2° ibi Quibus legez ⁊c. in hoc eniz q̃ instituit sacerdotes in officio offerendi sacrificia: datur officiũ mediationis populi ad deum: in hoc q̃ dedit legem ꝑm quã debebant regere ꝓplm: datur officiuz mediationis dei ad ꝓplm. dicit igitur: a Deus per moysen. Nota q̃ post reditum iuda de captiuitate babylonica qui fuerant reuersi edificabant sibi domos: ⁊ habitabant in illis nondum templo reedificato: vt habet Aggei. j. b. missi sũt ꝑ a dño aggeus ⁊ zacharias ꝓphete ad increpandũ eos ꝓpter negligentiam ⁊ moram reedificatõnis templi ⁊ ad exhortanduz ad edificandum: qui taliter exhortati: statim templum ⁊ altare reedificauerunt: quibus reedificatis emersit aliud peccatum. s. q̃ sacerdotes maculaz habentes sacrificabãt cõtra illam ꝓhibitionem Leuit. xxj. f. Homo de semine tuo per familias' qui habuerit maculam non offeret panem domino deo suo: nec accedet ad ministerium eius. Item offerebant sacrificia maculam habentia: contra illaz ꝓhibitionez: Leuit. xxij. e. Si maculam habuerit non offeretis ⁊c. ꝓpter quod dominus subtraxit illis temporalia beneficia. Unde missus fuit malachias a domino ad increpandum eos: ⁊ ostendit diuina beneficia: ⁊ eorum ingratitudinez ex hoc q̃ precepta domini contẽnebant: ⁊ hec tanguntur hic. dicit igitur: a Deus per moysen populo israeli precepe. sacerdo. taberna. sui omni corpo. vicio liberos. Leuit. xxij b Hostias omni vicio vacuas sibi offerre. Leuit. xxij. Qui obtulerit oblationem suam vel vota soluens vel spõte offerens: quicquid illud obtulerit in holocaustum domini: vt offeratur: masculus imaculatus erit ex bobus vel ouibus: vel ex capris: si maculam habuerit non offeretis ⁊c. Duo ergo preceperat dominus. s. sacerdotes esse sine macula: sicut dicit. j. Mach. iij. e. Elegit sacerdotes sine macula voluntatẽ habẽtes in lege dei: offerre ẽt hostias carẽtes macula: sicut scribit Leuit. xxij. in multis locis. c Quib' legẽ suã. Dic tangit de officio mediatõis ꝑt erat dñi ad populũ: quod quidem officium erat vt intimando populo legez ⁊ precepta dñi: populus viueret in obedientia dei. ꝓmo ergo exprimit officium: 2° vtilitas siue finis officij: ibi Ut p sacrificiozum. dicit igitur: c Quibus. sacerdotibus. d Legem suam ad regendum populum ad hoc dederat. Ezech. xliij. f. Populum meuz docebunt quid sit inter sanctum ⁊ pollutum: inter mundum ⁊ imundum ⁊ ostendent eis: ⁊ cum fuerit controuersia stabunt in iudicijs meis ⁊ iudicabunt leges meas. sz Daniel. xiij. dicitur: Egressa est iniquitas de babylone a senioribus iudicibus qui videbantur regere populum. e Ut per sacri obla. internunciꝫ dei: ⁊ ho. sci ⁊c. Deut. v. a. Ego seqster ⁊ medi' fui int' deuz ⁊ vos ad Heb. v. a. Ois põtifex ex hoib' assũpt' ꝑ hoib' ꝓstituit in his q̃ sũt ad deũ: vt offerat dona ⁊ sacrificia ꝑ peccatis. f Populũ ꝓceptis cele. face. obedire. Judith. viij. f. Oñ vos qui estis ꝓsbyteri in populo dei ⁊ ex vobis põdet aia illoꝝ ad eloquiũ vr̃m corda illoꝝ erigite. g Unde sacer. ange. dei esse hoc lo. scrip. testat. Malach. ij. c. Labia sacerdotis custodiunt sciam ⁊ legem requirent ex ore eius: q̃ angelus dñi exercituuz ẽ. Sz Ezech. vij. dicit: Querent visionẽ de ꝓpheta ⁊ lex peribit a sacerdote: ⁊ consilium a senioꝝ

h Sz qz tāti mūeris gr̄az. Hic exprimit ingratitudo ppli ex duob⁹. s. ex pceptu diuini mūeri: ibi Sz qz tanti mūeris cē. z ex iobedientia diuinis p̄cepti: ibi Suprad̄ict⁹ ppls cē. vbi notat inobediētia ppli z etiā sacerdotū in duob⁹: in h⁹ q aialia maculā hñtia offerebāt: ibi Sacrificia vicio oetur pata. z in hoc q ipsi offerentes maculosi erāt: ibi Ipis crimini bus cē. dicit igitur:

h Sz qz tanti mūeris gr̄am p̄tē. suprad̄icti⁹ ppls z sa. sacrifi. vicio ōturpata. Malach. j. g. Intulistis de rapinis claudū z languidū: z intulistis mu nus: et iō dicit eodem o. Non mihi volūtas i vobis dicit dñs exercituū: z mun⁹ nō suscipiā de manu vr̄a.

i Ipis crimib⁹ atq ipse. ma. deo offer. ceperunt. Malach. ij. Vos recessistis ò via z scādalizastis plīmos in lege: itē eodē. Operiebat lachrymis altare dñi fletu z gemitu: ita vt vltra nō respiciā ad sacrificiū: nec accipiaz placabile q̄d de manu vestra.

k Jdeo p malach. cē. Hic sb̄iungit diuina increpatio pp eoz ingratitudinē: fit aūt hic duplex increpatio: p̄mo eniz fit ip̄roperatio diuine bñficentie: 2° fit ip̄roperatio p̄uaricatōis eoz z malicie: ibi Nam reliq̄ lectione p̄phensa. Jtez in p̄ma p̄te notāt duo. s. act⁹ siue verba ip̄ropatōis: z iusticia i p̄roperātis: 2m̄ tangit: ibi Et dixistis. z ibi tangit p̄mo q̄stio ppli: 2° rn̄sio dñi: ibi Nōne frat̄ fuit esau cē. q̄stio est indiciū bñficij: rn̄sio est manifestatio iusticie dei bñfaciētis z illoz ingratitudinē increpātis vel ip̄roperāti. dicit igit: k Jō. i. ppter p̄notatā ingratitudinē l Per malachiā, ppha⁹ deus ppls suū isrl increpans. s. in ppetia sequēti. i. incho ans increpare. hic est eni increpatio increpatōis: infra autez vbi tāgit eoz malicia. s. Nā reliqua cē. ponit p̄sūmatio. Jn choat eni in ostensione bñficioz: p̄sūmatur in imp̄ropatōe malicie ingratoz. m Dilexi vos. ecce mānifestatio bñficij vide Malach. j. vbi ponunt verba ista. n Nōne frater erat cē. Hic insinuat iusticia increpantis ex duob⁹. s. ex cōdecentia diuine iusticie reprobando esau z eligendo iacob: et ex p̄gruētia verbi ppositi ad eoz increpatōem: ibi Cui⁹ rei gr̄a cē. Just⁹. n. fuit reprobando esau z eligendo iacob: sic iuste fec̄ increpādo eos neglecto tāto bñficio eis p̄stito i electōe eoz in p̄te suo iacob. dicit igr̄: n Nōne frat̄ erat esau iacob dicit dñs. q. d. sic: Genē. xxv. f. o Et dilexi iacob: esau aūt odio habui. Malach. j. q. d. in h⁹ dilexi vos q cū esau z iacob essent frēs: dilexi iacob p̄em vestr̄ z non esau fratrē ei⁹: nō tñ iniust⁹ fui nec iniuste egi: z hoc est qō sequit: p Esau aūt fra. iacob nō iniq̄. i. iniusta: q Aut spon. volūtate. quin aliq̄ fuerit rō. s. mala opa esau in p̄scia: lz. n. demerita simplr non sint cā reprobatōis: dico cā, ppie loquendo in p̄scitis: nihilomin⁹ cā est quare sp p̄sciunt q̄tum ad hoc q nō apponit eis gr̄a: nec p̄fert gl̄ia: r Uel sine meriti gr̄a. p̄grui supple: non est. n. cā p̄destinatiōis ex pte p̄destinati eius opatio bona vel q se ppārat: lz congruum ē z quasi quodāmō motiuū p̄ferentis vt gr̄am infundat sic inquā iacob electum nō sine gr̄a meriti. i. non sine p̄paratione: qō intelligendum est quātum ad ppārātiōez gr̄e in p̄senti. vel non sine gratia meriti. i. operis meritorij quo ad gloriā in futuro. Manifestuz est. z probat hoc dicens:

s Cū scōm p̄te scientiā suā. vidis set mala esau z p̄paratiōem iacob ad bonum z ad opa meritoria.

t Esau quidez effusionē sanguis fraterni p̄cupiscere. Genē. xxvij. g. Oderat sēp esau iacob p bñdictione qua benedixerat ei pat: dixitq̄ in cōde suo: venient dies luct⁹ p̄tis mei z occidam iacob frēm meū.

v Jacob autē ob sui. i. dei z Cognitōez. Genē. xxxij. g. Uidi dñz facie ad faciem z salua facta est aīa mea. ac si diceret cognoui dñm q̄ ipse me cognoscē dignatus est. y Cui⁹ rei gr̄a. hic ostendit verbuz p positum p̄gruere ad increpatōez illoz: p̄mo igit insinuatur ipa p̄gruentia q̄ fuit electio iacob: 2° inuit ratio electionis: ibi q̄uis ex operib⁹. dicit igit: y Cui⁹ rei gratia. i. gratia electionis iacob z reprobationis esau

z Suprad̄cō vsus ē exēplo. s. exēplo iacob z esau ad increpatōez iudeoz: hoc inquā exemplo a Dilexi iacob. q. d. q sic dilexi patrem vestr̄ z frēm eius reprobaui magnū vobis bñficiuz p̄stiti: inde ē q, ppha vsus ē exēplo dilectōis iacob z reprobationis esau ad increpatōem iudeoz. b Quanuis ex opibus. p̄tinua sic: ita mō vsus ē suprad̄cō exēplo ad ppli isrl increpatōez quo oñdit gr̄a quā fec̄ de⁹ illi: Quānuis cē. i. lz ex illis q de iacob z esau scripta sit Genē. xxv. g. pateat esau dignū fuisse reprobatōe z iacob electōe. dicit igit: b Quānuis ex opibus memoratoruz. s. esau z iacob. c Quoz. memoratoz z opez eoz ūdē. d Liber geneseos memit. Genē. xxv. c. z infra i plīb⁹ capitul. vel sic. Cui⁹ rei gr̄a. q̄si ad oñdēdū q, de scis eoz p̄sciaz hūerit suprad̄cō exēplo vsus ē: q tales p̄stat sic diuisos fz reprobatōez z electōez añq̄ natos. Quānuis ex opib⁹. q. d. p̄stat q, de facta eoz p̄scierit: q i generali determinat apte: Genē. xxv. vbi dr̄: Quib⁹ adulti fact⁹ ē esau vir gnar⁹ venādi z hō agricola: iacob aūt vir simplex habitabat i tabernaculis.

e Nā reliq̄. Hic sb̄dit de ip̄ropatōe malicie eoz q oñdit in duob⁹. s. in p̄uaricatōe diuinoz mandatoz q ad ritū sacrificioz z q ad cultū idoloz. Cōtinuat sic: in p̄ncipio, ppha vsus ē exēplo dilectōis iacob z odij esau ad insinuādū gr̄am iudeis p̄stitā z ingratitudinē increpandā: z p̄ter in, ppheta manifestata ē eoz trāsgressio.

e Nā reliqua. s. ab eo qō dcm̄ est in p̄ncipio. s. Dilexi vos cē. f Que lectōe p̄phensa sc. i. dicta p̄ter in p phetia g Preuaricatiōem po. isrl in obser. sa. dei

Malachie.j. Offeretis sup altare meum pollutum panē ⁊c. Item in eodē.g. Maledictus dolosus q̄ hz in grege suo masculū ⁊ votum faciēs imolat debile dño ⁊c. h Increpationēq; in eūdē.j.p̄lm isrl: i Q̄ deos alienos coluerūt signant. Malachie.ij. Trāsgressus est iuda: ⁊ abominatio facta est in isrl' ⁊ in hierlm: q̄ cō taminauit iudas scificationem dñi quā dilexit: ⁊ habuit filiā dei alieni. Jtez malach. iij. A diēb' patrū vestrorū recessistis a legitimis meis: ⁊ nō custodistis.

Explicit qualiscūq; expositio istius ꝓlogi.

Postilla Nicolai de lyra sup Malachiā ꝓphetā incipit cū additionib' pauli epi burgen: ⁊ replicis magistri matthie doring. Ca.I.

Onus verbi dñi. Hic incipit ꝓphetia malachie. Et diuidit in duas partes. ſ. in ꝓemium ⁊ tractatū: tractus incipit ibi Dilexi vos ⁊c. In p̄ma pte describitur impositio officij ꝓphetandi ipsi malachie cū dr: a Onus verbi dñi. i. officiū denūciandi verbū diuinū. officiū. n. alicui impositū dicit onus eī ꝑ cōem modū loquēdi quo frequēter vtunt ꝓphete. 2° ostēdit cui verbū h'moi sit denūciandū: cū dicit: b Ad isrl. Post reditū enim captiuitatis babylonice quo tpe ꝓpheтauit malachias populus rediēs nomē isrl' obtinuit: q̄ captiuitas. x. tribuū nō redijt. 3° notificat ꝓpheta ex noie: cum dicitur: c In manu malachie. i. ꝑ ipsum malachiā: Malachias aūt interptat angelus dñi: ex hoc aūt dixerūt aliqui q̄ fuit angel' in corpe assūpto: alij vo q̄ fuit esdras scriba: sed ista nō habēt auctoritatē ex scriptura: ideo eadē facilitate ꝓtemnūtur qua ꝓbant: d Dilexi vos. Hic incipit tractat'. Circa quē sciēdū q̄ p̄ncipalis intētio ꝓphetarū fuit denūciare xp̄i aduentū ut diffusius dictum fuit in p̄ncipio hieremie: ⁊ iō malachias p̄ arguit multiplex peccatū ppli: 2° denūciat aduētū xp̄i: ca. iij. Et quia penitētia de pctis ē dispositio ad receptionē redēptoris: sm q̄ dicitur Matth. iij. Penitētiam agite: appropinq̄bit enim regnū celoꝝ. ideo p̄ma diuidit in duas ptes: q̄ p̄mo ꝓpheta arguit sacerdotes ⁊ populū cōiunctim: 2° magis diuisim: ibi Filius. igitur p̄mo arguit oēs simul de ingratitudine in ꝑsona dei. d. d Dilexi vos. ⁊ hec ingratitudo pz ex rnſione populi: cū dicit: e In quo dilexisti nos. quasi dicant: nō apparet erga nos tua dilectio specialis ꝓ ceteris. sed hec rnſio tanq̄ falsa excludit: increpationēq; in eūdē: q̄ deos alienos coluerunt: significat.

Explicit prologus.

Incipit argumentū.

Malachias aperte ⁊ in fine oiuz prophetaꝝ dicit ō abiectiōe israel ⁊ vocatiōe gētiū. Non est mihi ait volūtas in vobis dicit dñs exercituū: ⁊ munꝰ nō suscipiā ō manu vra. Ab ortu eni solis vsq; ad occasū magnū ē nomē meum i gētib': ⁊ i oi loco sacrificat: ⁊ offert noi meo oblatio mūda.

Explicit argumentum.

Incipit Malachias ꝓpheta. Ca.I.

Onus verbi domini ad israel in mānu malachie prophete. Dilexi vos dicit dñs. Et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dominꝰ. Et dilexi iacob esau autem odio habui? Et ꝓ posui seyr montes eius in solitudinem: et hereditatem eius in dracones deserti. Quod si dixerit idumea destructi sumus: sed reuertentes edificabimꝰ que destructa sūt: hec dicit dominus exercituuz. Isti edificabūt ⁊ ego destruam. Et vocabunt termini impietatis: ⁊ populus cui iratꝰ est dominus vsq; in eternuz. Et oculi vri videbūt: et vos dicetis: Magnificet dñs sup terminuz isrl'. Filius honorat ꝓrem et seruꝰ dñm suū. Si ergo p̄ ego sū: ubi ē honor meꝰ: ⁊ si dñs ego sum: cū subdit: in ꝑsona dei: e Nōne frater erat esau iacob. quasi diceret sic: q̄ fuerūt filij eiusdē ꝓis ⁊ matris: ut patet Gen. xxv. f Et dilexi iacob. dādo ei benedictionē paternā ⁊ hereditatis ꝓmissionē: que tñ annexe erāt tūc tpis ꝓmogenture: g Esau aūt odio habui. denegando ista sibi cū tñ eēt ꝓmogenitus: ut pz Gen. xxv. ⁊ xxvij. hec aūt dilectō iacob ⁊ odiū esau fuerunt signa electionis ⁊ reprobationis eterne: ⁊ sic allegat aplus Ro. ix. ⁊ i hoc appet dilectō dei spāliꝫ ad ppl̄z isrl' q̄ descēdit a iacob: q̄ alio noie dr ct'ē isrl: Gen. xxxij. 2° oñdit special' dilectio ad isrl': ⁊ odiū ad populū descendētem ab esau ꝑ effectū: h Et posui seyr mōtes eī'. idest terrā esau mōtuosam in solitudine ꝑ nabuch. regē. i Et hereditatē eī' in dracones. talia enim animalia solent habitare in terra deserta: ⁊ etiā in ruinis edificiorū. k Q̄ si dixerit idumea. i. populꝰ idumee: l Destructi sumus sed reuertētes edificabimꝰ. terrā nostram melius q̄ iudei reuersi edificauerunt suam: hoc excluditur cum subdit in ꝑsona dei: m Isti edificabūt ⁊ destruā ⁊ vocabūt termini impietatis. i. terra in qua viguit impietas: ꝓpter quā iratus est dñs ꝙ terrā ⁊ ꝑplm i ea habitātē. n Et oculi vri. o iudei o Videbūt. vindictā meā in idumeis q̄ semp fuerunt vobis molesti: p Et vos dicetis magnificetur dñs. i. appareat magnitudo eius q Sup terminū isrl'. i. super terrā isrl' ipsam ⁊ habitatores eius ab hostib' ꝓtegendo ⁊ i bonis multiplicando. r Filius. Hic p̄ter arguit sacerdotes ⁊ populū diuisim: ⁊ p̄mo de pctis in deum: 2° in p̄ximū: ca. se quēti. Prima i duas: quia p̄mo arguit sacerdotes: 2° populares: ibi Et vos. Prima adhuc in duas: quia primo sacrificium sacerdotum excluditur tanq̄ malum: 2° sacrificiū noue legis concludit tanq̄ deo acceptissimum: ibi Nō est. Circa primuz sciendū q̄ licz totus populus israel diceretur dei filius: Exoꝝ. iij: Filius meus ꝓmogenitus israel. tamen sacerdotes ad eius ministeriū deputati dicebantur dei filij ⁊ serui mō speciali: ⁊ sic loquit hic. r Filius honorat patrem. idest tenetur honorare: quia habet ab eo esse: nutrimentum: ⁊ documentū: s Et seruus dominū suū. supple timebit: quia non ē in hebreo nec in libris correctis: sed subintelligitur. t Si g̃ pater ego sū. ⁊ accipit si ꝑ quia: deꝰ ē ꝑ oiuz ꝑ creationē: ⁊ specialiter iudeoꝝ ꝑ legis datione: q̄ nō fuit data alijs populis: psalmo. cxlvij. Non fecit taliter oi nationi: ⁊ iudicia sua nō mānifestauit eis. ⁊ adhuc speal' sacerdotū q̄s elegit ad suū misteriū. v Ubi ē honor meus. quasi diceret: non desertis mihi honorem ut debetis s Et si dñs ego sum. scz ꝑ gubernationem vestri specialē

b Ubi ẽ timor meꝰ. q. d. nõ apparet i vobis. Et sciẽdũ q vbi dr hic: Et si dñs ego sum. in hebreo hr: Si dñi. pluraliter: Ego sum. in quo designat in deo pluralitas psonaꝝ in vnitate essentie: qz nomẽ plurale ꝓiũgit cũ ꝓnoie singulari. Dicit dñs exercituũ ad vos o sacerdotes ꝛc. ab illo eni loco filius honorat ꝛc. vsqz ibi inclusiue In quo despexim' nomẽ tuũ. totũ est sub vno versu in hebreo. Ex quo pz q ab illo loco incipit arguere sacerdotes: ꝛ subdit rñsio dñi: c Offertis sup altare meuz pollutũ panẽ. panes eni ꝓpositõis debebãt p man' sacerdotũ pistari: formari ꝛ decoqui: ꝛ ipi ad euitãdũ laborẽ faciebãt p alios hoc fieri: ut dicũt alicq. Alij vero dicũt q dr h panis pollut' eo q erat de tritico p rapinam acquisito formatus. d Et dicitis. vos male excusando: In q polluim' ꝛe. ꝛ subditur domini rñsio: In eo q dicit. i. facto oñditis: f Mẽsa dñi despecta ẽ. p hoc eniz q ponitis ibi panẽ p dicto mõ formatũ de honoratis cã: ꝛ ad hꝰ inducit exemplũ. o. g Et si offerat clau. ꝛ lan. s. animal indebitũ sup altare holocaustoꝝ: h Nõne malũ ẽ. q. d. sic: qz hoc ẽ ꝓhibitũ i lege. i Offer illud duci tuo ꝛc. q̃si diceret: si offeres ꝓncipi terreno q̃ est cinis ꝛ puluis nõ placeret sibi: nec ꝓpi hoc exaudiret ꝑces tuas: ꝛ multo minꝰ debent talia deo offerri: ió ducit eos ad penitẽtiã. d. Et nũc deꝑcami vultũ dei ut misereat vr̃i: de manu eni vr̃a factuz ẽ hoc: si q̃ mõ suscipiat facies vr̃as dicit dñs exercituũ. Q̃uis in vobis qui claudat ostia: et incẽdat altare meũ gratuito? Nõn ẽ mihi volũtas in vob dicit dñs exercituũ: ẽt

ũbi est timor meꝰ dicit dñs exercituuz ad vos: o sacerdotes qui despicitis nomẽ meũ: ꝛ dixistis: in quo despexim' nomẽ tuũ? Offertis sup altare meũ panẽ pollutũ. Et dicit. In quo polluim' te? In ẽo q dicit: mẽsa dñi despecta ẽ. Si offeratis cecũ ad imolãdum: nonne malũ ẽ? Et si ofᵒferatis claudũ ꝛ lãguidũ: nõnne malũ est? Offer illud duci tuo: si placuerit ei: aut si suscepit faciem tuã dicit dñs exercituũ. Q̃uis in vobis qui claudat ostia: et incẽdat altare meũ gratuito? Nõn ẽ mihi volũtas in vob dicit dñs exercituũ: ẽt munꝰ nõ suscipiã de manu vr̃a. Ab ortu eni solis vsqz ad occasũ mãgnũ ẽ nomẽ meũ i gẽtibꝰ: ẽt i oi loco sacrificat ꝛ offertur noi meo oblatio mũda: qã magnuz ẽ nomẽ meũ in gẽtibꝰ dicit dñs exercituũ. Et vos polluistis illud i ẽo q dicit: mẽsa dñi ꝓtamiata ẽ: ꝛ q̃ sup ponit: ꝓẽptibile ẽ cuiz igne q illud deuorat: ẽt dixistis: Ecce ó laboꝛe. Et exsuffla stis illud dic dñs exercituũ. Et intulistis de rapinis claudũ ꝛ lãguidũ et intulistis munus. Numqd suscipiã illud de manu vr̃a dic dñs exercituũ? Maledictꝰ dolosꝰ q hz in grege suo masculũ: ẽt votũ faciens imolat debile dño. Q̃uia rex magnꝰ ego dic dñs exercituũ: ẽt nomẽ meũ horribile i gentibus.

ñis deꝑcta ẽ. Si offeratis cecũ ad imolãdum: nonne malũ ẽ? Et si offeratis claudũ ꝛ lãguidũ: nõnne malũ est? Offer illud duci tuo: si placuerit ei: aut si suscepit faciem tuã dicit dñs exercituũ. Et nũc deꝑcami vultũ dei ut misereat vr̃i: de manu eni vr̃a factuz ẽ hoc: si q̃ mõ suscipiat facies vr̃as dicit dñs exercituũ. Q̃uis in vobis qui claudat ostia: et incẽdat altare meũ gratuito? Nõn ẽ mihi volũtas in vob dicit dñs exercituũ: ẽt munꝰ nõ suscipiã de manu vr̃a. Ab ortu eni solis vsqz ad occasũ mãgnũ ẽ nomẽ meũ i gẽtibꝰ: ẽt i oi loco sacrificat ꝛ offertur noi meo oblatio mũda: qã magnuz ẽ nomẽ meũ in gẽtibꝰ dicit dñs exercituũ. Et vos polluistis illud i ẽo q dicit: mẽsa dñi ꝓtamiata ẽ: ꝛ q̃ sup ponit: ꝓẽptibile ẽ cuiz igne q illud deuorat: ẽt dixistis: Ecce ó laboꝛe. Et exsuffla stis illud dic dñs exercituũ. Et intulistis de rapinis claudũ ꝛ lãguidũ et intulistis munus. Numqd suscipiã illud de manu vr̃a dic dñs exercituũ? Maledictꝰ dolosꝰ q hz in grege suo masculũ: ẽt votũ faciens imolat debile dño. Q̃uia rex magnꝰ ego dic dñs exercituũ: ẽt nomẽ meũ horribile i gentibus. onibꝰ sũt alicq xp̃i ani hoc sacrificiũ offerẽtes: ꝛ cũ dr hic: q Magnũ ẽ nomẽ meũ in gẽtibꝰ ꝛc. loquitur ꝓpheta de futuro p modũ ꝓsentis ꝓpi certitudinem ꝓphetie. r Et vos polluistis. hic ꝓnter ꝓpheta arguit populares: qz illi q debebant offerre oblationes mundas ꝛ electas: offerebant de peioribus: ut videbitur infra: ꝛ ió hic arguũtur: cũ dicit: Et vos polluistis illud. s. nomẽ meum quantũ i vobis ẽ: s Jn eo q dicitis. sicut et sacerdotes: t Mensa dñi cõtaminata est. i. põt ibi fieri licite oblatio ó minoribꝰ bonis: b Luz igne qui deuorat illud. i. cũ igne qui seruatur semp in altari holocaustoꝝ ad cremãdũ adipes sacrificioꝝ: q̃ poterat fieri ex q̃buscunqz lignis: ꝛ eodẽ mõ arguebant de sacrificijs ibi offerendis. x Et dixistis. vos mendacit excusando. y Ecce de laboꝛe. i. cũ magno laboꝛe potuim' talia sacrificia offerre ꝓpter pauptatẽ nostrã: z Et exsuffla stis illud. i. bonũ q̃ debebat offerri reduxistis quasi ad nihilũ. a Et intulistis de rapinis claudũ ꝛ languidũ ꝛc. ita q erat ibi duplex petm̃: vnũ ꝙ ꝓmũ scz rapina: ꝛ aliud ꝙ deum. s. offerẽdo lege ꝓhibitũ: ideo sequitur: b Non suscipiã illud. acceptãdo: ꝛ q ista intelligãtur de popularib' offerẽtibus oñditur p hoc q̃ subditur: c Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculuz. i. animal bonũ ꝛ aptũ ad sacrificãdũ deo: d Et votũ faciẽs. de sacrificio deo offerẽdo e Jmmolat debile. i. aĩal languidũ uel alias ineptum ad offerendum. f Quia rex magnus ego. scz sup omnem creaturam: g Et nomen meum horribile. idest timendum. Jn capitulo ꝓmo Malachie vbi dicitur in postilla: Et dilexi iacob ꝛc. Additio.

De dilectionẽ iacob videtur intelligi potiꝰ i hoc loco ipsa electio iacob seu ꝑdestinatio que fuit ab eterno: similiter p odiũ esau intelligitur eius reprobatio eterna seu ab eterno: ꝛ hoc videtur ex verbis apostoli: ad Ro. ix. dicẽtis: Cum eni nõdũ nati fuissent aut aliq̃d boni aut mali egissent ꝛc. et sic dilectio iacob ꝛ odiũ esau in hoc loco non videntur dicenda signa electionis ꝛ reprobationis, put in postilla: sed potius ꝑca

intelligunt ipsa electio ⁊ reprobatio. In eodē ca. vbi dr in postil. Quis in vobis claudat ostia. Additio.

Littera hebraica sic hēt in hoc loco: Quis in vobis qui claudat ostia: ⁊ non incēdatis altare meū gratis seu frustra: nō. n. est mihi volūtas in vobis ⁊c. q. qz ex demeritis eoꝝ munera sua ⁊ sacrificia non erant deo grata: ideo deus quasi appetebat q aliquis claudēt ostia templi: sic q nullus intraret ad incendēdū altare. s. cum sacrificijs: ⁊ hoc est quod dicit: Quis in vobis qui claudat ostia. i. vtinā essz in vobis q clauderet ostia templi. Et non incēdatis altare meuz. s. sic clauso templo nō incēditur sup altare meum aliqd Gratis. i. frustra. Rō aūt quare deus volebat q claderētur ostia templi ſbdit cum dicit: Nō est mihi volūtas in vobis: ⁊ munus nō accipiā de manu vra. q. d. nō si accepti offerētes nec oblata.

Et nūnc ad vos .II. mādatum hoc o sacerdotes Si nolueritis audire ēt si nolueritis ponē sup coꝝ vt detis glām nōi meo ait dñs exercituū: mittām i vos egestatē: ēt maledicaz bñdictōib⁹ vris: ⁊ maledicā illis: qñiā nō posuistis sup coꝝ. Ecce ego pjsciā vobis brachiū: ēt dispgā sup vultū vrm sterc' solēnitatū vrarū: ēt assumet vos secū. Et scietis quia misi ad vos mādatū istud: ut essz pactū meū cū leui dicit dñs exercituū. Pactū meū fuit cuz eo vite ⁊ pacis: ēt dedi ei timorē ⁊ timuit me: ⁊ a facie nois mei pauebat. Lex veritatis fuit in ore eius: ēt iniqtas nō est inuēta in labijs ei⁹. In pace ⁊ in eqtate ambulauit mecū: ēt mltos auertit ab iniquitate. Labia. n. sacerdotis custodiūt sciaz: ⁊ legē requrent ex ore eius: qa angelus dñi exercituuz ē. Vos aūt recessistis ō via ēt scādalizastis plūmos i lege. Irritū fecistis pactuz leui dicit dñs exercituum. Propt qō ⁊ ego dedi vos ptemptibiles ⁊ humiles oib⁹ pplis: sicut nō seruastis vias meas: ⁊ accepistis faciem in lege. Nūnquid pater vnus omnium nostrū: Nūnqd nō de⁹ vn⁹ creauit nos: Quare ergo despicit

In principio malachie: vbi dr: Ja. cob dilexi ⁊c. postil. exponit vt assūptū a deo ad pbandū ingratitudinē filioꝝ isrl. Assūptū aūt illud exponit p modū effect' manifesti. s. qz iacob obtinuit bñdictōem paternā ⁊ hereditatis pmissionez: que erāt ānexa pmogenitureesau abiecto: qō sine dr dilectione ex parte vna: ⁊ odio ex parte altera: fieri nō potuit: qui sunt effect' dilectōis dei manifesti. Burgē. autē vult q dilectio ⁊ odiū debeāt hic recipi p pdestinatōe ⁊ reprobatōe: non p eoꝝ effectib⁹: vt postil. Ad pbādum suū ꝓpositū burgē. adducit aplm ad ro. ix. Jbi dico q aplꝰ adducit hoc dictū non quo ad effectū: sed admirāz de cā: oñdens p ꝓcessum q illius nō sit cā querēda. Sic in ꝓposito si ppba in pſona dei volens populo oñdere q eū diligeret: oñderet per talia occulta sapiētie dei: q̄lia sūt pdestinatio ⁊ reprobatio: pbasset populo dubium ⁊ ignotū p ignotū: sicut si hodie ingratis ⁊ de dilectōe dei dubitantib⁹ dilectio dei p viā pdestinatōis persuaderi deberet: plus dubitarēt de añte q̄ ꝓnte. .II.

Et nunc ad vos. hic ꝓnter arguit ppheta sacerdotes ⁊ pplm de peccatis ꝓtra primum: lz cum hoc aliqd ponat de peccatis ꝓ deuz. ⁊ dividit in duas partes: qz pmo arguit sacerdotes: scōdo populares: ibi Nunquid. Circa pmū ponit monitio cū dr a Et nunc ad vos mādatū hoc o sacerdotes. q. d. debetis diligenē attendē. b Et si nolueritis. puniam vos: iō sequit: c Mittā in vos egestatē. quaz supra modū timebāt: qz auari ⁊ cupidi erāt. d Et maledicā bñdictōibus vris. i. illis que ꝓsueuistis bñdicere. s. vineis ⁊ bladis: ⁊ huiusmodi: ita q erit penuria. ita exponit ra. sa. ⁊ ſbditur cā: e Qñ nō posuistis sup coꝝ. s. exercere debitū officiuz vrm debito modo colendo deum ⁊ pplm instruēdo. f Ecce ego pjciā a vobis brachiū. auferendo a vobis vtutē ⁊ sustētatōem. g Et dispgā super vultū vrm sterc' ⁊c. i. ex celebratōibus huiusmodi nō reportabitis honorē: sed ꝓfusionē. h Et assumet vos secum. .s. sterc': ita q erit cō temptibiles: sicut ⁊ ipsum. i Et scietis. p experiētiā mee punitōis: k Qz misi ad vos. sacerdotes ⁊ leuitas l Mādatuz istud. de cultu dei ⁊ doctrina pplī. m Ut esset pactuz meū cū leui. i. cū tribu leui: q̄ fuit ad hoc electa a ꝺo Nume. ij. .c. n Pactū meū. .i. lex o Fuit cū eo vite ⁊ pacis. fuit. n. ꝓ missum a deo q populus in pace viueret si legē seruaret: ⁊ sic fuit adimpletū q̄diu hoc seruauit: vt patz ex decursu veteris testamēti. p Et dedi ei timorē. s. moysi ⁊ aaron: ⁊ plīb⁹ ab eis descēdētibus q deum timuerūt. q Lex veritatis fuit i ore ei⁹. ad docēdū pplm. r Et iniqtas nō est inuēta in labijs ei⁹. q. n. aaron fecit vitulū ꝓflatilē fuit ex timore mortis: vt dictū fuit pleni exo. xxxij. nec ipse: nec alij leuite crediderūt q in vitulo esset aliqd numinis: qō pz ex hoc q tota tribus leui adiunxit se moysi ad inficiēdū illos qui peccauerant in idolatria vituli: exo. xxxij. s In pace ⁊ eqtate ambulauit mecū. iuste viuēdo ⁊ me deuote colēdo. t Et mltos auertit ab iniqtate. pplm docēdo: hoc. n. ptinet ad officium leuiticū: ⁊ potissime sacerdotū: iō ſbdit: Labia. n. sacerdotis ⁊c. ſbditur cā: v Qz angelus dñi exercituū est. hz. n. officiū angelicū. s. colere deū: ⁊ dirigere pplm: sicut āgeli i ministeriū missi ꝓpter salutē electoꝝ semp vidēt facie pris: q̄ ē in celis: Matth. xviij. x Vos aūt sacerdotes ⁊ leuite h⁹ tpis y Recessistis de via. quā tenuerūt moyses ⁊ aaron ⁊ alij iusti. z Et scādalizastis plūmos in lege. i. fuistis eis occasio delinqndi. Est. n. scādalū impactio pedis ad aliqd qō facit incedētē ruere. malicia aūt sacerdotū ⁊ doctoꝝ fac errare pplm. vñ dicit saluator: Ceci sūt ⁊ duces cecoꝝ. si aūt cec' ceco ducatū pstet: ambo in foueā cadūt. Propt qō dicit Aug⁹ in pasto. Cū pastor p abrupta gradit: ꝓns est vt grex ad pcipitiū sequat. a Irritū fecistis pactū leui. de officio sacerdotij. b Propt quod ⁊ ego dedi vos cōtemptibiles. i. abiectos. c Et accepistis faciē in lege. iustificantes impiū. p munere: sacerdotes. n. iudicabāt pplm maxime p⁹ reditū de babylone. d Nunqd. Postq̄ reprehendit sacerdotes ⁊ leuitas de malo regimine populi: hic ꝓnter arguit ceteros de cōtemptu ꝓximi: ⁊ pmo in generali cum dr: o Nunqd non pr vnus ⁊c. q. d. sic. s. adam: vt dicūt aliq: vel abraam secundum alios: ⁊ est verbum prophete.

e Nunquid non deus vnus creauit nos. quasi diceret: quia omnes anime humane creantur a deo immediate.

f Quare ergo despicit vnusquisq nostrum fratrem suū propter paupertatem suam. q. d. non habemus causam.

a Uiolans pactū patrū nostroꝝ .i. legē oatā patrib⁹ nr̄is: que p̄cepit p̄imū diligere. ꝛ in sp̄āli arguit cōtēptū vxoris que debet esse vna caro cū viro: cū dicit: b Trāsgressus est iudas r̄c. ꝛ ista transgressio specificat cum sb̄dit: c Quia cōtaminauit iudas sancti. oñi. s. latriā: d Quaz dilexit. s. oñs: e Et habuit. s. iudas. i. illi de regno iude f Filiaz dei alieni. reuertētes. n. de babylone cōtēpserūt vxores suas iudeas: que ex freq̄nti ptu ꝛ labore itineris erāt oetur pate: ꝛ duxerunt vxores alienigenas: vt pz .j. Esdre. ix. ca. ꝛ p̄mas tenebant in domibus suis q̄si ancillas. mulieres vero docent pueros suos p̄o p̄rios mores: ꝛ sic alienigene vxores docebant filios a iudeis gēitos idolatrare: qō erat pessimū: iō sequitur: Disperdet oñs) virū qui fecēit h°. g Magistrū ꝛ discipulū. i. magnū siue paruū: h Et offerentē munus. i. de tribu sacerdotali: q̄ in illa tribu inuenti sunt viri qui acceperāt vxores alienigenas .j. esdre. x. c. i Et hoc rursū fecistis. Operiebatis lachrymis r̄c. credētes expiare hoc pctm̄ absq; emissione alienigenaꝝ: qō tū est falsum: ideo sb̄ditur: Ita vt non respiciā r̄c. k Et dixistis: Quā ob cām. nō dimittit istud delictū p̄ solū sacrificiū Ad qō rn̄detur cū dr̄: l Quia oñs testificat⁹ ē inter te ꝛ vxorē. de mutua cohitatōe ꝛ dilectōe: dicens p adā ꝑphice gen. ij. vt ibidē fuit declaratū: Quāobrē relinquet hō p̄rem suū ꝛ matrē: ꝛ adherebit vxori sue: ꝛ erunt duo i carne vna m Quā tu despexisti. tenēdo eā vt ancillā. n Et hec particeps tua. i. socia non ancilla: o Et vxor federis tui. p consensū aiozꝝ qui facit matrimoniū. p Nōne vn⁹ fecit .q. d. sic: quia vn⁹ deus fecit adā ꝛ euā: q Et residuū spiritus ei⁹ est. ad hoc. n. fecit deus mulierē de costa viri: vt sic vna caro sunt: ita sint vnus spūs ꝛ vna aia: p verā dilectionem. r Et quid vn⁹ q̄rit nisi semē dei. q. d. ad hoc ē vnitio seu p̄iunctio mr̄imonij: vt inde p̄creet semē ad cultū dei iō sb̄dit: s Custodite ergo spūm vr̄m. i. bonā volūtatē ad vxorē. t Cū odio habueris dimitte. dādo ei libellus repudij: vt possit alteri nubere: ꝛ non sicut ancilla a te violenter teneri: hoc. n. est min⁹ malū q̄ affligere vxorē sine cā: libellus. n. repudij nō fuit cōcessus: vt per se esset licit⁹ sed ad mai⁹ malū euitandū: vt diffuse declaraui deuto. xxiij. v Operiet aūt iniq̄tas vestimētū ei⁹. i. vestimētū viri: sic .n. sonat lr̄a hebraica q̄ nō p̄t referri nisi ad masculū ꝛ nō ad femināe p̄m modū loq̄ndi hebraicū: ꝛ est sensus: Operiet r̄c. q. d. p dei vindictā sic apparebit iniq̄tas viri despicētis vxorē mō p̄dicto: sicut apparet illud qō ponit sup vestimētū eius. Jn .c. ij. vbi dr̄ in postil. Et maledicam bñdictōibus vestris. Additio.

Hoc qō dr̄ hic: Et maledicā bñdictōibus vestris. p̄m magistrū in. iiij. dis. xxv. quidā referūt ad hereticos q̄ sunt ab eccl̄ia p̄cisi: ꝛ ad excōicatos quorū bñdictōes fiūt maledictōes his q̄ eoꝝ sequūtur errores. Aliā etiā expōem ponit: quā credo esse Greg. ꝛ ē talis. s. q̄ qui a malis sacerdotib⁹ bñdicit: a deo erit maledict⁹: q̄ bñdicūt inique agētib⁹: ꝛ adulātur peccātib⁹: dūmodo dimittes sint. hec ille. Jn eodē. c. vbi dr̄ in postil.

Nonne vn⁹ fecit. Additio.

Hoc quod dr̄ hic: Nōne vn⁹ fecit r̄c. al⁹ exponitur p̄m quosdā hebreoꝝ expositores ꝛ magis p̄sonū lr̄e: vt vi. Ad quod sciēdū q̄ abraam hñs in vxorē liberā Sarā de genere suo: accepit tñ aliam vxorē alienigenā .s. agar ancillam egyptiacam: gen. xvj. c. ex quo volebāt se excusare a peccato illi qui alienigenas vxores acceperāt habentes alias p̄pas ꝛ hoc ē quod dr̄: Nōne vn⁹ fecit .s. abraā q̄ erat vn⁹ pater oium israelitaꝝ. Et residuū spūs eius. p hoc q̄ dr̄ Residuum. intelligitur supabundās: eo q̄ residuū cuiuscūq; rei supabūdat sup ipsā rē. q. dicerēt: nō sum⁹ inculpādi p̄p̄ vxores alienigēas: eo q̄ abraā hoc fecit: vt dcm̄ ē: ꝛ tñ spūs ei⁹. s. p̄phie ꝛ sanctitatis supabūdans fuit: ꝛ sic gesta ei⁹ sūt trahenda ad p̄ntiam. Ad qō rn̄det p p̄phām: Et quid vn⁹ querit nisi semē dei. q. d. ille vn⁹ hoc fecit nō ex libidie carnali sed q̄ Sara erat sterilis ipamet p̄curāte hoc fec abraam causa p̄lis habēde: vt in. c. gen. ō. dcō. Et q̄ non fec hoc abraā solū ad instātiā sare: vt dictū est: sed etiā nutu seu inspiratōe diuina: iō dicit: Et quid vn⁹ q̄rit nisi semen dei. hoc est dicere illud qō querebat abraā non est intelligēdū semē seu plem simplr̄: sed semē dei: q̄ a deo inspirat⁹ hoc faciebat: ꝛ sic oñdit q̄ non erant excusati p exemplū abraae: ꝛ iō hortat eos: Custodite ergo spūm vestrū ꝛ vxorē adolescētie tue noli despicere. q̄ abraaz non fecit hoc despiciēdo vxorem: sed rōibus p̄dictis. ꝛ sequit: Cum odio habueris dimitte. per libellū repudij qui erat simplr̄ licitus tpe ve. testamēti: vt declaratū iuit in additōe deuto. xxiij. Replica.

Jn capl̄o. ij. vbi dicit: Nōne vnus fecit r̄c. burgen. assumit cōtra postil. ꝛ glosā quā aliquando nō scit nimis ponderare: q̄ ille passus ōbeat exponi de abraā p excusationē friuolā populi in lr̄a positā: vt sit verbū ppli p deū arguētis: Nōne. s. abraā habuit alienigenā vxorem sine reprehensione: quasi dicerent: quare reprehendit in nobis. Sed in littera ꝛ eius p̄cessu est verbum p̄phete in persona dei arguētis populum: ꝛ ita dicit glosa. Unde posset hic burgen. multipliciter culpari: sed non est p̄sentis propositi nisi ostendere eum male contra postillatorem moueri. Sed circa illum passum eiusdem capituli: Si odio habueris vxorem dimitte. Burgensis de materia illa se remittit ad. xxiij. capl̄m deutero. ꝛ ibi vide correctorium satis latum dirigi ad cap. xix. Matthei.

Capitulum. III.

Labozare fecistis. Hic incipit capl̄m in hebreo vbi icipit aduētus xp̄i denūciatio: ꝛ dīuidit i duas partes: q̄ p̄mo ponit occasio huius denūciatōis:

scdo ipsa denũciatio subdit: ibi Ecce ego mittã. Circa p^m scienꝺ q^ꝺ ppls iudeoꝝ saltẽ ꝑ magna pte vidẽs alias gentes in hoc mũdo ꝓsperari: vt chaldeos: ⁊ psas: ⁊ medos: q^ꝺ erãt idolatre: ⁊ se frequẽter oppzimi ⁊ capriuari: dicebat q^ꝺ deus diligebat malos: ⁊ de seruitoꝛib' suis ñ curabat: vel q^ꝺ de istis inferioꝛib' ꝑ uidentiã nõ habebat: ex quo seuiẽtes sibi sic negligebant: ⁊ alij sic exaltabãt: ⁊ sic deo imponebãt maliciã malos diligendo: vel ignorantiaz merita ⁊ demerita hoiũm nõ videndo: ⁊ vtrũq; ẽ erroneũ ⁊ deo odiosuz: iõ dr: a Laborare fecistis dominũ in ꝑmõibus vr̃is. blasphematoꝛ̃s: ⁊ loquitur scripta de deo ꝙsi de homie afflicto ꝺ malo qꝺ audit i eo q^ꝺ erroneum est. b Dij q^ꝺ facit maluz rẽ. ex dictis pz ſnia. c Aut certe vbi est deus iudicij. i. diiudicãs iter bonos ⁊ malos. d Ecce ego. Hic ꝓpe quẽter denũciat xp̃i aduent': in quo fit bonoꝝ ⁊ malorũ discretio: qz in ꝑmo aduẽtu xp̃i factũ est iudiciũ discretõis: vocando aliquos ad gr̃am ceteris dimissis iusto dei iudicio lz nobis occulto: sed in scdo aduẽtu fiet iudiciũ discussionis malos puniẽdo: ⁊ bonos premiando: sic ergo ꝓcedit: qz ꝑ^o vteꝝ aduẽtus denũciat: ⁊ 2° ꝑdictus erroꝛ euacuat: ibi Jnualuerũt. ꝑma in duas: qz ꝑmo ponit dicta denũciatio: scdo ppli monitõ: ibi Ego eni. ꝑma adhuc in duas: qz ꝑmo nũciat vteꝝ aduent' scdo vtriusq; effectus: ibi Jpse eni. Circa ꝑmũ ꝑmo denũciat ꝑmus aduent' xp̃i: cũ dr in ꝓsona xp̃i: d Ecce ego mittã angelũ meũ. i. iohannẽ baptistã: q^ꝺ magꝺ uxit in terris vitã angelicã q^ꝺ humanã. q^ꝺ eni hec scriptura dicat de ipso ad l̃ram: pz Mat. xj. vbi dicit saluatoꝛ de iohanne: Hic est de quo scriptũ est: ecce ego mitto rẽ e Et ꝑpabit viã. qz ꝑdicatio ⁊ baptism' iohãnis fuerũt qꝺam ꝑpationes ad baptismũ ⁊ ꝑdicatõez xp̃i: f Et statim veniet ad templũ suũ. qz ibi xp̃s oblatus fuit ⁊ ibi pluries ꝑdicauit ⁊ miracla fecit g Dñator quem vos queritis. i. christus cuius aduentũ desiderabant patres antiq. h Et angel' testamẽti. qz xp̃s fuit nũcius noui testamẽti: vt ꝑdixerat Hiere. xxxj. scdo denunciat aduent' xp̃i scds: cũ dicit: i Ecce venit. i. veniet certitudinaliter ad iudiciũ. k Et qs poterit cogitare diem aduent' eius. q. d. null': vñ dr Mat. xxiiij. De die illa ⁊ hora nemo scit rẽ. l Et quis stabit. i. poterit stare m Ad videndum eum. quia sicut ꝑm' aduẽtus fuit in humilitate ⁊ mãsuetudine: ita scds erit in ptate ⁊ terroꝛe. n Jpse eni. Hic ꝙnter ponit effect' vtriusq; aduentus: tñ in quodaz generali: ⁊ ꝑmo ꝑmi:

Laborare feci .iij. stis dñm in ꝑmõibus vr̃is: et dixistis: Jn q̃ eum fecim' laborare: Jdeo q^ꝺ dicit: Oĩs qui fecit malũ bonus est in ꝓspectu dñi: ⁊ tales ei placẽt: Aũt certe: vbi ẽ deꝰ iudicij: Ecce ego mittam ãgelũ meuz: et ꝑpabit viã añ faciẽ meã. Et statim veniet ad templũ suũ dñator quẽ vos q̃ritis: et angel' testamẽti quẽ vos vultis. Ecce venit dicit dñs exercituũ. Et qs poterit cogitare diez aduẽtus ei': Et quis stabit ad videndũ eũ. Jpse eni quasi ignis ꝓflans et q̃si herba fullonũ. Et sedebit ꝓflãs ⁊ emũdãs argentũ: et purgabit filios leui. Et colabit eos q̃si aurũ ⁊ q̃si argentum: et erũt dño offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit dño sacrificiũ iuda ⁊ hierl'm sicut dies seculi: ⁊ sic ãni antiqui. Et accedã ad vos i iudicio: et ero testis velox maleficis: ⁊ adulteris: ⁊ periuris ⁊ q calũniãt mercedẽ mercenarijs: ⁊ bũiliant viduas ⁊ pupillos: ⁊ oppzimũt pegrinũ: nec timuerũt me dic dñs exercituũ. Egõ. n. dñs et ñ mutor: et vos filij iacob ñ estis ꝓsũpti. A diebꝰ. n. patrũ vr̃oꝝ recessistis a legitis meis: ⁊ ñ custodistis. Reuertimi ad me: et reuertar ad vos: dicit dñs exercituũ. et dixistis: Jn quo reuertemur Si affiget homo deum: qz vos configitis me. Et dixistis: Jn quo configim' te: scdo secũdi: ibi Et accedã. effectus aũt ꝑmi fuit vocatio aliquoꝝ ad fidem: quos in primitiua ecclesia ꝓbauit quasi aurum in fornace ꝑ tribulatões in iudea: vt pz in actib' apl̃oꝝ rum in pluribus locis: ⁊ postea ꝑ tyrãnos in oĩbus ptibus orbis: ⁊ hoc est qꝺ dicit: n Jpse eni quasi ignis cõflans. ad ꝓbatõez electoꝝ: o Et q̃si herba fullonũ. qua vtũtur fullones ad purificãdas vestes ⁊ eas nitidas fiendas. ꝑ Et purgabit filios leui. i. apostolos quoꝝ aliqui fuerunt de tribu leui: ⁊ omnes fuerunt noue legis episcopi: q Et colabit eos. ad ꝑfectam mundiciaz deducẽdo r Et erũt offerentes sacrificia. i. eucharistiam: per varia legis sacrificia figuratum fuit perfeñ per plura imperfecta s Et placebit domino rẽ. quia istud sacrificium est deo acceptissimuz: t Sicut dies seculi ⁊ sicut anni antiqui. vnde in canone misse dicitur Sicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui iusti abel ⁊ sacrificiũ patriarche nostri abrae: ⁊ qꝺ tibi obtulit summ' sacerdos tuus melchisedech. Sciendus tñ q^ꝺ istud sicut nõ designat equalitatẽ: sed coꝛrespondentiã rei figurate ad figurã: sicut enim res figurata excellit figurã sic sacrificiũ noue legis qꝺ est eucharistia: excellit oĩa veteri legis sacrificia. v Et accedã. Hic ponit effect' aduentus scdi: cum dicit: Et accedã ad vos in iudicio. qz christus veniet in iudicium in forma hũana: tamen gloriosa: x Et ero testis velox. qz illud iudiciũ breui tempoze expedietur y Maleficis ⁊ adulteris. i. quibuscunq; peccatoꝛib': quia virtute christi nota fient omnibus eoꝝ peccata ⁊ sententia iudicis iusta: ista tamen peccata specialiter exprimũtur que crudelitatem important: sicut ⁊ Mat. xxv. vbi ꝓcessus illius iudicij ponitur a saluatoꝛe: z Ego enim dñs. Hic cõsequenter post effectum extremi iudicij ponitur monitio populi: que tunc non habebit locũ sed ante: dicit igitur: Ego enim dñs. ad quẽ spectat omniũ generale iudiciũ: a Et nõ mutor. in meipso: licet sit mutatio in effectib' meis ꝑm varietatem meritoꝝ ⁊ demeritoꝝ hoiuz. b Et vos filij iacob non estis cõsumpti. licet hoc meruissent mala vestra: tamẽ saluaui aliquos ex mea misericoꝛdia. c A diebus enim patrũ vestroꝝ recessistis. quia cito post datoꝛ legi in mõte synai peccauerũt in adoratiõe vituli: ex. xxxij. d Reuertimini ad me. ꝑ verã pniam: e Et reuertar ad vos. ꝑ clementiã. f Et dixistis. vos male excusando: g Jn q̃ reuertamur. q. d. nõ declinauim' a deo: cui' ꝑriũ oñditur cũ subdit: h Si affiget hõ deũ: qz vos cõfigitis me. in hebreo habetur: Si violentabit hõ deum: qz vos violẽtatis me. loquit eni scripta de deo sicut de hoie cui' bona ꝑ violentiã capiunt: decime vo ipsi' dei sũt ꝑ sustẽtatõe mistroꝝ suoꝝ: q̃ retinebant in: inste a iudeis laicis: iõ subdit

a Jn decimis.q̄ debebant leuitę b Et i ꝑmittȝs.q̄ debebant sacerdotib⁹.ꝛ ad hāc sniam reducit trāslatio nr̄a: bō eni dicto mō violētat⁹ fm cōem modū loq̄ndi: dr̄ vsq; ad coꝛꝛixus. c Et in penuria vos maledicti estis.in penaz eni dicti peccati deus imittebat sterilitatē terrenascentiū:iō subdit: d Jnferte oēz decimā in hoꝛeū. s.leuitaz: e Et ꝓbate me.i.effectū bonitatis mee:si de decimis feceritis qō debetis:iō subdit: f Si nō aperuero vobis cataractas celi. dādo vobis pluuias ꝛ roꝛes ad fecūdatōz ire ꝓueniētes: g Et effudero vobis bñdictōz.i. bonoꝛ tpaliū multiplicatōz: h Et increpabo ꝓ vobis deuoꝛantē.i.faciā q̄ vētus vrēs:locuste:ꝛ h⁹mōi ñ deuoꝛabūt seu peioꝛabūt terrenascētia. i Et beatos vos dicent oēs gētes. q̄ sunt in circuitu vr̄o ex bonoꝛ vr̄oꝛ multiplicatōe.ista tñ ꝓmissio est sub ꝓditōe.s. si fecerint bñ:qō qz nō fecerūt ꝓmissio nō fuit impleta k Jnualuerūt. Hic erroꝛ. ē. positus remouet:ꝛ dicit in duas ptes:qz ꝑ⁹ dict⁹ erroꝛ repetit: vt aliq̄d addat:ꝛ ꝛ⁹ euacuat:ibi Tūc locuti sūt timētes. Circa ꝑ⁹ doꝛ in ꝓsona dei k Jnualuerūt sup me v̄ba v̄ra.i.ꝛ me sunt multiplicata:ꝛ q̄ sint illa subdit: m Vanus est qui seruit deo.qz ad h⁹ nō sequit aliqua eius retributio:qz sicut dictū est supr̄:negabāt deū hīe ꝓuidētiaz de actib⁹ hūanis vel iustitiā:ꝛ ad vtrūq; sequit defect⁹ bōe retributōis: ideo subdit in ꝓsona taliū. n Et q̄ emo.qz custo.ꝓcepta ei⁹. q.d.nullū. o Et qz ambulauim⁹ tristes.i.iciunijs afflicti vñ in hebꝛeo hr̄:Et qz ambulauim⁹ denigrati. ꝛ iō vlteri⁹ cōcludebāt: p Ergo nūc.i. in ꝑnti vita q Beatos dicim⁹ arrogātes.i. eleuatos in pompa ꝛ potētia:qz bñ est eis in hac vita:nec expectat alia. r Siquidē edificati sūt.in domib⁹ ꝛ possessionib⁹: s Et tētauerūt deū. ipsuz ꝓpter quo cando ꝛ ꝓtēnendo: t Et salui facti sūt.ex quo ꝓcludit q̄ nō habeat de malis eoꝛ noticiā: vl si hz q̄ de talib⁹ nō fecit iusticiā: v Tūc locuti sūt. Hic ꝑnter dict⁹ erroꝛ tollit:ꝛ ꝓmo succincte:ſcō magis diffuse:ca. vlti. Circa ꝑ⁹ dicit: v Tūc locuti sūt timētes deū.q̄ ꝓfitent diuinā ꝓuidētiaz ꝛ eius iusticiā ad oia se extēdere: x Unusquisq; cū ꝓximo suo.de ōmiatōe bonoꝛ ꝛ punitōe maloꝛ in seculo futuro:ꝛ subdit: y Et attēdit dñs ꝛc. Hic accipit ꝛ ꝓ idest sic eni loquebant ad inuicē Attendit dñs.s. bona ꝛ mala q̄ fiūt in ꝑnti vita. z Et script⁹ est liber.i.ista sūt in diuina scientia indelibiliter: ꝛ Et erūt mihi ait dñs.q̄ ñ pōt mētiri a Jn die qua ego facia.i. in die iudicij b Jn peculiū.i.in ꝑticulari amicabilē ꝛ familiarē. c Et parcā eis.a penis eternis: d Sicut parcit vir filio suo, qui castigat eū ne incurrat maius malū. e Et cōuertimini.s. ad me vos qui estis in supꝛadicto erroꝛe: f Et videbitis quid sit inter iustū ꝛ impiū.qz licet iustus in ꝑnti castiget:tñ ꝓ hoc ꝓseruat in bonis gr̄e ꝛ postea in bona glozie deducet:

Jn dēcimis ēt i ꝑmittȝs. Et i pēnuria vos maledicti estis ꝛ me vos ꝓfigit gens tota. Jnferte oēm decimā i hoꝛreū meū: ꝛ sit cib⁹ i domo mea:ēt ꝓbate me sup h⁹ dic dñs. Si nón aperuero vobis cataractas celi:ēt effudero vob bñdictōz vsq; ad abūdantiā. Et increpabo ꝓ vob deuoꝛātē:ꝛ ñ coꝛrūpet fructū terre vr̄e:nec erit sterilis vinea i agro dicit dñs exercituū. Et bēatos vos dicēt oēs gētes. Eritis enim vos terra desiderabilis dic dñs exercituū. Jnualuerūt sup me v̄ba v̄ra dic dñs. Et dixistis: Quid locuti sum⁹ ꝑ te: Dixistis: Uān⁹ est qui seruit deo: ēt qō emolumentū qz custodiuimus ꝓcepta ei⁹: ēt qz ābulauim⁹ tristes coꝛā dño exercituū: Ergō nūc beatos dicim⁹ arrogātes. Siqdē edificati sūt sa-

cietes ipietates: ēt tētauerūt deū ēt salui facti sūt. Tūc lō cuti sūt timētes deū: vnūsq; qz cū ꝓximo suo. Et attendit dñs ꝛ audiuit ēt script⁹ ē liber monumēti coꝛaz eo timētib⁹ dñm ꝛ cogitātib⁹ nomē ei⁹. Et erūt mihi ait dñs exercituū i die q̄ ego facio in pculiū: ēt parcā eis sicūt ꝑcit vir filio suo seruiēti sibi. Et ꝓuertimi:ēt videbitis qd sit inter iustū ꝛ impiū:ꝛ inter seruientē deo ꝛ nō seruientem ei. .IIII.

Ecce.n.dies veniet succēnsa q̄si camin⁹: ēt erūt oēs superbi ēt oēs facientes ipietatē stipulā. Et inflāmabit eos dies veniēs dic dñs exercituū:quē ñ delinq̄t eis radicē ꝛ germē. Et orietur vobis timentib⁹ nomē meum sol iusticie:ēt sanitas in pēnis e⁹. Et egrediemi ēt salietis sicut vitulus de armēto

Jn ca. iiij. vbi dr̄ i postilla: Jsta tñ peccata spāliter exprimuntur.

Additio.

Ratio quare exprimūt ista peccata.s. maleficium ꝛ adulteriū ꝛ periū: fm glo. qa cōiter ista peccata fiunt occulte:sed a deo ꝓferuntur in medium: ne diu lateāt ꝛ ideo ꝓmittit: Et ero testis.q.d.licz de similib⁹ peccatis non inueniāt vt plurimum testes:tamē ego ero testis. Adiungit etiā predictis peccatis ista que sequuntur.s. qui nō reddunt mercedē mercēnarijs:ꝛ viduas ꝛ pupillos oppꝛimūt ꝛ peregrinum:ne parua putentur:que periurio ꝛ adulterio comparantur: ut in glo.

Capitulū.IIII.

Ecce enim. Hic predictus erroꝛ remouetur magis explicite ex premiatione bonoꝛum ꝛ punitione maloꝛum:ꝛ primo ponitur maloꝛuz punitio:ſcō bonoꝛum retributio:ibi Et oꝛietur. Circa primū dicitur: a Ecce enim dies veniet. scilicet iudicij: b Succensa quasi caminus.quia illam diem ꝓcedet ignis conflagrationis ad purgationem elementoꝛ:ꝛ eā sequetur ignis gehenne ad punitionem reꝓbozum: ideo subditur: c Et erunt omnes superbi.peccātes contra deum. d Et omnes facientes impietatem.p peccata contra ꝓximum: e Stipula.incendio gehenne deputata. f Que non derelinquet eis radicē. quia post finalem sententiam non erit tempus nec locus reuertendi ad gratiam. g Et oꝛietur. Hic consequenter ponitur bonoꝛum retributio:cum dicitur: Et oriet vobis timentibus nomen meū.timoꝛe filiali: quia habet charitatem annexam. h Sol iusticie.i.chr̄istus qui tunc apparebit electis retributoꝛ ꝛ saluatoꝛ iustus. i Et sanitas in pennis eius. scilicet oꝛietur: quia per ipsum electi gloriaz anime ꝛ coꝛporis consequentur: k Egrediemini.ad considerationem pene reꝓbozum quam euadetis: l Et salietis sicut vitulus de armento.quia talis visio erit eis exultationis occasio: tum ꝓpter eius euasionem:tū ꝓpter diuine iusticie impletōz: fm q̄ dicitur psalmo. lvij. Letabit⁹ iustus cum viderit

vindictã ⁊c. m Et calcabitis impios cũ fuerit cinis. i. afflicti pena ignis gehennalis: q2 corpora damnator2 nõ incinerabuntur: sed semper viuent vt semper crucientur. n In die q̃ ego facio. i. in die iudicij. o Mementote. Hic cõsequenter ponitur generalis monitio ⁊ maxime indeor2 quor2 plures conuertentur ante iudiciu2: ideo dicit Mementote legi moysi serui mei. i qua fit mentio ò aduẽtu christi: f3 q̃ dicit saluator: Joban. v. Si crederetis moysi crederetis forte ⁊ mihi. p Quam mãdaui ei i oreb. Exod. xx. q Precepta. s. decalogi: que seruanda sũt tpe noui testa. r Et iudicia. i. illa que cõtinent iustũ modũ viuendi ad proximũ: que similiter seruantur in noua lege: lz non eodẽ modo quantu2 ad omnia: q2 p̃cepta iudicialia que seruantur in noua lege obligant vt de nouo instituta. de ceremonialibus vero non sit hic mentio: q2 illa sunt totaliter exclusa in noua lege: ita q̃ non p̃nt obseruari licite: eo q̃ erant respectu noui testa. figure: ⁊ ideo cessauerunt adueniente veritate. s Ecce ego mittã vobis heliam ꝓphãm. qui ad hoc reseruatur in vita cũ enoch: vt predicent contra perfidiã antichristi: ideo subditur: t Anteq̃ veniat dies domini. i. dies iudicij: quã die precedet persecutio antichristi. v Et conuertet cor patrũ ad filios. reducendo illos q̃ tunc erunt increduli ad fidẽ christi: in quẽ crediderunt patres antiqui: ⁊ sic illi patres diligent filios ⁊ ecõuerso in charitate christi. x Ne forte veniã. in hebreo nõ est forte: q2 aduentus dei ad iudiciũ certus est: potest ẽt dici fm translationẽ nostrã: q̃ non ponitur hic forte: propter incertitudinẽ aduentus: sed propter incertitudinẽ determinati tpis: vnõ christus dicit Act. j. Non ẽ vestrũ nosse tpa vel momenta ⁊c. y Et percutiã terrã. i. habitantes in terra generaliter z Anathemate. i. sempiterna sepatione ab ea: q2 nullus homo habitabit terrã vltra: sed aliqui. s. electi adherebunt deo sempiterna fruitione: quã nobis concedat qui cũ patre ⁊ spũsco viuit ⁊ regnat deus in secula seculorum Amen.

Jn. c. iiij. vbi dicitur in postil. Precepta. s. decalogi.

UBi nos habemus in hoc loco pre cepta ⁊ iudicia: in hebreo hz ceremonia ⁊ iudicia: vnde ex hoc loco estimant hebrei habere ꝫ nos validũ argumentũ ad probandũ q̃ ceremonialia non debent cessare tpe messie: vt hz cõiter in expositionibus eor2: sed bene aspicienti verã ⁊ propr ã littere significationẽ ex hac auctoritate non habent intentũ: sed forte ex ea potest oppositũ probari: ad q̃ sciendum q̃ aliud est dicere Mementote legis moysi. ⁊ aliud est dicere: Seruate legẽ moysi ⁊c. nã ad seruandũ legẽ requiritur facere ea que in lege precipiuntur: ⁊ vitare ea que in lege prohibentur: ad memoriam vero legis habendã hoc non requiritur: sed sufficit habere memoriã de lege in mente ad eius spiritualẽ intelligentiã percipiendã: vnde in hoc loco ꝓphã ad spiritualẽ legis intelligentiã inuitat fm glosã interlinearẽ: non autẽ exhortatur ad obseruantiã legis: ⁊ sic ex ista auctoritate hz q̃ ceremonialia ⁊ iudicialia legis mosaice de quib' hic tñ fit mentio sunt habenda in memoria modo predicto: nõ autez seruanda: qõ est contra eos: si enim ꝓphã intenderet exhortari populũ ad legẽ mosaicã perpetuo obseruandam vtiq3 dixisset seruate seu custodite legẽ moysi ⁊ hoc non dixit: sed mementote legis: ad innuendũ qõ supra dictum est: ⁊ notandũ q̃ hanc differentiã inter custodire preceptum ⁊ memoriaz habere de precepto seu de lege: ponit Rab. moyses gerundeñ. in expositione super pẽtateuch. super illud verbum: Exodi. xx. Memento vt diẽ sabbati sanctifices ⁊ illud verbũ deut. v. Obserua diẽ sabbati. dicendo q̃ p̃mus verbũ importat preceptũ affirmatiuũ solũ de memoria sabbati habenda: ⁊ 2dum verbum importat preceptũ de custodiẽdis omnibus que custodienda sunt in sabbato.

Et calcabitis impios cũ fuerint cinis sub plãta pedum vestrorum in diẽ qua ego facio dicit dominꝰ exercituum Mementote legis moysi serui mei: quã mandaui ei in oreb ad omnẽ jsrl: precepta ẽt iudicia. Ecce ego mittam vobis heliã prophetã ãnte q̃ veniat dies domini magnus ⁊ horribilis. Et conuertet cor patrũ ad filios ⁊ cor filior2 ad patres eorum nẽ forte veniam ẽt percutiã terram ãnathemate. Explicit malachias, ꝓpha.

Jn eodem. c. vbi dicitur in postil. Et conuertet cor patruz ad filios. Additio.

HOc q̃ dr de helia. Et conuertet cor patrũ ad filios ⁊ cor filior2 ad patres eor2. videtur proprie exponẽ dũ de scõ iohe baptista qui ꝓcessit christũ in spũ ⁊ vtute helie: Luce. j. c. Jste enim conuertit cor patr2 ad filios: inquantũ digito demonstrauit filjs xpm: in quẽ cor patrum fide ⁊ desiderio tendebat: sed hoc in singulari vago: non autem in singulari demonstrato: similiter couertit cor filiorum ad patres cor: inquantũ christus quẽ filjs digito demonstrauit ẽ ille in quẽ patrũ fides ⁊ desideriũ tendebat saltẽ in singulari vago: ⁊ sequitur: Ne forte veniã ⁊ percutiam terraz anathemate. q. d. si sine precussore precedente veniissem: deficiente demonstrante me deficeret fides mea: ⁊ sic terra essz percutienda gnathemate ⁊c. Replica.

ET. c. iiij. vbi dicit: Et conuertet cor patrũ ad filios. postil. exponit de helia: q2 hoc faciet precurrendo fm aduentũ christi: burg. autẽ exponit de sancto iohanne baptista: sed illa expositio ẽ mistyca sicut iohannes fuit mysticus helias: q2 venit in spiritu ⁊ virtute helie: expositioni etiaz burg. si literalis esse debeat occurrunt inconueniẽtia: primũ q2 in littera dr de die preueniẽda magna ⁊ horribili: iohannes autẽ non preuenit diẽ horribilẽ sed desiderabilez Jtẽ dr de non ꝓsperis per heliã ꝓminatorie: Ne forte veniã ⁊ percutiã terrã anathemate. iohannes autẽ non precurrit talẽ percussorem: q2 christus non venit post iohannẽ iudicare sed iudicari: nec venit vt iudicet terrã vel percutiat: sed vt saluet mundus per ipm: hꝰ salutis ptices nos faciat xpꝰ ipse iesus in secula seculorum benedictus. Amen.

Postilla fratris Nicholai de lyra cũ additionibus pauli episcopi burg. ac replicis magistri matthie doringk eiusdez ordinis super Malachiam prophetam finit.

Incipit prologus i libꝝ machabeoꝝ.

HMachabeoꝝ libri duo ꝛc. Anteꝙ exponamus plogū prelibem⁹ quedā antecedētia: q̄ necessaria iudicam⁹. Et primo notādū q̄ libri machabeoꝝ nō sunt de canone: leguntur tñ in eccleſijs p cōstitutionē romane eccleſie. Itē due epistole rabani: q̄rū vna scribit ludouico regi frācoꝝ: ꝛ alia hieroldo archidiacono nūq̄ i biblia sūt scripte: nec prologi sunt dicēde: quarū occasione non nulli sic errāt: vt libros istos credāt a rabano fuisse translatos: cum ipse nō transtulerit: sed tātū fuerit cōmētat⁹. De his. ij. libris dicit hiero. in plogo galeato: Machabeoꝝ primū hebraicū reperi: secūdus grecus est: qō ex ipsa phrasi pbari pōt. Itē nullā video in dictis epistolis difficultatē nisi q̄ aliqui dubitant de significatiōe hui⁹ nominis vangionū. sunt autē vāgiones populi quidā de quib⁹ dicit lucan⁹ i primo: Et q̄ de lapsis imitantur sarmata bracis: vangiones bataniq̄ truces ꝛc. His visis ad prologum accedamus. Diuisio istius prologi currit per continentia ꝛ contenta: ꝛ primo tangitur de continentibus. s. de duobus libris machabeoꝝ: secundo de contentis. s. de diuersitatibus contentoꝝ: ibi prenotant prelia ꝛc. Itez in prima parte primo ponit hiero. operis titulum: cum dicit: Machabeoꝝ libri: secundo ponit distinctionem librorum vel numerum: cuz dicit duo. In parte secunda tanguntur contenta sub triplici differentia: quedam enim dicunt de maioribus principaliter: quedam de omnibus communiter: quedam de aliquibus singulariter. Principaliter de maioribus recitantur ducum prelia: ibi prenotant prelia ꝛc. ꝛ iude trophea ibi: ꝛ nobilis machabei ducis triumphos: ꝛ eius preeminentia: ibi ex cuius nomine ꝛc. Cōmuniter de omnibus recitat sabbatoꝝ pugna: ibi pugnam quoq̄ sabbatoꝝ. vnde. j. mach. ij. dicitur: dixit vir proximo suo: ecce ꝓmunitas omniū. ꝛ sequitur ibidem: omnis homo quicūq̄ venerit aduersus nos in bello die sabbatoꝝ pugnemus aduersus eum ꝛc. Singulariter de aliquibus recitantur septem fratrum martyrum gesta: ꝛ eoꝝ matris constantia: ibi hec quoq̄ historia. Dicit igit hieronym⁹. a Machabeoꝝ libri duo. Nota q̄ in historijs scribitur q̄ in secundo libro machabeoꝝ non est historie prosecutio: sed prosecute recapitulatio: est enim epistola quam scribit iudas machabeus ꝛ senatus iudeoꝝ hierosolyme dispersioni iudeoꝝ que exulabat in diuersis regionibus orientis ꝛc. Rabanus magis lucidat veritatem super principium secundi libri. dicit enim q̄ secundus liber diuersam habet a priore narrationem sed tamen historie non destruit veritatē: que licet multa prioris contineat testimonia tamē plura interserit que non in illo inueniuntur. b De bꝛeoꝝ duces. scilicet mathathian: de quo. ij. macha

Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri i libros machabeoꝝ.

QMachabeoꝝ libri duo ꝓnotant prelia iter hebꝛeoꝝ duces gentēq̄ psaruz: pugnā quoq̄ sabbatoꝝ: ꝛ nobiles machabei ducis triumphos: ex cuius nomie ꝛ libri ijdē sunt nūcupati. Hec quoq̄ historia ptinet etiaz inclyta illa gesta machabeoꝝ fratrū: qui sub antiocho rege pro sacris legib⁹ dira tormenta perpessi sūt. Quos mater pia dū diuersis supplicijs vrgerent: nō solū nō fleuit: sz ꝛ gaudens hortabat ad gliaz passiōis.

Explicit prologus.

be. j. ꝛ simonem: de quo habetur eodem. g. ꝛ iudaz machabeum: de quo. j. mach. iij. ꝛ in pluribus sequentibus capitulis: ꝛ ionath an: de quo. j. machabeo. ix. c Sentemq̄ persarum. isido. in. ix. etymol. dicit q̄ perse a perso rege vocati sunt: qui e grecia asiam transiens: ibi barbaras gētes graui diuturnoq̄ bello perdomuit: nouissime victoꝝ nomen subiecte gēti dedit. Idem in. xiij. Media ꝛ persida a regibus medo ꝛ perso cognominate sunt ex quibus media ab occasu transuersa pthia regna amplectitur: a septentrione armenia circundatur: ab oztu caspios videt a meridie persidam: persida autem tendēs ab oztu vsq̄ ad idos ab occasu rubꝝ mare habet: ab aquilōe vero mediam tangit: ab austro armeniam que perside annectitur. de prelijs ducum habetur in multis locis: de matathia ꝛ suis dicitur. j. machab. ij. Collegerunt exercitum ꝛ percusserunt peccatoꝝ in ira sua. Item de iuda ꝛ suis dicitur. j. mach. iij. Preliabantur prelia israel cum leticia. ꝛ ibidem sequitur quomodo iudas iuit obuiam appollonio: ꝛ percussit ꝛ occidit eum. ꝛ multa alia exempla patēt. o Nobiles triumphos. quia cuz paucis deuicit multos ꝛ fortes. j. mach. iij. Quomodo poterimus pauci pugnare aduersus multitudinem tantam tam fortem. Et sequitur ibi Insiluit in eos subito: ꝛ contritus est seron ꝛ exercitus ipsius in conspectu eius. Item eodem. iiij. Ait iudas viris qui secum erant: Ne timueritis multitudinem eoꝝ: ꝛ impetum eoꝝ ne formidetis. ꝛ sequitur: Congressi sunt ꝛ contrite sunt gentes ꝛ fugerunt in campum ꝛc. Item in eodem Commiserunt prelium: ꝛ ceciderunt de exercitu lysie quinq̄ milia virorum ꝛc. e Machabei ducis. idest iude: de q̄ dr prio machabe. iij. a. Surrexit iudas q̄ vocabat machabe⁹. Interptat aūt machabe⁹ ptegēs vel protectio: ꝛ de ipso dicitur. j. machabeoꝝ. iij. q̄ protegebat castra gladio suo. Et ab isto machabeo denominantur libri machabeoꝝ: in quo notatur eius preeminentia: vnde sequitur: Ex cuius nomine libri ijdem nuncupati sunt. f De sta machabeoꝝ fratrum. de quibus legitur. ij. mach. vij. Contigit. vij. fratres vna cum matre apprehensos cōpelli a rege edere contra phas carnes porcinas. Itē in quodam prologo qui in quibusdam bibliis inuenitur ꝛ incipit: machabeoꝝ libri ꝛc. dicitur sic: Machabei. vij. fratres ab vna matre machabea nomine geniti custodientes legem patris traditionem non manducantes carnem porcinaz: ob hoc ab antiocho rege seuissimo i antiochia martyrij gloria coronati sunt cum matre sua: atq̄ sepulti cum magna veneratione ibi requiescunt. De eoꝝ supplicijs ꝛ de constantia matris legitur. ij. macha. vij.

Explicit expositio istius prologi.

Postilla Nicolai de lyra sup libros machabeoꝝ icipit.
Laꝰm .I.

QT factum est. Post historiam iudith quã tum ad historias in sacra scriptura nõ cõtentas sequitur historia in libro machabeorum descripta ratione dicta in principio libi thobie: licet per magnum tempus cõtigerit postea. Nam historia libi iudith contigit tempore cambisis filij cyri scõz communem expositionem doctorum nostrorum: quam secutus sum exponendo librum illum. historia vero machabeorum contigit tempore antiochi epiphanis regis syrie: vt patet in principio primi libi. Uerũtamen historia videtur intricata: propter duos fratres: scilicet seleucum ⁊ antiochum epiphanem ⁊ eoꝝ posteros: qui se mutuo expulerunt de regno guerra inter eos quasi impacabili commota. Ad euidentiam igitur historie aliquid est hic premittendum ō dicti regni successione. Sciendum igitur q̃ post mortem Alexandri magni: eius monarchia in quattuor regna fuit diuisa: scilicet macedonie: asie: egypti: ⁊ syrie: sicut dañ. vij. fuerat prophetatuz. sed de duobus primis regnis nõ fit mentio in primo machabeoꝝ. li. sed procedit fm processuz regni syrie: qõ multum iudeam afflixit: resistentibus prout poterant machabeis: ⁊ aliqua de regno egypti occasionaliter interponit. Sciendum igitur q̃ mortuo Alexandro magno prim⁹ regnauit in syria seleucus ⁊ alij quattuor post ipsum: ⁊ sext⁹ fuit antiochus magnus qui duos habuit filios. s. seleucum philopatorem: qui sibi successit in regno tanq̃ primogenit⁹ ⁊ antiochum epiphanem qui traditus fuit romanis obses ⁊ audita morte patris ⁊ inertia seleuci sui fratris: venit in syriam: ⁊ ab aliquibus ciuitatibus receptus fuit: ⁊ tandem syrie regnum obtinuit: propter quod inter posteros eius ⁊ posteros fratris sui de syrie regno fuit longa concertatio: ⁊ aliquando preualebat vna pars: aliquando vero altera: ⁊ syria de vna posteritate ad aliam transibat: vt patet in figura in pagina sequenti posita: in cuius summitate põitur antiochus magnus: ⁊ eius duo filij in duobus lateribꝰ descendendo: ⁊ sub eis eorum posteri. Processus vero regni icipiendo ab antiocho magno de posteritate vnius filij ad alterius posteritatẽ vel in eadem posteritate ō pẽ ad filium: vel ad alium successorem patet in linea transuersali de minio facta. Et ad maiorem euidentiam super quẽliber successiue regnum obtinentem posui litteras alphabeti scõm processus ordinem dicti regni. Et quoniam de summis sacerdotibus iudeorum in libris machabe. est mentio: ideo sciendum q̃ iaduo alexandri tẽpore fuit sacerdos summus: post eum onyas sub quo ptolomeus soter rex egypti multos iudeos captiuauit post eum simon iustus: deinde eleaçarus frater eius. deinde onyas simonis iusti filius: qui vsq; tũc fuerat puer: post eum simon filius eius: deinde onyas filius eius tempore antiochi magni ⁊ selecuci eius filij: cuius tempore heliodorus ad spoliandum erarium in hierusalẽ fuit missus: ⁊ hic onyas scõm iosephum libro. xij. antiquitatiꝰ iudaice. ca. vj. habuit duos fratres. s. iasonem: ⁊ menelaum: qui successiue licet vsurpatiue tenuerunt summum sacerdotium: quibus successit alchimus per institutionem violentam antiochi epiphanis quia nõ erat de linea sacerdotali licet descendisset ab Aaron. vt habetur infra ca. vij. ⁊ tunc sacerdotiuz deuenit ad machabeos: qui antiocho regi ⁊ eius factis quantum poterant resistebant. Habebant etiam ibi aliquid iuris. Nam mathathias pater eorum descenderat de illis. xxiij. quos dauid instituerat ad deseruiendum tẽplo domini per vices suas: primo paraꝫ. Sed quia huius primi ⁊ secundi machabeorum maior est auctoritas q̃ iosephi: cum ab ecclesia recepti sint ad legendum ideo non est dimittendus textus propter iosephum: ꝛ magis econuerso. Secundo vero libro. iiij. caº. dicitur expresse q̃ iason fuit frater ionye: ⁊ q̃ menelaus ⁊ lysimachus fuerunt fratres simonis preposити templi ⁊ de tribu beniamin: sicut ⁊ iste simon: vt habetur secundo libro. capi. ij. De alchimo vero habetur. ij. libro. xiij. capi. q̃ fuerat summus sacerdos tempore antiochi epiphanis: sed electus fuit inde: eo q̃ ritu gentilium fuerat inquinatus: quem tamen restituit demetrius seleuci: vt habetur ibi: ⁊ septio capitulo primi libi: ⁊ ideo fm textum intendo exponere libros machabeorum.

Sequitur figura regum cum suis attinentijs.

Per figurā igit̄ p̄positam patet p̄cessus regni syrie quātum ad p̄cipes qui iudeoꝝ pplm afflixerunt. Diuisio tñ libri accipienda est scōm duces qui populū isrl liberauerunt: tñ liber totalis p̄mo in duas ptes diuidit scōm duos libros partiales p̄mū. s. t scōm. Pri mꝰ aūt liber diuidit i quattuor ptes: qꝝ prio ponit liberatio ppli sb matathia: secūdo sb iuda. iij. ca. tertio sub ionatha. ix. capitulo: quarto sub simone. xiij. caplo. Prima in duas: qꝝ primo pōitur delectio populi t templi facta p antiochum epiphanē: secūdo defensio facta p matathiam: captlo sequēti. Prima ad huc i tres scōz triplicē p̄cussionem p antiochum facta. prima facta fuit p ipsum psonalit̄: secūda per eius ducē: que ponit̄: ibi Et p̄ duos annos: tertia p eius nuncios t scripturā: ibi Et scripsit. Circa primū primo describitur affligentis origo: secūdo afflictiōis occasio: ibi In dieb̄ illis: tertio afflictionis tēpus t ordo: ibi Et p̄paratū est. quarto multiplex afflictoꝝ oppressio: ibi Et p̄cuertit. Circa p̄mū dī: a Et factū est cē]. s. magnus. b Philippi regis cē]. s. tota. naz i macedonia q̄ est q̄dā ps grecie p̄ꝰ regnauerat p̄ eius t plures alij: sz iste fuit p̄imꝰ monarcha nō solū grecie: sz etiā totꝰ orientis: ppr̄ quod ab eo icipit regnū grecorū. c Darīū rege persaꝝ. iste darꝰ scōm hebreos fuit filius assueri t hester regine: sicut dictū est i p̄ncipio libri hester: t dan. ix. t pluribꝰ alijs locis. Scōz alios vero historiographos fuit aliꝰ darꝰ q̄ postea regnauit p longū temp̄. d Cōstituit p̄lia multa. p̄tra regna resistētia sibi. e Et obtinuit omniū. sibi resistentiuz. f Munitiones. i. castra t fortalicia t bona i eis reposita. g Et ptransijt. cē. habitabilis ex parte orientis. h Et siluit tra cē] qꝝ nullus audebat sibi resistē verbo vel facto. i Et congregauit virtutē cē. hoc pōitur ad rñdēdū tacite questiōi qua posset q̄ri. Quomō fec tāta cū puū eēt regnū macedonie: t rñdet q congregauit sibi exercitū valde fortē: nō solū de macedonia: sz etiā de alijs locis: t bellatores vñcūq; sibi libent̄ adherebāt. Nā i victoriis nō retinebat sibi nisi bonū honorabile: p̄cedens alijs bonū vtile ex sua liberalitate. k Et facti sūt illi i tributū. ad sui exercit̄ sustētamētū. l P̄ hec cē] egritudine valida. m Et cognouit cē] habuerat. n. de hoc rñsū ab arboribꝰ soli t lune p̄secratis: a qbꝰ q̄sierat si deuicto orbe terraꝝ rediret ad matrem

Incipit liber p̄imꝰ machabeorum. Ca. i.

Factū ē pꝰ q̄z pcussit alexander] Philippi mācedo q p̄imꝰ regnauit i grecia] egressus de terra cethi: dārīū regez psaꝝ t medoꝝ: cōstituit p̄lia milia: et obtinuit oiuz munitiōes: t iterfecit reges terre. Et pertrāsijt vsq; ad fines terre:] t accepit spolia multitudinis gētiū: et siluit terra i p̄spectu eiꝰ.] Et congregauit virtutē t exercitū fortē nimis: t exaltatū ē t eleuatū cor eius: t obtinuit regiōs gentiū t tyrannos: et facti sunt illi i tributū. Et post hec decidit i lectū:] et cognouit q: more ret̄.] Et uocauit pueros suos nobiles]qui secū erant nutriti a iuuētute sua: t dixit illis regnuz suū cū ad huc viueret. Et regnauit alexāder ānis duodeciz: t mortuꝰ est. Et obtinuerunt pueri eius regnū vnusquisq; i loco suo: t iposuerunt oēs sibi diademata post mortē eiꝰ: t filij eoruz post eos annis multis: et multiplicata sunt mala i terra.] Et exijt ex eis rādix peccati antiochus illustris filius antiochi regis q̄i fuerat rome obses: et regnauit in āno centesimo tricesimoseptio regni grecoꝝ.] Jn diebꝰ illis exierūt ex isrl filij iniq: et suaserūt multis dicētes: Eamꝰ t disp̄amꝰ testamentuz] cum gentibus que circa nos sunt: quia ex quo recessimus ab eis inuenerunt nos multa mala.]

a Et factū est cē]. s. magnus. b Philippi regis cē]. s. tota. naz i macedonia q̄ est q̄dā ps grecie p̄ꝰ regnauerat p̄ eius t plures alij: sz iste fuit p̄imꝰ monarcha nō solū grecie: sz etiā totꝰ orientis: ppr̄ quod ab eo icipit regnū grecorū. c Darīū rege persaꝝ. iste darꝰ scōm hebreos fuit filius assueri t hester regine: sicut dictū est i p̄ncipio libri hester: t dan. ix. t pluribꝰ alijs locis. Scōz alios vero historiographos fuit aliꝰ darꝰ q̄ postea regnauit p longū temp̄. d Cōstituit p̄lia multa. p̄tra regna resistētia sibi. e Et obtinuit omniū. sibi resistentiuz. f Munitiones. i. castra t fortalicia t bona i eis reposita. g Et ptransijt. cē. habitabilis ex parte orientis. h Et siluit tra cē] qꝝ nullus audebat sibi resistē verbo vel facto. i Et congregauit virtutē cē. hoc pōitur ad rñdēdū tacite questiōi qua posset q̄ri. Quomō fec tāta cū puū eēt regnū macedonie: t rñdet q congregauit sibi exercitū valde fortē: nō solū de macedonia: sz etiā de alijs locis: t bellatores vñcūq; sibi libent̄ adherebāt. Nā i victoriis nō retinebat sibi nisi bonū honorabile: p̄cedens alijs bonū vtile ex sua liberalitate. k Et facti sūt illi i tributū. ad sui exercit̄ sustētamētū. l P̄ hec cē] egritudine valida. m Et cognouit cē] habuerat. n. de hoc rñsū ab arboribꝰ soli t lune p̄secratis: a qbꝰ q̄sierat si deuicto orbe terraꝝ rediret ad matrem suā t sorores charissimas: t rñsū ē q nō: qz cito esset moriturꝰ. n Et vocauit cē]. i. socios familiares: nullus enim de filijs suis si tñ aliquos habuit legit̄ post eū regnasse. o Et multiplicata cē] qz regnum syrie t regnū egypti ab alexandro descendentia afflixerūt pplm isrl colentē dñm: t qz p̄missa dicta sūt vt ad antiochū illustrē deueniret: iō subdit̄: p Et exijt ex eis. s. a regib̄ syrie: vt patet in figura supra posita. q Radix peccati. na ex eo pullulauerunt plura mala q̄ ex alijs p̄cedēti bꝰ. r Antiochꝰ illustris. i. p̄clarus seu nobilis: t significat idē qd epiphanes qd est nomē grecū: t dicit ab epi quod est supra t phanes appitō quasi sup alios eminens vel apparens. s Filius antiochi. magni. t Qui fuerat rome obses. nam antiochꝰ magnꝰ pater eiꝰ p romanos fuit repressus ab infestatiōe vicinaꝝ sibi gētium romanis federatarū. t ad maiorē securitatē acceperūt obsidem filiū suū iuniorē: qui audita morte sui p̄is t iertia seleuci sui fratris de roma clam recessit: t in syriā veniens aliquas ciuitates maritimas habuit t tandē regnuz: iō subdit̄: v Et regnauit cē] qd incepit ab alexandro magno: vt dictū est supra. Dicunt tñ aliqui q hec numeratio incipit a primo āno seleuci: qui imediate successit alexādro magno in syria: sed hoc nō videt̄ bene dictū: qz hic t infra vj. ca. t dan. viij. alexander dī primus in regno grecorum: nec obstat q ipsi per tempora regū intermediorū numerāt cxxxvij. ānos a primo āno seleuci vsq; ad primū annū antiochi epiphanis: qz idē annꝰ dī vltimꝰ regis p̄cedētis: t primus imediate sequentis: t sic bis computat̄. Antiochꝰ autē epiphanes fuit nonꝰ ab alexandro magno: t sic per talē cōputationez vnius anni bis computati habent̄. ix. anni minus scōm veritatem: qui fuerūt de tēpore alexādri magni postq̄ regnauit i tota grecia. Duodeci aūt anni quibus dī regnasse: incipiūt a tēpore quo post p̄iez imediate regnauit i macedonia tm̄: t sic regnū grecie inchoādū est ab eo. x Jn diebꝰ illis. Posita origine p̄secutoris: hic p̄sequēter ponitur occasio p̄secutionis: que processit ex malicia aliqꝝ de pplo isrl: iō dicitur: x Jn diebꝰ illis cē] non soluz in seipsis formaliter: sed etiam in alijs effectiue: iō subditur: y Et fuaserunt cē]. i. fedus societatis. z Cum gentibꝰ circūcisis t idolatris: nos eis p̄formādo: t subdit̄ ratio: t Quia ex quo cē] istud dictū videbat hēre colorē: qz añ captiuitatē babylonicā pplus isrl multū declinauit ad idolatriā: vt p̄z tertio t q̄rto regū: t tñ habuit reges potentes. s. i samaria t hierlm. Post reditū vero captiuitatis babylōice vsq; ad hoc tēp̄ ad idolatriā nō declinauerat: t tñ regē nō

habuerat: ⁊ sub tributo regū alioꝝ seruiebat. Sz ísti tacebāt illud exquo persuasio talis erat iniqua. s. q̄ ꝓp̄ idolatriā regū ísrl ⁊ iuda ⁊ subditoꝝ suoꝝ dicta regna fuerant destructa: ⁊ reges ísrl ⁊ iuda cū suis populis captiuati.

a Et bonꝰ rē] qz respiciebant quantū ad illud qđ ꝓponebatur: ⁊ nō quātū ad illud qđ tacebatur.

b Et destinauerūt .i. firmiter ordinauerunt. c Aliqui ò pplo. i. pauci rspectu alioꝝ. d Et abierunt ad regem. scilicz antiochum idolatrā. e Et dedit illis rē] idest vt sm ritum in circuncisorum viuerent: ⁊ ad hoc alios libere possent inducere f Et edificauerūt rē]. i. scholaz in qua docerētur ⁊ adiscerent leges ⁊ statuta gentilium. ⁊ dicitur gymnasium: nam in schola disputat vnus contra alium: sicut i gymnasio exercentur homines ad luctam corporalez. b Et iuncti sunt natōnib⁹. conformando se eis i vita ⁊ moribus.

g Et fecerunt rē] dimittendo filios suos incircuncisos.

i Et venūdati sūt. idest totaliter dediti.

k Ut facerent malum. sicut de achab. dicitur tertio regum xxj. eo q̄ venundatus sis vt faceres malum i conspectu domini.

l Et paratum est. Hic consequenter ponitur afflictionis tēpus ⁊ ordo: nam eaz fecit antiochꝰ i egresu de egypto. Ad cuius intellectum scien dū q̄ sicut dixi super danielez. x. ca. antiochus magnus ad confederationem ipsius cum rege egypti ⁊ conuerso dedit filiaz suam cleopatram ptolemeo epiphani: ex quibus natus fuit ptolemeus philometor: igitur mortuo ptolemeo epiphane: antiochus illustris rex syrie accepit aliquas ciuitates regni egypti regno suo propinquas quasi tutor nepotis sui qui puer adhuc erat: quas cū duces egypti repeterēt pro puero: ⁊ ipse nollet reddere: motū fuit bellū iter ipos ⁊ antiochū: i quo victi fuerūt duces egypti: ⁊ p cōsequens ptolemeꝰ philometor cū eis q̄ erat adhuc multū iuuenis: ⁊ egypto spoliata antiochꝰ venit i hierlm ⁊ fecit multa mala vt hēt i pte sequēti. Jn hac pte describit bellū dictū: cū dī:

l Et paratū ē rē]. s. regnū egypti modo iā dicto: vt patz i littera paucis exceptis. m Jn multitudie graui. s. ad sustinēdū. n Jn curribus. i quib⁹ pugnabāt reges antiqt⁹.

Et bānus visus ē sermo in oculis eoruz.]Et destinauerūt aliquī de pplo: ⁊ abierūt ad regē: ⁊ dīt illis potestatē: vt facerent iusticiaz gentiuz.]Et ędificauerunt gymnasiū i hierosolymis] sm leges nationum: ⁊ fecerūt sibi p̄putia:]⁊ recesserūt a testamēto sācto: ⁊ iūcti sūt natiōib⁹: ⁊ venūdati sunt ut facerēt malū. Et pāratū est regnū i ꝓspectu antiochi:]⁊ cepit r̄gnare i terra egypti: vt regnaz super duo regna. Et intrauit in egyptū in mūltitudine graui: in cūrrib⁹ ⁊ elephantis ⁊ equitibus: ⁊ copiosa nauiuz mltitudine.]Et constituit belluz aduersus ptolemeū regem egypti: ⁊ veriꝰ est ptolemeus a facie eius ⁊ fugit. Et ceciderūt vulnerati multi. Et cōprehendit ciuitates munitas i tra egypti: ⁊ accepit spolia tre egypti. Et cōuertit antiochus pōstq̄z pcussit egyptū i cēntesimo ⁊ quadragesimo ⁊ tertio āno ⁊ ascēdit ad ísrl ⁊ ascēdit hierosolymaz in multitudine graui.]Et itrā uit i sanctificationē] cuiz superbia: ⁊ accepit altare aureū:]⁊ cādelabrū luminis ⁊ vniuersa vasa eius ⁊ mēsam ꝓpositionis ⁊ libatoria ⁊ phialas ⁊ mortariola aurea ⁊ velū ⁊ coronas ⁊ ornamentū aureū quod i facie tēpli erat: ⁊ cōminuit oia. Et accepit argentuz ⁊ aurū ⁊ vasa cōcupiscibilia: ⁊ accepit thesauros occultos quos inuenit: ⁊ sublatis oib⁹ abijt i terrā suaz. Et fecit cedē hominū: ⁊ locutꝰ ē in superbia magna. Et factus ē plāctꝰ magnus i ísrl: ⁊ in omni loco eoruz. Et ingemuerūt p̄incipes ⁊ seniores]⁊ iuuenes ⁊ virgines infirmati sūt: ⁊ speciosi tas mulierꝝ imutata ē. Oīs maritus sumpsit lamentū: ⁊ q̄ sedebāt i thoro maritali lugebant. Et cōmota ē tra sup habitantes i ea:]⁊ vniuersa domꝰ iacob induit cōfusionē. Et pōst duos annos dierū misit rex p̄ncipem tributorum in ciuitates iuda: ⁊ venit hierusalē cū turba magna. Et lōcutus ē ad eos ỹba pacifica in dolo]⁊ crediderūt ei. Et irrūit sup ciuitatē r̄pete

o Et elephātis. portātib⁹ castra lignea: i quib⁹ erant boies armati desup p̄iacētes iacula. p Et equitib⁹ circa elephātos ordinatis ne occiderent ab aduersarijs.

q Et copiosa rē] iuadens egyptū p terrā ⁊ p mare.

r Et quertit. Hic ꝓñt ponit iudeoꝝ multiplex oppsitio: cū dī: r Et quertit antiochꝰ. iter fuū. s Post q̄ pcussit egyptū. mō dicto. t Jn cxl. ⁊ iij. āno. s. regni grecoꝝ: ⁊ per ꝓns āno. vj. r̄gni antiochi: vt patz ex p̄dict. v Et ascēdit rē] qz pacta erat ad faciēdū mala. x Et i trauit rē]. i. intrē plū qđ iā diu erat p zorobabel ⁊ socios ei⁹ reedificatū. y Cū superbia. tractās ꝓtem ptibiliter vasa sacra: iō sb̄ditur:

z Et accepit rē] i q̄ cremabat thymiama ad honorē dīni. a Et cādelabra lumināria sup illo erant vij. lucerne auree b Et vniuersa vasa eius. s. forcipes ⁊ emūctōia q̄ oia erant aurea: exo. xxv. c Mēsā ꝓpositiōis. sup quā ponebāt. xij. pānes calidi in die sabbati. p. xij. tribuꝰ ísrl: ⁊ i hoc significabat q̄ sacerdotib⁹ debebatur a pplo vict⁹.

d Et libatoria. idest vasa in quib⁹ ꝓbabāt liqda: de quib⁹ fiebant libamia q̄ sūt oblationes ò liqdis. e Et phialas. i. vasa i qb⁹ repōebāt vnguēta ⁊ thymiamata. f Et mortariola aurea. i q̄ b⁹ terebant illa ex qb⁹ ꝓponebāt. g Et velū. diuidēs int sanctū ⁊ sāctū sāctoꝝ. h Et coronas. existentes ibi ad ornatū tēpli. i Et ornamētū aureū. i. cortinā aurifrigiatā. k Et ꝓmūit oia. i. i puluerē redegit: vt dicūt alip exp̄sitores: sz ñ ē vīsimile q̄ tā p̄ciosa vellet sic ꝓterere: iō dī q̄ hec ꝓmūit. i. a ꝓpa forma trālmutauit: māz retinēs ad alios vsus ad suā vtilitatē. l Et ingemuerūt rē] tāti mal' occurrere ñ valētes. m Jn cōmota rē]. i. i suo decore trālmutata pp miseriā hītātū i ea. n Et p' duos ānos. Hic ꝓñt pōit p̄secutio quā fecē antiochꝰ p' suū ducē fallacē: iō sb̄dit: o Et locutꝰ rē] significās q̄ vēisset p bono statu ciuitatī ffozmādo.

p Et credidērt ei. cū itra scipiēdo. q Et irruit rē]

ciuitb'ñ cogitātib' de ōfensiōe. r Et destruxit ꝛc] notabiles ꝛ fortes. ne p' ei' recessū iudei posset ibi tueri. s Et muros ꝛc] faciēdo ibi mltas apturas p qs eq'tes ꝛ pedites mlti posset igredi libē: si iudei vellēt i aliq rebellare t Et edificauerūt ꝛc]. i. arcē syon. v Et facta ꝛc]. i. fortaliciuz ō ciuitatis populū: iō sb'dit: p' ea: x Et fcti sūt ꝛc] ad capiendū ciues ꝛ spoliādū. y Et factū ē ꝛc]. i. loco tēpli: ne cult' diuin' ibi posset exerceri: nā ō arce poterāt super deum colentes iacula proijcere: eo q' erat ppe tēpluz. z Et diabolū magnū al' malū hoies. n. pessimi dicūt diaboli p quandā similitudinē: ꝛ accipit hic singulare p plurali: diabolū. i. diabolos. a Et facta est ꝛc]. i. extrāeox. b Sāctificatio ꝛc]i loco. n. tēpli creuerūt arbusta: vt dr infra in ḡrto caplo. c Scōz glam eius. tēpore salomonis. d Multiplicata ꝛc] tēpore antiochi illustris. e Et scripsit. hic pñi describit psecutio regis antiochi per nuncios ꝛ scripturam: in q prio precepit legē mosaicā aboleri: ideo dicitur: e Et scripsit rex p decretū firmū. f Ut esset ois pplis. rgni sui vn' vnius legis ꝛ rit'. g Et reliqrunt vnusquisqz genti liuz aliū ritū habētiū q' antioch' h Et multi ꝛc] alicq timore: alicq fauore. i Et misit rex ꝛc]. i. eplas decretū suū ptinētes. k Ut seqrent ꝛc] idolatrazz. l Et phi et percussit eam plaga magna: ꝛ perdidit populum multum ex israel. Et accepit spolia ciuitatis: ꝛ succēdit eam igni. Et destruxit domos eius:] et muros ei' in circuitu:] ꝛ captiuas duxerunt mulieres ꝛ natos: ꝛ pecora possederunt. Et edificauerunt ciuitatem dauid] muro magno ꝛ firmo ꝛ turribus firmis: et facta ē illis in arcem.] Et posuerunt illic gentem peccatricem viros iniquos: ꝛ conualuerunt in ea. Et posuerunt arma ꝛ escas: ꝛ congregauerunt spolia hierusalem ꝛ reposuerunt illic: et facti sunt in laqueuz magnum. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi] et in diabolum malum israel. Et effuderunt sanguinem innocentem per filiuz sanctificationis: Et contaminauerunt sanctificationem. Et fugerunt habitatores hierusalem propter eos: et facta est habitatio exterorum:] ꝛ facta est extera semini suo: ꝛ nati ei' reliquerunt eam. Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo.] dies festi eius conuersi sunt in luctum: sabbata eius in opprobrium: honores eius in nihilum. Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia ei'] ꝛ sublimitas ei' cōuersa est in luctū. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: ut esset ois populus vnus. Et reliquerunt vnusquisqz legem suam ꝛ consenserūt omnes gentes. sz verbū regis antiochi. Et multi ex israel consenserunt ei:] ꝛ sacrificauerunt idolis: ꝛ coinquinauerunt sabbatum. Et misit rex antiochus libros] per manus nuncios rum in hierusalem: ꝛ i omnes ciuitates iudee ut seqrentur leges gētium] terre: et prohiberet holocausta ꝛ sacrificiū ꝛ placationes fieri in templo dei: et prohiberet celebrari sabbatū] et dies solēnes. Et iussit coinquinari sancta:] et tēpluz sanctum israel. Et iussit edificari aras ꝛ templa ꝛ idola ꝛ immolari carnes suillas et pecora communia: ꝛ relinquere filios suos in circumcisos: et coinquinari animas eorum in omnib' immundicijs.] et abominationibus: ita vt obliuiscerentur legem: et immutarent omnes iustificationes dei.] Et quicunqz non fecissent scōm verbum regis antiochi: morerentur. Secundum omnia verba hec scripsit omni regno suo: ꝛ ppositit princeps pplo qui hec fieri cogerent. Et iussere runt ciuitatib' iude sacrificare. Et congregati sunt multi de populo ad eos qui o relinquerāt legem domini: ꝛ fecerūt mala super terrā: et effugauerūt pplm israel in abditis.] ꝛ in absc̄ditis fugitiuox locis: Die quinta decima mēsis casleu: quinto ꝛ q̄dragesimo ꝛ centesimo āno: edificauit rex antiochus abominādū idolū desolationis sup altare dei ꝛ p vniuersas ciuitates iude berēt holocausta. q̄ totalr iccdebāt ad honorē dñi. k Et sacrificia. p pctis oblata. l Et placatōes. i. sacrificia pacifica: de qb' hī in leuit. m Et phiberent ꝛc] p bñficio creatiōis oiuz. n Et dies solēnes. vt pasche pētecostes ꝛ h'moi. o Et iussit ꝛc]. i. tēpli loca. p Et tēplū sanctum israel q dr sācr': q: p ceteris pplis ad dinū cultū deputat': vñ ꝛ res iaiate q di no cultui deputāt di cūt sācte: vt vestes ꝛ vasa: ꝛ silia. q Et pecora ꝓmūia. i ūmūda fm legē moysi. r Et coinquinari ꝛc] .i. cibis lege phitis. s Et abomiatōib' .i. idolatrijs: q abominatiōes dicūt i veteri testō. t Ita vt obliuiscerent legē. p consuetudinē legi ꝑriaz. v Et ūmutarēt ꝛc] .i. oblatiōes ꝛ sacrificia q̄ offerebāt deo celi. cetera patent vsqz ibi: x Et effugauerūt ꝛc] qz nolētes idolatrare ffugiebāt occte ad spelūcas mōtiū: vt hī. j. seqnti ca. Secūdo pcepit idolatriaz, pfiteri: iō dicitur: y Die. xv. mēsis casleu. i. decēbris: vt dicūt aliq: sz melius vī q' cozrūdet nouēbri: nā apō hebreos est ritus a. vij. mense ꝓputato vtroqz: q septim' cozrūdz septēbri nro: aliqñ tñ. p parte ꝓcurrit cū octobri nro ꝛ p cō sequens casleu: sl'iter cū decēbri. ꝛ ratō huius ē: qz iudei faciunt menses perlunatiōes sicut plenius declarauī. gen. vij. Exo. xij. z Quito ꝛ. xl. ꝛ. c. āno. scilicet regni grecorum. a Edificauit. idest statui fecit. b Abominanduz idolum. scilicet iouis olimpij. c Desolationis. quia erat signum desolatiōis tēpli. tertio precepit legē mosaicā dstrui: iō dr: Et libros legis dei ꝓbusserūt ꝛc. ḡrto precepit omnes legis obseruatores trucidari: ideo dicitur:

ꝛ libꝛos legꝫ dei ꝓbusserũt ꝛc̃. Quarto ꝑcepit oẽs legꝫ obſuatoꝛes trucidari: iõ dr: o Et quicũq; ſuabat ad legẽ dñi ꝛc̃. ꝛ pzſra vſq; ibi: c Et quinta ꝛ viceſima die mẽſis. caſleu. f Sacrificabãt ꝛc̃]. ſ. dei ſup qõ erat idoluꝫ poſitũ ꝛ ſic ara i q̃ ſacrificabãtidolo erat poſita ꝫ altar dr. g Et ſuſpẽdebant ꝛc̃]. i. p colla ſunib' iuxta ceruice) trãſeũtib'. ceꝛa patẽt. La. II

IN diẽb' illis. Poſita deiectõe populi p antiochuꝫ epiphanẽ: hic ꝓpr̃ põit a liqlis ei' rleuatõ p matathiã: vbi ꝓmo põit audacia gelãtis: ſcõo ꝓſtãtia tolerantiſ: ibi Et exclamauit. ꝫ p uidẽtia morient. ibi Et appropiq̃uerũt. circa ꝓmũ ꝓmo põitur plãct' humiliatoꝛ: ſecũdo auſ' ꝓfeſſioꝛ: ibi Et venerũt illuc. ſtõ ꝛe lus emulatoꝛ: ibi Et ceſſauit. Circa ꝓmuꝫ ꝓmittit matathie ge'n': cũ dr a In die b' illis ſurrexit matathias filꝰ iohis. ꝛ ei' officiũ: cũ dr: b Sacerdos ex filijs ioari. iſte fuit vn' de. xxiiij. ſacerdotib' q̃s inſtituit dauid ad augmẽtatõnẽ dñi cult'. j. pal. xxiiij. ꝛ dicũt aliq; q' iſte vocat ibi ioachiꝫ q̃ habuit ſoꝛtem. xxj. Videt tñ mihi q' melí' dr ibi ioarib q̃ habuit ſoꝛtẽ ꝓmã. noia .n. hebꝛea freq̃nt mutãt i vltia lra ſiẽ ꝛ latina. ꝛ hoc pz ex h' q' ſra. xliij. caplo dr q' matathias fuit ex filiis iarib: qõ idẽ nomẽ ẽ qõ ioarib. c Ab hierlm. iſtõ referr ad illõ qõ ſupra ponit: ſurrexit. nã ide receſſit ppr tẽpli ꝓtamintõnẽ. d Et ꝓſedit i mõte modin. vñ erat oꝛiũdus. Cõſequent dr ſcribit ꝑples ei': cum dr: e Et hẽbat filios. v. ꝛc̃. interꝑtationes cognominũ hic obmitto: qꝛ hieronym' in libꝛo ſuo de interꝑtationibus nominũ hebꝛeoꝛ nõnullas ponit õ libꝛi mach. ꝛ iſte q̃ ſunt remigij ꝛ in fine biblie ꝓmunit ponunt ſũt i plurib' ipropꝛie: ꝛ frequent ab hieronymo reꝓbate f Vi viderunt mala. oculo ꝑpaſſiõis ꝛ doloꝛis. g Et dixit matathias. Ve mihi ꝛc̃. q. d. min' malũ eẽt mihi ſum' plicii nõ eſſe q̃ tanta mala ppli ꝛ ptẽptũ culꝰ dñini videre. h Sancta. ſ. loca ꝛ vaſa. i Jn manu extraneoꝛ. i. gẽtiliũ idolatraꝛ. k Tẽplũ ei' ꝛc̃] ignobiles. n. vilib' operib' deputant: ꝛ ſic tẽplũ idolatria ꝛ luxuꝛia erat plenũ: vt hẽt ſcõo libꝛo. vj. capitlo. l Uaſa glie ei' ꝛc̃] nã anti och' ea aſpoꝛtauerat vt dictũ eſt capitulo ꝓcedenti. m Que gens nõ ꝛc̃] hoc dr eo q' i exercitu anti ochi erãt multi õ diuerſis natiõib' collecti. n Oſſ ꝓpoſitio ei'. tã ſpiritualis q̃ coꝛpaꝛis. o Que e' erat libera. tẽpoꝛ dauid ꝛ ſalomõis ꝛ pluriũ regũ aliꝛ. p Facta ẽ ancilla: ſ' antiocho peruerſo.

q Et ecce ſãcta nr̃a. quãtũ ad dei cultum. r Et pulchꝛitudo nr̃a. quãtũ ad templi ornatũ. s Et claritas nr̃a. quãtũ ad legeꝫ q̃ illumiat itellectum. t Deſolata eſt. hec enim tria diſſipauerat antioch' p ſuũ decretũ: vt ꝓz caplo ꝓcedẽti. v Quo ergo adhuc nobis viuere. quaſi dicꝛet: melius eſt nobis mori q̃ talia videre. x Et ſcidit matathias ꝛc̃. i ſignũ doloꝛis. y Et operuerũt ſe cilicijs. in ſignũ humiliatiõis. z Et plãxerunt valde: ꝓmalis prædictis. a Et venerunt illuc. Hic conſequenter ponitur auſus confeſſionis dei cultus ꝛ diuine legis: ꝛ hoc preſentibus aduerſarijs: ideo dr: Et mlti õ pplo iſrael

ĩ circuitu edificauerũt aras ꝛ añ ianuas domoꝛuꝫ ꝛ in plateis incendebãt thura ꝛ ſacrificabãt. Et libꝛos legis dei ꝓbusserunt igni ſcidentes eos: ꝛ apud quẽcũq; ꝛ inueniebant libꝛi teſtamẽti dñini: et quicũq; obſeruabat legem dñini: ſm edictum regis trucidabãt eũ. Jn virtute ſua faciebãt hec populo iſrl: qui inueniebãt in omni menſe in ciuitatibus. Et q̃nta ꝛ viceſima die menſis ſacrificabant ſuper arã que erat cõtra altare:] ꝛ mulieres que circũcidebant filios ſuos trucidabãt ſm iuſſũ regis antiochi. Et ſuſpendebant pueros a ceruicib'] p vni' uerſas domos coꝛũ: ꝛ eos qui circũciderant illos trucidabãt. Et multi de pplo iſrl diffinuerunt apud ſe: vt non manducarent imũda: ꝛ elegerunt magis mori q̃z cibis coinquinari immundis: ꝛ noluerunt infringere legem dei ſanctã: ꝛ trucidati ſunt. Et facta eſt ira magna ſup pplꝫ valde. La. II.

IN diẽbus illis ſurrexit matathias filꝰ iohãnis filij ſymeõis ſacerdos ex filijs ioarĩ ab hierlꝫ: et cõſedit in mõte modin. Et habẽbat filios quinq;: iohannã q̃ cognomiabatur gaddis: ꝛ ſimonem qui cognominabatur thaſi: ꝛ iudam qui vocabatur machabeus: ꝛ eleaçaruꝫ qui cognominabatur abaron: ꝛ ionathã qui cognominabatur appbus. Ui viderunt mala que fiebant i populo iuda ꝛ in hierlꝫ. Et dixit mathias: Ue mihi. Ut quid nat' ſũ videꝛ ꝓtritiõem pplí mei ꝛ ꝓtritiõeꝫ ciuitatis ſancte: ꝛ ſedẽ illic cũ dar i manib' ĩmicoꝛ: Sancta i mãnu exneoꝛ fca ſũt: templũ ei' ſicut hõ ignobil'.] Uaſa glie eius captiua abducta ſũt:] trucidati ſũt ſenes ei' i plateis: ꝛ iuuenes ei' cecidерunt in gladio inimicoꝛũ. Que gens non hereditauit regnum eius] ꝛ non obtinuit ſpolia eius: Omnis cõpoſitio eius ablata ẽ. Que erat libera: facta ẽ ancilla. Et ecce ſancta nr̃a et pulchꝛitudo noſtra ꝛ clari taſ noſtra deſolata eſt: ꝛ coinquinauerunt eam gẽtes. Quo ergo nobis adhuc viuere: Et ſcidit veſtimenta ſua matathias ꝛ filij eius et operuerunt ſe cilicijs: et plãxerunt valde. Et venerunt illic q missi erãt a rege antiocho: vt cogerent eos qui ꝓfugerãt i ciuitatẽ modin: ĩmolare ꝛ accẽdere thura: ꝛ a lege dei diſcedẽ. Et multi õ pplo iſrl ꝓſẽtiẽtes acceſſerũt ad eos: ſed matathias ꝛ filij ei' ꝓſtãt ſteterũt. Et rñdẽtes q missi erant ab antiocho dixerũt matathie: Pri ceps et clariſſim' et magnus

Et venerũt illuc ꝛc̃. ꝛ patet. b consentientes timoꝛe moꝛtis. c Sz matathias ꝛ filij eius constanter ſteterunt. in confeſſione dei ꝛ legis. d Dixerunt matathie. volentes eum primo verbis adulatoꝛijs ſubuertẽ. e Priceps. dignitate. f Et clariſſim'. fame celebꝛitate. g Et magn' es. ptãte.

es i hac ciuitate: et ornatus filijs et fratribus. Ergo ac cede prior et fac iussu regis sicut fecerũt oes gẽtes et ui ri iuda et q remanserũt i hie rusalẽ: et eris tu et filij tui i ter amicos regis: et amplifi cab auro et argẽto et mune ribꝰ multis. Et rndit matha thias: et dixit magna voce: Et si oes gẽtes regi atticho obediunt vt discedant vnꝰ quisq; a seruitute legis pa trũ suorum et psentiant mã datis eius: ego et filij mei et fratres mei obediemus le gi patrum nostroꝝ. Pro picꝰ sit nobis deus: non est nobis vtile relinquere legẽ et iusticias dei. Non audie mꝰ vba regis antiochi: nec sacrificabimꝰ transgredien tes legis nostre mãdata: vt eamꝰ altera via. Et ut cessa uit loq vba hec: accessit q dã iudeꝰ in oium oculis sacri ficare idolis sup arã in ciuita te modin sm iussũ regis. Et vidit matathias et doluit: et ptremuerunt renes eius. Et accensus ẽ furor eius sẽ cũdũ iudicium legis: et insi liens trucidauit eum super aram. Sed et virum quem rex antiochus miserat qui cogebat imolari: occidit in ipo tpe: et arã dstruxit: et ze lat ẽ legẽ sicut fecit phine es zambri filio salomi. Et exclamauit matathias vo ce magna in ciuitate dicẽs: Dis q zelũ hz legis statuẽs testamentũ exeat pme. Et fugit ipse et filij eius in mõtes et reliqrũt q̃cũq; hẽbãt in ci uitate. Tunc descenderũt multi querentes iudiciũ et iusticiam in desertum: et se derunt ibi ipsi et filij eius et mulieres eorum et pecora eorum: qm inundauerunt sup eos mala. Et nũciatũ ẽ viris regis et exercitui q erãt i hierlẽ ciuitate dauid: qm discessissent viri quidaz qui dissipauerunt mandatum regis in loca occulta in de serto: et abissent post illos multi. Et statim prexerunt ad eos: et pstituerũt aduer sus eos pliũ i die sabbato rũ. Et dixerũt ad eos: Re, sistitis et nũc adhuc: Exite et facite sm vbũ rgis antio chi: et viuet. Et dixert: Nõ exibimꝰ: neq; faciemꝰ vbuz rgis vt polluamꝰ die sabba toꝝ. Et pcitauerũt aduersꝰ eos pliũ. Et nõn rndert eis nec lapidẽ miserunt in eos: nec oppilauerũt loca occl ta dicẽtes: Moriamur oes in simplicitate nra: et testes erũt sup nos celũ et tra q̃ iniuste pditis nos. Et iniert illi bellũ sabbatis: et mortui sũt ipsi et vxores eoꝝ et filij eoꝝ et pecora eoꝝ vsq; ad mille animas hoiuz. Et cognouit matathias et amici eius et luctũ hũerũt sup eos valde. Et dixit uir primo suo: Si oes fecerimꝰ sic fra tres nri fecerũt et n pugna uerimꝰ aduersus gẽtes pro aiabꝰ nris et iustificatiõibꝰ nris citꝰ dispdent nos a tra. Et cogitauerũt in die il la dicentes: Dis hõ qcũq; uenerit ad nos i bello die sabbatoꝝ: pugnemꝰ aduer sus eũ et nõ moriemur oes sicut mortui sunt fres nri in occultis. Tunc congregata ẽ

a Qui dissipauerẽt mãdatũ regi. ipz iplẽ onegãdo: et vitz iducẽte ad regis obediẽtiã occidẽdo. cetera patẽt vsq; ibi:
b Et nõ rnderũt eis. ad votũ scilicet eorũ sed ad contrari um: ideo premittit: et dixerunt. Non exibimꝰ cẽ.
c Nec lapidem miserunt in eos. ad sui defensionem.
d Neq; opilauerunt loca. ne quietem sabbati vi olarent.
e Dicen tes. Moriamur cẽ et sine dubio istud processit ex quadam simplici deuotione: quia licitum erat eis in die sabbati se de fendere: vnde et Jo sue. vj. dr: q̃ cũcti bel latões o volũtate do mini circũierũt vrbẽ hierico semel in die et hoc. vij. dieb i qb dies sabbati erat in clusus: ppiqo mata thias q erat i lege peri t declarauit q licitũ erat iudeis i sabbato pugnare inneces sitatis casib.
f Et co gnouit. hic oditt se cundo pstatia mata thie et eorũ qui cũ eo erant: in hoc q n fue rũt fracti terroꝝ ad uersitatis exaudita morte mille hoium: ideo subdit.
f Et cognouit matathias cẽ mortem predicto rum.
g Et luctuz habuerunt cẽ quia mortui erant ex in discreta deuotione: ideo subdit: Et dixit vir proxio suo cẽ.
h Pro aiabus no stris. idest p vitis no stris: vt ita liceat lo qui.
i Et iustifica tionibus. idest legis obseruationibus.
k Citius disper dent nos: et sic sequẽ tur maiora mala.
l Et cogitauerunt in die illa dicentes:
m Omnis hõ cẽ. istud ordinauerunt de consilio matathie vt dictum est.
n Tunc congre gata est. Hic tertio declaratur eorum cõ stantia: quia non fue runt fracti labore an xietatis quo viriliter hostibus restitue runt: ideo dicitur:

b Et ornatus filijs. quinq;.
i Et fratribus. idest magna cognatione.
k Ergo accede prior. quasi di cerent: decet te. Secũdo verbis pmissoris: cum dicit:
l Et eris cẽ quantũ ad bonũ honorabile.
m Et amplificatus auro cẽ quantũ ad bonũ vtile.
n Et respõdit matathi as cẽ vt magi ap parerz eiꝰ pstatia: Et si oes gẽtes cẽ. sequit:
o Ego et filij mei cẽ. i. idest cognati.
p Obediemus legi cẽ colentes vnũ deuz vez. et cetera patent.
q Et vt cessauit hic pfit ponit ze lus emulationis quo iterfecit iude um idolis imolã tẽ: et patz lra vsq; ibi:
r Et ptre muerũt cẽ quia fortis mot cordis fdũdat ad corpꝰ.
s Et accẽsꝰ ẽ fu ror ei. i. ira p ze lũ qz tũ excitaba tur fz rõnis iudi cium: iõ subdit.
t Scõz iudiciũ legis. sicut fortis ire passione vtit laudabiliter ad pm ptius exequendo actũ virtutis. iij. ethicoꝝ.
v Et zelatus ẽ cẽ q ex zelo legis interfec zambri cũ scorto madiãitide. Nũe ri. xxv.
x Et exclamauit. Pꝰ q descripta est ze lantis audacia: hic consequenter describitur ipsius tolerantis constã tia: que primo de claratur i hoc q matathias cũ fi lijs suis n fuit fra ctus rigore aspe ritatis magis eli gens herbis viue re i deserto q̃ legẽ trãsgredi: iõ sub dit:
y Et fugit ipse cẽ bõa sua tẽ palia ppter zelũ dei ptemnentes.
z Tunc descẽde runt multi. q ia añ fugerant ad loca magis mõtuosa.

n Tunc cōgregata est ad eos.ſ.ad matathiā ꝛ eius amicos. o Synagoga iudeoꝝ fortis viribus.quantū ad robur corporis ꝛ ſpiritus:ideo ſubditur: p Omnis volūtarius in lege. ideſt habens voluntatem ſeruandi legem. q Et facti ſunt illis ꝛc] eligentes matathiam in principem ſuum. r Et percuſſerunt peccatores ꝛc] per zelum legis excitata. s Et ceteri fugerunt ad nationes.gētiliū extra iudeā exiſtētes. t Et circuiuit matathias ꝛc] p loca iudee idolatria polluta. v Et circuncidērūt pueros ꝛc] quos parentes eorum non fuerant auſi circuncidere mortis timore. x Et perſecuti ſunt ꝛc] id eſt homines valde ſuperbos:ſicut homines digni morte dicuntur filij mortis. primo Regum.xxvj. y Et proſperatum eſt ꝛc] ideſt matathie ꝛ filiorum ſuorum. z Et obtinuerunt legem ideſt legis obſeruantiaz. a De manibus gentium. ideſt depreſſa eorum potētia. b Et nō dederunt ꝛc] ſed magis repreſſerunt ꝛ ſic minus dicendo plus ſignificat. c Et appropinquauerunt. Deſcripta matathie conſtantia. hic conſequenter deſcribitur eius prouidentia:naz videns appropinquare tempus ſue mortis ordinauit in poſterū de defenſione legis:ꝛ primo ad eam filios ſuos animat dicens: d Nunc conſortata ꝛc] ſcilicz antiochi regis vt patet ex predictis. e Et caſtigatio.nra pro peccatis nris. f Et tēpus euerſionis.diuini cultus ꝛ legis. g Et ira.i.pena. h Indignatōis.ſ.dīne ſuo iuſto iudicio:licet nobis occulto. i Nūc g̃ o filij ꝛc].i.zelatores ꝛ defenſores ipſi?: quia nūc eſt neceſſitatis tēpus. k Et date aias vras.periculo morti] voſ exponēdo. l Pro teſtamēto patrū.i.prīb?data: Exo.xx. Scōo exēpla patrū allat:ꝛ pro i gnāli dicēs: Et memētote operū patrū ꝛc. m Et accipiet] gloriā magnā.i.vtut] famā i pnti:ꝛ nomē eternū i futuro. Cōſequenter pōit exēpla i particulari dicēs: n Abraā nōne i tētatōe. imolationis Iſaac:Gen.xxij. o Inuēt? eſt fidelis. q. d. ſic:qz parat? fuit ūnolare,ppi bonū obedientie. p Et reputatū ē ꝛc] ppi bonā volūtatē. q Joſeph i tpe ꝛc] qz

ad eos ſynagoga iudeorū fortis viri? ex iſrael: oīs volūtarius in lege:ꝛ oēs q fugiebāt a maliſ additi ſūt ad eos:et facti ſūt ill' ad ſuſtinendū:ꝛ collegerūt exercitū:et percuſſerūt pctōres i ira ſua:ꝛ viros iniquos i indignatiōe ſua: et ceteri fugerūt ad nationes:vt euaderēt. Et circuiuit matathias ꝛ amici ei?] ꝛ deſtruxerūt aras:et circūciderunt pueros incircūciſos] quotquot inuenerunt in finib? iſrael in fortitudie. Et perſecuti ſūt filioſ ſupbie:et proſperatū ē opus in manibus eorūz.] Et obtinuerūt legē de manib? gentiū et de manib? regū: et nō dederūt cornu peccatoꝝ.] Et appropinquerunt dies matathie moriēdi:ꝛ dixit filijs ſuis: Nunc exaltata eſt ſuperbia] et caſtigatio:et tēp? euerſionis: et ira indignationis. Nunc ergo filij emulatores eſtote legis:] et date aias vras pro teſtamento prīm:ꝛ memento opeꝝ patrū q̃ fecerūt i generatiōib? ſuis:et accipietis gliam magnā ꝛ nomē eternū. Abraā nōne in tētatiōe inuent? ē fidelis:et rputatū ē ei ad iuſticiā:] Joſeph

i tpe anguſtie ſue] cuſtodiuit mādatū:et factus ē dns egypti. Phinees pr nr çelādo çelū dei accepit teſtamētū ſacerdotij eterni. Jeſus dum ipleuit verbuz: factꝰ eſt dux i iſrael. Calēph dum teſtificatur i eccleſia:] accepit hereditatē. Dauid in ſua mia conſecutus ē ſedem regni in ſecula.] Helias dū çelat çelū legis:] receptus eſt i celum. Ananias açarias ꝛ miſahel credētes:] liberati ſunt ō flāma. Daniel i ſua ſimplicitate liberatus eſt de ore leonū.] Et ita cogitate p gnationē ꝛ gnationē:qz oēs q ſperāt i eū nō infirmant. Et a vbis viri pctōris ne timueritis: qz gloria ei? ſterc? ꝛ vmis ē] Hodie extollit ꝛ cras nō i ueniet:] quia puerſus ē i terrā ſuā]et cogitatio ei? periit Vos ergo filij zelatami] ꝛ viriliter agite i lege: qa cū fecerit q̃ vobis pcepta ſunt in lege a domino deo veſtro:in ipſa gloriosi eritis. Et ecce ſimon frater veſter ſcio qꝰ vir conſilij eſt. Ipſū audite ſemp: et ipſe erit vobis pat. Et iudas machabe? fortis virib? ja iuuētute ſua ſit vobis princeps militie

Zaleb dū ꝛc] vtute dei ? explo ratores: Nume. xiij. a Accepit hereditatē: Jo ſue.xiiij. b David in ſua mia. q̃ pepcit ſauli q̃ bis cecidit i mānu ſua prio Reg.xxiiij.ꝛ xxvj. c Coſecut? ē ē ꝛc] ſcōo Reg. vij. d Helias ꝛc] occidēdo pro phas baal:3°. Re. xviij. e Receptꝰ ē i celum.q̃rto Re.ij. f Ananias ꝛc] corde vnū vez deū ꝛ pſitentes ore. g Liberati ſunt de flāma:Dañ.tertio. h Daniel i ſua ſimplicitate .i. orās deū ſimplici corde. i Liberat? ē ꝛc] Da. vj. cetera patēt vſq; ibi. k Et a verbis.ſ.pmiatorijs. l Viri pctōris. .ſ.antiochi regiſ. m Ne timueritis timore vios aios ōfficiēte. n Quia glia ꝛc].i. iſterc? ꝛ vermē puertet. Et vſ h matathias prophice loq. nā i lāguore p? ea poſito antiocho vmes viuētes de carne ei? ſcaturiebāt:ꝛ ex fetore ei? exercit? grauabat vt hi.j. libro .ij°. ca. ix. o Hodie extollit.potētia regni. p Et cras ꝛc].i.cito morietur. q Quia puerſus ꝛc].i.reuerſus: vt dictū ē ſupra capꝰ prio. r Et cogitato ei? perijt:q̃ non potuit pficē qđ cogitabat de iudeoꝝ ōſtructiōe. s Vos g̃. hic ītio filios ſuos ad defenſionē legis ordiat dicēs: s Vos g̃ ꝛc] i dño ꝛ i potētia vtutis ei?. t Et viriliter agite i lege.pugnādo p ei? defenſiōe. v Quia ipſa:fuāda ꝛ iplenda. x Gloriosi eritis.prio i ſpe:p? ea i re. Quāuis in aliqb? libris inſpōit.cū fecerit ꝛc.ñ ē ō textu:nec hr i libris correct. y Et ecce ſimō frat veſter.ſcio qꝰ vir conſilij ē. i. prudēs i dādis conſilijs. z Ipm audite ſep. ei? ſeqndo conſiliū. a Et ipe vobis erit pr. qz prudētia i bell' ē magis neceſſaria q̃ fortitudo. b Et iudas ꝛc] iō ad princi

patū militie apt⁹. c Et ipse ꝛc̄]de cōsilio tñ sīmōis. d Et adducetis ꝛc̄]q; virtus vnita fortior est seipsa dispersa. e Retribuite retributionē gētibus. ipsas puniēdo p malis illatis fidelibus: cetera patēt. ¶a.III.

¶T surrexit iudas. Post liberationem populi sub matathia cōsequenti describit eiusdē liberatō sb iuda. Circa quā primo describit virtus ducis: scōo pflict⁹ ei⁹ cuz aduersarijs: ibi Et persecutus ē. Circa primū dī: a Et surrexit iudas. ad ppli defensionē post suū patrem. b Et adiuuabāt eū ꝛc̄. obedientes ei tāq; exercitus duci. c Et prelibant ꝛc̄]signū. n. habitus generati ē delectatio i ope. ij. ethi. ꝛ p hoc patz q; habebāt habitū fortitudinis. d Et dilatauit ꝛc̄]ad facta pris sui notabilit̄ addendo. e Et induit se ꝛc̄]. i. fortiter ꝛ audacter. f Et succinxit se ꝛc̄]nā agil erat ꝛ expedit⁹ ad belladū sicut homo succinct⁹ ad ābulandū. g Et protegebat castra .s. isrl. h Similis fact⁹ est leoni. de quo scribitur pv.xxx. Leo fortissimus bestiaꝝ: ad nullius pauebit occursum. i Et sicut catulus ꝛc̄]cuius rugitu terrēt bestie ꝛ fiūt stupide: sic gētes idolatre audito nomie iude. k Et persecut⁹ est. Hic consequēter describitur cōflictus iude cum aduersarijs: ꝛ primo in generali: secundo in speciali: ibi Et congregauit apollonius. Circa pmū dī: k Et persecutus ē ꝛc̄]in locis abditis: vbi se absconderant fugiendo. l Et directa est salus. s. isrl. m Jn manu ei⁹. s. i potentia ei⁹. n Et exacerbabat reges multos. eoꝝ gētes debellādo. o Et letificabat iacob. i. pplm isrl ipm liberādo. p Et i seculū ꝛc̄] qō pz adipletu: nā ad ei⁹ imēdationem narrāt ei⁹ facta p orbē vniuersū. q Et congregauit peūtes. .s. factores legis qs in terficiebāt gētiles.

ēt ipe aget belluz ppli.]Et ādducetis ad vos oēs factores legis:]ꝛ vindicate vi dictam populi vestri. Rē tribuite retributionez gentib⁹:ꝛ intēdite i preceptū legis. Et benedixit eos:ꝛ apposit⁹ est ad patres suos. Et defunctus est āno cētesimo quadragesimoseptimo:ꝛ sepl⁹ tus est a filijs suis in sepulchris patrū suoꝝ i modin ꝛ plāxerūt eū ois isrl planctu magno. ¶a.III.

¶T surrexit iudas qui vocabat machabe⁹ filius eius p eo:ēt adiuuabant eū oēs fratres eius ꝛ vniuersi qui se iūxerant pri ei⁹:ēt pliabant pliū isrl cuz leticia.]Et dilatauit gloriā pplo suo:]ēt induit se lorica sicut gigas:]ēt succinxit se arma bellica]sua in prelijs:ēt ptegebat castra gladio suo. Similis factus est leoni i operibus suis:ēt sicut catulus leonis rugiēs i venatione.]Et pscrutat⁹ ē iniquos pscrutās eos:]ꝛ q turbāt pplm suū: eos succendit flāmis: ꝛ repulsi sūt inimici eius pre timore ei⁹: ꝛ omnes operarij iniquitatis conturbati sunt:ēt direcꝛta ē salus i mānu ei⁹. Et exacerbabat reges multos:ēt letificabat iacob i operib⁹ suis:ēt in seculuz memoria eius in benedictione.] Et perambulabat ciuitates iuda ꝛ pdidit impios ex eis: ꝛ auertit iram ab israel. Et nominatus est vsqz ad nouissimum terre: ꝛ congregauit pereūtes. Et cōgregauit apollonius gentes:] ꝛ a samaria virtutez multā ꝛ magnam ad bellandum contra israel. Et cognouit iudas ēt exijt obuiam illi: ꝛ percussit ꝛ occidit illum. Et ceciderunt multi ꝛ reliqui fugerunt:ꝛ accepit spolia eoꝝ. Et gladiū apol'lonij abstulit]iudas:ēt erat pugnans in eo omnibus diebus.] Et āudiuit seron princeps exercitus syrie q congregauit iudas cōgregationem fidelium ꝛ eccle sam secum:et ait: Faciam mihi nomen ꝛ glorificabor in regno: ꝛ debellabo iudam ꝛ eos qui cum ipso sunt:quia spernebant verbum regis. Et preparauit se:ꝛ ascenderunt cuz eo castra impioꝝ fortes auxiliarij vt facerent vindictaz in filios isrl. Et appropinq; uerūt vsqz bethoꝛon:ꝛ exiit iudas obuiā illi cū paucis. Ut autē viderūt exercitū venientē sibi obuiaz: dixerūt iude: Quomō poterimus pauci pugnare ptra multitudinē hāc tantam ꝛ tā fortē: Et nos fatigati sum⁹ ieiunio hodie. Et ait iudas: Facile est ꝓcludi multos i manu paucoꝝ: ꝛ non est differentia in conspectu dei celi liberare i multis ꝛ i paucis: qm̄ n̄ i multitudine exercit⁹ victoria belli: sz de celo fortitudo ē. Ipsi ueniunt ad nos in multitudine ptumaci]ēt supbia ut dispdāt nos ꝛ vxores nras cēs. b Jpi vēiūt ꝛc̄]. i. i malis obstiati. c Et supbia quā de⁹ a pncipio mūdi dixit i āgel supbientib⁹. d Ut di

sperdant nos ꝛc. iniuste nocumentum nobis inferendo in personis propꝛijs ꝛ nobis coniunctis ꝛ rebus possessis: propter quod habent iniustum bellum: nos autem iustū: ideo subditur: e Nos vero pugnabimus pro animabus nostris. idest vitis nostris defendendis. f Et rebus nostris. a deo datis: ideo cōcludit: Et ipse domin⁹ ꝛc. quarto pōitur aduersariorū debellatio: cū dī: g Ut cessauit autē loqui. ꝛ patet littera vsqꝫ ibi: h Et pᵓuenit ad regē. s. antiochū epiphanem. i Ut audiuit autē rex. Hic consequēter dscribit bellū iude cū regis principibus ad hoc specialiter destinatis: precedētes vo nō fuerunt ad bellādū missi: sꝫ cuꝫ essent positi ad custodiam terrazꝫ iude propinq̄rum: itulerūt iudeis bellū: vt sic ostēderēt se zelare ꝓ rege. ꝛ diuidit in duas partes: qꝛ prio ponitur belli apparatus: secō ꝓflictus ca sequēti. prio i duas: qꝛ prio pōitur apparatus ex pte regaliū: secō ex pte iudeozꝫ: ibi Et vidit iudas. Et notādū q̄ apparat⁹ ex pte regaliuꝫ semp ē cū ira ꝛ cupiditate: cū multitudie supba ꝛ potestate: ex pte vo iudeozꝫ cum oratione ꝛ humilitate: cū dei fiducia ꝛ pietate. Circa ꝑmū primo ponit regis ordiatio: secūdo ordiatiōis executio: ibi Et rex assumpsit. Circa primū dicitur: i Ut audiuit autem rex. duces suos a iudeis deuictos. cetera patent vsqꝫ ibi: k Et vidit quod defecit pecunia de thesauris suis ꝛc] qꝛ non sufficiebat ad tantum exercitū diu sustinenduꝫ. l Et tributa regionis modica ꝛc] non enim soli iudei rebellauerant eo q̄ cogebat eos ad colenduꝫ

ꝛ filios nr̄os: ꝛ vt spolient nos. Nōs vo pugnabim⁹ ꝓ aiabus nr̄is ꝛt legib⁹ nostris: ꝛ ipse dns cōteret eos añ faciē nr̄am. Vos aūt nolite timuerītis eos. Ut cessauit autē loqui: iniuit i eos subito: ꝛ ꝓtritus est seron ꝛ exercit⁹ ei⁹ i ꝓspectu ipsi⁹: ꝛ pᵓsecut⁹ ē eū in descēsu bethoron vsqꝫ i cāpū. Et ceciderūt ex eis octingēti viri: reliq aūt fugerūt i terrā philistijm. Et cecidit timor iude ac fratrū eius ꝛ formido super oēs gētes i circuitu eozꝫ: ⁊ pᵓuenit ad regem nomē ei⁹: ꝛ de prelijs iude narrabāt oēs gētes. Ut aūdiuit aūt rex antioch⁹ sermones istos iratus ē aīo: ꝛ misit ꝛ congregauit exercitū vniuersi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erariū suum: ꝛ dedit stipendia exercitui in annum: ꝛ mandauit illis vt essent parati ad omnia. Et vidit q̄ defecit pecunia de thesauris suis: ⁊ tributa regiōis modica ꝓpter dissensiones] ꝛ plagam quā fecit in terra vt tolleret legitima que erant a primis dieb⁹. Et timuit ne non haberet ꝛ semel ꝛ bis] in sumpt⁹ ꝛ donaria q̄ dederat añ larga manu: ꝛ abūdauerat sup reges q añ eū fuerāt. Et ꝓsternat⁹ erat aīo valde: ⁊ cogitauit ire i persidem: ꝛ accipere tributa regionum ꝛ cōgregare argētum multuꝫ. Et reliqt lysiam hominē nobilem

de genere regali] super negocia regia a flumine eu phraten vsqꝫ ad flumē egypti: ꝛ vt nutriret antiochuꝫ filium suuꝫ donec rediret. Et trādidit ei medium exercitum ꝛ elephantos:] ꝛ mādauit ei de omnibus q̄ volebat ꝛ de inhabitantibus iudeam ꝛ hierusalem ꝛ vt mitteret ad eos exercitū ad ꝓterādā ꝛ extirpādā virtutē isrl: ꝛ reliquas hierl'z ꝛ auferādā memoriā eorū de loco: ꝛ vt ꝓstituēt habitatores filios alienigenas i oīb⁹ finibus eozꝫ: ꝛ sorte distribuēt terraꝫ eozꝫ. Et rex assūpsit ptē exercit⁹ residui: ⁊ exiuit ab antiochia ciuitate regni sui] anno cētesimo ꝛ q̄dragesimoseptimo: ꝛ trās fretauit euphratē flumē: ꝛ pābulabat superiores regiones. Et elegit lysiaſ ptolemeum filium dorimini ꝛ nicanorem ꝛ gorgiam viros potentes ex amicis regis: ⁊ misit cum eis quadraginta milia virozum ꝛ septem milia equitum: vt venirent in terram iuda ꝛ disperderent eam sm verbum regis. Et processerūt vt irent cum vniuersa virtute sua ꝛ venerunt ꝛ applicuerunt aminaum i terra campestri. Et audierunt mercatores regionum nomen eozum:] ꝛ acceperunt argentum ꝛ aurum multum valde ꝛ pueros: ꝛ venerunt in castra vt acciperent filios israel seruos:

de aliꝭ: q̄b⁹ scripserat ꝓ decretū vt dimitterēt ri⁹ suos ꝓpt̄ ātiochi cultū: vt esset ppls vn⁹: vt dictū ē supra primo capꝭ: qō erat eis graue: iō negauerāt antiocho tributa ꝓsueta. m Et timuit ne nō ꝛc]. i. vt nō posset ꝓtinuare sūpt⁹ militū sic ꝓi⁹. n Et cogitauit ire ip̄ sidiū. i q̄ erāt diuitie mlte vt posset ide ōfectū suū supplē. Dimisit tū in antiochia q̄ erat metropolis regni sui lysiā ad custodiā ꝛgni sui ꝛ filij sui: ꝛ ad destruēdū habitatores iudee: ꝛ popularū eam alienis gentib⁹. hec autē ordinauit: sꝫ non i omnib⁹ sic cuēit ꝛ his dictis patet littera paucis exceptis q̄ discurrēdo. o Hoiez nobilē ꝛc]i q̄ nota ei⁹ aptitudo ad custodiā ꝛgni. p Et tradidit ei medium ꝛc] quia tradidit sibi medietatē exercitus tā i hōib⁹ q̄ i aialibus: aliā vo medietatē secum duxit. q Et rex assūpsit. Hic consequenter ponit ordiatiōis regis executio: ꝛ ꝓmo ex pte regis: cum dī: r Et exiuit ab ātiochia ꝛc] .s. metropoli. s Anno. c. ꝛ xlvij. s. regni grecoz. regni vo sui anno. xj. quia cepit ꝛgnare anno. cxxxvij. regni grecoz. vt dictū ē supra. ca. j. scdo ponit executio ex pte lysie custodis ignī: cū dī: Et elegit lysias ꝛc. t Uiros ꝛc] vt sic eēnt magis volūtarij ordiatōnē ꝛg exeq. v. Et misit cum eis. xl. milia virozꝫ. s. peditū. cetera patēt vsqꝫ ibi: x Et audierunt mercatozes ꝛc] i multitudie ꝛ fortitudie: ꝛ credētes q̄ statim deberēt iudeos capē ꝓparauerūt se ad emendū illos in

ꝛ filios nr̄os: ꝛ vt spolient nos. Nōs vo pugnabim⁹ ꝓ aiabus nr̄is ꝛt legib⁹ nostris: ꝛ ipse dns cōteret eos añ faciē nr̄am. Vos aūt nolite timuerītis eos. Ut cessauit autē loqui: iniuit i eos subito: ꝛ ꝓtritus est seron ꝛ exercit⁹ ei⁹ i ꝓspectu ipsi⁹: ꝛ pᵓsecut⁹ ē eū in descēsu bethoron vsqꝫ i cāpū. Et ceciderūt ex eis octingēti viri: reliq aūt fugerūt i terrā philistijm. Et cecidit timor iude ac fratrū eius ꝛ formido super oēs gētes i circuitu eozꝫ: ⁊ pᵓuenit ad regem nomē ei⁹: ꝛ de prelijs iude narrabāt oēs gētes. Ut aūdiuit aūt rex antioch⁹ sermones istos iratus ē aīo: ꝛ misit ꝛ congregauit exercitū vniuersi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erariū suum: ꝛ dedit stipendia exercitui in annum: ꝛ mandauit illis vt essent parati ad omnia. Et vidit q̄ defecit pecunia de thesauris suis: ⁊ tributa regiōis modica ꝓpter dissensiones] ꝛ plagam quā fecit in terra vt tolleret legitima que erant a primis dieb⁹. Et timuit ne non haberet ꝛ semel ꝛ bis] in sumpt⁹ ꝛ donaria q̄ dederat añ larga manu: ꝛ abūdauerat sup reges q añ eū fuerāt. Et ꝓsternat⁹ erat aīo valde: ⁊ cogitauit ire i persidem: ꝛ accipere tributa regionum ꝛ cōgregare argētum multuꝫ. Et reliqt lysiam hominē nobilem

de genere regali] super negocia regia a flumine eu phraten vsqꝫ ad flumē egypti: ꝛ vt nutriret antiochuꝫ filium suuꝫ donec rediret. Et trādidit ei medium exercitum ꝛ elephantos:] ꝛ mādauit ei de omnibus q̄ volebat ꝛ de inhabitantibus iudeam ꝛ hierusalem ꝛ vt mitteret ad eos exercitū ad ꝓterādā ꝛ extirpādā virtutē isrl: ꝛ reliquas hierl'z ꝛ auferādā memoriā eorū de loco: ꝛ vt ꝓstituēt habitatores filios alienigenas i oīb⁹ finibus eozꝫ: ꝛ sorte distribuēt terraꝫ eozꝫ. Et rex assūpsit ptē exercit⁹ residui: ⁊ exiuit ab antiochia ciuitate regni sui] anno cētesimo ꝛ q̄dragesimoseptimo: ꝛ trās fretauit euphratē flumē: ꝛ pābulabat superiores regiones. Et elegit lysiaſ ptolemeum filium dorimini ꝛ nicanorem ꝛ gorgiam viros potentes ex amicis regis: ⁊ misit cum eis quadraginta milia virozum ꝛ septem milia equitum: vt venirent in terram iuda ꝛ disperderent eam sm verbum regis. Et processerūt vt irent cum vniuersa virtute sua ꝛ venerunt ꝛ applicuerunt aminaum i terra campestri. Et audierunt mercatores regionum nomen eozum:] ꝛ acceperunt argentum ꝛ aurum multum valde ꝛ pueros: ꝛ venerunt in castra vt acciperent filios israel seruos:

toꝛes ꝛc] i multitudie ꝛ fortitudie: ꝛ credētes q̄ statim deberēt iudeos capē ꝓparauerūt se ad emendū illos in

seruos ⁊ ancillas: ꝑpter qꝫ venerũt ad castra eorum. y Et vidit iudas. hic ꝑñ ponit apparat' belli ex parte iudeorꝫ: ⁊ prio p humilẽ ⁊ devotã oratione: scõo p bellatorꝫ dispositionẽ: ibi Et p' hoc. Circa pmũ pz lra ex pdictis vlq; ibi. z Et hierlm ñ habitabat. hoc interpõit ad reddendũ cãm ꝯre ñ iuerũt i hierlz ad orãdũ: cũ ibi esset loc' divini cultus. a Et sanctũ. i. templi locus. b Cõculcabat. ⁊ subdit a qbus: c Et filij alieni genarꝫ erãt i arce ꝑpinqua tẽplo. d Et ꝯgregati. sũt iudei. e Et venerũt ⁊c̃. i. venerũt adorar ibi: versa facie ad hierusalẽ: sicut dr̃ d̃ daniele qr orabat vsꝰ hierlz. Dañ. vj. ⁊ subditur cã orãdi i masphat: cũ dr̃: f Quia loc' orationis erat ⁊c̃. i. ꝓpitiatorium. g In isrl ibi. n. cõgregabat pplus isrl ad orandũ oñm: vt hr̃ p̃mo Regum. vij. h Et ieiunauerũt die illa. ad se coram dño affligendum in victu. i Et induerũt se cilicijs. ad se affligẽdũ i vestitu. k Et cinerem posuerũt ⁊c̃. in signũ humiliationis. l Et sciderunt ⁊c̃. i. sciderunt i signũ afflictionis. m Et expãderẽt libros legi. ad oñdẽdum qr parati erãt ꝑ lege se periculis mortis tradere. n De qb' scrutabant gẽtes ⁊c̃. aliqui enim gẽtiles magis subtiles: ⁊ lrati volebãt arguẽ cultuꝫ idolorũ ex libris moysi. nã Exodi xxv. ꝓcipit qr intra sanctũ sancto rꝫ ponerent imagines cherubin: sed hoc nõ valet: qr nõ ponebãt ibi ad hoc qr colerent: sz vt ostẽderet qr angeli per cherubin repꝛesentati seruiũt deo: cuꝰ sedes figurabat ꝑ ppiatoriũ: qõ remanebat vacuũ: ad significadũ qr deitas non põt per ymaginẽ repꝛesentari: vt diffusꝰ dictũ fuit ibidem. o Et attulerũt ornamẽta ⁊c̃. ⁊ subdit cã quare ista adduxerẽt ad illũ locũ: cũ dr̃: p Et clamauerẽt. ad ipetrãdũ dei miaz. q Quid faciem' istis. nã extra hierlz ñ erat loc' sacrificij: naçarei vo tenebãt offerr̃ sacrificia i expletiõe voti sui: Nume. vj. Silr sacerdotes nõ poterãt vti vestib' sacerdotalib' nisi i misterio tẽpli: ad qõ ñ poterãt accedẽ ꝑpt gentiles q erãt i arce vt ꝑdictũ ẽ: iõ sbdit: r Et quo ⁊c̃. q. d. non est ali' locus. s Et sãcta tua. i. tẽpli loca. t Cõculcata sũt. a gẽtilibus. v Et ꝓtaminata. ex luxurijs ⁊ idolatrijs ibidem exercitis. x Sacerdotes tui ⁊c̃. nõ potẽtes tibi ministrare: sz solũ miseriã suã lugẽ. y Et i humilitatẽ. i. dictõnẽ. z Et ecce natõnes ꝓuenerũt ⁊c̃. q. d. nõ sufficiũt eis mala nobis illata: nisi nos penit' deleãt ꝺ terra. a Et tubis exclamauerũt. vt miam iplorarẽt nõ solũ vocib' humanis sz etiã musicis instrumẽtis: sic aliqñ pulsant eccl̃ie campãe ꝓ periculũ fulguris ⁊ tẽpestat. b Et ꝑ hec. hic ꝑñ ponit appar' iudeorꝫ ꝑ exercit' dispositiõez: cum dr̃: b Et ꝑ hec cõstituit iudas duces populi. nã i piculis nõ ẽ dimittẽdũ sciẽr qꝺ sz humanã puidẽtiam põt fieri: aliꝰ vidẽt q' dã tẽtatõ dr̃. c Tribunos. q̃ pessẽt mille bellatorib'. d Et cẽturiões. qui cetum. e Pẽtacõtarchos. q̃ qñqgita: ⁊ dr̃ a penta qꝺ ẽ qñqz ⁊ costes decẽ ⁊ archos ꝓncepss qr qñqz decenarijs ꝓsidebãt. f Et ꝺcuriões q decẽ pessent. g Et dixit his q edificabãt domos ⁊c̃. sequit fm legẽ que hr̃ Deuro. xx. ⁊ cor rõ fuit ibi dicta.

⁊ addĩti sunt ad eos exercitꝰ syrie ⁊ terre alienigenarꝫ. Et vidit iudas ⁊ fratres eius quia multiplicata sunt mala: ⁊ exercitus applicabat ad fines eorum ⁊ cognouerunt verba regis que mandauit populo facere in interitum ⁊ consummationẽ Et dixerũt vnusquisq; ad proximum suũ: Erigamus deiectionem populi nostri ⁊ pugnemus ꝑ populo nostro ⁊ sanctis nostris. Et cõgregatus est conuentus vt essent parati in prelium: ⁊ vt orarent ⁊ peterent misericordiam ⁊ miserationes. Et hierusalem non habitabatur: sed erat sicut desertũ Nõ erat qui ingrederetur ⁊ egrederetur de natis eius: ⁊ sanctum cõnculcabatur Et filij alienigenarum erãt in arce: ibi erat habitatio gentium. Et ablata est voluptas a iacob: ⁊ cessauit ibi tibia ⁊ cithara. Et cõgregati sunt ⁊ venerũt in masphat ꝯ hierlem: quia erat locus orationis i masphat ante lin isrl. Et ieiunauerunt illa die: ⁊ induerunt se cilicijs ⁊ cinerem imposuerunt capiti suo: ⁊ sciderunt vestimenta sua. Et exꝑpanderunt libros legis dẽ quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum: ⁊ attulerunt ornamenta sacerdotalia ⁊ primitias ⁊ decimas: ⁊ suscitauerunt naçareos qui impleuerant dies. Et clamauerunt voce magna in celum dicentes. Quid faciemus istis: ⁊ quo eos ducemus: Et sancta tua conculcata sunt ⁊ contaminata sunt: ⁊ sacerdotes tui facti sunt in luctum ⁊ in humilitatem. Et ecce nationes conuenerũt aduersum nos: vt nos disperdant. Tu scis que cogitãt in nos. Quomodo poterimus subsistere ante faciem eorum: nisi tu deus adiues nos. Et tũbis exclamauerunt voce magna. Et post hec constituit iudas duces populi: tribunos ⁊ centuriones: ⁊ pentacontarchos ⁊ decuriones. Et dixit his qui edificabant domos ⁊ sponsabant vxores ⁊ plantabant vineas ⁊ formidolosis: vt redirent vnusquisq; in domum suam scom legem. Et mouerunt castra: ⁊ collocauerunt ad austrum ammaum. Et ait iudas: Accingimini ⁊ estote filij potentes: ⁊ estote parati in mane vt pugnetis aduersus nationes has que conuenerunt disperdere nos ⁊ sancta nostra: quoniam melius est nos mori in bello: qz videre mala gentis nostre ⁊ sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo sic fiat.

b Et collocauerũt ad austrũ ammaũ. ioseph' dic̃ emaux: q distat a hierlz. lx. stadijs: vt hr̃ luce vltio. i Melius est nobis mori in bello. iusto que mors ẽ virtuosa. k Quã videre mala ⁊c̃. q ẽ vita probrosa: cui bona mors est preeligenda.

ET assumpsit gorgias. Postq̃ descriptus est pugne apparatus: hic consequenter describitur conflictus. Circa quem primo ponitur iude decertatio: secundo deuictis aduersarijs templi purificatio: ibi Dixit autem iudas. Prima in duas: quia primo ponit cõflict' iude cũ exercitu miſſo a lysia: secũdo cuz ipso in persona ppria ibi Quicũq; autem alienigenarz. Prima adhuc i tres: qr primo ponitur gorgie insidiatio: secundo insidiatis delusio: ibi Et audiuit iudas: tertio delusi fugientis pdusio: ibi Et adhuc loquẽte. Insidiatio vo gorgie fuit: qr disposuit de nocte venire ad castra iudeorum z eos occidere ex improuiso. z patet littera vsqz ibi: b Et filij. scilicet alienigenarum. c Qui erant ex arce. idest de numero illorum qui erant in arce syon ad nocenduz iudeis quã tucũq; poterant.

d Erant illis duces. quia sciebant loca circa hierusalem per que frequẽter discurrebant ad capiendum iudeos. e Et audiuit. Hic consequenter ponitur insidiantis delusio: quia fraus gorgie fuit reuelata iude: z tunc cum oibus bellatoribꝫ suis exiuit ꝺ tẽtorijs ad pcutiẽdũ partẽ exercitus regis q̃ remanserat i castris añq̃ gorgias cũ alia pte rediret: qui credẽs fugisse iudeos in mõtibus q̃rebat eos: z interim iudas alĩa partẽ exercit' debellauit: z artẽ arte delusit: z his dictis patet littera paucis q̃ discurrentur.

f Adhuc. n. diſperſus ẽ] qr illa ps exercitus quaz gorgias secum duxerat adhuc nõ redierat ad castra regis. g Qui tegumenta. idest arma ad se protegendum. h Et gladios. ad inuadenduz. i Non habebant. propter inopiam: vt dicunt aliq: sed hoc non videtur verum: quia de spolijs apollonij z exercitus seron acquisierant arma in bona quantitate vt pz. ca. pcedẽti: z iõ libri correcti sic habent: qr tegumenta z gladios non habebãt: z i hoc redditur causa q̃re iudas apparuit i cãpo cum tribus milib' tãtuz: qr licet acquisiuissent arma in precedentib' victorijs: nõ tñ in tanta copia q̃ posset armare tria milia virorz bellatoruz z sic ẽ sẽsus: qr tegumẽta z gladios ñ hẽbãt. s. ad armãdũ plures q̃ tria milia. k Memẽto qualiter ẽ] Exodi. xiij.

l Et tuba ẽ] ad animãduz bellatores suos ad pliuz. cetera patẽt.

m Et adhuc loquente iuda. Hic consequenter ponitur gorgie delusio ꝓfusio: qr fugit timens ꝓfligẽ cuz exercitu iude: iõ dr: n Ecce apparuit ps quedã. s. illa ps exercit' regi quã secũ duxerat gorgias: vt predictum est.

o Prospiciẽs ꝺ mõte. i q̃ gorgias q̃sierat iudeos.

p Et vidit gorgias ẽ]. s. illi q̃s reliq̃rat i castris.

q Et succensa sunt castra eoruz a iudeis. r Qui b' illi ẽ] z fugerũt audẽtes cũ iudeis ꝓfligẽ. ceta patẽt. s Quicũ q; aũt. Descripto ꝓflictu iude cũ exercitu miſſo a lysia: h ꝓñt põit ei' exercit' cũ exercitu lysie i pſõa ppria. Circa q̃ prio ponit motiuũ lysie: z pz z ei' apparat': cum subditur:

Ca.IIII.

ET assumpsit gorgias quinq; milia virorũ z mille equites electos. Et moverunt castra nocte vt applicarent ad castra iudeorum: z percuterẽt eos subito. Et filij q̃i erant ex arce: erant illis duces. Et audiuit iudas z surrexit ipe z potentes percutere virtutẽ exercituum regis: q̃ erant in ammaum. Adhuc enim dispersus erat exercitus castris.] Et venit gorgias i castra iude noctu: z neminez inuenit. Et querebat eos i montibus: quoniam dixit: fugiunt hi a nobis. Et cuz dies factus esset: apparuit iudas in campo cum tribus milibus virorum tantum: q̃i tegumenta nõ habebant. Et viderunt castra gentium valida: z loricatos z equitatus in circuitu eorum: z bidocti ad prelium. Et ait iudas viris qui secum erant Ne timueritis multitudinem eorũ: z impetũ eoruz ne formidetis. Mementote qualiter salui facti sũt patres nostri in mari rubro:] cum sequeretur eos pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celũ z miserebitur nostri dñs: z memor erit testamẽti patrz nostrorz: z cõteret exercitũ istuz añ faciẽ nostrã hodie z sciẽt oẽs gẽtes qr est deus q redimat z liberet isrl. Et leuaverũt alienigene oculos suos: z viderũt eos venientes ex aduerso. Et exierũt ꝺ castris i prelium: et tuba cecinerũt hi qui erãt cum iuda.] Et cõgressi sũt: z contrite sũt gẽtes z fugerũt in campũ. Nouissimi aũt ceciderunt i gladio: z pſecuti sũt eos vsq; geçeron z vsqz i cãpos idumee z açoti z iamnie: z ceciderũt ex illis vsqz ad tria milia virorum. Et reuersus ẽ iudas z exercitus ei' sequẽs eũ. Dixit qz ad pplm: Nõ concupiscatis spolia: qr bellũ cõtra nos ẽ: z gorgias z exercit' eius prope nos in montibus: sed state nunc contra inimicos nostros z expugnate eos: z sumetis postea spolia securi. Et adhuc loq̃nte iuda hec: ecce apparuit ps q̃dã prospiciens de mõte Et vidit gorgias q̃ i fugã uersi sũt sui:] et succẽsa sũt castra. Fum'. n. q videbat ꝺclarabat qꝺ fez ẽ. Quib' illi ꝓspect' timuert valde:] aspiciẽtes simul z iudã: z exercitũ i cãpo paratz ad prliuz. Et fugert oẽs i cãpo alienigenarz: z iudas fuersus ẽ ad spolia castrorz. Et acceperũt aurz multũ z argẽtũ z hyacinthuz z purpurã marinã z opes magnas z uersi hymnũ canebãt: z bñdicebãt deũ i celũ q̃m bon' est: q̃m in seculũ mia ei'. Et facta ẽ salus magna in isrl i die illa. Quicũq; aũt alienigenarz euaserũt: venerũt z nũciauerũt lysie vniuersa q̃ acciderãt. Quib' ille auditis consternatus animo deficiebat: quia non qualia voluit: talia contigerunt i israel: z qualia mãdauit rex. Et sequẽti anno:

a Cōgregauit lysias ⁊c̄.] .s. peditū. Scōo ponitur iu-
de occursus: ibi Et occurrit eis iudas ⁊c̄. ⁊ oratio eius
cū subdit. Benedict⁹ es saluator israel qui cōtriuisti ipe
tū potētis. i. golie: hoc habet primo regū. xvij. Et tra-
didisti castra alienigenaꝝ in manu ionathe filij saul ⁊c̄.
primo Reg. xiiij.
tertio ponitur
vtrorūq; pflict⁹:
cū dicitur: Et cō-
miserunt preliuꝫ
⁊c̄. ⁊ patet littera
t Dixit autē iu-
das. Postq; descri
pta est iude decer
tatio: hic cōsequi
repressis hostib⁹
describit tēpli pu
rificatō: ⁊ secūdo
purificati renoua
tio: ibi Et accepe
rūt lapides. tertō
altaris dedicatō:
ibi Et fecerūt de-
dicationē. Circa
pmū prio pōit la
mētū dstructōis:
cū dr: v Et vi
derī ⁊c̄.] .s. ipsū tē
plū. x Et altar
.s. holocaustoꝝ.
y Prophana-
tū. nā ibi posituꝫ
fuerat idolum: vt
dictū ē supra pri-
mo capitulo.
z Et in atrijs
virgulta nata. s. i
atrio sacerdotuꝫ:
⁊ in atrio viroꝝ
mūdoꝝ: ⁊ i atrio
imūdoꝝ. a Et
pastophoria di-
rupta. i. domūcu
las circa atria sa-
cerdotum edifica
tas: i qb⁹ offerētes
hostias pacificas
comedebāt coraꝫ
dño ptē sibi ptin-
gētē. Nā de hosti
is pacifid vna ps
icendebat ad ho-
norē dīnū: alia ce
debat in vsus sa-
cerdotū: tertia in
vsus offerentiuꝫ.
b Et sciderunt
vestimēta sua ⁊c̄.
i signū doloris ⁊
humiliationis.
c Et exclama-
uerūt ⁊c̄.] de qb⁹
hēt: Nume. x. ⁊
dicūt tube signo-
rū: qz p illas significabāt plura. s. puocatio ad psiliū: ⁊
pgregatō ad festū: ⁊ motio castroꝝ: ⁊ exercitatō ad bel

cōgregauit lysias virorū
electoꝝ sexaginta milia: ⁊
eqtū qnqz milia: vt ōbella
ret eos. Et venert i iudeā:
⁊ castra posuerunt i betho
ron: ⁊ occurrit illis iudas
cū decē milib⁹ viris. Et vi-
derunt exercitū fortē ⁊ ora
uit ⁊ dixit: Bndict⁹ es sal-
uator israel q̄ contriuisti ipetuꝫ
potētis li manu serui tui da
uid: ⁊ tradidisti castra alie-
nigenarū i manu ionathe
filij saul ⁊ armigeri eius.
Cōclude exercitū istū i ma
nu ppli tui israel: ⁊ pfundant
i exercitu suo ⁊ eqtib⁹. Ba
illis formidinem ⁊ tabefac
audaciā vtuī eoꝝ: ⁊ pmo
ueāt ptritiōe sua. Beisce il
los gladio diligētium te: ⁊
collaudēt te oēs q̄ nouert
nomē tuū i hymnis. Et cō
miserūt plīū: ⁊ ceciderūt ō
exercitu lysie qnqz milia vi
roꝝ. Vidēs aūt lysias suo
rū fugā: ⁊ iudeoꝝ audaciā
⁊ q̄ parati sunt aut viuere
aut mori fortiter: abijt anti
ochiam ⁊ elegit milites: vt
multiplicati rursus venirēt
i iudeā. Dixit aūtē iudas ⁊
frēs ei⁹: Ecce ptriti sunt ini
mici nr̄i: ascēdam⁹ nūc mū
dare sancta ⁊ renouare. Et
pgregat⁹ē ois exercitus: ⁊
ascenderūt i mōtem syon.
Et vīderūt sactificationē ō
fertā: ⁊ altare pphana-
tum: ⁊ portas exustas ⁊ t
in atrijs virgulta nata si-
cut in saltu vel in montib⁹
⁊ pastophoria diruta. Et
scidērunt vestimenta sua: ⁊
planxerunt plāctu magno

lū. d Tūc ordinauit. Hic secūdo tollit ipedimētū purī
ficatiōis: cū dr: d Tūc ordinauit ⁊c̄] vt sic esset occupa-
ti in sua defensione: vt non possent pūcere sagittas vel spi-
cula ad eos q̄ emūdabāt loca sancta. Et pñ ponit ipsa pu
rificatio: cū dr: elegit sacerdotes ⁊c̄]. i. sancte vite ⁊ integre.
fame. f Et tulerūt
⁊c̄]. i. lapides altaris
qō fecerāt gentiles ad
immolandū idolo su
per altaꝝ holocausto
rū posito: vt dictum
est supra primo capi-
tulo. g Jn locū i-
mundum. lapides au
tem altaris domini
contaminatos posue
runt i loco mūdo: si-
cut subdit: Et cogita
uit de altari holocau
stoꝝ ⁊c̄. h Et re
posuerūt ⁊c̄] idest in
monte syon vbi erat
domus domini.
i Quousq; veni-
ret prophet⁹. dicens
quid esset agendum
de illis. k Et acce
perunt. Hic psequen-
ter describit tēpli pu-
rificati renouatio: ⁊
primo quātū ad alta
re holocaustoꝝ: cum
dicitur: k Et acce
perūt ⁊c̄] que habe-
tur Exo. xx. ⁊ deuto.
xxvij. l Et edifica
uerunt ⁊c̄]. i. ad simi-
litudinez illi⁹ qō fue-
rat dissipatum.
m Et edificauerūt
sancta. repādo ruinas
q̄ erāt i prima pte tē-
pli q̄ vocabat sācta.
n Et q̄ intra ⁊c̄] pa-
rādo defect⁹ existētes
i secūda pte tēpli que
dicebatur sancta san
ctoꝝ. o Et e-
dē. i. edificia que erāt
extra pro habitacul
sacerdotum. p Et
atria sanctificauerūt
eradicando virgulta
⁊ aspergentes lustra-
tiōis aqua. q Et
intulerunt cādelabꝝ
⁊c̄. hec enim tria erāt
in prima pte templi:
mensa propositionis
in parte aquilonari:
candelabrum in au-
strali: altare incensi i
medio contra sanctū
sanctoꝝ. q Et icē
sum posuerūt. i. cremauerunt super altare. r Et appen-
dērūt velamēta. vnū i introitu tēpli: aliud añ sanctū sanctoꝝ.

s Lenteſimi quadrageſimioctaui anni. regni grecorum.
t Scom tēpus ⁊ fm diē ⁊c. nā anno. cxlv. die. xxv. menſis caſleu ſacrificauerūt idolatre ſup arā: vt hēt ſupa primo caplo. ⁊ āno. cxlvij. die. xxv. mēſis caſleu obtulerūt iu dei ſacrificiū in templo purificato: ⁊ ſic reuolutis trib' annis eadē die renoua tū eſt tēplū qua fuerat añ ꝓtaminatū ſic fuerat añ ꝓphetatū: Danil. viij. v Et feceſt ōdicatōē. Hic ꝓñ ōſcribit tēpli renouati dedicatio: ⁊ prio q̄tū ad altare: cū dī: v Et fecerūt dedicationē ⁊c.] ⁊ ide tractū fuit q̄ feſta ſolēnia octauā habēt in nouo teſtamento.
x Et ornauerūt ⁊c.] p victorijs a deo ſibi datis. y Et ſtatuit iudas ⁊c.] iſta eſt dies de q̄ dī iohānis. x. Encenia facta ſūt in hieroſolymis ⁊ hyems erat. Incipiebat .n. hec ſolemnitas a xxv. die mēſis caſleu: cui rēſpōdet nouēber ⁊ aliqn decēber i parte. Pria nāq; dedicatio tpe ſalomonis facta fuit i ſeptēbri. iij. Re. viij. Alia i ſditu babylonice captiuitatis fuit i vere. Cetera patent vſq; ibi:
z Ut haberet ppls ⁊c.] ſicut. n. eſau q̄ ſēbatur iacob. Gen. xxvij. ſic idumei ab eſau deſcēdētes ſemp moleſti fuerunt iudeis deſcēdētibus a iacob.

La. V.

Et factū eſt vt audiēſt gentes ⁊c. Hic ponitur tertio cōflict' iude antiochi tēpore: quē habuit iudas cū finitimis gētibus: inuidētib' ꝓperitati iudeoꝝ: que facta eſt per iudaz ⁊ fratres eius: ꝓpter qō iudeos habitantes inter eos occidebant: ⁊ ꝓpinquos terminis eius inuadebant ⁊ obſidebant: ꝓpter quod iudas ⁊ fratres eius contra gentes iſtas pugnauit. Circa quod ſic ꝓceditur: quia primo ponitur afflictorum liberatio: ſecundo aliquorum iſraelitarum preſumptio: ibi Et in diebus. Prima in duas: quia primo ponitur conflictus iude contra aliquos ſpeciales aduerſarios: ſecundo contra alios ex diuerſis gentibus commixtos: ibi

cēteſimi q̄drageſimioctaui anni: ⁊ obtulerūt ſacrificiū ſm legez ſuper altare holocauſtorum nouū qđ fecerūt. Scōz tēmpus ⁊ ſz diē in qua ꝓtaminauerunt illō gētes: i ipſa renouatuz eſt i cāticis ⁊ citharis ⁊ cynaris ⁊ cymbalis. Et cecidit oīs ppls i faciē: ⁊ adorauerunt ⁊ bñdixerūt i celum eū qui proſperauit eis. Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo.] ⁊ obtulerūt holocauſta cū letitia: ⁊ ſalutaris laudis. Et ornauerūt faciē tēpli coronis aureis ⁊ ſcutulis:] ⁊ ōdicauerūt portas ⁊ paſtophoria: ⁊ ipoſuerūt eis ianuas. Et fca ē leticia in pplo magna valde: ⁊ auerſū eſt opprobriū gentiuz. Et ſtatuit iudas ⁊ fratres eius: ⁊ vniuerſa eccleſia iſrael: vt agat dies dedicationis] altaris i tēporibus ſuis ab anno i annū p dies octo: a quinta ⁊ viceſima die mēſis caſleu cum leticia ⁊ gaudio. Et edificauerunt i tempore illo mōtē ſyon: ⁊ p circuitu muros altos ⁊ turres firmas: nequando venirent gentes ⁊ conculearent euz ſicut antea fecerunt. Et collocauit illic exercitū vt ſeruarent eum: ⁊ munīuit euz ad cuſtodiendam bethſuram: ut haberet populus munitionē cōtra faciē idumee.]

La. V.

Et factū ē vt audiert gētes i circuitu quia edificatū ē altare ⁊ ſanctuarium ſicut pus: irate ſunt valde: et cogitabāt tollere gn̄ iacob]qui erāt iter eos: ⁊ ceperūt occidē ꝺ pplo ⁊ p ſeq. Et debellabat iudas filios eſau i idumea: ⁊ eos q erāt i arabathane qr circūſedebāt iſraelitas ⁊ percuſſit eos plaga magna. Et ſcoz datus ē malicia filioꝝ beā: q erāt pplo i laqueū ⁊ i ſcādalū iſidiātes ei i via. Et cōcluſi ſūt ab eo i turribus: ⁊ applicuit ad eos: ⁊ anathematiçauit eos: ⁊ icēdit turres eoꝝ igni cū oīb' q i eis erant. Et tranſiuit ad filios āmon ⁊ iuenit manū fortē ⁊ pplm copioſū ⁊ timothe uz ducē ipſoꝝ. Et cōmiſit cū eis plia mlta: ⁊ ꝓtriti ſūt i ꝓſpectu eoꝝ ⁊ percuſſit eos: et cepit iacer ⁊ filias ei':] et reuerſus ē i iudeā. Et cōgregate ſūt gētes q ſūt i galaad aduerſus iſraelitas q erāt i finib' eoꝝ vt tollerēt eos: et fugerunt in dathe man]munitionem: et miſerunt litteras ad iudā et fratres eius dicētes: Congregate ſūt aduerſuz nos gentes p circuitū vt nos auferāt: et parāt venire et occupare munitōez i quā ꝓfugim'

Et congregate ſunt gentes. Circa primum premittitur cauſa conflictus iude in generali: cum dicitur: a Et factum eſt vt audierūt gentes in circuitu. ideſt gentiles in circuitu iude habitantes. b Irate ſunt valde. ꝓperitati iudeoꝝ iuidentes: ⁊ ſimile habetur primo Eſdre. iij. ⁊ Nec mie quarto.
c Et cogitabāt ⁊c.] ideſt filios iſrael. d Qui erāt inter eos.] plures. n. de filijs iſrael fugiētes pſecutionē antiochi epiphanis: latēter iuerāt ad habitā dū inter gētiles, p pe iudeā habitantes. ſecundo pōit cōflict' iude i ſpeciali. ⁊ prio ꝺ idumeos ⁊ arabathaneos ⁊ filios beā. nā iſti, put poterant iudeis nocebāt. ⁊ patet littera vſq; ibi:
e Anathematiçauit. ſicut dī de ioſue: qđ anathematiçauit vrbem hiericō. ioſue. vj. cui' habitatores oēs iterfecit: ⁊ metalla q̄ p ignē purgari poſſant dino cultui deputauit, p neceſſarijs tabernacli: vnde anatamathiçatio ē nomē grecū: ⁊ dī ab ana qđ ē ſurſuz ⁊ theſis poſitio: qz talia ſeparant ab vſib' humanis ⁊ deputāt cultui dino. f Et trāſiuit ad filios ammon. iſti et fuerūt moleſti iudeis q̄uis eis debuiſſēt eē beniuoli: eo q̄ ꝺſcēderāt ꝺ loth nepote abrae.
g Et cepit iacer ⁊c.] .i. villas ſub dñio iacer exiſtētes. h Et congregate ſūt gētes. Hic ꝓñ ponit ꝓflict' iude ꝺ aduerſarios ex diuerſis gētib' ꝓmixtos. Circa qđ prio ponit cauſa cōflictus: ſcōo belli apparat': ibi Ut aūt audiuit. tertio bellātiuz vt': ibi Et abijt ſimō. Cā vo ꝓfligēdi fuit oppreſſio iudeoꝝ a ꝓmixtis gētib' i galaad ⁊ i galilea: ppt qđ iudei in illis ptib' poſiti petierūt a iuda ⁊ eius frib' adiuuari: ⁊ pz ſra pauc excepti. i Et fugert ⁊c.] ſic noiabat illa mūitō

k Et tímothe'
us ꝛc] q̃ erat bo'
mo bellicosus ꝛ
iudeis molestus.
l Ptolemaí
de. ciuitate que
postea dicta ē a'
chon. m Ut
audiuit autem.
Hic consequēter
ponitur belli ap'
paratus. habito
enim consílio iu'
das cum vna par
te exercitus iuit
ad liberanduz iu'
deos qui erant i
galaad: ꝛ símon
cuz alia parte ad
liberandum eos
qui erant in gali'
lea: ꝛ iosephuz fi'
lium çacharie ꝛ
açariam reliquit
iudas cum resi'
duo exercitu i iu'
dea pro custodia
populi manentis
in sua absentia.
n Et dati sunt
viri ꝛc] quia cuz
pauciorib⁹ ad'
uersarijs habebat
confligere q̃ iu'
das. o Et abi
it. hic consequen'
ter ponitur bellā'
tium virtus: ꝛ p'
mo simonis ꝛ sui
exercitus. ꝛ patet
littera vsq; ibi:
p Et assumpsit
ꝛc] vt essent ma'
gis remoti ab ad'
uersarijs ꝛ per cō
sequens magis tu
ti. q Et iudas
Hic consequēter
ponitur virt⁹ iu'
de ꝛ eorum q̃ cuz
ipso erant: ꝛ diui
ditur in duas p'
tes: quia prio po'
nitur aduersario
rum debellatio.
secundo iudeorū
assecuratio: ibi
Et cōgreganit iu'
das. Prima i du
as: fm duplicem
timothei debella
tionem: secda ibi
Post hec autem.
Circa primā par'
tem patet littera
vsq; ibi: r Cō
ꝛ timōthe⁹ est dux exercit⁹
eoz.] Nūc ergo veni ꝛ erí'
pe nos de manib⁹ eorum:
q; cecidit multitudo de no
bis. Et oēs fratres nostros
qui erant in locis tubin in'
terfecti sunt: ꝛ captiuas du
xerunt vxores eoruz ꝛ na
tos ꝛ spolia: ꝛ peremerunt
illic fere mille viros. Et ad
huc epistole legebant. Et
ecce alij nuncij venerūt de
galilea concissis tunicis nū
ciantes fm verba hec: dicē
tes cōuenisse aduersū se: a
ptolemaide ꝛ tyro ꝛ sido
ne: ꝛ repleta est oīs galilea
alienigenis vt nos ꝓsumāt.
Ut audiuit autem iudas ꝛ
ppls sermōes istos: cōuēit
ecclesia magna cogitaſ qd
facerent fratrib⁹ suis qui in
tribulatione erant ꝛ expu'
gnabantur ab eis. Dixit'
q; iudas simoni fratri suo.
Elige tibi viros ꝛ vade ꝛ
libera fratres tuos in gali
lea: ego autem ꝛ frater me⁹
ionathas ibimus in galaa
dithim. Et reliqt iosephuz
filium çacharie ꝛ açariam
duces ppli cuz residuo ex
ercitu in iudea ad custodi
am: ꝛ precepit illis dicēs:
Preestote populo huic: ꝛ
nolite bellū ꝓmittē aduer'
sum gentes donec reuerta
mur. Et dati sunt simoni vi
ri tria milia] vt iret in gali
leam: iude autem octo mi
lia in galaadithim. Et abi
it simon in galileaz: ꝛ com
misit prelia multa cum gē
tibus. Et contrite sunt gen
tes a facie eius ꝛ persecut⁹
est eos vsq; ad portaz pto
lemaidis. Et ceciderunt d
gentibus fere tria milia vi
rorum: ꝛ accepit spolia eo
rum. Et assumpsit eos qui
erant in galilea] ꝛ in arba
tis cum vxoribus ꝛ natis:
et oibus que erant illis: ꝛ
adduxit in iudeam cum le
ticia magna. Et iudas ma
chabeus ꝛ ionathas fra'
ter eius transierunt iorda
nem: ꝛ abierunt viam trí'
um dierum in desertum.
Et occurrerunt eis nabu'
thei ꝛ susceperunt eos pa
cifice ꝛ narrauerūt eis om
nia que acciderant fratri'
bus eorum in galaaditide
ꝛ quia multi ex eis com'
phensi sunt in barasa ꝛ bo
sor ꝛ i alimis ꝛ in casphor
ꝛ mageth ꝛ carnaim. Pe
omnes ciuitates munite ꝛ
magne. Sed ꝛ in ceteris
ciuitatibus galaaditidis te
nentur comprehensi. Et in
crastinuz constituerunt ad
mouere exercitum ciuitati
bus his: ꝛ comprehende
re ꝛ tollere eos in vna die.
Et conuertit iudas ꝛ exer
citus eius viam in deser'
tum bosor repente: ꝛ occu
pauit ciuitatem: ꝛ occidit
omnem masculum in ore
gladij: ꝛ accepit oīa spo
lia eorum: ꝛ succendit eaz
igni. Et surrexerunt inde
nocte: ꝛ ibant vsq; ad mu
nitionem. Et factum est di
luculo cum eleuassent ocu
los suos: ꝛ ecce populus
mltus cui⁹ nō erat numer⁹:
portantes scalas ꝛ machi'
nas vt ꝓprehenderent mu
nitionez ꝛ expugnarēt eos
Et vidit iudas q; cepit bel
lum:] ꝛ clamor belli ascen
dit ad celū sicut tuba: ꝛ cla
mor magn⁹ de ciuitate. Et
dixit exercitui suo: Pugna
te hodie, p frib⁹ vr̄is. Et ue
nit trib⁹ ordinib⁹ p⁹ eos:] ꝛ
exclamauerūt tubis ꝛ clama
uerūt i oratione. Et cognouerūt
castra timothei q; macha'
be⁹ ē: ꝛ fugerūt a facie ei⁹.
Et percusserūt eos plaga ma'
gna: et ceciderūt ex eis i die
illa fere octo milia virorū.

stituert admouere ex
ercitum. idest ipsum
applicare ad inuadē
dum. s Et surre
xerunt inde nocte. vt
ex improuiso irruer
rent super eos qui ob
siderant iudeos iclu
sos in munitione.

t Et vidit iudas
ꝛc] ad capiendum di
ctam munitionem.

v Et venit ꝛc] di
uisit enim exercitum
suum in tres partes:
irruens super aduer
sarios a tergo.

x Et obuertit iudas in maspha. aliqui libri habent: maspha t male: qz maspha est locus in iudea in quo fuerunt congregati iudas t populus ad dominū deprecandum: supra tertio capitulo. y P' hec autem verba. hic cōsequenter ponitur secunda timothei debellatio: t patet littera vsq; ibi: z Et ait timothe' pncipib' cē] erat.n. sortilegus t per hoc factus sortilegiçauerat ō victoria sui ptra iudaz vl ecōuerso. a Statuit scribas populi secus torrentem. isti enim habebant i scriptis nomina bellatorum: t per hoc poterant scire si omnes transirent. b Et transfretauit ad illos por. vt daret alīs audaciam transeundi. c Et proiecerunt cē] vt fugerent magis expedite. d Et congregauit. Postq; descripta est aduersariorum debellatio: hic consequenter describitur iudeorum assecuratio: nam liberatos ab obsidione noluit inter aduersarios dimittere: sed adducere eos in iudeam vt essent ibi tuti: t patet littera vsq; ibi: e Et venerūt vsq; ephron. vbi ponitur impedimentuz superueniens in via: nam habitatores ephron negauerūt eis transitum per suam ciuitatem: t non poterant transire per aliam viam: ideo subditur: f Sed per medium. scilicet ciuitatem ephron.
g Iter erat. s. iude t populo eius.
h Et obstruxerūt cē] idest murauerunt eas. i Et precepit iudas predicare. idest per preconem dicere. k Ut applicarēt. idest vt insultum facerent contra ciuitatem.
l Et eradicauit eam. idest subuertit. m Et erat iudas cē] faciebat enim vltimā custodiam ne aliquis ex debilitate seu alia occasione remaneret p' armatos: t ab aduersarijs insidiantibus caperetur. n Et obtulerunt cē] idest eo q' bellatores sani redierant t integro numero.
o Et in die' hic consequenter describit quorundam iudeorū presumptio: scilicet illorum qui i absentia iude t fratrum suorum remanserant ad populi custodiam: t presumentes de sua virtute exierunt ad preliandum cum gentilibus contra iu de prohibitionē que habetur supra: t patet littera vsq; ibi:
p Et azarias princeps virtutis idest partis exercitus que remanserat ad custodiā iude tantuz: t nō ad bella cōtra extraneos concitanduum.

Et diuertit iudas i maspha t expugnauit t cepit eaz: t occidit oēm masculuz ei' t sūpsit spolia ei': t succendit eam igni. Inde prexit t cepit casbon: t maged t bosor: t reliquas ciuitates galaaditidis. Post hec autē vba congregauit timothe' us exercitum aliū: t castra posuit ptra raphō trāstorrētē. Et misit iudas speculari exercitū: t renūciauerūt ei dicētes: qz ouenerūt ad eū oēs gētes q̄ i circuitu nostro sūt: t exercit' multus nimis. Et arabas oduxerūt i auxiliū sibi: t casta posuerūt trāstorrētē: parati ad te venire i preliuz. Et abijt iudas obuiā illis. Et ait timothe' pncipib' exercitus sui. Cū appropiāquerit iudas] t exercit' eius ad torrētem aque: si trāsierit ad nos primo: si poterim' sustinē euz: qz potēs poterit aduersuz nos. Si vo timuerit trāsir t posuerit castra eē flumē: trāsfretem' ad eos: t poterim' aduersus illū. Ut aūt appropiāquit iudas ad torrētē aque] statuit scribas ppli se' torrētē: t mādauit eis dicēs: Neminē boīuz reliqrtis: z veniāt oēs i plīuz. Et trānsfretauit ad illos por: t omnis ppls post euz. Et contrite sunt omnes gētes a facie eoruz: et proiecerūt arma sua:] t fugerunt ad phanum quod erat in carnaim. Et occupauit ipsam ciuitatem: t phanum succendit igni cum omnibus que erant in ipso. Et oppsa est carnaim: t non potuit sustinere contra faciem iuō. Et cōgregauit iudas vniuersos israelitas q erāt in galaaditide a minimo vsq; ad maximum: t vxores eorū. t natos t exercitum magnum valde: vt venirent in terraz iude. Et vēnerunt vsq; ephron: t hec ciuitas magna in ingressu posita munita valde. Et nō erat ōclinare ab ea dextra vel sinistra: sed p' mediuz iter erat. Et incluserunt se qui erant in ciuitate: et obstruxerunt portas lapidibus.] Et misit ad eos iudas verbis pacificis dicens: Transeamus per terram vestram vt eamus in terrā nostram. t nemo vobis nocebit: tantum pedibus trāsibimus. Et nolebant eis aperire. Et precepit iudas predicari in castris: vt applicarēt vnusquisq; i quo erat loco. Et applicuerunt se viri virtutis: t oppugnauit ciuitatem illaz tota die t tota nocte: t tradita ē ciuitas in manu eius. Et peremerunt omnem masculum in ore gladij: et eradicauit eam: t accepit spolia eius: t transiuit per totam ciuitatem super iterfectos. Et transgressi sunt iordanē in campo magno cōtra faciē bethsan. Et erat iudas congregans extremos:] t exhortabat ppl'm p totā viā donec vēiret i trā iuda. Et ascēderēt i mōtē syon cū leticia t gaudio: et obtulerūt holocausta: q nēo] ex eis cecidisset donec reuerterētur in pace. Et in diebus q bus erat iudas t ionathas in terra galaad: t simō frater e' i galilea: ptra faciem ptolemaidis: audiuit ioseph' zacharie filī': et azarias princeps virtutis res bñ gestas: t plia q̄ facta sunt t dixit: Faciamus t ipsi nobis nomen t eamus pugnare aduersus gentes que in circuitu nostro sunt. Et precepit bis q erāt i exercitu suo

q Faciamus. et ipsi nobis nomē cē. exquo patet

q̄ mouebantur ex p̄sumptione ⁊ laudis cupiditate. r Et abierunt iamniaz. vbi habitabat gorgias cum exercitu suo. s Ipsi autem non erant ⁊c] ideſt matathie ⁊ filiorum suorum ⁊ consanguineorum eorum. t Et viri iuda ⁊c] propter crebras ⁊ magnas victorias. v Et conuenerunt ad eos ⁊c] .i. euſortunia siue laudes de eu ſortunijs magnificantes: ⁊ dicuntur fausta a fauco fauces quasi ſortune fauores. Plures enim de gentibus circa iudeam habitantibus videtes ⁊ audientes iude fratrū suorum bonas scilicet ſortunas: venerunt ad eos facere amicitias. x Et perambulabat samariam. vbi habitabāt gentiles illuc missi de perside: qui semp fuerunt molesti iudeis: ⁊ patet primo esdre ⁊ neemie. ⁊ reuertitur scriptura ad loquendum de predictis qui pceſſerant ad bellum ex p̄sumptōne: cum dicitur: y In illa die. ideſt illo tempore. z Lecierunt sacerdotes ⁊c] scilicet ioſephus ⁊ azarias supradicti: qui licet essent de sacerdotali genere: nō tamen erant de sorte ioarim: de qua fuit matathias vt habetur supra in principio capituli secundi.

Ca. VI.

ET rex antiochus. Descriptis victorijs iude tempore antiochi epiphanis: hic consequenter describitur conflictus iude tempore filij sui antiochi eupatoris: ⁊ quia corruptio vnius est generatio alterius: ideo primo ponitur mors antiochi illustris: secundo substitutio filij eius antiochi eupatoris: ibi Et cognouit lysias. Circa primum primo ponitur sue mortis occasio: que fuit duplex: vna q̄ fuit turpiter repulsus a quadam ciuitate perſidis valde opulenta: quam querebat subito ōpredari: ⁊ hoc est quod dicitur:

a ET abierūt iamniā: ⁊ exiuit gorgias de ciuitate: ⁊ viri eius obuiā illis ī pugnaz. Et fugati sūt ioſephus ⁊ açarias vsq; ī fines iudee: ⁊ cecidērūt illa die de pplo israel ad duo milia viri. Et facta est plaga magna ī pplo: quia nō audierūt iudā ⁊ fratres eius: existimātes fortiter se facturos. Ipsi aūtē nō erant de semine viroꝝ illoꝝ: per quos salus facta ē ī israel. Et uiri iuda magnificati sunt valde] in cōſpectu omnis israel ⁊ gentium omnium vbi audiebatur nomen eorum. Et cōuenerunt ad eos fausta acclamantes] Et exiuit iudas ⁊ frēs eius ⁊ expugnabāt filios esau ī terra q̄ ad austrū ē: ⁊ pcussit chebron ⁊ filias eius: ⁊ muros eius: ⁊ turres eius succēdit igne ī circuitu: Et mouit castra vt iret ī terrā alienigenaruz: et pambulabat samariā. In illā die cecidērūt: sacerdotes ī bello] duz volūt fortiter facere: duz sine psilio exeūt ī pliū. Et declinauit iudas in açotuz in terrā alienigenaꝝ: ⁊ diruit aras eoꝝ: ⁊ spolia deorum suorū succēdit igni: ⁊ cepit spolia ciuitatū ⁊ reuersus ē in terrā iuda.

Ca. VI.

b ET rex antiochus per ambulauit superiores regiones. Et audiuit esse ciuitatem elimaidem] in perside nobilissimam ⁊ copiosam in argento ⁊ auro: templumque in ea locuplex valde. Et illic uela' mina aurea] et lozice ⁊ scuta: q̄ reliquit alexāder philippi rex macedo q regnauit primus ī grecia: ⁊ venit et q̄rebat capere ciuitatem ⁊ depdari eā et non potuit qm̄ inotuit sermo his qui erāt in ciuitate. Et isurrexerūt i preliuz ⁊ fugit inde: et abijt cum triſticia magna: ⁊ reuersus est ī babyloniā: ⁊ uenit qui nunciaret ei in perside: quia fugata sūt castra que erant in terra iuda ⁊ quia abijt lysias cum virtute forti in primis ⁊ fugat' est a facie iudeorum: ⁊ ualuerunt armis ⁊ viribus ⁊ spolijs multis que ceperūt de castris que exciderunt: et quia diruerūt abominatione] quam edificauerant super altaꝝ quod erat ī hierusalem: et sanctificationez sicut prius circundederunt muris excelsis: sed et bethsuram ciuitatem suam.]

Et factuz est ut audiuit rex sermones istos expauit] et commotus est valde: ⁊ decidit ī lectū ⁊ icidit ī lāguorē pre triſtitia: qz nō ē factū sicut cogitabat. Et erat illic p dies multos: qz renouata ē in eo triſtitia magna: et arbitrat' ē se mori. Et vocauit oēs amicos suos: ⁊ dixit illis: Recessit somn' ab oculis meis: ⁊ cōcidi ⁊ corrui corde pre solicitudine. Et dixi in corde meo: In quātā tribulationē ꝺueni: ⁊ i quos fluct' triſtitie in q̄ nunc sum: qui iocūdus erā et dilectus ī potestate mea

c Et illic fuerunt ⁊c] ad decorem templi diuitijs pleni.

d Et lozice ⁊c] ad memoriam suarum uictoriaruz.

e Et querebat querere ciuitatē. dolose.

f Et nō potuit. qz ciuib' reuelatus fuit eius dolus.

g Et abijt cū triſticia magna. que fuit occasio sue mortis prima. nā spiritus triſtis exiccat ossa. p uer. xv. Secūda sue morti occasio fuit triſtitia super predictaz veniens de audita de bellatione principuz suorum in iudea ⁊ p speritate iudeoruz: ⁊ hoc est quod dicit:

h Et venit qui nūciaret ei ⁊c. ⁊ pz littera vsq; ibi: i Et quia ⁊c] ideſt idoluz iouis quod edificauerat antiochus super altare domini: vt supra capitulo primo.

k Et sanctificationem. ideſt templum:

l Et bethsuram ⁊c] vt esset eis in fortalicium contra impulsus gentium.

m Ut audiuit ⁊c] qz ōbellat' fuerat ī elimaide ⁊ principes sui ī terra iude.

n Et arbitrat' ē se mori. ōspās ō ifirmitate sanari. cetera patēt vsq; ibi: o Et dilect' in ptāte mea. sz hoc erat a satellitibus suis: sz erat odiosus gētib' alijs pp supbiā ⁊ malitiā suam

p Nunc remiscor. rē] pena debita docēte culpā. q Et prepositus rē] videns imminere de propinquo suū interitū. r Et dedit ei diadema rē. i. insignia regalia ad insignien dū filiū suū. s Et mortuus est. rē.] cepit autez regnare anno centesimo tricesimo. vij. vt supra primo capitlo: primus tamen annus r vltim⁹ fuerunt imperfecti: r āno. vij. regni sui cepit filios israel grauiter affligē: r anno. ix. posuit idoluz sup altare: vt patz ex predictis supra primo capło. t Et cognouit. Descripta morte antiochi: hic psequēter describit substitutio filij sui: qui primo sublimat in regnū: secūdo puocatur ptra dei populū: ibi Et hi qui erāt. Circa primuz dī: t Et cognouit lysias: quē reliquerat antioch⁹ ad custodiā regni r nutritionē filij sui: vt supra tertio capło. v Quoniam mortu⁹ ē rex. hoc cognouit p nūciū p ueniētē philippū quē rex morięs īstituerat tutorem filij sui.

x Et constituit rē] vt sic priuaret philippum officio tutoris r regni negocijs in seipsum retorquendo. y Et hi. Hic consequenī rex nou⁹ cōtra iudeos prouocatur. r prio pōitur huius puocatiōis occasio: secūdo ipsa prouocatio: ibi Et irat⁹ ē rex. Occasio vero puocatiōis fuit accusatō iudeoz erga ipsum de obsidiōe macedonū: r qbusdā alijs: r hoc ē qō dī: y Et hi q erant i arce. ad nocēduz iudeis: vt bētur supra primo capło.

a Cōcluserāt isrl. rē]. i. sic eū artauerūt q nō poterant libere exequi cultū diuinū. b Et cogitauit rē] vt diuinus cultus libere posset exerceri. c Et fecerunt balistas. ad iaciendū spicula ptra arcis ppugnacula. d Et machinas ad destruendū muros eius. e Et exierunt rē] occulte r ipiorum ex israel fauore: ideo subditur: Et adiūxerunt se illis rē. f Nos decreuimus seruire patri tuo rē. isti fuerunt de illis qui iuerūt ad antiochū epiphanē impetrātes ab eo vt faceret iusticias gentium in hierusalem: vt supra primo capitulo. g Et filij populi nostri rē. s. matathias r filij eius r amici eius qui preuaricatores legis obsidebāt vel occidebant. h Et non ad nos rē] inferendo nobis mala. i Sz et i rē] persequndo amicos r sectatores legis. k Et ecce applicuerūt hodie. i. isto tempore. l Ad arcē in hierusalē. ipugnādo gentē tuaz.

Nunc vo reminiscor malorū q feci i hierlim: vñ r abstuli oia spolia aurea r argētea q erāt in ea: r misi auferre habitātes iudeaz sine cā. Cognoui ergo q; ppter rea uenerūt me mala ista: r ecce pereo tristicia magna i terra aliena. Et vocauit philippū vnū de amicis suis: et pposuit euz sup vniuersū regnū suū. Et dedit ei diadema: r stolā suam r ānulū: vt adduceret antiochū filiū suū r nutriret euz r regnaret. Et mortu⁹ est illic antioch⁹ rex anno centesimo qdragesimonono. Et cognouit lysias: quoniam mortu⁹ ē rex: et pstituit regnare antiochū filiū ei⁹ quē nutriuit adolescentē: r vocauit nomē eius eupatorē. Et hi qui erāt i arce concluserāt isrl'i circuitu sācto rū: r qrebant eis mala sep ad firmamētū gētiū. Et cogitauit iudas dispdere eos r puocauit vniuersū pplm vt obsiderent eos. Et conuenerunt simul r obsederunt eos anno centesimo quinquagesimo: et fecerunt balistas et machinas. Et exierūt qdā ex eis q obsidebāt: et adiūxerūt se illis aliq ipij ex isrl: r abierūt ad regē r dixerūt. Quousqz nō facis iudiciū: r vindicas frēs nros? Nos decreuim⁹ seruire patri tuo r ābulare in pceptis ei⁹ r obseq edictis ei⁹: et filij ppli nri ppt hec alienabāt se a nobis. Et q cūqz inueniebāt ex nobis interficiebāt: r hereditates nre diripiebāt. Et nō ad nos tm extenderūt manū: sz et i oēs fines nros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcē in hierlim occupare eā: et munitionē i bethsuraz munierūt. Et nisi pueneris eos velocius: maioza qz hec faciēt: et nō poteris obtinere eos. Et irat⁹ est rex vt hec audiuit: et puocauit oēs amicos suos et principes exercit⁹ sui r eos q sup equites erāt. Sz r de regnis alijs r de insulis maritimis veneret ad eū exercit⁹ ductici us. Et erat nūer⁹ exercit⁹ ei⁹ centū milia peditū r viginti milia eqtū: et elephāti triginta duo: docti ad prelium. Et uenerūt p idumeā: et applicuerunt ad bethsurā: et pugnauerūt dies multos: et fecerūt machinas. Et exierūt: et succenderunt eas igni: r pugnauerunt viriliter. Et rē cessit iudas ab arce r mouit castra ad bethçacharā contra castra regis. Et surrexit rex ante lucem: r contitauit exercitus in impetū contra viam bethçacharā

m Et munitionē rē] ꝫ te r pgnū tuū. n Et nisi pueneris rē] ptra te. n Et nō poteris rē] qm erūt nimis fortificati. o Et iratus est rex. Hic pñt pōit ipi⁹ rḡ puocatio. ex q prio dispōit belli apparat⁹: secundo pficit⁹: ibi Et venert. Circa primū dī: o Et irat⁹ ē rex vt hec audiuit. q; videbāt eē ꝫ honorez suū r bonū reipublice. p Et cō uocauit rē] vt ei assisterēt. q Et pncipes exercitus sui rē. vt se ad bellū disponerent.

r Et elephanti rē] dicit. n. phus libro de aialib⁹ q elephas est aial: maxie disciplinabile. s Et venert. Hic pñt pōitur belli pgressus r prio i munitōe: scōo i campo: ibi Et surrexit rex. Circa primū dī: s Et venerunt p idumeā. q terra erat iudeis aduersaria: vt patet p predicta. v. capitulo. t Et applicuerunt ad bethsuraz. vbi erāt iudei pro ōfensione loci. v Et pugnauerūt rē] contra bethsurā. x Et fecerunt machinas. ad destruendum eam. y Et exierunt. scilicet iudei qui erant in munitione obsessi. z Et succenderunt rē] reuertentes ad munitionem: r defendentes eam. a Et recessit iudas ab arce. vt succurreret iudeis i bethsura obsessis. b Et surrexit rex. Hic psequenī describitur bellū in campo: circa quam partem primo pōitur belli pparatio: scōo belli cogressio: ibi Et apprōpinquit: tertio pñi liberatio: ibi Et audiuit lysias. Circa primū dī: b Et surrexit rex ante lucē. vt iret ad pugnandum contra iudaz.

t Et cõparauerunt se rẽ.] idest disposuerũt se ad pugnandũ. o Et astiterunt rẽ] .s. pedites. e Inlo ricis concatenatis. nam macule lozicarum sese complectuntur ad modum catenarum. f Di ante tempus rẽ.] eam velociter precedendo. g Et quocunq; ibat ibant. sic sequendo.

h Et nõ discedebant ab ea. ne ab aduersarijs vulneraretur bestia.

i Et super eas machine. ad prohiciendu; iacula.

k Et iu magi bestie. fges gressu ei.

l Et ssiduũ rẽ] .s. a dextris t sinistris animalium.

m Statuit i duas rẽ.] nã sonu tubaru; excitat ad audaciã. n Et purgere. ad bellũ o Cõstipatos i legiõib. i. cõiunctos ne acies t legiões rupãt ab aduersarijs. p Et distincta est rẽ.] vt si iudas q paucos hẽbat bellatores ppatie fugẽt ad montes ñ cuadẽt. q Et pmouebãt. administratiõe vl q da tremor. r Oes inhabitãtes terrã. s. illam: vbi poterat talis sonitus t commotio percipi. s Et appropiauit. Hic consequenter ponitur conflictus. t primo in campo: secundo i foralicõ: ibi Castra autem regis. Circa primam primo ponitur conflictus in generali: t p; secõo i spãli cu; dr: t Et vidit eleazar. dicit ioseph q iste fuit frat iude: vnde t supra secundo capitlo: quare filius matathie eleazarus nominatur: t est idem nomen qd eleazar. nomina enim hebrea ad latinum tracta frequẽter accipiunt hanc syllabam us. in fine vt iacob iacobus: saul saulus: t sic de multis alijs. Sed contra hoc videtur: q; iste dicitur filius saura. Sequendo dictu; ioseph pot dici q hic põitur nomen matris: vt supra secõo caplo nomen pris: vel q matathias fuit binomi t alio noie

Et cõparauerunt se exercitus in preliu;:] t tubis cecinerunt. Et elephantis ostenderunt sanguinẽ vue t mori: ad acuendos eos in preliũ. Et diuiserunt bestias per legiones: et astiterunt singulis elephantis mille viri] in lõricis concatenatis: t galee eree in capitibus eorum: t quingenti equites ordinati vnicuiq; bestie electi erant. Di ante tempus vbicunq; erat bestia ibi erant:] et quocũq; ibat ibant: et non discedebant ab ea. Sed t turres lignee super eos firme protegentes: super singulas bestias: et super eas machine. Et super singulas viri virtutis trigintaduo qui pugnabant desuper: t intus magister bestie. Et residuũ equitatum hinc t inde] statuit i duas partes: tubis exercitum cõmouere] et perurgere cõstipatos in legionibus eius. Et vt refulsit sol in clypeos aureos t ereos resplenduerũt montes ab eis: t resplenduerunt sicut lampades ignis. Et distincta est pars exercitus regis per mõtes excelsos] t alia per loca humilia: t ibant caute t ordinate. Et cõm mouebantur omnes inhabitantes terraq; a voce multitudinis eorum t incessu turbe t collisione armoru.

Erat enim exercitus magnus valde t fortis. Et ap propiauit iudas t exercit eius in prelium: t cecidit de exercitu regis sexcenti viri. Et uidit eleazar filius saura unam de bestijs loricatam loricd regis:] t erat eminens super cetera bestias. Et uisum est ei q in ea esset rex] et dedit se ut liberaret populum suũ: et acquireret sibi nomen eternu;.] Et cucurrit ad eã audacter in medio legiõis interficiens a dextris t a sinistris: t cadebant ab eo huc atq; illuc. Et uuit sub pedes elephantis t suppositus est se ei: et occidit eu;: t cecidit in terram super ipsu; t mortuus est illic. Et ui dentes uirtutes regis t impetu; exercitus eius: diuerterunt se ab eis. Castra autem regis ascenderunt cõtra eos in hierusalez: t applicuerunt castra regis ad iudeam t montem syon. Et fecit pacem cum his q erant in bethsura:] t exierunt de ciuitate: quia non erant eis ibi alimenta conclusis] quia sabbata erant terre. Et comprehẽdit rex bethsuram: t constituit ibi custodiam seruare eam. Et conuertit castra ad locum sanctificationis] dies multos. Et statuit illic balistas] t machias et ignis iacula.

laura dicit. v [illegible] sita. x Et visũ e rẽ.] .i turre lignea super eã existẽte, ppter signa dicta: nõ tñ erat ita. y Et dedit se. i. vitã suam corpalẽ. z Ut liberaret pplz suũ. bonũ. n., ppriũ corpale pp salutẽ boi pmũis ẽ exponẽdũ: ió sbdit: a Et acqrẽt. rẽ] vtuose mortẽdo: credebat eni, pbabilit q si rex cet mortu stati fugeret ei exercitus. b Et occidit. pcutiens i vẽtre: vbi n erat armat. c Et videntes. s. iudas t ei exercit. d Virtutẽ regis. cui ñ poterãt resistẽ. e Diuerterũt se ab eis. caute recedentes: vt posset tẽplum dñi qd erat i hierlm seruare. f Castra autẽ. Dic pseqnt pot bellũ i foralicio: t p. ponit de foralicio qd erat i hierlz: t p;. et interpõit d foralicio bethsure qd prio cepit rex añquã iret i hierlm: ió dr: g Et fecit pacẽ rẽ.] p talez modũ q dimitterent foralicũ saluis suis psonis: t sbdit rõ tal pacis ex pte iudeoru cũ dr: h Quia ñ erat rẽ.] .i. obsessis i bethsura: t sbdit cã: cũ dr. i Q; sabbata erat tre. i. añ septim i q tra nõ colebat nec semiabat: vt hẽt leuit. xxv. Sz h vi qd dr ibi: Dabo vobis bñdictionẽ meaz ãno sexto t faciet fruct triũ ãnoz:, ppter qd ñ vi q añ septim facẽt aliquẽ dfectũ cibi sz magi abũdatiã. Dicẽdũ q ist dei bñficiuz fuit añ captiuitatẽ babylõicã: i q cessauerũt alij dei bñficia: ñ n. p ea legũt habuisse iudei arcam testi: nec propiciatoriũ: nec ñsa i rõnali sumi sacerdotis: nec vnctionẽ regu; t pontificũ: t h et pfitẽt iudei moderni: t hẽt in lib. hebraico noie senhedrin hierosolymitano: t idẽ vi fuisse d duplicatõe fructuũ ãno. vj. Et pñt reuertit ad obsidionẽ foralicij hierosolymitani: cui dr. k Et cõuertit rẽ] .i. tẽpli. l Dies mltos. q loc erat fortis t munit ppter qd nõ poterat cito expugnari. m Et statuit rẽ.] ad defensores sagittãdũ. n Et machinas. ad muros cõcutiẽdũ. o Et. ignis iacula. i. instrumẽta ad ignẽ grecu; iaciẽdũ

p Et tormenta. ꝛc. fuerit petrarias ꝛ mangonnellos.
q Et scorpios. i. instrumeta ad mittēdū sagittas venenatas. r Esce autem non erant in ciuitate ꝛc. hoc subditur ad ostendendum q̄ non poterant diu tenere fortaliciū
s Et audiuit. Hic cōsequēter ponitur liberatio populi ex bñficio dei: q̄ facit cū tentatione prouētum: ꝛ ideo misit rumores lysie per quos fuit compulsus solutionē obsidionis procurare: ꝛ hoc ē quod dī: s Et audiuit lysias q̄ philippus ꝛc. ad quod sequebatur elongatio lysie a familiaritate regis ꝛ regni negocijs qō formidabat: ideo dissoluere obsidionem p̄curabat dicens:
t Deficimus quotidie. nam aliqui interficiebantur: ꝛ aliq̄ infirmabantur: sicut solet accidere in obsidione. v Et esca ꝛc. Ita q̄ non poterimus diu tenere obsidionem. x Et loc' ꝛc. s. hominibus armis ꝛ cibis: hoc dicebat ad habendum intentuz: tamen erat falsum sicut premittitur parte precedenti: vbi dicitur. Et remāserunt in sanctis viri pauci quoniam obtinuerat eos fames.
y Et incumbit ꝛc. q.d. maiora negocia nos vrgent ad diuitendum hanc obsidionem: ideo concludit: z Nunc ita q̄ ꝛc. modus enim hominum facienti uz pacez ad inuicem erat dare mutuo dexteras manus. cetera patent vsq̄ ibi:
a Et vidit munitionem loci. ideſt fortitudinem. b Et rupit. ꝛc. destruendo locum: ne si iudei rebellarēt hērent ibi recursū. La. .VII.

ēt tormenta ad lapides iactādos:] ꝛ spicula ēt scorpios ad mittendas sagittas ꝛ fundibula. Fecerunt autem et ipsi machinas aduersus machinas eorum: ꝛ pugnauerūt dies mltos. Esce aūt ñ erāt i ciuitate: eo q̄ septim' ān' eēt: ꝛ q remāserāt i iudea de gētib' psum pserāt reliqas eor̄ q̄ repossite fuerāt. Et remāserūt in sanctis viri pauci qm̄ obtinuerat eos fames: ꝛ dispsi sūt vnusq̄sq̄ i locū suuz. Et audiuit lysias q̄ Philippus quē pstituerat rex antioch' cū adhuc viueret vt nutriret ātiochū filiū suū ꝛ regnaret: reuersus ē a pside ꝛ media: ꝛ exercit' q abierat cū ipso: ꝛ q̄ q̄rit suscipē regni negocia. Et festinauit ire: ꝛ dicē ad regez ꝛ duces exercit': Deficim' quotidie ēt esca nobis modica ē:] ēt loc' quē obsidem' ē mūit':] ēt icūbit nob ordinare ō regno.] Nūc itaq̄ dem' dexteras hōib' istis:] ꝛ faciamus cū illis pacē ꝛ cū oīi gēte eor̄: ꝛ pstituam' illis vt ambulent in legitimis suis sicut prius. Proper legitima enim ipsorum que despeximus irati sunt: ꝛ fecerunt omia hec. Et placuit sermo in conspectu regis ꝛ principuz: ꝛ misit ad eos pacem facere ꝛ ceperunt illam: ꝛ iurauit illis rex ꝛ pīcipes ꝛ exierunt de muniti

tione. Et intrauit rex montem syon: ēt vidit munitionem loci: ēt rupit citius iuramentum] q̄ō iurauit: ꝛ mandauit destruere murum in gyro. Et discessit festinanter ꝛ reuersus est antiochiam: ꝛ inuenit philippum dñantē ciuitati: ꝛ pugnauit aduersus eū ꝛ occupauit ciuitatem. La. VII.

Anō centesimo quinquagesimo ꝛ primo: exiit demetrius seleuci filius ab vrbe roma:] ēt ascendit cū paucis viris i ciuitatem maritimā:] ēt regnauit illic. Et factū ē vt ingressus ē domū regni] patruz suorum: cōmprehendit exercit' antiochū ꝛ lysiā] vt adducerent eos ad eū: ꝛ res ei innotuit ꝛ ait: Nolite mihi ostendē faciez eor̄. Et occidit eos exercit'. Et sedit demetri' sup sedē rgni sui: ēt venerūt ad eū viri iniq ꝛ impij ex israel: ꝛ alchim' dux eor̄: q̄ volebat fieri sacerdos. Et accusauerūt populū apō regez dicētes: Perdidit iudas ꝛ frēs ei' amicos tuos: ꝛ nos dispdidit de tra nra. Nūc ergo mitte virum cui credis vt eat ꝛ videat exterminiū oē q̄ō fecit nob i regiōibus regis: ꝛ pūiat oēs amicos ei' ꝛ adiutores eor̄. Et ēlegit rex ex amicis suis bachidē q̄ dñabat trās flumen] magnū i rgno ꝛ fidelē regi ꝛ misit eū vt videret exīmima in tres: nam primo circa demetrium ostēditur adeptio regni: secundo occasio belli: ibi Et venerūt ad eū. tertio congressio prelij: ibi Et elegit rex. Circa primū dicitur: a Anno. clj. scilicet regni grecorum.
b Exiit demetri'. ꝛc.] videns. n. se priuatum regno patris sui per patruum suum antiochum epypha nē: abiit roma ad cōquerēdū de eo q̄ ipsō viuente nihil pfecit: ppter q̄ō ipso mortuo redijt ad obtinendum regnuz contra cognatum suum: maxie q̄ tūc rgnū erat quodā modo diuisum plysiam ꝛ philippū: eo q̄ quilibet volebat ē tutor antiochi cupatoris ꝛ agē negocia regni: vt patet ex pdictis. c Et ascēdit. ꝛc.]. s. tyrum vt dicit iosephus. d Et regnauit illic. quia multi venerunt ad eum recipientes ipsum tāquaz regem ꝛ dominum: tuz quia regnum sibi debebatur ex successione paterna: tum propter diuisionem predictam. e Et fēm ē. ꝛc. scilicet palatium antiochie que erat metropolis. f Cōprehendit ꝛc.] in demetrij fauorem. g Et venerūt. Hic cōsequēter ponit occasio belli: q̄ fuit accusatio iud ꝛ aīcoz suoz p ilās ō isr'l ꝛ pz la. h Et elegit rex. Hic pse q̄nt describit pgressio belli: ꝛ primo contra alchimuz sacerdotē: secundo pꝛa nichanorez: ibi Vidit autem alchim'. Prima i duas: q̄z prio describit bachidis ꝛ alchimi dolus: scō iude cōflict': ibi Et vidit iudas. Pria adhuc i duas: q̄z prio describit pceptio doli: scō deceptio populi: ibi Et puenerūt ad alchimū. Circa pmū dī: h Et elegit rex. ꝛc.] erat. n. a rege pstitut' ad illū ire custodiā.

A Nno centesimo. Post q̄ descript' ē pflict' iude tēpe antiochi cupatoris: hic consequēter describitur eius conflictus tempore demetrij filij alterius fratris: scilicet seleuci: ꝛ diuiditur in duas partes: quia primo describitur ipsius iude pugna: secundo cum romanis amicitia contracta. viij. ca. Pri

Et Alchimum impiuꝫ ⁊c.]ídest constituit eum sũ
muꝫ sacerdotẽ: cuꝫ tamẽ non esset de genere sacerdotali
vt dicũt aliqui. alij vero dicunt q erat sicut infra dicit
de eo: Homo ō semine Aaron venit ⁊c. tamen nō erat
de linea sũmoꝝ pontificũ ab Eleaçar descendentiuꝫ.
k Et locuti sũ ⁊
ẽ.] dicẽtes q vene
rant ꝓpter bonũ
statũ terre: vt pos
sent iudam ⁊ fra
tres eius occidere
dolose: sed eoꝝ
dolus non habu
it effectũ. l Et
conuenerũt. Hic
consequenter sub
ditur deceptio po
puli. m Con
gregatio scribarũ
quãtũ ad legis peritos. n Et p
mi assidei. i. qua
si assidue assisten
tes diuino cultu:
⁊ hoc per decepti
onem alchimi: cu
ius rõ subditur:
cuꝫ dr: o Ho
mo sacerdos de se
mine Aarõ venit
⁊c. non tamen de
familia summi sa
cerdotis. Secun
dum alios vo nec
de semine Aaron
erat: licet isti cre
derent in hoc de
cepti: sed primuꝫ
videtur veriusꝫ: q
magis ẽ consonũ
textui in hoc loco
⁊ etiam scdo lib.
xiij. capitulo. ce
tera patẽt vsq ibi:
p Sexaginta
viros notabiles i
populo in fama:
⁊ vtute: ideo sub
dit: q Secun
duꝫ verbuꝫ quod
scriptum est psal.
lxxviij. r Car
nes sanctoꝝ tuoꝝ
⁊c. s Non est
in eis vitas i ver
bo. t Et iudi
ciũ in facto: ⁊ sub
dit cã: v Trã
sgressi sunt eni ⁊c.
eos occidẽdo qui
bus iurauerãt pa
cẽ. x Et misit
homies armatos.
y Et cõprehen
dit mltos ⁊c.] p
pter infidelitatẽ
nium quod fecit iudas. Sꝫ
et alchimum impium con
stituit in sacerdotiuꝫ] ⁊ mã
dauit ei facere vltionem in
filios israel. Et surrexerunt
⁊ venerunt cũ exercitu ma
gno in terram iuda: ⁊ mise
runt nuncios: et locuti sunt
ad iudaꝫ ⁊ ad frẽs eius ver
bis pacificis in dolo:] ⁊ nõ
intẽderũt sermonib⁹ eoꝝ.
Viderũt. n. q⁹ venerũt cuꝫ
exercitu magno: et cõuene
rũt ad alchimũ ⁊ bachidẽ
ꝯgrẽgatio scribaruꝫ requi
rere que iusta sũt. Et primi
ãssidei qui erant i filijs israẽl:
⁊ exqrebãt ab eis pacẽ. Di
xerũt eiꝫ: Homo sacerdos
de semine aaron vẽit: non
decipiet nos. Et locutus ẽ
cuꝫ eis ꝟba pacifica: ⁊ iura
uit illis dicẽs: Nõ iferemus
vobis maluꝫ: neqꝫ amicis
vestris. Et crediderunt ei:
et comprehendit ex eis ſẽ
xaginta viros: ⁊ occidit eos
vna die secũdum verbuꝫ
quod scriptuꝫ est: Carnes
sanctoꝝ tuoꝝ ⁊ sanguinem ipsoꝝ effuderuut in
circuitu hierusalem: ⁊ non
erat qui sepeliret. Et icubu
it timor ⁊ tremor in omnes
populum: quia dixerunt:
Non est veritas et iudiciuꝫ
in eis. Trãsgressi sunt enim
constitutum: ⁊ iusiuranduꝫ
quod iurauerunt. Et mo
uit bachides castra ab hie
rusalez ⁊ applicuit in beth
çecha: et misit et comprehẽ
dit mltos ex eis q a se refu
gerãt] ⁊ quosdã ō populo
mactauit: ⁊ i puteũ magnũ
proiecit. et cõmisit regionẽ
alchimo: et reliquit cuꝫ eo
auxiliũ in adiutoriũ ipi. Et
abijt bachides ad regem.
Et satis agebat alchim⁹ ꝓ
principatu sacerdotij sui: et
conuenerũt ad euꝫ oẽs qui
perturbabant pplm suuꝫ:] ⁊
obtinuerunt terraꝫ iuda: et
fecerũt plagam magnaꝫ in
isrl.] Et vidit iudas omnia
mala que fecit alchim⁹ ⁊ q
cũ eo erãt filijs israel multo
plus qz gẽtes. Et exijt i oẽs
fines iudee i circuitu] ⁊ fecit
vindictã i viros desertores:
et cessauerũt vltra exire i re
gionẽ.] Vidit aũt alchim⁹
q ꝑualuit iudas ⁊ qui cum
eo erãt: ⁊ cognouit q⁹ non
põt sustinẽ eos: ⁊ regressus
ẽ ad regez: et accusauit eos
multis crimibus. Et misit
rex nicanorẽ vnũ ex princi
pibus suis nobilioribus: q
erat inimicitias exercens ꝯ
israel: ⁊ mandauit ei euerte
re pplm. Et venit nicanor
i hierusalez cũ exercitu ma
gno: ⁊ misit ad iudam ⁊ ad
frẽs eius ꝟbis pacificis cuꝫ
dolo dicẽs: Non sit pugna
inter me ⁊ vos. Veniã cuꝫ
viris paucis: vt videam fa
cies vestras cuꝫ pace. Et ve
nit ad iudã: et salutauerunt
se inuicẽ pacifice: et hostes
parati erant rapere iudaꝫ.]
Et inotuit sermo iude quo
niam cuꝫ dolo venerat ad
eum. et cõterritus est ab eo
⁊ amplius noluit videre fa
ciem eius. Et cognouit ni
canor: quoniam denuda
tum est consilium eius: ⁊ e
xiuit obuiaꝫ iude in pugnã
iuxta chaphar salama. Et
ceciderunt ō nicanoris ex
ercitu fere quiqꝫ milia viri:
quam in eis viderant. a Et communit regionem iudee.
b Alchimo. regendaꝫ. c Et reliquit cum eo auxiliũ
i. viros bellatores: a Et satis agebat alchim⁹. i. quãtũ
poterat vt videbatur. b Pro principatu sacerdotij sui
i. firmãdo ⁊ ãpliando. c Et ꝓuenerũt ⁊c.] ipellẽdo eos
ad gentilem ritum.
o Et fecerunt pla
gam magnam ⁊c.]
ídest in illis qui erant
obseruatores legis:
e Et vidit iudas
Hic consequenter de
scribitur Jude consti
tutus ad extirpanduꝫ
bachidis ⁊ Alchimi
dolum: cum dicitur:
Et vidit iudas ⁊c ocu
lo compassiõis ⁊ do
loris. f Mlto pl⁹
ꝑ gentes. Nam apo
state legis sũt gentili
bus neꝯores. g Et
exijt ⁊c.] vt oẽs ma
los extirparet: ⁊ fecit
vindictam in viros ō
seruores: ídest apos
tatas legis. h Et ces
sauerũt vltra exire ⁊c.]
s. iudee de fortalicio
qō obtinebãt in hie
rusalem. i Vidit
autez alchimus. Hic
cõsequenter describit
bellũ iude contra ni
canorem. Et primo
ponitur Nicanoris ⁊
alchimi dolus: 2° con
flictus: ibi Et cogno
uit nicanor. Circa p
mũ ꝓmittit dolus al
chimi accusãdo iudã
⁊ frẽs eius cũ dicitur:
k Et accusauit eos
multis criminib⁹ fal
so tamen ⁊ iuste. Se
cundo ponitur dolus
nicanoris nitentis ca
pere iudam dolose: ⁊
patet littera vsq ibi:
l Et salutauerunt
⁊c.] vaciter ex pte iu
de: sez ex pte nicano
ris dolose: iõ subdit:
m Et hostes ⁊c.]
dũ tamẽ hẽrent tem
pus aptũ ⁊ horam.
n Et conterrit⁹ est
ab eo. caute ꝓcedẽdo.
o Et cogñit. Hic cõ
seqñr põit ꝓflictus ni
canoris ꝯ iudam: ⁊
diuidit i duas pres ꝟz
duplicẽ ꝓflictũ. 2° po
nit: ibi Et exijt nica
nor. In p° vo cõflictu
nicanor debellat⁹ fu

gis. p Et fugerunt ꝛc.] in q erat gentiles aduersarij iudeoꝝ. p Et pᵒ hec vba. i. facta: sicut ij. Reg. pᵒ dicit q ē verbū qđ ē fcm. q Ascēdit nicanor ꝛc.] i. ad locū templi qđ erat in altiori pte montis q̄ turris dauid. r Et exierūt ꝛc.] qz representabat pſonam regis. s Et ōmostrare ei holocaustomata ꝛc. orandum est enī p regibus nō solū p bōis sz ēt p malis: vt deus puertat eos ad se: nā ex eis depēdet bonus cōe. t Et irridens spreuit eos ꝛc. eoꝝ salutationē nō recipiēs v Et polluit. i. eoꝝ sacrificia polluta reputauit. cetera patēt vsqz ibi: x Ut esset domus oionis. q̄ fit verbis simplicib⁹. y Et obsecratiōis. que fit per inuocatōez alicuⁱ rei sacre: vt cū dī per passionez tuā libera nos dñe: vl' aliquid sile. z Et exiit. Hic ponit ponitur secūdus conflictus in q̄ nicanor infect⁹ fuit: sic q̄ dī: Exijt nicanor ab hierlm. ad pugnādum ꝯ iudam. a Et occurrit illi exercitus syrie. ad fortificandū nicanoris exercitū. a Qui missi erāt a rege sēnacherib dñe ꝛc. vt hētur. iiij. Regum. xviij. b Exijt āgelus ꝛc. iiij. Reg. xix. c Et ꝓmisert ꝛc]. i. martij vt dicūt alij: z hᵒ q̄a aliquādo p vna parte ꝓcurrit cū martio: sz cōius ꝓcurrit cū februario. Naz est vltimus mensis hebreoꝝ primus ātē mēsis magis coꝛrespōdet martio: sic plenⁱ⁹ declarat: Gen. vij. z Exod. xij. d Et tubis ꝛc] p sonuz eni tubaꝝ significabāt exercitum nicanoris ocuictū: vt iudei i castellis existētes securi egrederent z persequerent fugiētes. e Et ventilabāt ꝛc.] diuidebāt. n. in diuersas ptes fugiēdo. f Et ꝓuerte bāt ꝛc.] quālibe ptez fugiētiū iuadēdo. g Et dexterā eⁱ⁹ ꝛc.] ꝫ tēplū cōminā ēt fugerunt in ciuitatem dauid.] Et pōst hec ascēdit nicanoꝝ in montē syon:] ēt exierunt ō sacerdotibus populi salutare eum] in pace: ēt demostrare ei holocaustomata: que offerebantur pro rege. ēt irridens spreuit eos ēt polluit. z locutus est superbe. z iurauit cum ira dicens: Nisi traditus fuerit iudas z exercitus eius i manus meas: continuo cū regressus fuero in pace succēdam domum istam. Et exiit cū ira magna: z intrauerunt sacerdotes z steterunt ante faciez altaris templi: z flētes dixerunt: Tu dñe elegisti domum istam ad inuocandum nomen tuum i ea: vt esset domus oratiōis: ēt obsecrationis populo tuo. Fac vindictam in homine isto: z exercitu eⁱ⁹: z cadant in gladio. Memento blasphemias eoꝝ: z ne dederis eis vt pmaneāt. Et exiit nicanoꝝ ab hierusalem z castra applicuit ad bethoron: ēt occurrit illi exercitⁱ⁹ syrie. Et iudas applicuit in adatsa cum tribus milibus viris. Et orauit iudas z dixit: Qui missi erant a rege sennacherib domine: quia blasphemauerāt te: exijt angelus z percussit ex eis centum octogintaquinque milia:] sic contere exercitum istum in conspectu nostro hodie: z sciant ceteri q̄ male locutus est super sancta tua: z iudica illum secundū maliciam illius. Et cōmi

do q̄ in suo regressu succēderet ipm. h Et siluit ira iuda. a plis. i Dies paucos. nā audita morte nicānoris demetrius rex misit bachidē ad ipugnādū iudeas: vt habetur in principio capituli. ix. Cap. VIII.

T audiuit iudas. Descripta iude multiplici victoria: hic ponit describit ipius cū romanis aicitia contracta: z diuidit i tres ptes: nā pᵒ describit romanoꝝ fama laudabilis: 2ᵒ iudeorum legatio fidelis: ibi Et elegit iudas: tertio vtrorunqz confederatio amicabilis: ibi Et placuit. Prima adhuc in tres. Nam primo describitur eoꝝ fama ex crebris victoriis: 2ᵒ ex fidelibus amicitijs: ibi Cum amicis aūt. tertio ex prudentibus eoꝝ modestijs: ibi Et in oībus istis. Circa pmum ponitur romanorum laus i generali: cuz dicit a Et audiuit iudas ꝛc.] per publicam famam. b Quia sāt potentes viribus. iā eniz sibi subiugauerant multa regna. c Et acqescunt ad oia. dū tamē sint ratiōabilia. d Et q̄cunqz accesserunt ad eos ꝛc. nullos amicitiam respuentes. e Et audierunt. Hic consequenter ponit fama romanorum magis in speciali: z primo in grecia cum dicitur:

f Et virtutes ꝛc.] que ē quedā pars grecie quaz senones galli acqsierunt sub Brennio duce z eaz galatiaz nominauerunt quasi gallo greciam. Secundo in hispāia: cuz dicitur. g Et quāta ꝛc.] ad subiectionē cuⁱ⁹ mōtes pyreneos ineabiles añ fecerūt sere

Laplm. VIII.

T audiuit iudas nomen romanorum:] quia sunt potentes viribus ēt acquiescunt ad omnia q̄ postulātur ab eis: ēt quicū qz accesserunt ad eos statuerunt cum eis amicitias: z quia sunt potentes viribⁱ⁹. Et audieruut prelia eoꝝ: ēt virtutes bonas quas fecerūt i galatia:] quia obtinuerunt eos z duxerūt sub tributum. Et qūāta fecerūt

puios cū maximis sūptib'. i Et q' in ptārem. l. suaz
k Redegerūt metalla. i. mīneras. l Argenti ꝛ au
ri. q̄ sūt i hīspāia. m Et possederūt ꝛc̄. i. p:udentia
sua bellica: vñ dicit vegetius lib' de re militari: q' i nul
lo legunt romani o:bē terre subiecisse sibi: nisi p:udētia
bellica: ꝛ exercitō
armo:. Naz gre
ci erāt eis astutio
res: hispani fero
ciores: theutonici
co:poi maiores ꝛ
fōtiores: gallici ve
ro plurio:es: vt
ibidē deducit ve
getius. n Pa
tientia. tolerādo
patienter labo:ez
q̄ ē i exercitio ar
mo:. ceīa patent
vsq; ibi o Et
philippū persē ce
theo:. regē. Jose
ph' dic̄: Cetheo:
reges. ita q' vteraz
erat rex: in diuer
sis tñ ptib' terre
illi': sicut aliquā
do in gallia fuer
plures reges: ꝛ iō
videtur q' hic po
nat singulare p:o
plurali. s. regez p
reges: sicut freque
ter fit i scriptura
vnde Exod. viij.
Venit musca gra
uissima. i. multitu
do muscarum.
p Et antiochū
magnū. q̄ fuit pa
ter seleuci ꝛ anti
ochi epiphāis: vt
dictū est supra.
q Et daret ob
sides. q̄rū vn' fuit
āiochus illustris
filius eius: vt su
p:a p' ca. r Et
constitutū. i. illud
q̄ o:dinauerunt
vltra annuū tbu
tū. s Et regi
onez medo:. sup
ple obtinuerūt.
t Et medos ꝛ
c̄.]. supple expu
lerunt. v Et
acceptas eas ab il
lis. vi armo:um.
x Dederunt eu
meni regi. cōfede
rato sibi. y Et
quia ꝛc̄.]. scilicet
eumenez regez ꝛ pp̄lm suū de dictis regionib' quas de
derant eis romani z Et inotuit sermo hīs. i. romāis.
ꝛ Et miserūt ad eos. defendendo. a Ducē vnū cū

in regione hispanie: ēt q' in
potestatē rēdegerūt metal
la ārgēti ꝛ auri que illic sūt
ēt possederunt omnē locū
consilio suo:] et pātiētia: lo
caq; que lōge erant valde
ab eis: ꝛ reges q' superuene
rāt eis ab extremis terre cō
triuerī: ꝛ pcusserūt eos pla
ga magna. Ceteri autē dāt
eis tributuz oībus ānis: Et
philippū; persen cetheo:
regem ꝛ ceteros qui aduer
sus eos arma tulerant con
triuerūt in bello: ꝛ obtinue
rūt eos. Et āntiochuz ma
gnū regē asie q eis pugnaz
intulerat habens centuz vi
ginti elephantes ꝛ equitatū
ꝛ currus ꝛ exercitū magnū
valde cōtritū ab eis: ꝛ quia
ceperūt eū viuū ꝛ statuerī
ei vt daret ipe ꝛ q regnarēt
post ipz tributuz mgnuaz:
ēt daret obsides: ēt pstitutū
ēt regionē indo:: ēt medos
ꝛ lydos ō optimis regioni
bus eo:uz:] ēt acceptas eas
ab eis dederunt eumeni re
gi. Et quiā qui erant apud
belladam uoluerunt ire et
tollere eos:] ēt innotuit ser
mo his ēt miserī ad eos dū
cez vnū ēt pugnauerūt ꝑ il
los: ēt ceciderūt ex eis mul
ti: ꝛ captiuas duxerūt vxo
res eo: ꝛ filios ꝛ diripuerī
eos: ꝛ terrā eo: possederī:
ꝛ destruxerunt muros eo:
ꝛ i seruitutem redegerunt
illos vsque in hunc diem.
Et residua regna ꝛ īsulas q̄
aliqñ restiterant illis exter
minauerūt: ꝛ i ptātez rede

gerūt. Cū; amicis autē su
is ēt qui in ipsis requiez bē
bant] consuauerunt ami
citiam: ꝛ obtinuerūt regna
que erāt ,prima ꝛ que erāt
longe: quia quicunq; audi
ebant nomē eo: timebant
eos. Quibus ꝛo vellent au
xilio eē vt regnārent regna
bant: Quos autem vellent
regno deturbabant ꝛ exal
tati sunt valde. ēt i omibus
istis nēmo po:tabat diade
ma: nec induebaī purpura
vt magnificarēt i ea. Et q̄
curiam fecerūt sibi:] ꝛ quo
tidie consulebant trecentos
viginti consiliuz agētes sēp
de multitudine: vt q̄ digna
sunt gerant ēt cōmittūt vni
homini magistratū suum]
per singulos annos domi
nari vniuerse tre sue: ꝛ oēs
obediunt vni: ēt non est in
uidia neq; ęlus inter eos.
Et ēlegit iudas eupolemiū
filium iohannis filij iacob:
ꝛ iasonez filium eleaçari: ꝛ
misit eos romam constitu
ere cum illis amicitiaz ꝛ so
cietatez: ēt vt auferrent ab
eis iugum greco:uz:] quia
viderunt q' in seruitutem p̄
merent regnum israel. Et a
bierunt romam viam mul
taz valde: ꝛ intro:erunt cu
riam ꝛ dixerūt: Judas ma
chabeus ꝛ fratres ei' ꝛ po
pulus iudeo:um miserunt
nos ad vos statuere vobis
cum societatem ꝛ pacem: ꝛ
conscribere nos socios ꝛ
amicos vestros. Et plācuit
sermo in conspectu eo:uz.

exercitu romano; b Et pugnauerūt ꝑ uos. qui erant
apud elladā. c Et ceciderūt ꝛc̄. ꝛ pz lr̄a. d Cū amid.
hic p̄nter ponit fama romano: ex fidelitate amicitia;: cū
dī. Cuz amicis aūt suis. qui fedus inierūt cū ipis. e Et
q̄ in ipis ꝛc̄.]. fedus inituz cōseruātes. cetera patēt. f Et
in omnibus istis. hic
cōsequenter describit
fama romano:uz ex
modōsto vsu circa cul
men hono:um: cum
dī: g Nemo po:
tabat diadema. ꝛc̄.
nullus vtebatur insig
nijs regalibus. a pri
cipio enim vrbis con
dite fuerunt reges ro
me vsq; ad tarquinū
superbuz: q̄ deiecto pp
eius superbiaz ꝛ tyrā
nidem: populus con
sules prefecit regimi
ni reipublice: deinde
tribunos plebis ꝛ dic
tato:es: rursus con
sules rempublicaz gu
bernauerunt vsq; ad
iulium cesarez: q̄ pri
mus arripuit imperi
um singulare. Patet
igitur q' tempore ma
chabeo:um consules
preerant reipublice.
h Et quia curiam
ꝛc̄.]. i. locum solennē
vbi p̄ueniebāt consu
les ō bono regimine
reipublice tractantes.
i Et p̄mittūt ꝛc̄].
q̄ vocabāt cōsules ad
consiliuz: sicut i mul
tis ciuitatib' singulis
ānis vn' pstituīt ma
io: sup alios consules
k Et nō est inuidia
ꝛc̄. sic in p̄ncipio fuit
i romana republica:
,ppter qō intñ creuit
augmentū: ʒ postea
fuit oppositu: ,ppter
qō ad tātū venit det
mētuz sicut pz ad sen
suz. vñ dic̄ iohannes
os aureū: sicut cōcō:
dia res parue crescūt
ita discō:dia maxie
collabunt. l Et e
legit. hic p̄nter descri
bit iudeo: legatio fi
delis: ꝛ pz lr̄a vsq; ibi
m Et vt auferrēt.
ꝛc̄]. regnuz eni syrie
deriuatuz est a grecis
vt dcm̄ ē in p̄ncipio
libri: ,ppter qō in illo regno ꝛ ei' exercitu p̄erant milti gre
ci: sicut pz i supradictis. ceīa patent. n Et placuit. hic cō
sequent pōit romano: ꝛ iudeo: p̄federatio amicabilis: ꝛ

ps vicp tol. o Jn tabul ereis. vt scriptu ra posset diutius per manere. p Gladi usq; t hostis. nocens eis. q Auxilium feret tē]. idest ,put tē pus oportunum fuerit. r Corde pleno idest veraciter absq; dolo. cetera patēt vsq; ibi: s Qsi post hec. tē]. i. romani vl iudei. t Addere t c.] que scripta sunt. v Aliquid voluerint tē]. i. ex communi consensu vtrozunq;. cetera patent.

Capitulum. IX.

FInterea. Descripto ducatu iude machabei: hic consequēter describitur ducatus ionathe fratris sui. Circa qō p° describitur mozs iude: 2° substitutio ionathe: ibi Et factus est post obitum iude: Circa primum primo ponitur belli apparatus: 2° cōflictus: ibi Et mouit exercitus. Prima in duas: quia primo ponitur apparat° ex pte gētiliū: 2° ex pte iudeoz: ibi Et iuda. Circa primum dicitur: a Interea. i. dum legati iudeozum cum romānis tractarent ō fedare t amicitia.

b Et dextrū tē.] idest aciem fortem q̄ solebat astare regi a dextris. c Et abierūt viaz tē.] vbi iosue filios israel circūcidit: Josue. v. cetera patēt. d Et iudas] Hic consequenter ponitur apparatus belli ex parte iudeozum: t patet vsque ibi:

e Et multi subtraxerunt tē.] scilicet iude recedentes occulte timore mort. f Et bellum perurgebat eum. ita q̄ nō poterat conuenienter recedere absq; aliquo exterminio suozum per aduersarios insequētes Et ō reliqua qō riciplerūt i tābulis ereis: t miserūt in hierlim vt esset apud eos ibi memoriale pacis t societatis. Bene sit romanis t gēti iudeoz i mari t in tra i eternū: gladiusq; t hostis ,peul sit ab eis. Quod si insteterit bellum romāis p° aut oibus socijs eoz in oi dñatiōe eoz: auxiliuz feret gēs iudeozū ,put tēpus dictauerit:] cōrde pleno. Et pliantibus nō dabūt neq; subministrabūt triticuz arma pecuniā naues: sic placuit romāis: t custodiunt mandata eoz nihil ab eis accipiētes. Silr aūt etsi gēti iudeozuz prius acciderit bellum adiuuabūt romāi ex aio ,put tpi eis pmiserit: t adiuuantib° nō dabit triticū arma pecunia naues: sicut placuit romāis: t custodient mandata eozū absq; dolo. Scōm hec verba cōstituerūt romāi pplo iudeozū. Quod si post hec vba hi aut illi] ādde aut demē ad hec] aliqd voluerit: facient ex ppōsito suo:] t que cūq; addiderit vel dēpserit rata erūt. Sz de malis que rex demetri° fecit i eos: scripsimus ei dicentes: Quare grauasti iugum tuuz super amicos nros t socios iudeos? Si ergo iteruz aduerit nos aduersuz te: faciem° illi iudicium t pugnabim° tecum mari terraq;. .IX.

FIn tēpore vt audiuit demetrius q̄ cecidit nicanor t exercit° eius i plio: posuit bachidem t alchimū rursū mittere in iudeam cū dextrum cornu cum illis.] Et abierunt viaz que ducit in galgala: let castra posuerunt in masaloth que est i arbellis t occupauerunt ea: t peremerūt aias hominuz multas. Jn mēse primo anni centesimi t quiquagesimi t secundi applicuerunt exercituz ad hierusalē: t surrexūt t abierunt in berea viginti milia virozum t duo milia eqtū. Et iudas posuerat castra i laisa: t tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus q̄ multi sunt t timuerūt valde: et multi subtraxerūt se de castris:] t non remāserūt ex eis nisi octigenti viri. Et vidit iudas q̄ defluxit exercitus suus et belluz perurgebat euz: et confractus ē corde: quia non babebat tēp° congregādi eos:] t dissolut° ē: t dixit his q residui erāt: Surgam° t eam° ad aduersarios nros: si poterim° pugnare aduersus eos. Et ad uertebāt eū dicentes: Non poterim°: sz liberem° aias nras mō: t reuertamur ad fres nros: t tūc pugbimus aduersus eos. Nos āt pauci sum°. Et ait iudas: Absit ista rē facē: vt fugiamus ab eis. Et si appropiauit tēpus nrm: moriamur i virtute p pter frēs nros: et nō infera m° crimē glie nre.] Et mouit exercit° de castris t stetерunt illis obuiaz. Et diuisi sunt eqtes] in duas ptes: t fundibularij t sagitarij prei bāt exercituz: et pmi certamis oēs potētes.] Bachides aūt erat i dextro cornu et, primauit legio ex duab° ptib°: t clamabāt tubis. Et clamauerūt āt t hi q erāt ex pte iude et ipi: et pmota est tra a voce exercituū:] t cōmissū ē pliū a mane vsq; ad vesperam. Et vidit iudas q̄ firmior ē ps exercit° bachidis i dextris: t puenerūt cū ipo oēs pstātes corde t cōtrita est dextra ps ab eis: t eum. g Et cō fractus est corde. videns piculuz v trobiq;. b Qz non habebat tempus tē.] qui accesserāt de castris suis propter dictaz causam. i Moriamur i virtute. pro iusticia certādo. k Et non inferamus tē.] si moriamur fugiēdo. l Et mouit exercitus. hic consequenter ponitur conflictus: cum dicitur: Et mouit exercitus. scz iude. m Et diuisi sūt tē.] exercitus bachidis. n Jn duas partes. vt facerēt duo cornua siue duas alas equitum. o Et primi certamis tē.] ad aduersarios deterrēdum t penetrandum. p Et p rimauit legio. exercitus bachidis. q Et commota est terra tē.] tantus enim erat strepitus clamoz t ictuum t collisionis armoruz q̄ terra videbat cōmoueri.

Et ingrauatū est pliū. nā iudas ⁊ sui erāt inī aduer
sarios iclusi: ⁊ sic pugnabant acriter sic de vita despati.
s Et ionathas ⁊c.] nō tūc sz post pliū corpus eius ab
hostibus redimēdo: vt dicit Josephus li. antiqtatis iu
daice. xij. t Et fcm̄ ē. Descripta morte iude: hic p̄se
quēter describit
sbstitutō ionathe:
circa quā p̄ponit
instituēdi necessi
tas: 2° institutiōis
solennitas: ibi Et
p̄gregati sunt: ter
tio inde p̄surgens
aduersitas: ibi Et
cogūit bachides.
Circa p̄mū dicit
t Et fcm̄ ē ⁊c.]
pcusso enī pasto
re inuaserunt gre
gē lupi rapaces.
v Et exorti sī.
viuēte enī iuda e
rāt sopiti q̄si mor
tui: sed ipso mor
tuo erexerūt sua
cornua. x Jn
dieb' ill' ⁊c.] tū ex
ōfectu cultur̄ ppī
guerrā. y Et
tradidit se bachi
di. ad fuiēdū sub
dituto regi z Et
elegit ⁊c.] de isr̄l.
a Et p̄scrutabāt
⁊c.]. q: cognosce
bāt eos: ⁊ sciebāt
latibula eorum.
b Et vendica
bant ⁊c.] p̄cēptili
ter eos iugulan
do. c Et fcā ē
⁊c. ⁊ hec fuit ne
cessitas istituendi
ducē loco iude.
d Et cōgregati
sūt. Hic cōsequēr
describit istitutio
nis solennitas. nā
ad hoc fuit pplus
p̄gregatus: vt elec
tō ionathe fieret
certius ⁊ solēnius:
⁊ patet littera.
e Et cognouit
bachides. Hic cō
sequēr describit
insurgens aduer
sitas: ⁊ diuiditur
in tres partes: q̄a
p̄mo p̄secutio io
nathe p̄pōitur: 2°
mor̄ iobānis frīs
sui interponitur
ibi Et misit frēm
suum: tertio scri
ptura ad primuz

persecutus est eos vsq; ad
montem açoti. Et q; in sini'
stro cornu erāt viderunt q;
contritum est dextrum cor
nu: ⁊ secuti sunt post iudaz
⁊ eos qui cum ipso erant a
tergo. Et ingr̄auatum ē p̄re
lium: ⁊ ceciderūt vulnerati
multi ex his ⁊ ex illis: Et iu
das cecidit: ⁊ ceteri fugerūt
Et iōnathas ⁊ simō tulerūt
iudaz] fratrem suuz ⁊ sepe
lierunt eum i sepulchro pa
trum suorum in ciuitate mo
din ⁊ fleuerunt eum omnis
populus israel planctu ma
gno: ⁊ lugebant dies mul'
tos: ⁊ dixerūt: Quomodo
cecidit potens qui saluum
faciebat populuz israel: Et
cetera ẏba belloruz iude ⁊
virtutū quas fecit ⁊ magni
tudinis eius non sunt ōscri
pta: multa enim erant val'
de. Et factū est post obituz
iude emerserūt iniqui] i oī
bus finibus israel: et exorti
sunt omnes qui operaban
tur iniquitatem. Jn diēbus
illis facta ē fames] magna
valō: et tradidit se bachidi
omnis regio eoruz cuz ipis
Et elegit bachides viros i'
pios] ⁊ cōstituit eos dnos
regionis: ⁊ exquirebant et
p̄scrutabantur amicos iu
de:] ⁊ adducebant eos ad
bachidez: et vindicabat in
illos ⁊ illudebat:] Et facta ē
tribulatio magna i israel:]
qualis non fuit ex die q̄ nō
est visus ppha i isr̄l: Et cōn
gregati sūt oēs amici iude:
⁊ dixerūt ionathe. Ex quo
fr̄ tuus iudas ōfūctus ē vir
silis ei nō ē q exeat ⁊ inimi
cos nr̄os bachidē ⁊ eos q

ūimici sī gētis nr̄e. Nūc ita
q; te hodie eligim' eē p̄ eo
nob i p̄ncipē ⁊ ducē ad bel
landū bellū nr̄m. Et suscē
pit ionathas tpe illo p̄nci
patum ⁊ surrexit loco iude
fris sui. Et cognouit bachi
des: et q̄rebat eū occidere:
Et cognouit ionathas ⁊ si
mon fr̄ eius ⁊ oēs qui cum
eo erāt: et fugerūt in ōsertū
thecuē:] ⁊ p̄sedert ad aq̄m
lac' asphar. et cognouit ba'
chides: et die sabbatoz venit ipe ⁊ oīs exercitus eius
trās iordanē: Et iōnathas
misit fres suū ducē pplī:] et
rogauit nabutheos amicos
suos] ut cōmēdaret illis ap
paratuz suuz] q erat copio
sus. Et exierūt filij iābri ex
madaba et cōp̄henderunt
iohānez ⁊ oia q̄ hēbat: ⁊ a'
bierūt hītes ea. Post hec
ẏba renūciatū est ionathe
⁊ simoni fratri ei': qz filij iā'
bri faciūt nuptias magnas
⁊ ducūt spōsaz ex madaba
filiā vni' de magnis p̄ncipi
bus chanaan cūz ambitōe
magn̄. Et recordati sūt sāgui
nis iobānis frīs sui: ⁊ ascen
derūt ⁊ absc̄derūt se sub te
gumēto montis ⁊ eleuaue
runt oculos suos ⁊ viderūt
et ecce tumultus ⁊ apparā
tus mult': et spōsus p̄cessit
⁊ amici eius: ⁊ frēs ei' obui
az illis cū tympanis ⁊ mu
sicis ⁊ armis multis. Et sur
rexerūt ad eos ex insidijs ⁊
occiderūt eos: ⁊ ceciderūt
vulnēati multi: ⁊ residui fu
gerūt in mōtes ⁊ acceperūt
oia spolia eoz ⁊ p̄uerse sūt
nuptie i luctū: ⁊ vox musi'
coz ipoz i lamētū. Et vin'

reuertitur: ibi Et audiuit bachides. f Et
e Et cognouit bachides. institutionez ionathe. f Et
q̄rebant eū occidere. diuersis vīs ⁊ machinationib': quas
cognoscens ionathas declinauit caute: ió subdit. g Et
fugerūt ⁊c.] quousq; possent exercitū aggregare. h Et
conscēderūt ad aquā
i. iuxta aquā. i Lacus asphar. iste lac' ē
mare mortuū: qđ ali
bi dī lacus asphalti.
k Et cognouit ba
chides. per suos explo
ratores. l Et die
sabbatoruz venit ⁊c.
in contemptū festiui
tatis iudaice: ⁊ vt iu
dei nō defenderent se
sic de quibusdā dictū
est supra. ij. ca. vel sal
tem vt minus volun
tarie sumerent arma
illa die. m Et io
nathas misit. Hic cō
sequent mors iohan
nis fratis interponit:
⁊ primo ponit ei' oc
cisio dolosa per insi
dias sibi posita; i via
ió dī. m Et iōa
thas misit ⁊c.] mittēs
aliquos de pplo cum
iohanne ip̄z p̄cedēte.
n Et rogauit na
butheos ⁊c.] vt hēt
supra. v. ca. o Ut
cōmēdaret ⁊c]. p mo
duz custodie vsq; ad
diez belli cū bachide:
aliqui libri sic habēt.
Ut commendaret ill'
⁊c. i. vt nabuthei ac
cōmodarent ionathe
et fratribus eius ten
toria sua ⁊ arma.
p Et exierunt filij
iambri. insidiantes io
hanni. q Et com
p̄hēderunt iohānē.
⁊ etiam occiderūt eū
vt habetur i parte se
quēti r Post hec.
Hic consequenter po
nitur vidicatio iohā
nis. ⁊ p̄z littera vsq;
ibi: s Cum ambi
tione magna. i. cum
apparatu magno et
pompa. t Et re
cordati sunt sangui
nis ⁊c. ex quo p̄z q; io
hannem occiderant:
vt dictū est. v Et
ecce tumultus. ex mł
titudine venientiuz.
x Et spōs' p̄cessit
⁊c. obuiā illis q addu

dicauerūt vin'

ra patent vsq; ibi:
y Et reuersi sunt rē.] s.ad mare mortuū in loco predicto: qō dī hic ripa iordanis: nā iordanis trāsit per ipz mare mortuuz: vt habetur Josue. iij. z Et audiuit. Hic consequēter scriptura reuertit ad illud quod supza prōpositum est. s. persecutio ionathe ab ipso bachide: z primo ponitur coruz conflict⁹: scdo alchimi ocessus: ibi Et āno cētesimo: 3° bachidis recess⁹ ibi Et uidit bachides.
Circa primum patet littera ex predictis vsq; ibi a Non est enim hodie rē. hoc dixit ionathas ad animandum suos: ostendens q; non patebat locus fuge. b Extendit ionathas rē.] tm enim inualuit q; eum interfecisset nisi retrocessisset. c Et dissiluit ionathas. ad persequenduz bachidem z eius gentem.
d Et reuersi sunt i hierusalē. scilicet bachides z sui. z cetera patēt vsq; ibi: e Et accepit filios principum rē. i. principaliū iudeoz f Obsides. ne rebellarēt se ionathe sociando.
g Et anno. clij°. Hic describitur alchimi decessus. et p̄mo ponitur causa cuz dicitur: b Precepit alchimus destrui muros rē.] i. sācti sancto rum: quod erat interior pars templi.
i Et destrui opera prophetarum. nā scdum templum de quo loquitur edificatum fuit per exhortationem z adiutoriuz aggei z zacharie prophetaz: p°. Esdre. vj. k In tempore illo percussus ē rē.]

cisa sanguinis fratris sui: et reuersi sunt ad ripaz iordānis.] Et audiuit bachides z venit die sabbatoruz vsq; ad oram iordanis in virtute magna. Et dixit ad suos ionathas: Surgamus z pugnemus contra inimicos nostros. Non est enim hodie sicut heri z nudius tertius. Ecce enim bellum ex aduerso: aqua vero iordanis hinc z inde z ripe et paludes z saltus: z non est locus diuertendi. Nunc ergo clamate in celum: vt liberemini ō manu inimicorum vestroz. Et commissum est belluz. Et extendit ionathas manum suā per cutere bachidem: z diuertit ab eo retro: et dissiluit ionathas: z qui cum eo erāt in iordanez: z transnataue runt ad eos iordanem. Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri: et reuersi sunt in hierm. Et edificauerunt ciuitates munitas in iudea: munitionez q; erat in hierico: z in āmauz z in bethoron: z bethel: et thānatha: z phara: z thopo muris excelsis z portis z seris. Et posuit custodiaz in eis: vt inimicitias exercerent in israel. Et muniuit ciuitatem bethsuram z gaçarā z arcem: z posuit in eis auxilia z apparatum escarum: et accepit filios principuz regionis] obsides: z posuit eos in arce in hierusalem in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo tertio mense secundo precepit alchim⁹ destrui muros domus sancte interioris:] z destrui opera prophetarum. Et cepit destruere.

In tempore illo percussus est alchimus:] et impedita sunt opera illius z obclusū est os eius z dissolutus est paralysi: nec vltra potuit loqui verbum et mandare de domo sua: et mortuus est alchimus i tempore illo cum tormento magno. Et uidit bachides q; niaz mortuus est alchim⁹] z reuersus est ad regem: z siluit terra annis duobus: z cogitauerunt omnes iniq; dicentes: Ecce ionathas z qui cum eo sunt in silentio habitāt confidenter. Nūc ergo adducam⁹ bachidē: z comprehendet eos omnes vna nocte. Et abierunt z consilium eis dederunt. Et surrexit vt veniret cum exercitu multo. Et misit occulte epistolas socijs suis: qui erant in iudea: vt comprehēderēt ionathan: z eos qui cum eo erant:] sed non potuerunt: quia innotuit eis consiliū eorum. Et apprehendit de viris regionis: qui principes erāt militie quinquaginta viros: z occidit eos. Et secessit ionathas z simon z qui cuz eo erāt i bethbessem que ē in deserto: z extruxit diruta eius z firmauerunt eaz. Et cognouit bachides: z congregauit vniuersā multitudinē suā: z bis q; ō iudea erāt ōnūciauit. Et veit z castra posuit ōsuper bethbesse: z oppugnauit eam dies multos: z fecit machinas. Et reliquit ionathas simonem fratrem suuz in ciuitate:] et exiuit in regionem: z venit cum numero:] et percussit odaren z fratres ei⁹: z filios phaseron in taber-

re de domo sua. i. non potuit ordinare de rebus suis z familia. o Et mortuus est rē. in tormento magno dei iudicio iusto.
p Et vidit bachides. Hic cōsequenter describit recessus bachidis de terra iuda cuz dicit Et vidit bachides rē]. propter cuius institutiōez in sacerdotem venerat in iudeam: vt hētur in principio huius capli z sic habuit causam reuertendi.
q Et cogitauerunt. Hic cōsequenter primo pōitur eius reditus ad iudeam: z 2° totalis et⁹ recessus ab ea: ibi Et iratus. Circa primum dicitur: q Et cogitauerūt omnes iniqui. de popło israel. r Ecce ionathas rē. Habitant confidenter. nō precauentes sibi de bello: propter quod de facili poterūt capi. cetera patent vsq; ibi:
s Ut cōprehēderent ionathan z eos qui rē.] latenter z dolose.
t Et apprehēdit. scilicet ionathas. v De viris regionis. i. iudeis. x Qui principes erāt militie. i. ductores illorum qui volebant ionathan z socios eius capere. y Et secessit ionathas in bethbessen: que est in deserto: vt haberent fortalicium pro refugio
z Et reliquit ionathas rē.]. s. bethbessen ad ei⁹ custodiā. a Et

a deo. l Et ipedita sunt opera illi⁹. maligna. m Et obclusum est os eius. quia factus ē mutus. n Et māda exiuit in regionez z venit rē.] scilicet sufficiēti bellatoruz: b Et percussit odaren rē. q erāt aduersarij iona

the ꝛ populi fui.
c Simō vero ꝛc̄.] q̄s fecerat bachidē ad ipugnationem ciuitatis: ꝛ sic simon preualuit in ciuitate: ꝛ ionathas in regione. d Et afflixerunt eū valde. naꝫ homini superbo magna est afflictio superare nō posse. e Et iratus. Hic consequenter describitur totalis recessus bachidis a iudea: cuius oī: e Et iratus ꝛc̄.] iusto dei iudicio: cū essent proditores patrie ꝛ ōsertores legis diuine.
f Ipse autē cogitauit cum reliquis abire in regionem suaꝫ. Et cognouit ionathas. eius recessum ꝛ iram cōtra illos q̄ eum adduxerāt i iudeam
h Et misit ad eū legatos ꝓponē i. ad ꝓponēdum.
i Pacem cum ipso. sperans q̄ reciperet eaꝫ sicut ꝛ fecit. ceia patēt vsq̄ ibi: k Et habitauit ionathaſ in machmaſ alis magmaſ. loc⁹ est iudee: vt patet primo Reg. xiij.
l Et cepit ionathas. bonos ex altādo ꝛ impios puniendo: ex quo pꝫ q̄ habitabat iam pacifice. Ca. X.

Anno. c. Hic consequēter describitur ducatus ionathe tempore alexandri filij antiochie eupatoris cū quo ionathas habuit pacem: ꝛ ideo describitur: primo confederatio iōathe cū alexandro: 2° cōgressus

naculis ipsorum: ꝛ cepit cedere ꝛ crescere in virtutibus. Simō vero ꝛ qui cuꝫ ipso erant exierunt de ciuitate ꝛ succenderunt machinas] ꝛ pugnauerūt cōtra bachidem: ꝛ contritus est ab eis: ꝛ afflixerunt eum valde: quoniam consilium eius ꝛ cōgressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant: vt veniret in regionem ipsorum: multos ex eis occidit.] Ipse autē cogitauit cum reliquis abire in regionem suaꝫ. Et cognouit iōathas: et misit ad eum legatos cōponere pacem cum ipso ꝛ reddere ei captiuitatē. Et libenter accepit: ꝛ fecit scōm verba ei⁹ ꝛ iurauit se nihil facturum ei mali omnibus diebꝫ vite eius. Et reddidit ei captiuitatem quam prius erat p̄datus de terra iuda ꝛ conuersus abijt in terram suā: ꝛ nō apposuit amplius venire in fines eius. Et cessauit gladius ex israel. Et habitauit ionathas in machmas: et cepit iōathaſ ibi iudicare populuꝫ] ꝛ extermi nauit impios ex israel. X.

Anno centesimo sexagesimo ascendit alexāder antiochi filius q̄ui cognominatus est nobilis ꝛ occupauit ptolemaidaꝫ: ꝛ receperunt eum: ꝛ regnauit illic. Et audiuit demetrius rex ꝛ congregauit exercitum copiosum valde ꝛ exiuit obuiaꝫ illi in preliuꝫ. Et misit demetrius epistolam ad ionathā verbis pacificis: vt magnificaret eū. Dixit enim: Anticipemus facere pacem cum eo: priusq̄ faciat cum alexandro aduersus nos. Recordabitur enim omniuꝫ malorum

que fecimus in eum] et fratrem eius: ꝛ in gentem eius. Et dedit eis potestatem cōgregandi exercituꝫ: ꝛ fabricare arma: ꝛ esse ipsum socium eius: ꝛ obsides qui erāt in arce iussit tradi ei. Et venit ionathaſ in hierusalē ꝛ legit epistolas in auditu omnis populi: ꝛ eorum qui in arce erant. Et timuerunt timore magno: quoniā audierūt q̄ dedit ei rex potestatem congregandi exercitum. Et traditi sūt ionathe obsides: ꝛ reddidit eos parentibus suis. Et habitauit ionathas in hierusalem: et cepit edificare ꝛ īnouare ciuitatem.] Et dixit facientibus opera vt extruerēt muros: ꝛ montem syon in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: ꝛ ita fecerunt. Et fugerūt alienigene qui erant in munitionibus quas bachides] edificauerat: ꝛ fliquit vnusquisq̄ locum: ꝛ abijt in terram suaꝫ tantum in bethsura remanserunt aliqui ex his qui reliquerant legeꝫ] ꝛ precepta dei. Erat enim hec eis ad refugium. Et audiuit alexander rex promissa: que promisit demetrius ionathe: ꝛ narrauerūt ei prelia ꝛ virtutes q̄s ipse fecit ꝛ fratres eius ꝛ labores: quos laborauerunt. Et ait: Nunquid inueniemus aliquem virū talem: Et nunc faciem⁹ eū amicum ꝛ socium nostruꝫ ꝛ scripsit epistolam: ꝛ misit ei scōm hec verba dicens: Rex alexander fratri ionathe salutez. Audiuimus de te q̄ vir potens sis viribus ꝛ aptus es vt sis amic⁹ noster. Et nunc constituimus te hodie sūmum sacerdotē gentis tue: ꝛ vt amicus voceris regis. Et misit ei pur

metrio: ibi Et cōgregauit: tertio congressus ionathe contra apollonium pro alexādro rege: ibi In anno centesimo. Circa primum demetrius preuenit iudeos suis epistolis ficte: quibus tamen ionathas bene vtitur: 2° Alexander scribit pacifice cui creditur: ibi Et audiuit alexander: tertio demetrius scribit mendose ꝛ non audit: ibi Et audiuit demetrius. Circa primum dicitur: a Et anno centesimosexagesimo. s. regni grecorum. b Qui cognominatus ē nobilis. s. alexander sicut auus suus antiochus epyphanes. c Epistolam verbis pacificis. ficte ꝛ hoc alexandri timore: ideo sūbditur: d Recordabit eni ꝛc̄.] ꝛ sic iuuabit contra nos alexandruꝫ: ionathas tamen illis epistolis vsus ē ad bonum sue gentis: qz p eas incussit timorem alienigenis: ꝛ recuperauit obsides ō iudeis quos acceperat bachides vt dictuꝫ ē cap precedenti: ꝛ patet littera vsq̄ ibi: e Et habitauit ionathas i hierusalem: ꝛ subdit causa cum dicitur:
f Et cepit edificare. ꝛc̄.] ad dei cultuꝫ electam. g Et fugerunt ꝛc̄.] cōtra hierusalem. h In bethsura. ꝛc̄.]. i. ō filijs israel: qui erant apostate a lege dei.
i Et audiuit alexāder. Hic consequenter rex alexander scribit ionathe veraciter: ꝛ patet littera vsq̄ ibi:
k Alexāder fratri ionathe salutem. fraternitatis nomine apparet veritas amicitie. l Et misit purpuram. i. vestez purpuream.

alijs q̄ erāt speciales regis amici: ⁊ sic pz q̄ salutauit eū non solū verbis fictis sicut demetr⁹: sz ēt donis honorabilibus ⁊ p̄ciosis. n Ut q̄ nr̄a cē].in psperis ⁊ aduersis: qō p̄ p̄riū est veraciū amicoꝝ. o Et induit se cē].i. vestē pō tificalē. p In die solenni scenophegie. i. ōdicationis templi p̄mi qō fecit salomō. naz illa dedicatio fuit septimo mense que correspōdet septēbri. Dedicatio vero tēpli scōi fuit mēse adar p̄ Esdre. vj. q̄ est. xij. apud hebreos ⁊ correspōdz februario: lz aliq̄n cōcurrat saltē p magna parte cū martio. q Et fecit arma copiosa. tpe quo erat in pace pp contē tionē demetrij ⁊ alexandri ad inuicē.

r Et audiuit demetrius. Hic cōsequēt ponit epla secūda demetrij ad iudeos adulatoria ⁊ ficta: pp qō nō fuit ei adhibita fides: ⁊ pz vsq; ibi:

s Q̄m seruastis ad nos pactū. ficte loqt qz nō legit iōathas cū eo fecisse aliq̄ pactū sz tm epla sua vl⁹ fuisse ad bonū: vt p̄dictū est. t Et remittem⁹ cē.].i. multa q̄ p̄sueuistis nobis reddere. v Et dabimus vobis donationes. ita q̄ non solū remittemus vobis ō bita: sed etiam dabimus vobis ampla dona. x Et precia salis indulgeo .i. pecuniam quam debebatis regibus p̄o sale fiendo. Est enim terra iudee p magna parte super mare ⁊ in aliquibus locis faciebāt affluere aquas maris per alueos super terram que conuertebā tur in sal ad calorem solis: ⁊ illa dicebantur saline de quibus fit mentio infra cā. xj. y Et coronas purā ⁊ cōronā aureaz: ut q̄ nr̄a sūt sentias nobiscuz.] ⁊ p̄sues amicitias ad nos. ⁊ induit se ionathas stolā sācta] septimo mēse anno cē tesimo sexagesimo i die solēni scenophegie. Et cōgregauit exercitū: ⁊ fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius vba ista: ⁊ cōtristatus ē nimis ⁊ ait: Quid hoc fecimus q̄ p̄occupauit nos alexander apphēdere amicitiaz iudeoꝝ ad munimē sui: Scribā ⁊ ego illis vba deprecatoria ⁊ dignitates ⁊ dona: vt sint mecum i adiutorium. Et scripsit eis i hec verba: Rex demetrius gēti iudeorum salutez. Quoniam seruastis ad nos pactū ⁊ mansistis in amicitia nr̄a: ⁊ nō accessistis ad īmicos nr̄os: audiuim⁹ ⁊ gauisi sum⁹. Et nūc perseverate adhuc cōseruate ad nos fidē ⁊ retribuem⁹ vob bona p̄ his q̄ fecistis nobiscū: ēt remittem⁹ vobis pstationes multas:]ēt dabim⁹ vob donatōes: ⁊ nūc absoluo vos ⁊ oēs iudeos a tributis: ēt p̄cia salis indulgeo: ēt corōas remitto: ēt ttias seminis: ēt dimidiā ptē fructus ligni] quod ē portōis mee reliquo vob ex hodierno die ⁊ deinceps ne accipiat a terra iuda: ⁊ a trib⁹ ciuitatib⁹ q̄ addite sūt illi ex samaria ⁊ galilea: ex hodierna die ⁊ in totū tpm. Et hierlz sit sācta ⁊ libera] cū finib⁹ suis: ēt ōcime ⁊ tributa ipsius sint. Remitto ēt ptātez arcis q̄ ē in hierlz: et do eā sūmo sacerdoti: vt cōstituat i ea viros quoscūq; ipe elegerit qui custodiant eā: ⁊ ōem aiaz iudeoꝝ que captiua est a tra iuda in oi regno meo reliquo liberaz gratis ut oēs a tributis soluant ēt pecoꝝ] suorum. Et ōēs dies solēnes ēt sabbata ēt neomēie ēt dies ōcreti ⁊ tres dies āte diē solēnem ⁊ tres post diē solēnē: sint ōēs īmunitatis ⁊ remissiōis ōis⁹ iudeis q̄ sūt i regno meo] Et nēmo hēbit ptātez agē aliquid ⁊ mouere negocia aduersus aliquē illoꝝ i ōi causa. Et ut ascribant ex iudeis i exercitu regis] ad trigita milia viroꝝ. Et dabūtur illis copie vt oportet oibus exercitibus regis: ⁊ ex eis ordinabuntur qui sint i munitionib⁹ regis magni. Et ex his cōstituent super negocia regni que agūt ex fide: ⁊ principes sint ex eis: ēt ambulent i legib⁹ suis: sicut precepit rex in terra iuda: ⁊ tres ciuitates q̄ addite sunt iudee ex regiōe samarie: cū iudea reputētur: vt sint sub vno: ⁊ non obediāt aliene potestati nisi sūmo sacerdoti: ptolemaida ēt pfines ei⁹ q̄as dedi donum sanctis qui sunt in hierusalem] ad necessarios sumptus sācto rum. Et ego dabo singulis annis quidecim milia siclorum argenti de rationibus me ⁊ tributa. q̄ solent nobis reddi. f Ipsius sint. ad bonuz ciuitat⁹. g Remitto ēt potestatez arcis cē. sequitur Qui custodiāt eā. scilicet p rege vt dicit Josephus: vñ ⁊ ca⁹ seq̄nti dicit q̄ ionathas congregauit gentē ad expugnanduz arcem illaz: ex quo patet q̄ nō erat sibi tradita.

h Et omnem animaz. idest personam. i Ut oēs cē]. ita q̄ nō solū sint liberi a tributo debito p̄sonis suis: sz etiā p aialibus bruti⁹ k Et oēs dies solēnes q̄ celebrant semel in anno: vt pascha ⁊ pēteco stes ⁊ huiusmodi l Et sabbata. q̄ libz hebdomada m Et neomenie. i quolibet mēse. n Et dies decreti. ad solennizandum: sicut dies victorie de interfectione olofernis ⁊ sui exercit⁹: vt habet Judith vltimo: ⁊ de interfectione amā: Hester. ix. o Sit omnes immūitatis. ab omni exactione ⁊ vexatiōe. p Judeis oīnibus cē].q̄ multi valde remanserunt in ciuitatib⁹ babylonie persidis ⁊ medie: qui cum zorobabel in iudeam non redierunt detēti amore vxorum: quas acceperant ibi: ⁊ p̄lis quā gēnerāt ⁊ tēporaliū q̄ ibi acquisierant.

q Et nemo habebit potestatem cē. scilicet in diebus predictis.

r Et vt ascribātur cē].q̄ erāt valde honorifica ⁊ ad tutelam aliorum iudeorum p regnum syrie dispersoꝝ. s Et ambulent in legibus suis cē. i. ita libē custodiāt legitima sua per totū regnū meū sic i iudea. t Ptolemaida. i. achō. v Et pfines ei⁹. i. ville sibi adiūcte. x Quas dedi donū. i. gratis. y Sāctis q̄ cē]. i. sacerdotib⁹ ⁊ leuitis diuino

a Et tertias seminis. i. frugum. b Et dimidiam cē]. i. arborum. c Quod est portionis mee. ō cōsuetudine mihi debite. d Et hierusalem cē.] ab omni tributo ⁊ exactione. e Et decimas ⁊ tributa. q̄ solent nobis reddi.

cultui deputatis. y Ex hoc dabunt in opera domus. scilicz domini pro eius reparatione z sacrificiorum oblatione. Consequenter tangitur de immunitate templi cuz dicit: Et quicunqz fugerit ꝛc. z Ob noxij regi. i. obligati pene propter aliquam noxaz. a Et ad edificanda ꝛc. Sumptus dabuntur de ratione regis ꝛc. i. de suis redditib⁹ propꝛijs. b Ut audiuit ꝛc.] ꝛputates eos falsos: z merito ppter suam maliciã precedentẽ. c Et cõ placuit ꝛc.]seruare cum eo fedus amicitie. d Et congregauit. hic consequenter describitur congressus alexandri cũ demetrio: z patet littera vsqz ibi:

e Et misit alexander. vbi ex alexãdri victoria cõtrahitur amicitia z 2° subdit iõathe gloria: ibi Et scripsit rex alexãder. prima pars patet paucis exceptis: q̃ discurrentur.

f Et sedi ꝛc.] i antiochia q̃ erat metropolis illius regni. g Et dabo tibi dõa. regie maiestati ꝓdigna. h Et ipsi digni tatem. quia vocabitur z erit regia. i Et scripsit. hic cõsequẽter describitur ionathe gloria: cum dicit i Et scripsit rex alexãder iõathe. sicut amicus amico. k Et abijt cum gloria. i. cuz apparatu magno l Et occurrit ibi duobus regis q̃ me cõtinguntꝫ z de qõ reliquũ fuerit qõ ñ reddiderãt q sup negocia erãt ãnis pꝛiorib⁹ ex hoc dabũt in opera domus. Et sup b⁹ qnqz milia siclorũ argẽti q̃ accipiebant de scõꝛ ratiõe p singulos ãnos: z hec ad sacerdotes ptineãt q̃ ministerio fungũt. Et qcũqz cõfugerit in templũ qõ ẽ hierosolymis z in oib⁹ finib⁹ ei⁹ õbnoxij regi in oi negocio dimittant: z vniuersa q̃ sũt eis in regno meo libera habeãt. Et åd edificãda vl restauranda opera scõrum sũpt⁹ dabunt de ratione regis: z ad extruẽdos muros hierlz z cõminuẽdos i circuitu: sũpt⁹ dabunt õ ratione regis: z ad construẽdos muros i iudea. Ut åudiuit aũt ionathas z pplis simones istos nõ credideꝛt eis] nec receperũt eos: qꝛ recordati sꝛ malicie magne quã fecerat in israel: z tribulauerat eos valde. Et ꝓplacuit eis in alexãdrũ:] qꝛ ipe fuerat eis pꝛinceps simonũ pacis: z ipi auxlioz ferebãt oibus diebus. Et congrẽgauit rex alexãder exercituz magnũ z admouit castra ꝯ demetriuz. Et cõmiserũt pliũ duo reges z fugit exercitus demetrij. z insecut⁹ ẽ eũ alexãder: z incubuit sup eos: z ĩualuit pliũ nimis donec occidit sol: z cecidit demetrius in die illa: ẽt misit alexãder ad ptolemeũ regẽ egyptí legatos sim hec vba dicens: Qm̃ regressus sũ i regnũ meũ: ẽt sedi in sede patrũ meoꝛ:] z obtinui pncipatũ z ꝓtriui demetrium: z possedi regionez nꝛaz: z cõmisi pugnã cũ eo: z ꝓtritus ẽ ipe z castra eius a nobis: z sedemus in sede regni ei⁹: z nũc statuam⁹ ad iuicẽ amicitiaz z da filiã [illegible] vxoꝛez: z ero gener tuus: ẽt dabo tibi dõa: ẽt ipsi dignitatẽ. Et rñdit rex ptolemeus dicens: Felix dies in q̃ reũ sus es ad terrã patrũ tuoꝛ z sedisti in sede regni eoꝛũ. Et nũc faciã tibi qõ scripsisti: ſz occurre mihi ptolemaidaz: vt videam⁹ inuicem nos: z spondeã tibi sicut dixisti. Et exiuit ptolemeus de egypto ipse z cleopatra filia eius: z vẽit ptolemaidã ãno centesimo sexagesimo secundo. Et occurrit ei alexander rex: z dedit ei cleopatrã filiã suã: z fecit nuptias ei⁹ ptolemaide: sic reges i magna gla. Et scripsit alexãder rex iõathe: vt vẽiret obuiã sibi. Et åbijt cũ gla ptolemaidã: ẽt occurrit ibi duob⁹ regib⁹: z õdit illi argẽtũ multũ z auꝛ z dõa: z inuẽit graz in ꝓspcu eoꝛ. Et quẽnerũt aduersus eũ viri pestilẽtes ex isrl'] viri iniq i terpellãtes aduersus eũ: z ñ intẽdit ad eos rex. Et iussit spoliari ionathã vestib⁹ suis: z indui cuz purpura. Et ita fecerũt: ẽt collocauit eũ rex sedere secũ:] dixitqz pncipibus suis: Exitẽ cuz eo i mediuz ciuitatis:] ẽt predicate: ũt nemo aduersus cuz interpellet de vllo negocio nec quisqz ei molestus sit õ vlla ratione. Et factũ est vt viderũt q̃ inꝛpellabãt gliaz eius que ꝓdicabatur: z optum cuz purpura fugerunt omnes. Et magnificauit eũ rex: z scripsit eum inter pꝛimos amicos: z posuit cuz ducem z participem pncipatus. Et reuersus est ionathas in hierusalẽ cuz pace z leticia. Jn ãno cẽtesimo sexagesimoquinto ũenit õ metri⁹ filius demetrij a creta] in terram patrũ suoꝛũ. z ptolemeo. m Et conuenerunt aduersus eum ꝛc.] Nam a lege apostatauerũt z alios ad apostasiam quantum poterant iuitabãt. n Et collocauit ꝛc.] i iudicio z ꝓuinio. o Exite cũ eo i mediũ ꝛc.] ad eius honorem: z aduersariorum confusionem. p Et ꝓdicate. i. per preconez publicate q Ut nemo aduersus ꝛc. z pz littera. r Jn ãno centesimo. hic consequẽter describitur cõflictus ionathe pro alexandro: vbi primo ponitur apollonij cõminatio: 2° ionathe aiatio: ibi Ut audiuit autem ionathas. tertio alexandri congratulatio: ibi Et factum est. Circa pmuz dicitur: r Jn ãno clxv. regni grecorum s Uenit demetrius ꝛc.] vbi occiso pre suo ab alexandro: ad parentes matris sue iuerat pro refugio. t Jn terram patrꝫ suorum. per cretensium auxilium: iter q̃s creuerat.

ibi cõgregaret exercitum ad pugnandum contra alexandrũ: v Et cõstituit rẽ.] i vna parte regni q̃ vocabat celesyria: z erat regio maritima. x Et accessit ad iamniã que similiter ẽ ppe mare in iudea: z ideo videtur illuc venisse p nauigium.

y Et misit ad ionatham. inuitãdo eum ad pugnaz. z Tu solus rẽ.] q.d. credis tu diu ffistẽ. q.d. nõ. a Ego aũt rẽ.] eo q̃ non hẽo te stati ad nutũ meũ. b Pro pterea qz tu potestatẽ rẽ. quasi diceret hoc nõ ꝓuenit ex tua pro bitate: sed ex montiũ asperitate ad quos tu refugis: qz sũt iaccessibiles equitib⁹ nostris: ideo sequit: c Descende ad nos in campũ. i. ad terrã planã. d Interroga z discе quis sum ego rẽ. q.d. si h⁹ scires: te mihi sb̃ijceres. e Oz non pót rẽ] in prelio sz conuertit ad fugã. f Sed nũc quomõ potẽis rẽ. vbi nõ rẽ.] impedies iter equitũ z peditum meorũ.

g Neqz locus fugiendi. tibi z tuis: qz statiz caperemini ab eq̃tibus meis. h Ut autẽ audiuit. hic cõ sequenter ponit ipsi⁹ ionathe prouocatio. z patet vsz ibi: i Et exclusit euz a ciuitate. i. populus ioppe ionathan exclusit ab ingressu ciuitatis iop pensis: z subditur cã tum dicit: k Oz tu stodia rẽ. i. hõines armati ex parte ipsi⁹ bidez positi. l Et ꝓppugnauit eaz. s. io nathas ioppen rẽ. cẽra patẽt vsqz ibi.

n Et abũt rẽ. i. plene ꝓcedendo.

Et statim exĩt. castris. o Jn cã ũ. quasi paratus ad prelũ: z subditur cã: Eo q̃ hẽret mul tudinez rẽ. z preliuz ꝑmiserũt. non tamẽ statim sz postea: z sb̃itur cã: q Et reliquit apollon⁹ rẽ.] i. post recessuz su de castris. r Occulte. vt iõathas z ei⁹ exercitus ignorãter includeretur inter aduersarios. s Et circuierũt rẽ.] ad euadendũ insidias. t Populus aũt rẽ.] dicit eni iosephus q̃ exercitus erat ordinatus in q̃dro facta testudine de scutis ad excipiendum sagittas aduersariorũ donec eorum pharetre essent euacuate: vt sagitarij equites eẽnt fatigati z eorum eq̃ q̃ fcõ fuit qõ seq̃t. v Et eiecit rẽ.] faciẽs ꝑ aduersarios fatigatos ipe tũ. x Intrauerũt bethagon. i. domũ dagõ siue tẽplũ. Erat aũt dagon idolũ hñs caput q̃si pisces: vt dicũt hebrei: ideo sic nominabatur a dag qõ in hebreo signat piscem i latino. y Exierũt de ciuitate. resistere non audentes ionathe.

Et audiuit alexãder z rex ꝓtristat⁹ est valde: et reuersus ẽ antiochiaz. Et cõstituit demetri⁹ rex apollonium ducẽ] q ꝑat celesyrie z congregauit exercitũ magnũ: et accessit ad iamniã: et misit ad iõathã sũmũ sacerdotẽ dicẽs: Tu solus resistis nobis.] Egõ aũt fact⁹ sũ in derisũ] z in opprobriuz: ꝓptẽrea qz tu ptãtez ad uersum nos exercens i montib⁹. Nũc ergo si cõfidis in ỽtutib⁹ tuis descẽde ad nos i cãpũ z ꝓparem⁹ illic inuicez: qz mecuz est virt⁹ bellorũ. Jnterroga z discе qs suz ego: z ceteri q auxilio sunt mihi: qui z dicũt qã nõ potest stare pes vi ante faciem nostrã:] qz bis in fugã conuersi sũt pres tui in tram suaz: et nũc quõ poteris sustinere eqtatũ z exercitũ tantũ in cãpo vbi non est lapis neqz saxũ: neqz locus fugiendi: Ut audiuit autez ionathas sermões apollonij motus est aio: z elegit decẽ milia viroz: z exijt ab hierusalẽ: et occurrit ei simon frater ei⁹ in adiutoriũ: z applicuerũt castra in ioppen. et exclusit euz a ciuitate: qã custodia apollonij ioppe erat:] et oppugnauit eam. Et exterriti q erãt i ciuitate appuerũt ei: z obtinuit iõathas ioppen. Et audiuit apoloni⁹ z admouit tria milia equitũ z exercitũ multũ z abijt acotũ tanqz iter faciens:] et stati exijt i cãpũ: cõ q̃ hẽret multitudinẽ eq tũ z cõsideret i eis: z isecut⁹ ẽ eũ ionathas i acotũ: z cõ miserunt pliuz. Et rẽliqt apollonij castris mille eqtes post eos] occulte. Et cog⁹uit ionathas qm̃ insidie sũt post se. Et circuierũt castra ei⁹] z eiecerũt iacula i pplz a mãe vsz ad vesperã. Pdõ pulus aũt stabat sic ꝓceperat ionathas:] z laborauerũt eq eoz: Et eiecit simon exercitũ suuz:] z cõmisit ꝑ legionẽ. Eqtes eni fatigati erãt: z ptriti sũt ab eo z fugerũt. Et q dispersi sũt p cãpũ fugerũt i acotũ: z itrãuerũt in bethagon idolũ suũ vt ibi se liberarent. Et succendit ionathas acotũ z ciuitates q̃ erãt i circuitu ei⁹: z accepit spolia eoz z templũ dagon z oẽs q fugerũt in illud succẽdit igni. Et fuerũt qui ceciderunt gladio cum his qui succesi sunt: fere octo milia viroz. Et mouit inde ionathas castra: z applicuit ea aschalonaz: et exierũt de ciuitate obuiam illi i magna gloria: z reuersus est ionathas in hierusalez cuz suis habentib⁹ spolia multa. Et factũ est vt audiuit alexander rex sermones istos addidit adhuc gli ficare ionathã: et misit ei fibulam auream: sicut consuetudo est dari cognatis regũ. Et dedit ei accharon z omnes fines eius in possessionem.

.XI.

T rex egypti congregauit exercitum sicut harenaz:] que est circa oraz ma

tertio ꝓstratio alexandri: ibi Et audiuit. Circa ꝓmuz dicitur: a Et rex egypti rẽ.] hyperbole ẽ ad õsignã

dum sui exercitus magna multitudine. b Et naues multas. qz regnū alexandri qō q̄rebat acq̄rere doloſe p̄tim erat sup mare. c Exīit de egypto. d In syriam. pergens. e Uerbis pacifici. cū habitatoribus syrie vtēs: q̄si q̄rēs bonū regni p gnē suo. f Cū ātro ret citatē. aliquā.

g Pōebat cu stodias militum. ad obtinendū terrā contra alexandrū. cetera patent vsq; ibi: h Et eorū qui cesi rē.] in quibus erāt sepulri notabiles viri. i Et narrauerūt rē.] vt habeſ caplo p̄cedēti k Ut inuidiaz facerent ei. prouocando eū ptra ionathā. l Et tacuit rex. sub dissimulatione transeundo. ceta patent vsq; ibi: m Rex aūt ptolemeꝰ rē.] regni syrie per custodias militum: ibi positas: vt dictuz est. n Et cogitabat i alexādruz. generū suū. o Consilia mala. querens eū p̄uaſ regno z vita. p Et misit legatos. h pōit pfederatio ptolemei cū demetrio alexādri iimico. z ps lra vsq; ibi: q Que fuit eiz me occidere. dicunt aliq̄ glose z aliqui historiographi q̄ hꝰ veruz erat: quia euz intoxicare quesierat: sed hoc videt falsū p lraz p̄cedē tziq̄ dr q̄ alexāder mandauerat ptolemeuz honorifice recipi: sitr p lrā imediate seqn tē cū dr: r Et vituperauit eū rē.] ex q̄ ps q̄ crimē sibi falso imposuit cupiditate ducꝰ: puerbio. vij. Occasiones q̄rit q̄ vult recedē ab amico. Sciēd etiā q̄ iosephꝰ circa historias hꝰ libri multa dic q̄ sūt dissona textui: ppter qō illa tanq̄ friuola dimitto: qz quāuis liber iste non sit canonicus tñ maioris auctoritatis est q̄ sit iosephꝰ aūt. s Alexander aūt rē.] illis tpibus. q. d. ppi

ris: z nāues multas z que rebat obtinē regnū alexandri dolo: z addē illud reg suo. Et exīit in syriā vērb pacificis: z apiebant ei ciuitates: z occurrebāt ei: quia mādauerat alexāder rex exire ei obuiā: eo q̄ socer suus esset. Cūm aūt introiret ciuitatē ptolemeꝰ pōnebat custodias militū i singulis ciuitatibus. Et vt appropiauit açoto oñderūt ei tēpluz dagon succensū: z açotū z cetera eiꝰ demolita z corpora. piecta: et eoz q̄ cesi erāt i bello tumulos.] quos fecerat secꝰ viā. Et nārrauerunt regi qz hec fecit ionathas:] ut iuidiā facerēt ei. Et tacuit rex: Et occurrit ionathas regi i ioppē cū glia: z inicē se salutauerūt: z dormierūt illic. Et abijt ionathas cuz rege vsq; ad fluuiū q̄ vocabaſ eleutherus z reuersꝰē i hierlz. Rex aūt ptolemeus obtinuit dñiū ciuitatū] vsq; seleutiā maritimā: et cogitabat i alexandrū cōsiliā mala. Et misit legatos ad demetriū dicēs: Ueni ppona mus inē nos pactū z dabo tibi filiā meā quā bēt alexāder z regnabis in regno patris tui. Penitet enim me q̄ dederiz illi filiā meā. Quesiuit enī me occidere. Et ūtu perauit eū ,pterea q̄ pcupierat regnū eiꝰ.] Et abstulit filiam suam z dedit eam demetrio: z alienauit se ab

alexādro: z mānifestate sunt inimicitie eiꝰ. Et itrauit ptolemeꝰ antiochiā z imposuit duo diademata capiti suo: egypti z asie. Alexāder autem rex erat in cilicia] illis temporibꝰ: quiā rebellabāt qui erant in locis illis.] Et audiuit alexander: z vēit in ad eum in bellum. Et ,produxit ptolemeus rex exercitū z occurrit ei i manu valida z fugauit eum. Et fugit alexander i arabiā: vt ibi protegeret. Rex aūt ptolemeꝰ exaltatus est: z abstulit çabdiel arabs caput alexādri: qō non fecisset i fauorē ptolemei si fuisset ex vulnerati one ita ,ppinquꝰ morti. y Et qui erant in munitionibus. syrie a ptolemeo positi vt predictum est.

z Perierunt ab his rē.] s. alexādri: vt dicunt aliqui: sed hoc nō videt verū: qz debellatus erat a ptolemeo: z iō qō dicitur h: z Intra castra itelligendū est demetrij: q̄ nolebat hoies extraneos possidē fortalicia regni sui.

a Et regnauit. hic pōit ponit successio demetrij: z pꝰ quātū ad obtentū dñium cū dr: Et regnauit demetrius rē: 2 q̄ntū ad ,puocatōnē ionathā p accusatiōez iniq̄rum iudeoz: eo q̄ obsidebat arcem z ps lra: z q̄ntū ad demetrij pla catōez: cū dr: b Ut autem audiuit ionatas mandatum regis

c Jussit obsidere. i obsidionem arcis pe alios continuare: al

qui tamen libri habent iussit non obsidere: idest obsidionem dimittere: z hoc magis consonat littere precedenti subsequenti: d Et elegit de senioribus israel rē: vt uenerabili societate z munerum multitudine z preciositate placaret regem: quod z fecit: z patet littera vsq; ibi:

c Excepta epte ꝛc.] ite tantbenes erat tretein) attine) deme
trio ex pte matris: ⁊ qui demetrio ꝓuiderat de exercitu ad
obtinēdū syrie regnū ꝓtra alexandrū: pp qō demetri⁹ re
putabat eū sicut patrē: ⁊ de factis notabilib⁹ sibi scribebat:
⁊ ideo ō gratijs ionathe facti scripsit epl'as iōathe ⁊ lasthe
ni eandem formā cō
tinentes: ꝓius tū scri
psit lasthēi: ⁊ hoc qō
dī: Exemplū epīsto
le ꝛc. ⁊ seqtur epīsto
le continentia: cuius di
citur: f Statuim⁹
ergo ꝛc.] possidēdos
pacifice. g Et tres
ciuitates. tertia ñ nōi
nat̄ h. h Sama
ria: in q̄ habitabant
gentiles ibi trāslati ō
pside. iij. Reg. xvij.
cetera patēt vsq; ibi:
i Et areas saliaz.
i. loca i quibus fiebat
sal modo supra dcō
capl'o. x. k Et po
natur in mōte sācto.
ad memoriaz in futu
rum. Quarto descri
bit status ōmetrij q̄n
tum ad exercitus di
missionē: cū dicitur:
l Et videns deme
trius ꝛc. ⁊ patet litte
ra vsq; ibi: m Et
inimici erant ei ꝛc.]
qui erant de regno sy
rie: nam a regnis pre
cedentibus consueue
rant annonaz accipe
re non solum tempo
re belli: sed etiam pa
cis: vt sic essent para
ti pugnare ꝓ rege tē
pore necessitatis.
n Triphon autez.
Postq̄ describitur est
demetrij status: hic
consequēter describi
tur ātiochi adolescē
tis aduentus: ⁊ diui
ditur in tres partes:
quia primo ponitur
aduentus antiochi ꝓ
curatio: 2° falsitatis ō
metrij denudatio: ibi
Et misit ionathas: 3°
aduentus ātiochi exe
cutō: ibi Post hec āt
Circa pmū dī: n
Triphon autē ꝛc.]q:
q: prius fuerat cū ale
xandro: postea vero
ipso decapitato fuit
cū demetrio. o Et
vidit qm ꝛc.] dicens
cuz honore regio idi
gnū pp cām predictā

Et accepit auruz ⁊ argētuz
⁊ alia enxenia multa: ⁊ abi
it ad regē ptolemaidā: ⁊ in
uenit gram i cōspectu eius:
Et inꝓpellabāt aduersus eū
qdā iniq ex gente sua. Et fe
cit ei rex: sicut fecerāt ei qui
ante eū fuerāt. Et exaltauit
eū i ꝓspectu oiuz amicoꝝ
suoꝝ: ⁊ statuit ei principa
tuz sacerdotij: ⁊ q̄cūq; alia
habuit ꝓus ꝓcios: ⁊ fec eū
ꝓncipē amicoꝝ. Et postu
lauit ionathas a rege vt im
munē facēt iudeā ⁊ tres to
parchias. i. samariā ⁊ cōfi
nes ei⁹: ⁊ promisit ei talēta
trecēta. Et ꝓsensit rex ⁊ scri
psit ionathe epl'as ō his oi
bus hūc modū ꝓtinentes:
Rex demetri⁹ fratri iōathe
salutē ⁊ gēti iudeoruz. Ex
emplū epīe quā scripsimus
lasthenī parēti nr̄o] de vo
bis misim⁹ ad vos vt scire
tis. Rex demetrius lasthe
ni parenti salutem. Genti
iudeorum amicis nr̄is ⁊ cō
seruātib⁹ q̄ iusta sunt apud
nos decreuimus benefacere
pp benignitatē ipsoruz
quā erga nos hēnt. Statui
mus ergo illis oēs fines iu
dee:] et tres ciuitates: lydā ⁊
ramathe q̄ addita st iudee]
ex samaria: ⁊ oēs cōfines ea
rū sequestrati oīb⁹ sacrifica
tibus in hierosolymis: ꝓ
bis q̄ ab eis prius accipie
bat rex p singulos ānos: ⁊
ꝓ fructib⁹ tre ⁊ pomoꝝ. Et
alia q̄ ad nos ptiebāt decia
rū ⁊ tributoꝝ: ex b⁹ tpe rēit
tim⁹ eis: et areas salinaꝝ ⁊
coronas q̄ nob ōferebāt oia
ipis ꝓcedim⁹: ⁊ nihil horū
irritū erit ex hoc ⁊ i oē tpe.

p Et iuit ad emalchuel: al's emathuel ꝛc.] post ei⁹ mō
tem. q Et assidebat ei. i. assidue astabat apud eum.
r Ut traderet. ꝛc.] tanq̄ tutori ⁊ ductori. s Ut re
gnaret ꝛc.] p h° eiz intēdebat triphon hīe adminīstrati
onē regni sic postea fuit ō scō. t Et enunciauit ei ꝛc.
vt illū inducēt ad
tradendū sibi an
tiochū. v Et
māsit illic diebus
multis. ñ potes cito
flectē emalchue
le pp ātiochi pue
ritia. x Et mi
sit. hic ꝓnī ponit
falsitatis demetrij
denudatio. Circa
quā: p° ponit iona
the petitio: cū dī
Et misit iōathas
ad demetrium re
gē. petēs: y Ut
ejceret. i. ejcē pos
set. z Eos qui
i arce erāt i hierl'z
q̄rū aliq̄ erāt alie
nigene: aliq̄ vo iu
dei: tñ apostate.
ex h° vi q̄ illa lra
q̄ dic supra iona
tham ad manda
tū demetrij remo
uisse obsidionem
arcis est verioz.
⁊ Et q̄ i psidijs
erāt. i. diuersis lo
cis iudee ad impu
gnatōem gentis iu
daice. a Et mi
sit. hic 2° pōit peti
tōis ꝓcessio: ⁊ pz
⁊ sōdit cōcessiōis
ratio: cū dicitur.
b Nunc g̃ recte
feceris ꝛc. Ad h°
enim concessit pe
titionem vt iona
thas sibi mitteret
bellatores ad sui
defensionē: timēs
probabiliter ei sur
gere ꝓtra se rebel
liones sic ⁊ factuz
ē. vnde subditur
Et cōuenerūt ꝛc.
c Et volebāt
ꝛc.] propter eius
inertiam ⁊ mali
ciam. d Et fu
git rex in aulam.
tanquam in locū
tutiorē. e Et
occupauerūt ꝛc.]
ne aliquis ab ex
tra posset ingredi
ciuitatem in auxi
lium regis.

Nūc b° curate facē hoc ex
ēplū: ⁊ dēt iōathe et ponat
i mōte scō ⁊ i loco celebri.
Et ūidens demetri⁹ rex: q
siluit ēra i conspectu suo ⁊
nihil ei resistit dimisit totuz
exercitū suū: vnūquenq; i
locū suū: excepto pegrino
exercitu quē traxit ab insulis
gētiū: et timici erāt ei oēs ex
ercitus patris ei⁹.] Triphōn
aūt erat qdā ptiuz alexan
dri pr̄i:] ⁊ ūidit qm̄ oīs ex
ercit⁹ murmurauit ꝓtra de
metriū:] et iuit ad emalchu
el arabē q nutriebat antio
chū filiū alexādri] et assíde
bat ei ut traderet eū ipi:] ut
regnaret in loco patris sui.]
Et enūciauit ei quāta fecit
demetri⁹ ⁊ iimicitias exerci
tuū ei⁹ aduersus illū: et mā
sit ibi diebus multis. et mi
sit ionathas ad demetriuz
regem: ut ejceret eos qui i
arce erant in hierusalem: et
qui in presidijs erant: quia
impugnabant israel. et mi
sit demetrius ad ionathan
dicens: Non hoc faciaz ti
bi ⁊ genti tue: sed gloria il'
lustrabo te ⁊ gentem tuam
cum fuerit opportunum.
Nunc ergo recte feceris si
miseris in auxiliuz mihi vi
ros: qa discessit omnis ex
ercitus meus. Et misit ei io
nathas tria milia virorum
fortium antiochiam. Et ve
nerunt ad regem: ⁊ delecta
tus est rex in aduentu eoꝝ.
Et conuenerunt qui erant
de ciuitate centū viginti mi
lia virorum: ⁊ volebāt interfi
cere regem.] Et fugit rex i
aulā: et occupauerūt q erāt
ō ciuitate itinera ciuitatis]

f Et ceperūt pugnare. i. ad pugnā se disponē g Et vocauit rex iudeos. anteq̄ ciues essēt congregati ad ip̄z ipugnandū: ideo subdit: h Et dispersi sunt ⁊c.] inficiendo cos q̄ volebāt inficere regem. i Et occiderūt ⁊c]. ꝓuenientes eos anteq̄ essēt uniti ⁊ dispositi ad pugnandu: ⁊ sic poterant multos occidere. k Et succenderūt ciuitatem. non totaz sz i una parte ponentes ignē ad ciuiuz terrorem: iō subdit: l Et confirmati ⁊c.] ⁊ per consequens ut ute corporis: nam a corde ꝓcedit sensus ⁊ mot' ad alia membra pp q̄ō officiēte corde: deficiūt exteriora mēbra. cetera patēt. m Et sedit demetrius. hic consequent' describit falsitatē demetrij denudatio. nam habita pace dene gauit omnia promissa ionathe: ⁊ hoc ē q̄ dicitur: m Et sedit demetri⁹ ⁊c]. i. in ātiochia metropoli: repressa rebellione ciuium p auxiliuz iudeoꝝ. n Et siluit tra. ⁊c.] q̄n non erat q̄ auderet sibi rebellare ōpssa metropli ciuitate. o Et mentitus est omnia ⁊c]. de gratijs iōathe gētiq̄z iudeoꝝ fidēdis. p Et vexabat euz valde. per principes suos pro inuadēdo terminos iudee. q Post hec āt. hic cōsequenter describitur aduētus antiochi adolescentis in regnū alexandri patris sui. Circa quod p mo pōitur regni obtentus: scōo cū ionatha fedus: ibi Et scripsit antiochus: tertio huius federis effectus: ibi Et exiuit ionathas. Circa primum dicitur: q Post hoc autem ⁊c]. scilicet de arabia i syriam. cetera patent usq̄ ibi: r Et accepit ⁊c]. i. elephātos exercitus demetrij. s Et obtinuit ātiochi

ēt ceperūt pugnare. Et ñō cauit rex iudeos i auxiliuz ⁊ ꝓuenerūt oēs simul ad eū ēt dispersi sē oēs p ciuitatē] ⁊ occiderūt i illa die centū milia hominū.] Et succenderūt ciuitatez: ⁊ ceperunt spolia multa in illa die: ⁊ liberauerūt regez: ⁊ viderūt q erāt de ciuitate q̄ obtinuissēt iudei ciuitatez sic̄ volebāt: ēt ifirmati sī mēte sua] ⁊ clamauerūt ad regē cum p̄cib⁹ dicētes: Da nob dextras: ⁊ cessent iudei oppugnare nos ⁊ ciuitatē. Et ꝓiecerūt arma sua ⁊ fecerunt pacē. Et glificati sūt iudei i cōspectu regis ⁊ in cōspectu oīuz q erāt in regno eius: ⁊ nōiati sūt i regno: ⁊ regressi sūt in hierlim hētes spolia multa: ēt sedit demetrius rex i sede regni sui] ēt siluit terra i cōspectu eius:] ēt mētit⁹ ē oīa q̄cūq̄z dixit] ⁊ abliena uit se a ionatha: ⁊ nō retribuit ei scōz būficia q̄ sibi retribuerat: ēt vexabat eū valde. ꝑōst hec āt reuersus ē] triphō ⁊ ātioch⁹ cū eo puer adolescēs: ⁊ regnauit ⁊ iposuit sibi diadema. Et cōgregati sūt ad eū oēs exercit⁹ quos despexerat demetri⁹ ⁊ pugnauerat ꝫ eū ⁊ fugit ⁊ terga vtit. Et accepit triphon bestias:] ⁊ obtinuit antiochiā: ēt scripsit antiochus adolescēs iōathe dicēs: ꝓstituo tibi sacerdotiū: ēt ꝓstituo te super q̄tuor ciuitates]vt sis de amicis regis:] ēt misit illi vasa aurea i misteriū] ⁊ dedit ei ptātē bibēdi i auro ⁊ cē i purpura: ⁊ hre fibulā aureā. Et simō nē frez eius ꝓstituit ducez a tminis tyri usq̄ ad fines egypti.] Et exiit ionathas ēt pābulabat trās flumē ciuitates] ēt ꝓgregat⁹ ē ad eum ois exercitus syrie] i auxiliuz. Et vēit aschalonē ⁊ occurrerūt ei honorifice d ciuitate. Et abiit inde gaçam ēt ꝓcluserūt se q erāt gaçe.] ⁊ obsedit eā: ⁊ succendit q̄ erāt in circuitu ciuitatis: ēt pdatus ē eā. Et rogauerūt gaçēses ionathā ⁊ dedit illi dextrā: ēt accepit filios eoꝝ obsides:] ⁊ misit illos i hierusalē ⁊ pābulauit regionē usq̄z damascuz. Et āudiuit ionathas q̄ ꝓuaricati sunt pncipes demetrij] i cādes q̄ ē in galilea] cuz exercitu mlto uolētes eū remouere a negocio regni] ⁊ occurrit illis: frātrem autem suum simonem reliquit intra prouinciā.] Et applicuit simō ad bethsuram] ⁊ expugnabat eā die⁹ multis: ēt ꝓclusit eos. Et pōstulauerūt ab eo dextras accipē:] et dedit illis. ⁊ eiecit eos ide ⁊ cepit ciuitatē ēt posuit i ea psidiū ēt iōathas ⁊ castra eius applicuerūt ad aquā genesar ⁊ ante lucem vigilauerunt i cāpo asor: et ecce castra alienigeaꝝ occurrebāt i cāpo

t Et scripsit. hic consequenter ponitur confederatio antiochi cū ionatha: erat. n. rex nou⁹ ⁊ adhuc vnā magnā ptē regni tenebat demetri⁹ pp q̄ō idigebat ionathe ꝓfedera tōe. v Et ꝓstituo te ⁊c] extra iudeā exītes. x Et misit illi vasa aurea ⁊c] scilicet mense sue: ideo subditur: Et dedit eis potestatem ⁊c.

y Et simonem fratrem ⁊c]. intra quos includitur terra philistijm. z Et exiuit ionathas. hic consequenter pōitur dicti federis effectus: ⁊ primo antiochi dominium dilatando: cum dicitur: a Et perambulabat ⁊c]. eos inducendo ut obedirent ātiocho. b Et congregatus est ⁊c]. qui odiebat demetrium ut predictuz est. c Et ꝓcluserūt ⁊c] nolentes eum recipere nec a demetrio recedere. d Et prędatus est eam. nam animalia ⁊ plura gaçe bōa erāt extra ciuitatē i suburbijs ⁊ villulis. e Et accepit ⁊c]. ne postea rebellarēt. a Et audiuit. hic ꝓpōit effectū pdei federi demetrio ꝓpugnāte cū dē: a Et audiuit ⁊c]. contra antiochū ab ipso recedendo ⁊ adherendo demetrio b Jn cades ⁊c]. hic dicitur ad differentiam alterius que dicitur cades barne: ubi fuerūt filij isrl multo tēpore: Deut. pmo c Volentes euz remouē ⁊c]. sic ei costituerat antiochus. d Frēm āt suū ⁊c] ad iudee custodiam. e Et applicuit simon ⁊c]. in qua erāt aduersarij iudeoꝝ a demetrio positi. f Et concluſit eos. ita q̄ nō poterāt exire nec aliq̄d ab extra habere. g Et postulauerunt ⁊c]. vt saluis personis recederēt inde. h Et posuit in ea psidiū. i. armatos de genere iudeoꝝ. i Et ionathas ⁊ castra eius applicuerūt ad aquaz genesar. i. ad mare galilee: quod etiam dicitur mare genesar siue geneçareth quasi generans auram. Nam illud mare ē ventosū

k Et rediebat ꝛc.] ignorare ioathā. l Ipe aūt occurrit ex aduerso illoꝝ q̄ erāt in cāpo. m Et fugerūt ꝛc.] triti ex insidiaꝝ repētina insurrectōe. n Et scidit iōathas ꝛc̄.] i. paramēta q̄ ponūt ad decorē sup arma: ꝛ hꝫ fec̄ in signū doloris. o Et posuit ira ꝛc̄.] se hūiliādo. p Et reuersꝰ ē ꝛc̄.] i. ad aduersarios suos. q Et cōuertit illos. iā. n. recedebāt tanq̄ victores fugientibus iudeis: sz iōathas iuitās eos ad pliū fecit eos cōuertē ad se r Et videt āq̄ giebāt pti illiꝰ. s. ōfathe. s Et reuersi sūt ad euz. ē exēplo aiati. t Et insequebantur cū eo. aduersarios. v Usq; cades. vnde venerāt ad prelium. Ca. XII.

T vidit ionathas. hic consequēt describit ducatus ionathe sb̄ antiocho filio alexādri ataz regnāte: sub q̄ videns sibi pspe succedere ꝛ nolens omittē de his q̄ scoz hūanaz puidentiaz facē poterat ad firmāduz pplz suū in pace: primo cū extraneis se cōfederauit: 2° ꝯdictoz alexādri regis expugnauit ibi Et audiuit ionathas: tertio triphon euz defraudauit: ibi Et cum cogitasset triphon. pma in duas: q: pmo ponit eiꝰ ꝯfederationis epl̄az cōscriptio: 2° sententie recitatō: ibi Et hoc ē exemplū. Circa pmū dī a Et vidit iōathas ꝛc̄.] dī ät tps esse bonū ꝛ iuuare q̄n cōtingūt i eo pspa: maluz aūt ꝛ nocē q̄n aduersa. b Et elegit viros. ad talē legatioēz aptos. sed̄t: c Misit epl̄as ꝛc̄.] i. eādē sniam de aicitia statuēda ꝛ renouāda. ceta patēt. d Et hꝫ ē exēplū. hic ꝓñ pōit recitatio snie epl̄az: ꝛ pꝰ epl̄e ionathe misse sptiatis: 2° epl̄e respōsiue ab eis: ibi Et hoc rescriptū. In epla vo ionathe fit mētio ō. v. pmo de q̄dā epla prius missa tpe onie sūmi sacerdotis a rege sptiatarum iudeis; ꝛ hoc ē q̄ dī: e Jā pridē ꝛc̄. a dario. Josephus li°. xi. antiquitatū iudaice nomiat euz ariuz ꝛ est idem nomen: sicut in latio nicolaus ꝛ colinus. vocat tamē spartiatas lacedemōios: recitās epl̄am in hac forma Rex lacedemonioz arius onie salutē. Legentes scripturaz aliquā inuenim⁹ ex vno genere iudeoꝝ ꝛ lacedemōes extitisse: ꝛ familiaritatem cum abraam socialiū habuisse. iustum ꝛ tēdēbāt ei insidias i mōtibus:] ipe autez occurrit ex aduerso. Insidie vero exur rexerūt de locis suis: ꝛ cōmiserūt pliuz. Et fugerūt q erāt ex pte ionathe] oēs: ꝛ nemo relictus ē ex eis nisi matathias filiꝰ absolomi: ꝛ iudas filiꝰ calphi: pnceps militie exercitus: ēt scidit ionathas vestimēta sua:] ēt posuit traz in capite suo:] ꝛ orauit. Et rēuersus ē iōathas ad eos] i pliū: ēt cōuertit eos in fugā: ꝛ pugnauerūt. Et vidērūt q fugiebāt ptis illiꝰ: ēt reuersi sūt ad eū ēt in sequebāt eū eo oēs ūsq; cades ad castra sua: ꝛ puenerūt vsq; illuc. Et ceciderūt de alienigenis i die illa tria milia viroꝝ: ꝛ reuersus ē ionathas in hierlm. .xii.

T vidit ionathas q: tps eū iuuat:] ēt elegit viros ꝛ misit eos romā statuē ꝛ renouare cū eis amicitiam: ꝛ ad spartiatas ꝛ ad alia loca misit epl̄as scōm eādez formā.] Et abierunt romā: ꝛ itrauerūt curiaz ꝛ dixerūt: Jonathas sūmꝰ sacerdos ꝛ gens iudeoꝝ misit nos: vt renouemꝰ amicitiam ꝛ societatē sm pristinū. Et dederūt ill̄ epl̄as ad ipos per loca: vt deducerēt eos i trā iuda cū pace. ēt hꝫ ē exēplū epl̄arū q̄s scripsit iōathas spartat̄: Jonathas sūmus sacerdos: ꝛ seniores gētis ꝛ sacerdotes ꝛ reliquꝰ populus iudeoꝝ: spartiatis fratribus salutem. Jām pridem misse erāt epistole ad oniam summū sacerdotē a dario q regnabat apō vos: quoniam estis fratres nostri: sicut scriptum continet qō subiectum est. Et sūscepit onias virum qui missus fuerat] cū honore: ꝛ accepit epistolas in quibus significabatur de societate ꝛ de amicitia. Nōs eniz cū nullo horū indigerem⁹] habentes solatio scōs libros] q̄ sūt in manibus nostris maluimus mittē ad vos renouare fraternitatē ꝛ amicitiam ne forte alieni efficiamur a vob. Multa. n. tpa trāsierūt: ex q̄ misistis ad nos. Nōs ergo in oi tpe sine intermissione i dieb⁹ solēnib⁹ ꝛ cetis: qb⁹ oportet mēmores sum⁹ vri l sacrificijs] q̄ offerim⁹: ēt i obseruatiōibus: sic phas ē ꝛ decet mēinisse fratrū. Letamur itaq; de gl̄ia vra. Nōs aūt circūdederūt multe tribulationes ꝛ multa plia: ꝛ ipugnauerūt nos reges q̄ sunt i circuitu nro. est ergo vt fratres existatis ꝛ transmittere ad nos ꝛ petere que vobis necessaria iudicatis. Facim⁹ vero ꝛ nos idem ꝛ vestra propria simul ꝛ nostra cōia reputam⁹. Portitor litterarum dimocius epistolas vobis defert quadrangulo scriptas signaculū hōtes aquilā draconē vnguib⁹ oportantez f Et susceperit ꝛc̄.] a rege spartiatarum seu lacedemoniozuz. g Luz honore acceptans eius legationē. h Nos enim cum nullo. hic scōo in epistola ionathe ponit causa scribēdi cuz dicitur: Nos eniz cum nullo ꝛc̄.] i. cū nos nō essem⁹ in aduersitate sed psperitate. q. d. nō scribimus vobis ex aliqua necessitate a q̄ nunc velimus per vos eleuari: sz ex sola amicitia ꝛ charitate inē nos ꝛ vos nutrienda.

i Habētes ꝛc̄.] legis ꝛ prophetarum. k Qui sunt in manibus nostris. i. non sum⁹ pro nūc occupati i exercitio armoꝝ: sicut tpe precedenti: sz magis in lectione sanctoꝝ librozum cetera patēt ex dictis. Scōum iosephuz hec littera: Nos cū nullo horuz indigeremus ꝛc̄. refert ad scripturam quam lacedemones dicebāt se iuenisse cōtinentem q̄ erant de genere abraā: de qua dicit ionathas q̄ non indigebant illa scriptura ad ꝓpositum probandū: q: per libros sanctos quos habebat iudei apud se hoc sciebant: qui sint illi libri nō dicit iosephus in pticulari: tñ infra eodē capō dicā quid sup hoc mihi videtur. l Nos ergo. hic 3° in epistola dcā fit mentio de fidelitate iudeoꝝ erga spartiatas cū dī: l Nos ergo in oi tempore. ex q̄ misistis ad nos p aicitia ꝛ fraternitate. m Memores sum⁹ ꝛc̄.] que fiebāt ō aialibus. n Et i obseruationibus. i. alīs oblationibus ꝛ vigilīs ꝛ oratiōib⁹. o Nos autem. hic quarto ponit ratio quare nō scripserāt spartiati tpe tribulatiōis ꝛ belloꝝ que acciderāt iudeis: cum dicitur Nos aūt ꝛc̄. vt patet per predicta.

o Noluim⁹ g̃ ꝛc̃.]petẽdo a vobis auxiliũ. p Ne qꝫ ceẽis ꝛc̃.]ꝛ ſb̃dit cã cũ oꝛ: q Habuim⁹. n. ꝛc̃. q. d. ñ oimiſim⁹ a vobis petẽ auxiliũ ex diffidẽtia ò vobiſ: ſꝫ qꝛ nõ fuit nobis neceſſe ꝺo noſ auxiliãte. r Elegim⁹ itaqꝫ. hic ꝺnto fit mẽtio ò nũcij⁹ epl̃e. p eoſꝺ. n. nũcios ſcripſit ionathas romanis ꝛ ſpartiatis: ſꝫ qꝛ romani maiores erãt: iꝺo pꝛi⁹ iuerũt ad romanos ꝛ poſtea ad ſptiatas: ꝛ hoc ẽ qꝺ oꝛ: Elegimus itaqꝫ numenium antiochi filiũ. cetera patent ex dictis. s Et hoc reſcriptũ. hic ꝓñi ponit epl̃a rñſiua reg⁹ ſptiatarũ ad ionathan: cuꝫ oꝛ ꝛ Rex ſpartiatarũ onias. ſic. n. vocabat rex ſpartiatarũ tpe ionathe: ille vero qui pꝛius regnauerat onie tpe ꝺar⁹ vocabatur: vt dictũ eſt ſupꝛa. v Inuentuꝫ eſt in ſcriptura. non oꝛ hic nec ẽt in ioſepho q̃ ſit illa: ſꝫ pot oi ci pꝛobabiliter q̃ ſit ſcriptura geneſis: in q̃ fit mentõ de abꝛaaꝫ ꝛ ei⁹ genere: ꝛ ꝺicunt aliq̃ q̃ ſpartiate deſcẽderũt ò abꝛaaꝫ per vnum ꝺe filijſ ei⁹ ex chetura natum q̃ ponuntur Geñ. xxv. ſꝫ huic ꝺicto diſſõare vi qꝺ ſupꝛa ꝺicit eoꝺẽ ca⁹. ſ. lacedemones cũ abꝛaã fãiliaritatez ſocialiter hũiſſe: pꝛopt̃ qꝺ magis videtur q̃ deſcenderit a nachoꝛ ffe abꝛae q̃ cũ abꝛaã ſocialit̃ vixit longo tempoꝛe: cuius etiam generatio ſcribit̃. Geñ. xxij. ceꝛa patẽt ex pꝛedictis.

x Et audiuit. Poſtq̃ ò ſcripta e ꝓfederatio ionathe cũ alijſ gẽtib⁹: hic ꝓñi põit eius cõflict⁹ cũ demetrij p̃ncipib⁹: ꝛ p⁹ põit eoꝛ ò bellatio: ꝛ⁰ in dee mũitio: ibi Et reuerſus ẽ iõathas. ꝓma i ꝺuaſ: qꝛ p⁹ ponit iõathe cõflict⁹: ꝛ⁰ ſimõis ffis ei⁹: ibi Simõ autez

Nõluimuſ ergo vobiſ moleſti eẽ] nẽqꝫ ceteris ſocijs ꝛ amicis nr̃is] in his plũijs. Habuim⁹. n. de celo auxiliuꝫ] ꝛ liberati ſumus nos: ꝛ hũiliati ſũt inimici nr̃i. Elẽgim⁹ itaqꝫ neumeniũ antiochi filiũ ꝛ antipatrez iaſonis filiuꝫ: ꝛ miſimus ad romanos renouare cũ eis amicitiam ꝛ ſocietatez pꝛiſtinã. Mãdauimus itaqꝫ eiſ vt veniãt ẽt ad vos: ꝛ ſaluten vos: ꝛ reddant vobis epl̃as nr̃as ꝺe innouatione fraternitatiſ nr̃e. Et nũc bene facietiſ rñdentes nob ad hec. Et hõc reſcriptũ epl̃arum qõ miſit onias: Rex ſpartiatarũ onias ionathe ſacerdoti magno ſalutem. Inuentuꝫ ẽ in ſcriptura de ſpartiatis ꝛ iudeis qm̃ ſunt frẽs: ꝛ qꝛ ſũt ò gnẽ abꝛaam Et nũc exquo hec cognoſcim⁹ bñ facitiſ ſcribẽtes nobis de pace vꝛa. Sꝫ ꝛ nos reſcripſim⁹ vobis: Pecoꝛa nr̃a ꝛ poſſeſſiões nr̃e vꝛe ſũt ꝛ vꝛe nr̃e. Mandauim⁹ itaqꝫ hec nunciari vobis. Et audiuit iõathas qm̃ regreſſi ſũt p̃ncipes demetrij] cũ exercitu multo ſupꝛa qꝫ pꝛius pugnare aduerſuſ eũ: ꝛ exiſt ab hierlim: ꝛ occurrit eiſ in amathite regiõe. Nõ .n. ꝺederat eis ſpaciũ vt ingrederẽt regionẽ ei⁹. Et miſit ſpeculatoꝛes in caſtra eoꝛũ ꝛ reuerſi renũciauerunt q̃ cõſtituunt ſupuenire illic nocte.] Cum occiꝺiſſet

autẽ ſol pꝛecepit ionathas ſuiſ vigilare: ꝛ eſſe i armis paratos ad pugnã tota nocte. Et poſuit cuſtodes per circuitũ caſtꝛoꝝ. Et audierũt aduerſarij q̃ patus ẽ ionathas cũ ſuis i bello: ꝛ timuerũt ꝛ formidauerũt in coꝛde ſuo: ẽt accẽꝺerũt ſoꝛcos in caſtris ſuis.] Jõnathaſ aũt ꝛ q̃ cuꝫ eo erãt nõ cognouerunt vſqꝫ mane.] Vidẽbãt aũt lũiaria ardentia:] ꝛ ſecutus eſt eos ionathas ꝛ nõ cõpꝛehẽdit eoſ. Trãſierũt enim flumẽ eleutherũ. Et ꝺiuertit iõathas ad arabas q̃ vocabanť ça-badei:] ꝛ pcuſſit eos ꝛ accepit ſpolia eoꝛũ. Et iũnxit ꝛ uenit ꝺamaſcũ: ꝛ pambulabat oẽz regionez illã. Simõn aũt exiſt ẽt venit vſqꝫ aſchalonẽ ꝛ ad ꝓxima p̃ſidia:] ẽt ò cliauit i ioppen: ꝛ occupauit eã. Audiuit eni q̃ vellẽt p̃ſidiũ] trãꝺẽ ptib⁹ ꝺemetrij: ꝛ poſuit ibi cuſtodes: vt cuſtoꝺirẽt ea⁹. Et reuerſus ẽ iõathaſ ẽt ꝓuocauit ſenioẽs pplĩ: ꝛ cõgitauit cũ eis edificare p̃ſidia in iudea:] ꝛ edificare muros in hierlim: ꝛ exaltare altitudiem magñ it̃ mediũ arcẽ ꝛ ciuitatis: vt ſeparet eã a citate: vt eẽt ipa ſigillarit̃: ꝛ neqꝫ emãt neqꝫ vẽꝺãt. Et ꝓuenerũt vt edificarẽt citatẽ ẽt ceciderũt multi q̃ erãt ſũp toꝛrẽtẽ ab oꝛtu ſol: ẽt repauit eũ q̃ vocat caphetheta: ẽt ſimõ edificauit aꝺiada i ſephela]

Circa p̃mũ oꝛ: ꝛ Et audiuit ionathas q̃m egreſſi ꝛc̃.] ad vindicãꝺũ obꝛobꝛiũ: eo q̃ fuerãt a ionatha ò bellati: vt hi ca⁹ pcedẽti. cetera patẽt vſqꝫ ibi: ꝛ Q̃ ꝓſtituũt ꝛc̃.]. i. ad caſtra iõathe: vt ea pcuteret repẽte pp qꝺ ionathas p̃cepit ſuis vigilare: ꝛ ad pugnã paratoſ eẽ. z Et accẽꝺerũt. ſi mulãtes qꝛ ibi manerent tota nocte: ſꝫ eis accenſis fugerunt.

a Jonathas autẽ ꝛc̃.]. ſ. fugã coꝛꝛ: ꝛ ſb̃ditur cã: b Videbãt eni ꝛc̃.]ac ſi eſſẽt ibi hõines. c Et ꝺiuertit iõathas ꝛc̃.] ſcꝺz ioſephũ iſti ſũt q̃ ſupꝛa. ix. c. ꝺicũt filij ẽabzi: ꝛ occiꝺerũt iohannẽ ionathe frem. ꝺ Et iũxit. exercitũ ſuũ vniẽꝺo. e Et vẽit ꝺamaſcũ. ad confirmandum populũ cum antiocho.

f Simõ ãt. h̃ ꝓñi ò ſcribit̃ cõflict⁹ ſimõis cũ aduerſarijſ: cũ oꝛ Simõ autez exiit ꝺe hierlz vbi remãſerat ad terre cuſtoꝺiam.

g Et vẽit vſqꝫ ꝛc̃.] i qb⁹ erãt hõies ò metrij tenẽtes ea. h Et ò cliauit i ioppẽ. ꝛ ſb̃dit cã: i Audiuit ꝛc̃.]. i. ciuitatẽ fortaliciũ. k Tradẽ pti b⁹ ò metrij. ꝓpea feſti nauit capẽ ipz p pte ãtiochi. l Et reuerſuſ ẽ. h̃ ꝓñi põit iuꝺe mũitõ: cũ oꝛ Et ꝛuerſ⁹ ẽ iõathaſ: aduerſarijs pti fugati ꝛ pti occiſi. m Et ꝓuocauit ꝛc̃.]. p ſilio hẽꝺo. n Et cogitauit cũ eis ꝛc̃.] ad ire fortificatõez. o Et edificare muroſ i hierlm ꝛc̃. ꝺiſpoſuit eni facẽ muꝝ magnũ ꝛ altuꝫ it̃ arcẽ ꝛ reliquã ciuitatẽ ꝓtẽ: vt illi q̃ erãt i arce nõ poſſẽt hꝺe victualia ò citate: iõ ſb̃dit Et neqꝫ emãt ꝛc̃.

p Et ceciꝺerũt muri. i. mur⁹ ita q̃ ponit ibi plurale p ſingulari: ſicut frequẽt clauſura ciuitatis oꝛ murus ꝛ muri in plurali. q Sup toꝛrẽtez cedrõ: q̃ currit ex latꝛe oꝛiẽtali hierlz. r Et reparauit euz. ſ. muꝝ qui ceciderat. s Et ſimon edificauit ꝛc̃.] nomia ſunt fortaliciorum vel potius duaꝝ portarum vnius fortalicij: ideo ſubdit Et muniuit eam.

t Et cū cogitasset. Hic vltimo ꝺscribit ionathe ꝺceptio. Circa qꝺ sciendū q Triphon audiens demetriū esse captū t incarceratū ab arsate rege pſidis t medie a ēt mortuū: vt dicit iosephus antiq̄tatis iudaice libꝛo. xiij. ca. ix. t. x. cogitauit inficere ānochū regē t assumē sibi regnū: ſz qꝛ timuit ne ionathas q̄ gelabat p antiocho ipediret euz: iō ꝓmo ꝺispo suit inficere ionathā t ſm hoc illa que dicunt hic t ca°. sequenti ponunt hꝫ ānticipationem: qꝛ contigerꝫ post icarcerationem demetrij que scribit i fra in pncipio. xiij. capli: ſz hoc stare nō potest cū textu huius libri: qꝛ ibi dī q hec captō fuit ānno. clxij. t capło. xiij. dī q anno. clxx. ablatū est iugz gentium ab israel: t cepit ppls scribē in tabulis t gestis publicꝫ ānno p° sub simone summo sacerdote magno ꝺuce t pncipe iudeoꝛuz. Simon autē in ducatu ionathe succeſſit: t iō cuz liber iste sit maioꝛis auctoꝛitatis q̄ dictū iosephi: ꝺicendū q il la que dicūt hic t ca. sequenti nō ponūtur per anticipatōez: sed scōm tēpoꝛis oꝛdinez Sic q̄ pceditur: qꝛ p° ponit triphonis fraudulenta maligmitas: scꝺo ionathe nimia credulitas: ibi Et credidit ei. Circa pmū patet ex dictis littera vsq; ibi: v Et exurgens rē.] vt caperet t interficeret ionathan: sed vidēs q nō poterat hoc facere p bellum: conuertit se ad fraudez t dolū: iō ſbdit: x Et excepit rē.] vt melꝰ poſſet eū decipē. t pz lra vsq; ibi. y Et vēi rē.]. i. achō q̄ erat ciuitas magna de regꝫ.

z Et tradā rē.] vl custodias nōie regꝫ. a Et cōuersus abibo rē. Et credidit. Hic ꝑñ ꝺscribit ipius ionathe nimia credulitas: cū dī: Et credidit ei. qꝛ pncipalioꝛ erat i domo regis antiochi: cui ionathas erat cōfederat° t amicus: vt pz ex supꝛadictis t ignoꝛabat machinatiōes triphōis i moꝛtez ānticohi. b Ex quib° remisit rē.] eo q pncipes demetrij aliquādo faciebāt iſultū i parte illa vt dictū ē supꝛa. xj. ca. versus finē. c Clauserūt rē.]. sicut mandauerat eis triphon. ꝺ Et ꝓpēderūt eū. viuū. ceꝛa patēt vsq; ibi: e Et videntes rē.] socios ionathe. f Quia p anima. i. vita. g Res est illis. ſ. ionathe socijs. h Reuersi sūt. nō audētes cū eis ꝓligē. pp h° dixit abner ipſi ioab. ij. Reg. ca°. ij. An igꝛas qꝛ periculosa sit ꝺespatio.

Capłm. XIII.

Audiuit simō. Hic incipit ārta pſ pncipalis huius libri pmi: in qua agit de ducatu simonis: t diuiditur i duas partes: quia pmo ꝺscribitur eius ducatus sub ānticho adolescēte t demetrio qui simł regnauerunt certātes de regno secundo sub antiocho demetrij filio ca. xv. Prima in duas: quia pmo describit iudee pacificatio sb regimie simonis: scꝺo federis renouatio cū extraneis ca. seqnti. Prima in duas: nam pmo in ducē eligitur: 2° triphon repellitur: ibi Et mouit triphō: 3° iudeis libertas redꝺit: ibi Et elegit simō. Circa simonis electionē pmo ponitur eligē di causa: 2° electiōis forma: ibi Et accensus ē: tertio electi idustria: ibi Et cōgregans rē. Causa vero eligēdi ducem fuit: qꝺa capto iōatha triphon cōgregauit exercituz magnū ad delendum iudee populuz: qui carens ꝺuce ꝺissoluus erat timoꝛe quod audiens simon voluit tanto malo obuiare ideo ſubdit: b Et congregauit populum. ad ipsū confortandum. c Vos scitis rē. pro legibus. seruandis. ꝺ Et pro sanctis. i. tēplo t cultu ꝺiuino venerā dis. e Prelia. i. laboꝛes prelioꝛum. f Et angustias. coꝛdis t coꝛpoꝛis. g Quales vidim°. i. experti sum° t sustinuimus. h Horum gratia perierunt rē.] vt patet p ꝓdicta i Et nūc nō mihi ꝓtigat rē]. i vite mee coꝛpoꝛali. k In omni tpe tribulatiōis. pplī mei.

ſ muniuit eā: t iposuit poꝛtas t seras. Et cūz cogitasset ꝓphō regnare asie t assumere ꝺiadema t extēdere manū in antiochū regez: timēs ne fortе non pmitteret eū ionathas: sed pugnaret aduersus eū: q̄rebat cōprehendē eū t occidē. Et ēxurgens abijt i bethſā]. t exijt ionathas obuiā cuz q̄ꝺraginta milib° viroꝝ electoꝝ in pliū: t venit betvsan. Et vidit triphon qꝛ venit ionathas cū exercitu multo: vt extēderet i eū manū t timuit. Et ēxcepit eū cū honoꝛ] t cōmēdauit eū oib° amicis suis: t dedit ei mūera. Et p cepit exercitib° suis t vt obedirent ei sic sibi. Et dixit ionathe: Ut qd verasti vniuersū pplm: cū bellū nobis nō sit: Et nūc remitte eos i domos suas. Elige aūt tibi viros paucos q tecū sint: et veni mecū ptolemaidā:]ēt tradam eaz tibi: t reliq̄ pſidia:] t exercitū t vniuersos ꝓpositos negocij t conuersus abibo: Propterea eiz vēi. Et crēdidit ei: t fecit sic dixit t dimisit exercitū t abierūt i terrā iuda. Retinuit aūt secū tria milia viroꝝ. ēx qb° remisit i galileā duo milia] mille aūt venerūt cū eo. Ut aūt itrauit ptolemaidā ionathas. clauserūt portas ciuitat ptolemēses:] ēt ꝓphēderūt eū: t vīuū. ceꝛa patēt vsq; ibi: e Et videntes rē.] socios ionathe. f Quia p anima. i. vita. g Res est illis. ſ. ionathe socijs. h Reuersi sūt. nō audētes cū eis ꝓligē. pp h° dixit abner ipſi ioab. ij. Reg. ca°. ij. An igꝛas qꝛ periculosa sit ꝺespatio.

Et ꝓphēderūt eū: t oēs q cum eo itrauerūt: gladio interfecerūt. Et misit triphō exercitū t eqtes i galileā t i cāpū magnū: vt pderēt oēs socios ionathe. Ait illi cū cogn uisset qꝛ ꝓphēt° ē ionathas t pisi t omēs q cuz eo erāt hortati si semetipos: t exierūt pati i pliū: Et vidētes hi q ſsecuti fuerāt]q̄ā p aiarēs ē illi: fuersi sūt: illi āt venerūt oēs cū pace i trā iuda: t plāxerūt ionathā t oēs q cū ipo erāt valde. Et luxit isrl luctu magno: t q̄sierūt oēs gētes q̄ erāt i circuitu eoꝝ cōterē eos. Dixerūt. n. Nō hīt pncipē t adiuuātē: nūc ergo expugnemus illos: t tollamus de hōib° memoriam eoꝝ. xiij.

Audiuit simō q cōgregauit triphon exercitū copiosuz: vt vēiret i terram iuda t attereret eā: vidēs qꝛ i tremoꝛe pplus ē t in timoꝛe: ascendit hierlm ēt cōgregauit pplum t adhoꝛtans dixit: Vos scitis q̄nta ego t fres mei t domꝰ pris mei fecim° pro legib° ēt p scis pliā: ēt angustias q̄les vidimus. Horum gratia perierūt fratres mei omnes] ꝓpter israel t relictus sum ego solus. Et nūc non mihi cōtīgat pcē anime mee] in hoc tempoꝛe tribulatiōis. Nō. n. melioꝛ sū frib° meis.

l Vindicabo itaqꝫ gentē meā. occisaꝫ ꝛ captiuataꝫ. m Et scā. a gentib⁹ ꝓtaminata. n Quia ꝓgregate ꝛc.] ꝛ ē hyphole. ad designādū q̄ triphonis exercit⁹ erat ꝓgregat⁹ ex multis gētib⁹. o Cōterere nos inimicitie gra. i. odio solo sine culpa nra. p Et accēsus. hic ꝓnter ponit electi onis forma cū dr: Et accensus ē ips populi simul ꝛc. nā pari ꝓsensu ꝛ volūtate elegerūt eū ꝓ duce: tō subdit: q Et oia quecūqꝫ ꝛc.] obediendo tibi vsqꝫ ad mortē r Et ꝓgregās. hic ꝓnt ponit electi industria: cū dr: r Et ꝓgregans oēs viros bellatores. vt esset parati cōtra triphonē. s Ac celerauit cōsumare ꝛc.] quos ceperat ionathas: vt hētur in caꝑ pcedēti. t Et misit ionathā ꝛc.] q̄ erat fidel aiic sibi. v Et cuꝫ eo exercitū ꝛc.]. ꝛ dic nouū: nā ante posuerat ibi simon custodes: vt hētur caꝑ pcedenti: ꝭꝫ timebat ne tradēt ioppen triphoni: ꝓpter qō misit alios de quib⁹ magis confidebat. x Et mouit triphō. hic ꝓnt ponit repulsio conatus triphonis: ꝛ hec duplex: scā ibi Et post hec venit. Circa primuꝫ patet littera vsqꝫ ibi. Simon autez applicuit. cum exercitu suo.

y In add⁹. erat enim locꝰ altus: vñ poterat planicies terre a longe videri. a Et vt cognouit triphon. ꝛc]. instituꝰ dux populi. b Et qꝛ ꝓmissurus essꝫ aduersus eū plīū. ipsuꝫ refrenidans ꝓuertit se ad doluꝫ. c Dicens ꝓ argento ꝛc]. i. cōputo de vectigalib⁹ ab eo receptis qō debebat reddere regi. d Et cognouit simon ꝛc.]. nā erat hō pudēs: pp qō supra 2ca. dr Ur ꝓsilꝫ. e Jussit tñ dari argentū ꝛc.] ad euitandū maius malū. i. discessu populi ab eo p odium: ꝛ sic populus de facili periisset existens sine duce ꝛ dispersus: ꝛ per ꝓñs periisset cultus diuin⁹: ideo sb dit f Ne inimicitia ꝛc. ꝛ sic patet q̄ bñ fecit: sicut bene ꝓuenit merces in mari pp salutez corporū: qō est maius bonū ꝛ pꝫ lra. g Et p⁹ hec. hic ꝓnt pōit scā triphōis repulsio: 2° inocētū ab eo occisio ibi: Et cū appropiasset. Circa primum dr: g Et post hec vēit triphō intra regionē s. iudee. h Et simō ꝛ castra ꝛc.]. s. ꝑ triphō ꝛ castra eius: vt obuiarent eis in plīū añq̄ vastarent terrā iudee i Qui aūt in arce erāt. s. i monitōe hierosolymitana ꝫ pplꝫ isrl. k Miserunt ꝛc.] occulte. l Ut festinaret venire p desertū. vbi nō obsuabat simō. m Erat aūt ꝛc]. hoc ponitur ad oñendum aduer⁹ sui impedimentū: nā si cut dicit iosephus: tāta nix cecidit i deserto q̄ nō potuit vēire sic dispositum erat. n Et cū appropiasset. h ꝓnt oñdit malignitas triphōis i occisiōe inocētuꝫ: ꝛ p⁹ ionathe oud 2° antiochi regis: ibi Triphon autez. Circa primū dr. o Occidit iōathā ꝛc.] i odiuꝫ iudeoꝝ: ꝛ vt p⁹ ea liberi occideret dñm suū: vt dcm ē ca. pcedēti. cetera patent vsqꝫ ibi: p Et statuit septē pyramides. ē aūt pyramis edificiū latū i ferioꝛi parte tendēs supius in acutū: ꝛ dr a pyr qō ē ignis q̄ est talis figure. fec autez vj. pyramides p pie suo ꝛ matr: ꝛ quatuor p frib⁹: septimā ātꝑ se: ꝛ sic adhuc viuēs fuit solicit⁹ ō sua sepultra. q Et his circūposuit. ꝛc.] ad sustentamētū edificij r Et sup colūnas arma sculpta. vt dr aliq̄. Aliq̄ vō arma va: sic supra sepulchra militū ponūt scuta ꝛ vexilla ad mēoriā etnaꝫ q̄ mortui erāt i defensiōe gētis sue. s Triphon aūt. hic ꝓnter pōit malignitas triphonis in occisione domini sui regis. ꝛ patet littera vsque ibi:

Vindicabo itaqꝫ gentez meaz et scā: natos quoqꝫ nros ꝛ vxores qā cōgregate sūt vniuerse gentes] conterere nos inimicitie gra. Et accē sus ē ips pplꝰ simꝫ vt audiuit simōes istos: ꝛ rūderūt voce magna dicētes: Tu es dux nost loco iude ꝛ ionathe fris tui. Pugna preliū nrm: et oia quecūqꝫ dixerī nobis faciem⁹.] Et ꝓgregās oēs viros bellatoꝛes accelerauit cōsūmare vniuersos muros hierlim] ꝛ mūiuit eā in gyro: et misit ionathā filiū absolomi: et cū eo exercitū nouuz i ioppen:] ꝛ eiectis his q erāt i arce remāsit illic ipe. Et mouit ꝑ ptolemaida cuz exercitu multo vt vēiret in terraz iuda: ꝛ ionatha cū eo i custodia. Simon aūt applicuit i addus ꝓtra faciē campi.] Et ut cognouit triphon qꝛ surrexit simō] loco fris sui ionathe: et qꝛ ꝓmissur⁹ essz cū eo preliū: misit ad eū legatos dicēs: Pro argēto qō debebat frater tuus ionathas in rōne regis] ꝓpt negocia q̄ hūit: detinuim⁹ eū. Et nūc mitte argenti talenta cētū ꝛ duos filios ei⁹ obsides: vt nō dimissus fugiat a nobis: ꝛ remittim⁹ eū. Et cognouit simō: qꝛ cum dolo loquerē] secū. Jussit tñ dari argentū ꝛ pueros:] nē inimicitiā magnā sumeret ad pplm isrl dicentē: qa non misit ei argentū ꝛ puerof ꝓpterea perijt. Et misit pueros ꝛ centū talenta. Et mētitus ē ꝛ non dimisit ionathan. Et post hec venit triphon intra regionez: vt contereret eā: ꝛ gyrauerūt p viaz que ducit ador. Et si mon ꝛ castra eius ambulabant in oēz locū quocūqꝫ ibant.] Qui aūt i arce erāt miserūt ad triphonez legatos:] ut festinaret venire p desertum: ꝛ mitteret illis alimōias. Et parauit triphō omnem equitatuz: vt veniret illa nocte. Erat enim nix multa valde:] ꝛ non vēit i galadithim. Et cūz appropinquasset baschaman: occidit ionathā ꝛ filios eius] illic. Et conuertit triphō: ꝛ abijt in terrā suaz. Et misit simon ꝛ accepit ossa ionathe fris sui ꝛ sepeliuit ea in modin ciuitate patrū ei⁹. Et planxerunt euz omnis israel planctu magno: ꝛ luxerunt eū dies multos. Edificauit simon super sepulchrum patris sui ꝛ fratruz suorum edificium altuz visu: lapide polito retro ꝛ ante: et statuit septem pyramidas vnā contra vnam: pri ꝛ matri: ꝛ quatuor fratrib⁹. Et his circūposuit colūnas magnas:] sup colūnas arma ad memoriam eternā: ꝛ iuxt arma naues sculptas que viderentur ab omnib⁹ nauigantibus mare. Hoc ē sepulchrū qō fecit i modin vsq̄ i hūc die. Triphon aūt

s Et fecit plagaz ꝛc.] Sicut dr Prouerbi. xxj. Luz ipꝫ
supserint pncipatuz: gemet pplus. t Et edificauit simō
presidia iudee. Triphois malicie resistendo. v Et elegit
simō. hic ꝑnter circa iudeos describit libertatis restitutio.
Et pmo ponit eius adeptio: 2° executio: ibi In diebus illis

Circa pmū sciēdū q
lz rex Demetri⁹ fugis
set de prelio sicut vi
ctus: vt supra. xj. ca.
tn postea collegit se i
vna parte regni: ⁊ ali
qui principes ⁊ mili
tes recedentes ab ati
ocho adheserunt sibi
pugnantes ꝓ eo ꝓtra
ionathā: vt dictuz est
supra. xj. ca. ⁊. xij. Sz
postea antiocho occi
so ⁊ triphone regnā
te ꝓ eo: iudei magis
elegerūt adherere de
metrio a q̄ pr⁹ recesse
rant: eo q̄ mentit⁹ fu
erat ionathe ꝓmissa
vt hēt supra. ca. xj. q̄
triphoni q̄ ionathan
dolose ceperat: ⁊ ipm
cuz filijs suis nequi
occiderat: et demetri
us libenter recepit eo
ruz recōciliationez:
vt cōtra triphonē iu
uarent eum: q̄ dolose
occupauerat regnuz:
⁊ sic ꝓdescendit iude
is ad eoꝝ volūtatez:
⁊ hoc est qđ dicitur:
v Et elegit simon
viros. ad negociū ap
tos. x Et misit ad
demetriū regez. rogā
do: y Ut faceret
remissionē regioni. s.
iudee de tributis ⁊ ex
actionibus ipositis a
syrie regib⁹: z Qz
actus omnes tripho
nis p direptionē. alia
lra hēt Per deceptio
nem erant gesti. Hec
clausula pōit ad ostē
dendū q̄re simon mi
sit legatos ad demetri
uz: q̄a oēs act⁹ tripho
nis erāt per deceptio
nez ⁊ doluz: vt patet
ex ꝓdictis. Uel per di
reptionē. i. dissipatio
nez iusticie ⁊ veritatis
⁊ in idez redit ꝓpt
qđ simon cum eo fe
dus noluit contrahere: sed magis ꝫ cū. s. demetriū adiuua
re. ceia patēt vsq̄ ibi: a Coronā ꝛc.] i. ornamētū colli
ex aureis anulis ꝓtextū. hoc misit simō demetrio: ⁊ ipse su
scepit i signū facte recōciliationis. b Et scribere ꝓpositi re
gis. i. ꝓpositis nris. c Remittere ꝛc.] a tēpore ionathe.

cū iter faceret cū antiocho
rege adolescente dolo occi
dit eum: ⁊ regnauit in loco
ei⁹. Et iposuit sibi diadema
asie: ⁊ fecit plagam magnā
i terra.] Et ædificauit simō
presidia iudee: munies eaz
turribus excelsis: ⁊ muris
magnis: ⁊ portis ⁊ seris: ⁊
posuit alimēta in munitioi
bus. Et elegit simon viros
⁊ misit ad demetriū regem
ut faceret remissionē regioi
q̄ actus oēs triphonis per
direptionē] fuerāt gesti. Et
demetrius rex ad ꝛba ista
respōdit ei: ⁊ scripsit eplam
talē: Rex demetrius simōi
sūmo sacerdoti ⁊ amico re
guz ⁊ senioribus ⁊ genti iu
deoruz salutē. Coronaz au
reaz ⁊ baben] quā misistis
suscepim⁹: et pati sum⁹ facē
vobiscum pacē magnaz ⁊
scribē ꝓpositis regis remit
tē vob⁹ q̄ idulsim⁹.] Quecū
qz ei ꝓstituim⁹ vob cōstāt
Munitiones q̄s edificastis
vobis sint. Remittim⁹ quo
qz ignoratias ⁊ petā] vsqz
in hodiernū diez: ⁊ coronā
quā debebatis. Et siqd ali
ud erat tributariū i hierlm
iā nō sit tributariū. et siq̄s
ex vobis apti sūt scribi inꝰ
nros:] cōscribat⁹: ⁊ sit iter
nos pax.] Anno cētesimo
septuagesimo ablatū est iu
gū gentiū ad isrl.] Et cēpit
pplus isrl scribē i tabul⁹ ⁊ ge
stis publicis: āno ꝓmo sub
simōe] sūmo sacēdote ma'

o Quecūqz eni constituim⁹ vobis. tunc. e Con
stat. i. firmit stat nūc ⁊ i futuz f Remittim⁹ q̄s ꝛc.] i.
si p ignoratiā feciſtis aliqđ⁹ me ꝓ antiocho. g Et
siq̄ ꝛc.] s. amicos. h Conscribant ꝛc.] s. firma ⁊ li
bera: iō subdit: i Ablatū est. ꝛc.] s. plenarie: āte vo
fuerat ablatū par
tialiter ⁊ ipfecte.
Et q̄z istud fuit fa
ctū nōbile: iō sub
dit: k Et cepit
pit pplus israel scri
bere ꝛc.] tales eni
annotationes tē
porū incipiūt ab
aliq̄ euentu nota
bili: sicut iudei p⁹
scripserāt ab exitu
de egypto: postea
de reditu a baby
lone: ⁊ psimiliter
hic a pontificatu
simonis ⁊ eius du
catu: sub q̄ liber
tas fuit eis restitu
ta. l In dieb⁹
illis. hic ꝓnter po
nit executio dicte
libertatis: ⁊ p⁹ ipu
gnando gazaz: 2°
arcē ibi: Qui aūt
erāt: Circa pmuz
dr: l In diebus
illis simō applicu
it ad gazaz. q̄ mul
tū erat nociua iu
deis. m Et cir
cūdedit eā castris
i. bellatoꝝ cūeis.
n Et q̄ erupāt
i. effugerāt de tur
re capta. o E
rāt itra machinā
ꝛc.] i. refugerant
ad q̄ndā mūitio
nē ciuitatis sic no
miatā. p Et fa
ct⁹ ē mot⁹ magn⁹.
s. timoris: iō sequit:
q Et ascēderūt
ꝛc. ⁊ patet lra vsq̄
ibi: r Nō ōbel
lauit eos. s. occidē
do. s Et emū
dauit edes ꝛc.]
nā hitatores erāt
idolatre. t Et
tūc itrauit eā ꝛc.]
attribuendo illaz
victoriam deo.
v Et eiecta ꝛc.]
i. idolatra x Col
locauit i ea viros. i. iudeos. y Et mūiuit eā. ꝫ aduersa
rios. a Qui aūt. h ꝓnr pōit ipugnatō ard cū dr: Qui
aūt erāt i arce hierlz phibebāt ꝛc. s. p murū int arcē et
ciuitatez edificatū: vt dr supra ca. pcedēti: ⁊ per custodi
as annatoꝝ supadditas a simone. ceia patent vsq̄ ibi:

gno duce ⁊ ꝓncipe iudeoꝝ
In diebus illis applicuit si
mō ad gazā: ⁊ circūdedit
eam castris: ⁊ fecit machi
nas ⁊ applicuit ad ciuitatē
⁊ pcussit turrī vnā: et ꝓpē
dit eaz. ⁊ q̄ eruperāt ⁊ rāt in
tra machinaz ⁊ ciuitatē.] ⁊
factus ē motus magn⁹ in ci
uitate. Et ascēderūt q̄ erant
in ciuitate cuz vxoribꝰ ⁊ fili
is supra murū scissis tunic
suis: ⁊ clamauerūt voce ma
gna postulantes a simone
dextras sibi dari: ⁊ dixerūt
Non nobis reddas scdūz
malicias nras: sz scōm misi
cordias tuas: ⁊ fuiemus ti
bi. Et flexus simon nō de
bellauit eos: eiecit tamē eos
de ciuitate: ⁊ emundauit e
des i quibus fuerāt simula
cra:] ⁊ tūc intrauit in eam
cuz hymnis ⁊ bndicēs dñz.]
Et eiecta ab ea oi imundi'
tia:] collocauit in ea viros
q legez facerēt:] ⁊ muniuit
eam ⁊ fecit sibi habitatōez
Qui aūt erāt in arce hierlm
phibebāt egredi ⁊ igredi
regionem: ⁊ emere ac ven
dere ⁊ esurierunt valde: ⁊
multi ex eis fame perierūt.
Et clamauerunt ad simōez
vt dexteras acciperent: ⁊
dedit illis. Et eiecit eos in'
de: ⁊ mundauit arcem a cō
tamiationibus. Et intraue
runt in eam tertia ⁊ viceſi'
ma die secundi mensis: an
no septuagesimo primo cū
laude ⁊ ramis palmarum

locauit i ea viros. i. iudeos. y Et mūiuit eā. ꝫ aduersa
rios. a Qui aūt. h ꝓnr pōit ipugnatō ard cū dr: Qui
aūt erāt i arce hierlz phibebāt ꝛc. s. p murū int arcē et
ciuitatez edificatū: vt dr supra ca. pcedēti: ⁊ per custodi
as annatoꝝ supadditas a simone. ceia patent vsq̄ ibi:

b Et cynaris. Cynara cynare ē instrumentū musicū dē tñ a cico cies qō idē est q̄ moueo moues: q: suo sono nōbilē mouet aerē. c Et nablis. i. cithara: o Qz contritus est inimic⁹ magnus. i. pplus existens in arce q̄ multū grauabat ppl'm ⁊ impediebat cultū diuinuz. cetēa patēt vsq: ibi

e Et vidit simon rē.].i. fortis ⁊ iustus ⁊ idustrius ad bellādum.

f Et posuit euz ducez vtutum .i. bellatoꝝ. g Et hitauit in gaçarij .i. gaça ⁊ ei⁹ burbijs. s. Johannes: vt rsisteret aduersarijs. Ca. XIIII.

ANno. clxx. scdo. Post adeptionez libertat: hic cōsequēt agit ō renouatōne amicitie ⁊ familiaritatis: ⁊ diuidit i tres ptes: q: p̄ ponunt duo pambula: 2° renouatio ipsa: ibi Et auditum est: tertio dignitas pontificalis simōi cōstituta: ibi Et hoc exemplū. Primū preambulū est captio ōmetrij regi: cuius notat tēp⁹: cuz dī: a Anno. clxxij. regni greco:ū: ⁊ sic est i alijs intelligēduz. cetera patent.

b Et siluit. hic ponit scōm pambuluz qō ē pacificatio iudee sub simonis regimine: cū dī Et siluit. s. a plijs nociuis.

c Et q̄siuit bōa genti sue. pncipalius q̄ sibi: q: bonuz quantū pmi⁹ tāto diuini⁹.

d Et placuit illi. scz iudeis ptās simonis: quātuz ad ducatum.

e Et glia. q̄tuz ad pontificatuz.

f Et cuz omni gloria sua. i. cum oibus alijs q̄ fecerat glorioſe. g Accepit ioppē i portū. s. maris: ideo sbdit: b Et fecit introitū rē.] ad quas iudei hēbāt liberū accessū p illū portū. i Et congregauit captiuitatez multā. Hoc intelligit duplicit: vno mo de gentib⁹ quoꝝ multos captiuauit: alio mō de iudeis: q̄ruz multos de captiuitate redemit ⁊ ad iudeā reduxit. k Et dñat⁹ est rē.] sicut p̄z ca° precedēti. l Et vnusq̄sq; rē.] i q̄ nōe pacis securitas. m Et terra iuda dabat fructū suos rē.

Ecce terre fertilitas. n Seniores i plateis rē.] i q̄ apparet hōinū lōgeuitas. o Et ō bōis ire tractabāt. ecce iusticie veritas. p Et iuuenes induebant se gliam. Ecce pulī iocunditas. q Et stollas belli. i. arma bellica: Ecce strenuitaſ. naz tēpore pacis vtebant talib⁹: vt si belluz insurgeret scirēt se armaſ ⁊ possent facilē arma portare. r Ciuitatib⁹ i. ciuitatū pauperib⁹. s Tribuebat. simoni. t Alimonias rē.] .i. apte ad sui defensionē si esset necesse. Et q: tot bōa prouenerūt sub simonis regimine: ideo sbdit ō ipo: v Quo adusq; noiatū ē rē]. i. valde lōge. ⁊ ē hyperbole. ceta patēt vsq; ibi: x Scā glificauit. i. templum ⁊ atria. a Et multiplicauit vasa sanctorum: quibus vtebāt sacerdotes ad diuinū cultū. b Et auditū est rome. Hic pnit ōscribit renouatio amicitie: ⁊ pmo scribentibus extraneis: 2° scribentibus iudeis: ibi Post hoc autez. Circa primum dicitur:

b Et auditum est rome. ⁊ patet vsq ibi:

c Scripserūt. vbi pōit scripta romanoꝝ ō renouatōe amicitie cū iudeis quaz fecerūt cuz iuda: vt hī supra ca. vij. ⁊ cū ionatha: xij. ca. scdo pōit scripta spartiatarū ō renouatōe amicitie cū iudeis cū dī: d Spartiatarū pncipes ⁊ ciuitates. i. ciuitatū rectores. e Nūciauerūt nobis ex aduersarioꝝ vioꝝ ōbellatiōe: ⁊ restitutiōe libertat: ⁊ pacis psecutōe. f Et scripsim⁹. i. i libris auctēticis: i q̄bus erant scripta populi decreta. ⁊ sedē forma scribendi:

Seniores i plateis sedebāt oēs:] et de bonis ire tractabāt: et iuuenes induebāt se gliā ⁊ stollas belli: et ciuitatib⁹ tribuebāt alimonias: ⁊ pstituebāt eas vt eēnt vasa mūitōis:] quoadusq; noia tū ē nomē glie e⁹ vsq; ad extremū tre.] Fecit pacem sup trā: ⁊ letat⁹ ē isrl letitia magna. Et sedit vnusq̄sq; sb vite sue: ⁊ sb ficulnea sua: ⁊ ñ erat q̄ eos treret. Defecit i pugnās eos sup traz: reges pstiti sūt i diebus illis. Et cō firmauit oēs hūiles populi sui: ⁊ legē exq̄siuit: ⁊ abstulit oēz iniquū ⁊ malū. Scā glorificauit: et multiplicauit vasa scōꝝ. Et auditū est rome: q: ōfūct⁹ cet ionathas ⁊ vsq; i spartiatas: ⁊ pristati sūt valde. Ut audierūt autē q̄ simō frēs ei⁹ fact⁹ cet sūmus sacerdos loco ei⁹: ⁊ ipe obtinet oēz regionē ⁊ ciuitates i ea: scripserūt ad eū tabulis ereis: vt renouarēt aicitias ⁊ societatē: quā fecerant cū iuda et cū ionatha frib⁹ ei⁹. Et lecte sūt i pspectu ecclie i hierlz. Et b exēplū epl'arū q̄s spartiate miserūt. Spārti anoꝝ pncipes ⁊ ciuitates: simōi sacerdoti magno ⁊ seio rib⁹ ⁊ sacerdotibus ⁊ reliq⁹ pplo iudeoꝝ frib⁹ salutez. Legati q̄ missi sūt ad ppluz nr̄z nūciauerūt nob de vra gloria ⁊ bonore ⁊ letitia: ⁊ gauisi sumus in introitu eorum. Et scripsimus que ab eis erāt dcā in pcilijs ppli]

cu ꝺ̃ Numenius antiochi filius ꝛc̃. g Ponē exēplum ꝛc̃].i. libris ad ptē diligētissime refuatis. h Post hoc aūt. Hic ꝓnter ponit renouatio amicitie p nūcios iudeoꝝ: ⁊ patet lra vsq; ibi: i Quā grāz actionē ꝛc̃.] ōsi dicāt: nō solū reddēde sūt sibi gratie ⁊ honores ꝓ amicitia quaz a nobis reꝙsiuit: ⁊ ꝓpter exeniū notabile qō misit: sz ēt pp eius ꝓbitatē: qb' aduersarios populi sui viriliter expugnauit.

k Et statuerūt ei libertatē. ab omni tributo. l Et descripserūt in tabulis ereis. ⁊ ad memoriā i futuro. m Et posuerunt. scilicet iudei tabulas illas. n In titulis. i. cuz alijs scriptis ad memoriā refuatis. o Et hoc ē exemplū. Hic cōsequnter describitur pontificalis dignitas simōi ⁊ eius heredibus cōstituta ab oīni poplo iudeoꝝ ꝓ scripturā auctenticā: vl' decretū de quo ō̄: Et hoc est exemplū. Circa quaz ꝓstitutionē primo p modū cuiusdā ꝓlogi ponit tēpus cum ō̄: p Octauadecima die mēsis ebul. i. Augusti. q Anno. c lxxij. regni greciz. r Et anno ittio sub simone ꝛc̃. ⁊ sic patet q̄ descriptio hui' istitutionis vl' decreti facta est valde solenniē .s. ꝓ tpa regū ⁊ pōtificū: sicut ꝑdicatio bti Joānis baptiste: Lu. iij. s In conuētu ꝛc̃.] In quo ōscribit notabilis cetus populi. t Simon autē Hic secūdo consequēter describitur multiplex ratio propi quā pontificalis dignitas concessa est simoni ⁊ eius filijs: cum dicitur: t Simō aūt matathie. Fuit enim iste matathias sacerdos de sorte seu vice iarib: sicut dictuz est supra cap'. ij. sicut zacharias pater Johānis dicit ō vice abia: Luce p': v Dederūt se piculo: vt pz sic. Numenius antiochi: ⁊ antipater iasonis fili' legati iudeoꝝ venerūt ad nos: renouantes nobiscū amicitiam pristinam. Et placuit pplo excipere viros gliose ⁊ pōnere exemplum sermonū eorum in segregatis populi libris:] vt sit ad memoriā pplo spartiataꝝ. Exemplū aūt hoꝝ scripsim' simoni magno sacerdoti. Post hoc aūt misit simō numeniuz romā hītē clypeū aureuz magnū pōdo mnarum mille: ad statuendā cuz eis societatē. Cuz aūt audissent pplis roman' simōes istos: dixerūt: Quā grāruz actionez reddem' simoni ⁊ filijs ei'? Restituit. n. ipe frēs suos ⁊ expugnauit inimicos isrl' ab eis. Et statuerunt ei libertatē: et ōscripserūt i tabulis ereis: et posuerūt i titulis in mōte syō. Et hoc ē exēplū scripture. Octauadecia die die mēsis ebul: ānō centesimo septuagesimo secūdo: ānō ittio sub simōe sacerdote magno in assaramel i cōuentu magno sacerdotuz] ⁊ pplī ⁊ ꝓncipū ⁊ gētis ⁊ senioꝝ regiōis nota scā sunt hec: qm̄ frequenter scā sunt plia in regiōe nr̄a. Simō aūt matathie filius ex filijs iarib] ⁊ frēs ei' dederūt se piculo: ⁊ restiterūt aduersaris gētis sue: vt starēt scā iporuz: et lex et gloria magna glorificauerunt gentez suā. Et ꝓgregauit ionathas gētem suaz: ⁊ factus est illis sacerdos magnus: ⁊ appositus est ad pplum suum. Et voluerūt inimici eoruz calcare sācta: ⁊ atterere regionez ipsoꝝ: ⁊ extendere manus i sācta sāctoruz. Tūc restitit simō: ⁊ pugnauit ꝓ gēte sua: et erogauit pecūias mltas: ⁊ armauit viros xtutis gentis sue: ⁊ ōdit illis stipēdia: ⁊ mūiuit ciuitates iudee ⁊ bethsurā q̄ erat i finib' iudee: vbi erant arma hostiū ātea: ⁊ posuit illic ꝓsidiū viros iudeos. Et iopē mūiuit q̄ erat ad mare: ⁊ gazarā q̄ ē i finib' açoti: i q̄ hostes ātea hītabāt: ⁊ collocauit illic iudeos: et q̄cū qz apta erāt ad coꝛreptionez eoruz posuit in eis. Et vidit pplus actū simōis ⁊ gliam quā cogitabat facē gēti sue et posuerūt eū ducē suuz ⁊ ꝓncipē sacerdotū: eo q ipe fecerit hec omia: ⁊ iusticiaz ⁊ fidē quā conseruauit gēti sue: ⁊ exqsiuit oi mō exaltare pplm suuz. Et i diēb' ei' ꝓsperatū ē in mānib' eius vt tollerent gentes ō regione iporuz: ⁊ q̄ i ciuitate dauid erāt i hierlm i arce de q̄ ꝓcedebant ⁊ ꝓtamiabāt oia que i circuitu scoruz sūt: et i ferebāt plagā magnā castitati. Et collocauit i ea viros iudeos ad tutamē. ū regionis ⁊ ciuitatis: ⁊ exaltauit muros i hierlm. Et rex demetrius statuit illi sūmū sacerdotiū] scoz hec fecit euz amicū suuz: ⁊ gloꝛificauit euz gl'ia magna. Audiuit eiz q̄ appellati sūt iudei a romanis aīci ⁊ socij ⁊ frēs: ⁊ qa susceperūt legatos simonis gliose: ⁊ qā iudei ⁊ sacerdotes eoꝝ ꝓsēserūt eū esse ducē suū ⁊ sūmū sacerdotem ex ꝑdictis. ꝓ Ut starēt scā scoꝝ. i. tēplū. ꝙ Et lex quā volebat ātiochus abolere. z Et gl'ia magna .i. diuin' cultus quē volebat destruere. ceia patēt ex predictis vsq; ibi: a Tūc restitit simō. vt patet ex ꝑdictis ca. ꝑcedenti. b Et erogauit pecūias mltas de sba ꝓ sua gēte ōfēdēda. c Et quecunq; apta erant ad coꝛreptōez eoꝝ. i. ad repressionem aduersariorū: vt balistas arc' ⁊ ꝓsilia. d Et vidit popul'. Hic ittio ꝓsequent ponit dicte constitutionis siue institutiōis actus cum ō̄: Et vidit populus actū simonis. idest ei' facta valde notabilia. e Et posuerūt eum ducē suū ꝛc̃. supra ca'. precedenti. Posuerunt eum ducez suum ꝓ persōa sua ⁊ simplici verbo. Hic autez posuerunt eum ducem ⁊ pontificez: nō soluz ꝓ se: sed ꝓ posteritate sua: ⁊ hoc firmauerūt i mutabili ōcreto. cetera patēt vsq; ibi: f Et infere bant plagam magnam castitati. i. mundicie templi ⁊ cultus diuini: ⁊ quia muliere) he breas rapiebāt aliquādo illis abutētes. g Et rex demetrius statuit illi ꝛc̃] capitulo precedenti.

h Audiuit. n. ꝛc̃.] idest non solum honorauit eum ex amore: vt ab eo iuuaretur: vt dictum est capitulo precedēti: sed ne a romanis puniretur si ostēderet se aduersarium Simoni ⁊ iudeorum genti.

i Et quia iudei ⁊ sacerdotes. eoꝝ repetitio ei' dem est quod ꝓmissuz ē ad maiorē affirmatiōem.

j In eternū. i. p se ⁊ sua ꝓsteritate. k Donec surgat ꝓpheta fidelis. i. messias a iudeis expectat' ⁊ ꝓphaeis ꝓmiss': Deui. xviij. Prophaz suscitabo eis ⁊c. ⁊ tc ē adipletū: qz filij simonis tenuerūt ꝓncipatū ⁊ sacerdotiū vsqz ad herodē ascolonitā: cuius tpe nat' est chr'ist': matth. ij. q ē rex ⁊ sacerdos i eternū.

l Et vt sit sup eos dux. i. rgimine tpaliū. m Et vt cura eēt illi ꝓ sanctis. i regimine spiritualium.

n Et vt ꝓstituere ret ꝓpositos. sb se i vtroqz regimie.

o Et sup arma. vt null' moueat bellū sine ei' lnia.

p Et vt audiat ab oīb'. i. ei obediat i oīb'.

q Et scribāt i noie eius oēs ꝓscriptiones. i. acta publica: dicē do: Actū āno tali simōis.

r Et vt opiat purpura ⁊ auro. vestib' auro textis vl aurea corona.

s Et ne liceat. Hic qrto pōit dicte ꝓcessiōis ꝓfirmatō: cū dr: Et ne liceat vli de pplo. cui' cū qz ꝓditōis aut sta t'.

t Irritū facē aliqd horuz. ⁊ subdit ꝓnr pena trāsgressoꝝ: cum dr: Qui aūt fecerit cōtra hec ⁊c.

v Re' erit. scilz mortis vl alteri' pene fm modū ⁊ qlitatē culpe.

x Et ꝓplacuit oi pplo. dicta oratiatō. Et qz ad h' req̄rebat ꝓsēs simōis: sb̄dit: Et suscepit simon ⁊c.

y Et scripturā istā descreuit ponē i tabul' ereis. ad ꝑpetuā memoriā.

z Et pōere eas i pibolo scoꝝ. i. i murocigēte tēplū a peri qō ē circū.

a Exēplū āt eoꝝ ponē i erario. i. i loco magi publico.

b Ut habeat simon ⁊ filij ei'. i. videant cum voluerit.

In eternū donec surgat ꝓpha fidel: ēt vt sit sup eos dux: ⁊ ūt cura esset illi ꝓ scis: ēt vt cōstituēt ꝓpositos sup opa eoꝝ: ⁊ sup rgionē: ēt sup arma ⁊ sup psidia: ⁊ cura sit illi de scis: ēt vt audiat ab oi b': ēt scribāt in noie ei' oēs ꝓscriptiones i rgiōe: ⁊ ūt opiat purpura ⁊ auro: ēt ne liceat vlli ex pplo ⁊ ex sacerdotib' irritū facē aliqd horuz: ⁊ ꝓdicē hīs q̄ abeo di cūt: aut ꝓuocare ꝓuētū i regiōe sine ipso: ⁊ vestīri purpura ⁊ vti fibula aurea. Qui aūt fecerit ex hec: aut irritū fecēit aliqd horuz: reus erit. Et cōplacuit oi pplo statuē simonē. ⁊ facē ex verba ista. Et suscepit simon ⁊ placuit ei vt sūmo sacerdotio fungeret: ⁊ eēt dux ⁊ ꝑceps gētis iudeoꝝ ⁊ sacerdotū: ⁊ pesset oīb'. Et scripturā istā descreuit ponē i tabul' ereis: ⁊ pōnē eas i pibolo scoꝝ in loco celebri. Exēplū aūtē eoꝝ ponē i erario ut hēat simō ⁊ filij ei'

Et misit rex .xv. antioch' filio' demetrij epistolas ab insul' mari simōi sacerdoti ⁊ ꝓncipi gētis iudoꝝ ⁊ vniuerse gēti: ⁊ erāt ꝓtinētes hūc modū: Rex āntioch' simōi sacerdoti magno ⁊ gēti iudeoꝝ salutē. Quīn qdēz pestilētes obtinuerūt regnū patꝝ nroꝝ: volo aūt vēdicare regnū ⁊ restituē illō sic erat aīa: ⁊ lectā feci multitudinē exercit': ⁊ feci naues bellicas. Volo aūt ꝓcedē p rgionē vt vlciscar i eos q corruperūt regionē nr̄az: ⁊ q desolauerūt ciuitates multas i rgno meo. Nūnc ergo statuo tibi oēs oblatiōes q̄s remiserūt tibi aīa me oēs reges: ⁊ q̄cūqz alia dona remiserūt tibi: ēt p̄mitto tibi facē ꝑcussurā ꝓ pria nūmismata q̄ i rgiōe tua leuārz aūt scīaz eē ⁊ liberā: ⁊ oīa arma q̄ fabricata sūt ⁊ psidia q̄ construxisti q̄ tenes: maneāt tibi. Et oē debitū regis ⁊ q̄ futura sūt regi ex hoc ⁊ i totū tps r̄mittūt tibi. Cū aūtez obtinuerim' regnū nr̄m: glificabimus te ⁊ gētē tuā: ⁊ tēpluz glia mag̃: ita vt manifestet glia vīa i vniuersa tra. Anno cētesimo septuagesimo q̄rto: exiit antioch' i terraz patrū suoꝝ: ⁊ ꝓuenerūt ad eū oēs exercit': ita vt pauci relicti essēt cū triphōe. Et ilecut' ē eū ātioch' rex: ⁊ venit dorā fugiēs per mariti mā. Sciebat. n. q ꝓgregata sūt mala i eū: ⁊ reliqt eū exercit'. Et applicuit antiochus sup doraz cū cētū viginti milibus virorū bellige ratorū ⁊ octo milib' eqtū. Et circuiuit ciuitatez: ⁊ naues a mari accesserūt: ⁊ vexabāt ciuitatē a tra ⁊ mari ⁊ neminē sinebāt īgredi vl

Et misit rex. Hic ꝓnr describit La. XV. ducat' simonis sub antiocho vltimi demetrij filio: ⁊ dicit i duas ptes: qz ꝓmo describit hu' r'mōi ducat': scdo ipsius simōis obit': circa mediū sequēti ca. ibi. Ut ptolemē ⁊c. Pria i tres: qz prio pōit antiochi cū simōe ꝓfederatio: secūdo federis ruptio: ibi Antioch' autē. tertio ruptionis punitio in ꝓncipio sequentis capituli. Prima adhuc in tres. nam primo ponitur dicta confederatio: secundo triphonis insecutio: ibi Anno. c. ⁊c. tertio cuius daz superius dicti declaratō: ibi Uenit autem. Pria in duas: qz prio ponit scriptura ꝓfederationis motiuum: secundo federis moduz: ibi Nunc ergo. Circa primum dicitur. a Et mittit rex antiochus filius demetrij ⁊c. iosephus dicit ipsum fuisse fratrem eius: sed dicto iosephi non est credendum cōtra auctoritatem huius libri: vt supra dictuz est.

b Epistolas ab insulis maris. adhuc enīz non obtinebat regnum syrie: ideo querebat confederari cū simone. c Quoniā quidem pestilentes. scilicet triphon ⁊ ei adherētes. ceca patent. d Nunc ergo statuo. hic ꝓsequēter ponitur confederationis modus: cuz dicitur. d Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes ⁊c. idest grās ⁊ cōcessiones regū ꝓcedētium. e Et pmitto tibi facere percussuram ⁊c. hoc addit ad concessiones regum ꝓcedētiū. cetera patēt vsqz ibi: f Cum autez obtinuerimus. vbi fit promissio de futuro: que tamen non fuit impleta: vt habetur infra. nam obtento regno alienauit se a simone: ⁊ ideo tales ꝓmissiones videbant simulatorie quousqz essz in regni possessione. g Anno. c. ⁊c. Posita federatione cum simone: hic consequenter ponitur insecutio triphonis a rege: ⁊ patet littera vsqz ibi: h Cū. cxx. milib' virorū belligeratoꝝ. s. peditū. i Et circuiuit ciuitatē ponēs i circuitu ei' obsidionē a pte ire: ⁊ naues a mari accesserūt. ⁊ sic fuit obsessa ciuitas ꝓ tra ⁊ ꝓ mare. k Et vexabat ciuitatē

telis ⁊ machinis.

k Uenit autē. Hic ponitur cuiusdam supra dicti declaratio. dictum enim fuit capitulo p̄cedēti: q̄ statuerūt romani sūmōi libertatē: ⁊ descripserūt i tabulis ereis: ⁊ nō fuit ibi dictum q̄s esset tenor illius scripture ⁊ quis fuit nūcius iō hic declarant ista: ⁊ primo quantuz ad nuncium: cum dī: Uenit autez numer⁹ cē. secundo quātū ad scripture tenorē: cum dī: l Lucius consul romāor̄ū. tūc.n. romana ciuitas p cōsules regebatur.

m Ptolemeo r̄gi. .s. egypti. cetera patēt vsq̄ ibi: n Uisuz est autē nobis accipe ab eis clypeum. in fed̄ ⁊ amicitie signū.

o Siqui ergo pestilentes. iudei.

p Ut vindicet cē] inferendo debitaz penam. q Hec eadē scripta cē] scilicet syrie. ex quo pz q̄ istud ponitur hic per recapitulationem: nam hoc cōtigit demetrio patre ātiochi adhuc regnante: hoc etiā habetur p illud q̄ habetur capīo p̄cedēti. s. q̄ rex demetrius fecit sūmonē amicum suū ⁊ glorificauit eū: ⁊ subdit ad hoc vna ratio: cū dī: Audiuit .n. quia appellati sūt iudei a romanis amici cē. ex quo patet q̄ iā receperat l̄as istas de renouatiōe amicitie iter romanos ⁊ iudeos. r Et attalo ⁊ arrabe cē. vbi ponūt plures reges ⁊ rē qb⁹ romani scripserūt p iudeis i forma p̄missa. s Exēplaz autē eor̄ cē] vt sciret q̄d regib⁹ cēt scriptuz p pplo iudeorum.

t Antioch⁹ āt. Hic ponitur federis antiochi cū sūmōe ruptio. egredi. Uenit aūt numer⁹ ⁊ qui cū eo fuerāt ab vrbe roma habētes epistolas regib⁹ ⁊ regionib⁹ scriptas: in quib⁹ ꝓtinebāt hec: Lucius ꝓsul romāor̄: ptolemeo regi salutem: Legati iudeor̄ū venerunt ad nos amici nr̄i renouātes p̄stinā amicitiā ⁊ societatem missi a simone p̄ncipe sacerdotū ⁊ pplo iudeor̄. Attulerunt autē ⁊ clypeū aureū mnarū mille. Placuit itaq̄ nobis scribē regib⁹ ⁊ regionib⁹ vt nō inferant illis mala: neq̄ ipugnēt eos ⁊ ciuitates eor̄ ⁊ regiones eor̄: ⁊ vt nō ferāt auxiliū pugnātib⁹ aduersus eos: Uisū aūt ē nobis accipere ab eis clypeū. Siquī ergo pestilētes fugerint ō regiōe ipsor̄ ad vos: tradite eos sūmōi p̄ncipi sacerdotū: vt vindicet i eos sm legē suā. Hec eadē scripta sūt demetrio r̄gi ⁊ attalo ⁊ arabe ⁊ arsaci: ⁊ i oēs regiones ⁊ samsame ⁊ spartāis ⁊ delo ⁊ mido ⁊ sicione ⁊ carie ⁊ samū ⁊ pāphyliā ⁊ licię ⁊ alicarnasū ⁊ rhodū ⁊ faselida ⁊ choo ⁊ siden ⁊ arado ⁊ gortynā ⁊ gnydum ⁊ cyprum ⁊ cyrenen. Exēmplum autem eorum scripserunt simoni] p̄ncipi sacerdotum: ⁊ populo iudeor̄. Antiōch⁹ āt rex applicuit castra i dorā scdo] ādmouēs ei sup manus ⁊ machinas faciēs: ⁊ ꝓclusit triphonē ne ꝓcederet. Et misit ād eum simon duo milia virorum electorū in auxilium: ⁊ argētuz ⁊ aurū ⁊ vasa copiosa: ⁊ noluit eā accipē sz rupit oia q̄ pact⁹ est cum eo antea: ⁊ alienauit se ab eo. Et misit ād eum athenobium vnuz de amicis suis vt tractaret cum ipso dicens: Uos tenetis ioppē ⁊ gaçarā ⁊ arcē que est in hierlim ciuitates regni mei. finēs earum desolastis: ⁊ fecistis plagā magnam in terra:] ⁊ dominati estis per loca multa i rḡno meo. Nunc ergo trade ciuitates q̄s occupastis: ⁊ tributa locor̄ in quibus dominati estis ex̄ fines iudee. Sin autez date p illis qngēta talēta argēti: ⁊ ext̄ minij q̄ exterminastis: ⁊ tributor̄ ciuitatū: alia talēta quīgenta. Sin autez veniemus ⁊ expugnabimus vos. Et venit athenobius amicus regis in hierlim: vidit gloriam simonis ⁊ claritatem in auro ⁊ argento ⁊ apparatum copiosum ⁊ obstupuit: ⁊ rettulit ei verba regis. Et respondit ei simon: ⁊ dixit ei: Neq̄ alienam terraz sumpsimus: neq̄ alienam detinemus: sed hereditatem patrum nr̄oruz que iniuste ab inimicis nr̄is aliquo tp̄e possessa ē. Nos vo tp̄s hītes vēdicam hereditatē patrū nr̄oū. Nā o ioppe ⁊ gaçara: q̄ extollas: ipsi faciebāt i populo plagā magnā: ⁊ i regiōe nr̄a: horū dam⁹ talēta cētū. Et n rndit ei athenobi⁹ vbū. Reuersus autē cū ira ad regē] renunciauit ei vba ista: ⁊ gloriā simōis ⁊ vniuersa que vidit: ⁊ iratus est rex ira mag̃. Triphon autē fugit naui i ortholaida. Et ꝓstituit rex cēdebeū ducē maritimū:] ⁊ exercitū peditum ⁊ equitū dedit illi. Et mandauit illi mouer̄ castra cōtra faciez iudee: ⁊ mādauit ei edificar̄ cedronē] ⁊ obstruē portas ciuita ⁊ auxiliū: ⁊ hoc ē qō dī: t Antioch⁹ aūt cē] obsidionez soluerat ꝓpi hyemē vl̄ alias cāz. v Admouens ei sp manū. i. faciēs ei isul⁹. x Et misit ad euz sūmō cē. ⁊ noluit ea accipē: vt oñdēt dissolutōnē federi ⁊ amicitie. y Et misit ad eū. Hic pōitur ruptio federi vbo: q: misit solēnē nūciū ad repetendum ciuitates plures ⁊ tributa: ⁊ patet littera vsq̄ ibi: z Fines earz desolastis. in cēdēdo. ⁊ Et fecistis cē] hoies i ifficiēdo. a Et exterminiū. i. p̄o exterminio locorum ⁊ hominuz. cetera patēt vsq̄ ibi: b Et obstupuit. i. āmiratus fuit de tanto statu sūmōis. cetera patēt vsq̄ ibi: c Reuersus autem cum ira cē] eo q̄ simon non responderat scōz suam voluntatē. d Et iratus est rex. hic consequēter pōitur ruptio federis facto: q: rex p̄cepit inuadere iudeos: ideo subdit: e Et constituit rex cē] idest i terra sup̄a mar̄ mediterraneum sita ⁊ iudee propinqua.

f Et mādauit illi castra mouere. idest acies armatorum ducer̄.

f Et mādauit ei cē] idest fortalicium sic nominatum: ex eo q̄ super torrentem cedron esset situm: vt ex hoc posset melius ipugnare iudeam. h Et obstruere portas ciuitatis. s. hierusalez hoib⁹ armatis. ⁊ hoc tripliciter. p̄io p signū: q: refutauit simonis donum

b Rex aũt pſequebaꝫ triphonẽ.q̃ de dotan latenter fugerat p nauẽ. i Et puenit cẽdebeꝰ iamniã. ad ſuadẽdũ iudeã:tõ ſubdit: k Et cepit irritare plebez ꝛc. l Ut egreſſi.de cedrone ex iprouiſo ad depdãdũ populum ꝛ occidendum. Ca.XVI.

HT aſcẽdit. hic pñt deſcribit pdicte ruptiõis federis punitio: circa quaz pmo ponit diſpoſitio exercit⁹:ſecũdo pflict⁹: ibi Et ſurrexerũt. Circa pmũ dr: a Et aſcẽdit iohãnes ỏ gaçaris ꝛc. in hieruſalẽ q̃ ẽ i altiori ſitu q̃ gaça.

b Et nũciauit ſimoni pr̃i ſuo.qz ſine eiꝰ licẽtia nolebat pugnare cũ cẽdebeo ſicut fuerat ordiatũ ſupza capitulo.xiij. per ſacerdotes ꝛ populum. c Et vocauit ſimõ ꝛc] qui poterant ad bellum procedere. cetera patent vſqz ibi: d Et elegit de regione xx.milia virorũ: peditum. e Et dormierunt i modin.accipiẽtes requiem: vt eſſent magꝭ expediti ad belli laborem.

f Et ſurrexerũt. hic conſequẽter ponitur belli conflictus:cum dicit: g Et abierunt in campum.parati ad bellum.

h Et fluuiꝰ torrens erat inſ medium ipſorum.ſ. duorum exercituz i Et admouit caſtra. ſcilicet ipſe iohannes.

k Et tranſfretauit primus vt daret alijs audaciam tranſfretandi. l Et diuiſit populum. peracies. m Et equites in medio peditum. ſcilicet poſuit ne equi ab

tis:ꝛ debellare pplm. Rex aũt pſeqbaꝫ triphonez. Et peruenit cẽdebeꝰ iamniam: ꝛ cepit irritare plebez ꝛ cõculcare iudeã ꝛ captiuare populũ ꝛ iterficẽ: ꝛ edificare cedronez. Et collocauit illic equites ꝛ exercitũ ut egreſſi pãbularẽt viã iudee ſic cõſtituit ei rex. .XVI.

HT aſcẽdit iohãnes ỏ gaçaris ẽt nũciauit ſimoni pr̃i ſuo q̃ fecit cendebeus i pplo ipſoz. Et uocauit ſimon duos filios ſuos ſenioꝛes Iudã ꝛ iohannẽ:ꝛ ait illis:Ego ꝛ fratres mei ꝛ domus pr̃is mei expugnauimꝰ hoſtes iſrl ab adoleſcẽtia vſqz i hũc diẽ: ꝛ ꝓſperatũ eſt i manibꝰ noſtr̃ liberare iſrl aliquotiẽs. Nũc aũt ſenuiſz eſtote loco meo ꝛ fratr̃ mei:ꝛ egreſſi pugnate p gẽte nr̃a. Auxiliũ vo de celo vobiſcum ſit. Et ẽlegit de regione vigiti milia viroz belligeratoz ꝛ equites:ꝛ ꝓfecti ſunt ad cẽdebeũ ẽt dormierunt in modin. Et ſurrexerũt mane ẽt abierũt in cãpũ. Et ecce exercit⁹ copioſus i obuiã illis:peditũ:ẽt fluuiꝰ torrẽs erat iter mediũ ipſorũz. Et admouit caſtra ꝓ faciez eorũ ipe ꝛ pplus eius: ꝛ vidit populũ trepidãtẽ ad tranſfretãdũ torrentẽ:ẽt tranſfretauit primus. Et viderũt eũ viri:ꝛ trãſierũt poſt euz. Et diuiſit pplz ẽt equites i medio peditũ. Erat aũtẽ equitatus aduerſarioz copioſus nimis. Et exclamauerũt ſacris tubis:] ꝛ in fugã conuerſus ẽ cẽdebeus ꝛ caſtra

eius:ꝛ ceciderũt ex eis mlti vulnerati: reſidui autẽ in munitionẽ fugerũt.] Tunc vulneratus é iudas fraꝛ ioh̃anis. Iohãnes autẽ inſecutus eſt eos dõnec venit cedroné q̃az edificauit: ꝛ fugerũt ad turres]que erãt i agris açoti:ꝛ ſuccẽdit eas igni. Et ceciderunt ex illis duo milia viroz: ꝛ fuerſuſ eſt i iudeã i pace. Et ptoleme⁹ filius abobi cõſtitutus erat dux]i cãpo hierico:ꝛ habebat argẽtum ꝛ aurũ multũ. Erat.n. gener ſũmi ſacerdotis. Et exaltatũ eſt cor eius:] ẽt volebat obtinere regionẽ.]ẽt cogitabat dolũ aduerſus ſimonẽ ꝛ filios eius vt tollerent eos. Simõ aũt pambulãs ciuitates q̃ erãt i regiõe iudee. ꝛ ſollicitudinẽ gerens eaz dẽſcẽdit i hierico ipſe ꝛ matathias filius eiꝰ ꝛ iudas ãno centeſimo ſeptuageſimoſeptio mẽſe vndecimo.]hic eſt mẽſis ſabath. Et ſũſcepit eos filiꝰ abobi] in municiũculã que vocaꝫ doch. cũ dolo quã edificauit:ẽt fecit eis cõuiuiũ magnũ:] ꝛ abſcõdit illic viros. Et cũm iebriatꝰ eẽt ſimon] ꝛ filij eius:ſurrexit ptolemeus cũ ſuis:ꝛ ſũpſerũt arma ſua:ꝛ itrauerũt i cõuiuiũz: ꝛ occiderũt eũ ꝛ duos filios eiꝰ:ꝛ quoſdã pueros eiꝰ. Et fecit õceptionẽ magnã i iſrl:ꝛ reddidit mala ꝓ bonis. Et ſcripſit hec ptolemeus ꝛ miſit regi vt mitteret ei exercitũ in auxiliũm: ꝛ traderet ei regiõez: ſed ꝛ ciuitates eoꝝ ꝛ tributa.

aduerſarijs vulnerarentur. n Et exclamauerũt ꝛc] ſcõm preceptum legis Numeri.x. o Reſidui autẽ ꝛc] ſcilicet in cedronem. p Tunc vulneratus eſt iudas.hoc exprimitur ad denotandum animoſitatem iohannis qui non dimiſit aduerſarios perſequi propter vulnerationem ſui fratris. q Donec venit cedronem ſcilicet cendebeus: qõ patet ex hoc quod ſequitur: r Quam edificauit: ꝛ fugerũt ꝛc] ſcilicet alij qz fugientes de bello vadunt per vias plures diſperſi. s Et ſuccendit eaſ igni.ſcilicet iohannis ꝛ eius exercitus. t Et ptolemẽ. Deſcripta ſuperius vita ſimonis virtuoſa: h ic conſequẽter deſcribitur mors eius proditioſa:cuius motiuum fuit ambitio que ponitur:cum dicitur: t Et ptolemeus filius ꝛc]a ſocero ſuo ſimone.

v In campo hieri co.ideſt in vna parte iudee. x Et exaltatum eſt ꝛc]per ſuppbiam. y Et volebat ꝛc]. ideſt totam iudeam per ambitionem ſuam. a Et cogitabat. Hic ſecundo ponitur obtinendi medium:quod fuit nequiſſima proditio:ideo dicitur: Et cogitabat dolum ꝛc. Simon autẽ perambulans ciuitates: vt videret qualiter eſſẽt gubernate ꝛ cõtra aduerſarios munite.

b Deſcendit hieri co. vbi gener ſuꝰ erat dux ab eo conſtitutꝰ.

c Hic eſt menſis ſebath.debet ſcribi ſebeth ꝛ correſpondet ianuario. d Et ſuſcepit ꝛc]ſimulans amicitiam cum ſocero ſuo ꝛ filijs eiꝰ:vt magis eos deciperet.

e Et fecit eis ꝛc]vt facilius eoſ occideret: ideo ſubditur.

f Et cum inebriatꝰ ꝛc]ideſt cõuenienter ſatiatus cibo ꝛ potu: eo modo loquendi q̃ dicitur cantic. quito.

comedite ⁊ bibite ⁊ inebriamini. cetera patet. g Et misit. Hic tertio ponit intentiois ptolemei frustratio p iohañē qui euadēs eius dolū pugnauit fortiter postea ꝑ eū ⁊ defēdit ⁊ tenuit iudeā valde magnifice post ꝓiez suū: ió dicit: Et misit alios satellites suos. h In gazarā tollē iohan⁹ nē. i. eū capē ⁊ occidere. i Et tribūis. exercit⁹ iohannis.

k Misit epistolas ꝛc̄. ⁊ ꝑcurrēs. s. satellites ptolemei missos ad predicta loca.

l Quidā. de pueri simonis: qz ptolemeꝰ ñ oēs occiderat ꝛ aliquos ex eis: vt dictū ē supra. m Ut nū ciauit iohāni. vt euaderet dicta pericula.

n Ut audiuit autē ꝛc̄. i. admiratꝰ fuit ꝺ dolositate tanta.

o Et cōꝑhēdit viros ꝛc̄. ⁊ eodē modo puidit aliꝫ piculiꝫ solerter ⁊ prouide: ⁊ sic ptolemeus defraudatꝰ fuit a sua pessima itētiōe. p Et cetera sermonū iohānis. qꝺ docuit populū.

q Et bellorū eius. quibꝰ defendit eum.

r Et bonaꝝ vtutū ꝛc̄. iter quas fuit victoria notabilis quā habuit de hircanis: ex qua ꝯgnominatus est hircanꝰ. s Et edificij muroꝝ ꝛc̄. in hierlm ⁊ in iudea ad terre fortificationez.

t Et rexꝝ gestaꝝ eiꝰ. q̄ fuerūt mirabiles ⁊ multe. vñ dicit iosephus li. xij. qꝺ ipse habuit spm̄ ꝓphetie. v Ecce hec scripta sūt i libro ꝛc̄. hūc aūt librū nō habemꝰ sicut nec plures alios de quibꝰ fit mētio in libris regū ⁊ paralypomenō.

Et misii alios in gaçarā tollere iohānē: et tribunis misit eplas vt venirent ad se: ⁊ daret eis argētū ⁊ auruz ⁊ dona. Et alios misit occupare hierlm ⁊ mōtē tēpli. Et ꝑcurrēs quidā nūciauit iohāni i gaçara qz ptst patꝛ eiꝰ ⁊ frēs eiꝰ: ⁊ quia misit te quoqz iterfici. Ut audiuit aūt vehemēter expauit: et ꝓhēdit viros q venerāt p deꝝ eū: ⁊ occidit eos. Cognouit .n. qz q̄rebāt ꝑdere euz. Et cetera sermonū iohānis et bellorū eius: et bonoꝝ virtutū qbꝰ fortiter gessit: et edificij muroꝝ quos extruxit et regū gestaꝝ eiꝰ: ecce hec scripta sūt in libro dieꝝ sacerdotij eiꝰ: ex quo factꝰ est ꝓnceps sacerdotū post ꝓiem suū.

Explicit liber primꝰ machabeorum: incipit secundus.

Postilla Nicolai ꝺ lira sup scōz librū machabeoꝝ icipit.

Fratribꝰ q̄ sūt p egyptū iudeis. Liber iste secūdus machabeoꝝ quedā ē adbreuiatio cuiusdā magni voluminis a iasone cireneo ꝓscripti habēti. v. libros ptiales. i qbꝰ facta iude machabei ⁊ socioꝝ eius diffuse tractāt: ꝛ i hꝰ libro ponūt breuit ⁊ succicte: vt pz i fine ca. scōi: vt q̄ ꝑpt pauptatē ꝑdictū volumē magnum ꝓpare nō posset vl ꝑpter eius ꝓlixitatē attediati essent legē: istō ꝓpediū posset hīc de facili ⁊ sine tedio ꝑcurrere legēdo. Fuit aūt ꝓpilatio hec facta tpe demetrij secūdi: vt magis videbit. j. ⁊ missa iudeis habitātibꝰ i egypto ab illis q̄ erāt i iudea: q̄ cū hoc i huꝰ libri ꝓfatiōe rogauerūt eos aliquas solēnitates suscipē q̄ ab eis fuerāt ratiōabiliter istitute. Igit iste liber i duas ptes diuidit. s. i ꝓlogū ⁊ tractatū: qui icipit tertio ca. In ꝓria vo parte ꝓio ponit iuitatio ad obseruantiā duplicis festi: secūdo breuiter tāgit materia huius libri: ca. sequēti: ibi De iuda vo machabeo. Circa ꝑ mū ꝓio scribētes captāt illoꝝ qbꝰ scribūt beniuolētiā: scōo iuitāt eos ad festi duplicis obseruātiā: ibi Regnāte demetrio. tertio suā iferūt itētionē: ibi Acturi itaqz. Circa ꝓmū captāt duplicē eoꝝ beniuolētiā. s. eos amicabiliter salutādo: ⁊ p eis humilit exorādo: ibi Bñfaciat vobis. Circa ꝑmū dī: a Fratrib⁹. qꝺ ē nomē amicabile: nā frater dī ꝙsi vere alt ipse: ⁊ vocāt eos frēs: eo q̄ erāt de eadē gēte: ⁊ sꝺ eadē lege. b Qui sūt p egyptū iudeis. s. dispsis. Ptolemeꝰ. n. lagi filiꝰ q̄ p alexādrū magnū ꝓmꝰ rgnauit i egypto: sic supra dictū ē i ꝓmi libri ꝓncipio miltos iudeos captiuauit: qꝝ aliq⁹ ptolemeus philadelphꝰ ei succedens relaxauit i fauorē lxx. interptū: qui sibi libros moysi: ⁊ fm aliꝫ totū vet⁹ testamētū trāstulerūt de hebreo in grecū: multi tū in egypto rmānserūt ⁊ ꝓcedēte tpe acq̄sierūt bōa tpalia: ⁊ p plis ꝓcreatiōnē miltiplicati sūt qbꝰ iudei manētes i iudea scripserūt: ió sꝺdīt: c Salutē dicūt frēs ꝛc̄. ⁊ pacē bonā. nā bona guerra eligibilioꝝ est pace mala. d Bñfaciat. Hic ꝙñt captāt eoꝝ beniuolētiā p eis exorādo dicētes: d Bñfaciat vobis deꝰ. i spūalibus ⁊ tēpalib⁹. e Et memierit testamēti sui. i. firme ꝓmissionis. f Qꝺ locutꝰ ē ad abraaz. Hen. xij. g Et Isaac. xxvj. h Et iacob. xxviij. ⁊ supplēdū ē q̄ sūt ꝺ numero fuoꝝ suoꝝ fideliū. vel aliꝫ lr̄az sic iūgēdo: Et memierit testamēti sui. i. ꝓmissiōis firme. Seruoꝝ suorū fideliū. i. p suis fuis fidelib⁹ facte. qꝺ ad abraaz isaac ⁊ iacob locutꝰ ē: ꝓio quātū ad ꝓes illoꝝ testi. i Et det vobis coꝛ oīb⁹ vt colatis eū. fide spe ⁊ charitate: qui bꝰ colit deꝰ cultu iteriori: vt dicit Augstin⁹ i encheridiō. k Et faciatis ꝛc̄. p effectū i cultu exteriori. l Coꝛ de magno ꝛc̄. qz deo nō placēt sacrificia coacta sz volūtaria. m Adapiat ꝛc̄. studēda ⁊ itelligēda. n Et i ꝑceptis suis opere adimplēdis. o Et faciat pacem. vt vacaī talibꝰ valeatis. p Exaudiat ꝛc̄. vobis ꝓdescēdēdo. q Et reconciliet vobis. pctā ꝑterita remittēdo. r Nec vos deserat ꝛc̄. vos i tribulationibꝰ ꝓsolādo. s Et nūc hic. i hierlm ⁊ iudea. t Sumꝰ orātes p vobis. ꝙsi dicāt: ita debetis orare p nobis ⁊ accēscē petitiōibꝰ nr̄is: maxie de solēnitatibꝰ deuot. v Regnāte demetrio. Hic ꝙñt iuitāt eos ad obseruātiā duplicis festi: scōm pōit: ibi Et die ignis. Pria in tres: qz ꝓio

pōīt cozr iuitatio: scōo dicti ꝓfirmatio: ibi Anno. c. 3°. itēta ꝓclusio: ibi Factuz. igit Circa pmū nōt tps cū dī: v Regnāte demetrio rc. Dic̄ glosa rabāi q iste fuit demetri filꝰ selecuci q regnauit tpe iude machabei: vt pz. vij. ca. pmi libri: 3 huic dicto manifeste ꝺicit qꝺ seqt āno. clxix. hic āt demetrꝰ añ tps hꝫ fuit mortuꝰ: nā filꝰ eī itrauit regnuz patrū suoz anno .clxv. vt hī supra pmo libro. x. ca. 7 añ ipsuz regnauerat alexander duobus annis: q̄ iterfecerat pīez suum: vt pz i pncipio ciusdē ca. decimi. iste vo demetri filꝰ pmi demetrij regnauit vsq; ad annū. clxij. i quo fuit captꝰ 7 i carceratꝰ: vt hēt pmo libꝰ. xiij. ca. ex q̄ pz q̄ iste demetrꝰ filꝰ pmi demetrij adhuc regnabat āno. clxix. 7 iō q̄ dī hic: x Regnāte demetrio āno. clxix. itelligit de ipso. Ipse vo ante captionē suā cū simone sūmo sacerdote 7 gente iudeoz renouauit amicitiā: 7 ꝓcessit plures libertates 7 puilegia q̄ añ ꝓcesserat tpe ionathe: nec alij regeſ pdecessores fuit: vt hī. xiij. ca. pmi libri: ppī hoc ſbdit ibi: Ablatū ē iugū gētiū ab isrl. Et fuit ppls i magna leticia: 7 i pace bona toto tpe simonis. Et sic ē uerisimile vt dicit super locū istū dns hugo cardinalis: q̄ illo tpe scripserunt iu deis habitātibꝰ i egypto de solēnitatibꝰ istis recipiēdis: licet. n. tpe iude pmū festū fuit istitutū: nō tn a iudeis i egypto manēntibꝰ receptū: vt pz ex eī epistola sequēte in q̄ nulla fit mētio de hoc festo: licet scribat iudeis manētibꝰ i egypto. x Nos iudei manentes i hierlm 7 iudea. y Scripsim⁹ vobis. de solēnitatibꝰ hic ꝓtentis. 7 de alijs i hoc libro scriptis. Sz ꝺ hoc obijcit: qz sic dicti ē hec scripserī adepta libertate tpe simonis 7 demetrio regnāte: hoc fuit āno. clxx. vt hī ca. xiij. pmi libri. Ad hoc pōt dici q̄ hoc negociū fuit ichoatū āno. clxix. 7 ꝓsūmatū āno sequēti. hic aūt pōīt data, p tpe inchoatiōis: ibi vo p tpe ꝓsūmatiōis. Dī aūt nos iudei rc. qz idē ppls fuit tpe iude 7 simonis 7 cū hoc etiā ecdē ꝓpe numero i mltis vt pz de iuda 7 simone q̄ fuerūt frēs 7 ꝓpanei: vt pz scōo ca. primi libri: 7 idē erat de multis alijs. z In tribulatiōe. i. de tribulatiōe. a Et impetu rc. scribēdo. n. de sue libertatis adeptiōe 7 festoꝝ receptiōe: habuerūt tangere de pcedēti tribulatione. b Ex q̄ iceſſit iason rc hic. n. ambiēs sacerdotiū iuit ad regē antiochū icitās eū de trāslatiōe iudeoz ad gētiliū ritū: vt habeī. j. q̄rto ca. 7 istud fuit pncipiū maloz q̄ fecit antiochꝰ epiphanes i hierusalē: vt habeī supra pmo libro: 7 ēt infra i hoc scōo: iō subdit: c Portaz succēderūt. i. portas ciuitatis 7 tēpli: vt habeī q̄rto ca. pmi libri. d Et effuderūt rc] vt habeī pmo libro: 7 i hoc scōo e Et ozauim⁹ ad dñm. magis pugnantes oratiōibꝰ q̄ cum armis. f Et exauditi sum⁹. antiochi ducibꝰ debellatis. g Et obtulim⁹ rc] li tēplo recuperato 7 purificato: vt habeī pmo libro q̄rto ca. 7 dicit hic sacrificiū: oblo de animalibꝰ. similago farina ē frumēti delicatissima: de q̄ fiebāt panes ꝓpositionis. h Et nūc frequētate. i. singulis ānis celebrate. i Dies scenophegie. i. purificatiōis tēpli quā pstituit iudas. viij. diebꝰ celebrari a. xv. dies mēsis casleu. k Anno. c. hic ꝓ nō pōīt declaratio seu ꝓfirmatio dicti. s. de tribulatione q̄ supuenerat eis tpe antiochi: 7 hoc fit p quādā epistolā i egyptū tēpe iude missā: cuius tenoz hic recolit: cū dicit: k Anno. clxxxviij. rc] sed hoc videt falsū: qz data epistole p cedētis q̄ fuit scripta p mortē iude ānis. xx. annis talis est anno clxix. vt dictū ē: 7 sic iudas longo tpe scripsisset p mortē suaz. Dicēdū q̄ in epistola iude initiatio ānoꝝ nō icipit a pncipio regni grecoz sic alia: sz añ vt hic inuit glosa sz vbi icipit: nō dicit: pōt aūt dici q̄ icipit a. xij. āno regni assueri: i q̄ mirabili modo liberatꝰ fuit ppls israel a psecutione aman: vt habeī hester iio ca. 7 hoc ppī duo: pio qz liberatio ista fuit valde mirabilis 7 notabilis: iudei vo icipiebāt numeratiōes ānoz a factis notabilibꝰ: vt dictū ē supra scōo qz liberatio illa fuit similis isti tpibꝰ antiochi. propī q̄ epistola iude loq̄ns de hac liberatiōe icipit ab illa numerare. Assuer vo sm ꝓputationē quā posui daniel. ix. regnauit annis. xl. vel circiter 7 sic a. xij. anno regni eī icluſiue i q̄ fuit facta liberatio ppli ab aman psecutiōe: remanent de regno eī. xxix. āni: cui sm hebreos q̄s i hꝰ secut' sū i pcedēti bꝰ successit darī ipsi' hester regie filꝰ: q̄ regnauit. vj. ānis vsq; ad ꝓsūmatiōnē tēpli scōi: vt pz pio Esdre. vj. 7 nec. xv. vsq; ad debellationē eī p alexādrū magnū sm hebreos: sicut dixit plen' sup libꝝ Esdre 7 daniel: a q̄ alexādro icipit regnū grecoz: vt dictū ē i pncipio primi libri: cui' regni fuerāt. cxlviij. āni q̄n purificatū fuit tēplū p iudā machabeū: vt habeī supra pmo libro: q̄rto ca. ducibꝰ ātiochi debellati. Isti vo anni simul iuncti faciūt ānos. clxxxviij. i epistola iude numeratos. l Aristobolo magro ptolemei. s. philometoris q̄ fuit nepos ātiochi epiphanis: vt ostēsū fuit daniel xj. 7 adhuc ondet. j. q̄rto ca. 7 p ꝓsequēs fuit tpe iude machabei: vt patet ex supradictis primo libro. huiꝰ aūt ptolemei dī aristobol' magr': qz fecit sibi ꝓmentarios sup libros moysi: 7 erat natōe iudeꝰ: iō ſbdit: m Qui ē dō gnē christoz sacerdotū. i. vnctoz. christi. n. a chrismate dī. descendit. n. ab Aaron: tū linea recta sacerdotalis ñ puenit vsq; ad eū n Salutē. s. aie. o Et sanitatē corpis. Et subdit epistole narratio i q̄ pōīt primo causa sui periculi: scōo prostratio antiochi: ibi Naz cū i pside. Circa pmū dicit: p De magnis piculis. tpe antiochi epiphanis. q A deo liberati. sua gra ñ virtute nra vel meritis. r Magnifice gras agim⁹ ipsi. tāq̄ de bñficijs eī grati. s Utpote q̄ aduersus talē regē. s. syrie 7 pisidis: cui' regnū erat valde magne potētie 7 virtutis. t Dimicauim⁹. debellatis eī ducibꝰ. a Ipse. n. ebulire. i. i magna mltitudie venire. b Fecit de pside rc. 7 pz ex dicti pio libꝰ. c Nā cū i pside. Hic ꝓ fit narratio de antiochi pstratiōe: cū subdit: d Cecidit i tēplo nanee. dicūt alij q̄ hꝰ dī de antiocho epiphane q̄ fuit ꝓpane iude machabeo: 7 sic videt hec ex-

nono: nōs iudei scripsimꝰ vob i tribulatiōe ēt ipetu q supuenit nob i istis ānis ex quo recessit iason a sctā terra 7 a regno. Portā succenderūt ēt effuderūt sāguinē inocētē. Et ozauim⁹ ad dominū: et exauditi sumus: et obtulim⁹ sacrificiū 7 similaginē: 7 accēdim⁹ lucernas: 7 ꝓposuim⁹ pānes. Et nūnc frequētate diēs scenophegie mēsis casleu. Annō centesimo octogesimooctauo: pplus q̄ ē hierosolymis 7 in iudea senatꝰ qz 7 iudas aristobolo magro ptolemei regis q̄ui ē dō gnē christoz sacerdotū: 7 his q̄ i egypto sūt iudeis: salutē ēt sanitatē. Bē magnis piculis deo liberati magnifice gras agim⁹ ipsi: utpote q̄ aduersus talē regē dimicauim⁹. Ipse .n. ebulire fecit de pside eos q̄ pugnauerūt cō nos 7 sctām ciuitatē. Naz cum in pside esset dux ipse 7 cum ipso immensus exercitus cecidit in templo nanee:

ponitio peccatio ꝓcedare. Sz hūc obtinat qđ dictū est nu-
pra ꝓio lib⁹. ca. vj. q⁹ antioch⁹ epiphanes mortu⁹ fuit lāguo
re i lecto suo ñ i tēplo nec gladio: sicut dī hic: sic. ꝯ. ix. ca. dī
q⁹ mortu⁹ fuit i mōtib⁹ miserrime fuertēdo de pside. Ad h⁹
āt rñdēt doctores dicti q⁹ ꝓ tāto dī h i tēplo nanee cecidisse
eo q⁹ ibi mortui fuert amici ei⁹ vt h dī: qui erāt robur sui exercitus: sicut de hoie cui ꝓtigit magnū ifortunium: dī cōiter q⁹ est mortu⁹: licet i psona sua sit viu⁹: z sic dicūt q⁹ de illo tēplo exiuit ātioch⁹. Sz hoc respōsioi videt obuiare qđ subdit clauserunt tēplū cū itrasset antioch⁹: et sic nō videt q⁹ exiuerit: qz sacerdotes mortē ei⁹ magis ḡrebāt ꝙ aliorū: ideo subditur:

Percusserūt ducez. ꝑmo z ꝑncipaliter. Et eos qđ cū eo erāt. ꝑñt Et diuisert mēbrati. Qz aūt p ducē intelligat rex antioch⁹ patz ex ꝓcipio partis huius: vbi dī. Nā cū i pside cēt dux ipse. i. antioch⁹ epiphanes: vt dicūt isti: igit pp ista dicunt alīq⁹ q⁹ scripta loqt h de morte ātiochi magni q⁹ fuit pat ātiochi epiphāi: z qz pr z filī sūt ḡsi vna psona: naz pr qđāmō manet i filio: sm illō eccle. xxx. Mortuus ē pater ei⁹: z ḡsi nō est mortu⁹: flīqt. n. filiū sīmilē sibi. Jō ñ ē mirādū si scriptura āte loqns imediate de filio trāsit ad pr̄em. Freqnr. n. i sacra scriptura fit talis trāsit⁹ de vna psona ad aliā ꝓpr affinitatem: sicut oñdi i ꝓncipio genī. loquēdo ō modis exponēdi scriptura sacrā. sic igit itelligēdo dī. Nā cū i pside cēt dux. idest antioch⁹ magn⁹. cecidit i tēplo nanee. nā fugat⁹ ō bello a scipione aphricano: rediēs ad trā suā mortu⁹ fuit i hoc templo: vt dixi plenī⁹ Dañ. xj. e Cōsilio decept⁹ sacerdotū nanee: nā vt iterficerēt eu⁹ eo q⁹ cēt ꝑdator tēplo⁹: iduxerūt ad illud qđ sb̄dit: f Eteni cū ea. i. nanea. g Habitaturus⁹ venit. i. factur⁹ ei reuerētiā. h Et vt accipēt peccūias mltas. hoc. n. sibi ꝓmiserāt sacerdotes q⁹ facta diane debita reuerētia traderēt ei peccūias q̄ erāt i tēplo. i Dotis noie. .i. qb⁹ dotatū erat tēplū: nec erāt necessarie ad sūpt⁹ tēpli vl sacrificio⁹. k Cūq; ꝓposuissent eas: vt magī allicerent cū. l Clauserūt tēplū. ḡsi habētes ad eū negociū secretū m Aptoqz occulto aditu tēpli. p quē itroirēt hoies ad ei⁹ mortē pati. n Et diuiserūt mēbrati ⁊c. ꝓpr qđ corpus ei⁹ nō fuit cognitū: nec honore regio sepultū: sicut dixi dañ. xj. o Per oia būdict⁹ dē. hoc dixerūt nō ꝯelo vidicte sz iusticie diuine: z i hoc terminat epla iude. p Facturi. h

cōsilio decept⁹ sacerdotū nanee. Eteni cū ea habitatur⁹ venit ad locū ātiochus z amici ei⁹: et vt accipēt pecunias mltas dotis noie. Cūq; ꝓposuissent eas sacerdotes nanee: z ipse cum paucis igressus eēt itra ambitū phani: clauserūt tēplū Cū aūt itrasset antioch⁹ aptoqz occulto aditu templi mittētes lapides pcusserūt ducē z eos q cū eo erant: et diuiserūt mēbrati: z capitib⁹ amputatis foras, piecert. Per oia būdict⁹ dē q⁹ tradidit ipios. Facturi igitur qnta z vicesima die mensis casleu pūrificationez tēpli: necessariū dūxim⁹ significare vob: ut z vos quoqz agatis diez scenophegie: et die ignis q dat⁹ ē. i qñ neemias edificato tēplo z altari obtulit sacrificia. Maz cū i psi dē ducerēt pres nr̄i. l sacerdotes q tūc cultores dei erāt: acceptū ignez de altari occulte ābscōderūt i valle ubi erat put⁹ alt⁹ et siccus:

z i eo ꝓtutati sunt eū: ita vt oib⁹ ignotus eēt loc⁹. Cum aūt ꝓteriss̄et āni mlti: z placuit deo vt mittēt neemias a rege psidis: nepotes sacerdotū illoz q abscōderant misit ad reqrēdū ignē: z sic narrauerūt nobis: nō inuenerūt ignē sz aquā crassaz. Et iussit eos haurire z afferre sibi: z sacrificia q̄ iposita erāt iussit sacerdos neemias aspgi ipsa aqua z ligna: q̄ erant supposita. Ut qz h⁹ fcm ē z tps affuit quo sol refulsit q pr⁹ erat i nubilo: accēsus ē ignis magn⁹ ita vt oēs mirarēt. Oratiōnē aūt faciebāt oēs sacerdotes ⁊c]dū psūmaret sacrificiū iōnatha inchoante: ceteris aūt respondētibus. Et neemie erat oratio hunc habens modum: Dñe de⁹ oi uz creator terribilis z fortis iust⁹ z misericors qui solus es bon⁹ rex: solus ꝑstās: sol⁹ iust⁹ z omnipotēs z etern⁹ qui liberas isr̄l de oi malo: qui fecisti patres electos:

z frēs ei⁹ ḡrto capmi libri. r Necessariū. i. vtile. s Dūxim⁹ significare vobis. amicis z frīb⁹ nr̄is. t Ut z vos ꝙagatis. sic z nos. v Die scenophegie. i. purificatiōis seu dedicatiōis dicte. x Et diez ignis. Hic ꝓñt ponit iuitatio ad festū scōm. circa qđ ꝑmo pōit festi ratio: scōo eius celebratō: ibi Dionē aūt. ȝ. eiusdē apꝑbatō: ibi Utvo mānifestata. Circa ꝑmū dicitur: x Et die ignis ⁊c] a deo de celo sīmilr celebretis. z subdit dationis tps: Qñ neemias ⁊c. de hoc tñ nlla fit mētio i Esdra z neemia: z ꝓdit dationis mod⁹: cū dī: y Nā cū i pside ⁊c] iubi vo de regno. x. tribum fuerūt ducti captiui i regnū assyrioz z pside: vt hī ḡrto reguz xvij: sz de illis ñ videt h scriptura loq̄: sz de illis de regno iuda: i q̄ erat tēplū: z isti trāslati fuerūt i babylonē: ꝓpr qđ dicūt alīq⁹ q⁹ noie pside h itelligit totum regnū nabuch. ḡis: sicut totū aliqñ itelligit ꝑ partē. Pōt et alii dici: q⁹ cū nabu. ō hierlm venerūt multi ō rgno pside q̄ habuerūt ptē suā de captiuis: z sic duxerūt illos i pside. z Acceptū ignē de altari. holocaustoz. a Abscōdert i valle. s. iosaphat: vt dicūt alīq eo q⁹ ē ꝓpinq̄ loco tēpli. b Ubi erat put⁹ alt⁹. i. pfūdus. c Et sic⁹. i. aq̄ carēs. cecā patēt i lra vsqz ibi: d Accēsus ē ignis magn⁹. ñ hūanit⁹ sz dinit⁹: iō subdit: e Jta vt omes mirarēt. ñ. n. esset mirabile si accēsus fuisset ab hoie. e Dionē aūt. h ꝓñ pōit festi celebratio q⁹ tū ad ei⁹ unitatē: cū dī: e Dionē aūt ⁊c] pp sacrificiū z dationē ignis ad ei⁹ ꝓsūptionē: sicut dat⁹ fuerat tpe helie post aspersionē aque: ttio regū. xvij. f Jonatha ichoāte. q⁹ principalis erat iter cātores. g Terribil⁹ pt̄oz ib⁹. h Just⁹ z misericors. nā iusticia z mia fluēt i oib⁹ dei opib⁹. i Qui sol⁹ es rex bon⁹. p essētiā: alīj vo p ptcipationē tātū. k Sol⁹ ꝑstās. s. bñficia. nā alīj ñ ꝑstāt nisi virtute diuia. l Qui fecisti pres

electos. l. abraa ysaac ⁊ iacob: qs elegisti p tuã mam.
m Et sanctificasti eos. p tuã grã̃m. n Et custodi
ptẽ tuã. i. pplz̃ isrl: q̃ i plurib⁹ loc veter testi dr ps ⁊ he
reditas dñi. o Cõgrega dispsionẽ nr̃am. nõ. n. redie
rãt oẽs de babylone: ⁊ i alijs regnis multi erat dispersi.
p Afflige opp̃
mẽtes nos. h⁹ di
xit neemias nõ ge
lo vidicte sz iusti
cie. q Constitue pplm ⁊c] id ẽ
i hierlm ⁊ iudea.
r Sicut dixit
moyses. Deuter.
xxx. Si ad cardi
nes celi fueris dis
sipat⁹: inde retra
bet te dñs de⁹ me
us ⁊c. s Cum
aũt ꝓsupsisset sa
crificiũ. p ignẽ ce
lit⁹ oatũ: erat enz
oblatũ i holocau
stũ qõ icẽdebatur
totaliꝫ ad hono
rẽ diuinum.
t Ex residua a
qua. q̃ nõ fuerat
aspsa sup sacrifi
cia ⁊ ligna.
v Neemias ius
sit ⁊c] .s. lapides
laterales altaris.
x Ex eis flãma
⁊c] similiꝫ diuini
tus. y Sz ex
lumine ⁊c] q: ma
ior flãma ꝓsumit
minorẽ. z Ut
vo. hic ꝑñi pos
dicte celebratiõis
approbatio: cum
dr: z Ut vero
manifestata ⁊c. i.
dicta ꝓsupsio sa
crificior p ignez
celitus datum.
a Cõsiderãs ãt
rex. q hoc ñ erat
factũ humanũ sz
diuinũ. b Et
rẽ diligẽti examinãs. ne forte fuisset ibi aliq̃d ficticiuz.
c Fecit ei tẽplũ. si accipiat h factio ppzie: iste rex fuit
dar⁹ cui⁹ ãno. vj. cõsũmatũ ẽ tẽplũ scõz. j. Esdre. vj. ⁊ h⁹
ꝓsonat dictis hebraeor: q̃ iter cyz ⁊ hũc darũ ponunt
tãtũ duos reges. s. cãbisez ⁊ assuez: vt dictuz fuit ꝑmo
Esdre. ⁊ ca. ix. Dañ. Nec obuiat qõ alibi dr iste rex ar
thaxerses: q: sm hebraeos illo tpe oẽs reges psaz noie
regni vocabãt arthaxerses: ⁊ cuz h⁹ hẽbãt nomẽ ppriũ
psone vt cyr⁹ cãbises: ⁊ hui⁹ mõi: sicut reges romani di
cũt cesares noie cõi: ⁊ cũ h⁹ hẽnt nomẽ psõale: vt iuliꝰ
augustꝰ tiber⁹ ⁊c. sm alios historiographos neemias fu
it missꝰ p⁹ tẽpli ꝓsumationẽ: ⁊ sm h⁹ factio accipit h lar
ge: cũ dr: c Fecit ei tẽplũ. i. factũ decorauit ⁊ hono
rauit: ñ. n. põt dici q: i pside fecerit tẽplũ sacerdoti nec
mie: nã extra hierlm ñ erat licitũ iudeis tẽplũ erigẽ seu
ẽt sctificasti eos: accipe sa
crificiũ. p vniuerso pplo isꝛ
rael: ẽt custodi ptẽ tuam ⁊
sctifica. Cõgrega dispsio
nẽ nr̃az: libera eos q̃ suiũt
gentib⁹: ⁊ ꝓteptos ⁊ abo
miatos respice: vt sciãt gẽ
tes q: tu es ds nr̃. Afflige
oppmẽtes nos: ⁊ ꝓtumeli
az faciẽtes i supbia. Cõsti
tue pplm tuũ i loco sancto
tuo:] sicut dixit moyses.
Sacerdotes aũt psallebãt
hymnos: vsqzquo ꝓsũptũ
eẽt sacrificiũ. Cũ aũt ꝓsum
ptũ eẽt sacrificiũ: ex rsidua
aq̃ neemias iussit lapides
maiores pfũdi.] Qõ vt fa
ctũ ẽ: ex eis flãma accẽsa ẽ]
sz ex lumie qõ refulsit ab al
tãi ꝓsupta ẽ.] Ut vẽro mãi
festata ẽ res: renũciatũ ẽ re
gi psaz q i loco i quo ignẽ
abscõderãt bi q trãslati fue
rãt sacerdotes: aq̃ appuit:
de q̃ neemias ⁊ qui cuz eo
erãt purificauerũt sacrificia.
Cõsiderãs aũt rex ẽt rem
diligẽter examinãs: fecit ei
tẽplũ ut, pbaret qõ factum
erat. Et cũm, pbasset: sacer
dotib⁹ donauit mlta bõa:]
⁊ alia atqz alia munera: s ẽt
accipiẽs manu sua tribue
bat eis.] Appellauit ãt nee
mias hũc locuz nephthar:
qõ itptaꝫ purificatõ.] Vo
caꝫ ãt apõ ples nephi .II.
Inuenit ãt i descriptio
nib⁹ hieremie, pphe
q̃ iussit] eos ignẽ accipẽ q
trãsmigrabãt vt significatũ
ẽ: ẽt vt mãdauit trãsmigra
tis. Et dedit illis legẽ ne ob
liuiscerẽt pcepta dñi: ⁊ vt ñ
exerrarẽt mẽtib⁹ videtes si
mulachra aurea ⁊ argẽtea
⁊ ornamenta eoz. Et alia
hui⁹ mõi dicẽs: hortabatur
ne legẽ amouerẽt a corde
suo. Erãt aũt i ipsa scriptu
ra: quõmõ tabernaculuz ⁊
arcaz iussit, pphẽta diuino
rñso ad se facto cõmitari se
cũ vsqzquo exijt i mõtẽ: in
q⁹ moyses ascẽdit ⁊ vidit dr
hẽditatẽ. Et veniẽs ibi hie
remias inuenit locũ spelũce
⁊ tabernaculũ ⁊ archam ⁊
altare icẽsi itulit illuc: ẽt osti
um obstruxit. Et accesserũt
qdã sil̃ q sequebanꝫ vt no
tarẽt sibi locũ: ⁊ nõ potue
rũt inuenire. Ut aũt cogno
uit hieremias culpãs illos
dixit q: ignõtus erit locus
donec congreget de⁹ congre
gationẽ, pplĩ: ⁊, ppicⁱ⁹ fiat.]
Renũciat. .II. Inuẽit. Po
sita iuitatio
ne ad obseruãtiã du
plicis festi: ⁊ h⁹ p vba
hic ꝓñi ponit iuitatõ
ad idẽ p, pphaz dr
cta: ⁊ diuidit in duas
ptes. s. i ptẽ principalẽ
⁊ icidẽtalẽ que icipit
ibi Et vt ꝓstruens.
Prima i duas: q: idu
cit ꝑmo ad secũdũ se
stũ: vt ꝓtinuent dicta
dicẽdis: secũdo ad ꝑ
mũ: ibi Similiꝫ ⁊ sa
lomon. Circa ꝑmum
ꝑmo ponunt hiere.
dicta: cum dicitur:
a Inuenit aũt ⁊c]
istas descriptiones ñ
habem⁹: nec etiã he
brei. b Et vt mã
dauit trãsmigratis ⁊c. hoc bñ habet i epistola que denomi
natꝫ a baruch: eo q̃ fuit eius scriptor: ⁊ portitor: tñ tenet cõ
munit q̃ hiere. fuit ei⁹ auctor. c Erat aũt in ipsa scriptu
ra. s. descriptionũ predictarũ quas nõ habem⁹. d Quo
mõ tabernaculũ ⁊ arcã. que fecit beçeleel in deserto: Exo.
xxxvj. e Jussit, ppha. s. hiere. f Diuino rñso ad se sa
cto. i. ex diuino mãdato. g Comitari secũ. p aliquos q̃
portabãt ista. h Usqzquo exijt i mõtẽ ⁊c. s. nebo i verti
cẽ phalga vt habet: Deut. vlti. i Inuenit locũ spelunce.
nõ a casu sz ex diuia oñsione fz istã scripturã. k Et osti
um obstruxit. s. itroitũ illi⁹ spelũce icognoscibilẽ sua oõne
reddidit: iõ subdit: Et accesserũt qdã ⁊c. l Ignot⁹ erit lo
c⁹ ⁊c] hãc aũt ꝓgregationẽ ⁊ ppiciatiõez expectãt iudei futu
rã i aduẽtu messie: ⁊ nos itelligim⁹ esse factã i aduẽtu christi
fz q̃ dr Jo. xj. ca. q̃ caypha⁹ cũ eẽt põtifex ãni illi⁹, pphetã

Et tunc dñs ostendet hec: & appebit maiestas dñi: & nubes erit sic & moysi manifestabat: et sic cū salomon petijt vt locꝰ sctificarē magno deo manifestabat hꝫ. Magnifice eteni sapiaz tractabat: et vt sapiaz habēs obtulit sacrificiū dedicatiōis & ꝓsūmatiōis tēpli. Sicut & moyses orabat ad dñz: & descendit ignis de celo & cō sūpsit holocaustuz: sic & salomon orauit: & descendit ignis de celo: & ꝓsūpsit holocaustuz: et dixit moyses eo q̄ ñ sit comestū qđ erat ꝓ pctō & ꝓsūptū é. Silit̄er & salomon octo dieb⁹ celebrauit dedicationē. Inferebāt aūt i descriptiōib⁹ & cō mētarijs neemie hec eadē: et q̄lit̄ cōstruēs bibliothecā ꝓgregauit de regiōibus libros: & pphaꝝ & dauid: & epl̄as regū & ō donarijs.

Silit̄ aūt & iudas ea q̄ acciderat p bellū qđ nobis acciderat ꝓgregauit oia: & sunt apd nos. Si ergo ōsiderat⁹ tis hec: mittite q pferāt vobis. Acturi itaq̄ purificationē scripsim⁹ vob. Bene ergo faciet: si egeritis hos dies. Deus aūt q liberauit ppl̄z suū et reddidit hēditatē oib⁹: et regnū et sacerdotiū et sctificationez sicut ꝓmisit i lege: spamus q ci tō nr̄i miserebit̄: et ꝓgregabit de sub celo i locū scm. Eripuit.n. nos de magnis pcul: et locū purgauit. Be iuda vo machabeo & frib⁹ ei⁹: & de tēpli magni purificatiōe & de are dedicatiōe: sz & de plis q̄ ptinēt ad antiochū nobilē & filium ei⁹ eupatorē: et de illumiatiōibus que de celo facte sunt ad eos q̄ p iudeis fortit̄ fecerūt ita vt vniuersā rgionē

aūt & ioas et plena libertate tpe simonis nūq̄ mala habie: vt dcz ē supza ꝓio libꝰ ca. xiij. q̄ tpe isti videt scripsisse iudeis ꝓmoz̄atib⁹ i egypto: vt dictū est ca. pce. b Et reddidit hereditatem omnibus. s. habitantib⁹ i iudea. nā habita pace q̄libet poterat habitare i hēditate sua.

c Et regnum & sacerdotiū. i. locū regni q̄ ē hier̄lm: vel p regnū itelligitur regimē ppli qđ habuerūt successiue frēs machabei simt̄ cū sacerdotio: non eni potest dici q̄ tūc habuerūt regnuz proprie. naz a captione regis sedechie nllus fuit rex de iudeis vsq̄ ad aristobolū nepotem simonis predicti: qui post captiuitatem babylonicam primus imposuit sibi dia dema regni: vt dicit iosephus libro xiij. d Et sanctificationē. s. tēplū & dei cultuz. e Sicut ꝓmisit i l. ge. Deut. xxx. Si ad cardines celi fueris dissipat⁹ ide retrahet te dominus deus tē. f Spamus. ex hac ꝓmissione. g Q̄z cito nr̄i miserebitur. maiora bona tribuendo. h Et congregabit tē] vos & alios iudeos qui estis dispersi per mundum: & hoc impletum fuit per christum: quia scōm q̄ dicitur iohannis .xj. Christus passus est vt filios dei qui dispersi erant cōgregaret in vnum. idest in vnam ecclesiam charitate vnitam. Isti vero intelligebant de congregatiōe corporali iudeorum in hierusalem & iudea: sicut & iudei moderni expectant hoc fieri in aduentu messie. Intentio tamen legis & prophetarum de congregatiōe fidelium fienda per christum est de spirituali congregatione: que iam partim impleta est modo dicto: & perfectius implebitur circa finem mundi: quando omnes gentes conuertentur ad fidem christi. i Eripuit.n. nos de magnis periculis. vt patet ex processu primi libri: k Et locum purgauit. vt habetur supra primo libro. capitlo quarto. l De iuda vero. Premissa inuitatione ad obseruantiam duplicis festi: hic compendiose ponitur processus huius libri secundi: & diuidit̄ in tres partes: quia primo tangit̄r breuiter eius materia: secundo scribentium ratio motiua: ibi Considerantes enim: tertio scribendi modus & forma: ibi Veritatem quidem. Prima pars patet ex dictis in primo libro vsq̄ ibi: l Et de illuminationib⁹. idest diuinis reuelationibus & angelicis apparitionib⁹ q̄ i hoc scō libro magi explicāt: vt patebit locis suis ꝓsequendo

dei q̄ erāt dispsi ꝓgregaret i vnū. m Et tūc dñs ostendet hec. Cū igit̄ ista ñ sint ondsa i aduētu christi: qz fm hebreos a tpe captiuitatis babylonice vsq̄ nūc habita non fuit arca dñi: pp qđ loc⁹ iste videt aliqb⁹ falsus: vel saltē oubi⁹: potest tñ ad hoc dici q̄ p̄dicta apparebūt in fine mūdi i psecutione iudeoz ad fidē christi. Sz hꝫ cē videt ꝓ dcm hiere. ca. iij. Et nō dicēt vltra arca dñi: neq̄ ascēdet sup cor neq̄ fiet vltra. Itē qđ hic dr ō absc̄siōe arce & altaris icēsi p hiere. nō hz magnā apparētiā: quia hieremias i carcē fuit clausus vsq̄ ad diem captiōis hier̄lm p chaldeos: vt patet hier. xxxvij. & xxxviij. & sic añ captionez ciuitatis ista nō fecit: nec p̄ captionē vt videt: qz capta ciuitate statim chaldei oia p̄ciosa ñ solū aurea & argētea sz et erea cōfregerūt & totū rapuerūt & asportauerūt 4.° reg. xxv. & hiere vlti. pp qđ ñ videt vīsimile q̄ hieremie dimiserūt arcaz dñi & altare icēsi: q̄ erant de auro purissio: vt hēt i exo. Igit̄ pp ista & alia supradicta de morte ātiochi a tpe ometrij q̄ cū difficultate magna pñt cū aliis scripse loc ꝓcordari: vt pz ex supradicto liber iste scōs & maxie q̄tū ad p̄fatiōem reputat⁹ a mlt⁹ multū apocryph⁹: istō tñ maioz iudicio dereliq̄. n Et sic. Hic pñt iducūt ad ppositū dicta salomōis & moysi: cū dr: n Et sicut cū salomon tē] .2°. paral. vj. & .3°. regum. viij. o Manifestabat hec. s. nubes iplēs domū dñi. 3°. regum viij. & scdo pal. v. p Et vt sapiam tē] p̄ dedicationē. 3° regū. viij. q Sicut & moyses orauit tē] Leuit. ix. sicut & salomon orauit & descendit ignis de celo. 2° paral. vij. r Et dixit moyses tē] hꝫ hēt Leuit. x. vbi dr q̄ moyses increpauit eleazar & Ithamar: eo q̄ hostiā p pcto ñ comederāt: sz inuenit eā exustā: & iō cū dr hic: r dixitq̄ moyses. subintelligēdū ē increpatiōes ꝓ Aarō & filios ei⁹. s Silit̄. Hic iducit ad p̄mū festū. s. dedicatiōis p iudā & frēs ei⁹ istitutū p factū salomōis & dicta neemie: cū dr: Similiter & salomō tē. t Inferebāt aūt tē] qs nō habem⁹ nec etiaz hebrei. v Et q̄liter cōstruēs. Hic addit icidēs ō libris cōscriptis & ꝓgregatis tpe neemie: nā illo tpe Esdras sacerdos reparauit libros veteris testi: q̄ fuerāt ꝓbusti p chaldeos. x Silit̄ aūt & iudas tē. ex q̄ videt q̄ ei⁹ tpe et auctoritate fuerūt ei⁹ facta & fratꝝ suoꝝ descripta. y Acturi itaq̄. Hic vltio pōit itēta ꝓclusio. s. iductio iudeoꝝ habitātiū in egypto ad celebrationē duoꝝ festoꝝ: de qb⁹ dr: z Bene igit̄ faciet] tē] eos solēnizātes: & vt hoc libēt̄ faciāt dant eis spez de diuinis beneficijs ap̄lioꝝ⁹ obtinēdis: cū dr: a De

m Cū pauci essent vindicaret. malos puniendo.
n Et barbarā ꝛc] iudei. n. barbaros reputabant oēs q̄ ñ erāt de lege sua. o Ut leges q̄ abolite erāt. p edictū regis ātiochi: vt pz p̄io ca. p̄mi libri. p Restituerent. p iudā machabeū ⁊ socios eius. q Dño cū omni ꝛc] .i. hec ñ fuerūt facta vir/tute humana: sed diuina. r Itē qz a iasone ꝛc] q̄ scripsit diffuse iu/de ⁊ sociorū eius facta. s Tēta uimus nos. ex q̄ videtur qꝛ fuerit plures in hac cō/pilatiōe. t Uno volumie bre/uiare. .s. in hoc se/cūdo libro qui ē satis breuis.
v Cōsiderātes eni. hic p̄ñ ōscri/bit scribēdi modū mo/tiua rō q̄ est vtili/tas legētiū q̄ gau/dent breuitate: ⁊ ꝛō descripta bre/uiter: legunt libē/tius: ⁊ memorie cōmēdāt melius: p̄p̄ qō isti si plu/res fuerint labo/rē adbreuiādi sū/pserunt: ⁊ idē fuit motiuū si vn⁹ tan/tū adbreuiauit: ⁊ his dictis pz lra.
x Ueritatē qui/dē. hic p̄ñ ponit scribēdi modus ⁊ forma: cum ōr:
y Ueritatez q̄/dē ꝛc] .i. p̄cedim⁹ vera eē q̄ scripse/rūt alij diffuse.
a Ipsi autez. i. nos. Secundum datā ꝛc] quā bre/uitatis formā explicat p exēplū dicens: b Sicut eni noue domus architecto] .i. principali artifici. c De vniuersa structura curandū est. .s. de dispositione fūda mēti pietū: ⁊ tecti. d Et ei vero q̄ pigere ꝛc] .nā ad eum nō ptinet factō dom⁹: sed eius ornat⁹. e Ita e/stimandū ꝛc] .q̄ nō habemus historiā scribere sed iam scriptaz ab alijs adbreuiare: ⁊ ꝛō subdit opus historio graphi: cum dicitur: Etenim intellectū colligere ꝛc.] ⁊ similiter subdit officiuz ad breuiantis historiographi dicta cū dicit: f Breuitatē vero dictionis sectari. i. sententiā longā i breuib⁹ verbis colligere. g Et execu tiōes rez. .s. gestarum. h Uitare. quādo faciunt ma gnaz digressionem a principali intentione Breuiāti cō/cedēdū est. i Hinc ergo narrationē incipiemus. scilz i principio sequētis ca. De pfatione tm̄ dixisse sufficiat.
k Stultū eteni est ꝛc. Uidet autez qꝛ iste vel isti si plu res fuerint cōfiteant suā stulticiā: qz multa posita sunt

cūz pau ci eēnt vindicarent: ēt barbarā multitudinē fu/garēt:] ⁊ famosissimuz i to/to orbe tēplū recuparent: ⁊ ciuitatē liberarēt: ūt leges q̄ abolite erāt reſtituerent dōmio cū oi trāqllitate p/picio fctō illis.] Itēmqz ab iasone cyreneo qnqz libris ꝓtrebēsa] tentāuim⁹ nos ū/no volumie breuiare. Cō/siderātēs. n. multitudinem li broꝝ ⁊ difficultatē volenti b⁹ aggredi narrationes hi/storiaꝝ: pp multitudinē rez curauim⁹ volētib⁹ qdē legē vt eēt animi oblectatio: stu diosis vo vt facili⁹ possint memorie ꝓmēdare: oibus aūt legētibus vtilitas cōfe/rat. Et nobis qdē ipsis q b⁹ op⁹ breuiādi cā suscepimus nō facilē laborē: imo vero negociuz plenū vigiliarū ⁊ sudoris assūpsim⁹. Sicut bi q p̄parāt cōuiuiuz: ⁊ q̄runt aliorū voluntati parē p̄p̄t multoꝝ gr̄am libēter labo rē sustinemus: vēritatē qdē de singulis auctorib⁹ conce dētes:] ipi aūt secundū da tā formā breuitatē studen/tes.] Sicūt. n. noue domus architecto dē vniūsa stru/ctura curādū est: ei vo qui pigē curat q̄ apta sūt ad or natū exgrenda sūt:] ita esti mādū est ⁊ i nobis.] Etei i tellectū colligē: et ordinare sermonē: ⁊ curiosi⁹ ptes sin gulas q̄sq̄ disgrē historie ꝓgruit auctōi: brēuitatē vo dictōis sectari: ēt executōes rez ūtare breuiati ꝓceden dū ē. ¶ Hic ergo narratōem icipiem⁹: de pfatiōe tātū di xisse sufficiat. Stūltū eteni ē añ historiā effluere: i ipsa autem historia succigi.

Capitulum .iii.

Cūr cū scā ciuitas habitareē i oi pace: lē/ges āt adhuc optie custodi rēt ꝓptēr onie pōtificis di/spositionē ⁊ pietatē ⁊ aios odio habētes mala: fiēbat vt ⁊ ipsi reges ⁊ p̄ncipes locum summo⁹ honore di/gnum ducerent: ⁊ tēplum] maximis muneribus illu/strarent: ita vt seleucus asie rex o redditib⁹ suis pstaret oēs sūptus ad ministeriuz sacrificiorum pertinentes. Post aut narrationē respectu requisitū. Dicendū q̄ plato pro/prie dicit illud qō narratōi vel executioni p̄mittit p modū ꝓlogi in q̄ breuit ꝓtinet materia libri: ⁊ hoc icipit ab ille lo co: De iuda vero machabeo ꝛc. vbi satis breuit tāgit ma/teria libri breuiādi cā: ⁊ scribēdi forma: vt dictū ē. Quod aut ponit de iuitati/one ad duoꝝ festorū obseruātiā: nō ꝓprie ptinet ad hui⁹ libri p fationē: sed magis est aliq̄d adiunctū vt p/ambuluz sicut dictuz est supra.

Capm̄ .iii.

Cūr cuz sancta ciuitas ꝛc. Sicut patet ex p̄dictis in hoc libro scōo tan gīt breuiter liberatio iudeoꝝ ab afflictiōi/b⁹ p iudā machabeū ⁊ socios eius: i q̄ etiā aliqua ponūtur q̄ su/perius in p̄mo libro sunt omissa. Sciēdū etiaz qꝛ historiogra/phi ꝓmūiter incipiūt ab aliq̄ precedenti hi storiā quam intēdūt p̄incipalit describeꝛ vt sic ꝓueniēti⁹ descē/dant ad suū ꝓpositū et iō verisimile est qꝛ iason cyrenē⁹ q̄ histo/riam iude ⁊ sociorum eius scripsit diffuse: i/cepit a tpe pontificis onie: ⁊ eodē modo li/ber iste q̄ est adbreuiatio illius historie: vt dictū est: incipit simi/li modo: ꝓpter qō in duas ptes diuidit: qꝛ primo ponit q̄dam li beratō tēpli tpe onie: ⁊ scdō dit liberatio tēpli et ppli facta tpe iude ca. .sequenti: ibi Sed post seleuci. Circa p̄i

a Igitur cū sancta ciuitas. .s. hierusalez: que dicit sancta eo qꝛ ibi vigebat cultus diuinus. b Habitareē in pace sub tri buto tamen regum syrie. c Leges etiam. .s. date moysi. d Adhuc optie custodirent. nā a reditu captiuitatis ba bylonice vsqz ad tēpus antiochi epiphanis: nō legunt iudei ad idolatria seu ritū gentiliuz declinasse. e Propt onie pōtificis pietatē. i. diligentiā i diuino cultu. nā scōm tullū pietas ē cult⁹ soli deo debit⁹. Q aūt i aliquib⁹ libris p̄mit tit dispositōez nō ē de textu: nec i libris correctis. f Et ai/mos. .s. alioꝝ onie adherētiū. g Fiebat vt ipi reges ⁊ p̄nci pes locū. i. hierlz ad diuinū cultū electa. h Sūmo hono re dignū ꝛc] .i. ea edificatū. i Maxis mūerib⁹ illustrarēt ita qꝛ ñ solū honorabāt vbo sz ēt facto. ⁊ pōt exēplū cū dr:
k Ita vt seleuc⁹. iste fuit filius ātiochi magni: ⁊ ei successit

in regno sicut ordinauerat in principio primi libri. l Simon autem hic consequenter describitur ipius templi circulatio: cui proponitur occasio: et secundo subditur executio: ibi Cumque retulisset. Circa primum dicit: l Simon autem. et quantum ad res exteriores. quas non fuit sacerdos: cum esset de tribu beniamin. m Contendebat obsistere. et. s. onia. n Iniquum aliquid et. i. cum difficultate aliquid attentare: et dicit a molo is: vnde et. j. grto ca. dicit q amici huius simonis sub alis ipius hostidia perpetrabant. o Sz cum vicere. et. p se et suos: cogitauit hoc facere per regiam potestatem: ideo subdit: p Venit ad apolloniuz. q gentilis erat: vt sic populum regem inducere ad templi spoliationem. q Et nunciauit ei. et. locus erat ppe templum in quo custodiebant deposita valentium pecunie: et etiam bona pro sustentatione pauperum collecta. r Et eos copias immensas esse. s. in illo erario. et dicunt hic eos copie: bona seruata p ciuitate: quae non pertinet ad rem sacrificiorum: hoc addidit iste, ditor: quia sciebat q rex qui p sacrificijs suptus dabat vt permissum e: non libenter acciperet bona p sacrificijs custodita: ideo subdit: s Esse autem possibile. sine offensa t Sub pretate regis cadere vniuersa. i. fisco regio applicari p bono regni. v Cumque hic consequenter ponit dicti contemptus executio. circa quam primo ponit mandatum regis: cum dicit: Cumque retulisset et. et pater: secundo obedientia ducis: cuius dicit: a Statimque heliodorus et. vbi primo ponit ei attentatio: secundo pplx trepidatio: ibi non modica vo. tio attentanti percussio: ibi heliodori autem. grto percussi sanatio: ibi Tunc dum circa primum dicit: a Statimque heliodorus. et] ad exequendum regis mandatum. b Spe dum. i. silatorie. c Quasi p celestyria. et] ad sciendum eius dispositionem tm ne iudei se munirent ad defendendum eruntur contra ipz. cetera patent vsq ibi: d Ondit deposita esse hec: et victualia et. In tribus enim annis fiebat quedam decima pauperibus distribuenda: que aliqn vendebat et precium in templum ad custodiam mittebat: fiebant etiam cum h' alique collectones a diuitibus q sibi ibi seruabant. e Quedam vero

Simon autem de tribu beniamin pposit templi constitutus: contendebat obsistente sibi principe sacerdotum iniquum aliquid in ciuitate moliri. Sed cum vicere oniam non posset vnit ad apollonium thartharsee filium q illo tempore erat dux celesyrie et phenicis: et nunciauit ei pecunijs innumerabilib' plenum ee erarium hierosolymis: et comunes copias immensas eque non ptinent ad rationem sacrificiorum esse autem possibile sub ptate regis cadere vniuersa. Cumque retulisset ad regem apollonius de pecunijs q delate erant: ille accitum heliodorum qui erat sup negocia ei: misit cum mandatis vt pdictas pecuniam trasporta ret. Statimque heliodorus iter e aggressus: specie qdem q si per celesyriam et phenice ciuitates eet pagratur: reuera autem regis ppositum pfectur. Sed cum venisset hierosolymam et benigne a summo sacerdote i ciuitate eet excepta: narrauit de dato i' dicio pecuniarum: et cuius rei gratia adesset apuit. Interrogabat autem si vere hec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse hec ad victualia viduarum et pupillorum: quedam vero esse hircani thobie. i. deposita ab eo. a Viri valde eminentis. in virtute et fama: et hoc dicit ad omnem quod ibi non reseruabant deposita malorum hominum vel infidelium: vnde et neemias fecit, pjci vasa thobie gentilis de gaçophilacio dom'ni: Neemie. xiij. b Decipi vero eos q credidissent. i. comme dassent depositum sua ibi custodienda: et supplendum est si portarentur regi. c Impossibile oio esse. hec e pstructio suspensiua: pp quod refert ad interrogationem heliodori q pmittit. Si ve hec ita essent. s. que dixerat simon. s. q sine offensa dei possent ad regem dicta deportari: et ppter hoc onias in sua responsione dicit impossibile esse: quia h' non solum erat aliena rapere: sed et dei templo pcumeliam inferre.

hircani thobie viri valde eminentis: in his q detulerat ipius simon: vniuersa autem argenti talenta ee quadringenta et auri ducenta: decipi vo eos q credidissent loco et templo quod per vniuersum mundum bonorat: pro sui veneratione et sctitate: oio ipossibile ee. At ille pro his que habebat in mandatis a rege: dicebat oi genere regi ea esse deferenda. Constituta autem die intrabat de his heliodorus ordinatus. Non modica vero: p vniuersa ciuitate erat trepidatio. Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalib' iactauerunt se: et inuocabat de celo eum qui de depositis legem posuit: ut his q deposuerant ea salua custodiret. Jam vero q videret sumi sacerdotis vultum: mete vulnerabat faciem. n. et color immutatus: declarabat internum ai dolore. Circunfusa. n. erat mestitia quedam viro: et horror corporis: p que manifestus aspicientib' dolor cordis eius efficiebat. Alij etiam pgregati de domib' pfluebant publica supplicatione obsecrantes: p eo q in ptemptum locus eet ventur'. Accitesq mulieres cilicijs pect' p plateas pfluebat: quas et virgines que

d Attille. s. heliodorus. e Pro his que habebat in mandatis a rege. cui volebat simpliciter obedire. f Dicebat omi genere. i. omnibus modis. g Regi ea esse deferenda. ideo subdit: h Constituta autem die intrabat. ad exequendum regis mandatum i Non modica vero. Hic consequenter ponit pplx trepidatio: ne contemptus iferret dei templo: ad quod euitandum suditur cois oio: et primo sacerdotum cum dicit: k Sacerdotes autem ante altare. s. holocaustorum. l Cum stolis. et] signum humiliationis: vt preces eorum essent magis exaudibiles: sm illud eccle. xxxv. Oio humiliatis se nubes penetrabit. m Et inuocabat o celo. i. vt exaudiret de celo. n Qui o deposuit legem posuit. exo. xxij. o Ut his q deposuerat. ab inuasione heliodori. n Jam vo q videt summi sacdotis vultum. supple sibi compatiet: et subdit ro cum dicit: o Mete vlneabat. quod pnr declarat p immutatos faciei: i q magis q i alijs ptib' corpis relucet dispositio aip Pro eo q in ptemptu. et] nisi de' adiuuaret: pp quod et auxilium sit h' iplorabat. q Accitesq mlieres cilicijs

pectus. se macerando pro subsidio dei impetrando.
r Sed & virgines que conclusе erant. i. dē domibus parentum non exibant ratione verecundie & pudicitie virginalis: tamen in illa turbatione exibant preter morē solitū currentes ad oriam. Aliqui tamē exponunt hoc dicentes q' alique virgines nobiles prope templū custodiebant iclusе vsq; quo nuptui traderentur.
s Erat. n. misera cōmixte multitudinis. iudeorū cuiuscunq; status & sexus. t Et magni sacerdotis in agone constituti. i. in anxietate mentis. v Expectatio. pro contemptu templi futuro. cetera patēt x Heliodorus. Hic consequēter describitur exeūntis percussio: cuz dicitur: Heliodorus autē cē]. i. pficere intendebat.
y Sed spiritus omnipotētis dei. i. eius virtus.
z Magnā fecit cē] Quertēdo heliodorum & suos satellites in tantam mentis formidiez & roboris dissolutionez: q' non poterant perficere illam executionem & subditur causa cum dicitur:
a Apparuit. n. illis quidā equus terribilem habēs cessorem. i. angelum loci defensorem in specie hominis equitis apparentē. b Heliodoro pedes calces elisit. i. priores partes pedum: & inde dicitur calcitrare. c Alij ēt apparuerūt duo iuuenes. i. angeli in specie iuuenuz apparentes.
d Virtute decori cē. apparebāt enim fortes & pulchri & bū ornati: concluse erant pcurrebant ad oriā: alie aūt ad muros q̄dā vero per fenestras aspiciebant: vniuerse aūt prote dentes man' in celū depcabant. Erāt. n. misera pmixte multitudinis ēt magni sacerdotis i agone pstituti ex pectatio. Et hi qdē inuocabant oipotentē deū: vt credita sibi bis q crediderant cū oi integritate pseruarēt. Heliodor' āt qd decreuerat pficiebat:] eodem loco ipse cū satellitib' circa erariū psens. Sed spūs oipotentis dei magnaz fecit sue ostensionis euidentiā:] ita vt omnes q ausi fuerant parere ei: ruētes dei virtute in desolationē & formidinem pduterēt. Apparuit. n. ill' q dā equ' tribile hns sessorē] optimis opimētis adornatus: isq; cuz impetu hēliodoro priores calces elisit. Qui aūt ei sedebat videbatur arma habē aurea. Alij ētiā apparuerūt duo iuuenes virtute decori: optimi gloria: speciosiq; amictu: q circunsteterūt euz & ex vtraq; pte flagellabāt: sine intermissiōe multis plagis vberantes. Subito autē heliodorus cōcidit i trāz: eūq; mlta caligine circūfusuz rā puerūt: atz i sella gestatoria posituz eiecerūt. Et is q cuz mltis cursorib' & satellitib' pdcuz igress' ē erariuz: portabat nullo sibi auxiliuz ferēte: māifesta dei cognita vtute. Et ille qdē p diuinā vtutē iacebat mut' atz oi spe & salute puat'. Hi aūt dñm benedicebāt: q magnifica-
bat locū suū: & templuz qd paulo añ timore ac tumultu erat plenū: appēte oipotēte dño gaudio & leticia ipletū ē. Tunc vo ex amicē heliodori qdā rogabāt pfesti oniā vt inuocaret altissimū: vt vitā donaret ei: q in supmo spū erat pstitut'. Cōsiderās aūt sūm' sacerdos ne forte rex suspicaretur malicia aliquā ex iudis circa heliodorū psumata: obtulit p salute viri hostiā salutarē. Cūq; sūmus sacerdos exoraret: ijdē iuuenes eisdez vestib' amicti astātes heliodoro dixer̄t onie sacēdoti gratias age. Mā pp eū dñs tibi vitā donauit. Tu āt do flagellat' nūcia oib' magnalia dei & ptātē. Et his dict' nō cōparuerūt. Heliodor' aūt hostia deo oblata: & votis magnis promissis ei qui viuere illi cōcessit: & onie gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea que sub oculis suis viderat opera magna dei. Cū aut rex iterrogass; heliodorū qs esset apt' adhuc sem hierosolymā mitti ait: Siquē habes hostē aut regni tui insidiatorez: mittē illuc: & flagellatū eū recipies: si tām euaserit: eo q' i loco sit vē dei qdā vt'. Mā ipe q hz i cel habitatōz: visitator & adiutor ē loci illi': & venētes ad malefaciendū percutit ac pdit. Agit de heliodoro & erarij custodia ita res se habet. Ca. IIII.

Simon autē pdict' pcuiaz & patrie delator ad designandum angelorum fortitudinez & pulchritudinē nate: & ornatū glorie. e Subito autē heliodorus cecidit in terraz. ex eorum percussione. f Eūq; multa caligine circunfusum. ad designandum tenebrositatem mentis sue. g Rapuerunt. s. sacerdotes: de loco sacro cum amouētes eo q' videbatur mortuus vel morti propinquus: ne ex cadauere mortui contaminaretur locus. cetera patēt.
h Tunc vero. hic cōsequenter describit ipius percussi sanatō & secūdo subditur sanantis infamatio in principio sequētis ca. Circa primum. Primo ponitur percussi sanatio: cum dicitur: Tunc vero ex amicis heliodori cē. & patet littera: secundo ponitur sanati gratiarum actio: cum dicit: Testabatur autē. & pio generaliter cum subditur: i Omnib' ea que sub oculis suis viderat. in sua flagellatione & mirabili sanatione: secundo coram rege specialiter dicens: k Siquez habes hostem aut regni tui insidiatorem. de quo caute velis te expedire. l Mitte illuc & flagellatuz euz recipies. hoc. n. erat expertus in seipso.
m Si tamē euaserit. s. morte: hoc autē addidit: q firmiter tenebat se morte ñ euasisse nisi p pces onie. cetera patent.

Capitulum. IIII.

a Simon autē postq̄ descripta ē heliodori sanatio: hic consequēter ponitur sanantis infamatio: cum dicitur: Simon autē predictus. de tribu beniamin: de quo fit mentio prope principium capituli precedentis. b Pecuniarum & patrie delator. i. accusator: vt habetur ibidem.

c Male loqbat ō onia: vole) eū tamare ⁊ h' odiosū red dē pplo. d Tāq ipse.ſ.onias. e Heliodor istigasſz ad hoc.ſ.ad ſpoliādū erariū licet exter' fingēt contrariū. f Prouisorēq; ciuitatis.hierlm. g Ac defesorē gētis ſue.ſ.iudaice. h Et emulatorē legis dei.i.eius amatorē vñ vsus: Emulor ifla tur amat inuidet ac imitat. i Audebat ifidiatorē regni. .ſ.iudee q̄ licet tūc ñ haberet regē: tñ erat vnū regnū. k Dicere mēdaciter. ꝑpuz crimē retorq̄ns i oniam. l Sz cū ūmicitie ītātū ꝓcederent. nō solū vbis sz ēt factis. m Ut ēt per q̄sdā rē].i.familiares amicos: ⁊ dicūt a necto is: q; tales ad iuicem connectuntur. n Homicidia fierēt. occidebant enim aliquos de amicis onie. o Cōsiderās onias pīculū cōtētionis. intrinsece: q̄ pīculosior est illa q̄ ē cōtra extraneos. p Et apollonīū ilanire.i.arden ter et male conari. q Ad regē se cōtulit.ſ.seleucū q̄ adhuc viuebat: apud quem ſpabat gratiā ⁊ remediū iuenire per helio dor quē suis ꝓbus sanauerat. r Sed post seleuci. Descripta liberatione tēpli p oniā: h ꝓr describit liberatio tēpli ⁊ pplī p iudā: ⁊ p' tpe ātiochi epiphanis: 2° ātiochi eupatoris ca°. x. ibi Nūc aūt de eupatore. tertio tempōe d' metrū filij seleuci ca. xiij. Prima in duas q; prio describit pplī tribulatō: scdo tribulati liberatio ca. viij. Prima adhuc i duas: q; p' ponit. ichoatio tbulatōis p ābitionē sacerdotij: 2° tbulatōis plūmatio p inuasionē regis ātiochi ca. sequēti: ibi His itaq; gestis. Pria diuidit i duas: q; p' ponit triū ābitio: 2° vni'.ſ. iasonis miserabilis termiatō i prīcipio sequētis ca. Prima diuidit ad huc i tres scōs ābitōes triū i prīcipatu sacerdotij sibi succedētiū. scōa: ibi Et post triēnū tēpus. tertia: ibi Quā ob cāz. Pria adhuc i duas: i ptē.ſ. prīcipalē ⁊ icidētalē: q̄ icipit: ibi missō āt. Pria adhuc i duas: q; p' p ābitōnē iasonis ponit gētilitatis introductio: 2° eiusdē cōsumatio: ibi Cū āt q̄nquennalis. Circa pmū dicit: r Sz p' seleuci vite excessū. i. ipo mortuo. s Cū suscepisset regnū antioch'. frat' ei' prīuās regno nepotē suū: vt declaratū fuit i prīcipio pmi libri. t Ambiebat iason frat' onie ipso adhuc viuēte. v Sū mū sacerdotū. ⁊ q; no potat h' licite: io qsuit p vīa i licitas obtinē.ſ.p pecuniā: iō sbdit: x Addito rege ꝑ mittēs ei rē. ꝑ trāslatōe pplī ad ritū gētiliū: iō seq̄tur: y Si ptāti ei' ꝓcederet gymnasiū.i.schola gētilitatis sic dcm fuit p' li°.ca° p°. z Et ephebiā.i. pstibulū pulcherrior iuuenū a Et eos q̄ rē].i.q; pfiteret se gētilit viuē. b Qz cū rex ānuisſz. tū pp ꝓmissa. tū pp dilatatiōem gētilis rit': q̄ sibi placebat: eo q; gētilis erat. c Et obtinuisset ꝓncipatū. ſ. sacerdotij. d Statī ad gētilez rē]. isti.n. libēt' ei obediebāt eo q; ō sua tbu erant: ⁊ p istos itēdebat trabere alios: ideo subdit: e Et amot' his rē] syrie. f Fuerant cōstituta p iohannē. ista ipetrantē. g Patrē eupollemij q̄ ſ. eupollemius. h Apud romanos rē. vt hētur supra ꝓmo libro. viij. ca°. ꝓdicta. n. fauorabilia iudeis auferebat ab illis: q̄ nolebāt recipere vitā gētilitatis: vt sic cogeret eos ad recipiēdū. i Eteni ausus ē sub ipa arce ꝓpe templum dñi. k Gymnasiū cōstituē.i. scholā gētilitat'. l Et optimos quosq; ephebor.i. pulcherrios iuuenes. m In lupanari b' ponē vt exercēt i eis viciū ꝫ nāz. dī. n. epheb' q̄si valde lucid'. n Erat aūt h' nō initiū. tñ.ſ. o Sz cū h' icremētū qōdā. gētilitat' apō iudeos. ceca patēt vsq; ibi: p Festiarēt p'ticipes fieri palestre. ē āt palestra loc' vbi exercēt lucta: sicut ⁊ gymnasiū: ⁊ vtrūq; trahit ad significādū scholaz eo q; ibi disputāt studētes adiuicē ⁊ idē significat h' noie palestre qō supra nomie gymnasij. q Et ꝓbitōis ei' iuste.i. traditōis sue pessie docine. ⁊ dī ꝓbitō a ꝓbeo ꝓbes. r Et i exercitij disci.i. ifōmāi i exercitō tal' docine s Et pīos qdē honores.i. dīnū cultū i q̄ gl'iabāt pies eor. t Grecas gl'ias.i. rit' ⁊ modos viuēdi i qb' gl'iabāt greci. v Quarum gratia periculosa eos ꝓtentio habebat. aliquibus iasoni assentientibus alijs dissentiētibus: ⁊ sic scisma erat in pplo: qō est valde periculosum.

mále loqbat ō onia: tanqz ipse heliodor istigasset ad h': ⁊ ipse fuisset icētor malorū: ꝓuisoremqz ciuitatis ac defesorē gētis sue: ēt emulatorē legis dei audebat isidiatorē regni dicere. Sed cū ūmicitie ītātū ꝓcederēt: ūt ēt p quosdā simōis necessarios homicidia fierēt: cōsiderās onias periculū cōtētiōis: ēt apollonīū insani re: vtpote ducē celessyrie ⁊ phenicis: ad augēdā malicīā simōis: ād regē se cōtulit: nō vt ciuiū accusator: sz ꝓmunē vtilitatē apō semet ipsū vniuerse multitudinis ꝓsiderās. Videbat. n. sine regali, puidētia: ipossibile eē pacē reb' dari: nec simonē posse cessare a stulticia sua. Sed p' sceleuci vite excessū: cūz suscepisset regnū ātioch' q nobil' appellabatur: ambiebat iason frater onie sūmūz sacēdotiū: ādito rege: ꝓmittēs ei argenti talēta trecēta sexagita: ⁊ ex redditib' alijs talēta octogita. Sup hoc ꝓmittebat ⁊ alia cētū quiqgita: si p' testati ei' cōcederet gymnasiū ēt ephebiā sibi cōstituē ēt eos q̄ i hierosolymis erant ātiochenos scribere.] Ō cūz rex ānuisset ēt obtinuisset ꝓncipatū ſtātī ad gētilē ritū cōtribules suos trāsferre cepit]: ēt amot' his q̄ humānitatis cā iudeis a regib'] fuerāt cōstituta p iohānē pātrē eupolemij: qui āpō romans ō amicitia ⁊ societate fuer' ē legatiōe legitima ciuiū iura destituēs ꝓua īstituta sāciebat. Et ēni ausus ē sb ipsa arce gymnāsium ꝓstituē: ēt optimos quosqz ephebor ī lupanaribus ponē. Erāt āt h' ñ initiuz sz icremētū qōdā ⁊ ꝓfect' gētilis ⁊ aliēigene pūs atōis: ꝓpt ipij ⁊ ñ sacerdotis iasonis nepbariū ⁊ iauditū scel': ita vt sacerdotes iā nō circa altar' officia ōditi eēnt: sz cōtēpto tēplo ⁊ sacrificijs neglectis festinarēt ꝓticipes fieri palestre ēt ꝓbitōis ei' iuste: ēt i exercitijs disci: ēt ꝓtos qdē honores nihil hītes grecas glorias optimas arbitrabāt. Cūa rū gratia periculosa eos cōtentio habebat: ⁊ eoruz instituta emulabantur: ac p omnia his consimiles esse cupiebant: quos hostes ⁊ perempores habuerant.

ſ. In leges. n. ꝛc Sicut n. pietas ē cultus diuio cultui. y Impune ñ cedit. qz nō dimittit dedecꝰ cl'pe ſine decore iuſticie. z Sz ꝛ hoc ſequens ꝛc Si ſequntrib⁹. n. exponit mlta grauiora q̄ venerūt ſup pplm pp iſtas trāſgreſſiones. a Cū aūt. Poſtq̄ poſita ē gētilitat introductio: h ꝓnit pōit eꝰ ꝓſumatio ſaltē q̄tū ad iaſonē ſacerdotē q̄ miſit magnā pecūiā i ſacrificijs herculis expēdēdā: tale vero ſacrificiū eſt gētilitatis ſūmuz malū: ideo dicit: a Cū aūt quinq̄nalis agō. i. lucta vel haſtiludium ſeu aliq̄d huiuſmōi qō ſemel fiebat i quiq̄ annis: ꝛ iſtō de quo h agit fiebat i veneratione herculis. b Et rex pſens eēt. ſ. antiochus nobilis.

Jn lēges. n. dīnaſ ipie agē ipunē ñ cedit: ſed hoc tpus ſequēs ōclarabit. Cū aūt qnquēnal agon tyro celebrareť: et rex pſes eēt: miſit iaſon facinoroſos ab hiero ſolymis ūiros pctores portātes argenti didrachmas trecētas i ſacrificiū herculis: q̄s poſtulauerť hi q aſportauerāt ne i ſacrificijs eroꝝ gareť qz ñ oporteť: ſz in alios ſūptꝰ eas deputari. Sed hec oblata ſūt qdē ab eo q miſerat i ſacrificiū herculis: p̄opť pñtes aūt dāte ſūt in fabricā nauiuz triremium. Miſſō aūt i egyptū apollonio neſthei filio p̄opť pmates ptolemei philometoris regis cū cognouiſſet āthiochꝰ alienū ſe a negocijs regni effectū: p̄opt̄is vtilitatibꝰ ꝓſulēs: pfecť ide vēit ioppē ꝛ ide hieroſolymā. Et magnifice ab iaſone ꝛ ciuitate ſuſceptꝰ: cū faculārū luminibꝰ ꝛ laudib⁹ igreſſus ē: ꝛ ide i phenicē exercitum ꝓuertit. Et p̄ſt triēnij tpſ miſit iaſon menelaū ſupradicti ſimōis frātrē portātē pecūias regi: ꝛ ō negocijs neceſſarijs rñſa platurū. At illē ꝓmēdatꝰ regi cūz magnificaſſet faciez ptātis eiꝰ: i ſemetipz rtoꝛſit ſūmū ſacēdotiū: ſupponēs iaſoni talēta argēti trecēta. Acceptiſq̄z a rege mādatiſ venit: nihil qdē hñs dignū ſacerdotio: aios vo crudeliſ tyrāni: ꝛ fere belue iram gerēſ. Et iaſō qdē q ppriū fratrē cāptiuauerat: ipſē deceptꝰ ꝓſug⁹ i āmanitē expulſus é regiōe. Menelaꝰ autē p̄ncipatū qdē obtinuit: dē pecūijs vo regi pmiſſis nihil ag̃ebat: cum exactionē faceret ſoſtratus qui arcē erat p̄poſitus. Mā ad hunc exactio vectigaliū pertinebat: q̄uam ob cauſam vtriq̄z ad regem ſunt euocati. Et menelaus amotus eſt a ſacerdotio ſucceden te lyſimacho fratre ſuo: ꝛ

Jn lēges. n. dīnaſ ipie agē ipunē ñ cedit: ſed hoc tpus ſequēs ōclarabit. Cū aūt qnquēnal agon tyro celebrareť: et rex pſes eēt: miſit iaſon facinoroſos ab hiero ſolymis ūiros pctores portātes argenti didrachmas trecētas i ſacrificiū herculis: q̄s poſtulauerť hi q aſportauerāt ne i ſacrificijs eroꝝ gareť qz ñ oporteť: ſz in alios ſūptꝰ eas deputari. Sed hec oblata ſūt qdē ab eo q miſerat i ſacrificiū herculis: p̄opť pñtes aūt dāte ſūt in fabricā nauiuz triremium. Miſſō aūt i egyptū apollonio neſthei filio p̄opť pmates ptolemei philometoris regis cū cognouiſſet āthiochꝰ alienū ſe a negocijs regni effectū: p̄opt̄is vtilitatibꝰ ꝓſulēs: pfecť ide vēit ioppē ꝛ ide hieroſolymā. Et magnifice ab iaſone ꝛ ciuitate ſuſceptꝰ: cū faculārū luminibꝰ ꝛ laudib⁹ igreſſus ē: ꝛ ide i phenicē exercitum ꝓuertit. Et p̄ſt triēnij tpſ miſit iaſon menelaū ſupradicti ſimōis frātrē portātē pecūias regi: ꝛ ō negocijs neceſſarijs rñſa platurū. At illē ꝓmēdatꝰ regi cūz magnificaſſet faciez ptātis eiꝰ: i ſemetipz rtoꝛſit ſūmū ſacēdotiū: ſupponēs iaſoni talēta argēti trecēta. Acceptiſq̄z a rege mādatiſ venit: nihil qdē hñs dignū ſacerdotio: aios vo crudeliſ tyrāni: ꝛ fere belue iram gerēſ. Et iaſō qdē q ppriū fratrē cāptiuauerat: ipſē deceptꝰ ꝓſugꝰ i āmanitē expulſus é regiōe. Menelaꝰ autē p̄ncipatū qdē obtinuit: dē pecūijs vo regi pmiſſis nihil ag̃ebat: cum exactionē faceret ſoſtratus qui arcē erat p̄poſitus. Mā ad hunc exactio vectigaliū pertinebat: q̄uam ob cauſam vtriq̄z ad regem ſunt euocati. Et menelaus amotus eſt a ſacerdotio ſucceden te lyſimacho fratre ſuo: ꝛ

ſ. Jn leges. n. ꝛc Sicut n. pietas ē cultus diuio cultui. y Impune ñ cedit. qz nō dimittit dedecꝰ cl'pe ſine decore iuſticie. z Sz ꝛ hoc ſequns ꝛc Si ſequntrib⁹. n. exponit mlta grauiora q̄ venerūt ſup pplm pp iſtas trāſgreſſiones. a Cū aūt. Poſtq̄ poſita ē gētilitat introductio: h ꝓnit pōit eꝰ ꝓſumatio ſaltē q̄tū ad iaſonē ſacerdotē q̄ miſit magnā pecūiā i ſacrificijs herculis expēdēdā: tale vero ſacrificiū eſt gētilitatis ſūmuz malū: ideo dicit: a Cū aūt quinq̄nalis agō. i. lucta vel haſtiludium ſeu aliq̄d huiuſmōi qō ſemel fiebat i quiq̄ annis: ꝛ iſtō de quo h agit fiebat i veneratione herculis. b Et rex pſens eēt. ſ. antiochus nobilis.

c Miſit iaſon facinoroſos. i. facinoribꝰ plenos: vñ verſus: Oſus plena notat: bundus ſimilat: bilis aptat. d Uiros pctores. ō ſua ſecta ꝓpt qō de illis ꝓfidebat: tñ erāt min⁹ mali q̄ ille: qz pecuniam quā portabant p ſacrificijs herculis rogauerūt expendi i vſib⁹ alijs: iō ſequitur poſtea:

e Propt pñtes aūt. i. ꝓpter pñtātes dictā pecuniaz. f Date ſūt i fabricā nauiū triremiū. a tris qō ē tres ꝛ rem⁹ remi: habebāt. n. ille uaues tres ordies remorum. g Miſſo aūt. hec ē ps icidētalis i qua pōit quoddā icidēs illi⁹ tpis. Ptolemeꝰ. n. philometor cū adhuc eſſet puer ſucceſſit pri i regno egypti: ꝛ qz erat nepos antiochi epiphanis: vtpote filiꝰ ſue ſororis ſicut oñdi plenius Dan. x. iō āthiochꝰ accepit aliq̄s ciuitates de regno egypti q̄ſi curā gerēs ō regno nepotis ſui: ſz cū poſtea nollet eas reddere: pncipes egypti mouerūt ꝯ eū bellū ꝛelātes p ſuo rege: ꝛ ſic fuit alienat⁹ a negocijs nepotis ſui: ꝛ hꝰ ē qō dī: g Miſſo āt i egyptū apollonio. iſte fuit miſſus a rege āthiocho. h Propt pmates ptolemei. nolētes q̄ āthiochꝰ ſe itromittēt de negocijs egypti: de hoc. n. audierat antiochꝰ rumores: ꝛ voluit ſcire veritatē p iſtuz apolloniū: qō ꝛ factū fuit: iō ſbdit: Cū cognouiſſet ꝛc. i Propt̄is vtilitatibꝰ ꝓſulēs. ſ. vt ciuitates q̄s pt⁹ acceperat tenere poſſet i augmētū ſui regni. cetera patent. k Et poſt triennū temp⁹. Poſt ambitionē iaſonis. h conſequni ponit ambitio menelai: cum dī: l Miſit iaſon menelaū. qui de ſua mala ſecta erat: ꝛ ſic in eo cō

ſ. Jn leges. n. ꝛc Sicut n. pietas ē cultus diuio cultui. y Impune ñ cedit. qz nō dimittit dedecꝰ cl'pe ſine decore iuſticie. z Sz ꝛ hoc ſequns ꝛc Si ſequntrib⁹. n. exponit mlta grauiora q̄ venerūt ſup pplm pp iſtas trāſgreſſiones. a Cū aūt. Poſtq̄ poſita ē gētilitat introductio: h ꝓnit pōit eꝰ ꝓſumatio ſaltē q̄tū ad iaſonē ſacerdotē q̄ miſit magnā pecūiā i ſacrificijs herculis expēdēdā: tale vero ſacrificiū eſt gētilitatis ſūmuz malū: ideo dicit: a Cū aūt quinq̄nalis agō. i. lucta vel haſtiludium ſeu aliq̄d huiuſmōi qō ſemel fiebat i quiq̄ annis: ꝛ iſtō de quo h agit fiebat i veneratione herculis. b Et rex pſens eēt. ſ. antiochus nobilis.

c Miſit iaſon facinoroſos. i. facinoribꝰ plenos: vñ verſus: Oſus plena notat: bundus ſimilat: bilis aptat. d Uiros pctores. ō ſua ſecta ꝓpt qō de illis ꝓfidebat: tñ erāt min⁹ mali q̄ ille: qz pecuniam quā portabant p ſacrificijs herculis rogauerūt expendi i vſib⁹ alijs: iō ſequitur poſtea:

e Propt pñtes aūt. i. ꝓpter pñtātes dictā pecuniaz. f Date ſūt i fabricā nauiū triremiū. a tris qō ē tres ꝛ rem⁹ remi: habebāt. n. ille uaues tres ordies remorum. g Miſſo aūt. hec ē ps icidētalis i qua pōit quoddā icidēs illi⁹ tpis. Ptolemeꝰ. n. philometor cū adhuc eſſet puer ſucceſſit pri i regno egypti: ꝛ qz erat nepos antiochi epiphanis: vtpote filiꝰ ſue ſororis ſicut oñdi plenius Dan. x. iō āthiochꝰ accepit aliq̄s ciuitates de regno egypti q̄ſi curā gerēs ō regno nepotis ſui: ſz cū poſtea nollet eas reddere: pncipes egypti mouerūt ꝯ eū bellū ꝛelātes p ſuo rege: ꝛ ſic fuit alienat⁹ a negocijs nepotis ſui: ꝛ hꝰ ē qō dī: g Miſſo āt i egyptū apollonio. iſte fuit miſſus a rege āthiocho. h Propt pmates ptolemei. nolētes q̄ āthiochꝰ ſe itromittēt de negocijs egypti: de hoc. n. audierat antiochꝰ rumores: ꝛ voluit ſcire veritatē p iſtuz apolloniū: qō ꝛ factū fuit: iō ſbdit: Cū cognouiſſet ꝛc. i Propt̄is vtilitatibꝰ ꝓſulēs. ſ. vt ciuitates q̄s pt⁹ acceperat tenere poſſet i augmētū ſui regni. cetera patent. k Et poſt triennū temp⁹. Poſt ambitionē iaſonis. h conſequni ponit ambitio menelai: cum dī: l Miſit iaſon menelaū. qui de ſua mala ſecta erat: ꝛ ſic in eo cō

ſ. ꝛc Sicut n. pietas ē cultus diuio cultui. y Impune ñ cedit. qz nō dimittit dedecꝰ cl'pe ſine decore iuſticie. z Sz ꝛ hoc ſequns ꝛc Si ſequntrib⁹. n. exponit mlta grauiora q̄ venerūt ſup pplm pp iſtas trāſgreſſiones. a Cū aūt. Poſtq̄ poſita ē gētilitat introductio: h ꝓnit pōit eꝰ ꝓſumatio ſaltē q̄tū ad iaſonē ſacerdotē q̄ miſit magnā pecūiā i ſacrificijs herculis expēdēdā: tale vero ſacrificiū eſt gētilitatis ſūmuz malū: ideo dicit: a Cū aūt quinq̄nalis agō. i. lucta vel haſtiludium ſeu aliq̄d huiuſmōi qō ſemel fiebat i quiq̄ annis: ꝛ iſtō de quo h agit fiebat i veneratione herculis. b Et rex pſens eēt. ſ. antiochus nobilis.

c Miſit iaſon facinoroſos. i. facinoribꝰ plenos: vñ verſus: Oſus plena notat: bundus ſimilat: bilis aptat. d Uiros pctores. ō ſua ſecta ꝓpt qō de illis ꝓfidebat: tñ erāt min⁹ mali q̄ ille: qz pecuniam quā portabant p ſacrificijs herculis rogauerūt expendi i vſib⁹ alijs: iō ſequitur poſtea:

e Propt pñtes aūt. i. ꝓpter pñtātes dictā pecuniaz. f Date ſūt i fabricā nauiū triremiū. a tris qō ē tres ꝛ rem⁹ remi: habebāt. n. ille uaues tres ordies remorum. g Miſſo aūt. hec ē ps icidētalis i qua pōit quoddā icidēs illi⁹ tpis. Ptolemeꝰ. n. philometor cū adhuc eſſet puer ſucceſſit pri i regno egypti: ꝛ qz erat nepos antiochi epiphanis: vtpote filiꝰ ſue ſororis ſicut oñdi plenius Dan. x. iō āthiochꝰ accepit aliq̄s ciuitates de regno egypti q̄ſi curā gerēs ō regno nepotis ſui: ſz cū poſtea nollet eas reddere: pncipes egypti mouerūt ꝯ eū bellū ꝛelātes p ſuo rege: ꝛ ſic fuit alienat⁹ a negocijs nepotis ſui: ꝛ hꝰ ē qō dī: g Miſſo āt i egyptū apollonio. iſte fuit miſſus a rege āthiocho. h Propt pmates ptolemei. nolētes q̄ āthiochꝰ ſe itromittēt de negocijs egypti: de hoc. n. audierat antiochꝰ rumores: ꝛ voluit ſcire veritatē p iſtuz apolloniū: qō ꝛ factū fuit: iō ſbdit: Cū cognouiſſet ꝛc. i Propt̄is vtilitatibꝰ ꝓſulēs. ſ. vt ciuitates q̄s pt⁹ acceperat tenere poſſet i augmētū ſui regni. cetera patent. k Et poſt triennū temp⁹. Poſt ambitionē iaſonis. h conſequni ponit ambitio menelai: cum dī: l Miſit iaſon menelaū. qui de ſua mala ſecta erat: ꝛ ſic in eo cō

ſ. Jn leges. n

ais vtiq; dicī requisito textu inuenit. q; aut tres. i. lysimach' menela': ⁊ simon tēpli ꝓpositꝰ frēs fuerūt. e Sostratꝰ autē plat' est ciprijs. sicut frequēter mutāt baliui regis. ĩsula vo cypri subiecta tē erat ātiocho regi. f Et cū hꝫ. Hic itpōit mors onie: cui' ꝓio ōscribit occisio: ⁊ vidicatō: ibi Ob quā cāz. Circa ꝓmū ꝓmittit tpis opportūitas: cuz dī: g Cōtigit tharsēses ⁊ mallotaſ. .i. ciues duaꝝ ciuitatū. h Seditionez mouē. ꝯ regem antiochū. i Eo q; ātiochi regis ꝓcubie. i. datiuo casu. k Dono eēnt dati. dolebāt. n. q; sub dominio talis mulieris eēnt positi. l Festināter ita q; ⁊c]ne malus malū oriret ꝯ ipsū: sed p quē modū nō dī hic: ſz verisimile est q; do nū illō retractauit: ⁊ ꝓcubine sue aliī ꝓuidit. m Relicto suffecto. i. sub se facto: loco ei' tenēte. n Vno ex comitibus suis andronico. i ātiochena ciuitate. o Ratus. i. opinat': ⁊ dī a reor: reris. p Menela' accepisse ⁊c] ad mortē onie ꝓcurādū ĩ regi absētia p andronicū cupidū. ceta patēt vsq; ibi: q Arguebat euz. de furto notabili rei sacre.

r Jn loco tuto se cōtinēs. i q; null' sib pēa mortis audebat aliq; leuē: pp qō dicebat a syluz: ab a qō ē sine ⁊ sylen qō ē tract' q: nō ē fas alicui ibi tāgere ⁊ offēdere aliū. cetera patēt. s Ob quā causā. Hic ꝓñt ponit occisiōis dicte vindicatio. ⁊ patet lr̄a vsq; ibi: t Defūcti sobrietatē. i potib' ⁊ cibis. v Et modestiam. i verbis ⁊ factis. x Andronicū purpura exutū. tāq; ō statu dignitatis depositū ⁊ degradatum: y Per totā ⁊c]vt vidicta sceleri oib' appareret. z Et i eodē loco ⁊c. vt sic culpe rñderet pēa. a Mltis āt. Postq; supꝛapositā ē lysimachi īstitutio: h ponit eius destitutio: ⁊ scōo menelai restitutio:

sostrat' āt plat' ē ciprijs. Et cūz b agerēt cōtigit tharsēses ⁊ mallotas sēditionē mouē: eo q; ātiochi regi cō cubie dono eēnt dati. Festi nāter itaq; rex venit sedare illos:] relicto suffecto ūno ex comitib' suis ādronico. Rat' aūt menela' accepisse se tps opportunū:] laurea q; dā vasa e tēplo furat' dona uit ādronico: ⁊ alia vēdide rat tyro ⁊ p vicinas ciuitates. Qō cū certissie cognouisset onias: arguebat euz: ipse i loco tuto se ꝓtinēs antiochie sec' daphnē. Unde menela' accedēs ad andro nicū rogabat vt oniā iterfi cēt. Qui cū venisset ad oniaz: ⁊ datis dextris cū iure iurādo q;uis eēt ei suspect' suasisset de asylo ꝓcedē: statiz eū pemit ñ verit' iusticiaz. Ob q;dā causā ñ solū iu dei: ſz ēt alie quoq; nationes indignabant: ⁊ moleste fere bāt de nece tāti viri iusta. Sz regressū regē de cilicie locis adierūt iudei apō antiochiā sil' ⁊ greci: ꝙrētes de iniq; nece onie. Cōtrista t' itaq; ē aio ātioch' ꝓpter oniā: ⁊ flexus ad miam lachrymas fudit: recordatus defūcti sobrietatē ēt modestiā. Accēsusq; ais andronicū purpura exutū p tōtā ciuitatē iubet] circūduci: ēt in eo loco in quo in oniaz impietatē ꝓmiserat sacrilegū vita ꝓuarī: dño illi cōdignā retribuēte penā. Mūltis aūt sacrilegijs i tēplo a lysimacho ꝓmissis] menelai consilio ēt diuulgata fama: cōgregata ē mltitudo aduersū lysimachuz: mlto iā auro exportato. Turbis aūt īsurgētib' ⁊ ais ira ꝛpletis: lysimach' armatis fere trib' milib': iniqs manib' vti cepit: duce quodā tyrāno etate parit ⁊ demētia ꝓuecto. Sz vt itellexerūt conatum lysimachi: alij lapides: alij fustes validos arripuere: qdā vo cinerē i lasimachū iecē. Et mlti qdem vulnerati: qdā āt ⁊ pstrati: ōes vo i fugā ꝓuersi sūt. Jpsuz ēt sacrilegū sec' erariū iterfecerūt. Dē his g; cēpit iudiciū aduers' menelaū a gitari.] Et cū vēisset rex tyrū ad ipsū negociū ōtulert missi tres viri a senioribus. Et cū supareꝫ menela': pr̄ō misit ptolemeo multas pecunias dare ad suadēdū regi. Jtaq; ptolemeus i quo dā atrio positū q;si refrigerādi gr̄a regē adijt ēt dedu xit a sñia: ⁊ menelaū qdem vniuerse malicie reū crimi nib' absoluit: miscros autē q;i ēt si apō scithas cāz dixisset inocētes iudicarent: hos morte dānauit. Citō ergo iniustā penā ōdert q;i ꝓ ciuitate ēt pplo ēt sacris vasis cāusā ꝓsecuti sī. Quā obrē tyrij quoq; idigti: ergā sepulturā eoꝝ liberalissimi extiterūt. Menelaus aūt pp eoꝝ q; i potētia erāt auaritiā] ꝓmaebāt i ptāte: crescēs i malitia ad insidias ciuiū.

a Mltis āt. Postq; supꝛapositā ē lysimachi īstitutio: h ponit eius destitutio: ⁊ scōo menelai restitutio: i Et cū supareꝫ menela'. i. q;icēt o dicī crīminib'. k Promisit ptolemeo. fgi familiari. l Ad suadē dū regi. p menelao ⁊ ꝯ aduersarios suos. m Et deduxit a sñia. quā cogitauēat dare ꝯ menelaū: dās sñiā p ꝓriū. n Miseros āt. s. accusātes menelaum. o Qui ēt si apō scithas. q; si bābāi irrōnales ⁊ crudeles ppli. p Cito g;. i. ꝓcipitāt ⁊ male. q Jniustā penā ōdert. supple e is. r Qui ꝓ ciuitate. hiezlz. s Et pplo. fideli. t Et sacri vasis furati. v Cāz ꝓsecuti sī ꝯ menelaū. x Menela' āt ⁊c]q: pp dona ei' ꝓmēdabāt eū apō fgē. y Permaebat i ptate. sūmi sacerdotū

Ode tpe. Post q̃ supr̃ descripta est ꝛa. v. iasonis fuga: hic describit ei⁹ miserabilis terminatio: cui⁹ primo signū ꝓmittit: scdo signatuz sb̃dit: ibi Sz cū falsus rumoz. Circa ꝓmū dicitur:

y Eodē tpe antioch⁹. s. epiphanes. a Secūdam ꝓfectionē pauit i egyptū. pr⁹. n. intrauerat egyptuz q̃si curā geres nepotis sui: sz aliēatus a negocijs ei⁹ p ꝓmates egypti: vt dictū est ca. p̄cedēti. secūdo pre parauit exercituz ad itrandum ibi:

b Cōtigit aūt. illo tempoze.

c Per vniuersā ꝛc] nō ē p hoc i telligēdū q̃ singulis diebꝰ fiēt apparitio ista: sed q̃ infra spaciū. xl. dierū pluries fuit visa: sicut actuū primo ca. dr̄ q̃ christus post resurrectionē suā p dies xl. apparuit discipulis: z tñ nō apparuit eis singul⁹ diebꝰ. d Auratas stolas. i. tunicas q̃ induūt supra arma ad decorē.

e Et cursus eq̄rū: ꝛc] .i. dispositos fm artem militarē. f Et cōgressiones fieri cōminus. i. de ꝓpe.

g Et scutoruz mot⁹. q̃ in pugna aliq̃n leuant̃ sursū: aliq̃n ad dexterā: aliq̃n ad sinistraz mouentur.

h Et galeatorū. i. hominū galeas habentium.

Ode tpe ātioch⁹ sē cūdā, ꝓfectionē parauit i egyptū. Cōtigit aūt p̄r vniuersā hierosolymorū ciuitatē videri diebus q̃ dragita] p aera eqtes discurrētes auratas stolas hñtes z hastas quasi coortes armatas: et cursus equoꝝ p ordies digestos:] et ꝓgressiones fieri comin⁹ et scutorū mot⁹ et galeatoꝝ multitudines gladijs districtis z teloꝝ iact⁹: z aureoꝝ armorū splēdorē: oīsq̃ generi loricaꝝ. Quapropt oēs rogabāt i bonū mōstra ꝓuerti.] Sed cū falsus rumor exisset:] tanq̃ vita excessisset ātioch⁹: assūptis iason non min⁹ mille viris aggressus ē ciuitatē repente: z ciuib⁹ ad muꝝ ꝓuolātib⁹ ad vltimū appḥēsa ciuitate menelaus fugit i arcē. Jason vo nō p cebat i cede ciuib⁹ suis nec cogitabat, ꝓsperitatē aduersū cognatos malū ee maximū: arbitrās hostiū z non ciuiū se trophea capturuz: Et ꝓncipatū qdē nō obtinuit: finez vo insidiaꝝ suarū ꝓfusionē accepit: z, pfugus iteꝝ abijt in āmaniten. Ad

ultimū i exitiū sui cōclus⁹ ab aretha arabū tyranno fugiēs de ciuitate i ciuitatē oibus odiosus: ut refuga legū z execrabilis vt ꝓie z ciuiū hostis: i egyptū extrusus ē: z q̃ mltos de ꝓria sua expulerat: peregre perijt l̃a cedemonas, ꝓfect⁹: q̃si, p cognatiōe ibi refugiū habiturus: z q̃ insepultos multos abiecerat: ipse z illamētat⁹ z insepult⁹ abijcit:] sepultura neq̃ peregrina vsus: neq̃ patrio sepulchro ꝓticipās. Hīs itaq̃ gestis suspicatus est rex: societatem deserturos iudeos: et ob hoc profectus ex egypto efferatis animis ciuitatez quidē armis cepit. Jussit aūt militibus interficere: nec pcere occursantibus: z p domos ascēdētes trucidare. Fiebāt ergo cedes iuuenū ac senioꝝ: mlierū z natoꝝ exīmia: virginūq̃ z puloꝝ neces. Erānt āt toto triduo octogita milia interfecti: q̃dragita milia victi: nō min⁹ aūt venūdati. Sz nec ista sufficiūt. Ausus est etiam intrare templum vniuersa terra sanctius:] menelao ductore

i Multitudinem gladijs districtis. idest diuersimode motis: nunc feriendo punctī: nūc cesim. k Quapropter omnes ꝛc] idest q̃ talia essent signa futuri boni fuerūt tñ signa mali. s. depopulatiōis ciuitatis: primo per iasonem: postea per antiochum epiphanē: sicut ante subuersionē hierlm p romāos apparuerūt signa mlta: sicut narrat ioseph⁹ libro o iudaico bello: q̃ tñ hic ꝓpter plixitatē omitto: z qz coꝛ aliq̃ ponūt hic i glosa.

l Sz cū falsus rumor. hic ꝓnt ponit signatū ad iasonis ipetū: cū dr̄: l Sed cū falsus ꝛc] .s. de morte antiochi. m Assūpti iason ñ min⁹ mille virīs. imo maq̃ plurib⁹. n Aggressus ē ciuitatē repete. hierlz vñ fuerat pfugus ꝓ factū menelai. vt dictū ē ca. p̄cedēti. credebat. n. iason regē mortuū: z sciebat ei⁹ filiū adhuc ee puez: z sic credebat hic tps aptū ad recuperādū sacer-

dotiū: q̃ prius fuerat p antiochum. cetera patent viq̃ tot:

o Abijt i āmaniten. vñ venerat hierlz. p Ad vltimū i exitiū sui. i. ad suū exīmiū. q Cōclusus ab aretha arabū tyrāno. q̃ psēqbat eū: z sic pz q̃ ñ solū erat odiosus iudeis: sz et gētib⁹ extraneis. r Ut refuga legū. i. apostata a lege diuia. s De regre perijt. i. i alienatra. t Lacedemonas ꝓfect⁹. isti erant spartiate q̃ erāt iudeis ꝓfederati: vt dictū est supra ꝓio lib⁹ ca. xij. pp qō credidit ibi dē hic refugiū: sz inuenit ꝓtiū qz spartiate congnouerūt mala q̃ fecerat gēti iudeoꝝ: iō sb̃dit: v Jpe z illamētat⁹ ꝛc] z sic videt q̃ ibi fuerit occis⁹ z corp⁹ el⁹, piectū bestiis z auib⁹ deuorādū.

x His itaq̃ gestis. Post q̃ descripta ē inchoatio tribulatiōis iudeoꝝ, ppt ambitionē sacerdotij: hic ꝓnt pōit ei⁹ ꝓsūmatio per oppssionē regis antiochi. Circa qō ꝓio ponit vastatio plebis: secūdo violatio templi: ibi Sed nec ista. Circa p̄mū ꝓio ponit vastatio plebis: secūdo violatio templi: ibi Sed nec ista. Circa p̄mū dicit: x His itaq̃ gestis .s. q̃ ciuitas hierusalē a iasone capta fuisset z q̃ menelaus ab eo pōtifex destitut⁹: i arcem refugisset: vt predictū est.

y Suspicatus est rex. antiochus.

z Societatem ꝺserturos iudeos. idest tributū sibi negaturos. a Et ob hoc pfect⁹ ex egypto. vnde reuertebat de mādato romanoruz.

b Efferatis animis. tū ppt repulsionē sui de egypto: tuz q̃ credebat iudeos recessisse a suo dominio. c Ciuitatē quidē hierusalē. d Armis cepit. eo q̃ erat intra se diuisa: vt ꝓz ꝓ predicta. e Jussit aūt militib⁹ interficere. generaliter absq̃ sexus vel etatis distinctione. f Erāt aūt toto triduo. q̃ durauit illa occisio. g Octogita milia interfecti. q̃ rebāt i loc occlī vbi se absc̄derāt. h Quadragita milia victi. vt ducerēt i captiuitatē. i Nō min⁹ aūt venūdati. i suos z ancillas mercatoribꝰ q̃ ad hoc venerāt. k Sz nec ista. Hic ꝓsequēt ponitur templi violatio: cū dr̄: l Ausus est ꝛc] qz dedicatū erat cultui diuio: cetera vo cultib⁹ idoloꝝ. m Menelao ductore. q̃ econtrario debuisset ꝓ emunitate templi ꝑlare: ideo sequit:

ñ. Qui legū. oīnīa. o Et pīe. i. iudee. p Fuit, p
ditor. rē. sumēs sctā vasa q̄ ab alīs regib⁹. rē. s. cyro. r dario
vt pz̄ p̄mo esdre: r seleuco supra ttio ca. q Cōtrectabat
idigne. ppīīs manib⁹. r Et ptamiabat. applicādo alī
is vsib⁹. s Jta alienat⁹ rē] nō q̄ pdidīsset vsū rōis: sz q̄
ñ ꝑsiderabat potētiā
dei q̄ heliodor flagel
lauerat ppt̄ iuasiōez
tēpli supra tertio ca
pitulo: qō factū erat
p regnū assyrie noto
riū: ppt̄ qō ñ ē verisi
mile quin ad noticiā
antiochi deuenisset:
sz dīns ppt̄ pctā popu
li pmittebat locū ꝑte
mni: sic dixerat dīns
salomoni tertio regū
ix. cetera patent.
t Jgit̄ antiochus.
Hic ꝑñ describit va
statio populi i regi ab
sentia: r diuidit i du
as partes. s. i principa
lē r icidētalē: q̄ incipit:
ibi Judas aūt. Circa
p̄mū p̄mo pōit recess
sus antiochi ō iudea
spoliato tēplo: r patz
littera vsq̄ ibi:
v Existimās se rē]
hyperbolica locutio ē:
ad exp̄mēdū supbie
sue magnitudinem.
x Relict̄ āt p̄positos rē] iudeoz. p̄ suū
recessū. y Hiero
solymis q̄dē rē]. i. ozi
unduz de phrigia i q̄
regiōe est troia.
z Morib⁹ crudelio
rē eo. s. antiocho.
a In garizi. q̄ ē mōs
in regione samarie.
b Qui grauī⁹ q̄ ce
teri rē. qz samaritāi
semp fuerunt molesti
iudeis: vt pz̄ i Esdra
r neemia. c Cūq
apposit⁹ eēt ꝑ iudeos. i. firmatus in p̄posito nocendi eis.
d Misit odiosum principem apollonīū: de cuius nequi
tia r morte habetur p̄mo libro tertio capitulo. e Pacē
simulans. vt haberet ingressum in ciuitatem. f Omnes
q̄z qui rē] ex hoc videtur q̄ armationem illā simularet fie
ri ad aliquem ludū exercendū: vt hastiludiū r huiusmodi:
ad quod videndum cōuenerunt plurimi: r illos p̄mo iuss
sit interfici quātū ad viros etatis pfecte fm iussum regis.
g Judas aūt. Hec est pars incidentalis in qua ponit fu
ga iude cum plurib⁹ alīs ad loca deserta: eo q̄ non poterāt
mala que fiebāt in hierusalē impedire: sic ergo dī: g Ju
das aūt rē] ñ in numero fratruz suoz. sed magis quintus:
vt habet supra p̄cio libro ca. scdo. sed in numero sūmoruz
sacerdotum: vt dicit glosa: non tñ incipiēdo ab Aaron: qz
multo plures fuerunt: sed a principio regni grecorum: qō
vt dicunt glosatores aliqui: incepit a seleuco: qui i syria suc
cessit alexādro magno: r tūc sūmus sacerdos fuit onias iad

qñ legū ēt pīe fuit, pditor:
r scelestis māib⁹ sumēs sctā
vasa q̄ ab alīs regib⁹ r ciui
tatib⁹ erant posita ad orna
tū loci r gliam: cōtrectabat idigne ēt cōtamiabat.
Jtā alienat⁹ mēte ātioch⁹] nō ꝑsiderabat q̄ ppt̄ pctā
habitātiū ciuitatē modicū de⁹ fuerat iratus: ppt̄ qō r
accidit circa locū dīspectō.
Alioqn nisi contigisset eos
mltis pctis eē iuolutos: sic
heliodorus q̄ missus é a se
leuco rege ad expoliāduz
crariū: ēt hic statī aduenies
flagellat⁹ r repulsus vtiq̄
fuisset ab audacia. Dez ñ
ppt̄ locū gētē: sz ppt̄ gētez
locū de⁹ elegit. Jōq̄z r ipe
loc⁹ pticeps fact⁹ ē pplī ma
loz: p⁹ ea aūt fiet socius bo
noz: r q̄ derelict⁹ in ira dei
oipotētis ē: itez in magni
dñi recōciliatiōe cuz sūma
glia exaltabit. Jgitur ātio
ch⁹ mille r octingētis abla
tis de tēplo talētis velocit
antiochiā regressus ē: existimās se p̄ supbia terrā ad
nauigādū: pelag⁹ vero ad
iter agēdū deductuz ppt̄

mētis elationē. Relict āt p̄
positos ad affligēdā gētē:]
hierosolymis qdē philip
pū gnē phrygē:] mōribus
crudeliorē eo ipo a quo cō
stitut⁹ ē: i gāriçim aūt ādro
nicū r menelaū q̄ui gu⁹ q̄z
ceteri imiebāt ciuib⁹. Cūq̄z
apposit⁹ eēt ꝑ iudeos: mi
sit ōdiosū p̄ncipē apolloni
uz cū exercitu vigiti r duo
b⁹ milib⁹: p̄cipiēs ei oēs pfe
ctę etatis iterficē: mlieres ac
iuuenes vēdē. Qui cuz ve
nisset hierosolymā pācē si
mulās qeuit vsq̄z ad diē sā
ctū sabbati r tūc feriat⁹ iu
deis arma capē suis p̄cepit
Omnesq̄z sil q̄ ad spectacu
lū ꝑcesserāt: trucidauit:] r
ciuitatē cū armatis discur
rēs igētē mltitudinē pemit.
Jūdas aūt machabe⁹ q̄ de
cim⁹ fuerat] secesserat i ōser
tū locū: ibiq̄z iter feras vitā
i mōtib⁹ cuz suis agebat: ēt
feni cibo vescētes demora
bāt ne pticipes essent coin
quinatiōis. La. VI.

Sed nōn post multuz
temporis misit rex se
nem quēdaz antiochenū:]

di fil.⁹: qui fm hoc dictū fuit p̄im⁹: Simon iustus secū
dus eleaçarus filius onie tertius: Manasses quart⁹ elea
çari auunculus: quintus onias simonis iusti filius: sex
tus simon onie filius: septimus onias huius simonis fi
lius quē iterfecit andronicus: vt dictū est ca. ꝑcedenti:
octauus iason:
nonus menelaus:
decim⁹ iudas ma
chabeus. Hoc ac
cipit de glosa ra
bani super locuz
istum: que accipi
tur de dictis iose
phi: sed videtur i
duobus deficere.
Primo qz lisima
chus successit me
nelao fm textum
huius libri supra
quarto capitulo:
qui maioris ē au
ctoritatis q̄ dictū
iosephi vel raba
ni: r sic eadem ra
tione qua nume
rantur hic iason
r menelaus nu
merari oz lisima
ch⁹ i decimo loco
r nō iudas. scdo
deficit: qz pōit re
gnū grecoz icipe
a seleuco: qō tñ i
cepit ab alexādro
magno: vt dictuz
ē supra primo ca.
p̄mi libri: ꝑpter
qō videt mihi q̄
hec enumeratio i
cipere debeat a tē
pore alexādri ma
gni: r tūc fm oēs
historiographos
iaddus erat sūm⁹
pōtifex iudeoruī:
cui si cōnumeret
onias filius eius r
alij consequenter
nominati vsq̄ ad
oniam quem interfecit andronicus: inuenietur q̄ iste vl
timus onias fuit nonus: r per consequens iudas deci
mus quantum ad intrantes legitime: iason: autē mene
laus: r lisimachus sunt ab hoc numero ejiciendi: tū qz
male intrauerunt: tum quia cultum diuinum dissipa
uerūt: vt patet ex supradictis: r sic nō fuerūt sūmi sacer
dotes fm rem: sz tantum fm nomen r vsurpationem.
h Et feni cibo vescētes. i. terrenas cētib⁹ que poterāt
in deserto reperiri: quia solo feno non poterant susten
tari. La. VI.

Sed nō p⁹ mltū tpis. Postq̄z descripta ē plebis
vastatio: h ꝑñ describit legis abolitio: r prio i
regis absētia: scdo i eius pstētia: ca. sequēti. Prima i
duas: qz prio introducit gētilitatis forma: scdo rebellibus
imponitur pena: ibi Erat autem. Circa primuz introdu
cit forma gētilitatis: prio quātū ad modū viuēdi: cum
dicitur: b Misit rex senem rē]. i. vnum sacerdotē

gētilē:idē.n.significat senex i greco:qō pſbyter i latio: vñ pro de aia vbi trāſlatio nr̄a hz:ſi senex hēret oculū iuuenis videt vtiq; vt iuuenis.i antiq trāſlatiōe habet Si pſbyt hīet oclū iuuēīs ⁊c. c Qui ꝯpellēt iudeos. pro vbis pſuaſiuis:p'ea tormēt. d Et ſe trāſferrēt ⁊c]a legib' patis i mōte ſynai pūb'. e Lōtaminare ēt. hic ſcōo q̄tuz ad ptamiatōez tēpli:cū dī: e Lō tamiare ēt ⁊c] de dicādo ipz cultui iouiſ olympij:qō p⁹ erat ōdicatū cultui veri dei. f Et i gariçim ⁊c. Ad itellectuz hui⁹ſciēdū qō ſic dicit ioſeph' anti qtat' iudaice lib' .xij. ſanalbath ſa maritan' dedit fi liā ſuā vxorē ma naſſe fratri ſūmi ſacerdotis iudeo rū:q̄ volēs hīc ho norē ſacerdotalē: rogauit ſocer vt edificaret ſibi in mōte gariçim tem plū:qō nomiauit tēplū ſūmi dei: ⁊ hoc fuit tpe alexā dri magni: ſz po ſtea vidētes ſama ritani q̄ antioch' rex hīet iudeos exoſos:ſcripſerūt ātiocho ſe nihil hīc cōe cū iudeis:petētes q̄ tēplū apō eos edificatū i mōte gariçim ioui dedicaret:⁊ hoc ē qō dī: f Et i gaçariz put erāt ſupple poſtulātes. g Di q̄ locū ihabitabāt .ſ.ſamaritani. h Jouis hoſpital.idē erat cū ioue o lympo:ſz duplr noiabat:p duob' locis i qb' ſolēnit cō lebat:ſic apō nos dī ſctūs michael ō mōte gargano ⁊ ō mōte tūba:lz ſint alia mlta loca i qb' ſctūs michael ve nerāt. i Peſſima aūt ⁊ vniuerſis .vere iudeis. k Grauis erat maloꝝ icurſio.nā cis mlta ſimlr occur rebāt mala. l Nā tēplū. deo ōdicatū. m Luxu ria ⁊ ꝯmeſſatiōib' erat plenū ⁊c.itroferētes ⁊c].ſ.obla tōes idolaticas. n Altare ēt. holocauſtoꝝ. o Ple nū erat illicit.i.hoſtijs gētiliū imūdis. p Neqz aūt. hic ſtio pōit gētilitatē itroductio i violatiōe tpis ſacri: cū dī: p Neqz aūt ſabbata cuſtodiebāt.qō tñ erat p ceptū: Exo.xx.i memoriā bñficij creatiōis. q Neqz dies ſolēnes pūj.i.a pūb' obſeruati ſic dies paſche i me moriā liberatiōis ppli de egypto:⁊ pētecoſtes:i memo riā datiōis legis i mōte ſynai:⁊ ſic de alijs: vt plen' fuit dictū i Exo.⁊ leuitico. r Nec ſimplr.i.manifeſte. s Se dſq̄ iudeū ⁊c]moꝛtiſ timoꝛe:erāt tñ aliqui qui hoc pſtant ⁊ manifeſte confitebāt: vt ex ſequētibus ap pebit:qz tñ erāt pauci ꝯpatiue:ideo p nullis reputāt ſi cut dicitur cōmuniter q̄ nullus ē i eccleſia quādo ſunt ibi pauci reſpectu multudinis que deberet ibi eſſe:⁊ ſe cūdo phyſicoꝝ dicit q̄ illud qō modicū eſt quaſi nihil reputat. t Ducebant autē. hic quarto ponit gētili tatis introductio in veneratione idoli:cū dī. t Du qui ꝯpellēt iudeos ut ſe trāſ ferrēt a pāijs ⁊ dei legib':] ptāmiare ēt qō i hieroſoly mis erat tēplū:]⁊ cognomi nare iouis olympij:ēt i ga riçim,put erāt hi qui locuz ihabitabāt iouiſ hoſpital. Peſſima autē ⁊ vniuerſis grauis erat maloꝝ icurſio. Luxuria ⁊ ꝯmeſ ſatiōib' erat plenū: ⁊ ſcortā tiū cū meretricib': ſacratiſ qz edib' mulieres ſe vltro i gerebāt:itroferētes ea q̄ nō licebāt.]Altāre ēt plenuz e rat illicitis: q̄ legib' ꝓhibe bāt. Neqz aūt ſabbata cu ſto diebant:neqz dies ſolē nes pūj ſuabāt:nec ſimplr ſe qſqz iudeuz ꝓfitebatur.] Ducebāt āt cuz amara ne ceſſitate i die natal' regis ad ſacrificia:ēt cuz liberi ſacra celebrarēt:cōgebāt hēdera coronati libero circuire. Hec cretū aūt exijt i,primas ci uitates gētiliū ſuggerētib' ptolemeis: vt pari mō ⁊ ipi aduerſus iudeos agerēt vt ſacrificarēt:eos āt q nollēt trāſire ad iſtituta gētiliū in terficerēt. Erāt ergo videre miſeriā. Hue.n.mulieres ō late ſūt nātos ſuos circūci diſſe:quas ād vbera iſātib' ſuſpēſis cū publice p ciuita tē circūduxiſſēt:p muros p cipitauerī. Alij vō ad ,pri mas cocūtes ſpēlūcas ⁊ la tent ſabbati die celebrātes] cuz indicati eēnt philippo flammis ſucceſi ſunt:eō q̄ verebantur ꝓpter religi nē ⁊ obſeruātiā:manu ſibi met auxiliū ferre. Obſecro aūt eos q̄ hūc libz̄ lecturi

cebant aūt.ſ.iudei. v Lu in amara neceſſitate.nā hoc faciebāt moꝛtis timoꝛe. x Jn die natalis regis. antio chi. a Ad ſacrificia.que tunc fiebāt ſolēniter ad hono rē bachi:nā rex credebat cū fauiſſe ſue natiuitati. b Et cū liberi.ideſt bachi:vnde verſus:Liber.i.bach':vel vir ſi ne compede natus. c Logebant.iudei. d Hedera coꝛonari.i. habētes ſerta in capitib' de hedera:co q̄ hz ſimilitudinē cū vite:⁊ vtenit̄ viridis oi tpe:nō ſic aūt vitis ⁊ maxie tpe natal' dicti regis. e Libe ro circuire.i. ad ho noꝛem ei' choꝛizare. f Decretū. hic qui to pōit itroductio gē tilitatis i oblatiōe ſa crificij:nā mlti iudei nō ſolū i hierlm ⁊ iu dea:ſz ēt in ciuitatib' gētiliū habitabāt diſ pſi:⁊ illis ciuitatibus mādatū fuit p regl de cretū:vt iudeos habi tātes ibi ꝓpellerēt ad dimiſſionē ſue legis: ⁊ ſuſceptionē rit' gēti lis:⁊ hoc ē qō dicit: f Decretū aūt exijt ⁊c. ⁊ pz ex dictis litte ra:hoc excepto: g Suggerētib' pto lemeis.i.ſeqcib' ptole mei:qui p falſā ſugge ſtionē deduxit regē a ſentētia ꝯ menelaū ferēda ſupra q̄rto ca. h Erat ergo. Introducta gētilitatis forma: hic pnt renitētib' iſligit pena: et prio ,p circūciſiōis tenore:ſcōo ,p ſabbati honoꝛe:ibi Alij vero:ſtio,p illiciti cibi hoꝛꝛoꝛe:ibi Jgit eleaçar'. Circa pmū dī: h Erat ḡ vidē miſeriā. ſic hñt libri coꝛꝛecti: et ē ſēſus: Erat aūt.i.ptigebat tūc oibus aſſiſtētib' vidē miſeriā q̄ ſbdit: i Duc.n.mulieres ōla te ſūt.i.accuſate. k Natos ſuos circūcidiſſe.qō appare rebat ex ꝑputij ꝑciſione. l Quas.ſicut hñt libri coꝛꝛe cti. m Ad vbera iſātib' ſuſpēſis.qō erat valde miſera bile.ſ.q̄ pueri ſuſpēdio necārēt ad vbera qb' deberēt nutrīri:pp qō ꝑceptū fuit iudeis: Exo.xxij. Nō coq̄s heduz i la cte mris ſue:videbat.n.nimis duꝛ ⁊ crudele: q̄ hed' coq̄re tur i lacte vñ ſolebat viuē:ſicut ibidē plen' fuit dictū. n Alij vero. Hic conſequenter pena obſeruantiū ſabba tū ponit: et primo hec pena.ſecundo remouet opinio fal ſa:ibi Obſecro autem. Circa primū dicitur: o Ad pro ximas coeuntes.ideſt conuenientes. p Spelūcas ⁊ latē ter ⁊c]ibidem meditationibus diuinis ⁊ oꝛationib' vacan do. q Cum indicati eſſent philippo.qui poſitus erat in hieruſalem ad affligendum iudeoꝛum gentem:vt habetur capitulo ꝓcedenti. r Flammis ſucceſi ſunt. ſcilicet fumiferis:vt dicit ioſephus:quibus necati ſunt in ſpelun cis. s Eo q̄ verebant ,ppter religionem ⁊c. ꝓpter qō p matathiā ⁊ alios ſapientes fuit declaratuz ſupra primo libro:ſecundo capitulo:q̄ licitum erat eis ſe defendere i die bus ſabbatoꝛum. a Obſecro. hic conſequenter remo uetur opinio falſa:q̄ poſſet alios credere q̄ de' pmittēt iu deis talia ptigiſſe ex ei' odio ꝯ eos.ad qō remouēdū dī hic

q talia ñ sūt signū odij dei sz dilectiōis:sic pr̄ pz̄ ꝑpuz filiuz quē diligit ꝓ ōfectib⁹ suis ꝑ flagella corripit:ñā t alienū quē negligit:7 ex his pz lr̄a paucis exceptis q discurrēt. b Ne abhorrescāt gen⁹ nr̄z.s.iudaicū. c Eteni mlto tpe ñ sinē 7c].i.,put sētiūt fz ptē irrōnabilē pctā ꝓtinuar. d Sz sta ti vltiones adhibere. p flagella cohibētia. e Magni bñficij ē indiciuz.s. q nō seruāt ad penā futaz: sz purgāt ad vitā btāz. f Nō.n.sicut i alijs natiōib⁹.idola colēti b⁹ g Dñs patiēt expectat.cauz punitō nē differēdo:vt sic appareat ōi mia maioz expectādo cozz penitētiā:7 p consequens ei⁹ punitio iustioz p⁹ talē expectationez: iō ꝓcludit: h Propt qō nūq̄ qdē 7c]nam ex amore corripit. vt dictū est. i In aduersis 7c]ei patiētiaz tribuēdo. k Sed hec nobis.i.a nobis. ad ꝓmonitionē legē tiū:ne credant penas nobis iflictas ex odio dei,pceſſisse. l Dicta sunt paucis.s.vbi: qz mlto plura posset duci ad ꝓpositū oñ dendū. m Jā aūt veniēdū est ad narrationē.s.penaz q̄s electi p legis obseruātia ptulerūt. n Jgit. Hic ꝓñt describit pēa p horroze illiciti cibi iflicta:nā eleazar⁹ magis elegit mori q̄ cibo lege,phibito coinq̄nari:nō solū ex ei⁹ comestiōe: sz ēt ex comestinis fictiōe:nā ex h⁹ p babilū videbat sequi trāsgressionē mltoz 7 hoc ē qō dicitur: o Eleazar⁹ vn⁹ 7c].i.de excellētioz⁹ in sciētia vtute 7 fama. p Apto ore hians. p violētiā carnificū. q Cōpellebat carnē 7c] qō ē,phibitū i lege.Leui.xj. r At ille gloriosā 7c].i.glie meritoriā xp̄i tñ tpe ꝓsequnde. s Magis q̄ odibilē vitā.i.viciosā. t Volūtarie p̄ibat 7c],ppi sequns ꝓmiū. v Jntuēs āt.oculis cordis. x Quēadmodū oportet accedē ad btitudinē. y Desti nauit ñ admittē.i.ꝑpetrare. z Jllicita ꝓpr̄ vite.s.presentis. a Amore.nā bonū vtutis maius ē q̄ bonū vite cor sūt:nē abhorrescāt,ppt̄ aduersos casus:sz reputēt ea q̄ acciderūt nō ad interitū sz ad correptionē eē generi nr̄i. Eteni multo tpe ñ sine re pctōrib⁹ ex sentētia agere:]sz statim vltiones adhibere:magni bñficij ē indicium. Nō enim sicut in alijs nationib⁹:dōmin⁹ patiēter expectat vt eas cuz iudicij dies aduenerit i plenitudine pctōz puniat: ita 7 i nobis statuit vt pctis nr̄is i sinē deuolutis ita demuz in nos vidicet:ꝓpt̄ qō nūq̄ qdē a nob miaz] sua amouet:corripiēs vo i aduersis pplm suū ñ dereliqt.] Sed hec nobis ad ꝓmonitionē legentiū dicta sunt paucis. Jaz aūt veniendū ē ad narrationē. Jgitur eleazarus vn⁹ ō ꝓmorib⁹ scribaz]vir etate,puect⁹:7 vultu decor⁹:aptō ore hiās ꝓpellabat carnē porcinā māducare:] at ille glorioſissimā mortē] magis q̄z odibilē vitā ꝓplectēs: vōlūtarie preibat ad supplicīū.] Jntuit aūt quē admodū oportē occidere patient sustinēs destinauit nō admittē illicitā,ppt̄ vite amorē. Hoi aūtē q astabant iniquā miseratiōe ꝓmoti,p pt̄ antiquā viri amicitiam tollētes eū secreto rogabāt afferri carnes qb⁹ vesci ei licebat vt simularet mandu casse sicut rex ipauerat de sacrificij carnib⁹: vt hoc facto a morte liberaret: 7 ,pter veterē viri amicitiam hāc i eo facibāt hūanitatē. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiā dignā:]et igenuā nobilitatē canitiē:atq̄z a puero optīe cōuersatiōis act⁹:7 fz sācte 7 a deo ꝓdite legis ꝓstituta rēspōdit cito dicēns ꝑmitti se velle in ifernū.] Non eni etati nr̄e dignū ē iqt fingē: vt multi adolescentes arbitrantes eleaçaz nonagita ānoz transisse ad vitā alie nigenaz:7 ipsi ,ppt̄ meam simulationē 7,ppt̄ modicū corruptibilis vite tēp⁹ decipiant:7 p hoc maculā ātq̄z execrationez mee senectuti cōquirā. Maz si i pñti tpe supplicijs horum eripiar:] sed manū oipotētis nec viu⁹ nec defunct⁹ effugiā. Quā obrē fortit vitā excedēdo: senectutē qdē dign⁹ appare bo: adolescētib⁹ aūt exemplū forte reliquā:si ,ꝑmpto aio ac fortiter pō grauissimis an sanctissimis legib⁹ honesta morte perfungar: Hoi dictis: confestim ad supplicium trahebatur. Hoi autem qui eum ducebāt:7 paulo ante fuerant mitiores:i iram cōuersi sunt,ppt̄ sermōes ab eo dictos: quos illi p arrogātiā ,platos arbitrabantur.] Sed cū plagis perimeretur: ingemuit 7 dixit:Dñe q bēs sanctaz sciētiā:manifeste tu scis: quia palis:mar⁹ āt bonū ñ ē exponēdū,p saluatōe miozis boni:sz mag⁹ ecouerso. b Hoi aūt q astabāt.ad exequē dū reg⁹ mādatū. c Jniq̄ miseratiōe ꝓmoti 7c.hoi aūt iiq̄ miseratio: eo q̄ inducebat ad iniq̄tatē:lz.n. comedē carnes illas ō qb⁹ suadebāt comedē eleaçaro eēt ei licitū absolute: tñ i illo casu ēat illicitū:nā i tali fictōe ēat falsitas 7 mēdaciuz facto:7 alioz seductō:ex eo quia doctor leg⁹ erat:7 iō p illō factū alij tracti fuissent ad trāsgrediendū legē iō secūt: d At ille cogitare cepit etatis 7 senectutis 7c]pp vtut⁹ 7 scientie ꝓcomitātia e Et igenite nobilitatis canitie. nobilitas.n. generis,puēit ex gnātone: nobilitas vo vtutis ex opatiōe q̄rū ad vtutes acq̄sitas:7 ex datōe dina q̄rū ad infusas: 7 iste vtutes fddūt canitie nobilē i igēita nobilitate. f Rndit cito. nā i hēntib⁹ habitū ñ fr̄ir lōga deliberatio. g Dicēs ꝑmitti se 7c].i.potⁿ sustinēr penā oēz q̄ facē talē fictionē: 7 sbdit ad h⁹ rōem dicēs: h Nō enim etati nr̄e dignū 7c.7 p h⁹ maculā.ifamie q̄rum ad hoies. i At q̄z execrationē. a pō deū 7 angelos factos. k Mee senectuti acq̄rā.7 dinū iudiciū icurrā:iō subditur: l Nā si i pñti tpe 7c]p talē fictōnem. Sed manū oipotentis dei 7c.iō ꝓcludit. a Quāobrem fortiter vitam excedendo.idest eaz p:o lege dei exponendo. b Senectute quidem dignus apparebo.ad gl̄iaz dei:7 edificationem ꝓximi. c Pro grauissimis .i.hōestissimis:sic hō dr̄ honest⁹ grauis morib⁹.cetera patēt vsq̄ ibi. d Per arrogātiā 7c] qō ñ erat vz:sz h⁹ dixerat p ꝓstātiā mēt⁹ ad ōi gl̄iaz:7 pr̄ioz edificatiōez.

e Lū a morte ⁊c]p dicta fictione. f Duro⁹ corpo⁹ ⁊c]fm ptē sensitiuā. g Scōm aiam vo. intellectiuā. h Libēter hec patior. sic sapies, p sanitate ꝓnda libēter accipit potionē sensui gustus amarā. cetera patēt.

Ontigit aūt. vij. frēs. Postꝙ La. VII.

deseri pta ē cō pulsio ad gētilitatē i regis absētia: vt pz ex dictis. h ꝓsequnter fit idem in eius presentia: vt ex sequentibus apparebit: ⁊ primo fit hoc in generali: scdo in speciali ibi: Un⁹ aūt. Circa primū dī: a Contigit autem ⁊c. hoc non videtur contigisse in hierusalem vel iudea: qz rex antiochus non legitur ibi rediisse postꝙ inde recesserat facta strage populi ⁊ spoliatōne templi: vt habetur supra capitulo quinto. propter quod videt hoc contigisse in antiochia seu alia ciuitate notabili ad quaz venerat edictum regis de compulsione iudeorum ibidem habitantium ad rituz gētilium: vt habetur capitulo precedenti. b Flagris ⁊ taureis cruciatos. flagruz flagri est summitas virgularum ad inuicem ligatarum que facit strepitū percutiēdo ⁊ purritum per calefactionis modum. Taurea tauree ē flagellum de corio tauri factum. c Unus autez. Hic consequēter ponitur compulsio in speciali: ⁊ primo ponitur afflictio fratris primogeniti qui pro se ⁊ alijs dixit.

cū a morte posse⁊ liberari:]dūros corporis sustineo dolores]: fm aiam vo ꝓpt timorē tuū libēter hec patior: ⁊ iste qdē hoc mō vita decessit: nō solū iuuenibus sz ⁊ vniuerse gēti memoriā mortis sue ad exēplū virtutis ⁊ fortitudinis derelin' quens.

La. VII.

Ontigit aūt septē fratres vna cū mre app̄ hēsos ꝓpelli a rege edere ꝑ phas carnes porcias: flagri ⁊ taureis cruciatos: Un⁹ aūt rex illis q erat primus sic ait: Quid q̄ris ⁊ qd vis discē a nobis: Parati sum⁹ mori magis qz patrias dei leges p̄uaricari.]Irat⁹ itaqz rex iussit sartagines ⁊ ollas ene as succēdi: qb⁹ statim succēsis iussit ei q ꝑ fuerat lo' cut⁹ amputari linguā:]⁊ cute capitis abstracta sūmas quoqz manus ⁊ pedes ei p̄cidi: ceteris ei⁹ frib⁹ ⁊ mre ispiciētibus. Et cū iā p oia inutil' fact⁹ eēt iussit ignē admoueri: ⁊ adhuc spirātē torreri i sartagie: i q cū diu cruciaret: ceteri vna cuz mre inuicē se hortabāt mori fortiter dicētes: Dns deus aspiciet veritatē: ⁊ ꝓsolabit i nobis. q̄ē admodū i protestatōe cāntici declarauit mo⁹ ses.]Et i seruis suis ꝓsolabit. Mort uo itaqz illo p̄mo h⁹ mō sequētē deducebāt ad illu' deduz: ⁊ cute capitis eius cuz capillis abstracta: iterrogabāt: si māducaret p̄ul

i gnem admoueri. idest exhiberi seu apponi. g Quē admodum per protestationem cantici ⁊c]Deutero. xxxij. h Et in seruis suis ⁊c. Mortuo itaqz. Hic consequenter ponitur afflictio secundi: ⁊ patz littera vsqz ibi: patria voce dixit. idest fm doctrinam sanctorum patrum. i Tu quidem scelestissime. id est in supremo gradu sceleris existens.

k Post hunc tertius. Hic ponitur tormentatio tertij.

l Et linguam postulatus ⁊c]non abhorrens eius precisionem propter diuine legis obseruantiam. cetera patent.

m Et hoc ita defūcto. Hic ponitur vexatio quarti: ⁊ patet vsqz ibi: n Tibi enim resurrectio ⁊c] licet enim omnes in fine mundi resurgāt immortales: qz tunc cessabit generatio ⁊ corruptio: tñ soli boni resurgent ad vitaz immortalem que erit p gloriam anime redūdantem ad corpus p dotē impassibilitatis Corpora vo malorū erūt immortalia vt sēp crucient igne gehēne: vt habet math. xxv. q̄ ē mors scōa apoch. xx. o Et cum ad mouissent. Hic ponit tormētatio quiti: cuz dī: Et cū admouissēt .i. applicassent ḡntū. p Uexabāt eū. sili mō sicut ꝑcedentes.

q Facis qd vis. volūtate nequissima.

r Noli aūt putare gen⁹ nostrū ⁊c] eo q pmittit nos a te cruciari: qz hoc facit ad augmētū meriti nri.

s Patiēter sustie. i. modicuz expecta ita q li patienter non est nota virtutis sed breuitatis vite temporalis: ideo subditur:

t Et videbis. cito.

v Magnā potestatē ipsi⁹. cui nō pōt resisti. x Qualit⁹ te

d Parati sumus ⁊c] idest a deo datas patribus nostris in monte synai. e Jussit ei qui prior fuerat lo' ⁊ semē tuū. i. imitatores tuos. y Torqbit. sic in gehē na. z Post hūc. Hic ꝓnt pōit vexatio sexti: ⁊ pz vsqz ibi

cetes tñ ꝓfitent se pati ꝓpt̃ peccata: iputãtes sibi alioꝝ delicta: eo ꝙ eẽnt de eodẽ ꝙplo: ⁊ similiter facit Daniel. ix. ca.

a Tu aũt ⁊c. ꝺ deũ ⁊c] ei⁹ cultũ auferẽdo ⁊ ei⁹ ꝑpl̃z cruꝺeliter occidẽdo. b Supra modũ. Hec est ꝑs septia in q̃ iterpõit mr̃is ꝓstãtia: cũ ꝺr: Supra modũ aũt mr̃ mirabilis. nã antea ñ legit fuisse ali qua tante cõstantie.

c Que peũtes septẽ filios: q̃tũ ad vitã p̃ sẽtẽ: sz saluatos q̃tuz ad futurã: iõ subdit: d Bono aio ferebat ꝓpt̃ spẽ. s. alteriuꝰ vite. e Singulos aũt illoꝝ ⁊c]. i. sctoꝝ patrũ doctrie ꝓsona: iõ ꝑdit: f Repleta sapia. sanctoꝝ patrũ. g Et feminee cogitatiõi. q̃ ẽ de mollitie ⁊ remissione.

h Masculinũ aiuz iferẽs qui tẽdit ad arꝺua ⁊ difficilia.

i Dixit ad eos. ex magno feruoꝛe.

k Nescio q̃liter ⁊c] tunc. n. apparet puer eẽ i vtero mr̃is qñ incipit se mouẽ: motus aũt ⁊ sẽsus sũt ab aia q̃ ẽ i puero ꝑ ifusionẽ mꝺ aũt ifusiõis ẽ soli deo cognit⁹: iõ ꝑdicitur: l Neq; enim ego spm̃. i. aiam ũtellectiua q̃ ẽ spiritual⁹ nature. m Et aiam .i. potẽtiã sensitiua q̃ est ipsius coniuncti. n Et vitã. i. opatões vite. o Et singuloꝝ mẽbra ⁊c] qz virt⁹ formatiua ñ ẽ a mr̃e sz a pẽe: ⁊ illa nihil agit nisi i virtute ꝑme cause: iõ subdit: p Sedenim mũdi creato: ⁊c] ⁊ ꝑz ex ꝺicti vsq; ibi: q Sicut nũc vosmetipsos ꝺspicitis. quãtũ ad vitã coꝛpalẽ. r Antioch⁹ aũt. Hec ẽ octaua ꝑs i q̃ ponit martyriũ septimi. ꝑmittitur tñ ei⁹ psuasio: secũdo põit ei⁹ vexatõ ibi: Cũ hec illa. Circa ꝑmũ ꝑmo põit psuasio a rege: cũ ꝺr: r Antioch⁹ autem ꝓtemni se arbitrat⁹. p dictos filios qui ꝺicebãt eũ sceleſtum ⁊ icẽꝺio gehẽne reseruatũ. s Simul ⁊ exprobrãtis ⁊c] qz vocẽ dictoꝝ fratꝝ reputabat ꝺespectã: sicut psonas eoꝝ iclinata ad illũ irrideñs crudelẽ tyrãnũ: ait ꝑia vocẽ: Fili mi miserẽ mei q̃ te i vtero nouẽ mẽsib⁹ portaui ⁊ lac triẽnio dedi ⁊ alui ⁊ i etatẽ istã pduxi. Peto ut te vt aspicias ad celũ ⁊ terrã: ⁊ ad oĩa q̃ i eis sũt: ⁊ itelligas qz ex nihilo fecit illa ꝺus ⁊ hoĩuz gen⁹: ita fiet vt nõ timeas carnificẽ istũ: sz ꝺignus frib⁹ tuis effectus] particeps suscipe mortẽ: ũt i illa miseratiõe cũz frib⁹ tuis te recipiã.] Cũm hec illa adhuc ꝺicẽt: ait adolescens Quẽ sustinetis: Nõ obedio ꝓcepto regis: sed ꝓcepto legis q̃ data ẽ nobis ꝑ moysen. Tu vo q iuẽtor oĩs malicie fact⁹ es i hebreos: nõ ef fugies manũ dei. Nos. n. ꝑ pctis nr̃is hec patimur. Et si nobis ꝓpt̃ icrepatiõnẽ ⁊ correptionẽ ꝺns ꝺeus nr̃ modicũ irat⁹ ẽ: sz iterũ reꝺciliabit suis suis. Tu aũt o sceleste ⁊ oĩuz hoĩuz flagitiosse nõli frustra extolli vãis spebꝰ:] i suos ei⁹ ifliãmat⁹. Nõdũ. n. oĩpotẽt ꝺi ⁊ oĩa ispiciẽtis iudiciũ effugisti. Naz frẽs mei modico nũc doloꝝ sustẽtato] sub testamento ẽterne vite effecti sũt: tu vo iudicio dei iustas supbie tue penas exolues. Ego aũt sic ⁊ frẽs mei aiaz ⁊ coꝛpꝰ meũ trado ꝑ pũis legib⁹ iuꝺcãs deũ maturi⁹ gẽ ti nr̃e ꝓpiciũ fieri: tẽqz cuz tormẽtis ⁊ vberib⁹ ꝓfiteri.]

Nos. n. pp nosmetipos b⁹ patimur peccãtes i deũ nostr̃: ⁊ digna admiratõe fca sũt i nobis. Tu aũt ne existimes tibi ipũe futurũ: qꝺ ꝺ deũ pugnare tẽtaueris.] Supra modũ aũt mr̃ mirabil⁹ ⁊ bonoꝝ mẽoria digna: quẽ peũtes septẽ filios sub vni⁹ ꝺiei tpe ꝓspiciens: bono aio ferebat ꝓpt̃ spez quã i deo bẽbat: singulos illoꝝ hortabat voce pria] fortiter repleta sapia: et feminee cogitatiõi mãsculinũ aiũm inserẽs ꝺixit ãd eos: Nescio q̃lit i vtro meo apparuistis.] Neq;. n. ego spiritũ et aiam donaui vobis et vitã: et singloꝝ mẽbra ñ ego ipsa ꝓpegi.] Sedenim mundi creato: q formauit hois natiuitatẽ: qq; oĩuz iuenit originẽ: ⁊ spm̃ vobis iterũ cũ mia reddet ⁊ vitã: sicut nũc vosmetipsos ꝺespicitis ꝓpt̃ leges ei⁹. Antioch⁹ aũt ꝓtẽni se arbitrat⁹ sil⁹ et exprobrãtis voce ꝺespecta:] cũ ãdhuc adolescẽtio: supesz:] ñ sõlũ vb̃ hortabat: sz ⁊ cuz iuramẽto affirmabat ꝺiuitẽ se ⁊ btm̃ facturũ ⁊ trãslatũ a pũis legi b⁹ amicũ habiturũ: ⁊ res ne cessarias ei ꝓbiturũ. Sz ad hec cũ adolescẽs neq; q̃z inclinaret: vocauit rex mr̃ez ⁊ suadebat ei vt adolescenti fieret i salutẽ. Cuz aũt mltis eã vbis eẽt hortat⁹: ꝓmisit suasurã se filio suo. Ita

ꝓmisio absoluta sic ẽ ista itelligẽda ẽ o bono: iõ subdit: y Irridẽs crudelẽ tyrãnũ. qz p suasio sua eãt ad vtil bonũ: ⁊ ꝑz littera vsq; ibi:

z Sz digñ⁹ ⁊c] .i. eoꝝ ꝓsortio p palmã martyrij.

a Ut i illa miseratiõe. q̃ fiet sanctis i resurrectiõe

b Cũ frib⁹ ⁊c] ad augmẽtũ glie vestre ⁊ mee.

c Cum hec illa adhuc ꝺicẽt. Hic ꝓñt ponit eius vexatio: cũ ꝺr: Cum hec illa ꝺicẽt. ex magno feruoꝛe ñ expectauit finem verboꝝ mr̃is cõplete. d Quẽ sustinetis. i. differtis vexare sb̃ spe vana q̃ debeã regi obedire.

e Nos enim ꝑ pctis nr̃is ⁊c. exponat sicut supra de sexto fratre.

f Dñs deꝰ noster modicũ ẽ irat⁹. nã ois pena in pñti modica ẽ respectu future.

g Noli frustra extolli ⁊c] sic habent libri correcti quasi ꝺicat: non pertingens ad illud quod speras dei iudicio impeditus. h Naz fratres mei modico ⁊c] respectu doloꝛis futuri.

i Sub testamẽto. idest promissione futura.

k Eterne vite effecti sunt. quaz sine dubio consequentur. l Inuocans deum maturius. ideſt cum pondere affectus. m Neq; cum tormentis ⁊c] in hoc videt ꝓphetice loqui: qz sic fuit ipletũ de futuro: vt patet infra. ix. capitulo. cetera patent.

Tudas vo. Descripta iudeoꝝ tribulatiõe p regẽ antiochũ: hic ꝓsequens describit liberatio p iudaz machabeũ: circa quaz ꝑmo ponitur liberatio ppli: 2° purgatio templi. x. ca°. Prima i duas: qz ꝑmo ponitur liberatio populi a regis ducib⁹: 2° a persona ei⁹ seqnti capl'o. Prima adhuc in duas: qz p⁹ põit iude prosperatio: 2° principũ antiochi debellatio: ibi Videns aũt philippus. Circa primum dicitur: a Judas vero machabeus ꝛc.] ab aduersarijs occupata: non enim habebãt tãtũ populũ q posset poteter ꝓmittere beluz. b Et cõuocãtes cognatos de quibus magis ꝓfidebant z ꝙ ad hoc erãt magi periti. c Et eos qui permanserãt ꝛc.] nam ad pugnanduz pro lege erant voluntarij. d Et inuocabant dñz ꝛc. sine cui⁹ auxilio nõ poterant resistere aduersarioꝝ nũero allegantes ad hoc ratiões ex pte populi ꝓculcati: z tẽpli ꝓtaminati z ciuitat⁹ electe ad cultũ dei: z sanguis innocentis effusi: z nominis sui blasphemati: z patet littera vsqz ibi: e Intolerabilis gentibus efficiebat. qz non poterat ipse⁹ ipetus sustinere. z ꝛbdit cãcũ dr: f Jra. ei dñi i miſicordiaz ꝙuersa ẽ. z sic habebant auxiliũ dr g Et supueniẽs castellis ꝛc.] s. ab aduersarijs q nõ ꝓuiderant sibi ꝓtra aduentũ ipius. h Maxime aũt noctib⁹: qz tũc hostes minus poterãt sibi prouidere. i Videns aũt. Hic ꝓsequens describit principum regis debellatio: z ꝑmo ponit belli apparatus: 2° afflictus: ibi Ad hoc ẽt. prima i duas: qz ꝑmo describit apparat⁹ ex pte gentiliũ: 2° ex pte iudeoꝝ ibi: Judas aũt. Circa ꝑmũ dr: i Videns aũt philipp⁹. quẽ. s. rex antiochus reliqrat hierosolymis ad affligendũ ppl'z iudeoꝝ: vt bẽt supra. v. ca°. z dicunt alicq q iste est philipp⁹ ille de quo dr i fine capli sequenti q trãsferebat coꝝp⁹ ãtiochi ꝛbfucti: Jz hoc nõ videt vez: p⁹ qz iste erat in hierlim: ali⁹ aũt i pside cu antiocho rege qñ fuit ist⁹ bellũ: 2° qz iste fuit phruges gnẽ: vt bẽt supra. v. caplo: alius vero collactane⁹: vt habet i fine capli sequentis. cetera patẽt vsqz ibi: k Mi sit nicanozẽ patrocli. s. filiũ. l De ꝑmo rib⁹ amicũ. sic habẽt libri correcti: erat enim de principalib⁹ amicis suis. m Datis ei ꝛbmixtis gẽtib⁹ ꝛc. erãt enim collecti de diuersis locis z ciuitatibus. n Cõstituit ãt. i. firmiter ꝓmisit. o Nicanoꝝ regi. i. locũ regis i hoc tenẽti: nam rex erat i perside vt dictuz est. p Ut tributũ ꝛc.] erat enim rex antioch⁹ tũc tributari⁹ romãoꝝ. q De captiuitate iudeoꝝ supplerz .i. ꝛbpcio iudeoꝝ q̃s i seruos z ancillas venderet: ideo subditur Statimqz ad maritimas ꝛc. supra p⁹ libꝛo iij. ca. ñ dr q miserit: tamẽ dat intelligi per hoc qꝛ dr: Et audierũt mercatores ꝛc. r Nonagita mãcipia talento. s. vno. s Distractuꝝ. dr aũt mancipiũ q̃si manu captũ: qz p belluz capiebant: z in suos vẽdebant seu redigebãt. t Judas aũt. Hic ꝓñt describit apparat⁹ belli ex pte iudoꝝ: z p⁹ põit aliqrũ pusillãimitas: cuz dr v Ex qb⁹ qdã formidãtes. magnitudinẽ z fortitudinẽ exercit⁹ vẽiẽt a nicanore. x Et ñ credẽtes dei iustície. i. min⁹ debito ꝓfidẽtes de auxilio diuio: z sic nõ credebãt diuie iustície: qz ñ credebãt q ꝛbs facẽt iusti

maxime aũt noctib⁹ ad h⁹cemodi excursus ferebat: z fama vtutis ei⁹ vbicũqz diffudebat. Videns aute philippus paulatim virũ ad ꝓfectuz venire: ac frequẽtius res ei cedẽ ꝓspere: ad ptolemeuz ducem celesſyrie z phenicis scripsit: vt auxiliũ ferret regis negocijs. At ille velocit misit nicanozẽ patrocli de ꝑmoribus amicũ: dãtis ei de pmixtis gentib⁹ armatis: nõ min⁹ vigiti milib⁹: vt vniuersoꝝ iudeoꝝ gen⁹ delẽt: adiũcta ei z gorgia viro militari z i bellicis expiẽtissimo. Cõstituit aũt nicanoꝝ regi: ut tributũ qꝛ romãis erat danduz] duo milia talentoꝝ ꝛbcaptiuitate iudeoꝝ suppleret. Statimqz ad maritimas ciuitates misit ꝙuocãs ad coemptionem iudaicoꝝ mãcipioꝝ: ꝓmittens se nonagita mancipia talento distractu rũ: nõ respiciẽs ad vidictã q eũ ab oipotẽte eẽt ꝓsecutura. Judas aũt vbi cõperit: indicauit his qui secuz erãt iudeis nicanoris aduẽtũ. Ex quibus qdam formidantes: ẽt nõ credentes dei iustície in fugaz vertebant: alij vero siqui de his supererãt:] vẽniebãt simulqz dñz ꝛbpcabant vt eripet eos ab impio nicanore qui eos prius q̃z i cominus veniret

ciã. i. vidictã ꝛbaduersarijs eoꝝ. y hẽtes se occlte ꝛbsocietate iude. z alioꝝ aiositas: et p⁹ in gnali: 2° ipius iude in speciali: ibi Cõuocatis aũt. Circa ꝑmũ dr: z Alij vero ꝛc.] accipit hic si ꝓ qz: qz cũ iuda remanserũt. vij. milia: vt bẽt. j. a Uel ebãt cũ iuda ad pugnandũ. b Simlqz dñz ꝛbpcabãt. magis intentes diuine ꝓtectioi q̃ sue vtuti. c Qui eos prẽ q̃ i comin⁹ vẽiret. i. pus q̃ ad belladum apꝛopinqret.

Alij vo. Hic ꝓñt põit

o Uendiderat. vt ꝑdictū ē. e Et si nō pp eos. i. ꝓpter eorū merita eriperet eos a nicanore: saltem hoc faceret.
f Propter testamētū ⁊c.].i. pp promissionē factā a deo patrib⁹ sāctis de ꝓfuatiōe semis eoꝝ. vl aliꝰ: f Propter testamentū ⁊c. i. ꝓpter legē data patrib⁹ quā volebat ōstruere totaliꝫ antiochus: vt patet ex supradictis ⁊ simiſr volebāt hec facere duces eius.
g Et pp inuocatiōnē ⁊c.]. qz dicebāt p̄ gentib⁹ ceteris dei populus. h Cōuocatis aūt. Hic ꝓnter pōitur aīosita⁹ iude i speciali: ⁊ p̄ suos aiando 2° exercitū ordinādo ibi: Constituit itaq;. Prima in duas. qz ꝓmo iudas suos aiat rationib⁹: 2° exēplis: ibi Admonuit autē. Circa ꝑmū dicitur.
h Conuocatis aūt machabe⁹. vt exītes prope magis intelligerent eius verba.
i Septē milib⁹. ꝑ. Mach. quarto dī q fuerūt tm tria milia: dicendū q ibi loquit de sufficienter armatis: vnde ibidē subdit qz tegumenta ⁊ gladios non habebāt. s. ad armādum plures sufficienter: sed multi ex magno desiderio moti ad pugnandū ꝓ dīa ⁊ lege dei fuerāt ibi ꝙsi iermes: ⁊ maxime qz dixerat iudas melꝰ esse mori q̄ videre mala gētis ⁊ scōꝝ: ⁊ sic i vniuerso fuerūt. vij. milia: vt h dī. ⁊ ꝑ allegat rōēz supta ex parte aduersarioꝝ: cū dī: k Rogabat ne hostib⁹ recōciliarēt. reddēdo se eis sb aliq̄b⁹ ꝓditōib⁹. l Neq; metuerēt ⁊c.] .q. d. i suis iniq̄tatib⁹ capient: 2° adducit rō ex pte dī: cuz dī: m Sz fortiꝰ ꝓtenderēt. dimicādo. n Añ oculos mentis o Habētes ꝓtumeliā q̄ i locū scm̄ ⁊c. vñ supra ꝑ li. iij. ca vbi tāgit ista materia dixit iudas: Melꝰ ē nobis mori i bello q̄ videre mala gentis nr̄e ⁊ scōꝝ. p Itemq; iudeis hierlz ad dī cultū electe. q Adhuc ēt verex ⁊c.]. hēbāt. n. iudei aliquas ordiatōes extra legē moysi factas a seniorib⁹ pp bonū regimen ppli. ītio pōiē rō ex pte auxiliꝰ: cuz dī r Nā illi q̄dez armis confidūt ⁊c. i. tm̄ in virtute humana q̄ est defectiua. s Nos aūt i oipotente dño. cui⁹ virt⁹ ē firmitas infinita. t Admonuit autē. hic iudas suos aiat exēpl: cū dī: t Admonuit aūt eos ⁊c.] i exitu isrl̄ ō egypto: Exodi. xiiij. ca. v Et q̄ sb sēnacherib ⁊c.]. ab angelo dei pcussa: vt hēt. iij. Reg. xix. caplo.
x Et de plio ⁊c.]. istō bellū nō hēt i scripta sacra: nec alibi potui repire: pp q̄ nō possū dicē nisi illō q̄ hic est in textu. y Ubi ad rē vētuz ē. i. ad pugnādū actu. z Macedonibus socijs. i. in eodem exercitu exītib⁹ cuz iudeis.
a Desitantibus. i. formidantibus pugnare. b Ipsi sex milia soli. s. iudei c Peremerūt centuz vigiti milia: nō ꝓpria virtute sed diuina. d Et bñficia ꝓ his plima ꝓsecuti sūt. a rege. Cōsequenter ponit admonitiōis effectus: cū dicitur: His verbis ꝓstantes effecti ⁊c. e Cōstituit itaq;. hic cōsequenī ponit exercit⁹ ordinatio: cū dī Cōstituit itaq; frēs suos duces. qz de eoꝝ fortitudine ⁊ fidelitate confidebat magis. f Utriq; ordini. s. equitū ⁊ peditū: tamē in qualibet ēt acie erant aliq̄ eq̄tes ⁊ pedites: ⁊ hoc secundum doctrinā vegetij libro ō re militari: potissime q̄n bellū committitur in loco aspero vbi equites nō possunt bene cōfligi. g Simonem ⁊ ioseph̄um ⁊ ionathaz. supra primo libro secūdo capitulo: vbi ponuntur fratres iude nō nominatur ibi aliquis ioseph̄us: propt̄ qđ dicunt aliq̄ q̄ iste nō fuit frater carnalis iude: sed tm̄ legalis: vt de eadem lege: vel hoc de eadem cognatione: sed non est verisimile q̄ inter duos fratres iude carnales scilicet simonem ⁊ iōathā pōatur tanq̄ frater eius alius qui tamen sit extraneus: propter qđ videtur melius dicendum q̄ iste fuit frater carnalis iude: qui primo libro nominatur eleazarus: vnde. xij. libro antiquitatis iudaice dicitur q̄ iste eleazarus cognominatus est saphus. ⁊ videtur idem nomen quod ioseph̄us adbreuiatum tamen: sicut nicolaus per adbreuiationem aliquando dicitur cholaus.
h Subiectis vnicuiq; millenis ⁊c.]. retinens i acie sua duo milia quingentos. i Ad hoc etiam. Postquam descriptus est belli apparatus. Hic consequenter describitur conflictus: et primo ponitur conflictus cuz nicanore: secōo interponitur conflictus cum timotheo ⁊ bachide: ibi Et ex his: tertio reuertitur auctor ad loquendum de nicanoris confusione: ibi Facinoroſissim⁹ autem ⁊c. Prima adhuc in duas: qz ꝑmo ponitur nicanoris debellatio: secōo gr̄az actio: ibi arma autez. Circa ꝑmū dī: i Ad hoc etiā sez ad bellanduz viriliter.
k Ab esdra lecto illis scō libro. vt ꝓcipit Deutro. xx. Iste esdras non fuit ille qui legez reparauit: naz ille mortuus fuerat diu ante: sz fuit vnus de sacerdotib⁹ eiusdez tamē nōis tpe iude. l Et dato signo adiutorij dei. n dicitur hic quale fuerit: sz probabiliter potest dici q̄ fuit clangor tubaruz in aggressu belli. m In prima acie ipse dux ⁊c. s. iudas machabeus n Interfecerunt sup. ix. milia. sed in ꝑmo libro q̄rto caplo dicitur q̄ ceciderunt vsq; ad tria milia. Dicenduz q̄ illa tria milia ceciderunt in primo congressu belli. ⁊ in persecutione fugientiuz tot alij ceciderunt ita q̄ in vniuerso fuerūt. ix. milia ⁊ ampli⁹ vt hic dī. cetera patent vsq; ibi:

o Sz reuersi ꝛc.].i. repressi: nam imminebat hora decima a qua incipebat observatio sabbati: sz hoc nō videbatur impedire: q supra primo libro scdo capło: iaz erat ō declaratuz q licitum erat eis i sabbato bellare. Dicenduz q verū ē se defendendo: naz hoc est necessitatis: nō aūt

maiorez autē partem exercitus nicanoris vulneribus debilē scm fugere compulerūt. Pecuniis vo eorum q ad captionē ipoz venerāt sublatis ipos vsqz q pfecuti sūt: sz reuersi sūt ora conclusi.] Naz erat ante sabbatū quā ob cāz nō pseuerauerūt isequētes. Armā aūt ipoz ꝛ spolia congregātes sabbatū agebāt benedicētes dnō. q Sabbatum agebant. ab operib' seruilibus quiescendo: ꝛ diuinis laudib' vacādo: iō sb̄dit benedicētes dnō. r Post sabbatū vo ꝛc. q partē prede debilibus ꝛ pauperib' ordert. cetera patent. s Et ex his. hic consequenter inponitur de cōflictu cum timotheo ꝛ bachide q plenius hēt primo libro. v. ca°. videt tn q iste bachides sit alius ab illo quē misit demetri° cū alchimo cōtra iudeos: vt hēt supra primo libro. vij. ca°. naz plures erant principes ꝛ milites eius dez nōis sic ꝛ mō. Cetera patent vsz ibi: t Et cum epichinia ꝛc.]. i. solennitates ō victoriis ptra timotheū ꝛ bachidem obtēt. ꝛ dicit ab epi qō ē supra ꝛ nicos qō ē victoria. vñ alia trāslatio hz: Dies victorie vt dī i glosa. v Eos q sacras ianuas .s. templi. x Incēderūt. i. calisthenē. ir istos principalē. y Cū in quoddā domiciliū refugisset. p sui tuitione.

z Incēderunt. ꝛ sic pēa correspōdet culpe. a Facinorosissim' aūt. Hic reuertit auctor ad loquēdū ō supradicti nicanoris cōfusione: cū dicit: b Qui mille negociātes ꝛc. i. multos ita q ponit hic nūerus determinatus pro nūero indeterminato: sicut aliqn fit in scriptura: put fuit ostensum in apocalypsi. c Humiliatus

auxilio dni ab his. s. iudeis. d Quos nullos existimauerat. i. nullius esse virtutis. e Depositā veste glie. ne cogn̄scerentur. f Per mediterranea fugiēs. i. per loca occulta. g Sol' vēit antiochiā. i. cū valde paucis: hoc eni mō dī principes sol' qn hēt pauco sz secū. h

is reddita. Facinorosissim' aūt nicanor qui mille negociātes ad iudeoz venditionē adduxerat: humiliat' auxilio dni ab his quos nllos existimaueat depōsita veste glie p mediterranea fugiēs solus venit antiochiam: sū mā infelicitatē de interitu sui exercit' prosecutus. Et q promiserat romāis se tributuz restituere d captiuitate hierosolymorum: predicabat nunc protectorez deuz habere iudeos] ꝛ ob ipsuz inuulnerabiles esse: eo q sequerentur leges ab ipso cōstitutas.

.IX.

Eodē tēpore antiochus inboneste reuertebat de pside. Intrauerat eni in eaz q̄ dicitur persipolis: ꝛ tentauit expoliare tēplū: ꝛ ciuitatem oppumere: sed multitudine ad arma concurrente in fugā reuersi sūt ꝛ ita contigit vt antiochus post fugaz turpiter rediret. Et cum venissēt circa egbathanan: recognouit que ergā nicanorem ꝛ timotheū gesta sunt. Elatus autem i ira arbitrabatur se iniuriaz illorum qui se fugauerant posse in iudeos retorquere: ideoq iussit agitari currum suum sine intermissione agens iter: celesti euz iudicio perurgente: eo q ita superbe locutus ē se vēturū hierosolymā: ꝛ cōgerie sepulchra iudeorū ea factuz

Predicabat nūc ꝛc.] h' dicebat mag' ad excusationē sui d sua d iectione ꝛ exercit' sui debellatiōe q ad exaltationē diuini nōis ꝛ pmēdationē dine legis: ꝛ obfuato ipi°.

Caplm. IX.

a Eodez tempore. Descripta liberatone ppli ab antiochi ducb': hic cōsequēter describit liberatio ppli a persona ipsius: ꝛ hoc per diuinaz percussionē. Circa quam primo ponitur huius percussiōis ratio: scdo ipsa percussio: ibi Sed q̄ vniuersa: tertio percussi humiliatio: ibi Hinc igit: quarto humiliati exterminatio: ibi Jgr homicida. Ratō vero percussionis antiochi fuit: q nō sufficiebant sibi mala q iudeis fecerat: vt patet ex supradictis: sed cum hoc anbelabat ad gentem iudeoruz totaliter destruendaz ꝛ ciuitatez dei hierusalem fūditus subuertendam: vt sic repulsi onem sui de perside: ꝛ debellationē ducuz suoz in iudeos vindicaret. Et his dictis pz littera paucis exceptis: que discurrent.

b Que dicitur persipolis. hec est illa ciuitas que primo lib°. sexto capitlo dicitur elymaida: ꝛ hoc propio nomine: ꝛ hic persipolis: eo q erat metropolis persidis circa egbathanan: hec est ciuitas que vocat Egbathanis: primo esdre vj. ꝛ Judith. j.

c Celesti eum iudicio perurgente. i. impellente. Ad cuius intelligentiam sciendum q in hac festinatione duo erant: scilicet itētio antiochi peruersa ad populi deletionem: ꝛ ciuitatis subuersionem: ꝛ hoc nō erat a deo impellente qui non est auctor mali culpe: sed erat ab antiochi malicia. Aliud erat velocitas motionis: ad quā secut'

fuit casus antiochi ⁊ eius quassatio grauis: ⁊ hoc fuit a ꝺo
ipellēte q̄ est auctor mali pene: de quo ꝺr amos tertio: Nō
est malū i ciuitate q̄ ꝺn fecerit ꝺns. ꝺ Sed q̄. hic con
sequenter ponit antiochi percussio: cuz ꝺr: e Percussit
eum ⁊c.] nā erat intra viscera: ⁊ mortuus fuit ex ea. Qui
multis ⁊ nouis cruci
atib⁹ ⁊c. vt supra pa
tuit in. vij. fratribus.
f Licet ille ⁊c.] p
pter dictaz plagaz: io
ꝺns addidit scōaz: cū
subditur: g Con
tigit illuz ipetu ⁊c.].
per versationem cur
rus ex tali festinatio
ne. h Ipsq̄ qui si
bi videbatur ⁊c]. hy
perbole ē ad designā
duz superbie sue ma
gnitudinez. i Ma
nifestam dei virtutez
⁊c.]. scilz facto ex ou
plici percussione.
k Ita vt de corpo
re impij vermes ⁊c.]
ex putrefactone itesti
nozum. l Ac vi
uentes in doloribus
carnes eius ⁊c.]. per
sanies apostematuz.
m Et que paulo
ante sidera celi contig
gere ⁊c. hyperbole ē
ad exprimendum ei⁹
superbiaz. n Hic
igitur. hic consequen
ter ꝺscribitur percus
si humiliatio: et pri
mo coram deo: secun
do coraz hominib⁹:
ibi Sed non cessanti
bus. Circa primum
dicitur: n Hic igi
tur cepit ex graui su
perbia deductus ab
alto ad infimum.
o Ad agnitionez
sui venire. quia vexa
tio dat intellectum:
Esaie. xxviij. Cetera
patent vsq̄ ibi:
p Orabat autez
hic sceleſtus dominū
a quo non esset misē
ricordiam consecutu
rus: quod dupliciter
potest intelligi. Uno
modo quantuz ad re
laxationem pene cor
poralis: que non sem
per remittitur oranti
bus etiam vere peni
tentibus. Nam ali
quando non expedit
eis: ⁊ sic licet forsitan
vere penituerit: tamē
quantum ad euasionem mortis corporalis non fuit mi
sericordiam consecutus: sed tantum quantum ad veni
am peccatorum. Alio modo etiam quantum ad remis
sionem peccatoruz q̄ tenetur communiter dicendo q̄
eius penitentia non fuit vera: quia non fuit propter of
fensam dei: sed tā
tum propter euā
sionem corpora
lis flagelli: ⁊ sic n
fuit misericordiā
consecutus quan
tum ad remissio
nem culpe nec pe
ne. Cetera patent
vsq̄ ibi: q Ae
quales nunc athe
nienſibus. qui mi
tas libertates ha
bebāt propter sa
pientie studium:
quod vigebat ibi
dem. r Et p
dicaturuz dei po
testatem. omnia
hec ad euasionez
pene promittebat
secunduz commu
nem opinionem.
s Sed nō ces
santibus. hic con
sequenter descri
bitur eius humi
liatio coram ho
minibus: scilicet
iudeis: quos ante
supra modum cō
tempserat: scri
bens eis epistolaz
deprecatoriam: ⁊
patet vsq̄ ibi:
t Et ex senten
tia vobis cuncta
sunt. i. ad volun
tatem vestraz vo
bis eueniunt.
v Non desperans memetipsū. de infirmitate cura
ri: in hoc videtur manifeste mē
tiri: da supra di
citur q̄ non cessā
tibus doloribus de
sperās scripsit ad
iudeos ⁊c. Ex hoc
enim videtur ve
rum quod supra
dictum est: scilicz
q̄ eius penitentia
non fuit vera.
x Respiciens
autem q̄ ⁊ pater
me⁹. adhuc viuēs
ordinauit de suo
successore: vt i ca
sib⁹ magnis ⁊ du

Sēd q̄ vniuersa ꝓspicit ꝺns
deus israel pcussit eum i
sanabili ⁊ inuisibili plaga.]
Ut enim finiuit hūc ipsum
simonē apprehendit eū do
lor: dirus viscerū ⁊ amara i
ternoz tormenta. Et qdez
satis iuste: quippe q̄ multis
⁊ nouis cruciatibus alioz
torserat viscera: licēt ille nul
lo modo a sua malicia ces
saret.] Sup hoc aūt super
bia replet⁹ ignē spirās aio i
iudeos ⁊ precipiens accele
rari negociuz: cōtigit illū
ipetu euntē ꝺ curru cadē:]
⁊ graui corporis collisione
mēbra vexari. Ipsq̄ qui sibi
videbat et fluctibus maris
imperare:] supra humanū
modū superbia replet⁹: ⁊ mō
tiū altitudines i statera ap
pendē nunc humiliatus ad
traz in gestatorio portaba
tur manifestaz dei virtutē in
semetipso contestans:] ita
vt de corpore impij vmes
scaturirēt: Sic viuentes i do
lorib⁹ carnes ei⁹ efflueret:]
odore et illius ⁊ fetore exer
citus grauaret. Et qui pau
lo ante sidera celi ꝓtingē se
arbitrabat: cuz nemo pote
rat propt intolerantiā feto
ris portare. Hinc igit cepit
ex graui superbia deductus]
ad agnitionez sui venire di
uina admonitus plaga: per
momēta singula doloribus
suis augmēta capientibus.
Et cū nec ipse iā fetorem su
uz ferre posset: ita ait: Justū
ē subditū esse deo: ⁊ morta
lē nō paria deo sētire. Sp̄ā
bat autē hic sceleſtus ꝺnm
a quo nō eēt misericordiaz
ꝓsecuturus:] ⁊ ciuitatez ad
quā festinās vēiebat: vt eaz
ad solū deduceret: ac sepul
chrū cōgestoꝝ faceret nūc
optat liberam reddere ⁊ iu
deos quos nec sepultura q
dem se dignos habituꝝ: sz
auib⁹ ac feris diripiendos
traditurꝝ ⁊ cū puulis exter
minaturū dixerat: equales
nūc atheniēsib⁹ facturū pol
licetur tēplū etiam sanctuz
quod prius expoliauerat:
optimis donis ornaturum
⁊ sca vasa multiplicaturꝝ: et
ptinētes ad sacrificia sūpt⁹:
ꝺ addit⁹ suis pstaturꝝ: sup
hec ⁊ iudeū se futurū ⁊ oēz
locum terre perambulatu
rū et pdicaturum dei pote
statē. Sed nō cessātib⁹ do
loribus supuenerat ei in euz
iustuz dei iudiciū: desperās
scripsit ad iudeos i hūc mo
dū deprecationis epistolā
hec continentez: Optimis
ciuibus iudeis: plurimam
salutem ⁊ bene valere: ⁊ es
se felices: rex ⁊ princeps an
tiochus. Si bene valetis ⁊
filij vestri: ⁊ ex sententia vo
bis cuncta sunt: maximas
agimus gratias. Et ego in
infirmitate constitutus: ve
stri autem memor benigne
reuersus de pfidis locis ⁊
infirmitate graui apprehē
sus necessarium duxi pro
cōi vtilitate curā hīe nō ꝺ
sperās memetipsū: sz spem
multā habēs effugiendi in
firmitatē. Respiciēs autē q̄
⁊ pr meus qb⁹ tpibus i lod
supiorib⁹ ducebat exercitū
ondit q̄ p⁹ se suscipet princi
patū vt siqd ꝺriuz accidēt
aut difficile nunciaretur sci
entes hi qui in regionibus
erant: cui esset rerum sum
ma derelicta nō turbarent

bijs scārēt hōis regni ad quē debērent deīmiate recurre re. y Ad hec cōsiderās i. iuxta hec cogitās. a De ꝓximo potentes quosqꝫ ⁊c. i. q̄ pricipes potentes iuxta regnum nostrum existentes diligēt attendāt opportunitatez tpis in quo possint nocē regno: qđ potissime cōtigit qñ hoies regni sunt in dubio ad quē debeāt recurrere ꝓ regni ō fensiōe. b De signaui filiū ⁊c.] qui adhuc iuuēis erat. c Quez sepe recurrēs ⁊c.] .s. medie ⁊ psidis. d Multis vīz cōmendabaz. tali modo loquit ne mēdaciū eius pciāt: qz si diceret se scripsisse cōmunitati: vl aliqbus psonis eas nomināndo: statī posset pcipi falsitas dicti sui: sz qz dicit mltis nullū nominādo nō poterat sic pcipi: qz poterat quilibz opiari talem cōmēdatiōez eū fecisse i secreto ⁊ hoc vbo vl scripto. a Et scripsi ad eū ⁊c.] .s. ō substitutōe ipsius i regnū ⁊ de eius recōmendatione. b Mēoꝛes beneficioꝛ tamē ex supioꝛib⁹ non apparet aliqđ beneficiū ab eo iudeis prestituz nisi vnū .s. de victa mortis onie supꝛa posita ca⁹. iij. ⁊ quā tū ad hoc subdit: c Publice. hoc enī fuit publicuz. d Et priuati lz hoc videat falsuz

ād hec ꝓsideras dē ꝓximo potentes quosqꝫ ⁊ vicinos tēpoꝛib⁹ īsidiantes ⁊ euētū expectantes dēsignaui filiuz meū ātiochū regē] q̄ē sepe ſcurrēs i supioꝛa r̄gna] mūltis vestꝫ cōmendabā: ēt scripsi ad euz que ſbiecta sūt.] Ꝺro itaqꝫ vos ⁊ peto mēmoꝛes bñficioꝛū pūblice ēt priuati: vt vnusqsqꝫ cō seruet fidē ad me ⁊ ad filiū meum. Confido enim eum modeste ⁊ humane actuꝫ ⁊ sequentem propositū meum: cōmunē vōbis fore. Igit̄ hō micida ⁊ blasphemus pessime pcussus: ⁊ vt ipse alios tractauerat: pere gre in montibus miserabili obitu vita fūct⁹ ē. Trāsferebat āt cor⁹ philippūs collactane⁹ ei⁹: q̄ timuēs filiū antiochi ad ptolemeum philometoꝛem in egyptum abijt.

.X.

Achabeus aūt ⁊ qui cū eo erant dño se protegēte tēplum quidem ⁊ ciuitatez recepit: aras autez quas alienigene p plateas extruxerāt itēqꝫ delubꝛa demolitus est. Et purgato templo aliud altare fecerunt: ēt de ignitis lapidibus igne con

tuēs filiū antiochi. tū qz lysias q̄ filiū ātiochi nuerat: euz ꝓ philippū icitauerat: ne pp eū a negocijs regni elongaret: ⁊ qz philippus ciuitatē regiā occupauerat: vt hēt ibidem ⁊ j. xij. caplo quā nō potes defendere ꝓ regez fugit ad pto leum egypti regem.

Capitulum. X.

a Achabe⁹: De scripta libera tione ppli. hic ꝓnter describit purgatio tēpli q̄ diffusius describitur supꝛa ꝓ li⁹. iij. caplo. ⁊ ibidē exposita est pp qđ i hac parte restat nisi breuiter aliq̄ vocabula discurrere. b Et de ignitis lapidib⁹. i. aptis ad b⁹q̄ inde excutiatur ignis. c Post biēniuz. s. in ītio anno a pollutione ei⁹ eadem die q̄ fuerat añ polluturz: vt habet ꝓ libꝛo quarto caplo: ⁊. j. pte ista: ⁊ sic hoc fuit i cōpletione triēnij: sz non post triennium. Potest etiā aliter dici: post biennium: nō incipiendo a pollutione tēpli: sed a pricipio belloꝛ. unde machabei: q̄bus post regis recessū debellauit aduersarios iudeoꝛū d Propi qđ thyrsos. ē aūt thyrsus frutex medi⁹ quarūcūqꝫ herbaꝛ vñ ꝓcedunt rami hinc ⁊ inde: ⁊ ē nomē ꝓpositū a ira ⁊ surſū: eo q̄ a ira surſū ꝓcēdit. e Nūc ōscripta liberatōe populi p iudā tpe antiochi nobilis: hic ꝓnter pōit ei⁹ liberatio tpe antiochi eupatoꝛis. Et diuiditur in duas ptes: qz ꝓmo p̄mittit duplex pambuluz: 2° accedit ad ꝓposituz:

cepto sacrificia obtulerunt pōst biennīū: ⁊ incensū ⁊ lucernas ⁊ panes ꝓpositiōis posuerūt. Quib⁹ gestis rogabant dñm prostrati i terrā: ne amplius talibus malis inciderent. Sed etsi q̄ peccassēt vt ab ipso mitius corriperent ⁊ nō barbaris ac blaspbemis homib⁹ traderent. Qua die aūt tēpluz ab alienigēis pollutū fuēat: ptigit eadē die purificatiōnez fieri vicesima ⁊ quinta mēsis q̄ fuit casleu. Et cum letitia dieb⁹ octo egerūt in modū tabnaculoꝛ: recordātes q̄ ante modicū tpis die solennē tabernaculorū i mōtibus ⁊ i spelūcis more bestiarū egerant: propt̄ qđ thyrsos ⁊ ramos virides ⁊ palmas pferebāt ei] q̄ pro spauit mūdare locū suū: et ōcreuerūt cōi pcepto ⁊ decreto vniuerse gēti iudeoꝛ oib⁹ ānis agere dies istos. Et ātiochi qđez q̄ appellat ē nobil] vite excessus ita se habuit. Nūc āt de eupatore antiochi impij filio q̄ gesta sunt nārrabimus: breuiantes mala que in bellis gesta sūt. Hic ēnī suscepto regno cōstituit sup negocia

ibi Sozgias aūt. Primū pābulū ē de mō scribendi ea que sequūt: cū ōr: f Narrabim⁹ breuiantes mala q̄ in bellis gesta sunt. per hoc vt dicit glosa rabani iuuit q̄ bellū hui⁹ antiochi ꝓtra iudeos qđ ꝓmo libꝛo vj. caplo diffuse scribit hic ab ordine histozie p̄mittit: sz si rabā⁹ itelligat q̄ in h⁹ 2° li⁹ p̄mittat sumpl⁹ nō videt vez. nā. j. xij. ca⁹. plenius pōit vt ibidē videbit dño ꝓcedēte. Si aūt intelligat q̄ p̄mittat fm ordinē histozie tm sic hēt apparentiaz dicti sui. nā h⁹ bellū videtur fuisse in pricipio regni sui qđ tū pōit h i fine g Hic enim. hic ponitur scdum pambulum qđ est de regni ordinatione. nam pricipes a rege ordinati mouerunt bella ꝓtra iudeos: vt ex sequentib⁹ apparebit: sic ergo dicit: g Hic enī. s. antiochus eupatoꝛ. h Cōstituit sup ⁊c.] prius enim a patre ei⁹ fuerat constitus super negocia regni in

pte. scdz a flumine euphrate vsq; ad flumen egypti: vt habetur tertio caplo ꝓmi libri: sed iste cōstituit cuz procurato rez suū super negocia regni generaliter ⁊ subdit causa huj⁹ institutionis: cum dicit: i Nam ptolemeus ⁊c. Iste eni videtur fuisse in eodem officio: sz fuit depositus duplici ratione. Prima ē quia erga iudeos se habebat modeste contra intentionem antiochi epiphanis. Secunda est quia notabatur apud regem de proditione: q; cum esset primo cum rege egypti relinquēdo cyprū sibi traditam ad custodiaz: ⁊ postea trāsiēs ad antiochū regē nō fideliter se habuisse: ⁊ sic dato sibi venēo perūt: ⁊ loco eius lysias istituit fuit: ⁊ hoc ē qđ dr h: Nā ptolemeus ⁊c. q̄si dicēt: tō lysias istituit fuit q; ptolemeꝰ fuit destitutꝰ ⁊ venēo infectꝰ. Et ꝺa hec lra infecta ē: ⁊ in aliq̄ detrūcata: tō iungat sic: Nā ptolemeꝰ q̄ dicebat macer .sic .s. cogmiat ad diam illi⁹ ptolemei q̄ supra iij⁹. ca⁹. induxit antiochuz epiphanem ad vandū sniaz iniquā. k Justi tenax erga iudeos. i. firmꝰ seruator iusticie ad eos: ⁊ sctōdit cā: cū dicitur: m Et ꝓcipue ꝓpt iniquitatē ⁊c.] .p antiochum epiphanez: vt pz per supra dicta l Esse cōstituit. scz cū iudeis iuste ⁊ modeste. n Et pacifice agere cū eis. in aliquā recōpensationez dicte malicie ꝺ eos fcē o Sz ob hꝰ accusatus ⁊c.] .s. ab amicis eupatoris. p Luz frequenī ⁊c.] .i. cum frequēt diceret eupatori hic ptolemeꝰ ē ꝓditor vnꝰ: q Eo q; cyprū creditaz sibi. i. traditam sue custodie. r A philometore. egypti rege. s Deseruisset. infidelit eā custodiendo. t Et ad antiochū nobilē trāslatꝰ. i. de eꝰ fāilia factꝰ. v Etiā ab eo recessisset. ñ exeq̄ndo circa iudeos eꝰ itētionē. x Uenēo ꝓpt. s. iuste ēntū ad cāz de iudeis: q̄cād sit ꝺ alia. y Gorgias ār. h ꝓnī accedit ad ꝓpositū. s. ad describēdū ꝓflictꝰ iude ꝓ liberatōe ppli tpe eupatoris. Et diuidit i duas ptes: q: ꝓ describit hꝰ ꝓflictꝰ cū regi ducib⁹: ꝛ cū p sona ipi⁹. xij⁹. ca⁹. Prima diuidit i q̄nq; ptes scdz nūez ducū ⁊ gētiū cū q̄bus iudas ⁊ eꝰ socij pugnauerūt. Igitur ꝓmo ponit eꝰ conflictus cū gorgia ⁊ adherētib⁹ sibi: cū dr: y Gorgias aūt ⁊c.] .ppinq̄rū iudee. s. idumee: vt videt per sequētia: ⁊ hēt expresse. xij⁹. caplo. z Judei vero ⁊c.] .inter iudeā ⁊ idumeā a

regni lysiaz quēdaz phenicis ⁊ syrie militie ꝓncipez. Maz ptolemeꝰ qui dicebat macer iūsti tenax erga iudeos esse ꝓstituit: et ꝓcipue ꝓpter iniquitatem q̄ facta erat in eos:] et pacifice agere cū eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud eupatorē] eū frequēt ,pditor audiret] eo q; cyprum creditā sibi a philometore deseruisset: et ad antiochū nobilez trāslatus: etiam ab eo recessisset. veneno vitam finiuit: Gorgias aūt cum esz dux loco rū:] assūptis aduēis freqn̄ter iudeos debellabat. Judei vo qui tenebāt opportunas munitiones] fugatos ab hierosolymis suscipiebant ⁊ bellare tētabāt. Hi vo qui erāt cuz machabeo per orones dn̄m rogantes vt esset sibi adiutor: impetū fecerūt in munitiones iudmeoz:] multaq; vi insistentes loca obtinuerūt: occurrentes interemerūt: ⁊ oēs simul non minus viginti qn̄q; milib⁹ trucidauerūt. Quidaz autē cū cōfugisset i duas turres valde mūitas oēz apparatum ad repugnandum habentes: machabeꝰ ad eorū expugnationez relicto simone ⁊ iosepho: itē qz çabeo: eisq; qui cū ipsis erant satis multis: ipe ad eas que amplꝰ perurgebāt pugnas conuersus est. Hi vo q cū simone erāt cupiditate ducti a gbusdaz qui in turribus erāt suasi sūt pecunia: ⁊ septuaginta milibus didrachmis acceptū dimiserūt quosdā effugē. Cū aūt machabeo nūciatū essz qđ fcm̄ est ꝓncipib⁹ ppli cōgregatis: accusauit q; pecunia frēs vendidisset] aduersariis eoz dimissis. Hos igit ꝓditores factos iterfecit: ⁊ confestiz duas turres occupauit. Armis aūt ac mālib⁹ oia ꝓspere agēdo i duab⁹ mūitiōib⁹ plusq; vigita milia pemit. Et timothe⁹ qui prius a iudeis fuerat supatꝰ] cōuocato exercitu pegrine multitudinis ⁊ congregato eqtatu asiano aduenit: quasi armis iudeam capturus. Machabeus aūt ⁊ q cum ipso erant] appropinquāte illo ōprecabantur dominum] caput terra aspergētes lumbosq; ciliciis precincti: ad altaris crepidinez ꝓuoluti: vt sibi ꝓpitius inimicis: aut eorum esset inimicus ⁊ aduersarijs aduersarentur sicut lex dicit. Et ita post orationem sumptis armis longius de ciuitate procedētes: ⁊ proximi hostib⁹ effecti resederūt. Prius aūt sol ortu vtriq; ꝓmi

as fugatos. gentiles. b Ab hierosolymis. per iudeos ibidem exītes. c Suscipiebāt eis viriliter repugnādo. d Impetū fecerūt ⁊c.] .moti propter iurias eoruz. cetera patent vsq; ibi: e Accusauit q; pecunia ⁊c.] .dimittēdo effugere aduersarios iude oz q; postea plres ꝺ iudeis iterfecerūt ⁊ plures captiuauerunt. f Hos igitur proditores factos. s. iudeos ꝺ dicta proditione q̄ictos. g Interfecit. sicut meruerāt. h Et timotheus. hec ē scda pars i qua agitur de conflictu iude cū timotheo cum dr: h Et timotheus ⁊c.] .vt dictum est supra. viij⁹. capitulo i Conuocato exercitu peregine multitudinis. idest gentilium extraneoruz. k Et congregato asiano equitatu. i. equitibus de asia. l Machabeus vero ⁊ qui cū ⁊c.] .videntes q; virtute ꝓpa resistere non poterant. m Appropinquante illo ⁊c.] .vt ferret eis auxilium. n Caput terra aspgentes. scilicet in signū humiliationis ⁊ afflictionis: quia sicut dicitur: Ecclesiast. trigesimoquinto: Oratio humiliantis se nubes penetrabit. o Ad altaris. scilicet holocausti. p Crepidinem prouoluti. vt eorum oratio esset magis exaudibilis. q Sicut dicit lex. Deutero. vij⁹. vbi dicitur: Tradetq; reges eorum in manus tuas: nullus poterit resistere tibi. r Longius de ciuitate. i. hierusalem. s Procedentes. non permittentes aduersarios traz intrare. t Resederūt. ad aliq̄ntulū q̄lcēdū ⁊ ad bel-

latores ordinandō
v Isti quidem victorie ꝛc. i. iudei confidebāt de virtute diuina: gentiles vero de sui ducis animositate ꝛ sic ō potestate humana. x Apparuerunt aduersarijs ꝛc.].i. āgeli in specie virorꝫ. cetera patēt vsq; ibi y Cui prerat cereas. fratertimothei: vt patz ex littera sequenti: z Supra modum maledicebant iude ꝛ socijs eius. a Et sermones nephādos. i. blasphemias contra deum. iactabant. i. superbe pronunciabāt b Accensi animis. cuz blasphemijs contra deuz quas magis horrebant ꝙ propriā mortē. c Quibus gestis fortiter in hymnis ꝛc.]. atrbuēdo sibi totaliter victoriaz.

Cap. XI.

a Sed pāuo post tempore. Hec ē tertia pars in qua ponitur conflictus iude contra lysiaz. Et diuiditur i duas partes: quia ꝑmo describitur lysie ōbellatio: scōo ipsius cum iudeis federatio: ibi Et quia non insensatus. Circa primū dicitur: b Lysias procurator regis: generaliter in regni negocijs: vt habetur caplo precedēti. c Et propinquus. Nā erat de genere regali: vt habet primo libro. iij. capo d Grauiter ferens ꝛc]. s. de debellatione ducū regis. e Existimans se ciuitatez seruīt: isti quidez victorie et ꝓsperitatis sponsorez cum virtute dñi bñtes: illi autez ducē belli aium bēbāt. Sz cū vehemens pugna esset: ꝗapparuerūt aduersarijs de celo viri qnqz] in equis: frenis aureis decori ducatuz iudeis ꝑstantes: ex qb⁹ duo machabeū mediū babētes armis suis circūseptū incolumē ꝓseruabāt: i aduersarios aūt tela ꝛ fulmina iaciebāt: ex quo ꝛ cecitate cōfusi ꝛ repleti pturbatione cadebant. Interfecti sūt aūt viginti milia qngenti peditū: ꝛ eqtes sexcenti. Timotheus vo cōfugit in gaçarā ꝑsidiū munitū cui prerat cereas: machabeus aūt ꝛ qui cuz eo erāt letantes obsederūt ꝑsidiū diebus ꝙtuor. At hi q int⁹ erāt loci firmitate confisi sup̄ mōdū maledicebāt: et ꝑmōes nephādos iactabāt. Sz cū dies qntail' lucesceret: vigili iuuenes ex bis q cū machabeo erāt ꝗcensi ais pp blasphemiā virilit accesserūt ad muꝝ ꝛ ferociter aio incendētes ascēdebāt: sz ꝛ alij similr ascendētes turres portasqz succendere aggressi sui atqz ipsos maledicos viuos ꝓcremare. Ꝑer ꝓtinuū autē biduuz ꝑsidio vastato timotheuz occultantē se in quodaz repertū loco pemert ꝛ frez illius cereā ꝛ apollophanē occiderūt. Quib⁹ gestis: in hymnis et ꝓfessionib⁹ benedicebant dñz] q magna fecit in israel: ꝛ victoriam dedit illis. .xi.

Sed pāruo p⁹ tpe lysias ꝓcurator regis et ꝓpinquus ac negocioꝝ ꝓposit⁹ grauiter ferēs ō bis q̄ acciderant] cōgregatis octogita milib⁹ ꝛ eqtatu vniuerso veniebat aduersuz iudeos ꝗexistimās se ciuitatē qdem captā] gentib⁹ bitaculū facturū templū vo i pecunie questū sicut cetera delubra gētiuz habituꝝ: ꝛ p singlos ānos vēale sacerdotiū nūsqz recogitās dei potestatē] sz mēte effrenat⁹ i multitudine peditū ꝛ i milib⁹ eqtū ꝛ in octogita elephantis cōfidebat. Ingressus āt iudeaz ꝛ appropiās bethsure q̄ erat i angusto loco ab hierosolyma ꝗstadiꝫ ꝙ stadiorū: illud presidiuz expugnabat. Ut aūt machabe⁹ ꝛ q cuz eo erāt: cognouert expugnari ꝑsidia: cū fletu ꝛ lachrymis rogabāt dñz ꝛ ois turba simul: vt bonū angelū mitteret ad salutē isrl. Et ip se ꝑm⁹ machabeus sūptis armis ceteros adhortat⁹ ē simul secū picz subire ꝛ ferre auxiliū frib⁹ suis. Cunqz parit ꝓmpto aio ꝓcederēt hierosolymis: ꝗapparuit p̄cedēs eos eques i veste cādida: armis aureis bastā vibrās. Tūc oēs sil' bñdixert misericordē dñz: ꝛ qualuert ais nō solū hoies sz ꝛ bestias ferocissimas et muros ferreos pati penetrare.] Ibāt igit prompti de celo bñtes adiutorē ꝛ misantē sup eos dñm. Leonū aūt more ipe tu irruentes in hostes prostrauerūt ex eis vndeci milia peditu: ꝛ equituz mille sexcentos: vniuersos aūt in fugam verterūt: plures autem ex eis vulnerati nudi euaserunt.] Sed et ipse lysias turpiter fugiens euasit Et quiā non insensatus erat secum ipse reputans factaz erga se diminutionē: ꝛ itelligens inuictos esse hebreos] omnipotentis dei auxilio nitentes: misit ad eos ꝓ mittitque se consensurum omnibus que iusta sunt: et ꝛc.]. scilicet hierusalem. f Gentibus habitaculuz factuꝝ. iudeis interfectis vel inde electis. g Tē plum vero in pecūie questum. nam oblationes ꝛ omnes prouētus intendebat conuertere in lucrum regis. b Nusq̄ recogitans ꝛc.]. sed soluz humanaz. i Sed mēte effrenat⁹. i. sine freno rōnis i supbiaz elatus. k Intuallo quinqz stadioꝝ. q̄ faciūt diuidiū milia re: ꝛ q̄rtam partē vltra. Naz stadia octo faciūt miliare. cetera patent vsq; ibi.

l Apparuit ꝑcedēs eos eques. i. angelus i i specie hōis equitis ꝓ haste vibratiocm designans eis victoriaz affuturam.

m Et muros ferreos ꝛc.]. hyperbole est ad exprimenduz magnitudinez ꝓstantie: quā conceperūt ex dicta apparitione.

n Plures vo ꝛc.] proficientes arma sua: vt sic velocius currerent. a Et qz. Hic cōsequenter describitur ipsius lysie reconciliatio cū iudeis. Et diuidit in duas partes: quia primo ponitur hec recōciliatio: 2° ciusdez cōfirmatō: ibi Lysias. Circa primū dz: a Et quia nō insēsatus erat. minus dicēdo plus significat. s. q̄ iste lysias erat valde sensatus.

b Secum reputās ipe. idest i animo suo considerans.

c Factaz erga se diminutionē. sui exercitus in bellatorib⁹: armis: tentorijs ꝛ similibus: que fugientes solet perdere. d Et intelligens inuictos. ꝛc.]. non virtute propria sed diuina.

e Misit ad eos. pro pace reformāda: nolēs pugnare ꝓ ōuz

r Et regez ꝓpulsurū. non vi sed precibus ⁊ consilio: nam erat eius nutricius: vt pz primo libro iij. caplo: ⁊ eius ꝓcurator generalis: vt dictuz est caplo precedenti: ⁊ ita factū fuit: ideo sequit: g Ea rex cōcessit. q̄ tñ decens erat cōcedi pro tpe: vt pz ex littera sequēti. h Lysias. Hic ꝑñi pōit reconciliationis ꝑfirmatio: ⁊ hꝰ p litteras ⁊ diuidit in quatuor partes scōz litteraſ q̄ druplices q̄ patebūt ꝓsequendo. Primo igit ponit tenor litterarū lysie ad iudeos: ⁊ patet vſz ibi: i Quecunqz igit regi ⁊c.] bono modo. k Exposui: per litteraſ. vel nunciuz: qō patet ex rescripto regis ad lysiam: qō habet i pte sequenti: ⁊ sic respōdit sibi sicut absenti.

l Et que res pmittebat. i. qō decēs ⁊ iustum erat concessit. ſ. rex: sic enim habetur in libris correctis.

m Si igit in negocijſ. regni. n Fidē cōseruaueritis. i. fidelitatem. o Bonoruz vobiscū: aliaſ bonorū vobiſ causa esse tentabo. apud regem pro vobis inꝑpellādo de ceteris vero q̄ rex ñ concessit. p Mādaui ⁊ istis. quos ad me misistis. q Et his q̄ a me missi sūt. ad vos. r Collo qui vobiscuz. ꝓpter cōe bonuz. ⁊ ſbditur data epistole: cuz dī: s Anno. cxlviij. regni grecoꝝ. t Dioscori. i. iunio: qui sic nominatur eo q̄ sol in illo mense intrat signum geminorū qui grece dioscori noiantur: ⁊ ab eis mēſis iunij dioscoruſ appellat. Sz contra dicta videtur cē qō dī p̄ libro. vj. caplo: q̄ antiochus epiphanes mortuuſ fuit āno cxlix. hec āt littera data fuit post eius mortē. vnde in respōsione sui filij ſubditur: Patre nostro inter deos translato ⁊c. Similit littera eius ad iudeos data fuit anno. cxlviij. vt habetur infra eodem caplo. Dicendum q̄ idem annꝰ fuit qui primo libro dicitur. cxlix. ⁊ hic. cxlviij. Nam annꝰ aliter incipit apud diuersos sicut patet q̄ renouatio date āni incipit in italia a natiuitate dñi: in francia vero ab eius resurrectione: ꝓpter qō illud qō fit tpe intermedio anno dñi M. ccc. xxix. scōm numerationē francie diceret esse factū anno dñi. M. ccc. xxx. scōm numerationez italie. Et si renouatio date retardaret vſq ad festū oium scōz totum tēpus intermediuz esset huiꝰ cōditionis. Sic āt fuit in ꝓpositō: nam mortuo antiocho epiphane filiꝰ eius āntiochꝰ eupatoꝝ: stati regnare cepit ⁊ scōum diuersas inceptioēſ anni ille annus. cxlix ⁊. cxlviij. dī. Et eodez modo in sequentibus soluat. v Regis āut epla. hec ē scōa parſ in qua ponit responsio regis lysie de negocio ꝓdcō: cuz dī: x Lysie frī salutē. erat eiz de cognatiōe eius: vt ꝓdictū ē ꝓp quod vocat eū fratrez. y Patre nrō i ter deos trāslato. Erat eniz opinio gentiliū q̄ ꝓfecto rū i morte trālferebant ad ꝓsortiū deoz: sic ò bonis christianis dicim̄ q̄ transferunt ad consortium angelorum. z Sine tumultu agē. i. in pace viuere.

rēgē cōpulsurū amicuz fieri. Annuit autē machabeꝰ ꝑcibus lysie: in oibus vtilitati cōsulens. Et quecunqz machabeus scripsit lysie ō iudeis: ēa rex cōcessit. Haz erāt scripte iudeis ep̄le a lysia siqdem būc moduz cōtinentes: Lysiās pplo iudeoruz salutez. Johānes ⁊ absalon qui missi sūt a vobis tradentes scripta postulabant: vt ea q̄ p illos signi ficabant iplerez. Quecūqz igit regi potuert pferri] ex posui: et que rex pmittebat ꝓcessit. Si igitur i negocijſ fidez consuaueritis: ⁊ deinceps bonorū vobis cā esse tētabo: de ceteris aūt p singula vba mandaui ⁊ istis et his q̄ a me missi sūt cōlloq vobiscū. Bñ valete. Anno cētesimo q̄dragesimo octauo mēſ dioscori die vicesima ⁊ quarta. Regis autez epla ista ꝓtinebat: Rex antiochus: lysie frī salutē. Patre nrō int deos trāslato: nos volētes eos q̄ sunt i regno nrō sine tumultu agē ⁊ rē bus suis adhibere diligentiam:] audiuim̄ iudeos nō nō cōsensisse ꝑ meo vt trāsferrent ad ritū grecoꝝ] sed tenere velle suum institutū: ac ꝓpterea postulare a nobis ꝓcedi sibi legitima sua. Volentes igit hāc quoqz gētē quietā esse: statuētes iū dicauim̄ templū restitui ill̄ vt agerent scōm suoꝝ maiorū consuetudinez. Bene igitur feceris: si miseris ad eos ⁊ dexterā dederis: vt cognita nra voluntate bono aio sint ⁊ vtilitatib̄ ꝓpriis deseruiāt. Ad iudeos vo regis epla talis erat: Rex antiochus senatui iudeorū ⁊ ceteris iudeis salutē. Si ua letis sic est vt volum̄:] sz et ipsi bñ valemus. Adijt nos menelauſ dicēs vos velle descendere ad vestros qui sunt apud nos.] His igitur qui cōmeant vſqz ad diem tricesimuz mensis xandici damus dextras securitatis vt iudei vtantur cibis ⁊ legibus suis sicut ⁊ pri: ⁊ nemo eoruz vllo modo molestiā patiat dē his que per ignorantiam gesta sunt.] Misimus autem ⁊ menelaum q̄ vos alloq̄tur. Valete: Anno centesimo q̄dragesimo octauo xandici mensis qntadecia die. Miserūt autē etiam romani epam ita se

d Et rebus suis adhibere diligentiā. qō nō possūt nisi habeant pacē a Audiuimus iudeos non cōsensisse ⁊c.] . sed magis volebant sustinere martyrium. vt patet p ꝓdicta caplo. vj. ⁊ vij.

b Judicauim̄ tēplū restitui ill̄. .i. cultū tēplī liberū. Nam iam tēplum habebant, cetera patent.

c Ad iudeos vero. Hec est tertia ps i q̄ ponit tenor lre regis ad iudeos cuz dī: o Rex antiochus senatui iudeorum. i. collegio seniorum ꝑpz regentiuz: ⁊ dicit senat' a senes ⁊ natus: qz senes etate ⁊ moribus ad hō eligebant. e Si valetis ⁊c]. i. voluntas nra ē vt bene sit vobis. f Adijt nos menelaus. a vobis missus: ⁊ est hic alius a menelao qui vsurpauit sibi sacerdotiuz vt dictū ē supra caplo quarto. g Dicēs vos velle descendere ⁊c.] sicut eniz dictum est supra ꝓmo caplo per reges egypti ⁊ syrie multi iudei erāt dispersi extra iudeaz inter idolatras habitantes: pp qō aliqui periti in lege habitantes in iudea volebant eos visitare. ad cōfirmāduz eos i legis obſuantia: petētes ad hō securitatē a rege quā ipe cōcessit vſqz ad tps. h De his q̄ p ⁊c.] hꝰ dī pp bella contra duces suos gesta. ⁊ ſbdit huius lre data cū dī: i Anno. cxlviij. xandici mensis. qui correspōdet apli. xv. ſ. die. k Miserūt aūt ēt. Hic ꝓsequit pōit tenor lre romāoꝝ ad iudeos: ⁊ pz lra ⁊ ē eiusdē date cū

littera regis pcedente: ex istis pz q lysias istas litteras regis z romanoꝝ ad iudeos procurauit: z postea scripsit iudeis litterā suā supapositā que data fuit eodez anno xxiiij. die mensis iunij: z sic post illas. Caplm. XII.

a His factis pactionib⁹. Dec ē ḡrta pz in qua oscribit pflict⁹ inde cū timotheo z socijs ei⁹. Et diuidit in tres ptes: qz pmo hui⁹ conflictus cā ponit: 2° dilatio interponitur: ibi Jopite vo 3° propositum resumitur ibi: Jnde discesserūt. Circa primū primo ponitur cōtinuatio ad capl̄z precedēs: cum dicitur: His factis pactionib⁹ scriptis capl̄o precedenti. b Judei agricultę zc.] Datis treugis z pactionib⁹ pdict. q. d. añ ñ poterant vacare ppter vrgētia bella: consequēter subdit occasio cōflictus iude cuz timotheo: cū dī: c Sz hi q̄ resederāt. i. remanserāt in locis circa iudeam post recessū lysie. d Timotheus. iste est ali⁹ ab illo qui supra. x. capl̄o legit occisus. Multi ei duces z milites erāt ciusdez nomis sicut z modo.

e Demophon superbus. cogmē eius est. f Et nicāor cyparches .i. pncipes cypri. g Non sinebāt eos in silētio agē. Nam insultus faciebāt poplo i extremitatib⁹ iudee in absētia lysie, pter qō iudas decreuit ōbellare ipsum. h Jopite vero. hic consequēter ponit dilatiō cōflictus iude cum timotheo pter quedaz insurgentia in quibus iudas fuit occupatus: z primū fuit hñtez. Quitus mēn⁹ z tit⁹ manilius legati romanoꝝ populo iudeoꝝ salutē. Bene bis que lysias cognat⁹ regis cōcessit vobis: z nos cōcessimus: de qbus aūt ac regē iudicauit referendū: cōsulti aliquē mittite diligenti⁹ int vos conferentes: vt decernamus sicut cōgruit vobis Nos enī antiochiā accedim⁹. Jdeoqz festinate rescribere: vt nos quoqz sciamus cui⁹ estis volūtatis. Bene valete. Anno cētesimo quadragesimo octauo qntade cima die mensis xandici.

Capitulum. XII.

His factis pactiōibus lysias pgebat ad regē iudei aūt agriculture opaz dabāt.] Sed hi q̄ resederāt timōthe⁹ z apollon⁹ gemnei filius: sz z hieronymus z demophō superbus: et nicanor cyprīachides nō sinebāt eos in silētio agere z q̄rete. Jopite vo tale quoddā flagitiū perpetrarūt. Rogauerūt iudeos cū qbus habitabant: ascēdē scaphas quas parauerāt cū uxorib⁹ z filiis q̄si nullis iimicitijs int eos subiacentibus. Sedūm cōe itaqz decretū ciuitatis: z ipsis acquiescentibus pacisqz cā nihil suspectū hñtib⁹ cū in altū pcessissent sōmersert nō minus ducentos. Quā crudelitatē iudas i sue gentis hoiesfactā vt cognouit pcepit viris q erāt cū ipoz i uocato iusto iudicedo: vēit aduersus interfectores fratrū: z portū quidem nocte succendit: scaphas exussit: eos aūt q ab igne refugerāt gladio pemit. Et cum bec ita egisset discessit q̄si iteruz reuersurus z vniuersos iopitas eradicaturus. Sed cū cognouisset z eos qui erāt iamnie velle pari modo facere habitantib⁹ secū iudeis: iamnitis quoqz nocte supuenit z portū cū nauibus succendit: ita vt lumē ignis appareret hierosolymis ab stadijs ducentis q̄dragita. Jndē cū iam abissēt nouez stadijs z iter facēt ad timotheū: cōmiserūt cuz eo arabes qnqz milia viri z eqtes qngenti. Cūqz pugna valida fieret z auxilio dei pspe cessissz: residui arabes victi petebāt a iuda dextras sibi dari pmittentes se pascua daturos: z in ceteris pfuturos. Judas aūt arbitrat⁹ vere in multis eos vtiles pro misit pacē: oxtrisqz accepti discedere ad tabnacula sua Aggressus est aūt z ciuitatem quādaz firmaz pōtib⁹ murisqz circūseptā q̄ a turbis habitabatur gentiuz ,p miscuarum: cui nomen casphi. Hoi vero qui intus erāt pfidentes in stabilitate murorum z apparatu alimoniarum rēmissius agebāt maledictis lacescentes iudam z blasphemantes et loquētes que fas nō est. Machabeus autem inuocato magno mundi principe qui sine arietib⁹ z machinis tēporibus iesu pcipitauit hierico: irruit ferociter muris z capta ciuitate p domini volūtatez innumerabiles cedes fecit ita vt adiacens stagnum stadiorum duorum latitudinis sanguine interfectorum fluere videretur. flagitiū gentiliuz in iope habitantium: cum quib⁹ habitabant multi iudei quorum iopite plures submerserūt, pditiose: facientes eos ascendere nauiculas sb specie pacis z amicitie: ad videndū ludum quem debebāt in mare exercere qō flagitium voluit iudas ante omnia vindicare: z patet littera paucis exceptis.

i Ascēdē scaphas. .i. paruas nauiculas. k Quas parauerant. iopite. l Cū uxoribus z filijs. iudeoruz. m Scōz cōmune itaqz decretum. Decreuerant enim iopite latenti dolo iudeos sic submergere. n Sed cum cognouisset. Hic consequenter ponitur victa de ianitis qui similem dolū volebāt facere. Et patet littera vsqz ibi: o Ab stadijs ducētis. xl. Faciunt autem octo stadia vnum miliare. z xvj. vnam leugam.

p Jnde cū abissēt. Hic consequenti ponitur aliud ipedimētū seu dilatio conflictus iude cuz timotheo p arabes mouentes in via bellum contra iudam z socios eius: z pz vsz ibi: q Promittētes pascua se daturos. terra eni illoꝝ erat multum pascualis. z iudei propter illā terrā habitantes habebāt plura aialia: z sic pax cum illis vtil erat iudeis. r Discessere ad tabernacula sua. s. arabes q̄ nō habitāt in ciuitatib⁹: sz i tētoriis. s Aggressus est. Hic ponit alia dilationis causa ex obsidione ciuisdā ciuitatis nociue iudeis: cuius nomen erat chasphin: z patet vsz ibi: t Remissi⁹ agebant. quasi parum curātes de obsidione reputantes ie expugnabilē ciuitatē. v Et loquētes que phas non est. s. blasphemias contra deū iudeorum. x Tpib⁹ iesu. i. in sue q̄ alio nōie dict⁹ iesus naue. y Precipitauit hierico:

babet Josue. vj. cetera patet. ȝ Jnde discesserūt. Hic resumit qđ supra ꝓpositū fuit ȯ conflictu iude cū timotheo Et ꝑ° ponit conflictus ꝫ timotheuȝ: 2° debellatio cuiusdaȝ ciuitatis aduersarie iudeoꝝ: ibi Post hoꝝ fugaȝ. Circa p mū ponit timothei ꝛsecutio: cū dr Jnde discesserūt. ſ. iudas ⁊ exercit⁹ ei⁹. a Ue uerunt in tharacha credentes inuenire timotheū in locis illis. b Ad eos qui ⁊c.] scȝ glosaȝ erant quidam populi cū iudeis federati: ⁊ inde dicebant iudei tibianei ꝙsi tubianei. i. aliena tuba vocati seu conducti. c Regress⁹ est. ſ. timotheus. d Relicto in quodam loco ⁊c]. i. multitudine armatoꝝ ad resistenduȝ iudeis. cetera patent vſȝ ibi: e Timotheus ꝓmisit ⁊c:]qz de facili ab aduersarꝫs capiunt. f Timor hostibus ⁊c] ⁊ non ex magnitudine vel fortitudie exercit⁹ iude machabei. g Ita vt magis a suis deũcerētur ⁊c. sicut cōtigit in exercitu ȝebee ⁊ salmana: Judicū. vij. ⁊. viij. Et in statiõe philistinoꝝ. j. Regū. xxiij. h Judas ãt vehemẽter ꝛstabat. fugietes ꝑ seq̃ndo. i Jpe vo timothe⁹ incidit ⁊c.] .i. in illam ptē exercitus quam regebant. Et ceperūt euȝ viuuȝ Et multꝫ ꝑcib⁹ postulabat ⁊c. allegans qđ ſubditur: k Eo ꝙ multoꝝ ⁊c] .in suis vinculis detentos. l Quos morte ei⁹ ꝺcipi eueniret. i. occidi in vindictã mortꝫ eius. cetera patent. m Post hoꝝ fugã hic ꝓnter ꝺscribitur captio cuiusdam ciuitatis q̃ mꝫta mala ꝛterat iudeis. n Et robusti iuuenes. ȯ ciuitate. o Pro mu ris. defendẽdis. p Cõsistẽtes fortiꝫ pugnabãt. exercitui iude: ⁊ ſbdit⁹ ꝛpugnã di facultas: cuȝ dr: q Jn hac aũt ma

Jndẽ discesserũt stadia septingenta qnquaginta ⁊ vẽnerunt i tharacha ad eos: qui dicũt tibianei iudeos:] ⁊ timotheũ quidẽ i illis locis nõ ꝓꝛehederũt: nullogz negocio ꝑfecto ꝛgrẽssus ẽ: relicto in quodã loco firmissimo ꝑsidio.] Bosithe⁹ aũt ⁊ sosipat⁹ qui erãt duces cū machabeo pemerunt a timotheo relictos i ꝑsidio decez milia viros. At machabeus ordinatis circũ se sex milib⁹ ⁊ cõstitutis p cohortes: aduersus timotheũ ꝓcessit habẽtẽ secũ centuȝ vigiti milia peditũ: eqtũqz duo milia quigentos. Cognito ãt iude aduẽtu timo⁹the⁹ ꝓmisit mulieres ⁊ filios:] ⁊ reliquũ apparatũ in ꝑsidiũ qđ carmon dr. Erat .n. iexpugnabile ⁊ accessu difficile: ꝓpter locoꝝ ãgustias. Cunqz cohors iude ꝓma apparuisset: timor bostibus incussus est ex ꝑntia dei:] qui vniuersa ꝓspicit: ⁊ in fugã versi sũt alius ab alio: ità vt magis a suis deicerẽt. ⁊ gladioꝝ suoꝝ ictibus debilitarent. Jũdas ãt vehementer instabat puniens ꝓphanos et ꝓstrauit ex eis triginta milia viroꝝ Jpse vo timothe⁹ icidit in ptes dosithei ⁊ sosipatri:] ⁊ multis precib⁹ postulabat vt viuus dimitteret: ẽo ꝙ multoꝝ ex iudeis parẽtes haberet ac fratres:] quos morte ei⁹ decipi eueniret: ⁊ cũ fidẽ dedisset restituturũ se eos scõm cõstitutũ illesũ euȝ dimiserũt ꝓpter fratrũ salutẽ: iudas aũt regressus

chine multe ⁊c. qbus poterant iuadentes repellere. r Sed cũ oipotentez iuocassẽt ⁊c. ex q̃ pz ꝙ ciuitas illa capta non fuit humana sed diuina virtute. s Jn de ad ciuitatẽ scytharuȝ. cui⁹ habitatores erãt beniuoli iudeis: lz essent gentiles: pp qđ iudas eis regratiando p⁹ trãsiit rogãdo: vt esset beniuoli de futuro sic fuerant ȯ ꝓterito: ⁊ sic pz vsq̃z ibi: t Die solenni ⁊c.]. i. die pẽtecostes q̃ enũeratis septẽ hebdomadib⁹ plenis ab altero die sabati: in quo obtulerũt manipulum ꝓmitiaꝝ precipit celebrari: Leuit. xxiij. v Et post pentecosten. Hec ẽ ps quinta in qua describitur bellũ cõtra Gorgiam. et primo ponit hec pugna: 2° de iudeis mortuis cura: ibi Et seq̃nti die. Circa primoȝ patet littera vſȝ ibi: Contigit paucos iudeorum. cuius causa ponit. j. in eodem capitulo. x Dositheus vo ⁊c]. Dicũt aliqui qđ bizaceni erant gẽtiles confederati iude vl ab eo ꝺducti: ꝙz melꝰ videt qđ fuerũt iudei a ciuitate vnde erãt sic noiati. y Atqz ita gorgias effugit in maresa. nom ẽ fortaliciũ. a At illi q̃ cũ esdri erant. iste esdrin fuit de socijs gorgie: ⁊ remãsit i bello ipso fugiẽte. b Et fatigaties. scilicȝ socijs esdrin: vt dicũt aliqui: sed melius videtur dici de socijs iude ꝓpter quod iuocauit auxilium diuine potentie. c Jncipiẽs vo ce patria. i. scõm doctinã patrũ scorũ: ⁊ sic illa victoria fuit magis oratõne q̃ gladio: sic

est a carmon interfectis viginticinqz milibus. Dosithe⁹ aũt fugã ⁊ necem: mouit exercitũ ad ephrõ ciuitatẽ munitã i qua multitudo diuersarum gẽtiũ habitabat: ẽt robusti iuuenes ꝓ mu risi: ꝓsistẽtes fortiꝫ ꝛpugnabant. Jn hãc aũt machine multe: ⁊ teloꝝ erat apparatus. Sed cũ oipotentẽ iuo cassent: qui ptãte sua vires hostium cõfringit: ceperũt ciuitatẽ ⁊ ex eis q̃ itus erãt vigintiquinqz milia ꝓstrauerunt. Jndẽ ad ciuitatem scytharum abierunt: q̃ ab hierosolymis sexcentis stadiis aberat: contestantibus ãt his qui apud scythopolitas erant iudeis q⁹ benigne ab eis haberentur ⁊ tẽporib⁹ infelicitatis: q⁹ modeste secũ egerint: gr̃as agẽtes eis: ⁊ exhortati etiã de cetero erga gen⁹ suũ benignos esse: venerũt hierosolymã die solẽni septimanaꝝ istante.] Et post pẽtecostẽ abierunt ꝓtra gorgiã ꝓpositum idumee. Exiuit autẽ cũ peditib⁹ tribus milibus et equitibus q̃dringentis. Quibus congressis contigit paucos ruere iudeorũ. Dositheus vero quidez de bachenoꝝis:] equest⁹ vir fortis gorgiam tenebat: ⁊ cuȝ vellet illũ capere viuum e⁹ques quidã de thracibus irruit in eum: humerumqz eius ãputauit: ãtqz ita gorgias effugit in maresa. At illis q̃i cum esdrin erant diutius pugnãtibus et fatigatis: inuocauit iudas dñz adiutorem ⁊ ducez belli si-

Exodi.xvij.oratoib' moysi vict' fuit amalech. d Et cū septima dies supueniret.i.sabbatū. e Scōm consuetudinē purificati.aqua lustratiōis post ptactū i plio mortuoz:vt pcipit Nu.xviij. f In eodē loco cē.] diuinis laudib' vacando. g Et sequēti die. Hic pñt ponit cura de iudeis in bello mortuis:t pmo ratione corporum: 2° ratione animaruz: ibi Atq; ita. Prima vero cura fuit de sepeliendis corporib' in paternis sepulchris scōz morem iudeoz. h Inuenerunt autem sub tunicis cē.] .i. de rebus p̄ciosis cultui eorū dedicatis. i A quibus lex prohibet. Deutero. vij. cetera patent. k Atq; ita. Hic consequenter ponitur cura de animabus:t hoc ſcz dupliciter in oād. l Ut id qđ factum cē.] .i. vt ad punitionez nō refuaretur vltra coram dño:i quo tamē nulla cadit oblīuio:t mittendo pecuniaz i hierusalem:vt ibi offerretur sacrificiū pro remissiōe peccati mortuorum: t pz lra. Sed forte videretur alicui q̄ factuz fuisset illud frustra: eo q̄ videntur ibi mortui fuisse in peccato mortali habētes secuz donaria idoloz. Dicēduz q̄ iudas t socij eī debebant probabiliter iudicare q̄ penituisset i morte:t sic orationes t sacrificia valebāt eis:eo q̄ mortui fuerunt in statu salutis.

eri:incipiēs voce patria: t cum hymnis clamorē extollens fugā gorgie militibus incussit. Judas aūt collecto exercitu venit in ciuitatē odollā. Et cūm septima dies supueniret secūndū cōsuetudinē purificati:i eodē loco sabbatū egerunt.] Et sequēti die venit cū suis iudas vt corpa ꝓstratoz tolleret:t cū parētibus poneret i sepulchris paternis. Inuenerunt aūt sub tunicis interfectoz de donariis idoloz:] que apud iamniaz fuerūt:á quib' lex ꝓhibet iudeos. Quibus ergo manifestū factū est: ob hāc cām eos corruisse. Omnes itaq; benedixerunt iustū iudicium dñi q occulta fecerat manifesta. Atq; ita ad pces uersi rogauerūt ut id qđ factū erat delictū obliuiō tradereť.] At vero fortissim' iudas hortabať pplm cōseruare se sine pctō: sub oculis vidētes q̄ fcā sunt ꝓ peccatis eoz qui prostrati sūt. Et facta collatione: duodeci milia drachmas argenti misit hierosolymā offerri ꝓ pctis mortuoz sacrificiū: bñ t religiose de resurrectione cogitans. Nisi enī eos q ceciderāt resurrecturos sperat: superfluū videreť t vanū orare ꝓ mōtuis. Et q; ꝓsiderabat q̄ hi q cū pietate dormitionē accepe rāt optimā haberēt reposita gratiam. Scā ergo t salubrē cogitatō ꝓ defūctis exorare: vt a pctis soluant.

Anno centesimo .xiij. mo qdragesimono no cognouit iudas antiochum eupatorez venire cū multitudine aduersus iudeā:t cū eo lysiā procuratorē t ꝓpositū negocioruz secū habētē peditū cētū de cē milia t eqtū qnq; milia: t elephātes vigitiduos:cūrrus cū falcib' trecētos. Cōmiscuit aūt se illis t menela':t cū multa fallacia dēpcabať ātiochū nō ꝓ patrie salute:sz sperans se ꝓstitui i ꝓncipatū. Sed rex regū suscitauit aios ātiochi i pctōrez:t suggerente lysia hūc eē cām oīuz malorū:] iussit vt eis ē ꝓsuetudo ap̄p̄ hensū in eodē loco necari. Erat aūt i eodē loco turris qnquagīta cubitoz:aggestū vndiq; bñs cineris: hec ꝓspēz hēbat i pcepsi. Jnde i cinerē deijci iussit sacrilegū oib' eū ꝓpellētib' ad iſti tū. Et tali lege ꝓuaricatorē legis ꝓtigit mori:nec tre dari menelaū. Et qdē satis iuste:nā q; mlta erga arā dei delicta ꝓmisit:cui' ignis et cinis erat scūs:ipse in cinere mōte dānať ē. Sed rex mente effrenatus veniebat

Capitulum.XIII.

Anno.cxlix. Descripto ꝓflictu iude cū regi ducibus: hic pñt ponit ꝓflict' eiusdē cū psona ipius Et diuidit in tres ptes:q; p° ponit belli apparat': 2° ꝓflict':ibi Et dato signo. 3° regi egressus:ibi Ut aūt cognit. Prima i duas:q; p° ponit apparat' belli ex pte regi antiochi:2° ex pte iude machabei:ibi Quib' iudas cognitū pma in duas:q; p° pōit regi apparatus:2° menelai initū ibi Comiscuit aūt. Circa pmū aduertendo q̄ inte dcūt apparatū t ēt ꝓflict' magis diffuse ponit p° li°.vj.ca°.tū h aliq; ponit q̄ videť dici ibidē dissonare:p° qđ dī peditū.cx.milia t eqtū v.milia t elephātes.xxij.nā ibi hī.c.milia peditū t.xx.milia eqtū t elephāti.xxxij. pōt dici q̄ p° fuerūt.c.milia peditū tm̄:vt dī p° li°:t postea fuerūt additi.x. milia q̄ cuz primis h numerantur. De eqtibus vero dicenduz q̄ in vniuerso fuerūt xx.milia:sed tm̄ erant v.milia electi p̄ ceteri existentes in acie regi t illi soli hic numerātur:t aliq; tacētur cē. t de elephātis potest dici eodem modo q̄ xxij. duo erant p̄ ceteris fortiores qui numerantur hic: et residui.x.tacentur. in talibus enim frequenē nūeratio diuersimode accipit. b Curtius cum falcibus trecentos. Talibus enim antiquitus in prelijs vtebantur: vt habet in libris Josue t iudicum in pluribus locis tamen de istis curribus non fit mentio i primo libro sicut etiaz in euangelijs:t qđ vnus euangelista tacet alius exprimit. c Cōmiscuit autē. Hic consequenter describitur menelai interitus: qui retrosit i in se summū sacerdotiuz:supra quarto capitlo: ō quo dicit h: c Cōmiscuit autez se illis.i. iudeoruz aduersarijs. d Deprecabatur antiochum. pugnare fortiter ꝓ iudā machabeuz:iō sb̄ditur: e Non pro patrie salute. sed pro contrario:ideo subditur: f Sperans se constituī in principatum.scilz sūmi sacerdotij per victoriam antiochi a quo fuerat amot' p patrē ei' supra ca° q̄rto. g Sz rex regū.q̄ iudei est sortiū. h Suscitauit aios ātiochi i pctōrē.menelai. i Et suggerēte lysia cē.] Nā pp eius ābitionē t sacrilegi in tēplo ꝓmissa p eius ꝓsiliū: vt habet supra q̄rto ca° secut ē rebellio iudeoz ꝓtra regē.cetera patēt vsq; ibi: k Sz rex. Nam ex morte menelai posset aliqs credere regem iudeis pacatuz,cē:iō remouet hoc cuz dī: k Sz rex mente effrenat'.i. sine frēo rōis i supbiā elat'. l Veniebat ꝓ iude

a Nequitozem se ꝛc.] ſz per rumozes cõtrarios ab hoc fuit impeditus: vt habet. ſ. eodem caplo. n Quibus iudas cognitis. Hic consequenter describit apparatus iude machabei: ꝛ pmo per oões ocuotas de quibus magis q̃ de armis confidebat: ꝛ pz vſq; ibi: o Ac pplz ꝛc.] i. cõ solatus fuisset per ciuitatis ꝛ templi recuperationez: ꝛ aduersariozum multiplicẽ repressionem: vt patet ex dictis. p Per triduuz continuuz p stratis. hozis. ſ. ad hoc aptis: qz i illo triduo opoꝛtuit eos refectionẽ accipere ꝛ somnũ tempoze competenti: ꝛ ponit apparatus p arma ꝛ consilia: cum dr: q Hoꝛtatus ẽ eos ꝛc.] ꝛ per arma ꝛ victualia. r Ipe vero cum senioꝛibus cogitauit. occurrere ſ gi ãtẽq; vastasset terram. ꝛ ponit apparatus per exhoꝛtatiões oꝓmas ad confoꝛtãdum animos bellatozum ad foꝛtiter dimicãdũ: ꝛ pz littera. s Et dato signo. Hic consequenter ponitur conflictus: ad cuius intellectum sciendum q̃ iudas cuz rege habuit in campo duplicem conflictuz: vnũ circa finez noctis: de quo tacet in pmo libꝛo: alium de clara die ꝛ sole refulgente i clypeos aureos ꝛ creos qui diffuse scribit pmo libꝛo sexto caꝓ. hic autẽ de vtroq; cõflictu bꝛeuiter ꝛ commixti fit mentio. Nã hic liber secundus est quedam adbꝛeuiatio vt dictum est supꝛa 2° caplo: igitur de pmo cõflictu dr: s Et dato signo suis dei victozie. i. victozie a deo consequende: qd autẽ fuerit hoc signuz non dr hic: ſz videtur fuisse quedaz reuelatio facta iude que non explicatur pp bꝛeuitatẽ sectandã. t Juuenib⁹ foꝛtissimis electis. Ex hoc videt q̃ in isto pmo conflictu non fuerũt oẽs iude ocij: sed aliqui ad hoc specialit electi. In scdo vero cõflictu fuerunt omnes iude bellatozes: vt habet pꝛimo libꝛo vj. caꝓitulo. v Nocte aggressus ꝛc.] i. partez exercitus in q̃ rãt regis tentozia. x Et maximũ elephantoꝝ. istud fuit factuz in eo cõflictu qui fuit clara die: vt scribitur pꝛimo libꝛo vj. caplo satis diffuse. y Hoc autez ꝛc.] qz hoc fuit cõpletũ in fine noctis. ſ. q̃ntũ ad interfectionẽ duoꝝ milium de hostib⁹. Aliq; tamen libꝛi habent. xij. milia ꝛ quantd perturbationẽ castrozũ: ñ autẽ q̃ntũ ad elephãtoꝝ interfectionẽ vt dictũ est. z Sz rex accepto ꝛc.] nã per dictaz ũasionẽ habuit experientiaz de audacia eozum. a Arte. i. pꝛudenter ꝛ caute. b Difficultatẽ locorum. i fortalicia. c Tentabat. supple capere: ideo sb dit: d Et bethsure ꝛc.] iudeis armatis. e Castra admouebat. i. applicabat ad ipsuz capiendũ. f Sz fugabatur. Nam int⁹ existentes aliquando exeuntes subito repellebãt pꝛope existẽtes: ꝛ aliq̃s occidebãt: ꝛ redibãt ad foꝛtaliciũ añq; totus exercit⁹ posset armari. g Enũciauit autẽ ꝛc.] i. secreta iude: ꝛ eoꝝ ũ q̃ erãt bethsuꝛ h Rodoch⁹ q̃dã ꝛc.] q̃ captus ab aduersarijs p toꝛmẽta ad h⁹ fuit compulsus. i Iterũ rex sermonẽ ꝛc.] ꝛ fõtalicio reddẽdo saluis suis coꝛpoꝛib⁹ q̃ pꝛsenserit eo q̃ victualia eis deficiebãt: vt hẽt pꝛ⁹ lib⁹ vj. caꝓ. k Abijt. ſ. rex ꝛ bethsura relicta ibi suozuz custodia: vt hẽt pꝛ⁹ li⁹ vj. capitulo. l Comisit cũ iuda. i h⁹ tãgit scõus pꝛlict⁹ q̃ fuit ꝛ die clara ꝛ alia die vt videt q̃ pmus. m Supat⁹ ẽ. ſ. iudas ꝛ ei⁹ exercitus. Nã videntes vtutẽ regis ꝛ ipetuz exercit⁹ ei⁹ diuerterũt se ab eis vt hẽt pmo libꝛo vj. caplo. n Ut ãt cognouit. Hic ꝓnter describitur regis recessus de iudea vt iret contra philippum qui occupauerat antiochiam. Ex quo patz q̃ istud belluz antiochi contra iudeaz est idẽ cuz illo qꝛ scribit pꝛimo libꝛo. vj. caplo. Nam ibidez pꝛit recessus regis pp eandem cãm. Aliqua tñ hic ponunt que ibi tacent: ꝛ e conuerso. Naz hic tacetur fractio iuramẽti regi que ibidẽ expꝛimit in destructione munitiõis. o Et reconciliatus obtulit sacrificiũ. p sacerdotes tamẽ: cetera vo vſq; ꝓpe finẽ huꝰ capli tacent pꝛ⁹ libꝛo. p Machabeũ amplexat⁹ ẽ. in signũ recõciliatiõis. cetera patẽt vſq; ibi: q Ne forte sed⁹ irrũpet. ſ. iudas ꝛ eos grauaret qꝛ tñ ñ fec: ſz magis rex sed⁹ rupit: vt dcm ẽ. r Tẽ ascẽdit lysias tbunal. i. locũ eminẽtẽ ad psuadendũ gẽtẽ: ꝛ exposuit rõnem: dicendo q̃ pꝛopter bonũ cõmũe facta

est cõuentio regis ꝛ iude. s Regressusq; est antiochi am. Hic aũt omittit qualr ide fugauit philippũ: qz supza. ix. caplo p ãticipatiõez positũ fuit. .La. XIIII.

a Sed post triennij tempus. Descripto iude conflictu tempore antiochi nobilis ꝛ eupatoris ei⁹ filij: hic tertio ponitur ei⁹ cõflictus tẽpore demetrij. Et diuiditur in tres partes: qz primo põitur demetij sublimatio: 2° iude socioꝝ qz eius accusatio. Alchim⁹ aũt. 3° eoꝝ exterminij iussio: ibi Qui statim. Circa primum dicitur:

a Sed post triennij tempus ꝛc. istud triennũ accipitur a morte ãtiochi epiphanis ꝛ ithroniçatione filij sui eupatoris: qõ scõm nũeratiõnem in hoc lib⁹ positã cõtigit anno. cxlviij. vt dcz est supza. xj. caplo Demetrius autez regnum obtinuit anno. cl. qui ẽ idẽ annus cum .clj. q̃ dicitur demetri⁹ i trasse regnuz scõz cõputationẽ posi tam primo libzo caplo septimo: ꝛ sic triennium nõ fuit completuz: sz intelligitur per synecdochẽ: sic corpus christi dicit fuisse per triduuz in sepulchzo.

b Alcẽdisse ad loca opportuna. i. fortia ꝛ munita

c Et tenuisse regiones ꝛc.].quos ad mandatuz demetrij exercitus interfecit: vt habet primo libzo septimo ca⁹. d Alchimus autẽ. hic consequenter describitur iude socioꝝq; eius accusatio: cum dicitur: d Alchimus autem q̃dã ꝛc.].non de iure sed de facto intrusus: primo per antiochum epiphanem: qz licet esset de genere aaron: tamen non descẽderat ab eo per lineam sacerdotalem: vt dictum fuit supza primo libzo septimo capitulo. e Sed voluntarie coinquinatus est. cibis ꝛ sacrificijs gẽtiliũ. f Tẽpozibus commixtionis. i. quando antiochus illustris

rẽgressusq; est ãtiochiã. Et hoc modo regis profectio ꝛ reditus ꝓcessit. XIIII.

Sed põst triennij tẽp⁹ cognouit iudas ꝛ qui cũ eo erant ỏmeteriũ seleuci cuz multitudine valida ꝛ nauibus per portuz tripol' ãstẽdisse ad loca opportũa ẽt tenuisse regiones aduersus antiochum ꝛ eius ducẽ lysiam.] Alchimus aũt qdam q sũmus sacerdos fuerat:] sed voluntarie coinq natus est tẽporibus cõmixtionis cõsiderans nullo mõ sibi esse salutez nẽq; accessuz ad altare: uenit ad regem demetriũ cẽtesimo qn q̃gesimo anno] offerẽs ei coronã aureã ꝛ palmã:] sũ per hec ꝛ talos q tẽpli esse videbanť. Et ipã quidẽ die siluit. Tempus aũt opportunũ dementie sue nact⁹ cõuocatus a demetrio ad cõsiliũ: ꝛ interrogatus quib⁹ rebus ꝛ cõsilijs iudei niterentur rñdit. Ipi q̃ dicũt assidei iudeoꝝ quib⁹ preest iudas machabe⁹ bella nutriunt ꝛ seditiões mouẽt: nec patiũt regnũ ee qetũ. Naz ꝛ ego defraudatus parẽtuz glia: dico ãt sũmo sacerdotio huc veni: primo quidez vtilitatib⁹ regis] fidez suaſ secũdo autẽ etiã ciuib⁹ cõsulens. Nam illoꝝ prauitate vniuersũ gen⁹ nostrũ nõ

cogebat iudeos ad suscipiendum ritum gentium: ut q ter iudeos ꝛ gentiles nulla esset distinctio. g Considerã) nullo modo sibi esse salutez corporis. h Nec accessum ad altare. q̃ diu iudex staret in potestate. i Uenit ad regez ꝛc.] ꝛ sic in regni sui principio. k Offerens ei ꝛc.]. in signũ victorie ꝛ dignitatis regie. l Super hec ꝛ talos. i. vasa offertoria i moduz turrium facta: quib⁹ vtebantur sacerdotes in solennitatibus magnis. m Et ipsa q̃ dem die siluit. vt donum suum regi magis esset gratiosum. cetera patent vsq; ibi.

n Ipsi qui dicunt assidei. i. assidue vacantes diuino cultui: temporibus tamẽ ad hoc aptis. o Pri⁹ q̃dez ꝛc.]. mẽtit sicut homo fallax quia venerat ad obtinendum sũmũ sacerdotium.

p Secundum humanitem ꝛc.]idest secundum benignitatẽ tuam scilicet famosã

q Et ceteri amici eius. scilicet alchimi.

r Qui statim. hic cõsequenter ponitur iussio regis de exterminio iudaice gentis Et diuiditur in tres partes: nam ad hoc agenduz primo nicanor mittitur: scõo cũ iuda federe iungitur: ibi Nicanor tamen. tertio fed⁹ huiusmodi rumpitur: ibi Alchimus autem. Primum patet vsq; ibi:

s Tunc gentes q̃ de iudea fugerant iudam. eo q̃ erant preuaricatores legis. cetera patent vsq; ibi:

t Consperси terra rogabant eum. nam in precib⁹ deuotis magis q̃ in armis confidebant. v Qui populum suum constituit in eternum. s. duraturum. Nam lex vetus non est amota per christũ sed magis perfecta: Matthei quinto: Non veni soluere legem sed adimplere: nec per ꝓsequens populus est amotus: sz perfectior factus: sicut frequenter ostendi in libris noui ac veteris testamẽti. x Quisq; suã portionẽ ꝛc.].sicut dictũ est pluries in hoc libzo. cetera patent. y Nicanor tamẽ. Hic consequenter ponitur cõfederatio nicanoris ꝛ iude: ꝛ patet littera paucis exceptis. z Sãguie iudiciũ ꝛc].i. p

...monem sanguinum) iudeorum: propter quō elegit pacem facere cū eo: ⁊ patet vsq; ibi:

a Gregesq; turbarum. i. bellatorum.

b Qui congregati fuerunt. ad bellandum contra iudaz ⁊ socios eius.

c Dimisit. ire ad loca sua eo q; pax esset facta.

d Alchimus autē hic consequenter ponitur ruptio dicti federis: ⁊ primo ponit huius ruptionis procuratio: 2° eius manifestatio: ibi At machabeus. Circa p̄mū dicitur: o Alchimus autem nō.] . quesiuit eaz rumpere: eo q; haberet iudam odiosum.

e Et dicebat nō.] . scilicet ab vtilitate regni.

f Assentire iudam q; nō.] falso eum notans crimine asserebat.

g Successorez sibi destinasse. quō similiter erat falsum. cetera patēt.

h At machabeus. hic consequenter describitur federis violati manifestatio: ⁊ pr̄i° signis eaz dicitur: i Videns austerius nō.] . q̄a dispositio cordis vix potest cognosci qui appareat in exterioribus signis: vt in gestu vultu ⁊ aspectu.

k Paucis suorum congregatis: quibus dixit conceptum sui animi.

l Occultauit se a nicanore. ne subito caperet ab ipso: 2° mānifestatur verbis cum dicitur:

m Quō cum ille cognouit nō. ⁊ sequitur

n Jussit sibi tradi virum. scilicet iudaz

o Et templum b° nō.] . i. bacho sicut dictum est supra caplo exto.

p Et his dictis abijt. cū indignatione de templo.

q Conserua in eo nō.] . ꝯ nicanoris ꝯtaminationem.

donium ⁊ theodotiū ⁊ mathiā: ⁊ vt daret ōxtras atq; acciperēt. Et cuz diu ō his consiliuz ageret ⁊ ipse dux ad multitudinem retulisset oium vna fuit sētentia amicitijs annuere. Jtaq; diem ꝓstituerūt q̄ secreto int̄ se agerent ⁊ singulis selle ꝓlate sunt ⁊ posite. Ꝓcepit aūt iudas armatos eē locis op portunis ne forte ab hostibus repente mali aliqd oriret. Et cōgruuz colloqum feceīt. Morabat aūt nicanor hierosolymis: nihilq; iniq̄ agebat: grēgesq; turbaz q̄ cōgregate fuerant dimisit. Habebat ām iudaz sēp caruz ex aio ⁊ erat viro iclinat°. Rogauitq; euz ducere vxorē: filiosq; ꝓcreare Nuptias fecit: quiete egit: cōiterq; viuebāt. Alchim° aūt vidēs charitatez illoz] ad iuicē ⁊ quentiones: venit ad demetrium: et dicebat nicanorē reb° aliēis] assentire. Judāq; regni insidiatorē] succesorē sibi destinasse. Jtaq; rex exaspat° ⁊ pessimis buius crimiatiōibus irritatus scripsit nicānori dicēs q̄uit̄ q̄dē se ferre de amicitie q̄uētōe: iubē tamē machabeus citō victū mittere ātiochiā. Quib° cognit̄ nicanor ꝓsternabatur ⁊ grauit̄ ferebat: si ea q̄ q̄uenerāt irrita facēt: nihil lesus viro: sz q̄ regi resistē nō poterat opportunitatē obseruabat q̄ ꝓceptū pficeret. At mācha beus uidēs secuz austerius agere nicanorē] ⁊ cōsuetū occursuz ferocius exhiben tē: itelligēs nō ex bono esse austeritatez istā: pāucis suoruz congregatis occultauit se a nicanore. Quod cuz ille cognouit fortit̄ se a viro p̄uētuz vēit ad maximuz ⁊ sanctissimuz tēpluz ⁊ sacerdotib° solitas hostias offerentibus: iussit sibi tradi viruz. Quibus cuz iuramento dicētib° nescire se vbi esset q q̄rebat: ⁊ extēdēs manuz ad tēpluz iurauit dicēs nisi iudā mihi vinctum tradideritis: istud ōi phanuz i planicie deducā: ⁊ altare effodiā: ⁊ tēplum hoc libero p̄ri cōsecrabo.] Et his dictis abijt. Sacerdotes aūt ꝓtendentes man° in celum iuocabant euz qui semp ꝓ pugnator esset gentis ipor hec dicentes: Tu domine vniuersorum qui nullius indiges voluisti templuz habitationis tue fieri in nobis. Et nunc sancte scōrū oiuz domie cōserua in eternū impolutam domum istaz] que nup̄er mundata ē. Rācias autem quidaz de senioribus ab hierosolymis dē latus est nicanori uir amator ciuitatis et bene audiēs q ꝓ affectu pater iudor appellabatur. Hic multis temporibus continētie ꝓ positus tenuit] i iudaismo corpusq; ⁊ animam tradere contentus ꝓ perseuerantia. Volens autez nicanor manifestare odium qō habebat i iudeos misit milites quingentos vt euz cō prehenderent. Putabat enim si illum decepisset: sese cladem iudeis maximam illaturum. Turbis autem irruere in domum eius ⁊ ianuaz disrumpere atq; ignē admouere cupiētib°: cūz iā ꝓprehenderet glādio se petijt: eligens se nobiliter mori poti°] q̄z subditus fieri peccatorib°: ⁊ ꝯ natales suos indignis iniurijs agi. Sed cū per festinationem non certo ictu plagam dedisset: ⁊ turbe inter ostia irrumpent recurrens audaci ad murq Que nuper mūdata ē. a sordib° luxurie ⁊ idolatrie: vt hēt supra x. cā°. r Ragias autē. hic ꝓponit federis violati manifestatio festatio facti: ⁊ p° in inuasiōe ragie: 2° in ꝓpugnatione iude cap° vltimo: Circa p̄mū dicit°. r Ragias autē. quidam de senioribus etate scientia ⁊ moribus s De latus est nicanori .i. accusat° q; esset amicus ⁊ fautor iude. t Uir amator ciuitat .i. boni cōis. v Et bene audiēs. pauperes sicut ⁊ diuites ad eos instruēdum ⁊ dirigendū x Hic multis tēporib° nō.] . ex q̄ p3 q; continentia carnis tēpore veteris testamēti fuit laudabilis.

y Putabat eiz si illum decepisseiz alis deperisset pertrahendo ad gentilem ritum.

z Sese cladem maximam iudeis illaturz. nā ei° exemplo multi fuissent ad hoc ptracti. a Cum iā comprehenderet. i. essz prope ad cō prehensionem.

b Gladio se petijt. seipsum petiendo. c Eligēs nobiliter nō.] cuius duplex erat causa: vna ne forte vi tormentorū iclinaretur ad gētilem rituz: quod erat maximū malum: ideo subdit: o Quam subditus fieri peccatoribus. ipsuz ad idolatriam trahere querentibus. Alia ne in contēptum dei celi eius vita in ludi-

brio hērētur: sicut sanso se infecit: Judicū. xvj. ⁊ saul p Regū. vlī. vt dictū fuit ibidez: Et in his duob⁹ casibus dicunt hebrei q̄ non solū licitū est: sz ēt meritozū inficere seip̄m: q̄ talis infectio ozdiat in deū. Si aūt h⁹ faciat aliquis ꝓpter semetipsū: vtpote ad euadendū lōgū uel grauem cruciatum vel infamiam sui ⁊ suozum si moriatur vili morte: hoc semp est illicitū. Et vt dicūt aliqui hoc modo intelligendum est dictuz augustini quod habetur hic i glosa que talis est: his exceptis quos lex iusta generaliter: ⁊ ipsefos iusticie de⁹ specialiter occidi iubet: quisq̄s hominum vel se ipsum vel quemlibet aliuz occiderit homicidiū crimine innectetur: vnde ⁊ scriptura libri huius que recepta est ab ecclesia ad legenduz ꝓ informatōne morum: nō videtur hic raḡiam arguere: sed magis cōmendare ō sui ipsius interfectione Si autem predicta non sufficiunt ad eius excusationez: potest dici q̄ fecit hoc per speciale instinctū spiritussancti. Oēs enim homies sūt deo mortis debitores: q̄ debituz deus potest repetere quādocunq̄ vult: ⁊ quomodo cunq̄: vtpote per manum proprīaz siue per alienam. Cetera patent in in littera.

pcipitauit semetipm virilit in turbas: qbus velociter locū dantib⁹ casui eius: venit p mediaz ceruicē. Et cū ad huc spiraret accēsus aīo surrexit ⁊ cū sanguis eius magno fluxu ōfflueret ⁊ grauissimis vulneribus esset saucius: cursu turba pertrāsijt ⁊ stans supra quandaz petrā preruptā ⁊ iam exāguis effectus: cōplexus intestina sua vtrisq̄ manibus proiecit super turbas inuocans dñatorez vite ac spūs: vt h⁹ illi iteruz redderet: atq̄ ita vita defunctus est. .xv.

NIcanōr autē vt cōperit iudaz esse in locis samarie cōgitauit cū omni ipetu] die sabbati cōmittē bellum. Jūdeis vero qui illū p necessitatez sequebāt̄] dicentib⁹ ne ita ferocit ⁊ barbare feceris: sz honorez tribue diei sanctificationis ⁊ honora eū qui vniūsa cōspicit. At ille infelix: interrogauit si ē potens in celo q̄ iperauit agi die sabbatoz: ⁊ respondentibus illis: est dominus viuus ipse in celo potēs q̄ iussit agi septimā diē.] At ille ait: Et ego potens sū sup terrā q̄ impero sumi arma ⁊ negocia regis impleri. Tāmē nō obtinuit vt consilium perficeret.] Et nicanor quidez cū cuz sūma superbia erectus cogitauerat commune tropheū statuere ō iuda. Mā chabeus autē semper cōfidebat cum omni spe auxiliū sibi a dño affuturum: et hortabat suos ne formidarent aduentun nationum: sed in mente haberēt adiutoria sibi facta de celo:] ⁊ nunc sperarent ab omnipotente sibi affutrā victoriā. Et allocutus eos de lege ⁊ prophetis: admonēs etiaz certamia que fecerāt priusq̄ promptiores cōstituit eos Et ita aīs eoz erectis simūl ondebat gentiū fallaciaz: ⁊ iuramentoz preuaricatiōz Singulos aūt illoz armauit nō clypei ⁊ haste munitione: sed sermonibus optimis ⁊ exhortationibus exposito digno fide somnio: per qō vniūsos letificauit. Erāt autem huiusmodi visus: Oniāz qui fuerat sūm⁹ sacerdos ūiz bonū ēt benignū: verecūdū: visu modestū moribus: ⁊ eloqo decorū ⁊ q̄ puero i vtutib⁹ exercitat⁹ sit mān⁹ ptēdētez: ozare p oī pplo iudoz. Post h⁹ apparuisse ēt aliū viz etate ⁊ glia mirabilē] ⁊ magni ō coris habitudinē circa illū Rndentem vo oniā dixisse hoc iub pena mortis cogebantur. Dicentibus ꝛc. ꝓ e Est dominus viu⁹ ꝛē.] sz celebrem ⁊ quietatu vt habetur Exodi vigesimo. f Tamen nō obtinuit ꝛē.] sz de captione iude ⁊ socioz suozū dispersiōe scōm regis mādatuz capīo precedenti. g Machabe⁹ autez. hic ꝓsequi ponitur apparat⁹ ex parte iude: et primo per bonaz exhortationez: 2° per deuotam ozationem: ibi Et cū iam omnes. prima in duas: q̄ primo ponitur exhortationis actus: 2° effectus: ibi Exhortati itaq̄. Prima in duas: q̄ primo ponitur exhortatō generalis: cū dī h Lō fidebat semp cū oī spe. s. victorie affuture ñ virtute humana sed diuina: ideo sbdi tur: i Et hōtabatur suos ne formidarent. allegans q̄ maī auxiliū: z haberent. s. diuinum. k Sed i mente hērēt adiutoria sibi fcā de celo. ⁊ sic bñficijs pstit⁹ sperarent de prestandis. l Et allocut⁹ ē eos de lege ⁊ prophetis. admonentib⁹ pugnare pro patria ⁊ legib⁹ diuinis. m Admonēs etiaz certamina que fecerāt priusq̄ rū perderent laudē ⁊ meritum si fugerēt vt effeminati.

n Simul ostendēs gentium fallaciaz. scilicet Nicanoris ⁊ suozum qui fedus fregerunt iuramento fūmatum. o Singulos autez. hic cōsequenter ponitur exhortatio specialis per expositionem cuiusdam visionis facte iude: cuius series ponitur: cum dicitur: p Erat aūt hui⁹ modi visus. i visio in scīs iude ostensa. q Oniam qui fuerat summus sacerdos. vt habetur supra tertio capitulo. r Virum bonum. quantum ad mentis virtutem. s Et benignuz. et ga pauperes. t Verecundum visu. i. hortentē omnez turpitudinem. v Modestum moribus. i. in omni actu ⁊ gestu. x Manus protendentem orare. supplenduz est hoc videbat iudas in visione. y Post hec apparuisse ipsi iude. z Et alium virum etate ⁊ gloria mirabilem ipsi iude. Et propter hāc admirationē subditur: a Respondentem vero Oniam dixisse. ipsi iude.

NLa. XV.

a NIcanor autem. hic consequenter ponitur manifestatio violati federis in impugnatione iude. Circa q̄ ponitur primo belli apparatus: secō cōflictus: ibi Nicanor autem: tertio laudabilis terminus: ibi Cunq̄ cessassent. Prima in duas: quia primo ponitur apparatus ex parte nicanoris: secō ex parte iude machabei: ibi Machabeus autem. Circa primum dicitur: b Cogitauit die ꝛē.] i. potestate sua. c Committere bellū. credens q̄ iudas ⁊ socij sui minus se defenderent: propter quietem diei sabbati. d Judeis vero ꝛē.] Nam ad

o Hic est fratrum amator: t. iudeozum: t subditur nomez suum: cum dicit: c Hieremias propheta dei. fuit enim vnus de magnis prophetis. d Extendisse aut hieremiã ꝛc. videbatur enim iude q hieremias traderet sibi gladiuz promittens q aduersarios ouiceret per ipsum: t per istam visionem intellexit iudas affuturaz sibi victoriam: t sic exposuit bellatoribus suis: vt premittitur. Exposito digna fide sõnio i. revelatione diuina in somnijs facta: ideo istud tacetur pmo libro septimo capitulo vbi describitur istud bellum. e Exhortati ita. hic pseqnter ponitur exhortationis effectus: cum dicitur: Exhortati itaqz iude sermonibus bonis valde sequitur:

f Statuerunt dimicare. constanter t strenue. g Ut virtus de negocijs iudicaret. i. vt fortitudo bellantium litem inter eos t aduersarios diiudicaret. h Erat enim pro vxoribus t filijs ꝛc. minus enim timebãt de morte p̃pria t suoruz q̃ ꝺ violatione templi in cõtemptum dei. i Et iaz cum. hic conseqnter ponitur apparatus per orationem ꝺuotam: t primo ponitur orandi necessitas: cum dicitur:

j Et iam cum omnes sperarent iudiciuz futuruz. i. preliuz cõtentionẽ determinãs iude t aduersariorum. k Hostesqz adesse. ꝺe propinquo.

l Atqz exercitus nicanoris. m Esset ordinatus. scꝺum militarem disciplinam.

n Considerãs machabeus aduentum multitudinis ꝛc. videns se non posse resistere virtute humana. o Extendens manus in celum. iuo vans diuinum auxilium. p Tu domine qui misisti angelum sum sub eçechia rege iude ꝛc. hec historia habetur quarto Reguz. xix. q Nicanor autẽ premisso apparatu. hic consequenter ponitur conflictꝰ qui erat ex parte nicanoris proteruus t superbus t pꝰposus: ideo subditur: r Cum tubis t canticis admonebant. i. applicabant ad congressuz ita letanter ac si iudam t socios suos iam tenerẽt cõprehensos. Ex pte vero iude humilis t devotus: ideo subditur:

s Manu quidem pugnantes: sed t cordibus ꝺominum orãtes p strauerunt ꝛc. pugnante in eis dei dextera: ideo subdit ꝓnitia ꝺi ꝛc. t Cunqz cessassent. hic conseqnter põitur laudabilis terminus: primo in gratiarum actione: scꝺo in celebritatis institutione: ibi Itaqz omnes. Circa primum. primo ponitur laus diuina verbo t patet: 2ꝺ facto: cum dicit.

v Precepit ãt iudas: qui per omnia corpore t animo mori pro ciuibus paratus erat. motus enim animi fortis redũdat ad mẽbra corporis. x Caput nicãoris t manum cum humero abscisam hierosolymam pferri. sicut ꝺauid ad dei laudez ibi portauit caput goliath philistei. vt habetur pmo Regum. xvij.

y Ad altare. ad offerendũ deo sacrificium.

z Accersiuit t eos qui in arce erant ꝛc. ad eos ꝺ terrendum.

a Linguam etiam nicanoris in particulas precisam iussit ꝛc. propter blasphemiaz ab eo prolatam. Cetera patent.

Hic ẽst fratrũ amator t populi israel: hic est qui mltũ orat pro populo t vniuersa sãcta ciuitate hieremias propha dei. Extẽndisse autez hieremiã dextram t ꝺedisse iude gladiũ aureũ ꝺicentem: Accipe sanctum gladium munus a deo: in quo deijcies adũsarios populi mei israel. Exhortati itaqz iude sermonibꝰ bõis valde de quibꝰ extolli posset impetꝰ: t ai iuuenũ confortari stãtuerẽt ꝺimicare t ꝓfligere fortiter ũt virtus ꝺ negocijs iudicaret: eo q ciuitas sca t tẽplũ piclitarẽtur. Erãt enĩ p vxorib' t filijs: itẽqz p fratrib' t cognatis minor solicitudo: maximus vero t primus p sanctitate timor erat tẽpli: sz t eos q in ciuitate erãt nõ mima solicitudo habebat p his q ꝓgressuri erãt. Et iaz cũ oẽs sperarẽt iudiciuz futurũ: hõstesqz adessẽt atqz exercitus ẽsset ordiatus: bestie equitesqz opportũo loco compositi: cõsiderans machabeus aduentuz multitudinis t apparatum varium armorũ: ac ferocitatẽ bestiarum extẽdens manꝰ in celum: prodigia facientẽ ꝺnm inuocauit: qui nõ sm armorum potentia: sz p ipi placet ꝺat ꝺignis victoriam. Dixit autẽ inuocans hoc modo: Tu ꝺne q misisti angelũ tuũ sub eçechia rege iuda: t interfecisti de castris sennacherib centuz octogitaqnqz milia: t nũc ꝺnator celoz mitte angelũ tuũ bonum ante nos in timore t tremore magnitu' ꝺinis brachij tui vt metuãt qui cum blasphemia venĩunt aduersus populum tuum. Et hic quidem ita prorauit. Nicanor autem t qui cum ipso erant cũ tubis t canticis admouebãt Judas vero t qui cum eo erãt inuocato deo per orationes congressi sunt: mãnu quidem pugnantes: sed t ꝺnm cordibus orãtes p strauerunt non] minus triginta quinqz milia presentia dei magnifice ꝺlectati. Cũqz cessassent t cuz gaudio redirent: cognouerũt nicanorem ruisse cum armis suis. Facto itaqz clamore t perturbatione suscitata patria voce omnipotentẽ ꝺnz benedicebãt. Precepit autez iudas q per omnia corpore t aio mori pro ciuibꝰ paratus erat:] cãput nicanoris t manum cuz humero abscisam hierosolymã perferri. Quo cuz peruenissent conuocatis contribulibus t sacerdotibꝰ ad altare: acersijt t eos qui in arce erãt Et ostẽso capite nicãoris: t manu nepharia quaz extẽderat contra ꝺomum sanctam omnipotentis dei magnifice gloriatus est. Linguam etiam impij nicanoris precisam iussit particulatim auibus ꝺari: manum autem dementis contra tẽplum suspendi. Omnes igitur celi benedixerũt ꝺominum ꝺicentes: benedictus qui locum suum incoaminatuz seruauit. Suspẽdit ãt nicanoris caput i sũma arce vt euidens esset t mãifestũ signũ auxilij ꝺi.

a Jtaqz. hic consequenter ponitur celebritatis institutio pro victoria: z patet littera. Notandum tamē q hic non fit mentio de inuitatione iudeorum i egypto habitantiū ad huius solennitatis obseruantiam: simlr nec primo libro capitulo septimo vbi de hac solennitate fit mentio propter quod non videntur bene dicere illi qui dicūt q totum quod positum est a principio tertij capituli huius libri vsqz huc positum ē principaliter ad incitandum iudeos in egypto habitātes ad obseruationem huius solennitatis: ppter qō processus quē tenui videtur mihi magis consonꝰ littere huius libri.

Jtāqz oēs cōmuni consilio decreuerūt nullo modo diem festum absqz celebritate preterire: habere autez celebritatez itiadecima die mēsis adar: que dicitur voce syriaca p̄die mardochei die. Jgitur bis ērga nicanorem gestis: z ex illis tēporibꝰ ab hebreis ciuitate possessa: ego quoqz in bis faciam finem sermonis. Et siqdem bene: vt bistorie cōpetit hoc z ipse velim: si autez minus digne concedendū est mihi. Sicut enim vinuz sēp bibere aut sēp aquā cōtrarium est: alternis autem vti delectabile: ita legentibꝰ si semper exactꝰ sit sermo] nō erit gratus: bic ērgo erit consūmatus.

b Jgitur. hic i fine ponitur breuis epilogatio circa predicta: z patet littera vsqz ibi. c Jta legentibus si semper exactus zc.] .i. disquisitiuus vsqz ad partes singulas qualis ē sermo bistoricus cui competit partes singulas diligenter inquirere vt dictum est supra capitulo secundo. d No est pretus. propter prolixitatez scripture z vnitatem materie que solent fastidiuz generare: sed sermo adbreuiatus qualis est in hoc secundo libro: qui est quedam bistoriarum adbreuiatio: vt ibidem dictum fuit: est magis delectabilis: propter quod ibidem dicitur vt legentibus sit animi oblectatio zc.

e Hic ergo erit consūmatus. secundum illud esaie decimo: Cōsūmationem. i. adbreuiationem dominus deus exercituz faciet' in medio omnis terre quod fecit per ipletionez mysterij verbi incarnati cui cum patre z spiritusancto sit honor z gloria i secula seculorum. Amen.

Explicit secūdus liber machabeorum

Explicit postilla nicolai de lyra sup vet' testamentuz cū expositionibus britonis in prologos hieronymi: z cum additionibus pauli epi burgēsis z correctoriis earundē additionum editis a mathia doringe ordinis minorum.